Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

5855

22
Ц-76

15.02.2013

15.02.2013

22 ա.
Ա-76
23 SEP 2009

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ

ՄԱՏԵԱՆ

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆՆԵՐԻ

ԵԲՐԱՅԱԿԱՆ ԵՒ ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳԻՐՆԵՐԻՑ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ

معارف عمومیه نظارت جلیله‌سنك ۲۲ رمضان ۳۱۳ و ۲٤ شباط
۳۱۱ تاریخلی و ۷۰۹ نومرولی رخصتنامه‌سیله نشر اولنمشدر

مصارف انکلیز بیبل شرکتی طرفندن تسویه اولنه‌رق طبع اولنمشدر

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՈՅԱՃԵԱՆԻ ՏՊԱՐԱՆՈՒՄԸ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԵՑԱԻ ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉԻ ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԾԱԽՍՈՎԸ

1896

3016
30764
ՀՍՀՀ — ССР

3668

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆՆԵՐԻ

ՑԱՆԿԸ

ԳԻՐՔ		ԳԼՈՒԽ		ԵՐԵՍ
[illegible]ննդոց	. . . ---ն	50	-[illegible]ի	1
[illegible]ելից	. . . ,,	40	,,	64
[illegible]ևտացոց	. ,,	27	,,	118
[illegible]ուց	. . . ,,	36	,,	157
[illegible]րկրորդ Օրինաց	,,	34	,,	210
[illegible]նսւի	. . ,,	24	,,	258
[illegible]ատաւորաց	,,	24	,,	294
[illegible]ռւթի	. . ,,	4	,,	323
[illegible]. Թագաւորաց	,,	31	,,	327
[illegible]. Թագաւորաց	,,	24	,,	369
[illegible]. Թագաւորաց	,,	22	,,	404
[illegible]. Թագաւորաց	,,	25	,,	445
[illegible]. Մնացորդաց	,,	29	,,	484
[illegible]. Մնացորդաց	,,	36	,,	520
Եզրասի	. . . ,,	40	,,	564
Նէեմիայի	. . ,,	43	,,	576
Եսթերի	. . ,,	10	,,	594
Յոբի	. . . ,,	42	,,	604
Սաղմոս	. . ,,	150	,,	641
Առակաց	. . ,,	31	,,	738
Ժողովող	. . ,,	42	,,	770
Երգ Երգոց	. ,,	8	,,	781
ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ				
Եսայիայի	. . ,,	66	,,	786
Երեմիայի	. . ,,	52	,,	851
,, Ողբերը	. ,,	5	,,	925
Եզեկիէլի	. . ,,	48	,,	931
Դանիէլի	. . ,,	12	,,	996
Ովսէէի	. . . ,,	14	,,	1017
Յովէլի	. . . ,,	3	,,	1027
Ամովսի	. . . ,,	9	,,	1031
Աբդիայի	. . ,,	1	,,	1039
Յունանի	. . ,,	4	,,	1040
Միքիայի	. . ,,	7	,,	1042
Նաւումի	. . ,,	3	,,	1048
Ամբակումի	. ,,	3	,,	1051

		ԳԼՈՒԽ		ԵՐԵՍ
Սոփոնիայի	. ---ն	3	-[illegible]ի	1054
Անգէէ	. . ,,	2	,,	1057
Զաքարիայի	. ,,	14	,,	1059
Մաղաքիայի	. ,,	4	,,	1070
ԱՒԵՏԱՐԱՆ				
Ըստ Մատթէոսի	,,	28	,,	1085
Ըստ Մարկոսի	,,	16	,,	1127
Ըստ Ղուկասու	,,	24	,,	1153
Ըստ Յովհաննու	,,	21	,,	1197
Գործք Առաքելոց	,,	28	,,	1232
ԹՈՒՂԹ ՊՕՂՈՍԻ				
Առ Հռոմայեցիս	,,	16	,,	1275
Առ Կորնթացիս Ա.	,,	16	,,	1294
Առ Կորնթացիս Բ.	,,	13	,,	1312
Առ Գաղատացիս	,,	6	,,	1324
Առ Եփեսացիս	,,	6	,,	1331
Առ Փիլիպպեցիս	,,	4	,,	1338
Առ Կողոսացիս	,,	4	,,	1342
Առ Թեսաղոնիկեցիս Ա.	,,	5	,,	1347
Առ Թեսաղոնիկեցիս Բ.	,,	3	,,	1351
Առ Տիմոթէոս Ա.	,,	6	,,	1353
Առ Տիմոթէոս Բ.	,,	4	,,	1359
Առ Տիտոս	,,	3	,,	1363
Առ Փիլիմոն	,,	1	,,	1365
Առ Եբրայեցիս	,,	13	,,	1366
ԹՈՒՂԹ				
Յակոբոսի	,,	5	,,	1380
Պետրոսի Ա.	,,	5	,,	1385
Պետրոսի Բ.	,,	3	,,	1391
Յովհաննէսի Ա.	,,	5	,,	1394
Յովհաննէսի Բ.	,,	1	,,	1399
Յովհաննէսի Գ.	,,	1	,,	1400
Յուդա Առաքելոյ	,,	1	,,	1401
Յայտնութիւն	,,	22	,,	1402

ԾՆՆԴՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

Ստեղծագործութիւնը։ Մարդը ստեղծուած է Աստուծոյ պատկերով։

1 Սկզբան Աստուած ստեղծեց երկինքը եւ երկիրը։ 2 Եւ երկիրն անձեւ ու դատարկ էր. եւ խաւար էր անդունդի վերայ. եւ Աստուծոյ Հոգին շրջում էր ջրերի վերայ։ 3 Եւ Աստուած ասեց, Լոյս լինի. եւ լոյս եղաւ։ 4 Եւ Աստուած տեսաւ լոյսը, որ բարի է. եւ Աստուած բաժանեց լոյսը խաւարից։ 5 Եւ Աստուած լոյսը կոչեց ցերեկ, եւ խաւարը կոչեց գիշեր. եւ իրիկուն եւ առաւօտ եղաւ՝ առաջին օր։

6 Եւ Աստուած ասեց. Ջրերի մէջ տեղը հաստատութիւն լինի, որ ջրերը ջրերից բաժանէ։ 7 Եւ Աստուած շինեց հաստատութիւնը, եւ բաժանեց հաստատութեան տակի ջրերը հաստատութեան վերայ եղող ջրերից։ Եւ այնպէս եղաւ։ 8 Եւ Աստուած հաստատութիւնը կոչեց երկինք։ Եւ իրիկուն եւ առաւօտ եղաւ՝ երկրորդ օր։

9 Եւ Աստուած ասեց. Երկնքի տակի ջրերը մէկ տեղ ժողովուին, եւ ցամաքը երեւայ։ Եւ այնպէս եղաւ։ 10 Եւ Աստուած ցամաքը կոչեց երկիր, եւ ջրերի ժողովը կոչեց ծով։ Եւ Աստուած տեսաւ, որ բարի է։ 11 Եւ Աստուած ասեց. Երկիրը կանաչ խոտ բուսցնէ՝ սերմ տուող խոտ եւ պտղաբեր ծառ, որ պտուղ տայ իր տեսակի պէս, որի սերմը իրանում լինի՝ երկրի վերայ։ Եւ այնպէս եղաւ։ 12 Եւ երկիրը կանաչ խոտ հանեց՝ սերմ տուող խոտ իր տեսակի պէս եւ պտղաբեր ծառ, որի սերմն իրանում է իր տեսակի պէս։ Եւ Աստուած տեսաւ, որ բարի է։ 13 Եւ իրիկուն եւ առաւօտ եղաւ՝ երրորդ օր։

14 Եւ Աստուած ասեց. Լուսաւորներ լինին երկնքի հաստատութեան մէջ, որ ցերեկը գիշերից բաժանեն, եւ նշանների եւ ժամանակների, եւ օրերի 15 եւ տարիների համար լինին։ Եւ լուսաւորներ լինին երկնքի հաստատութեան մէջ, որ երկրի վերայ լոյս տան։ 16 Եւ այնպէս եղաւ։ Եւ Աստուած հրեց մեծ լուսաւորները չինեց. մեծ լուսաւորը՝ ցերեկին իշխելու համար, եւ փոքր լուսաւորը՝ գիշերին իշխելու համար, եւ աստղերը։ 17 Եւ Աստուած նորանց դրաւ երկնքի հաստատութեան 18 մէջը, որ երկրի վերայ լոյս տան, եւ ցերեկի ու գիշերի վերայ իշխեն, եւ լոյսը խաւարից բաժանեն։ Եւ Աստուած տեսաւ, որ բարի է։ 19 Եւ իրիկուն եւ առաւօտ եղաւ՝ չորրորդ օր։

20 Եւ Աստուած ասեց. Ջրերը հաւն կենդանի չունչ առնողներով. եւ թռչուններ թռչեն երկրի վերայ երկնքի հաստատութեան երեսին։ 21 Եւ Աստուած ստեղծեց մեծամեծ կէտերը, եւ բոլոր կենդանի չունչ առնողը սողունները, որ ջրերը առատութեամբ նորանց տեսակի պէս, եւ բոլոր թեւաւոր թռչունները իրանց տեսակի պէս։ 22 Եւ Աստուած տեսաւ, որ բարի է։ Եւ Աստուած օրհնեց նորանց ասելով, Աճեցէք եւ շատացէք եւ լցրէք ծովերի մէջի ջրերը. եւ թռչունները շատանան երկրի վերայ։ 23 Եւ իրիկուն եւ առաւօտ եղաւ՝ հինգերորդ օր։

24 Եւ Աստուած ասեց. Երկիրը հանէ իր տեսակի պէս, անասուններ եւ սողուններ եւ երկրի գազաններ իրանց տեսակի պէս։ Եւ

Յոհ. ա. 1, 2։ Յայտ. ԻԲ. 11։ Հբգ. 6. Նա. Նգ. 24։ Եր. ժ. 12։ Զաք. Յբ. 1։ Գոր. ժգ. 14։ Կող. ա. 16, 17։ Եբր. ժա. 3։ Յայտ. ժ. 6։ ֆ Եր. գ. 23։ ֆ Սաղ. լգ. 6։ Եր Կոր. գ. 6։ ֆ Յոբ. լե. 18։ Ա Տես. ե. 28։ ը Սաղ. ՀԲր. 4։ Ը Յոբ. լբ. 8–11։ Ա Ես. խե. 5։ Եբր. գ. 7։ Ֆ Սաղ. ճգ. 19։ Ա Սաղ. ծգ. 7–9։ Եր. լ. 35։ Ի Սաղ. ը. 3։ Ի Սաղ. ՃԳ. 26։ Ֆ Գն. ը. 17. ք. 1։

25 այնպէս եղաւ։ Եւ Աստուած երկրի գազանները ազգ ազգ նոցա անասնի պէս, եւ անասունները իրանց անասնի պէս, եւ զեանի բոլոր սողունները իրանց անասնի պէս։ Եւ Աստուած տեսաւ, որ բարի է։

26 Եւ Աստուած ասաց. Մեր պատկերով եւ մեր նմանութեան պէս մարդ չինենք, որ Իշխեն ծովի ձկների եւ երկնքի թռչունների, եւ անասունների եւ բոլոր երկրի վերայ, եւ երկրի վերայ սողացող բոլոր սողունների վերայ։

27 Եւ Աստուած ստեղծեց մարդը իր պատկերով. Աստուծոյ պատկերով ստեղծեց նորան. Էարու եւ էգ ստեղ-

28 ծեց նորանց։ Եւ Աստուած օրհնեց նորանց, եւ Աստուած ասեց նորանց. Աճեցէք եւ չատացէք, եւ լցրէք երկիրը, եւ տիրեցէք նորան. եւ Իշխեցէք ծովի ձկների, եւ երկնքի թռչունների վերայ, եւ երկրի վերայ սողացող բոլոր կենդանիների վերայ։

29 Եւ Աստուած ասեց. Ահա ամէն խոտ որ սերմ ունի բոլոր երկրի վերայ եւ ամէն ծառ՝ որի մէջ կայ սերմ տուող ծառի պտուղ, ձեզ տուի ը ձեզ

30 համար կերակուր լինի. Եւ երկրի բոլոր կենդանիների եւ երկնքի բոլոր թռչունների եւ երկրի վերայ բոլոր սողունների համար, որոնց մէջ կենդանութիւն չունի կայ, ամէն կանաչ խոտ կերակուր լինի։ Եւ այնպէս եղաւ։

31 Եւ Աստուած տեսաւ ը բոլորն ինչ որ արել էր, եւ ահա չատ բարի էր։ Եւ իրիկուն եւ առաւօտ եղաւ՝ վեցերորդ օրը։

Գլ. Բ

Հանգստութեան օրը, եդեմի պարտէզը, պատղի արգելութիւը, Ադամ ստեղծուիլը։

1 Եւ կատարուեցան երկինքն ու երկիր-

2 րը եւ նորանց բոլոր ը զարդերը։ Աստուած կատարեց եօթներորդ օր իր գործը որ արաւ. եւ եօթներորդ օր հանգստացաւ իր բոլոր գործ-

3 որ արաւ։ Եւ Աստուած Էօրհնեց եօթներորդ օրը, եւ սրբեց նորան, որովհետեւ նորանում հանգստացաւ իր բոլոր գործերը, որ Աստուած ստեղծեց եւ ար-

4 Էսորանք են երկինքի ու երկրի նուիրները նորանց ստեղծուած ժամանակը, այն օրը որ եհովայ Աստուած երկիրն ու երկինքը արաւ։ Եւ դաշտի բոլոր Էբոյսերը ստակաին երկրի վրայ չկային, եւ դաշտի բոլոր խոտերը ստակաին չէին բուսած. որովհետեւ եհովա Աստուածը երկրի վերայ անձրեւ չէր բերել, եւ մարդ չկար հողը գործելու

6 Այլ երկրիցը գոլորշի էր գալիս գա-

7 եւ բոլոր հողի երեսը ջրում։ Եհովայ Աստուածը Էհողի փոշուց ստեղծեց մարդը. եւ նորա Էռնդգայը կենդանութեան չունչ փչեց, եւ մարդ Էկենդանի հոգի եղաւ։

8 Եւ եհովայ Աստուածը Էարեւելքում Եդէմի մէջ մի պարտէզ տնկեց եւ իր չինած մարդը դրաւ այնտեղ։

9 Եւ եհովայ Աստուածը բուսցրեց երկրից ամէն ծառեր՝ ստեղծելու համար եւ ուտելու յարմար, եւ պարտէզի մէջը՝ Էկենաց ծառը, եւ բարու-

10 չարը գիտենալու ծառը։ Եւ մի գետ դուրս գալիս Եդէմից պարտէզը ջրելու համար, եւ այնտեղից բաժանուում

11 չորս գլուխ էր դառնում։ Մէկի անունը Փիսոն է, սա պատում է Հեւիլա-

12 բոլոր երկիրը, ուր որ ոսկին է. այն երկրի ոսկին մաքուր է. այն

13 է Բդոլախը եւ գոհարաքարը։ Եւ երկրորդ գետի անունը Գեհոն է. սա

14 պատում է Քուշի բոլոր երկիրը։ Երրորդ գետի անունը Էտիգրիս է. սա գնում է Ասորեստանի առաջով։ Չորրորդ գետը Եփրատն է։ Եւ եհո-

---

ա Գլ. ե. 1։ բ. 6։ Յոբ ե. 7։ ա Կոր. 4. 7։ Եբ. գ. 24։ Կող. գ. 10։ Յակ. գ. 9։

գ Գլ. բ. 2։ Եսայ. ջ. 3։

դ Գլ. ե. 2։ Մատ. 19. 4։ Մարկ. 6. 6։

ե Գլ. բ. 1, 7։ Գե. խզ. 9։

զ Սայ. բ. 6։

է Գլ. բ. 3։

ը Սայ. 65. 15, 16։ 66. 9։

թ Յով. ե. 29։ ա Տիմ. գ. 4։

* Զորքը։

—

ժ Նե. ի. 11։ լա. 17։ բ 0բ. ե. 14։ Երբ. գ. 4։

ի Նե. ի. 8–11։

լ Գլ. ա. 1։

խ Գլ. ա. 12։

ծ Գլ. գ. 19, 23. Յայ. 22. 14։ Յով. 2. 7։ Նա. կդ. 8։ ա Կոր. 3. 18. 47։

կ Գլ. ե. 22։ Յոր. իե. 3։

ղգ. 4։ Գործ. 2. 25։

ձ Կոր. 3. 45։

ճ Գլ. գ. 24։ Գլ. 2. 1։ Յա. 3։

ղ Գլ. գ. 22։ Յայտ. բ. 2, 14։

† Բգալաթ։

ն Դան. 2. 4։

Աստուածն առաւ մարդը, եւ դրաւ
Եդէմի պարտէզումը, որ նա նորան
16 մշակէ եւ պահէ։ Եւ Եհովայ Աստուածը
պատուիրեց մարդին ասելով, Պար-
տէզի ամէն ծառից համարձակ կեր.
17 Բայց Իմացման եւ չարի գիտութեան ծա-
ռից մի ուտիր. որովհետեւ նորանից կե-
րած օրդ իմաստով պիտի մեռնիս։
18 Եւ Եհովայ Աստուածն ասեց, Լաւ
չէ որ մարդը միայնակ լինի. նորա նման
մի օգնական չինեմ իրան յարմար։
19 Եւ Եհովայ Աստուածը չինեց հողից
բոլոր գաշտի կենդանիները եւ երկնքի
բոլոր թռչունները, եւ տեսաւ Ադամի
մօտ, որ տեսնէ ինչ նորանց ինչ անուն
կ'կոչէ. եւ ամէն ինչ որ Ադամը չին-
չաւոր կենդանին կոչեց նա է նորա
20 անուն։ Եւ Ադամը բոլոր անասուննե-
րին եւ երկնքի թռչուններին եւ գաշտի
բոլոր գազաններին անուններ դրաւ.
բայց Ադամին իր նման մի օգնական
21 չ'գտաւ։ Եւ Եհովայ Աստուածը
մի խոր քուն բերաւ Ադամի վերայ,
եւ նա քնեց. եւ Նորա կողի ոսկոր-
ներից մէկին առաւ, եւ նորա տեղը միս
22 լցրեց. Եւ Եհովայ Աստուածն այն կո-
ղի ոսկորն, որ Ադամիցը վեր էր առել,
մի կին չինեց եւ նորան բերաւ Ադա-
23 մի մօտ։ Եւ Ադամն ասեց. Սա հիմա
ոսկր է իմ ոսկրիցը եւ մարմին է իմ
մարմնիցը. սորան կ'կոչեն կին. որով-
24 հետեւ սա մարդիցն առնուեցաւ։ Վասն
համար մարդը կ'թողէ իր հայրը եւ իր
մայրը, եւ կ'յարի իր կնոջը. եւ մէկ
25 մարմին կ'լինին։ Եւ նորանք երկուսը
մէրկ էին Ադամը եւ իր կինը, եւ
չէին ամաչում։

ԳԼ. Գ

Խաբեութիւնների մեղանչիլը. անէծքը եւ աստղին խոստումնալը։

1 Եւ օձը աւելի էխորամանդ էր քան

16 Ես. 7, 10, 11։
— Յայտ. ժ. 9։ ի. 3։
ի Պետ. ժ. 16։ ր Կոր. ժ. 3։
ի Գէն. ր. 17։
գ Շէմ. 13։ Ելս. ր. 44։ ր Կոր. ժ. 3։ ա Տիմ. ր. 14։
ի Շէմ. 7։
ա Թես. ր. 4։
ե ա Տիմ. ր. 14։
ը Ելս. ժ. 14, 15։
ի ա Տիմ. ր. 14։
ի Շէմ. 3։
ի Գէն. ր. 25։
ի Գէն. ի. 24։
ի Գէն. ր. 25։
ի Շէմ. 4։ Ելս. ր. 44։ ր Կոր. ժ. 3։

* Մատթ. ժ. 8։
ի Ելս. ժ. 22։ Երր. ժ. 4։
ի Ա. Յով. ր. 19։ Յուդ. ե. 12։ գ. 23։ ա Կոր. ժ. 3։ Յակ. ա. 15։
ի Գէն. գ. 13։ ա Կոր. ժ. 3։ ա Տիմ. ր. 13։
ի Գէն. ա. 20, 24։
ի Յով. ր. 6։
ի Գէն. ի. 1։ Յով. ժ. 7։ ա Կոր. ժ. 3։ Եփ. ե. 30։
ի Ա. Յով. ր. 19։ Յուդ. ե. 12։ գ. 23։ ա Կոր. ժ. 3։
ի Գէն. ի. 1։ Գաղ. ր. 23։ Երր. ժ. 4։
ի Գէն. ի. 1։ Գաղ. ր. 23։ Երր. ժ. 4։
ի Գէն. ի. 1։ Յով. ր. 13։ Եփ. ե. 30։
ի Ա. Յով. ր. 3։ Մատ. ժ. 7։ ա Կոր. գ. 16։ Եփ. ե. 31։

բէ գաշտի բոլոր գազաններից, որ Ե-
հովայ Աստուածն ստեղծել էր. եւ կը-
նոջն ասեց. Իրա՞ւ Աստուած ասեց,
որ Պարտէզի ոչ մի ծառից չուտէք։
2 Եւ կինն ասեց օձին. Պարտէզի ծա-
3 ռերի պաղիցն ուտում ենք. Բայց այն
ծառի պաղիցը որ պարտէզի մէջտեղն
է, Աստուած ասեց, Մի ուտէք նորա-
նից, եւ նորան մի դպչիք, որ չմեռ-
նիք։ Եւ օձը կնոջն ասեց, Իրաւ չէք
5 մեռնիլ։ Այլ Աստուած գիտէ, թէ այն
օրը որ նորանից ուտէք, ձեր աչքերը
կ'բացուին, եւ Աստուծոյ պէս կ'լինիք
բարին եւ չարը գիտացող։
6 Եւ Կինը տեսաւ, որ ծառը լաւ էր
ուտելու համար, եւ թէ հաճելի էր
աչքերին, եւ փափաքելի է ծառը նա-
կիւտ համար, առաւ նորա պաղիցը եւ
կերաւ, եւ իր հետ իր մարդին էլ
7 տուաւ, եւ նա կերաւ։ Եւ նորանց
երկուսի աչքերը բացուեցան, եւ գի-
տացին թէ մէրկ են. եւ թզենու տե-
ւեւներ կարկեցին, եւ իրանց համար
8 ծածկոյթներ չինեցին։ Եւ Եհովայ Ա-
աստուծոյ ձայնը լսեցին, որ օրուայ հով
ժամանակին պարտէզումը մեն էր գա-
լիս. եւ Ադամը եւ իր կինը թաք կա-
ցին Եհովայ Աստուծոյ երեսիցը պար-
9 տէզի ծառերի մէջ։ Եւ Եհովայ Ա-
աստուածը կանչեց Ադամին, եւ ասեց
10 նորան, Ո՞ր ես. Եւ նա ասեց. Քո
ձայնը լսեցի պարտէզումը, եւ վախե-
ցի, որովհետեւ ես էմերկ էի, եւ թաք
11 կացի։ Եւ ասեց. Ո՞վ պատմեց քեզ,
թէ դու մերկ ես, արդեօք այն ծառի-
ցը, որի համար քեզ պատուիրեցի որ
12 նորանից չուտես, կերա՞ր։ Եւ Ադամն
ասեց. Այն կինը, որ ինձ հետ տուիր,
նա տուաւ ինձ այն ծառիցը, եւ ես
13 կերայ։ Եւ Եհովայ Աստուածն ասեց
կնոջը. Դա ի՞նչ ես արել։ Եւ կինն
ասեց. Օձն ինձ խաբեց, եւ ես կե-
14 րայ։ Եւ Եհովայ Աստուածն ասեց օձին.

Որովհետեւ արիր այս, դու անիծեալ լինիս բոլոր անասուններից եւ գազանի բոլոր կենդանիներից. փորիդ վրայ գնաս, եւ հող ուտես կեանքիդ բոլոր
15 օրերումդ։ Եւ եմիջնամարիքն եմ դնեմ քո եւ կնոջ միջեւ, եւ հրա սերունդի եւ նորա սերունդի միջեւ. նա քո գլուխը ջախջախէ, եւ դու նորա
16 գարշապարը խայթես։ Եւ կնոջն ասեց. Շատ պիտի չատացնեմ քո յղութեան ցաւերը, եւ ցաւով պատակ ծնես, եւ դէպի քո մարդը լինի քո փափաքը.
17 եւ նա իշխէ քեզ վերայ։ Եւ Ադամին ասեց. Որովհետեւ դու լսեցիր քո կնոջ խօսքին, եւ ուկերար այն ծառից, որի համար պատուիրեցի քեզ՝ ասելով՝ Նրանից չուտես, անիծեալ լինի երկիրը քո պատճառով, ցնդեզութեամբ ուտես նորանից կեանքիդ բոլոր օրերումդ։
18 Եւ նա փուշ ու տատասկ բուսցնէ քեզ համար, եւ դաշտի խոտն ուտես։
19 Երեսիդ քրտինքովը հաց ուտես, մինչեւ որ նա դառնաս դէպի երկիրը, որովհետեւ նորանից առնուեցար. նորա համար որ հող էիր դու, եւ դէպի հողը դառնաս։
20 Եւ Ադամն իր կնոջ անունը Եւայ կոչեց. որովհետեւ նա եղաւ բոլոր կեն-
21 դանեաց մայրը։ Եւ Եհովայ Աստուածն Ադամի եւ նորա կնոջ համար կաշուց հանդերձներ շինեց, եւ հագցրեց նորանց։
22 Եւ Եհովայ Աստուածն ասեց. Ահա Ադամն եղաւ իբրեւ մեզանից մէկը՝ որ բարին եւ չարը գիտենայ, եւ հիմա մի գուցէ իր ձեռքը մեկնէ, եւ կեանց ծառից էլ առնէ եւ ուտէ եւ յաւի-
23 տեանապրի. Ուստի Եհովայ Աստուածը հանեց նորան Եդէմի պարտէզից, որ երկիրը գործէ, որտեղից որ առ-
24 նուած էր։ Եւ արտաքսեց Ադամին. եւ Եդէմի պարտէզի դիմացի կողմից դրաւ Քէրուբներին եւ սուին կողմ զարձող բոցկռէն սուրը՝ կենաց ծառի ճանապարհը պահելու համար։

Գլ. Դ

Կայէն և Աբէլ։ Եղբայրասպանութիւն։ Կայէնի ցեղը։ Սէթ։

1 Եւ Ադամը գիտաց իր կինը՝ Եւան, եւ նա յղացաւ եւ ծնեց Կայէնը. եւ ասեց.
2 Մարդ ստացայ *Եհովայով։ Եւ զարձեալ ՀՆԷՆ- ծնեց նորա եղբայր Հաբէլը. եւ Հաբէլը ոչխարների հովիւ էր, բայց
3 Կայէնը ՀԵրկրագործ էր։ Եւ եղաւ որ օրեր անցկենալուց վերջը՝ Կայէնը Եհովային պտղից ետուաց մատաղ
4 ցրեց։ Եւ Հաբէլն էլ մատուցրեց իր ՀոչխարներիՀ անդրանիկներից եւ նոքանց պարարտներից։ Եւ ՀԵհովան Հաբէլին եւ նորա ընծային մոխիկ արաւ։
5 Բայց Կայէնին եւ նորա ընծային մոխիկ չարաւ։ Եւ Կայէնը չատ բարկացաւ, եւ երեսը կախեց։
6 Եւ Եհովան՝ Կայէնին ասեց. ԻՆչու ես բարկացել, եւ ինչու ես երեսդ կախել։
7 Չէ՞ որ եթէ բարի լինես, կ՚բարձրանայ. բայց եթէ բարի չլինես, մեղքը դրան մօտ պառկած է. եւ նա քեզ է փափաքում, բայց դու իշխիր նորա վերայ։
8 Եւ Կայէնն իր Հաբէլ եղբօր հետ խօսեց. եւ եղաւ որ երբոր նոքանք դաշտումն էին, Կայէնը վեր կացաւ իր եղբայր Հաբէլի վերայ եւ Խոպանեց նո-
9 քան։ Եւ Եհովան ասեց Կայէնին. Ո՞ր է քո եղբայր Հաբէլը։ Եւ նա ասեց. Չ՚գիտեմ. մի՞թէ ես եղբօրս պահա-
10 պանն եմ։ Եւ նա ասեց. ԻՆչ ես արել. քո եղբօր արիւնի ձայնը երկրիցը Ղրո-
11 ղուում է դէպի ինձ։ Եւ հիմա դու անիծեալ լինես այն երկրիցը, որ իր բերանը բացաւ եղբօրդ արիւնը քո ձեռ-
12 քից ընդունելու։ Երբոր երկիրը դործես, նա այլեւս Իր արդիւնքը չ՚տայ քեզ. երկրի վերայ Հաստանդակած ու թա-
13 փառական լինես։ Եւ Կայէնն ասեց

---

1 ես· կե· 25։ Միք· է· 17։ 2 Մատ· Ժգ· 38։ Յով· ը· 44։
3 ես· է· 14։ Մատ· ա· 18, 23, 25։ Դատ· ա· 31, 35, 35։ Գագ· գ· 4։ Հռ· Ժգ· 20։ Կագ· բ· 18։ ա Յով· գ· 8։ 4 Յով· խը· 6։ Յով· ԻԱ· 21։ 5 ա Կար· Ժա· 3։ Եփ· կ· 22, 23, 24, 33։ ա Տիմ· բ· 11, 12։ Տիտ· բ· 5։ ա Պետ· գ· 1, 5, 6։ 7 Հիմ· 6։ Յգ· բ· 17։ 8 Հռ· բ· 20։ 9 Յոբ· ը· 7։ Յագ· բ· 20։ 10 Յոբ· ԼԱ· 10։ Ասգ· Ժգ· 14։ ԼՐ Թես· գ· 10, 12։ 11 Յգ· բ· 7։ Ժբ· 27· Ասգ· Ժգ· 14։ 12 Յգ· բ· 17։ ա Կար· Ժե· 36։ Յոբ· Ժ· 9։ ԻԱ· 29։ 13 Յգ· բ· 3։ գ· 2։ β· 20։ — • Կամ ԵՀովային

ա Գլ· գ· 23։ β· 20։ ԳՔա· Ժբ· 12։ ՔՔա· Ժբ· 17։ Ես· գ· 9։ Ղ Երբ· Ժա· 4։ ՆՄատ· Ժգ· 35։ ա Յով· գ· 12։ Յա· գ· 11։ 2 Գլ· Ժբ· 20։ Երբ· Ժբ· 24։ Ասգ· գ· 9, 10։ Նղէ· Ժգ· 20։ ԶԸ Ծբ· խբ· 65։

եհովային. իմ մեղքը մեծ է քան թէ
14 թողութիւն։ Ահա ինձ այսօր երկրի
երեսէն արտաքսեցիր, եւ ես քո երե-
սէդ պիտի թաք կենամ, եւ երկրի
վրայ աստանդական ու թափառական
պիտի լինիմ. եւ կ'լինի որ ամէն ինձ
15 գտնողը ինձ կ'սպանէ։ Եւ եհովան ա-
նոր ըսաւ. Ուրեմն ով որ Կայէնին
սպանէ՝ նորանից եօթնապատիկ վրէժ
առնուի։ Եւ եհովան մի նշան դրաւ
Կայէնի վերայ, որ ամէն ով որ նորան
գտնէ չ'սպանէ նորան։
16 Եւ Կայէնը եհովայի երեսէն առաջից
դուրս գնաց եւ Նայիդ երկրումը բնա-
17 կուեց հեղմի արեւելքում։ Եւ Կայէնը
գիտաց իր կինը. եւ նա յղացաւ եւ
ծնեց Ենոքը. եւ մի քաղաք էր շի-
նում, եւ այն քաղաքի անունը իր որ-
18 դու անուան պէս Ենոք դրաւ։ Եւ Ենո-
քը ծնեց Գայիդրադ, եւ Գայիդրադ ծը-
նեց Մաւիէլը, եւ Մաւիէլը ծնեց Մա-
թուսայէլը, եւ Մաթուսայէլը ծնեց
19 Ղամէքը։ Եւ Ղամէքը երկու կին առաւ
իրան. մէկի անունը Ադդա եւ երկրոր-
20 դի անունը Սէլլա էր։ Եւ Ադդան ծը-
նեց Յոբէլը, որ վրանաբնակների եւ
21 խաշնարածների հայրն եղաւ։ Եւ նո-
րա եղբօր անունը Յոբալ էր, որ բոլոր քր-
նարահարների եւ օրղանահարների հայրն
22 եղաւ։ Եւ Սէլլան էլ ծնեց Թոբէլ-Կա-
յէնը, որ պղնձից ու երկաթից ամէն
տեսակ գործիք էր շինում. եւ Թո-
23 բէլ-Կայէնի քոյրն էր Նաաման։ Եւ
Ղամէքն իր կանանցը՝ Ադդային եւ
Սէլլային ասեց. Լսեցէք ձայնս, ով
Ղամէքի կանայք, ականջ դրէք իմ
խօսքին, որ մի մարդ սպանեցի՝ ինձ
վէրք, ու մի երիտասարդ՝ ինձ հար-
24 ուածք։ Եթէ Կայէնի համար՝ եթէ կայէնի
վրէժը եօթնապատիկ առնուի, ապա
Ղամէքինը՝ եօթանասուն եւ եօթն ան-
գամ։
25 Եւ Ադամը դարձեալ գիտաց իր կնո-
ջը, եւ նա մի որդի ծնեց, եւ նորա
անունը կոչեց Սէթ, որովհետեւ ասաց.
Աստուած ինձ մի ուրիշ սերունդ տուաւ
Հաբէլի փոխանակ, որին սպանեց Կա-
26 յէնը։ Եւ Սէթին էլ մի որդի ծնուե-
ցաւ, եւ նորա անունը կոչեց Ենոս։
այն ժամանակ Տիկնոջ եհովայի
անունը կանչելը։

ԳԼ. Ե

Նախահայրերի սպանմամբ Աղամից մինչեւ Նոյը։

4 Ա յս է Ադամի ծնունդոց գիրքը։ Այն
օրն որ Աստուած մարդը ստեղծեց,
Աստուծոյ պատկերովն արաւ նորան։
2 Արու եւ էգ ստեղծեց նորանց, եւ
օրհնեց նորանց, եւ նորանց անունը
Ադամ կոչեց նորանց ստեղծուելու
օրը։
3 Եւ Ադամը հարիւր երեսուն տարի
ապրեց, եւ իր նմանութեամբը իր
պատկերի պէս որդի ծնեց, եւ նորա
անունը Սէթ կոչեց։ Եւ Ադամի օրերը՝
Սէթին ծնելուց յետոյ ութ հարիւր տա-
րի էին, եւ տղերք եւ աղջկերք ծնեց։
5 Եւ Ադամի ապրած բոլոր օրերը հար-
բիւր երեսուն տարի եղաւ, եւ մեռաւ։
6 Եւ Սէթը հարիւր հինգ տարի ապ-
7 րեց, եւ ծնեց Ենոսին։ Եւ Սէթը
Ենոսին ծնելուց յետոյ ութ հարիւր
եօթը տարի ապրեց, եւ տղերք եւ աղ-
8 ջկերք ծնեց։ Եւ Սէթի բոլոր օրերը
հինգ հարիւր տասնեւերկու տարի եղաւ,
եւ մեռաւ։
9 Եւ Ենոսը հիսուն տարի ապրեց,
10 եւ Կայնանին ծնեց։ Եւ Ենոսը Կայ-
նանին ծնելուց յետոյ ութ հարիւր տաս-
նեւհինգ տարի ապրեց, եւ տղերք եւ
11 աղջկերք ծնեց։ Եւ Ենոսի բոլոր օրե-
րը հինգ հարիւր հինգ տարի եղաւ, եւ
մեռաւ։
12 Եւ Կայնանը եօթանասուն տարի
13 ապրեց, եւ ծնեց Մաղապիէլին։ Եւ
Կայնանը Մաղապիէլին ծնելուց յետոյ
ութ հարիւր քառասուն տարի ապրեց,
14 եւ տղերք եւ աղջկերք ծնեց։ Եւ Կայ-
նանի բոլոր օրերը հինգ հարիւր տասը
տարի եղաւ, եւ մեռաւ։
15 Եւ Մաղապիէլը վաթսունեւհինգ

Ե Յոբ. իե. 20–24։ | Գ Գլ. իբ. 8։ գ Թագ. իբ. 24։
բ Գլ. թ. 6։ | —
է Հմր. 15։ | —
է Գլ. ե. 3, 6։ | —
Ես Գլ. ե. 6։ | —Գլ. թ. 6։ ա Մն. —. 1։

Գ. ի. գ. 30։ | Ե ա Մն. —. 1–4։
բ Գլ. —. 26։ Ես. գ. 9։ | զ Գլ. —. 28։
է Գլ. —. 27։ Մատ. իթ. 4։ | Ես Գլ. գ. 19։
* Մ-րդ | է Գլ. գ. 26։
ը Գլ. գ. 25։

16 սարի սպրեց, եւ Ծնեց Յարեդին։ Եւ Մաղագիէլը Յարեդին Ծնելուց յետոյ
ութ հարիւր երեսուն սարի սպրեց,
17 եւ սպերք եւ աղջկերք Ծնեց։ Եւ Մա-
գագիէլի բոլոր օրերը ութ հարիւր ինն-
սունեւհինգ սարի եղաւ, եւ մեռաւ։
18 Եւ Յարեդը հարիւր վաթսունեւերկու սարի սպրեց, եւ Ծնեց Ենովքին։
19 Եւ Յարեդը Ենովքին Ծնելուց յետոյ
ութը հարիւր սարի սպրեց, եւ սպերք
20 եւ աղջկերք Ծնեց։ Եւ Յարեդի բոլոր
օրերը ինը հարիւր վաթսունեւերկու
սարի եղաւ, եւ մեռաւ։
21 Եւ Ենովքը վաթսունեւհինգ սարի
22 սպրեց, եւ Ծնեց Մաթուսագային։ Եւ
Ենովքն Աստուծոյ հետ վարուեցաւ
Մաթուսագային Ծնելուց յետոյ երեք
հարիւր սարի, եւ սպերք եւ աղջկերք
23 Ծնեց։ Եւ Ենովքի բոլոր օրերը երեք
հարիւր վաթսունեւհինգ սարի եղաւ։
24 Եւ Ենովքն Աստուծոյ հետ վարուեցաւ,
եւ չէր [illegible], որովհետեւ Աստուած
առաւ նորան։
25 Եւ Մաթուսագան հարիւր ութսունեւեօթը սարի սպրեց եւ Ծնեց Ղա-
26 մէքին։ Եւ Մաթուսագան Ղամէքին
Ծնելուց յետոյ եօթը հարիւր ութսունեւեօթը սարի սպրեց, եւ սպերք եւ
27 աղջկերք Ծնեց։ Եւ Մաթուսագայի բոլոր օրերը ինը հարիւր վաթսունինը
սարի եղաւ, եւ մեռաւ։
28 Եւ Ղամէքը հարիւր ութսունեւերկու սարի սպրեց, եւ մի որդի Ծնեց,
29 Եւ նորա անունը Նոյ կոչեց ասելով,
Սա մեզ կ'հանգստացնէ Իմ գործքերից եւ մեր ձեռքերի ցաւերից՝ այն
երկրի պատճառով որին Եհովան անի-
30 ծել։ Եւ Ղամէքը Նոյին Ծնելուց
յետոյ հինգ հարիւր ինսունեւհինգ
սարի սպրեց, եւ սպերք եւ աղջկերք
31 Ծնեց։ Եւ Ղամէքի բոլոր օրերը եօթը
հարիւր եօթսունեւեօթը սարի եղաւ, եւ մեռաւ։
32 Եւ Նոյը հինգ հարիւր սարեկան եղաւ, եւ Նոյ Ծնեց Հէմը, Քամը եւ Յաբէթը։

Գլ. Զ

Մարդկանց չարութիւնը։ Նոյը, Աստուծոյ պատուէրը։ Տապան շինելը։

1 Եւ եղաւ երբոր մարդիկ սկսեցին շատանալ երկրի վերայ, եւ աղջկերք
2 Ծնեցին իրանց. Աստուծոյ որդիքը տեսնելով մարդկանց աղջկերանցը, որ գեղեցիկ էին, Իրանց իրանց համար կանայք էին առ-
3 նում։ Եւ Եհովան ասեց. Իմ հոգին մարդի վերայ միշտ չմնայ, այն պատճառով որ Նա մարմին է. այլ նորա օրերը հարիւր քսան սարի լինին։
4 Եւ հսկաները կային այն օրերը երկրի վերայ. եւ այնտեղեւ էլ որ բոլոր Աստուծոյ որդիքը մարդկանց աղջկերանց մօտ էին մտնում, եւ նորանք նորանց համար Ծնում էին. սորանք այն զօրաւորներն էին, որ վաղուց անուանի մարդիկ էին։ Եւ Եհովան տեսաւ, որ չատացել էր մարդկանց չարութիւնը երկրի վերայ, եւ Նորանց սրտի խորհուրդների բոլոր զաղափար-
6 ները չար էին ամեն օր. Այն ժամանակ Եհովան Հոգեցաւ, որ երկրի վերայ մարդը առեղծեց, եւ Իր սրտի մէջ
7 արամեց։ Եւ Եհովան ասեց. երկրի երեսիցը ջնջեմ մարդը որ առեղծեցի, մարդից մինչեւ անասուններ, մինչեւ սողունը եւ մինչեւ երկրի թռչունը, որովհետեւ զղջում եմ որ նորանց առեղ-
8 ծել եմ։ Բայց Նոյը Եհովայի առաջին չնորհք գտաւ։
9 Այս է Նոյի Ծնունդը։ Նոյը մի արդար եւ կատարեալ մարդ էր իր դարում. Նոյը Աստուծոյ հետ վարուե-
10 ցաւ։ Եւ Նոյը երեք որդի Ծնեց՝ Հէմը,
11 Քամը եւ Յաբէթը։ Եւ երկիրը Աստուծոյ առաջին ապականուեցաւ, եւ երկիրը անօրէնութեամբ լցուեցաւ։

Ք Ծագ. 14։
Ք Հիմ. 24։ Գլ. գ. 9։ Ժէ. 1։ Իգ. 40։ Ծագ. Ժգ. 8։ Միք. գ. 8։ Ծագ. բ. 6։
Ք Գ Թագ. բ. 11։ Ներ. Ժամ. 3։
Ղ Ղևտ. գ. 36։ Ներ. Ժամ. 7։ ա Գնաց. գ. 20։
Ի Հնս Գլ. գ. 16, 17։

Ք Գլ. գ. 10։
Ղ Գլ. Ե. 21։
—
— Գլ. ա. 28։
Ք Ը Ներ. Ե. 3, 4։ Ծագ. Իգ. 38։
Ի Գնաց. Ե. 16, 17։

Ծագ. Հր. 39։ Հա. բ. 17։
Ի Գլ. բ. 21։ Ներ. Ժգ. 4։ Ժէ. 14։ Ծագ. Ժա. 3։ Ներ. Ժէ. 9։ Ծագ. Ժէ. 19։
Ջ Ծաւ. Իգ. 19։ ա Թագ. Ժէ. 11։ բ Թագ. Իգ. 16։
Խ Ես. Կգ. 10։ Նէ. գ. 30։
Ե Ղ. Ժբ. 19։ Եր. Իգ. 12, 13, 16, 17։ Ղևտ. ա. 30։ Գործ.
Ե. 46։
Ջ Եզ. Ժգ. 14, 20։ Ներ. Ժա. 7։ բ Գնաց. բ. 5։
Ի Գլ. Ե. 23։
Ի Գլ. Ե. 32։
Ղ Գլ. Ե. 1։ Ժ. 9։ Ժգ. 13։ Ղևտ. ա. 6։ Հա. բ. 12։ գ. 19։
Ի Ես. բ. 17։ Ք. 9։ Իբ. 16։

12 եւ Աստուած դէմառ երկիրը, եւ ա-
հա ապականուած էր, որովհետեւ ամէն
մարմին իր ճանապարհը ապականել էր
13 երկրի վերայ։ Եւ Աստուած ասաց
Նոյին. Բոլոր մարմինի վերջը եկել է
իմ առաջին, որովհետեւ երկիրը նոցանից
պատճառով անիրաւութեամբ լցուած է,
եւ հարա ես նոցանց պիտի փչացնեմ
14 երկրի հետ։ Արդ դու քեզ համար խո-
ժարեր փայտից մի տապան շինիր, եւ
տապանը խոշերով շինիր, եւ նոցան
ծեփիր կատրամ ներսիցը եւ դրսիցը։
15 Եւ այսպէս պիտի շինես նոցան. տա-
պանի երկայնութիւնը երեք հարիւր
կանգուն, լայնութիւնը յիսուն կան-
գուն եւ բարձրութիւնը երեսուն կան-
գուն։ 16 Տապանին լուսամուտ շինես,
եւ մինչեւ մի կանգուն կատարես նո-
ցան վերեւիցը. եւ տապանի դուռ
կողմիցը դնես. ներքնատուն, միջնա-
տուն եւ վերնատուն շինես նոցան։
17 Եւ ես անա երկրի վերայ ջրհեղեղ պի-
տի բերեմ այն ամէն մարմինը կորչես-
լու համար, որի վերայ կենդանութիւն
չունչ կայ երկնքի տակ, եւ երկրի վե-
18 րայ ինչ որ կայ պիտի սատկի։ Բայց
իմ ուխտը կ'հաստատեմ քեզ հետ, եւ
դու տապանը կ'մտնես դու եւ քո որդիքը,
եւ կինդ եւ որդկանցդ կանայքը քեզ հետ։
19 Եւ ամէն անասուններիցը եւ ամէն
մարմնից երկու երկու հատ ամենիցը
տապանը բերես, որ քեզ հետ ապրին,
20 արու եւ էգ լինին։ Թռչուններիցն ի-
րանց տեսակի պէս, եւ անասուննե-
րիցն իրանց տեսակի պէս, երկրի
բոլոր սողուններիցն իրանց տեսա-
կի պէս, երկու երկու հատ ամենիցը
21 քեզ մօտ գան, որ ապրին։ Եւ դու առ
քեզ համար ամէն ուտելիքներից որ
ուտվում են, եւ քեզ մօտ հաւաքիր որ
քեզ ու նոցանց համար ուտելիք լինին։
22 Եւ Նոյն արաւ բոլորը ինչպէս Աստ-
ուած պատուիրել էր նորան, հայնպէս
արաւ։

Գլ. է

ջրհեղեղ։

1 Ա Եւ Եհովան ասաց Նոյին. Մտիր դու
եւ քո բոլոր տունը տապանի մէջ.
որովհետեւ այս դարի մէջ քեզ տե-
2 սի արդար իմ առաջին։ Ամէն էմա-
րաւ անասուններից քեզ համար եօթը
եօթը հատ առնես՝ արու եւ նորա էգը.
իսկ այն անասուններիցը որ մաքուր
չեն, երկու երկու հատ՝ արու եւ նո-
3 րա էգը։ Երկնքի թռչուններիցն էլ եօ-
թը եօթը հատ՝ արու եւ էգ, բոլոր
երկրի վերայ սերունդ ազգ ունենալու հա-
4 մար։ Որովհետեւ եօթը օրից յետոյ երկրի
վերայ քառասուն օր եւ քառասուն գի-
շեր անձրեւ պիտի բերեմ, եւ ամէն
էակ որ արի, երկրի երեսիցը պիտի
5 ջնջեմ։ Եւ Նոյն արաւ բոլորը ինչ-
6 պէս Եհովան պատուիրեց նորան։ Եւ
Նոյը վեց հարիւր տարեկան էր, երբոր
7 ջրհեղեղը երկրի վերայ եղաւ։ Եւ մը-
տաւ Նոյը եւ իր որդիքը, եւ իր կինը
եւ իր որդկանց կանայքը իր հետ տապա-
նի մէջ ջրհեղեղի ջրերի պատճառով։
8 Մաքուր անասուններիցը, եւ այն ա-
նասուններիցը որ մաքուր չեն եւ թռ-
չուններիցը, եւ երկրի վերայ ամէն
9 սողացողներիցը, Զոյգ զոյգ արու եւ
էգ գնացին Նոյի մօտ տապանի մէջ,
ինչպէս որ Աստուած Նոյին պատու-
10 իել էր։ Եւ եղաւ որ եօթը օրից յետոյ
ջրհեղեղի ջրերը եկան երկրի վերայ։
11 Նոյի կենաց վեցհարիւրերորդ տարում՝
երկրորդ ամսում՝ ամսի տասնեւեօթ-
ներորդ օրը. Նոյն օրը ճմեծ անդունդի
բոլոր աղբիւրները ճեղքուեցան եւ
երկնքի պատուհանները բացուեցան.
12 Եւ անձրեւը եղաւ երկրի վերայ քա-
13 ռասուն օր եւ քառասուն գիշեր։ Հէնց
նոյն օրը մտաւ Նոյը եւ Նոյի որդի-
նները՝ Սէմը եւ Քամը եւ Յաբէթը, եւ
Նոյի կինը, եւ նորա որդկանց երեք կա-
14 նայքը նորանց հետ տապանի մէջ։ Նո-
րանք եւ բոլոր կենդանիները իրանց

ե Գն. ժբ. 21։ Ասգ. ժգ. 3։
է Նբ. ծա. 13։ Նգ. է. 2, 3, 6։
Ամ. բ. 3։
ճ Հմբ. 17։
ի Գն. է. 4։ բ Գնա. բ. 3։

ղ Գն. է. 1։ = Գնա. գ. 20։
բ Գնա. բ. 5։
ճ Գն. է. 8, 9, 15, 16։
լ Գն. ա. 21։
ւ Գն. է. 9, 15։

ն Նբր. ժա. 7։
շ Գն. է. 3, 9, 16։
—
ո Գն. գ. 9։
բ Գն. ժա.

է Գն. ժ. 10։ Նգ. խգ. 23։
ը Գն. բ. 2։ Ա. բ. 38։
ի Գն. բ. 2։ գ Թագ. է. 2, 19։
Ասգ. հբ. 23։
չ Նբր. ժա. 7։ = Գնա. գ. 20։

տեսակի պէս, եւ բոլոր անասուններն իրանց տեսակի պէս, եւ երկրի վերայ սողացող բոլոր սողուններն իրանց տեսակի պէս, եւ բոլոր թռչուններն իրանց տեսակի պէս, ամեն տեսակ թռչուն. եւ մտան տապանը Նոյի մօտ զոյգ զոյգ ամեն մարմնից, 16որի մէջ կենաց չունչ կայ։ Եւ մտողներն արու եւ էգ մտան ամեն մարմնից, ինչպէս Աստուած նորան պատուիրել էր։ Եւ Տէրն նորա հետեւից 17 ՚---ը փակեց։ Եւ ջրհեղեղ քառասուն օր եղաւ երկրի վերայ. եւ ջրերը չատացան եւ տապանը վեր հանեցին, 18եւ նա երկրիցը բարձրացաւ։ Եւ ջրերը սաստկանում էին, եւ չատ չատանում էին երկրի վերայ. եւ տապանը մտն 19էր դալիս ջրերի երեսի վերայ։ Եւ ջրերը երկրի վերայ չատ չատ զօրացան, եւ բոլոր երկնքի տակ լինող բոլոր 20բարձր սարերը ծածկուեցան։ Ջրերը տասնեհինգ կանգուն վեր բարձրացան, 21եւ սարերը ծածկուեցան։ Եւ հերկրի վերայ չարժող ամեն մարմին՝ թէ թռչուն, թէ անասուն, թէ դազան եւ թէ երկրի վերայ սողացող ամեն սողուն, 22եւ ամեն մարդ մեռաւ։ Ամենը որի բունգացը մէջ կենդանութեան չունչ կար, այն բոլորը որ ցամաքի վերայ էր, մե23ռան։ Եւ ջնջուեցաւ երկրի երեսի վերայ լինող ամեն էակ՝ մարդից մինչեւ անասուն, մինչեւ սողուններ եւ մինչեւ երկնքի թռչուններ. եւ երկրիցը ջնջուեցան. եւ Նոյ միայն եւ իր հետ 24տապանումը լինողները։ Եւ ջրերը երկրի վերայ հարիւր հինգ օր բարձրացած մնացին։

Գլ. Ը

Ջրհեղեղի վերջը. Նոյի գոհը եւ Աստուծոյ պատուիրանը.

8 1 Եւ Աստուած յիշեց Նոյին եւ բոլոր կենդանիներին եւ բոլոր անասուններին, որ նորան հետ տապանումն էին. եւ Աստուած երկրի վերայ մի քամի 2բերաւ, եւ ջրերը նուազուեցան։ Եւ աղբիւրները եւ երկնքի պատուհանները փակուեցան, եւ անձրեւը 3երկնքից դադարեց։ Եւ ջրերը դնալով երկրի վերայից քաշվում էին, եւ հարիւր հինգ օրից յետոյ ջրերը փչա4ցան։ Եւ եօթներորդ ամսում՝ ամսի տասնեւեօթներորդ օրը տապանը Արա5րատ սարի վերայ նստեց։ Եւ ջրերը դնալով փչանում էին մինչեւ տասներորդ ամիսը. տասներորդ ամսի մէկին սարերի գլուխները երեւեցան։ 6 Եւ եղաւ որ քառասուն օրից յետոյ Նոյն իր չինած տապանի պատուհանը 7բացաւ, եւ ազաւնն արձակեց, եւ -- դուրս եկաւ գնում ու գալիս էր մինչեւ երկրի վերայից ջրերի ցամաքիլը։ 8Յետոյ ազաւնուն ուղարկեց իր մօտից, որ տեսնէ, թէ արդեօք ջրերը փչացել 9են երկրի երեսի վերայից։ Եւ ազաւնին իր ոտքի հանգստութեան տեղ չգտաւ, եւ նա դարձաւ նորա մօտ դէպի տապանը. որովհետեւ բոլոր երկրի երեսի վերայ ջուր կար։ Եւ Նոյն իր ձեռքը մեկնեց եւ առաւ նորան եւ բե10րաւ իր մօտ տապանի մէջ։ Եւ եօթն օր էլ սպասեց, եւ դարձեալ արձակեց 11ազաւնուն տապանիցը։ Եւ իրիկուայ դէմ ազաւնին նորա մօտ եկաւ, եւ ահա բերանումը մի ձիթենու նոր կըտրուած տերեւ կար. եւ Նոյը գիտաց որ ջրերը երկրի վերայից փչացել են 12եւ եօթն օր էլ սպասեց, եւ ազաւնուն արձակեց, եւ նա այլ եւս նորա մօտ եւս չդարձաւ։

13 Եւ եղաւ որ վեց հարիւր մէկ տարում՝ առաջի ամսի մէկին ջրերը երկրի վերայից ցամաքեցան. եւ Նոյը տապանի ծածկոցը վեր առաւ եւ մտիկ տուաւ, եւ ահա երկրի երեսը ցամա14քել էր։ Եւ երկրորդ ամսում՝ ամսի քսանեւեօթներորդ օրը երկիրը չորացաւ։

15 Եւ Աստուած խօսեց Նոյի հետ եւ 16ասեց. Դուրս ել տապանիցը դու եւ քո կինը եւ քո որդիքը եւ քո որդկանց 17կանայքը քեզ հետ։ Բեզ հետ լինող

բ Գնաց. բ. 5։
Հշմր. 2, 3.
գ Գէ. գ. 13, 17, Հմր. 4, Մատթ. 39։ Ղուկ. Ժե. 27։
բ Գնաց. գ. 6։
Դտ. բ. 7։
թ — Գնաց. գ. 20. բ Գնաց. բ. 5, գ. 6։
ժդ. բ. 3։
— Դտ. Ժբ. 29։ ը. 22։ Եզ. բ. 24։ — Թագ. ա. 19։
Բէզ. Ժգ. 21։
է Դտ. է. 11։
Էզդ. է. 24։
Դտ. գ. 16։

բոլոր կենդանին ամէն մարմնից՝ թէ
թռչուն, թէ անասուն, եւ թէ երկրի
վերայ սողացող բոլոր սողուններըը քեզ
հետ հանիր, Նոր երկրի վերայ բազմա-
նան, եւ երկրի վերայ աճիր եւ չա-
48 ատնան։ Եւ դուրս եկաւ Նոյը եւ իր
որդիքը եւ իր կինը եւ իր որդկանց կա-
49 նայքն իր հետ։ Ամէն կենդանի, ամէն
սողուն, եւ ամէն թռչուն, երկրի վե-
րայ ամէն չարժողներն իրանց ցեղե-
րովը դուրս եկան տապանիցը։
20 Եւ Նոյը մի սեղան չինեց Եհովայի
համար, եւ առաւ բոլոր Եմաքուր ա-
նասուներից եւ բոլոր մաքուր թռչուն-
ներից, եւ սեղանի վերայ ողջակէզներ
21 մատուցեց, Եւ Եհովան հանաչ հոտ
հոտոտաց, եւ Եհովան ասեց իր սրտ-
ումն. Այլ եւս չչեմ անիծիլ երկիրը
մարդի պատճառով, Թողմէնաեւ մարդ
սրտի խորհուրդը չար է իր ման-
կութիւնից, եւ այլ եւս չեմ զարկիլ
22 բնաւ ոչ մի կենդանի, ինչպէս արի։ Այ-
սուհետեւ քանի ժամանակ որ երկիրը
կ'ճայ, սերմ ու հունձք, եւ ցուրտ ու
տաք, ամառ ու ձմեռ, եւ գիշեր ու
ցերեկ չեն դադարիլ։

ԳԼ. Թ

Նոր աշխարհի կանոնները։ Ուխտ ու ծիածան։ Գինի։ Նոյի անէծքը եւ օրհնութը։

1 Եւ Աստուած օրհնեց Նոյին եւ Նորա
որդկանցը, եւ ասեց Նորանց. Աճեցէք
2 եւ չատացէք եւ լցրէք երկիրը։ Եւ
Ձեր վախն ու Ձեր երկիւղը երկրի բո-
լոր գազանների վերայ եւ երկնքի բո-
լոր թռչունների վերայ լինի. Նորանք
երկրի վերայ բոլոր չարժողների հետ
եւ ծովի բոլոր ձկների հետ Ձեր ձեռքն
3 են տրուած։ Ամէն չարժող կենդանի
Ձեզ համար կերակուր լինի. բանջարի
4 խոտի պէս տուի Ձեզ բոլորը։ Միայն
մսիը իր կեանքովը՝ այսինքն իր արիւ-
5 նովը չուտէք։ Եւ Ձեր արիւնն էլ Ձեր
կեանքի համար կ'պահանջեմ, Ամէն
կենդանու Ձեռքից կ'պահանջեմ, եւ
մարդի Ձեռքից՝ իր ընկերի Ձեռքիցը
6 մարդի կեանքը կ'պահանջեմ։ Որով որ
մարդի արիւն թափէ, Նորա արիւնը
մարդով թափուի. որովհետեւ Աստուա-
7 ծոյ պատկերովն ստեղծեց մարդին։ Եւ
դուք պատճղէք ու չատացէք, երկրի
վերայ բազմացէք եւ Նորանում չա-
տացէք։
8 Եւ Աստուած ասեց Նոյին եւ Նորա
9 որդկանցը Նորա հետ՝ ասելով. Եւ ես Ես-
հա իմ ուխտը հաստատում եմ Ձեզ հետ
եւ Ձեզանից յետոյ Ձեր սերունդի հետ,
10 Եւ Ձեզ հետ լինող ամէն չնչաւոր կեն-
դանու հետ, թէ թռչունի, թէ անա-
սունի եւ թէ Ձեզ հետ լինող երկրի
ամէն գազանի հետ, տապանիցը ելած-
ների ամենի հետ՝ երկրի բոլոր անա-
11 սունների հետ։ Եւ իմ ուխտը հաս-
տատում եմ Ձեզ հետ, որ այլ եւս ոչ
մէկ մարմին ջրհեղեղի ջրերից չի կոր-
չիլ, եւ այլ եւս ջրհեղեղ չի լինիլ եր-
12 կիրը փչացնելու համար։ Եւ Աստուած
ասեց. Նա է այն ուխտի նշանը որ ես
դնում եմ իմ ու Ձեր մէջ, եւ Ձեզ հետ
լինող ամէն չնչաւոր կենդանու մէջ
13 յաւիտենական գարերի համար. Իմ
ագեղը ղրի ամպի մէջ, եւ նա ուխտի
14 նշանն լինի իմ ու երկրի մէջ։ Եւ լինի
որ ես երկրի վերայ ամպ բերելիս՝ ա-
15 ղեղը ամպի մէջ տեսնուի. Այն ժա-
մանակ ես կ'յիշեմ իմ ուխտը որ իմ
ու Ձեր մէջ եւ ամէն մարմնից ամէն
չնչաւոր կենդանու մէջ դրել եմ, եւ
ջրերը այլ եւս հեղեղ չեն դառնալ որ եւ
16 մարմին կորչնելու համար։ Եւ ագեղը
ամպի մէջ կ'լինի, եւ ես նորան կ'տես-
նեմ, որ յիշեմ այն յաւիտենական ուխ-
տը՝ Աստուծոյ ու ամէն մարմնից լի-
նող բոլոր կենդանի անասունի մէջ,
17 որ երկրի վերայ է։ Եւ Աստուած Նո-

ՆԳ. ա. 25, 28։
ԲԳԼ. ժա.
ԸԵ. ԺԲ. 18, 25, 41։ ՂԼ. ա. 9, 13, 17։ Թաւ. ԺԼ. 3
ԼԶ։ ԵԳ. գ. 13։ Ժգ. 19։ ԼԱ. 41։ Ը Կոր. ը. 15։ Եփ. Ա. 2։ Փիլ. գ. 18։
ԲԳ. գ. 17։ գ. 17։
ԺԳ. գ. 5։ Ծոր. Ժգ. 4։ ԺԱ. 14։ Սպ. Ժա. 5։ Ներ. ԺԶ. 9։ Մաա. ԺԱ. 19։
ԼՈ. Ծգ. 9
ԸՈր. ԺԳ. 20, 23։
—
—ՆԳ. ա. 28։ Հմր. 7, 19։ ԳԼ. Ա. 32։
ԲԳ. ա. 28։ Սպ. ը. 6։
ԼԳ. ա. 29։ ը Ծր. Ժը. 15։ Ժգ. 4, 9, 11։ Սպ. Ճգ. 15, 15։ Գոր. Ա. 13, 13։ Հա. Ժգ. 14, 20։ ա Կոր. Ժ. 23, 26։ Կող. ը. 16։ ա Տիմ. գ. 3, 4։
ԳՂԼ. ԺԼ. 10, 11, 14։ ԺԲ. 26։ ը Ծր. Ժը. 23։ ա Թագ. Ժգ. 32–34։ Գոր. ԺԱ. 20, 29։
ԼՈ. ԼԱ. 29։
ՆԳ. գ. 9, 10։
ԼՈ. ԼԱ. 12, 14։ ՂԼ. Իգ. 17։ Մաա. Իգ. 52։ Ասյա. Ժգ. 10։
ԸՆՆԳ. ա. 26, 27։
ԲՀԶ. 1, 19։ ԳԼ. ա. 28։
ԲԳԼ. գ. 16։ ը. 12։
ԼՈ. Ծգ. 9։
ՀՏԱ. ԳԼ. ԺԼ. 11։

յին ասեց. Սա է այն ոխտի նշանը որ ես հաստատեցի իմ ու երկրի միջև
48 ես Նոյի տապանից դուրս եկած որդիքն էին՝ Սէմ, Քամ եւ Յաբէթ,
49 եւ Քամը Քանանի հայրն է։ Այս եւթերը Նոյի որդիքն են. եւ նոքանցից տարածուեցաւ բոլոր երկիրը։
20 Եւ Նոյը սկսեց հողագործ դառնալ,
21 եւ մի այգի տնկեց։ Եւ գինուց խմեց եւ արբեց, եւ իր վրանի մէջ մերկ էր։
22 Եւ Քանանի հայր՝ Քամը տեսաւ իր հօր մերկութիւնը եւ իր երկու եղբայրներին պատմեց դրսում։
23 Եւ Սէմը եւ Յաբէթը հանդերձն առին եւ իրանց երկուսի ուսերի վրայ դրին ու եւս գնացին իրանց հօր մերկութիւնը ծածկեցին. եւ իրանց երեսները դէպի եւս էր եւ իրանց հօր մերկութիւնը
24 չ՚տեսան։ Եւ Նոյն իր գինուցն արթնացաւ եւ իմացաւ, ինչ որ իրան իր փոքր
25 որդին արել էր։ Եւ ասեց. «Անիծեալ լինի Քանանը, ծառաների ծառայ լինի
26 նա իր եղբայրներին»։ Նաեւ ասեց. «Օրհնեալ լինի Եհովան՝ Սէմի Աստուածը, եւ Քանանը նորա ծառայ լինի։
27 Աստուած ընդարձակէ Յաբէթին, եւ նա Սէմի վրաններում բնակուի, եւ Քանանը ծառայ լինի նորան»։
28 Եւ Նոյը ջրհեղեղից յետոյ երեք
29 հարիւր յիսուն տարի ապրեց։ Եւ Նոյի բոլոր օրերը ինը հարիւր յիսուն տարի եղաւ. եւ մեռաւ։

ԳԼ. Ժ

Ազգերի ազգաբանութիւնը.

4 Եւ սորանք են Նոյի որդկանց Սէմի, Քամի եւ Յաբէթի ծնունդքը։ Եւ ջրհեղեղից յետոյ նոցանց՝ որդիներ ծնուեցան։
2 Յաբէթի որդիքը՝ Գոմեր, Մագոգ, Մադայ, Յաւան, Թոբէլ, Իմեսէք
3 ու Թիրաս։ Եւ Գոմերի որդիքը՝ Աքքանաս, Բիփաթ եւ Թոգրմա։
4 Եւ Յաւանի որդիքը՝ Եղիսա, Թարսիս, Կիտացիք եւ Դոդանիք։ Սորանցից բաժանուեցան Հաղգների կղզիները իրանց երկիրներովը ամեն մէկն իր լեզուովը իրանց ազգերովը իրանց տոհմերուն։
6 Եւ Քամի որդիքը՝ Քուշ, Մեսրեմ, Փուտ եւ Քանան։ Եւ Քուշի որդիքը՝ Սաբա եւ Եւիլա եւ Սաբթա եւ Մեսեքթաբա։ Եւ Սեբտեքի որդիքը՝ Սաբա եւ Պիբհան։ Եւ Քուշը ծնեց Նեբրովթին. սա սկսեց երկրի վրայ զօրաւոր լինել։ Սա Եհովայի առաջին մի զօրաւոր որսորդ եղաւ. նորա համար ասվում է՝ Նեբրովթի պէս զօրաւոր որսորդ Եհովայի առաջին։
10 Եւ Նորա թագաւորութեան սկիզբը Բաբիլոնը եւ Արեքը եւ Աքադը եւ Քհազանէն էր՝ Սենաար երկրում։
11 Այն երկրիցը դուրս եկաւ Ասուր, եւ չինեց Նինուէն եւ Ռոոմովթը եւ Քալահ
12 դան քաղաքը։ Եւ Նինուէի ու Քազանի միջտեղը Ռեսէնը. սա մեծ քաղաքն է։
13 Եւ Մեսրեմը ծնեց Ղուդացիներին, եւ Անամացիներին եւ Ղաբացիներին եւ
14 Նեփթուքացիներին, եւ Պաթրուսացիներին, եւ Քասղուքացիներին (որանցից որ Փղշտացիք դուրս եկան) եւ
15 Կաքթորացիներին։ Եւ Քանանը ծնեց իր անդրանիկ Սիդոնին, նաեւ Քիտին.
16 Եբուսացուն, Ամորհացուն, Գերգեսացուն,
17 Եւեւացուն, Արկեցուն,
18 Սինացուն, Արուադացուն, Սեմարացուն եւ Ամաթացուն, եւ յետոյ տարածուեցան Քանանացիների ցեղերը։
19 Եւ Քանանացիների սահմանն էր Սիդոնից Գերարով մինչեւ Գազա, անցնելով Սոդոմ եւ Գոմորը, եւ Ադման ու Սեբոյիմը մինչեւ Ղասան։ Սորանք են Քամի որդիքը իրանց տոհմերովը իրանց

Ե Գլ. ժ. 6։
Զ Գլ. ե. 31։
Է Գլ. ժ. 32։ ա Մն. ա. 4 եւ 5։
Ը Ր Օր. ի. 10։
Թ Ծն. բ. 23։ գ Թագ. բ. 20, 21։
Ժ Ելք. ժա. 18։

—

ա Գլ. բ. 1, 7, 19։
բ Ա Մն. ա. 5 եւ 8։
գ Ելք. լբ. 2, 6։
դ Ես. խա. 2։
ե Սաղ. ճբ. 5։
զ Ելբ. ժա. 27։
է Ելք. լբ. 6։
ը Սաղ. ճբ. 10։ Ելք. լբ. 13։ Յեսու. ա. 3։
թ Սաղ. ճբ. 10։ Ես. ժա. 11։ Ելբ. բ. 10։ ի. 22։
ժ Ես. բ. 11։
ի Ելք. ի. 22։

Ա Գլ. գ. 11։
Բ Միք. ե. 6։
Գ Գլ. ժա. 9։
Դ Գլ. ժա. 9։
Ե Ես. ժ. 9։
Զ Գլ. ժա. 2։
Է Յեսե. ա. 2։
Ը Ես. ա. 11–16։
Թ Ելբ. խգ. 1։
Ժ Գլ. խա. 32։ Ելբ. խի. 4։ Ամո. բ. 7։
Ի Ր Օր. բ. 23։ Ելբ. խի. 4։
Լ Նեհ. 19։
Խ Գլ. գ. 3։
Ծ Ելբ. գ. 8։
Կ Գլ. ի. 19–21։
Հ Յեսե. ժա. 8։
Ձ Ր Օր. բ. 23։ Յեսե. ժ. 41։ ժա. 23։ ժգ. 3։ Դատ. ա. 18։ ժգ. 1, 21։ ա Թագ. գ. 17։ ա Մն. է. 28։ Նեհեմ. ի. 1, 3։ Ամոս. ա. 6, 7։ Մաթ. բ. 1։ Յոան. բ. 3։ Գոր. բ. 28։
Ղ Գլ. ժգ. 10։ ժգ. 2։

լեզուներով, իրանց երկիրներուն՝
ազգերուն։
21 Եւ Սէմին էլ որդիներ ծնուեցան, որ
Եբերի որդիոց հայրը եւ Քաթէքի մեծ
22 եղբայրն էր։ Սէմի որդիքը՝ Եղամ, Ա-
սուր, Արփաքսադ, Ղուդ եւ Արամ։
23 Եւ Արամի որդիքը՝ Հուս եւ Հուլ եւ
24 Գաթէրեւ. Մաչ։ Եւ Արփաքսադը ծնաւ
Սաղային եւ Սաղան ծնաւ Եբերին։
25 Եւ Եբերին երկու որդիք ծնուե-
ցան. մէկի անունը Փաղէկ. քանզի որ-
նորա օրերուն բաժանուեցաւ երկիրը.
իսկ նորա եղբօր անունը Յեկտան էր։
26 Եւ Յեկտանը ծնաւ Եղմոդադամն,
Սաղափին, Ասարմաթին, Յարաքին,
27 Ադորամին, Ուզալին, Դիկղային, Եւ-
28 բադին, Աբիմայէլին, Սաբային, Ոփիրին,
29 Եւիլային եւ Յոբաբին։ Սորանք ամէնը
30 Յեկտանի որդիքն են։ Եւ սորանց բնա-
կութիւնը եղաւ Մեսայից մինչեւ Սոփեր
31 արեւելեան սարը։ Սորանք են Սէմի
որդիքն իրանց տոհմերովը, իրանց լե-
զուներով, իրանց երկիրների մէջ ի-
32 րանց ազգերովը։ Սորանք են Նոյի
որդիոց տոհմերն իրանց ծնունդների եւ
ազգերի համեմատ։ Եւ երկրագնից սա-
բաժանուեցան ազգերը երկրի վերայ ջըր-
հեղեղից յետոյ։

ԳԼ. ԺԱ

Աշտարակաշինութիւնը։ Լեզուների խառնակութիւնը։
Սէմի ազգաւանդքը։

1 Եւ բոլոր երկիրը մէկ լեզու եւ մէկ
2 խօսուածք էր։ Եւ եղաւ երբ որ նո-
րանք՝ արեւելքից չուեցին, Սէնաար
երկրամէջ մի դաշտ գտան, եւ այն-
3 տեղ բնակուեցան։ Եւ իրար ասացին.
եկէք պատեր չինենք, եւ կրակով
այրենք։ Եւ պատերը նորանց հա-
մար քարի տեղ եղան, եւ կուպրը նո-
4 րանց համար եղաւ ցեխի տեղ։ Եւ ա-
սացին. եկէք մեզ համար մի քաղաք
չինենք եւ մի աշտարակ, եւ նորա
գլուխը մինչեւ երկինքը լինի, եւ մեզ
համար անուն ստանանք, որպէս զի
5 չ'ցրուինք բոլոր երկրի երեսի վերայ։ Եւ
Տէրոջը իջաւ մարդկանց որդիների չի-
նած քաղաքը եւ աշտարակը տեսնելու։
6 Եւ Տէրոջը ասաց. Ահա մէկ ազգ է
եւ մէկ լեզու նորանց ամէնի համար,
եւ ահա սկսեցին չինել. եւ հիմա նո-
րանց համար գժուար չի լինիլ ինչ որ
7 խորհելին չինելու։ Եկէք իջնենք, եւ
այնտեղ նորանց լեզուն խառնակենք,
8 որ իրար լեզու չ'հասկանան։ Եւ Տ-
հովն այնտեղից նորանց ցրուեց երե-
րոր երկրի երեսի վերայ, եւ քաղաքը
9 չինելուց դադարեցին։ Վասն որոյ նո-
րա անունը Բաբելոն կոչուեցաւ, որով-
հետեւ Տհովն այնտեղ խառնակից բոլոր
երկրի լեզուն. եւ Տհովն նորանց ցը-
րուեց այն տեղից բոլոր երկրի երեսի
վերայ։
10 Սէմի ծնունդքը սորանք են. Սէմը
հարիւր տարեկան էր եւ ծնաւ Ար-
փաքսադին՝ ջրհեղեղից երկու տարի
11 յետոյ։ Եւ Սէմը Արփաքսադին ծնելուց
յետոյ հինգ հարիւր տարի ապրեց, եւ
12 աղերք եւ աղջկերք ծնաւ։ Եւ Արփաք-
սադը երեսունեհինգ տարի ապրեց
13 եւ ծնաւ Սաղային։ Եւ Արփաքսադը
Սաղային ծնելուց յետոյ չորս հարիւր
երեք տարի ապրեց, եւ աղերք եւ աղ-
14 ջկերք ծնաւ։ Եւ Սաղան երեսուն տա-
15 րի ապրեց, եւ ծնաւ Եբերին։ Եւ Սա-
ղան Եբերին ծնելուց յետոյ չորս հա-
րիւր երեսուն տարի ապրեց, եւ աղերք
16 եւ աղջկերք ծնաւ։ Եւ Եբերը երեսուն-
եչորս տարի ապրեց, եւ ծնաւ Փա-
17 ղէկին։ Եւ Եբերը Փաղէկին ծնելուց
յետոյ չորս հարիւր երեսուն տարի ապ-
18 րեց, եւ աղերք եւ աղջկերք ծնաւ։ Եւ
Փաղէկը երեսուն տարի ապրեց, եւ
19 ծնաւ Ռագաւին։ Եւ Փաղէկը Ռագա-
ւին ծնելուց յետոյ երկու հարիւր ինը
տարի ապրեց, եւ աղերք եւ աղջկերք
20 ծնաւ։ Եւ Ռագաւը երեսունեւերկու
21 տարի ապրեց եւ ծնաւ Սերուգին։ Եւ
Ռագաւը Սերուգին ծնելուց յետոյ եր-

ԼԳ։ Ե. 32։
Գ՝ Մն. ա. 17-23։
ԼԳ։ Ժա. 13։
ՃԳ։ Ժա. 14։
՝՝ Մն. ա. 19։

ԼԳ։ Բ. 19։

—

՝Գ։ Ժգ. 11։
ԶԳ։ Ժ. 10։ Դան. ա. 1։

ՃԳ Ծր. ա. 28. Բ. 1։
՝Գ։ Ժբ. 21։
ԻԳ։ Բ. 19։ Գոր. Ժէ. 26։
՝Տն՝ գլ. ա. 20։
ԻՂ։ ա. 51։
ՃԳ։ Ժ. 25, 32։

ՃՅայտ. Ժէ. 5։
ՃԳ։ Ժ. 22։ ա Մն. ա. 17-
27։ Ղուկ. գ. 34։
ՃՏն՝ գլ. ե. 32։
՝Տն՝ Ղուկ. գ. 36։
՝Տն՝ գլ. ե. 32։
՝՝ Մն. ա. 19։

կու հարիւր եօթը տարի ապրեց, եւ
22 ապերք եւ աղջկերք ծնեց։ Եւ Սերուգը Նաքորայ հարիւր տարի ապրեց, եւ ծնեց
23 Նաքորին։ Եւ Սերուգը Նաքորին ծնելուց յետոյ երկու հարիւր տարի ապրեց, եւ ապերք եւ աղջկերք ծնեց։
24 Եւ Նաքորը քսաներեքին տարի ապրեց եւ ծնեց Թարային։ Եւ Նաքորը
25 Թարային ծնելուց յետոյ հարիւր տասներեքին տարի ապրեց, եւ ապերք եւ
26 աղջկերք ծնեց։ Եւ Թարան եօթանասուն տարի ապրեց, եւ ծնեց Աբրամին, Նաքորին եւ Առանին։

27 Եւ սորանք են Թարայի ծնունդքը. Թարան ծնեց Աբրամին, Նաքորին եւ Առանին. եւ Առանը ծնեց Ղոտին։
28 Եւ Առանը մեռաւ իր հօր Թարայի առաջին իր ծննդեան երկրումը Քաղ-
29 դէացիների Ուր [illegible]։ Եւ Աբրամը եւ Նաքորը իրանց համար կանայք առին. Աբրամի կնոջ անունը Սարայ էր, եւ Նաքորի կնոջ անունը Մելքա՝ Առանի աղջիկը, որ Մելքայի եւ
30 Յեսքայի հայրն էր։ Եւ Սարան ամուլ
31 էր եւ զաւակ չունէր։ Եւ Թարան առաւ իր որդի Աբրամին եւ իր թոռը Առանի որդի Ղոտին եւ իր որդի Աբրամի կին՝ իր հարսը՝ Սարային, եւ նորանց հետ Քաղդէացիների Ուր [illegible] գնաց երթալու Քանանի երկիրը գնալու համար. եւ եկան մինչեւ Խառան, եւ
32 այնտեղ բնակուեցան։ Եւ Թարայի օրերը երկու հարիւր հինգ տարի եղան. եւ Թարան Խառանում մեռաւ։

ԳԼ. ԺԲ

Աբրահամ կանչւում է, գնում է Քանան ու յետոյ Եգիպտոս։

1 Եւ Եհովան ասեց Աբրամին. Գնա քո երկրիցը, եւ քո ազգականներիցը, եւ քո հօր տանիցն այն երկիրը, որ ես
2 քեզ ցոյց կ'տամ։ Եւ ես քեզ մեծ ազգ

պիտի չինեմ, եւ քեզ օրհնեմ, եւ քո անունը մեծացնեմ եւ դու օրհնեալ
3 կ'լինիս։ Եւ քեզ օրհնողներին կ'օրհնեմ եւ քեզ անիծողներին կ'անիծեմ. եւ երկրի բոլոր ազգերը քեզանով
4 կ'օրհնուին։ Եւ Աբրամ գնաց ինչպէս Եհովան նորան ասել էր. Ղոտն էլ գնաց նորա հետ. եւ Աբրամ եօթանասունհինգ տարեկան էր Խառանից դուրս գալիս։
5 Եւ Աբրամ վեր առաւ իր կին Սարային, եւ իր եղբօր որդի Ղոտին, եւ իրանց բոլոր ունեցած ստացուածքը, եւ Խառանում իրանց ստացած անձինքը, եւ դուրս եկան որ գնան Քանանի երկիրը. եւ
6 եկան Քանանի երկիրը։ Եւ Աբրամն անցաւ այն երկրումը մինչեւ Սիքեմ տեղը մինչեւ Մօրէի կաղնին. եւ Քանանացիներն էին այն
7 երկրումը։ Եւ Եհովան երեւեցաւ Աբրամին, եւ ասեց. Քո սերունդին պիտի տամ այս երկիրը։ Եւ նա այն տեղ Եհովան չինեց Եհովայի համար, որ ի-
8 րան երեւեցաւ։ Եւ այն տեղից չուեց Բեթէլի դիմացի սարը, եւ իր վրանը բացաւ՝ Բեթէլը ծովի կողմիցը եւ Գային արեւելեան կողմիցը, եւ այն տեղ Եհովայի համար սեղան չինեց, եւ Եհովայի անունը կանչեց։ Եւ Աբրամ
9 չուելով գնում էր դէպի հարաւ։
10 Եւ այն երկրումը Խոտ եղաւ. եւ Աբրամն իջաւ Եգիպտոս այն տեղ պանդխտութեամբ բնակուելու համար, որովհետեւ սոսկ սաստիկ էր այն երկրումը։
11 Եւ եղաւ երբ որ նա Եգիպտոս մտնելու մօտեցաւ, իր կնոջը՝ Սարային ասեց. Ահա գիտեմ որ դու մի գեղեցիկ տես-
12 քով կին ես։ Եւ անպատճառ երբ եգիպտացիք քեզ տեսնեն, ասելու են՝ Սա նորա կինն է. եւ ինձ կ'սպանեն,
13 բայց քեզ ողջ կ'թողեն. Ասիր թէ դու իմ քոյրն ես. որպէս զի քո պատճառովն ինձ համար լաւ լինի, եւ քո

ԺԶ։ գ. 31։
§ Յհճ. խդ. 2։ ա Ա՜ն. ա. 26։
Հգ. ԺԶ. 15։ բ. 11։
ե Գ։ խբ. 20։
զ Գ։ ԺԶ. 1, 2։ ԺԸ. 11, 12։
է Գ։ ԺԸ. 1։ ԺԹ. 1։
ը Յհճ. խդ. 2։ Նէհմ. թ. 7։ Գործ. է. 4։

ի Գ։ ԺԸ. 19։
—Գործ. է. 3։ Եբր. ԺԱ. 8։
ժ Գ։ ԺԹ. 6։ ԺԸ. 18։ բ Օր. խդ. 3։
ի Գ։ խդ. 35։
ի Գ։ խբ. 4։ Գաղ. գ. 14։
ի Գ։ խԼ. 29։ Քառ. խդ. 9։

ի Գ։ ԺԸ. 18։ խբ. 18։ խդ. 4։ Սաղ. ՀԲ. 17։ Գործ. գ. 25։ Գաղ. գ. 8։
ի Գ։ ԺԸ. 18։ բ Օր. ԺԱ. 30։ Գաղ. է. 1։
ի Գ։ ԺԸ. 18, 19։ ԺԹ. 7։
ի Գ։ ԺԼ. 1։
ի Գ։ ԺԸ. 15։ ԺԼ. 8։ Սաղ. ԼԱ. 9, 11։ Գործ. է. 5։ Հռ. գ. 13։
ի Գ։ ԺԹ. 1։
ի Գ։ ԺԹ. 26։ ԺԹ. 4։
ի Գ։ խդ. 1։
ի Հբ. 14։ Գ։ խդ. 7։
ի Գ։ բ. 11։ խդ. 7։
ի Գ։ բ. 3, 13։ Յհճ. խդ. 7։

14 պատճառովն իմ անձն ապրի ։ Եւ եղաւ երբոր Աբրամ եկիպտոս մտաւ , եկիպտացիք նախանձ այն կիներ , որ էին
15 գեղեցիկ էր ։ Եւ Փարաւոնի իշխաններն էլ անոնց նորան եւ գովեցին նորան Փարաւոնի առաջին ։ Եւ կինը տար-
16 ուեցաւ Փարաւոնի տունը։ Եւ նա պատճառովն Աբրամին բարիք արաւ ։ եւ նա ոչխարներ եւ արջառներ եւ էգ
17 էշեր եւ ուղտեր ունեցաւ ։ Եւ Եհովան մեծ հարուածներով պատուհաս Փարաւոնին եւ նորա տունը Աբրամի կնոջ
18 Սարայի համար ։ Եւ Փարաւոնը կանչեց Աբրամին , եւ ասեց ։ Ահա ինչ է որ արիր ինձ ։ ինչո՞ւ ինձ չյայտնեցիր ,
19 թէ նա քո կինն է ։ ինչո՞ւ համար ասացիր , Ընէ իմ քոյրն է ։ եւ ես նորան ինձ համար կին էի առնում ։ բայց հիմա
20 ահա քո կինը , առ եւ գնա ։ Եւ Փարաւոնը մարդկանցը պատուիրեց նորա մասին , եւ նորանէ ճանապարհ դրին նորան եւ նորա կնոջը եւ նորա բոլոր ստացուածքը ։

ԳԼ· ԺԳ

Աբրահամ բաժանվում է Ղովթից։ Աստված կրկնում է

4 Եւ Աբրամ վեր գնաց եգիպտոսից ինքը եւ իր կինը եւ իր բոլոր ունեցածները , եւ Ղոտն էլ իր հետ դէպի
2 հարաւակողմն ։ Եւ Աբրամ հարուստ էր անասուններով , արծաթով եւ ոս-
3 կով ։ Եւ իր իջեւանները գնաց ի հարաւային կողմից մինչեւ Բեթէլ , այն տեղը ուր որ էր առաջ իր վրանը , Բեթէլի
4 եւ Գայիի մէջտեղը ։ Այն տեղի տեղը , ուր որ առաջ չինել էր ։ Եւ Աբրամն այնտեղ Եհովայի անունը կանչեց։
5 Եւ Ղոտն էլ որ Աբրամի հետ գնացել էր , ունէր ոչխարներ եւ արջառ-
6 ներ եւ վրաններ ։ Եւ այն երկիրը բաւական չէր նորանց միասին բնակուելու համար . որովհետեւ նորանց ստացուածքը չատ էր եւ չէին կարողանում միա-
7 սին բնակուել ։ Եւ կռիւ եղաւ Աբրամի անասունների հովիւների եւ Ղոտի անասունների հովիւների մէջ ։ Եւ Քանանացին եւ Փերեզացին երկրում էին այն ժամանակ բնակուում էին այն երկրի մէջ։
8 Եւ Աբրամն ասեց Ղոտին ։ Թող իմ ու քո մէջ եւ իմ հովիւների ու քո հովիւների մէջ կռիւ չլինի , քանի որում
9 մենք եղբայրք ենք ։ Բոլոր երկիրը առաջիդ չէ ։ բաժանուիր ինձանից ։ Եթէ ձախ կողմը գնաս , ես աջ կողմը կ'գնամ , եւ եթէ դու աջ կողմը գնաս , ես ձախ կողմը կ'գնամ ։ Եւ Ղոտն
10 իր աչքերը բարձրացրեց եւ տեսաւ Յորդանանի բոլոր շրջակայքը , որ բոլորն ջրած էր , Եհովան Սոդոմը եւ Գոմորը կործանելուց առաջ մինչեւ Սեգոր ։ Եհովայի դրախտի պէս եգիպ-
11 տացի երկրի պէս էր ։ Եւ Ղոտը Յորդանանի բոլոր շրջակայքը ընտրեց իր համար , եւ Ղոտը դէպի արեւելք չուեց ։ եւ միմիանցից բաժանուեցան ։
12 Աբրամը Քանանի երկրում բնակուեց ։ Ղոտն էլ հովտի քաղաքներում բնակուեց , եւ իր վրանը Սոդոմի մօտ բա-
13 ցաւ ։ Եւ Սոդոմի մարդիկը չատ չար ու մեղաւոր էին Եհովայի առաջին ։
14 Եւ Եհովան ասեց Աբրամին ։ Ղոտը նորանից բաժանուելուց յետոյ ։ Աչքերդ բարձրացրու , եւ մտիկ տուր քո եղած տեղից դէպի հիւսիս եւ հա-
15 րաւ , եւ դէպի արեւելք եւ արեւմուտք ։
16 Որովհետեւ այդ բոլոր երկիրը , որ դու տեսնում ես , քեզ եմ տալու եւ քո սերունդին յաւիտեան ։ Եւ քո սերունդը երկրի փոշու չափ եմ անելու ։ որ եթէ մէկը երկրի փոշին կարող է համարել , քո սերունդն էլ կ'համարուի ։
17 Վեր կաց այդ երկրումը մանկ եկ նորա երկայնութեան եւ լայնութեան համեմատ , որովհետեւ քեզ եմ տալու այն ։
18 Եւ Աբրամ չուեց , եւ եկաւ եւ բնա-

---

3 Գէն. ԺԲ. 7։ Մատ. Ե. 28։
4 Հնմ. 11։
5 Գէն. Ի. 2։
7 Գէն. Ի. 14։
8 Գէն. Ի. 18։ ա Մն. Ժգ. 21։ Սաղ. ԺԵ. 14։ Եբր. Ժգ. 9։
9 Գէն. Ի. 9։ Իմ. 10։
10 Ծն. Ա. Ի. 1։
— Գէն. Իգ. 3։։
11 Գէն. Ժր. 8, 9։
12 Գէն. Ժր. 7, 8։
— Սաղ. ՀԺգ. 17։
13 Գէն. Ժր. 6։
— Ղր Որ. լգ. 3։
Սաղ. ՀԸ. 34։
14 Գէն. ԺԲ. 24, 25։
15 Գէն. Ժգ. 2։

5 Գէն. ր. 10։ Ես. Ծա. 3։
6 Գէն. ԺԲ. 20։
7 Գէն. Ժգ. 12։ ԺԲ. 1։ ր գԼա. ր. 7, 8։
10 Գէն. Ժր. 29։ ր գԼա. ր. 7, 8։
11 Գէն. գ. 11։
12 Հնմ. 11։
13 Գէն. Իր. 14։
14 Ծն. գԼ. Ժր. 7։ ԺԸ. 18։
15 Մն. Ի. 7։ Սաղ. ԻԸ. 22, 29։ ՀՀր. 2։
16 Գէն. ԺԸ. 5։ Իր. 17։ Իգ. 4։ Իր. 15։ Ես. 17։ Եբ. 11։ Ծա. Իգ. 10։ գ Թագ. գ. 20։ ա Մն. ԻԸ. 23։ Ես. Իր. 19։ Եբ. Իգ. 22։ Ղա. գ. 16–18։ Եբր. Ժա. 12։

կուց Մամբրէի կաղնիների մէջ, որ Հեբրոնում է. եւ այն տեղ տեղան շինեց Եհովայի համար։

ԳԼ. ԺԴ

Թագաւորների պատերազմը։ Աբրահամ գերում է Ղովթին եւ Մելքիսեդեկից օրհնւում։

1 Եւ եղաւ՝ Ամրափէլ թագաւորի, Եղլասարի Արիովք թագաւորի, Ելամի Քոդողոգոմոր թագաւորի, եւ Դոյիմի Թադգաղ թագաւորի ժամանակներում, 2 որ Սոդոմի Բարա թագաւորի հետ, եւ Գոմորի Բարսա թագաւորի հետ, եւ Ադմայի Սենաբ թագաւորի հետ, եւ Սեբոյիմի Սեմեբեր թագաւորի հետ, ու Բաղայի այսինքն Սեգովրի թագաւորի հետ պատերազմ 3 արին։ Սորանք ամէնը ժողովուեցան Սիդդիմ ձորումը, որ է Ովի ծովը։ 4 Տասներկու տարի Քոդողոգոմորին ծառայել էին արել, եւ տասներեքերորդ տարին ապստամբուեցան։ 5 Եւ տասնեւչորեքերորդ տարին եկաւ Քոդողոգոմորը եւ իր հետ եղող թագաւորները, եւ կոտրեցին Աստարովթ-Կառնայիմում եղող Հափայիներին եւ Համի մէջ Զուզեցիներին, եւ Շաւէ կարիաթեմի մէջ Էմիմներին, 6 եւ Խոռեցիներին իրանց Սէիր սարերի վերայ մինչեւ Էլփարանը որ անապատի մօտ է։ 7 Եւ դարձան ու եկան Էնմասեփաթ այսինքն Հազէս եւ յաղթահարեցին Ամաղեկացոց բոլոր նահանգը, եւ Հասասոնթամարի մէջ բնակվող Ամորհացիներին էլ։ 8 Եւ դուրս եկաւ Սոդոմի թագաւորը, եւ Գոմորի թագաւորը եւ Ադմայի թագաւորը, եւ Սեբոյիմի թագաւորը եւ Բաղայի այսինքն Սեգովրի թագաւորը, եւ Սիդդիմ ձորումը նորանց հետ պատերազմ կազմեցին 9 Ելամի Քոդողոգոմոր թագաւորի հետ, եւ Դոյիմի Թադգաղ թագաւորի հետ, եւ Սենաարի Ամրափէլ թագաւորի հետ, եւ Եղլասարի Արիովք թագաւորի հետ՝ չորս թագաւորը հինգի հետ։ 10 Եւ Սիդդիմ ձորը հորիւրով լիքն էր. եւ Սոդոմի ու Գոմորի թագաւորները փախան, եւ այնտեղ ընկան, իսկ մնացածները սարը փախան։ 11 Եւ նորանք առին Սոդոմի եւ Գոմորի բոլոր ստացուածքը, եւ նորանց բոլոր պաշարը, եւ գնացին։ 12 Եւ Աբրամի հեղբօր որդին Ղովթը եւ սորա բոլոր ստացուածքն էլ առին եւ գնացին, որովհետեւ նա Սոդոմումն էր բնակվում։

13 Եւ մի ազատուած եկաւ եւ Եբրայեցի Աբրամին պատմեց. եւ նա Եսքոլի եղբայր եւ Աների եղբայր Ամօրհացի Ամամբրէի կաղնիների մէջ էր բնակվում. որովհետեւ Նորանք Աբրամի հետ դաշնակից էին։ 14 Եւ երբ Աբրամը լսեց, թէ իր եղբայրը գերի տարուեցաւ, իր տանը երեքհարիւր տասնուութը վարժուած ծառաներին դուրս հանեց ու Դանը եւեւից գնաց մինչեւ 15 Դան։ Եւ ինքն իր ծառաների հետ գիշերը դուռ դուռ նորանց վերայ յարձակուեց եւ յաղթեց նորանց. եւ քշեց նորանց մինչեւ Կոբա, որ Դամասկոսի ձախ կողմն է։ 16 Եւ բոլոր ստացուածքը նա բերաւ. եւ իր եղբայր Ղովթին էլ, եւ նորա ստացուածքն էլ նա բերաւ, եւ կիներին ու ժողովուրդն էլ։

17 Եւ Սոդոմի թագաւորը դիմաւորեց նորան, երբոր նա Քոդողոգոմորի եւ նորա հետ եղող թագաւորների կոտորելուցը նա էր դառել, դէպի Շաւէ ձորը այսինքն Թագաւորի ձորը։ 18 Եւ Սաղէմի թագաւոր Մելքիսեդեկը հաց եւ գինի դուրս բերաւ, եւ նա Բարձրեալ Աստուծոյ քահանայ էր։ 19 Եւ օրհնեց նորան եւ ասաց. Օրհնեալ լինի Աբրամ Արկղէի եւ երկրի Արարիչ 20 Բարձրեալ Աստուածմից։ Եւ՝ օրհնեալ լինի Բարձրեալ Աստուածը, որ

---

4 Գլ. ԺԴ. 13, 24։
5 Գլ. ԼԸ. 27, ԼԹ. 14։
— Գլ. Ժ. 19։ Ժա. 2։
6 Ես. Ժա. 14։
8 Ծն. Ժբ. 23։
10 Ծն. Ժբ. 23։
Եր Ծբ. ԽԹ. 23։
Ես Ծբ. 22։
Ես Ծբ. ԺԲ. 12։ Ես Ծբ. Գ. 14։
Ծն. Գ. 16։
Ես Ծբ. Ե. 14։ ԺԳ. 12։
Գլ. ԺՀ. 20։ Ես Ծբ. Գ. 14։
Եր Ծբ. Բ. 20։
Եր Ծբ. Բ. 10, 14։
Եր Ծբ. Բ. 12, 22։
Գլ. Ելս. 21։ Թաս. ԺԲ. 16։ ԺԳ. 3։
Եր Մն. Ի. 2։
Ես Ծն Գլ. ԺԱ. 3։
Ես Հր. 16, 21։
Գլ. ԺԲ. 5։
Գլ. ԺԳ. 12։
Գլ. ԺԳ. 18։
Ես Հր. 21։
Գլ. ԺԳ. 8։
Գլ. ԺՀ. 3։ ԺՀ. 12, 27։
Եր Ծբ. Բ. 1։ Գաս. ԺԲ. 29։
Եր Թագ. ԺԲ. 18։
Բբր. Ե. 2։
Միք. Գ. 6։ Գոր. ԺԳ. 17։
Յով. ՀԱ. 4։ Եբր. Ե. 6։
Հր. 22։ Մաս. Ժա. 25։
Գլ. Բգ. 27։

Աբր. ի. ի.
Ել. ի. ո. Դան. Ժր. 7. Յոան. ժ. 5, 6.
Հին. 9. Գլ. խ. 33.
—
Դան. ժ. 1. Գործ. ժ. 10, 11. Ես. խդ. 21. Յայտ. ժ. 12. Ղուկ. ա. 13, 30.
Ել. գ. 3. ի. 12. Ժգ. 11. գա. 4.
Յայտ. Ժգ. 8. խդ. 3, 6.

Ի Գործ. ի. 5.
Ը Բաց. ի. 12. Ժգ. 11. Բ Մն. գր. 21.
Ես. լդ. 22. Յայտ. ճխ. 4.
Ես. իր. 17. Ես. գր. 13. Տես և Գլ. Ժգ. 16.
Ծննդ. գ. 3, 9, 22. Գալ. գ. 6. Յաք. բ. 23.
Յայտ. Ժգ. 31.
Գլ. Ժ. 28, 31. Ժր. 1.
Յայտ. ճե. 42, 43. Հա. գ. 13.

Ի Տես. Գլ. խդ. 13, 14. Գաւ. գ. 17, 27. ա Թագ. Ժգ. 9, 10. գ Թագ. ի. 5. Ղուկ. ա. 18.
Ես. Ժր. 40. Յայտ. ճե. 23. Գործ. ի. 6.
Ես. ա. 11 և 26. Տես Հին. 16.
Ես. գ. 6.
Ես. Ժր. 30. Յայտ. ճե. 37.
Ես. ի. 8. Յոան. ե. 26.
Գործ. Ժգ. 36.

Ժ Ես. Ժր. 40. գ Թագ. խ. 26.
Գաւ. բ. 23. Ասա. խգ. 32. ա Թես. բ. 16.
Գլ. խգ. 7.
Գլ. Ժր. 7. Ժգ. 18. խգ. 7. խդ. 4. Ես. խգ. 31. Թես. լդ. 3. բ Օր. ա. 5. Ժ. 23. լդ. 4. Յես. ա. 4. գ Թագ. գ. 21. բ Պե. բ. 20. Նէհ. ի. 8. Յայտ. ճե. 11.

մար Հարդարութիւն համարեց այս։
7 Եւ ասեց Նոյեան. Ես եմ Եհովան, որ քեզ Ի Քաղդէացոց Ուր ելայի հանեցի Այս երկիրը քեզ տալու համար։
8 Եւ նա ասեց. Ով Տէր Եհովայ, Ի՞նչով պիտի գիտնամ թէ ես Նոյան կ՚ժառանգեմ։ 9 Եւ նա ասեց Նոյան. Ինձ համար մի երեք տարեկան երինջ, եւ մի երեք տարեկան այծ, եւ մի երեք տարեկան խոյ, եւ մի տատրակ, եւ մի աղաւնու ձագ առ։ 10 Եւ նա այս բոլորն առաւ Նոյա համար, եւ Նոյանց մէջտեղիցը կտրեց, եւ ամէն մէկ կտորը միւս կտորի դէմ ու դէմ դրաւ. բայց 11 թռչուններըը չ՚կտրեց։ Եւ կտրած դիեըի վերայ դիչաւիչ թռչուններն իջան, 12 բայց Աբրամը նա քշեց Նոյանց։ Եւ երբոր արեւը մար էր մտնում, Աբրամի վերայ մի խոր քուն եկաւ, եւ ահա Նոյա վերայ մի մեծ խաւարի սոսկում ընկաւ։ 13 Եւ Եհովան ասեց Աբրամին.Ստոյգ գիտնաս, որ Քո սերունդը մի երկրում, որ իրանը չէ, պանդխտ կ՚լինի, եւ ծառայութիւն կ՚անեն, եւ Նոյանց չորս հարիւր տարի կ՚չարչարեն։ 14 Բայց այն ազգն էլ, որին որդէն կ՚ծառայեն, ես կ՚դատեմ. եւ Նոյանցից ետոյ Մեծ ստացուածքով դուրս կ՚գան։ 15 Եւ դու Խաղաղութեամբ Քո հայրերի մօտ կ՚գնաս. լաւ ծերացած կ՚թաղուիս։ 16 Դարձ ու Չորրորդ զարումը այստեղ կ՚գաեան, որովհետեւ Ամորհացիների անօրէնութիւնը Դեռ կատարեալ չէ։ 17 Եւ եղաւ երբոր արեւը մար մտաւ, եւ խաւար եղաւ, ահա մի մեծ ծուխ հնոց եւ մի կրակի բոց այն կտորների մէջտեղից անցաւ։ 18 Այն օրը Եհովան Աբրամի հետ ուխտ դրաւ ասելով, Քո սերունդին տուի այս երկիրը Եգիպտոսի գետիցը մինչեւ մեծ գետ Եփրատ 19 Կինեցիները, եւ Կենիզացիները, եւ Կադմոնացիները, եւ

Քո խնդիրքը քո ձեռքը մատնեց։ Արի՛ նա ամէնիցը Ստացուածոյդ տուր։
Նոյան։
21 Եւ Սոդոմի թագաւորն ասեց Աբրամին. Մարդիկն ինձ տուր, եւ ստացուածքն դու առ քեզ համար։ 22 Եւ Աբրամն ասեց Սոդոմի թագաւորին. Վեր բարձրացուցի եմ իմ ձեռքը դէպի Եհովայ Բարձրեալ Աստուածը, որ Տէր է երկնքի եւ երկրի, Որ մի թելից մինչեւ կոշիկի կապը մէկ բան վեր չեմ առնիլ ինչ որ քոնն է, որ չասես թէ 24 Աբրամին ես հարստացրի. Բացի այն որ երիտասարդները կերել են, եւ բացի այն մարդկանց բաժինը որ ինձ հետ գնացել են, Անէրի Եսքոդի ու Մամբրէի. Թող նոցանք իրանց բաժինն առնեն։

ԳԼ. ԺԵ

Աբրահամին տրուի է խոստացուած։ Նորա հաւատքը Աստուծոյ ոտից նորա հետ։

4 Ա յս բաներից յետոյ Տեսիլքում Եհովայի խօսքը Աբրամին եղաւ ասելով. Մի վախիր, Աբրամ, ես քեզ համար Վահան եմ, քո Վարձքը խիստ շատ է։ 2 Եւ Աբրամն ասեց. Ով Տէր Եհովայ, ինձ ի՞նչ ես տալու, քանի որ Խառնոյ զաւակի եմ մնացել, եւ իմ տան տիրոջն ահա Դամասկացի Եղիազարն է։ 3 Նաեւ ասեց Աբրամ, Որովհետեւ ինձ սերունդ չ՚տուիր, ահա իմ ընդծիններն ինձ ժառանգ կ՚լինի։ 4 Եւ ահա Եհովայի խօսքը եղաւ դէպի նորան ասելով, Նա չի ժառանգիլ քեզ. այլ Ինչ որ քու մէջքիցը դուրս կ՚գայ, նա կ՚լինի քո ժառանգը։ 5 Եւ նա դուրս հանեց նորան եւ ասեց. Դէպի երկինքը մտիկ արա, եւ Հաշուդները համարիր, եթէ որ կարող ես նորանց համարել. եւ ասեց նորան. Այսպէս կ՚լինի քո սերունդը։ 6 Եւ նա Հաւատաց Եհովային, եւ նա նորա համար

Քեռացիները, եւ Փերեզացիները, եւ
21 Թափաքիները, եւ Ամօրհացիները, եւ
Քանանացիները, եւ Գերգեսացիները,
եւ Յեբուսացիները։

ԳԼ. ԺԶ

Հագարը Ծնուի է Իսմայելը. փախչում է եւ նա գա-
նում։

1 Եւ Աբրամի կինը Սարան չէր Ծնում
Նորա համար, եւ նա մի Եգիպտացի
2 աղախին ունէր անունը Հագար։ Եւ
Սարան ասեց Աբրամին. Ահա Եհո-
վան ինձ արգիլեց Ծնելուց, ուրեմն
աղախնիս մօտ մտիր. գուցէ Նորանից
որդի առնում։ Եւ Աբրամը Սարայի
3 Ձայնին լսեց։ Եւ Աբրամի կինը Սա-
րան իր Եգիպտացի աղախին Հագարն
առաւ, Աբրամը Քանանի երկրում
տասը տարի բնակելուց յետոյ, եւ
տուաւ Նորան իր մարդին Աբրամին
4 որ Նորան կին լինի։ Եւ նա մտաւ Հա-
գարի մօտ, եւ նա յղացաւ. եւ երբոր
տեսաւ թէ յղի է, իր տիկինը իր աչ-
5 քի առաջին անարգուեցաւ։ Եւ Սա-
րան ասեց Աբրամին. Իմ անիրաւու-
թիւնը քեզ վերայ լինի. ես իմ աղա-
խինը քո գիրկը տուի, եւ երբոր տե-
սաւ թէ յղի է, ես Նորա աչքի առա-
ջին անարգուեցայ. Եհովան իմ ու քո
6 մէջտեղը դատաստան անէ։ Եւ Աբ-
րամն ասեց Սարային. Ահա քո աղա-
խինը քո ձեռքին է, արա Նորան ինչ
որ հաճոյ է քո աչքին. եւ Սարան նե-
ղեց Նորան, եւ նա փախաւ Նորա ե-
7 րեսից։ Եւ Եհովայի հրեշտակը գտաւ
Նորան Հանապատումը Ջրի աղբիւրի
մօտ Շուրի ճանապարհի վերայ լինող
8 աղբիւրի մօտ. Եւ ասեց. Ով Սարայի
աղախին Հագար, ո՞ր տեղից ես գա-
լիս, եւ ո՞ւր ես գնում։ Եւ Նա ասեց.
Ես իմ տիկին Սարայի երեսից փախ-
9 չում եմ։ Եւ Եհովայի հրեշտակն ասեց
Նորան. Դարձիր քո տիկնոջ մօտ,
10 եւ Խոնարհ ձեռքի տակ խոնարհուիր։ Եւ
Եհովայի հրեշտակն ասեց Նորան. Շատ
սերունդ չատ չատացնելու եմ, եւ
11 չատութիւնից չ'համարուիլ։ Եւ Եհո-
վայի հրեշտակն ասեց Նորան. Ահա
դու յղի ես. եւ որդի կ'ծնես, եւ
Նորա անունը Իսմայէլ կ'դնես, որով-
հետեւ Եհովան լսեց քո տառապանքը։
12 Եւ Նա մի վայրագ մարդ կ'լինի. Նորա
ձեռքը ամենի դէմ, եւ ամենի ձեռքը
Նորա դէմ կ'լինի, եւ Նա իր բոլոր եղ-
13 բայրների առաջին կ'բնակուի։ Եւ Նա իր
հետ խօսող Եհովայի անունը կանչեց,
Ես Դու իմ տեսիլքի Աստուածն ես.
որովհետեւ ասեց. Արդեօք էլ կ'տես-
14 նե՞մ այստեղ իմ տեսիլքից յետոյ։ Վասն
որոյ այն Ջրհորի անունը Լահայրոյի
Ջրհոր դրաւ, Նահա նա Կադէսի եւ
15 Բարադի մէջտեղն է։ Եւ Հագար մի
որդի Ծնեց Աբրամին. եւ Աբրամը Հա-
գարի իր համար Ծնած որդու անունն
16 Իսմայէլ դրաւ։ Եւ Աբրամը ութսուն-
տասնեւվեց տարեկան էր, երբոր Հա-
գարը Իսմայէլին Ծնեց Աբրամի համար։

ԳԼ. ԺԷ

Աբրահամի եւ Սարրայի անունի փոխուիլը. Թլփատու-
թիւնը. Իսահակի խոստանալը։

1 Եւ երբոր Աբրամն իննսունեւինը
տարեկան էր, Եհովան Երեւեցաւ Աբ-
րամին եւ ասեց Նորան. Ես եմ Ամե-
նակարող Աստուածը. Իմ առաջին
2 մարդիր, եւ կատարեալ եղիր։ Եւ
ես իմ ու քո միջտեղը իմ ուխտը կը
դնեմ, եւ քեզ խիստ չատ կ'չատաց-
3 նեմ։ Եւ Աբրամն իր երեսի վերայ
ընկաւ. եւ Աստուած Նորա հետ խօ-
4 սեց ասելով. Ահա իմ ուխտը քեզ հետ
է, եւ Հազգերի բազմութեան հայր կ'լի-
5 նես. Եւ այսուհետեւ քո անունդ Աբ-
րամ չասուի, այլ Քո անունն Աբրա-
համ լինի. որովհետեւ Քեզ ազգերի
6 բազմութեան հայր արի։ Եւ Քեզ խիստ

–Գլ. ժբ. 3, 3։
Բ Գլ. խ. 9։
† Գաղ. գ. 24։
ՀԳլ. ա. 33։ ա Քաղ. խգ. 12։
Ի Գլ. ի. 1։ Նկ. ժբ. 22։
չ ա Քաղ. ժբ. 7։
Ի Տես. բ. 9։ ա Գնաս. բ. 18։
Ը Գլ. ժբ. 20։ խա. 18։ իե. 12—18։
Թ Գլ. ժբ. 19։ Մատ. ա. 21։ Գաս. ա. 13, 31։
* Աստուած յաւտ է։
ի Գլ. իե. 18։
ի Գլ. իգ. 62։ իե. 11։
†Հեթրայեցի կհնգամեայ Աստուածաշունչը։
Ժա Քաղ. ժգ. 27։
ԻԴաղ. գ. 22։

Ի Հռ. 11։
—
–Գլ. ժբ. 1։
Բ Գլ. իբ. 3։ իե. 11։ իգ. 14։ իը 3։ իի. 23։ Նկ. գ. 3։
† Գլ. իգ. 10։ իը. 15։ գ Քաղ. բ. 4։ ը. 23։ դ Քաղ. ի. 3։ Տես Գլ. ե. 22, 24։ գ. 9։
ՀԳլ. գ. 9։ ը Ծր. ժբ. 13։
Յոբ. ա. 1։ Մատ. ե. 48։
ի Գլ. ժբ. 3։ ժգ. 16։ իբ. 17։
Հ Հռ. 17։
Ի Հռ. գ. 11, 12, 16։ Գաղ. գ. 29։
ՀՆեհ. ը. 7։
* Հայր բազմութեան։
Ի Հռ. գ. 17։
ի Գլ. իբ. 3։ իը. 4։

չաս կ'աճեցնեմ, եւ քեզ հազիր կ'շինեմ. եւ Աբեզաներից թագաւորներ դուրս
7 կ'գան։ եւ Ես կ'հաստատեմ իմ ուխտը իմ ու քո մէջտեղը, եւ քեզանից յետոյ քո սերունդի մէջտեղը իրանց դարերի համար որ յաւիտենական ուխտ լինի, որ Աստուած լինիմ Ձեզ համար եւ քեզանից յետոյ քո նախնդի հա-
8 մար։ եւ քեզ եւ քեզանից յետոյ քո սերունդին տամ քո պանդխտութեան երկիրը, Քանանի բոլոր երկիրը յաւիտենական ստացուածքի համար. եւ Ես նրանց Աստուած կ'լինիմ։
9 եւ Աստուած ասեց Աբրահամին. Իսկ դու պահիր իմ ուխտը դու եւ քեզանից յետոյ քո սերունդն իրանց դարե-
10 րում։ Սա է իմ ուխտը, որ պիտի պահէք իմ եւ Ձեր մէջտեղը եւ քեզանից յետոյ քո սերունդի մէջտեղը. Ձեր
11 մանչ արուն թլփատուի. Ուրեմն թլփատուեցէք Ձեր անթլփատութեան մարմինները, եւ — ուխտի նշան կ'լինի
12 իմ ու Ձեր մէջ։ եւ թլփատուի Ձեր մանչ տղաները ամեն ազգի մէջ։ ամեն արու, ընդոծինը եւ արծաթով առնուած ամեն օտարից որ քո սերունդից չէ։ Քո ընդոծինը եւ քո արծաթով առած անպատճառ պիտի թլփատուի. եւ իմ ուխտը Ձեր մարմնում յաւիտենական ուխտ լինի։ եւ ով անթլփատ արու, որի անթլփատութեան մարմինը թլփատած չէ, այն անձն իր ժողովրդից պիտի կորչի.
15 Նա իմ ուխտն անարգել է։ եւ Աստուած ասեց Աբրահամին. Քո կնոջ Սարայի անունը Սարա չասես, այլ
16 *Սարրայ է նորա անունը։ եւ նորան կ'օրհնեմ, նաեւ Նորանից մի որդի կ'տամ քեզ. եւ կ'օրհնեմ նորան, եւ Նա ազգեր կ'լինի. ժողովուրդների
17 թագաւորներ կ'լինեն նորանից։ եւ Աբրահամն երեսի վերայ ընկաւ եւ ծիծաղեց եւ իր սրտումն ասաց. Արդեօք հարիւր տարեկան մարդին զաւակ կ'լինի. եւ թէ Սառան տասնեւ-
18 Սարրան կ'ծնէ։ եւ Աբրահամն ասեց Աստուծոյն. Ո՜հ թէ Իսմայէլն ապրէր քո առաջին։ եւ Աստուած ասեց. Այո, Նրա կինը Սարրան որդի կ'ծնէ քեզ համար, եւ նորա անունը Իսահակ կ'դնես. եւ ես իմ ուխտը կ'հաստատեմ նորա հետ յաւիտենական ուխտ նորանից յետոյ նորա սերունդի հա-
20 մար։ եւ Իսմայէլի համար էլ լսեցի քեզ. ահա օրհնեցի նորան, եւ կ'աճեցնեմ նորան եւ Նրանից շատ կ'շատացնեմ նորան. նա Տասներկու իշխաններ կ'ծնէ, եւ Նրան ազգ կ'շինեմ նո-
21 րան։ Բայց իմ ուխտը կ'հաստատեմ Իսահակի հետ, որ Սարրան քեզ համար կ'ծնէ միւս տարի այս ժամանակ։
22 եւ նորա հետ խօսելը վերջացրեց, եւ Աստուած Աբրահամի մօտից վեր
23 գնաց։ եւ Աբրահամն առաւ իր որդի Իսմայէլը, եւ իր բոլոր ընդոծիններին եւ իր բոլոր արծաթով առնուածներին Աբրահամի ընտանիքի ամեն արու մարդը, եւ Հէնց այն օր նորանց անթլփատութեան մարմինը թլփատեց, ինչպէս Աստուած ասել էր նորան.
24 եւ Աբրահամն իննսունեւինը տարեկան էր, երբ որ նորա անթլփատութեան
25 մարմինը թլփատուեցաւ։ եւ իր որդին Իսմայէլը տասներեք տարեկան էր, երբոր նորա անթլփատութեան մար-
26 մինը թլփատուեցաւ։ Հէնց նոյն օրը թլփատուեցաւ Աբրահամը եւ իր որ-
27 դի Իսմայէլը, եւ իր տան բոլոր մարդիկը՝ իր ընդոծինը եւ օտարականներից արծաթով առնուածը իր հետ թլփատուեցան։

ԳԼ. ԺԸ

Աբրահամը ընդունում է Տիրոջը երկու հրեշտակի հետ։ Սոդոմի կործանման լուրը։ Աբրահամի ապաշանքը։

1 Եւ երեսփոխ եղեւ նորան Մամբրէի կաղնիների մէջ։ եւ նա նստել

ԲԳԼ. լե. 11,
2 Հմմտ. 16։ ԳԼ. լե. 11։ Մաս. 6։ եբ.
ԲԳԾ. գ. 17,
ԲԳԼ. իգ. 24։ իբ. 13. Երե. 16,
Հա. բ. 8,

ՀԳԼ. ժբ. 7։ ժգ. 15։ ճե. 9, 11,
3 ԳՆ. իգ. 4։ իբ. 4,
4 ՆԵ. գ. 7։ Գե. իգ. 17։ ԸՕր. 3գ. 2։ ՓԳ. 18։ ԻՓ. 13,
5 ԴԹագ. է. 8։
6 ՀԹագ. է. 8։ Հա. գ. 11։

ՀԳԼ. ԺԸ. 3։ Գաւ. բ. 21։ Ճոհ. է. 22։ Փիլ. բ. 3։
* Եբրայեարէն
ՆԳԼ. ԺԸ. 10։
ՆԳԾ. գ. 31։ — Գեա. գ. 6։
ՆԳԼ. ԺԸ. 10։ իա. 2։ Գաւ. գ. 29, 28.

ՀԳԼ. ԺԸ. 10։
ՆԳԼ. ԺԳ. 10։
ՆԳԼ. իե. 12, 16։
ՆԳԼ. իա. 18։
ՆԳԼ. իա. 2։
—
ՆԳԼ. ԺԳ. 18։ ԺԳ. 13։

էր օրուայ տաք ժամանակը վրանի
2 դրանը. եւ իր աչքերը վեր բարձրացրեց եւ մտիկ առաւ. եւ ահա Երեք
մարդիկ կանգնել էին իր մօտ, եւ Երբոր տեսաւ՝ վրանի դռնիցը վազեց նորանց առաջը, եւ մինչեւ երկիրը խո-
3 նարհութիւն արաւ, եւ ասեց. Տէր, եթէ շնորհք գտայ քո առաջին, աղաչեմ եմ քեզ, քո ծառայիցը մի անց-
4 նիր, Թող Թո՛ւ քիչ ջուր բերուի, եւ լուացէք ձեր ոտքերը, եւ ծառի տա-
5 կին հանգստացէք. եւ ես Երի պատառ հաց բերեմ, եւ Նոքա որտերը զօրացրէք, յետոյ կ'գնաք. որովհետեւ Նորա համար ձեր ծառայի մօտ եկաք. եւ նորան ասեցին. Այնպէս արա ինչպէս ասե-
6 ցիր. եւ Աբրահամը չտապեց Ֆռ-ռ վրանը Սարրայի մօտ, եւ ասեց. Շուտով արա՛ երեք գրիւ չարմաղ ալիւր չա-
7 դախիր, եւ քաթայ չինիր. եւ արջառների մօտ վազեց Աբրահամը եւ մի ժամադաշ եւ լաւ որթ առաւ, ու պատանուն տուաւ. Նա էլ չտապեց նո-
8 րան պատրաստելու. եւ կողի եւ կաթ եւ իր պատրաստած որթին առաւ եւ նորանց առաջին դրաւ. եւ ինքը ծառի տակին նորանց մօտ կանգնեց, եւ
9 նորանք կերան. եւ նորանք ասացին նորան. Ո՞ւրէ քո կինը Սարրան. եւ նա ա-
10 սեց. Ահա Էվրանումն է. եւ ասեց. եկող տարի դարձեալ Երքեզ մօտ կ'գամ. եւ ահա քո կինը Էսարրան մի որդի կ'ունենայ. եւ Սարրան լսում էր վրա-
11 նի դրանը, որի ետեւին էր ինքը. եւ Էբրահամը եւ Սարրան ծերացած էին եւ օրերն անցկացրած. Ե Սարրայի համար դադարել էր Էկանանց պէս գնալը.
12 եւ Էսարրան իր մտքումը ծիծաղեց ասելով. Ես պատառելիքս յետոյ եմ զուարճութիւն ունենալու, եւ Տէրս
13 էլ ծերացած է. եւ Եհոան ասեց Աբրահամին. Սարրան ինչո՞ւ ծիծաղեց ասելով, Մի՞թէ ես իրա-
14 ւ որ պատառել եմ. Էհոայի համար դժուար բան կա՞յ արդեօք. Հայս ժամանակ եկող տարին Երքեզ մօտ կ'գամ, եւ Սարրան մի որդի կու-
15 նենայ. եւ Սարրան ուրացաւ եւ ասեց. Չեմ ծիծաղել, որովհետեւ վախեց. Իսկ նա ասեց. Ոչ. ծիծաղեցիր.
16 եւ մարդիկը վեր կացան այն տեղից եւ ուղղուեցան դէպի Սոդոմ. եւ Աբրահամը նորանց հետ գնում էր, որ նո-
17 րանց ճանապարհ դնէ. եւ Եհոան ասեց. Միթէ ես Աբրահամիցը ծածկող
18 եմ ինչ որ անելու եմ. Քանի որում Աբրահամը մի մեծ եւ զօրաւոր ազգ է լինելու եւ Երկրի բոլոր ազգերը նորանով
19 օրհնուելու են. Որովհետեւ ես ճանաչեցի նորան, որ Իր որդկանցը եւ իրանից յետոյ իր տանը կ'պատուիրէ, եւ նորանք Եհոայի ճանապարհը կ'պահեն, արդարութիւն եւ իրաւունք անելու համար, որպէս զի Եհոան Աբրահամի վերայ բերէ ինչ որ ասել է նորան.
20 եւ Եհոան ասեց. Որովհետեւ Սոդոմի եւ Գոմորի Հաղաղակը չատացաւ, եւ որովհետեւ նորանց մեղքն էլ չատ ծան-
21 րացաւ. Ո՛ւ-ռէ Իջնեմ եւ տեսնեմ, թէ ինձ մօտ եկած աղաղակի պէս արին բոլորը, կամ եթէ ոչ՝ որ Գիտե-
22 նամ. եւ այն մարդիկը այնտեղից դարձան եկան դէպի Սոդոմ գնացին. եւ Աբրահամը տակաւին կանգնած էր Եհո-
23 վայի առաջին. եւ Աբրահամը մօտեցաւ, եւ ասեց. Միթէ ամբարշտի
24 հետ արդարին էլ կ'կորցնես. Գուցէ այն քաղաքի մէջ յիսուն արդար կան, միթէ նորանց կ'կորցնես, եւ չես խնայել այն տեղին այն յիսուն արդարի
25 համար որ նորանումն են. Քու լինի քեզ այսպիսի բան անելը, որ արդարին ամբարշտի հետ մեռցնես, եւ արդարն ամբարշտի պէս լինի. քու լինի քեզ. Միթէ բոլոր երկրի դատաւորը

ք Ծբր. ժգ. 3։
է Գլ. ի՛ը. 1։ ա Գնա. գ. 9։ Գլ. ի՛ը. 2։ իգ. 32։ իգ. 24։ Գ Գատ. գ. 18։ ժգ. 15։ Գատ. ի՛ը. 5։
Ե Գլ. ի՛ը. 8։ իգ. 16։ Ը Գլ. իգ. 67։ Ջ Հմ 11։
Թ Գլ. ժէ. 19, 21։ իա. 2։ Հա. ի՛ը. 9։
Ի Գլ. ժէ. 17։ Հա. գ. 19։ Ծբր. ժա. 11, 12, 19։ Ղ Գլ. լ՛. 35։
Ճ Գլ. ժէ. 17։ Մ ա Գնա. գ. 6։
Յ Ծբր. լբ. 17։ Զաք. բ. 6։ Ա Գատ. գ. 9։ ի՛ը. 26։ Ղուկ. ա. 37։
Ն ա Գլ. ժէ. 21։ Հմր 10։ գ Թագ. գ. 16։
Շ Ճառնակը որ ոչ՝ Ճայ
Ո Ա Գլ. ի՛ը. 14։ Ա Հով. գ. 7։ Ճաշ. ժէ. 15։
Չ Գլ. ժբ. 3։ իբ. 18։ իգ. 14։ Գատ. գ. 25։ Գաղ. գ. 8։
Փ բ Ծբր. գ. 9, 10։ գ. 7։ Եփ. գ. 4։
Ք Գլ. ժ. 21։ Հմր 10։ գ Թագ. գ. 16։
Օ Գլ. ժ. 5։ Ա Գ. 8։ Ղ Գլ. ժա. 11։ Ը Ծբր. ը. 2։ ժգ. 3։ Ցեփ. Ցեփ. իբ. 22։ Ղուկ. ժգ. 15։ Ծ Կոր. ժա. 11։
Չ Գլ. ի. 4։ Գաս. ժգ. 23։ բ Թագ. իգ. 17։
Ռ Ծբր. ե. 1։

26 արդարութիւն չի անիլ։ Եւ Եհովան
ասաց. Եթէ Սոդոմայ մէջ գտնեմ հարիւր
արդար քաղաքի մէջ, նորանց հա-
27 մար բոլոր տեղին կ'ինայեմ։ Եւ Աբ-
րահամ պատասխանեց եւ ասաց. Ահա
հիմա սկսեցի Եհովայի հետ խօսել եւ
28 որ Հող եւ մոխիր եմ, Գուցէ հինգ ար-
դարին հինգը պակաս լինի, այն հին-
գի համար բոլոր քաղաքը կ'կորցնե՞ս։
Եւ ասաց. Չեմ կորցնիլ, եթէ այն տեղ
29 քառասունհինգը գտնեմ։ Եւ դար-
ձեալ խօսեց նորա հետ եւ ասաց. Գու-
ցէ այնտեղ քառասուն գտնուին։ Եւ
ասաց. Այն քառասունի համար էլ չեմ
30 անիլ։ Եւ ասաց. Տէրը չ'բարկանայ,
խոզ խօսիմ. Գուցէ այն տեղ երեսուն
գտնուին։ Եւ ասաց. Եթէ այնտեղ ե-
31 րեսուն գտնեմ՝ չեմ անիլ։ Եւ ասաց.
Ահա սկսեցի խօսել Տիրոջ հետ, Գու-
ցէ այնտեղ քսան գտնուին։ Եւ ասաց.
Այն քսանի համար էլ չեմ կորցնիլ։
32 Եւ ասաց. Տէրը չ'բարկանայ, եւ մի-
այն այս անգամ էլ խօսիմ. Գուցէ այն
տեղ տասը գտնուին։ Եւ ասաց. Այն
33 տասնի համար էլ չեմ կորցնիլ։ Եւ Ե-
հովան գնաց երբոր Աբրահամի հետ
խօսքը վերջացրել էր, եւ Աբրահամը
դարձաւ իր տեղը։

ԳԼ. ԺԸ

Սոդոմի կործանումը։ Ղովթ ազատւիլը եւ նորա ա-
ղջիկներաց իրանց հօր հետ մեղանչելը։

1 Եւ երկու հրեշտակներն իրիկու-
նը Սոդոմ եկան. եւ Ղովթ նստած
էր Սոդոմի դրանը. եւ Ղովթ տեսաւ
եւ վեր կացաւ ընդ նորանց առաջը եւ
իր երեսի վերայ մինչեւ երկիրը խոնար-
2 հութիւն արաւ. եւ ասաց. Ա՛ղէ իմ
տէրերս, էնկէք ձեր ծառայի տունը,
եւ գիշերը կացէք, եւ ձեր ոտքերը
լուացէք. եւ առաւօտանց կանուխ վեր
կ'կենաք ու ձեր ճանապարհը կ'գնաք։
Եւ նորանք ասացին. Ոչ. փողոցումը
3 կ'կենանք գիշերը։ Եւ նորանց չատ
բռնադատանց, եւ նորա մօտ գնացին եւ
նորա տունը մտան, եւ Ինորանց հա-
մար ճաշ պատրաստեց եւ բաղարջ
թխեց, եւ կերան։
4 Բայց դեռ որ չէին պառկել, եւ ահա
քաղաքի մարդիկը՝ Սոդոմի մար-
դիկը տունը պատեցին երիտասարդնե-
րից մինչեւ ծերերը բոլոր ժողովուրդը
5 միասին։ Եւ Ղովթին կանչեցին եւ
նորան ասացին. Ո՞ւր են այն մարդի-
կը, որ այս գիշեր քեզ մօտ եկան. Ինո-
րանց դուրս բեր մեզ մօտ, եւ Ըպիտե-
6 նանք նորանց։ Եւ Ղովթ բակը դուրս
եկաւ նորանց մօտ եւ դուռը փակեց
7 իր եաւերից, եւ ասաց. Եղբայրներս,
աղաչում եմ ձեզ, չարութիւն մի անէք
8 Ահա ես երկու աղջիկ ունիմ, որ այր
չ'գիտեն. Թող նորանց ձեզ մօտ դուրս
բերեմ, եւ ձեր աչքին հաճոյ եղածն
արէք նորանց. միայն այս մարդկանցը
բան մի անէք, որովհետեւ նորա համար
9 իմ յարկի չուքի տակը մտան։ Եւ նո-
քանք ասացին. Դէն գնա. եւ ասա-
ցին. եկաւ մինակ Ըպանդխութեան
համար, եւ Ըգատաւոան էլ է անում.
հիմա քեզ նորանցից վատ կանենք։ Եւ
առաջիկ բռնադատացին մարդին այս-
ինքն Ղովթին, եւ մօտեցան որ դուռը
10 կոտրեն։ Բայց այն մարդիկն իրանց
ձեռքը մեկնեցին, եւ Ղովթին առին
տունը իրանց մօտ եւ դուռը փակեցին
11 Եւ այն մարդկանցը, որ տան դրանն
էին, Էկուրթեամբ զարկեցին փոքրիցը
մինչեւ մեծը, այնպէս որ դուռը գըտ-
նելու համար աշխատելով թուլացան։
12 Եւ մարդիկն ասացին Ղովթին. Այս-
տեղ ուրիշ էլ ո՞վ ունիս. փեսայ եւ
որդիներդ եւ աղջիկներդ, եւ քաղա-
քումը ով որ ունիս հայտնեցնից հանիր.
13 Վասն զի մենք այս տեղը պիտք է կոր-
ծանենք. որովհետեւ Ինորանց աղաղա-
կը մեծ է Եհովայի առաջին. եւ Ըհնա-
ցաւ մեզ ուղարկեց, որ նորան կոր-
14 ծանենք։ Եւ Ղովթ դուրս եկաւ եւ
Իր աղջիկներն առնող փեսաների հետ

ՀՂ. գ. 19. Ծար. գ. 19. Ծագ. ժբ. 7. ա Կար. ժե. 47, 48. բ Կար. ե. 1. դԴատ. գ. 39. եՏես. Ծակ. ե. 16. —

զՀՂ. ժբ. 22. էՀՂ. ժբ. 1, ևլն. ըԵբբ. Ժգ. 2. թՀՂ. ժբ. 4. իգ. 32. իգ. 24. ԻՂ. ժբ. 8.

ԼՀՂ. ժգ. 13. խԴատ. իթ. 22. ծՀՂ. գ. 1. Հովհ. ա. 24, 27. Ծար. 7. կԲր. Գեն. բ. 7, 8. հՆե. բ. 16.

ձգ. Թագ. գ. 18. Դար. ժգ. 11. ղՀՂ. է. 1. բ Գեն. բ. 7, 9. ճՀՂ. ժբ. 20. մ — Մե. իա. 15. յՀՄ. 8.

խօսեց, եւ ասեց. Վէր կացէք դուրս եկէք այս տեղից, որովհետեւ Եհովան պէտք է կործանէ այս քաղաքը. բայց նա կատակ անողի պէս էր երեւում իր փեսաներին։
15 Եւ երբոր առաւօտ եղաւ հրեշտակները սոսկում էին Ղոտին ասելով, Վէր կաց առ կինդ եւ աղջիկդ, որպէս զի չկորչիս այս քաղաքի անօրէնութեան հետ։
16 Եւ երբոր նա ուշանում էր, այն մարդիկը բռնեցին նորա ձեռքից եւ նորա կնոջ ձեռքից եւ նորա աղջկանց ձեռքից՝ Եհովան նորան ողորմելով, եւ դուրս հանեցին նորան եւ քաղաքի
17 դուրս դրին։ Եւ եղաւ երբոր նորանց դուրս հանեցին, Ազատէ՛ մեզ ասեց. Անձդ ազատիր, մեանիր մտիկ մի տար, եւ բոլոր գաւառում մի կանգնիր. առ-
18 րի փախիր, որպէս զի չկորչիս։ Եւ Ղոտն ասեց նորանց. Ոչ՝ Տէր, ազա-
19 չում եմ, Ահա ծառադ առաջիդ շնորհք գտաւ, եւ մեծ էր քո ողորմութիւնդ, որ արիր ինձ՝ իմ կեանքն ապրեցնելով, եւ ես չեմ կարող առրի փախչել, որպէս զի չարիք չհասնի ինձ եւ ես մեռնիմ։
20 Ահա այս քաղաքը մօտիկ է, այն տեղ փախչելու համար. եւ նա պզտիկ է, թող այն տեղ փախչիմ, (չէ՞ որ նա
21 պզտիկ է,) եւ իմ անձն ապրէ։ Եւ ասեց նորան. Ահա այդ բանումն էլ քո ազաչանքն ընդունեցի, որ այս քաղաքը չկործանեմ, որի համար խօսե-
22 ցիր։ Շուտ արա այն տեղ փախիր, որովհետեւ ես մի բան չեմ կարող անել, մինչեւ որ դու այն տեղ չհասնիս. Նորա համար այն քաղաքի անունը *Սեգոր
23 կոչեց։ Եւ արեւը երկրի վերայ ծագում
24 էր, երբոր Ղոտը Սեգոր մտաւ։ Եւ Եհովան Սոդոմի եւ Գոմորի վերայ ծծումբ եւ կրակ տեղաց Եհովայի կողմից երկնքիցը,
25 Եւ կործանեց այն քաղաքները, եւ բոլոր գաւառը, եւ այն քաղաքների բոլոր բնակիչները եւ երկրի բոլոր բոյսը։
26 Եւ նորա կինը նայեցին

մտիկ արաւ եւ դարձաւ աղի արձան դարձաւ։
27 Եւ Աբրահամն առաւօտանց կանխեց գնաց այն տեղը, ուր Եհովայի առաջին կանգնել էր։ Եւ Սոդոմի եւ Գոմորի եւ բոլոր այն գաւառի երկրի վերայ մտիկ արաւ, եւ ահա այն երկրի ծուխը դուրս էր գալիս հնոցի ծուխի պէս։
29 Եւ եղաւ երբոր Աստուած այն գաւառի քաղաքները կործանում էր, Աստուած յիշեց Աբրահամին, եւ հանեց Ղոտին այն կործանումի միջից, երբոր կործանում էր այն քաղաքները որոնցում Ղոտը բնակվում էր։
30 Եւ Ղոտը Սեգորից վեր գնաց եւ հարաւում բնակուեց, եւ իր երկու աղջկերքն իր հետ. որովհետեւ վախում էր Սեգորում բնակուելու եւ բնակուեց մի այրում ինքը եւ իր երկու աղջկերքը։
31 Եւ մեծն ասեց պզտիկին. Մեր հայրը ծեր է, եւ երկրիս մէջ մարդ չկայ մեզ մօտ գալու համար ինչպէս Համն երկրի սովորութիւնն է։ Եկ մեր հօրը գինի խմեցնենք, եւ նորա հետ պառկենք, եւ մեր հօրից սերունդ յարուցանենք։ Եւ այն գիշերը իրանց հօրը գինի խմեցրին, եւ մեծ մտնելը գնաց եւ իր հօր հետ պառկեց. եւ Ղոտը չիմացաւ նորա պառկելը եւ վեր կենալը։
34 Եւ եղաւ որ միւս օրը մեծ աղջիկը պզտիկին ասեց. Ահա երէկ գիշեր հօրս հետ պառկեցի. այս գիշեր էլ նորան գինի խմեցնենք, եւ դու գնա հետ պառկիր, եւ մեր հօրից սերունդ յարուցանենք։ Եւ այն գիշերն էլ իրանց հօրը գինի խմեցրին, եւ պզտիկ աղջիկը վեր կացաւ նորա հետ պառկեց, եւ Ղոտը չիմացաւ նորա պառկելը եւ
36 վեր կենալը։ Եւ Ղոտի երկու աղ-
37 ջկերքը իրանց հօրից յղացան։ Եւ մեծը որդի ծնեց եւ անունը Մոաբ դրաւ. Նա է Մոաբացիների հայրը մինչեւ այսօր։ Եւ պզտիկն էլ որդի ծնեց, եւ նորա անունը Բենաամի դրաւ. սա է Ամմոնի որդկանց հայրը մինչեւ այսօր։

ԺԹ. ԺԳ. 21, 24, 26, 43. | ՛Գր. ԺԳ. 10. ԺԴ. 2.
ԽԸ. 3ա. 6. Յայտ. ԺԸ 8. | * Գործ
3 Եզր. Գ. 21. | չր Ծր. ԻԲ. 23. Ես. ԺԴ. 19.
ԽԹ. ԺԳ. 21, 26 | Եր. Բ. 16. Ե. 40. Եզեկ.
6 Հմր 26. Դ.ա.կ. Բ. 62. | ԺԴ. 49, 50. Ամվ. գ. 11.
Ծ.ա. Բ. 9. Դ.ա.կ. ԺԼ. 29.
Բ Գնաց. Բ. Ժ. Յաղ. 7.
Դ.ա.կ. ԺԼ. 32.
Գր. ԺԴ. 22.
Գր. Բ. 1. ԺԲ. 23.
Հմր 17, 19.
Գր. ԺԴ. 3, 4.
Եր Ծր. Բ. 9.
Եր Ծր. Բ. 19.

ԳԼ. Ի

Աբիմելէքը առնում է Սարրան եւ յետոյ բնձաներով եւ ասելիս։

1 Եւ Աբրահամն ՚այն տեղից դէպի հարաւային երկիրը չուեց. եւ ԻԿադէսի եւ Սուրի միջ բնակուեց, եւ ԻԳերարումը
2 պանդխտեաց եղաւ։ Եւ Աբրահամն իր կնոջ Սարրայի համար ասաց. ՚Նա իմ քոյրն է։ Եւ Գերարի թագաւոր Աբիմելէքը հղիւ ուղարկեց եւ Սարրային։
3 Բայց Աստուած դիշերը երազում Աբիմելէքի մօտ եկաւ եւ ասեց նորան. Ահա դու պիտի մեռնես այդ կնոջ պատճառով, որ դու առիր. որովհետեւ նա մի
4 մարդի կին է։ Բայց Աբիմելէքը նորան մօտացած չէր, եւ ասեց. Տէր, ՚միթէ արդար ազգ էլ կ՚մեռցնես։
5 Միթէ ինքը չասեց ինձ, ՚Նէ նա իմ քոյրն է. եւ հէնց ա ինքն էլ ասեց. Քէ նա իմ եղբայրն է. ես ուղիղ սրտովս եւ մաքուր ձեռքերովս արի այս։
6 Եւ Աստուած նորան ասեց երազում. Ես էլ գիտացի որ ուղիղ սրտովդ արիր այդ. նաեւ ես քեզ ինձ դէմ մեղք գործելուց եմ պահեցի, վասն որոյ քեզ
7 չ՚թողեցի որ նորան մօտենաս։ Եւ արդ կիրն իր մարդին եւ ապրեցրու. որովհետեւ Ես մարգարէ է, եւ քեզ համար քոյ աղօթք անէ որ ապրիս, եւ եթէ դու նորան չ՚տաս, իմացիր որ անպատճառ կ՚մեռնիս, դու եւ ամէն ինչ որ ունիս։
8 Եւ առաւօտը կանուխ վեր կացաւ Աբիմելէքը եւ կանչեց իր բոլոր ծառաներին, եւ բոլոր այս բաները նորանց ականջներին առաջ պատմեց, եւ
9 մարդիկը չատ վախեցին. Եւ Աբիմելէքը կանչեց Աբրահամին, եւ ասեց նորան. Մեզ ինչ ես արել. եւ ես քեզ դէմ ինչ յանցանք եմ արել, որ ինձ եւ իմ թագաւորութեան վերայ մեծ մեղք ես բերել. այնպիսի
10 բաներ ես արել ինձ, որ մարդ չի անիլ։ Եւ Աբիմելէքն ասեց Աբրահամին.
11 Ինչ տեսար որ այս բանը արիր։ Եւ Աբրահամն ասեց. Ես ասեցի քէ Իրաւ չայս տեղ Աստուծոյ վախ չ՚կայ. եւ ինձ կ՚սպանեն կնոջ պատճառով։
12 Եւ իրաւ էլ իմ քոյրն է. հօրս աղջիկն է, բայց ոչ քէ մօրս աղջիկը. եւ ինձ
13 կին եղաւ։ Եւ եղաւ երբոր Աստուած ինձ իմ հօրս տանիցը պանդխտութեան անել տուաւ, ասեցի դորան. Սա ինձ քո ինձ անելու երախտիքը, որտեղ որ գնալու լինինք, ինձ համար ասես
14 քէ Եղբայրս է։ Եւ Աբիմելէքը ՚ոչխարներ եւ արջառներ եւ ծառաներ եւ աղախիններ առաւ, եւ Աբրահամին տուաւ. եւ նորա կինը Սարրան էլ իրան նա դարձրեց։
15 Եւ Աբիմելէքն ասեց. ՚Ահա իմ երկիրը քո առաջին է,
16 ուր որ քեզ հաճոյ եղած տեղը բնակուիր։ Եւ Սարրային ասեց. ՚Ահա եղբօրդ հազար արծաթի տուի. ահա նա քեզ համար հաչկերի ծածկոց լինի այն բոլորի համար որ քեզ հետ եղած են աննոմով
17 չանդիմանուեցար էլ։ Եւ Աբրահամն աղօթք արաւ Աստուծոյն. եւ Աստուած բժշկեց Աբիմելէքին եւ նորա կնոջը, եւ նորա աղախիններին, եւ
18 ծնուեցան։ Որովհետեւ ՚Էհովան Աբիմելէքի բնտանեացց բոլոր արգանդները փակել էր Աբրահամի կնոջ Սարրայի համար։

ԳԼ. ԻԱ

Իսահակի ծնունդը, հագարը եւ Իսմայէլը դուրս են արվում. Աբրահամի ուխտը Աբիմելէքի հետ։

1 Եւ ՚Էհովան այցելութիւն արաւ Սարրային ինչպէս ասել էր, եւ ՚Էհովան արաւ Սարրային ինչպէս որ խոսել էր։
2 Եւ Սարրան էղացաւ, եւ մի որդի ծնեց Աբրահամի իր ծերութիւնումը, ՚այն որոշեալ ժամանակին, որ Աստուած ասել էր նորան։ Եւ Աբրահամն

ՠԳԼ. ԺԸ. 1.
ՠԳԼ. Ժգ. 7, 14.
ՠԳԼ. Իգ. 6.
ՠԳԼ. ԺԸ. 13-20.
ՠԳԼ. ԺԸ. 15.
ՠԳԼ. ԺԸ. 23. Հմր 18.
ՠԵԼ. Ե-1. ՠ Թագ. Ե. 5. գ Թագ. Ե. 11. Ցար. Իր. 8. ՠՀԿ. Ե.11,13. ՠՀՈՎ. Ե.10. ՠԱՄ. Ժգ. 6.
ՠԳԼ. ԺԸ. 12. Իգ. 7.
ՠՀԱՆ ՊԼ. Ժ.ա. 29.
ՠԳԼ. ԺԸ. 1, 9, 11, ՀԵՂԱՆԵՐԸ Ժ.ա. 6.
ՠԳԼ. ԺԸ. 13.
ՠԳԼ. ԺԸ. 16.
ՠԳԼ. Ժգ. 9.
ՠՀՄՐ 5.
ՠՀԳԼ. Իգ. 65.
ՠԳԼ. Խ.ա. 23.
ՠՄԱՐ ԲԵՐ. 9, 10.
ՠԳԼ. ԺԸ. 17.
—
ՠՠ Թագ. Ր. 21.
ՠԳԼ. ԺԼ. 19. ԺԸ. 19, 14. Գաղ. գ. 23, 28.
ՠԴԱՐ. Ե. 6.
ՠԳԼ. ԺԼ. 21.

իր համար ծնած որդու անունը, որ Սարրան նորա համար ծնել էր, Իսահակ
4 կոչեց։ եւ Աբրահամը թլփատեց իր որդի Իսահակը, երբ որ ութ օրուան էր, ինչպէս որ Աստուած իրան պատ-
5 ուիրել էր։ եւ Աբրահամը հարիւր տասնեկան էր երբոր իր որդին Իսահակը
6 իր համար ծնուեց։ եւ Սարրան ասեց. Աստուած ինձ համար ծիծաղ չինեց. ամեն լսողը իմ մասին ծիծա-
7 ղելու է։ Նաեւ ասեց. Ո՞վ կ'ասէր Աբրահամին թէ Սարրան որդիք կ'անուանէ. Իսկ ես ահա նորա ծերութեան-
8 մէ նորա համար որդի ծնեցի։ եւ տղան մեծացաւ եւ կաթից կտրուեցաւ. եւ Աբրահամ մեծ խնճոյք արաւ Իսահակի կաթից կտրուած օրը։
9 եւ Սարրան տեսաւ, որ Եգիպտացի Հագարի որդին, որ Ծնեց Աբրա-
10 համի համար, Ծաղրող էր. եւ ասեց Աբրահամին. Դուրս արա այս աղախնին եւ իր որդուն, որովհետեւ այս աղախնի որդին իմ որդի Իսահակի հետ ժա-
11 ռանգ չպիտի լինի։ եւ այս բանը Աբրահամին չատ դժուար երեւեցաւ Իր
12 որդու պատճառով։ եւ Աստուած ասեց Աբրահամին. Թող աչքիդ դժուար չերեւայ քո տղայի եւ աղախնի համար. ամեն ինչ որ Սարրան քեզ ասել է, նորա խօսքը լսիր, որովհետեւ Իսահակով է քեզ համար սերունդ կոչուե-
13 լու։ եւ աղախնի որդին էլ տազդ կ'չինեմ, որովհետեւ քո սերունդն է նա։
14 եւ Աբրահամն առաւօտանց կանուխներ կացաւ, եւ հաց եւ մէկ ափի ջուր առաւ, եւ Հագարին տուաւ եւ նորա ուսի վերայ դրաւ, եւ տղան էլ [illegible] եւ արձակեց նորան. եւ նա գնաց, եւ Բեր-
15 սաբէի անապատումը մոլորուած մնաց։ եւ ափիի ջուրը վերջացաւ,
16 եւ մացառների մէկի տակին ձգեց տղան։ եւ գնաց եւ դէմը դէմը նստաւ մի նետընկեցի չափ, որովհետեւ ասեց. Տղան մեռնելիս չ'տեսնեմ. եւ դէմ-
17 դէմը նստած իր ձայնը բարձրացրեց եւ լացաւ։ եւ Աստուած տղայի ձայնը լսեց, եւ Աստուծոյ հրեշտակն երկնքից կանչեց Հագարին, եւ նորան ասեց, Հագար, ինչ է քեզ. մի վախիր, Աստուած լսեց տղայի ձայ-
18 նը ուր որ նա է։ վեր կաց, տղան վեր առ, եւ ձեռքովդ զօրացուր նորան, որովհետեւ ես մեծ ազգ եմ չի-
19 նելու նորան։ եւ Աստուած նորա աչքերը բացաւ, եւ նա մի ջրհոր տեսաւ. եւ գնաց եւ ափը ջրով լցրեց, եւ տղային խմեցրեց։ եւ Աստուած տղայի
20 հետ էր, եւ նա մեծացաւ եւ անապատումը բնակուեց եւ նետաձիգ տղա-
21 ուաւ։ եւ Փառանի անապատումն էր բնակվում. եւ մայրը նորա համար մի կին առաւ Եգիպտոսի երկրիցը։
22 եւ եղաւ որ այն ժամանակ Աբիմելէքը եւ իր սպարապետը Փիքոլ խօսեցին Աբրահամի հետ ասելով, Աստուած քեզ հետ է ամեն բանում ինչ որ
23 անում ես։ եւ հիմա երդում արա այս տեղ Աստուծով, թէ ինձ եւ իմ զաւակի եւ իմ սերունդի հետ նենգութեամբ չես վարուիլ. այլ իմ քեզ արած երախտիքի պէս կ'անես ինձ եւ
24 այս երկրին, որի մէջ բնակուել ես։ եւ Աբրահամն ասեց. Ես երդում կ'անեմ.
25 եւ Աբրահամը յանդիմանեց Աբիմելէքին մի ջրհորի մասին, որ Աբիմելէքի ծառաները բռնութեամբ առել էին։
26 եւ Աբիմելէքն ասեց. Ես չգիտեմ թէ ով է արել այդ բանը. եւ դու էլ ինձ մացրիր ինձ, եւ ես էլ լսած չէի, բայց
27 միայն այսօր։ եւ Աբրահամը ոչխարներ ու արջառներ առաւ, եւ Աբիմելէքին տուաւ. եւ երկուսը Ուխտ արին։
28 եւ Աբրահամը ոչխարներից եօթը հատ
29 էգ գառներ առանձին դրաւ. եւ Աբիմելէքն ասեց Աբրահամին. Ինչ պիտի լինին այդ եօթը գառները, որ դու
30 առանձին դրիր։ եւ նա ասեց. Որպէս զի այս եօթը էգ գառները իմ ձեռքիցն ընդունես, որ ինձ համար վկայութիւն
31 լինի, թէ ես փորեցի այս հորը։ Նորա

ԽԳ. ԺԷ. 19.
ՂՈՌ. Կ. 8.
ԽԳ. ԺԷ. 10, 12.
ԸԳ. ԺԷ. 1, 17.
ՌԾԱԳ. Գ. 27.
ԽԳ. ԺԸ. 11, 12.
ԽԳ. ԺԹ. 1.
ՂԳ. ԺԹ. 15.
ՌԾԱԳ. Գ. 29.
ՌԾԱԳ. Գ. 30.
ԼԳ. ԺԸ. 18.
ՀՈՎՍՓ. Բ. 7, 8. ԵՐԲ. ԺԸ. 18.
ՅՀՒԴ. 18. ԳԼ. ԺԹ. 10. ԺԱ. 20.
ՂՀՒԴ. 13.
ՌՓԱՆ. ԻԲ. 31.
ՀԳ. ԻԲ. 15. ԸԲ. 2, 3, 21.
ՃԳ. ԺԹ. 12.
ՆԳ. ԻԳ. 4.
ՂԳ. Ի. 2. ԽԲ. 26.
ՀԳ. ԽԲ. 28.
ՂՅՈՎ. Բ. 12. = ՓՈԳ. ԽԲ. 21.
ՀՅՈՎ. ԳԼ. ԽԲ. 15, 18, 20-22.
ԷԳ. ԽԲ. 31.
ՀԳ. ԻԳ. 8.
ՀԳ. ԼՈ. 48, 52.

համար Հայն տեղի անունը Բեերսաբէէ կոչեց. որովհետեւ երկուսն էլ այնտեղ
32 երդում արին։ Եւ Բեերսաբէէումը ոտքա արին. եւ վեր կացաւ Աբիմելէքն ու Նոթա սպարապետ Փիքոդը, եւ նոր դարձաւ Փղշտացիների երկիրը։
33 Եւ Աբրահամը ծառ մ՚ունկ Բեերսաբէէումը. եւ այն տեղ Յաւիտենական Աստուած Եհովայի անունը կանչեց։
34 Եւ Աբրահամը շատ օրեր պանդխտութիւն արաւ Փղշտացիների երկրումը։

ԳԼ. ԻԲ

Իսահակի գոհ. Աբրահամի հաստատութիւնը. Նոքովի սերունդը։

1 Եւ եղաւ որ այս բաներից յետոյ Աստուած փորձեց Աբրահամին եւ ասեց Նոթան, Աբրահամ. եւ նա ասեց, Ահա
2 ես։ Եւ նա ասեց. Առ քո միակ մէկ հատիկ որդիդ Իսահակը եւ Մօրիայի երկիրը գնա, եւ այն տեղ նոթան ողջակէզ արա այն սարերի մէկի վերայ
3 որ ես քեզ կ՚ասեմ։ Եւ Աբրահամն առաւօտուն կանուխ վեր կացաւ եւ իր էշի համիստը դրաւ, եւ վեր առաւ իր հետ երկու ծառաները եւ իր որդի Իսահակը. եւ ողջակէզի փայտ ճղեց, եւ վեր կացաւ գնաց այն տեղը, որ
4 Աստուած իրան ասել էր։ Եւ երրորդ օրն Աբրահամն իր աչքերը բարձրացրեց,
5 եւ հեռուից տեսաւ այն տեղը։ Եւ Աբրահամն ասեց իր ծառաներին. Դուք այդ էշի հետ այստեղ մնացէք, եւ ես եւ տղան մինչեւ այն տեղ գնանք եւ երկրպագութիւն անենք, եւ ձեզ մօտ
6 նո՛ւ կ՚դառնանք։ Եւ Աբրահամն առաւ ողջակէզի փայտը եւ իր որդի Իսահակի վերայ դրաւ, եւ ինքն իր ձեռքն առաւ կրակը եւ դանակը, եւ երկուսը
7 որ մէկտեղ գնացին։ Եւ Իսահակը խօսեց իր հայր Աբրահամի հետ եւ ասեց. Հայր իմ. եւ նա ասեց. Ահա ես, որդիս։ Եւ նա ասեց. Ահա կրակը եւ փայտը, բայց ո՞ւր է ողջակէզի համար
8 գառը։ Եւ Աբրահամն ասեց. Աստուած կը տեսնէ իր գառը ողջակէզի համար, որդեակս։ Եւ երկուսը միասին գնացին։
9 Եւ եկան այն տեղը, որ Աստուած նոթան ասել էր. եւ Աբրահամն այն տեղ սեղանը չինեց, եւ փայտերը շարեց, եւ իր որդի Իսահակին կապեց՝ եւ զետնի վերայ դրաւ նոթան փայտերի
10 վերայից։ Եւ Աբրահամն իր ձեռքը մեկնեց, եւ դանակն առաւ որ իր որ-
11 դուն մորթէ։ Եւ Եհովայի հրեշտակը երկնքիցը նոթան ասեց. Աբրահամ, Աբրահամ. եւ նա ասեց, Ահա ես։
12 Եւ նա ասեց. Ձեռդ տղային մի դպցնիր, եւ նոթան մի բան մի անիր, որովհետեւ հիմա իմացայ, որ դու Աստուածանից վախում ես. եւ քո մէկ հատիկ որդին ինձանից չ՚խնայեցիր։
13 Եւ Աբրահամն իր աչքերը վեր բարձրացրեց եւ նայեց, եւ ահա մի խոյ կար եռեւին մացառներումը եղջիւրներովը բռնուած։ Եւ Աբրահամը գնաց եւ խոյն առաւ, եւ նոթան իր որդու
14 փոխարէն ողջակէզ մատուցրեց։ Եւ Աբրահամն այն տեղի անունը Եհովա-յիրէ կոչեց, որ այս օր ասւում է, թէ Այն սարումը ուր Եհովան երեւում է։
15 Եւ Եհովայի հրեշտակն երկրորդ անգամ երկնքիցը Աբրահամին կանչեց,
16 Եւ ասեց. Ինձանով երդում եմ արել, ասում է Եհովան, որովհետեւ դու այս բանն արիր, եւ քո մէկ հատիկ
17 որդին չ՚խնայեցիր, ինչ օրհնելով կ՚օրհնեմ, եւ քո սերունդը հերկնքի աստղերի եւ ծովեզերքում լինող աւազի պէս չատացնելով կ՚չատացնեմ. եւ քո սերունդը իր թշնամիների դուռը կ՚ժառանգէ.
18 Եւ երկրի բոլոր ազգերը քո սերունդովը կ՚օրհնուին. նոթա համար
19 որ իմ ձայնին ականջ դրիր։ Եւ Աբրահամը նոթա դարձաւ իր ծառաների մօտ, եւ վեր կացան եւ միկտեղ Բեերսաբէէ գնացին. եւ Աբրահամը բնակվում էր Բեերսաբէէումն։

ե Գլ. իբ. 19. իգ. 23, 33. իբ. 10. իգ. 1. ա՚ն ժե. 28. ա Թագ. ը. 2. բ. Թագ. գ. 10.
զ Գլ. գ. 20. — — նոթ. ժ. 13. երր. ժա. 17. Յակ. ա. 12, 13. ա Պետ. ա. 7.
է Գլ. իբ. 19. իգ. 23, 33. իբ. 10. իգ. 1. ա՚ն ժե. 28. ա Թագ. ը. 2. բ. Թագ. գ. 10.
ը Ել. իգ. 27. նա. ֆ. 28. Հռոմ. ժգ 28. ա Տիմ. ա. 17.
թ Ել. ժգ. 17. Ա Մն. գ. 1.
ժ Ել. ժգ. 17. Յակ. բ. 21, 22.
ի Գլ. իգ. 5. Յակ. բ. 22. Տէրը տեսանում է։
լ Ասգ. ես. 9. Դան. ա. 73. երր. գ. 13.
խ Գլ. ժե. 5. երեմ. լգ. 22.
ծ Տես Յոհ. ժբ. 17.
կ Ել. ժգ. 16.
հ Գլ. իգ. 60. Միք. ա. 9.
ձ Գլ. ժբ. 3. ժբ. 18. իգ. 4. գոթ. գ. 25. Գագ. գ. 8, 9, 16, 18.
ղ Հմր. ե. 10. Գլ. իգ. 5. Ել. իա. 31.

20 Եւ եղաւ որ այս բաներից յետոյ Աբրահամին պատմուեցաւ ասելով. Ահա
Մելքան էլ որդիներ ծնեց քո եղբայր
21 Նաքորի համար. Իր անդրանիկ Հաւասին, եւ նորա եղբայր Բուզին, եւ
22 Աթամի հայր Կամուէլին, եւ Քեզադին եւ Ազաւին, եւ Փադդասին եւ
23 Յեղտաֆին, եւ Բաթուէլին։ Եւ Րեբեկային ծնեց Մելքան Աբրահամի եղբայր Նա-
24 քորի համար։ Եւ նորա հարճը, որի անունը Ռէումա էր, նա էլ ծնեց Տեբաքին եւ Գաամին եւ Թաքասին եւ Մաադային։

ԳԼ. ԻԳ

Սարրայի մահը եւ թաղումը։

1 Եւ Սարրայի կեանքը հարիւր քսանեւ եօթը տարի էր. — է Սարրայի կեան-
2 ցը տարիքը։ Եւ Սարրան մեռաւ Կարիաթարբայումը, որ է Խեբերոն՝ Քանանի երկրումը. եւ Աբրահամն եկաւ որ Սարրայի համար սուգ անէ եւ ողբայ։ Եւ Աբրահամն իր մեռելի առաջից վեր կացաւ եւ Քեթի որդիների
4 հետ խօսեց ասելով, Ես ձեր մէջ օտարական եւ պանդխտ եմ, ձեր մէջ ինձ տ գերեզմանի տացուածք տուէք, որ իմ երեսի առաջից մեռելս թաղեմ։
5 Եւ Քեթի որդիքը պատասխանեցին
6 Աբրահամին, եւ նորան ասացին. Տէր իմ, լսիր մեզ, դու մեր մէջ մի Իշխան Աստուծոյ ես. մեր գերեզմաններից ընտիրումը թաղիր քո մեռելը. մեզանից մէկը չի խնայիլ իր գերեզմանը քեզ-
7 նից քո մեռելը թաղելու։ Եւ Աբրահամը վեր կացաւ, եւ խոնարհութիւն արաւ այն երկրի ժողովրդին՝ Քեթի
8 որդիներին. Եւ նորանց հետ խօսեց ասելով, Եթէ ձեր մտքումը կայ, որ ես իմ երեսի առաջից մեռելս թաղեմ, ինձ լսեցէք, եւ ինձ համար Սահառի որդի
9 Եփրոնի հետ խօսեցէք. Որ ինձ տայ *Մաքփելայի այրը, որ նորանն է, եւ նորա արտի ծայրումն է. լիքը դինով ինձ տայ, որ գերեզմանի տացուածք
10 — ձեր մէջ։ Եւ Եփրոնը նստել էր Քեթի որդկանց մէջ։ Եւ Քեթացի Եփրոնը պատասխանեց Աբրահամին Քեթի որդկանց ականջի առաջին՝ այն ամենի առաջին որ դռնովը մտնում էին, եւ
11 ասաց. Ոչ, ախր իմ, ինձ լսիր. արար քեզ տամ եւ այն էլ, որ նորանում է, քեզ տամ այն, իմ ժողովրդի որդոց աչքի առաջին քեզ տամ այն.
12 Թաղիր քո մեռելը։ Եւ Աբրահամն այն երկրի ժողովրդի առաջին խոնարհու-
13 թիւն արաւ. Եւ Եփրոնի հետ խօսեց այն երկրի ժողովրդի ականջի առաջին եւ ասաց. Ո՛հ եթէ դու մէկ ինձ լսիր. ես արտի փողը տամ. առ ինձանից,
14 եւ ես մեռելս այնտեղ թաղեմ։ Եւ Եփրոնը պատասխանեց Աբրահամին եւ
15 նորան ասաց. Տէր իմ, ինձ լսիր. տասը չորս հարիւր Խսիկղ արծաթ է. իմ ու քո մէջ դա ինչ է. ուրեմն թա-
16 ղիր քո մեռելը։ Եւ Աբրահամը լսեց Եփրոնին, եւ Աբրահամը կշռեց արծաթը Եփրոնին — — — , ինչպէս նա Քեթի որդկանց առաջին խոսել էր, — չորս հարիւր սիկղ արծաթ՝ վաճառա-
17 կանների մէջ անցնող։ Եւ հաստատուեցաւ Եփրոնի արտը, որ Մաքփելայումը Մամբրէի դիմացն է, արտը եւ այն այրը, որ նորանում է, եւ չորքանակի նորա սահմանների մէջ եղած
18 արտի միջի բոլոր ծառերը Աբրահամի-համար իրրեւ տացուածք Քեթի որդկանց աչքի առաջին, այն ամենի — — ի,
19 որ նորա քաղաքի դռնովը մտնում էին։ Եւ ապանից յետոյ Աբրահամն իր կին Սարրային թաղեց Մամբրէի դիմացի Մաքփելայի արտի այրումը, որ է Քեբրոն՝ Քանանի երկրումը։ Եւ հաստատուեցաւ արտը եւ այրը, որ նորանում էր, Աբրահամի վերայ, որ գերեզմանի տացուածք լինի, Քեթի որդիներից։

Ա Գլ. ժա. 29.
1 Ծնր. ա. 1.
2 Ծնր. կբ. 2.
3 Գլ. իգ. 15.
Հնովմ. թ. 10.

— Ծնր. ժգ. 15. Դատ. ա. 10.
Գլ. ժգ. 18. Հմր 19.
Գլ. ժե. 3. — Մն. իթ. 13.
Ծագ. եա. 12. Երբ. ժա. 9, 13.
Դատ. է. 3.

Գլ. ժգ. 2. ժգ. 14. իգ. 23.
* Արկածքիչ.
Գլ. լգ. 20, 21. Հատ. գ. 4.
Ելք. է. 13. Նե. խե. 12.

Ելք. կբ. 9.
Գլ. իե. 9. իթ 30–32. ե. 13. Գատ. է. 16.
Տես Հատ. գ. 7–10. Երբ. կբ. 10, 11.

ԳԼ. ԻԴ

Խառնակի ամուսնութիւնը Ներկայի հետ։

1 Եւ Աբրահամ ծեր էր եւ օրերն անցկացած, եւ Եհովան ամէն բանում
2 օրհնել էր Աբրահամին։ Եւ Աբրահամն ասեց իր ծառային՝ իր տան երէցին, որ նրա բոլոր ունեցածի վերակացուն էր, թէ Գնդր իմ երանգի տակը դիր։
3 Եւ ես կը երդուցնեմ քեզ Եհովայով երկնքի Աստուծով եւ երկրի Աստուծով, որ իմ որդու համար կին չառնես Քանանացիների աղջիկներից, որոնց մէջ ես բնակւում եմ։ Այլ իմ երկիրն եւ իմ ազգականների մօտ գնաս, եւ իմ որդի Իսահակի համար կին առնես։ Եւ ծառան ասեց նորան։ Գուցէ այն կինը չուզենայ իմ ետեւից այս երկիրը գալ։ արդեօք քո որդին դարձնեմ առնեմ այն երկիրը, որտեղից
6 դու գնացիր եկել։ Եւ Աբրահամն ասեց նորան։ Զգուշացիր որ իմ որդին այն տեղ չդարձնես։ Եհովան երկնքի Աստուածը, որ ինձ իմ հօր տանից եւ իմ ծնած երկրից հանեց, եւ որ խօսեց ինձ հետ, եւ որ երդում արաւ ինձ, ասելով, Սա երկիրը քո սերունդին կ'տամ, նա իր հրեշտակը կ'ուղարկէ քո առաջին, եւ դու այն տեղից իմ որդու համար կին կ'առնես։
8 Եւ եթէ կինը քո ետեւից գալ չուզէ, այն ժամանակ դու իմ հայս երդումից անպատաս ես, միայն թէ իմ որդին այնտեղ չդարձնես։ Եւ ծառան իր ձեռքը դրաւ իր տիրոջ Աբրահամի երանգի տակ եւ այս բանի համար երդում արաւ նորան։
10 Եւ ծառան իր տիրոջ ուղտերից տասը ուղտ առաւ ու գնաց, քանի որում իր տիրոջ բոլոր բարիքները իր ձեռքին էր։ Եւ վեր կացաւ ու գնաց Մեսոպոտամիայի գաւառը՝ Նաքորի քաղաքը։ Եւ քաղաքի դրսում ուղտերը նստեցրեց մի ջրհորի մօտ իրիկուայ դէմ ժամանակը, երբ կանայք դուրս գալիս ժամանակը, եւ
13 ասեց։ Ով Եհովայ՝ իմ տիրոջ Աբրահամի Աստուած, հանդիպեցրու իմ առաջին այսօր, եւ իմ տիրոջ Աբրահամին բարերարութիւն արա։ Ահա ես ջրի աղբիւրի մօտ կ'կանգնեմ։ Եւ այս քաղաքի մարդկանց աղջիկները
14 դուրս են գալիս ջուր հանելու։ Եւ ինձ այն աղջիկը օրհն որ ես ասեմ, Սափորդ ցածացրու որ խմեմ, եւ նա ասէ թէ խմիր, եւ քո ուղտերին էլ կ'խմեցնեմ, նա լինի քո ծառայ Իսահակի համար առնեմանդ։ Եւ հասկանամ որ իմ տիրոջը բարերարութիւն արիր։
15 Եւ եղաւ որ նա ասկաւին իր խօսքը չէր վերջացրել, եւ ահա Աբրահամի եղբայր Նաքորի կնոջ Մեղքայի որդու Բաթուէլի ծնած Ռեբեկան
16 դուրս եկաւ, սափորը ուսին։ Եւ աղջիկը շատ գեղեցիկ տեսքով կոյս էր, եւ մարդ նորան դիպուցած չէր։ Եւ նա իջաւ աղբիւրը, եւ իր սափորը
17 լցրեց ու վեր գնաց։ Եւ ծառան նորան դիմաւորելու վազեց, եւ ասեց։ Սափորիդ ինձ մի քիչ ջուր խմեցրու։
18 Եւ նա ասեց։ Խմիր, տէր իմ։ Եւ շուտով սափորը իր ձեռքի վերայ իջեցրեց,
19 եւ խմեցրեց նորան։ Եւ երբոր նորան խմեցրեց պրծաւ, ասեց։ Ուղտերիդ էլ ջուր քաշեմ մինչեւ որ ամէնքը խմեն
20 վերջացնեն։ Եւ շուտով սափորը աւազանի մէջ թափեց, եւ դարձեալ հօրն մօտ վազեց ջուր քաշելու, եւ նորա բոլոր
21 ուղտերի համար ջուր քաշեց։ Բայց այն մարդը զարմանալով նորա վերայ լուռ մնաւ էր, թէ արդեօք Եհովան նորա ճանապարհը յաջողել է,
22 թէ ոչ։ Եւ երբոր ուղտերը խմելը վերջացրին, մարդը մի ոսկի օղակ առաւ կէս սիկղ ծանր, եւ նորա ձեռքերի համար երկու ապարանջան հանեց՝
23 տասը սիկղ ոսկի։ Եւ ասեց։ Դու ումի աղջիկն ես, ասա ինձ։ քո հօր տանը
24 մեզ համար իջեւանելու տեղ կայ։ Եւ նա ասեց նորան։ Ես Մեղքայի որդի

Ծ Գ. Ժգ. 2, Ժգ. 15, Հր 35, Ք Գ. Ժ. 2.
Ֆ Հր. 10, գլ. ՔՈ. 4–6.
Ց Գ. Խ. 23.
Ր Գ. Ժգ. 22, ք Օր. գ. 13, Ցեռ. բ. 12.
Ձ Գ. Խգ. 33, ԽՀ. 16, Խբ. 2, Նգ. լդ. 16, ք Օր. Է. 3, Ե Գ. Ժբ. 1.
Ը Գ. Խբ. 2.
Ղ Գ. Ժբ. 1.
Ի Գ. Ժբ. 7, Ժգ. 15, ԺՀ. 18, ԺՀ. 8, Նգ. լբ. 13, ք Օր. ը. 9, լդ. 4, Դատ. Է. 5, Ի Նգ. խգ. 20, 23, լդ. 2, Եբր. ժ. 11.
Լ ՅՀ. բ. 17, 20
Խ Գ. ԽՀ. 43.
Ծ Նգ. բ. 16, — Քագ. ք. 11, Հ Հր. 27, գլ. խգ. 24, Խբ. 13, լբ. 9, Նգ. գ. 8, 15, Հ Տես Դատ. գ. 17, 37, — Քագ. գ. 7, Ժգ. 10, ք. 7, Յ Գ. Ժ. 29, Խբ. 23, Ղ Գ. Ժ. 7, Ճ Հր. 12, Մ Հր. 40, 42, 56, Նեհեմ. 11, Ն Գ. Խբ. 23.

Բաթուէլի աղջիկն եմ, որ Նաքովրի համար ծնաւ։ Նաեւ ասաց Սոռան. Մենք յարդ եւ ճարակ չատ ունինք, եւ իջեւանելու տեղ եւ։ Եւ մարդը խոնարհեցաւ եւ երկրպագութիւն արաւ. Եւ ասաց. Օրհնեալ լինի իմ տիրոջ Աբրահամի Եհովայ Աստուածը, որ իր ողորմութիւնն ու ճշմարտութիւնը իմ տէրից չէ դրկում. ես ճանապարհումը լինելով Եհովան ինձ իմ տիրոջ եղբայրների տունն առաջնորդեց։ Եւ աղջիկը վազեց, եւ այս բաները պատմեց իր մօրը։

Եւ Ռեբեկան մի եղբայր ունէր Լաբան անունով. եւ Լաբանը դուրս վազեց այն մարդի մօտ դէպի աղբիւրը. Որովհետեւ տեսնելով օղակը եւ իր քրոջ ձեռքերին ապարանջանները եւ լսելով իր քրոջ Ռեբեկայի խօսքերը, որ ասում էր թէ այն մարդը այսպէս խօսեց ինձ հետ, այն մարդի մօտ եկաւ. եւ ահա նա կանգնել էր ուղտերի մօտ աղբիւրի կշտին. Եւ ասեց. Եկ, ով Եհովայի օրհնեալ, ինչո՞ւ ես դուրս կանգնել. եւ ես տունը պատրաստել եմ, եւ ուղտերի համար էլ տեղ։ Եւ մարդը եկաւ տունը. եւ ուղտերի կապերը լուծեց, եւ ուղտերին չարդ ու ճարակ տուաւ, եւ ջուր՝ նորա ոտքերը եւ նորա հետ լինող մարդկանց ոտքերը լուանալու համար։ Եւ նորա առաջին կերակուր դրուեցաւ որ ուտէ. բայց նա ասեց. Չեմ ուտիլ, մինչեւ որ իմ խօսքերը չխօսեմ. եւ ասեց. Խօսիր։ Եւ նա ասեց. Ես Աբրահամի ծառան եմ. Եւ Եհովան չատ օրհնել է իմ տիրոջը, եւ նա մի մեծ հարուստ է. եւ նորան հօտեր եւ արջառներ, եւ արծաթ եւ ոսկի, եւ ծառաներ ու աղախիններ, եւ ուղտեր ու էշեր է տուել։ Եւ իր կինը Սարրան իր պառաւութիւնից յետոյ մի Որդի ծնեց իմ տիրոջ համար, որ Ժողով իր ունեցածը նորան է տուել։ Եւ իմ տէրն ինձ երդում առել տուաւ ասելով, Իմ որդու համար կին չառնես Քանանացիների աղջիկներից, որոնց երկրումը ես բնակվում եմ. Այլ՝ իմ հօր տունն ու իմ ազգատոհմի մօտ գնա, եւ իմ որդու համար կին առ։ Եւ ես ասեցի իմ տիրոջը. Գուցէ այն կինը իմ հետեւիլը չ'գայ։ Եւ նա ասեց. Եհովան, որի առաջին ես վարվում եմ, իր հրեշտակը քեզ հետ կ'ուղարկէ, եւ քո ճանապարհը կը յաջողուի, եւ իմ որդու համար իմ ազգատոհմից եւ իմ հօր տանից կին կառնես։ Իսկ այն ժամանակ իմ երդումից անպարտ կը լինիս։ Եւ այսօր աղբիւրի մօտ եկայ, եւ ասեցի. Ով Եհովայ՝ իմ տիրոջ Աբրահամի Աստուած, եթէ այս իմ ճանապարհը, որ ես նորանով գնում եմ, դու յաջողում ես, Ահա ես ջրի աղբիւրի մօտ կ'կանգնեմ. եւ լինի այն աղջիկը, որ ջուր քաշելու գայ, եւ ես նորան ասեմ թէ ինձ քո սափորիցը մի քիչ ջուր խմեցրու, Եւ նա ինձ ասէ՝ Դու էլ խմիր եւ ուղտերիդ համար էլ ջուր կ'քաշեմ, նա լինի այն կինը որ Եհովան սահմանել է իմ տիրոջ որդու համար։ Եւ ես տակաւին խօսքս չէի վերջացրել սրտումս, եւ ահա Ռեբեկան դուրս եկաւ սափորը ուսին, եւ իջաւ աղբիւրը, եւ ջուր քաշեց. եւ ես ասեցի նորան՝ Ինձ ջուր խմեցրու։ Եւ նա չուտով իր սափորը իր ուսից իջեցրեց, եւ ասեց. Խմիր եւ ուղտերիդ էլ կ'խմեցնեմ. եւ ես խմեցի, եւ ուղտերին էլ խմեցրեց։ Եւ հարցրի նորանից եւ ասեցի. Դու ո՞ւմ աղջիկն ես. Նա էլ ասեց. Մելքայի Նաքովրի համար ծնած որդու Բաթուէլի աղջիկն եմ. այն ժամանակ օղակը նորա քիթը, ապարանջանները նորա ձեռքերին անցրի։ Եւ խոնարհեցի եւ Եհովային երկրպագութիւն արի, եւ իմ տիրոջ Աբրահամի Եհովայ Աստուածն օրհնեցի, որ ինձ ուղիղ ճանապարհով առաջնորդեց որ իմ տիրոջ եղբօր աղջիկին իր որդու համար առնեմ։ Եւ արդ եթէ իմ տիրոջը ողորմ եւ հաւատարմութիւն էք անելու, ինձ պատմեցէք. եւ եթէ ոչ, ինձ ասեցէք. որ ես ալ կամ

ա Հմր. 32. Ել. գ. 31.
բ Գ. թա. 20. իբ. 2. իթ. 5.
գ Գ. իգ. 29. Ես. ջթ. 15.
դ Գ. իգ. 21.
ե Գ. իա. 2.
զ Գ. իա. 10. իե. 5.
է Հմր. 4.
ը Հմր. 5.
թ Հմր. 7.
ժ Գ. իե. 1.
ի Հմր. 8.
լ Հմր. 12.
խ Հմր. 13.
ծ Հմր. 15. Հբ. Դատ. բ. 20. Մատ. գ. 9.
կ Գ. իե. 29.

30 Ձախ դառնամ՝ եւ Լաբանը եւ Բաթուէլը պատասխանեցին եւ ասեցին. Այս բանը երեւոյթին է մեզ եկել. մենք քեզ վատ կամ լաւ չենք կարող
31 ասել։ Ահա Ռեբեկան քո առջեւն է, առ եւ գնա. եւ թող քո տիրոջ որդու համար կին լինի, ինչպէս երեման ասել
32 է։ Եւ եղաւ երբոր Աբրահամի ծառան նորանց խօսքերը լսեց, մինչեւ գետին երկրպագութիւն արաւ երեմային։
33 Եւ ծառան արծաթեղէն զարդեր եւ ոսկեղէն զարդեր եւ հանդերձներ հանեց, եւ Ռեբեկային տուաւ. եւ նորա եղբօրը եւ մօրը պատուական ընծա-
34 ներ տուաւ։ Եւ կերան եւ խմեցին ինքը եւ այն մարդիկը որ նորա հետ էին, եւ գիշերը մնացին. եւ առաւօտուն վեր կացան, եւ նա ասեց. Ինձ ճա-
35 նապարհ դրէք դէպի իմ տէրը։ Եւ նորա եղբայրը եւ մայրն ասեցին. Թող աղջիկը մի քանի օր կամ տասը օր
36 մեզ մօտ կենայ, յետոյ կ'գնայ։ Եւ նա ասեց նորանց. Ինձ մի ուշացնէք, որովհետեւ երեման յաջողել է իմ ճանապարհը. ինձ ճանապարհեցէք, եւ ես
37 իմ տիրոջ մօտ գնամ։ Եւ նորանք ասեցին. Աղջկանը կանչենք եւ նորա
38 բերանը հարցնենք։ Եւ կանչեցին Ռեբեկային, ու ասեցին նորան. Այս մարդի հետ կ'գնա՞ս. եւ նա ասեց՝ կ'գնամ։
39 Եւ ճանապարհեցին իրանց քրոջը Ռեբեկային եւ [a]նորա դայեակին, եւ Աբրահամի ծառային եւ նորա մարդկան-
40 ցը։ Եւ օրհնեցին Ռեբեկային եւ ասեցին նորան. Ով մեր քոյր, [b]դուա եւ չատ հազարներ գառնաս եւ քո [c]սերունդն իր թշնամիների դուռը ժառան-
41 գէ։ Եւ վեր կացաւ Ռեբեկան եւ իր աղախիններն եւ հեծան ուղտերը, եւ այն մարդի հետեւիցը գնացին. եւ ծառան առաւ Ռեբեկային եւ գնաց։
42 Եւ Իսահակը նո գառած գալիս էր [d]Լահայ-բոյի ջրհորիցը. որովհետեւ հա-
43 րաւային երկրումն էր բնակվում։ Եւ Իսահակն իրիկուայ դէմ դաշտն էր դուրս եկել [e]մտածելու. եւ իր աչքե-

րը բարձրացրեց եւ մարիկ տեսաւ, եւ
44 ահա ուղտեր էին գալիս։ Եւ Ռեբեկան իր աչքերը բարձրացրեց, եւ Իսահա-
45 կին տեսաւ, եւ ուղտից իջաւ. Եւ ասեց ծառային. Այդ մարդը ո՞վ է որ դաշտումը մեր առաջն է գալիս։ Եւ ծառան ասեց. Նա իմ տէրն է։ Եւ
46 նա քողն առաւ եւ ծածկուեց։ Եւ ծառան պատմեց Իսահակին բոլոր բա-
47 ները որ արել էր։ Եւ Իսահակը նորան իր մօր Սարրայի վրանը տարաւ, եւ առաւ Ռեբեկային, եւ նա նորա կին եղաւ. եւ նա սիրեց նորան։ Եւ Իսա-
48 հակ մխիթարուեցաւ իր մօրից յետոյ։

ԳԼ. ԻԸ

Աբրահամի միւս կանայքը, մահը եւ թագումը։ Իսահակի ցեղը, նաեւ եւ Յակոբը։ Անդրանկութեան ծախքը։

1 Եւ Աբրահամը դարձեալ կին առաւ,
2 եւ նորա անունը Քետուրա էր։ Եւ [f]Նա Զեմրանին եւ Յեկսանին եւ Մադանին եւ Մադիանին եւ Յեսբոնին եւ
3 Սովկին ծնեց նորա համար։ Եւ Յեկսանը ծնեց Սաբային եւ Դեդանին. եւ Դեդանի որդիքն էին Ասուրիմ եւ
4 Լատուսիմ եւ Լոմոմիմ։ Եւ Մադիանի որդիքը՝ Գեփա եւ Ափէր եւ Ենոմք եւ Աբիդա եւ Եղդաա էին, սորանք ամենը Քետուրայի որդիքն էին։
5 Եւ [g]Աբրահամն իր բոլոր ունեցածը
6 տուաւ Իսահակին. Բայց Աբրահամի հարճերի որդիացը Աբրահամ պարգեւներ տուաւ, եւ նորանց իր որդի Իսահակի մօտիցը՝ քանի որ [h]նա կենդանի էր՝ դէպի արեւելեան երկիրը արձակեց։
7 Եւ սա է Աբրահամի կենաց տարիների օրերը որ [i]նըա տարեց, հարիւր
8 [k]եօթանասունեւհինգ տարի։ Եւ Աբրահամը [l]լաւ ծերութեամբ ալեւորած եւ իր օրերից կշտացած աւանդեց իր հոգին եւ մեռաւ, եւ [m]իր ժողովրդին
9 խառնուեցաւ։ Եւ [n]իր որդիքը Իսահակը եւ Իսմայէլը թաղեցին նորան Մաքփելայի այրումը, որ Քետացի Ամհառի որդի Եփրոնի արտումը Մամբրէի դի-

---

a Գլ. լե. 8։
b Գլ. Ցե. 16։
c Գլ. իգ. 17։
d Գլ. Ցգ. 14։ ըե. 11։

e [Ամ] ապրելու։ Սպ. Ծե. 17։

f Գլ. ըե. 1։
g Գլ. իգ. 38։
h Գլ. իա. 14։
i Դասա. ջ. 3։

k Գլ. Ցե. 15։ իթ. 29։
l Գլ. լե. 29։ իթ. 33։
m Գլ. լե. 29։ ծ. 13։

10 մացն է. Այն ատեն որ Աբրահամ
ինչո՞ւ եղեր ինձ այս. եւ Աղտաց եհո-
23 վային հարցնելու. եւ Եհովան ասց
Նոյան. Երկու ազգեր կան արգան-
դիդ մէջ, եւ երկու ժողովուրդներ
կ'բաժանուին քո արտէնից. եւ ժո-
ղովրդի մէկը միւսից զօրաւոր կ'լինի,
24 եւ մեծը կ'ծառայէ փոքրին։ Եւ երբոր
Նոյա օրերը լրացան որ մնէր, եւ անա
երկուորեակ էին Նոյա արգանդումը։
25 Եւ առաջինը ելաւ կարմրագոյն, Ըն-
յոր հագուստը մազոտ վերարկուի պէս էր.
26 եւ Նոյա անունը Եսաւ դրին, եւ Ռե-
բեկից յետոյ ելաւ Նոյա եղբայրը, եւ
Նոյա ձեռքը բռնել էր Եսաւի գարչա-
պարիցը, եւ Նոյա անունը Յակոբ
դրին. եւ Իսահակը վաթսուն տարե-
կան էր Նոյանց ծնելու ժամանակը։
27 Եւ մանուկները մեծացան. եւ Եսաւ
վարպետ որսորդ գաշտի մարդ եղաւ.
իսկ Յակոբը համեստ մարդ էր և բը-
28 նակվում էր վրանների մէջ։ Եւ Իսա-
հակ սիրում էր Եսաւին, որովհետեւ
Նոյա էր ուտում. բայց Ռեբեկան Յա-
կոբին էր սիրում։
29 Մի ոչ Յակոբը Քան էր եփում. Ե-
սաւ գաշտից եկաւ եւ սոված թուլա-
30 ցած էր։ Եւ Եսաւ ասց Յակոբին.
Կտցրեմ այդ չիկաբանիցը քոց ստւ
ուտեմ. որովհետեւ ես թուլացել եմ.
Նոյա համար անունը Եդոմ կոչուե-
31 ցաւ։ Եւ Յակոբն ասց. Մախիր ինձ
վերայ այս օր քո անդրանկութիւնը։
32 Եւ Եսաւն ասց. Անա ես գնալով
մեռնելու եմ, եւ ինչ պէտք է ինձ
33 անդրանկութիւնն։ Եւ Յակոբն ասց.
Այս օր ինձ երդուած արա. եւ նա եր-
դուած արաւ Նոյան, եւ ի՞ր անդրան-
34 կութիւնը Յակոբին։ Եւ Յա-
կոբն Եսաւին հաց եւ ոսպի Քան տուաւ,
եւ նա կերաւ եւ խմից, եւ վեր կա-
ցաւ եւ գնաց. եւ Եսաւն անարգեց
անդրանկութիւնը։

ե Գն. իգ. 16, ժ. 13.
զ Գն. իթ. 36.
է Գն. ժգ. 14, իգ. 62.
ը Գն. ժգ. 15.
թ Ա՛ն. ա. 20.
ժ Ա՛ն. ա. 30.
ի Գն. ժէ. 20.
լ Գն. բ. 11. ա Թագ. ժե. 7.
խ Գն. ժգ. 12.
ծ Մաա. ա. 2.
կ Գն. իբ. 23.
հ Գն. իգ. 29.
ձ Թագ. իա. 14. իգ. 23. ա Ա՛ն. ե. 20. բ Մ՛ն. իգ. 13.
ղ Գն. բ. 23.
ճ Հաւմ. բ. 10.
մ Թագ. բ. 9. ժ. 22.
յ Գն. ժէ. 16. իգ. 60.
ն Թագ. բ. 14.
շ Գն. իէ. 29. Մագ. ա. 3. Հաւմ. բ. 12.
ո Գն. իէ. 11, 16, 23. Մագաս.
չ Ոմո. ժբ. 3.
պ Գն. իէ. 36.
ջ Գն. իէ. 3, 5.
ռ Թագ. ա. 1, 8. բ. 3. Մագ. իէ. 37 առաջ.
ս Ելք. ժա. 9.
վ Գն. իէ. 19, 25, 31.
տ Գն. իէ. 6.
ր Կարմիր.
ց Ելք. ժբ. 16.

Գլ. ԻԶ

Խառնակին մի խառնուածք նորա չունէր ։ Աշխոյժ էր եւ անյոգնաբար։

1 Եւ երկրի մէջ սով եղաւ բացի այն
առաջի սովից որ Աբրահամի օրերում
եղել էր. եւ Իսահակը գնաց Փղշտացիների
Աբիմելէք թագաւորի մօտ Գերար։
2 Եւ Եհովան երեւեցաւ նորան, եւ ասեց. Ե-
գիպտոս մի իջնիր, բնակուիր այն
3 երկրումը որ քեզ կ'ասեմ։ Պանդխտա
եղիր այս երկրի մէջ. եւ ես քեզ հետ
կ'լինեմ եւ քեզ կ'օրհնեմ. որովհետեւ
քեզ եւ քո սերունդին եմ տալու բո-
լոր այս երկիրները, եւ կ'հաստատեմ
այն երդումը որ երդուեցի քո հայր
4 Աբրահամին. եւ կ'չատացնեմ քո սե-
րունդը երկնքի աստղերի չափ, եւ բո-
լոր այս երկիրները քո սերունդին
կ'տամ. եւ երկրի բոլոր ազգերը քո
5 սերունդովը կ'օրհնուին ։ Վասն որ Աբրահամ իմ ձայնին լսեց, եւ պա-
հեց իմ հրամանները եւ իմ պատուի-
րանները եւ իմ կանոնները ու իմ
օրէնքները։
6 Եւ Իսահակը բնակուեց Գերարում ։
7 Եւ այն տեղի մարդիկը հարցրին նո-
րանից նորա կնոջ մասին. եւ նա
ասեց. Իմ քոյրն է նա. որովհետեւ երա-
խտեց ասելու՝ թէ իմ կինն է, մի գու-
ցէ այս տեղի մարդիկը ինձ սպանեն
Ռեբեկայի պատճառով. որովհետեւ
8 տեսքով գեղեցիկ էր ։ Եւ եղաւ երբ-
որ նա երկար ժամանակ այն տեղ կա-
ցաւ, Փղշտացիների թագաւոր Աբիմե-
լէքը պատուհանից նայեց եւ տեսաւ,
եւ ահա Իսահակն իր կնոջ Ռեբեկայի
9 հետ խաղում էր ։ Եւ Աբիմելէքը կան-
չեց Իսահակին եւ ասեց. Ահա հէնց
քո կինը է նա. եւ ինչպէս ասացիր՝
Նա իմ քոյրն է. եւ Իսահակն ասեց
նորան. Որովհետեւ ասացի Մի գուցէ նո-
10 րա պատճառով մեռնեմ։ Եւ Աբիմելէքն
ասեց. Սա ինչ է որ մեզ արիր. քիչ
էր մնացել որ ժողովրդից մէկը քո կնոջ
հետ պառկել էր, եւ դու մեր վերայ
11 յանցանք բերած կ'լինէիր ։ Եւ Աբիմե-
լէքը հրամայեց բոլոր ժողովրդին ասե-
լով. Ով որ այս մարդին կամ նորա կնո-
ջը դպչելու լինի, մահով պիտի մեռնի։
12 Իսահակն այն երկրի մէջ ցանեց եւ
այն տարին հարիւրի չափ ստացաւ. եր-
13 ուաց. եւ Եհովան օրհնեց նորան ։ Եւ
մարդը բարձրացաւ, եւ քանի գնաց մե-
14 ծացաւ, մինչեւ որ չատ մեծացաւ ։ Եւ
ոչխարներ, եւ արջառներ, եւ չատ
ծառաներ ունեցաւ, եւ Փղշտացիք
15 նախանձելին նորան ։ Եւ իր հօր Աբ-
րահամի օրերումն իր հօր ծառաների
փորած բոլոր ջրհորները Փղշտացիք
16 գոցեցին, եւ հողով լցրին նորանց ։ Եւ
Աբիմելէքն ասեց Իսահակին. Գնա
մեզանից, որովհետեւ մեզանից չատ
17 աւելի զօրաւոր եղար ։ Եւ Իսահակ
գնաց այն տեղից եւ իր վրաններն Ге-
րարի ձորումը բացաւ, եւ այն տեղ
բնակուեց։
18 Եւ Իսահակը դարձեալ այն ջրհոր-
ները փորեց, որ իր հօր օրերում փո-
րել էին եւ որ Փղշտացիք գոցել էին
Աբրահամի մեռնելուց յետոյ. եւ նո-
րանց [illegible] անուններ դրաւ, ինչպի-
19 սի անուններ դրել էր իր հայրը ։ Եւ
Իսահակի ծառաները փորեցին ձորու-
մը, եւ այն տեղ մի կենդանի ջրի ջրը-
20 հոր գտան ։ Եւ Գերարի հովիւները
հակառակ էին Իսահակի հովիւների հետ
ասելով Այդ ջուրը մերն է. եւ այն
ջրհորի անունը դրաւ Էսէք, որովհե-
21 տեւ իրար հետ կռուեցին ։ Եւ մի ու-
րիշ ջրհոր փորեցին, եւ նորա վերայ
էլ կռուեցին, եւ նորա անունը դրաւ
22 Սիբնա ։ Եւ այն տեղից չտեց, եւ մի
ուրիշ հոր փորեց, եւ նորա վերայ չը
կռուեցին, եւ նորա անունը դրաւ
Ռեհոբոթ, եւ ասեց Թէ հիմա Եհովան
մեզ ընդարձակեց, եւ երկրի մէջ պտա-
դարեր կ'լինինք ։
23 Եւ այն տեղից եկաւ Բերսաբէէ ։
24 Եւ Եհովան երեւեցաւ նորան այն գի-

ա Գն. ժբ. 10.
բ Գն. ի. 2.
գ Գն. ժբ. 1.
դ Գն. ի. 1. Սագ. կթ. 12. երբ. ժա. 9.
ե Գն. իբ. 15.
զ Գն. ժբ. 2.
է Գն. ժգ. 15. ժե. 18.
ը Գն. իբ. 10.
թ Գն. ժե. 5.
ժ Գն. ժբ. 3. իբ. 18.
ի Գն. իբ. 16, 18.
լ Գն. ժբ. 13. ի. 2, 13.
խ Տես Ա. Թագ. իթ. 25.
ծ Սագ. ջե. 15.
կ Ելք. 3. Գն. իգ. 1, 35. Ցար. իբ. 12.
հ Գն. լ. 1. լէ. 11.
ձ Գն. խա. 30.
ղ Գն. խա. 25.
Պատ
ճ Գործ. ժգ. 6. իբ. 3. խա. 32.

չերը եւ ասեց . Ահա եմ քո հօր Աբրահամի Աստուածը , մի վախիր , որովհետեւ Ես քեզ հետ եմ . եւ կ'օրհնեմ եւ կ'շատացնեմ քո սերունդը իմ ծառայ
25 Աբրահամի պատճառով : Եւ այն տեղ Եհովան չվինց եւ Եհովայի անունը կանչեց , եւ այն տեղ բացաւ իր վրաներ . եւ այն տեղ Իսահակի ծառաները ջրհոր փորեցին :
26 Եւ Աբիմելէքը գնաց Նորա մօտ Գերարից , ու Նորա բարեկամներից Աքոզաթը եւ Նորա զօրավարը Փիքող :
27 Եւ Իսահակն ասեց . Ինչո՞ւ համար էք եկել ինձ մօտ , քանի որ դուք ինձ ատում էք , եւ ինձ ձեր մօտից դուրս
28 արիք : Եւ Նորանք ասացին . Մենք տեսանք որ Եհովան քեզ հետ է , եւ ասեցինք Թող երդում լինի մեր մէջ , մեր ու քո մէջ , եւ քեզ հետ
29 ուխտ դնենք , Որ մեզ չար բան չանես , ինչպէս որ մենք էլ քեզ չենք դպել , եւ ինչպէս որ քեզ հետ միայն բարի վարուեցինք , եւ քեզ խաղաղութեամբ ճանապարհեցինք . դու հիմա
30 Եհովայի օրհնեալն ես : Եւ Նա Նորանց համար խնջոյք արաւ . եւ Նորանք կեր
31 բան ու խմեցին : Եւ առաւօտեան կանուխ վեր կացան եւ Իրար երդում արին . եւ Իսահակը Նորանց ճանապարհեց , եւ Նորանից գնացին խաղաղութեամբ :
32 Եւ եղաւ այն ժամանակ որ Իսահակի ծառաները եկան եւ Նորան պատմեցին այն ջրհորի մասին որ փորում էին , եւ ասացին Նորան Մենք Ջուր
33 ենք գտել : Եւ Նորա անունը դրաւ Սաբէէ . սորա համար այն քաղաքի անունը Բերսաբէէ է մինչեւ այսօր :
34 Եւ Եսաւը քառասուն տարեկան էր , երբոր Բեէռացի Բէէրի աղջիկ Յուդիթին եւ Բեէռացի Ելօնի աղջիկ Բասէ-
35 մաթին կին առաւ : Եւ սորանք Իսահակի եւ Ռեբեկայի համար Հոգու դառնութիւն եղան :

Գլ . Իզ

Յակոբը խաբեութեամբ առնում է օրհնութիւնը , նաեւ ուզում է Նորան սպանել :

1 Եւ եղաւ երբոր Իսահակը ծերացաւ , եւ աչքերը տկարացան տեսնելուց , իր մեծ որդի Եսաւին կանչեց եւ ասեց Նորան . Որդի : Եւ Նա ասեց Նորան ,
2 Ահա ես : Եւ ասեց . Ահա ես ծերա-
3 ցել եմ , չ'գիտեմ իմ մեռնելու օրը . Եւ հիմա առ դու քո զրահները քո կապարճը եւ քո աղեղը , եւ դուրս եկ գնա դաշտը , եւ ինձ համար մի որս որսա .
4 Եւ ինձ համար խորտիկներ չինիր ինչպէս որ ես սիրում եմ , եւ բեր ինձ մօտ որ ուտեմ , եւ Նորա համար Օրհնէ քեզ իմ հոգին ես տակաւին չմեռած : Եւ Ռեբեկան լսում էր Իսահակը իր որդի Եսաւի հետ խօսելիս : Եւ Եսաւը դուրս գնաց դաշտը , որ որս որսայ եւ բերէ :
6 Եւ Ռեբեկան խօսեց իր որդի Յակոբին ասելով . Ահա լսեցի որ Հայրդ խօսում էր քո եղբայր Եսաւի հետ եւ
7 ասում . Ինձ համար որս բեր , եւ ինձ համար խորտիկներ չինիր , որ ուտեմ եւ օրհնեմ քեզ Եհովայի առջեւ իմ
8 մեռնելուց առաջ : Եւ հիմա , որդիս , լսիր իմ ձայնին ինչ որ ես քեզ պատ-
9 ուիրում եմ : Գնա հօտերի մօտ եւ այն տեղից ինձ համար երկու լաւ այծի ուլեր բեր . եւ ես Նորանցից խորտիկներ չինեմ քո հօր համար ինչպէս որ
10 Նա սիրում է : Եւ դու կ'տանես քո հօր մօտ եւ Նա կ'ուտէ , եւ Նորա համար կ'օրհնէ քեզ իր մեռնելուց առաջ :
11 Եւ Յակոբն ասաց իր մայր Ռեբեկային . Ահա Եղբայրս Եսաւը մազոտ
12 մարդ է , իսկ ես լսրկ մարդ եմ : Գուցէ իմ հայրն ինձ չօշափէ , եւ Նորա աչքին դղրուկի լինիմ , եւ Ինձ վերայ անէծք բերում եւ ոչ թէ օրհնութիւն :
13 Եւ մայրն ասեց Նորան . Քո անէծքն իմ վերայ , որդիս , միայն թէ լսիր իմ
14 ձայնին , եւ գնա բեր ինձ համար : Եւ

Եր . ա . 7 ։
ՀՂ . ԺԸ . 7 ։ ԽԳ . 13 ։ ԽԸ . 13 ։
Եր . գ . 6 ։ Գար . Ե . 32 ։
ՀՂ . ԺԸ . 1 ։
Ն ՀԻ 3 , 4 ։
ՀՂ . Ժբ . 7 ։ Ժգ . 18 ։
- Սաղ . ՀԺ . 17 ։
ՀՂ . ԽՈ . 22 ։
- ՀՂ . ԽՈ . 22 , 23 ։
ՀՂ . ՄԲ . 3 ։
- ՀՂ . ԽՈ . 31 ։
- ՀՂ . ԽՈ . 31 ։

Սրգում
Սրգման ջրհոր ։
ՀՂ . ՂԳ . 2 ։
- ՀՂ . ԿՀ . 46 , ԽԸ . 1 , 8 ։
- ՀԺ . 27 ։ ՀՂ . ԽԸ . 9 , 15 , ԿԲ . 28 ։ Բ Օր . ԺԳ . 1 ։
ՀՂ . ԿՀ . 25 ։
ՀՂ . Բ . 25 ։ Բ Օր . ԿՀ . 18 ։
- ՏՀՈ ա Թագ . ԿՀ . 24 ։ Բ Թագ . Ժգ . 9 , Մատ . ԿՀ . 25 ։

նա գնաց, առաւ եւ բերաւ իմոր համար. եւ նորա մայրը խորտիկներ չինեց ինչ-
15 պէս նորա հայրը սիրում էր : Եւ Ռեբեկան առաւ իր մեծ որդի Եսաւի զգեստ հանդերձները, որ ամէն իր մօտ էր, առաւ եւ հագցրեց իր փոքր որդի
16 Յակոբին : Եւ այծի ուլերի մորթերն էլ հագցրեց նորա ձեռքերին եւ վզի
17 լերկ տեղին : Եւ խորտիկներն եւ այն հացն էլ, որ չինել էր, առաւ իր որդի Յակոբի ձեռքը :
18 Եւ նա գնաց իր հօր մօտ եւ ասեց. Հայր իմ : Եւ նա ասեց. Ահա ես. դու
19 ո՞վ ես, որդիս : Եւ Յակոբն ասեց իր հօրը. Ես քո անդրանիկ Եսաւն եմ. ես արի ինչպէս որ ասեցիր ինձ. վեր կաց, նստիր, եւ կեր իմ որսիցը, որ
20 քո հոգին ինձ օրհնէ : Եւ Իսահակն ասեց իր որդուն. Այս ինչ չուտով գտար, որդիս : Եւ նա ասեց. Որովհետեւ քո Եհովայ Աստուածը հանդիպեցրեց
21 իմ առջեւ : Եւ Իսահակն ասեց Յակոբին. Մօտեցիր եւ քեզ քեզ չօշափեմ, որդիս, թէ արդեօք դու ես իմ որդի
22 Եսաւը, թէ ոչ : Եւ Յակոբը մօտեցաւ իր հայր Իսահակին, եւ նա չօշափեց նորան եւ ասեց. Ձայնը Յակոբի ձայնն
23 է, իսկ ձեռքերը Եսաւի ձեռքերը : Եւ չճանաչեց նորան, որովհետեւ ձեռքերը նորա եղբայր Եսաւի ձեռքերի պէս
24 մազոտ էին. եւ օրհնեց նորան. Եւ ասեց. Այս դո՞ւ ես, իմ որդի Եսաւ :
25 Եւ նա ասեց. Ես եմ : Եւ ասեց. Մօտեցրու ինձ որ ուտեմ իմ որդու որսերը որ դորա համար օրհնէ քեզ իմ հոգին : Եւ նա մօտեցրեց նորան, եւ նա կերաւ, եւ նորա համար գինի բե-
26 րաւ, եւ նա խմեց : Եւ նորա հայրը Իսահակն ասեց նորան. Մօտեցիր ինձ
27 եւ համբուրիր ինձ, որդիս : Եւ նա մօտեցաւ եւ համբուրեց նորան, եւ նա հոտոտաց նորա հանդերձների հոտը եւ օրհնեց նորան, եւ ասեց. Տես իմ որդու հոտը՝ այն արտի հոտի նման է,
28 որն որ օրհնեց Եհովան : Եւ Աստուած տայ քեզ հերկրի ցօղից եւ երկրի պարարտութիւնից, եւ ծորենի եւ գի-
29 նու առատութիւն : Ազգեր ծառայեն քեզ եւ ժողովուրդներ քեզ երկրպագեն. քո եղբօր վերայ իշխան եղիր. եւ քո մօր որդիքը քեզ երկրպագեն. Եքեզ անիծողներն անիծեալ եւ քեզ օրհնողներն օրհնեալ լինեն :
30 Եւ եղաւ երբոր Իսահակը Յակոբին օրհնեց վերջացրեց, եւ եղաւ հէնց որ Յակոբը դուրս եկաւ իր հօր Իսահակի առջեւից, նորա եղբայր Եսաւը
31 եկաւ որսից : Նա էլ խորտիկներ չինեց եւ բերաւ իր հօր մօտ, եւ ասեց հօրը. Վեր կաց, հայր իմ, եւ կեր քո որդու որսիցը, որ քո հոգին ինձ օրհ-
32 նէ : Եւ նորա հայր Իսահակը ասեց նորան. Դու ո՞վ ես : Եւ նա ասեց. Ես քո անդրանիկ որդի Եսաւն եմ :
33 Եւ Իսահակը մեծ սարսափով սաստիկ սարսափեց եւ ասեց. Ապա նա ո՞վ էր, որ որս էր որսել եւ բերել ինձ համար, եւ ես ամենիցը կերայ քո գալուց առաջ եւ օրհնեցի նորան. Նա օրհնուած
34 էլ կ'լինայ : Եւ երբ որ Եսաւը լսեց իր հօր խօսքերը, նմին ես դառն աղաղակով սաստիկ լաց եղաւ, եւ ասեց իր հօրը. Ինձ էլ օրհնիր, հայր իմ, ինձ
35 էլ : Եւ նա ասեց. Քո եղբայրն եկաւ նենգութեամբ եւ առաւ քո օրհնու-
36 թիւնը : Միթէ նորա անունը Յակոբ չեն տուել. եւ ահա սա երկու անգամ է որ ինձ խաբել է. Իմ անդրանկութիւնն առաւ, եւ հիմա էլ ահա օրհնութիւնս առաւ. եւ ասեց. Ինձ
37 համար օրհնութիւն չե՞ս թողել : Եւ Իսահակը պատասխանեց եւ ասեց Եսաւին. Ահա նորան քեզ վերայ իշխան դրի, եւ իր բոլոր եղբայրները տուի նորան ծառաներ լինելու համար. եւ ցորենով ու գինով հաստատեցի նորան.
38 եւ հիմա քեզ ի՞նչ անեմ, որդիս : Եւ Եսաւն ասեց իր հօրը. Միթէ դու մէկ հատ օրհնութիւն ունես, հայր իմ. ինձ էլ օրհնիր, հայր իմ : Եւ Եսաւը բարձրա-
39 ցրեց իր ձայնը եւ լացաւ : Եւ նորա հայր Իսահակը պատասխանեց եւ

ԻՀմր ՝, 10, 19, 31.
ՂՍրր. Ժա. 20.
ԻՍամ. Ժգ. 6.
ԷՐ Որ. լգ. 13, 28. ր Թագ. ա. 21.
ԻՍղ. խե. 18.
ԻՐ Որ. լգ. 28.
ՂՍղ-Ք. 25, խե. 23.
ՂՍղ. խք. 8.
ԻՍղ. Ժբ. 3. Քոա. խգ. 9.
ԻՍղ. խբ. 3, 4. Հռոմ. Ժա. 29.
ՂՍղ. խե. 33.
ՂՀՄբ. 29. Տես բ Թագ. ը. 14.
ՀՍղ. խե. 20.
ՀՍրր. Ժբ. 17.
ՀՍրր. Ժբ. 17.

ասաց Նորան. Ահա հերկրի պարարտութիւնը լինի քո բնակարանը՝ եւ
40 երկնից ցօղիցը վերեւից։ Եւ քո սրունքի սպրես. եւ քո եղբօրը ծառայես, եւ կ՚լինի որ երբ դու քաշուես Նորա լուծը քո վզի վրայից կոտրես։
41 Եւ Եսաւն նաւում էր Յակոբին այն օրհնութեան համար, որ հայրը Նորան օրհնեց. եւ Եսաւն ասում էր իր սրտումը, իմ հօր համար սգի օրերը մօտենում են. եւ Նա սպանելու եմ
42 իմ եղբայր Յակոբին։ Եւ Ռեբեկային պատմեցին իր մեծ որդի Եսաւի բաները, եւ հղէտ ուղարկեց եւ կանչեց իր փոքր որդի Յակոբին եւ ասաց Նորան. Ահա քո եղբայրն Եսաւը քեզանից վր-
43 էժխնդիր է, որ քեզ սպանէ։ Եւ հիմա, որդիս, լսիր իմ ձայնին, եւ փախիր դէ՛ իմ եղբայր Լաբանի մօտ Խա-
44 ռան։ Եւ բնակիր Նորա մօտ մի քանի ժամանակ՝ մինչեւ քո եղբօր բարկու-
45 թիւնը Նա դադարէ. Մինչեւ քո եղբօր բարկութիւնը քեզանից անցնէ, եւ Նա մոռանայ ինչ որ իրան արել ես. եւ ես կ՚ուղարկեմ ու կ՚առնեմ քեզ այն տեղից։ Համար զրկուիմ ձեր երկուսից մէկ օրում։
46 Եւ Ռեբեկան ասաց Իսահակին. Ձանձրացայ զզուել եմ Քեթի աղջիկների պատճառով. եթէ Յակոբն էլ է այս երկրի աղջիկների պէս Քեթի աղջիկներից կին առնելու, էլ ինչո՞ւ է ինձ կեանքը պէտք։

ԳԼ. ԻԸ

Յակոբը փախչում է Խառան երկրի ճանապարհը։

1 Եւ Իսահակը կանչեց Յակոբին եւ օրհնեց Նորան, եւ պատուիրեց Նորան եւ ասաց Նորան. Քանանի աղջիկ-
2 ներից կին չառնես։ Վեր կաց գնա Փադան–արամ (Միջագետք) Քո մօր հայր Բաթուէլի տունը. եւ այն տեղից քեզ համար կին առ Քո մօր եղբայր
3 Լաբանի աղջիկներից։ Եւ Համենակալ Աստուածը օրհնէ քեզ, եւ քեզ աճեցնէ եւ քեզ չաւացնէ, եւ դու ժո-
4 ղովրդների ժողով լինիս. Եւ տայ քեզ Աբրահամի օրհնութիւնը եւ քո սերունդին քեզ հետ Քո պանդխտութեան երկիրը տացուածքի համար, որ Աստուած տուել է Աբրահամին։
5 Եւ Իսահակը ճանապարհեց Յակոբին, եւ նա գնաց Փադան–արամ (Միջագետք) Ասորի Բաթուէլի որդի Լաբանի մօտ Ռեբեկայի եղբօր մօտ։
6 Եւ երբոր Եսաւ տեսաւ որ Իսահակը օրհնեց Յակոբին եւ Նորան ուղարկեց Փադան–արամ (Միջագետք) այն տեղից իրան կին առնելու համար, եւ որ Նորան օրհնելիս պատուիրեց Նորան ասելով, Քանանի աղջիկներից քեզ
7 համար կին չառնես, եւ որ Յակոբը հնազանդեց իր հօր եւ իր մօր, եւ
8 գնաց Փադան–արամ (Միջագետք). Նաեւ տեսաւ Եսաւը որ Քանանի աղջիկները իր հօր Իսահակին անհաճելի են,
9 Եսաւը գնաց Իսմայէլի մօտ, Աբրահամի որդու Իսմայէլի աղջիկ Նեբայէթի քոյր Մայելէթին իրան կին առաւ իր կանանցից չորս։
10 Եւ Յակոբը Բեերսաբէէից գնաց
11 Եկաւ եւ գնաց դէպի Խառան. Եւ մի տեղ հասաւ, եւ գիշերն այն տեղ մնաց, որովհետեւ արեգակը մար էր մտել. եւ այն տեղի քարերից առաւ, եւ իր գլխի տակ դրաւ, եւ այն տեղ պառկեց։
12 Եւ երազ տեսաւ, եւ ահա մի սանդուղք երկրի վերայ դրուած, եւ նորա գլուխը երկնքին էր դպչում, եւ ահա Աստուծոյ հրեշտակները նորա-
13 նով վեր էին գնում եւ իջնում։ Եւ ահա Եհովան կանգնած էր նորա վերայ, եւ ասաց. Ես եմ Եհովան՝ քո հօր Աբրահամի Աստուածը, եւ Իսահակի Աստուածը. Հայդ երկիրը որի վերայ պառկած ես, ես քեզ եմ տալու եւ քո սե-

---

ա Հմմ. 28։ Երբ. ժա. 20։
բ Գլ. ԼԶ. 23։ բ Թագ. բ. 14։ գ Թագ. իբ. 18։ Աբգ. 18–20։
դ Թագ. բ. 20–22։
ե Գլ. լԶ. 4, 8։
զ Գլ. ծ. 3, 4, 10։
է Աբգ. 10։
ը Գլ. ժա. 31։ իգ. 4։ իԲ. 4։

թ Գլ. իգ. 35։ իբ. 8։
ժ Գլ. իգ. 3։

ի Գլ. ԼԶ. 20, իբ. 7, 4ԶԲ.
ի Գլ. իբ. 23։
ի Գլ. իգ. 29, 4ԶԲ.
ի Գլ. ԼԶ. 1, 6։
ի Գլ. ԼԶ. 2, 4ԶԲ.
ի Գլ. ԼԶ. 8
ի Գլ. իգ. 3, իգ. 35։
ի Գլ. ԼԲ. 13։

ի Գլ. իգ. 3։
ի Գլ. իգ. 23, 33։
ի Գոր. է. 2։
ի Ես. ա. 51։
ի Գլ. լԲ. 1։ իբ. 3։
ի Գլ. իգ. 24։
ի Գլ. ԺԳ. 15։ լԲ. 13։

14 բունդին. եւ Հրա ոսրունդը երկրի ա-
ւազի չափ կ'լինի եւ կ'տարածուի դէ-
պի Հարաւմուտք եւ արեւելք, եւ դէպի
հիւսիս եւ հարաւ. եւ Ի քեզանով կ'օրհ-
նուին երկրի բոլոր ազգերը՝ եւ քո սե-
15 րունդով։ եւ Նայա ես քեզ հետ եմ,
եւ Հաւէն պիտ ուր որ դնաս քեզ կ'պա-
հեմ, եւ Ի քեզ այս երկիրը կ'դարձնեմ.
որովհետեւ Ի քեզ չեմ թողիլ մինչեւ որ
Հատարեմ այն ինչ որ քեզ ասել եմ։
16 Եւ Յակոբը զարթնեց իր քնից եւ ասեց.
Իրաւի Վեհովան այստեղ է, եւ ես
17 չ'դիտէի։ եւ վախեց ու ասեց. Ի՜նչ
ահաւոր է այս տեղը, սա ուրիշ բան չէ,
բայց միայն Աստուծոյ տունը, եւ սա
18 է երկնքի դուռը։ Եւ Յակոբն առաւօ-
տանց կանուխ վեր կացաւ, եւ առաւ այն
քարը, որ իր գլխի տակ էր դրել, եւ
նորան Ի արձան կանգնեցրեց, եւ նորա
19 գլխին իւղ աձեց. եւ Այն տեղի անու-
նը Ի Բեթէլ դրաւ. բայց առաջ այն քա-
20 ղաքի անունը Լուզ էր։ Եւ Յակոբը
ուխտ արաւ եւ ասեց. եթէ Աստուած
ինձ հետ լինի, ինձ պահէ այս ճանա-
պարհումը որ ես գնում եմ, եւ ինձ
ուտելու հաց եւ հագնելու հանդերձ տայ,
21 եւ ես խաղաղութեամբ հետ դառնամ
իմ հօր տունը, Եհովան ինձ համար
22 Աստուած լինի, եւ այս քարը որ ես
արձան կանգնեցրի, Աստուծոյ տուն
լինի. եւ այն ամենից որ դու ինձ տաս,
ես քեզ տասանորդ տամ։

ԳԼ. ԻԹ

Յակոբի ծառայութիւնը Լաբանին եւ ամուսնութիւնը։

1 Եւ Յակոբը ճանապարհ ընկաւ եւ գնաց
2 արեւելքի որդկանց երկիրը. եւ մտիկ
տուաւ, եւ ահա դաշտումը մի հոր
կար, եւ ահա այնտեղ նորա մօտ ո՞չ-
խարների երեք հօտ պառկել էին, որ
այն հորիցը խմեցնում էին հօտերին. եւ
3 հորի բերանին մի մեծ քար կար։ Եւ
բոլոր հօտերը այնտեղ էին ժողովում.
եւ հորի բերանից քարը գլորում
էին, եւ հօտերին խմեցնում, եւ քա-
րը դարձեալ իր տեղը հորի բերա-
նին էին դնում։ Եւ Յակոբն ասեց նո-
րանց. Եղբայրնե՛րս, ո՞րտեղից էք
դուք. եւ նորանք ասացին. Մենք Ի Խա-
5 ռանից ենք։ Եւ նա ասաց նորանց. Նա-
խորի որդի Լաբանին ճանաչո՞ւմ էք.
եւ նորանք ասացին՝ ճանաչում ենք։
6 Եւ նա ասաց նորանց. Առո՞ղջ է. եւ նո-
րանք ասացին, Առողջ է, եւ ահա նո-
րա աղջիկ Ռաքէլը ոչխարների հետ
7 գալիս է։ Եւ նա ասաց. Ահա տակա-
ւին օր շատ կայ եւ ժամանակ չէ հա-
ւաքը ժողովելու, ոչխարներին խմե-
8 ցրէ՛ք, եւ գնացէ՛ք արածեցրէ՛ք։ Եւ նո-
րանք ասացին. Չենք կարող, մինչեւ
որ բոլոր հօտերը միկտեղ չ'ժողովուին.
այն ժամանակ հորի բերանից քարը
կ'գլորեն, եւ ոչխարներին կ'խմեցնենք։
9 Եւ երբոր տակաւին նորանց հետ խօ-
սում էր, Ռաքէլն եկաւ իր հօր ոչխար-
ների հետ. որովհետեւ նա էր նորանց
10 հովիւը։ Եւ եղաւ երբոր Յակոբը տե-
սաւ իր մօրեղբայր Լաբանի աղջիկ
Ռաքէլին, եւ իր մօրեղբայր Լաբանի
ոչխարները, այն ժամանակ Յակոբը
մօտեցաւ, եւ քարը հորի բերանիցը գլո-
րեց, եւ իր մօրեղբայր Լաբանի ոչխար-
11 ները խմեցրեց։ Եւ Յակոբը համբու-
րեց Ռաքէլին, եւ ձայնը բարձրացրեց
12 լաց եղաւ։ Եւ Յակոբը պատմեց Ռա-
քէլին, Թէ Ինքը նորա հօր *ազգա-
կան եւ Ռեբեկայի որդին է. նա էլ
13 վազեց եւ իր հօրը պատմեց։ Եւ երբոր
Լաբանն իր քրոջ որդի Յակոբին հա-
բաւը լսեց, նորան դիմաւորելու վա-
զեց, եւ գրկեց եւ համբուրեց նորան,
եւ իր տունը տարաւ, եւ նա պատմեց
14 Լաբանին բոլոր այս բաները։ Եւ Լա-
բանն ասեց նորան. Իրաւի դու իմ հոս-
կորն ու իմ մարմինն ես. եւ նա նորա
հետ մի ամբողջ ամիս մնաց։
15 Եւ Լաբանն ասեց Յակոբին. Մի՞թէ

---

6 Գն. ԻԹ. 16.
7 Գն. ԻԹ. 14. Տես բ Օր. ԻԲ. 20.
9 Գն. ԻԲ. 3. ԻԲ. 18. ԽԲ. 18. ԽԳ. 4.
10 Գն. ԽԴ. 24. ԼԱ. 3. ԼՀ. 20, 21.
11 Գն. ԽԲ. 16. Սաղ. ՀԻԱ. 5, 7, 8.
12 Գն. ԼԵ. 6.
ԼԲ Օր. Լ. 6, 8. Յես. ԱԾ. 9. Գ Թագ. Բ. 37. ՚ Ա՚Ն. ԽԲ. 20. ԵՂԳ. ԺԳ. 5.
13 Գն. ԻԹ. 19.
ԷԶ. Գ. 5. Յես. Ե. 13.
14 Գն. Լ. 13, 43, ԼԵ. 14.
15 Դատ. Ա. 23, 26.
* Աստուծոյ տուն։
ՀԳն. Լ. 13. Բ Թագ. ԺԵ. 8, 14.
Գն. ԽԵ. 43.
Բ Գն. Ժգ. 8. ԺԳ. 14, 16.
* Ազգայրը։
† Դատ. Բ. 2. Բ Թագ. Ե. 1.

դու, որ իմ եղբայրն ես, պիտի ինձ
ձրի՞ ծառայես. ասիր ինձ՝ ի՞նչ է քո
16 վարձքդ։ Եւ Լաբանն երկու աղջիկ
ունէր. մեծի անունը Լիա եւ փոքրի
17 անունը Ռաքէլ։ Եւ Լիայի աչքերը տա-
կար էին, բայց Ռաքէլը գեղեցիկ էր
18 տեսքով եւ գեղեցիկ դէմքով։ Եւ Յա-
կոբը սիրեց Ռաքէլին եւ ասաց. Քո
փոքր աղջիկ Ռաքէլի համար եօթը
19 տարի քեզ ծառայեմ։ Եւ Լաբանն ա-
սաց. Աւելի լաւ է որ ես նորան քեզ
տամ քան թէ նորան ուրիշ մարդի
20 տամ։ Բնակութիւն ինձ հետ։ Եւ Յակոբը
ծառայեց Ռաքէլի համար եօթը տարի ծառայեց.
եւ նորա աչքին մի քանի օրերի պէս
էր՝ նորան սիրելու պատճառով։
21 Եւ Յակոբն ասաց Լաբանին. Կինս
տուր, որովհետեւ օրերս լրացել են,
22 որ ես մտնեմ նորա մօտ։ Եւ Լա-
բանն այն տեղի բոլոր մարդկանցը
23 ժողովից եւ խնջոյք արաւ։ Եւ եղաւ
որ իրիկունը նա իր Լիա աղջիկն առաւ
եւ նորա մօտ բերաւ. եւ նա նորա
24 մօտ մտաւ։ Եւ Լաբանն իր աղախին
Զելփան իր աղջիկ Լիային աղախին
25 տուաւ։ Եւ եղաւ առաւօտանց, եւ ա-
հա նա Լիան էր. եւ Յակոբը Լաբանին
ասաց. Ի՞նչ է սա որ դու ինձ արել ես.
մի՞թէ ես քեզ Ռաքէլի համար չեմ ծա-
ռայել. ապա ինչո՞ւ համար ինձ խա-
26 բեցիր։ Եւ Լաբանն ասաց. Մեր երկ-
րում այսպէս չեն անիլ, որ փոքրը
27 մեծից առաջ տան։ Լրացրու այս եօթ-
նեակը, եւ ես սրան էլ կ'տամ քեզ
այն ծառայութեան համար որ ինձ ծա-
28 ռայես ուրիշ եօթը տարի էլ։ Եւ Յա-
կոբն այնպէս արաւ, եւ այն եօթնեակին
էլ լրացրեց, եւ Լաբանն իր Ռաքէլ
29 աղջիկը նորան կին տուաւ։ Եւ Լա-
բանն իր աղախին Բաղդան իր աղջիկ
30 Ռաքէլին աղախին տուաւ։ Եւ նա
Ռաքէլի մօտ էլ մտաւ, եւ Ռաքէլին
Լիայից աւելի սիրեց. եւ Լաբանին
Հետ եօթը տարի էլ ծառայեց։
31 Եւ երբոր Եհովան տեսաւ որ Լիան

տառապած է, Ընորա արգանդը բացաւ.
32 բայց Ռաքէլը ամուլ էր։ Եւ Լիան
յղացաւ, եւ մի որդի ծնեց, եւ նորա
անունը Ռուբէն դրաւ. որովհետեւ ա-
սաց. Եհովան իմ տառապանքին նա-
յեց, ուրեմն հիմա իմ մարդն ինձ կ'սի-
33 րէ։ Եւ յղացաւ եւ մի որդի
ծնեց, եւ ասաց. Որովհետեւ Եհովան
լսեց որ ես ատելի եմ, նորա համար
ինձ այս որդին էլ տուաւ. եւ նորա ա-
34 նունը Շմաւոն դրաւ։ Եւ յղացաւ
յղացաւ եւ մի որդի ծնեց եւ ասաց.
Հիմա այս անգամ իմ մարդն ինձ հետ
կ'միաւորուի. որովհետեւ երեք որդի
ծնեցի նորա համար. այս պատճառով
35 նորա անունը Ղեւի դրաւ։ Եւ յղացաւ
յղացաւ եւ մի որդի ծնեց, եւ ասաց.
Այս անգամ պիտի գոհանամ Եհովայից.
նորա համար նորա անունը Յուդա
դրաւ. եւ ծնելուց դադարեց։

ԳԼ. Լ

Յակոբի շատ արդիւք և հարստանալը։

1 Եւ Ռաքէլը տեսաւ որ ինքը Յակոբի
համար չէ ծնում, նախանձեց իր քրոջ
Լիայի վերայ եւ ասաց Յակոբին. Ինձ
2 որդիներ տուր. եթէ ոչ՝ կ'մեռնիմ։ Եւ
Յակոբի բարկութիւնը բորբոքեց Ռա-
քէլի դէմ, եւ ասաց. Միթէ ես Աս-
տուծոյ փոխանորդն եմ, որ արգանդի
3 պտուղը քեզանից արգիլել է։ Եւ նա ա-
սաց. Ահա իմ աղախին Բաղդան,
նորա մօտ մտիր. նա իմ ծնկների վե-
րայ ծնէ, եւ ես էլ նորանից որդիներ
4 առնեմ։ Եւ իր Բաղդա աղախինը
նորան կին տուաւ. եւ Յակոբը նորա
5 մօտ մտաւ։ Եւ Բաղդան յղացաւ եւ
6 Յակոբի համար մի որդի ծնեց։ Եւ
Ռաքէլն ասաց. Աստուած ինձ դատաս-
տան արաւ, եւ իմ ձայնն էլ լսեց, եւ
ինձ որդի տուաւ. Նորա համար նորա
7 անունը Դան դրաւ։ Եւ Ռաքէլի ա-
ղախին Բաղդան դարձեալ յղացաւ
եւ Յակոբի համար երկրորդ որդի ծը-

---

† Ծն. ժբ. 13, Ել. ժգ. 12. Ելս. գլ. բ. 2, 3.
‡ Ելք. 20. բ Օր. ժա. 13, Եզ. լ. 26. լա. 41,
§ Գլ. Լ. 22. Ա՛ն աղջիկ
Եզ. լա. 42. Եզ. գ. 7. գ. 31. բ Օր. իգ. 7.
Ելսեղ
‡ Միաւորութիւն Ծա. ժբ. 2, 4.
‖ Դատաստան Մատ. ա. 2.
— Գլ. ժգ. 2. ա Թագ. ա. 3.
§ Գլ. իբ. 29, Ել. ծ. 23, Ելք. ժգ. 2, Ես ՀԱ. 22.
**Դատաստ.

8 Նեց։ Եւ Ռաքէլն ասեց. Իմ քրոջ հետ աստուածային ըմբշամարտութիւնով մարտնչեցի եւ յաղթեցի էլ. եւ նորա անունը *Նեփթաղիմ դրաւ։
9 Եւ Լիան տեսաւ որ ինքը ծնելուց դադարեց, իր աղախին Զելփային առաւ եւ նորան Յակոբին կին տուաւ։
10 Եւ Լիայի աղախին Զելփան Յակոբի
11 համար որդի ծնեց։ Եւ Լիան ասեց. Բաղդս բերաւ. եւ նորա անունը †Գադ
12 դրաւ։ Եւ Լիայի աղախինը Զելփան մի երկրորդ որդի ծնեց Յակոբի համար
13 Եւ Լիան ասեց. Երանելի եմ. որովհետեւ աղջիկները ինձ պիտի երանեն. եւ նորա անունը ‡Ասեր դրաւ։
14 Եւ Ռուբէնը գոյների հունձքի օրերը գնաց, եւ գաշտումը մանդրագորներ գտաւ եւ իր մայր Լիային բերաւ. եւ Ռաքէլն ասեց Լիային. Խնդրեմ՝ քո
15 որդու մանդրագորներից ինձ տուր Եւ նա ասեց նորան. Իմ մարդն առնելդ քի՞չ է, որ իմ որդու մանդրագորներն էլ առնես. եւ Ռաքէլն ասեց. Ուրեմն թող այս գիշեր քեզ հետ պառկի քո որդու
16 մանդրագորների փոխարէն։ Եւ իրիկունը Յակոբը գաշտից գալիս էր. Լիան դուրս եկաւ նորան դիմաւորելու եւ ասեց. Ինձ մօտ պիտի մանես. որովհետեւ քեզ վարձքով առել եմ իմ որդու մանդրագորներով. եւ նա այն գիշերը նորա հետ
17 պառկեց։ Եւ Աստուած լսեց Լիային. եւ նա յղացաւ եւ Յակոբի համար հինգերորդ
18 որդի ծնեց։ Եւ Լիան ասեց. Աստուած իմ վարձքը տուաւ, որովհետեւ աղախինս իմ մարդին տուի. եւ նորա ա-
19 նունը ‖Իսաքար դրաւ։ Եւ Լիան յղացաւ եւ Յակոբի համար վե-
20 ցերորդ որդի ծնեց։ Եւ Լիան ասեց. Աստուած ինձ բարի պարգեւ պարգեւեց. այս անգամ մարդս ինձ հետ պիտի բնակուի, որովհետեւ նորա համար վեց որդի ծնեցի. եւ նորա անունը **Զաբուղոն դրաւ։
21 Եւ յետոյ մի աղջիկ ծնեց, եւ նորա անունը ††Դինա դրաւ։
22 Եւ Աստուած չյիշեց Ռաքէլին, եւ Աստուած լսեց նորան, եւ նորա ծար-
23 գանդը բացաւ. եւ նա յղացաւ եւ մի որդի ծնեց եւ ասեց. Աստուած իմ նա-
24 խատինքը վեր առաւ. եւ նորա անունը ‡‡Յովսէփ դրաւ եւ ասեց. Եհովան ինձ մի ուրիշ որդի էլ է աւելացնելու։
25 Եւ եղաւ երբոր Ռաքէլը ծնեց Յովսէփին, Յակոբն ասեց Լաբանին. Թող տուր ինձ որ իմ տեղը եւ իմ երկիրը
26 գնամ։ Իմ կանայքն ու տղերքը նրանց համար քեզ ծառայելի, ինձ տուր որ գնամ. որովհետեւ դու գիտես իմ ծառայութիւնը, որ ես քեզ ծառայել եմ։
27 Եւ Լաբանն ասեց նորան. Եթէ քո առաջին չնորհք գտայ, աղաչում եմ քեզ, փորձով իմացայ որ Եհովան ինձ օրհ-
28 նում է քո պատճառով. եւ ասեց. Դրա վարձքն ինձ իմացրու, եւ ես կ'վճարեմ։
29 Եւ նա ասեց նորան. Դու գիտես թէ ես ինչպէս ծառայեցի քեզ, եւ քո անասուններն ինչպէս էին ինձ մօտ.
30 որովհետեւ քո ունեցածը իմ գալուց առաջ քիչ էր, եւ աճեց չատացաւ, եւ Եհովան քեզ օրհնեց իմ գալովը. եւ հիմա ես ե՞րբ աշխատեմ իմ տան հա-
31 մար։ Եւ նա ասեց. Քեզ ի՞նչ տամ։ Եւ Յակոբն ասեց. Ինձ մի բան մի տար. եթէ այս բանն ինձ անես, դարձեալ քո հօտը կ'արածեցնեմ՝ կ'պահեմ.
32 Այսօր քո բոլոր հօտերի միջովն անցնեմ, որ նորանից ամէն պիտակ եւ խայտախարիւ ոչխարը, եւ ամէն սեւ ոչխարը, եւ խայտախարիւ եւ պիտակ այծերը դառնամ, եւ իմ վարձքս նորանք լինին։
33 Եւ էգուցւայ օրն իմ արդարութիւնս քո առաջին կ'յայտնուի. երբոր գաս իմ վարձքի վերայ նայելու, բոլոր ինձ մօտ գտնուած այծերը որ պիտակ ու խայտախարիւ չ'լինին եւ ոչխարները սեւ,
34 նա գողացած լինի ինձ մօտ։ Եւ Լաբանն ասեց. Թող քո ասածի պէս լի-
35 նի։ Եւ այն օրը ջոկեց բիծաւոր եւ խայտախարիւ նոխազները, եւ բոլոր պիտակ եւ խայտախարիւ էգ այծերը, եւ ամէն ապիտակ ունեցողը, եւ բոլոր սեւ ոչխարները, եւ իր որդիների ձեռ-
36 քը տուաւ։ Եւ երեք օրուայ ճանա-

---

* Ըմբշամարտութիւն։ Մատ. ը. 13։
† Բաղդ։ Ղուկ. ա. 48։
‡ Նրատնեցի։
‖ Վարձք։
** Բնակութիւն։
†† Դատաստան։

Ելից. բ. 1։ ա Թագ. ա. 19։ Ես. իբ. 31։ Քնա. գ. 1։ Ղուկ. ա. 25։
Ելից. լե. 17։ Ել. իբ. 20, 30։ Ել. իբ. 3, 5։ Ելից. իբ. 15։

պարկի միջոց դրաւ իր ու Յակոբի միջ-
տեղը. եւ Յակոբը արածեցնում էր
Լաբանի մնացած հօտերը։
37 Եւ Յակոբն իր համար գալար սպի-
տակ կաղամախի եւ նուշի եւ սօսի
գաւազաններ առաւ, եւ նորանց կե-
զևները տեղ տեղ քերծեց սպիտակա-
ցրեց, այնպէս որ գաւազանների վե-
38 րայ եղած սպիտակը երեւում էր։ Եւ
իր քերծած գաւազանները դրաւ ջուր
խմեցնելու աւազանների մէջ, որ երբ
որ հօտերը ջուր խմելու գան, նորանք
ոչխարների առաջին լինին, եւ նորանք
39 տաքանան երբոր խմելու գան։ Եւ ոչ-
խարները տաքանում էին գաւազան-
ների առաջին, եւ ոչխարները բիծաւոր,
պիսակ եւ խայտախարիւս գառներ էին
40 ծնում։ Եւ Յակոբը բաժանում էր պի-
սակ գառները, եւ հօտերի երեսը Լա-
բանի հօտերի մէջ եղած բիծաւոր եւ
ամէն սեւ ոչխարներին էր դարձնում.
եւ իր հօտերը առանձին դրաւ, եւ նո-
րանց Լաբանի հօտերի մօտ չդրաւ։
41 Եւ եղաւ որ միշտ զօրաւոր ոչխարնե-
րը տաքանային, Յակոբն այն գաւա-
զանները ոչխարների աչքի առաջին ա-
ւազանների մէջ էր դնում, որ գաւա-
42 զանների առաջին տաքանան։ Բայց տը-
կար ոչխարներին չէր դնում. եւ տկար-
ները եղան Լաբանին եւ զօրաւորները՝
43 Յակոբին։ Եւ մարդը խիստ չատ ա-
ճեց, եւ հչատ հօտեր, եւ աղախիններ,
եւ ծառաներ, եւ ուղտեր եւ էշեր ու-
նեցաւ։

ԳԼ. ԼԱ

Յակոբը փախչում է իր ընտանիքով. հալածում է Լա-
բանի կող։

1 Եւ Յ-Ն-Ը լսեց Լաբանի որդիանց խօս-
քերը, որ ասում էին. Յակոբը մեր հօրբո-
լոր ունեցածն առաւ, եւ այս բոլոր
փառքը մեր հօր առացուածքից առա-
2 ցաւ։ Եւ Յակոբը Լաբանի երեսին մտիկ
տուաւ, եւ ահա նորան հետ ներկուայ
3 եւ մեկել օրուայ պէս չէր։ Եւ Եհովան
ասեց Յակոբին. Դարձիր քո հայրե-

---

1 Հմր. 30.
2 Գ. Ժգ. 2; իգ. 33; իգ. 13, 15;
3 Գ. Ժբ. 16; իգ. 10;
— Գ. գ. 5;
Բ Հմր. 5;
Է Նե. 6. 7, 8, 14; ա Թագ.
ժթ. 7;
Գ. իբ. 15; լբ. 9;
Գ. լ. 29;
Ես. ժգ. 22; Նկեմ. գ. 12;
Ծար. ժթ. 3; Զաք. ը. 23;
Գ. թ. 6;
Գ. խբ. 16;
Գ. իբ. 18–20;
Հմր. 3; ԳԼ. լբ. 9;

նեբրին է . եւ հիմա ինչ որ Աստուած
քեզ ասել է , արա ։
17 Եւ Յակոբը վեր կացաւ եւ իր որդիներն
ու կնիկները ուղտերի վերայ հեծցրեց ,
18 Եւ քշեց իր բոլոր անասուններն ու իր
բոլոր ստացուածքը որ ստացաւ , իր
ստացած անասունները որ Փադան-ա-
րամումը (Միջագետումն) ստացաւ ,
դէպի իր Իսահակ հօր գնալու՝ Քա-
19 նանի երկիրը ։ Եւ Լաբանը գնացել էր
իր խաչինքը սարակաւոր անելու . եւ
Ռաքէլն իր հօր Է՛թերափիմները գող-
20 ցաւ ։ Եւ Յակոբն Ասորի Լաբանից ծա-
ծուկ փախաւ . որովհետեւ նորան չիմա-
21 ցրեց թէ փախչում է ։ Այսպէս փախաւ
նա եւ իր բոլոր ունեցածը , եւ վեր կացաւ
ու Գետիցն անցաւ . եւ Իր երեսը դէպի
Գաղաադ սարը դարձրեց ։
22 Եւ երրորդ օրը Լաբանին պատմե-
23 ցաւ , թէ Յակոբը փախել է ։ Եւ նա
Իր եղբայրներին իր հետ առաւ , եւ
նորա ետեւից եօթը օրուայ ճանապարհ
գնաց , եւ նորան հասաւ Գաղաադ սա-
24 րումը ։ Եւ Աստուած գիշերուայ երա-
զում Ասորի Լաբանի մօտ եկաւ եւ
ասեց նորան . Զգուշացիր որ Յակոբի
հետ ոչ լաւ եւ ոչ վատ չխօսես ։
25 Եւ Լաբանը հասաւ Յակոբին . եւ Յա-
կոբն իր վրանը բացել էր սարումը .
եւ Լաբանն իր եղբայրների հետ Գա-
ղաադ սարումը բացաւ ։
26 Եւ Լաբանն ասեց Յակոբին . Ա՛ա
ինչ արիր որ ինձանից հնձուկ փա-
խիր , եւ Իմ աղջիկները սրով գերի
27 առուածների պէս քշեցիր ։ Ինչո՞ւ
թաքցրիր եւ ինձանից ծածուկ փախիր ,
եւ ինձ չիմացրիր , որ ես քեզ ճանա-
պարհ գնէի ուրախութեամբ եւ երգե-
28 րով , թմբուկներով եւ քնարներով ։ Եւ
Թոյլ չտուիր ինձ , որ որդիներս ու աղ-
ջիկներս համբուրէի . հիմա յիմարու-
29 թիւն արիր ։ Իմ ձեռքն այժ ունի ձեզ
չարիք անելու . բայց Ձեր հօր Աստ-
ուածը երէկ գիշեր ինձ հետ խօսեց
ասելով . Զգուշացիր որ Յակոբի հետ
30 ոչ լաւ ոչ վատ չխօսես ։ Եւ հիմա գնա-
լը գնում ես՝ բայց որում համար դու հօր աս-
տուածներիդ փափաքելով փափաքեցիր , բայց Ին-
չո՞ւ համար դողացիր իմ աստուած-
31 ները ։ Եւ Յակոբը պատասխանեց եւ
ասեց Լաբանին . Նորա համար որ վախե-
ցի , որովհետեւ ասեցի . Մի գուցէ յափշ-
32 տակես դու աղջիկներն ինձանից ։ Բայց
դու աստուածները որի մօտ որ գտնես ,
Թող նա չապրի . մեր եղբայրների առա-
ջին պատիւը . ինչ որ ինձ մօտ լինի՝ առ
քեզ համար . որովհետեւ Յակոբը չգի-
33 տէր որ Ռաքէլը գողացել էր նորանց ։ Եւ
Լաբանը մտաւ Յակոբի վրանը եւ Լիա-
յի վրանը եւ երկու աղախինների վրա-
նը , բայց չգտաւ , եւ Լիայի վրանից դուրս
34 եկաւ եւ Ռաքէլի վրանը մտաւ ։ Եւ Ռա-
քէլն առաւ կուռքերը եւ նորանց դրաւ
ուղտի պատառատումը , եւ վերան նստեց .
եւ Լաբանը բոլոր վրանը պտրտեց , բայց
35 չգտաւ ։ Եւ նա իր հօրն ասեց . Թող
իմ տէրը չբարկանայ , որ չեմ կարող
վեր կենալ քո առջեւն , որովհետեւ կա-
նանց սովորութեան մէջ եմ ։ Եւ նա
պտրտեց , բայց կուռքերը չգտաւ ։
36 Եւ Յակոբը բարկացաւ եւ վիճում էր
Լաբանի հետ . եւ Յակոբը պատասխա-
նեց եւ ասեց Լաբանին . Ինչ է իմ
37 յանցանքը , ինչ է իմ մեղքը , որ հետ-
ևիցս ընկար ։ Որ իմ բոլոր կարասիքը
խառնեցիր . ինչ գտար քո տան ամեն
կարասիքիցը . այստեղ դիր իմ եղբայր-
ների եւ քո եղբայրների առաջին , եւ
Թող նորանք դատեն մեր երկուսի մէջ ։
38 Ահա քսան տարի է , որ քեզ հետ եմ .
ոչխարներդ ու այծերդ ձագ չվիժեցին .
39 եւ քո հօտի խոյերը չկերայ . Գազանից
պատառուածը չբերի քեզ մօտ . ես
էի քաշում ինասը . ցերեկը գողացուածը եւ գիշերը գողացուածը իմ ձեռ-
40 քիցն էիր պահանջում ։ Այսպէս էի . ցեր-
եկով տարը եւ գիշերով ցուրտն էր
մաշեցնում ինձ , եւ քունս փախել էր
41 աչքերիցս ։ Այսպէս քսան տարի քո
տանը քեզ ծառայեցի , Տասնեւչորս

Է՛Հմր. 34, 35։ Դատ. ԺԷ. 5։ Ժբ. 14, 17, 18, 20։ ա Թագ. ԺԲ. 13, 16։ գ Թագ. Իգ. 24։ Եզր. Խ. 21։ Ովբ. գ. 4։ Գլ. լե. 2 տես։ | Պատգբր։ Ա Գլ. Խգ. 28։ գ Թագ. Ժբ. 17 ։ Ա Գլ. Ժգ. 8։ Ե Գլ. Ի. 3։ Ծագ. լգ. 15։ | Մատ. 20։ Ա Գլ. Խգ. 30։ Հ Հմր. 20, 27։ յ Թագ. լ. 2։ Հմր. 33, գև Խբ. 13։ | Ա Հմր. 24։ Ր Հմր. 19։ Ա Գլ. Ի. 12։ Ղեւ. ԺԲ. 32։ Գլ. ԼԲ. 27, 28։

տարի քո երկու աղջիկների համար, եւ վեց տարի քո հօտերի համար. եւ դուն անգամ փոխեցիր իմ վարձքը։
42 Եթէ իմ հօր Աստուածը, Աբրահամի Աստուածը, եւ Իսահակի երկիւղը ինձ հետ չ՚լինէր, անպատճառ ինձ հիմա դատարկ էիր ճանապարհ դրել։ Աստուած տեսաւ իմ տառապանքը եւ իմ ձեռքի աշխատութիւնը, եւ երէկ գիշեր հեղ յանդիմանեց։
43 Եւ Լաբանը պատասխանեց եւ ասեց Յակոբին. Այս աղջիկները իմ աղջիկներն են, եւ այս որդիները իմ որդիներն են, եւ այս հօտերն իմ հօտերն են, եւ ամէն ինչ որ դուն տեսնում ես, իմս են. եւ ինչ անեմ այսօր այս իմ աղջիկներին կամ իրանց ծնած զաւակներին։ Բայց հիմա եկ, հետ եւ դուխտ անենք, եւ իմ ու քո մէջտեղը վկայութիւն լինի։ 44 45 Եւ Յակոբը մի քար առաւ, եւ արձան կանգնեցրեց նորան։
46 Եւ Յակոբն իր եղբայրներին ասեց. Քարեր ժողովեցէք. եւ նորանք քարեր առին եւ դէզ չինեցին, եւ անտեղ այն դէզի վերայ հաց կերան։ 47 Եւ Լաբանը նորա անունը Եգկար-սահադութա դրաւ, բայց Յակոբը նորա անունը Գաղաադ դրաւ։ 48 Եւ Լաբանն ասեց. Այս դէզը այսօր իմ ու քո մէջտեղը վկայ է. նորա համար նորա անունը Գաղաադ առուեցաւ. 49 եւ Մասփա էլ. որովհետեւ ասեց. Եհովան դիտէ իմ ու քո մէջտեղը, երբ մենք իրարից բաժանուենք։ 50 Եթէ իմ աղջիկներին վշտացնես, եւ կամ եթէ իմ աղջիկների վերայ ուրիշ կանայք առնես, մէկը չ՚կայ մեզ հետ. տես իմ ու քո մէջտեղը Աստուած է վկայ։ 51 Եւ Լաբանն ասեց Յակոբին. Ահա այս դէզը, եւ ահա այն արձանը, որ ես կանգնեցրի իմ ու 52 քո մէջտեղը. վկայ է այս դէզը եւ վկայ է այս արձանը, որ ես այս դէզից չ՚անցնեմ դէպի քեզ, եւ դուն այս դէզից եւ այս արձանից չ՚անցնես դէպի 53 ինձ, չարիքի համար։ Աբրահամի Աստուածը եւ Նաքորի Աստուածը, նորանց հայրերի Աստուածը մեր մէջը դատաւոր լինի։ Եւ Յակոբն իր հայր Իսահակի երկիւղով երդուեց։
54 Եւ Յակոբը զոհեր մատուցրեց այն սարի վերայ, եւ իր եղբայրներին կանչեց հաց ուտելու. եւ հաց կերան, եւ 55 գիշերը սարում մնացին։ Եւ Լաբանն առաւօտեան կանուխ վերկացաւ եւ իր որդիներին եւ իր աղջիկներին համբուրեց, եւ օրհնեց նորանց. եւ Լաբանը գնաց եւ իր տեղը դարձաւ։

ԳԼ. ԼԲ

Յակոբը փախչելիս հանդիպում է հրեշտակների. նորա վախը, աղօթքը եւ ձեռնարկութիւնը. Լեռնային ճանապարհ։

1 Եւ Յակոբը գնաց իր ճանապարհը, եւ Աստուծոյ հրեշտակները նորան պատահեցին։ 2 Եւ Յակոբը երբոր տեսաւ նորանց, ասեց. Սա Աստուծոյ բանակն է, եւ այն տեղի անունը Մանայիմ դրաւ։
3 Եւ Յակոբն իր առջեւ պատգամաւորներ ուղարկեց իր եղբայր Եսաւին դէպի Սէիր երկիրը Եդոմի գաւառը։ 4 Եւ պատուիրեց նորանց ասելով. Այսպէս ասացէք իմ տիրոջ Եսաւին. քո ծառայ Յակոբը այսպէս է ասում. Լաբանի մօտ պանդխտութիւն արի, եւ 5 մինչեւ հիմա ուշացայ։ Եւ ունեմ արջառներ եւ էշեր, հօտեր եւ ծառաներ եւ աղախիններ. հիմա ուղարկում եմ իմ տիրոջն իմացնելու, որ քո առաջին չնորհք 6 գտնեմ։ Եւ պատգամաւորները յետ դարձան Յակոբի մօտ եւ ասացին. Քո եղբօր Եսաւի մօտ գնացինք, եւ Ինքն էլ չորս հարիւր մարդով դալիս է քեզ դիմաւորելու։
7 Եւ Յակոբը շատ վախեց եւ չոխմունցաւ, եւ իր հետ եղած ժողովուրդը, եւ հօտերը եւ արջառները, եւ ուղտերը երկու խումբի բաժանեց, 8 եւ ասեց. Եթէ Եսաւը մէկ խումբին հասնի, եւ նորան զարկելու լինի, միւս խումբը

Ծննդ. 7։
Ասդ. հիդ. 1, 2։
Ծննդ. 53։ Ես. ը. 13։
Գործ. իթ. 32։ Նկ. գ. 7.
Ելից. իդ. 28։
Գործ. իբ. 18։

Վկայութեան դէզ։ (Գաղաեդ)։
Վկայութեան դէզ (երբայեցերէն)։
Դիմառնոց։ Դատ. ժա. 29, 34։ ա Թագ. է. 5։

Ծննդ. 42։
Ելից. իա. 23։
—
Ասդ. գա. 11։ Երբ. ա. 11։
Ցնծ. ձեռ. ե. 11։ բ Թագ. ժե. 24։ Դաւիթ. բ. 13։

Երկու բանակ։
Գործ. իդ. 18, 19։
Ասդ. իդ. 6—8։ բ Օր. բ. 5։
Ցնծ. իդ. 4։
Ելից. ի. 43։
Ծննդ. իդ. 1։

9 կ'ազատուի։ Եւ Յակոբն ասաց Ռուբէնի եղբարը իւրոյ՝ Հայրս Աբրահամի Աստուած, եւ հայր Իսահակի Աստուած, Տէր եհովայ, որ ասացիր ինձ. Եա դարձիր քո երկիրը եւ քո հայրենիքը, եւ քեզ բարիք կ'ա-
10 նեմ։ Ես արժանի չեմ այն ամէն ողորմութիւններին եւ ամէն հաւատարմութեանց, որ քո ծառային արել ես. որովհետեւ իմ գաւազանովս անցայ այս Յորդանանիցը, եւ հիմա երկու խումբի
11 դէէ եղայ։ Ազատիր հիմա ինձ իմ եղբայրը Եսաւի ձեռքիցը, որովհետեւ ոտքանիդ վախում եմ, մի գուցէ գայ եւ զար-
12 կէ ինձ և մօրը տղաներովը։ Եւ դու ասել ես, թէ անպատճառ քեզ բարիք կ'անեմ, եւ քո սերունդը ծովի աւազի չափ կ'անեմ, որ չաւարիւնից չի համարուիլ։
13 Եւ այն գիշերն այնտեղ մնաց։ Եւ իր ձեռքի եղածից իր եղբայր Եսաւի
14 համար ընծաներ առաւ։ Երկու հարիւր այծ եւ քսան նոխազ, երկու հարիւր
15 էգ ոչխար եւ քսան խոյ, երեսուն ծիծ աուող ուղտ իրանց ձագերովը, քառասուն կով եւ տասը ցուլ, քսան էգ
16 էշ եւ տասը աւանակ։ Եւ ամէն մէկ հօտը ջոկ ջոկ իր ծառաներին ձեռքը յանձնեց, եւ ասաց իր ծառաներին. Առաջս անցէք, եւ հօտերի մէջտեղը
17 միջոց թողեցէք։ Եւ առաջինին պատուիրեց ասելով. Երբոր իմ եղբայր Եսաւը քեզ պատահի եւ քեզ հարցնի, ասելով Դու որի՞ն ես եւ ո՞ւր ես գնում, եւ այս առաջիններդ որի՞ն
18 են. Այն ժամանակ ասիր. Քո ծառայ Յակոբինն է. սա ընծայ է ուղարկուած իմ տէր Եսաւին, եւ ահա ինքն էլ
19 մեր ետեւին է։ Եւ այդպէս էլ պատուիրեց երկրորդին, եւ երրորդին, եւ հօտերի ետեւից բոլոր գնացողներին, եւ ասեց. Այս խօսքի պէս խօսեցէք
20 Եսաւի հետ, երբոր նորան գտնէք։ Եւ ասեցէք. Ահա քո ծառայ Յակոբն էլ մեր ետեւին է. որովհետեւ ասում էր, կ'հակազդեմ նորա երեսին այս ընծայներով, որ իմ առաջին գնում են, եւ
յետոյ կ'տեսնեմ նորա երեսը, գուցէ
21 ինձ ընդունէ։ Եւ ընծաները նորա առաջին գնացին. եւ նա այն գիշերը ճամբէն
22 մնաց բանակի մէջ։ Եւ այն գիշերը վեր կացաւ, եւ իր երկու կանայքը, եւ իր երկու աղախիններըը, եւ իր տասնեւմէկ որդիներն առաւ, եւ Յաբոկի անց-
23 քին անցաւ։ Եւ նորանց առաւ, ու վտակիցն անցրեց, եւ իր ընտանեացն անցրեց։
24 Եւ Յակոբը մնաւակ մնաց, եւ մէկ մարդ գոհմարտում էր նորա հետ մին-
25 չեւ արշալոյսի ծագելը։ Եւ տեսաւ որ չկարողացաւ նորան յաղթել, նորա զրահի ափոգլխին դիպաւ. եւ Յակոբի զրահի ափոգլխի թուլացաւ նորա գոհ-
26 մարտի ժամանակը։ Եւ նա ասեց. Թող տուր ինձ, որովհետեւ արշալոյսը ծագեց. եւ Յակոբ ասեց. Չեմ թո-
27 ղիլ քեզ՝ մինչեւ որ ինձ չօրհնես։ Եւ նա ասեց նորան. Ի՞նչ է անունդ. Նա
28 էլ ասեց. Յակոբ է։ Եւ նա ասեց. Այլ եւս քո անունը Յակոբ չասուի, այլ *Իսրայէլ. որովհետեւ Աստուծոյ հետ եւ մարդկանց հետ մարտնչեցիր,
29 եւ յաղթեցիր։ Եւ Յակոբը հարցրեց եւ ասեց. Ազաչեմ՝ անունդ ասիր։ Եւ նա ասեց. Ինչո՞ւ ես իմ անունը հարցնում. եւ նա օրհնեց նորան այնտեղ։
30 Եւ Յակոբն այն տեղի անունը †Փանուէլ դրաւ. որովհետեւ —եց. Դէմ առ դէմ տեսայ Աստուծոյն, եւ իմ անձը ազէ
31 մնաց։ Եւ արեգակը դուրս եկաւ նորա վերայ, երբոր †Փանուէլից անցաւ. եւ իր զրա-
32 հի վերայ կաղում էր։ Նորա համար Իսրայէլի որդիքը զտի վերայ թուլացած ջիղը չեն ուտում մինչեւ այսօր, որովհետեւ Յակոբի զտի թուլացած ջիղին դիպաւ։

ԳԼ. ԼԳ

Յակոբ և Եսաւ հաշտուում են։ Յակոբը բնակուում է Սիքեմում։

1 Եւ Յակոբն իր աչքերը բարձրացրեց եւ մտիկ տուաւ, եւ ահա Եսաւ գա-

---

ԾԳ. իբ. 13։
ԾԳ. լա. 3, 13։
ԾԳ. իդ. 27։
ԾԳ. իբ. 13.15։
իբ Օր. բ. 37։ գ. 16։ Յես. իգ. 2։
ՅԳ. լ. 3, 4։
ՅՕր. Ժբ. 5։
ՅԳ. լե. 10։ գ Թագ. է. 34։
*Աստուծոյ հետ գոհմարտեցար։
ԾԳ. իգ. 13։ Եր. իդ. 11։ Տես բ Օր. ե. 24։ Դատ. գ. 22։ Ժգ. 22։ Նա. գ. 5։
†Աստուծոյ երեսը։
ՅՕր. Ժբ. 3, 4։
ՀԳ. լդ. 4։
ՅԴատ. Ժգ. 18։
4 Դատ. ը. 8, 17։

լիս էր, եւ նորա հետ չորս հարիւր մարդ. եւ զաւակունքին բաժանեց՝ զ---- Լիային եւ Ռաքէլին եւ երկու աղա-
2խիններին։ Եւ աղախիններին իրանց զաւակներովք առաջ դրաւ, եւ Լիային իր զաւակներովք՝ հետեւ, եւ Ռաքէլին
3ու Յովսէփին՝ ամենից հետեւ։ Եւ ինքն անցաւ նորանց առաջը, եւ ՙմինչեւ երկիրը եօթն անգամ խոնարհութիւն արաւ մինչեւ իր եղբօր մօտենալը։
4Եւ Եսաւ վազեց նորան դիմաւորելու եւ գրկեց նորան, եւ նորա պարանոցումն ընկաւ եւ համբուրեց նորան.
5եւ լացին։ Եւ ե---ն իր աչքերը բարձրացրեց եւ տեսաւ կանայքն ու զաւակները եւ ասեց. Սորանք քո ի՞նչն են. եւ նա ասեց. Այն զաւակներն են, որ ՚Աստուած քո ծառային պար-
6գեւել է։ Եւ աղախիններն ու նորանց զաւակները մօտեցան եւ խոնարհուե-
7ցին։ Եւ Լիան էլ եւ իր զաւակները մօտեցան, եւ խոնարհութիւն արին. եւ յետոյ Յովսէփը եւ Ռաքէլը մօտեցան եւ խոնարհութիւն արին։
8Եւ ե---ն ասեց. Ի՞նչ են այս քո բոլոր խումբը, որին ես պատահեցի. եւ ը-ն-ն ասեց. Իմ տիրոջ առաջին չնորհք գըտ-
9նելու համար է։ Եւ Եսաւն ասեց. Ես չատ ունիմ, եղբայր իմ, քոնը քեզ
10լինի։ Եւ Յակոբն ասեց. Ոչ, խնդրեմ՝ եթէ քո առաջին չնորհք գտայ, ընդու-նիր ընծաս իմ ձեռքիցը, հենց նորա հա-մար որ տեսայ քո երեսը Աստուծոյ երեսը տեսնելու պէս, եւ ինձ հաճե-
11ցիր։ Խնդրեմ՝ ընդունիր քեզ բերած *ընծաս. որովհետեւ Աստուած ողոր-մից ինձ, եւ որովհետեւ ես ամեն բան ունիմ. եւ տարպեց նորան, եւ նա
12էլ ընդունեց։ Եւ նա ասեց. Վեր կե-նանք գնանք. եւ ես գնամ քո առաջին։
13Եւ ը-ն-ն ասեց նորան. Իմ տէրը գիտէ որ զաւակները փափուկ են, եւ իմ հետ եղած հօտերն ու արջառները ձագերով են. եւ եթէ մէկ օր սաստիկ քշեն նորանց, բոլոր հօտերը կ՚մեռնեն։
14Ուրեմն թող իմ տէրն իր ծառայի առաջին անցնէ, եւ ես մինակ կամաց կամաց կ՚գնամ իմ առաջին եղած անասուն-ների ոտքովը եւ երեխաների ոտքովը, մինչեւ որ գամ Սէիր իմ տիրոջ մօտ։
15Եւ Եսաւն ասեց. Թող իմ հետ եղող ժողովրդիցը քեզ մօտ ձգեմ. եւ նա ա-սեց. Ինչո՞ւ է պէտք. թող իմ տիրոջ
16առաջին չնորհք գտնեմ։ Այսպէս եա դարձաւ Եսաւն այն օրը իր ճանապար-հովը դէպի Սէիր։
17Եւ Յակոբը Սոկքովթ չուեց, եւ իր համար տուն շինեց, եւ իր հօտերի հա-մար փարախներ շինեց. նորա համար այն տեղի անունը †Սոկքովթ մնաւեցաւ։
18Եւ Յակոբը Միջագետից գալիս Սիւ-քէմացոց Սաղէմ քաղաքը եկաւ, որ Քանանի երկրումն է, եւ քաղաքի ա-
19ռաջին բնակուեց։ Եւ հայն արտի կալ-ուածքը, ուր կանգնեցրել էր իր վրա-նը, Սիւքէմի հայր Եմովրիցը ծախու-
20առել էր հարիւր ‡կէսիթայի. եւ այն-տեղ մի սեղան շինեց, եւ Հանուսը ||էլ-էլօհէ-Իսրայէլ դրաւ։

ԳԼ. ԼԴ

Աբգեմի կոտրածը.

1 Եւ Լիայի աղջիկ ՙԴինան, որին նա ծնել էր Յակոբի համար, ելաւ այն
2երկրի աղջկերանց տեսնելու։ Եւ այն երկրի իշխան Խեւացի Եմովրի որդի Սիւքէմը տեսաւ նորան, եւ առաւ ու պառկեց նորա հետ, եւ պղծեց
3նորան։ Եւ նորա հոգին Յակոբի Դինա աղջկան յարեց. եւ սիրեց այն աղջկա-նը. եւ աղջկայ հետ **քաղցրութեամբ
4խօսեց։ Եւ Սիւքէմը խօսեց իր հայր Եմովրի հետ ասելով, Այս գուսարն
5ինձ համար կին առ։ Եւ Յակոբը լսեց, որ նա իր Դինա աղջկան պղծեց. բայց նորա որդիները նորա հօտերի հետ դաշտումն էին. եւ Յակոբը լսեց մին-չեւ նորանց գալը։
6 Եւ Սիւքէմի հայր Եմովրը գնաց Յա-

–Գլ. ԺԸ. 2։ Ելք. 6։ Ղեւ. 26։ ԲԳլ. Ելք. 9։ ԽԸ Թագ. Ժգ. 17։ Մատ. Ժբ. 10։
*Օրհնութիւն։ Տես Դատ. ա. 15։ ա Թագ. ԻԸ. 27։ Լ. 26։
†Գիւղ. գ. 18։ ԻԳլ. ըբ. 3։ ՀՆեհ. Ժգ. 27։ Դատ. բ. 5։ Ա---գ. Ի. 6։
‡Դատաւորք
ԻՆեհ. Ելք. 1։ Դատ. բ. 1։ ՀՆեհ. գ. 23 (՚)։ ԽՆեհ. Ելք. 32։ Յեհ. գ. 3։ ՀՓսղմ. ահաւն է։ ԻԳլ. լԸ. 7։
||Աստուած Իսրայէլի Աստուածը։
—Գլ. լ. 21։ ԷԳլ. լգ. 19։
**Սրտին։ (Ես. ն. 2։ Ովս. 14։)

7 կորի մօտ, նորա հետ խօսելու։ Եւ
Յակորի որդիքը հէնց որ լսեցին՝ եկան
դաշտից. եւ մարդիկը նեղացան եւ
էշատ բարկացան, որ Էիսրայէլի մէջ
անզգամութիւն արաւ Յակորի աղջկան
հետ պառկելով, որ Խայտէս լինելու
8 չէր։ Եւ Եմորը խօսեց նորանց հետ
եւ ասեց. Իմ Սիւքէմ որդու հոգին ձեր
աղջկան սիրահարուել է. թոդրեմ նո-
9 րան կին տուէք նորա համար, եւ մեզ
հետ խնամութիւն արէք. ձեր աղջկերք-
քը մեզ տուէք, եւ մեր աղջկերքը ձեզ
10 համար առէք։ Եւ մեզ հետ բնա-
կուեցէք, եւ Դայս երկիրը ձեր առաջին
կ'լինի. նորանում բնակուեցէք եւ առու-
տուր արէք, եւ նորանում կալուածք-
11 ներ առացէք։ Եւ Սիւքէմն ասեց աղջ-
կայ հօրը եւ նորա եղբայրներին. Թող
ձեր առջեւ շնորհք գտնեմ, եւ ինչ որ
12 ինձ ասէք, կ'տամ։ Ինձ վերայ դրէք
խիստ չատ օժիտ եւ բնծայ, եւ ես կ'տամ
ինչպէս որ ինձ ասէք, միայն թէ աղ-
13 ջիկն ինձ կին տուէք։ Եւ Յակորի որ-
դիքը խաբէութեամբ պատասխանե-
ցին Սիւքէմին եւ նորա հայր Եմորին,
եւ ասեցին, (որ իրենց Դինա քոյրը
14 պղծել էր,) Եւ ասեցին նորանց. Մենք
չենք կարող այս բանը անել, որ մեր
քոյրը տանք մի մարդի, որ անթլփատ
է. քան որում դա մեզ համար ամօթ
15 բան է։ Բայց միայն սորանով կ'համա-
ձայնուենք ձեզ հետ եթէ մեզ պէս լինէք՝
ձեզանից ամէն մի արուն թլփատուե-
16 լով։ Այն ժամանակ մեր աղջկերքը
ձեզ կ'տանք, եւ ձեր աղջկերքը մենք
կ'առնենք, եւ ձեզ հետ կ'բնակուենք,
17 ու մէկ ժողովուրդ կ'լինենք։ Բայց
եթէ մեզ ականջ չ'դնէք որ թլփատ-
ուէք, այն ժամանակ մենք մեր աղ-
18 ջիկը կ'առնենք ու կ'գնանք։ Եւ նո-
րանց խօսքը հաճելի եղաւ Եմորին,
19 եւ Եմորի որդի Սիւքէմին։ Եւ այն
պատանին չուշացաւ այս բանը անելու.
որովհետեւ Յակորի աղջկան հաւանել
էր, եւ նա իր հօր տանը մէջ եղողնե-
րի ամենից պատուականն էր։

20 Եւ Եմորը եւ նորա որդի Սիւքէմը
եկան իրանց քաղաքի դուռը, եւ իրանց
քաղաքի մարդկանց հետ խօսեցին ա-
21 սելով, Այս մարդիկը խաղաղութեամբ
են վարւում մեզ հետ. ուստի թող նո-
երկրում բնակուեն եւ նորա մէջ առու-
տուր անեն. եւ ահա երկիրը ընդար-
ձակ է նորանց առաջին. Եկէք նորանց
աղջկերքը մեզ համար կին առնենք,
եւ մեր աղջկերքը նորանց տանք։
22 Միայն սորանով են այն մարդիկը մեզ
հետ համաձայնւում որ մեզ հետ բնա-
կուեն մէկ ժողովուրդ լինելու համար,
որ մեզանից ամէն արուն թլփատուի
ինչպէս որ նորանք են թլփատուում։
23 Նորանց հօտերը եւ նորանց սեպհակա-
քը, եւ ամէն անասունները մի՞թէ մերը
չեն լինիլ. միայն թէ մենք նորանց
հետ համաձայնուենք, որ մեզ հետ բնա-
24 կուեն։ Եւ Եմորին եւ նորա որդի Սիւ-
քէմին ականջ դրին նորա Էքաղաքի
դռնից դուրս եկողների բոլորը. եւ
ամէն արու որ նորա քաղաքի դռնից
դուրս էր գալիս, թլփատուեցաւ։

25 Եւ եղաւ երրորդ օրը, երբոր նորանք
ցաւի մէջն էին, Յակորի երկու որդի-
քը Շմաւոնը եւ Ղեւին՝ Դինայի եղբայր-
ները ամէն մէկն իր սուրն առաւ, եւ
համարձակ մտան քաղաքը, եւ սպա-
26 նեցին ամէն արուն. Եւ Եմորին եւ
նորա որդի Սիւքէմին սուրի բերանով
սպանեցին. եւ Սիւքէմի տանից տարին
27 Դինան եւ դուրս եկան։ Եւ Յակորի
որդիքը այն սպանուածների վերայ ե-
կան, եւ քաղաքը կողոպտեցին, որ ի-
28 րանց քոյրը պղծել էին։ Նորանց հօ-
տերը եւ նորանց արջառները եւ նո-
րանց էշերը եւ քաղաքում եղածը եւ
29 դաշտում եղածը առին։ Եւ նորանց
բոլոր սպացուածքը եւ նորանց բոլոր
տղերքն ու կանայքը գերի առին եւ
կողոպտեցին ամէն մէկ բոլոր գանուածը։
30 Եւ Յակորն ասեց Շմաւոնին եւ Ղե-
ւիին, Ինձ այս երկրի բնակիչների՝ Քա-
նանացիների եւ Փերեզացիների մէջ
*առնելի անելով ինձ փորձանքի մէջ

ե Գ. Խր. 7։
զ Գ. Խր. 6։
է Գ. Խր. 31։ Գ. թ. 9։ Ել. 15։
Ղեւ. գ. 2, 13, 22, 27. թ. 17։ բ Թագ. ժգ. 12։
ը Գ. Ժգ. 9։ թ. 13։
թ Ել. Խր. 16, 17։
ժ Գ. Խգ. 10։
ի Գ. Ի. 33, 34. Խր. 3-7։
*Գրբ. Ել. 23։ = Թագ. ժգ. 4։ Ես. է. 25։

զնկդիք. եւ ինձ հետ քիչ մարդիկ կան. նորանք ինձ վերայ կ'հաւաքուին, ինձ կ'զարկին, կ'կորչեմ ես եւ իմ տունը։
31 Եւ նորանք ասացին. Ապա բոզի պէս պէ՞տք էր անել մեր քրոջը։

ԳԼ. ԼՆ

Յակոբը ՚ի Բեթէլ։ Ծագելի եւ Խաղալի մահը։ Յակոբի ծրեմբը։

1 Եւ Աստուած ասաց Յակոբին. Վեր հաց, ելիր դէպի ՚Բեթէլ եւ այնտեղ բնակուիր, եւ այնտեղ մի սեղան չինիր Աստուծոյն որ ՚ի քեզ երեւեցաւ ՚ի քո եղբայրը Եսաւի երեսից փախած ժամանակդ։ 2 Եւ Յակոբն ասաց իր ՚ընտանեքին եւ բոլոր իր հետ եղողներին. Հեռացրէք Եօտար աստուածները որ կան ձեր միջումը, եւ ՚մաքրուեցէք, 3 եւ ձեր հանդերձները փոխեցէք։ Եւ վեր կենանք գնանք վեր դէպի Բեթէլ. եւ այնտեղ սեղան չինեմ այն Աստուծոյն, որ ԻՄ նեղութեան օրը ինձ լսեց, եւ ՚իմ գնացած ճանապարհումն ինձ 4 հետ էր։ Եւ բոլոր օտար աստուածները, Յակոբին տուին, որ իրանց ձեռքին էր, եւ իրանց ՚ականջներումն եղած օղերը. եւ Յակոբը թաղեց նորանց Սիւքէմի մօտ եղած ՚բերեւկոյտը 5 տակին։ Եւ ճանապարհ եղան. եւ իրանց չուրջը եղած քաղաքների վերայ ԱՀաստուծոյ վախ ընկաւ, եւ Յակոբի որդւոց հետից չ'ընկան։ 6 Եւ Յակոբն եկաւ Լուզ, որ Քանանի երկրումն է, այսինքն Բեթէլ եկաւ, ինքը եւ իր հետ 7 եղող բոլոր ժողովուրդը. Եւ այնտեղ մի Խեղան չինեց եւ այն տեղի անունը *Էլ-Բեթէլ դրաւ. որովհետեւ ԻԱստուած այնտեղ իրան երեւացել էր, երբոր իր եղբօր երեսից փախչում էր։ 8 Եւ Ռեբեկայի դայեակ ՎԴեբորան մեռաւ, եւ Բեթէլից ցած կողմը կաղնու տակին թաղուեցաւ. եւ նորա անունը †Ալօն–բախութ դրուեցաւ։

9 Եւ Աստուած դարձեալ երեւեցաւ Յակոբին երբոր նա Միջագետքից գալիս էր, եւ օրհնեց նորան։ 10 Եւ Աստուած ասաց նորան. Քո անունը Յակոբ է. Հքո անունը այլեւս Յակոբ չասուի, այլ Իսրայէլ լինի քո անունը. եւ նորա անունը Իսրայէլ դրաւ։ 11 Եւ Աստուած ասաց նորան. Ես եմ Ամենակարող Աստուածը. Աճիր եւ չատացիր. քեզանից ազգ եւ ազգերի բազմութիւն լինի, եւ քո երանքից 12 թագաւորներ դուրս գան։ Եւ այն երկիրը, որ ՚Աբրահամին եւ Իսահակին տուի, քեզ կ'տամ. եւ քեզանից յետոյ 13 քո սերունդին կ'տամ այն երկիրը։ Եւ Աստուած ՚բարձրացաւ նորանից այն տեղ, ուր որ նորա հետ խօսեց։ 14 Եւ Յակոբը մի արձան կանգնեցրեց այն տեղը, ուր որ Աստուած իր հետ խօսեց, մի ՚քարի արձան եւ նորա վերայ թափելու նուէր թափեց, եւ նորա վերայ 15 իւղ թափեց։ Եւ Յակոբն այն տեղի անունը, ուր որ Աստուած իրան հետ խօսեց, Բեթէլ դրաւ։

16 Եւ Բեթէլից ճանապարհուեցան. եւ մի քիչ ճանապարհ կար մնում Եփրաթա ուր որ Ռաքէլը ծնեց, եւ ծնե- 17 լիս չատ դժուարութիւն քաշեց։ Եւ եղաւ երբոր ծնելիս չատ դժուարութիւն էր քաշում, ծնուցիչն ասեց նորան. Մի վախիր, որովհետեւ սա էլ 18 քեզ համար տղայ է։ Եւ եղաւ երբոր նորա հոգին դուրս էր գալիս (որովհետեւ մեռաւ,) նորա անունը ՚Բենոնի դրաւ. բայց նորա հայրը ՚Բենիամին կոչեց 19 նորան։ Եւ Ռաքէլը մեռաւ, եւ թաղուեցաւ Եփրաթայի ճանապարհին, որ 20 Բեթղեհէմն է։ Եւ Յակոբը նորա գերեզմանի վերայ մի արձան կանգնեցրեց, որ Ամենեւին այսօր Ռաքէլի գերեզմանի արձանն է։

ա Գծ. իբ. 19։
բ Գծ. իբ. 13։
գ Գծ. իե. 43։
դ Գծ. ժբ. 19։ Յեռ. իգ. 15։
ե Գծ. լ–ա. 19։ Յեռ. իգ. 2, 23։ ա. Թագ. է. 3։
զ Գծ. ժբ. 10։
է Գծ. իբ. 7, 21։ Սագ. ժե. 6։
ը Գծ. իբ. 20։ լա. 3։
թ Գծ. բ. 13։ Յեռ. գլ. իգ. 22։
ժ Յեռ. իգ. 26։ Դատ. բ. 6։
ի Նէ. ժե. 16։ իգ. 27։ բ Օր. ժա. 25։ Յեռ. բ. 9։ բ Սմ. ժգ. 14։
լ Գծ. իբ. 19։
խ Յեռ. Յագ. է. 4։
*Բեթէլի Աստուածը։
ծ Գծ. իբ. 13։

կ Գծ. իգ. 59։
†Մագի կաղնի։
հ Գծ. ժէ. 5։
ձ Գծ. լբ. 28։
ղ Գծ. ժէ. 1։ իբ. 3։ Նէ. գ. 3։
ճ Գծ. ժէ. 5, 6, 16։ իբ. 3։ իբ. 4։
մ Գծ. ժբ. 7։ ժգ. 15։ ժէ. 8։ իգ. 3, 4։ իբ. 13։
յ Գծ. ժէ. 22։
ն Գծ. իբ. 18։
շ Գծ. իբ. 19։
ո Գծ. է. 24։ ա Թագ. գ. 20։
‡Տես ծրեմբ։
||Այի ծրեմբ։
չ Գծ. իբ. 7։
պ Ղեւտ. ա. 2։ գ. 11։ Մէք. ե. 2։ Մատ. բ. 6։
ջ ա Թագ. ժ. 3։ բ. Թագ. ժբ. 18։

21 Եւ Իսրայէլը ճանաչեաց զ, եւ
իր վրանը բացաւ. *Միդդալ-Եդերի այն
22 կողմանը, եւ եղաւ երբոր Իսրայէլը բը-
նակուած էր այն երկրամաս, Ռուբէնը գը-
նաց եւ *իր հօր հարճ Բաղդայի հետ
պառկեց. եւ Իսրայէլը լսեց այս։
Եւ Յակոբի որդիքը տասներկու էին։
23 Լիայի որդիքը՝ Յակոբի անդրանիկը
Ռուբէն, Շմաւոն, Ղեւի, Յուդա, Իսա-
24 քար եւ Զաբուղոն։ Ռաքէլի որդիքը՝
25 Յովսէփ եւ Բենիամին։ Եւ Ռաքէլի
աղախին Բաղդայի որդիքը՝ Դան եւ
26 Նեփթաղիմ։ Եւ Լիայի աղախին Զել-
փայի որդիքը՝ Գադ եւ Ասեր։ Սորանք
են Յակոբի որդիքը, որ Միջագետքում
ծնունդ տուին նորա համար։
27 Եւ Յակոբը եկաւ իր հայր Իսահա-
կի մօտ Մամբրէ *Արբայի քաղաքը՝
այսինքն Քեբրոն, ուր որ Աբրահամը եւ
28 Իսահակը պանդխտութեամբ բնակուե-
ցան։ Եւ Իսահակի օրերը հարիւր ութ-
29 սուն տարի եղան։ Եւ Իսահակը ձերա-
ցած եւ օրերից կշտացած աւանդեց հո-
գին եւ մեռաւ, եւ *իր ժողովրդին
խառնուեցաւ. եւ *նորա որդիքը Ե-
սաւն ու Յակոբը թաղեցին նորան։

ԳԼ. Լ.Զ

Եսաւ սերունդը։

1 Եւ սորանք են Եսաւի այսինքն *Եդոմ
2 մի ծնունդները։ *Եսաւն իր կանայքը
Քանանի աղջիկներից առաւ, Քեռա-
ցի Եղոնի աղջիկ Ադդան, եւ Խեւա-
ցի Սեբեգէոնի աղջկայ Ահալի աղջիկ
3 *Ոդիբաման, եւ Իսմայէլի աղջիկ
4 *Նաբէօթի քոյր *Բասեմաթը։ Եւ Ադ-
դան ծնեց Եսաւի համար Եղիփազը,
5 Բասեմաթը ծնեց Ռագուէլը, եւ Ո-
ղիբաման ծնեց Յեուսը եւ Յեղղոմը
եւ Կորխը. սորանք են Եսաւի որդի-
քը, որ ծնունդ տուին իր համար Քանանի
երկրումը։
6 Եւ Եսաւն առաւ իր կանայքը եւ
աղերքը եւ աղջկերքը եւ իր տան բո-
լոր մարդիկը եւ իր հօտերն ու իր բո-
լոր անասուններըը եւ իր բոլոր առա-
ւածքը, որ Քանանի երկրումն առա-
ւաւ, եւ գնաց իր եղբայր Յակոբի ե-
րեսից մի երկիր։ *Որովհետեւ իրանց
առաւածքը չատ էին որ չէին կարող
մէկտեղ բնակուել. եւ երկիրը չէր կա-
րողանում տանել նորանց *պանդխտու-
թիւնը նորանց հօտերի պատճառով։
8 Եւ Եսաւ *Սէիր սարումը բնակուեց.
*Եսաւ Եդոմն է։
9 Եւ սորանք են Եդոմացիների հայր
Եսաւի ծնունդները Սէիր սարումը։
10 Եսաւի որդկանց անուններըը սորանք են՝
Եսաւի կնոջ Ադդայի որդին *Եղիփազ,
Եսաւի Բասեմաթի որդին Ռագուէլ։
11 Եւ Եղիփազի որդիքն էին՝ Թէման, Սե-
12 փոլ եւ Գոթամ եւ Կենէզ։ Եւ Թամ-
նան Եսաւի որդի Եղիփազի հարճն էր,
որ Եղիփազի համար *Ամազկը ծնեց։
Եսաւի կնոջ Ադդայի որդիքը սորանք
13 էին։ Եւ Ռագուէլի որդիքը սորանք
են. Նահաթ, Զարա, Սամմա, ու Մէ-
զա. սորանք էին Եսաւի կնոջ Բասե-
14 մաթի որդիքը։ Եւ Եսաւի կնոջ Սեբե-
գէոնի աղջկայ Անայի աղջիկ Ոդիբամայի
որդիքը սորանք են. եւ ծնեց Եսաւի
համար Յեուսը եւ Յեղղոմը եւ Կոր-
խը։
15 Սորանք են Եսաւի որդիների իշխան-
ները. Եսաւի անդրանիկ Եղիփազի որ-
16 դիներից՝ Թեմանի իշխան, Օմար իշ-
խան, Սեփով իշխան, Կենէզ իշխան,
Կորխ իշխան, Գոթամ իշխան, Ամա-
ղէկ իշխան։ Սորանք են Եղոմի եր-
կրումը Եղիփազի իշխանները. սորանք
17 Ադդայի որդիքն էին։ Եւ Եսաւի որ-
դի Ռագուէլի որդիքը սորանք են. Նա-
հաթ իշխան, Զարա իշխան, Սամմա
իշխան, Մէզա իշխան։ Սորանք են
Եղոմի երկրումը Ռագուէլի իշխանները.
սորանք Եսաւի կնոջ Բասեմաթի
18 որդիքն էին։ Եւ սորանք են Եսաւի
կնոջ Ոդիբամայի որդիքը. Յեուս իշ-
խան, Յեղղոմ իշխան, Կորխ իշխան.

---

*Հոմ. աշտարակ։ Միք. գ-
ձ։
–Գէ. խզ. 4։ – Մն. է. 1։
Յես բ Թագ. Ժգ. 22։ բ. 3։
– Գոր. է. 1։
– Գէ. խզ. 8—27։ Նէ. ա. 1–5։

Է Գէ. Ժգ. 18։ խգ. 3, 19։
– Յես. Ժգ. 15։ Ժէ. 13։
Ը Գէ. Ժէ. 15։ ԺԷ. 8։
9 Յես բ Թագ. Ժգ. 22։ բ. 3։
– Գոր. է. 1։
– Գէ. խզ. 8—27։ Նէ. ա. 1–5։

Բ Գէ. խգ. 31։
Գ Շմր. 23։
Ե Գէ. խբ. 9։
Զ — Մն. ա. 33։
Է Գէ. Ժգ. 6, 11։
Ը Գէ. Ժէ. 8։ իբ. 4։

Ը Ել Ցր. բ. 3։ Յես. խգ. 4։
Ղ Շմր. 1։
Ժ — Մն. ա. 35 եւ ընդ.
Ի Նկ. Ժէ. 8—16։ Թագ. խգ. 20։ – Թագ. Ժէ. 2, 3 եւ ընդ.

սորանք են եաւսի կնոջ Անայի աղջիկ
49 Ողիբամայի իշխանները։ Սորանք են
եաւսի այսինքն Եդոմի որդիները, եւ
սորանք են նորանց իշխանները։
20 Եւ այն երկրումը բնակուող Խոռեցի
ԷԼիբի որդիքը սորանք են. Ղոտան
21 եւ Սորաղ, եւ Սերեգան եւ Անա, եւ
Դիսան եւ Եսեր եւ Դիսան։ Սորանք են
Ելիբի որդիք Խոռեցիների իշխանները
22 Եդոմի երկրումը։ Եւ Ղոտանի որդիքն
էին Խոռ եւ Հեմամ, եւ Ղոտանի քոյրը
23 Թամնա։ Եւ Սորագի որդիքը սորանք
են. Գաղուսա, եւ Մանահաթ, եւ Ել-
24 բաղ, Սեփով եւ Օնամ։ Եւ Սերեգանի
որդիքը սորանք են. Այիա եւ Անա.
սա այն Անան է, որ իր հօր Սերեգա-
նի էշերն արածեցնելիս անապատումը
25 Ջերմուկներ գտաւ։ Եւ սորանք են Ա-
նայի որդիքը՝ Դիսան, եւ Անայի աղ-
26 Ջիկը Ողիբամա։ Եւ սորանք են Դի-
սանի որդիքը. Ամադան, եւ Եսբան,
27 եւ Ելիբրան եւ Քառան։ Սորանք են
Եսերի որդիքը. Բաղդան եւ Զաւուան
28 եւ Ական։ Սորանք են Դիսանի որդի-
29 քը՝ Հուս եւ Առան։ Սորանք են Խո-
ռեցիների իշխանները. Ղոտան իշխան,
Սորաղ իշխան, Սերեգան իշխան, Անա
30 իշխան, Դիսան իշխան, Եսեր իշխան,
Դիսան իշխան. սորանք են Խոռեցինե-
րի իշխանները Սէիրի երկրումը իրանց
իշխանութեանը ՖՖՖՖՖՖէրչ համեմատ։
31 Եւ Հսորանք են այն թագաւորները,
որ Եդոմի երկրումը թագաւորեցին,
Իսրայէլի որդկանց վերայ մի թագաւոր
32 թագաւորելուց առաջ։ Եւ Բէաղրի որ-
դին Բաղան թագաւորեց Եդոմմումը.
եւ նորա քաղաքի անունը Դէննաբա
33 էր։ Եւ Բաղան մեռաւ, եւ նորա փո-
խանակ թագաւորեց Բոսրացի Զարայի
34 որդի Յովաբը։ Եւ Յովաբը մեռաւ, եւ
նորա փոխանակ Թեմանացոց երկրից
35 Հուսամը թագաւորեց։ Եւ Հուսամը
մեռաւ, եւ նորա փոխանակ Բադադի
որդի Ադադը թագաւորեց, Մովաբի
դաշտումը Մադիանացիներին կոտորո-
ղը. եւ նորա քաղաքի անունը Աւիթ
36 էր։ Եւ Ադադը մեռաւ, եւ նորա փո-
խանակ Մասրեկացի Սամադան թա-
37 գաւորեց։ Եւ Սամադան մեռաւ, եւ
նորա փոխանակ Գետի մօտ լինող Ռո-
38 բովթից Սաւուղը թագաւորեց։ Եւ
Սաւուղը մեռաւ, եւ նորա փոխանակ
Աքբորի որդի Բաալհանանը թագաւո-
39 րեց։ Եւ Աքբորի որդի Բաալհանանը
մեռաւ, եւ նորա փոխանակ Ադադը
թագաւորեց. եւ նորա քաղաքի անու-
նը Փագով էր. եւ նորա կնոջ անունը
Մեհաբէել, որ Մէզաաբի աղջկայ
Մատրեթի աղջիկն էր։
40 Եւ սորանք են եաւսի հիշխանների
անունները իրանց տոհմերի եւ իրանց
տեղերի համեմատ իրանց անուններով.
Թամնա իշխան, Գաղուա իշխան, Ել-
41 թաթ իշխան, Ողիբամա իշխան, Էլա
42 իշխան, Փինոն իշխան, Կենէզ իշխան,
Թեման իշխան, Մարզար իշխան, Մա-
43 գեդիէլ իշխան, Իրամ իշխան։ Սորանք
են Եդոմի իշխանները իրանց բնակու-
թեանը համեմատ իրանց տոհմատոհմի
երկրումը. այս է եաւսը Եդոմացիների
հայրը։

ԳԼ. ԼԷ

Յովսէփ երազները։ Եղբայրները նորան ծախում են Եգիպտոս։ Յակոբի սուգը։

1 Եւ Յակոբն՝ իր հօր պանդխտացած
երկրումը՝ Քանանի երկրումը բնակուեց։
2 Սորանք են Յակոբի ծնունդները. Յով-
սէփը տասնեւեօթը տարեկան էր՝ իր
եղբայրների հետ հօտերը արածեցնում
էր, եւ պատանի էր իր հօր կանանց
Բաղդայի որդիների հետ եւ Զեղփայի
որդիների հետ. եւ Յովսէփը նորանց
չար լուրը բերում էր իրանց հօր մօտ։
3 Եւ Իսրայէլն իր բոլոր որդիներից աւե-
լի սիրում էր Յովսէփին, որովհետեւ նա
իր ծերութեան որդին էր. եւ թեւքե-
րով պատմուճան շինեց նորա համար։
4 Եւ նորա եղբայրները տեսան, որ ի-
րանց հայրը սիրում էր նորան իր բո-
լոր եղբայրներից աւելի, էատեցին նո-
րան, եւ խաղաղութեամբ չէին կարո-
ղանում խօսել նորա հետ։
5 Եւ Յովսէփը մի երազ տեսաւ, եւ

ԷԳԼ. ԺԹ. 6, ԻՕ, Ի. 12, 22։ | ՅՄՆ. Ա. 50։
ԽՄՆ. Ա. 38։ | ՀՄՆ. Ա. 51։
ԾՄՆ. Ա. 43—54։

ՌԳԼ. ԺԼ. 8։ ԽԳ. 41, ԽԲ. 41։ | ՖՄԹ. Ի. 23, 24։
ՂԳ. 7։ ՆԲԲ. ԺԱ. 9։ | ՏԳԼ. ԽԳ. 20, 21, 28։
ՔԳԼ. Լ. 20։ | ՒԳԼ. ԽԼ. 41. ԽԲ. 23։

իր եղբայրներին պատմեց. եւ Նոթանը
6 աւելի առեցին Նոթան։ Եւ ասեց Նո-
թանց. Խնդրեմ, ականջ դրէք այս իմ
7 տեսած երազը. Ահա մենք դաշտու-
մը արաներ էինք կապում, եւ ահա իմ
արան վեր կացաւ եւ ուղիղ կանգնեց. եւ
ահա ձեր արաները Նոթա չուրջը կանգ-
նեցին ու իմ արային երկրպագութիւն
8 արին։ Եւ Նոթա եղբայրները ասեցին
Նոթան. Իրա՞ւ մեր վերայ թագաւորե-
լու ես, կամ իրա՞ւ մեր վերայ տիրելո՞ւ
ես. եւ Նոթա երազների եւ խօսքերի
9 համար աւելի առեցին Նոթան։ Եւ մի
ուրիշ երազ էլ տեսաւ, եւ իր եղբայր-
ներին պատմեց Նոթան եւ ասեց. Ահա մի երազ էլ տեսայ, եւ ահա
արեգակը եւ լուսինը եւ տասնեւմէկ
աստղեր ինձ երկրպագութիւն էին ա-
10 նում։ Եւ իր հօր ու իր եղբայրներին
պատմեց. եւ իր հայրը յանդիմանեց
Նոթան, եւ ասեց Նոթան. Այս ինչ ե-
րազ է որ տեսել ես. միթէ ես եւ քո
մայրը եւ Էքո եղբայրները իրաւ գա-
լու ենք որ մինչեւ գետինը քեզ խո-
11 նարհութիւն անենք։ Եւ Հեղբայրները
նախանձեցին Նոթա վերայ. բայց հայ-
րը հպահեց այս խօսքը։

12 Եւ Նոթա եղբայրները գնացին իրանց
հօր հօտերը Սիւքեմումն արածեցնելու։
13 Եւ Իսրաէլն ասեց Յովսէփին. Ահա քո
եղբայրները Սիւքեմումը արածե-
ցնում են. ակ քեզ Նոթանց մօտ ու-
14 ղարկեմ. եւ նա ասեց. Ահա ես։ Եւ
նա ասեց Նոթան. Գնա տես, քո եղբայր-
ները հաւո՞ղ են, եւ հօտերը ո՞ղջ են,
եւ ինձ համար լուր բեր։ Եւ Նոթան
ուղարկեց Խեբերոնի հովիտից. եւ նա
15 էլ Սիւքեմ եկաւ։ Եւ մի մարդ գտաւ
Նոթան, որ դաշտում թափառում էր.
եւ այն մարդը հարցրեց Նոթան ասելով.
16 Ինչ ես պտրտում։ Եւ նա ասեց. Իմ
եղբայրներին եմ պտրտում. խնդրեմ ա-
սիր ինձ, Նոթանք ո՞րտեղ են արածե-
17 ցնում։ Եւ այն մարդն ասեց. Այստե-
ղից չուեցին. որովհետեւ լսեցի որ ա-
սում էին Դոթանք գնանք։ Եւ Յով-
սէփն իր եղբայրների ետեւից գնաց եւ
18 Նոթանց Դոթայիմի մէջ գտաւ։ Եւ երբ-
որ Նոթան հեռուանց տեսան, դեռ ին-
քը Նոթանց չմօտեցած, նզաւաճանու-
19 թիւն արին Նոթան սպանելու։ Եւ ի-
րար ասացին. Ահա այն երազ տեսնո-
20 ղը գալիս է. Եւ հիմա եկէք սպանենք
Նոթան, եւ գետերի մէկի մէջ գցենք
Նոթան. եւ ասենք՝ Թէ մի չար գազան
կերել է Նոթան. եւ տեսնենք Նոթա ե-
21 րազները ինչ կ՚լինին։ Եւ Հռուբէնը
լսեց եւ Նոթանց ձեռքից ազատեց Նո-
22 թան, ասելով. Չսպանենք Նոթան։ Եւ
Հռուբէնն ասեց Նոթանց. Արիւն մի
թափիք. Նոթան այս գետը գցեցէք որ
այս անապատումն է, եւ Նոթան ձեռք մի
զարկէք. որպէս զի ազատէր Նոթան
Նոթանց ձեռքից, որ իր հօր դարձնէր
23 Եւ եղաւ հէնց որ Յովսէփն իր եղ-
բայրների մօտ եկաւ, մերկացրին Յով-
սէփին իր պատմուճանից, այսինքն
իր վերայի թանկագին պատմուճանից,
24 Եւ առին Նոթան եւ գետը գցեցին. եւ
գետը դատարկ էր, ջուր չկար։
25 Եւ նստեցին հաց ուտելու. եւ իրանց
աչքերը բարձրացրին եւ տեսան, եւ
ահա Իսմայէլացիների մէկ կարաւա-
նը գալիս էր Գաղաադից, եւ իրանց
ուղտերը հնամիներով եւ բալասանով
եւ զմուռսով բեռնած գնում էին, որ
26 տանին ցած Եգիպտոս։ Եւ Յուդան
ասեց իր եղբայրներին. Ինչ օգուտ՝
եթէ մեր եղբօրը սպանենք, եւ Նոթա
27 արիւնը ծածկենք. Եկէք Իսմայէլացի-
ներին ծախենք Նոթան, եւ չմեր ձեռ-
քը Նոթան չդպչի. որովհետեւ նա չմեր
եղբայրը՝ չմեր մարմինն է. եւ Նոթա
28 եղբայրները լսեցին։ Եւ Միդիանացի
վաճառականները անցնում էին. եւ
Յովսէփին գուբից քաշեցին ու գուբ
հանեցին, եւ Իսմայէլացիներին ծա-
խեցին Յովսէփին Եգիպտոս արծաթի. Նո-
թանք էլ Յովսէփին տարին Եգիպտոս։
29 Եւ Հռուբէնը գարձաւ դէպի գուբը, եւ

ա Գէն. խբ. 6, 9։
բ Գէն. խգ. 26. խդ. 14։
գ Տես գէ. խգ. 29։
դ Գէն. լե. 29։
ե Գոթ. է. 9։
զ Դատ. է. 28։ Ղեւի. բ. 19, 51։

է Գէն. լթ. 6։
ը Գէն. լե. 27։
թ Գ Թագ. գ. 13։
ժ ա Թագ. ղթ. 1։ Մագ. լա. 13։ լե. 12, 32։ ղդ. 21։ Մաա. իե. 1։ Մարկ. ժգ. 1։ Յով. ժա. 53։ Գոթ. իգ. 12,

ի Գէն. իթ. 1։
ժա Գէն. իգ. 11։
ժբ Ելես. ը. 22. իգ. 11։ Եզեկ. իե. 17։
ժգ Թագ. ժը. 17։
ժդ Գէն. խը. 21։

ժե Գէն. իթ. 14։
ժզ Գէն. իե. 2։ Գաա. գ. 3։
ժէ Գէն. իե. 4։ Մագ. ես. 17։ Գոթ. է. 9։
ժը Տես Մաա. իե. 9։

ահա Յովսէփ դուրսմ չէր. եւ ՚իր
30 հանդերձները պատառեց, եւ գթաց
իր եղբայրներին եւ ասեց. Տղան չ'կայ,
եւ ես ո՞ւր գնամ։
31 Եւ առին Յովսէփի պատմուճանը,
եւ այծերից մի նոխազ մորթեցին, եւ
պատմուճանը արիւնի մէջ թաթախե-
32 ցին։ Եւ ուղարկեցին թե՛ւերով պատ-
մուճանը եւ բերին իրանց հօր մօտ,
եւ ասեցին. Սա գտել ենք, հիմա ճա-
նաչիր թէ սա քո որդու պատմուճանն
33 է, թէ ոչ։ Եւ նա ճանաչեց նորան,
եւ ասեց. Իմ որդու պատմուճանն է,
մի չար գազան կերել է նորան. Յով-
34 սէփն անպատճառ գիշատուել է։ Եւ
Յակոբը ՚պատռեց իր հանդերձները,
եւ քուրձ հագաւ իր մէջքի վերայ եւ
իր որդու համար չատ օրեր սուգ արաւ։
35 Եւ նորա բոլոր որդիները եւ նորա բո-
լոր աղջիկները վեր կացան ՚նորան
մխիթարելու, բայց նա մերժում էր
մխիթարուիլը, եւ ասեց. Վէտ առգով
կ'իջնեմ գերեզմանը իմ որդու մօտ։
Եւ նորա հայրը լացաւ նորա համար։
36 Եւ ՚Միդիանացիները ծախեցին նորան
Եգիպտոսում Փարաւօնի նեռքինի՝ Զե-
ւատիրէս գահճապետին։

ԳԼ. ԼՐ

Յուդայի որդիքը. Ովնան մեղքը. Յուդայի ապաշխա-
րութիւնը.

1 Եւ եղաւ որ այն ժամանակ Յուդան
իր եղբայրների մօտից իջաւ եւ ՚գնաց
մի Ոդոդոմացի մարդի մօտ, անունը
2 Իրաս։ Եւ Յուդան ՚Շաւա անունով
մի Քանանացու աղջկանը տեսաւ եւ
առաւ նորան եւ մտաւ նորա մօտ։
3 Եւ նա յղացաւ եւ մի որդի ծնեց եւ նորա
4 անունը ՚Էր դրաւ։ Եւ դարձեալ յղա-
ցաւ եւ որդի ծնեց, եւ նորա անունը
5 ՚Ովնան դրաւ։ Եւ դարձեալ մի որդի
ծնեց, եւ նորա անունը ՚Սելօմ դրաւ.
եւ Յուդան գիղիրումն էր նորան ծնելիս։
6 Եւ Յուդան իր առաջինի տղայ Էրի
համար կին առաւ, անունը Թամար։
7 Եւ ՚Յուդայի առաջինի Էրը չար էր
Եհովայի առաջին. եւ ՚Եհովան սպանեց
8 նորան։ Եւ Յուդան ասեց Ովնանին.
Մտիր հարս եղբօր կնոջ մօտ եւ ապ-
րուխիան պարտքը կատարիր նորա հա-
մար, եւ քո եղբօր համար սերունդ
9 հանիր։ Եւ Ովնան գիտաց, որ սերուն-
դը հիրանը չի լինելու. Նորա համար
երբոր իր եղբօր կնոջ մօտ էր մտնում,
՚երկիր գետինն էր թափում, որ իր եղ-
10 բօր սերունդ չ'տայ։ Եւ այս բանը որ
նա արաւ, չար երեւեցաւ Եհովայի առա-
11 ջին, եւ նա ՚նորան էլ սպանեց։ Եւ Յու-
դան իր հարս Թամարին ասեց. Էմր-
բեւայրի նստիր քո հօր տանը մինչեւ
որ իմ Սելօմ որդին մեծանայ. որովհե-
տեւ ասեց. Մի գուցէ նա էլ իր եղբայր-
ների պէս մեռնի. եւ Թամարը գնաց
ու Էրի հօր տանը նստեց։
12 Եւ չատ օրերից յետոյ մեռաւ Շա-
ւայի աղջիկը՝ Յուդայի կինը. եւ Յու-
դան մխիթարուել էր, եւ գնաց Թամ-
նա իր հօտերը ասրակաւոր անողների
մօտ Թիմնա եւ իր բարեկամը Ոդոդոմա-
13 ցի Իրասը։ Եւ պատմեցին Թամարին
ասելով. Ահա քո սկեսայրը հղէպի
Թիմնա է գնում իր ոչխարները
14 ասրակաւոր անելու։ Նա էլ իր սրբու-
այրութեան հանդերձները հանեց իր
վերայից եւ քողով ծածկուեցաւ եւ
փաթաթուեցաւ, եւ Թիմնայի ճանա-
պարհումը եղող Ենայիմի մուտքում
նստեց. որովհետեւ տեսաւ որ Սելօմը
մեծացել էր, բայց իրան նորա համար
15 կին չ'տուին։ Եւ Յուդան տեսաւ նո-
րան եւ բոզ կարծեց, որովհետեւ երեսը
16 ծածկել էր։ Եւ ճանապարհին դէպի
նորան գնաց եւ ասեց. Խնդրեմ,
թոյլ քեզ մօտ մտնեմ. որովհետեւ
չ'գիտէր թէ նա իր հարսն էր։ Եւ նա
ասեց. Ինչ կ'տաս ինձ որ ինձ մօտ
17 մտնես։ Նա էլ ասեց. Ես մի այծի
ուլ կ'ուղարկեմ հօտերիցը. եւ նա ա-
սեց. Արդեօք գրաւ կ'տաս մինչեւ ու-
18 ղարկէդ։ Եւ Յուդան ասեց. Ինչ գրաւ

ՅԾած. ա. 20։
Է Գէն. խգ. 28։
ՈՐ Թագ. գ. 31։
ՈՐ Թագ. ԺԲ. 17։
Է Գէն. խր. 38, խգ. 29, 31։
ՈՒՂ. ՁԹ. 1։

—

ՈՀմր. 16։ Գէ. ԺԹ. 3։
Քա ՄՆ. բ. 3—5։
Է Գէն. ղգ. 2։
ՐԳէն. խգ. 12։ Թաս. խգ. 19։
Է Գէն. խգ. 12։ Թաս. խգ. 19։
Ղ Գէն. խգ. 12։ Թաս. խգ. 20։

Է Գէն. խա. 21։
ՇԳէն. խգ. 12։ Թաս. խգ. 19։
Ռա ՍՆ. բ. 3։
Է Թագ. Ժգ. 38։
Է Օբ. ԼԻ. 5։ Մաս. խբ. 24։
Է Օբ. ԼԻ. 6։
ՈՂէն. խգ. 12։ Թաս. խգ. 19։

ՏՀաս. ա. 13։
Է Գէն. իբ. 13։
Է Թագ. Ժգ. 38։
Հ Ցնծ. ԺԸ. 10, 57։ Դաս. Ժգ. 1։
Է Նէ. Ժգ. 33։

ատամ քեզ. եւ նա ասաց. Քո կնիքը եւ ժապաւէնը եւ գաւազանը. նա էլ առաւ նորան. եւ մտաւ նորա մօտ,
19 եւ Թ՚մարը յղի մնաց նորանից։ Եւ վեր կացաւ գնաց, եւ իր վերայից քողը հանեց, եւ իր որբեւայրութեան հան-
20 դերձները հագաւ. Եւ Յուդան այծի ուլն ուղարկեց իր բարեկամ Ադողոմացու ձեռքով, որ այն կնոջ ձեռքից գրաւն առնէ. բայց նա չ՚գտաւ նորան։
21 եւ այն տեղի մարդկանցից հարցրեց ասելով. Ո՞ւր է այն բոզը որ Ենայիմում ճանապարհի վերայ էր. եւ նորանք ասացին. Այստեղ բոզ չ՚կար։
22 Եւ նա դարձաւ Յուդայի մօտ եւ ասեց. Չ՚գտայ նորան, եւ այն տեղի մարդիկն էլ ասացին՝ թէ Այստեղ բոզ չ՚կար։
23 Եւ Յուդան ասեց. Թող իրան լինի, միայն թէ խայտառակ չլինինք. ահա ես այս ուլը ուղարկեցի, եւ դու չ՚գտար նորան։
24 Եւ եղաւ որ երեք ամսից յետոյ Յուդային պատմուեցաւ՝ ասելով. Քո հարս Թամարը շռայլութիւն է արել, նաեւ ահա պոռնկութիւնից յղի է. այն ժամանակ Յուդան ասեց. Հանեցէք նորան, եւ թող այրուի։
25 Երբոր նորան դուրս էին հանում, նա ղրկեց իր սկեսրայրին ուղարկեց ասելով. Ես այս բաներից յղի եմ. Նաեւ ասեց. Խնդրեմ՝ ճանաչիր թէ որի՞նն է այս կնիքը եւ ժապաւէնը եւ գա-
26 ւազանը։ Եւ Յուդան ճանաչեց եւ ասեց. Նա ինձանից արդար է. որովհետեւ նորան իմ որդի Սելոմին չտուի. եւ այլ եւս չ՚գիտաց նորան։
27 Եւ եղաւ որ նորա ծնելու ժամանակը՝ ահա նորա արգանդումը երկու-
28 րիսակ էին։ Եւ եղաւ որ ծնելիս, ձեռը ձեռքը մեկնեց. եւ մանկաբարձն առաւ եւ նորա ձեռքի վերայ կարմիր դերձան կապեց ասելով. Առաջ այս
29 դուրս եկաւ։ Եւ նա հէնց որ իր ձեռքը նա քաշեց, ահա նորա եղբայրը դուրս եկաւ. եւ [Հե]-[բ]ր[ն] ասեց. Ինչո՞ւ պատառեցիր ցանկը. պատառումը քեզ
30 վերայ. նորա համար նորա անունը Փարէս դրուեցաւ։ Եւ յետոյ ձեռքին կարմիր դերձան ունեցող եղբայրը դուրս եկաւ, եւ նորա անունը Զարա դրուեցաւ։

Գ[Լ]. ԼԹ

Յովսէփը ծառայում է Պետափրէսի տանը. նորա անմեղութիւնը եւ բանտարկութիւնը։

1 Եւ Յովսէփին իջեցրին Եգիպտոս. եւ Փարաւոնի ներքինի՝ Եգիպտացի Պետափրէս գահճապետը Իսմայէլացիների ձեռքից, որ նորան իջեցրել էին իջեցրել։ Եւ
2 Եհովան Յովսէփի հետ էր, եւ նա յաջողակ մարդ էր. եւ իր եգիպտացի
3 տիրոջ տանն էր։ Եւ նորա տէրը տեսաւ որ Եհովան նորա հետ էր, եւ թէ ինչ որ անում էր, Եհովան յաջողում
4 էր նորա ձեռքով։ Եւ Յովսէփը շնորհք գտաւ նորա առաջին, եւ ծառայում էր նորան, եւ նա իր տան վերայ վերակացու արաւ նորան, եւ իր բոլոր ունեցածը նորա ձեռքը յանձնեց։
5 Եւ եղաւ որ նորան իր տան եւ իր բոլոր ունեցածի վերայ վերակացու արած ժամանակից յետոյ, Եհովան եգիպտացու տունը օրհնեց Յովսէփի պատճառով. եւ Եհովայի օրհնութիւնը լինում էր թէ տանը եւ թէ դաշտում նորա
6 բոլոր ունեցածի վերայ։ Եւ նա իր բոլոր ունեցածը Յովսէփի ձեռքին թողեց. եւ նորա մօտ եղած մէկ բանից տեղեկութիւն չունէր բացի իր կերած հացիցը։ Եւ Յովսէփը հզեղցիկ էր դէմքով եւ գեղեցիկ տեսքով։
7 Եւ եղաւ այս բաներից յետոյ որ նորա տիրոջ կինը աչք բարձրացրեց Յովսէփի վերայ, եւ ասեց. Պառկիր
8 ինձ հետ։ Բայց նա մերժեց, եւ իր տիրոջ կնոջն ասեց. Ահա իմ տէրը ինչ որ տանը մէջ ինձ մօտ կայ չ՚գիտէ. եւ իր բոլոր ունեցածն իմ ձեռքն է
9 յանձնել։ Այս տան մէջ ինձանից մեծը չ՚կայ. եւ ինձանից ոչ բան չարգիլեց բացի քեզանից, քանի որում դու նորա

ա Գծաս. ԻԲ. 2։
բ Ելս Ղեւ. իս. 9։ բ Օր. իր. 21։
գ Գծ. լե. 32։
դ Գծ. լե. 33։
ե Նա Թագ. իգ. 18։
զ Ելմ. 14։
է Ծոր. իգ. 31, 32։
ը Գաւառաւանձն Գծ. իգ. 12։ Թաս. իգ. 20։ ա Պետ. բ. 4։ Մատ. ա. 3։
թ Գծ. լե. 36։
ժ Գծ. լե. 28։
ի Գծ. իս. 22։ իգ. 24, 28։ իր. 13։ ա Թագ. Իգ. 18։ Իբ. 14, 28։ Գաղ. ե. 9։
լ Ծագ. ա. 3։
խ Գծ. իգ. 2։
ծ Գծ. լ. 27։
կ Ելս ա Թագ. Իգ. 12։

կինն ես. Հաբեմն ես ինչպէս գործեմ այս մեծ չարութիւնս, եւ Աստուծոյ
10 դէմ մեղանչեմ։ Եւ եղաւ քանի որ նա օրէցօր Յովսէփին ասում էր, բայց նա չէր լսում նորան, որ նորա հետ պառ-
11 կի կամ նորա հետ լինի։ Եւ եղաւ որ նա մի օր իր գործը կատարելու համար տուն եկաւ. եւ այնտեղ տան մէջ տան
12 մարդկիններից մէկը չկար. Եւ Ֆէ-ղիքը բռնեց նորա հանդերձին ասելով, Պառկիր ինձ հետ. եւ նա իր հանդերձը թողեց նորա ձեռքին եւ փախաւ
13 դուրս գնաց։ Եւ եղաւ երբոր տեսաւ որ նա իր հանդերձը նորա ձեռքին թողեց,
14 եւ դուրս փախաւ, Իր տան մարդկանց կանչեց եւ պատմեց նորանց ասելով. Տեսէք, մեզ համար մի Եբրայեցի բերաւ մեզ խայտառակ անելու համար. նա ինձ մօտ եկաւ, որ ինձ հետ պառկի, ու ես բարձր ձայնով աղա-
15 ղակեցի։ Եւ եղաւ երբոր լսեց թէ ես իմ ձայնը բարձրացրի եւ աղաղակեցի, իր հանդերձը ինձ մօտ թողեց եւ փախաւ
16 ու դուրս գնաց։ Եւ կինը նորա հանդերձը իր մօտը պահեց, մինչեւ որ նո-
17 րա տէրը տուն եկաւ։ Եւ խօսեց նորա հետ այս խօսքերի պէս ասելով, Ինձ մօտ եկաւ այն Եբրայեցի ծառան, որ դու մեզ համար բերիր, որ ինձ
18 խայտառակ անի։ Եւ եղաւ երբոր իմ ձայնը բարձրացրի եւ աղաղակեցի, իր հանդերձը ինձ մօտ թողեց եւ դուրս փախաւ։

19 Եւ եղաւ երբոր նորա տէրը լսեց իր կնոջ խօսքերը, որ պատմեց իրան ասելով, Ըստ ծառան ինձ այսպիսի բաներ արաւ, նորա բարկութիւնը բորբոք-
20 ուեց։ Եւ Յովսէփի տէրը առաւ նորան եւ բանտը դրաւ՝ այն տեղը ուր որ թագաւորի բանտարկեալները կապուած
21 էին. եւ նա այնտեղ բանտումն էր։ Բայց Եհովան Յովսէփի հետ էր, եւ ողորմութիւն ցոյց տուաւ նորան, եւ բանտապետի առաջին չնորհք գտնել տուաւ
22 նորան։ Եւ բանտապետը Յովսէփի ձեռքը յանձնեց բանտումը եղած բոլոր բանտարկեալներին. եւ ամէն ինչ որ այնտեղ անում էին, անողը նա էր։
23 Բանտապետը նորա ձեռքին եղած ոչ մէկ բանին չէր նայում. որովհետեւ Եհովան նորա հետ էր. եւ նորա ամէն արածները Եհովան յաջողում էր։

ԳԼ. Խ

Յովսէփը բանտումը երկու երազ է մեկնում.

1 Եւ եղաւ որ այս բաներից յետոյ Եգիպտոսի թագաւորի մատառակը եւ հացադործը իրանց տիրոջ Եգիպտոսի
2 թագաւորի դէմ յանցանք գործեցին։ Եւ Փարաւօնը բարկացաւ իր երկու ներքինիների՝ այսինքն մատառակա-
3 պետի եւ հացադործապետի վերայ. Եւ Տնորանց գահճապետի տան բանտի մէջ բանտարկեց, ուր որ Յովսէփը բան-
4 տարկուած էր։ Եւ գահճապետը Յովսէփին վերակացու նշանակեց նորանց համար, եւ նա ծառայում էր նորանց. եւ նորանք մի առ ժամանակ մնացին բանտումը։

5 Եւ երկուսն էլ երազ տեսան՝ ամէն մէկն իր երազը մէկ գիշեր՝ ամէն մէկն իր երազի նշանակութեամբը՝ Եգիպտոսի թագաւորի մատառակը եւ հացադործը, որոնք բանտումը կապուած էին,
6 Եւ Յովսէփն առաւօտեան նորանց մօտ եկաւ, եւ տեսաւ նորանց, որ տրտմած
7 էին։ Եւ հարցրեց Փարաւօնի ներքինիներին, որ իր տիրոջ տանը իր հետ բանտարկուած էին ասելով, Ինչո՞ւ համար ձեր երեսները այսօր տխուր են։
8 Եւ նորանք ասացին նորան. Երազ ենք տեսել, եւ նորան մեկնող չկայ։ Եւ Յովսէփն ասեց նորանց. Աստուծոյն են մեկնութիւնները. խնդրեմ, պատմեցէք ինձ։
9 Եւ մատառակապետը պատմեց իր երազը Յովսէփին եւ ասեց նորան. Երազումս տեսայ, որ առջեւս մի որթ
10 կար. Եւ այն որթի վերայ երեք ուռ կային, եւ հէնց որ բողբոջեց ծաղիկ տուաւ, եւ նորա ողկոյզները խաղող

ը Ծն. գ. 39, 33։ Թագ. ի. 6։ Ել. ի. 14։ Դն. գ. 2։ ը Թագ. ժբ. 13։ Սաղ. ծա. 4։

թ Սաղ. ճե. 18։ Հեսթ. ը. 19։ ի Ել. գ. 21։ ժա. 3։ ժբ. 36։ Սաղ. էգ. 46։ Ած. ժգ. 7։ Դան. ա. 9։ Գոր. ֆ. 9, 10։

լ Գն. խ. 3, 4։ — Հեմ. ա. 11։ Թագ. ի. 20, 23։

ի Հեմ. բ. 2։ Գն. խա. 15։ Ելս գլ. խա. 15։ Դան. բ. 11, 28, 47։

41 հացցրին. եւ Փարաւօնի բաժակը իմ
ձեռքին էր. եւ խաղողներն առի, եւ
Փարաւօնի բաժակի մէջ ճմլեցի, եւ
42 բաւաքը Փարաւօնի ձեռքը տուի։ Եւ
Յովսէփ ըսաւ ցանոնք. Ըսա է դրա
մեկնութիւնը. երեք ուր Երեք օր է.
43 երեք օրից յետոյ Փարաւօնը քո գլու-
խը կը բարձրացնէ, եւ քեզ դարձեալ
քո պաշտօնի վերայ կ'դնէ. եւ Փարա-
ւօնի բաժակը նորա ձեռքը կ'տայ
այն առաջի սովորութեան պէս, երբոր
44 նորա մատուռակն էր։ Բայց ինձ
միտդ բեր, երբ որ քեզ բարիք կ'լի-
նի, եւ խնդրեմ ինձ բարեբարութիւն
արա, եւ Էինձ յիշիր Փարաւօնի առաջին
45 եւ ինձ հանիր այս տունիցը. Որովհետեւ
իրաւ գողացուեցայ Եբրայեցիների եր-
կրիցը. եւ Բայտեղ էլ մի բան չեմ
արել որ ինձ այս գուբը նետեն։
46 Եւ հացագործապետը տեսաւ որ յաւ
մեկնեց, ասեց Յովսէփին. Ես էլ ե-
բազում տեսայ, որ գլխիս վերայ ե-
47 րեք նաշիի սակաւ ունէի. Եւ ամե-
նի վերայի սակաւի մէջ կար Փարաւ-
օնի ամէն կերակուրներիցը, որ հա-
ցագործը չինում է, եւ Թռչունները
ուտում էին նորանց գլխիս վերայի սա-
48 կաւիցը։ Եւ Յովսէփը պատասխանեց,
եւ ասեց. Սա է դրա մեկնութիւնը.
49 երեք սակաւը երեք օր է. Երեք օրից
յետոյ Փարաւօնը քո վերայից վեր կ'առ-
նէ քո գլուխը, եւ քեզ մի ծառից կը
կախէ. եւ Թռչունները քո վերայից
կ'ուտեն քո մարմինը։
20 Եւ եղաւ երրորդ օրը, որ Փարաւօնի
ծննդեան օրն էր, եւ իր բոլոր ծա-
ռաներին համար Խնջոյք արաւ. եւ իր
ծառաների մէջ մատուռակապետի եւ
հացագործապետի Գլուխները վեր հա-
21 նեց։ Եւ զարձրեց մատուռակապետին
իր պաշտօնին, եւ Տնա բաժակը Փա-
22 րաւօնի ձեռքը տուաւ։ Բայց հացագոր-
ծապետին կախել տուաւ, ինչպէս Յով-
23 սէփը մեկնել էր նորանց։ Բայց մատ-
ռուակապետը չյիշեց Յովսէփին, եւ
մոռացաւ նորան։

ԳԼ. ԺԱ

*Փարաւօնի երազները Յովսէփը մեկնում է, բարեբա-
նում է և Եգիպտոսի համար հոգս անում։*

1 Եւ եղաւ երկու տարուց յետոյ Փա-
րաւօնը երազ տեսաւ, եւ ահա կանգ-
2 նել էր գետի եզերքին։ Եւ ահա գե-
տիցը գեղեցիկ տեսքով եւ պարարտ
մարմնով եօթը երինջներ ելան եւ ա-
3 րածում էին պատուների մէջ։ Եւ ահա
նորանց ետեւից ուրիշ եօթը երինջներ
ելան գետիցը՝ զազիր տեսքով եւ վատ
մարմնով, եւ կանգնեցին այն երինջ-
4 ների մօտ գետի եզերքում։ Եւ զա-
զիր տեսքով եւ վատ մարմնով երինջ-
ները կերան այն եօթը գեղեցիկ տես-
քով ու պարարտ երինջներին։ Եւ Փա-
5 րաւօնը զարթնեց։ Եւ քնեց, եւ երկ-
րորդ անգամ երազ տեսաւ, եւ ահա
մէկ փունջի վերայ եօթը պարարտ եւ
6 յաւ հասկեր էին դուրս գալիս։ Եւ ա-
հա նորանց ետեւից եօթը վատ եւ
խորշակահար հասկեր էին բուսնում.
7 Եւ այն վատ հասկերը կուլ տուին
այն եօթը պարարտ եւ լիքը հասկերին։
Եւ Փարաւօնը զարթնեց, եւ ահա ե-
8 րազ էր։ Եւ եղաւ որ առաւօտեան Նորա
հոգին խռովուեցաւ, եւ նա կանչել տուաւ
եգիպտոսի Բոլոր մոգերին, եւ նորա
Բոլոր իմաստուններին. եւ Փարաւօնը
պատմեց նորանց իր երազները, բայց
մէկը չկար, որ մեկնէր նորանց Փա-
րաւօնի համար։
9 Եւ մատուռակապետը խօսեց Փա-
րաւօնի հետ ասելով. Ես այսօր յիշում
10 եմ իմ յանցանքները։ Փարաւօնը Բար-
կացաւ իր ծառաների վերայ, եւ Ինձ
դահճապետի տան բանտը դրաւ՝ ինձ
11 եւ հացագործապետին։ Եւ Մես ու նա
մէկ գիշեր երազ տեսանք. մեզանից
ամէն մէկը իր երազի նշանակութեան
12 պէս երազ տեսանք։ Եւ այնտեղ մեզ
հետ մի Եբրայեցի պատանի կար՝ Նդահ-
ճապետի ծառան, եւ մենք պատմե-
ցինք նորան, եւ Ըստ մեկնեց մեզ մեր
երազները. ամէն մէկին իր երազի պէս

ՀՂ. խա. 12, 25։ Դատ. է. 13, 14։ Դան. բ. 36։ գ. 19։ ՆՂ. խա. 26։ ԷՂակ. իգ. 12։ ՖՂ. լՔ. 20։ ՀՄատ. ժգ. 6։ ՀՄար. գ. 21։ ՀՀեր. 13, 19։ ԻՆեհեմ. բ. 1։ ՀՄաղ. լա. 12։ Յազ. Ք. 15։ Ամվ. գ. 6։

—Դատ. բ. 1. գ. 5, 19։ ՔՆել. է. 11, 22։ Ես. ԼՔ. 11։ Դան. ա. 20. բ. 2. գ. 7։ ՀՄատ. բ. 1։ ՏՂՀ. խ. 2, 3։ ԻՂ. լՔ. 20։ ՀՂ. խ. 5։ ԻՂ. լԲ. 36։ ՀՂ. խ. 12 եւլն.

43 մեկնեց ։ եւ ինչպէս որ նա մեկնեց , այնպէս եղաւ . ինձ իմ պաշտօնիս դարձրեց , եւ նորան կախեց ։
44 Եւ Փարաւօնը ՚ի՛ւր ուղարկեց եւ կանչեց Յովսէփին , եւ նոյնպէս բանտից ՚ի՛ւր հանեցին նորան , եւ նա ածիլուեցաւ եւ իր հանդերձները փոխեց , եւ եկաւ
45 Փարաւօնի մօտ ։ եւ Փարաւօնը ասեց Յովսէփին . Երազ տեսայ , եւ մեկը չ՚կայ որ մեկնէ նորան . եւ ես քեզ համար լսեցի որ ասում են . երազ կա-
46 լսում եւ մեկնում ։ եւ Յովսէփը պատասխանեց Փարաւօնին եւ ասեց . Ոչ ես . Աստուած կ՚տայ խաղաղութեան պատասխան Փարաւօնին ։
47 եւ Փարաւօնն ասեց Յովսէփին . Երազումս ահա գետի եզերքում
48 կանգնել էի . եւ ահա գետից եօթ եղբիւրներ ելան պարարտ եւ գեղեցիկ տեսքով , եւ պրաւոնների մէջ արածում
49 էին ։ եւ ահա նորանց ետեւից ուրիշ եօթը երիւրներ ելան նիհար ու չատ զազիր տեսքով եւ փոխ մարմնով , որ նորանց պէս զազիր չեմ տեսել Եգիպ-
50 տոսի բոլոր երկրում ։ եւ այն փոխ եւ զազիր երիւրները կերան առաջի
51 եօթը պարարտ երիւրներին ։ եւ նորանց փորը գնացին , եւ չէր գիտացվում , թէ նորանք նորանց փորն են գնացել . այլ նորանց տեսքը զազիր էր ինչպէս ա-
52 ռաջ ։ Յետոյ զարթնեցի ։ եւ երազումս տեսայ , եւ ահա մէկ փունջի վերայ եօթը լիքը եւ լաւ հասկեր էին դուրս գալիս .
53 եւ ահա նորանց ետեւից եօթը չոր , նիհար խոշտակահար հասկեր էին բուս-
54 նում . եւ նիհար հասկերը կուլ տուին այն եօթը լաւ հասկերին ։ եւ ես նպատեցի մոգերին , բայց մեկը չ՚կայ որ ինձ մեկնէ ։
55 եւ Յովսէփն ասեց Փարաւօնին . Փարաւօնի երազը մէկ է . Աստուած
56 իր անելիքը յայտնեց Փարաւօնին ։ Այն եօթը լաւ երիւրները եօթը տարի են , եւ այն եօթը լաւ հասկերը եօթը տա-
57 րի են . երազը մէկ է ։ եւ այն եօթը վոխտ եւ զազիր երիւրները , որ նորանց ետեւից եկան՝ եօթը տարի են , եւ այն եօթը դատարկ խոշտակահար հասկերը եօթը տարի սով են նշանա-
58 կում ։ Այս է իմ խօսքը որ ասում եմ Փարաւօնին . Թէ Աստուած իր անելի-
59 քը Փարաւօնին ցոյց է տուել ։ Ահա եօթը տարի են գալու , որ բոլոր Եգիպտոսի երկրումը մեծ առատութիւն
60 կ՚լինի ։ եւ նորանց ետեւից եօթը տարի սով կ՚գայ , եւ Եգիպտոսի երկրի մէջ առատութիւնը կ՚մոռացուի .
61 եւ սովը կ՚սպառէ երկիրը . եւ չի իմացուիլ երկրի մէջ առատութիւնը այն սովի պատճառով , որ նորանից յետոյ կ՚գայ , որովհետեւ չատ սաստիկ կ՚լինի ։
62 եւ երազը երկու անգամ Փարաւօնի համար կրկնուելու պատճառը այս է , որ այս բանը Աստուածանից հաստատուած է , եւ Աստուած չուտով անե-
63 լու է այս ։ եւ հիմա թող Փարաւօնը հանճարեղ եւ իմաստուն մարդ գտնէ , եւ նորան Եգիպտոսի երկրի վերայ դնէ ։
64 Թող Փարաւօնը ՚յ՚ղէ՚ անէ , եւ երկրի վերայ գործակալներ նշանակէ , եւ Եգիպտոսի երկրի արմատիքներից առատութեան եօթը տարիներում հինգից
65 մէկն առնէ ։ եւ այն հեկող լաւ տարիների բոլոր պաչարը ժողովեն . եւ Փարաւօնի ձեռքի տակ ցորեն դիզեն ,
66 եւ քաղաքներում պաչար պահեն ։ եւ կերակուր պաչար լինի երկրիս համար այն եօթը տարուայ սովի դէմ , որ Եգիպտոսի երկրումը լինելու է , որ երկիրը ՚սովից չ՚կորչի ։
67 Եւ Հայս բանը լաւ երեւեցաւ Փարաւօնի աչքին եւ նորա բոլոր ծառա-
68 նների աչքին ։ եւ Փարաւօնն ասեց իր ծառաներին . Կարո՞ղ ենք գտնել սորա պէս մի մարդ , որի մէջ լինի Աստու-
69 ծոյ Հոգին ։ եւ Փարաւօնն ասեց Յովսէփին . Որովհետեւ Աստուած այս ամենը քեզ իմացրեց , քեզ պէս հանճա-
70 րեղ եւ իմաստուն չ՚կայ ։ Դու իմ տան վերայ եղիր , եւ իմ բոլոր ժողովուրդը

Ծն. խ. 22.
ք Սաղ. ճե. 20.
է = Թագ. ը. 8։ Սաղ. ճժգ. 7, 8։ Դան. ը. 25։
ը Դան. Ե. 16.
ի Դան. ը. 30։ ՅՀո Գոր. գ. 12։ ը Կոր. գ. 5։
ի Ծն. խ. 3։ Դան. ը. 22, 28, 47, գ. 2.
լ Դան. գ. 7։
խ Դան. ը. 28, 29, 45։ Յայտ. գ. 1.

ծ Գ Թագ. ը. 1.
կ Ծն. խ. 13.
հ Թես. իգ. 19։ Ես. խգ. 10, 11.
ձ ՅՀո Աս. գ. 6-8. Հմր. 48.
ղ Ծն. խե. 15, 19.
ն Սաղ. ճե. 19։ Գոր. Ե. 10։ Թես. խե. 18։ Յոր. քը. 8։ Աս. ը. 6։ Դան. գ. 8, 18։ Ե. 11, 14։ գ. 3.
շ Սաղ. ճե. 21, 22։ Գոր. Ե. 19.

քո բերանին հնազանդութիւն. ես միայն ա-
41 թոռով քեզանից մեծ լինիմ։ Եւ Փա-
րաւօնն ասեց Յովսէփին. Ահա քեզ
եգիպտոսի բոլոր երկրի վերայ դրի։
42 Եւ Փարաւօնն իր ձեռքից նշանաւին
հանեց, եւ Յովսէփի ձեռքն անցրեց,
եւ [1]նորան բեհեզեայ հանդերձներ հագ-
ցրեց, եւ նորա պարանոցին ոսկի մա-
43 նեակ դրաւ։ Եւ իր երկրորդ կառքի
վերայ հեծցրեց, եւ [2]դոչում էին նորա
առջեւից. Մոնայ դրէք. եւ [3]եգիպտոսի
բոլոր երկրի վերայ նշանակեց նորան։
44 Եւ Փարաւօնն ասեց Յովսէփին. Ես
Փարաւօնն եմ, եւ առանց քեզ մէկն
իր ձեռքը կամ իր ոտքը չ'բարձրացնէ
45 եգիպտոսի բոլոր երկրի մէջ։ Եւ Փա-
րաւօնը Յովսէփի անունը [4]Փսոմփթոմ-
փանէք դրաւ, եւ Արեգ քաղաքի Պե-
տափրեայ քուրմի աղջիկ Ասանէթը նո-
րան կին տուաւ. եւ Յովսէփը ելաւ որ
եգիպտոսի երկիրը [5]ման գայ։
46 Եւ Յովսէփը երեսուն տարեկան էր,
երբոր եգիպտոսի Փարաւօն թագաւո-
րի Առաջին կանգնեց, եւ Յովսէփը Փա-
րաւօնի առջեւից դուրս ելաւ եւ ե-
գիպտոսի բոլոր երկիրը ման եկաւ։
47 Եւ առատութեան տարիներուն
երկիրը խիստ չատ արդիւնք տուաւ։
48 Եւ տարիներ բոլոր պաշարը որ
եգիպտոսի երկրումը եղաւ, ժողովեց,
եւ քաղաքներումը դրաւ պաշարը. այն
քաղաքի չուրջի արտերի պաշարը նոյն
49 [6]ում մէջ դրաւ։ Եւ Յովսէփը [7]ծովի
աւազի չափ խիստ չատ ցորեն դիզեց՝
այնչափ որ թուելը ձգեցին, որովհետեւ
անթիւ էր։
50 Եւ [8]Յովսէփի համար երկու որդի ծըն-
ունեցան սուի տարիները գալուց առաջ,
որ Արեգ քաղաքի Պետափրեայ քուր-
մի աղջիկ Ասանէթը ծնեց նորա հա-
51 մար։ Եւ Յովսէփը առաջինեակի անու-
նը [9]Մանասէ դրաւ, որովհետեւ ասեց.
Աստուած ինձ մոռացրեց իմ բոլոր վիշ-
52 տերը, եւ իմ հօր բոլոր տունը։ Եւ
երկրորդի անունը [10]Եփրեմ դրաւ. որով-
հետեւ ասեց. Աստուած իմ տառապա-
նաց երկրումն [11]աճեցրեց ինձ։
53 Եւ եգիպտոսի երկրումն առատու-
54 թեան եօթը տարին անցաւ։ Եւ Յով-
սէփի ասածի պէս սկսեցին գալ [12]սուի
եօթը տարին. եւ բոլոր երկիրներում
սով եղաւ, բայց եգիպտոսի երկրի մէջ
55 հաց կար։ Եւ երբոր եգիպտոսի բոլոր
երկիրը անօթեցաւ, ժողովուրդը հացի
համար դէպի Փարաւօնն աղաղակեց.
եւ Փարաւօնն ասեց բոլոր եգիպտա-
ցիներին. Գնացէք Յովսէփի մօտ, ինչ
56 որ ձեզ ասէ արէք։ Եւ սուը երկրի
բոլոր երեսի վերայ եղաւ. եւ Յովսէ-
փը բացաւ բոլոր [13]ամբարները, որոնց
մէջ ցորեն կար եւ [14]եգիպտացիներին
պաշար ծախեց. եւ սուը սաստկացաւ
57 եգիպտոսի երկրումը։ Եւ բոլոր աշ-
խարհն գալիս էին եգիպտոս Յովսէփից
պաշար ծախու առնելու. որովհետեւ
ամեն երկրի մէջ սուը սաստկացաւ։

ԳԼ. ԽԲ

Յակոբ որդիքը գնում են եգիպտոս առանց Բենիամինի։

1 Եւ [15]Յակոբ տեսաւ, որ եգիպտոսումը
պաշար կայ, եւ Յակոբն ասեց իր որ-
դիներին. Ինչո՞ւ էք իրար մտիկ տա-
2 լիս։ Եւ ասեց. Ահա լսել եմ որ եգիպ-
տոսումը պաշար կայ, այնտեղ իջէք եւ
այն տեղից մեզ համար ծախու առէք
3 որ [16]ողջ մնանք եւ չ'մեռնինք։ Եւ Յով-
սէփի տասը եղբայրները իջան եգիպ-
4 տոսից ցորեն ծախու առնելու։ Բայց
Յակոբը [17]Յովսէփի եղբայր Բենիամի-
նին նորա եղբայրների հետ չուղարկեց.
որովհետեւ ասեց. Մի գուցէ փորձանք
պատահի նորան։
5 Եւ Իսրայէլի որդիները եկան [18]գնե-
լու գնացողների հետ պաշար ծախու առ-
նելու. որովհետեւ [19]Քանանի երկրումը
6 սուի կար։ Եւ Յովսէփն Իսրայէլի երկրի
իշխանն էր. և [20]ինքը երկրի բոլոր ժո-
ղովրդին պաշար էր ծախում. Յովսէ-
փի եղբայրները եկան, և [21]իրանց և-

---

[1] Ծնաբ. գ. 10, ը. 2, 8։
[2] Ծնաբ. ը. 15։
[3] Դան. ե. 7, 29։
[4] Ծնաբ. գ. 9։
[5] Գլ. խը. 6, խե. 8, 26։ Դար. ե. 10։
[6] Երկրի փրկիչ։
[7] Ա Թագ. ժգ. 21. գ Թագ. ժը. 6, 8. Դան. ա. 19։
[8] Գլ. իը. 17. Դատ. ե. 12. ա Թագ. ժգ. 5. Ապ. ը. 27։
[9] Գլ. խգ. 20. խը. 5։
[10] Մատաղեայ։
[11] Պատերբր։
[12] Գլ. խթ. 22։
[13] Ապ. ե. 16. Դար. է. 11։
[14] Գլ. խը. 6. խե. 14, 24։
[15] Դար. է. 12։
[16] Գլ. խգ. 8։
[17] Գլ. ւե. 18։
[18] Դար. է. 11։
[19] Գլ. խա. 41։
[20] Գլ. ւե. 7, 9, 10։

բեանները մինչեւ գետինը խոնարհութիւն
7 արին Նոյան։ Եւ հկաց որ Յովսէփ իր
եղբայրներին տեսաւ՝ ճանաչեց Նոյանց,
բայց իրան Նոյանց չ'ճանաչեցրեց, եւ
Նոյանց հետ խստութեամբ խօսեց, եւ
Նոյանց ասեց. Ո՞րտեղից էք եկել.
եւ Նոյանք ասեցին. Քանանի երկրի-
8 ցը՝ կերակուր ծախու առնելու։ Եւ
Յովսէփն իր եղբայրներին ճանաչից,
9 բայց Նոյանք չ'ճանաչեցին Նոյան։ Եւ
Յովսէփը յիշեց նոյն երազները, որ Նո-
յանց վերայ տեսել էր, եւ ասեց Նո-
յանց. Դուք լրտեսներ էք. եկել էք
10 երկրի բացութիւնը տեսնելու։ Եւ ա-
սեցին Նոյան. Ոչ, տէր իմ, այլ քո
ծառաները եկել են կերակուր ծախու
11 առնելու։ Մենք ամենքս մէկ մարդի
որդիներ ենք. մենք ուղիղ ենք. ծա-
12 ռաները լրտեսներ չեն։ Եւ Նա ասեց
Նոյանց. Ոչ, այլ եկել էք երկրի բա-
13 ցութիւնը տեսնելու։ Եւ Նոյանք ասե-
ցին. Մենք տասնեւերկու ծառաներդ
Քանանի երկրումը մէկ մարդի որ-
դիք ենք՝ եղբայրներ. եւ ահա կրտսերը
այսօր մեր հօր մօտ է, եւ Միւկը չ'կայ։
14 Եւ Յովսէփն ասեց Նոյանց. Սա է որ
ձեզ հետ խօսեցի ասելով. Թէ Դուք
15 լրտեսներ էք. Սորանով պէտք է փոր-
ձուիք. Փարաւոնի կեանքը ձէ՞ կ, որ
դուք այս տեղից չէք դուրս գալ, եթէ
16 ձեր կրտսեր եղբայրը այստեղ չ'գայ։
Ձեղանից մէկին ուղարկեցէք ձեր ե-
ղբօրը բերելու, եւ դուք կ'բանտար-
կուիք, որ ձեր խօսքերը փորձուին,
թէ արդեօք ձեզանում ճշմարտութիւն
կայ. եւ եթէ ոչ, Փարաւոնի կեանքը
17 ձէ՞ կ որ դուք լրտեսներ էք։ Եւ երեք
օր բանտը դրաւ Նոյանց։
18 Եւ երրորդ օրը Յովսէփն ասեց Նո-
յանց. Սա արէք որ ողջ մնաք, վասն
19 Աստուածանից վախող եմ։ Եթէ
դուք ուղիղ էք, ձեր եղբայրներից մէ-
կը ձեր բանտարկուած տան մէջ ար-
դիլուի. եւ դուք գնացէք, ձեր տան
սովածութեան համար պարար տարէք,
20 Եւ ձեր կրտսեր եղբօրն ինձ մօտ բե-
րէք, որ ձեր խօսքերը ճշմարտանան,
21 եւ չէք մեռնիլ։ Եւ այնպէս արին, եւ
Նոյանք իրար ասում էին. Իրաւ մենք
մեր եղբօր վրայով յանցաւոր ենք,
որովհետեւ Քանանցի Նոյան նեղու-
թիւնը երբոր նա մեզ աղաչում էր,
եւ չ'լսեցինք. Նորա համար գալիս է
22 այս նեղութիւնը մեր վերայ։ Եւ Ռու-
բէնը պատասխանեց Նոյանց ասելով.
Ես չէի ասում, թէ Այդ տղայի դէմ
մեղք մի գործէք, եւ դուք ականջ
չ'դրիք. եւ ահա Նորա արիւնը
23 հպանդխլում է։ Եւ Նոյանք չ'գի-
տէին որ Յովսէփը հասկանում էր. ո-
րովհետեւ թարգմանով էր խօսում իրանց
24 հետ։ Եւ Նոյանցից բաժանուեցաւ եւ
լացաւ. եւ դարձաւ դէպի Նոյանց, եւ
խօսեց Նոյանց հետ. եւ Նոյանցից Շը-
մաւոնին առաւ, եւ Նոյանց աչքի ա-
25 ռաջին կապեց Նոյան։ Եւ Յովսէփը
հրամայեց, որ Նոյանց ամանները ցորե-
նով լցնեն եւ ամէն մէկի փողը իր
քսակի մէջ դնեն, եւ Նոյանց պարար
տան ճանապարհի համար։ Եւ Նոյանց
26 այսպէս արաւ։ Եւ Նոյանք իրանց էշ-
երի վերայ բեռնեցին իրանց ցորենը,
27 եւ այն տեղից գնացին։ Եւ Նոյանցից
մէկը բացաւ ծիլնաւանումն իր քսակը
իր էշին դարման տալու համար, եւ
տեսաւ իր փողը, որ ահա իր քսակի
28 բերանումն էր։ Եւ իր եղբայրներին
ասեց. Փողս ետ է եկել, եւ ահա
այստեղ իմ քսակի մէջ է. եւ Նոյանց
սիրտը խռովուեցաւ, եւ վախելով ի-
րար ասեցին. Սա ի՞նչ է որ Աստուած
29 արաւ մեզ։ Եւ եկան Քանանի երկի-
րը իրանց հայր Յակոբի մօտ, եւ բո-
լոր իրանց պատահածները պատմեցին
30 Նոյան ասելով. Այն երկրի տէրը եղող
մարդը մեզ հետ խստութեամբ խօսեց,
եւ մեզ երկիրը լրտեսների տեղ դրաւ։
31 Եւ ասեցինք Նոյան. Մենք ուղիղ ենք.
32 լրտեսներ չենք. Մենք տասնեւերկուս
եղբայրներ ենք մեր հօր որդիքը. մէ-
կը չ'կայ, եւ կրտսերը Քանանի երկ-
33 րումը մեր հօր մօտ է այսօր։ Եւ այն

ԾՂ. լե. 5, 9։ | ԻՂԵ. ԽԱ. 13, ՂԵՒՏ. Ե. 15։ | ՅԱԻ. ԽԱ. 13, ՄԱԱ. Է. 21։ | ԸՄ ՍՂ. ԽԳ. 22։ ՍԱԳ. Ք. 13։
ԷՐ ՕՐ. Ա. 24։ ՅԵՒ. ԺԳ. 7։ | ՂԵՒ. ԺԵ. 21։ | ՂԵՒ. Ք. 3։ Գ ԹԱԳ. Ր. 32։ | ՂԵՒ. ՂԱԿ. ԺԱ. 50, 51։
ԲՏՒՆ ՂԵ. ԺԵ. 38։ | ՀՂԵ. ԽԳ. 5։ ԽԳ. 23։ | ՅՏՒՆ ՂԵ. ԽԳ. 21։
ՅՏՒՆ Ա ԹԱԳ. Ա. 26։ ԺԵ. 33։ | ԽՈՐ. ՂԳ. 9, 9։

երկրի աչերը եղող մարդը ասաց մեզ. Սորանով կ'իմանամ թէ դուք ուղիղ էք. ձեր եղբայրներից մէկին ինձ մօտ թողնէք. եւ ձեր ասն սոված-թեան 34 համար դ-ընդ ա-ւէք, եւ գնացէք։ Եւ ձեր կրասեր եղբօրն ինձ մօտ բերէք, որ գիտենամ թէ դուք լրտեսներ չէք, այլ ուղիղ էք. ձեր եղբայրը ձեզ կ'տամ, եւ այս երկրում շուռ-տուր կ'անէք։ 35 Եւ եղաւ որ նորանք իրանց քսակները դատարկելիս, անա ամէն մէկի փողի ծրարը իր քսակումն էր. եւ իրանք ու իրանց հայրը տեսան փողի ծրարները 36 եւ վախեցին։ Եւ նորանց հայր Յա-կոբն ասեց նորանց. Ինձ անորդի թո-ղեցիք. Յովսէփը չ'կայ, Շմաւոնը չ'կայ, Բենիամինն էլ էք առնում. սորանց 37 ամէնը ինձ վերայ եկաւ։ Եւ Ռուբէնը խօսեց իր հօրը հետ եւ ասեց. Իմ եր-կու որդիներըս սպանիր, եթէ ես նո-րան քեզ մօտ չ'բերեմ. նորան իմ ձեռ-քը յանձնիր, եւ ես նո կ'բերեմ նորան 38 քեզ համար։ Բայց Յ-ԱԿՈԲ ասեց. Իմ որդին ձեզ հետ չի իջնիլ, որովհետեւ նորա եղբայրը մեռած է, եւ նա է մնա-ցել միայակ. եւ Նէթէ ձեր գնալու ճա-նապարհին նորան մի փորձանք պա-տահելու լինի, իմ ապիտակ մազերը տրտմութեամբ գերեզմանը կ'իջեցնէք։

ԳԼ. ԻԳ

Յ-ԱԿՈԲ ՈՐԴԻՔ ԸՆԴ ԳՆՈՒՄ ԱՆ ԵԳԻՊՏՈՍ ԲԵՆԻԱՄԻՆԻ ՀԱՄ.

43 1 Եւ սովը սաստկացաւ այն երկրի մէջ։ 2 Եւ եղաւ երբոր Եգիպտոսից բերած պաշարը կերան վերջացրին, նորանց հայրը ասեց նորանց. Գնացէք գոր-ձեալ մեզ համար մի քիչ ուտելիք ծա-3 խու առէք։ Եւ Յուդան խօսեց նորա հետ ասելով. Այն մարդը մեզ հետ հաստատ վկայութեամբ խօսեց ասելով. Իմ երեսը չ'տեսնէք, եթէ ձեր եղ-4 բայրը ձեզ հետ չ'լինի։ Եթէ մեր եղ-բայրը մեզ հետ ուղարկես, կ'իջնենք եւ քեզ համար ուտելիք ծախու կ'առ-5 նենք։ Բայց եթէ չուղարկես, չենք իջ-

Նիլ, որովհետեւ այն մարդն ասեց մեզ. Իմ երեսը չ'տեսնէք, եթէ ձեր եղբայրը 6 ձեզ հետ չ'լինի։ Եւ Իսրայէլն ասեց. Ինչո՞ւ համար չարութիւն արիք ինձ այն մարդին խնայնելով, թէ ուրիշ 7 եղբայր ունիք։ Եւ նորանք ասացին. Այն մարդը մեզ համար եւ մեր ազ-գականների համար հարցուփորձ ա-րաւ ասելով. Ձեր հայրը դ՞ղջ է, էլ եղբայր ունիք. եւ մենք այս խօսքե-րի համեմատ պատասխանեցինք նո-րան. մի՞թէ մենք կարող էինք գիտե-նալ, որ նա կ'ասէ թէ ձեր եղբայրը 8 իջեցրէք։ Եւ Յուդան իր հօր Իսրա-էլին ասեց. Տուան ինձ հետ ուղարկիր, եւ վեր կենանք գնանք, որ ապրենք եւ չ'մեռնինք, մենք էլ, դու էլ, մեր 9 երեխերքն էլ։ Ես երաշխաւոր կ'լինիմ նորա համար. իմ ձեռքից պահանջիր նորան. եթէ նորան քեզ մօտ չ'բերեմ, եւ քո առաջին չ'կանգնեցնեմ, յաւիտեան 10 քեզ յանցաւոր լինիմ։ Որովհետեւ եթէ չ'յապաղէինք, հիմա երկրորդ անգամ 11 դարձած կ'լինէինք։ Եւ նորանց հայր Իսրայէլն ասեց նորանց. Եթէ այդպէս է, հիմա այս արէք, ձեր ամանները-մը այս երկրի ընտիր պտուղներից ա-ռէք, եւ Տ-ին մարդի համար բնծայ տարէք, մի քիչ Խրայանն, մի քիչ մեղր, համեմներ եւ զմուռս, պիստակ 12 եւ նուշ։ Եւ ձեր ձեռքը կրկնապատիկ փող առէք, եւ Ձեր քսակների բերա-նումն եղած փողը ձեռքի ՟՟՟ եղ տարէք, գուցէ սխալմունք եղ-ած է։ 13 Եւ ձեր եղբայրն էլ առէք, եւ երէք դարձեալ այն մարդի մօտ գնացէք. 14 Եւ Ամենակարող Աստուածը ձեզ ըն-ծորհք կ'տայ այն մարդի առաջին, եւ նա կ'արձակէ ձեզ համար ձեր միւս եղբօրը եւ Բենիամինին, եւ Ես եթէ անզաւակ եմ լինելու, անզաւակ լինիմ։ 15 Եւ մարդիկն առին այս բնծայները, եւ իրանց ձեռքը կրկնապատիկ փող առին, նաեւ Բենիամինին, եւ վեր կա-ցին իջան Եգիպտոս, եւ Յովսէփի առա-16 ջին կանգնեցին։ Եւ Յովսէփը Բենիա-

---

1 Գ. իգ. 10։
2 Տես գլ. խգ. 21։
3 Գ. խգ. 11։ ա Թագ. ժե. 25։
4 Գ. լէ. 33։ խգ. 28։
5 Հմր. 4։ Գ. խգ. 29։
6 Գ. լէ. 35։ խգ. 31։
7 Գ. խա. 54, 57։
8 Գ. խր. 20։ խգ. 23։
9 Գ. խգ. 32։
10 Գ. լբ. 20։
11 Գ. լէ. 25։ եր. ը. 22։
12 Գ. խր. 23, 35։
13 Տես Գ. ժե. 1։
14 Ես-ի. գ. 16։

մինին Նորանց հետ տեսաւ, եւ Իր տան վերակացուին ասեց. Տուն տար այս մարդիկը, եւ Խոշընէլ մորթիր, եւ պատրաստիր. որովհետեւ այս մարդիկը կէս օրին ինձ հետ պիտի ճաշեն։
17 Եւ այն մարդը Յովսէփի տեսածի պէս արաւ, եւ այն մարդը Յովսէփի տու-
18 նը տարաւ այն մարդկանցը։ Եւ մարդիկը վախցին, որ Յովսէփի տունը տարուեցան, եւ ասեցին. Առաջի անգամին մեր քսակներուն համար դարձած փողի համար ենք տարուում, որ մեր վերայ յարձակուի եւ մեզ վերայ ընկնի, եւ մեզ ծառաներ անի եւ մեր
19 էշերը։ Եւ մօտեցան Յովսէփի տան վերակացու մարդին, եւ խօսեցին Նո-
20 րա հետ տանը դռանը, եւ ասեցին. Ո՜հ տէր, մենք Նորանից առաջ եկել
21 էինք կերակուր ծախու առնելու, եւ եղաւ Վերջը իջեւանը եկանք, եւ մեր քսակները բացինք, ահա ամէն մէկի փողը իր քսակի բերանումն էր, մեր փողը իր կշռքովը. եւ ետ ենք բերել
22 Նորան մեր ձեռքովը. Եւ մեր ձեռքին ուրիշ փող ենք բերել կերակուր ծախու առնելու համար, չ'գիտենք թէ ով դրաւ մեր փողը մեր քսակներումը։
23 Եւ Նա ասեց. Խաղաղութիւն է ձեզ համար, մի վախիք. Ձեր Աստուածը եւ Ձեր հօր Աստուածը ձեզ գանձ է տուել Ձեր քսակներումը. Ձեր փողը եկաւ ինձ։ Եւ Շմաւոնին դուրս հանեց Նորանց մօտ։
24 Եւ այն մարդը Յովսէփի տունը տարաւ այն մարդկանցը, եւ ջուր տուաւ, եւ Իրանց ոտքերը լուացին, եւ Նո-
25 րանց էշերին զարման տուաւ։ Եւ Նորանք ընծաները պատրաստեցին մինչեւ Յովսէփի կէս օրուան գալը. որովհետեւ իմացան որ այնտեղ էին հաց ուտե-
26 լու։ Եւ Յովսէփն եկաւ տունը, եւ Նորանք իրանց ձեռքերի ընծաները Նորան մատուցին տանը, եւ Նմին երկիրը գետնին Նորան խոնարհութիւն
27 արին։ Եւ Նորանց հոգսութիւնը հարցրեց ասելով. Ձեր այն ծեր հայրը ո՞ղջ
28 է, որի համար խօսել էիք, տակաւին կենդանի է։ Եւ ասացին. Քո ծառան մեր հայրը ողջ է, տակաւին կենդանի է. եւ Նմանցին եւ խոնարհուե-
29 թիւն արին։ Եւ իր աչքերը բարձրացրեց, եւ տեսաւ Իր մօր որդի Բենիամինին, եւ ասեց. Սա՞ է ձեր կրասեր եղբայրը, որի համար ինձ հետ խօսել էիք. եւ ասեց Բենիամինին. Աստուած ողորմէ քեզ, որդեակ
30 իմ։ Եւ Յովսէփը չուտով եղաւ. որովհետեւ Իր աղիքը զալարեցին իր եղբօր վերայ, եւ տեղ էր պատրաստում որ լայ. եւ ներքին սենեակը մտաւ եւ Նայն
31 տեղ լացաւ։ Եւ լուացաւ իր երեսը, եւ դուրս եկաւ. եւ զսպեց իրան, եւ
32 ասեց՝ Հաց բերէք։ Եւ իրան առանձին բերին, եւ Նորանց՝ առանձին, եւ այն Եգիպտացիների համար որ իր հետ ուտում էին առանձին դրին. որովհետեւ Եգիպտացիները Եբրայեցիների հետ հաց չէին կարողանում ուտել, որովհետեւ
33 Եգիպտացիների համար պիղծ էին։ Եւ նստեցին Նորա առաջին, անդրանիկը իր անդրանկութեան համեմատ, եւ փոքրը իր փոքրութեան համեմատ. եւ մարդիկն իրար նայելով զարմանում
34 էին։ Եւ Նա իր առաջից բաժիններ ուղարկեց Նորանց համար. բայց Բենիամինի բաժինը միւսների բաժնից հինգ անգամ աւելի էր. եւ խմեցին եւ Նորա հետ միասին զինով եղան։

Գլ. ԽԴ

Յովսէփ եղբայրները ևս առնչանք են կրում։

4 Եւ իր տանը վերակացուին հրամայեց ասելով, Այս մարդկանց քսակները լցրու ուտելիքով որքան որ կարողանան տանել, եւ ամէն մէկի փողը իր
2 քսակի բերանումը դիր։ Եւ իմ բաժակը՝ արծաթի բաժակը դիր փոքրի քսակի բերանումը եւ իր պաշարի փողն էլ։ Եւ Նա այդ խօսքի համեմատ արաւ,
3 որ Յովսէփն ասեց իրան։
4 Եւ առաւօտ լուացաւ, եւ մարդի-

ԲԴԳ. խդ. 2։ քԲ. 4։ խգ. 1։ ՅՄ-ԹՂ. ԼԵ. 11։ ՌՀ. Բ. 2։
ԻԴԳ. Խբ. 3, 10։
ԼԴԳ. Խբ. 27, 35։
ԽԴԳ. Ժբ. 4։ խդ. 32։
ՅԴԳ. լԸ. 7, 10։
ԻԴԳ. լԸ. 14։
ՀԴԳ. Խբ. 11, 13։
ՆԴԳ. լԸ. 7, 10։
ՀԴԳ. լԷ. 17, 18։
ՓԴԳ. Խբ. 13։
ՀԳ ՔՁԳ. գ. 26։
ՀԴԳ. Խբ. 21։
ՀԴԳ. Խգ. 34։ ԵՂ. ը. 26։
ԷԴԳ. Խե. 22։
ՀՌԿ. ա. 6։

կը ճանապարհուեցան, իրանք եւ իրանց
4 էշերը։ Նորանք քաղաքից դուրս եկած
չեն հեռացել, որ Յովսէփն իր
ման վերակացուին ասեց. Վեր կաց
այն մարդկանց ետեւից վազիր, եւ նո-
րանց հասիր, եւ ասա նորանց. Ինչո՞ւ
5 չար հատուցիք բարիի փոխարէն։ Սա
այն չէ՞, որով իմ տէրը խմում է, եւ հմա-
յում է նորանով. դուք չարութիւն արիք
6 ձեր այսպէս անելովը։ Եւ նա հասաւ
նորանց, եւ ասեց նորանց այն խօս-
7 քերը։ Եւ ասեցին նորան. Ինչո՞ւ է իմ
տէրը այսպիսի խօսքեր խօսում. քաւ
լիցի որ քո ծառաները այդպիսի բան
8 անեն։ Ահա՝ այն փողը, որ գտել էինք
մեր քսակների բերանում, Քանաանի
երկիրից քեզ եւս դարձրինք. եւ ինչ-
պէս կ'գողանանք քո տիրոջ տանից
9 արծաթ կամ ոսկի։ Քո ծառաներից որի
մօտ որ գտնուի, թող նա մեռնի, եւ
10 մենք էլ տիրոջս ծառաները լինինք։ Եւ
նա ասեց. Հիմա հէնց թող ձեր ասա-
ծի պէս լինի. որի մօտ որ գտնուի,
նա ինձ ծառայ լինի, իսկ դուք ան-
11 պարտ լինիք։ Ուստի ամէն մէկը չու-
տով իր քսակը գետնին իջեցրեց, եւ
12 ամէն մէկն իր քսակը բացաւ։ Եւ նա
մեծից սկսեց պարտել, եւ մինչեւ փոք-
րը Բենիամինի քսակի մէջ գտնուեցաւ։
13 Այն ժամանակ նորանք իրանց հան-
դերձները պատառեցին. եւ ամէն մէկն իր
էշը բեռնեց, եւ նա դարձան քաղաքը,
14 եւ Յուդան եւ նորա եղբայրները Յով-
սէփի տունը եկան, եւ նա տակաւին
այնտեղ էր, եւ նորա առաջին գետ-
15նը ընկան։ Եւ Յովսէփն ասեց նորանց.
Այս ինչ բան է որ արիք. դուք չգիտէ՞ք
թէ ինձ պէս մի մարդ անպատճառ
16 կ'կռահայէ։ Եւ Յուդան ասեց. Ինչ ա-
նենք իմ տիրոջը, ինչ խօսենք կամ
ինչպէս արդարացնենք մեզ. Աստուած
բռնել է քո ծառաների յանցանքը. ա-
հա Նենք մեր տիրոջ ծառաներն ենք,
մենք էլ՝ նա էլ, որի մօտ բաժակը գըտ-
17նուել է։ Եւ նա ասեց. Քաւ լիցի որ
նա այդպէս անեմ. Դո՛ն այն մարդը,
որի մօտ բաժակը գտնուել է, նա ինձ
ծառայ լինի, եւ դուք խաղաղութեամբ
ձեր հօր մօտ վեր գնացէք։
18 Այն ժամանակ Յուդան մօտեցաւ
նորան եւ ասեց. Ո՜հ, տէր իմ, խընդ-
րեմ՝ թող քո ծառան մի խօսք խօսէ
իմ տիրոջ ականջներին, եւ ծառայիդ
վերայ Էքո բարկութիւնը չբորբոքուի,
19 որովհետեւ դու Փարաւոնի պէս ես։ Իմ
տէրն իր ծառաներին հարցրեց ասելով.
20 Հայր կամ եղբայր ունիք։ Եւ մենք
ասեցինք մեր տիրոջը, թէ մի ձեր հայր
ունինք, եւ Ծնորա ծերութեան մի
պզտիկ որդին, եւ նորա եղբայրը մե-
ռած է, եւ միայն նա է մնացել իր մօ-
րից, եւ նորա հայրը սիրում է նորան։
21 Եւ քո ծառաներին ասեցիր. Բերէք մօտ
իմ երեսը նորան, որ աչքովս տեսնեմ նո-
22 րան։ Եւ մենք տիրոջս ասեցինք. Տղան
չէ կարող ձգել իր հօրը, որովհետեւ եթէ
23 իր հօրը ձգելու լինի, նա կ'մեռնի։ Եւ
դու քո ծառաներին ասեցիր. Եթէ
ձեր կրտսեր եղբայրը ձեզ հետ չիջնէ,
իմ երեսը էլ միւսանգամ չ'տեսնէք։
24 Եւ եղաւ երբոր վեր գնացինք քո ծառայ
իմ հօր մօտ, իմ տիրոջ խօսքերը պատ-
25 մեցինք նորան։ Եւ մեր հայրն ասեց.
Գնացէք դարձեալ, մեզ համար մի քիչ
26 կերակուր ծախու առէք։ Եւ մենք ասե-
ցինք. Չենք կարող իջնել. եթէ մեր
կրտսեր եղբայրը մեր հետ լինի, այն
ժամանակ կ'իջնենք. որովհետեւ չենք
կարող տեսնել այն մարդի երեսը, ե-
թէ որ մեր կրտսեր եղբայրը մեր հետ
27 չ'լինի։ Եւ քո ծառայ իմ հայրն ասեց
մեզ. Դուք գիտէք որ Իմ կինը երկու
28 որդի ծնեց ինձ համար։ Եւ մէկը մե-
ռաց եղաւ, եւ ես ասեցի. Անպատ-
ճառ ջ-ջ-ն-ջ գիշատուել է, եւ մին-
29 չեւ հիմա չ'տեսայ նորան։ Եւ նորան
էլ էք առնում իմ առջեւից, եւ նորան
մի փորձանք կ'պատահի, եւ իմ սպի-
տակ մազերը տրտմութիւնով գերեզ-
30 մանը կ'իջեցնէք։ Եւ արդ երբոր քո
ծառայ իմ հօր մօտ երթամ եւ տղան

ա Ղ. խգ. 21.
բ Ղ. լ. 33.
գ Ղ. լե. 29, 31; Թ.ա. ժգ. 6; ր Թ.գ. ա. 11; գ. 31.
դ Ղ. ժ. 20.
ե Ղ. լե. 7.
զ Ղ. 5.
է Ղ. 9.

ը Ղ. ժբ. 30, 32, նե. լբ. 22.
թ Ղ. լե. 3.
ժ Ղ. խբ. 15, 20.
ի Ղ. խգ. 3, 5.
լ Ղ. խգ. 3.
խ Ղ. լե. 33.
ծ Ղ. խբ. 36, 38.

մեր հետ չ՚լինի , եւ քան որում Նորա հոգին այդ տղու հոգու հետ կապուած
31 է , Ասպատճառ հէնց որ տեսաւ թէ տղան չ՚կայ , կ՚մեռնի . եւ ծառաներդ քո ծառայ մեր հօր ոսկեայ մազերը
32 ցաւով գերեզմանը կ՚իջեցնենք : Որովհետեւ ծառայ այդ տղու համար իմ հօրը երաշխաւոր եղայ ասելով . հէթէ ես Նորան քեզ մօտ չ՚բերեմ , իմ հօրը
33 յանցաւոր լինիմ , եւ հիմա ազաչեմ , թող ծառայ այդ Նորա փոխարէն իմ տիրոջը ծառայ մնայ , եւ
34 տղան իր եղբայրների հետ գնայ . Որովհետեւ ինչպէս վեր գնամ իմ հօր մօտ , եթէ տղան ինձ հետ չ՚լինի . մի գուցէ տեսնեմ այն չարիքը որ պատահելու է իմ հօրը :

Գլ· Խե

Յովսէփ իրան ճանաչել է տալիս իր եղբայրներին եւ հօրը բերում Եգիպտոս:

45 1 Եւ Յովսէփը չ՚կարողացաւ զսպել իրան բոլոր իր մօտ կանգնողների առաջին , եւ աղաղակեց , Դուրս հանեցէք բոլոր այդ մարդիկը իմ մօտից . եւ մօտը մարդ չ՚կար՝ երբոր Յովսէփն իրան
2 ճանաչեցրեց իր եղբայրներին : եւ ձայնը լացի տուաւ . եւ եգիպտացիք լսեցին եւ Փարաւօնի տունը լսեց :
3 եւ Յովսէփն ասեց իր եղբայրներին . Ես Յովսէփն եմ . իմ հայրը տակաւին ո՞ղջ է . եւ եղբայրները չէին կարողանում պատասխան տալ Նորան , որովհետեւ
4 Նորա առաջին ապշել մնացել էին : եւ Յովսէփն ասեց իր եղբայրներին . Ինձ մօտ եկէք , Նորանք էլ մօտ եկան . եւ ասեց . Ես ձեր եղբայր Յովսէփն եմ ,
5 որ Ինձ ծախեցիք եգիպտոս : եւ հիմա Ինի վշտանաք եւ մի նեղուիք որ ինձ ծախեցիք այստեղ . որովհետեւ Աստուած ուղարկեց ինձ ձեր առաջին կեանք պա-
6 հելու համար : Որովհետեւ երկրիս վերայ սովի երկրորդ տարին է այս . եւ տակաւին հինգ տարի կայ որ վարուցան ,
7 եւ հունձք չի լինիլ : եւ Աստուած ինձ ձեր առաջին ուղարկեց որ երկրի վերայ ձեզ համար մնացուկ պահէ , եւ ձեզ
8 ապրեցնէ մեծ ազատութիւնով : եւ արդ՝ ոչ թէ դուք ուղարկեցիք ինձ այս տեղ , այլ Աստուած . եւ Ինձ Փարաւօնին հայր եւ Նորա բոլոր տանը տէր եւ եգիպտոսի բոլոր երկրին իշխան դրաւ ,
9 Շուտով իմ հօր մօտ գնացէք , եւ ասեցէք Նորան . Այսպէս է ասում քո որդի Յովսէփը , Աստուած բոլոր եգիպտոսի տէր արաւ Ինձ . Ինձ մօտ իջիր , մի
10 կանգնիր : եւ Գեսեմի երկրումը կ՚բնակուիս , որ Ինձանից մօտիկ կ՚լինիս , դու եւ քո որդիքը եւ քո որդիների որդիքը եւ հօտերդ եւ արջառներդ եւ քո
11 բոլոր ունեցածը . եւ ես քեզ կ՚սնուցանեմ այնտեղ . որովհետեւ տակաւին հինգ տարի սով կայ . մի գուցէ չքաւորութիւն քաշես դու եւ քո տունը
12 եւ քո բոլոր ունեցածը : եւ ահա ձեր աչքերը եւ իմ եղբայր Բենիամինի աչքերը տեսնում են , որ Ինի բերանն է
13 ձեզ հետ խօսողը : եւ եգիպտոսի մէջ իմ ունեցած բոլոր փառքը , եւ ձեր բոլոր տեսածը պատմեցէք իմ հօրը , եւ չուտով Ինի հօրը այստեղ իջեցրէք :
14 եւ իր եղբայր Բենիամինի պարանոցովն ընկաւ եւ լացաւ . Բենիամինն էլ Նո-
15 րայ պարանոցի վերայ լացաւ : եւ իր բոլոր եղբայրներին համբուրեց եւ Նորանց վերայ լացաւ . եւ սորանից յետոյ եղբայրները Նորա հետ խօսեցին :
16 Եւ այս լուրը Փարաւօնի տանը լսուեցաւ , թէ Յովսէփի եղբայրները եկել են . եւ Փարաւօնին եւ Նորա ծա-
17 ռաներին հաճելի եղաւ : եւ Փարաւօնասեց Յովսէփին . Քո եղբայրներին ասիր , Սա արէք . բեռնեցէք ձեր անասունները , եւ Քանանի երկիրը գնա-
18 ցէք . եւ ձեր հայրն ու ձեր ընտանիքներն առէք , եւ Ինձ մօտ եկէք . եւ եգիպտոսի երկրի լաւ բեղը ձեզ կ՚տամ , եւ Երկրի պարարտութիւնը կ՚ուտէք :
19 եւ քեզ հրաման եղաւ . Սա արէք , ձեր երեխաների համար եւ ձեր կա-

---

1 = Ծագ· ժը· 1·
2 Գլ· խգ· 9։
3 Նե· լբ· 31։
—
=Ես Գլ· խգ· 31։
4 Ծագ· ժգ· 1·
5 Գոր· է· 13։
Գլ· լե· 20։
Ես ը Գոր· ը· 7·
Գլ· ծ· 20։ Սագ· ևե· 11,
17, Ես ը Ծագ· ժգ· 10, 11։
Գոր· գ· 27, 28։
Գլ· խա· 43։
Գլ· խե· 1։
Գլ· խը· 23։
Գոր· է· 18։
Գլ· խա· 37։
Գլ· խե· 28։ Ծաւ· ժը· 12, 26։

նանց համար եգիպտոսի երկրիցը կառքեր առէք, եւ ձեր հայրը բերէք, եւ
20 եկէք։ Եւ ձեր աչքը ձեր կարասիքի վերայ չ'ինայ. որովհետեւ բոլոր եգիպտոսի երկրի բարիքը ձերն է։
21 Եւ Իսրայէլի որդիները այնպէս արին. եւ Յովսէփ նորանց կառքեր տուաւ փարաւոնի խոսքի պէս, եւ ճանապարհի համար պաշար տուաւ նո-
22 րանց։ Նորանց ամէն մէկին նորանոր հանդերձներ տուաւ, բայց Բենիամինին երեք հարիւր կտոր արծաթ եւ հինգ ձեռք նորանոր հանդերձներ տուաւ։
23 Եւ իր հօր համար այսպիսի բաներ ուղարկեց. տասը էշ եգիպտոսի բարիքներով բեռնած՝ եւ տասը էգ էշ ցորենով եւ հացով եւ ուտելիքներով բեռնած իր հօր ճանապարհորդութեան հա-
24 մար։ Եւ իր եղբայրներին ուղարկեց, եւ գնացին. եւ ասեց նորանց. Ձանապարհին չ'կռուիք
25 Եւ նորանք եգիպտոսից եկան, եւ դէպի Քանանի երկիրն իրանց հայր Յա-
26 կոբի մօտ գնացին. Եւ նորան պատմեցին ասելով. Յովսէփ տակաւին ողջ է, եւ նա իշխում է եգիպտոսի բոլոր երկրին։ Եւ նորա սիրտը նուաղեց, որովհետեւ չ'հաւատաց նորանց։
27 Եւ նորան պատմեցին Յովսէփի բոլոր խոսքերը որ իրանց ասել էր, եւ երբ որ տեսաւ Յովսէփի ուղարկած կառքերը որ իրան առնուն, այն ժամանակ իրանց հայր Յակոբի հոգին կենդանա-
28 ցաւ։ Եւ Իսրայէլն ասեց. Բաւական է, իմ որդին՝ Յովսէփը տակաւին կենդանի է. գնամ եւ մեռնելիցս առաջ տեսնեմ նորան։

ԳԼ. ԽԶ

Յակոբը հաճանում է եգիպտոս։ Իսրայէլի որդիքը։ Յովսէփի բնակութիւնը ի Հեր։

1 Եւ Իսրայէլն իր բոլոր ունեցածովը ճանապարհ եկաւ, եւ Բերսաբէէ հասաւ, եւ իր հօր Իսահակի Աստուծոյն զո-
2 հեր մատուցրեց։ Եւ Աստուած գիշերուայ տեսիլքի մէջ խօսեց Իսրայէլի հետ եւ ասեց. Յակո՛բ Յակո՛բ. եւ նա
3 ասեց. Ահա եւ։ եւ ասեց. Ես եմ Աստուածը՝ հօր Աստուածը, մի՛ վախիր եգիպտոս իջնելու. որովհետեւ հոն քեզ այնտեղ մեծ ազգ եմ չինելու։
4 Ես քեզ հետ եգիպտոս կ'իջնեմ, նաեւ անպատճառ կ'հանեմ, եւ Յովսէփը կ'դնէ իր ձեռքը քո աչքերի վերայ։
5 Եւ Յակոբն եկաւ Բերսաբէէից. եւ Իսրայէլի որդիները տարին իրանց հայր Յակոբին եւ իրանց երեխաներին եւ իրանց կանանցը հայն կառքերով, որ Փարաւոնն ուղարկել էր նորան տա-
6 նելու համար։ Եւ առին իրանց անասուններն եւ իրանց ստացուածքը որ Քանանի երկրումն ստացել էին, Յակոբ եւ իր բոլոր սերունդը իր հետ։
7 Իր որդիները եւ իր որդկանց որդիները իր հետ, իր աղջկերքը եւ իր որդկանց աղջկերքը եւ իր բոլոր սերունդը իր հետ եգիպտոս բերաւ։
8 Եւ նորանք են Իսրայէլի որդկանց անունները, որ եգիպտոս եկան, Յակոբ եւ նորա որդիքը. Յակոբի անդ-
9 րանիկը Ռուբէն. Եւ Ռուբէնի որդիքը Ենովք, եւ Փաղղոս, եւ Եսրոն եւ
10 Քարմի։ Եւ Շեմաւոնի որդիքը Ջամուէլ, եւ Ջամին, եւ Ոհադ, եւ Ջաքին, եւ Սահաւ, եւ Քանանացի կնոջ որդին.
11 ԵՒմաւուդ։ Եւ Հղևիի որդիքը՝ Գերսոն՝
12 Կահաթ եւ Մերարի։ Եւ Յուդայի որդիքը՝ Էր ու Օնան, եւ Սելա, եւ Փարէս եւ Զարա. բայց Էրը եւ Օնանը մեռան Քանանի երկրումը մեռան, եւ Փա-
13 րէսի որդիքը՝ Եսրոն եւ Համուլ։ Եւ Իսաքարի որդիքը՝ Թովղա, եւ Փուա,
14 եւ *Յոբ եւ Սամրոն։ Եւ Զաբուղոնի որդիքը՝ Սարէդ եւ Ելոն եւ Յաղել։
15 Սորանք են Լիայի որդիքը, որոնց Միջագետքումը ծնաւ Յակոբի համար, եւ նորա Դինա աղջիկը. նորա բոլոր որդիները եւ աղջկերքը երեսունեւերեք

Խ Ծն. գ. 16,
Թ Գ. Խգ. 31,
Ա Պտ. գ. 1։ (Տես նիմ. գ. 26։) Ծն. ԻԹ. 9։ Թգեկ. Ժգ. 13։
— Գ. Խ. 31, 33, իգ. 10։
Ի Գ. Խգ. 24, 25։ իգ. 13։ լա. 12։
ի Գ. Ժե. 1։
ը Գ. իգ. 13։
ժ Գ. Իգ. 2։ ը Օգ. Խգ. 5։
ի Գ. իգ. 15։ Իգ. 21։
Ի Գ. Ժե. 16, ե. 13, 24, 25։ Նկ. գ. 8։
ճ Գ. ե. 1։

ճ Գծր. է. 15։
Թ Գ. Խե. 19, 21։
Իր Օր. Իգ. 5։ Ցե. Խգ. 4։ Պտգ. Ժե. 23։ Նա. Ժր. 1։
Ես. ա. 1–5։ գ. 14–25։
Ի Ծն. Խգ. 5։ = Մն. ե. 1։
Ի Նկ. գ. 15։ = Մն. գ. 24։
ձ = Մն. գ. 21։
ղ = Մն. ե. 1, 16։
յ = Մն. ը. 3։ գ. 21։
Ղ Գ. իգ. 3, 7, 10։
Ճ Գ. իգ. 29։ = Մն. ը. 3։
Ո = Մն. ե. 1։ Յասօր։
*Յասօր։

46 Հոգի էին, եւ Դպղի որդիքը Սափան, եւ Աջգի, Սոնի, եւ Եսբոն, Էրի եւ
47 Աբոսի եւ Արելի։ եւ Ասերի որդիքը՝ Ցեմնա եւ Ցեսուա, եւ Ցեսուի, եւ
Բարիա, եւ Նորանց քոյրը՝ Սարա, եւ
Բարիայի որդիքը՝ Քաբեր եւ Մազիէլ։
48 Սորանք են Զելփայի որդիքը՝ որ Լաբանն իր Լիա աղջկանը տուաւ, եւ նա
Ծնեց սորանց Յակոբի համար՝ տասն-
49 եւմէկ հոգի։ Ռաքելի կին Բաքէլի
50 որդիքը՝ Յովսէփ եւ Բենիամին։ եւ Յովսէփի համար եգիպտոսի երկրում
Մանասէն եւ Եփրեմը ծնուեցան, որոնց
Արեգ քաղաքի քուրմ Պետափրեայի աղ-
ջիկ՝ Ասանէթը ծնեց նորա համար։
51 եւ Բենիամինի որդիքը՝ Բաղա եւ Բո-
քոր, եւ Ասբէլ, Գերա, եւ Նէեման,
Էհի, եւ Ռոշ, Մուպիմ, եւ Ռոփիմ
52 եւ Արեգ։ Սորանք են Ռաքելի որդիքը՝
որոնք ծնուեցան Յակոբի համար, ա-
53 մէնը տասնեւչորս հոգի։ եւ Դանի
54 որդիքը՝ Հուսիմ։ եւ Ենեփթաղիմի որ-
դիքը՝ Յասիէլ, եւ Գունի, եւ Յասիր
55 եւ Սիլլեմ։ Սորանք են Բաղդայի որ-
դիքը, որ Լաբանն իր աղջկանը տուաւ.
եւ նա Յակոբի համար ծնեց սորանց,
56 ամէնը եօթը հոգի։ Յակոբի հետ ե-
գիպտոս եկող բոլոր հոգիները, որ Նո-
բա երանքիցն ելած էին բացի Յակոբի
որդկանց կանայքից, ամէնը վաթսունեւ-
57 վեց հոգի էին։ եւ Յովսէփի որդիքը՝ որ
եգիպտոսի մէջ նորա համար ծնուեցան,
երկու հոգի էին. Յակոբի տան բոլոր
հոգիները, որ եգիպտոս գնացին, եօ-
թանասուն էին։
58 եւ Յուդային ուղարկեց իր առաջին
Յովսէփի մօտ, որ Գեսեմի ցոյց տայ
նորան. եւ նորանք եկան Գեսեմի
59 երկիրը։ եւ Յովսէփն իր կառքը պատ-
րաստեց, եւ ելաւ իր հայր՝ Իսրայէլին
դիմաւորելու համար Գեսեմ քաղաք. եւ
երբոր նորան երեւեցաւ, նորա պարա-
նոցովն ընկաւ, եւ նորա պարանոցի
30 վերայ բաւական լացաւ։ եւ Իսրայէլն

ասաց Յովսէփին. Հիմա թող մեռնիմ
քո երեսը տեսնելուցս յետոյ. որովհետեւ
31 տակաւին կենդանի ես։ եւ Յովսէփն
իր եղբայրներին եւ իր հօր տանն ա-
սաց. Ելէք գնամ, եւ Փարաւոնին պատ-
մեմ, եւ ասեմ նորան. Իմ եղբայրներն
եւ իմ հօր բնտանիքը, որ Քանանի
32 երկրումն էին, ինձ մօտ եկան։ եւ
այն մարդիկը հովիւներ են, որովհետեւ
խաշանց ախոր են, եւ իրանց հօտերը
եւ իրանց արջառները եւ իրանց բոլոր
33 ունեցածը բերել են։ եւ կ'լինի որ,
երբ Փարաւոնը ձեզ կանչէ, եւ ասէ.
Թէ Ինչ է ձեր արհեստը, ասացէք.
34 Էմաոանները մեր մանկութիւնից մին-
չեւ հիմա՝ մենք էլ, մեր հայրերն էլ,
խաչանց ախոր ենք. որ Գեսեմի երկրա-
մը բնակուիք. որովհետեւ ամէն հովիւ
եգիպտացիների առաջին գարշելի է։

Գլ. Խ

Յակոբ բնակւում է Գեսեմում, գնում է Փարաւոնի մօտ։ Մահ։ Յակոբի վախճանը։

1 Եւ Յովսէփն եկաւ եւ պատմեց Փա-
րաւոնին եւ ասեց. Իմ հայրն ու եղ-
բայրները եւ նորանց հօտերն ու ար-
ջառները, եւ նորանց բոլոր ունեցածը
եկել են Քանանի երկրիցը, եւ ահա
2 Գեսեմի երկրումն են։ Եւ իր եղբայր-
ների միջից հինգ մարդ առաւ, եւ Փա-
րաւոնի առաջին ներկայացրեց։
3 եւ Փարաւոնն ասեց նորա եղբայրնե-
րին. Ինչ է ձեր գործը. եւ նորանք
Փարաւոնին ասացին. Ձեր ծառաները
հովիւներ ենք, մենք էլ մեր հայրերն
4 էլ։ Նաեւ ասացին Փարաւոնին, Եկել
ենք այս երկրումը պանդխտանալու. ո-
րովհետեւ քո ծառաների հօտերի համար
արօտ չ'կայ, Քանանի երկրումը սովը
սաստկանալու պատճառով. մենք հի-
մա խնդրում ենք, թող ծառաներդ
5 Գեսեմի երկրումը բնակուին։ եւ Փա-
րաւոնը խօսեց Յովսէփի հետ ասելով.
Ձեր հայրն ու եղբայրները քեզ մօտ են

ա Ծն. խ. 15 հետ։
բ Ծն. ե. 30։
գ Գլ. լ. 10։
դ Գլ. ԽԲ. 24։
ե Գլ. խզ. 27։
զ Գլ. խա. 30։
է Ծն. ե. 6,12։ ը. 1։ Ծն. խ. 38, 39։
թ Ծն. խ. 43։

ժ Ծն. ե. 12։
ի Գլ. լ. 8։ — Ծն. ե. 13։
լ Գլ. լ. 5,7։
խ Գլ. ԽԲ. 29։
ծ Նե. ա. 5։
կ Գլ. լե. 11։
հը Ծր. ժ. 22։ Տես Գոբ. ե 14։

ձ Գլ. խե. 1։
ղ Գլ. խե. 14։
ճ Գլ. խե. 1։
մ Գլ. խե. 2, 3։
յ Գլ. լ. 35։ լդ. 5։ լէ. 12։
ն Հմ. 32։
շ Գլ. խդ. 32։ Նե. ը. 26։

— Գլ. խդ. 31։
չ Գլ. խե. 10։ խդ. 28։
պ Գոբ. է. 13։
ջ Գլ. խդ. 33։
ռ Գլ. խդ. 34։
ս Գլ. ժե. 13։ բ Ծր. խդ. 3։
վ Գլ. խդ. 1։ Գոբ. է. 11։
տ Գլ. խդ. 34։

6 ևկել ։ Եգիպտոսի երկիրը առաջիկ է ։
քո հօրն ու եղբայրներին երկրի ամե-
նալաւ տեղը բնակեցրու. Գեսեմի եր-
կրի մէջ թող բնակուին. եւ եթէ գիտես,
թէ նոցանց մէջ ոմն մարդիկ կան, իմ
հօտերի վերայ վերակացու չինիր նոցանց։
7 Եւ Յովսէփն իր հայր Յակոբին բե-
րաւ եւ Փարաւոնի առաջին ներկայա-
ցրեց. եւ Յակոբն օրհնեց Փարաւոնին։
8 եւ Փարաւոնն ասաց Յակոբին. Ո՞ր-
քան է քո կեանքի տարիների օրերը։
9 եւ Յակոբն ասաց Փարաւոնին. Իմ
պանդխտութեան տարիների օրերը հա-
րիւր երեսուն տարի են. իմ կեանքի
տարիների օրերը քիչ եւ ցաւով եղան,
եւ չհասան հասնիլ իմ հայրերի կեանքի
տարիների օրերին իրանց պանդխտու-
10 թեան օրերուն։ Եւ Յակոբն օրհնեց
Փարաւոնին, եւ դուրս եկաւ Փարաւո-
նի առջեւից։
11 Եւ Յովսէփը բնակեցրեց իր հօրն ու
եղբայրներին եւ նոցանց տացուածքը
Եգիպտոսի երկրի ամենալաւ տեղը՝
Հրամսեսի երկրումը, ինչպէս որ Փա-
12 րաւոնը հրամայել էր։ Եւ Յովսէփը սր-
նուցանում էր իր հօրն եւ իր եղբայր-
ներին եւ իր հօր բոլոր տանը՝ հացով
տալով բնտանիքներին։
13 Եւ բոլոր երկրի մէջ հաց չկար. ո-
րովհետեւ սովը չատ ատելագործ. եւ
Եգիպտոսի երկիրը եւ Քանանի եր-
14 կիրը սովի պատճառով նուաղեց։ Եւ
Յովսէփը հաւաքեց Եգիպտոսի երկրի
մէջ եւ Քանանի երկրի մէջ գտնուած
բոլոր փողը այն ծախած պաշարովը,
որ նոքանք առնում էին. եւ Յովսէփը
15 փողը Փարաւոնի տունը տարաւ։ Եւ
Եգիպտոսի երկրիցը եւ Քանանի երկրիցը
փողը վերջացաւ, եւ բոլոր Եգիպտա-
ցիները եկան Յովսէփի մօտ եւ ասե-
ցին. Մեզ հաց տուր, որովհետեւ ինչո՞ւ
մեռնինք քո առաջին, թէ փող չկայ։
16 Եւ Յովսէփն ասեց. Ձեր անասունն-
երը բերէք, եւ ձեր անասունների փո-
17 խարէն տամ ձեզ, եթէ փող չկայ։ Եւ
նոքանք իրանց անասունները Յովսէփի
մօտ բերին, եւ Յովսէփը հաց տուաւ
նոցանց ձիերի փոխարէն, եւ ոչխար-
ների փոխարէն, եւ արջառների փո-
խարէն, եւ էշերի փոխարէն. եւ այն
տարի նոցանց հացով կերակրեց իրանց
բոլոր անասունների փոխարէն։
18 Եւ լրացաւ այն տարին, եւ հասեւ-
եալ տարին նոքա մօտ եկան եւ ասե-
ցին նորան. Մենք չենք ծածկիլ մեր
տէրիցը, որ փողը վերջացել է, եւ հէզ
անասուններն էլ մեր տիրոջը եղան,
էլ մի բան չմնաց մեր տիրոջ առաջին,
բացի մեր անձերիցը եւ մեր երկրիցը։
19 Ինչո՞ւ համար քո աչքի առաջին մեռ-
նինք՝ մենք էլ՝ մեր երկիրն էլ. մեզ ու
մեր երկիրը հացով ծախու առ, եւ
մենք ու մեր երկիրը Փարաւոնին ծա-
ռաներ լինինք. եւ սերմ տուր որ ապ-
րինք եւ չմեռնինք, եւ երկիրը չանա-
20 պատնայ։ Եւ Յովսէփը բոլոր Եգիպ-
տոսի երկիրը ծախու առաւ Փարաւոնի
համար. որովհետեւ Եգիպտացիք ծա-
խում էին՝ ամեն մէկն իր արտը, որով-
հետեւ սովը սաստիկ էր նոցանց վերայ եւ
21 երկիրը Փարաւոնինը եղաւ։ Եւ ժողո-
վրդին էլ բերել տուաւ քաղաքների
մէջ Եգիպտոսի սահմանի մէկ ծայրից
22 մինչեւ միւս ծայրը։ Միայն Քուրմե-
րի երկիրը ծախու չառաւ, որովհետեւ
քուրմերը Փարաւոնից մի որոշուած
հաց ունէին, եւ ուտում էին իրանց
որոշուածը, որ Փարաւոնը տալիս էր
նոցանց, նորա համար իրանց երկիրը
23 չծախեցին։ Եւ Յովսէփն ասեց ժողո-
վրդին. Ահա այսօր ծախու առի ձեզ
եւ ձեր երկիրը Փարաւոնի համար. ա-
հա ձեզ սերմ, եւ սերմանեցէք երկիրը.
24 եւ արդիւնքի ժամանակ հինգից մէկը
Փարաւոնին պիտի տաք, եւ չորս մա-
սը ձերը պիտի լինի. որ արտի համար
սերմ եւ ձեզ համար եւ ձեր տներ եւ
ղողների եւ ձեր երեխաների համար
25 ուտելիք լինի։ Եւ ասեցին. Մեզ ապ-
րեցրիր, Տէր մեր տիրոջը առաջին չը-
նորհք գտնինք, եւ Փարաւոնին ծառա-
26 ներ լինինք։ Եւ Յովսէփն այս օրէնքը
հաստատեց Եգիպտոսի երկրումը մին-
չեւ այսօր, որ հինգից մէկը Փարաւո-

ԲԳՂ. ԺԵ. 13։
ՅՕԳ. ԺԲ. 13։ ԵՐԵՄ. 9, 13։
ԻԳՂ. ԺԱ. 7։ ԼԵ. 28։

ԷՆՂ. Ա. 11։
ԻԳՂ. Ժ. 21։
ԲԳՂ. ԽԱ. 30. ԳԱՐ. Ե. 11։

ՅԳՂ. ԽԱ. 56։
ՀԵՂԵ. Ե. 24։

ՅԳՂ. ԽԱ. 45։
ԷՂԹ. ԺԲ. 15։

Նինը լինի. բացի քուրմերի երկրիցը, որ Փարաւոնինը չեղաւ։
27 Եւ Իսրայէլը բնակուեցաւ Եգիպտոսի երկրում Գեսեմի երկրումը, եւ այնտեղ կալուածք ստացան, եւ տաճեցին եւ խիստ չատացան։
28 Եւ Յակոբը Եգիպտոսի երկրում տասնեւեօթը տարի ապրեց. եւ Յակոբի կեանքի տարիների օրերը հարիւր քառասունեւեօթը տարի եղան։ Եւ Իսրայէլի մեռնելու օրերը մօտեցան, եւ կանչեց իր որդի Յովսէփին, եւ ասեց Նորան. Եթէ հիմա քո առաջին շնորհք գտայ, ազաչեմ՝ ձեռդ իմ երանքի տակը դիր, եւ Ինձ մարդասիրութիւն եւ հաւատարմութիւն արա. ազաչեմ՝
30 Ինձ Եգիպտոսի մէջ մի թաղիր։ Այլ թող իմ հայրերի հետ ննջեմ, եւ դու ինձ Եգիպտոսից վեր առ, եւ Ինձ Նորանց գերեզմանումը թաղիր։ Եւ Նա
31 ասեց. Ես քո ասածի պէս կ'անեմ։ Եւ Նա ասեց. Ինձ երդում արա. Նա էլ երդում արաւ Նորան։ Եւ Իսրայէլը *գաւազանի ղլխի վերայ երկրպագութիւն արաւ։

ԳԼ. ԽԸ

Յակոբը օրհնում է Եփրեմին և Մանասէին։

48 1 Եւ եղաւ այս բաներից յետոյ Յովսէփին ասացին. Ահա քո հայրը հիւանդ է. եւ Նա առաւ իր երկու որդիքը՝
2 Մանասէն եւ Եփրեմը իր հետ։ Եւ Յակոբին պատմեցին եւ ասացին. Ահա քո որդի Յովսէփը քեզ մօտ է գալիս. եւ Իսրայէլը ուժովացաւ եւ անկողնի վերայ նստեց։ Եւ Յակոբն ասեց Յովսէփին. Ամենակարող Աստուածը Քանանի երկրում Լուզի մէջ
4 երեւնացաւ ինձ, եւ ինձ օրհնեց։ Եւ ասեց ինձ. Ահա քեզ կ'աճեցնեմ եւ կ'չատացնեմ. եւ քեզ ազգերի ժողովք կ'չինեմ. եւ այս երկիրը քեզանից յետոյ քո սերունդին կ'տամ յաւիտենական
5 կալուածք։ Եւ հիմա էքո երկու որդիքը, որ ծնուեցան քեզ համար Եգիպտոսի երկրում իմ եկիպտոս գալուց առաջ, նորանք իմ են, Եփրեմը եւ Մանասէն Ռուբէնի եւ Շմաւոնի պէս
6 իմ են։ Եւ նորանցից յետոյ քո ծնած որդիքը քեզ լինին, իրանց ժառանգութեան մէջ իրանց եղբայրների անուն-
7 ներովը կանչուին։ Եւ ես Միջագետից գալիս՝ Ռաքէլը մեռաւ ինձ մօտ Քանանի երկրում այն ճանապարհին, որ տակաւին քիչ է մնում Եփրաթա գալու, եւ նորան այնտեղ Եփրաթայի այսինքն Բեթղեհէմի ճանապարհում թաղեցի։
8 Եւ Իսրայէլը տեսաւ Յովսէփի որդիներին, եւ ասեց. Ո՞վ են սորանք։
9 Եւ Յովսէփն ասեց իր հօրը. Իմ որդիներն են որ Աստուած այստեղ ինձ տուաւ, եւ Նա ասեց. Խնդրեմ՝ ինձ
10 մօտ բեր Նորանց որ Օրհնեմ։ Եւ Իսրայէլի աչքերը ծերութիւնից ծանրացել էին, չէր կարողանում տեսնել. եւ Նորանց մօտեցրեց Նորան, եւ Նա Համբուրեց Նորանց եւ գրկեց Նորանց։
11 Եւ Իսրայէլն ասեց Յովսէփին. Ես քո երեսը տեսնելու յոյս չունէի, եւ ահա Աստուած ինձ քո սերունդն էլ ցոյց
12 տուաւ։ Եւ Յովսէփը հանեց Նորանց Նորա ծունկերիցը, եւ իր երեսով մինչեւ
13 գետինը խոնարհութիւն արաւ։ Եւ Յովսէփն առաւ Նորանց երկուսն էլ՝ Եփրեմին իր աջ ձեռքովը դէպի Իսրայէլի ձախ կողմը, եւ Մանասէին իր ձախ ձեռքովը դէպի Իսրայէլի աջ կող-
14 մը, եւ մօտեցրեց Նորան։ Եւ Իսրայէլն իր աջ ձեռքը մեկնեց, եւ Եփրեմի գլխին դրաւ, որ փոքրն էր, եւ իր ձախ ձեռքը Մանասէի գլխին. դիտմամբ փոխեց իր ձեռքերը, որովհետեւ
15 Մանասէն անդրանիկն էր։ Եւ Օրհնեց Յովսէփին եւ ասեց. Այն Աստուածը՝ Նորի առաջին գնացին իմ հայրերը՝ Աբրահամը եւ Իսահակը, այն Աստուածը, որ ինձ խնամում է քանի
16 որ կամ մինչեւ այսօր։ Այն Հրեշտակը, որ Ինձ ամէն չարիքներից ազա-

---

4 Գլ. խգ. 3։
5 Ած Օր. լ. 11։ գ Թագ. բ. 1։
6 Գլ. խգ. 2։
7 Գլ. խգ. 19։
8 Ած գլ. ծ. 25։
9 Թագ. ւԹ. 37։

Ելք. ԼԹ. 29։ ծ. 5, 13։
գ Ած Գլ. խբ. 2։ գ Թագ. — 17։ Երբ. ժա. 21։
*Ոմանք անկողնի —
— Գլ. Լը. 13, 19։

Ելք. ժէ. 8։
Գլ. խա. 50։ խգ. 20։ Ած. ժգ. 7։ ժգ. 4։
Գլ. լծ. 16, 19։
Գլ. ւգ. 5։
Գլ. ԽԷ. 4։
Գլ. ԽԹ. 1։

Ելք. ԽԷ. 27։
Գլ. խծ. 26։
Երբ. ժա. 21։
Գլ. ԺԷ. 1։ խգ. 40։
Գլ. Խը. 15։ յա. 11, 13, 24։ Ողջ. ւգ. 22։ ԱԹ. 7։

տեց, օրհնէ այս տղաներին, եւ Իմ անուանը եւ իմ հայրերիս Աբրահամի եւ Իսահակի անուանը սորանց վերայ կանչուի, եւ երկրի մէջ Ինձոնց չսահանան։
17 Եւ Յովսէփը տեսաւ որ հայրն իր աջ ձեռքը դրել է Եփրեմի գլխի վերայ, իրան զժուարը եկաւ. եւ իր հօր ձեռքը բռնեց, որ Նոսան Եփրեմի գլխի վերայից Մանասէի գլխի վերայ
18 քաշէ։ Եւ Յովսէփն ասեց իր հօրը. Այդպէս չէ, հայր իմ, որովհետեւ անդրանիկը սա է. աջ ձեռդ սորա գլխին
19 դիր։ Եւ հայրը չուզեց եւ ասեց. Ինեամ, որդեակ իմ, գիտեմ. նա էլ ժողովուրդ կ'լինի, եւ նա էլ մեծ կ'լինի. բայց նորա փոքր եղբայրը նորանից աւելի մեծ կ'լինի, եւ նորա սերունդը ազգերի բազմութիւն կ'լինի։
20 Եւ այն օրը օրհնեց նորանց եւ ասեց. Իսրայէլը քեզանով պիտի օրհնէ, «Աստուած քեզ Եփրեմի պէս եւ Մանասէի պէս անէ» ասելով. եւ Եփրեմին Մանասէից առաջ դրաւ։
21 Եւ Իսրայէլն ասեց Յովսէփին. Ահա ես մեռնում եմ, եւ Աստուած ձեզ հետ կ'լինի, եւ ձեզ ձեր հայրերի
22 երկիրը կ'դարձնէ։ Եւ Ես քո եղբայրներից մի կտոր երկիր աւելի տուի քեզ, որ Ամօրհացիների ձեռքից իմ սրովը եւ իմ աղեղովն առի։

ԳԼ. ԽԹ

Յակոբի օրհնութիւնը, կտակը եւ մահը.

1 Եւ Յակորը կանչեց իր որդիներին եւ ասեց. Ժողովուեցէք որ պատմեմ ձեզ ինչ որ պատահելու է ձեզ Վերջի օ-
2 րերը։ Ժողովուեցէք եւ լսեցէք, ով Յակոբի որդիները. եւ լսեցէք ձեր հօրը Իսրայէլին։
3 Ով Ռուբէն, Իմ անդրանիկը, Դու իմ ոյժն ու Իմ զօրութեան սկիզբը՝
Գերազանց յարգութեամբ եւ գերազանց կարողութեամբ։
4 Ջրի պէս եռացիր.
Չգերազանց չես լինիլ.
Որովհետեւ Վեր եկար քո հօր անկողինը,
Այն ժամանակ պղծեցիր։
Անկողինս եկաւ։
5 Շմաւոն եւ Ղեւի Նեղբայրներ.
Անիրաւութեան զործիքներ են նորանց սուրերը։
6 Նորանց խորհուրդների մէջ չ'մտնէ իմ հոգին,
Նորանց ժողովի հետ չ'միանայ Իմ պատիւը.
Որովհետեւ Իրանց բարկութեամբը մարդ սպանեցին,
Եւ իրանց կամապաշտութեամբը ցուլի ջիղ կտրեցին։
7 Անիծեալ լինի նորանց բարկութիւնը, քանի որում խիստ էր,
Եւ նորանց սրտմտութիւնը, քանի ո-րում սաստիկ էր.
Կ'բաժանեմ նորանց Յակոբի մէջ,
Եւ կ'ցրեմ Իսրայէլի մէջ։
8 Ով Յուդա, քեզ կ'գովեն քո եղբայրները.
Ձեռդ քո թշնամիների պարանոցի վերայ լինի.
Ներկրպագութիւն անեն քեզ քո հօր որդիքը։
9 Առիւծի ձագ է Յուդան.
Որդեակ իմ, կողոպուտից եկար։
Մտնելով կրկնեց՝ պառկեց առիւծի պէս եւ մատակ առիւծի պէս.
Ո՞վ կ'զարթնեցնէ նորան։
10 Չ'պակասէ իշխողութիւնը Յուդայից, եւ օրէնսդիրը, նորա ոտքերի մէջ տղից.
Մինչեւ որ Սիլովը գայ.
Եւ նորանն է ժողովուրդների հնազանդութիւնը։

ա Ծննդ. ք. 12։ Գործ. ժե. 17։
բ Ծնն. խգ. 34, 37։
գ Ծնն. ա. 33, 35։ ք. 19, 21։ ք Օր. լգ. 17։ Յայտ. է. 6, 8։
ե Հռոմ. գ. 11, 12։
զ Գղ. խզ. 4։ ծ. 24։
է Ծնն. խգ. 32։ ա Պտ. ե. 2։ Յովհ. գ. 5։
ը Գղ. ժե. 10։ Ցնծ. ժէ. 14 եւ ին։

ը Օր. լգ. 1։
թ Ծնն. խգ. 14։ ք Օր. գ. 30, ե. 2։ ի. 6։ Եր. խգ. 20։ Դան. ը. 28, 29։ Գործ. ք. 17։ Երբ. ա. 2։
ժ Յայտ. լգ. 11։
ի Գղ. իի. 32։
լ Ծննդ. խ. 17։ Յայտ. հը. 51։ Ցնծ. 36։
խ Պտ. ե. 1։
ծ Գղ. ք. 22։ ա Պտ. ե. 1։ (ք Օր. իե. 20։)
կ Գղ. իի. 33, 34։

հ Պտ. ժը. 9։
ձ Գղ. լգ. 25։
ղ Պտ. ա. 15, 16։
ճ Յայտ. ժգ. 9։ ժէ. 8։ Ցնծ. ԵՒ. 4. 11։
մ Գղ. լգ. 26։
յ Ծնն. գ. 6 եւ Ցնծ. ժի. 1։ խ. 5, 6, 7։ ա Պտ. գ. 24։
ն Գղ. իի. 35։ ք Օր. լգ. 7։
շ Յայտ. ժը. 40։
ո Գղ. իե. 29։ ա Պտ. ե. 2։

չ Օր. լգ. 22։ Ովս. ե. 14, Յայտ. ե. 5։
պ Ծնն. խգ. 24։ խգ. 9։
ջ Ծնն. խգ. 17։ Եր. ը. 21։ Զաք. ժ. 11։
ռ Յայտ. կ. 7։ իը. 8։
ս Ես. ժա. 1։ կը. 11։ Եզեկ. ա. 27։ Դան. ա. 32, 33։
վ Ես. ը. 2։ ժա. 10։ խը. 1, 4։ խի. 6, 7, 22, 23։ ծե. 4, 5։ կ. 3—5։ Ագգ. ը. 7։ Դան. ը. 30—32։

41 Նա իր աւանակը որթին կ'կապէ,
եւ ածխիւ որթին իր էգ իշի ձագը.
Գինով կ'լուանայ իր պատմուճանը,
եւ խաղողի արիւնով իր հանդերձը։
42 Իր աչքերը գինուց կարմիր՝
եւ իր առանիները կաթից սպիտակ կ'լինին։
43 Զաբուղոնը ծովի եզերքումը կ'բնակուի,
եւ նա նաւերի եզերքումը կ'լինի,
եւ նորա սահմանը մինչեւ Սիդոն։
44 Իսաքարը մի ամրապինդ էշ է,
Գառկում է դոմերի մէջտեղը.
45 եւ տեսաւ որ հանգստութիւնը լաւ է,
եւ երկիրը՝ որ գեղեցիկ է.
Իր ուսը ծռեց բեռ կրելու,
եւ հարկատու ծառայ եղաւ։
46 Դանը կ'դատէ իր ժողովրդին
Իսրայէլի ցեղերի մէկի պէս։
47 Դանը մի օձ կ'լինի ճանապարհի վերայ,
Մի իժ՝ շաւիղի վերայ,
կծում է ձիան գարչապարը.
եւ վայր է ընկնում հեծեալը նորանից։
48 Ես փրկութեանն եմ սպասում, Տէր վեհ։
49 Գադը՝ մի գունդ կ'յարձակէ նորա վերայ,
Բայց ինքը կ'յարձակուի նորանից։
50 Ասերի համար հացը պարարտ է.
եւ ինքը կ'տայ թագաւորի համադամ կերակուրներ։
51 Նեփթաղիմը մի ազատ եղջերու է.
Որ գեղեցիկ խօսքեր է տալիս։
52 Մի պտղատու ոստ է Յովսէփը,
Մի պտղաբեր ոստ՝ աղբիւրի վերայ,
Բողբոջները տարածուում են պատի վերայ։
53 եւ վշտացրին նորան,
եւ նետաձիգ արին,
եւ տանջին նորան աղեղնաւորները.
54 Բայց նորա աղեղը զօրաւոր մնաց,
եւ ջլացած են նորա ձեռքի բազուկները,

ՀԱՅՐ ՄԵՐ ՈՐ ԵՐԿՆԻՍ ԻՆ ԵՍ ՀԱՍՏԱՏԵՑ ԶՔԵԶ ՈՐՊԷՍ ԶԻ ԴՈՒՔ ԼԻՔԱՏԵՍՔ ԶԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԶԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՐԱՒԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻՔ ՆՈՐԱ ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԶԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱ

Գլ. Ը

Յակոբին թագաւոր են գերբնաւոր. Յովսէփ անչնաշխութիւնը ի մահը.

4 Եւ Յովսէփն ՚իր հօր երեսի վերայ ընկաւ, եւ էլացաւ նորա վերայ, եւ
2 համբուրեց նորան։ Եւ Յովսէփն իր բժիշկ ծառաներին հրամայեց որ ՚ի՛ր հօր զմռսեն. եւ բժիշկները զմռսեցին
3 Իսրայէլին։ Եւ նորա քառասուն օր լրացան. որովհետեւ այսպէս էին լրանում զմռսուածների օրերը, եւ եգիպտացիք ՚նորա համար ութսնտասն օր
4 սուգ արին։ Եւ երբ նորա սուգի օրերն անցան, Յովսէփը խօսեց Փարաւոնի տան հետ ասելով. Թէ որ հիմա ձեր առաջին չնորհք գայ, ինդրեմ Փարաւոնի ականջին խօսեցէք եւ ասեցէք. Իմ հայրն ինձ երդում անել ար-
5 ուաւ ասելով. Ահա ես մեռնում եմ, իմ գերեզմանի մէջ որ ես ինձ համար Քանանի երկրումը փորեցի, ինձ այնտեղ թաղես, եւ հիմա թող վեր գնամ
6 իմ հօր թաղեմ, եւ ետ դառնամ։ Եւ Փարաւոնն ասեց. Ելիր եւ թաղիր քո հօր ինչպէս որ նա քեզ երդում ա-
7 նել տուաւ։

Եւ Յովսէփն ելաւ իր հօր թաղելու, եւ նորա հետ ելան Փարաւոնի բոլոր ծառաները, նորա տան ծերերը եւ եգիպտոսի երկրի բոլոր ծերերը։
8 Նաեւ Յովսէփի բոլոր տունը եւ նորա եղբայրները եւ նորա հօր տունը. միայն նորանց երեխաները եւ իրանց հօտերը եւ իրանց արջառները Գե-
9 սեմի երկրումը թողցին։ Եւ նորա հետ կառքեր եւ ձիաւորներ ելան, եւ
10 մի չատ մեծ բանակ եղաւ։ Եւ եկան Աատադի կալը, որ Յորդանանի միւս կողմին է. այնտեղ մեծ եւ խիստ սաստիկ լացով ողբացին, եւ իր հօր համար եօ-
11 թը օր սուգ արաւ։ Եւ այն երկրի բնակիչ Քանանացիները երբոր տեսան Աատադի կալի մէջի սուգը, ասեցին. Սա մի մեծ սուգ է եգիպտացիների, նորա համար նորա անունը ՚Աբէլմիսրաիմ դրին, որ Յորդանանի միւս կող-
12 մին է։ Եւ նորա որդիքն արին նորան
13 ինչպէս որ պատուիրել էր։ Եւ նորա որդիքը Քանանի երկիրը տարին նորան, եւ թաղեցին նորան Մաքփելայի արտի այրումը, որ Աբրահամը Եփերոնեանից կալուածքի համար ծախու առաւ արտի հետ մէկտեղ Քեսացի Եփրոնից Մամբրէի
14 դիմացը։ Եւ Յովսէփը ետ դարձաւ եգիպտոս իր հօր թաղելուց յետոյ, ինքը եւ իր եղբայրները եւ այն ամենը որ իր հետ ելան իր հօր թաղելու։
15 Եւ Յովսէփի եղբայրները տեսան որ իրանց հայրը մեռաւ, ասեցին. Գուցէ Յովսէփը ոխ ունենայ մեզ հետ եւ հատուցանէ մեզ այն ամեն չարիքը, որ
16 մենք արինք իրան։ Եւ Յովսէփին պատգամաւոր ուղարկեցին ասելով. Քո հայրը մեռնելուց առաջ պատուիրեց եւ ասեց. Այսպէս ասացէք Յովսէփին.
17 Հիմա չնորհք արա քո եղբայրների յանցանքն ու նորանց մեղքը ներիր, որովհետեւ քեզ չարութիւն արին. եւ հիմա աղաչում ենք՝ ներիր քո հօր Աստուծոյ ծառաների յանցանքը։ Եւ Յովսէփը լացաւ նորանց այս խօսքերի հա-
18 մար, որ ասեցին իրան։ Եւ նորա եղբայրներն էլ գնացին, եւ նորա առաջին ընկան, եւ ասեցին. Ահա մենք
19 քո ծառաներն ենք։ Եւ Յովսէփն ասեց նորանց. Էմի վախիք, էմ ՚ես ես
20 Աստուծոյ փոխանորդն եմ։ Եւ ՚ես պէտք գուք ինձ դէմ չարութիւն խորհեցիք, ՚բայց Աստուած այն լաւի դարձնել խորհեց, որ անէր այս օրուայ համաձի պէս, ՚որ չատ ժողովուրդ
21 ապրեցնէր։ Եւ հիմա մի վախիք. ՚ես ձեզ եւ ձեր երեխաներին պիտի կերակրեմ։ Եւ մխիթարեց նորանց եւ քաղցրութեամբ խօսեց։
22 Եւ Յովսէփը եգիպտոսումը բնակուեց, ինքը եւ իր հօր տունը, եւ Յովսէփը
23 հարիւր տասը տարի ապրեց։ Եւ Յովսէփը Եփրեմի հերրորդ սերնդեան որդիները տեսաւ, եւ Մանասէի որդի ՚Մաքիրի որդիներն էլ ՚Յովսէփի ծունկերի վերայ ծնուեցան։ Եւ Յովսէփն իր

ա ՚Գլ. խգ. 4։
բ ՚Գ Թագ. ժգ. 14։
գ ՚Ր Մն. ժգ. 14։ Մաս. խդ. 12։ Մար. ժգ. 8։ ժգ. 1։ Ղուկ. խդ. 1։ Յով. ժբ. 7։
դ ՚Ծաս. ք. 23։ ր Օր. լդ. 8։ ՚Գղ. խե. 29։
ե ՚Եգիպտացիների սուգը։ ՚Գղ. խը. 29, 30։ Գաղ. է. 16։ ՚Գղ. խգ. 16։ ՚Գղ. խը. 25։
զ ՚Գղ. լէ. 7, 10։
է ՚Գղ. խե. 5։
ը ՚Գղ. լ. 3։ գ Թագ. ե. 7։ ՚Աագ. ժգ. 5։ Ես. ժ. 7։ ՚Գղ. խե. 5, 7։ Գաղ. գ. 13–15։
թ ՚Գղ. խե. 12։ Մաս. ե. 44։ ՚Գղ. լդ. 3։
ժ Գաղ. խը. 16։
ի ՚Ծաս. լբ. 33։
լ ՚Գղ. է. 3։
խ Գաղ. խգ. 10։
ծ ՚Գղ. խե. 11։ Մաս. ե. 44։
կ ՚Գղ. լդ. 3։
հ Գաղ. խը. 16։
ձ ՚Ծաս. լբ. 33։
ղ ՚Գղ. է. 3։

եղբայրներին ասաց . Ահա ես մեռնում եմ , եւ Աստուած անպատճառ ձեզ այցելութիւն է անելու , եւ ձեզ այս երկրիցը հանելու է դէպի այն երկիրը , որի համար ինքը երդում արաւ Աբրահամին , Իսահակին եւ Յակոբին :
25 Եւ Յովսէփն Իսրայէլի որդիանցը երդում անել տուաւ ասելով . Աստուած անպատճառ ձեզ այցելութիւն է անելու , եւ իմ ոսկորներն այստեղից հանեք
26 ցէք : Եւ Յովսէփը մեռաւ հարիւր տասը տարեկան , եւ դնմանեցին նորան , դրին մի տապանի մէջ Եգիպտոսում :

ԵԼԻՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

Իսրայէլի որդիանց չաւանդը և չարչարանքը Եգիպտոսում :

1 Եւ սորանք են Իսրայէլի որդիների անունները որ Եգիպտոս գնացին , ամէն մէկը իր անովը Յակոբի հետ գնաց :
2 Ռուբէն , Շմաւոն , Ղեւի եւ Յուդա ,
3 Իսաքար , Զաբուղոն եւ Բենիամին ,
4 Դան ու Նեփթաղիմ , Գադ ու Ասեր :
5 Եւ Յակոբի երանքից ելած բոլոր հոգիները եօթանասուն հոգի էին . Յովսէփ էլ եգիպտոսումն էր : Եւ էմեռաւ Յովսէփը եւ նորա բոլոր եղբայրները եւ բոլոր այն ազգը : Եւ իսրայէլի որդիքը աճեցին եւ բազմացան եւ չաւացան եւ խիստ զօրացան , եւ այն երկիրը նորանցով լցուեցաւ :
8 Այդ Եգիպտոսի վերայ մի նոր թագաւոր եկաւ , որ Յովսէփին չէր ճանաչում : Եւ նա ասեց իր ժողովրդին .
9 Ահա Իսրայէլի որդիների ժողովուրդը
10 մեզանից չաւ եւ զօրաւոր են . եկէք իմաստութեամբ վարուենք նորա դէմ , մի գուցէ չաւանան , եւ լինի որ երբ պատերազմ պատահէ , եւ նորանք էլ մեր թշնամիների հետ միանան , եւ մեզ դէմ պատերազմեն , եւ այս երկրից
11 դուրս գնան : Նորա համար գործավարներ դրին նորանց վերայ , որ ինչարչարեն նորանց իրանց ծանր գործքերովը . եւ չտեմարանի քաղաքներ չինեցին Փարաւոնի համար՝ Փիթոմը եւ Ռամեսէս :
12 Եւ որչափ որ չարչարում էին նորանց , այնչափ էլ աւելի չաւանում էին եւ աճում էին . եւ նորանք Իսրա-
13 յէլի որդիներից երկիւղ կրեցին : Եւ եգիպտացիք դրսնութեամբ ծառայեցնում էին Իսրայէլի որդիներին :
14 Եւ նորանց կեանքը դառնացնում էին ծանր ծառայութեամբ՝ կաւով եւ աղիւսներով եւ դաշտի ամէն գործերովը . ինչ ծառայութիւն էլ որ նորանց անել տային բռնութեամբ էր լինում :
15 Եւ եգիպտոսի թագաւորը խօսեց եբրայեցիների մանկաբարձների հետ , որոնց մէկի անունը Սեփրա եւ միւսի անու-
16 նը Փուա էր , եւ ասեց . Երբ հայեցի կանանց ծնունդ լինի նստարանների վերայ նայեցէք , եթէ տղայ է՝ սպանեցէք նորան , եւ եթէ աղջիկ է՝ թող ապրէ :
17 Բայց մանկաբարձները Աստուածանից էին վախենում , եւ չ՝արին ինչպէս ասել էր նորանց եգիպտոսի թագաւորը . այլ
18 արուներին ողջ էին թողում : Եւ եգիպտոսի թագաւորը կանչեց մանկաբարձներին , եւ ասեց նորանց . Ինչո՞ւ արիք այս բանը եւ արուներին ո՞չ
19 թողեցիք : Եւ մանկաբարձներն ասեցին Փարաւոնին . Որովհետեւ որ երբայեցի կանայքը եգիպտացի՞ նանց

---

6 Գլ. ԺԵ. 14 ; խգ. 4 ; խբ. 21 ; Եզ. գ. 16, 17 ; երբ. Ժ. 22.
7 Գլ. ԺԵ. 14 ; խգ. 3 ; լե. 12 ; խգ. 4.
9 Եզ. Ժ. 19. Ցաս. խգ. 32 ; Գոր. ե. 16.
10 Ընդ. 2.

11 Ցաս. Գլ. լԵ. 23—26 ; խգ. 8—26. Գլ. գ. 14 Ա՛ԵՒ.
12 Ընդ. Ա. 26 ; գոր. 27 ; բ Օր. Ժ. 22.
14 Ընդ. Ժ. 26 ; Գոր. ե. 15 ; Ընդ.-ա. 20, 21, 22. բ. 17 ; Բ. 10 ; խգ. 3 ; բ Օր. խգ. 5 ; Ցաշ. Ցե. 24 ; Գոր. ե. 17.

15 Գոր. ե. 18.
16 Ցաշ. Ցե. 24.
Ընդ. Ժ. 3, 4, 7 ; Ցաս Ցաշ. Ա. 2.
17 Ցաշ. Ցե. 25 ; Գոր. ե. 19 ; Ընդ. Ժ. 13 ; Գլ. գ. 7 ; բ Օր. խգ. 6 ;
18 Գլ. բ. 11 ; Ե. 4, 5 ; Ցաշ. Ժ. 6.

19 Ընդ. խե. 11.
Գլ. բ. 11.
Գլ. բ. 23 ; Գլ. գ. 9 ; Թաս. ե. 15 ; Գոր. ե. 19, 34.
Ընդ. խբ. 18 ; Ա. Ժ. 6.
Դան. գ. 16, 18 ; գ. 13 ; Գոր. Ե. 29.

պէս չեն . որովհետեւ նորանք առույգ են. մանկաբարձք գեւս նորանց մօտ չ'դնա-
20 ցած՝ ծնուստ են : Եւ Աստուած մանկաբարձներին բարիք արաւ . եւ ժողովուրդը չատացաւ , եւ խիստ զօրա-
21 ցան : Եւ եղաւ որ մանկաբարձներն Աստուածանից վախուստ էին , եւ նա նո-
22 րանց համար տուներ չինեց : Եւ Փարաւօնը հրամայեց իր ժողովրդին ասելով . Հաւնն ծնած տղային գետ գցեցէք , եւ ամեն աղջիկը ողջ թողեցէք :

Գլ. Բ

Մովսէսի ծնունդը, հրաշագործ պահպանիչը և դաստիարակութիչը, փախչելը և ամուսնանալը։

1 Եւ ՝Ղեւիի տանից մէկը գնաց , ու
2 Ղեւիի Դէն աղջիկն առաւ : Եւ կինը յղացաւ , եւ մի որդի ծնեց . եւ տեսաւ որ նա գեղեցիկ էր, երկաք ամիս թաքցրեց
3 նորան : Եւ երբ այլ եւս չ'կարողացաւ թաքցնել նորան , մի պատուի տապանակ առաւ նորա համար , եւ կուպրով ու ձիւթով ծեփեց , եւ տղան նորա մէջ դրաւ , եւ դրաւ գետի եզերքում եղած
4 չամրի մէջ : Եւ նորա քոյրը կանգնեց հեռուանց , որ տեսնէ թէ ինչ կը
5 պատահէ նորան : Եւ Փարաւօնի աղջիկն իջաւ գետը լուացուելու , եւ նորա ազախինները գետի եզերքին մաղ էին գալիս . եւ տեսաւ տապանակը չամրի մէջտեղը , եւ իր ազախնին ու-
6 ղարկեց , որ առաւ նորան : Եւ նա բացաւ եւ տեսաւ տղան , եւ ահա տղան լաց էր լինում . եւ խղճաց նորա վերայ , եւ ասեց . Սա Եբրայեցի տղաներիցն է :
7 Ցետոյ նորա քոյրն ասեց Փարաւօնի աղջկանը . Գնամ եւ քեզ համար եբրայեցիներից մի ծիծ տուող կինի կանչեմ , որ տղային ծիծ տայ քեզ հա-
8 մար : Եւ Փարաւօնի աղջիկն ասեց Նորան . Գնա , եւ աղջիկը գնաց , եւ այն տղայի մօրը կանչեց : Եւ
9 Փարաւօնի աղջիկն ասեց Նորան . Տար այս տղային եւ ծիծ տուր ինձ համար , եւ ես քո վարձքը կ'տամ . եւ կինն առաւ տղային , եւ ծիծ տա-
10 ւաւ նորան : Եւ տղան մեծացաւ , եւ նա Փարաւօնի աղջկան մօտ բերաւ նորան , եւ Նորան որդի եղաւ , նա էլ նորա անունը *Մովսէս դրաւ , եւ ասեց . որովհետեւ ջրից հանեցի նորան :
11 Եւ եղաւ այն օրերումը որ Մովսէսը մեծացաւ , եւ դուրս գնաց իր եղբայրներու մօտ , եւ նորանց †ծանր գործքերը տեսաւ . եւ տեսաւ մի եգիպտացի , որ իր Եբրայեցի եղբայրներից մէկին
12 ծեծում էր : Եւ այս կողմ ու այն կողմ մտիկ տուաւ եւ տեսաւ որ մարդ չ'կայ , եւ Եգիպտացուն եւ տա-
13 ւաւ գումը թաղեց նորան : Եւ Նհետեւեալ օրը դուրս եկաւ , եւ ահա երկու եբրայեցի մարդիկ կռւում էին իրար հետ , եւ ասեց յանցաւորին . Ինչո՞ւ ես քո ընկե-
14 րին ծեծում : Եւ նա ասեց . Ո՞վ քեզ մեր վերայ իշխան կամ դատաւոր դրաւ . Ինձ էլ մեղնելու միտք ունիս , ինչպէս որ Եգիպտացուն մեղցիր : Եւ Մովսէսը վախեց եւ ասեց՝ Անշուշտ այս բանը իմացուած է :
15 Եւ Փարաւօնը լսեց այս բանը , եւ ուզում էր Մովսէսին մեղցնել . բայց Մովսէսը փախաւ , եւ Մադիամի երկրումը բնակուեց , եւ մի հորի մօտ
16 նստեց : Եւ Մադիամի քուրմը եօթը աղջիկ ունէր , եւ նորանք եկան եւ ջուր քաշեցին եւ իրանց հօր հօտը խմեցնելու համար աւազանները լցրին :
17 Եւ հովիւները եկան եւ քշեցին նորանց . եւ Մովսէսը վեր կացաւ ու օգնեց նորանց , եւ նորանց հօտին ջուր խմեցրեց : Եւ նորանք իրանց հօր Ռագուէլի մօտ եկան , եւ նա ասեց . Ին-
19 չո՞ւ չուտ եկաք այսօր : Եւ ասեցին . Մէկ Եգիպտացի մեզ հովիւների ձեռքից ազատեց , եւ մեզ համար ջուր էլ քաշեց եւ խմեցրեց : Նա էլ ասեց իր աղջկերանցը . Եւ ո՞ւր է , ինչո՞ւ այն մարդին այդպէս թող տուիք . կան-
21 չեցէք նորան որ Հաց ուտէ : Եւ Մովսէսը համաձայնուեց այն մարդի հետ

ա Գործ. է. 19.
— Գլ. գ. 20. Թուոց. խզ. 69. ա. Սամ. խդ. 14.
բ Գործ. է. 20. Եբր. ժա. 23.
գ Գործ. է. 21.
դ Գործ. է. 21.
*Ջրից հանուած
ե Գործ. է. 23, 24. Եբր. ժա. 24-26.
զ Գլ. ա. 11.
է Գործ. է. 24.
ը Գործ. է. 26.
թ Գործ. է. 27, 28.
ժ Գործ. է. 29. Եբր. ժա. 27.
ի Գլ. գ. 1.
Թուոց. ժ. 29. Գլ. գ. 1. գ. 18. ժբ. 1 եւ 2.
Ծննդ. լա. 24.

քնակուիլ, եւ նա իր Սեպփորա աղջիկը
22 կը Մովսէսին տուաւ։ Եւ նա մի որդի
ծնեց, եւ նա նորա անունը Գերսամ
դրաւ. որովհետեւ ասեց. Պանդուխտ
եղայ օտար երկրում։
23 Եւ հայն չատ օրերումը եղաւ որ Ե-
գիպտոսի թագաւորը մեռաւ, եւ Իս-
րայէլի որդիքը ծառայութեան պատ-
ճառով հառաչեցին եւ չաղաղակեցին.
եւ Նորանց աղաղակը ծառայութեան
համար Աստուծոյ մօտ բարձրացաւ։
24 Եւ Աստուած նորանց հեծութիւնը լը-
սեց. եւ Աստուած յիշեց իր ուխտը
որ Աբրահամի, Իսահակի եւ Յակոբի
25 հետ դրել էր։ Եւ Աստուած նայեց
Իսրայէլի որդիների վերայ, եւ Աս-
տուած հիմացաւ նորանց վիճակը։

ԳԼ. Գ

Մովսէսի կանչուիլը։

1 Եւ Մովսէսը Մադիամի քուրմի իր
աներոջ Ոսիորի հօտը արածեցնում
էր. եւ հօտը անապատի հետեւը քշե-
2 լով Աստուծոյ Քորէբ սարը եկաւ։ Եւ
Եհովայի հրեշտակը կրակի բոցով ե-
րեւեցաւ նորան մորենու միջից. եւ
նա տեսաւ որ ահա մորենին կրակով
վառում էր, բայց մորենին չէր ապառ-
3 վում։ Եւ Մովսէսն ասեց՝ Մէկ դառ-
նամ ու տեսնեմ այս մեծ տեսարա-
նը, թէ ինչո՞ւ համար մորենին չէ այ-
4 րվում։ Եւ Եհովան տեսաւ, որ նա
դարձաւ տեսնելու, եւ Աստուած Մո-
րենու միջից կանչեց նորան եւ ասեց.
Մովսէս, Մովսէս. եւ նա ասեց. Ահա
5 ես։ Եւ ասեց. Այս տեղին մի մօտե-
նար. Կօշիկներդ հանիր ոտքերիդդ,
որովհետեւ այն տեղը, որի վերայ դու
6 կանգնել ես, սուրբ երկիր է։ Նաեւ ա-
սեց. Ես եմ քո հօր Աստուածը՝ Ա-
բրահամի Աստուածը, Իսահակի Աս-
տուածը եւ Յակոբի Աստուածը. եւ
Մովսէսն իր երեսը ծածկեց. որովհե-
տեւ վախեցաւ Աստուծոյն մտիկ տալու։
7 Եւ Եհովան ասեց. Իրաւ տեսայ իմ
ժողովրդի չարչարանքը, որ Եգիպտա-
ստանի է, եւ Էգործավարների պատ-
ճառով Ինորանց աղաղակը լսեցի. ո-
րովհետեւ Ինորանց նեղութիւնները ի-
8 մացայ։ Եւ Ինջայնորանց Եգիպտացինե-
րի ձեռքից ազատելու, եւ նորանց այն
երկրից մէկ էլաւ ու լայնարձակ ե-
կիր՝ մի Ինկած ու մեղր բղխող երկիր՝
Քանանացիների եւ Քետացիների եւ
Ամորհացիների եւ Փերեզացիների եւ
Եւեացիների եւ Յեբուսացիների տեղը
9 հանելու։ Եւ ահա հիմա Իսրայէլի որ-
դիների աղաղակը ինձ մօտ է հասել.
եւ տեսայ էլ այն Ինարատահարութիւ-
նը, որ Եգիպտացիներն անում են նո-
10 րանց։ Ուստի եկ հիմա քեզ Փարաւոնի
մօտ Ուղարկեմ, եւ հանիր իմ ժո-
ղովուրդը՝ Իսրայէլի որդիքը Եգիպտա-
11 սից։ Եւ Մովսէսն ասեց Աստուծոյն.
Ես ո՞վ եմ որ Փարաւոնի մօտ գնամ,
եւ Իսրայէլի որդիքը Եգիպտոսից հա-
12 նեմ։ Եւ ասեց. Թէ Ես քեզ հետ կը-
լինիմ, եւ սա քեզ համար Նշան կ'լի-
նի, որ ես եմ քեզ ուղարկել. երբոր
ժողովուրդը Եգիպտոսից հանես, այս
սարի վերայ կ'պաշտէք Աստուծոյն։
13 Եւ Մովսէսն ասեց Աստուծոյն. Ա-
հա ես գնում եմ Իսրայէլի որդիների
մօտ, եւ կ'ասեմ Նորանց. Ձեր հայրե-
րի Աստուածն ինձ ձեզ մօտ է ուղար-
կել. եւ երբոր ինձ ասեն. Թէ Ինչ է
Նորա անունը, ես Ինչ ասեմ Նորանց։
14 Եւ Աստուած ասեց Մովսէսին. Ես եմ
ՈՐ ԵՄ. Եւ ասեց. Այսպէս ասիր Իս-
րայէլի որդիներին. Ինձ Ինեմը ուղար-

ա Գլ. գ. 25. ժբ 2.
† Ա՛նանկ պահպանու. Գլ. ժբ. 3.
ե Գոր. ե. 29. ելբր. ժա. 13—14.
է Գլ. է. 7. Գոր. ե. 30.
ը Ժա. ի. 16. բ Օր. իգ. 7. Ա՛ապ. ժբ. 5.
ղ Նե. ժբ. 20, 21. Գլ. գ. 9. իր. 23, 27. բ Օր. իգ. 13. Ա՛ահ. ե. 4.
ի Գլ. գ. 5.
ժ Գլ. գ. 5. Ա՛ապ. ժե. 8, 42. ես. 45.
ժա Նե. ժե. 14. իգ. 4.
ժբ Գլ. գ. 31. ա Թագ. ա. 11. բ Թագ. ժգ. 12. Ղա. ա. 25.
ժգ Գլ. գ. 7.
—
ժդ Գլ. բ. 16.
ժե Գլ. գ. 27. ժբ. 5. գ Թագ. ժի. 8.
իբ Օր. իգ. 16. Եա. կգ. 9. Գոր. ե. 30. Տես Նե. ժբ. 3. Ա՛ապ. գ. 1.
իգ Գոր. ե. 31.
իդ Օր. իգ. 16
իե Ես. ե. 13. Գոր. ե. 33.
իզ Նե. իբ. 13. ելբր. 15. Գլ. գ. 5. Ա՛ապ. իբ. 32. Ա՛ար. ժբ. 26. Ղա. բ. 37. Գոր. ե. 32.
իէ Նե. գ. 10. գ Թագ. ժբ. 13. Եա. գ. 1, 5.
իը Գլ. ա. 11.
իթ Գլ. բ. 23, 24. Ղեհմ. ք. 9. Ա՛ապ. կգ. 44. Գոր. ե. 34.
իժ Նե. ժբ. 21. Գլ. բ. 25.
իժա Ես. 5, 7. ժբ. 21. ե. 24.
իժբ Օր. ա. 25. ը. 7—9.
իժգ Ես. 17. Գլ. ժգ. 5. իգ. 3. Ա՛ա. ժգ. 28. բ Օր. իգ. 9, 15. ելբր. ժա. 5. ես. 22. Նե. ի. 6.
իժդ Նե. ժե. 18—21.
իժե Գլ. բ. 23.
իժզ Գլ. ա. 11, 13, 14, 22. Ա՛ապ. ժե. 26. Մ՛ար. գ. 4.
իժէ Տես Գլ. գ. 12.
իժը Նե. լա. 3. բ Օր. լա. 23. Ա՛ես. ա. 5. Հաղգ. բ. 31.
իժթ Գլ. գ. 3. Ա՛ես. ը. 58. ելբր. ժգ. 8. Ա՛այտ. ա. 4.

15 կենց ձեզ մօտ։ Նաեւ Աստուած ասեց Մովսէսին. Այսպէս ասիր Իսրայէլի որդիներին. Ձեր հայրերի Եհովայ Աստուածը՝ Աբրահամի Աստուածը, Իսահակի Աստուածը եւ Յակոբի Աստուածը ինձ ձեզ մօտ ուղարկեց, Ասյս է իմ անունը յաւիտեան, եւ այս է իմ
16 յիշատակը ազգից ազգ։ Գնա՝ Իսրայէլի ծերերին մէկտեղ ժողովիր, եւ ասիր նոցանց. Ձեր հայրերի Եհովայ Աստուածը, Աբրահամի, Իսահակի եւ Յակոբի Աստուածը երեւեցաւ ինձ ասելով. Այցելութիւն արի ձեզ, եւ եգիպտոսի մէջ ձեր քաշածը
17 տեսայ։ Եւ ասեցի՝ Հանեմ ձեզ եգիպտոսի չարչարանքից դէպի Քանանացիների եւ Փերեզացիների եւ Ամորհացիների եւ Փերիզացիների եւ Եւեսացիների եւ Յեբուսացիների երկիրը՝
18 կաթ եւ մեղր բղխող երկիրը։ Եւ նոքա քո ձայնին կ'լսեն. Եւ դու եւ Իսրայէլի ծերերը եգիպտոսի թագաւորի մօտ կ'մտնէք, եւ կ'ասէք նորան. Եբրայեցիների Աստուածը՝ Եհովան մեզ հանդիպեց. եւ հիմա թող երեք օրուայ ճանապարհ գնանք դէպի անապատը, որ մեր Եհովայ Աստուածին զոհ
19 մատուցանենք։ Եւ ես գիտեմ, որ եգիպտոսի թագաւորը ձեզ թող չի տայ. որ գնաք եւ ոչ էլ՝ զօրաւոր ձեռ-
20 քով։ Եւ ես իմ ձեռքը կ'երկայնացնեմ եւ կ'զարկեմ եգիպտոսը իմ ամէն հրաշքներովը, որ նորա մէջ պիտի առնեմ. եւ նոցանից յետոյ ձեզ կ'թողէ։
21 Եւ այս ժողովրդին շնորհք կ'տամ եգիպտացիների առաջին. եւ երբոր դուրս
22 գաք, դատարկ չէք դուրս գալ։ Այլ ամէն կնիկ իր դրացուց եւ իր տանը բնակուող կնոջից արծաթեղէն զարդեր եւ ոսկեղէն զարդեր եւ հանդերձներ կ'խնդրէ, եւ կ'դնէք ձեր որդիների եւ աղջիկների վերայ. եւ եգիպտոսին կ'կողոպտէք։

ԳԼ. Դ

Աստուած Մովսէսին հրաշքի զօրութիւն է տալիս. Դարձեալ է դարձնում եգիպտա-

4 Եւ Մովսէսը պատասխանեց եւ ասեց. Բայց ահա նոքանք ինձ չեն հաւատալ, ոչ էլ իմ ձայնին կ'լսեն. որովհետեւ կ'ասեն թէ Եհովան քեզ չէ ե-
2 րեւացել։ Եւ Եհովան ասեց նորան. Այդ ինչ է քո ձեռքին. եւ նա ա-
3 սեց՝ Գաւազան։ Եւ ասեց. Գետին ձգիր զայն։ Եւ նա գետին ձգեց, եւ օձ եղաւ, եւ Մովսէսը նորա առա-
4 ջից փախաւ։ Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Ձեռդ մեկնիր եւ պոչից բռնիր. եւ նա իր ձեռքը մեկնեց եւ նորան բռնեց, եւ նա գաւազան եղաւ նորա
5 ձեռքումը. Որ հաւատան թէ քեզ երեւեցաւ Էիրանց հայրերի Եհովայ Աստուածը, Աբրահամի Աստուածը, Իսահակի Աստուածը եւ Յակոբի Աստուածը։
6 Եւ Եհովան դարձեալ ասեց նորան. Հիմա ձեռդ տար ծոցդ. եւ նա ձեռքը ծոցը տարաւ, եւ դուրս հանեց, եւ
7 ահա էձեռքը ձիւնի պէս բորոտ եղաւ։ Եւ ասեց. Ձեռդ դարձեալ ծոցդ տար. եւ նա դարձեալ ձեռքը ծոցը դրաւ, եւ ծոցիցը հանեց, եւ ահա իր մարմ-
8 նի պէս էր եղել։ Եւ իցէ թէ քեզ չհաւատան, եւ առաջի նշանի ձայնին չլսեն, յետ նշանի միւս նշանի ձայ-
9 նին կ'հաւատան։ Իսկ իցէ թէ այս երկու նշաններին էլ չհաւատան, եւ քո ձայնին էլ չլսեն, գետի ջրիցը վեր առ, եւ ցամաքի վերայ թափիր, եւ գայն ջուրը, որ գետիցը վեր առիր, ցամաքի վերայ արիւն կ'դառնայ։
10 Եւ Մովսէսն ասեց Եհովային. Ոհ, Տէր իմ, ես ճարտարախօս չեմ, ոչ երեկուանից ու մէկէլ օրուանից, ոչ էլ ծառայիդ հետ խօսելուցդ յետոյ. այլ ես ծանրախօս եւ ծանրալեզու եմ։
11 Եւ Եհովան ասեց նորան. Ո՞վ է մարդին բերան տուել. կամ ո՞վ է անում համրը կամ խուլը կամ աչք ունեցողը
12 կամ կոյրը, չէ որ ես Եհովան։ Եւ հիմա գնա, եւ ես քո բերանի հետ կըլինիմ, եւ քեզ կ'սովորեցնեմ ինչ որ

ա Սպ. ելե. 13։ Ովս. ժբ. 6, ե Գ. ը. 29։
ը Նե. ե. 24։ Գ. բ. 25։ գ. 31։ Դատ. ա. 6։
ի Ելե. ժե. 11, 16։ Հմբ. 8, ը Գ. ը. 31։
ժ Գ. ե. 1, 3։
ժա Ելե. իգ. 3, 4, 15, 16։ ժգ. ե. 2, է. 4։ Ես գլ. գ. 1։
ժդ Ելե. է—գլ. ժգ։
ժե Գ. ե. 3։ Ժա. 9. բ Որ. գ. 22. Ղեմ. բ. 10. Սաղ. ՀԸ. 27. ելե. 9. Եր. լբ. 20. Դան. է. 36.
ի Գ. ժբ. 31.
ձ Գ. ժա. 3. ժբ. 36. Սպ. ելե. 46.
ժգ Գ. ժբ. 9.
ժդ Գ. գ. 13.
ժե Ելե. ժբ. 10. գ Թագ. ե. 27.
ի Գ. է. 19.
ձ Գ. գ. 12.
ղ Սպ. ըզ. 9.
ճ Նե. ե. է. Եր. ա. 9. Մատ. ժ. 19. Մարկ. ժգ. 11. Ղուկ. ժբ. 11, 12. ես. 14, 15.

13 պիտի խօսես ։ Եւ նա ասաց . Ո՜հ, Տէր իմ, ազաչեմ ուղարկիր որի ձեռքով
14 որ ուզում ես ուղարկել ։ Եւ Եհովայի բարկութիւնը բորբոքուեց Մովսէսի դէմ, եւ ասաց . Մի՞թէ ես քո Ահարօն Ղեւտացուն չեմ ճանաչում որ
ճարտարախօս է . նաեւ ահա նա դուրս է գալիս քեզ դիմաւորելու , եւ քեզ տեսածի պէս իր սրտումը պիտի ուրա-
15 խանայ ։ Եւ դու խօսիր նորա հետ , եւ խօսքեր դիր նորա բերանումը . եւ ես քո բերանի եւ նորա բերանի հետ կ՚լինիմ , եւ ձեզ կ՚սովորեցնեմ ինչ որ
16 պիտի անէք ։ Եւ քո տեղը նա կ՚խօսէ ժողովրդի հետ . եւ նա քեզ համար բերանի տեղ կ՚լինի , ու դու նորա
17 համար Աստուծոյ տեղ կ՚լինիս ։ Եւ այս գաւազանն առ քո ձեռքը , որ նո-
18 րանով անես նշանները ։

Եւ Մովսէսը գնաց , եւ իր աներ Յոթորի մօտ դարձաւ , եւ ասաց նորան . Թող գնամ , եւ ետ դառնամ եգիպտացւոցը լինող եղբայրներիս մօտ,
եւ տեսնեմ թէ տակաւին ո՞ղջ են . եւ Յոթորն ասեց Մովսէսին . Գնա
19 խաղաղութեամբ ։ Եւ Եհովան Մադիամի մէջ ասեց Մովսէսին . Գնա ետ դարձիր եգիպտոս , որովհետեւ մեռան
այն մարդիկը , որ քո կեանքը
20 որոնում էին ։ Եւ Մովսէսն իր կնոջն ու որդիներին առաւ , եւ էշի վերայ հեծցրեց նորանց , եւ ետ դարձաւ եգիպտոսի երկիրը . եւ Մովսէսն Աստու-
21 ծոյ գաւազանը իր ձեռքն առաւ ։ Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին . Երբոր ետ դառնաս գնաս եգիպտոս , նայիր որ Փարաւոնի առաջին անես բոլոր այն
հրաշքները , որ ես քո ձեռքը դրի , եւ
22 ես նորա սիրտը կ՚խստացնեմ , եւ նա ժողովրդին թող չի տալ ։ Եւ ասիր Փարաւոնին , Եհովան այսպէս է ասում .
Իսրայէլն իմ որդին՝ հիմ անդրանիկն
23 է ։ Եւ քեզ ասում եմ . Թող տուր իմ որդին որ ինձ պաշտէ . բայց եթէ նորան թող տալ չ՚ուզես , ահա ես քո
որդին՝ քո անդրանիկը կ՚սպանեմ ։
24 Եւ ճանապարհին մի իջեւանում եղաւ , որ Եհովան նորան պատահեց ,
25 եւ ուզեց նորան սպանել ։ Եւ Սեպփորան մի սուր քար առաւ , եւ իր որդու անթլփատութիւնը թլփատեց , եւ նորա ոտքերի մօտ դրեց , եւ ասեց . Թէ
Դու ինձ համար մի արիւնոտ փեսայ
26 ես ։ Այսպէս թող տուաւ նորան . այն ժամանակ ասեց . Թլփատութեան համար արիւնոտ փեսայ ։
27 Եւ Եհովան ասեց Ահարօնին . Գնա անապատը Մովսէսին դիմաւորելու . եւ նա գնաց , եւ պատահեց նորան Աստուծոյ սարի վերայ , եւ համբու-
28 րեց նորան ։ Եւ Մովսէսը պատմեց Ահարօնին Եհովայի բոլոր խօսքերը որ ուղարկեց իրան , եւ այն բոլոր նշանները , որ իրան պատուիրեց ։
29 Եւ Մովսէսն ու Ահարօնը գնացին , եւ Իսրայէլի որդիների բոլոր ծերերին
30 ժողովեցին ։ Եւ Ահարօնը Եհովայի Մովսէսին ասած բոլոր խօսքերը պատմեց . եւ նշանները արաւ ժողովրդի առաջին ։
31 Եւ ժողովուրդը հաւատաց . եւ լսեցին , թէ Եհովան այցելութիւն է արել Իսրայէլի որդիներին , եւ թէ նորանց վնասուածքները տեսել է , եւ խոնարհուեցին եւ երկրպագութիւն արին ։

ԳԼ . Ե

Փարաւոնը արհամարհում է Մովսէսի եւ Ահարօնի ասածները ։ Իսրայէլացիներին

1 Եւ յետոյ Մովսէսն ու Ահարօնը եկան եւ ասացին Փարաւոնին . Այսպէս է ասում Իսրայէլի Եհովայ Աստուածը , իմ ժողովուրդը թող տուր , որ
2 տօնախմբութիւն անեն ինձ համար անապատում ։ Եւ Փարաւոնն ասեց . Ի՞նչ է Եհովան , որ նորա խօսքին լսեմ , եւ Իսրայէլին թող տամ . Եհովան չեմ ճանաչում , եւ
3 Իսրայէլին էլ թող չեմ տալիս ։ Եւ նորանք ասացին . Երբայեցիների Աստուածը մեզ հանդիպեց . հրաման տուր

ե Գլ . ե . 1 , 2 .
ը Թագ . իբ . 38 , իգ . 5 , 12 , 16 , ր Որ . Ժբ . 18 , Ես . Ժ . 16 , Երբ . ա . 9 .
իա Գլ . է . 1 , ժբ . 19 ,
իդ Գլ . բ . 15 , 23 .
իե Գլ . ժէ . 9 , Թագ . ի . 8 , 9 ,
իզ Գլ . ժ . 20 ,
իէ Գլ . է . 3 , 13 , 22 , ը . 15 , թ . 12 , 35 , ժգ . 8 , ր Որ . բ . 30 , նե . Ժ . 20 , Ես . կգ . 17 , Հա . թ . 18 .
իը Որ . Ժ . 1 , Հա . թ . 4 , ր Կոր . չ . 18 ,
իթ Գլ . ժ . 20 ,
իժ Գլ . է . 3 , 13 , 22 , ը . 15 , թ . 12 , 35 , ժգ . 8 , ր Որ . բ . 30 , նե . Ժ . 20 , Ես . կգ . 17 , Հա . թ . 18 .
իի Որ . Ժ . 1 , Հա . թ . 4 , ր Կոր . չ . 18 ,
իլ Եր . լ . 9 , Յով . ա . 18 ,
իխ Գլ . Ժա . 5 , ժբ . 29 ,
իծ Թագ . իբ . 22 ,
իկ Գլ . գ . 1 ,
իհ Հնր . 8 , 9 ,
իձ Գլ . գ . 16 ,
իղ Գլ . բ . 25 , գ . 7 ,
իճ Եր . լ . 9 , Յով . ա . 18 ,
իմ Գլ . Ժա . 5 , ժբ . 29 ,
իյ Թագ . իբ . 22 ,
իհ Գլ . գ . 1 ,
ի Հնր . 8 , 9 ,
ի Գլ . գ . 16 ,
ի Գլ . բ . 25 , գ . 7 ,
ի Եզեն . իդ . 26 , գլ . ժբ . 27 , — Սն . իթ . 20 ,
— Գլ . ժ . 9 , ժբ . 14 եւ ին ,
ի Գ Թագ . ժբ . 35 , Ներ . իա . 19 ,
ի Գլ . գ . 19 ,
ի Գլ . գ . 18 ,

որ երեք օրուայ ճանապարհ գնանք անապատը, եւ մեր Եհովայ Աստուծոյն զոհ մատուցանենք, որ մի գուցէ ժանտախտով կամ սրով մեզ վերայ յարձակեսցի։ Եւ եգիպտոսի թագաւորն ասաց Նոցանց. Ով Մովսէս եւ Ահարօն, ինչո՞ւ համար ժողովրդին իրանց գործքերիցը կամ էք դադարեցնում. գնացէք ձեր բանին։ Եւ Փարաւօնն ասաց. Ահա հիմա երկրի ժողովուրդը շատ է, եւ դուք դադարեցնում էք նոցանց իրանց գործքերիցը։

6 Եւ Փարաւօնն այն օրը ժողովրդի գործավարներին եւ նոցանց վերակացուներին հրամայեց ասելով. 7 Երէկուայ եւ մէկէլ օրուայ պէս այլ եւս ժողովրդին չարդ մի տաք աղիւս չինելու համար. թող իրանք գնան իրանց համար չարդ ժողովին։ 8 Եւ աղիւսների հաչիւը ինչպէս որ երէկ եւ մէկէլ օրը չինում էին՝ նոցանց վերայ դրէք, նոցանից մի պակասեցնէք. որովհետեւ ծոյլ են, նոցա համար են նոքանք աղաղակում ասելով. Գնանք մեր Աստուծոյն զոհ մատուցանենք։ 9 Թող գործը այս մարդկանց վերայ ծանրանայ, որ նոքանով գործեն, եւ դադրակ խօսքերի մտիկ չանեն։ 10 Եւ ժողովրդի գործավարները եւ վերակացուները դուրս գնացին, եւ ժողովրդի հետ խօսեցին ասելով. Այսպէս է ասում Փարաւօնը. Ես ձեզ չարդ չեմ տալ. դուք գնացէք ձեզ համար չարդ տուէք ուր որ գտնէք, սակայն ձեր գործիցը մի բան պիտի չպակասէ։ 11 Եւ ժողովուրդը եգիպտոսի բոլոր երկրի մէջ գրուեցաւ չարդի տեղ հաւաքելու համար։ 12 Եւ գործավարները սպասում էին ասելով. Ձեր օրական բանը իր օրը լրացրէք ինչպէս չարդ եղած ժամանակը։ 13 Եւ Փարաւօնի գործավարները Իսրայէլի որդիների վերայ դրած վերակացուներին ծեծում էին եւ ասում. Ինչո՞ւ համար չլրացրիք ձեր վերայ դրած աղիւսների հաչիւը երէկ էլ այսօր էլ ինչպէս երէկ ու մէկէլ օրը։

14 Եւ Իսրայէլի որդիների վերակացուները դուրս եկան եւ բողոքեցին Փարաւօնին ասելով. Ինչո՞ւ ես այդպէս անում քո 15 ծառաներին. Քո ծառաներին չարդ չեն տալիս, բայց մեզ ասում են, թէ Աղիւսները չինեցէք. եւ ահա քո ծառաները ծեծուեցան. եւ յանցանքը քո 16 ժողովրդինն է։ Եւ նա ասեց. Մոլի էք դուք՝ ծոյլ. նոցա համար ասում էք թէ Գնանք եհովային զոհ մատուցանենք։ Ուստի գնացէք հիմա ծառայեցէք, եւ ձեզ չարդ չի տրուելու, բայց աղիւսների հաչիւը պէտք է տաք։ 17 Եւ Իսրայէլի որդիների վերակացուները իրանց չարիքի մէջ տեսան, երբ որ ասուեցաւ թէ Ձեր աղիւսների քիւից չպակասացնէք. օրական բանը իր 18 օրը տուէք։ Եւ հանդիպեցին Մովսէսին եւ Ահարօնին, որ կանգնած էին իրանց դիմաւորելու, Փարաւօնի մօտից դուրս գալիս։ 19 Եւ ասացին նոքանց. Եհովան ձեզ վերայ նայէ եւ դատէ, որ մեր հոտը Փարաւօնի առաջին, եւ նոցա ծառաների առաջին հոտաչելի արիք, մեզ սպանելու համար նոքանց ձեռքը սուր տալով։

20 Եւ Մովսէսը եւ Ահարօն դարձան եհովայի մօտ եւ ասեց. Ով եհովայ, ինչո՞ւ համար այս ժողովուրդը չարիքի մէջ գցեցիր, եւ ինչո՞ւ համար ինձ ուղարկեցիր։ 21 Որովհետեւ այն ժամանակից որ եկել եմ Փարաւօնի մօտ քո անունովը խօսելու, այս ժողովրդին չարութիւն է անում, եւ դու էլ չփրկեցիր քո ժողովրդին։

Գլ. Զ

Մովսէսը նոր պատուէր է նոր խոստումն է տանում նորա ազգականներ։

1 Եւ եհովան ասեց Մովսէսին. Հիմա կ'տեսնես թէ Փարաւօնին ինչ կ'անեմ. որ ՙհզօր ձեռքով թող կ'տայ նոցանց, եւ հզօր ձեռքով Ի դուրս կ'անէ նոցանց իր երկրիցը։ 2 Եւ Աստուած խօսեց Մովսէսի հետ եւ ասեց նորան. Ես եմ եհո- 3 վան։ Եւ երեւեցայ Աբրահամին, Իսահակին եւ Յակոբին Ա Ամենակարող Աստուծոյ անունով, բայց իմ ՙեհովայ ա-

---

ԾԳ. ա. 11։ ՚ԾԳ. ա. 7, 9։ ԾԳ. ա. 11։ ԸՆԾ. իդ. 30։ = ԻՆԳ. ԺԲ.

Ա, ԺԱ. 12։ = ՄՆ. ԺԲ. 6։ —

=ԾԳ. գ. 19։ ՚ԾԳ. Ժա. 1. ԺԲ. 31, 33, 39։ Ի ՏՀՆ ՍՆ. ԺԱ. 11։ ԼԵ. 11։ ԽԸ. 3։

ՙԾԳ. գ. 14։ ԺԵ. 2. Ս=ԳՔ. 4, ԺԲ. 18։ Յայտ. ա. 4, 8, ԼՇ։

4 Նուհեմը նորանց չ'յայտնուեցաւ։ Նաեւ
Նորանց հետ իմ Խուխոյ հասատատեցի, Որ
Նորանց տամ Քանանի երկիրը, Նորանց
պանդխտութեան երկիրը ուր որ պան-
5 դխտացան։ Եւ Իլեցի էլ Իսրայէլի որ-
դիների հառաչանքը, որ Եգիպտացի-
ները ծառայեցնում են Նորանց. եւ
6 յիշեցի իմ ուխտը։ Նորա համար
Իսրայէլի որդիներին ասիր. Ես եմ Ե-
հովան. եւ Հես ձեզ Եգիպտացիների
ծանր գործքերի տակիցը կ'հանեմ, եւ
ձեզ Նորանց ծառայութիւնից կ'ազա-
տեմ, եւ կ'փրկեմ ձեզ Հմեկնած բա-
7 զուկով եւ մեծ դատաստաններով։ Եւ
Հձեզ ինձ համար ժողովուրդ վեր կ'առ-
նեմ, եւ Հձեզ համար Աստուած կ'լի-
նիմ. եւ պիտի գիտնաք որ ես եմ
Եհովան ձեր Աստուածը՝ Հձեզ Եգիպ-
տացիների ծանր գործքերի տակիցը հա-
8 նողը։ Եւ ձեզ այն երկիրը կ'տանեմ,
որի համար իմ Հձեռքը բարձրացրի որ
տամ Աբրահամին, Իսահակին եւ Յա-
կոբին, եւ ձեզ կ'տամ ժառանգու-
9 թիւն լինելու եմ՝ Եհովա։ Եւ Մովսէս
Իսրայէլի որդիների հետ այսպէս
խօսեց. բայց Նորանք Հ հոգու նեղու-
թիւնից եւ գործի ծանրութիւնից չ'լը-
սեցին Մովսէսին։
10 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
11 ասելով. Մտիր խօսիր Եգիպտոսի Փա-
րաւոն Թագաւորի հետ, որ Իսրայէլի
12 որդիքն իր երկրիցն արձակէ։ Եւ Մով-
սէսը խօսեց Եհովայի առաջին ասելով.
Ահա Իսրայէլի որդիքը ինձ չեն լսում,
ապա Փարաւոնը ինձ ի՞նչպէս կ'լսէ.
13 որ Հես *ծանրաբեղուս եմ։ Եւ Եհովան
խօսեց Մովսէսի եւ Ահարոնի հետ, եւ
հրամայեց տուաւ Նորանց Իսրայէլի որ-
դիների եւ Եգիպտոսի Փարաւոն Թա-
գաւորի մասին՝ Իսրայէլի որդիքը Ե-
գիպտոսի երկրիցը հանելու համար։
14 Սորանք են Նորանց հայրերի տների
գլուխները. Հիսրայէլի անդրանիկ Ռու-
բէնի որդիքը՝ Հենոք, Փաղղուս, Ես-
րոն եւ Քարմի. սորանք են Ռուբէնի
15 տոհմերը։ Եւ Հշմաւոնի որդիքը՝ Յա-
մուէլ, եւ Յամին եւ Ոհադ եւ Յաքին
եւ Սահաւ, եւ Քանանացի կնոջ որ-
դին՝ Սաւուղ. սորանք են Շմաւոնի
16 տոհմերը։ Եւ սորանք են Հղևիի որ-
դիների անուները իրանց Ծնունդների
համեմատ՝ Գերսոն եւ Կահաթ եւ Մե-
րարի։ Եւ Հղևիի կեանքի տարիները
հարիւր երեսունեւեօթը տարի եղան։
17 Գերսոնի որդիքը իրանց տոհմերի հա-
18 մեմատ՝ Հղոբնի եւ Սեմէի էին։ Եւ
Հկահաթի որդիքը Ամրամ եւ Իսհառ
եւ Քեբրոն ու Ոզիէլ։ Եւ Կահաթի
կեանքի տարիները հարիւր երեսունե-
19 երեք տարի եղան։ Եւ Հմերարիի որ-
դիքը՝ Մոողի եւ Մուսի. սորանք են
Ղևիի տոհմերը իրանց Ծնունդների հա-
20 մեմատ։ Եւ Ամրամն իր հօրաքոյր Յո-
քաբեդին իրան համար կին առաւ, եւ
նա Ծնեց Նորա համար Ահարոնին եւ
Մովսէսին։ Եւ Ամրամի կեանքի տարի-
ները հարիւր երեսունեւեօթը տարի ե-
21 ղան։ Եւ Իսհառի որդիքը՝ Կորհ եւ
22 Նափէգ եւ Զիքրի։ Եւ Ոզիէլի որդի-
քը՝ Միսայէլ եւ Եղիսափան եւ Սիթրի։
23 Եւ Ահարոնն իր համար կին առաւ Ա-
մմինադաբի աղջիկ Նաասոնի քոյր Եղի-
սաբեթին, եւ նա Ծնեց Նորա համար
Նադաբը եւ Աբիհուդը, Եղիազարը եւ
24 Իթամարը։ Եւ Կորհի որդիքը՝ Ասիր
եւ Եղկանա եւ Աբիասափ. սորանք
25 են Կորհեցիների տոհմերը։ Եւ Ահա-
րոնի որդի Եղիազարը Փուտիէլի աղ-
ջիկներից իր համար կին առաւ. եւ
նա Ծնեց Նորա համար Փենէհէսին,
սորանք են Ղևտացիների հայրերի գլ-
խաւորները իրանց տոհմերի համեմատ։
26 Սորանք են Ահարոնը եւ Մովսէսը,
որոնց Եհովան ասեց. Հանեցէք Իսրա-
էլի որդիքն իրանց Հզօրքերովը Եգիպ-
27 տոսի երկրիցը։ Սորանք են Իսրայէլի

Ե Ննդ. Ժէ. 18։ Ժէ. 4, 7։ Ղ Ննդ. Ժէ. 8։ Իզ. 4։ Ե Գղ. ր. 24։ Ը Գղ. գ. 17։ է. 4։ ր Օր. իգ. 8։ Ծագ. Հա. 6։ Հգղ. 11, 12։ Ի Գղ. Ժէ. 13։ ր Օր. է. 8։ ա. Մն. Ժէ. 21։ Նէհմ. ա. 10։ Ի՛ր Օր. գ. 20։ է. 6. Ժգ. 2։ իգ. 18։ ր Թագ. է. 21։ Ե Ննդ. Ժէ. 7, 8։ գէ. ԻՓ. 45, 46։ ր Օր. ԻՓ. 13։ Յայտ. իա. 7։ Ը Գղ. է. 4, 5։ Ծագ. Հա. 6։ Ի Ննդ. Ժէ. 18։ իգ. 3։ Իզ. 13։ Իէ. 12։ (Տես Ժգ. 22, ր Օր. Իզ. 40։) Ժ Գղ. է. 21։ Ի Գղ. գ. 10. Եր. ա. 6։ * Ընդ՛որում չբռնաբեկերով։ Հ Ննդ. իգ. 9. ա Մն. է. 3։ Ղ Ննդ. իգ. 10։ ա Մն. գ. 24։ Հնդ. իգ. 11։ Թա. գ. 17։ ա Մն. գ. 1, 16։ Ճ ա Մն. գ. 17։ իգ. 7։ Մ Թա. իգ. 57։ ա Մն. գ. 2, 18։ Յ ա Մն. գ. 19։ իգ. 21։ Ն Գղ. ր. 1, 2։ Թա. իգ. 59։ Շ Թա. Ժգ. 1։ ա Մն. գ. 37, 38։ Ո Գղ. ժ. 4։ Թա. գ. 30։ Չ Հնդ. Թ. գ. 19, 20։ ա Մն. ր. 10։ Ա՛ա. ա. 4։ Պ Գղ. ժ. 1։ Թա. գ. 2։ իգ. 60։ ա Մն. գ. 3։ իգ. 1։ Ջ Թա. իգ. 11։ Ռ Թա. իէ. 7, 11։ Յհ. իգ. 33։ Ս Գղ. է. 4։ Ժգ. 17, 41, 51։ Թա. իգ. 1։

որդիքը Աեգիպտոսիցը հանելու համար Փարաւոնի Փարաւոն թագաւորի հետ խօսողները. այս Մովսէսը եւ Ահարո-
28 նը. եւ եղաւ այն օրը որ Եհովան խօսեցաւ Մովսէսի հետ Եգիպտոսի երկրու-
29 մը, Այն ժամանակ Եհովան Մովսէսի հետ խօսեցաւ ասելով. Ես եմ Եհովան, խօսիր Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորի հետ, ամէն ինչ որ քեզ ասում եմ,
30 եւ Մովսէսը Եհովայի առաջին ասաց. Ահա ես ծանրաբեռն եմ, եւ Փարաւոնն ինչպէս կ'լսէ ինձ։

ԳԼ. Ը

Մովսէսը եւ Ահարոնը հրաշքներ են անում. խորը արիւն են դարձնում։

1 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Տես քեզ Փարաւոնին աստուած արի, եւ քո եղբայր Ահարոնը քո մարգարէն կ'լի-
2 նի. Դու խօսիր այն ամենը ինչ որ քեզ կ'հրամայեմ, եւ քո եղբայր Ահարոնը թող խօսէ Փարաւոնի հետ, որ Իսրայէլի որդիքն արձակէ իր երկրից։
3 Եւ ես Փարաւոնի սիրտը կ'խստացնեմ, եւ Իմ նշանները եւ հրաշքներն Եգիպ-
4 տոսի երկրում կ'չատացնեմ։ Եւ Փարաւոնը ձեզ չի լսել. եւ ես իմ ձեռքը Եգիպտոսի վերայ կ'դնեմ, եւ իմ զօրքերը՝ իմ ժողովուրդը Իսրայէլի որդիքը կը հանեմ Եգիպտոսի երկրից
5 մեծ դատաստաններով։ Եւ Եգիպտացիք կ'իմանան, որ ես եմ Եհովան Երբոր իմ ձեռքը Եգիպտոսի վերայ երկայնացնեմ եւ Իսրայէլի որդիքը նո-
6 րանց միջից հանեմ. Եւ Մովսէսն ու Ահարոնը Եհովայի իրանց պատուիրա-
7 ծի պէս արին, այնպէս արին։ Եւ Մովսէսն ութսուն տարեկան էր, եւ Ահարոնը ութսունեւերեք տարեկան էր, Փարաւոնի հետ խօսելիս։
8 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի եւ Ա-
9 հարոնի հետ ասելով. Երբոր Փարաւոնը ձեզ հետ խօսէ եւ ասէ. Ձեզ համար հրաշք ցոյց տուէք. այն ժամա-

նակ ասիր Ահարոնին. Իվեր առ գաւազանդ եւ գցիր Փարաւոնի առաջին.
10 նա վիշապ կը դառնայ։ Եւ Մովսէսն ու Ահարոնը մտան Փարաւոնի մօտ եւ Եհովայի պատուիրածի պէս արին. եւ Ահարոնն իր գաւազանը գցեց Փարաւոնի առաջին եւ նորա ծառաների առա-
11 ջին, եւ վիշապ եղաւ։ Փարաւոնն էլ իմաստուններին եւ կախարդներին կանչեց. եւ Եգիպտոսի մոգերն էլ հիրանց կախարդութիւններովը այնպէս
12 արին։ Եւ ամէն մէկն իր գաւազանը գցում էր, եւ վիշապներ էին դառնում. բայց Ահարոնի գաւազանը նորանց գա-
13 ւազաններին կուլ տուաւ։ Եւ Փարաւոնի սիրտը կարծրացաւ, եւ նորանց չ'լսեց, ինչպէս որ Եհովան ասել էր։
14 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Փարաւոնի սիրտը խստացաւ, չէ ուզում
15 ժողովրդին արձակել։ Առաւօտանց Փարաւոնի մօտ գնա. ահա նա դէպի ջուրն է գալիս, եւ դու գետի եզերքումը նորա դիմացը կանգնիր, եւ այն չօձ դարձած գաւազանը ձեռդ
16 առ. Եւ ասիր նորան. Եբրայեցիների Եհովայ Աստուածը ինձ քեզ մօտ ուղարկեց ասելով. Արձակիր իմ ժողովուրդը որ Ինձ պաշտեն, եւ ահա մինչեւ հիմա չ'լսեցիր։
17 Այսպէս է ասում Եհովան. Սորանով գիտնաս որ ես եմ Եհովան. Ահա ես իմ ձեռքի գաւազանը գետի մէջի ջրին կ'զարկեմ, եւ ջուրը արիւն կ'դառնան։
18 Եւ գետի մէջ եղած ձկները կ'մեռնին, եւ գետը կ'հոտի, եւ եգիպտացիք կ'զզուին գետից ջուր խմելու։
19 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին, Ասիր Ահարոնին. Գաւազանդ առ, եւ Ձեռդ մեկնիր Եգիպտացիների ջրերի վերայ, նորանց առուների վերայ, նորանց գետերի վերայ, եւ նորանց լճերի վերայ, նորանց բոլոր ջրակուտակների վերայ, եւ արիւն կ'դառնան, եւ Եգիպտոսի բոլոր երկրումը փայտի եւ քարի մէջ։

ԷԳԼ. ԻԲ. 7։ ԻԳ. 1։ ՍԱՂ. ՀԱ. 37։
ԹԳԼ. Հ. 1, 5, Ի. 10։
ՀԵՐ. 3։
ՅԳԼ. Գ. 10։
—
ԹԳԼ. Գ. 16։
ԻՍՀ. Ի. 7. ՀԱ. ԳԼ. Գ. 16։

ԷԳԼ. Գ. 13. Ը. 29։
ՐԳԼ. Գ. 21։
ԻԳԼ. Գ. 7։
ՂԳԼ. ՃԱ. 9։
ԻԳԼ. Ժ. 1։ ՃԱ. 9։
ԷԳԼ. Գ. 5։
ՀԳԼ. Ը. 10, 22. ԺՔ. 18։
ՅԳԼ. Գ. 20։

ԻԲ ՕՐ. ԻՔ. 5. Լ. 3։ ԼԳ. 7։
ԹՎԱ. Ի. 23, 30։
ՀԵՍ. Ի. 11. ՅՀ. Բ. 18. Գ. 30։
ԻԳԼ. Գ. 2, 17։
ՅԳԼ. Գ. 3։
ԻԲ ՅՒՆ. Գ. 8։
ՀԳԼ. Ը. 7, 19։
ՅԳԼ. Ը. 15. Ժ. 1, 20, 27։

ՂԳԼ. Գ. 3, 3։
ՓԳԼ. Գ. 18։
ՆԳԼ. Գ. 12։ Ա. 1, 3։
ՀԵՐ. 5։ ՂԳԼ. Ա. 2։
ՆՀԱՅԱ. ԺԳ. 4, 6։
ՂԳԼ. Գ. 9։
ՀԳԼ. Ը. 5, 6, 16. Ք. 22։ Ժ. 12, 21, ԺՔ. 21, 26։

20 էլ միջի ջրերը արիւն կ'դառնան։ Եւ Մովսէսն ու Ահարոնը Եհովայի պատուիրածի պէս արին, եւ նա դաւազանը բարձրացրեց եւ Փարաւոնի առաջին եւ նորա ծառաների առաջին գետի միջի ջրերին զարկեց, եւ գետի միջի բո-
21 լոր ջրերը արիւն դառան։ Եւ գետի մէջ եղած ձկները մեռան, եւ գետը հոտեց, եւ եգիպտացիք չէին կարողանում գետից ջուր խմել. եւ արիւնը
22 եգիպտոսի բոլոր երկրի մէջ կար։ Եւ եգիպտոսի մոգերն էլ իրանց կախարդութիւններով այնպէս արին. եւ Փարաւոնի սիրտը կարծրացաւ, եւ ե-
23 հովայի ասածին պէս նորանց չ'լսեց։ Եւ Փարաւոնը դարձաւ եւ իր տունը եկաւ, ու դրա էլ չ'ազդեց նորա սրտին։
24 Եւ բոլոր եգիպտացիք գետի չուրջը փորեցին խմելու ջրի համար. որովհետեւ գետի ջրից չէին կարողանում
25 խմել։ Եւ Եհովան գետը զարկելուց յետոյ եօթը օրը լրացաւ։

Գլ. Ը

Դորտերի, մուկի և չանճանճի պատուհաս։

4 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Փարաւոնի մօտ գնա, եւ ասիր նորան. Եհովան այսպէս է ասում. Արձակիր իմ
2 ժողովուրդը՝ որ պաշտեն ինձ։ Եւ եթէ չարձակել չ'ուզես, ահա ես քո բոլոր սահմանները դորտերով պիտի
3 զարկեմ։ Եւ գետը շատ դորտեր կ'հանէ, եւ նորանք վեր կ'ելնեն եւ քո տան մէջ եւ ննջարան սենեակի մէջ եւ քո անկողնի մէջ եւ քո ծառաների մէջ եւ քո ժողովրդի մէջ եւ քո թոնիրների մէջ եւ խմորի տաշ-
4 տերի մէջ կ'մտնեն։ Եւ դորտերը քեզ վերայ եւ քո ժողովրդի վերայ եւ քո բոլոր ծառաների վերայ կ'ելնեն։
5 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Այսպէս ասիր Ահարոնին. Զգեցիր քո գաւազանովդ առուների վերայ, գետերի եւ լճերի վերայ, եւ եգիպ-
6 տոսի երկրի վերայ դորտեր հանիր։ Եւ Ահարոնը մեկնեց իր ձեռքը եգիպտոսի ջրերի վերայ. եւ դորտերը ելան
7 եւ եգիպտոսի երկիրը ծածկեցին։ Եւ կմոգերն էլ այնպէս արին իրանց կախարդութիւններով, եւ եգիպտոսի երկրի վերայ դորտեր հանեցին։
8 Եւ Փարաւոնը կանչեց Մովսէսին եւ Ահարոնին եւ ասեց. Աղաչեցէք Եհովային որ ինձանից եւ իմ ժողովրդից վեր ածէ դորտերին, եւ ես ժողովրդին կ'արձակեմ որ Եհովային զոհ
9 մատուցանեն։ Եւ Մովսէսն ասեց Փարաւոնին. Փառաւոր որոշիր ինձ համար. թէ երբ քեզ համար եւ քո ծառաների համար եւ ժողովրդիդ համար աղաչեմ, որ քեզանից եւ քո տներից դորտերը կորչին, եւ միայն գետի մէջ մնան։
10 Եւ նա ասեց. Էգուց։ Նա էլ ասեց. քո խօսքի պէս լինի, որ գիտենաս թէ չ'կայ մեր Եհովայ Աստուծոյ նմանը։
11 Եւ քեզանից եւ քո տներից եւ քո ծառաներից եւ քո ժողովրդից դորտերը կ'հեռանան. միայն գետի մէջ կ'մնան։
12 Եւ Մովսէսն ու Ահարոնը Փարաւոնի մօտից դուրս գնացին. եւ Մովսէսը Եհովային աղաղակեց այն դորտերի համար, որ Փարաւոնի վերայ բերել
13 էր։ Եւ Եհովան Մովսէսի ասածին պէս արաւ. եւ տներից, բակերից եւ ար-
14 տերից դորտերը մեռան։ Եւ դէզ դէզ ժողովեցին նորանց, եւ երկիրը հոտեց
15 Բայց երբոր Փարաւոնը տեսաւ որ հեղբութիւն եղաւ, իր սիրտը խստացրեց, եւ նորանց չ'լսեց Եհովայի ասածին պէս։
16 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Ասիր Ահարոնին. Գաւազանդ մեկնիր, եւ երկրի հողին զարկ, որ եգիպտոսի բո-
17 լոր երկրի վերայ մուկ լինի։ Եւ այնպէս արին. որովհետեւ Ահարոնն իր ձեռքը մեկնեց իր գաւազանովը եւ երկրի հողին զարկեց, եւ եմուն եղաւ մարդկանց վերայ եւ անասունների վերայ։ Եգիպտոսի բոլոր երկրի վերայ երկրի բոլոր
18 հողը մուկ եղաւ։ Եւ կմոգերն էլ ի-

ելից ժէ. 5։
գՍաղ. հբ. 44։ ըե. 29։
Ռուէ չ'գրում ասրա վերայ էլ։
—
եԳել. գ. 12։
բԳել. ե. 14։ ք. 2։
է Յայտ. ժգ. 13։
ըՍաղ. ըե. 30։
իԳել. ե. 19։
ըՍաղ. հբ. 45։ ըե. 30։
ԼԳել. ե. 11։
ըԳել. ք. 28։ ժ. 17։ Թուխա-
7։ գ Թագ. ժգ. 6։ Դատ. բ. 21։
բԳել. ք. 14։ բ Օր. լգ. 26։ բ Թագ. է. 22։ ա Մն. ժէ. 20։ Սաղ. ձգ. 8։ Ես. խլ. 9։
ժԳել. ք. 33։ ժ. 18։ լբ. 11։ Յակ. ե. 16, 18։
իՅոթ. բ. 11։
ԼԳել. է. 11։
ԽՍաղ. ըե. 31։
ԻԳել. է. 11։

բանց կախարդութիւններովը այնպէս արին որ մուներ հանեն, բայց չ'կարողացան. եւ ⁻յ-ղէ- մարդկանց եւ ա-
19 նասուններուն վրայ մուն եղաւ։ Եւ մոգերն ասացին Փարաւոնին. Սա Հաստուծոյ մատն է. բայց Փարաւոնի նիրը կարծրացաւ, եւ նորանց չ'լսեց Եհովային ասածին պէս։
20 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Վաղուան կանուխ վեր կաց, եւ Փարաւոնի առաջին կանգնիր. (ահա դէպի ջուրն է դուրս գնում.) եւ ասիր նորան. Եհովան այսպէս է ասում. Արձակիր իմ ժողովուրդը որ ինձ պաշ-
21 տեն. Բայց եթէ իմ ժողովուրդը չ'արձակես, ահա ես քեզ վրայ եւ քո ծառաներուն վրայ եւ քո ժողովրդի վրայ եւ քո տներուն վրայ չնաճանճ կ'ուղարկեմ, եւ եգիպտացիներուն տները չնաճանճով կ'լեցնուին, նաեւ այն գետինը որի վրայ նորանք կան։
22 Եւ այն օրը իմ ժողովրդի բնակուած Գեսեմի երկիրը կ'որոշեմ, եւ այն տեղ չնաճանճ չի լինիլ. որ դիտենաս թէ ես եմ Եհովան երկրի միջումը։
23 Եւ իմ ժողովրդի եւ քո ժողովրդի մէջ խորհրդարիւն կ'դնեմ. էգուց կ'լինի այս
24 նշանը։ Եւ Եհովան այնպէս արաւ. եւ չատ չնաճանճ եկաւ Փարաւոնի տան եւ նորա ծառաների տների եւ եգիպտոսի բոլոր երկրի վրայ. Երկիրը նաճանճի պատճառով փչացաւ։
25 Եւ Փարաւոնը կանչեց Մովսէսին եւ Ահարոնին եւ ասեց. Գնացէք ձեր Աստուծոյն գոհ մատուցէք երկրիս մէջ։
26 Եւ Մովսէս ասեց. Կարելի չէ այդպէս անել. քանի որում Եգիպտացիներուն համար գարշելին ենք գոհում Եհովային՝ մեր Աստուծոյն. եթէ եգիպտացիների համար գարշելին իրանց աչքի առաջին գոհենք, մեզ չեն քարկո-
27 ծիլ։ Երեք օրուայ ճանապարհ գնանք անապատը, եւ գոհ մատուցանենք մեր Եհովայ Աստուծոյն, ինչպէս որ ինքը
28 մեզ ասէ։ Եւ Փարաւոնն ասեց. Ես ձեզ թող կ'տամ որ քո անապատու-
29 մը ձեր Եհովայ Աստուծոյն գոհ մատուցանէք, միայն թէ հեռու չ'գնաք. ինձ համար աղօթեցէք։ Եւ Մովսէսն
30 ասեց. Ահա ես քո մօտիցը դուրս կը գնամ եւ Եհովային կ'աղաչեմ որ էգուց Փարաւոնիցը, նորա ծառաներիցը եւ նորա ժողովրդիցը չնաճանճը գնայ. բայց Փարաւոնը այլ եւս չ'խաբէ ժո-
31 ղովրդին թող չ'տալով որ Եհովային գոհ մատուցանեն։ Եւ Մովսէսը Փարաւոնի մօտիցը գնաց դուրս, եւ Եհո-
32 վային աղաչեց։ Եւ Եհովան Մովսէսի խօսքին պէս արաւ, եւ մեր առաւ չնաճանճը Փարաւոնիցը, նորա ծառաներիցը, նորա ժողովրդիցը, մէկ հատ էլ չը-
33 մնաց։ Եւ Փարաւոնը այն անգամին էլ ծանացրեց իր սիրտը, եւ ժողովրդին չ'արձակեց։

Գլ. Թ

ծառաները, ուռեցքները և խաշաբաները, կարկտաբ։

1 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Փարաւոնի մօտ գնա, եւ խօսիր նորա հետ, թէ Եբրայեցիների Եհովայ Աստուածը այսպէս է ասում. Արձակիր իմ ժո-
2 ղովուրդը որ ինձ պաշտեն. Որովհետեւ եթէ չ'ուզես արձակել, եւ տակաւին
3 պինդ բռնես նորանց, Ահա Եհովայի ձեռքը կ'գայ քո դաշտումը եղած հոտերի վրայ, ձիերի, էշերի, ուղտերի, արջառների եւ ոչխարների վրայ, շատ
4 աստուածի կատորած կ'լինի։ Եւ Եհովան Իսրայէլի հոտերի եւ եգիպտոսի հոտերի մէջտեղը կ'որոշէ, եւ Իսրայէլի որդիների մէկ [illegible] չի մեռ-
5 նիլ։ Եւ Եհովան ժամանակ որոշեց ասելով. Էգուց կ'անէ Եհովան այս բա-
6 նը երկրի վրայ։ Եւ հետեւեալ օրը Եհովան այս բանը արաւ, այսինքն եգիպտացիների բոլոր հոտերը մեռան, բայց Իսրայէլի որդիների հոտերիցը մէկ
7 հատ չ'մեռաւ։ Եւ Փարաւոնը մարդ ուղարկեց, եւ ահա Իսրայէլի հոտերիցը մէկն էլ չէր մեռել. եւ Փարաւոնի սիրտը խստացաւ, եւ ժողովրդին չ'ար-

---

1 Ղեւտ. ժ. 18։ ր Տիմ. գ. 8, 9։ Հ— Թագ. գ. 9, 9։ Ես. ր. 3։ Մատթ. 28։ Ղուկ. ժա. 20։
3 Տես Շմր. 15։
4 Գեղ. ր. 15։
4 Գեղ. ր. 1, 6, 26։ ժ. 23։ ժա. 6, 7։ ժր. 13։
5 Մաղ. հր. 13։ Եես. 31։ Յովհ. իգ. 31։ իդ. 34։ ր Որ. ե. 25, 26։ ժր. 31։
6 Գեղ. ե. 4։
7 Գեղ. ր. 22։
— Մաղ. հր. 10։
Գեղ. ե. 14։ ր. 22։

8 Ձակեց՝ եւ Եհովան ասեց Մովսէսին
եւ Ահարոնին. Ձեր ձեռքերը լիքը հր-
նոցի մոխիր առէք, եւ Մովսէսը նո-
րան դէպի երկինքը ցրիւ տայ Փարա-
9 ւօնի առաջին։ Եւ Եգիպտոսի բոլոր երկ-
րի վերայ փոշի կ՚լինի, եւ Եգիպտոսի
բոլոր երկրի մարդկանց եւ անասուն-
ներուն վերայ Խաղաւարաններ հանող
10 ուռեցքներ կ՚լինին։ Եւ հնոցի մոխիրն
առին եւ Փարաւօնի առաջին կանգնե-
ցին. եւ Մովսէսը նորան դէպի երկինք
ցրիւ տուաւ. եւ մարդկանց եւ ա-
նասուններուն վերայ Խաղաւարաններ
11 հանող ուռեցքներ եղան։ Եւ Մոգերը
չ՚կարողացան կանգնել Մովսէսի առա-
ջին ուռեցքներուն պատճառով, որովհետեւ
ուռեցքներ մոգերի վերայ էլ եւ բոլոր
12 Եգիպտացիներուն վերայ էլ եղաւ։ Եւ Ե-
հովան կարծրացրեց Փարաւօնի սիր-
տը, եւ նորանց չ՚լսեց, ինչպէս որ Ե-
հովան Մովսէսին ասել էր։
13 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Առա-
ւօտանց կանուխ վեր կաց, եւ Փարա-
ւօնի առաջին կանգնիր, եւ նորան ա-
սիր. Այսպէս է ասում Եբրայեցիների
Եհովայ Աստուածը. Արձակիր իմ ժո-
14 ղովրդին որ ինձ պաշտեն. Որովհետեւ
այս անգամ իմ բոլոր հարուածները
պիտի ուղարկեմ քո սրտի վերայ եւ
քո ծառաների եւ քո ժողովրդի վերայ,
որպէս զի ինձնման բէ բոլոր երկրի
15 մէջ ինձնման չ՚կայ։ Որովհետեւ հիմա
իմ ձեռքը կ՚մեկնեմ եւ կ՚զարկեմ քեզ
եւ քո ժողովրդին ժանտախտով, եւ
16 կ՚կորչես երկրիցը։ Եւ հէնց սորա հա-
մար քեզ վեր կացրի, որ իմ զօրու-
թիւնը քեզանով ցոյց տամ, եւ բոլոր
17 երկրի մէջ իմ անունը պատմուի։ Դու
տակաւին իմ ժողովրդի դէմ ես կե-
18 նում որ չ՚արձակեմ նորանց։ Ահա ես
էգուց այս ժամանակ չատ սաստիկ
կարկուտ կ՚տեղամ, որի պէս Եգիպ-
տոսումն եղած չէ՝ նորա հաստատուած
19 օրիցը մինչեւ հիմա։ Եւ հիմա հրէք ու-
ղարկիր, Ե ժողովիր հօտերդ, եւ ինչ որ
ունիս դաշտումը. որ մարդ եւ անասուն որ դաշտումը գտնուի եւ
անների մէջ չ՚ժողովուին, նորանց վերայ
կարկուտ է իջնելու, եւ պիտի մեռնին։
20 Եւ Փարաւօնի ծառաներից ով որ Եհո-
վայի խօսքից վախում էր, իր ծառանե-
21 րին եւ հօտերին անների մէջ ժողովից.
եւ ով որ Եհովայի խօսքին ուշադրութիւն
չ՚տարաւ, իր ծառաները եւ իր հօտերը
թողից դաշտումը։
22 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Ձեռքդ
դէպի երկինքը մեկնիր, եւ Եգիպտոսի
բոլոր երկրի մէջ մարդկանց եւ անա-
սուններուն վերայ եւ Եգիպտոսի երկ-
րումը եղած արտերի բոլոր խոտի վե-
23 րայ Եկարկուտ պիտի գայ։ Եւ Մով-
սէսն իր գաւազանը դէպի երկինքը մեկ-
նեց եւ Եհովան որոտում եւ կարկուտ
ուղարկեց, եւ երկրի վերայ կրակ էր
վազում. եւ Եհովան Եգիպտոսի երկրի
24 վերայ կարկուտ տեղաց։ Եւ կարկուտ
եղաւ, եւ կարկտի հետ միասին խառ-
նուած կրակ եկաւ. չատ սաստիկ էր,
այնպէս որ Եգիպտոսի բոլոր երկրումը
նորա նմանը եղած չէր, քանի որ նա
25 ազգ էր եղել։ Եւ կարկուտը զարկեց
Եգիպտոսի բոլոր երկրի մէջ դաշտում
եղածի ամենը՝ մարդից մինչեւ ա-
նասուն. եւ կտշտի բոլոր խոտը զար-
կեց կարկուտը եւ դաշտի բոլոր ծա-
26 ռերը կոտրատեց։ Միայն Գեսէմի երկ-
րի մէջ, ուր որ Իսրայէլի որդիքն էին,
կարկուտ չ՚եղաւ։
27 Եւ Փարաւօնը հրէք ուղարկեց, եւ
կանչեց Մովսէսին եւ Ահարոնին եւ
ասեց նորանց. Այս անգամ մեղանչե-
ցի. Եհովան արդար է, իսկ ես եւ
28 իմ ժողովուրդը յանցաւոր ենք։ Ա-
ղաչեցէք Եհովային որ Աստուծոյ որո-
տումներն եւ կարկուտը բաւական է.
եւ ձեզ կ՚արձակեմ, եւ այլ եւս չէք
29 մնալ։ Եւ Մովսէսն ասեց նորան. Հէնց
որ քաղաքիցը դուրս գամ Եհովային

Ը Ծայս. ժգ. 2։ Տես Ղեւ. ժգ. 18, 19։ բ Ծր. իբ. 27։ գ Թագ. ի. 7։ Յոբ. բ. 7։ Եր Ծր. իբ. 27։
Զ Գվ. ը. 18, 19։ բ Տիմ. գ. 9։
Ը Գվ. գ. 21։
Թ Գվ. ը. 10։
Ի Գվ. գ. 20։
Ժ Հեսու. ի. 17։ Տես գվ. ժգ. 17։ Ես. ժգ. 4։ ա Պետ. բ. 9։
Ժ Ծայս. ժգ. 21։
Ի Ցես. ժ. 11։ Սաղ. ժգ. 13, 14։ Եր. 47։ Եզ. 32։ Հբ. 2։ Սո. ը. 30։ Նե. իբ. 22։ Ծայս. բ. 7։
Ի Սաղ. Եզ. 33։
Կ Գվ. բ. 22։ ի. 4, 6։ ժ. 23։ Ժա. 7։ ժբ. 13։ Սո. իբ. 18, 19։
Ի Գվ. ժ. 16։
Ը Ցն. ժբ. 6։ Սաղ. Ցիբ. 4։ Հեբ. 17։ Ոզբ. ա. 18։ Դան. ի. 14։
Ի Գվ. բ. 8, 28։ ժ. 17։ Գոբ. բ. 24։
Ի Գ Թագ. բ. 22, 38։ Սաղ. Ցեզ. 6։ Սո. ա. 15։

դէպի Եհովային կ'տարածեմ, և որա-
տումները կ'դադարին, եւ այլ եւս
կարկուտ չի լինիլ, որ գիտնաս թէ
30 երկիրը Եհովայինն է։ Բայց ես գի-
տեմ, որ դու եւ քո ծառաները տա-
կաւին Եհովայ Աստուածանից չէք վա-
խնում։
31 Եւ կտաւատն ու գարին ջարդուե-
ցան. որովհետեւ գարին հասած էր, եւ
32 կտաւատը ևս բռնած։ Բայց ցո-
րենը եւ հաճարը չ'ջարդուեցան. որով-
հետեւ նորանք ուշ են բուսնում։
33 Եւ Մովսէսը Փարաւոնի մօտից քա-
ղաքից դուրս ելաւ, եւ Եհովային
ապրածեց, եւ որոտումնե-
րն ու կարկուտը դադարեց, եւ երկ-
34 րի վերայ անձրեւ չ'կաթեց։ Եւ Փա-
րաւոնը երբոր անձրեւի եւ կարկտի
եւ որոտումի դադարիլը տեսաւ, դարձ-
եալ մեղանչեց, եւ սիրտը խստացրեց՝
35 ինքը եւ իր ծառաները։ Եւ ամրա-
Փարաւոնի սիրտը կարծրացաւ, եւ
Իսրայէլի որդիներին չ'արձակեց, ինչ-
պէս որ Եհովան Մովսէսին ասել էր։

ԳԼ. Ժ

Մարեխը և խաւարը։

1 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Գնա
Փարաւոնի մօտ. որովհետեւ ես իսաս-
ցրի նորան սիրտը եւ նորա ծառա-
նների սիրտը։ Որ այս իմ նշաններն ա-
2 նեմ նորանց մէջ։ Եւ որ պատմես քո
որդու եւ որդուդ որդու ականջներին՝
ինչ որ արի Եգիպտացիների մէջ, եւ
իմ նշանները որ նորանց մէջ ցոյց
տուի, որ գիտնաք թէ ես եմ Եհովան։
3 Եւ Մովսէսն ու Ահարոնը գնացին Փա-
րաւոնի մօտ եւ ասեցին նորան. Ե-
բրայեցիների Եհովայ Աստուածն այս-
պէս է ասում. Մինչեւ ե՞րբ չես ուզ-
լու ընդնարհնուիլ իմ առաջին. արձա-
կիր իմ ժողովուրդը որ ինձ պաշտեն։
4 Որովհետեւ եթէ իմ ժողովուրդն արձա-
կել չ'ուզես, ահա ես քո սահմանների
5 վերայ Խմարեխ կ'ուղարկեմ. Եւ երկ-
րի երեսը կ'ծածկէ, եւ ձեզ չի կարո-
ղանալ տեսնել երկիրը, եւ ձեզ համար
կարկտից ազատած մնացածը ուտե-
ւ, եւ արտի մէջ բուսած ձեր բոլոր
6 ծառերը կ'ուտէ։ Եւ կ'լցուին քո տը-
ները եւ քո բոլոր ծառաների տները՝
եւ բոլոր Եգիպտացիների տները, որ
ոչ քո հայրերը եւ ոչ քո հայրերի հայ-
րերն են տեսել իրանց երկրի վերայ
եղած օրից մինչեւ այսօր։ Եւ դար-
ձաւ ու Փարաւոնի մօտից դուրս ե-
լաւ։
7 Եւ Փարաւոնի ծառաները ասեցին
նորան. Մինչեւ ե՞րբ սա մեզ համար
հարոգայթ պիտի լինի. արձակիր այս
մարդիկը որ իրանց Եհովայ Աստու-
ծոյն պաշտեն. մի՞թէ տակաւին չ'գի-
8 տես որ Եգիպտոսը փչացաւ։ Եւ Մով-
սէսին ու Ահարոնին Փարաւոնի մօտ
դարձրին, եւ նա ասեց նորանց. Գնա-
ցէք պաշտեցէք ձեր Եհովայ Աստու-
9 ծոյն. ո՞վքիր են գնացողները։ Եւ Մով-
սէսն ասեց. Մեր երիտասարդներով
եւ մեր ծերերով ենք գնալու, մեր
աղերքովն ու մեր աղջկերքովը, մեր հօ-
տերով եւ մեր արջառներով ենք
գնալու. որովհետեւ Եհովայի տօն է
10 մեզ համար։ Եւ նա ասեց նորանց. Ո-
րպիսին Եհովան ձեզ հետ լինի, ինչպէս
որ ես ձեզ եւ ձեր երեխաներին կ'ար-
ձակեմ. Զգուշացէք, քանի որում չա-
11 րիք կան ձեր առաջին։ Ոչ այդպէս, այլ
դուք մարդիկներդ գնացէք եւ Եհով-
այն պաշտեցէք. որովհետեւ դուք այդ
էիք ուզում։ Եւ Փարաւոնի առջեւից
դուրս արին նորանց։
12 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Ձեւա-
փրդ մեկնիր Եգիպտոսի երկրի վերայ
մարեխների համար, որ Եգիպտոսի երկ-
րի վերայ գնին, եւ ուտեն երկրի բոլոր
խոտը՝ բոլոր ինչ որ կարող է կար-
13 կուտը։ Եւ Մովսէսը մեկնեց իր զա-
ւազանը Եգիպտոսի երկրի վերայ. եւ
Եհովան երկրի վերայ արեւելեան հով
փչել տուաւ այն բոլոր օրը եւ բոլոր

ՀՍագ. իգ. 1. ա Կոր. ժ. 26։ | ՀԳՂ. գ. 21։ ե. 14։
ՆԳՂ. ը. 12։ իե. 11։ | ՔԳՂ. ե. 4։
ՇԳՂ. գ. 21։ | ՖԸ Օր. գ. 9։ Մագ. իգ. 1։ Հա. 18։ Հր. 5 Եզեկ. Յովել. ա. 3։
— | ՏԳ Թագ. իա. 28։ ր Մն. ե. 11։ գ. 27։ Յոբ. իբ. 6։ Եբեմ. ժգ. 18։ Յով. գ. 10։ ա Պետ. ե. 6։
ԻԱռ. լ. 27։ Յայտ. ը. 3։ | ՀԳՂ. ը. 3. 21։
ՇԳՂ. ը. 32։ Յովել. ա. 4։ | ՀԳՂ. իգ. 33։ Յեռ. իգ. 13։ — Թագ. ժը. 21։ Յով. ե. 25։ ա Կոր. ե. 25։
ՂԳՂ. ե. 1։ | ՃԳՂ. ե. 19։

պիչները. և երբոր առաւօտ եղաւ, ա-
44 բեւելեան հովը մօրեխը բերաւ։ Եւ
մօրեխը եգիպտոսի բոլոր երկրի վը-
րայ եկաւ, եւ եգիպտոսի բոլոր սահ-
մանների վերայ իջաւ, չատ սաստիկ
էր. նորանից առաջ այնպիսի մօրեխ
չէր եղած, նորանից յետոյ էլ այնպէս
45 չէ եղել։ Եւ երոյր երկրի երեսը ծած-
կեց, եւ երկիրը մթնեց, եւ Տէրոյր
բոլոր խոտը եւ կարկուտիցը մնացած
ծառերի բոլոր պտուղները կերան. եւ
եղած ծառերի վերայ եւ արտի խոտե-
րի վերայ բնաւ կանաչեղէն չմնաց
եգիպտոսի բոլոր երկրումը։
46 Եւ Փարաւօնը չուտով կանչեց Մով-
սէսին ու Ահարոնին, եւ ասեց. Մե-
ղանչեցի Ձեր Եհովայ Աստուծոյ դէմ
47 եւ Ձեզ դէմ։ Եւ հիմա խնդրեմ միայն
այս անգամը ներեցէք իմ յանցանքը.
եւ Ձեր Եհովայ Աստուծոյն աղաչե-
ցէք, որ իմ վերայից այս մահը միայն
48 վեր առնէ։ Եւ նա Փարաւօնի մօտիցը
դուրս եկաւ, եւ Եհովային աղաչեց։
49 Եւ Եհովան մի խիստ սաստիկ արեւ-
մտեան հով ուղարկեց, որ մօրեխը
վեր առաւ ու Կարմիր ծովը քշեց նո-
րանց. եգիպտոսի բոլոր սահմաննե-
20 րումը մէկ մօրեխ չմնաց։ Բայց Ե-
հովան կարծրացրեց Փարաւօնի սիրտը,
եւ նա Իսրայէլի որդիանցը չարձակեց։
21 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Ձեռդ
դէպի երկինքը մեկնիր, որ եգիպտոսի
երկրի վերայ խաւար լինի, եւ չօշա-
22 փելի խաւար։ Եւ Մովսէսն իր ձեռքը
դէպի երկինքը մեկնեց եւ եգիպտոսի
բոլոր երկրի մէջ Քանձր խաւար ե-
23 ղաւ երեք օր. Մարդ մարդի չէր տես-
նում, եւ երեք օր մէկն իր տեղիցը
վեր չկացաւ, Բայց բոլոր Իսրայէլի
որդիների համար լոյս կար իրանց բը-
24 նակութիւններումը։ Եւ Փարաւօնը
կանչեց Մովսէսին եւ ասեց. Գնաք
եւ պաշտեցէք Եհովային. միայն
Ձեր հօտերն ու արջառները մնան. Ձեր
ընտանիքներն էլ թող Ձեզ հետ գնան։
25 Եւ Մովսէսն ասեց. Դու պէտք է մեր
ձեռքը զոհեր ու ողջակէզներ էլ տաս,
որ մեր Եհովայ Աստուծոյն մատուցա-
26 նենք։ Եւ մեր հօտերն էլ գնան մեր
հետ. նորանցից մէկ կճղակ էլ պիտի
չմնայ. որովհետեւ նորանցից ենք առ-
նելու մեր Եհովայ Աստուծոյն պաշտելու
համար, եւ մենք չգիտենք թէ ին-
չով պիտի պաշտանք Եհովային մինչեւ
27 որ այնտեղ գնանք։ Եւ Եհովան կարծ-
րացրեց Փարաւօնի սիրտը, որ չուզեց
28 արձակել նորանց։ Եւ Փարաւօնն ասեց
նորան. Գնա իմ մօտիցը. զգուշացիր քո
անձի համար, որ էլ իմ երեսը չտես-
նես. որովհետեւ այն օրը որ իմ երեսը
29 տեսնես, պիտի մեռնես։ Եւ Մովսէսն
ասեց. Լաւ ես ասում, Էլ քո երեսը
չեմ տեսնիլ։

ԳԼ. ԺԱ

Եգիպտոսիցը դուրս գալու հրամանը, Առաջնեկների մասնաւոր պատուիրանքը։

1 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Փարա-
ւօնի վերայ եւ եգիպտոսի վերայ Մէկ
հարուած էլ եմ բերելու. նորանից յե-
տոյ Ձեզ այս տեղից կ'արձակէ. և
Երբոր որ արձակէ, Ձեզ այս տեղից՝
2 չուտով դուրս պիտի անէ։ Հիմա խո-
սիր ժողովրդի ականջներին, եւ ամեն
մարդ իր դրացուցը եւ ամեն կնիկ իր
դրացուցը Արծաթեղէն զարդեր եւ ոս-
3 կեղէն զարդեր խնդրեն։ Եւ Եհովան
շնորհք տուաւ ժողովրդին եգիպտա-
ցիների առաջին. եւ Մովսէսն էլ եգիպ-
տոսի երկրի մէջ Փարաւօնի ծառանե-
րի առաջին եւ ժողովրդի առաջին չատ
մեծ մարդ էր։
4 Եւ Մովսէսն ասեց. Եհովան այս-
պէս է ասում, Կէս գիշերին ես դուրս
5 կ'գամ եգիպտոսի մէջ։ Եւ Համեմ ա-
ռաջինեակը կ'մեռնի եգիպտոսի երկ-
րումը՝ իր աթոռի վերայ նստող Փա-
րաւօնի առաջինեակից մինչեւ երկանքի
եռեւին եղող աղախնի առաջինեակը, եւ
6 բոլոր անասունների առաջինեակը։ Եւ ե-

---

1 Ասգ. հր. 46. ել. 34։
2 Ասվ. բ. 2։
3 Էնդ. 5։
4 Ասգ. ել. 35։
5 Գլ. բ. 27։
6 Գլ. բ. 28. գ Թագ. ժգ. 6։
7 Գլ. բ. 30։
8 Ասվ. բ. 30։
9 Գլ. գ. 21։ ժա. 10։
10 Գլ. բ. 22։
11 Ասգ. ել. 28։
12 Գլ. բ. 22։
13 Էնդ. 8։
14 Էնդ. 10։
15 Էնդ. 20։ գլ. գ. 21։ ժգ. 4, 8։
16 Երբ. ժա. 27։
17 —
18 Գլ. գ. 33։
19 Գլ. ժբ. 31, 33, 39։
20 Գլ. գ. 33։ ժբ. 35։
21 Գլ. գ. 21։ ժբ. 36։ Ասգ. ծգ. 16։
22 Ր Թագ. է. 9։ Եսթ. բ. 4։
23 Գլ. ժբ. 12, 23, 29։ Ամվ. է. 17։
24 Գլ. ժբ. 12, 29։ Ամվ. գ. 10։

պիպատոսի բոլոր երկրումը Հնձի ազատական կ՚լինի որ նորա նմանը եղած չէ,
7 ոչ էլ կ՚լինի. Եւ Իսրայէլի որդիների ոչ մէկի դէմ մարդից մինչեւ անասուն մի չուն էլ չի խշարժիլ իր լեզուն. որ դուք գիտէք թէ Եհովան եգիպտացիների եւ Իսրայէլի միջեւ զատորոշութիւն է անում։ Եւ էրա այս
8 բոլոր ծառաները ինձ մօտ իջնեն, եւ ինձ խոնարհութիւն անեն ասելով. Դուրս գնա դու եւ բոլոր քեզ հետեւող ժողովուրդը. եւ նորանից յետոյ դուրս կ՚գնամ։ Եւ Մովսէսը դուրս եկաւ Փարաւոնի մօտից բարկութեամբ։
9 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Փարաւոնը ձեզ չի լսելու, որպէս զի իմ հրաշքները շատացնեմ եգիպտոսի երկրում։
10 Եւ Մովսէսն ու Ահարոնն այդ այս ամէն հրաշքները Փարաւոնի առաջին, եւ Եհովան կարծրացրեց Փարաւոնի սիրտը, եւ նա չարձակեց Իսրայէլի որդիքը իր երկրից։

ԳԼ. ԺԲ

Զատիկը հաստատւում է։ Առաջնեկների մասը։ Խմորչելիների դուրս գալը։

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի եւ Ահարոնի հետ եգիպտոսի երկրումը ասելով. 2 Այս ամիսը ձեզ համար ամիսների սկիզբ լինի, ձեզ համար տարուայ ամիսների առաջինը լինի նա։
3 Իսրայէլի բոլոր ժողովի հետ խօսեցէք ասելով. Այս ամսի տասնին ամէն մէկն իր համար մի գառան առնէ՝ հայրերի տան համեմատ՝ տուներ
4 մէկ գառն։ Եւ եթէ մէկ տունը մէկ գառնի համար քիչ լինի, թող նա իր տան մօտ եղած դրացու հետ՝ հոգիների թիւին համեմատ առնէ. ամէն մէկն իր կերածի չափ հաշիւ անէք
5 գառնի վերայ։ Ձեր գառը հնանարատ

ը Գլ. Ժբ. 30։ Ամվս. Ե. 16, 17։
ի Գլ. ը. 22։ Ք. 4։
ի Յհաս. Ժ. 21։
ի Գլ. Ժե. 13։
ւ Գաղ. ը. 5։ գ Թագ. ի. 10։ գ Թագ. գ. 9։
ի Գլ. գ. 19։ է. 4։ Ժ. 1։
ի Գլ. է. 3։
ի Գլ. Ժ. 20, 27։ Հռովմ. ը. 3։ Ք. 22։
—
ա Գլ. Ժգ. 4։ ի գ. 15։ ւգ. 18։
ը Որ. Ժգ. 1։
ի Գլ. ի. 18։ ւգ. 25։ Թաս. Ք. 11։ ը Որ. Ժգ. 3։ (Տես ը Մն. ը. 2, 5։) ա Կոր. Ե. 9։ Թաս. գ. 19։
ը Որ. Ժգ. 7։
ի Գլ. ՔՔ. 13, 22։ Ղե. ա. 13։ գ. 3, 9, 14։ գ. 8։
ի Գլ. ի գ. 18։ ւգ. 25։
ը Որ. Ժգ. 5։
Տես Հմր. 13։
ի Գլ. Ժա. 4։ Ամվս. Ե. 17։
ի Թաս. ւգ. 4։
† Իմաստասիրի. տես գլ. Խ. 6։ ի. 8, 9, 28։ Սագ. Ձր. 1, 9։ Ես. Ժ. 34, 35։
ի Գլ. գ. 2։
ի Գլ. Ժգ. 9։ Ղե. ի գ. 6։
ի Ղե. ի գ. 4, 5։ գ Թագ. ի գ. 21։
ի Հմր. 21, 43։ Գլ. Ժգ. 10։
ի Գլ. Ժգ. 6, 7։ ի գ. 15։ ւգ. 18, 25։ Ղե. ի գ. 5, 6։ Թաս. ի գ. 17։ ը Որ. Ժգ. 3, 8։ ա Կոր. Ե. 7։

արու՝ տմիկ տարեկան լինի. ոչխարներից կամ այծերից առնէք։ Եւ պահէք ձեզ համար մինչեւ ամսի չորեքտասներորդ օրը, եւ Իսրայէլի ժողովի բոլոր բազմութիւնը մորթեն նորան
7 երեկուայ դէմ։ Եւ արիւնից առնեն եւ անեն երկու կողմի դրանդիներին եւ վերի սեմին քանն, ուր որ նորան
8 պիտի ուտեն։ Եւ միեւ այն գիշերն ուտեն. նորան կրակի վերայ խորուած՝ եւ խմորչի ուտեն լեզի խոտով։
9 Թող. Նորանից հում կամ ջրի մէջ եփած չ՚ուտէք, այլ կրակի վերայ խորոված, նորա գլուխը ոտքերովը եւ
10 խորոսկիքովը միկտեղ։ Եւ նորանից մի բան չ՚թողէք մինչեւ առաւօտ. եւ նորանից մինչեւ առաւօտ
11 մնացածը՝ կրակով այրեցէք։ Եւ այսպէս ուտէք նորան. ձեր գօտիները ձեր մէջքին՝ եւ ձեր կոշիկները ձեր ոտքերին՝ եւ ձեր ցուպերը ձեր ձեռքին լինելով, եւ նորան չտապալով ուտէք. Զատիկ է Եհովային։
12 Եւ ես պատիկ է Եհովային։ Եւ Եսն պիտի անցնեմ, եւ զարկեմ Եգիպտոսի երկրումը ամէն առաջինեկը մարդից մինչեւ անասուն. եւ Եգիպտոսի բոլոր աստուածների վերայ դատաստան պիտի անեմ՝ Ես Եհովա։
13 Եւ արիւնը ձեզ համար նշան լինի ձեր եղած տների վերայ, եւ երբոր արիւնը տեսնեմ, ձեր վերայից պիտի անցնեմ. եւ հարուածը ձեր վերայ պիտի չ՚գայ ձեզ կորցնելու համար, երբոր Եգիպտոսի
14 երկիրը զարկեմ։ Եւ Եսն օրը ձեզ յիշատակի համար լինի, եւ Եհովային տօն արէք նորան ամէն Եհովայի համար. ձեր սերունդների մէջ Յաւիտենական կանոնով տօնեցէք նորան։
15 Եօթը օր բազարջ կերէք. Հէնց առաջին օրը ձեր տներից զէք խմորը, որովհետեւ

առաջի օրիցը մինչեւ եօթներորդ օրը ՚խմորեալ ուտող անձը Իսրայէլիցը կոր-
16 չի։ եւ առաջին օրը ՚սուրբ ժողով լինի, եւ եօթներորդ օրն էլ ձեզ համար սուրբ ժողով լինի. այն տեսակը չ՚գործուի, բացի ամեն մէկի ու-
17 տելիքը. այն միայն պատրաստէք եւ բաղարջների ՚տօնը պահէք. որովհետեւ ՚հէնց նոյն օրուայ մէջ ձեր զօրքերը եգիպտոսի երկրիցը հանեցի. ուրեմն ՚ձեր սերունդների մէջ յաւիտենական
18 կանոնով այն օրը պահէք։ ՚Առաջին ամսուայ տասնեւչորսերորդ օրուայ իրիկունից բաղարջ պիտի ուտէք մինչեւ ամսուայ քսանեւմէկերորդ օրուայ
19 իրիկունը։ ՚Եօթը օր ձեր անկրումը խմոր չ՚գտնուի. որովհետեւ խմորեալ հաց ուտող անձը ՚Իսրայէլի ժողովրդից պիտի կորչի՝ թէ օտարական եւ թէ երկ-
20 րի բնակ։ Ոչ մի խմորեալ բան պիտի չ՚ուտէք. ձեր բոլոր բնակութիւնների մէջ բաղարջ ուտէք։
21 Եւ Մովսէսը կանչեց Իսրայէլի բոլոր ծերերին եւ ասեց նոցանց. Հեռացրեցէք, եւ ձեզ համար ձեր ընտանեաց համեմատ գառն առէք, եւ զատի-
22 կը մորթեցէք։ Եւ ՚զոպայի փունջ առէք, եւ կոնքի մէջ եղած արիւնով թաթախեցէք եւ կոնքի մէջ եղած արիւնից քսեցէք ՚դրան վերայի սեմին՝ եւ երկու դրանդիներին, եւ մինչեւ առաւօտ ձեզանից մէկն իր տան դրա-
23 նից դուրս չ՚գայ։ Եւ ՚Տէրոջ եգիպտացիներին զարկելու համար պիտի անցնէ, եւ երբ դրան վերայ սեմի եւ երկու դրանդիների վերայ արիւն տեսնէ, այն ժամանակ ՚Տէրոջ այն դրան վերայիցը կ՚անցնէ, եւ չէ թողել ՚սատակիչին, որ ձեր տները մտնէ ՚նեղ-
24 զարկելու համար։ Եւ այս բանը քեզ եւ քո որդիների համար կանոն պա-
25 հէք միշտեւ յաւիտեան։ Եւ երբոր կը-
ղինի որ այն երկիրը գաք՝ որ ՚Տէրոջ
ձեզ պիտի տայ ՚իր ասածին պէս, այն
26 ժամանակ այս պաշտօնը պահէք։ Եւ ՚երբոր կ՚ըսեն որ ձեր որդիքը ձեզ կ՚ասեն.
27 Ինչ է ձեր այս պաշտօնը, Այն ժամանակ ասէք, որ սա զատկի զոհն է ՚Տէրոջ համար, որ եգիպտոսի մէջ Իսրայէլի որդիների տների վերայից անցաւ եգիպտացիներին զարկելիս, եւ մեր տները ազատեց։ Եւ ՚ժողովուրդը խոնարհուեց եւ երկրպագութիւն ա-
28 րաւ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը գնացին, եւ արին ինչպէս ՚Տէրոջ Մովսէսին եւ Ահարոնին պատուիրել էր. այնպէս
29 արին։ Եւ ՚եղաւ որ կէս գիշերին ՚Տէրոջ եգիպտոսի երկրումը ամեն առաջինեկին զարկից, իր աթոռի վերայ նստող ՚Փարաւոնի առաջինեկից մինչեւ բանտումը եղած գերիի առաջինեկը՝ եւ ամեն անասունի առաջին-
30 կը։ Եւ Փարաւոնը գիշերը վեր կացաւ եւ նորա բոլոր ծառաները՝ եւ բոլոր եգիպտացիները, եւ եգիպտոսի մէջ ՚մեծ աղաղակ կար, որովհետեւ տուն չ՚կար որ նորա մէջ մեռել չ՚լինէր։
31 Եւ ՚գիշերը կանչեց Մովսէսին եւ Ահարոնին եւ ասեց. Վեր կացէք դուրս ելէք իմ ժողովրդի միջիցը ՚դուք էլ եւ Իսրայէլի որդիքն էլ, եւ գնացէք պաշտեցէք ՚Տէրոջ ինչպէս որ ասեցիք։
32 ՚Ձեր հօտերն էլ եւ ձեր արջառներն էլ առէք՝ ինչպէս ասեցիք, եւ գնացէք եւ ինձ էլ օրհնեցէք։ Եւ ՚եգիպտացիք բռնադատեցին ժողովրդին, որ շուտով այն երկրիցը դուրս ուղարկեն նոցանց, որովհետեւ ասեցին. ՚Ամենքս
34 էլ կ՚մեռնինք։ Եւ ժողովուրդն իրանց զանգուածը դեռ չ՚խմորած՝ հիրանց խմորի տաշտերը իրանց կաուներովը փաթաթած իրանց ուսերի վերայ վեր
35 առին։ Եւ Իսրայէլի որդիքը Մովսէսի խօսքին պէս արին, եւ եգիպտացիներից ՚արծաթեղէն զարդեր եւ ոսկեղէն
36 զարդեր եւ հանդերձներ ուզեցին։ Եւ

՛ Նե. ԺԲ. 14։ Թուա. Բ. 13։ ՚ Ղեւ. իգ. 7, 8։ Թուա. իԸ. 18, 35։
՝ Գլ. Ժգ. 3։
՞ Հմր. 14։
՟ Ղեւ. իգ. 5։ Թուա. իԸ. 16։
ՠ Գլ. իգ. 15։ իզ. 19։ բ Օր. Ժգ. 3։ ա Կոր. Ե. 7, 8։
ա Հմր. 15։ Թուա. Բ. 13։
բ Գլ. գ. 8, 17։
գ Գլ. Ժգ. 8, 14։ բ Օր. բ. 7։ Յես. գ. 6։ Սաղ. հը. 6։
դ Գլ. գ. 31։
ե Երգ. Ժա. 24։
զ Գլ. Ժա. 4։
է Թուա. բ. 17։ իզ. 4։ Սաղ. հը. 51, ՀԱ. 36։ ՀԷ. 8։ Ելից. 10։
ը Գլ. գ. 23։ Ժա. 5։
թ Գլ. Ժա. 6։ (Տես Ա. Խրո. 13։) Ա.Եսդ.Ե.17։ Յակ.բ.13։
ժ Գլ. Ժա. 1։ Սաղ. ՀԱ. 38։
ի Գլ. Ժ. 9։
լ Գլ. Ժ. 26։
խ Նե. ԺԲ. 34։
ծ Գլ. Ժ. 8։ Սաղ. ՀԱ. 38։
կ Նե. Բ. 3։
հ Գլ. Ը. 3։
ձ Գլ. գ. 22։ Ժա. 2։

Տեհովան ժողովրդին չնորհք առաւ եգիպտացիների առաջին եւ եղէ՛ք ընդ նորանց ուզածը առին, եւ նորանք հագոյացին եգիպտացիներին։
37 Եւ Իսրայէլի որդիքը Հրամանից դէպի Սոկքովթ չուեցին. բացի ընտանեբներից Էին հարիւր հազարի չափ
38 հետեւակ մարդիկ էին։ Եւ նորանց հետ խառն բազմութիւն էլ ելաւ. եւ ոչխարներն ու արջառները չատ մեծ
39 հօտ էին։ Եւ եգիպտացին իրանց հանած զանգուածին անխմոր չօթեր եփեցին, որովհետեւ խմորնալ չէր. նորա համար որ Եգիպտացիք քշուեցան, եւ չէին կարողանում ուշանալ. եւ իրանց համար պաչար էլ չէին չինել։
40 Եւ եգիպտոսի մէջ Իսրայէլի որդիների բնակուած ժամանակը հինգ հար-
41 իւր երեսուն տարի էր։ Եւ եղաւ որ հինգ հարիւր երեսուն տարուայ վերջին՝ հէնց նոյն օրը Տեհովայի բոլոր զօր-
42 քերը եգիպտոսի երկրից ելան։ Սա Տեհովայի համար պահելու մի գիշեր է, որ նորանց եգիպտոսի երկրից հանել. սա այն գիշերն է Տեհովայի համար Իսրայէլի բոլոր որդիներից իրանց ազգերի մէջ պահուելու համար։
43 Եւ Տեհովան ասաց Մովսէսին եւ Ահարոնին. Այս է զատկի կանոնը. ոչ մի օտարական նորանից պիտի չուտէ։
44 Եւ ամէն մարդի ստակով ծախու առած ծառան՝ երբոր նորան թլփատել եա, այն ժամանակ թող ուտէ նորա-
45 նից։ Օտարականն ու վարձկանը նո-
46 րանից պիտի չուտէ։ Մէկ տան մէջ պիտի ուտուի. տնից դուրս չհանես այն մսիցը, եւ ոսկորը չը-
47 կոտրէք։ Իսրայէլի բոլոր ժողովքը
48 անէ այն։ Եւ երբոր մի օտարական քեզ մօտ պանդխտանալու լինի, եւ Տեհովայի զատիկն անելու լինի, նորա ամէն արուն թող թլփատուի, եւ այն

ժամանակ մօտենայ կատարելու համար եւ ինքը երկրի բնակի պէս լինի. որովհետեւ ոչ մէկ անթլփատ նորանից
49 պիտի չուտէ։ Երկրացու եւ ձեր մէջ բնակուող օտարականի համար Մէկ օ-
50 րէնք լինի։ Եւ Իսրայէլի բոլոր որդիքն արին ինչպէս որ Տեհովան Մովսէսին եւ Ահարոնին պատուիրել էր,
51 այնպէս արին։ Եւ եղաւ որ Տէհնից այն օրը Տեհովան եգիպտոսի երկրիցը հանեց Իսրայէլի որդիքը Վրանց զօրքերովը։

ԳԼ. ԺԳ

Աստիճանների նախորդը, Բաժանի պատուէրը, Անգի ա. կրակի սիւնը։

1 Եւ Տեհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. Սրբիր ինձ համար ամէն առաջինները՝ Իսրայէլի որդիների մէջ՝ ամէն արգանդ բացողը, թէ մարդ թէ
3 անասուն. այն իմն է։ Եւ Մովսէսն ասաց ժողովրդին. Յիշեցէք այս օրը որ եգիպտոսիցը ծառայութեան տնից դուրս եկաք. որովհետեւ Տեհովան ձեզ այս տեղից հզօրաւոր ձեռքով հանեց. 4 եւ խմորնալ չուտուի։ Այսօր
5 էք դուրս եկել, Ապիլ ամսումը։ Եւ կ՛լինի որ երբ Տեհովան քեզ Քանանացիների եւ Քետացիների եւ Ամորհացիների եւ Խեւացիների եւ Յեբուսացիների երկիրը՝ որ քեզ տալու համար քո Հայրերին երդում արաւ, այն կաթ ու մեղր բղխող երկիրը, Հայս ամսումը պիտի կատարես
6 այս պաշտօնը։ Եօթը օր բաղարջ պիտի ուտես, եւ եօթներորդ օրը տօն
7 լինի Տեհովայի համար։ Այն եօթը օրը բաղարջ պիտի ուտուի, եւ քեզ մօտ խմորնալ հաց պիտի չտեսնուի. ոչ էլ քեզ մօտ խմոր պիտի տեսնուի
8 քո բոլոր սահմաններումը։ Եւ հայն օրը քո որդուն պիտի պատմես՝ ասելով. Այս նորա համար է որ Տեհովան

ա Գլ. գ. 21։ ժա. 3։
բ Գլ. գ. 22։ Պագ. ԼԶ. 37։
գ Թուոց. լգ. 3, 5։ Նե. ԽԹ. 11։
դ Նե. ԺԲ. 2։ Խգ. 3։ Գլ. ԼԲ. 26։ Թուոց. ա. 46։ ԺԱ. 21։ Խգ. 51։
ե Տես Նե. Ժէ. 6։ Խբ. 17։ Խգ. 4։ Խբ. 3, 14։ ԼԲ. 12։ ԼԸ. 11։ Խգ. 3։ Նե. ԽԹ. 27։ Գէ. Խգ. 10, 11։ Թուոց. ԺԱ. 4։
զ Գլ. գ. 1։ ժա. 1։ Հրէ. 33։ Հնե. Ժէ. 13։ Գոբ. է. 6։
է Գոգ. գ. 17։ Գլ. է. 5։ Հրէ. 51։
ը ԼՕր. Ժգ. 6։
թ Թուոց. Բ. 14։
ժ Նե. Ժէ. 12, 13։
ի Գէ. Խբ. 10։
ժա Թուոց. Բ. 12։ Յովհ. ԺԲ. 33, 36։
ժբ Հրէ. 6։ Թուոց. Բ. 13։
ժգ Թուոց. Բ. 14։
ժդ Գլ. Ժբ. 42։ բ Օր. Ժգ. 3։
ժե Գլ. գ. 1։
ժզ Գլ. Ժբ. 8։
ժէ Գլ. Խգ. 15։ ԼԳ. 18։ բ Օր. Ժգ. 1։
ժը Գլ. գ. 8։
ժթ Գլ. Ժբ. 8։
ի Գէ. Ժբ. 25, 26։
իա Գլ. Ժբ. 15, 16։
իբ Գլ. Ժբ. 19։
իգ Հրէ. 14։ Գլ. Ժբ. 26։

արաւ. ինձ՝ եւ եգիպտոսիցը դուրս գա-
9 լիս՝ եւ սա քեզ համար նշան պիտի լի-
նի ձեռքիդ վերայ, եւ յիշատակ՝ աչ-
քերիդ մէջ տեղը, որ Եհովային օրէնքը
քո բերանումը լինի, որովհետեւ Եհովան
քեզ զօրաւոր ձեռքով հանեց եգիպտա-
10 սիցը։ եւ Եղու այս կանոնը տարուց
տարի իր ժամանակին պիտի պահես։
11 եւ կ՚լինի որ՝ երբ Եհովան քեզ Քա-
նանացիների երկիրը տանէ, ինչպէս
որ քեզ եւ քո հայրերին երդում ա-
12 րաւ, որ նորան քեզ տայ՝ եւ Ձայն ա-
ժինը որ արգանդ կ՚բանայ, Եհովային
ներկայացրու. եւ քո ունեցած անաս-
նի ամէն առաջինեկ արուները Եհո-
13 վայինը լինի։ եւ Էշի ամէն առաջի-
նեկը մի ոչխարով փրկես, եւ եթէ
չ՚փրկես, նորա վիզը կոտրիր. եւ Քո
որդիների մէջ մարդի ամէն առաջի-
14 նեկը պիտի փրկես։ եւ Երբ կ՚լինի որ քո
որդին ետքը քեզ կ՚հարցնէ ասելով.
Սա ինչ է. նորան պիտի ասես թէ՝
Եհովան մեզ եգիպտոսիցը ծառայու-
թեան տունիցը զօրաւոր ձեռքով հա-
15 նեց. եւ եղաւ՝ երբ Փարաւոնը խոս-
տացաւ Ե մեզ արձակել չ՚ուզէր, Ե-
հովան եգիպտոսի երկրումն ամէն ա-
ռաջինեկը՝ մարդի առաջինեկից մին-
չեւ անասունի առաջինեկը մեռցուց.
Նորա համար ես ամէն արգանդ բա-
ցող արուն զոհում եմ Եհովային, եւ
իմ որդիների ամէն առաջինեկը փրը-
16 կում եմ։ եւ սա քո ձեռքի վերայ Նը-
շան եւ աչքերիդ մէջտեղը ճակատանոց
լինի, որովհետեւ Եհովան մեզ եգիպտա-
սիցը զօրաւոր ձեռքով հանեց։
17 Եւ եղաւ՝ երբ Փարաւոնը ժողովըր-
դին արձակեց, այն ժամանակ Ա-
ստուած Նորանց Փղշտացիների երկրի
ճանապարհովը չ՚տարաւ, թէեւ նա մօտ
էր, որովհետեւ Աստուած ասաց. Մի
գուցէ ժողովուրդը պատերազմը տես-
նելիս դարձայ եւ Նահ դառնայ եգիպ-
18 տոս։ Այլ Աստուած Ժողովրդին կար-
միր ծովի անապատի ճանապարհովը
պտոյտ անել տուաւ եւ Իսրայէլի որ-
դիքը զօտեմրպուած ելան եգիպտոսի
19 երկրիցը։ եւ Մովսէսը Յովսէփի ա-
կորներն իր հետ առաւ. որովհետեւ Իս-
րայէլի որդկանցը հանդիսաւոր երդում էր
անել տուել ասելով. Անպատճառ
Աստուած ձեզ այցելութիւն է անելու,
եւ իմ ոսկորներն այս տեղիցը ձեզ հետ
հանեցէք։
20 Եւ Սոկոթիցը չուեցին եւ Եթամի
մէջ անապատի ծայրումը իջեւան ա-
21 րին։ եւ Եհովան գնում էր նորանց
առաջին ցերեկը ամպի սիւնով նորանց
ճանապարհ ցոյց տալու համար, եւ
գիշերը կրակի սիւնով, որ նորանց լոյս
22 տայ, որ ցերեկ եւ գիշեր գնան։ Ցե-
րեկը ամպի սիւնը՝ եւ գիշերը կրակի
սիւնը՝ ժողովրդի առջեւից չ՚պակասե-
ցրին։

Գ.Լ· ԺԴ

Իսրայէլացիք բոլորովին գուրս են գալու եգիպտացիք
խեղդվում են կարմիր ծովումը։

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. Խօսիր Իսրայէլի որդիների հետ
որ Ետ դառնան եւ Փիաիրոթի առաջ-
ին Մագդողի եւ ծովի մէջտեղը բա-
նակ տան Բէէլզեփոնի առաջին. Նորա
3 դիմացը ծովի մօտ բանակ տուէք։ Եւ
Փարաւոնը Իսրայէլի որդիների համար
պիտի ասէ. Թէ Երկրի մէջ մոլորուել
4 են, անապատը նորանց պատել է։ Եւ
Փարաւոնի սիրտը կ՚կարծրացնեմ, եւ
նորանց հետեւիցը կ՚ընկնէ. եւ ես Փա-
րաւոնի վերայ եւ նորա բոլոր զօրքերի
վերայ Ի՚կ՚փառաւորուիմ, եւ Եգիպտա-
ցիք կ՚գիտենան թէ ես եմ Եհովան։ Եւ
նորանք այնպէս արին։
5 Եւ եգիպտոսի Թագաւորին պատմը-
ուեցաւ, թէ ժողովուրդը փախաւ.
եւ Փարաւոնի եւ նորա ծառաների

ա Ելս. Հմր. 16։ Գլ. Ժր. 14։ Թուա. Ժե. 39։ ր Օր. գ. 8։ Ժա. 18։ Ես. ա. 9։ Ես. Խ. 16։ Եր. Խր. 24։ Մատ. Ի. 5։
բ Գլ. Ժր. 14, 24, 43։ գ Հմր. 3։ գլ. Իր. 29։ Լգ. 19։ Ղե. Իե. 26։ Թուա. ը. 17։ ր Օր. Ժե. 19։ Եզ. Խգ. 30։
դ Գլ. Լգ. 20։ Թուա. Ժր. 15, 46։ Գ Թուա. գ. 46, 47։ Ժը. 15, 16։ Գլ. Ժր. 26։ ր Օր. գ. 20 Ելս. գ. 6. 21։
ե Հմր. 3, 16 զ Գլ. Ժր. 29 է Գլ. Ժգ. 11, 12. Թուա. Ժգ. 1–4։ ը Օր. Ժե. 16։ թ Ես. Ժգ. 19։ Եզ. Խգ. 30։
ժ Գլ. Ժգ. 2։ Թուա. Լգ. 6 եւն։ ի Ելս. ծ. 25։ Ելս. Իգ. 31։

Գար. է. 16։
ա Գլ. Ժր. 37։ Թուա. Լգ. 6։ գ Գլ. Ժգ. 19, 24։ Ը. 38։ Թուա. Ք. 15։ Ժ. 34։ Ժգ. 14։ ր Օր. ա. 33։ Նեհ. Ք. 13, 19։ Սաղ. Հը 14։ գԲ 7։ ճե 30։ Ես գ 5։ ա Ներ Ժ. 1։
— դ Գլ. Ժգ 18, 20։ Հմր. 5, 9 Թուա. Լգ 7, 8։ ե Ելս. Իգ. 1։ զ Սաղ. Ճէ 4։ է Գլ. Ը. 3։ ը Գլ. Ք. 16. Հմր. 17, 18։ Հռովմ. Ք. 17, 22, 23։ թ Գլ. Ե. 5։ ի Սաղ. ճե. 25

սիրար ժողովրդի դէմ փոխուեցաւ, եւ ասացին. Սա ինչ արինք մենք, որ Իսրայէլին մեզ ծառայութիւն անելուց 6 Քող տուինք: Եւ իր կառքը պատրաստց եւ իր ժողովուրդն իր հետը առաւ. 7 եւ վեր առաւ վեց հարիւր ընտիր կառքեր եւ Եգիպտոսի բոլոր կառքերը՝ եւ նորանց ամենի վերայ 8 ոստիկաններ: Եւ Տէհովան Եգիպտոսի Փարաւօնի թագաւորի սիրտը կարծրացրեց, եւ նա Իսրայէլի որդիների ետեւից ընկաւ, եւ Իսրայէլի որդիքը 9 բարձր ձեռքով դուրս եկան: Եւ Եգիպտացիք նորանց ետեւից ընկան. եւ հասան նորանց ծովի մօտ բանակ տրուած Փարաւօնի ամեն ձիերը, կառքերը՝ եւ նորա ձիաւորները եւ զօրքերը՝ Փիհիրօթի մօտ Բէէղզեփոնի առաջին:

10 Եւ Փարաւօնը մօտեցաւ, եւ Իսրայէլի որդիքն իրանց աչքերը բարձրացրին, եւ ահա Եգիպտացիք գալիս էին իրանց ետեւից, եւ շատ վախեցին. եւ Իսրայէլի որդիքն Տաղաղակեցին 11 Տէհովային. Եւ ասացին Մովսէսին. Մի՞թէ Եգիպտոսում գերեզմաններ չկային, որ մեզ բերիր անապատի մէջ մեռնելու. սա ինչ է որ մեզ արիր, 12 որ մեզ Եգիպտոսից հանեցիր: Եմա այն խօսքը չէ՞ որ քեզ ասում էինք Եգիպտոսում. Թէ Քող տուր մեզ որ Եգիպտացիներին ծառայութիւն անենք. որովհետեւ աւելի լաւ է մեզ համար Եգիպտացիներին ծառայութիւն անել, քան թէ անապատում մեռնել: 13 Եւ Մովսէսն ասաց ժողովրդին. Մի վախիք, կանգնեցէք, եւ տեսէք Տէհովայի փրկութիւնը՝ որ այսօր կ'անէ ձեզ համար. որովհետեւ ձեր այսօրուայ տեսած Եգիպտացիներին այլ եւս պիտի չ'տեսնէք յաւիտեան: 14 Տէհովան ձեզ համար պիտի պատերազմէ, եւ դուք հանգիստ կացէք:

15 Եւ Տէհովան ասաց Մովսէսին. Ինչո՞ւ

ե Գեն. ժե. 4. Ես. լա. 1. Բ Շմր. 4.
զ Գեն. գ. 1. ժգ. 9. Թուա. իգ. 3.
է Գեն. ժե. 9. Ցես. խգ. 6. ը Ցես. խգ. 7. Նէեմ. ք. 9. Սաղ. իգ. 17.
թ Գեն. ե. 31. գ. 9. ժ Գեն. ե. 15, 17. Ես. խա. 10, 13, 14.
ի Ը Գր. ա. 30. գ. 22. ե. 4. Ցես. ե. 14, 42. խգ. 3. ը Մն. ե. 29. Նէեմ. գ. 20. Ես. լա. 4. Հես լ. 15.
ժ Շմր. 26. Գե. է. 19. ի Գե. ժե. 4. Ես. լա. 1. Բ Շմր. 4.
ժա Գե. գ. 1. ժգ. 9. Թուա. իգ. 3.
ժբ Գեն. ժե. 9. Ցես. խգ. 6. ժգ Ցես. խգ. 7. Նէեմ. ք. 9. Սաղ. իգ. 17.
ժդ Գե. ե. 31. գ. 9. ժե Գեն. ե. 15, 17. Ես. խա. 10, 13, 14.
ժզ Ը Գր. ա. 30. գ. 22. ե. 4. Ցես. ե. 14, 42. խգ. 3. ը Մն. ե. 29. Նէեմ. գ. 20. Ես. լա. 4. Հես լ. 15.
ժէ Շմր. 26. Գե. է. 19. ի Գե. ե. 3.
ի Գե. ժգ. 21. խգ. 20. իգ. 31. Թուա. ե. 16. Ես. կգ. 3.
ժ Շմր. 16, 27.
ժա Սաղ. կգ. 6.
ժբ Գե. ժե. 8. Ցես. գ. 16. գ 23. Նէեմ. ք. 11. Սաղ. հգ. 13. ճգ. 9. ճժգ. 3. Ես. կգ. 12.
ժգ Շմր. 29. գլ. ժե. 19. Թուա. իգ. 8. Սաղ. կգ. 6. հը. 13. Ես. կգ. 13. ա Կոր. ժ. 1. Ներ. ժա. 29.
ժդ Ռմ. գ. 10. (տես Սաղ. հէ. 17—20).
ժէ Սաղ. հէ. 17 եւ.

որովհետեւ Եհովան նորանց համար պատերազմում է Եգիպտացիների հետ:
26 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Ձեռքդ մեկնիր ծովի վերայ, որ ջրերը եւ դառնան Եգիպտացիների վերայ՝ նորանց կառքերի եւ նորանց ձիաւորների վերայ:
27 Եւ Մովսէսը մեկնեց ձեռքը ծովի վերայ, եւ առաւօտեան դէմ դարձաւ ծովը իր ընթացքին զարձաւ. եւ եգիպտացիք նորա դիմացից փախան. եւ Եհովան էթօթափեց եգիպտացիներին ծովի մէջը:
28 Եւ ջրերը զարձան եւ ծածկեցին փարաւօնի կառքերը եւ ձիաւորները եւ բոլոր զօրքերը, որոնք նորանց եւեւիցը ծովի մէջ մտան. եւ նորանցից մէկին էլ չմնաց:
29 Բայց Իսրայէլի որդիքը ծովի միջովը ցամաքով գնում էին, եւ ջրերը նորանց աջ կողմից եւ ձախ կողմից պարիսպ էին նորանց համար:
30 Եւ Եհովան այն օրը եգիպտացիների ձեռքից ազատեց Իսրայէլին. եւ Իսրայէլը տեսաւ մեռած եգիպտացիներին ծովի եզերքում:
31 Եւ Իսրայէլը տեսաւ այն մեծ ձեռքը, որ Եհովան ցոյց տուաւ եգիպտացիների վերայ. եւ ժողովուրդը վախեց Եհովայից, եւ հաւատաց Եհովային եւ նորա ծառայ Մովսէսին:

ԳԼ. ԺԵ

Մովսէսի երգը: Դասը խորը գողտրասնում է:

1 Այն ժամանակ երգեց Մովսէսը եւ Իսրայէլի որդիքը այս երգը Եհովայի համար, եւ խօսեցին ասելով.
Երգում եմ Եհովային, որովհետեւ փառքով փառաւորեալ է.
Ձին եւ ձիաւորը ծովը ցցեց.
2 Եհովան իմ զօրութիւնն ու իմ գովութիւնն է,
եւ իմ փրկութիւնը եղաւ.
Նա իմ Աստուածն է. եւ ես կ'փառաւորեմ նորան.
Հայր իմ հօր Աստուածն է, եւ ես կը բարձրացնեմ նորան:
3 Եհովան հզօր պատերազմող է.
Անունը Եհովայ է:
4 Փարաւօնի կառքերն ու նորա զօրքերը ծովը ցցեց.
Եւ ընտիր կառամարտիկները կարմիր ծովի մէջ ընկղմուեցան:
5 Անդունդները ծածկեցին նորանց.
Նորանք իջան խորերը ինչպէս քար:
6 Քո աջ ձեռքն, ով Եհովայ, փառաւորուած է զօրութեամբ.
Քո աջ ձեռքը, ով Եհովայ, խորտակեց թշնամուն:
7 Եւ քո փառքի մեծութեամբը խորտակում ես քեզ դէմ վեր կացողներին.
Ուղարկում ես քո բարկութիւնը, եւ ուտում է նորանց հարդի պէս:
8 Եւ քո չունչի փչելովը ջրերը ժողովուեցան.
Հեղեղները կանգնեցին դէպի պէս.
Անդունդները պաղեցին ծովի միջումը:
9 Թշնամին ասեց. Հալածեմ՝ հասնեմ,
Աւար բաժանեմ.
Անձս նորանցից կշտանայ.
Քաշեմ սուրս.
Ձեռքս նորանց յաղթանակէ:
10 Փչեցիր քո քամիովը. ծովը ծածկեց նորանց.
Կապարի պէս ընկղմուեցան զօրաւոր ջրերի մէջ:
11 Ո՞վ է քեզ պէս, Տէր, ո՞վ է քեզ պէս՝ սրբութեան մէջ փառաւորուած օրհնութիւններով քանչելի,
Հրաշքներ անող:
12 Մեկնեցիր քո աջ ձեռքը.
Երկիրը կլանեց նորանց:

ղ Ծնո. գ. 18, էղ. ժե. 1, 7. բ Օր. ժա. 4, Յաղ. հը. 53։ Հեբեմ. բ. 11։ Եբր. ժ. 29։ — Ասր. գ. 8, 13։ — Յաղ. ձգ. 11։ Վ Յաղ. հե. 20։ հը. 52, 53։ — Յաղ. հգ. 8, 10։ բ Յաղ. ծբ. 10։ ծՂ. 10։ ↄ Ղէ. գ. 31։ ժԲ. 9։ Յաղ. ճգ. 12։ Ծնո. բ. 11։ մ. 45։

— Դաս. ե. 1։ Յաղ. ճգ. 12։ բ Թագ. իբ. 1։ իբ Օր. ժ. 21։ Յաղ. ժբ. 2։ իբ. 3։ ծԲ. 17։ ճԺբ. 11։ ճե. 7։ Նա. ժբ. 2։ Ամբ. գ. 18, 19։ է Գղ. գ. 15, 16։ ը Գղ. գ. 47։ Յաղ. ժբ. 46։ ղԲ. 3։ ճԺբ. 28։ Նա. իե. 1։ թ Յաղ. իգ. 8։ Յաղ. ժբ. 11։ Ղէ. գ. 3։ Յաղ. ժգ. 18։

ժ Գղ. ժգ. 28։ ի Գղ. ժգ. 7 ժԳ Գղ. ժգ. 28։ ժԱ Հեբեմ. բ. 11։ ժԲ Յաղ. ճԺբ. 15, 16։ ժգ Օր. իգ. 26։ ժդ Յաղ. ծԲ. 13։ ժե Նա. ե. 24։ իե. 14։ ժզ Գղ. ժգ. 21։ բ Թագ. իբ. 10։ Ամբ. գ. 9։ բ Թես. բ. 8։ ժէ Յաղ. հը. 13։ Ամբ. գ. 10։

ժը Դաս. ե. 30։ Ծնո. գ. 9։ Ղեւ. իբ. 27։ Նա. ծգ. 12։ Դատ. ժա. 22։ ի Գղ. ժգ. 21։ Յաղ. ճԻ. 15։ ի Գղ. ժգ. 28։ ի Յաղ. ճգ. 21։ Յաղ. ճԻ. 15։ ի Գղ. ժգ. 28։ ի Յաղ. ե. 22։ բ Թագ. գ. 23։ Յաղ. հա. 19։ Հգ. 8։ ծԲ. 6, 8։ Եբ. ժ. 6։ իԲ. 19։ ի Նա. գ. 3։ ի Յաղ. հե. 14։

43 Ձո ողորմութիւնով ՙառաջնորդեցիր այս ժողովրդին, որին դու փրկեցիր. Ձո զօրութիւնով տարիր նորանց Ձրո սուրբ բնակարանը։
44 ՙԺողովուրդները լսում են և կ'սարսափին։
Ցաւ է բռնելու Փղշտացի բնակիչներին։
45 Այն ժամանակ ՙեդոմի իշխանները կ'սոսկանան.
ՙՄոաբի զօրաւորներին դող կ'բռնէ. Չկ'հաւատան Քանանի բոլոր բնակիչները։
46 ՙՆորանց վերայ վախ ու դող կ'բնկնէ, Ձո բազուկի մեծութիւնից ՙկ'սառչեն քարի պէս.
Մինչեւ որ անցնէ ժողովուրդդ, ով Եհովայ,
Մինչեւ որ անցնէ այս ժողովուրդը, ՙոր դու սաստեցար։
47 Դու կ'բերես նորանց եւ ՙկ'տնկես նորանց Ձո ժառանգութեան սարի վերայ,
Այն տեղը, ՙոր Ձո բնակութեան համար չինեցիր, ով Եհովայ.
Այն հաբրաանը, Տէր, ՙոր Ձո ձեռքերը չինեցին։
48 ՙԵհովան պիտի թագաւորէ յաւիտեան յաւիտենից։
49 Որովհետեւ ՙՓարաւոնի ձիերը նորա կառքերովն ու ձիաւորներովը ծովը մտան, եւ Եհովան ծովի ջրերը նորանց վերայ ածեց. բայց Իսրայէլի որդիքը ցամաքով գնացին ծովի միջովը։
20 Եւ ՙԱհարոնի քոյր՝ Մարիամ Էմարգարէուհին Էթմբուկը ձեռքն առաւ. եւ բոլոր կանայքը ՙԷթմբուկներով եւ
21 պարերով նորա հետեւիքը գուրս եկան։ Եւ Մարիամը պատասխանեց նորանց. Երգեցէք Եհովային, որովհետեւ փառքով փառաւորուած է.
Ձին ու ձիաւորը ծովը գցեց։
22 Եւ Մովսէսը Իսրայէլին կարմիր ծովիցը ճանապարհ հանեց, եւ նորանք ՙՍուրի անապատը եկան, եւ երեք օրուայ ճանապարհ գնացին անապատում.
23 մը, եւ ջուր չգտան։ Եւ եկան ՙՄեռայ, եւ չէին կարողանում խմել Մեռայի ջրերիցը, որովհետեւ դառն էին, վասն որոյ նորա անունը ՙՄեռայ կոչուեց.
24 ցաւ։ Եւ ժողովուրդը ՙտարունջաց Մովսէսի դէմ ասելով. Ի՞նչ խմենք։
25 Եւ նա եհովային աղաղակեց. եւ Եհովան նորան մի փայտ ցոյց տուաւ, եւ նա գցեց ջրերի մէջ, եւ ջրերը անուշացան։ Այն տեղ նորանց կանոն եւ դատաստան դրաւ, եւ այնտեղ
26 ՙփորձեց նորանց, եւ ասեց. Եթէ իրաւ լսես քո Եհովայ Աստուծոյ ձայնին, եւ ինչ որ նորա աչքի առաջին ուղիղ է անես, եւ նորա պատուիրանքներին ականջ դնես, եւ նորա բոլոր կանոնները պահես, այն հիւանդութիւն ոչ մէկը քեզ վերայ չեմ բերիլ, որոնք եգիպտացիների վերայ բերի. որովհետեւ ես եմ Եհովան ՙքո բժիշկը։
27 Եւ եկան Եղիմ, եւ այնտեղ տասներկու ջրի աղբիւրներ եւ հօթանասուն արմաւենիներ կային. եւ այն տեղ ջրերի մօտ բանակ տուին։

ԳԼ. Ժ.Զ

Լաբերը և Մանանան։

1 Եւ ՙյուսեցին Եղիմիցը, եւ Իսրայէլի որդիների բոլոր ժողովքը եկան Էնին անապատը՝ որ Եղիմի ու Սինայի մէջտեղն է, նորանց եգիպտոսի երկրից դուրս գալու երկրորդ ամսուայ տասն-
2 եւհինգերորդ օրը։ Եւ Իսրայէլի որդիների բոլոր ժողովքը անապատումը

ՙՍաղ. Հէ. 13, 20, Հը. 52։ Հ. 1, Ցգ. 9, Եռ. կգ. 13, 13։ Եբ. բ. 6։
ՀՍաղ. Հը. 54։
ՙԹռս. Ժգ. 14։ բ Օբ. բ. 25։ Ցեռ. բ. 9, 10։
ՀՍաղ. խբ. 6։
ՙՆեհ. լգ. 40։ բ Օբ. բ. 4։
ՙԹռս. խբ. 3։ Ա՛Ր. գ. 7։
Հ Ցեռ. Ե. 1։
ՙԲ Օբ. բ. 25։ Ժռ. 28։ Ցեռ. բ. 9։

ՙԲ Թագ. ԻԵ. 37։
ՙԴՀ. Ա՛Ր. 5։ բ Օբ. լբ. 9։ բ Թագ. է. 23։ Սաղ. Հգ. 2. Եռ. խգ. 1, 3։ Ժռ. 10։ Եր. լ. 11։ Տիտ. բ. 14։ ՙՊետ. բ. 9։ բ Պետ. բ. 1։
ՙՍաղ. խգ. 3։ Հ. 8։
ֆՍաղ. Հբ. 34։
ֆՍաղ. Ժ. 16։ Հիպ. 10։ Եռ. Ե՛Հ. 15։
ֆԴՀ. Ժգ. 23։
ֆԴՀ. Ժգ. 28, 29։

ՙԹռս. խգ. 50։
ՀԹագ. գ. 4։ դ Թագ. Լբ. 14։ բ Պետ. լգ. 22։ (Եռ. բ. 3)։ Դատ. Ա՛Ր. 3։ Յայտ. բ. 20։
ֆՀ Թագ. Ժ. 5։ Ժբ. 6։
ՀԹագ. Ժ. 34։ խա. 31։ բ Թագ. գ. 16։ Սաղ. կբ. 11, 25։ Հիպ. 3։ Ես. 4։
Ի Թագ. Ժբ. 7։
ՀՀՆ. Ժգ. 7։ ՙՆեհ. 18։ ՙՓետ. Ժ. 7։
ՀԹռս. լգ. 8։
ՙԴատաստ.քիւնս.

ՀԴՀ. Ժգ. 3։ Ժ՛Հ. 3։
ՀԴՀ. Ժգ. 4։ բ Օբ. բ. 3, 16։ Դատ. բ. 22։ գ. 1, 4։ Սաղ. կգ. 10։ Ժռ. 7։
ֆբ Օբ. է. 12, 13։ խբ. 1—14։
ՀԲ Օբ. խբ. 27, 60։
ՀԴՀ. խգ. 25։ Սաղ. խռ. 3, 4։ Ցգ. 3։ Հիպ. 3։
ՀԹռս. լգ. 9։
—
ՙԹռս. լգ. 10, 11։
ՀՆեհ. է. 15։

Մովսէսի եւ Ահարոնի դէմ խօսուն-
3 արին. Եւ Իսրայէլի որդիքն ասեցին
նոցանց. Երանի թէ եհովայի ձեռ-
քովը մեռած լինէինք Եգիպտոսի եր-
կրումը, երբոր մսի կաթսաների մօտ
նստած էինք եւ կուշտ հաց էինք
ուտում, որովհետեւ մեզ այս անա-
պատը հանեցիք, որ բոլոր այս ժողով-
քը սովամահութեան մեռցնէք։
4 Եւ եհովան ասեց Մովսէսին. Ահա
ես ձեզ երկնքիցը հաց պիտի տեղամ,
եւ ժողովուրդը վեր կենայ եւ օրուայ
պէտք եղածը նոյն օրը ժողովէ, որ
փորձեմ նոցանց թէ իմ օրէնքի հա-
5 մեմատ պիտի գնան՝ թէ ոչ։ Եւ լինի
որ վեցերորդ օրը, երբոր իրանց բե-
րածը պատրաստեն, նա նոցանց ամէն
օրուայ ժողովածներէն երկիցի լինի։
6 Եւ Մովսէսն ու Ահարոնն ասեցին
Իսրայէլի բոլոր որդիներին. Երէկ ի-
րիկուն կ՚իմանաք, որ ձեզ եգիպտա-
7 ցի երկիրից հանողը եհովան է։ Եւ ա-
ռաւօտ կ՚տեսնէք եհովայի փառքը,
որովհետեւ եհովայի դէմ ձեր արած
արտունջը լսեց. եւ մենք ո՞վ
8 ենք՝ որ մեզ դէմ արտնջում էք։ Եւ
Մովսէսն ասեց. Եհովան ձեզ իրիկու-
նը ուտելու միս եւ առաւօտը կշտա-
նալու չափ հաց տալիս՝ եհովան լսած
է իր դէմ ձեր արած արտունջը. եւ
մենք ո՞վ ենք. Ձեր արտունջը մեզ
9 դէմ չէ, այլ եհովայի դէմ։ Եւ Մով-
սէսն ասեց Ահարոնին. Իսրայէլի որ-
դիների բոլոր ժողովրդին ասիր, Եհով-
այի առաջին մօտեցէք. որովհետեւ
ձեր արտունջը լսեց։
10 Եւ եղաւ որ Ահարոնը Իսրայէլի որ-
դիների բոլոր ժողովրդի հետ խօսելիս,
դէպի անապատը նայեցին, եւ ահա
եհովայի փառքը ամպի մէջ երե-
11 ւաց։ Եւ եհովան խօսեց Մովսէսի
12 հետ ասելով. Իսրայէլի որդիների արը-
տունջը լսեցի. խօսիր նոցանց հետ ա-
սելով. Իրիկուայ դէմ միս պիտի ու-
տէք, եւ առաւօտանց հացով պիտի
կշտանաք. եւ կ՚իմանաք թէ ես եմ
եհովան՝ ձեր Աստուածը։
13 Եւ եղաւ իրիկունը, որ կտրամաթ-
չիներ եկան եւ բանակը ծածկեցին
եւ առաւօտանց բանակի չուրջը ցող
14 իջաւ։ Եւ երբոր իջած ցողը վերա-
ցաւ, ահա անապատի երեսի վերայ
նմանը թեփանման մի բան կար՝ եղեա-
15 մի պէս մանր դետնի վերայ։ Եւ Իս-
րայէլի որդիքը տեսան, եւ իրար ասե-
ցին. Մինչ է սա. որովհետեւ չգի-
տէին թէ ինչ էր. եւ Մովսէսն ասեց
նոցանց. Նա այն հացն է, որ եհո-
16 վան տուաւ ձեզ ուտելու։ Եհովայի
պատուիրած բանը այս է. Ժողովե-
ցէք նոցանից ամէն մէկն իր կերածի
չափ, մարդագլուխ մէկ օմէր՝ ամէն
մէկն իր վրանի մէջ եղողների համար՝
17 ձեր հոգիների թիւին նայելով։ Եւ
Իսրայէլի որդիքն այնպէս արին. եւ
18 որը շատ, եւ որը քիչ ժողովեց։ Եւ
օմէրով չափում էին, չշատ ունեցողի-
նը չ՚աւելցաւ, եւ քիչ ունեցողինը
չ՚պակասեց. ամէն մէկն իր կերածի
19 չափ ժողովեց։ Եւ Մովսէսն ասեց նո-
ցանց. Ոչ մէկը նոցանից մինչեւ ա-
20 ռաւօտ չ՚պահէ։ Բայց չլսեցին Մով-
սէսին, այլ ոմանք թողեցին նոցանից
մինչեւ առաւօտ, եւ որդնոտեց եւ
հոտեց. եւ Մովսէսը բարկացաւ նո-
21 ցանց վերայ։ Եւ ամէն առաւօտ ժո-
ղովում էին նոցանից ամէն մէկն իր
կերածի չափ. ու արեւը տաքանալիս
հալւում էր։
22 Եւ եղաւ որ, վեցերորդ օրը կրկ-
նապատիկ ուտելիք՝ այսինքն ամէն
մէկի համար երկու օմէր ժողովեցին,
եւ ժողովրդի բոլոր իշխանները եկան
23 եւ պատմեցին Մովսէսին։ Եւ նա ա-
սեց նոցանց. Այս է եհովայի ասածը,
էգուց հանգստութեան սուրբ շա-
բաթն է եհովայի համար, ինչ որ ե-
փելու էք՝ եփեցէք, եւ ինչ որ եռա-

ԽԳ. ԺԶ. 24։ Ա.Օ. ԼԶ. 25։ Ա.Կ.Ր. Ժ. 10։
ՔԹՒ. Ժա. 4, 5։
ԻՍ.Օ. ՀԸ. 24, 25։ ԶԼ. 40։ Ա.Օ. Ը. 31, 32, 40, 58։ Ա.Կ.Ր. Ժ. 3։
ՂԱ. Բ. 8։ Մ.Ա. Ը. 11։ Ղ.Ա. Ժա. 3։
ԽԳ. ԺԶ. 25։ Բ Օր. Բ. 3, 16։ Ը Ղ.Ե. ԺՆ. 21։
ԲԳ. Ը. 7։ Ժա. Ժգ. 28—30։ Ժա. 4, 40։
ՔԵ. Գ. 1։ ԼԱ. 2։ Ես. 5։ Ա.Օ. Ժա. 4, 40։
ԽԺա. Ժգ. 11։
ԼՀ. ա Փգ. Բ. 7։ Ղ.Ա. Ժ. 16։ Հռ.Մ. Ժգ. 3։

ԽԺա. Ժգ. 16։
ԲԳ. Ժգ. 21։ Ժա. Ժգ. 19։ Բ Փգ. Բ. 10, 11։
ԼԺա. Ժա. 31։ Ա.Կ. Հբ. 27, 28, ԶԼ. 40։
ՀԺա. Ժա. 9։
ՅԺա. Ժա. 7։ Բ Օր. Բ. 3։ Նէհ. Ք. 15։ Ա.Կ. Հբ. 24։

ԶԼ. 40։
Ծբր. Մ՚ՆՅ Հաւ.
Ա.Օ. Ը. 31, 49, 58։ Ա.Կ.Ր. Ժ. 3։
Ը Կոր. Բ. 15։
Ա՚ՆՅ. Բ. 3։ Գլ. Ի. 8, ԼՀ։ ԼԱ. 14—17։ ԶԼ. 2, 3։ Ղ.Ե. Ի.Գ. 3։

ցընելու էք՝ նոացրէք, եւ ինչ որ կ՚ա-
ւելցնայ՝ ձեզ համար առաւօտուան
24 պահուելու թողնէք։ Եւ նորան ա-
ռաւօտուան թողնին Մովսէսի հրա-
մայածի պէս, եւ չ՚հոտաց, ոչ էլ մէջը
25 որդ եղաւ։ Եւ Մովսէսն ասեց. Այս-
օր կերէք, որովհետեւ այսօր շաբաթ է
Եհովայի համար. այսօր դաշտի մէջ
26 նորանից չէք գտնիլ։ Վեց օր պիտի
ժողովէք նորան. բայց եօթներորդ
օրը՝ որ շաբաթ է, պիտի չ՚գտնուի։
27 Եւ եղաւ որ եօթներորդ օրը ժողովո-
ղները գնացին ժողովելու, բայց
28 չ՚գտան։ Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին.
Մինչեւ ե՞րբ չէք ուզում պահել իմ
պատուիրանքներն ու օրէնքները։
29 Տեսէք որ Եհովան տուաւ ձեզ շաբա-
թը, նորա համար վեցերորդ օրը ինքը
ձեզ երկու օրուայ հաց է տալիս. ա-
մէն մէկն իր տեղը թող նստէ. ոչ
մէկն իր տեղիցը դուրս չ՚գնայ եօթնե-
30 րորդ օրը։ Եւ ժողովուրդը հանգստացաւ
31 եօթներորդ օրը։ Եւ Իսրայէլի տունը
նորա անունը Ման դրին. եւ նա
՚դինձի սերմի պէս սպիտակ, եւ
համը մեղրով չ՚՚՚

համար մարդիկ ընտրիր եւ դուրս գնա Ամաղէկի հետ պատերազմելու. էգուց ես բլրի գլխին կ'կանգնեմ Աստուծոյ
10 գաւազանը ձեռքիս։ Եւ Յեսուն Մովսէսի ասածին պէս արաւ եւ Ամաղէկի հետ պատերազմեց. եւ Մովսէսը՝ Ահարոնը եւ Ովրը բլուրի գլուխն ե-
11 լան։ Եւ լինում էր որ երբոր Մովսէսն իր ձեռքերը վեր էր բարձրացնում, Իսրայէլն էր յաղթում. եւ հէնց որ իր ձեռքերը իջեցնում էր,
12 Ամաղէկն էր յաղթում։ Եւ Մովսէսի ձեռքերը ծանրանալիս մի քար առին եւ նորա տակը դրին, եւ ինքը նորա վերայ նստեց. եւ Ահարոնը եւ Ովրը մէկը այս կողմից եւ միւսն այն կողմից նորա ձեռքերը վեր բռնեցին, եւ մինչեւ արեգակի մայր մտնելը նորա
13 ձեռքերը հաստատուն մնացին։ Եւ Յեսուն զարկից սուրի բերանով Ա-
14 մաղէկին եւ նորա ժողովրդին։ Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Սա գրիր գրքում յիշատակի համար, եւ Յեսուի ականջը դիր՝ որ Ամաղէկի յիշատակը երկնքի տակից բոլորովին
15 պիտի ջնջեմ։ Եւ Մովսէսը սեղան շինեց եւ նորա անունը *Եհովահնիսի
16 դրաւ. եւ ասեց. Որովհետեւ †Եհովան՝ ձեռք աթոռի վերայ է, Եհովան պատերազմ ունի Ամաղէկի դէմ ազգից ազգ։

ԳԼ. ԺԸ

Յեթրոը այցելում է Մովսէսին. Դատաւորներ են նշանակվում։

1 Եւ Մովսէսի աներ՝ Մադիամի քուրմ Յեթրոը լսեց Էյն ամենը որ Աստուած արաւ Մովսէսին եւ իր Իսրայէլ ժողովրդին, եւ թէ Եհովան ե-
2 գիպտոսից հանեց Իսրայէլին։ Եւ Մովսէսի աներ Յեթրոը առաւ Մովսէսի կնիկ Սեպփորային, նորան ետ ուղար-
3 կելուց յետոյ. եւ նորա հետ երկու որդիքը՝ որոնց †մէկի անունը Գերսամ էր, որովհետեւ ասել էր, Պանդուխտ ե-
4 մայ օտար երկրում. եւ միւսի անունը ‡Եղիազար էր, որովհետեւ ասել էր, Իմ հօր Աստուածը իմ օգնականն էր, եւ ինձ Փարաւոնի սուրից ազատեց։
5 Եւ Մովսէսի աներ՝ Յեթրոը նորա որդիներով եւ նորա կնոջով եկաւ Մովսէսի մօտ դէպի անապատը՝ ուր որ նա բանակ էր տուել Աստուծոյ
6 սարումը, եւ ասեց Մովսէսին. Ես՝ քո աներ՝ Յեթրոը քեզ մօտ եմ գալիս, նաեւ քո կինը եւ նորա երկու որ-
7 դիքը նորա հետ։ Եւ Մովսէսն իր աներին դիմաւորելու ելաւ, եւ խոնարհութիւն արաւ, եւ համբուրեց նորան. եւ իրար ողջոյնները հարցրին՝
8 եւ վրանը մտան։ Եւ Մովսէսն իր աներին պատմեց այն ամենը՝ որ Եհովան արաւ Փարաւոնին եւ եգիպտացիներին՝ Իսրայէլի պատճառով, այն բոլոր աշխատութիւնները որ ճանապարհին քաշել էին, եւ Եհովան նորանց
9 ազատել էր։ Եւ Յեթրոն ուրախացաւ այն բոլոր բարութիւնների համար՝ որ Եհովան արել էր Իսրայէլին, որ փրկել էր նորան եգիպտացիների ձեռքից։ Եւ Յեթրոն ասեց.
10 Օրհնեալ լինի Եհովան՝ որ ազատեց ձեզ եգիպտացիների ձեռքից եւ Փարաւոնի ձեռքից, որովհետեւ ազատեց ժողովրդին եգիպտացիների ձեռքի տա-
11 կից։ Հիմա գիտեմ որ Եհովան բոլոր աստուածներից մեծ է՝ հէնց Էն բանում, որով եգիպտացիները հպարտանում էին նորանց դէմ։ Եւ Մովսէսի աներ Յեթրոը ողջակէզ եւ զոհեր բերաւ Աստուծոյն, եւ Ահարոնն ու Իսրայէլի բոլոր երէցները Մովսէսի աների հետ եկան Աստուծոյ առաջին հաց ուտելու։
13 Եւ եղաւ որ հետեւեալ օրը Մովսէսը նստեց ժողովուրդը դատելու, եւ ժողովուրդը առաւօտից մինչեւ իրիկուն Մովսէսի մօտ կանգնած էր։
14 Եւ Մովսէսի աները տեսաւ ամենն ինչ որ անում էր մարդուն ժողովրդին, եւ ասեց. Ինչ է այս բանը՝ որ դու

Ելք. գ. 20.
* Տես. բ. 8. Յակ. ե. 16, Ելք. ιγ. 27.
† Թագ. իգ. 20. բ Օր. ի. 19. — Թագ. ժե. 3, 7. ի. 1, 17. բ Թագ. բ. 18. Եզր. ի. 14.
‡ Տես գլուխ. գ. 24.

*Եհովան իմ դրօշակն է.
† Կամ որովհետեւ ձեռքը Եհովայի աթոռի դէմ է, Եհովան հէնց.
— Ելք. բ. 15, 16, 21. գ. 1. Թագ. իգ. 1. հէ. 14, 15.

Հր. ի. ևե. 5, 43. Ելք. 2, 8.
† Գոր. ե. 29.
Ելք. բ. 22.
‡ Իմ Աստուածը օգնական.
Ելք. գ. 1, 12.
§ Ես. բ. 5. Յագ. հբե. 5.
Ելք. ա. 10, 16, 22. ե. 2, 7.
Ժգ. 8, 18.
¶ Թագ. բ. 3. Նեեմ. ի. 10, 16, 29. Յագ. ճԺ. 21. Դան. ա. 31.
Եր Օր. Ժբ. 7. Ժգ. 26. Ես. իԺ. 22. Հեր. Ժ. 18, 21, 31.

անուամ ևս ժողովրդին. ինչո՞ւ ևս դուս մնանակ նանուամ, եւ բոլոր ժողովուրդը կանգնուամ է առաւօտից մինչեւ իրի-
15 կուն քեզ մօտ։ Եւ Մովսէսն ասեց իր աններին. Թէ ժողովուրդը գալիս է ինձ մօտ Աստուածանից դատաստան
16 հարցնելու։ Երբոր նորանք մի խնդիր ունենուամ գալիս են ինձ մօտ, եւ ես նորանց միջ անդր դատաստան եմ անուամ եւ Աստուծոյ կանոններըը եւ նորա օրէնքները նորանց հասկացնուամ։
17 Եւ Մովսէսի անեղն ասեց նորան.
18 Քո արածը լաւ բան չէ։ Այդպէս անպատճառ դու էլ կ'մաշուես, եւ քեզ հետ եղած այս ժողովուրդն էլ. որովհետեւ այս բանը քեզ համար չատ ծանր է. Դու մինակ չես կարող անել այս։
19 Հիմա լսիր իմ խօսքին. ես քեզ խրատ եմ տալիս, եւ Աստուած քեզ հետ կ'լինի։ Ժողովրդի համար դու պիտ Աստուծոյ առաջը. եւ դատաստ-
20 րը դու ներկայացրու Աստուծոյն. Եւ հասկացրու նորա կանոնները ու օրէնքները. եւ հասկացրու նորանց նրանց գնալու ճանապարհը եւ նրանց անելու գործը։ Եւ դու բոլոր
21 ժողովրդից կարող մարդիկ Աստուածանից վախող՝ ճշմարտրիմ չագտնուիներ մտող մարդիկ ընտրիր, եւ հազարապետներ, հարիւրապետներ, յիսնապետներ եւ տասնա-
22 պետներ դիր նորանց վերայ։ Եւ նոքա ժամանակ թող նորանք դատեն ժողովրդին. եւ ամեն մեծ բան որ լինի քեզ ներկայացնեն, եւ ամեն փոքր բաներ նորանք դատեն. եւ նրա վերայից քեզ թեթեւացրու եւ նորանք
23 քեզ հետ թող կրեն։ Եթէ այս անես, եւ Աստուած էլ քեզ պատուիրէ, այն ժամանակ կարող կ'լինիս կանգնել, եւ բոլոր այս ժողովուրդն էլ խաղա-
24 դութեամբ դիրանց տեղը կ'գնան։ Եւ Մովսէսն իր աներին լսեց, եւ նորա բոլոր ասածն արաւ։
25 Եւ Մովսէսը բոլոր Իսրայէլից կարող մարդիկ ընտրեց, եւ նորանց ժողովրդի վերայ գլխաւորներ հազարապետներ՝ հարիւրապետներ՝ յիսնապետներ եւ տասնապետներ կար-
26 գեց։ Եւ ամեն ժամանակ նորանք էին դատում ժողովրդին. գժուար բանը Մովսէսին էին բերում, բայց ամեն
27 փոքր բանը իրանք էին դատում։ Եւ Մովսէսն իր աներին ճանապարհ դրբաւ, եւ նա իր երկիրը գնաց։

ԳԼ. ԺԲ

Աստուած երեւում է Սինայում. Օրէնքը տալու պատրաստութիւնները.

1 Երրորդ ամսուամը Իսրայէլի որդիների եգիպտոսի երկրից դուրս գալուց յետոյ նոյն օրը Սինայի անապատն
2 եկան։ Այսինքն Ռաֆիդիմից չուեցին, եւ Սինայի անապատն եկան, եւ անապատուամը բանակ տուին. եւ Իսրայէլն այնտեղ Տարի դիմացը բա-
3 նակ տուաւ։ Եւ Մովսէսը վեր գնաց Աստուծոյ մօտ. եւ Եհովան կանչեց նորան սարիցն ասելով. Այսպէս ասիր Յակոբի տանը եւ խմացրու Ի-
4 սրայէլի որդիներին. Դուք տեսաք ինչ որ արի Եգիպտացիներին, եւ ձեզ Արծիւի թեւերի վերայ տարի եւ ինձ
5 մօտ բերի։ Եւ հիմա եթէ իրաւ իմ ձայնին լսէք եւ իմ ուխտը պահէք, այն ժամանակ դուք ինձ համար ընտրական ժողովուրդ կ'լինիք ամեն ազգերիցը, որովհետեւ իմն է բոլոր երկի-
6 րը։ Եւ դուք ինձ համար Քահանաների թագաւորութիւն եւ Սուրբ ազգ կ'լինիք։ Սորանք են այն խօսքերը որ Իսրայէլի որդիներին պէտք է ասես։

ՃԲ Ծր. Ժէ. 8. ր Թագ. Ժե. 3. = Գոր. գ. 1։
ԻԳԼե. իդ. 15։ Թաս. Ժե. 35. իէ. 6. իդ. 6—9։
ԼԹաս. Ժա. 14, 17։ ր Ծր.ա. 9, 13։
ԻԳ. գ. 12։
ՃԳ. գ. 16։ ի. 19. ր Ծր.ե.5։
ԼԹաս. իէ. 5։
ՃՀ Ծր. գ. 1, 5։ ե. 1։ գ. 1, 2. ի. 11։
ՅԱագ. Հիգ. 8։
ՃՀ Ծր. ա. 18։
ՃՀԳր. 25։ ր Ծր. ա. 15, 16։
Ժգ. 18։ ր Սե. ԺՀ. 1—10. Գոր. գ. 3։
ՃՍե. իդ. 18. ր Թագ. իգ. 3. ր Սե. ԺՀ. 9.
ՃՍգ. Ժբ. 8։
ՃՍգ. Ժբ. 19։
ՃՀԳր. 26։
= ՃԳԼե. իդ. 11. Թաս. Ժե. 33։ իէ. 2։ իգ. 1։ բՕր. ա. 17։ Ժէ. 8։
ՃԹաս. Ժա. 17
ԳՍե. Ժբ. 33։ ի. 25։ գԼ. Ժգ. 29։ ր Թագ. ԺԲ. 39։
ՃՀ Ծր. ա. 15։ Գոր. գ. 5։

= Թաս. Ժ. 29, 30.

= Թաս. իգ. 15։
ԲԳր. Ժէ. 1, 8։
ՃԳր. գ. 1, 13։
ԴԳր. ի. 21։ Գոր. է. 38։
ԻԳր. գ. 4։
ՀՀ Ծր. ԻԲ. 2։
ՀՀ Ծր. ԻՀ. 11։ Ես. կգ. 9. Յայտ. Ժբ. 14։
ՀՀ Ծր. Ե. 2։
ԻՀ Ծր. գ. 20։ է. 6. Ժգ. 2.
21։ իգ. 18։ ԼԹ. 8, 9։ գ Թագ. ը. 33. Յագ. Հէ. 4։ Ես. ԽԹ. 8։ իգ. 1. Ներ. Ժ. 16. Մագ. գ. 17։ Տիտ. բ. 14։
ՃԳԼ. Ք. 29։ ր Ծր. Ժ. 14։ Յոբ. Խա. 11։ Յագ. իգ. 1։ Յ. 12։ = Կոր. Ժ. 26, 28։
ԼԹաս. Ե. 9, 9։ Յայտ. ա. 6. Ե. 10։ ի. 6։
ՀՀԼե. ի. 24, 26։ ր Ծր. է. 6։ իգ. 19. Ներ. 9. Ես. կր. 12։ = Կոր. գ. 17։ = Թես. Ե. 27.

7 եւ Մովսէսն եկաւ եւ ժողովրդի
ներկերին կանչեց եւ նորանց առաջին
դրաւ այս բոլոր խօսքերը, որոնք ե-
8 հովան պատուիրեց իրան։ եւ Իրոլոր
ժողովուրդը միասին պատասխանե-
ցին եւ ասեցին. Եհովայի բոլոր ա-
սածները կ'անենք։ եւ Մովսէսը ժողո-
վըրդի խօսքերը Եհովային դարձրեց։
9 եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Ահա
ես քեզ մօտ կ'գամ Թանձր ամպի
մէջ, որ Ժողովուրդը լսէ՝ ես քեզ հետ
խօսելիս, եւ քեզ էլ հաւատայ յաւիտ-
եան։ եւ Մովսէսը ժողովրդի խօս-
10 քերը Եհովային պատմեց։ եւ Եհովան
ասեց Մովսէսին. Գնա ժողովրդի մօտ
եւ սրբիր նորանց այսօր եւ էգուց,
եւ թող Իրանց հանդերձները լուա-
11 նան. եւ երրորդ օրուայ համար պատ-
րաստ լինին. որովհետեւ երրորդ օրը
Եհովան բոլոր ժողովրդի աչքի առա-
ջին Սինայ սարի վերայ Նպիտի իջ-
12 նէ։ եւ դու ժողովրդի չուրջը սահ-
ման դնես՝ ասելով. Զգուշացէք սա-
րը վեր եւնելուց կամ նորա ծայրին
դպչելուց. Ամէն որ սարին դպչի ան-
13 պատճառ պիտի մեռցնուի։ Նորան
ձեռք չ'դպչի. Քարկոծուի, կամ նետով սպանուի.
Թէ անասուն եւ Թէ մարդ՝ պիտի չ'ապ-
րէ. փողի ձայնը հնչուելիս նորանք
սարը եւնեն։
14 եւ Մովսէսը սարիցը դէպի ժողո-
վուրդն իջաւ եւ սրբեց ժողովրդին.
եւ նորանք իրանց հանդերձները լուա-
15 ցին։ եւ նա ասեց ժողովրդին. Եր-
րորդ օրուայ համար պատրաստ եղիք,
Ոկնոջ մի մօտենաք։
16 եւ եղաւ երրորդ օրը՝ առաւօտը
ծագելիս Որոտումներ եւ կայծակներ
էին լինում, եւ մի Նթանձր ամպ կար
սարի վերայ, եւ շատ սաստիկ Նփո-
ղի ձայն, եւ բանակի մէջ եղած բո-
17 լոր Ժողովուրդը զարհուրեց։ եւ

Մովսէսը դուրս հանեց ժողովրդին
բանակիցը Աստուծոյ առաջը. եւ նո-
18 րանք սարի տակին կանդնեցին։ եւ
Սինայ սարը բոլորովին ծխում էր,
որովհետեւ Եհովան նորա վերայ Կիջաւ
կրակով, եւ Նորա ծուխը հնոցի ծու-
խի պէս էր դուրս գալիս, եւ բոլոր սարը
19 սաստիկ դողում էր։ եւ Փողի ձայնը
գնալով շատ սաստկանում էր. Մով-
սէսը խօսում էր, եւ Աստուած ձայ-
նով նորան պատասխան էր տալիս։
20 եւ Եհովան Սինայ սարի վերայ՝ սա-
րի գլուխն իջաւ. եւ Եհովան կան-
չեց Մովսէսին սարի գլուխը, եւ Մով-
21 սէսը վեր գնաց։ եւ Եհովան ասեց Մով-
սէսին. Իջիր՝ ժողովրդին պատ-
ուիրիր, մի գուցէ Սահմանին անց-
նեն Եհովային տեսնելու համար եւ
22 նորանցից շատերը կորչեն։ եւ Եհո-
վային մօտեցող քահանաներն էլ Սրբ-
բուին, որ մի գուցէ Եհովան Նորանց
23 վերայ յարձակուի։ եւ Մովսէսն ասեց
Եհովային. Ժողովուրդը չէ կարող վեր
գնալ Սինայ սարը. որովհետեւ դու
մեզ պատուիրեցիր՝ ասելով. Սահ-
ման դիր սարին, եւ սրբիր նորան։
24 եւ Եհովան ասեց նորան. Գնա՝ վայր
իջիր. եւ Ահարոնի հետ մէկտեղ ե-
լիր. բայց քահանաներն ու ժողովու-
րդը Եհովայի մօտ վեր գնալու համար
սահմանիցը չ'անցնեն, որ մի գուցէ
25 նորանց վերայ յարձակուի։ եւ Մովսէ-
սը ժողովրդի մօտ իջաւ եւ խօսեց
նորանց հետ։

Գլ. Ի

Տասը պատուիրաններ։

1 Եւ Աստուած Նայս բոլոր խօսքերը
խօսեց ասելով.
2 Ես եմ Եհովան քո Աստուածը՝ որ
քեզ եգիպտոսի երկրիցը Ծծառայու-
թեան տունիցը հանեցի։
3 ՏԲացի ինձանից ուրիշ աստուածներ

Ելք. իդ. 3, 7։ բ Օր. ե. 27. իդ. 17։
գ Հռ. 16։ գլ. ե. 21։ իդ. 15. 16։ բ Օր. գ. 11։ Սաղ. ժբ. 11, 12. գլ. 2. Մատ. Ա. 5։
դ Ելք. իդ. 12, 30։ Յովհ. ժբ. 29, 30։
Հղ. Ժամ. 44, 45։
ե Նեհ. ՆՅ. ե. 2։ Դն. Ժ. 5։ Ղկ. իդ. 5։ բ Օր. իդ. 2։
զ Երբ. ժբ. 20։
է — Քագ. ի. 4, 5։ Ջաղ. ե. 3։ ա Կոր. ե. 5։
ը Սաղ. Հէ. 18։ Երբ. ժբ. 18, Յայտ. գ. 3։ Հ. 5։ ժամ. 19։
թ Հռ. 9։ գլ. ի. 34։ բ Պե. ե. 14։
ժ Յայտ. ա. 10. գ. 1։
ի Երբ. ժբ. 21։
լ Ր Օր. գ. 10։
խ Ելք. իդ. 3, 7։ բ Օր. ե. 27. իդ. 17։
ծ Հռ. 16։ գլ. ի. 21։ իդ. 15. 16։ բ Օր. գ. 11։ Սաղ. ժբ. 11, 12. գլ. 2. Մատ. Ա. 5։
կ Ելք. իդ. 12, 30։ Յովհ. ժբ. 29, 30։
հ Ղկ. ժամ. 44, 45։
ձ Նեհ. ՆՅ. ե. 2։ Ղկ. ժ. 5։ Ելք. իդ. 5։ բ Օր. իդ. 2։
ղ Ր Օր. գ. 11։ իդ. 2։ Դատ. ե. 5։ Սաղ. ԿԸ. 7, 8։ Նա. գ. 4։ Ամբ. գ. 3։
ճ Ելք. գ. 2։ իդ. 17։
մ Նե. ժ. 17։ Սաղ. Հիգ. 5։ Յայտ. ժ. 8։
յ Հռ. 13։ Երբ. ժբ. 21։ Յայտ. ժ. 8։
ն Հղեմ. Բ. 13։ Սաղ. ժ. 7։
շ Նե. գլ. գ. 5։ ա Քագ. գ. 19։
ո Ր Օր. ե. 6—21։
չ Ղկ. իդ. 1, 13։ բ Օր. ե. 6։ Սաղ. ժ. 10։ Գաղ. ժգ. 4։
պ Գլ. ժգ. 3։
ջ Ր Օր. գ. 14։ գ Քագ. ժէ. 35։ Երբ. ի. 6։ լէ. 15։

4 չ'ուենանաս։ Իրեզ համար կուռք չ'չի-
նես, եւ ոչ վերը երկնքումը՝ կամ
ցածը երկրի վերայ՝ կամ երկրի տակի
ջրերումը եղած բաների մէկ նմանու-
5 թիւնը. Ընորանց երկրպագութիւն
չ'անես, եւ նորանց չ'պաշտես. որով-
հետեւ ես քո Եհովայ Աստուածը Կնա-
խանձոտ Աստուած եմ, որ հ'կ'տաս-
ցանեմ հայրերի անօրէնութիւնը որ-
դիների վերայ՝ մինչեւ ընորանց եր-
րորդ ու չորրորդ ազգը՝ որ ատում
6 են ինձ։ Եւ ես կ'ողորմիմ ընորանց մին-
չեւ հազար ազգը, որ սիրում են ինձ
եւ իմ պատուիրանքները պահում։
7 Քո Եհովայ Աստուծոյ անունը
դատակ տեղը չ'յիշես, որովհետեւ
Եհովան՝ իր անունը դատակ տեղը
յիշողին չանպատիժ չի թողիլ։
8 Յիշիր հանգստութեան օրը ընորան
9 սուրբ պահելու համար։ Երկոց օր աշ-
խատիր եւ քո բոլոր գործն արա.
10 Բայց եօթներորդ օրը՝ քո Եհովայ
Աստուծոյ հանգստութեան օր է. ոչ
մի գործ չ'գործես, ոչ դու, ոչ քո որ-
դին՝ ոչ քո աղջիկը, ոչ քո ծառան ու
աղախինը՝ ոչ քո անասունը՝ նոյ էլ քո
11 դռան օտարականը։ Որովհետեւ հե-
նովան վեց օրուայ մէջ արաւ երկինքն
ու երկիրը՝ ծովն ու բոլոր ընորանց
մէջ եղածները, եւ եօթներորդ օրը
հանգստացաւ. Ընորա համար Եհովան
օրհնեց հանգստութեան օրը եւ սրբեց
ընորան։
12 Պատուիր քո հօրը եւ քո մօրը, որ
քո օրերը երկարանան այն երկրի վերայ՝
որ քո Եհովայ Աստուածը կ'տայ քեզ։
13 Մի սպանութիւն մի անիր։
14 Շնութիւն մի անիր։
15 Գողութիւն մի անիր։
16 Քո դրացու դէմ սուտ վկայութիւն
մի անիր։
17 Մի ցանկանար քո դրացու տանը,
Քո դրացու կնոջը կամ նորա ծառա-
յին՝ կամ նորա աղախնին՝ կամ նորա
եզին՝ կամ նորա էշին եւ քո դրացու
ոչ մէկ բանին։
18 Եւ ողոր ժողովուրդը Որոտումը
էին որոտումները՝ եւ կայծակները՝
եւ փողի ձայնը եւ սարի ծխելը։
Եւ ժողովուրդը տեսաւ, եւ նա քաշ-
19 ուեցաւ ու հեռու կանգնեց. Եւ Մա-
նեց Մովսէսին. Դու խօսիր մեզ հետ,
եւ մենք կ'լսենք. բայց Աստուած
թող չ'խօսէ մեզ հետ՝ որ չ'մեռնենք։
20 Եւ Մովսէսն ասեց ժողովրդին. Մի
վախիք, Որովհետեւ Աստուած
ձեզ փորձելու համար է եկել, Որպէս
որ նորա վախ ձեր առաջին լինի, որ չը
21 մեղանչէք։ Եւ ժողովուրդը հեռու
կանգնեց, եւ Մովսէսը մօտեցաւ այն
Թանձր խաւարին՝ ուր որ Աստուած էր։
22 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Այս-
պէս ասա Իսրայէլի որդիներին. Դուք
տեսաք որ Երկնքիցը խօսեցի ձեզ հետ։
23 Ինձ հետ հաւասար արծաթի աստ-
ուածներ չ'շինէք, ոչ էլ ոսկի աստ-
24 ուածներ շինէք ձեզ համար։ Ինձ հա-
մար հողի սեղան շինիր, եւ նորա վե-
րայ մատուցրու քո ողջակէզները եւ
քո խաղաղութեան զոհերը՝ էքո ոչ-
խարները եւ քո արջառները. Ե ա-
մեն տեղ ուր որ իմ անունը յիշել
կ'տամ, քեզ մօտ պիտի գամ, եւ կ'քեզ
25 պիտի օրհնեմ։ Եւ եթէ ինձ համար

---

4 Ելք. իգ. 1։ ր Որ. գ. 16։ Ե. 8։ Ել. 15։ Աւգ. գէ. 7։ Ես. իգ. 24։ Յեռ. իգ. 7։ գ Թագ. ԺԷ.35։ Ես. իգ. 15, 19։
5 Ելք. լգ. 14։ ր. Որ. գ. 24։ գ. 15։ Յեռ. իգ. 19։ Նաւե. ա. 2։
6 Ելք. լգ. 7. Ղև. ի 5։ իգ. 39, 40։ Թուա. Ժգ. 18, 33։ գ Թագ. իա. 29։ Յոբ. Ե. 4։ իա. 19։ Սաղ. ՀԲ. 8, ՀՔ. 14։ Ես. Ժգ. 20, 21, կե. 6, 7. Ես. լբ. 18։
7 Ելք. լգ. 7։ ր Որ. է. 9։ Աւգ. ՀՔ. 31։ Հաւմ. Ժա. 28։
8 Ելք. իգ. 1։ Ղև. ԺՔ. 12, ր Որ. Ե. 11։ Մատ. Ե. 33։ (Տես Յահ. Ե. 12.)
9 = Թես. գ. 6.
10 Ելք. իգ. 1։ ր Որ. Ե. 20. ԺՔ. 10։ Մատ ԺՔ. 18.
12 Որ. Ե. 21։ Մէք. ր. 2։ Եփ. ր. 1։ Ղատ. Ժր. 15. Հաւմ. է. 7։ Ժգ. 9։ Եփ. Ե. 3, 5։ Երբ. Ժգ. 5։
13 Բող. լա. 9։ Ատ. գ. 23։ Երե. Ե. 8։ Մատ. Ե. 21։
= Երբ. Ժր. 18։
14 Յաղա. ա. 10, 12։
15 Ելք. ԺՔ. 18։
16 Ելք Որ. Ե. 27։ Ժր. 16։ Գաղ. գ. 19, 20։ Երբ. Ժր. 19։
= Որ Որ. Ե. 25։
= = Թագ. Ժր. 20։ Ես. խա. 10, 13։
17 Ելք. իգ. 1։ ր Որ. Ժգ. 3։ = Որ. գ. 10։ գ. 2. Ե. 12.
Ժէ. 13, 19։ ԺՔ. 20։ Լը. 38։ Ատ. գ. 7. Ժգ. 6։ Ես. ր. 13։
Ղկ. ԺՔ. 16։ ր Որ. Ե. 5։ գ Թագ. ր. 12։
3ր Որ. գ. 36։ Նէեմ. ր. 13, = Դ. լբ. 1, 2, 4։ գ Թագ. Ժէ. 33։ Նկ. ի. 39։ Դան. Ե. 4, 23։ Եփ. = 5։
Ելք. = 2։
+ր Որ. Ժր. 5, 11, 21. Ժգ. 23։ Ժգ. 6, 11։ Լկ. 3։ գ Թագ. ր. 43։ ի. 3։ ր Մն. գ. 6։ Ե. 16։ Ժր. 13։ Նգր. գ. 13։ Նէեմ. = 9։ Սաղ. Ղգ. 7։ Եր. է. 10, 12։
• Մն. Ժր. 2։ ր Որ. է. 13։ Եր Որ. իե. 5։ Յես. ր. 31։

քարի անդան չինելու լինես, տաշած քարից չշինես. որովհետեւ եթէ նորա վերայ երկաթի գործիքդ բարձրացրիր,
26 կ'պղծես նորան։ Եւ աստիճաններով վեր չելնես իմ սեղանը, որ քո մերկութիւնը չերեւայ նորա վերայ։

ԳԼ. ԻԱ

Զանազան օրէնքներ ծառայի, մարդասպանութեան և վէրաւորելու մասին։

1 Եւ սորանք են այն դատաստանները,
2 որ պիտի դնես նորանց առաջին։ Եթէ երբայեցի ծառայ ծախու առնելու լինես, վեց տարի պիտի ծառայէ, եւ եօթներորդ տարին ազատ դուրս գայ
3 ձրի։ Եթէ նա մենակ է մտել, մենակ դուրս գայ. եթէ կին ունեցող մարդ էր, կինն էլ իր հետ դուրս գայ։
4 Եթէ նորա տէրն է իրան կին տուել, եւ նա իր համար որդիներ կամ աղջիկներ է ծնել, կինն ու նորա որդիքը տիրոջը կ'լինին, եւ ինքը մենակ
5 դուրս գայ։ Բայց եթէ ծառան յայտնի ասելու լինի, թէ ես սիրել եմ իմ տիրոջը, իմ կնոջը եւ իմ որդիներին, չեմ ազատ դուրս գնալ։
6 Այն ժամանակ նորա տէրը տանի նորան դատաւորների մօտ եւ նորան մօտեցնէ դռանը կամ դրանդեացը. եւ նորա տէրը նորա ականջը հերիւնով ծակէ, եւ նա յաւիտեան ծառայ լինի նորան։
7 Եւ եթէ մէկն իր աղջիկը ծախէ աղախնութեան, նա չծառաների դուրս
8 գայու պէս դուրս չգայ։ Եթէ նա անհաճելի է իր տիրոջ աչքին, որ նորան չէ նշանաւոր, թող փրկել տայ նորան, օտար ազգի ծախելու իշխանութիւն չունի, որովհետեւ խաբէութիւն արաւ
9 նորան։ Եւ եթէ նորան իր որդու համար նշանէ, աղջկանց օրէնքի համեմատ անէ նորա համար։ Եթէ իր հա-
10 մար ուրիշն առնէ, նորա ուտելիքը՝ հանդերձը եւ ամերձաւորութիւնը պի-
11 տի չկարէ։ Եւ եթէ նորան այս երեք բանը չանէ, այն ժամանակ նա առանց փողի ձրի դուրս գայ։
12 Մարդ զարկող մեռցնողը անպատճառ
13 ճառ պիտի մեռցնուի։ Իսկ եթէ դիտմամբ չարաչար, այլ Աստուած ձգեց նորա ձեռքը. ես քեզ համար մի տեղ պիտի սահմանեմ, որ նա փախչէ այն
14 տեղ։ Բայց եթէ մէկն իր դրացուն ոխ ունենայ, եւ նորան նենգութեամբ մեռցնէ, իմ սեղանիցն էլ առ նորան
15 որ մեռնի։ Եւ իր հօրը կամ մօրը զարկողը անպատճառ պիտի մեռցնուի։
16 Եւ մարդ գողանողը՝ եւ նորան ծախողը, եւ եթէ իր ձեռքին գտնուի, անպատճառ պիտի մեռցնուի։
17 Եւ իր հօրը կամ մօրը անիծողը անպատճառ պիտի մեռցնուի։
18 Եւ եթէ մարդիկ իրար հետ վիճին եւ մէկը միւսին քարով կամ բռունցքով զարկէ, եւ նա չմեռնի, այլ անկողինը ընկնի, եթէ վեր կենայ դուրսպտի մարդ գայ, զարկողը անպատիժ լինի, միայն նորա դադարելու ժամը, եւ բոլորովին առողջացնէ։
20 Եւ եթէ մէկը գաւազանով իր ծառային կամ իր աղախնին զարկէ, եւ նա նորա ձեռքի տակին մեռնի, անպատճառ վրէժ պիտի առնուի նորանից.
21 բայց եթէ մի օր կամ երկու օր ապրի, վրէժ չառնուի նորանից. որովհետեւ նա իր փողն է։
22 Եւ եթէ մարդիկ կռուին, եւ յղի կնոջ զարկելով նորա տղան անցնել տան, եւ մի վնաս չլինի, նա անպատճառ այն կնոջ մարդու նորա վերայ դրած տոյժը քաշէ, եւ վճարէ
23 դատաւորների մօտ։ Բայց եթէ մի վնաս լինի, անձի տեղ անձ պիտի
24 տաս, Աչքի տեղ՝ աչք, ատամի տեղ՝ ատամ, ձեռքի տեղ՝ ձեռք, ոտքի տեղ՝
25 ոտք, խարանի տեղ՝ խարան, վէրքի տեղ՝ վէրք, հարուածի տեղ՝ հարուած։
26 Եւ եթէ մէկը զարկէ իր ծառայի

Ծն. խզ. 3, 41։ ր Օր. գ. 11։ գ. 1։
Բղ. կ. 30—41։ ր Օր. ժե. 12։ Երեմ. լգ. 14։ Ել Օր. ժե. 16, 17։
Ղե. ժր. 7։ խր. 8, 28։ Ն Պտ. խ. 7։ Նեեմ. ե. 5։
Ել Օր. խ. 2, 3։ ը Կոր. է. 5։
Ելն. ք. 6, գե. խգ. 17։ Թուա. լե. 30, 31։ Պատ. խգ. 52։
Թուա. լե. 22։ ր Օր. ժք. 4, 5։ Ն Թագ. խգ. 4, 10, 18։ Լթուա. լե. 11։ ր Օր. ժք. 3, 8ես. ի. 2։
Ելն. ժե. 30։ լե. 20։ ր Օր. ժք. 11, 12։
Դ Թագ. ր. 28—34։ գԹագ. ա. 15։
ի ր Օր. իգ. 7։
Հնդ. լե. 28։
Յգ. իր. 4։
Ղե. ի. 9։ Ես. ի. 20։ Պատ. ժե. 4։ Մաթ. է. 10։
գ ր Թագ. գ. 29։
Ղե. կե. 45, 46։
ղր Օր. իր. 18, 19։
Ղե. իգ. 20։ ր Օր. ժք. 21։ Պատ. ե. 38։

աչքին կամ իր ազախնի աչքին ու-
կու-բացնէ, նորա աչքի փոխարէն ա-
27 զատ արձակէ նորան։ Եւ եթէ
իր ծառայի առաջը կամ իր ազախնի
առաջը վայր գցէ, նորա առաջի փո-
28 խարէն ազատ արձակէ նորան։ Եւ
եթէ մի եզ՝ մարդ կամ կնիկ հա-
րէ, որ մեռնէ, եզը անպատճառ պի-
տի քարկոծուի, եւ նորա միսը պի-
տի չուտուի. բայց եզի տէրը անպա-
29 տիժ լինի։ Բայց եթէ եզը երէկուա-
նից ի՛ մէկէլ օրուանից հարող է, եւ
նորա տիրոջն էլ բողոքուած է, եւ
նա նորան չէ պահել, եթէ մարդ կամ
կնիկ մեռցնելու լինի, եզը պիտի քա-
րկոծուի, եւ նորա տէրն էլ պիտի
30 մեռցուի։ Եթէ փրկանք դրուի նո-
րա վերայ, նա՝ իր անձի ազատու-
թեան համար՝ ինչ որ նորա վերայ դրը-
31 ուի, պիտի վճարէ։ Եւ թէ տղայ եւ
թէ աղջիկ հարէ եզը, այս դատաստա-
32 նի պէս լինի նորան։ Եթէ եզը ծա-
ռայ կամ ազախին հարէ, նորանց տի-
րոջ հարիւրն սիկղ արծաթ պիտի
տայ, եւ եզը պիտի քարկոծուի։
33 Եւ եթէ մէկը հոր բանայ, կամ մէ-
կը փոս փորէ՝ եւ չծածկէ, եւ այն
34 տեղ եզ կամ էշ ընկնէ, փոսի տէրը
տուժէ, եւ նորանց տիրոջը փող
պիտի տայ, եւ մեռածը իրանը
լինի։
35 Եւ եթէ մէկի եզն իր դրացու եզին
հարէ որ մեռնէ, ողջ եզը ծախեն, եւ
նորա փողը բաժանեն, եւ մեռածն էլ
36 բաժանեն։ Այլ եթէ խնացուած է, որ
եզը երէկուանից ի՛ մէկէլ օրուանից
հարող էր, եւ նորա տէրը նորան չէ
պահել, անպատճառ եզի տեղ եզ հա-
տուցանէ եւ մեռածը իրանը լինի։

ԳԼ. ԻԲ

Օրէնքներ գողութեան եւ այլ չանցածքների մասին։

1 Եթէ մէկն արջառ կամ ոչխար գողա-
նայ՝ եւ մորթէ կամ ծախէ նորան,
մէկ արջառի տեղ հինգ արջառ՝ եւ
մէկ ոչխարի տեղ չորս ոչխար հա-
2 տուցանէ։ Եթէ գողը ի՛ւրն ծակելիս
գտնուի եւ զարկուի որ մեռնէ, ՆՈ-
3 րա համար արիւն չ'կայ։ Եթէ նորա
վերայ արեւը ծագել էր, նորա արիւ-
նը նորա վերայ։ Բոլորը հատուցանէ,
եթէ բան չ'ունէ այն ժամանակ իր գո-
4 ղացած բանի համար ծախուի։ Եթէ
գողացածը իր ձեռքին ողջ գտնուի,
թէ եզ լինի՝ թէ էշ եւ թէ ոչխար,
Նրկրկինը հատուցանէ։
5 Եթէ մէկն արտ կամ այգի արածե-
ցնէ, թող տայով իր անասուներն ու-
րիշի արտումը արածելու, իր արտի
ամենալաւիցը եւ իր այգու ամենա-
6 լաւիցը հատուցանէ։ Եթէ կրակ դուրս
գայ եւ փշերին վառչէ եւ դիզուած
արտերը՝ կամ չ'հնձուած ցորենը՝ կամ
արտը այրէ, կրակը գցողը այրածը
հատուցանէ։
7 Եթէ մէկն իր դրացուն փող կամ
կարասիք պահ տայ, եւ այն մարդի
անիցը գողանուայ, եթէ գողը գտնուի,
8 նա կրկինը հատուցանէ։ Եթէ գողը
չ'գտնուի, տան տէրը Աստուածորնեի
մօտ տարուի, թէ արդեօք նա իր ձեռ-
քը իր դրացու առաջուածքին չէ դրպ-
9 ցրել։ Ամեն կերպ անիրաւութեան
համար, թէ եզի՝ թէ էշի՝ թէ ոչխարի՝
թէ հանդերձի համար, ամեն կերպ
կորած բանի համար՝ որ ինչ ասէ
թէ իրանն է, Տէրկուսի դատ դատա-
ւորների առաջը տարուի. Ե դատա-
ւորները որի վերայ վճռելու լինին,
նա կրկինը հատուցանէ իր դրացուն։
10 Եթէ մէկն իր դրացուն էշ կամ եզ
կամ ոչխար կամ ինչևիցէ անասուն
պահ տայ, եւ նա մեռնի՝ կամ վնաս-
ուի՝ կամ յափշտակուի եւ աներեւոյ
11 չ'լինի, Այն Տ՚ն Աստուծ Տէրկուսի մէջտեղը
ինդրուայի երդումը լինի՝ իր դրացու
առաջուածքին ձեռք չ'դպցնելու համար.
եւ նորա տէրը ընդունէ երդումը, եւ
12 նա չ'հատուցանէ։ Եւ եթէ իրաւ իր
մօտիցը գողացուել է, ինքը նորա տի-
13 րոջը հատուցանէ։ Եթէ գ՚ազանից դի-
շատուել է, թող վկայութիւն բերէ,
Ե դիշատուածը չ'հատուցանէ։

ելն. բ. 3։
Ծն. լե. 31։
ելն Ձաք. ժա. 12, 13։
Մատ. խզ. 15։ Փիլիպ. բ. 7։

ոչՀր. 28։
—
որ Ծագ. ժր. 6։ Ղեւտ. ժբ. 8։ Եզեկ Ա. գ. 31։

ք Մատ. խգ. 43։
ք Ծն. լբ. 27։
Դեւ. խ. 2։
Ելն. խ. 10։

ոչՀր. 1, 7։ (Ա. գ. 31)։
Ելն. խ. 6։ ՀՀր. 9, 28։
որ Ծագ. խե. 1։ ր Մն. ժբ. 10։
Ընդբ. գ. 16։

44 եւ եթէ մէկն իր դրացուց ձեռքն
փոխ առնէ, եւ նա վնասուելու կամ
մեռնելու վրայ որ տէրը հետը չ'ի-
նէրով, ինքը անպատճառ հատուցանէ։
45 Բայց եթէ նորա տէրը հետն էր, չ'հա-
տուցանէ, եթէ վարձքով առնուած էր,
վարձքի տեղն անցնէ։
46 Եթէ մէկը չ'նշանուած աղջիկ խա-
բէ եւ նորա հետ պառկէ, անպատճառ
նորա օժիտը տայ և նորն իր համար
47 կին առնէ։ Եթէ նորա հայրը բնաւ
չ'ուզէ նորան տալ, կոյսերի օժիտի
չափ փող պիտի վճարէ։
48 Կախարդը չ'թողնես ապրէ։
49 Եւ մէն ով որ անասունի հետ պառ-
կէ, անպատճառ մեռցնուի։
20 Բացի միայն Եհովայից՝ ուրիշ աստ-
ուածներուն զոհ անողը պիտի կորչի։
21 Եւ օտարականին մի չարչարիր, եւ
նորան մի նեղիր, որովհետեւ դուք էլ
Եգիպտոսի երկրում օտարական էիք։
22 Հոյ մի որբեւայրի եւ որբ բնաւ մի
23 չարչարէք։ Եթէ նորան չարչարես,
նա ինձ բողոքէ, անպատճառ Ես իմ
24 լսեմ նորա աղաղակը. Եւ իմ բար-
կութիւնը կ'բորբոքուի եւ ձեզ սրով
կ'մեռցնեմ. եւ ձեր կանայքը որբեւ-
այրի եւ ձեր որդիները որբ կ'լինին։
25 Եթէ իմ ժողովրդիցը քեզ մօտ ե-
ղած մէկ աղքատի փող փոխ տաս,
վաչխատուի պէս մի լինիր նորա հա-
26 մար, եւ նորա վերայ վաչխ մի գնիր։
Եթէ քո դրացու հանդերձը գրաւ առ-
նես, մինչեւ արեւը մար մանչին իրան
27 նա դարձրու։ Որովհետեւ այն է միայն
նորա ծածկոցը, իր մարմնի հանդերձն
է այն. ինչով պիտի պառկէ. եւ կ'լի-
նի որ Ներքոր ինձ աղաղակէ, կ'լսեմ,
որովհետեւ ես ողորմած եմ.
28 Դատաւորներին մի հայհոյիր, եւ
քո ժողովրդի իշխանին մի անիծիր։
29 Քո արմտիքների եւ հեղանիւթ-
ների երախայրիները մի ուշացնիր.
քո որդիների Անդրանիկներն ինձ
30 պիտի տաս։ Քո եզին — ոչխարին
եւ այպէս անես. Եօթը օր մօրը հետ
լինի, եւ ութերորդ օրը նորան ինձ
տաս։
31 Եւ դուք Հասուրը մարդիկ պիտի լի-
նիք ինձ համար. եւ Դազանը պի-
չատուածի միսը պիտի չ'ուտէք. շնե-
րին պիտի գցէք նորան։

Գլ. ԻԳ

Արդարութեան և բնկերութեան մասին. Փառաջա-
ները դուրս անելու պատուէր և խոստումներ։

1 Սուտ լուր չ'տարածես. անօրէնի
հետ ձեռք չ'դնես որ իանիրաւ վկայ
2 դառնաս։ Չարութիւն անելու հա-
մար՝ բազմութեանը չ'հետեւես. եւ
չ'խօսես դատաստանի մէջ էրեսը
ծռելու համար չատերի հետեւից խո-
3 տորելով։ Եւ աղքատին աչառութիւն
չ'անես նորա դատում։
4 Եթէ քո թշնամու մոլորած եզին
կամ էշին հանդիպելու լինիս, անպատ-
5 ճառ իրան դարձնես նորան։ Եթէ
տեսնես քեզ ատողի էշը իր բեռի տակ
ընկած, եւ չ'կամենաս նորան ազա-
տել, անպատճառ նորա հետ էշը ազա-
տես։
6 Քո աղքատի իրաւունքը չ'ծռես նո-
7 րա հետ դատելիս։ Սուտ խօսքից
հեռու կաց, եւ Իանմեղին ու արդա-
րին մի մեռցնիր. որովհետեւ Ես չարին
չեմ արդարացնիլ։

ՃԲ Որ. իբ. 23, 19.
ՃՆԹ. լդ. 12։ բ Որ. իբ. 29։ ա Թագ. ԺԸ. 23.
ՃՂԼ. ԺԲ. 20, 31։ բ. 27։ բ Որ. ԺԸ. 10, 11. ա Թագ. իբ. 3, 9։
ՃՂԼ. ԺԸ. 23։ բ. 15։
ՃՈՒԼ. իե. 2, 7, 8։ բ Որ. ԺԹ. 1, 2, 5, 6, 9, 13—15. ԺԼ. 2, 3, 5։
ՃՂ. իդ. 9։ ՂԼ. ԺԲ. 33. իե. 33. բ Որ. Ժ. 19։ Ներեմ. Լ. 6։ Ջաք. Է. 10։
ՃԲ Որ. Ժ. 18. իդ. 17. իե. 19։ Մաղ. դդ. 5։ Ես. ա. 17, 23. Ժ. 2. Ճղկ. իբ. 7. Ջաք. Է. 10։ Ճաճ. ա. 27.
ՃԲ Որ. ԺԼ. 9։ իդ. 15։ Ներ. լե. 9։ Ղա. ԺԲ. 7։
ՃՈՒԲ. լդ. 28։ Մաղ. ԺԲ. 6. ՀԱԲ. 19։ Յակ. Ե. 4.
ՃՄաղ. կԲ. 24։
ՃՄաղ. ՀԲ. 9։ Ընդ. գ. 3։
ՃՂԼ. իե. 35—37։ բ Որ. իդ. 19, 20։ ՆԱԲԴ. Ե. 7։ Մաղ. ԺԼ. 5։ Ճղկ. Ժբ. 8, 17. իբ. 12։
ՃՐ Որ. իդ. 6, 10, 13, 17. Ներ. իբ. 6. իդ. 3, 9։ Ես. ի. 16։ Ճղ. ԺԲ. 7, 16. Ամվ. բ. 8։
ՃՀԱԲ. 23։
ՃՂ. լդ. 6։ բ Մն. լ. 9։ Մաղ. ԺԲ. 15։
ՃԺող. Ժ. 20։ Գործ. իդ. 5։ Յուդ. 8։

ՃՂ. իդ. 16, 19։ Ես. գ. 9։
ՃՂ. ԺԲ. 2, 12։ լդ. 19։ ա Որ. ԺԵ. 19.
ՃՂԼ. իբ. 27։
ՃՂ. ԺԲ. 6։ ՂԼ. ԺԲ. 2։ բ Որ. ԺԳ. 21։
ՃՂԼ. իբ. 8։ Նեհ. գ. 14։ իդ. 31։
ՃՂԼ. ԺԲ. 16։ Մաղ. ԺԵ. 3. Ես. 5։ (Տես ա Թագ. ԺԲ. 27. ԺԳ. 3)։
ՃՂ. Ե. 16։ բ Որ. ԺԲ. 16—18։ Մաղ. բԵ. 11։ Ես. ԺԲ. 5, 9, 28։ (Տես ե Թագ. բու. 10, 13։) Մաս. իդ. 59—61։ Գործ. գ. 11, 13.
ՃԳ. լբ. 5, 2։ Ներ. լե. 34։

(Տես Մաս. իե. 24, 26.)
ՃՂԼ. ԺԲ. 15։ բ Որ. ա. 17։ Մաղ. Կր. 2։
Ի Որ. իբ. 1. Ես. իդ. 17. իե. 21։
ՃՐ Որ. իբ. 4։
Ի Որ. իե. 19. Ներ. լա. 13, 21։ Յակ. Ե. 8. Ես. Ջ. 1, 2։ Ներեմ. Ե. 28. է. 6։ Ամվ. Ե. 12։ Մաղ. գ. 5.
ՃՂԼ. ԺԲ. 11։ Եփ. գ. 23։ Ի Որ. իե. 19, 25։ Մաղ. դդ. 21։ Ես. ԺԼ. 15, 26։ Յակ. Ե. 8։ Ես. Ջ. 1, 2։ Ներ. Ե. 28, 29. է. 6։ Մաղ. գ. 5։ Մաս. իե. 4։
ՃԳ. լդ. 7։ Հռովմ. 18։

8 Եւ հկաշառ չառնես, որովհետեւ կաշառը կուրացնում է այքարացնելոցին, եւ չուռ է տալիս արդարների բանը։

9 Եւ Խտարականին մի նեղիր. դուք էլ գիտէք օտարականի սիրտը. որովհետեւ եղիպտոսի երկրումը օտարական էիք։

10 Եւ Էերկիրդ վեց տարի ցանիր, եւ 11 նորա արդիւնքը ժողովիր. Բայց եօթներորդումը պարապ թող եւ ձգիր նորան, որ քո ժողովրդի աղքատները ուտեն, եւ նորանց մնացածը գազանները ուտեն. քո այգուն եւ ձիթաստանին էլ այսպէս անես։

12 Վեց օր քո գործը գործիր, եւ եօթներորդ օրը հանգստացիր, որ քո եզն ու էշը հանգստանայ, եւ քո աղախնի որդին ու օտարականը չունչ 13 առնէ։ Եւ բոլոր ձեզ ասածներս նայեցէք, եւ Հուրիչ աստուածների անունը չյիշէք. բերանիդդ չլսուի։

14 Տարին երեք անգամ ինձ համար 15 տօն պահիր։ Խաղաղչակերաց տօնը պահիր. եօթն օր անխմոր հաց կերիր պատուիրածիս պէս Աբիբ ամսուայ սահմանուած ժամանակին. որովհետեւ այն ամսումն եղիպտոսիցը դուրս եկար. եւ Էմկիր դարասկ չերեւիս 16 ւայ իմ առաջին։ Եւ Էարտի մէջ ցանելու բանիդ երախայրիքը հնձելու տօնը, եւ Էտարուայ վերջին ժողովելու տօնը դՀնէ արտիցը քո բաները ժողովելիս։ 17 Տարին երեք անգամ քո ամէն արուները Տէր ԵՀովայի առաջին պիտի երեւան։

18 Իմ զոհի արիւնը խմորեալ հացով չմատուցանես, եւ իմ տօնի ճարպը 19 մինչեւ առաւօտ չմնայ։ Քո երկրի առաջի երախայրիները քո ԵՀովայ Աստուծոյ տունը տանես։

Ուլը իր մօրը կաթի մէջ չեփես։

20 Ահա քո առաջին մի հրեշտակ կուղարկեմ, որ քեզ ճանապարհին պահպանէ, եւ քեզ տանի իմ պատրաս- 21 տած տեղը։ Զգուշացիր նորա առաջին, եւ նորա խօսքին լսիր, Նորա դէմ մի յամառիր. որովհետեւ նա ձեր յանցանքը չի ներիլ, որովհետեւ իմ անուն 22 նը նորանում է։ Բայց եթէ լսես նորա խօսքին, եւ իմ բոլոր ասածն անես, այն ժամանակ Էր թշնամիներին թշնամի կ'լինիմ, եւ քո հակա- 23 ռակորդներին հակառակորդ։ Որովհետեւ իմ հրեշտակը քո առաջին կ'գնայ, եւ քեզ Ամօրհացիների եւ Քեւտացիների եւ Փերեզացիների եւ Քանանացիների, եւ Խեւացիների եւ Ցեբուսացիների մօտ կ'տանէ, եւ ես 24 պիտի չարդիմ նորանց։ Նորանց աստուածներին երկրպագութիւն կամ ծառայութիւն չանես, եւ նորանց արածի պէս չանես. այլ Էրոլորովին կործանես նորանց եւ նորանց կուռ- 25 քերը բոլորովին կոտրատես։ Եւ Էձեր ԵՀովայ Աստուծոյն պաշտէք. եւ նա Էկ'օրհնէ քո հացը եւ քո ջուրը, եւ ես Էքո միջիցը հիւանդութիւնը կ'զարձը- 26 նեմ։ Քո երկրի մէջ վիժող եւ ամուլ չի լինիլ, Էքո օրերի թիւը պիտի լցնեմ։

27 Էիմ երկիւղը կ'ուղարկեմ քո առաջին, եւ Էկ'չխոճեցնեմ այն բոլոր ժողովուրդը, որոնց մէջ դու կ'երթաս, եւ քո բոլոր թշնամիների Էմէջքը քեզ 28 կ'դարձնեմ. Եւ Էքո առաջին իշամեղուն կ'ուղարկեմ, եւ նա կ'քշէ Քեւա-

---

Էր Ր. Ժ. 19։ ա Թագ. ր. 3, Ժր. 3, ր Մն. ԺԲ. 7, Սաղ. խգ. 10, Առ. Ա. 23, Ես. ա. 23, Ե. 23, ղգ. 15, Եզ. իր. 12, Ամո. Ե. 12, Դատ. խգ. 26։ Էդ. իր. 21, 22, ր Ր. Ժ. 19, խգ. 14, 17, իԲ. 19, Սաղ. ղգ. 6, Եզեկ. իր. 7, Մաղ. գ. 5։ Էդ. Ե. 3, 4։ Էդ. ի. 8, 9, ր Ր. Ե. 13—15, Ղուկ. Ժգ. 14։ Էր Ր. գ. 9։ Ցեռ. իր. 5։ Սաղ. ԺԲ. 1, Սփ. Ե. 15։ ա Տիմ. գ. 16։ Հգոս. ր. 38, ր Ր. Ժր. 3։ Ցեռ. խգ. 7։ Ովբ. ր. 17։ Ջաք. Ժգ. 3։ Էդ. ղգ. 23։ Ղե. խգ. 4։ ր Ր. Ժգ. 16։ Էդ. Ժր. 15։ Ժգ. 6։ ղգ. 18։ Ղե. խգ. 6։ ր Ր. Ժգ. 8։ Էդ. ղգ. 22։ ր Ր. Ժգ. 16։ Էդ. ղգ. 22, Ղե. խգ. 10։ ր Ր. Ժգ. 13։ Էդ. ղգ. 23։ ր Ր. Ժգ. 16։ Էդ. Ժր. 8։ ղգ. 23։ Ղե. ր. 11։ ր Ր. Ժգ. 4։ Էդ. իր. 29։ ղգ. 26։ Ղե. խգ. 10, 17։ Ցեռ. իբ. 12, 13։ ր Ր. խգ. 10։ Ղեմ. Ժ. 35։ Էդ. Ժգ. 29։ ր Ր. Ժգ. 21։ Էդ. Ժգ. 19։ ր. 34։ ղգ. 2, 14։ Թես. ի. 16։ Ցեռ. Ե. 13։ գ. 2։ Սաղ. գա. 11։ Ես.

կգ. 9։ Թես. Ժգ. 11։ Սաղ. Հր. 40, 56, Եփ. գ. 30։ Երր. գ. 10, 16։ Էդ. ր. 31։ ղգ. 7։ Թես. Ժգ. 35։ ր Ր. Ժգ. 19։ Ցեռ. խգ. 19, Երեմ. Ե. 7։ Երր. գ. 11։ ա Յովհ. Ե. 16։ Եա. Ք. 6։ Երր. խգ. 6։ Յովհ. Ժ. 30, 38։ Էն Ժգ. 3։ ր Ր. ր. 7։ Երր. ր. 20։ Տես Հմր. 20։ գր. ղգ. 2։ Ցեռ. խգ. 8, 11։ Էդ. ի. 5։ Էդ. Ժր. 3։ ր Ր. Ժգ. 30, 31։ Էդ. ղգ. 13։ Թես. ղգ. 52, ր Ր. Ե. 5, 25։ Ժգ. 3։ Ր Ր. գ. 13։ Ցեռ. իր. 5։ Թագ. Ե. 3։ Մաա. գ. 10։ ր Ր. Ե. 12։ Էդ. Ժ. 26։ ր Ր. Ե. 15։ Ր Ր. Ե. 14։ իր. 5։ Ցոր. իա. 10։ Մաղ. գ. 10, 11։ Էդ. ի. 12։ ր Ր. Ե. 16։ Եա. կե. 20։ Էդ. Հե. 5։ Գդ. Ժե. 14, 16, ր Ր. ր. 25։ Ցեռ. ր. 9, 11։ Թագ. Ժգ. 15։ ր Մն. Ժգ. 14։ Ր Ր. Ե. 23։ Էդ. Ժ. 20։ Ցեռ. Ժգ. 40։ Ր Ր. Ե. 20։ Ցեռ. խգ. 12։

ցիներին, Քանանացիներին եւ Փերա-
29 զիներին քո առաջին. Հնորանց քո առա-
ջին մէկ տարուայ մէջ պիտի չ'քշեմ, որ
մի գուցէ երկիրը ամայի դառնայ, եւ
քեզ վրայ դաշտի գազանները չսա-
30 նան։ Նորանք քո առջեւից կամաց
կամաց պիտի քշեմ, մինչեւ որ դու
բազմանաս եւ երկիրը ժառանգես.
31 եւ հետ դնեմ քո սահմանները կարմիր
ծովիցը մինչեւ Փղշտացիների ծովը եւ
անապատիցը մինչեւ Եփրատ գետը.
որովհետեւ Ես այն երկրի բնակիչները քո
ձեռքը պիտի տամ. եւ պիտի քշես
32 քո առջեւիցը։ Հնորանց հետ եւ նորանց
աստուածների հետ դաշինք չ'դնես։
33 Քո երկրի մէջ չ'բնակուին, որ քեզ
մեղք գործել չ'տան ինձ դէմ, որովհետեւ
եթէ նորանց աստուածները պաշտես,
անպատճառ նա քեզ համար նորոգայթ
կ'դառնայ։

ԳԼ. ԽԴ

Օրէնքը դրուած է. օրէնքի դրքի տեղը. Քահանաները
և 70 հոգի Ծերերիցը տեսնում են Տէրոջը. Մովսէսը
դարձեալ գնում է սարը.

4 Եւ Մովսէսին ասեց. Գիր ելիր Եհովայի
մօտ դու եւ Ահարօնը, Նադաբը եւ
Աբիուդը եւ Իսրայէլի Ծերերից Եհո-
թանասուն հոգի, եւ հեռուից երկրր-
2 պագութիւն արէք։ Եւ միայն Մով-
սէսը մօտենայ Եհովային, իսկ նորանք
չ'մօտենան, եւ ժողովուրդը նորա
հետ վեր չ'գնայ։
3 Եւ Մովսէսը եկաւ, եւ Եհովայի
բոլոր խօսքերը եւ բոլոր դատաստան-
ները պատմեց ժողովրդին. եւ բոլոր
ժողովուրդը միաձայն պատասխան
տուին եւ ասեցին. Եհովայի բոլոր
4 խօսքերը, որ խօսել է, կ'անենք։ Եւ
Մովսէսը Եհովայի բոլոր խօսքերը
գրեց, եւ առաւօտը վեր կացաւ, եւ
սարի տակին սեղան շինեց. եւ Իս-
րայէլի տասնեւերկու ցեղերի համեմատ
տասնեւերկու Տարձան կանգնեցրեց։
5 Եւ Իսրայէլի որդիների պատանինե-
րին ուղարկեց, եւ նորանք ողջակէզ-
ներ մատուցրին եւ Խաղաղութեան
զոհերի համար զուարակներ զոհեցին
6 Եհովային։ Եւ Մովսէսն Արիւնի կէսն
առաւ, եւ կոնքերի մէջ դրաւ. եւ ա-
րիւնի կէսն այն սեղանի վերայ սրբա-
7 կեց։ Եւ հառաւ ուխտի գիրքը եւ ժո-
ղովրդի ականջների առաջին կարդաց.
եւ նորանք ասեցին. Եհովայի բոլոր
8 ասածը կ'անենք եւ կ'լսենք։ Եւ
Մովսէսն առաւ արիւնը, եւ ժողովուր-
դի վերայ սրսկեց, եւ ասեց. Ահա
այն ուխտի արիւնը, որ Եհովան ա-
րաւ ձեզ հետ այս բոլոր խօսքերի հա-
մեմատ։
9 Այն ժամանակ Մովսէսն ու Ահարօ-
նը՝ Նադաբը եւ Աբիուդը եւ Իսրայէ-
լի Ծերերից եօթանասուն հոգի վեր
10 գնացին. Եւ Իսրայէլի Աստուծոյն տես-
սան. եւ նորա ոտքերի տակը էր պիս-
դայ աղիւսով յատակածի պէս եւ երկն
11 երկնքի պէս պայծառ էր։ Եւ նա Իսրա-
էլի որդիների ընտրեալների վերայ Իր
ձեռքը չ'ձգեց. եւ նորանք Աստուծոյն
տեսան եւ կերան եւ խմեցին։
12 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Սարը
գիր ինձ մօտ եւ այնտեղ կանգնիր.
եւ քարէ տախտակները եւ իմ գրած
օրէնքը եւ պատուիրանքները քեզ
13 կ'տամ որ նորանց սովորեցնես։ Եւ
Մովսէսն ու Յեսու պաշտօնեայ Յես-
սուն վեր կացան, եւ Մովսէսն Աս-
14 տուծոյ սարը եկաւ. Եւ Ծերերին ա-
սեց. Դուք այստեղ մեզ սպասեցէք,
մինչեւ որ ձեզ մօտ դառնանք. եւ ահա
Ահարօնը եւ Հուրը ձեզ հետ են. ով
որ դատ ունենայ, թող նորանց մօտ
գնայ։
15 Եւ Մովսէսը սարը եկաւ, եւ ամ-

Եր Օր. ե. 22.
Ը Նե. Ա. 18. Թա. լդ. 3, բ Օր. Ա. 31; Յես. ա. 4; գ Թագ. գ. 21, 24.
Թ Յես. բ. 44; Դատ. ա. 4, Ա. 21.
Ի Դ. լդ. 12, 15; բ Օր. ե. 2.
Լ Դ. լդ. 12; բ Օր. ե. 16; Ա. 30; Յես. իգ. 13; Դատ. բ. 3; ա Թագ. Ա. 21; Սաղ. ճգ. 36.

—

ա Դ. իբ. 1; Ղև. Ա. 1, 2; Ը Դ. ա. 3; Թա. Ա. 16; Լ Դ. Ա. 2; Ա. 27; Դաղ. գ. 19, 20; դբ Օր. լ. 9.
Ի Նե. իբ. 18; լբ. 45
Ը Դ. ի. 24; լբ. 6 Հեբ. Ի Երբ. բ. 18.

Ը Երբ. բ. 19.
Ի Երբ. բ. 20; Ա. 20. ա Պետ. ա. 2.
Ի Տես Նե. Ա. 2; լբ. 30. Դ. գ. 6; Դատ. Ա. 22; Ես. գ. 1, 5; գլ. լդ. 20, 23; Ճոհ. ա. 18. ա Տիմ. գ. 16; ա Ճոհ. գ. 12.
Լ Ռեվ. ա. 26; Ա. 1. Յոհ. գ. 3.
Ը Ասա. Ա. 2.

Ի Դ. Ա. 21.
Ի Դ. լդ. 20. Նե. Ա. 13; լբ. 30. բ Օր. գ. 33. Դատ. Ա. 22.
Լ Նե. լ. 54. գլ. Ա. 12. ա Կոր. Ա. 18.
Ճ Դ. լ. 18. լբ. 15, 16. բ Օր. Ե. 22.
Ն Դ. լբ. 17. լդ. 11.
Ջ Դ. Ա. 9, 10. Ասա. Ա. 5.

46 որ ծածկեց սարը։ Եւ Տէհոմայի փառքը Սինայ սարի վերայ հանգչեց, եւ ամպը ծածկեց նորան վեց օր. եւ եօթներորդ օրը ամպի միջիցը կանչեց
47 Մովսէսին։ Եւ Տէհոմայի փառքի տեսիլքը սարի գագաթի վերայ Իմաչող կրակի պէս էր Իսրայէլի որդիների
48 աչքի առաջին։ Եւ Մովսէսն ամպի մէջը մտաւ, եւ սարը եկաւ, եւ Մովսէսը քառասուն օր եւ քառասուն գիշեր սարումն էր։

ԳԼ. ԻԲ

Իսրայէլ ընծան, տախտակը եւ քառքիները, տեղը, աշտանակը։

1 Եւ Տէհոման խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. Խօսիր Իսրայէլի որդիների հետ, որ ինձ ընծայ բերին. Համեմատիր որ սիրտը յօժար է, առէք իմ ըն-
3 ծան։ Եւ այս է այն ընծան որ նո-
րանցից պիտի առնէք. ոսկի եւ ար-
4 ծաթ եւ պղինձ, եւ կապուտակ եւ ծիրանեգոյն եւ կրկնակի կարմիր եւ
5 Իբարակ քիաճ եւ այծի մազ, եւ կարմիր ներկուած խոյի մորթեր, եւ թխահաչի մորթեր, եւ Սատիմի փայտեր,
6 Լոյսի համար իւղ՝ օծման իւղի համար եւ Խառուչահոտ խունկի համար
7 Համեմներ, Եղինջաքարեր եւ Էֆոտի քարեր։
8 Եւ ինձ համար մի Խորհրդան չինեն՝
9 որ Իրանց մէջ բնակուեմ։ Ինչպէս որ քեզ ցոյց տուի խորանի օրինակը եւ նորա բոլոր կարասիքի օրինակը՝ այնպէս պիտի չինէք։
10 Եւ Սատիմի փայտից մի տապանակ չինեն, նորա երկայնութիւնը երկու կանգուն ու կէս, եւ նորա լայնութիւնը մէկ կանգուն ու կէս, եւ նորա բարձրութիւնը մէկ կանգուն ու
11 կէս։ Եւ մաքուր ոսկով պատես նորան՝ ներսիցը ու դուրսիցը պատես նորան, եւ նորա վերայ չուրջանակի մի
12 ոսկի շրջանակ չինես։ Եւ նորա համար չորս ոսկի օղակ ձուլես, եւ նորա չորս անկիւններին դնես, որ նորա մէկ կողմին երկու օղակ եւ միւս
13 կողմին երկու օղակ լինի։ Եւ Սատիմի փայտից ձողեր չինես, եւ նորանց
14 ոսկով պատես։ Եւ ձողերը տապանակի կողքներին եղած օղակներին անցկացնես, որ տապանակը նորանցով
15 վեր առնուի։ Ձողերը տապանակի օղակների մէջ լինին. նորանից չհանուին։
16 Եւ տապանակի մէջ դնես այն վկայութիւնը, որ ես քեզ պիտի տամ։
17 Եւ մաքուր ոսկուց մի քաւութիւն չինես. նորա երկայնութիւնը երկու կանգուն ու կէս, եւ նորա լայնութիւնը
18 նր մէկ կանգուն ու կէս։ Եւ երկու ոսկի քերովբէներ չինես քաւութիւնի երկու ծայրի վերայ, կռածոյ չինես
19 նորանց. Եւ մէկ քերովբէն այս ծայրին եւ միւս քերովբէն այն ծայրին չինես. քերովբէները քաւութիւնից պիտի չինես նորա երկու ծայրերի
20 վերայ։ Եւ քերովբէները տարածուած լինին թեւերը վերեւից՝ իրանց թեւերովը քաւութիւնը ծածկելով. եւ նորանց երեսները դէպի իրար լինին. քերովբէների երեսները դէպի քաւու-
21 թիւնը լինին։ Եւ քաւութիւնը տապանակի վերայ պիտի դնես վերեւիցը եւ տապանակի մէջ դնես այն վկա-
22 յութիւնը՝ որ քեզ կ'տամ։ Եւ հոս կ'հանդիպեմ այն տեղ եւ կ'խօսեմ քեզ հետ, քաւութեան վերայիցը վկայութեան տապանակի վերայ եղած երկու քերովբէների մէջտեղից ամէն ինչ որ պիտի պատուիրեմ քեզ Իսրայէլի որդիների համար։
23 Եւ Սատիմի փայտից մի սեղան չինես. նորա երկայնութիւնը երկու կանգուն, եւ նորա լայնութիւնը մէկ կանգուն, եւ նորա բարձրութիւնը

---

6 Գղ. Ժդ. 10։ Թագ. Ժդ. 10։
7 Գղ. գ. 3։ Ժբ. 18։ բ Օր. գ. 26։ Ներ. Ժբ. 18, 23։
8 Գղ. լդ. 25։ բ Օր. Բ. 9։
—
—Գղ. լե. 4-9։
9 Գղ. լե. 5, 21, 23։ լդ. 2։ Դատ. Ե. 2։ ա Մն. ԺԲ. 3, 5, 9, 14։ Ներ. բ. 68։ գ. 5։ լ. 16։ Ա Եսդ. Ժա. 2։ բԿոր. բ. 12։ Բ. 7։
10 Գղ. լե. 4։ Թագ. լ. 23։ Եսթ. Ա. 6։
11 Գղ. Նե. 5։ Եսթ. Ե. 13։
12 Գղ. լդ. 1։ բ Օր. Ժ. 3։ Ներ. Բ. 4։ բ Թագ. Ը 8։
13 Գղ. Ժդ. 34։ լա. 18։ բ Օր. Ժ. 2, 5։ լա. 25։ գ Թագ. բ. 9։ գ Թագ. Ժա. 12։ Ներ. Բ. 4։
14 Գ Թագ. Ը. 7։ ա Մն. ԺԸ. 18։ Ներ. Բ. 3։
15 Գղ. ԺԲ. 43։ բ Թագ. գ. 13։ բ Կոր. գ. 16։ Յայտ. Ժա. 1։ Եսթ. Ա. 6։ Գղ. լե. 1։ բ Օր. Ժ. 3։ Ներ. Բ. 4։ բ Թագ. Ը 8։
16 Գ Թագ. բ. 8։
17 Գղ. ԺԲ. 43։ բ. 6։ 36։ Ղեւ. Ժգ. 2։ Թագ. Ժե. 4։ Ա Թագ. է. 89։ ա Թագ. գ. 2։ գ Թագ. ԺԲ. 15։ Նագ. 2. 1։ գ. 1։ Ես. լե. 10։ Ա Գղ. լե. 10։ գ Թագ. է. 48։ բ Մն. գ. 8։ Ներ. Բ. 2։

24 մէկ կանգուն ու կէս պիտի լինի։ Եւ մաքուր ոսկով պատես. եւ նորա
25 չուրջը մի ոսկի շրջանակ չինես։ Եւ նորան չուրջանակի մէկ թիզ ոլորտ չինես. եւ ոլորտին չուրջանակի մի
26 ոսկի շրջանակ չինես։ Եւ նորան չորս ոսկի օղակ չինես, եւ այն օղակները դնես անկիւնին նորա չորս ոտքի մօտ։
27 Օղակները կցուած պիտի լինին ոլորտին իբր տեղ որ սեղանը վեր
28 առնուի։ Եւ ձողերը Սատիմի փայտից չինես, եւ նորանց ոսկով պատես. եւ սեղանը նորանցով պիտի վեր առնուի։
29 Եւ չինիր նորա սկուտեղները եւ նորա խնկամանները եւ բաժակները ու սկաւառակները, որ նորանցով թափելու նուէր մատուցուի. նորանց մաքուր ոսկուց չինես։ Եւ սեղանի վերայ միշտ հառաջաւորութեան հացը դնես իմ առաջին։
31 Եւ մաքուր ոսկուց մի աշտանակ չինես. Ճախարակեայ պիտի չինուի աշտանակը, նորա բունը՝ ճիւղերը՝ սկաւները՝ գնդակները եւ ծաղիկնե-
32 րը իրանից լինին։ Եւ նորա կողերից վեց ճիւղեր դուրս գան. երեք ճիւղ աշտանակի մէկ կողմից, եւ երեք ճիւ-
33 ղ աշտանակի միւս կողմից. երեք նշաձեւ սկաւ մէկ ճիւղի վերայ գնդակով եւ ծաղիկով, եւ երեք նշաձեւ սկաւ միւս ճիւղի վերայ գնդակով եւ ծաղիկով, այսպէս լինին աշտանակիցն եկած վեց ճիւղե-
34 րը։ Եւ աշտանակի վերայ չորս նշաձեւ սկաւ լինին իրանց գնդակնե-
35 րովն ու ծաղիկներովը։ Եւ երկու ճիւղի տակին իրանից մէկ գնդակ եւ դարձեալ երկու ճիւղի տակին իրանից մէկ գնդակ եւ երրորդ երկու ճիւղի տակին իրանից մէկ գնդակ. այսպէս այն վեց ճիւղերին որ դուրս են գա-
36 լիս աշտանակիցը։ Նորանց գնդակներն ու ճիւղերը իրանից լինին, ամենը ճախարակեայ լինի մէկ կտոր մաքուր
37 ոսկուց։ Եւ նորա ճրագները եօթը չինես. եւ նորա ճրագները վերան դնեն, եւ լոյս տայ դէպի առջեւի
38 կողմը։ Եւ նորա ունելիները եւ նորա բաժմակալները մաքուր ոսկուց
39 պիտի լինին։ Մէկ տաղանդ մաքուր ոսկուց չինեն նորան բոլոր այս գոր-
40 ծիքներովը միասին։ Եւ նայիր որ սա բուտը քեզ ցոյց տուած օրինակի պէս չինես։

Գլ. ԻԶ.

Խորհուրդ և երկու վարագոյրների.

1 Եւ խորանը չինես տասը վարագոյրներով մանած բարակ քթանից եւ կապուտակից եւ ծիրանագոյնից եւ կրկնակի կարմիրից. Քարտաւ ոստայնագործ չինես նորանց քերովբէներով։
2 Մէկ վարագոյրի երկայնութիւնը քսան կանգուն, եւ մէկ վարագոյրի լայնութիւնը չորս կանգուն լինի. մէկ չափ լինի բոլոր վարագոյր-
3 ների համար։ Հինգ վարագոյրները իրար կցուած, եւ հինգ վարա-
4 գոյրները իրար կցուած։ Եւ կապուտակեայ օղակներ չինես. մէկ վարագոյրի եզերքի վերայ կցուածքի ծայրի մօտ ծայրի վարագոյրի եզերքին. եւ այսպէս անես երկրորդ կցուած-
5 քին։ Քիսուն օղակ չինես մէկ վարագոյրի վերայ, եւ քիսուն օղակ չինես միւս կցուածքի մօտ եղած վարագոյրի ծայրին. օղակները իրար դէմ
6 ու դէմ լինին։ Եւ քիսուն ոսկի ճարմանդներ չինես. եւ վարագոյրները ճարմանդներովը կոճակես, որ մէկ խորան դառնայ։
7 Եւ վրանի համար հայծի մազի վարագոյրներ չինես խորանի վերայ. տասնեւմէկ վարագոյր չինես նորանց։
8 Մէկ վարագոյրի երկայնութիւնը երեսուն կանգուն՝ եւ մէկ վարագոյրի լայնութիւնը չորս կանգուն. մէկ չափ լինի տասնեւմէկ վարագոյրների հա-
9 մար։ Եւ հինգ վարագոյրները առանձին կցիր, եւ վեց վարագոյրները առանձին. եւ վեցերորդ վարագոյրը խորանի առջեւի կողմիցը երկպատիկ
10 անես։ Եւ քիսուն օղակներ չինես մէկ վարագոյրի եզերքի վերայ կցուածքի

Ելք. ե. 16, թա. գ. 7. Ղեւ. խդ. 5, 6. Գ. Թագ. է. 49, Ջաք. գ. 3. Երր. թ. 2։
Յայտ. ա. 12, գ. 5. Գ. Թագ. ե. 21, է. 9, բ Մնաց. դ. 11, Ղեւ. խդ. 3, 4։
Ելք. ղ. 9. Գ. խդ. 30. թա. բ. 4, — Մն. ը. 11, 19. Նար. է. 44. Երր. ը. 5։
— Գ. իդ. 8—38. Ք. Թագ. ե. 4, է Գ. իդ. 14։

ծայրի մօտ եւ յիսուն օղակներ միւս կցուածքի մօտ եղած վարագոյրի ե-
11 զերքի վերայ։ Եւ յիսուն պղնձի ճար-
մանդներ չինես, եւ ճարմանդները օ-
ղակներին անցկացնես, եւ վրանը կո-
12 ճակես, որ մէկ լինի։ Եւ վրանի վարա-
գոյրներից աւելորդ մնացածը՝ այն վա-
րագոյրի աւելացած կէսը՝ խորանի ե-
13 տեւից կախուի։ Եւ մէկ կանգուն
այս կողմից եւ մէկ կանգունը միւս
կողմից վրանի վարագոյրների երկայ-
նութիւնից աւելացածը՝ խորանի կող-
քերովը կախուած լինայ՝ նորան այս կող-
մից եւ այն կողմից ծածկելու համար։
14 Եւ վրանի համար կարմիր ներկուած
խոյի մորթիներից ծածկոց չինես, եւ
թխասի մորթիներից մի ծածկոց էլ նո-
րա վերայով։
15 Եւ խորանի համար տախտակները
Սատիմի փայտից չինես՝ կանգնած։
16 Մէկ տախտակի երկայնութիւնը տասը
կանգուն՝ եւ մէկ տախտակի լայնու-
17 թիւնը մէկ ու կէս կանգուն։ Ամէն
մէկ տախտակին երկու սոխիկ լինին
իրար ազուցիկ. խորանի բոլոր տախ-
18 տակներին այսպէս չինես։ Եւ խորա-
նի տախտակներ չինես. դէպի հարաւ՝
հարաւային կողմին քսան տախտակ։
19 Եւ քառասուն արծաթի խարիսխ չի-
նես քսան տախտակների տակ. մէկ
տախտակի տակ երկու խարիսխ իր
երկու սոխիկների համար եւ միւս
տախտակի տակ երկու խարիսխ իր
20 երկու սոխիկների համար։ Եւ խորա-
նի միւս կողմի համար հիւսիսային
21 կողմին՝ քսան տախտակ, Եւ նորանց
քառասուն արծաթի խարիսխները,
մէկ տախտակի տակ երկու խարիսխ՝
եւ միւս տախտակի տակ երկու խա-
22 րիսխ։ Եւ խորանի ետեւի կողմին դէպ
արեւմուտք վեց տախտակ չինես։
23 Եւ խորանի անկիւնների ետեւի կող-
24 մին երկու տախտակ չինես։ Եւ տա-
կի կողմից զոյգ լինին եւ վերեւումը
բոլորովին միացած լինին մէկ օղա-
կով. երկուսն էլ այսպէս լինին. նո-
րանք երկու անկիւնների համար լի-
25 նին։ Եւ ութ տախտակ լինին, եւ
նորանց արծաթի խարիսխները տասն-
եւվեց խարիսխ. մէկ տախտակի տակ
երկու խարիսխ՝ եւ միւս տախտակի
26 տակ երկու խարիսխ լինի։ Եւ Սա-
տիմի փայտից նիգեր չինես. խորանի
մէկ կողմի տախտակների համար հինգ,
27 եւ խորանի միւս կողմի տախտակնե-
րի համար հինգ նիգ, եւ դէպի արեւ-
մուտք խորանի ետեւի կողմին տախ-
28 տակների համար հինգ նիգ։ Եւ միջի
նիգը, այսինքն տախտակների միջինը
մէկ ծայրից միւս ծայրը պիտի անց-
29 նէ։ Եւ տախտակները ոսկով պատես,
եւ նորանց օղակները՝ այսինքն նի-
գերի անցնելու տեղերը ոսկուց չի-
նես, եւ նիգերը ոսկով պատես։
30 Եւ կանգնեցնես խորանը Իր ձեւի
համեմատ, ինչպէս որ սարի վերայ
քեզ ցոյց արուեցաւ։
31 Եւ Կապուտակից եւ ծիրանեգոյ-
նից՝ եւ կրկնակի կարմիրից եւ մանր-
ած բարակ քթանից մի վարագոյր
չինես. նա ճարպար ոստայնագործ չին-
32 ի քերովբէներով։ Եւ նորան Սա-
տիմի փայտից չորս ոսկեզօծ սիւ-
ների վերայ դնես. նորանց բեւեռները
ոսկի լինին. չորս արծաթի խարիսխ-
33 ների վերայ։ Եւ վարագոյրը ճարմանդ-
ների տակից կախես, եւ այնտեղ վա-
րագոյրի ներսի կողմը տանես Վկա-
յութեան տապանակը. եւ վարագոյ-
րը ձեզ համար բաժանէ Սրբութիւնի
եւ սրբութեանց սրբութիւնի մէջտե-
34 ղը։ Եւ Քաւութիւնը վկայութեան տապանակի վերայ՝ սրբութեանց
35 սրբութիւնում դնես։ Եւ Խարագոյ-
րի դուրսի կողմումը սեղանը, եւ նո-
ցանից դիմացը խորանի հարաւային
կողմում աշտանակը դնես, եւ սե-
ղանը հիւսիսային կողմումը դնես։
36 Եւ վրանի դրան համար մի հարա-
կակ չինես կապուտակից եւ ծիրա-
նեգոյնից եւ կրկնակի կարմիրից եւ
մանուած բարակ քթանից՝ նկարա-
37 գործ։ Եւ դրան սրահակի համար Սա-
տիմի փայտից Հինգ սիւն չինես, եւ

ԷԳԼ. ԻԳ. 19։
ԼԳԼ. ԽԵ. 9, 10։
ՀԳԼ. ԻԳ. 33։ ՂԵ. Ժգ. 3. ԸՇ. գ. 14։ Ա՜ա. ԽԵ. 54։ | ԵՉԳ. Բ. 2, 3։
ԼԳԼ. ԽԵ. 16։ Ի. 21։
ԷՂԵ. Ժգ. 3։ ԵՉԳ. Բ. 2, 3։
ԼԳԼ. ԽԵ. 21։ Ի. 20։ ԵՉԳ. Բ. 5։
ՀԳԼ. Ի. 22։ ԵՉԳ. Բ. 2։
ԼԳԼ. Ի. 24։ | ԷԳԼ. ԻԳ. 37։
ԼԳԼ. ԻԶ. 38։

Նորանց ոսկով պատես, նորանց բնակութիւնները ոսկի լինին. եւ նորանց համար հինգ պղնձի խարիսխ ձուլես։

ԳԼ. ԻԹ

Ցաշխարհի սեղանը. արձանը. տերը իջը։

4 Եւ դուն սեղանը Սաամի փայտից չինես, երկայնութիւնը հինգ կանգուն եւ լայնութիւնը հինգ կանգուն, սեղանը քառակուսի լինի, եւ նորա
2 բարձրութիւնը երեք կանգուն։ Եւ նորա եղջիւրները նորա չորս անկիւնների վերայ չինես. նորա եղջիւրներն իրանից լինին. եւ պղնձով
3 պատես։ Եւ նորա մոխիրը ժողովելու համար նորա թաղարները՝ եւ նորա թիակները՝ եւ նորա կնդիկները՝ եւ նորա մսաներները՝ եւ նորա կրակարանները չինես. նորա բոլոր գործիք-
4 ները պղնձից չինես։ Եւ նորան մի ցանցակերպ դահլուրակ չինես պղնձից. եւ ցանցի վերայ չորս պղնձի օղակ չինես՝ նորա չորս անկիւնների
5 վերայ։ Եւ նորան դնես սեղանի չրջանակի տակ ներքեւից, որ ցանցը
6 մինչեւ սեղանի կէսը լինի։ Եւ սեղանի համար ձողեր չինես, ձողերը Սաամի փայտից. եւ նորանց պղնձով պատես։
7 Եւ նորա ձողերը օղակների մէջ պիտի անցնուին. եւ ձողերը սեղանի երկու կողքերին լինին՝ նորան վեր առնելու
8 համար։ Մէջը դատակ՝ եւ տախտակներից չինես նորան. ինչպէս որ սարեմ քեզ ցոյց տուաւ, այնպէս պիտի չինին։
9 Եւ Խորանի սրահը չինես հարաւային կողմի համար, սրահի տասդասանները մանուած բարակ քրթմանից մէկ կողմի երկայնութիւնը
10 հարիւր կանգուն։ Եւ նորա քսան սիւները եւ նորանց քսան խարիսխները պղնձից, և սիւների բեւեռները եւ նորանց ճանկերը արծաթից լինին։
11 Եւ նոյնպէս հիւսիսային կողմի համար երկայնութեամբը տասդասանները հարիւր կանգուն երկայն. եւ նորա
քսան սիւները եւ նորանց քսան խարիսխները պղնձից, սիւների բեւեռները եւ նորանց ճանկերը արծաթից
12 լինին։ Եւ սրահի լայնութեամբը արեւմտեան կողմին տասդասանները սիւն կանգուն նորանց սիւները տասը՝ եւ նորանց խարիսխները տասը
13 լինին։ Եւ սրահի լայնութեամբը արեւելեան կողմին դէպի արեւելք յիսուն կանգուն։ Եւ մէկ կողքի տասդասանները տասնեւհինգ կանգուն. նորանց սիւները երեք՝ եւ նորանց խա-
15 րիսխները երեք։ Եւ միւս կողքին տասդասանները տասնեւհինգ կանգուն. նորանց սիւները երեք՝ եւ նորանց
16 խարիսխները երեք։ Եւ սրահի դրան համար մի նկարագործ վարագոյր կապուտակից՝ եւ ծիրանեգոյնից եւ կրկնակի կարմրից եւ մանած բարակ քթմանից քսան կանգուն, նորանց սիւները չորս՝ եւ նորանց խարիսխները
17 չորս։ Սրահի չուրջանակի եղած բոլոր սիւները արծաթի կարթերով եւ նորանց բեւեռները արծաթից՝ եւ նորանց խարիսխները պղնձից լինին։
18 Սրահի երկայնութիւնը հարիւր կանգուն՝ եւ լայնութիւնը յիսուն յիսունով, եւ բարձրութիւնը հինգ կանգուն. մանած բարակ քթմանից եւ նորանց խարիսխները պղ-
19 նձից լինին։ Խորանի բոլոր գործիքները իր ամէն պաշտօնի համար՝ եւ նորա բոլոր ցիցերը՝ եւ սրահի բոլոր ցիցերը պղնձից լինին։
20 Եւ դու Իսպառնիրիր Իսրայէլի որդիներին որ քեզ մաքուր ձիթապտղի իւղ բերին լոյսի համար,
21 որ միշտ ճրագ վառուի։ Ի Վկայարանի խորանում Վկայութեան առաջին վարագոյրի դրսի կողմում իրիկուանից մինչեւ առաւօտ Եհովայի առաջին վ-ը-ը-ը կարգադրեն նորան. ը-ը նորանց համար յաւիտենական կանոն լինի իրանց ազգերի մէջ Իսրայէլի որդիների կողմանէ։

-գլ. լը. 1—7. եզ. խգ. 13. | գլ. լը. 9.
քթմ. ժգ. 38. | ելգ. խգ. 2.
ելգ. խե. 10. | ելգ. ը 9. — թագ. գ. 3. | ելգ. իբ. 43. իթ. 9, 28. գլ. ը 23.
ել. ժգ. 11. | գ. 17. ժգ. 34. խգ. 9. թաս. ժբ. 23. ժթ. 21. — թագ. ը 23.
ելգ. խգ. 31, 33.

ԳԼ· ԻԸ

Անաբոնը քահանայ է ընտրված. նրա և իր որդկանց պատասխանը։

4 Եւ դու քեզ մօտ մօտեցրու զ-քո եղբայր Ահարօնին՝ եւ նորա որդիներին նորա հետ՝ Իսրայէլի որդիների միջից, որ ինձ քահանայութիւն անեն, Ահարօնին՝ եւ Ահարօնի որդիներ՝ Նադաբին եւ Աբիուդին՝ Եղիազարին եւ 2 Իթամարին։ Եւ էքո եղբայր Ահարօնի համար սուրբ զգեստներ չինես պատ- 3 ի՛ւ փառքի համար։ Եւ դու խօսիր բոլոր իմաստուն միտք ունեցողների հետ, որոնց ես իմաստութեան հոգով լցրի, որ Ահարօնի համար զգեստները չինեն՝ նորան սրբելու համար՝ որ ինձ քահանայութիւն անէ։ 4 Եւ սորանք են այն զգեստները, որ պիտի չինեն. բանջապանակ, եւ էֆուդ եւ պատմուճան եւ նկարագործ շապիկ, խոյր եւ գօտի, եւ սուրբ զգեստներ չինեն քո եղբայր Ահարօնի՝ եւ նորա որդիների համար, որ ինձ քահանայութիւն անեն։

5 Եւ նորանք առնեն ոսկին եւ կապուտակը եւ ծիրանեգոյնը եւ կրկնակի 6 ճնակի կարմիրը եւ բարակ քիմանը։ Եւ չինեն եփուդը ոսկի թելից կապուտակից եւ ծիրանեգոյնից, կրկնակի կարմիրից եւ մանած բարակ քիմանից 7 հմտաբար ոստայնագործ։ Նորա երկու թիկունքները կցուած պիտի լինին նորա երկու ծայրերին, որ կոճակուին։ Եւ եփուդի վերայ եղած գոտին՝ նորա չինուածքի պէս նոյն բանից լինի. ոսկուց, կապուտակից եւ ծիրանեգոյնից, եւ կրկնակի կարմիրից եւ մանած բարակ քիմանից։ 9 Եւ երկու եղնդնաքարեր առնես, եւ նորանց վերայ փորագրես Իսրայէլի 10 որդիների անուննները։ Նորանց անուննների վեցը մէկ քարի վերայ՝ եւ մնացած վեց անուննները միւս քարի վերայ՝ ըստ նորանց ծնունդների հա- 11 մեմատ։ Ակնագործի արուեստով կրնիք քանդակողի պէս փորագրես այն երկու քարերի վերայ Իսրայէլի որդիների անուննները, չրջապատած ոս- 12 կի խորշերի մէջ դնես նորանց։ Եւ այն երկու քարերը եփուդի թիկունքների վերայ դնես, որ Իսրայէլի որդիների համար յիշատակի քարեր լինեն. եւ Ահարօնը նորանց անուննները չիշատակի համար իր երկու ուսերի վերայ կրէ Եհովայի առաջին։ 13 Եւ ոսկուց խորշեր չինես։ (14) Եւ մաքուր ոսկուց երկու չղթաներ չինես, ոլորած հիւսակէն գործ չինես, եւ հիւսուած չղթաները խորշերին անցկացնես։

15 Եւ դատաստանի բանջապանակը ճարտար ոստայնագործ չինես՝ եփուդի չինուածքի պէս չինես, ոսկուց՝ կապուտակից եւ ծիրանեգոյնից եւ կրկնակի կարմիրից եւ մանած բա- 16 րակ քիմանից չինես նորան։ Քառակուսի լինի երկուտակ ծալուած։ Նորա երկայնութիւնը մէկ թիզ՝ եւ նորա լայնութիւնը մէկ թիզ՝ եւ 17 երկուտակ։ Եւ դրնդելու դիր նորա մէջ ակնեղէնների շնդելուածքի համեմատ՝ չորս կարգ քարեր. սարդիոնի, տպազիոնի եւ զմրուխտի կարգը՝ առաջին կարգը լի- 18 նի։ Եւ երկրորդ կարգը՝ կարկեհան, 19 շափիւղայ եւ անգամանդ. Եւ երրորդ կարգը գոճազի, ակատ եւ սու- 20 սական. Եւ չորրորդ կարգը՝ ոսկեքար, եղնդնաքար, եւ յասպիս. ոսկի խոր- 21 չերի մէջ լինին շնդելուածած։ Եւ քարերը Իսրայէլի որդիների անուննների պէս տասներկու լինին, նորանց անուննների համեմատ. քանդակուած կնիքի պէս ամէն մէկը իր անունովը 22 տասներկու ցեղին համեմատ։ Եւ բանջապանակի վերայ ոլորուած չղթաներ չինիր՝ հիւսակէն գործ՝ մաքուր ոս- 23 կուց։ Եւ բանջապանակի վերայ երկու ոսկի օղակներ չինիր եւ այն երկու օղակները բանջապանակի երկու 24 ծայրերի վերայ դնես։ Եւ այն երկու հիւսուած ոսկի չղթաները՝ բանջապանակի ծայրերին եղած երկու օ- 25 ղակներին անցկացնես. Եւ այն երկու հիւսուած չղթաների միւս երկու

– Ժամ. մր. 7. Երր. ե. 14։ | 1. 2։ Դե. ը. 7, 30. Թագ. ե. 26, 28։
Գ Գ. գ. 23. ի՛գ. 1։
Է Գ. իբ. 3, 23. լ. 10. մ. | Գ Գ. լա. 3։ լե. 30, 31։
Գ Գ. մ. 2։
Գ Գ. մ. 7։
Ը Ես. Ձե. գ. 7. Զաք. գ. 14։
Գ Գ. մ. 8։
Թ Գ. մ. 10 եւ ։

ծայրերը՝ այն երկու խորչերին անց-
կացնես. եւ եփուդի քիկունքների
վերայ դնես առջեի կողմից։
26 Եւ երկու ոսկի օղակներ չինես, եւ
յանջապանակի ներսի կողմից՝ եփու-
դի կցուած եղերքի երկու ծայրերին
27 դնես ներանից։ Եւ երկու ոսկի օղակ-
ներ եւ չինես, եւ ներանից դնես ե-
փուդի երկու ուսերին առակիցը, ներա
առջեի կողմի կցուածքի մօտ՝ եփու-
դի ժապաւէնի վերայից անցկացնես։
28 Եւ յանջապանակը կապեն իր օղակ-
ներիցը՝ կապուտակից չէ՜՜՜ թարով
եփուդի օղակներին, որ եփուդի ժա-
պաւէնի վերայ լինի, եւ յանջապա-
նակը եփուդի վերայից չ'յածանուի։
29 Եւ Ահարօնը Իսրայէլի որդիների ա-
նուանները դատաստանի յանջապանա-
կովը միշտ իր սրտի վերայ կրէ, երբ-
որ մտնէ սրբարանը, ներանից Եհո-
30 վայի առաջին յիշելու համար։ Եւ դա-
տաստանի յանջապանակի մէջ Ուրիմ
ու Թումիմը դնես. եւ Ահարօնի
սրտի վերայ լինին, երբոր Եհովայի
առաջը գնայ. եւ Ահարօնը միշտ իր
սրտի վերայ կրէ Իսրայէլի որդիների
դատաստանը Եհովայի առաջին։
31 Եւ եփուդի պատմուճանը բոլորո-
32 վին կապուտակից չինես։ Եւ ներա
մէջտեղը լինի ներա գլուխ — ծնո-
ւը — ձեղքուածքը. ձեղքուածքի շուր-
ջը մի օձիք լինի գրահի ձեղքուածքի
33 պէս հիւսուած, որ չ'պատռուի։ Եւ
ներա քղանցքների վերայ կապուտա-
կից եւ ծիրանեգոյնից եւ կրկնակի կար-
միրից նռներ չինես՝ քղանցքների վե-
րայ շուրջանակի. եւ ներանց մէջտեղ
շուրջանակի ոսկի զանգակներ։
34 Պատմուճանի քղանցքի վերայ շուր-
ջանակի մի ոսկի զանգակ եւ մի նռուն,
մի ոսկի զանգակ եւ մի նռուն լինի։
35 Եւ Ահարօնի վերայ լինի պաշտօնի
համար. եւ ներա ձայնը լսուի Եհո-
վայի առաջին մտնելիս եւ դուրս գալիս,
որ չ'մեռնի։
36 Եւ Խաթուբ ոսկուց մի թիթեղ չի-
նես, եւ ներա վերայ կնիք քանդակո-
ղի պէս փորագրես ՍՊՈՒՆԾ ԼԻ ԵՀՈ-
37 ՎԱՅ։ Եւ ներան անցկացնես մի կա-
պուտակ ժապաւէնի վերայ, որ խոյրի
վերայ դրուի. խոյրի վերեւի առջեի
38 կողմին լինի։ Եւ Ահարօնի ճակատի
վերայ լինի, որ Ահարօնը կրէ. Իս-
րայէլի որդիների նուիրած Երջոր
սուրբ ընծաների անօրէնութիւնը միշտ
իր ճակատի վերայ լինի, որ ներանք
հրնդունելի լինին Եհովայի առաջին։
39 Եւ չապիկը բարակ քթանից, եւ
խոյրը բարակ քթանից չինես եւ գո-
տին հիւսակէն գործ չինես։
40 Եւ Ահարօնի որդիների համար չա-
պիկներ չինես, եւ ներանց համար
գօտիներ չինես. եւ պատուի եւ փառ-
քի համար ներանց սափրօչներ չի-
41 նես։ Եւ ներանք քո եղբայր Ահարօ-
նին եւ ներա հետ ներա որդիներին
հագցնես. եւ Ներանց օծես, եւ ներ-
անց ձեռքերը լցնես, եւ սրբես ներ-
անց որ ինձ քահանայութիւն անեն։
42 Եւ ներանց համար կտաւից անդրա-
վարտիներ չինես մարմնի մերկու-
թիւնը ծածկելու համար. մէջքից մին-
43 չեւ ծնկերը լինին։ Եւ Ահարօնի եւ
ներա որդիների վերայ լինին երբոր
ժողովքի խորանը մտնեն, կամ եր-
բոր սեղանին մօտենան սրբարանու-
մը պաշտելու համար, եւ Անօրէնու-
թիւն չ'կրեն որ չ'մեռնեն. սա յաւի-
տենական կանոն լինի ներա համար
եւ ներանից յետոյ ներա սերունդի
համար։

Գլ. ԻԹ

Քահանաների եւ սեղանի օրհնութիւն։ Պատկենաւոր ոչ-
խարները։

1 Եւ սա է այն բանը որ ներանց պի-

ե Գղ. բ. 8։ Թուոց. իե. 21։ բ. 9բ. ւգ. 8։ ա Թագ. իբ. 6։ Եզր. բ. 63. Գնեմ. է. 65.
*Լոյսեր
†Կատարելութիւններ
ը Գղ. լթ. 22—31.
թ Գղ. լթ. 30. Գնե. բ. 9. Զաքա. ժգ. 20.
ժ Ելք. բ. 3. Թուոց. իե. 21։ բ. 9բ. ւգ. 8։ ա Թագ. իբ. 6։ Եզր. բ. 63. Գնեմ. է. 65.
ի Ելք. ժ. 17։ իբ. 9։ Թուոց. ժբ. 1։ ե. ժգ. 11. եզ. գ. 4, 5, 6։ Յօե. ա. 29։ Երբ. բ. 28։ ա Պետ. բ. 21։
լ Գնե. ա. 4։ իբ. 27։ իգ. 11։ ե. ժգ. 7։
ծ Գղ. իգ. 36։
ի Գղ. լթ. 27—29, 41։ եզ. խգ. 17, 18։
ը Գղ. լթ. 7։ լ. 30։ խ. 15. Գնե. ժ. 7։
ժ Գղ. լթ. 9 եւ ե. Գնե. գլ. բ. 1—36. Երբ. է. 28։
ի Գղ. լթ. 28։ Գնե. գ. 10։ ժգ. 4։ եզ. խգ. 18։
ծ Գղ. բ. 26։ Գղ. ե. 1, 17։ խ. 19, 20։ իբ. 9։ Թուոց. բ. 13։ ժբ. 22։ Գղ. իե. 21։ Գնե. ժե. 7։
—

ոչ անես, որ նորանց սրբես ինձ համար քահանայ լինելու. արջառներից
մէկ զուարակ եւ երկու անասուն
2 խոյ առ, եւ հանիմոր հաց եւ իւղով
զանգուած անխմոր չօթիր եւ իւղով
օծուած անխմոր լաւաշներ. ցորենի
3 բարակ ալիւրից չինես նորանց. եւ
մի սակաւի մէջ դնես եւ մատուցանես նորանց սակաւի մէջ, եւ զուա-
4 րակն ու երկու խոյերը. եւ Ահարօնին եւ նորա որդիներին ժողովքի խրանին դրանը մօտեցնես, եւ նորանց
5 ջրով լուանաս. եւ զգեստները առնես եւ հագցնես Ահարօնին չապիկը
եւ եփուդի պատմուճանը եւ եփուդը
եւ բանջապանակը. եւ եփուդի ժա-
6 պաւէնով գօտեւորես նորան. եւ
դնես գլխին նորա գլխի վերայ սուրբ պսակը դնես. եւ օծման իւղը առնես եւ նորա գլխի վրայ թափես եւ օծես նորան. եւ նորա որդիները մօտեցնես, եւ նորանց
9 չապիկներ հագցնես. եւ գօտիներով գօտեւորես նորանց՝ այսինքն Ահարօնին եւ նորա որդիներին, եւ նորանց գլխներին ապարօշներ փաթաթես. եւ քահանայութիւնը նորանց լինի յաւիտենական կանոնով. եւ այսպէս
10 լցրու Ահարօնի ձեռքը եւ նորա որդիների ձեռքը.
եւ զուարակը ժողովքի խորանի առաջին մօտեցնես, եւ Ահարօնը եւ նորա որդիներն իրանց ձեռք զուա-
11 րակի գլխին դնեն. եւ մորթես զուարակը ժողովքի խորանի դրանը ենո-
12 վայի առաջին. եւ զուարակի արիւնին առնես եւ մատովդ սեզանի եղջիւրներին քսես. եւ ը-ը-ն բոլոր ար-
13 իւնը սեզանի տակին թափես. եւ առնես այն բոլոր ճարպը, որ ծածկում է փորոտիքը եւ լեարդի վերայի թաղանթը եւ երկու երիկամունքը եւ
նորանց վերայի եղած ճարպը եւ սե-
14 զանի վերայ այրես. Բայց զուարակի

միսը, եւ նորա մորթը եւ նորա աղբը բանակիցը դուրս կրակով այրես. մեղքի պատարագ է սա.
15 եւ հոյների մէկն առնես, եւ Ահարօնը եւ նորա որդիքը ի-
16 քերը խոյի գլխին դնեն. եւ այն խոյը մորթես, եւ նորա արիւնն առնես, եւ սեղանի վերայ չուրջանակի սրսա-
17 կես. եւ խոյը կտոր կտոր անես, եւ լուանաս նորա փորոտիքը եւ նորա ոտքերը, եւ ը-ը-ն նորա կտորների
18 եւ գլխի վերայ դնես. եւ բոլոր խոյը այրես սեզանի վերայ. սա ողջակէզ է ենովայի համար. հանուշահոտ պատարագ է ենովային.
19 եւ մէուս խոյն առնես. եւ Ահարօնը եւ նորա որդիքը իրանց ձեռքերը
20 խոյի գլխին դնեն. եւ խոյը մորթես, եւ նորա արիւնից առնես, եւ քսես Ահարօնի ը-ի ականջի բլթակին եւ նորա որդիանց աջ ականջների բլթակին եւ նորանց աջ ձեռքի մեծ մատին եւ նորանց աջ ոտքի մեծ մատին, եւ ը-ը-ն արիւնը սեզանի վերայ չուրջանակի
21 սրսկես. եւ սեզանի վերայ եղած արիւնից եւ օծման իւղից առնես, եւ Ահարօնի վերայ եւ նորա զգեստների վերայ եւ նորա հետ իր որդիների վերայ՝ եւ իր որդիների զգեստների վերայ սրսկես. եւ Ահա ու նորա զգեստները եւ նորա հետ իր որդիները եւ իր որդիների զգեստները սուրբ կ'լի-
22 նին. եւ խոյից առնես ճարպը եւ գմակը՝ եւ փորոտիքը ծածկող ճարպը՝ եւ լեարդի վերայի թաղանթը՝ եւ երկու երիկամունքը եւ նորանց վերայի ճարպը, եւ աջ վիսաթ, (որովհե-
23 տեւ սա ձեռք լցնելու խոյն է.) եւ մէկ հաց հացի եւ մէկ իւղով հացի չօթի եւ մէկ լաւաշ ը-ն- այն անխմոր հացի սակաւիցը որ ենովայի առա-
24 ջին է, եւ ամենը Ահարօնի ձեռքին եւ նորա որդիների ձեռքին դնես, եւ նորանց ենովայի առաջին երեսացնելու.

ա Ղև. ը. 3։ բ. 2.
գ Ղև. ը. 4. գ. 10—22.
դ Գլ. խ. 12. Ղև. ը. 6. եբր. ժ. 22.
ե Գլ. խբ. 2. Ղև. ը. 7.
զ Գլ. խբ. 8.
է Ղև. ը. 9.
ը Գլ. խբ. 11. ը. 25. Ղև. ը. 12. ժ. 7. թ. 10. թ-ա-ը. 25.
թ Ղև. ը. 13.
ժ Թ-ա-ը. ժը. 7.
ի Գլ. խբ. 41. Ղև. ը. 23 եւ եբր. ե. 28.
լ Ղև. ա. 4. ը. 14.
խ Ղև. ը. 15.
ծ Գլ. ի. 2. ը. 2.
կ Ղև. գ. 3.
հ Ղև. գ. 11. 13. 21. եբր. ժ. 11.
ձ Ղև. ը. 18.
ղ Շմ. 10. 19. Ղև. ա. 4.
ճ Նե. ը. 22.
մ Ղև. ը. 22.
յ Գլ. ը. 25. 31. Ղև. ը. 20. եբր. բ. 22.
ն Ղև. ը. 26.
շ Ղև. ե. 30.

25 բնծայ երեքացնես։ Եւ Նոթանց ձեռ-
քին առնես Նոթանց եւ սեղանի վե-
րայի ողջակէզի վերայ այրես Եհով-
այի առաջին անոյշ հոտի համար. սա պա-
26 տարագ է Եհովային։ Եւ Ահարօնի ՅԻ-
ՒԼ լինելու-խորհիը՝ Երբոյծ առնես, եւ
Նոթան Եհովայի առաջին երեքացնելու
բնծայ մատուցանես. եւ Դա քո բա-
27 ժինը լինի։ Եւ Ահարօնի համար եւ
Նոթա որդիների համար ՅԻՒԼ լինելու խո-
րհիը Երեքացնելու երբոյծը եւ բարձ-
28 րացնելու զիսաը սրբես։ Եւ Յաւիտե-
նական կանոն դառնայ Ահարօնի եւ
Նոթա որդիների համար Իսրայէլի որ-
դիների կողմանէ. որովհետեւ սա բարձ-
րացնելու բնծայ է, եւ Բարձրացնել-
ու բնծայ պիտի լինի Իսրայէլի որ-
դիների կողմանէ իրանց խաղաղու-
թեան զոհերիցը բուն իրանց բարձրա-
ցնելու բնծան Եհովայի համար։
29 Եւ Ահարօնի սուրբ զգեստները իրա-
նից յետոյ Իր որդիներին լինին՝ Նո-
թանցով օծուելու եւ Նոթանցով ձեռք
30 լցուելու համար։ Եօթը օր հագնէ
Նոթանց իր որդիներից Իր փոխարէնը
լինող քահանան, որ սրբարանի մէջ
պաշտօն կատարելու համար ժողովքի
31 խորանը կ'մտնէ։ Եւ ձեռք լցնելու
խոյը առնես՝ եւ Նոթա միսը եփես
32 սուրբ տեղ։ Եւ Ահարօնը եւ Նոթա
որդիքը ժողովքի խորանի դրանը ու-
տեն խոյի միսը՝ եւ հացկատի մէջի
33 հացը։ Եւ Նոթանք ուտեն այն բա-
ներ՝ որ իրանց ձեռք լցնելու — սրբ-
բուելու համար Նոթանցով քաւութիւն
եղաւ, եւ Օտարական պիտի չուտէ.
34 որովհետեւ Նոթանք սուրբ են։ Եւ եթէ
ՅԻՒԼ լինելու մսիցը եւ հացիցը մին-
չեւ առաւօտ մնայ, այս հաւելացածը
կրակով այրես. Նա պիտի չուտուի,
որովհետեւ սուրբ է։
35 Եւ Ահարօնին եւ Նոթա որդիներին
այսպէս անես, ինչպէս որ բոլորը քեզ
պատուիրել եմ. Եօթը օրուան մէջ
36 Նոթանց ձեռքերը լցնես։ Եւ Ծօրը մէկ
զուարակ Եմեղքի պատարագ անես
քաւութեան համար. եւ սեղանի հա-
մար քաւութիւն անես Նոթան մաք-
րելով եւ Նոթան Օծես սրբելու հա-
37 մար։ Եօթը օր քաւութիւն անես սե-
ղանի համար, եւ Նոթան սրբես, որ
Խեղանը ամենասուրբ լինի. Ամէն
ինչ որ սեղանին դպչի՝ սուրբ պիտի
լինի։
38 Եւ սա է որ սեղանի վերայ պիտի
անես. Եմիշտ ամէն օր Եմէկ տարե-
39 կան երկու գառ. Մէկ գառ Ծառա-
ւոտանց մատուցանես, եւ միւս գա-
40 ռը իրիկուայ դէմ մատուցանես։ Եւ
մէկ տասանորդ բարակ ալիւր հիմնի
քառորդ Ծնուած ձէթով զանգուած,
եւ մէկ հիմնի քառորդ գինի Թա-
փելու Նուէրի մատուցանես մէկ գառ
41 հետ։ Եւ միւս գառը Իրիկուայ դէմ
զոհես. առաւօտեան տպի բնծայի
պէս՝ եւ Նոթա Թափելու Նուէրի պէս
անես Նոթան՝ անուշահոտ պատարագ
42 Եհովայի համար։ Սա ձեր ազգերի
մէջ Եմշտնջենաւոր ողջակէզ լինի Ե-
հովայի առաջին ժողովքի խորանի դրա-
նը, Ուր ձեզ կ'հանդիպիմ՝ քեզ հետ
43 խօսելու։ Եւ այնտեղ կ'հանդիպիմ
Իսրայէլի որդիներին, եւ Նոյնով Իմ
44 փառքովը սուրբ կ'լինի։ Եւ ժողով-
քի խորանն ու սեղանը կ'սրբեմ. Ա-
հարօնին եւ Նոթա որդիներին էլ Ինձ
սրբեմ, որ ինձ քահանայութիւն ա-
45 նեն։ Եւ Իսրայէլի որդիների մէջ կը
բնակուեմ, եւ Նոթանց Աստուած կ'լի-
46 նիմ։ Եւ կ'գիտենան, թէ Ես եմ
Նոթանց Եհովայ Աստուածը, որ Ե-
գիպտոսի երկրիցը հանեցի Նոթանց,
որ Նոթանց մէջ բնակուեմ ես Նոթանց
Եհովայ Աստուածը։

- ՂԼ. ը. 28,
ՂԼ. ը. 29,
ՅԵ. Ասգ. գԲ. 6,
ԼՂԼ. է. 31, 34, ը. 29, Ծա. ԺԸ. 11, 18, ը Ծր. ԺԸ. 3,
ՅՂ. ԼԼ. 21, ՂԼ. Ժ. 15,
ՂԼ. է. 31,
ՀԾա. ի. 26, 28,
ՐԾա. ԺԸ. 8, ԼԼ. 25,
ՐՂԼ. ը. 35, Բ. 1, 8,
ՅԾա. ի. 29,
ՂԼ. ը. 31.

ՀՄա. ԺԸ. 1,
ԻՂԼ. Ժ, 14, 15, 17,
ՈՂԼ. ԼՐ. 10,
ՖՂԼ. ը. 32,
ՂՅ. ԼՈ. 13, ՂԼ. ը. 33—35,
ՔՏՐ. Ժ. 11,
Է ՅՂ. ը. 10,
ՏՅՂ. ը. 26,
ՆՅՂ. ԼՈ. 10,
ՂՅՂ. ը. 30, Մա. ԼԳ. 19,
ՆՂԱ. Բ. 17, ԺԸ. 11,
ՀԾա. ԼՐ. 3, ա Մ. ԺԸ. 40,

Բ Մ. 4, ԺԳ. 11, ը. 3,
ՆԳՐ. գ. 3,
ԲԳ Ծա. ԺԸ. 15, ՆՀԿ. ԼՆԳ. 13—15,
ՀԳ Ծա. ԺԸ. 29, 36, գ Ծա. ԺԸ. 15, ՆԳՐ. Բ. 1, 5, Ասգ. ՀԼա. 2, Դան. Բ. 21,
ՅՅՂ. ը. 8, Ծա. ԼՐ. 6, Դան. ը. 11—13,
ՀՅՂ. ԼՀ. 22, ը. 6, 36, Ծա. ԺԸ. 4,
ԻՅՂ. ԼՈ. 34, գ Ծա. ը. 11,

ը Մ. 14, ԺԸ. 1—3, ՆՀԿ. ԼԳ. 3, ՆՀԿ. 1, Ա՝ՆԳ. գ. 1,
ՃՂԼ. ԼՈ. 15, ԼՐ. 9, 16,
ՅՂ. ԼՀ. 8, ՂԼ. ԼԳ. 12, ՋԱԳ. ը. 10, ՀՀՅ. ԺԸ. 17, 23, ը Կար. գ. 16, Ասյա. ԼՈ. 3,
ՀՂ. Ի. 2,
—

Գլ. Ի.

Խունկի սեղանը. փրկանքի մնացուկը. պղնձի աւազանը. սեղան իւղը և անուշահոտ խունկը.

1 Եւ Խունկ ծխելու համար սեղան չինես.
2 Սատիմի փայտից չինես նորան։ Նորա երկայնութիւնը մէկ կանգուն եւ նորա լայնութիւնը մէկ կանգուն. քառակուսի լինի, եւ նորա բարձրութիւնը երկու կանգուն. նորա եղջիւրները իրանից լինին։ 3 Եւ նորան մաքուր ոսկով պատես՝ նորա մակարդակը՝ նորա պատերը չուրջանակի՝ եւ նորա եղջիւրները, եւ չուրջանակի ոսկի պսակ չինես նորա համար։ 4 Եւ նորա համար երկու ոսկի օղակներ չինես. պսակի տակիցը նորա երկու կողքերին երկու կողմերի վերայ չինես, որ նորանցով նորա վեր առնելու համար ձողերի [illegible] տեղերը լինին։ 5 Եւ ձողերը Սատիմի փայտից չինես, եւ նորանց ոսկով պատես, 6 եւ նորան դնես այն վարագոյրի առաջին, որ վկայութեան տապանակի դէմ է վկայութեան վերայի հրաւութիւնի դիմացը այնտեղ ուր ես քեզ կ'հանդիպիմ։ 7 Եւ Ահարոնը նորա վերայ Անուշահոտ խունկ ծխէ. առ առաւօտ հրատիները պատրաստելիս խունկ 8 ծխէ։ Եւ Ահարոնը վերին կամ ճրագները վառելիս խունկ ծխէ, որ Եհովայի առաջին մշտնջենաւոր խունկ 9 լինի ձեր ազգերի մէջ։ Նորա վերայ հօտար խունկ, կամ ողջակէզ, կամ հացի ընծայ չմատուցանէք, ոչ էլ նորա վերայ նուէր թափէք։ 10 Եւ Ահարոնը տարին մէկ անգամ նորա եղջիւրների վերայ քաւութիւն անէ, քաւութիւնների մեղքի պատարագի արիւնով տարին մէկ անգամ նորա վերայ քաւութիւն անէ ձեր ազգերի մէջ. սա ամենասուրբ է Եհովայի համար։

11 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ 12 ասելով. Երբոր Իսրայէլի որդիների գումարը առնելու լինես՝ իրանց թիւն նայելով, այն ժամանակ նորանց ամէն մէկն իր անձի փրկանքը տայ Եհովային՝ գումարանց հաշուելիս, որ նորանց մէջ հարուած չլինի նորանց հաշուելիս։ 13 Այս պիտի տան՝ հաշուի տակ ամէն մէկ անցնողը կէս սիկղ [illegible] սրբարանի սիկղի համեմատ. Մէկ սիկղը քսան կերատ է. Եհովայի ընծան կէս սիկղ լինի։ 14 Ամէն հաշուի տակ անցնող քսան տարեկանը եւ էլ աւելին տայ Եհովայի ընծան։ 15 Հարուստը աւելի՝ եւ աղքատը պակաս պիտի տայ կէս սիկղից ձեր անձերի համար քաւութիւն անելու համար 16 Եհովային ընծայ տալիս։ Եւ առնես Իսրայէլի որդիներից քաւութեան արծաթը եւ Հժողովքի խորանի պաշտօնին տաս այն, որ Եհովայի առաջին յիշատակ լինի Իսրայէլի որդիներին՝ ձեր անձերին քաւութիւն անելու համար։

17 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ 18 ասելով. Նաեւ մի պղնձի աւազան չինես լուացման համար, եւ նորա խարիսխն էլ պղնձի լինի. եւ Հժողովքի խորանի եւ սեղանի մէջտեղը դնես այն, եւ նորա մէջը ջուր լցնես։ 19 Եւ Ահարոնն ու նորա որդիքը Հիրանց ձեռքերն ու ոտքերը լուանան նորանից։ 20 Երբ Հժողովքի խորանը մտնելիս ջրով լուացուին որ չմեռնեն՝ կամ սեղանին մօտենալիս, որ պաշտօն կատարեն և կրակով Եհովային զոհ մատուցանեն։ 21 Այսպէս իրանց ձեռքերն ու ոտքերը լուանան որ չմեռնեն. եւ սա իրանց համար յաւիտենական կանոն լինի, թէ իր համար եւ թէ իր սերունդի համար իրանց ազգերի մէջ։

22 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ասելով. 23 Առ քեզ մօտ նշխատար հատիներ, նշուտ գմուռս հինգ հարիւր սիկղ, եւ նորա կէսի չափ՝ այսինքն երկու հարիւր յիսուն սիկղ անուշահոտ կինամոն, եւ երկու հարիւր յիսուն

Ելք. գ. 7. Թագ. բ. 3. Ես. լէ. 25. Ամ. 5. Ելք. լէ. 21, 22. Ելք. խե. 6. յա. 11. լէ. 20. Ամ. 27. ա Թագ. բ. 28. ա Մն. խգ. 13. Գաղ. ա. 9. Ելք. խէ. 21. Ղեւ. ժբ. 6. Ելք. խ. 1. Ղեւ. ժ. 1. Ելք. լբ. 25. Թագ. ա. 2, 3. խգ. 1. բ Թագ. խգ. 3. Թագ. ա. 30. Ամբ. խգ. 24. խգ. 18. Ամգ. խԹ. 7. Ամաս. ե 28. Ամբ. ժ. 15. ա Նեհ. բ. 6. ա Գեն. ա. 18, 19. էր Թագ. խգ. 15. (Տես գլ. ժբ. 13.) Ամաս. ժէ. 24. Ղեւ. խէ. 23. Թաւ. գ. 47. Նեհ. խե. 13. Ելք. լբ. 26. Ամբ. խգ. 19. Աւա. խբ. 2. Նեհ. գ. 9. Ղեւ. գ. 25. Ես. լբ. 25–31. Յհաւ. ժգ. 40. Ելք. լբ. 3. գ Թագ. է. 38. Ելք. խ. 7, 30. Ելք. խ. 31, 32. Երբ. ժ. 32. Ելք. խէ. 23. խբ. 33. Երբ. գ. 14. Եզ. խէ. 23. Ամբ. ե. 8. Աւա. է. 17.

24 սիկղ ՚անուչահոս խունկեղէնն, եւ հինգ հարիւր սիկղ Կասիայ սրբարանի սիկղի համեմատ, եւ ձիթի հին
25 ձէթի իւղ. եւ սուրբ օծման իւղ շինես այն՝ իւղագործի արհեստով բաղադրուած. նա նուրբ օծման իւղ
26 լինի: եւ ՚նորանով օծես ժողովրդի խորանը. վկայութեան տապանակը,
27 եւ սեղանը ու նորա ամէն անօթները. եւ աչտանակը եւ նորա գործիքները.
28 եւ խունկի սեղանը, եւ ողջակէզի սեղանը իր ամէն գործիքների հետ մէկ տեղ, եւ աւազանը եւ նորա խարիս-
29 խը: եւ սրբես նորանց, որ ամենասուրբ լինին. ՚ինչ որ նորանց դպչէ՝
30 սուրբ պիտի լինի: եւ Ահարոնին եւ նորա որդիներին օծես, եւ սուրբ անես նորանց որ ինձ համար քահանա-
31 յութիւն անեն: եւ Իսրայէլի որդիների հետ խօսես՝ ասելով. Սա ինձ համար սուրբ օծման իւղ պիտի լինի
32 ձեր ազգերի մէջ: Մարդի մարմնի վերայ պիտի չ'թափուի նա, եւ նորա բաղադրութեան պէս նորա նմաններ չ'շինէք. սա սուրբ է, ձեզ համար էլ
33 սուրբ պիտի լինի: Ով որ նորա նմանը չինէ, կամ ով որ նորանից օտարականի վերայ դնէ, ՚իր ժողովրդից պիտի կորչի:
34 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. ՚Առ քեզ համար անուչահոս համեմներ, այսինքն սառչին ու եղունգն եւ բաղբան, —ս անուչահոս համեմները եւ մաքուր կնդրուկ. ամենը հաւասար
35 կշռով լինին: Եւ նորանց իւղագործի արհեստով բաղադրեալ խունկ շինես
36 հաղուած՝ մաքուր սուրբ: Եւ նորանցից մի փշր ձեզնից չառ բարակ, եւ դրնես ժողովքի խորանի մէջ վկայութեանը առաջին, ՚ուր ես քեզ կ'հանդիպիմ. Նա ձեզ համար ամենասուրբ
37 լինի: Եւ այն խունկը, որ շինելու ես իրան բաղադրութեան համեմատ, դուք ձեզ համար չ'շինէք. նա քեզ համար
սուրբ պիտի լինի Եհովայի համար:
38 Ով որ հոտառելու համար նորա նմանը շինելու լինի, նա իր ժողովրդից պիտի կորչի:

Գլ. ԼԱ

Բեսաղիլ և Ողիաբ հաբաբապետների նշանակութիւն. շաբաթի պատուէրը. Օրէնքի երկու տախտակները.

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. ՚Ահա կանչեցի անունով Ուրի որդի ՚Ուրիի որդի Բեսաղիլին Ցու-
3 դայի ցեղիցը. եւ լցրի նորան Աստուծոյ Հոգով՝ իմաստութիւնով եւ հանճարով եւ գիտութիւնով եւ ամեն
4 ճարտարութիւնով, Որ վարպետի գործեր հնարէ՝ ոսկով եւ արծաթով եւ
5 պղնձով գործելու համար. Եւ քարեր քանդակել ընդելուզանելու համար եւ փայտեր քանդակել՝ ամեն կերպ ար-
6 հեստով գործելու համար; Եւ ես ահա նորա հետ տուի Աքիսամայի որդի ՚Ողիաբը Դանի ցեղիցը. եւ ամեն հմաստասէր սիրտ ունեցողի սրտի մէջ իմաստութիւն դրի, որ բոլոր քեզ
7 պատուիրածս անեն. Ժողովքի խորանը՝ եւ Վկայութեան տապանակը եւ նորա վերայի Հաւութիւնը՝ եւ
8 խորանի բոլոր կահասպնները, եւ Խնդանը եւ նորա անօթները՝ եւ Ամաքուր աչտանակը եւ նորա բոլոր գոր-
9 ծիքները՝ եւ Խունկի սեղանը, եւ Ողջակէզի սեղանը եւ նորա բոլոր գործիքները՝ եւ Աւազանը ու նորա
10 խարիսխը, եւ Հպարտոնի զգեստները՝ եւ Ահարոն քահանայի սուրբ զգեստները՝ եւ նորա որդիների զգեստները՝
11 քահանայութիւն անելու համար, եւ Օծման իւղը՝ եւ սրբարանի համար հաճոյական խունկը՝ բոլոր քեզ պատուիրածս պէս կ'անեն:
12 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ,
13 եւ ասեց. Եւ դու խօսիր Իսրայէլի որդիների հետ ասելով. Անպատճառ իմ շաբաթներս պահէք. որովհետեւ սա

ա Ելք. գ. 14։ Ելիմ. գ. 20։ ե Ելք. ե. 8։ Ելք. գ. 14։ ը Գլ. իթ. 40։ ժ Գլ. լե. 29։ Ելք. ե. 15։ ի Գլ. խ. 9։ Գլ. ը. 10։ Ելք. ե. 1։ լա Գլ. իթ. 37։ լբ Գլ. իթ. 7 եւ 34։ Գլ. ը. 12, 30։ լգ Ելք. լե. 14։ Գլ. ժբ. 15։ Գլ. ե. 20, 21։ լդ Գլ. խե. 6։ լե. 29։ լզ Ելք. Գլ. ը. 15։ լէ Գլ. իթ. 42։ Գլ. ժգ. 2։ լը Ելիզ. 32։ գլ. իթ. 37։ Գլ. ը. 3։ — լթ Գլ. լե. 30։ ղ. 1։ մ Ելք. ը. 20։ մա Գլ. ը. 31։ գ Ելք. ե. 14։ մգ Գլ. լե. 31։ մդ Գլ. իթ. 3։ Ելք. լե. 10։ մե Գլ. ղ. 8—38։ մզ Գլ. լե. 1—3։ մէ Գլ. լե. 8—9։ մը Գլ. լե. 10—16։ մթ Գլ. լե. 17—24։ ն Գլ. լե. 25—28։ նա Գլ. լե. 1—7։ նբ Գլ. ը. 9։ նգ Գլ. իթ. 1, 41։ Ելք. գ. 5, 6 եւ 8։ նդ Գլ. լ. 25, 31։ լե. 29։ նե Գլ. լ. 34։ լե. 29։ նզ Գլ. իթ. 3, 30։ խգ. 24։ նէ Ել. ը. 12, 20։ խգ. 24։

մի նչան է իմ եւ ձեր մէջտեղը ձեր ազգերի մէջ, որ գիտնաք, թէ ես եմ
44 Եհովան ձեզ սուրբ անողը։ Ուրեմն չարաթը պահեցէք. որովհետեւ նա ձեզ համար սուրբ է. ով որ նորան պղծէ անպատճառ պիտի մեռցնուի. որովհետեւ ո՛վ որ այն օրը մի գործ գործէ, այն անձը իր ժողովրդի միջից
45 կորչէ։ Վեց օր գործ գործուի, բայց եօթներորդ օրը հանգստութեան չարաթը՝ սուրբ պիտի լինի Եհովայի համար. ով որ հանգստութեան օրը մի գործ գործէ, անպատճառ պիտի մեռցնուի։
46 Եւ Իսրայէլի որդիքը պիտի պահեն չարաթը, որ չարաթը իրանց ազգերի
47 մէջ յաւիտենական ուխտ անեն։ Նա յաւիտենական նչան է իմ եւ Իսրայէլի որդիների մէջ տեղը. որովհետեւ Եհովան վեց օրուայ մէջ ստեղծեց երկինքն ու երկիրը, եւ եօթներորդ օրը դադարեց եւ հանգստացաւ։
48 Եւ երբոր Սինա սարի վերայ Մովսէսի հետ խօսելը վերջացրեց, վկայութեան երկու տախտակները տուաւ նորան՝ քարի տախտակներ Աստուծոյ մատովը գրուած։

ԳԼ. ԼԲ

Ոսկի որթը Մովսէսի խնդրանքը Աստուծոյ համար, և ազաչանքը ժողովրդի համար։

4 Եւ ժողովուրդը տեսաւ, որ Մովսէսը ուշացաւ սարիցն իջնելու, եւ Ահարոնի մօտ ժողովուեցաւ ժողովուրդը եւ ասացին նորան. Վե՛ր կաց մեզ համար աստուածներ շինիր որ մեր առաջին գնան. որովհետեւ այդ Մովսէս մարդը, որ մեզ Եգիպտոսի երկրիցը հանեց, չ'գիտենք թէ ինչ եղաւ նո-
2 րան։ Եւ Ահարոնն ասաց նորանց. Ձեր կանանց, ձեր որդիների եւ ձեր աղջկերանց ականջներին եղած ոսկի օղե-
3 րը հանեցէք, եւ ինձ մօտ բերէք։ Եւ բոլոր ժողովուրդն իրանց ականջներին եղած ոսկի օղերը հանեցին եւ
4 Ահարոնի մօտ բերին։ Եւ նա առաւ նորանց ձեռքիցը եւ քանդակագործիով ձուլակերպից նորան եւ չինեց մի ձուլածոյ որթ։ Եւ ասացին. Սորանք են քո աստուածները՝ ով Իսրայէլ, որ
5 քեզ Եգիպտոսի երկրիցը հանեցին։ Եւ Ահարոնը տեսնելով նորա առաջին տեղան չինեց. եւ Ահարոնը կանչել տուաւ ասելով. Էղուց տօն է Եհովայի հա-
6 մար։ Եւ հետեւեալ առաւօտեան կանուխ վեր կացան, եւ ողջակէզներ մատուցրին, եւ խաղաղութեան զոհեր բերին. եւ ժողովուրդը նստեց ուտելու եւ խմելու եւ վեր կացան խաղալու։
7 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Գնա իջիր. որովհետեւ Եգիպտոսի ժողովուրդը՝ որ Եգիպտոսի երկրիցը
8 հանեցիր. շուտով խոտորեցին այն ճանապարհիցը, որ հրամայեցի նոցա. իրանց համար ձուլածոյ որթ շինեցին, եւ նորան երկրպագութիւն արին, եւ նորան զոհեր մատուցրին, եւ ասացին. Սորանք են քո աստուածները, ով Իսրայէլ, որ քեզ Ե-
9 գիպտոսի երկրիցը հանեցին։ Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Տեսայ ժողովուրդը սոսայ, եւ ահա խստապա-
10 րանոց ժողովուրդ է նորա։ Եւ հիմա թո՛ղ տուր ինձ որ իմ բարկութիւնը նորանց վերայ բորբոքուի եւ վչացնեմ նորանց. եւ քեզ մեծ ազգ չի-
11 նեմ։ Եւ Մովսէսն իր Եհովայ Աստուծոյ առաջին աղաչեց, եւ ասեց. Ով Եհովայ, ինչո՞ւ քո բարկութիւնը բորբոքուի քո ժողովրդի վերայ, որ Եգիպտոսի երկրիցը հանեցիր մեծ զօրու-
12 թիւնով եւ զօրաւոր ձեռքով։ Ինչո՞ւ համար Եգիպտացիք խօսեն եւ ասեն. Թէ Չարութեան համար հանեց նորանց, որ սարերումը մեռցնէ նորանց եւ երկրի երեսիցը վչացնէ նորանց. զարձիր քո սաստիկ բարկութիւնից, եւ ետ առ այս չարիքը քո

Ելք. բ. 8. ր. 9. գ. 1. Եզր. բ. 12.
4 Ելք. լե. 2. Թագ. Ժե. 35.
Ելք. բ. 9.
5 Նե. բ. 2. Գլ. Ժգ. 23. բ. 10.
Նեղ. բ. 12, 20.
6 Նե. ա. 31. բ. 2. ր. 8. գ. 14.
Ելք. իգ. 12. կ. 15, 16. լգ. 28, 29. ր. 8. գ. 13. ե. 32. բ. 10, 11. ր. 14. գ. 3.

—

Ելք. իգ. 18. ր. 8. բ. 9.
8 Գաղ. է. 10.
Ելք. ժգ. 21.
Բ՟ Կոր. ժ. 7.
Ելք. ե. 4.
9 Ելք. ր. 8. գ. 11, 12. ր. 9. գ. 13. լգ. 5. Դաս. բ. 19. Ովս. բ. 9.
10 Ելք. բ. 3, 4, 23. ր. 8. բ. 16.
Ելք. գ. 8. Թագ. ժբ. 28.
11 Ելք. լգ. 3, 5. լգ. 9. ր. 8. բ. 6, 13. լե. 17. ր. 9. գ. 8. Գաղ. է. 51. (Ելք. ե. 4.)
Ելք. ր. 14, 19.
Ելք. իբ. 24.
12 Թիւ. ժգ. 13.
Ելք. ր. 8. բ. 18, 26—29. Պատ. Հգ. 1, 2. Հգ. 23.
13 Ելք. ր. 8. բ. 28.
Ելք. ժգ. 13. ր. 9. գ. 28. լգ. 27.

43 ժողովրդի վերայից։ Ցիչիր քո ծառաներ՝ Աբրահամին, Իսահակին եւ Իսրայէլին, որոնց դու երդուար քրիր քո անձովը, եւ ասեցիր նոցանց. Զձեր սերունդը երկնքի աստղերի պէս պիտի չատացնեմ, եւ բոլոր այս երկիրը՝ որի մասին խօսեցի, ձեր սերունդին պիտի տամ, ու պիտի ժա-
44 ռանգեն յաւիտեան։ Եւ Տէրոմայն եղաւ աուաւ այն չարիքը, որ ասել էր, թէ իր ժողովրդին պիտի անէր։
45 Եւ Մովսէսը գարձաւ եւ աարիցն իջաւ, եւ վկայութեան երկու տախտակները ձեռքին էին. տախտակներն երկու կողմերիցը գրուած էին. այս կողմից եւ այն կողմից գրուած
46 էին նոքանք։ Եւ տախտակներն Աստուծոյ գործք էին, եւ գրուածքն Աստուծոյ գրուածք էր տախտակների
47 վերայ փորագրուած։ Եւ Յեսուն լսեց ժողովրդի ձայնը գոռալիս, եւ ասեց Մովսէսին. Պատերազմի ձայն կայ
48 բանակումը։ Եւ նա ասեց. Սա յաղթութեան աղաղակի ձայն չէ, եւ պարտութեան աղաղակի ձայն չէ. այլ
49 խաղի ձայն եմ լսում ես։ Եւ եղաւ երբոր բանակին մօտեցաւ եւ տեսաւ որթը եւ պարելը, Մովսէսի բարկութիւնը բորբոքուեց, եւ տախտակներն իր ձեռքիցը չպրտեց. եւ կոտրատեց
50 նոքանց տակին։ Եւ առաւ նոքանց չինած որթը եւ կրակով այրեց, եւ մանրեց մինչեւ որ փոշի արաւ, եւ ջրի վերայ ցանեց, եւ խմեցրեց Իսրայէլի որդիներին։
51 Եւ Մովսէսն ասեց Ահարոնին. Ա՛ս ժողովուրդն ինչ արաւ քեզ, որ նոքանց վերայ բերիր այս մեծ մեղքը։
52 Եւ Ահարոնն ասեց. Թող իմ տիրոջ բարկութիւնը չբորբոքուի. դու գիտես այս ժողովրդին՝ որ չարին հնարքն
53 է։ Եւ ինձ ասեցին. Շի՛ն մեզ հա-

մար աստուածներ չինիր որ մեր առաջին գնան, որովհետեւ այս Մովսէս մարդը՝ մեզ Եգիպտոսի երկրից հանողը՝ չգիտենք թէ նորան ինչ եղաւ։ Եւ ես
54 ասեցի նոցանց. Ով որ ոսկի ունի, թող հանէ, եւ բերին ինձ մօտ. եւ ես կրակը գցեցի այն եւ դուրս եկաւ այս որթը։
55 Եւ Մովսէսը տեսաւ ժողովուրդը որ անզուսպ է, (որովհետեւ Ահարոնը նորանց անզուսպ էր արել նորանց իրանց թշնամիների մէջ խայտառակ լինելու հա-
56 մար։) Եւ Մովսէսը բանակի դրանը կանգնեց, եւ ասեց. Ով որ Եհովայինն է՝ ինձ մօտ գա։ Եւ Ղեւիի բոլոր որ-
57 դիքը նորա մօտ ժողովուեցան։ Եւ ասեց նորանց. Աստուած է ասում Իսրայէլի Եհովայ Աստուածը. Ամէն մարդ իր սուրը թող մէջքը կապէ, եւ բանակի մէջ դէսէ դուս անցէք գարձէք, եւ ամէն մարդ իր եղբօրը, եւ ամէն մարդ իր ընկերին, ամէն
58 մարդ իր դրացուն սպանէ։ Եւ Ղեւիի որդիքը Մովսէսի խօսքին պէս արին. եւ այն օրը ժողովրդից երեք հազար
59 մարդի չափ ընկան։ Մովսէսն ասեց. Այսօր ձեր ձեռքը լցրէք Եհովայի համար հէնց ամէն մէկն իր որդու վերայ՝ եւ իր եղբօր վերայ, որ ձեր վերայ օրհնութիւն տայ այսօր։
60 Եւ եղաւ հետեւեալ օրը, որ Մովսէսն ասեց ժողովրդին. Դուք մեծ մեղք գործեցիք. եւ հիմա Եհովայի մօտ պիտի վեր գնամ, գուցէ Հաւանութիւն
61 թիւն անեմ ձեր մեղքի համար։ Եւ Մովսէսը դարձաւ Եհովայի մօտ եւ ասեց. Ո՛հ, այս ժողովուրդը մեծ մեղք գործեց, եւ Հրեանց համար ոս-
62 կի աստուածներ չինեցին։ Բայց հիմա եթէ նորանց մեղքերը ներես՝ Ներէ՛, եթէ ոչ՝ աղաչում եմ ջնջիր ինձ քո
63 գրած գրքիցը։ Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Ով որ ինձ դէմ մեղանչել է,
64 նա նորան կ՚ջնջեմ իմ գրքիցը։ Իսկ

Թուաբ. իբ. 16։ Երբ. գ. 13։
Ել. Ած. 7. Ած. 15. Ած. 7, 18։ Ել. 4։ Իբ. 13. Լեւ. 11, 12։
Ել. ո Ած. բ. 26։ ա Մնաց. 15։ Յով. 24։ 45։ Ած. 8։ Ել. 13, 19։ Յովել բ. 13։ Յոն. գ. 10։ գ. 2։
Ել. Ած. բ. 15։
Ղեւ. լ. 18։
Ել. Ած. 9։ Ել. 13։ Լեւ. 11։
Ել. Ած. 15։ (Ել. Յովել. գ. 10։)
Ել. Ած. բ. 16, 17.
Ել. Ած. բ. 16, 17։
Ել. Ած. բ. 21։
Ել. Ած. 11։ Ած. 24։ Ած. 2, 20, 28։ Ած. 2, 4։
Ել. Մն. Ել. 19։
Թուաբ. Ած. 3։ ր Ած. Լեւ. 9։
Ել. Ած. 11—13։ ր Ած. Ած. 6—11։ Լեւ. 9, 10։ ա Թագ. Ած. 18, 22։ Ես. Ած. 3։ Զաք. Ած. 3. Մատ. Ա. 37։
ա Թագ. Ած. 20, 23։ Դատ. Ած. 18։
ր Թագ. Ած. 13. Ամով. Ե. 15։
Ելս. Ած. 13։
ար Ած. բ. 18։
Դեւ. Ե. 23։
ց Սաղ. կթ. 28. Հռով. ը. 3։
Սաղ. Ած. 8։ Ցի՛ր Ած. 1. Փիլ. գ. 3։ Յայտ. գ. 5. Ած. 8. Ած. Ե. 12, 15։ Ած. 27։ Ած. 19։
Ել. Ած. Լեւ. 30։ Եզ. Ած. 4։

հիմա գնա, ժողովրդին ասա գնալ, որ քեզ սպասի. Ահա իմ հրեշտակը կը գնայ քո առաջին. բայց զգուշացիր անոր առջեւ՝ անոր ձայնը լսելու եւ անոր դէմ չհակառակելու, որովհետեւ անիկա չի թողուր ձեր յանցանքը, որովհետեւ իմ անունս անոր մէջ է։ 22 Բայց եթէ իրաւ անոր ձայնը լսես եւ ամէն բան որ ես կը խօսիմ՝ անիկա ալ խօսի, ապա թշնամի պիտի ըլլամ քու թշնամիներուդ, եւ հակառակորդ պիտի ըլլամ քու հակառակորդներուդ։ 23 Որովհետեւ իմ հրեշտակս քու առջեւդ պիտի երթայ, եւ քեզ պիտի տանի Ամովրհացիներուն, Քետացիներուն, Փերիզացիներուն, Քանանացիներուն, Եւեցիներուն եւ Յեբուսացիներուն, եւ զանոնք պիտի կորսնցնեմ։ 24 Անոնց աստուածներուն չպիտի երկրպագես եւ զանոնք չպիտի ծառայես, եւ անոնց գործերուն պէս պիտի չընես, հապա անոնք բոլորովին պիտի կործանես եւ անոնց կոթողները պիտի փշրես։ 25 Եւ դուք ձեր Տէր Աստուծոյն պիտի ծառայէք, եւ ան պիտի օրհնէ քու հացդ եւ ջուրդ, եւ հիւանդութիւնը քու մէջտեղէդ պիտի վերցնեմ։ 26 Քու երկրիդ մէջ պիտի չըլլայ ոչ ամլութիւն եւ ոչ ալ ձագ կորսնցնող կին, եւ քու օրերուդ թիւը պիտի լեցնեմ։ 27 Քու սահմանդ պիտի հաստատեմ Կարմիր ծովէն մինչեւ Փղշտացիներուն ծովը, եւ անապատէն մինչեւ գետը. որովհետեւ երկրի բնակիչները քու ձեռքդ պիտի տամ, եւ դուն զանոնք պիտի վռնտես քու առջեւէդ։ 28 Քու առջեւդ պիտի չղրկեմ ջրոյ, որ Քետացիները, Քանանացիները եւ Քետացիները քու առջեւէդ վռնտէ։ 29 Քու առջեւդ պիտի չղրկեմ զանոնք մէկ տարիի մէջ, որ երկիրը անապատ չըլլայ, եւ դաշտի գազանները քեզի դէմ չշատնան։ 30 Քիչ քիչ պիտի վռնտեմ զանոնք քու առջեւէդ, մինչեւ որ բազմանաս եւ երկիրը ժառանգես։ 31 Եւ քու սահմանդ պիտի դնեմ Կարմիր ծովէն մինչեւ Փղշտացիներուն ծովը, եւ անապատէն մինչեւ գետը. որովհետեւ երկրի բնակիչները քու ձեռքդ պիտի տամ, եւ դուն զանոնք պիտի վռնտես քու առջեւէդ։ 32 Անոնց եւ անոնց աստուածներուն հետ ուխտ պիտի չընես։ 33 Քու երկրիդ մէջ պիտի չբնակին, որ քեզ ինծի դէմ մեղանչել չտան. որովհետեւ եթէ անոնց աստուածներուն ծառայես, անիկա քեզի որոգայթ պիտի ըլլայ։

ԳԼ. ԼԳ

Մովսէսը ազգաւոր է Ժողովրդի համար և փափաքում է տեսնել Տէրոջ փառքը։

1 Եւ Եհովան ասաց Մովսէսին. Վեր կաց այստեղից դու եւ ՙայն ժողովուրդն որ եգիպտոսի երկրիցը հանեցիր, Եւ գնա այն երկիրը՝ որի համար երդուայ արի Աբրահամին, Իսահակին եւ Յակոբին՝ ասելով. Քո սերունդին պիտի 2 տամ նորան։ Եւ էքս առաջին մէկ հրեշտակ կ՚ուղարկեմ. եւ դուրս կ՚անեմ Քանանացին, Ամորհացին, Քեւացին, Փերիզացին, Եւեացին եւ Յեբուսացին. 3 Եկաք ու մեղր բղխող երկիրը. Որովհետեւ ես ձեր մէջը վեր չեմ գնայ, նորա համար որ դու մի խստապարանոց ժողովուրդ ես. մի գուցէ ձեզ ճանապարհումը բնաջինջ անեմ։ 4 Եւ ժողովուրդը լսեց այս խիստ խօսքը եւ Նուպ արին. եւ հոչ մէկն իր 5 զարդն իր վրայ չդրաւ. Որովհետեւ Եհովան ասել էր Մովսէսին. Աւիր Իսրայէլի որդիներին. Դուք մի խստապարանոց ժողովուրդ էք. եթէ մէկ րոպէ ձեր մէջը վեր գնայու լինիմ, ձեզ կրնայինջ կ՚անեմ. եւ հիմա ձեր վրայից ձեր զարդերը վեր առէք, որ իմանամ, թէ ձեզ ինչ պիտի անեմ։ 6 Եւ Իսրայէլի որդիքն իրանց զարդերը հանեցին Քորեբ սարի մօտ։

7 Եւ Մովսէսն առաւ խորանը, եւ բանակիցը դուրս բանակիցը հեռու կանգնեցրեց նորան եւ Ժողովրդի խորան դրաւ. եւ ամէն ով որ Եհովային խնդրում էր, բանակիցը դուրս էր գնում ժողովրդի խորանի մօտ, 8 որ բանակիցը դուրս էր։ Եւ Մովսէսը խորանը գնալիս բոլոր ժողովուրդը վեր էր կենում եւ ամէն մէկն իր վրանի դրանը կանգնում, եւ Մովսէսի ետեւից մտիկ տալիս նայում. 9 մինչեւ որ նա խորանն էր մանում. եւ հէնց որ Մովսէսը խորանն էր մանում ամպի սիւնը իջնում էր. եւ խորանի դրանը կանգնում, եւ Եհովան Մովսէսի 10 հետ խօսում էր։ Եւ բոլոր ժողովուրդը անում էր ամպի սիւնը խորանի դրանը կանգնած. եւ բոլոր ժողովուրդը վեր էր կենում, եւ ամէն մէկն իր վրանի դրան երկրպագութիւն էր ա- 11 նում։ Եւ Եհովան խօսում էր Մովսէսի հետ դէմ առ դէմ, ինչպէս մի մարդ իր բարեկամի հետ կ՚խօսէ. եւ Մովսէսը բանակն էր դառնում. բայց նորա ծառան Նաւէի որդի Յեսու պատանին խորանի միջից չէր հեռանում։

12 Եւ Մովսէսն ասաց Եհովային. Նայիր ՙդու ասում ես ինձ. Հանիր այս ժողովուրդը. բայց դու ինձ չ՚իմացրիր, թէ ում ես ինձ հետ ուղարկելու. եւ դու ասացիր. Քեզ ճանաչում եմ քո անունովը, եւ իմ առաջին շնորհք 13 գտար։ Եւ հիմա ազաչում եմ, Եթէ քո առաջին շնորհք գտայ՝ խնդրեմ ՙինձ իմացրու քո ճանապարհները՝ որ ճանաչեմ քեզ, որ քո առաջին շնորհք գտնեմ. եւ տես որ այս ազգը Քո 14 ժողովուրդն է։ Եւ նա ասաց. Իմ երեսը պիտի գնայ, եւ ես քեզի կ՚հան- 15 գստացնեմ։ Եւ Մովսէսն ասաց նորան. ՙԵթէ քո երեսը հետ չ՚գնայ, մեզ 16 այս տեղից մի հանիր։ Եւ ինչո՞վ պիտի գիտացուի, թէ շնորհք գտայ քո առաջին ես եւ քո ժողովուրդը. ՙչէ՞ որ

---

* Դր. լդ. 2, 14 Ելս. Թուոց. ե. 16։
* Ր Որ. լբ. 33։ Ելս. գ. 14։ Հռով. ը. 3, 6։
Ֆ Դեր. է. 41։
—
—Դր. լբ. 7։
Ելս. Ժը. 7։ Դր. լբ. 13։
Է Դր. լբ. 31։ լդ. 11։
Ր Որ. է. 22։ Ցես. ի. 9։ Դր. լբ. 11։ Ի Դր. գ. 8։
Ջ Ելս. 15, 17։

Ի Դր. լբ. 9։ լդ. 9։ ր Որ. ք. 6, 13։
ը Դր. ի. 21։ լբ. 10։ Թուոց. Ժգ. 21, 45։
Ք Թուոց. Ժգ. 1, 39։
Ձ Ել. ա. 6։ ր Թագ. ԺԲ. 21։ գ Թագ. ի. 27։ գ Թագ. ԺԲ. 1։ Նեմ. գ. 1, 4։ Նգր. Բ. 3։ Ներ. ա. 20. ր. 12։ Ա. լբ. 11։ Նգ. ի. 17, 23։ ի. 16։
Ի Թուոց. Ժգ. 45, 46։

Ջ Դր. լբ. 12։
Իր Որ. ը 2։ Ա. գ. ԸՔ. 23. Ի Դր. ԼՔ. 42, 43։
Լ ր Որ. գ. 29։ ր Թագ. ի. 4։ Հ Թուոց. Ժգ. 27։
Յ Դր. ԼՀ. 22։ ը. 18։ Ա. գ. ԸՔ. 7։
Ջ Դր. գ. 31։ Ժբ. 27։ լդ. 8։ Ճ Նե. լբ. 30. Թուոց. Ժբ. 8։ ր Որ. լդ. 10։
Ժ Դր. ի. 13։ լբ. 17։
Յ Դր. լբ. 31։

Ա Նե. Ժբ. 19։ Ա. գ. ա. 6։ Ար. ա. 3։ Ես. Ժ, 14, 15։ ր Տիմ. բ. 19։
Ջ Դր. լդ. 9։
Ա Ա. գ. ԸՔ. 23։ Ես. Ժ, 14։
Ր Որ. Ք. 29։ Ես. ի. 17։
Դ Դր. Ժգ. 21։ ի. 34—38։ Ես. ի. 9։
Է ր Որ. գ. 20։ Ես. ի. 44։ ի. 4։ ի. 1։ Ա. գ. գԼ. 11։
—Դր. լդ. 9։
Թուոց. Ժգ. 14։

քո մեզ հետ գնալովը. եւ ես ու-
եւ քո ժողովուրդը երկրի երեսի վե-
րայ եղած բոլոր ժողովուրդներէն
կ'զերազանցենք։
17 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Ա-
յս բանն էլ կ'անեմ որ ասացիր, որովհետեւ
իմ առաջին չնորհք գտար. եւ ես քեզ
18 ճանաչում եմ քո անունովը։ Եւ նա
ասեց. Աղաչում եմ քո փառքը ցոյց
19 տուր ինձ։ Եւ Եհովան ասեց. Իմ բո-
լոր բարութիւնը քո առջեւից պիտի
անցկացնեմ, եւ Եհովայի անունը քո
առաջին պիտի կանչեմ, եւ որին որ
ողորմում կ'ողորմեմ, եւ որի վերայ
20 գթամ կ'գթամ։ Եւ ասեց. Դու
իմ երեսը չես կարող տեսնել, որովհե-
տեւ մարդ չէ կարող ինձ տեսնել եւ
21 ապրել։ Եւ Եհովան ասեց. Ահա ինձ
մօտ մի տեղ կայ. եւ այդ ժայռի վե-
22 րայ կանգնիր. Եւ կ'լինի որ իմ փառքն
անցկենալիս, քեզ ժայռի խոռոչի մէջ
կ'դնեմ, եւ քեզ իմ ձեռքովը կը
23 ծածկեմ, մինչեւ որ ես անցնեմ. Ետ
տոյ իմ ձեռքը վեր կ'առնեմ, եւ իմ
եաեւը կ'տեսնես, բայց ինձ երեսը չի
տեսնուիլ։

ԳԼ. Լ Դ

Օրէնքի նոր տախտակներ. Աստուած իրան յայտնում է, ուխտը նորոգում. Մովսէսի երեսի փայլիլը։

4 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Քեզ
համար երկու քարի տախտակներ
կոփիր առաջիններին պէս. Եւ ես
տախտակների վերայ պիտի գրեմ այն
խօսքերը, որ առաջի տախտակների
վերայ էին, որոնք դու կոտրատեցիր։
2 Եւ առաւօտուայ համար պատրաստ
եղիր, եւ առաւօտուն Սինայ սարը
գիր եւ այնտեղ ինձի գլխին իմ առա-
3 ջին կանգնիր։ Եւ ոչ մէկը վեր չ'գը-
նէ քեզ հետ, եւ ոչ մէկը չ'տեսնուի

բոլոր սարի վերայ, եւ ոչ էլ մի ոչ-
խար կամ արջառ արածէ այդ սարի
առաջաստում։
4 Եւ նա երկու քարի տախտակներ կո-
փեց առաջիններին պէս, եւ Մովսէսն
առաւօտուն կանուխ վեր կացաւ, եւ
վեր գնաց Սինայ սարը ինչպէս որ Ե-
հովան իրան պատուիրել էր. եւ եր-
կու քարի տախտակներն իր ձեռքն
5 առաւ։ Եւ Եհովան ամպով իջաւ, եւ
այնտեղ նորա մօտ կանգնեց. եւ հռ-
6 հովայի անունը կանչեց։ Եւ Եհովան
նորա առջեւից անցաւ, եւ կանչեց.
Եհովայ Եհովայ՝ Աստուած ողորմած
եւ գթած՝ երկայնամիտ եւ առատ
ողորմութիւնով եւ ճշմարտութիւնով,
7 Որ հազարների ողորմութիւն ես ա-
նում, որ անօրէնութիւն յանցանք
եւ մեղք ես ներում, բայց չ'նչ-
բնաւ անպատիժ չես թողում. որ հայ-
րերի անօրէնութիւնը տասուցանում
ես որդիների վերայ եւ որդոց որդի-
ների վերայ՝ մինչեւ երրորդ եւ չոր-
8 րորդ աղգը։ Եւ Մովսէսը չտապակով
համբուրեւ գետինը խոնարհուեց եւ երկրր-
9 պագութիւն արաւ, եւ ասեց. Ով
Տէր, աղաչում եմ եթէ քո առաջին չր-
նորհք գտայ, խնդրեմ Տէրը
մեզ հետ գնայ, որովհետեւ սա մի
ֆխատապարանոց ազգ է. եւ ներիր
մեր անօրէնութիւնը եւ մեր մեղքերը,
եւ մեզ քո ժառանգութիւնը չինիր։
10 Եւ Եհովան ասեց. Ահա հետ ուխտ
եմ դնում. քո բոլոր ժողովրդի առաջին
այնպիսի հրաշագործութիւններ պիտի անեմ,
որ բոլոր երկրի վերայ եւ բոլոր ազ-
գերի մէջ չեն եղած. եւ բոլոր ժողո-
վուրդը՝ որի մէջ դու կաս, պիտի
տեսնեն Եհովայի գործը. որովհետեւ
հրաշալի է այն բանը՝ որ քեզանով պի-
11 տի անեմ։ Պահիր ինչ որ ես քեզ

Ել Օր. գ. 7, 34։ բ՚Թագ. ե. 23։ գ Թագ. բ. 53։ Սագ. ճիե. 20։
դ Նե. ԺԲ. 21։ Յահ. ե. 16։
ե = Տիմ. գ. 16։
զ Դ. լդ. 3—7։ Ներ. լ—ե. 14։
— Հռովմ. ի. 15, 16, 18։
է Ելհ Նե. ղբ. 30։ բՕր. ե. 24։ Դատ. գ. 22։ Ժգ. 22։ Նե-
գ. 5։ Սայմ. ա. 16, 17։ գլ. խգ. 10։
ը Նե. բ. 21։
թ Սագ. գա. 1, 4։
ժ Յահ. ա. 18։ = Տիմ. գ. 16։
— Յահ. գ. 12։
ի — Դ. լբ. 16, 19։ բ Օր. ժ. 1։
ԻԲ Օր. ժ. 2, 4։
լ Դ. ԺԲ. 20։ իգ. 12։
խ Դ. ԺԲ. 12, 13, 21։
ծ Դ. լդ. 13։ ՊԱա. ԺԳ. 17։
ՀՊԴ. ԺԲ. 12, 13, 21։
կ Դ. լդ. 13։ ՊԱա. ԺԳ. 17։
ՀՊԱա. ԺԳ. 18։ բ Սե. լ. 9։
Նէհեմ. ԲԼ. 17։ Սագ. ԺԸ. 15։
Ես. 9։ ԺԱա. 4։ ԺԶԲ. 4։
ԺԸ. 9։ Հեռ. 9։ Յովէլ. բ. 13։

կ Սագ. լա. 19։ Հռովմ. բ. 4։
ԸՍագ. ԺԱ. 10։ Ես. 4։
ԹԴ. ի. 6. բ Օր. Ե. 10։
Սագ. Ժգ. 13։ Ներ. լբ. 18։
Դատ. ԲԼ. 4։
ժ Սագ. Ես. 3։ Հռ. 4։ Դատ.
ԲԼ. 9։ Նախա. գ. 32։ = Յահ.
ա. 9։
ի Դ. խգ. 7, 21։ Յհա. խգ. 19։
Յոբ. Ժ. 14։ Մխ. գ. 11։
Նաա. ա. 3։
լ Դ. գ. 31։
խ Դ. լդ. 15, 16։

ծ Դ. լդ. 3։
կ Օր. լբ. 9։ Սագ. իբ. 9։
լդ. 12։ Հռ. 62։ ղդ. 14։
Ներ. Ժ. 16։ (Զաբ. բ. 12։)
հբ Օր. Ե. 2։ բԲ. 12, 14։
ձ Օր. գ. 37։ բՊագ. Ե. 23։
Սագ. Հռ. 14։ Հռ. 12։ Հեբ.
10։
ղ Օր. Ժ. 21։ Սագ. Հեբ. 6։
Ես. կգ. 3։
ճ Բ Օր. Ե. 32։ գ. 3, 25։ Ժբ.
28, 32։ իբ. 1։

պատուիրում եմ այսօր , տա Տ՚ամէն քեզմէ քո առջևից Ամորհացին՝ Քանանացին՝ եւ Փերեզացին՝
12 եւ Եբուսացին եւ Ցեբուսացին ։ Զգուշացիր , մի գուցէ քո գնալու երկրի բնակիչների հետ ուխտ դնես , որ նա քո
13 մէջ Նորոգալի չդառնայ . Այլ նորանց Բագիններըը կործանէք , եւ նորանց կուռքերը փշրէք , եւ Նորանց Աստա-
14 ռոթները կտրատէք ։ Որովհետեւ Ուրիշ աստուծոյ երկրպագութիւն պիտի չանես . Նորա համար որ Եհովայի Տանուէր Նախանձոտ է , Նախանձոտ
15 Աստուած է նա ։ Մի գուցէ այն երկրի բնակիչների հետ ուխտ դնես , եւ Նորանք Տ՚իրանց աստուածների ետեւից գնալով պոռնկութիւն անելիս եւ իրանց աստուածներին զոհ անելիս Տ՚քեզ կանչեն , եւ դու Նորանց զո-
16 հին ուտես . եւ առնես Նորանց աղջիկներըը քո որդիներին , եւ Նորանց աղջիկներն Տ՚իրանց աստուածների ետեւից գնալով պոռնկութիւն անելիս քո որդիներին պոռնկութիւն անել տան՝ իրանց աստուածների ետեւից
17 գնալ տալով ։ Տ՚Զուլածոյ աստուածներ չշինես քեզ համար ։
18 Տ՚Բաղարջակերաց տօներ պահես . եօթը օր բաղարջ ուտես ինչպէս որ պատուիրել եմ քեզ Աբիբ ամսուայ որոշ ժամանակին , որովհետեւ Աբիբ ամսումն եգիպտոսից գուրս եկար ։
19 Տ՚Ամէն հէր արգանդը բացողը իմն է . եւ քո անասուններից մէջ ամէն արու առաջիններն էլ թէ արջառ լինի եւ թէ
20 ոչխար , նա է ։ Բայց Տ՚էշի առաջինները գառնով փրկես . եւ եթէ չփրկես , այն ժամանակ Նորա վիզը կոտրես ։ Քո որդոցից ամէն առաջիններըը փրկես . եւ իմ առջեւս ձեռնունայն չերեւաս ։
21 Տ՚Վեց օր պիտի գործես , եւ եօթներորդ օրը հանգստանաս . վարուցանքին եւ հունձքին հանգստանաս ։
22 Տ՚Եւ չաբաթների՝ այսինքն ցորենի հունձքի երախայրիների՝ ուշ եւ տարուայ վերջը՝ Տ՚հաւաքելը ժողովելու ուշը կատարես ։
23 Տ՚Տարին երեք անգամ քո ամէն արու զաւակը Իսրայէլի Աստուած՝ Տէր
24 Եհովայի առաջին երեսայ ։ Որովհետեւ Տ՚քո առջեւից ազգերը պիտի քշեմ , եւ Տ՚քո սահմանները պիտի ընդարձակեմ . ոչ ոք քո երկրին պիտի չ՚ցանկանայ՝ տարին երեք անգամ քո Եհովայ Աստուծոյ առաջին երեսայու վեր նայ ժամանակդ ։
25 Տ՚Իմ զոհի արիւնը խմորեալ հացի վերայ չ՚մատուցես , եւ Տ՚զատկի ուշը զո-
26 հը մինչեւ առաւօտ չ՚մնայ ։ Տ՚Քո երկրի երախայրիների առաջիններըը քո Եհովայ Աստուծոյ տունը բերես ։
Տ՚Ուրիշ իր մօր կաթի մէջ չ՚եփես ։
27 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին . Տ՚Այս խօսքերը գրիր քեզ համար . որովհետեւ այս խօսքերի համեմատ ուխտ գրի քեզ հետ եւ Իսրայէլի հետ ։
28 Տ՚Եւ նա այնտեղ մնաց Եհովայի հետ քառասուն օր եւ քառասուն գիշեր , հաց չ՚կերաւ՝ եւ ջուր չ՚խմեց . եւ տախտակների վերայ գրեց ուխտի խօսքերը՝ այսինքն տասը պատուիրանքները ։
29 Եւ եղաւ երբոր Մովսէսը Սինայ սարիցն իջնում էր , Էվկայութեան երկու տախտակները Մովսէսի ձեռքին էին սարիցն իջնելիս . եւ Մովսէսը չ՚գիտէր թէ իր երեսի մորթը շլուսափայլում էր Եհովան իր հետ խոսելու ։
30 Եւ Ահարոնն ու Իսրայէլի բոլոր որդիքը տեսան Մովսէսին , եւ ահա նորա երեսի մորթը լուսափայլ էր , եւ
31 վախեցան նորան մօտենալու ։ Եւ

Ծ՚Գ՚. լգ. 2։
ա Գ՚. խդ. 32։ բ Օր. ե. 2։ Դատ. բ. 2։
Ն՚Գ՚. խդ. 33։
ւ Գ՚. խդ. 24։ բ Օր. ժբ. 3։ Դատ. բ. 2։
գ Օր. ե. 3։ ժբ. 2։ Դատ. գ. 25։ դ Թագ. ժբ. 4։ խդ. 15։ բ Մն. լ. 1։ լգ. 3,4։
ե Գ՚. ե. 3, 5։
զ Թագ. ը. 6։ ծե. 15։
է Գ՚. ե. 5։
ը Ղե. ժե. 7։ ե. 3։ բ Օր. լ. 16։ Դատ. բ. 17։ Եր. գ. 9։ Նա. գ. 3։
թ Թագ. ի. 2։ ա Պար. ժ. 27։
Ի Սաղ. ճգ. 28։ ա Պար. բ. 1, 7, 10։
ժ Բ Օր. ե. 3։ դ Թագ. ժա. 2։ Նեհ. բ. 2։ Ղեմ. ժգ. 25։
ծ Թագ. ի. 2, 2։ գ Թագ. ժա. 4։
ձ Գ՚. լբ. 8։ Ղե. ժբ. 4։
ղ Գ՚. ժբ. 15։ խդ. 15։
ճ Գ՚. ժգ. 4։
ի Գ՚. ժգ. 2, 12։ խբ. 29։ բ Օր. ժե. 19։ Նե. խդ. 30։ Պա. բ. 23։
ա Գ՚. ժգ. 13։ Թա. ժբ. 15։
ֆ Գ՚. խդ. 15։ բ Օր. ժգ. 16։ ա Թագ. բ. 7, 8։ բ Թագ. խդ. 24։
ա Գ՚. ի. 9։ խդ. 12։ լե. 2։ բ Օր. ե. 12, 13։ Ղա. ժգ. 14։
բ Գ՚. խդ. 16։ բ Օր. ժգ. 10, 13։
գ Գ՚. խդ. 16։ բ Օր. ժգ. 16։
դ Գ՚. խդ. 14, 17։ բ Օր. ժգ. 16։
ե Գ՚. լգ. 2։ Ղե. ժբ. 24։ բ Օր. ե. 1։
զ Բ Օր. ժբ. 20։ ժբ. 8։
է Գ՚. խդ. 18։
ը Գ՚. ժբ. 10։
թ Գ՚. խդ. 19։ բ Օր. խդ. 2, 10։
ժ Գ՚. խդ. 19։ բ Օր. ժգ. 21։
ի Բ Օր. գ. 23։ լ. 9։
ձ Գ՚. խդ. 18։ բ Օր. բ. 9, 18։
ղ Գ՚. լ. 18։ լբ. 16։ բ Օր. գ. 13։ ժ. 2, 4։
ճ Գ՚. լբ. 15։
ի Բ Օր. գ. 7, 13։

Մովսէսը կանչեց Նոռանց, եւ Ահարոնը եւ ժողովքի բոլոր իշխանները Նոռա մօտ դարձան, եւ Մովսէսը խօ-
32սեց Նոռանց հետ։ Եւ որանից յետոյ Իսրայէլի բոլոր որդիքը մօտեցան. եւ նա պատուիրեց Նոռանց ամէն ինչ որ Եհովան խօսել էր իր հետ Սինայ սա-
33րումը։ Եւ Մովսէսը վերջացրեց Նոռանց հետ խօսելը եւ իր երեսին քող
34էր դրել։ Բայց Մովսէսը Եհովայի առաջին Նոռա հետ խօսելու մտնելիս մինչեւ դուրս գալը քողը վեր էր առնում եւ դուրս էր գալիս ու իրան պատուիրուածը ասում էր Իսրայէլի որդի-
35ներին։ Եւ Իսրայէլի որդիքը Մովսէսի երեսը տեսնում էին, որ Մովսէսի երեսի մորթը լուսափայլ էր. եւ Մովսէսն իր երեսը քողով ծածկում էր մինչեւ Նոռա հետ խօսելու մտնելը։

ԳԼ. ԼԵ

Շաբաթի պատուէրը։ Խորհի ընծան։ Հաբաբագործները կոչուած։

1 Եւ Մովսէսը ժողովից Իսրայէլի որդիների բոլոր ժողովքը, եւ ասեց Նոռանց. Սրանք են այն բանները որ Եհովան պատուիրեց որ անէք Նոռանց։
2 Վեց օր գործ գործուի, բայց եօթներորդ օրը սուրբ լինի ձեզ համար՝ այսինքն հանգստութեան շաբաթ Եհովայի համար. այն օրը գործ գործող պիտի մեռցուի։ Շաբաթ օրը
3 ձեր բոլոր բնակարաններում կրակ չվառէք։
4 Եւ Մովսէսը խօսեց Իսրայէլի որդիկանց բոլոր ժողովքի հետ ասելով. Այս է այն բանը որ Եհովան պատ-
5 ուիրեց ասելով. Ձեր միջից բնծայ առէք Եհովայի համար. ով որ սրտով կ'ցօժտարուի՝ թող Եհովային բնծան բերէ, ոսկի եւ արծաթ եւ պղինձ,
6 եւ կապուտակ եւ ծիրանեգոյն եւ կրկնակի կարմիր եւ բատակ քթան
7 եւ այծի մազ, եւ կարմիր ներկուած

ք Ել. խ. 3։
ճ Ել. գ. 13։
յ Ել. գ. 16։

—

—Ել. լդ. 32։
ֆ Ել. բ. 9։ լ. 14, 15։ Դտ. խգ. 3։ Թագ. ժգ. 32 եւն։

բ Ել. ե. 12։ Դտ. ժգ. 14։
գ Ել. ժգ. 23։
դ Ել. ե. 1, 2—7։
ե Ել. ե. 3։
զ Ել. ե. 6։
է Ել. լա. 6։
ը Ել. խգ. 1, 2 եւն. մեջ. 30։
թ Ել. ե. 10—16։
ժ Ել. խգ. 31, 33։ Ղ. 31։ Ես.

յ Ել. 31։ Թագ. գ. 5։
ի Ել. ե. 23—29։
լ Ել. ե. 30։ Դտ. խգ. 5, 6։
խ Ել. ե. 31—35։
ծ Ել. ե. 10։
կ Ել. լ. 33—33։
հ Ել. լ. 34—38։
ձ Ել. խգ. 36։
ղ Ել. ե. 1—3

մ Ել. լ. 18—21
ն Ել. ե. 9—17
շ Ել. ե. 19։
ո Ել. ք. 40
չ Ել. լա. 10։ ք. 1, 11 Թագ. գ. 5, 6, եւն։
պ Ել. ե. 3։ լդ. 2։ — Ել. ք. 2, 9։ ք. 9։ Նեղ. է. 27։ ք Կոր. ը. 12։ ք. 7։

ամէն ոք որ սրտով կամեցող կար, Ը բերին պինդեր եւ օղեր եւ մատանիներ եւ կշռասպանակներ՝ ամէն տեսակ ոսկի զարդեր եւ ամէն ոք որ ոսկի
23 ընծայ ընծայեց Եհովային։ Եւ ամէն ոք, որի մօտ որ գտնուէր կապուտակ եւ ծիրանեգոյն եւ կրկնակի կարմիր եւ բարակ քէտան եւ այծի մազ եւ կարմիր ներկուած խոյի մորթեր եւ թխհաշի մորթեր, բերին։
24 Ամէն արծաթի եւ պղինձ ընծայ առաջը՝ Եհովային ընծան բերաւ, եւ ամէն ոք, որի մօտ որ գտնուէր պաշտօնի ամէն գործի համար Սատի-
25 մի փայտեր, բերին։ Եւ ամէն սրտով իմաստուն եղող կանայքն իրանց ձեռքերովը մանեցին, եւ իրանց մանած կապուտակը, ծիրանեգոյնը, կրկնակի կարմիրը եւ բարակ քէտանը բերին։
26 Եւ բոլոր սրտով փափաքող եւ յօժարակամութիւն ունեցող կանայքը այծի
27 մազ մանեցին։ Եւ Իշխանները՝ նռնդնաքարեր, եւ եփուդի եւ կռնջապանակի համար ընդհանրապէս քարեր
28 բերին։ Նաեւ բոյսի համար՝ եւ օծման իւղի համար՝ եւ անուշահոտ խունկի համար՝ Հաճելիներ եւ իւղ։
29 Ամէն մարդ եւ կին՝ որոնք յօժարութիւն ունէին բերելու ամէն Ձեռ գործի համար՝ որ Մովսէսի ձեռքովը պատուիրեց որ չինուի, Իսրայէլի որդիքը՝ յօժարակամ ընծայ բերին Եհովային։
30 Եւ Մովսէսն ասեց Իսրայէլի որդիներին. Տեսէք, Եհովան Ովրի որդի Ուրիի որդի Բեսելիէլին կանչեց Ա-
31 դայի ցեղից՝ անունովը։ Եւ լցրեց Նոքան Աստուծոյ Հոգովը՝ իմաստութիւնով հանճարով եւ գիտութիւնով եւ
32 ամէն Ձեռ ճարտարութիւնով, Որ մտածեալ գործեր հնարելով ոսկու եւ արծաթի եւ պղնձի վերայ գործէ.
33 Եւ ընդհանրապէս համար քարեր քանդակէ. եւ փայտեր քանդակէ եւ ամէն կերպ մտածեալ գործ գործէ։
34 Եւ Նոքա սրտի մէջ դրաւ որ սովորեցնէ էլ, Նոքա էլ եւ Դանի ցեղից
35 Աքիսամայի որդի Ողիաբին էլ։ Սրտի իմաստութիւնով լցրեց Նոքանց, որ ամէն տեսակ գործ գործող եւ հնարքներ հնարող քանդակագործի եւ արուեստաւորի գործը՝ Նաեւ կապուտակի եւ ծիրանեգոյնի՝ եւ կրկնակի կարմիրի՝ եւ բարակ քէտանի վերայ նախագործողի եւ ոստայնանկի։ Ձ-ՁՆ ա-ՆՆՆ։

ԳԼ· Լ.Զ

Ձոգովբգի յօժարակամութիւնը, սրբարանի շինութիւնը։

1 Եւ արհն Բեսելիէլը ու Ողիաբը եւ ամէն Սրտով իմաստուն եղողը՝ որոնց Եհովան իմաստութիւն եւ հանճար տուաւ որ գիտենան Տաբերանի պաշտօնի ամէն կերպ գործքերը անելու, Եհովայի բոլոր պատուիրածին պէս։
2 Եւ Մովսէսը կանչեց Բեսելիէլին եւ Ողիաբին եւ ամէն սրտով իմաստուն եղողին՝ որի սրտի մէջ Եհովան իմաստութիւն դրաւ, այսինքն այն ամենը որի սիրտը փափաքում էր գործի մո-
3 տենալ որ գործէ Նոքան։ Եւ առին Մովսէսից բոլոր ընծաները՝ որ Իսրայէլի որդիքը Սրբարանի պաշտօնի գործը անելու համար։ Եւ Նոքանք առաջին առաւօտ կամաւոր ընծաներ էին բերում Նոքա մօտ։
4 Եւ սրբարանի ամէն գործը անող բոլոր իմաստուն մարդիկը՝ ամէն մէկն հնաւ իր գործից որ անում էր.
5 Եւ խօսեցին Մովսէսի հետ ասելով, Ժողովուրդը աւելի է բերում քան թէ պէտք էր այն գործի համար որ
6 Եհովան պատուիրել է չինել։ Եւ Մովսէսը պատուիրից քարոզ կարգալ բանակի մէջ՝ ասելով. Այլ եւս ոչ մարդ՝ ոչ կին մի գործ չ'գործեն սրբարանի ընծայի համար։ Եւ ժողովուրդը բե-
7 րելուց դադարեց։ Եւ նիւթը բաւական էր այն բոլոր գործը չինելու համար, եւ աւելացաւ։

Լ= ՄՆ· ԽՔ· 8, ՂԴ· ԽԸ· 3· ԸՀ· 6· ԻԲ· 14· ԳՔ· 7· Ը ՔՀՁ· ԽԳ· 7· Է= ՄՆ· ԽՔ· 6· ՆԶԸ· Բ· 68· ՀԴ· Լ· 23·

Ի= ՄՆ· ԽՔ· 9· ԷԴ· Լ· 2-6· ՀԴ· Լ· 6· ՀԴ· Լ· 3, 6· Ը ՔՀՁ· Ի· 18· Բ ՄՆ· Բ· 14· ՆՀ· ԽԸ· 26· — ՂԴ· ԽԸ· 3· Լ· 6· ԼԲ· 10, 33· ՔԴ· ԽԲ· 8· Ք ՂԴ· ԼԲ· 21, 26· Ի ՄՆ· ԽՔ· 3· ՀԴ· ԼԲ· 27· ԵՐ ԿՀՐ· Բ· 2, 3·

8 Եւ Խթրանի գործն անողներից բոլոր սրասով խմաստուն եղողները տասը վարագոյր չինեցին մանուած բարակ քիմանից եւ կապուտակից եւ ծիրանեգոյնից եւ կրկնակի կարմիրից հարտարագործ քերովբէներով չինեցին
9 նորանց։ Մէկ վարագոյրի երկայնութիւնը քսանեւութը կանգուն՝ եւ մէկ վարագոյրի լայնութիւնը չորս կանգուն. ամէն վարագոյրների համար
10 չափը մէկ էր։ Եւ հինգ վարագոյրը իրար կցեց, եւ հինգ վարագոյրն էլ
11 իրար կցեց։ Եւ կցուածքի ծայրի մէկ վարագոյրի եզերքի վերայ կապուտակից օղակներ չինեց. միւս կցուածքի ծայրի վարագոյրի եզերքն էլ այնպէս
12 արաւ։ Մէկ վարագոյրի վերայ հիսուն օղակ չինեց. եւ միւս կցուածքի վրան եղած վարագոյրի ծայրին էլ հիսուն օղակ չինեց. օղակները դէմ ու
13 դէմ էին։ Եւ հիսուն ոսկի ճարմանդներ չինեց. եւ վարագոյրները ճարմանդներով իրար հետ կոճակեց. ու խորանը մէկ դառաւ։
14 Եւ վրանի համար այծի մազից վարագոյներ չինեց նորան վերայ. տասնեւմէկ վարագոյր չինեց նորանց։
15 Մէկ վարագոյրի երկայնութիւնը երեսուն կանգուն՝ եւ մէկ վարագոյրի լայնութիւնը չորս կանգուն, տասնեւ-
16 մէկ վարագոյրի չափը մէկ էր։ Եւ հինգ վարագոյրները առանձին եւ վեց
17 վարագոյրները առանձին կցեց։ Եւ հիսուն օղակներ չինեց մէկ վարագոյրի եզերքի վերայ կցուածքի մօտ, եւ հիսուն օղակ միւս կցուածքի մօտ եղած
18 վարագոյրի եզերքի վերայ։ Եւ պղնձի հիսուն ճարմանդներ չինեց, որ վրանը
19 կոճակէ, եւ մէկ լինի։ Եւ վրանի համար մի ծածկոց չինեց կարմիր ներկուած խոյի մորթերից, եւ թէհաշի մորթերից մի ծածկոց էլ նորա վերայով։
20 Եւ Խթրանի համար Սատիմի փայտից կանգնած տախտակներ չինեց։
21 Մէկ տախտակի երկայնութիւնը տասը կանգուն՝ եւ մէկ տախտակի լայ-
22 նութիւնը մէկուկէս կանգուն։ Ամէն մէկ տախտակը երկու սփոիչ ունէր իրար ազուցիկ, այնպէս չինեց խորա-
23 նի բոլոր տախտակների համար։ Եւ խորանի տախտակները չինեց. դէպի հարաւ՝ հարաւային կողմին քսան
24 տախտակ։ Քառասուն արծաթի խարիսխ չինեց քսան տախտակների տակ, մէկ տախտակի տակ իր երկու սրփոիչների համար երկու խարիսխ՝ եւ միւս տախտակի տակ երկու խարիսխ
25 իր երկու սրփոիչների համար։ Եւ խորանի միւս կողմի համար դէպի հիւ-
26 սիս քսան տախտակ չինեց. եւ նորանց քառասուն արծաթի խարիսխներ, մէկ տախտակի տակ երկու խարիսխ՝ եւ միւս տախտակի տակ եր-
27 կու խարիսխ։ Եւ խորանի ետեւի կողմին դէպի արեւմուտք՝ վեց տախ-
28 տակ չինեց։ Եւ խորանի ետեւի կողմին անկիւնների երկու տախտակ
29 չինեց։ Եւ նորանք տակի կողմիցը զոյգ էին, եւ վերեւումը բոլորովին միացած էին մէկ օղակով. երկուսին էլ երկու անկիւններումն այսպէս արաւ։
30 Եւ ութ տախտակ էին. եւ նորանց արծաթի խարիսխները տասնեւվեց խարիսխ էին, ամէն մէկ տախտակի
31 տակը երկերկու խարիսխ էին։ Եւ Սատիմի փայտից նրկեր չինեց. խորանի մէկ կողմի տախտակների հա-
32 մար հինգ նրկ, եւ խորանի միւս կողմի տախտակների համար հինգ նրկ. եւ դէպի արեւմուտք՝ խորանի ետեւի կողմի տախտակների համար հինգ նրկ։
33 Եւ մէջտեղի նրկը չինեց, որ անց կենայ տախտակների մէջ տեղիցը մէկ
34 ծայրից մինչեւ միւս ծայրը։ Եւ տախտակները ոսկով պատեց եւ նորանց օղակները ոսկուց չինեց՝ այսինքն նրկերի համար անցնելու տեղեր, եւ նրկերը պատեց ոսկով։
35 Եւ վարագոյրը չինեց կապուտակից եւ ծիրանեգոյնից եւ կրկնակի կարմիրից եւ մանած բարակ քիմանից հարտար ոստայնագործ քերովբէներով չինեց նորան։ Եւ Սատիմից չորս սիւն չինեց նորա համար եւ ոսկով պատեց, նորանց բևեռները ոսկի էին. եւ նորանց չորս արծաթի խարիսխ
37 ձուլեց։ Եւ խորանի դրան համար մի

ՀՂ. Խ. 1—14։ ԽՂ. Խ. 15—29։ ՀՂ. Խ. 31—37։

Նկարագործ սրահակ չինենց կապուտակից եւ ծիրանեգոյնից եւ կրկնակի կարմիրից եւ մանած բարակ քիւ-
38 նից . Եւ նորա հինգ սիւներըը եւ նորանց բեւեռները , եւ նորանց խոյակները ու նորանց կապերը ոսկով պատեց . եւ նորանց հինգ խարխխները պղնձի էին ։

ԳԼ· Լէ

Սրբոցն անօթները.

4 Եւ Բեսելիէլը Սաամիի փայտից չինենց տապանակը . նորա երկայնութիւնը երկու ու կէս կանգուն՝ եւ նորա լայնութիւնը մէկ ու կէս կանգուն՝ եւ նորա բարձրութիւնը մէկ ու կէս
2 կանգուն։ Եւ մաքուր ոսկով պատեց նորան ներսիցը եւ դրսիցը . եւ նորա
3 չուրջը մի ոսկի շրջանակ չինենց։ Եւ նորա չորս անկիւնների համար չորս ոսկի օղակներ ձուլեց , այսինքն նորա մէկ կողմիցը երկու օղակ՝ եւ միւս
4 կողմիցը երկու օղակ ։ Եւ Սաամիի փայտից ձողեր չինենց , եւ ոսկով պա-
5 տեց նորանց ։ Եւ ձողերը տապանակի կողքերին եղած օղակներին անցկացրենց , որ տապանակը նորանցով վեր առնուի ։

6 Եւ չինենց քաւութիւնը մաքուր ոսկուց . նորա երկայնութիւնը երկու ու կէս կանգուն՝ եւ նորա լայնու-
7 թիւնը մէկ ու կէս կանգուն ։ Եւ երկու ոսկի քերովբէներ չինենց . կռածոյ չինենց նորանց քաւութիւնի երկու
8 ծայրերիցը . մէկ քերովբէն այս կողմի ծայրիցը՝ եւ միւս քերովբէն միւս կողմի ծայրիցը , քաւութիւնիցը չինենց քերովբէները՝ նորա երկու ծայրերիցը ։
9 Եւ քերովբէները տարածում էին էջերը վերեւից իրանց թեւերովը քաւութիւնը ծածկելով եւ նորանց երեսները դէպի իրար էին , քաւութիւնի վերայ էին քերովբէների երեսները ։

10 Եւ չինենց Հանդանը Սաամիի փայտից . նորա երկայնութիւնը երկու կանգուն , եւ լայնութիւնը մէկ կանգուն . եւ բարձրութիւնը մէկ ու կէս կան-
11 գուն ։ Եւ մաքուր ոսկով պատեց նորան եւ նորա չուրջը մի ոսկի շրջա-
12 նակ չինենց ։ Եւ նորան չուրջանակի մի թիզ ոտրա չինենց , եւ այն ոտրակի
13 չուրջը՝ մի ոսկի շրջանակ ։ Եւ չորս ոսկի օղակ ձուլեց նորա համար , եւ այն օղակները դրաւ այն չորս անկիւններին որ նորա չորս ոտքերի
14 մօտ էին ։ Օղակները ոտրակի հետ կրցուած էին՝ ձողերի տեղեր՝ սեղանը
15 վեր առնելու համար ։ Եւ ձողերը Սաամիի փայտից չինենց . եւ նորանց ոսկով պատեց սեղանը վեր առնելու
16 համար ։ Եւ չինենց սեղանի վերայ եղած անօթները , նորա սկուտեղները եւ նորա խնկամանները եւ սկաւառակները եւ բաժակները , որոնցով նուէր է մատուցանվում մաքուր ոսկուց ։

17 Եւ չինենց Հաչտանակը մաքուր ոսկուց . Հախարակեայ չինենց աչտանակը . նորա բունը եւ նորա ճիւղերը , նորա սկահները , գնդակները եւ ծաղիկները իրանից էին ։ Եւ նորա կողերիցը
18 վեց ճիւղեր էին դուրս գալիս . աչտանակի երեք ճիւղը մէկ կողիցը եւ աչտանակի երեք ճիւղը միւս կողիցը ։
19 Մէկ ճիւղի վերայ երեք նշանձեւ սկահ գնդակով եւ ծաղիկով . եւ միւս ճիւղի վերայ երեք նշանձեւ սկահ գնդակով եւ ծաղիկով . այսպէս էին աչտա-
20 նակիցը դուրս եկած վեց ճիւղերը ։ Եւ աչտանակի վերայ չորս նշանձեւ սկահ իր
21 գնդակներովն ու ծաղիկներովը ։ Եւ երկու ճիւղի տակին իրանից մէկ գընդակ եւ միւս երկու ճիւղի տակին իրանից մէկ գնդակ եւ երրորդ երկու ճիւղի տակին իրանից մէկ գնդակ , այսպէս այն վեց ճիւղերին , որ դուրս
22 էին գալիս նորանից ։ Նորանց գնդակները եւ ճիւղերը իրանից էին ամենը Հախարակեայ՝ մէկ կտոր՝ մաքուր ոսկուց ։ Եւ նորան եօթը ճրագներն ու
23 նկնկիները եւ նորա թաղմակալները
24 մաքուր ոսկուց չինենց ։ Մէկ տալանդ մաքուր ոսկուց չինենց նորան եւ նորա բոլոր գործիքները ։

25 Եւ չինենց Խունկի սեղանը Սաամի փայտից . նորա երկայնութիւնը մէկ կանգուն եւ նորա լայնութիւնը

ա Գլ. ԼԶ. 10—20. բ Գլ. ԼԶ. 23—29 գ Գլ. ԼԶ. 31—39. դ Գլ. Ը. 1—10.

մէկ կանգուն՝ քառակուսի, եւ նորա բարձրութիւնը երկու կանգուն, նո-
26 րա եղջիւրները իրանից էին։ Եւ մաքուր ոսկով պատեց նորա վերեւը եւ նորա պատերը չուրջանակի եւ նորա եղջիւրները. եւ չուրջանակի մի ոսկի պսակ չինեց նորա համար։
27 Եւ նորա համար երկու ոսկի օղակներ չինեց նորա պսակի տակից՝ նորա երկու կողքերին երկու կողմերի վերայ, որ նորանցով նորան վեր առնելու համար ձողերի անցկացնելու
28 տեղեր լինին։ Եւ չինեց ձողերը Սաաւիմի փայտից, եւ ոսկով պատեց նո-
29 րանց։ Եւ չինեց Խաւբր օծման իւղը եւ մաքուր անուշահոտ խունկը իւզագործի արհեստով։

ԳԼ. ԼԸ

Պրակի մէջի պղինձէի տեղանը. պղնձի աւազանը. նոր դատաստի բնակած տեղին, արձանը և պղինձը.

1 Եւ չինեց Բեզալէէլ տեղանը Սաաւիմի փայտից. նորա երկայնութիւնը հինգ կանգուն՝ եւ նորա լայնութիւնը հինգ կանգուն՝ քառակուսի, եւ նորա
2 բարձրութիւնը երեք կանգուն։ Եւ նորա եղջիւրները նորա չորս անկիւններին չինեց, նորա եղջիւրներն իրանից էին. եւ պղնձով պատեց նորան։
3 Եւ տեղանի բոլոր գործիքները՝ այսինքն թաղարները եւ թիակները եւ կոնքերը և մսահանները ու կրակի ամանները չինեց. նորա բոլոր գոր-
4 ծիքները չինեց պղնձից։ Եւ տեղանի համար՝ մի ցանցակերպ գահաւորակ չինեց պղնձից նորա շրջանակի տակ
5 նորքանչիւր մինչեւ նորա կէսը։ Եւ այն պղնձի գահաւորակի չորս անկիւններին չորս օղակներ ձուլեց ձո-
6 ղերին տեղեր լինելու համար։ Եւ չինեց ձողերը Սաաւիմի փայտից եւ
7 պղնձով պատեց նորանց։ Եւ ձողերը տեղանի մօտ եղած օղակներին անցկացրեց, որ նա նորանցով վեր առնուի՝ մէջը դատաստի եւ տախտակներից չինեց նորան։
8 Եւ պղնձի աւազանը եւ նորա ի պղնձի խարիսխը չինեց ժողովքի խո-
բանի դրանը խումբերով ժողովուղ կանանց հայելիներից։
9 Եւ նորան չինեց. հարաւային կողմի համար դէպի հարաւ սրահի առագաստները մանած բարակ քթանից
10 հարիւր կանգուն. նորանց սիւները քսան եւ նորանց պղնձի խարիսխները քսան. սիւների բեւեռները եւ
11 նորանց ճանկերը արծաթի էին։ Եւ հիւսիսային կողմի համար հարիւր կանգուն, սիւները քսան եւ նորանց խարիսխները քսան. սիւների բեւեռները եւ նորանց ճանկերը արծաթի էին։ Եւ արեւմտեան կողմի
12 համար՝ առագաստները յիսուն կանգուն. նորանց սիւները տասը՝ եւ նորանց խարիսխները տասն էին. սիւների բեւեռները եւ նորանց ճանկերը
13 արծաթի էին։ Եւ արեւելեան կողմի համար դէպի արեւելք յիսուն կան-
14 գուն։ Մէկ կողմի առագաստները տասնեւհինգ կանգուն՝ նորանց սիւները երեք՝ ու նորանց խարիսխները
15 երեք։ Եւ միւս կողմի համար էլ այսինքն սրահի դրանը այս կողմից եւ միւս կողմից առագաստները տասնեւհինգ կանգուն՝ նորանց սիւները երեք՝ եւ նորանց խարիսխները երեք էին։
16 Սրահի բոլոր առագաստները չուրջանակի մանած բարակ քթանից էին։
17 Եւ սիւների խարիսխները պղնձից՝ սիւների բեւեռները եւ նորանց ճանկերը արծաթի՝ եւ նորանց խոյակները արծաթապատ՝ եւ սրահի բոլոր սիւները էլ արծաթի կարճերով էին։
18 Եւ սրահի դրան վարագոյրը նկարադործ էր, կապուտակից եւ ծիրանադոյնից՝ եւ կրկնակի կարմիրից՝ ու մանած բարակ քթանից. երկայնութիւնը քսան կանգուն՝ եւ լայնութեան միջի բարձրութիւնը հինգ կանգուն էր սրահի վարագոյրների համեմատ։
19 Եւ նորանց սիւները չորս՝ եւ նորանց պղնձի խարիսխները չորս, նորանց բեւեռները արծաթի՝ եւ նորանց խոյակները արծաթապատ եւ կարճերը
20 արծաթի էին։ Եւ խորանի ու չուրջանակի սրահի բոլոր ցիցերը պղնձի էին։

ԽԳԼ. Ը 29, 34, 35։ ՈՁԼ ԽԲ. 1-8։

ԽԳԼ. Ը 19։ ՊԳԼ ԽՀ. 9—19։

21 Այս է խորանի՝ այսինքն Վկայութեան խորանի հաշիւը, որ Մովսէսի պատուիրածին պէս՝ Ղեւտացիներուն պաշտօնի համար Ահարոն քահանայի որդի Իթամարի ձեռքովը հաշուեցաւ։
22 Եւ Հուրի որդի Ուրիի որդի Բեսելիէլին Յուդայի ցեղէն՝ արաւ այն ամենը որ Եհովան Մովսէսին պատուիրեց։
23 Եւ Նորա հետ Դանի ցեղէն Ախիսամայի որդի Ողիաբ քանդակագործը եւ հարուարեստ՝ կապուտակով եւ ծիրանեգոյնով եւ կրկնակի կարմիրով ու բարակ քթանով նկարագործողը։
24 Բոլոր ոսկին որ այս շինուածքի համար գործածուեցաւ, այսինքն սրբարանի բոլոր շինուածքի համար նուիրուած ոսկին՝ քանեւ ինը տաղանդ եւ եօթը հարիւր երեսուն սիկղ էր
25 Հաղարանի սիկղի համեմատ։ Եւ ժողովքի համարուողներուն արծաթը՝ հարիւր տաղանդ եւ հազար եօթը հարիւր եօթանասունեւհինգ սիկղ էր
26 սրբարանի սիկղի համեմատ։ Մարդ գլուխ կէս սիկղ, այսինքն սիկղի կէսը սրբարանի սիկղի համեմատ ամէն մէկից որ անցնում էր համարուելով քսան տարեկանը եւ նորանից վեր. վեցհարիւր եւ երեք հազար հինգ հարիւր յիսուն մարդկանցից։
27 Եւ դնաց հարիւր տաղանդ արծաթը սրբարանի հիմքերին եւ վարագոյրի հիմքերը ձուլելու համար հարիւր տաղանդից հարիւր հիմքի՝ մէկ տաղանդը մէկ հիմքի։ Եւ
28 այն հազար եօթը հարիւր եօթանասունեւհինգ սիկղը չինեց սիւների բեւեռները, եւ նորանց խոյակները պատեց, եւ կարթեց նորանց։
29 Եւ նուիրուած պղինձը եօթանասուն տաղանդ ու երկու հազար չորս հարիւր սիկղ էր։ Եւ նորանից չինեց
30 ժողովքի խորանի դրան հիմքերը եւ պղնձի սեղանը եւ նորա պղնձի ցանցատրակը եւ սեղանի բոլոր գործիքները, եւ չուրջանակի սրահի հիմքերը եւ սրահի դրան հիմքերը եւ խորանի բոլոր ցիցերը եւ չուրջանակի սրահի բոլոր ցիցերը։

Գլ. Լթ

Քահանաների զգեստները է դարձը. Մովսէսի օրհնած է չինած վերջացած բանը։

1 Եւ կապուտակից եւ ծիրանեգոյնից եւ կրկնակի կարմիրից չինեցին Էպաշոնի հանդերձները՝ սրբարանի մէջ պաշտօն կատարելու համար. եւ Ահարոնի համար սուրբ զգեստները չինեցին ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր։
2 Եւ Էփոդը չինեց ոսկուց, կապուտակից եւ ծիրանեգոյնից եւ կրկնակի կարմիրից եւ մանած բարակ քթանից։ Եւ
3 ոսկի թիթեղները ծեծեցին, եւ թել թել կարեցին, որ կապուտակի, ծիրանեգոյնի եւ կրկնակի կարմիրի եւ բարակ քթանի հետ ճարտար ասաղնագործ բանեցնեն։ Ագուցիկ թիկունքներ չինեցին նորան.
4 երկու ծայրերը կոճակվում էր։ Եւ Էփոդի վերայ եղած ժապաւէնը հէնց իրանից էր՝ նորա գործքի համեմատ, ոսկուց, կապուտակից եւ ծիրանեգոյնից եւ կրկնակի կարմիրից եւ մանած բարակ քթանից՝ ինչպէս Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր։
5 Եւ ժապաւէնը որ նորա վերայ էր՝ նորա գործքի համեմատ, ոսկուց, կապուտակից եւ ծիրանեգոյնից եւ կրկնակի կարմիրից եւ մանած բարակ քթանից՝ ինչպէս Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր։
6 Եւ շինեցին եղնգնաքարերը ոսկի խորշերի մէջ ընդելուզուած եւ փորագրուած կնիքի քանդակողների արուեստի համեմատ Իսրայէլի որդիների անունների համար։ Եւ
7 դրաւ նորանց Էփոդի թիկունքների վերայ, իբրեւ յիշատակի քարեր Իսրայէլի որդիների համար, ինչպէս Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր։
8 Եւ լանջապանակը չինեց ճարտար ասաղնագործ Էփոդի գործի պէս ոսկուց, կապուտակից եւ ծիրանեգոյնից եւ կրկնակի կարմիրից եւ մանած բարակ քթանից։ Քառակուսի՝ երկու տակ ծալուած չինեցին լանջապանակը. մէկ թիզ նորա երկայնութիւնը եւ մէկ թիզ լայնութիւնը՝ ե-

---

ծՕր. ա. 39, 53; բ. 18; ժ. 11; ժէ. 7, 8; ժը. 2; բ Մն. իդ. 6; Դան. է. 44; ԵՒտ. գ. 28, 33; ՂՒ. լա. 2, 6։
ԵՂ. է. 13, 24; ՂՒ. Ա. 15; իէ. 3, 25; ՓՏտ. գ. 47; Ժը. 16;
ՀՂ. է. 19, 15; ԲՓտ. ա. 46։
ՀՂ. իդ. 19, 21, 25, 33։
—
—ՂՒ. լէ. 23։
ՀՂ. լա. 10; լէ. 19։
ՖՂ. իը. 1։
ՓՂ. իը. 6—35.
ԵՂ. իը. 9։

40 կու տակ ծալուած. Եւ նորա վերայ
ընդեղուզեցին չորս կարգ քարեր. սար-
դիոնի, տպազիոնի եւ զմրուխտի կար-
41 գը առաջին կարգն էր։ Եւ երկրորդ
կարգը՝ կարկինան, չափիւզայ եւ ա-
42 զամանդ էր. Եւ երրորդ կարգն էր՝
43 զոճազմ, ակատ եւ սուստակ։ Եւ չոր-
րորդ կարգը ոսկեքար, եղինդաքար
եւ յասպիս. ոսկի խորշերի մէջ ընդ-
44 եղուզուած էին։ Եւ քարերը՝ իսրա-
յէլի որդիների անուններուն համեմատ,
նորանց անուններուն պէս տասներկու
էին քանդակուած կնիքի պէս՝ ամէն
մէկն իր անունովը տասներկու ցե-
45 ղերի համեմատ։ Եւ լանջապանակի
վերայ մաքուր ոսկուց պղպեղուած հիւս-
46 ուած շղթաներ շինեցին։ Եւ երկու
ոսկի խորշ եւ երկու ոսկի օղակ շի-
նեցին. եւ երկու օղակները լանջա-
47 պանակի երկու ծայրերին դրին։ Եւ
այն երկու հիւսուած ոսկի շղթաները
լանջապանակի ծայրերին եղած երկու
48 օղակներին անցկացրին։ Եւ այն եր-
կու հիւսուած շղթաների ե-- երկու
ծայրերը այն երկու խորշերին անց-
կացրին. եւ եփուդի քիկունքների
վերայ դրին նորանց նորա առաջին։
49 Եւ երկու ոսկի օղակներ էլ շինեցին,
եւ լանջապանակի ներսի կողմից ե-
փուդին կցուած եղերքի երկու ծայ-
20 րերին դրին։ Եւ --ին երկու ոսկի
օղակներ շինեցին, եւ դրին նորանց
եփուդի երկու քիկունքների տակիցը՝
եւ նորա առջեւի կողմի կցուածքի
մօտ՝ եփուդի ժապաւէնի վերայից։
21 Եւ լանջապանակը կապեցին իր օղակ-
ներիցը՝ կապուտակից շ----ի լարով
եփուդի օղակներին, որ եփուդի ժա-
պաւէնի վերայ լինի, եւ լանջապա-
նակը եփուդի վերայից չ'բաժանուի,
ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին պատ-
ուիրել էր։
22 Եւ եփուդի պատմուճանը ոսկեայ-
նագործ չինեց բոլորովին կապու-
23 տակից. Եւ պատմուճանի ճեղքուած-
քը նորա մէջտեղը զրահի ճեղքուած-
քի պէս. Ե ճեղքուածքի շուրջը մի
24 օձիք կար, որ չ'պատռուի։ Եւ պատ-
մուճանի քղանցքներին նռներ չինե-

ցին կապուտակից եւ ծիրանեգոյնից
եւ կրկնակի կարմիրից՝ մանուած։
25 Եւ մաքուր ոսկուց զանգակներ շի-
նեցին, եւ զանգակները դրին նռների
մէջտեղերը պատմուճանի քղանցքնե-
րի վերայ՝ շուրջանակի նռների մէջ-
26 տեղերը. Մէկ զանգակ եւ մէկ նուռ՝
մէկ զանգակ եւ մէկ նուռ պատմու-
ճանի քղանցքների վերայ շուրջանա-
կի պաշտօնի համար, ինչպէս Եհովան
Մովսէսին պատուիրել էր։
27 Եւ չապիկները բարակ քթանից
հիւսկէն գործ չինեցին Ահարոնի եւ
28 նորա որդիների համար. Եւ խոյրը
բարակ քթանից՝ եւ գլխարկի ապա-
րօշները բարակ քթանից եւ կտաւե-
ղէն անդրավարտիկները մանած բա-
29 րակ քթանից, եւ գօտին մանած բա-
րակ քթանից եւ կապուտակից եւ
ծիրանեգոյնից եւ կրկնակի կարմիրից
նկարագործ, ինչպէս որ Եհովան Մով-
սէսին պատուիրել էր։
30 Եւ Հսուրբ պսակի թիթեղը մաքուր
ոսկուց չինեցին, եւ նորա վերայ փո-
րագրեցին կնիք քանդակողի պէս *Գ0-
31 ԴԵՏ ԼԻ ԵՀՈՎԱՅ. Եւ նորան անցկաց-
րին մի կապուտակ ժապաւէնի վերայ, որ
վերեւիցը խոյրի վերայ դրուի, ինչպէս
որ Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր։
32 Եւ վերջացաւ խորանի՝ այսինքն ժո-
ղովի վրանի բոլոր գործը. եւ Իս-
րայէլի որդիքն արին բոլորը ինչպէս
որ Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր.
33 այնպէս արին։ Եւ խորանը Մովսէսի
մօտ բերին, վրանը եւ նորա բոլոր
գործիքները, նորա ճարմանդները,
նորա տախտակները, նորա նիգերը
եւ նորա սիւներն ու խարխնները,
34 Եւ կարմիր ներկուած խոյի մորթե-
րից ծածկոցը, եւ թեհաշի մորթերից
եղած ծածկոցը, եւ ծածկող վարագոյ-
35 րը, Վկայութեան տապանակը եւ նո-
36 րա ձողերը, եւ քաւութիւնը, Սեղա-
նը եւ նորա բոլոր անօթները եւ ա-
37 ռաջաւորութեան հացը, Մաքուր աշ-
տանակը իր ճրագներովը, այսինքն
կարգաւ դրուած ճրագներովը եւ իր
բոլոր գործիքներովը. եւ լոյսի իւղը,
38 Եւ ոսկի սեղանը. եւ օծման իւղը,

ՀԴԼ. ԼԸ. 36, 37; ԼԲ. 6։

*Այսրէ՝ ԵՒՎԱՅԻՆ։ ԿԴԼ. ԼԿ. 40։

և անուշահոտ խունկը, և խորանի
39 սրահակը, պղնձի սեղանը և նորա
պղնձի դահաւորակը, նորա ձողերը
և նորա բոլոր գործիքները, աւազա-
40 նը և նորա խարիսխը, Սրահի ա-
ռագաստանները, նորա սիւները և խա-
րիսխները, և սրահի դրան վարագոյ-
րը, նորա չուանները և ցիցերը, և
խորանի այնինքն ժողովքի վրանի
պաշտօնի համար եղած բոլոր կարա-
41 սիքը. Սրբարանի մէջ պաշտելու հա-
մար՝ պաշտօնի հանդերձները, և Ա-
հարօն քահանայի համար սուրբ զգեստ-
ները և նորա որդւոց զգեստները,
42 որ քահանայութիւն անեն։ Ինչպէս
որ Եհովան բոլորը Մովսէսին պատ-
ուիրել էր, այնպէս էարին Իսրայէլի
որդիքը բոլոր գործը։
43 Եւ Մովսէսը նայեց բոլոր չինուած-
քին. և ահա արել էին նորան ինչ-
պէս որ Եհովան պատուիրել էր, այն-
պէս էին արել. և Մովսէսը օրհնեց
նորանց։

Գլ. Խ

Խորանը կանգնեցնելու մէջ և սրտանց, մերձ փառքովը լցուելու է խորանը։

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. Առաջին ամսուայ առաջին
օրը կանգնեցրու խորանը՝ այնինքն ժո-
3 ղովքի վրանը։ Եւ նորա մէջ դնես
վկայութեան տապանակը, և վարա-
4 գոյրովը ծածկես տապանակը։ Եւ հան-
դանը ներս բերես, և նորա վերայ
չարուելու հացերը չարես. և աչտա-
նակը ներս բերես, և նորա ճրագնե-
5 րը վառես։ Եւ վկայութեան տապա-
նակի առաջին դնես խունկի ոսկի սե-
ղանը. և խորանի դրանը դնես ծրա-
6 հակը։ Եւ խորանի՝ այնինքն ժողովքի
վրանի դրանը առաջին դնես ողջակէզի
7 սեղանը։ Եւ նաւազանը դնես ժողով-
քի վրանի և սեղանի մէջտեղը և
8 նորա մէջը ջուր ածես։ Եւ չորքանա-
կի սրահը կանգնեցնես, և սրահի
9 դրանը վարագոյրը դնես։ Եւ օծման
իւղը առնես, և խորանը և նորա
մէջ եղած բոլոր բաները խօծես. և
սրբես նորան և նորա բոլոր անօթ-
10 ները, որ սուրբ լինին։ Եւ օծես ող-
ջակէզի սեղանը և նորա բոլոր գոր-
ծիքները, և սրբես սեղանը. և նա-
11 խանը ամենասուրբ լինի։ Եւ օծես ա-
ւազանը և նորա խարիսխը և սրբես
12 նորան։ Եւ Ահարօնին և նորա որդ-
կանցը մօտեցնես ժողովքի խորանի
դրանը, և ջրով լուանաս նորանց։
13 Եւ Ահարօնին հագցնես սուրբ զգես-
տները, և օծես նորան և սրբես նո-
րան, որ ինձ քահանայութիւն անէ։
14 Եւ նորա որդկանցն էլ մօտեցնես, և
15 չապիկներ հագցնես նորանց։ Եւ նո-
րանց էլ օծես ինչպէս որ օծեցիր նո-
րանց հօրը, որ ինձ քահանայութիւն
անեն. և նորանց օծուելը իրանց ազ-
գերի մէջ յաւիտենական քահանայու-
թեան համար լինի։
16 Եւ Մովսէսն արաւ բոլորովին ինչ-
պէս որ Եհովան իրան պատուիրել էր։
17 Այնպէս արաւ։ Եւ եղաւ որ երկրորդ
տարին՝ առաջին ամսուայ առաջին
18 օրը՝ խորանը կանգնուեցաւ։ Եւ Մով-
սէսը կանգնեցրեց խորանը, և նորա
խարիսխները դրաւ, և կանգնեցրեց
նորա տախտակները, և նորա նիգե-
րը անցկացրեց, և սիւները կանգնե-
19 ցրեց։ Եւ խորանի վերայ տարածեց
վրանը, և վրանի ծածկոցը նորա վե-
րայ դրաւ վերեւից, ինչպէս որ Եհո-
20 վան Մովսէսին պատուիրել էր։ Եւ
Խաուա վկայութիւնը դրաւ տապանա-
կի մէջ և ձողերը տապանակին անց-
կացրեց, և քաւութիւնը դրաւ տա-
21 պանակի վերայ վերեւից։ Եւ տապա-
նակը խորանի մէջը բերաւ, և ծած-
կող վարագոյրը դրաւ, և վկայու-
թեան տապանակը ծածկեց, ինչպէս
որ Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր։
22 Եւ սեղանը դրաւ ժողովքի վրանի
մէջ՝ խորանի հիւսիսային կողմիցը վա-
23 րագոյրիցը դուրս. Եւ նորա վերայ
չարուելու հացերը չարեց Եհովայի

Ել. լե. 10։
Ղեւ. ը. 22, 23. Թուա. ը. 23. Յես. խը. 6։ ը Թագ. գ. 18. գ Թագ. ը. 14։ ը Մն. ը. 27։

—Ել. ժը. 2. ժգ. 4։
Ել. խդ. 1—30։
Ել. խդ. 33։ Թուա. գ. 5։
Ել. խդ. 35։
Ել. կե. 30։ Ղեւ. խգ. 5, 6. Ղեւ. ը. 18։

Ել. լ. 26։
Ել. կը. 36, 37։
Ղեւ. ը. 1—13։
Ել. խը. 41։
Թուա. կե. 13։

Թուա. է. 1։
Ել. կե. 16։
Ել. խդ. 33։ լե. 12։
Ել. խդ. 35։

առաջին, ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին
24 պատուիրել էր։ Եւ հաչտանակը դրաւ
ժողովքի վրանի մէջ սեղանի դիմացը
25 խորանի հարաւային կողմին։ Եւ Տ-
հովայի առջեւի Տրացգները վառեց,
ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին պատ-
26 ուիրել էր։ Եւ Հոսկի սեղանը դրաւ
ժողովքի վրանի մէջ վարագոյրի առա-
27 ջին. Եւ Տնրա վերայ անուշահոտ
խունկ ծխեց, ինչպէս որ Եհովան
28 Մովսէսին պատուիրել էր։ Եւ Հխո-
29 րանի դրանը դրաւ սրահակը։ Եւ Հխո-
րանի Տյժիւ ժողովքի վրանի դրան
մօտ դրաւ ողջակէզի սեղանը. եւ Տնո-
րա վերայ ողջակէզն ու հացի ընծան
մատուցրեց, ինչպէս որ Եհովան Մով-
30 սէսին պատուիրել էր։ Եւ Նաւազանը
դրաւ ժողովքի վրանի եւ սեղանի մէջ-
տեղը, եւ Տնրա մէջը լուացուելու հա-
31 մար ջուր ածեց։ Եւ Տնրանից լուա-
նում էին Մովսէսը եւ Ահարօնը եւ
Տնրա որդիքը իրանց ձեռքերը եւ ոտ-
32 քերը. ժողովքի վրանը մանելիս, եւ
սեղանին մօտենալիս լուանում էին,
Ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին պատ-
33 ուիրել էր։ Եւ Հխորանի ու սեղանի
չուրջը սրահը կանգնեցրեց, եւ սրա-
հի դրանը վարագոյրը դրաւ։ Այսպէս
Մովսէսը ջուրը գործը վերջացրեց։
34 Եւ Նմի ամպ ծածկեց ժողովքի վրա-
նը. եւ Եհովայի փառքը լցրեց խորա-
35 նը։ Եւ Մովսէսը չէր կարողանում
մանել ժողովքի վրանը. որովհետեւ ամ-
պը Տնրա վերայ նստել էր, եւ Եհո-
36 վայի փառքը լցրել էր խորանը։ Եւ
Համպը խորանի վերայից վերանալիս
Իսրայէլի որդիքը չուում էին իրանց
բոլոր ճանապարհորդութիւններումը։
37 Եւ Եթէ ամպը չէր վերանում, չէին
չուում մինչեւ Տնրա վերանալու օրը։
38 Որովհետեւ Տհովայի ամպը ցերեկը
խորանի վերայ էր, եւ գիշերը Տնրա
վերայ կրակ կար, Իսրայէլի բոլոր ժո-
ղովրդի առաջին իրանց բոլոր ճանա-
պարհորդութիւններումը։

ՂԵՒՏԱՑՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

Ողջակէզի կանոնները։

1 Եւ Հկանչեց Մովսէսին ու խօսեց
Տնրա հետ Եհովան ժողովքի խորանիցն
2 ասելով. Խօսիր Իսրայէլի որդիների
հետ, եւ ասիր Տնրանց. ՏԵթէ մեզա-
նից մէկ մարդ զոհ մատուցանելու լի-
նի Եհովային, ձեր զոհը արջառներից
կամ հօտերից մատուցանէք։
3 Եթէ Տնրա զոհը ողջակէզ է արջառ-
ներից, արու Տանարատ մատուցանէ

---

6 Գլ. խզ. 38։
7 Գլ. խե. 37։
8 Գլ. լ. 6։
9 Գլ. լ. 7։
10 Գլ. խգ. 36։
11 Գլ. ԼԲ. 38 եւ ՔԸ.
12 Գլ. լ. 18։
13 Գլ. լ. 19, 20։
14 Գլ. խե. 9, 10։
15 Գլ. ժգ. 21։ ԼԲ. 43. ՂԱ.
ժգ. 2։ Թուս. Բ. 10։ Գ
Քոդ. Բ. 10, 11։ Բ Մն.
Ե. 13, 14։ Է. 2։ Նե. գ. 4։
Ա՚Ե. 1։ Ա՚Տ. 7, 9։ Ծայս. ԺԸ. 6։
ԳԹես. Բ. 17. Ժ. 11։ Նէեմ.
Բ. 19։
16 Գլ. Բ. 19—22։
17 Գլ. ժգ. 21։ Թուս. Բ. 15։
Նե. Ե. 21, 35։ Թուս. Ժգ.
4, 5։
18 Գլ. Իբ. 18, 19։
19 Գլ. Ժգ. 5։ Գլ. գ. 1. Իբ.
20, 21։ Բ Որ. Ժե. 21։ Մատ
ս. 14։ Եփ. Ե. 27. Եբր. Թ.
14։ ա Պետ. ա. 19։
20 Գլ. ԼԲ. 10, 15, 19։ Գլ. գ. 3։
գ. 15։ Ը. 18։ Ժգ. 21։
21 Գլ. Իբ. 21. 27. Նա. ժգ. 7։
Հռոմ. Ժր. 1։ Փիլ. գ. 18։
22 Գլ. գ. 20, 26, 31, 35. Բ.
7։ Ժգ. 24։ Թուս. Ժե. 23։
Բ Մն. ԼԲ. 23, 24։ Հռոմ.
Ե. 21.
23 Միք. գ. 6։
24 Բ Մն. լե. 11։ Եզր. Ժ. 21։
25 Գլ. գ. 8։ Եզր. Ժր. 21։ ա
Պետ. ա. 2։

7 Եւ Ահարոն քահանայի որդիքը կրակ դնեն սեղանի վերայ, եւ փայտեր շա-
8 րեն այն կրակի վերայ. Եւ Ահարոնի որդիքը՝ քահանաները չարեն կոտորները, գլուխը եւ ճմարլը սեղանի վերայ եղած կրակի վերայի փայտերի
9 վերայ. Բայց նորա ներսորայքը եւ ոտքերը ջրով լուանայ, եւ քահանան այրէ ամենը սեղանի վերայ՝ իբրեւ ողջակէզ ենովային անուշահոտ պատարագ լինելու համար.
10 Եւ եթէ նորա զոհը հօտերից այնինչն ոչխարներից կամ այծերից է ողջակէզի համար, արու անարատ մա-
11 տուցանէ նորան. Եւ մորթէ նորան սեղանի մօտ հիւսիսային կողմումը ենովայի առաջին. եւ Ահարոնի որդիքը քահանաները սրսկեն նորա արիւնը
12 սեղանի վերայ չուրջանակի. Եւ յօշոտեն նորան կոտոր կոտոր, եւ գլուխը եւ ճարպը. եւ քահանան չարէ նորանց սեղանի վերայ եղած կրակի վե-
13 րայի փայտերի վերայ. Եւ փորոտիքն ու ոտքերը ջրով լուանայ. եւ քահանան ամենը բերէ եւ սեղանի վերայ այրէ. սա ողջակէզ է՝ անուշահոտ պատարագ ենովայի համար.
14 Եւ եթէ թռչուններից է նորա ողջակէզ զոհը ենովայի համար, այն ժամանակ նա իբրեւ զոհը հատարակներից կամ աղաւնու ձագերից մատուցանէ.
15 Եւ քահանան սեղանի մօտ բերէ նորան եւ նորա գլուխը ոլորէ, եւ սեղանի վերայ այրէ, եւ նորա արիւնը
16 սեղանի կողմին քամուի. Եւ նորա կանարն իր աղբովը հանէ, եւ դէն գցէ նորան սեղանի Հարաւելեան կող-
17 մում եղած մոխրանոցի մէջ. Եւ պատռէ նորան թեւերիցը առանց բաժանելու. եւ քահանան այրէ նորան սեղանի վերայ՝ կրակի վերայի փայտերի վերայ. սա ողջակէզ է՝ անուշահոտ պատարագ ենովայի համար.

Գլ. Բ

Հացի բերելի կանոնները.

1 Եւ երբոր մէկ անձ Հացի նուէր պատարագ մատուցանելու լինի ենովային, նորա պատարագը բարակ ալիւրից լինի. եւ նորա վերայ իւղ թափէ, եւ կնդրուկ դնէ նորա վերայ.
2 Եւ Ահարոնի որդիանցը՝ քահանաներն մօտ բերէ նորան, եւ առնէ նորանից իր բուռը լիքն նորա բարակ ալիւրիցը եւ իւղիցը առնէ բոլոր կնդրուկի հետ մէկտեղ, եւ քահանան նորա յիշատակի համար սեղանի վերայ այրէ ենովային անուշահոտ պա-
3 տարագ լինելու համար. Եւ հացի նուէրիցը մնացածը Ահարոնին եւ նորա որդիանցը լինի՝ համենատութեամբ պատարագ ենովայի համար.
4 Եւ եթէ թոնիրում թխած հացի նուէր պատարագ մատուցանելու լինիս, բարակ ալիւրից իւղով զանգուած անխմոր չօթեր՝ կամ իւղով օծուած անխմոր բաւաչներ լինեն.
5 Եւ եթէ քո պատարագը տապակի վերայ ընթացած հացի նուէր է, բարակ ալիւրից իւղով զանգուած անխմոր
6 լինի, կոտոր կոտոր նորան կոտրես, եւ վերան իւղ թափես. սա հացի նուէր է.
7 Եւ եթէ քո պատարագը կասկարայի վրայ եփած հացի ընծայ է, բարակ ա-
8 լիւրից իւղով շինուի. Եւ որանցից շինուած հացի նուէրը բերես ենովային մօտ, եւ քահանային ներկայացնես,
9 եւ նա սեղանին մօտեցնէ նորան. Եւ քահանան առնէ նուէրիցը նորա յիշատակը, եւ սեղանի վերայ այրէ՝ ենովային Հանուշահոտ պատարագ լինելու համար. Եւ նուէրիցը մնացածը Ահարոնին ու նորա որդիանցը լինի. սա ամենասուրբ պատարագ է ենովային.
11 Ոչ մի հացի նուէր որ դուք ենովային մատուցանէք, խմորեալ չլինի.

ԲԳԼ. ը. 20։
ԲՍԱ. ԵԼ. ԺԸ. 9։
ՂԵՂ. ԻՔ. 18, 25, 41։ ԳԼ. ը. 3։ գ. 3։ գ. 33։ ՎՆ. ը. 21։ ԵԶ. Ճ. 28, 41։ ը ԿՈՐ. ը. 15։ ՆՓ. Ա. 2։

ԲԳԼ. Ա. 7։ ԺԸ. 8։ ՂԱՓ. ը. 21։
ԲԳԼ. ը. 10։

—ԳԼ. գ. 14։ Ք. 17։ ԹՎ. ԺԸ. 4։
ԲԳԼ. Ա. 22։ գ. 15։ ԽԳ. 7։ ՆԱ. ԿԶ. 3։ ԴՈՐ. Ժ. 4։
ԲԳԼ. Ե. 9։ Ժ. 12, 13։
ԴՆԼ. ԻՔ. 37։ ԹՎ. ԺԸ. 9։

ՂԵՂ. ԻՔ. 2։
ՀՆԼ. ԻՔ. 18։
ԲԳԼ. գ. 17։ ՏԱՆ ՄՈՎ. ԺԸ. 12։ ՄԱՐ. ը. 15։ ՂԱՓ. ԺԸ. 1։ — ԿՈՐ. Ա. 8։ ԹԱԳ. Ա. 9։

ուի, որովհետեւ ոչ խմոր եւ ոչ մեղր պիտի իբրեւ պատարագ չ՚այրէք Եհո-
12 վայի համար։ Իբրեւ երախայրեաց պատարագ մատուցէրէք նորանց Եհովային. բայց սեղանի վերայ պիտի չ՚այրուին անուշահոտութեան համար։
13 Եւ քո բոլոր հացի նուէրը թազով աղես, եւ քո հացի նուէրիցը չքո Աստուծոյ ուխտի աղը պակաս չ՚անիս. չքո բոլոր պատարագովը աղ էլ մատուցանես։
14 Եւ եթէ առաջի արմտեաց նուէր մատուցանելու լինիս Եհովային, կրակով հնդի սրած հասկերից ծեծուած ցորեն մատուցանես քո Եառաջի ար-
15 մտեաց նուէրը, եւ նորա վերայ իւղ թափես եւ կնդրուկ դնես վերան.
16 սա հացի նուէր է։ Եւ քահանան այրէ նորա յիշատակը նորա ծեծուած ցորենիցը եւ նորա իւղիցը նորա բոլոր կնդրուկովը՝ Եհովային պատարագ լինելու համար։

Գլ. Գ

Խաղաղութեան զոհի կանոնները։

1 Եւ եթէ նորա պատարագը խաղաղութեան զոհ է, եթէ նա արջառներիցն է մատուցանում, թէ արու լինի թէ էգ, Եհովայի առաջին Եանա-
2 բատը մատուցանէ։ Եւ էիր ձեռքը իր պատարագի գլխին դնէ, եւ ժողովքի խորանի դրանը մորթէ նորան. եւ Ահարօնի որդիքը՝ քահանաները սեղանի վերայ չուրջանակի արկեն արիւ-
3 նը։ Եւ խաղաղութեան զոհիցը պատարագ մատուցանէ Եհովային, այսինքն փորոտիքը ծածկող ճարպը՝ եւ փորոտիքի վերայ եղած բոլոր ճարպը,
4 Եւ երկու երիկամունքը՝ եւ նորանց վերայ եւ մանանց վերայ եղած ճարպը՝ եւ լծարդի թաղանթը երիկա-
5 մունքներովը մէկտեղ հանէ։ Եւ Ահարօնի որդիքն Եայրեն սեղանի վերայ այն ողջակէզի հետ որ կրակի վերայի փայտերի վերայ է, Եհովային անուշա-
հոտ պատարագ լինելու համար։
6 Եւ եթէ հօտերիցն է նորա խաղաղութեան զոհի համար Եհովային մատուցանելը պատարագը, թէ արու լինի եւ թէ էգ՝ անարատը մատուցանէ,
7 եթէ նա իր ընծան գառն է մատուցանում, Եհովայի առաջին մատուցանէ
8 նորան։ Եւ ձեռքն իր ընծայի գլխին դնէ, եւ ժողովքի խորանի առաջին մորթէ նորան. եւ Ահարօնի որդիքը սեղանի վերայ չուրջանակի արկեն նո-
9 րա արիւնը։ Եւ խաղաղութեան զոհիցը պատարագ մատուցանէ Եհովային, այսինքն նորա ճարպը եւ բոլոր դմակը ողնայարի մօտիցը կտրելով, եւ փորոտիքը ծածկող ճարպը՝ եւ փորո-
10 տիքի վերայ եղած բոլոր ճարպը, եւ երկու երիկամունքը՝ եւ նորանց վերայ եւ մանանց վերայ եղած ճարպը՝ եւ լծարդի թաղանթը երիկամունք-
11 ներովը մէկտեղ հանէ։ Եւ քահանան սեղանի վերայ այրէ սա՝ Եհովային Հացապատարագի հաց լինելու համար։
12 Եւ եթէ նորա պատարագը այծ է,
13 Եհովայի առաջին բերէ նորան. Եւ իր ձեռքը նորա գլխին դնէ, եւ ժողովքի խորանի առաջին մորթէ նորան. եւ Ահարօնի որդիքը սեղանի վերայ չուր-
14 ջանակի արկեն նորա արիւնը։ Եւ նա պատարագ մատուցանէ նորանից իր պատարագը Եհովային, այսինքն փորոտիքը ծածկող ճարպը՝ եւ փորո-
15 տիքի վերայ եղած բոլոր ճարպը, եւ երկու երիկամունքը՝ եւ նորանց վերայ եւ մանանց վերայ եղած ճարպը՝ եւ լծարդի թաղանթը երիկամունք-
16 ներով մէկտեղ հանէ։ Եւ քահանան սեղանի վերայ այրէ նորանց, անուշահոտ հացի պատարագ լինելու համար. Համին ճարպը Եհովայինն է։
17 Ձեր ազգերուդ ձեր բոլոր բնակարանների մէջ Յաւիտենական կանոն լինի, որ բնաւ ոչ Եճարպ ուտէք՝ ոչ էլ Եարիւն։

Ելք. իբ. 29։ Գլ. իդ. 10, 11։ Ղեւտ. ք. 49։ Նեղ. գ. 6։ Թուոց. ժբ. 19։ Ելք. իդ. 24։ Նեղ. իդ. 10, 18։

Գլ. է. 11, 29։ իբ. 21։ Ղեւտ. ա. 3։ Գլ. ա 4, 5. Ելք. իք. 10։ Ելք. իք. 13, 22. Գլ. գ. 8, 9։ Նեղ. գ. 12. Ելք. իք. 13։ Ջնես Գլ. իա. 6, 8, 17, 21, 22։ իբ. 25։ Նեղ. իդ. 7։ Ղեւտ. ա. 7. 12։ Նեղ. է. 23, 25։ ա Թագ. բ. 15։ բ Մն. է. 7։ Ելք. գ. 18։ է. 30։ Ժէ. 7. իդ. 14։ Ղեւտ. է. 23։ բ Օբ. լբ. 14։ Ովսէ. բ. 10։ Ելք. ք. 4։ Գլ. է. 26։ Ժէ. 10, 14։ բ Օբ. Ժբ. 16։ ա Թագ. Ժդ. 33։ Նեղ. իդ. 7, 15։

Գլ. Դ

Մեղքի պատարագի կանոնները.

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. Խօսիր Իսրայէլի որդիներին հետ եւ ասիր. Երբ մէկ անձ սխալմամբ մեղանչէ, եւ Եհովայի բոլոր այն պատուէրներուն դէմ, որ պիտի չ'անուին, նորանցից մէկին անէ,
3 եթէ օծուած քահանան մեղանչէ ժողովուրդը յանցաւոր անելով, նա իր գործած մեղքի համար արջառներից մի անարատ զուարակ մատուցանէ
4 Եհովային մեղքի պատարագ։ Եւ զուարակը բերէ ժողովքի խորանի դուռը Եհովայի առաջը, եւ իր ձեռքը զուարակի գլխին դնէ, եւ Եհովայի առաջին
5 մորթէ զուարակը։ Եւ օծուած քահանան զուարակի արիւնից առնէ
6 եւ ժողովքի խորանը բերէ։ Եւ քահանան իր մատը արիւնին թաթախէ, եւ արիւնից սրսկէ եօթը անգամ Եհովայի առաջին սրբարանի վարագոյրի
7 դիմացը։ Եւ քահանան արիւնից քսէ Եհովայի առաջին անուշահոտ խունկի սեղանի եղջիւրներին վերայ, որ ժողովքի խորանումն է. եւ զուարակի ՀՈՒԴ բոլոր արիւնը թափէ ժողովքի խորանի դրան մօտ եղած ողջակէզի սեղանի յատակի վերայ։
8 Եւ մեղքի պատարագ եղած զուարակի բոլոր ճարպը վեր առնէ նորանից, այսինքն փորոտիքը ծածկող ճարպը՝ եւ փորոտիքի վերայ եղած բոլոր ճար-
9 պը. Եւ երկու երիկամունքը՝ եւ նորանց վերայ եւ մանանց վերայ եղած ճարպը՝ եւ լեարդի վերայի թաղանթը երիկամունքներովը մէկտեղ հանէ,
10 Հինչպէս որ հանուում է խաղաղութեան զոհի արջառից. եւ քահանան ողջակէզի սեղանի վերայ այրէ նորանց։
11 Եւ զուարակի մորթը՝ եւ նորա բոլոր միսը՝ գլխովը եւ ոտքերովը, եւ
12 նորա փորոտիքը եւ աղբը, Այսինքն բոլոր զուարակը բանակիցը դուրս մի մաքուր տեղ Հմոխիր թափուած տեղը հանէ, եւ հայրէ նորան փայտերի վերայ կրակով. մոխիր թափուած տեղը այրուի։
13 Եւ Եթէ Իսրայէլի բոլոր ժողովքը սխալուի, եւ Էրանը ծածուկ մնայ ժողովքի աչքից, եւ անեն Եհովայի բոլոր պատուէրներից մէկն, որ պիտի չ'անուի, այն ՀՈՒԴ յանցաւոր լինին։
14 Եւ իմացուի նորանց այն սրած մեղքը, ժողովքը արջառներից մի զուարակ մատուցանեն մեղքի պատարագ, եւ նորան բերեն ժողովքի խորանի
15 առաջը։ Եւ ժողովքի ծերերն Էիրանց ձեռքերը զուարակի գլխին դնեն Եհովայի առաջին. եւ զուարակը մորթեն
16 Եհովայի առաջին։ Եւ օծուած քահանան զուարակի արիւնից բերէ ժողով-
17 քի խորանը։ Եւ քահանան իր մատը արիւնին թաթախէ, եւ եօթն անգամ սրսկէ Եհովայի առաջին՝ վարագոյրի
18 դիմացը։ Եւ արիւնից քսէ ժողովքի խորանի մէջ Եհովայի առաջին եղած սեղանի եղջիւրներին. եւ ՀՈՒԴ բոլոր արիւնը թափէ ժողովքի խորանի դրան մօտ եղած ողջակէզի սեղանի
19 յատակի վերայ։ Եւ նորա բոլոր ճարպը վեր առնէ նորանից, եւ սեղանի
20 վերայ այրէ։ Եւ այս զուարակին այնպէս անէ ինչպէս որ արաւ մեղքի պատարագ եղած զուարակին։ Եւ Հքահանան նորանց համար քաւութիւն անէ, եւ նորանց Թողութիւն լինի։
21 Եւ բանակիցը դուրս հանէ զուարակը, եւ այրէ նորան ինչպէս որ առաջի զուարակն այրեց. ժողովքի համար մեղքի պատարագ է այս։
22 Երբոր մի իշխան մեղք գործելու լինի, եւ անէ սխալմամբ իր Եհովայ Աստուծոյ պատուէրներից մէկը, որ պիտի չ'անուի, այն ժամանակ յան-
23 ցաւոր լինի։ Եթէ իր արած մեղքն իրան իմացնուի, իր համար այծերից մի արու անարատ նոխազ պատարագ
24 բերէ. Եւ իր ձեռքը նոխազի գլխին

–Գլ. Ե. 15, 17. Թուա. Ե. 2. Ե գլխ. ա Թագ. Ժգ. 27. Ա–գ. Ա. 12.
բԳլ. ը. 13.
գԳլ. Ք. 2.
դԳլ. ա. 3, 4.

եԳլ. Ե. 9; Ժգ. 14; Թուա. Ա. 4; Տես Ես. Ծ. 15.
զԳլ. ը. 15; Ք. 9; Ժգ. 18.
էԳլ. Ե. 9.
ըԳլ. գ. 3–5;
թԳլ. Ա. 11; Թուա. Ա. 5.

ժԳլ. գ. 11.
իԵբր. Ժգ. 11.
լԹուա. Ա. 24; Յես. է. 11.
խԳլ. Ե. 2–4, 17.
ծԳլ. ա. 4.

կԵբր. Ք. 12–14.
հԹուա. Ա. 25, Դան. Ք. 24; Հռոմ. Ե. 11; Եբր. ը. 17.
ձ. 10, 11, 13. ա Յով. ա. 7. ը. 2.

դնէ, եւ մորթէ նորան Եհովայի առաջին ողջակէզի մորթուելու տեղը.
25 մեղքի պատարագ է այս։ Եւ քահանան մեղքի պատարագի արիւնից իր մատովն առնէ, եւ քսէ ողջակէզի սեղանի եղջիւրներին, եւ նորա Ճշդ արիւնը թափէ ողջակէզի սեղանի յա-
26 տակի վերայ։ Եւ նորա բոլոր ճարպը՝ սեղանի վերայ այրէ խաղաղութեան զոհի նմանապէս։ Եւ քահանան նորա մեղքի համար քաւութիւն անէ, եւ Թողութիւն լինի նորան։
27 Եւ եթէ երկրի ժողովրդից մէկը մեղանչէ՝ անելով Եհովայի պատուէրների մէկն, որ պիտի չանուի, այն
28 ժամանակ յանցաւոր լինի։ եթէ նորա արած մեղքն իրան իմացնուի, իր արած մեղքի համար իր պատարագը այծերից մի անարատ էգ այծ բերէ։
29 Եւ իր ձեռքը մեղքի պատարագի գլխին դնէ, եւ մեղքի պատարագը մոր-
30 թէ ողջակէզի տեղը։ Եւ քահանան իր մատովը նորա արիւնից առնէ, եւ քսէ ողջակէզի սեղանի եղջիւրներին, եւ Ճշդ բոլոր արիւնը թափէ սե-
31 ղանի յատակի վերայ։ Եւ նորա բոլոր ճարպը հանէ՝ ինչպէս որ հանուում է խաղաղութեան զոհի ճարպը. եւ քահանան այրէ նորան սեղանի վերայ Հանոյ հոտի համար Եհովայի առաջին. եւ քահանան նորա համար քաւութիւն անէ, եւ նորան Թողութիւն
32 լինի։ Եւ եթէ գառն մատուցանելու լինի մեղքի պատարագ, մի անարատ
33 էգ ---- բերէ. եւ իր ձեռքը մեղքի պատարագի գլխին դնէ, եւ մորթէ նորան մեղքի պատարագ՝ ուր որ ողջակէզները մորթում են մեղքի պատա-
34 րագ։ Եւ քահանան իր մատովը մեղքի պատարագի արիւնից առնէ, եւ քսէ ողջակէզի սեղանի եղջիւրներին. եւ Ճշդ բոլոր արիւնը թափէ սե-
35 ղանի յատակի վերայ։ Եւ բոլոր ճարպը հանէ՝ ինչպէս որ խաղաղութեան զոհից գառի ճարպը հանուում է. եւ քահանան այրէ նորան սեղանի վերայ Եհովայի պատարագների հետ. եւ քահանան նորա արած մեղքի համար քաւութիւն անէ, եւ Թողութիւն լինի նորան։

Գլ. ե

Մեղքի պատարագի մասին։ Ցանցանքի պատարագի կանոնները։

1 Եւ եթէ մի անձ մեղանչէ, եւ երդումի ձայնը լսէ եւ վկայ լինի, կամ բանը տեսել է կամ գիտէ, եթէ չ'իմացնէ, այն ժամանակ իր ցանցանքը
2 կրէ։ Կամ մի հոգի անմաքուր բանի կամ անմաքուր գազանի դիակին կամ անմաքուր անասունի դիակին՝ կամ անմաքուր սողունի դիակին դպչելու լինի, թէեւ յայտնի չէր իրան, այն ժամանակ նա անմաքուր եւ յանցա-
3 ւոր է։ Կամ դպչելու լինի մարդկ անմաքրութեան՝ որեւիցէ անմաքուր անող անմաքրութեան՝ թէեւ յայտնի չէր իրան, բայց յետոյ իմանայ ինքը,
4 այն ժամանակ յանցաւոր լինի։ Կամ մի անձ երդում անելու լինի՝ չարիք կամ բարիք անելու համար՝ բերանով դատարկախօսութեամբ, (ինչպէս որ մարդս երդումով դարձակ կ'խօսէ.) եւ իրան յայտնի չէր. բայց ինքը յետոյ իմանայ, այն ժամանակ սորանց պէս մէկ բանի մէջ յանցաւոր լինի։
5 Եւ եթէ այսպիսի բաներից մէկում յանցաւոր լինի. Խոստովանէ այն ինչ
6 որ մեղք գործեց. Եւ բերէ իր արած մեղքի համար իր յանցանքի պատարագը Եհովային հօտերից մի էգ, այսինքն մի էգ գառն կամ այծերից մի էգ ուլ մեղքի պատարագի համար. եւ քահանան քաւութիւն անէ նորան՝ նորա մեղքի համար։
7 Եւ եթէ նորա ձեռքը չ'հասնի ոչխար կամ այծ բերելու, իր արած յանցանքի համար երկու տատրակ կամ տղաւնու երկու ձագ բերէ Եհովային, մէկը մեղքի պատարագ,

---

3 Գղ. գ. 5։
4 Թաւ. ԺԶ. 28։
5 Թաւ. ԺԶ. 27։
6 Գղ. գ. 14։
7 Գղ. գ. 3։
Ե Ղե. ԺԲ. 18։ Գղ. ա. 9։

Ե Գղ. գ. 5։

—

—7 Թագ. բ. 31։ Պատ. ԺԳ. 3։ Ի Ղե. ե. 18. ԺԶ. 16։ ԺԲ. 8։

ի. 17։ Թաւ. բ. 13։
Ի Գղ. Ժա. 24, 28, 31, 39։ Թաւ. ԺԲ. 11, 13, 16։
Գղ. Ժբ. ԺԳ։
Ե Ղե. — Թագ. ԻԶ. 22։ Գօր. Իգ. 12։

Ը Ղե. Պար. գ. 23։
Թ Գղ. Ժգ. 21։ Իգ. 40։ Թաւ. է. 7։ Եզր. Ժ. 1, 11, 12։ Դան. բ. 4։
Ի Գղ. Ժբ. 8։ Ժգ. 21։
Ի Գղ. ա. 14։

8 եւ մխաւր ողջակէզ՝ եւ քահանայի
մօտ բերէ Նոյեան, եւ նախ մատու-
ցանէ այն որ մեղքի պատարագ է, եւ
նորա գլուխը վղիցը Էլորէ բայց չ՚պո-
9 կէ. եւ մեղքի պատարագի արիւնիցը
սեղանի կողմին սրսկէ, եւ մնացած
արիւնը սեղանի յատակի վերայ քամ-
10 ուի. սա մեղքի պատարագ է։ Եւ
մխաւր Նրա օրինի ողջակէզ անէ. եւ
Էքահանան նորան քաւութիւն անէ
նորա սրած մեղքի համար. եւ նո-
րան Թողութիւն լինի։
11 Եւ եթէ նորա ձեռքը չ՚հասնի երկու
տատրակ կամ ազաւնու երկու ձագ
բերելու, այն ժամանակ մեղք գոր-
ծողը իր ընծայի համար արդուի տաս-
նեերորդ մասը բարակ ալիւր բերէ
մեղքի պատարագի համար. Էոչ նորա
վերայ իւղ դնէ՝ ոչ էլ վերան կնդրուկ
դնէ. որովհետեւ մեղքի պատարագ է
12 այն։ Եւ քահանայի մօտ բերէ այն,
եւ քահանան նորանից իր ձեռքը լիքը
նորա յիշատակի համար առնէ, եւ
սեղանի վերայ այրէ Եհովայի հրատա-
րակների հետ. մեղքի պատարագ է
13 այն։ Եւ Էքահանան քաւութիւն անէ
նորան այսպիսի բաների մէկում ա-
րած մեղքի համար, եւ նորան Թո-
ղութիւն լինի. եւ Էճաշը հացի ըն-
ծայի պէս քահանայինը լինի։
14 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
15 ասելով. եթէ մի անձ յանցանք անէ՝
եւ սխալմամբ Եհովայի սուրբ բանե-
րի մէջ մեղք գործէ, իր յանցանքի
պատարագի համար Էսրբարանի սիկ-
ղի համեմատ՝ քո արժեցրածի չափ
սիկղի արծաթով Էհաւերից մի անա-
16 րատ խոյ բերէ Եհովայի համար։ Եւ
սուրբ բանների մէջ իր սրած վնասը
հատուցանէ, եւ նորա վերայ Էհինգե-
րորդ մասը աւելացնէ, եւ քահանային
տայ այն, եւ Էքահանան յանցանքի
պատարագի խոյովը քաւութիւն անէ
նորան, եւ Թողութիւն լինի նորան։
17 Եւ եթէ Էմի անձ մեղանչէ, եւ ա-
նէ Եհովայի բոլոր այն պատուէրների
դէմ որ պիտի Էչանուին, թէեւ Նան-
դիտութեամբ, յանցաւոր է, եւ իր ա-
18 նօրէնութիւնը կրէ. Եւ քո արժէ-
ցրածի պէս՝ յանցանքի պատարագի
համար հօտերից մի անարատ խոյ բե-
րէ քահանայի մօտ. եւ քահանան նո-
րա համար քաւութիւն անէ՝ նորա
անգիտութեամբ սխալուելու համար.
19 եւ նորան Թողութիւն լինի. Այս՝
յանցանքի պատարագ է. Էնա անպատ-
ճառ յանցաւոր է Եհովայի առաջին։

ԳԼ. Ջ

Ողջակէզի, հացի ընծայի եւ մեղքի պատարագի կանոն-
ներ։

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. Եթէ մի անձ մեղանչէ, եւ Ե-
հովայի դէմ Էյանցանք անէ, եւ իր
դրացուն Էսուտութիւն խօսէ մի Էաւան-
դի համար՝ կամ իր ձեռքը յանձնուած
մի բանի համար՝ եւ կամ մի յափշ-
տակուած բանի համար, կամ իր Էդրա-
ցուն խարդախութիւն անելու լինի,
3 կամ մի Էկորած բան գտնէ, եւ ու-
բանայ ու Էսուտ երդում անէ, բոլոր
այս բաների մէկում՝ որ մարդ կարող
4 է անել, մեղանչելով Էնրանցով. Այն
ժամանակ՝ քան որում մեղք է գոր-
ծել ու յանցանք արել, եւ տայ յափշ-
տակածը որ յափշտակել է կամ խար-
դախութեամբ առածը կամ իրան յանձ-
նուած աւանդը՝ կամ գտած կորուս-
5 տը. կամ ամեն բան՝ որի համար սուտ
երդում է արել, բոլորովին Էհատուց-
անէ Նորան, եւ Նորա հինգերորդ
մասը աւելացնէ վերան, որինը որ էր՝
Նորան տայ իր յանցանքի պատարագի
6 օրումը։ Եւ իր յանցանքի պատարա-
գը բերէ Եհովային, այսինքն հօտերից
մի Էանարատ խոյ քո արժեցրածի հա-
մեմատ, իբրեւ յանցանքի պատարագ
7 քահանայի մօտ։ Եւ Էքահանան նորա

ՔԼ. ա. 15։
ԼՆ. գ. 7, 18, 30, 34։
ԷԼ. ա. 14։
ԷՆ. գ. 26։
ՔԹ. ա. 15։
ԼՆ. ք. 2։
ԿԼ. գ. 35։
ՅՆ. գ. 36։
ԷՆ. ք. 3։

ԿԼ. իբ. 14։ ԵՁ. ժ. 2։
ՀՆ. ք. 13։ ԳԼ. իէ. 35։ ԵՁ. ը. 24։
ՀԵՁ. ժ. 19։
ՆՆ. գ. 3։ իբ. 14։ իէ. 13, 15, 27, 31։ ՔԹ. ա. 7։
ԷՆ. գ. 26։
ՀՆ. գ. 2։
ԷՆ. գ. 2, 13, 22, 27։ ՍԱՂ.

ԺՔ. 13։ ՂԱԿ. ԺԸ. 48։
ՀԵՁ. ժ. 2։

—

ՔԹ. ա. 6։
ՖՆ. ԺՔ. 11։ ԳՈՐ. ա. 4։
ՆԱՀ. գ. 9։
ՏՆ. իբ. 7, 10։

ՏՆ. իբ. 28։ իէ. 19։
ՆԲ ՈՐ. իբ. 1, 2, 3։
ԷՆ. իբ. 11։ ՂԼ. ԺՔ. 12։
ԵՁ. ե. 9։ ՁԱՔ. ե. 4։
ՖՆ. ե. 16։ ՔԹ. ա. 7։ ը
ՔԹ. ԺՈ. 8։ ՂԱԿ. ԺԸ. 8։
ՀՆ. ե. 15։
ՀՆ. գ. 28։

համար քաւութիւն անել Եհովայի առաջին. եւ թողութիւն լինի նորան ինչ
8 բանի համար որ յանցանք է գործել։ Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
9 ասելով. Պատուիրիր Ահարօնին եւ նորա որդիներին եւ ասիր. Այս է
օրէնքը. ողջակէզը սեղանի վերայ եղած կրակի վերայ պիտի լինի
բոլոր գիշերը մինչեւ առաւօտ, եւ սեղանի կրակը նորա մէջ վառած պի-
10 տի մնայ։ Եւ քահանան քթանի պատմուճանը հագնէ, եւ քթանի վարտի-
քը մարմնին վերայով հագնէ, եւ կրակով այրուած ողջակէզի մոխիրը սե-
11 ղանի վերայից վեր առնէ եւ սեղանի
մօտ դնէ։ Եւ նիր զգեստները հանէ,
եւ ուրիշ զգեստներ հագնէ. եւ մո-
խիրը բանակիցը դուրս մի Եմաքուր
12 տեղ տանէ։ Եւ սեղանի վերայի կրա-
կը նորա մէջ վառած պիտի լինի, պի-
տի չմնանջի. եւ քահանան ամեն ա-
ռաւօտ նորա վերայ փայտեր այրէ,
եւ ողջակէզը նորա վերայ չարէ եւ
այրէ նորա վերայ խաղաղութեան
13 զոհերի ճարպը։ Կրակը սեղանի վե-
րայ միշտ վառած լինի, պիտի չմնանջի։
14 Եւ այդ է հացի ընծայի օրէնքը.
Ահարօնի որդիքը մատուցանեն նորան
15 Եհովայի առաջին սեղանի դիմացը։ Եւ
վեր առնէ նորանից իր ձեռքը լիքն
այսինքն հացի ընծայի բարակ ալիւ-
րիցը եւ նորա իւղիցը եւ հացի ըն-
ծայի վերայ եղած բոլոր խնդրուկը,
եւ հայրէ նորա յիշատակը սեղանի
վերայ անոյշ հոտի համար Եհովային։
16 Եւ նորանից մնացածն ուտեն Ահարօ-
նը եւ նորա որդիքը. նա Անխմոր
ուտուի սուրբ տեղը. ժողովքի խո-
17 րանի սրահի մէջ ուտեն նորան։ Հերս
մորով չեփուի. Ի բանց համար բաժին
տուի այն իմ պատարագներիցը. սա
մեղքի ու յանցանքի պատարագների
18 պէս ամենասուրբ է։ Ամենայն արք-
կանց բոլոր արուները ուտեն այն.

եհովայի պատարագներիցը ձեր ազգե-
րումը յաւիտենական կանոն լինի
այս. Ամենն նորանց դպչողը սուրբ լինի։
19 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
20 ասելով. Այս է Ահարօնի եւ նորա
որդիների պատարագը, որ Եհովային
պիտի մատուցանեն նորա օծուելու
օրը. Տարդուի տասներորդ մասը բա-
րակ ալիւր ամեն օր հացի ընծայի
համար, կէսը առաւօտին եւ կէսը ի-
21 րիկունը։ Տապակի մէջ իւղով չինուի,
Հնոցուած բերես այն, հացի ընծայի
եփած կտորները անոյշ հոտի համար
22 Եհովային մատուցանես։ Եւ նորա որ-
դիներիցը Նորա տեղը օծուելու քա-
հանան մատուցանէ այն. սա Եհովա-
յին յաւիտենական կանոն է. Ծխովթո-
23 վին պիտի այրուի։ Եւ քահանայի ա-
մեն հացի ընծայի բոլորովին պիտի
այրուի, պիտի չուտուի։
24 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
25 ասելով. Խօսիր Ահարօնի եւ նորա
որդիների հետ եւ ասիր. Այս է մեղ-
քի պատարագի օրէնքը. Ողջակէզի
մորթուած տեղը պիտի մորթուի մեղ-
քի պատարագը Եհովայի առաջին. Հայս
26 ամենասուրբ է։ Այն քահանան որ
մատուցանում է մեղքի պատարագը,
նա ուտէ այն. սուրբ տեղը ուտուի
27 ժողովքի խորանի սրահումը։ Ամեն
ինչ որ նորա մսին դպչի սուրբ պի-
տի լինի. եւ եթէ նորա արիւնիցը
հանդերձի տայ, սուրբ տեղը լուա-
նաս այն՝ որով որ Հէ՛ն տուել է։
28 Եւ հողի ամանը որի մէջ եւ է ած-
ուել Հէ՛ն, պիտի կոտրուի. եւ ե-
թէ պղնձի ամանի մէջ է եռացուած,
29 պիտի շիտուի եւ ջրով լուացուի։ Քա-
հանանների բոլոր արուները պիտի ու-
30 տեն այն. Հայս ամենասուրբ է։ Եւ
ամեն մեղքի պատարագը՝ որի արիւ-
նիցը ժողովքի խորանը բերուի սուրբ
տեղի մէջ քաւութիւն անելու համար,
պիտի չուտուի, կրակով պիտի այրուի։

ա Նկ. խգ. 39, 40, 41, 43. Գկ. ժգ. 5. Եգ. խգ. 17, 18.
բ Գկ. ա. 16.
գ Նկ. խգ. 19.
դ Գկ. գ. 11.
ե Գկ. գ. 3, 9, 14.
զ Գկ. ը. 1.
է Գկ. ը. 2, 9.
ը Գկ. ը. 3; Եգ. խգ. 19.
թ Նկ. ժ. 12, 13; Թուա. ժը. 10.
ժ Գկ. ը. 11.
ի Թուա. ժը. 9, 10; Գկ. ը. 3, է. 1. Նկ. իբ. 37, լ. 29.
լ Թուա. ժը. 10.
խ Նկ. գ. 17.
ծ Նկ. իբ. 3—5. Նկ. իբ. 37, լ. 29.
կ Նկ. իբ. 2.
հ Նկ. ժգ. 30.
ձ Գկ. գ. 3.
ղ Նկ. իբ. 25.
ճ Գկ. գ. 2, 5, 8.
մ Գկ. ա. 3, 5, 11; գ. 24, 29, 35.
յ Գկ. խա. 22.
ն Գկ. ժ. 17, 18,. Թուա. ժը. 9, 10. Եգ. խգ. 37, 38, խե. 2. Եկ. ժգ. 27, 28, 29.
շ Տես Հէր. 18. Նկ. իբ. 37, լ. 29.
ո Գկ. ժա. 33. ժե. 12.
չ Թուա. ժը. 10.
պ Հէր. 25.
ջ Գկ. գ. 7, 11, 12, 18, 21; ժ. 18; ժգ. 27. Եզր. ժգ. 11.

Գլ. է

Այլեւայլ պատարագների կանոններ.

1 Եւ սա է յանցանքի պատարագի
2 օրէնքը. Եայս ամենասուրբ է։ Ընդ
յարկէզը մորթած տեղը մորթին յան-
ցանքի պատարագը. եւ նորա արիւնը
սրսկէ սեղանի վերայ չորքանկի.
3 եւ նորանից մատուցանէ ետոյր ճար-
պը՝ այսինքն զմակը եւ փորոտիքը
4 ծածկող ճարպը. եւ երկու երիկա-
մունքը եւ նորանց վերայ եւ մանանց
վերայ եղած ճարպը եւ լեարդի վե-
րայի թաղանթը երիկամունքներովը
5 մէկտեղ հանէ։ եւ քահանան այրէ
սորանց սեղանի վերայ ընծային պա-
տարագ լինելու. սա յանցանքի պա-
6 տարագ է։ Քահանաների ամէն արուն
ուտէ այն. սուրբ տեղը ուտուի. Նսա
7 ամենասուրբ է։ Ինչպէս է մեղքի պա-
տարագը հանդերձ է եւ յանցանքի
պատարագը, նորանց օրէնքը մէկ է.
Նորանով քաւութիւն անող քահանա-
8 յինը լինի այն։ եւ մի քահանայ որ
մատուցանում է մէկի ողջակէզը, այն
ողջակէզի մորթը այն քահանայինը լի-
9 նի որ մատուցրեց։ եւ ետոյր թոնիր-
րի մէջ եփուած՝ եւ բոլոր կակարայի
մէջ եւ տապակի վերայ չինուած հա-
ցի նուէրը, նորա մատուցանող քա-
10 հանայինը լինի։ եւ ամէն իւղով զան-
գուած՝ կամ չոր հացի նուէրը Ահա-
րոնի բոլոր որդկանցը լինի. իրար հա-
ւասար են։
11 Եւ հայս է ընծային մատուցանե-
12 լու խաղաղութեան զոհի օրէնքը. եթէ
շնորհակալութեան համար մատուցա-
նէ նորան, թող մատուցանէ շնորհա-
կալութեան զոհի հետ իւղով զանգուած
անխմոր չօթեր եւ իւղով օծուած
անխմոր բաւչներ եւ բարակ ալիւրից
իւղով զանգուած՝ հունցուած չօթեր։
13 Շօթերի հետ իխմորեալ հացի նուէր
մատուցանէ՝ շնորհակալութեան հա-
մար եղած իր խաղաղութեան զոհի
14 հետ։ եւ նորանից այսինքն ամէն ըն-
ծանեղից մէկ հատ բարձրացնելու ըն-
ծայ մատուցանէ ընծային. եւ նսա
խաղաղութեան զոհի արիւնը սրսկող
15 քահանային լինի։ եւ նորա շնորհա-
կալութեան համար եղած խաղաղու-
թեան զոհի միսը ուտուի մատուցրուած
օրը. նորանից մինչեւ առաւօտ չմնայ։
16 եւ եթէ նորա պատարագը ուխտի
համար է կամ կամաւոր զոհ է, զոհը
մատուցած օրը ուտուի եւ մնացածը
17 հետեւեալ օրը ուտուի։ եւ զոհի մսից
որ երրորդ օրուայ մնացածը կրակով
18 այրուի։ եւ եթէ իր խաղաղութեան
զոհի մսից երրորդ օրն ուտուելու
լինի, ընդունելի պիտի չլինի, նորա
մատուցանողին պիտի չհամարուի,
պղծութիւն լինի, եւ նորանից ու-
տող անձը իր անօրէնութիւնը կրէ։
19 եւ ամէն անմաքուր բանի դպած մի-
սը պիտի չուտուի, կրակով պիտի
այրուի. սակայն ամէն մաքուրը ուտէ
20 միսը։ Բայց այն անձը՝ որ ընկայի
խաղաղութեան զոհիցը միս ուտէ եւ
ինքն անմաքուր է, այն անձն իր ժո-
21 ղովրդիցը պիտի կորչի։ եւ ամէն ան-
մաքուր բանի դպչող անձը թէ հմար-
դի անմաքրութեան՝ թէ հանմաքուր
անասունի եւ թէ համէն կերպ ան-
մաքուր հպիղ բանի դպչի, եթէ ընկա-
ծայի խաղաղութեան զոհի մսիցն ու-
տելու լինի, այն անձն իր ժողովրդիցը
պիտի կորչի։
22 Եւ ընկաւն խօսեց Մովսէսի հետ
23 ասելով. Խօսիր Իսրայէլի որդիների
հետ եւ ասիր. Ընաւ արջառի կամ
ոչխարի կամ այծի ճարպ չուտէք։
24 եւ հմեռած անասունի ճարպը՝ եւ
պատառուածի ճարպը՝ ամէն գործի
մէջ գործածուի, բայց բնաւ պիտի
25 չուտէք նորանից։ Որովհետեւ ով որ
ուտելու լինի այն անասունի ճարպիցը,
որ պատարագ է մատուցուել ընկա-
յին, այն ուտող անձը իր ժողովրդիցը
26 պիտի կորչի։ եւ Հձեր ամէն բնակա-

–Գլ. Ա. գ. 1—7։
ԲԳլ. գ. 17, 25. Իա. 21։
ԷԳլ.ա.3, 5, 11։գ. 24,29,33։
ԹԳլ. գ. 4, 9, 10, 14—16. գ. 8, 9։ Եզ. ԻԲ. 13։
ԺԳլ.գ.16—18։ Թաւ.Ժբ.9,10.
ՂԳլ. բ. 3։
ԻԳլ. գ. 25, 26։ Ժգ. 13։
ԸԳլ. բ. 3, 10. Թաւ. Ժբ. 9։
ԻԳ. Խգ. 29։
ՃԳլ. գ. 1։ Ըբ. 18, 21։
ՃԳլ. բ. 4։ Թաւ. գ. 15։
ՅՇամվ. գ. 3։
ԼԹաւ. Ժբ. 8, 11, 19։
ԽԳլ. Իբ. 30։
ԽԳլ. Ժբ. 6—8։
ԼԹաւ. Ժբ. 27։
ՀԳլ. Ժա. 10, 11, 41։ Ժբ.7։
ՅԳլ. Ժե. 3։
ՃԳլ. Ժբ. Ժգ. Ժե։
ՀԳլ. Ժա. 24, 28։
ՀԵզ. գ. 14։
«Ա՛յլ» ասելն։
ՀԳլ. գ. 16, 17։
ՀԳլ. Ժէ. 15։ բ Ցբ. Ժգ. 31։
Եզ. գ. 14։ Խգ. 31։
ԼՅեր. Ք. 4։ Գլ. գ. 17. Ժէ. 10—14։

բաններուն մէնաւ արիւն պիտի չ՚ուտէք, թէ թռչունի վրայ եւ թէ անասունի։ Ամէն անձ որ ինչ եւ իցէ արիւն ուտէ, այն անձը իր ժողովրդենէն պիտի կորչի։

28 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
29 ասելով. Խօսիր Իսրայէլի որդիներուն հետ եւ ասիր. Ո՞վ իր խաղաղութեան զոհը Եհովային մատուցանողը՝ իր խաղաղութեան զոհէն պատարագ բերէ
30 Եհովային։ Եհովայի պատարագները իր ձեռքովը բերէ. ճարպը երբուժովը բերէ, որ երբուժը երեսացնելու պատարագի համար երեսացնուի Եհովայի
31 առջեւ։ Եւ Քահանան ճարպը այրէ սեղանի վրայ. բայց երբուժը Ահարոնի
32 եւ անոր որդիներինը լինի։ Եւ աջ զիստը քահանային պիտի տաք՝ բարձրացնելու պատարագի համար ձեր
33 խաղաղութեան զոհերէն։ Ահարոնի որդիներէն ով որ խաղաղութեան զոհի արիւնը եւ ճարպը մատուցանէ, աջ զիստը անոր բաժինը լինի։ Որովհետեւ անոնց խաղաղութեան զոհերէն Երեսացնելու երբուժը եւ բարձրացնելու զիստը Իսրայէլի որդիներէն վեր առի, եւ յաւիտենական կանոնով Իսրայէլի որդիներէ՝ Ահարոն քահանային եւ անոր որդիներուն տուի անոնց։
35 Սա Եհովայի պատարագներէն Ահարոնի եւ անոր որդիներուն օծման համար է՝ անոնց Եհովային քահանայութեան
36 մերձենալու մատնեցած օրը։ Որ Եհովան պատուիրեց տալ անոնց՝ իրանց օծուած օրը՝ Իսրայէլի որդիներէն իրանց ցեղերի մէջ յաւիտենական կանոնով։
37 Սա է ողջակէզի՝ հացի նուէրի եւ մեղքի պատարագի եւ յանցանքի պատարագի եւ ձեռք լցնելու եւ խաղաղութեան զոհի օրէնքը։ Որ Եհովան պատուիրեց Մովսէսին Սինա
38 լերան՝ այն օրը որ նա Իսրայէլի որդիներին պատուիրեց Իրանց պատարագները Եհովային մատուցանելու Սինայի անապատումը։

ԳԼ. Ը

Քահանաների սրբումը։

8 1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. Առ Ահարոնը եւ անոր որդիները անոր հետ, եւ հագուստները եւ
3 օծման իւղը եւ մեղքի պատարագի զուարակը եւ երկու խոյերը եւ անմատեան հացի սակառը. Եւ բոլոր ժողովը ժողովրդի մուտքի խորանի
4 դուռը։ Եւ Մովսէս արաւ Եհովայի իրան պատուիրածին պէս. եւ ժողովը ժողովուեցաւ մուտքի խորանի
5 դուռը։ Եւ Մովսէս ասեց ժողովրդին. Սա է այն բանը որ Եհովան պատուիրեց անելու։
6 Եւ Մովսէս մօտեցրեց Ահարոնին եւ անոր որդիները
7 եւ ջրով լուացաւ անոնց։ Եւ հագցրեց անոր վերարկուն, եւ անոր մէջքը կապեց գօտին, եւ պատմուճանը հագցրեց անոր եւ եփուդը անոր վերայ դրեց, եւ եփուդի ժապաւէնովը գօտեպնդեց անոր, եւ անոր՝ ով
8 գնատուրեց անոր։ Եւ լանջապանակը անոր վերայ դրաւ, եւ լանջապանակին անցկացրեց Ուրիմը եւ Թումմիմը։
9 Եւ հոյրը անոր գլխին դրաւ, եւ հոյրի վերայ դրաւ անոր առաջի կողմից ոսկի թիթեղը՝ այսինքն սուրբ պսակը, ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր։
10 Եւ Մովսէսն առաւ օծման իւղը, եւ օծեց խորանը եւ բոլոր անոր մէջի
11 եղածները, եւ սրբեց անոնց։ Եւ սրբակեց անոնցմէ սեղանի վերայ եօթն անգամ. եւ օծեց սեղանը եւ անոր բոլոր գործիքները՝ եւ աւազանը եւ անոր խարիսխը, անոնց սրբելու համար։
12 Եւ հաւսեց օծման իւղէն Ահարոնի գլխի վերայ եւ օծեց անոր սրբելու
13 համար։ Եւ Մովսէս մօտեցրեց Ահարոնի որդիները, եւ չապիկներ հագցրեց

ա Դր. գ. 1.
բ Դր. գ. 3, 4, 9, 14.
գ Նր. ԼՔ. 24, 27. Դր. ը. 27. ԼՔ. 21. Թուոց. գ. 20.
դ Դր. գ. 5, 11, 16.
ե Հզր. 31.
զ Դր. ք. 21. Թուոց. գ. 28.
է Նր. ԼՔ. 28. Դր. ժ. 14, 15. Թուոց. ժը. 18, 19. ը 8ը. ժը. 3.
ը Դր. ը. 12, 30. Նը. խ. 13, 15.
թ Դր. գ. 9.
ժ Նր. գ. 14.
ի Դր. գ. 25.
լ Դր. գ. 20. Նը. ԼՔ. 1.

ա Նը. ԼՔ. 1–3.
բ Նը. խը. 2, 4.
գ Նը. ւ. 23-25, 30.
դ Նը. ԼՔ. 1, 2.
ե Նը. ԼՔ. 4.
զ Նը. ԼՔ. 4.
է Նը. ԼՔ. 5.
ը Նը. խը. 4.
թ Տես Նը. խը. 30.
ժ Նը. խը. 4. ԼՔ. 6.
ի Նը. խը. 36, 37. գլ. խ.-ւն.
լ Նը. խը. 37 եւ ին.
խ Նը. ւ. 26-29.
ծ Դր. խ.-ւն. 10, 12. Նը. ԼՔ.-ղե ւ. 30. Սաղ. հչգ. 2.
կ Նը. ԼՔ. 8, 9.

Նորանց, եւ Նորանց մէջքներին զօտի կապից, եւ Նորանց գլխին ապարեշներ փաթաթից, ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր։

44 Եւ հնդրի պատարագի զուարակը մօտեցրից. եւ Ահարոնն ու Նորա որդիքը ի՛րանց ձեռքերը մեղրի պատա-
45 րագի զուարակի գլխին դրին։ Եւ մորթից. եւ Մովսէսն առաւ արիւնը, եւ իր մատովը սեղանի եղջիւրներին քանց չուրջանակի, եւ մաքրից սեղանը. եւ արիւնը սեղանի յատակի վրայ թափից, եւ Նորա վերայ քաւութիւն անելու համար՝ սրբից Նորան։
46 Եւ առաւ փորոտիքի վերայ եղած բոլոր ճարպը, եւ լեարդի թաղանթը, եւ երկու երիկամունքը, եւ Նորանց ճարպը, եւ Մովսէսն այրից սեղանի
47 վերայ։ Բայց զուարակը, այսինքն Նորա մորթը եւ միսը եւ Նորա ազրը, բանակիցը դուրս կրակով այրից, ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր։
48 Եւ Ա՛ղջակէզի խոյը մօտեցրից. եւ Ահարոնն ու Նորա որդիքը իրանց
49 ձեռքերը խոյի գլխին դրին։ Եւ մորթից. եւ Մովսէսը չուրջանակի սե-
20 ղանի վերայ արիւնը։ Եւ խոյին կտոր կտոր արաւ. եւ Մովսէսն այրից գլուխը եւ կտորները եւ ՙճար-
21 պը։ Եւ փորոտիքն ու ոտքերը ջրով լուացաւ. եւ Մովսէսն այրից բոլոր խոյը սեղանի վերայ. սա ողջակէզ՝ անուշահոտ պատարագ էր Եհովայի համար, ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր։
22 Եւ Մօտեցրից միւս խոյը, այսինքն լե՛ռ լցնելու խոյը. եւ Ահարոնն ու Նորա որդիքը իրանց ձեռքերը խոյի
23 գլխի վերայ դրին։ Եւ մորթից. եւ Մովսէսը Նորա արիւնից առաւ, եւ քանց Ահարոնի աջ ականջի բլթակին, եւ Նորա աջ ձեռքի մեծ մատին, եւ
24 Նորա աջ ոտքի մեծ մատին։ Եւ մօտեցրից Ահարոնի որդիքը, եւ Մովսէսն այն արիւնիցը քանց Նորանց աջ

ականջների բլթակներին, եւ Նորանց աջ ձեռքերի մեծ մատերին, եւ Նորանց աջ ոտքերի մեծ մատերին. եւ
25 Ճաշ արիւնը Մովսէսը չուրջանակի սեղանի վերայ սրսկից։ Եւ Նաւառ ճարպը, դմակը, եւ փորոտիքի վերայ եղած բոլոր ճարպը, եւ լեարդի թաղանթը, եւ երկու երիկամունքը, եւ Նո-
26 րանց ճարպը, եւ աջ գիսաը. Եւ Եհովայի առջեւի անխմոր հացի սակաւիցը մի անխմոր հօթ, մի իւղով հացի հօթ, եւ մի լաւաշ առաւ, եւ ճարպերի վերայ եւ աջ գիսի վերայ դրաւ։
27 Եւ Համներ դրաւ Ահարոնի եւ Նորա որդիների ձեռքը եւ երեսացրից Նորանց Եհովայի առաջին երեսացնելու
28 պատարագ։ Եւ Մովսէսը Նորանց ձեռքիցն առաւ Նորանց, եւ սեղանումն եղած ողջակէզի վերայ այրից. սա՛նք Յե՛ռ լցնելու համար անուշահոտ պատարագ էին Եհովայի համար։
29 Եւ Մովսէսն առաւ կրծուծը եւ Եհովայի առաջին երեսացնելու պատարագ երեսացրից. սա Յե՛ռ լցնելու խոյիցը Մովսէսի բաժինը եղաւ, ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր։
30 Եւ Մովսէսն օծման իւղիցն ու սեղանի վերայ եղած արիւնիցն առաւ եւ սրսկից Ահարոնի վերայ եւ Նորա հանդերձների վերայ՝ եւ Նորա հետ Նորա որդիների վերայ եւ Նորա որդիների հանդերձների վերայ. եւ սրբրից Ահարոնին, Նորա հանդերձները, եւ Նորա հետ Նորա որդիներին եւ Նորա որդիների հանդերձները։
31 Եւ Մովսէսն ասաց Ահարոնին եւ Նորա որդիներին. Միսը ժողովքի խորանի դրանը եփեցէք, եւ այնտեղ կերէք այն եւ ձեռք լցնելու սակաւի մէջի հացերը, ինչպէս որ ես պատուիրեցայ ասելով թէ Ահարոնն ու
32 Նորա որդիքը ուտեն Նորանց։ Եւ Մնացին ու հացիցն աւելացածը կրա-
33 կով այրեցէք։ Եւ հօթը օր ժողովքի խորանի դռնիցը դուրս մի գաք մինչեւ ձեր ձեռք լցնելու օրերի վերջի

ա Նե. ԼՔ. 10։ Եզ. Խգ. 19։ 3 Գե. գ. 4։
ե Նե. ԼՔ. 13, 36։ Գե. գ. 7։ Եզ. Խգ. 20, 26։ Տե՛ս Երբ. Ք. 22։
ի Նե. ԼՔ. 13։ Գե. գ. 4։ զ Գե. գ. 11, 12։ Նե. ԼՔ. 14—18։
է Նե. ԼՔ. 15։
ը Գե. ա. 8։
թ Նե. ԼՔ. 18։
ժ Նե. ԼՔ. 19, 24։

ի Նե. ԼՔ. 22։
ձ Նե. ԼՔ. 23։
ղ Նե. ԼՔ. 24 և ընդ.։
ճ Նե. ԼՔ. 25։
ն Նե. ԼՔ. 26։
շ Նե. ԼՔ. 27։
ո Նե. ԼՔ. 31։
չ Նե. ԼՔ. 34։

օրը ։ որովհետեւ ձեր ձեռքերը [2]եօթը օր
34 կ'լցնեն ։ ինչպէս որ այսօր արին , ես-
Տուան պատուիրից ձեզ համար քաւու-
35 թիւն անելու համար այսպէս անելու ։ եւ
ժողովքի խորանի դրանը նստցէք եօ-
թնիկը եւ զիշերը եօթը օր , եւ [2]եհո-
վայի պահպանութիւնն արէք՝ որ չմեռ-
նիք . որովհետեւ ինձ այսպէս է պատ-
36 ուիրուած ։ եւ արաւ Ահարօնը ու
նորա որդիքը այն բոլոր բաները որ
եհովան Մովսէսին պատուիրել էր ։

Գլ. Թ

Ահարօնի առաջին զոհը սրբուած է երիցից հաճ կա-
կով։

1 [1]Եւ եղաւ ութերորդ օրը որ Մով-
սէսը կանչեց Ահարօնին եւ նորա որ-
2 դիներին եւ Իսրայէլի ծերերին ։ եւ
ասեց Ահարօնին ։ [2]Առ դու մեղքի
պատարագի համար արջառներից մի
զուարակ , եւ [3]ողջակէզի համար մի
խոյ . անարատ լինին . եւ եհովայի
3 առաջին մատուցու ։ եւ Իսրայէլի որ-
դիների հետ խօսիր՝ ասելով . [1]Առէք
մեղքի պատարագի համար այծերից
մի նոխազ եւ ողջակէզի համար մի
զուարակ եւ մի գառն մէկ տարեկան .
4 անարատ լինին ։ Նաեւ մի [2]արջառ
եւ մի խոյ իբր խաղաղութեան զոհ
եհովայի առաջին զոհելու համար , եւ
[3]իւղով զանգուած հաղի նուէր . որով-
հետեւ [4]այսօր եհովան ձեզ պիտի երե-
5 ւայ։ եւ Մովսէսի պատուիրածին առին
[1]բերին ժողովքի խորանի առաջը . եւ բո-
լոր ժողովքը մատեցան եւ կանգնեցին
6 եհովայի առաջին ։ եւ Մովսէս ասեց .
Այս է եհովայի պատուիրած բանը .
այս արէք , եւ [2]եհովայի փառքը ձեզ
7 կ'երեւայ ։ եւ Մովսէս ասեց Ահարօ-
նին . Մատեցիր սեղանին , եւ արա [1]քո
մեղքի պատարագը եւ ողջակէզը , եւ
քաւութիւն արա քեզ համար եւ ժո-
ղովրդի համար . եւ արա [2]ժողովրդի
պատարագը եւ նորանց համար քա-
8 ւութիւն արա՝ ինչպէս որ եհովան
պատուիրել էր ։
եւ Ահարօնը մատեցաւ սեղանին ,
եւ մորթից իր համար եղած մեղքի
9 պատարագի զուարակը ։ եւ Ահարօնի
որդիքը արիւնը մատուցրին նորան . եւ
նա իր մատը արիւնին թաթախեց ,
եւ սեղանի եղջիւրներին քսեց . եւ [1]ած-
[2]արիւնը թափեց սեղանի յա-
10 տակի վերայ . բայց [3]մեղքի պատա-
րագից ճարպը եւ երիկամունքները
եւ լարդի թաղանթը սեղանի վերայ
այրեց , ինչպէս որ եհովան Մովսէ-
11 սին պատուիրել էր ։ եւ միսն ու
մորթը բանակիցը դուրս կրակով այրեց ։
12 եւ ողջակէզը մորթից . եւ Ահարօնի
որդիքը արիւնը նորան ներկայացրին ,
եւ նա սրսկեց նորան սեղանի վերայ
13 չորջանակի ։ եւ ներկայացրին նո-
րան ողջակէզը կտորներով եւ գլու-
14 խը , եւ նա այրեց սեղանի վերայ ։ եւ
[1]փորոտիքն ու ոտքերը լուացաւ , եւ
այրեց սեղանի վերայի ողջակէզի վե-
րայ ։
15 եւ [1]մատուցրեց ժողովրդի ընծան ,
եւ առաւ ժողովրդի համար մեղքի
պատարագի նոխազը , եւ մորթից նո-
րան , եւ մեղքի պատարագ արաւ
16 առաջինի պէս ։ եւ ողջակէզը մատու-
ցրեց , եւ [2]բան օրինի մատուցրեց ։
17 եւ [2]հաղի ընծան մատուցրեց , եւ ձեռ-
քը լցրեց նորանից եւ այրեց սեղանի
վերայ , բացի [3]առաւօտեան ողջակէզից։
18 եւ ժողովրդի [1]խաղաղութեան զոհի
արջառն ու խոյը մորթից . եւ Ահա-
րօնի որդիքը արիւնը նորան ներկա-
յացրին , եւ սեղանի վերայ չուրջա-
19 նակի սրսկեց այն ։ եւ արջառից՝ ճար-
պերը եւ [1]խոյից՝ գմակը եւ [2]երկա-
ծակող [3]ոչխը , եւ երիկամունքները
20 եւ լարդի թաղանթը ։ եւ ճարպերը
երկուծների վերայ դրին , եւ [1]այրեց
21 ճարպերը սեղանի վերայ ։ եւ Ահարօ-
նը՝ երկուծները ու աջ զիստը երե-

---

[1] ել. ղբ. 30, 35, եզ. խգ. 25, 26.
[2] ած. գ. 7. ք. 19; ը 0ր. ժ. 1. ց թագ. ը. 3. ձաք. գ. 7.
[1] ել. խգ. 27.
[1] ղՎ. գ. 3. ը. 14. եզ. ղբ. 1, 4 ղՎ. ը. 18.
[2] ղՎ. գ. 23. եզր. գ. 17. ժ. 19.
[1] ՒՎ. գ. 1, 12.
[2] ՂՎ. ը. 4.
[3] ՆԵ. ղբ. 43.
[1] ՀԵ. խգ. 16.
[2] ՒՎ. գ. 3. — թագ. գ. 14.
[1] ել. ղբ. 3. ե. 27. ք. 7.
[2] ղՎ. գ. 16, 20. եզր. ե. 1.
[3] ՒՎ. գ. 6. ը. 15.
[4] ՀԵ. գ. 7.
[1] ՒՎ. ը. 16.
[2] ՀՎ. գ. 8.
[3] ՂՎ. գ. 11. ը. 17.
[4] ՀՎ. — 5. ը. 49; ՀԵ. 3, 7.
[1] եզր. ե. 3. ե. 27. ք. 7.
[2] ղՎ. գ. 16, 20. եզր. ե. 1.
[3] ՒՎ. գ. 6. ը. 15.
[4] ՀԵ. գ. 7.
[1] ՒՎ. ը. 16.
[2] ՀՎ. գ. 8.
[3] ՂՎ. գ. 11. ը. 17.
[4] ՀՎ. — 5. ը. 49; ՀԵ. 3, 7.
ՂՎ. ը. 21.
[1] ՀՎ. ը. 10); եզր. ը. 17. ե. 3.
[2] ՀՎ. — 3, 10.
[3] ՂՎ. ը. 1, 2.
[4] ՆԵ. ղբ. 38, 39.
ՂՎ. գ. 1, 12, 16.
ՀՎ. գ. 5, 16.

բացրեց Եհովայի առաջին Վերբացման-
լու պատարագ, ինչպէս որ Մովսէսը
պատուիրել էր։
22 Եւ Ահարոնն իր ձեռքերը ժողո-
վրդի վերայ բարձրացրեց, եւ Տէր-
նից նորանց. եւ մնդքի պատարագն
ու ողջակէզը եւ խաղաղութեան զո-
23 հերը մատուցանելուց յետոյ իջաւ։ Եւ
Մովսէսն ու Ահարոնը ժողովքի խորա-
նը մտան, եւ դուրս գալիս օրհնեցին
ժողովուրդը. եւ Եհովայի փառքը
24 բոլոր ժողովրդին երեւեցաւ։ Եւ Ե-
հովայի առաջից կրակ դուրս եկաւ,
եւ այրեց սեղանի վերայի ողջակէզը
եւ ճարպերը. եւ բոլոր ժողովուրդը
տեսնելով՝ հաղաղակեցին, եւ իրանց
երեսների վերայ ընկան։

Գլ. Ժ

Կրակը սրբում է Նադաբին և Աբիհուին։

1 Եւ Ահարոնի որդիքը՝ Նադաբն ու
Աբիհուդ իրանն մէկին իր բուրվառն
առաւ, եւ նորանց մէջը կրակ դրին,
եւ վերան խունկ դրին, եւ Եհովայի
առաջին հաւար կրակ մատուցրին, որ
2 ինքը չէր պատուիրել նորանց։ Եւ Ե-
հովայի առաջիցը կրակ եկաւ եւ սպա-
ռեց նորանց, եւ նորանք մեռան Եհովա-
3 յի առաջին։ Եւ Մովսէսն ասեց Ահարո-
նին. Սա այն է որ Եհովան խօսեց ասելով.
Ինձ մօտեցողներովը պիտի սրբուիմ,
եւ բոլոր ժողովրդի առաջին պիտի
Փառաւորուիմ. եւ Ահարոնը լռեց։
4 Եւ Մովսէսը կանչեց Ահարոնի հօրեղ-
բայր՝ Ոզիէլի որդիք Միսայէլին եւ
Եղիսափանին, եւ ասեց նորանց. Մո-
տեցէք, տաներ եղբայրներին սրբարա-
նի առջեւից բանակիցը դուրս տարէք
5 Եւ նորանք մօտեցան եւ տարին նո-
րանց իրանց չապիկներովը բանակիցը
դուրս։
6 Եւ Մովսէսն ասեց Ահարոնին՝ եւ
նորա որդկանցը՝ Եղիազարին եւ Ի-
թամարին. Ձեր գլուխները մի քանաք,
եւ ձեր հանդերձները մի պատառէք,
որ չմնանէք, եւ բոլոր ժողովրդի վե-
րայ էրկութիւն չգայ. բայց ձեր
եղբայրները՝ Իսրայէլի բոլոր տունը՝
թող Եհովայի արած այրումի վերայ
7 լայ լինին։ Եւ դուք ժողովքի խո-
րանի դռնիցը դուրս մի գաք, որ
չմնանէք. որովհետեւ Եհովայի օծ-
ման իւղը ձեր վերայ է. եւ նորանք
Մովսէսի խօսքի պէս արին։
8 Եւ Եհովան խօսեց Ահարոնի հետ
9 ասելով. Ինհովայի ժողովքի խորանը
մտնելիս գինի եւ օղի չխմէք, թէ դուք
եւ թէ քո որդիքը քեզ հետ, որ չմեռ-
նէք. սա ձեր ազգերի մէջ յաւիտե-
10 նական կանոն լինի, Սուրբի եւ ան-
սուրբի մէջտեղը, եւ անմաքուրի ու
մաքուրի մէջտեղը տարբերելու հա-
11 մար. Եւ Իսրայէլի որդիների այն բո-
լոր կանոնները սովորեցնելու համար,
որ Եհովան Մովսէսի ձեռքովը խօսել
է նորանց հետ։
12 Եւ Մովսէսը խօսեց Ահարոնի հետ
եւ նորա մնացած որդիք՝ Եղիազարի
եւ Իթամարի հետ, թէ Ինհովայի պատա-
րագներից աւելացած հացի նուէրն ա-
ռէք, եւ հանդանի մօտ բաղարջ կե-
րէք. որովհետեւ նա Սամնասուրբ է։
13 Սուրբ տեղը կերէք այն. որովհե-
տեւ Եհովայի պատարագներիցը քո ի-
րաւունքն ու քո որդիների իրաւուն-
քըն է. որովհետեւ Ինձ այսպէս է
14 պատուիրուած։ Եւ Վերբացնելու եր-
բուծը եւ բարձրացնելու գիսաը դուս
եւ քո որդիքը եւ քո աղջիկները քեզ
հետ մի մաքուր տեղ պիտի ուտէք.
որովհետեւ Իսրայէլի որդիների խա-
ղաղութեան զոհերիցը — տրուած է ի-

Ա Գլ. ը. 30—34. Եզ. ԻՔ. 24, 26։
Գ Տես Ղեւ. իդ. 30։
Է Թուա. գ. 33—37։ ը Օր. իա. 5։
— Թուա. Ժգ. 10։ Ժգ. 19, 42։
Թուա. գ. 21։ գ Թագ. Ժը. 38։ ը Մն. ը. 1։ Սաղ. ը. 3։
Է գ Թագ. Ժը. 39։ ը Մն. ը. 3։ Եզր. գ. 11։

—

Գլ. Ժգ. 1։ իր. 9։ Եզ. գ. 23։ Ես. 1։ Թուա. գ. 4։ իդ. 61։ — Մն. իգ. 2։
Թ Թուա. Ժգ. 18։
Ե Եզ. ւ. 9։
Զ Գլ. ԻՔ. 24։ Թուա. Ժգ. 35։ Տես ը Թագ. գ. 6, 7։
Ի Ել. ԻՔ. 22։ ԻՔ. 43։ Գլ. իա. 6, 17, 21։ Ես. Ժը. 11։ Եզ. ը. 41։ իր. 13.
Լ Ես. ԻՔ. 3։ Եզ. իը. 22։ Ամ. Ժգ. 31, 32։ Ժգ. 13։ ը Թես. ա. 10։
Խ Սաղ. ԻՔ. 9։
Ծ Եզ. գ. 18, 22։ Թուա. գ. 19, 30։
Կ Տես Սն. ԻՔ. 12։ Ղեւ. ը. 12։ Գոբ. Ե. 6, 9, 10։ ը. 2։
Ք Գլ. Ժգ. 45։ իա. 1, 10։ Թուա. գ. 6, 7։ ը Օր. իգ. 9։ Եզ. իդ. 16, 17։
Ֆ Թուա. Ժգ. 22, 46։ Ժը. 5, 8Ես. ե. 1։ իր. 18, 20. ը Թագ. իդ. 1։
Ղ Գլ. իա. 13։
Ձ Ել. իա. 41։ Գլ. ը. 30։
Ճ Ել. իը. 41։ Գլ. ը. 30։
Հ Եզ. Ժգ. 21։ Տես Ղեւ. ա. 15։ — Ելհմ. գ. 3։ Տես. ա. 7։
Յ Գլ. Ժա. 47։ ի. 25։ Եր. Ժե. 10, Եզեկ. իր. 26։
Ղ Գլ. Ժգ. 37։ ը Օր. իգ. 8։ Նեհմ. ը. 2, 8, 9, 13։ Եր. Ժը. 18։ Մալ. ը. 7։ Եզ. իգ. 23։
Շ Ել. ԻՔ. 2։ Գլ. գ. 16։ Թուա. Ժը. 9, 10։
Չ Տես Գլ. ա. 16։
Ո Գլ. իա. 22։
Ջ Գլ. ը. 3. գ. 16։ Տես Գլ. ը. 35։
Ռ Եզ. ԻՔ. 24, 26, 27։ Գլ. ի. 31, 34։ Թուա. Ժը. 11։

բեւ քո իրաւունք եւ քո որդիների
15 իրաւունք։ Խրատելու դիտաց եւ
երեցանելու երբուժը ճարպի պատա-
րագներովը Եհովայի առաջը բերին
երեցանելու համար. եւ քոնը եւ
քեզ հետ քո որդիներինը լինի յաւիտե-
նական կանոնով. ինչպէս որ Եհովան
պատուիրել է։
16 Եւ Մովսէսը Խնդրի պատարագի
նոխազը զգուշութեամբ որոնեց, բայց
ահա այրուած էր. եւ Ահարոնի ճեա-
ցած որդիք՝ Եղիազարի եւ Իթամա-
17 րի վերայ բարկացաւ ասելով. Ի՞նչու
մեզքի պատարագը սուրբ տեղումը
չ'կերաք. որովհետեւ սա ամենասուրբ է,
եւ Եհովան այն տուաւ ձեզ որ ժողով-
քի անօրէնութիւնը վեր առնէք Եհո-
վայի առաջին նորանց համար քաւու-
18 թիւն անելով։ Ահա նորա արիւնը
սրբարանի մէջը չբերուեցաւ. դուք
պիտի ուտէիք այն Իմ պատուիրածի
19 պէս սուրբ տեղը։ Եւ Ահարոնն ասեց
Մովսէսին. Ահա այսօր իրանց մեզքի
պատարագն ու ողջակէզը Եհովայի ա-
ռաջին մատուցին, եւ ինձ այսպիսի
բաներ պատահեցին, եւ Ես այսօր
մեզքի պատարագն ուտէի, Եհովայի
20 առաջին հաճոյ կ'լինէր արդեօք։ Եւ
Մովսէսը լսեց, եւ հաւանեց։

Գլ. ԺԱ

Մաքուր և անմաքուր անասունների տարբերութիւն։

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի եւ Ահա-
2 րոնի հետ ասելով նորանց. Խօսեցէք
Իսրայէլի որդիների հետ եւ ասացէք.
Այս են այն անասունները որ կարող
էք ուտել՝ երկրի վերայ եղած բոլոր
3 անասուններից. Ամեն կճղակաւոր եւ
կճղակը ճեղքուած որոճացող անա-
4 սունը ուտէք։ Բայց որոճացողներիցը, եւ
կճղակաւորներիցը սորանց պիտի
չ'ուտէք. ուղտը, թէեւ նա որո-
ճում է, բայց կճղակաբաշխ չէ, նա
5 անմաքուր լինի ձեզ համար։ Եւ
Ճագարը, թէեւ որոճում է, բայց
6 կճղակաբաշխ չէ, նա անմաքուր լինի
ձեզ համար։ Եւ նապաստակը, թէ-
եւ որոճում է, բայց կճղակաբաշխ
չէ, նա անմաքուր լինի ձեզ համար։
7 Եւ խոզը, թէեւ կճղակաւոր է եւ
ճեղքուած կճղակ ունի, բայց չէ
որոճում, նա անմաքուր լինի ձեզ
8 համար։ Նորանց մսիցը չ'ուտէք, եւ
դիակներին չ'դպչէք. Նորանք անմա-
քուր են ձեզ համար։
9 Ի Ջրերի մէջ բոլոր եղածներիցը սո-
րանց ուտէք. Ջրերի մէջ այսինքն ծո-
վերի մէջ եւ գետերի մէջ. ամեն թեւ
10 եւ թեփ ունեցողը ուտէք։ Բայց չ'ու-
տէք այն ամենը որ թեւ եւ թեփ չ'ու-
նին ծովերի մէջ եւ գետերի մէջ Ջր-
երի բոլոր զեռուններից՝ եւ Ջրերի
մէջ եղած բոլոր չնչաւոր կենդանի-
11 ներից՝ չպիղծ լինին ձեզ համար։ Եւ
պիղծ լինին նորանք ձեզ համար. նո-
րանց մսիցը պիտի չ'ուտէք, եւ նո-
12 րանց դիակները պիտի զզուիք։ Ջրերի
մէջ եղած բոլոր անթեւ եւ անթեփ
եղածները պիղծ լինին ձեզ համար։
13 Եւ Թռչուններից մէջ սորանցից
զզուելիք. Նորանք չ'ուտուին, պիղծ
են. արծիւը, եւ պատկուճը, եւ գետ-
14 արծիւը, եւ անզղը, եւ ցինը իր տե-
15 սակի պէս, Ամեն ագռաւը իր տե-
16 սակի պէս, եւ ջայլամը, եւ բուն,
եւ որորը, եւ բազէն իր տեսակի պէս,
17 Եւ հաւպատիրը, եւ հողամաղը, եւ
18 քայլահաւը, եւ կարապը, եւ հաւա-
19 լուսը, եւ սեւ անզղը, եւ արագիլը,
եւ քարադրը իր տեսակի պէս, եւ
յոպոպը, եւ չիղջը։
20 Ամեն չորս ոտքի վերայ գնացող
Թռչող գեռուն պիղծ լինի ձեզ համար։
21 Իսկ սորանց ուտէք. բոլոր չորս ոտ-
քի վերայ գնացող Թռչող գեռուննե-
րից՝ երկրի վերայ ոստոստելու համար
իրանց ոտքերի վերայ ազդր ունեցող-
22 ները։ Նորանցից սորանց ուտէք՝ Ծա-
րախն իր տեսակի պէս, եւ Ջրեակն
իր տեսակի պէս, եւ խարագուլը իր

ա Դն. է. 29, 30, 31։
բ Ղե. Բ. 3, 15։
գ Ղե. գ. 26, 29։
դ Ղե. գ. 30։
ե Ղե. գ. 26։
զ Ղե. Բ. 8, 12։

ը Ելբ. գ. 20։ Ժգ. 12։ Ծվս. Բ. 4։ Մագ. ա. 10, 13։
—
թ Ղբ. Ժգ. 3—20։ (Տես Մատ. Ժե. 11։ Մարբ. է. 15, 18։ Գործ. Ժ. 12—15։ Ա-

մատ. Ժե. 14։ ա Գործ. բ. 8։ Կող. բ. 16, 21։ Ելբր. Թ. 10։)
ժ Ծագ. Ջգ. 18։ Ամս. է. 26։
ի Ես. կե. 4։ կգ. 3, 17։
ղ Ես. Ծբ. 11։ Մատ. Ժե. 11, 20։
ձ Ղբ. Ժգ. 9։
ղ Դն. է. 18, 21։ բ Ղբ. Ժգ. 3։ Ելբ Ղբ. Ժգ. 12։
ճ Մատ. գ. 4։ Մարբ. ա. 6։ Տես Ելբ Ժ. 4։ Յովել. ա. 4։

տեսակի պէս, եւ օձամարան իր տե-
23 սակի պէս։ Բայց Տ֊ոյն բոլոր չորս
ոտքով թռչող զեռուններն պիղծ լի-
24 նին ձեզ համար. եւ նորանցով դուք
անմաքուր կ՚լինիք. ամէն նորանց
դիակներին դպչողը մինչեւ իրիկուն
25 անմաքուր լինի։ Եւ ամէն նորանց
դիակները վեր առնողը իր հանդերձ-
ները լուանայ, եւ մինչեւ իրիկուն
26 անմաքուր լինի։ Բոլոր անասուննե-
րը որոնք կճղակաւոր են, բայց կրճ-
ղակը ճեղքուած չէ, եւ չեն որոճում,
անմաքուր են ձեզ համար. ամէն նո-
րանց դպչողը անմաքուր լինի։
27 Եւ բոլոր չորս ոտքի վերայ գնա-
ցող անասուններից իրանց թաթերի
վերայ գնացողների ամէնը անմաքուր
լինի ձեզ համար. ամէն նորանց դի-
ակներին դպչողը մինչեւ իրիկուն ան-
28 մաքուր լինի։ Եւ նորանց դիակները
վեր առնողը իր հանդերձները պիտի
լուանայ, եւ մինչեւ իրիկուն անմա-
քուր լինի. նորանք անմաքուր են
29 ձեզ համար։ Եւ երկրի վերայ սողա-
ցող սողուններից մէջ սորանք անմա-
քուր լինեն ձեզ համար. աքիսը եւ
մուկը եւ տեսակի պէս,
30 Եւ անական եւ քոյր եւ լեզեան եւ
31 խոմէքը եւ գետնասուիզը։ Բոլոր սո-
ղացողների մէջ ձեզ համար անմա-
քուրները սորանք են. ամէն ով որ
նորանց մեռածին դպչի, մինչեւ իրի-
32 կուն անմաքուր լինի։ Եւ ամէն ինչ
որի վերայ որ նորանց մէկ մեռածը
ընկնի, թէ փայտի ամանի լինի կամ
հանդերձ կամ մորթ կամ քուրձ, ինչ
տեսակ գործածական ամանի որ լինի
անմաքուր պիտի լինի. ջուրը պիտի
գցուի այն, եւ մինչեւ իրիկուն ան-
33 մաքուր լինի, եւ յետոյ մաքուր է։ Եւ
ամէն ինչ հողի ամանի մէջ որ նո-
րանցից ընկնելու լինի, ամէն ինչ որ
նորա մէջ է՝ անմաքուր պիտի լինի,
34 եւ Տ֊ն ջրիցը պիտի կոտրէք։ Ամէն
ուտելու կերակուրը որի վերայ ջր-
ջրիցը գայ, անմաքուր պիտի լինի,
նոյնպէս ամէն այնպիսի ամանի մէջ
եղած բոլոր խմելու խմիչքը անմա-
35 քուր պիտի լինի։ Եւ ամէն բան՝ որի
վերայ սորանց դիակն ընկնի, անմա-
քուր պիտի լինի. Ք֊ն թոնիր եւ թէ
վառարան կ՚էէ պիտի քանդուի. սո-
րանք անմաքուր են, եւ անմաքուր
36 պիտի լինեն ձեզ համար։ Բայց աղ-
բիւրը եւ հորը եւ ջրակոյտը, մա-
քուր պիտի լինի. սակայն նորանց
դիակներին դպչողը անմաքուր լինի։
37 Եւ եթէ նորանց դիակը ցանուելու սեր-
38 մի վերայ ընկնի՝ նա մաքուր է։ Բայց
եթէ սերմի վերայ ջուր դրուած լինի
եւ նորա վերայ ընկնի նորանց դիակը,
նա ձեզ համար անմաքուր պիտի լինի։
39 Եւ եթէ ձեր ուտելու կենդանինե-
րից մէկը մեռնի, նորա դիակին դըպ-
չողը մինչեւ իրիկուն անմաքուր պի-
40 տի լինի։ Եւ Ե֊նորա դիակից ուտողը
իր հանդերձները պիտի լուանայ, եւ
մինչեւ իրիկուն անմաքուր լինի. եւ
նորա դիակը վեր առնողը իր հանդերձ-
ները պիտի լուանայ, եւ մինչեւ
իրիկուն անմաքուր լինի։
41 Եւ երկրի վերայ սողացող ամէն
սողունը պիղծ է, պիտի չ՚ուտուի։
42 Երկրի վերայ բոլոր սողացող սողուն-
ներից ամէն իր փորի վերայ գնացո-
ղը կամ ամէն չորս ոտքի վերայ գնա-
ցողը՝ մինչեւ ամէն բազմոտանին պի-
տի չ՚ուտէք, որովհետեւ նորանք պիղծ
43 են։ Ձեր անձերը չ՚պղծէք ոչ մի սո-
ղացող սողունով. եւ նորանցով չ՚պղ-
ծուիք եւ անմաքուր չ՚դառնաք նո-
44 րանցով։ Որովհետեւ ես եմ ձեր Ե֊ո-
վայ Աստուածը. ուրեմն սրբեցէք ձեր
անձերը եւ նուրբ եղէք, քանի որում
ես սուրբ եմ. եւ չ՚պղծէք ձեր անձե-
րը երկրի վերայ ոչ մի սողացող սո-
45 ղունով։ Որովհետեւ ես եմ Ե֊ովան՝
որ ձեզ եգիպտոսի երկրիցը հանեցի
որ ձեզ համար Աստուած լինեմ եւ
դուք սուրբ լինէք, որովհետեւ ես
սուրբ եմ։
46 Այս է չորքոտանիների եւ թռչուն-
ների եւ ջրերի մէջ շարժող բոլոր
շնչաւոր կենդանիների՝ եւ երկրի վե-

Ծն. կդ. 17։
Ելկ. ԺԲ. 12։
Ղեւ. ԺԱ. 28, ԺԵ. 12։
Թուոց. ԺԹ. 11։
Բ Թագ. Ը. 8։ ր Ոչ.

Ժդ. 6, 31։ Ժդ. 8, 9, 47, ԺԵ. 5 Ելկ. Ժդ. 26, 28, ԺԵ. 15, Թուոց. ԺԹ. 10, 22։ Ա֊ա. 24։

Ժդ. 21։ Եզ. դ. 14։ Խդ. 31։
Ծ Ղեւ. ԺԱ. 35։
Ի Նկ. ԺԲ. 6։ Ղեւ. ԺԲ. 2։ բ.

7, 26։ բ֊ա. 8։ = Թէս. գ. 7։ = Գեա. ա. 16։
Հնկ. գ. 7։

բայ սողացող ամէն կենդանիների օ-
47 րէնքը. Անմաքուրի եւ մաքուրի մէջ
եւ ուտուելու անուտուն եւ չ'ուտ-
ուելու անուտունի մէջ տարբերութիւն
անելու համար։

ԳԼ. ԺԲ

Ծննդական հնդիների կանոնները։

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. Խօսիր Իսրայէլի որդիների հետ
եւ ասիր. Եթէ մի կինիկ սերմ բե-
դունէ եւ արու զաւակ ծնէ, Էհօթն
օր անմաքուր պիտի լինի. Ինորա
դաչտանի զաւուելու օրերի համեմատ
3 անմաքուր պիտի լինի։ Եւ Էութե-
րորդ օրը անթլփատութեան մարմինը
4 թլփատուի։ Եւ երեսունեւերեք օր նա
իր մաքրուելու արիւնովը նստէ. Եւ
բնաւ մի սուրբ բանի պիտի չդպչի, ոչ էլ
սրբարանը մտնէ մինչեւ իր մաքրուե-
5 լու օրերի լրանալը։ Բայց եթէ աղ-
ջիկ ծնելու լինի, երկու շաբաթ ան-
մաքուր պիտի լինի իր դաչտանի պէս,
եւ վաթսունեւվեց օր նստէ իր մաք-
րուելու արիւնովը։
6 Եւ Էտղայ կամ աղջիկ զաւակի հա-
մար իր մաքրուելու օրերը լրանալուց
յետոյ, մի տարեկան գառն բերէ ող-
ջակիզի համար եւ մեղքի պատարա-
գի համար՝ մի ազաւնու ձագ կամ մի
տատրակ ժողովքի խորանի դուռը
7 քահանայի մօտ։ Եւ նա մատուցանէ
ներան եհովայի առաջին եւ քաւու-
թիւն անէ ներա համար, եւ նա իր
8 արեանը աղբիւրիցը մաքրուի։ Այս
կամ էգ զաւակ ծնողի օրէնքը այս է։
Եւ եթէ ներա ձեռքը չհասնէ գառն
բերելու, այն ժամանակ երկու տատ-
րակ կամ ազաւնու երկու ձագ առ-
նէ, մէկը ողջակիզի՝ եւ միւսը մեղ-
քի պատարագի համար, եւ էքահա-
նան քաւութիւն անէ ներա համար,
եւ նա մաքրուի։

ԳԼ. ԺԳ

Մաշկեան վերայ և հագուստի վերայ երեւացող բորո-
տութիւն։

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի եւ Ա-

2 Հարօնի հետ ասելով. Եթէ մի մար-
դի մարմնի մորթուելու ուռեցք կամ
թոռ կամ պղպջաջ լինի եւ ներա
մարմնի մորթուելը բորոտութեան պատ
դառնայ, Էան ժամանակ նա Ահարօն
քահանայի կամ ներա որդիներից քա-
3 հանաների մէկի մօտ տարուի։ Եւ
քահանան նայէ մարմնի մորթուած
պատին. եւ եթէ պատի մազերը սպիտակի է փոխուել, եւ պա-
տը մարմնի մորթիցը խոր է երեւում,
բորոտութեան պատ է այն. եւ քա-
հանան պիտի նայէ ներան՝ եւ անմա-
4 քուր հրատարակէ ներան։ Իսկ եթէ
ներա մարմնի մորթի մէջ պղպջաջը
սպիտակ է՝ եւ մորթիցը խոր չէ երե-
ւում, եւ մազն էլ սպիտակի չէ փոխ-
ուել, այն ժամանակ քահանան եօթը
5 օր արգելուած պահէ պատակիրին։ Եւ
քահանան եօթներորդ օրը նայէ ներ-
ան, եւ եթէ պատը իր կերպովը մը-
նում է, եւ մորթի մէջ չէ տարած-
ուել, այն ժամանակ քահանան եօթն
6 օր էլ արգելուած պահէ ներան։ Եւ
քահանան եօթներորդ օրը դարձեալ
նայէ ներան, եւ եթէ պատը չլացած
լինի, եւ մորթի մէջ տարածուած չլի-
նի, քահանան ներան մաքուր հրատա-
րակէ. դա քոս է, եւ նա իր հան-
դերձները լուանայ, եւ մաքուր է։
7 Բայց եթէ քոսը տարածուելու լինի
մորթուելու ներա մաքրուելու համար
քահանայից նայուելուց յետոյ, քահա-
8 նային դարձեալ պիտի երեւայ։ Եւ
քահանան նայէ, եւ եթէ քոսը մոր-
թուելու տարածուել է, քահանան ներ-
ան անմաքուր հրատարակէ. բորո-
տութիւն է։
9 Երբոր մի մարդի վերայ բորոտու-
թեան պատ լինի, նա քահանայի մօտ
10 պիտի տարուի։ Եւ քահանան պիտի
նայէ. եւ եթէ մորթի մէջ սպիտակ
ուռեցք կայ՝ եւ սպիտակի է փոխուել
մազը՝ եւ ուռեցքի մէջ ողջ մսի կը-
11 տոր կայ, Սա ներա մարմնի մորթու-
ցը հնացած բորոտութիւն է, եւ քա-
հանան ներան անմաքուր հրատարա-

---

3 Գլ. ժ. 10, ի. 25։ — Գլ. ԺԱ. 19։ Ի Գլ. ա. 22։

4 Գլ. ԺԱ. 19։ Դնե. ԺԷ. 12։ Գլ. ա. 59։ ը. 21. Ցաղ. է. 22, 23։ Ն Գլ. ը. 22։

7 Գլ. Ե. 7։ Գլ. ը. 24։ Ն Գլ. գ. 26։ — ը Ցր. ԽԸ. 27։

Ի՛ր Ցր. ԺԷ. 8, 9։ Ի՛գ. 8։ Գլ. ԺԷ. 14։ 4 Գլ. ԺԱ. 25։ Ժգ. 8։ Ի՛Թես. Ժգ. 10, 12։ գ Թագ.

կէ, արգելուած չ'պահէ Տէրան, որովհետեւ անմաքուր է նա։
42 Եւ եթէ բորոտութիւնը տարածուել է մորթի մէջ, եւ ախտակիրի բոլոր մորթը գլխից մինչեւ ոտքը, այսինքն քահանայի աչքերի բոլոր տեսած տե-
43 ղը բորոտութիւնը պատել է, եւ քահանան տեսնէ որ բորոտութիւնը Տէրա բոլոր մարմինը պատել է, այն ժամանակ ախտակիրին մաքուր հրատարակէ. բոլորովին սպիտակի է փոխ-
44 ուել. նա մաքուր է։ Բայց այն օրը որ Տէրա վերայ ողջ միս տեսնուի,
45 նա անմաքուր լինի։ Եւ քահանան պիտի տեսնէ ողջ միսը, եւ Տէրան անմաքուր հրատարակէ. ողջ միսը
46 անմաքուր է. բորոտութիւն է։ Իսկ եթէ ողջ միսը դարձնայ սպիտակի փոխուի, այն ժամանակ քահանայի
47 մօտ պիտի գայ։ Եւ քահանան պիտի տեսնէ Տէրան. եւ եթէ ախտը սպիտակի է փոխուել, այն ժամանակ քահանան ախտակիրին մաքուր հրատարակէ. նա մաքուր է։
48 Եւ եթէ մաշկի մորթի մէջ հպա-
49 ղար լինի եւ առողջանայ, եւ պալարի տեղը սպիտակ ուռեցք՝ կամ մի քիչ կարմրած սպիտակ պաղպաջ լի-
50 նի, նա քահանային պիտի երեւայ։ Եւ քահանան տեսնէ. եթէ մորթիցը ցած երեւայ, եւ մազը սպիտակի է փոխուել, քահանան Տէրան անմաքուր հրատարակէ, նա բորոտութեան ախտ
51 է՝ պալարիցը տարածուած։ Եւ եթէ քահանան տեսնէ որ սպիտակ մազ չ'կայ Տէրա մէջ, եւ մորթիցը ցած չէ՝ այլ շլացած է, այն ժամանակ քահա-
52 նան եօթն օր արգելուած պահէ Տէ-
53 րան։ Եւ եթէ մորթի մէջ տարածուի, այն ժամանակ քահանան Տէրան անմաքուր հրատարակէ. ախտ է Տէ-
54 րա։ Բայց եթէ պաղպաջը իր տեղը կենայ՝ չէ տարածուել, նա պալարի սպին է. եւ քահանան Տէրան մաքուր հրատարակէ։
55 Իսկ եթէ մաշկի մորթի մէջ կրակի այրած լինի, եւ այրածի հարուածը մի քիչ կարմրած սպիտակ՝ կամ
56 սպիտակ պաղպաջ լինի, եւ քահա-

Տէրան Տէրան նայէ, եթէ պաղպաջի մէջ մազը սպիտակի է փոխուած, եւ մորթիցը խոր է երեւում, նա բորոտութիւն է՝ այրածից տարածուած, եւ քահանան Տէրան անմաքուր հրատարակէ. դա բորոտութեան ախտ է։
57 Բայց եթէ քահանան նայէ, որ պաղպաջի մէջ սպիտակ մազ չ'կայ, եւ մորթիցը ցած չէ, եւ շլացել է, այն
58 ժամանակ քահանան եօթն օր արգել-
59 ուած պահէ Տէրան։ Եւ եօթներորդ օրը քահանան նայէ Տէրան. եթէ մորթի մէջ տարածուել է, քահանան Տէրան անմաքուր հրատարակէ. դա բո-
60 րոտութեան ախտ է։ Եւ եթէ պաղպաջը իր տեղը կենայ՝ եւ մորթի մէջ չ'տարածուի, եւ շլացել է, դա այրածի ուռեցքն է. եւ քահանան Տէրան մաքուր հրատարակէ. որովհետեւ այրածի սպին է։
61 Եւ եթէ մի մարդի կամ կնկան գլխին կամ ծնօտին ախտ լինի, քահա-
62 նան պիտի տեսնէ այն ախտը. եւ եթէ մորթիցը խոր երեւայ, եւ նորա մէջ բարակ դեղին մազ լինի, այն ժամանակ քահանան Տէրան անմաքուր հրատարակէ. դա գոնջութիւն է, գլխի կամ ծնօտի բորոտութիւն է։
63 Եւ եթէ քահանան գոնջութեան ախտը տեսնէ՝ որ մորթիցը խոր չէ երեւում, եւ նորա մէջ սեւ մազ չ'կայ, այն ժամանակ քահանան գոնջութեամբ ախտացածին եօթն օր արգելուած պա-
64 հէ։ Եւ եօթներորդ օրը քահանան ախտակիրին նայէ, եւ եթէ գոնջութիւնը չէ տարածուել, եւ նորա մէջ դեղին մազ չ'կայ, եւ գոնջութիւնը մոր-
65 թիցը խոր չէ երեւում, Տէրա ածիլուի, բայց գոնջութիւնը չ'ածիլէ. եւ քահանան կրկին եօթն օր արգելուած
66 պահէ գոնջութիւն ունեցողին։ Եւ եօթներորդ օրը քահանան գոնջութիւն ունեցողին նայէ. եւ եթէ գոնջութիւնը մորթի մէջ չէ տարածուել, եւ մորթիցը խոր չէ երեւում, այն ժամանակ քահանան Տէրան մաքուր հրատարակէ. եւ նա իր հանգիստները պիտի լուանայ, եւ մաքուր լինի։
67 Բայց եթէ իր մաքրուելուց յետոյ գոն-
68 ջութիւնը մորթի մէջ տարածուի, եւ

Ե. 27, ր Մն. Խ. 20։ Ինկ. ր. 9։

քահանան նայէ նորան. եւ եթէ գոն-
ջութիւնը մորթի մէջ տարածուել է,
այն ժամանակ քահանան դեղին մազ
37 չ'որոնէ, նա անմաքուր է։ Բայց եթէ
գոնջութիւնը իր կերպովը կենայ, եւ
նորա մէջ սեւ մազ է բուսել, գոն-
ջութիւնը բժշկուած է. նա մաքուր
է, եւ քահանան նորան մաքուր հրա-
տարակէ։
38 Եւ եթէ մի մարդ կամ կնիկ իր
մարմնի մորթի մէջ պաղպաջուններ՝ այ-
սինքն սպիտակ պաղպաջուններ ունենայ,
39 եւ քահանան նայէ, եւ եթէ նորանց
մարմինների մորթի մէջի պաղպաջ-
ները չլացած սպիտակ լինեն, դա
մորթի մէջ գոյացած պիսակ է. նա
մաքուր է։
40 Եւ եթէ մի մարդի գլխի մազը թափ-
41 ուի, նա կուսնա է. մաքուր է։ Եւ ե-
թէ նորա երեսի կողմիցը թափուի
նորա գլխի մազերը, դա ճեղ է. մա-
42 քուր է։ Բայց եթէ կնասութեան կամ
ճեղութեան մէջ մի քիչ կարմրած
սպիտակ վէրք լինի, նա նորա կըն-
տութեան կամ ճեղութեան մէջ գո-
43 յացած բորոտութիւն է։ Այն ժամա-
նակ քահանան նայէ նորան. եւ եթէ
նորա կնասութեան կամ ճեղութեան
մէջ եղած վէրքի ուռեցքը մի քիչ կար-
մրած սպիտակ լինի մարմնի մորթի մէջ
եղած բորոտութեան երեւոյթի պէս,
44 Այն մարդը բորոտ է, անմաքուր է.
քահանան անպատճառ նորան անմա-
քուր հրատարակէ. նորա ախտը նո-
րա գլուխին է։
45 Եւ ախտ ունեցող բորոտի հանդեր-
ձը պատառած պիտի լինի, եւ նորա
գլուխը մերկ, եւ նորա ընչքունք-
ները ծածկուած պիտի լինին, եւ «Ա-
նմաքուր, անմաքուր» պիտի կանչէ։
46 Ախտը նորա վերան եղած բոլոր օրե-
րը անմաքուր պիտի լինի. նա ան-
մաքուր է, մենակ նստէ. նորա բըն-
նակութիւնը բանակիցը դուրս պիտի
լինի։
47 Եւ այն հանդերձը՝ որի մէջը բորո-
48 տութեան ախտ կայ, թէ բրդի հան-
դերձ եւ թէ քթանի հանդերձ, թէա-

ղեղ. իդ. 17, 22։ Մատ. գ. 7։ | ըՔած. ե. 3։ Ժր. 14։ դ Թագ. է. 3, ԺԱ. 5։ բ Մն.

նեղէնի կամ բրդեղէնի, առէյի կամ
թեզանի մէջ՝ կամ մորթի մէջ եւ կամ
մորթից չկնուած ամեն բանի մէջ,
49 Այսինքն՝ եթէ հանդերձի կամ մորթի
մէջ՝ կամ առէյի կամ թեզանի մէջ
կամ մորթից չկնուած ամեն կերպ բանի
մէջ մի փիչ կանաչ կամ կարմրած
ախտի նշան լինի, բորոտութեան ախտ
50 է, եւ քահանային պիտի երեւայ։ Եւ
քահանան նայէ ախտին՝ եւ ախտն օր
արգելուած պահէ ախտացեալ բանը։
51 Եւ ախտներորդ օրը ախտացեալ բանին
նայէ. եթէ ախտը տարածուել է հան-
դերձի մէջ, կամ առէյի կամ թեզանի
մէջ, կամ մորթի մէջ, եւ կամ գոր-
ծածութեան համար մորթից չկնուած
ամեն բանի մէջ, այս ախտը հրորո-
քուող բորոտութիւն է. անմաքուր է։
52 Այն ժամանակ նա այրէ բրդեղէնը կամ
քթանեղէնը հանդերձը՝ կամ առէյը
կամ թեզանը կամ ամեն կերպ մոր-
թից չկնուած բանը, որի մէջ այն ախ-
տը կայ. որովհետեւ բորբոքուած բո-
րոտութիւն է այն, կրակով պիտի այ-
53 րուի։ Եւ եթէ քահանան տեսնէ, որ
ախտը չէ տարածուել հանդերձի մէջ,
կամ առէյի կամ թեզանի մէջ կամ
ամեն կերպ մորթից չկնուած բանի մէջ,
54 Այն ժամանակ քահանան հրամայէ,
որ այն ախտացեալ բանը լուանան.
եւ կրկին եօթն օր արգելուած պահէ
55 նորան։ Եւ ախտացեալ բանը լուա-
նելուց յետոյ քահանան տեսնէ, եթէ
ախտը իր կերպը չէ փոխել, եւ ախ-
տը չէ տարածուել, նա անմաքուր է.
կրակով այրես նորան. նորա աստա-
ռին կամ երեսին փտութիւն կայ։
56 Եւ եթէ քահանան տեսնէ, որ նորա
լուացուելուց յետոյ ախտը չյացել է,
այն ժամանակ պատառէ նորան այն
հանդերձիցը կամ մորթիցը կամ առէ-
57 յիցը եւ կամ թեզանիցը։ Եւ եթէ
այն հանդերձի մէջ, կամ առէյի կամ
թեզանի մէջ, կամ ամեն կերպ մոր-
թից չկնուած բանի մէջ դարձեալ երե-
ւացուել լինի, նա տարածուած բոր-
ոտութիւն է. իր վերայ ախտ ունեցող բանը
58 կրակով այրես։ Եւ այն հանդերձը,

Ել. իդ. 11։ Ղեւ. ժե. 12։ | Թագ. ժգ. 14։

կամ առէյր կամ թեզանը, կամ ամէն
ԼԵՂ մարթիից ՀՈՒՆ բանը, որ լուա-
ցուելուց յետոյ ախտը նորանցից գնացել
է, դարձեալ պիտի լուացուի, եւ մա-
59 քուր է։ Բրդի կամ քթանի հանդեր-
ձի մէջ, կամ առէյի կամ թեզանի մէջ,
կամ մարթիից ՀՈՒՆ ամէն ԼԵՂ բանի
մէջ ԷՒՆ բորոտութեան ախտի օ-
րէնքը այս է, նորան մաքուր կամ
անմաքուր հրատարակելու համար։

ԳԼ. ԺԴ

Մարդկանց եւ բանէրի վերայ երեւացած բորոտութիւնը քննելը։

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. Սա լինի բորոտի օրէնքը իր
մաքրուելու օրը. նա ՝քահանայի մօտ
3 պիտի տարուի. եւ քահանան բանա-
կիցը դուրս պիտի գայ, եւ քահանան
պիտի նայէ. եւ եթէ բորոտիցը բո-
4 րոտութեան ախտը բժշկուել է, Այն
ժամանակ քահանան հրամայէ, որ
մաքրուելու մարդի համար երկու
ողջ եւ մաքուր թռչուն եւ էեզե-
նափայտ եւ էկրկնակի կարմիր եւ
5 զոզապազ առնուի։ Եւ քահանան հրա-
մայէ, որ թռչունի մէկը մարթէն հողի
6 ամանի մէջ կենդանի ջրի վերայ։ Իսկ
նա ողջ թռչունն ու եղեւնափայտը եւ
կրկնակի կարմիրը եւ զոզապազ առնէ,
եւ սորանց ողջ թռչունի հետ կեն-
դանի ջրի վերայ մորթուած թռչու-
7 նի արիւնը թաթախէ։ Եւ բորո-
տութիւնից մաքրուելու մարդի վե-
րայ եօթն անգամ հարսկէ, եւ մաք-
րէ նորան, եւ ողջ թռչունը դէպի
8 դաշտն արձակէ։ Եւ մաքրուելու մար-
դըն իր հանդերձները լուանայ, եւ
իր բոլոր մազերն ածիլէ, եւ ջրով
լուացուի. եւ մաքուր է, նորանից
յետոյ բանակը մտնէ եւ եօթն օր իր
9 վրանի դրսումը կենայ։ Եւ եօթներ-
րորդ օրն իր բոլոր մազերը ածիլէ,
իր գլխին ու մօրուքը եւ յօներքը՝
այսինքն իր բոլոր մազերը ածիլէ. եւ
իր հանդերձները լուանայ, եւ իր մար-
մինը ջրով լուանայ, եւ մաքուր է։
10 Եւ ութերորդ օրը հերկու անարատ
արու գառն, եւ մէկ տարեկան մի
անարատ էգ գառն, եւ հնացի նուէրի
համար իւղով զանգուած երեք տա-
սանորդ բարակ ալիւր, եւ մէկ *լոգ
11 իւղ պիտի առնէ։ Եւ մաքրող քահա-
նան մաքրուելու մարդին սորանցով
Եհովայի առաջին ժողովքի խորանի դը-
12 բանը կանգնեցնէ։ Եւ քահանան այն
արու գառի մէկին առնէ եւ մատուա-
ցանէ նորան յանցանքի պատարագի
համար, եւ մի լոգ իւղն էլ. եւ նորանց
Եհովայի առաջին էեւերացնելու պա-
13 տարագ էեւերացնէ։ Եւ գառը մորթէ
ՀԻՆգի պատարագի եւ ողջակէզի մոր-
թուած տեղը՝ սուրբ տեղը. որովհե-
տեւ ՀԻՆգի պատարագի պէս յան-
ցանքի պատարագը քահանայինն է.
14 հապա ամենասուրբ է։ Եւ քահանան
յանցանքի պատարագի արիւնից առ-
նէ եւ քահանան քսէ մաքրուելու
մարդի ԱՋ ականջի բլթակին եւ նո-
րա ԱՋ ձեռքի մեծ մատին եւ նորա
15 ԱՋ ոտքի մեծ մատին։ Եւ քահանան
մի լոգ իւղիցն առնէ, եւ իր ձախ ձեռ-
16 քի մէջ ածէ։ Եւ քահանան իր ԱՋ
մատը իր ձախ ձեռքի մէջ եղած իւ-
ղին թաթախէ, եւ սրսկէ այն իւղից
իր մատովը Եհովայի առաջին եօթն
17 անգամ։ Եւ քահանան իր ձեռքի մէջ
մնացած իւղիցը քսէ մաքրուելու մար-
դի ԱՋ ականջի բլթակին եւ նորա ԱՋ
ձեռքի մեծ մատին եւ նորա ԱՋ ոտ-
քի մեծ մատին յանցանքի պատարա-
18 գի արիւնի վերայից։ Եւ քահանան
իր ձեռքի մէջ մնացած իւղը մաքրուե-
լու մարդի գլխին քսէ. եւ Տէրոջ հա-
մար քաւութիւն անէ Եհովայի առա-
19 ջին։ Եւ քահանան հինգի պատարա-
գը մատուցանէ, եւ իր անմաքրու-
թիւնից մաքրուելու մարդի համար
քաւութիւն անէ, եւ նորանից յետոյ
20 ողջակէզը մորթէ։ Եւ քահանան ող-
ջակէզն ու հացի նուէրը սեղանի վե-
րայ մատուցանէ, եւ նորա համար

—Ած. ը. 2, 4։ Մարկ. ա. 40, 44։ Ղեւ. ե. 18, 14։ ԺԵ. 14։
ՔԹես. ԺԲ. 6։
ՂՆերբ. Բ. 19։
ՀՈագ. Ծա. 7։
ՂԳ Թագ. ե. 10, 14։
ՀՆերբ. Բ. 13։
ՂՆգ. Ժգ. 6։
ՀՆգ. Ժա. 25։
ՀԹես. Ժբ. 15։
ՃՄատ. ը. 4։ Մարկ. ա. 44։

Ղեւ. ե. 14։
ՂՆգ. ը. 1։ Թես. ԺԵ. 4, 15։ Պսաղմ ԺԵ։
ՀՂեւ. ե. 2, 18, գ. 6, 7։
ՂՆե. ԼԲ. 24։
ՃՆե. ԼԲ. 11։ Գեւ. ա. 5, 11։
Գ. 4, 24։
ԼԳեւ. է. 7։
ՀԳեւ. ը. 3, է. 6, ԽԱ. 23։
ՃՆե. ԼԲ. 20։ Գեւ. ը. 23։
ՂԳեւ. ղ. 26։
ՀԳեւ. է. 1, 6. Ժբ. 7։

քաւութիւն անէ. եւ նա մաքուր է։
21 Եւ [1]եթէ նա աղքատ է եւ այնչափին նորա ձեռքը չ'հասանէ, այն ժամանակ նորա քաւութիւն անելու համար երեքացնելու յանցանքի պատարագի համար մի գառն, եւ հացի նուէրի համար իւղով զանգուած մի տասանորդ բարակ ալիւր եւ մի լոգ
22 իւղ առնէ։ Եւ [2]երկու տատրակ կամ աղաւնու երկու ձագ, որին որ ձեռքը հասնէ, եւ մէկը մեղքի պատա-
23 րագ՝ եւ միւսը ողջակէզ լինի։ Եւ ութերորդ օրը իր մաքրուելու համար նորանց քահանայի մօտ բերէ ժողովքի խորանի դուռը Եհովայի ա-
24 ռաջին։ Եւ քահանան առնէ յանցանքի պատարագի գառը եւ մի լոգ իւղը, եւ նորանց Եհովայի առաջին երեւա-
25 ցնելու պատարագ երեքացնէ։ Եւ յանցանքի պատարագի գառը մորթէ, եւ առնէ քահանան յանցանքի պատարագի արիւնիցը, եւ քսէ մաքրուելու մարդի աջ ականջի բլթակին եւ նորա աջ ձեռքի մեծ մատին եւ նորա
26 աջ ոտքի մեծ մատին. Եւ քահանան իւղիցն ածէ իր ձախ ձեռքի մէջը։
27 Եւ քահանան սրսկէ իր աջ մատովը իր ձախ ձեռքի մէջ եղած իւղիցը ե-
28 հովայի առաջին եօթն անգամ։ Եւ քահանան քսէ իր ձեռքի մէջ եղած իւղիցը մաքրուելու մարդի աջ ականջի բլթակին եւ նորա աջ ձեռքի մեծ մատին եւ նորա աջ ոտքի մեծ մատին յանցանքի պատարագի արեան
29 տեղի վերայ։ Եւ քահանան իր ձեռքի մէջ մնացած իւղը քսէ մաքրուելու մարդի գլխին Եհովայի առաջին
30 նորա համար քաւութիւն անելով, Եւ [3]տատրակներիցը կամ աղաւնու ձագե-
31 րիցը մէկը, որին որ ձեռքը հասնէ. Այսինքն որին որ ձեռքը հասել է, մէկը մեղքի պատարագի համար՝ եւ միւսը ողջակէզի համար՝ հացի նուէրի հետ մէկտեղ մատուցանէ. եւ քահանան մաքրուելու մարդի համար քաւութիւն
32 անէ Եհովայի առաջին։ Բորոտութեան ախտ ունեցողի եւ իր մաքրուելու համար ձեռք չ'հասնողի օրէնքը սա է։
33 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի եւ Ա-
34 հարոնի հետ ասելով. Երբոր Քանանի երկիրը մտնէք՝ որ ես տալիս եմ ձեզ ստացուածք լինելու համար, եւ ես ձեր ստացուածքը եղած երկրի մէկ տանը բորոտութեան հարուածը տա-
35 լու լինեմ, Այն տան տէրը պիտի գայ, եւ իմացնէ քահանային՝ ասելով. Ինձ երեւում է թէ [4]իմ տանը ախտ կայ։
36 Եւ քահանան հրամայէ, որ տունը դատարկեն դեռ ինքը տեսնելու ներս չ'մտած, որպէս զի տանը եղած բանե-
37 րից մէկը անմաքուր չ'լինի. Եւ յետոյ քահանան մտնէ տունը տեսնելու. Եւ նորանց պատի երեսիցը խոր են
38 երեւում, Այն ժամանակ քահանան տանիցը դուրս գայ տան դուռը. Եւ
39 եօթն օր տունը կողպէ։ Եւ եօթներորդ օրը քահանան դարձեալ գայ եւ նայէ. Եւ եթէ ախտը այն տան պատերի
40 վերայ տարածուել է, Այն ժամանակ քահանան հրամայէ, որ հանեն այն քարերը որոնց վերայ կայ ախտը, եւ քաղաքիցը դուրս մի անմաքուր տեղ
41 գցեն նորանց։ Եւ տունը ներսիցը չուրջանակի քերել տայ, եւ նորանց քերած հողը քաղաքիցը դուրս մի ան-
42 մաքուր տեղ թափեն։ Եւ ուրիշ քարեր առնեն եւ այն քարերի տեղը դնեն, եւ ուրիշ հող առնեն, եւ տու-
43 նը ծեփեն։ Եւ եթէ քարերը հանելուց յետոյ եւ տունը քերելուց եւ ծեփելուց յետոյ ախտը դարձեալ գայ եւ
44 տանը մէջ երեւայ, Այն ժամանակ քահանան գայ եւ նայէ. Եւ եթէ ախտը տանը մէջ տարածուել է, դա այն տան մէջ Խորոտութիւն
45 է. անմաքուր է այն։ Եւ տունը, այսինքն նորա քարերն ու փայտերը, եւ տան բոլոր հողը քանդէ, եւ քաղաքիցը դուրս մի անմաքուր տեղ տա-
46 նէ։ Եւ ամեն ով որ այն տունը մտնէ նորա ամեն կողպուած օրերը, մինչեւ
47 իրիկուն անմաքուր լինի։ Եւ այն տանը պառկողը իր հանգերձները լո-

---

[1] Գղ. Ե. 7։ Ժբ. 8։
[2] Գղ. Ժբ. 8։ Ե. 14, 15։
[3] Գղ. Ժե. 15։
[4] Ղեւ. Ժե. 8։ Թուա. ը. 22։
[5] Ը. Օր. է. 1։ ը. 49։
[6] Ես. գ. 33։ Զաք. Ե. 4։
[7] Ղեւ. Ժգ. 51։ Զաք. Ե. 4։

անայ, եւ այն տանը հաց ուտողը
48 իր հանդերձները լուանայ։ Եւ եթէ քահանան գայ եւ նայի, որ տունը ծեփուելուց յետոյ ախտը տանը մէջ չէ տարածուել, այն ժամանակ քահանան այն տունը մաքուր հրատարակէ. որովհետեւ ախտը բժշկուած է։
49 Եւ այն տան մաքրութեան համար երկու թռչուն եւ եղեւնափայտ եւ կրկնակի կարմիր եւ զոպայ առնէ։
50 Եւ մէրթէ թռչունի մէկը հողի ամա-
51 նի մէջ կենդանի ջրի վերայ։ Եւ եղեւնափայտն ու զոպան եւ կրկնակի կարմիրն եւ ողջ թռչունը առնէ, եւ մէրթուած թռչնի արեանը եւ այն կենդանի ջրին թաթախէ, եւ տանը
52 դամ տանը վերայ սրսկէ։ Եւ տունը մէրթէ թռչնի արիւնովը եւ այն կենդանի ջրովը եւ այն ողջ թռչնովը եւ եղեւնափայտովը եւ զոպայովը եւ
53 կրկնակի կարմիրովը։ Իսկ ողջ թռչունը քաղաքից դուրս դէպի դաշտը արձակէ, եւ այն տան համար քաւութիւն անէ. եւ նա մաքուր է։
54 Բոլոր բորոտութեան ախտի եւ գդնի
55 ջութեան, եւ հանդերձի կամ տան
56 բորոտութեան, եւ ուռեցքի եւ քոսի
57 եւ պաղպաղի օրէնքը այս է. որպէսզի համար թէ երբ է անմաքուր եւ երբ՝ մաքուր։ Բորոտութեան օրէնքը այս է։

ԳԼ. ԺԵ

Մաքուր անմաքրութիւնը։

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի եւ Ա-
2 հարոնի հետ ասելով. Խօսեցէք Իսրայէլի որդիների հետ եւ ասեցէք նոցա. Երբոր մի մարդի մարմնիցը ծորում լինի, նորա ծորումը անմա-
3 քուր է։ Եւ սա լինի նորա ծորումի ժամանակին. նորա անմաքրութիւնը. էրէ նորա մարմնիցը նորա ծորումը ծորէ, կամ նորա մարմինը իր ծորումիցը դոցուի. սա նորա անմաք-
4 րութիւնն է։ Ամէն անկողին՝ որի վերայ ծորում ունեցողը պառկի, անմաքուր է. եւ ամէն բան որի վերայ
5 նա նստի, անմաքուր լինի։ Եւ նորա անկողնին դպչող մարդը իր հանդերձները լուանայ, եւ ինքը ջրով լուացուի, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր
6 լինի։ Եւ ծորում ունեցողի նստած բանի վերայ նստողը իր հանդերձները պիտի լուանայ, եւ ինքը ջրով լուացուի, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր
7 լինի։ Եւ ծորում ունեցողի մարմնին դպչողը իր հանդերձները պիտի լուանայ, եւ ինքը ջրով լուացուի, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր
8 լինի։ Եւ եթէ ծորում ունեցողը մի մաքուր մարդի վերայ թքելու լինի, նա իր հանդերձները պիտի լուանայ, եւ ինքը ջրով պիտի լուացուի, եւ
9 մինչեւ իրիկուն անմաքուր լինի։ Եւ ամէն թամբ, որի վերայ ծորում ունեցողը հեծնի, անմաքուր պիտի լի-
10 նի։ Եւ ամէն նորա տակին եղած բանին դպչողը մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի լինի. եւ նորանց վեր առնողը իր հանդերձները պիտի լուանայ, եւ ինքը ջրով լուացուի, եւ
11 մինչեւ իրիկուն անմաքուր լինի։ Եւ ծորում ունեցողն իր ձեռքը ջրով չողացած որին որ դպչելու լինի, նա իր հանդերձները պիտի լուանայ, եւ ինքը ջրով լուացուի, անմաքուր լինի։
12 Եւ ծորում ունեցողի դպած հողի սամանը պիտի կոտրուի, եւ ամէն փայ-
13 ի տան ջրով պիտի ողողուի։ Եւ երբ ծորում ունեցողն իր ծորումիցը մաքրուի, իր մաքրուելու համար եօթն օր պիտի համարէ իր համար, եւ իր հանդերձները լուանայ, եւ իր մարմինը կենդանի ջրի մէջ լուանայ.
14 եւ մաքուր է. Եւ Յուիերորդ օրը՝ երկու տատրակ կամ աղաւնու երկու ձագ պիտի առնէ իր համար, եւ Եհովայի առաջին ժողովքի խորանի դուռը գայ, եւ նորանց քահանային
15 տայ։ Եւ քահանան Ֆնորանց մէկը մեղքի պատարագ՝ եւ միւսը ողջակէզ անէ, եւ Էքահանան Եհովայի առաջին

ղԳղ. ժգ. 30.
էԳղ. ժգ. 47։
ըԳղ. ժգ. 2։

բ Օր. իգ. 9։ եզեկ. խգ. 23։
—
գԳղ. իբ. 4։ Թուա. ե. 2. բ Թագ. գ. 29։ Մատ. ք. 30։

Մար. ե. 25։ Ղուա. բ. 43։
զԳղ. ժա. 25։ ժէ. 15։
էԳղ. գ. 28։ ժա. 32, 33։
թԳղ. ժգ. 8։

ըԳղ. ժգ. 22, 23։
ժԳղ. ժգ. 30, 31։
իԳղ. ժգ. 19, 31։

քաւութիւն անէ նորա համար նորա ծորումիցը։
16 Եւ եթէ մի մարդի զուգաւորութեան սերմը իրանից դուրս գալու լինի, նա իր բոլոր մարմինը ջրով պիտի լուանայ, եւ մինչեւ իրիկուն
17 անմաքուր լինի։ Եւ ամեն հանդերձ եւ ամեն մորթ՝ որի վերայ զուգաւորութեան սերմ կայ, ջրով պիտի լուացուի, եւ մինչեւ իրիկուն անմա-
18 քուր լինի։ Եւ երբոր մի մարդ կնոջ հետ պառկէ սերմի զուգաւորութեան համար, նորանք ջրով պիտի լուացուին, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր լինին։
19 Եւ եթէ մի կնիկ ծորում ունենայ, եւ նորա մարմնի ծորումը արիւն է, եօթն օր իր դաշտանութեան կենայ. եւ ամեն նորա դպչողը մինչեւ
20 իրիկուն անմաքուր լինի։ Եւ նորա դաշտանի ժամանակին ամեն ինչ բանի վերայ որ պառկէ, այն բանը անմաքուր պիտի լինի. եւ ինչ բանի վերայ որ նստէ, այն բանը անմաքուր
21 պիտի լինի։ Եւ ամեն նորա անկողինն դպչողը իր հանդերձները պիտի լուանայ, եւ ինքը ջրով լուացուի, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր լինի։
22 Եւ ով որ դպչի մի բանի որի վերայ նա նստից, իր հանդերձները պիտի լուանայ, եւ ինքը ջրով լուացուի, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր լինի։
23 Եւ նորա անկողնին կամ մէկ բանին, որի վերայ նա նստէ, դպչելիս մինչեւ
24 իրիկուն անմաքուր պիտի լինի։ Եւ եթէ մի մարդ նորա հետ [illegible] պառկի, եւ նորա պղծութիւնը նորան դպչի, այն [illegible] եօթն օր անմաքուր լինի, եւ ամեն անկողին՝ որի վերայ նա պառկի՝ անմաքուր լինի։
25 Եւ եթէ կնիկ եթէ առանց դաշտանի ժամանակը լինելու, իր արեան ծորումը շատ օրեր ծորի. կամ իր դաշտանիցն աւելի ծորելու լինի, իր անմաքրութեան ծորումի բոլոր օրերը՝ իր դաշտանի օրերի պէս պիտի
26 լինի. նա անմաքուր է։ Ամեն անկողին՝ որի վերայ նա պառկի իր ծորումի բոլոր օրերը, իր դաշտանի անկողնի պէս պիտի լինի իր համար, եւ ամեն որ եւ է բանի վերայ որ նստի, իր դաշտանի անմաքրութեան պէս ան-
27 մաքուր պիտի լինի։ Եւ ամեն նորանց դպչողը անմաքուր պիտի լինի, եւ իր հանդերձները պիտի լուանայ, եւ ինքը ջրով լուացուի, եւ մինչեւ
28 իրիկուն անմաքուր լինի։ Եւ եթէ իր ծորումիցը մաքրուի, այն ժամանակ եօթն օր պիտի համարէ իր համար,
29 եւ յետոյ մաքուր է։ Եւ ութերորդ օրը երկու տատրակ կամ ազաւնու երկու ձագ առնէ իր համար, եւ նորանց բերէ ժողովքի խորանի դուռը
30 քահանայի մօտ։ Եւ քահանան՝ մէկը մեղքի պատարագ եւ միւսը ողջակէզ անէ. եւ քահանան եհովայի առաջին քաւութիւն անէ նորա համար նորա մաքրութեան ծորումիցը։
31 Այսպէս Իսրայէլի որդիքն իրանց անմաքրութիւնիցը զգուշացնէք, որ իրանց մէջ եղած իմ խորանը պղծելով իրանց անմաքրութեան պատճառով չմեռնին։
32 Ծորում ունեցողի եւ իրանից զուգաւորութեան սերմը
33 դուրս գալով անմաքուր եղողի, եւ իր դաշտանովը հիւանդ եղող կնկան եւ ծորում ունեցող մարդի կամ կընկան՝ եւ անմաքուր կնկան հետ պառկող մարդի օրէնքը սա է։

ԳԼ. ԺԶ.

Տրեկան քաւութեան օրը։

1 Եւ եհովան խօսեց Մովսէսի հետ, Ահարօնի երկու որդիների մեռնելուց յետոյ, որոնք եհովայի առաջին մօտեցան եւ մեռան. 2 եւ եհովան ասեց Մովսէսին. Խօսիր քո եղբայր Ահարօնի հետ, որ [illegible] ժամանակ սուրբ տեղը չմտնէ՝ վարագոյրի ներսը տապանակի վերայ եղած քաւութեան առաջին, որ չմեռնէ. որովհետեւ [illegible] ամպի մէջ պիտի երեւամ քաւութեան

ե Գլ. իբ. 1։ բ Օր. իգ. 10։ Ես Թագ. իա. 1։ ի Գլ. ժբ. 2։ ե Տես Գլ. ի. 18։

է Ած. բ. 20. Մատ. ե. 25։ Գաղ. ը. 13։ ը Գլ. ժ. 47։ բ Օր. իգ. 8։ Նեհեմ. իգ. 23։

թ Թագ. ե. 3։ ժբ. 13, 20։ Եզ. ե. 11։ իգ. 38։ — Գլ. ժ. 1, 2։

ի Եզ. յ. 10։ Գլ. իգ. 27։ Եբր. թ. 7։ ժ. 19—22։ ե Գլ. իե. 22։ ես. 34։ գ Թագ. ը. 10—13։

3 վերայ։ Ահարօնն այս քառնէվ Տմանէ
արքարանը. մի զուարակով Խնդրի
պատարագի համար, եւ մի խոյով ող-
4 ջակէզի համար։ Կտաւի սուրբ շա-
պիկ հագնէ, եւ իր մարմնի վերայ
կտաւի վարտիք ունենայ, եւ իր մէջ-
քը կտաւի գօտի կապէ, եւ իր գլխին
կտաւի խոյր դնէ. սորանք սուրբ
զգեստներ են. եւ Իր մարմինը ջրով
պիտի լուանայ, եւ յետոյ հագնէ նո-
5 րանց։ Եւ Իսրայէլի որդիներէն ժո-
ղովրդեան այսերից երկու նոխազ առ-
նէ մեղքի պատարագի համար, եւ մէկ
6 խոյ ողջակէզի համար։ Եւ Ահարօնը
մատուցանէ այն մեղքի պատարագի
զուարակը, որ իր համար է, եւ Քա-
ւութիւն անէ իր համար եւ իր տան
7 համար։ Եւ երկու նոխազը առնէ եւ
Եհովայի առաջին ժողովրդեան խորանի
8 դրանը կանգնեցնէ։ Եւ Ահարօնն այն
երկու նոխազներուն վերայ վիճակներ
ձգէ. մէկ վիճակը Եհովայի համար,
եւ միւս վիճակը ազազ արձակուող
9 նոխազի համար։ Եւ Ահարօնը մօտե-
ցընէ այն նոխազը որի վերայ Եհովա-
յի վիճակը ելաւ, եւ մեղքի պատա-
10 րագ անէ նորան։ Եւ այն նոխազը
որի վերայ ազազ արձակուող նոխա-
զի վիճակը ելաւ, Եհովայի առաջին
ողջ կանգնեցնէ՝ որ Քաւութիւն համար քա-
ւութիւն անէ, որ բաց թողնէ նորան
իբրեւ ազազ արձակուող նոխազ դէպի
անապատը։
11 Եւ Ահարօնը մատուցանէ այն մեղ-
քի պատարագի զուարակը, որ իր հա-
մար է, եւ քաւութիւն անէ իր հա-
մար եւ իր տան համար, եւ մորթէ
12 իր մեղքի պատարագի զուարակը։ Եւ
Եհովայի առաջին եղած սեղանի վե-
րայից էրուխմաը լիքը կրակի կայծեր
առնէ, եւ Նրանակ ծնծուած անուշա-
հոտ խնկից իր ձեռքերը լցնէ, եւ վա-
13 րագոյրի ներսը առնէ։ Եւ Խունկը
այն կրակի վերայ դնէ Եհովայի ա-
ռաջին, եւ խնկի ամպը վկայութիւնի
վերայի Քաւութիւնը ծածկէ, եւ նա
14 չի մեռնիլ։ Եւ նայն զուարակի ար-
իւնից առնէ, եւ Իր մատովը քա-
ւութիւնի վերայ արեւելեան կողմը
սրսկէ, եւ իր մատովը արիւնիցը քա-
ւութիւնի առաջին եօթն անգամ սրսկէ։
15 Եւ Ժողովրդի մեղքի պատարագի նո-
խազը որ Ժողովրդի համար է, եւ նո-
րա արիւնը Վարագոյրի ներսը տա-
նէ, եւ նորա արիւնին անէ ինչպէս որ
արաւ զուարակի արիւնովը, այսինքն
քաւութիւնի վերայ եւ քաւութիւնի
16 առաջին սրսկէ այն։ Եւ Սրբարանի
համար քաւութիւն անէ՝ Իսրայէլի
որդիների անմաքրութիւններից եւ
նորանց բոլոր մեղքերի յանցանքնե-
րիցը, եւ այսպէս անէ Ժողովրդի խո-
րանի համար, որ նորանց հետ է լի-
նում նորանց անմաքրութիւնների մէջ։
17 Եւ Ոչ մի մարդ Ժողովրդի խորանու-
մը պիտի չլինի քաւութիւն անելու
համար սրբարանը մտած ժամանակը,
մինչեւ նորա գալը որ իր հա-
մար եւ իր տան համար եւ Իսրայէլի
բոլոր Ժողովրդի համար քաւութիւն ա-
18 նէ։ Ճեռայ դուրս գայ Եհովայի առաջին
եղած սեղանը, եւ նորա համար քա-
ւութիւն անէ. եւ առնէ զուարակի
արիւնից ու նոխազի արիւնիցը, եւ
քսէ սեղանի եղջիւրների վերայ շուր-
19 ջանակի։ Եւ արիւնիցն իր մատովը
եօթն անգամ նորա վերայ սրսկէ. եւ
Իսրայէլի որդիների անմաքրութիւն-
ներիցը մաքրէ նորան, եւ Նուիրէ ա-
նէ նորան։
20 Եւ Վերջացնէ սրբարանի եւ Ժո-
ղովրդի խորանի եւ սեղանի համար
քաւութիւն անելը, եւ յետոյ ողջ նո-
21 խազը մօտեցնէ. եւ Ահարօնն իր եր-
կու ձեռքերը ողջ նոխազի գլխին դնէ,
եւ խոստովանէ նորա վերայ Իսրայէ-
լի որդիների բոլոր անօրէնութիւննե-
րը եւ նորանց բոլոր յանցանքները Ի-

ա Եբր. բ. 7, 11, 24, 33։ Ի Գլ. գ. 3։
գ Ել. իբ. 39, 42, 43։ Գլ. գ. 10։ Եզ. խզ. 17, 18։ Ի Ել. լ. 29։ Գլ. ը. 6, 7։
ե Տես Գլ. գ. 14։ Թուա. իբ. 11։ ր Ել. իբ. 21։ Եբր. գ. 17։ Եզ. խե. 22, 23։
է Գլ. բ. 7։ Եբր. ե. 2։ է. 27, 28։ թ. 7։
ը Ել. իզ. 2։ Թուա. ժգ. 18, 40։ Յայտ. ը. 3։
թ Ել. լ. 33։
ժ Ել. լ. 1, 7, 8։ Թուա. ժգ. 7, 18, 46։ Յայտ. ը. 3, 4։
ի Ել. խե. 21։
լ Գլ. գ. 3։ Եբր. բ. 13, 25։ ժ. 4։
խ Գլ. գ. 6։
ծ Եբր. ը. 17։ թ. 2։ ժ. 7, 28։
կ Եբր. գ. 19։ ժ. 3, 7, 15։
հ Տես Եզ. իբ. 36։ Եզեկ. խե. 18։ Եբր. բ. 22, 23։
ձ Տես Եզ. լգ. 3։ Դատ. ա. 10։
ղ Ել. լ. 10։ Գլ. գ. 7, 13։ Եբր. բ. 22, 23։
ճ Եզ. խզ. 20։
ն Եզ. խզ. 20։

բանց բոլոր մեղքերովը. եւ Նոյանց գնէ Նոխազի գլխին եւ մի պատրաստ մարդի ձեռքով ուղարկէ անապատ։
22 Եւ Նոխազը նոյանց բոլոր անօրէնութիւններն իր վերայ մի անբնակ երկիր տանէ. եւ Հրէշը անապատումը թող տայ Նոխազը։
23 Եւ Ահարօնը մտնէ ժողովքի խորանը, եւ Նոյրարանը մտնելու ժամանակին հանէ հագած կտաւի հանդերձները, եւ նոյանց այնտեղ դնէ։
24 Եւ իր մարմինը ջրով լուանայ սուրբ տեղը, եւ իր հանդերձները հագնէ եւ դուրս գայ իր ողջակէզն ու ժողովրդի ողջակէզը մատուցանէ, եւ իր համար եւ ժողովրդի համար քաւութիւն ա-
25 նէ։ Եւ Համզքի պատարագի ճարպը սեղանի վերայ այրէ։
26 Եւ այն Նոխազն իբրեւ ազատ արձակուելու Նոխազ տանողը իր հանդերձները լուանայ, եւ իր մարմինը ջրով լուանայ, եւ այնուհետեւ բանակը մտնէ։
27 Եւ այն մեղքի պատարագի զուարակը եւ մեղքի պատարագի Նոխազը՝ որոնց արիւնը քաւութիւն անելու համար սուրբ տեղը բերուեցաւ, բանակիցը դուրս հանեն, եւ նոյանց մորթերն ու նոյանց մսերը եւ նոյանց
28 աղբը կրակով այրեն։ Եւ նոյանց այրողն իր հանդերձները պիտի լուանայ, եւ մարմինը ջրով լուանայ, եւ այնուհետեւ բանակը մտնէ։
29 Եւ սա ձեզ համար յաւիտենական կանոն լինի, որ Հոկտեմբերմսոյ ամսուս մի ամսի տասներորդին ձեր անձները պիտի խոնարհեցնէք, եւ բնաւ մի գործ չ'գործէք, թէ երկրացին եւ թէ ձեր մէջ պանդխտացող օտարա-
30 կանը։ Որովհետեւ այն օրը Տէրն ձեզ համար քաւութիւն պիտի անէ Ձեզ մաքրելու համար, որ ձեր բոլոր մեղքերից մաքրուիք Եհովայի առաջին։
31 Նա ձեզ համար հանգստութեան շաբաթ պիտի լինի, եւ յաւիտենական կանոնով պիտի խոնարհեցնէք ձեր անձ-
32 նները։ Եւ քաւութիւնը անէ այն Քահանան եւ իր հօր տեղը քահանայութիւն անելու համար Ձեռքը լցուած քահանան, եւ հագնէ կտաւի հան-
33 դերձները՝ սուրբ հանդերձները. եւ ամենասուրբ տեղի համար քաւութիւն անէ, եւ ժողովքի խորանի համար եւ սեղանի համար քաւութիւն անէ, եւ քահանաների եւ ժողովքի բոլոր ժողովրդի համար քաւութիւն
34 անէ։ Եւ նա ձեզ համար յաւիտենական կանոն լինի Իսրայէլի որդիների համար իրանց բոլոր մեղքերին քաւութիւն անելու Տարին մի անգամ։ Եւ նա Տանէ ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր։

ԳԼ. ՃԷ

Հոկի տեղը, Արիւն եւ մեռած կամ գիշատուած բան ուտելը արգելուիլը։

17 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. Խօսիր Ահարօնի եւ նորա որդիների՝ եւ Իսրայէլի բոլոր որդիների հետ, եւ ասիր նոյանց. Այս է այն բանը որ Եհովան պատուիրեց ասելով.
3 Իսրայէլի տանիցն ով որ Արջառ կամ ոչխար եւ կամ այծ բանակի մէջ մորթէ, կամ բանակիցը դուրս մորթէ,
4 Եւ չ'բերէ Եհովայի խորանի առաջը Եհովային զոհ մատուցանելու համար Ժողովքի խորանի դուռը, չ՝ արիւն պիտի համարուի այն մարդի համար. Նա արիւն է թափել, եւ այն մարդն իր ժողովրդի միջիցը պիտի կորչի։
5 Որպէս զի Իսրայէլի որդիքը այն զոհերը որ դաշտի մէջ մորթում են, Եհովային բերեն Ժողովքի խորանի դուռը քահանայի մօտ, եւ զոհեն իբրեւ խաղաղութեան զոհեր Եհովային։
6 Եւ քահանան Իսրակէ արիւնը ժողովքի խորանի դրանը Եհովայի սեղանի վերայ, եւ Ծխարոյն այրէ անոյշ հոտի

ա Ես. ծգ. 3։
բ Ես. ծգ. 11, 12։ Ճոհ. ա. 29։ Եբր. թ. 28։ ա Գես. ը. 24։
գ Եզ. խը. 14։ խգ. 19։
դ Գղ. գ. 8–10։
ե Հմբ. 28։ գլ. ԺԵ. 5։
զ Գղ. գ. 12, 21։ է. 30։ Եբր. ծգ. 11։

է Գղ. է. 10։ գլ. խգ. 27։ Թուաբ. 7։ Ես. ծբ. 3, 5։ Դան. ժ. 3, 12։
ը Ասգ. 2։ Եր. լգ. 8։ Եզեկ. ե. 26։ Եբր. թ. 13, 14։ Ժ. 1, 2։ ա Ճոհ. ա. 7, 9։
թ Գղ. խգ. 32։
ժ Գղ. գ. 3, 5, 16։

ժա Եղ. իբ. 29, 30։ Թուաբ. 26, 28։
ժբ Գղ. խգ. 31։ Թուաբ. իբ. 7։
ժգ Եղ. է. 10։ Եբր. թ. 7, 25։ Սաղմ.։
ժդ Տես բ Օր. ծբ. 5, 6, 13—15, 21։
ժե Եբ. իբ. 15։ Ես. ԺԵ. 14։
ժզ Ես. ԺԵ. 14։
ժէ Ես. ի. 30։ իբ. 2։ լուսն. բ Օր. ծբ. 2։ գ Թագ. ժգ. 23։ գ Թագ. ժգ. 1։ ԺԵ. 10։ բ Մն. իբ. 4։ Նգ. ի. 28։ իբ. 9։
ժը Գղ. գ. 2։
ժթ Եղ. իբ. 18։ Գղ. գ. 5, 11, 16։ գ. 31։ Թուաբ. ծբ. 17։

7 համար Եհովայի առաջին։ Եւ իրանց
զոհերն այլ եւս չ'զոհէն Իւդեւերին,
որոնց հետեւից էրեալ պոռնկութիւն
են անում. սա նորանց համար յաւի-
տենական կանոն լինի իրանց ազգերի
8 մէջ։ Եւ նորանց ասես. Եթէ Իսրա-
յէլի տանիցը կամ նորանց մէջ պան-
դխատացող օտարականներից մէկ մարդ
Տողջակէզ կամ զոհ մատուցանելու լի-
9 նի, եւ նորան չ'բերէ Եհովային մա-
տուցանելու համար ժողովքի խորանի
դուռը, այն մարդն իր ժողովրդի մի-
ջիցը պիտի կորչէ։
10 Եւ Եթէ Իսրայէլի տանիցը կամ
նորանց մէջ պանդխատացող օտարա-
կաններից մէկ մարդ ինչ եւ իցէ ար-
իւն ուտելու լինի, Էմ երեսն այն
արիւն ուտող անձի վերայ պիտի դար-
ձընեմ եւ նորան կորցնեմ իր ժողովրդ-
11 ի միջիցը. Որովհետեւ մարմնի հոգին
արիւնումն է. եւ ես ձեզ տուի այն,
որ սեղանի վերայ Էձեր հոգիների հա-
մար քաւութիւն անէք. որովհետեւ
Էարիւնն է որ քաւութիւն է անում ի-
12 րանում եղող հոգիովը։ Նորա համար
Իսրայէլի որդիներին ասացի. Ձեզանից
ոչ մէկին արիւն չ'ուտէ. եւ ձեր մէջ
պանդխատացող օտարականն էլ արիւն
13 չ'ուտէ։ Եւ Իսրայէլի որդիներից կամ
նորանց մէջ պանդխատացող օտարա-
կանից մէկը Էրէ Ընտանելու անա-
սունի կամ թռչունի որս որսալու լի-
նի, Նորա արիւնը թափէ, եւ հողով
14 ծածկէ նորան։ Որովհետեւ Համնն մարմ-
նի հոգին իր արիւնն է իր հոգիովը.
եւ Իսրայէլի որդիներին ասացի. Բնաւ
մի մարմնի արիւն պիտի չ'ուտէք,
որովհետեւ ամնն մարմնի հոգին իր ար-
իւնն է. ով որ ուտէ այն պիտի կորչէ։
15 Եւ Համնն անձն որ դիակ կամ դի-
շատուած ուտէ երկրացիներից կամ
օտարականներից Էր հանդերձները
պիտի լուանայ, եւ Էինքը ջրով լուաց-
ուի, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր
16 լինի, յետոյ մաքուր է։ Բայց եթէ
չ'լուանայ, եւ իր մարմինը չ'լուանայ,
այն ժամանակ Էր անօրէնութիւնը
պիտի կրէ։

Գլ. ԺԸ

Սա ազգականների հետ ամուսնանալու եւ ապրելն
ցանկութիւնների մասին։

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. Խօսիր Իսրայէլի որդիների հետ
եւ ասիր նորանց. Ես եմ Եհովան
3 Ձեր Աստուածը։ Ըստ այն Ձեր բնակուած
եղիպտոս երկրի գործքին պէս չ'անէք.
եւ Էքանանի երկրի գործքին պէս՝
ուր որ Ձեզ պիտի առնեմ, չ'անէք, ու
նորանց կանոնների համեմատ չ'գնաք։
4 Էմ դատաստաններն արէք, եւ իմ
կանոնները պահեցէք, որ նորանցով
գնաք. ես եմ Եհովան Ձեր Աստուածը։
5 Եւ պահեցէք իմ կանոնները եւ իմ
դատաստանները. Էոր մարդը որ նո-
րանց կատարէ, նորանցով կ'ապրէ. Ես
եմ Եհովան։
6 Ոչ մէկին իր արիւնակից ազգակա-
նին չ'մօտենայ Էրբ մերկութիւնը բա-
ցելու համար. ես եմ Եհովան։ Էքո
հօր մերկութիւնը կամ քո մօր մեր-
կութիւնը չ'բանաս. նա քո մայրն է.
8 նորա մերկութիւնը չ'բանաս։ Էքո
հօր կնոջ մերկութիւնը չ'բանաս. նա
9 քո հօր մերկութիւնն է։ Էքո հօր աղ-
ջկայ կամ քո մօր աղջկայ՝ քո քրոջ
մերկութիւնը, Թէ տանը ծնուած լինի
Թէ դուրսը ծնուած, նորանց մերկու-
10 թիւնը չ'բանաս։ Քո որդու աղջկայ
կամ աղջկանդ աղջկայ մերկութիւնը՝
նորանց մերկութիւնը չ'բանաս, քանի
որում նորանց մերկութիւնը քոնն է։
11 Քո հօր կնոջ աղջկայ մերկութիւնը՝
որ քո հօրից ծնած քո քոյրը եղողն է՝

նր Օր. լր. 17։ բ Մն. ժա. 13։ Ա՚ղ. էզ. 37։ ա Կոր. ժ. 20։ Յայտ. բ. 20։
* այծերին
ը Նէ. լդ. 15։ Գլ. ի. 5։ բ Օր. լա. 16։ Եզեկ. խգ. 8։
ի Գլ. ա. 3, 3։
ձ Նե. բ. 4։ Գլ. ջ. 17։ է. 26, 27։ ԺԲ. 26։ բ Օր. ժբ. 16, 23։ ԺԱ. 23։ ա Թագ. ժգ. 33։ Եզ. խգ. 7։
է Գլ. ի. 3, 5, 6։ խգ. 17։ Եզ. խգ. 11։ Եզ. ժգ. 8։ ԺԱ. 7։
ը Նե. Մատ. խգ. 29։ Մարկ. ժգ. 24։ Հռով. գ. 25։ ե. 9։ Եփես. ա. 7։ Կող. ա. 14, 20։ Երբ. ժգ. 12։ ա Պետ. ա. 2։ ա Յովհ. ա. 7։ Յայտ. ա. 5։
Ի Երբր. բ. 23։
ժ Գլ. է. 20։
ի Ը Օր. ժբ. 16, 21։ ԺԱ. 23։
ձ Եզ. խգ. 7։
ճ Նե. բ. 4։ բ Օր. ժբ. 23։
ղ Ելք. իբ. 31։ Գլ. իբ. 8։ բ Օր. ժգ. 21։ Եզ. գ. 14։ խգ. 31։
ձ Գլ. ժա. 25։
ղ Գլ. ԺԱ. 5։
ճ Գլ. ե. 1։ է. 18։ ԺԲ. 8։ Թագ. ԺԲ. 20։
—
ն Ել. գ. 6, 7, 29։ ժա. 44։ ԺԲ. 4, 10, 31։ է. 7։ Եզ. է. 8։
ծ Գլ. է. 7, 8։ խգ. 8։
ո Գլ. խգ. 24։ Գլ. ի. 23։ բ Օր. ժբ. 31, 32, 33։
ղ Գլ. ի. 5։ Ա՚ղ. էզ. 37։ ա Կոր. ժ. 20։ Յայտ. բ. 20։
* այծերին
ը Նէ. լդ. 15։ Գլ. է. 5։ բ Օր. լա. 16։ Եզեկ. խգ. 8։
ի Գլ. ա. 3, 3։
ձ Նե. բ. 4։ Գլ. ջ. 17։ է. 26, 27։ ԺԲ. 26։ բ Օր. ժբ. 16, 23։ ԺԱ. 23։ ա Թագ. ժգ. 33։ Եզ. խգ. 7։
է Գլ. ի. 3, 5, 6։ խգ. 17։ Եզ. խգ. 11։ Եզ. ժգ. 8։ ԺԱ. 7։
ը Նե. Մատ. խգ. 29։ Մարկ. ժգ. 24։ Հռով. գ. 25։ ե. 9։ Եփես. ա. 7։ Կող. ա. 14, 20։ Երբր. ժգ. 12։ ա Պետ. ա. 2։ ա Յովհ. ա. 7։ Յայտ. ա. 5։
Ի Երբր. բ. 23։
ժ Գլ. է. 20։
ի Ը Օր. ժբ. 16, 21։ ԺԱ. 23։
ձ Եզ. խգ. 7։
ճ Նե. բ. 4։ բ Օր. ժբ. 23։
ղ Ելք. իբ. 31։ Գլ. իբ. 8։ բ Օր. ժգ. 21։ Եզ. գ. 14։ խգ. 31։
ձ Գլ. ժա. 25։
ղ Գլ. ԺԱ. 5։
ճ Գլ. ե. 1։ է. 18։ ԺԲ. 8։ Թագ. ԺԲ. 20։
—
ն Ել. գ. 6, 7, 29։ ժա. 44։ ԺԲ. 4, 10, 31։ է. 7։ Եզ. է. 8։
ծ Գլ. է. 7, 8։ խգ. 8։
ո Գլ. խգ. 24։ Գլ. ի. 23։ բ Օր. ժբ. 31, 32, 33։
ղ Գլ. ի. 5։ Ա՚ղ. էզ. 37։ ա Կոր. ժ. 20։ Յայտ. բ. 20։
* այծերին
ը Նէ. լդ. 15։ Գլ. է. 5։ բ Օր. լա. 16։ Եզեկ. խգ. 8։
ի Գլ. ա. 3, 3։
ձ Նե. բ. 4։ Գլ. ջ. 17։ է. 26, 27։ ԺԲ. 26։ բ Օր. ժբ. 16, 23։ ԺԱ. 23։ ա Թագ. ժգ. 33։ Եզ. խգ. 7։
է Գլ. ի. 3, 5, 6։ խգ. 17։ Եզ. խգ. 11։ Եզ. ժգ. 8։ ԺԱ. 7։
ը Նե. Մատ. խգ. 29։ Մարկ. ժգ. 24։ Հռով. գ. 25։ ե. 9։ Եփես. ա. 7։ Կող. ա. 14, 20։ Երբր. ժգ. 12։ ա Պետ. ա. 2։ ա Յովհ. ա. 7։ Յայտ. ա. 5։
Ի Երբր. բ. 23։
ժ Գլ. է. 20։
ի Ը Օր. ժբ. 16, 21։ ԺԱ. 23։
ձ Եզ. խգ. 7։
ճ Նե. բ. 4։ բ Օր. ժբ. 23։
ղ Ելք. իբ. 31։ Գլ. իբ. 8։ բ Օր. ժգ. 21։ Եզ. գ. 14։ խգ. 31։
ձ Գլ. ժա. 25։
ղ Գլ. ԺԱ. 5։
ճ Գլ. ե. 1։ է. 18։ ԺԲ. 8։ Թագ. ԺԲ. 20։
—
ն Ել. գ. 6, 7, 29։ ժա. 44։ ԺԲ. 4, 10, 31։ է. 7։ Եզ. է. 8։
ծ Գլ. է. 7, 8։ խգ. 8։
ո Գլ. խգ. 24։ Գլ. ի. 23։ բ Օր. ժբ. 31, 32, 33։

42 Նորա մերկութիւնը չ՚բանաս ։ Թէ հօր քրոջ մերկութիւնը չ՚բանաս . նա քո
43 հօր արիւնակից է ։ Թէ մօր քրոջ մերկութիւնը չ՚բանաս . որովհետեւ
44 նա քո մօր ազգականն է ։ Եթէ հօր եղբօր մերկութիւնը չ՚բանաս , նորա կնոջը չ՚մօտենաս . նա քո հօր եղբօր
45 կինն է ։ Թէ հարսի մերկութիւնը չ՚բանաս . նա քո որդու կինն է , նորա
46 մերկութիւնը չ՚բանաս ։ Թէ եղբօր կնոջ մերկութիւնը չ՚բանաս , նա քո
47 եղբօր մերկութիւնն է ։ Եթէ կնկան եւ նորա աղջկայ մերկութիւնը չ՚բանաս . եւ նորա որդու աղջիկը կամ նորա աղջկայ աղջիկը չ՚առնես նորանց մերկութիւնը բանալու համար . նոքա նորա ազգականներն են . պըղ-
48 ծութիւն է այդ ։ Եւ մի կնիկ իր քրոջ հետ չ՚առնես ։ Նորա կենդանութեան ժամանակ վշտացնելով նորա մերկութիւնը բանալու համար ։
49 Եւ կնկան չ՚մօտենաս նորա անմաքրութեան գաշտանի ժամանակ նորա
20 մերկութիւնը բանալու ։ Եւ նշ քրացու կնոջ հետ գուգաւորութեան համար չ՚պառկես , նորա հետ պղծուելով ։
21 Քո սերունդից Մողոքի համար ՚ի՛ր անցնելու չ՚թողես , եւ ՚քո Աստուծոյ անունը չ՚պղծես . ես եմ Եհովան ։
22 ՚Եւ արուի հետ կնկան հետ պառկելու պէս չ՚պառկես . պղծութիւն է այդ ։
23 Եւ Ոչ մի անասունի հետ չ՚գուգաւորուես՝ նորա հետ պղծուելով . եւ քնաւ մի կնիկ անասունի առաջին չ՚կանգնի՝ նորա հետ գուգաւորուելու . Խառնութիւն է այդ ։
24 ՚Սորանց ոչ մէկովը չ՚պղծուիք , Նորովհետեւ սորանց բոլորովը պղծուեցան այն ազգերը՝ որ ձեր առաջից
25 պիտի քշեմ ։ Եւ ՚այն երկիրը պղծուեցաւ , եւ ես Նորա անօրէնութիւնը
27 Հաւ. բ. 22։ = Կոր. գ. 9։ Նբր. Ժբ. 4։
ՂԳ Թագ. Ժ. 7, 33. Դատ. է. 43։
6 Գլ. ի. 2։ գ Թագ. Ժգ. 3։ Ես. 6, իգ. 10։ Նբհմ. ԺԲ. 5։ Եզեկ. ի. 31։ իգ. 37, 39։
7 Գլ. ԺԲ. 12։ ի. 3։ Ես. 6, իբ. 2, 32։ Եզ. իգ. 20 Հբ. Մատ. ա. 12։
8 Գլ. ի. 13։ Հաւ. ա. 27։ = Կոր. գ. 9, 10։ = Տիմ. ա. 19։
9 Գլ. ի. 15, 16։ Նե. իբ. 19, 27։ Հաւ. բ. 22։ = Կոր. գ. 9։ Նբր. Ժբ. 4։
10 Գլ. ի. 12։ = Մատ. Ժե. 18—20։ Մարկ. ի. 21—33։ = Կոր. գ. 17։
11 Գլ. ի. 23։ բ Օր. Ժբ. 12։ Գործ. ւթ. 34։ Նբհմ. բ. 7։ Ժբ. 18։ Եզ. իգ. 17։
12 Մատ. ԺԲ. 33։ Նա. իգ. 21։ Նբ. Ե. 9, 29։ Թ. 9. Ժբ. 10։ իգ. 2։ Ովս. բ. 13. Ը. 13։ Թ. 9։
13 Ես. 28։
14 Գլ. ի. 22, 23։
15 Գլ. ի. 22։ Նբ. Թ. 19։ Եզ. իգ. 13, 17։
16 Գլ. ի. 23։ բ Օր. Ժբ. 9։ Ես. ԺԲ. 4, 10։ ի. 7։ Յա. 12։ իբ. 2, 3։ իգ. 22, 43։
17 Գլ. Ժա. 44։ ի. 7, 26։ = Գաղ. ա. 16։
18 Գլ. ի. 12։
19 Գլ. ի. 8։ ւ. 13։
20 Գլ. ի. 4։ իգ. 1։ = Կոր. Ժ. 14։ = Յովհ. Ե. 21։
21 Գլ. իգ. 17։ բ Օր. ԺԲ. 15։
22 Գլ. Ե. 16։

Նորանից երրորդ օրը ուտուելու լինի, 8 նա պիղծ է, պիտի չ՚ընդունուի։ Եւ Նորան ուտողը իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ, որովհետեւ Եհովայի սուրբ բանը պղծեց, եւ այն անձն իր ժողովրդից պիտի կորչէ։

9 Եւ Էվեր երկրի հունձքը հնձելիս քո արտի եզերքը մինչեւ վերջը չ՚հնձես, եւ քո հունձքից ընկած հասկերը 10 չ՚ժողովես։ Եւ քո այգին ճաքաքաղ չ՚անես, այսինքն քո այգու մէջ մնացած ողկոյզները չ՚քաղես. Նորանք աղքատին եւ օտարականին թողես. ես եմ Եհովան Ձեր Աստուածը։

11 Գողութիւն մի անէք. Խաբէութիւն մի 12 խօսէք. եւ իրար մի խաբէք։ Եւ Իմ անունովը զուր տեղ երդում մի անէք. եւ Էվեր Աստուծոյ անունը մի պղծէք. ես եմ Եհովան։ Քո դրացուն ղրկանք մի անիր, եւ յափշտակութիւն մի անիր. Էքեզ համար վարձքով բանողի չ՚ւնայ վարձքը մէկ գիշեր մինչեւ առաւօտ քեզ մօտ չ՚մնայ։

14 Խուլին մի հայհոյիր. եւ Էկոյրի առաջին գայթակղութիւն մի դնիր, այլ Էքո Աստուածանից վախիր. ես եմ Եհովան։

15 Դատաստանի մէջ անիրաւութիւն մի անէք. աղքատին երեսպաշտութիւն մի անիր, եւ մեծին մի չողոքորթիր. քո դրացուն արդարութիւնով դատիր։

16 Քո ժողովրդի մէջ չարախօսութիւն անելու մանն չ՚գաս. Էքո բնկերի արիւնի 17 վր չ՚մանես. ես եմ Եհովան։ Քո եղբօր սրտումդ չ՚առնես. Էքո դրացուն անպատճառ յանդիմանես, Էոր նորա համար մեղք չ՚կրես։ 18 Վրէժ չ՚առնես, եւ քո ժողովրդի որդիներին ոխ չ՚պահես, այլ Էքո բնկերին սիրես քո անձի պէս. ես եմ Եհովան։

19 Իմ կանոնները պահէք. քո անասունի մէկ տեսակը միւս տեսակի հետ զուգաւորել չ՚տաս. Էքո արտումը զանազան սերմ չ՚ւարես. եւ Էրկու նիւթից գործուած այլախառն հանդերձ չ՚հագնես։

20 Եւ եթէ մէկը մի կնկան հետ պառկելով զուգաւորութիւն անէ, եւ նա մէկի նշանուած աղախինն է, եւ փրկուած չէ, կամ նորան ազատութիւնը տրուած չէ, նորանք պիտի պատժուին. Նորանք պիտի չ՚մնռնին, որով 21 հետեւ կնկին ազատ չէր։ Եւ Էմարդն իր յանցանքի պատարագը պիտի բերէ Եհովային ժողովրդի խորանի դուռը, մի խոյ յանցանքի պատարագի համար։ 22 Եւ քահանան քաւութիւն անէ նորա համար յանցանքի պատարագի խոյովը Եհովայի առաջին նորա արած մեղքի համար. եւ նորա արած մեղքը ներուի նորան։

23 Եւ երբոր այն երկիրը մտնէք, եւ ամէն տեսակ ծառեր անկէք՝ ուտելու համար, այն ժամանակ նորա պտուղը չ՚թլփատուած անթլփատութիւն համարէք. Էնց համար երեք տարի անթլփատութիւն լինի՝ պիտի չ՚ուտուի։ 24 Եւ չորրորդ տարին՝ նորա բոլոր պտուղը Էհովային փառաւորելու համար սուրբ պիտի լինի։ 25 Եւ հինգերորդ տարին ուտէք նորա պտուղը, որ իր արդիւնքը Էնց համար աւելացնէ. ես եմ Եհովան Ձեր Աստուածը։

26 Ոչ մէկ արիւնով չ՚ուտէք. Ոչ՚հմայէք, եւ 27 դուշակութիւն չ՚անէք։ Էնց գլխների եզերքի մազերը կլոր չ՚կտրէք եւ մօրուքից եզերքը չ՚ապականես։ 28 Եւ մէկի համար Ոձեր մարմնի վերայ վէրքեր չ՚չինէք, եւ Ձեր վերան կակուած գիր չ՚չինէք. ես եմ Եհովան։

29 Աղջիկդ պոռնիկ անելով մի պղծիր,

Ելք. խգ. 23. բ Օր. խգ. 19–21. Հռոմ. բ. 15, 16.
Ելք. ի. 15. իգ. 1, 7, 10. բ Օր. ե. 19.
Ելք. գ. 2. Եփ. գ. 25. Կող. գ. 9.
Ելք. ի. 7. Գլ. գ. 3. բ Օր. ե. 11. Մատ. ե. 33. Յակ. ե. 12.
Գլ. ժբ. 21.
Մատ. ժ. 19. ա Թես. գ. 6. Իր Օր. խգ. 14, 15. Մատ. գ. 5. Յակ. ե. 4.
Ժբ Օր. իե. 18. Հռոմ. ժգ. 13.
Գլ. իե. 17. Նե. իզ. 18. Ծագ. ե. 7. ա Պետ. բ. 17. Հե. խգ. 2, 3. բ Օր. ա. 17. ժգ. 19. իե. 19. Մատ. ժբ. 2. Ա. Թես. իգ. 22. Յակ. գ. 9. Յե. խգ. 1. Մատ. ժե. 3. Ա. 20. Ա. ժա. 13. բ. 19. Եզ. իգ. 9.
Ելք. իգ. 12. գ Թագ. իա. 13. Մատ. իգ. 60, 61. իե. 4. ա Յով. բ. 9, 11. գ. 15.
Մատ. ժբ. 15. Դատ. ժե. 3. Գագ. գ. 1. Եփ. ա. 11. ա Տիմ. ե. 20. բ Տիմ. գ. 2. Տիտ. ա. 13. բ. 15.
Տես Հռոմ. ա. 32. ա Կոր. ե. 2. ա Տիմ. ե. 22. բ Յով. 11.
Բ Թագ. ժգ. 22. Ա. Թ. 22. Հռոմ. ժբ. 17, 19. Գագ. ե. 20. Եփ. գ. 31. ա Պետ. բ. 1. Յակ. ե. 9.
Մատ. ե. 43. իբ. 39. Գաղ. ժ. 27. Հռոմ. ժգ. 9. Գագ. ե. 14. Յակ. բ. 8.
Օր Օր. իբ. 9. 10.
Օր Օր. իբ. 11.
Գլ. ե. 15. գ. 6. Էր Օր. ժբ. 17, 18. Ա. գ. 9.
Գլ. ժե. 10 Եզե. բ Օր. ժբ. 23.
Օր Օր. ժբ. 10, 11, 14. ա Թագ. ժե. 33. գ Թագ. ժե. 17. իա. 6. բ Մն. իգ. 6. Մատ. գ. 5.
Ելք. իա. 5. Ներ. բ. 26. իբ. 37. Նա. ժե. 2.
Գլ. իա. 5. բ Օր. ժգ. 1. Ներ. ժգ. 6. իբ. 37.
Ես Օր. իգ. 17.

որ երկիրը պոռնկութեան մէջ չ՚ընկնէ, եւ երկիրը գարշութիւնով չ՚լցուի։
30 Իմ շաբաթներըը պահէք եւ իմ սրբարանը յարգէք. ես եմ Եհովան։
31 Հովհաւկներին մի նայիք, եւ համայողներից մի հարցնէք, որ նորանցով չ՚պղծուիք. ես եմ Եհովան՝ ձեր Աստուածը։
32 Մազը սպիտակածի առաջին վեր կաց, եւ ծերին պատուիր, եւ քո Աստուածանից վախիր. ես եմ Եհովան։
33 Եւ երբէք մի օտարական ձեր երկրի մէջ ձեզ մօտ պանդխտանալու լինի,
34 չ՚նեղէք նորան։ Ձեզ մօտ պանդխտացող օտարականը ձեր երկրի բնակիչ պէս լինի ձեզ համար, եւ քո անձի պէս սիրես նորան, որովհետեւ եգիպտոսի երկրի մէջ օտարական էիք. ես եմ Եհովան ձեր Աստուածը։
35 Դատաստանի մէջ անիրաւութիւն չ՚անէք. Ե ՚ն կանոնի մէջ կշռքի
36 մէջ եւ չափի մէջ։ Ճշմարիտ ուղիղ, ճշմարիտ քարն ուղիղ, ճշմարիտ ուղիղ եւ հիմնին ուղիղ լինի. ձեզ եգիպտոսի երկրիցը հանող Եհովան ձեր Աստուածը ես եմ։
37 Եւ իմ բոլոր կանոններն եւ իմ բոլոր դատաստանները պահէք, եւ անէք նորանց. ես եմ Եհովան։

Գլ. Ի

Զանազան ծանր մեղքերի պատիժներ։

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. Նաեւ Իսրայէլի որդիներին ասես. Իսրայէլի որդիներիցը եւ Իսրայէլի մէջ պանդխտացող օտարականներից ով որ իր զաւակներիցը Մողոքին տայ, անպատճառ պիտի մեռցընուի. այն երկրի ժողովուրդը քարեւ-
3 ով քարկոծեն նորան։ Եւ ես իմ երեսն այն մարդի վերայ պիտի դարձնեմ, եւ նորան իր ժողովրդի միջիցը պիտի կորցնեմ, որովհետեւ նա իր զաւակներիցը Մողոքին է տուել Իմ սրբարանը պղծելու եւ Իմ սուրբ ա-
4 նունը անարգելու համար։ Եւ եթէ այն մարդն իր զաւակներիցը Մողոքին տալիս այն երկրի ժողովուրդը աչքերը խփէ, որ Նորան չ՚մեռցնեն,
5 Այն ժամանակ ես իմ երեսը պիտի դարձնեմ այն մարդի վերայ եւ Նորա բնաւնիքի վերայ, եւ պիտի կորցնեմ նորան եւ Իմ ժողովրդի հետ պոռնկութիւն անելու համար այն մարդի հետեւից բոլոր գնացողներին իրանց
6 ժողովրդի միջիցը։ Եւ այն անձն էլ որ Հովհուկների եւ համայողների դաշնայ Նորանցով պոռնկանալու համար՝ Իմ երեսը պիտի Նորա վերայ դարձնեմ, եւ Նորան կորցնեմ իր ժողովրդի մի-
7 ջիցը։ Հնազանդուեցէք ձեր անձերը, ու սուրբ եղէք, քանի որում ես եմ
8 Եհովան ձեր Աստուածը։ Եւ Իմ կանոնները պահեցէք, ու արէք Նորանց. Ես եմ Եհովան որ ձեզ սրբում եմ։
9 Ումով որ իր հօր կամ իր մօր անէծք, անպատճառ պիտի մեռցնուի. Նա իր հօր կամ իր մօր անիծել է, Նո-
10 րա արիւնը իր վերայ լինի։ Եւ ումով որ մի ամբիշ մարդի կնոջ հետ շնութիւն անէ, իր դրացու կնոջ հետ շնութիւն անողը անպատճառ պիտի մեռցնուի. շնացող մարդն էլ՝ շնացեալ
11 կնոջն էլ։ Եւ ումով որ իր հօր կնոջ հետ պառկէ, իր հօր մերկութիւնը բացել է. անպատճառ երկուսն էլ պիտի մեռցնուին. Նորանց արիւնը ի-
12 րանց վերայ լինի։ Եւ Եթէ մի մարդ իր հարսի հետ պառկէ, անպատճառ երկուսն էլ պիտի մեռցնուին են արել. Նորանց արիւնը
13 իրանց վերայ լինի։ Եւ Եթէ մի մարդ

ց Գլ. խգ. 2։
— Ծագ. Ե. 1։
է Եզ. իբ. 18։ Գլ. ք. 6, 27, ը Օր. ժը. 10։ ա Քագ. իբ. 2։ ա Պես. ժ. 13։ Եսա. ը. 19, Դաս. ժգ. 16։
ի Ա՚ա. ք. 20։ ա Տիմ. Ե. 1։
ձ Եզ. իբ. 21։ իգ. 9։
ղ Եզ. իգ. 48, 49։
— ը Օր. ժ. 19։
ի Եզ. իբ. 13, 15։ Ա՚ա. ժա. 1։ ժգ. 11։ ք. 10։

ի Գլ. ժը. 4, 5։ ը Օր. գ. 5, 6։ Ե. 1։ գ. 25։
—
— Գլ. ժը. 21։
ի Գլ. ժը. 21։ ը Օր. ժը. 31։ ժը. 10։ գ Քագ. ժէ. 17, իգ. 10։ ը Մն. իգ. 6։ Երեմ. է. 31։ իը. 35։ Եզ. ք. 20, 31։
է Գլ. ժէ. 10։
Ե Եզ. Ե. 11։ իգ. 38, 39։
Ի Գլ. ժը. 21։
ՀԸ Օր. ժէ. 2, 3, 5։

ի Գլ. ժէ. 10։
ը Եզ. ք. 5։
Ղ Գլ. ժէ. 7։
ձ Գլ. ժք. 31։
ղ Գլ. ժ. 44։ ժք. 2։ — Գես. ա. 16։
ճ Գլ. ժք. 37։
Ե Եզ. ա. 13։ Գլ. իա. 9։ Եզ. իէ. 28։
ձ Գլ. իա. 17։ ը Օր. իէ. 16։ Ա՚ա. ք. 20։ Ա՚ա. ժէ. 4, 5։

ի Հմր. 11—13, 16, 27։ ը Քագ. ա. 16։
Հ Գլ. ժը. 20։ ը Օր. իբ. 22։ Ճսհ. ը. 4, 5։
ղ Գլ. ժը. 8։
ճ Գլ. ժը. 15։
Ե Գլ. ժը. 23։
Ի Գլ. ժը. 22։ ը Օր. իէ. 17։ Տես Ա՚ա. ժք. 5։ Դաս. ժք. 23։

կնկան հետ պառկելու պէս մի արուի հետ պառկէ, երկուսն էլ պղծութիւն արին. անպատճառ պիտի մեռցնուին. նորանց արիւնը իրանց վերայ լինի։
14 Եւ ՚եթէ մի մարդ մի կնիկ եւ նորա մայրն էլ առնէ, անօրէնութիւն է. նորան էլ նորանց էլ կրակով այրեն, որ ձեր մէջը անօրէնութիւն չ՚լինի։
15 Եւ ՚եթէ մի մարդ անասնի հետ պառկէ՝ անպատճառ պիտի մեռցնուի, եւ
16 անասունը սպանէք։ Եւ ՚եթէ մի կնիկ որ եւ իցէ անասնի հետ զուգաւորուելու համար նորան մօտենայ, կնիկն էլ՝ անասունն էլ պիտի սպանես. նորանք անպատճառ պիտի մեռցնուին. նորանց արիւնը իրանց վերայ լինի։
17 Եւ ՚եթէ մի մարդ իր քրոջն առնէ՝ ՚ի՚ր իր հօր աղջիկը կամ իր մօր աղջիկը, եւ նորա մերկութիւնը տեսնէ, եւ աղջիկն էլ նորա մերկութիւնը տեսնէ. չարութիւն է. նորանք իրանց ժողովրդի աչքի առջեւից պիտի կորչին. նա իր քրոջ մերկութիւնը բացաւ. իր անօրէնութիւնը պիտի
18 կրէ։ Եւ ՚եթէ մի մարդ մի կնկան հետ պառկէ որ իր դաշտանումն է, եւ նորա մերկութիւնը բանայ, նա նորա աղբիւրը բացաւ, կնիկն էլ իր արեան աղբիւրը բացաւ. երկուսն էլ իրանց ժողովրդի միջից պիտի կոր-
19 չին։ Եւ նրա մօր քրոջ կամ քո հօր քրոջ մերկութիւնը չ՚բանաս. ՚որովհետեւ նա իր ազգականի մերկութիւնն է բանում, իրանց անօրէնութիւնը պի-
20 տի կրեն։ Եւ ՚եթէ մի մարդ իր հօր եղբօր կնոջ հետ պառկէ, իր հօր եղբօր մերկութիւնը բացաւ. նորանք իրանց մեղքը պիտի կրեն. անպատակ
21 պիտի մեռնեն։ Եւ ՚եթէ մի մարդ իր եղբօր կինն առնէ, պղծութիւն է նա. նա իր եղբօր մերկութիւնն է բանում. անպատակ պիտի լինեն։
22 Եւ ՚իմ բոլոր կանոնները եւ իմ բոլոր դատաստանները պահէք, եւ ա-

նէք նորանց որ Աղուրա չ՚փսխէ ձեզ այն երկիրն ուր որ ձեզ պիտի տա-
23 նեմ այնտեղ բնակուելու։ Եւ ՚չ՚գնաք այն ազգերի սովորութիւններովը, որոնք ես ձեր առաջիցը պիտի քշեմ. որովհետեւ այս բոլոր բաներն արին նորանք, եւ ՚ես զզուեցի նորանցից.
24 Եւ ՚ասեցի ձեզ. Նորանց երկիրը դուք պիտի ժառանգէք, եւ ես այն ձեզ պիտի տամ սեացուածք լինելու համար՝ մի երկիր որ կաթ եւ մեղր է բղխում. ես եմ ՏԻՐՈՄԱՆ ձեր Աստուածը, որ ՚որոշեցի ձեզ ազգերիցը։
25 ՚Ձ՚ուտի տարբերութիւն արէք մաքուր եւ անմաքուր անասունների մէջտեղը՝ եւ անմաքուր ու մաքուր թռչունների մէջտեղը, եւ ՚ձեր անձերը չ՚պղծէք անասուններով կամ թռչուններով կամ գետնի վերայի բոլոր սողուններով, որոնք ես որոշեցի
26 ձեզ համար իբրեւ անմաքուր։ Եւ դուք սուրբ պիտի լինէք ինձ համար, ՚որովհետեւ ես ՏԻՐՈՄԱՆ սուրբ եմ եւ ՚ձեզ որոշեցի ազգերիցը որ իմը լինէք։
27 ՚Այր կամ կնիկ, որ փորկ կամ հմայող լինի, անպատճառ պիտի մեռցնուի. քարերով նորանց արիւնը իրանց վերայ լինի։

ԳԼ. ԻԱ

ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՍՈՒՐԲ ԵՒ ԱՆԱՐԱՏ ԼԻՆԻՆ.

1 Եւ ՏԻՐՈՄԱՆ ասեց Մովսէսին. Խօսիր Ահարոնի որդիներին՝ քահանաների հետ եւ ասիր նորանց. ՚Մէ ՚հոգի մի անձի համար անմաքուր չ՚լինի իր
2 ժողովրդի մէջ. Բայց միայն իր մօտ ազգականի համար, այսինքն իր մօր եւ իր հօր եւ իր որդու եւ իր աղջ-
3 կան եւ իր եղբօր համար, եւ իր կոյս քրոջ համար որ մօտ է իրան՝ մարդի որուած չէ, նորա համար թող անմա-
4 քուր լինի։ ՚Նա իր ժողովրդի մէջ պիտի չ՚դառնայ իրան պղծելով։ ՚Իրանց գլխնե-
5 րը չ՚պիտի սափրեն, եւ իրանց մօրուքի ծայրերը չ՚պիտի կտրեն, եւ իրանց մարմնի վերայ կտրուածք չ՚պիտի անեն։
6 Սուրբ պիտի լինին իրանց Աստուծոյ համար, եւ ՚չ՚պղծեն իրանց Աստուծոյ անունը. որովհետեւ ՏԻՐՈՄԱՆ պատարագները, իրանց Աստուծոյ հացը մատուցանում են, սուրբ պիտի լինին։
7 Պոռնիկ կնիկ եւ պղծուած չ՚առնեն, եւ կնիկ որ իր ամուսնուց բաժանուած է, չ՚առնեն քահանան, ՚որովհետեւ նա իր Աստուծոյ սուրբն է։
8 Եւ ՚նրան սուրբ պիտի համարես, ՚որովհետեւ նա մատուցանում է քո Աստուծոյ հացը. նա սուրբ պիտի լինի քեզ համար, ՚որովհետեւ ես ՏԻՐՈՄԱՆ սուրբ եմ որ ձեզ սրբացնում եմ։
9 Եւ եթէ քահանայի դուստր պոռնկութեամբ իր հօրը պղծէ, նա կրակով պիտի այրուի։
10 Եւ ՚նա որ իր եղբայրներից քահանայապետ է, որի գլխին օծման իւղը թափուեցաւ, եւ որ իր ձեռքը լցրին որ հագնի զգեստները, իր գլուխը չ՚պիտի մերկացնի եւ իր հագուստները չ՚պիտի պատռի։

ա Գլ. Ժբ. 17։ բ Օր. Իե. 23։
գ Գլ. Ժբ. 23։ դ Օր. Իե. 21։
ե Գլ. Ժբ. 9։ զ Օր. Իե. 22։ Տես նե. ի. 12։
է Գլ. Ժբ. 19։ Տես Գլ. Ժե. 31։
ը Գլ. Ժբ. 13, 13։
թ Գլ. Ժբ. 6։
ժ Գլ. Ժբ. 14։
ի Գլ. Ժբ. 10։
լ Գլ. Ժբ. 26։ Ժթ. 37, 38։
խ Գլ. Ժբ. 25, 28։
ծ Գլ. Ժբ. 3, 24, 30։
կ Գլ. Ժբ. 27։ բ Օր. ք. 5։
հ Նե. գ. 17։ է. 8։
ձ Նե. Ժթ. 5։ ղ. 16։ բ Օր. ե. 6։ Ժգ. 2։ գ Թագ. ը. 53։
ղ Գլ. Ժա. 17։ բ Օր. Ժգ. 4։
ճ Գլ. Ժա. 43։
մ Գլ. Ժթ. 2։ ո Գեն. ա. 16։
յ Տես. բ. 14։
ն Գլ. Ժթ. 31։ նէ. իբ. 18։ բ Օր. Ժբ. 10, 11։ ո Թագ. Իբ. 7, 8։
շ —
ո Նէհ. իդ. 25։
չ Տես Նէհ. իդ. 10, 17։
պ Գլ. Ժթ. 27, 28։ բ Օր. Ժգ. 1։ Նէհ. իդ. 20։

բին զերծելով կնաւթիւն չ'անեն, եւ իրանց մօրուքի եզերքը չ'ածիլեն, եւ իրանց մարմնի վերայ վէրեր չ'անեն.
6 Սուրբ պիտի լինեն իրանց Աստուծոյն. եւ Իրանց Աստուծոյ անունը չ'պղծեն. որովհետեւ Եհովայի պատարագներն՝ իրանց Աստուծոյ հացն են մատուցա-
7 նում. ուրեմն սուրբ լինեն. Կոռնիկ կամ պղծուած կնիկ չ'առնեն, եւ Նիր մարդին արձակուած կնիկ չ'առնեն. որովհետեւ Քահանան սուրբ է իր
8 Աստուծոյն. եւ պիտի սրբես նորան. որովհետեւ նա քո Աստուծոյ հացն է մատուցանում. նա սուրբ պիտի լինի քեզ համար, որովհետեւ Ես Եհովան
9 որ ձեզ սրբում եմ, սուրբ եմ. եւ Եթէ մի քահանայի աղջիկը պոռնկութիւն անելով պղծուելու լինի, նա պղծում է իր հօրը. նա կրակով պիտի այրուի.
10 Եւ Նիր եղբայրներիցը մեծ եղող քահանան՝ որի գլխին թափուել է օծման իւղը եւ ձեռքը լցուել է որ Քրզգեստները հագնէ, Նիր գլուխը պիտի չ'քանայ, եւ իր հանդերձները չ'պա-
11 տառէ, Եւ Նին մեռած մարդի մօտ չ'գնայ, ոչ էլ իր հօր կամ իր մօր հա-
12 մար անմաքուր լինի. Եւ Նրբեարանիցը դուրս չ'գայ եւ իր Աստուծոյ սրբարանը չ'պղծէ. որովհետեւ Նիր Աստուծոյ օծման իւղի պսակն իր
13 վերայ է. Ես եմ Եհովան. Եւ Նա մի
14 կոյս պիտի կնիկ առնէ. Որբեւայրի կամ արձակուած կամ պղծուած՝ բոլ՝ սորանցից չ'առնէ. այլ իր ժողովրդից
15 մի կոյս առնէ կնիկ. Որ իր սերունդը չ'պղծէ իր ժողովրդի մէջ, որովհետեւ Ես եմ Եհովան որ սրբում եմ նորան.
16 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
17 ասելով. Խօսիր Ահարոնին եւ ասիր. Քո սերունդին իրանց ազգերի մէջ ով որ իր վերայ արատ ունենայ, հերող չ'մօտենայ իր Աստուծոյ հացը մատու-
18 ցանելու. Որովհետեւ ոչ մի մարդ որ

Ղեւ. ժբ. 21; ԺԹ. 12; Ելք. խգ. 22; Ղեւ ԺԹ. 8; Ելք. ժբ. 24; Ելք. ԺԹ. 29, 30; Գէ. ը. 12; Ժգ. 31; Թագ. ի. 25; Ելք. խբ. 2; Գէ. Ժգ. 32; Ելք. ժ. 8; Ղեւ. ժբ. 14; Տես Հմր. 1, 2; Ելք. ժ. 7; Ելք. խբ. 36; Գէ. ը. 9, 13, 30; Հմր. 7; Ելք. խգ. 23; Հգ. ժ. 3; Թագ. Ժգ. 5; Ասգ. կե. 4; Գէ. խբ. 22; Ը Օր. խգ. 1; Ղեւ. բ. 3, 10; գ. 17, 23; է. 1; խգ. 9; Թագ. Ժգ. 9; Ղեւ խբ. 10—12; Թագ. Ժգ. 19; — Թագ. գ. 3; Ելք. Ժգ. 21; Ելք. խբ. 38; Թագ. Ժգ. 32; Ը Օր. Ժե. 19; Գէ. է. 20; Ելք. Ժե. 2; Ղէ. Ժգ. 2, Ժե. 13; Ելք. Ժգ. 11, 12; Ղէ. Ժե. 16; Ելք. Ժա. 24, 43, 44;

արատ ունենայ, պիտի չ'մօտենայ. կոյր կամ կաղ՝ կամ կարճուկնչ՝ կամ
19 Նականջատը, կամ ոտքը կոտրած կամ
20 ձեռքը կոտրած մարդը, կամ սապատողը կամ բարակացածը կամ աչքը հատ բնկածք՝ կամ քոսոտը՝ կամ որ-
21 քիւնաւոր կամ Նիւծատանակը. Ահարօն քահանայի սերունդիցն արատ ունեցող մի մարդ չ'մօտենայ Եհովայի պատարագները մատուցանելու. Նա արատաւոր է. իր Աստուծոյ հացը մա-
22 տուցանելու չ'մօտենայ. Նա իր Աստուծոյ հացն ուտէ՝ Նամենասուրբ բա-
23 ներիցը եւ Նասուրբ բաներիցը. Միայն վարագոյրի մօտ չ'մտնէ եւ սեղանին չ'մօտենայ, քանի որում արատ ունի. եւ իմ սուրբ բանները չ'պղծէ, որովհետեւ Նորանց սրբող Եհովան ես եմ.
24 Եւ Մովսէսը խօսեց Ահարօնի հետ եւ Նորա որդիների հետ եւ Իսրայէլի բոլոր որդիների հետ.

ԳԼ. ԻԲ

Ով կարող է ուտել ջոխիչը. Ջոխը պիտի անարատ լինի.

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. Խօսիր Ահարօնի եւ Նորա որդիների հետ, որ Իսրայէլի որդկանց սուրբ բաներիցը Ղզոյշ կենան, եւ Իմ սուրբ անունը չ'պղծեն ՀՆ ԲՆԵԼ որ Ինձ համար սրբում են. Ես եմ
3 Եհովան. Ասիր Նորանց. Ձեր բոլոր սերունդիցը ձեր ազգերի մէջ ով որ Նիր անմաքրութիւնը իր վերայ ունենալով մտնենայ այն սուրբ բաներին, որ Իսրայէլի որդիքը սրբում են Եհովայի համար, այն անձն իմ առաջիցը
4 պիտի կորչի. Ես եմ Եհովան. Ով որ Ահարօնի ցեղիցը բորոտ լինի կամ Խոռում ունենայ, սուրբ բաներիցը պիտի չ'ուտէ՝ Նմինչեւ որ մաքրուի. եւ Նով որ մեռելից պղծուած մի բանի դպչէ, կամ Նմի մարդ որի զուգաւորութեան
5 սերմն իրանից եկած է, կամ Նով որ

զպչէ որ եւ իցէ սողունի, որով կարող էր անմաքուր լինել, կամ յոմի մարդի, որից նա կարող էր անմաքուր լինել, որ եւ իցէ անմաքուրթիւն որ նա ունենայ. Սորանց զպչող մարդը մինչեւ իրիկուն անմաքուր լինի, եւ սուրբ բաներից չուտէ,
7 այլ իր մարմինը ջրով լուանայ. Եւ երբ արեգակը մար մտնէ, մաքուր լինի, եւ յետոյ սուրբ բաներից ուտէ,
8 որովհետեւ նա իր հացն է։ Իմեռաժը կամ գազանաբեկը չուտէ, որ նորա-
9 նով չպղծուի. Ես եմ Եհովան։ Եւ իմ կարգադրութիւնը պիտի պահեն, որ նորա համար մեղք չկրեն, եւ չմեռնեն նորա համար որ պղծուել են. Ես եմ Եհովան որ նորանց սրբում եմ։
10 Եւ ոչ մի օտարական չուտէ սուրբ բանիցը. քահանայի հիւրը կամ վարձա-
11 կանը սուրբ բանիցը չուտէ։ Բայց քահանայի իր փողովը ձախու առած անձը եւ իր տանը ծնուածը նորանից ուտէ. Նորանք նորա կերակրիցը ու-
12 տեն։ Եթէ քահանայի աղջիկը մի օտարականի հետ ամուսնանայ, այն
13 ---աղջիկը նուիրուած սուրբ բաներիցը պիտի չուտէ։ Բայց եթէ քահանայի աղջիկը որբեւայրի կամ արձակուած լինի՝ եւ զաւակ չունենայ, եւ նա դառնայ իր հօր տունը, --- քահանի իր աղջկութեան ժամանակի պէս իր հօր հացիցն ուտէ. սակայն ոչ մի օտարական նորանից չուտէ։
14 Իսկ եթէ մի մարդ սխալմամբ մի սուրբ բանից ուտէ, նորա հինգերորդ մասը վերան աւելացնէ, եւ սուրբ
15 բանը քահանային տայ։ Եւ Իսրայէլի որդիկանց Եհովային նուիրած հասուրբ
16 բաները չպղծեն. Եւ իրանց վերայ յանցանքի անօրէնութիւն չբերեն, նորանց սուրբ բաներն ուտելով. որովհետեւ ես եմ Եհովան որ սրբում եմ նորանց։
17 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
18 ասելով. Խօսիր Ահարոնի եւ նորա որդիների՝ եւ Իսրայէլի բոլոր որդիների հետ, եւ ասիր նորանց. Իսրայէլի տանից՝ կամ Իսրայէլի մէջ եղած օտարականներից՝ ամեն մէկը, որ իր պատարագը մատուցանում է իրանց որ եւ իցէ ուխտերիցը եւ որ եւ իցէ կամաւոր ընծաներիցը, որ մատուցա-
19 նում են Եհովային իբրեւ ողջ. Որ ձեզ համար ընդունելի լինի, պիտի անարատ եւ արու լինի, Ոչխարներից՝
20 ոչխարներից՝ կամ այծերից։ Ոչ մի արատ ունեցողը պիտի չմատուցանէք, որովհետեւ ձեզ համար ընդունելի չի
21 լինիլ։ Եւ ով որ արջառներիցը կամ ոչխարներիցը Եհովային խաղաղութեան զոհ մատուցանելու լինի, ուխտ կատարելու համար՝ կամ կամաւոր ընծայի համար՝ անարատ պիտի լինի, որ ընդունուի. ոչ մի արատ պիտի
22 չլինի նորա վերայ։ Կոյրը՝ կամ կոտրածը՝ կամ վիրաւորուածը՝ կամ խազաւարտ ունեցողը՝ կամ քոսոտը՝ կամ որքինոտը՝ Դայտպէսները Եհովային պիտի չմատուցանէք, ոչ էլ սորանցից Եհովայի համար պատարագ պիտի
23 դնէք սեղանի վերայ։ Բայց Եականջաւ եւ կրճատ զուարակը՝ կամ ոչխարը կամաւոր ընծայի համար մատուցանես. բայց ուխտի պատարագի
24 համար ընդունելի չէ։ Անջիւրը կրատածը կամ ճմլուածը կամ պոկուածը կամ կորուածը չմատուցանէք Եհովային, եւ ձեր երկրումը չանէք այ-
25 նպէս։ Եւ օտարականի ձեռքից էլ այս ամենիցը ձեր Աստուծոյն պատարագ չմատուցանէք, որովհետեւ Նորանց մէջ խեղճութիւն եւ արատ կայ. Նորանք ձեզ համար ընդունելի չեն։
26 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
27 ասելով. Երբոր զուարակ կամ ոչխար կամ այծ ծնուի, եօթն օր իր մօր տակը լինայ. եւ ութերորդ օրը եւ նորանից յետոյ Եհովային ընդունելի լինի պատարագի նուէրի համար։
28 Եւ կովը կամ ոչխարն ՚իր ձագովը

ՀՊԳ. ԺԵ. 7, 19.
ՀՊԳ. ԺԵ. 5։ ԵՐԲ. Ժ. 22։ ԼԵՒ. ԻԵ. 22։ ՊՏ. ԺԸ. 11, 13.
ԵՒ. ԻԵ. 31։ ՊՂ. ԺԵ. 15։ ԵՂԿ. 31.
ՀՒ. ԻԳ. 43։ ՊՏ. ԺԸ. 22, 32։ ՀՏ. 16.
ՀՏԱ ա ՊԱՂ. ԻԵ. 6։
ՀՊԱ. ԺԸ. 11, 13։
ՅՆՆ. ԻԸ. 11։
ՀՊՂ. Ժ. 14։ ՊՏ. ԺԸ. 11, 13։
ՀՊՂ. Ե. 15, 16։
ՀՊՏ. ԺԸ. 32.
ՀՊՂ. ա. 2, 3, 10։ ՊՏ. ԺԵ. 16.
ՀՊՂ. ա. 3։

ԷՐ ՕՐ. ԺԵ. 21, ԺԶ. 1։ ՄԱՂ. ա. 8, 14։ ԵՂԿ. Ե. 27։ ԵՐԲ. Ք. 14։ ա ՊԵՏ. ա. 19։
ՊՂ. Գ. 1, 6։ Է. 16։ ՊՏ. ԺԵ. 3, 8։ ԻԸ ՕՐ. ԻԳ. 21, 23։ ՍԱՂ. Կ. 8։ ՂԵ. 1։ ՅՈՎ. Ե. 4, 5։
ԷՄՈՂ. ա. 8։

ՂԵ. ա. 9, 13։ Գ. 3, 5։
ԷՂԿ. Ի. 18։
ՊՏ. ԺԵ. 15, 16։
ՊՂ. Ի. 6, 17։
ԵՐԲ. Հայ։
ՂԵ. Ի. 30։
ՀՐ ՕՐ. Ի. 6։

մէկտեղ մէկ օրուայ մէջ չմարթէք։
29 Եւ երբոր Տէրունական զոհ մատուցանէք Եհովային, անդրէն մատուցանէք
30 որ ձեզ համար բնդունելի լինի։ Նոյն օրը ուտուի. մինչեւ առաւօտ չթողէք նորանից. ես եմ Եհովան։
31 Դուք իմ պատուիրանքները պահէք եւ անէք նորանց. ես եմ Եհովան։
32 Եւ իմ սուրբ անունը չպղծէք, որ ես սրբուիմ Իսրայէլի որդիանց մէջ. ես
33 եմ Եհովան որ ձեզ սրբում եմ. որ ձեզ համար Աստուած լինելու համար՝ ձեզ եգիպտոսի երկրից հանեցի. ես եմ Եհովան։

ԳԼ. ԻԹ

Զատիկ. պինեհեսասի, փող հնչեցնելու, քաւութեան եւ տաղաւարաց տօները։

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. Խօսիր Իսրայէլի որդիանց հետ եւ ասիր նորանց. Եհովայի տօները, որ դուք սուրբ ժողով պիտի կոչէք, 3 իմ տօները սորանք են. Վեց օր գործ գործուի, բայց եօթներորդ օրը հանգստեան շաբաթ է՝ սուրբ ժողով է. ոչ մի գործ պիտի չգործէք. Եհովայի համար շաբաթ է նա ձեր բոլոր բնակութիւններումդ։
4 Սորանք են Եհովայի տօները, որ իրանց ժամանակի համեմատ սուրբ
5 ժողովներ պիտի հրատարակէք։ Առաջի ամսուայ տասնեւչորսին իրիկուայ
6 դէմ՝ զատիկ է Եհովայի համար։ Եւ նոյն ամսուայ տասնեւհինգերորդ օրը բաղարջակերաց տօնն է Եհովայի համար. եօթն օր բաղարջ պիտի ուտէք։
7 Առաջի օրը սուրբ ժողով լինի ձեզ համար. ոչ մի ծառայութեան գործ
8 չգործէք։ Եւ եօթն օր Եհովային պատարագ մատուցանէք. եօթներորդ օրը սուրբ ժողով լինի. ոչ մի ծառայութեան գործ չգործէք։
9 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
10 ասելով. Խօսիր Իսրայէլի որդիների հետ եւ ասիր նորանց. Երբ որ մտնէք այն երկիրը որ ձեզ պիտի տամ, եւ հնձէք նորա հունձքը, ձեր հունձքից մի երախայրի որայ բերէք քահանայի մօտ. 11 եւ նա Եհովայի առաջին երեսացնելով մատուցանէ որան, որ ձեզ համար բնդունելի լինի. քահանան չորրորդ հետեւեալ օրը երեսաց-
12 նելով մատուցանէ այն։ Եւ ձեր որան մատուցած օրը ոզջակէզի համար մէկ տարեկան անարատ գառն մա-
13 տուցանէք Եհովային. Եւ նորա հացի նուէրը իւղով զանգուած երկու տասանորդ բարակ ալիւր լինի. անուշահոտ պատարագ է Եհովայի համար եւ նորա թափելու նուէրը՝ հիմինի
14 չորրորդ մասը գինի լինի։ Եւ մինչեւ այն օրը՝ որ ձեր Աստուծոյն մատուցանէք ձեր պատարագը, հաց՝ կամ հնդի՝ կամ թարմ հասկեր չուտէք. ձեր ազգերի մէջ ձեր բոլոր բնակարանութիւնումը սա յաւիտենական կանոն լինի։
15 Եւ շաբաթի հետեւեալ օրից՝ որ դուք նուիրման որան բերիք, կատարեալ եօթը շաբաթ համարեցէք ձեզ
16 համար. Մինչեւ եօթներորդ շաբաթի հետեւեալ օրը հիսուն օր համարէք եւ Եհովային նոր հացի նուէր մատուցանէք ե-
17 հովային։ Ձեր բնակարանութիւնից երեսացնելու պատարագի համար՝ երկու հաց բերէք, որ երկու տասանորդ բարակ ալիւրից լինին խմորուած եփուած. նոա երախայրի է Եհովայի հա-
18 մար։ Եւ այն հացի հետ՝ եօթը հատ մէկ տարեկան անարատ գառներ, եւ արջառներից մէկ զուարակ, եւ երկու խոյ մատուցանէք Եհովային, որ հացի նուէրների եւ թափելու նուէրների հետ ոզջակէզ՝ անուշահոտ պատարագ լինին Եհովայի համար։ Եւ
19 մեղքի պատարագի համար այծերից

---

2 Գլ. ե. 12։ Ած. ձե. 22։ — ՀԱՁ. 17։ Ամե. գ. 5։ Գլ. ե. 15։
4 Գլ. ԺԲ. 37։ Թաւ. ԺԵ. 40։ ԺԸ Օր. գ. 40։ Գլ. Ժբ. 21։
5 Գլ. Ժ. 3, Մատ. գ. 9։ Ղուկ. Ց Ժա. 3։ Գլ. ի. 8։
— Եզ. ե. 7։ Գլ. Ժա. 43. ԺԲ. 36. ԺԵ. 38. Թաւ. ԺԵ. 41.
— Եզ. բ. 3։ 13 Թագ. Ժ. 20. Ած. Ժա. 3։
6 Եզ. ի. 9. իզ. 12։ լա. 15։ 13. 21. Գլ. ԺԲ. 3։ ԺԸ Օր. ե. 15. Ղուկ. Ժգ. 14։
7 Եզ. Ժբ. 6, 14, 18։ իզ. 14։ 13. 18. Թաւ. բ. 2, 3։ իշ. 16, 17. ԺԸ Օր. Ժգ. 1—3։
8 Եւս. ե. 10։
9 Եզ. Ժբ. 16. Թաւ. իշ. 18, 25։
10 Եզ. իզ. 16, 19։ 13. 22, 26։ Թաւ. Ժե. 2, 18։ իշ. 26։ ԺԸ Օր. Ժգ. 9։ Եւս. գ. 15։ Հռով. Ժա. 16. ա Կոր. Ժե. 20։ Ած. ա. 18։ Յայտ. Ժգ. 4։
11 Եզ. ի. 10։
12 Եզ. Ժբ. 14—16։
13 Եզ. իզ. 22։ Գլ. Ժե. 9. ԺԸ Օր. Ժգ. 9։
14 Գծր. բ. 1։ Թաւ. իշ. 26։
15 Եզ. իշ. 29. իգ. 16, 19։ 22, 26։ Թաւ. Ժե. 17 եւ ԺԸ Օր. իշ. 26։
16 Եզ. գ. 23, 28։ Թաւ. իշ. 30։

մէկ նոխազ, եւ Խաղաղութեան զոհի
համար մէկ տարեկան երկու գառներ
20 մատուցանէ։ Եւ քահանան երախայ-
րի հացի հետ երեւցնելու պատարագի
համար՝ երկու գառները մատուցանէ
Եհովայի առաջին. նոքա՝ սուրբ լի-
նին Եհովայի համար, Ե՛ քահանային-
21 ն։ Եւ հէնց այն օրը քարոզէք, ձեզ
համար սուրբ ժողով լինի. ոչ մի ծա-
ռայութեան գործ չ՚գործէք. սա յաւի-
տենական կանոն լինի ձեր բոլոր բնա-
կարաններումը ձեր ազգերի մէջ։
22 Եւ հերթով ձեր երկրի հունձքը հըն-
ձէք, հնձելիս քո արտի եզերքը մին-
չեւ վերջը չ՚հնձես, եւ հունձքից ըն-
կած հասկերը չ՚ժողովես. նորանք աղ-
քատին եւ օտարականին թողնես. Ես
եմ Եհովան ձեր Աստուածը։
23 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
24 ասելով. Խօսիր Իսրայէլի որդիների
հետ եւ ասիր. Եօթներորդ ամսուայ
ամսի մէկին ձեզ համար հանգստու-
թեան օր՝ փող հնչեցնելու յիշատակ՝
25 սուրբ ժողով լինի։ Ոչ մի ծառայու-
թեան գործ չ՚գործէք, այլ պատարագ
մատուցանէք Եհովային։
26 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
27 ասելով. Նաեւ այս եօթներորդ ամ-
սուայ տասնին քաւութեան օրն է,
սուրբ ժողով լինի ձեզ համար. եւ
պիտի խոնարհեցնէք ձեր անձները եւ
պատարագ մատուցանէք Եհովային։
28 Եւ այն օրումը ոչ մի գործ չ՚գործէք,
քան որում այդ քաւութեան օր է,
ձեզ համար ձեր Եհովայ Աստուծոյ
առաջին քաւութիւն անելու համար։
29 Որովհետեւ ով որ այն օրումը չ՚խոնար-
հուի, նա իր ժողովրդի միջից պիտի
30 կորչէ. Եւ ով որ այն օրումը մի որ եւ իցէ
գործ գործէ, այն անձը՝ իր ժողովրդի
31 միջից պիտի կորցնեմ։ Ոչ մի գործ
պիտի չ՚գործէք. սա ձեր ազգերի մէջ
ձեր բոլոր բնակարաններումը յաւի-
32 տենական կանոն լինի։ Այս ձեզ հա-
մար հանգստութեան շաբաթ լինի,
ու ձեր անձները պիտի խոնարհեցնէք.
ամսուայ ինի իրիկունը ձեր շաբաթը
պահէք՝ իրիկուանից մինչեւ իրիկուն։
33 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
34 ասելով. Խօսիր Իսրայէլի որդիանց
հետ եւ ասիր. Այս եօթներորդ ամ-
սուայ տասնեհինգերորդ օրը եօթն օր
տաղաւարահարաց մեծ է Եհովայի հա-
35 մար։ Առաջին օրը սուրբ ժողով պիտի
լինի. ոչ մի ծառայութեան գործ պի-
36 տի չ՚գործէք։ Եօթն օր պատարագ
մատուցանէք Եհովային. Ութերորդ
օրը սուրբ ժողով պիտի լինի ձեզ հա-
մար, եւ պատարագ մատուցանէք Ե-
հովային. Ժողովարութեան ե՛ւ այն.
ոչ մի ծառայութեան գործ չ՚գործէք։
37 Սորանք են Եհովայի մոնները որոնց
պիտի սուրբ ժողովներ կոչէք Եհովային
պատարագ ողջակէզ եւ հացի նուէր
զոհ եւ քաւելու նուէրներ մատու-
ցանէք ամեն օրուայ պէսք եղածը
38 մատուցանելու համար, Ի բացի Եհո-
վայի շաբաթներից, եւ բացի ձեր ըն-
ծաներից, եւ բացի ձեր բոլոր ուխ-
տերից, եւ բացի ձեր բոլոր կամաւոր
ընծաներից որ Եհովային պիտի տաք։
39 Նաեւ եօթներորդ ամսուայ տասնե-
հինգերորդ օրը, դուք երկրի արդիւնքը
ժողովելիս, եօթն օր մոն պիտի պա-
հէք Եհովայի համար. առաջին օրը
հանգստութեան օր եւ ութերորդ օրը
40 հանգստութեան ե՛ւ լինի։ Եւ Առաջին
օրը ձեզ համար գեղեցիկ ծառերի
պտուղ, արմաւենու ոստեր եւ տե-
ւեւաթիխտ ծառերի ոստեր եւ ձորի
ուռիների ոստեր առնէք, եւ ձեր Ե-
հովայ Աստուծոյ առաջին եօթն օր ու-
41 րախանաք։ Եւ այս մոնը կատարե-
ցէք Եհովայի համար. տարին եօթն օր
ձեր ազգերի մէջ յաւիտենական կա-
նոն լինի. եօթներորդ ամսումը կատա-
42 րէք այն։ Եօթն օր տաղաւարներում
պիտի բնակուէք. Իսրայէլի բոլոր բը-
նակիները տաղաւարներում բնակուին
43 Որպէս զի ձեր սերունդները իմա-

Ծղ. գ. 1.
¦ Թագ. ժբ. 12. բ Օր. ժբ. 4.
Հղ. իԲ. 9.
Ղբ Օր. իգ. 19.
¦ Թագ. իԲ. 1.
Ժղ. կե. 9.

Ժղ. ժգ. 30. Թագ. իԲ. 7.
Ղղ. բ. 3, 5, 6.
Նե. իգ. 16. Թագ. իԲ. 12.
բ Օր. ժգ. 13. Նեղ. գ. 4.
Նէեմ. բ. 16. Զաք. ժգ. 16.
Ցոհ. ե. 2.

¦ Թագ. իԲ. 35. Նէեմ. բ. 18.
Ցոհ. է. 37.
բ Օր. ժգ. 8. բ Մն. է. 9.
Նէեմ. բ. 18. Ցաքեղ. ա. 14.
բ. 15.
¦ Թագ. իԲ. 39.

Նե. իգ. 16. բ Օր. ժգ. 13.
Ղ Նէեմ. բ. 15.
բ Օր. ժգ. 14, 15.
Նէեմ. բ. 14—18.
Ղբ Օր. լ. 15. (Ցաքեղ. Ղբ. 5, 6.)
—

նան, թէ Իսրայէլի որդիներին եգիպտոսի երկրիցը հանելիս տաղաւարներում բնակեցրի նոսրանց. ես եմ Եհո-
44 վան ձեր Աստուածը։ Եւ Մովսէս Իսրայէլի որդիներին պատմեց Եհովայի տօները։

ԳԼ. ԻԹ

Հրեշտակներ եւ առաքելութեան հարերի կոնձնները։ Մի հաւնիչ է քարկոծուում։ Սպանութեան եւ փրկութեան պատիժները։

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. «Պատուիրիր Իսրայէլի որդիներին՝ որ ձեռած մաքուր ձէթ բերեն քեզ մօտ լոյսի համար, որ միշտ ճրագ
3 վառուի։ Ժողովքի խորանի մէջ վկայութեան վարագոյրից դուրս միշտ Ահարոնը պատրաստէ այն՝ իրիկունից մինչեւ առաւօտ Եհովայի առաջին. սա ձեր ազգերի մէջ յաւիտենական կա-
4 նոն լինի։ Ճրագները Եհաքուր աչտանակի վերայ Եհովայի առաջին միշտ պատրաստէ։
5 Եւ բարակ ալիւր առնես, եւ նորանով տասնեւերկու էչօթ թխես. ամեն մէկ չօթը երկու տասանորդից պիտի
6 լինի։ Եւ նորանք դնես Եհովայի առաջին Եհաքուր սեղանի վերայ՝ երկու
7 կարգով դնես՝ կարգը վից հատ։ Եւ
— մի կարգի վերայ զուտ կնդրուկ դնես, որ հացի վերայ պատարագի
8 յիշատակ լինի Եհովայի համար։ Ամեն շաբաթ օր նա պատրաստէ նորան միշտ Եհովայի առաջին Իսրայէլի որդիների
9 կողմանէ յաւիտենական ուխտով։ Եւ նա Ահարոնինը եւ նորա որդիներինը լինի, եւ խառը տեղը ուտեն նորան. որովհետեւ նա ամենասուրբ է նորա համար Եհովայի պատարագներից յաւիտենական կանոնով։
10 Եւ մի Իսրայէլացի կնկան որդի դուրս գնաց, որի հայրը եգիպտացի էր Իսրայէլի որդիների մէջ, եւ կռուեցին բանակումը այն Իսրայէլացի կնկան որ-
11 դին եւ մի Իսրայէլացի մարդ։ Եւ այն Իսրայէլացի կնկան որդին հայհոյեց Եհովայի անունը եւ հանիծեց. եւ Մովսէսի մօտ բերին նորան. եւ նորա մօր անունը Սաղոմիթ էր, Դա-
12 նի ցեղիցը՝ Դաբրիի աղջիկը։ Եւ բանտարկեցին նորան, մինչեւ որ Եհո-
13 վայի հրամանը յայտնուի իրանց։ Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ասելով.
14 «Այն հայհոյողին բանակիցը դուրս հանիր, եւ բոլոր լսողներն իրանց ձեռքերը դնեն նորա գլխին, եւ բոլոր
15 ժողովքը քարկոծեն նորան։ Եւ Իսրայէլի որդիանց հետ խօսես ասելով. Ամեն ով որ իր Աստուծոյն անիծէ, նա
16 իրան մեղքը պիտի կրէ։ Եւ հենովայի անունը հայհոյողը անպատճառ պիտի մեռցնուի. բոլոր ժողովքն անպատճառ քարկոծեն նորան. ինչպէս օտարականը նոյնպէս եւ երկրացին, եհովայի անունը հայհոյողը պիտի մեռցնուի։
17 Եւ նայն մարդը, որ մարդ սպանէ,
18 անպատճառ պիտի մեռցնուի։ Եւ նա որ անասուն սպանէ, պիտի հատուց-
19 ցանէ նոյնի տեղ նոյնը։ Եւ եթէ մի մարդ իր դրացուն մի խեղութիւն պատճառէ, հինչպէս որ արել է իրան
20 էլ այնպէս անին. կոտրելու տեղ կոտրել, աչքի տեղ աչք, ատամի տեղ ատամ, ինչպէս որ նա այն մարդին խեղութիւն է պատճառել, այնպէս էլ
21 պիտի լինի իրան։ Եւ նանասուն սպանողը պիտի հատուցանէ այն. բայց մարդ սպանողը պիտի մեռցնուի։
22 Օտարականին էլ երկրացու պէս ձեր օրէնքը մէկ պիտի լինի. որովհետեւ ես եմ Եհովան ձեր Աստուածը։
23 Եւ Մովսէսը խօսեց Իսրայէլի որդիանց հետ. եւ այն անիծող մարդին բանակիցը դուրս հանեցին եւ քարերով քարկոծեցին նորան. եւ Իսրայէլի որդիքն արին ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր։

— Եել. ԺԶ. 20, 21.
ԲԵել. լ. 3; ԼԲ. 37.
ՃԵել. ԼՆ. 30.
ԴԴ Թագ. Ե. 18; ը Մն. գ. 19. Ժգ. 11. Երբ. Բ. 3։
ԼԹ Թագ. է. 7. — Մն. Բ. 32. ը Մն. ը. 4.
ՃՃ Թագ. խա. 6; Մաս. Ժը. 4; Մաթ. ը. 26; Ղուկ. գ. 4; ԽԵել. ԼԲ. 33. Գը. ը. 3; խա. 23։
ՃՃ Ցոր. ա. 3, 11, 22. ը. 8, 9, 10; Եա. ը. 21։
ՃԵել. Ժը. 22, 26։
ՃՃ Թես. Ժե. 34։
ՃԵը Ժը. 15, 26; Թես. ԼԵ. 5; ՂՂ. 5, 6։
ՃՃ Օր. Ժգ. 9. Ժե. 7։
ՃՃ Ել. Ե. 2. 17. Թես. ը. 13։
ՃՃ Թագ. խա. 10, 13. Սագ. Ն. 10, 18. Մաս. Ժը. 31. Մարկ. գ. 28. Յովհ. ը. 7։
ՃՃ Ել. խա. 12; Թես. ը. 31. ը Օր. Ժը. 11, 12։
ՃՃ Ել. խա. 24; ը Օր. Ժը. 21. Մաս. Ե. 38. է. 2։
ՃՃ Ել. խա. 33. Շմր. 19։
ՃՃՃ. 17։
ՃՃ Ել. Ժը. 49. Գը. Ժը. 34; Թես. Ժե. 10։

Գլ. ԻԲ

Նաթանեթրդ տարւ չարաք լինէք. Օրհնեան տարին.

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ Սի-
2նա սարուն ասելով. Խօսիր Իսրա-
յէլի որդիանց հետ եւ ասիր նորանց. Երբոր այն երկիրը մանէք՝ որ ես ձեզ պիտի տամ, թող այն երկիրը՝ հանգստութեան չարաք պահէ Եհովային
3համար։ Վեց տարի քո արտը վարես, եւ քո այգին վեց տարի յօտես, եւ
4նորա արդիւնքը ժողովես. Բայց եօթներորդ տարին երկրի համար հանգստութեան չարաք, այսինքն Եհովային համար չարաք լինի. քո արտը պիտի
5չ'վարես, եւ քո այգին չ'յօտես։ Ինչ հունձքի ինքնակը պիտի չ'հնձես, եւ քո չ'յօտած այգու խաղողները չ'ժողովես. հանգստութեան տարի լինի այն
6երկրի համար։ Եւ երկրի չարաքը ձեզ համար կերակուր լինի, քեզ համար եւ քո ծառայի համար եւ քո աղախնի համար եւ քո վարձկանի համար, եւ քեզ մօտ պանդխտացող օտա-
7րականի համար։ Եւ քո անասուններուն եւ քո երկրի մէջ եղած կենդանիներուն համար կերակուր լինի նորա բոլոր արդիւնքը։

8 Եւ դու քեզ համար տարիներու եօթ չարաք համարես, այսինքն եօթն անգամ եօթը տարի. եւ տարիներու եօթ չարաքներուն ժամանակը քառասունեւինը տարի պիտի լինին քեզ հա-
9մար։ Եւ փողի ձայն հնչեցնես եօթներորդ ամսուայ տասնին, Քաւութեան օրը ձեր բոլոր երկրումը հնչե-
10ցնէք փողը։ Եւ յիսուներորդ տարին սրբէք, եւ երկրի վերայ նորա բոլոր բնակիչներուն համար Ազատութիւն հրատարակեցէք. սա ձեզ համար Յոբելեան լինի եւ Ձեզանից ամէն մէկն իր տացուածքին դառնայ, եւ Ձեզա-
11նից ամէն մէկն իր աղգատոհմին դառ-
նայ։ Այս յիսուներորդ տարին Յոբելեան տարի լինի ձեզ համար. ոչ ցանէք ոչ էլ ինքնակ բուսածը յօտէք, եւ ձեր
12չ'յօտածիցը չ'ժողովէք։ Որովհետեւ Յոբելեան է. նա ձեզ համար սուրբ լինի. արտիցը նորա արդիւնքը ու-
13տէք։ Այս Յոբելեան տարին ձեզանից ամէն մէկը իր տացուածքին դառնայ։

14 Եւ եթէ քո դրացուն մի բան ծախելու լինես, կամ քո դրացու ձեռքիցը ծախու առնելու լինես, Ձեզա-
նից մէկին իր ընկերին անիրաւութիւն
15չ'անէք։ Յոբելեանից յետոյ եղած տարիների հաշիւովը ծախու առնես քո դրացուցը. արդիւնքի տարիների հա-
16շիւովը պիտի ծախէ քեզ վերայ։ Տարիների շատութեան համեմատ պիտի աւելցնես նորա գինը, եւ տարիների քիչութեան համեմատ պիտի պակասեցնես նորա գինը. որովհետեւ նա արդիւնքի հաշիւովն է ծախում քեզ
17վերայ։ Եւ իրար անիրաւութիւն չ'անէք, եւ Էքո Աստուածանից պիտի վախես. որովհետեւ ես եմ Եհովան ձեր Աստուածը։

18 Եւ իմ կանոններն անէք, եւ իմ դատաստանները պահէք եւ անէք նորանց. եւ հայն երկրի մէջ ապահովու-
19թեամբ կ'բնակուէք։ Եւ երկիրն իր արդիւնքը կ'տայ, եւ միմնչեւ ձեր կըշտանալը կ'ուտէք. եւ նորա մէջ ա-
20պահովութեամբ կ'բնակուէք։ Եւ եթէ ասէք. Թէ եօթներորդ տարին ինչ կ'ուտենք. ահա պիտի չ'վարենք եւ մեր արդիւնքները պիտի չ'ժողովենք.
21 Սակայն ես կ'հրամայեմ իմ օրհնութիւնը ձեզ համար վեցերորդ տարին, եւ երեք տարուայ արդիւնք կ'տայ։
22 Եւ ոնթերորդ տարին վար կ'անէք, եւ հին արդիւնքիցը կ'ուտէք մինչեւ իններորդ տարին. մինչեւ նորա արդիւնքի հասնելը՝ հինիցը կ'ուտէք։
23 Եւ երկիրը պիտի չ'ծախուի մշտնջենապէս. որովհետեւ երկիրը իմն է, եւ դուք ինձ մօտ պանդուխտներ եւ
24 հիւրեր էք։ Եւ ձեր կալուածքի բոլոր

–Նլ. ԽԳ. 10 ՃԷ։ (Տես Գլ. ԽԳ. 34, 35, ր ՄՆ. ԻԳ. 23։) ՔԳ ՔԱԳ. ՀՔ. 29, ՖՂ. ԽԳ. 24, 27, ԳՆԵ. կա. 3. ԽԳ. 4, ԵՐ. ԻԳ. 8, 15, 17, ՂՈՒ. գ. 19, ՒՔԱ. ԻԳ. 4։

ՀՂ. ԽՀ. 21, ՔԱ. ԻԳ. 4, ՒՂ. ՀՔ. 13. – ՔԱԳ. ՀՔ. 3, 4. ՄԿ. ր. 2. – ՍԵՐ. գ. 8։

ՀՂ. ԽՀ. 19, 23, ՒՂ. ՀՔ. 14, 32, ՔՂ. ՀՔ. 37։

ՒՂ. ԽԳ. 5, ր ՕՐ. ՀՐ. 10, ՍԱՂ. գ. 8, ԱՌ. ա. 33, ԵՐԵՄ. ԽԳ. 6. ՆԵ. ԻԳ. 25, 28.

ՀՂ. ԽԳ. 9, ԻՐ ՕՐ. ԽԸ. 8։ Տես ՆԼ. ՀՂ. 29.

ՆԳ ՔԱԳ. ՀՔ. 23.

ՂՆԱԱՂ. Ե. 11, 13, ՀԲ ՕՐ. ԻԸ. 43, ր ՄՆ. Ե. 20. ՍԱՂ. ԶԼ. 1. ՕՀՀ. ԻՁ. 9. ԳԱ. 3. ՅԱ ՄՆ. ՒՔ. 15. ՍԱՂ. ՀՔ. 12, ՀՀՔ. 19. – ՕՀՀ. ա. 17. ր. 11. ԵՐԵ. ՀԱ. 13.

երկրումը փրկանք պիտի տաք երկրի համար։ 24 Եթէ քո եղբայրն աղքատացնայ եւ իր սեպհականութիւնը ծախէ, եւ նորա մօտիկ ազգականը նորա մօտ գայ, նա իր եղբօր ծախածը փրկէ։ 25 Եւ եթէ մի մարդ փրկող չունի, եւ իր ձեռքը չէ հասնում որ նորան փրկէ, 26 Այն ժամանակ իր ծախկուցը հաշիւ անէ տարիները, եւ աւելորդը ետ տայ այն մարդին՝ որի վերայ ծախել էր, եւ դարձնայ իր սեպհականութիւնը։ 27 Բայց եթէ ձեռքը չհասնի նորան ետ տալու, այն ժամանակ իր ծախած բանը ծախու առնողի ձեռին մնայ մինչեւ Յոբելեան տարին, եւ Յոբելեանում դուրս գայ, եւ իր սեպհականութիւնը դարձնայ։

29 Եւ եթէ մէկը պարսպաւոր քաղաքի մէջ մի բնակութեան տուն ծախէ, նորան ծախկուցը մինչեւ մի կատարեալ տարի լինի նորա փրկելը. նորա փրկելը 30 մէկ տարուայ մէջ լինի։ Եւ եթէ այն բոլոր տարուայ լրանալումը նա չ'փրկուի, այն ժամանակ պարսպապատած քաղաքումն եղած տունը միշտ ծախու առնողինը պիտի մնայ իր ազգերի մէջ։ Յոբելեան դուրսը պիտի ետ չդառնայ։ 31 Բայց չուրջը պարսպաւոր չեղած գիւղաքաղաքների տները երկրի արտերի պէս պիտի համարուին. նորանց համար փրկութիւ լինի, եւ Յոբելեան դուրս պիտի ետ դառնան։ 32 Իսկ Ղեւտացիների քաղաքների մէջ իրանց կալուածքի քաղաքների տները Ղեւտացիները միշտ կարող լինին փրկել։ 33 Եւ եթէ մէկը Ղեւտացիներից ծախու առնելու լինի, այն ժամանակ ծախուած տուներ իր կալուածքը եղող քաղաքի մէջ Յոբելեան դուրսը պիտի ետ դառնայ. որովհետեւ Իսրայէլի որդկանց մէջ Ղեւտացիների քաղաքների տները իրանց կալուածքն են։

34 Բայց իրանց քաղաքների անդերի արտերը պիտի չ'ծախուին, որովհետեւ նորանց յաւիտենական կալուածքն է 35 այն։ Եւ եթէ քո եղբայրը աղքատացնայ եւ նորա ձեռքը քիչ մօտ տկարանայ, Նորան պիտի օգնես իբրեւ օտարական եւ պանդխտի, որ քեզ մօտ ապրի։ 36 Վաշխ եւ տոկոսիք չառնես նորանից, այլ վախես քո Աստուածանից, որ եղբայրդ քեզ մօտ ապրի։ 37 Փողդ վաշխով պիտի չտաս նորան, 38 եւ կերակուրդ տոկոսիքով չտաս։ Ես եմ Եհովան ձեր Աստուածը, որ ձեզ Եգիպտոսի երկրիցը հանեցի՝ Քանանի երկիրը ձեզ տալու համար, եւ ձեզ Աստուած լինելու համար։

39 Եւ եթէ եղբայրդ քեզ մօտ աղքատանայ, եւ իրան ծախէ քեզ վերայ, Նորան չ'ծառայեցնես ծառայի ծառայութիւնով. 40 վարձկանի կամ պանդխտի պէս լինի նա քեզ մօտ. մինչեւ Յոբելեան տարին ծառայէ քեզ։ 41 Եւ յետոյ քո մօտիցը դուրս գայ, ինքն եւ իր որդիքն իր հետ, եւ իր ազգատոհմի մօտ ետ դառնայ, եւ իր հայրերի կալուածքի մօտ ետ դառնայ։ 42 Որովհետեւ Նորանք իմ ծառաներն են, որ Եգիպտոսի երկրիցը հանեցի. նորանք ծառայի ծախուելու պէս չ'ծախուին։ 43 Խստութեամբ չիշխես նորա վերայ, Այլ քո Աստուածանից վախես։ 44 Եւ քո ծառան եւ աղախինը, որ պիտի ունենաս, ձեր շուրջը եղած ազգերիցը լինին. ծառայ եւ աղախին նորանցից ծախու առէք։ 45 Նաեւ Ձեզ մօտ բնակուող օտարականների զաւակներից, նորանցից ծախու առէք եւ ձեզ մօտ եղող նորանց բնտանիքներիցը որ ձեր երկրումը ծնուած են, եւ ձեր սեպհականութիւն լինին. 46 Եւ Ձեզանից յետոյ ձեր որդկանց ժառանգութեան սեպհականութիւն լինելու համար թողէք նորանց, եւ միշտ որ ծառայեցէք իրրեւ ձեր ծառաները. բայց

ա Ելք. գ. 2, 9, 12։ Եր. լբ. 7, 8։
բ Թուոց. լե. 2։ Ցես խա. 2, 4։
գ Ցես Գար. գ. 36, 37։ Ցես Թուոց. լե. 2։ Ցես խա. 11—23։ ա Մն. գ. 35—41։
դ Ցր Օր. ժե. 7, 8։ Սպ. լե. 26։ խա. 1։ Տժր. 5, 9։ Ա Թագ. ժգ. 31։ Դան. գ. 35։ Գար. ժա. 29։ Հռովմ. ժբ. 13։ ա Ճոհ. գ. 17։
ե Նե. խբ. 25։ բ Օր. խգ. 19։ Նէեմ. ե. 7։ Սպ. ժե. 5։ Առակ. խբ. 8։ Եզեկ. ժբ. 8, 13, 17։ խբ. 12։ Նէեմ. ե. 9։
զ Ղե. խբ. 32, 33։
է Նե. խա. 2։ բ Օր. ժե. 12։ գ Թագ. բ. 22։ գ Թագ. գ. 1։ Նէեմ. ե. 5։ եր. լ 14։
ը Նե. ա. 14։ եր. ժե. 14։ իե. 7։ լ. 8։
թ Նե. խա. 3։
ժ Հռ. 28։
ի Հռովմ. գ. 22։ ա Կոր. ե. 23։
ա Նե. ա. 13։
ի Եկե. գ. 9։ Կող. գ. 1։
ա Հռ. 17։ Նե. ա. 17, 21։ բ Օր. ժե. 18։ Մպ. գ. 5։
բ Ցես. ժգ. 3, 6։
գ Ցես. ժգ. 2։

ձեր եղբարց՝ Իսրայէլի որդիների մասին՝ իրար վերայ խաւսութեամբ պիտի չ'իյնեք։

47 Եւ եթէ քեզ մօտ եղող օտարականը կամ պանդուխտը հարստանայ, բայց Նորա մօտ եղող քո եղբայրը աղքատանայ, եւ իրան ծախելու լինի քեզ մօտ պանդխտացող օտարականի, կամ այն օտարականի ընտանեաց ազգակա-
48նի վերայ, Նորա ծախուելուց յետոյ նա կարող է փրկուիլ. իր եղբայրնե-
49րից մէկը փրկէ Նորան։ Նորա հօրեղբայրը կամ հօրեղբօրորդին փրկէ Նորան, կամ իր ազգատոհմի մէջ իր մօտիկ ազգականներից մէկը փրկէ Նորան. կամ եթէ Նորա ձեռքը հասնէ
50 Թող ինքն իրան փրկէ։ Եւ հաշիւ առնէ իրան ծախու առնողի հետ՝ Նորա վերայ ծախուած տարուց մինչեւ Յոբելեան տարին, եւ իրան փրկուելու փողը տարիների հաշիւով լինի. Նորա ժամանակի
51 պէս հաշուի. եթէ տակաւին չատ տարի կայ, Նորանց համեմատ իրան ծախուած գնիցն իր փրկանքը տայ.
52 եւ եթէ քիչ տարի է մնացել մինչեւ Յոբելեան տարին Նորա հետ հաշիւ անէ, ե իր տարիների համեմատ իր
53 փրկանքը տայ։ Տարեկան վարձկանի պէս պիտի համարուի Նորա մօտ. խաւսութեամբ չ'իյնէ Նորա վերայ քո
54 առաջին։ Եւ եթէ այս կերպերով չ'փրկուի, Յոբելեան տարումն դուրս գայ
55 ինքը եւ իր որդիքը իր հետ. Որովհետեւ Իսրայէլի որդիքը իմ ծառաներն են. Եգիպտոսի երկրիցն իմ հանած ծառաներն են Նորանք. Ես եմ Եհովան ձեր Աստուածը։

ԳԼ. ԻԶ

Խոստացած օրհնութիւններ, և սպառնացած անէծքներ.

1 Դուք ձեզ համար չ'սաստուածներ եւ կուռքեր չ'լինիք, եւ ձեզ համար ար-
2 ձաններ չ'կանգնեցնէք, եւ պատկերաւոր կոթող չ'դնէք՝ ձեր երկրի մէջ Նորան երկրպագութիւն անելու համար. որովհետեւ ես եմ Եհովան ձեր Աստուածը։
2 Իմ շաբաթները պահէք, եւ իմ սրբարանը յարգէք. ես եմ Եհովան։
3 Եթէ իմ կանոններովս գնաք, եւ իմ պատուիրանքները պահէք եւ նո-
4 րանց գործ դնէք, Ես էլ ձեր անձրեւները կ'տամ իրանց ժամանակին, եւ Երկիրն իր արդիւնքը կ'տայ, եւ դաշտի ծառերն իրանց պտուղը կ'տան.
5 եւ Ձեր կալը կ'հասնէ մինչեւ այգեկութը, եւ այգեկութը մինչեւ վարելու ժամանակը կ'հասնէ. եւ Ձեր հացը կուշտ կ'ուտէք, եւ Ձեր երկրի
6 մէջ ապահովութեամբ կ'բնակուէք։ Եւ ես Խաղաղութիւն կ'տամ երկրին, եւ Հանգիստ կ'պառկիք, եւ ոչ վախեցնող չի լինիլ. եւ ես կ'վերջացնեմ երկրիցը չար գազաններին, եւ Ձեր երկրիցը
7 սուր չի անցնիլ։ Եւ ձեր թշնամիները կ'հալածէք, եւ Նորանք սրով
8 կ'ընկնին ձեր առաջին։ Եւ Ձեզանից հինգը հարիւրին պիտի հալածէ, եւ Ձեզանից հարիւրը բիւրին պիտի հալածէ, եւ ձեր թշնամիները սրով պի-
9 տի ընկնին ձեր առաջին։ Եւ Ձեզ վերայ կ'նայեմ, եւ Ձեզ կ'աճեցնեմ եւ կ'չատացնեմ, եւ Ձեզ հետ կ'հաս-
10 տատեմ իմ ուխտը։ Եւ հին պաշար կ'ուտէք, եւ հինը Նորի առջեւից
11 դուրս կ'հանէք։ Եւ ես իմ խորանը ձեր մէջ կ'դնեմ, եւ Իմ հոգին Ձեզանից
12 չի զզուիլ։ Ես ձեր մէջը մանկ կ'գամ, եւ Ձեզ համար Աստուած կ'լինեմ, եւ դուք ինձ համար ժողովուրդ կ'լի-
13 նէք։ Ես եմ Եհովան ձեր Աստուածը, որ Ձեզ Եգիպտացիների երկրիցը հանեցի, որ Նորանց ծառայ չ'լինէք, եւ Ձեր լուծի կապերը փշրեցի, եւ Ձեզ բարձրացրեալ մանց տեցի։

– Ելհմ. ե. 5.
† Յոբ. ք. 1. Ես. ժգ. 14. քա. 16.
* Նչ. քա. 2, 3.
— Նչ. ք. 4, 5. ր Օր. ե. 8. ժգ. 22. ք. 15. Սպ. գէ. 7. ք Գչ. ՃՔ. 30.
‡ Ր Օր. ժա. 13—15. իբ. 1—14.
ցԵս. ք. 23. Նչ. լգ. 26. Ես. վԼ. ր. 23, 24.
Ե Սպ. կե. 6. ԼԵ. 12. Նչ. լգ. 27. լգ. 30. Զաք. ը. 12.
չ Ելհմ. ՔՐ. 13.
Ե Գչ. ք. 19. ր Օր. ժա. 15. Սպ. ր. 19, 20.
ը Գչ. ք. 18. Յոբ. ժա. 18. Նչ. կե. 25, 27, 28.
Թ Ես. ր. 9. Սպ. ՃՔ. 11. Հբ. 14. Ես. ք. 7. Ագգ. ր. 9.

---

† Յոբ. ժա. 19. Սպ. ք. 5. գ. 8. Ես. ք. 9. Երեմ. ը. 10. Նչ. կե. 29. Ես. ր. 18. Սոփ. գ. 13.
† Թ Սպ. Ժէ. 25. Նչ. ե. 17. Ժգ. 15.
ՀՆչ. Ժգ. 17.
Իր Օր. ը. 30. Ես. իգ. 10. Ես Ես. ը. 17.
† Գ Թ Սպ. Ժգ. 23.
† Ես. Ժ. 6, 7.
ՀԳչ. ք. 22.
† Նչ. լէ. 26, 27, 28. Ես Ես. քա. 3.
Գչ. ք. 23.
Ր Ես. գ. 16.
ՀՆչ. գ. 7. Ես. ք. 27. ժա. 4. լ. 22. Նչ. ժա. 20. Ժգ. 11. լգ. 29. լէ. 27.
Գչ. ք. 36, 42, 55.
† Նչ. լգ. 27. Ես Ես. ը. 20. ք. 1. ե. 10, 13.

44 Բայց Նեհէ ինձ չլսէք եւ այս բոլոր
45 պատուիրանքները չկատարէք, եւ իմ
կանոններն անարգէք, եւ ձեր հոգին
իմ դատաստաններիցը զզուի, որ իմ
բոլոր պատուիրանքները չանէք, եւ
46 իմ ուխտը դրժէք. Ես էլ սա կ'անեմ
ձեզ, ձեր վերայ կ'ուղարկեմ Նա-
հապետ եւ Դիւրական ախտը եւ տենդը՝
որ Աչքն են փչացնում եւ հոգի մա-
շում, եւ ձեր սերմը զարտակ տեղը
կ'սերմիք. որովհետեւ ձեր թշնա-
47 միները կ'ուտեն նորան, եւ իմ երեսը
ձեզ վերայ կ'դարձնեմ, եւ Ներ թըշ-
նամիների առաջին կ'սպանուիք. եւ
ձեզ առողները կ'իշխեն ձեզ վերայ,
եւ Կ'փախչէք առանց մէկը ձեզ հա-
48 լածելու: Եւ եթէ մինչեւ այսքանը
ինձ չլսէք, այն ժամանակ ձեր մեղ-
քերի համար ձեզ Յօթնապատիկ կ'պատ-
49 ժեմ. եւ ձեր զօրութեան հպարտու-
թիւնը կ'կոտրեմ, եւ Ներ երկինքը
երկաթի պէս եւ ձեր երկիրը պղնձի
50 պէս կ'անեմ: եւ Ներ ոյժը դարտակ
տեղը կ'վերջանայ, եւ Ներ երկիրն իր
արդիւնքը չի տալ, եւ երկրի ծառերն
իրանց պտուղը չեն տալ:
51 Եւ եթէ դուք ինձ հետ խոտորնակ
վարուիք, եւ չուզէք ինձ լսել, այն
ժամանակ ձեր մեղքերի համեմատ
Յօթնապատիկ հարուածք կ'աւելցնեմ
52 ձեզ վերայ: Եւ Նձեզ վերայ կ'ուղար-
կեմ գայլի գազանները, եւ ձեզ ան-
զաւակ կ'անեն, եւ ձեր անասունները
կ'ջարդեն, եւ ձեզ կ'քիչացնեն. եւ
ձեր ճանապարհները անպատս կը
53 դառնան: Եւ եթէ սորանցով էլ չը
խրատուիք ինձանից եւ ինձ հետ խո-
54 տորնակ վարուիք, Նայն ժամանակ ես
էլ ձեզ հետ խոտորնակ կ'վարուիմ,
եւ ես էլ ձեր մեղքերի համար Յօթնա-
55 պատիկ կ'պատժեմ ձեզ: Եւ ձեզ
վերայ կ'ուղարկեմ իմ ուխտի վրէժն
առնող սուրը, եւ ձեր քաղաքների
մէջ կ'ժողովուիք, եւ ձեր մէջը Նժան-
տախտ կ'ուղարկեմ, եւ թշնամու
56 ձեռքը կ'մատնուիք: Ես ձեր հացի
ցուպը կոտրելիս՝ տասը կնիկ մէկ
Թոնիրում կ'թխեն ձեր հացը, եւ ձեր
հացը կշռով եւ կ'տրուի ձեզ. եւ Կ'ու-
տէք ու չէք կշտանայ:
57 Եւ եթէ սորանցով էլ ինձ չլսէք,
այլ խոտորնակ վարուիք ինձ հետ,
58 Այն ժամանակ ես էլ ձեզ հետ Նբարկու-
թեամբ խոտորնակ կ'վարուիմ, եւ
ձեր մեղքերի համար Յօթնապատիկ
59 կ'պատժեմ ձեզ. Նեւ ձեր որդիների
միսը կ'ուտէք, եւ ձեր աղջկանց միսը
60 կ'ուտէք: Եւ Նձեր բարձր տեղերը կը
քանդեմ եւ ձեր արեգական կուռքերը
կ'փչացնեմ, եւ Նձեր դիակները ձեր
կուռքերի դիակների վերայ կ'դնեմ,
եւ իմ անձը ձեզանից պիտի Նզզուի:
61 Նեւ ձեր քաղաքները աւերակ՝ եւ Նձեր
սուրբ տեղերը ամայի կ'անեմ, եւ ձեր
62 անոյշ հոտը չեմ հոտոտալ: Եւ Կերկի-
րը ամայի կ'անեմ, եւ այնտեղ բնա-
կուող ձեր թշնամիները Կ'զարմանան
63 Նորա վերայ: Եւ Նձեզ ազգերի մէջ
կ'ցրուեմ, եւ ձեր ետեւից սուր կ'քա-
շեմ, եւ ձեր երկիրը ամայի կ'լինի,
եւ ձեր քաղաքները աւերակ կ'լինեն:
64 Այն ժամանակ երկիրն իր ամայու-
թեան բոլոր օրերն իր շաբաթները
կ'վայելէ, եւ դուք ձեր թշնամիների
երկրումը կ'լինիք. երկիրն այն ժա-
մանակ հանգիստ կ'ունենայ իր շաբաթ-
65 ները կ'հաճեցնէ. Իրան ամայութեան
բոլոր օրերը պիտի հանգստանայ. որով-

ւր Օր. իր. 15. Ոզր. բ. 17. Մատ. բ. 2.
գ Թագ. ժէ. 15. Ցն. ժէ. 14. բ Օր. լ.. 20.
ւր Օր. իր. 65—67. լր. 25. Նր. ժե. 8.
դր Օր. իր. 22.
է— Թագ. բ. 33.
—ր Օր. իր. 33, 51. Ոզր. լ.. 8. Նր. է. 17. ժր. 13. Միք. գ. 15.
—Գղ. ժէ. 10.
էր Օր. իր. 25. Դատ. բ. 14. Նր. ժր. 7.
—Մատ. էգ. 41.
բ Մատ. ծգ. 5. Առաք. իր. 1.
ց— Թագ. բ. 5. Մատ. ժր. 164. Առ. իգ. 16.
—Նա. իե. 11. իդ. 6. Նգ. է. 24. լ. 6.
էբ Օր. իր. 23.
ւ Մատ. էիե. 1. Նա. իր. 4. բ Օր. ժա. 17. իր. 19. Ածգ. ա. 10.
ֆբ Օր. լր. 24. գ Թագ. ժէ. 25. Նգ. է. 17. ժգ. 15.
—Դատ. է. 6. բ Մն. ժե. 5. Նա. լգ. 8. Ոզր. ա. 4. Զաք. է. 14.
բ Նբ. բ. 30. է. 3. Ածվ. գ 6—13.
էբ Թագ. իր. 27. Մատ. ժբ. 26.
գ Նգ. է. 17. գ. 3. ժգ. 17. իր. 8. լգ. 2.
ե Թա. ժգ. 13. բ Օր. իբ. 21. Նր. ժգ. 13. իգ. 10. իր. 17. Ածվ. գ. 10.
ւ Մատ. էե. 16. Նա. գ. 1. Նգ. գ. 16. է. 16. ժգ. 13. Նա. բ. 10. Միք. գ. 14. Ածգ. ա. 6.
ը Նա. ժբ. 18. կգ. 3. կգ. 15. Նր. իա. 5. Նգ. է. 13, 15. բ. 18.
ր Օր. իր. 53. գ Թագ. գ. 29. Ոզր. գ. 10. Նգ. է. 10. իբ Մն. լգ. 3, 4, 7. Նա. իե. 9. Նգ. գ. 3—6, 13.
ի գ Թագ. իգ. 20. բ Մն. լգ. 3.
իբ. 8. լգ. 2.
ի Թա. ժգ. 13. բ Օր. իբ. 21. Նր. ժգ. 13. իգ. 10. իբ. 17. Ածվ. գ. 10.
ւ Մատ. էե. 16. Նա. գ. 1. Նգ. գ. 16. է. 16. ժգ. 13. Նա. բ. 10. Միք. գ. 14. Ածգ. ա. 6.
ը Նա. ժբ. 18. կգ. 3. կգ. 15. Նր. իա. 5. Նգ. է. 13, 15. բ. 18.
ր Օր. իր. 53. գ Թագ. գ. 29. Ոզր. գ. 10. Նգ. է. 10. իբ Մն. լգ. 3, 4, 7. Նա. իե. 9. Նգ. գ. 3—6, 13.
ի գ Թագ. իգ. 20. բ Մն. լգ. 3.
ւղէ. ի. 23. Մատ. հբ. 39. ժբ. 38. Նր. ժգ. 19.
ի Կեհեմ. բ. 3. Նր. գ. 7. Նգ. գ. 6.
ֆ Մատ. հգ. 7. Ոզր. ա. 10. Նգ. բ. 6. իա. 2.
ւ Նր. բ. 11. իե. 11, 18.
հբ Օր. իր. 37. գ Թագ. բ. 5. Նր. ժբ. 16. ժբ. 8. Նգ. է. 15.
ֆ Օր. իր. 64. Մատ. իգ. 11. Նր. բ. 10. Նգ. ժբ. 10. ի. 23. իր. 15. Զաք. է. 14.
ը Մն. լգ. 21.

հետեւ։ Ձեր չարաբնութիւնը չէ հանգամանացել, երբոր նորա վերայ բնա-
36 կիւմ էիք եւ Ձեզանից ինացեալների սրտին Քաղում կ'բերեմ իրանց Քըշնամիների երկիրներումը, եւ Թողում չարժուած տերեւի ձայնը պիտի հալածէ նորանց, եւ սուրի Քեշռնէց փախչելու պէս պիտի փախչին նորանք, եւ հալածող չ'եղած պիտի ընկնին։
37 Եւ սուրի երեսից Քեշռնէլու պէս Իրար վերայ պիտի ընկնին՝ հալածող չ'եղած, եւ Ձեր պիտի չ'կարողանաք Ձեր Քշնամիներին առաջին կանդնել։ Եւ ազգերի մէջ պիտի կորչիք, եւ Ձեր Քշնամիներին երկիրը Ձեզ պիտի ուտէ։ Եւ
39 Ձեզանից ինացեալներն Թիրանց անօրէնութիւնովը պիտի հալուին Ձեր Քշնամիների երկիրներումը. նաեւ իրանց հայրերի անօրէնութիւններովը մէկտեղ պիտի հալուին։
40 Եւ նրանք խոստովանին իրանց անօրէնութիւնը եւ իրանց հայրերի անօրէնութիւնը՝ իրանց ինձ դէմ գործած յանցանքների համար, եւ նաեւ թէ
41 ինձ հետ խոստնական են վարուել, Որ նաեւ ես նորանց հետ խոստնական վարուեցի, եւ նորանց իրանց Քշնամիների երկիրը տարի. եթէ այն ժամանակ նորանց Անթլփատ սիրտը Խոնարհուի եւ իրանց անօրէնութիւնը պատ-
42 ժին յօժարւին. Այն ժամանակ Թկ'յիշեմ Յակոբի հետ արած իմ ուխտը, նաեւ Իսահակի հետ արած իմ ուխտը, եւ Աբրահամի հետ արած իմ ուխտը կ'յիշեմ, եւ Թայն երկիրն էլ կ'յիշեմ։
43 Եւ Հայն երկիրը պիտի Քողուի նորանցից, եւ իր շաբաթները պիտի հաճեցնէ, նորանցից առանց մնալիս. եւ նորանք իրանց անօրէնութիւնը պատժին պիտի յօժարին. Հէնց բուն նորա համար որ Թիմ դատաստաններն անարգեցին, եւ նորանց հոգիներն իմ կանոններիցը
44 զզուեցին։ Բայց եւ այսու ամենայնիւ

ա Գլ. իե. 2.
բ Եզ. իա. 7, 12, 15.
գ Հմր. 17. Ծար. իե. 21. Ա-
իր. 1.
դ Ես. ժ. 4. Տես Դատ. է.
22. ե Քագ. ժգ. 15, 16.
զ Ձես. է. 12, 13. Դատ. բ.
14.
է Ած Որ. գ. 27. իր. 65. Նէհմ.
ա. 8. Եր. գ. 23. իՔ. 12,
13. Եզ. գ. 17. գ. 9. ի. 43.
իգ. 23. իգ. 10. իգ. 31. Ովս.
է. 15. Զաք. ժ. 9.
ը Ծած. է. 7. գ Քագ. բ. 33,
35, 47. Նէհմ. Ք. 2. Դան.
Ք. 3, 4. Ա. իր. 13. Գալ.
ժե. 19. ա Ճոհ. ա. 9.
թ Տես Եր. գ. 10. Ք. 25, 26.
Եզ. իգ. 7. Գատ. է. 51.

էգ Քագ. իա. 29. բ Մե. ժր.
6, 7, 12. ղբ. 38. իգ. 12, 13.
— Եզ. բ. 24. գ. 5. Սագ. հգ.
48. Եզե. ժգ. 60.
— Սագ. հգ. 23.
է Հմր. 34, 35.
— Հմր. 15.
ը Որ. գ. 31. գ Քագ. ժգ.
33. Հռովմ. ժա. 2.
թ Հռովմ. ժա. 28.

— Գլ. իր. 33. իե. 38.
ի Սագ. դբ. 2. Եզ. ե. 9, 14,
22.
ժ Գլ. իէ. 31. բ Որ. գ. 1.
Ժր. 1. իգ. 4. Ցաւ. ա. 17.
ի Գլ. իե. 1.
—
— Թագ. գ. 2. Տես Դատ. ժա.
30, 31, 33. — Քագ. ա. 11.
Քեր. է. 13.

8 սիկղ լինի։ Եւ եթէ քո գնահատութիւնը նորա կարողութիւնը չ'հասնի, նորան քահանայի առաջին կանգնեցնեն, եւ քահանան նորան գնահատէ. քահանան ուխտ անողի ձեռնհասութեան համեմատ նորան գնահատէ։

9 Եւ եթէ անասուններից է Եհովայի համար նորան մատուցանելու զոհը, ինչ որ նորանից Եհովային տայ, սուրբ
10 պիտի լինի։ Պիտի չ'փոխէ այն, եւ լաւը վատի հետ՝ կամ վատը լաւի հետ չ'փոխէ. եւ եթէ անասունը անասունի հետ երբէք փոխելու լինի, այն ժամանակ այն ընծայուածը եւ նորա
11 փոխանակը սուրբ պիտի լինին։ Եւ եթէ մի որ եւ է անմաքուր անասուն է, որ նորանից Եհովային զոհ չենն մատուցանիլ, այն ժամանակ քահանայի առաջին կանգնեցնէ այն անա-
12 սունը. Եւ քահանան նորա լաւութեան կամ վատութեան համեմատ գնահատէ նորան. քահանան ինչ որ
13 գնահատէ, այնպէս լինի։ Իսկ եթէ նորան փրկելու լինի, այ ժամանակ քո գնահատութեան վերայ մի հինգերորդ մաս աւելացնէ։

14 Եւ երբոր մի մարդ իր տունը Եհովային սուրբ լինելու համար ընծայէ, այն ժամանակ քահանան նորա լաւութեան կամ վատութեան համեմատ գնահատէ. քահանան ինչ որ գնահա-
15 տէ նորան, այնպէս կենայ։ Եւ եթէ ընծայողը իր տունը փրկելու լինի, քո գնահատութեան փողի վերայ մի հինգերորդ մաս աւելացնէ, եւ յետոյ նորանը լինի։

16 Եւ եթէ մի մարդ իր կալուածքի արտիցը ընծայելու լինի Եհովային, այն ժամանակ գնահատութիւնդ նորա սերմի համեմատ լինի. մէկ փոռ գարու սերմի համար՝ հիսուն սիկղ ար-
17 ծաթ լինի։ Եթէ իր արտը Յոբելեանի տարուց ընծայէ, քո գնահատութեան
18 պէս կենայ։ Եւ եթէ իր արտը Յոբելեանից յետոյ ընծայէ, քահանան նորա հետ փողը մինչեւ Յոբելեան տարին մնացած տարիների համեմատ
19 հաշիւ անէ, եւ քո գնահատութիւնից նիցը վայր իջեցնէ. Իսկ եթէ արտը ընծայողը փրկելու լինի նորան, այն ժամանակ քո գնահատութեան փողի վերայ մի հինգերորդ մաս աւելացնէ, եւ այն արտը հաստատուն նորա վերայ։
20 Եւ եթէ արտը չ'փրկէ, կամ արտը մէկ ուրիշի ծախած լինի, այլ եւս
21 պիտի չ'փրկուի այն։ Այլ արտը՝ Յոբելեան տարուայ ազատուելիս, Նուիրուած արտի պէս սուրբ պիտի լինի Եհովային. Նորա կալուածքը քահանայինը պիտի լինի։
22 Եւ եթէ մէկը Եհովային ընծայէ իր ծախու առած արտը, որ Իր կալուածքի արտիցը չէ, Այն ժամանակ քա-
23 հանան նորա հետ քո գնահատութեան հաշիւն անէ մինչեւ Յոբելեան տարին, եւ այն օրը քո գնահատածը տայ.
24 Նա սուրբ է Եհովայի համար։ Յոբելեան տարին՝ արտը ծախողին՝ այսինքն որի որ պատկանում է գետնի կալ-
25 ուածքը, նորան պիտի դառնայ։ Եւ քո բոլոր գնահատութիւնը սրբարանի սիկղի համեմատ պիտի լինի. Սիկղը քսան կերատ լինի։

26 Միայն թէ Հանասուններուն առաջինները՝ առաջի ծնածը լինելու համար Եհովայինը լինելով, ոչ մէկը պիտի չ'ընծայէ այն. թէ արջառ թէ ոչխար,
27 Եհովայինն է։ Եւ եթէ անմաքուր անասուններից է, քո գնահատութեան համեմատ փրկէ նորան, եւ նորա վերայ մի հինգերորդ մաս աւելացնէ. Եւ եթէ չի փրկուիլ, քո գնահատութեամբը, թող ծախուի։

28 Բայց որ եւ իցէ նուէր՝ որ մէկը Եհովային է նուիրել բոլոր ունեցածից՝ մարդկներից եւ անասուններից եւ իր կալուածքի արտիցը, չ'ծախուի եւ չ'փրկուի. ամեն նուէր
29 ամենասուրբ է Եհովային։ Մարդկներից նուիրուած որ եւ իցէ մի նուէր պիտի չ'փրկուի, անպատճառ պիտի մեռցուի։

30 Եւ Երկրի բոլոր տասանորդը՝ երկրի հունտերից եւ ծառերի պտուղից՝

ԼԳՂ. ԼԽ. 15, 16։ ԴՂ. ԼԽ. 10, 28, 31։ Ի ՀՇՄ. 28։ ՀԲՈՒ. ԺԸ. 14։ ԵԶ. ԽԶ. 29։ ԼԳՂ. ԼԽ. 10, 25։ ԸՂ. ԼԽ. 28։ ԸՆԴ. Լ. 13։ ԹՈՒ. Գ. 47։ ԺԸ. 16։ ՆԳ. ԼԽ. 12։ ԼՆԴ. ԺԳ. 2, 12։ ԻՐ. 30։ ԹՈՒ. ԺԸ. 17։ Ը ՕՐ. ԺԱ. 19։ Ի ՅՇՈՒ. Գ. 17—19։ ՀԹՈՒ. ԼԱ. 2, 3։ ԼԵՆ. ԻՐ. 22։ ԹՈՒ. ԺԸ. 21, 24։ Ը ՄՆ. Լ. 5, 6, 12։ ՆԵՀԵՄ. ԺԳ. 12։ ՄԱԼ. Գ. 8, 10։

եհովայինն է. նա սուրբ է եհովայի-
31 համար, եւ եթէ մի մարդ իր տասա-
նորդներից փրկելու լինի, նորա վե-
րայ մի հինգերորդ մաս պիտի աւե-
32 ցնէք. եւ արջառների եւ ոչխարների
ամէն տասանորդը՝ հովուատակից
ամէն անցնողի տասներորդը՝
33 սուրբ պիտի լինի եհովային. լաւի եւ
վատի մէջտեղը տարբերութիւն պիտի
չանէք, եւ չփոխէ այն. եւ եթէ փո-
խելու լինի, այն ժամանակ նա էլ նո-
րա փոխանակին էլ սուրբ պիտի լինի,
պիտի չփրկուի։
34 Սորանք են եհովայի՝ Իսրայէլի որ-
դիների համար Սինա սարում Մով-
սէսի պատուիրած պատուիրանները։

ԹՈՒՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

Իսրայէլի վիճակագրական յաշտար մարդկանց թիւը.

1 Եւ եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
Սինայի անապատում էժողովքի խո-
րանի մէջ նորանց եգիպտոսի երկրից
դուրս գալու երկրորդ տարուայ երկ-
2 րորդ ամսի մէկին՝ ասելով. «Առէք Իսրա-
յէլի որդիների բոլոր ժողովքի համարը
իրանց ազգատոհմերի եւ իրանց հայ-
րերի տների համեմատ՝ ամէն մէկ ա-
3 րուն իրանց անուանների թիւով։ Իս-
րայէլի մէջ բոլոր պատերազմի դնացող-
ները՝ քսան տարեկանից վեր համարե-
ցէք նորանց իրանց զունդերի համե-
4 մատ դուս եւ Ահարօնը։ Եւ ձեզ հետ
ամէն մէկ ցեղից մէկ մարդ լինի. սո-
րանց ամէն մէկն իր հօր տան իշխանը
լինի։
5 Եւ ձեզ հետ կանգնելու մարդկանց
անուանները սորանք են. Ռուբէնից՝
6 Սեդիւրի որդի Եղիսուրը. Շմաւոնից՝
7 Սուրիսադայի որդի Սաղամիէլը. Յու-
դայից՝ Ամմինադաբի որդի Նաասոնը.
8 Իսաքարից՝ Սողարի որդի Նաթանա-
9 էլը. Զաբուղոնից՝ Քելոնի որդի Ե-
10 ղիաբը. Յովսէփի որդիներից՝ Եփրե-
մից՝ Ամիհուդի որդի Եղիսաման, Մա-
նասէից՝ Փադասուրի որդի Գամաղիէ-
11 լը. Բենիամինից՝ Գեդէոնի որդի Աբի-
12 դանը. Դանից՝ Ամիսադայի որդի Ա-
13 փիեզերը. Աւերից՝ Եբրանի որդի Փա-
14 գիէլը. Գադից՝ Դագուէլի որդի Եղիա-
15 սաֆը. Նեփթաղիմից՝ Ենանի որդի Ա-
16 փիրէն։ Սորանք էին ժողովքի երես-
ւելիները՝ իրանց հայրերի ցեղերի իշ-
խանները՝ Իսրայէլի հազարապետները։
17 Եւ Մովսէսն ու Ահարօնն առան այս
մարդկանց, որ անուններով յիշուե-
18 ցան. եւ երկրորդ ամսի մէկին բոլոր
ժողովքը ժողովեցին եւ ազգագրուե-
ցան իրանց առնների եւ իրանց հայ-
րերի տների համեմատ՝ քսան տարե-
կանից վեր՝ ամէնքը համարուելով ի-
19 րենց անուանների թիւով։ Ինչպէս որ
եհովան Մովսէսին պատուիրեց, եւ
նա այնպէս համարեց նորանց Սինա
անապատում։
20 Եւ Իսրայէլի անդրանիկ որդի՝ Ռու-
բէնի որդիքն իրանց սերունդով՝ ի-
րանց առնների եւ իրանց հայրերի տո-
հմերի համեմատ՝ քսան տարեկանից
վեր բոլոր պատերազմի դուրս եկող-
ները ամէն մէկ արուն իրենց անուն-
21 ների թիւով. Ռուբէնի ցեղից համար-
ուածները քառասունեւվեց հազար
հինգ հարիւր հոգի։
22 Շմաւոնի որդիքն իրանց սերունդով՝
իրանց առնների եւ իրանց հայրերի
տների համեմատ՝ քսան տարեկանից
վեր բոլոր պատերազմի դուրս եկող-
ները՝ ամէն մէկ արուն իրենց անուն-
23 ների թիւով, Շմաւոնի ցեղից հա-

---

2 Տես եր. լդ. 13, եզ. ի. 37, Ա՛ք. ե. 14։ 4 Գ. Թ. 46։ — 5 եզ. ժք. 1։ Գ. ժ. 11, 12։ 6 եզ. ի. 22։ 8 եզ. ե. 12։ ը. 26։ Գ. Թ. 51։ ը Թագ. Թ. 2։ — Սն. ի. 2։ 9 Գ. ժ. 11։ 10 եզ. ժը. 21։ 11 Գ. ի. 11։

մարուածները Էյհուննեանները հազար երեք հարիւր հոգի։
24 Դագի որդիքն իրանց սերունդովք՝ իրանց տոհմերի եւ իրանց հայրերի տների համեմատ՝ քսան տարեկանից վեր բոլոր պատերազմի դուրս եկող-
25 ները էրանց անունների թիւովը, Դագի ցեղից համարուածները Հքսաասունեւհինգ հազար վեց հարիւր հոգի։
26 Յուդայի որդիքն իրանց սերունդովք՝ իրանց տոհմերի եւ իրանց հայրերի տների համեմատ՝ քսան տարեկանից վեր բոլոր պատերազմի դուրս եկող-
27 ները էրանց անունների թիւովը, Յուդայի ցեղից համարուածները Երեքհազարեւչորս հազար վեց հարիւր հոգի։
28 Իսաքարի որդիքն իրանց սերունդովք՝ իրանց տոհմերի եւ իրանց հայրերի տների համեմատ՝ քսան տարեկանից վեր բոլոր պատերազմի դուրս եկողները էրանց անունների թիւովը,
29 Իսաքարի ցեղից համարուածները Էյհուննեւչորս հազար չորս հարիւր հոգի։
30 Զաբուղոնի որդիքն իրանց սերունդովք՝ իրանց տոհմերի եւ իրանց հայրերի տների համեմատ՝ քսան տարեկանից վեր բոլոր պատերազմելու կարող եղողները էրանց անունների թի-
31 ւովը, Զաբուղոնի ցեղից համարուածները Էյհուննեւեօթը հազար չորս հարիւր հոգի։
32 Յովսէփի որդիներից Եփրեմի որդիքն իրանց սերունդովք՝ իրանց տոհմերի եւ իրանց հայրերի տների համեմատ՝ քսան տարեկանից վեր բոլոր պատերազմի դուրս եկողները էրանց
33 անունների թիւովը, Եփրեմի ցեղից համարուածները Հքսաասուն հազար հինգ հարիւր հոգի։
34 Մանասէի որդիքն իրանց սերունդովք՝ իրանց տոհմերի եւ իրանց հայրերի տների համեմատ՝ քսան տարեկանից վեր բոլոր պատերազմի դուրս եկողները էրանց անունների թիւովը,
35 Մանասէի ցեղից համարուածները Եւ-
բսաուն երկու հազար երկու հարիւր հոգի։
36 Բենիամինի որդիքն իրանց սերունդովք՝ իրանց տոհմերի եւ իրանց հայրերի տների համեմատ՝ քսան տարեկանից վեր բոլոր պատերազմի դուրս եկողները էրանց անունների թիւովը,
37 Բենիամինի ցեղից համարուածները Երեսունեւհինգ հազար չորս հարիւր հոգի։
38 Դանի որդիքն իրանց սերունդովք՝ իրանց տոհմերի եւ իրանց հայրերի տների համեմատ՝ քսան տարեկանից վեր բոլոր պատերազմի դուրս եկող-
39 ները էրանց թիւովը, Դանի ցեղից համարուածները Վեցքսաունեւերկու հազար եօթը հարիւր հոգի։
40 Ասերի որդիքն իրանց սերունդովք՝ իրանց տոհմերի եւ իրանց հայրերի տների համեմատ՝ քսան տարեկանից վեր բոլոր պատերազմի դուրս եկող-
41 ները՝ էրանց անունների թիւովը, Ասերի ցեղից համարուածները քառասունեւմեկ հազար հինգ հարիւր հոգի։
42 Նեփթաղիմի որդիքն իրանց սերունդովք՝ իրանց տոհմերի եւ իրանց հայրերի տների համեմատ՝ քսան տարեկանից վեր բոլոր պատերազմի դուրս եկողները էրանց անունների թիւովը,
43 Նեփթաղիմի ցեղից համարուածները Էյհուննեւերեք հազար չորս հարիւր հոգի։
44 Սորանք են այն համարուածները, որ համարեցին Մովսէսը եւ Ահարոնը եւ Իսրայէլի իշխանները, տասներկու մարդիկ, ամեն մէկն իր հայրերի
45 տան կողմից էին։ Եւ էղեւ Իսրայէլի որդկանց ամենն իրանց հայրերի տների համեմատ Իսրայէլի մէջ քսան տարեկանից վեր բոլոր պատերազմի
46 դուրս եկողները համարուեցան. Եւ բոլոր համարուածները վեց հարիւր երեք հազար հինգ հարիւր յիսուն հոգի։
47 Բայց Ղեւեացիները իրանց հայրերի ցեղովը սորանց մէջ չհամարուե-
48 ցան։ Եւ Եհովան խօսեց էր Մովսէսի

ա Գլ. բ. 13։
բ Գլ. բ. 15։
գ Գլ. բ. 4։
դ Գլ. բ. 6։
ե Գլ. բ. 8։
զ Գլ. բ. 19։
է Գլ. բ. 21։
ը Գլ. բ. 23։

թ Գլ. բ. 26։
ժ Գլ. խզ. 61։
ի Գլ. գ. 20 (Ժբ. 37)։ Գլ. բ.
31։ խզ. 51։
ի Գլ. բ. 33։ (Գլ. գ. դ.) խզ. 57, 58, 62։ ա Սմ. գ.

49 հետ ասելով. Միայն Ղեւտացիների
ցեղը չհամարես եւ նորանց գումարը
50 չառնես Իսրայէլի որդկանց հետ. Բայց
դու Ղեւտացիներին կարգիր վկայու-
թեան խորանի եւ նորա բոլոր կարա-
սիների եւ նորա վերաբերեալ բոլոր
բանների համար. նորանք վեր առնեն
խորանը եւ նորա բոլոր կարասիները,
եւ նորան սպասաւորութիւն անեն.
եւ խորանի չորջումը բանակ առն։
51 Եւ խորանը չուելիս՝ Ղեւտացիներն
իջուցանեն նորան, եւ խորանն իջեւան
անելիս՝ Ղեւտացիները կանգնեցնեն
նորան. եւ Եղբայ մօտեցող օտարականը
52 պիտի մեռցնուի։ Եւ Իսրայէլի որդիքն
իրանց գունդերովն ամէն մէկն իր բա-
53 նակի մօտ իջեւան անեն, Բայց Ղեւ-
տացիները վկայութեան խորանի չոր-
ջումը բանակ առն, որ Իսրայէլի որդ-
կանց ժողովրդի վերայ բարկութիւն
չլինի, եւ Ղեւտացիները վկայութեան
54 խորանի պահպանութիւնն անեն։ Եւ
Իսրայէլի որդիքը այն բոլորի պէս ա-
րին, որ Եհովան Մովսէսին պատուի-
րել էր, այնպէս արին։

Գլ. Բ

Իսրայէլեան ցեղի իջեւանելու կարգը։

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի եւ Ահա-
2 րոնի հետ ասելով. Իսրայէլի որդկանց
ամէն մէկն իր դրօշակի մօտ իրանց
հայրերի տան նշանովը իջեւան անեն.
Ժողովրդի խորանին չորջանակի իջեւան անեն։
3 Եւ առաջի կողմում դէպի արեւելք
իջեւան անողները Յուդայի բանակի
դրօշակը լինի իրանց գունդերովը. եւ
Յուդայի որդկանց իշխան լինի Ամի-
4 նադաբի որդի Նաասոնը։ Եւ նորա
զօրագունդը եւ համարուածները եօ-
թանասունեւչորս հազար վեց հարիւր
5 հոգի։ Եւ նորա մօտ իջեւան անող-
ները Իսաքարի ցեղը լինի. եւ Իսա-
քարի որդկանց իշխան լինի Սուգարի
6 որդի՝ Նաթանայէլը։ Եւ նորա զօրա-
գունդը եւ համարուածները յիսունեւ-
7 չորս հազար չորս հարիւր հոգի։ Եւ
Զաբուղոնի ցեղը. եւ Զաբուղոնի
որդկանց իշխան լինի Քեղոնի որդի՝
8 Եղիաբը։ Եւ նորա զօրագունդը եւ
համարուածները յիսունեւեօթը հազար
9 չորս հարիւր հոգի։ Յուդայի բանակի
մէջ համարուածների ամէնն իրանց
գունդերի համեմատ՝ հարիւր ութսուն-
եւվեց հազար չորս հարիւր հոգի։ Ա-
ռաջ սորանք չուեն։
10 Հարաւային կողմում Ռուբէնի բա-
նակի դրօշակը լինի իրանց գունդե-
րովը. եւ Ռուբէնի որդկանց իշխան՝
11 Սեդիւրի որդի Եղիսուրը լինի։ Եւ
նորա զօրագունդը եւ համարուածնե-
րը քառասունեւվեց հազար հինգ հա-
12 րիւր հոգի։ Եւ նորա մօտ իջեւան ա-
նողները Շմաւոնի ցեղը լինի եւ Շմա-
ւոնի որդկանց իշխան՝ Սուրիսադայի
13 որդի՝ Սաղամիէլը լինի։ Եւ նորա զօ-
րագունդը եւ համարուածները յիսուն
14 հինգ հազար երեք հարիւր հոգի։ Եւ
Գադի ցեղը. եւ Գադի որդկանց իշ-
խան՝ Դագուէլի որդի Եղիասաբը լի-
15 նի։ Եւ նորա զօրագունդը եւ համար-
ուածները քառասունեւհինգ հազար
16 վեց հարիւր հոգի։ Ռուբէնի
բանակի մէջ համարուածների ամէնն
իրանց գունդերի համեմատ՝ հարիւր
հիսունեւմէկ հազար չորս հարիւր հո-
գի։ Եւ Եվրկրորդը՝ սորանք
չուեն։
17 Ճետոյ չուէ ժողովրդի խորանը՝ Ղեւ-
տացիների բանակը, բանակների մէջ-
տեղը. ինչպէս իջեւան են անում՝ այն-
պէս էլ չուեն՝ ամէն մարդ իր տեղն
իրանց դրօշակների համեմատ։
18 Արեւմտեան կողմում Եփրեմի բա-
նակի դրօշակը լինի իրանց գունդե-
րովը եւ Եփրեմի որդկանց իշխան՝ Ա-
19 միհուդի որդի Եղիսաման լինի։ Եւ նո-
րա զօրագունդը եւ համարուածները
քառասուն հազար հինգ հարիւր հոգի։

---

4 Գլ. բ. 33։
5 Բր. լբ. 21։ Գլ. գ. 7, 8։ գ. 15—33։
6 Գլ. գ. 23—38։
7 Գլ. Ա. 17, 21։
8 Գլ. բ. 10, 30։ Ա՛ը. 22։
9 Գլ. բ. 3, 34։
10 Գլ. Ա. 6։ Գլ. ը. 19։ Ա՛ը. 22, 46։ Ա՛ը. 3։ — Թագ. գ. գ. 19։
11 Գլ. գ. 7, 38։ ը. 26։ Բ. 19, 23։ Ա՛ը. 3—5։ լա. 30, 47։ — Մն. ի՛գ. 33։ բ Մն. Ա՛գ. 10, 11։
— Գլ. ա. 52։
12 Ջեռ. գ. 4։
13 Գլ. Ա. 14։ Հառք. գ. 30։ — Մն. բ. 10։ Մաա. ա. 4։ դա. գ. 32, 33։
14 Գլ. Ա. 14—16։
15 Գլ. Ա. 18։
16 Գլ. Ա. 17, 21։

20 Եւ Նոքա մօտ Մանասէի ցեղը. եւ Մանասէի որդկանց իշխան՝ Փագա-
21 սուբի որդի Թամաղիէլը լինի։ եւ Նոքա զօրագունդը եւ համարուածները երեսունեւերկու հազար երկու հարիւր
22 հոգի։ եւ Բենիամինի ցեղը. եւ Բենիամինի որդկանց իշխան՝ Գեդէոնիի
23 որդի Աբիդանը լինի։ եւ Նոքա զօրագունդը եւ համարուածները երեսուն-
24 եւհինգ հազար չորս հարիւր հոգի։ եփրեմը բանակի մէջ համարուածների ամենն իրանց գունդերովը հարիւր ութը հազար հարիւր հոգի։ եւ Ներքորդը սոքանք չուեն։
25 Հիւսիսային կողմում Դանի բանակի զրօչակը լինի իրանց գունդերովը. եւ Դանի որդկանց իշխան՝ Ամիսա-
26 դայի որդի Աքիեզերը լինի։ եւ Նոքա զօրագունդը եւ համարուածները վաթսունեւերկու հազար եօթը հարիւր հոգի։
27 Եւ Նոքա մօտ իջեւան անողները Ասերի ցեղը լինի. եւ Ասերի որդկանց իշխան՝ Եքրանի որդի Փագիէլը լինի։
28 Եւ Նոքա զօրագունդը եւ համարուածները քառասունեւմէկ հազար հինգ
29 հարիւր հոգի։ եւ Նեփթաղիմի ցեղը. եւ Նեփթաղիմի որդկանց իշխան՝ Ե-
30 նանի որդի Աքիրէն լինի։ եւ Նոքա զօրագունդը եւ համարուածները յիսունեւերեք հազար չորս հարիւր հոգի։
31 Դանի բանակի մէջ համարուածների ամենը՝ հարիւր յիսունեւեօթը հազար վեց հարիւր հոգի։ Սոքանք իրանց դրօշակներովն ամենի հետից չուեն։
32 Սոքանք են Իսրայէլի որդիներից իրանց հայրերի աներովը համարուածները. բանակների մէջ համարուածների ամենն իրանց գունդերովը երից հարիւր երեք հազար հինգ հարիւր յի-
33 սուն հոգի էին։ Բայց Ղեւեացիները չհամարուեցան Իսրայէլի որդկանց հետ, ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին
34 պատուիրել էր։ եւ Իսրայէլի որդիքն արին ինչպէս որ բոլորը Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր՝ Հայսպէս իրանց դրօշակներովն իջեւան էին անում. այսպէս Նոքանք ամէն մէկն իրանց տոհմերովն իրանց հայրերի աներովը չուում էին։

Գլ. Գ

Ահարոնի տունը։ Ղեւտացիների պաշտօնը եւ ցեղերը։ Անդրանիկների փրկութիւն։

1 Եւ Ահարօնի եւ Մովսէսի ազգաբանութիւնը սա է, այն օրն որ Եհովան Մովսէսի հետ խօսեց Սինա սարում։
2 Եւ Ահարօնի որդկանց անունները սոքանք են. Անդրանիկը Նադաբ եւ Ա-
3 բիուդ, Եղիազար եւ Իթամար։ Սոքանք էին Ահարօնի քահանայ օծուած որդիների անունները, որոնց ձեռքը լցրից քահանայութիւն անելու հա-
4 մար։ Եւ Նադաբն ու Աբիուդը Սինա անապատում Եհովայի առաջին օտար կրակ մատուցանելիս մնացան Եհովայի առաջին, եւ նոքանք որդի չունէին. եւ Եղիազարն ու Իթամարն իրանց հայր Ահարօնի առաջին քահանայութիւն արին։
5 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
6 ասելով. Ղեւիի ցեղը մօտեցրու, եւ նոքանց կանգնեցրու Ահարօն քահանայի առաջին, որ նոքան սպասաւորու-
7 թիւն անեն։ եւ պահեն նոքա պահպանութիւնը՝ եւ բոլոր ժողովի պահպանութիւնը ժողովի խորանի առա-
8 ջին՝ խորանի պաշտօնն անելով։ Եւ պահեն ժողովի խորանի բոլոր կարասիները՝ եւ Իսրայէլի որդկանց պահպանութիւնը՝ խորանի պաշտօնն անելով։
9 Եւ Ղեւտացիները Ահարօնին եւ նոքա որդկանցը տաս, սոքանք բոլորովին նոքան են տրուած Իսրայէլի որ-
10 դիներիցը։ Եւ Ահարօնն ու նոքա որդիները կարգես Իրանց քահանայական պաշտօնը կատարելու. եւ մօտեցող օտարականը մեռցնուի։
11 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
12 ասելով. Եւ ես ահա Իսրայէլի որդ-

ԹՎ. ժ. 22—24, ԵՎ. ժ. 23, ԲՆԵ. ԼԶ. 26։ ՎԳ. ա. 46։ ԺՄ. 31։

ԹՎ. ա. 47—49։ ՆԳ. ԻԳ. 2, 3, 6. — ԲՆԵ. Ի. 23.

ԲՂԼ. Ժ. 1։ ՎԳ. ԻԼ. 61։ ՄԱ. ԻԳ. 2։ ՖՎԳ. Ը. 6։ ԺԸ. 3։

ՐՎԳ. Ը. 19։ ԺԸ. 6։ ՆՎԳ. ԺԸ. 7։ ՀՎԳ. ա. 51։ ԺԳ. 40։

կանց միջից Ղևւտացիներն առ, իսրայէլի որդկանց մէջ ամէն մէ արգանդը բացող առաջինեկի տեղը, եւ Ղևւտացիները իմ պիտի լինեն։ Որովհետեւ ամէն առաջինեկը իմն է. ինչ որ եգիպտոսի երկրումը բոլոր առաջինեկները զարկեցի, իսրայէլի մէջ բոլոր առաջինեկները մարդից մինչեւ անասուն սրբեցի ինձ համար. նորանք իմ պիտի լինեն. ես եմ Եհովան։

44 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
45 Սինայ անապատումն ասելով. Հա-
մարիր Ղևւիի որդիքն իրանց հայրերի տների եւ իրանց ազգատոհմերի համեմատ. հինգ ամսականից վեր եղող ա-
46 մէն արուն համարիս։ Եւ Մովսէսը համարեց նորանց Եհովայի խօսքին համեմատ, ինչպէս որ իրան պատուէր
47 եղաւ։ Եւ Ղևւիի որդիքն իրանց ա-
48 նուններով սորանք էին։ Գերսոն եւ Կահաթ եւ Մէրարի։ Եւ Գերսոնի որդկանց անուններն իրանց տոհմերովը սորանք են, Ղոբնին եւ Սեմէի։
49 Եւ Կահաթի որդիքն իրանց տոհմերովը՝ Ամրամ եւ Իսհար, Քեբրոն եւ
20 Ոզիէլ։ Եւ Մերարիի որդիքն իրանց տոհմերովը՝ Մոողի եւ Մուսի. Ղևւտացիների տոհմերն իրանց հայրերի տների համեմատ սորանք են։
21 Գերսոնից Ղոբնեանց տոհմը եւ Սեմէեանց տոհմն եղաւ. Գերսոնեանց
22 տոհմերը սորանք են։ Նորանց համարուածները՝ մէկ ամսականից վեր եղող բոլոր արուների թիւին համեմատ համարուածները՝ եօթը հազար հինգ հա-
23 րիւր հոգի։ Գերսոնեանց տոհմերը իրանի ետքի կողմումը դէպի արեւ-
24 մուտք իջևան առնեն։ Եւ Գերսոնեանց հօր տան իշխանը՝ Լայէլի որդի
25 Եղիասափ լինի։ Եւ ժողովքի խորանի մէջ Գերսոնի որդկանց պահպանութիւնը՝ խորանը եւ հովանին, ետնա ծածկոցը եւ ժողովքի խորանի
26 դրան վարագոյրը, խորանի եւ սեղանի չուրջը եղած բակի առագաստնե-

րը, եւ նորանի դրան արտաքին եւ նորա ամէն գործի համար եղած գործիները։
27 Եւ Կահաթից Ամրամեանց տոհմը՝ եւ Իսհարեանց տոհմը՝ եւ Քեբրոնեանց տոհմը. եւ Ոզիէլեանց տոհմը. Կահաթեանց տոհմերը սորանք են.
28 Մէկ ամսականից վեր եղող բոլոր արուներն իննը հազար հարիւր ութը հազար սրբարանի պահպանութիւնը պահպանող։ Կա-
29 հաթի որդկանց տոհմերը խորանի հարաւային կողմումն իջևան առնեն։ Եւ
30 կահաթեանց տոհմերի հօր տան իշխանը՝ Ոզիէլի որդի Եղիսափանը լինի։
31 Եւ նորանց պահպանութիւնը լինի Տապանակը՝ սեղանը՝ եւ աչտանակը եւ Հեզանները՝ եւ սրբարանի գործիքները, որոնցով պաշտօն են անում, եւ վարագոյրը՝ եւ նորա վերաբեր-
32 եալ ամէն բաները։ Եւ Ղևւտացիների իշխանների իշխանը՝ Ահարօն քահանայի որդի Եղիազարը լինի, որ սրբարանի պահպանութիւնն անողների վերայ վերակացու լինի։
33 Մերարիից Մողհացոց տոհմը եւ Մուսեացոց տոհմը, սորանք են Մերա-
34 րիի տոհմերը։ Եւ նորանց համարուածները՝ մէկ ամսականից վեր եղող բոլոր արուներն իննը հազար երկու հարիւր հոգի։
35 Եւ Մերարեացոց տոհմերի հօր տան իշխանը՝ Աբիքայիլի որդի Սուրիէլը լինի. նորանք խորանի հիւսիսային կող-
36 մումն իջևան առնեն։ Եւ Մերարիի որդկանց պահպանութեան յանձնուածները լինեն խորանի տախտակները՝ եւ նորա նեղքերը եւ սիւներն եւ խարիսխները՝ եւ նորա բոլոր գործիքները՝ եւ նորա վերաբերեալ ամէն բա-
37 ները։ Եւ չուրջանակի սրահի սիւները եւ նորանց խարիսխները եւ ցիցերը եւ նորանց չուանները։
38 Եւ խորանի առաջի կողմում այսինքն ժողովքի խորանի առաջին դէպի

ՆԴԶ. ը. 16, ԺԲ. 6, ԸԲԶ. ԺԳ. 3, ՂՒ. ԺԱ. 20; ԴԶ. ը. 16, ՂԺ. ը. 23.
ՐՒԲ. ԺԳ. 13, 15; ԴԶ. ը. 17.
ՃԴԶ. ԽԲ. 62.
ՆՄՖ. ԽԳ. 11; ԱԶ. ԳԶ. 16; ԴԶ. ԽԲ. 57. — ՄՖ. Զ. 1, 18; ԽԳ. 6.
ՀԱԶ. ԳԶ. 17. — ՄՖ. Զ. 17; ԽԳ. 7.
ՆՄՖ. Զ. 18. — ՄՖ. Զ. 2, 18; ՃԴԶ. ԽԳ. 19; ԽԳ. 21; ՃԴԶ. —. 53.
ՀԴԶ. Զ. 24—26.
ՅՒԲ. ՄՒ. 9.
ՊՂԱ. ԽԲ. 1.
ՃՒԲ. ԽԳ. 7, 14; ՃՒԲ. ԽԳ. 36, ՃԲ. ՄՒ. 9.
ՆՒԲ. ՄՒ. 16.
ՀՂԱ. ՄՒ. 18.
— ՄՖ. ԽԳ. 23.
ՀՂԱ. —. 53.
ԴԶ. ԺԲ. 13;
ՀՂԱ. ՄՒ. 10.
— ՂՒ. ՄՒ. 23.
— ՂՒ. ՄՒ. 31.
ՀՂԱ. ՄՒ. 1; ը. 1.
— ՂՒ. ԽԳ. 32.
ՃԴԶ. —. 53.
ՃԴԶ. Զ. 31, 32.
— ԴԶ. —. 53.

արեւելք իջեւան անողները՝ Մովսէսն ու Ահարոնը եւ նորա որդիքը լինէին, որ հարբարանի պահպանութիւնը Իսրայէլի որդւոց պահպանութեան համար պահպանեն. եւ մօտեցող օտա-
39 րականը պիտի մեռցնուի։ Ղեւտացիների բոլոր համարուածները, որ Մովսէսն ու Ահարոնը համարեցին, իրանց առնմներով Եհովայի խօսքին համեմատ՝ մէկ ամսականից վեր եղող բոլոր արուները քսանեւերկու հազար էին։
40 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Իսրայէլի որդւոց մէկ ամսականից վեր բոլոր առաջինեկ արուները համարիր,
41 եւ նորանց անունների թիւն առ։ Եւ Ղեւտացիներն առնես ինձ համար Իսրայէլի որդւոց բոլոր առաջինեկների փոխարէն. ես եմ Եհովան. եւ Ղեւտացիների անասուններն՝ Իսրայէլի որդւոց անասունների բոլոր առա-
42 ջինեկների փոխարէն։ Եւ Մովսէսը համարեց Իսրայէլի որդւոց բոլոր առաջինեկները՝ ինչպէս որ Եհովան Իրան պատուիրեց։ Եւ բոլոր առաջի-
43 նեկ արուները նրանց անունների թիւին համեմատ մէկ ամսականից վեր համարուողները՝ քսանեւերկու հազար երեք հարիւր եօթանասունեւերեք հոգի։
44 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
45 ասելով. Առ Ղեւտացիներին, Իսրայէլի որդւոց մէջ ամեն առաջինեկների փոխարէն, եւ Ղեւտացիների անասունները՝ նորանց անասունների փոխարէն, որ Ղեւտացիներն իմ լի-
46 նեն. ես եմ Եհովան։ Եւ այն երկու հարիւր եօթանասունեւերկուքի փրկանք լինելու համար, որ աւելացան Ղեւտացիներից Իսրայէլի որդիներից՝
47 Իւրաքանչիւր մարդի համար հինգ սիկղ առնես, սրբարանի սիկղի համեմատ առնես. մէկ սիկղը քսան կե-
48 րաս է։ Եւ նորանց մէջ աւելացածների փրկանքի փողը Ահարոնին եւ
49 նորա որդւոցը տաս։ Եւ Մովսէսը Ղեւտացիներով փրկուածների աւե-
50 լացածներից փրկանքի փողն առաւ։ Իսրայէլի որդւոց առաջինեկներից հազար երեք հարիւր վաթսունեւհինգ սիկղ արծաթ առաւ սրբարանի սիկղի
51 համեմատ։ Եւ Մովսէսը Եհովայի խօսքի պէս փրկուածների փողը Ահարոնին ու նորա որդւոցը տուաւ, ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր։

Գլ. Դ

Ղեւտացիների համար կանոններ. Նրանց քիւը։

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի եւ Ահա-
2 րոնի հետ ասելով. Առ Ղեւիի որդւոց միջից Կահաթի որդւոց գուսարն իրանց առնների եւ իրանց հայրերի տների համեմատ. "երեսուն տարեկանից վեր մինչեւ յիսուն տարեկանը՝ ժողովքի խորանի մէջ ծառայութիւն անելու համար գունդի մէջ
4 եղողին համարիր։ Ժողովքի խորանի մէջ Կահաթի որդւոց պաշտօնը այս լինի՝ սրբութիւն սրբու-
5 թեանցը։ Եւ բանակը չուելիս գայ Ահարոնը եւ նորա որդիքը եւ իջեցնեն Ծածկոցի արահակը եւ նորանով վը-
6 կայութեան տապանակը ծածկեն։ Եւ թխամորթներից չքնաղ ծածկոց նորա վերայ դնեն, եւ նորա վերայ մի բոլորովին կապուտակ ձորձ տարածեն. եւ "նորա ձողերն անցկացնեն։
7 Եւ Խառաջաւորութեան սեղանի վերայ մի կապուտակ ձորձ տարածեն եւ նորա վերայ սկուտեղները եւ խնկամանները, սկաւառակները եւ թափելու նուէր մատուցանելու բաժակները դնեն, եւ հանապազօրեայ հացերը նո-
8 րա վերայ լինեն. Եւ նորա վերայ կրկնակի կարմիրից մի ձորձ տարածեն, եւ թխամորթներից մի ծածկոցով ծածկեն այն. եւ նորա ձողերը
9 անցկացնեն։ Եւ մի կապուտակ ձորձ առնեն եւ ծածկեն Հոյսի աշտանակը՝ եւ նորա ճրագները եւ նորա ունելիները եւ բաժակները՝ եւ նորա բոլոր իւղի ամանները՝ որոնցով ծա-

---

ֆ Գլ. ԺԸ. 5։
* Գլ. Խ. 62։
* Նկ. Ժգ. 13։
ֆ Ղև. իե. 6։ Գլ. ԺԸ. 16։

-Նկ. Ը. 13. Եզեկ. Խե. 12։
-Գլ. Ը. 24։ — Ա Մն. Խ. 3, 24։

ֆ Նկ. Խգ. 31։
ֆ Նկ. իե. 10, 16։
ֆ Նկ. իե. 13։
ֆ Նկ. իե. 23, 29, 30։ Ղև.

իգ. 6, 8։
ֆ Նկ. իե. 31։
ֆ Նկ. իե. 37, 38։

40 ասյում են նորան. Եւ նորան եւ նորա
ամեն գործիքները թէհալի մորթերից
շէնք մի ծածկոցի մէջ դնեն, եւ մի
41 լծակի վերայ դնեն այն։ Եւ հոսկի սե-
ղանի վերայ մի կապուտակ ձորձ տա-
րածեն, եւ թէհալի մորթերից ծածկո-
ցով ծածկեն այն, եւ նորա ձողերը
42 անցկացնեն։ Եւ սրբարանի մէջ պաշ-
տօնի համար գործածուած բոլոր գոր-
ծիքներն առնեն, եւ մի կապուտակ
ձորձի մէջ փաթաթեն, եւ թէհալի
մորթերից մի ծածկոցով ծածկեն նո-
43 րան եւ մի լծակի վերայ դնեն։ Եւ
Եսեղանի մոխիրները կարելով նորա
վերայ մի ծիրանեգոյն ձորձ տարածեն.
44 Եւ նորա վերայ դնեն պաշտօնի հա-
մար գործածուած նորա բոլոր գոր-
ծիքները՝ այսինքն կրակի ամանները՝
մսահանները՝ եւ քիսկիները՝ եւ կոն-
քերը՝ փալ քաշի- սեղանի բոլոր գոր-
ծիքները՝ եւ նորա վերայ թէհալի մոր-
թերից մի ծածկոց տարածեն, եւ նո-
45 րա ձողերն անցկացնեն։ Եւ վերջա-
ցնեն Ահարոնը եւ նորա որդիքը սրբ-
բարանն եւ սրբարանի բոլոր կարա-
սիները ծածկելը՝ բանակը չուելիս, եւ
յետոյ Կհահաթի որդիքը գան վեր ա-
նելու. բայց նուրբ բաներին չդպչեն
որ չմեռնեն. Կհահաթի որդւոց բնա-
նները սորանք լինեն ժողովքի խորա-
նում։
46 Եւ Ահարոն քահանայի որդի՝ եղիա-
զարը էլոյսի իւղի եւ խնկուչահոտ
խունկի եւ հանապազօրեայ հացի ըն-
ծայի եւ հօծման իւղի վերայ վերակա-
ցու լինի. եւ բոլոր խորանի եւ նորա
մէջի ամեն բաների սրբարանի եւ նո-
րա կարասիների վերայ վերակացու
լինի։
47 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի եւ Ա-
48 հարոնի հետ ասելով. Ղեւտացիների
մէջից կհահաթեանց տոհմերի ցեղը չը
49 փչացնէք. Բայց նորանց այսպէս ա-
րէք՝ որ ամենասուրբ բաների մօտե-
նալիս ողջ լինան եւ չմեռնեն. Ահա-
րոն ու իր որդիքը գան, եւ նորանց
ամեն մէկին նշանակեն իր պաշտօնի
50 եւ իր բեռի վերայ։ Եւ մերթոր սուրբ
բաները ծածկում են, նորանց տեսնե-
լու համար ներա չմտնեն՝ որ չմեռ-
նեն։
21 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
22 ասելով. Նաեւ Գերսոնի որդւոց գու-
մարն առ՝ իրանց հայրերի տների եւ
23 իրանց տոհմերի համեմատ։ Երեսուն
տարեկանից վեր մինչեւ յիսուն տա-
րեկանը համարես նորանց՝ ժողովքի
խորանի մէջ ծառայութիւն անելու
համար գունդի մէջ ամեն մտնողները։
24 Այս է Գերսոնեանց տոհմերի ծառայե-
լու եւ բեռ վեր առնելու պաշտօնը.
25 Կրանք վեր առնեն խորանի վարա-
գոյրները եւ ժողովքի խորանը, հնո-
րա ծածկոցը եւ նորա վերայի թէհալի
ծածկոցը, եւ ժողովքի խորանի դրան
26 վարագոյրը. Եւ խորանի ու սեղանի
չուրջը եղած սրահի առագաստները՝
եւ սրահը մանելու դրան սրահակը եւ
նորանց չուանները՝ եւ նորանց պաշ-
տօնի բոլոր գործիքները եւ նորանց
հարկաւոր եղած բոլոր սպասաւորու-
27 թիւնները անեն։ Ահարոնի եւ նորա
որդւոց խօսքովը լինի Գերսոնեանց
որդւոց բոլոր պաշտօնը՝ իրանց ա-
մեն բեռների եւ իրանց ամեն պաշ-
տօնների համար եւ նորանց յանձնէք
իրանց բոլոր բեռները պահպանու-
28 թեան համար։ Այս է Գերսոնեանց
որդւոց տոհմերի պաշտօնը ժողովքի
խորանի մէջ. եւ նորանց պահպանու-
թիւնը Ահարոն քահանայի որդի՝ Իթա-
մարի ձեռքովը լինի։
29 Մերարիի որդիքը համարես իրանց
տոհմերի եւ իրանց հայրերի տների
30 համեմատ. Երեսուն տարեկանից եւ
վեր մինչեւ յիսուն տարեկանը՝ ժողով-
քի խորանի ծառայութիւնն անելու
համար գունդի մէջ ամեն մտնողները
31 համարես։ Եւ այս է ժողովքի խորա-
նի մէջ նորանց ամեն պաշտօնների
համեմատ նորանց յանձնուած բեռ-
ները՝ խորանի տախտակները, եւ նո-
րա նիգերը եւ նորա սիւները եւ խա-
32 րիսխները, եւ չուրջանակի սրահի

ե Նկ. ւ. 1, 3, 5։
Ընկ. ԽԹ. 1, 3, 6։
Ք Գ. ե. 9. Ժ. 21։ ր Օր. ւ—9։
Իբ Թագ. ը. 6, 7։
է Գ. ը. 31։
Ընկ. ԽՀ. 6։ Ղե. Իգ. 2։
Ն Նկ. ւ. 34։
Ի Նկ. ԽԹ. 40, 41։

ճ Նկ. ւ. 23 ևն։
Ն Նկ. ԽԹ. 21։ — Թագ. ը. 19,
Գ Գ. ը. 25, 26։
Ճ Նկ. Իգ. 1—6, ըբ. 8։
Ի Նկ. ըբ. 14, 19։
Ն Գ. ը. 36, 37։
Ն Նկ. Իգ. 15։

սիւներըն եւ նորանց խարխամներըն եւ ցիցերըն եւ չուաններըն՝ նորանց ամէն գործիքներովըն եւ նորանց ամէն պաշտօնովըն, նորանց պատշաճութիւնըն բնութեան եղած գործիքներն անուն-
33 նելով յանձնէք Նոքա։ Այս է Մերարիի որդւոյն տոհմերի պաշտօնը ժողովրդի խորանի մէջ իրանց բոլոր պաշտօններուն համեմատ Ահարօն քահանայի որդի Իթամարի ձեռքով։
34 Եւ Մովսէս ու Ահարօնը եւ ժողովրդի իշխանները համարեցին կահաթիանց որդիներին նորանց տոհմերի եւ նորանց հայրերի տների համա-
35 րատ, երեսուն տարեկանից վեր մինչեւ յիսուն տարեկանը՝ ժողովրդի խորանի մէջ ծառայութիւն անելու համար գունդի մէջ ամէն մանողները.
36 եւ նորանց համարուածներն իրանց տոհմերովը երկու հազար եօթը հա-
37 րիւր յիսուն հոգի։ Սորանք են ժողովրդի խորանի բոլոր ծառայութիւնն անող կահաթիանց տոհմերի համարուածները, որ Մովսէսն ու Ահարօնը համարեցին ենովսի խօսքին համեմատ որ Մովսէսի ձեռքով Տէրոջ էր։
38 Եւ Գերսոնի որդւոյն համարուածներն իրանց տոհմերի եւ իրանց հայ-
39 րերի տների համեմատ, երեսուն տարեկանից վեր մինչեւ յիսուն տարեկանը՝ ժողովրդի խորանի մէջ ծառայութիւն անելու համար գունդի մէջ ա-
40 մէն մանողները. եւ նորանց համարուածներն իրանց տոհմերի եւ իրանց հայրերի տների համեմատ երկու հա-
41 զար վեց հարիւր երեսուն հոգի։ Սորանք են ժողովրդի խորանի մէջ բոլոր ծառայութիւն անող Գերսոնի որդւոյն տոհմերից համարուածները, որ Մովսէսն ու Ահարօնը համարեցին՝ ենովսի խօսքի պէս։
42 Եւ Մերարիի որդւոյն տոհմերի համարուածներն իրանց տոհմերի եւ ի-
43 րանց հայրերի տների համեմատ, երեսուն տարեկանից վեր մինչեւ յիսուն տարեկանը՝ ժողովրդի խորանի մէջ ծառայութիւն անելու համար
44 գունդի մէջ ամէն մանողները։ Եւ նորանց համարուածներն իրանց տոհմերուն երեք հազար երկու հարիւր հոգի։
45 Սորանք են Մերարիի որդւոյն տոհմերի համարուածները, որ Մովսէսն ու Ահարօնը համարեցին՝ ենովսի խօսքին համեմատ որ Մովսէսի ձեռքով Տէրոջ էր։
46 Ղեւտացիների բոլոր համարուածները, որ Մովսէսն ու Ահարօնը եւ Իսրայէլի իշխանները համարեցին իրանց տոհմերի եւ իրանց հայրերի տո-
47 ների համեմատ, երեսուն տարեկանից վեր մինչեւ յիսուն տարեկանը՝ ժողովրդի խորանի մէջ պաշտօն կատարելու եւ բեռին ծառայելու ամէն
48 մանողները, Այսինքն նորանց համարուածները ութը հազար հինգ հարիւր
49 ութսուն հոգի։ Նորանք ենովսի պատուիրածին պէս համարուեցան Մովսէսի ձեռքով, ամէն մէկն իր պաշտօնին եւ իր բեռին նայելով. այսպէս համարուեցան նորանք ինչպէս որ ենովսն պատուիրեց Մովսէսին։

Գլ. ե

Անմաքուրի գաւառիք։ Վնասի հատուցումը։ Նախանձի համար անէծքի խորհուրդ։

1 Եւ ենովսն խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. Հրամայիր Իսրայէլի որդիկացը, որ բանակից դուրս անեն ամէն բորոտին եւ ամէն հոսուռ ունեցողին եւ հեղուելից ամէն անմաքուր եղողին.
3 Արուն էգն էլ՝ բանակիցը դուրս արէք նորանց, որ չպղծեն իրանց բանակները՝ Տէրոջ մէջ ես բնակւում եմ։
4 Եւ Իսրայէլի որդիքն այնպէս արին, եւ բանակիցը դուրս արին նորանց ինչպէս որ ենովսն Մովսէսին հետ խօսել էր՝ այնպէս արին Իսրայէլի որդիքը։
5 Եւ ենովսն խօսեց Մովսէսի հետ
6 ասելով. Խօսիր Իսրայէլի որդիկացի հետ. Երբոր մի մարդ կամ մի կնիկ մարդկանց որեւէ մեղքերից մէկը գործելով ենովսի դէմ մեղանչէ եւ

ելնկ. ըզ. 21։

ծղկ. ժգ. 3, 46. ղկ. ժգ. 14։
թղկ. ժե. 25

ելկ. խ. 1. գկ. ք. 6, 10. ժք. 11, 13։ ըզ. 19.

ծղկ. խ. 11, 12. բ կար. գ. 16։
թղկ. գ. 2, 3.

7 այդ անձը յանցաւոր լինի, Այն ժա-
մանակ նա իր արած մեղքը խոստո-
վանէ եւ իր արած վնասը Տնօրա դու-
մարովը հատուցանէ, եւ նորա վերայ
հինգերորդ մասը աւելցնէ, եւ վնասը
8 քաշողին վճարէ։ Եւ եթէ այն մար-
դի մէկ ազգականը չլինի, որին այս
վնասը հատուցանուի, Քող եղած վնաս-
ը Եհովային հատուցանուելով քա-
հանայինը լինի բացի Հաւուբեան
խոյիցը, որով նորա համար քաւու-
թիւն պիտի լինի։
9 Եւ Իսրայէլի որդիկանց բոլոր սուրբ
բաների ամէն Պնուէրը որ բերուած են
10 քահանային, նորանը լինի։ Եւ ամէն
մէկի սուրբ բաները նորանը լինի. ա-
մէն մարդ ինչ որ տայ քահանային
Տնօրանը լինի։
11 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
12 ասելով. Խօսիր Իսրայէլի որդիկանց
հետ եւ ասիր նորանց. Եթէ մի մար-
դի կինը խոտորելու լինի եւ նորան
13 անհաւատարմութիւն անէ, Եւ Ամէկը
նորա հետ պառկելով զուգաւորէ եւ
նորա մարդի աչքիցը այդ գաղտուկ
մնայ, եւ գաղտուկ եղած լինի որ նա
պղծուել է, եւ վկայ չէ եղել, եւ կը-
14 նիկը չբռնուի, Եւ Հոգի վերայ նա-
խանձաւորութեան ոգի գալով իր կը-
նոջ պղծուելու համար նախանձէ, կամ
Հոգի վերայ նախանձաւորութեան ո-
գի գայ եւ նախանձէ, բայց կինը
15 պղծուած չէ. Այն ժամանակ այն
մարդն իր կնոջը քահանայի մօտ բե-
րէ, եւ նորա համար բերէ իր պատա-
րագը գարիի ալիւրից տասնե-
րորդ մասինը, իւղ չ'ածուի նորա
վերայ, ոչ էլ կնդրուկ դնէ վերան,
որովհետեւ Նախանձաւորութեան
նուէր է այն՝ յիշատակի նուէր, որ
16 մեղք է յիշատակուած։ Եւ քահանան
կինը մօտեցնէ եւ Եհովայի առաջին
17 կանգնեցնէ։ Եւ քահանան հողի ամա-
նով սուրբ ջուր առնէ, եւ քահանան
խորանի յատակի հողից առնէ եւ ջրի
18 մէջը դնէ։ Եւ քահանան Եհովայի
առաջին կանգնեցնէ կինը, եւ կնոջ գը-
լուխը բանայ, եւ յիշատակի նուէրը՝
նախանձաւորութեան նուէրը նորա
ձեռքին դնէ եւ անէծքի լեղի ջուրը
19 քահանան իր ձեռքին ունենայ, Եւ
քահանան նորան երդում տայ եւ ասէ
կնոջը. Եթէ մի մարդ քեզ հետ չ'պառ-
կեց, եւ եթէ չ'պղծուեցար քո մար-
դին անհաւատարմութիւն անելով,
անէծքի այս լեղի ջուրը քեզ վնաս
20 չ'անէ. Բայց եթէ քո մարդին անհա-
ւատարմութիւն անելով պղծուեցար,
եւ բացի քո մարդիցը ուրիշ մարդ
21 քեզ հետ պառկեց, (Այն ժամանակ քա-
հանան այն կնոջը անէծքի երդում
տայ, ու քահանան կնոջն ասէ,) Ե-
հովան քեզ քո ժողովրդի մէջ անէծքի
ու երդումի առարկայ դնէ, Եհովան
քո ղիսաը փտեցնելով եւ քո փորը ու-
22 ռնցնելով. Եւ այս անէծքի ջուրը քո
աղիքների մէջ գնայ, որ փորդ ուռե-
ցնէ, եւ ղիսադ փտեցնէ. Եւ կնիկն
23 ասէ. Ամէն՝ ամէն։ Եւ քահանան այս
անէծքները մի գրքի մէջ գրէ, եւ այն
24 լեղի ջրովը ջնջէ։ Եւ անէծքի լեղի
ջուրն այն կնկանը խմցնէ. Եւ ա-
նէծքի ջուրը նորա մէջը գնայ լեղի
25 լինելու համար։ Եւ քահանան այն
կնոջ ձեռքիցը նախանձաւորութեան
նուէրն առնէ եւ Եհովայի առաջին Ե-
բերացնէ նուէրը եւ սեղանին մօտե-
26 ցնէ այն։ Եւ Քահանան նուէրիցն իր
ձեռքը լցնէ յիշատակի համար, եւ սե-
ղանի վերայ այրէ այն, եւ յետոյ այն
27 ջուրը այն կնոջ խմցնէ։ Եւ ջուրը
նորան խմցնելուց յետոյ՝ եթէ նա
պղծուած է եւ իր մարդին անհաւա-
տարմութիւն արած է, այն անէծքի
ջուրը լեղի լինելով մտնէ նորա մէջը
եւ նորա փորը ուռնայ, եւ նորա
ղիսաը փտի, եւ կինկը Իր ժողովրդի
28 մէջ անիծեալ պիտի լինի։ Իսկ եթէ
կինկը պղծուած չէ եւ մաքուր է,
պատիժ չի կրիլ, եւ զաւակ կ'ծնէ։
29 Այս է նախանձաւորութեան օրէնքը,
երբոր մի կինկ իր մարդին անհաւա-
30 տարմութիւն անէ եւ պղծուի, Կամ
երբոր մի մարդի վերայ նախանձաւո-

ԷՂԼ. ե. 3։ Ժբ. 21. խբ. 10, Ձեռ. է. 19։
ԲՂԼ. գ. 5։
ԷՂԼ. գ. 6, 7. է. 7.

ԲՆԻ. ԼԲ. 28։ ՂԼ. գ. 17, 18, 24. է. 6, 7, 9, 10, 11. գբ. Ժբ. 3, 9, 19։ բ Օբ. Ժբ. 3, 4։

ՂՂԼ. ժ. 13։
ՆՂԼ. Ժբ. 20.
ԷՍԹԵՐ. ԼԲ. 22.
ԲՂԼ. բ. 27.

ՆՂԼ. բ. 3, 9։ ե. 12։
Ա բ Օբ. Լբ. 37։
—

բութեան ոգի գայ՝ եւ իր կնոջ վերայ նախանձէ եւ եհովայի առաջին կանգնեցնէ կինը . եւ քահանան կատարէ
31 այս բոլոր օրէնքը նորա վերայ . եւ այն մարդը ազատ լինի յանցանքից եւ կինն իր յանցանքը կրէ ։

ԳԼ· Զ

Ուխտաւորների կոնդակ. քահանայապետական օրհնութեան կերպը։

1 Եւ եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով . խօսիր Իսրայէլի որդկանց հետ եւ ասիր նորանց . եթէ մի մարդ կամ մի կին ուխտաւորի ուխտ անէ՝ իր անձը եհովային ուխտելու համար ,
3 Նա ինինուց եւ ցքուց պիտի զգուշանայ . գինու քացախ չխմէ , եւ բնաւ խաղողի օշարակ չխմէ , եւ խաղող
4 կամ չամիչ չուտէ . իր ուխտի բոլոր օրերը որ ինից եղած ոչ մի բան չուտէ ,
5 կուսերից մինչեւ կեղեւը : Նորան ուխտի բոլոր օրերը՝ Նորա գլխին ածելի չդպչէ . մինչեւ իր անձը եհովայի նուիրած օրերի վերջանալը սուրբ լինի . իր գլխի մազերի վարսքը թող
6 տայ որ աճէ : Իր անձը եհովային նուիրած բոլոր օրերը՝ Դիւռած մարմնի
7 չմօտենայ . Իր հօր համար կամ մօր համար՝ իր եղբօր կամ իր քրոջ համար իրան պիտի չպղծէ նորանք մնռած ժամանակը , որովհետեւ իր Աս-
8 տուծոյ ուխտը իր գլխի վերայ է : Իր ուխտի բոլոր օրերը նա սուրբ է եհո-
9 վային : Եւ եթէ իր մօտ յանկարծ մի մարդ մեռնէ , եւ Իր ուխտաւած գլուխը պղծուի , նա իր մաքրուելու օրը գլուխն ածիլէ . եւներեւորդ օրն
10 ածիլէ այն . Եւ Հուիներորդ օրը ժողովքի խորանի դուռը երկու տատրակ կամ աղաւնու երկու ձագ բերէ
11 քահանայի մօտ : Եւ քահանան մէկը մեղքի պատարագ՝ եւ միւսը ողջակէզ մատուցանէ , եւ մեռելի պատճառով եղած մեղքի մասին քաւութիւն անէ նորա համար , եւ նոյն օրը սրբէ նո-
12 րա գլուխը : Եւ իր ուխտի օրերը ե-

հովային նուիրէ , եւ էանցանքի պատարագի համար մէկ տարեկան գառ բերէ . եւ առաջի օրերը պիտի դուրս ձգուին , որովհետեւ նորա ուխտը պղծուեցաւ ։
13 Եւ այս է ուխտաւորի օրէնքը . Երբ ուխտի օրերը լրացած օրը՝ նորան բերեն ժողովքի խորանի դուռը .
14 Եւ նա մատուցանէ իր զոհը եհովային , մէկ տարեկան անարատ արու գառ ողջակիզի համար , եւ մէկ տարեկան անարատ էգ գառ նեղքի պատարագի համար , եւ մէկ անարատ խոյ խաղաղութեան զոհի համար .
15 Եւ մի սակաւ էթարակ ալիւրից իւղով զանգուած անխմոր չօթեր եւ նիւղով օծուած անխմոր բաւաչներ , եւ նորանց հացի նուէրը եւ հալածելու
16 նուէրը : Եւ քահանան մատներէ եհովայի առաջին , եւ կատարէ նորա մեղքի պատարագը եւ նորա ողջակիզը ։
17 Եւ խոյը խաղաղութեան զոհ մատուցանէ եհովայի համար անխմոր հացի սակառովը . եւ քահանան նորա հացի նուէրը եւ հալածելու նուէրը մատու-
18 ցանէ : Եւ Հուխտաւորն իր ուխտած գլուխն ածիլէ ժողովքի խորանի դռանը եւ իր ուխտած գլխի մազն առնէ եւ խաղաղութեան զոհի տակին եղած
19 կրակի մէջը դնէ : Եւ քահանան առնէ խոյիցը նեփած բազուկը , եւ սակաւիցը մէկ անխմոր չօթ եւ մէկ անխմոր բաւաչ եւ դնէ Հուխտաւորի ձեռքերի վերայ՝ իր ուխտի մազերն ա-
20 ծիլուելուց յետոյ : Եւ քահանան երիւրացնելու ընծայ երիւրացնէ նորանց եհովայի առաջին . սորանք երիւրացնելու կրծուծոյ ու բարձրացնելու զիստոյ քահանայի համար սուրբ են . եւ նորանից յետոյ ուխտաւորը գինի խմէ ։
21 Այս է ուխտաւորի օրէնքը որ իր նուէրը խոստանում է եհովային իր ուխտի համար բացի իր կարողութիւնը հասածից նա իր արած խոստումնքի համեմատ անէ իր ուխտի օրէնքովը ։
22 Եւ եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-

—ղև. իմ. 3. դատ. ժգ. 5; Դատ. իա. 23.
քՄաիմ. բ. 12; ղատ. ա. 15; ե Դատ. ժգ. 5; ժգ. 17; ա թագ. ա. 11; զղև. իա. 11; գ. իք. 11, 16.
ղղև. իա. 1, 2, 11; գ. ք. 6, ղԴատ. ժբ. 18; իա. 24; ըԴատ. իա. 24; ըղև. ե. 7. ժգ. 22. ժե. 14, 29.
թղև. իա. 26.
իԴատ. իա. 26.
ժղև. գ. 2, 27, 32.
ղղև. գ. 6.
ըղև. 3, 4.
ծնե. իք. 3.
ձգ. ժե. 8, 7, 10.
հԴատ. իա. 24.
յ— թագ. բ. 15.
ղնե. իք. 23, 24.
ճնե. իք. 27, 28.

23 սելով. Քոսիբ Ահարօնի եւ նորա որդ-
կանց հետ եւ ասիր. Այսպէս օրհ-
նեցէք Իսրայէլի որդիներին՝ ասելով
24 Նորանց. Եհովան օրհնէ քեզ, եւ պահ-
25 էէ քեզ. Եհովան պայծառացնէ իր ե-
26 րեսը քեզ վերայ եւ ողորմէ քեզ. Ե-
հովան բարձրացնէ իր երեսը քեզ վե-
րայ, եւ խաղաղութիւն տայ քեզ։
27 Եւ դիմ անունը Իսրայէլի որդկանց
վերայ պիտի դնեն, եւ ես կ'օրհնեմ
նորանց։

Գլ. Ի

Նորանի նահապետքի ընծաները որ բերին իշխանները։

4 Եւ եղաւ այն օրը որ Մովսէսը վեր-
ջացրեց խորանը կանգնեցնելը, եւ
օծեց նորան եւ սրբեց նորան եւ նո-
րա բոլոր անօթները, եւ սեղանը եւ
նորա բոլոր գործիքներն օծեց եւ նո-
2 րանց սրբեց, Այն ժամանակ ընծաներ
մատուցին Իսրայէլի իշխաններն ի-
րանց հայրերի տանը գլուխները՝ այ-
սինքն համարուողների վերայ վերա-
կացու եղող ցեղերի իշխանները։ Եւ
բերին իրանց ընծաները Եհովայի առա-
ջին՝ վեց ծածկուած սայլեր եւ տաս-
նեւերկու եզներ. երկու իշխանները մէկ
սայլ, եւ ամէն մէկը մէկ եզ. եւ մո-
4 տեցուցին նորանց խորանի առաջին։ Եւ
Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ասելով.
5 Առ դորանցից որ ժողովքի խորանի
պաշտօնին ծառայեն, եւ տուր նորանց
Ղեւտացիներին ամէն մէկին իր պաշ-
6 տօնին համեմատ։ Եւ Մովսէսն առաւ
սայլերն ու եզները եւ տուաւ նորանց
7 Ղեւտացիներին։ Երկու սայլը եւ չորս
եզը Գերսոնի որդկանցը տուաւ նո-
8 րանց պաշտօնի համեմատ. Եւ չորս
սայլը եւ ութը եզը Մերարիի որդ-
կանցը տուաւ նորանց պաշտօնի հա-
մեմատ Ահարօն քահանայի որդի Ի-
9 թամարի ձեռքովը։ Բայց Կահաթի որդ-
կանցը չտուաւ. որովհետեւ Տաբեր-
նակի պաշտօնը նորանց վերայ է, ու-
սերով են վեր առնում։
10 Եւ իշխանները խնդրանի նահապետ-
քի ընծաները մատուցին սեղանի
օծուած օրը. եւ իշխաններն իրանց ըն-
ծաները սեղանի առաջին մատուցին։
11 Եւ Եհովան ասաց Մովսէսին. Սեղանի
նահապետքի համար՝ ամէն մէկ իշ-
խան մէկ օր իրանց ընծաները մատու-
ցանեն։
12 Եւ առաջին օրն իր ընծան մատու-
ցանողը՝ Ամմինադաբի որդի՝ Նահասոնն
13 էր Յուդայի ցեղից։ Եւ այս էր նորա
ընծան՝ մէկ արծաթի խնկուտեղ հա-
րիւր երեսուն սիկղից, մէկ արծաթի
կոնք եօթանասուն սիկղից սրբարանի
սիկղի համեմատ՝ երկուսն էլ լիքը հա-
ցի ընծայի համար իւղով զանգուած
14 բարակ ալիւրով։ Տասը ոսկուց
15 մէկ տուփ խունկով լիքը. Մէկ զու-
արակ, մէկ խոյ, մէկ տարեկան գառ
16 ողջակէզի համար, Այծերից մէկ նո-
17 խազ Մեղքի պատարագի համար, Եւ
Հաղաղութեան զոհի համար երկու
արջառ՝ հինգ խոյ, հինգ նոխազ, հինգ
հատ մէկ տարեկան գառներ։ Ամմինա-
դաբի որդի Նահասոնի մատուցրած ընծան այս էր։
18 Երկրորդ օրը մատուցից Իսաքարի
իշխան Սողարի որդի Նաթանայէլը։
19 Նորա մատուցրած ընծան այս էր, մէկ
արծաթի սկուտեղ եօթանասուն սիկ-
ղից, մէկ արծաթի կոնք հարիւր երե-
սուն սիկղից սրբարանի սիկղին համե-
մատ, երկուսն էլ լիքը հացի ընծայի
համար իւղով զանգուած բարակ ալիւ-
20 րով, Տասը ոսկուց մէկ տուփ
21 խունկով լիքը. Մէկ զուարակ, մէկ
խոյ, մէկ տարեկան գառ ողջակէզի
22 համար, Այծերից մէկ նոխազ մեղքի
23 պատարագի համար, Եւ խաղաղու-
թեան զոհի համար երկու արջառ,
հինգ խոյ, հինգ նոխազ, հինգ հատ
մէկ տարեկան գառներ Սողարի որդի
Նաթանայէլի մատուցրած ընծան այս էր։

ՃՂԼ. Բ. 22, Բ Օր. Խ. 5; — Մն. Խգ. 13։
ՃՍԳ. ՀՃ. 7, ՁՈՀ. ԺԷ. 11։
ՆՍԳ. Լ. 16, ԿԲ. 1։ Ա. 3, 7, 19։ ԺԱՔ. 135։ Դան. Բ. 17։
ՃՆՆ Խգ. 29։
ՃՍԳ. Գ. 6։
ՃՁՈՀ. ԺԳ. 27։ Բ Թես. Գ. 16։ Ղբ Օր. Իբ. 10։ Բ Մն. Է. 14։ Ես. Խգ. 7։ Դան. Բ. 18, 19։
ՃՍԳ. ՀՃԹ. 12։
—
—Նէ. Ի. 18։ ՂԼ. Ը. 10, 11։ ԲՂԼ. Ա. 4 Ա.Ե.
ՃԳԼ. Գ. 25, 28։
ՃԳԼ. Գ. 31, 33։
ԲԳԼ. Գ. 28, 33։
ՃԳԼ. Գ. 15։
Ելք Օր. Ի. 3։ Գ Թագ. Ը. 63։ Բ Մն. Է. 9։ Եզր. Գ. 16։ ՀԱԳՈՐ. ԺԸ. 27։
ՃԳԼ. Ա. 7։
ՃՏՒՈ ԿԷ. 13։
ՃՂԼ. Բ. 5։ Գլ. Ը. 9։
ՃՆԷ. Ը. 34։
ՃՂԼ. Ա. 2։
ԲՂԼ. Գ. 23։
ՃՂԼ. Գ. 1։
ՃԳԼ. Ա. 8։

24 Երրորդ օրը՝ Հազուդոնի որդւոյ
իշխան Բեղդոնի որդի Եղիաբը մատու-
25 ըեց։ Նորա ընծան այս էր. մէկ ար-
ծաթի սկուտեղ հարիւր երեսուն սիկղ-
ից. մէկ արծաթի կոնք եօթանասուն
սիկղից արբարանի սիկղի համեմատ,
երկուսն էլ լիքը հացի ընծայի համար
իւղով զանգուած բարակ ալիւրով,
26 Տասը -ից ոսկուց մէկ տուփ խունկ-
27 նով լիքը. Մէկ զուարակ, մէկ խոյ,
մէկ տարեկան գառ ողջակէզի համար,
28 Այծերից մէկ նոխազ մեղքի պատա-
29 րագի համար, եւ խաղաղութեան զո-
հի համար երկու արջառ, հինգ խոյ,
հինգ նոխազ, հինգ հատ մէկ տարե-
կան գառներ։ Բեղդոնի որդի Եղիաբի
մատուցրած ընծան այս էր։
30 Չորրորդ օրը՝ Ռուբենի որդւոյ
իշխան Սեղիւրի որդի Եղիսուրը մա-
31 տուցրեց։ Նորա ընծան այս էր. մէկ
արծաթի սկուտեղ հարիւր երեսուն
սիկղից, մէկ արծաթի կոնք եօթանա-
սուն սիկղից արբարանի սիկղի համե-
մատ, երկուսն էլ լիքը հացի ընծայի
համար իւղով զանգուած բարակ ալիւ-
32 րով, Տասը -ից ոսկուց մէկ տուփ
33 խունկով լիքը, Մէկ զուարակ, մէկ
խոյ, մէկ տարեկան գառ ողջակէզի
34 համար, Այծերից մէկ նոխազ մեղքի
35 պատարագի համար, եւ խաղաղու-
թեան զոհի համար երկու արջառ,
հինգ խոյ, հինգ նոխազ, հինգ հատ
մէկ տարեկան գառներ։ Սեղիւրի որ-
դի Եղիսուրի մատուցրած ընծան այս էր։
36 Հինգերորդ օրը՝ Շեմաւոնի որդւոյ
իշխան Սուրիսադայի որդի Նաթանիէլը
37 մատուցրեց։ Նորա ընծան այս էր՝ մէկ
արծաթի սկուտեղ հարիւր երեսուն
սիկղից, մէկ արծաթի կոնք եօթանա-
սուն սիկղից արբարանի սիկղի համե-
մատ՝ երկուսն էլ լիքը հացի ընծայի
համար իւղով զանգուած բարակ ա-
38 լիւրով, Տասը -ից ոսկուց մէկ տուփ
39 խունկով լիքը. Մէկ զուարակ, մէկ
խոյ, մէկ տարեկան գառ ողջակէզի
40 համար, Այծերից մէկ նոխազ մեղքի
41 պատարագի համար, եւ խաղաղու-
թեան զոհի համար երկու արջառ,
հինգ խոյ, հինգ նոխազ, հինգ հատ
մէկ տարեկան գառներ։ Սուրիսադայի
որդի Նաթանիէլի մատուցրած ընծան
այս էր։
42 Վեցերորդ օրը՝ Դադի որդւոյ իշ-
խան Դագուէլի որդի Եղիասափը մա-
43 տուցրեց։ Նորա ընծան այս էր. մէկ
արծաթի սկուտեղ հարիւր երեսուն
սիկղից, մէկ արծաթի կոնք եօթանա-
սուն սիկղից արբարանի սիկղի համե-
մատ՝ երկուսն էլ լիքը հացի ընծայի
համար իւղով զանգուած բարակ ա-
44 լիւրով, Տասը -ից ոսկուց մէկ տուփ
45 խունկով լիքը. Մէկ զուարակ, մէկ
խոյ, մէկ տարեկան գառ ողջակէզի
46 համար, Այծերից մէկ նոխազ մեղքի
47 պատարագի համար, եւ խաղաղու-
թեան զոհի համար երկու արջառ,
հինգ խոյ, հինգ նոխազ, հինգ հատ
մէկ տարեկան գառներ։ Դագուէլի որ-
դի Եղիասափի մատուցրած ընծան այս
էր։
48 Եօթներորդ օրը՝ Եփրեմի որդւոյ
իշխան Ամիուդի որդի Եղիսաման մա-
49 տուցրեց։ Նորա ընծան այս էր. մէկ
արծաթի սկուտեղ հարիւր երեսուն
սիկղից, մէկ արծաթի կոնք եօթանա-
սուն սիկղից արբարանի սիկղի համե-
մատ՝ երկուսն էլ լիքը հացի ընծայի
համար իւղով զանգուած բարակ ա-
50 լիւրով, Տասը -ից ոսկուց մէկ տուփ
51 խունկով լիքը, Մէկ զուարակ, մէկ
խոյ, մէկ տարեկան գառ ողջակէզի
52 համար, Այծերից մէկ նոխազ մեղքի
53 պատարագի համար, եւ խաղաղու-
թեան զոհի համար երկու արջառ,
հինգ խոյ, հինգ նոխազ, հինգ հատ
մէկ տարեկան գառներ։ Ամիուդի որ-
դի Եղիսամայի մատուցրած ընծան այս
էր։
54 Ութներորդ օրը՝ Մանասէի որդւոյ
իշխան՝ Փադասուրի որդի Գամալիէլը
55 մատուցրեց։ Նորա ընծան այս էր.
մէկ արծաթի սկուտեղ հարիւր երե-
սուն սիկղից, մէկ արծաթի կոնք եօ-
թանասուն սիկղից, արբարանի սիկ-
ղի համեմատ, երկուսն էլ լիքը հացի
ընծայի համար իւղով զանգուած բա-

ՀՂԼ. — 9։
ՅՂԼ. — 5։

ՀՂԼ. — 6։
ՀՂԼ. — 14։ բ. 14։

ՀՂԼ. — 10։

ՅՂԼ. — 10։

56 բակ ալիւրով, Տասը ֊ին ոսկուց մէկ
57 տուփ խունկով լիքը, Մէկ զուարակ,
մէկ խոյ, մէկ տարեկան գառ ողջա-
58 կէզի համար, Այծերից մէկ նոխազ
59 մեղքի պատարագի համար, Եւ խա-
դաղութեան զոհի համար երկու ար-
ջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ, հինգ
հատ մէկ տարեկան գառներ։ Փաղա-
սուրի որդի Դամաղիէլի մատուցրած
ընծան այս էր։
60 Ինէներորդ օրը՝ Ռուբինեանների որդ-
կանց իշխան՝ Եղիւրի որդի Աբիդա-
61 նը մատուցրեց։ Նորա ընծան այս էր.
մէկ արծաթի սկուտեղ հարիւր երե-
սուն սիկղից, մէկ արծաթի կնիք հա-
թանասուն սիկղից արբարանի սիկղի
համեմատ, երկուսն էլ լիքը հացի ըն-
ծայի համար իւղով զանգուած բարակ
62 ալիւրով, Տասը ֊ին ոսկուց մէկ տուփ
63 խունկով լիքը, Մէկ զուարակ, մէկ
խոյ, մէկ տարեկան գառ ողջակէզի
64 համար, Այծերից մէկ նոխազ մեղքի
65 պատարագի համար, Եւ խաղաղու-
թեան զոհի համար երկու արջառ,
հինգ խոյ, հինգ նոխազ, հինգ հատ
մէկ տարեկան գառներ։ Եղիւրի որ-
դի Աբիդանի մատուցրած ընծան այս էր։
66 Տասներորդ օրը՝ Դանի որդկանց
իշխան՝ Ամիսադայի որդի Աքիեզերը
67 մատուցրեց։ Նորա ընծան այս էր.
մէկ արծաթի սկուտեղ հարիւր երե-
սուն սիկղից, մէկ արծաթի կնիք հա-
թանասուն սիկղից արբարանի սիկղի
համեմատ, երկուսն էլ լիքը հացի ըն-
ծայի համար իւղով զանգուած բարակ
68 ալիւրով, Տասը ֊ին ոսկուց մէկ տուփ
69 խունկով լիքը, Մէկ զուարակ, մէկ
խոյ, մէկ տարեկան գառ ողջակէզի
70 համար, Այծերից մէկ նոխազ մեղքի
71 պատարագի համար, Եւ խաղաղու-
թեան զոհի համար երկու արջառ,
հինգ խոյ, հինգ նոխազ, հինգ հատ
մէկ տարեկան գառներ։ Ամիսադայի
որդի Աքիեզերի մատուցրած ընծան այս
էր։
72 Տասնեւմէկերորդ օրը՝ Ասերի որդ-
կանց իշխան՝ Եբրանի որդի Փագիէլը
73 մատուցրեց։ Նորա ընծան այս էր, մէկ
արծաթի սկուտեղ հարիւր երեսուն
սիկղից, մէկ արծաթի կնիք հաթանա-
սուն սիկղից արբարանի սիկղի համե-
մատ՝ երկուսն էլ լիքը հացի ընծայի
համար իւղով զանգուած բարակ ա-
74 լիւրով, Տասը ֊ին ոսկուց մէկ տուփ
75 խունկով լիքը, Մէկ զուարակ, մէկ խոյ,
մէկ տարեկան գառ ողջակէզի համար,
76 Այծերից մէկ նոխազ մեղքի պատա-
77 րագի համար. Եւ խաղաղութեան զո-
հի համար երկու արջառ, հինգ խոյ,
հինգ նոխազ, հինգ հատ մէկ տարե-
կան գառներ։ Եբրանի որդի Փագիէլի
մատուցրած ընծան այս էր։
78 Տասներկուերորդ օրը՝ Նեփթալի-
մի որդկանց իշխան՝ Ենանի որդի Աքի-
79 րէն մատուցրեց։ Նորա ընծան այս էր.
մէկ արծաթի սկուտեղ հարիւր երե-
սուն սիկղից, մէկ արծաթի կնիք հա-
թանասուն սիկղից արբարանի սիկղի
համեմատ. երկուսն էլ լիքը հացի ըն-
ծայի համար իւղով զանգուած բարակ
80 ալիւրով, Տասը ֊ին ոսկուց մէկ տուփ
81 խունկով լիքը, Մէկ զուարակ, մէկ
խոյ, մէկ տարեկան գառ ողջակէզի
82 համար, Այծերից մէկ նոխազ մեղքի
83 պատարագի համար, Եւ խաղաղու-
թեան զոհի համար երկու արջառ,
հինգ խոյ, հինգ նոխազ, հինգ հատ
մէկ տարեկան գառներ։ Ենանի որդի
Աքիրէի մատուցրած ընծան այս էր։
84 Սեզանի օծուած օրը՝ նորա նուա-
կատիբի համար Իսրայէլի իշխաննե-
րից Նաէլոնեանը սորանք էին. տասնե-
երկու արծաթի սկուտեղ, տասնեւեր-
կու արծաթի կնիք, տասնեւերկու
85 ոսկի տուփ, Ամէն մէկ արծաթի սկու-
տեղը հարիւր երեսուն ֊ին եւ ա-
մէն մէկ կնիքը հաթանասուն ֊ին,
ամաններից բոլոր արծաթը երկու հա-
զար չորս հարիւր ֊ին արբարանի սիկ-
86 ղի համեմատ. Տասնեւերկու ոսկի
տուփը խունկով լիքը, ամէն մէկ խըն-
կամանը արբարանի սիկղի համեմատ՝
ասաը ֊ին տուփերի բոլոր ոսկին հա-
87 րիւր քսան ֊ին։ Ողջակէզի համար
բոլոր արջառները տասնեւերկու զուա-
րակ, խոյերը տասնեւերկու, մէկ տա-
րեկան գառները տասնեւերկու, ի-
րանց հացի նուէրով, եւ մեղքի պա-

տարագի համար այծերից նոխազները
88 տանել երկու, եւ խաղաղութեան զո-
հի համար բոլոր արջառները քանել-
նոցս զուարակ, խոյերը վաթսուն,
նոխազները վաթսուն, մէկ տարեկան
գառները վաթսուն։ Այս էր անդրանի
նաւակատիքը նորա օծուելուց յետոյ։
89 Եւ երբոր Մովսէսը ժողովքի խո-
րանն էր մտնում, նորա հետ խօսե-
լու, այն ժամանակ նա լսում էր Իր
հետ խօսողի ձայնը վկայութեան տա-
պանակի վերայ եղած քաւութիւնի
վերայից՝ երկու քերովբէների մէջտե-
ղից եւ ինքը նորա հետ խօսում էր։

ԳԼ. Ը

Ոսկի աշտանակը, Ահարոնի օրհնութիւնը եւ ծառայե-
լու ժամանակը։

4 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. Խօսիր Ահարոնի հետ եւ ասիր
նորան. Երբոր Ձեր ճրագները վառես,
եօթը ճրագները աշտանակի առաջի
3 կողմիցը լոյս տան։ Եւ Ահարոնն այն-
պէս արաւ. նորա ճրագները աշտա-
նակի առաջի կողմին վառեց, ինչպէս
որ Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր։
4 Եւ Աշտանակի շինուածքն այսպէս
էր. Ճախարակեայ ոսկի էր. նորա
բունիցը մինչեւ նորա ծաղիկները ճա-
խարակեայ էր այն ցուցադիտարի պէս
որ Եհովան Մովսէսին ցոյց էր տուել,
այնպէս շինեց աշտանակը։
5 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
6 սելով. Առ Իսրայէլի որդիների միջից
Ղեւտացիներին եւ մաքրիր նորանց։
7 Եւ նորանց մաքրելու համար այսպէս
անես նորանց. Սրսկուածքի ջուր
սրսկես նորանց վերայ, եւ Ածելիով
ածիլես նորանց բոլոր մարմինները,
եւ նորանք իրանց հանդերձները լուան
8 եւ մաքրուին։ Յետոյ մի զուարակ
առնեն եւ Ցորա հացի նուէրի համար
իւղով զանգուած բարակ ալիւր. եւ
մի զուարակ առնես մեղքի պատա-
9 րագի համար։ Եւ Ղեւտացիներին

ժողովքի խորանի առաջին մօտեցնես։
եւ Իսրայէլի որդիների բոլոր ժողով-
10 քը ժողովես։ Եւ Ղեւտացիներին Եհո-
վայի առաջին մօտեցնես, եւ Իսրայէլի
որդիքն Իրանց ձեռքերը Ղեւտացինե-
11 րի վերայ դնեն։ Եւ Ահարոնը Ղեւ-
տացիներին Եհովայի առաջին երեսա-
ցնելու պատարագ մատուցանէ Իսրա-
յէլի որդիների կողմիցը՝ եւ նորանք Ե-
հովայի պաշտօնը կատարելու համար
12 լինեն։ Եւ Ղեւտացիներն իրանց ձեռ-
քերն այն զուարակների գլխին դնեն.
եւ մէկը մեղքի պատարագ մատուց-
րու Եհովային՝ եւ միւսը ողջակէզ՝ Ղեւ-
տացիների համար քաւութիւն անե-
13 լու։ Եւ Ղեւտացիներին կանգնեցնես
Ահարոնի եւ նորա որդիների առաջին
եւ նորանց երեսացնելու պատարագ
14 մատուցանես Եհովային։ Այսպէս բա-
ժանես Ղեւտացիներին Իսրայէլի որդի-
ների միջիցը, եւ Ղեւտացիները Իմը
15 լինեն։ Եւ նորանից յետոյ Ղեւտացի-
ները մտնեն ժողովքի խորանի գործն
անելու. Նորանց մաքրես եւ նորանց
իրրեւ երեսացնելու պատարագ մա-
16 տուցանես։ Որովհետեւ նորանք բո-
լորովին ինձ են տուած Իսրայէլի
որդիների միջիցը. Իսրայէլի որդիների
մէջ Եմօր արգանդ բացող բոլոր անդ-
րանիկների փոխարէն ինձ համար վեր
17 առայ նորանց։ Իսրայէլի որդիների բո-
լոր անդրանիկները՝ թէ մարդի եւ թէ
անասունի լինի՝ իմն են. Եգիպտացոց
երկրում բոլոր անդրանիկներին զար-
կած օրիցս նորանց սրբեցի ինձ հա-
18 մար։ Եւ Իսրայէլի որդիների բոլոր
անդրանիկների փոխարէն Ղեւտացի-
19 ներին վեր առայ։ Եւ Ղեւտացիներին
բոլորովին Ահարոնին եւ նորա որդի-
ներին տուի Իսրայէլի որդիների միջից,
որ ժողովքի խորանի մէջ Իսրայէլի
որդիների պաշտօնն անեն, եւ Իսրա-
յէլի որդիների համար քաւութիւն ա-
նեն, որ Իսրայէլի որդիների վերայ
հարուած չ'գայ Իսրայէլի որդիքը
սրբատեղին մօտենալիս։

---

3 Եզ. ԻԵ. 8, 10։ ԼԶ. 9, 11, 12։ Ես. ԼԶ. 22։
— Եզ. ԼԶ. 37, ԽԵ. 25։
5 Եկ. ԼՌ. 31։ Եկ. ԼՌ. 18։ Եկ. ԼՌ. 40։ Եկ. ՍՔ. 9, 17, 18։ Ես. Ժգ. 8, 9։ Եղ. Ը. 1։ Գ. Ե. 19 եւ ԵԶ.։
6 Եկ. ԼՌ. 6։ Ե. 13։ Եղ. Ը. 3։ Ես. 4։ Եկ. ՍՔ. 10։ Եզ. գ. 45։ Ժգ. 9։ Եղ. գ. 12, 45։
7 Եկ. ԺԹ. 9։ Եկ. Ժգ. 8, 9, 13, 15։ Գ. գ. 13։ Ղ. Ը. 23։ Գ. գ. 9։ Հգ. Ա. 53։ Ժգ. 40։ Ժբ. 5։ Բ Մն. Իգ. 16։

20 Եւ Մովսէսն ու Ահարոնը եւ Իսրայէլի որդիներուն բոլոր ժողովքը Ղեւտացիներին արին ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին բոլորը պատուիրել էր Ղեւտացիներուն մասին. Իսրայէլի որդիքն
21 այնպէս արին ի նոսա։ Եւ Ղեւտացիները մաքրուեցան, եւ իրենց հանդերձները լուացին. եւ Ահարոնը եւ բերացուելու պատարագ մատուցից նոսա Եհովայի առաջին. եւ Ահարոնը նոսա համար քաւութիւն արաւ,
22 որ նոսա մաքրէ։ Եւ նոսանից յետոյ Ղեւտացիները ժողովքի խորանը մտան՝ Ահարոնի եւ նոսա որդիների առաջին իրենց պաշտօնն անելու համար. ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր Ղեւտացիներուն մասին, այնպէս արին նոսա։
23 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
24 ասելով. Սա լինի Ղեւտացիների կանոնադրութիւնը հինգ տարեկանից եւ վեր եղողները ժողովքի խորանի պաշտօնը
25 անելու գունդի մէջ մտնեն. Եւ յիսուն տարեկան լինելուց յետոյ պաշտօնի գունդից ետ գաղնեն, եւ այլ եւս
26 չ՚ծառայեն. Սակայն ժողովքի խորանի մէջ պահապանութիւնը պահելու օգնեն իրենց եղբայրներին, բայց ծառայութիւն չ՚անեն. այսպէս անես Ղեւտացիներին՝ իրենց պաշտօնների մասին։

ԳԼ. Թ

Իսրայէլացիների զատիկը. Անմաքուրների եւ հեռաւոր հարցերի զատիկը երկրորդ ամսին. Ամպի եւ կրակի սիւնով տուած կանոնը։

9 1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ Սինայ անապատումը նոսա եգիպտոսի երկրից դուրս գալու երկրորդ տարուայ
2 առաջի ամսուն ասելով. Իսրայէլի որդիքը զատիկն անեն՝ իր որոշուած
3 ժամանակին։ Այս ամսի տասնեւչորսերորդ օրը Իրիկուայ դէմ անէք այն իր որոշուած ժամանակին. նոսա բոլոր կանոնների եւ նոսա բոլոր կարգադրութիւնների համեմատ անէք
4 այն։ Եւ Մովսէսը խօսեց Իսրայէլի
5 որդիների հետ որ զատիկն անեն։ Եւ զատիկն արին Սինայ անապատումը բոլորն այնպէս ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր, Իսրայէլի որդիքն այնպէս արին։
6 Եւ կային մարդիկ՝ որ մեռած մարդից պղծուած էին, եւ չ՚կարողացան այն օրը զատիկն անել. եւ Նոսանք այն օրը Մովսէսի եւ Ահարոնի առաջը եկան. Եւ այն մարդիկն ասացին նոսա. Մենք մեռած մարդից պղծուած ենք, ինչու համար մենք պիտի արգելուինք որ Եհովայի պատարագն իր որոշուած ժամանակին չ՚մատուցանենք Իսրայէլի որդիների մէջ։
8 Եւ Մովսէս ասց նոսա. Կացէք, Ընդունիմ թէ Եհովան ինչ կ՚պատուիրէ Ձեր մասին։
9 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
10 ասելով. Խօսիր Իսրայէլի որդիների հետ եւ ասիր. Եթէ Ձեզանից կամ Ձեր սերունդից մէկը մեռած մարմնից պղծուած, կամ հեռաւոր ճանապարհորդութեան մէջ լինի, նա անէ զատիկը
11 Եհովայի համար. Երկրորդ ամսի տասնեւչորսերորդ օրը իրիկուայ դէմ անեն այն. բազարջով եւ լեզի խառ-
12 նելով ուտեն այն. Ընդառաջի մինչեւ առաւօտ մի բան չ՚թողեն, եւ Ոսկոր մի ոսկորը չ՚կոտրեն, եւ զատկի բոլոր կանոնների համեմատ անեն այն։
13 Բայց եթէ մաքուր եղող եւ ճանապարհորդութեան մէջ չ՚եղող մարդը զատիկ անելը դադար անէ, այն անձն իր ժողովրդի միջից պիտի կորչի. որովհետեւ Եհովայի պատարագն իր որոշուած ժամանակին չ՚մատուցրեց. այն մարդն Իր մեղքը կրէ։ Եւ եթէ մի օտարական Ձեր մէջը պանդխտանայ, եւ զատիկն անելու լինի Եհովայի համար, զատկի կանոնի եւ նոսա կարգադրութեանը համեմատ անէ. Թէ օտարականի եւ թէ երկրի բնակիի համար Իմիկ կանոն ունենաք։
15 Եւ Յն օրը՝ որ խորանը կանգ-

---

3 Ել. գլ. 9։ = Ել. գլ. 12, 27։
Գլ. ա. 53։
—
= Ել. ժբ. 1 եւ։ Ղեւ. գլ. 23, 27։ Գլ. ԽԸ. 16։
Ել. ժբ. 6։
Ել. ժբ. 8։
Ղեւ. ե. 2։ ԺԲ. 11, 16։
Ել. ժբ. 15, 19, 23։ Գլ. ԽԸ. 2։
Գլ. ԽԸ. 5։
Ել. ՄԽ. լ. 2, 13։ ՁԽ. Ել. ժբ. 6։
Ել. ժբ. 8։
Ել. ժբ. 10։
Ել. ժբ. 40։ ՁՈՀ. ԺԲ. 36։
Ել. ժբ. 43 եւ։
Գլ. ե. 31։
Ել. ժբ. 49։
Ել. Խ. 34։

նուեցաւ, ամպը վկայութեան վրանի վերայովը ծածկեց խորանը. եւ Իբրիկուանից մինչեւ առաւօտ մնում էր խորանի վերայ կրակի երեւոյթով։
16 Միշտ այսպէս էր. ցերեկին ամպն էր ծածկում նորան, եւ գիշերը՝ կրակի
17 երեւոյթը։ Եւ երբոր ամպը վերանում էր խորանից վերանում էր, այնուհետեւ Իսրայէլի որդիքը չուում էին. եւ ուր որ ամպը կենում էր, այնտեղ Իսրա-
18 յէլի որդիքը իջեւան էին անում։ Եհովայի հրամանովն Իսրայէլի որդիքը չուում էին եւ Եհովայի հրամանովն իջեւան էին անում, ամպը խորանի վերայ որչափ ժամանակ որ կենում էր, նորանք մնում էին բանակ տուած։
19 Եւ երբոր ամպը մնում էր շատ օրեր խորանի վերայ՝ Իսրայէլի որդիքը Եհովայի պահպանութիւնը պահում էին,
20 ու չէին չուում։ Եւ լինում էր որ երբոր ամպը խորանի վերայ քիչ օր էր մնում, Եհովայի հրամանի համեմատ
21 չուում էին։ Նոյնպէս էլ լինում էր, երբոր ամպը իրիկուանից մինչեւ առաւօտ էր մնում. առաւօտուն ամպի վերանալիս չուում էին. թէ ցերեկ լինէր եւ թէ գիշեր՝ ամպը վերանալիս
22 չուում էին։ Կամ երկու օր՝ կամ մէկ ամիս՝ եւ կամ մէկ տարի, որ ամպը խորանի վերայ կենալով մնում էր, Իսրայէլի որդիքը Իջեւան էին անում, եւ չէին չուում. բայց նա վերանալիս
23 չուում էին։ Եհովայի հրամանին համեմատ իջեւան էին անում, եւ Եհովայի հրամանին համեմատ չուում էին, Եհովայի պահպանութիւնը պահում էին՝ Եհովայի Մովսէսի ձեռքով արրուած հրամանին համեմատ։

Գլ. Ժ

Փողերի դործածութիւնը, ծոդովուրդը չուում է Սինայի անապատից։

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. Քեզ համար երկու հատ ար-

ծաթի փող շինէ. Ճախարակեայ շինես նորանց, որ ժողովքը կանչելու համար եւ բանակների չուելու համար
3 շինեն քեզ համար։ Եւ երբոր նորանց երկուսը հնչեցնեն, բոլոր ժողովքը քեզ մօտ ժողովուին ժողովրի խորանի դուռը։ Եւ եթէ մէկը հնչեցնեն,
4 իշխանները՝ Իսրայէլի հազարապետները քեզ մօտ պիտի ժողովուին։ Եւ երբոր ազդարարութեան համար հընչեցնէք, Բարեկեցութիւն իջեւան անող
5 բանակները չուեն։ Եւ երբոր երկրորդ անգամ ազդարարութիւն հնչեցնէք, Հարաւային կողմումն իջեւան անող բանակները չուեն. Նորանց չուելու համար ազդարարութիւն հնչեցնեն։ Եւ ժողովուրդը ժողովելիս
6 պիտի հնչեցնէք, բայց ազդարարութիւն չանէք։ Ահարոնի որդիքը՝ քահանաները հնչեցնեն փողերը, եւ սա ձեր ազգերի մէջ յաւիտենական կա-
7 նոն լինի ձեզ համար։ Եւ եթէ պատերազմի գնաք ձեր երկրի մէջ Ձեզ նեղութիւն տուող թշնամու դէմ, փողերով ազդարարութիւն անէք, եւ դուք կ'յիշուիք ձեր Եհովայ Աստուծոյ առաջին, եւ ձեր թշնամիներից
8 կ'ազատուիք։ Եւ ձեր ուրախութեան օրը՝ եւ ձեր տօների եւ ձեր ամսագլուխների փողերը հնչեցնէք ձեր ողջակէզների վերայ եւ ձեր խաղաղութեան զոհերի վերայ, որ ձեզ համար յիշատակ լինեն ձեր Աստուծոյ առաջին. Ես եմ Եհովան ձեր Աստուածը։
11 Եւ եղաւ երկրորդ տարին երկրորդ ամսի քսանին, որ Վկայութեան խո-
12 րանի վերայից ամպը վերացաւ։ Եւ Իսրայէլի որդիքն Իրանց դնացքի համեմատ չուեցին Սինայ անապատից. եւ ամպը կանգնեց Փառանի անա-
13 պատում։ Եւ առաջին անգամը չուեցին Եհովայի հրամանին համեմատ որ
14 Մովսէսի ձեռքով պատ[illegible] էր։ Եւ առաջ չուեց Ցուդայի որդիների բանակի դրօշակին իրանց դունդերովը եւ Նաթ

---

1 Նկ. Ժգ. 21։ Ել. 38,
2 Նկ. Ել. 36. Գլ. Ժ. 11, 33, 34։
3 Գլ. ա. 53. գ. 8։
4 Նկ. Ել. 36, 37։
—
—Նկ. Ժգ. 21։ Գլ. ա. 16։ Ել. 2։
5 Գլ. բ. 3։
6 Գլ. բ. 10։
7 Գլ. Ես. 6։ Յեռ. գ. 4։ ա Մն. Ժե. 24։ բ Մն. Ժգ. 13։
8 Թուաս. բ. 10։ գ. 3։ գ. 9։ Ժ. 8, 12։ ա Թագ. Ժ. 18։

---

9 Գլ. ԻԲ. 1։ ՂԼ. Իգ. 24։ ա 91։
Մն. Ժե. 24։ բ Մն. Ե. 12։ Ե. 6։ ԻԲ. 26։ Եզր. գ. 10։ Նէեմ. Ժգ. 35. Ասգ. Հաս. 3։
10 Նկ. Բ. 17։
11 Նկ. Ել. 36։ Գլ. բ. 9, 16, 24։

Ել. Ժե. 24։ բ Մն. Ե. 12։ ԻԲ. 26։ Եզր. գ. 10։ Նէեմ. Ժգ. 35. Ասգ. Հաս. 3։
Ես. Ժգ. 1, Ղ, Իգ. 24։ ա 91։
Ես. Ժգ. 1։ Գլ. ա. 1։ Ք. 3։
Մն. Ել. 21։ Գլ. Ժգ. 1, 4, 27։ բ Օր. ա. 1։
Նկ. Բ. 24։
Ել. Բ. 3—9։

գունդի վերայ Ամմինադաբի որդի Նաա-
45 սոնն էր ։ եւ Խաբարի որդիանց ցեղի
գունդի վերայ Սոփդաբի որդի Նաթանա-
46 յէլն էր ։ եւ Զաբուղոնի որդիանց ցե-
ղի գունդի վերայ Քելոնի որդի Եղիաբն
47 էր ։ եւ Խոսեփան իշկացին, եւ չուն-
գին Խոսեփանը վեր առնող Փեդասուի որ-
48 դիքը եւ Մերարիի որդիքը ։ եւ Հչուց
Հասլենի բանակի դրօշակին իրանց
գունդերովը, եւ նորա գունդի վերայ
49 Սեղիսւրի որդի Եղիսուր էր ։ եւ
Շմաւոնի որդիանց ցեղի գունդի վե-
րայ Սուրիսադայի որդի Սադամիէլն
50 էր ։ եւ Դադի որդիանց ցեղի գունդի
վերայ Դադուէլի որդի Եղիսասաֆն էր ։
51 եւ Հչուեցին արբարանը վեր առնող
կահաքեաններն եւ խորանը կանդնե-
52 ցնում էին մինչեւ նորանց գալը ։ եւ
Հչուց Եփրեմի որդիանց բանակի
դրօշակին իրանց գունդերովը եւ նորա
գունդի վերայ Ամիուդի որդի Եղիսա-
53 ման էր ։ եւ Մանասէի որդիանց ցեղի
գունդի վերայ Փադասուրի որդի Գա-
54 մաղիէլն էր ։ եւ Բենիամինի որդիանց
ցեղի գունդի վերայ Գեդէոնիի որդի
55 Աբիդանն էր ։ եւ Հչուց Դանի որդի-
անց բանակի դրօշակին իրանց գունդ-
երովը բոլոր բանակների հաւելից եւ
նորա գունդի վերայ Ամիսադայի որդի
56 Աքիեզերն էր ։ եւ Ասերի որդիանց
ցեղի գունդի վերայ Եբրանի որդի
57 Փագիէլն էր ։ եւ Նեփթաղիմի որդի-
անց ցեղի գունդի վերայ Ենանի որ-
58 դի Աքիրէն էր ։ Այս էր Իսրայէլի որդի-
անց չուելն իրանց գունդերովը, եւ
չուեցին ։

59 Եւ Մովսէն ասաց Յոթարին այսինքն
Մադիանացի Հոբաւուէլի որդուն, որ
Մովսէսի աներն էր. Մենք չուում
ենք այն տեղ՝ որի համար Եհովան ա-
սաց թէ Ձեզ եմ տալու այն. մեզ հետ
եկ եւ բարիք կ'անենք քեզ. որով-
հետեւ Եհովան Իսրայէլի հետ բարիք
60 խոսաց ։ եւ նա ասաց նորան. Ձեմ
գալ, այլ կ'գնամ իմ երկիրը եւ իմ
61 ազգականների մօտ ։ եւ նա ասաց.
Խնդրեմ մեզ մի թողիր. որովհետեւ
անապատի մէջ մեր իջեւան անելու
տեղերը գիտես, եւ մեզ համար աչք
62 եղիր ։ եւ եթէ մեզ հետ գնալու լի-
նես, ինչ բարութիւն որ Եհովան մեզ
բարիք անէ, մենք էլ քեզ նոյն բա-
րութիւնը կ'անենք ։

63 Եւ նորանք Եհովայի սարիցը երեք
օրուայ ճանապարհ չուեցին. եւ Եհո-
վայի տապանակն երեք օրուայ ճանապարհ չուեց նորանց առա-
ջին նորանց համար հանգստութեան
64 տեղ գտնելու ։ եւ Եհովայի ամպը նո-
րանց վերայ էր ցերեկները՝ երբ բա-
նակից չուում էին ։

65 Եւ տապանակը չուելիս Մովսէսն
ասում էր. Վեր կաց, Եհովայ, եւ
ցրուեսն քո թշնամիները եւ փախչեն
66 քեզ ատողները քո առաջից ։ Իսկ նա
մնալիս՝ ասում էր. Դարձիր, Եհովայ,
դէպի Իսրայէլի հազարների բիւրաւոր-
ները ։

ԳԼ. ԺԱ.

Բանակի հերիւրթիւնը։ Ժողովրդը ցանկանում է մսեղ
եղանաւանդ ձկերը մտքերնումն ունեն։ Լսելը եւ
կերբը—Նաթանայէլ։

1 Եւ Ժողովուրդը չարաչար տրտունջ
էր անում Եհովայի ականջների առա-
ջին, եւ Եհովան լսեց, եւ բարկու-
թիւնը բորբոքուեց, եւ նորանց մէջ Ե-
հովայի կրակը վառուեցաւ, եւ բանա-
2 կի ծայրը փչացրեց։ Եւ ժողովրդը
աղաղակեց դէպի Մովսէսը. եւ Մով-
սէսն աղօթեց Եհովային, եւ կրակը
3 դադարեց։ Եւ այն տեղի անունը *Տա-
բեռա դրաւ, քանի որում Եհովայի կրա-
4 կին այրեց նորանց մէջ։ Եւ նորանց մի-
ջի †խառնիճաղանճ բազմութիւնը չատ
ցանկացան. եւ Իսրայէլի որդիքն էլ
դարձեալ լաց եղան, եւ ասացին. Ո՞վ
5 միս կ'տայ մեզ ուտելու։ Մենք յիշում
ենք Եգիպտոսի մէջ մեր ձրի կերած
ձկները, վարունգները եւ սեխերը եւ

Ելք. ա. 7—9։
Թուոց ա. 51։
Ելք. գ. 24. 31։
Թուոց բ. 10, 16։
Ելք. ե. 4, 15. է. 9։
Ելք. բ. 18, 24։
Ելք. բ. 23—31։ Ցնոս. գ. 9։
Ելք. ա. 12, 13, 15։
Ելք. բ. 31։
Ելք. բ. 18։
Ելք. ժբ. 7։
Թուոց. ա. 16. գ. 11։
Ելք. ե. 1։
որ Ելք. ա. 33։ Ցնոս. գ. 3, 4, 6։
Ելք. ժգ. 21. Ղեւտ. բ. 12, 13։
Թուոց. կբ. 1, 2։ ժբ. 8։
Ելք. բ. 21։
Թուոց. կբ. 21։
գ Ղեւտ. ժ. 2։ Ելք. ժգ. 35. գ Թուոց. ա. 12։ Ցնոս. ճգ. 18։
*Այսինքն՝ հրկիզութիւն։
Ելք. ժբ. 38։
Թուոց. կբ. 18։ ճգ. 14։
Ելք. ժգ. 3։

պրառներըն եւ սոխերը եւ սխտորները.
6 Եւ հիմա Իմոր անձը չորացել է. ամենեւին մի բան չկայ. միայն այդ մանանայի վերայ են մեր աչքերը։ Եւ
7 մանանան գինձի սերմի պէս՝ եւ նորա գոյնը նաւտակի գոյնի պէս էր։
8 Ժողովուրդը ման էր գալիս եւ ժողովում էր, եւ աղում էին երկանքով, կամ անգանի մէջ ծեծում էին. եւ պատուկներում եփում էին, եւ նորանից չօթներ էին շինում. եւ նորա համը իւղոտ գաթաների համի պէս էր։
9 Եւ գիշերը իջանակի վերայ ցօղ իջնելիս, մանանան իջնում էր նորա վերայ։
10 Եւ Մովսէսը լսեց որ ժողովուրդը իրանց առնէներուն ամէն մէկին իր վրանի դրանը լայ էին լինում, եւ Եհովայի բարկութիւնը խիստ բորբոքուեց, եւ սա Մովսէսի աչքին վատ երեւեցաւ։
11 Եւ Մովսէսն ասեց Եհովային. Ինչու քո ծառային չարչարեցիր, եւ ինչու քո առաջին չնորհք չգտայ, որ այս բոլոր ժողովրդի բեռն իմ վերայ դրիր։
12 ՄիՔէ ես եմ յղացել այս բոլորը, կամ ե՞ս եմ ծնել սորանց որ ինձ ասում ես. Գիրկդ առ նորանց, ինչպէս որ դայեակն է առնում կաթնակեր տղային, մինչեւ այն երկիրը որ նորանց հայրերին երդում արիր։ Ինձ
13 ո՞ր տեղից է միսը, որ այս բոլոր ժողովրդին տամ, որովհետեւ ինձ դէմ լայ են լինում եւ ասում. Միս տուր մեզ
14 ուտենք։ Ես մինակ չեմ կարող կրել այս բոլոր ժողովուրդը, սա ինձ հա-
15 մար չատ ծանր է։ Եւ եթէ ինձ այսպէս պիտի անես, խնդրեմ նպաստիր մեռցրու ինձ, եթէ չնորհք գտայ քո առաջին, որ իմ չարիքը չտեսնեմ։
16 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Ինձ համար Իսրայէլի ծերերից եօթանասուն հոգի ժողովիր, որոնք որ դու գիտես Թէ ժողովրդի ծերերն ու Ղեխաւորներն են, եւ նորանց վեր առ ժողովքի խորանը Քէր, եւ այնտեղ քեզ հետ
17 կանգնեն։ Եւ ես այնտեղ կ'իջնեմ եւ կ'խօսեմ քեզ հետ. եւ Քեզ վերայ եղած հոգուցը կ'առնեմ, եւ նորանց վերայ կ'դնեմ եւ ժողովրդի բեռը վեր կ'առնեն քեզ հետ, եւ դու մինակ չես
18 վեր առնիլ։ Եւ ասիր ժողովրդին, Ձեզ զուցուայ համար սրբուեցէք որ միս էք ուտելու, որովհետեւ Եհովայի ականջներին լայիք ասելով. Ո՞վ մեզ միս կ'տայ ուտելու. որովհետեւ Եգիպտոսում լաւ էր մեզ համար. եւ Եհովան ձեզ միս կ'տայ, եւ դուք կու-
19 տէք։ Ոչ Թէ մինակ մէկ օր պիտի ուտէք, եւ ոչ երկու օր՝ ոչ հինգ օր՝ ոչ
20 տասը օր՝ ոչ էլ քսան օր, Այլ մինչեւ մէկ ամիս ժամանակ, մինչեւ որ ձեր քթերից դուրս գայ եւ ձեզ համար զզուանք լինի. որովհետեւ ձեր մէջտեղը եղող Եհովային արհամարհեցիք, եւ նորա առաջին լայիք ասելով. Ինչու մենք եգիպտոսից դուրս եկանք։
21 Եւ Մովսէսն ասեց. Այս ժողովուրդը, որոնց մէջ ես կամ, վեց հարիւր հազար հետեւակ հոգի են, եւ դու ասացիր. Ես նորանց միս կ'տամ՝ որ
22 մէկ ամիս ժամանակ ուտեն. Մի Թէ նորանց համար ոչխարներն ու արջառները մորթուի՞ն որ բաւական լինին նորանց համար, կամ նորանց բաւական լինելու համար ծովի բոլոր ձկներ մէկ տեղ հաւաքուի՞ն։ Եւ Եհո-
23 վան ասեց Մովսէսին. Մի Թէ կարճ է Եհովայի ձեռքը. հիմա կ'տեսնես Քէ
24 քեզ Լասածիա պէս կ'լինի, Քէ ոչ։ Եւ Մովսէսը վեր կացաւ եւ Եհովայի խօսքերը խօսեց ժողովրդին. եւ ժողովրդի ծերերից եօթանասուն հոգի ժողովեց, եւ կանգնեցրեց նորանց խորանի չուրջը։
25 Եւ Եհովան իջաւ մի ամպով, եւ նորա հետ խօսեց, եւ նորա վերայ եղած հոգուցն առաւ, եւ այն եօթանասուն ծերերի վերայ դրաւ. եւ եղաւ՝ հէնց որ Հոգին նորանց վերայ հանգչեց՝ մարգարէութիւն արին եւ

ԲՂԸ իմ. 5։
ը Ել. ԺԶ. 14, 31։
Բ Ել. բ. 12։
թ Ել. ԺԶ. 31։
ի Ել. ԺԶ. 13, 14։
լ Ես. խ. 11։
ծ Ել. իգ. 3։ Ե. 3. 24։ Ել. ԺԶ. 3։
Ծ Ել. ԺԸ. 18։

ի Ես. գ Թագ. ԺԲ. 4։ Ճոն. գ. 3։
հ Մատ. գ. 13։
յ Ես. Ել. իգ. 1, 9։ ԶԲ Օր. ԺԶ. 18։
ճ ես Թագ. Ժ. 6։ գ Թագ. բ. 15։ Ղեհ. Բ. 20. Ես. իգ. 3։ Ճափել. բ. 28։

ի Ել. ԺԲ. 10։
ր Ել. ԺԶ. 7։
ն Գոր. է. 39։
չ Ել. Հբ. 29։ Հգ. 15։
ո Գ. խ. 5։
շ Ել. ԺԶ. 37։ ը. 26։ Գչ. ա. 46։
ոն. Ե. 2։ ԺԲ. 1։

չ Ել. ԺԲ. 19։ եչ. ԺԶ. 25։ իգ. 14։
ա ես գ Թագ. բ. 15։
ե ես ա Թագ. Ժ. 5, 6, 10։ ԺԲ. 20, 21, 23. Ճափել. բ. 29. Գոր. բ. 17, 18. ա Կոր. ԺԳ. 1 եբ։

26 չ'զգաստացին։ Եւ երկու հոգի մնացել էին բանակի մէջ մէկի անունը Եղդադ եւ միւսի անունը Մովզադ, եւ Հոգին հանգչեց նոցանց վերայ, եւ նոքա՝նք այն գրուածներին էին, բայց Վրանը չէին եկել. եւ բանակուեցան
27 մարգարէութիւն էին անում։ Եւ մի պատանի վազեց եւ պատմեց Մովսէսին եւ ասեց. Եղդադ եւ Մովզադը մարգարէութիւն են անում բանակու-
28 մը։ Եւ Նաւէի որդի Յեսուն՝ Մովսէսի ընտրեալ ծառան պատասխանեց եւ ասեց. Տէր իմ Մովսէս, դարգելիր նո-
29 քանց։ Եւ Մովսէսն ասեց նորան. Ինձ համար ես նախանձում։ Երանի՛ թէ Եհովայի բոլոր ժողովուրդը մարգարէներ լինէին, եւ Եհովան իր Հոգին
30 նորանց վերայ դնէր։ Եւ Մովսէսը բանակը քաշուեցաւ ինքը եւ Իսրայէլի ծերերը։
31 Եւ Եհովայի կողմանէ մի հոգի վեր կացաւ եւ ծովի կողմից լորամարգիներ բերաւ եւ բանակի վերայ մէկ օրուայ ճանապարհ մէկ կողմից՝ եւ մէկ օրուայ ճանապարհ միւս կողմից բանակի չուրջը տարածեց, երկրի երեսի վերայից երկու կանդունի չափ
32 բարձր։ Եւ ժողովուրդն այն բոլոր օրը եւ բոլոր գիշերը եւ հետեւեալ բոլոր օրը վերկացաւ լորամարգիներ ժողովեցին. քիչ ժողովողը տասը քոռ ժողովեց. եւ իրանց համար բանակի
33 չուրջը փռեցին, որ չորանայ։ Դեռ միսն իրանց ատամների վերայ էր՝ տակաւին չ'ծամուած, որ Եհովայի բարկութիւնը ժողովրդի վերայ բորբոքուեց եւ Եհովան խիստ մեծ հարուածով
34 զարկեց ժողովրդին։ Եւ այն տեղի անունը Կիբրոթ-Հաթթաւայ դրուեցաւ, որովհետեւ այնտեղ թաղեցին
35 ցանկացող ժողովրդին։ Կիբրոթ-Հաթթաւայից Ասերովթ չուեց ժողովուրդը, եւ Ասերովթի մէջ էին։

ԳԼ. ԺԲ

Մարիամ սրանից է՛ եւ բարեբախտով պատժվում։

1 Եւ Մարիամն ու Ահարոնը Մովսէսի դէմ խօսեցին՝ նորա առած եթովպացի կնոջ պատճառով, քանզի նա
2 եթովպացի կին էր առել։ Եւ ասեցին. Մի՞թէ Եհովան միայն Մովսէսի ձեռքով խօսեց. չէ՞ որ մեր ձեռքովն էլ
3 խօսեց. եւ Եհովան լսեց։ Եւ Մովսէս մարդը շատ հեզ էր երկրի վերայ եւ
4 զած բոլոր մարդկանցից աւելի։ Եւ իսկոյն Եհովան ասեց Մովսէսին եւ Ահարոնին եւ Մարիամին. Դուք եւ
5 ըդ էլ դուրս ելէք հիք ժողովրդի խորանը. եւ երեքն էլ դուրս եկան։ Եւ Եհովան իջաւ ամպի սիւնով եւ խորանի դրանը կանգնեց. եւ Ահա-
6 րոնին եւ Մարիամին կանչեց. եւ երկուսն էլ դուրս եկան։ Եւ ասեց. Հիմա իմ խօսքը լսեցէք, եթէ ձեզանից մէկը մարգարէ լինի, ես Եհովաս ինձ
7 տեսիլքի մէջ կ'ճանաչցնեմ նորան, երազով կ'խօսեմ նորա հետ։ Բայց
8 այնպէս չէ իմ ծառան Մովսէսը, որ ամբողջ տան մէջ հաւատարիմ է. Նորա հետ բերանէ բերան եմ խօսում եւ յայտնապէս, եւ ոչ թէ առակով, եւ Տէրա Եհովայի կերպարանքը տեսնում է, ինչու չ'վախեցիք իմ ծառայ
9 Մովսէսի դէմ խօսելու։ Եւ Եհովայի բարկութիւնը նորանց վերայ բորբոքուեց եւ գնաց։ Եւ ամպը վերացաւ
10 խորանի վերայից, եւ Ահա Մարիամը ձիւնի պէս բորոտ եղաւ. եւ Ահարոնը Մարիամին նայեց, եւ ահա բո-
11 րոտ էր։ Եւ Ահարոնն ասեց Մովսէսին. Ո՛հ, տէր իմ, աղաչեմ՝ մեր վերայ մեղք մի դնիր. որովհետեւ յիմարութիւն արինք, եւ մեղք գործեցինք.
12 Թող նա չ'նմանուի այն մեռածին, որ իր մօր արգանդիցը դուրս գալիս՝
13 մարմնի կէսը ապականած է։ Եւ Մովսէսն աղաղակեց Եհովային ասելով.

Ա Ելից ժ. ի. 26։ Երեմ. լդ. 5։
Գ Ելից Մար. ի. 38։ Դատ. ի. 49։ Յով. գ. 26։
Դ Ելից Ծագ. ժգ. 5։
Ե Ել. ժգ. 13։ Ես. ղ. 26—28։ Եզե. 40։
Զ Ես. ղ. 30, 31։
Է Ել. ի. 23։

* Յանկարծական գերեզմանները։
Ը Ղ. լդ. 17։
—
Թ Ել. ի. 21։
Ժ Ղ. Յես. 23։ Ժգ. 19։
Ժա Ես. Ժե. 1։ Խ. 2։ Ծագ. լդ. 15։ Եզեկ. ես. 1։ Դատ. ը.

2։ Ժ. 8, 16, 17։ Ղեւ. ես. 11, 22։ Դատ. ժ. 11, 17։ Իր. 17, 18։
Գ Ելից. ը. 10, 11։ Ը Թագ. գ. 3։ Ես. ես. 20։
Թ Ելից. Ժե. 26։
Ժ Ելից Ծագ. ը. 15։
Ժա Ելից. գ. 2, 3։
Ժբ Ել. լդ. 11։ Ը Օր. լդ. 10։
Ժգ Կոր. Ժգ. 12։
Ժդ Ել. լդ. 19։
Ժե Ելից. ը. 10։ Ծագ. 8։ Ես Օր. Խ. 9։
Ժզ Թագ. Ե. 27։ Ժե. 1։ Ը Մն. Խ. 19, 20։
Ժը Թագ. ԺԲ. 19։ Խ. 10։

Խնդրեմ, ով Աստուած, խնդրեմ՝ բժշկիր նորան։ 44 Եւ Եհովան ասաց Մովսէսին. Եթէ նորա հայրը միայն նորա երեսին թքնելու լինէր, մի՞թէ եօթն օր չէր ամաչիլ. թող հեօթն օր բանակիցը դուրս արգիլուած պահուի 45 եւ յետոյ ընդունուի։ Եւ Մարիամը բանակից դուրս եօթն օր արգիլուած մնաց. եւ ժողովուրդը չշարժեցաւ մինչեւ Մարիամի ընդունուիլը։

ԳԼ. ԺԳ

Լրտեսները գնում են Քանան և նա դարձած՝ վախեցնում ժողովրդը։

13 Եւ յետոյ ժողովուրդը Ասերովթից չուեցին, եւ Փառանի անապատումը իջեւան արին։ 2 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ասելով. 3 Մարդիկ ուղարկիր որ լրտեսեն Քանանի երկիրը, որ ես Իսրայէլի որդիկանցը պիտի տամ. հայրերի ցեղի ամեն մէկի համար մէկ մարդ ուղարկէք՝ ամենն էլ իշխան լինեն նորանց մէջ։ 4 Եւ Մովսէսը Եհովայի հրամանին համեմատ նորանց ուղարկեց Փառանի անապատից. բոլոր այն մարդիկը Իսրայէլի 5 որդկանց գլխաւորներն էին. եւ այս 6 է նորանց անունները. Հռուբենի ցեղից՝ Զաքուրի որդի Սամուան, Շմաւոնի ցեղից՝ Հորիի որդի Սափատ, 7 Յուդայի ցեղից՝ Յեփոնէի որդի Քաղէբ, Իսաքարի ցեղից՝ Յովսէփի որդի 9 Իգալ, Եփրեմի ցեղից՝ Նաւէի որդի 10 Օսէը, Բենիամինի ցեղից՝ Ռափուի 11 որդի Փալտին, Զաբուղոնի ցեղից՝ 12 Սուդիի որդի Գեդդիէլը, Յովսէփի ցեղից՝ այսինքն Մանասէի ցեղից՝ Սուսիի որդի Գադդին, Դանի ցեղից՝ Գամալիի որդի Ամիէլը, Ասերի ցեղից՝ 15 Միքայէլի որդի Սաթուրը, Նեփթաղիմի ցեղից՝ Վափսիի որդի Նաբին, 16 Գադի ցեղից՝ Մաքքիի որդի Գուէլը։ 17 Սորանք են այն մարդկանց անունները, որոնց Մովսէսն ուղարկեց այն երկիրը լրտեսելու. եւ Մովսէսը Նաւէի որդի Օսէի անունը Յեհոսուա դրաւ։

18 Եւ Մովսէսն ուղարկեց նորանց Քանանի երկիրը լրտեսելու, եւ ասեց նորանց. Այս հարաւային կողմից դէպի 19 վեր գնացէք վեր գնացէք սարը. եւ տեսէք այն երկիրը թէ ինչպէս է, եւ այնտեղ բնակուող ժողովուրդը զօրաւո՞ր 20 են թէ ակար. քիչ են թէ շատ. եւ ի՞նչպէս է այն երկիրը ուր որ նորանք բնակւում են՝ լա՞ւ է թէ վատ, եւ ի՞նչպէս են այն քաղաքները ուր որ նորանք բնակւում են, վրաններո՞ւմ են 21 թէ բերդերո՞ւմ են. եւ թէ երկիրը ի՞նչպէս է, պարա՞րտ է՝ թէ ակար, մէջը ծառեր կա՞ն թէ ոչ։ Եւ ժիր եղէք, եւ այն երկրի պտուղիցն առէք։ Եւ այն օրերը խաղողի նոր դուրս 22 կած օրերն էին։ Եւ նորանք վեր գնացին եւ լրտեսեցին այն երկիրը Սինի անապատից դէպի Եմաթ մինչեւ Ռոոբ։ 23 Եւ հարաւային կողմից գնացին, եւ եկան Քեբրոն եւ այնտեղ էին Ենակի որդիքը՝ Աքիմանը, Սեսին եւ Թոլմին, եւ Քեբրոնը եգիպտոսի Տանիսից քաղաքից եօթը տարի առաջ էր շինուել։ 24 Եւ եկան մինչեւ Եշքողի ձորը եւ այնտեղից խաղողի մի ողկոյզ կտրեցին ուռով մէկտեղ, եւ երկու հոգի թակով վեր առան նորան, եւ նռնի25 ներից եւ թուզերից էլ։ Այն ողկոյզի համար, որ Իսրայէլի որդիքն այնտեղից կարել էին, այնտեղի անունը Եշքողի ձոր դրուեցաւ։ 26 Եւ այն երկիրը լրտեսելուց էս դարձան քառասուն օրից յետոյ. եւ եկան հասան Մովսէսին եւ Ահարոնին եւ Իսրայէլի որդկանց բոլոր ժողովին՝ Փառանի անապատի մէջ Կադէսում. եւ նորանց եւ բոլոր ժողովի համար լուր բերին. եւ երկրի պտուղը ցոյց տուին 28 նորանց։ Եւ պատմեցին նորան եւ ասեցին. Մեզ ուղարկած երկիրդ գնացինք. եւ իրաւ որ կաթ ու մեղր է րղխում նա, եւ նորա պտուղը սա է։ 29 Միայն թէ ժայն երկրի մէջ բնակուող ժողովուրդը զօրաւոր է, եւ քաղաքները պարսպաւոր եւ խիստ մեծ են.

---

1 Ձեռ. Երբ. ժբ. 9։ Հղկ. Ժգ. 46, Գլ. Ե. 2, 3։ Ձբ Օբ. Էգ. 9։ բ Մն. Էգ. 20, 21։
— Գլ. ժա. 35։
բ Գլ. լբ. 8։ բ Օբ. — 22։ է Գլ. լբ. 9։ բ Օբ. — 10։ Ք. 23։
Ը Գլ. լգ. 10։ — Մն. գ. 15։ Ի Գլ. Ժգ. 6, 30։ Ձեռ. Ժգ. 6, 7, 39, 44։ Գաս. ա. 12։
Ը Գլ. լբ. 3։ Ձեռ. ժե. 1։ Ի Ձեռ. Ժբ. 28։
Ձ Ձեռ. ժա. 21, 22։ ժե. 13, 14։ Գաս — 10։
Ղ Ձեռ. ի. 11։ Ճ Ծագ. ԺԲ. 11։
Ձ. 1։ Ի Օբ. — 24, 25։ Գլ. լբ. 9։ Ա Գլ. ի. 16։ լբ. 8։ լգ. 38։ Բ Օբ. — 19։ Ձեռ. Ժգ. 61։
Ի Ել. գ. 8։ լգ. 3։ Ի Օբ. — 28։ Ք. 1, 2։

նաեւ այնտեղ ենակի որդկանցը տե-
30 սանք։ Ամաղեկացիները բնակվում են
այն երկրի հարաւային կողմում, եւ
Քետացիները եւ Եբուսացիները եւ Ա-
մորհացիները բնակվում են սարերում,
եւ Քանանացիները բնակվում են ծովի
31 մօտ եւ Յորդանանի եզերքում։ Եւ
Քաղէբը ըսկսեց Ժողովրդին Մովսէ-
սի առաջին, եւ ասեց. Ազէ՛ երթանք,
եւ ժառանգենք այն, որովհետեւ մենք
անպատճառ կարող ենք նորան տիրել։
32 Քայց նորա հետ երթալ մարդին ա-
սեցին. Մենք չենք կարող այն ժողո-
վրդի վերայ երթալ, որովհետեւ նորանք
33 մեզանից զօրաւոր են։ Եւ Իբրանց լրս-
տեսած երկրի վատ լուրը բերին Իս-
րայէլի որդկանց համար ասելով. Այն
երկիրը որի միջովն անցանք՝ նորան
լրտեսելու համար, իր բնակիչներին
ուտող երկիր է. եւ Նորա միջի բո-
լոր ժողովուրդը, որ մենք տեսանք,
34 երկայնահասակ մարդիկ են, եւ այն-
տեղ տեսանք հսկաներին Ենակի որդ-
կանցը որ հսկաներից են. այնպէս
որ մենք մեր աչքին մարախի պէս
էինք, եւ այնպէս էլ էինք նորանց աչ-
քին։

ԳԼ. Ի-Դ

Ժողովուրդը գայթակղում է իր տրանջելու համար։

1 Եւ բոլոր Ժողովը ձայնը բարձրա-
ցրեց եւ աղաղակեց. եւ Ժողովուրդը
2 լաց եղաւ այն գիշերը։ Եւ Տրանջացին
Իսրայէլի բոլոր որդիքը Մովսէսի եւ
Ահարոնի դէմ. եւ բոլոր Ժողովքն ա-
սեց Նորանց. Երանի՛ թէ եգիպտոսի
երկրում մեռած լինէինք. կամ երա-
նի՛ թէ այս անապատի մէջ մեռած լի-
3 նէինք։ Եւ ի՞նչու համար Եհովան մեզ
այս երկիրը բերաւ, որ սրով ընկնենք,
եւ մեր կանայքն ու մեր որդիքը յա-
փշտակուին. լաւ չէ՞ մեզ համար որ
4 եգիպտոս դառնանք։ Եւ իրար ասե-
ցին. Եկէք մէկ զօրագլուխ ընտրենք
5 եւ եգիպտոս դառնանք։ Եւ Մովսէսն ու Ահարոնն իրանց երեսի վե-
րայ ընկան Իսրայէլի որդկանց բոլոր
6 Ժողովուած Ժողովքի առաջը։ Եւ եր-
կիրը լրտեսողներից Նաւէի որդի Յե-
սուն եւ Յեփոնէի որդի Քաղէբն ի-
7 րանց հանդերձները պատառեցին. Եւ
Իսրայէլի որդկանց բոլոր Ժողովքի
հետ խօսեցին ասելով. Այն երկիրը,
որի միջովը անցանք նորան լրտեսելու
8 համար, չատ չատ բարի երկիր է։ Եթէ
Եհովան մեզ վերայ հաճէ, նա մեզ
այն երկիրը կ՛առնէ եւ այն մեզ կ՛տայ,
որ Կաթ ու մեղր բղխող երկիր է։
9 Միայն թէ Եհովայի դէմ մի ապստամ-
բիք, եւ այն երկրի Ժողովրդից մի
վախենաք, որովհետեւ նորանք մեր
կերակուրն են, նորանց պաշտպանու-
թիւնը գնացել է իրանց վերայից, ու
Եհովան մեզ հետ է. Նորանցից մի
10 վախենաք։ Եւ Իբոլոր Ժողովքը ասե-
ցին թէ՝ Քարերով քարկոծեն նորանց.
բայց Եհովայի փառքը Ժողովքի խո-
րանումը բոլոր Իսրայէլի որդկանցը
11 երեւեցաւ։ Եւ Եհովան ասեց Մովսէ-
սին. Այս Ժողովուրդը մինչեւ ե՞րբ
պիտի Ինձ արհամարհէ, ու մինչեւ
ե՞րբ պիտի Չ՛հաւատան Ինձ՝ իրանց
12 մէջ արած բոլոր հրաշքներովս էլ։ Եւ
Քող զարկեմ նորանց ժանտախտով եւ
կորցնեմ նորանց. եւ քեզ Նորանցից
13 մեծ եւ զօրաւոր ազգ չինեմ։ Եւ
Մովսէսն ասեց Եհովային. Այն ժա-
մանակ Եգիպտացիները կ՛լսեն. (որով-
հետեւ դու քո կարողութեամբն այս
Ժողովրդին հանեցիր նորանց միջիցը.)
14 Եւ կ՛ասեն այս երկրի բնակիչները.
որովհետեւ Լսել են որ դու, ով Ե-
հովայ, այս Ժողովրդի մէջ ես, որ դու,
ով Եհովայ, դէմ առ դէմ տեսնվում ես,
եւ որ քո ամպը նորանց վերայ կանգ-
նում է, եւ որ ցերեկը ամպի սիւնով

---

1 Տես Գլ. Ժգ. 6, 24, Ցեսու. Ժգ. 7.
2 Գլ. լբ. 9. բ Օբ. ա. 28, Ցեսու. Ժգ. 8.
3 Գլ. Ժգ. 36, 37.
4 Ա՛Ամաթ. բ. 9։
— բ Օբ. ա. 24, բ. 10։ Բ. 2, — Նկ. Ժա. 24, Ժգ. 2, Ժէ. 3, Գլ. Ժգ. 41։ Ցեսու. Ճգ. 23։
5 Ա՛Նէեմ. Բ. 17։
6 բ Օբ. Ժէ. 16։ Գործ. է. 39։ Ա՛Նէ. Ժգ. 4, 22։
7 Գլ. Ժգ. 27։ բ Օբ. ա. 25, Ա՛Ղ Թագ. Ժա. 28։ Բ. 20, գ Թագ. Ժ. 9։ Ցեսու. Բր. 8։ Հեսէ. 10, 11։ Ա՛ես. Կր. 1, Նկ. գ. 8։
8 բ Օբ. Բ. 7, 23, 24։ Ցեսու. Ճգ. 25։
10 Թ՛Ուեմ. Բ. 17։
11 բ Օբ. Ժէ. 16։ Գործ. է. 39։ Ա՛Նէ. Ժգ. 4, 22։
12 Գլ. Ժգ. 27։ բ Օբ. ա. 25, Ա՛Ղ Թագ. Ժա. 28։ Բ. 20, գ Թագ. Ժ. 9։ Ցեսու. Բր. 8։ Հեսէ. 10, 11։ Ա՛ես. Կր. 1, Նկ. գ. 8։
13 Բր Օբ. Բ. 7, 23, 24։ Ցեսու. Բր. 10, 16, 18, 19, 29։ Ա՛Ղ Օբ. է. 18, ը. 3։ Ա՛Նէ. Ժէ. 4։
14 Նկ. Ժգ. 10։ Ելք. 16, 17։ Ա՛Ես. 34։ Գէս. Բ. 23։ Գլ. Ժգ. 19, 42. ը. 6։ Գլ. Ժգ. 30։ բ Օբ. Բ. 7, 8, 22։ Ցեսու. Գէս. 8։ Երբ. գ. 8, 19։
Եր Օբ. ա. 32։ Բ. 23։ Ցեսու. Բր. 22, 32, 42։ Եզ. 24։ Ցես. Ժբ. 37։ Երբ. գ. 18։
15 Նկ. Ժա. 10։
16 Նկ. Ժբ. 12։ բ Օբ. Բ. 26–28, Ժբ. 27։
18 Նկ. Ժա. 14։ Ցես. բ. 9, 10, ը. 1։

եւ դիչերը կրակի սիւնով գնում էր
15 Նորանց առաջից։ Եւ երբ այս ժողովր-
դին մէկ մարդի պէս մնացնելու լինես,
քո համբաւը լսող ազգերը կ'խօսին՝
16 ասելով. Եհովան չկարողացաւ տանել
Նորանց այն երդումով խոստացած եր-
կիրը, Նորա համար անապատի մէջ
17 մեռցրեց Նորանց։ Եւ հիմա թող իմ
Տիրոջ կարողութիւնը մեծանայ, ինչ-
18 պէս որ խօսեցիր ասելով. Եհովան
Երկայնամիտ է, եւ առատ ողորմա-
թիւնով, անօրէնութիւնը եւ յանցան-
քը ներող. բայց չ---ը մեղաւորին
անպատիժ չի թողիլ, Հայրերի անօ-
րէնութիւնը որդիների վերայ մինչեւ
երրորդ եւ չորրորդ ազգը հատուցա-
19 նելով։ Ազատում եմ ներիր այս ժո-
ղովրդին Քո մեծ ողորմութեան հա-
մեմատ, ինչպէս որ ներեցիր այս ժո-
ղովրդին եգիպտոսից մինչեւ այստեղ։
20 Եւ Եհովան ասեց. Ներեցի Քո խօս-
21 քի պէս. Բայց կենդանի եմ ես, որ
բոլոր երկիրը Եհովայի փառքով պի-
22 տի լցուի. Որովհետեւ բոլոր այն մարդիկը, որ եգիպտոսումն ու անապատումն իմ փառքը ու իմ արած հրաշքները տեսան, եւ ինձ այս տասն անգամ փորձեցին, եւ իմ խօսքին չլսե-
23 ցին, Չեն տեսնիլ այն երկիրը՝ որ իրանց հայրերին երդում արի, եւ ինձ արհամարհողների մէկն էլ չի տեսնիլ
24 այն. Բայց որովհետեւ իմ ծառայ Քաղէբում ուրիշ հոգի կար եւ՝ բոլորովին հնազանդեց ինձ, ես էլ նորան այն երկիրը կ'տանեմ, ուր որ գնացել էր, եւ նորա սերունդը կ'ժառանգէ այն։
25 Եւ Ամաղեկացիներն ու Քանանացիները ձորերումն են բնակվում. Էգուց դարձէք եւ դէպի անապատը կարմիր ծովի ճանապարհովը չուեցէք։
26 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի եւ Ա-
27 հարօնի հետ ասելով. Մինչեւ ե՞րբ այս չար ժողովքին հաճելի՞ է, որ ինձ դէմ տրտնջում են. Ես լսեցի Իսրա-
28 էլի որդիանց տրտունջը՝ որ ինձ դէմ տրտնջում են։ Ասիր Նորանց. Ես կենդանի եմ, ասում է Եհովան, որ ինչպէս դուք իմ ականջների առաջին
29 խօսեցիք, այնպէս էլ կ'անեմ ձեզ. Այս անապատի մէջ կ'ընկնեն ձեր դիակները. եւ ձեր բոլոր հաշուի համեմատ՝ Ձեզանից ամեն համարուածները քսան տարեկանից վեր եղողները՝ որ դուք
30 ինձ դէմ տրտնջացիք, Բնաւ պիտի չմտնէք այն երկիրը, որի համար Ես երդում արի ձեզ Նորանում բնակեցնելու, բացի Յեփոնէի որդի Քաղէբից
31 եւ Նաւէի որդի Յեսուից։ Բայց ձեր որդիքը՝ որոնց համար ասեցիք, Թէ պիտի յափշտակուին, Նորանց կ'առնեմ, եւ Նորանք ձեր չհաւանած եր-
32 կիրը կ'մտնեն։ Բայց ձեր դիակները
33 այս անապատումը կ'ընկնեն։ Եւ ձեր որդիքը անապատումը քառասուն տարի հովիւ կ'լինեն եւ ձեր պոռնկութիւնները կ'կրեն մինչեւ որ ձեր դիակները անապատումը սպառուին։
34 Այս օրերի հաշուովը որ երկիրը քառասուն օր լրտեսեցիք, այնպէս ամեն մէկ օրուայ տեղ մէկ տարի՝ այսինքն քառասուն տարի Կ'կրէք ձեր անօրէնութիւնները, եւ կ'ճանաչէք իմ
35 մերժումը։ Ես Եհովա ասեցի, որ անպատճառ պիտի անեմ այս բոլորը Հայդ բոլոր չար ժողովքին, որ ժողովուել են ինձ դէմ. Նորանք այս անապատի մէջ պիտի վերջանան եւ այս-
36 տեղ մեռնեն։ Եւ Հայն մարդիկն՝ որ Մովսէսն ուղարկեց այն երկիրը լրտեսելու, որոնք եւս դարձան եւ այն երկրի վերայ վատ լուր հանելով բոլոր
37 ժողովքը Նորա դէմ տրտնջացրին, Այն մարդիկն, որ այն երկրի վերայ վատ լուր հանեցին, Հարուածով մեռան
38 Եհովայի առաջին։ Բայց Հեսուէի որդի Յեսուն եւ Յեփոնէի որդի Քաղէբը,

---

Նր Որ. Բ. 28. Ցեւ. է. 9.
Ել. լդ. 6, 7. Ա-գ. Հգ. 8.
Հիմ. 8. Ցեւ. գ. 2.
4 Ել. թ. 3. լդ. 7.
5 Ել. լդ. 9.
6 Ա-գ. Հգ. 45.
7 Ա-գ. Հր. 38.
8 Ա-գ. Հր. 23.
9 Ա-գ. Հր. 19.
10 Նր Որ. ---. 35. Ա-գ. գե. 11.
Հգ. 28. Նբր. գ. 17, 18.
11 -Դ. լբ. 11. Նեհ. թ. 15.
12 Նր Որ. ---. 36. Ցեւ. Ժգ. 9.
-Դ. լբ. 12.
-Դ. Ժգ. 28. Մ---. Ժէ. 16.
13 Ել. Ժգ. 12.
-Դ. Ի. 65. լբ. 11. Ր Որ. ---. 35. Նբր. գ. 18.
14 Դ. ---. 45. Ի. 64.
15 Նե. Ժգ. 22.
-Դ. Ժգ. 7. Ի. 65. լբ. 12. Ր Որ. ---. 36, 38.
16 Ր Որ. ---. 39.
17 Ա-գ. Հգ. 24.
18 ---. Կոր. Ա. 5. Նբր. գ. 17.
19 Ր Որ. Բ. 14.
-Դ. լբ. 13. Ա-գ. Հէ. 40.
20 Ր Նեհ. Ի. 35.
21 Դ. Ժգ. 25, 26.
22 Ա-գ. գե. 10. Նեհ. գ. 6.
Ե Տե Գէ. Լ. 1.
23 Դ. Ի. 19.
24 Դ. Ի. 65. ---. Կոր. Ա. 5.
25 Դ. Ժգ. 32, 33.
26 ---. Կոր. Ա. 10. Նբր. գ. 17. Ցեւ. Ե.
27 Դ. Ի. 65. Ցեւ. Ժգ. 6, 10.

որ երկիրը լրտեսելու գնացող մարդ-
39 կանցից էին, ողջ մնացին։ Եւ Մովսէսը
խօսեց այս խօսքերը Իսրայէլի
ամէն որդկանց հետ, եւ ժողովուրդը
40 մեծ սուգ արաւ։ Եւ առաւօտանց
կանուխ վեր եկան լեռան գլուխն ա-
նելով. Ահա մենք, եկէք վեր երթանք
այն տեղը որ Եհովան ասել է. որով-
41 հետեւ մեղք գործեցինք։ Եւ Մովսէս
ասաց. Ի՞նչու էք այդպէս Եհովայի
հրամանից դուրս գալիս. այդ բանը
42 չի յաջողուիլ։ Չվեր մի երթէք (որով-
հետեւ Եհովան ձեր միջումը չէ), որ-
պէս զի ձեր թշնամիների առաջին
43 չ'ջարդուիք. Որովհետեւ Ամաղեկացի-
ները եւ Քանանացիները այնտեղ ձեր
առաջին են, եւ դուք սրով կ'ընկնէք,
որովհետեւ դուք Եհովայիցը ետ էք
դարձել. Եհովան ձեզ հետ չի լինիլ։
44 Բայց նորանք յանդգնեցին լեռան գլու-
խը վեր երթալու, սակայն Եհովայի
ուխտի տապանակը եւ Մովսէսը բա-
45 նակի միջից չ'բաժանուեցան։ Այն ժա-
մանակ այն սարին վերայ բնակուող Ա-
մաղեկացիները եւ Քանանացիներն ի-
ջան եւ զարկեցին նորանց եւ հալա-
ծեցին մինչեւ Հորմա։

ԳԼ. ԺԵ

Հացի ընծայի և թափելու նուէրի կանոնները։ Շաբա-
թապահութեան պահքը։ Հանդերձների վերայ նշան
դնելը։

4 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
սելով. 2Խօսիր Իսրայէլի որդկանց
2 հետ եւ ասիր նորանց. Երբոր մանէք
ձեր բնակութեան երկիրը, որն ես
3 ձեզ կ'տամ, եւ Եհովային մատու-
ցանէք Եհովային ողջակէզ կամ զոհ
մէկ նուիրած կատարելու կամ կամա-
ւոր ընծայի համար կամ 4ձեր ժողո-
վրին, որ Եհովային Հանոյ հոտ նուի-
րէք արջառներից կամ ոչխարներից,
4 Այն ժամանակ մատուցանողը մատու-
ցանէ Տէր պատարագը Եհովային Հա-
ցի նուէրի համար 5Հինգերի չորրորդ
մասը իւղով զանգուած մէկ տասա-

5Նորդ բարակ ալիւր, եւ Հինգերի չոր-
րորդ մասը գինի թափելու նուէր ա-
նես ողջակէզի կամ զոհի հետ մէկ
6 գառի համար. Կամ մի խոյի համար՝
հացի նուէր անես երրորդ մասը ի-
ւղով զանգուած երկու տասանորդ բա-
7 րակ ալիւր. Եւ թափելու նուէրի հա-
մար հինգերի երրորդ մասը գինի մա-
տուցանես անուշ հոտ Եհովայի համար։
8 Եւ երրոր Եհովային զուարակ մատու-
ցանես իբրեւ ողջակէզ կամ զոհ ուխտ
կատարելու համար՝ կամ խաղաղու-
9 թեան պատարագի համար, Այն ժա-
մանակ զուարակի հետ կէս հինգերի
իւղով զանգուած երեք տասանորդ
բարակ ալիւրից հացի նուէր մատու-
10 ցանես. Եւ գինի մատուցանես թա-
փելու նուէրի համար կէս հինգերի. սա
Եհովայի համար անուշահոտ պատա-
11 րագ է։ Եւ այնպէս մէկ հատ զուարակի
կամ խոյի համար՝ կամ ոչխարի կամ
12 այծի համար այսպէս լինի։ Ձեր պատ-
րաստելու թիւին համեմատ նորանց
թիւին համեմատ ամէն մէկին այնպէս
13 անէք։ Երկրի ամէն բնակիր այս բա-
ներն այսպէս անէ, Եհովային անուշ-
հոտ պատարագ մատուցանելու հա-
14 մար։ Եւ եթէ ձեզ մօտ պանդխտացած օտարականը՝ կամ ձեր ազգերի
մէջ ձեր մէջ բնակուող Եհովայի համար
անուշահոտ պատարագ անելու լինի,
ձեր արածի պէս նա էլ այնպէս անէ։
15 Ով ժողովք, Ձեզ համար եւ պանդխտացած օտարականի համար մէկ կա-
նոն լինի, ձեր ազգերի մէջ յաւիտե-
նական կանոնով, ինչպէս դուք՝ այն-
պէս լինի օտարականն էլ Եհովայի առա-
16 ջին։ Ձեզ համար եւ ձեզ մօտ պան-
դխտացած օտարականի համար մէկ
օրէնք մէկ կարգադրութիւն լինի։
17 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
18 ասելով. Խօսիր Իսրայէլի որդկանց
հետ եւ ասիր նորանց. Երբ որ այն
երկիրը մանէք, ուր որ ես ձեզ կ'տա-
19 նեմ, եւ լինի որ երբ նոյն երկրի հա-

Ելք. կդ. 4։
Ղեւ. ժ. 3։ Դտ. ա. 17։
Ելք. Ծ. 41։
Ելք. Ա. 29։
Ելք. Ծ. 42։
Ելք. Ա. 43։
Ելք. Ա. 44։
—
Ղեւ. իգ. 10։ ը. Օր. է. 1։
Ղեւ. ա. 2, 3։ իգ. 21։ իե. 2։
Ղեւ. է. 16։ իգ. 18, 21։
Ծ. Ղեւ. իգ. 8, 12, 36։ Գէ. իգ. 19։ ը. Օր. ժգ. 10։
Ելք. իգ. 12, 14։
Ղեւ. է. 11։
Ղեւ. իգ. 12, 14։
Գէ. իգ։
Ելք. Ժգ. 49։ Գէ. ը. 14։
Տես Ցես. ե. 13, 12։

ցիցն ուտէք, բարձրացնելու բնաւ
20 մատուցանէք Եհովային. 'Ձեր առաջին խմորիցը մի չօթ բարձրացնելու պատարագ մատուցանէք. Ինչպէս բարձրացնելու պատարագի պէս սա էլ բարձրացնէք. Ձեր առաջին խմորիցը բարձրացնելու պատարագ մատուցանէք Եհովային ձեր ազգերումը։
22 Իսկ 'Եթէ սխալուիք եւ չ'անէք այս բոլոր պատուիրանքները՝ որ Եհովան
23 ասաց Մովսէսին, Որ ամէնը ձեզ պատուիրաց Եհովան Մովսէսի ձեռքովը այն օրից որ Եհովան պատուիրաց եւ
24 անդուստանաւ մինչեւ ձեր ազգերը. Եւ լինի որ 'Եթէ ժողովքը չ'իմանալով սխալմամբ յանցանք գործէ, այն ժամանակ բոլոր ժողովքը Եհովայի համար իբր անուշահոտ ողջակէզ մէկ զուարակ մատուցանէ եւ նորա հացի նուէրը եւ քաւութեան նուէրը ըստ օրինի եւ իբր մեղքի պատարագ 'այծերիցը
25 մէկ նոխազ։ Եւ 'քահանան քաւութիւն անէ Իսրայէլի որդւոյ բոլոր ժողովքի համար, եւ թողութիւն լինի նորանց, որովհետեւ սխալմունք էր, եւ նորանք իրանց պատարագը Եհովային պատարագ բերին եւ իրանց մեղքի պատարագ Եհովայի առաջին,
26 իրանց սխալմունքի համար։ Եւ Իսրայէլի որդւոյ բոլոր ժողովքի եւ նորանց մէջը պանդխտացած օտարականներին թողութիւն կ'լինի, որովհետեւ բոլոր ժողովրդի համար սխալմունք էր։
27 Եւ 'Եթէ մի անձ սխալմամբ մեղք գործէ, այն ժամանակ մեղքի պատարագի համար մէկ աստեղական էգ այծ
28 բերէ։ Եւ 'քահանան քաւութիւն անէ սխալմամբ մեղք գործող անձի համար, Եհովայի առաջին սխալմամբ մեղք գործելիս նորա համար քաւութիւն անէ եւ նորան թողութիւն կ'լինի։
29 Իսրայէլի որդւոյ միջի բնակի համար, եւ նորանց մէջ պանդխտացած օտարականի համար մէկ օրէնք ունենաք սխալմամբ մեղք գործողի համար։
30 'Բայց այն անձը որ բարձրացած ձեռքով Աէր գործէ՝ թէ երկրի բնակիը լինի թէ օտարական՝ նա Եհովային է 'նախատում, այն անձը իր ժողովրդի
31 միջից պիտի կորչէ։ Որովհետեւ 'Եհովայի խօսքը արհամարհեց եւ նորա պատուիրանքը զանց արաւ. այն անձը անպատճառ պիտի կորչի. Նորա անօրէնութիւնը իր վիրայ լինի։
32 Եւ երբ Իսրայէլի որդիքը անապատումն էին, մի 'մարդ գտան՝ շաբաթ
33 օրը փայտ ժողովելիս։ Եւ այն փայտ ժողովողին գտնողները նորան բերին Մովսէսի եւ Ահարոնի եւ բոլոր ժո-
34 ղովքի մօտ։ Եւ 'բանտարկեցին նորան, որովհետեւ վճռուած չէր, թէ
35 ինչ պէտք է անուէր նորան։ Եւ Եհովան ասց Մովսէսին. Անշուշտ մարդը անպատճառ պիտի մեռցնուի, բոլոր ժողովքը բանակիցը դուրս 'քարկոծեն
36 քարկոծեն նորան։ Եւ բոլոր ժողովքը բանակից դուրս հանեցին նորան եւ քարերով քարկոծեցին նորան, եւ նա մեռաւ, ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր։
37 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
38 ասելով. Խօսիր Իսրայէլի որդւոյց հետ եւ ասիր նորանց, 'որ իրանց համար ծոպեր չինեն իրանց հանդերձների քղանցքների վերայ իրանց ազգերի մէջ. եւ քղանցքի ծոպերի վերայ մի
39 կապոյտ ժապաւէն դնեն. Եւ այն ձեզ համար ծոպ լինի, որ դուք տեսնէք այն եւ Եհովայի բոլոր պատուիրանքները ձեր միտքը բերէք եւ անէք նորանց ու չ'հետեւէք 'ձեր սրտերին եւ ձեր աչքերին, 'որոնց ետեւից դուք
40 'մոլորուում էք. Որպէս զի ձեր միտքը բերէք եւ անէք իմ բոլոր պատուիրանքները եւ 'սուրբ լինէք ձեր
41 Աստուծոյ համար։ Ես եմ ձեր Եհովայ Աստուածը, 'որ ձեզ Եգիպտոսի երկրից հանեցի, որ ձեզ համար Աստուած լինեմ. ես եմ Եհովան՝ ձեր Աստուածը։

Եր Ծր. իդ. 2, 10։
3 Ղէ. ր. 14։ իդ. 10—17։
4 Ղէ. գ. 2։
5 Ղէ. գ. 13։
7 Տես Ղէ. գ. 23։ Դէ. իբ. 15։ Նպ. գ. 17։ ը. 35։
9 Ղէ. գ. 20։
Ղէ. գ. 27, 28։
Ղ Ղէ. գ. 33։
Եր Ծր. ժէ. 12։ Երբ. ժ. 26։ Ես. խգ. 16։
Ղր Թագ. ժբ. 9։ ր Մն. լգ. 16։ Առակ. ժգ. 13։
Ղ Ղէ. ե. 1։ Եզեկ. ժբ. 20։ Սղ. լե. 3։
Ղէ. իգ. 12։
Ղ Նկ. լ. 14, 15։
Ղէ. իգ. 11։ գ Թագ. իա. 13. Դան. է. 5։
Եր Ծր. իբ. 12։ Մատ. իգ. 5։
Տես ր Ծր. իթ. 19. Ծր. լա. 7։ Եզեկ. գ. 9։
Երբ. Գանձուածքին կը մատ.։
Նատ. Հգ. 27։ Հբ. 30։
Տես Ղէ. ժա. 44, 45։ Հռոմ. ժբ. 1։ Գող. ա. 22։ Պետ. ա. 15, 16։
Տես Ղէ. իբ. 33։

Գլ. Ի.Ջ

Կարեկ և իր ընկերների խորամանկությունը

4 Եւ առաւ Դաւթի որդի Կաղաթի որդի Իսահառի որդի Կորեայ եւ Բաղաղեան որդիներից Եղիաբի որդիք Դաթանը եւ Աբիրոնը՝ եւ Փաղեթի որդի
2 Ովն, եւ կանգնեցին Մովսէսի առաջին եւ Իսրայէլի որդիներից երկու հարիւր յիսուն հոգի Էժողովի խորհրդական պետերը՝ անուանի մարդիկ.
3 դիմ. եւ էժողովուեցան Մովսէսի եւ Ահարոնի վերայ, եւ ասացին նոցանց. Էլ բաւական է ձեզ, որովհետեւ ըրեալ ժողովը ամենն էլ սուրբ են, եւ Եհովան նոցանց մէջ է. եւ ինչու էք ձեզ բարձրացնում Եհովայի ժողովրդի վերայ։ Եւ Մովսէսը լսեց եւ
5 Իր երեսի վերայ վայր ընկաւ. Եւ խօսեց Կորեի եւ նորա բոլոր ժողովրդի հետ ասելով. Էգուց Եհովան ցոյց կ'տայ թէ որն է իրանը, եւ որն է Նուիրեալը, եւ Նորան իրան կ'մօտեցնէ, եւ որին որ ինքը ընտրէ, Իրան
6 կ'մօտեցնէ։ Այս արէք. առէք ձեզ համար Խունկ բուրվառներ, դու Կորեայ եւ նորա
7 բոլոր ժողովրդ. Եւ նորանց մէջ կրակ դրէք, եւ Եհովայի առաջին նորանց վերայ խունկ դրէք էգուց. Եւ լինի որ այն մարդը, որին որ Եհովան ընտրէ, նա է սուրբը. բաւական է
8 ձեզ, օվ Դաւթի որդիք։ Եւ Մովսէսն ասաց Կորեին. Լսեցէք, օվ Դաւթի որ-
9 դիք, Փո՞ր բան է երեւում ձեզ որ Իսրայէլի Աստուածը ձեզ իրան մօտեցնելու համար՝ Իսրայէլի ժողովրդից բաժանեց ձեզ, որ Եհովայի խորանի պաշտօնը անէք եւ ժողովրդի առաջին կանգնէք՝ նորանց սպասաւորու-
10 թիւնը անելու համար. Եւ քեզ, եւ քեզ հետ քո բոլոր եղբայրներին՝ Դաւթի որդիներին էլ մօտեցրեց, եւ դուք քահանայութիւն էլ էք ուզում։
11 Ուրեմն դու եւ քո բոլոր ժողովը Ե-

հովայի դէմ էք ժողովուել, եւ Ահարոնն ո՞վ է՝ որ նորա դէմ տրտնջէք
12 էք անում։ Եւ Մովսէսն ուղարկեց Եղիաբի որդիք Դաթանին եւ Աբիրոնին կանչելու համար. Նորանք ասե-
13 ցին. Մենք վեր չենք գալ։ Փո՞ր բան է որ մեզ անապատից մէջ մեռցնելու համար՝ Իսկի ու մեզ բոլոր երկրից մեզ հանեցիր, որ մեր վերայ տիրա-
14 պետել էլ ես ուզում։ Եւ ապաքէն մեզ իսկի ու մեզ բոլոր երկիր էլ չ'տարիր, եւ ոչ էլ մեզ արտի եւ այգի ժառանգութիւն տուիր. այս մարդկանց աչքերը հանելու ես. մենք
15 վեր չենք գալիս։ Եւ Մովսէսը չատ բարկացաւ, եւ ասեց Եհովային. Մի նայիր նորանց նուէրներին. Նորանցից մի էշ էլ չեմ առել, եւ նորանց
16 մէկին չարիք չեմ արել։ Եւ Մովսէսն ասեց Կորեին. Դու եւ քո բոլոր ժողովուրդը էգուց Եհովայի առաջին ներկայանաք, դու եւ նորանք եւ
17 Ահարոնը. Եւ առէք ամեն մէկդ ձեր բուրվառները, եւ նորանց մէջ խունկ դրէք եւ մօտեցրէք Եհովայի առաջին ամեն մէկը իր բուրվառը, այսինքն երկու հարիւր յիսուն բուրվառներ, եւ դու էլ եւ Ահարոնը, ա-
18 մեն մէկդ իր բուրվառը։ Եւ ամեն մէկն իր բուրվառն առան եւ նորանց մէջ կրակ դրին, եւ նորանց վերայ խունկ դրին եւ ժողովրդի խորանի դռանը կանգնեցին եւ Մովսէսն ու Ահարոնն
19 էլ։ Եւ Կորեը ժողովից նորանց դէմ բոլոր ժողովրդի ժողովրդի խորանի դռանը. եւ Եհովայի փառքը բոլոր ժողովրդին երեւեցաւ։
20 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի եւ Ա-
21 հարոնի հետ ասելով. Այդ ժողովրդի միջից բաժանուեցէք, որ Ինձանից ըս-
22 պառնամ դորանց։ Բայց նորանք իրանց երեսների վերայ ընկան՝ եւ ասացին. Ով Աստուած, օվ Բոլոր մարմինի հո-
գիների Աստուած, մէկ մարդ կ'մե-

ա Նե. գ. 16, 18, 21. Գե. Ել. 9. Ամ. գ. 11.
բ Գե. Ել. 9։
գ Ամ. Ձգ. 16—18։
դ Նե. Ձթ. 6։
ե Նե. ԺԹ. 45. Գե. Ժգ. 14. ԼԵ. 34։
զ Գե. Ժգ. 5։ թ. 6.
է Գե. թա. 5—8, 12, 15.

ը Գե. գ. 41, 43. ը. 14։ ը Ծր. Ա. 8։
թ Նե. Ժգ. 8։ ա Կոր. գ. 5։
ժ Նե. գ. 8։
ի Նե. ը. 14. Գոր. ե. 27, 33։
լ Նե. գ. 8։ Գե. Ե. 24։
խ Նե. գ. 4, 5։
ծ Թագ. Ժը. 3։

կ Թագ. Ժը. 7։
հ Ել. Ժ. 7, 10։ Գե. ք. 6, 33։ Ժգ. 10։
ձ Նե. Ժթ. 17, 22. Երեմ. Ծա. 6. Գոր. ը. 40։ Ամոս. Ժը. 6։
ղ Նե. ը. 10։ ղգ. 5։
ճ Գե. Ժգ. 5։ ք. 6։
մ Ել. Ե. 16։

դանչէ՝ եւ բոլոր ժողովքի վերայ կ՚բարկանաս։
23 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
24 ասելով. Խօսիր այդ ժողովքի հետ եւ ասիր. Հեռացէք Կորխի, Դաթանի եւ Աբիրոնի բնակութեան չորս կողմից։
25 Եւ Մովսէսն եղաւ, եւ Դաթանի եւ Աբիրոնի մօտ գնաց, եւ Իսրայէլի ծեր-
26 բերը նորա ետեւիցը գնացին։ Եւ նա խօսեց ժողովքի հետ ասելով. Ձայդ չար մարդկանց վրաններից մօտից եա քաշուեցէք, եւ նորանց մէկ բանին մի դպչիք, որ նորանց բոլոր մեղքե-
27 րովը չկորչէք։ Այսպէս նորանք կորխի, Դաթանի եւ Աբիրոնի բնակութեան չորս կողմերից հեռացան. եւ Դաթանը եւ Աբիրոնը դուրս եկան կանգնեցին իրանց վրանների դռանը եւ նորանց կնիկները եւ նորանց որ-
28 դիքը եւ ընտանիքը։ Եւ Մովսէսն ասեց. Ամենայնով կ՚գիտենաք թէ Եհովան է ինձ ուղարկել բոլոր այս գործերն անելու, եւ ոչ թէ ՚իմ անձիցն
29 է ...։ Այսպէս՝ եթէ սորանք ամէն մարդի մեռնելու պէս մեռնին, եւ եթէ ամէն մարդի պատժուածովը սորանք էլ պատժուին, այն ժամանակ
30 ինձ Եհովան չէ ուղարկել։ Բայց եթէ Եհովան մի ՚հրաշք անէ, եւ երկիրն իր բերանը բանայ, եւ նորանց եւ նորանց բոլոր ունեցածը կուլ տայ եւ նորանք Հողջ ողջ գժոխքն իջնեն, այն ժամանակ կ՚գիտենաք որ այս մարդի-
31 կը Եհովային ՚անարգեցին։ ՚Եւ եղաւ հէնց որ այս բոլոր խօսքերը խօսելը վերջացրեց, իսկոյն գետինը պատառ-
32 ուեցաւ, որ նորանց տակինն էր. Եւ երկիրն իր բերանը բաց արաւ եւ նորանց եւ նորանց անները եւ ՚Կորխի ունեցած բոլոր մարդկանցը եւ բոլոր ինչ-
33 քը կուլ տուաւ։ Եւ նորանք եւ բոլոր ինչ որ նորանցն էր ողջ ողջ գժոխքը իջան, եւ երկիրը ծածկեց նորանց վերայով, եւ նորանք ժողովքի միջից
34 կորան։ Եւ բոլոր Իսրայէլը, որ նորանց չուրջն էր, նորանց ձայնիցը փախան, որովհետեւ ասում էին մի-
35 գուցէ երկիրը մեզ կուլ տայ։ Եւ ՚Եհովայից կրակ դուրս եկաւ, եւ խունկ մատուցանող երկու հարիւր յիսուն հոգիներին ոսկեաց։
36 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
37 ասելով. Խօսիր Ահարօն քահանայի որդի Եղիազարի հետ, որ բուրվառներն այն այրուածքի միջիցը վեր առնէ, եւ դու կրակը դէն ցրուիր, որով-
38 հետեւ ՚նորանք սուրբ եղան։ Այդ իրանց հոգիների դէմ մեղք գործողների բուրվառներիցը թիթեղներ չինեն՝ սեղանը պատելու համար. որովհետեւ նորանք Եհովայի առաջին մատուցանուելով սուրբ են դառել եւ ՚Իսրայէլի
39 որդկանց համար նշան լինեն։ Եւ եղիազար քահանան այն այրուած մարդկանց մատուցրած պղնձի բուրվառներն առաւ, եւ սեղանը պատելու համար թիթեղներ չինեցին նորանց.
40 (Իսրայէլի որդկանց համար յիշատակ՝ նորա համար որ Ահարօնի սերունդից չեղող մէկ օտարը Եհովայի առաջին խունկ մատուցանելու չ՚մօտենայ, եւ Կորխի եւ նորա ժողովքի պէս չլինի), ինչպէս որ Եհովան ասեց նորան Մովսէսի ձեռքովը։
41 Եւ հետեւեալ օրը ՚Իսրայէլի որդկանց բոլոր ժողովքը Մովսէսի դէմ եւ Ահարօնի դէմ տրտունջ արին ասելով. Դուք Եհովայի ժողովրդին
42 մեռցրիք։ Եւ եղաւ որ երբ ժողովքը Մովսէսի եւ Ահարօնի դէմ ժողովուած էին, դէպի ժողովքի խորանը նայեցին, եւ ահա ՚ամպը ծածկեց նորան,
43 ու ՚Եհովայի փառքը երեւեցաւ։ Եւ Մովսէսն ու Ահարօնը ժողովքի խո-
44 րանի առաջը եկան։ Եւ Եհովան խօ-
45 սեց Մովսէսի հետ ասելով. Այդ ժողովքի միջիցը ելէք, որ իսկոյն ոսպառնամ նորանց. եւ սորանք իրանց երես-
46 նների վերայ ընկան։ Եւ Մովսէսն ասեց Ահարօնին. Բուրվառն առ եւ մէջը

չ՚նե. ժթ. 12—14; 8այտ. ժբ. 4։
ոչ՚նե. ժթ. 15, 17։ = թ՚տպ. ժբ. 25։
է՚նչ. գ. 13։ բ Ցր. ժբ. 22։
=Գչ. իդ. 13։ Ցր. իդ. 16։ Նչեկ. ժգ. 17։ 8ոշ. ե. 30։
գ. 38։
=նե. գ. 11։ 8որ. լ՚ա. 3։ է՚նպ. ժե. 15։
=Գչ. ժգ. 11։
ՀՆչ. իդ. 10։ բ Ցր. ժա. 6։ Նպ. ձգ. 17։
ՀԳչ. իդ. 11։ = Մե. գ. 22, 37։
=Գե. ժ. 2։ Գչ. ժա. 1։ Նպ. ձգ. 18։
ԲԳչ. գ. 32։ գ. 16. ժթ. 3 եւ ներ։
ԲՏե՛ Գե. իե. 28։
ԲԳչ. ժե. 10։ իդ. 10։
ՖԳչ. գ. 10։ բ Մե. իգ. 18։ =Գչ. ժգ. 2։ Նպ. ձգ. 23։
ՀՆչ. ի. 31։
ՖԳչ. ի. 6։

անդանի վերայիցը կրակ դիր, եւ խունկ դիր, եւ չուառ Ժողովքը գնա, եւ նորանց համար քաւութիւն արա. ո-
րովհետեւ Եհովայի կողմից բարկու-
47 թիւն եկաւ՝ ժանտախտը սկսեց։ Եւ Ահարօնը առաւ Մովսէսի ասածի պէս՝ ու Ժողովքի մէջը վազեց, եւ ահա ժանտախտը սկսել էր Ժողովրդի մէջ, եւ խունկը դրաւ, եւ Ժողովրդի հա-
48 մար քաւութիւն արաւ. եւ մեռելների եւ ողջերի մէջտեղումը կանգնեց, եւ
49 ժանտախտը դադարեց։ Եւ ժանտախտով մեռածները տասնեւչորս հազար եօթը հարիւր հոգի էին, Կորայի կոր-
50 խի բանի համար մեռածներից։ Եւ Ահարօնը եւս դարձաւ դէպի Մովսէսը Ժողովքի խորանի դռան մօտ. եւ ժանտախտը դադարեց։

ԳԼ. ԺԶ

Ահարօնի քահանայութիւնը հաստատւում է ծաղկած գաւազանով։

4 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. Խօսիր Իսրայէլի որդիների հետ եւ առ նորանցից էրեց հայրերի տների համեմատ մէկ մէկ գաւազան՝ այսինքն իրանց հայրերի տների բոլոր իշխաններից տասնեւերկու գաւազան. ամեն մարդի անունը իր գաւազանի
3 վերայ գրիր։ Եւ Ահարօնի անունը գրիր Ղեւիի գաւազանի վերայ. որովհետեւ նորանց հայրերի տան իշխանի
4 համար մէկ գաւազան պիտի լինի. Եւ նորանց դնես Ժողովքի խորանումը վկայութիւնի առաջին, որ որ ձեզ
5 պիտի հանդիպեմ։ Եւ ի՛նչ որ մարդի գաւազանը, որին որ ես ընտրել եմ, կը ծաղկի, եւ ես կ՚դադարեցնեմ ինձանից Իսրայէլի որդիկանց տրտունջը, որ-
6 տնք տրտնջում են ձեզ վերայ։

Եւ Մովսէսը խօսեց Իսրայէլի որդիկանց հետ, եւ նորանց բոլոր իշխաններն իրանց հայրերի տների համեմատ՝ տասնեւերկու գաւազան տուին նորան, ամեն մէկ իշխանի համար մէկ մէկ գաւազան, եւ Ահարօնի գաւազանը նորանց գաւազանների մէջումն
7 էր։ Եւ Մովսէսը դրաւ գաւազանները Եհովայի առաջին վկայութեան խո-
8 րանումը։ Եւ եղաւ որ հետեւեալ օրը Մովսէսը վկայութեան խորանը մտաւ. եւ ահա Ղեւիի տան կողմից բոլոր Ահարօնի գաւազանը ծաղկել էր, եւ ծլեց եւ ծաղկեց եւ նուշեր հասցրեց։
9 Եւ Մովսէսը բոլոր գաւազանները Եհովայի առաջից դուրս հանեց Իսրայէլի բոլոր որդիկանց առաջը եւ նորանք տեսան. եւ ամեն մէկն իր գա-
10 ւազանն առաւ։ Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Եահարօնի գաւազանը վկայութեան առաջին՝ որ ապստամբների համար էրես նշան պահ-
ուի, եւ նորանց տրտունջը ինձանից վեր առնես որ չմեռնեն։ Եւ Մովսէսն
11 արաւ ինչպէս որ Եհովան իրան պատ-
12 ուիրել էր, այնպէս արաւ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը խօսեցին Մովսէսի հետ ասելով. Ահա մեռնում ենք, կորչում
13 ենք. մենք ամենքս կորչում ենք. Ամեն ով որ Եհովայի խորանին մօտենայ՝ մեռնում է. միթէ ամենքս էլ մեռնե՞նք։

ԳԼ. ԺԸ

Քահանաների եւ Ղեւացիների պարտքը եւ բաժինը։

4 Եւ Եհովան ասեց Ահարօնին. Դու եւ քո որդիքը եւ քո հօր տունը քեզ հետ խարարանի անօրէնութիւնը պիտի կրէք. եւ դու եւ քո որդիքը քեզ հետ ձեր քահանայութեան անօրէնու-
2 թիւնը պիտի կրէք։ Եւ քո հօր ցեղից այսինքն Ղեւիի ցեղից եկող քո եղբայրներին մօտեցնես, որ քեզ հետ միանան, եւ քեզ սպասաւորութիւն անեն. եւ դու եւ քո որդիքը քեզ հետ վկայութեան խորանին առաջին պիտի
3 լինէք. Եւ նորանք պահեն քո պահպանութիւնը եւ բոլոր խորանի պահպանութիւնը, միայն թէ սրբարանի անօթների եւ սեղանին չմօտենան, որ
4 ոչ նորանք մեռնեն եւ ոչ էլ դուք։ Եւ նորանք քեզ հետ միանան, եւ ժողովքի խորանի պահպանութիւնը պա-

---

ՏԳԼ. ԺԵ. 6, ՆԵ. ա. 53, բ. 19, ԺԱ. 33, = ՄՆ. ԺԱ. 35, ՆՆ. ԼԶ. 8, բ ՓԱՁ. ԽԶ. 21, 25, ՍԱՁ. ԽԶ. 30, ՀՆԵ. ԼԶ. 3, — ՆԵ. ԼԶ. 22, ՔՆԵ. ԺԳ. 5, ՖՆԵ. ԲԲ. 4, ՏՆԵ. ԺԶ. 38, ՆՆ. ա. 51, 53, գ. 10, 38, ԺԶ. 4, 7, 22, — ՀՆԵ. ԼԶ. 13, ՔՆԵ. ԽԶ. 38, ՖՆԵ. գ. 7, ՏՆԵ. գ. 10, ՆՆ. գ. 25, 31, 36, ՀՆԵ. ԺԶ. 40, ՆՆ. գ. 13.

հնն՝ խոսանի ամեն պաչտօնի համե-
մատ. եւ Էմի օտար պիտի չմտնեայ
5 ձեզ։ եւ պահեցէք Տէրոջ պահ-
պանութիւնը եւ անոր պահպանու-
թիւնը, Էոր այլ եւս Իսրայէլի որդ-
6 կանց վերայ բարկութիւն չլինի։ եւ
ահա ես Իսրայէլի որդկանց միջից
Էձեր եղբայրներին Ղեւտացիներին ա-
նայ իբրեւ Էձեզ համար ընտրեալ
պարգեւ տուած, որ ժողովրդի խորա-
7 նի պաչտօնն անեն։ եւ դու եւ քեզ
հետ քո որդիքը պահեցէք ձեր քահա-
նայութիւնը սեղանի բոլոր բաների
համար եւ Էվարագոյրի ներսի կողմի
համար, եւ պաչտօնը կատարեցէք.
ձեր քահանայութիւնը իբրեւ պարգեւ
պաչտօն տուի, եւ մօտեցող օտարա-
կանը պիտի մեռցնուի։
8 Եւ ընդան խօսեց Ահարոնի հետ.
Եւ ահա Էես քեզ տուի իմ ընծաների
պահպանութիւնը Իսրայէլի որդկանց
բոլոր սուրբ բաներիցը, Էորոնք քեզ
տուի Էօծման համար եւ քո որդկանց
9 Էյաւիտենական կանոնով։ Սորանք քո-
նը լինին ամենասուրբ բաներիցը՝ կրա-
կիցը, Էորոնց ամեն հացի նուէրների,
Էորոնց ամեն մեղքի պատարագների
եւ Էորոնց ամեն յանցանքի պատա-
րագների բոլոր պատարագները որ
ինձ կ՚հատուցանեն, ամենասուրբ են
10 քեզ եւ քո որդկանց համար։ Ամե-
նասուրբ տեղումը ուտես այն, ամեն
արու ուտէ այն. նա սուրբ է քեզ
11 համար։ Ահա էլ քոնը լինի Էորոնց
պարգեւների բարձրացնելու պատա-
րագը Իսրայէլի որդկանց բոլոր երե-
րացնելու ընծաներից. Էքեզ տուի Էնո-
րանց եւ քեզ հետ քո տղերացը եւ
քո աղջկերացը յաւիտենական կանո-
նով, Էքո տան մէջ ամեն մաքուրն
12 ուտէ այն։ Ամենից լաւ իւղի եւ ա-
մենից լաւ գինիի եւ ցորենի բոլոր
Էառաջարինները՝ որ Էնովային են մա-
13 տուցանում, քեզ տուի։ Էորանց ե-
կրի մէջ եղած բոլորի երախայրինները՝
Էոր բերում են Էնովայի համար, քո-
նը լինի. քո տան մէջ ամեն մաքուրը
14 ուտէ Էնորանից։ Իսրայէլի մէջ ամեն
15 Էնուիրուածը քոնը լինի։ Ամեն մարմնի
ամեն Էարգանդ բացողը, որ մատու-
ցանում են Էնովային, թէ մարդ եւ
թէ անասուն՝ քոնը լինի. միայն թէ
Էմարդի առաջինեկը անպատճառ փրկ-
կես. եւ անմաքուր անասունի առա-
16 ջինեկն էլ փրկես։ Եւ փրկուղին մէկ
ամսական փրկես, արծաթանի սիկղ
համեմատ Էհինգ սիկղ արծաթի Էգնով
պիտի փրկես. Էայնը քան կերպարանք է։
17 Բայց Էկովի առաջինեկը եւ ոչխարի
առաջինեկը կամ այծի առաջինեկը
չփրկես. Էնորանք սուրբ են. Էնորանց
արիւնը սեղանի վերայ սրսկես եւ Էնո-
րանց ճարպը այրես իբրեւ անուշահոտ
18 պատարագ Էնովայի համար. եւ Էնո-
րանց միսը քոնը լինի ինչպէս Էներ-
բոյնելու կրծուծը եւ աջ գիսակը՝ քոնը
19 լինի։ Սուրբ բաներիցը ամեն բարձ-
րացնելու պատարագները, որ Իսրա-
էլի որդիքը Էնովային մատուցանում
են, քեզ եւ քեզ հետ քո տղերացը եւ
աղջկերացը տուի յաւիտենական կա-
նոնով, Էնա քո սերունդի համար աղի
ուխտ է յաւիտեան Էնովայի առաջին
քեզ համար եւ քեզ հետ քո սերունդի
20 համար։ Եւ Էնովան ասեց Ահարոնին.
Էնորանց երկրի մէջ դու ժառանգու-
թիւն չունենաս. եւ Էնորանց մէջտեղը
բաժին չունենաս. Էես եմ քո բաժինը
եւ ժառանգութիւնը Իսրայէլի որդ-
կանց մէջ։
21 Եւ ահա Իսրայէլի բոլոր տասանոր-
դը տուի Ղեւիի որդկանց ժառանգու-
թիւն Էնոցա համար՝ իրանց այս պաչտօնի
փոխարէն, որ պաչտօնով ծառայում
22 են Էժողովրդի խորանին։ Եւ Իսրայէ-
լի որդիքն այլ եւս ժողովրդի խորանին

Ելից գ. 10. Լե. 13, Բնդ. ԼԵ. 21. ը. 7. գ. 38, Ա Գր. Ա. 40. Ղե. Ա. 6, Ելից գ. 9. ը. 19, Խոր. Բ. 3, 6, Ղե. Ե. 6, 32. գ. 6. 9, Նե. ԼԲ. 39. Ա. 13, 15. Հղե. գ. 17, Յղե. բ. 3, 3. Ա. 12, 13, Ելե. գ. 22, 27. ը. 25, 26, Հղե. Ե. 1. է. 7. Ա գ. 15, Ա Ղե. գ. 16, 18, 26, 29. է. 6, Նե. ԼԲ. 27, 28. Ղե. է. 30, 31, Ղե. Ա. 14. բ Ար. Ա գ. 3, Ելե. ԼԲ. 2, 3, 11, 12, 13, Նե. գ. 3. Ել. ԼԲ. 19. բ Ար. Ա. 5. Նհեմ. Ե. 35, 36, Ելե. ԼԲ. 29, Դե. ԼԲ. 29. ԼԲ. 29. ԼԲ. 19. ԼԳ. 26. Ղե. բ. 14. Գլ. Ա. 19. բ Ար. ԼԲ. 2, Ելե. ԼԲ. 28, Նե. Ա գ. 29. Ղե. ԼԲ. 26. Գլ. գ. 13, Նե. Ա գ. 13. ԼԳ. 20. Ելե. ԼԲ. 6. Գլ. գ. 47, Տէրը. Բ. Ա. 4. Նե. ԼԲ. 13. բ Ար. Ա. 19, Յղե. Ա. 5, Նե. ԼԲ. 20, 21, 32, 34, Ելե. Ե. 31, 32, 34, Ղե. բ. 13. բ Ա Ե. Ա գ. 5. բ Ար. Ա. 9. Ա բ. 12. Ա գ. 27, 29. Ա բ. 1, 2. Ե Ե. Ա գ. 15, 33. Ա գ. 3. Ա բ. 7. Ղե. ԼԲ. 30, 32. Նհեմ. Ա. 37. Ա բ. 44. Տէրը. Է. 5, 9. Ե Ե. Ա գ. 20. ԼԲ. 28. Գլ. գ. 7, 8. Նե. Ա. 51.

չ'մօտենան, Էոր մեղք չ'կրեն եւ չ'մեռնին։ 23 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի եւ Ահարոնի
24 հետ՝ եւ ըսաւ. Ղեւտացիները պիտի չունենան ժառանգութիւն Իսրայէլի որդիներուն մէջ։
25 Վասն զի ես տուի անոնց ժառանգութիւն Իսրայէլի որդիներուն մէջ, զոր անոնք պիտի
26 տան ինծի իբրեւ ընծայ։ Ուստի ըսի անոնց. Իսրայէլի որդիներուն մէջ ժառանգութիւն
27 չունենան։ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի հետ՝ եւ ըսաւ. Ղեւտացիներուն ըսէ՝ երբ առնէք
28 Իսրայէլի որդիներէն այն տասանորդները, զոր տուի ձեզի անոնցմէ ձեր ժառանգութեան համար, անոնցմէ Տէրոջ համար վերցուցէք տասանորդին տասանորդը։
29 Ձեր բոլոր ընծաներէն Տէրոջ համար վերցուցէք Տէրոջ համար ամէն լաւագոյնը անոնցմէ՝ որ սրբացուած է։
30 Ուրեմն ըսէ անոնց. Երբոր անոնցմէ լաւագոյնը վերցուցէք, ապա Ղեւտացիներուն համար
31 կը համարուի հունձքին պէս եւ հնձանի արդիւնքին պէս։ Ամէն տեղ կրնաք ուտել
32 զայն, դուք եւ ձեր տուներդ, վասն զի ձեր վարձքը ասիկա է՝ ձեր ծառայութեան փոխարէն։ Եւ անոնց համար մեղք չէք կրեր, երբոր անոնցմէ լաւագոյնը վերցուցած էք։ Եւ
19 1 Իսրայէլի որդիներուն սուրբ բաները չ'պղծէք, որ չ'մեռնիք։ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի եւ Ահարոնի
2 հետ՝ եւ ըսաւ. Այս է օրէնքի կանոնը՝ զոր Տէրը պատուիրեց՝ ըսելով. Խօսէ Իսրայէլի որդիներուն հետ, որ քեզի մատուցեն կարմիր երինջ մը՝ անարատ, որ մէջ չունենայ, որուն վրայ լուծ դրուած չ'ըլլայ։
3 Եւ դուք տաք զայն Եղիազար քահանային, որ զայն հանէ դուրս բանակէն, եւ ոեւէ մէկը
4 առաջին մորթէ զայն անոր առջեւ։ Եւ Եղիազար քահանան իր մատովը առնէ անոր արիւնէն եւ դէպի ժողովքին խորանին ուղղութեան կողմը եօթն անգամ սրսկէ անոր
5 արիւնէն։ Եւ իր աչքին առջեւ այրեն երինջը, անոր մորթը եւ անոր միսը, եւ անոր արիւնը՝ գոմովը
6 միասին։ Եւ քահանան առնէ եղեւնիի փայտ, զոպայ եւ կրկնակի կարմիր, եւ երինջին այրուած կրակի
7 վրայ դնէ։ Եւ քահանան իր հանգերձները ջրով ողողէ եւ իր մարմինը ջրով լուանայ, եւ յետոյ բանակը մտնէ. եւ քահանան մինչեւ իրիկուն
8 անմաքուր ըլլայ։ Եւ անոր այրողն իր հանգերձները ջրով ողողէ եւ իր մարմինը ջրով լուանայ, եւ մինչեւ
9 իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ մի մաքուր մարդ երինջի մոխիրը ժողովէ եւ բանակից դուրս մի մաքուր տեղ դնէ. եւ Իսրայէլի որդիներուն ժողովքին համար պահուած ըլլայ, մեղքի համար
10 սրբագործութեան ջուր է նա։ Եւ երինջի մոխիրը ժողովողը իր հանգերձները ողողէ ջրով, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ սա Իսրայէլի որդիներուն համար եւ անոնց մէջ պանդխտացող օտարականի համար յաւիտենական կանոն ըլլայ։
11 Ով որ մեռած մարդի մարմնի դպչի,
12 չէ, եօթը օր անմաքուր ըլլայ։ Ինքզինքը

ք Ղեւ. իբ. 9։
ֆ Գծ. գ. 7։
ցՂեւտ. ժ. 36։
ՔՂեւ. ժթ. 8։ իբ. 10։
ՀՂեւ. իբ. 2, 10։

ՔՐ Ող. իա. 3։ ա Թագ. գ. 7։
ՔՂեւ. գ. 12, 21. ժգ. 27։ Երբ. ժգ. 11։
ՔՂեւ. գ. 6։ ժգ. 14, 19։ Երբ. թ. 13։

ՔՂեւ. իթ. 11։ Ղեւ. գ. 11, 12։
ՔՂեւ. ժգ. 4, 6, 13։
ՀՂեւ. ժա. 25։ ժե. 5։
ՔԵբր. թ. 13։
ՀԳծ. լ. 23։

ՔՂեւ. իա. 1։ Գծ. ե. 3։ թ. 6, 10։ լ. 13։ Ա՚Թգ. բ. 13։
ֆԳծ. լ. 19։

երրորդ օրը նորանով մաքրուի, եւ հօթներորդ օրը մաքուր լինի, բայց եթէ չ'մաքրուի երրորդ օրը, հօթներորդ օրն էլ մաքուր չի լինիլ։ Ով որ մնաց մարդի մարմնի դպչէ եւ չ'մաքրուի, նա Եհովայի խորանը պղծում է. եւ այն անձը Իսրայէլից կորչի, որովհետեւ նորա վերայ Նաքրութեան ջուր չ'սրսկուեցաւ, նա անմաքուր լինի. Իր անմաքրութիւնը տակաւին իր վերայ է։ Այս է վրանի մէջ մնացող մարդի համար օրէնքը. այն վրանի մէջն ամէն մտնողը եւ այն վրանումն ամէն եղողը հօթն օր անմաքուր լինի։ Եւ ամէն բաց տան, որի վերան կապով խուփ չ'կայ, անմաքուր լինի։ Եւ ով որ դպչէ դաշտի վերայ սրով սպանուածի կամ մնացածի, կամ մարդի ոսկորի եւ կամ գերեզմանի, հօթն օր անմաքուր լինի։ Եւ առնեն անմաքուր եղողի համար՝ այն մեղաց համար այրուած էրէզի մոխիրից եւ նորա վերայ կենդանի ջուր ածեն մի ամանի մէջ։ Եւ մի մաքուր մարդ հզոպայ առնէ, եւ այն ջրով թրչէ, եւ սրսկէ այն վրանի վերայ եւ բոլոր ամանների վերայ եւ այնտեղ եղած մարդկանց վերայ, եւ ոսկորի եւ կամ սպանուածի կամ մնացածի եւ կամ գերեզմանի դպչողի վերայ։ Եւ մաքուրը սրսկէ անմաքուրի վերայ երրորդ օրը եւ հօթներորդ օրը, եւ հօթներորդ օրը նորան մաքրէ, եւ նա իր հանդերձները ողողէ եւ ջրով լուացուի եւ իրիկունը մաքուր լինի։ Բայց այն մարդը որ անմաքուր է եւ չէ մաքրուում, այն անձը ժողովի միջից կորչի, որովհետեւ Եհովայի սրբարանը պղծեց. Նորա վերայ մաքրութեան ջուրը չ'սրսկուեցաւ, նա անմաքուր է։ Եւ նորանց համար յաւիտենական կանոն լինի, որ մաքրութեան ջուրը սրսկողն իր հանդերձները ողողէ, եւ մաքրութեան ջրին դպչողը մինչեւ իրիկուն անմաքուր լինի։ Եւ

Հանմաքուր անձը ամէն ինչի որ դպչէ, նա էլ անմաքուր լինի. եւ նորան դպչող մարդը մինչեւ իրիկուն անմաքուր լինի։

Գլ. Ի

Ժողովը կրկին է դիմում Եղիազարի որդուն Քահանայապետին եւ Ահարոնի մասին։

1 Եւ Իսրայէլի որդկանց բոլոր ժողովը Սին անապատը եկան առաջին ամսում, եւ ժողովուրդը կադէսի մէջ բանակ առաւ. եւ Մարիամը այնտեղ մեռաւ, եւ այնտեղ թաղուեցաւ։
2 Եւ Ժողովը ջուր չ'ունէր, եւ Մովսէսի եւ Ահարոնի վերայ հաւաքուեցան, եւ ժողովուրդը Մովսէսի հետ վիճելով խօսեցին եւ ասեցին. Երանի՛ թէ մենք էլ մեռնէինք, Երբ որ մեր եղբայրները մեռան Եհովայի առաջին։
4 Եւ Ի՛նչու բերիք Եհովայի ժողովրդին այս անապատը, որ մենք եւ մեր
5 անասունները այս տեղ մեռնենք։ Եւ ի՛նչու մեզ եգիպտոսից հանեցիք՝ մեզ այս վատ տեղը բերելու համար. ոչ սերմի տեղ է, ոչ էլ թզենիների եւ այգիների եւ նռնենիների, եւ խմելու
6 համար անգամ ջուր չ'կայ։ Եւ Մովսէսն ու Ահարոնը ժողովի առաջից գնացին ժողովի խորանի դուռը եւ Երեսների վերայ ընկան. եւ Եհովայի փառքը նորանց երեւեցաւ։
7 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
8 ասելով. Առ գաւազանը, եւ ժողովը ժողովիր, դու եւ քո եղբայր Ահարոնը եւ խօսեցէք ապառաժին նորանց աչքերի առաջին, եւ նա կ'տայ իր ջուրը, եւ դու ապառաժից ջուր կ'հանես նորանց համար եւ կ'խմեցնես
9 ժողովին եւ անասուններին։ Եւ Մովսէսն Եհովայի առաջից առաւ գաւազանը Ինչպէս որ նա իրան պատ-
10 ուիրեց։ Եւ Մովսէսն ու Ահարոնը ժողովին ժողովը ապառաժի առաջին, եւ ասեց նորանց. Լսեցէք հիմա, ով ապստամբներ, այս ապառա-

---

ԽՂՀ. ԺԸ. 31։
ՀՂՀ. Ը. 7։
ԽՂՀ. Ե. 20։
ՆՂՀ. ԺԱ. 32։ Գլ. ԼԱ. 20։
ՀՌԱ. ԽԹ. 19։
ՀՌԱ. Ծ. 7։
ՅՂՀ. ԺԳ. 9։

ՀՌԱ. Ը. 13։
ՀՂՀ. Ա. 5։
—
—Գլ. ԻԹ. 36։
ԲՆԿ. ԺԸ. 20։ Գլ. Ժը. 1։ ԽԹ. 39։
ՏՆԿ. Ժէ. 1։

ՏՆԿ. Ժէ. 2։ Գլ. Ժգ. 2։
ՅՂՀ. Ժա. 1, 33։ Ժգ. 37։ Ժգ. 32, 35, 49։
ՀՆԿ. Ժէ. 3։
ՅՂՀ. Ժգ. 5։ Ժգ. 4, 22, 45։
ՀՂՀ. Ժգ. 10։

ՏՆԿ. Ժէ. 5։
ՅՂՀԲՐ. Ք. 15։ Մագ. Հը. 15, 16։ Հը. 41։ Նա. Խգ. 20։ Խը. 21։
ՅՂՀ. Ժէ. 10։
ՀՄագ. Հգ. 33։

11 ժից ջուր հանե՛նք ձեզ համար։ Եւ Մովսէսն իր ձեռքը բարձրացրեց, եւ գաւազանով երկու անգամ ապառաժին զարկեց. եւ էշատ ջուր դուրս եկաւ, եւ ժողովքը եւ նոցանց անասունները խմեցին։

12 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի եւ Ահարոնի հետ. Որովհետեւ չհաւատացիք ինձ Իսրայէլի որդւոցանց աչքերի առաջին փառաւորելու, նորա համար դուք այս ժողովուրդը չէք տանիլ այն երկիրը՝ որ նոցանց տուի։

13 Մերիբայի ջուրը սա է, որի վերայ Իսրայէլի որդիքը Եհովայի դէմ վիճեցին, եւ Նա փառաւորուեցաւ նորանց մէջ։

14 Նէ Մովսէս կազմեց դեսպաններ ուղարկեց Եդոմի թագաւորի մօտ, թէ Այսպէս է ասում քո եղբայր Իսրայէլը. Գիտես մեզ պատահած բոլոր

15 նեղութիւնը. Որ մեր հայրերն իջան Եգիպտոս, ու մենք բնակուեցինք Եգիպտոսում շատ ժամանակ, եւ Եգիպտացիները չարչարեցին մեզ եւ

16 մեր հայրերին։ Նէ մենք դէպի Եհովան աղաղակեցինք, եւ Նա լսեց մեր ձայնը, եւ հրեշտակ ուղարկեց, եւ մեզ Եգիպտոսից հանեց. եւ ահա մենք քո սահմանի ծայրի կադէս քաղաքումն

17 ենք. Խնդրեմ թող հանցնենք քո երկրովը, մենք արտով եւ այգիներով չենք անցնիլ, եւ հորերից ջուր չենք խմիլ. արքունի ճանապարհովը կ'գնանք, աջ կամ ձախ կողմը չենք խոտորիլ մինչ-

18 չեւ որ քո սահմանիցն անցնենք։ Եւ Եդոմն ասեց նորան. Իմ միջովը չես անցնիլ, եթէ ոչ՝ սրով քեզ դէմ կ'գամ։

19 Եւ Իսրայէլի որդիքն ասացին նորան. Մենք ճանապարհովը կ'անցնենք, եւ եթէ ես եւ իմ անասուններդ քո ջրիցը խմենք, ետրա դինը կ'տաուցանեմ. առանց մի որ եւ է բանի իմ

20 ոտքերովը կ'անցնեմ։ Եւ Նա ասեց. Չես անցնիլ. եւ Եդոմը մեծ բազմութիւնով եւ հզօր ձեռքով նորանց

21 դէմ դուրս եկաւ։ Այսպէս Եդոմն արգիլեց իր սահմանից Իսրայէլին ճանապարհ տալ. եւ Իսրայէլը Եդոմից նորանից։

22 Եւ Կադեսից չուեցին, եւ Իսրայէլի որդիկանց բոլոր ժողովքը եկան

23 Հոր սարը։ Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի եւ Ահարոնի հետ Հոր սարում Եդոմի երկրի սահմանի մօտ ա-

24 սելով. Ահարոնն իր ժողովրդի վերայ աւելանայ. որովհետեւ նա չի մտնելու այն երկիրը որ Իսրայէլի որդիկանց տուի՝ Մերիբայի ջրի մօտ իմ հրամանի դէմ ձեր ապստամբութիւն անելու

25 համար։ Վեր առ Ահարոնին եւ նորա որդի Եղիազարին եւ վեր հանիր նո-

26 րանց Հոր սարը. Եւ Ահարոնին իր զգեստներիցը մերկացրու եւ նորա որդի Եղիազարին հագցրու նորանց. եւ Ահարոնն էլ ժողովքի վերայ կ'ա-

27 ւելանայ, եւ այնտեղ կ'մեռնէ։ Եւ Մովսէսը Եհովայի պատուիրածին պէս արաւ. եւ բոլոր ժողովքի աչքի առա-

28 ջին վեր եկաւ Հոր սարը։ Եւ Մովսէսը մերկացրեց Ահարոնին նորա զգեստներիցը, եւ նորա որդի Եղիազարին հագցրեց նորանց. եւ Ահարոնը մեռաւ այնտեղ գագաթին վրայ. եւ Մովսէսը եւ Եղիազարը սարիցն իջան։

29 Եւ երբ բոլոր ժողովքը տեսան, որ Ահարոնը մեռաւ, Իսրայէլի բոլոր տունը Ահարոնի համար երեսուն օր լաց եղան։

ԳԼ. ԻԱ

Պատերազմ Ամաղեկի եւ Ոսկեզօծ իժի մասին։

1 Եւ հարաւային կողմում բնակուող Քանանացի Արադի թագաւորը լսեց, որ Իսրայէլն Աթարիմի ճանապարհովը գալիս է, եւ Իսրայէլի հետ պատերազմեց. եւ նորանցից գերիներ առաւ։

ե Նկ. ԺԷ. 6, բ Օր. բ. 15, ա Օր. ժ. 4.
ժ Գվ. ԻԵ. 14, բ Օր. ա. 37, գ. 26, լբ. 51։
է Եզեկ. ի. 44, լԷ. 23, լԸ. 16, Ներբ. սրբ.
ը Բր Օր. լգ. 8, Ա—գ. գե. 8, Ելգ. 32 Եզն.
թ Դատ. ժա. 16, 17։
ժ Բր Օր. բ. 4 Եզն, ԻԳ. 7, Ընդ. 10, 12։
ի Նկ. ԺԸ. 8։
ժ Նե. ԻԳ. 6, Դատ. է. 13, ը Նկ. ԺԸ. 40։
ի Նկ. ա. 11 Եզն, բ Օր. ԻԷ. 6, Դատ. է. 19։
ժ Նկ. բ. 23, գ. 7։
ի Նկ. գ. 2, ԺԳ. 19, ԻԳ. 20, լգ. 2։
ի Տես Գվ. իա. 22, բ Օր. 27, Ընդ. ժ. 1, 2։
ի Նկ. ԺԸ. 12, 13, Եա. ԺԱ. 16, ԺԲ. 23։
ի Բր Օր. բ. 8, 28։
ի Դատ. ժա. 17, 18։
ի Տես բ Օր. բ. 29։
ի Բր Օր. բ. 4, 5, 8, Դատ. ժա. 18։
ի Գվ. իա. 4։ գ. 37։
ի Նե. իա. 8, Գվ. ԻԷ. 13, Ըս. 2, բ Օր. լբ. 50։
ի Գվ. լգ. 38, բ Օր. լբ. 50։
ի Նկ. ԻԲ. 29, 30։
ի Տես բ Օր. Ա. 6, լբ. 50։
ի բ Օր. լգ. 8, Տես Նե. ա. 3, —
ի Գվ. լգ. 40, Տես Դատ. ա. 16։

2 Եւ Իսրայէլն ուխտ արաւ Եհովային
եւ ասեց. Եթէ այս ժողովուրդն իմ
ձեռքը մատնես, նորանց քաղաքները
3 կ'ոչնչեմ։ Եւ Եհովան Իսրայէլի ձայնը
լսեց, եւ Քանանացին Նոբա յՅեբուս
տուաւ. եւ նա նզովեց նորանց եւ նո-
րանց քաղաքները, եւ այն տեղի ա-
նունը *Հորմա դրաւ։
4 Եւ Հոմր սարից կարմիր ծովի ճա-
նապարհով չուեցին որ Եդոմի երկ-
րովը պատյա տան. եւ ժողովրդի հար-
5 ար նեղացաւ ճանապարհին։ Եւ ժո-
ղովուրդը Աստուծոյ դէմ եւ Մովսէ-
սի դէմ խօսեցին. Ինչու մեզ Եգիպ-
տոսից հանեցիք որ անապատում մեռ-
նենք. որովհետեւ հաց չկայ, ջուր
չկայ. եւ հոգն էնչին հացիցը մեր սիր-
6 ար զզուել է։ Եւ Եհովան ժողովրդի
վերայ կիզող օձեր ուղարկեց, եւ կծե-
ցին ժողովրդին, այնպէս որ Իսրայէ-
7 լից շատ ժողովուրդ մեռաւ։ Եւ ժո-
ղովուրդը եկաւ Մովսէսի մօտ եւ ա-
սեցին. Մենք մեղանչեցինք Եհովայի
դէմ եւ քեզ դէմ խօսելով. Աղօթք
արա Եհովային որ մեր վերայից օձերը
վեր առնի. եւ Մովսէսն աղաչեց ժո-
8 ղովրդի համար։ Եւ Եհովան ասեց
Մովսէսին. Պղնձ համար մի կիզող օձ
շինիր եւ նորան դիր մի ձողի վերայ.
եւ կ'լինի՝ ամէն ոք որ կծուի, թող
9 նորան մտիկ առյ, եւ կ'ապրէ։ Եւ
Մովսէսը մի պղնձի օձ շինեց, եւ ձո-
ղի վերայ դրաւ այն. եւ եղաւ որ օձը
երբոր մարդի կծում էր, նա մտիկ էր
առնում պղնձի օձին, եւ առողջանում
էր։
10 Եւ Իսրայէլի որդիքը չուեցին, եւ
11 Ոբովթի մէջ իջեւան արին։ Եւ Ո-
բովթից չուեցին, եւ Էյէ-աբարիմի
մէջ դէպի արեւելեան կողմը Մովաբի
դէմ անապատումը իջեւան արին։
12 Այն տեղից էլ չուեցին, եւ Զարեդ
ձորումը իջեւան արին։
13 Այնտեղից չուեցին, եւ իջեւան ա-
րին Առնոնի միւս կողմի այն անա-
պատումը, որ Ամորհացիների սահմա-
նից է ելնում. որովհետեւ Առնոնը
Մովաբացիների սահմանն է, Մովա-
բացիների եւ Ամորհացիների մէջտեղը։
14 Նորա համար Եհովայի պատերազմնե-
րի գրքումը ասւում է.
Վահէբը Սուփայումը,
Եւ Առնոնի գետերը,
15 Եւ գետերին յորձանքը.
Որ դառնում է դէպի Արի բնակարանը.
Եւ թիկնում է դէպի Մովաբի սահ-
մանը։
16 Եւ այնտեղից եկաւ Ջրհորը. սա այն
ջրհորն է, որի համար Եհովան ասել
էր Մովսէսին. Ժողովրդին ժողովիր,
17 եւ ես նորանց ջուր կ'տամ։ Այն ժա-
մանակ Իսրայէլն այս երգը երգեց.
Հոր, բղխիր. երգեցէք նորա համար.
18 Հորը, որ իշխանները փորեցին,
Ժողովրդի ազնուականները քանդեցին.
Գաւազանով եւ իրանց ցուպերով։
19 Եւ անապատից Մաթթանա, եւ Մա-
թթանայից Նաալիէլ, եւ Նաալիէլից Բա-
20 մոթ, եւ Բամոթից Մովաբի դաշտը
Դէպի Եսիմոն նայող Փասգայի գա-
գաթի հովիտը։
21 Եւ Իսրայէլը դեսպաններ ուղար-
կեց Ամորհացիների Սեհոն թագաւո-
22 րին՝ ասելով. Թոյլ երկրովդ անցնենք.
արտի կամ այգիի մէջ չենք խոտորիլ.
հորի ջրից չենք խմիլ. արքունական
ճանապարհովը կ'գնանք մինչեւ որ քո
23 սահմանից անցնենք։ Եւ Սեհոնն իր
սահմանովը ճանապարհ չտուաւ Իս-
րայէլին. այլ Սեհոնն իր բոլոր ժողո-
վրդին ժողովից, եւ գնաց ընկաւ Իս-
րայէլին դէմ անապատը, եւ Յասսա
եկաւ, եւ Իսրայէլի հետ պատերազ-
24 մեց։ Եւ Իսրայէլը սուրի բերանից
անցկացրեց նորան, եւ տիրեց նորա
երկրին՝ Առնոնից մինչեւ Յաբոկ՝ մին-
չեւ Ամմոնի որդկանց երկիրը. որով-
հետեւ Ամմոնի որդկանց սահմանը

Ելք. իբ. 20. Թուա. ժա. 30. *Աւետեան՝ Նզովք կամ խոտո-
ղութեան։
† Դեւ. ի. 22. իդ. 41. Թուա. ժա. 18.
‡ Դեւ. գ. 9.
§ Յեսու. հբ. 19.
‖ Դեւ. ժգ. 3. ԺԶ. 3.

Դեւ. ժա. 6.
¶ Ելք. իբ. 18. ա Կոր. ժ. 9. Տես եւս. ժգ. 29. լ. 6.
** Յեսու. հբ. 34.
†† Ելք. բ. 8, 28. ա Թագ. ժբ. 1. գ Թագ. ժգ. 6. Դան. բ. 34.
‡‡ Թագ. ժբ. 4. Յեսի. գ. 14, 15.

§§ Դեւ. իդ. 43.
‖‖ Դեւ. իդ. 44.
¶¶ Ելք. իբ. 13.
*** Դեւ. բ. 36. Թուա. ժա. 18.
††† Ելք. բ. 9, 18, 29.
‡‡‡ Նե. ժե. 1.
§§§ Դեւ. իգ. 28.
‖‖‖ Ելք. իբ. 26, 27. Թուա. ժա. 19.

¶¶¶ Դեւ. ի. 17.
**** Ելք. իբ. 7.
†††† Ելք. իբ. 32. Թուա. ժա. 20.
‡‡‡‡ Ելք. իբ. 33. իբ. 7. Յեսու. իբ. 1, 2. Նեհեմ. թ. 22. Սաղ. ճլե. 10, 11. Ամվ. գ. 1.

25 պինդ էր։ եւ Իսրայէլն առաւ այս բոլոր քաղաքները. եւ Իսրայէլն Ամորհացիների բոլոր քաղաքներում բնակուեց՝ նրանցում եւ նորա բոլոր գիւ-
26 ղերում։ Որովհետեւ Եհերոնը Ամորհացիների Սիհոն թագաւորի քաղաքն էր. եւ նա Մոաբի առաջին թագաւորի հետ պատերազմելով առել էր նորա ձեռքից բոլոր երկիրը մինչեւ Առնոն։
27 Նորա համար՝ առակախօսները ասում են.
Եհերոն եկէք,
Շինուի եւ պատրաստուի Սիհոնի քաղաքը.
28 Որովհետեւ կրակ դուրս եկաւ Հեսեբոնից.
Բոց՝ Սիհոնի քաղաքից.
Այրեց՝ Մոաբի Արը.
Առնոնի բարձր տեղերի տէրերը։
29 Վա՛յ քեզ, Մոաբ,
կորար, ով Քամոսի ժողովուրդ.
Իր փախչած որդիքը, եւ աղջիկները,
Ամորհացիների Սիհոն թագաւորի համար գերի արաւ։
30 Բայց նետահարեցինք նորանց.
Եհսեբոնը կորաւ մինչեւ՝ Դիբոն.
եւ աւերեցինք նորանց մինչեւ Նոփա,
*Որ մինչեւ՝ Մեդեբայ է։
31 Այսպէս Իսրայէլը Ամորհացիների
32 երկրում բնակուեց։ եւ Մոսէսը լրտեսներ ուղարկեց Յազերը լրտեսելու. եւ նորա գիւղերն առին. եւ այնտեղի Ամորհացիներին դուրս արին։
33 եւ՝դարձան եւ բարձան ճանապարհով եկան. եւ Բասանի Ովգ թագաւորը՝ ինքն ու իր բոլոր ժողովուրդը դուրս եկան նորանց դէմ եղբայրական
34 պատերազմը։ եւ Եհովան ասեց Մոսէսին. *Նորանից մի վախեցար. որովհետեւ քո ձեռքը մատնեցի նորան եւ նորա բոլոր ժողովրդին, եւ նորա երկիրը. եւ՝դու նորան կ՚անես ինչպէս որ արիր Եսեբոնում բնակուող Ամորհացիների Սիհոն թագաւորին։
35 Այսպէս զարկեցին նորան եւ նորա որդիքանց եւ նորա բոլոր ժողովրդին՝ այնպէս որ մէկ մնացորդ էլ չ՚թողեցին, եւ նորա երկիրն տիրեցին։

ԳԼ. ԻԲ

Բաղաամին կանչում են որ անիծէ։ Նրը խօսում է։

4 Եւ՝Իսրայէլի որդիքը չուեցին եւ Մոաբի դաշտերի մէջ Յորդանանի միւս կողմում երիքովի մօտ իջեւան արին։
2 եւ՝Սեպփորի որդի Բաղակը տեսաւ այն ամենը, ինչ որ Իսրայէլն ա-
3 րաւ Ամորհացիներին։ եւ՝Մոաբը չատ վախեց ժողովրդից, որովհետեւ չատ էին. եւ Մոաբը ատելութեամբ էր
4 Իսրայէլի որդիանց երեսից։ եւ Մոաբը՝Մադիամի ծերերին ասաց. Հիմա այս ժողովուրդը լիզելու են մեր չուրջը եղած ամենը, ինչպէս որ արջառը լիզում է դաշտի խոտը։ Եւ Սեպփորի որդի Բաղակը՝Մոաբի թա-
5 գաւորն էր այն ժամանակ։ եւ դեսպաններ ուղարկեց Փեթորը Բէոր, որ էր Եփրատ գետի եզերքում էր, Բէէորի որդի Բաղաամի մօտ նորա ժողովրդի որդիանց երկիրը՝ նորան կանչելու եւ ասելու. Ահա Եգիպտոսից մի ժողովուրդ է դուրս եկել, ահա երկիրը ևրնոր ծածկել է, եւ նստել է իմ դի-
6 մացը. Եւ հիմա ազաչում եմ, ել, Ինձ համար անիծիր այս ժողովրդին. որովհետեւ նա ինձանից զօրաւոր է. գուցէ կարող լինեմ նորան զարկել, եւ իմ երեսից դուրս քշեմ նորան. որովհետեւ գիտեմ որին որ դու օրհնես՝ օրհնուած է, եւ որին որ դու անիծես՝ անիծուած է։
7 Եւ Մոաբի ծերերն եւ Մադիամի ծերերը գնացին՝ իրանց հմայութեան վարձքերն իրանց ձեռքերին, եւ եկան Բաղաամի մօտ ու Բաղակի խօսքերն
8 ասեցին նորան։ Եւ նա ասաց նորանց.

- Ձեր. ի՛. 1. ի՛. 1. Սաղ. ի՛. 4. ՀԸ. 2.
ՀԵՐԵՄ. Իր. 45, 46.
ԾՐ Օր. ը. 9, 18. Նա. ԺԱ. 1. ՀԴաան. Ժա. 24. գ Թագ. Ժա. 7, 33. գ Թագ. իզ. 13. ՍԵՐԵՄ. Իր. 7, 13.
- ԴԵ. ԼԲ. 3, 31. ԼԳ. 45, 46. Ձեռ. Ժգ. 17. Նա. ԺԱ. 20.
ՍԵՐԵՄ. Իր. 18, 22.
*Տրամ. մինչեւ Մեդեբայ
- Նա. ԺԱ. 2.
ՀԴԵ. ԼԲ. 1, 3. Ձեռ. Ժգ. 25. ը Թագ. իզ. 5. ՍԵՐԵՄ. Իր. 32.
ԾՐ Օր. ա. 4. գ. 1. ի՛. 7. Ձեռ. Ժգ. 12.
ԵՐ Օր. գ. 2.

ՀՍաղ. ՀԼԵ. 11. ՀԼԳ. 20.
ԾՐ Օր. գ. 3, 4 Հ Լ.
—
- ԴԵ. իզ. 3, 63. ԼՈ. 12. ԼԳ. 48, 50. ՀԼ. 1. ԼԳ. 13.
ՀԴաան. Ժա. 25.
ՀՆԵ. ԺԱ. 15.
ՀԴԵ. ԼՈ. 15.

Իր Օր. իգ. 4. Ձեռ. Ժգ. 22. իգ. 9. Դաան. Ժա. 25. Նեհեմ. Ժգ. 1, 2. Միք. գ. 5. ը Ձեռ. ը. 15. Ձաղ. 11. Յաղ. ը. 11.
ՀԴԵ. իգ. 7.
ՀԴԵ. իգ. 23. ա Թագ. ը. 7, 8.

Այս գիշեր այստեղ մնացէք եւ ես պատասխան կ'տամ ձեզ ինչպէս որ Տէրը ինձ հետ խօսելու լինի. եւ Մովաբի իշխանները Բաղաամի մօտ մնա-
9 ցին։ Հնչ. Աստուած Բաղաամի մօտ եկաւ եւ ասեց. Ո՛վ են այդ մարդիկը
10 քեզ մօտ։ Եւ Բաղաամն ասեց Աստուծուն. Մովաբի թագաւորն Սեպփորեան Բաղակն է ուղարկել ինձ
11 մօտ. Թէ ահա Եգիպտոսից դուրս եկած ժողովուրդը երկրի երեսը ծածկել է. հիմա եկ անիծիր նորան ինձ համար, գուցէ կարող լինեմ նորան
12 յաղթել եւ նորան դուրս անել։ Եւ Աստուած ասեց Բաղաամին. Դորանց հետ չ'գնաս. ժողովրդին չ'անիծես. ո-
13 րովհետեւ Ինձ օրհնուած է։ Եւ Բաղաամն առաւօտեան վեր կացաւ եւ ասեց Բաղակի իշխաններին. Գնացէք ձեր երկիրը, որովհետեւ Եհովան ինձ
14 արգելում է ձեզ հետ գնալու։ Եւ Մովաբի իշխանները վեր կացան եւ Բաղակի մօտ եկան եւ ասեցին. Բաղաամը չ'ուզեց մեզ հետ գալ։
15 Եւ Բաղակը դարձեալ նորանցից աւելի շատ եւ աւելի պատուաւոր իշ-
16 խաններ ուղարկեց։ Եւ նորանք Բաղաամի մօտ եկան եւ ասեցին նորան. Սեպփորի որդի Բաղակը այսպէս է ասում. Աղաչում եմ՝ ինձ մօտ գալուդ
17 մի հրաժարուիր. Որովհետեւ քեզ շատ պատիւ կ'անեմ եւ ամէն ինչ որ ասես ինձ՝ կ'անեմ, եւ աղաչում եմ եկ ասնիծիր այս ժողովրդին ինձ համար։
18 Եւ Բաղաամը պատասխանեց եւ ասեց Բաղակի ծառաներին. Եթէ Բաղակն իր տունը լիքն ինձ արծաթ ու ոսկի տայ, Իմ Եհովայ Աստուծոյ խօսքից չեմ կարող անցկենալ՝ մի փոքր
19 կամ մի մեծ բան անելու։ Եւ հիմա աղաչում եմ այս գիշեր դուք էլ այստեղ մնացէք, որ գիտենամ, թէ Եհո-
20 վան ուրիշ ինչ պիտի ասէ ինձ։ Եւ Աստուած գիշերը Բաղաամի մօտ եկաւ եւ ասեց նորան. Եթէ մարդիկը քեզ կանչելու գան, վեր կաց նորանց հետ գնա. Բայց ինչ որ քեզ հետ խօսեմ միայն այն անես։
21 Եւ Բաղաամն առաւօտեանց վեր կացաւ, եւ Իր էշի համեմաը գրաւ, եւ
22 Մովաբի իշխանների հետ գնաց։ Եւ գնալու համար Աստուծոյ բարկութիւնը բորբոքուեց, Նե Եհովայի հրեշտակը ճանապարհի վերայ կանգնեց նորան հակառակելու համար, եւ Նա իր էշի վերայ հեծած էր եւ նորա եր-
23 կու ծառաներն իր հետ։ Եւ էշը տեսաւ Եհովայի հրեշտակին, որ ճանապարհին կանգնած էր, եւ իր սուրը հանած ձեռքին. եւ էշը ճանապարհից դուրս դանց եւ գնաց արտը, եւ Բաղաամն էշին ծեծեց, որ նորան ճանապարհը
24 դարձնէ։ Եւ Եհովայի հրեշտակը այգիների նեղ ճանապարհումը կանգնեց՝ այնպէս որ մէկ կողմից պատ եւ միւս
25 կողմից պատ կար։ Եւ երբոր էշը Եհովայի հրեշտակին տեսաւ, այն պատի մօտ քաշուեցաւ, եւ Բաղաամի ոտքը այն պատի մօտ ճմլից. եւ Նա
26 դարձեալ ծեծեց նորան։ Եւ Եհովայի հրեշտակը դարձեալ առաջ գնաց եւ մի նեղ տեղ կանգնեց, ուր աջ կամ ձախ կողմը խոտորելու ճանապարհ
27 չ'կար։ Եւ երբոր էշը Եհովայի հրեշտակին տեսաւ, Բաղաամի տակին նստեց, եւ Բաղաամի բարկութիւնը բորբոքուեց, եւ գաւազանով ծեծեց էշին։ Եւ Եհովան էշի բերանը բացաւ,
28 եւ Նա Բաղաամին ասեց. Ես ինչ եմ արել քեզ որ այսպէս երեք անգամ
29 ինձ ծեծեցիր։ Եւ Բաղաամն ասեց էշին. Ինձ ծաղր անելուդ համար. եւ բանի թէ ձեռքիս սուր լինէր որ հի-
30 մա քեզ մեռցնէի։ Եւ էշն ասեց Բաղաամին. Ես այն քո էշը չե՞մ, որի վերայ հեծնում էիր մինչեւ այսօր. միթէ իմ սովորութիւնն էր քեզ այսպէս անել. եւ Նա ասեց. Ոչ։
31 Այն ժամանակ Եհովան բացաւ Բաղաամի աչքերը. եւ Նա տեսաւ Եհովայի հրեշտակին ճանապարհին կանգնած եւ իր սուրը հանած ձեռքին,

---

ե Նե. ի. 3։ 8ար իդ. 14—17։ Ջդ. իդ. 20։
զ Ջդ. իդ. 13։
է Ջդ. իդ. 26։ իդ. 13։ դ Թագ. իբ. 14։ բ Մն. ժբ. 13։
ը Ջդ. իդ. 12, 26. իդ. 13։ Ես Գաւա. ե. 10։
թ Ջդ. դ. 24։
ժ Ես. Նե. ի. 19։ գ Թագ. գ. 17։ Ղուկ. իդ. 16, 31։
ի Ես. Նե. ի. 16։
իա Գաւա. բ. 16։

եւ Էր երեսի վերայ ընկաւ եւ երկրպա-
32 գութիւն արաւ։ եւ Եհովայի հրեշ-
տակն ասաց Նորան. Ի՞նչու ծեծեցիր
զիս էշին այս երեք անգամ, ահա ես
դուրս եկայ հակառակելու, որովհե-
տեւ այդ ճանապարհը դուդիդ չէ իմ
33 առաջին։ եւ էշն ինձ տեսաւ, եւ այս
երեք անգամն է որ իմ առաջիդը քաշ-
ուեց. եթէ իմ առաջիդը չքաշուէր,
հիմա ես քեզ մեռցրել էի եւ նորան
34 ողջ թողել. եւ Բաղաամն ասաց Եհո-
վայի հրեշտակին. Մեղք գործեցի,
քանզի որում չիմացայ որ դու էիր ճա-
նապարհին ինձ դէմ կանգնել. եւ արդ
եթէ սա վատ է երեւում քեզ, ետ
35 դառնամ։ եւ Եհովայի հրեշտակն ա-
սաց Բաղաամին. Գնա այդ մարդկանց
հետ, բայց միայն այն խօսքը որ քեզ
հետ կ'խօսեմ՝ այն կ'խօսես. եւ Բա-
ղաամը գնաց Բաղակի իշխանների
հետ։

36 Եւ Բաղակը լսեց որ Բաղաամը գա-
լիս է, դուրս եկաւ նորան դիմաւո-
րելու դէպի Մոաբացիների մէկ քա-
ղաքը Առնոնի սահմանի մօտ եւ որ
37 սահմանի ծայրումն էր։ եւ Բաղակն
ասաց Բաղաամին. Մի՞թէ քեզ կանչե-
լու համար չ-ղէ չ'ուղարկեցի. ինչու
չ'եկար ինձ մօտ. իրա՞ւ որ չքեզ չէի
38 կարող պատիւ անել։ եւ Բաղաամն
ասաց Բաղակին. Ահա եկել եմ քեզ
մօտ, բայց ես բնաւ զօրութիւն ու-
նե՞մ մի բան ասելու. Ա՛ստուած իմ
բերանս ինչ խօսք որ դնէ՝ այն պիտի
39 խօսեմ։ եւ Բաղաամը Բաղակի հետ
գնաց, եւ եկան Կարիաթ-Հուսովթ։
40 եւ Բաղակն արջառներ եւ ոչխարներ
մորթեց եւ ուղարկեց Բաղաամի եւ
Նորա հետ եղող իշխանների համար։
41 Եւ երբոր առաւօտ եղաւ, Բաղակն
առաւ Բաղաամին եւ Նորան Բահաղի
բարձր տեղերը հանեց, եւ նա այնտե-
ղից տեսաւ ժողովրդի ծայրը։

ԳԼ. ԻԳ

Աստուած Բաղաամի անէծքը երկու անգամ օրհնու-
թեան է փոխում.

1 Եւ Բաղաամն ասաց Բաղակին. Այս-
տեղ ինձ համար եօթը սեղան շինիր
եւ այստեղ ինձ համար եօթը զուարակ
2 եւ եօթը խոյ պատրաստիր։ եւ Բա-
ղակը Բաղաամի ասածին պէս արաւ.
եւ Բաղակն ու Բաղաամն ամէն մէկ
սեղանի վերայ մէկ զուարակ ու մէկ
3 խոյ մատուցրին։ եւ Բաղաամն ասաց
Բաղակին. Դու քո ողջակէզի մօտ
կանգնիր, եւ ես գնամ, գուցէ Եհո-
վան ինձ առաջը դուրս գայ, եւ ինչ
բան որ ինձ ցոյց տայ՝ քեզ կ'ասեմ.
4 եւ գնաց բլրադագաթը։ եւ Աստուած
Բաղաամին հանդիպեց, եւ նա ասաց
Նորան. Եօթը սեղան պատրաստեցի,
եւ ամէն մէկ սեղանի վերայ մէկ զու-
5 րակ եւ մէկ խոյ մատուցրի։ եւ Եհո-
վան Բաղաամի բերանը խօսք դրաւ
եւ ասաց. Դարձիր Բաղակի մօտ եւ
6 այսպէս խօսիր։ Եւ նա գարձաւ Նորա
մօտ. եւ ահա իր ողջակէզի մօտ կանգ-
նել էր՝ ինքը եւ Մոաբի բոլոր իշ-
7 խանները։ եւ Էր պատգամն ասաց
եւ ասաց.

Ասորիից բերաւ ինձ Մոաբի Թագա-
ւոր Բաղակը,
Արեւելեան սարերից.
Թէկ ու Յանիթիր Յակոբին ինձ համար,
Եւ ու Նզովիր Իսրայէլին։
8 Ի՞նչպէս անիծեմ, որ Աստուած չէ անիծում,
Եւ ի՞նչպէս նզովեմ, որ Եհովան չէ նզովում.
9 Որովհետեւ ապառաժների գլխից տես-
նում եմ Նորան,
Եւ բլուրներից նայում եմ Նորան։
Ահա այս ժողովուրդը առանձին
պիտի բնակուէ,
Եւ ազգերի հետ պիտի չ'հաշուուի։
10 Ո՞վ կ'համարէ Յակոբի փոշին,
Եւ կ'հաշուէ Իսրայէլի քառորդը.
Իմ անձը Ծարպարների մահուամբ մեռնէ,

էՆե. լգ. 8։
ըբ Գնա. բ. 14, 15, Ես թագ. ժե. 21, 30, լգ. 21, բ թագ. ժբ. 13, Ծոբ լգ. 31, 32։
գԳԼ. իա. 13։
դԳԼ. իգ. 11։
եԳԼ. իգ. 26, իգ. 13, գ թագ. իբ. 14։ բ Մն. ժբ. 13.
— բ Օր. ժբ. 2։
— — Մն. ժե. 26, Ծոբ. իբ. 8։

զԳԼ. իբ. 1։
էԳԼ. իբ. 35, 38։ բ Օր. ժբ. 16, Նա. ժա. 16, ժՔ. 21։ Եբեմ. ա. 9։
թԳԼ. իգ. 3, 15, 23. Ծոբ իե. 1։ իՔ. 1։
ժԳԼ. իբ. 6, 11, 17։
իԳԼ. իբ. 11, 17, ԼԲ Օր. լգ. 28.
լՆե. լգ. 16։ Եզբ. Բ. 2։ Եփես. բ. 14։
խՆե. ժգ. 16։
ծՍաղ. ծժգ. 15.

եւ իմ վախճանը լինի նորանցի պէս։
41 Եւ Բաղակն ասեց Բաղաամին. Ինչ
եա անում ինձ, հիմ Քշնամիներին ա-
նիծելու համար բերի քեզ եւ ահա դու
42 բոլորովին օրհնում ես։ Եւ նա պա-
տասխանեց եւ ասեց. Միթէ չ'զգու-
շանամ այն խօսելու ինչ որ Եհովան
իմ բերանն է դնում։
43 Եւ Բաղակն ասեց նորան. Գնաչում
եմ՝ ինձ հետ մի ուրիշ տեղ եկ որ
այնտեղից տեսնես նորանց, նորանց
մէկ ծայրը կ'տեսնես, եւ նորանց ա-
մէնը չես տեսնիլ. եւ այնտեղից անի-
44 ծիր նորանց ինձ համար։ Եւ տարաւ
նորան Փասգայի դաշտը Սոփիմի տա-
տը, եւ եօթը սեղան չինեց, եւ ամէն
մէկ սեղանի վերայ մէկ զուարակ եւ
45 մէկ խոյ մատուցրեց։ Եւ ասեց Բաղա-
կին. Դու այստեղ քո ողջակէզի մօտ
կանգնիր, եւ ես այնտեղ երեւոյին դի-
46 մաւորեմ։ Եւ Եհովան Բաղաամի ա-
ռաջին դուրս եկաւ, եւ նա Տէրոջ բե-
րանը խօսք դրաւ եւ ասեց. Բաղակի
47 մօտ դարձիր եւ այսպէս ասիր։ Եւ
երբոր եկաւ նորա մօտ, ահա նա իր
ողջակէզի մօտ կանգնել էր, եւ Մո-
վաբի իշխաններըր նորա հետ. եւ Բա-
ղակն ասեց նորան. Եհովան ինչ խօ-
48 սեց։ Եւ նա իր պատգամն ասեց եւ
ասեց.
Վեր կաց, ով Բաղակ, եւ լսիր.
Ինձ ականջ դիր, ով Սեպփորի որդի։
49 Աստուած մարդ չէ, որ սուտ խօսէ,
Ոչ էլ մարդի որդի, որ զղջայ.
Միթէ կ'ասէ, եւ չի անիլ
Կամ կ'խօսէ, եւ չի կանգնեցնիլ։
20 Ահա հրաման առայ օրհնելու, եւ Ինքը
օրհնեց,
Եւ ես եաս չեմ դարձնիլ։
21 Յակոբի վերայ անօրէնութիւն չ'դիտեց,
Ոչ էլ նանգգամութիւն տեսաւ Իսրա-
յէլի վերայ.
Նորա Եհովայ Աստուածն իր հետն է.
Եւ նորա մէջ թագաւորի ցնծու-
թիւնն ձայն կայ։
22 Աստուած է եգիպտացից նորանց հա-
նողը.
Միեղջերուի պէս նորա զօրութիւն ու-
նի նա։
23 Դորա համար Յակոբի դէմ կախար-
դութիւն չի լինիլ,
Եւ Իսրայէլի դէմ դիւթութիւն.
Յակոբին եւ Իսրայէլին կ'ասուի ժա-
մանակին,
Թէ Աստուած ինչ'եր արաւ։
24 Ահա այս ժողովուրդը մատակ առիւ-
ծի պէս պիտի վեր կենայ,
Եւ առիւծի պէս պիտի բարձրանայ.
Չի պառկիլ մինչեւ որ որսը ուտէ,
Եւ սպանուածների արիւնը խմէ։
25 Եւ Բաղակն ասեց Բաղաամին. Ոչ
անէծք տուր նորանց, ոչ էլ օրհնու-
26 թիւն։ Եւ Բաղաամ պատասխանեց
Բաղակին եւ ասեց. Միթէ ես քեզ
հետ չ'խօսեցի ասելով. Ինչ որ Եհո-
վան խօսէ՝ այն կ'անեմ։
27 Եւ Բաղակն ասեց Բաղաամին. Եկ
մի ուրիշ տեղ տանեմ քեզ. գուցէ
Աստուած հաճէ որ այնտեղից անիծես
28 նորանց ինձ համար։ Եւ տարաւ Բաղակը
տարաւ Բաղաամին Փեղորի գագա-
թը, որ դէպի Եսիմոն է մտիկ տալիս։
29 Եւ Բաղաամն ասեց Բաղակին. Այս-
տեղ ինձ համար եօթը սեղան չինիր
եւ այստեղ ինձ համար եօթը զուա-
30 րակ եւ եօթը խոյ պատրաստիր։ Եւ
Բաղակը Բաղաամի ասածին պէս ա-
րաւ, եւ ամէն մէկ սեղանի վերայ
մէկ զուարակ եւ մէկ խոյ մատուցրեց։

ԳԼ. ԻԴ

Բաղաամը կրկին օրհնածք է ասում Իսրայէլին։ Յոթերից մի ասող է դուրս գալու։

1 Եւ Բաղաամը տեսաւ որ Եհովան հա-
ճեց օրհնել Իսրայէլին, Ոչ միւս անգամ-
ների պէս հմայքներ որոնելու չ'գնաց,
այլ իր երեսը դէպի անապատը դար-
2 ձրեց։ Եւ Բաղաամն իր աչքերը բար-
ձրացրեց եւ տեսաւ Իսրայէլին իրանց

ի Գէն. իր. 11, 17, իգ. 10։
ւ Գէն. իր. 38։
ի Գէն. իր. 35։
ձ Թագ. ժե. 29. Մագ. գ. 6. Հռով. ժա. 29. Յհաւտ. 2. Յհ. ա. 17։
ղ Հռով. գ. 7, 8։
ճ Յոբ. գ. 8. ժե. 35. Սագ. է. 14։
ձ Ելն. ժգ. 21. իք. 45, 46. իգ. 14։
ձ Յհ. ժգ. 15։
ձ Գէն. իգ. 17. Գէ. իր. 12։
ձ Հռով. գ. 7, 8։
ձ Յոբ. գ. 8. ժե. 35. Սագ. է. 14։
ձ Ելն. ժգ. 21. իք. 45, 46. իգ. 14։
ձ Յհ. ժգ. 15։
ձ Գէն. իգ. 17. Գէ. իր. 12։
ձ Յհ. ժգ. 15։
ձ Գէն. իգ. 17. Յոբ իք. 10։
ձ Գէն. իր. 11. Սագ. իր. 31. իք. 6. գբ. 10։
ձ Յոբ իր. 25. Սագ. գե. 4. *Կամ արգելքն
ձ Սագ. լ. 19. իգ. 1։
ձ Յհ. իք. 9։
ձ Յհ. իք. 27։
ձ Գէ. իր. 38. ձ Թագ. իր. 14, ձ Գէն. իե. 18. լ. 16. Յեսու. իք. 17. Սագ. ջգ. 28, — Գէ. ի. 20։
— Գէ. իգ. 3, 15։

ցեղերովը Բրանակ առաւած. եւ Վա-
3 առուծոյ Հոգին նորա վերայ եկաւ. Ե՛ւ
իր պատգամն սկսեց եւ ասեց.
Բէաղրի որդի Բաղաամի խօսքը,
եւ աչքը բաց մարդի խօսքը,
4 Աստուծոյ խօսքերը լսողի,
եւ Ամենակարողի տեսիլքը տեսնողի,
Գետինը ընկնողի,
եւ աչքերը բաց եղողի խօսքը.
5 Ի՜նչ գեղեցիկ են քո վրաններդ, ով
Յակոբ.
եւ քո խորաններդ, ով Իսրայէլ։
6 Ձորերի պէս տարածուեցան.
Գետերի մօտ եղող պարտէզների պէս,
Եհովայի տնկած հալուէի ծառերի՝
Ջրի եզերքում եղող եղեւնիների պէս
են։
7 Նորա դոյներից ջուր է վազում,
եւ նորա սերմը հառատ ջրերի մէջ է։
Նորա Թագաւորը Ագագից աւելի
կ՚բարձրանայ,
եւ նորա Թագաւորութիւնը կ՚աճէ։
8 Աստուած է Եգիպտոսից նորան հա-
նողը.
Միեղջերուի պէս զօրութիւն ունի
նա.
Իր թշնամի եղող ազգերին ուտում է,
եւ նորանց ոսկորները կոտրում է,
եւ Իր նետերովը զարկում է նո-
րանց։
9 Առիւծի պէս նստեց պառկեց, եւ
մատակ առիւծի պէս.
Ո՞վ կ՚զարթնեցնէ նորան։
Քեզ օրհնողները օրհնուած են,
եւ քեզ անիծողները անիծուած։
10 Այն ժամանակ Բաղակը չատ բար-
կացաւ Բաղաամի վերայ, եւ ձեռ-
քերն իրար խփեց. եւ Բաղակն ասեց
Բաղաամին. Ես քեզ կանչեցի իմ թըշ-
նամիներին անիծելու. եւ ահա այս
11 երեք անգամն է որ օրհնեցիր։ Եւ հի-
մա փախիր քո տեղը. ես ասեցի Չքեզ
չատ պատիւ անեմ, բայց ահա Եհո-
12 վան քեզ պատուից զրկեց։ Եւ Բա-
ղաամն ասեց Բաղակին. Միթէ ես
քո ուղարկած դեսպաններդ հետ էլ
13 չխօսեցի՝ ասելով. Եթէ Բաղակը ինձ
իր տունը լիքն արծաթ եւ ոսկի տայ,
ես Եհովայի խօսքից չեմ կարող անց-
նել, որ մի լաւ կամ վատ բան անեմ
ինձանից. Եհովան ինչ որ ասէ՝ այն
14 պիտի խօսեմ։ Եւ ահա ես հիմա իմ
հայրենիքն եմ գնում. եկ քեզ Հաս-
կացնեմ թէ այս ժողովուրդը ինչ է
անելու քո ժողովրդին Վերջի օրերու-
15 մը. Եւ իր պատգամն սկսեց եւ ասեց.
Բէաղրի որդի Բաղաամի խօսքը,
եւ աչքը բաց մարդի խօսքը,
16 Աստուծոյ խօսքերը լսողի,
եւ Բարձրեալին գիտութիւնը գիտե-
ցողի,
եւ Ամենակարողի տեսիլքը տեսնողի,
Գետինը ընկնողի
եւ աչքը բաց եղողի խօսքը.
17 Տեսնում եմ նորան, բայց ոչ հիմա,
Ջննում եմ նորան, բայց ոչ մօտից.
Յակոբից մէկ Աստղ է ծագում,
եւ Իսրայէլից մի Գաւազան է բարձ-
րանում.
Եւ Մոաբի կողքերին զարկում,
եւ Սեթի բոլոր որդիներին ընաջինջ
անում։
18 Նաեւ Եդոմը Նոր նուաճութիւնը
կ՚լինի
Իր թշնամիների Երկիրը Սէիրը նորա
նուաճութիւնը կը լինի,
եւ Իսրայէլը քաջութիւն կ՚անէ.
19 Եւ Յակոբից եղողը կ՚իշխէ,
եւ քաղաքի մէջ մնացորդին կը կոր-
ցնէ։
20 Եւ Ամաղեկին տեսաւ, եւ իր պատ-
գամն սկսեց եւ ասեց.
Ամաղէկն Ազգերի գլուխն է,
Բայց նորան վերջը Կորսուհան է Մը-
նաց։
21 Ու Կենեցուն տեսաւ եւ իր պատ-
գամն սկսեց եւ ասեց.
Քո նստած տեղն ամուր է,

Բ Գլ. ե. 2—31.
Բ Գլ. ժ. 25. ա Թագ. ժթ. 20, 23. բ Մն. ժե. 1. ի. 11.
Գ Գլ. իգ. 7, 18.
Թ Սամ. ժզ. 16.
Ղ Սամ. ա. 3. Նբեմ. ժե. 8.
Ն Նբեմ. ծա. 13. Յայտ. ժե. 15.
շ ա Թագ. ժե. 9.
Բ Թագ. ե. 12. ա Մն. ժգ. 3.
Բ Գլ. իգ. 22.
Գեմ. արագութիւն
Է Գլ. ժգ. 9. իգ. 24.
Է Սամ. բ. 9. Նա. լբ. 13. Նբեմ. ե. 17.
Է Սամ. ի. 5. Նբեմ. ե. 9.
Ն Նե. իթ. 9. Գլ. իգ. 24.
Ն Նե. ժբ. 3. իե. 29.
Հ Նեկ. իա. 14, 17. իբ. 13. Ներ. իե. 23. Ողբ բ. 15.
Յ Գլ. իգ. 11.
Ղ Գլ. իբ. 17, 37.
Ճ Գլ. իբ. 18.
Ո Միք. գ. 5. Յայտ. բ. 14.
Չ Նե. իթ. 1. Դան. բ. 29. ե. 14.
Ռ Յայտ. ա. 7.
Ս Ատա. բ. 2. Յայտ. իբ. 16.
Վ Նե. իթ. 10. Սաղ. ճժ. 2.
Տ Թագ. բ. 2. Նբեմ. իբ. 43.
Ր Թագ. բ. 14. Սաղ. կ. 8, 9, 13.
Ց Նե. իթ. 10.
Փ Նե. ժե. 8.
Ք Նե. ժե. 14. ա Թագ. ժե. 9, 8.

և ապառաժի վերայ ևս դրել քո բոյնը.
22 Բայց Կինեցին աւերակ պիտի դառնայ.
Մինչև ե՞րբ Ասուրը քեզ գերի պիտի առնէ։
23 Եւ իր պատգամն ակսեց և ասել.
Ո՛հ, ո՞վ ողջ կ՚մնայ երբոր Աստուած անէ այս։
24 Ու նաւեր կ՚գան Կիտացիներուն եզերքներիցը
Եւ կ՚չարչարեն Ասուրին, և կ՚չարչարեն Եբերին.
Բայց նա էլ է Նէ-ե-ե-ե կորսուիան։
25 Ճնոյց Բաղաամը վեր կացաւ գնաց, և դարձաւ իր տեղը. և Բաղակն էլ գնաց իր ճանապարհովը։

ԳԼ. ԻԵ

Իսրայէլացիների ընթացքն և կատարքն պատիժը։

4 Ե՛ Իսրայէլը Աստուծմէ բնակուեց, և Եհոզուէրն սկսեց Մովաբի աղ-
2 ջկերանց հետ պոռնկութիւն անել։ Եւ Նորանք ժողովրդին հրաւիրեցին Իրանց աստուածներուն զոհերին. և ժողովուրդը կերաւ և Նորանց աստուածներին երկրպագութիւն արաւ։
3 Եւ Իսրայէլը Բեղփեգովրին յարեց. Նեհովայի բարկութիւնը Իսրայէլի վերայ
4 բորբոքուեցաւ։ Եւ Եհովան Մովսէսին ասեց. Առ Եհոզուէրի բոլոր իշխաններն եւ կախեր Նորանց Եհովայի առաջին արեւի դէմ, Որ Եհովայի սաստիկ բարկութիւնը Իսրայէլիցը դառնայ։ Եւ Մովսէսն ասեց Իսրայէլի դատաւորներին. Սպաններէք ամեն մէկդ ձեր մարդկացը, որ Բեղփեգովրին յա-
6 րեցին։ Եւ ահա Իսրայէլի որդիներից մի մարդ եկաւ եւ իր եղբայրներին մի Մադիանացի կնիկ բերաւ՝ Մովսէսի աչքի առաջին եւ Իսրայէլի որդկանց բոլոր ժողովքի աչքի առաջին, Ներքոր Նորանք ժողովքի խորանի դռանը լա-
7 յիս էին։ Եւ Ահարօն քահանայի որդի Եղիազարի որդին՝ Եփենէհէսը տե-
8 սաւ այս, ժողովքի միջիցը վեր կացաւ։ Եւ ձեռքը մի զէզարդ առաւ, եւ այն Իսրայէլացի մարդի հետեւից անհնակը մտաւ, և երկուսին էլ այսինքն Իսրայէլացի մարդին եւ կնկան փորիցը խոցեց, և Հարուածը Իսրայէլի որդկան-
9 ցիցը զադարեց։ Եւ Հարուածիցը մեռածները քսանեւչորս հազար հոգի էին։
10 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
11 ասելով. Ահարօն քահանայի որդի Եղիազարի որդի Փենէհէսն իմ բարկութիւնն Իսրայէլի որդկանցիցը դարձրեց՝ Ինձ համար նախանձ ունենալով Նորանց մէջ. եւ ես Իմ նախանձովն Իսրայէլի որդկանցը չկործանեցի։
12 Սորա համար ասիր, որ Ահա ես Նորան տալիս եմ իմ խաղաղու-
13 թեան ուխտը. Եւ Նորա համար եւ Նորանից յետոյ Նորա սերունդի համար յաւիտենական քահանայութեան ուխտ կ՚լինի. որովհետեւ Իր Աստուծոյ նախանձը ունեցաւ եւ Իսրայէլի որդկանց համար քաւութիւն արաւ։
14 Եւ Մադիանացի կնկան հետ զարկուող Իսրայէլացի մարդի անունը Զամբրի էր, Սալուի որդին, որ Շմաւոնեանց
15 մէկ տոհմի իշխանն էր։ Եւ զարկուող Մադիանացի կնկան անունը Քազբի էր՝ Սուրի աղջիկը, որ Մադիամի մէջ ազգաւոհմի իշխան էր։
16 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
17 սելով. Մադիանացիներին թշնամա-
18 թիւն արէք եւ Նորանց զարկէք. Որովհետեւ Նորանք իրանց սրած Պնեհութիւններովը ձեզ թշնամութիւն արին Փոզովրի գործուածքի՝ իրանց քոյր Մադիանացի իշխանի աղջիկ՝ Քազբիի գործուածքի, որ հարուածի օրուածը սպանուեցաւ Փոզովրի համար։

ԳԼ. ԻԶ

Երկերի բաժանելու համար ժողովուրդը կրկին անգամ հաշուում են։

1 Ե՛ Հարուածից յետոյ Եհովան Մով-

ա Նե. ժե. 19։
բ Նե. ժ. 4։ Դան. ժա. 30։
գ Նե. ժ. 21, 25։
—
—Դէ. լդ. 49։ Յեռ. բ. 1։ Միք. գ. 5
ե Դէ. լ. 16։ ա Կոր. ժ. 8։
զ Յեռ. իբ. 17։ Սպ. ժգ. 28։ Ովս. թ. 10։
է Նե. ժգ. 15, 16։ ա Կոր. ժ. 20։
ը Նե. բ. 3։
թ Սպ. ժգ. 28, 29։
ժ Ը՛ր Ը՛ր. գ. 3։ Յեռ. իբ. 17։
ժա Ը՛ր Ը՛ր. ժգ. 17։
ժբ Նե. ժբ. 21, 22։ Դէ. ժա. 16։
ժգ Նե. իբ. 27։ բ Ը՛ր. ժգ. 6, 9, 13, 15։
ժդ Յովհ. բ. 17։

ա Նե. գ. 25։
բ Սպ. ժգ. 30։
գ Սպ. ժգ. 30։
դ Ը՛ր Ը՛ր. գ. 3։ ա Կոր. ժ. 8։
ե Սպ. ժգ. 30։
զ Կոր. ժ. 2։
է Նե. բ. 3։ բ Ը՛ր. իբ. 16, 21։ գ Թագ. ժգ. 22։ Սպ. ին. 38։ Նեհ. ժգ. 38։ Սպ. ա. 18. գ. 8։
ը Մպ. բ. 4, 5. գ. 1։
թ Յեռ. ա Սե. գ. 4 եւ 5։
ժ Նե. իբ. 15։
ժա Կոր. իբ. 3։ Հռով. ժ. 3։
ժբ Ը՛ր. բ. 17։
ժգ Դէ. լ. 8։ Յեռ. ժգ. 21։
ժդ Դէ. լ. 2։
ժե Դէ. լ. 16։ Յեռ. բ. 14։

սէսի եւ Ահարոնի որդի՝ եղիազար քա-
2 հանայի հետ խօսեց ասելով. «Իսրա-
յէլի որդիներց բոլոր ժողովքի գումարն
առէք՝ իւրաքանչիւրից վեր եղողնե-
րին՝ ըստ նրանց հայրերի տների հաշիւ-
մատ, այսինքն Իսրայէլի մէջ բոլոր
3 պատերազմի կերտողներին։ Եւ Մով-
սէսն ու եղիազար քահանան խօսե-
ցին նրանց հետ Մովաբի դաշտերում
մը երիքովի դէմ Յորդանանի մօտ ա-
4 սելով. «Քանի տարեկանից վեր եղող-
ներին հաշուէք, ինչպէս որ Եհովան
Մովսէսին եւ եղիպտոսի երկրից ե-
լած Իսրայէլի որդիներին հրամայեց։
5 Ռուբէն Իսրայէլի անդրանիկը, եւ
Ռուբենի որդիքը. Ենովքից Ենովք-
6 եանց տոհմը, Փաղղուից՝ Փաղղուա-
եանց տոհմը, Եսրոնից Եսրոնեանց
տոհմը, Քարմից Քարմեանց տոհմը.
7 Ռուբենեանց տոհմերը սորանք են. եւ
նորանց համարուածները՝ հարիւր
երեք հազար եօթը հարիւր երեսուն
8 հոգի։ Եւ Փաղղուսի որդին եղիաբ
9 էր։ Եւ եղիաբի որդիքը՝ Նամուէլ,
Դաթան եւ Աբիրոն էին. այս Դա-
թանը եւ Աբիրոնը ժողովքի մէջ երե-
ւելիներ էին, որ Մովսէսին եւ Ահա-
րոնին հակառակեցին Եհովայի դէմ կո-
10 ղով Կորխի ժողովքում։ Եւ երկիրը
բացուեց իր բերանը եւ կուլ տուեց նո-
րանց եւ Կորխին էլ, այն ժողովքը մեռ-
նելիս՝ երբոր կրակը այն երկու հարիւր
հիսուն մարդկանցը կերաւ, եւ նոքա
11 դարձան օրինակ եղան։ Բայց Կորխի
որդիքը չմեռան։
12 Շեմաւնի որդիքն իրանց տոհմերու-
մը. Նամուէլից Նամուէլեանց տոհմը,
Յամինից Յամինեանց տոհմը, Յաքի-
նից Յաքինեանց տոհմը, Զարայից
13 Զարայեանց տոհմը, Սաւուղից Սա-
14 ւուղեանց տոհմը։ Շեմաւնեանց տոհ-
մերը սորանք են, քսանեւերկու հազար
երկու հարիւր հոգի։
15 Գադի որդիքն իրանց տոհմերով.
Սափոնից Սափոնեանց տոհմը, Ան-
դիից Անդեանց տոհմը, Սունիից Սուն-
16 եանց տոհմը, Ազնիից Ազնեանց
17 տոհմը, Էրիից Էրեանց տոհմը, Արո-
դիից Արոդեանց տոհմը, Արելիից Ա-
18 րելեանց տոհմը։ Գադի որդեկաց տոհ-
մերը սորանք են, եւ նորանց համար-
ուածները քառասուն հազար հինգ
հարիւր հոգի։
19 Յուդայի որդիքը՝ Էր եւ Օնան էին,
բայց Էր եւ Օնան Քանանի երկրում
20 մեռան։ Եւ Յուդայի որդիքն իրանց
տոհմերով սորանք էին. Սելոմից Սե-
լոմեանց տոհմը, Փարեսից Փարես-
եանց տոհմը, Զարայից Զարայեանց
21 տոհմը։ Եւ Փարեսի որդիքը սորանք
էին. Եսրոնից Եսրոնեանց տոհմը,
22 Յամուլից Յամուլեանց տոհմը։ Յու-
դայի տոհմերը սորանք են. Նորանց
համարուածները հօթանասունեւվեց
հազար հինգ հարիւր հոգի։
23 Իսաքարի որդիքն իրանց տոհմե-
րով. Թովլայից Թովլայեանց տոհմը,
24 Փուայից Փուայեանց տոհմը, Յասու-
բից Յասուբեանց տոհմը, Սամրոնից
25 Սամրոնեանց տոհմը։ Իսաքարի տոհ-
մերը սորանք են. Նորանց համար-
ուածները վաթսունեւչորս հազար ե-
րեք հարիւր հոգի։
26 Զաբուղոնի որդիքն իրանց տոհմե-
րով. Սարեդից Սարեդեանց տոհմը,
Եղոնից Եղոնեանց տոհմը, Յաղելից Յա-
27 ղելեանց տոհմը։ Զաբուղոնի տոհմերը
սորանք են. Նորանց համարուածները
վաթսուն հազար հինգ հարիւր հոգի։
28 Յովսէփի որդիքն իրանց տոհմերո-
29 վը Մանասէ եւ Եփրեմ էին։ Մանա-
սէի որդիքը. Մաքիրից Մաքիրեանց
տոհմը. եւ Մաքիր ծնաւ Գաղաադին,
Գաղաադից Գաղաադեանց տոհմը։
30 Գաղաադի որդիքը սորանք են. Իե-
31 զերից Իեզերեանց տոհմը, Քեղեդից
Քեղեդեանց տոհմը, եւ Աբրիելից Ա-
բրիելեանց տոհմը, եւ Սիւքեմից Սիւ-
32 քեմեանց տոհմը, եւ Սեմիդայից Սե-
միդայեանց տոհմը, եւ Ոփերից Ոփեր-

ա Նե. ք. 12, իբ. 25, 26; Գո-
ծ. 2։
բ Գո. ծ. 3։
գ Գո. իբ. 1. ա. 12։
դ Գո. ծ. 1։
ե Նե. խգ. 8, 9; Նէ. ք. 14։
ա Մն. է. 1—4։
զ Տես Գո. ծ. 21։
է Գո. ժգ. 32, 33։
ը Գո. ժգ. 38։ Տես ա Կար. ժ.
6։ բ Գես. բ. 6։
թ Նե. ք. 24։ ա Մն. ք. 22։
ժ Նե. խգ. 10։ Նէ. ք. 15։
ի ա Մն. ք. 24։
ձ Նե. խգ. 10։
ղ Նե. խգ. 16։
ճ Նե. խգ. 16։
մ Նե. իբ. 3—10։ խգ. 12։ ա
Մն. բ. 3—9։
յ Նե. խգ. 14։
ն Նե. խգ. 20։
շ Տես. ժէ. 1։ ա Մն. է. 14,
15։
ո Տես. ժէ. 2։ Դատ. ք. 11,
24, 31։

33 անց տոհմը, եւ Ոփերի որդին Սալպաադը տղերք չունէր այլ աղջիկներ. եւ Սալպաադի աղջիկներուն անունները Մաալա, Նոա, Եգղա, Մեղքա եւ Թերսա էին։ Մանասէի տոհմերը սորանք են, եւ նորանց համարուածները քսան եւ երկու հազար եօթը հարիւր հոգի։
35 Եփրեմի որդիքն իրանց տոհմերովը սորանք են. Սուտաղայից Սուտաղայեանց տոհմը, Բոքորից Բոքորեանց տոհմը, Թաանից Թաանեանց տոհմը։
36 Եւ Սուտաղայի որդիքը սորանք են՝
37 Էրանից Էրանեանց տոհմը։ Եփրեմի որդկանց տոհմերը սորանք են. նորանց համարուածները երեսուն երկու հազար հինգ հարիւր հոգի։ Յոսեփի որդիքն իրանց տոհմերովը սորանք են՝
38 Բենիամինի որդիքն իրանց տոհմերովը. Բաղայից Բաղայեանց տոհմը, Ասբելից Ասբելեանց տոհմը, Աքիրամից Աքիրամեանց տոհմը,
39 Սուփամից Սուփամեանց տոհմը, Ոփիմից Ոփիմեանց տոհմը։ Եւ Բաղայի որդիքը Արդ եւ Նէեման էին. Արդայից Արդեանց տոհմը, Նէեմանից Նէեմանեանց տոհմը։
41 Բենիամինի որդիքն իրանց տոհմերովը սորանք են, եւ նորանց համարուածները քառասունեւհինգ հազար վեց հարիւր հոգի։
42 Դանի որդիքն իրանց տոհմերովը սորանք են. Սուհամից Սուհամեանց տոհմը, Դանի տոհմերն իրանց տոհմերովը սորանք են։
43 Սուհամեանց բոլոր տոհմերի համարուածները վաթսունեւչորս հազար չորս հարիւր հոգի։
44 Աշերի որդիքն իրանց տոհմերովը, Ցիմնայից Ցիմնայեանց տոհմը, Ցեսուից Ցեսուեանց տոհմը, Բարիայից
45 Բարիայեանց տոհմը։ Բարիայի որդիներից՝ Քաբերից Քաբերեանց տոհմը,
46 Մեղքիէլից Մեղքիէլեանց տոհմը։ Եւ Աշերի աղջկան անունը Սարա էր։
47 Աշերի որդկանց տոհմերը սորանք են. նորանց համարուածները չիսուն երեք հազար չորս հարիւր հոգի։
48 Ննեփթաղիմի որդիքն իրանց տոհմերովը. Յասիելից Յասիելեանց տոհմը, Գունիից Գունեանց տոհմը, Յասերից Յասերեանց տոհմը, Սիլլէմից
50 Սիլլեմեանց տոհմը։ Ննեփթաղիմի տոհմերն իրանց տոհմերովը սորանք են. եւ նորանց համարուածները քառասուն հինգ հազար չորս հարիւր հոգի։
51 Սա է Իսրայէլի որդկանց դումարը, վեց հարիւր եւ մէկ հազար եօթը հարիւր երեսուն հոգի։
52 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ասելով.
53 Սորանց պիտի բաժանուի այն երկիրը ժառանգութեան համար էջ-ների անունների թիւին համեմատ։
54 Շատին ժառանգութիւնը չատ տաս, եւ քիչին ժառանգութիւնը քիչ տաս. մարդն մէկին իր համարի համեմատ ժառանգութիւն տուի։ Բայց երկիրը վիճակով բաժանուի, եւ իրանց հարազատներուն ցեղերի անունների համեմատ ժառանգեն։
55
56
57 Եւ Ղեւտացիներուն համարուածներն իրանց տոհմերովը սորանք են. Գերսոնից Գերսոնեանց տոհմը, Կահաթից Կահաթեանց տոհմը, Մերարիից Մերարեանց տոհմը։
58 Ղեւտացիներուն տոհմերը սորանք են՝ Ղոբենեանց տոհմը, Քերրոնեանց տոհմը, Մողեանց տոհմը, Մուսեանց տոհմը, Կորխանց տոհմը։
59 Եւ Կահաթ ծնեց Ամրամին։ Եւ Ամրամի կնկայ անունը Յոքաբէթ էր՝ Ղեւիի աղջիկը, որին Եգիպտոսի մէջ ծնեց Ղեւիի համար, եւ նա Ամրամի համար ծնեց Ահարոնին եւ Մովսէսին
60 եւ նորանց քոյր Մարիամին։ Եւ Ահարոնի համար ծնուեցան Նադաբը եւ Աբիուդը, Եղիազարը եւ Իթամարը։
61 Բայց Նադաբն եւ Աբիուդը Եհովայի առաջին օտար կրակ մատուցանելիս մեռան։ Եւ սորանց համարուածները քսան երեք հազար հոգի էին մէկ ամսականից վեր եղող բոլոր արուներ. որովհետեւ նորանք Իսրայէլի

ա Գլ. ԼԱ. 1։ ԼԳ. 11. Յես. Ա՛Ե. 3։
բ Նե. Խգ. 21։ = Մե. Ե. 6. բ. 1 ԱՆ։
գ Նե. Խգ. 23 (Հռոմ.)
դ Նե. Խգ. 17։ = Մե. Ե. 30։
ե Նե. Խգ. 24։ = Մե. Ե. 13. զ Յես Գլ. ա. 46։
է Յես. Ժա. 23։ Ժգ. 1։ — Գլ. ԼԳ. 54։ ԼԵ. 8։
ը Գլ. ԼԳ. 51։ ԼԳ. 13. Յես. Ժա. 23։ Ժգ. 2։
թ Նե. Խգ. 11։ Եր. գ. 16—19։ = Մե. գ. 1, 16—22։
ժ Նե. բ. 1, 2. գ. 20։
ի Գլ. գ. 2։ = Մե. Խգ. 1.
ժա Յես Գե. ժ. 1, 2։ Գլ. գ. 4։ = Մե. Խգ. 2։
ժբ Յես Գլ. ա. 39։
ժգ Գլ. — 49։
ժդ Գլ. Ժբ. 20, 23, 24։ բ 9բ ժ. 9։ Յես. Ժգ. 14, 33։

որդկանց հետ չ'համարուեցան, որովհետեւ Իսրայէլի որդկանց մէջ նորանց ժառանգութիւն չ'տրուեցաւ։
63 Սորանք են Մովսէսի եւ եղիազար քահանայի համարները, որ համարեցին Իսրայէլի որդկանց Մովաբի դաշտերումը Երիքովի դէմ Յորդանանի
64 մօտ։ Եւ սորանց մէջ քնաւ մէկ մարդ չ'կար Իսրայէլի որդկանց այն համարուածներից, որոնց Մովսէսն եւ Ահարօն քահանան Սինայի անապատումը
65 համարեցին։ Որովհետեւ Եհովան ասել էր նորանց. Անպատճառ կ'մեռնեն անապատումը, եւ նորանցից մի մարդ չ'մնաց, բացի Յեփոնեան Քաղէբից եւ Նաւեան Յեսուից։

ԳԼ. ԻԶ

Աղջիկների ժառանգութեան իրաւունքը։ Յեսուն նշանակւում է Մովսէսի յաջորդ։

1 Եւ Յովսէփի որդի Մանասէի տոհմերից Մանասէի որդի Մաքիրի որդի Գաղաադի որդի Ոփերի որդի Սալպաադի աղջիկները մօտեցան. եւ նորա աղջկերանց անուններն սորանք են. Մաալա, Նուա, Էգղա, Մեղքա եւ
2 Թերսա. Սորանք Մովսէսի եւ եղիազար քահանայի եւ իշխանների եւ բոլոր ժողովրդի առաջը կանգնեցին ժողովրդի խորանի դռանը եւ ասեցին.
3 Մեր հայրը Անապատումը մեռաւ, եւ նա Եհովայի դէմ ժողովուածների ժողովը՝ Կորխի ժողովումը չէր, այլ նա իր մեղքովը մեռաւ եւ տղերք չ'ունէր։
4 Ինչու համար մեր հօրը անունը իր տոհմի միջից վերանայ, որ տղայ չ'ունի. տուր կալուածք տուէք մեր հօր
5 եղբայրների մէջ։ Եւ Մովսէսը Կնորանց դատը Եհովայի առաջը տարաւ,
6 եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ասելով. Ուղիղ են խօսում Սալպաադի աղջկերքը. Անպատճառ նորանց ժառանգութեան կալուածք տաս իրանց հօր եղբայրների մէջ եւ նորանց հօր ժառանգութիւնը դարձնես նորանց
8 վերայ. Եւ Իսրայէլի որդկանց հետ խօսես եւ ասես. Եթէ մի մարդ մեռնէ եւ տղայ չ'ունենայ, նորա ժառանգութիւնը նորա աղջկան վերայ դարձնէք։ Եւ եթէ նա աղջիկ էլ չ'ունենայ, այն ժամանակ նորա ժառանգու-
10 թիւնը նորա եղբայրներին տաք։ Եւ եթէ եղբայրներ էլ չ'ունենայ, այն ժամանակ նորա ժառանգութիւնը նորա
11 հօր եղբայրներին տաք։ Եւ եթէ հօր եղբայրներ էլ չ'ունենայ, նորա ժառանգութիւնը նորա տոհմի մէջ նորան ամենից մօտ ազգականին տաք, եւ նա լինի նորա ժառանգը. եւ սա Իսրայէլի որդկանց համար Կգատասատանի կանոն լինի, ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին պատուիրեց։
12 Եւ Եհովան Մովսէսին ասեց. Վեր ելիր հայ Աբարիմի սարը, եւ տես այն երկիրը որ Իսրայէլի որդկանցը պի-
13 տի տամ. Եւ նորան կը տեսնես, եւ դուն էլ քո ժողովրդի հետ կ'ժողովուիս ինչպէս որ քո եղբայր Ահա-
14 րօնը ժողովուեցաւ. Որովհետեւ Կուք իմ հրամանի դէմ ապստամբութիւն արիք Սին անապատումը ժողովրդի հակառակութիւն արած ժամանակը եւ նորանց առաջին ինձ չ'սրբեցիք այն ջրի մօտ։ (Այս է կադեսի Մերիբայի ջուրը Սին անապատումը։)
15 Եւ Մովսէսը խօսեց Եհովայի հետ
16 եւ ասեց. Իրօլոր մարմնի հոգիների Աստուածը Եհովան այս ժողովրդի վե-
17 րայ մի մարդ նշանակէ. Որ նորանց առաջին դուրս գայ եւ նորանց առաջին մտնէ, եւ նորանց հանէ եւ նորանց մտցնէ, եւ Եհովայի ժողովրդը չլինի Հոչխարների պէս որ հովիւ չ'ունենն։
18 Եւ Եհովան ասեց Մովսէսին. Առ քեզ մօտ Նաւէի որդի Յեսուին, Նորի վերայ Հոգի կայ, եւ հանուրդ նորա
19 վերայ դիր. Եւ նորան եղիազար քա-

ե Գր. ր. 14, 15, ֆ Գր. ժգ. 28, 29. ա Կոր. ժ. 3։ — Գր. ժգ. 30։ — Գր. իզ. 33. իգ. 1, 11. Յես. ժե. 3։
գ Գր. ժգ. 35. իգ. 64, 65։ է Գր. ժգ. 1, 2։ Դատ. ժե. 4։ Ել. ժբ. 15, 19։ Ղե. իգ. 12, 13. ր. 8. ժե. 34։ Ել. իգ. 2։ Ել. ը. 29։
ը Գր. ի. 11. իգ. 41, 47. բ Որ. գ. 27. իգ. 1։ Գր. ի. 24, 25. լ. 2. բ Որ. ժ. 6։ թ Գր. ի. 13, 24։ Ել. ժե. 7. Գր. ի. 13։ ժ Գր. ժգ. 22. Երբ. ժբ. 9։
ի Ել. ժբ. 20. ա Թագ. ը. 20. ժբ. 13. գ Թագ. գ. 7։ բ Մն. ա. 10։ ի Թագ. իր. 17. Զաք. ժ. 2. Մատ. ի. 36. Մարկ. գ. 34։ լ Նե. ի. 38։ Դատ. գ. 10. Հր Որ. իգ. 9։

հանապի եւ բոլոր ժողովրդի առաջին կանգնեցրու եւ Նորանց աչքի առաջին Նորան պատուէր տուր . եւ Էքսփոգրիցը դիր Նորա վերայ որպէս զի Իսրայէլի որդիանց բոլոր ժողովրդ
21 Դաշն հնազանդութիւն անին : եւ Նա կանգնէ եղիազար քահանայի առաջին որ Ուրիմի կանոնով Նորան հարցնէ Եհովայի առաջին . Նորա խօսքով դուրս գան եւ Նորա խօսքով մանեն , ինքը եւ իր հետ բոլոր Իսրայէլի որ-
22 դիքը եւ բոլոր ժողովրդ : եւ Մովսէսն այնպէս արաւ , ինչպէս որ Եհովան Նորան պատուիրել էր . առաւ Յեսուին եւ Նորան կանգնեցրեց եղիազար քահանայի եւ բոլոր ժողովրդի առաջին ,
23 եւ իր ձեռքը Նորա վերայ դրաւ եւ Նորան պատուէր տուաւ , ինչպէս որ Եհովան Մովսէսի ձեռքով խօսել էր :

ԳԼ· ԻՐ

Աշակերտաց , յաւերժից , ամագլուխ , զաւիկ եւ երեսփոխանէից ազգակիցների կանանցից :

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով . Պատուիրիր Իսրայէլի որդիանց եւ Նորանց ասիր , Իմ պատարագները , Իմ հացը , Իմ նուէրների համար իրրեւ Իմ անուշահոտ պատարագները զգուշացէք որ ինձ մատու-
3 ցանէք իր ժամանակին : եւ Նորանց ասես . Այս է այն պատարագը որ Եհովային պիտի մատուցանէք . Օրը երկու հատ մէկ տարեկան անարատ գառներ մշտնջենաւոր ողջակէզի հա-
4 մար . Մէկ գառը առաւօտուն մատուցանես եւ միւս գառը իրիկուանը մա-
5 տուցանես : եւ Էֆի մէկ տասնորդ մասը բարակ ալիւրով Հացի նուէր զանգուած Հինիոնի մի քառորդ
6 Ձեթուած իւղով : Սա Սինա սարի վերայ անելիք Մշտնջենաւոր ողջակէզն է , Եհովայի համար իրրեւ անուշահոտ
7 պատարագ : եւ Նորա Թափելու նուէրը մէկ գառի համար՝ հինիոնի չորրորդ մասը լինի . ըրին սուրբ տեղումը թա-
8 փելու նուէր անես Եհովայի համար : Եւ միւս գառը իրիկնագէմին մատուցանես . իրրեւ առաւօտեան հացի ընծայ եւ իրրեւ Նորա Թափելու նուէրը մատուցանես Եհովայի համար իրրեւ անուշահոտ պատարագ :
9 Բայց շաբաթ օրը՝ մէկ տարեկան երկու անարատ գառներ եւ իւղով զանգուած երկու տասանորդ բարակ ալիւր իրրեւ հացի նուէր եւ Նորա
10 Թափելու նուէրը : Սա բացի մշտնջենաւոր ողջակէզից եւ Նորա Թափելու նուէրից ամեն շաբաթ ըրուի ողջակէզը լինի :
11 Եւ Էձեր ամսագլուխներում Եհովայի համար ողջակէզ մատուցանէք երկու զուարակ , մէկ խոյ , եօթը հատ
12 մէկ տարեկան անարատ գառներ . եւ ամեն մէկ զուարակի համար իւղով զանգուած Էրեք տասանորդ բարակ ալիւր հացի նուէր , եւ մէկ խոյի համար իւղով զանգուած երկու տասա-
13 նորդ բարակ ալիւր հացի նուէր . եւ ամեն մէկ գառի համար իւղով զանգուած մէկ մէկ տասանորդ բարակ ալիւր հացի նուէր , Եհովայի համար ողջակէզ իրրեւ անուշահոտ պատա-
14 րագ : Եւ Նորանց Թափելու նուէրները՝ ամեն մէկ զուարակի համար կէս հինէն եւ մէկ խոյի համար հինիոնի երրորդ մասը եւ ամեն մէկ գառի համար հինիոնի չորրորդ մասը գինի լինի . սա տարուայ ամիսների համար ամեն
15 մէկ ամսի ողջակէզն է . եւ բացի մշտնջենաւոր ողջակէզից իրրեւ մեղքի պատարագ Բայծերիցը մի Նոխազ մատուցանուի Եհովային եւ իր Թափելու նուէրը մատուցանուի Եհովային :
16 Էնե առաջին ամսի տասնեչորսերորդ
17 օրը զատիկ է Եհովայի համար : Էնե այն ամսի տասնեհինգերորդ օրը տօն
18 է . եօթն օր բաղարջ ուտուի : Առաջին օրը սուրբ ժողով լինի . ոչ մի ծառա-
19 յական գործ չանէք . եւ Եհովայի համար ողջակէզ պատարագ մատուցա-

---

Նբ Օր· գ· 28· բա· 7, 8·
Ղևս· Գլ· Ժա· 17, 28·
Ծ Ձևս· ա· 16, 17·
Ժ Նե· իբ· 30·
ա Ձևս· Բ· 14·
ե Հմր· 19· —
—Ղև· գ· 11· բա· 6, 8·
Մագ· ա· 7, 12·
ի Նե· իբ· 38·
ի Նե· Ժգ· 36· Գլ· Ժե· 4·
Ղև· բ· 1·
Նե· իբ· 40·
Նե· իբ· 42· Ամվ· ե· 25·
Հգ· ե· 10· ա Թագ· բ· 5·
ա Մն· իգ· 31· բ Մն· բ· 4·
Եզր· գ· 5· Նէհմ· ե· 33·
Ես· ա· 13, 14· Եզեկ· խգ· 6, Ովս· բ· 11· Ամգ· բ· 10·
Նե· իբ· 4—12·
Գլ· Ժե· 21· իբ· 11—16, 17, 25·
Նե· Ար· 6, 18· բ Օր· Ժգ· 2·
Ղև· իգ· 6·
Նե· Ար· 10· Ղև· իգ· 7·

նէք երկու զուարակ, մէկ խոյ ու եօթը հատ մէկ տարեկան գառներ, նոքանք Էանարատ լինին ձեզ համար.
20 եւ նորանց հացի նուէրը իւղով զանգուած բարակ ալիւր լինի. ամէն մէկ զուարակի համար երէք տասանորդ, եւ մէկ խոյի համար երկու տասանորդ
21 մատուցանէք. եօթը գառներից ամէն մէկ գառի համար մէկ տասանորդ մատուցանէք. եւ ձեզ համար քաւութիւն անելու համար Էմէկ նոխազ
22 մեղքի պատարագ. Սորանք մատուցէք բացի միանգամայն ողջակէզ եւ
23 ողջ առաւօտեան ողջակէզից. Այսպէս մատուցէք այն եօթը օրերի ամէն մէկ օր եհովայի համար անուշահոտ պատարագ՝ հաց. բացի միանգամայն ողջակէզից մատուցանելի այս Է տա-
25 րա թափելու նուէրը. եւ եօթներորդ օրը սուրբ ժողով լինի ձեզ համար, ոչ մի ծառայական գործ չանէք.
26 եւ հերթայրինների օրը՝ երբոր ձեր շաբաթների համեմատ եհովային նոր հացի նուէր մատուցանէք, սուրբ ժողով լինի ձեզ համար. ոչ մի ծառա-
27 յական գործ չանէք. եւ եհովայի համար իբրեւ անուշահոտ ողջակէզ երկու զուարակ, մէկ խոյ, մէկ տարեկան եօթը հատ գառներ մատուցանէք.
28 եւ նորանց հացի նուէրը ամէն մէկ զուարակի համար երէք տասանորդ, մէկ խոյի համար երկու տասանորդ,
29 եօթը գառներից ամէն մէկ գառի համար մէկ տասանորդ իւղով զանգուած
30 բարակ ալիւր. եւ՝ ձեզ համար քաւութիւն անելու համար այդերից մէկ
31 նոխազ. բացի միանգամայն ողջակէզից եւ նորա հացի նուէրից մատուցանէք, անարատ լինին ձեզ համար. եւ իրանց թափելու նուէրները։

ԳԼ. ԻԹ

Փող հնչեցնելու, քաւութեան եւ տաղաւարաց տօնելի կարգը։

1 Եւ եօթներորդ ամսուն ամսի մէկին սուրբ ժողով լինի ձեզ համար. ոչ մի
2 ծառայական գործ չանէք. փող հնչեցնելու օր լինի ձեզ համար. եւ եհովայի համար իբրեւ անուշահոտ ողջակէզ մատուցէք մէկ զուարակ, մէկ խոյ, եօթը հատ մէկ տարեկան անա-
3 րատ գառներ. եւ նորանց հացի նուէրը իւղով զանգուած բարակ ալիւր մէկ զուարակի համար երկու տասա-
4 նորդ, եւ եօթը գառներից ամէն մէկ
5 գառի համար մէկ տասանորդ. եւ ձեզ համար քաւութիւն անելու համար այդերից մէկ նոխազ մեղքի պատարագ.
6 բացի Էամամուտի ողջակէզից եւ նորա հացի նուէրից, եւ Էմիանգամայն ողջակէզից եւ նորա հացի նուէրից եւ իրանց թափելու նուէրներից՝ Էրանց կանոնով մատուցանէք անուշահոտ պատարագ եհովայի համար։
7 Եւ Էայս եօթներորդ ամսի տասին սուրբ ժողով լինի ձեզ համար, եւ Էձեր անձերը խոնարհեցնէք, ոչ մի
8 գործ չանէք. եւ եհովային համար իբրեւ անուշահոտ ողջակէզ մատուցէք մէկ զուարակ, մէկ խոյ, եօթը հատ մէկ տարեկան գառներ. Կնորանք ձեզ
9 համար անարատ լինին. եւ նորանց հացի նուէրը իւղով զանգուած բարակ ալիւր մէկ զուարակի համար երէք տասանորդ, մէկ խոյի համար երկու
10 տասանորդ, եօթը գառներից ամէն մէկ գառի համար մէկ տասանորդ.
11 եւ այդերից մէկ նոխազ Էմեղքի պատարագ բացի քաւութեան մեղքի պատարագից եւ միանգամայն ողջակէզից եւ նորա հացի նուէրից եւ նորանց թափելու նուէրներից։
12 Եւ եօթներորդ ամսի տասնեւհինգերորդ օրը սուրբ ժողով լինի ձեզ համար. ոչ մի ծառայական գործ չանէք. եւ եօթը օր եհովայի համար տօն կա-
13 տարէք. եւ Էեհովայի համար ողջակէզ անուշահոտ պատարագ մատուցանէք տասներէք զուարակ, երկու խոյ, մէկ տարեկան տասնեւչորս գառ-
14 ներ. անարատ լինին. եւ նորանց հացի նուէրը իւղով զանգուած բարակ

Ելից. իբ. 20. Գլ. իբ. 8, 13, 17, 20, 23, 26, 29, 32, 36. բ Օր. իե. 21. իէ. 1.
Գլ. իբ. 22, 28, 31, 34, 38.
Ել. ժբ. 16. ժգ. 6. Գէն. իբ. 8.
Հնդ. իգ. 10. իդ. 22. Գէն. իգ. 19, 15. բ Օր. ժգ. 10. Գծր. բ. 1.
Յես. Գէն. իգ. 18, 19.
Գէն. իգ. 24.
Ել. իբ. 11.
Գլ. իբ. 3.
Գլ. իե. 11, 12.
Գէն. ժգ. 29. իգ. 27.
Ղեւտ. բ. 13. Ես. ժբ. 5.
Գէն. իգ. 19.
Ել. ժգ. 3, 5.
Գէն. իգ. 34. բ Օր. ժգ. 13.
Նեղ. գ. 44.

այլեւ տասնեւերկք զուարակներից ա-
մէն մէկ զուարակի համար երկք տա-
սանորդ, եւ երկու խոյերից ամէն մէկ
15 խոյի համար երկու տասանորդ. եւ
տասնեւչորս գառներից ամէն մէկ գառի
16 համար մէկ տասանորդ։ եւ այծերից
մէկ նոխազ մեղքի պատարագ բացի
մշանջենաւոր ողջակէզից եւ նորա հա-
ցի նուէրից եւ թափելու նուէրից։
17 Եւ երկրորդ օրը տասնեւերկու զուա-
րակ, երկու խոյ, մէկ տարեկան տասն-
18 եւչորս անարատ գառներ. եւ նորանց
հացի նուէրը եւ թափելու նուէրները՝
զուարակները խոյերի եւ գառների հա-
մար, իրանց թիւին համեմատ ըստ
19 օրինի լինեն. եւ այծերից մէկ նոխազ
մեղքի պատարագ բացի մշանջենաւոր
ողջակէզից եւ նորա հացի նուէրից եւ
թափելու նուէրներից։
20 Եւ երրորդ օր տասնեւմէկ զուարակ,
երկու խոյ, մէկ տարեկան տասնեւչորս
21 անարատ գառներ. եւ նորանց հացի
ընծան եւ թափելու նուէրները՝ զուա-
րակների, խոյերի եւ գառների համար,
իրանց թիւին համեմատ ըստ օրինի
22 լինեն. եւ մէկ նոխազ մեղքի պատարագ
բացի մշանջենաւոր ողջակէզից եւ նո-
րա հացի նուէրից եւ թափելու նուէրից։
23 Եւ չորրորդ օր տասը զուարակ,
երկու խոյ, մէկ տարեկան տասնեւչորս
24 անարատ գառներ. նորանց հացի նուէ-
րը եւ թափելու նուէրները՝ զուա-
րակների, խոյերի եւ գառների համար,
իրանց թիւին համեմատ ըստ օրինի
25 լինեն. եւ այծերից մէկ նոխազ մեղ-
քի պատարագ բացի մշանջենաւոր ող-
ջակէզից նորա հացի նուէրից եւ նո-
րա թափելու նուէրից։
26 Եւ հինգերորդ օր ինը զուարակ
երկու խոյ, մէկ տարեկան տասնեւչորս
27 անարատ գառներ. եւ նորանց հացի
նուէրը եւ թափելու նուէրները՝ զուա-
րակների, խոյերի եւ գառների հա-
մար, իրանց թիւին համեմատ ըստ
28 օրինի լինեն. եւ մէկ նոխազ մեղքի
պատարագ բացի մշանջենաւոր ողջա-
կէզից եւ նորա հացի նուէրից եւ նո-
րա թափելու նուէրից։
29 Եւ վեցերորդ օր ութ զուարակ,
երկու խոյ, մէկ տարեկան տասնեւչորս
30 անարատ գառներ. եւ նորանց հացի
նուէրը եւ թափելու նուէրները՝ զուա-
րակների, խոյերի եւ գառների հա-
մար, իրանց թիւին համեմատ ըստ
31 օրինի լինեն. եւ մէկ նոխազ մեղքի
պատարագ բացի մշանջենաւոր ողջա-
կէզից նորա հացի նուէրից եւ նորա
թափելու նուէրներից։
32 Եւ եօթներորդ օր եօթը զուարակ,
երկու խոյ, մէկ տարեկան տասնեւչորս
33 անարատ գառներ. եւ նորանց հացի
նուէրը եւ թափելու նուէրները՝ զուա-
րակների, խոյերի եւ գառների հա-
մար, իրանց թիւին համեմատ՝ ըստ
34 օրինի լինեն. եւ մէկ նոխազ մեղքի
պատարագ բացի մշանջենաւոր ողջա-
կէզից, նորա հացի նուէրից եւ նորա
թափելու նուէրից։
35 Ութերորդ օր ձեզ համար ժողով-
խրատութիւն լինի, ոչ մի ծառայական
36 գործ չ'անէք։ եւ Եհովայի համար մա-
տուցանէք ողջակէզ իբրեւ անուշա-
հոտ պատարագ մէկ զուարակ, մէկ
խոյ, մէկ տարեկան եօթը անարատ
37 գառներ. եւ նորանց հացի նուէրը եւ
նորանց թափելու նուէրները՝ զուա-
րակի խոյի եւ գառների համար, ի-
րանց թիւին համեմատ՝ ըստ օրինի
38 լինեն։ եւ մէկ նոխազ մեղքի պատա-
րագ բացի մշանջենաւոր ողջակէզից
եւ նորա հացի նուէրից եւ նորա թա-
փելու նուէրից։
39 Այս մատուցանէք Եհովային ձեր
ժողովներում բացի ձեր ուխտերի եւ
ձեր կամաւոր ընծաների ողջակէզներ-
ից, հացի նուէրներից եւ թափելու
նուէրներից եւ խաղաղութեան զոհե-
րից։
40 Եւ Մովսէսն ասաց Իսրայէլի որդ-
կանցը այն ամենը ինչ որ Եհովան
Մովսէսին պատուիրել էր։

Գլ. Լ.

Ուխտերի կանոնները։

1 Եւ Մովսէսն Իսրայէլի որդկանց ցե-
ղերի իշխանների հետ խօսեց ասելով.

ԼԳ. ԺԵ. 12. ԼԸ. 7, 14. ԵՂԿ. ԽԳ. 36։ | ԵՂԿ. ԽԳ. 2։ ա ՄՆ. ԽԳ. 31։ բ ՄՆ. Ը. 3։ ԵԶԲ. Գ. 5։

ՆՀՆՄ. Ժ. 33. ԵՒ. Ա. 14։ | ԱԳ. Ա. 4, 10։ Ե. 2։ ԵՂԿ. Ե. 11, 16։ ԼԳ. 21, 23։

Այս է եհովայի պատուիրած բանը.
2 Եթէ մէկ մարդ եհովային ուխտ անէ, կամ երդում անէ իր անձը կապելու համար, նա իր խօսքը դարձակ չ'անի. երբոր իր բերանից դուրս եկածին պէս անէ։
3 Եւ եթէ մէկ կին եհովային ուխտ անէ, եւ իր մանկութեան ժամանակին իր հօր տանը ուխտով իրան կապէ, եւ նորա հայրը լսէ նորա ուխտը եւ նորա իր անձի վերայ կապած կապը, եւ նորա հայրը լռէ նորա մասին, այն ժամանակ նորա բոլոր ուխտերը հաստատուին եւ նորա անձի վերայ կապած բոլոր կապերը հաստատուին։
5 Բայց եթէ նորա հայրը նորան արգելէ իր լսած օրը, այն ժամանակ նորա բոլոր ուխտերը եւ նորա անձի վերայ կապած կապերը անվաւեր լինին. եւ եհովան նորան թողութիւն կ'տայ. որովհետեւ նորա հայրը նորան արգելեց։
6 Եւ եթէ նա ամուսնացաւ, եւ իր ուխտն կամ այն իր չբծուն քներից դուրս եկած իր անձը կապող անխորհուրդ խօսքն իր վերայ լինին, եւ նորա այրը լսէ, եւ լսած օրը լռէ նորա մասին, այն ժամանակ նորա ուխտերը հաստատուին, եւ իր անձի վերայ կապած կապերն հաստատ լինին։
8 Բայց եթէ նորա այրը իր լսած օրը նորան արգելէ, նա այն ժամանակ նորա վերայ եղած ուխտը եւ նորա չբծունքներից դուրս եկած անխորհուրդ խօսքը, որով իր անձը կապել էր, անվաւեր է անում. եւ եհովան նորան թողութիւն կ'տայ։
9 Բայց որբևայրիի կամ արձակուած կնոջ ուխտը իր անձի վերայ կապած ամէն ինչ եւ իրէ կապը իր վերայ հաստատ մնայ։
10 Եւ եթէ իր մարդի տանն է ուխտ արել կամ երդումով իր անձի վերայ կապ կապել,
11 եւ նորա մարդը լսել է եւ լռել է նորա մասին եւ նորան չէ արգելել, այն ժամանակ նորա բոլոր ուխտերը հաստատուին եւ իր անձի վերայ կապած կապերը հաստատ լինին։
12 Բայց եթէ նորա այրը իր լսած օրը նորանց խափանեց, այն ժամանակ ուխտ անելու եւ իր անձը կապելու համար նորա բերանից դուրս եկած բոլոր խօսքերը անվաւեր լինին. նորա այրը խափանեց նորանց եւ եհովան նորան թողութիւն կ'տայ։
13 Ամէն ուխտը եւ անձը խոնարհեցնելու համար արած կապող երդումը նորա այրը կարող է հաստատել, եւ նորա այրը կարող է խափանել։
14 Եւ եթէ նորա այրը օրէցօր լռել է նորա մասին, այն ժամանակ նորա ամէն ուխտերը եւ իր վերայ եղած ամէն կապերը հաստատում է. նա հաստատում է նորանց, քանի որում լռել է նորա մասին իր լսած օրը։
15 Բայց եթէ լսելուց յետոյ խափանէ նորանց, այն ժամանակ ինքը քաշէ նորա անօրէնութիւնը։
16 Սորանք են այն կանոնները որ եհովան պատուիրեց Մովսէսին մարդի եւ կնկայ մէջ, հօր եւ նորա մանկութեան ժամանակ իր հօր տանը ջահել աղջկան մէջ։

ԳԼ. ԼԱ

Մադիանացիք չարչարում են, բայց ամբողջ ապրվում է, Իսրայէլացիք մեծ աւար են առնում։

1 Եւ եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ասելով։ Իսրայէլի որդիանց վրէժը առնես Մադիանացիներից եւ էլեազար ժողովուրդ ժողովրդի հետ։ Եւ Մովսէսը խօսեց այն ժողովրդի հետ եւ ասեց. Զեզանից մարդիկ պատրաստեցէք պատերազմի համար, եւ գնան Մադիամի վերայ, որ Մադիամիցը առնեն եհովայի վրէժը։ Իսրայէլի բոլոր ցեղերի ամէն մէկից մէկ հազար մարդ պատերազմի ուղարկէք։ Եւ Իսրայէլի հազարաւորներից ամէն մէկ ցեղից մէկ հազար մարդ ընտրուեցաւ՝ այսինքն տասներկու հազար հոգի պատերազմի համար պատրաստուած։ Եւ Մովսէսը նորանց պատերազմի ուղարկեց, ամէն մէկ ցեղից մէկ հազար մարդ՝ նորանց հետ եւ նորանց եղիա-

---

Ելք. ժ. 2։ բ Օր. իգ. 21։ Դատ. ժա. 30, 35։ Յոզ. ե. 4։
Ելք. ե. 4։ Մատ. ժգ. 9։
Դատ. իգ. 14։ Ղեւտ. ծե. 20։ Թուոց. իբ. 27։ Սաղ. իբ. 25։
ե. 14։ կդ. 13, 14։ ճժգ. 14։ 18։ Նաեւ. ա. 15։ Ղեւտ. գ. 16։
— Ելք. ժե. 17։ Ելք. ի. 24։ իե. 13։

զար քահանայի որդի Փենհէսին պա-
տերազմի սպրիչ, եւ սուրբ անօթ-
ներն ու հաղդարարութեան փողերը
7 Նորա ձեռքին։ Եւ Մադիանացիների
դէմ պատերազմելին, ինչպէս որ Եհո-
վան Մովսէսին պատուիրել էր, եւ բո-
8 լոր էարաւներին մեռցրին. Եւ նորանց
սպանուածների հետ Մադիամի թա-
գաւորներին էլ՝ Եւեին, Րոկոմին,
Հսուրին, Ուրին եւ Հոբէին՝ Մադիա-
մի հինգ թագաւորներին սպանեցին,
եւ Բէէորի որդի Բաղաամին սրով
9 մեռցրին։ Եւ Իսրայէլի որդիքը Մա-
դիանացիների կանայքը ու տղայքը
գերի առին, եւ նորանց բոլոր անա-
սուններն եւ հօտերը եւ ստացուած-
10 քը աւար առին։ Եւ նորանց բոլոր
քաղաքները իրանց բնակարաններով
եւ բոլոր գիւղերը կրակով այրեցին։
11 Եւ էրոլոր աւարը եւ բոլոր կողոպուտը
12 առին՝ թէ մարդ եւ թէ անասուն։ Եւ
գերիներին եւ կողոպուտը եւ աւարը
բերին Մովսէսի, Եղիազար քահանայի
մօտ եւ Իսրայէլի որդիների ժողովին
բանակը, որ Երիքովի դէմ Յորգա-
նանի մօտ՝ Մովաբի դաշտերումն է։
13 Եւ Մովսէսը եւ Եղիազար քահա-
նան եւ ժողովի բոլոր իշխանները
դուրս եկան բանակից նորանց դիմա-
14 ւորելու։ Եւ Մովսէսը բարկացաւ զօ-
բայ իշխանների հազարապետների վը-
րայ, որ պատերազմիցը դալիս էին.
15 Եւ Մովսէսը նորանց ասեց. Ի՞նչ թէ
16 բոլոր կանանցը ողջ թողեցիք։ Ահա
նորանք Բաղաամի խօսքովը Բէօ-
ռա եղան Իսրայէլի որդիների Փո-
ղովրի գործումը Եհովայի դէմ մե-
ղանչելուն, եւ նայն հարուածը եկաւ
17 Եհովայի ժողովի վերայ։ Եւ հիմա
Էրեխաներից ամէն արուին մեռցրէք,
այն բոլոր կանանցը, որ մարդ են գի-
տացել արուի հետ պառկելով մեռց-
18 րէք։ Եւ կանանցից այն բոլոր ման-
կահասակ աղջիկներին, որոնք մարդ
չեն գիտացել արուի հետ պառկելով
19 ձեզ համար ողջ թողեցէք։ Եւ Ղուք
եօթն օր բանակից դուրս մնացէք. Եւ
ամէն ով որ մարդ է մեռցրել եւ ա-
մէն ով որ նմուռածի է դպել, երրորդ
օր եւ եօթներորդ օր մաքրուի՝ թէ
20 դուք եւ թէ ձեր գերիները։ Եւ ամէն
հանդերձ եւ ամէն մորթի անօթ եւ
այծի մազից չինուած ամէն բան եւ
ամէն փայտի աման մաքրեցէք։
21 Եւ Եղիազար քահանան ասեց պա-
տերազմի գնացող զօրքերին. Այս է
այն օրէնքի կանոնը, որ Եհովան Մով-
22 սէսին պատուիրեց. Միայն ոսկին,
արծաթը, պղինձը, երկաթը, անագը
23 եւ կապարը, Ամէն կրակը մանելու
բանը կրակիցը անցկացրէք, եւ նա
մաքուր կ՚լինի, բայց հմաքրութեան
ջրով մեղքից մաքրուի, սակայն կրա-
կը չ՚մանող ամէն բան ջրից անցկաց-
24 նէք։ Եւ եօթներորդ օր ձեր հան-
դերձները լուանաք եւ մաքրուիք, եւ
յետոյ բանակը մանէք։
25 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
26 սելով. Դու Եղիազար քահանայի եւ
ժողովի նահապետութիւնների իշ-
խանների հետ առնիս առնուած կողո-
պուտի գումարը՝ թէ մարդի եւ թէ
27 անասունի. Եւ հայն կողոպուտը պա-
տերազմի գնացող պատերազմողներին
եւ բոլոր ժողովին հաւասարապէս
28 բաժանես։ Եւ պատերազմի գնացող
պատերազմողներից Եհովայի հասը առ-
նես, հինգ հարիւրից մէկը՝ թէ մարդ-
կանցից, թէ արջառներից, թէ էշերից
29 եւ թէ ոչխարներից։ Նորանց կէս
բաժինը առնես, եւ Եղիազար
քահանային տաս իբրեւ Եհովայի բա-
30 ժին։ Եւ Իսրայէլի որդիների կէս բա-
ժինից յիսունից մէկը առնես, թէ
մարդկանցից, թէ արջառներից, թէ
էշերից, թէ ոչխարներից և ամէն ա-
նասուններից, եւ նորանք Եհովայի
խորանին պահապանութիւնը անող Ղե-
31 ւտացիներին տաս։ Եւ արաւ Մովսէսը
եւ Եղիազար քահանան ինչպէս որ Ե-

ե Գղ. ժ. 9։
ԺԲ Օր. ի. 13։ Դատ. իա. 11։ ա Թագ. իե. 9։ գ Թագ. ժա. 15, 16։
թ Յհս. Ժգ. 21։
ը Գղ. իե. 13։
ժ Յհս. Ժգ. 22։
ի Ը Յհս. Գղ. իգ. 1։
ա Գղ. իդ. 11։ բ Գնա. բ. 15։ Յայտ. բ. 14։
գ Գղ. իե. 2։
դ Գղ. իե. 9։
ե Դատ. իա. 11։
զ Գղ. ե. 2։
է Գղ. Ժբ. 11 ևլն։
ը Գղ. Ժբ. 9, 17։
թ Յհս. Գղ. ժ. 25։
ժ Յհս. իբ. 8։ ա Թագ. ի. 4։
ի Գղ. Ժբ. 26։
ա Գղ. գ. 7, 8, 25, 31, 36։ Ժբ. 3, 4։

32 Հոսան Մովսէսին հրամայել էր ։ Եւ կողոպուտը՝ այսինքն պատերազմող զօրքի առած աւարի *դումարը այս էր. վեց հարիւր եօթանասունեւհինգ հա-
33 զար ոչխար , եօթանասուն երկու հա-
34 զար արջառ , Եւ վաթսունեւմէկ հազար
35 էշ . Եւ կնիկներ , որ արուի հետ պառկելով հաչ չէին գիտացել , ամենը երեսուն երկու հազար հոգի էին ։
36 Եւ պատերազմի գնացողների հատւածաբաժինը այս էր . ոչխարների թիւը՝ երեք հարիւր երեսունեւեօթը հազար
37 հինգ հարիւր . Եւ ոչխարներից Եհովայի հասը եղաւ՝ վեց հարիւր եօթանասունե-
38 հինգ . Եւ արջառները՝ երեսունեւվեց հազար , իսկ նորանց հասը Եհովային
39 եօթանասունեւերկու . Եւ էշերը՝ երեսուն հազար հինգ հարիւր , իսկ նորանց
40 հասը Եհովային վաթսունեւմէկ . Եւ մարդիկը տասնեւվեց հազար հոգի , իսկ նորանց հասը Եհովային երեսունեւերկու հոգի ։
41 Եւ Մովսէսը Եհովային նուիրուած հասը եղիազար քահանային տուաւ , ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր ։
42 Եւ Իսրայէլի որդիանց կէս բաժինից եւ , որ Մովսէսը պատերազ-
43 մողներից բաժին էր առել , (Եւ ժողովքի կէս բաժինը եղաւ երեք հարիւր երեսունեւեօթը հազար հինգ հարիւր
44 ոչխար , երեսունեւվեց հազար արջառ ,
45 երեսուն հազար հինգ հարիւր էշ ,
46 Եւ տասնեւվեց հազար հոգի ։) (47) Եւ Մովսէսն առաւ Իսրայէլի որդիանց կէս բաժինից՝ յիսունից մէկը , թէ մարդից , թէ անասունից , եւ նորանց տուաւ Եհովայի խորանի պահպանու-
թիւնն անող Ղեւտացիներին , ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին պատուիրել էր։
48 Եւ Մովսէսին մօտեցան զօրքի հարիւրապետների վերակացուները՝ այսինքն հազարապետները եւ հարիւրա-
49 պետները . Եւ Մովսէսին ասացին . Քո ծառաները մեր ձեռքի տակ եղող պատերազմողների դումարն առինք , եւ
50 մեզանից մի մարդ պակաս չէ ։ Եւ մենք մեր ձեռքերը՝ մեզանից ամեն մէկը ինչ որ գտանք՝ ոսկի *զարդեր , *շղթաներ , ապարանջաններ , մատանիներ , *օղեր եւ փողոչուկներ , †որ Եհովայի առաջին մեր հոգիների համար
51 քաւութիւն անենք : Եւ Մովսէսն ու եղիազար քահանան նորանցից առին ոսկին՝ ամենն էլ բանուած զարդեր ։
52 Եւ հազարապետներից ու հարիւրապետներից Եհովայի համար մատուցրուած ընծայի բոլոր ոսկին տասնեւվեց հազար եօթը հարիւր յիսուն սիկղ էր ։
53 ‡Պատերազմողների ամեն մէկն իր հա-
54 մար կողոպուտ էր առել ։ Եւ Մովսէսն ու եղիազար քահանան հազարապետներից եւ հարիւրապետներից ոսկին առին եւ ժողովքի խորանը բերին , իբրեւ §Իսրայէլի որդիանց յիշատակ Եհովայի առաջին ։

ԳԼ· ԼԲ

Յորդանանի արեւելեան կողմը բաժանւում է։

1 Եւ Ռուբէնի որդիքը ու Գադի որդիքը խիստ շատ անասուններ ունէին . եւ տեսան *Յազերի երկիրը եւ Գաղաադի երկիրը , որ տես այն տեղը
2 անասունի տեղ էր . Եւ Գադի որդիքը եւ Ռուբէնի որդիքը գնացին եւ Մովսէսի , եղիազար քահանայի եւ ժողովքի իշխանների հետ խօսելով ասացին .
3 Ադարովթ , †Դիբոն , Յազեր , Նեմրա , Եսբոն , եղէազէ , Սեբամա , †Նեբաու ,
4 եւ Բէան , Այսինքն *այն երկիրը որ Եհովան Իսրայէլի ժողովքի առաջին զարկից անասունի երկիր է , եւ քո
5 ծառաները անասուններ ունեն . Եւ ասացին՝ եթէ մենք քո առաջին չնորհք գտանք , այս երկիրը քո ծառաներին տուր կալուածքի համար . մեզ Յորդանանից մի անցկացնիր ։
6 Եւ Մովսէսը Գադի որդիանցը եւ Ռուբէնի որդիանցը ասաց . Միթէ ձեր եղբայրները պատերազմի գնան եւ
7 դուք այստեղ նստէք ։ Եւ ինչու համար էք Իսրայէլի որդիանց սիրտը Քուրացնում , որ չանցնեն այն երկիրը,
8 որ Եհովան տուել է նորանց ։ Ձեր

*Կամ Ջաղդրը
†Ը Թագ· ա· 10,
Նեհ· իդ· 22,
‡Նեկ· ԺԲ· 13,
*Նե· լ· 12, 16,
ԼՐ Օր· ի· 14,
Դնե· լ· 16, —
*Գ· իա· 32, Յեա· ԺԳ· 25,
†Յեա· Գ· իա· 30,
‡Գ· լԲ· 47, ր Օր· լ· 49,
*Ա Մն· ե· 8, Նա· ԺԵ· 2, իա· 1, Երեմ· իա· 1, 22,
†Գ· իա· 24, 34, 35,

հայրերն էլ այսպէս արին, Երբոր Նո-
րանց կադէս Բառնեայից ուղարկեցի
9 երկիրը լրտեսելու համար։ Որովհետեւ
Ընորանք մինչեւ Եսքոդի ձորը վեր
գնացին եւ երկիրը տեսան, եւ Իսրա-
յէլի որդկանց սիրտը թուլացրին, որ
չմանեն այն երկիրը որը Եհովան տուել
10 էր Նորանց։ Եւ Նայն օրը Եհովայի բար-
կութիւնը բորբոքուեցաւ եւ երդում
11 արաւ ասելով. Թէ եգիպտոսից դուրս
եկած մարդիկը՝ քսան տարեկանից
եւ վեր եղողները չեն տեսնիլ այն եր-
կիրը, որի համար երդում արի Աբ-
րահամին, Իսահակին եւ Յակոբին,
12 Որովհետեւ ինձ չհետեւեցին. Բացի
Կենեզեան Յեփոնէի որդի Քաղէբից եւ
Նաւէի որդի Յեսուից, Որոնք կատա-
13 րեալ Եհովային հետեւեցին։ Եւ
Եհովայի բարկութիւնը Իսրայէլի վերայ
բորբոքուեցաւ, եւ Նորանց մէն ածից
անապատումը քառասուն տարի, մին-
չեւ որ Եհովայի աչքի առաջին Նչարու-
թիւն անող ազգը բոլորովին սպառ-
14 ուեցաւ։ Եւ ահա դուք ձեր հայրերի
տեղն էք կանգնել մեղաւոր մարդկանց
զաւակների պէս, որ Եհովայի սաս-
տիկ բարկութիւնը Իսրայէլի վերայ
15 կրկին աւելացնէք։ Որովհետեւ եթէ
դուք Ինորանից խոտորուէք, Նա էլ կըր-
կին այս ժողովրդին անապատումը կը
ձգէ եւ դուք այս բոլոր ժողովրդի կո-
16 րուստներ պատճառ կ'լինէք։ Եւ Նո-
րանք մօտեցան Նորան եւ ասացին. Թող
մենք այստեղ մեր անասունների հա-
մար փարախներ եւ մեր ընտանիքների
17 համար քաղաքներ չինենք. Բայց Ինենք
չուտով պատրաստուինք Իսրայէլի որդ-
կանց առաջին, մինչեւ որ Նորանց ի-
րանց տեղերը տանենք. եւ մեր բնտա-
նիքները պարսպաւոր քաղաքներում
բնակուեն այս երկրի բնակիչների դէմ։
18 Մենք մեր տները չդառնանք, Մինչեւ
որ Իսրայէլի որդկանց ամէն մէկն իր
19 ժառանգութիւնը ժառանգէ։ Որովհե-
տեւ մենք Յորդանանի այն կողմում
եւ էլ հետու Նորանց հետ ժառանգել
չենք ուզում, Քանի որում մեր ժա-
ռանգութիւնը Յորդանանի այս կող-
մում դէպի արեւելք է մեզ հասել։
20 Եւ Մովսէսն ասաց Նորանց. Եթէ այս
բանն անէք, եթէ Եհովայի առաջին
պատրաստուիք պատերազմի համար,
21 Եւ Եհովայի առաջին դուք ամէնդ էլ
պատրաստուած Յորդանանովն անց-
նէք, մինչեւ որ Նա իր թշնամիներին
22 իր առաջից քշէ, Եւ Նայն երկիրը
Եհովայի առաջին նուաճուի եւ դեռուց
ետ դառնաք, այն ժամանակ Եհովայի
առաջին եւ Իսրայէլի առաջին անմեղ
էք, եւ Նայս երկիրը Եհովայի առա-
23 ջին ձեր կալուածքը լինի։ Բայց եթէ
այսպէս չանէք, ահա Եհովայի դէմ
մեղք գործեցիք, եւ դիտացէք որ Նձեր
24 մեղքը ձեզ կ'գտնէ։ Ձեր ընտանիքների
համար քաղաքներ, եւ ձեր հօտերի
համար փարախներ շինեցէք, եւ ձեր
25 բերանից դուրս եկածն արէք։ Եւ
Գադի որդիքը եւ Ռուբէնի որդիքը
խօսեցին Մովսէսի հետ ասելով. Մա-
ռաներդ կ'անեն ինչպէս որ մեր Եհո-
26 վան պատուիրում է։ Մեր զաւակ-
ները, մեր կանայքը, հօտերը եւ մեր
բոլոր անասուններն այստեղ կ'լինեն
27 Գաղաադի քաղաքներում. Բայց Նծա-
ռաներդ ամէնքս պատրաստուած զէն-
դով կ'անցնենք պատերազմի համար
28 ինչպէս որ մեր տէրն ասում է։ Եւ
Մովսէսը Նորանց մասին պատուի-
րեց եղիազար քահանային եւ Նեսէի
որդի Յեսուին եւ Իսրայէլի որդկանց
ցեղերի նահապետութիւնների իշխան-
29 ներին. Եւ Մովսէսն ասաց Նորանց.
Եթէ Գադի որդիքը եւ Ռուբէնի որ-
դիքը ամէնքն էլ պատերազմի համար
պատրաստուած՝ ձեզ հետ Յորդանա-
նովն անցնեն Եհովայի առաջին եւ
այն երկիրը ձեր առաջին նուաճուի,
այն ժամանակ Գաղաադի երկիրը նո-

ե Գծ. ժգ. 3, 26։ բ Օբ. ա. 22—28։
զ Գծ. ժգ. 3, 31։
է Գծ. ժգ. 11, 21։ բ Օբ. ա. 34։
ը Գծ. ժգ. 28, 29։ բ Օբ. ա. 35։
թ Գծ. ժգ. 24, 30։
ժ Գծ. ժգ. 24։ բ Օբ. ա. 36. Գծ. ժ. 8, 9։
ի Գծ. ժգ. 33—35։
լ Գծ. իդ. 64—65։
խ Օբ. յ. 17։ Գծ. իբ. 16, 18։ բ Մն. է. 19. Ժե. 2։
ծ Գծ. գ. 12, 13։
կ Գծ. իբ. 4։
հ Գծ. իբ. 1. ժ. 8։
ձ Օբ. գ. 18։ Գծ. ա. 14։ գ. 12, 13։
ղ Օբ. գ. 20։ Գծ. ժա. 23. իբ. 1։
մ Գծ. իբ. 4։
յ Օբ. գ. 12, 15, 16, 18։
ն Գծ. ա. 15. ժգ. 8, 32. իբ. 4, 9։
շ Նե. գ. 7. խգ. 16. Ես. ծբ. 12։
ո Գծ. ա. 14։
չ Գծ. գ. 12։
պ Գծ. ա. 13։
ջ Գծ. իե. 18 Աշ։

30 բանց կալուածք տաք. Բայց եթէ պատ-
բաստուած ձեզ հետ չ՚անցնին, նոյնպէս
կալուածք տանեան ձեզ հետ Քանանի
31 երկրումը: Իսկ Դաղի որդիքը եւ Ռու-
բէնի որդիքը պատասխանեցին եւ ա-
սացին. Եհովան ինչպէս որ պատուի-
րեց քո ծառաներին այնպէս կ՚անենք:
32 Մենք պատրաստուած եհովայի առա-
ջին Քանանի երկիրը կ՚անցնենք. բայց
մեր ժառանգութեան կալուածքը Յոր-
33 դանանի այս կողմումը կ՚լինի: եւ Մով-
սէսը նոցանց այսինքն Դադի որդւոց
եւ Ռուբէնի որդւոցը եւ Յովսէփեան
Մանասէի կէս ցեղին, տուաւ Ամօր-
հացիների Սիհոն Թագաւորի Թագա-
ւորութիւնը եւ Բասանի Ովգ Թագա-
ւորի Թագաւորութիւնը, երկիրն իր
քաղաքներովը՝ երկրի քաղաքների
34 չուրջը եղած սահմաններովը: եւ Դա-
դի որդիքը շինեցին Դիբոնը, Ադա-
35 րովթը եւ Արոերը, եւ Ատրօթ-սո-
36 փանը, Յազերը, եւ Յոգբեհան, եւ
Բեթնամրան եւ Բեթհարանը՝ պարս-
պաւոր քաղաքներ եւ հօտերի փարախ-
37 ներ, Ռուբէնի որդիքն էլ Հեսեբոնը,
Եղէազէն եւ Կարիաթեմը շինեցին.
38 եւ Նաբաւը Բէէլմօնը (որոնց անուն-
ները փոխեցին.) եւ Սեբաման, եւ ի-
րանց շինած քաղաքներին անուններ
39 դրին: եւ Մանասեան Մաքիրին որ-
դիքը Գաղաադ գնացին եւ առին նո-
րան, եւ նորա միջի Ամօրհացիներին
40 քշեցին: եւ Մովսէսը Գաղաադը
տուաւ Մանասեան Մաքիրին, որ այն-
41 տեղ բնակուեց: եւ Մանասեան Յայի-
րը գնաց նոցանց գիւղաքաղաքներն
առաւ եւ նոցանց Հաւօթ-յայիր ան-
42 ուանեց: եւ Նոբահը գնաց եւ կա-
նաթին եւ նորա գիւղերն առաւ եւ նո-
րան իր անունովը Նոբահ կոչեց:

ԳԼ. ԼԳ

Բանակի իջեւանների ցուցակ. Աստուած հրամայում է որ Քանանացիներին վտարեն.

1 Սոբանք են Իսրայէլի որդւոց իջե-

դր Օր. գ. 12—17. իր. 8; Յեսու. իր. 6. Ժգ. 8; իր. 4, է Գր. թա. 24, 33, 35, — Տես Գր. թա. 30; — ր Օր. ր. 36; է Գր. թա. 25 եւ Եզ. — Տես. ծ. 23,

ր Օր. գ. 13, 13, 15. Յեսու. Ժգ. 31. Ժէ. 1; ր Օր. գ. 11; Յեսու. Ժգ. 30. — Մն. ր. 21—23. — — եղ. Ժր. 37. ք եղ. Ժր. 2. Ժգ. 4;

է եղ. Ժգ. 8; ը եղ. Ժր. 29; թ եղ. Ժր. 12; Ժր. 11; Ես. ԺԹ. 1; Յայտ. Ժր. 8; ժ եղ. Ժր. 37. ի եղ. Ժգ. 20;

ձ եղ. Ժգ. 2, 9; ղ եղ. Ժգ. 22; Ժե. 22, 23, ճ եղ. Ժե. 27. ն եղ. Ժգ. 1; շ եղ. Ժե. 1. Ժր. 2. ո եղ. Ժգ. 1, Ժր. 1, 2.

47 Հկիրբոթ–հաթթաւայում։ Եւ կիրբոթ–
հաթթաւայից չուեցին եւ իջևան ա-
48 րին Աեերովթում։ Եւ Աեերովթից
չուեցին եւ իջևան արին Հթաթամա-
49 յում։ Եւ Թաթամայից չուեցին եւ ի-
20 ջևան արին Թեմոն–Փարէսում։ Եւ
Թեմոն–Փարեսից չուեցին եւ իջևան
21 արին Լեբնայում։ Եւ Լեբնայից չուե-
22 ցին եւ իջևան արին Թեսսայում։ Եւ
Թեսսայից չուեցին եւ իջևան արին
23 Կէէլաթթայում։ Եւ Կէէլաթթայից չուե-
ցին եւ իջևան արին Սափար սարու-
24 մը։ Եւ Սափար սարիցը չուեցին եւ
25 իջևան արին Քարադայում։ Եւ Քա-
րադայից չուեցին եւ իջևան արին
26 Մակեղոթթում։ Եւ Մակեղոթթից չուե-
27 ցին եւ իջևան արին Թաաթում։ Եւ
Թաաթից չուեցին եւ իջևան արին
28 Թարայում։ Եւ Թարայից չուեցին եւ
29 իջևան արին Մաաեկայում։ Եւ Մա-
աեկայից չուեցին եւ իջևան արին
30 Համմօնայում։ Եւ Համմօնայից չուե-
ցին եւ իջևան արին Մօսերօթում։
31 Եւ Մօսերօթից չուեցին եւ իջևան
32 արին Բանէ–յականում։ Եւ Բանէ–
յականից չուեցին եւ իջևան արին
33 Հորդադգադում։ Եւ Հորդադգադից
չուեցին եւ իջևան արին Եաեբաթա-
34 յում։ Եւ Եաեբաթայից չուեցին եւ ի-
35 ջևան արին Եբրօնայում։ Եւ Եբրօ-
նայից չուեցին եւ իջևան արին Գա-
36 սիոն–գաբերում։ Եւ Գասիոն–գաբե-
րից չուեցին եւ իջևան արին Սին
անապատումն այսինքն Կադեսում։
37 Եւ Կադեսից չուեցին եւ իջևան
արին Հոր սարումը, որ Եդոմի եր-
38 կրի ծայրումն է։ Եւ Ահարօն քահա-
նան ելնոյի հրամանովը Հոր սարը
վեր եկաւ, եւ այնտեղ մեռաւ, Իսրա-
յէլի որդկանց Եգիպտոսի երկրից դուրս
գալու քառասներորդ տարուայ հին-
39 գերորդ ամսի մէկին։ Եւ Ահարօնը
Հոր սարի վերայ մեռած ժամանակ
հարիւր քսան եւերկ տարեկան էր։
40 Եւ Քանանի երկրի հարաւային կող-

մումը բնակող Արադի Քանանէա թա-
գաւորը լսեց Իսրայէլի որդկանց գալը։
41 Եւ Հոր սարից չուեցին եւ իջևան
42 արին Սեբմնայում։ Եւ Սեբմնայից
չուեցին եւ իջևան արին Փունոնում։
43 Եւ Փունոնից չուեցին եւ իջևան ա-
44 րին Ովոթթում։ Եւ Ովոթթից չուե-
ցին եւ իջևան արին Մոաբի սահ-
մաններումն եղող Այէ–աբարիմումն։
45 Եւ Այէ–աբարիմից չուեցին եւ իջևան
46 արին Դիբոնգադում։ Եւ Դիբոնգա-
դից չուեցին եւ իջևան արին Փել-
47 մոն–դէբլաթէմում։ Եւ Դէլմոն–դէբ-
լաթէմից չուեցին եւ իջևան արին Նա-
բաւի առաջի Աբարիմի սարերումը։
48 Եւ Աբարիմի սարերից չուեցին եւ ի-
ջևան արին Երիքովի դէմ Յորդանա-
49 նի մօտ Մոաբի դաշտերումը։ Եւ
նորանք իջևան արին Յորդանանի
մօտ Մոաբի դաշտերումը, Բեթեսի-
մօթից մինչեւ Աբէլսատիմ։
50 Եւ եհոան խօսեց Մովսէսի հետ
Մոաբի դաշտերումը երիքովի դէմ
51 Յորդանանի մօտ՝ ասելով. Իսրայէլի
որդկանց հետ խօսիր եւ նորանց ասիր.
Երբոր Յորդանանից Քանանացիների
52 երկիրն անցնէք, Այն ժամանակ՝ այն
երկրի բոլոր բնակիչներին ձեր առա-
ջից քշէք եւ նորանց բոլոր պատկե-
րաւոր կռոնները կործանէք եւ նորանց
բոլոր ձուլածու կուռքերը կործանէք.
եւ նորանց բոլոր բարձր տեղերը քան-
53 դէք։ Եւ այն երկիրը ձեր իշխանու-
թեանը տակ առնէք եւ նորա մէջ բը-
նակուէք. որովհետեւ այն երկիրը ձեզ
54 տուի, որ ժառանգէք նորան։ Եւ ձեր
երկիրը վիճակով ժառանգէք ձեր տոհ-
մերին համեմատ. շատին ժառանգու-
թիւնը շատ տաք, եւ քիչին ժառան-
գութիւնը քիչ տաք, որ տեղի վիճակը
որին որ դուրս գայ նորանը լինի.
ձեր հայրերի ցեղերի համեմատ ժա-
55 ռանգէք։ Բայց եթէ ձեր առաջից չքշէք այն երկրի բնա-
կիչներին ձեր առաջից՝ այն ժա-
մանակ որին որ նորանցից ողջ էք թո-

ձ Գլ. ժա. 31։
ղ Գլ. ժա. 35։
Հ Գլ. ժգ. 1։
3 Ձեռ. նե. լգ. 27։ բ Օր. ժ. 6։ ա Մն. ա. 42։
չբ Օր. ժ. 7։
ժբ Օր. բ. 8։ գ Թագ. բ. 26. բր. 49։
ժ Գլ. ի. 1։ իե. 14։
ժա Գլ. ի. 23, 23։ իա. 4։
ժդ Գլ. ի. 25—28։ բ Օր. ժ. 6։ լբ. 30։
չ Գլ. իա. 1 և ձ։
ոդ Գլ. իա. 4։

չ Գլ. իա. 10։
ոդ Գլ. իա. 11։
չ Գլ. իա. 16։
ոգ Գլ. լբ. 34։
ոե Եբեմ. իբ. 22։
Հ Գլ. իա. 20. բ Օր. ա. 49։
ոդ Գլ. իբ. 1։

ր Գլ. իե. 1. Ձեռ. բ. 1։
չբ Օր. է. 1, 2։ ի. 1. Ձեռ. գ. 17։
ոե Եբ. իգ. 24, 33։ լգ. 13։ բ Օր. է. 2, 5. ժբ. 3։ Ձեռ. ժա. 12։ Գաղ. բ. 2։
ֆ Գլ. իգ. 53—55։

դել, «Ձեր աչքերի համար փուչիր՝ եւ Ձեր կողերի համար տատասկներ կ՚լինեն եւ Ձեզ կ՚նեղուն Ձեր բնակած եր-
56 կրումը։ Եւ անպատճառ ինչ որ մտածել էի նորանց անելու՝ Դուն Ձեզ կ՚անեմ։

ԳԼ. ԼԴ

Երկրի սահմանները։ Նորանք ամբոխ պետք է բաժանեն ի ինչ կերպով։

1 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
2 սելով. Իսրայէլի որդիանցը պատուիրիր եւ նորանց ասիր. Երբոր դուք Քանանի երկիրը մանէք, այս է այն երկիրը որ Ձեզ ժառանգութիւն է բնկ-
3 նելու, Քանանի երկիրն իր սահման-նելով։ Եւ Ձեր հարաւային սահմանը լինի Սինի անապատից մինչեւ Եդոմի այնպէս որ Ձեր հարաւային սահմանը լինի արեւելքից Աղի ծովի ծայրիցը.
4 Եւ Ձեր հարաւային սահմանը Ակրաբիմի բարձրովը պտոյտ տալով մինչեւ Սին հասնէ եւ Կադէս-բառնեայի հարաւային կողմովը եւ դնայ Ասար-ադդար եւ հաս-
5 նի Ասեմոն. Եւ պտոյտ տայ Ասեմոնից դէպի Եգիպտոսի հեղեղաձոր մինչեւ որ դուրս գայ Ծովը։
6 Եւ Ձեր արեւմտեան սահմանը Մեծ ծովը լինի. Ձեզ համար արեւմտեան սահման սա լինի։
7 Եւ Ձեր հիւսիսային կողմի սահմանը սա լինի՝ Մեծ ծովից մինչեւ Հոռի
8 սարը նշան անէք, Հոռի սարիցը մինչեւ Եմաթ նշան անէք եւ այնտեղից
9 դուրս գնայ մինչեւ Սեդադ. Եւ դուրս գայ մինչեւ Զեփրոն եւ հասնի Հասար-Ենանի մէջ. Ձեր հիւսիսային սահմանը սա լինի։
10 Եւ Ձեր արեւելեան սահմանը նշան անէք Ասար-Ենանից մինչեւ Սեփամ.
11 Եւ այս սահմանը Այինի արեւելեան կողմից՝ Սեփամից Ռիբղա իջնէ. եւ այս սահմանը արեւելքի կողմից իջնելով Քինէրեթի ծովի եզերքովը քաշի.
12 Եւ այս սահմանը իջնէ Յորդանան եւ Աղի ծովի մէջ վերջանայ։ Երկիրը իր չորջակայ սահմաններովը Ձեզ համար այս լինի։
13 Եւ Մովսէսն Իսրայէլի որդիանցը պատուիրեց եւ ասեց. Եսա է այն երկիրը որ դուք վիճակով պիտի ժառանգէք, ինչպէս որ Եհովան պատուիրել
14 է տալ հինգ ու կէս ցեղին. Որովհետեւ Հուբէնի որդիանց ցեղն իրանց հայրերի տների համեմատ եւ Գադի որդիանց ցեղը իրանց հայրերի տների համեմատ եւ Մանասէի կէս ցեղը ա-
15 րին իրանց ժառանգութիւնը. Այս երկու ցեղերը եւ կէս ցեղը առել են իրանց ժառանգութիւնը Երիքովի դէմ Յորդանանի այս կողմում դէպի արեւելք։
16 Եւ Եհովան խօսեց Մովսէսի հետ
17 ասելով. Սորանք են այն մարդկանց անուններըը, որոնք Ձեր մէջ պիտի բաժանեն երկիրը ժառանգութեան համար. Հղիազար քահանան եւ Նաւէի
18 որդի Յեսուն. Եւ ամեն մէկ ցեղից մէկ հիշխան առնէք, այն երկիրը ժա-
19 ռանգութեան բաժանելու։ Եւ այն մարդկանց անուններըը սորանք են. Յուդայի ցեղից Յեփոնէի որդի Քաղէ-
20 բը, Շմաւոնի որդիանց ցեղիցը Սիմէո-
21 նի որդի Սամուէլը, Բենիամինի ցե-
22 ղից Բաղդոնի որդի Ելղադը, Դանի որդիանց ցեղիցը իշխան՝ Եղղիի որդի
23 Բոկկին, Յովսէփի որդիներից Մանասէի որդիանց ցեղից իշխան՝ Եփոտի
24 որդի Անիէլը, եւ Եփրեմի որդիանց ցեղից իշխան՝ Սափտանի որդի Կա-
25 մուէլը, եւ Զաբուղոնի որդիանց ցեղից իշխան՝ Փառնակի որդի Եղիսա-
26 փանը, եւ Իսաքարի որդիանց ցեղից
27 իշխան՝ Ազանի որդի Փալտիէլը, եւ Աշերի որդիանց ցեղից իշխան՝ Սելո-
28 միի որդի Աքիուդը, եւ Նեփթաղիմի որդիանց ցեղից իշխան՝ Ամիուդի որ-
29 դի Փադայէլը։ Սորանք են՝ որոնց Եհովան հրամայեց, որ Քանանի երկ-

---

+ Ցեւ. Լգ. 13. Դատ. բ. 3. Սպ. Զգ. 34, 36.
— ՆԴ. Ա՛է. 8. բ Օր. ա. 7. Սպ. Հր. 55. ՀՀ. 11. Եզեկ. Խ. 14.
Ի Ցեւ. Ա՛է. 1.
է ՆԴ. Ա՛գ. 3. Ցեւ. Ա՛է. 2. Ը Ցեւ. Ա՛է. 3.
Ի Գ. Ա՛գ. 26. Լր. 8.
Ժ ՆԴ. Ա՛է. 18. Ցեւ. Ա՛է. 4, 47. գ Թագ. ը. 65. Նա. Խ. 13.
ԻԴ Լր. 37.

ԻԵ Գ. Ա՛գ. 22. գ Թագ. Ա՛գ. 25. Եզեկ. Խր. 1.
ԻՁ Եզեկ. Խ. 13.
ԻԷ Եզեկ. Խ. 17.
ԻԸ Թագ. Խգ. 33. Եզեկ. Ա՛Ք. 3, 6.
ԼՐ Օր. գ. 17. Ցեւ. Ա՛ա. 2.
ԼՁ Ա՛Ք. 35. Մաա. Ա՛գ. 34. Դատ. Ա. 1.
Լէ Ցեւ. Ա՛է. 1, 2.
Լը Գ. Ա՛գ. 33. Ցեւ. Ա՛է. 2, 3.
Լթ Ցեւ. Ա՛է. 1. Ա՛Ք. 31. Հգ. ա. 4, 16.
—

բուն Իսրայէլի որդկանցը ժառանգութիւն բաժանեն։

ԳԼ· ԼԵ

Դատաւորների քաղաքները և սպասաւորները։

4 Եւ եհոան Մովաբի դաշտերումը եր-
եքովի դէմ Յորդանանի մօտ խօսեց
2 Մովսէսի հետ ասելով· Պատուիրիր
Իսրայէլի որդկանցը որ իրանց ժա-
ռանգութեան կալուածքից Դևտացի-
ներին բնակուելու քաղաքներ տան·
նաևս քաղաքների բոլորքուն եղած
հարուարձանները Դևտացիներին
3 տաք։ Եւ քաղաքները բնակութեան
համար լինեն նորանց համար եւ ար-
ուարձանները նորանց արջառների
համար, նորանց հօտերի եւ նորանց
4 անասուններների համար։ Եւ քաղաքնե-
րի արուարձանները, որ Դևտացինե-
րին էք տալու, քաղաքի պարսպիցը
դուրս չուրջանակի հազար կանգուն
5 լինեն։ Եւ քաղաքի դուրսը նորանց
չափէք, արևելեան կողմից երկու
հազար կանգուն, հարաւային կողմից
երկու հազար կանգուն, արևմտեան
կողմից երկու հազար կանգուն, եւ
հիւսիսային կողմից երկու հազար կան-
գուն, եւ քաղաքը մէջտեղումը լինի,
նորանց քաղաքների արուարձանները
6 սա լինեն։ Եւ այն քաղաքներիցը որ
Դևտացիներին էք տալու՝ այն վեց
ապաստանի քաղաքները որոշէք, որ
սպանողը այնտեղ փախչէ, եւ բացի
սորանցից քառասունեւերկու քաղաք
7 տաք։ Բոլոր քաղաքները որ Դևտա-
ցիներին էք տալու՝ քառասունեւութը
քաղաք լինի· նորանք իրանց արուար-
8 ձաններովը պահ։ Եւ այն քաղաքները
որ Իսրայէլի որդկանց կալուածքիցը
պիտի տաք, շատիցը շատ եւ փոքրից
փոքր առնէք· ամէն մէկն իր առած ժա-
ռանգութեան չափովը իր քաղաքնե-
րիցը Դևտացիներին տայ։
9 Եւ եհոան խօսեց Մովսէսի հետ ա-
10 սելով· Իսրայէլի որդկանց հետ խօսիր
եւ նորանց ասիր· Երբոր Յորդանա-
նիցը Քանանի երկիրն անց կենաք,
11 Այն ժամանակ էձեզ համար քաղաք-
ներ որոշէք, որոնք ապաստանի քա-
ղաքներ լինեն ձեզ համար, որ այնտեղ
փախչէ սխալմամբ մարդ զարկող բա-
12 պանողը։ Եւ նայն քաղաքները ձեզ
համար ապաստանարան լինեն վրէժ-
խնդրիցը· եւ սպանողը՝ դատաստա-
նի համար ժողովքի առաջին չկեւաց-
13 ցած՝ չմնանի։ Եւ այն քաղաքները, որ
պիտի տաք, վեց ապաստանի քաղաք-
14 ներ լինեն ձեզ համար։ Յորդանանի
երկքը Յորդանանի այս կողմումը
տաք, եւ քաղաքների երկքը Քանանի
երկրումը տաք, նորանք ապաստանի
15 քաղաքներ լինեն։ Այս վեց քաղաքնե-
րը Իսրայէլի որդկանց համար եւ հո-
տարականի եւ ձեր միջի պանդխտի
համար ապաստանարան լինեն, որ
այնտեղ փախչէ ամէն ով որ սխալ-
մամբ մարդ սպանէ։
16 Եւ եթէ մէկը երկաթի գործիքով
մէկին զարկէ որ մեռնէ, նա մարդաս-
պան է· մարդասպանը անպատճառ
17 պիտի մեռցնուի։ Կամ եթէ մէկը մի
մահաւորի բռնաքարով մէկին զարկէ
որ մեռնէ, նա մարդասպան է· մար-
դասպանը անպատճառ պիտի մեռցնը-
18 ուի։ Կամ եթէ մէկը ձեռքով զործած-
ուելու փայտեղէն մահաւորի գործի-
քով զարկէ՝ որ մեռնէ, նա մարդաս-
պան է· մարդասպանը անպատճառ
19 պիտի մեռցնուի։ Էարիւնի վրէժխնդիր-
ը մեռցնէ մարդասպանին, երբոր
նորան հանդիպէ՝ թող մեռցնէ նորան։
20 Եւ եթէ նա թշնամութեամբ հրէ նորան
կամ ննջութեամբ նորա վերայ մի
բան ձգելով նորան մեռցնելու լինի,
21 կամ եթէ թշնամութեան պատճառով
ձեռքովը զարկէ նորան, որ մեռնէ·
զարկողը անպատճառ մեռցնուի, նա
մարդասպան է· արիւնի վրէժխնդիրը
նորան մեռցնէ երբոր մարդասպանին
հանդիպէ։
22 Բայց եթէ յանկարծ հառանց թշնա-

– Թես. ժգ. 3, 4։ բ. 3։ ԹԴԼ. ԼԵ. 34։
ԹԲ Օր. գ. 41, 42։ Թես. ի. 2, 7, 8։ բ. 3, 13, 21, 27, 32, 36, 38։
Գ Թես. բ. 41։
Դ Թես. բ. 3։ ԹԴԼ. իգ. 34։ լգ. 34։ ԹԲ Օր. ԺԹ. 2—4։ Թես. ի. 2—8։
Ե Թէ. բ. 13։ ԹԲ Օր. ԺԹ. 6։ Թես. ի. 3, 5, 6, 9։
Զ Թէ. ԺԶ. 16։ Է Թէ. ԺԵ. 12, 14։ Ղէ. իգ. 13։ Ը Թ Օր. ԺԲ. 11, 12։ Թ Օր. ԺԲ. 6, 12։ Թես. ի. 3, 5։
Ժ Թես. գ. 8։ բ Թագ. գ. 27։ ի. 10։ գ Թագ. բ. 31, 32։ Ի Թէ. բ. 14։ բ Օր. ԺԲ. 11։ ԺԵ. 13։

ժուքեան հրէ նորան, կամ թէ առանց
նէնդուքեան նորա վերայ մէկ գոր-
23 ծիք գոյ, կամ թէ նորա վերայ մի
ինչ որ մահաւորի քար գոյ առանց
ուսանելու, որ նա մեռանի, եւ նա նո-
րան թշնամի չէ եւ նորա չարիքը չէր
24 ուզում, Այլ ժամանակ ժողովքը բա-
պանողին եւ արիւնի վրէժխնդրին մէջ
տեղը այս օրէնքներուն համեմատ դա-
25 տաստան անէ. եւ ժողովքը ազատէ
սպանողին արիւնի վրէժխնդրի ձեռքից,
եւ ժողովքը նորան դարձնէ իր ապա-
ւինած ապաստանի քաղաքը, եւ նա
այնտեղ բնակուէ, մինչեւ որ մեռաւ
իւղով օծուած քահանայապետը մեռնի։
26 Բայց եթէ սպանողն իր ապաւինած
ապաստանի քաղաքի սահմանից եր-
27 կէք դուրս գայ, եւ արիւնի վրէժ-
խնդիրը նորան իր ապաստանի քա-
ղաքի սահմանից դուրս գտնէ եւ
արիւնի վրէժխնդիրը սպանողին մեռ-
ցնելու լինի, մահապարտ չ'համարուի.
28 Որովհետեւ նա պէտք է իր ապաստա-
նի քաղաքումը նստէր մինչեւ որ քա-
հանայապետը մեռնէր. եւ քահանայա-
պետի մեռնելուց յետոյ սպանողն իր
29 կալուածքի երկիրը դառնայ։ Սորանք
Ձեզ համար դատաստանի կանոններ
լինեն ձեր ազգերումը ձեր բոլոր բնա-
կութիւնների մէջ։
30 Ով որ մարդ մեռցնէ, սպանողը վր-
կաների բերանով մեռցնուի, բայց մի-
այն մէկ մարդ չ'վկայէ մի անձի դէմ
31 նորան մեռցնելու համար։ եւ մահա-
պարտ սպանողի կեանքի համար փրկ-
անք չ'առնէք. որովհետեւ նա անպատ-
32 ճառ պիտի մեռցնուի։ եւ ապաստա-
նի քաղաքը փախչողի համար փրկանք
չ'առնէք, որ նա ետ դառնայ իր քա-
ղաքը եւ նստէ քահանայապետի մա-
33 հից առաջ։ եւ ձեր բնակած երկիրը
չ'պղծէք, որովհետեւ արիւնը պղծ-
ում է երկիրն եւ նորա մէջ թափ-
ուած արիւնի համար երկիրն քաւու-
թիւն չի լինիլ, բայց միայն նորան
34 թափողի արիւնովը։ Ուրեմն ձեր
բնակած երկիրը չ'պղծէք, որի մէջ ես
պիտի բնակուեմ. որովհետեւ Ես Եհո-
վան բնակուում եմ Իսրայէլի որդկանց
մէջ։

ԳԼ. Լ.Ջ

Ժառանգ աղջիկները պէտք է իրանց ցեղակիցների հետ ամուսնանան։

1 Եւ Յովսէփի որդկանց տոհմերից Մա-
նասէի որդի Մաքիրի որդի Գաղաա-
դի որդկանց տոհմի իշխանները մո-
տեցան, եւ Մովսէսի առաջին եւ Իս-
րայէլի որդկանց նահապետաթիւննե-
2 րի իշխանների առաջին խօսեցին, եւ
ասեցին. Եհովան մեր տիրոջը հրա-
մայեց, որ երկիրը Իսրայէլի որդկանց
վիճակով ժառանգութիւն տայ, եւ
Տէրը տէրը Եհովայից հրաման առաւ
որ մեր եղբայր Սալպաադի ժառան-
գութիւնը նորա աղջկերանցը տայ.
3 եւ եթէ նորանք Իսրայէլի որդկանց
մի ցեղի որդիներին կին լինեն, նո-
րանց ժառանգութիւնը մեր հայրերի
ժառանգութիւնից պիտի վերանայ,
եւ այն ցեղի ժառանգութեան վերայ
պիտի աւելանայ որոնց որ կ'էն դա-
ռել։ Մեր ժառանգութեան վիճակից
4 պիտի վերանայ։ եւ Իսրայէլի որդ-
կանց Յոբելեանը գալիս նորանց ժա-
ռանգութիւնը այն ցեղի ժառանգու-
թեան վերայ պիտի աւելանայ, որոնց
որ կին եղան, եւ նորանց ժառանգու-
թիւնը մեր հայրերի ցեղի ժառան-
գութիւնից կ'վերանայ։
5 եւ Մովսէսը պատուիրեց Եհովայի
խօսքովը Իսրայէլի որդկանցը եւ ա-
սեց. Յովսէփի որդկանց ցեղը Հուղիղ
6 են խօսում։ Սալպաադի աղջկերանց
մասին Եհովայի հրամայած խօսքը սա
է որ ասեց. Որոնց որ կ'հաճին Թող
նորանց կին լինեն, միայն թէ իրանց
7 հօր ցեղից եղողներին կին լինեն. եւ
Իսրայէլի որդկանց ժառանգութիւնը
մէկ ցեղից ուրիշ ցեղ չ'անցնի. որով-
հետեւ Իսրայէլի որդկանց ամենքն էլ
Իրանց հայրերի ցեղի ժառանգու-

ե Յես. ի. 6։
չ Յես. ի. 6։
է Նե. իԲ. 7։ Ղե. գ. 3։ իս. 10։
ը Գ. իէ. 11։
իր Որ. ժե. 6։ ԺԲ. 15։ Մաս. ԺԸ. 16։ բ Կոր. Ժգ.
1։ Երբ. Ժ. 28։
ժ Մաթ. էգ. 38։ Մրկ. գ. 11։ չ Ես. Բ. 6։
ա Ղե. Ժբ. 23։ բ Որ. իս. 23։ չ Նե. իԲ. 45, 46։
—
—Գ. իգ. 29։
է Գ. իգ. 55։ իգ. 51։ Յես. Ժե. 3։
ը Գ. իէ. 1—7։ Յես. Ժե. 3, 4։
—Գ. իէ. 4։
ի Ղե. իե. 10։
չ Յես Գ. իէ. 7։ Եզ Թագ. իս. 3։

8 Քեանը պիտի յարին՝ եւ Համնն աղ-
ջիկ՝ որ Իսրայէլի որդկանց ցեղերի
մէջ մէկ կալուածքի ժառանգ լինի,
իր հօր ցեղից եղող մէկին կին դա-
նայ, որ Իսրայէլի որդկանց ամեն մէկն
իր հայրերի ժառանգութիւնը ժառան-
9 գէ։ Եւ ժառանգութիւնը մէկ ցեղից
ուրիշ ցեղի չ'անցնի, բայց Իսրայէլի
որդկանց ցեղերի ամեն մէկն իր ժա-
ռանգութեանը յարի։
10 Ինչպէս որ Եհովան Մովսէսին պատ-
ուիրեց, Սալպատի աղջիկներն այն-
11 պէս արին. Որովհետեւ Սալպատի
աղջիկները՝ Մաալա, Թերսա, Եգղա,
Մեղքա եւ Նոա իրանց հօր եղբօր-
12 որդիների հետ ամուսնացան։ Յով-
սէփեան Մանասէի որդկանց առնմե-
րից եղողներին կին եղան, եւ նորանց
ժառանգութիւնը իրանց հօր ցեղի
ազգատոհմի մէջ մնաց։
13 Սորանք են այն պատուիրանքներն
եւ դատաստաններն, որ Եհովան պատ-
ուիրեց Մովսէսի ձեռքով Իսրայէլի
որդկանցը Յորդանանի դաշտերումը ե-
րիքովի դէմ Յորդանանի մօտ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ՕՐԻՆԱՑ ԳԻՐՔԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Ասուածոյ բարերարութիւնները եւ Իսրայէլ ապերախտութիւնը։

1 Սորանք են այն խօսքերը որ Մովսէս
բոլոր Իսրայէլին ասեց Յորդանանի այս կողմումը անապատի մէջ,
որ Սուփի դիմացի դաշտումը Փառանի, Տոփելի, Լաբանի, Հասերովթի
2 եւ Տիզահաբի մէջտեղումն է։ (Քորեբից
մինչեւ Կադէս-բառնեայ տասնեւմէկ
3 օր է Սէիր սարի ճանապարհով։) Եւ
եղաւ Հարատասներորդ տարուայ տասն-
եւմէկերորդ ամսի մէկին, որ Մովսէսն
ասեց Իսրայէլի որդկանց՝ ինչպէս
որ Եհովան բոլորը նորան պատուիրել
4 էր նորանց համար, Հեսեբոնումը բնա-
կող Ամորհացիների Սեհոն թագաւո-
րին եւ Աստարովթի — Եդրայիւմ
բնակող Բասանի Ովգ թագաւորին
5 գարկելուց յետոյ. Յորդանանի այս
կողմումը Մովաբի երկրի մէջ Մովսէս
սկսեց այս օրէնքը բացատրել, ա-
սելով.
6 Մեր Եհովայ Աստուածը խօսեց մեզ
հետ Հորեբի վերայ եւ ասեց. Բնակ-
7 րիք է ձեզ՝ այս սարումը մնալը. Դար-
ձէք եւ չուեցէք ու գնացէք դուք Ա-
մորհացիների սարը, եւ նորա բոլոր
բնակողների մօտ, դաշտումը, սա-
րումը, ու հովիտումը, եւ հարաւա-
յին կողմումը, եւ ծովեզերքումը, Քա-
նանացիների երկրումը եւ Լիբանա-
նումը, մինչեւ մեծ գետ՝ Եփրատ գե-
8 տը։ Ահա այն երկիրը ձեզ եմ տուել.
գնացէք եւ ժառանգեցէք այն երկիրը,
որը Եհովան ձեր հայրերին՝ Աբրահա-
մին, Իսահակին եւ Յակոբին երդում
արաւ, որ տայ նորանց եւ նորանցից
յետոյ նորանց զաւակներին։
9 Եւ Էայն ժամանակը ես ձեզ հետ
խօսեցի եւ ասեցի. Ես միեսակ չեմ կա-
10 րող ձեզ տանել. Ձեր Եհովայ Աստ-
ուածը ձեզ չատացրեց, եւ ահա դուք
այսօր երկինքի աստղերի չափ չատ էք։
11 (Ձեր Հայրերի Եհովայ Աստուածը ա-
ւելացնէ ձեզ վերայ հազարապատիկ,
եւ ձեզ օրհնէ ինչպէս որ Հձեզ ասել է։)
12 Ուս միեսակ ինչպէս տանեմ ձեր նե-
դութիւնը, ձեր բեռը եւ ձեր վէճը։
13 Հրուք ձեր ցեղերից իմաստուն եւ

ը = Ած. իգ. 22։
ի Գլ. իե. 1։
ա Գլ. իգ. 3։ իգ. 50։
— Ձեռ. ք. 1, 10։ իբ. 4, 7։
բ = Թագ. իե. 1։
գ Թռա. Ժա. 35։ Ժբ. 16։
դ Թռա. Ժգ. 27։ իբ. 8։ իգ. 4։ Գլ. բ. 14։ ք. 23։
ե Ած. իգ. 38։
զ Թռա. իգ. 24, 20, 33։
է Թռա. իա. 33։ Գլ. գ. 1, 10։ Ձեռ. Ժբ. 4։ Ժգ. 12։
ը Նկ. գ. 1։
թ Ած. իգ. 21։ Թռա. Ժ. 11։
ժ Նկ. Ժբ. 1։ Թռա. Ժ. 7։ Ժե. 18։ Ժէ. 7, 8։ իգ. 4։ իբ. 13։ Ժ. 24։
ի Նկ. Ժբ. 18։ Թռա. Ժա. 14։
լ Նկ. Ժե. 3։ Գլ. Ժ. 22։ իբ. 6։
խ Ած. իգ. 21։ Թռա. Ժ. 16, 17։
ծ Թագ. իգ. 3։
կ Նկ. Ժե. 5։ իբ. 17։ իգ. 4։ Նկ. գ. 13։
հ Թագ. գ. 8, 9։
ձ Ած. Ժբ. 21։ Թռա. Ժա. 16, 17։

հանճարեղ եւ անուանի մարդիկ տուէք, եւ ես նոցանց ձեզ վերայ իշխաններ
44 դնեմ։ Իսկ դուք ինձ պատասխանեցիք եւ ասեցիք. Լաւ է անել այդ խօսքը
45 որ ասացիք։ Եւ ես առայ ձեր ցեղերի գլխաւորներին՝ իմաստուն եւ անուանի մարդիկ, եւ նոցանց ձեզ վերայ իշխաններ կարգեցի, հազարապետներ, հարիւրապետներ, յիսնապետներ եւ տասնապետներ եւ հոսթիկաններ ձեր ցեղերի համեմատ։
46 Եւ այն ժամանակ պատուիրեցի ձեր դատաւորներին ասելով. Ձեր եղբայրների միջի դատերը լսեցէք, եւ ճարտարութեամբ դատեցէք ամէն մարդի դատ՝ թէ՛ իր եղբօր հետ եւ թէ օ-
47 տարականի հետ։ Դատաստանի մէջ աչառութիւն չ'անէք, փոքրին մեծի պէս լսէք, բնաւ չ'վախենաք մարդի երեսից. որովհետեւ Դատաստանը Աստուծունն է. եւ այն բանը, որ ձեզ համար դժուար լինի, ինձ ներկայա-
48 ցնէք, եւ ես կ'լսեմ այն։ Եւ այն ժամանակը ձեզ պատուիրեցի ձեր ամէն անելու բաները։
49 Գնաց Քորէբից չուեցինք, եւ գնացինք այն ձեր տեսած բոլոր մեծ եւ ահագին անապատը, Ամօրհացիների ասրի ճանապարհով՝ ինչպէս որ մեր Եհովայ Աստուածը մեզ պատուիրել էր, եւ եկանք մինչեւ Կադէս-բառ-
50 նեայ։ Եւ ձեզ ասեցի. Դուք Ամօրհացիների սարը եկաք, որ մեր Եհովայ
51 Աստուածը տալիս է մեզ։ Տես քո Եհովայ Աստուածը այդ երկիրը քեզ է տուել. վեր ելիր, ժառանգիր, ինչպէս որ քո հայրերի Եհովայ Աստուածը քեզ ասեց. Մի վախենար եւ մի զարհուրիր։
52 Եւ դուք ամէնքդ ինձ մօտ եկաք, եւ ինձ ասեցիք. Մեր առաջից մարդիկ ուղարկենք, որ երկիրը լրտեսեն մեզ համար, եւ մեզ լուր բերեն այն ճանապարհի համար, որով պիտի վեր
53 ելնենք, եւ այն քաղաքների համար, որոնց մէջ պիտի մանենք։ Եւ այս խօսքը ինձ հաճոյ թուեցաւ, եւ Հեզեքենից տասնեւերկու մարդ առայ, ամէն
54 մէկ ցեղից մէկ մարդ։ Եւ նոքանք գնացին վեր ելան սարը, եւ մինչեւ Եշքողի ձորը հասան, եւ այն երկիրը լրտեսեցին։
55 Եւ այն երկրի պտղից իրանց ձեռքն առան եւ մեզ մօտ բերին, եւ մեզ լուր բերին ասելով. Լաւ է այն երկիրը որ մեր Եհովայ Աստուածը մեզ տալիս է մեզ։ Հիմայ դուք չ'ուզեցիք վեր ելնել, եւ ձեր Եհովայ Աստուծոյ հրամանին հակառակեցիք. եւ
56 ձեր վրանների մէջ տրտնջալով ասեցիք. Եհովան մեզատելով Եգիպտոսի երկրից մեզ դուրս հանեց, որ մեզ Ամօրհացիների ձեռքը մատնէ, մեզ
57 կորցնելու համար։ Մենք ո՞ւր վեր ելնենք. մեր եղբայրները մեր սիրտերը թուլացրին, որովհետեւ ասեցին. Նոցա մեզանից մեծ եւ բարձրահասակ ազգ է, քաղաքները մեծ եւ պարսպաւոր են մինչեւ երկինքը, եւ նաեւ Ենակիմ որդիք տեսանք այնտեղ։
58 Եւ ձեզ ասեցի. Մի զարհուրիք եւ մի
59 վախենաք նոցանից. Ձեր Եհովայ Աստուածը որ ձեր առաջից գնում է, նա ձեզ համար կ'պատերազմէ, ինչպէս որ Եգիպտոսում ձեր աչքի-
60 բի առաջ ձեզ արաւ։ Եւ անապատումն էլ որ տեսար, թէ քեզ քո Եհովայ Աստուածը տարաւ՝ ինչպէս մի մարդ իր զաւակին տանում է, այն բոլոր ճանապարհներում, որ գնա-
61 ցիք մինչեւ ձեր այստեղ գալը։ Եւ սորանով էլ՝ ձեր Եհովայ Աստուծուն
62 չ'հաւատացիք, Որ ձեր առաջից գնում էր ձեր ճանապարհում, որ՝ ձեզ համար բնակութեան տեղ որոնէ, գիշերը կրակի մէջ՝ որ ձեր գնալու ճանապարհը ձեզ ցոյց տայ, եւ ցերեկն էլ ամպի
63 մէջ։ Եւ Եհովան ձեր խօսքերի ձայնը լսեց եւ բարկացաւ, եւ երդում ա-

---

ձ Նե. ժբ. 25.
ղ Թաւ. Յա. 16.
ճ Գլ. ժդ. 18. Ցաճ. է. 24.
մ Գլ. ժդ. 18. Ցաճ. է. 24.
յ Գնե. իդ. 22.
ն Գնե. ԻԲ. 15; Գլ. ժդ. 19; ա Թագ. ժդ. 7. Աւետ. իդ. 23. Ցաճ. ը. 1. Եբ Ցն. ԻԲ. 6.

ե Նե. ժբ. 22, 26.
ի Թաւ. Ե. 12. Գլ. ը. 15. Նեհեմ. ը. 6.
լ Թաւ. ժդ. 27. Գլ. ը. 14.
խ Գլ. լ. 8. Ցաճ. ա. 9.
ծ Թաւ. ժդ. 3, 4.
կ Թաւ. ժդ. 23—27.
հ Թաւ. ժդ. 28.

է Թաւ. ժդ. 1—4. Ցագ. ձգ. 24, 25.
ղ Գլ. ը. 28.
ր Ցաճ. ը. 11. ժդ. 8.
ս Թաւ. ժդ. 28—33. Գլ. ը. 1, 2.
տ Թաւ. ժդ. 23, 29.
փ Նե. ժդ. 14, 25; Նեհեմ. գ. 20;
ք Նե. ժբ. 4; Գլ. ը. 11, 12. Ես. խգ. 3, 4; կգ. 9; Ցվս. Յա. 3.
օ Ցաղ. ձգ. 24; Ցաղ. 5.
ֆ Նե. ժդ. 21. Ցագ. ձբ. 14; Թաւ. Ե. 33; Նեհեմ. ը. 6.
Ք Գլ. ը. 14, 15.

35 բաւ ասելով. Այս մարդկանցից՝ այս չար ազգիցը ոչ մի մարդ պիտի չտեսնէ այն բարի երկիրը, որ երդուայ ա-
36 բրահամի հայրերին տալու։ Բայց Յեփոնէի որդի Քաղէբից, նա կ'տեսնէ այն, եւ նորան կ'տամ իր կոխած երկիրը՝ եւ իր որդիներին, որովհետեւ Նա կատարելապէս հետեւեց Եհովային։
37 Ինձ վերայ էլ բարկացաւ Եհովան ձեր պատճառով եւ ասեց. Դու
38 էլ պիտի չմտնես այնտեղ. Ինաւէի որդի Յեսուն՝ Ազն առաջին կանգնողը՝ նա կ'մտնէ այնտեղ. Քաջալերիր նորան. որովհետեւ նա պիտի ժառան-
39 գեցնէ Իսրայէլին։ Եւ Հայն ձեր երեխաները, որոնց համար Հաւատ էիք Թէ աւար կ'դառնան, եւ այն ձեր որդիները որ այսօր Բարին եւ չարը չ'գիտեն, նորանք կ'մտնեն այնտեղ. եւ նորանց կ'տամ այն երկիրը, եւ նո-
40 րանք կ'ժառանգեն այն։ Բայց դուք Հա դառէք, եւ չուեցէք կարմիր ծովի ճանապարհով դէպի անապատը։
41 Եւ դուք պատասխանեցիք եւ ասեցիք ինձ. Չեհովայի առաջին մեղք գործեցինք. մենք վեր կ'նինք պատերազմինք, ինչպէս որ մեր Եհովայ Աստուածը մեզ բոլորը պատուիրեց. Եւ մանուկ մէկն իր պատերազմական զէնքն առնելով, Թեթեւ համարձակեցաք
42 ուզիցիք սարը վեր կ'նինք։ Եւ Եհովան ինձ ասեց. Ասիր նորանց. Մի կ'նինէք, եւ մի պատերազմիք, որովհետեւ Հա ձեր միջումը չեմ. մի դուցէ ձեր Թշ-
43 նամիների առաջին ջարդուիք։ Ես էլ ձեզ հետ խօսեցի, բայց դուք չ'լսեցիք, այլ Եհովայի հրամանին հակառակեցիք, եւ Յամառութիւն արիք ու սա-
44 րը վեր եկաք։ Եւ այն սարումը բնակող Ամօրացիները ձեր դէմը դուրս եկան ու ձեզ հալածեցին ինչպէս որ Մեղուները են անում, եւ Սէիրումը
45 ձեզ զարկեցին մինչեւ Հօրմա։ Եւ Հա դառաք եւ Եհովայի առաջին լաց ե-
46 դաք, սակայն Եհովան ձեր ձայնին չը լսեց եւ ձեզ ականջ չ'դրաւ։ Եւ Կադեսի մէջ շատ օրեր կեցաք, որչափ օրեր որ կեցաք։

Գլ. Բ

Իսրայէլացիների չուելը անապատի միջին. Ամորհացիների յաղթութիւն։

1 Եւ Հա դառանք ու կարմիր ծովի ճանապարհով դէպի անապատը չուեցինք, Ինչպէս որ Եհովան ինձ ասել էր, եւ շատ օրեր Սէիր սարին չուրջը
2 պտոյտ տուինք։ Եւ Եհովան ինձ հետ
3 խօսեց եւ ասեց. Հերիք է ձեզ այդ սարին չուրջը պտոյտ տալը. դառէք
4 դէպի հիւսիսային կողմը։ Եւ ժողովրդին պատուիրիր եւ ասիր. Դուք հիմա անց էք կենում Սէիրումը բնակող ձեր եղբայրների Եաւի որդիների սահմանիցը. նորանք ձեղանից պիտի վախենան, բայց դուք մեծապէս զգու-
5 շացէք. Նորանց հետ մի ծեծուիք. որովհետեւ Հա նորանց երկրիցը մէկ ոտնաթաթի տեղ էլ ձեզ չեմ տալու, Հա-
6 րուհետեւ Սէիր սարը Եսաւին եմ տուել իրրեւ ժառանգութիւն։ Կերակուրը փողով ծախու առնէք նորանցից եւ ուտէք, եւ ջուրն էլ փողով ծախու առնէք նորանցից եւ խմէք.
7 Որովհետեւ քո Եհովայ Աստուածը օրհնեց քեզ քո ձեռքի ամեն գործքերի մէջ. Նա գիտէ քո գնացքը այս մեծ անապատումը, ահա Քառասուն տարի է քո Եհովայ Աստուածը քեզ հետ է, եւ մի բանի պակասութիւն չ'քաշեցիր։
8 Եւ մենք անցանք մեր եղբայրների Եաւի որդիների մօտովը, որոնք Սէիրումը բնակվում էին, դաշտի ճանապարհովը Եղաթից եւ Դասիոն-գաբերից. եւ դառնալով Մոաբի անապա-
9 տի ճանապարհովը անցանք։ Եւ Եհովան ինձ ասեց. Մոաբացիներին Թշնամութիւն մի անիր, եւ նորանց հետ

ա Թագ. ժգ. 22, 23։ Սպ. գե. 11։
գ Թագ. ժգ. 24, 30։ Ելս. ժգ. 9։
դ Թագ. ժգ. 24։ ը 11։
ե Թագ. ը. 12։ իե. 14։ Գլ. գ. 26։ դ. 21։ ը. 4։ Սպ. ձդ. 32։
զ Թագ. ժգ. 30։
է Թագ. ժգ. 22, 23։ Սպ. գե. 11։
ը Թագ. ժգ. 24։ ը 11։
թ Թագ. ժգ. 31։
ժ Թագ. ժգ. 3։
ժա Թագ. ը. 9, 17։ Եսա. ե. 15, 16։ Հաւագ. Բ. 11։
ժբ Թագ. ժգ. 25։
ժգ Թագ. ժգ. 10։
ժդ Թագ. ժգ. 42։
ժե Թագ. ժգ. 44, 45։
ժզ Սպ. ձգը. 12։
ժէ Թագ. ժգ. 26 եւ ի. 1, 22։ Դատ. ժա. 17։
—
ի Թագ. ժգ. 23։ Գլ. ա. 40։
իա Գլ. ա. 6։
իբ Թագ. ի. 14 եւ ի.
իգ Սեռ ՅԸ. ը. 3։
իդ Ելս. ը. 8։ Ձեռ. ժգ. 4։
իե Գլ. ը. 2—4։
իզ Դատ. ժա. 18։
իէ Թագ. Բ. 20։ գ Թագ. ժգ. 22։ ժգ. 6։ ը Մն. իգ. 2։

պատերազմ մի աներ. որովհետեւ Նոթանց երկրիցը քեզ ժառանգութիւն չեմ տալու, որովհետեւ Ա՛ղջամ որդկանցը տուի իբրեւ ժառան-
10 գութիւն։ (Էմիմիներն էին առաջուց այնտեղ բնակվում, որոնք մեծ եւ բազմաթիւ եւ Ենակիմների պէս երկայ-
11 նահասակ ազգ էին։ Նոթանք էլ Ենակիմների պէս հսկաներ էին համարվում. եւ Մոաբացիները Նոթանց Է-
12 միմ էին կոչում։ Եւ Սէիրում առաջուց Խոռեացիներն էին բնակվում, բայց Եսաւի որդիքը Նոթանց քշեցին եւ իրանց առաջիցը Նոթանց կորցրին, եւ Նոթանց տեղը բնակուեցին. ինչպէս որ Իսրայէլացիները արին իրանց ժառան-
13 գութեան երկրին, որ Եհովան տուաւ Նոթանց։) Հիմա վեր կացէք Զարեդ ձորովն անցէք. եւ մենք անցանք Զարեդ ձորովը։
14 Եւ այն օրերը՝ որ գնացինք Կադէս-բառնեայից մինչեւ որ Զարեդ ձորովն անցանք՝ երեսունեւութը տարի է. մինչեւ որ բանակի միջից պատերազմող մարդկանց այն բոլոր ազգը վերջացաւ, ինչպէս որ Եհովան Նո-
15 թանց երդում էր արել։ Եւ Եհովայի ձեռքն էլ Նոթանց վերայ էր, Նոթանց բանակի միջիցը բնաջինջ անելու համար՝ մինչեւ որ վերջանան։
16 Եւ երբոր բոլոր պատերազմող մարդիկը ժողովրդի միջիցը մեռան վեր-
17 ջացան, Եհովան խօսեց ինձ հետ ա-
18 սելով. Դու այսօր Մոաբի սահման
19 Արով անց ես կենում, եւ մօտենում ես դէպի Ամմոնի որդկանց. Նոթանց հետ թշնամութիւն մի աներ, եւ Նոթանց հետ մի ծեծուիր. որովհետեւ Ամմոնի որդկանց երկրիցը քեզ ժառանգութիւն չեմ տալու, որովհետեւ այն Ղոտի որդիներին տուի իբրեւ
20 ժառանգութիւն։ (Նա էլ էր հսկաների երկիր համարվում. առաջուց այնտեղ հսկաներ էին բնակվում. եւ
21 Ամմոնացիները Նոթանց Զամզումիմ էին կոչում. Ենակիմների պէս մեծ եւ բազմաթիւ եւ երկայնահասակ ազգ էին. բայց Եհովան Նոթանց բնաջինջ արաւ Նոթանց առաջին որ քշեցին Նոթանց եւ Նոթանց տեղը բնակուեցին.
22 Ինչպէս որ Սէիրում բնակող Եսաւի որդկանց համար արաւ, երբոր Խոռեացիներին բնաջինջ արաւ Նոթանց առաջին. եւ Նոթանց քշեցին, եւ Նոթանց տեղը բնակուեցին մինչեւ այս օրը։
23 Եւ Աւացիները՝ որ մինչեւ Գազա դիւղաքաղաքներում էին բնակվում Կափթորից դուրս եկող Կափթորացիները կորցրին Նոթանց, եւ Նոթանց
24 տեղը բնակուեցին։) Վեր կացէք չուեցէք եւ Առնոն ձորովն անցէք. Նա քո ձեռքը տուի Եսբոնի Թագաւոր Ամորհացի Սեհոնին եւ Նոթա երկիրը. սկսիր, տիրիր, եւ Նոթա հետ պատե-
25 րազմ արա։ Այսօր կ՚սկսեմ քո վախը եւ սոսկումը բոլոր երկնքի տակ եղող ազգերի վերայ դնել, որ քո համբաւը լսելով քո երեսիցը դողան եւ տագնապին։
26 Եւ գեսպաններ ուղարկեցի Կադեմոթի անապատից Եսբոնի Սեհոն Թագաւորի մօտ հաշտութեան խօս-
27 քերով ասելով. Թող Ղանցնեմ քո երկրովը. միշտ ճանապարհով կ՚գնամ, աջ կամ ձախ կողմը չեմ խոտորուիլ։
28 Կերակուրը փողով ծախիր ինձ որ ուտեմ, եւ ջուրը փողով տուր ինձ որ խմեմ. միայն թէ ոտքերովս անց-
29 նեմ. Ինչպէս որ Սէիրում բնակող Եսաւի որդիքը եւ Արումը բնակող Մոաբացիները ինձ արին. մինչեւ որ ես Յորդանանովն անցնեմ դէպի այն երկիրը, որ մեր Եհովայ Աստուածը
30 տալիս է մեզ։ Բայց Եսբոնի Սեհոն Թագաւորը չ՚ուզեց, որ մենք Նորա-Նով անցնենք. որովհետեւ Քո Եհովայ Աստուածը Նորա հոգին խստացրել եւ սիրտը կարծրացրել էր, որ Նորան քո

Բ Թագ. խ. 28.
Բ Նե. Ծբ. 36, 37.
Բ Նե. Ժգ. 3.
Է Թագ. Ժգ. 33, 34։ Գ. Թ. 2։
Ի Նե. Ժգ. 6. լգ. 20.
Ի Թագ. խ. 12.
Լ Թագ. Ժգ. 27։ Գ. ա. 19.
Հ Թագ. Ժգ. 33. լգ. 61. Գ. ա. 31, 35. Սպ. գ. 11. Ժգ. 26. եզեկ. ի. 15.
Յ Նե. Ծբ. 37, 38.
Չ Ած. Նե. Ժգ. 3։
Ճ Նե. լգ. 8։
Ո Նե. Ժգ. 6. լգ. 20—30.

Ղ Ած. Ժգ. 3.
Ն Նե. Ժ. 19. Եբհմ. խ. 20.
Շ Նե. Ժ. 14.
Ո Թագ. խ. 13, 14։ Դատ. Ժա. 18, 21.
Չ Նկ. Ժե. 14, 15։ Գ. Ժա. 23։ Ած. ը. 9, 10.
Ղ Գ. ի. 10.
Ջ Թագ. խ. 21, 22. Դատ. Ժա. 19.
Ռ Թագ. ի. 17, 19.
Ռ Նե. Թագ. ի. 18. Գ. լգ. 3, 4. Դատ. Ժա. 17, 18.
Վ Թագ. խ. 23.
Տ Ած. Ժա. 20.

31 Ձեռքը տայ, ինչպէս որ այսօր է։ Եւ եհոան ինձ ասեց. Ահա սկսեցի քեզ տալ [1]Սիհոնն եւ նորա երկիրը. սկսիր, տիրիր, որ նորա երկիրը ժառանգես։
32 Եւ [2]Սիհոնը՝ ինքը իր բոլոր ժողովրդովը Յասայի մէջ մեզ դէմ դուրս
33 եկաւ պատերազմի համար։ Եւ [3]մեր եհովայ Աստուածը նորան մեր ձեռքը մատնեց, եւ եմնք նորան եւ նորա որդիներին եւ նորա բոլոր ժողովրդին
34 զարկեցինք. Եւ այն ժամանակը նորա բոլոր քաղաքներն առանք, եւ բոլոր քաղաքները, մարդկանցը, կանանցը եւ տղայոցը [4]բնաջինջ արինք. մէկն էլ ողջ
35 չ'թողեցինք. Միայն անասուններն առաւ առանք եւ մեր առած քաղաքնե-
36 րի կողոպուտը։ [5]Առնոն ձորի եզերքի [6]Արոերից՝ եւ ձորի մէջ եղած քաղաքից մինչեւ Գաղաադը մի քաղաք չ'եղաւ որ մեզ դէմ կենար. մեր [7]եհովայ Աստուածը ամէնն էլ մեր ձեռքը
37 մատնեց։ Միայն թէ չ'մօտեցար Ամմոնի որդւոց երկրին, եւ բոլոր [8]Յաբոկ ձորի կողմերին եւ լեռնային քաղաքներին, եւ այն ամէնին ինչ որ մեր [9]եհովայ Աստուածը մեզ արգիլել էր։

Գլ. Գ

Ոմի թագաւորին, Յորդանանի արեւելեան կողմի բաժանելը։ Մովսէսը գնան չի գնալու։

1 Եւ դարձանք եւ վեր եկանք Բասանի ճանապարհովը, եւ Բասանի [1]Ոմ թագաւորը դուրս եկաւ եղբայրի [2]ինքը եւ իր բոլոր ժողովուրդը՝ մեզ դէմ [3]պա-
2 տերազմելու։ Եւ եհովան ինձ ասեց. [4]Նորանից մի վախենար, որովհետեւ քո ձեռքն եմ յանձնել նորան եւ նորա բոլոր ժողովրդին եւ երկիրը. եւ նորան կ'անես, ինչպէս որ արիր եսեբոնում բնակող [5]Ամօրացիների Սե-
3 հոն թագաւորին։ Եւ մեր եհովայ Աստուածը մեր ձեռքը տուաւ Բասանի Ոմ թագաւորին էլ եւ նորա բոլոր ժողովրդին եւ [6]մենք զարկեցինք նորանց, մինչեւ որ նորանցից մէկն էլ
4 ողջ չ'մնաց։ Եւ նոյն ժամանակը նորա բոլոր քաղաքներն առանք. քաղաք չ'մնաց, որ առած չ'լինէինք նորանցից. վաթսուն քաղաք՝ այսինքն [7]բոլոր Արգովբի գաւառը՝ Ոմի թագաւորու-
5 թիւնը Բասանի մէջ։ Սորանց ամէնն էլ բարձր պարիսպներով, դռներով եւ դռնափակերով ամրացած քաղաքներ էին, բացի [8]անպարիսպ քաղաքներից,
6 որ խիստ շատ էին։ Եւ նորանց [9]բնաջինջ արինք, ինչպէս որ [10]եսեբոնի Սիհոն թագաւորին արինք, ամէն քաղաքներում մարդկանցը, կանանցն ու
7 տղերանցը փչացնելով. Սակայն բոլոր անասուններն ու քաղաքների աւար-
8 նները մեզ համար առանք։ Եւ այն ժամանակը Յորդանանի այն կողմում Ամօրացիների երկու թագաւորների ձեռքից առանք երկիրը՝ Առնոն ձո-
9 րից մինչեւ Հերմոն սարը։ (Սիդոնացիները [11]Հերմոնին Սարիոն էին կոչում, բայց Ամօրացիները նորան
10 [12]Սանիր էին կոչում.) [13]Բոլոր դաշտի քաղաքները՝ բոլոր Գաղաադը եւ [14]բոլոր Բասանը մինչեւ Սելքա եւ Եդրաի, Բասանում եղած Ոմի թագաւո-
11 րութեան քաղաքները։ Որովհետեւ [15]հսկաների մնացորդից միայն Բասանի Ոմ թագաւորն էր մնացել. ահա նորա մահիճը՝ երկաթի մահիճ է. ահա նա [16]Ամմոնի որդւոց Ռաբբայում է. երկայնութիւնը ինը կանգուն է, եւ լայնութիւնը չորս կանգուն է [17]մարդկ կանգունով։
12 Եւ նոյն ժամանակը այս երկիրը առանք՝ [18]Առնոն ձորի մօտ եղող Արոերից մինչեւ Գաղաադ սարի կէսը. եւ [19]նորա քաղաքները Ռուբէնեանին
13 եւ Գադեանիներին տուի։ Եւ [20]Գաղաադի մնացորդը եւ բոլոր Բասանն

---

1 Գլ. ա. 4։
2 Թով. իս. 33։
— Գլ. է. 2. ի. 16։
4 Թով. իս. 24։ Գլ. իթ. 7։
5 Գլ. է. 2։
[1]Նդրվեյնիք
6 Գլ. գ. 12։ գ. 49։ Ցես. ժգ. 9, 16։
7 [2]Թագ. ի. 28։ ր Թագ. իդ. 5։ ա Մն. ե. 9։ Նե. ժէ.
8 [3]Թով. իս. 33։ Գլ. իթ. 7։
[4]Գլ. ա. 29։
9 [5]Թով. իս. 24, 36։
[6]Թով. իս. 35։

10 [7]Թով. գ. 13։
[8]Թագ. գ. 18։ Նաթ. թ. 19։
[9]Գլ. ր. 24։ Թով. իր. 37։ Նագ. ճլէ. 10—12։ ճկգ. 19—21։
11 [10]Գլ. գ. 48։ Ցես. ժա. 3, 17։ Նագ. իսր. 9։
[11]Ա Մն. ե. 23։
[12]Գլ. գ. 43, 49։
[13]Ցես. ժգ. 5։ ժգ. 11։

[14]Ա Մն. ժգ. 5։ Գլ. ր. 11, 20։
[15]Թագ. ժր. 16։ Երեմ. իբ. 2։ Նեհէմ. իա. 20. իե. 3։ Ամով. ա. 14։
[16]Նագ. իա. 17։
[17]Գլ. ր. 36։
[18]Թով. իր. 33։ Ցես. ժր. 6։ ժգ. 8 Հզեկ.
[19]Թով. իր. 29։ Ցես. ժգ. 29, 31։

Ովքի թագաւորութիւնը Մանասէի կէս ցեղին տուի, Արդովբի բոլոր գաւառը՝ բոլոր Բասանի հետ, որ հսկայների երկիր էր կոչվում։ 5Մանասեան Յայիրը առաւ Արգովբի բոլոր գաւառը մինչեւ 6Գեսուրացիների եւ Մաքաթացիների սահմանը, եւ նորանց իր անունովը մինչեւ այսօր Բասան-հաւօթ-յայիր կոչից։ եւ 7Գադացոց Մաքիրին տուի։ եւ Ռուբէնեաններին եւ 8Գադեաններին տուի Գադացոց մինչեւ Առնան ձորը, ձորի մէջտեղը եւ սահմանը եւ մինչեւ Յաբոկ ձորը, որ 9Ամմոնի որդկանց սահմանն է, 17 Նաեւ դաշտը եւ Յորդանանը եւ սահմանը 10Քինէրեթից 11մինչեւ դաշտի ծովը, այսինքն մինչեւ 12Ազի ծովը, Ասեդոթ-փասգայի տակ արեւելեան կողմում։

18 եւ այն ժամանակը ձեզ պատուիրեցի եւ ասեցի. Ձեր Եհովայ Աստուածը այս երկիրը ձեզ տուաւ իրեւ ժառանգութիւն. պատրաստուած ձեր եղբայրներ Իսրայէլի որդկանց առաջը գնացէք, 13ով բոլոր քաջերդ. 19 Բայց ձեր կանայքը, ձեր որդիները եւ ձեր անասունները, (գիտեմ որ ձեր անասունները չատ են) թող մնան ձեր քաղաքներում, որոնք ես ձեզ տուի, 20 մինչեւ որ Եհովան ձեր եղբայրներին էլ ձեզ պէս հանգստացնէ, եւ մինչեւ որ նորանք էլ ժառանգեն այն երկիրը՝ որ ձեր Եհովայ Աստուածը Յորդանանի այն կողմում նորանց կ'տայ. եւ յետոյ դձեր ամէն մէկը դառնայ իր ժառանգութեանը՝ որ ես ձեզ տուի։

21 Այն ժամանակ 14Յեսուին պատուիրեցի ասելով. Աչքերդ տեսան ինչ որ ձեր Եհովայ Աստուածը այս երկու թագաւորներին արաւ. այնպէս էլ անելու է Եհովան այն ամէն թագաւորութիւններին, որոնցով դու պիտի 22 անցնես. նորանցից չվախենաք. որովհետեւ 15ձեր Եհովայ Աստուածը 23 ինքը կ'պատերազմէ ձեզ համար։ եւ ես այն ժամանակ Եհովային աղաչեցի 24 եւ ասեցի. Ով Տէր Եհովայ, դու սկսեցիր Քո մեծութիւնը եւ քո զօրաւոր ձեռքը քո ծառային ցոյց տալու. որովհետեւ 16երկնքի մէջ կամ երկրիս վերայ ո՞վ է այն աստուածը, որ քո գործերի եւ քո զօրութեան պէս արէ. 25 Աղաչում եմ՝ թող անցնեմ, եւ 17Յորդանանի այն կողմի բարի երկիրը, այն բարի սարը եւ Լիբանանը տեսնեմ։ 26 Բայց 18Եհովան բարկացաւ ինձ վերայ ձեր պատճառով եւ ինձ չլսեց. եւ Եհովան ինձ ասեց. Հերիք է քեզ. 27 այլ եւս այդ բանը ինձ չասես. 19Վեր ելիր Փասգայի գագաթը, եւ աչքերդ բարձրացրու դէպի արեւմուտք, հիւսիս, հարաւ եւ արեւելք, եւ քո աչքերովը տես. որովհետեւ դու այս 28 Յորդանանից չպիտի անց կենաս. եւ 20Յեսուին պատուիրիր եւ 21նորան զօրացրու, եւ նորան սիրտ տուր. որովհետեւ նա կ'անցնէ 22այս ժողովրդի առաջը եւ կ'ժառանգեցնէ նորանց այն 29 երկիրը որ տեսնում ես։ Եւ մենք 23Հովհաի մէջ Բեթփեգորի դէմ նըստեցինք։

ԳԼ. Դ

Օրէնքին հնազանդելու յորդորանք։ Յորդանանի արեւելեան կողմում երեք ապաստանի քաղաք են որոշվում։

1 Եւ հիմա, ով Իսրայէլ, լսիր այն 1կանոնները եւ պատուաստանները որ ես ձեզ սովորեցնում եմ որ անէք, որպէս զի ողջ մնաք, եւ մտնէք ժառանգէք այն երկիրը որ ձեր հայրերի Եհովայ 2 Աստուածը տալիս է ձեզ։ 2Չաւելացնէք այն խօսքի վերայ, որ ես ձեզ պատուիրում եմ եւ նորանից չպակասացնէք, որ ձեր Եհովայ Աստուծոյ պատուիրանքները պահէք, որոնք ես 3 ձեզ պատուիրում եմ։ Ձեր աչքերը տեսան ինչ որ Եհովան 3Բեթփեգորին արաւ, որովհետեւ Բեթփեգորի հետ-

---

1 Ել. ժ. 41։ ա Մե. դ. 43։
2 Մե. ժբ. 5։ ժգ. 13։ ա Թագ. իե. 8։ բ Թագ. գ. 3։
3 Թուա. լբ. 39։
4 Թագ. իգ. 5։
5 Թուա. իա. 24։ Մե. ժբ. 2։
6 Թուա. լգ. 11։
7 Դ. գ. 49։ Թուա. լգ. 11։ Ես. 22։
8 Մե. ժգ. 3։
9 Թուա. լբ. 20։
10 Մե. իբ. 4։
11 Թուա. իե. 18։
12 Ես. ժգ. 11։ Դ. ա. 30. բ. 4։
13 Դ. ժա. 2։ լբ. 3։ ա Մե. իբ. 11։
14 Մե. ժ. 41։ ա Մե. իբ. 11։
15 Ել. ժե. 11։ բ Թագ. է. 22։ Սաղ. հա. 19։ ձգ. 8։
16 Ել. գ. 8։ Դ. գ. 32։
17 Թուա. ե. 12։ իե. 14։ Դ. ա. 37։
18 Թուա. իե. 12, 13։
19 Դ. ա. 33։
20 Դ. ա. 38։ լա. 7։
21 Դ. լ. 7։
22 Դ. գ. 46։ լդ. 6։
23 Ել. ժե. 37։ ի. 8։
24 Դ. ժբ. 32։ Մե. ա. 7։ Առակ. լ. 6։ Յով. ժբ. 13։ Յայտ. իբ. 18, 19։
25 Թուա. ի. 3 եւ։

ից գնացող բոլոր մարդկանցը քո Եհովայ Աստուածը քո միջիցը փչացրից։
4 Բայց դուք, որ ձեր Եհովայ Աստուծուն յարեցաք, ամէնքդ այսօր ողջ
5 էք։ Ահա սովորեցրի ձեզ կանոններ եւ դատաստաններ, ինչպէս որ իմ Եհովայ Աստուածը պատուիրեց ինձ, որ այնպէս անէք այն երկրում, ուր որ պիտի մանէք նորան ժառանգելու
6 համար։ Հիմա պահեցէք եւ արէք. որովհետեւ նա է ձեր իմաստութիւնը եւ հանճարը ազգերի առաջին, որոնք այս բոլոր կանոնները լսելով պիտի ասեն. Իրաւ այս մեծ ազգը մի իմաս-
7 տուն եւ հանճարեղ ժողովուրդ է։ Որովհետեւ ո՞րն է այն մեծ ազգը, որ ունի աստուածներ իր մօտ լինելն ինչպէս մեր Եհովայ Աստուածը ամէն բանում, որ նորանից խնդրում ենք։
8 Եւ ո՞րն է այն մեծ ազգը, որ արդար կանոններ ու դատաստաններ ունենայ իմ այսօր ձեր առաջին դրած այս
9 բոլոր օրէնքի նման։ Միայն զգոյշ եղիր եւ հոգիդ չատ զգուշութիւն արա, որ մի գուցէ մոռանաս այն բաները որ քո աչքերը տեսան, եւ մի գուցէ նորանք սրտիդ դուրս գան քո կենաց բոլոր օրերում, այլ քո որդիներին եւ որդկանցդ որդիներին սո-
10 վորեցնես։ Այն օրը որ դու Քորեբում կանգնել էիր քո Եհովայ Աստուծոյ առաջին, Եհովան ինձ ասեց. Ժողովրդին ինձ մօտ ժողովիր, եւ ես իմ խօսքերը լսել տամ նորանց, որպէս զի սովորին ինձանից վախենալը բոլոր այն օրերում որ երկրի վերայ կ'ապրեն, եւ իրանց որդիներին էլ սովորեցնեն։
11 Եւ դուք մօտեցաք եւ կանգնեցիք այն սարի տակ. եւ նարը մինչեւ բուն երկինքը կրակով բորբոքուել էր, խա-
12 ւարով, ամպով, եւ մառախուղով։ Եւ Եհովան խօսեց ձեզ հետ կրակի միջիցը. խօսքերի ձայնը դուք լսեցիք. բայց մի նմանութիւն չտեսաք, Էրայց
13 միայն ձայն։ Եւ հիմացրեց ձեզ իր ուխտը որ պատուիրեց ձեզ անել նաեւ պատուիրանքները. եւ տնօրանց դրեց երկու հատ քարէ տախտակներ
14 վերայ։ Եւ Նայն ժամանակ Եհովան ինձ պատուիրեց, որ ձեզ կանոններ եւ դատաստաններ սովորեցնեմ, որ դուք նորանց գործադրէք այն երկրումը, ուր որ կ'մանէք նորան ժառանգելու համար։
15 Եւ Ձեր հոգիներին չատ զգուշութիւն արէք. որովհետեւ ոչ մի նմանութիւն չտեսաք այն օրը որ Եհովան Քորեբումը կրակի միջիցը ձեզ հետ
16 խօսեց, Մի գուցէ անօրինանաք, եւ ձեզ համար կուռք՝ մի որ եւ իցէ կերպարանքի պատկեր՝ նարու եւ կամ
17 էգի նմանութիւնը, Երկրի վերայ եղող անասունի նմանութիւնը, օդի մէջ թռչող թեւաւոր թռչնի նմանու-
18 թիւնը, Երկրի վերայ սողացող նմանութիւնը, կամ երկրի տակ ջրերումը
19 եղող ձկան նմանութիւնը չինէք. Եւ մի գուցէ աչքերդ դէպի երկինքը բարձրացնես, եւ տեսնես արեգակը կամ լուսինը կամ աստղերը՝ երկնքի բոլոր զարդը եւ խաբուես, եւ նորանց երկրպագութիւն անես, եւ նորանց պաշտես, որոնց քո Եհովայ Աստուածը բոլոր երկնքի տակումը եղող
20 ազգերի համար նշանակեց։ Բայց Եհովան ձեզ առաւ, եւ ձեզ երկաթի հնոցիցը՝ եգիպտացիցը հանեց, որ Իր սեպհական ժողովուրդ լինէք, այս օրուայ պէս։
21 Եւ Եհովան ձեր պատճառով բարկացաւ ինձ վերայ եւ երդում արաւ որ Յորդանանիցը չանցնեմ, եւ չմտնեմ այն բարի երկիրը՝ որ քո Եհովայ Աստուածը քեզ է տալիս իբրեւ ժա-
22 ռանգութիւն. Որովհետեւ ես այս երկրումը կ'մեռնեմ, եւ Յորդանանիցը չեմ անցնիլ. բայց դուք կ'անցնէք եւ Այն բարի երկիրը կ'ժառան-

---

ք Ծագ. ԺԹ. 7։ ՀԱ. 10։ Իր Թագ. է. 23։
ղ Ծագ. խզ. 1։ Հեսի. 18։ Հիր. 14։ Նա. ԱԼ. 6։
ի Ելափ. գ. 23։
ճ Ելափ. գ. 1, 3։ գ. 21։
ճ Ելդեն. Ժր. 19։ Գլ. գ. 7։ ԺԱ. 19։ Ծագ. Հր. 5, 6։ Եփ. գ. 4։
ք Ելդ. ԺԲ. 9, 10։ ԺԸ. 18։ Երր. Ժր. 18, 19։
ֆ Ելդ. ԺԲ. 13։ Գլ. է. 23։ Հիր. 14։
ջ Ելդ. է. 1, 21։
ռ Ելդ. ի. 22։ գ Թագ. ԺԲ. 12։
վ Ելդ. Բ. 9, 11։
ֆ Ելդ. ւգ. 26։
հ Ելդ. Խգ. 12։
ձ Ելդ. խա. 1—23։
ղ Ձեռ. խգ. 11։
ճ Ես. խ. 18։
ծ Ելդ. ւր. 7։
կ Ելդ. ի. 4, 5։ Գլ. է. 8։
հ Հռով. ա. 23։
ձ Գլ. ԺԷ. 3։ Ռոբ. լ. 26, 27։
ղ Ես. ա. 14։ բ. 1։ գ Թագ. ԺԷ. 16։
ճ Հռով. ա. 25։
ոգ Թագ. բ. 31։ Երեմ. ԺԱ. 3։
ֆ Ելդ. ԺԲ. 5։ Գլ. Բ. 29։ ւբ. 9։ Երր. Ժառանգ. Եսու. ի. 12։ Գլ. ա. 37։ Գլ. գ. 27։ Հ Գլ. գ. 25։

23 գէք։ Զգոյշ կացէք, մի գուցէ ձեր Եհովայ Աստուծոյ ձեզ հետ արած ուխտը մոռանաք, եւ ձեզ համար ՚կուռք՝ մի որ եւ իցէ բանի նմանութիւնը չինէք, որ քո Եհովայ Աստուածը քեզ
24 արգիլից։ Որովհետեւ ՚քո Եհովայ Աստուածը մաշող կրակ է. նա ՚նախանձոտ Աստուած է։
25 Երբոր դուք որդիներ եւ որդիանց որդիներ ծնելու լինէք, եւ այն երկրի մէջ բնակուելու լինէք, եւ անօրինաբար, եւ կուռք՝ մի որ եւ իցէ բանի նմանութիւն չինէք, եւ ՚ձեր Եհովայ Աստուծոյ առաջին այս չարութիւնը
26 անէք որ նորան բարկացնէք. Ահա երկինքն ու երկիրը ձեզ համար վկայ եմ կանչում, որ դուք անպատճառ չուտով բնաջինջ կ՚լինէք այն երկրիցը, որ Յորդանանովն անց կենալով ժառանգելու էք. այնտեղ ձեր ՚կեանքի օրերը երկար չեն լինիլ, այլ
27 բոլորովին կ՚փշանաք։ Եւ Եհովան ՚ձեզ կ՚ցրուէ ազգերի մէջ, եւ սակաւաթիւ կ՚մնաք այն ազգերի մէջ, ուր որ
28 Եհովան ձեզ կ՚քշէ։ Եւ ՚այնտեղ աստուածներ կ՚պաշտէք, որ մարդի ձեռքի գործք են՝ քար եւ փայտ, հողնէք ոչ տեսնում են, եւ ոչ լսում, ոչ ու-
29 տում են եւ ոչ հոտոտում։ Եւ ՚այնտեղից կ՚որոնես քո Եհովայ Աստուծուն. եւ կ՚գտնես, եթէ բոլոր սրտովդ եւ բոլոր հոգիովդ նորան խնդրես։
30 Երբոր նեղութիւն ունենաս եւ այս բոլոր բանները ՚վերջին օրերը քեզ պատահին, եւ ՚դու քո Եհովայ Աստուծուն դառնաս եւ նորա ձայնին
31 լսես, Քանզի որում քո Եհովայ Աստուածը ՚ողորմած Աստուած է, նա քեզ չի թողիլ, եւ քեզ չի փչացնիլ. եւ քո հայրերին երդում արած ուխտը չի մոռանալ։
32 Ուրեմն ՚հարցրու քեզանից առաջ եղած առաջի օրերի մասին՝ այսինքն Աստուած մարդու երկրի վերայ ստեղծած օրից հետէ՝ երկնքի մէկ ծայրից մինչեւ միւս ծայրը, թէ արդեօք առաջ նման մի մեծ բան եղել է, եւ առ-
33 նման մի բան լսուել է։ Արդեօք մէկ ազգ լսել է Աստուծոյ ձայն, որ խօսէ կրակի միջից ինչպէս որ դու
34 լսեցիր, եւ ազգ միացած լինի. կամ թէ Աստուած փորձել է որ գայ մի ազգը մի ազգի միջից իր համար առնէ ՚փորձերով, ՚նշաններով, հրաշքներով, պատերազմով, ՚զօրաւոր ձեռքով եւ երկար բազուկով եւ ՚մեծ ահարկութիւններով, ինչպէս որ ձեր Եհովայ Աստուածը Եգիպտոսում ձեզ համար այս բոլոր բաները արաւ ձեր
35 աչքերի առաջին։ Սա քեզ ցոյց տուեցաւ, որ գիտենաս թէ Եհովան է Աստուած. ՚չկայ մի ուրիշը բացի նո-
36 րանից։ ՚Երկնքից քեզ իր ձայնը լսել տուաւ, որ քեզ խրատէ, եւ երկրի վերայ իրան մեծ կրակը քեզ ցոյց տուաւ, եւ նորա խօսքերը կրակի
37 միջիցը լսեցիր։ Եւ ՚քո հայրերին սիրելու համար նորանցից յետոյ նորանց սերունդը ընտրեց, եւ իր երեսովը մեծ զօրութիւնով քեզ եգիպտոսիցը
38 հանեց. Որպէս զի ՚քեզանից մեծ եւ զօրաւոր ազգեր քո առաջիցը քշէ, եւ քեզ տանէ՝ նորանց երկիրը քեզ ժառանգութիւն տալու համար, ինչպէս
39 որ այսօր։ Եւ այսօր իմացիր եւ սրտովդ մէջը դիր, որ ՚Եհովան է Աստուած վերը երկնքի մէջ եւ ցածը
40 երկրիս վերայ. ուրիշը չ՚կայ։ Եւ ՚պահես նորա կանոնները ու պատուիրանները, որոնք ես այսօր քեզ պատուիրում եմ, որ ՚քեզ համար եւ քեզանից յետոյ քո որդիանց համար բարի լինի, եւ քո օրերը երկար լինեն այն երկրի վերայ՝ որ քո Եհովայ

ա Նկ. բ. 4, 5։
բ Նկ. իդ. 17, գէ. բ. 3, եւ-իգ. 14, երբ. իբ. 29.
գ Նկ. բ. 3, գէ. գ. 15, եւ-իբ. 8։
դ Ա-գ. ՚Ա-կ. իէ. 17 և ՚ձեւ։
ե ՚Գէ. լ. 18, 19, եւ-ա. 2, Մաթ. գ. 2։
զ ՚Գձ. իգ. 33, գէ. իբ. 62, 64, Նկ-ամ. ա. 8։
է Գէ. իբ. 64, երեմ. ժգ. 13, ՚Ա-գ. ՚ժէ. 4, 5, էզ. 15, 16, եա. իգ. 9, իգ. 7։
ը ՚Գձ. իգ. 39—42, գէ. լ. 1—3, ր Մն. իէ. 4, Նկ-ամ. ա. 9, եա. ՚ժէ. 6, 7, երեմ. իբ. 12—14։
թ Նկ. իբ. 1, գէ. լա. 29, երեմ. իգ. 20, Ա՚ա. գ. 5։
ժ Ա-կ. իբ. 12։
ի Ա-կ. իգ. 9, Նկ-ամ. բ. 31, Ա-գ. ՚ժգ. 5, Ա-ՀԷ. գ. 2։
լ Ա-գ. բ. 8։
խ Ա-ա-ա. իգ. 31, Ա-գ. ժգ. 27։
ծ Նկ. իգ. 11, լգ. 20, գէ. ա. 24, 26։
կ ՚Գէ. լ. 19, իբ. 3։
հ Նկ. լ. 3, գէ. իգ. 8, երեմ. իբ. 21։
ձ Նկ. ժգ. 3, ՚Ա-գ. ՚Ա-կ. իգ. 9, 19, ա. 18, 22, իգ. 16։
ղ ՚Գէ. ժ. 15։
ճ Նկ. ժգ. 3, 9, 14։
յ ՚Գէ. լ. 1, բ. 1, 4, 5։
շ Ա-ա. բ. 11։
ո Ղկ. իբ. 31։
ՠ ՚Գէ. ա. 16, գ. 3, 18, ժբ. 25, 28, իբ. 7, եփ. գ. 3։

Աստուածը տալիս է քեզ ամէն ժամանակի համար։
41 Այն ժամանակ Մովսէսը վերցրեց քա-
ղաքը Յորդանանի այս կողմում
42 մը դէպի արեւելք. Որպէս զի այնտեղ
փախչէ մարդասպանը, որը Նանդի-
տութեամբ սպանել է իր դրացին ա-
ռանց նորա դէմ երկիւղածից եւ միւս
օրուանից առելութիւն ունենալու.
եւ այս քաղաքներից մէկի մէջ փախչէ
43 եւ ողջ մնայ։ Դաշտային երկրի վերայ
անապատի միջի Բեսսորը Ռուբենեան-
ներին համար, եւ Գաղաադի միջի
Ռամոթը Գադեացիների համար, եւ
Բասանի միջի Գոլոնը Մանասեան-
ներին համար։
44 Սա է այն օրէնքը որ Մովսէսն Իս-
45 րայէլի որդիանց առաջը դրաւ։ Սո-
րանք են այն վկայութիւնները, կա-
նոնները եւ դատաստանները, որոնք
Մովսէսն Իսրայէլի որդիանց հետ խօ-
սեց՝ նորանց Եգիպտոսից դուրս գալու
46 ժամանակին, Յորդանանի այս կող-
մումը Բեթփեգորի դիմացի հովտի
մէջ, եսեբոնումը բնակող Ամորհացի-
ների Սեհոն թագաւորի երկրումը,
որին Մովսէսը եւ Իսրայէլի որդիքը
հարկեցին իրանց Եգիպտոսից դուրս
47 գալու ժամանակին։ Եւ առան նորա
երկիրը եւ Բասանի Ովգ թագաւորի
երկիրը՝ այսինքն Ամորհացիների եր-
կու թագաւորների երկիրը՝ որ Յորդա-
նանի այս արեւելեան կողմումն էին,
48 Արնոն ձորի եզերքի Արոերից մինչեւ
49 Սիոն սարը որ Հերմոնն է, եւ Յոր-
դանանի այս արեւելեան կողմում եղած բոլոր դաշտը մինչեւ դաշտի ծո-
վը որ Ասեղոթ-փասգայի ցածումն է։

Գլ. Ե

Տասը պատուիրանքի կրկնումը։

1 Եւ Մովսէսը կանչեց բոլոր Իսրայէ-
լին եւ նորանց ասեց. Լսիր, ով Իս-
րայէլ, այս կանոնները եւ դատաս-
տանները, որոնք ես այսօր ձեր ա-
կանջներին ասում եմ. սովորեցէք նո-
րանք եւ զգուշութեամբ գործադրե-
2 ցէք։ Մեր Եհովայ Աստուածը Խորե-
3 բի վերայ մեզ հետ ուխտ արաւ։ Ես-
հովան ոչ այս ուխտը մեր հայրերի հետ
չարաւ, այլ մեզ հետ, որոնք ամենքս
4 այսօր այստեղ ողջ ենք։ Դէմ առ դէմ
խօսեց Եհովան ձեզ հետ սարումը կրա-
5 կի միջիցը. (Ես այն ժամանակ Եհո-
վայի եւ ձեր մէջը կանգնած էի, որ
Եհովայի խօսքերը ձեզ պատմեմ. ո-
րովհետեւ դուք կրակից վախենալով
վեր չելաք սարը) եւ ասեց.
6 Ես եմ Եհովան քո Աստուածը՝ որ
քեզ Եգիպտոսի երկրիցը՝ ծառայու-
թեան տանիցը հանեցի։
7 Ուրիշ Աստուածներ չունենաս իմ
առաջին։
8 Քեզ համար կուռք չշինես, ոչ մի
բանի նմանութիւն վերեւում երկնքի
մէջ կամ ցածը երկրի վերայ կամ
9 երկրի տակի ջրերի մէջ. Երկրպա-
գութիւն չանես նորանց, եւ նորանց
չպաշտես. որովհետեւ ես քո Եհովայ
Աստուածը նախանձոտ Աստուած եմ,
Որ կ'հատուցանեմ հայրերի անօրէ-
նութիւնը որդիանց վերայ՝ մինչեւ
նորանց երրորդ եւ չորրորդ ազգը՝ որ
10 ատում են ինձ. Եւ ողորմութիւն
կ'անեմ նորանց մինչեւ հազար ազգը՝
որ սիրում են ինձ եւ պահում են իմ
պատուիրանքները։
11 Քո Եհովայ Աստուծոյ անունը զուր
տեղ չյիշես, որովհետեւ Եհովան ան-
պատիժ չի թողիլ իր անունը զուր
տեղ յիշողին։
12 Զգուշացիր հանգստութեան օրը
սուրբ պահել, ինչպէս որ քո Եհովայ
13 Աստուածը քեզ պատուիրեց։ Եվեց
օր աշխատես եւ բոլոր գործդ անես.
14 Բայց եօթներորդ օրը՝ քո Եհովայ Աս-
տուծոյ հանգստութեան օրն է. ոչ մի
գործ չգործես, ոչ դու, ոչ քո որդին,
ոչ քո աղջիկը, ոչ քո ծառան, ոչ քո

ՀՄաս. լբ. 6, 14։
ՀԳ. ՀՔ. 4։
ՀԲճ. բ. 8։
=Գ. գ. 20։
ՀՄաս. բա. 24։ Գ. ա. 4։
=Մաս. բա. 35։ Գ. գ. 3, 4։
ՀԳ. բ. 36։ գ. 12։
=Գ. գ. 9։ Սաղ. ճգ. 3։
=Գ. գ. 17։
—
=Նե. ՀՔ. 5։ Գ. գ. 23։
ՀՆերգ. ը. 9։
ՀՆե. ՀՔ. 9, 10։ Գ. լգ. 10։
ՀՆե. բ. 21։ Գաղ. գ. 10։
ՀՆե. ՀՔ. 16։ բ. 18։ խգ. 2։
ՀՆե. բ. 2—17։ Ղե. խգ. 1։
Գ. գ. 4։ Սաղ. Հա. 10։
ՀՆե. բ. 3։
ՀՆե. բ. 4։
ՀՆե. լգ. 7։
ՀՆեեմ. լբ. 18։ Դան. բ. 4։
ՀՆե. բ. 7։ Ղե. ՀՔ. 12։ Մաս. ե. 33։
ՀՆե. բ. 8։
ՀՆե. խգ. 12։ լե. 3։ Եզեկ. բ. 12։
ՀՆեե. բ. 3։ Ներ. գ. 4։

աղախինը, ոչ քո եզը, ոչ քո էշը, եւ ոչ քո ամն անասունը, եւ ոչ քո օտար եղած օտարականը, որ քո դռնան եւ աղախինն էլ քեզ պէս հանգչի։
15 Զգուռնայ։ Եւ յիշիր որ դու ծառայ էիր Եգիպտոսի երկրումը, եւ քո Եհովայ Աստուածը հզօրաւոր ձեռքով եւ բարձր բազուկով քեզ հանեց այնտեղից. Նորա համար քո Եհովայ Աստուածը քեզ պատուիրեց որ հանգրստութեան օրը պահես։
16 Պատուիր քո հօրը եւ քո մօրը, ինչպէս որ քո Եհովայ Աստուածը քեզ պատուիրեց, որ Նրա օրերը երկար լինեն, եւ քեզ համար բարի լինի այն երկրի վերայ՝ որ քո Եհովայ Աստուածը քեզ տալիս է։
17 Մի սպաներ։
18 Եւ մի չնաներ։
19 Եւ մի գողանար։
20 Ընդ քո դրացիի դէմ սուտ մի վկայիր։
21 Եւ քո դրացիի կնկան համի ցանկանար։ Եւ մի ցանկանար քո դրացիի տանը՝ ոչ նորա արտին՝ ոչ նորա ծառային՝ ոչ նորա աղախնին՝ ոչ նորա եզին՝ կամ նորա էշին՝ եւ քո դրացիի ոչ մէկ բանին։
22 Եհովան այս խօսքերը խօսեց այն սարի վերայ, կրակի, ամպի եւ մառախուղի միջիցը բարձր ձայնով ձեր բոլոր ժողովքի հետ, եւ այլեւս չաւելացրեց. եւ երկու հատ քարի տախտակների վերայ գրեց նորանք, եւ ինձ տուաւ։ Եւ եղաւ երբոր լսեցիք այն ձայնը խաւարի միջիցը, սարը կրակով վառուած ժամանակը, ինձ մօտ եկաք դուք, այսինքն ձեր ցեղերի բոլոր պետերնները եւ ձեր ծերերը, եւ
24 ասեցիք. Ահա մեր Եհովայ Աստուածը մեզ ցոյց է տալիս իր փառքը եւ մեծութիւնը, եւ Նորա ձայնը լսում ենք կրակի միջիցը. այս օրը տեսանք որ Աստուած մարդի հետ խօսեց, եւ
25 նա ողջ մնաց։ Եւ հիմա ինչու մեռնենք. (որովհետեւ այս մեծ կրակը մեզ ոսպառելու է.) եթէ մենք մեր Եհովայ Աստուծոյ ձայնը կրկին լսելու
26 լինենք կ'մեռնենք։ Որովհետեւ ամեն մարմնից ո՞վ է նա որ կրակի միջից խօսող կենդանի Աստուծոյ ձայնը մեզ
27 պէս լսեց եւ ողջ մնաց։ Դու մօտ գնա եւ լսիր ամենը ինչ որ Եհովայ Աստուածն ասում է, եւ դու ասիր մեզ ինչ որ մեր Եհովայ Աստուածը քեզ հետ խօսէ, մենք կ'լսենք եւ կ'կատարենք։ Եւ Եհովան ձեր խօսքերի
28 ձայնը լսեց, երբոր դուք ինձ հետ խօսում էիք, եւ Եհովան ինձ ասեց. Այս ժողովրդի քեզ ասած խօսքերի ձայնը լսեցի. Նորանց ամեն ասածը լաւ է։
29 Երանի թէ նորանց սիրտն էլ այնպէս լինէր, որ ինձանից վախենալով իմ բոլոր պատուիրանքները պահէին ամեն ժամանակ, որպէս զի իրանց համար բարի լինէր եւ իրանց որդկանցն
30 էլ յաւիտեան։ Գնա նորանց ասիր.
31 Եւ դառնք դուք ձեր վրաններդ։ Բայց դու այստեղ ինձ հետ կանգնիր, եւ ես քեզ բոլոր պատուիրանքները, կանոնները եւ դատաստանները, որ պիտի սովորեցնես նորանց, որ կատարեն այն երկրում՝ որ ես նորանց տալիս եմ ժառանգութեան համար։
32 Եւ զգոյշ եղէք որ անէք ինչպէս որ ձեր Եհովայ Աստուածը ձեզ պատուիրել է, եւ դէպ ձախ չխոտորուէք։
33 Ձեր Եհովայ Աստուծոյ ձեզ պատուիրած բոլոր ճանապարհներովը գնացէք, որպէս զի ապրէք, եւ ձեզ համար բարի լինի, եւ ձեր ժառանգելու երկրումը ձեր կեանքի օրերը երկար լինեն։

ԳԼ. Չ

Առաջին պատուիրանքի մեկնութիւնը։ Աստուծոյ սէրն մասին։

1 Եւ սորանք են՝ այն պատուիրանք-

---

1 Գլ. Ա՛. 13. Ժգ. 12. իգ. 18, 22.
2 Գլ. գ. 31, 37.
3 Նկ. ի. 12. ղէ. ԺՔ. 3. Գլ. իէ. 16. եէ. գ. 2, 3. Կող. գ. 20.
4 Գլ. գ. 40.
5 Գլ. ի. 13. Մաա. ե. 21.
6 Նկ. ի. 14. Ղա. Ժը. 20. Յահ. ը. 13.
7 Գլ. Ա՛. 15. Հաւ. Ժգ. 9.
8 Նկ. ի. 16.
9 Նկ. ի. 17. Մխ. ը. 2. Ա՛ի. ը. 9. Ղա. Ա՛ը. 15. Հաւ. ի. 7. Ժգ. 9.
10 Գլ. իգ. 12. լ. 18. Գլ. գ. 13.
11 Նկ. ի. 18, 19.
12 Նկ. ԺՔ. 19.
13 Գլ. գ. 33. Դաա. Ժգ. 22.
14 Գլ. Ա՛. 19.
15 Գլ. ի. 20. իը. 14. Յհաա. է. 7. Ռաակ. գ. 37.
16 Գլ. Ժ. 12. Ա՛ագ. ԶԺՔ. 6. Երեմ. է. 23. Ղա. ա. 6.
17 Նկ. գ. 40.
18 Գլ. Ա՛. 1. ե. 31. Ժը 1.

Նները, կանոնները եւ դատաստանները, որ ձեր Եհովայ Աստուածը պատուիրեց՝ ձեզ սովորեցնելու համար, որ անէք այն երկրում ուր որ անցնելու էք նորան ժառանգելու համար,
2 Որպէս զի քո Եհովայ Աստուածդանից վախենաս, եւ պահես նորա ամէն կանոնները ու պատուիրանքները՝ որ ես քեզ պատուիրում եմ՝ քէ դու, քէ քո որդին եւ քէ քո որդիի որդին, քո կեանքի բոլոր օրերում, Եւ քո օ-
3 րերը երկար լինեն։ Արդ, ով Իսրայէլ, լսիր, եւ զգուշութիւն արա կատարելու, որ քեզ համար բարի լինի, եւ դուք չատ բազմանաք Կաթի ու մեղր բղխող երկրում, Ինչպէս որ քո հայրերի Եհովայ Աստուածը քեզ խոստացաւ։
4 Լսիր, ով Իսրայէլ, մեր Եհովայ
5 Աստուածը՝ Եհովան մէկ է։ Եւ Իսիրիր քո Եհովայ Աստուածդուն բոլոր սրտովդ, բոլոր հոգիովդ եւ բոլոր զօրութիւնովդ։
6 Եւ Բայս խօսքերը, որ ես այսօր քեզ պատուիրեցի, քո սրտի մէջ լինեն։
7 Եւ Իկրկնիր նորանք քո որդիացդ, խօսիր նորանց վերայ քո տան մէջ նրստած ժամանակդ եւ ճանապարհ գնացած ժամանակդ, եւ պառկելիս եւ վեր
8 կենալիս։ Եւ Կնորանք կապիր նշանի համար ձեռքիդ վերայ, նորանք ճակատանդ լինեն աչքերիդ մէջտեղումդ։
9 Գրեա քո տան դրանդիքի վերայ եւ դռներիդ վերայ դրիր նորանք։
10 Եւ երբոր քո Եհովայ Աստուածդ քեզ տանէ այն երկիրը՝ որի համար քո հայրերին՝ Աբրահամին, Իսահակին եւ Յակորին երդում արաւ, որ քեզ տայ՝ մեծ եւ գեղեցիկ քաղաքներ, Ո-
11 րոնք դու չես շինել, Եւ ամէն բարիքներով լիքը տներ, որոնք դու չես լցրել, եւ փորած ջրհորներ, որոնք դու չես փորել, այգիներ եւ Ձիթենիներ, որոնք դու չես տնկել։ Եւ Կեր-
12 րոր ուտես եւ կշտանաս, Զգոյշ կաց, մի գուցէ մոռանաս Եհովային, որ քեզ Եգիպտոսի երկրից՝ ծառայութեան տա-
13 նիցը հանեց։ Ոխ Եհովայ Աստուածդանից վախեցիր, եւ նորան պաշտիր եւ Կնորա անունով երդում արա։
14 Չ'գնաք Նոսար աստուածների՝ Կձեր չուրջը եղող ժողովուրդների աստուած-
15 ների նանից. Որովհետեւ Կնախանձոտ Աստուած է քո Աստուածդ, որ քո միջումն է. Մի գուցէ Եհովայ Աստուածոյ բարկութիւնը քեզ վերայ բորբոքուէ, եւ քեզ երկրի երեսից բնաջինջ անէ,
16 Չձեր Եհովայ Աստուածուն չ'փորձէք, Ինչպէս որ Մասսայի մէջ փորձեցիք։
17 Կզգուշութեամբ պահեցէք ձեր Եհովայ Աստուածոյ պատուիրանքները, եւ նորա վկայութիւնները եւ կանոնները
18 որ պատուիրել է ձեզ։ Եւ անես ինչ որ Եհովայի առաջին ուղիղ եւ հաճելի է, Նոր քեզ համար բարի լինի, եւ մտնես ժառանգես այն բարի երկիրը՝ որ Եհովան երդում արաւ քո
19 հայրերին, Նոր քո ամէն թշնամիներին քո առաջիցը հալածես, Ինչպէս որ Եհովան ասեց։
20 Երբոր հարցնի քեզ որդին քո հարցնի եւ ասէ՝ Ի՞նչ են այս վկայութիւնները, կանոնները եւ դատաստանները, որոնք մեր Եհովայ Աստուածը
21 ձեզ պատուիրեց. Այն ժամանակ քո որդիին ասես. Մենք Եգիպտոսում Փարաւոնին ծառայ էինք, եւ Եհովան
22 մեզ Կզօրաւոր ձեռքով հանեց. Կնաեւ Եհովան մեծ եւ սոսկալի նշաններ եւ հրաշքներ արաւ Եգիպտոսի վերայ, Փարաւոնի վերայ եւ նորա բոլոր տան
23 վերայ մեր աչքերի առաջին. Եւ մեզ հանեց այնտեղից, որ մեզ տանէ որ մեր հայրերին երդումով խոստացած
24 երկիրը տայ մեզ։ Եւ Եհովան մեզ պատուիրեց, որ այս բոլոր կանոնները կատարենք, եւ մեր Եհովայ Ա-

---

ե Գլ. ժ. 12, 13; Սաղ. ճԺա. 40, ճկբ. 1.
զ Գլ. գ. 10; Եսայ. գ. 1, 2; Եր. գ. 8.
է Ելս. ԺԹ. 5; իր. 17; Ղեւս. իբ. 8; Մաթ. գ. 29, 32. Ցաղ. ԺԹ. 3. ա Կոր. ը. 4, 6.
ը Գլ. ժ. 12; Մատ. իր. 37; Մարբ. ԺԲ. 30; Ղուկ. ժ. 27;
ղ Գ Թագ. իգ. 23;
ը Գլ. ժա. 18; իբ. 40; Սաղ. լԺ. 31; ի. 8; ճԺբ. 11, 98. Ա—6; Եփ. գ. 4;
ի Գլ. գ. 9; ժա. 19; Սաղ. ճբ. 4—6; Եփ. գ. 4;
ժ Ելս. ԺԳ. 9, 10; Գլ. ժա. 18; Ղեւտ. ԺԹ. 18; Ղուկ. գ. 3; գ. 21;
ժա Գ Թագ. իգ. 13; Սաղ. ճԼ. 44;
ժբ Գլ. ը. 10 ճլե;
ժգ Գլ. ժ. 12, 20; Մատ. գ. 10; Ղուկ. գ. 8;
ժդ Սաղ. իգ. 11; Նա. ի—ե. 23; ճԼ. 16; Երեմ. Ա. 16;
ժե Գլ. ը. 19; ժա. 28; Երեմ. ի—ե. 6;
ժզ Գլ. ԺԳ. 7;
ժէ Գլ. ի. 5; Գլ. գ. 24;
ժը Գլ. է. 4; ժա. 17;
ի Մատ. գ. 7; Ղուկ. գ. 12;
ն Ելս. ԺԼ. 2, 7; Թուս. ի. 3, 4; ա Կոր. ժ. 9;
ղ Գլ. ժա. 22; Սաղ. ճԺբ. 4;
ո Ելս. ԺԼ. 16; Գլ. Ա. 28;
ոա Գլ. գ. 40;
ոբ Ծն. իգ. 32, 33;
ոգ Ելս. ԺԳ. 14;
ոդ Ելս. գ. 19; ԺԳ. 3;
ոե Ելս. է. ը. բ. ժ. ժա. Ա. Սաղ. ճԼ. 9.

տուածանից վախենանք, որ Հմեզ համար բարի լինի ամեն ժամանակ, որ
25 մեզ ՚ողջ պահէ ինչպէս որ այսօր։ Եւ Հմեզ համար արդարութիւն լինի, եթէ մեր Եհովայ Աստուծոյ առաջին այս բոլոր պատուիրանքները կատարելու զգուշանանք ինչպէս որ մեզ պատուիրեց։

ԳԼ. Է

Յորդորանք՝ կռապաշտների հետ չ'խառնակամանալ և նրանց չ'խնայելու։

1 Երբոր ՚քո Եհովայ Աստուածը տանէ քեզ այն երկիրը, ուր որ գնում ես ժառանգելու համար, եւ քո առաջից շատ ազգեր հալածէ, այսինքն Հիւսացիներին, Գերգեսացիներին, Ամօրհացիներին, Քանանացիներին, Փերեզացիներին, Եւեւացիներին, եւ Յերուսացիներին, այս եօթը ազգերին որոնք Հեզրանից բազմաթիւ եւ զո-
2 րաւոր են, եւ քո Եհովայ Աստուածը ՚նրանց քո ձեռքը տայ, եւ դու նրանց զարկես, այն ժամանակ նրանց Հանապատաւոր բնաջինջ անես. Նրանց հետ ուխտ չ'անես եւ նրանց չ'ողորմես.
3 Եւ Նրանց հետ խառնութիւն չ'անես, աղջկանդ նրա տղին չ'տաս, եւ նրա
4 աղջկանը քո տղին չ'առնես. Որովհետեւ քո որդկանդը իմ ծառայութիւնից կ'դարձնեն, եւ նրանք օտար աստուածների կ'պաշտեն. եւ ՚Հեզովայի բարկութիւնը ձեզ վերայ կ'բորբոքուէ
5 եւ ձեզ չուտով կ'փչացնէ։ Այլ նրանց այսպէս արէք. Նրանց սեղանները կործանեցէք, նրանց արձանները խորտակեցէք, նրանց Աստարովթները կտրեցէք, եւ նրանց քանդակուած կուռքերը կրակով այրեցէք։
6 Որովհետեւ դու սուրբ ժողովուրդ ես քո Եհովայ Աստուծոյ համար. Քեզ Եհովայ Աստուածը քեզ ընտրեց, որ դու նրա համար սեպհական ժողովուրդ լինես, երկրի երեսի վերայ ից
7 ղոյ բոլոր ազգերի միջից։ Ոչ թէ ձեր ամեն ազգերից շատ լինելուն համար Եհովան ձեզ սիրեց եւ ձեզ ընտրեց, որովհետեւ դուք ամեն ազգերից փոքր
8 էիք. Այլ Եհովան ձեզ սիրելու համար եւ ՚ձեր հայրերին արած երդումը պահելու համար, Հեհովան ձեզ զօրաւոր ձեռքով ծառայութեան տանից հանեց, Եգիպտացիների Փարաւոնի
9 թագաւորի ձեռքից ազատեց։ Եւ գիտացիր որ քո Եհովայ Աստուածն է Աստուած, Հաւատարիմ Աստուածը, Որ իրան սիրողների եւ իր պատուիրանքները պահողների համար մինչեւ հազար ազգ ուխտ ու ողորմու-
10 թիւն է պահում։ Եւ Նպատժում է իրան ատողներին իրանց երեսին՝ նրանց կորցնելով. Իրան ատողին պ-
ՙՀՆԴԸ չի ուշացնում՝ նորա երեսին է
11 տալիս։ Ուրեմն պահիր այն պատուիրանքները, կանոնները եւ դատաստանները՝ որոնք ես այսօր քեզ պատուիրում եմ, որ նրանք անես։
12 Եւ Հ'կ'լինի նորա փոխանակ, որ այս դատաստանները լսելով նրանք պահես կատարես, քո Եհովայ Աստուածն էլ քեզ համար ՚քո հայրերին երդում արած ուխտը եւ ողորմութիւնը կը
13 պահէ. Եւ ՚քեզ կ'սիրէ եւ քեզ կ'օրհնէ եւ քեզ կ'չատացնէ. եւ կ'օրհնէ ՚քո որովայնի պտուղը, քո երկրի պտուղը, քո ցորենը, քո գինին, քո իւղը, կովերիդ ծնունդը եւ ոչխարներիդ հօտերը այն երկրի վերայ՝ որ քո հայրերին երդում արաւ քեզ տալու.
14 համար։ Ամեն ազգերից աւելի օրհնուած կ'լինես. Եւ քո մէջը եւ քո անասուններին մէջ ՚արու եւ էգ ա-
15 մուլ չի լինիլ։ Եւ Եհովան վեր կ'առնէ քեզանից ամեն հիւանդութիւնները. եւ Եգիպտացիների այն չար ցաւերը՝ որոնք գիտես, քեզ վերայ չի բերիլ,

---

Հ Գլ. ժ. 13։ Երեմ. լբ. 39։
ՙԳլ. գ. 1. ը. 1։ Սաղ. ՙՀ. 2։
ՐՂԼ. ԺԸ. 3։ Գլ. խգ. 13։ Հռոմ. Ժ. 3, 5։

—

ՙԳլ. լա. 3։ Սաղ. խգ. 2, 3։
ՔՍԲ. ԺԱ. 19 ԱԼՔ. Նկ. լգ. 2։
Է Գլ. ԺԸ. 38, ԲԼ. 1։ Ժա. 23։
ՙԳլ. խգ. 11։
ԼՔա. լգ. 52։ Գլ. ք. 16, 17։ Յհա. գ. 17։

*Նգովից
ՀՆ. խգ. 32։ Յհա. ը. 14։ ՔՍԲ. 13։ Դատ. ա. 21։
ԼՅՀա. խգ. 13։ գ ՔԱգ. Ժա. 2։ Եզր. ՔԸ. 2։
ՐԳլ. գ. 15։
ՀՆ. խգ. 24։ լգ. 13։ Գլ. Ժը. 2, 3։
ՀՆ. ԺՔ. 6։ Գլ. Ժգ. 2։ խգ. 19։ խը. 9։ Երեմ. ը. 3։
ՀՆ. ԺՔ. 5։ Ամով. գ. 2։ ա

պա. ը. 9։
ՐԳլ. Ժ. 22։
ԼԳլ. Ժ. 15։ Ովս. Ժա. 1. Մաղ. ա. 2։
ՀՆ. լը. 13։ Սաղ. ՀՆ. 8—10։ Դատ. ա. 55, 72, 73։
ՀՆ. Ժգ. 3, 14։
ՀՆա. ԼՔ. 7։ — Կոր. ա. 9։ Ժ. 13։ ը Գոր. ա. 18։ ը ՔՅա. գ. 3։ ը ՏՅՀ. ը. 13։ — ՅաՀ. ա. 9։

Յ ՆԸ. ը. 6։ Գլ. Ե. 10։ ՂԼԻՀ. ա. 5, ՔՀ. 32։ Դան. ՔՀ. 4։
ՀՆա. ՃՔ. 18։ Նաե. ա. 2։
ԷՂԼ. լը. 33։
ՐՂԼ. խգ. 3։ Գլ. լը. 1—14։
ՀՍաք. ՀՆ. 8, 9։ Դատ. ա. 55, 72, 73։
ՆՅաՀ. Ժգ. 21։
ՀՂԼ. լը. 4։
ՀՆ. խգ. 20։
ՀՆ. ԼՔ. 14, ԺՆ. 26։ Գլ. ԼՔ. 37։

այլ Աստուածք քո բոլոր ինչասիրների վրա
46 բայ կ՚ուզարկէ ։ Եւ դու կ՚փշացնես
այն բոլոր ազգերին, որոնց քո Եհո-
վայ Աստուածը քո ձեռքը կ՚տայ. Քո
աչքը նոցանց չխնայէ, եւ նոցանց
աստուածներին չպաշտես, որովհետեւ
այն Էրեզ համար որոգայթ կ՚դառնայ ։
47 Եթէ սրտումդ ասես Թէ՝ Այն ազգերը
ինձանից շատ են, ես ի՞նչպէս կարող
48 եմ նոցանց հալածել. Նոցանցից մի
վախենար. Յիշելով յիշիր ինչ որ քո
Եհովայ Աստուածն արաւ Փարաւոնին
49 եւ բոլոր Եգիպտացիներին, Այն մե-
ծամեծ փորձերը որ քո աչքերը տե-
սան, եւ այն նշաններն ու հրաշքնե-
րը, եւ այն զօրաւոր ձեռքը եւ բարձր
բազուկը, որոնցով քո Եհովայ Ա-
ստուածը քեզ հանեց. քո Եհովայ Ա-
ստուածը այնպէս պիտի անէ այն բոլոր
ազգերին, որոնցից դու վախենում ես ։
20 Ու Նաեւ քո Եհովայ Աստուածը նո-
ցանց վերայ իշամեղուն կ՚ուղարկէ,
որ մնացածները եւ քո երեսից թաք
21 կացածները կորչին ։ Մի սարսափիր
նոցանց երեսից. որովհետեւ քո Ե-
հովայ Աստուածը՝ հայն զօրաւոր եւ
ահարկու Աստուածը՝ ձեր միջումն է ։
22 Եւ Քո Եհովայ Աստուածը կ՚քշէ այն
ազգերին քո առաջից քիչ քիչ. դու
չես կարող նոցանց չուտով վերջա-
ցնել, որ մի գուցէ գազանները
23 քեզ վերայ չաճանան ։ Եւ քո Եհովայ
Աստուածը նոցանց քո ձեռքը կ՚մատ-
նէ, եւ նոցանց մեծ կործանումով կը
կործանէ, մինչեւ որ բնաջինջ լինին ։
24 Եւ Նոցանց թագաւորներին քո ձեռ-
քը կ՚տայ, եւ նոցանց անուններըը Ե-
րկրքի տակից կ՚ոչնչացնես. եւ Ոչ մի
մարդ չի կարողանայ քեզ դէմ կենալ,
մինչեւ որ նոցանց բնաջինջ անես ։
25 Նոցանց աստուածների քանդակուած
կուռքերը Կրակով այրես. չ՚ցանկա-
նաս նոցանց վերայ եղած Ոսկին եւ
արծաթին, եւ չ՚առնես քեզ համար որ
նոցանով Խորոգայթի մէջ չ՚բռնուես.
որովհետեւ նոցանք Էրս Եհովայ Ա-
26 ստուծոյ առաջին գարշելի են. Եւ մի
գարշելի բան տունդ մի տանիր, որ
դու էլ նոցա պէս նզովուած չլինես.
բոլորովին զզուիր նոցանից, եւ չատ
գարշելի համարիր նոցան, որովհետեւ
նզովուած է նա ։

Գլ. Ը

Տէրեայ Յորդանան անցնելու խրատ։

1 Այն բոլոր պատուիրանքները որ ես
այսօր պատուիրում եմ քեզ՝ զգոյշ
եղէք որ անէք, որպէս զի ապրէք եւ
յաճախանաք եւ մտնէք ժառանգէք այն
երկիրը, որ Եհովան ձեր հայրերին
2 երդումով խոստացաւ ։ Եւ յիշիր այն
բոլոր ճանապարհը, որ քո Եհովայ
Աստուածը այս քառասուն տարիւոմը
Էրեզ ման ածեց անապատի մէջ, Էոր
քեզ խոնարհեցնէ, քեզ փորձելու եւ
Էսրտիդ միջինը իմանալու համար,
Թէ արդեօք նորա պատուիրանքները
3 կ՚պահես Թէ ոչ ։ Եւ քեզ խոնարհե-
ցրեց, եւ Խոպան պահեց, եւ Չմանա-
նայ ուտեցրեց, որ ոչ դու էիր ճա-
նաչում եւ ոչ քո հայրերը, որ քեզ
իմացնէ Թէ Հոչ միայն հացով կ՚ապրէ
մարդ, այլ մարդը Եհովայի բերանից
4 դուրս եկած ամեն բանով կ՚ապրէ ։ Քո
վերայ հանդերձդ չՀիներացաւ, եւ ոտ-
քերդ չՀուռացան Հայս քառասուն տա-
րուայ ։
5 Եւ Իմացիր սրտիդ մէջ, որ ինչպէս
մի մարդ կ՚խրատէ իր որդին, քո
Եհովայ Աստուածն է քեզ խրատում ։
6 Ուրեմն քո Եհովայ Աստուծոյ պատ-
ուիրանքները պահես, որ Հնորա ճա-
նապարհներուումը գնաս եւ նոցանից
7 վախենաս ։ Որովհետեւ քո Եհովայ
Աստուածը քեզ տանում է մի լաւ եր-

ա Գլ. ժգ. 8, ժբ. 13, 21, ԼՀ. 12։
բ Նէ. իգ. 33։ Գլ. ժբ. 30, Դատ. բ. 27։
գ Գլ. լ. 6։
դ Ասգ. ՀՀ. 5։
ե Գլ. գ. 34։
զ Նէ. իգ. 28։ Ցհաւ. իգ. 12։
է Գլ. ժ. 17։ Նէհեմ. ա. 8, գ. 14։ ք. 32։
ը Թուա. ժա. 20։ ժգ. 14, 42, Ցհաւ. գ. 10։
թ Նէ. իգ. 29, 30։
ժ Ցհաւ. ժ. 24, 25, 42։ ժբ. 1 Հէնս.
ի Նէ. Ժէ. 14։ Գլ. ք. 14։ ԼՀ. 19։ իք. 23։
ժա Գլ. ժա. 23։ Ցհաւ. ա. 5։ Ժ. 8։ իգ. 9։
ժբ Նէ. լբ. 20։ Գլ. ժբ. 3։ ա Գն. ժգ. 12։
ժգ Ցհաւ. է. 1, 21։
ժդ Թագ. բ. 27։
ժե Գլ. Ժէ. 1։
ժզ Գլ. գ. 1. Ե. 32, 33. է. 1–3։ Թգ. ա. 3։ բ. 7։ իք. 5։ Ասգ. Հգ. 10։ Ամվ. բ. 10։
ժէ Նէ. ժգ. 4։ Գլ. ժգ. 3։
ժը Մն. ժգ. 31։
ժթ Նէ. ժգ. 2, 3։
ի Նէ. ժգ. 12, 11, 35։
ի Ասգ. Հգ. 29։ Մատ. գ. 4։ Գոր. գ. 4։
ի Գլ. իք. 5։ Նէհեմ. թ. 21։ Էր Թագ. է. 14։ Ասգ. իք. 32. Ես. գ. 12։ Երր. Ժբ. 5, 6։ Յայտ. գ. 19։
ի Գլ. ե. 33։

կիր, Նմի երկիր՝ ---- դաշտերից եւ
սարերից բղխող ջուրով, աղբիւր-
8 ներով եւ խոր ջրերով. Մի երկիր՝
---- ցորենով, գարով, այգիներով,
թզենիներով եւ նռնենիներով. իւղ
առաղ ձիթենիների եւ մեղրի երկիր.
9 Մի երկիր՝ որի մէջ չքաւորութեամբ
չես ուտիլ հացը, եւ որի մէջ բնաւ
մի բան պակաս չես ունենայ. մի եր-
կիր որի Նքարերը երկաթ են եւ որի
լեռներից պղինձ կ'հանես։
10 Եւ Ներբոր ուտես եւ կշտանաս, քո
Եհովայ Աստուծուն օրհնես այն լաւ
11 երկրումը, որ նա քեզ կ'տայ։ Քո ան-
ձին զգուշութիւն արա, մի գուցէ քո
Եհովայ Աստուծուն մոռանաս, որ չը
պահես նորա պատուիրանքները, դա-
տաստանները եւ կանոնները, որոնք
12 ես այսօր քեզ պատուիրում եմ։ Նմի
գուցէ ուտես եւ կշտանաս, եւ գեղե-
13 ցիկ աներ չինես եւ բնակուես, եւ ար-
ջառներդ ու հօտերդ չատանան, եւ
արծաթդ ու ոսկիդ չատանայ, եւ ա-
14 մէն ունեցածդ չատանայ, եւ կեսոյ
սիրտդ հպարտանայ, եւ Նքո Եհովայ
Աստուծուն մոռանաս, որ քեզ հանեց
եգիպտացիների երկրիցը՝ ծառայու-
15 թեան տանիցը, Որ Նքեզ մեծ անծոյ
այն մեծ եւ ահագին, Ե Նկիզող օձե-
րով եւ կարիճներով լիքը, չոր ու ան-
ջուր անապատումը, եւ Նքեզ համար
16 ապառաժ քարիցը ջուր հանեց. Որ ա-
նապատումը քեզ Նմանանայ ուտեցրեց,
որ քո հայրերը չէին ճանաչում, որ
17 քեզ խոնարհեցնէ քեզ փորձելու հա-
մար, եւ Նվերջը քեզ բարիք անէ. Եւ
Նսրտումդ ասես թէ Ահա հարստու-
թիւնը իմ կարողութեամբը եւ իմ
18 ձեռքի ուժովը վաստակեցի. Այլ յիշիր
քո Եհովայ Աստուծուն. որովհետեւ
նա է հարստութիւն ստանալու համար
քեզ այժ տուողը, որ Նքո հայրերի հետ
իր երդումով արած ուխտը հաստա-
տէ, ինչպէս որ այսօր։
19 Եւ եթէ քո Եհովայ Աստուծուն մո-
ռանալով Նուրիշ աստուածների ետե-
ւից գնաս, եւ նորանց պաշտես եւ
նորանց երկրպագութիւն անես, Նես
այսօր ձեզ վկայում եմ որ անպատճառ
20 կ'կորչէք. Այն ազգերի պէս որ Եհովան
ձեր առաջից կորցնում է, Նայնպէս
կ'կորչէք, որովհետեւ ձեր Եհովայ Աս-
տուծոյ խօսքին չ'լսեցիք։

ԳԼ. Թ

Յիշել աստուծոյ խոնարհեցնելու յորդորանքը.

1 Լսիր, Իսրայէլ. Նդու այսօր Յորդա-
նանովն անց ես կենում, որ գնաս
ժառանգես Նքեզանից մեծ եւ զօրաւոր
ազգեր, Ե Նմինչեւ երկինքը պարսպա-
2 ւոր մեծ քաղաքներ, Այն մեծ եւ եր-
կայնահասակ ազգը Ենանակիմների որդ-
կանցը, որոնց դու ճանաչում ես, եւ
լսել ես թէ ով կ'դիմանայ Ենանակի որդ-
կանցը։
3 Եւ այսօր իմացիր, որ քո Եհովայ
Աստուածը Նքո առաջին գնացողն
Նէրէ Նմաշող կրակ է. Նորանց կ'կոր-
ցնէ, եւ քո առաջիցը նորանց կ'նուա-
ճէ, եւ դու նորանց կ'հալածես եւ չու-
տով Նրնաջինջ կ'անես, ինչպէս որ Ե-
4 հովան քեզ ասեց։ Նմրտիդ մէջ չ'ասես,
երբոր քո Եհովայ Աստուածը նորանց
քո առաջիցը հալածէ, թէ Եհովան իմ
արդարութեան համար ինձ բերաւ որ
այս երկիրը ժառանգեմ. բայց Նեհո-
վան այս ազգերի անօրէնութեան հա-
մար է հալածում նորանց քո առաջից։
5 Նոչ թէ քո արդարութեան եւ քո սրտի
ուղղութեան համար ես մտնում դու
նորանց երկիրը ժառանգելու. այլ
այն ազգերի անօրէնութեան համար
քո Եհովայ Աստուածը նորանց քո ա-
ռաջիցը քշում է, եւ նորա համար որ
հաստատէ Նայն խօսքը՝ որ քո հայրե-
րին՝ Աբրահամին, Իսահակին եւ Յա-
6 կոբին երդում արաւ։ Եւ իմացիր, որ

Ելք. ժա. 10—13։
Ղեւտ. ιգ. 23։
Թուոց. գ. 11, 12։
Թուոց. իբ. 47. ιբ. 13։ Աստ. Ը. 9։ Ովս. ժգ. 6։
Ես ասր. գ. 7։
Հեսու. ին. 11։ ձգ. 21։
3 Նես. կգ. 12—14։ Երեմ. ը. 6։
Ղեւտ. իա. 6։ Ովս. ժգ. 5։
4 Թագ. ը. 11։ Սպ. ին. 15։ ճժգ. 8։
5 Նկ. ժգ. 15։
6 Երեմ. իգ. 3—7։ Երբ. ժբ. 11։
7 Դ. ը. 4։ = Ասր. գ. 7։
Ղեւտ. ը. 8, 12։
= Դ. գ. 14։
Ղեւտ. գ. 20։ Ը. 18։
Ղեւտ. ժա. 31։ Դ. ժ. 16։ Ցաս. Ա. 11։
Ես. ը. 1։
Ես. ա. 28։
Թագ. ժգ. 23, 29, 33, 34։
Ես. լա. 3։ Ցաս. գ. 11։
Ղեւտ. գ. 21։ Երբ. ժբ. 29։
Ե Նկ. իգ. 31։ Դ. ժ. 23, 24։ Ես. Ը. 17։
Նեհ. ժա. 16։ Գաղ. ժբ. 24, 25։ Դ. ժբ. 12։
Ես ասր. գ. 5։
Նեհ. ժբ. 7։ ժգ. 15։ ժա. 7։ ժբ. 9։ իգ. 4։ իբ. 13։ ժ. 24։

քո արդարութեան համար չէ որ քո
Եհովայ Աստուածը այս բարի երկիրը քեզ է տալիս, որ նորան ժառանգես.
որովհետեւ դուն մի խոստափորանոց ժողովուրդ ես։
7 Յիշիր, մի մոռանար որ քո Եհովայ
Աստուածուն անապատումը բարկացրիր. Եգիպտոսի երկրից դուրս ե-
կած օրիցդ մինչեւ այստեղ գալդ ան-
8 հնազանդ էիք Եհովային։ Եւ Խորե-
բումն էլ բարկացրիք Եհովային. եւ
Եհովան բարկացաւ որ ձեզ կորցնէ։
9 Երբոր ես վեր եկայ սարը, որ առ-
նեմ քարի տախտակները՝ տախտակնե-
րը այն ուխտին՝ որ Եհովան արաւ ձեզ
հետ, եւ սարումը մնացի քառասուն
օր եւ քառասուն գիշեր. ոչ հաց կե-
10 րայ եւ ոչ ջուր խմեցի. Եւ Եհովան
տուաւ ինձ այն երկու քարի տախ-
տակները Աստուծոյ մատովը գրուած
եւ նորանց վերայ էր՝՝՝ բոլոր այն
խօսքերը, որ Եհովան ասեց ձեզ սա-
րումը կրակի միջիցը՝ ժողովքի օրը։
11 Եւ քառասուն օրից եւ քառասուն գի-
շերից յետոյ Եհովան տուաւ ինձ այն
երկու քարի տախտակները՝ ուխտի
12 տախտակները։ Եւ Եհովան ինձ ասեց.
Վեր կաց, չուտով իջիր այստեղից,
որովհետեւ ապականուեցաւ քո ժո-
ղովուրդը՝ որ Եգիպտոսի երկրից հա-
նեցիր. չուտով խոտորուեցան այն
ճանապարհից, որ պատուիրեցի նո-
րանց. իրանց համար ձուլածոյ կուռք
13 չինեցին։ Ու նաեւ Եհովան ինձ հետ
խօսելով ասեց. Ես տեսայ այս ժողո-
վրդին, եւ ահա ամի խոտապարանոց
14 ժողովուրդ է նա։ Թող տուր ինձ որ
նորանց կորցնեմ, եւ՝ նորանց անու-
նը երկնքի տակից բնաջինջ անեմ, եւ
Եքեզ նորանցից զօրաւոր եւ բազմա-
թիւ ազգ չինեմ։
15 Դէնց ես դառայ, եւ ցած իջայ
սարիցը. եւ Եսարը կրակով այրուում
էր. եւ ուխտի երկու տախտակները
16 իմ երկու ձեռքերի վերայ էին։ Եւ
Նայեցի, եւ ահա ձեր Եհովայ Աստու-
ծոյ դէմ մեղք էիք գործել՝ ձեզ հա-
մար ձուլածոյ որթ էիք շինել, չու-
տով խոտորուել էիք այն ճանապար-
հից որ Եհովան պատուիրել էր ձեզ.
17 Եւ ես այն երկու տախտակները բռնե-
ցի, եւ գցեցի իմ երկու ձեռքերի վե-
րայից, եւ կոտրատեցի նորանց ձեր աչ-
18 քերի առաջին։ Եւ առաջուայ պէս վայր
ընկայ Եհովայի առաջին քառասուն օր
եւ քառասուն գիշեր. ոչ հաց կերայ
եւ ոչ ջուր խմեցի ձեր գործած բոլոր
մեղքի համար, որ չարութիւն արիք
Եհովայի առաջին նորան բարկացնելու
19 համար. Որովհետեւ վախեցայ այն
սոսկալի կռիւ-կռիւից՝ որով Եհո-
վան ձեզ վերայ բարկացաւ ձեզ կոր-
ցնելու համար. Եայնժամ Եհովան այն
20 անգամին էլ լսեց ինձ։ Եւ Եհովան Ա-
հարոնի վերայ չատ բարկացաւ, որ
նորան կորցնէր. բայց Ահարոնի հա-
21 մար էլ աղօթք արի։ Եւ Եձեր արած
մեղքը՝ այսինքն այն որթը առայ, եւ
կրակով այրեցի նորան. եւ ծեծելով
լաւ փշրեցի նորան, մինչեւ որ մանր
փոշի եղաւ. եւ այն փոշին սարիցը
իջնող առուի մէջ գցեցի։
22 Նաեւ Տաբերայում, Եմասայում
եւ Եկիբրոթ-Ահթաւայում Եհովային
23 բարկացրիք։ Եւ Երբոր Եհովան ձեզ
կադէս-Բառնեայից ուղարկեց, եւ ա-
սեց. Վեր եկէք եւ ժառանգեցէք այն
երկիրը, որ ես ձեզ տուի, այն ժա-
մանակ ձեր Եհովայ Աստուծոյ հրա-
մանին անհնազանդութիւն արիք, եւ
Նորան չհաւատացիք եւ նորա խօս-
24 քին մտիկ չարիք։ Դուք անհնազան-
դութիւն էք անում Եհովային՝ ձեզ
ճանաչած օրից։
25 Եւ ես այն քառասուն օրը եւ այն
քառասուն գիշերը վայր ընկայ Եհո-
վայի առաջը եւ աղաչեցի, որովհետեւ
26 Եհովան ասեց որ ձեզ կորցնէ։ Եւ ե-

ա Եել. լր. 9։ լգ. 3։ լդ. 9։ Ե Եել. ԺԳ. 11։ ԺԶ. 2։ ԺԸ. 2։ Թուա. Ժ. 4։ ի. 2։ իե. 2։ Դէ. լ. 27։
գ Եել. լր. 4։ Ա-գ. ճգ. 10։
դ Եել. իգ. 12, 13։
ե Եել. իգ. 18։ լգ. 28։
զ Եել. լ. 18։
է Եել. ԺԲ. 17. Դէ. գ. 10. Ժ. 4. Ժ. 16։
ը Եել. լր. 7, 8։
թ Դէ. լ. 29. Դատ. բ. 17. Ե. 9։
ժ Դէ. Ե. 16։
ի Եել. լր. 10։
ի Դէ. իԲ. 20։
լ Թուա. Ժ. 12։
խ Եել. լր. 15։
ծ Եել. ԺԲ. 18։ Դէ. գ. 11։ Ե. 23։
կ Եել. լր. 19։
հ Եել. լգ. 28. Ա-գ. ճգ. 33։
ձ Դէ. գ. 28։
ղ Եել. լր. 14։ լգ. 17. Դէ. Ժ. 10։
ճ Թուա. Ժ. 1, 3, 5։
մ Եել. ԺԷ. 7։
յ Թուա. Ժ. 4, 31։
ն Թուա. Ժ. 3, 4, 26. Ժգ. 1։
շ Ա-գ. ճգ. 24, 25։
ո Դէ. լ. 27։
չ Եել. լր. 11—13։

ևս Եհովային աղաչեցի եւ ասեցի. Ով Տէր Եհովայ, մի կորընչեր քո ժողովրդին եւ ժառանգութիւնը, որ քո մեծութեամբը ազատեցիր եւ զօրաւոր
27 ձեռքով եղիպտոսից հանեցիր։ Յիշիր քո ծառաներին Աբրահամին, Իսահակին եւ Յակոբին, եւ ուշ մի դարձներ այս ժողովրդի խստութեանը, անօրէ-
28 նութեանը ու մեղքին։ Մի գուցէ այն երկիրը, որտեղից մեզ հանեցիր, ասեն թէ Եհովան չկարողանալով նորանց տանելու այն երկիրը, որ նորանց խոստացել էր, կամ նորանց տանելով, հանեց նորանց որ անապատումը
29 մեռնէ։ Եւ սակայն նորանք քո ժողովուրդը եւ ժառանգութիւնն են, որոնց դու քո մեծ զօրութեամբը եւ բարձր բազուկովը հանեցիր։

ԳԼ. Ժ

Օրէնքի նոր տախտակներ։ Աստուծոյ Իսրայէլից պահանջածը սրտի թլփատութիւն է։

1 Ա յն ժամանակ Եհովան ինձ ասեց. Կոփիր քեզ համար առաջիններին պէս երկու հատ քարի տախտակներ, եւ վեր ելիր սարը ինձ մօտ, եւ քեզ համար Եմկէկ փայտէ տապանակ չինիր.
2 եւ ես տախտակների վերայ գրեմ այն խօսքերը, որ առաջին տախտակներիդ վերայ էին, որոնք դու կոտրատեցիր, եւ Էնորանց դնես տապանակի մէջը։
3 Եւ ես Տատիմի փայտից մի տապանակ չինեցի, եւ Իառաջիններին պէս երկու հատ քարի տախտակներ կոփելով, եւ վեր ելայ սարը այն երկու
4 տախտակները ձեռքիս։ Եւ Էնոյն տախտակների վերայ առաջին գրուածքի պէս գրեց այն տասը խօսքերը, Իորոնք Եհովան ձեզ հետ խօսեց սարի վերայ կրակի մէջիցը Էժողովքի օրը,
5 եւ Եհովան Էնորանց ինձ տուաւ։ Եւ Իդառնալով սարիցը իջայ, եւ Իտախտակները դրի այն տապանակի մէջ,

որ չինել էի, եւ Էնոյնտեղ էին ինչպէս որ Եհովան ինձ պատուիրել էր։
6 Եւ Իսրայէլի որդիքը Բեերոթ-բանէյականից Իմոսերա չուեցին. Էնոյնտեղ մեռաւ Ահարոնը եւ թաղուեցաւ այնտեղ, եւ Էնորա որդի Եղիազարը Էնորա
7 տեղը քահանայ եղաւ։ Այնտեղից չուեցին Գադգադ, եւ Գադգադից Ջրի առուների երկիրը՝ Եաերաթա։
8 Այն ժամանակ Եհովան Ղեւիի ցեղին Ջոկեց, Էնոր Եհովայի ուխտի տապանակը կրէ, Եհովայի առաջին կանգնելու համար, որ Էնորան ծառայութիւն անէ, եւ Էնորա անուններով
9 օրհնէ մինչեւ այս օրը։ Այս պատճառով Ղեւին իր եղբայրների հետ բաժին ու ժառանգութիւն չունեցաւ. Էնորա ժառանգութիւնը Եհովան է, ինչպէս որ Եհովայ Աստուածը Էնորան ասեց։
10 Եւ Ես առաջի օրերի պէս մնացի սարում քառասուն օր եւ քառասուն գիշեր, եւ Եհովան ինձ լսեց այս անգամին էլ՝ չուզեց քեզ կորցնել։
11 Եւ Եհովան ինձ ասեց. Վեր կաց եւ ժողովրդի առաջից չուիր, որ մանեն եւ ժառանգեն այն երկիրը, որ Էնորանց հայրերին երդում արի Էնորանց տալու համար։
12 Եւ Եհիմա, ով Իսրայէլ, ինչ է պահանջում քեզանից քո Եհովայ Աստուածը. բայց միայն որ Ըքո Եհովայ Աստուածանից վախենաս, Էնորա ամեն ճանապարհներում գնաս եւ Էնորան սիրես, եւ պաշտես քո Եհովայ Աստուածուն բոլոր սրտովդ եւ բոլոր
13 հոգիովդ, որ Եհովայի պատուիրանքները եւ կանոնները պահես, որոնք ես այսօր քեզ պատուիրում եմ, որ
14 Ըքեզ համար լաւ լինի։ Ահա քո Եհովայ Աստուածունն է Երկինքը եւ երկնից երկինքը, Երկիրը եւ բոլոր Էնո-
15 րա միջի նզածը. Միայն Թէ Եհովան

ԳՆԴ. ԻԲ. 12. ԹՈՒ. Ժ. 16. ՖՂ. Դ. 20. Գ ՅՈՎՍ. Բ. 51. ՆԵՀԵՄ. Ա. 10. ՄԱՂ. ԳԼԽ. 7.
ԳՆԴ. ԻԲ. 1, 2. ՖՆԴ. ԽԵ. 10. ՖՆԴ. ԽԵ. 16, 21.
ԳՆԴ. ԽԲ. 5, 10. ԼԻ. 1. ՆԴ. ԼԳ. 4. ՂՆԴ. ԼԳ. 28. ՖՆԴ. Բ. 1. ԸՆԴ. ՕՐ. 17. ՊԼ. Բ. 10. ՆԴ. ԼԳ. 29. ՀՆԴ. Խ. 20. ՒԳ ՅՈՎՍ. Բ. 9. ՂՈՒ. ԼԳ. 31. ՆՈՒ. ԼԳ. 30. ՅՈՎՍ. Բ. 28, ԼԳ. 38.
ԼՈՒԿ. Գ. 8. ՀՈՒ. ԳԼ. 32, 33. ՀՈՒ. Գ. 6, Դ. 4, Ը. 15, ՃԳ. 9. ՅՈՒ. Դ. 5, 15. ՂՂԼ. ՃԸ. 5, 7. ՀՂԼ. Բ. 22, ՅՈՒ. Գ. 23, ՊՂ. ԽՈ. 5. ՀՏՈ ՅՈՒ. ՃԸ. 20, 24, ՊԼ. ՃԸ. 1, 2. ՀՂ. ԼԳ. 28. ՊՂ. Բ. 18. ՆԴ. ԼՐ. 34. ԼԳ. 17.
ՂՄԿ. Գ. 8. ՀՂ. Ղ. 2, 13. ՂՂ. Ե. 33. ԴՂ. Գ. 5. ՃԸ. 13, Ը. 16, 20. ՄՈՒԾ. ԽԲ. 37. ԷՂ. Ղ. 24. ՄԳ ՅՈՎՍ. Ը. 27. ՄԱՂ. ՃՃԵ. 16. ՃԽԸ. 5. ՆԴ. ՃՔ. 5. ՄԱՂ. ԽԳ. 1. ԷՂ. Գ. 37. Ե. 7.

քո հայրերին հաւանեց, որ նորանց սիրէ, եւ ընտրեց նորանցից յետոյ ձեզ՝ նորանց զաւակները բոլոր ազգերիցը, 46 ինչպէս որ այսօր է։ Ուրեմն ձեր սրտերի անթլփատութիւնը թլփատեցէք, եւ ձեր պարանոցները այլ եւս 47 մի խստացնէք. Որովհետեւ ձեր Եհովայ Աստուածը աստուածների Աստուածն է եւ տէրերի Տէրը, այն մեծ, հզօր եւ ահեղ Աստուածն է, որ ոչ անձնասիրութիւն չի անիլ եւ կաշառք չի 48 առնիլ։ Որ որբին եւ որբևայրին իրաւունք է անում, եւ պանդուխտին սիրում է՝ նորան հաց եւ հանդերձ տա- 49 լով։ Ուրեմն պանդուխտին սիրեցէք. քանզի դուք եղիպտացիների երկ- 20 րում պանդուխտ էիք։ Փո Եհովայ Աստուածանից վախենաս, նորան պաշտես, եւ Նորան յարես, եւ Նորա անունովը երդում անես։ Փո պարծանքը նա է, եւ քո Աստուածը նա է, որ քեզ համար այս մեծ եւ սքանչելի բաները արաւ, որոնք քո աչքերը տե- 22 սան։ Փո հայրերը Եւթանասուն հոգիով եղիպտոս իջան. եւ հիմա քո Եհովայ Աստուածը քեզ Երկնքի աստղերի պէս չատացրեց։

ԳԼ. ԺԱ

Սիմեոնը յիշեցնում է ժողովրդին Աստուծոյ սքած հրաշքները. Նոցանից օրհնութիւնը եւ անէծքները անէծքը։

1 Ուրեմն սիրիր Փո Եհովայ Աստուածուն եւ Նորա պատուիրած բաները, կանոնները, դատաստանները եւ պատուիրանքները պահիր ամեն ժամանակ։ 2 Եւ այսօր գիտացէք, որ ձեր որդիանց հետ չէ խօսում, որոնք չեն գիտում եւ չեն տեսել ձեր Եհովայ Աստուծոյ խրատը, Նորա մեծութիւնը, Նորա զօրա- 3 ւոր ձեռքը եւ բարձր բազուկը, եւ Նորա նշանները եւ Նորա գործերը, որ եգիպտոսի մէջ եղիպտացիների Փարաւոն թագաւորին եւ նորա բոլոր երկրի 4 վերայ արաւ. եւ ինչ որ արաւ եգիպտացիների զօրքերին, նորա ձիերին եւ կառքերին, Կարմիր ծովի ջրերը նորանց վերայ թափեց, երբոր նորանք ձեզ հալածում էին, եւ Եհովան 5 նորանց կորցրեց մինչեւ այս օրը. եւ ինչ որ արաւ ձեզ անապատումը մինչ- 6 չեւ ձեր այստեղ գալը. եւ ինչ որ արաւ Ռուբէնեան եղիաբի որդկանց՝ Դաթանին եւ Աբիրոնին, որ երկիրը իր բերանը բաց արաւ եւ կուլ տուաւ նորանց եւ նորանց բնանիքներին, նորանց վրանները եւ ամեն ինչ որ կար նորանց մօտ՝ բոլոր Իսրայէլի մի- 7 ջից. Սակայն Եհովայի արած բոլոր մեծ գործքերը ձեր աչքերը տեսել 8 են։ Ուրեմն պահեցէք այն ամեն պատուիրանքները, որ ես այսօր ձեզ պատուիրում եմ, որպէս զի զօրանաք, եւ մանէք ժառանգէք այն երկիրը, ուր որ գնում էք նորան ժառանգելու հա- 9 մար. եւ Նոր ձեր կեանքի օրերը երկար լինեն այն երկրի վերայ, Նոր Եհովան ձեր հայրերին երդում արաւ՝ նորանց եւ նորանց սերունդին տալու համար, Եմի երկիր որ կաթ ու մեղր է բղխում։ 10 Որովհետեւ այն երկիրը՝ ուր որ դուք գնում էս նորան ժառանգելու համար, եգիպտոսի երկրի պէս չէ՝ որտեղից դուք դուրս եկաք, Նոր սերմ էիր ցանում, եւ յետոյ բանջարի պարտէզի 11 պէս ոտքով ջրում էիր. Այլ այն երկիրը, որ գնում էք այնտեղ նորան ժառանգելու, սարերի եւ հովիտների երկիր է. նա երկնքի անձրեւի ջրովը 12 է ջրւում. Այնպիսի երկիր՝ որ քո Եհովայ Աստուածն է գարմանում նորան, քո Եհովայ Աստուծոյ հայրը միշտ նորա վերայ է տարուայ սկիզ- 13 բիցը մինչեւ վերջը։ Եւ եթէ լինի որ Ինչդրութեամբ լսէք իմ պատուիրանքներին, որ այսօր ձեզ պատուիրում եմ, որ Ձեր Եհովայ Աստուծուն

---

1 Գէ. իդ. 41. Գլ. լ. 6. Ելիմ. գ. 4. Հառվ. բ. 28, 29. Կագ. բ. 11. 2 Գլ. բ. 6, 13. 3 Ցէս. իբ. 22. Ցագ. ճղգ. 2. Դան. բ. 47. Ժաս. 36. 4 Ցագ. Ժէ. 14. Ժբ. 16. 5 Գլ. է. 21. 6 ար մեռ. Ժբ. 7. Ցար իգ. 19. Դար. ժ. 34. Հառվ. բ. 11. Դագ. բ. 6. Եփ. գ. 9. Կագ. գ. 25. 7 Գէս. Ա. 17. 8 Ցագ. կբ. 5. Հբգ. 9. 9 Գէ. Ժբ. 33, 34. 10 Գլ. գ. 13. 11 Ցգ. Ժ. 22. Ժգ. 4. 12 Ցագ. կգ. 11. 13 Գլ. Ժ. 12. 14 Ցէս. Ժբ. 2. Ցագ. իբ. 3. ճբ. 1. Երեմ. Ժէ. 14. 15 Տէս ՆՏ. իգ. 27. Եչ. Ա. 5. Դար. է. 14. 16 Ցեն. Ժէ. 5. Գլ. Ա. 10. իբ. 62. — 17 Գլ. գ. 5. Ժ. 12. լ. 16, 20. 18 Ցաբ. գ. 7. 19 Գլ. բ. 5. 20 Գլ. Ե. 24. 21 Գլ. է. 19. 22 Գլ. գ. 22. 23 Գլ. Ժգ. 27, 28. 24 Ցես. Ժգ. 1, 31. իե. 3. Ցագ. ճգ. 17. 25 Գլ. Ե. 3. է. 19. 26 Ցես. Ա. 6, 7. 27 Գլ. գ. 40. Ե. 10. Ցաւկ. Ժ. 27. 28 Ցես. ՆՏ. Ժ. 24. Գլ. բ. 5. 29 Ցել. գ. 8. 30 Ցաբ. Ժգ. 18. 31 Գլ. բ. 7. 32 Ցագ. բ. 3. 33 Գլ. գ. 17. 34 Ցես. Ա. 6. 35 Ցել. Ժ. 13.

սիրէք, եւ նորան պաշտէք ձեր բոլոր
44 սրտովը եւ բոլոր հոգիովը, Այն ժա-
մանակ ⁴ձեր երկրի անձրեւը իր ժա-
մանակին կ'տամ՝ ⁵առաջին եւ վերջին
անձրեւը, եւ կ'ժողովես քո ցորենը,
45 քո գինին ու քո իւղը։ եւ ⁶քո արտի
մէջ խոտ կ'տամ քո անասուններուն հա-
46 մար, որ ⁷ուտես եւ կշտանաս։ Զեր
անձերին զգուշութիւն արէք, ⁸մի
գուցէ ձեր սիրտը խաբուի, ու դուք
խոտորուելով ⁹օտար աստուածներ
պաշտէք եւ նորանց երկրպագութիւն
47 անէք. եւ ¹⁰Եհովայի բարկութիւնը բոր-
բոքուէ ձեզ դէմ, եւ ¹¹նա երկինքը
փակէ որ անձրեւ չլինի եւ երկիրը իր
պտուղը չտայ, եւ չուտով կորչէք այն
բարի երկրիցը, որ Եհովան տալիս է
ձեզ։
48 Եւ ¹²այս իմ խօսքերը ձեր սրտի եւ
հոգիի մէջ դրէք, եւ ¹³նորանց նշանի
համար ձեր ձեռքերի վերայ կապեցէք,
եւ նորանք ճակատանոց լինին ձեր
49 աչքերի մէջտեղումը. եւ ¹⁴ձեր տղայոց
սովորեցնէք նորանք, որ նորանցից
խօսես տանդ նստած ժամանակդ, եւ
ճանապարհ գնացած ժամանակդ եւ
պառկելու եւ վեր կենալու ժամանակդ.
20 եւ ¹⁵դրիր նորանց քո տան դրանդի-
21 ների վերայ եւ դռներիդ վերայ. Որպէս
զի չատանան ¹⁶քո օրերը եւ քո որդկանց
օրերը այն երկրի վերայ, որ Եհովան
ձեր հայրերին երդում արաւ նորանց
տալու համար, ¹⁷իբրեւ երկնքի օրերը
երկրի վերայ։
22 Որովհետեւ ¹⁸եթէ զգուշութեամբ
պահէք ու կատարէք այս բոլոր պատ-
ուիրանքները որ ես պատուիրում եմ
ձեզ անելու, եւ ձեր Եհովայ Աստու-
ծուն սիրելու, որ նորա բոլոր ճանա-
պարհներումը գնաք եւ Էորան յարէք,
23 Եհովան էլ ¹⁹այս ամին ազգերը ձեր
առաջից կ'քշէ, եւ ²⁰դուք կ'տիրէք ձե-
զանից մեծ եւ զօրաւոր ազգերի վե-
24 րայ։ ²¹Ձեր ոտքի ամին կոխած տեղը
ձերը կ'լինի. ձեր սահմանը ²²անապա-
տից եւ Լիբանանիցը, գետիցը՝ այս-
ինքն Եփրատ գետիցը մինչեւ եւսեւ
25 ծովը կ'լինի։ ²³Ոչ մէկը չի կանգնիլ
ձեզ դէմ. ²⁴Ձեր վախը եւ ձեր սոսկա-
լը ձեր Եհովայ Աստուածը կ'դնի ձեր
ամին կոխած երկրի վերայ, ²⁵ինչպէս
որ ձեզ ասել է։
26 ²⁶Ահա ես այսօր ձեր առաջին դնում
27 եմ օրհնութիւն եւ անէծք. ²⁷Օրհնու-
թիւնը՝ եթէ լսէք ձեր Եհովայ Աստու-
ծոյ պատուիրանքներին, որոնք ես այս-
28 օր ձեզ պատուիրում եմ. Եւ ²⁸անէծքը՝
եթէ չլսէք ձեր Եհովայ Աստուծոյ
պատուիրանքներին եւ խոտորուէք այն
ճանապարհից որ ես այսօր ձեզ պատ-
ուիրում եմ, եւ գնաք օտար աստ-
ուածների ետեւից, որոնք չէք ճանա-
29 չում։ Ուստի երբոր քեզ տանէ քո
Եհովայ Աստուածը այն երկիրը, ուր
որ գնում ես նորան ժառանգելու,
այն ժամանակ տաս ³⁰օրհնութիւնը
Գարիզին սարի վերայ, ու անէծքը՝
30 Գեբալ սարի վերայ. Ոչ ապաքէն Նո-
րանք Յորդանանի այն կողմումը արե-
մտեան ճանապարհի վերայ հովիտի մէջ
բնակող Քանանացիների երկրումն
են Գաղգազայի դէմ, ³¹Մօրէի կաղնի-
31 ների մօտ։ ³²Որովհետեւ դուք Յորդա-
նանովն կ'անցնէք, որ մտնէք եւ ժա-
ռանգէք այն երկիրը՝ որ ձեր Եհովայ
Աստուածը տալիս է ձեզ, եւ կ'ժա-
ռանգէք նորան եւ նորա մէջ կ'բնա-
32 կուէք։ Ուրեմն ³³զգուշացէք որ անէք
այն ամին կանոնները եւ դատաստան-
ները, որոնք ես այսօր ձեր առաջն եմ
դնում։

ԳԼ. ԺԲ

Աստուծոյ երկրպագելու տեղը եւ կերպը. Կռապաշտութիւնը պէտք է բնջիլ անել.

1 -Սորանք են այն կանոնները եւ դա-

---

¹Գեն. իդ. 4; Գղ. իը. 12; Բ Երեմ. ե. 24. Ովս. գ. 3. Յով. բ. 23. Յահ. ե. 7. ²Յաղ. ղգ. 14. ³Գղ. գ. 11. Յահվկ. բ. 19. ⁴Գղ. իթ. 18. Յոբ. լա. 27. -Գղ. բ. 19; լ. 17. ⁵Գղ. ը. 13. ⁶Գղ. Քաղ. բ. 35; բ Մն. գ. 36. է. 13. ⁷Գղ. գ. 26; լ. 18. Յես. իդ. 15, 16. -Գղ. գ. 6; բբ. 46. -Նե. իդ. 9. Գղ. գ. 8. -Նե. ժ. 18. Նե. իդ. 31. Թագ. իդ. 3—12. Գղ. ա. 7. Յես. ա. 4. ⁸Գղ. է. 24. ⁹Գղ. բ. 25. ¹⁰Եզ. իդ. 27. ¹¹Գղ. ժ. 20. ¹²Գղ. գ. 36. բ. 5. ¹³Գղ. բ. 1. ¹⁴Յես. ա. 3. Յգ. 9. -Նե. ժ. 18. Նե. իդ. 31. Թագ. իդ. 3—12. Գղ. ա. 7. Յես. ա. 4. ¹⁵Գղ. ժ. 1, 15, 19. ¹⁶Գղ. իբ. 2—14. ¹⁷Նե. իբ. 15—45. ¹⁸Գղ. ի. 12, 13. ¹⁹Գղ. ժբ. 6; Դատ. է. 1. ²⁰Գղ. բ. 1. Յես. ա. 11. ²¹Գղ. է. 32. ժբ. 32. -Գղ. գ. 1.

աստանները, որոնք դուք պիտի պահէք եւ անէք այն երկրի վերայ, որ
Ձեր հայրերի Եհովայ Աստուածը Ձեզ
կ'տայ ժառանգելու համար՝ բոլոր ժամանակը երկրի վերայ ապ-
2րէք։ Բոլորովին կործանեցէք այն բոլոր տեղերը, ուր որ այն ազգերը՝ որոնց կ'նուաճէք իրանց աստուածներին պաշտել են բարձր սարերի վերայ, բլուրների վերայ եւ ամէն տե-
3ւերի տակ. Խնամք տարեցէք նորանց սեղանները, եւ կոտրատեցէք նորանց արձանները, եւ նորանց Աստարովթները կրակով այրեցէք, եւ նորանց աստուածների կուռքերը փշրեցէք, եւ այն տեղից ոչնչացրէք նորանց անունները։
4 Ի՛նչ Ձեր Եհովայ Աստուածուն այսպէս
5 չ'անէք. Այլ դուք որոնեցէք այն տեղը, որ Ձեր Եհովայ Աստուածը Ձեր ամէն ցեղերի մէջից Ի՛նքը ընտրէ իր անունի բնակութեան համար, եւ այնտեղ գը-
6նաս։ Եւ այնտեղ տանէք Ձեր ողջակէզները, Ձեր զոհերը, Ձեր տասանորդները, եւ Ձեր ձեռքի բարձրացնելու պատարագները, Ձեր ուխտերը, Ձեր կամաւոր ընծաները եւ Ձեր արջառների ու ոչխարների առաջիննե-
7րը։ Եւ հայտնի ուտէք Ձեր Եհովայ Աստուծոյ առաջին, եւ Ձեր ամէն ձեռնարկած բանների մէջ ուրախանաք դուք եւ Ձեր ընտանիքը, որ քո Եհովայ Աստուածը քեզ օրհնել է։
8 Մի անէք այն ամէնի համեմատ, որ մենք այսօր անում ենք այստեղ, այսինքն՝ Իսրայէլ ամէն ինչ որ մարդի աչքերին
9հաճոյ է. Որովհետեւ մինչեւ հիմա չ'հասաք այն հանգստութեանը եւ ժառանգութեանը, որ Ձեր Եհովայ Աս-
10տուածը տալիս է Ձեզ։ Բայց դուք Յորդանանը կ'անցնէք եւ կ'բնակուէք այն երկրում, որ Ձեր Եհովայ Աստուածը Ձեզ ժառանգել կ'տայ. եւ Ձեր բոլոր չրջակայ թշնամիներից Ձեզ կ'հանգստացնէ, եւ ապահովութեամբ կ'բնակ-
11ուէք։ Եւ կ'լինի այն տեղը, որ Ձեր Եհովայ Աստուածը կ'ընտրէ որ իր անունը բնակուէ այնտեղ, այնտեղ տանէք բոլորը ինչ որ Ձեզ պատուիրում եմ՝ Ձեր ողջակէզները, Ձեր զոհերը, Ձեր տասանորդները, Ձեր Ձեռքի բարձրացնելու պատարագները եւ Ձեր բոլոր ուխտերի ընտիրը, որ կ'ուխտէք Եհովային։
12 Եւ Ձեր Եհովայ Աստուծոյ առաջին ուրախանաք անէք, դուք եւ Ձեր որդիքն ու աղջիկները, Ձեր ծառաները եւ աղախինները. եւ Ձեր դռներում եղող Ղեւտացին, որովհետեւ Ինա Ձեզ հետ բաժին եւ ժառանգութիւն չ'ունի։
13 Զգուշացիր, մի դուրկ ողջակէզներդ մատուցանես ամէն տեղ որ տես-
14նես. Այլ այնտեղ մատուցանես քո ողջակէզները, որ Եհովան քո ցեղերի մէկումը կ'ընտրէ, եւ այնտեղ կատարես ամէն ինչ որ ես պատուիրում եմ
15քեզ։ Սակայն որտէղ բոլոր ուզածին պէս ՆՆՆՆՆՆՆՆ մորթիր, եւ միս կեր, քո Եհովայ Աստուծոյ քեզ տուած օրհնութեան համեմատ քո ամէն դռներումը. անմաքուրը եւ մաքուրը ուտէն նորան հաւասարի եղջերուի
16պէս։ Բայց արիւնը չ'ուտէք. Ջրի պէս գետինը թափէք նորան։
17 Բնաւ չ'ուտես քո դռներումը ցորենիդ, գինիիդ եւ իւղիդ տասանորդները, արջառներիդ եւ հօտերիդ առաջինները, բոլոր ուխտ արած ուխտերդ, եւ կամաւոր ու բարձրացնելու
18պատարագներդ. Այլ քո Եհովայ Աստուծոյ առաջին ուտես այն տեղումը, որ քո Եհովայ Աստուածը կ'ընտրէ, դուն եւ քո տղան եւ քո աղջիկը, քո ծառան եւ քո աղախինը, եւ քո դռներումը եղող Ղեւտացին. եւ ուրախանաս քո Եհովայ Աստուծոյ առաջին քո բոլոր ձեռնարկած բանների վերայ։
19 Զգուշացիր, մի դուրկ Ղեւտացին անտես անես, քո կեանքի բոլոր օրերումը երկրի վերայ։
20 Երբոր քո Եհովայ Աստուածը ՙքո

ԲՂ. գ. 10։ գ Թագ. ը. 40։ գ Նէ. ը. 12։ Գլ. է. 5։ ը գ Թագ. ժգ. 23։ գ Թագ. ԺԹ. 4. ԺԸ. 10, 11։ Եբեմ. գ. 6։ Ի Թագ. ը. 32։ Դատ. բ. 2։ Հեր. ԺԳ. 23—35. ԺԸ. 20։ ԺԹ. 2, 6, 7, 11, 16. ԺԸ. 8. ԺԹ. 6. ԻԸ. 3. Ա Թագ. ը. 27։ գ Թագ. ը. 29. ը Մն. է. 12. Սաղ. ՀԷ.68։ Ի Թագ. ԺԸ. 3, 4։ ը Գլ. ԺԳ. 22, 23։ ԲՂ. ԺԳ. 26։ Ի Թագ. ԻԹ. 40. Գլ. ԺԷ. 11։ Ա Թագ. ը. 4։ Ղև. է. 26. ԺԸ. 10։ Հեր. ԺԳ. 23։ Հեր. ԺԷ. 27։ Ա Թագ. ԺԸ. 18. ԻԸ. 11. Գլ. ԺԳ. 21։ Գլ. ԺԵ. 21. ԺԹ. 8։

առնմանը լայնացնէ ինչպէս որ քեզ ասել է, եւ ասես՝ Միս ուտեմ, որովհետեւ սիրտդ ուզում էր միս ուտել, սրտիդ բոլոր ուզածի պէս միս կեր։
21 Եթէ քեզանից հեռու լինի այն տեղը, որ քո Եհովայ Աստուածը կ'ընտրէ իր անունը այնտեղ դնելու համար, այն ժամանակ քեզ պատուիրածիս պէս քո արջառներից եւ ոչխարներից մորթես, որոնք Եհովան քեզ կ'տայ, եւ սրտիդ բոլոր ուզածին պէս քո դռներումն
22 ուտես։ Եւ ինչպէս որ այծեամն ու եղջերուն է ուտվում, նորանց էլ այնպէս ուտես. անմաքուրն ու մաքուրը
23 միասին ուտէն։ Բայց զգուշացիր, որ արիւնը չ'ուտես. որովհետեւ արիւնը ոգին է, եւ ոգին մսի հետ չ'ու-
24 տես. Նորան չ'ուտես, այլ ջրի պէս
25 գետինը թափես։ Նորան մի ուտիր, որ քեզ համար եւ քեզանից յետոյ քո որդկանց համար բարի լինի՝ Եհովայի
26 առաջին ուղիղը անելով։ Բայց քո նուիրելու բաները եւ ուխտերը վեր առնես եւ գնաս այն տեղը, որ Եհո-
27 վան կ'ընտրէ։ Եւ կատարես քո ողջակէզները՝ միսը եւ արիւնը քո Եհովայ Աստուծոյ սեղանի վերայ. բայց քո զոհերի արիւնը քո Եհովայ Աստուծոյ սեղանի վերայ թափուի, եւ միսը ուտես։
28 Զգոյշ եղիր եւ լսիր այս բոլոր խօսքերին, որոնք ես քեզ պատուիրում եմ, որպէս զի բարի լինի քեզ համար եւ քեզանից յետոյ քո սրդկանց համար մինչեւ յաւիտեան՝ քո Եհովայ Աստուծոյ առաջին բարի եւ հաճոյ եղածը անելով։
29 Երբոր քո Եհովայ Աստուածը քո առաջիցը ջարդէ այն ազգերին, որոնց մօտ դու գնում ես նորանց ժառանգելու, եւ երբոր նորանց ժառանգես
30 եւ նորանց երկրումը բնակուես, Զգուշացիր, մի գուցէ նորանց հետեւիցը որոգայթի մէջ ընկնես նորանք քո առաջից բնաջինջ լինելուց յետոյ, եւ մի գուցէ նորանց աստուածների վերայով հարցափորձ անես, ասելով. Այս ազգերը ի՞նչպէս էին իրանց աստուածներին պաշտում. որ ես էլ այնպէս
31 անեմ։ Դու քո Եհովայ Աստուծուն այնպէս չ'անես, որովհետեւ նորանք Եհովայի համար առելի եղած բոլոր գարշելի բաներն իրանց աստուածներին անում էին. որովհետեւ նորանք իրանց աստուածների համար մինչեւ անգամ իրանց տղայոց ու աղջկերանց
32 կրակով այրում էին։ Ամեն ինչ որ ես ձեզ պատուիրում եմ, զգուշացիր այն անելու. Ընորա վերայ մի բան չ'աւելացնես, եւ նորանից մի բան չ'պակասեցնես։

Գլ. ԺԴ

Սուտ մարգարէների և կռապաշտութեան մոլորեցնողների պատիժը։

1 Եթէ միջիդդ մէկ մարգարէ կամ երազատես դուրս գայ, եւ քեզ նշան
2 կամ հրաշք տայ, Եւ կատարուի քեզ ասած նշանը կամ հրաշքը, եւ քեզ ասէ թէ գնանք օտար աստուածներ պաշտենք, որոնք դու չես ճանաչում.
3 Այն մարգարէի կամ երազատեսի խօսքին մի լսիր. որովհետեւ Եհովայ Աստուածը ձեզ փորձում է, որ հասկանայ թէ արդեօք դուք ձեր Եհովայ Աստուծուն ձեր բոլոր սրտովը եւ բո-
4 լոր հոգիովը սիրում էք։ Ձեր Եհովայ Աստուծուն հետեւէք, եւ նորանից վախենաք, նորա պատուիրանքները պահէք, եւ նորա ձայնին լսէք, նորան պաշտէք եւ նորան յարէք։ Եւ
5 այն մարգարէն կամ երազատեսը պիտի մեռցնուի, որովհետեւ ապստամբութիւն խօսեց ձեր Եհովայ Աստուծոյ դէմ, որ ձեզ Եգիպտոսի երկրիցը հանեց եւ ձեզ ծառայութեան տանից ազատեց, որ ձեզ խոտորեցնէ այն ճանապարհից որ ձեր Եհովայ Աստուածը

ՀՆԵ. ք. 4, ղև. ժէ. 11, 14։ ՍՂ. դ. 40։ Նե. գ. 10։ Նե. ժե. 26, գլ. ժգ. 18։ գ Թագ. ժա. 38։
ԼՈՒԿ. ե. 9, 10։ ԺԶ. 19։ — ՅԱԿ. ա. 21, 22, 24։ ՀՂԿ. ա. 5, 9, 13։ ԺԷ. 11։ ԳՆԴ. իգ. 23։ ՀԼ. ԺԶ. 1։ ՅՈՎ. ԺԴ. 4։ ԷՂ. է. 16։ — ՂՂ. ԺԶ. 3, 26, 30։ գ Թագ. ԺԷ. 15։ — ՂՂ. ԺԶ. 21։ ԲՂ. ԺԶ. 10։ ՀՂ. գ. 2։ ԺԳ. 18։ ՅՈՎ. ԺԴ. 4։

Տե՛ս Առակ. լ. 6։ Յայտ. իբ. 18։ — ՀԱԳ. ԺԴ. 2։ ԲՄատ. է. 22, 23։ ԽԳ. 24։ ը ԹՒՄատ. ը. 9, 11։ Յայտ. ԺԳ. 14։ թ ՂՂ. ԺԶ. 22։ ԵԶԻՄ. իբ. 9։ Մատ. է. 22։

ԴՂ. ը. 2։ Տես Մատ. իգ. 24։ ԻԳ Թագ. իգ. 3։ ը ՄԹ. իգ. 31։ ՀՂԿ. ԺԴ. 20։ ը 20։ ՆՂ. ԺԶ. 20։ ԵԶԻՄ. ԺԳ. 13։ ՀԱԳ. ԺԴ. 3։

ձեզ պատուիրից որ նորա մէջ գնաք. եւ էյարութիւնը ձեր միջիցը վերացընէք։
6 Ընթէ մօրդ տղան քո եղբայրը, կամ քո տղան կամ աղջիկը, կամ իծոյիդ կինը, եւ կամ էքո բարեկամը, որ անձիդ պէս էդրամ է, քեզ մոլորեցնել ուզենալով ծածուկ ասէ. Գնանք եւ օտար աստուածներ պաշտենք, որոնք չես ճանաչել ոչ դու, ոչ քո հայրերը,
7 էՁեր չուրջը եղող ազգերի աստուածներից՝ թէ քեզ մօտիկ լինեն եւ թէ քեզանից հեռու, երկրիս մէկ ծայրիցը
8 մինչեւ միւս ծայրը, էնորան հաւատնուիլն չ'տաս, ոչ էլ նորան լսես. եւ քո աչքը չ'խնայէ նորան, ոչ էլ նորայ վերայ գութ ունենաս, եւ ոչ պահ
9 հես նորան. Այլ էանպատճառ մեռցնես. եւ նորան մեռցնելու համար նախ քո ձեռքը լինի նորա վերայ, եւ յետոյ բո-
10 լոր ժողովրդի ձեռքը. էքարերով քարկոծես նորան, եւ նա մեռնի, որովհետեւ ուզեց քեզ ապստամբեցնել քո Եհովայ Աստուածմանից, որ քեզ եդիպտոսի երկրից՝ ծառայութեան տանիցը
11 հանեց։ Եւ Իզոլոր Իսրայէլը լսելով վախենայ, եւ այլեւս ձեր միջումը սոքա նման չարութիւն չ'անեն։
12 Եթէ քո այն քաղաքներից մէկումը լսես, որ էքո Եհովայ Աստուածդ բընակութեան համար քեզ կ'տայ, որ
13 ասին Թէ Ձեր միջից մի քանի էանպիտան մարդիկ՝ են դուրս եկել, եւ իրանց քաղաքի բնակիչներին էապստամբեցնում են, ասելով. Գնանք ձեր չ'ճանաչած օտար աստուածներին պաշ-
14 տենք, Այն ժամանակ քննես եւ լաւ հարցուփորձ անես, եւ երբոր տեսնես որ այն բանը ճշմարիտ ստոյգ է՝ այն
15 գարշելի բանը քեզանում եղել է, Այն քաղաքի բնակիչներին անպատճառ սուրի բերանից անցկացնես, Նորան եւ նորա մէջ եղած բոլոր բանները նոր-
16 վիլով. անասուններին էլ սուրի բերանից անցկացնես. Եւ նորա բոլոր աւարը նորա հրապարակի մէջ ժողովես, եւ նայն քաղաքը եւ նորա բոլոր աւարը քո Եհովայ Աստուածդ համար բոլորովին կրակով այրես. եւ Նա յաւիտեան աւերակի թումբ լինի, այլ եւս չ'շինուի,
17 եւ էայն նզովածից ձեռքիդ մի բան չ'փակչէ, որպէս զի Եհովան Իր սաստիկ բարկութիւնից դառնայ եւ քեզ ողորմութիւն ու գթութիւն անէ, եւ քեզ չատացնէ, Ինչպէս որ քո
18 հայրերին երդում արաւ, եթէ քո Եհովայ Աստուածդ ձայնին լսես Նորա այն բոլոր պատուիրանքները պահելու, որոնք ես այսօր քեզ պատուիրում եմ, եւ Եհովայ Աստուածդ առաջին ուղիղ եղածը անես։

ԳԼ. ԺԴ

Կատաղութեան կերպով սուգ անելը արգելուած է։ Մաքուր և անմաքուր անասունները։ Տասանորդ տալը։

1 Որդեակ ձեր Եհովայ Աստուածդ որդիքն էք, Էմեռելի համար ձեր մարմինի վերայ վէրեր չ'չինէք, եւ ձեր աչքերի
2 մէջտեղի մազերը չ'քանդէք. Էորովհետեւ դու քո Եհովայ Աստուածդ համար սուրբ ժողովուրդ ես. եւ Եհովան քեզ ընտրեց երկրի վերայ եղած բոլոր ժողովուրդների միջիցը, որ իր համար
3 սեպհական ժողովուրդ լինես։ Էոչ մի պիղծ բան չ'ուտես։
4 Էսորանք են ձեր ուտելու անասունները, արջառը, ոչխարը եւ այծը,
5 եղջերուն, այծեամը, վիթը, խարբուղը, այծքաղը, յատոյրը եւ անապուրը։
6 Եւ անասուններից ամէն կճղակաւոր այսինքն կճղակը երկու ճեղքուած, եւ
7 որոճող անասունն ուտէք. Բայց որոճողներից կամ կճղակը ճեղքուած եւ ղողներից սորանց չ'ուտէք. ուղտը, նապատակը եւ ճագարը. որովհետեւ նորանք թէպէտ եւ որոճում են, բայց

ը Գլ. ժէ. 7. իր. 21, 22, 24. ա Կոր. ե. 13։
ի Գլ. ժէ. 2։
ա Գլ. իր. 54, 56. Առակ. ե. 20. Միք. է. 5.
թ ա Թագ. ժը. 1, 3. ի. 17.
ժ Գլ. գ. 14։
ի Առակ. ա. 10։
ի Գլ. ժէ. 5, 7։
լ Գլ. ժէ. 7. Գոր. է. 37.
խ Գլ. ժէ. 5։
ծ Գլ. ժէ. 13. ժբ. 20։
կ Ձեռ. իր. 11 Ա՛ի. Դատ. ի. 1, 2.
հ Ելս. Դատ. ժբ. 22. ի. 13. ա Թագ. բ. 12. իե. 17. գ Թագ. ի. 10, 13. Առակ. գ. 18. բ Կոր. գ. 15.
* Ընկալաբէ արդիւնքը
ո Գ Թագ. ժէ. 21.
չ Ել. իր. 20. Ձեռ. գ. 17, 21.
պ Ձեռ. գ. 14.

ջ Ձեռ. բ. 28.
ռ Գլ. է. 26. Ձեռ. գ. 18.
ս Ձեռ. է. 26.
վ Ել. իր. 16, 17. ծ. 24.
տ Ել. ժբ. 25, 28, 31.
—
ր Թիւ. ա. 10. Ձոհ. ա. 12. Հռով. բ. 16. Բ. 8, 26. Գոր. գ. 26. ա Ձոհ. գ. 1.
գ Ձեռ. ժբ. 26. ի. 5. գ Թագ. ժբ. 28. Նբեմ. ժգ. 6. իա. 5. իե. 5. ա Թես. գ. 13.
ք Ել. ի. 26. Գլ. է. 6. իգ. 18, 19.
ֆ Ես. կե. 4. Եզեկ. գ. 14. Գոր. ժ. 13, 14.
և Ել. ժա. 2—33.

նորանց կճղակը ճեղքուած չէ. նորանք ձեզ համար անմաքուր լինեն։
8 Եւ խոզը՝ որ թէեւ կճղակը ճեղքուած է, բայց չէ որռնում. նա ձեզ համար անմաքուր լինի։ Նորանց մսից չուտէք, եւ նորանց դիակներին չը դպչէք։
9 Ջրերումը բոլոր եղածներից սորանց ուտէք. ամէն թեւ ու թեփ ունեցողն ուտէք, բայց ամէն թեւ ու թեփ չունեցողը չուտէք. նա ձեզ համար անմաքուր լինի։
11 Ամէն մաքուր թռչունն ուտէք։
12 Եւ ձեր չուտելու [1]ըն-նդէրը սորանք են. արծիւը, եւ պասկուճը, եւ գետ-
13 արծիւը, եւ անգղը, եւ ցիւը, եւ
14 ուրուրը իր տեսակին պէս, Ու ամէն
15 ագռաւն իր տեսակին պէս, եւ ջայլամը, եւ բուն, եւ ոռոր, եւ բազէն
16 իր տեսակին պէս, եւ հաւպատիրը,
17 եւ քաջահաւը եւ կարապը, եւ հաւալուսը, եւ սեւ անգղը, եւ հողա-
18 մաղը, եւ արագիլը, ու քարագրը իր տեսակին պէս, եւ յոտպտը, եւ չղջիկը։
19 Եւ Համին թռչող զեռուններդ ձեզ համար պիղծ լինեն. նորանք պիտի
20 չուտուին։ Ամէն մաքուր թռչուններն ուտէք։
21 Ինքն իրանից մեռածը բնաւ չուտէք. քո դռներումը եղող պանդխտին տաս այն որ ուտէ, կամ օտարազգիի վերայ ծախես. որովհետեւ դու քո Եհովայ Աստուծոյ համար սուրբ ժողովուրդ ես։
Ուլը իր մօր կաթի մէջ չխփես։
22 Տարուց տարի քո ցանքի արտիցը ելած ամէն արմտիքներից անպատճառ
23 տասանորդ տաս։ Եւ քո Եհովայ Աստուծոյ առաջին ուտես քո ցորենի, գինիի եւ իւղի տասանորդը, եւ քո արջառների եւ ոչխարների առաջինեկները, այն տեղը, որ նա իր անուանի բնակութեան համար կ'ընտրէ. որպէս զի սովորես քո Եհովայ Աստուա-
24 ծանից վախենալ ամէն ժամանակ։ Եւ

եթէ ճանապարհդ քեզ համար հեռու լինի, եւ չայն տեղը՝ որ քո Եհովայ Աստուածը կընտրէ իր անունը այնտեղ դնելու համար՝ քեզանից հեռու լինելով չկարողանաս նորանց [2]տանել, որովհետեւ քո Եհովայ Աստ-
25 ուածը քեզ կ'օրհնէ, Այն ժամանակ նորանց փողով փոխես, եւ փողը ծրարես ձեռքդ եւ գնաս այն տեղը ուր քո Եհովայ Աստուածը կ'ընտրէ.
26 Եւ այն փողը տաս արծիւ բոլոր ուզած բաներին, արջառների կամ ոչխարների, գինիի կամ ցիրի, եւ ամէն ինչ որ սիրտդ ուզէ. եւ հացատեղ քո Եհովայ Աստուծոյ առաջին ուտես եւ ուրախանաս՝ դու եւ քո ընտանիքդ.
27 Եւ Լեւտացին էլ զանց չանես. որովհետեւ նա քեզ հետ բաժին եւ ժառանգութիւն չունի։
28 Երեք տարուայ վերջին հանես քո նոյն տարուայ արմտիքների բոլոր տասանորդը եւ պահես նորան քո
29 դռներումդ. Եւ Լեւտացին՝ որ քեզ հետ բաժին եւ ժառանգութիւն չունի, եւ քո դռներումն եղող օտարականը, որբը եւ որբևայրին գան եւ ուտեն կշտանան. որպէս զի Քո Եհովայ Աստուածը քեզ օրհնէ քո ձեռքի արած ամէն գործքերի մէջ։

Գլ. ԺԵ

Թողութեան տարի. երթեցեի ժառայ ազատութիւն. հաներից առաջինների նուիրելը։

1 Եօթը տարուայ վերջին թողութիւն
2 անես։ Եւ թողութեան կանոնը այս է. Ամէն պարտատէր թող ինչ որ իր դրացիին փոխ է տուել, չպահանջէ իր դրացիից կամ եղբօրից, որովհետեւ Թողութիւն են քարոզել Եհովայի հա-
3 մար։ Օտարազգիից պահանջես, բայց ինչ որ ունենաս քո եղբօր մօտ՝ պի-
4 տի թողես. Բայց՝ երբոր քեզ մօտ աղքատ չպանուի. որովհետեւ Եհովան անպատճառ քեզ պիտի օրհնէ այն եր-
5 կրումը, որ քո Եհովայ Աստուածը

---

[1] Ղե. ժա. 26, Ղե. ժա. 9, Ղե. ժա. 13, Ղե. ժա. 20, 21, Ղե. ժէ. 15. Ել. ԻԳ. 8, Ել. խգ. 19; լգ. 26, Ղե. ԻԵ. 30; Գ. Օր. 6, 17; Ել. Օր. 7, 17, 18, Ել. Օր. 21, [1] Տես գ. Թագ. ե. 23; Օր. 10, Ել. Օր. 7, 18; խզ. 11, Ել. Օր. 17, 19, Ղեմա. Օր. 20; Գ. Օր. 1, 2, Ել. խզ. 12; Առակ. գ. 4, Ել. խզ. 12, Ել. Օր. 12, Ել. Ե. 10; խզ. 19. Ասգ. Ել. 1. Առակ. գ. 9, 10, Ել. 21; ԻՔ. 17. Ել. 9. Մատ. գ. 10. —Ել. Ե. 2; խզ. 10, 11, Ղե. ԻԵ. 2—4, Գ. Լ. 10. Երեմ. լգ. 14, Ել. Լը. 8.

քեզ ժառանգութիւն կ'տայ, որ նո-
3 րան տիրես։ Միայն ԼԵԼԻ քո ԵՀովայ
Աստուծոյ խօսքին ամէն կերպով լսես,
եւ այս բոլոր պատուիրանքները որ
ես այսօր քեզ պատուիրում եմ՝ զգու-
6 շութեամբ կատարես, Որովհետեւ քո
ԵՀովայ Աստուածը քեզ պիտի օրհնէ
ինչպէս որ քեզ ասել է, եւ Դու շատ
ազգերի փոխ կ'տաս, բայց դու փոխ
չես առնիլ, եւ Դու շատ ազգերի վե-
րայ կ'տիրես, բայց նորանք քեզ վե-
րայ չեն տիրիլ։
7 ԵԼԻ քո ԵՀովայ Աստուծոյ քեզ
տուած երկրումը քո քաղաքների մէ-
կումը՝ եղբայրներիդ մէկը աղքատ լի-
նի, Խիստ չխստացնես եւ ձեռդ չը
8 խփես քո աղքատ եղբօրիդը. Եայլ ան-
պատճառ ձեռդ բաց անես նորա հա-
մար, եւ նորա կարօտութեան բաւա-
կան լինելու չափ փոխ տաս նորան։
9 Զգուշացիր, մի գուցէ սրտիդ մէջը
չար խորհուրդ մտնէ, ասելով. Եօթ-
ներորդ տարին՝ Թողութեան տարին՝
մօտ է, եւ աղքատ եղբօրդ վերայ
չար աչքով նայես եւ նորան չ'տաս.
եւ Նա էլ քեզ դէմ ԵՀովային աղա-
10 ղակէ, եւ դու յանցաւոր լինես։ Ան-
պատճառ տաս նորան, եւ նորան տա-
լիս խորհուրդ չնեղուի. որովհետեւ Քո
ԵՀովայ Աստուածը այս բանի պատ-
ճառով կ'օրհնէ քեզ քո ամէն գործ-
քերումը եւ քո ամէն ձեռնարկած բա-
11 ներումը։ Որովհետեւ Երկրի միջից
աղքատ պակաս չի լինիլ, Նորա հա-
մար քեզ պատուիրում եմ ու ասում.
Ձեռդ բաց քո երկրումն եղած աղ-
քատ եւ չքաւոր եղբօրդ։
12 ԵԼԻ քո եղբայրներիցը մի Եբրայե-
ցի մարդ կամ կին քեզ վերայ ծախուի,
եւ Նա վեց տարի քեզ ծառայութիւն
անէ, այն ժամանակ եօթներորդ տա-
րին Նորան քո մօտիցը ազատ արձա-
13 կես։ Եւ երբոր քո մօտիցն ազատ ար-
ձակելու լինես՝ Նորան դատարկ չ'ար-
14 ձակես. Պարգեւատրես Նորան քո ոչ-

խարներիցը, քո կալիցը եւ քո հնձա-
նիցը. քո ԵՀովայ Աստուածը ինչով
15 որ Քեզ օրհնեց, տաս Նորան։ Եւ Յի-
շիր, որ դու էլ ծառայ էիր Եգիպտա-
ցի երկրումը, եւ քո ԵՀովայ Աստուա-
ծը քեզ փրկեց. այս պատճառով այս-
օր քեզ պատուիրում եմ այս բանը։
16 Բայց ԵԼԻ քեզ ասէ՝ Չեմ մօտիցը դուրս
չեմ գալիս, ըստ որում քեզ եւ քո
տունը սիրել եմ, որովհետեւ Նորա
17 համար լաւ է քեզ մօտ, Այն ժամա-
նակ հերիւնը առնես եւ Նորա ականջը
դռան վերայ ծակես, եւ Նա քեզ յա-
ւիտեան ծառայ լինի. աղախնիդ էլ
18 այսպէս անես։ Նորան քո մօտից ա-
զատ արձակելը աչքիդ դժուար չ'երե-
ւայ. որովհետեւ վեց տարի քեզ ծա-
ռայութիւն է արել, ը Ամի վարձկա-
նի վարձքի կրկնապատիկն է. եւ քո
ԵՀովայ Աստուածը քո ամէն գործքե-
րումը քեզ կ'օրհնէ։
19 Չիս արջառներից եւ հօտերից ծնած
ամէն արու առաջնեկները քո ԵՀո-
վայ Աստուծուն նուիրես. արջառնե-
րիդ առաջինեկներովը չ'գործես, եւ
առաջինեկ ոչխարներիդ բուրդը չ'խու-
20 զես։ Տարիից տարի քո ԵՀովայ Աս-
տուծոյ առաջին Նորանց ուտես՝ դու
եւ քո բնտանիքը այն տեղումը ուր
21 որ ԵՀովան կ'ընտրէ։ Բայց ԵԼԻ Նո-
րանցում արատ լինի, կաղ կամ կոյր
լինին, որ եւ իցէ մի վատ արատ,
Նորանք քո ԵՀովայ Աստուծուն չ'զո-
22 հես. Քո դռներումը ուտես. Նամա-
քուրը եւ մաքուրը հաւասար ուտէն
23 այծեամի եւ եղջերուի պէս։ Միայն
Նորա արիւնը չ'ուտես, Ջրի պէս դե-
ռնիը թափես այն։

Գլ. ԺԶ

Տարեկան երեք մեծ տաները, Դատաւորները եւ պաշտաւնեաները։

1 Աբիբ ամիսն զգուշութեամբ պահես,
եւ Զատիկն անես քո ԵՀովայ Աստու-
ծոյ համար. Որովհետեւ քո ԵՀովայ

ե Գլ. իբ. 1։
զ Գլ. իբ. 12, 44։
է Գլ. իբ. 13։ Ռաաթ. իբ. 7։
ը = Ռօ. գ. 17։
ի Գլ. իե. 35։ Մատ. ե. 42։
Ղուկ. գ. 34, 35։
ձ Գլ. իբ. 54, 56։ Ռաաթ. իդ.
6. իբ. 22։ Մատ. ի. 15։

ժ Գլ. իդ. 15։
ի Մատ. իե. 41, 42։
իբ Կոր. ը. 7։
լ Գլ. իգ. 29. իդ. 19։ Ռաաթ.
իբ. 9։
խ Մատ. իդ. 41։ Մար. իգ.
7։ Ռօ. իբ. 8։
ծ Եզ. իա. 2։ Ղե. իե. 39—
41։ Երեմ. լդ. 14։
կ Գլ. ը. 18։
հ Գլ. ե. 15։ Իգ. 12։
յ Եզ. իա. 5, 6։
ղ Հես. Նա. իգ. 14։ իա. 16։
ճ Եզ. իգ. 2։
մ Գլ. իբ. 5, 6։ իգ. 33։

ն Ղե. իբ. 20։ Գլ. իե. 1։
շ Գլ. իբ. 15։
ո Ղե. գ. 17։ Գլ. իբ. 16։
—
պ Եզ. իբ. 2—39։ Ղե. իդ. 4։
ջ Եզ. իգ. 4. լդ. 18։

Աստուածը Աբրի ամուսնոյ Եղիշերով
2 հանեց քեզ Եգիպտոսիցը։ Ջատկի հա-
մար քո եհովայ Աստուծուն ոչխար-
ներ ու Զարյառներ մորթես հոն տե-
ղումը՝ որ եհովան կ'ընտրէ իր անու-
3 նի բնակութեան համար. Հնորա հետ
խմորուած հաց չ'ուտես. եօթն օր նե-
ղութեան անխմոր հաց ուտես հորա
հետ. որովհետեւ Եգիպտոսի երկրից
տագնապով դուրս եկար. որպէս զի
քո կեանքի բոլոր օրերումը Եգիպտո-
սի երկրից դուրս եկած օրդ յիշես։
4 Եւ քո բոլոր սահմաններումդ եօթն
օր բնաւ խմոր չ'երեւայ քեզ մօտ. Եւ
առաջի օրուայ իրիկունը մորթած
5 մսից մինչեւ առաւօտ չ'մնայ։ Դուռ
չես կարող քո եհովայ Աստուծոյ քեզ
տուած գաւերից մէկումը զոհիկը
6 մորթել. Այլ միայն այն տեղումը որ
քո եհովայ Աստուածը կ'ընտրէ իր ա-
նունի բնակութեան համար, այնտեղ
մորթես զոհիկը իրիկնադէմին՝ ա-
րեգակը մանելիս, Եգիպտոսից դուրս
7 եկած ժամանակդ։ Եւ եփ եհովայ Ա-
ստուծոյ ընտրած տեղը եփես եւ ու-
տես. եւ առաւօտեան եա դառնաս՝
8 վրանդ գնաս։ Եվեց օր բաղարջ ու-
տես. եւ եօթներորդ օրը քո եհովայ
Աստուծոյ համար ժողովարանութեան
օր լինի. գործ չ'անես։
9 Իւր քեզ համար եօթը շաբաթ հա-
մարես, հունձքի մէջ մանգաղը սկսե-
10 լիս սկսիր համարել եօթը շաբաթ։ Եւ
քո եհովայ Աստուծոյ համար շաբաթ-
ների ոճն անես, հրո եհովայ Աստու-
ծուն քեզ տուած օրհնութեան համե-
մատ՝ ձեռքիդ եկած կամաւորնուէրը
11 տաս. Եւ ուրախութիւն անես քո ե-
հովայ Աստուծոյ առաջին դու եւ քո
տան եւ աղջիկը, քո ծառան եւ ա-
զախինը, եւ քո դռներումն եղող Ղեւ-
տացին, եւ ձեր միջումը դանուած
օտարականը, որբը եւ որեւայրին
այն տեղը՝ որ քո եհովայ Աստուածը
կ'ընտրէ իր անունի բնակութեան հա-
12 մար։ Եւ յիշիր որ դու ծառայ էիր
Եգիպտոսումը, եւ այս կանոնները
զգուշութեամբ կատարիր։
13 Եօթն օր տաղաւարահարաց ոճը
պահես քո կալը եւ հնձանը ժողովե-
14 լուց յետոյ։ Եւ տօնիդ մէջ ուրախու-
թիւն անես դու եւ քո տղան եւ աղ-
ջիկը, քո ծառան եւ աղախինը եւ
դռներումդ եղող Ղեւտացին, օտարա-
15 կանը, որբը եւ որեւայրին։ Իւր ե-
հովայ Աստուծոյ համար եօթն օր ոճն
պահելով ուրախութիւն անես այն տե-
ղումը, որ եհովան կ'ընտրէ, որովհետեւ
քո եհովայ Աստուածը կ'օրհնէ քեզ քո
բոլոր բերքերովը եւ ձեռքիդ բոլոր
գործերով։
16 Տարին երեք անգամ՝ այսինքն բա-
դարջակերաց ոճնին, շաբաթների ոճ-
նին եւ տաղաւարահարաց ոճնին՝ քո
առնէն արուները քո եհովայ Աստուծոյ
առաջին երեսն այն տեղումը որ ին-
քը կ'ընտրէ. եւ Դիզը եհովայի առա-
17 ջին ձեռքը դարտակ չ'երեւայ. Առնն
մարդ ձեռքիցը եկածի չափ՝ քո ե-
հովայ Աստուծոյ քեզ տուած օրհնու-
թեան համեմատ տայ։
18 Քեզ համար Դատաւորներ եւ Դոս-
տիկաններ կարգես քո եհովայ Աստու-
ծոյ քեզ տուած առնն քաղաքներումը
քո ցեղերի համեմատ, եւ նորանք
արդար դատաստանով ժողովրդին դա-
19 տեն։ Իրաւունքը չ'ծռես, Երեսաու-
թիւն չ'անես, եւ Կաշառք չ'առնես.
որովհետեւ կաշառքը կուրացնում է
իմաստուններուն աչքերը եւ արդարնե-
20 րի բանը դարձնում է։ Արդարութեան՝
արդարութեան հետեւես, որ Կեդ
մնաս եւ ժառանգես այն երկիրը, որ
քո եհովայ Աստուածը տալու է քեզ։
21 Քո մի ծառից աստարթի չ'անկնես
քո եհովայ Աստուծոյ սեղանի մօտ,

---

4 Նե. ժբ. 29, 42.
Քռ. իբ. 19.
Ե Նե. ժբ. 5.
6 Նե. ժբ. 15, 19, 30. ժգ. 3, 6, 7.
8 Նե. ժբ. 11. Նա. ժբ. 12.
9 Նե. ժգ. 7.
10 Նե. ժգ. 23.
11 Նե. ժբ. 6.
12 Քռ. իգ. 23.
13 Նե. ժբ. 8, 9. ր Ա՛Ն. լե. 13.
14 Նե. ժբ. 10. ժգ. 6. Ղե. իգ. 8.
15 Ղե. իգ. 36.
16 Նե. իգ. 16. ղգ. 22. Ղե. իգ. 15. Քռ. իբ. 26. Դար. ր. 1.
Հա Կար. ժգ. 2.
17 Դր. ժբ. 7, 12, 18. ժգ. 20. Ղե. ե. 15. ժե. 15.

4 Նե. իգ. 16. Ղե. իգ. 34. Քռ. իբ. 12.
Հեհմ. ր. 9—12.
Ղե. իգ. 39, 40.
Նե. իգ. 11, 17. ղգ. 25.
Նե. իգ. 15. ղգ. 20.
ր Կար. ր. 12.
Դե. ա. 16. ր Ա՛Ն. իբ. 3, 8.
Դե. ե. 5, 6, 9. իբ. 19. լա. 28. ա Ա՛Ն. իգ. 4. իգ. 23.
Ե Նե. իգ. 2, 6. Ղե. իբ. 15.
Դե. ա. 17. Առա. իգ. 23.
Նե. իգ. 8. Ա՛Ե. ժե. 23. ժգ. 6. 7.
Եզեկ. ժբ. 5, 9.
Նե. ղգ. 13. գ Քռ. ժգ. 15. ժգ. 33. գ Քռ. ժե. 16. իա. 3. բ Ա՛Ն. ղգ. 3.

22 որ պիտի չինես քեզ համար. Արձան
էլ չ'կանգնեցնես քեզ համար, որից
քո Եհովայ Աստուածը զզվում է։

Գլ. Ժէ

Կատարութեան պարիզը. Քահանաների դատաստանական բարձր առաքելութեան պէտքը։

1 Քո Եհովայ Աստուծոյ համար չ'զոհես ոչ մի արջառ եւ ոչխար, որի վնասայ լինի. Քանզի նա՝ որ եւ իցէ վատութիւն. որովհետեւ սա քո Եհովայ Աստուծոյ համար պիղծ է։
2 Եթէ քո Եհովայ Աստուծոյ քեզ տուած դռներից մէկումը ձեզանից գտնուի մի մարդ կամ կին, որ քո Եհովայ Աստուծոյ առաջին չարութիւն
3 անէ եւ Ուխտս ուխտը չ'պահէ, եւ Հերթայ պաշտէ ուրիշ աստուածներ, եւ երկրպագէ նորանց՝ այսինքն Արեգակին կամ լուսնին եւ կամ երկնքի որ եւ իցէ զօրքին, որ ես չեմ հրա-
4 մայած. Եւ այս բանը քեզ պատմուի, եւ դու լսես եւ լաւ քննութիւն անես, եւ տեսնես որ բանը ստոյգ ծշմարիտ է, որ Իսրայէլի մէջ այդ պղծ-
5 ծութիւնը եղել է. Այն ժամանակ այն չար բանն անող մարդին կամ կնկան քո դռները հանես, եւ այն մարդին կամ կնկան քարերով քարկոծես, եւ
6 նա մեռնէ. Ըմհատապարտը երկու կամ երեք վկայի բերանով մեռնէ. մէկ
7 վկայի բերանով չ'մեռնէ. Առաջ վկաների ձեռքը նորա վերայ լինի՝ նորան մեռցնելու համար, եւ նորանից յետոյ բոլոր ժողովրդի ձեռքը. եւ Հչարու-
8 թիւնը ձեր միջից վերացնես. Եթէ մի բան քեզ շատ դժուար երեւայ դատելու արիւնի եւ արիւնի մէջ, դատի եւ դատի մէջ, վէրքի եւ վէրքի մէջ այսինքն վէճերի բանները քո դրռներումը, այն ժամանակ վեր կենաս եւ գնաս քո Եհովայ Աստուծոյ ընտ-
9 րած տեղը, եւ գնաս Ղեւտացի քա-
հանաների մօտ եւ այն ժամանակի դատաւորի մօտ եւ հարցնես. եւ նորանք քեզ կ'ասեն դատաստանի վճիռը։
10 Եւ անես այն վճռի համեմատ որ քեզ ասեցին Եհովայի ընտրած տեղիցը, եւ ամեն ինչ որ քեզ սովորեցնեն՝ զգու-
11 շութեամբ կատարես. Այն օրէնքի համեմատ որ նորանք քեզ սովորեցրել են եւ այն դատաստանի համեմատ որ քեզ ասել են, կատարես. Նորանց քեզ յայտնած խօսքիցը աջ ու ձախ
12 չ'խոտորուես։ Բայց ձախն մարդը որ յանդգնութիւն անելով չ'լսէ այն քահանային, որ կանգնել է Եհովայ Աստուծուն այնտեղ պաշտելու, կամ դատաւորին, այն մարդը մեռնէ, եւ հչարութիւնը Իսրայէլիցը վերացնես։
13 Եւ Ղոլոր ժողովուրդը լսելով վախենայ, եւ այլ եւս յանդգնութիւն չ'անեն։
14 Երբոր մտնես այն երկիրը որ քո Եհովայ Աստուածը քեզ կ'տայ, եւ նորան տիրես եւ նորանում բնակուես, եւ ասես. Կնձ վերայ Թագաւոր դնենմ այն ամեն ազգերի պէս որ իմ
15 չուրջն են, Անպատճառ Ղրո Եհովայ Աստուծոյ ընտրած Ղոչքն քեզ վերայ Թագաւոր դնես. Ղրո եղբայրներիցը քեզ վերայ Թագաւոր դնես. դու չես կարող քեզ վերայ Թագաւոր դնել մի
16 օտարականին որ քո եղբայրը չէ։ Սակայն Նա չատ ձիեր չ'ունենայ, եւ Ժողովրդին ետ չ'դարձնէ Եգիպտոս, չատ ձիեր ժողովելու համար. որովհետեւ Եհովան ձեզ ասեց, որ այն ճանա-
17 պարհովն այլ եւս ետ չ'դառնաք։ Նաեւ իր կանանցը չ'չատացնէ, որ սիրտը չը խոտորուէ. եւ իր համար արծաթը
18 եւ ոսկին չատ չ'չատացնէ։ Եւ Ղինի որ իր Թագաւորութեան աթոռի վերայ հէնց որ նստեց, գրէ այս օրէնքների օրինակը այն գրքիցը, որ Ղևի-
19 տացի քահանաների մօտ է։ Եւ Դայն

ը Ղև. խ. 1։ Տես Ել. խ. 24։
—
— Տես Ղև. խ. 20։
ի Մատ. ա. 8, 13, 14։
ե Գ։ Ժգ. 6—14։
զ Ցես. ե. 11, 15. խգ. 16։ Դատ. բ. 20։ գ Թագ. Ժը. 13։ Ոմս. բ. 1։
ե Ներեմ. է. 31։ Ժը. 5։ լը. 33։
ը Գ։ գ. 19։ Ցոր. լա. 26։ Ե Ղ։ խգ. 14, 16։ Գլ. Ժգ. 10։
ը Քոռ. լե. 30։ Գ։ Ժը. 15։ Մատ. Ժը. 16։ Յոհ. բ. 17։ ր Ներ. Ժգ. 1։ ա Տիմ. ե. 19։ Երբ. ժ. 28։
Ի Գ։ Ժգ. 9։ Գոր. է. 58։
ի Գ։ Ժգ. 5։
ե Գ։ Ժը. 17։ խա. 5։ ր Մե. Ժը. 18։ Անգ. բ. 11։ Մատ. բ. 7։
ձ Գ։ Ժբ. 5։
է Գ։ Ժը. 17։
ը Քոռ. ժ. 30։
ի Գ։ ժ. 8։ Ժբ. 5, 7։
ձ Գ։ Ժգ. 5։
յ Գ։ Ժգ. 11։
ն Քոռ. բ. 5, 19, 20։
շ Տես — Քոռ. բ. 15։ ժ. 24։ Ժգ. 12։ ա Մե. խբ. 10։
ո Ներեմ. լ. 21։
ջ Քոռ. գ. 26։ ժ. 26, 28։ բ Մե. ա. 10։ բ. 28։
ռ Ես. լ. 1։
ս Ես. Ժգ. 17։ Քոռ. Ժգ. 3, 4։ Գ։ Ժբ. 68։ Ոմս. ժ. 5։ գ Թագ. ժ. 12։
տ Գ։ լ. 9, 26։ գ Թագ. խբ. 8։ բ Մե. լգ. 14։
ր Տես. ա. 8։

իր մօտ մնայ, եւ իր կեանքի բոլոր օրերումը կարդայ. Որպէս զի սովորէ իր Եհովայ Աստուածանից վախենալ, եւ այս օրէնքի բոլոր խօսքերը պահել եւ այս կանոնները գործել.
20 Քեամբ կատարել. Որ իր սիրտը իր եղբայրների վերայ չ'հպարտանայ, եւ՝ այս պատուիրանքներից աջ ու ձախ չ'խոտորուէ. ՝որ իր թագաւորութեան վերայ երկար կեանք ունենայ իսրայէլի մէջ ինքը եւ իր որդիքը։

ԳԼ. ԺԸ

Քահանաների պարտաւորութիւնքը։ Զգուշանալու է կախարդներից եւ վհուկներից եւ խոստանալու Տէրոջիս մարգարէն։

1 Ղեւտացի քահանաները՝ Ղեւիի բոլոր ցեղը ՝Իսրայէլի հետ բաժին եւ ժառանգութիւն չ'ունենան. Եհովայի պատարագները եւ նորա ժառանգութիւնն ուտեն։ Եւ իրանց եղբայրների մէջ ժառանգութիւն չ'ունենան. Նորանց ժառանգութիւնը Եհովան ինքն է, ինչպէս որ նորան ասեց։
3 Եւ այս լինի քահանաների իրաւունքը ժողովրդի կողմից եւ մատուցրած զոհերի կողմից, թէ արջառ լինի թէ ոչխար. եւ քահանային տան երին։
4 Ցորենները եւ գինիի եւ իւղի երախայրիները, եւ նաեւ քո ոչխարների առաջին բուրդը նորան տաս։
5 Որովհետեւ Էքո Եհովայ Աստուածը քո բոլոր ցեղերումը նորան է ընտրել, որ կանգնէ Եհովայի անունովը ծառայութիւն անելու՝ ինքն եւ իր որդիքը ամէն ժամանակ։
6 Եւ երբոր մի Ղեւտացի քո գիւղերի մէկից այսինքն բոլոր Իսրայէլի մէջ իր պանդխտացած տեղիցը գուբս գայ, եւ հոգի բոլոր փափաքովը
7 Եհովայի ընտրած տեղը գայ, Այն ժամանակ իր Եհովայ Աստուծոյ անունովը ծառայութիւն անէ իր բոլոր Ղեւտացի եղբայրների պէս, որ այնտեղ կանգնել են Եհովայի առաջում.
8 Բաժինը իրանց կերածի բաժինի չափ կ'ունենայ բացի իր հայրենական ծախքը ծախելուց։
9 Երբոր քո Եհովայ Աստուծոյ քեզ տուած երկիրը մանես, Այն ազգերի գարշելի գործքերի պէս անել չ'սովորես։
10 Ձեր մէջ չ'գտնուի իր տղային կամ աղջկան հրկակից անցկացնող, Դիւթաբութիւն գիւթող, Գուշակող
11 եւ հմայող եւ կամ հաւատարար, Նեւ կախարդ, կամ վհուկ, կամ նեւ
12 Նագէտ, կամ մեռելահարցուկ. Որովհետեւ բոլոր այս բաներն անող Եհովայի առաջին գարշելի է. եւ այս գարշելի բաների պատճառով քո Եհովայ Աստուածը հալածում է նորանց
13 քո առաջիցը։ Քո Եհովայ Աստուծոյ
14 հետ կատարեալ լինես. Որովհետեւ այն ազգերը, որոնց դու կ'տիրես, գուշակների եւ գիւթիչների էին լսում. բայց քեզ քո Եհովայ Աստուածը այսպէս չ'թոյլ տուաւ։
15 Քո Եհովայ Աստուածը քո միջիցը քո եղբայրներիցը ինձ պէս մի մարգարէ վեր կ'կացնէ քեզ համար. Նորան լսեցէք։ Բոլորովին այնպէս ինչպէս որ Քորեբումը Ժողովքի օրը քո Եհովայ Աստուածանից խնդրեցիր, ասելով. ՝Իմ Եհովայ Աստուծոյ ձայնը այլ եւս չ'լսեմ, եւ այս մեծ կրակը
17 այլ եւս չ'տեսնեմ, որ չ'մեռնեմ։ Եւ Եհովան ինձ ասեց. Վաւ է ինչ որ ասում են. Ջիեզ պէս մի մարգարէ վեր կ'կացնեմ նորանց համար իրանց եղբայրների միջիցը, եւ Իմ խօսքերը նորա բերանումը կ'դնեմ. եւ Նա կ'ասէ նորանց ինչ որ նորան պատուիրեմ։ եւ
19 ՝լինի՝ այն մարդը որ չ'լսէ իմ խօսքերին, որ նա իմ անունովը կ'խօսէ, ես այն մարդիցը կ'պահանջեմ։
20 Իսկ այն մարգարէն որ յանդգնէ իմ անունովը խօսք խօսել, այն բանը

ԵԳԼ. գ. 10։ ԺԳ. 23։
ՈԳԼ. ե. 32։ գ Թագ. ԺԵ. 5։
ՈԳԼ. գ. 40։

—

ՈՔՕ. ԺԸ. 20։ խգ. 62։
ՅՔՕ. ԺԸ. 8, 9։ ՈՀՕՐ. Բ. 13։
ՏՂԼ. ե. 30—34։
ՐՆԴ. իր. 29։ ՔՕ. ԺԸ. 12։
ԽՆԴ. իր. 1։ ՔՕ. գ. 10։
ՀՆԴ. ԼԵ. 3, 3։

ԸԳԼ. ԺԸ. 13։
ԲՆԴ. ԺԸ. 5։
ՅՔ ՄՆ. խգ. 6, ը ՄՆ. լ. 2։
ՅՐ ՄՆ. լ. 4։ ՆԵՒՄ. ԺԸ. 14, 17։ ԺԹ. 10։
ՂՂԼ. ԺԸ. 16—30։ ՉԼ. ԺԸ. 29—31։
ԽՂԼ. ԺԸ. 21։
ՅՂԼ. ՀԲ. 26, 31։ ԻՇ. 27։ գ Թագ. ԺԷ. 17։ ԵՍ. ը. 19։ ՏՂԼ. ՀԲ. 26։ ԵՍ. ը. 9։

ՄԻՔ. Ե. 13։
ՀՂԼ. ՀԲ. 26։ ՔՕ. խգ. 1։
ՅՆԴ. ԻՇ. 11։ ԵՍ. ԽԵ. 9։
ՂՂԼ. Ի. 27։ ՍԱՂ. ՃԸ. 3։ ԵՍ. ԽԵ. 9։
ԹՄ. Թագ. իր. 7։
ՇՂԼ. ՃԸ. 24, 25։ ՉԼ. Ք. 4։ ՀՍԳ. ԺԵ. 1։
ՆՃՕՏ. ա. 21, 25, 45։ ԳՈՐ. գ. 22։ ԼՇ. 37։
ՀՆԴ. Ք. 10։

ՀԵ. Ի. 19։ ԵՉՐ. ՃԸ. 19։
ՀՆԴ. Ե. 28։
ՃՕՏ. ա. 45։ ԳՈՐ. գ. 22։ Լ. 37։
ԼԵՍ. ՃԱ. 16։ ԵՉԵՄ. ա. 9։ Ե. 14։ ՃՕՏ. ԺԸ. 8։
ՈՃՕՏ. գ. 25։ ը. 28։ ՃՐ. 49, 50։
ՈԳՈՐ. գ. 23։
ՀՆԴ. ՃԳ. 5։ ԵՉԵՄ. ԺԳ. 14, 15։ ՁԱՔ. ՃԳ. 3։

որ ես չեմ պատուիրել եւ կամ ՙօտար աստուածների անունով մի բան խօ-
21 սէ, այն մարգարէն պիտի մեռնի։ Եւ եթէ քո սրտի մէջ ասես, Թէ ի՞նչպէս գիտենանք այն խօսքը որ Եհովան չէ
22 խօսել. եթէ այն մարգարէն Եհովայի անունովը մի բան ասէ, եւ այն բանը չկատարուի, ահա այն է Եհովայի չասած խօսքը. մարգարէն յանդգնութեամբ է խօսել այն. Նորանից չվախենաս։

Գլ. ԺԳ

Ապստամբի քարոզիչը, Կռապաշտի առնելի անարժ Ջաղը, Սուտ վկաների պատիժը,

4 Երրոր քո Եհովայ Աստուածը ՙբնաջինջ անէ այն ազգերին, որոնց երկիրը քո Եհովայ Աստուածը քեզ է տալիս, եւ դու նորանց քշես եւ նորանց քաղաքներումն ու աններումը բնակուես,
2 ՚քեզ համար երեք քաղաք ջոկես քո երկրումը, որ քո Եհովայ Աստուածը
3 քեզ կ'տայ ժառանգելու. Քեզ համար ճանապարհ պատրաստես, եւ երեքի բաժանես քո երկրի սահմանը, որ քո Եհովայ Աստուածը քեզ կ'տայ ժառանգութեան համար. որպէս դի ամէն մարդասպան այնտեղ փախչէ։
4 Եւ այս է մարդասպանի կանոնը, որ հանտեղ փախչէ եւ ողջ մնայ. Նա որ զարկէ իր դրացին անգիտութեամբ մեռցնէ՝ առանց նորա հետ երէկուանից եւ միւս օրուանից թշնամութիւն
5 ունենալու. Եւ որ մէկն իր դրացի հետ ծմակը գնայ փայտ կտրելու համար, եւ փայտ կտրելու համար իր ձեռքը կացինով բարձրացնելիս երկաթը կոթիցը դուրս թռչի եւ դրացին դպչի եւ նա մեռնի. Նա այս քաղաքներից մէկի մէջը փախչէ, որ ապրէ,
6 ՚Որ արիւնի վրէժխնդիրը մարդասպանի հետեւից չընկնի, բան որում սիրտը վառուել է, եւ ճանապարհը շատ լինելով նորան հասնի եւ նորան մեռցնէ, թէպէտ եւ նորա համար մեռնելու ասիթ չկայ, որովհետեւ նորա դէմ թշնամութիւն չունէր երէկուանից եւ
7 միւս օրուանից։ Սորա համար ես քեզ պատուիրում եմ եւ ասում, որ քեզ համար երեք քաղաք ջոկես։
8 Եւ եթէ քո Եհովայ Աստուածը ընդարձակէ քո սահմանը ինչպէս որ քո հայրերին երդում է արել, եւ Եհովան քեզ տայ այն բոլոր երկիրը, որ խոս-
9 ցացաւ քո հայրերին տալ, եթէ պահես այս բոլոր պատուիրանքը որ ես այսօր քեզ պատուիրում եմ, որ քո Եհովայ Աստուածուն սիրես եւ նորա ճանապարհներումը գնաս ամէն ժամանակ, ապա դարձ երեք քաղաքի վերայ ուրիշ երեք քաղաք էլ ասելացնես.
10 Եւ որ անմեղ արիւն չթափուի քո երկրի մէջ, որ քո Եհովայ Աստուածը քեզ ժառանգութիւն կ'տայ. Եւ որ դու արիւնի պարտական չլինես։
11 Բայց եթէ մէկ մարդ իր դրացին ոխ ունենայ եւ նորան դարանամուտ լինի, եւ վեր կենայ նորա դէմ եւ նորան զարկէ, եւ նա մեռնի, եւ սա փախչէ այս քաղաքներից մէկի մէջը,
12 Այն ժամանակ նորա քաղաքի ծերերն ուղարկեցէք, եւ նորանք վեր առնեն նորան այնտեղից, եւ տան նորան արիւնի վրէժխնդրի ձեռքը, որ մեռնի։
13 ՚Քո աչքը նորան չխնայէ, եւ Իսրայէլի միջից անմեղ արիւնը վերացնես, որ քեզ համար բարի լինի։
14 Քո դրացիի սահմանը, որ նախնիքները հաստատեցին, չխոխես քո կալուածքի մէջ, որ քո Եհովայ Աստուածդ քեզ ժառանգութիւն տուած երկրումը կ'ժառանգես։
15 ՚Միակ վկայ չկանգնի մի մարդի դէմ որեւէ իրի անօրէնութեան եւ մեղքի համար՝ ինչ եւ է մեղքի մասին որ մեղանչել է. այլ երկու կամ երեք վկաների բերանով հաստատուի բանը։
16 Եթէ ՚միակ մարդի դէմ մի սուտ վկայ վեր կենայ, եւ նորա վերայով ա-
17 նօրէնութեան համար վկայէ, Այն ժա-

ա Դ. ԺԹ. 1, 2։ Երեմ. բ. 8, 26։ Եբեմ. իբ. 9։ Յես գլ. ԺԹ. 1—3։
— բ Դ. ԺԹ. 23։ գ Եել. իա. 13։ Թուա. լե. 10, 11։ Յես. բ. 3։ դ Թուա. լե. 13։ Դ. գ. 42։ ե Թուա. լե. 12, 19 եւ այլն։ զ Ելե. ԺԸ. 18։ Դ. ԺԹ. 20։ է Ելե. բ. 7, 8։ ը Թուա. լե. 16—21։ Դ. իե. 21։ թ Դ. է. 16։ ԺԹ. 8։ ժ Թուա. լե. 33, 34։ Դ. իա. 9։ ի Դ. իե. 17։ Յոբ. իգ. 2։ Աւակ. իբ. 28։ իգ. 10։ ի Ելե. ա. 10։ խ Թուա. լե. 30։ Դ. ԺԵ. 6։ Մատ. ԺԸ. 16։ Յոհ. բ. 17։ ծ Կոր. ԺԳ. 1։ — Տիմ. ե. 19։ Եբր. Ժ. 28։ կ Յակ. իե. 12։ լե. 11, 12։

մանակ այն երկու մարդիկը, որոնց մէջ այդ հակառակութիւնը կայ, կանգնեն ԵՀովայի առաջին՝ Իսյն ժամանակի քահանաների եւ դատաւորների
18 առաջին. Եւ դատաւորները լաւ քննեն. եւ եթէ տեսնեն որ այն վկան սուտ վկայ է՝ իր եղբօր դէմ սուտ
19 վկայութիւն է արել, Յետոյ ժամանակ նորան անէք ինչպէս որ նա խորհեց իր եղբօրն անելու, եւ չարութիւնը
20 քո միջից վերացնես. Եւ մնացեալները կ'լսեն եւ կ'վախենան, եւ այլ եւս քո միջում այսպիսի չար բան չեն
21 անիլ։ Քո աչքը չ'խնայէ. Նանձի տեղ անձ, աչքի տեղ աչք, ատամի տեղ ատամ, ձեռքի տեղ ձեռք, եւ ոտքի տեղ ոտք։

ԳԼ. Ի

Պատերազմի, դիմադրութիւնից ազատ լինելու եւ քաջութեան քաղաքների հետ վարուելու կերպի մասին։

4 Երբոր քո թշնամիների դէմ դուրս գաս պատերազմի եւ տեսնես ձիեր եւ կառքեր՝ քեզանից չատ մի ժողովուրդ, նորանցից չ'վախենաս. որովհետեւ քո ԵՀովայ Աստուածը քեզ հետ
2 է, որ քեզ եգիպտացիների երկրիցը հանեց։ Եւ երբոր պատերազմի մօտենաք, թող քահանան մօտենայ եւ խո-
3 սէ ժողովրդի հետ, եւ նորանց ասէ. Լսիր, Իսրայէլ, դուք այսօր մօտենում էք պատերազմի ձեր թշնամիների դէմ. ձեր սրտերը չ'թուլանան, մի վախենաք, մի զարհուրիլք, եւ նորանց ե-
4 րեսից մի դողաք. Որովհետեւ ձեր ԵՀովայ Աստուածը գնում է ձեզ հետ, որ ձեզ համար ձեր թշնամիների դէմ պատերազմէ Ե ձեզ օգնէ։
5 Եւ ոստիկանները խօսեն ժողովրդի հետ ասելով. Ով է այն մարդը, որ նոր տուն է չինել եւ չ'նորա նաւակատիքը չէ արել, թող նա գնայ գնայ իր տունը. մի գուցէ պատերազմում մեռնէ, եւ մի ուրիշ մարդ ա-
6 նէ նաւակատիքը. Եւ ով է այն մարդը, որ այգի է տնկել եւ նորան չէ վայելել, թող նա գնայ գնայ իր տունը. մի գուցէ պատերազմում մեռնէ, եւ մի ուրիշ մարդ վայելէ նո-
7 րան։ Եւ ով է այն մարդը որ կնկայ է նշանուել եւ նորան չէ առել, թող նա գնայ գնայ իր տունը. մի գուցէ պատերազմում մեռնէ, եւ մէկ
8 ուրիշ մարդ առնէ նորան։ Եւ ոստիկանները չարունակեն իրանց խօսքը եւ ասեն ժողովրդին. Ով է այն մարդը որ վախկոտ եւ Թուլասիրտ է, թող նա գնայ գնայ իր տունը, որ չ'Թուլացնէ իր եղբայրների սիրտն էլ
9 իր սրտին պէս։ Եւ երբոր ոստիկանները ժողովրդի առաջին իրանց խօսքը վերջացնեն, այն ժամանակ ժողովրդի վերայ զօրապետներ կարգեն։
10 Երբոր մի քաղաքի մօտենաս նորա հետ պատերազմելու, նորան հրաւա-
11 զութեան հրաւիրիր։ Եւ եթէ քեզ խաղաղութեան պատասխան տայ, եւ դռները քեզ համար բաց անէ, այն ժամանակ նորանում գտնուած բոլոր ժողովուրդը քեզ հարկատու լինեն,
12 եւ քեզ ծառայութիւն անեն։ Բայց եթէ չ'ուզէ քեզ հետ խաղաղութիւն անել, եւ քեզ հետ պատերազմ անէ,
13 այն ժամանակ նորան պաշարես. Եւ քո ԵՀովայ Աստուածը նորան քո ձեռքը կ'մատնէ, եւ դու նորա բոլոր արուներին սուրի բերանից անցկա-
14 ցնես. Բայց կանայքը, տղայքը եւ Յանասունները եւ ինչ որ կայ այն քաղաքումը, նորա բոլոր Յաւարը առնես քեզ համար. եւ ուտես քո թշնամիների աւարը, որ քո ԵՀովայ Աստուա-
15 ծը քեզ մատնել է։ Այսպէս անես այն ամեն քաղաքներին, որ քեզանից չատ հեռու են, որ այս ազգերի քաղաքնե-
16 րիցը չեն։ Սակայն այս ազգերի քաղաքներիցը, որ քո ԵՀովայ Աստուածը քեզ ժառանգութիւն է տալիս, ոչ
17 մի չունչ ունեցողին ողջ չ'Թողես. Այլ *բնաջինջ անես Քետացիներին, Ա-

---

Ա Գլ. ժէ. 9։ բա. 5։
Բ Նբ. է. 10։ Ղևտ. ժբ. 5, 9։ Դտն. գ. 21։
Գ Գլ. ժ. 5։ ժէ. 7։
Դ Գլ. ժ. 13։ բա. 21։
Ե Նե. բա. 23, 24։ Ղև. իգ. 20։
Զ Ատ. Կ. 38։
—
—Ատ. ի. 7։ Նա. լ. 1։ Յեր. Ա. 1։
Ը Գլ. ժէ. 9։ ի. 8։
Թ Գլ. ժ. 15։ բա. 21։
Ժ Ատ. իգ. 21։ Գլ. լա. 6, 8։
ժա Կե. ժգ. 13։ լբ. 8։

Ա Գլ. ա. 29, 30։ գ. 22։ Ցես. իգ. 10։
Բ Ցես. Նէհեմ. ժբ. 27։
Գ Ցես. Ղև. ժբ. 23, 24։ Գլ. իբ. 30։
Դ Գլ. իբ. 30։ Ցես. իգ. 5։ Նդտ. է. 3։
Ե Ը Թագ. ի. 18, 20։ Ա Թագ. լ. 7։
Զ Ցես. իբ. 8։
Է Ցես. Ղև. ի. 2։
Ը Ցես. բա. 2, 3, 35։ լբ. 32։ Գլ. է. 1, 2։ Ցես. ժա. 14։
*Եբրեվերով Նգրես

մօրհացիներին, Քանանացիներին, Փերեզացիներին, Եւեացիներին եւ Յեբուսացիներին, ինչպէս որ քո Եհովայ
48 Աստուածդ քեզ պատուիրել է. Որպէս զի Էձով չ'սովորեցնեն իրանց բոլոր գարշութիւնների համեմատ անել, որ անում են իրանց աստուածներին. եւ որ դուք Էձեր Եհովայ Աստուծոյ առաջին մեղք չ'գործէք։
49 Երբոր մի քաղաք երկար ժամանակ պաշարես նորա հետ պատերազմելու եւ նորան առնելու համար, նորա ծառները չ'փչացնես կացինով նորանց վրայ կելով, որովհետեւ նորանցից պիտի ուտես. ուրեմն նորանց չ'կտրես. որովհետեւ մի՞թէ դաշտի ծառը մարդ է որ քո երեսից պաշարման մէջ մրա-
20 նէ։ Բայց այն ծառերը, որոնք ճանաչում ես թէ ուտուելու պատուղ չեն բերում, նորանց փչացնես եւ կտրես, եւ նրանով հպատակ չինես քեզ հետ պատերազմող քաղաքի դէմ, մինչեւ որ նուաճուի։

Գլ. ԻԱ

Անչար մարդասպանութեան, գնութեան առնուած գերիների, երես կիսիների արդարոց անդրանկութեան, անհնազանդ զաւակների և խրատի օրէնքը։

1 Եթէ մի սպանուած գտնուի քո Եհովայ Աստուծոյ քեզ ժառանգութիւն տուած երկրումը դաշտի վերայ ընկած, և չ'իմացուի թէ ով է նորան
2 զարկողը, Այն ժամանակ քո Էլերները եւ դատաւորները դուրս գան եւ չափն մինչեւ այն քաղաքները, որ բո-
3 պանուածի չրջակայքումն են. եւ քո պանուածից մօտ եղող քաղաքի Էլերն առնեն արջառներից մի երինջ, որ չէ գործածուած՝ այսինքն լուծի
4 տակ չէ մտած, եւ այն քաղաքի Էլերը իջեցնեն երինջը մի չ'հերկուած եւ չ'ցանուած ապառաժ ձոր, եւ այնտեղ այն ձորումը երինջի վիզը կտրեն։
5 Եւ Ղեւիի որդիքը՝ քահանաները մօտենան. որովհետեւ՞քո Եհովայ Աստուածը նորանց ընտրեց իրան ծառայելու Քեզ եւ Եհովայի անունով օրհնելու համար. եւ ամեն վէճ եւ ամեն վէրք Էնորանց խօսքով
6 դատուի։ Եւ այն քաղաքի բոլոր Էլերը, որ սպանուածից մօտիկ են, Էրանց ձեռքերը լուանան այն ձորու-
7 մը վիզը կտրած երինջի վերայ, եւ պատասխանեն եւ ասեն՝ Մեր ձեռքերը չ'թափեցին այս արիւնը, եւ մեր աչ-
8 քերը չ'տեսան. Քաւիր քո Իսրայէլ ժողովրդին որ դու փրկեցիր, ով Եհովայ. եւ Էանմեղ արիւն մի դիր քո Իսրայէլ ժողովրդի վերայ, այսպէս այն ար-
9 իւնը կ'քաւուի նորանցից. Իսկ դու Էանմեղ արիւնը քեզանից վերացնես Եհովայի առաջին ուղիղն անելով։
10 Երբոր դուրս գաս պատերազմի քո թշնամիների դէմ, եւ քո Եհովայ Աստուածը նորանց քո ձեռքը տայ, եւ
11 նորանցից գերիներ առնես, եւ գերիների մէջ գեղեցիկ տեսքով կնիկ տեսնես, եւ նորան սիրես եւ քեզ համար
12 կին առնես, նորան քո տունը տանես, եւ նա իր գլուխը ածիլէ եւ իր
13 եղունգները կարէ. եւ իր վերայից գերութեան հանդերձները հանէ եւ քո տանը նստէ, եւ մի Էամբողջ ամիս իր հօր եւ մօր համար լայ. եւ նորանից յետոյ նորան մտնես, եւ դու նորա այրը լինես, եւ նա էլ քո
14 կնիկը լինի։ Եւ եթէ նորան չ'հաւանես, նորան ազատ արձակես իր համար. բայց փողով բնաւ չ'ծախես նորան, ոչ էլ աղախնացնես, որովհետեւ լկեցիր նորան։
15 Եթէ մէկ մարդ երկու կնիկ ունենայ, մէկը սիրելի եւ Էմիւսը ատելի. սիրելին էլ ատելին էլ նորա համար զաւակներ ծնած են, եւ եթէ անդրանիկ զաւակը ատելի կնոջը լինի,
16 Իր ստացուածքը որդիներին բաժանելու օրը կարող չէ սիրելի կնկայ զաւակը անդրանկացնելու, ատելիին անդրանիկից առաջ դնելով.
17 Այլ ատելիին զաւակին անդրանիկ ճանաչէ, եւ բոլոր իր մօտ գտնուածիցը

ԽՂ. ե. 4. Ժբ. 30, 31. Ժբ. 9։
Ձեր. խգ. 33.
ՅՏես Դվ. Ժք. 5.
ՀԵս. ԼՔ. 3. Մէկ. Ե. 1։
—Դվ. Ժ. 8. ա ՍՆ. խգ. 13. ԲՂ. Ժե. 8, 9. Ժք. 17։
ՅՏես Սագ. Ժք. 12. խգ. 6. Հգ. 13. Մատ. ԼԵ. 24։
ՐՁես. ա. 14։
ԽՂ. Ժք. 13.
ՀՏես Սագ. ԼԵ. 10.
ԽՂ. խգ. 7.
ՀՍՆ. ԼՔ. 33.
ԲՄՆ. Ե. 3. խգ. 10. ԲՄՆ. Ժա. 19, 22։

Հերկու բաժին տայ Նորան. որովհետեւ Նա է Նորա զօրութեան սկիզբը. Տանդրանկութեան իրաւունքը Նորանն է։
18 Եթէ մէկ մարդ մի անզգամ եւ անհնազանդ տղայ ունենայ, որ իր հօր եւ իր մօր խօսքին չէ լսում, եւ երբոր Նորան խրատում են՝ Նորանց մըմ-
19 տիկ չէ անում. Այն ժամանակ Նորա հայրը եւ մայրը Նորան բռնեն եւ Նորան դուրս տանեն քաղաքի Ծերերի մօտ եւ Նորա բնակած տեղի դուռը.
20 Եւ քաղաքի Ծերերին ասեն՝ Մեր այս տղան Տանդգամ եւ անհնազանդ է, մեր ձայնին չէ լսում, խմող եւ լա-
21 կոտ է. Այն ժամանակ Նորա քաղաքի բոլոր մարդիկը քարերով քարկոծեն Նորան, որ մեռնի. եւ Չարութիւնը ձեր միջից վերացնես. եւ Իսրայէլը լսեն եւ վախենան։
22 Եւ երբոր մի մարդ մահի արժանի մեղք գործէ, Նա մեռցնուի, եւ դու
23 Նորան ծառից կախես, Նորա մարմինը ծառի վերայ գիշերը չմնայ, այլ նոյն օրը անպատճառ թաղես Նորան. որովհետեւ Կախուածը Աստուծոյ անիծածն է. եւ չպղծես այն քո երկիրը՝ որ քո Եհովայ Աստուածը քեզ կ'տայ ժառանգելու համար։

ԳԼ. ԻԲ

Հանգան գաւառներ մարգարէութեան մասին և գեղ անասունները գտած անձնաւոր մասին, նոյնպէս և դրամի գործերը։

1 Երբոր տեսնես քո եղբօր եզը կամ ոչխարը մոլորուած, Նորանից անտես չանես. անպատճառ քո եղբօր մօտ
2 դարձնես Նորանց։ Բայց եթէ քո եղբայրը քեզանից մօտիկ չէ, կամ Նորան չես ճանաչում, այն ժամանակ քո տունն առնես Նորան, եւ քեզ մօտ մնայ մինչեւ քո եղբայրը Նորան որո-
3 նէ. յետոյ Նա Նորան դարձնես։ Եւ այսպէս անես Նորա էշին, եւ այսպէս էլ անես Նորա զգեստին. Նաեւ եղբօրդ ամէն կորած բանին, որ գտնէ, այսպէս անես. Նորանից չես կարող անտես անել։
4 Երբոր տեսնես քո եղբօր էշը կամ եզը ճանապարհի վերայ ընկած, Նորանից անտես չանես, անպատճառ Նորա հետ վեր կանգնեցնես։
5 Մի կնկայ վերայ այր մարդի հագուստ չլինի, եւ մարդը կնկայ հագուստ չհագնէ. որովհետեւ քո Եհովայ Աստուծոյ առաջին պիղծ է ամէն ով որ այս բաները անէ։
6 Եթէ ճանապարհին մի ծառի վերայ կամ գետնի վերայ ձագերով կամ ձուերով թռչնի բոյն հանդիպէ քո առաջին եւ մայրը ձագերի կամ ձուերի վերայ նստած լինի, Մօրն իր ձագերովը մէկ-
7 տեղ չառնես։ Անպատճառ մօրն արձակես, եւ ձագերը առնես քեզ համար. Որպէս զի բարի լինի քեզ համար, եւ կեանքդ երկայն լինի։
8 Եթէ նոր տուն շինես, կտուրիդ շրջանակ շինիր, որ քո տան վերայ արիւն չբերես, երբոր մէկը այնտեղից վայր ընկնէ։
9 Հայդիտմդ այլ եւ այլ սերմեր չցանես, որ նզովք չանես ցանած սերմիդ
10 արդիւնքը եւ այդիիդ բերքը։ Էշը եւ եզը միասին վարելու չզործածես։
11 Հիւսրդով եւ քթանով գործուած այլախառն հանդերձ չհագնես։
12 Հագած հանդերձիդ չորս ծայրը Ծոպեր չինես։
13 Եթէ մէկ մարդ կնիկ առնէ, եւ Նորա
14 մօտ մտնէ եւ յետոյ Նորան ատէ, Եւ Նորա վերայ զրպարտութեան խօսքեր դնէ եւ Նորա վերայ վատ անուն հանէ, եւ ասէ. Ես այս կնկան առայ, բայց երբոր Նորան մօտեցայ, Նորա
15 վերայ կուսութիւն չգտայ, Այն ժամանակ աղջկան հայրը եւ մայրը աղջկան կուսութեան նշանը առնեն եւ դուրս տանեն դուռը քաղաքի ծերերի
16 առաջը։ Եւ աղջկան հայրը ծերերին ասէ. Իմ աղջիկը այս մարդին կին
17 տուի, բայց Նա ատում է Նորան, Ա-
հա զրպարտութեան խօսքեր է դնում

ծ Տես = Մն. ե. 1, Ել. իբ. 3, Ղե. իբ. 31, 33, Ռ Առակ. իգ. 21, Դ Գ. ժգ. 5, Ի Գ. ժգ. 11.

ը Գ. ժբ. 6, Ել. ը. 22, ժ. 26, 27, Ռ Ես. իբ. 31, Ղ Բաղ. գ. 13։ Տես Թագ. իե. 4։

ա Թագ. լբ. 34։

—

—նը իգ. 4։
Ի Ել. իգ. 5։

Ի Ղե. իբ. 28։
Ռ Գ. գ. 10։
Ի Ղե. ժբ. 19։
Ղ Ղե. ժբ. 19։
Ի Թագ. ժե. 38։ Մատ. իգ. 3։
Ը Սեր. իբ. 21։ Դատ. ժե. 1։

ասելով. Թէ ես քո աղջկան վերայ
կուսութիւն չգտայ. բայց ահա իմ
աղջկան կուսութեան նշանը. եւ
հանդերձը փռեն քաղաքի ծերերի ա-
18 ռաջին։ Եւ այն քաղաքի ծերերն այն
մարդին առնեն եւ նորան խրատեն,
19 Եւ նորա վերայ տուգանք դնեն հարիւր
արծաթ եւ տան աղջկան հօրը,
որովհետեւ վատ անուն հանեց Իսրա-
յէլացի կոյսի վերայ. եւ նա նորա կին
լինի. եւ իր բոլոր օրերումը կարող
20 չլինի նորան արձակելու։ Բայց եթէ
այս բանը ստոյգ լինի, եւ աղջկան
21 վերայ կուսութիւն չէ գտնուել. Այն
ժամանակ աղջկան դուրս հանեն նո-
րա հօր տան դուռը, եւ նորա քաղա-
քի մարդիկը քարերով քարկոծեն նո-
րան, որ մեռնի. որովհետեւ Իսրա-
յէլի մէջ անզգամութիւն արաւ իր հօր
տանը պոռնկութիւն անելով. եւ ի-չ-
կէդ-ը չարութիւնը քո միջից վերա-
ցնես։
22 Եթէ մէկը այր ունեցող մի կնկայ
հետ պառկած գտնուի, այն ժամանակ
երկուսն էլ մեռնեն, այն կնկայ հետ
պառկող մարդը եւ այն կնիկը. եւ
Իսրայէլից չարութիւնը վերացնես։
23 Եթէ մէկ կոյս աղջիկ Էմի մարդի
նշանուած լինի, եւ մէկ մարդ գտնի
նորան քաղաքի մէջ եւ նորա հետ
24 պառկի, Այն ժամանակ երկուսին էլ
դուրս հանէք այն քաղաքի դուռը,
եւ նորանց քարերով քարկոծէք, որ
մեռնեն. աղջկանը նորա համար՝ որ
չաղաղակից քաղաքումը. եւ մարդին
նորա համար որ Էր դրացիի կնկան
լկկց. եւ չարութիւնը քո միջից
վերացնես։
25 Բայց եթէ մէկ մարդ մի նշանած
աղջիկ դաշտի մէջ գտնի, եւ նորան
բռնադատելով նորա հետ պառկի, այն
ժամանակ միայն նորա հետ պառկող
26 մարդը մեռնի։ Եւ աղջկանը մի բան
չանես. աղջկան մօտ մահի յանցանք
չկայ. որովհետեւ ինչպէս որ մէկը իր
դրացիի վերայ կ'յարձակի եւ կ'մեռցնէ
նորան, այս դիպուածն էլ այնպէս է։
27 Որովհետեւ դաշտումը գտաւ նորան.
նշանուած աղջիկը աղաղակել է, բայց
նորան մէկ ազատող չէ եղել։
28 Եթէ մէկ մարդ մի չնշանուած կոյս
աղջիկ գտնի, եւ նորան բռնադատե-
լով նորա հետ պառկի, եւ նորանք
29 գտնուին. Այն ժամանակ նորա հետ
պառկող մարդը աղջկան հօրը յիսուն
արծաթ տայ, եւ նա նորա կնիկը
լինի, որովհետեւ լկկց նորան, իր բո-
լոր օրերումը կարող չլինի նորան ար-
ձակելու։
30 Մէկ մարդ իր հօրը կնկան չառնէ,
եւ իր հօր փղանգը չբանայ։

Գլ. ԻԹ

Թէ կընդունուի ծերով ժողովի մէջ և ով չը մտնի մի ժամի պատերները։

1 Ամորձիքը ջարդուածը կամ անդամը
կրճատուածը Եհովայի ժողովքը չմըտ-
նէ։
2 Պոռնկորդին Եհովայի ժողովքը չը
մտնէ, եւ նորա սատներորդ ազգն էլ
Եհովայի ժողովքը չմտնէ։
3 Ամմոնացին եւ Մոաբացին Եհո-
վայի ժողովքը չմտնէ, եւ նորանց
սատներորդ ազգն էլ Եհովայի ժողով-
4 քը չմտնէ յաւիտեան. Ընորա համար
որ ձեզ չդիմաւորեցին հացով ու ջրով
ճանապարհումը, երբոր գուք Եգիպ-
տոսից գուրս էիք եկել, եւ որ Մի-
ջագետի Փաթուրից Բէոյրի որդի Բա-
դամին էմարձքով բերել տուաւ, որ
5 քեզ անիծէ. Բայց քո Եհովայ Աստ-
ուածը չուզեց Բաղաամին լսել, այլ
քո Եհովայ Աստուածը Էանէծքը քեզ
համար օրհնութեան դարձրեց, որով-
6 հետեւ քո Եհովայ Աստուածը քեզ սի-
րեց։ Ընորանց խաղաղութիւնը եւ
յաւուրիքը չորսնես քո բոլոր օրե-
րումը յաւիտեան։
7 Եդոմայեցիին չատես, Էորովհետեւ
նա քո եղբայրն է։ Եգիպտացիին չա-

Ելք. իդ. 7. Դատ. ի. 6, 10.
ը Թագ. իգ. 12, 13
Ձնդ. իգ. 5.
Ղևտ. ի. 10. Ձոհ. ը. 3, 5.
Ջ Ժամ. ա. 18, 19.
Ինդ. իա. 14.

Ինդ. իգ. 5.
Ի ը Թագ. իգ. 14.
Հնը. իբ. 16, 17.
Ղևտ. իգ. 8. ի. 11. Գաղ. դ. 30. ա Կոր. ե. 1.

—Ձաք. ը. 6.
Ընկեմ. իգ. 1, 2.
Ինդ. ը. 29.
Ժամ. իբ. 5, 6. ը Գեն. ը. 15.

Ելք. իգ. 11.
Ջնդը. ը. 12.
Ելք. իե. 24—26. Ածդ. 10, 13.

տես, որովհետեւ Նորա երկրումը
8 պանդուխտ էիր։ Նորանց համար ծըն-
ուած զաւակների երրորդ ազգը Քող
Եհովայի ժողովը մտնեն։
9 Երրոր բանակով գնաս Քշնամինե-
րիդ դէմ, ամէն չար բանից զգուշա-
10 նաս։ Եթէ քո միջումը մէկ մարդ
լինի, որ երազափորձութեան պատ-
ճառով մաքուր չէ, Քող բանակից
դուրս գնայ, եւ բանակի մէջ չմտնէ.
11 եւ իրիկնագէմին ջրով լուացուի,
եւ արեգակը մտնելիս բանակը մտնէ։
12 Նաեւ բանակից դուրս մէկ կողմ ու-
նենաս, որ այնտեղ հաճո՛ւք դուրս
13 գնաս. եւ քո զօրինիներումը մի բահ
ունենաս, որ երրոր դուրս հաճո՛ւք
նստելու լինես՝ նորանով փորես, եւ
14 դարձեալ քո ազրը ծածկես։ Որովհե-
տեւ քո Եհովայ Աստուածը կամն է
գալիս քո բանակի մէջ, որ քեզ ազա-
տէ եւ քո Քշնամիները քո ձեռքդ
մատնէ. ուրեմն քո բանակը մաքուր
լինի, որ նա քեզ վերայ մի աղտեղու-
թիւն տեսնելով քեզանից չդառնէ։
15 Ծառային իր տիրոջ ձեռքը չմատ-
նես, որ տիրոջից ձ-ի-ձ-ը-վ քեզ մօտ
16 է ապաստանելու։ Քող նա քեզ հետ
բնակուի իր հաւանած տեղը քո գաւերի
մէկումն ուր որ իր համար լաւ կ'լի-
նի. Նորան չնեղես։
17 Իսրայէլի աղջիկներիցը բող չլինի,
եւ Իսրայէլի տղերքիցը Իգացեալ չլի-
18 նի։ Բողի վարձքը կամ շնացողի գինը
քո Եհովայ Աստուծոյ տունը չմտնես
որ եւ իցէ ուխտի համար. որովհետեւ
քո Եհովայ Աստուծոյ առաջին երկուսն
էլ պիղծ են։
19 Քո եղբօրիցը չահ չառնես փողի
չահ կամ ուտելիքի չահ եւ կամ որ
եւ իցէ բանի, որ չահով արւում է.
20 Օտարականիցը չահ առնես, բայց քո
եղբօրիցը չահ չառնես, Նոր քո Եհովայ
Աստուածը քո ամէն ձեռնարկած գործ-
քերումը քեզ օրհնէ այն երկրի վերայ,

ուր որ կ'մտնես նորան ժառանգելու
համար։
21 Երրոր քո Եհովայ Աստուծուն մի
ուխտ ուխտես, առանց ուշացնելու կա-
տարես այն. որովհետեւ քո Եհովայ
Աստուածը անպատճառ քեզանից կը
պահանջէ այն, եւ դու մեղքի տէր
22 կ'գտնուես. Բայց եթէ ուխտ անել
չ'ուզես, այդ քեզ համար մեղք չի լի-
23 նիլ։ Շրթունքիդ դուրս եկածը զգու-
շութեամբ կատարես ինչպէս որ Ե-
հովայ Աստուծուն ազատ կամքով ուխ-
տել ես՝ որ ասել ես քո շրթունքովը։
24 Երրոր քո դրացիի այգին մտնես,
ուզածիդ չափ խաղող ուտես եւ կըշ-
տանաս, բայց ամանիդ մէջ չդնես.
25 Երրոր քո դրացիի հունձքը մտնես,
ձեռքովդ հասկերը պոկես, բայց դրա-
ցիիդ հունձքին մանգաղ չդարկես։

Գլ. ԻԹ

Արձակման թուղթը, ուրիշ պատուէրներ, տրտունջ և տաբաժանելիք մասին։

1 Երրոր մէկը կնիկ առնէ եւ նորա
այրը դառնայ, եւ Ընէ լինի որ նորա
վերայ մի անարգութեան բան գտնէ
եւ նա իր աչքին հաճոյ չլինի, այն
ժամանակ նորա համար արձակման
թուղթ գրէ եւ նորա ձեռքը տայ, եւ
2 նորան իր տանիցն արձակէ։ Եւ երրոր
նա նորա տանիցը դուրս գայ, եւ
3 գնայ ուրիշ մարդի լինի, եթէ այն
միւս այրն էլ նորան ատէ, Քող ար-
ձակման թուղթ գրէ, եւ նորա ձեռ-
քը տայ եւ իր տանիցը արձակէ, կամ
եթէ միւս այրը մեռնի, որ նորան իր
4 համար կին առաւ, Ի՛ն առաջին այրը,
որ նորան արձակել է, կարող չլինի
նորան դարձեալ իր համար կին ա-
նել՝ նորա պղծուելուց յետոյ. որով-
հետեւ Եհովայի առաջին պղծութիւն
է այս բանը. եւ այդպէս դու մեղքով
չլցնես այն երկիրը, որ քո Եհովայ
Աստուածը քեզ կ'տայ ԷԸ-ի ժառան-

ե Նե. իր. 21, Դվ. ժե. 10, զ Դվ. ժե. 5, է Դվ. իդ. 12, ը Թագ. լ. 15, թ Նե. իր. 21, ժ Դվ. ժբ. 29,

ժ Թագ. ժգ. 24, ժե. 12, իր. 47, ի Թագ. իգ. 7, ձ Նե. իր. 23, Դվ. ժե. 36, 37, Նէեմ. ե. 2, 7, Պագ. ժե. 5, Դաւ. գ. 34, 35, ղ Տես Դվ. ժբ. 31, Գվ. ժե. 3, ճ Դվ. ժե. 10, մ Թագ. լ. 2, ժգ. ե. 4, 5, յ Թագ. լ. 2, Պագ. կգ. 13, 14, ն Մաս. ժբ. 1, Մար. բ. 23,

Դաւ. գ. 1, — Մաս. ե. 31, ժբ. 7, Մար. ժ. 4, պ Երեմ. գ. 1,

5 գութիւն։ Ընդ ամուսնացած մարդը պատերազմի չ՚գնայ, եւ ոեւէ պաշտօն չ՚տրուի, մէկ տարի իր տունը ազատ լինի, եւ ուրախացնէ իր առած կնկան։

6 Ոչ ոք գրաւ չ՚առնէ աղօրիքը կամ նորա վերի քարը. որովհետեւ կեանքն է գրաւ առած լինում։

7 Եթէ մի մարդ գտնուի, որ իր եղբայրների՝ այսինքն Իսրայէլի որդւոց մէկին գողանալով նորան ծառայեցրել է կամ ծախել է, այն գողը թող մեռնէ. եւ չարութիւնը վերացնես։

8 Ութառասունեան ախտի մասին զգուշութիւն արէք, որ զգուշանաք եւ անէք այն բոլորի համեմատ ինչ որ Ղեւտացի քահանաները ձեզ սովորեցնեն. ինչպէս որ ես նորանց պատուիրել եմ զգուշացէք որ անէք։ 9 Յիշիր ինչ որ քո Եհովայ Աստուածը Մարիամին արաւ ճանապարհին եգիպտոսից եկած ժամանակը։

10 Երբոր քո դրացին մէկ բան փոխ տաս, նորա տունը չ՚մտնես գրաւ առնելու համար. 11 Դուրսը կանգնես եւ փոխ առնող մարդը իւր գրաւը դուրս բերէ քեզ մօտ։ 12 Եւ եթէ նա աղքատ մարդ է, նորա գրաւով չ՚պառկես. 13 Նորա գրաւը անպատճառ ետ տաս Խարեզակը մանկլիս, որ նա իր հանդերձով պառկէ եւ քեզ օրհնէ. եւ քեզ համար արդարութիւն լինի քո Եհովայ Աստուծոյ առաջին։

14 Աղքատ եւ կարօտ վարձկանին զրկանք չ՚անես, թէ քո եղբայրներից՝ եւ թէ քո երկրի մէջ քո դռներում 15 գտնուող օտարականներից լինի։ Նոյն օրը նորա վարձքը հատուցանես Խարեզակը չ՚մտած որովհետեւ նա աղքատ է, եւ նա սրտանց փափաքում է նորան. Չ՚լինի որ քեզ համար Եհովային բողոքէ, եւ դու մեղքի տէր դառնաս։

16 Հայրերը չ՚մեռցնուին որդկանց պատճառով, եւ որդիքը չ՚մեռցնուին հայրերի մասին. ամէն մարդ իր յանցանքի համար մեռցնուի։

17 Օտարականի եւ որբի իրաւունքը չ՚ծռես, եւ Նորբեւայրի հանդերձը 18 գրաւ չ՚առնես։ Եւ Յիշիր որ եգիպտոսումդ ծառայ էիր, եւ քո Եհովայ Աստուածը քեզ այնտեղից ազատեց. Նորա համար ես քեզ պատուիրում եմ որ այս բանն անես։

19 Երբոր քո արտի մէջ հունձդ հնձես, եւ արտի մէջ մէկ որայ մոռացած լինես, ետ չ՚դառնաս նորան առնելու համար, օտարականի, որբի եւ որբեւայրիի համար թող լինի. որպէս զի քո Եհովայ Աստուածը քեզ օրհնէ 20 քո ձեռքերի ամէն գործքում։ Երբոր ձիթենիդ թօթափես, մէկ մէկ պտղաքաղ չ՚անես յետոյ. օտարականի, որբի եւ որբեւայրիի համար թող լինի։ 21 Երբոր այգիդ խաղողները ժողովես, յետոյ ճռաքաղ չ՚անես. օտարականի, որբի եւ որբեւայրիի համար թող լինի։ 22 Եւ յիշիր որ եգիպտոսի երկրում ծառայ էիր. Նորա համար ես քեզ պատուիրում եմ որ այս բանն անես։

ԳԼ. ԻԵ

Զանազան պատուէրներ մանաւանդ իր եղբօրը գառակ ասլու, պակաս չափ ու կշիռ չ՚առնելու եւ Ամպհիկտիոնների բնիկին անելու համար.

1 Երբոր մարդկանց մէջ վէճ լինի եւ դատաստանի գնան. Նորանց դատն արդարին արդարացնեն եւ յանցաւորին յանցաւոր հանեն։ 2 Եւ եթէ յանցաւորը ծեծի արժանի է, դատաւորը նորան վայր գցել տայ, եւ նորա յանցանքի համեմատ իր առաջին նորան 3 թուով ծեծել տայ. Իրատասունեան չափ զարկէ եւ չ՚աւելացնէ, մի գուցէ սրբանից աւելի ծեծելով եղբայրդ քո աչքի առաջին անարգուի։

4 Եզի դունչը չ՚կապես կալ կաղելիս։

Ելից. ի. 7։ Բաղ. ե. 18։ Ելկ. խ. 16։ Ղեւ. ժբ. 19։ Ելկ. ժգ. 2։ Թուա. ժբ. 10։ Ելկ. իբ. 26։ Յոր. իբ. 11, 13։ լա. 20։ Ելկ. գ. 23։ Ասգ. ճգ. 31։ ճիբ. 9։ Դան. գ. 27։ Ասգ. գ. 5։ Ելկ. ԺԲ. 13։ Երեմ. իբ. 13։ Ղեւ. ԺԲ. 9։ Ճառ. ե. 4։ 1 Պտգ. ժգ. 5։ բ Մն. ի. 1։ Երեմ. լա. 29, 30։ Եզեկ. ԺԲ. 2, 4, 20։ Ելկ. իբ. 21, 22։ իգ. 6։ Գլ. ի. 19։ Առակ. իբ. 22։ Ես. ա. 23։ Երեմ. ե. 28։ Զաք. է. 10։ Ասգ. գ. 5։ Ելկ. իբ. 26։ Ղեւ. ԺԳ. 12։ Ելկ. ԺԲ. 9, 10։ իգ. 22։ Ղեւ. ԺԵ. 10։ — Գլ. ԺԲ. 17։ Ճառ. Ժէ. 15։ Ելկ. Ժբ. 18։ Աստ. ի. 17։ Եր Կար. Ժա. 24։ Յոր. Ժբ. 3։ Ճառ. Ժբ. 10։ ա Կար. բ. 9։ ա Տիմ. ե. 18։

5 Երբոր եղբայրներ միկտեղ բնակուն, եւ նոցանցից մէկը առանց զաւակի մեռնէ, մեռնողի կինը դուրս օտար մարդի չ'գնայ. Նորա տագրը նորան մօտենայ եւ նորան իր համար կին առնէ, եւ տագրութեան պարտաւո-
6 րութիւնը նորան հատուցանէ. Եւ այն առաջինակը, որ նա ծնէ, Նորա մեռնող եղբօր անունով կանչուէ, եւ Նորա անունը Իսրայէլից չ'ջնջուի։
7 Եւ եթէ այն մարդը չ'հաճէ իր հարսին առնել, այն ժամանակ նորա հարսը դուրս գայ դուռը ծերերի մօտ եւ ասէ. Իմ տագրը հրաժարւում է Իսրայէլի մէջ իր եղբօր անունը հաստատելուց. տագրութեան պարտաւորութիւնը չէ ուզում ինձ հատուցանել։
8 Այն ժամանակ նորա քաղաքի ծերերը նորան կանչեն, եւ նորա հետ խօսեն. եւ եթէ նա կանգնէ եւ ասէ. Չեմ ուզում նորան առնել,
9 չեմ ուզում նորան առնել, Այն ժամանակ հարսը նորա մօտ գայ ծերերի առաջ, եւ նորա ոտքից կօշիկը հանէ, եւ նորա երեսին թքէ, եւ պատասխանելով ասէ. Այսպէս անուի այն մարդին որ իր եղբօր տունը չէ
10 չինում։ Եւ նորա անունը Իսրայէլի մէջ "Կօշիկը հանուած մարդի տունը" ասուի։
11 Երբոր մարդիկ իրար հետ կռուին, եւ մէկի կինը մօտենայ իր մարդին ազատելու նորան զարկողի ձեռքից, եւ ձեռքը երկարացնելով նորա ամօ-
12 թոյքը բռնէ, Այն ժամանակ նորա ձեռքը կտրեա, եւ աչքդ բնաւ չ'խնայէ։
13 Մախադուռդ նոնսակ տնսակ քա-
14 րեր չ'լինի մնձ եւ պզտիկ։ Տանդ տնսակ տնսակ արդուներ չ'լինի մնձ
15 եւ պզտիկ։ Կշիռքիդ քարը կատարեալ եւ արդար լինի, արդուդ կատարեալ եւ արդար լինի. Որ օրերդ երկար լինեն այն երկրի վերայ, որ քո
16 Եհովայ Աստուածը քեզ կ'տայ։ Որովհետեւ քո Եհովայ Աստուծոյ առաջին պիղծ է Ամէն այս բաներն անողը՝ Ամէն անիրաւութիւն անողը։
17 Յիշիր թէ ինչ արաւ քեզ Ամաղէկը Ճանապարհին երբոր դուք եգիպտա-
18 սիցը դուրս էիք եկել. Որ ճանապարհին քեզ դիմաւորեց, եւ Քո հետեւեալը ետ բոլոր տկարներին կոտորեց, Երբոր դու յոգնած եւ աշխատած էիր,
19 եւ Աստուածանից չ'վախեցաւ։ Եւ Երբոր քո Եհովայ Աստուածը քո բոլոր չրջակայ թշնամիներիցը քեզ հանգըստացնէ այն երկրի մէջ, որ քո Եհովայ Աստուածը քեզ կ'տայ ՅԷՐ ժառանգութիւն, որ նորան տիրես, այն ժամանակ Կջնջես Ամաղէկի յիշատակը երկնքի տակիցը. չ'մոռանաս։

ԳԼ. ԻԶ

Երախայրիքները եւ տասանորդը բերելի խոստովանութիւնը, Ծոցդրանք Աստուծոյն հնազանդելու համար։

1 Երբոր մանես այն երկիրը, որ քո Եհովայ Աստուածը քեզ կ'տայ իբրեւ ժառանգութիւն, եւ նորան ժառան-
2 գես եւ այնտեղ բնակուես, Այն ժամանակ երկրի ամէն պտուղների երախայրիքներից առնես, որոնք կ'ժողովես քո Եհովայ Աստուծոյ քեզ տուած երկրիցը եւ գնես մէկ կողովի մէջ եւ երթաս այն տեղը, որ քո Եհո-
3 վայ Աստուածը կ'ընտրէ իր անունը այնտեղ դնելու համար. Եւ գնաս այն օրերը եղող քահանայի մօտ եւ ասես. Ես այսօր քո Եհովայ Աստուծուն յայտնում եմ, որ ես մտայ այն երկիրը, որի համար Եհովան մեր հայրերին եր-
4 դում էր տալ որ մեզ տայ։ Եւ քահանան կողովը քո ձեռքիցն առնէ եւ նորան քո Եհովայ Աստուծոյ սեղանի
5 առաջը դնէ. Եւ դու պատասխան տաս եւ ասես քո Եհովայ Աստուծոյ առաջին. Իմ հայրս մի թափառող Ասորի էր, եւ Եգիպտոս, եւ այնտեղ քիչ հոգիներով պանդխտութիւն արաւ եւ մէկ մեծ, զօրաւոր եւ բազ-

---

ե Մատ. իզ. 24։ Մարկ. ժզ. 19։ Ղուկ. ի. 28։
զ Նեհ. իգ. 8։ Հռոմէ. ա. 12, 13։ գ. 9։
է Նեհ. իգ. 9։
ը Հռոմէ. գ. 10։
թ Հռոմէ. գ. 1, 2։
ժ Հռոմէ. գ. 6։
ի Հռոմէ. գ. 7։
լ Գղ. ե. 16։ Հբ. 13։
խ Մատ. ժզ. 11։ Մարկ. ը. 11։
ծ Ղկ. ժբ. 36։ Մատ. ժ. 1։ Եղեկ. իե. 10։
կ Եր. ի. 12։ Գղ. գ. 40։
հ Մատ. ժ. 1։
ձ Նէ. ժե. 8։
ղ Գղ. իզ. 9։
ճ Ցաս. ժ. 19։
մ Քառ. ժե. 2։
յ Քառ. ժե. 2, 3։
ն Նէ. ժե. 14։
շ Նէ. իզ. 19։ իդ. 26։ Քառ. ժե. 20։ ժբ. 13։ Գղ. ժբ. 10։ Ատ. գ. 9։
ո Գղ. ժբ. 5։
չ Ովս. ժբ. 12։
պ Նեհ. իգ. 1, 6։ Գաբ. ե. 15։
ջ Նեհ. իգ. 27։ Գղ. ժ. 22։

6 մաթիւ ազգ զաւաւ . եւ Հեգիպտա-
ցիները մեզ չարչարեցին , մեզ նեղե-
ցին եւ մեզ վերայ ծանր ծառայու-
7 թիւններ դրին . եւ Էմնք դէպի մեր
հայրերի Եհովայ Աստուածն աղաղա-
կեցինք . եւ Եհովան լսեց մեր ձայնին
եւ տեսաւ մեր նեղութիւնը , աչխա-
8 տութիւնը եւ մեր զրկանքը . եւ Հե-
հովան մեզ հանեց Եգիպտոսից զօրա-
ւոր ձեռքով եւ բարձր բազուկով ,
Էմնծ ահարկութիւններով , նչաննե-
9 րով եւ հրաչքներով . եւ մեզ այս տեղը
բերաւ , եւ մեզ տուաւ այս երկիրը
10 հկաթ ու մեղր բղխող երկիրը . եւ
արդ ինձ տուած երկրից պտուղների
երախայրիները բերում եմ , ով Եհո-
վայ , եւ նորանց քո Եհովայ Աստու-
ծոյ առաջը դնելով Եհովայ Աստու-
ծուդ առաջին երկրպագութիւն անես .
11 եւ էքո Եհովայ Աստուծոյ քեզ եւ քո
տանը տուած բոլոր բարիքներովը ու-
րախութիւն անես , դու եւ Ղեւաս-
ցին եւ ձեր մէջ եղող օտարականը ։
12 Երբոր Տասանորդի տարին՝ երրորդ
տարին՝ էքո արդիւնքների բոլոր տա-
սանորդները տաս վերջացնես , եւ նո-
րանց Ղեւտացիին , օտարականին , որ-
բին եւ որբևայրիին տաս , եւ նորանք
քո դռներումը ուտեն եւ կշտանան ,
13 Այն ժամանակ քո Եհովայ Աստուծոյ
առաջին ասես . Սուրբ եղած բանը
բոլորովին տանիցս հանեցի , եւ քո
բոլոր ինձ հրամայած պատուիրանք-
ների համեմատ Ղեւտացիին , օտարա-
կանին , որբին եւ որբևայրիին տուի ,
քո պատուիրանքները զանց չարի եւ
14 չմոռացայ . Սուգիս ջնջողս նորա-
նից չկերայ , եւ անմաքուրի բանի չդոր-
ծածեցի , եւ նորանից մեռելի համար
չտուի . իմ Եհովայ Աստուծոյ ձայնին
լսեցի . բոլոր ինձ պատուիրածիդ հա-
15 մեմատ արի ։ Հնայիր երկնքից՝ քո
սուրբ բնակարանիցը , եւ օրհնիր քո
Իսրայէլ ժողովրդին , եւ այն երկիրը
որ տուիր մեզ , ինչպէս որ մեր հայ-
րերին երդում էիր արել , մի երկիր
որ կաթ եւ մեղր է բղխում ։
16 Այսօր քո Եհովայ Աստուածը քեզ
պատուիրում է , որ այս կանոնները
եւ դատաստանները կատարես . եւ
նորանց պահես եւ կատարես բոլոր
17 սրտովդ եւ բոլոր հոգիովդ ։ Դու այ-
սօր Եհովային ձայն ես տալիս , որ նա
քեզ համար Աստուած լինի , եւ դու
նորա ճանապարհներումը գնաս , եւ
նորա կանոնները , պատուիրանքները
եւ դատաստանները պահես , եւ նորա
18 ձայնին լսես . Հեհովան էլ այսօր քեզ
ձայն է տալիս , որ դու իր համար
սեպհական ժողովուրդ լինես , ինչպէս
որ քեզ ասել է , որ նորա բոլոր պատ-
19 ուիրանքները պահես . եւ նա քեզ Տր-
լոր իր ստեղծած ազգերից գերազանց
անէ գովութիւնով , համբաւով եւ
փառքով , որ Տուրբ ժողովուրդ լի-
նես քո Եհովայ Աստուծոյ համար , ինչ-
պէս որ ասել է ։

ԳԼ· ԻԹ

Օրինքը յիշեցնելու կարեւորը։ Գերազ սարի վերայ սահման հաստելը։

1 Եւ Մովսէսն Իսրայէլի ծերերի հետ
պատուիրեց ժողովրդին ասելով . Պա-
հեցէք այն բոլոր պատուիրանքները ,
որոնք ես այսօր պատուիրում եմ ձեզ ։
2 Եւ այն օրը երբոր Յորդանանից անց
կենաս քո Եհովայ Աստուածդ քեզ տու-
ած երկիրը , Էքեզ համար մեծ քա-
րեր կանգնեցնես եւ նորանց կիրով
3 ծեփես . եւ այս օրէնքի բոլոր խօսքերը
գրես նորանց վերայ , երբոր անց կե-
նաս որ մտնես այն երկիրը , որ քո
Եհովայ Աստուածը քեզ կ'տայ՝ մի եր-
կիր Էոր կաթ ու մեղր է բղխում ,
4 ինչպէս որ քո հայրերի Եհովայ Աստ-
ուածը քեզ ասել է ։ Ուրեմն երբոր
Յորդանանից անց կենաս , այսօրուայ
քեզ պատուիրածիս պէս՝ այս քարերը
Գերազ սարի վերայ կանգնեցնես եւ
5 նորանց կիրով ծեփես ։ Եւ այնտեղ

---

1 Նե. ա. 11, 14։
Նե. բ. 33—35։ գ. 9։ գ. 31։
2 Նե. Ել. 37, 51. Ել. 3, 14։
16. Գլ. Ե. 15.
3 Գլ. գ. 31։
4 Նե. գ. 8։
4 Նե. Ել. 7, 12, 18։
Գլ. Ել. 28, 29։ Ամավ. գ. 1։
Նե. Ել. 20։ Քա. Ել. 24։
Յ Աստ. էսթ. 141, 153, 176։
1 Գե. Ե. 20։ Ես. 1, 11։
Ոչ. Ք. 1։

4 Նե. Ել. 13։ 2—գ. բ. 12.
յ Նե. Ի. 19։
Գլ. Ե. 6։ Ել. 2։ Տես Նե.
Ել. 3.
5 Գլ. Ել. 1։ Տես Գլ. Ել. 8։
6 Նե. Ել. 9։

9։ — Գես. բ. 9։
—Գես. գ. 1։
Ք Գես. Ը. 22.
5 Նե. գ. 8. Գլ. Ել. 9, 18։
Գլ. Ես. 23։ Գես. Ը. 30։

քո Եհովայ Աստուծոյ համար մէկ ա-
ղան չինես՝ քարի անդան Աստուծոյ վի-
6 րայ երկաթ չ՚բարձրացնես. Ամբողջ
քարերից չինես քո Եհովայ Աստուծոյ
անդանը, եւ նորա վերայ ողջակէզներ
մատուցանես քո Եհովայ Աստուծուն.
7 եւ խաղաղութեան զոհեր մատուցա-
նես՝ եւ այնտեղ ուտես, եւ քո Եհո-
վայ Աստուծոյ առաջին ուրախանաս.
8 եւ այս օրէնքի բոլոր խօսքերը գրես
այն քարերի վերայ լաւ փորագրուած։
9 Եւ Մովսէսը եւ Ղեւտացի քահա-
նաները խօսեցին բոլոր Իսրայէլի հետ
ասելով. Լուռ կաց եւ լսիր, ով Իս-
րայէլ. Դու այսօր քո Եհովայ Ա-
10 ստուծոյ համար ժողովուրդ եղար. Ու-
րեմն լսիր քո Եհովայ Աստուծոյ ձայ-
նին եւ կատարիր նորա պատուիրանք-
ները եւ կանոնները, որոնք ես այս-
օր քեզ պատուիրում եմ։
11 Եւ նոյն օրը Մովսէսը ժողովրդին
12 պատուիրեց ասելով. Երբոր Յորդա-
նանից անց կենաք, Խոտրանք կանգ-
նեն Գարիզիմն սարի վերայ ժողովուրդն
օրհնելու՝ Շմաւոն, Ղեւի, Յուդա,
13 Իսաքար, Յովսէփ ու Բենիամին. Եւ
Խոտրանք կանգնեն անէձքի համար
Գեբաղ սարի վերայ՝ Ռուբէն, Գադ,
Ասեր, Զաբուղոն, Դան եւ Նեփթա-
ղիմ։
14 Եւ Ղեւտացիները պատասխանեն
եւ ասեն Իսրայէլի բոլոր մարդկանցը
հետ բարձր ձայնով.
15 Անիծեալ է այն մարդը, որ փոր-
ուած կամ ձուլածոյ կուռք չինէ Ե-
հովայի առաջին գիշռ արուեստաւորի
ձեռագործ, եւ մի ծածուկ տեղ դնէ.
եւ բոլոր ժողովուրդը պատասխանեն
եւ ասեն. Ամէն։
16 Անիծեալ է իր հօրը կամ մօրը ա-
նարգողը. եւ բոլոր ժողովուրդն ասէ.
Ամէն։
17 Անիծեալ է իր դրացիի սահմանը
փոխողը. եւ բոլոր ժողովուրդն ասէ.
Ամէն։
18 Անիծեալ է կոյրին ճանապարհից
մոլորեցնողը. եւ բոլոր ժողովուրդն
ասէ. Ամէն։
19 Անիծեալ է պանդխտի, որբի եւ
որեւէայրիի իրաւունքը ծռողը, եւ
բոլոր ժողովուրդն ասէ. Ամէն։
20 Անիծեալ է իր հօր կնկայ հետ պառ-
կողը. որովհետեւ իր հօր քղանցքը
բաց է անում, եւ բոլոր ժողովուրդն
ասէ. Ամէն։
21 Անիծեալ է որ եւ իցէ անասունի
հետ պառկողը. եւ բոլոր ժողովուրդն
ասէ. Ամէն։
22 Անիծեալ է իր հօր աղջիկը կամ իր
մօր աղջիկն եղող իր քրոջ հետ պառ-
կողը. եւ բոլոր ժողովուրդն ասէ. Ա-
մէն։
23 Անիծեալ է իր զոքանչի հետ պառ-
կողը. եւ բոլոր ժողովուրդն ասէ.
Ամէն։
24 Անիծեալ է իր դրացիին ծածուկ
մեղանչողը. եւ բոլոր ժողովուրդն ասէ.
Ամէն։
25 Անիծեալ է անմեղ մարդ մեղանչելու
համար կաշառք առնողը. եւ բոլոր
ժողովուրդն ասէ. Ամէն։
26 Անիծեալ է նա որ չ՚կենայ այս օրէն-
քի ամէն խօսքերի մէջ որ նորանց
կատարէ. եւ բոլոր ժողովուրդն ասէ.
Ամէն։

ԳԼ. ԻԸ

Օրհնութեան խոստումն, անէծքի սպառնալիք։

1 Եւ եղեւ քո Եհովայ Աստուծոյ ձայ-
նին ուշադրութեամբ լսես որ զգու-
շութեամբ կատարես նորա բոլոր պատ-
ուիրանքները, որոնք ես այսօր քեզ
պատուիրում եմ, քո Եհովայ Աստ-
ուածն էլ քեզ Երկրիս բոլոր ազգե-
2 րից գերազանց կ՚անէ. եւ այս բոլոր
օրհնութիւնները քեզ վերայ կ՚գան
քեզ կ՚հասնեն, եթէ քո Եհովայ Աս-
3 տուծոյ ձայնին լսես. Դու քաղաքի

---

4 Եել. ի. 25։ Յեռ. ը. 31։ Ղեւ. իզ. 18։
Եզր. ժա. 29։ Յեռ. ը. 33։ Դատ. ը. 7։
5 Ղեւ. ժա. 29։ Յեռ. ը. 33։ Բզ. իզ. 10։ Յեռ. ը. 33։ Դան. ը. 11։
6 Եել. ի. 4, 23։ իզ. 17։ Ղեւ. ՅԲ. 4։ իզ. 1։ Գւ. գ. 16, 23։ Նա. իզ. 9։ Յեր. ԺԲ. 2։
7 Յես. թ. 8։ Յեր. ը. 23։ Եզր. ժա. 29։ Յեռ. ը. 33։ Ա Կոր. ԺԹ. 18։
8 Եել. ի. 12։ իս. 17։ Ղեւ. ՅԲ. 3։ Գւ. իս. 18—21։
9 Եել. ՅԲ. 14։
10 Ղեւ. ՅԲ. 14։
11 Եել. իր. 21, 22։ Գւ. իզ. 17։ Մաղ. գ. 5։
12 Ղեւ. ՅԲ. 8։ Գւ. իր. 30։
13 Ղեւ. ՅԲ. 23։
14 Ղեւ. ՅԲ. 9։ ի. 17։
15 Ղեւ. ՅԲ. 17։ ի. 14։
16 Եել. ի. 13։ իս. 12, 14։ Գւ. ՅԲ. 11։
17 Եել. իզ. 7, 8։ Գւ. ԺԳ. 19։ Եզեկ. իր. 12։
18 Եել. իր. 15։ Մաղ. ԺՅԲ. 21։ Երեմ. ԺԱ. 3։ Գատ. գ. 10։
19 Եել. ԺՀ. 26։ Ղեւ. իզ. 3։ Եռ. ԺՀ. 2։
20 Գւ. իզ. 19։
21 Ա Յոաղ. ա. 6։
22 Մաղ. ՀԼԲ. 1, 4։

մէջ օրհնեալ, եւ Դագաղի մէջ օրհ-
5 նեալ կ՚լինես. Օրհնեալ կ՚լինի Ն֊քո տ-
րովայնի պտուղը, եւ քո երկրի պը-
տուղը, եւ քո անասուններուն պտուղը,
կովերիդ ծնունդը եւ ոչխարներիդ հօ-
5 տերը. Օրհնեալ կ՚լինի քո կողովը եւ
6 քո տաշտը. Դուն օրհնեալ կ՚լինես
Էմտնելիս եւ օրհնեալ կ՚լինես դուրս
7 գալիս։ Տէհովան քո առաջին Յարդել
կ՚տայ քեզ վերայ վեր կենող թշնամի-
ներիդ. Նորանք քեզ դէմ մէկ ճանա-
պարհով դուրս կ՚գան, բայց քո առա-
ջինը եօթը ճանապարհով կ՚փախչին։
8 Տէհովան օրհնութիւնը կ՚ուղարկէ քեզ
քո Էտեմարաններուդը եւ քո ամեն
Էձեռնարկելու բաներուդը. եւ քեզ
կ՚օրհնէ քո Եհովայ Աստուծոյ քեզ
9 տուած երկրուդը։ Ինչպէս որ քեզ եր-
դում է արել, եթէ քո Եհովայ Աստու-
ծոյ հրամանները պահես եւ նորա ճա-
նապարհներուդը գնաս, Տէհովան քեզ
իր համար սուրբ ժողովուրդ կ՚հաս-
10 տատէ. եւ երկրիս ամեն ժողովուրդ-
ները կ՚տեսնեն, որ Էհովայի անունը
կոչուած է քեզ վերայ, եւ Նրանից
11 կ՚վախենան։ Եւ Տէհովան քեզ առա-
տութիւն կ՚տայ քո բարութեան հա-
մար, քո որովայնի պտուղը, քո ա-
նասունների պտուղը եւ քո երկրի
պտուղը չ֊ն֊ջ֊ն֊չ֊ւ֊ն֊ այն երկրի վերայ,
որ Եհովան քո հայրերին երդում ա-
12 րաւ քեզ տալու համար։ Եհովան իր
բարութեան գանձը՝ այսինքն երկինքը
քեզ համար կ՚բանայ, որ քո երկրի
անձրեւը տայ իր ժամանակին, եւ Նրա
ձեռքի ամեն գործը օրհնէ. եւ Դուն
չատ ազգերի փոխ կ՚տաս, բայց դուն
13 փոխ չես առնիլ։ Եւ Եհովան Գլուխ
կ՚անէ քեզ, եւ ոչ թէ պոչ. դուն միշտ
բարձրումը կ՚լինես, եւ ցածումը
չես լինիլ, եթէ քո Եհովայ Աստուծոյ
պատուիրանքներին լսես, որոնք ես
այսօր քեզ պատուիրում եմ որ պա-
14 հես եւ կատարես, եւ չխոտորուես այն

բոլոր խօսքերիցը, որոնք ես այսօր
քեզ պատուիրում եմ, աջ կամ ձախ,
Հսատր աստուածներուն հետեւիլ դնալու
համար, որ Նորանց ծառայութիւն
անես։
15 Բայց Եթէ քո Եհովայ Աստու-
ծոյ խօսքին չլսես, եւ չպահես եւ
չանես Նորա բոլոր պատուիրանքները
եւ կանոնները, որոնք ես այսօր քեզ
պատուիրում եմ, այն ժամանակ այս
ամեն անէծքները քեզ վերայ կ՚գան
16 եւ քեզ կ՚հասնեն։ Անիծեալ կ՚լինես
դու քաղաքի մէջ, եւ անիծեալ դաշ-
17 տի մէջ. Անիծեալ կ՚լինի քո կողովը
18 եւ քո տաշտը. Անիծեալ քո որովայ-
նի պտուղը, եւ քո երկրի պտուղը,
կովերիդ ծնունդը եւ ոչխարներիդ հօ-
19 տերը. Անիծեալ կ՚լինես մտած ժա-
մանակդ եւ անիծեալ դուրս եկած
20 ժամանակդ։ Եհովան Նանէծք, Նա-
ռապանք եւ Յանդիմանութիւն կ՚ու-
ղարկէ քեզ համար Ն֊քո ամեն Էձեռնար-
կած գործքումդ որ անում ես, մին-
չեւ որ բնաջինջ լինես, չուտով կոր-
չես քո չար գործքերի համար, որ ինձ
21 Թգեցիր։ Եհովան Ն֊քեզ կ՚կպցնէ ժան-
տախտ, մինչեւ որ քեզ վերջացնէ
այն երկրի երեսից, ուր որ դու կ՚մըտ-
22 նես Նորան ժառանգելու։ Եհովան
քեզ կ՚զարկէ ծխատկան ախտով, հրա-
տապարտ տենդով, ջերմով եւ այրող
տաքութիւնով, երաչտութիւնով, Ն֊
խորշակահարութիւնով եւ բոլորի
դալուկով. եւ քեզ կ՚հալածեն մինչեւ
23 որ կորչես։ Գլխիդ վերայի երկինքը
պղնձի, եւ տակիդ երկիրը երկաթի
24 կ՚դառնայ։ Եհովան քո երկրի անձրե-
ւի տեղ հող ու փոշի կ՚տայ. Նորանք
երկնքիցը քեզ վերայ կ՚իջնեն մինչեւ
25 որ բնաջինջ լինես։ Եհովան քո թըշ-
նամիների առաջին քեզ Յարդել կ՚տայ.
մէկ ճանապարհով դուրս կ՚գաս Նո-
րանց դէմ, եւ եօթը ճանապարհով
կ՚փախչես Նորանց առաջից. եւ Երկր-

Ելք. իթ. 5։
Ղեւտ. իթ. 25։ Գր. Ե. 13։
Ը. 9։ ա Տիմ. գ. 8։
Ես. ա. 2։ 9։
Ղեւտ. իգ. 7, 8։ ր Թագ. իր. 38—41։ Պատ. Ժը. 37—40։
Ղեւտ. իե. 21։
Ա Պատ. գ. 10։
Գր. Ժե. 10։
Ելք. իթ. 5, 6։ Գր. Ե. 6. իգ. 18, 19։ իթ. 13.
Թուոց. գ. 27։
Գր. Ժա. 25.
Գր. Ը. 9։
Ղեւտ. իգ. 4։ Գր. Ժա. 14։
Գր. Ժգ. 29։
Գր. Ժե. 6։
Ես. թ. 14, 15։
Տես Գր. Ե. 32։ Ժա. 16։
Ղեւտ. իգ. 11։ Ռպր. բ. 17։ Դան. թ. 11, 13։ Պատ. բ. 2։
Պատ. բ. 2։
Ջաղ. Ժգ. 13։
Պատ. Ե. 16։ Ես. Ը. 17։ Ժա. 20։ կգ. 15։
Գր. Ժբ. 7։
Ղեւ. իգ. 25։ Երեմ. իգ. 19։
Ղեւ. իգ. 16։
Ածո. գ. 9։ Անգ. բ. 17։
Ղեւ. իգ. 19։
Ղեւ. իգ. 17, 37։ Գր. իբ. 30։ Ես. Ը. 17։
Երեմ. Ժե. 4։ իգ. 9։ իթ. 18։ իգ. 17։ Եզեկ. իգ. 46։

բիս բոլոր թագաւորութիւնների մէջ
26 թափառական կ՚լինես. Եւ [1]քո մարմինը երկնքի բոլոր թռչուններին եւ
երկրի գազաններին կերակուր կ՚լինի.
27 եւ քշող չի լինիլ։ Եհովան [2]Եգիպտոսի պալարներով, [3]Թանչով, քոսութիւնով եւ եռքով կ՚զարկէ քեզ, որ
28 նորանցից չ՚կարողանաս բժշկուիլ։ Եհովան ապուշութիւնով եւ կուրութիւնով եւ խրատագոռով կ՚զարկէ քեզ.
29 եւ [4]դու կէս օրուայ ժամանակին կը խարխափես ինչպէս որ կոյրն է խաւարի մէջ խարխափում, եւ չես յաջողիլ քո ճանապարհներումդ. եւ միշտ ղրկուած եւ յափշտակուած կ՚լինես,
30 եւ ազատող չի լինիլ։ [5]Դու կնկան կը նշանուես, եւ ուրիշը կ՚պառկէ նորա հետ. տուն կ՚շինես, եւ նորա մէջ չես բնակուիլ. [6]այգի կ՚անկես, նորա
31 խաղողր չես ժողովիլ. եզդ աչքիդ առաջին կ՚մորթուի, բայց դու նորանից չես ուտիլ. էշդ քո առաջիցը կ՚յափշտակուի, եւ քեզ հետ չի տրուիլ. ոչխարդ քո թշնամիներին կ՚մատնուին,
32 եւ քեզ համար ազատող չի լինիլ։ Քո տղերքն ու աղջկերքդ մի ուրիշ ժողովրդի կ՚տրուին, եւ աչքերդ կ՚տեսնեն, եւ [7]բոլոր օրը նորանց համար կ՚նուաղեն. եւ [8]քո ձեռքումդ ոյժ չի
33 լինիլ։ [9]Քո երկրի արդիւնքը եւ քո բոլոր աշխատութիւնը մի ժողովուրդ կ՚ուտէ, որին դու չես ճանաչում. եւ
34 միշտ ողորմած եւ ճնշուած կ՚լինես. Եւ կ՚խելագարուես աչքերիդ
35 տեսածիցը, որ պիտի տեսնես։ Եհովան կ՚զարկէ քո ծունկերին ու սրբունքներին չար պալարներով, որ չ՚կարողանաս բժշկուիլ դրանից, ոտքիդ թաթիցը մինչեւ գլխիդ գագաթը։
36 Եհովան [10]կ՚տանէ քեզ եւ քո վերայ դրած թագաւորիդ այն ազգին, որին ոչ դու էիր ճանաչում, ոչ քո հայրերը. եւ այնտեղ կ՚ծառայես Հօտար
37 աստուածների՝ փայտի եւ քարի։ Եւ

դու Հզարմանքի եւ առակի եւ հեգնական ենթակայ կ՚լինես այն բոլոր ժողովուրդների մէջ, ուր որ Եհովան
38 քեզ կ՚տանի։ [11]Աւերիդ մէջ շատ սերմ կ՚հանես, եւ քիչ կ՚ժողովես. որովհետեւ [12]մարախները պիտի ուտեն նորան։
39 Այգիներ կ՚անկես եւ կ՚զարմանես, բայց գինին չես խմիլ, եւ խաղող չես ժողովիլ. որովհետեւ որդերը պիտի ուտեն նորան։ Քո ամէն սահմաններումդ ձիթենիներ կ՚ունենաս, բայց իւղով չես օծուիլ. որովհետեւ ձիթապուղիդ պիտի թափուին։
41 Տղերք եւ աղջկերք կ՚ծնես, բայց քոնը չեն
42 լինիլ. այլ հերութեան կ՚գնան։ Բոլոր ծառերդ ու երկրիդ պտուղները
43 խառնիճաղ կ՚գրաւէ։ Քո միջի օտարականը քեզանից վերազանց կ՚լինի, եւ քեզանից չատ կ՚բարձրանայ, բայց
44 դու ցած ե ցած կ՚իջնես. Նա քեզ փոխ կ՚տայ, բայց դու նորան փոխ չես տալ. Նա գլուխ կ՚լինի եւ դու կ՚լինես պոչ։
45 Եւ այս բոլոր անէծքները քեզ վերայ կ՚գան, քեզ կ՚հալածեն, եւ քեզ կ՚հասնեն, մինչեւ որ բնաջինջ լինես. որովհետեւ քո Եհովայ Աստուծոյ խօսքին չ՚լսեցիր, որ քեզ հրամայած պատուիրանքներն ու կանոնները
46 պահես։ Եւ նորանք քեզ վերայ Նշան եւ հրաշք կ՚լինեն եւ քո սերունդի վրայ՝ յաւիտեան։ Որովհետեւ քո Եհովայ Աստուծուն ծառայութիւն չ՚արիր ուրախութեամբ եւ ջօժար սրտով հասն
48 մեծ բանի առատութեան համար, Նորա համար դու կ՚ծառայես քո թշնամիներին, որոնց Եհովան քեզ վերայ կ՚ուղարկէ՝ սովով, ծարաւով, մերկութիւնով եւ ամեն կարօտութիւնով. եւ նա [13]քո պարանոցի վերայ երկաթէ լուծ կ՚դնէ, մինչեւ որ բնաջինջ անէ
49 քեզ։ Եհովան քեզ վերայ հեռուից՝ երկրիս ծայրերիցը Արծուի թռչելու պէս մի ազգ կ՚բերէ, մի ազգ որի լե-
50 զուն դու չես հասկանալ, Մի պինա-

---

[1] Բ Թագ. ժէ. 44, 46։ Սագ. ՀԲ. 2։ Երեմ. ե. 33. Ժզ. 4։ իգ. 20.
[2] Ել. Բ. 9։ ԺԱ. 26.
[3] Բ Թագ. Ա. 6։ Սագ. ՀԸ. 66.
[4] Երեմ. գ. 9։
[5] Ցոր. Ե. 14։ Ես. ԽԲ. 10։ Տես ԴՒ. ի. 7. Ցոր ԼԸ. 10։ Երեմ. Ը. 10։
[6] Ցոր ԼԸ. 9։ Երեմ. ԺԲ. 13։ Ամոս. Ե. 11։ Սոփ. Ա. 13։ —ԴՒ. ի. 6։
[7] Սագ. ՀԲ. 3։ ՀԺԲ. 82, 123, [8] Տես Ել. ՀԸ. 29։
[9] Ղեւ. իգ. 16, Երեմ. Ե. 17։
[10] Բ Թագ. ԺԵ. 4, 6։ իգ. 12, 14։ իՀ. 7, 11։ [11] ՄՔ. իգ. 6, 20։ ՀԴ. գ. 29։ Երեմ. ԺԶ. 13։ [12] Բ Թագ. Ը. 7, 9։ Երեմ. իգ. 9։ իՀ. 9։ Զաք. Ը. 13։ [13] Սագ. իգ. 14։ Ագեմ. ԺԶ. 8։ [14] ՄԻ. 9։ Ա Թագ. Ա. 6։ [15] Ցոր. Ա. 4։ Ը. 25։ [16] Ագր. Ա. 5։ Հես. Ը. 18։ [17] Ել. Ե. 35—37։ [18] ԴՒ. իԸ. 15։ [19] Երեմ. իԸ. 14։ [20] Երեմ. Ե. 15։ Ա Թագ. Ա. 23։ Ղեւ. ԺԲ. 43։ [21] Երեմ. Խը. 40։ իԲ. 22։ Ագր. գ. 19։ Ագեմ. ԺԸ. 3, 12։ Ովս. Ը. 1։ Ամ. Ա. 9։

երես ազգ, Նոր ծերերին պատիւ չի անիլ, եւ տղայի վերայ գութ չի ունե-
31 նալ. Եւ նա [a]քո անասունների պատուղը եւ երկրիդ պտուղը կ'ուտէ, մինչեւ որ դու բնաջինջ լինես. որովհետեւ քեզ համար չի թողիլ ցորեն, գինի, իւղ, կովերիդ ծնունդները եւ ոչխարներիդ հօտերը, մինչեւ որ քեզ
32 բնաջինջ անէ. Եւ [b]քեզ կ'պաշարէ քո բոլոր դռներուդ, մինչեւ որ կործանուին քո բարձր ու ամուր պարիսպները, որոնց վերայ դու ապաւինում ես, քո բոլոր երկրումը. եւ քեզ կ'պաշարէ քո ամէն դռներուդ քո բոլոր երկրի մէջ, որ քո Եհովայ Աստուածը
33 քեզ կ'տայ. Եւ պաշարման ժամանակին եւ քո թշնամին քեզ նեղը դցած ժամանակին [c]քո որովայնի պտուղը՝ քո Եհովայ Աստուծոյ քեզ տուած քո տղայոց եւ աղջկերանց միսը կ'ուտես,
34 քո միջի քնքուշ եւ չատ փափուկ մարդը իր եղբօրը եւ [d]իր ծոցի կնկայ եւ իր ողջ մնացած որդկանցը չ'ծուռ
35 աչքով պիտի նայի, Որպէս զի նորանցից մէկին չ'տայ իր որդկանց մսիցը, որ ուտում է. քանի որում պաշարման ժամանակին եւ քո թշնամին ամէն դռներուդ քեզ նեղը դցած ժամանա-
36 կին մի բան չի մնայ նորան, [e]քո միջի քնքուշ եւ փափուկ կինը, որ իր փափկութիւնից եւ քնքշութիւնից ոտքը գետնի վերայ կոխելու սովորած չէր, ծուռ աչքով պիտի նայի իր ծոցի մարդին, իր տղային, իր աղջկանը,
37 եւ [f]Իր ոտքերի մէջտեղից դուրս եկած տղայի ընկերին, եւ իր ծնած զաւակներին. որովհետեւ պաշարման ժամանակին եւ քո թշնամիներին քո դռներուդ մէջ նեղը դցած ժամանակին ամէն բանի պակասելու համար ծածկաբար պիտի ուտէ նորանց։
38 Եթէ այս գրքի մէջ գրուած այս օրէնքի ամէն խօսքերը զգուշութեամբ չ'կատարես, որ վախենաս այն պատուական եւ ահաւոր անունիցը՝ [g]ՔՈ
39 ԵՀՈՎԱՑ ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԻՑԸ, Եհովան էլ կ'զարկէ քեզ եւ քո սերունդին Հանսովոր հարուածներով, մեծ եւ երկարաեւ հարուածներով, չար եւ
60 երկայն հիւանդութիւններով. Եւ քեզ վերայ կ'զարձնէ [h]Եգիպտոսի բոլոր հիւանդութիւնները, որոնցից դու վախենում ես, եւ նորանք քեզ կ'փակ-
61 չեն. Նաեւ ամէն հիւանդութիւն եւ ամէն հարուած, որ այս օրէնքների դրքում գրուած չէ, Եհովան քեզ վերայ կ'բերէ, մինչեւ որ դու բնաջինջ
62 լինես. Եւ [i]սակաւաթիւ մնաք դուք, որ Հաստութեամբ երկնքի աստղերի պէս էիք, քո Եհովայ Աստուծոյ խօս-
63 քին չ'լսելուդ համար։ Եւ ինչպէս որ Եհովան [j]ուրախացաւ ձեզ վերայ ձեզ բարութիւն անելով եւ ձեզ չատացնելով, այնպէս էլ [k]կ'ուրախանայ Եհովան ձեզ վերայ ձեզ կորցնելով եւ բնաջինջ անելով, եւ կ'ջնջուէք այն երկրի վերայից, ուր որ հիմա գնում ես նորան
64 ժառանգելու։ Եւ Եհովան [l]քեզ պիտի ցրուէ բոլոր ազգերի մէջ երկրիս մէկ ծայրիցը մինչեւ միւս ծայրը, եւ այնտեղ ծառայութիւն կ'անես օտար աստուածների՝ փայտի եւ քարի, որոնք չէիր ճանաչել ոչ դու, ոչ քո հայրերը.
65 Եւ [m]այն ազգերի մէջ հանգստութիւն չես գտնիլ, եւ ոտքիդ բաժին հանգչելու տեղ չի լինիլ. եւ Եհովան քեզ հանդեսով դողդողդ սիրտ կ'տայ, աչքի նուազում ու հոգիի տրտմութիւն.
66 Եւ կեանքդ առջեւումդ կախման մէջ կ'լինի, եւ գիշեր ցերեկ կ'վախենաս, եւ
67 կեանքումդ ապահով չես լինիլ. Առաւօտը կ'ասես. Երանի թէ իրիկուն լինէր, եւ իրիկունը կ'ասես. Երանի թէ առաւօտ լինէր, սրտիդ անհանգիստը եւ աչքերիդ տեսած բաններիցը։
68 Եւ Եհովան քեզ նաւ կ'դարձնէ Եգիպտոս այն ճանապարհովը, որի համար քեզ ասեցի թէ [n]այլ եւս նորան չ'տեսնես. եւ կ'ծախուիք այնտեղ ծառաներ ու աղախիններ լինելու

---

[a] Մն. լգ. 17։ Ես. խե. 6։ [b] Ես. ա. 7։ կր. 8։ [c] գ. թագ. գ. 25, 27։ Երեմ. ժբ. 9։ Ողբ. բ. 20։ գ. 10։ [d] Ղկ. ժգ. 6։ [e] Ղկ. ժե. 9։

[f] Ես. խե. 1։ [g] Նե. խբ. 10։ [h] Նե. գ. 3։ [i] Դտ. բ. 13։ [j] Ղկ. ժ. 15։ [k] Ղկ. գ. 27։ [l] Ղկ. ժ. 22։ Ղեւտ. բ. 23։ [m] Ղկ. լ. 9։ Ես. կբ. 5։ կե. 19։

Երեմ. կբ. 41։ Ովս. գ. 17։ [n] Ուակ. ա. 26։ Ես. ա. 24։ Եզեկ. ե. 12։ [o] Ես. Ղկ. խգ. 33։ Գլ. գ. 27, 28։ Երեմ. ժգ. 13։ [p] Ամով. բ. 4։ [q] Ղկ. խգ. 36։

[r] Ղկ. խգ. 16։ [s] Ովս. ե. 4։ [t] Ովս. ը. 13։ բ. 3, 8։ Երեմ. խգ. 7։ [u] Գլ. ժե. 16։

ձեր Քշնամիներին, եւ ծախու առնող չի լինիլ։

ԳԼ. ԻԹ

Ուխտ Տեառն ընդ Իսրայէլ։

1 Սորանք են այն ուխտի խօսքերը որ Եհովան Մովսէսին հրամայեց Իսրայէլի որդիանց հետ անելու Մովաբի երկրումը, բացի այն ուխտից, որ նորանց հետ Քորեբի վերայ արաւ։

2 Եւ Մովսէսը բոլոր Իսրայէլին կանչեց եւ նորանց ասեց. Դուք տեսաք այն ամենը ինչ որ Եհովան արաւ ձեր աչքերի առաջին Եգիպտոսի երկրումը փարաւօնին, եւ նորա բոլոր ծառաներին, եւ նորա բոլոր երկրին. 3 Այն մեծ փորձութիւնները, որոնք ձեր աչքերը տեսան՝ այն նշանները եւ մեծ հրաշքները. 4 Եւ Եհովան չ'տուաւ ձեզ մի սիրտ որ իմանաք, եւ աչքեր՝ որ տեսնէք, եւ ականջներ՝ որ լսէք, մինչեւ այսօր։ 5 Եւ ես քառասուն տարի անապատումը ձեզ մանածեցի. ձեր վերայից չ'հին եցան ձեր հագուստները եւ ձեր ոտքերի կօշիկները չ'մաշուեցան. 6 Հաց չ'կերաք եւ գինի ու ցքի չ'խմեցիք, որ գիտենաք թէ ես ձեր Եհովայ Աստուածն եմ։ 7 Եւ երբոր այստեղ եկաք, Հեսեբոնի Սեհոն թագաւորը եւ Բասանի Ովգ թագաւորը մեր առաջը դուրս եկան մեզ հետ պատերազմելու, 8 եւ մենք զարկեցինք նորանց. Եւ առանք նորանց երկիրը եւ Ժառանգութիւն տուինք այն Ռուբենեանների, Գադեանների եւ Մանասէի կէս ցեղին։ 9 Ուրեմն այս ուխտի խօսքերը պահէք եւ կատարէք, որ յաջողուիք ձեր ամեն գործքի մէջ։

10 Այսօր դուք ամենդ ձեր Եհովայ Աստուծոյ առաջին կանգնած էք. ձեր իշխանները, ձեր ցեղերը, ձեր ծերերը, ձեր նոտարիկանները՝ բոլոր Իսրայէլի մարդիկը, 11 Ձեր տղերքը, ձեր կանայքը, եւ քո բանակում եղող օտարականը, Քո փայտ կտրողից մինչեւ 12 Ջրկիրը. Որ մտնես քո Եհովայ Աստուծոյ ուխտը եւ Երդումը, որ այսօր քո Եհովայ Աստուածը քեզ հետ անում է. 13 Որպէս զի հաստատէ այսօր իրան համար ժողովուրդ կանգնեցնէ, եւ ինքը քեզ համար Աստուած լինի ինչպէս որ քեզ ասեց, եւ ինչպէս որ քո հայրերին՝ Աբրահամին, Իսահակին 14 եւ Յակոբին երդում արաւ։ Եւ ոչ միայն ձեզ հետ եմ անում ես այս 15 ուխտը եւ այս երդումը, Այլ նայսօր մեզ հետ մեր Եհովայ Աստուծոյ առաջին այստեղ կանգնողների հետ, եւ նորանց հետ որ այսօր մեզ հետ այստեղ չեն. 16 Որովհետեւ դուք գիտէք, թէ ինչպէս բնակուեցինք Եգիպտոսի երկրումը, եւ ինչպէս անցանք այն 17 ազգերի միջիցն, որ դուք անցաք. Եւ տեսաք նորանց գարշելի բաները, եւ նորանց փայտի, քարի, արծաթի եւ ոսկիի կուռքերը, որ նորանց մօտ էին։ 18 Մի գուցէ ձեզանում մի մարդ կամ մի կին կամ մի ազգատոհմ կամ մի ցեղ գտնուի, Որ իր սիրտն այսօր մեր Եհովայ Աստուածանից խոտորեցրնէ, որ գնայ այն ազգերի աստուածներին ծառայութիւն անէ. Մի գուցէ ձեզանում մի արմատ գտնուի, որ 19 Թոյն ու դառնութիւն բերէ. Եւ երբոր այս անէծքի խօսքերը լսէ եւ իր սրտի մէջ իրան օրհնելով ասէ. Ինձ համար խաղաղութիւն կ'լինի, եթէ ինձ սրտի յամառութիւնովս գնամ. որ Ժառաւութեանը վերայ գինովութիւն 20 աւելացնէ։ Չեհովան չի հաճիլ նորան խնայելու, այլ այն ժամանակ Եհովայի բարկութիւնը եւ նախանձը կ'բորբոքուի այն մարդի վերայ, եւ այս գրքի մէջ գրուած ամեն անէծքը կ'իջնէ նորա վերայ, եւ Եհովան կ'ջնջէ նորա անունը երկնքի տակիցը։ 21 Եւ Եհովան կ'բաժանէ նորան Իսրայէլի բոլոր ցե-

---

ա Գլ. ե. 2, 3.
բ Ել. իթ. 4.
գ Գլ. գ. 34.
դ Ելս. նե. գ. 9, 10; կդ. 17. Ծն. ը. 43; Դատ. իբ. 26, 27.
ե Գլ. ա. 3. ը. 2.
զ Գլ. ը. 4.
է Ելս. նբ. ժգ. 4, 12; Գլ. ը. 3.
ը Թուոց. իա. 21—24; 33—35. Գլ. բ. 32. գ. 1.
թ Թուոց. կ. 33; Գլ. գ. 12, 13.
ժ Գլ. դ. 6. Ելս. ա. 7. Թագ. իբ. 3, 14, 15, 39.
ի Թագ. բ. 3; Սրեմ. ժ. 21.
լ Գլ. ժգ. 18 եւ 23; Ելս. ա. 10.
խ Ելս. ի. 21, 23, 27.
ծ Ելս. ժ. 21. 39.
կ Գլ. ը. 7; Գլ. իբ. 9.
հ Ծն. ժ. 7. 8. 24.
ձ Եզեկ. ը. 31—33. Սրբ. ը. 7, 8.
ղ Ելս. նբ. 39.
ճ Գլ. ժ. 18.
մ Դատ. ը. 33. Սրբ. ժբ. 13.
յ Թագ. ժե. 39; Ծագ. ժ. 9.
ն Ես. լ. 1.
շ Եզեկ. ժգ. 7, 8.
ո Թագ. հգ. 1. Հբ. 5; Եզեկ. ի. 23.
չ Մաս. իդ. 31.

զերիցը չարիքի համար այս օրէնքի գրքոյս գրուած ուխտիամէն անէծք-
22 ների համեմատ։ Եւ կ'ասէ յետագայ ազգը՝ այսինքն ձեզանից յետոյ ձեր վիր կենդող զաւակները, եւ հեռու երկրից եկող օտարականը, երբոր տես-
նեն այն երկրի հարուածները եւ նո-
րա նեղութիւնները, որոնցով Եհովան
23 Նորան պիտի նեղէ. Նորա բոլոր երկիրը ծծումբ, հաղ եւ այրուած կ'լինի, ուր մի բան չի ցանուիլ, եւ մի բան չի բուսնիլ, եւ մի խոտ չի բարձրա-
նալ. Ղողոմի, Գոմորի, Ադմայի եւ Սեբոյիմի խորտակման պէս, որ Նո-
բանց խորտակեց Եհովան իր բարկու-
24 թիւնով եւ սրտմտութիւնով։ Նաեւ ամէն ազգերը կ'ասեն. Ի՞նչու համար Եհովան այս երկրին այսպէս արաւ. ի՞նչ է այս մեծ սրտմտութիւնն ու-
25 բարկութիւնը։ Եւ կ'ասեն. Որովհե-
տեւ Նորանք մերժեցին իրանց հայրե-
րի Եհովայ Աստուծոյ ուխտը, որ Նո-
բանց հետ արել էր՝ Նորանց եգիպտա-
26 ցի երկրիցը հանած ժամանակը, եւ գնացին ծառայեցին ուրիշ աստուած-
ների, եւ Նորանց երկրպագութիւն արին, աստուածներ՝ որ բնաւ չէին ճանաչած, եւ որ Եհովէն չէր որոշել
27 Նորանց համար։ Եւ Եհովայի բարկու-
թիւնը այն երկրի դէմ բորբոքեցաւ, որ այս գրքի մէջ գրուած ամէն ա-
28 նէծքները Նորա վերայ բերէ. Եւ Ե-
հովան Նորանց արմատից խլեց իրանց երկրի վերայից բարկութիւնով, սրտմտութիւնով եւ մեծ զայրացումով եւ գցեց մէկ ուրիշ երկիր՝ ինչպէս որ
29 այսօր։ Ծածուկ բաները մեր Եհովայ Աստուծոյ համար է, բայց յայտնուած բաները մեզ եւ մեր որդկանց համար յաւիտեան, որ այս օրէնքի ամէն խօս-
քերը կատարենք։

ԳԼ. Ի.

Մովսէսը զղջացողներին օգնութիւն է խոստանում, իսկ հակառակներին՝ անէծք է պատր.

4 Եւ երբոր քեզ վերայ գան այս բոլոր

Լ Սպ. ճե. 34, Դատ. Բ. 45, Երեմ. ԺԵ. 6. Մտ. Բ. 9.
Դ Նե. ԺԲ. 24, 25, 29, Երեմ. Ի. 16.
Է Թագ. Բ. 8, 9. Երեմ. ԻԲ. 8, 9.
— Տես Ել. Ժա. 8.
— Դատ. Բ. 11, 13, 14. Է Թագ. ԺԲ. 13. Բ Մն. Է. 20.
— Ղե. ԻԳ. 40—42. Գլ. ԻԲ. 8 Գզ. Գ. 29—31. Գ Թագ. Բ. 47—50.
Ն Նեհեմ. Ա. 9. Ես. ԽԵ. 7. Ազգ. Գ. 40. Յովէլ. Բ. 12. Բ Սպ. Զգ. 45. Ճէխ. 1, 4. Երեմ. ԻԲ. 14.
Ե Սպ. ճԻե. 3. Երեմ. ԼԲ. 37. Եզեկ. ԻԳ. 13. ԻԳ. 34. Գզ. Իբ. 64. Նեհեմ. Ա. 9.
Ե Գլ. Ի. 16.
Ը Գլ. Ի. 11.
Ի Գլ. Իբ. 63.

41 Որովհետեւ այս պատուիրանքը, որ
ես այսօր քեզ պատուիրում եմ, Ձքեզ
համար անիմանալի չէ, եւ հեռու չէ։
42 Ինա երկինքում չէ որ ասես Թէ Ո՞վ
վեր կ'երթէ մեզ համար երկինքը, եւ
կ'բերէ նորան մեզ համար, որ լսենք
43 նորան եւ անենք։ Եւ ծովի այն կողմումն էլ չէ, որ ասես Թէ Ո՞վ կ'անցնէ մեզ համար ծովի այն կողմը, եւ
կ'բերէ մեզ համար, որ լսենք նո-
44 րան եւ անենք։ Որովհետեւ խօսքը քեզանից չատ մօտ է, բերանումդ ու
սրտումդ է, որ դու նորան կատարես։
45 Տես, ես այսօր քո առաջն եմ դնում
կեանքը եւ բարին, մահը եւ չա-
46 րը։ Որ ես այսօր քեզ պատուիրում
եմ, որ քո Եհովայ Աստուածուն սիրես,
նորա ճանապարհներումը գնաս, եւ
նորա պատուիրանքները, կանոնները
եւ դատաստանները պահես, որ ապ-
րես եւ չատանաս, եւ քո Եհովայ Աստուածը քեզ օրհնէ այն երկրումը, ուր
որ գնում ես նորան ժառանգելու հա-
47 մար։ Բայց եթէ քո սիրտը ես դառնայ, եւ չլսես, այլ մոլորուելով ու-
րիշ աստուածների երկրպագութիւն
48 անես եւ նորանց պաշտես, Ես ձեզ
այսօր խնայ եմ ասում, որ անպատճառ
կ'կորչէք, երկար կեանք չէք ունե-
նալ այն երկրի վերայ, դուր որ Յորդանանն անցնելով գնում ես նորան
49 ժառանգելու համար։ Այսօր երկինքն
եւ երկիրը վկայ եմ կանչում ձեզ վե-
րայ, որ կեանքը եւ մահը, օրհնու-
թիւնը եւ անէծքը ձեր առաջը դրի։
ուրեմն կեանքը ընտրիր որ ապրես
20 դու եւ քո սերունդը։ Որ քո Եհովայ
Աստուածուն սիրես՝ նորա ձայնին լսես,
եւ նորան յարես, որովհետեւ նա է
Քո կեանքը եւ քո օրերի երկայնու-
թիւնը, որ բնակուես այն երկրի վե-
րայ, որ Եհովան քո հայրերին՝ Աբրահամին, Իսահակին եւ Յակորին եր-
դում արաւ նորանց տալու համար։

ԳԼ. Լ.Ա

Մովսէսը հրաժարւում է իր պաշտօնից եւ Յեսուն նշանակում յաջորդ։

1 Եւ Մովսէսը գնաց եւ խօսեց այս
2 խօսքերը բոլոր Իսրայէլի հետ, եւ նո-
րանց ասեց. Ես այսօր հարիւր քսան
տարեկան եմ, այլ եւս Ես դուրս գալու
եւ մտնելու կարողութիւն չունեմ.
եւ Եհովան ինձ ասեց. Ես դու այս Յոր-
3 դանանովը չես անց կենալ. Քո Եհո-
վայ Աստուածն ինքը քո առաջը
կ'անցնէ, եւ նա կ'կորցնէ այս ազգերն
քո առաջից, եւ դու նորանց կ'տի-
րես. Յեսուն կ'անցնէ քո առաջը ինչ-
4 պէս որ Եհովան ասել է։ Եւ Եհովան
նորանց այնպէս կ'անէ, Ինչպէս որ
արաւ Ամօրհացիների Սեհոն եւ Ովգ
Թագաւորներին եւ նորանց երկրին,
5 որ նորանց բնաջինջ արաւ։ Եւ Եհո-
վան նորանց ձեր ձեռքը կ'տայ, եւ
նորանց անէք այն ամէն պատուիրան-
քի պէս, որ ես ձեզ պատուիրեցի։
6 Քաջ ժողովեցէք եւ քաջ եղէք, Մի վա-
խենաք եւ նորանց երեսից մի զար-
հուրիք. որովհետեւ քո Եհովայ Աստուածն Ինքն է քեզ հետ գնում. Նա
քեզ չի Թողիլ եւ քեզ չի ձդիլ։
7 Եւ Մովսէսը Յեսուին կանչեց, եւ
ասեց նորան բոլոր Իսրայէլի առաջին.
Քաջ ժողովեցիր եւ քաջ եղիր. որովհետեւ
դու այս ժողովրդին տանելու ես այն
երկիրը, որ Եհովան նորանց հայրերին
երդում արաւ որ նորանց տայ. եւ
դու նորանց ժառանգութիւնն ես տա-
8 լու։ Եւ Քո առաջից գնացողը նոյն
Ինքն Եհովան է, Նա քեզ հետ է լի-
նելու, Նա քեզ չի Թողիլ եւ քեզ չի
ձդիլ. Մի վախենար եւ Մի զարհուրիր։
9 Եւ Մովսէսը գրեց այս օրէնքը, եւ
տուաւ Ղեւիի որդի այն քահանաներին, որ Եհովայի ուխտի տապանակը
վեր են առնում, եւ Իսրայէլի բոլոր
10 ծերերին։ Եւ Մովսէսը նորանց պատուիրեց եւ ասեց. Ամէն եօթներորդ

ք Ելս. ի. 19. իզ. 16։
ի Հռոմ. ժ. 6—8։
ը Ղեւ. ժա. 26։
ե Ղեւ. գ. 26։
զ Ղեւ. գբ. 47։
է Ելս. իե. 1։ կզ. 9։ Յես. ժա. 25։
ը Յես. ես. ժ. 24։

— Ելս. ի. 7։ Դեւ. ւգ. 7։
թ Ելս. իե. 17։
ժ Ելս. ի. 11։ իե. 13։ Դեւ. գ. 27։
ժա Դեւ. Բ. 3։
ժբ Ելս. իե. 21։ Դեւ. գ. 28։
ժգ Դեւ. գ. 21։
ժդ Ելս. իա. 23, 24, 33, 35։
ժե Դեւ. ե. 3։

ժզ Ելս. ա. 6, 7, 8։ ժ. 25։ — Մն. իբ. 13։ իբ. 20։
ժէ Դեւ. ա. 29։ ե. 18, 21։
ժը Դեւ. ի. 4։
ի Ելս. ա. 5։ Ներ. ժգ. 8։
ժթ Ելս. ժգ. 11։ Դեւ. Բ. 3։
ի Ելս. ժգ. 21։ ներ. 11։ Դեւ. Բ. 3։
ի Ելս. ա. 5, 9։ — Մն. իբ. 20։
ի Դեւ. ա. 21։ Ելս. ա. 9։ ը. 1։ ժ. 25։
ի Ելս. ա. 15։ Ելս. գ. 3։ ը. 33։ — Մն. ժե. 15։

տարին՝ Տ֊ողովեանն տարուայ ժամանակին՝ տաղաւարահարաց տօնին,
11 երբոր բոլոր Իսրայէլը կ'գայ Տ֊ր Եհովայ Աստուծոյ առաջին երեւալու ընտրած տեղը, ՚այս օրէնքը կարդաս բոլոր Իսրայէլի առաջին, որ լսեն։
12 ՚Ժողովիր ժողովուրդը՝ մարդիկը եւ կանայքը, եւ տղերքը եւ քո օտարականը, որ քո դռներուն է, որ լսեն, եւ որ սովրին եւ ձեր Եհովայ Աստուածանից վախենան, եւ այս օրէնքի բոլոր խօսքերը պահեն եւ կատարեն.
13 եւ Նորանց տղերքը, որ չեն գիտեր, Կ'լսեն եւ կ'սովրին ձեր Եհովայ Աստուածանից վախենալը, բոլոր այն օրերուն որ կ'ապրէք այն երկրի վրայ՝ որ Յորդանանով անցնում էք այնտեղ Նորան ժառանգելու։
14 Եւ Եհովան Մովսէսին ասեց. Ահա օրերդ մօտեցել են որ մեռնես. Յեսուին կանչիր, եւ ժողովքի խորանի մէջ ներկայացէք, Որ Նորան պատուէր տամ։ Եւ Մովսէսը եւ Յեսուն գնացին եւ ժողովքի խորանի մէջ ներկայացան։
15 Եւ Եհովան ամպի սիւնով խորանին երեւեցաւ, եւ ամպի սիւնը խորանի դռան վերայ կանգնեց։
16 Եւ Եհովան Մովսէսին ասեց. Ահա դու քո հայրերի հետ կ'ննջես, եւ այս ժողովուրդը վեր է կենալու եւ ՚շնութիւն է անելու օտար աստուածների հաւատից ուր որ գնում է, եւ ՚ինձ թողելու է եւ վասիանելու է իր հետ ա-
17 րած ուխտս։ Եւ այն օր իմ բարկութիւնը Նորանց վերայ պիտի բորբոքուի եւ ՚նս պիտի ձգեմ Նորանց եւ ՚երեսս ծածկեմ Նորանցից, եւ ընդ-ջինջ են լինելու. եւ չատ չարիքների ու նեղութիւնների են հանդիպելու եւ ասելու այն օրը. Մի՞թէ ՚մեր Աստուածը իմ մէջ չլինելու համար չէ, որ ՚այս չարիքները ինձ հանդիպել են։
18 Եւ այն օրը ես իմ երեսը բոլորովին կ'ծածկեմ Նորանց արած բոլոր չարութեան համար, որովհետեւ դէպի ու-
19 րիշ աստուածների դառան։ Եւ հիմա այս երգը գրեցէք ձեզ համար, եւ այն սովորեցրու Իսրայէլի որդիանցը, Նորանց բերանում դիր այն, որպէս զի այս երգը Իսրայէլի որդիանց մէջ ինձ
20 համար վկայութիւն լինի։ Որովհետեւ Նորանց պիտի տանեմ այն կաթ եւ մեղր բղխող երկիրը, որի համար ես Նորանց հայրերին երդում արի. եւ Նորանք կ'ուտեն եւ կ'կշտանան եւ կ'գերանան, եւ ՚դէպի ուրիշ աստուածների կ'դառնան եւ Նորանց ծառայութիւն կ'անեն եւ ինձ կ'արհամարհեն եւ իմ ուխտը կ'խափանեն։
21 Իսկ երբոր Նորանք չատ չարիքների եւ նեղութիւնների հանդիպին, այս երգը Նորանց առաջին վկայութիւն տայ. որովհետեւ պիտի չ'մոռացուի Նորանց զաւակների բերանից. որովհետեւ ՚գիտեմ Նորանց խորհուրդը՝ Որ այսօր անում են, քանի որ դեռ չեմ տարել Նորանց իմ երդումով խոստա-
22 ցած երկիրը։ Եւ Մովսէսը նոյն օրը այս երգը գրեց, եւ Իսրայէլի որդիանց սովորեցրեց այն։
23 Եւ նա Նաւէի որդի Յեսուին պատուիրեց եւ ասեց. ՚Զօրացիր եւ քաջ եղիր. որովհետեւ դու պիտի տանես Իսրայէլի որդիքը այն երկիրը, որի համար Նորանց երդում արի. եւ ես քեզ հետ կ'լինեմ։
24 Եւ երբոր Մովսէսն այս օրէնքի բոլոր խօսքերը մէկ գրքի մէջ գրեց վեր-
25 ջացրեց մինչեւ վերջը, Մովսէսը պատուիրեց Եհովայի ուխտի տապանակը վեր առնող Ղեւտացիներին ասելով.
26 Առէք այս օրէնքի գիրքը եւ ՚դրէք Նորան ձեր Եհովայ Աստուծոյ ուխտի տապանակի մօտ, որ ՚նա քեզ դէմ
27 վկայութիւն լինի այնտեղ. Որովհետեւ ես քո ապստամբութիւնը եւ ՚քո խիստ պարանոցը գիտեմ. ահա այսօր տակաւին ես ձեզ հետ ողջ եմ՝ ՚դուք ե-
28 հովայի դէմ ապստամբութիւն էիք ա-
29 նում. եւ ՚ո՛րչափ աւելի իմ մեռնելուց

ՠԴՏ. ԺԱ. 1, 2, 9։
ՠԴՏ. ԺԳ. 10։
ՠ Ցեռ. ը. 31, 35։ ՟ Թագ. ԻԳ. 3։ Նեհեմ. ը. 1—3.
ՠԴՏ. ՟. 10։
ՠԴՏ. Ժա. 2։
ՠՍաղ. ՟ը. 5, 6, 7։
ՠԹուա. ԻԿ. 13։ Դտ. ՟ԻԳ. 5։
ՠԹուա. ԻԿ. 19։
ՠՆե. ՟ԻԳ. 9։
ՠ Ցեռ. ԻԳ. 13։ Դ Թագ. Կ. 12։
ՠՆե. ՟ԻԳ. 15։ Դատ. ը. 17։
ՠԴՏ. ՟ԻԳ. 15։ Դատ. ը. 12։ Ժ. 6, 13։
ՠԴատ. ը. 1, 20։
ՠ ՍՆ. ԺԿ. 2. ԻԳ. 20։
ՠԴՏ. ՟ԻԳ. 20։ Սաղ. ՀԳ. 29։ Եր. ը. 17։
ՠԹուա. ԺԳ. 42։
ՠԴատ. ՟. 13։
ՠԴՏ. ՟ԻԳ. 18։
ՠՀՐԴ. 16։
ՠՑեռ. Կ. 3։ Ժգ. 5, 6։
ՠՍԱՀՄ. Կ. 25, 26։
ՠՑեռ. ա. 6։
ՠՏես Դ Թագ. ԻԳ. 8։
ՠՀՐԴ. 19։
ՠՆե. ՟ԻԳ. 9։
ՠԴՏ. ՟ԻԳ. 7, 21։

28 յետոյ՝ Ձեր ցեղերի բոլոր ծերերին եւ
Ձեր ատենակալներին ժողովեցէք իմ ա-
ռաջին որ ներանոց ականջներին խօս-
անիմ այս խօսքերը. եւ Երկինքն ու
երկիրը վկայ կանչեմ ներանոց վերայ.
29 Որովհետեւ գիտեմ, որ իմ մեռնելուց
յետոյ դուք անպատճառ Տանօրինու-
թիւն էք անելու, եւ խոտորուելու էք
իմ Ձեզ պատուիրած ճանապարհիցը,
եւ հետի օրերը չարիքների էք հան-
դիպելու. որովհետեւ Եհովայի առա-
ջին չարութիւն էք անելու, եւ Ձեր
Ձեռքերի գործքերովը ներան բարկա-
30 ցնելու՝ եւ Մովսէսն այս երգի խօս-
քերը խօսեց Իսրայէլի բոլոր ժողովրի
ականջներին մինչեւ վերջը՝

ԳԼ՚ Լ՚Ը

Մովսէսի երգը. Աստուած պարապատիժ է ներան մեղ-
նելոյ։

1 -Ականջ դրէք, ով երկինք, որ խօսիմ՝
եւ երկիրը լսէ իմ բերանի խօսքերը։
2 Անձրեւի պէս թող կաթի իմ խրատը.
Ցօղի պէս իջնէ իմ խօսքը՝
Ինչպէս անձրեւը կանանչեղէնի վերայ,
եւ ինչպէս առատ անձրեւներ խոտի
վերայ։
3 Որովհետեւ ես կանչում եմ Եհովայի
անունը.
Տգաթիւ տուէք մեր Աստուծուն։
4 *Աստուծոյ գործը կատարեալ է.
Որովհետեւ ներա ամեն Ճանապարհ-
ները իրաւունք են.
Հաւատաւոր իմ է եւ Անիրաւութիւն չ՚ունի.
Արդար եւ ուղիղ է նա։
5 Ապականուեցան ներա դէմ. ներա որ-
դիքը չեն. իրանցն է ամօթը.
Մէկ խոտորուած եւ ծռած ազգ է։
6 Ի՞նչ է Ձեր Եհովային արած հատու-
ցումը,
Ով յիմար եւ անմիտ ժողովուրդ։
Նա չէ՞ քո Հայրը, քեզ Ստացողը.
Նա քեզ Ստեղծեց եւ քեզ Հաստատեց։
7 Յիշիր հին օրերը,
Մտածիր անցած գարերի տարիները.
Քո Հօրդ հարցրու, եւ նա քեզ կ՚պատմէ.
Եւ քո ծերերին, եւ ներանք քեզ կ՚ա-
սեն.
8 Երբոր Բարձրեալը Ազգերին ժառան-
գութիւն բաժանեց,
Եւ Տարածեց Ադամի որդիները,
Ազգերի սահմանները դրաւ
Իսրայէլի որդիանց թիւովը.
9 Որովհետեւ Եհովայի բաժինը իր
ժողովուրդն է,
Յակոբը ներա ժառանգութեան վի-
ճակն է։
10 Գտաւ նրան անապատ երկրի մէջ դատ.
Վայրի ոռնացող անապատում.
Նրան չրջապատեց, Հոգաց նրա,
Նրան պահպանեց Իր աչքի բիբին
պէս։
11 Ինչպէս որ արծիւը քրքրում է իր
բոյնը,
Շուռ է գալիս իր ձագերի վերայ,
Տարածում է թեւերը, վեր առնում
ներանց,
Տանում ներանց իր թեւերի վերայ,
12 Այնպէս Եհովան միայն մեռ ածեց նո-
րան,
Եւ նորա հետ օտար աստուած չ՚կար։
13 Նրան վեր հանեց երկրիս բարձր
տեղերը,
Որ ուտէ արտերի պտուղը.
Եւ նրան Ժվմից մեղր ծծել տուաւ,
Եւ ապառաժ ժայռից Իւղ.
14 կովերի իւղ եւ ոչխարների կաթ,
Գառների եւ Բաշանի խոյերի եւ նո-
խազների ճարպով,
Եւ Ցորենի երիկամունքի ճարպովը.
Նա խաղողի արիւնը խմեցիր գինի։
15 Եւ գիրացաւ Յեսուրունը եւ Քա-
ցի տուաւ.

ղԴէս. ը. 19։ լբ. 1։
ԿԴ. լբ. 5։ Դատ. բ. 19։ Ովս. բ. 9։
ըՍամ. ի՚բ. 1։ Դէս. գ. 30։ Ի՚Կ. ի՚բ. 13։
ծԴէս. գ. 23։ բ. 18։ լբ. 18, 31։ Դատ. բ. 12։
—
—Դէս. գ. 28։ Սաղ. ծ. 4։ Եսա. ը. 3։ Երեմ. բ. 12։ գ. 19։
իԵսա. ծե. 10, 11։ ա Կոր. գ. 6—8։
կՍաղ. հբ. 6։ Մի՚բ. ե. 7։
հա Մն. ի՚բ. 11։
ձՎեմ. Տես Շմր. 15, 18, 30, 31, 37։ բ Թագ. իբ. 3, 32, 47։ իգ. 3։ Սաղ. ի՚բ. 2, 31, 46։ դբ. 15։ Ա՚Կր. ա. 12։
ղբ Թագ. իբ. 31։
ճԴատ. գ. 37։ Յոյս. ծե. 3։
ընՍաղ. ը. 5։ Երեմ. ի. 10։
իՍաղ. ը. 10։
ըԴէս. լ՚ը. 29։
իՅոան. ծե. 16։ Դատ. բ. 41։ Փիլ. բ. 13։

ըՍաղ. ծե. 9։ Ա՚Կր. ի. 3։ Յա՚կ. ե. 3։
ըՆե. իգ. 8։
ըՆաղ. ին. 2։
ըՆե. իե. 11։ իգ. 2։
ըՆէ. ի՚գ. 11։ Սաղ. իգ. 1։ Ղե. 3, 4։
ըՀԶա՚բ. բ. 3։ Գոր. ի՚ե. 20։
ըՄՖ. ի՚ա. 8։
ըՆե. ի՚ե. 16։ ի՚բ. 3։ ա Թագ. ի. 1։ Սաղ. Ղբ. 71։
ըԴէս. բ. 15։ Երեմ. բ. 6։ Ովս. ի՚գ. 5։
ըՐ Օր. գ. 36։

ըՍաղ. ի՚ե. 12։
ըՆե. իգ. 16։ իգ. 8։
ըՆաղ. Ղգ. 2։
ըՆե. իե. 11։ իգ. 2։
ըՆէ. ի՚գ. 11։ Սաղ. իգ. 1։ Ղե. 3, 4։
ըՀԶա՚բ. բ. 3։ Գոր. ի՚ե. 20։
ըՄՖ. ի՚ա. 8։
ըՆե. ի՚ե. 16։ ի՚բ. 3։ ա Թագ. ի. 1։ Սաղ. Ղբ. 71։
ըԴէս. բ. 15։ Երեմ. բ. 6։ Ովս. ի՚գ. 5։
ըՐ Օր. գ. 36։

ըՍաղ. ի՚ե. 29։ Եսա. ծբ. 14։ Երեմ. իգ. 2։
ըՅոբ. ի. 17։ Սաղ. ի՚ա. 10։
ըՆԴէ. իգ. 24։ Յոբ. ի՚բ. 6։
ըՍաղ. ի՚ա. 10։ Հի՚. 14։
—Տես — Թագ. բ. 29։

[a](Փիրացա՛ր , հաստացա՛ր , իւղ կապեցի՛ր ։)
Եւ Աբողեց [b]իր Աբարիչ Աստուծուն ,
Եւ արհամարհեց իր փրկութեան վէմը ։
46 Օտար [c]——ներով նոյան [d]նախանձեցուին ,
Գարշելի բաներով նոյան բարկացուին ։
47 [e]Չոհեցին դեւերուին , որ Աստուած չեն ,
Աստուածների , որ չէին ճանաչում .
Նորներ՝ որ մօտերից եկան .
Որոնցից ձեր հայրերը չ'վախեցան .
48 [f]Դու քեզ ծնող վէմը թողեցիր ,
Եւ էքեզ սնուցող Աստուծուն մոռացար ։
49 Եւ [g]Եհովան տեսաւ եւ զզուեց ,
[h]Բարկութիւնով իր տղերքից եւ աղջիկներից .
20 Եւ ասեց [i]Երեսս ծածկում նոյանցից ,
Տեսնում նոյանց վերջը ինչ կ'լինի .
Որովհետեւ նոյանք մի ծուռ ազգ են ,
[j]Որդիք՝ որոնց մէջ հաւատ չ'կայ ։
21 [k]Նոյանք զրգռեցին իմ նախանձը
չաստուածով
[l]Ինձ բարկացրին իրանց մնոտի բաներով .
Եւ [m]ես էլ կ'զրգռեմ նոյանց նախանձը
մի չ'ժողովրդով ,
Մի անմիտ ազգով կ'բարկացնեմ նոյանց .
22 Որովհետեւ [n]կրակ վառուեցաւ իմ բարկութիւնով ,
Եւ կ'այրէ մինչեւ դժոխքի ներքին տեղերը .
Եւ կ'ուտէ երկիրը եւ նոյա արմիկը ,
Եւ կ'բորբոքեցնէ սարերի հիմունքը ։
23 [o]Նոյանց վերայ չարիքներ կ'դիզեմ ,
Իմ նետերը կ'վերջացնեմ [p]նոյանց վերայ ։
24 Նոյանք կ'մաշուին սովով ,
Եւ [q]կ'ապառուին տենդով եւ լեղի ժանտախտով ,
Եւ [r]գազանների ժանիք կ'ուղարկեմ նոյանց վերայ
Գետնի վերայ սողացողների թոյնի հետ ։
25 [s]Դրսից սուրը անորդի կ'անէ եւ սենեակներից երկիւղը .
Երիտասարդներին եւ կոյս աղջիկներին ,
Կաթնկերին ալեւոր ծերի հետ ։
26 Ես [t]ասեցի՝ Ցրուեմ նոյանց ,
Նոյանց յիշատակը մարդկանց միջից վերացնեմ ,
27 Միայն թէ թշնամիի բարկութիւնից վախեցայ .
Մի գուցէ նոյանց հակառակորդներն ուրանան .
Մի գուցէ ասեն՝ [u]Մեր բարձր ձեռքն է ,
Եւ ոչ թէ Եհովան որ արաւ այս բոլոր բաները ։
28 Որովհետեւ նոյանք մի խորհրդակոյս ազգ են ,
[v]Եւ իմաստութիւն չ'կայ նոյանց մէջ ։
29 [w]Երանի թէ իմաստուն լինէին , այս բանը հասկանային ,
[x]Իրանց վախճանը մտածէին ։
30 [y]Մէկ մարդն ի՞նչպէս կ'հալածէր հազարին .
Եւ երկու մարդը ի՞նչպէս կ'փախցնէր տասը հազարին ,
Եթէ նոյանց վէմը նոյանց չ'ծախէր ,
Եւ Եհովան նոյանց չ'մատնէր ։
31 Որովհետեւ [z]Մեր վէմի պէս չէ նոյանց վէմը .
Եւ [a]մեր թշնամիները թող դատաւոր լինեն ։
32 Որովհետեւ [b]Սոդոմի որթիցն է նոյանց որթը ,
Եւ Գոմորի արտիցը .
Նոյանց խաղողները թունաւոր խաղողներ են ,
Նոյանց ողկոյզները դառն են .

---

a Գլ. լ. 20։ Նկեմ. բ. 25։ Սաղ. ԺԶ. 10։ Երեմ. բ. 7։ Ե. 7, 28։ Ովս. Ժգ. 6։
b Գլ. լ. 16։ Ես. ա. 4։
c Ես. Ծ. 13։ բ Թագ. իբ. 47։ Սաղ. ԽԲ. 20։ գԵ. 1։
d ՃԺ Թագ. Ժգ. 22։ ա Կոր. ժ. 22։
e Դնխ. Ժէ. 7։ Սաղ. ՀՂ. 37։ ա. Կոր. Ժ. 20։ Յայտ. Բ. 20։
f Ես. Ժէ. 10։
g Երեմ. բ. 32։
h Դ Թագ. բ. 14։
i Ես. ա. 2։
j Գլ. լ. 17։
k Ես. լ. 9։ Մատ. Ժէ. 17։
l ՃԹագ. Հբ. 58։
m — Թագ. իբ. 21։ գ Թագ. Ժգ. 13, 26։ Սաղ. լ. 5։ Երեմ. բ. 19։ Ժ. 8։ Ժգ. 22։ Յովէ. բ. 8։ Դտր. Ժգ. 15։
n Ես. Ժէ. 10։
o Ես. Ժէ. 11։ Երեմ. գ. 22։
p Ես. խէ. 11։ Երեմ. գ. 22։
q Գլ. ե. 29։ Սաղ. ՀԱ. 13։ Ես. ԽԳ. 3։ Դաւ. ԺԲ. 12։
r Ես. խէ. 7։ Ողբ. ա. 9։ Հղ. Ժգ. 8։ Ես. լ. 17։
s Սաղ. խգ. 12։ Ես. Ծ. 14։ Ժր. 3։
t — Թագ. բ. 2։
u — Թագ. գ. 8։ Երեմ. խ. 13։
v Ես. ա. 10։
w Ես. խ. 29։ Սաղ. ՀԱ. 13։ ԽԷ. 43. Դաւ. ԺԲ. 12։
x Ես. խէ. 7։ Ողբ. ա. 9։ Հղ. Ժ. 8։ Ես. լ. 17։
y Սաղ. խգ. 12։ Ես. Ծ. 14։ Ժր. 3։
z — Թագ. բ. 2։
a — Թագ. գ. 8։ Երեմ. խ. 13։
b Ես. ա. 10։

33 Նորանց գինին *վիշապների թոյն է
եւ ԻԺերին սաստկող մահագին է։
34 Մի՞թէ սա ծածկուած չէ ինձ մօտ,
կնքուած չէ իմ չանմարաններուս մէջ։
35 *Իմն է վրէժխնդրութիւնը եւ հատուցումը.
ժամանակին կ՚գլորուի նորանց ոտքը,
Որովհետեւ Նմօտ է նորանց կորուստի օրը,
եւ չտապում է նորանց համար պատրաստուածը։
36 *Որովհետեւ ԵՀովան կ՚դատէ իր ժողովրդին,
եւ Կ՚զղջայ իր ծառաներուն վերայ,
Որովհետեւ կ՚տեսնէ որ նորանց ձեռքը տկար է,
եւ *չկայ կապուածը եւ ազատը.
37 եւ կ՚ասէ. *Ո՞ւր են նորանց աստուածները.
Այն վէմը, որի վերայ յոյս էին դրել,
38 Որոնք նորանց զոհերի ճարպն ուտում էին,
Եմուում էին նորանց թափելու նուէրների գինին.
Թող վեր կենան եւ ձեզ օգնեն,
Ձեզ վերայ պաշտպան լինեն։
39 Հիմա նայեցէք, որ Ես՝ ԵՍ ԵՄ,
եւ *ինձ հետ միասին էլ աստուած չկայ.
*Ես կ՚մեռցնեմ եւ կ՚ապրեցնեմ.
Եւ ես կ՚զարկեմ եւ կ՚բժշկեմ,
եւ իմ ձեռքիցն ազատող չկայ։
40 Որովհետեւ *իմ ձեռքը դէպի երկինքն եմ բարձրացնում
եւ ասում՝ Ես յաւիտեան կենդանի եմ,
41 եթէ *կայծակի սուրս սրեմ,
եւ *ձեռքս դատաստանը բռնէ,
Իմ թշնամիներին վրէժխնդրութիւն կ՚անեմ,
եւ ինձ ատողներին հատուցում կ՚անեմ։
42 *Իմ նետերն արիւնով կ՚արբեցնեմ,
եւ իմ սուրը միս կ՚ուտէ,
Սպանուածների եւ գերիների արիւնից,
*Թշնամիների իշխանների գլխից։
43 *Ուրախացէք, ով ազգեր, նորա ժողովրդի՛ր.
Որովհետեւ *իր ծառաների արիւնի վրէժը խնդրում է.
եւ իր թշնամիներից վրէժ է առնում,
եւ *քաւում է իր երկիրը — իր ժողովրդը։
44 եւ Մովսէսն եկաւ, եւ այս երգի բոլոր խօսքերը ժողովրդի ականջներին խօսեց, եւ Նաւէի որդի Յեսուն
45 էլ։ եւ երբոր Մովսէսն այս ամէն խօսքերը բոլոր Իսրայէլի հետ խօսեց
46 վերջացրեց, Նորանց ասեց. *Ձեր ուշը դարձրէք այն ամէն խօսքերին, որոնք այսօր ձեզ համար վկայութիւն բերի, որ նորանք ձեր տղերացդր պատուիրէք, որ նորանք այս օրէնքի ամէն խօսքերը պահեն եւ կատարեն։
47 Որովհետեւ այս ձեզ համար դատարկ բան չէ. *որովհետեւ ձեր կեանքն է, եւ այս բանով երկայնակեաց կ՚լինէք այն երկրի վերայ, որի համար Յորդանանովն անցնում էք նորան ժառանգելու համար։
48 եւ ԵՀովան նոյն օրը խօսեց Մովսէսի հետ ասելով. Վեր կերիր այդ *Աբարիմ սարը՝ Նաբաւ սարը որ Մովաբի երկրումն է երիքովի դիմացին, եւ տես Քանանի երկիրը, որ ես տալիս եմ Իսրայէլի որդկանցն *կալուածք.
50 եւ մեռիր քո վեր եղած սարի վերայ, եւ քո ժողովրդի վերայ աւելացիր, ինչպէս որ Հարոնը Հոր սարի վերայ մեռաւ եւ իր ժողովրդի
51 վերայ աւելացաւ. Որովհետեւ *ինձ դէմ անհնազանդ եղաք Իսրայէլի որդկանց մէջ Մին անապատումը Կադեսի հակառակութեան ջրերի վերայ. որովհետեւ Իսրայէլի որդկանց մէջ ինձ
52 չ՚սրբեցիք։ Ուրեմն *այն երկիրը հե-

չ Սաղ. ծը. 4։
ն Սաղ. ճե. 3։ Հաւ. գ. 13։
ը Յոբ Ժգ. 17։ Երեմ. բ. 22։ Ովս. Ժգ. 13։ Հաւ. բ. 5։
ա Սաղ. ղգ. 1։ Հաւ. Ժբ. 19։ Երբ. Ա. 30։ Ցես Ես. ա. 24։ Ժբ. 18։ Կաս. ա. 2։
ղբ Գաղ. բ. 3։
ո Սաղ. ճե. 14։ Երբ. Ժ. 30։
է Դաս. բ. 18։ Սաղ. ճգ. 45։ Երեմ. լա. 20։
— գ Թագ. Ժգ. 10։ խա. 21։ գ Թագ. բ. 8։ Ժգ. 26։
ա Դաս. Ժ. 14։ գ Թագ. Ժբ. 27։ Երեմ. բ. 28։
Վ Սաղ. ծբ. 27։ Ես. խա. 4։ խբ. 12։
փ Դ. գ. 35։ Ես. խե. 5, 16, 23։ ք Թագ. բ. 6։ գ Թագ. ե. 7։ Յոբ. ե. 18։ Սաղ. կբ. 20։ Ովս. գ. 1։
օ Ծն. Ժգ. 22։ Եչ. գ. 8։
Թաս. Ժգ. 30։
— Ես. խե. 1։ լգ. 5։ կգ. 16։ Նեհ. խա. 9, 10, 14, 20։
ֆ Ես. ա. 24։
ա Երեմ. խգ. 10։
ա Դաս. ե. 2։ Յոբ. Ժգ. 24։ Երեմ. լ. 14։ Ովբ բ. 5։
*Կամ Ով ազգեր, նորա ժողովրդի ա՛ռաքելներ եղէք։
ֆ Հաւ. Ա. 10։
— Ովսե. գ. 10։ ԺԲ. 2։
ք Սաղ. ճե. 1։
է Դ. գ. 6։ Ժա. 18։
ֆ Դ. գ. 19։ Գաղ. Ժբ. 5։ Հաւ. Ժ. 5։
Ի Թաս. ԺԲ. 12, 13։
ա Թաս. լդ. 47, 48։
Ի Թաս. բ. 25, 28։
ը Թաս. բ. 11—13։ ԺԼ. 14։
ճ Ցես Գաղ. Ժ. 3։
ք Թաս. ԺԼ. 12։ Գաղ. լդ. 4։
—

ուրից կ'տեսանես, բայց այնտեղ չես մանիլ, այն երկիրը որ ես Իսրայէլի որդիանցը կ'տամ։

ԳԼ· Լ·

Մովսէսի վերջին օրհնութիւնը և մեռնելութիւնը տասնեւերկու ցեղերի մասին։

1 Եւ այս է այն [a]օրհնութիւնը՝ որով օրհնեց [b]Աստուծոյ մարդ՝ Մովսէս Իսրայէլի որդիանց իր մեռնելուց առաջ։
2 Եւ ասեց։
[c]Եհովան Սինայից եկաւ,
Եւ Սէիրից երեւցաւ նորանց,
Փայլեցաւ [d]Փառան սարիցը,
Եւ եկաւ Երիւրաւոր սուրբերով։
Նորա աջ ձեռքիցը օրէնքի կրակը նորանց համար։
3 Այո, Նա սիրում է ժողովուրդներին։
Նորա բոլոր Խաւրբերը քո ձեռքին են։
[e]Եւ նորանք նստում են քո ոտքերի մօտ
[f]Քո խօսքերիցն ընդունելու համար։
4 [g]Մովսէսը մեզ օրէնքը պատուիրեց։
[h]Յակոբի ժողովքի ժառանգութիւնը։
5 [i]Եւ Յեսուրունի մէջ [k]Թագաւոր եղաւ, ժողովրդի գլխաւորները ժողովուելիս Իսրայէլի ցեղերի հետ միկտեղ,
6 [l]Ռուբէնը ապրէ եւ չմեռնէ,
Եւ նորա ժողովուրդը բազմաթիւ լինի։
7 Եւ սա՝ Յուդայի համար, եւ ասեց։
Լսիր, ով Եհովայ, Յուդայի ձայնը,
Եւ իր ժողովրդի մօտ տար նորան։
[m]Նորա ձեռքերն իրան բաւական են,
[n]Եւ նորա թշնամիների դէմ օգնական եղիր։
8 Եւ Ղեւիի համար ասեց։
[o]Թումիմդ ու Ուրիմդ քո սուրբ մարդին լինի,
Որին փորձեցիր Մասսայի մէջ,
Եւ Մերիբայի ջրի վերայ նորա հետ վիճեցիր։
9 Այն որ իր հօրն ու մօրը համար ասեց՝ Ես նորան չ'տեսայ,
[p]Եւ իր եղբայրներին չ'ճանաչեց,
Եւ իր որդիներին չ'իմացաւ.
Որովհետեւ [q]նորանք քո խօսքին ըղդուշութիւն արին,
Եւ քո ուխտը պահեցին։
10 [r]Քո դատաստանները սովորեցնում են Յակոբին՝
Եւ քո օրէնքն Իսրայէլին.
[s]Քո առաջին խունկ կ'մատուցանեն,
[t]Եւ քո սեղանի վերայ՝ ողջակէզ։
11 Եհովայ, օրհնիր նորա զօրութիւնը,
[u]Եւ նորա ձեռքի գործքը ընդունիր.
Փշրիր նորա հակառակորդների մէջքը,
Եւ նորաատելիներին, որ այլեւս վեր չկենան։
12 Բենիամինի համար ասեց.
Եհովայի սիրելին ապահով բնակուէ նորա մօտ.
Միշտ պաշտպանում է նորան,
Եւ նորա ուսերի մէջ է բնակւում։
13 Եւ Յովսէփի համար ասեց.
[v]Նորա երկիրը Եհովայից օրհնուած լինի
Երկնքի ընտիր պարգեւներովը, [w]ցօղովը,
Եւ ցածումը պառկող անդունդներովը,
14 Եւ արեգակից առաջ եկած ընտիր բերքերովը,
Եւ ամիսների ընտիր արդիւնքներովը,
15 Եւ Հադեմի սարերի [x]ընտիր պատուղներովը,
Եւ [y]մշանջենաւոր բլուրների ընտիր պարգեւներովը,
16 Եւ երկրիս եւ նորա առատութեան ընտիր պարգեւներովը,
Ու [z]մորենուում բնակողի բարեհաճութիւնովը
Գան Յովսէփի գլխի վերայ,
Եւ իր եղբայրների մէջ երեւելի եղողի գագաթի վերայ։

---

a ՆԵ. ԽՔ. 28
b Յես. Ժգ. 6. Դատ. Ժգ. 6. ա Մն. իգ. 14. բ Մն. լ. 16. Եզր. գ. 2. Սպ. գ. վերջաբերը.
c ՆԵ. ԺՔ. 18, 20. Դատ. ե. 4, 5.
d Ամբ. գ. 3.
e Յես. Սպ. կը. 17. Դատ. է. 10. Դատ. է. 33. Դպ. գ. 19. Եզր. բ. 2. Յուդ. 14. Յայտ. ե. 11. ը. 16.
f ՆԵ. ԺՔ. 3. Դդ. է. 7, 8. Սպ. Խէ. 4. Մաղ. Ժ. 1. Մտ. ա. 2.
g ՆԵ. Ժ. 5. Դդ. է. 7, 8. Ես. ԽԲ. 9. Ղուկ. Ժ. 39. Կոր. իբ. 3.
h Աստ. բ. 1.
i Յես. ա. 17. է. 19.
k Սպ. ԺՔ. 111.
l Ես. Դդ. իբ. 13.
m ՆԵ. Ժ. 6. ա Թագ. բ. 9.
n ՆԵ. ԺՔ. 29—34. Ես. ԽԲ. 13.
o Ես. ԽԸ. Ժբ. 18. Մտ. բ. 5, 6.
p Ղև. Ժ. 11. Դդ. Ժէ. 9—11. Ես. 8. Եզեկ. Խգ. 23, 24. Մտ. բ. 7.
q ՆԵ. է. 7, 8. Ես. Ժգ. 40. ա Թագ. բ. 28.
r ՆԵ. ԽՔ. 8.
s Սպ. Ջխգ. 5.
t ՆԵ. իբ. 30.
u ՆԵ. Ժէ. 7. Ես. ե. 13.
v ՆԵ. իբ. 26—29.
w Ես. ԽԸ. Ժբ. 18. Մտ. բ. 5, 6.
x Ղև. Ժ. 11. Դդ. Ժէ. 9—11. Ես. 8. Եզեկ. Խգ. 23, 24. Մտ. բ. 7.
y ՆԵ. է. 7, 8. Ես. Ժգ. 40. ա Թագ. բ. 28.
z Ղև. ա. 9, 13, 17. Սպ. Ժա 19.
a Թագ. իգ. 23. Եզեկ. ե. 40, 41. Խգ. 27.
b ՆԵ. ԽՔ. 15.
c ՆԵ. ԽՔ. 28. Դը իբ. 2.
d ՆԵ. ԽՔ. 26.
e Բեր. գլխով.
f Ամբ. գ. 6.
g ՆԵ. գ. 2. Դատ. է. 30, 35.
h ՆԵ. ԽՔ. 26.

47 Իր ցուլի [a]առաջինեկի պէս գեղեցկութիւն ունի նա,
եւ նորա եղջիւրները [b]միեղջերուի եղջիւրներ են,
[c]Նորանցով կ'զարկէ ժողովուրդները միասին,
Մինչեւ երկրի ծայրերը.
[d]Եւ սորանք են Եփրեմի բիւրաւորները
եւ Մանասէի հազարաւորները։
48 եւ Զաբուղոնի համար ասաց.
[e]Ուրախացիր, Զաբուղոն, քո դուրս գալու ժամանակին,
եւ դու, Իսաքար, քո վրաններուդ։
49 [f]Ժողովուրդներին սարն են հրաւիրում
Այնտեղ [g]արդարութեան զոհեր են մատուցանում.
Որովհետեւ նորանք կ'ծծեն ծովերի առատութիւնը
եւ աւազի ծածուկ գանձերը։
20 եւ Գադի համար ասաց.
[h]Օրհնուած է Գադին ընդարձակողը.
[i]Առատակ առիւծի պէս է նստել,
եւ ձիչատում է թեւերը նաեւ գլուխը.
21 եւ [k]առնաւ առաջի մասն իրան չէ՛ր.
Որովհետեւ այնտեղ օրէնսդրի [l]բաժինը որոչուեցաւ,
եւ [m]ժողովրդի գլխաւորների հետ եկաւ,
[n]Յովսայի արդարութիւնը գործեց
եւ նորա դատաստանները Իսրայէլի հետ։
22 եւ Դանի համար ասաց.
Դանը առիւծի ձագ է.
[o]Բաստնիցն է դուրս թռչում։
23 եւ Նեփթաղիմի համար ասաց.
[p]Նեփթաղիմը չնորհքով կշտացած,
եւ Եհովայի օրհնութիւնովը լցուած,
Արեւմուտքն ու հարաւը կ'ժառանգէ։
24 եւ Ասերի համար ասաց.
[q]Ասերը որդիներից օրհնուած է.
Նա իր եղբայրներին հաճոյ լինի.
[r]Եւ ոտքը իւղի մէջ թաթախէ։

25 [s]Քո [t]կօշիկները երկաթ եւ պղինձ լինեն,
եւ քո [u]ոյժը քո օրերի չափ լինի։
26 [v]Յեսուրունի Աստուծոյ նմանը չ'կայ.
Որ հեծած է երկնքումը քեզ օգնութիւն անելու համար՝
եւ իր մեծ վայելչութեամբը՝ ամպերի վերայ։
27 Յաւիտենական Աստուածը հապաւէն է,
եւ ցածումը [w]յաւիտենական բազուկները.
եւ նա կ'քշէ թշնամիներիդ քո առաջից,
եւ կ'ասէ՝ Փչացրու։
28 եւ Իսրայէլն ապահովութեամբ առանձին կ'բնակուէ.
[x]Յակոբին աղբիւրը՝ առանձին
[y]Ցորենի եւ գինիի երկրումը,
[z]Եւ նորա երկնքիցը ցօղ կ'կաթէ։
29 [aa]Երանի քեզ, Իսրայէլ, ով է քեզ նման՝
[bb]Եհովայի ձեռքովը փրկուած ժողովուրդ.
[cc]Որ նա է քո օգնութեան ասպարը
եւ քո յաղթութեան սուրը.
[dd]Եւ քո թշնամիները քեզ պիտի չողոքորթեն,
[ee]Եւ նորանց բարձր տեղերը պիտի կոխես։

ԳԼ. Լ.Դ

Մովսէսի մահը.

1 Եւ Մովսէսը վեր գնաց Մովաբի դաշտերից [a]Նեբոյ սարը երիքովի դէմ գտնուած գագաթը. եւ Եհովան [b]նորան ցոյց տուաւ բոլոր Գաղաադի երկիրը մինչեւ Դան, 2 Նաեւ բոլոր Նեփթաղիմը եւ Եփրեմի եւ Մանասէի երկիրը, եւ Յուդայի բոլոր երկիրը 3 [c]մինչեւ արեւմտեան ծովը, եւ հարաւային կողմը եւ երիքովի հովտի դաշտը [d]Աբրամենեաց քաղաքը մինչեւ Սեգոր։ 4 Եւ Եհովան նորան ասաց.

---

[a] Ած. ե. 1։
[b] Թուոց. իգ. 22. Ած. գբ. 10։ [c] Թուոց. իգ. 11. Ած. իգ. 5։ — Ած. իբ. 19։
[d] Ած. իթ. 13—15։
[e] Ած. բ. 3։
[f] Ած. գ. 5. Յով. 19։
[g] Ած. ժգ. 10 եւ ի. — Ած. ժբ. 8 եւ ի.
— Ած. իթ. 9։ Թուոց. իգ. 24. իգ. 9։
[h] Թուոց. իբ. 1—5, 16—19։
[i] Ած. գ. 12։
[k] Ած. իթ. 47։ Դատ. ժբ. 27։
[l] Ած. իթ. 21։ Ած. Ած. իթ. 32 եւ ի.
[m] Ած. Ած. իթ. 20։
[n] Ած. Ած. իթ. 6։
[o] Գ.Դ. ը. 9։
[p] Կամ՝ փակերը
[q] Կամ՝ հանգստութիւնը
[r] Ել. ժե. 11։ Ած. ժգ. 8։
[s] Ած. կը. 4, 33, 34։ ժգ. 3։ Ամբ. գ. 8։
[t] Ած. հ. 3։ գ. 1։ գ. 9։ [u] Գ.Դ. բ. 3—6։
[v] Թուոց. իգ. 9։ Ներմ. իգ. 6։ իգ. 16։
[w] Գ.Դ. ը. 7, 8։
[x] Ած. իե. 28։
[y] Գ.Դ. ժ. 11։ իբ. 2։
[z] Ած. ձիգ. 15։
[aa] Ած. ե. 26։ [bb] Ած. ժե. 9—11։
[cc] Ած. իբ. 45։ Ած. ժը. 14։
[dd] Ած. իբ. 13։
— Ած. իե. 12։ իգ. 47։
[ee] Գ.Դ. գ. 27։
[a] Ած. ժգ. 14։
[b] Գ.Դ. ժ. 21։
[c] Դատ. ա. 16։ գ. 13։ ը Ած. իը. 15։

Ահա է այն երկիրը՝ որի համար Աբրահամին, Իսահակին եւ Յակոբին երդում արի ասելով. Քո սերունդին եմ տալու այն. Տես՝ քո աչքերովը քեզ տեսնել տուի, բայց դու այնտեղ չես անցնիլ։

5 Ես եհովայի ծառան Մովսէսը մեռաւ այնտեղ Մովաբի երկրումը Տիրոջ խօսքին համեմատ. եւ նա նորան թաղեց Մովաբի երկրի ձորումը Բեթփեղովրի դէմ, եւ մի մարդ չիմացաւ 7 նորա գերեզմանը մինչեւ այսօր։ Եւ Մովսէսը հարիւր քսան տարեկան էր մեռնելիս, Նորա աչքը չմգարացաւ, 8 եւ նորա ոյժը չդնաց։ Եւ Իսրայէլի որդիքը Մովաբի դաշտերումը Մովսէսի համար երեսուն օր լաց եղան. եւ Մովսէսի համար սուգի լացի օրերը վերջացան։

9 Եւ Նաւէի որդի Յեսուն իմաստութեան հոգիով լիքն էր, որովհետեւ Մովսէսն իր ձեռքերը նորա վերայ էր դրել. եւ Իսրայէլի որդիքը նորան լսում էին, եւ անում էին ինչպէս որ եհովան Մովսէսին պատուիրել էր։

10 Եւ այլ եւս վեր չկացաւ Իսրայէլումը մի մարգարէ Մովսէսի պէս՝ որին եհովան ճանաչէր հերս առ երես, 11 Այն բոլոր նշաններումն ու հրաշքներովը, որ եհովան ուղարկեց նորան եգիպտոսի երկրումն անելու փարաւոնին եւ նորա ամէն ծառաներին եւ 12 նորա բոլոր երկրին, եւ այն բոլոր զօրաւոր ձեռքովը եւ բոլոր մեծ սոսկումովը, որ Մովսէսն արաւ բոլոր Իսրայէլի հաչքի առաջին։

ՅԵՍՈՒԻ ԳԻՐՔԸ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Պատրաստ գտացնում է Յեսուն իր պատգամի համար։ Յորդորվում է խիզախ գործունեության։

1 Եւ եղաւ որ Տիրոջ ծառայ Մովսէսի մեռնելուց յետոյ Տէրը խօսեց Մովսէսի ծառայ Նաւէի որդի Յեսուի 2 հետ ասելով. Իմ ծառայ Մովսէսը մեռաւ. եւ հիմա վեր կաց անցիր այդ Յորդանանովը դու եւ այս բոլոր ժողովուրդը այն երկիրը, որ ես տալիս 3 եմ Իսրայէլի որդիանց։ Բոլոր տեղերը, որ կոխեն ձեր ոտքի թաթերը, ձեզ պիտի տամ, ինչպէս որ Մովսէսին ասել եմ. 4 Անապատիցն եւ այս Լիբանանիցը մինչեւ մեծ Գետը՝ Եփրատ գետը, Քետացիների բոլոր երկիրը մինչեւ արեւմտեան կողմի մեծ ծովը ձեր սահմանը լինի։

5 Ոչ մի մարդ չկարողանայ քեզ Էդ կեանքի բոլոր օրերումը դէմ կանգնել. Ինչպէս որ Մովսէսի հետ էի, էդպէս հետ կլինեմ. Էդեղ չեմ թողել եւ 6 քեզ անտես չեմ անիլ։ Զօրացիր եւ քաջ եղիր. որովհետեւ այս ժողովրդին դու պիտի ժառանգեցնես այն երկիրը, որի համար սրանց հայրերին երդում արի սրանց տալու համար։ 7 Միայն թէ զօրացիր եւ չատ քաջ եղիր, որ պահես եւ անես այն ամէն օրէնքի պէս, Էոր իմ ծառայ Մովսէսը քեզ պատուիրել է. Ետորանից չխոտորուես աջ կամ ձախ, որ ամէնուրեք էլ խելամուտ լինես ուր որ գնում ես։ 8 Այս օրէնքի գիրքը քո բերանիցը չհեռանայ, այլ էդիչեր եւ ցերեկ նորա վերայ մտածես, որ պահես եւ կատա-

---

Ելն. ժբ. 7։ ժգ. 15. ժե. 18. խդ. 3։ իբ. 13. Թզ. գ. 27։ դբ. 32. Ել. իբ. 50. Յես. ա. 1, 2. Բ Յոան. գ. 9։ Թգ. լ. 2։ Ելն. ժե. 1. խբ. 10. Յես. ժգ. 10, 11։ Ելն. ժե. 3, 10. Թուա. ի. 29։ Ելն. ժբ. 7։ ժգ. 15. ժե. 18. խդ. 3։ իբ. 13. Թզ. գ. 27։ դբ. 32. Ել. իբ. 50. Յես. ա. 1, 2. Բ Յոան. գ. 9։ Թգ. լ. 2։ Ելն. ժե. 1. խբ. 10. Յես. ժգ. 10, 11։ Ելն. ժե. 3, 10. Թուա. ի. 29։ Ելն. ժբ. 7։ Թուա. ժ. 2. Դատ. գ. 3. Դոր. գ. 3. Թագ. ի. 18, 23. Յես. ժե. 15, 18. Նե. իգ. 11. Թուա. ժբ. 6, 8. Գլ. ե. 4։ Դգ. գ. 34. ե. 10. Ելն. գ. 34։ — Նե. իգ. 13. բ Օր. ա. 38. Ել Օր. իգ. 3։ Ել Օր. ժ. 21. Գլ. ժգ. 9. Ելն. ժե. 18. Նե. իգ. 31. Թուա. իգ. 3—12։ Ել Օր. ե. 24։ Նե. գ. 12։ Ել Օր. լ. 8, 23. Գլ. գ. 7. գ. 27. Նա. իգ. 3, 5։ Ել Օր. լ. 6, 8. Սբր. ժգ. 5։ Ել Օր. լ. 7, 23։ Թուա. ի. 23. բ Օր. լ. 7. Գլ. ժ. 15։ Ել Օր. ե. 32. իբ. 14։ Ել Օր. ժե. 18, 19։ Ի Սաղ. ա. 2։

բեւ բոլոր նորա միջի գրուածի պէս. որովհետեւ այն ժամանակ հանապարհները յայտնակ կ'անեւ, եւ այն ժամանակ խնդամուտ կ'լինեւ։ 9 Ահա քեզ պատուիրում եմ, գօրացիր եւ քաջ եղիր, մի վախենար եւ մի զարհուրիր. որովհետեւ քո Տէր Աստուածը քեզ հետ է ամեն տեղ ուր որ գնաս։

10 Եւ Յեսուն ժողովրդի ոստիկաններին պատուիրելով ասեց. 11 Բանակի միջովն անցկացէք, եւ պատուիրեցէք ժողովրդին ասելով. Ձեզ համար պատրաստեցէք. որովհետեւ երեք օրից յետոյ դուք այս Յորդանանովը կ'անցնէք, որ գնաք ժառանգէք այն երկիրը, որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզ տալիս է իբրեւ ժառանգութիւն։

12 Եւ Յեսուն Ռուբենեանների ու Գադեանների եւ Մանասէի կէս ցեղին հետ խօսեց եւ ասեց. 13 Յիշեցէք նայն խօսքը, որ Տիրոջ ծառայ Մովսէսը ձեզ պատուիրեց ասելով. Ձեր Տէր Աստուածը ձեզ հանգստացրեց, եւ այս երկիրը ձեզ տուաւ։ 14 Ձեր կիներն, ձեր տղերքը եւ ձեր անասունները թող բնակուեն այն երկրումը, որ Մովսէսը ձեզ տուաւ Յորդանանի այս կողմին. բայց դուք բոլոր պատերազմուած ձեր եղբայրների առաջն անցէք՝ ամենայն էլ զօրաւոր մարդիկ եւ նորանց օգնութիւն արէք, 15 մինչեւ որ Տէրը ձեր եղբայրներին էլ ձեզ պէս հանգստացնի, եւ նորանք էլ ժառանգեն այն երկիրը, որ ձեր Տէր Աստուածը կ'տայ նորանց. Եւ ետ դարձէք ձեր ժառանգութեան երկիրը, եւ ժառանգեցէք այն, որ Տիրոջ ծառայ Մովսէսը ձեզ տուաւ Յորդանանի այս կողմին դէպի արեւելք։

16 Եւ Յեսուին պատասխանեցին եւ ասեցին. Ամեն ինչ որ պատուիրեցիր՝ կ'անենք, եւ ուր որ մեզ ուղարկես՝ 17 կ'գնանք։ Ինչպէս որ Մովսէսին էինք լսում, այնպէս էլ քեզ կ'լսենք. միայն թէ քո Տէր Աստուածը քեզ հետ լինի, 18 ինչպէս որ Մովսէսի հետ էր։ Ամեն ով որ քո հրամանին ընդդիմանայ եւ չլսէ քո ամեն խօսքերին, որ մեզ պատուիրես, պիտի սպանուի. միայն թէ զօրացիր եւ քաջ եղիր։

Գլ. Բ

Յեսուի երկու լրտեսներին պահում է, նորանք էլ խոստանում են որ նորան պահեն իր բնակիչներով։

1 Եւ Նաւէի որդի Յեսուն Սատիմից երկու մարդ ուղարկեց ծածկաբար երկիրը լրտեսելու համար, եւ ասեց. Գնացէք տեսէք այն երկիրը եւ Երիքովը. եւ նորանք գնացին եւ եկան Բաղանդ անունով մի Հրեայի կնկայ տունը, եւ այնտեղ պառկեցին։ 2 Եւ Երիքովի թագաւորին ասուեցաւ թէ՝ Ահա այս գիշեր այստեղ մարդիկ են եկել Իսրայէլի որդիներից երկիրը լրտեսելու համար։ 3 Եւ Երիքովի թագաւորը հրէշ ուղարկեց Բաղանդի մօտ ասելով. Քեզ մօտ եկող եւ տունդ մտնող մարդիկը դուրս հանիր. որովհետեւ եկել են այս բոլոր երկիրը լրտեսելու համար։ 4 Եւ կինն կնկան առաւ այն երկու մարդկանցը եւ թաքցրեց, եւ ասեց. Իրաւ այն մարդիկը եկան ինձ մօտ, բայց չգիտցայ թէ որտեղից են 5 նորանք. եւ դռների փակելու ժամանակը մուտն էր՝ այն մարդիկը դուրս եկան. եւ չգիտեմ ընդ այն մարդիկը ուր գնացին. չուտով նորանց հետեւեցէք, որ նորանց հասնէք։ 6 Իսկ Բաղանդ վեր էր հանել կտուրը եւ թաքցրել քթանի եղէգներումը, 7 որ իր կարի վերայ չարել էր։ Եւ մարդիկը Յորդանանի ճանապարհովը մինչեւ անցքերը նորանց հետեւից ընկան, եւ դուռը փակեցին նորանց հետեւից ընկողները դուրս գալուց յետոյ։

8 Եւ երբոր նորանք գնա չէին պառկել, կնիկը վեր եկաւ կտուրը նորանց 9 մօտ, եւ ասեց այն մարդկանցը. Ես գիտեմ, որ Տէրը այս երկիրը ձեզ է տուել, եւ որ էձեր վախը մեր վերայ է ընկել, եւ որ ձեր պատճառով այս երկրի բոլոր բնակիչները հալուել են.

ձր Օր. լ. 7, 8, 23։
ի Յոշ. իվ. 1։ Երեմ. ա. 8։
հ Գծ. գ. 2։ Տես ր Օր. բ. 1։ Ժա. 31։
յ Թագ. լր. 20—28։ Գծ. իր. 2—4։
ղ Գծ. իր. 4, 6։
ճ ա Թագ. ր. 13։ գ Թագ. ա. 37։
—
—Թագ. իվ. 1։
բ Պատ. ա. 5։
դ Երր. Ժա. 31։ Յակ. ր. 25։
ե Յոշ. հվ. 1։ Ասակ. բա. 30։
զ Տես ր Թագ. Ժվ. 19, 20։
է Տես նվ. ա. 17։ ր Թագ. Ժբ. 19։
ը Նեհ. ե. 3։ Նվ. իգ. 27։ ր Օր. բ. 25։ Ժա. 25։
թ Նվ. Ժե. 15։

40 Որովհետեւ մենք լսեցինք, թէ ինչպէս Տէրը Կարմիր Ծովի ջրերը ձեր առաջից ցամաքեցրեց ձեր Եգիպտոսից դուրս գալ ժամանակը. նաեւ ինչ որ դուք արիք Յորդանանի այն կողմին Ամորհացիների երկու թագաւորներին Սեհոնին եւ Ովգին, որ բնաջինջ
41 արիք նորանց: Ուր մենք լսել ենք, եւ մեր սիրտերը հալուել են, եւ ձեր երեսից մէկ մարդում համարձակութիւն չէ մնացել. որովհետեւ Տէր Եհովայ Աստուածն է Աստուած վերեւումը՝ երկնքի մէջ, եւ ներքեւումը՝
42 երկրիս վերայ: Եւ հիմա աղաչում եմ, Տէրով երդուեմ արէք ինձ, որ ես ձեզ ողորմութիւն եմ արել, եւ դուք էլ ողորմութիւն կ'անէք իմ հօր տանը.
43 եւ ինձ մի նշմարիտ նշան տուէք, որ իմ հօրը, մօրը, իմ եղբայրներին, քոյրերին եւ բոլոր նորանց վերաբերեալներին ողջ կ'թողէք, եւ մեր անձը
44 մահից կ'ազատէք: Եւ այն մարդիկը նորան ասացին. եթէ այս մեր բանը չ'յայտնէք, — Ե-հո-վ-ն թող ձեր տեղը մեր անձերը մնանեն, եւ երբոր Տէրն այս երկիրը մեզ տայ, հեզ ողորմութիւն եւ հաւատարմութիւն
45 կ'անենք: Եւ նորանց մէկ չուանով պատուհանից ցած իջեցրեց. որովհետեւ նորա տունը բերդի պարսպի վերայ էր, եւ ինքը պարսպի վերայ
46 էր բնակվում. Եւ նորանց ասեց. Գնացէք սարը, մի գուցէ հալածողները ձեզ հանդիպին. եւ այնտեղ երեք օր թաք կացէք, մինչեւ որ հալածողները դառնան, եւ յետոյ ձեր ճանապարհը գնացէք:
47 Եւ այն մարդիկը նորան ասացին. Մենք անպարտ կ'լինենք քո այդ երդումիցը որ մեզ տուել
48 տուիր. երբոր մենք այս երկիրը մտնենք, դու այս կարմիր գերձանի չուանը այն պատուհանի վերայ կապես, որտեղից որ մեզ իջեցրիր. եւ քո հայրը, մայրը, եղբայրները եւ քո
49 ժողովուրդ. Եւ ով որ քո տան դռներից

դուրս գայ, նորա արիւնը իր գլխին. մենք անպարտ ենք. բայց քեզ մօտ այս տանը բոլոր եղողների արիւնը մեր գլխին, եթէ նորանց մէկ ձեռք
20 դպչէ: Եւ եթէ մեր այս բանը յայտնես, այն ժամանակ մենք անպարտ ենք քո մեզ անել տուած երդումիցը:
21 Եւ նա ասեց. Ձեր խօսքերի պէս լինի. եւ թողեց նորանց, եւ նորանք գնացին. եւ նա այն կարմիր չուանը կապեց պատուհանի վերայ:
22 Եւ նորանք գնացին եւ եկան դէպի սարը, եւ այնտեղ երեք օր նստեցին, մինչեւ որ հալածողները ետ գառան. եւ հալածողները նորանց որոնեցին ամեն ճանապարհում, բայց չ'գտան:
23 Այն ժամանակ այն երկու մարդիկը ետ գառան եւ ցած իջան սարիցը, եւ անցնելով Նաւէի որդի Յեսուի մօտ գնացին, եւ պատմեցին նորան բոլոր
24 իրանց պատահած բանները. Եւ Յեսուին ասեցին. Իրաւ Տէրն այն բոլոր երկիրը մեր ձեռքն է տուել, եւ այն երկրի բոլոր բնակիչները մեր երեսից հալուել են:

Գլ. Զ

Իսրայէլը չոր ոտքով անցնում է Յորդանանովը:

1 Եւ Յեսուն առաւօտանց վաղ վեր կացաւ, եւ ինքը եւ բոլոր Իսրայէլի որդիքը չուեցին Սատիմիցը, եւ եկան մինչեւ Յորդանանը. եւ անցնելուց
2 առաջ այնտեղ իջեւան արին: Եւ երեք օրից յետոյ ոստիկանները բանա-
3 կի միջովն անցան: Եւ ժողովրդին պատուիրեցին ասելով. Երբոր տեսնէք ձեր Տէր Աստուծոյ ուխտի տապանակը, եւ Ղեւտացի քահանաներին նորան տանելիս, դուք էլ ձեր տեղերիցը չուեցէք, եւ նորա հետեւիցը գնացէք.
4 Բայց մի հեռաւորութիւն լինի ձեր եւ նորա մէջտեղում երկու հազար կանգունի չափ. նորան չմօտենաք, որպէս զի իմանաք ձեր գնալու ճանապարհը. որովհետեւ այս ճանապարհովն անցած չէք երէկուանից եւ միւս

ա Թե. Ժգ. 21; Գէ. գ. 23;
բ Մատ. իա. 24, 34, 35.
գ Տես Նգ. ԺՀ.
դ Թե. ԺԵ. 18, 19.
ե Գէ. Ե. 1. է. 3. Ես. Ժգ. 7.
զ Ել. ԻԲ. 39.

է Տես ա Թագ. ի. 11, 15, 17.
ը Տես ա Տիմ. Ե. 9.
թ Դատ. ա. 21. Մատ. Ե. 7.
ժ Գոդ. Ք. 25.
ի Նե. ի. 7.
ձ Գէ. չ. 23.

ղ Մատ. իէ. 25.
ճ Թե. իգ. 31. Գէ. ղ. 2. իա. 44.
—
—Գէ. ք. 1.

յ Գէ. ա. 10, 11.
ն Տես Ծատ. Ժ. 33. ք Օր. լա. 9, 25.
շ Ք Օր. Ժէ. 18.
ո Թե. Ջք. 12.

5 օրուանից։ Եւ Յեսուն ասաց ժողովրդին. Սրբեցէք ձեր անձերը. որովհետեւ Տէրը էգուց ձեր միջումը հրաշքներ է անելու։ Եւ Յեսուն ասաց
6 քահանաներին. Թէ վեր առէք ուխտի տապանակը, եւ անցէք ժողովրդի առաջը։ Եւ նորանք վեր առան ուխտի տապանակը. եւ գնացին ժողովրդի առաջից։
7 Եւ Տէրն ասաց Յեսուին. Այսօր կ'սկսեմ քեզ մեծացնել Իսրայէլի աչքի առաջին, որ իմանան թէ ինչպէս որ Մովսէսի հետ էի, քեզ հետ
8 կ'լինեմ։ Եւ հրամա դու ուխտի տապանակը վեր առնող քահանաներին պատուիրիր ասելով. Երբոր Յորդանանի ջրի եզերքը հասնէք, Յորդանանում կանգնեցէք։
9 Եւ Յեսուն ասաց Իսրայէլի որդիկանց. Մօտեցէք այստեղ, եւ ձեր Տէր
10 Աստուծոյ խօսքերը լսեցէք։ Եւ Յեսուն ասաց. Սորանով կ'իմանաք, որ Հկենդանի Աստուածը ձեր մէջն է, եւ Ձեր առաջից հալածելով հալածելու է Քանանացիներին, Քետացիներին, Խեւացիներին, Փերեզացիներին, Դերգեսացիներին, Ամորհացիներին եւ
11 Յերեսուացիներին. Ահա երբոր երկրի Տիրոջ ուխտի տապանակը ձեր առաջը
12 կ'անցնէ Յորդանանի մէջ։ Եւ հիմա դուք Իսրայէլի ցեղերից տասնեւերկու մարդ առէք, ամեն մէկ ցեղից
13 մէկ մարդ։ Եւ երբոր բոլոր երկրի Տէր Եհովայի տապանակը վեր առնող քահանաների ոտքերի թաթերը Յորդանանի ջրի մէջ մանեն, Յորդանանի ջրերը կ'կտրուին, վերեւից իջնող ջրերը Հկարկառակոյտի պէս կ'կանգնեն։
14 Եւ երբոր ժողովուրդը Յորդանանում անցնելու համար իրանց վրաններից չուեցին, Ուխտի տապանակը վեր առնող քահանաները ժողովրդի
15 առաջին էին. Եւ հէնց որ տապանակը վեր առնողները մինչեւ Յորդանանը հասան եւ տապանակը վեր առնող քահանաների ոտքերը ջրի եզերքի մէջ մխուեցան, (որովհետեւ Հունձքի բոլոր ժամանակը Յորդանանը լիքն է լինում իր բոլոր եզերքների վերայ,)
16 Այն ժամանակը վերեւիցն իջնող ջրերը կանգնեցին, եւ Սարթանի մօտ եղող Ադամ քաղաքիցը շատ հեռու մի կարկառակոյտի պէս բարձրացաւ. եւ Ղազայի ծովը այսինքն Աղի ծովը իջնող ջրերը վերջացան կորուեցան. եւ ժողովուրդը Երիքովի դէմ անցկացաւ։
17 Եւ Տիրոջ ուխտի տապանակը վեր առնող քահանաները Յորդանանի մէջ ցամաքի վերայ հաստատ կանգնեցին. եւ Հբոլոր Իսրայէլը ցամաքով անցկացաւ, մինչեւ որ բոլոր ժողովուրդը Յորդանանիցն անցնելը վերջացրից։

ԳԼ. Դ

Յորդանանից հրաշով անցնելու յիշատակի քարերը։

1 Եւ երբոր բոլոր ժողովուրդը Յորդանանիցն անցնելը վերջացրին, Տէրը
2 խօսեց Յեսուի հետ եւ ասեց. Էժողովրդից դուք տասնեւերկու մարդ առէք, ամեն մէկ ցեղիցը մէկ մարդ,
3 Եւ նորանց պատուիրեցէք ասելով. Այստեղից՝ Յորդանանի միջիցը՝ քահանաների ոտքերի պինդ կացած տեղիցը ձեզ համար տասնեւերկու քար վեր առէք, եւ ձեզ հետ տարէք նորանց, եւ դրէք այն իջեւանումը ուր որ այս գիշեր իջեւան էք անելու։
4 Եւ Յեսուն Իսրայէլի որդիներից իր որոշած տասնեւերկու մարդկանցը կանչեց, ամեն մէկ ցեղիցը մէկ մարդ.
5 Եւ Յեսուն նորանց ասեց. Ձեր Տէր Աստուծոյ տապանակի առաջին անցէք Յորդանանի մէջ, եւ ամեն մէկդ ձեր ուսերի վերայ մէկ քար վեր առէք Իսրայէլի որդկանց թիւին համեմատ. Որ սա ձեր մէջ նշան լինի. որ Երբոր էգուց ձեր որդիքը հարցնելու լինեն եւ ասեն. Թէ Այս քարերը ինչ

ՀՆե. ԺԹ. 10, 11, 15; ՂՆ. Բ. 7; Թուա. Ժա. 16; ա Թագ. Ժգ. 5; Յովել. բ. 16։
ԻԳՂ. գ. 14։
ՀԸ Օր. Ա. 26; ա Թագ. Ժէ. 26; գ Թագ. ԺԲ. 4; Ովս. 10; Մատ. Ժգ. 16; ա Քեա. ա. 9։
ՀԵղ. լգ. 3; Ը Օր. Ա. 1; Դատ. Ժա. 24։
ՀՅեհ. Եզ. Ժգ. 5։
ՀՍԱԲ. գ. 13; Զաք. գ. 14, 9. 5։
ՀԵղ. գ. 3, 4։
ՀՍաղ. Հը. 13, ՀԺգ. 3.

ՀԳատ. է. 45.
ՀՅՂ. գ. 18, Ա. 10, 12, Հա Ա՚ն. Ժբ. 15, Երեմ. Ժբ. 5, ԽԲ. 10, Ե. 44։
ՀԳ Թագ. գ. 12, է. 10։
ՀԸ Օր. գ. 17։
ՀՆե. Ժգ. 3, Թուա. լգ. 3։
ՀՅեհ. Եզ. Ժգ. 23։
—
ԸՐ Օր. ԽԱ. 3; Ղ. գ. 17։
ԻԳՂ. գ. 12։
ՀԳՂ. գ. 13, 15։
ՀԵզ. Ժբ. 20, Ժգ. 11; Ը Օր. գ. 20; Մագ. Խգ. 1, Հը. 3—8։

7 Ին ձեզ համար, Նորանց ասէք. Ո-
րովհետեւ Տիրոջ ուխտի տապանակի
առաջիցը Յորդանանի ջրերը կտրուե-
ցան. երբոր նա Յորդանանովն անց-
նում էր Յորդանանի ջուրը կտրուե-
ցաւ. եւ այս բարերը Իսրայէլի որդ-
կանց մէջ յիշատակի համար լինին յա-
8 ւիտեան: Եւ Իսրայէլի որդիքն այն-
պէս արին ինչպէս որ Յեսուն պատ-
ուիրել էր. եւ Յորդանանի միջիցը
տասներկու քար վեր առան, ինչ-
պէս որ Տէրը Յեսուին ասել էր Իս-
րայէլի որդկանց ցեղերի թիւին համե-
մատ. եւ իրանց հետ իջեւանի տեղը
9 տարին Նորանց եւ այնտեղ դրին: Եւ
Յեսուն եդին տասներկու քարեր
կանգնեցրեց Յորդանանի մէջ, ուխտի
տապանակը վեր առնող քահանաների
ոտքերի կացած տեղումը, եւ մինչեւ
10 այս օրը այնտեղ են: Եւ տապանակը վեր
առնող քահանաները կանգնեցին Յոր-
դանանի մէջ մինչեւ որ վերջացաւ այն
բոլոր խօսքը, որ Տէրը Յեսուին պատ-
ուիրեց ժողովրդին ասելու, ինչպէս
որ Մովսէսը բոլորը պատուիրել էր
Յեսուին. եւ ժողովուրդը չտապկեալ
11 անցաւ: Եւ երբոր բոլոր ժողովուրդը
անցնելը վերջացրեց, այն ժամանակ
Տիրոջ տապանակը եւ քահանաները
ժողովրդի առաջն անցան:
12 Եւ Հռուբենի որդիքը եւ Գադի որ-
դիքը եւ Մանասէի կէս ցեղը հապա-
ռազինեալ Իսրայէլի որդկանց առաջն
անցան, ինչպէս որ Մովսէսն ասել
13 էր Նորանց: Քառասուն հազարի չափ
պատրաստուած զօրք Տիրոջ առաջն
անցան պատերազմի համար Երիքովի
դաշտը:
14 Նոյն օրը Տէրը մեծացրեց Յեսուին
Իսրայէլի աչքի առաջին, եւ Նորանից
վախենում էին ինչպէս վախեցել էին
Մովսէսիցը, Նորա կեանքի բոլոր օրե-
15 րումը: Եւ Տէրը խօսեց Յեսուի հետ
16 ասելով. Պատուիրիր Հիկայուէլեան
տապանակը վեր առնող քահանանե-
րին, որ Յորդանանիցը դուրս գան:

17 Եւ Յեսուն քահանաներին հրամայեց
եւ ասեց. Յորդանանիցը վեր եկէք:
18 Եւ երբոր Տիրոջ ուխտի տապանակը
վեր առնող քահանաները Յորդանանի
միջիցը վեր եկան, եւ քահանաների
ոտքերի թաթերը ցամաքի վերայ կո-
խեցին, Յորդանանի ջրերը իրանց տե-
ղը դարան, եւ հերկուայ ու միւս
օրուայ պէս իրանց բոլոր եղերքների
վերայ գնացին:
19 Եւ առաջին ամսի տասնին ժողո-
վուրդը Յորդանանիցը դուրս եկաւ,
եւ բանակ տուաւ Գիլգաղայի մէջ
20 Երիքովի արեւելեան կողմումն: Եւ այն
տասներկու քարը որ վեր առան Յոր-
դանանիցը, Յեսուն Գիլգաղայի մէջ
21 կանգնեցրեց, եւ ասեց Իսրայէլի որդ-
կանցը. Թէ երբոր էդուց ձեր որդիքն
իրանց հայրերիցը հարցնելու լինին եւ
22 ասեն. Այս ինչ քարեր են. Ձեր տղ-
րանցը իմացնէք ասելով. Իսրայէլն այս
Յորդանանիցը ցամաքով անցկացաւ.
23 Որովհետեւ ձեր Տէր Աստուածը ձեր
առաջիցը Յորդանանի ջրերը ցամա-
քեցրեց մինչեւ որ դուք անցաք, ինչ-
պէս որ ձեր Տէր Աստուածը Կարմիր
ծովումն էլ արաւ, որ ցամաքեցրեց
մեր առաջիցը մինչեւ որ մենք ան-
24 ցանք: Որպէս զի երկրի բոլոր ազ-
գերը իմանան որ Տիրոջ ձեռքը Զօ-
րաւոր է, եւ դուք ձեր Տէր Աստուա-
ծանիցը միշտ վախենաք:

Գլ. Ե

Քահանայապետի երկիւղը Յերիքովի եւ գործի քա-
նանի երկրամբ: Մանանան գադարում է: Տիրոջ հրեշ-
տակը երեւում է Յեսուին:

1 Եւ երբոր թագաւորները Ամորհացիների ա-
մեն թագաւորները, որոնք Յորդա-
նանի այս արեւմտեան կողմումն էին,
եւ Քանանացիների ամեն թագաւոր-
ները, որոնք ծովակերքի մօտ էին, Թէ
Տէրը ցամաքեցրեց Յորդանանի ջրերը
Իսրայէլի որդկանց առաջիցը մինչեւ
Նորանց անցնելը, այն ժամանակ Նո-
րանց սիրտը հալուեցաւ, եւ Նորան-

Ելք. գ. 13, 16;
Ղեւ. Նր. 14; Թուոց. Ժգ. 40;
Թուոց. լբ. 20, 27, 28.
Ղեւ. Ժգ. 18;
Թուոց. լ. 3; լբ. 27, 28;
Ելք. գ. 7;
Ելք. թե. 26, 22.
Ելք. գ. 15;
Ելք. ե. 9.
Ելք. գ. 17;
Ելք. Ժգ. 21, 22;
Հգ Թագ. ր. 42, 43; գ Թագ. ի. 19; Պաղ. ճգ. 8.
Ելք. Ժե. 16; բ Օր. գ. 24;
Ղեւ. Ժգ. 31; բ Օր. գ. 24; Ե. 12;
—Ելք. Ժե. 14, 15; Գլ. բ. 9—11;
Թուոց. Ժգ. 30.

ցում հոգի չմնաց Իսրայէլի որդկանց առաջին։
2 Այն ժամանակ Տէրը Յեսուին ասաց. Քեզ համար սուր դանակներ չինիր, եւ դարձիր Իսրայէլի որդկանցը
3 կրկին Թլփատիր։ Եւ Յեսուն իր համար սուր դանակներ չինեց եւ Իսրայէլի որդկանցը Թլփատեց *Գիբեաթ-
4 հաարալօթումը։ Եւ այս է պատճառը, որի համար Յեսուն Թլփատեց նորանց. †Եգիպտոսիցը դուրս եկած բոլոր ժողովրդի արուները՝ ամէն պատերազմող մարդիկը Եգիպտոսիցը դուրս գալուց յետոյ անապատումը ճանապարհին մեռան։
5 Այն մեռան։ Եւ բոլոր դուրս եկած ժողովուրդը Թլփատած էր. բայց Եգիպտոսիցը դուրս գալուց յետոյ անապատումը ճանապարհին ծնուած
6 բոլոր ժողովրդին չ'Թլփատեցին։ Որովհետեւ Իսրայէլի որդիքը Խրատասուն տարի անապատումը չրջկեցին, մինչեւ որ բոլոր ազգը այսինքն Եգիպտոսիցը դուրս եկած պատերազմական մարդիկը սպառուեցան. որ Տիրոջ խօսքին չէին լսել, որովհետեւ Տէրը նորանց երդում արաւ, որ նորանց Երկնաւ ցոյց չ'տայ այն երկիրը, որ Տէրը նորանց հայրերին երդում էր արել որ մեզ տայ Իմի երկիր որ կաթ
7 եւ մեղր է բղխում։ Եւ Նորանց տեղումը նորանց զաւակներին կանգնեցրեց. եւ Յեսուն Թլփատեց նորանց. որովհետեւ անթլփատ էին, քանի որ ճանապարհին չէին Թլփատել նո-
8 րանց։ Եւ երբոր բոլոր ժողովրդի Թլփատութիւն վերջացաւ, մնացին բանակումն իրենց տեղը Իմինչեւ որ առողջացան։ Եւ Տէրը Յեսուին ասաց.
9 Այսօր †վեր առայ Եգիպտոսի նախատինքը ձեր վերայից եւ այն տեղի անունը մինչեւ այսօր †Գաղգաղա կո-
10 չեցին։ Եւ Իսրայէլի որդիքը բանակ տուին Գաղգաղայումը, եւ զատիկն արին ամսի Տասանեւչորսերորդ օրը իրիկնադէմին՝ Երիքովի դաշտերումը։
11 Եւ զատկի հետեւեալ օրն այն երկրի պաղիցը բաղարջ եւ Խնդի կերան՝ հենց նոյն օրը։
12 Եւ հետեւեալ օրը երբոր այն երկրի պաղիցը կերան, Իմանանան դադարեց, եւ Նորանից յետոյ Իսրայէլի որդկանց համար այլ եւս մանանայ չկար. եւ այն տարին Քանանի երկրի արդիւնքիցը կերան։
13 Եւ երբոր Յեսուն Երիքովի էր, իր աչքերը բարձրացրեց եւ տեսաւ, որ ահա Իր դիմացը մէկ մարդ էր կանգնել, եւ Նորա ձեռքին մի մերկ սուր. եւ Յեսուն նորան մօտեցաւ եւ նորան ասեց. Մեզանի՞ց ես դու, թէ մեր
14 թշնամիներիցը։ Եւ նա ասեց. Ոչ, այլ ես Տիրոջ զօրավարն եմ, եւ հիմա եկայ։ Եւ Յեսուն Իր երեսի վերայ գետինն ընկաւ եւ երկրպագութիւն արաւ, եւ Նորան ասեց. Ի՞նչ է հրամայում իմ Տէրն իր ծառային։
15 Եւ Տիրոջ զօրավարը Յեսուին ասեց. †Ոտքերիցդ կօշիկներդ հանիր, որովհետեւ քո կանգնած տեղը սուրբ է. եւ Յեսուն այնպէս արաւ։

Գլ. Զ

Երիքովի առնուիլը եւ քանդուիլը. Ռահաբը պահպանւում է իր ընտանիքով։

1 Եւ Երիքովը Իսրայէլի որդկանց առաջին ամուր կերպով փակուած էր. 2 դուրս եկող եւ մանող չկար։ Եւ Տէրը Յեսուին ասեց. Տես՝ ես քո ձեռքն եմ տուել Երիքովը եւ Նորա թագաւորին զօրաւոր քաջերին։ Եւ դուք ամէն պատերազմական մարդիկդ քաղաքը չրջապատեցէք մէկ անգամ քաղաքի չուրջը պտոյտ տալով. վեց օր
3 այսպէս անեա։ Եւ եօթը †քահանաներ եօթը Յոբելեան փողերն առնեն առաջին. եւ եօթներորդ օրը քաղաքի չուրջը եօթն անգամ պտոյտ տաք, եւ քահանաները փողերը հնչե-
5 ցնեն։ Եւ երբոր Յոբելեան եղջիւրները հնչեցնեն, եւ դուք փողերի ձայնը

ե Տես գ Թագ. ժ. 5։
† Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 9։
* Տես նաեւ ԻԹ. 25։
† գլուխ ե։
† Ելք. ժ. 11։
† Ելք. ժ. 19։
† Ելք. ժ. 6։ Գլ. գ. 19։ Տես նաեւ ը. 5։
† Ելք. գ. 5։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։
† Ելք. ժ. 33։ ‡ Ես. ը. 23։ Ելք. ժ. 31։ ‡ Ես. ի. 15։

լեք, բոլոր ժողովուրդը մեծ աղաղակով աղաղակէ. եւ քաղաքի պարիսպները վայր կ'ընկնին. եւ ժողովուրդը վեր գնայ ամէն մէկն ուղիղ իր առջեւն։

6 Եւ Նաւէի որդի Գեսուն քահանաներին կանչեց եւ ըսաց անոնց. Վեր առէք ուխտի տապանակը, եւ եօթը քահանայ եօթը Տիրոջ փողեր առնեն Տիրոջ տապանակի առջեւին։ 7 Եւ ժողովրդին ըսաց. Անցէք եւ քաղաքը շրջապատեցէք, եւ զինուորները Տիրոջ 8 տապանակի առջեւն անցնին։ Եւ երբոր Գեսուն ժողովրդին ըսաց, եօթը քահանաները որ եօթը Տիրոջ փողերն ունէին, Տիրոջ առջեւն անցնելով փողերը հնչեցուին, եւ Տիրոջ ուխտի տապանակը գնում էր նորանց ետեւիցը։

9 Եւ զինուորները գնում էին փողերը հնչեցնող քահանաների առջեւիցը, իսկ վերջապահները տապանակի ետեւիցը. եւ գնում ու փողերը հնչեցնում էին։ 10 Եւ Գեսուն ժողովրդին պատուիրեց ասելով. Աղաղակ մի հանէք, եւ ձեր ձայնը չլսուի, եւ ձեր բերանիցը մի խօսք դուրս չգայ մինչեւ այն օր որ ես ձեզ ասեմ. Թէ Աղաղակեցէք. այն ժամանակ աղաղակեցէք։ 11 Եւ Տիրոջ տապանակը քաղաքի բոլորքովը գնաց մէկ անգամ պտոյտ տալով, եւ եկան բանակը. եւ գիշերը բանակումը մնացին։

12 Եւ Գեսուն առաւօտանց կանուխ վեր կացաւ, եւ քահանաները վեր 13 առան Տիրոջ տապանակը։ Եւ այն եօթը Տիրոջ փողերը կրող եօթը քահանաները գնում էին Տիրոջ տապանակի առջեւում փողերը հնչեցնելով. եւ զինուորները գնում էին նորանց առջիցը, եւ վերջապահներն էլ գնում էին Տիրոջ տապանակի ետեւիցը, ու փողերը հնչեցնում էին։ 14 Եւ երկրորդ օրն էլ քաղաքի չուրջը մէկ անգամ պտոյտ տուին եւ ետ դարձան բանակը. վեց օր այսպէս արին։ 15 Եւ եօթներորդ օրը կանուխ վեր կացան արշալոյսը ծագելիս, եւ քաղաքի չուրջը եօթն անգամ պտոյտ տուին նոյն կերպով. միայն թէ այն օրը եօթն անգամ պտոյտ տուին քաղաքի չուրջը։ 16 Եւ եօթներորդ անգամին եղաւ երբոր քահանաները փողերը հնչեցրին, Գեսուն ժողովրդին ասաց. Աղաղակեցէք. որովհետեւ Տէրն այս քաղաքը ձեզ է տուել։ 17 Եւ քաղաքը եւ բոլոր նորանում եղածը Տիրոջ համար նզովուած լինի, միայն Խաֆաթ պոռնիկը ողջ մնայ. ինքը եւ իր հետ իր տան մէջ բոլոր եղողները, Խորովհետեւ մեր ուղարկած լրտեսներին թաքցրեց։ 18 Բայց դուք զգուշանաք նզովուածիցը. մի գուցէ որ նզովք բերէք նզովուածիցը առնելով, եւ Իսրայէլի բանակը նզովքի մէջ դնելով նորանց 19 Խփորձանքի հանդիպեցնէք։ Եւ բոլոր արծաթն ու ոսկին եւ պղնձի ու երկաթի ամանները Տիրոջ համար սուրբ լինեն. Տիրոջ գանձը մտնեն։

20 Եւ ժողովուրդը աղաղակեց փողերը հնչուելիս. եւ երբոր ժողովուրդը փողերի ձայնը լսեց, եւ ժողովուրդը բարձրաձայն աղաղակեց, Խպարիսպները վայր ընկան. եւ ժողովուրդը վեր ելաւ քաղաքը ամէն մէկը ուղիղ 21 իր առջեւ եւ քաղաքն առան. եւ Քաղաքումը եղող բոլոր թէ այր եւ թէ կին, երիտասարդ եւ ծեր, արջառ, ոչխար եւ էշ սուրի բերանով *կոտորածեցին։ 22 Եւ Գեսուն ասաց այն երկիրը լրտեսող երկու մարդկանցը. Գնացէք այն պոռնիկ կնկայ տունը եւ հանեցէք այնտեղից այն կնկան եւ նորա ամէն ունեցածը, Բնչպէս որ նորան երդում արիք։ 23 Եւ այն լրտես երիտասարդները գնացին, եւ հանեցին Խաֆաթին եւ Հնորա հօր եւ մօր եւ եղբայրներին եւ նորա ամէն ունեցածը, եւ նորա բոլոր ազգատոհմն էլ հանեցին. եւ նորանց կանգնեցրին Իսրայէլի բանակիցը դուրս։ 24 Եւ քաղաքն այրեցին կրակով եւ բոլոր նորա մէջ եղածը միայն արծաթն ու ոսկին եւ պղնձի ու երկաթի ամանները Տիրոջ

ե Թագ. ժ. 25։ Տես Ես. ծր. 8։
զ Տես Թագ. գ. 15։ ր Ծր. Լ. 25։
Դ. ր. 4։
Ելք. ԺԹ. 30։ Դ. ե. 25։ Թագ. ժբ. 17, 18։ ա Մն. ր. 7։
Խ Ելք. ժ. 30։
ԸՐ Ծր. ե. 2։
* Կամ Նզովեցին
Ես. ր. 14։ Երբ. ժ. 31։
Դ. ր. 13։

25 տան դանձի մէջ դրին։ Այսպէս Յեսուն ողջ պահեց պոռնիկ Ռահաբին եւ նորա հօր տունը եւ նորա ամէն ունեցածը, եւ նա Իսրայէլի մէջ բնակուեց մինչեւ այսօր. որովհետեւ նա թաքցրեց այն լրտեսներին, որոնց Յեսուն ուղարկել էր Երիքովը լրտեսելու համար։

26 Եւ Յեսուն երդում արաւ այն ժամանակ ասելով. «Անիծեալ լինի Տիրոջ առաջին այն մարդը, որ վեր կ'կանգնի այս Երիքով քաղաքը. իր անդրանիկովը նորա հիմերը դնէ, եւ իր կրտսերովը նորա դռները կանգնեցնէ»։

27 Եւ Տէրը Յեսուին հետ էր. եւ Նորա համբաւը տարածուեցաւ բոլոր երկրի մէջ։

ԳԼ. Է

Աքան գողանում է բերում ժողովրդին. նրան քարկոծում են.

1 Բայց Իսրայէլի որդիքը յանցանք գործեցին նզովքի վերայ. որովհետեւ Յուդայի ցեղից Զարայի որդի Զարդիի որդի Քարմիի որդի՝ Աքարը նզովածից առաւ. եւ Տիրոջ բարկութիւնը բորբոքուեցաւ Իսրայէլի որդիների վերայ։

2 Եւ Յեսուն Երիքովից մարդիկ ուղարկեց դէպի Գայի, որ Բեթաւենի մօտ է Բեթէլի արեւելեան կողմին, եւ ասեց նորանց. «Գ'ք վեր գնացէք եւ այն երկիրը լրտեսեցէք. եւ այն մարդիկը վեր գնացին եւ Գային լրտեսեցին։ 3 Եւ նա դարձեալ Յեսուի մօտ եւ ասեցին նորան. «Բոլոր ժողովուրդը վեր չ'գնայ. դո՛ւ երկու կամ երեք հազար մարդի չափ վեր գնան, եւ Գային կ'գարկեն. բոլոր ժողովրդին մի աշխատեցնիր այնտեղ տանելով, որովհետեւ նորանք քիչ են։ 4 Եւ ժողովրդից երեք հազարի չափ մարդ վեր գնացին այնտեղ. բայց Գայիի 5 մարդկանց առաջից փախան։ Եւ Գայիի մարդիկը նորանցից երեսունեւվեց մարդի չափ զարկեցին, եւ նորանց հալածեցին դռանը առաջից մինչեւ Սեբարիմ, եւ զարիվայրի վերայ նորանց զարկեցին. եւ Իժողովրդի սիրտը հալուեցաւ եւ ջուր դառաւ։

6 Եւ Յեսուն Իր հանգերձները պատառեց Տիրոջ տապանակի առաջին եւ էր երեսի վերայ վայր ընկաւ գետինը մինչեւ իրիկուն, ինքը եւ Իսրայէլի ծերերը, եւ Իրանց գլխի վերայ հող 7 ցանեցին։ Եւ Յեսուն ասեց. «Ո՜հ, Տէր Եհովայ, ինչու համար այս ժողովուրդը Յորդանանի այս կողմին անցկացրիր, որ մեզ Ամորհացիների ձեռքը մատնես, եւ մեզ կորցնես. երանի թէ Յորդանանի այն կողմին գոհ 8 լինելով մնայինք։ Աղաչում եմ, Տէր, ես ինչ ասեմ՝ Իսրայէլն իր թշնամիների առաջին մէջք դարձնելուց յետոյ։ 9 Որովհետեւ Քանանացիները եւ երկրի բոլոր բնակիչները լսելով մեզ կ'պատերազմեն, եւ Իմեր անունը երկրիս վերայից բոլորովին կ'կտրեն. այն ժամանակ ինչ պիտի անես քո մեծ անունը»։

10 Եւ Տէրը Յեսուին ասեց. «Վեր կաց. ինչու համար այսպէս երեսիդ վերայ 11 ես ընկել։ Իսրայէլը մեղք գործեց եւ զանց արին իմ ուխտը որ պատուիրեցի նորանց, Իորովհետեւ վեր են առել նզովածիցը, եւ գողացել են, եւ սուտ են խօսել, ու նաեւ իրանց կարասիքը 12 նեռումն են դրել։ Ետ Իսրայէլի որդիքը չեն կարող իրանց թշնամիների առաջին կանգնել. նորանք իրանց թշնամիների առաջին մէջք կ'դարձնեն, որովհետեւ Նզովք են եղել. եւ այլ եւս ձեզ հետ չեմ լինիլ, եթէ դուք նզովուածը ձեր միջից բնաջինջ չ'ա- 13 նէք։ «Վեր կաց Իժողովրդին սրբիր եւ ասիր. Իէգուցուայ համար սրբուեցէք. որովհետեւ Իսրայէլի Տէր Աստուածն այսպէս է ասում. Ոմ Իսրայէլ, ձեր մէջը նզովք կայ. դու չես կարող կանգնել քո թշնամիների առաջին, մինչեւ որ նզովքը ձեր միջից 14 վեր չ'առնէք։ Եւ առաւօտանց ձեր ցե-

---

Ի Մաս. ա. 5։
Լէ Թագ. ժգ. 34։
Ի Պէտ. ա. 5։
Ի Պէտ. Բ. 9։
—Գէ. իբ. 20։

Բ Պէտ. ժբ. 12։ — Թագ. ժգ. 3։ Ես. ժգ. 23։ Ովս. գ. 15։ Ա. 8։ Ա. 5։
Ի Նահ. իբ. 19։
Դ Ես. ժ. 17։ Բ Օր. իբ. 25։ Ի Պէտ. Բ. 9։ 11։

Ես. լէ. 29։ 34։
Ի — Թագ. գ. 12։ Բ Թագ. ա. 2։ ժգ. 19։ 36։ 32։ Նէհեմ. Բ. 1։ Եսթ. բ. 12։
Ը Նե. ժ. 22։
Ի Մատ. ժգ. 4։

Ի Պէտ. գ. 17։ 18։
Ի Տես Թագ. ժգ. 45։ Գաւ. բ. 14։
Ը Օր. ժ. 26։ Գէ. գ. 18։
Ի Պէտ. ժԲ. 10։
Ի Պէտ. գ. 5։

ղերովը մօտեցէք, եւ Աստը ո՛ր ցեղին որ Ի՛ւ-ով բռնելու լինի, նա մօտենայ իր ազգատոհմներովը. եւ Տէրը ո՛ր ազգատոհմին որ բռնելու լինի, նա մօտենայ իր տուներովը, եւ Տէրը ո՛ր տունը որ բռնելու լինի, նա մօտենայ
15 իր մարդիկներովը։ Եւ հով որ նզովքով բռնուի, նա կրակով պիտի այրուի, ինքը եւ իր ամէն ունեցածը. որովհետեւ նա ԵՀովայի ուխտը զանց է արել եւ Իսրայէլի մէջ Անզգամութիւն է գործել։
16 Եւ Յեսուն առաւօտանց վաղ վեր կացաւ, եւ Իսրայէլին մօտեցրեց իր ցեղերովը. եւ Յուդայի ցեղը բռնուե-
17 ցաւ։ Եւ Յուդայի ազգատոհմները մօտեցրեց, Զարայանց ազգատոհմը բռնուեցաւ. եւ Զարայանց տոհմն իր մարդիկներովը մօտեցրեց, եւ Զաբդին
18 բռնուեցաւ. Եւ նորա տունն իր մարդիկներովը մօտեցրեց, Յուդայի ցեղից Զարայի որդի Զաբդիի որդի Քարմիի որդին Աքարը բռնուեցաւ։
19 Եւ Յեսուն Աքարին ասեց. Որդիս, հիմա Իսրայէլի Տէր Աստուծուն փառ տուր, եւ Նորան խոստովանիր, եւ Նրա արածը հիմա ինձ յայտնիր, ին-
20 ձանից մի ծածկիր։ Եւ Աքարը պատասխանեց Յեսուին եւ ասեց. Իրաւ՝ ես Իսրայէլի Տէր Աստուծոյ դէմ մեղք գործեցի, եւ այսպէս ու այսպէս արի.
21 Այսինքն աւարի մէջ մէկ լաւ Սենեարի վերարկու, եւ երկու հարիւր սիկղ արծաթ, եւ լեզուն սիկղի ծանրութեամբ մէկ ոսկի լեզու տեսայ, եւ Նորանց ցանկանալով առայ. եւ ահա Նորանք իմ վրանի մէջ հողումը թաքցրուած են, եւ արծաթը Նորա տա-
22 կին է։ Եւ Յեսուն լրաբերներ ուղարկեց. եւ Նորանք վազեցին վրանը. եւ ահա վրանի մէջ պահուած էր այն,
23 եւ արծաթը Նորա տակին էր։ Եւ Նորանք վեր առան վրանի միջիցը եւ բերին Յեսուի եւ բոլոր Իսրայէլի որդ-
կանց մօտ, եւ Տիրոջ առաջին դրին Նորանք։
24 Եւ Յեսուն առաւ Զարայեան Աքարին եւ այն արծաթը եւ վերարկուն եւ ոսկի լեզուն եւ Նորա տղերքը, աղջկերքը, Նորա արջառները, էշերը, ոչխարները, վրանը եւ Նորա ամէն բանը, եւ բոլոր Իսրայէլը Նորա հետ եւ Նորանց դուրս հանեցին Աքորի
25 Ձորը։ Եւ Յեսուն ասեց. Ինչու համար դու մեզ փորձանքի մէջ դրեցիր. Տէրը այսօր քեզ փորձանքի մէջ դցէ. եւ Բոլոր Իսրայէլը Նորան քարերով քարկոծեցին եւ Նորանց քարերով քար-
26 կոծելուց յետոյ կրակով այրեցին։ Եւ Նորա վերայ մէկ մեծ քարակոյտ դիզեցին, որ կայ մինչեւ այս օրը։ Եւ Տէրն իր սաստիկ բարկութիւնից դադարեց. այս պատճառով այն տեղի անունը Աքորի Ձոր ասուեցաւ մինչեւ այս օրը։

Գլ. Ը

Դայիի առնվելը է։ Գերազ և Գարիզին սրբերի վերայ ասած են օրհնութիւնը և անէծքը։

1 Եւ Տէրը Յեսուին ասեց. Մի վախենար եւ մի զարհուրիր. առ բոլոր պատերազմող մարդկանցը քեզ հետ եւ վեր կաց գնա վեր դէպի Դայի. Տես Դայիի թագաւորը եւ Նորա ժողովուրդը եւ Նորա քաղաքը եւ Նորա երկիրը
2 Էքո ձեռքը տուի։ Եւ Դայիին եւ Նորա թագաւորին այնպէս անես ինչպէս որ արիր Երիքովին եւ Նորա թագաւորին, Միայն Թէ Նորա աւարը եւ անասուները ձեզ համար առնէք։ Քաղաքի եւեւ կողմիցը զարանները
3 պատրաստես։ Եւ Յեսուն եւ բոլոր պատերազմող մարդիկը վեր կացան, որ Դայիի վերայ գնան, եւ Յեսուն երեսուն հազար զօրաւոր մարդ ընտրեց, եւ զիշերով ուղարկեց Նորանց։
4 Եւ Նորանց պատուիրեց ասելով. Նայեցէք Դուք քաղաքի եւեւիցն այն

---

1 Տես Դատ. բ. 9.
2 Տես = Թագ. ժգ. 38, 39։
3 Նե. լգ. 7։ Դատ. բ. 6։ Ես. խգ. 20։
4 = Թագ. ժգ. 43։
5 Տես Երեմ. ժգ. 16։ Մագ. բ. 2։ Յով. ք. 21։
6 Թուս. ե. 6, 7։ ր Մե. լ. 22։ Եզր. ժ. 11։ Յագ. ծա. 3։ Դան. ք. 4։
7 = Թագ. ժգ. 43։
8 Դգ. ժե. 7։
9 Դգ. գ. 18։ = Մե. բ. 7։ Դագ. ե. 12։
10 Դգ. ե. 5։
11 Դգ. բ. 23։ ր Թագ. ժբ. 17։ Եր Օր. ժգ. 17։ ր Թագ. իա. 14։
12 Դգ. ժե. 7։ Ես. ֆե. 10։ Ոչ. բ. 18։
13 ր Օր. լ. 8։ Դգ. ա. 9։
14 Դգ. գ. 2։
15 Դգ. բ. 21։
16 Դգ. գ. 21։
17 Եր Օր. ի. 14։
18 Դատ. ի. 29։

քաղաքի համար դարանում պիտի նըս-
աէք. քաղաքիցը չատ մի հեռանաք,
5 եւ ամենքդ պատրաստ կացէք. Եւ ես
եւ իմ հետ եղող բոլոր ժողովուրդը
քաղաքին կ'մօտենանք. եւ երբոր նո-
րանք առաջին անգամի պէս մեզ դէմ
դուրս գան, Ննորանց առաջիցը պիտի
6 փախչենք. Եւ նորանք մեր հետեւիցը
դուրս կ'գան, մինչեւ որ նորանց քա-
ղաքիցը բաժանենք. որովհետեւ նո-
րանք ասելու են. Թէ Մեր առաջիցը
փախչում են առաջին անգամի պէս.
եւ մենք նորանց առաջիցը փախչելու
7 ենք: Բայց դուք դարանից դուրս եկէք
եւ քաղաքն առէք, որովհետեւ Ձեր
Տէր Աստուածը նորան Ձեր ձեռքը կը
8 տայ: Եւ երբոր քաղաքն առնէք, քա-
ղաքը կրակով այրէք. Տիրոջ ասածին
պէս անէք. Հարկա Ձեզ պատուիրեցի:
9 Եւ Յեսուն նորանց ուղարկեց, եւ նո-
րանք գնացին դարանում նստեցին
Բեթէլի եւ Գայիի միջտեղում, Գա-
յիի արեւմտեան կողմիցը. եւ Յեսուն
այն գիշերը ժողովրդի մէջ մնաց:
10 Եւ Յեսուն առաւօտեան վաղ վեր
կացաւ եւ ժողովրդին հանդէս արաւ,
եւ ինքն Իսրայէլի ծերերի հետ ժողո-
11 վրդի առաջիցը դէպի Գայի գնաց. Եւ
նորա հետ եղող բոլոր պատերազմա-
կան մարդիկն էլ վեր կացան եւ մօ-
տենալով գնացին քաղաքի առաջը եւ
բանակ տուին Գայիի հիւսիսային կող-
մումը. եւ նորանց ու Գայիի միջտե-
12 ղը մէկ ձոր կար: Եւ հինգ հազարի
չափ մարդ առաւ, եւ նորանց դարա-
նի մէջ նստեցրեց Բեթէլի եւ Գա-
յիի միջտեղումը՝ քաղաքի արեւմտեան
13 կողմին: Եւ ժողովուրդը քաղաքի հիւ-
սիսային կողմումը դրին բոլոր բանա-
կը, եւ դարանը քաղաքի արեւմտեան
կողմումը. եւ Յեսուն այն գիշերը
ձորի մէջը գնաց:
14 Եւ երբոր Գայիի թագաւորը այս
տեսաւ, չուտով կանուխ վեր կացան
եւ դուրս գնացին այն քաղաքի մար-
դիկը, ինքը եւ իր բոլոր ժողովուրդը
որոշ ժամանակով դաշտի վերայ պա-
տերազմելու Իսրայէլի դէմ, բայց ին-

քը չ'գիտէր Թէ քաղաքի հետեւից իր
15 համար դարան կար: Եւ Յեսուն ու
բոլոր Իսրայէլին իրանց Ննորանց առա-
ջին զարկուածի պէս ցոյց տուին եւ
անապատի ճանապարհովը փախան:
16 Եւ քաղաքումն եղող բոլոր ժողովուր-
դը ժողովուեցաւ, որ նորանց հետա-
ձնեն, եւ Յեսուի հետեւից ընկնելով
17 քաղաքիցը բաժանուեցան: Եւ Գայի-
ումն ու Բեթէլումը մարդ չ'մնաց, որ
Իսրայէլի հետեւիցը դուրս եկած չ'լի-
նէր. եւ քաղաքը բողոքին բաց ու
Իսրայէլին հալածեցին:
18 Եւ Տէրը Յեսուին ասեց. Ձեռքիդ
նիզակը մեկնիր դէպի Գայի, որովհե-
տեւ ես քո ձեռքն եմ տուել այն. եւ
Յեսուն իր ձեռքի նիզակը մեկնեց
19 դէպի քաղաքը: Եւ դարանակալները
չուտով իրանց տեղիցը վեր կացան.
եւ հէնց որ նա իր ձեռքը մեկնել էր,
վազելով քաղաքը մտան եւ առան նո-
րան, եւ չուտով քաղաքը կրակով
20 վառեցին: Եւ Գայիի բնակիչները դէ-
պի հետեւ դառան եւ տեսան, որ ահա
քաղաքի ծուխը մինչեւ երկինքն էր
վեր ելել. եւ նորանք այս կամ այն
կողմ փախչելու կարողութիւն չ'ու-
նէին. եւ դէպի անապատը փախչող
ժողովուրդն էլ հալածողների վերայ
21 դառաւ: Եւ Յեսուն եւ բոլոր Իսրա-
յէլը երբոր տեսան, որ դարանակալ-
ները քաղաքն առան, եւ որ քաղաքի
ծուխը վեր էր ելել, իրանք էլ ետ դա-
ռան եւ Գայիի մարդկանցը զարկեցին:
22 Եւ նորանք էլ քաղաքիցը նորանց դէմ
դուրս եկան, եւ Իսրայէլի միջտեղում
մնացին՝ սորանք այս կողմից եւ
նորանք այն կողմից. եւ նորանց զար-
կեցին մինչեւ որ Ննորանցից մի մարդ
23 ողջ չ'մնաց եւ չ'ազատուեցաւ: Եւ
Գայիի թագաւորին ողջ բռնեցին, եւ
նորան Յեսուի մօտ բերին:
24 Եւ երբոր Իսրայէլացիք Գայիի բո-
լոր բնակիչներին որ հալածել էին նո-
րանց դաշտումը ու անապատումը՝
ջարդեցին, եւ նորանց ամենքը սուրի
բերանով ընկան մինչեւ որ վերջացան,
բոլոր Իսրայէլացիք ետ դառան Գայի

ՅԴաս. ի. 33։
ԸՐ Թագ. ԺԳ. 28։

ՅՆեեմ. ԺՐ. 9։ ԺԶ. 3։ ԳԼ. ի. 2։

ՅԴաս. ի. 34։
ՅԴաս. ի. 36 ԱԲ։

ՅՏԻՆ Բ Օր. ի. 2։ ԳԼ. Ժ. 28։

եւ Նոբան սուրի բերանով զարկեցին։
25 Եւ այն օրն ընկածներուն ամէնը թէ
մարդ եւ թէ կին, տասնեւերկու հա-
զար էր, այսինքն Գայիի բոլոր մար-
26 դիկը։ Եւ Յեսուն Նիզակով մեկնած
ձեռքը ետ չքաշեց, մինչեւ որ Գայիի
27 բոլոր բնակիչներին *բնաջինջ արաւ։
Միայն թէ Իսրայէլացիք անասուն-
ներն ու քաղաքի աւարն իրենց հա-
մար առան Տիրոջ խօսքին համեմատ,
28 որ պատուիրել էր Յեսուին։ Եւ Յե-
սուն Գային այրեց, եւ Նոբան Հմչորս-
ջինեայր աւերակներուն դէզ արաւ մին-
29 չեւ այս օրը։ Եւ Գայիի թագաւորին
կախեց ծառիցը մինչեւ իրիկուն. եւ
հարւբը մանելիս Յեսուն հրամայեց, որ
Նոբա մեռած մարմինը ծառիցը վայր
իջեցնեն. քաղաքի դռան առաջը դցե-
ցին Նոբան, եւ Նոբա վերայ մի մեծ
քարակոյտ դիզեցին, *ը մինչեւ այսօր
կայ։
30 Այն ժամանակ Յեսուն Իսրայէլի Տէր
Աստուծոյ համար մի սեղան չինեց
31 Գերզաղ սարի վերայ, Ինչպէս որ Տի-
րոջ ծառայ Մովսէսը Իսրայէլի որդի-
կանցը պատուիրել էր Մովսէսի օրէնք-
քի դրքի մէջ գրուածին պէս այս սե-
ղանը ամբողջ քարերից էր, որոնց վե-
րայ երկաթ չէր դիպած, եւ Նոբա
վերայ Տիրոջ համար ողջակէզներ մա-
տուցին ու խաղաղութեան զոհեր զո-
32 հեցին։ Եւ Այնտեղ այն քարերի վե-
րայ գրեց Մովսէսի օրէնքի օրինակը,
որ Իսրայէլի որդիկանց առաջին գրեց։
33 Եւ բոլոր Իսրայէլը եւ Նոբանց Ծերե-
րը եւ ոստիկանները եւ դատաւորնե-
րը կանգնել էին տապանակի այս եւ
այն կողմից Տիրոջ ուխտի տապանա-
կը վեր առնող Ղեւտացի քահանանե-
րի առաջին, թէ Հօտարականը եւ թէ
բնակը. կէսը Գարիզին սարի կողմին
եւ կէսը Գերզաղ սարի կողմին Ինչ-
պէս որ Տիրոջ ծառայ Մովսէսը պատ-
ուիրել էր, որ առաջ Իսրայէլի ժողո-
34 վըրդին օրհնեն։ Եւ ետքանից յետոյ
Կարդաց օրէնքի բոլոր խօսքերը՝ Հօրհ-
նութիւնները եւ անէծքները, ինչ որ
35 գրուած էր օրէնքի դրքի մէջ։ Մովսէսի բոլոր պատուիրածներից բնաւ
մի խօսք չմնաց, որ Յեսուն չկար-
դար Իսրայէլի բոլոր ժողովքի առաջին եւ Կանանց եւ տղերանց եւ Նո-
րանց մէջ գնացող օտարականի առաջին։

Գլ. Թ

Գաբաւնացիք խաբեութեամբ դաշինք են գնում Իսրայէլացիների հետ, և պատասխանում են միշտ ծառայ։

1 Եւ երբոր Յորդանանի այս կողմի բոլոր թագաւորները, *ըՀ սարի վերայ,
դաշտի վերայ եւ *Մեծ ծովի բոլոր ևզերքումը մինչեւ Լիբանանի դէմ կէսՀմ էին, այսինքն Քեթացիները, Ամօրհացիները, Քանանացիները, Փերիզացիները, Խեւացիները ու Յեբու-
2 սացիները լսեցին, Միաբանութեամբ
ժողովուեցան, որ Յեսուի եւ Իսրայէլի դէմ պատերազմեն։
3 Բայց *Գաբաւնցին բնակիչները լսեցին ինչ որ Յեսուն Երիքովին եւ Գա-
4 յիին արել էր, եւ իրանք էլ խորամանկութիւն բանեցրին. գնացին պատրաստեցին, եւ իրանց էշերի վերայ հին քուրձեր եւ հին պատառոտած եւ կարկատած գինիի
5 տիկեր դրին, եւ իրանց ոտքերին հին ետացած եւ կարկատած սրեմներ, եւ
հին չորեր իրանց վերայ *ըՀ. եւ Նոբանց պաշարի բոլոր հացը չորացած
6 բորբոսնած էր. եւ Գնացին բանակը՝ Յեսուի մօտ Գաղգազայում՝ եւ ասեցին Նոբան եւ Իսրայէլի մարդկանցը. Մենք հեռու երկրից ենք գալիս. ուստի հիմա մեզ հետ դաշինք դրէք։
7 Այն ժամանակ Իսրայէլի մարդիկն այն *Հեւացիներին ասեցին. Գուցէ դուք մեր մէջ բնակող էք, եւ Ինչ հետ
8 *ի՞նչպէս դաշինք դնենք։ Բայց Նոբանք

---

* Կամ՝ Նզովեց։
† Տես Ելս. լ. 22—26, Թիւ Ը. 1. 22—26, Բ Օր. Ժգ. 16.
‡ Գլ. Ա. 26. Ծագ. ԺԱ. 40, ՀՀ. 5.
Հբ Օր. խա. 23. Գլ. Ա. 27.
§ Գլ. Ե. 26. Ա. 27.
*ը Օր. ԻԱ. 4, 5.
*ը Ելս. ի. 25. բ Օր. իԱ. 5, 6.
/ Ել. ի. 24.
լբ Օր. ԻԱ. 2, 8.
Նբ Օր. լ. 9, 25.
Նբ Օր. լ. 12.
*ը Օր. Ա. 29. իԱ. 12.
Նբ Օր. լ. 11. Նեհ. ը. 3.
ՂԼՀ. իգ. 3—15. բ Օր. իբ. 2, 15, 45. իբ. 20, 21. լ. 19.
Էբ Օր. լ. 12.
—
—Թագ. լգ. 6.
Ելս. գ. 17. Ա. 5. իգ. 23. Գլ. Ա. 8.
Ա. 3. 5.
Գլ. Ա. 2, 10, 12. Ա. 25.
բ Թագ. ի. 3. գ Թագ. գ. 4, 5, բ. 3. Ես. իբ. 21.
Գլ. գ. 27.
Ա. 12.
Գլ. Ա. 10.
Գլ. Ա. 19. բ Թագ. ի. 2.
Ելս. իգ. 32. բ Օր. է. 2. ի. 10.

ասեցին Յեսուին. Մենք քո ծառաներն ենք. եւ Յեսուն նորանց ասեց. Դուք ո՞վ էք, եւ ո՞րտեղից էք գալիս։
9 Եւ նորան ասեցին. Քո ծառաները չատ հեռու երկրից ենք գալիս քո Եհովայ Աստուծոյ անունի համար, որովհետեւ Նորա համբաւը եւ եղիպտոսի մէջ բոլոր արածները լսեցինք։
10 Ու նաեւ ամեն ինչ որ արաւ Յորդանանի այն կողմին Ամորհացիների Երկու թագաւորներին՝ Եսերոնի Սեհոն թագաւորին եւ Աստարովթումը Բաանի Ովգ թագաւորին. Եւ մեր ծերերն ու մեր երկրի բոլոր բնակիչները մեզ ասեցին, Թէ ձեր ձեռքը ճանապարհի համար պաշար առէք, եւ գնացէք նորանց դիմաւորելու եւ նորանց ասեցէք. Մենք ձեր ծառաներն ենք. հիմա մեզ հետ դաշինք դրէք։
12 Այս մեր հացերը տաք էին, որ մենք պաշար վեր առանք մեր տներիցն այն օրը որ դուրս եկանք ձեզ մօտ գալու, եւ ահա հիմա նորանք չորացած եւ
13 բորբոսնած են։ Եւ այս գինիի տիկերը նոր էին, երբոր լցրինք, բայց ահա պատռտուած են. եւ մեր այս հանդերձները եւ տրեխները ճանապարհի չատ երկայնութեան համար հինացան։
14 Եւ մարդիկը վեր առան նորանց այն պաշարի պատճառով, խակ Տիրոջը
15 չ'հարցրին։ Եւ Յեսուն նորանց հետ խաղաղութիւն արաւ, եւ նորանց հետ ուխտ գրաւ որ նորանց ողջ պահէ. եւ ժողովքի իշխաններն էլ երդում արին նորանց։
16 Եւ նորանց հետ դաշինք դնելուց եւրեք օր յետոյ լսեցին, որ նորանք իրանց դրացիներն են, եւ իրանց մէջ
17 են բնակվում։ Եւ Իսրայէլի որդիքը չուեցին եւ երրորդ օրը նորանց քաղաքները եկան, եւ նորանց քաղաքներն էին՝ Գաբաւօն, Կեփիրա, Բեերոթ եւ Կարիաթարիմ։ Եւ Իսրայէլի
18 որդիքը նորանց չ'զարկկեցին, որովհետեւ ժողովքի իշխանները Իսրայէլի Տէր Աստուծովը նորանց երդում էին արել. բայց բոլոր ժողովքը տրանջեցին իշխանների դէմ։
19 Եւ իշխանների ամենքը բոլոր ժողովքին ասեցին. Մենք Իսրայէլի Տէր Աստուծովը նորանց երդում արինք, եւ հիմա չենք կարող նորանց դպչել։
20 Նորանց այսպէս անենք՝ այսինքն նորանց ողջ թողնենք, որ մեզ վերայ բարկութիւն չ'գայ այն երդումի համար որ մենք արինք նորանց։ Եւ իշխաններն ասեցին նորանց. Թող ողջ լինան, բայց ղրոլոր ժողովքի համար փայտ կարողներ եւ ջրկիրներ լինին. եւ նրանք՝ ինչպէս որ իշխաններն ասեցին նորանց։
22 Եւ Յեսուն նորանց կանչեց, եւ նորանց հետ խօսեց ասելով. Ինչո՞ւ համար մեզ խաբեցիք եւ ասեցիք. Թէ Չեզանից չատ հեռու ենք. քանի որ
23 դուք մեր մէջն էք բնակվում, եւ հիմա դուք անիծեալ էք, եւ ձեզանից փայտ կարող եւ ջրկիր ծառայ չ'պահ-
24 կասի իմ Աստուծոյ տանը։ Եւ նորանք Յեսուին պատասխանեցին եւ ասեցին. Որովհետեւ քո ծառաները աստուդիւ իմացան, որ Տէր Աստուածն իր ծառայ Մովսէսին հրամայել է որ այս բոլոր երկիրը ձեզ տայ, եւ այս երկրի բոլոր բնակիչներին ձեր առաջից բնաջինջ անէ, ուստի մենք ձեր պատճառով մեր անձերի համար չատ վախեցանք եւ այս բանն արինք։
25 Եւ ահա հիմա քո ձեռքին ենք. ինչ հանոյ եւ արդար երեւայ, այն արա մեզ։ Եւ նորանց այնպէս արաւ, եւ նորանց Իսրայէլի որդիների ձեռքից ազատեց, եւ նորանց չ'մեռցրին։
27 Եւ Յեսուն նոյն օրը փայտ կարող եւ ջրկիր արաւ նորանց ժողովքի եւ Տիրոջ սեղանի համար մինչեւ այս օրը այն տեղում, որ նա կ'ընտրէ։

Գլ. Ժ

Յեսուի հրաշալի յաղթութիւնը հինգ Ամորհացի թագաւորների դէմ։ Մարիլ յաղթութիւններ։

1 Եւ երբոր Երուսաղէմի Ադոնիսեդեկ

ԺԳ Թագ. ժ. 5։
Եր Ող. ի. 18։
Նեհ. ձե. 11։ Գլ. բ. 10։ գ. 27։
Թուոց. իա. 21, 33։

Բր Ող. ա. 4։ Գլ. ժբ. 4. — Ես. գ. 7։
Նեհ. իե. 21։
Գլ. ժա. 19. բ Թագ. իա. 2։

Գլ. ժբ. 28, 26, 29. Եզր. բ. 25։
Յեհո Թուոց. ա. 53։ Զաք. 6. 3, 4։ Ես. գ. 5։
Բր Ող. իթ. 11։

Ել. իգ. 32։ բ Ող. ե. 1, 2։
Նե. ձե. 14։

Թագաւորը լսեց, թէ Յեսուն Գային առաւ եւ նորան բոլորովին կործանեց, ոյնպէս ինչպէս որ Երիքովին եւ նորա թագաւորին էր արել, այնպէս էլ Գայիին եւ նորա թագաւորին արաւ, եւ թէ Գաբաւօնի բնակիչները խաղաղութիւն արին 2 եւ նորանց մէջ մնացին, Եւ նա վախեցաւ, որովհետեւ Գաբաւօնը մեծ քաղաք էր՝ թագաւորանիստ քաղաքներից մէկին պէս, եւ նա Գայիից մեծ էր, եւ նորա բոլոր մարդիկը զո- 3 րաւոր էին։ Սորա համար Երուսաղէմի Ադոնիսեդեկ թագաւորը մարդ ուղարկեց Հեբերոնի Հոհամ թագաւորին, Յերիմութի Փիրամ թագաւորին, եւ Լաքիսի Յաբիէ թագաւորին, եւ Էգղոնի Դաբիր թագաւորին, ասե- 4 լով. Վեր եկէք ինձ մօտ եւ ինձ օգնեցէք, որ Գաբաւօնը զարկենք. Հոբովհետեւ Յեսուի հետ եւ Իսրայէլի որդկանց հետ հաշտութիւն արաւ։ 5 Եւ Ամօրհացիների հինգ թագաւորները՝ Երուսաղէմի թագաւորը, Հեբերոնի թագաւորը, Յերիմութի թագաւորը, Լաքիսի թագաւորը և Էգղոնի թագաւորը ժողովուեցան իրանք եւ իրանց բոլոր բանակները եւ վեր դնացին եւ Գաբաւօնի մօտ բանակ տուին եւ նորա դէմ պատերազմ արին։

6 Եւ Գաբաւօնի բնակիչները Յեսուի մօտ Գղգղ ուղարկեցին Գաղգաղայի բանակը, ասելով. Քո ձեռքը նա մի քաշիր քո ծառաներիցը, չուտով մեզ մօտ վեր եկ եւ մեզ ազատիր ու մեզ օգնիր. որովհետեւ մեզ վերայ են ժո- 7 ղովուել Ամօրհացիների բոլոր լեռնաբնակ թագաւորները։ Եւ Յեսուն վեր դնաց Գաղգաղայից ինքը եւ Իր հետ բոլոր պատերազմական մարդիկը եւ 8 զօրքի բոլոր զօրաւորները։ Եւ Տէրը Յեսուին ասեց. Էնորանցից մի վախնար, որովհետեւ նորանց քո ձեռքն եմ տուել. Էնորանցից ոչ մէկը պիտի 9 չկանգնէ քո առաջին։ Եւ Յեսուն Գաղգաղայիցը բոլոր գիշերը վեր գնաց յանկարծակի նորանց վերայ հա- 10 ռաւ։ Եւ Տէրը խռովեցրեց նորանց Իսրայէլի առաջին, եւ նորանց Գաբաւօնի մեծ կոտորածով կոտորեց, եւ նորանց հալածեց Բեթհորոնի վեր գնալու ճանապարհովը, եւ նորանց մինչեւ Ազեկա ու Մակկեդա զարկեց։ 11 Եւ երբոր նորանք Իսրայէլի առաջից փախչում էին, եւ Բեթհորոնիցը վայր էին իջնում, Տէրը նորանց վերայ երկնիցից խոշոր մեծ քարեր գցեց մինչեւ Ազեկա, եւ մնացան. կարկտի քարերից մնացողները աւելի շատ էին քան թէ Իսրայէլի որդկանց սրով մնա- 12 ցրածները։ Այն ժամանակ Յեսուն Տիրոջ հետ խօսեց այն օրը, որ Տէրը Ամօրհացիներին Իսրայէլի որդկանց ձեռքը տուաւ, եւ Իսրայէլի առաջին ասեց. Արեգակ, Գաբաւօնում կանգնիր, եւ, Լուսին, Այեղօնի ձորում կանգնիր։ 13 Եւ արեգակը կանգնեց, եւ լուսինը իր տեղը մնաց, մինչեւ որ ժողովուրդը իր թշնամիներիցը վրէժ առաւ։ Միթէ սա Ուղիղի գրքում գրուած չէ. եւ արեգակը երկնքի մէջտեղում կանգնեց եւ չշտապեց մտնել 14 ըստ մէկ կատարեալ օրի չափ։ Էնորա պէս օր չեղաւ՝ ոչ առաջ եւ ոչ յետոյ, որ Տէրը մարդի ձայնին լսեց. որովհետեւ Տէրը պատերազմեց Իսրայէլի համար։

15 Եւ Յեսուն եւ նորա հետ բոլոր Իսրայէլը նա դառան բանակը Գաղգաղա։ 16 Եւ հինգ թագաւորները փախան, եւ Մակկեդում այրին մէջ թաք կացան։ 17 Եւ Յեսուին պատմուեցաւ ասելով. Այն հինգ թագաւորները գտնուել են Մակկեդում այրի մէջ թաք կացած։ 18 Եւ Յեսուն ասեց. Այրի բերանին մեծ քարեր գլորեցէք, եւ նորա վերայ մար-

---

Թագ. գ. 21։
Ելք. ր. 22, 26, 28։
Ելք. թ. 15։
Ելք. ժե. 14—16. ր Օր. ժա. 25։
Ելք. ժա. 21. Ժգ. 13, 15։ ժե. 13։ Թա. 13։ Դատ. ա. 10։ — Թագ. ը. 31. ր Թագ. ր. 1, 11։ ե. 1, 3, 5։ գ Թագ. ր. 11։ ր Մն. ժա. 10։ Տե. Ներ. իգ. 2։
Ելք. ժը. 11։ ժե. 35։
Ելք. ժը. 11։ ժե. 39։ գ Թագ. ժգ. 19։ ժը. 14, 17։ ժթ. 8. ր Մն. ժա. 9։ ին. 27. Ես. լե. 8։ Երեմ. լգ. 7։ Միք. ա. 13։
Ելք. թ. 15։
Տե. Ներ. իգ. 3, 10 եւլն։
Ելք. թ. 2։
Ելք. ե. 10։ թ. 6։
Ելք. ը. 1։
Ելք. Յա. 6։ Դատ. գ. 14։
Ելք. ա. 5։
Դատ. գ. 13։ — Թագ. ե. 10, 12։ Սաղ. ժը. 14։ Ես. իը. 21։
Ելք. ժգ. 3, 8։
Ելք. ժե. 35։ — Թագ. ժե. 1։ ր Մն. ժա. 9։ Երեմ. լգ. 7։
Ելք. ժը. 16։ ժե. 41։
Սաղ. ժը. 12—14։ Հե. 17։ Ես. լ. 30։ Յուդա. ժգ. 21։ Ես. իը. 21։ Ամբ. գ. 11։ Դատ. ա. 35։ ժը. 12։
Ը. Թագ. — 18։
Տե. գ Թագ. ի. 11։ Ես. ը. 8։
Տե. Ներ. ժգ. 14։ ր Օր. ա. 30։ Հոր. 42։ Գլ. իգ. 3։

դիկ նշանակեցէք, որ նորանց պահ-
49 պանեն։ Բայց դուք մի կանգնէք, հա-
լածեցէք ձեր թշնամիներին եւ զար-
կեցէք նորանց եաեւիններին, եւ նո-
րանց թող մի տաք որ իրանց քաղաք-
ները մտնեն. որովհետեւ ձեր Տէր
Աստուածը նորանց ձեր ձեռքը մատ-
20 նեց։ Եւ երբոր Յեսուն Իսրայէլի որդ-
կանց հետ նորանց չատ մնծ կոտորա-
ծով կոտորեց, մինչեւ որ նորանց բա-
պատերազմ վերջացրեց, եւ նորանց
փախստականները պարսպաւոր քա-
21 ղաքների մէջ մտան, Այն ժամանակ
բոլոր ժողովուրդը խաղաղութեամբ
եաւ դառան Յեսուի մօտ բանակը Մա-
կեդա Իսրայէլի որդկանց դէմ բնաւ
մէկն իր լեզուն չ'սրեց։
22 Եւ Յեսուն ասեց. Այրի բերանը
բացէք, եւ այրիցը հանեցէք բերէք
ինձ մօտ այն հինգ թագաւորներին։
23 Եւ այնպէս արին, եւ այրիցն այն հինգ
թագաւորներին՝ այսինքն Երուսաղէ-
մի թագաւորին, Քեբրոնի թագաւո-
րին, Յերիմութի թագաւորին, Լա-
քիսի թագաւորին եւ Էգղոնի թագա-
24 ւորին հանեցին նորա մօտ դուրս։ Եւ
երբոր այս թագաւորներին Յեսուի
մօտ հանեցին, Յեսուն Իսրայէլի բո-
լոր մարդկանցը կանչեց, եւ իր հետ
պատերազմողների զլխաւորներին ա-
սեց. Մօտեցէք ձեր ոտքերը այս թա-
գաւորների պարանոցների վերայ դրէք.
եւ նորանք մօտեցան ու իրանց ոտ-
քերը նորանց պարանոցների վերայ
25 դրին։ Եւ Յեսուն ասեց նորանց. Մի
վախենաք եւ մի զարհուրիք, ուժ-
ւացէք եւ քաջ եղէք. որովհետեւ Տէրը
այսպէս կ'անէ ձեր ամեն թշնամինե-
րին, որոնց հետ դուք պատերազմէք։
26 Եւ սորանից յետոյ Յեսուն նորանց
զարկեց մեռցրեց, եւ նորանց հինգ
ծառից կախեց, եւ մինչեւ իրիկուն կախուած մնացին։
27 Եւ արեգակը մտնելու ժամանակին
Յեսուն հրամայեց, եւ նորանց վայր
բերին ծառերի վերայից, եւ նորանց
ղցեցին այն այրի մէջ ուր որ քաջ
էին կացել, եւ այրի բերանին մնծ քա-
րեր դրին, որ մինչեւ այսօր կ՚են։
28 Եւ Յեսուն նոյն օրը Մակեդան էլ
առաւ. եւ սուրի բերանով զարկեց
նորան, եւ նորա թագաւորին եւ նո-
րա մէջ գտնուած բոլոր հոգիներին
*բնաջինջ արաւ. եւ մէկին ողջ չ'թո-
ղեց. եւ Մակեդայի թագաւորին էլ
այնպէս արաւ Վերնպէս որ Երիքովի
թագաւորին էր արել։
29 Եւ Յեսուն եւ իր հետ բոլոր Իսրա-
յէլը Մակեդայից անցան †Լիբնա, եւ
30 Լիբնայի հետ պատերազմեցին։ Եւ Տէ-
րը նորանց էլ մատնեց նորա թագա-
ւորովը Իսրայէլի ձեռքը, եւ նորան
եւ նորա մէջ գտնուած բոլոր հոգինե-
րին սուրի բերանով զարկեց, եւ մէ-
կին ողջ չ'թողեց. եւ նորա թագաւո-
րին այնպէս արաւ ինչպէս որ Երիքո-
վի թագաւորին էր արել։
31 Եւ Յեսուն եւ իր հետ բոլոր Իսրա-
յէլը Լիբնայից անցան Լաքիս, եւ նո-
րա դէմ բանակ տալով նորա հետ պա-
32 տերազմեցին։ Եւ Տէրը Լաքիսը Իս-
րայէլի ձեռքը մատնեց, եւ երկրորդ
օրը նորան առաւ եւ նորան ու նորա
մէջ գտնուած բոլոր հոգիներին սուրի
բերանով զարկեց բոլորովին ինչպէս
որ Լիբնային էին արել։
33 Այն ժամանակ †Գազերի Հօրամ թա-
գաւորը վեր գնաց Լաքիսին օգնելու.
եւ Յեսուն նորան եւ նորա ժողովըր-
դին կոտորեց այնպէս որ նորանցից
34 մէկը ողջ չ'մնաց։ Եւ Յեսուն եւ իր
հետ բոլոր Իսրայէլը Լաքիսից անցան
Էգղոն եւ նորա մօտ բանակ տալով
35 նորա դէմ պատերազմեցին. Եւ նոյն
օրը նորան առաւ եւ սուրի բերանով
զարկեց, եւ նոյն օրը նորա մէջ գըտ-
նուած բոլոր հոգիներին բոլորովին
*բնաջինջ արաւ ինչպէս որ Լաքիսին էր
արել։
36 Եւ Յեսուն եւ իր հետ բոլոր Իսրա-
յէլը Էգղոնից վեր գնացին Քեբրոն,
37 եւ նորա դէմ պատերազմեցին. Եւ
նորան առան եւ սուրի բերանով զար-
կեցին նորան եւ նորա թագաւորին

Ելք. ժ. 7.
ՂՐ Օր. լ. 6—8; Գր. ա. 9.
Էր Օր. գ. 21. է. 19.
†Գր. ը. 29.

*Կամ՝ Նզովեց.
*Թուոց. ի. 35. Գր. ը. 22. ժ. 8. ը Թագ. ի. 11.
ԼԳր. ը. 21.

†Գր. ժը. 15. ժե. 12. իա. 13. ը Թագ. ը. 22. ԺԹ. 8. իգ. 31. իդ. 18. բ Մն. իա. 10. Ես. լ. 8. Երեմ. ԺԸ. 1.

†Գր. ժը. 12. ժգ. 3, 10. իա. 21. Դատ. ա. 29. ը Թագ. ը. 15—17. ա Մն. ը. 97. է. 28. ի. 4.

եւ Նորա բոլոր քաղաքներին եւ Նորա մէջ գտնուած բոլոր հոգիներին , և մէկին ողջ չ'Թողեցին , բոլորովին ինչպէս որ Էգիօնին էին արել եւ Նորան ու Նորա մէջ գտնուած բոլոր հոգիներին *ընաջինջ արաւ ։

38 Եւ Յեսուն եւ իր հետ բոլոր Իսրայէլը ետ գառան Դաբիր , եւ Նորա
39 հետ պատերազմեցին ։ Եւ առան Նորան եւ Նորա թագաւորին եւ Նորանց բոլոր քաղաքները եւ Նորանց սուրի բերանով զարկեցին . եւ Նորա մէկ գտնուած բոլոր հոգիներին *ընաջինջ արին եւ մէկին ողջ չ'Թողեցին . ինչպէս որ Քեբրոնին էր արել , այնպէս էլ Դաբիրին եւ Նորա թագաւորին արաւ եւ ինչպէս որ Լիբնային եւ Նորա թագաւորին էր արել ։

40 Եւ Յեսուն զարկեց բոլոր լեռնային , հարաւային , դաշտային երկիրները եւ սարերի ստորոտները եւ Նորանց բոլոր թագաւորներին զարկեց , եւ մէկին ողջ չ'Թողեց , *այլ ամեն շնչաւորին մեռցրեց , ինչպէս որ Իսրայէլի Աստուածը Եհովան պատուիրել էր ։
41 Եւ Յեսուն զարկեց Նորանց *Կադէս-Բառնեայից մինչեւ Գազա եւ *բոլոր Գոսեմի երկիրը մինչեւ Գաբաւօն ։
42 Եւ այս բոլոր թագաւորներին եւ Նորանց երկիրը Յեսուն առաւ մէկ անգամուայ . որովհետեւ Իսրայէլի համար Իսրայէլի Աստուածը Եհովան էր պա-
43 տերազմ անում ։ Եւ Յեսուն ու իր հետ բոլոր Իսրայէլը ետ գառան բանակը Գաղգաղա ։

ԳԼ· ԺԱ

Քանանացի ազգերից շատերին բնաջինջ են անում։

1 Եւ երբոր Հասորի *Յաբին թագաւորը լսեց , Մարդ ուղարկեց Մագոնի Յորաբ թագաւորի մօտ եւ Աամրօնի թագաւորի մօտ եւ Աքսափի թագա-
2 ւորի մօտ , եւ այն թագաւորներին մօտ որ Հիւսիսային սարերում եւ *Քինէրէթի հարաւային դաշտում ու Հովիտում եւ արեւմտեան կողմում Դովրի գաւառներում էին , Այսինքն արեւելեան եւ արեւմտեան Քանանացիների , Ամօրհացիների , Քետացիների , Փերեզացիների եւ լեռնաբնակ Յերուսացիների մօտ , եւ *Հերմոնի տակ Մասփայի երկրում եղող *Հեւեացիների մօտ ։ Եւ Նորանք դուրս եկան իրանց բոլոր բանակներով՝ շատ ժողովրդով դուրս եկան *ծովի եզերքում եղող աւազի չափ բազմաթիւ , եւ
5 խոտ շատ ձիեր եւ կառքեր ։ Եւ այս բոլոր թագաւորները միանալով գնացին բանակ տուին Մառոնի ջրի մօտ որ Իսրայէլի հետ պատերազմին ։
6 Եւ Տէրը Յեսուին ասեց . *Նորանց երեսից մի վախենար , որովհետեւ էգուց այս ժամանակ ես Նորանց ամենքին Իսրայէլի առաջին ջարդել կ'տամ , Նորանց ձիերը ջլատես եւ Նորանց
7 կառքերը կրակով այրես ։ Եւ Յեսուն եւ իր հետ բոլոր պատերազմական ժողովուրդը *յանկարծակի Մառոնի ջրի մօտ Նորանց դէմ գնացին եւ Նո-
8 րանց վերայ յարձակուեցան ։ Եւ Տէրը Նորանց Իսրայէլի ձեռքը տուաւ , եւ Նորանք զարկեցին Նորանց , եւ հալածեցին Նորանց մինչեւ մեծ Սիդոն եւ *Մասրեփօթ-մայիմ , եւ մինչեւ Մասփայի հովիտը դէպի արեւելք , եւ Նորանց զարկեցին մինչեւ որ Նորանցից
9 մէկը չ'պատասխեցաւ ։ Եւ Յեսուն Նորանց այնպէս արաւ *ինչպէս Տէրն էր Նորան ասել էր . Նորանց ձիերը ջլատեց եւ Նորանց կառքերը կրակով այրեց ։
10 Եւ Յեսուն այն ժամանակ ետ գառաւ , Հասորն առաւ եւ Նորա թագաւորին սրով մեռցրեց , որովհետեւ Հասորն առաջուց այս բոլոր թագաւո-
11 րութիւնների գլուխն էր ։ Եւ Նորա մէջ գտնուած բոլոր հոգիներին սուրի բերանով զարկեցին , *բնաջինջ արին . ոչ մէկ շնչաւոր չ'մնաց . եւ Հասորը կրա-
12 կով այրեց։ Եւ այս թագաւորների բոլոր քաղաքները եւ Նորանց բոլոր թագա-

---

* Կամ Նզովեց։
† Կամ Նզովեցին
‡ ը Օր. ի. 16, 17, Գլ. ժ. 11.
= ը Օր. ի. 23.
‖ Ելք. ժ. 19։ Գլ. ԺԶ. 47,
* Գլ. ժ. 16։ ԺԶ. 31.

= Դատ. գ. 3 և ԺԱ. 3։ Ես. Գլ. ԺԹ. 19։ ԺԶ. 23. ԺՔ. 36։
‖ Գլ. ժ. 3.
* Գլ. ԺՔ. 15։
† Թուոց. լգ. 11.
‡ Գլ. ԺԶ. 11. Դատ. ա. 27.
= Օր. գ. 9. Գլ. ԺԳ. 11.

‖ Ելք. լ. 49։
= Դատ. գ. 3.
‡ Ելք. իբ. 17. լբ. 12։ Դատ. է. 12։ = Թագ. ԺԳ. 5։
* Գլ. ժ. 8.
† ը Թագ. ը. 6։ = Մն. ԺԸ. 6։

‡ Գլ. ԺԶ. 10, 18։ Դատ. ա. 19։ գ. 3.
* Գլ. ժ. 9.
† Գլ. ԺԳ. 6.
‡ Հմր. 6.

երներին առաւ եւ նորանց սուրբ բնաբանով զարկելով *բնաջինջ արաւ հինչպէս Տիրոջ ծառայ Մովսէսը պատուիրել
43 էր։ Բայց այն ամէն քաղաքները, որ բանք իրանց հողագործներովը կենում էին, Իսրայէլը չ'այրեց բացի միայն
44 Հասորիցը որ Յեսուն այրեց։ Եւ այս քաղաքների բոլոր աւարը եւ անասուններն Իսրայէլի որդիքն իրանց համար կողոպտեցին, բայց բոլոր մարդկացը սուրբ բնաբանով զարկեցին, մինչեւ որ նորանց բնաջինջ արին, ոչ
45 մէկ չնչաւոր չ'թողեցին։ Ինչպէս Տէրն իր Մովսէս ծառային պատուիրել էր, այնպէս Մովսէս Յեսուին պատուիրեց, եւ Յեսուն էլ այնպէս արաւ, ոչ մի բան զանց չ'արաւ այն ամէնից ինչ որ Տէրը Մովսէսին պատուիրել էր։
46 Եւ Յեսուն առաւ այս բոլոր երկիրը, լեռնակողմը եւ բոլոր հարաւային կողմը եւ բոլոր Գոսոմի երկիրը, հովիտն ու դաշտը, եւ Իսրայէլի սարը
47 եւ նորա հովիտը, Սէիր վեր գնացող բարակ սարիցը մինչեւ Հերմոն սարի տակի Լիբանանի հովտումը եղող Բաաղդադ, եւ նորանց բոլոր թագաւորներին բռնեց եւ նորանց զարկեց մեռ-
48 ցրեց։ Յեսուն այս բոլոր թագաւորների հետ չատ օրեր պատերազմ ա-
49 բաւ։ Մի քաղաք չ'կար, որ Իսրայէլի որդիկանց հետ հաշտութիւն արած լինէր բացի *Գաբաւոնի մէջ բնակող Հեւացիներիցը. ամէնն էլ պատերազ-
50 մով առան։ Որովհետեւ Տէրից եղաւ Նորանց սիրտը կարծրացնելը, որ պատերազմով Իսրայէլի դէմ գնան որ նորանց ողորմութիւն չ'լինելով նորանց †կորցնէ, որպէս զի բնաջինջ անէ նորանց *ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրել էր։
51 Եւ Յեսուն այն ժամանակ գնաց,

եւ Կռատուրց Ենակիմներին սարերիցը՝ *Քեբրոնից, *Դաբիրից, Անաբից եւ Յուդայի բոլոր սարերիցը, եւ Իսրայէլի բոլոր սարերիցը. Յեսուն նորանց իրանց քաղաքներովը մէկտեղ փչացրեց։
52 Իսրայէլի որդիկանց երկրի մէջ Ենակիմներ չ'մնաց, բայց միայն Գազայի, *Գեթի եւ Ազեդոմի մէջ մնացին։
53 Եւ Յեսուն բոլոր երկիրն առաւ, բոլորովին *ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրել էր, եւ Յեսուն նորան առաւ Իսրայէլին իրր ժառանգութիւն *նորանց ցեղերի բաժիններին համեմատ. եւ *երկիրը պատերազմից հանգստացաւ։

ԳԼ. ԺԲ

Յորդանանի այս և այն կողմն յաղթուած եօթնանասնից թագաւորներ։

1 Եւ սորանք են այն երկրի թագաւորները, որոնց զարկեցին Իսրայէլի որդիքը եւ որոնց երկիրներն առան, Յորդանանի այն կողմում դէպի արեւելք, *Առնոն ձորից *մինչեւ Հերմոն սարը եւ բոլոր դաշտը դէպի արեւելեան կող-
2 մը, †Եսեբոնում բնակող Ամորհացիների Սեհոն թագաւորը, որ տիրում էր Առնոն ձորի եզերքումն եղող *Արոերից, եւ ձորի մէջտեղին, եւ Գաղաադի կէսին մինչեւ Ամմոնի որդիկանց սահմանումն եղած Յաբոկ ձորը,
3 Նաեւ Արաբոթին, մինչեւ Քինեռեթի ծովը դէպի արեւելք եւ մինչեւ դաշտի ծովը այսինքն Աղի ծովը դէպի արեւելք *Բեթեսիմոթի ճանապարհը եւ հարաւային կողմից †Ազեդովի փառ-
4 գային տակին. եւ *Բասանի Ովգ թագաւորի սահմանին †հսկաների մնացորդիցը, *որ բնակվում էր Աստարովթի եւ Եդրայիի մէջ,
5 եւ տիրում էր †Հերմոն սարին եւ Սելքային եւ բոլոր Բասանին մինչեւ †Գեսուրացիների

*Կամ՝ Նզովից
ՀԲռս. լդ. 52։ բ Օր. ի. 16, 17։
3 Ել։ լդ. 11, 12։
գբ Օր. ե. 2։
4 Գլ. ա. 7։
5 Գլ. Ժր. 8։
6 Գլ. Ժ. 41։ Ժե. 51։
7 Գլ. Ժր. 7։
8 Ել Օր. ե. 24։ Գլ. Ժր. 7։
*Գլ. Բ. 3, 17։
ԼՐ Օր. բ 30։ Դատ. Ժգ. 4։
ա Թագ. բ. 25։ գ Թագ. Ժր. 15։ բ Մն. ժ. 15։ Ես. 7։ ԽԶ. 20։ Հռով. Թ. 18։
Տես Ել. ի. 13։
†Կամ՝ Նզովից
ՂԲ Օր. ի. 16, 17։
ԼՀռս. Ժգ. 23, 34։
*Տես Գլ. Ժ. 3։
*Տես Գլ. Ժ. 38։
Ջ Տես Գլ. Ժե. 47։
*Տես Թագ. Ժէ. 4։
բ Թագ. Ե. 1։

3 Թագ. լդ. 2 Ձէնս։
*Թագ. Խգ. 53։ Գլ. Ժգ. Ժե. Ժգ. Ժէ. Ժը.։
†Գլ. Ժգ. 15։ Թագ. Ժ. 49։ Ժգ. 1։ Տես Դատ. գ. 11։
*Թագ. Խ. 13, 24։
Բր Օր. գ. 8, 9։
†Թագ. Խ. 24։ բ Օր. բ. 33, 36. գ. 6, 16։
ԳԲ Օր. բ. 36։
Բր Օր. գ. 17։
Ջ Գլ. Ժգ. 20։ Թագ. լդ. 49։ Եզեկ. Խե. 9։
Բր Օր. գ. 17. գ. 49։
ԸԹագ. Խ. 35։ բ Օր. գ. 4, 10։
ԾԲ Օր. գ. 11։ Գլ. Ժգ. 12։
Բր Օր. ա. 4։
Բր Օր. գ. 8, 9։
ԼՐ Օր. գ. 10։ Գլ. Ժգ. 11։ ա Մն. Ե. 11։
Բր Օր. գ. 14։

բի եւ Մաթաթացիների սահմանը. եւ Դաղտաղի կէսին մինչեւ Եսերոնի
6 Սեհոն Թագաւորի սահմանը։ Տիրոջ ծառայ Մովսէսը Իսրայէլի որդիանցը հետ զարկեց սորանց, եւ Տիրոջ ծառայ Մովսէսը տուաւ այն Ռուբէնեանների, Գադեանների եւ Մանասէի կէս ցեղին իբրեւ ժառանգութիւն։
7 Եւ սորանք են երկրի Թագաւորները, որ Յեսուն եւ Իսրայէլի որդիքը զարկեցին Յորդանանի այս կողմումը դէպի արեւմուտք, Լիբանանի հովտումը եղող Բաալգադից մինչեւ Քաւակ սարը, որ վեր է գնում Սէիր. եւ Յեսուն տուաւ նորան Իսրայէլի ցեղերին իբրեւ ժառանգութիւն իրանց
8 վիճակների համեմատ. Սարերի եւ հովիտների եւ դաշտերի մէջ եւ սարերի սորոտոնների մէջ եւ անապատում եւ հարաւային կողմը Քետացիները, Ամորհացիները, Քանանացիները, Փերեզացիները, Եւեւացիները
9 եւ Յերուսացիները. Երիքովի Թագաւորը՝ մէկ, Բեթէլի մօտ եղող Գայի Թագաւորը՝ մէկ,
10 Երուսաղէմի Թագաւորը՝ մէկ, Քեբրոնի Թագաւորը՝ մէկ, Յերմոթի Թագաւորը՝ մէկ,
11 Լաքիսի Թագաւորը՝ մէկ, Եգղոնի Թագաւորը՝ մէկ, Գազերի Թագաւորը՝
12 մէկ, Դաբիրի Թագաւորը՝ մէկ, Գադերի Թագաւորը՝ մէկ, Հորմայի Թագաւորը՝ մէկ, Արադի Թագաւորը՝ մէկ,
13 Լիբնայի Թագաւորը՝ մէկ, Ոդոդամի Թագաւորը՝ մէկ, Մակեդայի Թագաւորը՝ մէկ, Բեթէլի Թագաւորը՝ մէկ,
14 Թափուայի Թագաւորը՝ մէկ, (18) Ոփերի Թագաւորը՝ մէկ, Ափեկի Թագաւորը՝ մէկ, Լասարոնի Թագաւորը՝
15 մէկ, Մադոնի Թագաւորը՝ մէկ, Հասորի Թագաւորը՝ մէկ, Սամրոն մառոնի Թագաւորը՝ մէկ, Աքսափի Թագաւորը՝
16 մէկ, Մակեդդովի Թագաւորը՝ մէկ,
22 Կադեսի Թագաւորը՝ մէկ, Կարմէլի
23 Յեկնամի Թագաւորը՝ մէկ, Դովրի դաւառում Դովրի Թագաւորը՝ մէկ,
24 Դաղդազայի Գոյիմի Թագաւորը՝ մէկ, Թերսայի Թագաւորը՝ մէկ. բոլորը երեսունեւմէկ Թագաւոր։

ԳԼ. ԺԴ

Երկրի բաժանումը. Երկու և կէս ցեղերի ժառանգութիւնը Յորդանանի միւս կողմում

1 Եւ Յեսուն ծերացել էր եւ օրերն անցկացրել։ Եւ Տէրը նորան ասեց. Դու ծերացել ես եւ օրերդ անցկացրել. եւ խիստ շատ երկիր է մնացել ժա-
2 ռանգելու։ Մնացած երկիրը այս է. Փղշտացիների ամէն սահմանները, եւ
3 բոլոր Գեսուրը. Եգիպտոսի դիմացի Սիովրիցը մինչեւ Ակկարոնի սահմանը հիւսիսային կողմին Քանանացիներինը համարուի, Փղշտացիների հինգ նախարարութիւնները, այսինքն Գազացիներինը, Ազովտացիներինը, Ասկաղոնացիներինը, Գեթացիներինը եւ Ակկարոնացիներինը եւ Եւացիներին-
4 նը. Հարաւային կողմից Քանանացիների բոլոր երկիրը եւ Սիդոնացիների Մէարան մինչեւ Ափէկ մինչեւ Ա-
5 մորհացիների սահմանը. Եւ Գեբազացիների երկիրը եւ արեւելքի բոլոր Լիբանանը Հերմոն սարի տակի Բաալգադից մինչեւ Եմաթի մուտքը,
6 Բոլոր լեռնաբնակները Լիբանանից մինչեւ Մասրեփոթ մայիմ, բոլոր Սիդոնացիները, Ես քշելու եմ Իսրայէլի որդիների առաջից. միայն թէ դու Իսրայէլին ժառանգութիւն բաժանիր այն ինչպէս որ քեզ պատուիրեցի։
7 Եւ հիմա այս երկիրը ժառանգութիւն բաժանիր ինր ցեղին, եւ Մա-
8 նասէի կէս ցեղին. Ռուբէնեաններն

ԺԹ. ժ. 1, 2. Ես. ք. 1։
—
Գլ. ժ. 10; իդ. 1.
ԺԹ. գ. 1—4։
Յեսու. գ. 4։
Յես. ք. 8։ ք Թագ. գ. 3։ ժ. 37, 38։
Ներեմ. ք. 18։
Գծ. գ. 3. ա Թագ. ե. 8, 11. գ. 4, 16, 18. է. 7. իք. 6, 7 Ածեր Սեփ. ք. 5։
Եր Օր. ք. 23.
Գլ. մբ. 18։ ժք. 30.
Տես Գաս. ա. 34, 36.
ք Թագ. է. 18։ Պաղ. ձգ. 7։ նգ. իե. 9։
Գլ. մբ. 7։
Գլ. մա. 8։
Տես Գլ. իգ. 13. Գաս. ք. 21, 23։
Գլ. ժգ. 1, 2։

Թես. ք. 21, 33։
Թես. լբ. 29, 33. ք Օր. գ. 11, 12. Գլ. ժգ. 8։
Ես. ժգ. 6։ լբ. 3։ ք Օր. ք. 1, 4։
Ժա. 23։
Գլ. ժ. 40. ժա. 16։
Ես. գ. 8։ իգ. 23։ Գլ. ք. 1։
Գլ. գ. 2։
Գլ. ք. 29.
Գլ. ժ. 23։
Գլ. ժ. 3, 23։
Գլ. ժ. 33։
Գլ. ժ. 38։
Գլ. ժ. 29։
Գլ. ժ. 28։
Գլ. ք. 17։ Գաս. ա. 22։
գ Թագ. գ. 10։
Գլ. ժ. 1։ իք. 15։
Գլ. ժա. 10.
Գլ. ժա. 1։ իք. 15։
Գլ. իք. 37։
Գլ. ժա. 2։

ու Գադեանները արդէն նորա հետ ա-
ռել են իրանց ժառանգութիւնը, որ
Մովսէսը Յորդանանի այն կողմին
դէպի արեւելք նորանց տուաւ, ինչ-
պէս որ Տիրոջ ծառայ Մովսէսը տուել
9 է նորանց։ Հ'Առնոն ձորի եզերքի վե-
րայ եղող Արոերիցը եւ ձորի մէջ ե-
ղող քաղաքը եւ 'Մեդաբայի Նրոլոր
10 դաշտը մինչեւ Դիբոն։ Եւ 'Նեսբոնի
մէջ թագաւորող Ամօրհացիների Սե-
հոն թագաւորի բոլոր քաղաքները
մինչեւ Ամմոնի որդիների սահմանը։
11 Եւ 'Գաղաադը եւ 'Գեսուրացիների
ու Մաքաթացիների սահմանը՝ եւ բո-
լոր Հ'Հերմոն սարը եւ բոլոր Բասանը
12 մինչեւ Սելքա։ Բասանի մէջ Ովգի
բոլոր թագաւորութիւնը, որ թագա-
ւորում էր 'Աստարովթի ու Եդրայիի
մէջ։ 'Նա էր մնացել հսկաների մնա-
ցորդից։ Նրանց Մովսէսը նորանց զար-
13 կոց եւ քշեց։ Եւ Իսրայէլի որդիքը
Գեսուրացիներին եւ Մաքաթացինե-
րին չ'հալածեցին։ Եւ Գեսուրացիներն
ու Մաքաթացիները մինչեւ այսօր
14 Իսրայէլի մէջ բնակուեցան։ 'Միայն
Ղեւիի ցեղին ժառանգութիւն չ'տուաւ։
Իսրայէլի Տէր Աստուծոյ պատարագ-
ները նորա ժառանգութիւնը, ինչ-
պէս որ նորան ասել էր։
15 Եւ Մովսէսը տուաւ Ռուբէնի որդ-
կանց ցեղին նորանց ազգատոհմների
16 համեմատ։ Եւ նորանց սահմանը եղաւ։
Հ'Առնոն ձորի եզերքի վերայ եղող Ա-
րոէրից՝ եւ Հ'ձորի մէջ եղող քաղաքը,
'Մեդաբայի մօտ եղած բոլոր դաշտը,
17 Եսբոնը եւ նորա բոլոր դաշտային
քաղաքները, Դիբոն, Բամօթ-բաղաղ
18 եւ Բէթբէէլմոն, եւ 'Յասսա եւ կա-
19 դեմօթ, եւ Մեփաաթ, եւ Կարիա-
թեմ, եւ 'Սեբամա, եւ Սարեթ-սա-
20 հառ հովտի սարի վերայ, եւ 'Բեթ-
փեղովր, եւ 'Հաեղովթ-փասգա, եւ
21 Բեթեսիմօթ, եւ 'դաշտի ամեն քա-

զաքները, եւ Եսբոնում թագաւորող Ամօրհացիների Սեհոն թագաւորի բո-
լոր թագաւորութիւնը, Հորին զարկեց Մովսէսը՝ եւ 'Մադիամի իշխաններին՝ Եւիին, Րոկոմին, Սուրին, Ուրին եւ Ռեբին այն երկրում բնակող Սե-
22 հոնի նախարարներին։ Եւ 'Բէաղրեան Բաղաամ հարցուկին էլ Իսրայէլի որ-
դիքը սրով մնացորդին նորանց սպան-
23 ուածների հետ։ Եւ Ռուբէնի որդկանց սահմանն էր Յորդանանը եւ Գէրուը։
այս է Ռուբէնի որդկանց ազգատոհմ-
ների ժառանգութիւնը։ այս քաղաք-
ները եւ նորանց գիւղերը։
24 Եւ Մովսէսը տուաւ Գադի ցեղին,
Գադի որդկանց իրանց ազգատոհմին-
25 րի համեմատ։ Եւ Հնորանց սահմանը
եղաւ։ Յազեր եւ բոլոր Գաղաադի
քաղաքները, եւ 'Ամմոնի որդկանց
երկրի կէսը՝ մինչեւ Արոէր, որ Հ'Ռաբ-
26 բայի դիմացն է։ Եւ Եսբոնից մինչեւ
Մասփայի Ռամոթը եւ Բոտանիմ,
եւ Մանայիմից մինչեւ Դաբիրի սահ-
27 մանը։ Եւ հովիտի մէջ Հ'Բեթարամ
եւ Բեթնամրա, 'Սոկքոթ եւ Սա-
փոն՝ Եսբոնի Սեհոն թագաւորի Թա-
գաւորութեան մնացորդը, Յորդանա-
նը եւ սահմանը, մինչեւ Խինեռեթի
ծովի եզերքը Յորդանանի այն կողմը
28 դէպի արեւելք։ Այս է Գադի որդկանց
ժառանգութիւնը իրանց ազգատոհմ-
ների համեմատ, այս քաղաքները եւ
նորանց գիւղերը։
29 Եւ Մովսէսը տուաւ Մանասէի կէս
ցեղին, որ Մանասէի որդկանց կէս
ցեղինը եղաւ իրանց ազգատոհմների
30 համեմատ։ Եւ նորանց սահմանը այս
եղաւ։ Մանայիմից՝ Բասանի Ովգ Թա-
գաւորի բոլոր Թագաւորութիւնը՝ բո-
լոր Բասանը, եւ Բասանի մէջ եղող
'Յայիրի բոլոր գիւղաքաղաքները
31 վաթսուն քաղաք։ Եւ Գաղաադի կէ-
սը՝ եւ 'Աստարովթ եւ Եդրայի՝ Բա-

ֆ Թագ. կբ. 33։ բ Օբ. գ. 12, 13։ իթ. 9. գլ. ժբ. 6։ իբ. 4։
հբ Օբ. բ. 36։
ֆ Թագ. իա. 30։
ղբ Օբ. գ. 10։
ֆ Թագ. իա. 24, 25։
ժգլ. ժբ. 5։
ձբ Օբ. գ. 14։
ոբ Օբ. գ. 9։
չգլ. ժբ. 4։
ոբ Օբ. գ. 11։ գլ. ժբ. 4։

ղ Թագ. իա. 24, 35։
ղ Թագ. ժբ. 20, 23, 24. գլ. ժգ. 3, 4։
ղ Թագ. իա. 28։
ոբ Թագ. իա. 30։
ոբ Թագ. իա. 23։
ղ Թագ. կբ. 37. եզեկ. իե. 9։
ոբ Թագ. կբ. 38։ եզ. ժգ. 8, 9. եզեկ. խբ. 33։
բբ Օբ. գ. 46։ Թագ. իգ. 38։
ոբ Օբ. գ. 17։ գլ. ժբ. 3։

ոբ Օբ. գ. 10։
ֆ Թագ. իա. 24։
ֆ Թագ. կա. 8։
ֆ Թագ. իբ. 5. կա. 6։
ֆ Թագ. իա. 32։ կբ. 35։
ոբ Յաջորդաբար Թագ. իա. 26, 28, 29։ ե բ Օբ. բ. 19։ ե Դատ. ժա. 13—27։
բբ Օբ. գ. 11։ բ Թագ. ժա. 1։ ժբ. 26։

ֆ Թագ. կբ. 36։
ոբնե. իգ. 17։ գ Թագ. ի. 46. բ Մն. գ. 17։
ֆ Թագ. իգ. 11։ գլ. ժա. 31։ ժբ. 3։
ղբ Օբ. գ. 14։ ա Մն. բ. 23. Տես Թագ. կբ. 41։
ֆգլ. ժբ. 4։

սանի մէջ Ովզի թագաւորութեան քազաքները Մանասեան Մաքիրի որդկանցը եղաւ, այսինքն Մաքիրի որդկանց կէսինը՝ իրանց ազգատոհմների համեմատ։
32 Սորանք են որ Մովսէսը ժառանգութիւն տուաւ Մովաբի դաշտերումը Երիքովի դէմ Յորդանանի այն կողմին
33 դէպի արեւելք։ Բայց Մովսէսը Ղեւիի ցեղին ժառանգութիւն չ՚տուաւ. Իսրայէլի Տէր Աստուածն է նորանց ժառանգութիւնը ինչպէս որ նորանց ասեց։

ԳԼ. Ի՛Դ

Երկրի բաժանումը վերջանում է։ Քազէբի բաժինը։

1 Եւ սորանք են Քանանի երկրի մէջ Իսրայէլի որդկանց ժառանգածը, որ եղիազար քահանան եւ Նաւեան Յեսուն եւ Իսրայէլի որդկանց ցեղերի նահապետութեան իշխանները ժա-
2 ռանգեցրին նորանց։ Վիճակով եղաւ նորանց ժառանգութիւնը, ինչպէս որ Տէրը Մովսէսի ձեռքովը հրամայել էր
3 այն Բ ինն եւ կէս ցեղերին։ Որովհետեւ Մովսէսը երկու եւ կէս ցեղերին ժառանգութիւն տուել էր Յորդանանի այն կողմին. բայց Ղեւտացիներին ժառանգութիւն չ՚տուաւ նորանց մէջ.
4 Որովհետեւ Յովսէփի որդիքը երկու ցեղ էին, Մանասէն եւ Եփրեմը. եւ երկրի մէջ Ղեւտացիներին բաժին չ՚տուին, այլ քաղաքներ՝ բնակուելու համար, եւ նորանց արուարձաններն իրանց խաշինքների եւ սեացուածնե-
5 րի համար։ Ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրել էր, Իսրայէլի որդիքը այնպէս արին, եւ երկիրը բաժանեցին։
6 Եւ Յուդայի որդիքը Գաղգաղայումը Յեսուին մօտեցան, եւ Կենեզեան Յեփոնէի որդի Քազէբը նորան ասեց. Դու գիտես Էյն խօսքը, որ Տէրը Կադէս-բառնեայումը խօսեց Աստուծոյ մարդ Մովսէսի հետ իմ եւ քո
7 մասին։ Եւ քառասուն տարեկան էի երբոր Տիրոջ ծառայ Մովսէսը ինձ կադէս բառնեայից ուղարկեց երկիրը լրտեսելու համար, եւ ես արթիւ մէջ եղածի պէս նորա համար լուր բերի.
8 Սակայն Բինձ հետ վեր գնացող եղբայրները ժողովրդի սիրտը թուլացրին. բայց ես բոլորովին Իմ Տէր Աստուծոյ
9 ծուն հետեւեցի։ Եւ այն օր Մովսէսն երդում արաւ ասելով. Անպատճառ այն երկիրը որ քո ոտքը կոխել է քեզ եւ քո որդկանցը լինի ժառանգութիւն յաւիտեան, որովհետեւ իմ Տէր Աս-
10 տուծուն բոլորովին հետեւեցիր։ Արդ ահա Տէրը ինձ կենդանի է պահել Ինչպէս որ խօսել էր այս քառասուներեք հինգ տարին, այն ժամանակից ի վեր՝ որ Տէրը այս խօսքը Մովսէսին ասեց. երբոր Իսրայէլը անապատումը մանկ էր գալիս. եւ ահա ես այսօր ութ-
11 սունեւհինգ տարեկան եմ. Եւ այսօր տակաւին ուժով եմ, ինչպէս որ էի այն օրը երբ Մովսէսն ինձ ուղարկեց. այն ժամանակի զօրութիւնս ինչպէս էր, այժմեան զօրութիւնս էլ այնպէս է՝ պատերազմելու, եւ դուրս գալու
12 եւ մտնելու կոչմանէ։ Եւ հիմա տուր ինձ այն սարը, որի համար Տէրն այն օրը խօսեց. որովհետեւ դու այն օրը լսեցիր, որ այնտեղ կան Ենակիմները եւ մեծ պարսպաւոր քաղաքներ, Գուցէ Տէրն ինձ հետ կ՚լինի եւ ես նորանց կ՚հալածեմ, ինչպէս որ Տէրն
13 ասել է։ Եւ Յեսուն նորան օրհնեց, Քեբրոնը Յեփոնեան Քազէբին տուաւ
14 իբր ժառանգութիւն։ Այսօր համար Քեբրոնը կենդեզեան Յեփոնէի որդի Քազէբինը եղաւ իբրեւ ժառանգութիւն մինչեւ այս օրը, որովհետեւ Իսրայէլի Տէր Աստուծուն բոլորովին
15 հետեւեց։ Եւ Քեբրոնի անունը առաջուց Կարիաթ-արբա էր, որ Ենակիմների մէջ մեծ մարդն էր։

Եւ երկիրը պատերազմից հանգըստացաւ։

ը Թիւ. իր. 39, 40։ Տես Գլ. Ժէ. 1.
բ Գլ. Ժբ. 7։
գ Թիւ. Ժբ. 20։ բ Օր. Ժ. 9։ Ժբ. 1, 2։
—
ե Թիւ. իդ. 17, 18։
զ Թիւ. իէ. 55։ իգ. 54։ իդ. 13։
է Գլ. Ժգ. 8, 33, 33։
ը Տես. իբ. 3։
թ Թիւ. իե. 3։ Գլ. իա. 3։
ժ Թիւ. իբ. 13։ Գլ. Ժե. 17։
ժա Թիւ. Ժգ. 30։ բ Օր. ա. 36, 38։
ժբ Թիւ. Ժգ. 27։
ժգ Թիւ. Ժգ. 33, 33։ բ Օր. ա. 28։
ժդ Թիւ. Ժգ. 24։ բ Օր. ա. 36։
ժե Տես Թիւ. Ժգ. 23։ Ժգ. 33, 24։ բ Օր. ա. 36. Գլ. ա. 3։
ժզ Թիւ. Ժգ. 30։
ժէ Թիւ. Ժգ. 29, 33, 34։
ժը Սաղ. Ժբ. 28, 34։ կ. 12։
ի Գլ. իբ. 6։
իա Գլ. Ժ. 37, Ժե. 13, 14։ Դատ. ա. 20։ ա Սմ. ը. 55։
իբ Գլ. իա. 12։
իգ Ես. իգ. 2. Գլ. Ժե. 13։ իա. 11։
իդ Գլ. Ժա. 23։

Գլ. ԺԶ

Ցուդայի ցեղի սահմանը և քաղաքները։

1 Եւ Ցուդայի որդկանց ցեղի վիճակը եղաւ իրանց տոհմերի համեմատ՝ մինչեւ Եդոմացեցիների սահմանը. հարաւային կողմից Էմին անապատը հարաւային ծայրումը։

2 Եւ նորանց հարաւային սահմանը այս եղաւ, Աղի ծովի ծայրից այսինքն

3 հարաւակողմը նայող ծոցիցը, եւ հարաւային կողմիցը դուրս է գալիս Ակրաբբիմի զառիվերը եւ անցնում Սին, եւ վեր երնում հարաւային կողմիցը դէպի Կադէս-բառնեայ անցնում Եբրոն, եւ վեր է երնում դէպի Ադդար եւ պտոյտ տալիս դէպի Կարկայի կող-

4 մը. եւ անցնում՝ Ասեմոնից եւ դուրս գալիս Եգիպտոսի հեղեղատը. եւ այս սահմանը ծովի մէջն է հասնում. սա կ'լինի ձեր հարաւային սահմանը։

5 Եւ արեւելեան սահմանը Աղի ծովն է մինչեւ Յորդանանի ծայրը։

Եւ հիւսիսային կողմի սահմանը Յորդանանի ծայրումը եղող ծոցիցը.

6 եւ վեր է երնում այս սահմանը մինչեւ Բեթհագղա, եւ անցնում Բեթհարաբայի հիւսիսային կողմիցը. եւ այս սահմանը վեր է երնում մինչեւ Բոհանայ որդկան Բաանի վէմը. 7 եւ վեր է երնում այս սահմանը Աքորի ձորիցը Դաբիր, եւ հիւսիսային կողմիցը դառնում դէպի Գաղգաղա, որ այն ձորի հարաւակողմին եղող Էդոմմինի զառիվերի դիմացն է. եւ անցնում է այս սահմանը Ենսամիսի ջրիցը, եւ հասնում Հոգվեի աղբիւրը. եւ այս սահմանը վեր է երնում Հենոմի որդի ձորը՝ հարաւային կողմիցը Յեբուսի մօտ՝ այսինքն Երուսաղէմի մօտ, եւ այս սահմանը վեր է երնում մինչեւ այն սարի գլուխը, որ արեւմտեան կողմից Հենոմի ձորի հիւսիսային կողմիցը Ռափայնոց ձորի

9 ծայրին է. եւ այս սահմանը հասնում է սարի գլխիցը մինչեւ Ենափթոյայի ջրի աղբիւրը, եւ դուրս է գալիս Եփրոն սարի քաղաքները. եւ այս սահմանը հասնում է Բաղա, որ Կարիաթբարիմ. 10 այնքան Կարիաթբարիմ. եւ այս սահմանը չուռ է տալիս Բաղայիցն արեւմուտքի կողմը դէպի Սէիր սարը, եւ հիւսիսային կողմիցը Յարիմ սարի մօտիցն անցնում, որ դա Քեսաղօնն է. եւ իջնում է Բեթսամիս, եւ

11 անցնում Թամնա. եւ այս սահմանը դուրս է գալիս Եկկարոնի մօտ դէպի հիւսիս, եւ այս սահմանը հասնում է Սաքարոն եւ անցնում Բաղա սարիցը, եւ դուրս գալիս Յաբնէէլ. եւ այս սահմանը վերջանում է ծովումը։

12 Եւ արեւմտեան սահմանը մեծ ծովի եզերքն է. Այս է Ցուդայի որդկանց սահմանը չուրջանակի իրանց տոհմերի համեմատ։

13 Եւ Յեփոնեան Քաղէբին բաժին տուաւ Ցուդայի որդկանց մէջ Ենակի հօր Արբայի քաղաքը այսինքն Քեբրոնը, ինչպէս որ Տէրը Յեսուին հրա-

14 մայել էր։ Եւ Քաղէբը հալածեց այնտեղից Ենակի երեք որդիներին՝ Սեսային եւ Աքիմանին եւ Թալմիին՝ Ե-

15 նակի որդկանցը. Եւ այնտեղից վեր եկաւ գնաց Դաբիրի բնակիչների վերայ. եւ Դաբիրի անունը առաջուց

16 Կարիաթ-սեփեր էր. Եւ Քաղէբն ասեց. Ով որ Կարիաթ-սեփերը զարկէ եւ առնէ, Աքսա աղջիկս նորան կը

17 տամ կնութեան։ Եւ Քաղէբի եղբայր Կենեզի որդի Գոթոնիէլն առաւ այն. եւ Քաղէբ իր Աքսա աղջիկը տուաւ

18 նորան կնութեան։ Եւ Հերրոր գնում էր, յորդորեց նորան որ իր հօրիցը մէկ ագարակ ուզէ. եւ էշի վերայից վայր իջաւ. եւ Քաղէբը նորան ասեց.

19 Ի՞նչ կայ քեզ։ Եւ աղջիկն ասեց. Ինձ

Թուոց. լդ. 3։
Թուոց. լդ. 36։
Թուոց. լդ. 4. Դատ. ա. 36։
Թուոց. լդ. 5։
Ես. իզ. 19, 21։
Ես. իզ. 18, 22։
Ես. իզ. 17։
Ես. ե. 26։
Ես. իզ. 16. ր Թագ. իե. 17. գ Թագ. ա. 9։
Ես. իզ. 16. գ Թագ. իգ. 10. ր Մն. իր. 3. Երեմ. ե. 31, 32. Ժք. 2, 6։
Ես. իզ. 25։
Ես. իե. 15։
Ես. իզ. 15։
Եր Թագ. գ. 2. ա Մն. Ժգ. 5, 6։
Ես. ք. 17. Դատ. Ժբ. 12։
Հզ. իա. 16. ա Թագ. գ. 9, 12 եւ 15. գ Թագ. Ժգ. 11։
ր Մն. իե. 21, 23. իբ. 18։
Ես. լբ. 13. ր Մն. իբ. 18։
Ես. Ժգ. 3. Ժբ. 43. Դատ. ա. 18. ա Թագ. ե. 10. գ. 17. ե. 14. գ Թագ. ա. 2, 3, 6, 16. Ամով. ա. 8։
Ես. բ. 4. Զաք. ք. 5։
Թագ. լդ. 6, 7. Գ. իգ. 4։
Եզեկ. իե. 20։
Հզ. Ժգ. 13—15։
Թուոց. Ժգ. 23։
Գ. ժ. 38։
Դատ. ա. 12—15։
Թուոց. լբ. 12. Գ. Ժգ. 6, 14։
Դատ. ա. 13. գ. 9։
Դատ. ա. 14։
Տես նմն. իգ. 64. ա Թագ. իե. 23։

մի օրհնութիւն տուր. որովհետեւ ինձ մի հարաւային երկիր ես տուել, ինձ ջրի աղբիւրներ էլ տուր, եւ նա նորան տուաւ վերի աղբիւրները եւ ցածի աղբիւրները։

20 Այս է Ցուդայի որդկանց ցեղի ժառանգութիւնը իրանց տոհմերի համեմատ։

21 Եւ եղոմի սահմանի մօտ հարաւային կողմում Ցուդայի որդկանց ցեղի ծայրի քաղաքները սորանք են. 22 Կաբեսէէլ, Եդեր, Յագուր, Կինա, 23 Դիմոնա, Ադադա, Կադէս, Հասոր, 24 Յեթնան, Զիփ, Տէլէմ, Բեաղոթ, 25 Հասոր ադաթա, Կարիօթ, Եսրոն որ 26 է Հասոր, Ամամ, Սամա, Մօլադա, 27 Ասերզադդա, Եսէմոն, Բեթփադէթ, 28 Ասեր սուալ, Բերսաբէէ, Բագիոթիա, 29 Բաալա, Իյիմ, Ասէմ, Էլթոլադ, 30 Քեսիլ, Հորմա, (31) Սիկաղ, Մադմաննա, Սանսաննա, Լաբաոթ, Սէլէմ, Ային եւ Ռիմոն. ամենը քսանեւերկուքը քաղաք եւ նորանց դիւղերը։

33 Դաշտավայրի մէջ Եսթաուղ, Սարա, Աշնա, Զանոյ, Էնդանիմ, 35 Թափուա, Ենայիմ, Յերմութ, Հոդոմ, Սոքով, Ազեկա, Սադարիմ, Ադիթայիմ եւ Գադերա (եւ Գադերոթայիմ.) տասնեւչորս քաղաք եւ նորանց դիւղերը։ 37 Սենան, Ադասա, Մադդադգադ, Դաղաան, Մասփա, 39 Յեկթոսէլ, Լաքիս, Բազկաթ, Եգլոն, Քաբբոն, Լամաս, Քիթլիս, 41 Գադերոթ, Բեթդագոն, Նաամա եւ Մակեդա. տասնեւվեց քաղաք եւ նորանց դիւղերը։ 42 Լիբնա, Եթեր, Աշան, Յեփթա, Աշնա, Նեսիբ, (44) Կէիլա, Աքզիբ եւ Մարեսա. ինը քաղաք եւ նորանց դիւղերը։ 45 Ակկարոն իր դիւղաքաղաքներով եւ դիւղերով. 46 Ակկարոնից մինչեւ ծով, Աշդոդի մօտ բոլորը իրանց դիւղերով. 47 Աշդոդի իր դիւղաքաղաքներով եւ դիւղերով, Գազա իր դիւղաքաղաքներով եւ դիւղերով մինչեւ եգիպտոսի հեղեղատը եւ Մեծ ծով եւ սահմանը։

48 Եւ լեռնային վերայ Սամիր, Յաթիր, Սոքով, Դաննա, Կարիաթսաննա՝ այսինքն Դաբիր, Անաբ, Եսթեմով, Անիմ, Գոսոմ, Հոլոն եւ Գիղոն. տասնեւմէկ քաղաք եւ նորանց դիւղերը։ Երեք, Դումա, Եշան, Յանում, Բեթթափուա, Ափեկա, Քամմաատ, Կարիաթարբա՝ Քերրոն եւ Սիոր. ինը քաղաք եւ նորանց դիւղերը։ Մաոն, Կարմել, Զիփ, Յուտտա, Յեզրաէլ, Յեկդաամ, Զանոյ, Կային, Գաբաա եւ Թաննա. տասը քաղաք եւ նորանց դիւղերը։ Ադուդ, Բեթսուր, (59) Գեդովր, Մաարաթ, Բեթանովթ եւ Էլթեկոն. վեց քաղաք եւ նորանց դիւղերը։ Կարիաթբաալ՝ այսինքն Կարիաթարիմ եւ Ռաբբա. երկու քաղաք եւ նորանց դիւղերը։ Անապատի մէջ Բեթարաբա, Մադդին, Սեքաքա, Նեբսան, Ադի քաղաքը եւ Ենգադդի. վեց քաղաք եւ նորանց դիւղերը։

63 Բայց Ցուդայի որդիքը չկարողացան Երուսաղէմի մէջ բնակող Յեբուսացիներին հալածել. եւ Յեբուսացիները Ցուդայի որդկանց հետ բնակւում են Երուսաղէմում մինչեւ այս օրը։

— Մն. ժա. 22, Դէ. ԺԲ. 37, է — Թագ. իգ. 1, 2, ը Նե — Թագ. ԺԵ. 4, ը Նե Դէ. ԺԲ. 2—7, ա Մն. գ. 28, Նէհեմ. ժա. 26, ը Ն. բ. 31, — Մն. գ. 29, թ — Թագ. Լ. 30, Նե Թաւ. բա. 3, ժ — Թագ. իէ. 6, ը. 1, ի Նե Դէ. ԺԲ. 2—7, ի Մն. գ. 28, Նէհեմ. ժա. 26, ը Ն. բա. 31, — Մն. գ. 29, թ — Թագ. Լ. 30, Նե Թաւ. բա. 3, ժ — Թագ. իէ. 6, ը. 1, ի Նե Դէ. ԺԲ. 2—7, ֆ Դէ. բա. 16, — Դէ. ԺԲ. 7, Դաւ. բ. 45, 47, Նէհեմ. ժա. 28, ֆ Դէ. ԺԲ. 41, Դաւ. ԺԹ. 25, ԺԳ. 31, ԺԸ. 2, 11, ա Մն. բ. 53, ֆ Դէ. ԺԲ. 17, ԺԷ. 7, 8, — Նե Դէ. Ժ. 3, ֆ Նե — Թագ. իբ. 1, ը Թագ. ԺԷ. 1, ը Մն. ժա. 7, իբ. 18, ֆ — Թագ. ԺԷ. 52, ը (ց Թագ. ԺԳ. 7,) Դէ. Ժ. 3, ֆգ Թագ. իբ. 1, ֆ Դէ. Ժ. 10, 21, Դէ. Ժ. 29, ֆ Դէ. ԺԲ. 7, ֆ — Թագ. իգ. 1, 2 Ֆէյն, ֆ Նե Մն. ԼԸ. 8, հբ Մն. ժա. 8, ԺԳ. 10, Միք. — 15, ֆ Նե — Թագ. Ե. 1, Դէ. Ժ. 41, Նե Մն. Ժ. 19, ֆ Հմր. 4, ՛ Թաւ. իգ. 6, ֆ Դէ. բա. 14, — Մն. գ. 57, ֆ Հմր. 33, Դէ. բա. 14, — Մն. գ. 57, — Դէ. Ժ. 41, ԺԱ. 16, Դէ. բա. 35, ֆր Թագ. ԺԵ. 12, Դէ. ԺԳ. 15, — Թագ. իգ. 21, 25, ԺԵ. 2 Ֆէյն, — Թագ. իե. 2, Ֆէյն, Դէ. Ե. 16, — Թագ. իե. 43, ը — Մն. գ. 39, ֆ Դէ. ԺԸ. 11, — Թագ. իգ. 1, ը Մն. բ. 21, ֆ Դէ. ԺԸ. 18, 28, Դաւ. ա. 21, ԺԲ. 10, 11, ը Թագ. Ե. 6, — Մն. ժա. 4, Նե Դէ. ԺԳ. 10.

ԳԼ. ԺԶ

Եփրեմի բաժինը.

1 Եւ Յովսէփի որդւոց վիճակը ելաւ՝ Երիքովի դէմ Յորդանանին Երիքովի
ջրի արեւելեան կողմից դէպի անապատը, որ ելնէ Երիքովիցը
2 դէպի լեռնակողմը՝ Բեթէլը, եւ դուրս
է գալիս Բեթէլից Լուզ, եւ Աքրի-
3 ատարօթի սահմանից անցնում, եւ
արեւմտեան կողմից Յեփղէթիի սահ-
մանը իջնում, մինչեւ ցածի Բեթո-
րոնի սահմանը մինչեւ Գազեր, եւ
4 հասնում է ծով։ Եւ Յովսէփի որ-
դիքը՝ Մանասէն ու Եփրեմը ժառան-
գութիւն առան։
5 Եւ այս եղաւ Եփրեմի որդւոց սահ-
մանը իրանց տոհմերի համեմատ. այ-
սինքն նորանց ժառանգութեան սահ-
մանը արեւելեան կողմից էր Աատա-
րօթ-ադար մինչեւ Վերի Բեթորոն։
6 Եւ այս սահմանը դուրս է գալիս հիւ-
սիսային կողմից դէպի Մաքմեթաթ
ծովը. եւ այս սահմանը պտոյտ է տա-
լիս արեւելեան կողմից մինչեւ Թէա-
նաթսելով, եւ անցնում է արեւելեան
7 կողմից դէպի Յանովէ, եւ Յանովէ-
ից իջնում է Աատարօթ եւ Նաարա,
եւ Երիքովին դպչելով դուրս գալիս
8 Յորդանան. Այս սահմանը Թափուա-
յիցը գնում է Կանա հեղեղատը արեւ-
մտեան կողմից, եւ հասնում է ծով։
Այս է Եփրեմի որդւոց ցեղի ժառան-
գութիւնը իրանց տոհմերի համեմատ.
9 Նաեւ Եփրեմի որդւոց համար ջոկ-
ուած քաղաքները Մանասէի որդւոց
ժառանգութեան մէջ են, բոլոր քա-
ղաքները իրանց գիւղերովը։
10 Եւ նորանք Գազերի մէջ բնակող
Քանանացիներին չ'հալածեցին. եւ Քա-
նանացիները մինչեւ այս օրը Եփրեմի
մէջ բնակուելով հարկատու ծառա-
ներ եղան։

ԳԼ. ԺԷ

Մանասէի միւս կէս բաժինը.

1 Եւ Մանասէի ցեղի վիճակը եղաւ սա,
որ Յովսէփի անդրանիկն էր. Մա-
նասէի անդրանիկը Մաքիր Գաղաադի
հայրը՝ որովհետեւ մի պատերազմող
մարդ էր՝ Գաղաադն ու Բասանը նո-
2 րանք եղաւ։ Եւ Մանասէի միւս որդ-
կանցն Աբիեզերի որդկանցը, Քելէքի
որդկանցը, Ասրիելի որդկանցը, Սիւ-
քեմի որդկանցը, Ոփերի որդկանցը,
եւ Սեմիդայի որդկանցն իրանց տոհ-
մերի համեմատ ժառանգութիւն եղաւ։
Սորանք էին Յովսէփեան Մանասէի
արու զաւակներն իրանց տոհմերի հա-
3 մեմատ։ Եւ Մանասէի որդիի Մաքիրի
որդիի Գաղաադի որդիի Ոփերի որդի
Սալպաադը տղերք չ'ունէր, այլ մի-
այն աղջկերք, եւ նորա աղջկերանց
անուննները սորանք են. Մաալա,
4 Նոա, Եգղա, Մեղքա եւ Թերսա։ Սո-
րանք ներկայացան Եղիազար քահա-
նայի առաջը, Նաւեան Յեսուի առաջը
եւ իշխանների առաջը եւ ասեցին. Տէ-
րը Մովսէսին հրամայեց որ մեր եղ-
բայրների միջում մեզ ժառանգութիւն
տայ։ Եւ Յեհովա Տիրոջ հրամանով
նորանց հօրեղբայրների միջում նո-
5 րանց ժառանգութիւն տուաւ։ Եւ
Մանասէի համար Յորդանանի այն
կողմին հասած բաժին ընկաւ բացի
6 Գաղաադի եւ Բասանի երկրիցը. Ո-
րովհետեւ Մանասէի աղջկերքը նորա
որդկանց միջում ժառանգութիւն ա-
ռան եւ Գաղաադի երկիրը Մանասէի
միւս որդկանցն եղաւ։
7 Եւ Մանասէի սահմանը եղաւ. Ա-
սերիցը մինչեւ Մաքմեթաթ, որ Սիւ-
քեմի դիմացն է, եւ այս սահմանը գը-
նում է դէպի աջ կողմը մինչեւ Թա-
8 փուայի աղբիւրի բնակողները։ Թա-
փուայի երկիրը Մանասէինը եղաւ,
եւ Մանասէի սահմանի վերայ եղող

–Գվ. բ. 15; ժբ. 12։
բԳվ. ժբ. 13; Դատ. ա. 23, 29։
գբ Թագ. ժգ. 16; ա Մն. թ. 33։
դԳվ. ժե. 14։
եԳվ. ժե. 13։
զԵ Մն. բ. 5։
էԳվ. ժե. 7։
ըԳվ. ժբ. 1։
թԲ– Մն. է. 28։
իԳվ. ժբ. 17; ժե. 8։
լԳվ. ժե. 9։
խԳվ. ժե. 9։
ծԴատ. ա. 29. Տես գ Թագ. ը. 16։

–ոՆե. խա. 31; խբ. 18։
պՆե. ե. 23; Թագ. իգ. 29; իբ. 30, 40. – Մն. է. 14։
րբ Օր. գ. 13։
ռԹագ. իգ. 29—32։
սԹագ. իգ. 30; Դատ. գ. 11; 24; բ. 3, 32. ա Մն. է. 18։
տԹագ. իգ. 31։
ւԹագ. իգ. 32։
փԹագ. իգ. 33; իե. 1; իզ. 3, 11. – Մն. է. 15։
քԳվ. ժգ. 1։
օԹագ. իե. 6, 7։
ֆԳվ. ժգ. 29—31։
ևԳվ. ժգ. 6։

Էթափուան Եփրեմի որդկանցն եղաւ։
9 Եւ այս սահմանը իջնում է կանայ հեղեցաւոր, դէպի հեղեցաւի հարաւային կողմը Մանասէի քաղաքներն են. եւ Մանասէի սահմանը հեղեցաւի հիւսիսային կողմից գնալով ծովն
10 է հասնում։ Հարաւային կողմը Եփրեմինը, եւ հիւսիսային կողմը Մանասէինը լինելով նորանց սահմանը ծովը եղաւ. եւ հիւսիսային կողմիցը դպչում էին Ասերին, եւ արեւելեան
11 կողմիցն՝ Իսաքարին։ Եւ Իսաքարի ու Ասերի մէջ Մանասէինն էին Բեթսան եւ նորա գիւղաքաղաքները, եւ Յեբղաամ եւ նորա գիւղաքաղաքները, եւ Դոյրի բնակիչները եւ նորա գիւղաքաղաքները, եւ Ենդոյրի բնակիչները եւ նորա գիւղաքաղաքները, եւ Թանաքի բնակիչները եւ նորա գիւղաքաղաքները, Մակեդդոյի բնակիչները եւ նորա գիւղաքաղաքները,
12 այս երեք դաւառը։ Եւ Մանասէի որդիքը չկարողացան հալածել այս քաղաքներին. եւ Քանանացիները կամակորութեամբ բնակուեցան այն եր-
13 կրի մէջ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը երբոր ուժովացան, Քանանացուն արին Քանանացիներին, բայց նորանց բոլորովին չհալածեցին։
14 Եւ Յովսէփի որդիքը Յեսուի հետ խօսեցին եւ ասեցին. Ինչու համար ինձ մէկ վիճակ եւ մէկ բաժին ժառանգութիւն տուիր, եւ ես մի բազմաթիւ ժողովուրդ եմ. որովհետեւ Տէրն ինձ մինչեւ այսչափ օրհնեց։
15 Եւ Յեսուն նորանց ասեց. Եթէ դու բազմաթիւ ժողովուրդ ես վեր կիր Անտառը եւ այնտեղ քեզ համար տեղ չինիր, Փերեզացիների եւ Ռեփայեանց երկրումը, որովհետեւ Եփրեմի սարը
16 քեզ համար նեղ է։ Եւ Յովսէփի որդիքն ասեցին. սարը մեզ համար չէ. եւ Երկաթի կառքեր ունին բոլոր Քանանացիները, որ բնակւում են Հովտի երկրումը՝ Բեթսանի մէջ եւ նորա գիւղաքաղաքների մէջ, եւ Յեզրայէլի հովտի մէջ։
17 Եւ Յեսուն Յովսէփի տանը՝ այսինքն Եփրեմի եւ Մանասէի հետ խօսեց եւ ասեց. Դու մի բազմաթիւ ժողովուրդ ես, եւ չատ այժ ունես, քեզ մէկ վիճակ չլինի.
18 Այլ սարը քոնը լինի. որովհետեւ անտառ է, նորան չլինիր եւ քոնը լինի մինչեւ ծայրը. որովհետեւ դու Քանանացիներին այնտեղից պիտի հալածես, թէեւ նորանք երկաթի կառքեր ունենան եւ զօրաւոր լինեն։

ԳԼ. ԺԸ

Խորանը Սելովմում։ Մնացած երկիրը բաժանւում է։ Բնիամինի բաժինը։

1 Եւ Իսրայէլի որդկանց բոլոր ժողովքը Սելովմում ժողովուեցան, եւ այնտեղ կանգնեցրին ժողովքի խորանը, եւ երկիրը նորանց առաջին նուաճուեցաւ։
2 Եւ Իսրայէլի որդկանց մէջ եօթը ցեղ էր մնացել, որոնք իրանց ժառան-
3 գութիւնը չէին առել։ Եւ Յեսուն Իսրայէլի որդկանցն ասեց. Մինչեւ ե՞րբ էք դուք թուլութիւն անելու, որ չէք գնում ժառանգէք այն երկիրը որ ձեր հայրերի Տէր Աստուածը ձեզ է
4 տուել։ Ածէ ցեղից երեք մարդ բերէք, եւ ես նորանց ուղարկեմ, որ վեր կենան ման գան այն երկրի մէջ եւ գրեն նորան իրանց ժառանգութեան
5 համեմատ եւ ինձ մօտ գան։ Եւ նորան եօթը մասերի բաժանեն. Յուդան կանգնի իր սահմանումը հարաւային կողմին, եւ Յովսէփի տունը իրանց սահմաններումը կանգնեն հիւ-
6 սիսային կողմին։ Եւ դուք երկիրը եօթը բաժին գրեցէք, եւ ինձ մօտ բերէք այստեղ, եւ Տէս ձեզ համար վիճակ գցեմ այստեղ մեր Տէր Աս-
7 տուծոյ առաջին։ Որովհետեւ Ղեւտացիները ձեր մէջում բաժին չունեն,

---

Ելք. ժգ. 8։
Թուոց. ժգ. 9։
Ես Սե. ե. 29։
Ա Թագ. լա. 10։ գ Թագ. գ. 12։
Դատ. ա. 27. գ Թագ. բ. 27։
Ելք. ժա. 2։
Ա Թագ. իբ. 7։ Սաղ. ժգ. 10։
Դատ. ե. 19։
Դատ. ա. 27, 28։
Ելք. ժգ. 10։
Ելք. ժգ. 4։
Բ Թագ. ժբ. 6, 17։
Նեհ. ժգ. 5։ ժե. 20։

Դատ. ա. 19։ գ. 3։
Դատ. գ. 33։ գ Թագ. գ. 12։ ժբ. 46։ իա. 1, 23 Եզեկ. գ Թագ. բ. 29. բ. 10, 15 Եզեկ. բ Մն. իբ. 6։ Բ Օր. բ. 1։
Ելք. ժբ. 51։ իա. 2։ իբ. 9։
Դատ. ա. 31։ Ա Թագ. ա. 3, 9։ գ Թագ. բ. 27։ Սաղ. հբ. 60։ Երեմ. ե. 12։ 14։
Ելք. ժե. 1։
Ելք. ժգ. 1, 4։
Ելք. ժգ. 2։
Թուոց. ժբ. 20։ Ելք. ժգ. 33։

որովհետեւ Նորանց ժառանգութիւնը Տիրոջ քահանայութիւնն է. եւ Գադ ու Ռուբէն եւ Մանասէի կէս ցեղը առան իրանց ժառանգութիւնները Յորդանանի այն կողմում դէպի արեւելք, որ Տիրոջ ծառայ Մովսէսը տուաւ Նորանց։

8 Եւ այն մարդիկը վեր կացան գնացին. եւ Յեսուն հրամայեց այն երկիրը գրելու գնացողներին ասելով. Գնացէք եւ այն երկրում ման եկէք եւ Նորան գրեցէք. եւ ինձ մօտ դարձէք, որ այստեղ Սիլովումը Տիրոջ առջեւն ձեզ համար վիճակ գցեմ։ 9 Եւ այն մարդիկը գնացին, եւ այն երկրի մէջ ման եկան, եւ Նորան իր քաղաքներով եօթը բաժին Սեղվ գրեցին մի գիրքի վերայ, եւ եկան Յեսուի մօտ բանակը Սիլով։ Եւ Յեսուն Սիլովումը Տիրոջ առաջին Նորանց համար վիճակ գցեց. եւ Յեսուն այնտեղ երկիրը բաժանեց Իսրայէլի որդկանց վերայ Իրանց բաժինների համեմատ։ 11 Եւ Բենիամինի որդկանց ցեղի վիճակն եկաւ իրանց տոհմերի համեմատ. եւ իրանց վիճակի սահմանն եկաւ Յուդայի որդկանց եւ Յովսէփի որդկանց 12 մէջտեղը։ Եւ Նորանց սահմանը հիւսիսային կողմումը Յորդանանից, եւ այս սահմանը վեր է երթում հիւսիսային կողմից Երիքովի մօտ, եւ բարձրանում դէպի սարը արեւմուտքում, եւ վերջը հասնում է Բեթաւանի անապատը. 13 եւ անցնում է սահմանը այնտեղից Լուզ՝ դէպի Լուզ Հայսիքն Բեթէլի մօտ հարաւային կողմից. եւ իջնում է այս սահմանը Աստարօթ-ադար այն սարի վերայ, որ Նգամի Բեթորոնի հարաւային կողմում է։ 14 Եւ դնում է այս սահմանը եւ պտոյտ տալիս արեւմտեան կողմով դէպի հարաւ այն սարից, որ հարաւային կողմից Բեթորոնի դիմացն է, եւ վերջը հասնում է Կարիաթ-բաալ, որ է Կարիաթարիմ Յուդայի որդկանց քաղաքը։ Արեւմտեան կողմը 15 այս է։ Եւ հարաւային կողմը Կարիաթարիմի ծայրից Նեբէվ, սահմանը դուրս է գալիս դէպի արեւմուտք, ու գնում Ենեփթոխայի ջրի աղբիւրը։ 16 Եւ իջնում է այս սահմանը Իսփայնոց հովիտի մէջ հիւսիսային կողմում եղող Ենոմի որդի Ռորի դիմացի սարի եզերքը, եւ Յերուսաղէմի Յեբուսի մօտից դէպի հարաւ Ենոմի ձորն է իջնում Հինոմի աղբիւրը. եւ գնում է հիւսիսային կողմիցը դուրս գալիս Հենամիւս, եւ գնում է Նեդեբէնց Գոմիների գառիվերի դէմ եղող Գալիլոթի, եւ իջնում Հուբէնեան Բաահի վէմը, եւ անցնում Արաբայի դիմացի կողմիցը դէպի հիւսիս եւ իջնում Արաբաթ. եւ անցնում է այս սահմանը դէպի հիւսիս Բեթհոգլայի մօտով եւ վերջը հասնում է այս սահմանը Աղի ծովի հիւսիսային ծոցը՝ Յորդանանի հարաւային ծայրը։ Հարաւային սահմանը այս է։ 20 Եւ Նորա արեւելեան կողմի սահմանը Յորդանանն է։ Այս է Բենիամինի որդկանց ժառանգութիւնը չորքանակի իր սահմաններով Նորանց տոհմերի համեմատ։ 21 Եւ Բենիամինի որդկանց ցեղի քաղաքներն իրանց տոհմերի համեմատ՝ Երիքով, Բեթհոգլա, Եմեկկասիս, Բեթարաբա, Սամարիմ, 22 Բեթէլ, Աւիմ, Փարա, Եփրա, 23 Բեփարամմոնա, Հոփնի եւ Գիբա. տասնեւերկու քաղաք եւ Նորանց դիւղերը։ 25 Գաբաւոն, Իրամա, Բերոթի, 26 Միսպա, Կեփիրա, (27) Մոսա, Ռեկեմ, Յերփեէլ, Թարալա, Սելա, Լէփ, Եբուսի այսինքն Երուսաղէմ, Գաբաաթ, Կարիաթ. տասնեւչորս քաղաք եւ Նորանց դիւղերը։ Այս է Բենիամինի որդկանց ժառանգութիւնը իրանց տոհմերի համեմատ։

Եր Մն. Ժգ. 4.
Գր. Ժգ. 2։
Ես Թագ. Ժգ. 17.
Գր. ես. 18։ ես Թագ. Ժգ. 3, 15։ Եզր. բ. 26։
Էզ. բ. 3։
Գաս. գ. 8։ Ժբ. 13։ ես Թագ. իբ. 9, 11։ Եզր. բ. 17։
Գր. Ժբ. 7։
Գր. Ժբ. 1։
Ես Թագ. իբ. 2։
Գր. Ժբ. 2։
Գր. Ժբ. 3։
Գր. Ժբ. 4։
Գր. Ժբ. 5։
Գր. Ժբ. 6։
Գր. Ժբ. 7։
Գր. Ժբ. 8։
Գր. Ժբ. 9։
Գր. Ժբ. 10։
Գր. Ժբ. 11։
Գր. Ժբ. 12։
Գր. Ժբ. 13։
Գր. Ժբ. 14։
Գր. Ժբ. 15։
Գր. Ժբ. 16։
Գր. Ժբ. 17։ Եզր. բ. 25։
Գաս. բ. 1, 3։ իս. 1, 5, 8։ Եր Թագ. իս. 14։
Գր. Ժբ. 8, 63։
Գաս. ԺԲ. 12—16։
Նեզր. բ. 25։

Գլ. ԺԹ

Մնացած վեց ցեղերի և Յեսուի բաժինը.

1 Եւ երկրորդ վիճակը դուրս եկաւ Շմաւունին, Շմաւունի որդկանց ցեղին
իրանց տոհմերի համեմատ. եւ նորանց ժառանգութիւնը եղաւ Յուդայի
2 որդկանց ժառանգութեան մէջ։ Եւ նորանցը եղաւ իրանց ժառանգու-
թեան մէջ. Բերսաբէէ, (Սարէէ) Մո-
3 լադա, Ասեր-սուաղ, Բաղա, Ասէմ,
4 Էլթուղադ, Բաթուլ, Հօրմա, Սիկե-
5 ակ, Բեթմարքաբովթ, Ասեր-սուսա,
6 Բեթլաբաովթ եւ Սարուհէն. տասն-
եւերեք քաղաք եւ նորանց դիւղերը։
7 Ային, Ռեմոն, եթեր եւ Ասան. չորս
8 քաղաք եւ նորանց դիւղերը։ Եւ այս
քաղաքների չուրջը եղած բոլոր դիւ-
դերը՝ մինչեւ Բաաղէթ-բէէր, եւ Հա-
բաւային Ռամաթ։ Այս է Շմաւունի
որդկանց ցեղի ժառանգութիւնն ի-
9 րանց տոհմերի համեմատ։ Շմաւունի
որդկանց ժառանգութիւնը Յուդայի
որդկանց բաժինից եղաւ, որովհետեւ
Յուդայի որդկանց բաժինը չատ էր
իրանց համար, նորա համար Շմաւու-
նի որդիքը նորանց ժառանգութեան
մէջ ժառանգութիւն առան։
10 Եւ երրորդ վիճակն եկաւ Զաբուղո-
նի որդկանցը իրանց տոհմերի համե-
մատ. եւ նորանց ժառանգութեան
11 սահմանը եղաւ մինչեւ Սարիդ։ Եւ
Ընորանց սահմանը վեր է երնում դէպի
ծովը եւ Մարաղա. եւ դպչում է Դա-
բասկէթին, եւ հասնում է Յեկնեամի
12 դէմ եղող ձորը, Եւ Սարիդից դառ-
նում է դէպի արեւելեան կողմը Քաս-
դովթ-Թաբօրի սահմանը, եւ դուրս
13 է գալիս Ն Դաբարաթթից եւ բարձրա-
նում Յաֆիէ, Եւ այնտեղից անցնում
է դէպի առաջի կողմը արեւելք Գիթ-
փոփեր Իթթազասին եւ դուրս է գալիս
14 Ռեմոն-մեթօար, Նուա. Եւ պտոյտ
է տալիս այս սահմանը հիւսիսային
կողմից Ենաթօնով, եւ Յեփթայէլի
15 ձորումը վերջանում. Եւ Կատաաթ
եւ Ն Նահալօլ, եւ Շմարօն ու Յադե-
լա, եւ Բեթլէհէմ սահմանակու. քա-
16 ղաք եւ նորանց դիւղերը։ Այս է Զա-
բուղոնի որդկանց ժառանգութիւնը
իրանց տոհմերի համեմատ. այս քա-
ղաքները եւ նորանց դիւղերը։
17 Չորրորդ վիճակն եկաւ Իսաքարին,
Իսաքարի որդկանցն իրանց տոհմերի
18 համեմատ. Եւ նորանց սահմանը ե-
19 կաւ՝ Յեզրայէլ, Ն Քասսուլոթ, Շունեմ,
20 Ափերէմ, Սիան, Անաարէթ, Ռաբբիթ,
21 Կեսիօն, Աբէս, Ռեմաթ, Ենգանիմ,
22 Ենթադդա եւ Բեթփասես. Եւ այս
սահմանը դպչում է Թաբօրին, Սահ-
մային եւ Բեթսամիսին, եւ նորանց
սահմանը վերջանում է Յորդանանու-
մը տասնեւվեց քաղաք եւ նորանց
23 դիւղերը։ Այս է Իսաքարի որդկանց
ցեղի ժառանգութիւնը իրանց տոհմե-
րի համեմատ, այս քաղաքները եւ նո-
րանց դիւղերը։
24 Եւ հինգերորդ վիճակն եկաւ Ասերի
որդկանց ցեղին իրանց տոհմերի հա-
25 մեմատ։ Եւ նորանց սահմանը եղաւ.
Ն Հելկաթ, Ալի, Բետէն, Ն Աքսաֆ,
26 Ալամելէք, Ամադ, եւ Մաասաղ. եւ
արեւմտեան կողմից հասնում է Կար-
27 մելոսին եւ Սիհոր-լիբնաթին, եւ ա-
րեւելեան կողմիցը դառնում է դէպի
Բեթդագոն, եւ հիւսիսային կողմիցը
հասնում է Զաբուղոնին Յեփթայէլի
ձորումը, Բեթամէկին եւ Նեիէլին,
եւ դուրս է գալիս ձախ կողմից Ն Քա-
28 բօղ, Եւ Երբօն, Ն Րոոր, Համմոն, եւ
29 Կանա, մինչեւ մեծ Սիդոն. Եւ այս
սահմանը դառնում է Ռամա մինչեւ
Տիւրոս՝ ամուր քաղաքը, եւ այս սահ-
մանը դառնում է Ուսա եւ ծովումը
վերջանում Աքեզիբի վիճակի մէջ.
30 Եւ Ումմա, Ն Աֆէկ, եւ Բոոր. չորս
31 եւ երկու քաղաքներ եւ նորանց դիւ-
դերը։ Այս է Ասերի որդկանց ցեղի
ժառանգութիւնն իրանց տոհմերի հա-
մեմատ, այս քաղաքները եւ նորանց
դիւղերը։
32 Վեցերորդ վիճակն եկաւ Նեփթալիի-

– Տես ա Մն. գ. 28—33.
Յեղ. Ի՛թ. 13.
Թ Գլ. Յր. 22; Ի՛ս. 34.
Ղ Դատ. գ. 6.
Ե Գլ. Ի՛ս. 28. ա Մն. գ. 72.
ՂԳ Թագ. Ժգ. 25.
Ե Գլ. Ի՛ս. 35; Դատ. ա. 30.
Ը Գլ. Ժ՛ս. 1; Ի՛գ. 20.
Ի Գլ. Ի՛ե. 16.
Ի Նհ. 12.
Ի ա Թագ. Իգ. 4. գ Թագ. գ. 8.
Ի Գլ. Ի՛ս. 39.
Ի Գլ. Ի՛ս. 31.
Ի Գլ. Ժ՛ս. 1.
Ի Գլ. Ի՛ս. 30.
Ի Գլ. Ի՛գ. 21; գ Թագ. Ի՛գ. 20, 45.
Ի գ Թագ. Բ. 13.
Ի Մակ. Ի՛գ. 22.
Ի Դատ. ա. 31.
Ի Դատ. ա. 31.
Ի Նհ. 15, 38

մի որդկանցը, այսինքն Նեփթաղիմի
որդկանցն իրանց տոհմերի համեմատ։
33 Եւ նորանց սահմանն եղաւ, Հելէփից,
Ալոնից մինչեւ Սաանանիմ, եւ Ադա-
մի-Նագեբ, եւ Յաբնէլ մինչեւ Լակում
34 եւ վերջանում է Յորդանանի մէջ։ Եւ
Ասպ սահմանը դառնում է արեւմտեան
կողմիցը դէպի Ազանոթ-Թաբոր, եւ
այնտեղից դուրս գալիս Հուկոկ, եւ
հասնում հարաւային կողմից մինչեւ Զաբուղոն, եւ արեւմտեան կող-
մից մինչեւ Ասեր, եւ արեւելեան
կողմիցը մինչեւ Յուդա եւ Յորդանան.
35 եւ պարսպաւոր քաղաքներըՙ Ասեդիմ,
36 Սէր, Համաթ, Ռեկկաթ, Քենեռեթ,
37 Ադամա, Ռամա, Հասոր, Կադէս,
38 Եդրայի, Ենհասոր, Յարօն, Մակդա-
դիէլ, Հարեմ, Բեթանաթ, եւ Բեթ-
սամիս. Հասանելիներ քաղաք եւ նո-
39 րանց գիւղերը։ Այս է Նեփթաղիմի
որդկանց ցեղի ժառանգութիւնն ի-
րանց տոհմերի համեմատ, այս քա-
ղաքներն եւ նորանց գիւղերը։
40 Եօթներորդ վիճակն ելաւ Դանի
որդկանց ցեղին իրանց տոհմերի հա-
41 մեմատ։ Եւ նորանց ժառանգութեան
սահմանը եղաւ Սարաա, Եսթաուղ,
42 Իրսամէս, Սաղաբին, Այիղոն, Յեթ-
43 լա, Ելոն, Թամնաթա, Ակկարոն,
44 Յելթեկէ, Գեբաթոն, Բաալոթ, Ե-
45 հուդ, Բանէ-բարակ, Գեթրիմոն,
46 Մէարկոն, եւ Ռակկոն, Յոպպէի դի-
47 մացի սահմանի հետ։ Եւ Դանի որդ-
կանց սահմանն իրանց համար փոքր
դուրս եղաւ. ուստի Դանի որդիքը
վեր կացան, եւ Լեսեմի հետ պատե-
րազմեցին, եւ նորան առան եւ նորան
սուրի բերանով զարկեցին եւ նորան
ժառանգեցին, եւ նորա մէջ բնակուե-
ցան, եւ Լեսեմն իրանց հօր Դանի
48 անունով Դան կոչեցին։ Այս է Դանի
որդկանց ցեղի ժառանգութիւնը ի-
րանց տոհմերի համեմատ. այս քա-
ղաքներն եւ նորանց գիւղերը։
49 Եւ երկիրն իր սահմաններով բա-
ժանելը վերջացրին, եւ Իսրայէլի որ-
դիքը ժառանգութիւն տուին Նաւեան
50 Յեսուին իրանց մէջ. Տիրոջ հրամա-
նով նորա ուզած քաղաքը Թամնաթ-
սարան իրան տուին Եփրեմի սարի
վերայ. եւ նա շինեց քաղաքը եւ բը-
նակուեց նորանում։
51 Սորանք են այն ժառանգութիւն-
ները՝ որ եղիազար քահանան եւ Նա-
եան Յեսուն եւ Իսրայէլի որդկանց
ցեղերի նահապետները Սելովմոմ
Տիրոջ առաջին՝ ժողովքի խորանի
դռան մօտ վիճակով բաժանեցին, եւ
երկիրը բաժանելը վերջացրին։

ԳԼ. Ի

Ապաստանի քաղաքների մասին կանոններ։

1 Եւ Տէրը խօսեց Յեսուի հետ ասելով.
2 Խօսիր Իսրայէլի որդկանց հետ եւ ա-
սիր. Որոշեցէք ձեզ համար այն ա-
պաստանի քաղաքները, որ Մովսէսի
3 միջոցով ձեզ ասել եմ. Որպէս զի այն-
տեղ փախչէ սխալմամբ առանց դիտե-
նալու մարդ զարկող սպանողը. եւ
նորանք ձեզ համար ապաստանարան
4 լինին արիւնի վրէժխնդրիցը. Եւ նա
փախչէ այն քաղաքներից մէկի մէջը
եւ քաղաքի դռանը կանգնէ, եւ այն
քաղաքի մեծերի ականջներին ասէ իր
իրաւունքը. եւ նորանք նորան իրանց
մօտ քաղաքի մէջ առնելով նորան տեղ
5 տան, որ իրանց հետ բնակուի։ Եւ եթէ
որ արիւնի վրէժխնդիրը նորա հետ-
ևից ընկնի, նորանք սպանողին նո-
րա ձեռքը չտան. որովհետեւ նա իր
դրացին հանգիստութեամբ է մեղցրել,
եւ նորա դէմ թշնամութիւն չունէր
6 երէկուանից միւս օրից։ Եւ նա այն
քաղաքում բնակուի, մինչեւ որ դատաստանի համար ժողովքի առաջը
կանգնէ եւ մինչեւ որ այն օրերը եղող
քահանայապետը մեռնէ. այն ժամա-
նակ սպանողը եւ դառնայ, եւ գնայ
իր քաղաքը եւ իր տունը, այսինքն

ԺԴած. գ. 11։
ԼՐ Օր. ի. 33։
ԻՂ. խ. 32։
ԼՂ. ժա. 2։
ԶՂ. ժա. 1։
ԼՂ. ժբ. 22։ ք. 7։
ԻԴած. ա. 33։

ԻԴած. ա. 33.
ԼՀիր. 15, 30։
ՎՂ. ԺԸ. 33։
ՃԴած. ա. 35.
ՃՏեռ Ղ. ԺԸ. 10։
ՒՂ. ԺԸ. 11։
ՃՂ. խ. 33։

ԻԳ Թագ. բ. 18.
ԻՂ. խ. 24։
ՃՏեռ Թագ. իգ. 43, Դած. ա. 34, 35։ ԺԸ. 1, 45։
ԻԴած. ԺԸ. 7, 27, 29։
ՃՂ. իգ. 30։ Դած. բ. 9։
ՃԹագ. ԻԹ. 17։ Ղ. ԺԳ. 1։

ՎՂ. ԺԸ. 1։
ԻԼեւ. խ. 13։ Թագ. լե. 6, 11, 14։ ք Օր. ԺՔ. 2—6։
ՃԹագ. լե. 13։
ՃՐ Օր. ղ. 42. ԺՔ. 1։
ՎԹագ. լե. 13, 24, 25։

այն քաղաքը, որտեղից նա փախել էր։
7 Եւ Գալիլեայի մէջ Կադէսը որոչեցին Նեփթաղիմի լեռնակողմումը, Սիւքէմը՝ Եփրեմի լեռնակողմումը, եւ Կարիաթ–արբան այսինքն Քեբրոնը՝ Յուդայի լեռնակողմումը։ 8Եւ Երիքովի դէմ Յորդանանի այն կողմին դէպի արեւելք որոչեցին Հուբէնի ցղիցը անապատի դաշտումը Բոսորը, եւ Գադի ցեղից՝ Գաղաադումը Հրամոթը, եւ Մանասէի ցեղից՝ Բասանումը Գովղանը։ 9Նոքա էին որոշեալ բոլոր Իսրայէլի որդւոց համար եւ նորանց մէջ բնակող օտարականի համար որոշուած քաղաքները սպանք են, որ ամէն մեղանչողը այնտեղ փախչէ, ու չմեռնէ արիւնի վրէժխնդրի ձեռքով, մինչեւ որ ժողովքի առաջը կանգնէ։

ԳԼ· ԻԱ

Ղեւտացիների բնակութեան տեղերը։ Աստծոյ խոստումը կատարուած է։

1 Եւ Ղեւտացիների նահապետները մօտեցան Եղիազար քահանային, Նաւեան Յեսուին եւ Իսրայէլի որդւոց ցեղերի նահապետներին, եւ խօսեցին նորանց հետ Քանանի երկրումը Սիւղովմը ասելով· Տէրը Մովսէսի միջոցով հրամայեց բնակուելու համար 3 արուարձանները տալ մեզ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը Տիրոջ հրամանովն իրանց ժառանգութիւնների այս քաղաքները եւ նորանց արուարձանները տուին Ղեւտացիներին։

4 Եւ վիճակ եղաւ կահաթեանց ազգատոհմներին։ Եւ Ղեւտացիներից Ահարօն քահանայի որդիներին վիճակով տասնեւերկու քաղաք եղաւ, Յուդայի ցեղից, Շմաւոնի ցեղից եւ 5 Բենիամինի ցեղից։ Եւ կահաթի միւս որդիներին Եփրեմի ցեղի ազգատոհմներից եւ Դանի ցեղից, եւ Մանասէի կէս ցեղից վիճակով տասը քա-

6 ղաք։ Եւ Գերսոնի որդիներին՝ Իսաքարի ցեղի ազգատոհմներից եւ Ասերի ցեղից եւ Նեփթաղիմի ցեղից, եւ Բասանի մէջ եղող Մանասէի կէս ցեղից վիճակով տասնեւերկու քաղաք։ 7Մերարիի որդւոց համար իրանց տոհմերի համեմատ Հուբէնի ցեղից Գադի ցեղից եւ Զաբուղոնի ցեղից 8 տասնեւերկու քաղաք։ Եւ Իսրայէլի որդիքը այս քաղաքները եւ նորանց արուարձանները վիճակով տուին Ղեւտացիներին, ինչպէս որ Տէրը պատուիրել էր Մովսէսի միջոցով։

9 Եւ Յուդայի որդւոց ցեղից եւ Շմաւոնի որդւոց ցեղից այս քաղաքները տուին, որ իրանց անունը 10 վը յիշուած էին։ Եւ Ահարօնի որդիներինը եղան, որոնք Ղեւիի որդիներից եղող Կահաթեանց ազգատոհմներից էին· որովհետեւ առաջի վիճակը 11 նորանցն էր։ Եւ նորանց տուին Յուդայի սարի վերայ՝ Արբայի քաղաքը՝ այսինքն Քեբրոնը, նորա 12 չրջակայ արուարձաններով· Եւ Քաղաքի ագարակներն ու գիւղերը Յեփոնեան Քաղէբին կալուածք տուին։
13 Եւ Ահարօն քահանայի որդիներին՝ սպանողի համար ապաստանի քաղաք Քեբրոնը տուին իր արուարձաններով· նաեւ Վէբնան իր արուարձան-
14 ներով։ Եւ Յաթիրն իր արուարձաններով, եւ Եշթեմոան իր արու-
15 արձաններով, եւ Քոլոնն իր արուարձաններով, եւ Դաբիրն իր արու-
16 արձաններով, եւ Այինը իր արուարձաններով, եւ Յուտան իր արուարձաններով, և Բեթ-Սամիւսն իր արուարձաններով· այս երկու ցեղից
17 Բենիամինի ցեղից Գաբաւոնն իր արուարձաններով,
18 Գաբան իր արուարձաններով, Անաթովթն իր արուարձաններով, եւ Գադմոնն իր արուարձաններով· չորս
19 քաղաք։ Ահարօնի որդիք՝ քահանանե-

Ե Գլ· Ժդ· 37։
Զ Գլ· Ժէ· 7։ Բա· 21։
Է Գլ· Բ· 11։ Ես Դ· Ա· 39։ Ը Բ Օր· գ· 43։ Գլ· Բա· 36։ — Մն· գ· 78։
Թ Գլ· Բա· 38։ գ Թագ· Ի· 3։
Ժ Գլ· Բա· 27։ — Մն· գ· 71։
ԺԱ Թագ· Ա· 13։
— Գլ· Ժդ· 1։
ԺԲ Գլ· Ժբ· 1։
ԺԳ Թագ· Ա· 2։
ԺԴ Գլ· գ· 18, 20։ Թագ· գ· 19, 20։
ԺԵ Ես Գլ· Ի· 33։
ԺԶ Գլ· գ· 17։ Թագ· գ· 18։
ԺԷ Գլ· գ· 19։ Թագ· գ· 20։
ԺԸ Ներ· 4։

Բա Մն· գ· 54—60։
Ի Թագ· Ժդ· 23։
Լ Գլ· Ժդ· 14։ — Մն· գ· 56։
ԼԱ Գլ· Ժ· 29։
ԼԲ Գլ· Ժ· 48։
ԼԳ Գլ· Ժ· 50։
ԼԴ Մն· գ· 58։ Գլ· Ժ· 51։
ԼԵ Գլ· Ժ· 49։
ԼՁ Մն· գ· 59, Աստ· Գլ· Ժ· 42։
ԼԷ Գլ· Ժ· 55։
ԼԸ Գլ· Ժ· 10։
ԼԹ Գլ· Բ· 3։ Ժբ· 25։
Խ Թագ· Ի· 27։ Նա· Ժ· 30։ Եբեմ· ա· 1։
Խա Մն· գ· 60։

բի բոլոր քաղաքները տասնեւերեք քաղաք էին եւ նորանց արուարձանները։
29 Եւ կահաթի որդիներից մնացած Ղեւտացի կահաթեանց ազգատոհմներն էլ Եփրեմի ցեղիցը վիճակով քաղաք-
21 ներ տան ։ Եւ նորանց տուին Եփրեմի լեռնակոզմամբ՝ ապաւորի համար ապաստանի քաղաք Սիւքէմն իր արուարձաններովը, եւ Գազէրն իր արու-
22 արձաններովը, Եւ Կամսայիմն իր արուարձաններովը, եւ Բեթհորոնն իր
23 արուարձաններովը. չորս քաղաք։ Եւ Դանի ցեղիցը՝ Եղեկէն իր արուարձաններովը, Գարաքոնն իր արուար-
24 ձաններովը, Ամյեղոնն իր արուարձաններովը, եւ Գեթրեմոնն իր ար-
25 ուարձաններովը. չորս քաղաք։ Եւ Մանասէի կէս ցեղիցը՝ Թանաքն իր արուարձաններովը, եւ Գեթրեմոնն իր արուարձաններովը. երկու քաղաք։
26 Կահաթի որդիներից մնացած ազգատոհմների բոլոր քաղաքները տասն էին եւ նորանց արուարձանները։
27 Եւ Ղեւտացիների ազգատոհմներից եղող Գերսոնի որդիներին տուին Մանասէի կէս ցեղիցն ապաւորի համար ապաստանի քաղաք Բասանումը Գոլոնն իր արուարձաններովը. նաեւ Բեեսթարան իր արուարձաններովը.
28 երկու քաղաք։ Եւ Իսաքարի ցեղիցը՝ Կեսիոնն իր արուարձաններովը, Դաբարաթն իր արուարձաններովը, Յարմութն իր արուարձաններովը, Էնգանիմն իր արուարձաններովը. չորս
30 քաղաք։ Եւ Ասերի ցեղից՝ Մասաղն իր արուարձաններովը, Աբդոնն իր արուարձաններովը, Հելկաթն իր արուարձաններովը, եւ Բոսորն իր արուարձաններովը. չորս քաղաք։
32 Եւ Նեփթաղիմի ցեղիցն ապաւորի համար ապաստանի քաղաք Գալիլեայում Կադէսն իր արուարձաններովը. նաեւ Համաթդոլրն իր արուարձաններովը, եւ Կարթանն իր արուարձաններովը.
33 երեք քաղաք։ Գերսոնեանց բոլոր քաղաքները նորանց ազգատոհմների համեմատ տասնեւերեք քաղաք էին եւ նորանց արուարձանները։
34 Եւ տնեացած Ղեւտացիներին՝ այսինքն Մերարիի որդիանց ազգատոհմներին տուին Զաբուղոնի ցեղիցը Յեկոնաամն իր արուարձաններովը,
35 Կարթան իր արուարձաններովը, Դիմնան իր արուարձաններովը, եւ Նաալոլն իր արուարձաններովը. չորս քա-
36 ղաք։ Եւ Ռուբէնի ցեղիցը Բոսորն իր արուարձաններովը, Յասսան իր
37 արուարձաններովը, Կադեմոթն իր արուարձաններովը, եւ Մեփաաթն իր
38 արուարձաններովը. չորս քաղաք։ Եւ Գադի ցեղիցն ապաւորի համար ապաստանի քաղաք Գաղաադումը Մահանայիմն իր արուարձաններովը. նաեւ Մանայիմն իր արուարձաններովը,
39 Եսեբոնն իր արուարձաններովը, եւ Յազերն իր արուարձաններովը. ա-
40 մենը չորս քաղաք։ Ղեւտացիների ազգատոհմներից մնացած Մերարիի որդիանց բոլոր քաղաքներն իրանց տոհմերի համեմատ իրանց վիճակով
41 տասնեւերկու քաղաք եղան։ Իսրայէլի որդիանց կալուածքների մէջ Ղեւտացիների բոլոր քաղաքները քառասունեւութ քաղաք էին՝ եւ նորանց
42 արուարձանները։ Այս քաղաքների ամէն մէկին իր չրջակայ արուարձաններն ունէր, այս քաղաքների ամէնն էլ այնպէս էր։
43 Եւ Տէրը տուաւ Իսրայէլին այն բոլոր երկիրը, որ երդում էր արել նորանց հայրերին տալու. եւ նորան ժառանգեցին եւ նորանում բնակուե-
44 ցան։ Եւ Տէրը նորանց ամէն կողմից հանգստացրեց, ինչպէս որ նորանց հայրերին երդում էր արել. եւ նորանց բոլոր թշնամիներիցը մէկը չկարողացաւ նորանց դէմ կենալ. Տէրը նորանց ամէն թշնամիներին

ե Դնդ. ի. 7։
ը Դգ. ի. 33.
ի Դգ. ի. 10։
ղ Դգ. իբ. 44.
լ Դգ. ի. 13։
ծ Դգ. իբ. 43.
կ Դաս. ե. 19։
հ Տես — Մն. գ. 69.
ձ Դգ. ի. 7։

ղ Դգ. իբ. 20։
ճ Դգ. իբ. 13.
մ Դգ. իբ. 21. — Մն. գ. 73։
յ Դգ. իբ. 21.
ն Դգ. իբ. 26։
շ Դգ. իբ. 23.
ո Դգ. իբ. 28. — Մն. գ. 75։
չ Դգ. իբ. 36.
պ Դգ. իբ. 39։

ջ Տես — Մն. գ. 76։
ռ Տես — Մն. գ. 77—81.
ս Դգ. իբ. 11։
վ Դգ. իբ. 15։
տ Դգ. ի. 9։
ր Դգ. իգ. 18.
ց Դգ. իգ. 19։
ւ Դգ. իբ. 3։
փ Թագ. իբ. 3։
ք Թագ. իե. 24։

և Թագ. ի. 25 եւ Դգ. իգ. 26.
օ Դա. իգ. 8, 9։ Տես Թագ. ի. 32.
ֆ Թագ. ի. 7.
1 Նե. իգ. 15։
2 Դգ. իբ. 1։ իգ. 1.
3 Դգ. ի. 8։ իգ. 9։
4 Դգ. բ. 24։

45 Նորանց ձեռքը տուաւ։ Ոչ մի բան չ՚պակասեց այն ամէն բարի բաներից, որ ետուած Իսրայէլի տան համար խօսել էր. բոլորը կատարուեցաւ։

Գլ. ԻԲ

Երկու և կէս ցեղերը Յորդանանի մօտ մի սեղան են շինում. Յեսուի ժողովրդը զգուշանում է դրա դէմ, բայց յետոյ հանգստանում։

1 Այն ժամանակ Յեսուն կանչեց Ռուբէնեանների, Գադեանների եւ Մանասէի կէս ցեղին, 2 Նորանց ասեց. Դուք այն ամէնը պահեցիք՝ ինչ որ Տիրոջ ծառայ Մովսէսը ձեզ հրամայել էր. եւ իմ խօսքին լսեցիք ամէն 3 բանի մէջ, որ ձեզ պատուիրեցի։ Այսչափ շատ օրեր մինչեւ այս օրը ձեր եղբայրներին չ՚թողեցիք, եւ ձեր Տէր Աստուծոյ պատուիրանքի պահապանու- 4 թիւնը պահեցիք։ Եւ հիմա ձեր Տէր Աստուածը ձեր եղբայրներին հանդրուանացրեց, ինչպէս որ նորանց ասեց. ուրեմն հիմա ետ գառէք, եւ գնացէք ձեր վրանները դէպի ձեր կալուածքի երկիրը, որ Տիրոջ ծառայ Մովսէսը Յորդանանի այն կողմումը ձեզ տուաւ։ 5 Միայն թէ շատ զգուշութիւն արէք որ գործադրէք այն պատուիրանքը եւ այն օրէնքը, որ Տիրոջ ծառայ Մովսէսը ձեզ պատուիրեց, որ Ձեր Տէր Աստուծուն սիրէք, եւ նորա ամէն ճանապարհներումը գնաք, եւ նորա պատուիրանքները պահէք, եւ նորան յարիք, եւ նորան պաշտէք ձեր բոլոր 6 սրտով եւ ձեր բոլոր հոգիով։ Եւ Յեսուն օրհնեց նորանց եւ արձակեց. եւ նորանք գնացին իրանց վրանները։ 7 Եւ Մանասէի կէս ցեղին Մովսէսը տուել էր Բասանի մէջ, եւ միւսին էլ Յեսուն նորանց եղբայրների հետ Յորդանանի այս կողմումը տուաւ դէպի արեւմուտք։ Եւ երբոր Յեսուն նորանց իրանց վրաններն ուղարկեց, 8 նորանց օրհնեց. Եւ նորանց հետ խօսելց ասելով. Շատ հարստութիւնով եւ դառէք ձեր վրանները եւ խիստ շատ անասուններով, արծաթով, ոսկիով, պղնձով, երկաթով եւ խիստ շատ հանդերձներով, և ձեր թշնամիների աւարը ձեր եղբայրների հետ բաժանեցէք։

9 Եւ ետ դառան գնացին Ռուբէնի որդիքը, Գադի որդիքը եւ Մանասէի կէս ցեղը Քանանի երկրումն եղող Սիլովումը Իսրայէլի որդիներից, որ գնան իրանց ժառանգութեան երկիրը՝ այսինքն Գաղաադի երկիրը, որ Մովսէսի միջոցով եղած Տիրոջ հրամանովն առել էին։

10 Եւ եկան Յորդանանի կողմերը որ Քանանի երկրումն է եւ Ռուբէնի որդիքը, Գադի որդիքը եւ Մանասէի կէս ցեղը այնտեղ Յորդանանի մօտ մէկ սեղան չինեցին՝ մի մեծ սեղան 11 երեւութով։ Եւ Իսրայէլի որդիքը լսեցին թէ ահա Ռուբէնի որդիքը, Գադի որդիքը եւ Մանասէի կէս ցեղը սեղանը չինել են Քանանի երկրի դէմ Յորդանանի կողմին Իսրայէլի որդ- 12 կանց անցքի մօտ. Եւ երբոր Իսրայէլի որդիքը լսեցին, Իսրայէլի որդիանց բոլոր ժողովքը Սիլովի մէջ ժողովուեցան, որ նորանց վերայ գնան պատե- 13 րազմի։ Եւ Իսրայէլի որդիքը Ռուբէնեանց, Գադեանց եւ Մանասէի կէս ցեղի մօտ Գաղաադի երկիրը ուղարկեցին Եղիազարի որդի Փենէհէս քա- 14 հանային, Եւ նորա հետ տասը իշխան, այսինքն Իսրայէլի ամէն ցեղերի ամէն մի նահապետութիւնից մէկ իշխան, Յորոնց ամէն մէկը Իսրայէլի հազարաւորների մի նահապետութեան իշ- 15 խան էր։ Եւ նորանք գնացին Ռուբէնի որդիանց, Գադի որդիանց եւ Մանասէի կէս ցեղի մօտ Գաղաադ, եւ 16 նորանց հետ խօսեցին ասելով. Տիրոջ բոլոր ժողովքը այսպէս են ասում. Դա ինչ մեղք է որ դուք Իսրայէլի Աստուծոյ դէմ գործեցիք այսօր Տէրից խոտորուելով, եւ այսօր Տիրոջ

ֆ Գլ. իգ. 14, 15.
— Թագ. իր. 20—22։ բ Օր. գ. 18—20։ Գլ. ա. 12—17.
ք Գլ. իա. 43։ իբ. 1։
ֆ Թագ. իր. 33։ բ Օր. իբ. 8։ Գլ. ժգ. 8։ Ես. Օր. գ. 6, 17։ ժա. 22։ Ես. Օր. գ. 5։ ժ. 12.
Ես. իբ. 43։ Գլ. ժգ. 13։ բ Թագ. գ. 18։ Դատ. իգ. 50։
Գլ. ժէ. 3։
Թագ. իր. 27։ ա Թագ. է. 21։
Գլ. ժբ. 1.
Թագ. իր. 1, 26, 29.
Ես Օր. ժգ. 12—15։ Դատ. ի. 12.
Ես Օր. ժգ. 14։ Դատ. ի. 12։ Նեղ. գ. 23։ Թագ. իե. 7.
Թագ. ա. 4։
Ղեւ. ժէ. 8։ Թագ. ժգ. 9։ բ Օր. ժբ. 13, 14։

դէմ ապստամբութիւն անելով ձեզ
17 համար սեղան չինեցիք։ Մի՛թէ Փո-
գործի անօրէնութիւնը քիչ էր մեզ
համար, որից մինչեւ այս օրը չ՚մաք-
րուեցանք, եւ Տիրոջ ժողովքի վերայ
18 եկաւ այն հարուածը։ Եւ դուք այսօր
Տէրից խոտորուեցաք, ուրեմն եթէ
դուք այսօր Տէրին ապստամբուէք,
Նա էլ էգուց Իսրայէլի բոլոր ժողով-
19 քի վերայ կ՚բարկանայ։ Սակայն եթէ
ձեր կալուածքի երկիրն անմաքուր էք
համարում, անց կացէք Տիրոջ կա-
լուածքի երկիրը, ուր կանգնած է Տի-
րոջ խորանը եւ մեր միջում ժառան-
գութիւն առէք. եւ Տիրոջ դէմ մի ա-
պստամբիք եւ մեզ դէմ էլ մի ապս-
տամբիք մեր Տէր Աստուծոյ սեղանից
ջոկ ձեզ համար սեղան չինելով։
20 Չէ՞ որ Զարայեան Աքարը նզովածին
—ՈՒՆԵՎ մեզ գործեց, եւ բարկու-
թիւնն Իսրայէլի բոլոր ժողովքի վե-
րայ եկաւ եւ այն մարդը միակ չ՚մե-
ռաւ իր անօրէնութեան մէջ։
21 Եւ Ռուբէնի որդիքը, Գադի որդի-
քը ու Մանասէի կէս ցեղը պատաս-
խանեցին եւ ասեցին Իսրայէլի հազա-
22 րապետներին. «Աստուածների Աստ-
ուածը Եհովան, աստուածների Աստ-
ուածը Եհովան գիտէ. եւ Իսրայէլը
ինք պիտի գայ. եթէ —ՆՈՒՆ ապստամ-
բութեամբ կամ Տիրոջ դէմ յանցանք
23 գործելով —ԴՈՒՔ (մեզ այսօր չ՚փրկես),
Մեզ համար սեղան չինեցինք Տէրից ետ
դառնալու համար, կամ նորա վերայ
ողջակէզ եւ հացի նուէր մատուցա-
նելու համար, եւ կամ նորա վերայ
խաղաղութեան զոհեր անելու համար,
24 Տէրն ինքը Խնդրութիւն անէ. եթէ որ
մենք այս մեր վախից չ՚չինեցինք,
ասելով. որ էգուց ձեր որդիքը մեր
որդիանցը կ՚ասեն. ինչ Դուք Իսրայէլի
Եհովայ Աստուծոյ հետ բնչ ունէք.
25 Ով Ռուբէնեանք եւ Գադեանք, Եհովան
մեր ու ձեր մէջ Յորդանանը սահման
դրաւ. դուք Տէրից բաժին չ՚ունէք.
եւ ձեր որդիքը մեր որդիներից Տի-
26 րոջ երկիւղը կ՚դադարեցնեն։ Այս
պատճառով ասեցինք. Մեզ համար
մէկ սեղան չինենք, ոչ թէ ողջակէզի
27 համար, ոչ էլ զոհի համար, Այլ որ
վկայ լինի Նա մեր ու ձեր մէջ, եւ մե-
զանից յետոյ մեր սերունդների մէջ,
որ մեր ողջակէզներով, մեր պատա-
րագներով եւ մեր խաղաղութեան
զոհերով Տիրոջ ծառայութիւնը նո-
րա առաջին անենք, եւ էգուց ձեր
որդիքը չ՚ասեն մեր որդիանցը՝ թէ
28 Դուք բաժին չ՚ունէք Տէրից։ Եւ ա-
սեցինք. եթէ մեզ կամ մեր սերուն-
դին էգուց ասելու լինեն, մենք էլ
կ՚ասենք թէ Տեսէք Եհովայի սեղանի
նմանակը որ մեր հայրերը չինեցին,
ոչ թէ ողջակէզի համար կամ զոհի
համար, այլ մեզ եւ ձեր մէջ վկայու-
29 թիւն լինելու համար։ Քաւ լիցի մեզ
որ մենք Տէրից ապստամբուենք, եւ
այսօր Տէրից ետ դառնալով սեղան
չինենք ողջակէզի համար, հացի
նուէրի համար եւ զոհի համար բացի
մեր Տէր Աստուծոյ սեղանիցը որ խո-
րանի առաջին է։
30 Եւ Փինէհէս քահանան եւ նորա
հետ եղող ժողովքի իշխանները եւ Իս-
րայէլի հազարապետները լսեցին այն
խօսքերը, որ Ռուբէնի որդիքը, Գադի
որդիքը եւ Մանասէի որդիքը խոսե-
31 ցին, եւ իրանց հաճոյ երեւեցաւ. Եւ
Եղիազարի որդի Փինէհէս քահանան
Ռուբէնի որդիանցը, Գադի որդիանցը
եւ Մանասէի որդիանցն ասեց. Այսօր
իմացանք որ Տէրը մեր մէջն է, ո-
րովհետեւ դուք Տիրոջ դէմ չ՚գործե-
ցիք այս յանցանքը, եւ ազատեցիք
Իսրայէլի որդիանցը Տիրոջ ձեռքից։
32 Եւ Եղիազարի որդի Փինէհէս քահա-
նան եւ իշխանները ետ դառան Ռու-
բէնի որդիանց եւ Գադի որդիանց մօ-
տից Գաղաադի երկրիցը Քանանի եր-
կիրը Իսրայէլի որդիանց մօտ եւ լուր
33 բերին նորանց։ Եւ այս բանը Իսրայէլի
որդիանցը հաճոյ երեւեցաւ, եւ Իս-
րայէլի որդիքն Աստուծուն,

ՀՅես. իգ. 28։
ՅՅես. ԺԷ. 22։ ՀԱմբ. 20։
ՀՊԵ. ԺԸ. 1։
ՀՊԵ. է. 1, 5։
ՀԸ Օր. Ժ. 17։

ՀՅեր. Ժ. 7։ իգ. 10։ Սապ.
իգ. 21։ Սբհմ. Ժբ. 3։ Ը
Կոր. Ժ—. 11։ 31։
ՀՉՈՒՐԸՆԹՆԵՐ
Ը Օր. ԺԸ. 19։ —ԹՎԱՑ. ԻԵ. 16։

ՀԵՍՀ. Լ—. 48։ ԳԼ. իգ. 27։
—Ը Օր. Ժբ. 5, 6, 11, 12,
17, 18, 26, 27։
ԼԸ Օր. գ. 16։

—Ը Օր. Ժբ. 13, 14։
ՀՂԼՀ. իգ. 11, 12։
—ԱՆ. ԻԲ. 20։ ՆԵՀՄ. Ը.
6։ Դան. Ը. 19։ Ղևսի. Ը. 28։

եւ չ'ասեցին որ Տէրն պատերազմելու, որ կործանեն Ռուբէնի որդիները եւ Գադի որդիները 34 կամ երկիրը։ Եւ Ռուբէնի որդիքը եւ Գադի որդիքը այն ատենին անունը Վեդ-էլ-Ենէ դրին, որովհետեւ նա մեր միջումը վկայ է Տէր Եհովան է Աստուած։

Գլ. ԻԴ

Ցեսուն բոլոր Իսրայէլին ժողովում է ու յորդորէ։

1 Եւ շատ օրերից յետոյ, որ Տէրը հանգստացրել էր Իսրայէլին նորա չրջակայքում եղած ամէն թշնամիներից, եւ Ցեսուն ծերացել էր եւ օ-
2 րերն անց կացրել, Այն ժամանակ Ցեսուն կանչեց բոլոր Իսրայէլին՝ այսինքն նորա ծերերին, իշխաններին, դատաւորներին եւ ոստիկաններին, եւ նորանց ասեց. Ես ծերացել եմ,
3 Ե օրերս անց եմ կացրել. Եւ դուք տեսաք այն ամէնը, ինչ որ ձեր Տէր Աստուածը ձեր առաջին արաւ այս բոլոր ազգերին. որովհետեւ Ձեր Տէր Աստուածը ինքն էր ձեզ համար պա-
4 տերազմողը։ Նայեցէք, Ես ձեզ համար բաժանեցի այս մնացած ազգերը վիճակով իրրեւ ժառանգութիւն ձեր ցեղերի համեմատ, եւ այն ամէն ազգերը որ ես կարդեցի, Յորդանանից մինչեւ Մեծ ծովը դէպի արեւմուտք։
5 Եւ ձեր Տէր Աստուածն ինքը կ'հալածէ նորանց ձեր առաջիցը եւ կ'քշէ, եւ նորանց երկիրը դուք կ'ժառանգէք, ինչպէս որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզ
6 ասեց։ Ուրեմն չատ ժիր եղէք, որ պահէք եւ անէք բոլոր ինչ որ գրուած է Մովսէսի օրէնքի գրքումը, Որ նորանից չխոտորուէք աջ կամ ձախ.
7 Որպէս զի ձեզ մօտ մնացած Եայս ազգերի մէջ չմանէք եւ նորանց աստուածների անուններով չյիշէք, եւ նորանցով երդում չանէք եւ նորանց
8 երկրպագութիւն չանէք. Այլ ձեր Տէր Աստուածուն յարիք, ինչպէս որ
9 մինչեւ այս օրը արել էք։ Եւ Տէրը ձեր առաջից մեծ եւ զօրաւոր ազգեր քշեց. եւ մինչեւ այս օրը Ոչ մէկը ձեզ դէմ
10 չկանգնեց։ Ձեզանից մէկ մարդ հազարը կ'հալածէ, որովհետեւ ձեր Տէր Աստուածը ինքն է ձեզ համար պատերազմողը, Ինչպէս որ ձեզ ասել է։
11 Ուրեմն ձեր անձերին չատ զգուշութիւն անէք, որ ձեր Տէր Աստուածուն սիրէք։ Բայց եթէ նորանից հետ դառնաք, եւ ձեզ մօտ մնացած այս ազգերի մնացորդին յարիք, եւ նորանց հետ խառնուիք եւ նո-
13 րանք էլ ձեզ հետ, Առոյգ գիտացէք, որ Ձեր Տէր Աստուածը այլ եւս այս ազգերին ձեր առաջից չի հալածել. Այլ նորանք ձեզ համար որոգայթ ու գայթակղութիւն կ'դառնան, եւ ձեր կողերի համար խթաններ, եւ ձեր աչքերի համար փուշեր, մինչեւ որ բնաջինջ լինէք այս բարի երկրի վերայից, որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզ տուաւ։
14 Եւ ահա ես այսօր գնում եմ Համեմն երկրի ճանապարհը, եւ դուք ձեր բոլոր սրտով եւ բոլոր հոգիով գիտէք, որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզ համար որչափ բարի խօսքեր որ ասել էր, նորանցից Մի բան չպակասեց, ամէնն էլ ձեզ վերայ կատարուեցաւ. նորանցից ոչ մէկ խօսք գետինը չ'ընկաւ։
15 Եւ ինչպէս որ ձեզ վերայ եկաւ ձեր Տէր Աստուծոյ ձեզ համար արած ամէն բարի խօսքերը, Նոյնպէս էլ Տէրը կ'բերէ ձեզ վերայ այն ամէնն չար խօսքերը, մինչեւ որ բնաջինջ անէ ձեզ այս բարի երկրի վերայից, որ ձեր
16 Տէր Աստուածը ձեզ տուաւ։ Եթէ ձեր Տէր Աստուծոյ ձեզ պատուիրած ուխտը չդանց անէք, եւ գնաք օտար աստուածներ պաշտէք. եւ նորանց երկրպագութիւն անէք. Տիրոջ բար-

---

- Գլ. իգ. 27։
Հնդ. ժը. 4։
—
- Գլ. իա. 44։
ի Գլ. ժգ. 1։
էր Օր. լա. 28։ Գլ. իգ. 1, — Մն. իբ. 1։
ը Նդ. ժգ. 14։ Գլ. ժ. 14, 42։
թ Գլ. ժգ. 2, 6։ ժբ. 10։
ժ Նդ. իգ. 30։ իգ. 3։ իգ. 11։
ր Օր. ժա. 23։ Գլ. ժգ. 6, Ի Թագ. իգ. 53։
չ Գլ. ա. 7։
ո Ր Օր. ե. 32։ իբ. 14։
ձ Նդ. իգ. 33։ ր Օր. է. 2, 3։
ղ Նդ. իգ. 13։ Սպ. ժգ. 4։ Երեմ. ե. 7։ Ոսփ. ա. 5։
ճ Օր. ժ. 20։ ժա. 23։ ժգ. 4։ Գլ. իբ. 5։
ի Օր. ժա. 23։

յ Գլ. ժ. 8։ իա. 44։
ն Գ Թ. իգ. 8։ ր Օր. լբ. 20։
շ Նդ. ժգ. 14։ իգ. 27։ ր Օր. գ. 22։
չ Գլ. իբ. 5։
ո Երբ. ժ. 38, 39։ ր գնաց. 20, 21։
փ Ր Օր. է. 3։ Տես Նդ. իգ. 16։
ք Դատ. բ. 3։ 23։
օ Նդ. իգ. 33։ Թագ. իգ. 55։ ր Օր. է. 16։ գ Թագ. ժ. 4։
ֆ Թագ. բ. 2։
ց Գլ. իա. 43։ Ղեւի. իա. 33։
- Գլ. իգ. 14 եւ ի Օր. իբ. 15, 16 եւ ի. 63։
ւ Տես ր Օր. ժ. 2։
—

կութիւնը ձեզ վերայ կ'բորբոքուի, եւ այն ձեզ արուած բարի երկրի վերայից չուտով կ'կորչէք։

ԳԼ. ԻԹ

Յեսուի վերջին ճեմ Ժողովուրդ. Նոթա եւ եղիազարի մահը։ Յովսեփի ոսկորներուն թաղումը։

1 Եւ Յեսուն Իսրայէլի բոլոր ցեղերը Սիւքէմի մէջ ժողվեց, եւ Իսրայէլի ծերերին, իշխաններին, դատաւորներին եւ սատիկաններին կանչեց, եւ նոքա Կանգնեցին Աստուծոյ առաջին։
2 Եւ Յեսուն ասեց բոլոր ժողովրդին. Իսրայէլի Տէր Աստուածն այսպէս է ասում. Վաղուց ձեր հայրերը՝ Աբրահամի հայրը եւ Նաքորի հայրը՝ Թարան գետի այն կողմումն էին բնակվում, եւ Հատար աստուածներ
3 էին պաշտում. Եւ Ես առայ ձեր հայր Աբրահամին գետի այն կողմիցը, եւ նորան Քանանի բոլոր երկրի մէջ մանածեցի, եւ չատացրի նորա սերունդը,
4 եւ Իսահակը նորան տուի. Եւ Իսահակին տուի Յակոբը եւ Եսաւը, եւ Եսաւին տուի Սէիր սարը իրրեւ ժառանգութիւն. եւ Յակոբը եւ նորա
5 որդիքը իջան Եգիպտոս։ Եւ ես ուղարկեցի Մովսէսին եւ Ահարոնին, եւ Հզարկեցի Եգիպտոսը, (ինչպէս որ Նորա մէջ արի,) եւ յետոյ ձեզ հանեցի։
6 Եւ Ես ձեր հայրերին Եգիպտոսիցը հանեցի, եւ Հդուք ակաք ծովը, եւ Եգիպտացիները կառքերով եւ ձիաւորներով մինչեւ Կարմիր ծովը ձեր
7 հայրերի հետեւին ընկան։ Եւ նորանք Տիրոջն աղաղակեցին, եւ Նա ձեր ու Եգիպտացիների մէջտեղը խաւար դրեց, եւ Հծովը նորանց վերայ բերաւ՝ նորանց ծածկեց. եւ Ձեր աչքերը տեսան Եգիպտոսի մէջ արած բաներս, եւ Հյետ ժամանակ բնակուեցաք ա-
8 նապատում։ Եւ ես ձեզ բերի Յորդանանի այն կողմում բնակող Ամօրհացիների երկիրը, եւ Նորանք ձեզ հետ պատերազմ արին. եւ ես նորանց ձեր ձեռքը տուի, եւ դուք ժառանգեցիք նորանց երկիրը. եւ նորանց
9 ձեր առաջիցը բնաջինջ արի։ Եւ Մովաբի Թագաւոր Սեպփորեան Բաղաքը վեր կացաւ, եւ Իսրայէլի դէմ պատերազմ արաւ, եւ Խնդրէ ուղարկեց Բէովրեան Բաղաամին կանչելու, որ
10 նա ձեզ անիծէ։ Բայց ես չուզեցի Բաղաամին լսել, եւ Նա ձեզ բոլորովին օրհնեց, եւ ես ձեզ ազատեցի նորա
11 ձեռքիցը։ Եւ Յորդանանիցը անցնելով եկաք Երիքով, եւ Երիքովի բնակիչները, Ամօրհացիները, Փերեզացիները, Քանանացիները, Քետացիները, Գերգեսացիները, Եեւսացիները ու Քեռւսացիները ձեզ դէմ պատերազմ արին, եւ ես նորանց ձեր ձեռքը տուի.
12 Եւ ձեր առաջից Իշամեղուները ուղարկեցի, որ նորանց այսինքն Ամօրհացիների երկու թագաւորներին ձեր առաջիցը քշեցին. Ոչ քո սրովը եւ
13 ոչ քո աղեղովդ. Եւ ես ձեզ մէկ երկիր տուի, որի մէջ դուք չաշխատեցիք, եւ Քաղաքներ որ դուք չշինեցիք, եւ նորանց մէջ բնակվում էք եւ ուտում էք այն այգիներից եւ ձիթենիներից, որ դուք չտնկեցիք։
14 Եւ Հիմա դուք Տէրիցը վախեցէք եւ նորան Հաւատարմութեամբ եւ ճշմարտութեամբ ծառայութիւն արէք, եւ դէն գցեցէք Այն աստուածները, որոնց ձեր հայրերը Գետի այն կողմին եւ Եգիպտոսի մէջ ծառայութիւն ա-
15 րին, եւ Տիրոջը պաշտեցէք։ Բայց եթէ Տիրոջը ծառայութիւն անելը ձեզ անհաճոյ է, Ընտրեցէք այսօր ձեզ համար, թէ ո՞րն էք պաշտելու. Գետի այն կողմին ձեր հայրերի պաշտած աստուածները, թէ Ամօրհացիների

ա Նե. ւե. 1, Գլ. ԺԼ. 7.
բ Գլ. իգ. 2.
գ ա Թագ. ժ. 19.
դ Նե. ժա. 26, 31.
ե Նե. լա. 33.
զ Նե. Որ. է. 2, 3.
է Նե. իա. 2, 3. Սաղ. ՀԺԸ. 3.
ը Նե. իե. 24—26.
թ Նե. լգ. 8. բ Օր. ր. 5.
ժ Նե. իգ. 1, 6.
ի Նե. գ. 10. Տես Նե. գ. 13, 4ը.
լ Նե. ե.—Ժր.
խ Նե. Ժր. 37, 31.
ծ Նե. Ժգ. 2.
կ Նե. Ժգ. 9.
հ Նե. Ժգ. 10.
ձ Նե. Ժգ. 20.
ղ Նե. Ժգ. 27, 28.
ճ Բ Օր. գ. 34. ԻԲ. 2.
մ Գլ. ե. 6.
յ Թագ. իա. 21—35. բ Օր. ր. 32. գ. 1.
ն Դատ. Ժա. 25.
շ Թագ. իբ. 3. բ Օր. իգ. 4.
ո Օր. Ժր. 37, 31.
չ Թագ. իգ. 5.
պ Թագ. իգ. 11, 20. իգ. 1, 10.
ջ Գլ. գ. 14, 17. գ. 10.
ռ Գլ. գ. 1. Ա. 1. Ժա. 1.
վ Նե. իգ. 28. բ Օր. է. 20.
տ Սաղ. իա. 3, 6.
ր Ե Օր. գ. 10, 11. Գլ. Ժա. 13.
ց Օր. Ժ. 12. ա Թագ. Ժր. 24.
ւ Թագ. իբ. 3. բ Օր. իգ. 4.
փ Օր. Ժր. 13. բ Կոր. ա. 12. Եփես. գ. 24.
ք Ա. Ժէ. 7. Նեհ. բ. 8. Նեհ. բ. 7, 8. իգ. 3.
և Տես Հռոմ. ա. 15. գ Թագ. Ժր. 21. Նեհ. բ. 39. Յոհ. գ. 67.
օ Նե. իգ. 24, 32, 33. լգ. 15. բ Օր. գ. 14. Ժգ. 7. ԻԲ. 18. Դատ. գ. 10.

աստուածները, որոնց երկրի մէջ դուք բնակվում էք. 'քայց ես եւ իմ տունը ԵՀովային ենք պաշտելու։
16 Եւ ժողովուրդը պատասխանեց եւ ասեց. Քաւ լիցի որ մենք ԵՀովային թողնենք եւ ուրիշ աստուածներ պաշ-
17 տենք։ Որովհետեւ ԵՀովան է մեր Աստուածը, նա է մեզ եւ մեր հայրերին եգիպտոսի երկրից՝ ծառայութեան տանից հանողը. եւ նա մեր աչքերի առաջին արաւ այս մեծ նշանները, եւ մեզ պահեց մեր ամբն գնացած ճանապարհի մէջ եւ ամբն ազգերի մէջ,
18 որոնց միջովն որ անցանք։ ԵՀովան քշեց բոլոր ազգերին եւ երկրիս մէջ բնակող Ամորհացիներին մեր առաջից. մենք էլ ԵՀովային ենք պաշտելու, որովհետեւ մեր Աստուածը նա է։
19 Եւ Յեսուն ժողովրդին ասեց. Դուք չէք կարող ԵՀովային պաշտել. որովհետեւ նա Ըսուրբ Աստուած է. նա Նախանձոտ Աստուած է էձեր յան-
20 ցանքներն ու մեղքերը չի ներիլ։ Որովհետեւ երբոր ԵՀովային Թողէք եւ օտար աստուածներ պաշտէք, Նայն ժամանակ նա ետ կ'դառնայ, եւ ձեզ բարիք անելուց յետոյ ձեզ չարչարելով բնաջինջ կ'անէ։
21 Եւ ժողովուրդը Յեսուին ասեց. Ոչ. այլ մենք ԵՀովային կ'պաշտենք։
22 Եւ Յեսուն ժողովրդին ասեց. Դուք ձեր վկաներն էք, որ Դուք ձեզ համար ԵՀովային էք ընտրել նորան պաշտելու համար, եւ նորանք ասեցին.
23 Վկայ ենք։ Ուրեմն հիմա էձեր մէջ եղած օտար աստուածները դէն գցեցէք, եւ ձեր սիրտը Իսրայէլի ԵՀովայ
24 Աստուծուն դարձրէք։ Եւ ժողովուրդը Յեսուին ասեց. Մենք մեր ԵՀովայ Աստուծուն կ'պաշտենք եւ նորա խօսքին կ'լսենք։
25 Եւ նոյն օրը Յեսուն ժողովրդի հետ ուխտ արաւ, եւ Սիւքէմի մէջ նորա համար կանոն եւ դատաստան դրաւ։
26 Եւ Յեսուն այս խօսքերը Ըգրեց Աստուծոյ օրէնքի գրքումը եւ մէկ մեծ քար առաւ, եւ նորան կանգնեցրեց Տիրոջ սրբարանի մօտ եղած բեւեկնիի
27 տակին։ Եւ Յեսուն բոլոր ժողովրդին ասեց. Ահա այս քարը մեզ Էվկայ լինի, որովհետեւ սա լսեց Տիրոջ մեզ հետ խօսած բոլոր խօսքերը. ուրեմն սա ձեզ համար վկայ լինի, որ մի դուք
28 ձեր Աստուծուն ուրանաք։ Յետոյ Յեսուն ժողովրդին արձակեց, ամբն մարդ դէպի իր ժառանգութիւնը։
29 Եւ այս բաներից յետոյ մեռաւ Տիրոջ ծառայ Նաւեանն Յեսուն, հարիւրեւտասը
30 ը տարեկան. Եւ նորան Թագեցին իր ժառանգութեան սահմանի մէջ. Դասաւորի հիւսիսային կողմումը՝ Եփրեմի սարի վերայ Թաւնաթ-սարայումը։
31 Եւ Իսրայէլը Տիրոջը պաշտեց Յեսուի բոլոր օրերումը եւ այն ծերերի բոլոր օրերումը, որ Յեսուից յետոյ ողջ մնացին եւ Էոր Իսրայէլի համար Տիրոջ արած ամբն գործքերը գիտէին։
32 Եւ Յովսէփի ոսկորները՝ որ Իսրայէլի որդիքը եգիպտոսից հանել էին, Թագեցին Սիւքէմի մէջ ազարակի այն մասումը, Էոր Յակորը ծախու առել էր Սիւքէմի հօր Եմորի որդիներից հարիւր Ղկէսէթայի. եւ նա Յովսէփի որդկանց ժառանգութիւնը եղաւ։
33 Ահարօնի որդի Եղիազարն էլ մեռաւ. եւ նորան Թագեցին Եփրեմի սարումը նորա որդի Փենհէսէնի սերունդ բլուրի վերայ։

ա ՅՆ. ԺԸ. 19։
բ Մ՚ա՚. գ. 24։
գ ՂՒ. ԺԲ. 2։ ա Թագ. գ. 20. Ա՚ա՚. գԲ. 5, 9։ Նա. Ը. 16։
դ ՆԸ. Բ. 3։
ե ՆԸ. Իգ. 21։
զ Ա՚ա՚. Ը. 3։ բ Մ՚Ե. Ժ. 2։ Եզր. Ը. 22։ Նա. ա. 28։ Ի. 11, 12. Երեմ. ԺԼ. 13։
է ՆՂ. Իգ. 15։ Նա. կգ. 10։ Դար. Է. 42։
ը Ա՚ա՚. ՀՒԲ. 173։
թ ՅՆ. Լե. 2։ Դատ. Ժ. 16։ ա Թագ. Է. 3։
ի Ը՚ր. Լ՚ա. 24։
ժ ՅՆ. Լ՚ա. 48, 52։ բ Ը՚ր. Լ՚ա. 19, 21, 26։ ԳԼ. Իգ. 27, 28, 31։
լ ԳՂ. ԺԲ. 50. Դատ. բ. 9։
խ Տես բ Ը՚ր. Ժա. 2։ Լ՚ա. 13։ Ա՚ա՚. Ծ. 25։ Նլ. Գ. 19։
ծ ՅՆ. Իգ. 19։
կ Փոքր անուն է Նլ. Գ. 23։ Դատ. Ի. 28։

—

ԴԱՏԱԽՈՐԱՅ ԳԻՐՔԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Ցուդայի ցեղը առաջնորդում է պատերազմին Ցեսուի անդր. Քանանացի ազգերի բոլորն էլ դատաստանվում

1 Եւ եղաւ որ Ցեսուի մեռնելուց յետոյ Իսրայէլի որդիքը Տիրոջը հարցրին եւ ասացին. Ո՞վ վեր կ'ելնայ առաջ մեզ համար Քանանացիների վերայ՝ նորանց հետ պատերազմելու։
2 Եւ Տէրն ասաց. Ցուդան թող վեր կ'ելնայ. ահա երկիրը նորա ձեռքը 3 տուի։ Եւ Ցուդան իր եղբայր Շմաւոնին ասաց. Ինձ հետ վեր կաց դէպի իմ վիճակը, եւ Քանանացիների հետ պատերազմինք, եւ ես էլ քեզ հետ կը գնամ քո վիճակը. եւ Շմաւոնը գնաց 4 նորա հետ։ Եւ Ցուդան կռւաւ, եւ Տէրը Քանանացիներին եւ Փերեզացիներին նորանց ձեռքը տուաւ. եւ նորանցից Բեզեկումը տասը հազար 5 մարդ կոտորեցին։ Եւ Բեզեկի մէջ գտան Ադոնիբեզեկին, եւ նորա հետ պատերազմեցին, եւ զարկեցին Քանանացիներին եւ Փերեզացիներին։
6 Եւ Ադոնիբեզեկը փախաւ. բայց նորանք նորա ետեւից ընկնելով նորան բռնեցին, եւ նորա ձեռքերի եւ ոտքերի մնձ մատները կտրեցին։ 7 Եւ Ադոնիբեզեկն ասաց. Եօթանասուն թագաւոր, որոնց ձեռքերի եւ ոտքերի մնձ մատները կտրուած էին, իմ սեղանի տակ փշրանքներ էին ժողովում. Ես ինչպէս որ արի, Աստուած էլ ինձ այնպէս հատուցում արաւ։ Եւ նորան տարան Երուսաղէմ, եւ նա այնտեղ մեռաւ։
8 Եւ Ցուդայի որդիքը Երուսաղէմի հետ պատերազմ արին եւ նորան առան եւ սուրի բերանով զարկեցին եւ նորանց քաղաքը կրակով այրեցին։
9 Եւ Ցետոյ Ցուդայի որդիքը իջան, որ լեռնակողմումը եւ հարաւային կողմումը եւ դաշտումը բնակող Քանանացիների դէմ պատերազմին։
10 Եւ Ցուդան գնաց Հեբրոնումը բնակող Քանանացիների վերայ (եւ Հեբրոնի անունը առաջուց Կարիաթ-արբա էր.) եւ զարկեցին Սէսին, Ախիմանին եւ Թոլմիին։ 11 Եւ նորանից գնաց Դաբիրի բնակիչների վերայ. (եւ Դաբիրի անունը առաջուց Կարիաթ-սեփեր էր.) 12 եւ Քաղէբն ասաց. Ով որ Կարիաթ-սեփերը զարկէ եւ առնէ, իմ աղջիկ Աքսան նորան կ'տամ իրեւ կին։ 13 Եւ Քաղէբի փոքր եղբօր Կենազի որդի Գոթոնիէլը առաւ նորան, եւ Քաղէբ իր աղջիկ Աքսան 14 նորան տուաւ իրեւ կին։ Եւ Հերբոր գնում էր, նորան յորդորից որ իր հօրից մի ագարակ ուղէ, եւ նա էշից վայր իջաւ. եւ Քաղէբն ասաց 15 նորան. Ինչ կայ քեզ։ Եւ աղջիկը նորան ասաց. Ինձ օրհնութիւն տուր. որովհետեւ ինձ մի հարաւային երկիր ես տուել, ինձ ջրի աղբիւրներ էլ տուր։ Եւ Քաղէբը նորան տուաւ վերի աղբիւրները եւ ցածի աղբիւրները։
16 Եւ Եմովսէի աներ կինեցիի որդիքը վեր կացան Ցուդայի որդկանց հետ Արմաւենեաց քաղաքից Արադի հարաւային կողմին եղող Ցուդայի անապատումը, եւ գնացին բնակուեցան ժողովրդի հետ։
17 Եւ Ցուդան իր եղբայր Շմաւոնի հետ գնաց. եւ Սեփաթումը բնակող Քանանացիներին զարկեցին, եւ նորան նզովեցին. եւ այն քաղաքի ա-

---

-թա. ԽԼ. 21. Գլ. ԺԵ. 18։
ԽՆԴ. ԻՔ. 8։
Ե — Թագ. Ժա. 8։
ՊՂՆ. ԻԳ. 19։ — Թագ. ԺԱ. 33. Ճակ. ԺԲ. 13։
Ե Ելս. Ճես. ԺԱ. 63։
Ճես. Ժ. 36. Ժա. 21։
Ե Ճես. Ժգ. 15. ԺԱ. 13։
Ճես. Ժ. 38. ԺԱ. 15։
Ճես. ԺԱ. 16—19։
ԺԳ. Գ. 9։
Ճես. ԺԱ. 18, 19։
ՆԵՒ. ԻԳ. 11։
ԻԳ. Գ. 11, 17։ — Թագ. ԺԱ. 6։ — ՄՆ. Ը. 55։
ԺԸ. Ծ. 3։
Թա. Բ. 1. ԻԳ. 40։ Ճես. ԺԲ. 14։
Թա. Ժ. 29—32։
Ն ՆՀ. 3։

48 նունը Հեսրոմ կոչեցին, եւ Յուդայ-
եանք առան Փազան եւ նորա սահմա-
նը, եւ Ասկազոնը եւ նորա սահմանը,
49 եւ Ակկարոնը եւ նորա սահմանը։ Եւ
Տէրը Յուդայի հետ էր, եւ նա սի-
րից սարին, բայց հովիտների բնակիչ-
ներին չկարողացաւ հալածել, որով-
հետեւ նոքանք երկաթի կառքեր ու-
50 նէին։ Եւ Հեբրոնը Քազէբին տուին,
ինչպէս որ Մովսէսն ասել էր. եւ նա
այնտեղից հալածեց Ենակի երեք որ-
դիներին։
51 Եւ Բենիամինի որդիքը չհալածե-
ցին Երուսաղէմում բնակող Յե-
բուսացիներին. եւ Յեբուսացիները
Բենիամինի որդկանց հետ Երուսաղէ-
մում բնակուեցան մինչեւ այս օրը։
52 Եւ Յովսէփի տունն էլ Բեթէլի վե-
րայ վեր կացան, եւ Տէրը նորանց հետ
53 էր։ Եւ Յովսէփի տունը լրտեսեցին
Բեթէլը. (եւ այն քաղաքի անունը ա-
54 ռաջուց Լուզ էր.) Եւ պահապանները
մի մարդ տեսան, որ այն քաղա-
քից դուրս էր գալիս եւ նորան ասե-
ցին. Աղաչում ենք, քաղաքը մտնե-
լու տեղը մեզ ցոյց տուր, եւ Քեզ
55 ողորմութիւն կ'անենք։ Եւ նա քա-
ղաքը մտնելու տեղը ցոյց տուաւ նո-
րանց, եւ նորանք քաղաքը սուրի բե-
րանով զարկեցին, բայց այն մարդին
եւ նորա բոլոր ազգատոհմը թող տուին։
56 Եւ այն մարդը Քետացիների երկիրը
գնաց, եւ մի մեծ քաղաք չինեց, եւ
նորա անունը Լուզ կոչեց. մինչեւ այս
օրը նորա անունը այս է։
57 Եւ Մանասէն չհալածեց Բեթսանը
եւ նորա դիւղաքաղաքները, Թանաքը
եւ նորա դիւղաքաղաքները, Դովրի
բնակիչներին եւ նորա դիւղաքաղաք-
ները, Յեբղաամի բնակիչներին եւ նո-
րա դիւղաքաղաքները, Մակեդդովի
բնակիչներին եւ նորա դիւղաքաղաք-
ները. եւ Քանանացիները կամակո-
րութեամբ բնակուեցան այս երկրում։
58 Եւ երբոր Իսրայէլն ուժովացաւ՝ քա-
նանացիներին հարկատու արաւ, բայց
նորանց բոլորովին չհալածեց։
59 Եւ Եփրեմը չհալածեց Գազերում
բնակող Քանանացիներին. եւ Քանա-
նացիները նորա հետ Գազերում բը-
նակուեցան։
60 Զաբուղոնը չհալածեց Կեդրոնի բը-
նակիչներին եւ Նաաղոլի բնակիչնե-
րին. եւ Քանանացիները նորանց մէջ
բնակուեցան եւ հարկատու եղան։
61 Ասերը չհալածեց Ակքոովի բնակիչ-
ներին, եւ Սիդոնի, Աքզաքի, Աքս-
զիբի, Երիայի, Ափեկի եւ Րոոբի բը-
62 նակիչներին. Այլ Ասերեանք այն եր-
կրում բնակող Քանանացիների մէջ
բնակուեցան. որովհետեւ նորանց չը
հալածեցին։
63 Նեփթաղիմը չհալածեց Բեթսամիս-
ի բնակիչներին, եւ Բեթանաթի բը-
նակիչներին, այլ այն երկրում բնակ-
ող Քանանացիների մէջ բնակուեց.
եւ Բեթսամիսի ու Բեթանաթի բնա-
64 կիչները նորան հարկատու եղան։ Եւ
Ամորհացիները Դանի որդիներին նե-
ղեցին սարի վերայ, որովհետեւ նո-
րանց թող չտուին որ իջնեն հովիտ-
65 ները։ Եւ Ամորհացիները կամակորու-
թեամբ բնակուեցան Հարէս սարում
Այեղոնի եւ Սաղաբինի մէջ. բայց
երբոր Յովսէփի տան ձեռքը ուժովա-
66 ցաւ, նորանք հարկատու եղան։ Եւ
Ամորհացիների սահմանը Ակրաբիմի
զառիվերիցը վէմիցը եւ էլ վեր էր։

ԳԼ. Բ

Իսրայէլի անհնազանդութիւնը եւ զղջալը, փոփոխ-
ութիւնը եւ պատիժը։ Դատաւորներ։

1 Եւ Տէրոջ հրեշտակը Գաղգաղայիցը
Բոքիմ եկաւ եւ ասեց. Ձեզ Եգիպտա-
ցիցը հանեցի, եւ Ձեզ այն երկիրը բե-
րի, որի համար Ձեր հայրերին երդում
2 էի արել. եւ ասեցի Ձեզ հետ արած
ուխտս յաւիտեան չեմ գրժիլ։ Իսկ
դուք Էայս երկրի բնակիչների հետ
դաշնակցութիւն մի անէք, Ինորանց

ա Յես. ԺԹ. 45; Իս. 3; Յես. ԺԹ. 4։
բ Յես. Ժ. 33։
գ Յես. Ժ. 38։
դ Թագ. Ժբ. 7։
ե Յես. Ժ. 5; Ժէ. 16, 18։
զ Յես. Ժգ. 21։ ը Որ. 36; Յես. Ժգ. 9, 13; Ժէ. 13, 14։
թ Յես. Ժբ. 28։
ժ Յես. ը Թագ. Է. 6։
ի Յես. ը. 1։ է. 2։ Դէ. Ժբ. 2։
լ Ես. իբ. 19։ իե. 6։ իթ. 3։
խ Յես. ը. 12, 14։
ծ Յես. ա. 4։ գ Թագ. Ժ. 29։ գ Թագ. է. 6։ ը Ես. ա. 17։
կ Թագ. ԺԹ. 4։ Յես. Ժբ. 3։
հ Յես. Ժէ. 11—13։
ձ Յես. Ժգ. 10։
ղ Յես. ԺԲ. 15։ իա. 35։
ճ Յես. ԺԲ. 21—30։
մ Յով. Ջգ. 34, 35։
յ Յես. ԺԲ. 32, 38։
ն Տես Յես. ԺԲ. 41։
շ Թագ. ԺԹ. 4։ Յես. Ժէ. 3։
ո Յես. Ժէ. 7։ Տես. ը Որ. Լ. 10։
չ Որ. Ժ. 2։
պ Որ. Ժ. 3։

սեղանները քանդեցէք. Բայց դուք իմ Տէրոջ հնազանդութիւն չարիք.
3 դուք այդ ինչ էք արել։ Ես էլ ասեցի. Նորանց ձեր առաջիցը չեմ քշիլ, եւ նորանք ձեզ համար խիշամի, եւ նորանց աստուածներն էլ ձեզ համար որոգայթ կ'լինեն։ 4 Եւ երբոր Տիրոջ հրեշտակը բոլոր Իսրայէլի որդիանց հետ այս խօսքերը խօսեց, ժողովուրդը ձայնը բարձրացնելով լաց եղաւ։
5 Եւ այնտեղի անունը Բոքիմ կոչեցին, եւ այնտեղ Տիրոջը զոհ մատուցրին։
6 Եւ երբոր Յեհուն արձակեց ժողովրդին, Իսրայէլի որդիքը ամէն մէկն իր կալուածքը գնաց երկիրը 7 ժառանգելու համար։ Եւ ժողովուրդը Տիրոջը պաշտեց Յեհուի բոլոր օրերումը եւ Յեհուից յետոյ ողջ մնացող եւ Իսրայէլի համար Տիրոջ արած ամէն մեծ գործքերը տեսնող ծերերի 8 բոլոր օրերումը։ Եւ Տիրոջ ծառայ Նաւեան Յեհուն մեռաւ հարիւր տասը 9 ար տարեկան, եւ նորան թաղեցին իր ժառանգութեան սահմանումը Թաս սարի հիւսիսային կողմին Եփրեմի սարի Թաամաթ–հարեսումը։ 10 Եւ այն դարի բոլոր մարդիկն իրանց հայրերի մօտ ժողովուեցան, եւ նորանցից յետոյ մէկ ուրիշ ազգ վեր կացաւ, որ չէր ճանաչում ոչ Տիրոջը եւ ոչ այն գործերը, որ նա արել էր Իսրայէլի համար։
11 Եւ Իսրայէլի որդիքը Տիրոջ առաջին չարութիւն արին եւ Բահաղիմը 12 պաշտեցին. Եւ թողեցին իրանց հայրերի Տէր Աստուծուն որ Եգիպտոսի երկրիցը հանել էր նորանց, եւ հետեւեցին Էօսար աստուածներին, այսինքն իրանց չուրջը եղող ազգերի մի ուրիշ աստուածներին, եւ նորանց երկրպագութիւն արին եւ բարկացրին 13 Տիրոջը։ Եւ Տիրոջը թողեցին եւ պաշտեցին Բահաղը եւ Աստարովթը։
14 Եւ Տիրոջ բարկութիւնը Իսրայէլի վերայ բորբոքուեց, եւ նա մկոդապիչների ձեռքը մատնեց նորանց, եւ նորանք կողոպտեցին նորանց. եւ չորջակայ թշնամիներին ծախեց, եւ այլ եւս չէին կարողանում իրանց 15 թշնամիների առաջին կանգնել։ Ուր որ էլ գնում էին Տիրոջ ձեռքը նորանց վերայ էր չարիքի համար, ինչպէս որ Տէրը ասել էր, եւ ինչպէս որ նորանց երդում էր արել. եւ նորանք չատ նեղութեան մէջ էին։
16 Եւ Տէրը դատաւորներ վերկացրեց, որոնք ազատեցին նորանց կողոպտիչների ձեռքից։ 17 Սակայն նորանք իրանց դատաւորներին էլ չլսեցին, եւ Էօսար աստուածների հետեւելով պոռնկութիւն արին, եւ նորանց երկրպագեցին. չուտով խոտորուեցան այն ճանապարհից, որ իրանց հայրերը Տիրոջը լսելու համար գնում էին. նորանց պէս չարին։ 18 Եւ երբոր Տէրը նորանց համար դատաւորներ էր կանգնեցնում, Տէրը այն դատաւորի հետ էր լինում եւ այն դատաւորի բոլոր օրերումն իրանց թշնամիների ձեռքից ազատում էր նորանց, որովհետեւ Տէրը զղջում էր նորանց նեղութիւն տուողների եւ չարչարողների երեսից նորանց հեծու 19 թիւնների համար։ Եւ երբոր այն դատաւորը մեռնում էր, նորանք դարձեալ իրանց հայրերից աւելի էին անօրինանում օտար աստուածների հետեւելով եւ նորանց պաշտելով եւ նորանց երկրպագութիւն անելով. իրանց գործքերից ու իրանց խստապարանոց գնացքից եւ չէին դադարում։ 20 Եւ Տիրոջ բարկութիւնը Իսրայէլի վերայ բորբոքուելով ասեց. Որովհետեւ այս ազգը դանց է անում այն ուխտը, որ իրանց հայրերին պատուիրեցի, եւ իմ ձայնին չէ լսում, 21 ես էլ այսուհետեւ նորանց առաջիցը ոչ մէկին չեմ հալածիլ այն ազգերիցը, որոնց որ 22 Յեհուն մեռնելիս թողեց, Որպէս զի

Դտ. ա. 39, 32, 33։
Ե Յեհ. խգ. 13։
Ղնչ. խգ. 33։ բ Օր. է. 16։ Դտ. գ. 6։
Ե Յեհ. խգ. 28—31։
Ը Յեհ. խգ. 31։
Ի Յեհ. խգ. 29։
Ժ Յեհ. խգ. 30։
Ի Նչ. է. 2։ = Թագ. բ. 12։
= Մն. իբ. 9։ Սբհմ. Բ. 3, 24։ իբ. 10։ Գաղ. գ. 8։ = Թես. գ. 5։ բ Թես. ա. 8։ Տիտ. ա. 16։
Ւբ Օր. լ—։ 16։
Իբ Օր. գ. 15։
Ի Նչ. բ. 5։
Ի Դտ. գ. 7. ժ. 6։ = Թագ. է. 41։ Սազ. ճգ. 36։
Հ Դտ. գ. 8։ Սազ. ճգ. 40—42։
Ի Գ Թագ. ժէ. 10։
Ա Օր. լբ. 30։ Դտ. գ. 8։ գ. 2։ Սազ. խգ. 12։ Եսա. ծ. 1։
Ե Դվ. խգ. 37։ Յեհ. է. 12, 13։
Ի Դվ. խգ. 3, 4, 5։ բ Օր. իբ։
Ա Դտ. գ. 9, 15։ = Թագ. ժբ.
11։ Դտ. ժգ. 20։
Ն Նչ. լգ. 15։ Դտ. բ. 33։
Ը Յեհ. ա. 5։
= Նեհ. գ. 6։ բ Օր. լբ. 36։ Սազ. ճգ. 43։ Յեհ. գ. 10։
Ա Դտ. գ. 12։ գ. 1։ բ. 33։
Ի Յեհ. խգ. 16։
Ի Յեհ. խգ. 13։
Ա Դտ. ա. 4։

նորանցով Իսրայէլին փորձեմ, թէ արդեօք իրանց հայրերի պէս կ'զգուշանան Տիրոջ ճանապարհը գնալու, 23 թէ ոչ։ Եւ Տէրն այս ազգերին թող տուաւ, եւ չուտով չ'հալածեց եւ նորանց Յեսուի ձեռքը չ'մատնեց։

Գլ. Գ

Իսրայէլի կռապաշտութիւնը եւ պատուհասիքը. Գոթոնիէլը, Աւոդը եւ Սամիգարը պատմած են.

1 Եւ սորանք են՝ այն ազգերը, որ Տէրը նորանց թող տուաւ, որ նորանցով փորձէ Իսրայէլին այսինքն այն ամենին որ Քանանացիների բոլոր 2 պատերազմները չէին գիտում. (Միայն սորա համար որ Իսրայէլի որդկանց սերունդը իմանան նորանց պատերազմ սովորեցնելը մանաւանդ առաջուց չ'գի-3 տացողները.) Փղշտացիների հինգ նախարարութիւնները, եւ բոլոր Քանանացիները, եւ Սիդոնացիները, Լիբանան սարում բնակող Եւեւացիները՝ Բաալհերմոն սարիցը մինչեւ Եմաթի 4 մուտքը։ Սորանցով պիտի փորձէր Իսրայէլին, որ իմանայ թէ արդեօք կ'լսեն Տիրոջ պատուիրանքները, որոնք Մովսէսի ձեռքովը պատուիրեց նորանց հայրերին։

5 Եւ Իսրայէլի որդիքը բնակուեցան Քանանացիների, Հետացիների, Ամորհացիների, Փերեզացիների, Եւեւացի-6 ների ու Յեբուսացիների մէջ. Եւ Ինորանց աղջիկները իրանց համար կին առան, եւ իրանց աղջիկներին նորանց տղերանցը տուին, եւ նորանց աստ-7 ուածներին պաշտեցին։ Եւ Իսրայէլի որդիքն արին այս չարութիւնը Տիրոջ առաջին, եւ իրանց Տէր Աստուծուն մոռացան եւ Բհաաղիմը եւ Աստա-8 րովթը պաշտեցին։ Եւ Տիրոջ բարկութիւնը Իսրայէլի վերայ բորբոքուեց, եւ նա նորանց Միջագետի Քուսարսաթեմ թագաւորի ձեռքը մատնեց. եւ Իսրայէլի որդիքը ութը տարի ծառայութիւն արին Քուսարսաթեմին։

9 Եւ Իսրայէլի որդիքը Տիրոջն հաղաղակեցին. եւ Տէրը Իսրայէլի որդկանց համար մի փրկիչ կանգնեցրեց, Քաղէբի փոքր եղբայր Կենեզի որդի Էգոթնիէլին, որ ազատեց նորանց։ 10 Եւ Տիրոջ Հոգին եղաւ նորա վերայ, եւ Իսրայէլի մէջ դատաւորութիւն էր անում. եւ երբոր պատերազմի գնաց, Տէրը Միջագետի Քուսարսաթեմ թագաւորին նորա ձեռքը տուաւ, եւ նորա ձեռքը Քուսարսաթեմի դէմ զօրա-11 ցաւ։ Եւ Երկիրը քառասուն տարի հանգստացաւ, եւ Կենեզեան Գոթոնիէլը մնաւ։

12 Եւ Իսրայէլի որդիքը չարութիւն անեցին Տիրոջ առաջին չարութիւն անելու. եւ Տէրը ուժովացրեց Մովաբի Էգղոն թագաւորին Իսրայէլի դէմ, որովհետեւ Տիրոջ առաջին չարութիւն 13 արին։ Եւ նա Ամմոնի եւ Ամաղէկի որդկանցն իր մօտ ժողովեց, եւ գնաց Իսրայէլին զարկից եւ Երմաւենացի քաղաքին տիրեց։ Եւ Իսրայէլի որդիքը ծառայութիւն արին Մովաբի Էգղոն թագաւորին տասնեւութը տարի։

15 Եւ Իսրայէլի որդիքը Տիրոջն հաղաղակեցին, եւ Տէրը նորանց համար մի փրկիչ կանգնեցրեց, Բենիամինեան Գերայի որդի Աւոդին որ Եձախաձեռն էր. եւ Իսրայէլի որդիքը նորա ձեռքովը Մովաբի Էգղոն թագաւորին ընծա-16 յ ուղարկեցին։ Եւ Աւոդ մէկ կանգուն երկայնութեամբ երկայրի սուր շինեց իր համար, եւ կապեց նորան իր հանդերձների տակից իր աջ ազդ-17 րի վերայ։ Եւ ընծան տարաւ Մովաբի Էգղոն թագաւորին (եւ Էգղոնը խիստ 18 գէր մարդ էր.) Եւ երբոր ընծան տուաւ վերջացաւ, Երընծան կրող մարդ-19 կանցը եւս ուղարկեց. Եւ ինքը Գաղ-

---

ա Ել. ի. 2, 16, ԺԹ. 3.
— Գէն. ի. 23, 22, Յես. ԺԹ. 2—6.
բ Յես. ԺԹ. 3.
գ Գէն. ի. 22.
դ Եզ. ԺԹ. 5, Սաղ. ՀԶ. 35.
ե Եզ. ԻԳ. 16.
զ Եզ. ի. 11.
է Գէն. ի. 13.
ը Եզ. ԻԳ. 13. ի Ել. ԻԶ. 21.
թ Գէն. ի. 14.
ժ Յես. ԻԳ. 10.
ի Գէն. գ. 3, ը. 6, 7. Ա. 10. — Թագ. Ա. 10. Նէեմ. ի. 27. Սաղ. իբ. 5. Հզ. 44. ՀԷ. 6, 13, 19, 23.
լ Եզ. ի. 16.
խ Գէն. ա. 13.
ծ Յես. իե. 18. Գէն. գ. 24. Ա. 29. ԺԹ. 25. ԻԳ. 6, 19. — Թագ. Ա. 6, 10. Ա. 6. ԺԹ. 13. ի Մն. Ա. 1. ի. 14. իդ. 20.
կ Գէն. ե. 31. ը. 28. Յես. Յես. Ա. 23.
հ Գէն. ը. 19.
ձ — Թագ. Ա. 9.
ղ — Թագ. Ա. 1.
ճ Գէն. ե. 14. ը. 33. ի Ել. ԻԳ. 3. Գէն. ա. 16. իբ Ել. իբ. 48.
ն Սաղ. ՀԶ. 34.
շ Գէն. ի. 16. Յես — Մն. Ա. 1.
ո Յես. ա Թագ. Ա. 37.
չ Յես. ը Թագ. ը. 2.
պ Յես. գ. 20.

զազայումն եղած կուռքերի մօտիցը
նա դառաւ եւ ասեց . Ով Թագաւոր ,
քեզ հետ մէկ ծածուկ խօսք ունիմ .
եւ նա ասեց . Լուռ ։ Եւ բոլոր նորա
20 մօտ եղողները դուրս ելան ։ Եւ Աւովդ
դը նորան մօտեցաւ , եւ նա նստած
էր իր յատկացեալ Համաբանոցի վեր-
նատանը , եւ Աւովդը նորան ասեց .
Ես Աստուծոյ խօսք ունիմ քեզ հա-
մար . եւ նա աթոռի վերայիցը վեր
21 կացաւ ։ Եւ Աւովդը իր ձախ ձեռքը
մեկնեց՝ սուրը իր ազդրի վերայից
22 քաշեց եւ նորա փորը կոխեց , Եւ
սուրի նեւիւ կոթն էլ ներս մտաւ ,
եւ սուրը ճարպով ծածկուեցաւ , ո-
րովհետեւ սուրը նորա փորիցը չ՚հա-
23 նեց , եւ ազդրը դուրս ելաւ ։ Եւ Աւով-
դը դուրս եկաւ սրահը եւ վերնատան
դռները նեւիւը գոցեց եւ կողպեց .
24 Եւ ինքը դուրս եկաւ ։ Եւ նորա
ծառաները գնացին նայեցին , որ ահա
վերնատան դռները կողպուած էին .
եւ ասեցին . Նա անտարակոյս իր ա-
մարանոցի սենեակի մէջ ՚հարկաւո-
25 րութեան է գնացել ։ Եւ սպասեցին
մինչեւ որ ձանձրացան , բայց ահա
վերնատան դռները չէր բաց անում , եւ
բանալին առան բաց արին , եւ ահա
իրանց տէրը գետնի վերայ մեռած բն-
26 կած էր ։ Եւ նորանք քանի որ դեռ
՚ուշանում էին , Աւովդը փախաւ , եւ
Կուռքերի մօտովն անցնելով ողջ ա-
ռողջ Սէիրա հասաւ ։
27 Եւ երբոր հասաւ , ՚Եփրեմի սարի
վերայ ՚փող հնչեցրեց , եւ Իսրայէլի
որդիքը նորա հետ այն սարիցը ցած
28 իջան , եւ ինքը նորանց առաջին ։ Եւ
նորանց ասեց . Իմ հետեւիցն եկէք , ո-
րովհետեւ ՚Տէրը ձեր թշնամի Մովա-
բացիներին ձեր ձեռքը տուաւ . եւ նո-
րա հետեւիցն իջան եւ Մովաբի ——
ելքի ՚Յորդանանի անցքերը բռնեցին ,
եւ ոեւ չ՚ուրն որ մի մարդ անցնէ ։
29 Եւ այն ժամանակ նորանք Մովաբիցը
տասը հազարի չափ մարդ զարկեցին՝
ամենն էլ յաղթանդամ եւ զօրաւոր
մարդիկ , եւ մէկը չ՚ազատուեցաւ ։
30 Եւ այն օրը Մովաբն Իսրայէլի ձեռքի
տակ նուաճուեցաւ . եւ երկիրը ութ-
սուն տարի հանգստացաւ ։
31 Եւ Եհուդ Անաթի որդի Սամեգարը
եղաւ , եւ ՚եզների խթանով փղշտա-
ցիներիցը վեց հարիւր մարդ զարկեց .
՚սա էլ Իսրայէլին ազատեց ։

Գլ . Դ

Յաբինը հնազանդ է Իսրայէլին . Բարակ և Դեբորան յաղթում են նորան ևս նորա զորքին է Իսրայէլին .

4 Եւ ՚Իսրայէլի որդիքը չարութեանկեցին
Տիրոջ առաջին չարութիւն անելու ,
2 Եւ Աւովդը մեռած էր ։ Եւ ՚Տէրը
մատնեց նորանց Քանանացիների Յա-
բին Թագաւորի ձեռքը , որ Թագաւո-
րում էր ՚Հասորի մէջ , եւ նորա զօ-
բագլուխը ՚Սիսարան էր , եւ բնակ-
3 ում էր Խազդայ Արիսոթի մէջ ։ Եւ
Իսրայէլի որդիքը ՚Տիրոջն աղաղակե-
ցին , որովհետեւ նա ինը հարիւր Եր-
կաթի կառքեր ունէր , եւ քսան տա-
րի ՚Իսրայէլի որդիանցը սաստիկ նե-
ղեց ։
4 Եւ Դեբորա մարգարէուհին՝ Ղաբի-
դովթի կինը Իսրայէլի մէջ դատաւորու-
5 թիւն էր անում այն ժամանակը ։ Եւ
բնակվում էր Եփրեմի սարի վերայ
Ռամայի եւ Բեթէլի մէջտեղը՝ Դեբո-
բայի արմաւենիի տակ , եւ Իսրայէլի
որդիքը վեր էին գնում նորա մօտ
6 դատաստանի համար ։ Եւ նա Բարաք ու-
զարկեց , եւ կանչեց ՚Նեփթաղիմի
կադեսից Աբինոամի որդի Բարակին
եւ նորան ասեց . Մի՞թէ Իսրայէլի Տէր
Աստուածը չ՚հրամայեց թէ . Գնա վեր
ելիր Թաբաօր սարը , եւ քեզ հետ Նեփ-
թաղիմի որդիանցից եւ Զաբուղոնի
որդիանցից տասը հազար մարդ վեր
7 առ . Եւ Ես կ՚բերեմ քո դիմացը Յա-
բինի զօրագլուխ Սիսարային եւ նորա

Է Տես Ա.Նաւ. գ. 13։
— Թագ. իգ.։
ա Նե. մթ. 16։ Ելք. 10. Յաշ. ՀԺԹ. 60.
Է Հմր. 19։
— Տես. մէ. 15. Գլ. է. 21։
բ Գլ. ը. 34։ — Թագ. մգ. 3։

գ Գլ. գ. 7, 14. ը. 1։ է. 9, 15. — Թագ. մէ. 47.
— Տես. բ. 7. Գլ. մբ. 5։
է Գլ. է. 6, 8։ — Թագ. մգ. 19, 22։
ե — Թագ. մէ. 47, 50։
զ Գլ. բ. 16։
է Տես Գլ. գ. 1, 3 և ե. մ. 7, 17.

մբ. 4 և է։ — Թագ. գ. 1։
—
ա Գլ. բ. 19.
բր Ծբ. ը. 30. Գլ. բ. 14։
գ Տես. Յա. 1, 10. Հթ. 36.
դ — Թագ. մբ. 9։ Յաշ. Հգ. 9.
ե Գլ. գ. 9։
է Տես. Յա. 6։
ը Գլ. է. 8։
ը Նե. լե. 8։
թ Տես. Հթ. 37.
ի Ծբ. Յա. 32։
լ Տես. Հթ. 12։
խ Տես Նլ. մգ. 4։

կառքերը եւ բազմութիւնը Եկիսան հեղեզաթի մօտ եւ նորան քո ձեռքը կը
8 մատնեմ։ Եւ Բարակը նորան ասեց. Եթէ ինձ հետ գնաս կ'գնամ, բայց
9 եթէ ինձ հետ չ'գնաս, չեմ գնալ։ Եւ նա ասեց. Անպատճառ ես քեզ հետ կ'գնամ, սակայն փառքը քոնը չի լինիլ քո գնացած ճանապարհումը, ո-
րովհետեւ Տէրը Սիսարային մէկ կընկայ ձեռքը կ'մատնէ։ Եւ Դեբօրան վեր կացաւ Բարակի հետ գնաց Կադէս։
10 Եւ Բարակը Զաբուղոնին եւ Նեփթաղիմին ժողովից կադէսի մէջ, եւ տասը հազար մարդ վեր կացաւ Դեբօրան եւս նորա հետ վեր կացաւ։
11 (Եւ Կինեցի Խաբերը բաժանուել էր Մովսէսի աներ Յոբաբի որդիք Կենեցիներից եւ իր վրանը կանգնեցրել էր Կադէսի մօտ Սաանանիմի կաղնիի մօտ։)
12 Եւ Սիսարային իմացրին, որ Աբինոամի որդի Բարակը վեր է ելել Թա-
13 բոր սարը։ Եւ Սիսարան իր բոլոր կառքերը՝ ինը հարիւր երկաթի կառքերը՝ եւ իր հետ եղող բոլոր զօրքը ազգաց Արիսօթից ժողովից Կիսոն հեղեզաթ։
14 Եւ Դեբօրան ասեց Բարակին. Վեր կաց, որովհետեւ Տէրն այսօր Սիսարային քո ձեռքը մատնեց. մի՞թէ Տէրը չէ քո առաջ գուբս գալիս։ Եւ Բարակ Թաբոր սարիցը իջաւ. եւ նո-
15 րա հետ տասը հազար մարդ կար։ Եւ Տէրը խորտակեց Սիսարային եւ բոլոր կառքերը եւ բոլոր բանակը Բարակի առաջին սուրի բերանով. եւ Սիսարան կառքերիցը վայր իջաւ եւ ոտքով
16 փախաւ։ Եւ Բարակը հալածեց կառքերը եւ բանակը մինչեւ ազգաց Արիսօթը, եւ Սիսարայի բոլոր բանակը սուրի բերանով ընկաւ, եւ մարդ չը մնաց։
17 Եւ Սիսարան ոտքով փախաւ կինեցի Խաբերի կնկայ Յայէլի վրանը, ո-
բովհետեւ Հասորի Յաբին Խազաւորի եւ Կինեցի Խաբերի տան միջեւ խա-
18 զաղութիւն կար։ Եւ Յայէլը Սիսարային դիմաւորելու գուբս եկաւ եւ նորան ասեց. Տէր իմ, դարձիր, ինձ մօտ դարձիր, մի վախենար։ Եւ նա դէպի վրանը դարձաւ նորա մօտ. եւ
19 կինը նորան ծածկից գորգով։ Եւ նա ասեց այն կնկան. Աղաչում եմ ինձ մի քիչ ջուբ տուր խմեմ, որովհետեւ ծարաւ եմ։ Նա էլ կաթի տիկը բացաւ, եւ նորան խմեցրեց. եւ ծածկից նո-
20 րան։ Եւ նա ասեց այն կնկան. Վրանի դռանը կանգնիր, եւ եթէ մարդ գայ, քեզ հարցնէ եւ ասէ թէ Այս
21 տեղ մարդ կայ. ասես Չ'կայ։ Եւ Բաբերի կինը Յայէլը առաւ վրանի մէկ ցից, եւ ուշն էլ բռնեց ձեռքին եւ կամաց գնաց նորա մօտ, եւ ցիցը մբ-
խեց նորա ծամելիքին եւ գետնին բեւեռեց եւ նա քնել էր եւ յոգնած էր,
22 եւ մեռաւ։ Եւ ահա Բարակը Սիսարայի հետեւից էր ընկել, եւ Յայէլը գուբս եկաւ նորան դիմաւորելու եւ նորան ասեց. Եկ ցոյց տամ քեզ այն մարդը որ գուբ պտըտում ես. եւ նա
այն կնկայ հետ ներս մտաւ, եւ ահա Սիսարան մեռած վայր ընկած էր եւ ցիցը նորա ծամելիքի մէջ էր։
23 Եւ Աստուած այն օր Քանանացիների Յաբին Խազաւորին կորացրեց Իս-
24 րայէլի որդկանց առաջին։ Եւ Քանանացիների Յաբին Խազաւորի դէմ Իսրայէլի որդկանց ձեռքը օրէցօր զօրանում էր մինչեւ որ Քանանացիների Յաբին Խազաւորին բնաջինջ արին։

Գլ. ե

Դեբօրայի եւ Բարակի յաղթութեան երգը։

1 Եւ այն օր Դեբօրան եւ Աբինոամի որդի Բարակը երգեցին եւ ասեցին,
2 Իսրայէլի զօրավարներն առաջնորդելով,
Ժողովուրդը յօժարակամ լինելով,
Օրհնեցէք Տէրոջը։

ա Գլ. ե. 21, ը Քագ. Ժը. 40, Սագ. Ձգ. 9, 10.
բ Նե. գ. 11, Գլ. է. 10.
գ Բր Օր. լբ. 30, Գլ. բ. 14.
դ Գլ. է. 18.
ե Տես Նե. ժա. 8։
զ Քա. ա. 29, Տես Գլ. ա. 16,
է Գլ. Բ. 6,
ը Բր Օր. Բ. 34, ր Քագ. է. 21, Սագ. կբ. 7, Նա. Ծբ. 12, Ա՜ր. գ. 13.
թ Սագ. Ձգ. 9, 10, Տես Ցե. ա. 10,
ժ Գլ. է. 23,
ի Գլ. է. 26.
— Տես Նե. ժե. 1, Սագ. Ծբ. վերնագիրը։
խ Բր Օր. լբ. 42,
ծ Բ Սե. ժե. 16,

3 Լսեցէք, ՚թագաւորներ,
Ականջ դրէք, նախարարներ.
Ես երգում եմ Տիրոջը.
Սազմա եմ ասում Իսրայէլի Տէր Աստուծուն։
4 Ով Տէր, ՚զու Աէիրիցը դուրս գալիս,
Դու եզոմի դաշտից չուելիս,
՚Երկիրը չարժեց, երկինքը տեղաց,
Եւ ամպերը ջուր տեղացին։
5 ՚Սարերը հալուեցան Տիրոջ երեսից՝
Այս Սինան՝ ՚Իսրայէլի Տէր Աստուծոյ երեսից։
6 ՚Անաթի որդի Սամղարի օրերում,
՚Յայէլի օրերում՝
՚Ուղիները դադարել էին,
Եւ ճանապարհորդները խոտորնակ ուղիներով էին գնում։
7 Իսրայէլի մէջ զօրավարներ չ՚մնացին,
չ՚մնացին.
Մինչեւ որ վեր կացայ ես՝ Դեբօրա,
Մինչեւ որ վեր կացայ ես՝ մայրս Իսրայէլի մէջ։
8 ՚Նոր աստուածներ.
Իսկոյն պատերազմ եղաւ դռներում.
՚Արդեօ՞ք վահան կամ նիզակ երեւեցաւ
Իսրայէլի քառասուն հազարի մէջ։
9 Իմ սիրտը դէպի Իսրայէլի իշխանները է.
Ով ժողովրդի անձնուէրներ,
Օրհնեցէք Տիրոջը։
10 ՚Ալիտակ էշերի վերայ հեծնողներ,
*՚Գորգի վերայ՝ նստողներ,
Եւ ճանապարհի վերայ գնացողներ,
†՚Երգեցէք։
11 Աղեղնաւորների ձայնից ՚՚՚

–Փողի աւար չ՚առան։
20 Երկնքիցը պատերազմեցին.
Աստղերն իրանց շրջաններիցը
Սիսարայի դէմ պատերազմեցին։
21 Կիսոն հեղեղատը քշեց նորանց՝
Այն հին հեղեղատը՝ Կիսոնի հեղեղատը։
Ով իմ անձն, զօրութիւնը կոխիր։
22 Այն ժամանակ ձիերի սմբակները կոտրատուեցան վազելուցը՝
Նորա հզօրաւորների վազելուցը։
23 Անիծեցէք Մարովզը, ասեց Տիրոջ հրեշտակը,
Նորա բնակիչներին սաստիկ անիծեցէք,
–Որովհետեւ Տիրոջ օգնութեանը չ՚եկան,
Տիրոջ օգնութեանը՝ զօրաւորների դէմ։
24 Օրհնեալ լինի կանանց մէջ Յայէլը՝
Կինեցի Քաբերի կինը,
Վրանների մէջ կանայքներից օրհնեալ լինի։
25 Ջուր ուղեց. կաթ տուաւ,
Իշխանաց ամանովը կոզի մատուցրեց։
26 Իր ձեռքը ցիցին մեկնեց,
Եւ իր աջ ձեռքը՝ հիւսան ուռին,
Եւ Սիսարային զարկեց գլուխը ճեղքեց,
Եւ ջարդեց մխեց նորա ծամելիքը։
27 Նա կորացաւ, Յայէլի ոտքերի մէջ ընկաւ փոուեցաւ,
Նորա ոտքերի մէջ կորացաւ ընկաւ.
Ուր որ կորացաւ՝ այնտեղ ընկաւ խոցուած։
28 Պատուհանիցը նայում եւ աղաղակում է
Սիսարայի մայրը վանդակի ետեւից.
Ի՞նչու համար է ուշանում նորա կառքը գալու,
Ի՞նչու են ետանում նորա կառքերի քայլերը։
29 Նորա իմաստուն տիկինները պատասխանում են նորան,
Հէնց ինքն էլ իր խօսքերի պատասխանը տալիս է իրան.
30 Անշուշտ նորանք աւար են գտել, բաժանում են,
Մէկ կամ երկու աղջիկ՝ իւրաքանչիւր հզօրի համար,
Ի՛ Սիսարայի համար՝ գոյնզգոյն աւար,
Գոյնզգոյն նկարագործ աւար,
Երկու կողմից հիւսկէն եւ պարանոցի համար գոյնզգոյն աւար։
31 Այսպէս կորչին քո բոլոր թշնամիները, ով Տէր,
Իսկ Նորան սիրողները լինեն ինչպէս իր զօրութեամբը ծագող արեւը։

Եւ հերկիրը հանգստացաւ քառասուն տարի։

Գլ. Զ

Գեդէոնը ընտրեալ է դատաւոր։

1 Եւ Իսրայէլի որդիքը Տիրոջ առաջին չարութիւն արին, եւ Տէրը նորանց եօթը տարի Մադիանացիների
2 ձեռքը մատնեց։ Եւ Մադիանացիների ձեռքը Իսրայէլի վերայ սաստկացաւ. Իսրայէլի որդիքը Մադիանացիների պատճառով իրանց համար սարերի մէջ խոռոչներ, քարայրներ եւ պատնէշներ
3 շինեցին։ Եւ երբոր Իսրայէլացիները սերմ էին ցանում, Մադիանացիները նորանց վերայ էին գալիս. եւ Ամաղեկացիները եւ Արեւելքի բնակիչներն էլ էին նորանց վերայ գալիս.
4 եւ նորանց դէմ բանակ կազմելով Հիւացնում էին գետնի բերքը մինչեւ Գազա, եւ Իսրայէլի մէջ ապրուստ չէին թողում, ոչ ոչխար, ոչ արջառ
5 եւ ոչ էշ։ Որովհետեւ նորանք իրանց հօտերովը եւ վրաններովը վեր էին կենում, եւ մարախի պէս բազմութեամբ գալիս, այնպէս որ նորանց եւ նորանց ուղտերին թիւ չ՚կար, եւ երկիրն էին գալիս որ նորան փչացնեն։
6 Եւ Իսրայէլը Մադիանացիների պատճառով շատ աղքատացաւ. եւ Իսրայէլի որդիքը Տիրոջն աղաղակեցին։

–Գլ. գ. 16։ Սագ. խգ. 12։
†Սագ. հէ. 17, 18։
‡Գլ. գ. 15։
*Գլ. գ. 7։
§Ներ. ԼՔ. 24։
–Գլ. իա. 5, 9, 10։ –Թագ. ԺԸ. 17. ԼՀ. 28։ Նէեմ. գ. 5։
†Գլ. գ. 17։
‡Գլ. գ. 28։
*Գլ. գ. 19։
†Գլ. գ. 31։
‡Տես ը Թագ. ը. 16։
§Նե. լբ. 1։
ըՆե. ԺՀ. 9։
ԹՏես Սագ. ԺԹ. 9, 10։
ժՍագ. ԺՔ. 4, 5։ ը Թագ. իգ. 4։

†Գլ. գ. 11։
–
–Գլ. ը. 19։
‡Ներ. ԼՀ. 2։ լե. 28։ Նե. բ. 15։ Թագ. իբ. 1, 7։ Գլ. է. 1, 2։ գ Թագ. Ժա. 18։ Սագ. ԺԹ. 9։
§ – Թագ. ԺԹ. 6։ Ներ. Ժա. 38։

*Գլ. գ. 13։
†Ներ. իբ. 1։ Գլ. է. 12։ ը. 10։ գ Թագ. գ. 30։ Ը ր 3։
‡Ղև. իգ. 16։
§Տես Ցեր. ԺԸ. 47։
ըԳլ. է. 12։
ԹԳլ. գ. 9։

7 Եւ երբոր Իսրայէլի որդիքը Տիրոջն
աղաղակեցին Մադիանացիների պատ-
8 ճառով, Տէրը Իսրայէլի որդւոց հա-
մար մէկ մարգարէ ուղարկեց. եւ նա
ասեց նոցանց. Իսրայէլի Տէր Աստ-
ուածն այսպէս է ասում. Ես ձեզ ե-
դիպառասիցը հանեցի, եւ ձեզ ծառայու-
9 թեան տանիցը դուրս բերի, եւ ազա-
տեցի ձեզ եգիպտացիների ձեռքիցը,
եւ բոլոր ձեզ նեղութիւն տուողների
ձեռքիցը, եւ նոցանց ձեր առաջից
քշեցի, եւ նոցանց երկիրը ձեզ տուի.
10 եւ ձեզ ասեցի. Ես եմ Եհովան ձեր
Աստուածը. Նի՛ վախենաք Ամօրհացի-
ների աստուածներիցը, որոնց երկ-
րում դուք բնակվում էք, բայց
դուք իմ խօսքին չլսեցիք։
11 Եւ Տիրոջ հրեշտակն եկաւ, եւ Ա-
բիեզերեան Յովասի բուեկնիի տակին
նստեց, որ Եփրայի մէջ էր, եւ նորա
որդի Գեդէօնը կալումը ցորեն էր
ծեծում Մադիանացիների երեսիցը
12 փախցնելու համար։ Եւ Տիրոջ հրես-
տակը նորան երեւեցաւ, եւ ասեց.
Ով հզօր զօրաւոր, Տէրը քեզ հետ։
13 Եւ Գեդէօնը նորան ասեց. Ո՜հ, Տէր
իմ, եթէ Տէրը մեզ հետ է, ի՞նչու հա-
մար այս բոլոր բանները մեզ հասան.
եւ ո՞ւր են նորա ամէն հրաշքները,
որոնք մեր հայրերը մեզ պատմում
են՝ ասելով. Թէ Տէրը մեզ եգիպտա-
սիցը հանեց. բայց հիմա Տէրը մեզ
մերժել է, եւ մեզ Մադիանացիների
14 ձեռքն է մատնել։ Եւ Տէրը նորան
նայեց, եւ ասեց. Գնա քո այդ զօ-
րութիւնովը, եւ ազատիր Իսրայէլին
Մադիանացիների ձեռքիցը. Ահա ես
15 եմ քեզ ուղարկում։ Եւ նա նորան
ասեց. Ո՜հ, Տէր իմ, ես ինչո՞վ ազա-
տեմ Իսրայէլին, Ահա իմ ազգատոհմը
Մանասէի մէջ ամենից աղքատն է,
16 եւ ես իմ հօր տան կրտսերն եմ։ Եւ
Տէրը նորան ասեց. Չես քեզ հետ կ'լի-
նեմ, եւ դու Մադիանին մէկ մարդի
17 պէս կ'զարկես։ Եւ նա նորան ասեց.
Ազաչում եմ, եթէ ես քո աչքի ա-
ռաջին շնորհք գտայ, ինձ մի նշան
ցոյց տուր, թէ դու ես ինձ հետ խօ-
18 սողը։ Ազաչում եմ՝ այս տեղից չ'գը-
նաս, մինչեւ որ ես քեզ մօտ գամ,
իմ նուէրը բերեմ եւ քո առաջը դնեմ։
Եւ նա ասեց. Ես կ'սպասեմ մինչեւ քո
19 դառնալը։ Եւ Գեդէօնը գնաց, այ-
ծերից մի ուլ, եւ մէկ արդու ալիւ-
րից բաղարջ պատրաստեց. միսը մի
սակառի մէջ դրաւ, եւ արգանակն էլ
մի կճուճի մէջ ածից, եւ նորա առաջը
հանեց այն բեւեկնիի տակ ու մատուց-
20 րից։ Եւ Աստուծոյ հրեշտակը նորան
ասեց. Միսն ու բաղարջն առ, եւ հայս
վէմի վերայ դիր, եւ Հարգանակը թա-
փիր։ Եւ նա այնպէս արաւ։ Եւ Տի-
րոջ հրեշտակը իր ձեռքի գաւազանի
ծայրը մեկնեց ու մսին եւ բաղարջին
դպաւ, եւ Վէմիցը կրակ դուրս ե-
կաւ միսն ու բաղարջն այրեց, եւ Տի-
րոջ հրեշտակը նորա աչքերի առաջիցը
22 գնաց։ Եւ Գեդէօնը տեսաւ որ նա
Տիրոջ հրեշտակն է եւ Գեդէօնն ասեց.
Ո՜հ, Տէր Եհովայ, Որ Տիրոջ հրեշտա-
23 կին երես առ երես տեսայ։ Բայց Տէ-
րը նորան ասեց. Հաղաղութիւն քեզ,
մի վախենար չես մեռնիլ։
24 Եւ Գեդէօնն այնտեղ Տիրոջ համար
մի սեղան չինեց, եւ նորա անունը
Եհովայ–շալամ կոչեց, որ մինչեւ այս
օրը կայ Աբիեզերեանց Եփրայի մէջ։
25 Եւ այն գիշերը Տէրը նորան ասեց.
Առ քո հօր զուարակը եւ եօթը տա-
րեկան երկրորդ զուարակը, եւ քո հօր
ունեցած Բահաղի սեղանը քանդիր,
եւ նորա վերայի Աստարովթը կտրիր։
26 Եւ քո Տէր Աստուծոյ համար մի սե-
ղան չինիր այս ապառած քարի գլխին
կարգով, եւ երկրորդ զուարակն առ,
եւ քո կտրած Աստարովթի փայտերովը
27 ողջակէզ արա։ Եւ Գեդէօնն իր ծա-
ռաներիցը տասը մարդ առաւ, եւ Տի-

ב ես Թագ. ժ. 18։ ես Սագ. խգ. 2, 3։
ג Թագ. ժէ. 35—38։ Երեմ. ժ. 2։
ד Ցես. ժէ. 2։
ե Երբ. ժա. 32։
զ Դ. ժգ. 3։ Դատ. ա. 11։ Դար. ժ. 3։
է Ցես. ա. 5։
ը Ես բ Օր. լ. 17։
թ Սագ. ձբ. 49։ Ես. ձբ. 1։ կգ. 13։
ժ Սագ. խգ. 1։
ի ես Թագ. ժբ. 11։ Երբ. ժա. 32, 34։
լ Ցես. ա. 9։ Գաղ. գ. 6։

ך Ցես ես Թագ. բ. 21։
ל Նե. գ. 11։ Ցես. ա. 5։
מ Նե. գ. 1—8։ ջ Թագ. ե. 8, 9։ Սագ. ձգ. 17։ Ես. է. 11։
נ Նե. ժբ. 3, 5։ Գաղ. ժգ. 13։
ס Գաղ. ժգ. 19։
ע Ես ես Թագ. ժբ. 33, 34։
פ Ցես. բ. 24։ ց Թագ. ժբ. 38։ բ Նե. է. 1։
ק Գաղ. ժգ. 21։
ר Նե. ժգ. 13։ լբ. 30։ Նե. լգ. 20։ Գաղ. ժգ. 22։
ש Դատ. ժ. 10։
ת Տէրը խաղաղութիւն է։ Գաղ. բ. 32։
ב Նե. լգ. 13։ բ Օբ. է. 5։

բոլ իրան առածին պէս արաւ , եւ իր
հօր տանիքը , եւ քաղաքի մարդկանց-
ցիչ վախեցաւ ցերեկը անելու , եւ դի-
չերն արաւ ։
28 Եւ երբոր քաղաքի մարդիկն առա-
ւօտը կանուխ վեր կացան , տեսան որ
ահա Բահաղի սեղանը քանդուած ,
եւ նորա վերայի Աստարովթը կըտ-
րուած , եւ երկրորդ զուարակը չինու-
ած սեղանի վերայ ողջակէզ եղած էր ։
29 Եւ իրար ասացին . Այս բանն ո՛վ ա-
րաւ . եւ պտրտեցին եւ քննեցին . եւ
առաւեցաւ , թէ Այս բանը Յովասի որ-
30 դի Գեդէօնն է արել ։ Եւ քաղաքի մար-
դիկը Յովասին ասացին . Որդիդ դուրս
բեր որ մեռնի , որովհետեւ Բահաղի
սեղանը քանդել է եւ նորա վերայի
31 Աստարովթը կտրել է ։ Եւ Յովասն իր
վերայ եկող բոլոր մարդկանցն ասաց .
Միթէ դո՞ւք էք Բահաղին իրաւունքը
պաշտպանելու , կամ թէ դո՞ւք էք նո-
րան ազատելու . ով որ նորա իրա-
ւունքը պաշտպանէ թող մեռցուի
մինչեւ առաւօտը . եթէ նա աստուած
է՝ թող ինքն իր իրաւունքը պաշտ-
պանէ նորա դէմ , որովհետեւ նորա
32 սեղանը քանդել է ։ Եւ նոյն օրը նո-
րան [1]Յերոբաաղ անուանեց , որովհե-
տեւ ասաց . Թող Բահաղն իր իրաւուն-
քը պաշտպանէ նորա դէմ , որովհետեւ
նորա սեղանը քանդել է ։
33 Եւ բոլոր Մադիանացիները , Ամա-
ղեկացիները եւ արեւելքի բնակիչնե-
րը միկտեղ ժողովուեցան , եւ Յոր-
դանանէն անցնելով [2]Յեզրայէլի հովիտում
34 բանակ առին ։ Եւ [3]Տիրոջ Հոգին
հանդչեց Գեդէօնի վերայ , եւ նա [4]փող
հնչեցրեց , եւ Աբիեզերեանք նորա ե-
35 տեւից ժողովուեցան ։ Եւ բոլոր Մա-
նասէին պատգամաւորներ ուղարկեց ,
նա էլ նորա ետեւից ժողովուեցաւ . եւ
Ասերին , Զաբուղոնին եւ Նեփթաղի-
մին էլ պատգամաւորներ ուղարկեց , եւ
նորանք գնացին նորանց դիմաւորելու ։
36 Եւ Գեդէօնն Աստուծուն ասաց . Ե-
թէ Իսրայէլին իմ ձեռքովն ազատելու
37 ես ինչպէս որ ասել ես , Ահա ես կա-
լամբ բուրդի դաշթ կ՚դնեմ . եթէ մի-
նակ դաշթի վերայ ցող եւ բոլոր գետ-
նի վերայ չորութիւն լինի , այն ժա-
մանակ կ՚իմանամ որ Իսրայէլին իմ
ձեռքովն ազատելու ես ինչպէս որ ա-
38 սել ես ։ Եւ այնպէս եղաւ . որովհետեւ
առաւօտը կանուխ վեր կացաւ , եւ
դաշթը քամեց , եւ դաշթիցը ցօղը
հանեց , որ մի կոնք լիքը ջուր եղաւ ։
39 Եւ Գեդէօնն ասաց Աստուծուն . Թո
բարկութիւնը ինձ վերայ չբորբոքուի ,
եւ մինակ այս անգամ էլ խօսեմ . մի-
այն այս անգամ էլ դաշթովը փորձեմ .
թող մինակ դաշթի վերայ չորութիւն ,
40 եւ բոլոր գետնի վերայ ցօղ լինի ։ Եւ
այն գիշերը Աստուած այնպէս արաւ .
մինակ դաշթի վերայ չորութիւն , եւ
բոլոր գետնի վերայ ցօղ եղաւ ։

Գ Լ · Է

Գեդէօնը յաղթում է Մադիանացիներին ։

1 Եւ [1]Յերոբաաղ , այսինքն Գեդէօնը՝
եւ նորա հետ եղող բոլոր ժողովուրդը
կանուխ վեր կացան եւ Էրանակեցան
Հարօդի աղբիւրի մօտ . եւ Մադիամի
բանակը նորա հիւսիսային կողմն-
էր դէպի [2]Մօրէի բլուրը՝ հովիտի մէջ ։
2 Եւ Տէրն ասաց Գեդէօնին . Քեզ հետ
եղող ժողովուրդը չատ է , որ ես Մա-
դիամը նորանց ձեռքը տամ , մի գուցէ
Իսրայէլն [3]ինձ դէմ պարծենայ ասե-
3 լով . Թէ իմ ձեռքն ինձ ազատեց ։ Եւ
հիմա քարոզ կարդայ տուր ժողովրդի
ականջին եւ ասիր . [4]Ով որ վախկոտ
եւ վատասիրտ է՝ թող ետ դառնայ եւ
Գաղատ սարիցը գնայ . եւ ժողովրդի-
ցը քսանեւերկու հազար հոգի ետ
4 դարձան եւ [5]մնացին տասը հազար ։ Եւ
Տէրն ասաց Գեդէօնին . Ժողովուրդը
տակաւին չատ է . ջրի մօտ իջեցրու
նորանց եւ [6]այնտեղ քեզ համար նո-
րանց փորձեմ . եւ որի համար քեզ
ասեմ թէ՝ Սա քեզ հետ գնայ՝ նա քեզ
հետ թող գնայ . եւ որի համար քեզ
ասեմ թէ՝ Դա քեզ հետ չգնայ՝ նա

---

1 = Թագ. ժբ. 11. բ Թագ. ժ. 21։
= Ելս. ԺԼ. 16։
2 Դ. գ. 10։ = Մն. ժբ. 18։ բ Մն. իգ. 20։
3 Թագ. ժ. 3։ Դ. գ. 27։ ԺԲ. ժբ. 32։
—
= Դ. գ. 32։
2 Ելս. Դ. գ. 33 Ա. Թագ. իբ. 1։
4 Նե. ժբ. 6։ բ Օր. ժ. 20։ ԺԲ Օր. բ. 17։ = Կոր. ա. 29։
Տես Նե. բ. 9։ Ր Օր. ք. 8։ 2 Թագ. ԺԼ. 3։ իգ. 3։ կգ. 10։ Նա. 25։

5 Թող չ'գնայ։ Եւ նա ժողովրդին ջրի մօտ իջեցրեց. եւ Տէրը Գեդէոնին ասաց. Ով որ չոն լակալու պէս ջուրը լեզուով լակէ, նորան առանձին կանգնեցրու. եւ ով որ էլ խմելու համար
6 իր ծնկների վերայ կռանայ։ Եւ ձեռքը բերանը տանելով լակողների թիւը երեք հարիւր հոգի էր, եւ բոլոր մնացած ժողովուրդն իրանց ծունկների վերայ կռացան ջուր խմելու համար։
7 Եւ Տէրն ասեց Գեդէոնին. Ես երեք հարիւր մարդկներով որոնք ջուրը լակկին, ձեզ պիտի ազատեմ, եւ Մադիամը քո ձեռքը պիտի մատնեմ. բայց բոլոր ժողովուրդը՝ ամէն մարդ
8 իր տեղը գնայ։ Վառնորով ժողովուրդը պաչար առան իրանց ձեռքը եւ իրանց փողերն էլ։ Եւ Գեդէոն Իսրայէլի բոլոր մարդկանց՝ ամէն մէկին իր վրանը ուղարկեց, բայց այն երեք հարիւր մարդկանցով պինդ կանգնեց, եւ Մադիամի բանակը նորա տակին՝ հովիտումն էր։
9 Եւ Էայն գիշերը եղաւ որ Տէրը նորան ասեց. Վեր կաց իջիր բանակը, որովհետեւ նորանց Էքո ձեռքը մատ-
10 նեցի։ Եւ եթէ դու վախենում ես իջնելու, քո ծառայ Փուրայի հետ իջիր
11 բանակը. Այն ժամանակ կ'լսես թէ նորանք ինչ են խօսում. եւ յետոյ ձեռքերդ կ'ուժովանան, եւ բանակը կ'իջնես։ Եւ նա իջաւ ինքը եւ իր ծառայ Փուրան բանակի մէջի հսկո-
12 զների մօտը։ Եւ Մադիամն եւ Ամաղէկը եւ բոլոր արեւելցիները պառկել էին հովիտումը մարախների պէս բազմութեամբ, եւ նորանց ուղտերին թիւ չ'կար, էծոլի եզերքին եղող աւազի չափ չատ էին։
13 Եւ Գեդէոնը գնաց, եւ ահա մէկ մարդ իր ընկերին երազ էր պատմում եւ ասում. Ես երազ տեսայ, եւ ահա մէկ գարեղէն հաց գլորվում էր դէպի Մադիամի բանակը, եւ եկաւ վրանին հասաւ եւ նորան այնպէս զարկից որ վայր ընկաւ, եւ գլխիվայր գարձրից. եւ վրա-
14 նը վայր ընկաւ։ Եւ նորա ընկերը պատասխան տուաւ եւ ասեց. Դա ուրիշ բան չէ, բայց միայն Իսրայէլացի Յոասի որդի Գեդէոնի սուրը. Աստուած Մադիամը եւ բոլոր բանակը նորա ձեռքն է մատնել։
15 Եւ երբոր Գեդէոնը լսեց երազի պատմութիւնը եւ նորա մեկնութիւնը, Տիրոջը երկրպագութիւն արաւ, եւ նա դարաւ բանակը Իսրայէլի մօտ եւ ասեց. Վեր կացէք, որովհետեւ Տէրը Մադիամի բանակը ձեր ձեռքն
16 է տուել։ Եւ այն երեք հարիւր մարդը երեք գունդի բաժանեց, եւ ամէնի ձեռքը փողեր եւ գաթաղ սափորներ տուաւ եւ սափորների մէջ էլ ջահեր.
17 Եւ նորանց ասեց. Ինձանից սեւեր եւ այնպէս արէք. եւ երբոր բանակի եզերքը հասնեմ, ես ինչպէս որ անեմ,
18 դուք էլ այնպէս արէք։ Եւ երբոր ես եւ բոլոր ինձ հետ եղողները փողը հնչեցնենք, այն ժամանակ դուք էլ բոլոր բանակի չորս կողմում փողերը հնչեցրէք, եւ ասեցէք. Տիրոջ եւ Գե-
19 դէոնի ---։ Եւ Գեդէոնը եւ նորա հետ եղող հարիւր մարդը կէս գիշեր---ի պահի սկզբին, բանակի եզերքը հասան, եւ հէնց որ պահապաններին զարթնեցրին, իսկոյն փողերը հնչեցնելով իրանց ձեռքում եղած սափոր-
20 ները կատաղեցրին։ Եւ այն երեք գունդերն էլ փողերը հնչեցրին եւ սափորները կոտրատեցրին, եւ ձախ ձեռքով ջահերը, եւ աջ ձեռքով փողերը բռնած հնչեցնելու համար աղաղակում
21 էին, Տիրոջ եւ Գեդէոնի սուրը։ Եւ Էայն մարդ իր տեղը կանգնել էր բանակի չուրջը, եւ Էրոյոր բանակը վազում եւ աղաղակում ու փախչում
22 էին։ Եւ երբոր այն երեք հարիւր մարդը փողերը հնչեցրին, Տէրը բոլոր բանակի մէջ Էայն մարդի սուրը իր ընկերի վերայ գարձրեց. եւ զօրքը մինչեւ Բեթասեատա դէպի Սարերա, մինչեւ Աբելմաուլայի սահմանը՝ Տաբէթի փախաւ։
23 Եւ Իսրայէլացիք Նեփթաղիմից, Ասերից եւ բոլոր Մանասէից ժողով-

---

ա Թագ. ժգ. 6։ բ Սն. ժգ. 11։
գ Նն. խգ. 3, 3։
դ Նէմր. 2, 7, 11, 15։ Գէ. գ. 28։
ե Թագ. ժգ. 9, 10։
զ Նէ. ժգ. 18։
է Գէ. գ. 5, 33։ ը. 10։
ը Ցեռ. ժա. 4։
թ Նէ. ժգ. 13, 14։ բ Սն. ժ. 17։ Տես նէ. ժգ. 29։
ի գ Թագ. է. 7։
ժ Ցեռ. գ. 5, 16, 20։
ի Նա. բ. 4։
լ Թագ. ժգ. 20։ բ Սն. ժ. 23։
խ Սագ. ժգ. 9։

ուեցան, եւ Մադիանացիներին հալա-
24 ծեցին։ Եւ Գեդէօնն Հեփրեմի բոլոր
բնակչովքը պատգամաւորներ ուղար-
կեց, ասելով. Մադիանացիներին դի-
մաւորելու իջէք, եւ նորանց առաջին
Ջրերը բռնեցէք, մինչեւ Բեթբարա,
նաեւ Յորդանանը։ Եւ Եփրեմի բոլոր
մարդիկը ժողովուեցան եւ Ջրերը բռ-
նեցին մինչեւ Բեթբարա, նաեւ Յոր-
25 դանանը։ Եւ Մադիամի երկու իշ-
խաններին Օրէբին եւ Զէբին բռնեցին.
Օրէբին սպանեցին Օրէբի վէմի մօտ,
եւ Զէբին սպանեցին Զէբի հնձանի
մօտ. եւ Մադիանացիներին հալածե-
ցին, եւ Օրէբի եւ Զէբի գլուխները
Գեդէօնին բերին Յորդանանի այն
կողմից։

Գլ. Ը

Գեդէօնը հալածում է քշնամիներին և ապրելի պա-
տասխան տալիս Նրա որդիքը և մահը։

8 Եւ Եփրեմեանք նորան ասեցին.
Այս ինչ բան է որ մեզ արիր, որ ա-
ռանց մեզ կանչելու գնացիր Մադիա-
մի դէմ պատերազմելու. եւ նորա
2 հետ սաստիկ վէճ արին։ Եւ նա նո-
րանց ասեց. Ես հիմա ինչ եմ արել
ձեզ պէս, միթէ Եփրեմի հնձաքաղու-
թիւնը Աբիեզերի այգեկութիից լաւ-
3 գոյն չէ։ Աստուած Մադիամի իշխան-
ներին՝ Օրէբին եւ Զէբին ձեր ձեռքը
տուաւ. ես ինչ կարողացայ անել ձեզ
պէս։ Իսկոյն նորանց հոգին հանդարտացաւ նորա վերայ հէնց որ նա
այս խօսքն ասեց։

4 Եւ Գեդէօնն եկաւ Յորդանան, եւ
անցաւ ինքը եւ իր հետ եղող երեք
հարիւր մարդիկը. թէեւ նուաղած
5 էին, բայց հալածում էին։ Եւ նա ա-
սեց Սոկքովթի մարդկանցը. Աղաչում
եմ, հաւերքս եկող ժողովրդին հաց
նկատակներ տուէք, որովհետեւ
նուաղած են. եւ ես Մադիամի թա-
գաւորներին Զեբէէին եւ Սաղմանա-
6 ին հալածում եմ։ Եւ Սոկքովթի իշ-
խաններն ասեցին. Միթէ Զեբէէի
ու Սաղմանայի ձեռքը արդէն քո ձեռ-
քի մէջ է, որ մենք քո զօրքին հաց
7 տանք։ Եւ Գեդէօնն ասեց. Ուրեմն
երբոր Տէրը Զեբէէին ու Սաղմանային
իմ ձեռքը տայ, ձեր մարմինները ա-
նապատի փուշերովն ու տատասկնե-
8 րովը պիտի ծեծեմ։ Եւ այնտեղից վեր
գնաց Փհանուէլ, եւ նորանց էլ այն-
պէս ասեց. եւ Փհանուէլի մարդիկը
Սոկքովթի մարդկանց տուած պատաս-
9 խանի պէս պատասխանեցին։ Եւ Փա-
նուէլի մարդկանցն էլ ասեց՝ թէ, երբ
որ խաղաղութեամբ դառնամ,
այդ աշտարակը պիտի քանդեմ։

10 Եւ Զեբէէն ու Սաղմանան կարկա-
ռուն էին եւ նորանց հետ նորանց
բանակը Կարկոյի բնակիչների բոլոր
բանակից մնացածը՝ ամենը տասնե-
հինգ հազարի չափ մարդ. եւ ընկած
մեռածները հարիւր քսան հազար սու-
11 սերամարկ մարդիկ էին։ Եւ Գեդէօնը
վեր եկաւ Նոբահի եւ Յոգբեհայի ա-
րեւելեան կողմից վրանաբնակների
ճանապարհով եւ բանակը զարկեց,
12 որովհետեւ բանակը վախոտ էր։ Եւ
Զեբէէն ու Սաղմանան փախան. եւ
Գեդէօնը նորանց հալածեց եւ Մադիա-
մի երկու թագաւորներին՝ Զեբէէին
եւ Սաղմանային բռնեց, եւ բոլոր բա-
նակը դղրդեցրեց։

13 Եւ Յովասի որդի Գեդէօնը պատե-
րազմից նո դառաւ Արեւի զառիթե-
14 րիցը. եւ Սոկքովթի մարդկանցից մի
երիտասարդ բռնեց եւ նորան հարցրեց.
եւ նա գրեց նորա համար Սոկքովթի
իշխաններին եւ ծերերին եօթանասուն
15 եւեօթը մարդ։ Եւ Գեդէօնը Սոկքով-
թի բնակիչների մօտ եկաւ եւ ասեց.
Ահա Զեբէէն ու Սաղմանան, որոնց
համար ինձ նախատեցիք՝ ասելով. Մի-
թէ Զեբէէի ու Սաղմանայի ձեռքը
արդէն քո ձեռքի մէջ է, որ մենք քո
16 նուաղած մարդկանցը հաց տանք։ Եւ
նա քաղաքի ծերերին առաւ, եւ ա-

ա Յհ. ժ. 33. Գլ. գ. 27.
բ Գլ. գ. 28.
գ Յհ. ա. 28.
դ Գլ. ը. 3. Սաղ. ձգ. 11.
ե Ես. ջ. 26.
զ Գլ. ը. 4.

— Տես Գլ. ժը. 1. ը Թագ. ժը. 41. Ես. ը. 21.
թ Ես. խգ. 13. Երեմ. խը. 9. Ովս. 5. Միք. է. 1.
ի Գլ. է. 24, 25. Գէն. ը. 3. ղ Ռութ. ժե. 1.
ժ Յհ. ւգ. 17. Սաղ. է. 6.
ի Տես ա Թագ. իե. 11. ա Թագ. ի. 11.
լ Յհ. լը. 30. ե Թագ. ժը. 25.
խ Թագ. իը. 27, 28.
ծ Գլ. է. 12.
կ Գլ. ի. 2, 15, 17, 25. ը Թագ. գ. 26. ա Մն. իա. 5.
հ Ես. լը. 35, 43.
ձ Գլ. ժը. 27. ա Թես. ե. 3.
ղ Սաղ. ձգ. 11.

նապատիցը՝ փուշեր եւ տատասկներ, եւ նորանցով Սոկոթովթի մարդկացը
47 պատժեց։ Եւ Փանուէլի աշտարակը քանդեց եւ քաղաքի մարդկացը մեռցրեց։
48 Եւ Զեբէէին եւ Սաղմանային ասեց. Ինչպէս մարդիկ էին նորանք, որոնց սպանեցիք Թաբօրումը։ Եւ նորանք ասացին. Ինչպէս որ դու ես, նորանք էլ այնպէս էին. ամէն մէկը թագաւորի որդիի էր նմանուում։ Եւ նա ասեց. Նորանք իմ եղբայրները՝ մօրս տղերքն էին։ Կենդանի է Տէրը, եթէ դուք նորանց ողջ թողիք, ես ձեզ
20 չէի մեռցնիլ։ Եւ իր անդրանիկ որդի Յեթերին ասեց. Վեր կաց դորանց մեռցրու։ Բայց պատանին իր սուրը չքաշեց. նորա համար որ վախեցաւ,
21 որովհետեւ մանկահասակ էր։ Եւ Զեբէէն ու Սաղմանան ասացին. Դու վեր կաց եւ մեզ սպանիր, որովհետեւ մարդիս ոյժը իրան համեմատ կ'լինի. եւ Գեդէօնը վեր կացաւ եւ Զեբէէին եւ Սաղմանային մեռցրեց. եւ նորանց ուղտերի պարանոցի վերայ եղած մանիկներն առաւ։
22 Եւ Իսրայէլի մարդիկը Գեդէօնին ասացին. Մեզ վերայ թագաւորիր, դու էլ, քո որդին էլ, քո որդիի որդին էլ, որովհետեւ մեզ Մադիամի
23 ձեռքիցն ազատեցիր։ Եւ Գեդէօնը նորանց ասեց. Ես ձեզ վերայ չ'եմ թագաւորիլ, ոչ էլ իմ որդին ձեզ վերայ կ'թագաւորէ, Տէհովան թագաւորէ
24 ձեզ վերայ։ Յետոյ Գեդէօնը նորանց ասեց. Ձեզանից մի բան խնդրեմ. ամէն մարդ իր աւարի օղերն ինձ տայ. (որովհետեւ նորանք Իսմայէլացի լի-
25 նելով ոսկի օղեր ունէին։) Եւ նորանք ասացին. Տալիս ենք. եւ մի հանդերձ փռեցին. եւ ամէն մարդ իր աւարի
26 օղերը այնտեղ գցեց։ Եւ այն իր ուզած ոսկի օղերի կշիռքը հազար եօթը հարիւր սիկղ ոսկի եղաւ. բացի մանիկներից, դինսերից եւ Մադիամի թագաւորների վերայի ծիրանի պատմուճաններից եւ բացի նորանց ուղտերի պարանոցի վերայ եղած մանիկներից։
27 Եւ Գեդէօնը Ներանցով մի եփուդ շինեց, եւ իր Վնիբրա քաղաքի մէջ դրաւ. եւ բոլոր Իսրայէլը Էյնտեղ նորան հետեւելով պոռնկուեցաւ. եւ սա Գեդէօնի եւ նորա տան համար որոգայթ եղաւ։
28 Այսպէս Մադիամը Իսրայէլի որդկանց առաջին նուաճուեցաւ, եւ այլ եւս գլուխ չ'բարձրացրեց. եւ Գեդէօնի օրերում երկիրը քառասուն տարի հանգստացաւ։
29 Եւ Յոաեսի որդի Յերոբաաղը գնաց
30 եւ նստեց իր տանը։ Եւ Գեդէօնը Նոբանասուն որդի ունէր՝ իր ազքից եկած, որովհետեւ շատ կանայք ու-
31 նէր։ Եւ Սիւքէմի մէջ ունեցած հարճն էլ նորա համար մի որդի ծնեց. եւ նորա անունը Աբիմելէք դրաւ։
32 Եւ Յոաեսի որդի Գեդէօնը Նբարի ծերութեամբ մեռաւ, եւ Աբիեզրեանց Եփրայի մէջ իր հօր Յոաեսի գերեզմանում թաղուեցաւ։
33 Եւ եղաւ երբոր Գեդէօնը մեռաւ՝ Իսրայէլի որդիքը նո՛ր դառան, եւ Բահաղիմին հետեւելով պոռնկուեցան, եւ Բահաղ-բերիթին իրանց աստուած արին։ Եւ Իսրայէլի որդիքը չ'յիշեցին
34 իրանց Տէր Աստուծուն, որ իրանց ազատել էր իրանց չրջակայ ամէն
35 թշնամիների ձեռքիցը։ Եւ Յերոբաաղի (այսինքն Գեդէօնի) տանը Ցդիւթիւն չ'արին այն ամէն բարութեան համեմատ, որ նա արաւ Իսրայէլին։

ԳԼ. Թ

Աբիմելէքն սպանում է իր եղբայրներին, բայց թագաւոր դառնում և փլանում։ Յոթամի առակը։

1 Եւ Յերոբաաղի որդի Աբիմելէքը գնաց Սիւքէմ՝ իր մօր եղբայրների մօտ. եւ խօսեց նորանց հետ եւ իր մօր հօր բոլոր ազգատոհմի հետ, ա-
2 սելով. Աղաչում եմ՝ Սիւքէմի բոլոր քնակիչների ականջներին ասեցէք թէ՝ Որն է լաւ ձեզ համար, Յերոբաաղին

ձգ Թագ. ժբ. 23։
ե Դր. գ. 6։
հՀառ. ձգ. 11։
յ ա Թագ. բ. 7։ ժ. 19։ ժբ. 12, 17, 19։
ղԴր. ժե. 5։
ճ Դր. ը. 21։
մ Յառ. ծգ. 39։
յբ Որ. է. 16։
նԴր. է. 31։
շԴր. բ. 2, 5։
ոԴր. բ. 1։

չՆեհ. թե. 8։ Յոբ ե. 26։
պԴր. գ. 24։
ջԴր. բ. 19։
ռԴր. բ. 17։
սԴր. բ. 4, 46։
վՀառ. ծգ. 13, 31։
տԴր. ը. 16—18։
—
րԴր. ը. 31։
ցՅեսա. իգ. 1։

բոլոր որդկանց՝ Հեսթանասուն մարդկանց ձեզ վերայ թագաւորելը, թէ մէկ մարդի ձեզ վերայ թագաւորելը. եւ յիշեցէք, որ ես ձեր ոսկորն ու
3 ձեր մարմինն եմ։ Եւ Նորա մօր եղբայրները Նորա մասին ամէն այս խօսքերը Սիւքէմի բոլոր բնակիչների ականջներին ասեցին. եւ նորանց սիրտը դարձաւ Աբիմելէքին, որովհետեւ ասեցին. Թէ Նա մեր եղբայրն է.
4 եւ Բահաղ-բերիթի տանից եօթանասուն կտոր արծաթ տուին Նորան. եւ Աբիմելէքը նորանցով դատարկագլուխ եւ հարկայ մարդիկ վարձքով բռնեց, եւ նորանք Նորա ետեւից
5 գնացին։ Եւ գնաց Եփրայ իր հօր տունը, եւ իր եղբայրներին՝ Յերոբաալի որդկանցը՝ եօթանասուն հոգի մէկ քարի վերայ սպանեց. բայց Յերոբաալի փոքր տղան Յովաթամը ողջ մնաց քանի որում թաք էր կացել։
6 Եւ բոլոր Սիւքէմի բնակիչները եւ Մելօնի բոլոր տունը մէկտեղ ժողովուեցան, եւ գնացին Աբիմելէքին թագաւոր արին Սարձանի կաղնիի մօտ որ Սիւքէմումն է։
7 Եւ ՅՆԵՑ Յովաթամին իմացրին. եւ Նա գնաց Գարիզին սարի գլխին կանգնեց, եւ ձայնը բարձրացնելով աղաղակեց եւ Նորանց ասեց. Ով Սիւքէմի բնակիչներ, լսեցէք, եւ
8 Աստուած ձեզ լսէ։ Ծառերը գնացին որ իրանց համար մի թագաւոր օծեն, եւ ձիթենիին ասեցին. Մեզ վերայ
9 թագաւոր եղիր։ Բայց ձիթենին Նորանց ասեց. Իմ պարարտութիւնը Թողեմ, որ Յինձանով պատուում են Աստուած ու մարդիկը, եւ գնամ ծա-
10 ռերի վերայ Իշխեմ։ Եւ ծառերը Թզենիին ասեցին. Դու եկ մեզ վերայ
11 թագաւոր եղիր։ Եւ Թզենին Նորանց ասեց. Իմ քաղցրութիւնը եւ իմ բարի պտուղը Թողեմ, եւ գնամ ծառերի
12 վերայ Իշխեմ։ Եւ ծառերը որթին ասեցին. Դու եկ մեզ
13 վերայ թագաւոր եղիր։ Որթն էլ Նորանց ասեց. Իմ Աստուած ու մարդիկ ուրախացնող գինին Թողեմ, եւ գնամ
14 ծառերի վերայ Իշխեմ։ Այն ժամանակ ամէն ծառերը գմփկին ասեցին. Դու եկ մեզ վերայ թագաւոր
15 եղիր։ Եւ գմփկիը ծառերին ասեց եթէ դուք իրաւ ինձ ձեզ վերայ թագաւոր էք օծում, եկէք հիմ հովանիի տակին նստեցէք, եթէ ոչ՝ գմփկիցը կրակ դուրս գայ եւ Լիբանանի եղե-
16 ւիներն այրէ։ Եւ հիմա եթէ դուք Յաշմարտութեամբ եւ արդարութեամբ վարուեցիք, եւ Աբիմելէքին թագաւոր արիք, եւ եթէ Յերոբաալին եւ Նորա տանը բարութիւն արիք, եւ եթէ Նորա ձեռքի գործերի համե-
17 մատ Նորան հատուցում արիք. (Որ իմ հայրը ձեզ համար պատերազմ արաւ, եւ իր անձը չխնայեց, եւ մեզ
18 Մադիամի ձեռքին ազատեց. Իսկ դուք այսօր իմ հօր տան դէմ էք կանգնել, եւ Նորա որդիքը՝ եօթանասուն մարդ մէկ քարի վերայ սպանեցիք, եւ Նորա աղախնի տղան Աբիմելէքը՝ Սիւքէմի բնակիչների վերայ թագաւոր արիք, քանի որում ձեր եղբայրն
19 էր.) Եւ եթէ այսօր Յերոբաալի եւ Նորա տան հետ Ճշմարտութեամբ եւ արդարութեամբ վարուեցիք, Աբիմելէքի վերայ ուրախացէք, Նա էլ ձեզ
20 վերայ Թող ուրախանայ. Ապա եթէ ոչ՝ Թող Աբիմելէքիցը կրակ դուրս գայ եւ Սիւքէմի բնակիչներին եւ Մելօնի տունը այրէ. եւ Սիւքէմի բնակիչներիցը եւ Մելօնի տանիցը կրակ
21 դուրս գայ եւ Աբիմելէքին այրէ։ Եւ Յովաթամը փախաւ ազատուեցաւ, եւ գնաց Բէէր, եւ իր Աբիմելէք եղբօրից Երիսաղ այնտեղ բնակուեց։
22 Եւ Աբիմելէքը Իսրայէլի վերայ եւ-
23 րեք տարի իշխեց։ Եւ Աստուած Աբիմելէքի եւ Սիւքէմի բնակիչների մէջ չար ոգի ուղարկեց, եւ Սիւքէմի բնակիչները Աբիմելէքի հետ Նենգու-

---

§ Գծ. ը. 30։
Ծնն. ը. 23. ԼՔ. 14։
Ն Գն. ԼՔ. 14։
ՂԳծ. ը. 33։
ԲԳծ. Ժա. 3. ը ՍՔ. Ժգ. 7։ Աստ. Ժը. 11. Դ-ր. Ժէ. 5։
ը Աստ. գ. 1։
ԲԳծ. գ. 24։

ՃԳ Թագ. Ժա. 1, 2։
ՃՂ-ր. 20. Տնտ Թագ. է. 9։ Տնտ Ցնտ. ԻԳ. 26։
Եր Ցր. Ժա. 29. Ցնտ. ը. 33. Ցօշ. գ. 20։
ՃՍագ. ԿԳ. 15։
* Ցէէ. Երեքսմի, կամ՝ Քաղաքներ։

§ Աագ. ԿԳ. 15։
ՃԴատ. գ. 12։
ՃԳ Թագ. գ. 33. գ Թագ. Ժգ. 9. ԼՔ. 23. Աագ. ԿԳ. 16. Ես. ը. 13. Ժգ. 8. ԼԵ. 24. Եզեկ. ԼԵ. 5. Լ. 3. Զաք. Ժա. 1. ՂՑնտ. ԻԳ. 14.

ՃԳ. ը. 35. Աատ. Ժը. 14. Ես. գ. 11։
ՃԵս. ը. 6. Փիլ. գ. 3։
ՃՔես. Խ. 10։
Ն Թագ. Ժգ. 14. Ժը. 9, 18. ԼՔ. 9։
ՂԵս. ԼԳ. 1։

24 Քանզի վարուեցան. Որպէս զի Ե-
բրայեցւոյն հօրեղբարցն որդկանց և-
դած անիրաւութիւնը գայ՝ եւ նորանց
արիւնը նորանց եղբօր Աբիմելէքի վե-
րայ հասնէ, որ նորանց սպանել էր,
եւ Սիւքէմի բնակիչներուն վերայ՝ որոնք
նորա ձեռքը զօրացուել էին իր եղբայր-
25 ներին սպանելու։ Եւ Սիւքէմի բնա-
կիչները սարերի գլուխներուն նորա
համար դարաններ պատրաստեցին, եւ
կողոպտում էին իրանց մօտով ամէն
անցնողներին. եւ այս բանը իմացուին
26 Աբիմելէքին։ Եւ Աբեդի որդի Գաաղ
եւ նորա եղբայրները եկան՝ Սիւքէմի
մէջը մտան, եւ Սիւքէմի բնակիչները
27 նորան ապաւինեցին. Եւ դուրս եկան
դաշտը եւ իրանց այգիներուն խաղող-
ները քաղեցին, եւ կոխելով հնարա-
խութիւն արին, եւ իրանց Աստուծոյ
տունը մտան, եւ կերան ու խմեցին՝
28 եւ Աբիմելէքին անիծեցին։ Եւ Աբե-
դեան Գաաղն ասեց. Աբիմելէքն ո՛վ
է, եւ Սիւքէմն ո՛վ է որ մենք նորան
ծառայենք, չէ՞ որ Յերոբաալի տղան
է, եւ Զեբուղը՝ նորա փոխանորդը։
Դուք Սիւքէմի հօր՝ Եմովրի մարդ-
կանցը ծառայութիւն արէք. եւ մենք
29 ի՞նչու համար նորան ծառայենք։ Ե-
րանի թէ այս ժողովուրդն իմ ձեռքն
անցնէր. եւ ես Աբիմելէքին հեռացնէի.
եւ Աբիմելէքին ասեց. Զօրքերդ շա-
տացրու եւ դուրս եկ։
30 Եւ քաղաքի իշխան՝ Զեբուղը երբոր
լսեց Աբեդեան Գաաղի խօսքերը, բար-
31 կութիւնը բորբոքուեց։ Եւ խորամանկ
կերպով Աբիմելէքին պատգամաւոր-
ներ ուղարկեց, ասելով. Ահա Աբեդ-
եան Գաաղը եւ իր եղբայրները եկել
են Սիւքէմ, եւ ահա նորանք քաղաքը
32 քեզ դէմ են հանում։ Եւ հիմա դուս
եւ քեզ հետ լինող ժողովուրդը դիշե-
րով վեր կաց, եւ դաշտումը դարան
33 նսիր. Եւ առաւօտը հէնց որ արե-
գակը ծագէ՝ կանուխ վեր կաց ու քա-
ղաքի վերայ յարձակուիր, եւ ահա
նա եւ նորա հետ եղող ժողովուրդը
քեզ դէմ են դուրս գալու. այն ժա-

մանակ՝ ձեռքիդ եկածը արա նորան։
34 Եւ Աբիմելէքը եւ նորա հետ եղող
բոլոր ժողովուրդը դիշերով վեր կա-
ցան, եւ չորս գունդով Սիւքէմի դէմ
35 դարանի մէջ նստեցին։ Եւ Աբեդեան
Գաաղը դուրս եկաւ եւ քաղաքի դր-
ան առաջին կանդնեց. եւ Աբիմելէքը
եւ իր հետ եղող ժողովուրդը դուրս
36 եկան դարաններից։ Եւ Գաաղը տե-
սաւ այն ժողովրդին եւ Զեբուղին
ասեց. Ահա սարերի գլխից ժողո-
վուրդ է իջնում։ Եւ Զեբուղը նորան
ասեց. Դու սարերի շուքն ես տես-
37 նում մարդկանց պէս։ Եւ Գաաղը չա-
րաբնակից խօսքը եւս ասեց. Ահա երկ-
րի բարձր տեղիցը ժողովուրդ է իջ-
նում, եւ մէկ գունդ էլ է գալիս Մէօ-
38 նենիմի կաղնիի ճանապարհով։ Եւ
Զեբուղը նորան ասեց. Ո՞ւր է քո
այն բերանը, որով ասում էիր թէ
Աբիմելէքն ո՛վ է որ մենք նորան ծա-
ռայութիւն անենք. ահա սա այն ժո-
ղովուրդն են, որ դու արհամարհեցիր.
հիմա վեր կաց նորա հետ պատերազ-
39 միր։ Եւ Գաաղը Սիւքէմի բնակիչնե-
րի առաջը դուրս եկաւ եւ Աբիմե-
40 լէքի հետ պատերազմ արաւ։ Եւ Աբի-
մելէքը նորան հալածեց եւ նա նորա
առաջիցը փախաւ, եւ շատերը մեռած
41 ընկան մինչեւ դռան առաջը։ Եւ Ա-
բիմելէքը Արուման մէջ բնակուեց,
եւ Զեբուղը՝ քշեց Գաաղին եւ նորա
եղբայրներին որ Սիւքէմում չբնակ-
42 ուին։ Եւ հետեւեալ օրը ժողովուրդը
դուրս եկաւ դաշտը. եւ Աբիմելէքին
43 իմացրին, եւ նա ժողովուրդն առաւ՝
երեք գունդի բաժանեց, եւ դաշտի
մէջ դարանամուտ եղաւ. եւ տեսաւ
որ ահա ժողովուրդը քաղաքիցը դուրս
է գալիս, եւ նորանց վերայ յարձակ-
44 ուելով նորանց զարկեց։ Եւ Աբիմե-
լէքը եւ նորա հետ եղող գունդը յար-
ձակուեցան՝ քաղաքի դռան առաջին
կանդնեցին, եւ երկու գունդերը բո-
լոր դաշտի մէջ եղողների վերայ յար-
45 ձակուելով նորանց զարկեցին։ Եւ Ա-
բիմելէքն այն բոլոր օրը քաղաքի հետ

* ք Թագ. ր. 33. Եսթ. բ. 21. Սաղ. ե. 16. Մատ. իգ. 35, 36.
† Տես Ես. ժզ. 9, 10. Երեմ. իե. 30.
‡ Թագ. իե. 10.
§ Ես. իգ. 3, 6.
¶ Թագ. ժե. 4.
** Թագ. ժ. 7. իե. 9. Եր. Որ. ժը. 14.

պատերազմից եւ քաղաքն առաւ, եւ
այն մարդիկը որ մէջն էին՝ կոտորից,
եւ ՚քաղաքը քանդից եւ ՚աղ ցանից։
46 Եւ Աբիմելէքի աշտարակի բոլոր բնա-
կիչները երբոր լսեցին, Բերիթ աս-
47 տուծոյ տան բերդը մտան։ Եւ Աբի-
մելէքին իմացրին, Թէ Սիւքէմի աշ-
տարակի բոլոր բնակիչները ժողովուել
48 են։ Եւ Աբիմելէքը եւ իր հետ եղող
բոլոր ժողովուրդը վեր Սալմոն
սարը. եւ Աբիմելէքը տապարը ձեռքն
առաւ եւ մի ծառի ոստ կտրից, եւ
նորան վեր առաւ իր ուսի վերայ
դրաւ, եւ իր հետ եղող ժողովրդին
ասից. Ահա տեսաք ինչ որ ես արի,
49 չուտով դուք էլ ինձ պէս արէք։ Եւ
ժողովրդի ամէնն էլ մէկ մէկ ոստ
կտրեցին. եւ Աբիմելէքի հետից գը-
նացին, եւ բերդի մօտ դրին, եւ նո-
րանցով բերդը կրակով այրեցին. այս-
պէս Սիւքէմի աշտարակի բոլոր մարդիկն էլ՝ որոնք հազարի չափ մարդիկ
եւ կանայք էին՝ մնացին։
50 Եւ Աբիմելէքը գնաց Թեբէս, եւ
Թեբէսը պաշարից, եւ նորան առաւ։
51 Եւ քաղաքի մէջտեղումը մէկ պինդ
աշտարակ կար. եւ քաղաքի բոլոր
բնակիչները՝ մարդիկը եւ կանայքը
փախան այնտեղ, եւ դուռը ներսիցը
կողպեցին եւ վեր եղան աշտարակի
52 կտուրը։ Եւ Աբիմելէքը գնաց մինչեւ
աշտարակը եւ նորա հետ պատերազմ
արաւ, եւ աշտարակի դռանը մօտե-
53 ցաւ որ նորան կրակով այրէ։ Եւ մի
կին ՚մի երկանաքարի կտոր գցից Ա-
բիմելէքի գլխին, եւ նորա գազաթը
54 կոտրից։ Եւ Նա չուտով կանչից իր
զէնքերը կրող երիտասարդին եւ նո-
րան ասից. Սուրդ քաշիր եւ ինձ մեռ-
ցրու. մի գուցէ ինձ համար ասէն
Թէ Մի կին սպանից նորան։ Եւ երի-
տասարդը նորան խոցից, եւ նա մե-
55 ռաւ։ Եւ Իսրայէլի մարդիկը տեսան,
որ Աբիմելէքը մեռաւ. եւ ամէն մարդ
իր տեղը գնաց։
56 ՚Այսպէս Աստուած հատ գարձրից Ա-
բիմելէքի չարութիւնը, որ նա իր հօրն
արել էր՝ իր եօթանասուն եղբայրնե-
57 րին սպանելով։ Եւ Սիւքէմի մարդ-
կանց բոլոր չարութիւնը Աստուած
նորանց գլխին գարձրից. եւ Յերո-
բաալի որդի Յովաթամի անէծքը նո-
րանց վերայ եկաւ։

Գլ. Ժ

Թովղա և Յայիր դատաւորները, Զղջացիները և Ամմոնացիները տկարանում են կռապաշտ Իսրայէլին։

1 Եւ Աբիմելէքից յետոյ Իսրայէլին ա-
զատելու համար Իսաքարեան Դոդոյի
որդիի Փուայի որդի Թովղան վեր կա-
ցաւ. եւ նա Եփրեմի սարումը Սա-
2 միրի մէջ էր բնակվում։ Եւ Իսրայէլի
մէջ քսանեւերեք տարի դատաւորու-
թիւն արաւ, եւ մեռաւ եւ Սամիրի
մէջ թաղուեցաւ։
3 Եւ նորանից յետոյ Գաղաադացի
Յայիրը վեր կացաւ եւ Իսրայէլի մէջ
քսանեւերկու տարի դատաւորութիւն
4 արաւ։ Եւ նա երեսուն որդի ունէր,
որոնք հնձնում էին ՚երեսուն աս-
նակի վերայ. եւ նորանք Գաղաադի
երկրումը երեսուն քաղաք ունէին
Հորնք մինչեւ այս օր տեսում են
5 ՚Յայիրի գիւղաքաղաքները։ Եւ Յա-
յիրը մեռաւ եւ Կամոնի մէջ թաղուե-
ցաւ։
6 Եւ ՚Իսրայէլի որդիքը չարունակե-
ցին Տիրոջ առաջին չարութիւն անել,
եւ պաշտեցին Բահաղիմը եւ Աս-
տարովթը, եւ Ասորիների աստուած-
ները, եւ ՚Սիդոնի աստուածները, եւ
Մովաբի աստուածները, եւ Ամմոնի
որդկանց աստուածները, եւ Փղշտա-
ցիների աստուածները, եւ ՚Յողեցին
Տիրոջը եւ նորան ծառայութիւն չ՚ա-
7 րին։ Եւ Տիրոջ բարկութիւնը Իսրա-
յէլի վերայ բորբոքուեց, եւ Նորանց
մատնից Փղշտացիների ձեռքը եւ ՚Ամ-
8 մոնի որդկանց ձեռքը։ Եւ նորանք
Նեղեցին եւ հարստահարեցին Իսրա-
յէլի որդիներին այն տարուանից մին-
չեւ տասնեւութ տարի, այսինքն բո-

ա գ Թագ. ժբ. 25։
բբ Օր. ԼՔ. 23։
ց Յաշ. կբ. 14։
ա բ Թագ. ժա. 21։
է ա Թագ. լա. 4։

է Առակ. Ե. 22։
—
ա Գլ. Ե. 10. ժբ. 11։
բբ Օր. գ. 14։
է Թես. կբ. 41։

բ Գլ. բ. 11։ գ. 7։ գ. 1։ գ. 3։ ժգ. 1։
Ե Գլ. բ. 13։
ղգ Թագ. ժա. 5, 7, 33։ գ Թագ. իգ. 13։

Ե Գլ. ժգ. 23։
բբ Օր. լա. 16։
բբ Օր. կբ. 30. Գլ. բ. 11։
ց ա Թագ. ժա. 1։
է Նե. ժե. 9։

լոր Իսրայէլի որդիներին որոնք Յորդանանի այն կողմին Գաղաադացւոյն
9 էին Ամօրհացիներուն երկրի մէջ։ Նաեւ Ամմոնի որդիքը Յորդանանէն անցան, որ Յուդայի հետ, Բենիամինի հետ եւ Եփրեմի տան հետ պատերազմ անեն. եւ Իսրայէլը նչան մեծ նեղութեան մէջ էր։
10 Եւ Իսրայէլի որդիքը Տիրոջն աղաղակեցին եւ ասացին. Քեզ դէմ մեղք գործեցինք, որովհետեւ մեր Աստուծոյն Յողեցինք եւ Բահաղիմը
11 պաշտեցինք։ Եւ Տէրը Իսրայէլի որդկանցն ասաց. Ահա չէ՞ որ Եգիպտացիներէն, Ամօրհացիներէն, Ամմոնի որդիներէն եւ Փղշտացի-
12 ներէն։ Նաեւ Սիդոնացիները, Ամաղեկացիները եւ Մաւնացիները ձեզ նեղում էին, եւ դուք ինձ աղաղակեցիք, ես ձեզ նորանց ձեռքէն
13 ազատեցի։ Բայց դուք ինձ Յողեցիք եւ ուրիշ աստուածներուն ծառայութիւն արիք. Նորա համար ես այլեւս ձեզ
14 չեմ ազատեր։ Գնացէք Ձեր ընտրած աստուածներուն աղաղակեցէք. Նորանք ձեզ ազատեն ձեր նեղութեան ժա-
15 մանակին։ Եւ Իսրայէլի որդիքը Տիրոջը ասացին. Մենք մեղք գործեցինք. Դուն ինչ որ աչքի առաջին երեւելի է, այն արա մեզ. բայց միայն ազատուեցէք
16 ազատիր մեզ այսօր։ Եւ իրանց միջիցը վեր առին օտար աստուածները եւ Տիրոջը ծառայութիւն արին. եւ Նորա սիրտ իջաւ Իսրայէլի նեղութեան համար։
17 Եւ Ամմոնի որդիքը ժողովուեցան, եւ Գաղաադի մէջ բանակ տուին. Իսրայէլի որդիքն էլ ժողովուեցան եւ
18 Մասփայի մէջ բանակ տուին։ Եւ ժողովուրդը՝ Գաղաադի իշխաններն իրար ասացին. Ո՞վ է այն մարդը որ սկսէ Ամմոնի որդկանց հետ պատերազմ անելու. Նա Գաղաադի բոլոր բնակիչներուն գլուխը լինի։

ԳԼ. ԺԱ

Յեփթայէի գաղափարները, յաղթութիւնը եւ մահը։

1 Եւ Գաղաադացի Յեփթայէն հզօր զօրաւոր մարդ էր, եւ նա մի պոռնիկ կնկայ զաւակ էր. եւ Յեփթայէի հայր
2 Գաղաադն էր։ Եւ Գաղաադի կինը նորա համար զաւակներ ծնեց. եւ երբոր այն կնկայ զաւակները մեծացան՝ Յեփթայէին հալածեցին, եւ նորան ասացին. Դուն մեր հօր տան մէջ ժառանգութիւն պիտի չունենաս, որովհետեւ դուն մի օտար կնկայ զաւակ
3 ես։ Եւ Յեփթայէն իր եղբայրներէն փախչելով Տովի երկրին մէջ բնակուեց. եւ Յեփթայէի մօտ Խարխկայ մարդիկ ժողովուեցան եւ մեն էին գալիս նորա հետ։
4 Եւ եղաւ որ մի ժամանակից յետոյ Ամմոնի որդիքը Իսրայէլի հետ պա-
5 տերազմ արին։ Եւ երբոր Ամմոնի որդիքը Իսրայէլի հետ պատերազմ էին անում, Գաղաադի ծերերը գնացին, որ Յեփթայէին Տովի երկրից առ-
6 նեն։ Եւ Յեփթայէին ասացին. Եկ՝ մեզ զօրապետ եղիր որ Ամմոնի որդ-
7 կանց հետ պատերազմ անենք։ Եւ Յեփթայէն Գաղաադի ծերերին ասաց. Չէ՞ որ դուք ինձատեցիք եւ ինձ հալածեցիք իմ հօր տանիցը, եւ հիմա ինչու համար էք եկել ինձ մօտ, որ
8 նեղութեան մէջ էք։ Եւ Գաղաադի ծերերը Յեփթայէին ասացին. Նորա համար ենք հիմա քեզ դիմել, որ մեզ հետ գնաս եւ Ամմոնի որդկանց դէմ պատերազմ անես, եւ մեզ՝ Գաղաադի
9 բոլոր բնակիչներիս գլուխ լինես։ Եւ Յեփթայէն Գաղաադի ծերերին ասաց. Եթէ դուք ինձ դարձնէք Ամմոնի որդկանց դէմ պատերազմ անելու համար, եւ Տէրը նորանց իմ ձեռքը մատնէ,
10 ես ձեզ գլուխ լինեմ։ Եւ Գաղաադի ծերերը Յեփթայէին ասացին. Տէրը մեր մէջ լսէ, եթէ ասածիդ պէս չ'ա-
11 նենք։ Եւ Յեփթայէն Գաղաադի ծե-

ա Գիւ. ր. 18։
բ Գիւ. գ. 9։ — Թագ. ժբ. 10։ Նեղ. ժգ. 30։
գ Թես. ի. 21, 24, 25։ Գիւ. գ. 12, 13։
դ Գիւ. գ. 13. ե. 14։ գ. 3։ Ամբ. ի. 7։
ե Պաշ. ըգ. 42, 43։ Ել. Ա. ժ. 15։ Եբեմ. ր. 13։ Ն. Օր. ժ. 37, 38։ Եբեմ. ր. 28։

ա — Թագ. գ. 18։ բ Թագ. ի. 20։
գ Մն. ի. 14։ Ամբ. 9։ Եբեմ. ժբ. 7, 8։
դ Գիւ. ր. 18։ Պաշ. ըգ. 44, 45։ Նես. ի. 9։
ե Գիւ. ժա. 11, 29։ Գիւ. ժա. 8, 11։
— Եբր. ժա. 32։
զ Գիւ. բ. 4։ — Թագ. իբ. 2։ Եբեմ. իբ. 5։

բերի հետ գնաց, եւ ժողովուրդը նոքան իրանց վերայ գլուխ եւ զօրապետ դրին. եւ Ցեփթայէն խօսեց զՄասփայումը Տիրոջ առաջին իր բոլոր խօսքերը։

12 Եւ Ցեփթայէն Ամմոնի որդկանց թագաւորին պատգամաւորներ ուղարկեց, ասելով. Դու ինձ հետ ի՞նչ բան ունես, որ ինձ մօտ եկար իմ երկ-
13 րումը պատերազմ անելու։ Եւ Ամմոնի որդկանց թագաւորը Ցեփթայէի պատգամաւորներին ասեց Քէ՝ Իսրայէլն եգիպտոսից դուրս գալիս Առնոնից մինչեւ Յաբոկ եւ մինչեւ Յորդանան իմ երկիրն առաւ, հիմա խա-
14 զաղութեամբ ետ դարձրու այն։ Եւ Ցեփթայէն Ամմոնի որդկանց թագաւորին կրկին պատգամաւորներ ու-
15 ղարկեց, եւ նորան ասեց. Ցեփթայէն այսպէս է ասում. Իսրայէլը չառաւ Մոաբի երկիրը եւ Ամմոնի որդկանց
16 երկիրը. Որովհետեւ եգիպտոսից դուրս գալիս Իսրայէլը մինչեւ Կարմիր ծովը անապատովը գնաց, եւ եկաւ
17 Կադէս. Եւ Իսրայէլը եղբօրմի թագաւորի մօտ դեսպաններ ուղարկեց ասելով. Աղաչում եմ՝ թող քո երկրովն անցնեմ. Բայց եղբօրմի թագաւորը չլսեց, եւ Մոաբի թագաւորի մօտ էլ ուղարկեց, նա էլ թոյլ չտուաւ. Իսրայէլը մնաց Կադէսի մէջ։ Եւ
18 անապատովը գնաց, եւ Եդոմի երկրովը եւ Մոաբի երկրովը պտոյտ տուաւ, եւ Մոաբի երկրի արեւելեան կողմիցը գնալով Առնոնի այն կողմին բանակ տուաւ. բայց Մոաբի սահմանը չմտաւ, որովհետեւ Մո-
19 աբի սահմանն Առնոնն էր։ Եւ Իսրայէլը դեսպաններ ուղարկեց Ամորհացիների Սեհոն թագաւորի մօտ (որ Եսեբոնի թագաւորն էր) եւ Իսրայէլը նորան ասեց. Աղաչում եմ քո երկ-
20 րումն անցնեմ մինչեւ իմ տեղը։ Բայց Սեհոնը Իսրայէլին հաւատաք չընծայեց որ նա իր սահմանովն անցնէր. եւ Սեհոնը իր բոլոր ժողովրդին ժողովեց, եւ բանակ տուին Յասայի մէջ. եւ նա Իսրայէլի դէմ պատերազմ
21 արաւ։ Եւ Իսրայէլի Տէր Աստուածը Սեհոնին եւ նորա բոլոր ժողովրդին Իսրայէլի ձեռքը մատնեց, եւ Նոքանք զարկեցին նորանց եւ Իսրայէլը այն երկրումը բնակող Ամօրհացիների բո-
22 լոր երկիրն առաւ։ Եւ ժառանգեցին Ամօրհացիների բոլոր սահմանը՝ Առնոնից մինչեւ Յաբոկ, եւ անապատի-
23 ցը մինչեւ Յորդանան։ Եւ հիմա Իսրայէլի Տէր Աստուածն է Ամօրհացիներին իր Իսրայէլ ժողովրդի առաջից
24 հալածել, դո՞ւ ժառանգես այն։ Չէ՞ որ դու քո աստուծոյ Քամոսի քեզ ժառանգութիւն տուածը կ՚ժառանգեսնինք էլ ժառանգում ենք Մեր Եհովայ Աստուծոյ մեր առաջից հալածածը։
25 Եւ հիմա դու Մոաբի թագաւոր Սեպփորեան Բաղակիցն աւելի լաւ ե՞ս. միթէ նա վիճե՞ց Իսրայէլի հետ կամ նորանց հետ պատերազմ արա՞ւ։
26 Իսրայէլը Եսեբոնում եւ նորա գիւղերումը, Արոերումը եւ նորա գիւղերումը, եւ Առնոնի եղերքի վերայ եղող բոլոր քաղաքներումը երեք հարիւր տարի է որ բնակւում է. եւ ի՞նչու համար այդքան ժամանակ չա-
27 զատեցիք։ Եւ ես քեզ դէմ յանցանք չեմ արած, եւ դու ինձ հետ պատերազմ անելով ինձ չարութիւն ես անում. այսօր Իսրայէլի որդկանց եւ Ամմոնի որդկանց մէջ Դատաւոր ե-
28 զող Եհովան դատաստան անէ։ Բայց Ամմոնի որդկանց թագաւորը Ցեփթայէի ուղարկած խօսքերը չլսեց։
29 Եւ Տիրոջ Հոգին Ցեփթայէի վերայ եղաւ. եւ նա Գաղաադիցն ու Մանասէիցն անց կացաւ եւ Գաղաադի Մասփայիցն էլ անցաւ, եւ Գաղաադի Մասփայիցն Ամմոնի որդկանց վերայ
30 գնաց։ Եւ Ցեփթայէն Տիրոջն ուխտ

ա Ցեւս. ժա. 3, դ. ժ. 17.
բ Թագ. ժ. 19, 25, ժա. 15, ժբ. 7.
գ Թագ. խ. 26, բ Օր. բ. 19.
դ Թագ. խ. 13.
ե Նե. կբ. 22.
զ Ել. Օր. բ. 9, 19.
է Թագ. ժգ. 25, բ Օր. ա. 40.
ը Ես. Թագ. ժգ. 26, 27, բ. 1.
թ Օր. ա. 46.
ժ Թագ. բ. 14.
ի Թագ. բ. 18, 21.
լ Թագ. խ. 1, բ Օր. ա. 46.
խ Թագ. խ. 4, բ Օր. բ. 1-8.
ծ Թագ. խ. 11.
կ Թագ. խ. 13, կբ. 36.
հ Թագ. խ. 21, բ Օր. բ. 26.
ձ Թագ. խ. 22, բ Օր. բ. 27.
ղ Թագ. խ. 23, բ Օր. բ. 32.
ճ Թագ. ժգ. 18.
ն Թագ. խ. 24, 25, բ Օր. բ. 33, 34.
շ Օր. բ. 36.
ո Թագ. խ. 29, Երեմ. ծբ. 7.
չ Օր. Բ. 4, 5, ժբ. 12.
Ցեւս. գ. 10.
պ Թագ. կբ. 2. Տես Ցեւս. ժգ. 9.
ջ Թագ. խ. 25, կբ. 37.
ռ Օր. բ. 36.
ս Դատաւորք Գոթ. ժգ. 20 և գ Թագ. գ. 1.
վ Նե. ժգ. 5, ժբ. 25, լա. 53. ա Թագ. իգ. 12, 15.
տ Գէ. գ. 10.
ր Նե. կբ. 20. Թագ. Լ 3 43. ա Թագ. ա. 11.

արաւ եւ ասաց. եթէ Ամմոնի որդիքը
31 բոլորովին իմ ձեռքը մատնես, Այն
ժամանակ իմ առն դռնին ²ինձ դի-
մաւորելու դուրս եկողը, երբոր ես
խաղաղութեամբ ետ դառնամ Ամմոնի
որդիներից, Տիրոջը Թող լինի, եւ
32 ³նուրան ողջակէզ մատուցանեմ։ Եւ
Յեփթայէն Ամմոնի որդւոց վերայ
գնաց նորանց հետ պատերազմելու,
եւ Տէրը նորանց մատնեց նորա ձեռ-
33 քը։ Եւ նա զարկեց Արոէրից մինչեւ
⁴Մինիթի՝ քսան քաղաք, եւ մինչեւ
Աբէլքերամիմ սաստիկ կոտորածով.
եւ Ամմոնի որդիքը Իսրայէլի որդւոց
առաջին նուաճուեցան։
34 Եւ Յեփթայէն եկաւ ⁵Մասփա իր
տունը. եւ ահա ⁶նորա աղջիկը դուրս
էր գալիս թմբուկներով եւ պարերով
նորան դիմաւորելու. եւ նա նորա
մէկ հատ զաւակն էր, եւ բացի նո-
35 րանից տղայ կամ աղջիկ չ'ունէր։ Եւ
երբոր նորան տեսաւ, ⁷իր հանդերձը
պատռեց եւ ասաց. Ո՜հ, աղջիկս,
դու ինձ նկուն արիր. եւ դու ինձ
փորձանքի մէջ դնողիր, որովհետեւ
⁸ես բերանս բացի Տիրոջը եւ չեմ
36 կարող ետ դարձնել։ Եւ աղջիկը նո-
րան ասաց. Հայր իմ, բերանդ բացել
ես Տիրոջը, արա ինձ ինչպէս որ
⁹դուրս է եկել բերանիցդ, քանի որում
¹⁰Տէրը քեզ համար քո թշնամիներիցը՝
Ամմոնի որդւոցիցը վրէժխնդրութիւն
37 արաւ։ Եւ իր հօրն ասաց. Միայն այս
բանն արա ինձ. ինձ երկու ամիս
¹¹Թող տուր որ վեր գնամ սարերը եւ
իջնեմ. եւ իմ ընկերներուին իմ կու-
38 սութեան վերայ լաց լինեմ։ Եւ նա
ասաց. Գնա. եւ նորան երկու ամիս
Թող տուաւ. եւ նա իր ընկերներովը
գնաց, եւ սարերի վերայ իր կուսու-
39 թիւնը լաց եղաւ։ Եւ երկու ամիսը
լրանալուց յետոյ իր հօր մօտ դարձաւ,
եւ ¹²նա իր արած ուխտը նորա մա-
սին կատարեց. եւ նա այր չ'ճանաչեց։
40 Եւ Իսրայէլի մէջ սովորութիւն եղաւ,
որ ժամանակ ժամանակ Իսրայէլի աղ-

չիկները գնան եւ Գաղաադացի Յեփ-
թայէի աղջկան համար տարին չորս
օր լաց լինեն։

ԳԼ. ԺԲ

Եփրեմացիների յաղթուիլը. Աբիսան, Էլոնը և Աբդոնը դատաւորներ։

1 Եւ ¹³Եփրեմի մարդիկը ժողովուեցան,
եւ դէպի հիւսիսային կողմն անցան.
եւ Յեփթայէին ասացին. Ինչու հա-
մար Ամմոնի որդւոց հետ գնացիր
պատերազմելու եւ մեզ չ'կանչեցիր
որ քեզ հետ գնայինք. մենք քո տու-
նը քեզ վերայ կրակով այրելու ենք։
2 Եւ Յեփթայէն նորանց ասաց. Ես եւ
իմ ժողովուրդը Ամմոնի որդւոց հետ
մեծ կռիւներ ունեցանք. եւ ես ձեզ
կանչեցի. բայց դուք ինձ նորանց ձեռ-
3 քից չ'ազատեցիք։ Ես էլ երբոր տե-
սայ որ դուք ինձ չէք ազատում, ¹⁴ես
դիս ձեռքիս մէջ դրի եւ գնացի Ամ-
մոնի որդւոց վերայ, եւ Տէրը նո-
րանց իմ ձեռքը մատնեց. եւ ինչու
համար դուք այսօր ինձ դէմ եկաք
4 պատերազմելու։ Եւ Յեփթայէն Գա-
ղաադի բոլոր մարդկանցը ժողովից
Եփրեմի հետ պատերազմ արաւ, եւ
Գաղաադի մարդիկը Եփրեմացիներին
զարկեցին. որովհետեւ ասել էին թէ՝
Դուք Գաղաադացիներ Եփրեմի փախս-
տականներ էք Եփրեմի մէջ և Մանասէի
5 մէջ։ Եւ Գաղաադացիները Եփրեմի
առաջին ¹⁵Յորդանանի անցքերը բռնե-
ցին. եւ երբոր Եփրեմի մի փախտա-
կանը ասում էր. Թող տուէք անց-
նեմ. այն ժամանակ Գաղաադի մար-
դիկը նորան ասում էին. Եփրեմացի՞ն
6 ես դու. Նա ասում էր՝ Ոչ. Եւ նորան
ասում էին. Ապա ասիր Շիբբոլէթ,
եւ նա ասում էր. Սիբբոլէթ, (որով-
հետեւ չէր կարողանում ուղիղ ար-
տասանել) եւ նորան բռնում էին եւ
Յորդանանի անցքերում սպանում էին,
եւ այն ժամանակ Եփրեմից քառա-
սունեւերկու հազար մարդ ընկաւ։
7 Եւ Յեփթայէն Իսրայէլի մէջ վեց

---

¹ Դատ. ԺԱ. 2, 3 եւն. ² ես Թագ. ա. 15, 28։ բ. 18։
³ Ծագ. կդ. 13։ Տես Դատ. ԺԱ. 11, 13։
⁴ Եզեկ. ԻԷ. 17։
⁵ Դատ. Ժ԰. 20։ ² Թագ. Ժբ. 6. Երեմ. լ. 14։
⁶ Նշ. ԻԱ. 20, 34։ Խգ. 13։
⁷ Ծագ. Ա. 2։ Թագ. ա. 2։ Գլ. խ. 18։
⁸ Թագ. լ. 2։
⁹ ես Թագ. ԺԲ. 19, 31։
¹⁰ Նշ. գ. 26։ Տես Նշ. Ժգ. 13։ Դատ. ԻԱ. 2։ Թագ. գ. 46։ Ժբ. 15, 16։
¹¹ Թագ. ա. 22, 24։ բ. 18։ — Գլ. բ. 1։ ² ես Թագ. ԺԲ. 3։ իբ. 21։ Սագ. ՀԺԲ. 109։
¹² Գլ. գ. 29։ ե. 24։

տարի դատաւորութիւն արաւ. եւ Դաղատացի Ցեփթայէն մեռաւ, եւ թաղուեցաւ Դաղատացի քաղաքների Գիլոադ:

8 Եւ նորանից յետոյ Իսրայէլի մէջ Բեթլեհէմացի Աբեսսանը դատաւորու-
9 թիւն արաւ: Եւ նա երեսուն աղջիկ ունէր, եւ երեսուն աղջիկ, որոնց դուրս մարդի տուաւ, եւ դրսիցն իր տղերանց համար երեսուն աղջիկ բերաւ, եւ ինքն Իսրայէլի մէջ եօթը
10 տարի դատաւորութիւն արաւ: Եւ Աբեսսանը մեռաւ եւ թաղուեցաւ Բեթլեհէմում:

11 Եւ նորանից յետոյ Զաբուղոնացի Եղօնը եղաւ Իսրայէլի դատաւոր, եւ Իսրայէլի մէջ տասը տարի դատաւո-
12 րութիւն արաւ: Եւ Զաբուղոնացի Եղօնը մեռաւ, եւ թաղուեցաւ Զաբուղոնի երկրում Այիղոնի մէջ:

13 Եւ նորանից յետոյ Փարաթոնացի Հէլլէլի որդի Աբդօնը եղաւ Իսրայէլի
14 դատաւոր: Եւ նա քառասուն տղայ եւ երեսուն թոռներ ունէր, որոնք հնձնում էին եօթանասուն էաւանակների վերայ. եւ ինքը Իսրայէլի մէջ
15 ութ տարի դատաւորութիւն արաւ: Եւ Բաբաթոնացի Հէլլէլի որդին Աբդօնը մեռաւ, եւ թաղուեցաւ Ամաղեկացիների սարի վերայ Եփրեմի երկրում Փարաթոնի մէջ:

Գլ. ԺԳ

Սամփսոնի ծնունդը նախագուշակւում է հրեշտակի ձեռքով:

1 Եւ Իսրայէլի որդիքը չարունակեցին Տիրոջ առաջին չարութիւն անել, եւ Տէրը նորանց քառասուն տարի Փղշտացիների ձեռքը մատնեց:
2 Եւ մի Սարաւայի մարդ կար Դանի ցեղից՝ Մանուէ անունով, եւ նորա կինիկը ամուլ էր եւ զաւակ չէր ծնում:
3 Եւ Տիրոջ հրեշտակը երեւեցաւ այս կնկան եւ նորան ասեց. Ահա դու ամուլ ես եւ չես ծնում, բայց կը
4 յղանաս եւ մի որդի կ'ծնես: Հիմա զգոյշ կաց Քոր գինի կամ ցքի չխմես
5 եւ ոչ անմաքուր բան ուտես: Որովհետեւ ահա դու կ'յղանաս եւ մի որդի կ'ծնես, եւ Նորա գլխի վերայ առնելի պիտի չ'գայ. Նորա համար որ այն տղան արգանդից Աստուծոյ ուխտաւորը պիտի լինի, եւ Նա սկսելու է Իսրայէլին ազատել Փղշտացիների
6 ձեռքիցը: Եւ կինիկը գնաց եւ իր մարդին պատմեց ասելով. Աստուծոյ մի մարդը ինձ մօտ եկաւ, եւ նորա Հզմքը Աստուծոյ հրեշտակի դէմքի պէս ահարկու էր. եւ ես չ'հարցրի Թէ որտեղից է նա, եւ նա էլ իր անունն
7 ինձ չ'ասեց. Բայց ինձ ասեց. Ահա դու կ'յղանաս եւ մի որդի կ'ծնես. հիմա գինի ու ցքի չխմես, եւ անմաքուր բան չուտես, որովհետեւ այն տղան արգանդից մինչեւ իր մահուան օրը Աստուծոյ ուխտաւորը պիտի լինի:
8 Եւ Մանուէն Տիրոջն աղաչեց եւ ասեց. Աղաչում եմ, ով Տէր իմ, այն Աստուծոյ մարդը որին դու ուղարկեցիր՝ Թող դարձեալ մեզ մօտ գայ եւ մեզ սովորեցնէ, Թէ այն ծնուելու
9 տղային ի՛նչ անենք: Եւ Աստուած Մանուէի ձայնը լսեց, եւ Աստուծոյ հրեշտակը գարձեալ այն կնկայ մօտ եկաւ՝ երբոր նա արտումը նստել էր. եւ նորա մարդը Մանուէն հետը չէր:
10 Եւ կինիկը չուտով վազեց. եւ իր մարդին պատմեց եւ նորան ասեց. Ահա այն օրն ինձ մօտ եկող մարդն ինձ
11 երեւացել է: Եւ Մանուէն վեր կացաւ իր կնկայ ետեւիցը գնաց, եւ նորան ասեց. Դո՞ւ ես այն մարդը որ այս կնկան հետ խօսել ես. եւ Նա ա-
12 սեց. Ես եմ: Եւ Մանուէն ասեց. Երբոր քո խօսքերը կատարուին, ի՛նչ կերպ պէտք է անել տղային, եւ ի՛նչ
13 է նորա բանը: Եւ Տիրոջ հրեշտակը Մանուէին ասեց. Ամէն իմ ասածիցը
14 Թող կինիկը զգուշանայ. Որիիցը դուրս եկած ոչ մի բան չուտէ, եւ գինի եւ ցքի չխմէ, եւ անմաքուր բան չուտէ. Ե իմ ամէն պատուիրածը պահէ:

Բր Թագ. իգ. 30; Ի Պտր. ժ. 1; Ղեւ. գ. 13, 27. — ԳԼ բ. 11; գ. 7; գ. 1; գ. 1, 3, ժ. 6; Ի Պտր. գ. 31, ժ. 7; = Թագ. Ժբ. 5; Ի Ցես. ժե. 33; ԺԲ. 41; Ծդ. գ. 13, Ղեւ. ա. 11, 13, 28, 31; Ի Թաւ. գ. 3, 5; Ղեւ. ա. 13; Ի Թաւ. գ. 5; = Թագ. ա. 11; Ի Թաւ. գ. 2; ը = Թագ. է. 13; Բր Օր. ւդ. 1; = Թագ. ք. 27; Բ. է. գ Թագ. ժէ. 24; գ Թագ. իգ. 17; Ի Մաւ. իբ. 3, Ղեւ. Բ. 29. Դատ. գ. 15;

15 Եւ Մանուէն Տիրոջ հրեշտակին ա-
սեց. Աղաչում եմ թող քեզ պահենք,
եւ այծերիցը մի ուլ պատրաստենք
16 քո առաջին։ Եւ Տիրոջ հրեշտակը
Մանուէին ասեց. Թէ եւ ինձ պահես
էլ՝ քո հացիցը չեմ ուտիլ. բայց եթէ
ողջակէզ անես, Տիրոջը զոհիր այն,
որովհետեւ Մանուէն չէիմացաւ թէ
17 նա Տիրոջ հրեշտակն է։ Եւ Մանուէն
Տիրոջ հրեշտակին ասեց. Անունդ ի՞նչ
է, որպէս զի երբոր խօսքդ կատար-
18 ուի՝ քեզ պատուենք։ Եւ Տիրոջ հրես-
տակը նորան ասեց. Ինչո՞ւ ես
հարցնում իմ անունը, որովհետեւ նա
19 հրաշալի է։ Եւ Մանուէն առաւ
ուլն ու հացի նուէրը, եւ խարտաւի
վերայ զոհեց Տիրոջը. եւ նա Մանուէի
եւ նորա կնկայ աչքերի առաջին հրաշք
20 արաւ։ Որովհետեւ երբոր բոցը բարձ-
րանում էր սեղանիցը դէպի երկինք,
Տիրոջ հրեշտակն էլ սեղանի բոցովը
վեր ելաւ. եւ Մանուէն եւ իր կնիկը
մօրիկ էին անում, եւ երեսի վերայ
21 գետինը ընկան։ Եւ Տիրոջ հրեշտակը
այլ եւս Մանուէին եւ նորա կնկան
չ'երեւեցաւ. այն ժամանակ Մանուէն
հասկացաւ, որ նա Տիրոջ հրեշտակն
22 էր։ Եւ Մանուէն ասեց իր կնկան.
Անպատճառ պիտի մեռնենք, որովհե-
23 տեւ Աստուծուն տեսանք. Եւ կնիկը
նորան ասեց. Եթէ Տէրը ուզէր մեզ
մեռցնել, մեր ձեռքիցը ողջակէզն ու
հացի նուէրը չէր ընդունիլ. եւ այս
բոլոր բաները մեզ չէր ցոյց տալ. եւ
այս ժամանակին այսպիսի բաներ մեզ
լսել չէր տալ։
24 Եւ կնիկը մի որդի ծնեց, եւ նորա
անունը Սամփսոն կոչեց, եւ Տղան
մեծացաւ, եւ Տէրը օրհնեց նորան։
25 Եւ Տիրոջ Հոգին սկսեց նորա վերայ
գալ Սարաայի եւ Եսթաւուղի մէջ
տեղը Դանի բանակումը։

ԳԼ. ԺԴ

Սամփսոնի ամուսնանալը, նորա հարսանիքը և հա-
նելուկը։

1 Եւ Սամփսոն իջաւ Թաւնաթա եւ
Թաւնաթայումը Փղշտացիների աղջիկ-
2 ներիցը մի կին տեսաւ, եւ վեր գնաց
ու իր հօր եւ մօրը պատմեց եւ ա-
սեց. Թաւնաթայումը Փղշտացիների
աղջիկներիցը մի կին տեսայ. եւ ի-
մա ինձ համար կին առէք նորան։
3 Եւ նորա հայրն ու մայրը նորան ա-
սեցին. Մի՞թէ քո եղբայրների աղ-
ջիկներումը եւ իմ բոլոր ժողովրդի
մէջ կին չ'կայ, որ դու գնաս Անթիլ-
փատա Փղշտացիներիցը կին առնես.
բայց Սամփսոն իր հօրն ասեց. Նո-
րան առ ինձ համար, որովհետեւ իմ
4 աչքերին հաճելի է։ Եւ նորա հայրն
ու մայրը չ'գիտէին, որ այս բանը Տէ-
րիցն է, որովհետեւ նա Փղշտացինե-
րիցը մէկ առիթ էր որոնում. եւ այն
ժամանակը Փղշտացիները իշխում
5 էին Իսրայէլի վերայ։ Եւ Սամփսոնն
իր հօր ու մօր հետ Թաւնաթա իջաւ.
եւ եկան մինչեւ Թաւնաթայի այգի-
ները. եւ ահա մի առիւծի կորիւն
6 մռնչելով նորան դիմաւորեց։ Եւ Տի-
րոջ Հոգին նորա վերայ եկաւ, եւ նա
նորան պատառեց ինչպէս մի ուլ կը
պատառեն, եւ ձեռքումը մի բան չ'կար.
եւ իր հօրն ու մօրը չ'պատմեց ինչ որ
7 արել էր։ Եւ իջաւ ու այն կնկան
հետ խօսեց. եւ կինը Սամփսոնի աչ-
քերին հաճելի էր։
8 Եւ մի ժամանակից յետոյ երբոր նա
դառաւ կնիկը առնելու, առիւծի դիա-
կը տեսնելու համար ծռուեց ճանա-
պարհիցը. եւ ահա առիւծի դիակի
մէջ մեղուների դունդ եւ մեղր կար։
9 Եւ նա ձեռքն առաւ այն եւ ուտելով
գնում էր, եւ իր հօր ու մօր մօտ
գնաց եւ նորանց էլ տուաւ, եւ նո-
րանք կերան. բայց նորանց չ'ասեց

ե Դեմ. լբ. 19.
է Նս. ք. 6։
ը Գլ. գ. 19, 20.
թ Գլ. գ. 21։
ժ Ղե. թ. 24. — Մե. բա. 16։ Եզեկ. ա. 28. Մաա. ժէ. 6։
ի Դեմ. լբ. 30. Նէ. լգ. 20։ ր Ծն. ի. 26։ Տես Գլ. գ. 22։
ձ Երբ. ժա. 32։
ղ — Թագ. գ. 19. Ղուկ. ա. 80. բ. 52։
ճ Գլ. գ. 10. — Թագ. ժա. 6, Մաա. գ. 1։
յ Ցես. ժե. 33. Գլ. ժբ. 11։ — Դեմ. լբ. 13. Ցես. ժք. 43։ Բնդ. բա. 21։ լգ. 4։
ն Դեմ. իդ. 3, 4։
շ Դեմ. լգ. 11։ Գլ. ժե. 18։ — Թագ. ժգ. 6։ ժե. 36, 37. ը Ցես. ժա. 20։
չ Գլ. ժգ. 1։
պ Եզեկ. ԺԲ. 2, 3.
ջ Գլ. ժե. 14։

թէ մեղրը առիւծի դիակին է հանել։
40 Եւ նորա հայրն իջաւ այն կնկայ մօտ, եւ Սամփոնը այնտեղ մի խրնջոյք արաւ, որովհետեւ երիտասարդներն այսպէս էին անում։ 41 Եւ երբոր նորան տեսան՝ երեսուն ընկեր բերին, 42 որ նորա հետ լինեն։ Եւ Սամփոնն ասեց նորանց. Հիմա ձեզ մի հանելուկ ասեմ, եթէ նորան այս խնջոյքի եօթը օրուայ մէջ ինձ բացատրէք եւ գտնէք, ես էլ ձեզ երեսուն չուպիկ եւ երեսուն փոխելու հանդերձ կ'տամ. 43 Բայց եթէ չ'կարողանաք բացատրել ինձ համար, այն ժամանակ դուք ինձ երեսուն չուպիկ եւ երեսուն փոխելու հանդերձ տաք, եւ նորանք ասեցին նորան. Հանելուկդ մեզ ասիր որ լսենք։ 44 Եւ նորանց ասեց. Կերողից կերակուր դուրս եկաւ եւ հզօրից անոյշ եղաւ։ Եւ նորանք այս հանելուկը երեք օրուայ մէջ չ'կարողացան 45 բացատրել։ Եւ եօթներորդ օրը Սամփոնի կնկան ասեցին. Համարդիդ խաբիր որ հանելուկը մեզ բացատրէ, Եւ մի գուցէ քեզ եւ քո հօր տունը կրակով այրենք. մեզ կողոպտելու համար կանչեցիք. չէ՞։ Եւ Սամփոնի կնիկը լաց եղաւ նորա մօտ եւ ասեց. Անպատճառ դու ինձ ատում ես եւ ինձ չես սիրում. դու իմ ժողովրդի որդկանցը մի հանելուկ ես ասել. եւ ինձ չ'բացատրեցիր։ Եւ նա ասեց նորան. Ահա իմ հօրն ու մօրը չ'յայտնեցի. եւ քե՞զ պիտի յայտնէի։ 47 Եւ նա իրանց խնջոյքի եօթը օրերին նորա մօտ լաց եղաւ. եւ նա եօթներորդ օրը նորան բացատրեց, որովհետեւ նորան նեղութիւն էր տալիս. նա էլ բացատրեց հանելուկը իր ժողովրդի 48 որդկանցը։ Եւ քաղաքի մարդիկը եօթներորդ օրը արեգակը մանելուց առաջ նորան ասեցին. Ի՞նչ է անուշ մեղրից՝ եւ ի՞նչ զօրաւոր առիւծից։ Եւ նա ասեց նորանց. Եթէ դուք իմ երինջովը չ'հերկէիք, իմ հանելուկը 49 չէիք գտնիլ։ Եւ Հոգին Տիրոջ նորա վերայ եկաւ, եւ նա իջաւ Ասկաղոն եւ նորանցից երեսուն մարդ մեռցրեց, եւ նորանց հանդերձներն առաւ եւ տուաւ հանելուկը բացատրողներին, եւ բարկութիւնը բորբոքուեց, եւ նա 20 վեր գնաց իր հօր տունը։ Եւ Սամփոնի կնիկը նմարդի գնաց նորա բարեկամը եղող ընկերին։

Գլ. ԺԵ

Սամփոնը մեծ վնաս է հասցնում Փղշտացիներին.

1 Եւ եղաւ որ մի ժամանակից յետոյ ցորենի հունձի օրերին Սամփոնը այծերիցը մի ուլ առաւ եւ գնաց իր կնկան այցելութեան եւ ասեց. Ներքին սենեակը գնամ կնկանս մօտ, բայց կնկայ հայրը նորան չ'թողից որ 2 մտնէ։ Եւ նորա հայրն ասեց. Իրաւ կարծեցի՝ որ դու նորան բոլորովին ատեցիր, եւ նորան քո ընկերին տուի. ահա նորա փոքր քոյրը նորանից գեղեցիկ է. հիմա թող նորա տեղ նա 3 լինի քեզ։ Եւ Սամփոնը նորանց ասեց. Այս անգամ Փղշտացիներիցն անպատիժ եմ, եթէ նորանց չարութիւն հանեմ։ Եւ Սամփոնը գնաց երեք հարիւր աղուէս բռնեց, եւ ջահներ առաւ, ու ապի ապիի դարձրից եւ երկու 5 ապիների մէջտեղը մէկ ջահ դրաւ։ Եւ ջահերը կրակով վառեց, եւ նորանց ձեց Փղշտացիների հունձքերի մէջ, եւ էդիզուած եւ չ'կարուած հունձքերը եւ մինչեւ անգամ այգիները՝ 6 ձիթենիները այրեց։ Եւ Փղշտացիները ասեցին. Այս բանը ո՞վ արաւ։ Եւ ասեցին. Թամնացիի փեսայ Սամփոնը. որովհետեւ նա նորա կնիկն առաւ եւ նորա ընկերին տուաւ։ Եւ Փղշտացիները վեր կացան եւ կնկան 7 ու նորա հօրը կրակով այրեցին։ Իսկ Սամփոնը նորանց ասեց. Թէ եւ դուք այսպէս արիք, բայց ես վրէժ եմ առնելու ձեզանից, եւ յետոյ կ'դադարեմ։ 8 Եւ նորանց սրունքն ու երանքը մեծ հարուածով ջարկեց. եւ իջաւ եւտաւ՝ Էտապատի խոռոչումը բնակուեց։

Ելք. Ժէ. 2.
Ելք. Խե. 22. ղ Թագ. Ե. 8, 22, 23.
Ելկ. Ժգ. 5.
Ղեւ. Ժե. 6.
Ելկ. Ժգ. 15.
Ելկ. Ժգ. 16.
Ելկ. գ. 10.
Ելկ. ա. 18.
Ելկ. Ժե. 2, 6.

Ջոշ. գ. 29.
—
—Նե. կը. 17։ Գլ. գ. 19։
Ելկ. Ժգ. 20.
Ելկ. իբ. 5.
Ելկ. Ժգ. 15.
Նեե. բ. 21։ Ժէ. 3.

9 Եւ Փղշտացիները վեր գնացին ու
Յուդայի մէջ բանակ տուին, ու Լե-
10 քիի մէջ տարածուեցան։ Եւ Յուդա-
եանք ասեցին. Ի՞նչու համար էք մեզ
վերայ եկել։ Նոքանք էլ ասեցին.
Սամփոնին կապելու ենք վեր եկել, որ
նորան մեզ արածի պէս մենք էլ իրան
անենք։
11 Եւ Յուդայից երեք հազար մարդ
իջան Ետամ ապառաժի խառնոյը եւ
Սամփոնին ասեցին. Չ'գիտե՞ս որ
Փղշտացիները Իմէնց վերայ իշխում են.
եւ այս ի՞նչ ես արել մեզ։ Եւ նա նո-
րանց ասեց. Նոքանք ինձ ինչպէս որ
արին, ես էլ նորանց այնպէս եմ ա-
12 րել։ Եւ նորան ասեցին. Մենք իջել
ենք որ քեզ կապենք եւ Փղշտացինե-
րի ձեռքը տանք։ Եւ Սամփոնը նո-
րանց ասեց. Ինձ երդում արէք որ
13 դուք ինձ չէք մեռցնիլ։ Եւ նորանք
նորա հետ խոսեցին ասելով. Ոչ, բայց
քեզ միայն կապենք եւ նորանց ձեռ-
քը տանք, եւ քեզ բնաւ չենք մեռ-
ցնիլ, եւ նորան երկու Նոր չուանով
կապեցին եւ ապառաժիցը դուրս հա-
14 նեցին։ Նա եկաւ մինչեւ Լեքի, եւ
Փղշտացիները աղաղակելով նորան
դիմաւորեցին. եւ Տիրոջ Հոգին նո-
րա վերայ եկաւ եւ նորա կռնեքի վե-
րայ եղող չուանները կրակով այրուած
քթանի պէս եղան, եւ կապերը ձեռ-
15 քերիցը լուծուեցան։ Եւ մէկ էշի ծո-
ռան գտաւ որ դեռ չորացած չէր, եւ
ձեռքը մեկնեց առաւ այն եւ նորանով
16 Հազար մարդ մեռցրեց։ Եւ Սամփո-
նին ասեց. Էշի ծնօտովը մէկ խումբ՝
երկու խումբ՝ էշի ծնօտով հազար
17 մարդ մեռցրի։ Եւ երբոր իր խօսքը
վերջացրեց՝ ծնօտը ձեռքիցը դցեց, եւ
այնտեղի անունը Ռամաթ–լէքի կոչեց։
18 Եւ խիստ չատ ծարաւեց եւ Տիրոջն
աղաղակեց եւ ասեց. Դու քո ծառայի
ձեռքովը յաջողեցիր այս մեծ փրկու-
թիւնը, եւ հիմա ծարաւով մեռնեմ,
19 եւ անթլփատների ձեռքն ընկնեմ։ Եւ
Աստուած Լեքիի մէջ եղած փոսը բա-
ցաւ, եւ նորանից ջուր եկաւ. եւ նա
խմեց, եւ հոգին իր մօտը դարաւ,
եւ կենդանացաւ, նորա համար նորա
անունը Ենգոքէ կոչեցաւ, որ Լեքիի
մէջ է մինչեւ այս օրը։
20 Եւ նա Փղշտացիների օրերին Իս-
րայէլի մէջ քսան տարի դատաւորու-
թիւն արաւ։

ԳԼ. ԺԶ

Սամփոնի ոյժը կորցնելը, քշտահարութիւնը և վերջին գործը։

1 Եւ Սամփոնը գնաց Գազա, եւ այն-
տեղ մի պոռնիկ կին տեսաւ, եւ նո-
2 րա մօտ մտաւ։ Եւ Գազացիներին ա-
սեցին թէ Սամփոնը եկել է այստեղ։
Եւ պաշարեցին եւ բոլոր գիշերը նո-
րան դարանակալ եղան քաղաքի դռան
մօտ, եւ բոլոր գիշերը լռեցին եւ ա-
սեցին. Առաւօտը կանուխ մեռցնենք
3 նորան։ Եւ Սամփոնը մինչեւ կէս
գիշեր քնեց, եւ կէս գիշերին վեր կա-
ցաւ եւ քաղաքի դռան փեղկերը եր-
կու սեմերովը բռնեց եւ նորանց նի-
գովը մէկտեղ հանեց եւ ուսերի վե-
րայ առնելով նորանց Քեբրոնի դիմա-
ցի սարի գլուխը տարաւ։
4 Եւ նորանից յետոյ մէկ կին սիրեց
Սորեկի հեղեղատի մէջ, ու նորա ա-
5 նունը Դալիլա էր։ Եւ Փղշտացիների
նախարարները այն կնկայ մօտ գնա-
ցին եւ նորան ասեցին. Նորան խա-
բիր եւ տես, թէ նորա մեծ զօրու-
թիւնը ինչում է, թէ ինչով կ'կարո-
ղանանք նորան յաղթել, որ նորան
յաղթենք եւ տկարացնենք, եւ մենք
քեզ ամեն մէկս հազար հարիւր ար-
6 ծաթ կ'տանք։ Եւ Դալիլան Սամփսո-
նին ասեց. Ազաչում եմ՝ յայտնիր ինձ,
թէ քո մեծ զօրութիւնը ինչո՞ւմ է,
եւ քեզ տկարացնելու համար ի՞նչ բա-
7 նով կապել պէտք է։ Եւ Սամփոնը
նորան ասեց. Եթէ ինձ եօթը հատ
չ'չորացած դարար ջիլերով կապեն,
կ'տկարանամ եւ մարդկանց մէկի պէս
8 կ'դառնամ։ Եւ Փղշտացիների նախա-
րարները նորա համար եօթը հատ չ'չո-
րացած դարար ջիլեր բերին, եւ նա

ՀՊ. Թագ. ե. 18, 22։
ԲԳՀ. Ժգ. 1։
ՀՊ. Ժգ. 11, 12։
ՇԳՀ. գ. 10։ Ժգ. 6, 19։

ՀԳՀ. գ. 31։ Ղև. խզ. 8։ Թեո. խգ. 10։
Ի Պագ. գ. 7։
Ղնե. խե. 27։

ԲԳՀ. Ժգ. 1։
—Թեո. ժե. 47։
Բ (Տես նե. խթ. 11։)

Է Թեո. Ժգ. 3։
ԲԳՀ. Ժգ. 15։ Տես Առակ. ը. 16—19։ ե. 3—11։ գ. 21—26։ ե. 21—23։

9 Նորան կապեց նորանցով, եւ Նորա մօտ ներքին սենեակումը դարանակալներ էին նստել, եւ կինը Նորան ասեց. Սամփսոն, Փղշտացիները քեզ վերայ եկան. այն ժամանակ նա ջիլերը կտրատեց ինչպէս կրակի հոտ առած խծուծից չքնաղ մի լար կ'կտրատուի. 10 եւ Նորա ոյժը չ'հասկացուեցաւ. Եւ Դալիլան ասեց Սամփսոնին. Ահա ինձ խաբեցիր եւ ինձ սուտ ասեցիր. հիմա ազաչում եմ՝ յայտնիր ինձ թէ 11 ինչո՞վ կ'կապուես. Եւ նա Նորան ասեց. Եթէ ինձ Նոր եւ չ'գործածուած չուաններով պինդ կապեն՝ այն ժամանակ կ'տկարանամ, եւ մարդկանց 12 մէկի պէս կ'դառնամ. Եւ Դալիլան Նոր չուաններ առաւ եւ Նորանցով Նորան կապեց, եւ Նորան ասեց. Սամփսոն, Փղշտացիները քեզ վերայ եկան. (եւ դարանակալները ներքին սենեակումը նստել էին.) այն ժամանակ նա Նորանց դերձանի պէս իր բազկներիցը կտրատեց. 13 եւ Դալիլան ասեց Սամփսոնին. Մինչեւ հիմա ինձ խաբեցիր եւ ինձ սուտ ասեցիր. ասիր ինձ թէ ինչո՞վ կ'կապուես. Եւ նա Նորան ասեց. Եթէ գլխիս եօթը 14 բաժին մազերը ազդով հիւսես. Եւ նա Ցիլցովը պնդացրեց, եւ Նորան ասեց. Սամփսոն, Փղշտացիները քեզ վերայ եկան. Եւ նա քնից զարթնեց, եւ ատաղձի ցիցը եւ ազդը հանեց. 15 Այն ժամանակ Դալիլան Նորան ասեց. Ինչպէս կա ասում թէ քեզ սիրում եմ, քանի որ սիրտդ ինձ հետ չէ. հիմա այս երեք անգամն է որ ինձ խաբեցիր, եւ ինձ չ'ասեցիր թէ քո մեծ 16 զօրութիւնը ինչումն է. Եւ որովհետեւ ամեն օր իր խօսքերովը Նորան նեղում էր եւ Նորան բնաղատում էր, այն ժամանակ Նորա սիրտը նեղացաւ 17 մինչեւ մահ, եւ նա իր սրտի մէկ բոլոր եղածը Նորան յայտնեց եւ ասեց Նորան. Իմ գլխի վերայ ածելի չէ եկած, որովհետեւ իմ մօր արգանդիցը ես Աստուծոյ ուխտաւոր եմ. Եթէ աձիլուեմ, իմ ոյժն ինձանից կ'գնայ եւ ես կ'տկարանամ, եւ ամեն մարդ- 18 կանց պէս կ'դառնամ. Եւ երբոր Դալիլան տեսաւ, որ նա իր սրտի մէջ բոլոր եղածն իրան յայտնեց, Փղշտացիների նախաթարներին կանչել տուաւ եւ ասեց. Այս անգամ վեր եկէք. որովհետեւ իր սրտի մէջ բոլոր եղածն ինձ յայտնել է. Այն ժամանակ Փղշտացիների նախաթարները Նորա մօտ վեր գնացին. եւ արծաթն էլ իրանց 19 ձեռքին բերին. եւ Դալիլան Նորան իր ծունկերի վերայ քնացրեց, եւ մի մարդ կանչեց, եւ Նորա գլխի եօթը բաժին մազերը ածիլել տուաւ, եւ սկսեց Նորան տկարացնել. եւ Նորա ոյժը իրանից գնացել էր. եւ կինն ասեց. Սամփսոն, Փղշտացիները քեզ 20 վերայ եկան. եւ նա քնիցը զարթնելով ասեց. Դուրս գամ եւ առաջի անգամների պէս թօթափուիմ, բայց չ'գիտէր որ Տէրն իրանից գնացել էր. 21 Եւ Փղշտացիները Նորան բռնեցին եւ Նորա աչքերը հանեցին, եւ Նորան տարին գած՝ Գազա, եւ ոտնակապերով կապեցին, եւ բանտումը աղում էր.

22 Եւ Նորա գլխի մազը ածիլուելուց 23 յետոյ սկսեց բուսնել. Եւ Փղշտացիների նախաթարները ժողովուեցան, որ իրանց աստուծուն Դագոնին մեծ զոհ մատուցանեն, եւ ուրախութիւն անեն. եւ ասացին. Մեր աստուածը մեր թշնամի Սամփսոնին մեր ձեռքը 24 մատնեց. Եւ ժողովուրդը Նորան տեսնելով Դագոնին իրանց աստուծուն, որովհետեւ ասեցին. Մեր աստուածը մեր թշնամիին մեր երկիրը քանդողին եւ մեր մեռնողները չատացնողին 25 մեր ձեռքը մատնեց, եւ երբոր Նորանց սիրտն ուրախ էր, ասացին. Սամփսոնին կանչեցէք, որ մեր առաջին պար գայ. Եւ Սամփսոնին կանչեցին բանտիցը, եւ Նորանց առաջին պար էր գալիս. եւ Նորան կանգնեց- 26 րին սիւների մէջ տեղը. Եւ Սամփսոնն իր ձեռքից բռնող պատանիին ասեց. Թող առ ինձ, որ այս տու-

---

ԻՇ. ԺԶ. 19, 14, ՀՇ. գ. 21, ԻՇ. ԺԶ. 16.

ՀՇ. ԺԶ. 17. ԲՄԼՔ. Ե. 5, ՔՈՒ. գ. 5, ՇԼ. ԺԶ. 5.

ԻԱՒԱԿ. Է. 26, 27. Ա ԹԱԳ. ԻԲ. 15, 16. Ի ԹԱԳ. Ե. 2—5, 7.

ԲԴԱՆ. Ե. 1, Ա ՇԼ. ԺԲ. 6, ԲԹԱԳ. ԺԳ. 23.

նը կրող սիւները չօչափեմ, եւ նո-
27 րանց վերայ կոթնեմ։ Եւ տունը լիքն
էր մարդկանցով եւ կանանցով. եւ
Փղշտացիներուն բոլոր նախաթարներն
ալ հոն էին. եւ տանիքի վերայ երեք
հազարի չափ մարդիկ եւ կանայք կա-
յին, որոնք Սամփսոնի պար գալուն
28 մտիկ էին տալիս։ Եւ Սամփսոն աղ-
աղակեց Տիրոջը եւ ասաց. Ով Տէր
Եհովայ, աղաչեմ եմ հիշիր ինձ, ով
Աստուած, եւ միայն այս անգամ էլ
ինձ ուժովացրու որ Փղշտացիներից
իմ երկու աչքերի վրէժը մէկ անգա-
29 մով առնեմ։ Եւ Սամփսոն այն տու-
նը կրող միջի սիւները՝ մէկը աջ ձեռ-
քովը եւ միւսը ձախ ձեռքովը բռնեց
30 եւ նորանց վերայ կոթնեց. Եւ Սամփ-
սոն ասաց. Իմ անձն էլ Փղշտացինե-
րի հետ թող մեռնի. եւ ուժովը ձգեց,
եւ տունը մայր բնակաւ նախաթարներն
ու վերայ եւ միջումն եղող բոլոր ժո-
ղովրդի վերայ. եւ իր մեռնելովը մեռ-
ցրածները իր կենդանութեան ժամա-
31 նակ մեռցրածներից աւելի էին։ Եւ
նորա եղբայրները եւ նորա հոր բոլոր
տունը իջան, եւ նորան վեր առան
եւ դուրս տարին եւ Չորաղկին նորան
իր հոր Մանոյէի գերեզմանումը Սո-
րայի եւ Եսթաւուղի միջտեղը։ Եւ
նա Իսրայէլի միջումը վճռան տարի
դատաւորութիւն արաւ։

ԳԼ. ԺԷ

Միքան մի նոր կառավարութիւն է հաստատում։

1 Եւ Եփրեմի սարիցը մի մարդ կար
2 Միքա անունով. Եւ նա իր մօրն ա-
սաց. Այն հազար հարիւր արծաթը՝
որ քեզանից վեր է առնուել, որի հա-
մար անէծք տուիր եւ իմ ականջին
ասեցիր, ահա այն արծաթը ինձ մօտ
է, այն ես եմ առել. եւ մայրը նորան
ասաց. Իմ որդեակն օրհնեալ լինի
3 Տէրիցը։ Եւ նա հազար հարիւր վեց
արծաթը նո՛ւ տարձրեց իր մօրը. բայց
նորա մայրն ասաց. Ես այն արծաթն
իմ ձեռքիցը Տիրոջը նուիրեցի իմ որ-
դիի համար, նորանով քանդակած եւ
թափծու կուռք չինելու համար. եւ
4 հիմա ես այն քեզ եմ դարձնում։ Իսկ
նա այն արծաթը իր մօրը դարձրեց.
եւ մայրը երկու հարիւր արծաթ ա-
ռաւ. եւ ոսկերչին տուաւ նորանց.
նա էլ նորանցից քանդակած եւ թափ-
ծու կուռք չինեց, եւ Միքայի տունն էին
5 լինում։ Եւ այդ Միքա մարդը մի աստ-
ուածների տուն ունեցաւ, եւ Եփուդ
եւ Թերափիմ չինեց, եւ իր տղերանց
մէկին օրհնեց եւ իր համար քահա-
6 նայ եղաւ։ Այն օրերն Իսրայէլի մէջ
թագաւոր չկար. Համեն մարդ իր
աչքերի հաճելի եղածն անում էր։
7 Եւ Բեթղեհէմ Յուդայի ազգատոհմից Յուդայի
Բեթղեհէմիցը մի պատանի կար, եւ
նա Ղեւտացի էր, եւ այնտեղ էր բը-
8 նակում պանդխտի պէս։ Եւ այս
մարդը Բեթղեհէմ քաղաքիցը
դուրս եկաւ որ պանդխտի՛ւն անէ,
ուր որ գտնէ, եւ ճանապարհորդու-
թիւն անելով եկաւ մինչեւ Եփրեմի
9 սարը մինչեւ Միքայի տունը։ Եւ Մի-
քան նորան ասեց. Որտեղից ես գա-
լիս։ Եւ նա նորան ասեց. Ես Ղեւ-
տացի եմ Բեթղեհէմիցը, եւ
գնում եմ պանդխտանալու ուր որ
10 գտնեմ։ Եւ Միքան նորան ասեց. Ինձ
հետ բնակուիր, եւ ինձ համար հայր
եւ քահանայ եղիր. եւ ես քեզ տա-
րուց տարի տասը արծաթ եւ հագնե-
լու հանդերձ եւ քո ուտելիքը կ'տամ։
11 Ղեւտացին էլ գնաց։ Եւ Ղեւտացին
հաւանեց որ այն մարդի հետ բնակուի.
եւ այս պատանին նորա որդկանց մէ-
12 կին պէս եղաւ նորա համար։ Եւ Մի-
քան Ղեւտացիի ձեռքը լցրեց, եւ պա-
տանին նորա քահանան եղաւ, եւ Մի-
13 քայի տանն էր բնակւում։ Եւ Միքան
ասեց. Հիմա գիտեմ որ Տէրն ինձ բա-
րիք է անելու, որովհետեւ այս Ղեւ-
տացին իմ քահանան դառաւ։

ե Ես. Երեմ. ԺԱ. 15։
զ Դ։ Ժգ. 25։
է Ես. Ցես. ԺԱ. 33։
ը Ես. Դ։ Ժգ. 5։
— Ես. Ցես. իգ. 33.

ի Ես. Ժգ. 19։ Հառաք. գ. 10։
ա Թագ. ԺԱ. 13։
ժ Ել. ի. 4։ Ղև. ԺՔ. 4.
ժա Ես. Ա. 19։ իգ. 6։
ժբ Դ։ ը. 27։ ԺԸ. 14, 17 ԱԱ.

ժգ Ես. յա. 19։ Ովս. գ. 4։
ԺԴ։ ԺԸ. 1։ ԺՔ. 1. իա. 25։
բ Օր. իգ. 5։
ըգ Օր. ԺԸ. 8։ Դ։ իա. 25։
ԾԴ։ ԺՔ. 1։ Միք. Ա. 2։

Մատ. բ. 1, 5, 6.
իդ Դ։ ԺԸ. 19։
իե Ես. իա. 8։ Դ։ ԺԸ. 19։ գ
Թագ. Ա. 13։ Յոբ. ԺՔ. 10։

Գլ. ԺԸ

Դանի որդիքը առնում են Լայիշը և այնտեղ սկսում կռապաշտ Միքայի քահանայութիւնը։

4 -Ա,յն օրերը Իսրայէլի մէջ թագաւոր չ'կար. եւ այն օրերը Դանի ցեղը իր համար ժառանգութիւն էր որոնում բնակուելու համար, որովհետեւ մինչեւ այն օրը Իսրայէլի ցեղերի մէջ Նորա համար բ---ած ժառանգութիւն
2 չէր բնկել։ Եւ Դանի որդիքն իրանց ազգատոհմներից՝ իրանց սահմաններից հինգ զօրաւոր մարդ ուղարկեցին Սարայից ու Եսթաւուղից, որ երկիրը լրտեսեն եւ քննեն, եւ նորանց ասեցին. Գնացէք երկիրը քննեցէք. եւ նորանք գնացին Եփրեմի սարը մինչեւ Միքայի տունը, եւ գիշերը
3 այնտեղ մնացին։ Եւ երբոր նորանք Միքայի տան մօտ էին, այն Ղեւտացի պատանիի ձայնը ճանաչեցին, եւ մտան այնտեղ եւ ասեցին. Ո՞վ քեզ այստեղ բերաւ, եւ դու այստեղ ի՞նչ ես անում, եւ այստեղ ի՞նչ ունես։
4 Եւ նա ասեց նորանց. Միքան ինձ այսպէս եւ այսպէս արաւ, եւ ինձ վարձքով բռնեց, որ նորան քահանայ
5 լինեմ։ Եւ նորան ասեցին. Աղաչում ենք՝ Աստուծուն հարցրու, որ իմանանք, թէ արդեօք մեր գնացած ճա-
6 նապարհը կ'յաջողուի։ Եւ քահանան նորանց ասեց. Գնացէք խաղաղութեամբ, ձեր գնացած ճանապարհը Տիրոջ առաջին է։
7 Այն ժամանակ այն հինգ մարդիկը գնացին Լայիս մտան, եւ նորանում բնակող ժողովուրդը տեսան՝ որ Սիդոնացիների պէս ապահովութեամբ հանգիստ եւ ապահով բնակւում էին, եւ այն երկրի մէջ մի վատ տուող չ'կար՝ որ իշխանութիւն ունէր, եւ Սիդոնացիները հեռու էին եւ բնաւ
8 մէկ մարդի հետ գործ չ'ունէին։ Եւ նրանք հինգ հարիւր Սարաա եւ Եսթաւուղ գնացին իրանց եղբայրների մօտ, եւ նորանց եղբայրները նորանց ասեցին.
9 Դուք ի՞նչ սահեցաք։ Եւ նորանք ասեցին. Հաւեր կացէք նորանց վերայ գնանք, որովհետեւ մենք երկիրը տեսանք եւ ահա չատ լաւ է, եւ դուք կ'մոյլ նըստո՞ղ էք. անհոգութիւն մի անէք գընալու այն երկիրը ժառանգելու հա-
10 մար։ Հէնց որ գնաք, մէկ անհոգ ժողովրդի եւ չատ ընդարձակ երկրի մէջ կ'մտնէք, որն որ Աստուած ձեր ձեռքն է տուել, եւ մի այնպիսի տեղ, որ այնտեղ երկրի վերայ եղող բաներից մէկը պակաս չէ։
11 Եւ այնտեղից՝ Դանի ազգատոհմից, այսինքն Սարաայից եւ Եսթաւուղից վեց հարիւր սպառազինեալ մարդիկ
12 գնացին։ Եւ վեր եկան Ծուզայի Կաբրիաթարիմում բանակ տուին. նորա համար այն տեղը մինչեւ այս օրը ասւում է Մահանէ-դան. ահա նա Կաբրիաթարիմի հետեւումն է։ Եւ այնտեղից անցան Եփրեմի սարը եւ եկան
14 մինչեւ Միքայի տունը։ Եւ այն հինգ մարդը որ գնացել էին Լայիսի երկիրը լրտեսելու, պատասխանեցին եւ իրանց եղբայրներին ասեցին. Գիտէ՞ք որ հայս տներումը եփուդ, թերափիմ, եւ քանդակած ու թափծու կուռք կայ. եւ հիմա իմացէք թէ ինչ պիտի
15 անէք։ Այն ժամանակ նորանք դէպի այնտեղը դառնալով գնացին այն Ղեւտացի պատանիի տունը՝ Միքայի տունը, եւ նորա նոզջութիւնը հարցրին։
16 Եւ Դանի որդկանցից այն վեց հարիւր սպառազինեալ մարդիկը դռան մուտ-
17 քումը կանգնեցին։ Եւ երկիրը լրտեսելու գնացող այն հինգ մարդիկը գընացին այնտեղ, եւ վեր առան քանդակած կուռքը, եփուդը, թերափիմը ու թափծու կուռքը. եւ քահանան կանգնել էր այն վեց հարիւր սպառազինեալ մարդկանց հետ դռան մուտ-
18 քումը։ Եւ երբոր նորանք Միքայի տունը մտան, եւ քանդակած կուռքը, եփուդը, թերափիմը ու թափծու կուռքը վեր առան, քահանան նորանց ա-

---

ա Գլ. ԺԸ. 6. խա. 23։
բ Յես. ԺԲ. 47. Գլ. ա. 31.
գ Գլ. Ժգ. 25.
դ Թագ. Ժգ. 17. Յես. բ. 1. Գլ. ա. 33.
ե Գլ. ԺԸ. 1, 8.
զ Յես Գլ. ԺԸ. 10։
է Գլ. ԺԸ. 5.
ը Թագ. ԺԸ. 21. Ովս. գ. 13.
թ Թագ. ա. 17. գ Թագ. իգ. 6։
ժ Թագ. Ժգ. 31. Յես. բ. 13, 24.
ի Թագ. իգ. 3։

ձ Յես. բ. 17.
ղ Գլ. Ժգ. 25.
ճ Յես. ԺԸ. 60.
յ Նե. իգ. 3։ բ Որ. իգ. 5։ Ժգ. 28. Եզե. բ. 10. Եա. Ժգ. 10։ Զաք. գ. 4.
ն Գոր. Ժ. 46։
շ Գլ. ԺԸ. 4, 5։
ո Ծն. իգ. 27։ ա Թագ. ԺԸ. 22։ բ Թագ. Ժա. 7։
չ Գլ. ԺԸ. 4, 5։

19 ասց. Ի՞նչ էք անում, եւ նորանք ա-
սեցին նորան. Լուռ կաց, ձեռդ բե-
րանիդ վերայ դիր եւ մեզ հետ եկ.
եւ մեզ համար հայր ու քահանայ ե-
ղիր. մի՞թէ լաւ է քեզ համար մէկ
մարդի տանը քահանայ լինել, թէ Իս-
րայէլի մէջ մէկ ցեղի եւ մէկ ազգա-
20 տոհմի քահանայ լինելը։ Եւ քահա-
նան սրտովին ուրախանալով եփուդը,
թերափիմը եւ քանդակած կուռքն ա-
ռաւ եւ այն ժողովրդի մէջ մտաւ։
21 Եւ նորանք եւ դառան գնացին, եւ
բնաւանիքները եւ անասուններն ու
թանկագին կարասիները իրանց առա-
ջը դրին։
22 Երբոր նորանք Միքայի տանիցը հե-
ռացան, Միքայի տան մօտ եղող մարդ-
երի մարդիկը ժողովուեցան, եւ Դանի
23 որդիներին հասան. Եւ Դանի որդի-
ներին կանչեցին. եւ նորանք իրանց
երեսը դարձրին եւ Միքային ասացին.
Ինչ ի՞նչ կայ, որ այդչափ ժողովուել
24 էս։ Եւ նա ասաց. Իմ չինած աստ-
ուածներն եւ քահանային առել էք
գնացել, եւ ինձ էլ ի՞նչ մնաց. եւ ինձ
ի՞նչու համար էք ասում թէ ինչ ի՞նչ
25 կայ։ Եւ Դանի որդիքը նորան ասե-
ցին. Մեր մէջ քո ձայնը չլսուի. մի
գուցէ բարկասիրտ մարդիկ ձեզ վրա
յարձակուին, եւ քո կեանքը եւ
26 քո ընտանեաց կեանքը կորցնես։ Եւ
Դանի որդիքը իրանց ճանապարհով
գնացին. եւ Միքան տեսնելով որ նո-
րանք իրանից զօրաւոր են, էտ դա-
ռաւ գնաց իր տունը։
27 Եւ նորանք Միքայի չինածները եւ
նորա քահանային վեր առան եւ գը-
նացին Լայիսի վերայ՝ այն հանդիստ
եւ անվնաս ժողովրդի վերայ, եւ նո-
րանց սուրի բերանով զարկեցին, եւ
28 քաղաքը կրակով այրեցին։ Եւ նորանք
Սիդոնիցը հեռու լինելով եւ մի մարդ
հետ գործ չունենալով, ազատող
չկար. եւ Բեթրոոբի հովտի մէջ էր.
եւ քաղաքը չինեցին եւ նորա մէջ
29 բնակուեցին։ Եւ Քաղաքի անունը

իրանց հօր Իսրայէլեան Դանի անուա-
նով Դան կոչեցին, բայց քաղաքի
30 անունը առաջուց Լայիս էր։ Եւ Դա-
նի որդիքը քանդակած կուռքը կանգ-
նեցրին իրանց համար, եւ Մա-
նասէի որդիի Գերսոնի որդի Յոնա-
թանը՝ ինքը եւ իր որդիքը Մինչեւ
երկրի գերութեան օրը Դանի ցեղի
31 քահանաներն էին։ Ուստի նորանք
Միքայի չինած կուռքն իրանց համար
պահեցին, որչափ ժամանակ որ Ա-
ստուծոյ տունը Սեղովի մէջ էր։

ԳԼ. ԺԹ

Բենիամինի գարաւցիների չարագործութիւնը մի ղևտացիի հարճի հետ։

1 Եւ եղաւ որ (այն օրերը որ Իսրա-
յէլի մէջ թագաւոր չկար.) Եփրեմի
սարի կողմերին մէկ պանդուխտ Ղևտ-
ացի էր բնակուում, եւ նա Յուդայի
Բեթլեհէմիցը մէկ հարճ առաւ իր հա-
2 մար։ Եւ նորա հարճը նորա դէմ չնա-
թիւն արաւ եւ գնաց նորա մօտիցն
իր հօր տունը՝ Յուդայի Բեթլեհէմը,
եւ չորս ամսի չափ այնտեղ մնաց։
3 Եւ նորա մարդը վեր կացաւ գնաց
նորա հետեւիցը, որ բարեդրութեամբ
խօսէ նորա հետ եւ նորան ետ բերէ.
եւ իր հետ էին իր ծառան եւ երկու
էշ էլ. եւ նա նորան տարաւ իր
հօր տունը. եւ աղջկան հայրը երբոր
նորան տեսաւ՝ ուրախութեամբ նո-
4 րան դիմաւորեց։ Եւ աղջկան հայրը՝
նորա անները նորան պահեց, եւ նա
երեք օր նորա մօտ մնաց. կերան
խմեցին եւ գիշերները այնտեղ մնացին։
5 Եւ չորրորդ օրը երբոր առաւօտը
կանուխ վեր կացան, նա վեր կացաւ
որ գնայ. բայց աղջկան հայրն իր փե-
սային ասաց. Սիրտդ մի կտոր հացով
6 զնդացրու, եւ յետոյ կ՚գնաք։ Եւ նըր-
ա նեցին եւ երկուսը մէկտեղ կերան եւ
խմեցին, եւ աղջկան հայրն այն մարդ-
ին ասաց. Աղաչում եմ՝ այս գիշեր
էլ այստեղ կաց, որ Խիրտդ զուարթ
7 ճանայ։ Եւ այն մարդը վեր կացաւ որ

ե Ծն. ի. 5, իթ. 9, ի. 4, Ռուտ. ի. 32, Միք. ե. 16, ՛Դ. ԺԸ. 10, ՛Նե. ի. 30, Ներ. ԺԸ. 8, Ա Օր. իգ. 22։

զ Ելս. ի. 47։
է Ելս. ԺԸ. 47։
ը Նե. ԺԹ. 14, Ը Օր. իգ. 1, Դ. ի. 1, գ Թագ. ԺԸ. 29, 30, ԺԹ. 20։
թ Դ. ի. 1, ա Թագ. գ. 2, 3, 10, 11, Ա Թագ. Ը. 60—64, Ելս. ԺԸ. 1, Դ. ԺԹ. 18, ի. 12։
ժ Դ. ԺԹ. 6, ԺԸ. 1, ի. 25, Դ. ԺԸ. 7, ի Նե. իգ. 3, Ը Նե. ԺԸ. 5, գ Թագ. ԺԹ. 7, Դ. ԺԸ. 20։

դնայ, բայց Նորա անները Նորան Երբ-
Նազատից, եւ նա ետ դառաւ դիչերը
8 այնտեղ մնաց։ Եւ հինգերորդ օրը ա-
ռաւօտր կանուխ վեր կացաւ որ գնայ,
եւ աղջկան հայրն ասեց. Աղաչում
եմ՝ սիրտդ այնպացրու. եւ Հուչացան
մինչեւ օրուայ Թեքուիլր, եւ երկուսր
9 կերան Հ-ԼԼ։ Եւ այն մարդը վեր
կացաւ ինքը, իր հարճը եւ իր ծա-
ռան՝ որ գնան. բայց Նորա անները՝ աղ-
ջկան հայրն ասեց Նորան. Ահա օրն
իրիկուն է լինում. աղաչում եմ՝ դի-
չերը մնացէք. ահա օրը անցել է, դի-
չերը այտեղ մնա, եւ սիրտդ զուար-
ճանայ, եւ էգուց կանուխ ճանապարհ
10 ընկէք, եւ գնա քո վրանը։ Եւ այն
մարդը դիչերը մնալ չուզեց, եւ վեր
կացաւ գնաց, եւ եկաւ մինչեւ Եբ-
բուսի այսինքն Երուսաղէմի դիմացը.
եւ իր հետ երկու համեստած էշ ունէր,
եւ իր հարճն էլ իր հետն էր։
11 Եւ երբոր Եբբուսին մօտեցան, օրը
չատ անցել էր, ծառան իր տիրոջն ա-
սեց. Եկ ճանապարհը ծռենք այս Եբ-
բուսացիների քաղաքը գնանք, եւ դի-
12 չերը այնտեղ մնանք։ Բայց տէրը Նորան
ասեց. Ճանապարհը չենք ծռենք դէպի
օտարազգիների քաղաքը, որ Իսրայէլի
որդիականը չէ, այլ անցնենք մինչեւ
13 Գաբաա։ Եւ իր ծառային ասեց. Եկ
այնտեղերի մէկին մօտենանք, եւ դի-
չերը Գաբաայի կամ Հռամայի մէջ
14 մնանք. Եւ անցան գնացին, եւ երբոր
Բենիամինի Գաբաային մօտեցան, ա-
15 րեգակը մայր մտաւ։ Եւ այնտեղ դար-
ձան որ մտնեն Գաբաա եւ իջեւանեն,
եւ գնաց քաղաքի հրապարակի մէջ
նստեց, եւ մի մարդ չեղաւ որ Նորանց
իր տունը առնէր՝ իջեւանելու համար։
16 Եւ ահա իրիկունը արտերը մէկ ծեր
մարդ էր գալիս Իր գործիցը. եւ նա
Եփրեմի սարիցն էր, եւ Գաբաայի մէջ
պանդուխտ էր. իսկ այնտեղի բնակիչ-
17 Ները Բենիամինեանք էին։ Եւ երբոր
նա աչքերը բարձրացրեց եւ տեսաւ
ճանապարհորդ մարդին քաղաքի հրա-
պարակումը՝ ծեր մարդն ասեց. Ո՞ւր
ես գնում, եւ ո՞րտեղից ես գալիս։
18 Եւ նա ասեց Նորան. Մենք Յուդայի
Բեթլեհէմիցը մինչեւ Եփրեմի սարի
կողմերն ենք անցնում. ես այնտեղա-
ցի եմ, եւ մինչեւ Յուդայի Բեթլեհէ-
մը գնացի, եւ Տիրոջ տունն եմ գը-
նում. եւ ինձ իր տունը ընդունող
19 մարդ չկայ. Բայց մեր էշերի համար
յարդ եւ ճարակ կայ. եւ ինձ համար,
քո աղախնի համար եւ քո ծառաների
հետ եղող պատանիի համար հաց ու
գինի ունեմ, հոչ մէկ բան պակաս չէ։
20 Եւ այն ծեր մարդն ասեց. Խաղաղու-
թիւն քեզ. քո ամեն պակասութիւնն
ինձ վերայ. բայց Գիչերը հրապարա-
21 կումը մի մնար։ Եւ Նորան տարաւ
իր տունը, եւ էշերին կեր տուաւ.
եւ Նորանք Իրանց ոտքերը լուանա-
լուց յետոյ կերան եւ խմեցին։
22 Եւ երբոր Նորանց սիրտը զուարճա-
նում էր, ահա քաղաքի բնակիչներից
Չար զաւակներ տունը պաշարեցին՝
դռան վերայ յարձակուելով, եւ այն
տան տէր ծեր մարդի հետ խօսեցին
եւ ասեցին. Տուն եկող մարդին հա-
23 նիր, որ Նորան գիտենանք։ Եւ այն
տան տէր մարդը Նորանց մօտ դուրս
գնաց, եւ Նորանց ասեց. Ոչ, եղբայր-
ներս, աղաչում եմ, չարութիւն մի
անիք. այս մարդն իմ տունը մտնե-
լուց յետոյ Այս անզգամութիւնը մի
24 անիք։ Ահա իմ կոյս աղջկանը, եւ
այն մարդի հարճին Թող դուրս բերեմ
ձեզ մօտ, եւ Նորանց լկկեցէք, եւ Դներ
ուզածն արէք Նորանց, բայց այս մար-
դին այդ անզգամ գործը մի անիք։
25 Բայց այն մարդիկը չուզեցին Նորա
խօսքին լսել, եւ այն մարդն իր հար-
ճին բռնեց դուրս հանեց Նորանց մօտ,
եւ Նորանք Նորան գիտացին, եւ բո-
լոր գիչերը Նորան լկկեցին մինչեւ ա-
ռաւօտ, եւ երբոր արշալոյսը ծագեց,
26 Նորան Թող տուին որ գնայ։ Եւ այն

ա Ծն. ԺԹ. 13 Ա.Ես. Ը Ծն. ԺԹ. 16, գ Ծն. ԺԱ. 63, ԺԶ. 28, դ Ծն. ԺԱ. 8, 63, Գլ. ա. 21, ե Թագ. Ա. 6, զ Ծն. ԺԶ. 28, է Ծն. ԺԶ. 23,

ը Սմ. ԼԱ. 33, 43. Երբ. Ժգ. 2, թ Սաղ. Ճգ. 23, ժ Գլ. ԺԶ. 31, ի Նն. Իգ. 25, 32, լ Գլ. ԺԶ. 10, խ Նն. Իգ. 23. Գլ. գ. 23,

ծ Նն. ԺԹ. 2, կ Նն. Իգ. 24, հ Ծն. ե Օր. Ժգ. 13, ձ Նն. ԺԹ. 5, ղ Նն. ԺԹ. 7, ճ Նն. ԻԳ. 7. ե Օր. Իր. 21,

Գլ. Ե. 6. ե Թագ. Ժգ. 13, ն Նն. ԺԹ. 6, շ Նն. ԻԳ. 2. ե Օր. Լ. 14, ո Նն. Ժգ. 6, չ Նն. գ. 1.

կինը առաւօտուայ դէմ գնաց եւ ընկաւ մինչեւ լոյսը այն մարդի տան դռան առաջին ուր որ իր տէրն էր։ Եւ նորա տէրը առաւօտը վեր կացաւ, տան դռները բացաւ, որ դուրս գայ գնայ իր ճանապարհը. եւ ահա կնիկը՝ իր հարճը, տան դռան առաջին ընկած էր, եւ ձեռքերը սեմի վերայ էր։ Եւ նորան ասեց. Վեր կաց գնանք. բայց պատասխան տուող չկար։ Այն ժամանակ նա նորան իր էշի վերայ դրաւ եւ մարդը վեր կացաւ իր տեղը գնաց։ Եւ երբոր իր տունը հասաւ մի դանակ առաւ, եւ իր հարճը բռնեց եւ կոտորեց նորան ոսկորներովը տասներկու կտոր, եւ Իսրայէլի ամէն սահմաններն ուղարկեց։ Եւ ամէն տեսնողներն ասում էին. Թէ այսպիսի բան ոչ եղել է, ոչ էլ տեսնուել է Իսրայէլի որդիանց Եգիպտոսի երկրից ելած օրիցը մինչեւ այս օրը, սորա վերայ մտածեցէք, Խորհուրդ արէք եւ խօսեցէք։

ԳԼ. Ի

Բենիամինի ցեղի հետ պատերազմում են մնաց ցեղերը և գրեթէ ոչնչացնում։

1 Ա՚յն ժամանակ Բոլոր Իսրայէլի որդիքը դուրս եկան, եւ ժողովուեցաւ ժողովքը մէկ մարդի պէս Դանից մինչեւ Բերսաբէէ եւ Գաղաադի երկիրը՝ Մասփայի մէջ Տիրոջ առաջին։
2 Եւ ներկայացան բոլոր ժողովրդի՝ Իսրայէլի բոլոր ցեղերի գլխաւոր մարդիկը՝ չորս հարիւր հազար հետեւակ զօրք Աստուծոյ ժողովրդի ժողովքի մէջ։
3 Եւ Բենիամինի որդիքը լսեցին, որ Իսրայէլի որդիքը վեր են գնացել Մասփա։ Եւ Իսրայէլի որդիքն ասեցին. Գամնեցէք թէ այս չարութիւնն ինչպէս եղաւ։
4 Եւ այն Ղեւտացի մարդը՝ այն մեղսրուած կնոջ մարդը պատասխանեց եւ ասեց. Ես ու իմ հարճը եկանք Բենիամինի
5 Գաբաան, որ գիշերը մնանք։ Եւ Գաբաայի քաղաքացիները ինձ դէմ վեր կացան, եւ գիշերով պաշարեցին տունը ինձ դէմ, եւ ինձ ուզում էին սպանել, եւ իմ հարճին լլկեցին, եւ նա
6 մեռաւ։ Ես էլ իմ հարճն առայ եւ նորան կոտորեցի, եւ Իսրայէլի ժառանգութեանն բոլոր երկրին ուղարկեցի. որովհետեւ նորանք Իսրայէլի մէջ մեծ յանցանք եւ անզգամութիւն
7 արին։ Ահա դուք ամենքդ Իսրայէլի որդիք էք, Խօսք մէջ խօսեցէք եւ խորհուրդ արէք այստեղ։
8 Եւ բոլոր ժողովուրդը մէկ մարդի պէս վեր կացաւ, եւ ասեց. Մեզանից ոչ մէկն իր վրանը չգնայ, եւ ոչ մէկն իր տունը չդառնայ։ Եւ հիմա այս բանն անենք Գաբաային. Վնորա վերայ գնանք վիճակով։ Եւ առնենք Իսրայէլի ամէն ցեղերից՝ հարիւրից տասը, եւ հազարից հարիւր, եւ տասը հազարից հազար մարդ, որ ժողովրդի համար պաշար առնեն, որ Բենիամինի Գաբաան մտնելով նորան հատուցանեն Իսրայէլի մէջ նորա արած բոլոր անզգամութեան պէս։ Եւ այն քաղաքի վերայ ժողովուեցան Իսրայէլի բոլոր մարդիկը մէկ մարդի պէս միաբանութեամբ։
12 Եւ Իսրայէլի ցեղերը Բենիամինի բոլոր ցեղին մարդիկ ուղարկեցին եւ ասեցին. Այս ինչ չարութիւն է որ
13 ձեր մէջ եղաւ։ Եւ հիմա Գաբաայի մէջ եղող Այն չար զաւակ մարդիկը տուէք, որ նորանց մեռցնենք, եւ Էչարութիւնը Իսրայէլիցը վեր առնենք։ Բայց Բենիամինեանք չուզեցին լսել իրանց եղբարց՝ Իսրայէլի որդւոց խօսքին։
14 Եւ Բենիամինի որդիքը ժողովուեցան Էրեց քաղաքներիցը Գաբաայի մէջ որ Իսրայէլի որդւոց
15 դէմ պատերազմ անեն։ Եւ այն օրն Էրեց քաղաքներիցն Բենիամինի որդիքը համարուեցան Հրամանատից հազար սուր քաշող մարդ բացի Գաբաայի բնակիչներից՝ որոնք եօթը հա-

---

–Գլ. ք. 7։ Առակ. ժգ. 10։
—
–ը Ող. ժգ. 12։ Ցես. իգ. 12։ Գլ. իա. 5։ ա Թագ. ժ. 17։ Ժա. 7։
բԳլ. ժբ. 29։ Տես բ Թագ. գ. 10։
գ Ցես. ժբ. 26։ Գլ. ժ. 17։ Ժա. 11։ ա Թագ. ի. 9։ ժ. 17։
դ Գլ. բ. 10։
եԳլ. ԺԲ. 18։
զԳլ. ԺԲ. 22, 25, 26։ ըԳլ. ԺԲ. 29։
թ Ցես. ի. 15։ Գլ. ԺԲ. 23։
իԳլ. ԺԲ. 30։
ժ Ցես. ժգ. 2։ — Թագ. ժ. 20, 21։ ԺԳ. 43, 48։ Նէեմ. Ժա. 1։ Առաք. ԺԶ. 33։ Ցես. ա. 7։ Գոբ. ա. 20։
ի Ող. ԺԳ. 14։ Ցես. իբ. 13, 16։
լ Ող. ԺԳ. 13։ Գլ. ԺԲ. 22։
խ Ող. ԺԳ. 5։ ԺԶ. 18։
ծ Ցես Թես. ա. 37։ իբ. 41։

բիւր ընտիր մարդիկ համարուեցան ։
16 Այս բոլոր ժողովրդի մէջ եօթը հարիւր
ընտրուած ձախահաճեան մարդիկ կային,
որոնց ամենն էլ պարսատիկով մազի
վերայ քար էին դնում առանց սխալ-
17 ուելու ։ Եւ Իսրայէլի մարդիկն էլ հա-
մարուեցան՝ բացի Բենիամինից՝ չորս
հարիւր հազար սուր քաշող մարդ,
որոնք ամենն էլ պատերազմող մար-
դիկ էին ։
18 Եւ վեր կացան գնացին՝ Բեթէլ. եւ
Իսրայէլի որդիքը Աստուծուն հարց-
րին եւ ասեցին. Բենիամինի հետ պա-
տերազմելու համար ո՞վ լինի մեզ ա-
ռաջնորդ. եւ Տէրն ասց. Յուդան
19 լինի առաջնորդ ։ Եւ Իսրայէլի որդի-
քը առաւօտը վեր կացան եւ Գաբաայի
20 դէմ բանակ եռեին ։ Եւ Իսրայէլացիք
դուրս եկան Բենիամինի հետ պատե-
րազմ անելու, եւ Իսրայէլացիք Գա-
բաայի մօտ նորանց դէմ չարուեցան
21 պատերազմի համար ։ Եւ Բենիամինի
որդիքը դուրս եկան Գաբաայից եւ
այն օրը Իսրայէլից քսանեւերկու
հազար մարդ խորտակեցին գետինը ։
22 Եւ ժողովուրդը՝ այսինքն Իսրայէլա-
ցիք ուժովացան, եւ միւս անգամ
դնացին չարուեցան նոյն տեղը պա-
տերազմելու համար, ուր որ առաջին
23 օրը չարուել էին ։ Եւ Իսրայէլի որ-
դիքը վեր գնացին, եւ Տիրոջ առա-
ջին մինչեւ իրիկուն լաց եղան, եւ
Տիրոջը հարցրին ասելով, Մեր եղբօրը՝
Բենիամինի հետ պատերազմելու հա-
մար միւսանգամ վեր գնա՞նք ։ Եւ
Տէրն ասց. Նորա դէմ վեր գնացէք ։
24 Եւ երկրորդ օրը Իսրայէլի որդիքը
25 Բենիամինի որդւոց մօտեցան ։ Եւ
երկրորդ օրը Բենիամինեանք Գաբաա-
յիցը նորանց դէմ դուրս եկան, եւ
Իսրայէլի որդւոցից կրկին տասնեւ-
ութը հազար մարդ խորտակեցին գե-
տինը. որոնց ամենն էլ սուր քաշող
մարդիկ էին ։
26 Այն ժամանակ բոլոր Իսրայէլի որ-
դիքը՝ այսինքն բոլոր ժողովուրդը վեր
գնացին Բեթէլ, եւ այնտեղ Տիրոջ ա-
ռաջին նստեցին լաց եղան, եւ այն
օրը մինչեւ իրիկուն ծոմ պահեցին,
եւ Տիրոջ առաջին ողջակէզներ եւ
խաղաղութեան զոհեր մատուցրին ։
27 Եւ Իսրայէլի որդիքը Տիրոջ հարցրին.
(եւ այն օրերը Աստուծոյ ուխտի տա-
28 պանակն այնտեղ էր. եւ այն օրերը
նորա առաջին Աահարոնեան եղիազա-
բի որդի Փենէհէսն էր կանգնում.)
եւ ասեցին. Մեր եղբօր Բենիամինի
որդւոց հետ պատերազմելու համար
միւս անգամ էլ վեր գնա՞նք, թէ դա-
դարենք ։ Եւ Տէրն ասց. Վեր գնա-
ցէք, որովհետեւ էգուց ձեր ձեռքը
պիտի մատնեմ նորանց ։
29 Եւ Իսրայէլացիք Գաբաայի չորս-
30 կողմը դարանակալներ դրին ։ Եւ
Իսրայէլի որդիքը երրորդ օրը Բենիա-
մինի որդւոց վերայ գնացին, եւ միւս
անգամների պէս Գաբաայի դէմ չար-
31 ուեցան ։ Այն ժամանակ Բենիամինի
որդիքը ժողովրդին դիմաւորեցին, եւ
քաղաքիցը բաժանուեցան եւ առաջին
անգամների պէս սկսեցին ժողովուրդը
զարկել, եւ երեսունի չափ Իսրայէլա-
ցի մեռցրին այն ճանապարհների մէջ
որոնց մէկը Բեթէլ է գնում եւ միւսը
32 դաշտի Գաբաան ։ Եւ Բենիամինի որ-
դիքն ասեցին. Ահա նորանք մեր առա-
ջըն առաջի անգամների պէս կոտոր-
վում են ։ Եւ Իսրայէլի որդիքն ասե-
ցին. Փախչենք եւ նորանց քաղաքիցը
33 դուրս հանենք ճանապարհները ։ Եւ
Իսրայէլի բոլոր մարդիկն իրանց տե-
ղիցը վեր կացան, եւ Բաալթամարի
առաջին չարուեցան ։ Եւ Իսրայէլի
դարանակալները յանկարծ իրանց տե-
ղիցը՝ Գաբաայի դաշտիցը դուրս եկան։
34 Եւ եկան Գաբաայի առաջը բոլոր Իս-
րայէլիցը տասը հազար ընտրուած
մարդ, եւ պատերազմը սաստկացաւ.
եւ Նորանք չ'գիտէին որ իրանց վե-
35 րայ չարիք է հասել ։ Եւ Տէրը Իսրա-
յէլի առաջին Բենիամինին զարկեց,
եւ այն օրը Իսրայէլի որդիքը Բենիա-
մինից քսանեւհինգ հազար հարիւր
մարդ փչացրին. նորանց ամենն էլ

---

1 Գլ. ը. 13. = Մն. ժը. 2.
2 Տես Թուոց. ա. 46, իե. 51.
= Թագ. ժա. 8.
3 Թուոց. իե. 21. Գլ. ա. 1, 2.
Նեհ. իՔ. 37.
4 Տես. ժը. 1. = Թագ. գ.

3, 4.
5 Թուոց. իե. 7. ըս. 6. Տես. իե. 33.
իը Օր. ժ. 8. ժը. 5, 7.
6 Տես. ը. 4.
7 Տես. ը. 14. Նա. իե. 11.

36 սուբ քաչող էին։ Եւ Բենիամինի որ-
դիքը տեսան որ իրանք յաղթուեցան,
՚որովհետեւ Իսրայէլացիները Գաբաայի
չքնակայքումը դրած դարանակալներ-
ին ապաւինելով Բենիամինեանց տեղ
37 տուին։ Եւ դարանակալները ՚չուտով
Գաբաայի վերայ յարձակուեցան, եւ
դարանակալները տարածուեցան, եւ
բոլոր քաղաքը սուրի բերանով զար-
38 կեցին։ Եւ Իսրայէլացիները դարանա-
կալներն հետ ժամանակ էին որոշել,
որ քաղաքիցը մեծ կրակով ծուխ հա-
39 նէն։ Այն ժամանակ Իսրայէլի մար-
դիկը պատերազմի մէջ փախուստ ցոյց
տուին. եւ Բենիամինեանք սկսեցին
Իսրայէլացիներին զարկել, եւ երեսուն
մարդ չափ մեռցրին. որովհետեւ ա-
սեցին Թէ Անտարակոյս նորանք մեր
առաջուտ առաջին պատերազմի պէս
40 կոտորվում են։ Բայց երբոր քաղաքիցը
կրակի ծուխը սկսեց սիւնի պէս բարձ-
րանալ, Բենիամինեանք ետ դառան,
եւ ահա քաղաքի հրդեհը երկինքն էր
41 բարձրանում։ Եւ երբոր Իսրայէլացի-
ները ետ դառան, Բենիամինեանք
չուարեցան մնացին, որովհետեւ տես-
ան որ չարիքը իրանց վերայ հասել
42 էր։ Եւ նորանք Իսրայէլացիների ա-
ռաջից դէպի անապատի ճանապարհը
դարձան, բայց պատերազմը հասաւ նո-
րանց. եւ քաղաքներիցը դուրս եկող-
ները նորանց իրանց մէջ մեռցրին։
43 Այ՚ղէս Բենիամինեանները նայաշա-
բեցին, նորանց հալածեցին, եւ նորանց
դիւրաբերամբ մինչեւ Գաբաայի դէմ
44 արեւելեան կողմից զարկեցին։ Եւ Բե-
նիամինիցը ասանելութիք հազար մարդ
ընկաւ. նորանց ամենն էլ զօրաւոր
45 մարդիկ էին։ Եւ ՚Ե-ՆԷՆԵԸ դարձան
դէպի անապատը եւ դէպի ՚Իմմոնի
վէմը փախան. նորանցից ճանապարհ-
ներումը հինգ հազար մարդ ՚ճոռաքաղ
արին. եւ նորանց մինչեւ Գեդոմ հա-
լածելով նորանցից երկու հազար մարդ
46 զարկեցին։ Եւ Բենիամինին այն օրը
բոլոր ընկածները քսանեւհինգ հազար
սուր քաչող մարդ էր. նորանց ամենն
47 էլ զօրաւոր մարդիկ էին։ Եւ Վեց
հարիւր մարդ դարձան եւ դէպի անա-
պատը Ռեմմոնի վէմը փախան, եւ Ռե-
48 մմոնի վէմումը չորս ամիս կացան։ Եւ
Իսրայէլացիները դէպի Բենիամինի
որդիները դառնալով նորանց սուրի
բերանով զարկեցին, քաղաքների մէջի
մարդկանցից մինչեւ անասուները,
եւ ինչ որ գտնուեցաւ, եւ բոլոր գըտ-
նուած քաղաքներն էլ կրակով այրե-
ցին։

ԳԼ. ԻԱ

ԲԵՆԻԱՄԻՆԻ ՅԵՂ ԿՆՈՋ ԳՐԱԻՄ Է։

1 Եւ ՚Իսրայէլի մարդիկը Մասփայումն
երդում էին արել եւ ասել. Թէ Մե-
զանից ոչ ով իր աղջիկը Բենիամինցիի
2 կին չտայ։ Եւ ժողովուրդը գնաց ՚Բե-
թէլ եւ այնտեղ Աստուծոյ առաջին
մինչեւ իրիկուն նստցին, եւ իրանց
ձայնը բարձրացնելով մեծ լացով լաց
3 եղան, եւ ասեցին. Ով Իսրայէլի Տէր
Աստուած, ՚ինչու համար պատահեց
այս բանը Իսրայէլի մէջ, որ այսօր
4 Իսրայէլիցը մէկ ցեղ պակաս է։ Եւ
հետեւեալ օրը ժողովուրդը կանուխ
վեր կացաւ, եւ հայնտեղ սեղան շի-
նեցին, եւ ողջակէզներ եւ խաղաղու-
թեան զոհեր մատուցրին։
5 Եւ Իսրայէլի որդիքն ասեցին. Ո՞վ
է որ Իսրայէլի ամեն ցեղերիցը վեր
չգնայ ժողովքի հետ Տիրոջ առաջը.
՚որովհետեւ Տիրոջ առաջը Մասփա
վեր չգնացող մարդի համար մեծ եր-
դում էին արել, ասելով Թէ՝ Նա ան-
6 պատճառ պիտի մեռնի։ Այն ժամա-
նակ Իսրայէլի որդիքն իրանց եղբօր
Բենիամինի համար ցաւելով ասեցին.
Այսօր Իսրայէլիցը մէկ ցեղ բնաջինջ
7 եղաւ։ Այս մնացածներին ի՞նչ անենք
կնիկների մասին. որովհետեւ մենք
Տիրոջ անունովը երդում արինք որ
մեր աղջիկներից նորանց կին չտանք։
8 Եւ ասեցին. Ո՞վ է որ Իսրայէլի ցե-
ղերից վեր չգնաց Տիրոջ առաջը Մաս-

-Ե՛ս. ը. 13։
չԵ՛ս. ը. 19։
ՂԴ. ՚ի. 33։

էՍ-ղ. ի՛ր. 13։
-Ե՛ս. Ա՛ե. 31։
-ր Ջ՛ղ. ի՛դ. 23։

Հ Դ. ի՛ա. 13։
-Դ. ի. 1։

ի Դ. ի. 18, 20, 31։
ի Դ. ի. 26։ ր Թ՛ղ. ի՛դ. 23։
Ր Դ. ե. 23։

փա. եւ ահա Դաղաադի Յաբիսիցը
ոչ մի մարդ չէր եկած բանակը Ե ժո-
9 ղովքը։ եւ ժողովուրդը հանդիսացաւ.
եւ ահա նորանց մէջ Դաղաադի Յա-
բիսի բնակիչներիցը մարդ չ'գտնուե-
10 ցաւ։ Այն ժամանակ ժողովքը չաո
զօրաւորներից տասնեւերկու հազար
մարդ ուղարկեցին այնտեղ, եւ նո-
րանց պատուիրելով ասեցին. Գնա-
ցէք, եւ Դաղաադի Յաբիսի բնակիչ-
ներին սուրի բերանով զարկեցէք,
11 կանանցն էլ տղերանցն էլ։ եւ այս է
ձեր անելիքը. Համին արու եւ արուի
անկողին գիտացող ամեն կին *փչա-
12 ցրէք։ եւ Դաղաադի Յաբիսի բնակիչ-
ների մէջ չորս հարիւր կոյս աղջիկ-
ներ գտան, որոնք արուի հետ պատ-
կած չէին, եւ արու չ'գիտէին, եւ նո-
րանց Քանանի երկրի մէջ Սելովի
13 բանակը բերին։ եւ բոլոր ժողովքը
Յոբդ ուղարկելով Բենիամինի վէմումն
եղող Բենիամինի որդկանց հետ խօսե-
ցին եւ նորանց խաղաղութեան հրա-
14 տիրեցին։ եւ այն ժամանակ Բենիա-
մինեանք ետ դարձան. եւ այն կանայքը
տուին նորանց որ աղջ էին Յաղել Դա-
ղաադի Յաբիսի կանանցից. բայց նո-
15 րանց համար հրաւական չ'եղաւ։ եւ
ժողովուրդը Բենիամինի համար ցաւ-
եաց. որ Տէրը Իսրայէլի ցեղերի մէջ
խռամատութիւն արաւ։
16 եւ ժողովքի ծերերն ասեցին. Մնա-
ցածներին ի՞նչ անենք կանանց մասին.
որովհետեւ Բենիամինի կանայքը
17 կորան։ եւ ասեցին. Ողջ մնացող Բե-
նիամինեանց համար ժառանգութիւն
Ե՛ղ մնայ. որ Իսրայէլիցը մի ցեղ բնա-
18 ջինջ չ'լինի։ եւ մենք մեր աղջկերքից
չենք կարող նորանց կին տալ. Էորով-
հետեւ Իսրայէլի որդիքը երդում արին
ասելով. Բենիամինին կին տուողը ա-
19 նիծեալ լինի։ եւ ասեցին. Ահա տա-
րուց տարի Տիրոջ տօնախմբութիւն
է լինում Սելովի մէջ, որ Բեթէլի
հիւսիսային կողմին, եւ Բեթէլից Սիւ-
քէմ վեր գնացող Ճանապարհի արե-
ւելեան կողմին, եւ Ղեբօնայի հարա-
20 ւային կողմին է։ եւ Բենիամինի որդ-
կանցը պատուիրելով ասեցին. Գնա-
21 ցէք, այդիներումը թաք կացէք։ եւ
երբոր տեսնէք, որ Սելովի աղջկերքը
նաւար բռնած դուրս են գալիս պարե-
լու, այն ժամանակ այդիներիցը դուրս
եկէք, եւ ձեր ամեն մէկն իր համար
Սելովի աղջկերքիցը կին յափշտակե-
ցէք, եւ Բենիամինի երկիրը գնացէք։
22 եւ եթէ նորանց հայրերը կամ եղբայր-
ները դան մեզ հետ կռուելու, նո-
րանց կ'ասենք թէ Նորանց մեզ չնո-
հեցէք, որովհետեւ մենք պատերազ-
մումը նորանց ամենի համար կին
չ'պահեցինք. եւ հիմա որ դուք չ'տաք
23 նորանց յանցաւոր կ'լինէք։ եւ Բե-
նիամինի որդիքը այնպէս արին, եւ
իրանց թիւին չափ պար բռնածներիցը
կանայք յափշտակելով առան եւ գնա-
ցին ետ դարձան իրանց ժառանգութիւ-
նը, եւ քաղաքներ չինեցին եւ նորանց
24 մէջ բնակուեցան։ եւ այն ժամանակ
Իսրայէլի որդիքն այնտեղից ամեն
մարդ իր ցեղի ու իր ազգատոհմի մօտ
գնաց. եւ ամեն մարդ այնտեղից
դուրս գնաց դէպի իր ժառանգութիւնը։
25 Այն օրերը Իսրայէլի մէջ թագաւոր
չ'կար. Համին մարդ իր աչքին հաճելի
եղածն էր անում։

ե ՚ի թագ. ժա. 1։ բա. 11—
13։ բ թագ. բ. 4, 5։ ե-
գե. ա Մն. ժ. 11։
է ՚ի թագ. ժա. 7։
ը ՚ի թագ. բա. 10, 17։ բ Օր. ե. 3։

* կամ՝ նզովեցէք։
ը Յես. ժբ. 1։
թ Գե. ի. 47։
ժ ՚ի թագ. ժա. 23։
ի Գե. ժա. 35։

ա Գե. ի. 31։
բ Յես. ժե. 7։
գ Գե. ի. 31։
է Ել. ժե. 20։ Գե. ժա. 34։
ա թագ. ժը. 6։ բա. 11։

ժբ. 5։ երեմ. լա. 13։
հԳե. ժե. 6։ ժը. 1։ ժբ. 1։
յբ Օր. ժը. 5։ Գե. ժե. 6։

ՀՌՈՒԹԻ ԳԻՐՔԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Հռութը Նեոմիի հետ գնում է Բեթլեհեմ։

1 Դատաւորների կառավարութեան
օրերին երկրումը սով եղաւ. եւ Յու-
դայի Բեթլեհէմից մէկ մարդ իր կըն-
կան եւ երկու որդիների հետ գնաց
Մովաբի երկիրը պանդխտանալու։
2 Եւ այն մարդի անունը Ելիմելէք, եւ
կնկան անունը Նեոմի, եւ երկու որդ-
կանց անունները Մաալոն եւ Քեղիոն
էին, Եփրաթացի Յուդայի Բեթլեհէ-
միցը եւ գնացին Մովաբի երկիրը եւ
3 այնտեղ էին լինում։ Եւ Նեոմիի մար-
դը՝ Ելիմելէքը մեռաւ, եւ նա մնաց իր
4 երկու որդիներով, Որոնք իրանց հա-
մար Մովաբացի կիներ առան, մէկի
անունը Որփա, եւ միւսի անունը
Հռութ. եւ նորանք տասը տարիի
5 չափ այնտեղ նստեցին։ Եւ Մաալոնն
եւ Քեղիոնը երկուսն էլ մեռան, եւ
այն կինը իր երկու որդկանցից ու
մարդից զուրկ մնաց։
6 Եւ նա իր երկու հարսներով վեր
կացաւ, որ Մովաբի երկրից դառ-
նայ, որովհետեւ Մովաբի երկրումը
լսել էր որ Տէրը իր ժողովրդին այ-
ցելութիւն է արել Նորանց հաց տա-
7 լով։ Եւ նա իր եղած տեղից դուրս
եկաւ իր երկու հարսների հետ, եւ
ճանապարհ բռնեցին Յուդայի երկիրը
8 դառնալու համար։ Եւ Նեոմին իր
երկու հարսներին ասեց. Գնացէք եւ
ձեզանից ամեն մէկը դառնայ իր
մօր տունը։ Տէրը ձեզ ողորմութիւն
անէ, ինչպէս որ դուք նայն մեռած-
9 ներին եւ ինձ էք արել։ Տէրը տայ
ձեզ որ ամեն մէկդ իր մարդի տանը
հանգստութիւն գտնէք, եւ նորանց
համբուրեց, եւ նորանք իրանց ձայ-
10 նները բարձրացնելով լաց եղան. Եւ
նորան ասացին. Մենք անպատճառ
քեզ հետ քո ժողովրդին կ'գառնանք։
11 Բայց Նեոմին ասեց. Աղջիկներս, ետ
դառէք. ի՞նչու համար ինձ հետ գնաք.
մի՞թէ իմ արգանդումն ուրիշ տղերք
կան, Որ ձեզ համար մարդիկ դառ-
12 նան։ Ետ դառէք, աղջիկներս, գնաք
գնաք. որովհետեւ ես պառաւած եմ,
այլեւս մարդի չեմ գնալ. եթէ ասէի
որ յոյս ունեմ հենց այս գիշեր, եւ
13 որդիք էլ ծնեմ, Դուք մինչեւ նորանց
մեծանալը կ'սպասէիք, դուք սորա
համար պիտի զրկուէիք ամուսնանա-
լուց. ոչ, աղջիկներս, որովհետեւ
չատ ցաւում եմ ձեզ համար, որով-
14 հետեւ Տիրոջ ձեռքն ինձ հասաւ։ Եւ
նորանք իրանց ձայները բարձրացնե-
լով դարձեալ լաց եղան։ Եւ Որփան
իր սկեսրին համբուրեց. բայց Հռու-
15 թը նորա էմօտ մնաց։ Սակայն Նեոմի
ասեց. Ահա քո նեղը ետ դառաւ իր
ժողովրդին եւ իր Աստուածներին.
դու էլ ետ դարձիր քո նեղի ետեւից։
16 Եւ Հռութն ասեց. Ինձ մի տսիպիր
որ քեզ թողեմ, եւ քեզանից ետ դառ-
նամ. որովհետեւ ուր որ գնաս գնա-
լու եմ, եւ ուր որ մնաս՝ մնալու եմ.
Քո ժողովուրդն իմ ժողովուրդն է,
եւ քո Աստուածն իմ Աստուածն է։
17 Ուր որ մեռնես՝ ես էլ կ'մեռնեմ եւ
այնտեղ կ'թաղուիմ. Տէրը ինձ այս-
պէս եւ սորանից աւելի անէ, որ ինձ
18 քեզանից մահը պիտի բաժանէ։ Երբոր
Նեոմին տեսաւ որ նա հաստատ ու-
զում է իր հետ գնալ, այլ եւս չխօս-
եց նորա հետ։
19 Եւ երկուսը գնացին, մինչեւ որ

ծննդ. բ. 16.
ԹԴտաւ. ԺԹ. 8, Ա.Թես.
Ա.Տես ՅՆ. լԹ. 18.
գԴտաւ. գ. 30.
Ե.Նկ. գ. 16։ գ. 31. Ղեւի. ա. 65.

էԱռագ. ՀՁբ. 13։
ԸԴտաւ. ԺԹ. 8, Ա.Ընթ.
ըՏես. իգ. 15։
ըՏես. բ. 11, 14. Դտաւ. ա. 24։ բ Տիմ. ա. 16—18։
ԻԴտ. բ. 20։
ԻԳՂ. գ. 1։

իՅես. ԼԸ. 11։ բ Ծր. ԼԹ. 5։
ԼԴտաւ. բ. 15։ Ծոր. ՄԲ. 21.
Ռագ. ԼԸ. 4։ ԼԸ. 3։ ԼԲ. 9, 10։
ԽԱւագ. ԺԹ. 17։ ԺԸ. 24։
ԲԴտաւ. ԺԸ. 24։

լԳ Թագ. բ. 2—6։
ԽԳ Թագ. բ. 2—8։
ՆՂԵ. բ. 11, 12։
ՀԳ Թագ. գ. 17. ԺԳ. 44. Ե. 13. ԼԹ. 23։ բ Թագ. ԺԲ. 13։ գ Թագ. ՂԼ. 21։

Բեթլեհէմ հասան. եւ երբոր Բեթլեհէմ եկան, ամբոխը պատճառով *բոլոր քաղաքը չարժուեցաւ, եւ ասում էին.
20 †Սա է Նոեմին։ Եւ նա նորանց ասեց. Ինձ *Նոեմի մի կանչէք, ինձ †Մարա կանչեցէք. †որովհետեւ Ամենակարողը
21 դառնութեամբ լցրեց ինձ։ Ես գնացի լիքն, բայց *Տէրն ինձ դարձակ դարձրեց. ի՞նչու էք ինձ Նոեմի ասում, որովհետեւ Տէրն ինձ խոնարհեցրեց եւ Ամենակարողն ինձ վշտացրեց։
22 Այսպէս Նոեմին եւ դառաւ իր հարս Մովաբացի Հոութի հետ Մովաբի երկրիցը. եւ †գարնի հնձի սկզբումը հասան Բեթլեհէմ։

ԳԼ. Բ

Հոութ Բոոզի արաբիցը հասկ է ժողովում և նորան հանկիպ թիւմ։

1 Եւ Նոեմին իր մարդի կողմանէ մէկ *ազգական ունէր. նա չատ հարուստ մարդ էր Ելիմելէքի ազգատոհմիցը, 2 եւ նորա անունը †Բոոզ։ Եւ Մովաբացի Հոութը Նոեմիին ասեց. Գնամ արտերը, եւ որի աչքի առաջին ողորմութիւն գտնեմ, նորա ետեւից †հասկեր ժողովեմ։ Եւ նա ասեց նորան. 3 Գնա, աղջիկս։ Եւ նա գնաց. եւ մի արտի մէջ մտնելով հնձողների ետեւից ժողովում էր. եւ այնպէս պատահեց, որ նա հանդիպեց Ելիմելէքի ազգատոհմիցն եղող Բոոզի արտին։
4 Եւ ահա Բոոզը Բեթլեհէմիցն եկաւ, եւ հնձողներին ասեց. *Տէրը ձեզ հետ։ Եւ նորանք ասեցին. Տէրը քեզ օրհնէ։
5 Եւ Բոոզը հնձողների վերայ նշանակուած պատանիին ասեց. Որի՞նն է այս աղջիկը։ Եւ հնձողների վերակացու պատանին պատասխանեց եւ ասեց. Նոեմիի հետ Մովաբի երկրիցը
7 դարձող Մովաբացի աղջիկն է. Եւ ինձ ասեց. Ազաչում եմ, որանների մէջ հնձողների ետեւից հասկ քաղեմ եւ ժողովեմ. եւ նա առաւօտանից կանուխ եկել է եւ մինչեւ հիմա մնացել. դա

*բ Թագ. ի. 9։
—
—Գէն. գ. 2,
Ռութ. գ. 21։ Մատ. ա. 8։
†Ղեւ. ժբ. 9։ բ Օր. իդ. 19։ ‡Սաղ. ժբ. 7, 9։ Ղեւ. ա.

4 Մատ. ի. 10։
*Տես Սա. իդ. 7։ Յոբ բ. 15։
* Հանկիպ
† գտաւ
Յոբ. իե. 2։
Յոբ. ա. 21։
Գէն. բ. 31, 32։ Գէն. բ. 23։

28։ բ Թես. գ. 16։
Գէն. ա. 10, 22։
Մատ. ի. 23, 41։
Գէն. ա. 14, 16, 17։
Թագ. իդ. 19։
Գէն. ա. 10։ Սաղ. ժե. 9։ Ռութ. գ. 7։ ժե. 1։ կ. 4։ կգ.

7։ գ. 4։
Սամ. ιգ. 15։ Թագ. ա. 18։
Սամ. ιգ. 3։ Դատ. ժբ. 3։
Թագ. իե. 41։
Տես Թես. գ. 3։ Սաղ. կթ. 21։

որ ժողովէ, եւ Նորան մի յանդիմա-
47 նէք։ Եւ նա մինչեւ իրիկուն այն ար-
աի մէջ ժողովեց. եւ երբոր ժողովա-
ծը ծեծեց, մէկ Էարդուի չափ գարի
48 եղաւ։ Եւ առաւ եւ քաղաքը մաւ.
եւ սկեսուրը Նորա ժողովածը տեսաւ.
եւ Հռութը հանեց այն իր կշտացա-
ծիցն աւելցածը Նորան տուաւ։
49 Եւ սկեսուրը Նորան ասեց. Ո՞րտեղ
ժողովեցիր այսօր, եւ ո՞ւր աշխատե-
ցիր. Քեզ ճանաչողը օրհնեալ լինի։
Այն ժամանակ նա Նորան իր սկեսրին
իմացրեց, Թէ որի մօտ է աշխատել,
եւ ասեց. Այն մարդի անունը, որի
մօտ ես այսօր աշխատեցի, Բոոս է։
20 Եւ Նեոմին իր հարսին ասեց. Ինա
Տէրիցն օրհնեալ լինի, Նոր կենդանի-
ներիցն ու մեռածներիցն իր ողորմա-
թիւնը չպակասացրեց. եւ Նեոմին
Նորան ասեց. Այն մարդը Էմեր ազ-
գատոհմիցն է. Նա մօտ ազգական է
21 մեզ։ Եւ Մոաբացի Հռութն ասեց.
Նաեւ ինձ ասեց Թէ իմ պատանիննե-
րի մօտիցը չդաժանուիս, մինչեւ որ
Նորանք իմ բոլոր հունձքը վերջացնեն։
22 Եւ Նեոմին իր հարս Հռութին ասեց.
Լաւ է, աղջիկս, որ դու Նորա աղջ-
կերանց հետ գնաս, եւ քեզ ուրիշ ար-
23 տի մէջ չյանդիպեն։ Եւ նա Բոոսի
աղջկերքիցը չդաժանուեցաւ, եւ մին-
չեւ գարիի հունձքի եւ ցորենի հունձ-
քի վերջը հասկ ժողովեց, եւ իր սկեսրի
մօտ էր բնակվում։

ԳԼ. Գ

Հռութը կառաքում է Նեոմիի բարի խորհուրդը։

1 Եւ Նորա սկեսուր Նեոմին Նորան ա-
սեց. Աղջիկս, ես քեզ համար Հանգս-
տութիւն եմ ուզում, որ քեզ համար
2 լաւ լինի։ Եւ ահա Բոոսը մեր Ազ-
գականներիցն է, Որ դու Նորա աղջ-
կերանց մօտ էիր. ահա նա այս գիշեր
3 կալումը գարի է կաւում։ Եւ դու
լուացուիր եւ Խոպէ Օծուիր, եւ հան-
դերձներդ հագիր եւ իմիր կալը, եւ
այն մարդին մի յայտնուիր, մինչեւ
4 որ ուտէ եւ խմէ վերջացնէ։ Եւ երբ-
որ քնանայ Նորա պառկած տեղն ի-
մացիր, եւ գնա ծածկոցը Նորա ոտ-
քերի կողմից բաց եւ պառկիր, եւ Նա
քեզ կ'իմացնէ Թէ ինչ պիտի անես։
5 Եւ Հռութը Նորան ասեց. Ամէն ինչ
որ ինձ ասել ես՝ կ'անեմ։
6 Եւ Նա իջաւ կալը, եւ իր սկեսրի
7 ամէն պատուիրածի պէս արաւ։ Եւ
Բոոսը կերաւ եւ խմեց եւ Խիրտը
զուարճացել էր, եւ գնաց դիզուած
գարիի կոյերքին պառկելու. եւ Հռութ
կամաց գնաց եւ ծածկոցը Նորա
ոտքերի կողմից բացաւ եւ պառկեց։
8 Եւ կէս գիշերին մարդը վախեցաւ, եւ
ձեռք ոտ ահա իր ոտքերի մօտ
9 մի կին է պառկել։ Եւ ասեց. Դու
ո՞վ ես։ Եւ նա ասեց. Ես քո աղա-
խին Հռութն եմ. եւ Էքո քղանցքը
տարածիր քո աղախնի վերայ, որով-
հետեւ դու իմ մօտ Խազգականն ես։
10 Նա էլ ասեց. Օրհնեալ լինիս դու Տէ-
րիցը, աղջիկս, քո ետքի լաւութիւնը
Խառաջինիցը մեծ է, որովհետեւ դու
ոչ աղքատ եւ ոչ հարուստ երիտա-
11 սարդների ետեւից չգնացիր։ Եւ հիմա,
աղջիկս, մի վախենար, դու ինձ ինչ որ
ասես՝ քեզ համար կ'անեմ, որովհե-
տեւ քաղաքիս բոլոր ժողովուրդը դի-
տէ որ դու մի Խառաքինի կին ես։
12 Եւ հիմա իրաւ ես Էօ ազգականն եմ,
բայց Ինձանից աւելի մօտ ուրիշ ազ-
13 գական կայ։ Այս գիշեր մնաս, եւ
Եթէ Խառաւօտը Նա իր ազգակա-
նութեան պարտաւորութիւնը Խատու-
ցանել ուզէ, լաւ, Թող Խատուցանէ.
բայց Եթէ Նա չուզէ ազգականութեան
պարտաւորութիւնը քեզ Խատուցանել,
այն ժամանակ ես կ'Խատուցանեմ,
Եհովան է Տէրը. մինչեւ առաւօտ
պառկիր մնաս։
14 Եւ Նա պառկեց Նորա ոտքերի մօտ
մինչեւ առաւօտ, եւ վեր կացաւ, Եր-
բոր մարդիկ դեռ չէին կարող մէկ-

Բնդ. ժգ. 36։
Թագ. Խա. 1։
Հնդ. ժգ. 19։ Դատ. ժէ. 2։
Գլ. գ. 10։ ա Թագ. ժե. 13։ իգ. 21։ իզ. 25։ բ Թագ. բ. 5։ Որդ. իթ. 13։ Եզեկ. 15։
3 Գլ. ա. 8։ Եսայ. ժէ. 17։
էգլ. գ. 9, 12։ գ. 6, 14։ Ղեւ. ԼԽ. 25։
—
ա Գլ. ա. 9։
Թագ. ժգ. 8։ բ Օր. իբ. 30։
Թգլ. բ. 20։
Գլ. բ. 20։
Թգլ. ա. 8։
բ Եսայ. ժբ. 1։ լա. 10։
Թգլ. գ. 1։
Մաա. իբ. 24։
Խդատ. բ. 19։ ա Թագ. ժգ. 30։ իթ. 6։ բ. 3, 21. ԽԱ. 26, 34. Խգ. 10, 16։ իբ. 10։ իթ. 6։ բ Թագ. ժբ. 3։ գ Թագ. բ. 2, 6. Նբեմ. գ. 2. ե. 2։

զմէկ ճանաչել. եւ Բոոզ ասեց. Ո՛վ մարդ չ'իմանայ որ կալը կին է եկել. Նաեւ ասեց. վերայի ծածկոցդ բեր, 15 եւ նորան բռներ. եւ Հ---ը բռնեց նորան. եւ նա վեց չ՚ափ գարի չափեց եւ նորա չալակը տուաւ. նա էլ գնաց 16 քաղաքը. եւ Հ---ն իր սկեսրի մօտ դարձաւ. եւ նա ասեց. Աղջիկս, ինչպէս եա. եւ նա նորան պատմեց ինչ 17 որ այն մարդն արել էր իրան. եւ ասեց. Նա այս վեց չ՚ափ գարին ինձ տուաւ եւ ասեց. Որ սկեսրի մօտ դարձ 18 տակ չ՚գնաս. եւ Նոեմին ասեց. Աղջիկս, նստիր, մինչեւ որ իմանաս այդ գործը ինչպէս պիտի վերջանայ. որովհետեւ այն մարդը մինչեւ որ այս գործը այսօր չ՚վերջացնէ՝ չի հանգըստանալ։

ԳԼ. Դ

Բոոզ բնդունում է Հռութին իբրեւ ամուսին եւ օրհնվում։ Դաւիթի ազգաճառքը։

4 Եւ Բոոզը վեր գնաց դուռը եւ այնտեղ նստեց. եւ ահա անց էր կենում այն մերձակայքը որ Բոոզն ասել էր, եւ Բոոզ նորան ասեց. Եկ այստեղ նստիր, ով այսինչ մարդ. եւ նա դար- 2 ձաւ ու նստեց։ Այն ժամանակ նա Քաղաքի ծերերից տասը մարդ առաւ, եւ ասեց. Այստեղ նստեցէք. եւ նո- 3 րանք նստեցին։ Յետոյ այն ազգականին ասեց. Մեր եղբայր Եղիմելէքի արտի բաժինը ծախում է Նոեմին, որ 4 Մովաբի երկրից եա է դարել։ Եւ ես մտածեցի որ քեզ իմացնեմ եւ ասեմ. Այս նստողների առաջին եւ իմ ժողովրդի ծերերի առաջին ծախու առ. եթէ ուզես ազգականութեան իրաւունքով ծախու առնել, առ. բայց եթէ ծախու առնել չ՚ուզես, ինձ իմացրու որ դիտենամ. որովհետեւ բացի քեզանից ազգականութեան իրաւունքը կատարող չ՚կայ. եւ քեզանից յետոյ ես եմ։ Եւ նա ասեց. Ես ազգականութեան իրաւունքը կ՚կատարեմ։

5 Եւ Բոոզն ասեց. Դու Նոեմիի ձեռքից արտը ծախու առած օրը՝ մեռնողի կնկանից՝ Մովաբացի Հռութից էլ պիտի ծախու առնես, որ մեռնողի անունը պահես իր ժառանգութեան 6 մէջ։ Եւ ազգականն ասեց. Ես իմ ազգականութեան իրաւունքը չեմ կարող կատարել, մի գուցէ իմ ժառանգութիւնը խանգարեմ. իմ ունեցած ազգականութեան իրաւունքը դու կատարիր, որովհետեւ ես չեմ կարող 7 կատարել։ Եւ Իսրայէլի մէջ առաջուց այս էր ազգականութեան իրաւունք կատարելու ու ծախու առնելու գործքերի մէջ որ ամեն բան հաստատուի, մարդ իր կօշիկը հանում էր եւ իր ընկերին տալիս. եւ այս իսրա- 8 յէլի մէջ վկայութիւն էր լինում։ Եւ ազգականը Բոոզին ասեց. Դու ծախու առ. եւ իր կօշիկը հանեց։

9 Եւ Բոոզն ասեց ծերերին եւ բոլոր ժողովրդին. Դուք այսօր վկայ էք, որ ես Եղիմելէքի բոլոր ստացուածքը, եւ Քեղիոնի եւ Մաալոնի բոլոր ստացուածքը Նոեմիի ձեռքից ծախու առայ։ 10 Եւ Մաալոնի կինը՝ Մովաբացի Հռութին էլ ինձ համար կին առայ, որ մեռնողի անունը պահեմ իր ժառանգութեան մէջ, եւ մեռնողի անունը չ՚վերանայ իր եղբայրներիցը եւ իր բնակարանի դռնիցը. դուք այսօր վկայ 11 էք։ Այն ժամանակ բոլոր ժողովուրդը որ դռանն էր եւ ծերերը ասեցին. Վկայ ենք. Տէրը քո տունը մտնող կնկան Ռաքէլի ու Լիայի պէս անէ, որ այդ երկուսը Իսրայէլի տունը շինեցին. եւ դու Եփրաթայի մէջ ուժովացիր, եւ Բեթղեհէմի մէջ անուն 12 չահիր։ Եւ քո տունը Փարէսի տան պէս լինի, որին Թամարը Յուդայի համար այն սերունդով որ Տէրը կ՚տայ քեզ այս նորահասակ կնկանից։

13 Եւ Բոոզն առաւ Հռութին, որ իր կինը եղաւ եւ նորա մօտ մտաւ. եւ Տէրը նորան յղութիւն շնորհեց, եւ

Ծ Ես Հռովմ. ժբ. 17. ԺԳ. 10. ա Կոր. ժ. 32. բ Կոր. բ. 21. ա Թես. ե. 22.
1 Սաղ. լե. 3, 5.
— Ես Ես. ք. 4։

Ք Գլ. գ. 12։
է գ Թագ. ք. 8։
ը Ես Թագ. իգ. 18.
Ծ Ես Ղե. քե. 23։ Երեմ լբ. 7, 8։
ղ Ես լը. 9։ բ Օր. քե. 5, 6։ Գլ. գ. 13. Մատ. իգ. 24։

Ի Գլ. գ. 12, 13.
ը բ Օր. քե. 7, 9։
Ռ Գլ. ա. 2, 5։
ծ բ Օր. քե. 6։
ի Սաղ. հիե. 3, ճբ. 3.
լ Ես բ Օր. քե. 9։

Խ Ես. լե. 16, 19։
Ծ Ես. լբ. 29։ ա Մն. բ. 4. Մատ. ա. 3։
լ ա Թագ. բ. 20։
Կ Գլ. գ. 11։
յ Ես. իթ. 31, 35։ լգ. 5։

14 Նա որդի ծնեց, եւ Կնիկները Նոեմին ասեցին. Օրհնեալ լինի Տէրը, որ քեզ առանց մօտ ազգականի չ'թողուց այսօր, որ նորա անունը Իսրայէլի մէջ յիշուի. եւ այս լինի քո հոգիի 15 մխիթարութիւնը եւ ծերութեանդ հանգամանութիւնը. որովհետեւ քեզ սիրող հարսդ ծնեց նորան, որ քեզ համար Հօքը որդիից լաւ է, եւ Նոեմին առաւ ազան իր գրկումը դրաւ. 16 եւ նորա դայեակը եղաւ, եւ Դրացի կիները նորան անուն դրին, ասելով. Նեոմիին մի որդի է ծնել, եւ նորա անունը Ովբէդ կոչեցին. սա Դաւիթի հօր Յեսսէի հայրն էր։

18 Եւ Փարէսի ծնունդները սորանք 19 են. Փարէսը ծնեց Եսրոնին, եւ Եսրոնը ծնեց Արամին, եւ Արամը ծնեց 20 Ամինադաբին, եւ Ամինադաբը ծնեց Նաասոնին, եւ Նաասոնը ծնեց Սաղ- 21 մոնին, եւ Սաղմոնը ծնեց Բոոսին, եւ Բոոսը ծնեց Ովբէդին, եւ Ովբէդը ծնեց Յեսսէին, եւ Յեսսէն ծնեց Դաւիթին։

ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔԸ
(ԿԱՄ՝ ՍԱՄՈՒԷԼԻ ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔԸ)

ԳԼՈՒԽ Ա

Աննայի աղօթքը լսում է Աստուած։ Սամուէլի ծնունդը և Տիրոջը մատուցանումը։

1 Եւ մի մարդ կար Արիմաթեմ-սոփիմից Եփրեմի սարից՝ անունը Էղկանա՝ Եփրաթացի Սուփիի որդիի Թովայի որդիի Եղիւսի որդիի Յերոամի 2 որդին, եւ նա երկու կին ունէր. մէկի անունը Աննա, եւ միւսի անունը Փեննանա. եւ Փեննանան զաւակներ ունէր, բայց Աննան զաւակ չ'ունէր։ 3 Եւ այն մարդը Խաղուց տարի իր քաղաքիցը վեր էր գնում, որ Սեղովի մէջ Զօրաց Տիրոջը երկրպագութիւն եւ զոհ մատուցանէ, եւ Հեղիի երկու որդիքը՝ Ովնի եւ Փեննէհէս այնտեղ 4 Տիրոջ քահանաներն էին։ Եւ եղկանան իր զոհ մատուցած օրը Իր կընկան Փեննանային եւ նորա որդկանցը եւ աղջկերանցը բաժիններ տուաւ. 5 իսկ Աննային կրկնապատիկ բաժին տուաւ, որովհետեւ Աննային սիրում էր. Իրայց Տէրը փակել էր նորա արգանդը։ 6 Եւ նորա նախանձորդը փնդռնում էր նորան եւ վշտացնում. որովհետեւ Տէրը փակել էր նորա արգանդը։ 7 Եւ այնպէս էր անում տարուց տարի Տիրոջ տունը գնալիս. Փեննանան էլ նոյնպէս վշտացնում էր. եւ նա լաց էր լինում եւ չէր ուտում։ 8 Եւ մարդը՝ եղկանան նորան ասեց. Աննա, ինչու ես լաց լինում, եւ ինչու չես ուտում, եւ ինչու համար սիրտդ այդպէս տրտում է. Եմ'Քէ ես քեզ համար տասը որդիից լաւ չեմ։

9 Եւ Աննան վեր կացաւ Սեղովի մէջ ուտելուց եւ խմելուց յետոյ. (եւ Հեղի քահանան Տիրոջ տաճարի սեմի 10 մօտ մի աթոռի վերայ նստել էր.) Եւ նա ազօքք արաւ տրտմալից հոգիով 11 դէպի Տէրը եւ չատ լաց եղաւ։ Եւ ձեխաւ արաւ ու ասեց. Ով Զօրաց Տէր, եթէ քո աղախնի նեղութեանը նայես եւ հիշէ յիշես, եւ քո աղախնին չ'մոռանալով քո աղախնին արու զաւակ տաս, ես նորան Տիրոջը

չղուկ. ա. 58։
ա Պտգ. ծե. 22։
ա — Թագ. ա. 8։
չղուկ. ա. 38, 59։
բ Տես Ես. ծ. 23։
է — Մն. բ. 4—13։ Մատ. ա. 3—6։
— Թագ. ա. 7։

— Ելք. իգ. 33։
ը — Մն. գ. 27, 34, 35։
թ Հնոս. ա. 2։
ժ Տես Դատ. ժգ. 3։ Ղուկ. ա. 7։

ի Ելք. իգ. 14։ ր Օր. ժգ. 16։ Ղուկ. բ. 41։
չ Ձեռ. ժգ. 1։
ի՛ր Օր. ժգ. 8—7։
ը՛ր Օր. ժգ. 17, 18. ժգ. 11։ Ես. ը. 2։
ի Ես. իգ. 21։
ի Հռոբ. գ. 15։

լ Դատ. գ. 3։
Իր Թագ. ժե. 8։ Ծար. է. 11։ ժ. 1։
խ Դատ. ժա. 30։
ի Ես. իբ. 33։ Ել. գ. 31։ ը Թագ. ժգ. 12։ Սպ. իե. 18։
ճ Ես. ը. 1։ ը. 22։

կ'նստիցեմ իր կեանքի բոլոր օրերումը. եւ նորա գլխին ածելի չի բարձրա-
42 նայ։ եւ երբոր նա իր ազօթքը Տիրոջ առաջին չատացրեց, Հեղին նայում էր
43 նորա բերանին։ եւ Աննան իր սրտիցը խօսում էր. միայն նորա շրթունքները շարժում էին, բայց ձայնը չէր լսվում. նորա համար Հեղին նորան արբած
44 կարծեց։ եւ Հեղին նորան ասեց. Մինչեւ ե՞րբ պիտի արբածութիւն ա-
45 նես. դինովութիւնդ թող։ եւ Աննան պատասխանեց եւ ասեց. Ոչ, տէր իմ, ես վշտացած սրտով մի կին եմ, եւ դինի կամ ցքի խմած չեմ, այլ Իմ
46 սիրտը բացել եմ Տիրոջ առաջին։ Քո աղախինը չէար կին մի կարծիր, որովհետեւ իմ վիշտերի ու նեղութեան չատութեան համար մինչեւ հիմա խո-
47 սեցի։ Այն ժամանակ Հեղին պատասխանեց եւ ասեց. Գնա խաղաղութեամբ, եւ Իսրայէլի Աստուածը տայ քո խնդրուածքը, ինչ որ նորանից
48 խնդրեցիր։ եւ նա ասեց. Քո աղախինը թող քո առաջին շնորհք գտնէ. եւ կինը գնաց Իր ճանապարհը եւ կերաւ, եւ երեսը այլ եւս տրտում չէր։
49 եւ նորանք առաւօտը կանուխ վեր կացան եւ Տիրոջ առաջին երկրպագութիւն արին եւ կո դառան Ռամա եւ գնացին իրանց տունը։ եւ Եղկանան մտաւցաւ իր Աննա կնկան. եւ
20 Տէրը նորան յիշեց։ եւ եղաւ որ տարին դառնալիս Աննան յղացաւ եւ մի տղայ ծնեց, եւ նորա անունը Սամուէլ կոչեց՝ ասելով, Քէ Տէրիցը խնդրեցի նորան։ եւ նորա այրը Եղկա-
21 նան վեր գնաց իր բոլոր ընտանիքովը, որ տարեկան զոհը եւ իր ուխտը մա-
22 տուցանէ Տիրոջ առաջին։ Բայց Աննան չ'գնաց, որովհետեւ իր մարդին ասեց. կ'նստիմ մինչեւ տղայի կաթից կտրուիլը. յետոյ կ'տանիմ նորան որ Տիրոջ առաջին երեւայ, եւ
23 միշտ այնտեղ կնստայ։ եւ նորա այրը Եղկանան նորան ասեց. Արա ինչ որ աչքերիդ հաճելի է, նստիր մինչեւ որ նորան կաթից կտրես. միայն Թէ Տէրը հաստատէ իր խօսքը. եւ կինը նստեց, եւ մինչեւ իր տղան կաթից կտրելը նորան մնուցանում էր։
24 եւ հէնց որ նորան կաթից կտրեց, Իր հետն առաւ նորան, եւ երեք զուարակով, մէկ արդու ալիւրով եւ մէկ տիկ գինիով տարաւ նորան Տիրոջ տունը Սեղով. եւ տղան փոքր
25 էր։ եւ զուարակը մորթեցին, եւ
26 տղան Հեղիի մօտ տարան։ եւ Աննան ասեց. Ո՜հ, տէր իմ, քո անձը կենդանի է. ես այն կինն եմ, որ այստեղ քեզ մօտ կանգնեցի Տիրոջը ազօթք
27 անելու համար։ ես այս տղայի համար ազօթք արի, եւ Տէրն իմ խնդրուածքն ինձ տուաւ՝ ինչ որ նորանից խնդրեցի։
28 Հիմա ես էլ նորան փոխ եմ տալիս Տիրոջը. իր բոլոր կեանքի մէջ Տիրոջը փոխ արուած լինի. եւ նա այնտեղ Տիրոջը երկրպագութիւն արաւ։

Գլ. Բ

Աննայի օրհնութեան երգը։ Հեղիի որդկանց մեղքը և պատիժ սպառնալիքը։

1 Եւ Աննան ազօթք արաւ եւ ասեց.
Իմ սիրտն ուրախացաւ Տէրովը,
Իմ եղջիւրը բարձրացաւ Տէրով.
Բերանս իմ թշնամիների վերայ լայնացաւ,
Որովհետեւ քո փրկութիւնովդ ուրախացայ։
2 Տիրոջ պէս սուրբ չ'կայ, որովհետեւ Քեզանից զատ չ'կայ,
Եւ մեր Աստուծոյ պէս վէմ չ'կայ։
3 Այլ եւս հպարտութիւնով մի պարծենաք,
Եւ ձեր բերանից մեծաբանութիւն դուրս չ'գայ,
Որովհետեւ Տէրը գիտութիւնների Աստուածն է,
Եւ նա կշռում է գործքերը։

---

1 Թագ. գ. 5։ Դատ. ժգ. 5։ 2 Թագ. ը. 16։ Մատ. խը. 4։ կր. 8։
4 Ը Թագ. ժգ. 13։ Ա՛ե. 9։
5 Դատ. ժը. 6։ Մարկ. ե. 34։ Ղուկ. ը. 50։ ը. 48։
6 Մատ. ը. 4։ 5։
7 Ա՛ե. ըե. 18։
8 Ա՛ե. ըե. 19։
9 Ժող. ը. 7։
10 Գ՛ե. ը. 14։ ե. 17։ ը. 4։ ժե. 34։ ժգ. 13։ ԺԲ. 18, 19։ ի. 1։ ԺԶ. 1։ իը. 3։
11 Ա՛ե. ը. 22։ Աստուծոյ չատը։
12 Ղուկ. ը. 22։
13 Գ՛ե. ը. 11, 18։ գ. 1։ Ա՛ե. ըը. խ. 6։
14 Ե՛ե. ը. 7։
15 Ը Թագ. ե. 25։ Ը Օր. ժը. 3, 6, 11։ գը. 10։ ժԶ. 9։ ՃԽ. 14։
16 Մատ. ը. 11։ ժգ. 5։ ի. 5։ ԼԵ. 9։
17 Ա՛ե. ժե. 11։ Ը Օր. գ. 14։ Մատ. ԺԶ. 8։ ԺԲ. 6, 8։
18 Ը Օր. գ. 33։ Ը Թագ. խը. 33։
19 Մատ. գգ. 4։ Մ՛ատ. գ. 13։ Ե՛ւ. 15։

4 ՚Զօրաւորների աղեղները կոտրուած են ,
Բայց տկարները ոյժ են հագնում ։
5 Հացուցները հացի համար վարձկան են դառն ,
Բայց սոված՝ները դադարեցին սովելուց .
Քանի որ համուլը եօթը ղառն ծնեց ,
Բայց երես զաւակ ունեցողը տկարացաւ ։
6 ՚Տէրն է մեռցնողը եւ կենդանացնողը ,
Գերեզման իջեցնողը եւ վեր հանողը ։
7 ՚Տէրն է աղքատացնողը եւ հարստացնողը ,
՚Ցածացնողը եւ բարձրացնողը ։
8 Նա կանգնեցնում է աղքատին փոշիից ,
Եւ աղբիւրից բարձրացնում է կարօտին ,
Որ իշխանների հետ նստեցնէ ,
Եւ փառքի աթոռը նորանց ժառանգեցնէ ,
Որովհետեւ երկրի հիմերը Տիրոջն են ,
Եւ աշխարհը նորանց վերայ նա հաստատեց ։
9 Նա կը պահէ իր սուրբների ոտքերը .
Բայց չարագործները մութի մէջ կը կ՚պատանդուին .
Որովհետեւ մարդը ուժովը յաղթող չէ ։
10 Տիրոջ դէմ հակառակորդները կ՚փըշրուին .
՚Նա երկինքիցը նորանց վերայ կ՚որոտայ .
՚Տէրը կ՚դատէ երկրիս ծայրերը ,
Եւ ոյժ կ՚տայ իր թագաւորին ,
Եւ Իր օծեալի եղջիւրը կ՚բարձրացնէ ։
11 Եւ եղկանան գնաց Իւսա իր տունը .
Եւ մանուկը Հեղի քահանայի առաջին
12 Տիրոջը ծառայութիւն էր անում ։ Եւ Հեղիի որդիքը նշար զաւակներ էին ,
13 ՚Տիրոջը չէին ճանաչում ։ Եւ քահանաների սովորութիւնը այս էր ժողովրդի մասին , որ երբոր մէկը զոհ մատուցանէր , միսը եփելիս՝ գալիս էր քահանայի ապառաւորը երեքժանի
14 մսահանը ձեռքին . Եւ կոխում էր այն կաթսայի կամ սանի կամ եփարանի կամ պատկի մէջ , եւ ՚մսահանը ինչ որ հանէր , քահանան այն վեր էր առնում իր համար ։ Նորանք այսպէս էին անում Սելովումը բոլոր այնտեղ եկող
15 Իսրայէլացիներին ։ Նաեւ ՚ճարպը այրելուց առաջ քահանայի ապառաւորը գալիս էր , եւ ասում զոհ անող մարդին , խորովելու միս տուր քահանայի համար , որովհետեւ նա քեզանից եփած միս չի առնիլ , այլ հում ։ Եւ այն մարդը երբոր ասէր թէ Թող հիմա ճարպն այրեն , եւ չեռոյ սրտիդ ուզածի չափ առ . այն ժամանակ ասում էր . Ոչ , հիմա տուր , եթէ ոչ բռնի կ՚առնեմ ։
17 Եւ այն երիտասարդների մեղքը չատ մեծ էր ՚Տիրոջ առաջին . որովհետեւ այդ մարդիկը ՚արհամարհում էին Տիրոջ զոհը ։
18 Եւ Սամուէլ մանուկը ՚քհանի եփուդ հագած ծառայութիւն էր անում
19 Տիրոջ առաջին ։ Եւ նորա մայրը տարուց տարի պզտիկ պատմուճան էր չինում նորա համար եւ բերում նորա համար , Երբոր իր մարդի հետ վեր
20 էր գալիս տարեկան զոհը անելու ։ Եւ Հեղին եղկանային եւ նորա կնկան ՚օրհնելով ասեց . Տէրը քեզ այս կնկանից զաւակներ տայ ՚Տիրոջը փոխ տրուածի փոխարէն . եւ նորանք գնացին
21 իրանց տեղը ։ Եւ Տէրը ՚այցելութիւն արաւ Աննային , որ յղացաւ եւ երեք տղայ եւ երկու աղջիկ ծնեց . Սամուէլ մանուկն էլ ՚մեծացաւ Տիրոջ առաջին ։
22 Եւ Հեղին չատ ծերացել էր . եւ լսում էր այն ամենն ինչ որ նորա որդիքն անում էին բոլոր Իսրայէլին , եւ ինչպէս նորանք ժողովրդի խորանի առաջին խումբերով ժողովուած կանանց հետ քնում էին ։
23 Նանց հետ քնում էին ։ Եւ նորանց ասեց . ի՚նչու համար էք անում այսպիսի բաները . որովհետեւ ես այս բոլոր ժողովրդի բերանիցը ձեզ համար
24 չար խօսքեր եմ լսում ։ Չէ , որդիքս ,

ե Սաղ. չե. 18, 16, խգ. 9, հզ. 3,
ը Սաղ. լդ. 10։ Ղևկ. ա. 53։ Ա Սաղ. հժգ. 9։ Ես. ծգ. 1։
թ Ես. ծգ. 1։ Երեմ. ժե. 9։ Ը Որ. լբ. 39։ Ոչխ. գ. 1։
ի Սաղ. հե. 7։ Յոբ. ե. 11։
ժ Սաղ. հժգ. 7, 8։ Դան. գ. 17. Ղևկ. ա. 52։
ճ Յոբ. լդ. 7։
ն Յոբ. լբ. 4—6։ Սաղ. խգ. 2։ Ես. 28։ ծգ. 5։
ղ Սաղ. գա. 11։ Հիս. 3, Ա—ակ. գ. 20։
ո Սաղ. բ. 9։
ջ Դ. ԹԱ. 10։ Սաղ. ժբ. 13։
ռ Սաղ. ղղ. 10, 13։ ՂԸ. 9։

ս Սաղ. ԽՔ. 24։
վ Որ. ԻԳ. 13։
տ Դատ. բ. 10։ Հռով. ա. 28։ Ես ՂԱ. է. 20—24։ ր Որ. ԺԸ. 3։
ց Սաղ. ՂԱ. ե. 31։
ւ Նե. գ. 11։
փ Մաղ. բ. 8։
ք Նե. ԼԸ. 44։ ր Թագ. գ. 14։
օ ՄՆ. ԺԱ. 27։
և Դ. ա. 3։
ֆ Նե. ԺԸ. 19։ Թես. գ. 23։ ՐԴ. ա. 28։
ց Նե. ԼԱ. 1։
՚ Դատ. ԺԸ. 24։ Ղևկ. ա. 80։ բ. 40։

որովհետեւ լաւ չէ այն լուրը որ ես լսում եմ ձեր մասին. դուք Տիրոջ
25 ժողովրդին մոլորացնում էք. եթէ մարդ մարդի դէմ մեղք գործէ, նորա պատասխանը Աստուած կ'կարէ. բայց եթէ մարդ †Տիրոջ դէմ մեղք գործէ, նորա համար ո՞վ աղաչանք կ'անէ. Սակայն նորանք իրանց հօր խօսքին մանիկ չէին անում, որովհետեւ †Տէրը
26 ուզում էր նորանց մեռցնել. եւ Սամուէլ մանուկը օրէցօր մեծանում էր, եւ հաճելի էր թէ Տիրոջը եւ թէ մարդկանցը.
27 եւ †Աստուծոյ մէկ մարդը Հեղիի մօտ եկաւ, եւ նորան ասեց. Տէրը այսպէս է ասում. Ես յայտնապէս երեւեցայ ՚քո հօր տանը, երբոր նորանք Եգիպտոսում Փարաւօնի տանն
28 էին. եւ Իսրայէլի բոլոր ցեղերիցը Ինորան ինձ համար քահանայ ընտրեցի որ իմ սեղանի վերայ երթէ, խունկ ծխէ, եւ †իմ առաջին եփուդ հագնէ. եւ †Իսրայէլի որդկանց բոլոր պատա-
29 րաղները տուի քո հօր տանը: Ի՞նչու էք անարգում իմ զոհերը եւ ընծաները, որ Ես պատուիրեցի Ի՛ տան համար, եւ քո որդիներին ինձանից աւելի ես պատուում, որ ձեզ գիրացնէք իմ ժողովուրդ Իսրայէլի ընտիր
30 զոհերովը: Սորա համար Իսրայէլի Տէր Աստուածն այսպէս է ասում. Ինրաւ ասել էի, որ քո տունը եւ քո հօր տունը գնան իմ առաջին յաւիտեան. բայց հիմա Տէրն ասում է. †Բաւ լիցի. որովհետեւ ես ինձ †փառաւորողներին կ'փառաւորեմ, եւ ինձ
31 արհամարհողները կ'անարգուին: Ահա Ժամեր կ'գան, որ կ'կտրեմ քո բազուկը եւ քո հօր տան բազուկը, որ քո տան
32 մէջ ծեր չ'լինի: Եւ դու տան մէջ դժբաղդութիւն կ'տեսնես՝ մինչդեռ Իսրայէլն ամէն տեսակ բարութիւն կ'վայելէ, եւ ՚քո տան մէջ բնաւ ծեր չ
33 լինիլ: Եւ քո †երեսէդէմ մարդ չեմ

կարիլ իմ սեղանիցը, քո աչքերը նուաղեցնելու եւ քո սիրտը վշտացնելու համար, եւ քո տան զարգացածները բոլորը սուրհանդակ կ'մեռ-
34 նեն: Եւ այս քեզ Նշան լինի՝ ինչ որ պիտի գայ քո երկու որդկանց Ոփնիի եւ Փենէհէսի վերայ՝ Երկուսն էլ մէկ
35 օրում պիտի մեռնեն: Եւ Ինձ համար մէկ հաւատարիմ քահանայ պիտի հաստեմ, որ բոլոր իմ սրտի եւ հոգիի միջի եղածը կատարէ, եւ Ինորա համար հաւատարիմ տուն կ'շինեմ. եւ նա
36 միշտ Իմ օծեալի առաջին կ'գնայ: եւ ՚քո տանից ով որ մնայ, մի կտոր արծաթի համար եւ մի նկանակ հացի համար կ'գայ նորան երկրպագութիւն կ'անէ, եւ կ'ասէ. Աղաչում եմ, ինձ մէկ քահանայական պաշտօնի վերայ դիր որ մի պատառ հաց ուտեմ:

Գլ. Գ

Սամուէլը արձանագրում է առաջին յայտնութիւնն և դառնում է հաւատարիմ մարգարէ:

3 1 Եւ ՚Սամուէլ մանուկը Հեղիի առաջին Տիրոջը ծառայութիւն էր անում. եւ այն օրերը Տիրոջ խօսքը հազուա-
2 գիւտ էր՝ յայտնի տեսիլք չ'կար: եւ այն ժամանակը եղաւ որ Հեղին իր տեղը պառկած էր. (եւ Ինորա աչքերը սկսել էին ծանրանալ՝ չէր կարո-
3 ղանում տեսնել.) եւ †Աստուծոյ կանթեղը տակաւին չէր հանգչել, եւ Սամուէլը քնել էր †Տիրոջ տաճարումը, ուր որ Աստուծոյ տապանակն էր:
4 Եւ Տէրը կանչեց Սամուէլին. եւ նա
5 ասեց. Ահա ես. Եւ Հեղիի մօտ վազելով ասեց. Ահա ես, որովհետեւ ինձ կանչեցիր: Եւ նա ասեց. Ես չը կանչեցի. դարձիր պառկիր: Եւ նա
6 դարձաւ պառկեց: Եւ Տէրը դարձեալ կանչեց՝ Սամուէլ. եւ Սամուէլը վեր կացաւ Հեղիի մօտ գնաց եւ ասեց. Ահա ես, որովհետեւ ինձ կանչեցիր: Եւ նա ասեց. Ես չ'կանչեցի, որդեակս,

† Թագ. ժե. 30.
* Ելս. Ժա. 30. Առակ. ժե. 10.
* Ղեւտ. ը. 32.
‖ Դատ. Ժգ. 6: գ Թագ. Ժգ. 1.
= Եզեկ. գ. 14, 27.
‖ Եզր. իբ. 1—4: Թագ. Ժգ. 1, 7.
† Գէն. Ժգ. 3. իբ. 18.
† Ղեւտ. ը. 3, 10: գ. 16. է. 7, 8, 34, 35. Ժ. 14, 15. Թագ. ե. 9, 10. Ժգ. 8—19.
Իր Օր. ցբ. 15.
ՂԲ Օր. Ժը. 6.
Ելս. իէ. 21: իբ. 9.
ը Երեմ. Ժը. 9, 10.
‖ Սաղ. Ժը. 30. գա. 14.
ՃՄագ. բ. 9.
† գ Թագ. բ. 27. Տես Գէն.

11, 18, 20: իբ. 18 եւ.
ՀՏես Ձագ. ը. 4.
Իգ Թագ. Ժգ. 3.
ՃԳէն. գ. 11.
‖ գ Թագ. բ. 35: = Մն. իբ. 22.
ՀԳէն. իե. 28. բ Թագ. է. 11, 27. գ Թագ. Ժա. 38.
ՃՍագ. բ. 2: Ժը. 30.
ՂԳ Թագ. բ. 27.

† Ելս. իբ. 23. Դատ. ը. 3. Գէն. Ժ. 3.
—
= Գէն. բ. 11, 18.
‖ Ելս. իէ. 1.
† Ելս. իէ. 21. Ղեւտ. իգ. 2, 3. բ Մն. Ժգ. 11.
ՀԳէն. ա. 9.

7 դարձիր պառկիր ։ եւ Սամուէլը Տիրոջը գիտ չէր ճանաչուած, եւ Տիրոջ խօսքը գիտ նորան յայտնուած չէր ։
8 եւ դարձեալ երրորդ անգամ Տէրը կանչեց, Սամուէլ. եւ նա վեր կացաւ Հեղիի մօտ գնաց, եւ ասեց. Ահա ես, որովհետեւ ինձ կանչեցիր ։ եւ Հեղին իմացաւ որ Տէրն է կանչում մանուկին ։ եւ Հեղին Սամուէլին ասեց.
9 Գնա պառկիր եւ եթէ քեզ կանչէ, ասիր. Խօսիր, Տէր, որովհետեւ քո ծառան լսում է ։ եւ Սամուէլը գնաց իր տեղը պառկեց ։ եւ Տէրն եկաւ կանգնեց, եւ առաջի անգամների պէս կանչեց, Սամուէլ՝ Սամուէլ. եւ Սամուէլն ասեց. Խօսիր, որովհետեւ քո
11 ծառան լսում է ։ Այն ժամանակ Տէրը Սամուէլին ասեց. Ահա ես Իսրայէլի մէջ մի բան կ'անեմ, Որ ամէն նորան լսողի երկու ականջները կ'հնչեցնեն ։
12 Այն օրը Հեղիի վերայ կ'կատարեմ Համէն ինչ որ նորա տան վերայով խօսել եմ. կ'սկսեմ եւ կ'վերջացնեմ ։ եւ
13 Իրան իմացրել եմ, որ նորա տունը հաւիտի դատեմ յանիանան որ գիտէր այն անօրէնութիւնը, որ Նորա որդիքը իրանց վերայ անէծք են բերում, եւ նա չ'յանդիմանեց նորանց ։ եւ
14 սորա համար երդուայ արի Հեղիի տան համար, որ Հեղիի տան անօրէնութիւնը՝ զոհերով եւ ընծաներով յաւիտեան քաւութիւն չ'լինի ։
15 եւ Սամուէլը մինչեւ առաւօտ պառկեց, եւ յետոյ Տիրոջ տան դռները բացաւ. եւ Սամուէլը վախեցաւ այն տեսիլքը Հեղիին պատմելուց ։ Բայց Հեղին Սամուէլին կանչեց եւ ասեց. Սամուէլ՝ որդեակս. եւ նա ասեց. Ա-
17 հա ես. եւ նա ասեց. Ի՞նչ է այն խօսքը, որ քեզ ասեց. ինձանից մի ծածկիր, Աւասիկ քեզ այսպէս եւ սրանից աւելի անէ, եթէ ինձանից ծածկես մի խօսք այն ամէն խօսքից
18 բիցը որ նա քեզ հետ խօսել է ։ եւ Սամուէլը բոլոր խօսքերը նորան պատմեց, նորանից չ'ծածկեց ։ եւ Հեղին ա-
սեց. Նա Տէրն է, ինչ որ հաճոյ է իր աչքերի առաջին՝ թող անէ ։
19 եւ Սամուէլը մեծացաւ, եւ Տէրը նորա հետ էր, եւ իր բոլոր խօսքերից մէկը գետինը չ'գցեց ։ եւ
20 Դանից մինչեւ Բեերսաբէէ բոլոր Իսրայէլին իմացաւ, որ Սամուէլը հաստատուած
21 է Տիրոջ համար մարգարէ ։ եւ Տէրը Սելովումը դարձեալ երեւեցաւ. որովհետեւ Տէրը Սելովումը Սամուէլին յայտնում էր Տիրոջ խօսքով ։ եւ բոլոր Իսրայէլի մէջ տարածւում էր Սամուէլի խօսքը ։

Գլ. Դ

Իսրայէլը յաղթւում է եւ տապանակ ուխտի գերի ընկնում. Հեղին եւ որդիքը մեռնում են։

4 Եւ Իսրայէլը դուրս եկաւ պատերազմով Փղշտացիների դէմ, եւ Աբենեզերի մօտ բանակ տուաւ, եւ Փղշտացիները Աֆիկի մէջ բանակ տուին ։
2 եւ Փղշտացիները Իսրայէլի դէմ դարձան, եւ պատերազմը տարածուեցաւ եւ Իսրայէլը յաղթուեցաւ Փղշտացիների առաջին եւ պատերազմի դաշտում չորս հազար մարդ զար-
3 կեցին ։ եւ ժողովուրդը եկաւ բանակը. եւ Իսրայէլի ծերերն ասացին. Ի՞նչու համար Տէրը մեզ այսօր Փղշտացիների առաջին կոտրեց. Տիրոջ ուխտի տապանակը Սելովից մեզ մօտ առնենք, եւ նա մեր մէջը գայ եւ մեզ ազատէ
4 մեր թշնամիների ձեռքից ։ եւ ժողովուրդը դէպ ուղարկեց Սելով, եւ վեր առան այնտեղից Քերովբէների վերայ նստող Զօրաց Տիրոջ ուխտի տապանակը. եւ Հեղիի երկու որդիքը Ոփնին եւ Փենէհէսը այնտեղ էին Աստուծ-
5 ծոյ ուխտի տապանակի հետ ։ եւ երբոր Տիրոջ ուխտի տապանակը բանակի մէջ մտաւ, բոլոր Իսրայէլը մեծ ձայնով ազաղակեց, եւ գետինը դղրդաց ։
6 եւ Փղշտացիները այն ազաղակի ձայնը լսելով ասացին. Այս ի՞նչ բարձրաձայն ազաղակ է եբրայեցիների բանակի մէջ. եւ իմացան որ Տիրոջ տապա-

Եգ Թագ. ի. 12, եբեմ. ԺԹ. 3.
Ես. ը. 27—36.
Եզ. ը. 29—31 և այլն.
Ը Եզեկ. է. 3, 8. Ժը. 30, լգ. 10.
Ես. ԺԹ. 21.
Ես. ը. 12, 17, 22.
Եզ. ը. 23—25.
Ես. իը. 11.
Հառաք ա. 17.
Ես. ԼԲ. 8.
Եզ. ը. 21.
Ես. ԼԲ. 2, 21, 23. Ցեփ. գ. 27.
Հզ. Բ. 6. Ես. գ. 10.
Դատ. ի. 1. Բ Թագ. գ. 10.
—Գ. ե. 1. է. 12.
Ցեփ. Ժը. 18.
Ես. իե. 18, 22. Թաւ. է. 20. Ես. գԲ. 1.

7 Նակն եկել է բանակը ։ եւ Փղշտացիները վախեցան, որովհետեւ ասում էին. Աստուած եկել է բանակի մէջ. Նաեւ ասեցին. Վա՛յ մեզ, որովհետեւ մինչեւ հիմա այսպիսի բան չէր եղած ։
8 Վա՛յ մեզ, այս զօրաւոր Աստուածների ձեռքից ո՞վ պիտի ազատէ մեզ. սորանք այն Աստուածներն են որ եգիպտացին զարկեցին ամեն հարուածներով անապատի մէջ ։ 9 Եւ ժողովեցէք եւ քաջ եղիք, ով Փղշտացիներ, մի գուցէ ԵբրայեցիներԻն ծառայ դառնաք Ինչպէս որ նորանք ձեզ ծառայ եղան. ուստի քաջ եղիք եւ պատերազմեցէք ։ 10 Եւ երբոր Փղշտացիները պատերազմեցին, Իսրայէլը յաղթուեցաւ եւ Համեն մարդ փախաւ իր վրանը, եւ չատ մեծ կոտորած եղաւ, եւ Իսրայէլից երեսուն հազար հետեւակ զօրք ընկաւ ։ 11 Նաեւ Աստուծոյ տապանակը առնուեցաւ. եւ Հեղիի երկու որդիքը՝ Ոփնին եւ Փենէհէսը մեռան ։
12 Եւ Բենիամինեան մի մարդ բանակիցը վազելով Շիլոն օրը հասաւ Սեւով, եւ նորա Հանդերձները պատռուած էին, եւ գլխին հող ։ 13 Եւ երբոր նա հասաւ, ահա Հեղին նստել էր մի աթոռի վերայ ճանապարհին եւ սպասում էր. որովհետեւ Աստուծոյ տապանակի համար սիրտը դողում էր ։ Եւ երբոր այն մարդն եկաւ որ քաղաքին պատմէ, բոլոր քաղաքը աղաղակեց ։ 14 Եւ Հեղին այն աղաղակի ձայնը լսելով ասեց. Այս ի՞նչ աղմուկի ձայն է ։ Եւ այն մարդը չուտով վազեց եկաւ եւ Հեղիին պատմեց ։ 15 Եւ Հեղին իննսունեւեւ ութ տարեկան էր, եւ Հաչքերը դադարել էին որ չէր կարողանում տեսնել ։ 16 Եւ այն մարդը Հեղիին ասեց. Զօրքի միջից եկողը ես եմ, եւ ես փախայ այսօր պատերազմիցը. եւ Նա ասեց. Ինչդեակս, 17 բանը ի՞նչ եղաւ ։ Եւ լրաբերը պատասխանեց եւ ասեց. Իսրայէլը Փղշտացիների առաջից փախաւ, եւ ժողովրդի մէջ էլ մեծ կոտորած եղաւ, եւ քո երկու որդիքը՝ Ոփնին եւ Փենէհէսն էլ մեռան, եւ Աստուծոյ տապանակը առնուեցաւ ։ 18 Ու երբոր Նա Աստուծոյ տապանակը յիշեց, Հեղին աթոռից քամակի վերայ վայր ընկաւ դռան մօտ, եւ նորա վզի ոսկորը կոտրուեցաւ, եւ նա մեռաւ, որովհետեւ ծեր եւ ծանրացած մարդ էր. եւ նա Իսրայէլի մէջ քառասուն տարի դատաւորութիւն էր արել ։
19 Եւ նորա հարսը՝ Փենէհէսի կինը յղի էր ծնելու մօտ, երբոր Աստուծոյ տապանակի առնուելու եւ իր սկեսրայրի եւ մարդի մեռնելու լուրը լսեց, ծնկերը թուլացան, եւ նա ծնեց, որովհետեւ ցաւերը նորան բռնեցին ։ 20 Եւ երբոր մեռնում էր, նորա մօտ կանգնող կիները նորան ասեցին. Մի վախենար, որովհետեւ տղայ ես ծնել. բայց նա չ՚պատասխանեց եւ ուշադրութիւն չ՚արաւ ։ 21 Եւ այն տղայի անունը Ի-Քաբօդ կոչեց, ասելով թէ Իսրայէլից փառքը վերացաւ. (որովհետեւ Աստուծոյ տապանակը առնուեցաւ, եւ նորա սկեսրայրն ու մարդը չ՚կան ։) 22 Նորա համար ասեց. Աստուծոյ տապանակը առնուելու համար Իսրայէլից փառքը վերացաւ ։

Գլ. Ե

Փղշտացիները տապանակը գնում են Դագոնի տանը. Նորանց պատուհասները։

1 Եւ Փղշտացիները առան Աստուծոյ տապանակը եւ տարան նորան Աբենէզրից Ազոտոս ։ 2 Եւ Փղշտացիները Աստուծոյ տապանակն առան ու տարան նորան Դագոնի տունը եւ դրին Դագոնի մօտ ։ 3 Եւ հետեւեալ օրը Ազոտացիները առաւօտեան կանուխ վեր կացան տեսան որ Դագոնը Տիրոջ տապանակի առաջին Երեսի վերայ գետնին է ընկել. եւ նորանք վեր առան Դագոնը եւ իր տեղը դրին ։ 4 Եւ հե-

---

ԺԲ Թագ. ժ. 12։
Ի Դատ. ԺԳ. 1։
Ղ Ի. իդ. 17. բ Ցր. իբ. 25։ Յով. կբ. 60—61։
Եր Թագ. ԺԸ. 17։ ԺԹ. 8։ գ Թագ. ԺԳ. 12։
Ը Յով. կբ. 61։
Ը Գ. բ. 34։ Յով. կբ. 64։
Ժբ Թագ. ա. 21։
Իբ Թագ. ա. 2։
Լ Ցնծ. է. 6։ բ Թագ. ԺԳ. 10։ ԺԸ. 32։ Ա Ելնէմ. ք. 1։ Յոբ. բ. 11։
Ի Գ. գ. 2։ գ Թագ. ԺԳ. 4։
Ժբ Թագ. ա. 4։
Լ Ցնծ. իբ. 17։
Հ Գ. ԺԳ. 3։
* Աչքերն պառկ. չ'կայ։
Յ Յով. իդ. 3։
Գ. գ. 1։ է. 12։
Բ Ցնծ. ԺԱ. 22. ԺԳ. 3. ԺԸ. 46, 47. Գ. գ. 17. բ Մն. իդ. 6։ Ա Ելնէմ. ԺԳ. 25, 34. Ես. ք. 1։ Երեմ. իե. 20։ Ամաս. ա. 8։ Գաբ. բ. 40։
Ե Դատ. ԺԳ. 23։
Ղես. ԺԲ. 1։ իդ. 1, 2, 7։

տեւեալ օրը՝ առաւօտանց կանուխ վեր
կացան եւ տեսան որ Դագոնը Տիրոջ
տապանակի առաջին երեսի վերայ գե-
տին է ընկել, եւ Դագոնի գլուխն
ու ձեռքերի երկու թաթերը կոտրատ-
ուած՝ սեմի վերայ էին, միայն Դա-
գոնի մարմինն էր մնացել։ (Այս պատ-
ճառով Դագոնի քուրմերը եւ բոլոր
Դագոնի տունը մտնողները մինչեւ
այսօր Ազովտացումն եղող Դագոնի
սեմի վերայ չեն կոխիլ։) Եւ Տիրոջ
ձեռքը ծանրացաւ Ազովտացիների վե-
րայ, եւ նորանց հաւերակ արաւ, եւ
նորանց զարկից Ազովտոսի եւ նորա
սահմանների մէջ։ Թանչքի ուսեցքնե-
րով։

Եւ Ազովտոսի բնակիչները տեսան
որ այսպէս է, եւ ասեցին. Իսրայէլի
Աստուծոյ տապանակը մեզ մօտ չկե-
նայ. որովհետեւ նորա ձեռքը մեզ վե-
րայ եւ մեր աստուած Դագոնի վերայ
ծանրացաւ։ Եւ դրդ ուղարկեցին, եւ
Փղշտացիների բոլոր նախաբարներին
իրանց մօտ ժողովեցին, եւ ասեցին.
Ինչ անենք Իսրայէլի Աստուծոյ տա-
պանակին. եւ ասեցին. Թող Իսրայէլի
Աստուծոյ տապանակը Գիթ փոխադ-
րեն. եւ Իսրայէլի Աստուծոյ տապա-
նակը փոխադրեցին։ Եւ եղաւ որ նո-
րան փոխադրելուց յետոյ Տիրոջ ձեռ-
քովն այն քաղաքի մէջ մեծ խռովու-
թիւն եղաւ, եւ քաղաքի մարդկանցը
պզտիկից մինչեւ մեծը զարկից. եւ
նորանց վերայ թանչքի ուսեցքներ ե-
բեւեցան։

Եւ Աստուծոյ տապանակը Ակկարոն
ուղարկեցին. եւ հէնց որ Աստուծոյ
տապանակը Ակկարոն մտաւ, Ակկա-
րոնացիները աղաղակելով ասեցին.
Իսրայէլի Աստուծոյ տապանակը մեզ
մօտ բերին, որ մեզ եւ մեր ժողովրդ-
դին մեռցնեն։ Եւ դրդ ուղարկեցին՝
Փղշտացիների բոլոր նախաբարներին
ժողովեցին, եւ ասեցին. Իսրայէլի
Աստուծոյ տապանակը ուղարկեցէք
եւ իր տեղը ետ դառնայ, որ մեզ եւ
մեր ժողովրդին չմեռցնէ. որովհետեւ
բոլոր քաղաքի մէջ մահառիթ սոսկում
կար, Աստուծոյ ձեռքը շատ ծանրա-
ցել էր այնտեղ։ Եւ չմեռած մարդիկը
թանչքի ուսեցքներով զարկուեցան.
եւ քաղաքի աղաղակը երկինքը վեր
եկաւ։

Գլ. Զ

Տապանակը նուէրներով ետ է գալիս.

Եւ Տիրոջ տապանակը մնաց Փղշտա-
ցիների երկրումը եօթը ամիս։ Եւ
Փղշտացիները կանչեցին քուրմերին
եւ գուշակողներին եւ ասեցին. Եհո-
վայի տապանակին ինչ անենք. մեզ
իմացրէք թէ նորան ինչով իր տեղն
ուղարկենք։ Նորանք էլ ասեցին. Ե-
թէ Իսրայէլի Աստուծոյ տապանակը
ուղարկէք. նորան դատարկ չուղար-
կէք, այլ անպատճառ յանցանքի պա-
տարագ տուէք նորան, այն ժամանակ
կ'բժշկուիք, եւ ձեզ յայտնի կ'լինի թէ
ինչու համար նորա ձեռքը ձեզանից
չէ հեռանում։ Եւ նորանք ասեցին.
Ո՞րն է այն պատարագը որ նորան
մատուցանենք։ Եւ նորանք ասեցին.
Փղշտացիների նախաբարների թիւ-
ը հինգ ոսկեղէն թանչքի ուսեցքներ
եւ հինգ ոսկի Էմուկ է. որովհետեւ
մի եւ նոյնն էր հարուածը ձեր ամե-
նի վերայ՝ եւ ձեր նախաբարների վե-
րայ։ Եւ հիմա ձեր թանչքի ուսեցք-
ների պատկերները, եւ ձեր երկիրն
աւերող մուկերի պատկերները չնա-
ցէք, եւ Իսրայէլի Աստուծուն փառք
տուէք, կարելի է որ նա իր ձեռքը ձեր
վերայից եւ ձեր աստուածների վերայից,
եւ ձեր երկրի վերայից թեթեւացնէ։
Եւ ի՞նչու համար էք ձեր սիրտերը
խստացնում, ինչպէս որ Եգիպտացի-
ները եւ Փարաւոնն իրանց սիրտերը
խստացրին. չէ՞ որ Աստուած նորանց
մէջ հրաշալի գործքեր անելուց յետոյ
նորանք թող տուին նորանց որ գը-

Ելեմ. ծ. 2։ Եզեկ. զ. 4, 6։ Միք. ա. 7։ Նիւ. ք. 3։ Դատ. ժգ. 11։ Նիւ. գ. 5։ Ել. 0ր. իբ. 27։ Աստ. Հր. 66։ Ելեմ. ժէ. 4։ Ել. 0ր. ր. 15։ Գէ. է. 13։ — Ել. 0ր. ժգ. 10։ Թագ. իգ. 13։ ր 0ր. ժգ. 16։ Դատ. ե. 15, 16։ Ելեմ. ժգ. 3։ Դատ. ժա. 29։ Գէ. ա. 6։ Ելեմ. է. 19։ Աստ. ր. 2։ Ծոմ. ք. 24։ Գէ. ա. 6, 9, 11։ Գէ. ա. 3, 4, 7։ Ել. է. 13. ը. 15, 33։ ք. 7, 34, ժ. 1։ Ել. ժբ. 31։

7 Նման։ Հիմա Ամէկ նոր սայլ շինեցէք, եւ երկու հատ կաթնատու երինջ առէք, Էորանց վերայ բնաւ լուծ դրուած չլինի. եւ երինջները սայլին լծեցէք, եւ նորանց հորթերը նորանց քամա-
8 կիցը հատ տարէք տունն։ Եւ Եհովայի տապանակն առէք, եւ սայլի վերայ դրէք նորան, եւ այն ոսկեղէն անօթները, որ դուք յանցանքի համար նորան ընծայ պիտի տաք, մի պզտիկ արկղով նորա մէկ կողմին դրէք, եւ
9 նորան ճանապարհեցէք որ գնայ։ Եւ նայեցէք, եթէ իր սահմանի ճանապարհովը Բեթսամիւս է գնում, այս մեծ չարիքը մեզ անողը նա է. ապա եթէ ոչ, գիտենանք որ նորա ձեռքը չէ մեզ դպել. այս բանը դիպուածով
10 է պատահել մեզ։ Եւ այն մարդիկը այնպէս արին. երկու հատ կաթնատու երինջ առան, եւ նորանց լծեցին սայլին, եւ նորանց հորթերին տան
11 մէջ փակեցին։ Եւ Տիրոջ տապանակը, եւ ոսկի մուկերի եւ իրանց թանչքի ուռուցքների պատկերների պզտիկ արկ-
12 ղը դրին այն սայլի վերայ։ Եւ երինջները ճանապարհ ընկան ուղիղ դէպի Բեթսամիւսի ճանապարհը, եւ մէկ նշաւիղով գնալով բառաչում էին, եւ աջ կամ ձախ կողմը չխոտորուեցան. եւ Փղշտացիների նախարարները գնում էին մինչեւ Բեթսամիւսի սահմանը
13 Նորանց հետեւից։ Եւ Բեթսամիւսացիները հովիտի մէջ ցորեն հունձ էին հնձում, եւ իրանց աչքերը բարձրացրին եւ տապանակը տեսան, եւ ու-
14 րախացան որ տեսան։ Եւ սայլը Բեթսամիւսացի Յեսուի արտը մտաւ եւ այնտեղ կանգնեց, եւ այնտեղ մէկ մեծ քար կար. եւ սայլի փայտերը ճեղքեցին եւ այն երինջներին ողջակէզ մա-
15 տուցին Տիրոջը։ Եւ Ղեւտացիները իջեցրին Տիրոջ տապանակը եւ նորա հետ եղող ոսկի անօթների պզտիկ արկղը եւ դրին այն մեծ քարի վերայ. եւ այն օրը Բեթսամիւսի մարդիկը ողջակէզներ եւ զոհեր մատուցին Տի-
16 րոջը։ Եւ Փղշտացիների հինգ նախարարները տեսան եւ դառան նոյն
17 օրը Ակկարոն։ Եւ այն ոսկեղէն թանչքի ուռուցքները՝ որ Փղշտացիները իբրեւ յանցանքի ընծայ տուին Տիրոջը, սորանք էին. մէկ հատ Ազովտոսի համար, մէկ հատ Գազայի համար, մէկ հատ Ասկաղոնի համար, մէկ հատ Գէթի համար, մէկ հատ Ակկարոնի հա-
18 մար։ Եւ ոսկի մուկերը Փղշտացիների հինգ նախարարութիւնների բոլոր քաղաքների թիւովը էին, պարսպաւոր քաղաքից մինչեւ անպարիսպ գիւղը, եւ մինչեւ այն մեծ քարը՝ որի վերայ Տիրոջ տապանակը դրուեցաւ, որ մինչեւ այս օր Բեթսամիւսացի Յեսուի
19 արտումը։ Եւ Յէրը Բեթսամիւսի մարդկանցը զարկեց, որովհետեւ նորանք նայեցին Տիրոջ տապանակի մէջ. եւ ժողովրդից յիսուն հազար հոգի նորանցմէ մարդ զարկեց, եւ ժողովուրդը սուգ բռնեց, որովհետեւ Տէրը ժո-
20 ղովրդի մէջ մեծ կոտորած արաւ։ Եւ Բեթսամիւսի մարդիկն ասացին. Ո՞վ կարող է կանգնել այս Սուրբ Աստուած Եհովայի առաջին, եւ նա ո՞ր
21 մօտ պիտի գնայ մեզ մօտից։ Եւ Կարիաթարիմի բնակիչների մօտ պատգամաւորներ ուղարկեցին՝ ասելով. Փղշտացիները Տիրոջ տապանակը հետ են բերել. իջէք վեր տարէք նորան ձեզ մօտ։

Գլ. Է

Իսրայէլը ապաշխարում է և յաղթում։ Բրենգէր։ Սամուէլի գատաւորութիւնը։

1 Եւ Կարիաթարիմի մարդիկը գնացին եւ վեր տարան Տիրոջ տապանակը. եւ բերին նորան Աբինադաբի տունը՝ բլուրի վերայ. եւ նորա որդի Եղիազարին որոշեցին որ Տիրոջ տապանա-
2 կի պահպանութիւնն անէ։ Եւ տապանակը Կարիաթարիմ եկած օրից յետոյ չատ օրեր անցան, եւ քսան տարի եղաւ. եւ Իսրայէլի բոլոր տունը հառաչեցին Տիրոջ հետեւից։
3 Այն ժամանակ Սամուէլն Իսրայէլի բոլոր տան հետ խօսեց ասելով. Եթէ

ա Ել. Թագ. ը. 3։ Ես. Թագ. ե. 3, 6։ Ի Թագ. իթ. 2. ե Ես. Ես. իե. 19։
ա Թագ. ը. 19։ ե Ես. իգ. 3։ ե Նկ. իթ. 21։ Թագ. գ. 5, 15, 20։ ը Թագ. ը. 7։
ը Ել. Թագ. ը. 9։ ե Ես. իգ. 19։ է Ես. ի. 17. իե. 14։
Գկ. ը. 21։ Ել Թագ. ը. 4։

զուք ձեր Էրոյոր սրտովը դարձել էք Տիրոջը, Ըձեր միջից հեռացրէք օտար աստուածները եւ Ա֊աստարովթը, եւ Ըձեր սիրտերը պատրաստեցէք Տիրոջ համար, եւ Ամիայն նորան պաշտեցէք. եւ նա կ'ազատէ ձեզ Փղշտացիների
4 ձեռքիցը։ եւ Իսրայէլի որդիքը հեռացրին Բահաղիմն ու Աստարովթը
5 եւ միայն Տիրոջը պաշտեցին։ եւ Սամուէլն ասեց. Բոլոր Իսրայէլին Մասփայ ժողովեցէք, եւ Ձեզ համար ա֊
6 ղօթք անեմ Տիրոջը։ եւ Մասփայ ժողովուեցան, եւ Ջուր քաշեցին եւ Տիրոջ առաջը թափեցին, Ձեւ այն օրը ծոմ բռնեցին, եւ այնտեղ ասեցին. ԻՏիրոջ դէմ մեղք գործեցինք։ եւ Սամուէլը Մասփայում Իսրայէլի որդկանց դատաւորութիւն արաւ։
7 եւ երբոր Փղշտացիները լսեցին որ Իսրայէլի որդիքը Մասփայ են ժողովուել, Փղշտացիների նախարարները վեր եկան Իսրայէլի դէմ. եւ Իսրայէլի որդիքը լսեցին եւ Փղշտացիների ե֊
8 րեսից վախեցան։ եւ Իսրայէլի որդիքը Սամուէլին ասեցին. ԻԱնդադար դէպի մեր Տէր Աստուծուն աղաղակիր մեզ համար որ մեզ Փղշտացիների ձեռ֊
9 քիցն ազատէ։ եւ Սամուէլը մէկ կաթնակեր գառնուկ առաւ, եւ նորան բոլորովին ողջակէզ արաւ Տիրոջ. եւ Սամուէլն Իսրայէլի համար դէպի Տիրոջն աղաղակեց, եւ Տէրը նորան պա֊
10 տասխանեց։ եւ երբոր Սամուէլը մատուցանում էր ողջակէզը, Փղշտացիները մօտեցան որ Իսրայէլի դէմ պատերազմ անեն. եւ ՀՏէրը նոյն օրը Փղշտացիների վերայ մեծ ձայնով որո֊տաց, եւ նորանց խռովեցրեց. եւ նո֊
11 րանք Իսրայէլի առաջին զարկուեցան։
11 եւ Իսրայէլի մարդիկը Մասփայից դուրս եկան եւ Փղշտացիներին հալածեցին, եւ մինչեւ Բեթքովրի տակ նո֊
12 րանց ջարդեցին։ եւ Սամուէլը մէկ քար առաւ, եւ Մասփայի ու Սենի մէջտեղումը կանգնեցրեց, եւ նորա անունը ՝Աբենեզեր կոչեց, ասելով. Տէրը մինչեւ այստեղը օգնեց մեզ։
13 եւ Փղշտացիները կորացրուեցան, եւ ՛այլ եւս չ'եկան Իսրայէլի սահմանի մէջ. եւ Սամուէլի բոլոր օրերումը ՛Տիրոջ ձեռքը Փղշտացիների վերայ էր։
14 եւ նորանք Իսրայէլին եան գարձրին այն քաղաքները, որ Փղշտացիները առել էին Ակկարոնից մինչեւ Գէթ. եւ Իսրայէլը նորանց սահմանները ազատեց Փղշտացիների ձեռքիցը, եւ Իսրայէլի ու Ամօրացիների մէջտեղը խաղաղութիւն էր։
15 եւ Սամուէլն իր կեանքի բոլոր օ֊
16 րերումն Իսրայէլի դատաւորն էր։ եւ տարուց տարի գնում էր Բեթէլ, Գաղգադա եւ Մասփա եւ սրան էր գալիս բոլոր այն տեղերումը ու դատաւոր Իս֊
17 րայէլին։ եւ եան էր դառնում ՝Հրամա, որովհետեւ իր տունը այնտեղ էր, եւ այնտեղ դատում էր Իսրայէլին. եւ այնտեղ ՞սեղան չինեց Տիրոջ համար։

ԳԼ. Ը

Իսրայէլը թագաւոր է ուզում. Սամուէլը ցոյց է տալիս թագաւորի իրաւունքները։

1 Եւ երբոր Սամուէլը ծերացաւ ՞իր որդիներին Իսրայէլի վերայ դատաւոր
2 դրաւ։ եւ նորա անդրանիկ որդիի անունը Յովէլ, եւ երկրորդի անունը Աբիա էր, եւ Բեերսաբէէում դատա֊
3 ւորութիւն էին անում։ եւ նորա որդիքը չ'գնացին Ինորա ճանապարհների մէջ, այլ ՞շահասիրութեան ետեւից բնկան եւ Ինկաշառք էին առնում, եւ
4 իրաւունքը ծռում էին։ եւ Իսրայէլի բոլոր ծերերը ժողովուեցան, եւ գնա֊
5 ցին ՝Հրամա Սամուէլի մօտ, եւ նորան ասեցին. Ահա դու ծերացել ես,

---

է Ը Օր. լ. 2—10. գ Թագ. ը. 18; Ես. ԽԶ. 7։ Ամ. գ. 1։ Յովէլ. բ. 12։
բ Նահ. լ. 2։ Ցնծ. իգ. 14, 23։ Դատ. բ. 13։
գ Ը Մն. լ. 19։ Եզր. ե. 10։ Ներ ԺԱ. 13, 14։
դ Ը Օր. գ. 13։ Ա. 20։ Ա֊գ. 4։ Մատ. գ. 10. Գաղ. գ. 8։
ե Դատ. բ. 11, 13։
զ Դատ. բ. 1։
է Ցնծ. բ. 7։
ը Թագ. Ա֊գ. 14։
թ Դատ. բ. 20։ Ղ֊ա. 13. Նէեմ. Թ. 1։ Դան. Թ. 3—5։ Յովէլ. բ. 12։
ժ Դատ. Ա. 10։ գ Թագ. ը. 17։
ի Նէ. Ա֊գ. 14։ գ Թագ. Ա֊Թ. 4։ Ես. լ. 4։
ժա Ես. ԽԶ. 4։ Ա֊գ. 4։ Մատ. գ. 10. Գաղ. գ. 8։
ժբ Դատ. բ. 11, 13։
ժգ Դատ. բ. 1։
ժդ Ես. բ. 10. գ Թագ. իբ. 14, 15։
ժե Նահ. իգ. 15։ ՚Ես. ԽԱ. 14։ Ցնծ. գ. 9։ իգ. 20։
ժզ Ես. գ. 1։ Ե. 1։
ժէ Աստուած Բար օգնութեան
ժը Դատ. Ա֊գ. 1։
ի Ա֊գ. Ա֊գ. 5։
իա Ա֊գ. Ե. 9։
իբ Ցնծ. Ա֊Ե. 16։
իգ Ղ֊ա. Ը. 4։

իդ Ա֊գ. Ը. 10. գ Թագ. իբ. 14, 15։
իե Դատ. իա. 4։ Ա֊գ. Ա֊գ. 35։ —
իզ — Մն. գ. 28։ Ը Մն. Ա֊Ե. 28։
իէ Երեմ. իբ. 15—17։
իը Նէ. Ա֊գ. 21։ — Տիմ. գ. 3։ գ. 10։
իթ Նէ. իգ. 8։ ը Օր. Ա֊գ. 19։ Ա֊գ. Ա֊Ե. 5։
κ Ջեխ Ա֊գ. ա. 19։

եւ քո որդիքը չեն գնում քո ճանապարհների մէջ. Հարդ մեզ վերայ թագաւոր դիր, որ մեզ դատէ ինչպէս որ
6 ամէն ազգերը։ Եւ այս բանը Սամուէլի աչքին վատ երեւեցաւ, որ ասեցին թէ՝ մեզ թագաւոր տուր, որ մեզ դատէ. եւ Սամուէլն աղօթք արաւ Տիրոջը։
7 Եւ Տէրը Սամուէլին ասեց. Լսիր ժողովրդի խօսքին եւ այն ամենին որ քեզ ասեցին. որովհետեւ Ինորանք ոչ թէ քեզ են մերժում, այլ ինձ են մերժում, որ Ինորանց վերայ չ'թագա-
8 ւորեմ։ Բոլոր այն գործերի պէս որ Ինորանք արին Ինորանց եգիպտոսից հանած օրիցս մինչեւ այս օրը որ ինձ թող տալով ուրիշ աստուածների ծառայութիւն արին, այնպէս էլ քեզ են
9 անում։ Եւ հիմա դու Ինորանց խօսքին լսիր. բայց Ինորանց յայտնի վկայեա եւ Ինորանց իմացնեա այն թագաւորի իրաւունքը որ Ինորանց վերայ պիտի իշխէ։
10 Եւ Սամուէլը Տիրոջ բոլոր խօսքերն ասեց իրանից թագաւոր ուզող ժո-
11 ղովրդին. Եւ ասեց. Ի'Ձեզ վերայ իշխելու թագաւորի իրաւունքը այս է լինելու. Ի'Ձեր տղերքը կ'առնէ եւ կը տանէ իր համար իր կառքերի եւ ձիերի վերայ կ'դնէ, որ վազեն իր կառ-
12 քերի առաջից. Եւ իր համար հազարապետներ ու յիսնապետներ չինէ, եւ որ Ինորանք Իր արտերը հերկեն եւ հունձերը հնձեն, եւ Ինորա պատերազմական զէնքերն ու կառքերի գործիք-
13 ները չինեն։ Եւ կ'առնէ ձեր աղջկերքը Իւղագործ, խոհարար ու հացթուխ
14 կ'դնէ. Եւ Ի'ձեր ընտիր արտերը՝ այգիները եւ ձիթենիները կ'առնէ եւ իր
15 ծառաներին կ'տայ։ Եւ ձեր հունտերիցը եւ ձեր այգիներիցը տասանորդ կ'առնէ եւ Իր ներքինիներին եւ ծա-
16 ռաներին կ'տայ։ Եւ ձեր ընտիր ծառաներն ու աղախինները, եւ ձեր տղամարդերը, եւ ձեր էշերը կ'առնէ
17 եւ իր համար կ'գործածէ։ Ձեր հո-
18 տերիցը տասանորդ կ'առնէ, եւ դուք Ինորա ծառաները կ'լինէք։ Այն օրը դուք ձեր ընտրած թագաւորի երեսից կ'աղաղակէք, բայց Տէրը Ինայն օրը ձեզ պատասխան չի տայ։
19 Սակայն ժողովուրդը Սամուէլի խօսքին լսել չ'ուզեց, եւ ասեցին. Ոչ, անպատճառ մեզ վերայ թագաւոր լինի.
20 Եւ մենք էլ բոլոր ազգերի պէս լինենք. եւ մեր թագաւորը մեզ դատէ, եւ նա մեր առաջին դուրս գայ, եւ նա
21 պատերազմէ մեր պատերազմները։ Եւ Սամուէլը ժողովրդի բոլոր խօսքերը
22 լսեց եւ ասեց Տիրոջ ականջին։ Եւ Տէրը Սամուէլին ասեց. Ինորանց ձայնին լսիր, եւ Ինորանց վերայ թագաւոր դիր։ Այն ժամանակ Սամուէլն Իսրայէլի որդկանցն ասեց. Ամէն մարդ իր քաղաքը գնայ։

Գլ. Թ

Սաւուղը գնում է Սամուէլի մօտ։

1 Եւ Բենիամինիցը մի զօրաւոր մարդ կար անունը Կիս Բենիամինեան Աբիայի որդիի Բեքորաթի որդիի Սե-
2 բորի որդիի Արիէլի որդին։ Եւ նա մի որդի ունէր, անունը Սաւուղ. — մի Իողամարդ էր եւ գեղեցիկ, եւ Իսրայէլի որդկանց մէջ Ինորանից գեղեցիկ մարդ չ'կար, Իուսիցը վեր բարձր էր նա բոլոր ժողովրդիցը։
3 Եւ Սաւուղի հօր՝ Կիսի էշերը կորան, եւ Կիսն իր որդի Սաւուղին ասեց. Երիտասարդների մէկին հետդ առ, եւ վեր կաց գնա էշերը որոնիր։
4 Նա էլ Եփրեմի սարիցն անցաւ եւ Սաղիսա երկրիցն էլ անցաւ, բայց չ'գտան. եւ Սաղիմի երկրիցն անցան, բայց չ'կային. եւ Բենիամինեանց եր-
5 կրիցն անցաւ, բայց չ'գտան։ Երբոր Սուփի երկիրն եկան, Սաւուղն ասեց իր հետ եղող երիտասարդին. Եկ եւ դառնանք, մի գուցէ իմ հայրը դադարէ էշերի մասին եւ Իմեզ համար
6 հոգս անէ։ Բայց նա Ինորան ասեց.

Եր Ող. ժէ. 14։ Ա՛մ. ժգ. 10, Դատ. ժգ. 21։
ը Տես նե. ժգ. 8։
Թ Գ. ժ. 19։ Ժգ. 17, 19. Ա՛մ. ժգ. 10, 11։
ժ Տես ը Ող. ժէ. 16 եւ ընդ. Գ.
ժ. 25։
ի Գ. ժգ. 32։
ւ Տես նե. խե. 6։
խ Տես նե. ը. 25։
ծ Գ. Թագ. խ. 7։ Տես նեհէ. խգ. 16։

ի Նե. լթ. 36։
հ Ա՛մ. ա. 28։ Մէթ. գ. 4։
ձ Ղեւտ. խգ. 16։
ղ Ա՛մ. ժգ. 11։
—
ճ Գ. ժգ. 51։ ա Մե. ը. 33.
բ. 39.
ի Գ. ը. 16։
ե Գ. ժ. 23։
զգ Թագ. գ. 42.
է Գ. ժ. 2։

Ահա այս քաղաքումը Աստուծոյ մարդ կայ, եւ նա մի պատուաւոր մարդ է, Համեմն ինչ որ ասէ անպատճառ կ'կատարուի. եւ հիմա այնտեղ գնանք, գուցէ մեր գնալու ճանապարհը մեզ
7 իմացնէ։ Եւ Սաւուղն իր երիտասարդին ասեց. Մենք որ գնում ենք, այն մարդին ի՞նչ տանենք. որովհետեւ մեր ամանեղիքը հացը պակասել է, եւ մի ընծայ չունենք Աստուծոյ մարդին տա-
8 նելու. ի՞նչ ունենք մեզ մօտ։ Եւ երիտասարդը դարձեալ Սաւուղին պատասխանեց եւ ասեց. Ահա ինձ մօտ մէկ քառորդ սիկղ արծաթ կայ. Աստուծոյ մարդին կ'տամ այն, որ նա մեր
9 ճանապարհը մեզ իմացնէ։ (Առաջուց Իսրայէլի մէջ մէկ մարդ՝ երբոր Աստուծուն հարցնելու գնար, այսպէս էր ասում. Եկ տեսանողի մօտ գնանք. որովհետեւ այսօրուայ մարգարէն ա-
10 ռաջուց Տեսանող էր ասվում։) Եւ Սաւուղն իր երիտասարդին ասեց. Լաւ ասեցիր, եկ գնանք. եւ գնացին Աստուծոյ մարդի բնակած քաղաքը։
11 Նորանք քաղաքի զառիվերիցը վեր էին գնում եւ տեսան Հաղկերք, որ դուրս էին եկել ջուր հանելու, եւ նորանց ասեցին. Տեսանողը այստե՞ղ է։
12 Եւ աղկերքը նորանց պատասխանեցին եւ ասեցին. Այո, ահա առաջիդ է. հիմա չուտ արա, որովհետեւ նա այսօր քաղաքն է եկել, նորա համար որ ժողովուրդն այսօր այն բարձր տե-
13 ղի վերայ Հոգի ունի։ Հէնց որ քաղաքը մտաք, իսկոյն նորան այնտեղ կը գտնէք. քանի որ նա վեր չէ գնացել բարձր տեղը կերակուր ուտելու համար, որովհետեւ մինչեւ նորա գալը ժողովուրդը կերակուր չի ուտիլ. որովհետեւ նա է օրհնում զոհը. նորանից յետոյ հրաւիրուածները ուտում են. հիմա վեր ելէք, որովհետեւ հիմա
14 կ'գտնէք նորան։ Եւ նորանք վեր գնացին քաղաքը. երբոր նորանք քաղաքն էին մտնում, ահա Սամուէլը նո-
բանց դէմ դուրս եկաւ, որ բարձր տեղը գնար։
15 Եւ Տէրը Սամուէլին յայտնել էր
16 Սաւուղի գալուց մի օր առաջ, Ասելով թէ էգուց այս ժամանակ Բենիամինի երկրիցը քեզ մօտ մէկ մարդ եմ ուղարկելու, եւ դու նորան իշխան օծես իմ ժողովուրդ Իսրայէլի վերայ, որ իմ ժողովրդին Փղշտացիների ձեռքիցն ազատէ. որովհետեւ Ժողովրդին նայեցայ, նորա համար որ նորա ա-
17 զաղակն ինձ հասաւ։ Եւ երբոր Սամուէլը Սաւուղին տեսաւ, Տէրը նորան ասեց. Ահա այն մարդը որի մասին քեզ ասեցի, նա պիտի իշխէ իմ ժողովրդի վերայ։
18 Եւ Սաւուղը դռան մէջտեղը Սամուէլին մօտեցաւ եւ ասեց. Աղաչում եմ, ինձ ցոյց տուր ո՛ւր է տեսանողի
19 տունը։ Եւ Սամուէլը պատասխանեց Սաւուղին եւ ասեց. Տեսանողը ես եմ. վեր եկ առաջս բարձր տեղը, եւ այսօր ինձ հետ կերակուր կերէք. եւ էգուց քեզ ճանապարհ կ'դնեմ, եւ բոլոր սըր-
20 տումդ եղածը քեզ կ'պատմեմ։ Եւ քո երեք օրից ի վեր կորած էշերի համար հոգս մի անիր. որովհետեւ նորանք գըտնուել են. բայց Իսրայէլի բոլոր վայելչութիւնը որի՞նն է. չէ՞ որ քեզ եւ
21 քո հօր բոլոր տան համար է։ Եւ Սաւուղը պատասխանեց եւ ասեց. Մի՞թէ ես Իսրայէլի ցեղերի փոքրագունիցը՝ Բենիամինեան չեմ, եւ իմ ազգատոհմը Բենիամինի ցեղի բոլոր ազգատոհմների պզտիկը չէ՞. ի՞նչու համար ես
22 ինձ այդպիսի խօսք ասում։ Եւ Սամուէլն առաւ Սաւուղին եւ նորա երիտասարդին եւ նորանց տարաւ Սրահը, եւ նորանց կոչնականների վերեւում տեղ տուաւ, եւ նորանք երե-
23 սուն մարդի չափ էին։ Եւ Սամուէլն ասեց խոհարարին. Տուր այն բաժինը, որ ես քեզ տուի, եւ քեզ ասեցի որ
24 այն քեզ մօտ պահես։ Եւ խոհարարը վեր առաւ Հազրը եւ նորա վերայինը

ՂԲ Օբ. իդ. 1։ Դատ. ժգ. 6։ ԳԹագ. ժգ. 1։
Ի Կր. գ. 19։
ՀՍեմ. իե. 22։
ԻԲ Թագ. իե. 27։ իդ. 11։ — Սեմ. իդ. 28։ ԲՍեմ. ժգ. 7, 10։ Ես. լ. 10։ Աբդ.
ի. 12։
ՔՍեմ. իդ. 11։
ԼՂՇ. ժ. 5։ ԳԹագ. գ. 2—4։
ՀՍեմ. լա. 34։ Ղշ. ժգ. 2։
ԻՂՇ. ժե. 1։ Դատ. ժգ. 31։
ՃՂՇ. ի. 2։
ԶՂՇ. ժ. 1։
ՀՂՇ. բ. 25։ գ. 7, 9։
ՅՂՇ. ժգ. 12։
ՃՂՇ. ը. 5, 19։ ժբ. 13։
ՀԴատ. ի. 40—48։ Սագ. Կը. 27։
ՇՂՇ. ժե. 17։
ՈՀես եբեմ. լե. 2։ իգ. 13, 45։
ԽՂՇ. ի. 32, 33։ Եզեկ. իգ. 4։ ՀԵս Նե. իՓ. 22, 27։

եւ դրաւ Սաւուղի առաջը։ Եւ Սա-
մուէլն ասեց. Ահա մնացածը առաջդ
դիր եւ կեր. որովհետեւ նոյն վայր-
կեանից, երբոր ասեցի թէ ժողովրդին
հրաւիրել եմ, քեզ համար պահուած է.
եւ այն օրը Սաւուղը կերաւ Սամուէլի
հետ։
25 Եւ նոքանք բարձր տեղից իջան
քաղաքը, եւ նա կատարի վերայ խօ-
26 սեց Սաւուղի հետ։ Եւ առաւօտը կա-
նուխ վեր կացան, եւ հէնց որ լոյսը
ծագեց, Սամուէլը Սաւուղին կանչեց
կատարը եւ ասեց. Վեր կաց որ քեզ
ուղարկեմ։ Եւ Սաւուղը վեր կացաւ,
եւ ինքը եւ Սամուէլը երկուսը միմ-
27 եանց դուրս գնացին։ Երբոր նոքանք
քաղաքի ծայրն էին իջել, Սամուէլն
ասեց Սաւուղին. Ասիր երիտասար-
դին որ մեզանից առաջ անցնի. (եւ
նա անցաւ.) եւ հիմա դու կանգնիր
որ Աստուծոյ պատգամը քեզ իմացնեմ։

Գլ. Ժ

Սամուէլը Սաւուղին թագաւոր է օծում և ժողովրդին ներկայացնում։

1 Եւ Սամուէլն առաւ իւղի շիշը, եւ
նորա գլխի վերայ ածեց, եւ նորան
համբուրեց եւ ասեց. Ահա Տէրը քեզ
իր ժառանգութեան վերայ իշխան
2 օծեց։ Այսօր իմ մօտիցը գնալիս Բե-
նիամինի սահմանի վերայ Սեղսահի
մէջ Ռաքելի գերեզմանի մօտ երկու
մարդ կ'գտնես, եւ նոքանք քեզ կ'ա-
սեն. Գտնուել են այն էշերը որ նո-
քանց որոնելու գնացել էիր. եւ ահա
հայրդ էշերի հոգը թողել է, եւ էնեց հա-
մար է հոգս անում, եւ ասում. Տղա-
3 յիս համար ի՞նչ անեմ։ Եւ երբոր այն-
տեղից գնաս եւ Թաբորի կաղնիին
հասնես, այնտեղ քեզ երեք մարդ
կ'հանդիպեն որոնք գնում են Բեթէլ
Աստուծոյ մօտ, որոնցից մէկը երեք
ուլ, մէկը երեք հացի նկանակ եւ մէ-
4 կը մի տիկ գինի է տանում. Եւ էքո
ողջութիւնը կ'հարցնեն եւ քեզ երկու
հաց կ'տան. դու էլ նորանց ձեռքիցն
5 առնես։ Նորանից յետոյ կ'գնաս Աս-
տուծոյ բլուրը ուր որ Փղշտացիների
էրերդապահ զօրքն է. եւ երբոր այնտեղ
քաղաքը մտնես, մարգարէների մի դունդ կ'հանդիպես,
որոնք իրանց առաջին տաւիղ, էթմ-
բուկ, սրինգ եւ քնար ունեն եւ ա-
6 րունք մարգարէութիւն են անում։ Եւ
քեզ վերայ կ'գայ Տիրոջ հոգին, եւ
նորանց հետ մարգարէութիւն կ'ա-
նես, եւ դու կ'փոխուես ուրիշ մարդ
7 կ'դառնաս։ Եւ երբոր այս նշանները
քեզ վերայ գան՝ ձեռքիդ եկածն ա-
նես, որովհետեւ Աստուած քեզ հետ է։
8 Եւ ինձանից առաջ Գաղգաղա իջնես.
եւ ահա ես քեզ մօտ պիտի իջնեմ ող-
ջակէզներ եւ խաղաղութեան զոհեր
մատուցանելու համար. Եօթն օր սպա-
սես մինչեւ որ ես քեզ մօտ գամ, եւ
քո անելու գործը քեզ իմացնեմ։
9 Եւ երբոր նա իր մէջքը դարձրեց՝
Սամուէլի մօտիցը գնալու համար,
Աստուած փոխեց նորան մէկ ուրիշ
սիրտ տուեց. եւ նոյն օրը այս բոլոր
10 նշանները կատարուեցան։ Եւ երբոր
եկան այնտեղ բլուրը, ահա մարգա-
րէների մի դունդ նորա առաջը դուրս
եկան. եւ Աստուծոյ Հոգին նորա վե-
րայ եկաւ, եւ նորանց մէջ մարգա-
11 րէութիւն արաւ։ Եւ այն ամենքը
որ նորան առաջուց ճանաչում էին,
երբոր տեսան որ նա մարգարէների
հետ մարգարէութիւն է անում, այն
ժողովուրդն իրար ասեցին. Այս ինչ է
եղել կիսի որդիին. Մի՞թէ Սաւուղն
12 էլ մարգարէների մէջ է։ Եւ այնտեղ
մարդկանցից մէկը պատասխանեց եւ
ասեց. Ուրա նորանց հայրը ո՞վ է։
Նորա համար առ մէկ առակ եղաւ,
Մի՞թէ Սաւուղն էլ մարգարէների մէջ
13 է։ Եւ երբոր մարգարէութիւն ան-
լուց դադարեց, բարձր տեղը եկաւ։
14 Եւ Սաւուղի հօրեղբայրը նորան
եւ նորա երիտասարդին ասեց. Ո՞ւր

–Գլ. Բ. 16։ Ժգ. 13։ ր Թագ. ր. 4։ ե. 3։ գ Թագ. ա. 30։ ԺԲ. 16։ գ Թագ. Բ. 1, 3, 6։ Ժա. 12։ բ Տես Սագ. ր. 12։ գր Օր. ր. 9։ Սագ. հը. 71։ դ Նոր. Ժգ. 21։ ե Տես. Ժը. 28։ զ Նե. ր. 19, 20։ է Գլ. Բ. 5։ ը Նե. Ժգ. 18։ թ Նե. ր. 22։ ր. 1, 3, 7։ ժ Դատ. Ժը. 15։ ի Գլ. Ժգ. 3, 4։ ր Թագ. ը. 6, 11։ լ Գլ. Բ. 12։ խ Նե. ր. 27։ ծ Թագ. գ. 15։ ա Կոր. Ժգ. 1։ կ Թես. Ժա. 15։ Դատ. Ժգ. 6, 19։ Գլ. Ժա. 6։ Ժգ. 13։ հ Գլ. ԺԲ. 23, 24։ յ Գլ. գ. 8։ Ղուկ. ը. 12։ ղ Դատ. գ. 12։ ճ Նե. ր. 27։ մ Թագ. գ. 15։ ն Կոր. Ժգ. 1։ շ Թես. Ժա. 15։ Դատ. Ժգ. 6, 19։ Գլ. Ժա. 6։ Ժգ. 13։ ո Գլ. ԺԲ. 23, 24։ պ Գլ. գ. 8։ Ղուկ. ը. 12։ ջ Դատ. գ. 12։ ռ Նե. Ժա. 14, 15. Ժգ. 4։ ս Գլ. Ժգ. 8։ վ Գլ. ԺԲ. 24։ Մատ. Ժգ. 54, 55։ Յով. ի. 18։ տ Տես Նա. Ժգ. 13։ ր Տես Գլ. Ժգ. 50։

գնացիք։ եւ նա ասեց. Էշերը որոնելու. եւ տեսանք որ չ'կան, գնացինք
15 Սամուէլի մօտ։ եւ Սաուղի հօրեղբայրն ասեց. Պատմիր ինձ, Սամուէլը
16 ձեզ ի՞նչ ասեց։ եւ Սաուղն իր հօրեղբօրն ասեց. Նա մեզ յայտնապէս իմացրեց էշերի գտնուիլը։ Բայց թագաւորութեան մասին Սամուէլի ասած խօսքը նորան չ'յայտնեց։
17 Եւ Սամուէլը ժողովրդին ժողովեց
18 Մասփայի մէջ Տիրոջ առաջին։ եւ Իսրայէլի որդիներն ասեց. Իսրայէլի Տէր Աստուածն այսպէս է ասում. Ես Իսրայէլին եգիպտոսից հանեցի, եւ ձեզ եգիպտացիների ձեռքիցը եւ ձեզ նեղութիւն տուող բոլոր թագաւորների ձեռքիցն ազատեցի։ Եւ դուք այսօր մերժում էք ձեր Աստուծուն, որ ձեր ամէն չարիքներիցն ու նեղութիւններիցը ձեզ ազատեց եւ նորան ասում էք. Այլապէսառ մեզ վերայ մէկ թագաւոր դիր։ Եւ հիմա կանգնեցէք ձեր ցեղերովը եւ հազարաւորներովը Տիրոջ առաջին։ եւ Սամուէլն Իսրայէլի ամէն ցեղերը ներկայացրեց, եւ վիճակը Բենիամինի ցեղին ընկաւ։
21 եւ Բենիամինի ցեղը ներկայացրեց իր ազգատոհմներովը, եւ վիճակը Մատրիի ազգատոհմին ընկաւ, եւ կիսի որդի Սաուղին ընկաւ. եւ նորան որոնեցին՝ բայց չ'գտնուեցաւ։ եւ
22 դարձեալ Տիրոջը հարցրին, Թէ Արդեօք այն մարդը այսաեղ կ'գայ. եւ Տէրն ասեց. Ահա նա թաք է կացել՝ կարասիների մէջ է։ եւ վազեցին նորան առան այնտեղից, եւ նա կանգնեց ժողովրդի մէջտեղը. եւ բարձր էր բոլոր ժողովրդիցը՝ ուսիցը վեր։
24 եւ Սամուէլը բոլոր ժողովրդին ասեց. Տեսա՞ք Տէրը որին է ընտրել. որ բոլոր ժողովրդի մէջ նորա պէսը չ'կայ, եւ բոլոր ժողովուրդը աղաղակեց եւ
25 ասեց. Կեցցէ թագաւորը։ եւ Սամուէլը թագաւորութեան իրաւունքն ասեց ժողովրդին եւ գրքի մէջ գրեց եւ Տիրոջ առաջը դրաւ. եւ Սամուէլը բոլոր ժողովրդին արձակեց՝ ամէն
26 մարդին իր տունը։ Սաուղն էլ գնաց իր տունը Գաբաա. եւ նորա հետ գնացին մի խումբ մարդիկ, որոնց
27 սիրտը Աստուած գրգռեց։ Բայց չար մարդիկ ասեցին. Սա մեզ ի՞նչ կ'ազատէ. եւ նորան անարգեցին, եւ նորա համար ընծայ չ'տարին. բայց նա լռեց։

ԳԼ. ԺԱ

Սաուղի առաջին յաղթութիւնը, անկիշաւութիւնը և զօրը Գագեցացւոյ։

1 Եւ Ամմոնացի Նաասը վեր գնաց, եւ Գաղաադի Յաբիսի դէմ բանակ առաւ. եւ Յաբիսի բոլոր բնակիչները Նաասին ասեցին. Մեզ հետ դաշինք դիր, եւ մենք քեզ ծառայենք։
2 Բայց Ամմոնացի Նաասը նորանց ասեց. Ձեզ հետ այս պայմանով դաշինք կը դնեմ, որ Ձեր ամենի աջ աչքը փորեմ եւ այս բանը բոլոր Իսրայէլի վերայ
3 նախատինք դնեմ։ եւ Յաբիսի ծերերը նորան ասեցին. Մեզ եօթն օր ժամանակ տուր, որ Իսրայէլի բոլոր սահմանները պատգամաւորներ ուղարկենք, եւ եթէ մեզ ազատող չ'լինի՝ այն ժամանակ դուրս կ'գանք քեզ մօտ։
4 եւ պատգամաւորները գնացին Սաուղի Գաբաան եւ այս խօսքերը խօսեցին ժողովրդի ականջներին. եւ բոլոր ժողովուրդն իրանց ձայնը բարձրացրին եւ լաց եղան։ եւ ահա Սաուղը գալիս էր եղների հետեւից արտիցը. եւ Սաուղն ասեց. Ժողովրդին ի՞նչ կայ որ լաց է լինում, եւ Յաբիսի բնակիչների խօսքերը պատմեցին նորան։ եւ Աստուծոյ Հոգին Սաուղի վերայ եկաւ այս խօսքերը լսելիս, եւ նորա բարկութիւնը չատ
7 բորբոքուեց։ եւ մի զոյգ եզ առաւ եւ հնոռանից կտորեց, եւ պատգամաւորների ձեռքով Իսրայէլի բոլոր սահ-

---

-Գլ. է. 5, 6.
ըԳլ. Ժա. 15.
ոԳլ. ը. 7, 19։ Ժբ. 12։ ղՍամ. է. 14, 16, 17.
-Գլ. ի. 2.
-ի Թագ. ա. 25, 39. գ Թագ. Ժա. 12.

էԳլ. բ. 11.
ըԴաւտ. ի. 14։ Գլ. Ժա. 4.
ըԳլ. Ժա. 12.
ոը Օր. Ժգ. 13.

—

-Գլ. Ժբ. 12։ Ժգ. 47։ բ Թագ. ժ. 1.
գԴաւտ. խա. 8.
դՆահ. իգ. 28.
ը(Տես գ Թագ. բ. 9։)
ըՏես Թագ. Ժգ. 14.
ըՆահ. իգ. 14։ Գլ. Ժէ. 26.

ըԳլ. Ժ. 26.
ըԴաւտ. բ. 4։ խա. 2.
ըԴաւտ. գ. 10։ Գլ. Ժ. 10. Ժգ. 13.
իԴաւտ. ԺԹ. 29. գ Թագ. Ժբ. 23, 33.

մանեներն ուղարկեց ասելով. Ով որ Սաւուղի եաեւից եւ Սամուէլի եաեւից չ'դայ, նորա եզներին այսպէս կ'անեն։ եւ Տիրոջ սարսափն ընկաւ ժողովրդի վերայ, և ամենքը միմիկ
8 մարդի պէս դուրս եկան։ եւ Սաւուղ Բեզեկի մէջ հանդէս արաւ նորանց. եւ Իսրայէլի որդիքը երեք հարիւր հազար, եւ Յուդայի մարդիկը երե-
9 սուն հազար էին։ եւ եկող պատգամաւորներին ասեցին. Գաղաադի Յաբիսի բնակիչներին այսպէս ասէք. Էգուց արեգակը տաքանալիս ձեզ համար ազատութիւն է լինելու։ եւ պատգամաւորները գնացին եւ Յաբիսի բնակիչներին իմացրին, եւ նորանք
10 ուրախացան։ եւ Յաբիսի բնակիչները ասեցին Ամմոնացիներին. Էգուց ձեզ մօտ դուրս կ'գանք. եւ ձեր աչքերին ինչ
11 որ հաճելի լինի այն արէք մեզ։ եւ հետեւեալ օրը Սաւուղը ժողովրդին հերթ դասդի բաժանեց, եւ նաեւ օտեան պահին բանակը մտան, եւ մինչ չեւ որ օրը տաքացաւ՝ Ամմոնացիներին զարկեցին. եւ մնացածները այնպէս ցրուեցան որ նորանցից երկու մարդ միկտեղ չ'մնաց։
12 եւ ժողովուրդն ասեց Սամուէլին. Ո՞վ էր այն ասողը՝ թէ Սաւուղը մեր վերայ թագաւոր լինի. տուէք
13 այն մարդիկը որ մեռցնենք։ եւ Սաւուղն ասեց. Այսօր մի մարդ չ'մեռցնուի, որովհետեւ այսօր Տէրը Իսրայէլի համար փրկութիւն արաւ։
14 եւ Սամուէլը ժողովրդին ասեց. եկէք գնանք Գաղգաղա, եւ թագաւո-
15 րութիւնը այնտեղ նորոգենք։ եւ բոլոր ժողովուրդը Գաղգաղա գնացին, եւ այնտեղ Գաղգաղայում Տիրոջ առաջին Սաւուղին թագաւոր արին, եւ այնտեղ Խաղաղութեան զոհեր մատուցրին. եւ Սաւուղը եւ բոլոր Իսրայէլի մարդիկը այնտեղ մեծ ուրախութիւն արին։

Գլ. ԺԲ

Սամուէլը հանդէսով և հրապարակաւ հրաժարական է տալիս։

1 Եւ Սամուէլը բոլոր Իսրայէլին ասեց. Ահա ես ձեր ձայնին լսեցի այն բոլոր բաներում որ դուք ինձ ասեցիք.
2 ու Ձեզ վերայ թագաւոր դրի։ եւ ահա հիմա Ձեր առաջից թագաւորը կ'գնայ. Բայց ես ծերացել եմ եւ մազերս սպիտակել են. եւ ահա իմ որդիքը ձեզ հետ են. եւ ես իմ մանկութիւնից մինչեւ այս օրը ձեր առա-
3 ջին գնացի։ Ահա ես. Տիրոջ առաջին եւ Նորա օծեալի առաջին ինձ համար յայտնապէս ասեցէք. Թէ ես որի՞ եզն եմ առել, ու որի՞ էշն եմ առել, եւ որին եմ զրկանք կամ անիրաւութիւն արել, եւ որի՞ ձեռքից կաշառք առել, եւ նորանով Նրա աչքերը կուրացրել. ու ես ձեզ հետ դարձնեմ։ եւ ասեցին.
4 Մեզ զրկանք կամ անիրաւութիւն չես արել, եւ ոչ մի մարդի ձեռքից
5 մի բան չես առել։ եւ նա ասեց նորանց. Տէրը եւ նորա օծեալը ձեզ վկայ լինեն այս օրը, որ դուք Նրա ձեռքում մի բան չդտաք։ եւ ասեցին. Վկայ լինեն։
6 եւ Սամուէլը ժողովրդին ասեց. Եհովան որ Մովսէսին եւ Ահարոնին բնարեց, եւ ձեր հայրերին եգիպտոսի
7 երկրիցը հանեց Ինձ է։ եւ հիմա կանգնեցէք, եւ ես Ձեզ հետ դատ տեսնեմ Տիրոջ առաջին այն բոլոր կարդարութիւնների մասին՝ որ Տէրը ձեզ եւ
8 ձեր հայրերին արաւ։ Երբոր Յակոբը գնաց եգիպտոս, եւ ձեր հայրերը Տիրոջը աղաղակեցին Տէրը ուղարկեց Մովսէսին եւ Ահարոնին, որ ձեր հայրերը դուրս հանեցին եգիպտոսիցը,
9 եւ նորանց այստեղ բնակեցրին։ Բայց նորանք մոռացան Իրանց Տէր Աստուծուն. եւ նա էլ Հասորի զօրավարի՝ Սիսարայի ձեռքը եւ Փղշտացիների ձեռքը եւ Մովաբի թագաւո-

---

ե Դատ. ք. 3, 8, 10։
զ Դատ. ք. 1։
է Դատ. ա. 5։
ը Դատ. ք. 15—17։ ը Թագ. ք. 9։
թ Տես. Գլ. ւ. 11։
ժ Դատ. ք. 16։
ի Նե. Ժգ. 24։
լ Գլ. ժ. 27։

ժ Գլ. ը. 1, 5։
ի Գլ. ժ. 1։ ք. 6։ ը Թագ. ա. 11, 16։
խ Ը. Օր. Ժգ. 19։
ծ Նե. ք. 1։
կ Ելք. Ժը. 38։ Գոր. ք. 9։ ք. 16, 20։
հ Միք. գ. 4։
ձ Նե. ա. 18։ Ե. 3, 4։ Միք. գ. 2, 3։
ղ Դատ. Ե. 11։
ճ Գեն. ք. 3, 6։
մ Նե. ը. 13։
յ Նե. գ. 10։ գ. 18։
ն Դատ. գ. 7։
շ Դատ. Ժ. 7. Ժգ. 1։
ո Դատ. գ. 12։

բի Նձևոքը մատնեց Նորանց, եւ Նորանք պատերազմ արին Նորանց հետ։
40 Եւ Նորանք Տիրոջը աղաղակեցին եւ ասեցին. Մենք մեզ գործեցինք, որ Տիրոջը Թողեցինք, եւ Բահաղիմին ու Աստարովթին ծառայութիւն արինք. եւ հիմա ազատիր մեզ մեր Թշնամիների ձեռքիցը եւ քեզ կ'ծառայենք։
41 Եւ Տէրն ուղարկեց Ցերոբաաղին, Բեդանին, Ցեփթայէին եւ Սամուէլին, եւ ձեզ ազատեց ձեր չրջակայ Թշնամիների ձեռքիցը եւ ապահով բնակուեցաք։ Եւ երբոր տեսաք որ Ամմոնացիների Թագաւորը՝ Նաասը ձեզ վերայ է գալիս, Ինձ ասեցիք. Ոչ, անպատճառ մեզ վերայ մի Թագաւոր լինի. Թէ եւ Ձեր Թագաւորը Եհովայ Աստուածն էր։ Եւ հիմա ահա այն Թագաւորը, որ ընտրեցիք եւ ուզեցիք. եւ ահա Տէրը ձեզ վերայ մի Թագաւոր դրաւ։ Եթէ Տէրից վախենաք եւ Նորան ծառայութիւն անէք, եւ Նորա ձայնին լսէք, եւ Տիրոջ խօսքի դէմ չկենաք, այն ժամանակ Թէ դուք եւ Թէ Ձեր Թագաւորը՝ որ Թագաւորում է ձեզ վերայ, Ձեր Տէր Աստուծոյ հետից գնում կ'լինէք։ Բայց եթէ Տիրոջ ձայնին չլսէք, եւ Տիրոջ հրամանի դէմ կենաք, այն ժամանակ Տիրոջ ձեռքը ձեզ վերայ եւ Ձեր հայրերի վերայ կ'լինի։ Եւ հիմա կանգնեցէք եւ տեսէք այն մեծ բանը՝ որ Տէրն անում է ձեր աչքերի առաջին։ Այսօր ցորենի հունձի ժամանակը չէ՞. ես Տիրոջը կ'աղաղակեմ, եւ նա որոտում եւ անձրեւ կը տայ, որ հասկանաք եւ տեսնէք Թէ մեծ է ձեր չարութիւնը որ արիք Տիրոջ առաջին ձեզ համար Թագաւոր ուզելով։
18 Այն ժամանակ Սամուէլը Տիրոջն աղաղակեց, եւ Տէրը նոյն օրը որոտում եւ անձրեւ տուաւ. եւ Տրոյոր ժողովուրդը չատ վախեցաւ Տէրից եւ
19 Սամուէլից։ Եւ բոլոր ժողովուրդը Սամուէլին ասեց. Ձեր Տէր Աստուծուն աղօթք արա քո ծառաների համար որ չմեռնենք. որովհետեւ մեր ամէն մեղքերի վերայ այս չարութիւնն էլ աւելացրինք, որ մեզ համար Թագաւոր ուզեցինք։ Եւ Սամուէլը ժողովրդին ասեց. Մի վախենաք. դուք այս բոլոր չարութիւնը արիք, սակայն Տէրից մի խոտորուիք, եւ ձեր բոլոր սիրտով Տիրոջը ծառայեցէք։
21 Եւ մի խոտորուիք. Տրովհետեւ ոչինչ բաների հետից կ'լինէք Տ-ոչ, որոնք օգուտ չեն եւ չեն կարող ազատել, որովհետեւ նորանք ոչինչ են։
22 Նորա համար որ Տէրը Իր մեծ անունի համար Իր ժողովրդին չի Թողիլ, որովհետեւ Տէրն ուզեց որ ձեզ իր համար ժողովուրդ անէ։
23 Բայց եա՛ Քաւ լիցի, որ Տիրոջ դէմ մեղք գործեմ, Ձեզ համար աղօթք անելուց դադարելով, այլ ես ձեզ կ'սովորեցնեմ Տբարի եւ ուղիղ ճանապարհը։
24 Միայն Թէ Տէրից վախեցէք, եւ ճշմարտութեամբ — Ձեր բոլոր սիրտով Նորան ծառայեցէք. որովհետեւ տեսաք որ նա ձեզ համար ինչ մեծ բաներ արաւ։
25 Իսկ եթէ չարութիւն անէք, դուք էլ ձեր Թագաւորն էլ կը կորչէք։

ԳԼ. ԺԳ

Ցոնաթանը յարձակում է Փղշտացիների Սաուղը անհամբերութեամբ գոհ է անում և Սամուէլից յանդիմանվում. Նոր պատերազմ.

1 Սաուղը մէկ տարուայ Թագաւոր էր. եւ երբոր Իսրայէլի վերայ երկու տարի Թագաւորութիւն էր արել,
2 Սաուղն Իսրայէլից երեք հազար մարդ ընտրեց իր համար. երկու հազարը Սաուղի հետ Մաքմաս ու Բեթէլի սարումն էին, եւ հազարը Ցոնաթանի հետ Բենիամինի Գաբաայումն էր. եւ մնացած ժողովրդին ուղարկեց ամէն մարդին իր վրանը։

Ա Դաս. գ. 2.
Դաս. Ժ. 10.
Դաս. բ. 13.
Դաս. Ժ. 15, 16.
Դաս. գ. 14, 32.
Դաս. Ժա. 1.
Գկ. է. 12.
Գկ. Ժա. 1.
Գկ. բ. 5, 19.
Դաս. բ. 33; Գկ. բ. 7; Ժ. 19.
Գկ. Ժ. 24.
Գկ. բ. 5. Թ. 20.
Ելմս. Ժգ. 11.
Ել. իգ. 14. Սագ. Ժա. 13, 14.
Նե. Ժգ. 31.
Նե. Թ. 28; Ժ. 17. Ես. լե. 4. Ա Ճռճ. Ե. 16.
Ը Ող. Ժա. 16.
Երեմ. Ժգ. 19. Ամբ. բ. 16.
Ա Կար. բ. 4.
Ճռճ. է. 9. Սագ. ճգ. 8; Երեմ. Ժգ. 21; Եզեկ. ի. 9, 14, 22.
Ք Թագ. գ. 13; բ. 37. Սագ. դդ. 14.
Ը Ող. է. 7, 8.
Դար. Ժբ. 3; Հաւկ. ա. 9.
Սագ. ա. 9; Ը Տիմ. ա. 3.
Ք Թագ. բ. 36; Ը Մն. գ.
27; Առակ. գ. 11; Երեմ. գ. 16.
Ելմս. Ք. 2, 3.
Ող. իբ. 36.
Սագ. Ժգ. 31.
Գկ. Ժ. 26.

3 Եւ Յոնաթանը զարկեց Գաբաայի
մէջ եղող Փղշտացիների Էպահապան
զօրքերին. եւ Փղշտացիները լսեցին։
Եւ Սաւուղը բոլոր երկրի մէջ փող
հնչեցնել տուաւ, ասելով. Եբրայե-
4 ցիները թող լսեն։ Եւ բոլոր Իսրայէլը
լսեց, որ Սաւուղը Փղշտացիների պա-
հապան զօրքերին զարկեց, եւ Իսրա-
յէլը Փղշտացիների առաջին առելի
եղաւ. եւ ժողովուրդը Ի ժողովուեցան
5 Գաղգաղայի մէջ Սաւուղի մօտ։ Եւ
Փղշտացիներն էլ ժողովուեցան Իսրա-
յէլի դէմ պատերազմ անելու. երեսուն
հազար կառք եւ վեց հազար ձիաւոր,
եւ ժողովուրդը ծովի եզերքի հատի
չափ չատ էր. եւ վեր եկան՝ եւ Բեթ-
Աւենի արեւելեան կողմումը Մաք-
6 մասի մէջ բանակ տուին։ Եւ Իսրա-
յէլի որդիքը տեսան որ նեղութեան
մէջ էին, եւ որ ժողովուրդը հոգա-
նուաած է, եւ թաք կացան Բայրե-
րում, Թուխերում, Ժայռերում, աշ-
7 տարակներում եւ փոսերում։ Եւ Եբ-
րայեցիները Յորդանանովն անցան
Գադի ու Գաղաադի երկիրը. բայց
Սաւուղը դեռ Գաղգաղայի մէջ էր.
եւ բոլոր ժողովուրդը դողալով նորան
հետեւում էին։
8 Եւ նա Սամուէլի Հորոշած ժամանա-
կի չափ եօթն օր սպասեց, բայց Սա-
մուէլը Գաղգաղա չ'եկաւ, եւ ժողո-
9 վուրդը նորա մօտից ցրուեցաւ։ Եւ
Սաւուղն ասեց. Ողջակէզը եւ խա-
ղաղութեան զոհը ինձ մօտ բերէք.
10 եւ ինքը մատուցից ողջակէզը։ Եւ
երբոր նա ողջակէզը մատուցանելը
վերջացրեց, այն ժամանակ Սամուէլը
եկաւ. եւ Սաւուղը դուրս եկաւ նո-
րան դիմաւորելու որ նորան բարեւէ։
11 Եւ Սամուէլն ասեց. Ի՞նչ ես արել։
Եւ Սաւուղն ասեց. Տեսայ որ ժողո-
վուրդն իմ մօտիցը ցրւում է, եւ դու
ես որոշած օրերիդ չ'եկար. եւ Փղշտա-
ցիները ժողովուած են Մաքմասի մէջ։
12 Այն ժամանակ ասեցի. Փղշտացիները
հիմա ինձ վերայ կ'իջնեն Գաղգաղա,
եւ ես դ--ն Տիրոջ առաջին աղօթք
չեմ արել. եւ ես ինձ ստիպելով ող-
13 ջակէզը մատուցի։ Եւ Սամուէլն ա-
սեց Սաւուղին. Դու յիմարութիւն
արիր, չ'պահեցիր քո Տէր Աստուծոյ
պատուիրանքը, որ նա քեզ պատուի-
րել է. որովհետեւ հիմա Տէրը քո թա-
գաւորութիւնը Իսրայէլի վերայ մին-
14 չեւ յաւիտեան կ'հաստատէր։ Բայց
հիմա քո թագաւորութիւնը հաստատ
չէ լինելու. Տէրն իր համար իր սրտի
համեմատ մի մարդ է ուզում, ո-
րին իշխան նշանակէ Տէրը իր ժողո-
վրդի վերայ. որովհետեւ դու չ'պա-
հեցիր ինչ որ Տէրը քեզ պատուիրել էր։
15 Եւ Սամուէլը վեր կացաւ, եւ Գաղ-
գաղայից Բենիամինի Գաբաան գնաց։
Եւ Սաւուղն իր մօտ գտնուող ժողո-
վուրդը համարեց, եւ վեց հարիւրի
16 չափ մարդ էին։ Եւ Սաւուղը եւ Նո-
րա որդի Յոնաթանը եւ նորանց հետ
գտնուող մարդիկը Բենիամինի Գա-
բաայումն էին բնակւում. եւ Փղշտա-
ցիների բանակը Մաքմասի մէջ էր։
17 Եւ Փղշտացիների բանակից երեք
գունդ հարձակող դուրս եկաւ. գունդ
մէկը դարձաւ դէպի Ոփրայի ճա-
18 նապարհը Սուաղի երկիրը. եւ գունդ
մէկը դարձաւ դէպի Բեթ-Հորոնի
ճանապարհը, եւ գունդ մէկն էլ դարձաւ դէպի անապատը, ը դէպի Սեբո-
յիմի հովիտն է նայում սահմանի ճա-
նապարհին։
19 Եւ Իսրայէլի բոլոր երկրումը մէկ
դարբին չէր գտնւում, որովհետեւ
Փղշտացիները ասել էին Թէ Մի գուցէ
Եբրայեցիները սուր ու նիզակ չինեն։
20 Եւ բոլոր Իսրայէլացիները իջնում
էին Փղշտացիների մօտ՝ ամեն մէկն
իր բրիչը, խոփը, տապարը եւ բահը
21 սրելու համար։ Երբոր լինում էր որ
բրիչների, խոփերի, եռաժանի գոր-
ծիքների եւ տապարների բերանը կո-
տրւում էր, խթանները սրելու հա-
22 մար խարտոց ունէին։ Եւ այնպէս ե-
ղաւ որ պատերազմի օրը՝ Սաւուղի

է Գլ. ժ. 8։
ը Նե. լդ. 30։ Ել. Ե. 23։
Ն Դատ. է. 23։
չ Ջեռ. Ժա. 4։
Ի Գլ. Ժգ. 23։
ծ Գլ. Ժգ. 24։

Բ Դատ. գ. 2։
Գ Գլ. Ժ. 8։
Իր Թագ. իգ. 10։ ա Մն.
իա. 8։ բ Մն. Ժգ. 9։
ւ Գլ. ժե. 11։

Խ Գլ. ժե. 28։
Ծ Մատ. ԻԲ. 20. Գործ. Ժգ. 22։
Կ Գլ. Ժգ. 2։
Հ Գլ. Ժգ. 15։
Ձ Ջեռ. Ժբ. 23։

Չ Ջեռ. Ժգ. 3։ Ժբ. 13, 14։
Ճ Ղեւեմ. Ժա. 31։
Մ Տես գ Թագ. իգ. 14։ Ներեմ
իգ. 1։

եւ Յոշեաբանի հետ եղող բոլոր ժողովրդի ձեռքին Հասը կամ նիզակ չէր գտնուում. միայն Սաւուղի եւ նորա որդի Յոշեաբանի մօտ էր գտնուում։
23 Եւ Փղշտացիների պահապան զօրքը վեր գնացին Մաքմասի կիրճը։

ԳԼ. ԺԴ

Յոշեաբանի քաջագործութիւնը։ Սաւուղի անգամալուծ հրամանը։ Նորա պատերազմները եւ նորա տունը։

1 Եւ եղաւ որ մէկ օր Սաւուղի որդի Յոշեաբանն իր զէնքերը կրող պատանիին ասեց. Եկ, անցնենք Փղշտացիների պահապան զօրքի մօտ որ այն կողմին է. բայց իր հօրը չյիմացրեց։
2 Եւ Սաւուղը նստել էր Գաբաայի ղլխին, Մագրոնի մէջ եղող Նռնենիի տակին, եւ նորա հետ եղող ժողովուրդը էվից հարիւր մարդի չափ էր։
3 Եւ Հղիի որդի Փինէհէսի որդի Էլիքաբօղի եղբայր Աքիտոբի որդի Իքիան Սելովումը Տիրոջ քահանան էր, որ Եփուդ էր հագնում, եւ ժողովուրդը չգիտէր թէ Յոշեաբանը գրնաց։ Եւ այն կիրճերումը, որոնցով Յոշեաբանն ուզում էր Փղշտացիների պահապան զօրքի մօտ անցնել, մէկ կողմանէ քարաժայռ եւ միւս կողմանէ մէկ ուրիշ քարաժայռ կար, որոնց մէկի անունը Բաղէս եւ միւսի անունը Սենա էր։ Այս քարաժայռները մէկը հիւսիսային կողմին Մաքմասի դէմ ցցուած էր. եւ միւսը հարաւային կողմին Գաբաայի դէմ։ Եւ Յոշեաբանն իր զէնքերը կրող պատանիին ասեց. Եկ այս Հանթրփատների պահապան զօրքի մօտն անցնենք, կարելի է Տէրը մեզ համար գործ անէ. որովհետեւ Տիրոջ համար արգելք չկայ Նորաւով կամ քիչով ազատէ։ Եւ իր զէնքերը կրողը նորան ասեց. Բոլոր քո սրտի մէջ եղածն արա. առաջ գնա. ահա ես քեզ հետ եմ քո ուզածի պէս։
8 Եւ Յոշեաբանն ասեց. Հիմա մենք անցնում ենք այն մարդկանց մօտ.
9 Թող նորանց երեւանք։ եթէ մեզ այսպէս ասեն. Կանգնեցէք՝ մինչեւ որ մենք ձեզ մօտ գանք, այն ժամանակ մեր տեղը կանգնենք եւ վեր չելնենք
10 Նորանց մօտ։ Բայց եթէ այսպէս ասեն. Վեր եկէք մեզ մօտ, այն ժամանակ ելնենք, որովհետեւ Տէրը նորանց մեր ձեռքն է տուել. եւ Հայս
11 մեզ համար նշան լինի։ Եւ երբոր նորանք երկուսը Փղշտացիների պահապան զօրքին երեւեցան, Փղշտացիները ասեցին. Ահա Եբրայեցիները դուրս են եկել իրանց Հիմաք կացած ծակերից։ Եւ պահապան զօրքերը Յոշեաբանին եւ նորա զէնքերը կրողին պատասխանեցին եւ ասեցին. Վեր եկէք մեզ մօտ, եւ մենք ձեզ մի բան իմացնենք. եւ Յոշեաբանն իր զէնքերը կրողին ասեց. Իմ ետեւից վեր ելիր, որովհետեւ Տէրը նորանց Իսրայէլի
13 ձեռքն է տուել։ Եւ Յոշեաբանը ձեռքերով եւ ոտքերով վեր եղաւ, եւ նորա զէնքերը կրողն էլ նորա ետեւից. եւ նորանք ընկնում էին Յոշեաբանի առաջը. նորա զէնքերը կրողն էլ նորա ետեւից էր մնացնում։
14 Եւ Յոշեաբանն ու նորա զէնքերը կրողը այս առաջին կոտորածի մէջ քսան մարդի չափ մեռցրին կէս լծա-
15 վարի չափ գետնի վերայ։ Եւ բանակումը դաշտի մէջ եւ բոլոր ժողովրդի մէջ խռովութիւն եղաւ. պահապան զօրքերը եւ Հաւարաւորներն էլ զարհուրեցին, եւ երկիրը դողաց եւ վախ Աստուածանից էր։
16 Եւ Սաւուղի զէտերը Բենիամինի Գաբաայից տեսան, որ ահա այն բազմութիւնը Հալումէ էր, եւ գնալով
17 ցրվում էր։ Եւ Սաւուղն ասեց իր հետ եղող ժողովրդին. Նայեցէք, եւ տեսէք, ո՞վ է գնացել մեզանից. եւ նայեցին, եւ ահա Յոշեաբանն ու նո-
18 րա զէնքերը կրողը չկար։ Այն ժամանակ Սաւուղն Աքիային ասեց. Աստուծոյ տապանակը մօտեցրու, որովհետեւ այն ժամանակ Աստուծոյ տապանակը Իսրայէլի որդիների հետ էր։

ՀԴաս. ե. 8։
ՀԴար. ԺԹ. 1, 4։
—
ՈՂԱ. ժ. 26։ ԺԱ. 4։ ԺԵ. 31։
ԲՅես Դաս. գ. 5։
ՀՂԱ. ԺԳ. 15։
ՐՂԱ. գ. 21։
ՀՂԱ. Իր. 9, 11, 20. (Ագիլիքի)
ՀՂԱ բ. 29։
ՀՂԱ. ԺԳ. 23։
ՀԴաս. ԺԳ. 3։
ՀԴաս. ե. 4, 7։ ր ՄՆ. ԺԳ. 11։
ՀՂԱ. ԺԳ. 6։
ՀԴ Թագ. է. 7. Յոր ԺԸ. 11։
ՀՂԱ. ԺԳ. 17։
ԲՅես. ը. 9։

19 Եւ երբոր Սաւուղը դեռ Քահանայի
հետ խօսում էր, Փղշտացիների բա-
նակի մէջի աղմուկը գնալով չատա-
նում էր. եւ Սաւուղն ասեց քահա-
20 նային. Ձեռդ քաշիր։ Եւ Սաւուղը
եւ իր հետ եղող բոլոր ժողովուրդը
մէկտեղ ժողովուեցան եւ գնացին մին-
չեւ պատերազմը, եւ ահա Համն
մարդի սուրը իր ընկերի դէմ էր, Ե-
21 շատ մեծ խռովութիւն կար։ Եւ այն
Եբրայեցիները որ առաջուց Փղշտա-
ցիների հետ էին, եւ որ չրջակայ եր-
կիրներից նորանց հետ բանակն էին
վեր եկել, նորանք էլ Սաւուղի եւ
Յովնաթանի հետ եղող Իսրայէլի հետ
22 միացան։ Եւ Իսրայէլի բոլոր մարդիկը,
որ Եփրեմի սարուձը Թաք էին կա-
ցել, լսեցին Փղշտացիների փախչիլը,
եւ նորանք էլ նորանց հետեւից պա-
23 տերազմը մտան։ Եւ այն օրը Տէրը
ազատեց Իսրայէլին, եւ պատերազմը
անցաւ Բեթաւան։
24 Եւ այն օրը Իսրայէլի մարդիկը
տաղնապուեցան, որովհետեւ Սաւու-
ղը ժողովրդին երդում էր անել տուել
ասելով. Անիծեալ լինի այն մարդը որ
մինչեւ իրիկուն հաց ուտէ, որպէս զի
իմ թշնամիներիցը վրէժ առնեմ. եւ
բոլոր ժողովուրդը բերանը հաց չդրաւ։
25 Եւ բոլոր ժողովուրդը մի անտառի
մէջ մտաւ, եւ գետնի երեսի վերայ
26 մեղր կար։ Եւ երբոր ժողովուրդն
անտառը մտաւ, ահա մեղր էր ծորում.
բայց ձեռքը բերանին մօտեցնող չկար,
որովհետեւ ժողովուրդը երդումիցը
27 վախեցաւ։ Բայց Յովնաթանը չէր լը-
սել, երբոր իր հայրը ժողովրդին եր-
դում էր անել տուել. եւ իր ձեռքի
գաւազանի ծայրը մեկնեց, մեղրի
խորիսխի մէջ կոխեց այն եւ իր ձեռ-
քը բերանը տարաւ, եւ նորա աչքերը
28 բացուեցան։ Այն ժամանակ ժողովուր-
դից մէկը պատասխանեց եւ ասեց.
Հայրդ ժողովրդին մեծ երդում անել
տուաւ, ասելով. Անիծեալ լինի այն
29 մարդը որ այսօր հաց ուտէ։ Եւ ժո-
ղովուրդը նուաղած էր։ Եւ Յովնա-
թան ասեց. Հայրս ժողովրդին նե-
ղութեան մէջ է դրել. նայեցէք, աչ-
քերս լոյս ստացան երբոր այս մեղ-
30 րիցը մի քիչ կերայ։ Բայց որչափ ա-
ռաւել եւս եթէ ժողովուրդը ուտէր
այսօր իր թշնամիներից գտած աւարը,
որովհետեւ հիմա Փղշտացիների մէջ
31 մեծ կոտորած չեղաւ։ Եւ այն օր
Փղշտացիներին զարկեցին Միքմա-
սից մինչեւ Այեղոն. եւ ժողովուրդը
32 նուաղեցաւ։ Եւ ժողովուրդը հաւարի
վերայ յարձակուեցաւ, եւ ոչխարները,
արջառները եւ հորթերը առան, եւ
գետնի վերայ մորթեցին, եւ ժողո-
33 վուրդը արիւնովը կերաւ։ Եւ Սա-
ւուղին իմացրին եւ ասեցին. Ահա
ժողովուրդը Տիրոջ դէմ մեղանչում է,
որովհետեւ արիւնովն է ուտում։ Եւ
նա ասեց. Անօրէնութիւն արիք. հի-
մա ինձ համար մէկ մեծ քար գլորե-
34 ցէք։ Եւ Սաւուղն ասեց. Ժողովրդի
մէջ ցրուեցէք եւ նորանց ասեցէք.
Ամեն մարդ իր արջառը եւ իր ոչխարը
ինձ մօտ բերէ, եւ այստեղ մորթեցէք
եւ կերէք, եւ արիւնով ուտելով Տի-
րոջ դէմ մեղք մի գործէք։ Եւ բոլոր
ժողովուրդը՝ ամեն մարդ այն գիշեր
իր արջառը իր ձեռքովը մօտեցրեց եւ
35 այնտեղ մորթեց։ Եւ Սաւուղը Տի-
րոջ համար սեղան չինեց. այս էր
սկզբի սեղանը որ նա չինեց Տիրոջ
36 համար։ Եւ Սաւուղն ասեց. Գիշե-
րով Փղշտացիների հետեւից իջնենք,
եւ մինչեւ առաւօտը լուսանալը նո-
րանց կողոպտենք եւ նորանցից մի
մարդ չթողնենք. եւ նորանք ասեցին.
Քո աչքերին ինչ որ հաճոյ է, այն ա-
րա։ Եւ քահանան ասեց. Այստեղ Ա-
37 ստուծուն մօտենանք. Եւ Սաւուղն
Աստուծուն հարցրեց՝ թէ Փղշտացի-
ների հետեւից իջնե՞մ, նորանց Իսրա-
յէլի ձեռքը կ՚տա՞ս։ Բայց նա այն Օրը
38 չպատասխանեց նորան։ Այն ժամա-
նակ Սաւուղն ասեց. Ամօտեցէք այս-
տեղ, ժողովրդի բոլոր իշխաններ, եւ

ե Թագ. ի. 21։
զ Թագ. ե. 22. ր Մն. ի. 23։
է Ես. ր Որ. իբ. 20։
ը Ես. Գլ. Ժգ. 7։
թ Գլ. Ժգ. 6։
ժ Նե. Ժգ. 30։ Ովս. ա. 7։
ի Գլ. Ժգ. 5։
լ Ես. գ. 26։
խ Կամ՝ երկիրը
ծ Նե. գ. 8։
կ Ես. Դան. Ժբ. 14։
հ Գլ. Ժգ. 2։

ձ Ես. ժ. 12։
ղ Գլ. Ժե. 19։
ճ Ղե. գ. 17. ի. 26. Ժե. 10. Ժբ. 26. ր Որ. Ժբ. 16, 23, 24։
մ Գլ. է. 17։
յ Գլ. իբ. 6։
ն Ես. ե. 14. Գլ. ժ. 19։
շ Դան. ի. 2։

հասկացէք եւ տեսէք թէ այսօր այս
39 մեղքը որինն է։ Որովհետեւ Իսրա-
յէլին ազատող ²Տէրը կենդանի է, որ
թէեւ իմ որդի Յոնաթանին էլ լինի,
անպատճառ պիտի մեռնէ. եւ բոլոր
ժողովրդի մէջ նորան պատասխանող
40 չկար։ Այն ժամանակ բոլոր Իսրա-
յէլին ասեց. Դուք մէկ կողմը կանգ-
նեցէք, եւ ես ու իմ որդի Յոնաթան
նը միւս կողմը կանգնենք. եւ ժողո-
վուրդը Սաւուղին ասեց. Աչքերիդ
41 հաճոյ եղածն արա։ Եւ Սաւուղն Իս-
րայէլի Տէր Աստուծուն ասեց. ³Ցոյց
տուր ճշմարիտը. եւ ⁴Յոնաթանն ու
Սաւուղը բռնուեցան վիճակով, եւ ժո-
42 ղովուրդն ազատ մնաց։ Եւ Սաւուղն
ասեց. Ինձ վերայ ու իմ որդի Յո-
նաթանի վերայ վիճակ ղցեցէք, եւ
43 Յոնաթանը բռնուեցաւ։ Եւ Սաւուղը
Յոնաթանին ասեց. ⁵Ինձ յայտնիր
թէ ինչ ես արել. եւ Յոնաթանը
նորան յայտնեց եւ ասեց. Ձեռքիս
գաւազանի ծայրովը մի քիչ մեղր եմ
44 կերել. ահա ես պէտք է մեռնեմ։ Եւ
Սաւուղն ասեց. ⁶Աստուած այսպէս
եւ սորանից աւելի անէ՝ որ անպատ-
45 ճառ պիտի մեռնես, Յոնաթան։ Բայց
ժողովուրդը Սաւուղին ասեց. Յոնա-
թանը մեռնէ, որ այսօր Իսրայէլի
մէջ արաւ այս մեծ փրկութիւնը.
քաւ լիցի. կենդանի է Տէրը որ նորա
գլխի մէկ մազը գետինը պիտի չընկ-
նէ, որովհետեւ այսօր Աստուծով գոր-
ծեց։ Այսպէս ժողովուրդը Յոնաթա-
46 նին ազատեց, եւ նա չմեռաւ։ Եւ
Սաւուղը Փղշտացիներից ետ դարաւ,
եւ Փղշտացիները գնացին իրանց տեղը։
47 Եւ Սաւուղն սկսեց Իսրայէլի վերայ
թագաւորել. եւ բոլոր շրջակայ թըշ-
նամիների հետ՝ այսինքն Մովաբի հետ
եւ ⁷Ամմոնի որդկանց հետ, Եդոմի
հետ, ⁸Սուբայի թագաւորների հետ,
եւ Փղշտացիների հետ պատերազմ ա-
րաւ. եւ ամէն ուր որ դառնում էր՝
48 յաղթութիւն էր անում։ Եւ ⁹քաջու-
թիւն արաւ եւ ¹⁰Ամաղէկին զարկեց,
եւ ազատեց Իսրայէլին իր կողոպտիչ-
ների ձեռքից։
49 Եւ ¹¹Սաւուղի որդիքն էին Յոնա-
թան, Յեսուի եւ Մեղքիսուէ, եւ
նորա երկու աղջկերանց անունները՝
առաջինի անունը ¹²Մերովբ, եւ փոք-
50 րի անունը ¹³Մեղբղ էր։ Եւ Սաւու-
ղի կնկայ անունը Աքինոամ էր՝ Աքի-
մաասի աղջիկը. եւ նորա զօրավարի
անունը ¹⁴Աբիններ էր՝ Սաւուղի հօր-
51 եղբայր՝ Ների որդին։ Եւ ¹⁵Կիսը՝ Սա-
ւուղի հայրը, եւ Աբինների հայրը
52 Ների՝ Աբիելի որդիքն էին։ Եւ Սա-
ւուղի բոլոր օրերումը Փղշտացիների
դէմ սաստիկ պատերազմ կար. եւ
Սաւուղն ամէն տեսած զօրաւոր մար-
դին եւ ամէն ուժի տէր եղողին ¹⁶իր
մօտն էր ժողովում։

ԳԼ. ԺԵ

Սաւուղը յաղթում է Ամաղեկացիներին, բայց իբրեւ ան-
հնազանդ մերժվում է Աստուածանից։

1 Եւ Սամուէլն ասեց Սաւուղին. ¹Տէրն
ինձ ուղարկեց քեզ իր Իսրայէլ ժո-
ղովրդի վերայ թագաւոր օծելու, եւ
հիմա Տիրոջ խօսքերի ձայնը լսիր։
2 Զօրաց Տէրն այսպէս է ասում. Ես
յիշում եմ ինչ որ Ամաղէկն արաւ Իս-
րայէլին, որ նորա ²ճանապարհը կըտ-
րեց երբոր նա դուրս էր եկել Եգիպ-
3 տոսից։ Հիմա գնա եւ Ամաղէկին
զարկ, եւ նորա բոլոր ունեցածը նը-
զովեցէք, եւ նորան չխնայես. եւ մեռ-
ցնես ³արդից մինչեւ կինը, եւ երե-
խայից մինչեւ կաթնակերը, արջառից
մինչեւ ոչխարը, եւ ուղտից մինչեւ
էշը։
4 Եւ Սաւուղը ժողովրդին կանչեց,
եւ Տեղայիմի մէջ նորանց հանդէս ա-
րաւ, որ երկու հարիւր հազար հետե-
ւակ զօրք էին, եւ Յուդայեանք էլ
5 տասը հազար։ Եւ Սաւուղը գնաց մին-
չեւ Ամաղեկացիների մէկ քաղաքը,
եւ հեղեղատի մէջ դարանակալ եղաւ։

---

¹ Բ Թագ. ժբ. 5.
² Առակ. ժգ. 33։ Գործ. ա. 24։
³ Յեսու. է. 16։ Գլ. ժ. 20, 21.
⁴ Յեսու. է. 19.
⁵ Յոնաթ ա. 17.
⁶ Բ Թագ. ժգ. 11.
⁷ Գլ. ժա. 11։
⁸ Բ Թագ. ը. 3։ ժ. 6.
⁹ Կամ՝ զարգ ժողովից
¹⁰ Գլ. ժե. 3—7։
¹¹ Գլ. ժ. 2։ Բ Թագ. բ. 8—10։ ա Մն. ը. 33։ ի. 39.
¹² Գլ. ժբ. 17—19.
¹³ Գլ. ժբ. 20, 27.
¹⁴ Բ Թագ. բ. 8.
¹⁵ Գլ. թ. 1։
¹⁶ Գլ. ը. 11.
¹⁷ Գլ. թ. 16։
¹⁸ Նեղ. ժե. 8, 14, 16։ Թագ. իգ. 10։
¹⁹ Գ Կռ. իե. 28, 29. Յեսու. գ. 17, 21։
²⁰ Գլ. իբ. 19։

6 Եւ Սաւուղ Կինեցիներին ասաց. Գնացէք, բաժանուեցէք եւ Ամաղեկացիների միջից իջէք. մի գուցէ ձեզ նորանց հետ մէկտեղ փչացնեմ. որովհետեւ դուք բոլոր Իսրայէլի որդիանց ողորմութիւն արիք՝ երբոր նորանք եգիպտոսիցը դուրս էին գալիս: Եւ Կինեցիները Ամաղեկացիների միջից
7 բաժանուեցան: Եւ Սաւուղ զարկեց Ամաղէկին Եւիլայից մինչեւ եգիպտա-
8 ցի դիմացի Սուրը: Եւ Ամաղէկի թագաւոր Ագագին ողջ բռնեց, եւ բոլոր ժողովրդին սուրի բերանով տնա-
9 ջինջ արաւ: Բայց Սաւուղը եւ ժողովուրդը խնայեցին Ագագին, եւ ոչխարներին եւ արջառների լաւերին եւ դէրբերին, եւ դառներին, եւ ամէն պատուական բաներին, եւ չուզեցին նորանց տնաջինջ անել, այլ տնաջինջ արին բոլոր անարդ եւ անպիտան [illegible]:
10 Եւ Տիրոջ խօսքը Սամուէլին եղաւ՝
11 ասելով. Զղջացի որ Սաւուղին թագաւոր եմ արել. որովհետեւ ինձանից ետ դարաւ, եւ իմ խօսքերը չկատարեց: Եւ Սամուէլը խորտնից, ու
12 բոլոր գիշերը Տիրոջն աղաղակեց: Եւ Սամուէլին առաւօտ կանուխ վեր կացաւ, որ Սաւուղին դիմաւորէ. եւ Սամուէլին խնացում արուեցաւ ասելով Սաւուղը եկել է Կարմեղոս. եւ ահա իր համար յաղթութեան կոթող կանգնեցրեց, եւ այնտեղից դառնալով անցաւ, եւ իջաւ Գաղգաղա:
13 Եւ Սամուէլը Սաւուղի մօտ գնաց. եւ Սաւուղը նորան ասեց. Տէրիցն օրհնեալ լինես. Տիրոջ խօսքը կատա-
14 րեցի: Եւ Սամուէլն ասեց. Ապա այս ոչխարների ձայնը ինչ է որ գալիս է ականջիս, եւ արջառների ձայնը՝ որ
15 ես լսում եմ: Եւ Սաւուղն ասեց. Ամաղեկացիներիցը բերին նորանց, որովհետեւ ժողովուրդը խնայեց լաւ ոչխարներին եւ արջառներին, որ նորանց կը Տէր Աստուծուն զոհ մատու-
16 ցանեն. իսկ միւսներին փչացրինք:
Աչն ժամանակ Սամուէլն ասեց Սաւուղին. Սպասիր որ պատմեմ ինչ որ Տէրը այս գիշեր ինձ հետ խօսեց: Եւ
17 նա նորան ասեց. Խօսիր: Եւ Սամուէլն ասեց. Ահա դու որ քո աչքերին փոքր էիր երեւում, Իսրայէլի որդկանց ցեղերին գլուխ եղար, եւ Տէրը քեզ Իսրայէլի վերայ թագաւոր օծեց:
18 Եւ Տէրը քեզ մէկ ճանապարհով ուղարկեց ասելով. Գնա, եւ այն մեղաւոր Ամաղեկացիներին նզովիր, եւ նորանց դէմ պատերազմիր, մինչեւ
19 որ նորանց բնաջինջ անես: Եւ ինչու համար չլսեցիր Տիրոջ ձայնին, եւ աւարի վերայ յարձակուելով Տիրոջ ա-
20 չքին չարութիւն արիր: Եւ Սաւուղն ասեց Սամուէլին Թէ Տիրոջ ձայնին լսեցի, եւ Տէրն ինձ որ ճանապարհով ուղարկեց՝ այն ճանապարհով գնացի, եւ Ամաղէկի թագաւոր Ագագին բերի, եւ Ամաղէկին բնաջինջ ա-
21 րի: Սակայն ժողովուրդն այն աւարից ոչխարներ ու արջառներ վեր առաւ՝ նզովածներից չառ լաւերը, որ Գաղգաղայումը քո Տէր Աստուծուն զո-
22 հեն: Եւ Սամուէլն ասեց. Միթէ Տէրը այնքան հաւանում է ողջակէզների եւ զոհերի ինչպէս Տիրոջ ձայնին լսելուն. ահա հնազանդութիւնը զոհից լաւ է, եւ ականջ դնելը՝ խոյերի
23 ճարպիցը: Որովհետեւ ապստամբութիւնը կախարդութեան մեղքի պէս, եւ անհնազանդութիւնը կռապաշտութեան պէս է. որովհետեւ դու Տիրոջ խօսքը մերժեցիր, հնա էլ քեզ մերժեց՝ որ թագաւոր չլինես:
24 Եւ Սաւուղն ասեց Սամուէլին. Մեղք գործեցի՝ որ Տիրոջ հրամանները եւ քո խօսքերը զանց արի. որովհետեւ ժողովրդիցը վախեցայ, եւ նո-
25 րանց խօսքը լսեցի: Եւ հիմա, աղաչում եմ, ներիր իմ յանցանքը. եւ ինձ հետ ետ դարձիր որ Տիրոջը երկրր-

---

Ի Թագ. ի գ. 21.
Ղեւ. Ժր. 10, 19. Թագ. ժ. 29, 32.
Ի Դ. ժգ. 48.
Ը Թագ. ր. 11.
Ը Թագ. ժգ. 7. Գ. իե. 8.
* Կամ՝ Նզովեցի
† Կամ՝ Նզովէր.
‡ Կամ՝ Նզովեցին
Ը Թագ. գ. 6.
Ի Թագ. իր. 16. գ Թագ. ր. 6.
Ի Գ. ժգ. 13.
Ի Գ. ժգ. 1.
Ի Թագ. Ժե. 55.
§ Թագ. ժգ. 19. Գաղ. ժե. 2. Հռոմ. գ. 10.
§ Կամ՝ Նզովեցիք.
Հգ. ր. 21.
** Կամ՝ Նզովեցի.
Յ Մագ. ի. 6—8. ե. 8, 9. Առակ. ի. 3. Եր. ա. 11—17. Երեմ. է. 22, 23. Եզեկ. ե. 6—9
Ջնոգ. ե. 1. Ոմո. գ. 6.
Մաա. ր. 13. Ժր. 7. Մար. Ժր. 33.
ՙ Ր Որ. Ժր. 10, 11.
Գ Գ. ժգ. 14.
Գ Գ. իգ. 21.
Տես Գ. Ժր. 14. Առակ. իր. 25. Եա. Ժա. 12, 13.

26 պատուիրեն անեմ ։ եւ Սամուէլն ա-
սաց Սաւուղին . Ես քեզ հետ կա՛ս չեմ
դառնալ . Նորովհետեւ դու Տիրոջ խօս-
քը մերժեցիր , Տէրն էլ քեզ է մերժել,
որ Իսրայէլի վերայ թագաւոր չ՚լինես ։
27 Եւ Սամուէլն կա՛ս չ՚դառաւ որ գնայ ,
բայց Նա նորա վերարկուի ծայրիցը
28 բռնեց , որ պատառուեցաւ ։ Այն ժա-
մանակ Սամուէլը նորան ասաց . Տէրն
այսօր քո վերայից Իսրայէլի թագա-
ւորութիւնը պատառեց եւ տուաւ նո-
29 րան քեզանից լաւ ընկերիդ ։ Նաեւ
Իսրայէլի Ազատէնը Ոսուա չի խօսիլ
եւ չի զղջալ . որովհետեւ նա մարդ
30 չէ՛ որ զղջայ ։ Եւ Սա՚՚՚՚՚ասաց . Մեղք
գործեցի . ազաչում եմ՝ հիմա ժողո-
վրդի ծերերի առաջին ու Իսրայէլի
առաջին ինձ պատուիր , եւ ինձ հետ
կա՛ս դարձիր , որ քո Տէր Աստուծուն
31 երկրպագութիւն անեմ ։ Եւ Սամուէլը
Սաւուղի հետեւից կա՛ս դառաւ . եւ
Սաւուղը Տիրոջը երկրպագութիւն
արաւ ։
32 Եւ Սամուէլն ասաց . Ամաղէկի թա-
գաւոր Ագագին ինձ մօտ բերէք . եւ
Ագագը քնքուշութեամբ նորան մօ-
տեցաւ , եւ Ագագն ասաց . Անպատ-
ճառ մահուան դառնութիւնը անցել է ։
33 Բայց Սամուէլն ասաց . Ինչպէս որ
քո սուրը կանանց անզաւակ թողեց ,
նոյնպէս էլ քո մայրը կանանց մէջ ան-
զաւակ լինայ ։ Եւ Սամուէլը Գաղգա-
զայում Տիրոջ առաջին կտոր կտոր
արաւ Ագագին ։
34 Եւ Սամուէլը գնաց Հռամա . եւ
Սաւուղը վեր գնաց իր տունը Սա-
35 ւուղի Գաբաան ։ Եւ Սամուէլը մին-
չեւ իր մահուան օրը այլ եւս Սաւու-
ղին չ՚տեսաւ . որովհետեւ Սամուէլը
Սաւուղի համար սուգ էր անում . եւ
Տէրը զղջաց որ Սաւուղին Իսրայէլի
վերայ թագաւոր էր չինել ։

Գլ. ԺԶ

Դաւիթ ընտրուիլ և թագաւոր օծուիլը։ Նորա քնար
ածելը Հոգեստացեալ է մեր Սաւուղեն։

1 Եւ Տէրը Սամուէլին ասաց . Մինչեւ
ե՞րբ պիտի Սաւուղի համար սուգ ա-
նես . որովհետեւ Ես նորան մերժեցի
որ Իսրայէլի վերայ չ՚թագաւորէ . Ել-
ջիւրդ իւղով լցրու , եւ եկ քեզ ու-
ղարկեմ Բեթլհէմացի Յեսսէի մօտ .
որովհետեւ նորա որդկանց մէկին ինձ
2 համար թագաւոր տեսայ ։ Եւ Սամուէլն
ասաց . Ի՞նչպէս գնամ . եթէ Սաւուղը
լսէ՝ ինձ կ՚մեռցնէ . եւ Տէրն ասաց .
Հետդ մէկ երինջ առ եւ ասիր թէ
3 եկայ Տիրոջը զոհ անելու ։ Եւ Յեսսէին
հրաւիրիր զոհին . եւ Ես քո ա-
նելու բանը քեզ կ՚հասկացնեմ . եւ
Ինձ համար օծես նորան որին քեզ
կ՚ասեմ ։
4 Եւ Սամուէլն արաւ Տիրոջ ասածը ,
եւ գնաց Բեթլհէմ ։ Եւ քաղաքի ծե-
րերը դողդոջով դիմաւորեցին նորան ,
եւ ասացին . Խաղաղութեա՞մբ է գալդ ։
5 Եւ նա ասաց . Խաղաղութեամբ . Տի-
րոջ համար զոհ անելու եկայ . Սրբուե-
ցէ՛ք՝ եւ ինձ հետ զոհի եկէ՛ք . եւ Յես-
սէին եւ նորա որդիներին սրբել տուաւ ,
6 եւ նորանց զոհի հրաւիրեց ։ Եւ երբոր
նորանք եկան Էղիաբին տեսածին
պէս ասաց . Անա Տիրոջ օծեալը իր
7 առաջին ։ Բայց Տէրը Սամուէլին ա-
սաց . Ինորա երեւոյթին եւ հասակի
երկայնութեանը մի նայիր , որովհե-
տեւ նորան անարգեցի . Ինչն պատճա-
ռով որ այն չէ բանը որ տեսնում է
մարդը . Նորովհետեւ մարդը տեսնում
է աչքի առաջինը , բայց Տէրը սրտին
8 է նայում ։ Եւ Յեսսէն Աբինադաբին
կանչեց , եւ նորան Սամուէլի առա-
ջոլը անցկացրեց , եւ նա ասաց . Տէրը
9 սորան էլ չ՚ընտրեց ։ Եւ Յեսսէն Շա-

ա Տես Գլ. բ. 30. ե՛ր 23.
գ Թագ. ժա. 30.
է Գլ. իբ. 17, 18. դ Թագ.
ժա. 31.
զ Թես. իգ. 19. Եզեկ. իգ. 14.
բ Տես բ. 13. Տես ա. 2.
ը Ցոհ. ե. 41. ժբ. 43.
թ Տես Դատ. ա. 7.
ժ Տես Դատ. ը. 21.
ի Գլ. ա. 19.

ա Գլ. ժա. 4.
բ Տես Գլ. ժբ. 24.
—
գ Գլ. ժե. 35.
դ Գլ. ժե. 22, 26.
ե Գլ. բ. 16. ժ. 1. դ Թագ.
բ. 1.
զ Ասգ. ՀԸ. 70. ժբ. 19, 20.
Դատ. ժգ. 22.

է Գլ. բ. 12. ի. 29.
ը Գլ. գ. 15.
թ Գլ. բ. 16.
ժ Գլ. ի. 1.
ի Դ Թագ. բ. 13. դ Թագ.
բ. 22.
լ Գլ. ժբ. 10, 14. Ցես. գ. 8.
խ Գլ. ժե. 13. — Մն. իե. 19.
ծ Թագ. ժբ. 26.

կ Ասգ. Հիե. 10, 11.
հ Ես. ժե. 8.
ձ Ես Կոր. ժ. 7.
ղ Թագ. բ. 30. — Մն. իբ.
9. Սգ. ե. 9. Երեմ. ժա.
20. ժե. 10. ի. 12. Գաղ.
ա. 24.
յ Գլ. ժե. 13.
չ Գլ. ժե. 13. բ Թագ. ժգ. 3.
— Մն. բ. 15.

40 Տէրը սորան էլ չ'ընտրեց ։ Եւ Ցեսսէին
Սամուէլի առաջովը իր վեցը որդիները-
րին անցկացրեց , եւ Սամուէլը Ցես-
սէին ասեց . Տէրը սորանցից չ'ընտրեց ։
41 Եւ Սամուէլը Ցեսսէին ասեց . Տղերքդ
ամենն էլ սորա՞նք են ։ Եւ նա ասեց .
²Տակաւին մնացել է կրտսերը , եւ ա-
հա նա ոչխարները արածեցնում է ։
Եւ Սամուէլը Ցեսսէին ասեց . ³Մարդ
ուղարկիր եւ նորան բերել տուր . ո-
րովհետեւ մենք ⁴չենք պիտի չ'նստենք,
42 մինչեւ որ նա այստեղ չ'գայ ։ Եւ նա
մարդ ուղարկեց , եւ նորան բերել
տուաւ . եւ նա կարմիր էր եւ գեղե-
ցիկ աչքերով , եւ դէմքով էլ գեղեցիկ ։
Այն ժամանակ Տէրն ասեց . Վեր կաց
43 օծիր դորան , որովհետեւ սա է ։ Եւ
Սամուէլը իւղի եղջիւրն առաւ , եւ
⁵օծեց նորան իր եղբայրների մէջ . եւ
այն օրից յետոյ ⁶Տիրոջ Հոգին եկաւ
Դաւիթի վերայ . եւ Սամուէլը վեր կա-
ցաւ գնաց ⁷Ռամա ։
44 Եւ ⁸Տիրոջ Հոգին հեռացաւ Սաուու-
ղից . եւ Տիրոջ կողմանէ մի ⁹չար ոգի
45 նեղում էր նորան ։ Եւ Սաուղի ծա-
ռաները նորան ասեցին . Ահա Աստու-
ծոյ կողմանէ մի չար ոգի քեզ նեղում
46 է . Մեր տէրն Իր առաջին եղող ծա-
ռաներիդ ասի , որ մի լաւ քնարահար
որոնեն , որ երբոր Աստուծոյ կող-
մանէ այն չար ոգին քեզ վերայ գայ ,
նա ¹⁰իր ձեռքովը քնարն ածէ , եւ դու
47 լաւանաս ։ Եւ Սաուղն իր ծառաներ-
բին ասեց . Հիմա ինձ համար մէկ լաւ
քնարահար գտէք , եւ նորան ինձ մօտ
48 բերէք ։ Եւ ծառաների մէկը պատաս-
խանեց եւ ասեց . Ահա Բեթղեհէմացի
Ցեսսէի մէկ տղան տեսայ , որ ¹¹նը
ածել գիտէ . եւ ¹²քաջ , զօրաւոր , պա-
տերազմող , ճարտասան , եւ գեղեցիկ
տեսքով մարդ է . եւ ¹³Տէրը նորա հետ
49 է ։ Եւ Սաուղը Ցեսսէին պատգամա-
ւորներ ուղարկեց եւ ասեց . Ինձ որդի
Դաւիթին , որ ¹⁴ոչխարների մօտն է ,
20 ինձ մօտ ուղարկիր ։ Եւ Ցեսսէն ¹⁵մի
էշի բեռն հաց , մի տիկ գինի , եւ այ-
ծերից մի ուլ առաւ , եւ իր որդի Դա-
ւիթի ձեռքովը Սաուղին ուղարկեց ։
21 Եւ Դաւիթը Սաուղի մօտ եկաւ , եւ
²նորա առաջին կանգնեց ։ Եւ Սաուղը
նորան չատ սիրեց , եւ նա նորա կա-
պարճակիրը դառաւ ։
22 Եւ Սաուղը Ցեսսէին հետ ուղար-
կեց ասելով . Դաւիթը թող իմ առա-
ջին կանգնէ , որովհետեւ նա իմ առա-
23 ջին չնորհք գտաւ ։ Երբոր Աստուա-
ծանից այն ոգին գալիս էր Սաուղի
վերայ , Դաւիթը առնում էր քնարը
եւ իր ձեռքովը ածում . եւ Սաուղը
հանգստանում եւ լաւանում էր , եւ
չար ոգին նորա վերայից գնում էր ։

Գլ. ԺԷ

Դաւիթը և Գողիաթը ։

1 Եւ Փղշտացիները ³իրանց զօրագունդ-
երը ժողովեցին պատերազմելու հա-
մար , եւ ⁴Յուդայի Սոքովի մէջ ժողով-
ուեցան . եւ բանակ տուին Սոքովի
ու ⁵Ազեկայի մէջտեղը ⁶Ափեսդոմմի ։
2 Եւ Սաուղը եւ Իսրայէլի մարդիկը
ժողովուեցան , Ելայի հովտումը բա-
նակ տուին եւ կարգաւ չարուեցան
Փղշտացիների դէմ պատերազմ անե-
3 լու համար ։ Եւ Փղշտացիները կանգ-
նել էին սարի վերայ մէկ կողմանէ ,
եւ Իսրայէլացիները կանգնել էին սարի
վերայ միւս կողմանէ , եւ հովիտը նո-
4 րանց մէջտեղը ։ Եւ մի միջնամարտիկ
էր դուրս եկել Փղշտացիների բանա-
կից՝ անունը ⁷Գողիաթ՝ ⁸Գէթացի՝
բարձրութիւնը մէկ կանգուն եւ մէկ
5 թիզ ։ Նորա գլխին կար մի պղնձի սա-
դաւարտ . եւ նա մի հիւսուած զրահ
էր հագած . եւ նորա զրահի ծանրու-
6 թիւնը հինգ հազար սիկղ պղինձ ։ Եւ
նորա ոտքերի վերայ պղնձի առնա-
պաններ , եւ ուսերի մէջ պղնձի գե-
7 ղարդ ։ ⁹Նորա նիզակի բունը ոստայ-
նանկների գլանի պէս էր . եւ նիզակի
ականը վեց հարիւր սիկղ երկաթ . եւ

---

4 Տես Գլ. ԺԷ. 12.
5 Գլ. ԺԶ. 12.
6 Թագ. Ե. 8 . Սագ. Հը. 70, 71.
7 Գ. Ա. 1. Սագ. ԺԲ. 10.
8 Տես Թագ. ԺԸ. 10 . Դատ. Գ. 10.
9 Գլ. ա. 19.
10 Գլ. ԺԶ. 12. իբ. 15.
11 Դատ. Բ. 23. Գլ. ԺԶ. 10. ԺԲ. 9.
12 Սամ. Ա. 46. Հմբ. 21, 22.
13 Գլ. ԺԶ. 10. ԺԲ. 9. գ Թագ. գ. 15.
14 Գլ. ԺԶ. 32—36.
15 Գլ. գ. 19. ԺԸ. 12, 14.
16 Գլ. ԺԶ. 13. 34.
17 Տես Գլ. Ա. 27.
18 Սամ. Ա. 46. գ Թագ. Ա. 8. Առակ. Իբ. 29.
19 Գլ. ԺԶ. 8.
20 Ելն. ԺԸ. 35. գ Թագ. գ.
10. բ Սամ. Իբ. 18.
21 Ելեմ. Ա. 50. Ելն. Ա. 10.
22 Սամ. Ա. 13.
23 Գլ. Ա. 9.
Թագ. Ա. 19.
Ելն. Ա. 22. ԺԶ. 3.
Թագ. Ա. 19.

Նորա վահանը կրողը գնում էր Նորա
8 առաջիցը։ Եւ նա կանգնեց եւ կանչեց Իսրայէլի գունդերին եւ Նորանց
ասեց. Ինչու համար էք դուրս եկել
եւ պատերազմի չարուել. միթէ ես
Փղշտացի չեմ, եւ Դուք՝ Սաւուղի
ծառաները. Ձեր միջիցը մի մարդ ըն-
9 րեցէք, որ իջնէ ինձ մօտ։ եթէ նա
կարողանայ ինձ հետ մենամարտել,
եւ ինձ մեռցնէ, այն ժամանակ մենք
Ձեր ծառաները լինենք. բայց եթէ ես
յաղթեմ եւ նորան մեռցնեմ, այն ժա-
մանակ դուք մեր ծառաները լինէք
10 եւ ինձ ծառայէք։ Եւ այն Փղշտա-
ցին ասեց. Ես այսօր Իսրայէլի գուն-
դերին նախատեցի. ինձ մէկ մարդ
տուէք, որ իրար հետ մենամարտենք։
11 Եւ երբոր Սաւուղն ու բոլոր Իսրայէլը
լսեցին Փղշտացիի այս խօսքերը, զար-
հուրեցին եւ չատ վախեցան։
12 Բայց Դաւիթը Յուդայի՝ Բեթլեհէմացի Յեսսէ անունով Եփրաթացի՝ այսինքն Յուդայի Բեթլեհէմացի Յեսսէ անունով Եփրաթացի մարդի որդին էր, եւ
նա Ութը որդի ունէր, եւ նա Սա-
ւուղի ժամանակներին մարդկանց մէջ
13 ծեր մարդ էր համարուում։ Եւ Յեսսէի երեք մեծ որդիները դուրս էին
եկել՝ Սաւուղի եւեւից պատերազմի
գնացել. եւ պատերազմի գնացող Նե-
րեք որդիանց անունները՝ անդրանիկը
Եղիաբ, երկրորդինը Աբինադաբ, եւ
14 երրորդինը Սամմա էր։ Եւ Դաւիթը
կրասերն էր. եւ երեք մեծերը Սա-
15 ւուղի եւեւից գնացին. Բայց Դաւիթը
Սաւուղի մօտից դուրս էր եկել եւ
դառել Բեթլեհէմ, որ Իր հօր ոչխար-
16 ները արածեցնէ։ Եւ այն Փղշտացին
քառասուն օր առաւօտ եւ իրիկուն
մօտենում էր եւ կանգնում։
17 Եւ Յեսսէն իր որդի Դաւիթին ա-
սեց. Քո եղբայրների համար վեր առ
այս մէկ արդու հեղին եւ այս տասը
հացը, եւ վազիր բանակը եղբայրներիդ
18 մօտ։ Եւ այս տասը պղուխ կաթնա-
պանիրը տար հազարապետին, եւ
տես եղբայրներդ առողջ են, եւ Նո-
րանցից ապահովութեան նշան բեր։
19 Եւ Սաւուղը եւ Նորանք եւ բոլոր Իս-
րայէլի մարդիկը Էլայի հովիտում Փը-
ղշտացիների հետ պատերազմում էին,
20 Եւ Դաւիթն առաւօտը կանուխ վեր
կացաւ ոչխարները պահապանին յանձ-
նեց, եւ վեր առաւ գնաց, ինչպէս որ
Յեսսէն նորան հրամայել էր։ Եւ երբոր
հասաւ կառքերի տեղը, զօրքերը կար-
գաւ չարուում ու պատերազմի համար
21 բարձր ձայնով աղաղակում էին։ Եւ
Իսրայէլն ու Փղշտացիները չարուե-
22 ցան հակառակ առ հակառակ։ Եւ Դաւիթն
իր վերայից ամանները յանձնեց ա-
մանների պահապանի ձեռքը եւ վա-
զեց գունդը. եւ գնաց իր եղբայրներին
23 հարցրեց, թէ ո՞ղջ են։ Եւ երբոր Նա
Նորանց հետ խօսում էր, ահա այն
միջնամարտիկը՝ Փղշտացի Գողիաթ
անունով որ Գէթիցն էր, Փղշտացի
գունդերիցը դուրս եկաւ, եւ այն
խօսքերի պէս խօսեց. եւ Դաւիթը
24 լսեց։ Եւ Իսրայէլի բոլոր մարդիկը
երբոր այն մարդին տեսան, Նորա ե-
րեսիցը փախան եւ չատ վախեցան։
25 Եւ Իսրայէլի մարդիկն ասեցին. Այս
դուրս եկած մարդը տեսա՞ք, որ
դուրս է եկել Իսրայէլին նախատելու.
ով որ Նորան մեռցնէ, թագաւորը
մեծ հարստութիւնով հարստացնելու
է Նորան, եւ իր աղջիկը Նորան է
տալու եւ Նորա հօր տունը Իսրայէլի
26 մէջ ազատ է անելու։ Եւ Դաւիթը
խօսեց իր մօտ եղող մարդկանց հետ
եւ ասեց. Ինչ կ՚անեն այն մարդին՝
որ այս Փղշտացիին մեռցնէ եւ Իս-
րայէլիցը նախատինքը վեր առնէ. ո-
րովհետեւ Այս անթլփատ Փղշտացին
ո՞վ է՝ որ Կենդանի Աստուծոյ զօրքե-
27 րին նախատէ։ Եւ ժողովուրդը Նոյն
խօսքերն ասեց Նորան թէ Այսպէս
պիտի լինի այն մարդին որ Նորան
28 մեռցնէ։ Եւ Նորա մեծ եղբայր Եղիաբը,
երբոր լսեց Նորա խօսելն այն մարդ-
կանց հետ, Դաւիթի վերայ եղիաբի բարկութիւնը բորբոքուեց եւ ասեց.
Դու ի՞նչու իջար այստեղ, եւ այն մի
քանի ոչխարները անապատում որի՞

Թգ. ը. 17։
Թգ. Ժա. 1։
Ես. լե. 19։
Հռոմ. գ. 22։ Գլ. Ժգ. 1, 18։
Ի Գլ. Ժգ. 10, 11։ = Ես. ը. 13—18։
Ի Գլ. Ժգ. 6, 8, 9։ = Ես. ը. 13։
Ի Գլ. Ժգ. 19։
Հգ. Ժա. 2։
Ի Գործ. Ժգ. 3։ Գլ. Ժգ. 6։
Ա Օր. ե. 20։ Ես. գ. 10։

յանձնեցիր. ես քո հպարտութիւնը եւ
քո սրտի չարութիւնը դիտեմ. անտա-
րակոյս դու իջել ես պատերազմը տես-
29 նելու: Եւ Դաւիթն ասեց. Հիմա ես
30 ի՞նչ եմ արել. այս բան չէ՞: Եւ նորա
մօտից մէկ ուրիշ մարդի դարձաւ, եւ
նոյն խօսքերն ասեց, եւ ժողովուրդն
էլ առաջի խօսքերի պէս պատասխա-
31 նեցին նորան: Եւ լսուեցան այն խօս-
քերը որ Դաւիթը խօսել էր. եւ եր-
բոր Սաւուղի առաջին պատմեցին,
բերել տուաւ նորան:
32 Եւ Դաւիթը Սաւուղին ասեց. Ո-
րա պատճառով ոչ մի մարդի սիրտը
չ'հուանայ. ծառադ կ'գնայ, եւ այն
33 Փղշտացի հետ կ'մարտնչէ: Եւ Սա-
ւուղը Դաւիթին ասեց. Դու չես կա-
րող այն Փղշտացի վերայ գնալ եւ
նորա հետ մարտնչել, որովհետեւ դու
երիտասարդ ես, բայց նա իր մանկու-
թիւնից ի վեր պատերազմի մարդ է:
34 Եւ Դաւիթն ասեց Սաւուղին. Ծա-
ռադ իր հօր ոչխարները արածեցնում
էր, եւ առիւծը կամ արջը գալիս էր,
35 եւ հօտերից ոչխար էր առնում: Ես
նորա ետեւիցը գնում էի՝ նորան զար-
կում եւ նորա բերանից ազատում
էի. եւ երբոր նա վեր էր կենում ինձ
վերայ, մօրուքից բռնում էի, զար-
36 կում եւ մեռցնում: Ծառադ առիւծ
էլ է մեռցրել՝ արջ էլ. եւ այս անթլ-
փատ Փղշտացին էլ թող նորանց մէկի
պէս լինի, որովհետեւ կենդանի Աս-
37 տուծոյ զօրքերին նախատեց: Եւ Դա-
ւիթն ասեց. Տէհովան որ առիւծի եւ
արջի ձեռքից ինձ ազատեց, այս
Փղշտացիի ձեռքից էլ կ'ազատէ: Եւ
Սաւուղը Դաւիթին ասեց. Գնա, եւ
38 Տէրը քեզ հետ լինի: Եւ Սաւուղն
իր հանդերձները հագցրեց Դաւիթին,
եւ նորա գլխին մէկ պղնձի սաղա-
ւարտ դրաւ, եւ նորան զրահ էլ հագ-
39 ցրեց: Եւ Դաւիթը նորա սուրը մէջ-
քը կապեց հանդերձների վերայից եւ
սկսեց մարդ գալ, որովհետեւ սովոր
չէր. եւ Դաւիթը Սաւուղին ասեց.
Սորանցով չեմ կարող մարդ գալ, որով-
հետեւ սովոր չեմ. եւ Դաւիթը հա-
նեց նորանք իր վերայից:
40 Եւ իր ցուպը ձեռքն առաւ, եւ հե-
զատիցն իր համար հինգ հատ գայ-
լախազ քար ջոկեց, եւ նորանց իր
հովուական ամանի՝ այսինքն մախաղի
մէջ դրաւ, եւ պարսը ձեռքին մօտե-
41 ցաւ. Փղշտացին: Եւ Փղշտացին էլ
եկաւ եւ Դաւիթին մօտեցաւ, եւ նո-
րա վահանը կրող մարդը նորա առա-
42 ջին էր: Եւ երբոր Փղշտացին նայեց
եւ Դաւիթին տեսաւ, արհամարհեց
նորան, որովհետեւ նա հասակի գե-
ղով եւ գեղեցկադէմ պատանի էր:
43 Եւ Փղշտացին ասեց Դաւիթին. Մի՞-
թէ ես շուն եմ՝ որ ինձ վերայ ցու-
պով ես գալիս, եւ Փղշտացին նզովեց
44 Դաւիթին իր աստուածներով: Եւ
Փղշտացին ասեց Դաւիթին. Եկ ինձ
մօտ, եւ ես քո մարմինը երկնքի
թռչուններին եւ դաշտի գազաններին
45 տամ: Եւ Դաւիթն ասեց Փղշտացիին.
Դու սրով, նիզակով եւ գեղարդով ես
գալիս ինձ վերայ, բայց ես գալիս եմ քեզ
վերայ Զօրաց Տիրոջ Իսրայէլի զօրքե-
րի Աստուծոյ անունովը, որին դու
46 նախատեցիր: Այսօր Տէրը քեզ իմ
ձեռքը կ'մատնէ. ու ես քեզ կ'մեռցնեմ,
եւ քո վերայից գլուխդ կ'առնեմ. եւ
Փղշտացիների բանակի դիակները
այսօր երկնքի թռչուններին եւ երկրի
գազաններին կ'տամ. Հօրպէս դի բո-
լոր երկիրը իմանայ որ Իսրայէլը Աստ-
47 ուած ունի. եւ այս բոլոր ժողովքը
իմանան՝ որ Տէրը սրով եւ նիզակով
չէ ազատում. որովհետեւ պատերազ-
մը Տիրոջն է, եւ նա Հնձ մեր ձեռքը
48 կ'մատնէ: Եւ երբոր Փղշտացին վեր
կացաւ եւ եկաւ դիմաւորելով Դաւի-
թին մօտեցաւ, Դաւիթն էլ շուտով
վազեց պատերազմի ասպարէզը Փղշ-
49 տացիին դիմաւորելու: Եւ Դաւիթն
իր ձեռքը իր մախաղի մէջ կոխեց եւ
այն տեղից մի քար առաւ, եւ պար-
սով չպատեց եւ Փղշտացիի ճակատին

---

4 Սաղ. ժբ. 16, 17. ղգ. 7։ ՀՂԼ. ի. 13. = Մն. իբ. 11, 16.
5 Սաղ. ղիգ. 4։
6 Ղլ. ժգ. 12.
7 Տես Գլ. իդ. 15. բ Թագ. գ. 9։ Ես. ի. 9. գ Թագ. ը. 13.
8 ՀՂԼ. ի. 13. = Մն. իբ. 11, 16.
9 Սաղ. ղիգ. 4։
10 Ղլ. ժգ. 12.
11 Տես Գլ. իդ. 15. բ Թագ. ի. 10, 11.
12 Թագ. իբ. 33, 35։ Սաղ. ղիգ. 8։ ՀՂԼ. 1։ բ Կոր. ժ.
13 Սաղ. ժբ. 16, 17. ղգ. 7։
14 Եբր. ժա. 33, 34։ Ղր Օր. իբ. 26.
15 Տես գ. 24։ գ Թագ. ժբ. 36։ գ Թագ. ժբ. 19։ Նա. ծբ. 10։
16 Սաղ. իգ. 6, 7։ Ովս. ա. 7։ Զաք. գ. 6։
17 Տես Գլ. ժբ. 17։ ՀՂԼ. 1։ Ես. 28։
18 Գատ. գ. 28.

զարկեց. եւ քարը նորա ճակատին մէջ
փորուեցաւ, եւ նա երեսի վերայ գե-
50 աւն ընկաւ։ Այսպէս Դաւիթը պար-
սով եւ քարով Փղշտացիին յաղթեց.
եւ զարկեց Փղշտացիին եւ մեռցուց
նորան, բայց Դաւիթի ձեռքին սուր
51 չկար։ Եւ Դաւիթը վազեց այն Փղշ-
տացիի վերայ կանգնեց, եւ նորա
սուրն առաւ, պատեանիցը հանեց,
եւ նորան մեռցուց՝ կտրեց նո-
րանով գլուխը նորան։ Եւ երբոր Փղշտացի-
ները իրանց զօրաւոր մարդի մեռնելը
52 տեսան, փախան։ Այն ժամանակ Իս-
րայէլի եւ Յուդայի մարդիկը վեր կա-
ցան, եւ աղաղակներով հալածեցին
Փղշտացիներին մինչեւ Գովիաթ եւ մին-
չեւ Ակկարոնի դռները՝ եւ Փղշտացի-
ների սպանուածները ընկան Շաա-
րիմի ճանապարհի վերայ եւ մինչեւ
53 Գէթ ու Ակկարոն։ Եւ Իսրայէլի որ-
դիքը Փղշտացիներին հալածելուց յե-
տոյ ետ դարձան եւ նորանց բանակը
54 կողոպտեցին։ Եւ Դաւիթը Փղշտացիի
գլուխն առաւ, եւ նորան տարաւ Եհ-
րուսաղէմ. բայց նորա զէնքերը դրաւ
55 իր վրանի մէջ։ Եւ երբոր Սաւուղը
Դաւիթին տեսաւ, որ գուրս է գալիս
Փղշտացիի դէմ, զօրավար Աբեններին
ասեց. Աբեններ, այս պատանին որի՞
տղան է։ Եւ Աբեններն ասեց. Ինչ-
դանի է քո անձը, ով թագաւոր, Ես-
56 Թէ դիտեմ՞։ Եւ թագաւորն ասեց.
Հարցրու թէ այս պատանին որի՞
57 տղան է։ Եւ երբոր Դաւիթը Փղշտա-
ցիին մեռցնելուց ետ դարաւ, Աբեն-
ներն առաւ նորան եւ Սաւուղի ա-
մսոյը տարաւ, եւ Փղշտացիի գլուխը
58 նորա ձեռքին էր։ Եւ Սաւուղն ասեց
նորան. Ո՞ւմ տղան ես դու, պատա-
նի։ Եւ Դաւիթն ասեց. Ես ծառայ
Բեթլեհէմացի Յեսսէի տղան եմ։

ԳԼ. ԻԸ

Դաւիթը բարեկամանում է Յովնաթանի հետ. Յոզ-
վուրդը նորան գովում է իսկ Սաւուղը առաւել եւս. Դա-
ւիթը ամուսնանում է Միքդոլի հետ։

1 Եւ երբոր Սաւուղի հետ խօսեց եւ
վերջացրեց, Յովնաթանի սիրտը կապ-
ուեցաւ Դաւիթի սրտի հետ. եւ Յով-
նաթանը նորան իր անձի պէս սիրեց։
2 Եւ նոյն օրը Սաւուղը նորան առաւ
եւ էլոյզ չտուաւ որ ետ դառնայ իր
3 հօր տունը։ Եւ Յովնաթանը եւ Դա-
ւիթը ուխտ արին, որովհետեւ նա իր
4 անձի պէս սիրում էր նորան։ Եւ Յով-
նաթանն իր վերարկուն հանեց եւ այն
ու իր հանդերձները մինչեւ իր սուրը,
իր աղեղը եւ գօտին Դաւիթին տուաւ։
5 Եւ Դաւիթը գնում էր ամէն տեղ,
ուր որ Սաւուղը նորան ուղարկում էր,
եւ յիմաստութեամբ էր վարվում. եւ
Սաւուղը նորան պատերազմական
մարդկանց վերայ դրաւ, եւ բոլոր ժո-
ղովրդին եւ Սաւուղի ծառաներին էլ
հաճոյ եղաւ։
6 Եւ երբոր նորանք գալիս էին Դա-
ւիթը Փղշտացիին մեռցնելուց ետ էր
դառնում Իսրայէլի բոլոր քաղաքնե-
րից Կանայք գուրս եկան երգելով
եւ պար բռնելով Սաւուղ Թագաւո-
րին դիմաւորելու թմբուկներով, ու-
7 րախութեամբ եւ ծնծղաներով։ Եւ
Խաղ բռնող կանայքը պատասխան
տալով երգում էին եւ ասում.
Սաւուղն իր հազարաւորներին զար-
կեց,
Եւ Դաւիթն իր բիւրաւորներին։
8 Եւ Սաւուղը չատ բարկացաւ, եւ այս
խօսքի համար նեղացաւ, եւ ասեց.
Բիւրաւորները Դաւիթին տուին,
բայց ինձ տուին հազարաւորները. եւ
հիմա մնում է նորա համար միայն
9 Թագաւորութիւնը։ Եւ այն օրից ի
վեր Սաւուղը ծուռ աչքով էր նայում
Դաւիթին։
10 Եւ հետեւեալ օրը Սաւուղի վերայ
Աստուածանից չար ոգի եկաւ, եւ նա
ան մէջ մարգարէութիւն արաւ եւ
Դաւիթն ուրիշ ժամանակների պէս
Իր ձեռքովը փող էր ածում. եւ Նի-
11 զակը Սաւուղի ձեռքին էր։ Եւ Սա-
ւուղը նիզակը չպատճ՝ ասելով. Դա-
ւիթին զարկեմ՝ պատին էլեւէմ. բայց

ա Գլ. խ. 9։
բ Գլ. խ. 3։
գ Գլ. լ. 9։
— Ձեռ. ԺԱ. 36։
դ Ք Թագ. ե. 6—9։
ե Ք Թագ. ը. 8։

զ Գլ. ԺԶ. 21, 22։
է Գլ. ա. 26։
(Աշխատ չգիտեմ։)
— Գլ. ԻԲ. 3։ ի. 17։ ք Թագ. ա. 26։

ը Գլ. ԺԶ. 15։
թ Հմր. 14, 15, 30։
ժ Ել. ԺԱ. 20։ Դատ. ԺԱ. 34։
ի Ել. ԺԱ. 21։ Գլ. խ. 11։
ձ Գլ. խ. 11։ ԻԲ. 3։
ղ Գլ. ԺԶ. 14։

ճ Գլ. ԻԲ. 24։ ք Թագ. ԻԸ. 20։ Գոր. ԺԶ. 10։
ռ Գլ. ԺԶ. 10։
յ Գլ. ԻԲ. 9։
ն Գլ. ԻԲ. 10։ ի. 33։

Դաւիթը նորա երեսիցը երկու անգամ
42 խոյս տուաւ։ Եւ Սաւուղը Դաւիթի
երեսիցը վախենում էր, որովհետեւ
ՏԷրը նորա հետ էր. բայց Սաւու-
43 ղիցը հեռացել էր։ Եւ Սաւուղը նո-
րան իր մօտիցը հեռացրեց, եւ նորան
հազարապետ արաւ. եւ Դաւիթ ժողովրդի
առաջին դուրս էր գալիս եւ մտնում
44 էր։ Եւ Դաւիթին իր ամէն ճանապարհ-
ների մէջ յաջողութեամբ էր վար-
45 վում. եւ ՏԷրը նորա հետ էր։ Եւ
երբոր Սաւուղը տեսաւ, որ նա յաջո-
ղութեամբ է վարվում, նորա երեսիցը
46 վախենում էր։ Եւ բոլոր Իսրայէլն ու
Յուդան Դաւիթին սիրում էին, որով-
հետեւ նորանց առաջին նա էր դուրս
եկող մտնողը։
47 Եւ Սաւուղը Դաւիթին ասեց. Ահա
իմ մեծ աղջիկ Մերովբը տիկին
կ'տամ. միայն թէ դու ինձ համար
զօրաւոր եղիր, եւ ՏԻրոջ պատերազմ-
ները պատերազմիր, որովհետեւ Սա-
ւուղն ասեց. Իմ ձեռքը նորա վերայ
չ'լինի, այլ Փղշտացիների ձեռքը նո-
48 րա վերայ լինի։ Եւ Դաւիթը Սաւու-
ղին ասեց. Ես ո՞վ եմ, եւ ի՞նչ է իմ
կեանքը, իմ հօր ազգատոհմը՝ Իսրա-
յէլի մէջ, որ թագաւորին փեսայ դառ-
49 նամ։ Եւ եղաւ երբոր Սաւուղի աղ-
ջիկ Մերովբը պիտի Դաւիթին տրուէր՝
Մաւսացի Եղրիելին կին տրուեցաւ։
50 Եւ Սաւուղի Մեղբող աղջիկը սի-
րում էր Դաւիթին. եւ երբոր Սա-
ւուղին իմացրին, այս բանը նորա
51 աչքերին հաճոյ երեւեցաւ։ Եւ Սա-
ւուղն ասեց. Ես կ'տամ նորան տամ՝
որ նորա համար որոգայթ դառնայ,
եւ Փղշտացիների ձեռքը նորա վերայ
լինի։ Եւ Սաւուղը Դաւիթին ասեց.
Ինձ այս օր երկրորդումս փեսայ եղիր։
52 Եւ Սաւուղն իր ծառաներին հրամա-
յեց, որ Դաւիթի հետ ծածկաբար խո-
սեն եւ ասեն. Ահա թագաւորը քեզ
հաւանել է, ու նորա բոլոր ծառանե-
րը քեզ սիրում են. եւ հիմա թագա-
23 ւորին փեսայ եղիր։ Եւ Սաւուղի ծա-
ռաները այս խօսքերը Դաւիթի ա-
կանջներին ասեցին, եւ Դաւիթին ա-
սեց. Թագաւորին փեսայ դառնալը
ձեր աչքին փո՞քր բան է երեւում.
որովհետեւ ես մի աղքատ եւ աննշան
24 մարդ եմ։ Եւ Սաւուղի ծառաները
նորան իմացրին եւ ասեցին. Դաւիթին
25 այսպէս խօսեց. Եւ Սաւուղն ասեց.
Դաւիթին այսպէս ասեցէք. Թագա-
ւորը ոչինչ օժիտ չէ ուզում, բայց
միայն Փղշտացիների հարիւր անթլե-
փաւորութիւն, որպէս զի Թագաւորի
թշնամիներից վրէժ առնուի. (բայց
Սաւուղը խորհում էր Դաւիթին Փղշ-
26 տացիների ձեռքովը սպանել տալ։) Եւ
երբոր նորա ծառաները այս խօսքերը
Դաւիթին իմացրին, այս բանը Դա-
ւիթի աչքերին լաւ երեւեցաւ, որ
27 թագաւորին փեսայ դառնայ։ Եւ օ-
րերը չէին լրացել, եւ Դաւիթը վեր
կացաւ եւ իր մարդկանց հետ գնաց,
եւ Փղշտացիներից երկու հարիւր
մարդ մեռցրեց. եւ Դաւիթը նորանց
անթլփատութիւնները բերաւ, եւ
լրիւ թագաւորին տուին, որ թագա-
ւորին փեսայ դառնայ։ Եւ Սաւուղն
իր աղջիկ Մեղբողը կին տուաւ նո-
28 րան։ Եւ Սաւուղը երբոր տեսաւ եւ
հասկացաւ, որ ՏԷրը Դաւիթի հետ է,
եւ Սաւուղի Մեղբող աղջիկը նորան
29 սիրում է, Սաւուղն առաւել եւս վա-
խեցաւ Դաւիթից, եւ Սաւուղը միշտ
Դաւիթին թշնամութիւն էր անում։
30 Եւ Փղշտացիների իշխանները հղուրս
էին գալիս դ-ե-ղ-ը-ղ. երբոր նո-
րանք դուրս էին գալիս, Դաւիթը
Սաւուղի բոլոր ծառաներիցն աւելի
էր խոհեմութեամբ վարվում. եւ նո-
րա անունը չատ հռչակուեցաւ։

Գլ. ԻԹ

Սաւուղը հալածում է Դաւիթին, և Նա փախչում է Սամուէլի մօտ։ Սաւուղը մարգարէութիւն է անում։

1 Եւ Սաւուղն իր որդի Յովնաթանին

ա Գլ. ժգ. 18.
բ Գլ. ժգ. 14, իբ. 15.
գ Թագ. իե. 17. ր Թագ. ե. 2.
դ Նե. ի. 2, 3, 23. Սիր. գ. 27.
ե Գլ. ժգ. 49.
զ Գլ. ժե. 25.
է Թագ. իբ. 20, 27, 29. Գլ. իե. 28.
ը Թագ. ժբ. 9.
թ Գլ. ի. 21. ր Թագ. ե. 18.
ժ Գաղ. ե. 23.
ի Գլ. ժգ. 8.
լ Նե. Գլ. ժգ. 49.
խ Գլ. ժ. 7.
ծ Հմբ. 17.
կ Նե. իգ. 12. Գլ. իբ. 17.
հ Գլ. ժգ. 21.
ձ Թագ. ք. 8.
ղ Թագ. գ. 14.
ճ Թագ. ժգ. 3.
մ Գլ. ժբ. 8. ր Թագ. ժա. 1.

եւ իր ամէն ծառաներին ասաց, որ
2 Դաւիթին մեռցնեն։ Բայց Սաուղի
որդի Յովնաթանը շատ էր սիրում
Դաւիթին. եւ Յովնաթանը Դաւիթին
իմացրեց եւ ասաց. Իմ հայր Սաուղը
ուզում է քեզ մեռցնել. ուրեմն հիմա
մինչեւ առաւօտ զգոյշ կաց, եւ մէկ
ծածուկ տեղ նստիր եւ թաք կաց։
3 Եւ ես դուրս կ'գամ եւ իմ հօր մօտ
կ'կանգնեմ այն դաշտումը ուր որ դու
կ'լինես, եւ քեզ համար իմ հօր հետ
կ'խօսեմ, եւ ինչ որ իմանամ՝ քեզ
4 կ'պատմեմ։ Եւ Յովնաթանը Դաւիթի
մասին լաւ խօսեց իր հայր Սաուղի
հետ, եւ նորան ասեց. Թող թագաւորը
իր ծառայ Դաւիթի դէմ մեղք չը
գործէ. որովհետեւ նա քեզ դէմ մեղք
չէ արել. եւ նորա գործքերը քեզ հա-
5 մար շատ լաւ են։ Քանզի նա իր
հոգին իր ձեռքի մէջ դրաւ եւ Փղշտա-
ցիին զարկեց. եւ Տէրը բոլոր Իսրա-
յէլին մեծ փրկութիւն շնորհեց. դու
տեսար եւ ուրախացար, եւ ինչու
համար անմեղ արիւնով մեղանչես՝
Դաւիթին առանց պատճառի մեռցնելով։
6 Եւ Սաուղը Յովնաթանի խօսքին
լսեց, եւ Սաուղն երդուեց ասաւ՝ Թէ
Տէրը կենդանի է որ նա պիտի չմեռ-
7 ցնուի։ Եւ Յովնաթանը Դաւիթին
կանչեց. եւ Յովնաթանը պատմեց նո-
րան այս բոլոր խօսքերը. եւ Յովնա-
թանը Դաւիթին տարաւ Սաուղի
մօտ, եւ նա լինում էր նորա առաջին
ինչպէս երէկ եւ միւս օրը։
8 Եւ դարձեալ պատերազմ եղաւ. եւ
Դաւիթը դուրս եկաւ Փղշտացիների
հետ պատերազմ արաւ, եւ նորանց
մէջ մէկ մեծ կոտորած արաւ. եւ նո-
9 րանք նորա առաջիցը փախան։ Եւ
Տէրից չար ոգի եկաւ Սաուղի վը-
րայ, եւ նա իր տանը նստած էր, եւ
նիզակը ձեռքին. Դաւիթն էլ իր ձեռ-
10 քով ածում էր քնարը։ Եւ Սաուղն
ուզեց որ Դաւիթին նիզակով զարկէ
պատին բեւեռէ. բայց նա Սաուղի
երեսից իրան չուռ տուաւ, եւ նի-
զակը պատին զարկեց. եւ Դաւիթը
11 փախաւ եւ այն գիշերը պրծաւ։ Բայց
Սաուղը Դաւիթի տունը մարդիկ
ուղարկեց, որ նորան պաշարեն եւ
առաւօտը մեռցնեն։ Սակայն Դաւիթի
կին Մեղքողը նորան իմացրեց եւ ա-
սեց. Եթէ այս գիշեր քո անձը չապ-
րեցնես, էգուց քեզ պիտի մեռցնեն։
12 Եւ Մեղքողը Դաւիթին վայր իջեցրեց
պատուհանիցը. եւ նա գնաց՝ փախաւ
13 եւ պրծաւ։ Եւ Մեղքողը մէկ արձան
առաւ, եւ նորան անկողինի մէջ դը-
րաւ, եւ նորա գլխի տակ այծի մաղի
բարձ դրաւ եւ նորան ծածկոցով ծած-
14 կեց։ Եւ երբոր Սաուղը մարդիկ ու-
ղարկեց Դաւիթին բռնելու համար,
15 նա ասեց. Հիւանդ է։ Եւ Սաուղը
մարդիկ ուղարկեց Դաւիթին տեսնե-
լու համար, եւ ասեց. Նորան անկո-
ղինովը ինձ մօտ բերէք, որ մեռցնեմ։
16 Եւ այն մարդիկին եկան. եւ ահա ան-
կողինի մէջ մէկ արձան կար. եւ
17 գլխի տակ այծի մաղի բարձ։ Եւ Սա-
ուղը Մեղքողին ասեց. Ինչու հա-
մար այսպէս խաբեցիր ինձ, եւ իմ
թշնամիին բաց թողեցիր, եւ նա էլ
պրծաւ։ Եւ Մեղքողը Սաուղին ա-
սեց. Նա ինձ ասեց. Ինձ բաց թող,
ինչու համար քեզ մեռցնեմ։
18 Այսպէս փախաւ Դաւիթը եւ պրը-
ծաւ, եւ գնաց Ռամա Սամուէլի մօտ,
եւ նորան պատմեց այն ամենը որ
Սաուղն իրան արել էր։ Գնաց նա
Սամուէլի հետ գնաց, եւ Նաւաթի
19 մէջ բնակուեցան։ Եւ Սաուղին ի-
մացրին եւ ասացին. Ահա Դաւիթը
20 Ռամայի Նաւաթումն է։ Այն ժամա-
նակ Սաուղը մարդիկ ուղարկեց որ
Դաւիթին բռնեն, եւ երբոր նորանք
տեսան մարգարէութիւն անող մար-
գարէների ժողովը՝ եւ նորանց վը-
րայակացու Սամուէլին կանգնած, Ա-
ստուծոյ Հոգին Սաուղի ուղարկած
մարդկանց վերայ եկաւ, եւ նորանք
21 էլ մարգարէութիւն արին։ Եւ երբոր
Սաուղին իմացրին, նա ուրիշ մար-
դիկ ուղարկեց, եւ նորանք էլ մար-
գարէութիւն արին։ Եւ Սաուղը եր-

ա Գլ. ժբ. 1, բ Դատ. ժբ. 3, գ Գլ. ժե. 49, 50.

դ Գլ. ժ. 13։ — Մն. ժ. 14։
ե Գլ. ժե. 21։ ժբ. 2, 13։

զ Դատ. ք. 23։ Գլ. ժգ. 14։ ժբ. 10, 11։
է Սաղ. ծթ. վերնագիրը։ ը Ք Թագ. բ. 22։
թ Գլ. ժգ. 16։

բորդ անգամ մարդիկ ուղարկեց, եւ նորանք էլ մարդարէութիւն արին։
22 Այն ժամանակ ինքն էլ գնաց Ռամա, եւ մինչեւ Սոկքովի մեծ ջրհորը գալը՝ հարցրեց եւ ասեց. Ո՞ւր են Սամուէլն ու Դաւիթը. Եւ ասեցին. Ահա նո-
23 րանք Ռամայի Նաւաթուն են։ Գնաց եւ Ռամայի Նաւաթը. եւ Աստուծոյ Հոգին, եւ մինչեւ Ռամայի Նաւաթը հասնելը գնալով մարգարէութիւն էր անում։
24 Եւ նա էլ իր հանդերձները հանեց, եւ Սամուէլի առաջին նա էլ էր մարգարէութիւն անում. եւ այն բոլոր օրը եւ բոլոր գիշերը մերկ վայր ընկաւ։ Նորա համար ասում են թէ՝ Սաւո՞ւղն էլ է մարգարէների մէջ։

Գլ. Ի

Դաւիթը և Յովնաթանը հաստատում են իրանց բարեկամութիւնը։

1 Եւ Դաւիթը Ռամայի Նաւաթից փախաւ եւ գնաց Յովնաթանի առաջին ասեց. Ես ի՞նչ եմ արել, ի՞նչ է իմ յանցանքը, եւ ի՞նչ մեղք եմ գործել քո հօր առաջին, որ նա ինձ ու-
2 զում է մեռցնել։ Եւ Յովնաթանն ասեց նորան. Փառ լիցի, դու պիտի չմեռնես. ահա իմ հայրը մեծ կամ փոքր մի բան չէ անում առանց ինձ յայտնելու. եւ իմ հայրն ինչու համար պիտի ծածկէ այդ բանը ինձանից. այդպիսի բան չկայ։
3 Եւ Դաւիթն երդում էլ արաւ եւ ասեց. Քո հայրը լաւ դիտէ, որ ես քո առաջին շնորհք եմ գտել. նորա համար ասում է թէ՝ Յովնաթանն այս բանը չիմանայ, մի գուցէ վշտանայ. բայց ճշմարտիւ է Տէրն ու ճշմարտիւ է քո անձը, որ իմ ու մահուան մէջտեղը միայն մէկ
4 քայլ կայ։ Եւ Յովնաթանն ասեց Դաւիթին. Ինչ որ քո սիրտն ինչ ասէ,
5 ես քեզ կ'անեմ։ Եւ Դաւիթն ասեց Յովնաթանին. Ահա էգուց Նոմասղլուխ է. եւ պէտք է որ ես նստէի թագաւորի հետ կերակուր ուտելու, սակայն ինձ թող տուր որ մինչեւ երբորդ օրուայ իրիկունը դաշտի մէջ
6 թաք կենամ։ Եթէ հայրդ ինձ որոնելու լինի, ասես որ՝ Դաւիթն ինձ շատ աղաչեց որ շտապէ իր քաղաքը Բեթլեհէմ. որովհետեւ այնտեղ բոլոր ազ-
7 գատոհմի Նոմարկան գոհն է։ Եթէ այսպէս ասէ. Լաւ, այն ժամանակ քո ծառայի համար խաղաղութիւն է. բայց եթէ բարկանայ, իմացիր որ չնորհից որոշուած է այդ չարութիւնը։
8 Եւ ծառայիդ ողորմութիւն արա. որովհետեւ Տէրն քո ծառային քեզ հետ Տիրոջ ուխտը մտցրիր. եւ Եթէ ինձ վերայ մէկ յանցանք կայ, դու մեռցրու ինձ, եւ ինչու համար ինձ քո
9 հօրը տանես։ Եւ Յովնաթանն ասեց. Քաւ լիցի որ ես իմանալով թէ իմ հօր կողմանէ քեզ համար չարիք է որոշ-
10 ուած, եւ այն քեզ չիմացնեմ։ Եւ Դաւիթն ասեց Յովնաթանին. Ո՞վ կ'իմացնէ ինձ, եթէ քո հայրը քեզ խրա-
11 տութեամբ պատասխանէ։ Եւ Յովնաթանն ասեց Դաւիթին. Եկ դուրս գնանք դաշտը. եւ երկուսն էլ գնացին դաշտը։
12 Եւ Յովնաթանն ասեց Դաւիթին. Վկա՛յ է Իսրայէլի Տէր Աստուածը. որ այս ժամանակ էգուց կամ միւս օր իմ հօրը քննելով տեսնեմ թէ Դաւիթի համար լաւ է, եւ նոյն ժամանակ մէջ-
13 ս չուղարկեմ եւ քեզ չյայտնեմ. Տէրը Յովնաթանին այսպէս եւ սորանից աւելի անէ. բայց եթէ իմ հայրը քեզ չարութիւն անել ուզէ, քեզ կ'յայտնեմ, եւ քեզ կ'արձակեմ, որ խաղաղութեամբ գնաս, եւ Տէրը քեզ հետ
14 լինի, ինչպէս որ իմ հօր հետ էր։ Եւ ոչ միայն դեռ իմ կենդանութեան ժամանակին դու ինձ Տիրոջ ողորմու-
15 թիւնը արա, դեռ ես չմեռած. Մանաւանդ ոչ էլ այն ժամանակ հօր ողորմութիւնը իմ տանիցը չկտրես յաւիտեան, երբոր Տէրը Դաւիթի բոլոր թշնամիներին երկրիս վերայից չնչէ։
16 Եւ Յովնաթանը Դաւիթի տան հետ

ա Գլ. ժ. 6, 10.
— Գլ. ա. 19։
բ Գլ. ք. 15։ իր. 8, 17.
գ Գլ. իե. 26. գ Թագ. բ. 3, 4։
դ Գլ. ա. 26։
ե Թագ. իբ. 11։
զ Գլ. ժբ. 2, 3.
է Գլ. ժգ. 4։
ը Տես Գլ. ք. 12։
թ Տես բ Օր. ա. 23։ բ Թագ. ժ. 4։
ի Գլ. ժ. 14։
ա Թագ. իբ. 17։ Նեթ. է. 7։
ի Տես. բ. 14։ Դատ. ա. 24։
լ Գլ. ժբ. 3։ իգ. 18։
խ Թագ. ժգ. 32։
ծ Հատ. ա. 17։
կ Տես. ա. 5, 17։ Գլ. ժէ. 37. գ Թագ. ա. 37։ — Ամե. իբ. 11, 16։
հ Թագ. ք. 1, 3, 7։ իա. 7։

դաշնակցութիւն արաւ եւ ՚ի-եց. ՚Տէրը Դաւիթի թշնամիներից վրէժ առնէ։
17 Եւ Յովնաթանը Դաւիթին կրկին երդում առել տուաւ նորան սիրելու համար, որովհետեւ նորան սիրում էր իր անձի պէս։ Եւ Յովնաթանը
18 նորան ասեց. Էդուց ամսագլուխ է, եւ քեզ պիտի որոնեն, որովհետեւ
19 քո տեղը դատարկ պիտի մնայ։ Եւ երրորդ օրը չուտով իջնես, եւ գաս դէպի տեղը՝ ուր որ այն բանի օրը թաք կա-
20 ցար, եւ Եզելի քարի մօտ նստես։ Եւ ես նորա մօտ երեք նետ կ'ղցնեմ նշան
21 դնելու պէս։ Եւ ահա տղան կ'ուղարկեմ՝ ՚երթ-գտիր։ Դէնա նետերը դուրս. եւ եթէ տղային ասեմ. Ահա նետերը քեզանից այս կողմն են, նորանց վերառ, այն ժամանակ գաս. որովհետեւ քեզ համար խաղաղութիւն է, եւ մի
22 բան չկայ՝ ՚Տէրը կենդանի է. Բայց եթէ տղային այսպէս ասեմ. Ահա նետերը քեզանից այն կողմն են, ՚դէ
23 ՚ճամբադ գնաս. որովհետեւ Տէրն է քեզ ուղարկում։ Եւ այս խօսքի համար որ ես ու դու խօսեցինք՝ ահա Տէրը իմ եւ քո մէջն է յաւիտեան։
24 Եւ Դաւիթը դաշտումը թաք կացաւ. եւ երբոր եղաւ ամսագլխին թագաւորը հացի նստեց կերակուր
25 ուտելու. Եւ թագաւորը իր սովորութեան պէս իր աթոռի վերայ պատի աթոռի վերայ նստեց. եւ Յովնաթանը կանգնեց, եւ Աբեններն նստել էր Սաւուղի մօտ եւ Դաւիթի տեղը դար-
26 ատակ էր։ Եւ Սաւուղն այն օրը մի բան չխօսեց. որովհետեւ ասեց, Նորան մի բան է պատահել. ՚Նա մաքուր
27 չէ, անտարակոյս մաքուր չէ։ Եւ հետեւեալ օրը՝ ամսի երկուսին էլ Դաւիթի տեղը դարատակ էր. եւ Սաւուղն իր որդի Յովնաթանին ասեց. Եսսէի որդին ինչու համար երէկ ու այսօր
28 հացի չ'եկաւ։ Եւ Յովնաթանը Սաւուղին պատասխանեց. Դաւիթն ինձանից հրաման խնդրեց՝ որ Բեթլեհէմ
29 գնայ։ Եւ ասեց. Աղաչում եմ՝ ինձ արձակիր. որովհետեւ այն քաղաքում մեր մեր ազգատոհմը զոհ ունի. եւ իմ եղբայրն ինձ պատուիրել է եւ եթէ հիմա քո աչքերի առաջին շնորհք եմ գտել, աղաչում եմ՝ ինձ թող տուր գնամ եւ եղբայրներիս տեսնեմ. այս պատճառով թագաւորի սեղանին չ'ե-
30 կաւ։ Եւ Սաւուղի բարկութիւնը բորբոքուեց Յովնաթանի դէմ, եւ նորան ասեց. Ով ապստամբ եւ չար կնկայ զաւակ, մի՞թէ ես չ'գիտեմ որ դու Եսսէի որդին ընտրել ես քո ամօթի եւ քո մօր ամօթի եւ խայտառակութեան
31 համար։ Որովհետեւ քանի որ Եսսէի որդին երկրիս վերայ ողջ է, դու չես հաստատուիլ, ոչ էլ քո թագաւորութիւնը. եւ հիմա ՚ղրկիր եւ նորան ինձ մօտ բեր, որովհետեւ նա
32 մահապարտ է։ Եւ Յովնաթանն իր հօրը՝ Սաւուղին պատասխանեց եւ ասեց. Ի՞նչու համար պիտի մեռցնուի,
33 ի՞նչ է արել։ Եւ Սաւուղը նիզակը չպատեց նորա վերայ, որ նորան զարկէ. այն ժամանակ Յովնաթանն իմացաւ որ իր հայրը որոշել է որ Դաւի-
34 թին մեռցնէ։ Եւ Յովնաթանը սեղանից վեր կացաւ բարկութիւնը բորբոքուած, եւ ամսի երկրորդ օրը կերակուր չկերաւ. որովհետեւ Դաւիթի համար տխրեց, որ իր հայրը նորան անարգեց։
35 Եւ երբոր առաւօտ եղաւ Յովնաթանը դուրս եկաւ դաշտը, Դաւիթին հետ որոշած ժամանակին, եւ իր հետ
36 մի փոքր տղայ կար։ Եւ իր տղային ասեց. Վազիր գտիր այս նետերը որ ես գցում եմ. եւ երբոր տղան վազում էր, նա նետը նորանից այն կող-
37 մը գցեց։ Եւ երբոր այն տղան Յովնաթանի գցած նետի տեղը գնաց, Յովնաթանը այն տղայի հետեւից կանչեց եւ ասեց. Ահա նետը քեզանից այն
38 կողմն է։ Եւ Յովնաթանը այն տղայի հետեւից կանչեց. Շուտ արա, չսպասիր, մի կանգնիր։ Եւ Յովնաթանի տղան նետերը ժողովեց, եւ եկաւ իր տիրոջ
39 մօտ։ Բայց տղան մի բան չգիտէր. միայն Յովնաթանն ու Դաւիթը գի-

---

3 Գր. ԻՆ. 22.
Գր. Ժբ. 1.
Գր. ՃԲ. 2.

Սերմ. գ. 2.
Գն. է. 21. Ժա. 24—28.
ՃՆ. 1, 3 Ն.

Գր. ՃԲ. 5.
Գր. Ժբ. 11. ՃԲ. 10.

Նե. Ժա. 8.

40 ատին այս բանը։ Եւ Յովնաթան իր
գործիքները տղային տուաւ եւ ըսաւ
41 անոր. Դնա՝ քաղաքը տար։ Եւ տղան
գնաց եւ Դաւիթը հարաւային կողմից
դուրս եկաւ եւ գետինը ընկաւ երեսի
վերայ եւ երեք անգամ երկրպագու-
թիւն արաւ, եւ իրար համբուրեցին,
ու իրար վերայ լաց եղան մինչեւ որ
42 Դաւիթը չատ լաց եղաւ։ Եւ Յովնաթա-
նը Դաւիթին ըսաւ. Գնա խաղաղու-
թեամբ, ինչպէս որ մենք երկուս
Տիրոջ անունովը երդում արինք եւ
ըսեցինք թէ Տէրը իմ ու քո մէջ եւ
իմ սերունդի ու քո սերունդի մէջ
43 միշտ յիշի մինչեւ յաւիտեան։ Եւ Դա-
ւիթը վեր կացաւ գնաց, Յովնաթանն
էլ գնաց քաղաքը։

ԳԼ. ԻԱ

Դաւիթը առանձակ է Աբիմելէքից առաջարկութեան հացը և Գողիաթի սուրը։ Փախչում է Ակքոն թագաւորի մօտ։

1 Եւ Դաւիթը գնաց Նոբ Աբիմելէք
քահանայի մօտ. եւ Աբիմելէքը զար-
հուրելով Դաւիթին դիմաւորեց, եւ
ըսաւ ըսաւ. Ինչու համար մինակ
2 ես եւ հետդ մարդ չկայ։ Եւ Դաւիթին
Աբիմելէք քահանային ըսաւ. Թագա-
ւորը ինձ մի բան է հրամայել եւ ինձ
ըսել. Ոչ մի մարդ չիմանայ այն բա-
նը, որի համար քեզ ուղարկում եմ,
եւ որ քեզ հրամայեցի. եւ ես երի-
տասարդներին այսինչ տեղն եմ որո-
3 շել։ Հիմա ինչ կայ ձեռքիդ տակ,
ինձ հինգ հաց տուր, կամ ինչ որ կը
4 գտնուի։ Եւ քահանան Դաւիթին պա-
տասխանեց եւ ըսաւ. Ձեռքիս տակ
հասարակ հաց չկայ, միայն հասրը
հաց կայ. Երիտասարդները գոնէ եթէ
կանանցից զգուշացել են։ Ըստ ասէ։
5 Եւ Դաւիթը քահանային պատասխա-
նեց եւ ըսաւ. Կանայք մեզանից հեռու են երէկուանից եւ միւս
օրից երբոր ես դուրս եկայ. եւ Երի-
տասարդների ամանները մաքուր են.
եւ այս էլ հասարակի պէս է, մանա-
ւանդ որ այսօր նամանների մէջ սըր-
6 բագործւում է։ Եւ քահանան հասրը
հացը տուաւ նորան. որովհետեւ այն-
տեղ ուրիշ հաց չկար, բայց միայն
առաջաւորութեան հացը, որ Տիրոջ
առաջիցը վեր էր առնւում, եւ վեր
առնուած օրը տաք հաց էր դրւում։
7 Եւ այն օրը Սաուղի ծառաներից մէ-
կը այնտեղ Տիրոջ առաջին արգիլուած
էր, եւ նորա անունը Եդոմացի Դո-
եկ էր. նա Սաուղի հովիւների գըլ-
8 խաւորն էր։ Եւ Դաւիթն Աքիմելէ-
քին ըսաւ. Այստեղ ձեռքիդ տակ նի-
զակ կամ սուր չկայ. որովհետեւ
սուրս ու զէնքերս հետս չառայ, նորա
համար որ թագաւորի գործը ստիպո-
9 ղական էր։ Եւ քահանան ըսաւ. Ահա
Փղշտացի Գողիաթի սուրը՝ որ նորան
Եղյայի հովիտում մեռցրիր, ահա նա
նեղուդի կտոր մի հագուստում փա-
թաթուած է. եթէ նորան կ'առնես
առ. որովհետեւ այստեղ նորանից ու-
րիշը չկայ. եւ Դաւիթն ըսաւ. Նորա
նմանը չկայ. նորան ինձ տուր։
10 Եւ այն օրը Դաւիթը վեր կացաւ
եւ Սաուղի երեսից փախաւ, գնաց
11 Գէթի Ակքուս թագաւորի մօտ։ Եւ
Ակքուսի ծառաները նորան ըսացին.
Չէ՞ որ սա է երկրի թագաւորը Դա-
ւիթը, սորա համար չէր որ նշար
բանողները պատասխանելով կերգում
էին եւ ասում.

Սաուղն իր հազարաւորներին զար-
կեց,
եւ Դաւիթն՝ իր բիւրաւորներին։

12 Եւ Դաւիթն հայս խօսքերը դրաւ իր
սրտի մէջ, եւ Գէթի թագաւորի Ակ-
13 քուսի երեսից չատ վախեցաւ։ Եւ Նո-
րանց առաջին իր կերպարանքը փո-
խեց նորանց ձեռքի տակ իրան խելա-
գար ձեւացրեց. գռների փեղկերի վե-
րայ նշաններ էր գծում, եւ լորձունք-
ները մօրուքի վե-
14 րայ։ Եւ Ակքուսն իր ծառաներին ա-
սեց. Ահա տեսաք այս մարդը որ խե-
լագար է, նորան ինչու համար ինձ
15 մօտ բերիք. Մի՞թէ ես խելագարների

ա Գլ. իդ. 16։
— Գլ. իր. 9, 11, 19, Նէեմ. ժա. 32, նա. ժ. 32։
բ Գլ. ժգ. 3։ Մաթ. բ. 26։
գ Ել. իե. 30։ Ղե. իդ. 3։
դ Ել. ԺԲ. 15։ Ղե. ԺԵ. 18։ Ի Թագ. գ. 4։
ե Ղե. բ. 28։
զ Սաաս. ԺԲ. 3, 4։ Մաթ. բ. 25, 26։ Ղուկ. գ. 3, 4։
է Ղե. իդ. 8, 9։
ը Գլ. իր. 9։ Սաղ. ԺԲ. վերնագիրը։
թ Գլ. ԺԵ. 51։
ժ Գլ. ԺԶ. 2։
ի Սաղ. լդ. վերնագիրը, տես Գլ. ԺԶ. 4։
ի Սաղ. ՃԳ. վերնագիրը։
ի Դատ. ի. 31։
լ Գլ. ԺԶ. 7։
խ Ղուկ. բ. 19։
ծ Սաղ. լդ. վերնագիրը։

կաթօտ եմ, որ դորան քերիք իմ ա-
ռաջը դիժութիւն անելու համար. զա
իմ առնես մանչ։

ԳԼ. ԻԹ

Դաւիթը փախուստեան է լինում. Սաուղը հրամայում է մահուան Դավիթին որոնուելուն ջանայ և կռուում։

1 Եւ Դաւիթն այնտեղից գնաց, եւ
փախաւ Ռոզոսմի Բքարայրը հա-
սաւ. եւ իր եղբայրները եւ իր հօր
բոլոր տունը լսեցին, եւ իջան այն-
2 տեղ նորա մօտ։ Եւ նորա մօտ հա-
ւաքուեցան ամէն հարստահարեալ
մարդիկ, պարտք ունեցող մարդիկ եւ
ամէն սիրտը վիրաւորուած մարդիկ,
եւ նա նորանց վերայ զօրագլուխ ե-
ղաւ, եւ նորա հետ չորս հարիւրի
չափ մարդ եղան։

3 Եւ Դաւիթն այնտեղից գնաց Մո-
վաբի Մասփան, եւ Մովաբի թագա-
ւորին ասաց. Աղաչում եմ՝ թող իմ
հայրն ու մայրը ձեզ մօտ գան, մին-
չեւ որ իմանամ թէ Աստուած ինձ
4 ինչ պիտի անէ։ Եւ նորանց Մովաբի
թագաւորի առաջը բերել տուաւ. եւ
նորանք նորա մօտ բնակուեցան՝ որ-
չափ ժամանակ որ Դաւիթը բերդումն
էր։

5 Եւ Տիդաղ մարգարէն Դաւիթին ա-
սեց. Բերդումը մի նստիր, եւ գնա
եւ գնա Յուդայի երկիրը։ Եւ Դաւի-
թը գնաց Հարեթի անտառը մտաւ։

6 Եւ Սաուղը լսեց, որ Դաւիթը եւ
նորա հետ եղող մարդիկը իմացուել
են, եւ Սաուղը Գաբաայի մէջ Ռա-
մայի մոչի ծառի տակին նստել էր,
եւ նիզակը իր ձեռքին, եւ իր ամէն
ծառաներն էլ կանգնել էին իր մօտ։
7 Եւ Սաուղն ասեց իր մօտ կանգնող
ծառաներին. Լսեցէք, ով Բենիամինի
որդիք, Յեսսէի որդին ձեր համնա-
քիղ էլ արտեր եւ այգիներ պիտի
տայ, ամէնքիդ էլ հազարապետներ
8 ու հարիւրապետներ պիտի անէ, Որ
ամէնդդ ինձ դէմ միաբանուել էք, եւ
Յեսսէի որդին իմ որդիի հետ արած
դաշնակցութիւնը Իմ ականջին ասող
չկայ. եւ ձեր մէջ մարդ չկայ որ
ինձ համար ցաւէ, եւ ինձ յայտնէ թէ
իմ որդին իմ ծառային ինձ դէմ է վեր
կացրել, որ դարանամուտ լինի, ինչ-
պէս որ այսօր է։

9 Եւ Սաուղի ծառաների վերակա-
ցու Եդոմայեցի Դոէկը պատաս-
խանեց եւ ասեց. Ես Յեսսէի որդին
տեսայ որ եկաւ Նոբ Ահիտովբի որ-
10 դի Ահիմելէքի մօտ. Եւ Նա նորա
համար Տիրոջը հարցրեց, եւ Ինորան
պաշար տուաւ, եւ Փղշտացի Գողիա-
թի սուրը տուաւ նորան։

11 Այն ժամանակ թագաւորը մարդ
ուղարկեց եւ Ահիտովբի որդի Ահի-
մելէք քահանային եւ նորա հօր բոլոր
տունը՝ Նոբի մէջ եղող քահանաներին
կանչեց. եւ ամէնքն էլ եկան թագա-
12 ւորի մօտ։ Եւ Սաուղն ասեց. Լսիր,
ով Ահիտովբի որդի. եւ Նա ասեց.
13 Ահա ես, տէր իմ։ Եւ Սաուղը նո-
րան ասեց. Ինչու համար ինձ դէմ
միաբանուեցաք դու եւ Յեսսէի որ-
դին, եւ դու նորան հաց ու սուր
տուիր, եւ նորա համար Աստուծուն
հարցրիր, որ նա ինձ դէմ վեր կենայ
դարանամուտ լինի, ինչպէս որ այսօր
14 է։ Եւ Ահիմելէքը պատասխանեց թա-
գաւորին եւ ասեց. Ով բոլոր ծառա-
ների մէջ այնպէս հաւատարիմ, որ թագաւորի փեսայ,
հրամանատար լսող, եւ քո տան մէջ
15 պատուաւոր է։ Միթէ ես այսօր եմ
սկսել նորա համար Աստուծուն հար-
ցնելու. քաւ լիցի. թագաւորը իր
ծառայի վերայ իմ հօր բոլոր տան վե-
րայ մի բան չդնէ, որովհետեւ ծառայ
այս բոլոր բաներից մի պզտիկ կամ
16 մեծ բան չգիտէր։ Եւ թագաւորն ա-
սեց. Ով Ահիմելէք, անպատճառ պի-
տի մեռնես, եւ քո հօր բոլոր տունը։
17 Եւ թագաւորն իր մօտ կանգնող սուր-
հանդակներին ասեց. Եկա դարձէք եւ
Տիրոջ քահանաներին մեռցրէք, որ
նորանց ձեռքն էլ Դաւիթի հետ է.

ա ԳԹ. խգ. 13։
բ Սող. ծէ. 2 Հեր. վերնագրերը։
գ Հաւ. ա. 4։
դ ԳԹ. խգ. 11, 18, 19։
ե ԳԹ. խ. 9, 11, 13, 18, 19. ԼԲ. 29. զ ԳԹ. ԼԲ. 35։
է ԳԹ. ը. 14։
ը ԳԹ. Ծը. 3։ թ. 30։
ժ ԳԹ. ի. 2։
ի ԳԹ. խգ. 21։
լ ԳԹ. խ. 7. Սող. ծը. վերնագրերը։
խ ԳԹ. Ժգ. 3։
ծ ԳԹ. խ. 1։
կ Թես. Ա. 21։
հ ԳԹ. խ. 6, 9։

որովհետեւ գիտէին նորա փախչելը՝ եւ ինձ չ՚յայտնեցին. բայց Թագաւորի
ծառաները չ՚ուզեցին իրանց ձեռքը
ձգել Տիրոջ քահանաներին զարկելու։
18 Եւ Թագաւորը Դովեկին ասեց. Դու
դարձիր եւ քահանաներին զարկ։
Եւ Եդոմայեցի Դովեկն ետ դարաւ
եւ քահանաներին զարկեց, եւ այն
օրը նա ութսունեւհինգ մարդ մեռցրեց, որ քթանի եփուդ էին հագնում։
19 Եւ քահանաների Նոբ քաղաքը սուրի
բերանով անցրեց, Էմարդից մինչեւ
կին, երեխայից մինչեւ կաթնակեր
մանուկը, եւ մինչեւ արջառ, էշը
եւ ոչխարը սուրի բերանով անցրեց։
20 Եւ Աբիտովբեան Աբիմելէքի մէկ
որդին՝ որի անունը Աբիաթար էր,
ազատուեցաւ եւ փախաւ Դաւիթի ե-
21 տեւից։ Եւ Աբիաթարը Դաւիթին
պատմեց թէ Սաւուղը Տիրոջ քահա-
22 նաներին մեռցրեց։ Եւ Դաւիթն Աբիաթարին ասեց. Ես այն օրը իմացայ
երբոր Եդոմայեցի Դովեկն այնտեղ
էր, թէ անպատճառ Սաւուղին պատմելու է. քո հոր տան բոլոր հոգինե-
23 րի յանցաւորը ես եմ։ Ինձ մօտ նստիր, մի վախենար. որովհետեւ իմ հոգին որոնողը քո հոգին էլ է որոնում.
բայց դու ապահով ես ինձ մօտ։

ԳԼ. ԻԳ

Դաւիթը ազատում է Կէիլան։ Նորան մատնում են
բայց հրաշքով պրծնում է։

1 Եւ Դաւիթին իմացրին ասելով. Ահա
Փղշտացիները Կէիլայի հետ պատե-
2 բազմ են անում, եւ կալերը կողոպ-
տում են։ Եւ Դաւիթը Տիրոջը հար-
ցրեց. Գնամ այս Փղշտացիներին զար-
կե՞մ։ Եւ Տէրը Դաւիթին ասեց. Գնա
Փղշտացիներին զարկ եւ Կէիլան ա-
3 զատիր։ Եւ Դաւիթի մարդիկը նորան
ասեցին. Ահա մենք այստեղ Յուդայի
մէջ վախենում ենք. էլ՝ ըշտի ուրեմն
եթէ Կէիլա գնանք Փղշտացիների
4 գունդերի դէմ։ Եւ Դաւիթը դարձեալ
Տիրոջը հարցրեց. Եւ Տէրը նորան
պատասխանեց եւ ասեց. Վեր կաց՝
Կէիլա իջիր. որովհետեւ ես Փղշտա-
5 ցիներին քո ձեռքը կ՚տամ։ Եւ Դաւիթն իր մարդկանցով Կէիլա գնաց
եւ Փղշտացիների հետ պատերազմ ա-
րաւ, եւ նորանց անասուններն առաւ,
եւ նորանց մեծ հարուածով զարկեց.
եւ Դաւիթը Կէիլայի բնակիչներին ա-
6 զատեց։ Եւ Աբիմելէքի որդի Աբիաթարը Դաւիթի մօտ Կէիլա փախչե-
լիս՝ եփուդը ձեռքին իջաւ։
7 Եւ երբոր Սաւուղին իմացրին, թէ
Դաւիթը Կէիլա է եկել, Սաւուղն ա-
սեց. Աստուած նորան իմ ձեռքն է
մատնել. որովհետեւ մտել է դռներ եւ
նիգեր ունեցող քաղաքի մէջ թաք
8 կացել։ Եւ Սաւուղը երթոր ժողովր-
դին պատերազմի հրաւիրեց, որ Կէի-
լա իջնէ եւ Դաւիթին եւ նորա մարդ-
9 կանցը պաշարէ։ Իսկ Դաւիթն իմա-
ցաւ որ Սաւուղն իր համար չարու-
թիւն է հնարում եւ Աբիաթար քա-
հանային ասեց. Եփուդը մօտեցրու։
10 Եւ Դաւիթն ասեց. Ով Եհովայ Իս-
րայէլի Աստուած, քո ծառան լսեց որ
Սաւուղն ուզում է գալ Կէիլայի վե-
րայ, որ ջախջախէ քաղաքն իմ պատ-
11 ճառովը. Արդեօք Կէիլայի բնակիչնե-
րը ինձ նորա ձեռքը կ՚մատնե՞ն, ծա-
ռայիդ լսածին պէս Սաւուղը կ՚իջնէ՞.
ով Եհովայ Իսրայէլի Աստուած, ա-
զաչուում եմ՝ ծառայիդ յայտնիր։ Եւ
12 Տէրն ասեց. Կ՚իջնէ։ Եւ Դաւիթն ա-
սեց. Կէիլայի բնակիչները ինձ եւ իմ
մարդկանցը Սաւուղի ձեռքը կ՚մատ-
13 նե՞ն։ Եւ Տէրն ասեց. Կ՚մատնեն։ Եւ
Դաւիթն ու նորա մարդիկը վեր կա-
ցան Կէիլայից եւ գնացին Հուր որ կարող էին գնալ. եւ երբոր
Սաւուղին իմացրին, թէ Դաւիթը Կէի-
լայից փախել է, գնալը ձգեց։
14 Եւ Դաւիթը բնակուում էր անապա-
տի մէջ ամուր տեղեր. եւ նստեց Զի-
փի անապատումը սարի վերայ։ Եւ
Սաւուղը նորան որոնում էր ամեն

ա Գլ. իա. 3։
բ Գլ. իդ. 6, 9։
գ Գ Թագ. բ. 26։
— Ճեռ. իե. 44, Ղեւեմ. գ. 17, 18։
դ Թագ. իե. 21։ Գլ. լ. 8։
ե Դատ. է. 7։ ը. 28։
զ Գլ. իբ. 20։
է Գլ. իե. 4։
ը Գլ. լ. 7։
թ Գլ. իբ. 19։
ժ Գլ. իբ. 2։ իե. 13։
ի Բ Թագ. իե. 20։
լ Ճեռ. իե. 24։

օր, բայց Աստուած նորա ձեռքը չէր
15 մատնեց նորան։ Եւ Դաւիթը տեսաւ
որ Սաւուղը դուրս է եկել իր անձը
որոնելու. եւ Դաւիթը Զիփի անա-
պատումը մի անտառի մէջ էր։
16 Եւ Յովնաթանը վեր կացաւ գնաց անտառը Դաւիթի
մօտ, եւ նորա ձեռքը Աստուծով զօրա-
17 ցրեց. եւ նորան ասեց. Մի վախենար,
որովհետեւ իմ հօր Սաւուղի ձեռքը
քեզ պիտի չգտնէ, եւ դու Իսրայէլի
վերայ թագաւոր պիտի լինես, եւ ես
քո երկրորդը կ'լինեմ, եւ հայս բանը
18 իմ հայր Սաւուղն էլ գիտէ։ Եւ նո-
րանք երկուսն էլ Տիրոջ առաջին
Եւ նորա արին. եւ Դաւիթը մնաց ան-
տառումը, բայց Յովնաթանը գնաց իր
տունը։
19 Եւ Զիփացիները վեր գնացին
Գաբաա Սաւուղի մօտ, եւ ասացին.
Ահա Դաւիթը մեզ մօտ թաք է կա-
ցել անտառի մէջ պինդ տեղերում Հե-
քեղա բլուրի վերայ Եսիմոնի հարա-
20 ւային կողմումը։ Հիմա, ով թագա-
ւոր, իջիր ինչպէս որ քո անձը ու-
զում է բոլոր փափաքով իջնել, եւ
նորան թագաւորի ձեռքը մատնելը
21 մեր բանն է։ Եւ Սաւուղն ասեց.
Դուք Տէրից օրհնեալ լինէք, որ ինձ
22 ցաւակից եղաք։ Ուրեմն գնացէք ա-
ւելի լաւ տեղեցէք, եւ իմացէք ու
տեսէք այնտեղ ուր որ նորա ոտքը
լինի, Ե՞ր ով է նորան այնտեղ տե-
սել. որովհետեւ ինձ ասել են թէ նա
23 չատ խորամանդ է։ Ուստի նայեցէք
ու իմացէք նորա բոլոր թաք կենալու
տեղերը, եւ դառնաք՝ ինձ մօտ գար-
ձէք, որ ձեզ հետ գնամ. եւ եթէ նա
այն երկրումն է, նորան Յուդայի բո-
լոր հազարաւորների մէջ պիտի որո-
24 նեմ։ Եւ նորանք վեր կացան եւ Սա-
ւուղի առաջից գնացին Զիփ, եւ
Դաւիթն իր մարդկանցով Մաոնի
անապատումն էր դաշտի մէջ Եսիմոնի
25 հարաւային կողմին։ Եւ Սաւուղն իր
մարդկանցով գնաց որոնելու. եւ
երբոր Դաւիթին իմացրին, վայր ի-
ջաւ վէմը եւ նստեց Մաոնի անապա-
տի մէջ. եւ Սաւուղը լսեց, եւ Դաւի-
թին հալածեց Մաոնի անապատումը։
26 Եւ Սաւուղը սարի այս կողմումն էր
գնում, եւ Դաւիթն էլ իր մարդկան-
ցովը սարի այն կողմումը. եւ Դաւիթը
չտապում էր Սաւուղի երեսից փախ-
չել. բայց Սաւուղն ու իր մարդիկը
Դաւիթին ու նորա մարդկանցը չրջա-
27 պատեցին, որ նորանց բռնեն։ Եւ մի
լրաբեր եկաւ Սաւուղի մօտ եւ ասեց.
Շուտով եկ. որովհետեւ Փղշտացիները-
28 րը յարձակուել են երկրի վերայ։ Եւ
Սաւուղը Դաւիթին հալածելուց դար-
ձաւ գնաց, որ Փղշտացիների դէմ
գնայ. Նորա համար այնտեղի անունը
*Սէլա-մահլէգօթ ասուեցաւ։

ԳԼ. ԻԹ

Դաւիթը փրկուում խնայում է Սաւուղին և հակա-
ցնում նորա անբարեբնեը։

1 Եւ այնտեղից վեր եկաւ եւ †Ենգադ-
2 դիի ամուր տեղերումը նստեց։ Եւ
երբոր Սաւուղը Փղշտացիներից ետ
դառաւ՝ նորան իմացրին եւ ասացին.
Ահա Դաւիթը Ենգադդիի անապա-
3 տումն է։ Եւ Սաւուղը բոլոր Իսրա-
յէլից երեք հազար ընտիր մարդիկ
առաւ, եւ գնաց, որ ‡Դաւիթին եւ
նորա մարդկանցը որոնէ Այծեմանց
4 ժայռերի վերայ։ Եւ եկաւ ճանապար-
հի վերայ եղող ոչխարների փարախ-
ները, եւ այնտեղ մէկ քարայր կար.
եւ Սաւուղը հարկաւորութեան հա-
մար ներս մտաւ. եւ Դաւիթն իր
մարդկանցովը այն քարայրի ներսումը
5 նստել էր։ Եւ Դաւիթի մարդիկը նո-
րան ասացին. Ահա այս այն օրն է, որի
համար Տէրը քեզ ասել է թէ Ահա,
քո թշնամին քո ձեռքը կ'մատնեմ, եւ
քո աչքերին հաճոյ երեւեցածը արա
նորան։ Եւ Դաւիթը վեր կացաւ եւ
Սաւուղի վերարկուի մի ծայրը ծա-
6 ծուկ կտրեց։ Եւ յետոյ Դաւիթի սիր-
տը խղճաց, որ Սաւուղի [illegible]

ԻԴ. ի. 41, 42։
ԼԴ. ի. 30, 31. իդ. 20։
ԻՏԹ. Դ. 3. ի. 8, 16։
ԺԹ. Դ. իդ. 1. Սադ. ծգ. վերնագիրը։
ա Դ. իդ. 1. Սադ. ժա. 1։
բ Ցհ. ժբ. 28։
գ Դ. իդ. 1, 3։
դ Դ. իդ. 4։
ե Ցհ. ժե. 55։

— Մն. ի. 2։
զ Դ. իդ. 28։
է Թա. ժա. 28։
ը Սադ. ւբ. 12։
թ Սադ. ճիա. 6։
ժ Սադ. ծե. 6. Վեր-
նագիրը։
ի Դ. իդ. 8։
ձ Ես. ր Թագ. իդ. 10.

7 Ծայրը կարեց ։ Եւ իր մարդկանց ասեց. Աստուած չ՚անէ որ Տիրոջ օծեալին՝ իմ տիրոջը այս բանը անեմ, որ իմ ձեռքը նորա վերայ մեկնեմ. որովհե-
8 տեւ նա Տիրոջ օծեալն է ։ Եւ Դաւիթն այս խօսքերով իր մարդկանցը զսպեց, եւ նորանց թոյլ չ՚տուաւ որ Սաւուղի վերայ յարձակուին ։ Եւ Սաւուղը քա-
բայրիցը դուրս ելաւ եւ իր ճանա-
պարհը գնաց ։
9 Եւ յետոյ Դաւիթը վեր կացաւ այն քարայրիցը դուրս ելաւ եւ Սաւուղի
հետեւից կանչելով ասեց. Ով տէր իմ թագաւոր ։ Եւ երբոր Սաւուղն նա նայեց, Դաւիթն երեսի վերայ ծռելով
10 խոնարհութիւն արաւ ։ Եւ Դաւիթն ասեց Սաւուղին. Ի՞նչու համար ես մարդկանց խօսքին ականջ դնում, որ
ասում են թէ Ահա Դաւիթը քո չա-
11 րութիւնն է ուզում ։ Ահա այսօր քո աչքերը տեսնում են, որ Տէրը այսօր քարայրի մէջ քեզ իմ ձեռքը մատնեց. եւ ասեցին որ քեզ մեռցնեմ, բայց ես քեզ խնայեցի, եւ ասեցի. Ես իմ ձեռ-
քը դէպի իմ տիրոջը չեմ մեկնիլ. ո-
12 րովհետեւ նա Տիրոջ օծեալն է ։ Եւ տես, հայր իմ, տես, քո վերարկուի ծայրն իմ ձեռքին է. եւ ես քո վե-
րարկուի ծայրը կտրելով քեզ չ՚մեռ-
ցրի. հասկացիր եւ տես, որ իմ ձեռ-
քին չարութիւն եւ անօրէնութիւն չ՚կայ, եւ քեզ դէմ մի յանցանք չեմ արել, բայց դու ուզում ես իմ անձը
13 մեռցնել ։ Տէրը դատաստան անէ իմ ու քո մէջ, եւ Տէրը իմ վրէժը քե-
զանից առնէ. բայց իմ ձեռքը քեզ վե-
14 րայ չի լինիլ։ Ինչպէս որ վաղեմի առակն ասում է. Անօրէններիցը դուրս կ՚գայ անօրէնութիւն, բայց իմ ձեռքը
15 քեզ վերայ չի լինիլ։ Իսրայէլի թագաւորը որի՞ հետեւից է դուրս եկել, եւ դու որի՞ հետեւից ես ընկնում. Մի մեռած շան հետեւից, Մի լուի հետ-
16 ևից ։ Եւ Տէրը դատաւոր լինի, եւ իմ ու քո մէջ դատաստան անէ. եւ հես-
նէ ու իմ դատը վարէ, եւ ինձ քո ձեռքիցն ազատէ ։
17 Եւ երբոր Դաւիթը վերջացրեց այս խօսքերը Սաւուղին ասելը. Սաւուղն ասեց. Այս քո ձա՞յնն է, որդեակ իմ Դաւիթ. եւ Սաւուղն իր ձայնը բար-
18 ձրացրեց եւ լաց եղաւ. Եւ Դաւիթին ասեց. Դու ինձանից արդար ես. որովհետեւ դու ինձ բարիք հատուցրիր, բայց ես քեզ չարիք հատուցրի։
19 Եւ դու այսօր քո ինձ արած բարու-
թիւնը յայտնեցիր, որ Տէրը ինձ քո ձեռքն էր մատնել, բայց դու ինձ
20 չ՚մեռցրիր ։ Որովհետեւ երբ մէկ մարդ իր թշնամին գտնելու լինի, թող կ՚տա՞յ որ նա խաղաղութեամբ գնայ, եւ այսօր քո ինձ արածի փոխարէնը
21 Տէրը քեզ բարիք հատուցանէ ։ Եւ հիմա ահա գիտեմ որ դու անչուշտ թագաւոր պիտի դառնաս, եւ Իսրա-
յէլի թագաւորութիւնը քո ձեռքումը
22 պիտի հաստատուի ։ Եւ հիմա Տէրովն ինձ երդում արա թէ Չինձանից յետոյ իմ սերունդին չես մեռցնիլ, եւ իմ
հօր տանիցն իմ անունը բնաջինջ չես
23 անիլ ։ Եւ Դաւիթը Սաւուղին երդում արաւ ։ Եւ Սաւուղը գնաց իր տունը, եւ Դաւիթն իր մարդկանցովը վեր ելաւ ահիդ տեղը ։

ԳԼ. ԻԵ

Սամուէլի մահը. Նաբալի յիմարութիւնը եւ Աբիգեայի խելօքութիւնը.

1 Եւ Սամուէլը մեռաւ, եւ բոլոր Իս-
րայէլը ժողովուեցան եւ Հնորա համար սուգ արին, եւ նորան թաղեցին իր տանը Համայումը ։ Եւ Դաւիթը վեր
կացաւ իջաւ Փառանի անապատը ։
2 Եւ Մաոնի մէջ մի մարդ կար, եւ նորա գործը Կարմեղոսի մէջ էր. եւ նա շատ մեծ մարդ էր, եւ երեք հա-
զար ոչխար եւ հազար այծ ունէր, եւ իր ոչխարները ասրակուր անելու
3 համար Կարմեղոսումն էր լինում։ Եւ այն մարդի անունը Նաբալ էր, եւ

ե Թագ. ե. 3, ի. 7,
ի Նեհ. ժդ. 5, Դատ. ժա. 27, Գլ. իդ. 10,
իբ Թագ. ք. 8,
լ Գլ. իդ. 20,
իբ Մն. իդ. 22,
ի Թագ. լե. 1, իդ. 1, ես. 151, Առակ. իբ. 23, Եբեմ. ի. 31, Ամ. 30, Ղեր. գ. 58, Միքա. ե. 9,
ա Գլ. իդ. 17,
ե Գլ. իդ. 21,
ի Նեհ. ղբ. 26,
ղ Մատ. ե. 44,

ե Գլ. իդ. 23,
ի Գլ. իդ. 12, իդ. 8,
ի Գլ. իդ. 17,
ի Նեհ. իա. 23,
իբ Թագ. իա. 7,
ի Գլ. իդ. 19, իդ. 1,
ի Գլ. իբ. 3,
ի Թագ. ի. 29, ք Օր. իդ. 8,
ի Նեհ. իա. 21, Սաղ. ժբ. 5,
ի Գլ. իդ. 24,
ի Ցես. ժե. 55,

նորա կնկայ անունը Աբիգեա. եւ այն կինը խոհեմամիտ եւ գեղեցկագէմ էր, բայց մարդը խստաբարոյ եւ չարագործ էր, եւ նա Քաղեբեան էր։
4 Եւ Դաւիթը լսեց անապատի մէջ որ Նաբալ Իր ոչխարները խուզում է։
5 Եւ Դաւիթը տասը երիտասարդ ուղարկեց, եւ Դաւիթն այն երիտասարդներին ասեց. Վեր գնացէք Կարմէղոս եւ Նաբալի մօտ գնացէք, եւ իմ անունովը նորա ողջոյնը հարցրէք։
6 Եւ այսպէս ասացէք. Ողջ կաց. քեզ եւ քո տանը եւ քո բոլոր ստացուածքին խաղաղութիւն լինի։ Եւ հիմա լսել եմ, որ ոչխարներդ խուզում ես. հիմա քո հովիւները մեզ հետ էին, նորանց վնաս չենք տուել, եւ նորանց մէկ բանը չէ պակասել՝ որչափ ժամանակ որ նստել են Կարմէղոսում։
8 Քո պատանիներին հարցրու, եւ քեզ նորանք քեզ կասեն. եւ այս երիտասարդները քո աչքերի առաջին շնորհք գտնեն, որովհետեւ բարի օր եկանք. շնորհք արա՝ քո ծառաներին եւ քո որդի Դաւիթին ձեռքդիդ եւ9 կածը տուր։ Եւ Դաւիթի երիտասարդները գնացին, եւ այս բոլոր խօսքերի համեմատ Դաւիթի անունովը խօսեցին Նաբալի հետ եւ կանգնեցին։
10 Եւ Նաբալը Դաւիթի ծառաներին պատասխանեց եւ ասեց. Ո՞վ է Դաւիթն, եւ Յեսսէի որդին ո՞վ է. այս օրերը իրանց տէրերի երեսից փախչող ծա11 ռաները չատացել են։ Ես իմ հացը, իմ ջուրը եւ խուզողներիս համար մորթած անասուններս առնեմ եւ այն մարդկանց տա՞մ, որ չգիտեմ թէ որ12 տեղից են։ Եւ Դաւիթի երիտասարդները իրանց ճանապարհը դարձան, եւ գնացին այս բոլոր խօսքերը նորան13 պատմեցին։ Եւ Դաւիթն իր մարդկանցն ասեց. Ամէն մարդ իր սուրը մէջքը կապէ. եւ ամէն մարդ իր սուրը մէջքը կապեց, եւ Դաւիթն էլ իր սուրը մէջքը կապեց. եւ Դաւիթի եւ-

եւթից էչորս հարիւրի չափ մարդ դուրս եկաւ. եւ երկու հարիւր մարդ մնացին Կարաքներների մօտ։
14 Եւ ծառաներից մէկը Նաբալի կնկան Աբիգեային իմացրեց եւ ասեց. Ահա Դաւիթն անապատից մարդիկ է ուղարկել մեր Տիրոջն Խօրհնելու համար,
15 բայց նա նորանց դուրս արաւ։ Բայց այն մարդիկը մեզ հետ չատ լաւ էին, եւ մեզ վնաս չտուին. եւ մեզանից մի բան չկորաւ դաշտումը որչափ ժամանակ որ նորանց հետ մեն եկանք։
16 Նորանք մեզ համար պարիսպ էին գիշերն էլ ցերեկն էլ, որչափ ժամանակ որ նորանց մօտ ոչխարները արածեցնում էինք։ Եւ հիմա իմացիր եւ տես՝ թէ ինչ ես անելու. որովհետեւ մեր տիրոջ վերայ եւ նորա բոլոր տան վերայ չարիքը հասել է. որովհետեւ նա մի այնպիսի չար մարդ է, որ նորա հետ խօսել չի լինիլ։
18 Եւ Աբիգեան չուտով երկու հարիւր հաց, եւ երկու տիկ գինի, եւ հինգ պատրաստուած ոչխար, եւ հինգ գրիւ հեղի ցորն, հարիւր ողկոյզ չամիչ, եւ երկու հարիւր չարաց թուզ առաւ
19 եւ էշերի վերայ դրաւ նորանց. Եւ իր ծառաներին ասեց. Առաջս անցէք, ահա ես ձեր ետեւիցը գալիս եմ. բայց իր մարդին Նաբալին չիմացրեց։
20 Եւ երբոր այն կինը էշի վերայ հեծած՝ սարի անխուլ տեղով իջնում էր, ահա Դաւիթը եւ նորա մարդիկը նորա առաջն էին իջնում, եւ նա նորանց հանդիպեց։ Եւ Դաւիթն ասել էր. Ուրեմն զուր տեղն եմ անապատի մէջ այս մարդի բոլոր ունեցած բաները պահել, եւ նորա բոլոր ունեցածիցը մի բան չկորաւ, բայց նա ինձ չարութեան փոխարէն վատութիւն է ա22 նում։ Աստուած Դաւիթի թշնամիներին այսպէս եւ սորանից աւելի անէ, եթէ մինչեւ էգուց առաւօտ նորա մարդկանցից մէկ արու մարդ ողջ թողում։

ղ՚Ծ՝. ը. 13։ բ Թագ. ժգ. 23։ Թգ. բ. 3։
ԸՆեհմ. ը. 10. Ես՝. բ. 19, 22։
Թ՚Եհս Դատ. բ. 33։
Թ՚Դատ. բ. 28։
Է՚Գ՚. իբ. 2։ իգ. 13. իե. 2. ի. 9։
Է՚Գ՚. ի. 24։
Թ՚Եհս Դ՚. ժգ. 10։
Թ՚Եհ՚. ժգ. 22։ Ծոբ. ա. 10։
Ի՚Գ՚. ի. 7։
Հր Օր. ժգ. 13։ Հ՚Ես. 23։
Յ՚Ասգ. ձբ. 5։ Առակ. ժե. 13։
ՂՀառք ա. 17։

23 Եւ Աբիգեան Դաւիթին հէնց որ տե-
սաւ չուտով Հէշի վերայից իջաւ, եւ
Դաւիթի առաջին երեսի վերայ ընկաւ
եւ մինչեւ գետինը խոնարհութիւն
24 արաւ։ Եւ նորա ոտքն ընկաւ եւ ա-
սից. Ո՛վ տէր իմ, յանցանքը ինձ վե-
րայ լինի. բայց հրաման տուր որ ա-
ղախինդ քո առաջին խօսէ, եւ քո ա-
25 ղախնի խօսքերը լիր։ Աղաչում եմ՝
որ իմ տէրը այս չար մարդ Նաբալի
մասին իր սրտի մէջ մի բան չդնէ.
որովհետեւ ինչպէս որ անունն է՝ այն-
պէս էլ ինքն է. նորա անունը Նա-
բալ է, եւ անզգամութիւնը իր հետն
է. բայց ես քո աղախինն իմ տիրոջ
ուղարկած երիտասարդներին չտեսայ։
26 Եւ հիմա, ով տէր իմ, Տէրը կեն-
դանի է եւ քո անձն էլ կենդանի է,
որ Տէրը քեզ չթողից որ արիւնի
մէջ մտնես, եւ քո վրէժը քո ձեռ-
քովն առնես. եւ հիմա քո թշնամի-
ներն ու իմ տիրոջը վատութիւն ու-
27 զողները Նաբալի պէս լինեն։ Եւ հի-
մա այս ընծան որ քո աղախինը բե-
րաւ իմ տիրոջը, թող իմ տիրոջ ե-
տեւից եկող երիտասարդներին տուի։
28 Աղաչում եմ՝ քո աղախնի յանցանքը
ներիր. որովհետեւ Տէրը իմ տիրոջ
համար անպատճառ հաստատ տուն
պիտի շինէ, որովհետեւ իմ տէրը Տի-
րոջ պատերազմները պատերազմից,
եւ քո օրերումը քեզ վերայ մի չա-
29 րութիւն չգտնուեցաւ։ Բայց թէեւ
քեզ հալածելու ու քո անձը որոնելու
համար մէկ մարդ վեր է կացել, իմ
տիրոջ հոգին քո Տէր Աստուծոյ ա-
ռաջին կեանքի ծրարի մէջ ծրարուած
պիտի լինի. բայց քո թշնամիների հո-
գիները նա կշպռտէ պարսատիկի
30 միջից դուրս եկած պէս։ Եւ երբոր Տէ-
րը բոլոր քեզ համար ասած բարու-
թիւնները իմ տիրոջն անէ, եւ քեզ
Իսրայէլի վերայ թագաւոր նշանակէ,
31 Այս քեզ համար գայթակղութիւն եւ
իմ տիրոջ սրտի համար խիղճ չլինի,
թէ առանց պատճառի արիւն թափե-
ցիր, կամ իմ տէրն ինքն իրան օգնեց.
եւ երբոր Տէրը իմ տիրոջը բարու-
թիւն անէ, այն ժամանակ քո աղախ-
նին յիշես։
32 Եւ Դաւիթն ասեց Աբիգեային.
Օրհնեալ լինի Իսրայէլի Տէր Աստ-
ուածը, որ այսօր քեզ ուղարկեց ինձ
33 դիմաւորելու. եւ օրհնեալ է քո խո-
հեմութիւնը. եւ օրհնեալ ես դու որ
այսօր ինձ արգիլեցիր արիւնի մէջ
մտնելուց, եւ որ իմ ձեռքն ինձ օգ-
34 ներ։ Բայց կենդանի է Իսրայէլի Տէր
Աստուածը՝ որ ինձ արգիլից քեզ չա-
րութիւն անելուց, որ եթէ դու չու-
տով չգայիր եւ առաջս չելնէիր,
մինչեւ էգուց առաւօտ Նաբալի
35 մէկ արու մարդը չէր մնայ։ Եւ Դա-
ւիթը նորա ձեռքիցն առաւ ինչ որ
բերել էր նորա համար եւ նորան ա-
սից. Խաղաղութիւնով տունդ գնա.
ահա խօսքիդ լսեցի եւ քո երեսները
ընդունեցի։
36 Եւ Աբիգեան գնաց Նաբալի մօտ,
եւ ահա նա իր տանը մէջ թագաւո-
րական ինչոյքի պէս ինչոյք ունէր.
եւ Նաբալի սիրտը զուարթացել էր,
եւ նա չատ արբել էր. եւ կինը մին-
չեւ առաւօտեան լոյսը մի պզտիկ կամ
37 մեծ բան չպատմեց նորան։ Եւ առա-
ւօտը երբոր Նաբալը գինիից սթափ-
ուեցաւ, նորա կինը այս բաները պատ-
մեց նորան. եւ նորա սիրտն իր մի-
38 ջումը մնաւ, եւ քար դառաւ։ Եւ
տասը օրի չափ եղաւ՝ Տէրը զարկեց
Նաբալին որ մեռաւ։
39 Եւ Դաւիթը Նաբալի մեռնելը լսեց՝
ասից. Օրհնեալ է Տէրը, որ Նաբալի
ձեռքից նզ-ի նախատինքիս դատաս-
տանն բերը դատեց, եւ իր ծառային
չարութիւնից ետ պահեց. եւ Տէրը
Նաբալի չարութիւնը նորա գլխին
դարձրեց։ Եւ Դաւիթը հղ-ի ուղար-
կեց՝ եւ Աբիգեայի հետ խօսեց, որ նո-
40 րան իր համար կին առնէ։ Եւ Դա-

---

4 Նե. իդ. 64։ Յհ. ժե. 18։ Գաս. ա. 14։
ը Ը. Թագ. ժգ. 9։
* Ա.ՀՆՏ. չիմար. անզգամ.
ջ Գղ. ի. 3։ գ Թագ. ը. 2։
Նե. ի. 6։

ղ Հռովմ. ժը. 19։
ա Գղ. ը. 35։ ը Թագ. է. 11, 27։ գ Թագ. ի. 5։ ժա. 38։ ա Մն. ժէ. 10. 25։
ղ Գղ. ժը. 17։
ղԳղ. իդ. 13։

է Ել. ժը. 10. Պագ. խա. 13։
ա Գղ. ա. 17։ ի. 43։ ը Թագ. ժե. 9։ գ Թագ. է. 19։ Դուխ. է. 50։ ը. 48։
ա Նե. ԺԲ. 21։ լը. 20։
է Տես բ Թագ. ժգ. 23, 28։ գ Թագ. ը. 66։ խա. 7։
ա Առակ. իը. 23։
ը գ Թագ. ը. 44։ Պագ. է. 16։ Նեհկ. ժէ. 19։

ւիթի ծառաները դնացին կարմելոս Աբիգեայի մօտ եւ նորա հետ խօսեցին եւ ասեցին. Դաւիթը մեզ քեզ մօտ ուղարկեց, որ քեզ իրան կին առնէ։
41 Եւ նա վեր կացաւ եւ երեսի վերայ մինչեւ գետինը երկրպագութիւն արաւ, եւ ասեց. Ահա [2]քո աղախինը թող սպասաւոր լինի իմ տիրոջ ծառաների ոտքերը լուանալու համար։
42 Եւ Աբիգեան շուտով կանգնեց՝ էշը հեծաւ ինքը եւ իրան հետեւող հինգ աղջիկները, եւ Դաւիթի պատգամաւորների հետեւից գնաց, եւ նորա կինը եղաւ։
43 Դաւիթը [3]Եզրաէէլից Աքինոամին էլ առաւ, եւ [4]այս երկուսն էլ նորա
44 կանայքն եղան։ Բայց Սաւուղն իր [5]Միքդող աղջիկը՝ որ Դաւիթի կինն էր՝ Գաղղիմացի Լայխի որդի Փալտիէլին տուաւ։

ԳԼ. ԻԶ

Դաւիթը վեր է առնում Սաւուղի նիզակը և ջրի կուժը և կրկին ամայեացնում նորան՝ խայտառակ նոր կեանքին։

1 Եւ [6]Զիփացիք գնացին Գաբաա Սաւուղի մօտ եւ ասեցին. Ահա Դաւիթը Եսիմոնի դէմ եքեղայի բլրի վերայ
2 [7]թաք է կացել։ Եւ Սաւուղը վեր կացաւ եւ Իսրայէլից երեք հազար ընտրուած մարդկանց հետ իջաւ [8]Զիփի անապատը, որ Զիփի անապատումը
3 Դաւիթին որոնէ։ Եւ Սաւուղը Եսիմոնի դէմ եքեղայի բլրի վերայ ճանապարհին բանակ տուաւ։ Դաւիթն էլ նստած էր անապատումը. եւ երբոր տեսաւ որ Սաւուղն իր հետեւից գա-
4 լիս է անապատը, Դաւիթը լրտեսներ ուղարկեց, եւ իմացաւ որ Սաւուղը [9]հաստատ եկել է։
5 Եւ Դաւիթը վեր կացաւ եւ եկաւ Սաւուղի բանակ տուած տեղը. եւ Դաւիթը տեսաւ Սաւուղի եւ նորա զօրավար՝ [10]Ներեան Աբենների պառկած տեղը. բայց Սաւուղը [11]պառկել էր կառքերի մէջտեղը, եւ ժողովուրդը բանակ էին տուել նորա չուրջը։
6 Եւ Դաւիթը պատասխանեց եւ Բեռայի Աբիմելէքի ու Յովաբի եղբայր [12]Նեարուհեան Աբեսային ասեց. [13]Ո՞վ ինձ հետ բանակը կ'իջնէ Սաւուղի մօտ։ Եւ Աբեսան ասեց. Ես քեզ
7 հետ կ'իջնեմ։ Եւ Դաւիթը Աբեսայի հետ գիշերը ժողովրդի մէջ մտաւ, եւ ահա Սաւուղը կառքերի մէջտեղ պառկած քնած էր. նորա նիզակը [14]գլխի մօտ գետինը ցցուած էր, եւ Աբենների ու ժողովուրդը նորա չուրջը
8 պառկել էին։ Եւ Աբեսան Դաւիթին ասեց. Աստուած այսօր քո թշնամին [15]քո ձեռքը մատնեց. եւ հիմա թող տուր որ նիզակով մէկ անգամուայ գետինը զարկեմ նորան եւ չկրկնեմ։
9 Բայց Դաւիթն Աբեսային ասեց. Մի մեղնիր նորան. որովհետեւ [16]տիրոջ օծեալին ո՞վ կարող է ձեռքը մեկնել
10 եւ անպարտ լինել։ Եւ Դաւիթն ասեց. Տէրը կենդանի է որ [17]Տէրը նորան կ'զարկէ կամ նորա օրը կ'գայ կ'մեռնէ, կամ թէ [18]պատերազմի մէջ
11 կ'մտնէ ու կ'մեռնէ։ [19]Տէրը չանէ որ ես ձեռքս մեկնեմ Տիրոջ օծեալի դէմ. միայն թէ հիմա նորա գլխի մօտի նիզակը եւ ջրի կուժը առ եւ գնանք։
12 Եւ Դաւիթը Սաւուղի գլխի մօտից նիզակն ու ջրի կուժն առաւ եւ գընացին, եւ տեսնող չկար, իմացող չկար եւ զարթնացող չկար. որովհետեւ ամենքը քնել էին. նորա համար որ Տիրոջ կողմանէ նորանց վերայ [20]խոր քուն էր եկել։
13 Եւ Դաւիթն այն կողմն անցաւ, եւ վեր եկաւ սարի գլուխը՝ հեռուանց կանգնեց, [21]Եւ նորանց մէջ չատ միջոց
14 կար։ Դաւիթը ժողովրդին եւ Ներեան Աբեններին կանչեց եւ ասեց. Ով Աբեններ, պատասխան չե՞ս տալիս. եւ Աբեններ պատասխանեց եւ ասեց.
15 Դու ո՞վ ես որ կանչում ես թագաւորին։ Եւ եկ. [22]քո տէրոջ թագաւորին. [23]Ոգ. իգ. 11։
[24]Ոգ. իգ. 23։
[25]Ոգ. իէ. 53։ [26]Թագ. բ. 8։
[27]Ոգ. իէ. 20։
[28]Թագ. բ. 18 եւ [29]ա. 10, 14։ [30]Թագ. գ. 1։ [31]Ոգ. իգ. 19։
[32]Ոգ. իգ. 1։ [33]Ոգ. իգ. 19։
[34]Ոգ. իգ. 1։ [35]Ոգ. իգ. 12։ [36]Թագ. գ. 1։ [37]Ոգ. իգ. 19։
[38]Ոգ. իգ. 1։ [39]Ոգ. իգ. 7, 8։
[40]Ոգ. իգ. 38։
[41]Ոգ. իգ. 11։ [42]Ոգ. իգ. 10։
[43]Ոգ. իգ. 13։ [44]Ոգ. իգ. 19։
[45]Ոգ. իգ. 1։ [46]Ոգ. իգ. 7։
[47]Ոգ. իգ. 38։
[48]Ոգ. իգ. 10։
[49]Ոգ. իգ. 11։
[50]Ոգ. իգ. 13։ [51]Ոգ. իգ. 10։
[52]Ոգ. իգ. 6։
[53]Ոգ. իգ. 7։
[54]Ոգ. իգ. 13։
[55]Ոգ. իգ. 6։
[56]Ոգ. իգ. 7։ [57]Ոգ. իգ. 13։
[58]Ոգ. իգ. 21։ [59]Ոգ. իգ. 12։

կայ Իսրայէլի մէջ, եւ ինչու համար քո ակր թագաւորին պահպանութիւն չ'արիր. որովհետեւ ժողովրդից մէկը եկաւ քո ակր թագաւորին մեռցնելու։
46 Այդ բանը լաւ չէ որ դու արիր. կենդանի է Տէրը որ հզօք մահապարտ էք. որովհետեւ Տիրոջ օծեալին՝ ձեր տիրոջը պահպանութիւն չ'արիք. եւ հիմա նայիր, թագաւորի նիզակը եւ նորա գլխի մօտ ջրի կուժը ո՞ւր է։
47 Այն ժամանակ Սաւուղը Դաւիթի ձայնը ճանաչեց եւ ասեց. Դա քո՞ ձայնն է, Նորդեակ իմ Դաւիթ. եւ Դաւիթն ասեց. Իմ ձայնն է, ով ակր
48 իմ թագաւոր։ Եւ նա ասեց. Ինչու համար իմ ակրը այդպէս իր ծառայի հետեւիցն է ընկել. որովհետեւ ինչ արի, եւ իմ ձեռքումն ինչ չարութիւն կայ։
49 Եւ հիմա իմ ակր թագաւորը իր ծառայի խօսքերը Թող լսէ. եթէ Տէրն է գրգռել ինձ վերայ վեր կացրել, Թող զոհ լինի. բայց եթէ մարդկանց որդիքը, Թող նորանք Տիրոջ առաջին անիծեալ լինեն, որովհետեւ ինձ այսօր դուրս արին՝ որ Տիրոջ ժառանգութեան հետ չ'միանամ, եւ ինչ ասեցին. Գնա օտար աստուածների ծառայութիւն արա։ Եւ հիմա Տիրոջ առաջին իմ արիւնը դեհինը չ'ընկնի, որովհետեւ Իսրայէլի թագաւորը դուրս է եկել մէկ լու որոնելու, ինչպէս որ Ինը սարեբումբ կաքաւ է հալածում։
21 Եւ Սաւուղն ասեց. Մեղք գործեցի. դարձիր, որդեակ իմ Դաւիթ. քեզ դէմ այլ եւս չարիք չեմ գործիլ, որովհետեւ իմ հոգին այսօր քո աչքերին Նպատուական երեւեցաւ. ահա յիմարութիւն արի եւ մեծապէս սխալեցայ։
22 Եւ Դաւիթը պատասխանեց եւ ասեց. Ահա թագաւորի նիզակը. Թող երիտասարդների մէկը գայ եւ
23 առնէ այն։ Եւ Տէրը ամեն մարդի իր արդարութեան ու իր հաւատարմութեան համեմատ հատուցանէ. որովհետեւ Տէրը քեզ այսօր իմ ձեռքը տուաւ, բայց ես չ'ուզեցի ձեռքս մեկնել Տիրոջ օծեալին։ 24 Եւ ահա ինչպէս որ քո հոգին այսօր իմ աչքերին պատուական երեւեցաւ, իմ հոգին էլ Տիրոջ առաջին այնպէս պատուական երեւայ, եւ նա ինձ ամեն նեղութիւնից ազատէ։ 25 Եւ Սաւուղը Դաւիթին ասեց. Օրհնեալ լինես դու, որդեակ իմ Դաւիթ, դու գործ ես գործելու եւ յաղողութիւն ես գտնելու։ Եւ Դաւիթը գնաց իր ճանապարհը, Սաւուղն էլ գարձաւ իր տեղը։

Գլ. ԻԿ

Դաւիթը Սիկելեմում.

1 Եւ Դաւիթն իր սրտումն ասեց. Վերջապէս ես մէկ օր Սաւուղի ձեռքովը կորչելու եմ. ինձ համար Փղշտացիների երկիրը փախչելուց լաւը չ'կայ, որ Սաւուղը ինձանից յոյսը կ'կտրի, եւ ինձ այլ եւս Իսրայէլի բոլոր սահմանների մէջ չի որոնիլ. այսպէս նո-
2 րա ձեռքիցը կ'ազատուիմ։ Եւ Դաւիթը վեր կացաւ՝ իր հետ եղող վեց հարիւր մարդովը, եւ անցաւ գնաց Գէթի թագաւոր Մաովքի որդի Անքու-
3 սի մօտ։ Եւ Դաւիթը բնակուեց ինքը եւ իր մարդիկը՝ ամեն մարդ իր տնովը, Դաւիթն էլ էր երկու կիներովը՝ Յեզրայէլացի Աքինոամի հետ ու Կարմելացի Նաբալի կին Աբիգեայի հետ Ան-
4 քուսի մօտ Գէթումը։ Եւ երբոր Սաւուղին իմացրին, թէ Դաւիթը փախել է Գէթ, այլ եւս նորան չ'որոնեց։
5 Եւ Դաւիթը Անքուսին ասեց. Աղաչում եմ, եթէ քո առաջին չնորհք գտայ, Թող պիւղաքաղաքների մէկում ինձ տեղ տան, որ այնտեղ նստեմ. որովհետեւ ինչու համար քո ծառան քեզ հետ Թագաւորանիստ քաղաքումը
6 նստէ։ Եւ այն օրը Անքուսը Սիկելակը նորան տուաւ. այս պատճառով Սիկելակը մինչեւ այս օրը Յուդայի թա-
7 գաւորներինը եղաւ։ Եւ այն օրերի թիւը, որ Դաւիթը Փղշտացիների երկրումը բնակուեց, մէկ տարի եւ չորս ամիս եղաւ։

ա Գլ. ի. 31, բ Թագ. ժբ. 5.
գ Գլ. իդ. 17.
դ Գլ. իդ. 9—11.
ե Թագ. ժգ. 11; իդ. 1.
զ Թագ. ժգ. 16; ի. 19; իա. 3.
է Գլ. իդ. 15.
ը Գլ. իե. 24; իդ. 18.
թ Գլ. ժբ. 30.
ժ Թագ. է. 8. ժբ. 20.

ի Գլ. իե. 43.
ձ Տես Թես. ժ. 2.
խ Տես Թես. իե. 31. ժբ. 5.

8 Եւ Դաւիթը եւ նորա մարդիկը վեր
եկան, եւ Ղեհսուրացիների, Գազե-
րացիների եւ Ամաղեկացիների վերայ
յարձակուեցան, որովհետեւ նոքանք
վաղուց ի վեր բնակվում էին այն եր-
կրումը, Սուրից մինչեւ Եգիպտոսի
9 երկիրը։ Եւ Դաւիթն այն երկիրը զար-
կեց, եւ ամենեւին մարդ կամ կին
ողջ չթողեց, եւ ոչխարներ ու ար-
ջառներ եւ էշեր եւ ուղտեր ու հան-
դերձներ առաւ, եւ դարձաւ եկաւ
10 Անբուսի մօտ։ Եւ Անբուսն ասեց.
Այսօր չէ՞ք յարձակուել։ Եւ Դաւիթն
ասեց. Դէպի Ցուդայի հարաւային
կողմը, Երաքմէլացիների հարաւային
կողմը, եւ Կինեացիների հարաւային
11 կողմը։ Եւ Դաւիթը մարդ կամ կին
ողջ չթողեց, որ Գաթ բերէ, որով-
հետեւ ասեց. Մի գուցէ մեզ հա-
մար պատմեն եւ ասեն թէ Դաւիթն
այսպէս է անում։ Եւ նորա սովորու-
թիւնը այսպէս է լինելու, քանի որ
Փղշտացիների երկրումը բնակուի։
12 Եւ Անբուսը Դաւիթին հաւատացաւ
ասեց. Այս Իսրայէլի մօտ իրան զարշահոտ է արել.
Թող ինձ մօտ յաւիտեան ծառայ լինի։

ԳԼ. ԻԸ

Սաուղը հարցնում է Աենդորի վհուկ Կինիայ.

1 Եւ այն օրերում Փղշտացիները իրանց
զօրքերը ժողովեցին պատերազմի, որ
գուցա գան Իսրայէլի հետ պատերազ-
մին. եւ Անբուսը Դաւիթին ասեց.
Գիտենաս որ դու քո մարդկանցովը
ինձ հետ պիտի բանակը գուցա գաս։
2 Եւ Դաւիթն Անբուսին ասեց. Ուրեմն
դու կ'իմանաս թէ ծառադ ինչ կ'անէ.
եւ Անբուսը Դաւիթին ասեց. Նորա
համար քեզ միշտ ինձ անձնապահ եմ
անելու։

3 Իսկ Սամուէլը մեռած էր. եւ բո-
լոր Իսրայէլը նորա համար սուգ էին
արել. եւ նորան Բաղել էին իր քա-
ղաքումը Հրամայի մէջ։ Սաուղն էլ
4 վհուկներին եւ նշանագէտներին եր-
կրից վեր էր առել։ Եւ Փղշտացինե-
րը ժողովուեցան եւ եկան Սունա-
մումը բանակ տուին. Սաուղն էլ
5 ժողովեց բոլոր Իսրայէլին եւ բանակ
տուին Գեղբուէհումը։ Եւ Սաուղը
տեսաւ Փղշտացիների բանակը եւ վա-
6 խեցաւ, եւ սիրտը շատ դողաց։ Եւ
Սաուղը Տիրոջը հարցրեց, բայց Տէրը
չէ՛պատասխանեց նորան ոչ երազնե-
րով, ոչ Ուրիմով, եւ ոչ մարգարէ-
7 ներով։ Այն ժամանակ Սաուղն իր
ծառաներին ասեց. Ինձ համար մէկ
վհուկ կին որոնեցէք, որ գնամ նո-
րան հարցնեմ։ Եւ ծառաները նորան
ասեցին. Ահա Էնդորովի մէջ մէկ վհու-
կ կին կայ։

8 Եւ Սաուղն նիր հանդերձները փո-
խեց եւ ուրիշ հանդերձներ հագաւ,
եւ իր հետ եղող երկու մարդով գնաց,
եւ նորանք գիշերով այն կնկայ մօտ
հասան։ Եւ Սաուղն ասեց. Շնորհք
արա, Էրնձ վհուկի ոգիով գուշակութիւն
արա, եւ վեր հանիր ինձ համար որին
9 որ քեզ ասեմ։ Եւ կինը նորան ասեց.
Ահա դու գիտես Սաուղի արած բա-
նը, որ վհուկներին եւ նշանագէտնե-
րին երկրիցը բնաջինջ է արել. ու-
րեմն ինչու ինձ մեռցնելու համար
իմ անձին որոգայթ ես պատրաս-
10 տում։ Եւ Սաուղը Տէրովը եր-
դում արաւ նորան եւ ասեց. Տէրը
կենդանի է որ այս բանից քեզ մէկ
11 վնաս չի պատահիլ։ Այն ժամանակ
կինն ասեց. Քեզ համար ո՞վ վեր հա-
նեմ. եւ նա ասեց. Սամուէլին հանիր
ինձ համար։

12 Եւ կինը Սամուէլին տեսնելով մեծ
ձայնով աղաղակեց. եւ կինը Սաուղի
հետ խօսեց եւ ասեց. Ինչու ինձ խա-
բեցիր, որովհետեւ դու Սաուղն ես։
13 Եւ թագաւորը նորան ասեց. Մի վա-
խենար, բայց ինչ տեսար։ Եւ կինը
Սաուղին ասեց. Դեւեր[ից] դուրս ե-
14 կող աստուածներ տեսայ։ Եւ Սաուղը

ՀՆա. ժգ. 2։
ԲՅեռ. ժգ. 10. Դատ. ա. 29։
ՀԵզ. ժե. 10. Գր. Ար. 3, 7, 8։
ԲՆԹ. ժգ. 7. Ել. 23։
ԺՆԹ. ԺԸ. 16. Ինչ. 10 Ելն։ Ել. 25։ Գր. Ը 17։ = ՄՆ. Ժը. 40։
ԻԳր. Ը. 29. = ՄՆ. Ը. 9, 25։ ԼԴատ. ա. 16։
—Գր. ԻԲ. 1։
ԲԳր. Ի. 1։
ԻԳր. ա. 19։

ՏՆե. Ինչ. 18։ Գե. ԻԲ. 31։ Ի. 27. Ը Ար. Ժը. 10, 11։
ԺՅեռ. ԺԲ. 18. գ Թագ. գ. 8։
ՀԳր. Ը. 1։
ԻԳր. Ձգ. 37. Ռաթ. ա. 29։
ԸԹես. Ժը. 6։
ՃՆե. Ին. 30։ Թես. Ի. 21։
Բ Ար. ՀԸ. 8։
ՃՅեռ. ՀԻ. 11։
ԻՆաա. գ. 4։ Տես = ՄՆ. Ժ. 13։
ԼԳ Թագ. Ի. 38։ ԻԸ. 30։ Բ ՄՆ. Ժը. 29. Ը. 23։
ԺՆԹ. ԻԸ. 11։ Ար. Ը. 19։

Նորան ասեց. Նորա կերպարանքը
ինչպէս է, եւ կինն ասեց. Այր մեկ
ծեր մարդ է վեր գալիս, եւ մի ծի-
բարկու է հագած. եւ Սաւուղը հաս-
կացաւ որ նա Սամուէլն է. եւ երեսի
վերայ գետինը ծռուելով Նորան երկրը-
15 պագութիւն արաւ. եւ Սամուէլն ա-
սեց Սաւուղին. Ինչու համար ինձ
նեղութիւն տուիր եւ ինձ վեր հա-
նեցիր. եւ Սաւուղն ասեց. Ես մեծ
նեղութեան մէջ եմ, որովհետեւ
Փղշտացիները ինձ հետ պատերազմ
են անում, եւ Աստուած ինձանից
հեռացել է, եւ ինձ չէ պատասխանում
ոչ մարգարէների միջոցով եւ ոչ ե-
րազներով, Նորա համար քեզ կանչեցի,
16 որ ինձ իմացնես թէ ինչ անեմ. եւ
Սամուէլն ասեց. Ինչու համար ինձ
ես հարցնում, հիմա որ Տէրը քեզ-
նից հեռացել է ու քեզ թշնամի եղել.
17 եւ Տէրն արաւ ինչպէս որ ինձ ձեռ-
վը խօսել էր, եւ Տէրը քո ձեռքիցը
թագաւորութիւնը պատառեց, եւ քո
18 ընկեր Դաւիթին տուաւ այն. Որովհե-
տեւ դու Տիրոջ խօսքին չլսեցիր եւ
Նորա սաստիկ բարկութիւնը Ամաղէ-
կի վերայ գործ չդրիր, Նորա համար
այսօր Տէրը քեզ արաւ այս բանը.
19 եւ Տէրը քեզ հետ Իսրայէլին էլ է
մատնելու Փղշտացիների ձեռքը. եւ
էգուց դու եւ քո որդիքն ինձ մօտ
կ'լինէք. Տէրը Իսրայէլի բանակին էլ է
մատնելու Փղշտացիների ձեռքը.
20 Այն ժամանակ Սաւուղը չուռտով
վայր ընկաւ բոլոր հասակովը գետնի
վերայ, եւ Սամուէլի խօսքերիցը շատ
վախեցաւ, որ վերան այժ էլ չ'ուներ. ո-
րովհետեւ բոլոր օրը եւ բոլոր գիշերը
21 հաց չէր կերել. եւ կինը Սաւուղի
մօտ գնաց, եւ տեսաւ Նորա չափա-
զանց սոսկումը եւ Նորան ասեց. Ահա
աղախինդ խօսքիդ լսեց. եւ հոգիս
ձեռքիս մէջ գնելով ինձ ասած խօս-
22 քերիդ հնազանդեցի. եւ հիմա աղա-
չում եմ՝ դու էլ քո աղախնի խօսքին
լսիր, եւ քո առաջին մի պատառ հաց
դնեմ, եւ կեր՝ որ ոյժ առնես. որով-
23 հետեւ ճանապարհ ես գնալու. Բայց
Նա չ'ուզեց, եւ ասեց. Ջեմ ուտում,
սակայն Նորա ծառաները եւ կինն էլ
բռնադատեցին Նորան, եւ Նորանց
խօսքին լսեց. եւ գետնից վեր կացաւ
24 անկողնի վերայ նստեց. Եւ կինը տան
մէջ մնացած մի հորթ ունէր, շու-
տով Նորան մորթեց, եւ ալիւր առաւ
հունցեց, եւ Նորանով բաղարջ թխեց.
25 Եւ Սաւուղի առաջը եւ Նորա ծա-
ռաների առաջը դրաւ. եւ Նորանք
կերան եւ վեր կացան նոյն գիշերը
գնացին.

Գլ. ԻԹ

Փղշտացիք Դաւիթին ետ են ուղարկում պատերազմից.

1 Եւ Փղշտացիները իրանց բոլոր բա-
նակները ժողովեցին Աֆեկ. եւ Իս-
րայէլացիները բանակ տուին Յեզրա-
2 էլի հաղրիւրի մօտ. եւ Փղշտացինե-
րի նախարարները անց էին կենում
հարիւրապետներովը եւ հազարապե-
տներովը. եւ Դաւիթն եւ իր մարդիկը
Նորանց ետեւիցը անց էին կենում
Ակիսի հետ.
3 Եւ Փղշտացիների իշխաններն ասե-
ցին. Այս եբրայեցիներն ինչ են. եւ
Ակիսը Փղշտացիների իշխաններին
ասեց. Սա Իսրայէլի թագաւոր Սա-
ուղի ծառայ Դաւիթը չէ, որ հայ-
չափ օրերից կամ մանաւանդ այսչափ
տարիներից ի վեր ինձ մօտ է. եւ Նո-
րա մէջ ես նշան անցած օրիցը մինչեւ այս
օրը Նորա վերայ ոչ մի բան չգտայ.
4 Եւ Փղշտացիների իշխանները Նորա
վերայ բարկացան, եւ Փղշտացիների
իշխանները Նորան ասեցին. Այդ մարդը ետ ուղարկիր, որ գնայ իր տեղը,
ուր որ Նորան դրիր, եւ մեզ հետ
չիջնէ պատերազմի, մի գուցէ հա-
կառակորդ մէջ մեզ թշնամութիւն անէ.
որովհետեւ նա ինչով պիտի հաշտուի
իր տիրոջ հետ, չէ որ այս մարդկանց
5 գլուխներովը. Սա այն Դաւիթը չէ
որի համար կանայքը պար բռնելով եւ

ա Գլ. ԻԵ. 27.
բ Ռաթ. Ե. 11—13; Ժգ. 14.
գ Գլ. Ժգ. 14; Ժը. 12.
դ Գլ. ԻԵ. 28.
ե Գլ. ԻԵ. 9; գ Թագ. ի. 42.
զ Գլ. ԻԵ. 13; Երեմ. Խը. 10.
է Գլ. ի. 2.
ը Դատ. Ժը. 3; Գլ. ԻԲ. 5.

թ Գլ. ԻԵ. 7.
ժ Ռեհ. Ե. 1.
ի Դատ. է. 1.
լ Գլ. Խը. 1, 2.
խ Ռեհ. Ժը. 18; Գլ. գ. 1.
ծ Գլ. Խ. 1.
կ Գլ. ԻԶ. 7.
հ Դատ. գ. 5.
ձ Ա Մն. Ը. 19.
ղ Գլ. Ժգ. 21.

պատասխանելով ասում էին.
Ասուդն իր հազարաւորներին զար-
կաց,
Եւ Դաւիթն իր բիւրաւորներին։
6 Եւ Անքուսը Դաւիթին կանչեց եւ
նորան ասեց. Տէրը կենդանի է որ
դու ուղիղ մարդ ես, եւ ինձ հետ բա-
նակի մէջ իմանալդ ու դուրս գալդ իմ
աչքին բարի է երեւում. որովհետեւ
ինձ մօտ եկած օրից մինչեւ այս օրը
քեզ վերայ մի չարութիւն չգտայ.
բայց նախարարների աչքին դու լաւ
7 չես երեւում. Եւ հիմա ետ դարձիր եւ
խաղաղութեամբ գնա, եւ Փղշտացի-
ների նախարարների աչքին վատ ե-
8 րեւեցածը մի անիր։ Եւ Դաւիթն Ան-
քուսին ասեց. ես ի՞նչ եմ արել, եւ
քո առաջից կանչնած օրից մինչեւ
այս օրը ծառայիդ վերայ ի՞նչ գտար,
որ ես չգնամ եւ իմ տէր թագաւորի
թշնամիների հետ պատերազմ չանեմ։
9 Եւ Անքուսը պատասխանեց եւ Դա-
ւիթին ասեց. Գիտեմ որ դու իմ աչ-
քերի առաջին Աստուծոյ հրեշտակի
պէս լաւ ես երեւում, բայց Փղշտա-
ցիների իշխանները ասում են թէ Նա
մեզ հետ դուրս չգայ պատերազմի։
10 Եւ հիմա առաւօտը կանուխ վեր կաց՝
դու եւ քո տիրոջ ծառաները՝ որոնք
եկան քեզ հետ, եւ առաւօտը կանուխ
11 վեր կացած լուսածագին գնացէք։ Եւ
Դաւիթն ինքը եւ իր մարդիկը առա-
ւօտը կանուխ վեր կացան որ գնան,
եւ Փղշտացիների երկիրը դառնան,
Իսկ Փղշտացիները վեր եկան Ցեղրայէլ։

Գլ. Լ.

Ամաղեկացիները կողոպտում են Սիկլակը։ Դաւիթը նորանց կողոպտածը ետ առնում։

1 Եւ երբոր Դաւիթը եւ իր մարդիկը
երրորդ օրը մտան Սիկլակ, ահա
Ամաղեկացիները յարձակուել էին հա-
րաւային երկրի ու Սիկլակի վերայ.
եւ Սիկլակը գարկելով նորան կրա-
2 կով այրել էին. Եւ այնտեղի կանայքը
գերի էին առել՝ պզտիկից մինչեւ մեծը
մէկ մարդ չէին մեռցրել, այլ իրանց
հետ տանելով գնացել էին իրանց ճա-
3 նապարհը։ Եւ երբոր Դաւիթը եւ իր
մարդիկը քաղաքը հասան, ահա կրա-
կով այրուած էր նա. եւ իրանց կա-
նայքը, տղերքը եւ աղջկերքը գերի
4 էին տարուած։ Եւ Դաւիթը եւ իր
հետ եղող ժողովուրդն իրանց ձայնե-
րը բարձրացրին եւ լաց եղան, մինչեւ
որ նորանց վերայ այլ չմնաց լալու։
5 Եւ Դաւիթի երկու կանայքը Ցեզ-
րայէլացի Աքինոամը եւ Կարմելացի
Նաբալի կինը՝ Աբիգեան էլ էր գերի
6 տարուած։ Եւ Դաւիթը մեծ տագնա-
պի մէջ էր, որովհետեւ ժողովուրդը
նորան ուզում էր քարկոծել, նորա
համար որ բոլոր ժողովրդից ամէն մէ-
կի սիրտը կսկծում էր իր տղերանց ու
աղջկանց համար. բայց Դաւիթը զօ-
7 րացաւ իր Տէր Աստուծովը։ Եւ Դա-
ւիթը Աբիմելէքի որդի Աբիաթար
քահանային ասեց. Եփուդ մօտեցրու
ինձ, եւ Աբիաթարը եփուդը Դաւի-
8 թին մօտեցրեց։ Եւ Դաւիթը Տիրոջը
հարցրեց եւ ասեց. Այս գունդի հետ-
ւից հալածե՞մ. նորանց կ՚հասնե՞մ.
եւ Նա նորան ասեց. Հալածիր, ո-
րովհետեւ անպատճառ կ՚հասնես եւ
բոլորովին կ՚ազատես։
9 Եւ Դաւիթը ինքը եւ իր հետ եղող
վեց հարիւր մարդիկը գնացին, եւ
եկան մինչեւ Բոսոր հեղեղատը, եւ
10 նա մնացողները կանգնեցին։ Եւ Դա-
ւիթը չորս հարիւր մարդով ետ-ձգե-
հալածեց. (սակայն երկու հարիւր
մարդիկը որ չատ յոգնած էին, մնա-
ցին Բոսոր հեղեղատի այս կողմը նորանց
11 անցնելու։) Եւ նորանք դաշտի մէջ
մի եգիպտացի մարդ գտան, եւ նո-
րան բերին Դաւիթի մօտ. եւ նորան
հաց տուին, ու կերաւ, եւ նորան
12 ջուր խմեցրին. Եւ նորան մի քիչ չոր
թուզ եւ երկու ողկոյզ չամիչ տուին,
Նա կերաւ եւ ոգին վերան եկաւ. ո-
րովհետեւ երեք օր եւ երեք գիշեր
հաց չէր կերել եւ ջուր չէր խմել։

ԲԴ. ԺԸ. 7։ ԽԱ. 11։
Ա Թագ. գ. 23։ դ Թագ. ԺԲ. 27։
ԲԴ. ա. 17։

ԼԸ Թագ. Ժգ. 17, 20։ ԺԲ. 27։
Ա Թագ. գ. 4։
—

—Դ. ԻԲ. 1, 11։
ԲԴ. Զ. 7։ ԻԱ. 8։
Ե Դ. ԻՀ. 43։
Դ Դ. ԻԲ. 6, 9։

ԲԴ. Խ. 3, 4։
Ե Դ. ԻՀ. 13։
Ե Դ. Ժ. 19։

43 Եւ Դաւիթը նորան ասաց. Դու ո՞ւմ մարդն ես, եւ ո՞ր տեղից ես։ Եւ նա ասաց. Ես մի Եգիպտացի պատանի եմ, մի Ամաղեկացի մարդի ծառայ. եւ իմ տէրն ինձ ձգել է, որովհետեւ հիմա 44 երեք օր է որ հիւանդ եմ։ Մենք Քերեթիի հարաւային կողմի Յուդայի կողմերի եւ Քաղէբի հարաւային կողմերի վերայ յարձակուեցանք, եւ Սի- 45 կեղակը կրակով այրեցինք։ Եւ Դաւիթը նորան ասաց. Ինձ այն գունդին մօտ կ'առնե՞ս։ Եւ նա ասաց. Դու ինձ Աստուծով երդուում արա որ ինձ չես մեռցնիլ, եւ ինձ իմ տիրոջ ձեռքը չես տալ. ես էլ քեզ այն գունդին կ'առնեմ։

46 Եւ նա նորան տարաւ. եւ ահա նորանք բոլոր գետնի երեսի վերայ ցրուած էին. ուտում էին ու խմում էին, եւ Փղշտացիների երկրից ու Յուդայի երկրից առած այն բոլոր մեծ աւարի համար ուրախութիւն էին ա- 47 նում։ Եւ Դաւիթն արշալոյսից մինչեւ հետեւեալ օրուայ իրիկունը նորանց զարկից, եւ նորանցից ոչ մի մարդ չազատուեցաւ, բայց միայն չորս հարիւր երիտասարդներ՝ որոնք ուղտերի վերայ հեծան եւ փախան։ 48 Եւ Դաւիթն Ամաղեկացիների առած բոլոր բաները ազատեց. եւ Դաւիթն 49 իր երկու կանանցն էլ ազատեց։ Եւ իրանց մէկ բանը պակաս չէր պզտիկից մինչեւ մեծը, թէ տղայ, թէ աղջիկ, եւ թէ աւար, ինչ որ նորանք առել տարել էին, Դաւիթն ամենն էլ 50 ետ բերաւ։ Եւ Դաւիթը բոլոր ոչխարներն ու արջառներն առաւ, եւ նորանց հօտերի առաջից տանում էին, եւ ասում էին՝ Դաւիթի աւարն է այս։

51 Եւ Դաւիթն այն երկու հարիւր մարդկանց մօտ եկաւ, որոնք չատ յոգնած էին եւ չէին կարողացել Դաւիթի հետից գնալ. եւ նա նորանց նստեցրել էր Բսորայ հեղեղատի մօտ. եւ նորանք դուրս եկան Դաւիթին եւ նորա հետ եղող ժողովրդին դիմաւորելու. եւ Դաւիթը երբոր ժողովրդին մօտեցաւ, նորանց ողջոյնը հար- 52 ցրեց։ Եւ Դաւիթի հետ գնացող մարդկանցից Էրոյոր չար ու անզգամ մարդիկը պատասխանեցին եւ ասեցին. Քանի որում սորանք մեզ հետ չէն գնացել՝ մենք էլ նորանց մեր ազատած աւարիցը չենք տալ. ամէն մարդ միայն իր կինն ու որդին առնէ ու գնայ։ 53 Բայց Դաւիթն ասեց. Այդպէս մի անէք, եղբայրներս, որովհետեւ Տէրը մեզ տուաւ այս, եւ ինքը մեզ պահեց եւ մեր վերայ եկող գունդին մեր 54 ձեռքը մատնեց. Եւ այս բանի մէջ ո՞վ ձեզ կ'լսէ. որովհետեւ Հրաբասիների մօտ նստողների բաժինը պատերազմի գնացողների բաժնի հետ հաւասար պիտի լինի. հաւասարապէս 55 պիտի բաժանեն։ Եւ այն օրից ի վեր այսպէս է Իսրայէլի մէջ. նա կանոն եւ օրէնք դրաւ այս մինչեւ այս օր։

56 Եւ Դաւիթն եկաւ Սիկելակ, եւ այն աւարիցն ուղարկեց Յուդայի ծերերին՝ իր բարեկամներին ասելով. Ահա ձեզ համար Տիրոջ թշնամիների աւարիցը 57 մէկ բնաց։ Այսինքն Բեթելում եղողներին, Հարաւային Ռամոթում եղողներին, Յաթիրում եղողներին, 58 Արոերում եղողներին, Սեփամոթում 59 Բուում եղողներին, Եշթեմոայում եղողներին, Բաքալում եղողներին, Յերամէելացիների քաղաքներում եղողներին, Կենեացիների քաղաքներում 60 եղողներին, Հորմայում եղողներին, Քորաշանում եղողներին, Աթաքում 61 եղողներին, Քերբոնում եղողներին, եւ այն ամեն տեղերը ուր որ Դաւիթն իր մարդկանցովը մտն էր եկել։

ԳԼ. ԼԱ

Սաուղի մարդկանց կորուստը։

1 Եւ Փղշտացիները պատերազմ էին անում Իսրայէլի հետ եւ Իսրայէլացի

ա Թագ. ը. 18։ գ Թագ. ա. 38, 44։ ա Մն. ժբ. 17։ Եզեկ. ի. 16։ Սոփ. բ. 5։ բ Ցած. ժգ. 13։ ժե. 13։ գ Գղ. ի. 9։ դ Թագ. ը. 11, 12։

ե Դատ. ժբ. 15։ զ Թագ. ժգ. 13։ է Ցած Թագ. յա. 27։ Ցած. իբ. 9։ Սաղ. կբ. 12։ ը Նե. յդ. 11։ Գղ. ի. 27։ թ Ցած. ժբ. 9։

ժ Ցած. ժե. 49։ ի Ցած. ժգ. 16։ լ Ցած. ժե. 50։ խ Գղ. ի. 10։ ծ Դատ. ա. 16։ կ Ցած. ժբ. 14։ Դատ. ա. 17։

ձ Ցած. ժգ. 13։ ղ Թագ. ը. 1։ — մ Մն. ժ. 1—12։

մարդիկը փախան Փղշտացիների առաջից եւ սպանուած վայր ընկան
2 Գիղբուէ սարի վերայ։ Եւ Փղշտացիները Սաւուղին եւ նորա որդիները հասան, եւ Փղշտացիները զարկին Սաւուղի որդիանց՝ Յոնաթանին, Աբինադաբին եւ Մեղքիսաւէին։
3 Եւ պատերազմը Սաւուղի դէմ սաստկացաւ, եւ աղեղնաւորները նորան գտան. եւ աղեղնաւորներից չատ վիրաւորուեցաւ։ 4 Եւ Սաւուղ ասաց իր կապարճակիրին. Սուրդ հանիր եւ նորանով ինձ խոցիր. մի գուցէ այս անթլփատները գան եւ ինձ խոցեն, եւ ինձ ծաղր անեն. բայց նորա կապարճակիրը չ՚ուզեց Երկիւղեաւ չատ վախեցաւ։ Եւ Սաւուղ առաւ սուրը
5 եւ ընկաւ նորա վերայ։ Եւ երբոր նորա կապարճակիրը տեսաւ որ Սաւուղը մեռաւ, նա էլ իր սուրի վերայ
6 ընկաւ, եւ մեռաւ նորա հետ։ Եւ այսպէս մեռան Սաւուղը եւ նորա երեք որդիքը, եւ նորա կապարճակիրը, եւ Նորա բոլոր մարդիկը նոյն օրը միկտեղ։
7 Եւ տեսան Իսրայէլի մարդիկը որ Հովիթի այն կողմին եւ Յորդանանի այն կողմին էին, թէ Իսրայէլացիները փախան, եւ թէ մեռան Սաւուղը եւ նորա որդիքը՝ այն ժամանակ թողին քաղաքները եւ փախան. եւ Փղշտացիները եկան ու նորանց մէջ բնակուեցան։
8 Եւ եղաւ հետեւեալ օրը, որ Փղշտացիները եկան մեռելները մերկացնելու, եւ գտան Սաւուղին եւ նորա երեք որդիներին Գիղբուէ սարի վրայ ընկած։ 9 Այն ժամանակ նորա գլուխը կտրեցին, եւ զէնքերը հանեցին. եւ Փղշտացիների երկրի չրջակայքը մարդ ուղարկեցին որ իրանց կռատուներին ու ժողովրդին խաբար տան։ 10 Եւ նորա զէնքերը դրին Աստարովթի տանը, եւ նորա մարմինը կախեցին Բեթսանի պարիսպից։
11 Եւ երբոր Գաղաադի Յաբիսի բնակիչները լսեցին ինչ որ Փղշտացիները արել էին Սաւուղին, 12 բոլոր քաջ մարդիկը վերկացան, եւ բոլոր գիշերը գնացին, եւ վեր առան Սաւուղի մարմինը եւ նորա որդիանց մարմինները Բեթսանի պարսպից, եւ եկան Յաբիս եւ Հնոցանց այրեցին այնտեղ,
13 Եւ նորանց ոսկորները առան, եւ Թաղեցին նորանց Յաբիսում այն ծառի տակ. եւ եօթն օր ծոմ պահեցին։

ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ

(ԿԱՄ՝ ՍԱՄՈՒԷԼԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ)

ԳԼՈՒԽ Ա

Դաւիթը Սաւուղի թագը բերողին պատմում է. որ է ասում Սաւուղի և Յոնաթանի վերայ։

1 Եւ Սաւուղի մեռնելուց յետոյ՝ եղաւ որ երբոր Դաւիթը ետ դարաւ Ամաղեկացիներին զարկելուց եւ երկու օր
2 Սիկեղակումը մնաց. երրորդ օրը եւ-

դաւ որ՝ ահա բանակիցը՝ Սաւուղի մօտից էր եկել, հանդերձները պատառուած եւ գլխին հող. եւ երբոր նա Դաւիթի մօտ եկաւ՝ գետինն ընկաւ եւ երկրպագութիւն արաւ։
3 Եւ Դաւիթն ասաց նորան. Որտե՞ղ ես դալիս։ Եւ նա ասաց նորան.

ա Կդ. ի. 5, ի Կդ. ժգ. 40, ՃՐ Թագ. ա. 6 և 25, ի Դաւա. ի. 34, ՀԴաւա. ժգ. 3. Գլ. ժգ. 6, ժե. 26, ՃՐ Թագ. ա. 14, ՃՐ Թագ. ա. 10, Ճա Մն. ժ. 6, ի Նես. Ձես. ժե. 16. Դաւա. գ. 33. Ձես. ա. 5, ի Կդ. ժե. 51, ՃՐ Թագ. ա. 20, ի Նես. Գլ. խա. 9, ի Դաւա. ը. 13, ի Կդ. ժա. 1—11, Հր Մն. ժգ. 14. խա. 19. Երեմ. լգ. 5. Ձաճ. գ. 10, ՅՐ Թագ. խա. 12, 14, ՀՂ. իբ. 6. — ա Թագ. ի. 17, 26, ի Կդ. գ. 10, ի ա Թագ. գ. 12, ի Ձես. է. 6, ՆՆե. ժգ. 8.

4 Եւ Իսրայէլի բանակիցը փախայ ։ Եւ
Դաւիթն ասեց Նորան . Ի՞նչ
պէս եղաւ , պատմիր ինձ ։ Եւ Նա ա-
սեց Թէ Ժողովուրդը պատերազմիցը
փախաւ , եւ Ժողովրդին էլ շատ ՛ը-
ձկեալ ընկան մեռան . նաեւ Սաւուղը
եւ Նորա որդի Յովնաթանը մեռան ։
5 Եւ Դաւիթն իրան լուր բերող պա-
տանիին ասեց . Սաւուղի եւ Նորա
որդի Յովնաթանի մեռնելը ի՞նչպէս
6 իմացար ։ Եւ Նորան լուր բերող պա-
տանին ասեց . Դիպուածով Ես Գիլբուէ
սարի վերայ պատահեցի , եւ ահա Սա-
ւուղ կռնած էր իր Նիզակի վերայ ,
եւ կառքերն ու ձիաւորները Նորա
7 վերայ էին հասնում ։ Այն ժամանակ
Նա դառաւ եւ տեսաւ ինձ , եւ ինձ
8 կանչեց , ես էլ ասեցի . Ահա ես ։ Եւ
Նա ինձ ասեց . Դու ո՞վ ես ։ Ես էլ
Նորան ասեցի Թէ Ամաղեկացի եմ ։
9 Եւ Նա ինձ ասեց . Աղաչում եմ , ինձ
վերայ կանգնիր ու ինձ մեռցրու . ո-
րովհետեւ Թմբուքիւնն ինձ կոխել է ,
10 բայց հոգիս տակաւին վերաս է ։ Եւ
ես Նորա վերայ կանգնեցի եւ Նորան
մեռցրի . որովհետեւ ես հասկացայ որ
Նա իր ընկնելուցն յետոյ չի ապրիլ ։
Եւ Նորա գլխի վերայի թագը եւ Նո-
րա բազուկի վերայի ապարանջանը
առայ եւ այստեղ բերի Տէրոջ իմ տի-
11 րոջ համար ։ Այն ժամանակ Դաւիթն
իր հանդերձները բռնեց եւ Խլատա-
ւեց Նորանց , Նոյնպէս էլ Նորա հետ
12 եղող բոլոր մարդիկը ։ Եւ Նորանք
Սաւուղի համար , եւ Նորա որդի Յով-
նաթանի համար եւ Տիրոջ Ժողովրդի
համար , եւ Իսրայէլի տան համար
սուգ բռնեցին եւ լաց եղան , եւ մին-
չեւ իրիկուն ծոմ պահեցին , որ Նո-
րանք սրով ընկել էին ։
13 Եւ Դաւիթն իրան լուր բերող պա-
տանիին ասեց . Դու ո՞ր տեղացի ես ։
Եւ Նա ասեց , Ես մէկ պանդուխտ Ա-
14 մաղեկացիի որդի եմ ։ Եւ Դաւիթը
Նորան ասեց . Ի՞նչպէս չ՛վախեցար՝
Խմեռցդ մեկնելիր եւ Տիրոջ օծեալին
15 մեռցրիր ։ Եւ Դաւիթը երիտասարդ-
ների մեկին կանչեց եւ ասեց . Մօտե-
ցիր՝ սորան մեռցրու . եւ Նա Նորան
16 զարկեց , որ Նա մեռաւ ։ Եւ Դաւիթը
Նորան ասեց . Քո արիւնը քո գլուխը .
որովհետեւ Քո բերանը քեզ համար
վկայութիւն տուաւ՝ ասելով . Տիրոջ
օծեալին ես մեռցրի ։
17 Եւ Դաւիթը Սաւուղի վերայ եւ
Նորա որդի Յովնաթանի վերայ այս
18 ողբն Հոգեաց եւ ասեց . Աղեղը Յու-
դայի որդիանցը սովորեցնեն . ահա
Նա Հուղիղի գրքումը գրուած է ։
19 Փառաւորութիւնը , ով Իսրայէլ ,
Քո բարձր տեղերի վերայ խոցուեցաւ .
Ի՞նչպէս վայր ընկան քաջերը ։
20 Մի պատմէք Գէթի մէջ .
Աւետիս մի տաք Ասկաղոնի ճանա-
պարհներումը .
Մի գուցէ ուրախանան Փղշտացիների
աղջկերքը ,
Մի գուցէ հրճուին անթլփատների
աղջկերքը ։
21 Ով Գիլբուէի սարեր .
Ոչ ցօղ եւ ոչ անձրեւ լինի ձեզ վերայ .
Ոչ էլ երեսչէն ընծաների անդաստան-
ներ .
Որովհետեւ այնտեղ ձգուեցաւ զօրա-
ւորների վահանը ,
Սաւուղի վահանը իբրեւ Թէ Իւղով
չ՛օծուած ։
22 Մեղուածների արիւնից՝ զօրաւոր-
ների ճարպից՝
Յովնաթանի աղեղը ետ չ՛քաշուե-
ցաւ ,
Եւ Սաւուղի սուրը դարձակ ետ չ՛դա-
ռաւ ։
23 Սաւուղն ու Յովնաթանը ,
Շատ սիրելի եւ հաճելի իրանց կեն-
դանութեան ժամանակին ,
Իրանց մահուան ժամանակին էլ իրա-
րից չ՛բաժանուեցան .
Արծիւներից աւելի թեթեւաչարժ՝
Եւ առիւծներից աւելի զօրաւոր ։

չ= Թագ. գ. 16։
ի= Թագ. լ. 1։
ը Դատ. ք. 31։
իգ Թագ. ժա. 12։ Սաղ. ԼԲ. 39. ՀԸ. 18։
ի Գէն. գ. 31։ Ժգ. 31։

ի Թուա. ԺԸ. 8։
լ= Թագ. լ. 4։
խ= Թագ. իգ. 7։ իգ. 9։ Տես Սաղ. ՀՀ. 15։
ծ= Թագ. ԺԸ. 3։
ի Գէն. գ. 10, 12։

ճ Յես. ը. 19։ ի Թագ. ը. 37։
յ Դան. ԺԲ. 21։
ղբ Մն. լ. 15։
ճ Յես. ԺՀ. 13։
ժ= Թագ. լ. 9։ Միք. ա. 10։

ճ Տես Դատ. ա. 18։
ն= Թագ. լ. 1։
չ= Թագ. ԺՀ. 1։
ա= Թագ. ԺԸ. 4։

24 Իսրայէլի աղջկերք, լացէք Սաւուղի համար,
Որ ձեզ վայելուչ կարմիրներ էր հագցնում,
Եւ ձեր հանդերձների վերայ ոսկի զարդեր էր դնում։
25 Ինչպէ՞ս վայր ընկան քաջերը պատերազմում.
Յոնաթանը քո բարձր տեղերի վերայ խոցուեցաւ։
26 Յաւում եմ քեզ համար, եղբայրս Յոնաթան,
Դու ինձ խիստ սիրելի էիր.
Բարձր էր ինձ համար քո սէրը կանանց սէրից։
27 Ինչպէ՞ս ընկան քաջերը.
Եւ կորա՜ն պատերազմի զէնքերը։

Գլ. Բ

Դաւիթը թագաւոր է դառնում Յուդայի վերայ, Ներբոնի Իսրայէլի վերայ. Աբենններն սպանում է Սաւուղի որդի.

1 Եւ սորանից յետոյ եղաւ որ Դաւիթը Տէրոջը հարցրեց եւ ասեց. Վեր գընամ Յուդայի քաղաքներից մէկը։ Եւ Տէրը նորան ասեց. Վեր գնա։ Եւ Դաւիթն ասեց. Ո՞ւր վեր գնամ։ Եւ
2 նա ասեց. Ե՛բերոն։ Եւ Դաւիթը իր երկու կանայքը՝ Յեզրայէլացի Աքինոամի հետ եւ Կարմէլացի Նաբալի
3 կին Աբիգեայի հետ վեր գնաց։ Եւ Դաւիթն էր հետ եղող մարդկանցն էլ՝ ամէն մէկն իր ընտանիքով տարաւ. եւ Ե՛բերոնի քաղաքներում բնակուեցան։
4 Եւ Յուդայի մարդիկն եկան, եւ Դաւիթին այնտեղ Յուդայի տան վերայ թագաւոր օծեցին։ Եւ Դաւիթին պատմեցին եւ ասեցին թէ՝ Գաղաադի Յաբիսի բնակիչները
5 Սաւուղին թաղեցին։ Եւ Դաւիթը Գաղաադի Յաբիսի բնակիչների մօտ պատգամաւորներ ուղարկեց, եւ նորանց ասեց. Դուք Տէրից օրհնեալ լինէք որ ձեր տիրոջը՝ Սաւուղին այս ողորմութիւնը եւ
6 թաղեցիք։ Եւ հիմա Տէրը ձեզ ողորմութիւն եւ ճշմարտութիւն անէ, եւ ես էլ ձեզ կ'հատուցանեմ այս լաւութիւնը, որ դուք արիք այդ բանը։
7 Եւ հիմա ձեր ձեռքը ուժովանայ. եւ զօրաւոր քաջեր եղիք. որովհետեւ ձեր տէրը՝ Սաւուղը մեռաւ, եւ Յուդայի տունը ինձ իրանց վերայ թագաւոր օծեցին։
8 Իսկ Սաւուղի զօրավար Ներնեան Աբեններն առաւ Սաւուղի որդի Ներբոսթէին եւ նորան տարաւ Մանա-
9 յիմ, եւ նորան Գաղաադի վերայ, Աասուրիի վերայ, Յեզրայէլի վերայ, Եփրեմի վերայ, Բենիամինի վերայ, եւ բոլոր Իսրայէլի վերայ թագաւոր ա-
10 րաւ։ Երբոր Սաւուղի որդի Ներբոսթէն Իսրայէլի վերայ թագաւոր եղաւ, քառասուն տարեկան էր, եւ երկու տարի թագաւորութիւն արաւ. միայն Յուդայի տունը Դաւիթին էր հետե-
11 ւում։ Եւ Յուդայի տան վերայ Ե՛բերոնի մէջ Դաւիթի թագաւորութիւն արած ժամանակը եօթը տարի եւ վեց ամիս էր։
12 Եւ Ներնեան Աբեններն եւ Սաւուղի որդի Ներբոսթէի ծառաները Մանա-
13 յիմից դուրս եկան Գաբաւոն։ Եւ Շարուհայի որդի Յովաբը եւ Դաւիթի ծառաները Ե՛բերոնից դուրս եկան, եւ Գաբաւոնի աւազանի մօտ նորանց հանդիպեցին. եւ սորանք աւազանի մէկ կողմին եւ նորանք աւազանի
14 միւս կողմին նստեցին, եւ Աբեններն ասեց Յովաբին. Թող երիտասարդները վեր կենան եւ մեր առաջին խաղան։ Եւ Յովաբն ասեց. Վեր կենան։
15 Եւ նորանք վեր կացան թիւով անցան Բենիամինից ու Սաւուղի որդի Ներբոսթէի կողմից տասներկու մարդ, եւ Դաւիթի ծառաներից տասն-
16 եւերկու մարդ։ Եւ ամէն մէկն իր ընկերի գլխից բռնեց, եւ իր սուրը իր ընկերի կողը մխեց, եւ մէկտեղ ընկան. եւ այնտեղի անունը Ե՛բեզ-

---

2 = Թագ. Ժբ. 1. Էդ. 16։ — Թուա. Ի՛Ե. 31. Ի՛Ձեա. Ա. 3։ = Թագ. Ը. 31։ 4 = Թագ. Ի՛Ե. 13։ 5 = Թագ. Ի՛Ե. 11, 13, Ջ՛Հ=ոբ Ը. 20։ գ. 10։ Սաղ. ՀԺԸ. 15։ 6 Ի՛ր Տիմ. ա. 16, 18։ 7 = Թագ. Ժգ. 10։ Ի՛Ե. 55, Գլ. գ. 6. գ Թագ. Ը. 5։ = Մն. Ի՛ր. 28. Ը= Մն. Ը. 33։ Ի. 39։ 8 Գլ. Ե. 1. գ Թագ. Ը. 11. 9 Ձեռ. Ի. 3։ Ժը. 29։ 10 Ներեմ. խա. 13։ Աբենն աւրեքի արբ

կաթ–ասուրիմ առաւեցաւ, որ Գաբաւոնի մէջ է։
17 Եւ այն օրը պատերազմը չատ ասպիսի եղաւ. եւ Աբենններն Իսրայէլի մարդկանց հետ՝ Դաւիթի ծառաներից
18 առաջին յաղթուեցաւ։ Եւ Ծարուհեայի երեք որդիքը Յովաբ, Աբեսան եւ Ասայէլն այնտեղ էին. եւ Ասայէլը դաշտի Այծեհտի պէս թեթեւ
19 էր ոտքով։ Եւ Ասայէլն Աբենների ետեւից հալածեց, եւ Աբենների ետեւից աջ կամ ձախ կողմը չխոտորուեց։
20 Եւ Աբենններն ետ դառաւ եւ ասեց. Ասայէլ, դո՞ւ ես։ Եւ նա ասեց. Ես
21 եմ։ Եւ Աբենները նորան ասեց. Դէպի աջ կամ ձախ կողմդ խոտորիր, եւ երիտասարդներից մէկին բռնիր, եւ նորա զէնքերն առ քեզ համար։ Բայց Ասայէլը նորա ետեւից հեռանալ չուզեց։
22 Դարձեալ Աբենները չարունակեց դարձեալ եւ Ասայէլին ասեց. Ետեւիցս դարձիր. ինչու համար քեզ գետինը գարկեմ. այն ժամանակ ես ինչպէս երեսս բարձրացնեմ դէպի քո եղբայր
23 Յովաբ։ Բայց նա չուզեց ետ դառնալ։ Եւ Աբենները նիզակի ետեւի ծայրովը նմանակուշիցը գարկեց նորան, եւ նիզակը նորա ետեւիցը դուրս եկաւ. եւ նա այնտեղ մայր ընկաւ եւ այնտեղ մեռաւ. եւ ով որ գալիս էր՝ Ասայէլի մայր ընկած եւ
24 մեռած տեղը կանգնում էր։ Եւ Յովաբ եւ Աբեսան Աբենների ետեւից ընկած հալածում էին. եւ արեգակը մայր մտաւ երբոր նորանք Գիայի Գաբաւոնի անապատի Ամմայի բլուրը եկան։
25 Եւ Բենիամինի որդիքն Աբենների ետեւից ժողովուեցան, մի գունդ եղան, եւ մէկ բլուրի գլխին կանգնեցին։
26 Եւ Աբենները Յովաբին կանչեց եւ ասեց. Մինչէ՞ւ սուրը յաւիտեան պիտի ուտէ. չգիտե՞ս որ սորա վերջը դառն կ'լինի. եւ մինչեւ ե՞րբ չես ասելու ժողովրդին, որ իրանց եղբայրներին
27 հալածելուց ետ դառնան։ Եւ Յովաբն ասեց. Կենդանի է Աստուած, Նէթէ դու խօսած լինէիր, ժողովրդի առաւօտից էր ետ դառել իր եղբայրների հալածելուց։
28 Այն ժամանակ Յովաբը փող հնչեցրեց. եւ բոլոր ժողովուրդը կանգնեց, եւ այլ եւս Իսրայէլի ետեւից չ'հալածեցին եւ այլ եւս պատերազմ չ'արին։
29 Եւ Աբենները եւ նորա մարդիկը այն բոլոր դիշերը դաշտի միջովը գնացին եւ Յորդանանովն անցան, եւ բոլոր Բեթրոնը գնալով եկան Մանայիմ։
30 Եւ Յովաբը Աբենններից ետ դառաւ, եւ բոլոր ժողովրդին ժողովեց, եւ Դաւիթի ծառաներից պակաս էին
31 տասներեքը մարդ եւ Ասայէլը։ Բայց Դաւիթի ծառաները Բենիամինից եւ Աբենների մարդկանցից երեք հարիւր վաթսուն մարդ զարկեցին որ մեռան։
32 Եւ Ասայէլին վեր առան, եւ նորան Բեթլհէմի մէջ իր հօր գերեզմանումը թաղեցին։ Եւ Յովաբը եւ նորա մարդիկը բոլոր դիշերը գնացին, եւ արշաւոյսին Հեբրոն։

Գլ. Գ

Դաւիթի որդիքը։ Աբենների անցնում է Դաւիթի կողմը։ Յովաբն սպանում է Աբեններին։

1 Եւ երկայն պատերազմ եղաւ Սաուղի տան եւ Դաւիթի տան մէջ. եւ Դաւիթը գնալով զօրանում էր, եւ Սաուղի տունը գնալով տկարանում էր։
2 Եւ Հեբրոնում Դաւիթին որդիներ ծնուեցան, եւ նորա անդրանիկն էր Ամնոնը՝ Յեզրայէլացի Աքինոամից,
3 եւ նորա երկրորդը կաբմէլացի Նաբաղի կին Աբիգեայից Քիլաբն էր, եւ երրորդը Գեսուրի թագաւորի Թոլմիի աղջիկ Մաաքայի որդի Աբիսաղոմն էր, եւ չորրորդը Ադդիթի որդի Ադոնիան էր, եւ
5 հինգերորդը Աբիտալ որդի Սափատիան էր, եւ վեցերորդը Դաւիթի կին Եգղայից ծնուած Յեթրաամն էր։ Հեբրոնում Դաւիթին սորանք ծնուեցան։

Ե— Թագ. խզ. 6. — Մն. բ. 16.
Ձ Պար. ժբ. 33. Երգ. ը. 11.
Է — Մն. Ժբ. 8.
Ը — Թագ. ժբ. 17.
Թ Պար. գ. 27. դ. 6. ք. 10. Նեհեմ. ժ. 14.
Ժ Պար. ժե. 24.
Ի — Թագ. խգ. 6. Նէր. 18. Պար. գ. 22. ը. 16. դ Թագ. ա. 7. բ. 5, 28. — Մն. բ. 10. խգ. 28. խե. 24, 34.
— Մն. գ. 1—4.
Ի — Թագ. խե. 43.
Ի — Մն. գ. 1 Դանիել. 6 ասուած.
Ի Պար. ժգ. 22, 32. ժե. 6.
Ի Թագ. ա. 5, 6.

6 եւ քանի որ Սաւուղի տան եւ Դաւիթի տան միջ պատերազմ կար, Աբննները Սաւուղի տան համար քիւ-
7 հունք էր։ Եւ Սաւուղը մէկ հարճ ունէր անունը Հռիսպա, Այիայի աղջիկը։ Եւ Ցբօշեթ Աբեններին ասց.
8 Ինչու մտաւցար իմ հօր հարճին։ Եւ Աբենները չատ բարկացաւ Ցբօսեթէի խօսքերի համար եւ ասց. Մի-
թէ ես շան դլուխ եմ որ Յուդայի դէմ այսօր ողորմութիւն եմ անում քո հօր Սաւուղի տանը, նորա եղբայրներին եւ բարեկամներին, եւ քեզ Դաւիթի ձեռքը չմատնեցի, եւ դու
9 այսօր այս կնկան համար ինձ մեղադրո՞ւմ ես։ Աստուած Աբենները այսպէս եւ սորանից աւելի անէ, եթէ Դաւիթին չանեմ, մինչ որ Տէրը նո-
10 րան երդում արաւ. Այսինքն Թագաւորութիւնը Սաւուղի տանից վեր առնեմ, եւ Դաւիթի աթոռը Իսրայէլի վերայ եւ Յուդայի վերայ հաստատե՞մ
11 Յետոյ մինչեւ Բերսաբէէ։ Եւ Ցբօսեթ այլ եւս չկարողացաւ Աբեններին պատասխան տալ նորանից վախենալուցը։
12 Եւ Աբենները իր կողմանէ Դաւիթին պատգամաւորներ ուղարկեց ասելով. Այս երկիրը ո՞ւմն է. եւ նա ասց. Ինձ հետ դաշնակցութիւն արա, եւ ահա իմ ձեռքը քեզ հետ կ'լինի բոլոր Իսրայէլը դէպի քեզ դարձնելու համար։ Եւ նա ասց. Լաւ,
13 ես քեզ հետ դաշնակցութիւն կ'անեմ. բայց քեզանից մէկ բան եմ պահանջում, այսինքն որ Միքալ Սաւուղի աղջիկ Մեղքողին ինձ համար չբերես, երբոր
14 դաս իմ երեսը տեսնելու։ Եւ Դաւիթը Սաւուղի որդի Ցբօսթէի մօտ դեսպաններ ուղարկեց՝ ասելով. Իմ կին Մեղքողը տուր ինձ, որին Խփղչատցիների հարիւր անթլփատութիւններով
15 ամէն առել եմ։ Եւ Ցբօսթէն մարդ ուղարկեց եւ նորան առաւ նորա մարդ
16 Վայիսեան Փալտիէլից։ Եւ նորա մարդը գնաց լալով մինչեւ Բահուրիմ նորա հետեւից։ Եւ Աբենները նորան ասց. Գնա դարձիր գնա. եւ նա գնաց։
17 Եւ Աբենները խօսեց Իսրայէլի ծերերի հետ եւ ասց. Երէկ ու միւս օր ուզում էիք որ Դաւիթը ձեզ վերայ
18 թագաւոր լինի. Եւ հիմա արէք. որովհետեւ Տէրը Դաւիթի համար խօսեց ասելով. Իմ ծառայ Դաւիթի ձեռքովը պիտի ազատեմ՝ իմ ժողովրդ Իսրայէլին Փղչատցիների ձեռքից ու նորա բոլոր թշնամիների ձեռքից։
19 Նաեւ Աբենները Բենիամինի հետ խօսեց. նոյնպէս գնաց Աբենները Բերրոն, որ Դաւիթին էլ պատմէ Իսրայէլի ու Բենիամինի բոլոր տանը հաճոյ երե-
20 ւեցածը։ Եւ Աբենները եկաւ Բերրոն Դաւիթի մօտ՝ հետը քսան մարդ։ Եւ Դաւիթն Աբեններին եւ նորա հետ
21 եղող մարդկանցը խնճոյք արաւ։ Եւ Աբենները Դաւիթին ասց. Վեր կենամ գնամ, եւ բոլոր Իսրայէլը ժողովեմ իմ տէր Թագաւորի մօտ, որ քեզ հետ դաշնակցութիւն անեն, եւ դու սրտիդ բոլոր ուզածի պէս տիրապետութիւն անես։ Եւ Դաւիթն Աբեններին ուղարկեց, եւ նա գնաց խաղաղութեամբ։
22 Եւ ահա Դաւիթի ծառաները եւ Յովաբը ասպատակութիւնից էին դառան, եւ իրանց հետ չատ աւար բերին. իսկ Աբենները Դաւիթի մօտ Բերրոնումը չէր. որովհետեւ Դաւիթն ուղարկել էր նորան, եւ նա գնացել
23 էր խաղաղութեամբ։ Եւ երբոր Յովաբը եւ նորա հետ եղող բոլոր զօրքը եկան, Յովաբին պատմեցին եւ ասացին. Ներեան Աբենները եկաւ Թագաւորի մօտ, նա էլ ուղարկեց նորան,
24 եւ նա գնաց խաղաղութեամբ։ Այն ժամանակ Յովաբը Թագաւորի մօտ գնաց եւ ասց. Ի՞նչ ես արել. ահա Աբենները քեզ մօտ է եկել. ինչու համար նորան թող ես տուել, եւ նա
25 էլ գնացել է։ Դու գիտես, որ Ներ-

2Կր. խ. 8, 10, 1Կր. ժդ. 21, Հռով. ա. 17, Բ— Թագ. ժե. 28, ժզ. 1, 12։ իբ. 17, — Մն. ժբ. 23. ԼԳաա. բ. 1։ — Թագ. գ. 20. Գր. ժե. 11։ գ Թագ. գ. 25։ | 1Կր. խգ. 3։ Ե— Թագ. ժգ. 49. ժբ. 20. Ի— Թագ. ժբ. 23, 27. Ղ— Թագ. ֆե. 44։ | Ա Գր. ժբ. 16։ գ Թագ. բ. 8. Հա Մն. ժբ. 23։ Ն գ Թագ. ժա. 37.

եան Աբեններն եկել է քեզ խաբելու, եւ ՚ձեռ դուրս գալն ու մանելը հասկանալու, եւ քո ամէն գործքն իմա-
26 նալու։ Եւ Յովաբ Դաւիթի մօտից դուրս եկաւ, եւ Աբենների եղբօրը պատգամաւորներ ուղարկեց եւ նորան Սիրայի ջրհորիցը եւ դարձրին. բայց
27 Դաւիթը չգիտէր։ Եւ երբոր Աբենները եւ դառաւ Քեբրոն, Յովաբը ՚նորան քաշեց դռան ներսի կողմը նորա հետ ծածուկ խօսակցութիւն անելու համար, եւ նորան այնտեղ ՚զարկեց նորա մանուչին իր եղբայր ՚Ասայէլի արիւնի համար. եւ նա մեռաւ։
28 Եւ նորանից յետոյ Դաւիթը լսեց եւ ասեց. Ես ու իմ թագաւորութիւնը յաւիտեան անպարտ ենք Տիրոջ առաջին Ներեան Աբենների արիւնից։
29 ՚Յովաբի գլխի վերայ, ու նորա հօր բոլոր տան վերայ հասնի, եւ Յովաբի տանիցը պակաս չլինի հեմորռանգաւոր, բորոտ, ցուպի կոթնողը, սրով ընկնողը եւ հացի կարօտը։ Այսպէս Յովաբը եւ նորա եղբայր Աբեսան Աբեններին մեռցրին. որովհետեւ նա նորանց եղբայր ՚Ասայէլին պատերազմի ժամանակ Գարաւոնի մէջ մեռցրել էր։
31 Եւ Դաւիթը Յովաբին եւ նորա հետ եղող բոլոր ժողովրդին ասեց. ՚Ձեր հանդերձը պատառուեցէք, եւ ՚քուրձեր հագէք, եւ Աբենների առաջից լաց եղէք։ Եւ Դաւիթ թագաւորը դագաղի
32 հետեւից գնաց։ Եւ Աբեններին թաղեցին Քեբրոնումը. եւ թագաւորը ձայնը բարձրացրեց եւ Աբենների գերեզմանի վերայ լաց եղաւ. բոլոր ժողովուրդն էլ լաց եղաւ։
33 Եւ թագաւորը Աբենների համար հողաց եւ ասեց. Մի՞թէ ՚անզգամի
34 մեռնելու պէս մեռաւ Աբենները։ Քո ձեռքերը չէին կապուած. եւ քո ոտքերը չէին դրուած կապանքում. այնօրէնների առաջ ընկնողների պէս ընկար։ Եւ բոլոր ժողովուրդը դարձեալ
35 Նորա վերայ լաց եղաւ։ Եւ բոլոր ժողովուրդը եկաւ որ ՚Դաւիթին հաց ուտեցնեն, քանի որ դեռ ցերեկ էր, բայց Դաւիթը երդում արաւ եւ ասեց. Աստուած ինձ այսպէս եւ սորանից աւելի անէ, եթէ Հարեղակը մանելուց առաջ հաց կամ ուրիշ բան ճաշակեմ։
36 Եւ բոլոր ժողովուրդը ուշադրութիւն արաւ. եւ ՚յ ՔՆԸ իրանց աչքին հաճոյ երեւեցաւ, ինչպէս որ թագաւորի ամէն արածը բոլոր ժողովրդի աչքին
37 հաճոյ էր երեւում։ Եւ այն օրը բոլոր ժողովուրդը եւ բոլոր Իսրայէլը հասկացաւ, որ Ներեան Աբենների
38 մեռցնուիլը թագաւորից չէր։ Եւ թագաւորն իր ծառաներին ասեց. Չգիտէ՞ք որ այսօր Իսրայէլի մէջ մէկ
39 զօրավար եւ մեծաւոր ընկաւ։ Եւ ես այսօր տկար եմ, թէպէտ եւ թագաւոր եմ օծուած. եւ այս մարդիկը ՚Շերուհեայի որդիքը ՚ինձանից ուժով են. ՚Տէրը չարութիւն անողին հատուցանէ՝ նորա չարութեան համեմատ։

ԳԼ. Դ

Ցերեսբէն սպանուում է։ Դաւիթը առնում է Նոբա սպանելու վրէժը։

4 Եւ երբոր Սաուղի որդի Յե՞ՆԷ լսեց Աբենների Քեբրոնի մէջ մեռնելը, ՚ձեռքերը թուլացան, եւ բոլոր Իսրայէլը տագնապուեցան։ Եւ Սաուղի
2 որդին երկու գնդապետ ունէր, մէկի անունը Բաանա՝ եւ միւսի անունը Ռեքաբ էր. որոնք Բենիամինի ցեղից Բերովթացի Ռեմմոնի որդիքն էին. (որովհետեւ ՚Բերովթն էլ Բենիամինեան-
3 ներինն էր համարւում, եւ Բերովթացիները փախան ՚Գեթթայիմ. եւ մինչեւ այսօր պանդուխտի պէս այնտեղ
4 են բնակւում։) Եւ Սաուղի որդի ՚Յովնաթանը մի տղայ ունէր՝ ոտքերը կաղ, երբոր Սաուղի եւ Յովնաթանի լուրը Յեզրայէլից եկաւ, նա հինգ տարեկան էր. եւ նորա դայեակը նորան առաւ եւ փախաւ. եւ երբոր չտապում էր փախչելու, ՚ՆՈՆ վայր ընկաւ

ա= Թագ. ի՞Բ. 6, եւ. ւԼ. 28։
բ Թագ. բ. 5։ ԴԼ. Ե. 9, 10։
գ ԴԼ. գ. 6։
դ ԴԼ. բ. 23։
ե Թագ. բ. 32, 33։
զ ՂԼ. Ժե. 3։
է=ԴԼ. բ. 23։
ը ՔՀ=. է. 6. ԴԼ. ա. 2, 11։
թ=Թագ. ի. 31։
ժ ԴԼ. ա. 17։
ի=ԴԼ. Ժգ. 12, 13։
լ=ԴԼ. Ժբ. 17։ Երեմ. Ժգ. 7։
խ ԴԼ. ա. 12։
ծ=ԴԼ. Ժ. 7։
կ Թագ. ի՞Բ. 4։ կբ. 12։ բ Տիմ. գ. 11։
հ=Եզր. գ. 4։ Նե. Ժգ. 7։ Երեմ. գ. 21։
ձ Ցես. Ժբ. 25։ ԴԼ. իգ. 37։
ղ ՂԼԵմ. Ժա. 33։
ճ=ԴԼ. Բ. 3։

եւ կաղ զառաւ, եւ Նորա անունը
5 Մեմփիբոսթէ էր, եւ Բերսովթայի Ռեմոնի որդիքը՝ Ռեքաբը եւ Բաանան գնացին եւ ցերեկուայ տաք ժամանակին Ցերուսթէի տունը մտան, եւ նա կէս օրուայ ժամանակին անկողինում
6 քնել էր։ Եւ Նորանք մինչեւ ատեն մէջտեղը մտան էբէլ ըէ ցորեն առնողներ են եւ Նորան Հնանակուչիցը զարկեցին, եւ Ռեքաբը եւ Նորա եղբայրը
7 Բաանան փախան։ Այս կերպով Նորանք տունը մտան, երբոր նա ներսի սենեակում՝ իր անկողինում քնում էր, Նորան զարկեցին, մեռցրին, եւ Նորա գլուխը կտրեցին, եւ գլուխն առան բոլոր գիշերը գաշտի ճանապար-
8 հով գնացին։ Եւ Ցերուսթէի գլուխը տարան Քերրոն Դաւիթի մօտ, եւ թագաւորին ասեցին. Ահա քո թշնամիի՝ Էքս կեանքդ որոնող Սաուղի որդի Ցերուսթէի գլուխը. եւ Տէրը Սաուղիցը եւ Նորա սերունդիցն այսօր վրէժխնդրութիւն տուաւ մեր տէր
9 թագաւորին։ Եւ Դաւիթը պատասխանեց Բերսովթայի Ռեմոնի որդիք Ռեքաբին եւ Նորա եղբայր Բաանային եւ Նորանց ասեց. Իմ հոգին ամէն նեղութիւնից ազատող Տէրը կենդանի
10 է, Որ Նա որ ինձ պատմեց եւ ասեց թէ Ահա Սաուղը մեռաւ, եւ ինքն իր աչքին աւետիս տուող էր երեւում, բայց ես Նորան բռնեցի եւ Սիկելակի մէջ Նորան մեռցրի, փոխանակ որ ես
11 Նորան աւետիս վարձք տայի. Որչափ աւելի այն չար մարդկանցը, որոնք արդար մարդին մեռցրին իր տանը մէջ իր անկողինի վերայ. եւ հիմա Նորա Յարիւնը անպատճառ ձեր ձեռքիցը պիտի պահանջեմ եւ ձեզ եր-
12 կրիցը պիտի վերացնեմ։ Այն ժամանակ Դաւիթը երիտասարդներին հրամայեց, եւ Նորանք մեռցրին. եւ Նորանց ձեռքերն ու ոտքերը կտրեցին, եւ Քերրոնի աւազանի վերայ կախեցին։ Իսկ Ցերուսթէի գլուխն առան եւ թաղեցին Քերրոնի մէջ Աբենների գերեզմանում։

Գ Լ. Ե

Ամբողջ ցեղերն էլ գալիս են Դաւիթին թագաւոր։ Նա առնում է Երուսաղէմը։ Դաւիթի տունը եւ յաջորդները։

1 Եւ Իսրայէլի բոլոր ցեղերը եկան Քերրոն Դաւիթի մօտ եւ ասեցին թէ Ահա մենք քո ոսկորը եւ քո մարմինն
2 ենք։ Դեռ սորանից առաջ Երբոր Սաուղը մեզ վերայ թագաւոր էր, դու էիր Իսրայէլի Ելուս հանողը եւ ներս բերողը. եւ Տէրը քեզ ասեց. Դու հովուելս իմ ժողովրդ Իսրայէլին, եւ դու լինես իշխան Իսրայէլի
3 վերայ։ Եւ Իսրայէլի բոլոր ծերերը եկան թագաւորի մօտ Քերրոն, եւ Դաւիթ թագաւորը Նորանց հետ դաշինք դրաւ Քերրոնում Տիրոջ առաջին, եւ Նորանք Դաւիթին թագաւոր օծեցին Իսրայէլի վերայ։
4 Դաւիթը երեսուն տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ եւ թագաւորու-
5 թիւն արաւ Էքառասուն տարի։ Քերրոնում Յուդայի վերայ թագաւորութիւն արաւ Եօթը տարի եւ վեց ամիս, եւ Երուսաղէմում թագաւորութիւն արաւ բոլոր Իսրայէլի եւ Յուդայի վերայ երեսուներեք տարի։
6 Եւ թագաւորը իր մարդիկներով գնաց Երուսաղէմ՝ այն երկրում բնակող Յեբուսացիների վերայ. եւ Դաւիթի հետ խօսեցին ասելով թէ Այս տեղ չես մտնիլ, այլ հէնց կոյրերն ու կաղերը քեզ կ'հեռացնեն. կարծելով թէ Դաւիթը չի կարենալ այնտեղ մըտ-
7 նել։ Բայց Դաւիթն առաւ Սիոնի բեր-
8 դը, (որ է Դաւիթի քաղաքը)։ Եւ Դաւիթն այն օրն ասեց. Ով որ Ցերուսացիներին զարկէ եւ ջրանցքին հասնէ եւ Դաւիթին ատելի եղող կաղերին ու կոյրերին էլ – Նորա համար
9 ասում են՝ կոյրն ու կաղը տունը չի՛մտնէ։ Եւ Դաւիթը բնակուեց այն բերդում եւ Նորան Դաւիթի քաղաք

Ե — Ա Թագ. ե. 3։ Բ. 40. Ա Մնաց. ը. 1։ Ա Թագ. ը. 33.
2 Ա Թագ. ժբ. 2, 10, 11։ Ա Մնաց. ը. 2։ Ա Թագ. ժ. 29.
3 Ա Թագ. ժ. 39։ Սաղ. լ — 7։ Բ Թագ. ա. 1։ Բ Մնաց. ժ. 1—3։ ժբ. 23 — 40։
4 Ա Թագ. ժբ. 13.
5 Բ Սմ. բ. 3, 6։ Ա Մնաց. գ. 4։
6 — Ա Մնաց. ժ. 3։
7 Ա Մնաց. ժ. 5։
8 Ա Թագ. ժ. 1, 12։ Սաղ. ղբ. 71, 72։
9 Ա Մնաց. ժ. 8։
10 Ա Թագ. ժ. 21։ գ. 12։ ժգ. 21։ գ. 17։
11 Ա Թագ. ժ. 17։
12 Ա Թագ. իգ. 18։
Ա Մնաց. իգ. 31, իթ. 27։ Ա Գր. բ. 11։ Ա Մնաց. գ. 4։ Դ Թագ. ա. 21։ Ա Թեսս. իե. 63։

անուանից. եւ Դաւիթը նորա չուրջը
10 չինից Մելքոնից դէպի ներս։ Եւ Դաւիթը գնալով մեծանում էր, եւ զօրաց Տէր Աստուածը նորա հետ էր։
11 Եւ Տիւրոսի Քիրամ թագաւորը դեսպաններ ուղարկից Դաւիթի մօտ, նաեւ եղեւնափայտեր եւ հիւսներ եւ որմնադիրներ՝ որոնք Դաւիթի համար
12 տուն չինեցին։ Եւ Դաւիթն իմացաւ որ Տէրն իրան թագաւոր հաստատեց Իսրայէլի վերայ, եւ որ երբարձրացրեց նորա թագաւորութիւնը իր ժողովուրդ
13 Իսրայէլի համար։ Եւ Դաւիթը ՚ի Քրբոնից գալուց յետոյ՝ երուսաղէմից ուրիշ էլ հարճեր եւ կիներ առաւ. եւ Դաւիթին ուրիշ էլ տղերք եւ աղջկերք
14 ծնուեցան։ Եւ նորանք են երուսաղէմում նորան ծնուած տղերանց անունները. Սամաա, Սովբաբ, Նաթան,
15 Սողոմոն, Ցեբահար, Եղիսուա, Նա-
16 փեկ, Յափիէ, Եղիսամա, Եղիադա ու Եղիփաղէտ։
17 Եւ Փղշտացիները լսեցին, որ Դաւիթին Իսրայէլի վերայ թագաւոր են օծել, եւ բոլոր Փղշտացիները վեր գընացին որ Դաւիթին որոնեն. երբոր
18 Դաւիթն այս լսեց՝ ինքնա բերդը։ Եւ Փղշտացիները եկան եւ հարաձգուե-
19 ցան Հրափայնոց հովիտումը։ Եւ Դաւիթը Տիրոջը հարցրեց եւ ասեց. Վեր գնա՞մ Փղշտացիների դէմ. նորանց իմ ձեռքը կ՚մատնե՞ս։ Եւ Տէրը Դաւիթին ասեց. Գնա. որովհետեւ Փղշտացիներին անպատճառ քո ձեռքը կ՚մատնեմ։
20 Այն ժամանակ Դաւիթը Հրապարակին գնաց. եւ Դաւիթը զարկից նորանց այն տեղում եւ ասեց. Տէրն իմ թշնամիներին իմ ձեռքովը պատառից, ջրերի պատառուածքի պէս. նորա համար այն տեղի անունը Բահալփարասին կոչեցաւ։ Եւ Փղշտացիները
21 այնտեղ ձգեցին իրանց կուռքերը. եւ Դաւիթը եւ իր մարդիկն առան նորանց։
22 Եւ Փղշտացիները դարձեալ վեր եկան, եւ Հրափայնոց հովիտումը առ-
23 րածուեցան։ Եւ Դաւիթը Տիրոջը հարցրեց, եւ նա ասեց. Վեր չ՚գնաս, այլ դէպի նորանց եանէի կողմը գարձիր, թթենիների կողմից նորանց վերայ
24 գնա։ Եւ երբոր թթենիների գլխին գնացքի ձայն լսես, այն ժամանակ չարժիր. որովհետեւ այն ժամանակ Տէրը քո առաջ պիտի գուրս գայ որ
25 Փղշտացիների բանակը զարկէ։ Եւ Դաւիթն այնպէս արաւ, ինչպէս որ Տէրը հրամայեց իրան. եւ Փղշտացիներին զարկեց՝ Գաբայից մինչեւ Գազեր։

Գլ. Զ.

Տապանակ ուխտին տանում են Երուսաղէմ։ Սկզբում ծայր է տալիս։

1 Եւ Դաւիթը գարձեալ ժողովից Իսրայէլի բոլոր ընտիրները՝ երեսուն հա-
2 զար հոգի։ Եւ վեր կացաւ գնաց Գաւիթը եւ իր հետ եղող բոլոր ժողովուրդը Յուդայի Բաալեից, որ այնտեղից Աստուծոյ տապանակը վեր բերէ, որի վերայ կոչուած է Երբովբէից վերայ նստող Զօրաց Տիրոջ ա-
3 նունը։ Եւ դրին Աստուծոյ տապանակը մէկ նոր սայլի վերայ, եւ նորան վեր առան Աբինադաբի տանիցը, որ այն բլրի վերայ էր. եւ Աբինադաբի որդիքը՝ Ոզան ու Աքիովը քշում
4 էին այն նոր սայլը։ Եւ վեր առան նորան Աստուծոյ տապանակի հետ Աբինադաբի տանիցը, որ բլրի վերայ էր. եւ Աքիովը գնում էր տապանակի
5 առաջից։ Եւ Դաւիթը եւ Իսրայէլի բոլոր տունը խաղում էին Տիրոջ առաջին ամէն տեսակ մայր փայտերով, երգարաններով, տաւիղներով, թմբուկներով, դափներով եւ ծնծղաներով։
6 Եւ երբոր եկան Նաքոնի կալը, Ոզան երձեռքը մեկնեց Աստուծոյ տապանակին եւ բռնեց նորան. որովհետեւ
7 եղները ծռել էին նորան։ Եւ Տիրոջ բարկութիւնը բորբոքուեց Ոզայի դէմ, եւ Աստուած զարկեց նորան այնտեղ այս յանցանքի համար. եւ նա մեռաւ նոյն տեղը Աստուծոյ տապանակի

ե՚ Թագ. ե. 1։ = Մն. ժգ. 1։
ը Քրա. խգ. 7։
թ= Մն. գ. 5—9։ ժգ. 3։
ի= Մն. գ. 5։ ժգ. 3։
ժ= Թագ. իբ. 4, 5։ Գլ. ժգ. 14։
ի Գաւա. ժե. 9։
յ Յեհ. ժգ. 8։ Ես. ժէ. 5։
ա Ես. իբ. 21։
ը= Մն. ժգ. 12։ Տես ր Օր. ե. 5, 25։
ի Գաւա. գ. 14։
յ Յեհ. ժգ. 10։
—
ա= Մն. ժգ. 5, 6։
բ Յեհ. ժե. 9, 60։
գ= Թագ. գ 4։ Պար. ե. 1։
դ= Թագ. ե. 1, 2։
ե Թագ. ժ. 12։
զ= Մն. ժգ. 9։
է Յեհ Քա. գ. 15։
ը= Թագ. գ. 19։

8 մօտ ։ եւ Դաւիթը տրամեց , որ Տէրը հարուածով հարուածեց Ոզային , եւ այնտեղի անունը մինչեւ այս օրը
9 *Փարէզ-ոզա է ասվում ։ եւ Դաւիթը վախեցաւ այն օրը Տէրից , եւ ասաց · Տիրոջ տապանակը ինչպէս մտնէ ինձ
10 մօտ ։ եւ Դաւիթը չ'ուզեց Տիրոջ տապանակը տանել իր մօտ Դաւիթի քաղաքը · եւ Դաւիթը ձռնց նորան տա-
11 բաւ Ովբեդոմի Աբդեդոմի տունը ։ եւ Տիրոջ տապանակը մնաց երեք ամիս Գէթացի Աբդեդոմի տանը , եւ Տէրը օրհնեց Աբդեդոմին եւ նորա բոլոր տունը ։
12 Եւ Դաւիթ թագաւորին պատմեցին ասելով · Տէրը օրհնեց Աբդեդոմի տունը եւ նորա ամին ունեցածը Աստուծոյ տապանակի համար ։ եւ Դաւիթը գնաց եւ վեր առաւ Աստուծոյ տապանակը Աբդեդոմի տանից ուրախու-
13 թեամբ Դաւիթի քաղաքը ։ եւ երբոր Տիրոջ տապանակը վեր առնողները վեց քայլ առաջ գնացին , Ինա արջառ
14 ու պարարտ զոհարան զոհեց ։ եւ Դաւիթը Տիրոջ առաջին պարում էր բոլոր ուժովը · եւ Դաւիթը էֆթանի եւ
15 փուդ էր հագել ։ եւ Դաւիթը եւ Իսրայէլի բոլոր տունը տանում էին Տիրոջ տապանակը ուրախութեամբ եւ
16 փողերի ձայներով ։ եւ երբոր Տիրոջ տապանակը եկաւ Դաւիթի քաղաքը , Սաւուղի աղջիկը Մեղբողը պատուհանից նայելով տեսաւ որ Դաւիթ թագաւորը Տիրոջ առաջին կաքաւում եւ պարում էր , եւ նորան անարգեց
17 իր սրտում ։ եւ Տիրոջ տապանակը բերին , եւ նորան իր տեղը դրին այն վրանի մէջ որ Դաւիթը նորա համար կանգնեցրել էր · եւ Դաւիթը Տիրոջ առաջին ողջակէզներ եւ խաղաղու-
18 թեան զոհեր մատուցրեց ։ եւ Դաւիթը երբոր ողջակէզներն եւ խաղաղութեան զոհերը մատուցանելը վերջացրեց , օրհնեց ժողովրդին զօրաց Տի-
19 րոջ անունով ։ եւ Իսրայէլի բոլոր բազմութեանը՝ մարդից մինչեւ կիները , բոլոր ժողովրդին ամէն մէկին՝ մէկ նկանակ , մի կոտր միս եւ մի կարկանդակ բաշխեց · եւ բոլոր ժողովուրդն ամէն մէկն իր տունը գնաց ։
20 Եւ Դաւիթը նա դառաւ իր տունը օրհնելու համար · եւ Սաւուղի աղջիկը՝ Մեղբողը դուրս եկաւ Դաւիթին դիմաւորելու , եւ ասաց · Իսրայէլի թագաւորը այսօր ինչ փառաւոր էր , որ այսօր իր ծառաների աղախինների առաջին ինքզինքը մերկացրեց , ինչպէս որ [illegible] մէկն ի-
21 րան մերկացնում է ։ եւ Դաւիթը Մեղբողին ասեց · Այն Տիրոջ առաջին , նոր ինձ քո հօրից եւ նորա բոլոր տանից աւելի ընտրեց , եւ ինձ Տիրոջ ժողովրդի Իսրայէլի վերայ իշխան դրբաւ , այո , ես այն Տիրոջ առաջին խա-
22 ղայի ։ եւ դեռ սորանից աւելի ինձ անարդ երեւեցնելով իմ աչքերի առաջին նուաստ պիտի լինեմ · իսկ այն քո ասուած աղախինների առաջին պի-
23 տի փառաւորուեմ ։ եւ Սաւուղի աղջիկ Մեղբողը մինչեւ իր մահուան օրը զաւակ չ'ծնեց ։

ԳԼ · Է

Դաւիթն ուզում է մի տաճար շինել եւ Աստուածանից խոստանում է տանում որ իր թագաւորութիւնը յաւիտեան կ'ինայ , Նորա աղօթքը ։

1 Եւ երբոր թագաւորը իր տանը նրաստեց , եւ Տէրը նորան իր չուրջը եղած ամին թշնամիներից հանգստացրեց ,
2 թագաւորը Նաթան մարգարէին ասեց · Ահա ես բնակւում եմ եղեւնափայտի տան մէջ , բայց Աստուծոյ տապանակը վրանի մէջ է
3 բնակւում ։ եւ Նաթանն ասեց թագաւորին · Ամէն ինչ որ սրտիդ մէջ կայ , գնա արա , որովհետեւ Տէրը քեզ հետ է ։
4 Եւ նոյն գիշերը եղաւ Տիրոջ խօս-
5 քը Նաթանին ասելով · Գնա , իմ ծառայ Դաւիթին ասիր · Տէրը այսպէս է ասում · Դո՞ւ պիտի ինձ համար բը-

---

* Այլ-ին՝ Ոզայի պատուածքը ։
Բ Սադ. 6։10։
գ — Մն. ժգ. 13։
ե — Մն. ժգ. 14։
է — Մն. ժէ. 25—29։
Ը Թագ. գ. 15։ Ճառ. գ. 3։ — Մն. ժէ. 2, 15։
թ Մն. ժէ. 1։
ժ Թագ. ը. 1։ — Մն. ժէ. 26։
ժա Եզ. ժէ. 20։ Սադ. լ. 11։
ժբ — Թագ. ը. 18։
ժգ — Մն. ժէ. 26։
ժդ Ծառ. է. 28։ գ Թագ. ը. 30։
ժե — Մն. ժգ. 1—3։
ժզ — Թագ. ժգ. 1։
ժէ — Մն. ժէ. 1։
ժը Թագ. ը. 5, 62, 63։
ի Թագ. ը. 14, 55։
ա Սադ. լ. վերնագիրը։
Ծառ. ը. 4։
ը — Թագ. ժգ. 11։ ժէ. 28։
— Մն. ժէ. 1—27։
իդ։ ժը. 1։
իգ Գ. է. 11։
իդ Ճառ. է. 46։
իե Եզ. իգ. 1 եւ 2։
իզ Թագ. ը. 17, 18։ — Մն. իը. 7։ իը. 2։
իէ Թագ. է. 3։ ը. 19։ — Մն. իը. 8։ իը. 3։

6 նակուելու տուն չինես ։ Որովհետեւ Իսրայէլի որդիքը եգիպտոսից հանած օրից մինչեւ այս օրը տան մէջ չ'բնակուեցայ , այլ վրաններով ու
7 խորաններով էի մեն գալիս . Ի որչափ տեղ որ մեն եկայ Իսրայէլի որդիանց հետ , մի՞թէ մէկ բան խօսեցի Իսրայէլի ցեղերի մէկի հետ , որոնց հրամայեմ եմ տուել իմ ժողովուրդ Իսրայէլին հովուելու , եւ ասեցի՝ թէ Ի՞նչու համար ինձ եղեւնափայտի տուն չ'շինեցիք ։
8 Եւ հիմա իմ ծառայ Դաւիթին այսպէս ասես . Զօրաց Տէրը այսպէս է ասում . Ես քեզ առայ փարախիցը՝ ոչխարների ետեւիցը, որ իմ Իսրայէլ ժողովրդի վե-
9 րայ առաջնորդ լինես . Եւ Էքեզ հետ էի ուր որ գնում էիր , եւ Էքո առաջիցը բոլոր թշնամիներիդ կատորեցի , եւ երկրիս վերայ եղող մեծերի անուն-
10 նի պէս քո անունը մեծացրի ։ Եւ իմ ժողովուրդ Իսրայէլի համար էլ մէկ տեղ որոշեցի եւ Ներան տնկեցի . եւ նա իր տեղը բնակվում է , եւ այլ եւս պիտի չ'շարժուի , եւ անիրաւութեան որդիքը առաջուայ պէս այլ եւս պիտի
11 չ'նեղեն Ներան , Ինչպէս որ Էսկսի իմ ժողովուրդ Իսրայէլի վերայ դատաւորներ դրած օրից ի վեր . եւ քեզ պիտի հանգստացնեմ քո ամեն թշնամիներից ։ Եւ Տէրը քեզ իմացնում է որ Տէրն է քեզ համար տուն չինելու ։
12 Երբոր քո օրերը լրանան եւ դու Էքո հայրերի հետ ննջես , Էքեզանից յետոյ քո երանգիցը դուրս եկող զաւակիդ պիտի բարձրացնեմ , եւ Ներա
13 թագաւորութիւնը հաստատեմ ։ Նա է իմ անունի համար տուն չինելու , եւ ես Ներա Էթագաւորութեան աթո-
14 ռը կ'հաստատեմ յաւիտեան ։ Ես Ներան հայր կ'լինեմ , եւ նա ինձ որդի կ'լինի . եթէ նա Էանիրաւութիւն անէ , ես Ներան կ'պատժեմ մարդկանց գաւազանով եւ մարդկանց որդիների
15 հարուածներով ։ Բայց իմ ողորմութիւնը Ներանից չի հեռանալ , Ինչպէս որ Սաւուղից հեռացրի , որին քշեցի
16 քո առաջիցը ։ Եւ քո տունը եւ քո թագաւորութիւնը քո առաջին յաւիտեան ապահով է , Էքո աթոռը հաստատ պիտի լինայ մինչեւ յաւիտեան ։
17 Եւ Նաթանն այս բոլոր խօսքերը եւ այս բոլոր տեսիլքը մի ըստ միոջէ ասեց Դաւիթին ։
18 Եւ Դաւիթ թագաւորը գնաց Տիրոջ առաջին նստեց , եւ ասեց . Ով Տէր եհովայ , ես ո՞վ եմ . եւ ո՞վ է իմ տունը , որ ինձ մինչեւ այստեղ բերիր ։
19 Սակայն այս էլ դեռ քո աչքերին պզտիկ երեւեցաւ , ով Տէր եհովայ , եւ քո ծառայի տան վերայով հեռաւոր ժամանակի համար էլ խօսեցիր , եւ Էմարդի եղանակն այս է , ով Տէր
20 եհովայ ։ Եւ Դաւիթն էլ քեզ ինչ ասէ . որովհետեւ դու , ով Տէր եհովայ , քո ծառային ճանաչում ես ։
21 Այս բոլոր մեծ բաները քո խօսքի համար՝ եւ քո սրտի պէս արիր , որ ծա-
22 ռայիդ իմացնես ։ Սորա համար Էմեծ երեւեցար , ով Տէր Աստուած . որովհետեւ Էքեզ պէս մէկը չ'կայ , եւ քեզանից Ջոկ Աստուած չ'կայ՝ մեր ականջներովը բոլոր մեր լսածների հա-
23 մեմատ ։ Եւ Էո՞ր ազգն է երկրիս վերայ քո մէկ հատ ժողովրդի՝ Իսրայէլի պէս , որի համար Նոյն Ինն Աստուած եկաւ Նորան փրկելու որ իր համար ժողովուրդ Էնէ , եւ իր համար անունն այխատէ եւ (ձեզ համար) քո երկրի մէջ այս մեծ ու սոսկալի բաները անէ , Էքեզ համար եգիպտոսից ազատած ժողովրդիդ առաջից ազգեր եւ
24 Ներանց աստուածները վռնդել ։ Եւ Էքո ժողովուրդ Իսրայէլին յաւիտեան քեզ ժողովուրդ հաստատեցիր , եւ Էդու ,
25 ով Տէր , Ներանց Աստուած եղար ։ Եւ հիմա , ով Տէր Աստուած , այս խօսքը ,

---

ՀԳ Թագ. բ. 16.
Ի Նկր. ի. 18, 19, 31։ Գլ. ժա. 11։
Ի՛ր Օր. իգ. 14.
Ի Գլ. ե. 2։
Լ— Թագ. ժգ. 11, 12։
Խ— Թագ. ժբ. 14։ Գլ. ե. 10։ բ. 6, 14։
Ծ— Թագ. լ—. 6։
Ի Սաղ. իգ. 3. ժ. 8։ Նբհմ. իգ. 6։ Աճափ. բ. 15։

Հ Դատ. բ. 14—16։ ա Թագ. ժբ. 9, 11։ Սաղ. ճգ. 42։
Ի Գլ. ա. 21։ գ Թագ. ժա. 38։
Ղ Թագ. բ. 1։
Ի՛ր Օր. լ—. 16։ գ Թագ. ա. 21։
Ի Տես Ես. ծե. 8։ Սաղ. ճգր. 11։
Ի Թագ. ե. 3։ գ. 12։ բ. 19։ ա Մն. իբ. 10։ իբ. 6։

Ն Սաղ. իգ. 4, 29, 36, 37։
Ղ Սաղ. իգ. 26, 27։ Նբր. ա. 3։
Ո Գլ. իգ. 19։ իդ. 17։ գ Թագ. բ. 17։ բ Մն. գ. 37։ Ղ— Թագ. ժե. 23, 28։ Ժգ. 14։ գ Թագ. ժա. 13, 34։
Ղ Ղուկ. ա. 33։
Ի Տես Ես. ծե. 8։
— Մն. ժգ. 25։ բ Մն. բ. 5։ Սաղ. խբ. 1։ ճգ. 10։ ղգ. 4։

Ծբ. 5. ճհմ. 3։ Նբհմ. ժ. 6։
Ր Օր. գ. 24։ դ. 35։ լբ. 39։ ա Թագ. բ. 2։ Սաղ. ճգ. 8։ իգ. 6, 8։ Նա. խե. 5, 18, 21։
Է Օր. գ. 7, 22, 34։ իգ. 29. Աստ. ճհմ. 20.
Ր Օր. ի. 26. Նմհմ. ա. 10։
Ը Օր. իդ. 18.
Ց Սաղ. խը. 14։

որ ասել ես քո ծառայի համար եւ նորա տան համար, յաւիտեան հաս-
26 տատիր, եւ ասածդով պէս արա։ Եւ քո անունը յաւիտեան մեծ ճանաչուի, եւ ասեն թէ Զօրաց Տէրը Աստուած է Իսրայէլի վերայ. եւ քո ծառայ Դաւիթի տունը քո առաջին հաստատ-
27 եայ։ Որովհետեւ դու, ով Զօրաց Տէր Աստուած Իսրայէլի, քո ծառայի ականջներին յայտնեցիր եւ ասեցիր. Քեզ համար տուն պիտի շինեմ. սորա համար քո ծառան իրանում սիրտ ա-
28 ռաւ որ այս աղօթքը քեզ անէ։ Եւ հիմա, ով Տէր Եհովայ, այն Աստուածը դու ես, եւ էքո խօսքերը ճշմարիտ են, եւ քո ծառային խոստացար
29 այս բարիքը։ Ուստի հիմա կամք ա-րա քո ծառայի տունը օրհնելու, որ յաւիտեան քո առաջին լինի. որովհետեւ, ով Տէր Եհովայ, դու ասեցիր եւ քո օրհնութեամբը ծառայիդ տունը յաւիտեան օրհնեալ լինի։

Գլ. Ը

Դաւիթի յաղթութիւնները և գանձերը. Նորա պաշտաւնեաները.

1 Եւ ետ նորանից յետոյ եղաւ որ Դաւիթը փղշտացիներին զարկեց եւ նուաճեց նորանց. եւ Դաւիթն առաւ փղշտա-
2 ցիների ձեռքից Մեթեկհամման. Նաեւ զարկեց Մոաբին եւ չափեց նորանց լարով գետինը պառկեցնելով նորանց, եւ երկու լարով չափեց մեռցնելու եւ մի ամբողջ լարով ապրեցնելու. եւ Մոաբացիները Դաւիթին հարկատու-
3 ծառաներ եղան։ Եւ Դաւիթը զարկեց Սուբայի թագաւոր Ռուբի որդի Ադրազարին, երբոր գնում էր Եփրատ գետի վերայ իր իշխանութիւնը հաս-
4 տատելու։ Եւ Դաւիթը նորանից հազար եօթը հարիւր ձիաւոր եւ քսան հազար հետեւակ զօրք բռնեց, եւ Դաւիթը Երոյոր կառքերի ձիերն ջլատեց, եւ նորանցից միայն հարիւր կառքի
5 ձի պահեց։ Եւ Դամասկոսի Ասորի-

ներն եկան Սուբայի թագաւոր Ադրազարին օգնութիւն անելու, եւ Դաւիթն Ասորիներից քսանեւերկու հա-
6 զար մարդ զարկեց։ Եւ Դաւիթը Դամասկոսի Ասորիների մէջ բերդապահ զօրքեր դրաւ. եւ Ասորիները Դաւիթին հարկատու ծառայ եղան. եւ Էուր որ Դաւիթը գնում էր՝ Տէրը նո-
7 րան յաջողութիւն էր տալիս։ Եւ Դաւիթն Ադրազարի ծառաների ոսկի վահաններն առաւ եւ Երուսաղէմ բե-
8 րաւ նորանց։ Եւ Դաւիթ թագաւորը Ադրազարի քաղաքներից Բեթհաից եւ Բերոթայից խիստ շատ պղինձ առաւ։
9 Եւ երբոր Էեմաթի թագաւորը՝ Թովուն լսեց, որ Դաւիթն Ադրազարի բոլոր զօրքերին ջարդեց, Թովուն իր որդի Յովրամին Դաւիթ թագաւորի մօտ ուղարկեց, որ նորան բարեւէ եւ նորան շնորհաւորէ, քանի որում Ադրազարի դէմ պատերազմ էր արել եւ նորան զարկել էր. (որովհետեւ Ադրազարը Թովուի հետ պատերազմներ ունէր։) Եւ Յովրամ ձեռքին արծաթի անօթներ, ոսկի անօթներ եւ
11 պղնձի անօթներ կային։ Դաւիթ թագաւորը նորանք էլ Տիրոջը նուիրեց, միւս նուիրած արծաթի ու ոսկիի հետ բոլոր իր յաղթած ազգերից՝ Աս-
12 բիներից, Մոաբից, Համմոնի որդիներից, Փղշտացիներից, Ամաղէկից, եւ Սուբայի թագաւորի Ռուբի որդիի
13 Ադրազարի աւարից։ Եւ երբոր Դաւիթն Աղի ձորում Եդոմացիներից հազար Ասորիներին կոտորել եւ նա-
14 դառաւ, դէ անուն հանել։ Եւ եզեր մի մէջ բերդապահ զօրքեր դրաւ, բոլոր Եդոմի մէջ բերդապահ զօրքեր դրաւ, եւ բոլոր Եդոմացիները Դաւիթին ծառայ եղան, եւ Տէրը յաջողութիւն էր տալիս Դաւիթին ուր որ էլ նա գնում էր։
15 Եւ Դաւիթը բոլոր Իսրայէլի վերայ թագաւորութիւն արաւ. եւ Դաւիթն

ա՝ Թագ. ա. 23, գ Թագ. բ. 4։
ե Ձոհ. ժէ. 17։
է Գէ. իբ. 31։

ա՝ Մն. ժբ. 1—17։
բ Գ Թագ. ա. 1։
ե Գէ. ժ. 6։
զ՝ Մն. ժբ. 3։
ը Տես Գն. ԼԱ. 18։
ղ՝ Մն. ժբ. 4։
ի Ցհս. ժա. 6։

էգ Թագ. ժա. 23—25։
ը Հմր. 2։
թ Գէ. է. 9։
իդ Թագ. ժա. 10, բ Մն. իգ. 9։ Տես գ Թագ. ժ. 16։
լ Տես ա՝ Մն. ժբ. 8։
խ՝ Մն. ժբ. 9։

ծ Տես ա՝ Մն. ժբ. 10։
կ գ Թագ. է. 51։ — Մն. իգ. 26։
հ Գէ. ժ. 14, ժբ. 31։
յ գ Թագ. ժդ. 7։
ղ Տես ա՝ Մն. ժբ. 12։

իր բոլոր ժողովրդին իրաւունք եւ
16 արդարութիւն էր անում։ Եւ Յո-
րաւհամայի որդի Յովաբը զօրքերի վե-
րայ էր. եւ Աքիղուդի որդի Յովսա-
17 փատը յիշատակաց դպիր էր. եւ Ա-
քիտոբի որդի Սադովկն ու Աբիաթա-
րի որդի Աքիմելէքը քահանաներ էին,
18 եւ Սարայիան տաճնադպիր էր. եւ
Յովիադայի որդի Բանիան Քրեթ-
թիների ու Փղեթթիների վերայ էր. եւ
Դաւիթի որդիքը նախարարներ էին։

Գլ. Ի

Դաւիթ գաթը Եհովայի վերայ։

1 Եւ Դաւիթն ասեց. Արդեօք Սաւուղի
տանիցը մնացած մարդ կայ, որ նո-
րան բարերարութիւն անեմ Յովնա-
2 թանի սիրոյն համար։ Եւ Սաւուղի
տանիցը Սիբա անունով մի ծառայ
կար, եւ նորան կանչեցին Դաւիթի
մօտ, եւ թագաւորը նորան ասեց.
Սիբան դո՞ւ ես. եւ նա ասեց. Ծա-
3 ռայ եմ։ Եւ թագաւորն ասեց. Սա-
ւուղի տանիցը մնացած մարդ չկայ,
որ նորան Աստուծոյ ողորմութիւնն
անեմ։ Եւ Սիբան ասեց թագաւորին.
Յովնաթանիցը Ոտքերը կաղ մի որդի
4 կայ տակաւին։ Եւ թագաւորը նորան
ասեց. Նա ո՞ւր է։ Եւ Սիբան ասեց
թագաւորին. Ահա նա Լադաբարում
5 Ամիէլի որդի Մաքիրի տանն է։ Եւ
Դաւիթ թագաւորը հղեց ուղարկեց,
եւ նորան Լադաբարից Ամիէլի որդի
6 Մաքիրի տանիցն առաւ։ Եւ Սաւուղի
որդի Յովնաթանի որդի Մեմփիբոս-
թէն Դաւիթի մօտ եկաւ եւ երեսի
վերայ ընկաւ ու խոնարհութիւն ա-
րաւ։ Եւ Դաւիթն ասեց. Ով Մեմփի-
բոսթէ. եւ նա ասեց. Ահա ծառայ
7 եմ։ Եւ Դաւիթը նորան ասեց. Մի վախե-
նար, որովհետեւ քո հօր Յովնաթանի
սիրոյն համար քեզ անպատճառ բա-
րերարութիւն պիտի անեմ, եւ քո հօր
Սաւուղի բոլոր արտերը քեզ վերայ
պիտի դարձնեմ, եւ դու պիտի միշտ
8 իմ սեղանի վերայ հաց ուտես։ Եւ
նա խոնարհութիւն արաւ եւ ասեց.
Ծառայ ո՞վ է որ ինձ պէս մի Խմոռած
9 շան վերայ նայեցիր։ Իսկ թագաւորը
Սաւուղի ծառայ Սիբային կանչեց,
եւ նորան ասեց. Սաւուղի եւ նորա
տան բոլոր առացուածքը քո տիրոջ
10 որդին տուի։ Եւ դու ու քո որդիքը
եւ ծառաներդ նորա համար երկիրը
գործեցէք, եւ պտուղ էր մօտ բերես,
որ քո տիրոջ որդին ուտելու հաց ու-
նենայ. եւ քո տիրոջ որդի Մեմփի-
բոսթէն պիտի Ճիշտ իմ սեղանի վե-
րայ հաց ուտէ։ Եւ Սիբան Տասանե-
հինգ որդի եւ քսան ծառայ ունէր։
11 Եւ Սիբան ասեց թագաւորին. Իմ
թագաւոր տէրս քո ծառային ինչ որ
հրամայեց, ծառադ այնպէս պիտի ա-
նէ։ Բայց Մեմփիբոսթէն, ասաց Դա-
վիթը, թագաւորի որդկանց մէկի պէս իմ սե-
12 ղանի վերայ հաց պիտի ուտէ։ Եւ Մեմ-
փիբոսթէն մի պզտիկ տղայ ունէր,
եւ նորա անունը Միխա էր. եւ Սի-
բայի տան բոլոր բնակողները Մեմփի-
13 բոսթէի ծառաներն էին։ Եւ Մեմփի-
բոսթէն բնակվում էր Երուսաղէմում
մը. որովհետեւ միշտ թագաւորի սե-
ղանի վերայ հաց էր ուտում, եւ նա
իր երկու ոտքերովը կաղ էր։

Գլ. Ժ

Ամմոնացիները ծաղրում են Դաւիթի դեսպաններին և
Յաղթվում իրանց օգնականների հետ։

1 Եւ Յետոյ եղաւ որ Ամմո-
նի որդկանց թագաւորը մեռաւ. եւ
նորա որդի Անոնը նորա տեղ թա-
2 գաւոր եղաւ։ Եւ Դաւիթն ասեց.
Նաասի որդի Անոնին ողորմասիրու-
թիւն անեմ. ինչպէս որ նորա հայրը
ինձ մարդասիրութիւն արաւ. եւ Դա-
վիթն իր ծառաներին նորա մօտ ու-
ղարկեց, որ նորան իր հօր մասին
մխիթարեն. եւ Դաւիթի ծառաները
գնացին Ամմոնի որդկանց երկիրը։
3 Եւ Ամմոնի որդկանց իշխաններն ի-

---

4 Գլ. ի. 23—30,
Հգ Թագ. գ. 3,
5 — Մն. իդ. 3,
6 — Մն. Ժբ. 18։ Աւետա-
ր — Մն. Ժբ. 17,
— — Թագ. ի. 14,
—

— — Թագ. Ժբ. 3։ ի. 14, 17,
43,
8 Գլ. Ժգ. 1—4. Ժբ. 17, 29։
ե — Թագ. ի. 14,
Թ Գլ. գ. 4։
ի Գլ. Ժէ. 27,

ը — Մն. ը. 34։ թ. 40։ «Մե-
ղիբոսէթ»։ Գլ. գ. 4։
ի — Թագ. իդ. 13։ Գլ. Ժգ.
9,
ը Գլ. Ժբ. 28։ գ Թագ. բ. 7,
Ը Գլ. Ժբ. 17,

Ժ — Մն. ը. 34։
—
— — Մն. Ժբ. 1—19։
ի Տես ա Թագ. Ժա. 1 եւ
ի Գլ. բ. 1։

բանց տէր Անոնին ասացին. Մի՛թէ Դաւիթը քո հօրը քո առաջին մնձաբելու համար քեզ մօտ մխիթարիչներ ուղարկեց. չէ՞ որ Դաւիթն իր ծառաներին քեզ մօտ ուղարկեց, որ քաղաքը աչքից անցնեն եւ լրտեսեն որ
4 Նորան կործանէ: Եւ Անոնը Դաւիթի ծառաներին առաւ եւ նորանց մօրուքի կէսը ածիլել տուաւ, եւ նորանց հանդերձների էլ կէսը մինչեւ նստելու տեղը կտրել տուաւ, եւ նո ու-
5 ղարկեց նորանց: Եւ ոմն ի՛նէ Դաւիթին պատմեցին, Ե նա նորանց դիմաւորելու դէպ ուղարկեց, որովհետեւ այն մարդիկը չատ անարգուել էին, եւ թագաւորն ասեց. Նստեցէք Երիքովում մինչեւ որ ձեր մօրուքը աճի, եւ յետոյ դարձէք:

6 Եւ երբոր Ամմոնի որդիքը տեսան, որ Դաւիթի հետ իրանց բանը վատ է, Ամմոնի որդիքը դէպ ուղարկեցին եւ Բեթ-Բոորի Ասորիներից եւ Սուբայի Ասորիներից քսան հազար հետեւակ, եւ Մաաքայի թագաւորից հազար մարդ, եւ Թոովից տասնեւերկու հազար
7 մարդ վարձքով բռնեցին: Եւ երբոր Դաւիթն այս լսեց, Յովաբին եւ բոլոր Հզօրաւոր զօրքերին ուղարկեց:
8 Եւ Ամմոնի որդիքը դուրս եկան, եւ ի՛ր դռան առաջին կարգը պատերազմի չարուեցան, բայց Սուբայի եւ Բոորի Ասորիները եւ Թոովն ու Մաաքան դաշտի մէջ չոկ կանգնել
9 էին: Եւ Յովաբը տեսաւ որ պատերազմը առաջից ու ետեւից իր վրայ է հասնում, Իսրայէլի բոլոր ընտրուած մարդկանցից ընտրեց, եւ Ասորիների դէմ պատերազմի չարեց.
10 Եւ մնացած զօրքը յանձնեց իր եղբայր Աբեսային, որ Ամմոնի որդկանց դի-
11 մաց շարէ. Եւ ասեց. Եթէ Ասորիները ինձ յաղթելու լինեն, ինձ օգնութեան հասնես. եւ եթէ Ամմոնի որդիքը քեզ յաղթելու լինեն, ես քեզ
12 օգնութեան կ'հասնեմ: Քաջասիրտ եղիր եւ քաջանանք մեր ժողովրդի համար եւ մեր Աստուծոյ քաղաքների համար, եւ Տէրն իր աչքի հաճոյ ե-
13 րեւեցածը թող անէ: Եւ Յովաբն իր հետ եղող զօրքով Ասորիներին մօտեցաւ, որ նորանց դէմ պատերազմ անէ, եւ նորանք նորա առաջից փա-
14 խան: Եւ Ամմոնի որդիքը Ասորիների փախչելը տեսնելով նորանք էլ Աբեսայի առաջից փախան եւ մտան քաղաքը: Եւ Յովաբն Ամմոնի որդիներից ետ դարաւ եւ եկաւ Երուսաղէմ:
15 Երբոր Ասորիները տեսան, որ իրանք Իսրայէլի առաջին կոտրուեցան՝
16 Ժողովուեցան միկտիղ: Եւ Ադրազարը դէպ ուղարկեց, եւ Գետի այն կողմից եղող Ասորիներին դուրս հանեց, եւ եկան Էլամ. եւ նորանց առաջից՝
17 Ադրազարի զօրագլուխը Սոփակ: Եւ երբոր Դաւիթին պատմեցին, նա բոլոր Իսրայէլին ժողովելով Յորդանանից անցաւ եւ Էլամ հասաւ. եւ Ասորիները Դաւիթի դէմ դունդերով չարուեցան եւ նորա հետ պատերազմ
18 արին: Եւ Ասորիները փախան Իսրայէլի առաջից. եւ Դաւիթն Ասորիներից եօթը հարիւր կառք եւ քառասուն հազար Հեծելազօր կոտորեց, եւ նորանց զօրագլուխ՝ Սոփակին զարկեց, որ
19 այնտեղ մնաւ: Եւ Ադրազարին հնազանդ եղող բոլոր թագաւորները երբոր տեսան որ Իսրայէլի առաջին յաղթուեցան, Իսրայէլի հետ հաշտութիւն արին, եւ Հնորան ծառայ եղան. եւ Ասորիները վախենում էին միւս անգամ Ամմոնի որդկանցը օգնելու:

ԳԼ. ԺԱ

Դաւիթ շնթիւնը և ուրիայի սպանել տալը:

1 Եւ եղաւ հետեւեալ տարին, որ թագաւորները գնդերը դուրս գալու ժամանակին, Դաւիթը Յովաբին եւ նորա հետ իր ծառաներին եւ բոլոր Իսրայէլին ուղարկեց, որոնք Ամմոնացիներին կոտորեցին, եւ Րաբբան պաշարեցին. բայց Դաւիթը մնացել էր
2 Երուսաղէմ, եւ մի օր իրիկուայ դէմ

ը Նա. ի. 4, Ե Կեն. իդ. 30, Ել. ը. 3, 5, Թուղ. ի. 8.

ը Ը Որ. լ. 6, Ի Թագ. գ. 9։ Սար. ժգ. 13։ ի Թագ. գ. 18.

ի Թագ. իդ. 8։ ի Մն. ժբ. 10, ի Մն. ժբ. 18։ Թուղ. ը. 6.

գ Թագ. ի. 22, 26։ ը Մն. իդ. 10. ը Մն. ի. 1.

Դաւիթն իր անկողնիցը դուրս գալով պատի Տանիքի վերայ մանէր գալիս, եւ տանիքի վերայից մէկ կին տեսաւ, որ լուացվում էր, եւ այն 3 կինը չատ գեղեցիկ էր տեսքով։ Եւ Դաւիթը հ–ծ ուղարկեց եւ հարցուփորձ արաւ այն կնկայ համար. եւ ասեցին. Ահա դա Բեերսաբէն է Էլիամ աղջիկը՝ Հիւսացի Ուրիայի կինը։ 4 Եւ Դաւիթը պատգամաւորներ ուղարկեց եւ առաւ նորան, եւ նա եկաւ նորա մօտ. եւ Դաւիթը պառկեց նորա հետ. եւ նա նո՛ր էր մաքրուած իր անմաքրութիւնից. եւ նա տուն դարձաւ իր տունը։ 5 Եւ կինը յղացաւ, եւ հ–ծ ուղարկեց եւ իմացրեց Դաւիթին 6 ասելով. Ես յղի եմ։ Եւ Դաւիթը հ–ծ ուղարկեց Յովաբին, ՚ի Հիւսացի Ուրիային ինձ մօտ ուղարկիր։ Եւ Յովաբը Ուրիային Դաւիթի մօտ ուղարկեց։ 7 Եւ Ուրիան եկաւ նորա մօտ. եւ Դաւիթը հարցրեց Յովաբի ողջութիւնը, եւ զօրքի ողջութիւնը եւ 8 պատերազմի վիճակը։ Եւ Դաւիթն ասեց Ուրիային. Իջիր տունդ եւ հոգիդ լուայ։ Եւ երբոր Ուրիան թագաւորի պալատիցը դուրս գնաց, նորա ետեւից էլ թագաւորի պարգեւ 9 գնաց։ Բայց Ուրիան թագաւորի պալատի դռանը քնեց իր տիրոջ բոլոր ծառաների հետ, եւ չիջաւ իր տունը։ 10 Եւ պատմեցին Դաւիթին ասելով թէ Ուրիան չէ իջել իր տունը. եւ Դաւիթն ասեց Ուրիային. Չէ՞ որ ճանապարհից ես եկել դու. ի՞նչու համար 11 չես իջել քո տունը։ Եւ Ուրիան ասեց Դաւիթին. Տապանակը եւ Իսրայէլը եւ Յուդան վրաններում են բնակվում, եւ իմ տէրը Յովաբը, եւ իմ տիրոջ ծառաները դաշտի երեսին են բանակ տուել, եւ ես գնամ իմ տունը՝ ուտելու եւ խմելու եւ կընկանու հետ պառկելու. քո կեանքը եւ քո հոգիի կեանքը վկա՛յ է, որ այս բանը ես չեմ անիլ։ 12 Եւ Դաւիթն ասեց Ուրիային. Այսօր էլ այստեղ մնա, եւ էգուց քեզ կ'ճանապարհեմ։ Եւ Ուրիան մնաց Երուսաղէմ այն օրը եւ 13 հետեւեալ օրը։ Եւ Դաւիթը կանչեց նորան եւ նա կերաւ նորա առաջին եւ խմից. եւ Դ–ՆՆ արբեցրեց նորան. եւ նա իրիկունը գնաց որ իր անկողնումը քնէ իր տիրոջ ծառաների հետ, եւ չիջաւ իր տունը։ 14 Եւ առաւօտը եղաւ, որ Դաւիթը ՚մի նամակ գրեց Յովաբին եւ ուղարկեց 15 Ուրիայի ձեռքով։ Եւ նամակի մէջ գրեց ասելով. Ուրիային դրէք սաստիկ պատերազմի դիմացը, եւ դուք ետ քաշուեցէք նորա ետեւից, որ նա 16 հարկուի եւ մեռնէ։ Եւ եղաւ երբոր Յովաբը քաղաքը պաշարել էր, Ուրիային դրաւ այնտեղը ուր գիտէր որ 17 զօրաւոր մարդիկ կային։ Եւ այն քաղաքի մարդիկը դուրս եկան եւ Յովաբի հետ պատերազմեցին. եւ ընկան զօրքից՝ Դաւիթի ծառաներից. եւ Հետացի Ուրիան էլ մեռաւ։ 18 Եւ Յովաբը հ–ծ ուղարկեց եւ պատմեց Դաւիթին պատերազմի բոլոր բաները։ 19 Եւ պատուիրեց պատգամաւորին ասելով. Հէնց որ պատերազմի բոլոր բաները թագաւորին պատմես վերջացնես, 20 իցէ թէ թագաւորի բարկութիւնը բարձրանայ, եւ քեզ ասէ՝ Ինչու մօտեցաք քաղաքին պատերազմելու. չգիտէի՞ք որ պարսպի վերայից 21 նետ կ'ձգեն։ Ո՞վ մեռցրեց Աբիմելէքին Երոբաեսթէի որդի Աբիմելէքին. չէ՞ որ մի կին նորա վերայ պարսպի վերայից մի երկանաքարի կտոր գցեց, եւ նա մեռաւ Թէբէսում. ի՞նչու մօտեցաք 22 պարսպին. Դու էլ ասես. Քո ծառայ Հետացի Ուրիան էլ է մեռել։ Եւ պատգամաւորը գնաց եւ պատմեց Դաւիթին այն ամենը, որի համար Յո- 23 վաբը նորան ուղարկել էր։ Եւ պատգամաւորն ասեց Դաւիթին թէ երբոր այն մարդիկը ուժովացան մեզ վերայ եւ դաշտը դուրս եկան մեզ դէմ, մենք նորանց հալածեցինք մինչեւ քաղաքի 24 դուռը. Եւ աղեղնաւորները նետեր գցեցին քո ծառաների վերայ պարսպի վերայից, եւ մեռան թագաւորի ծա-

---

ՀՔ Օր. իբ. 8։ = Թագ. ք. 25։
ՂՂ. իդ. 39։
ՆՂ. ժբ. 4, ժք. 2։
ՀՂ. է. 2, 6։
ՆՂ. ի. 6։
ԸՂ Թագ. իա. 8, 9։
ՒՂ. ժբ. 9։
ՅԴաս. ը. 32, «Ներբաղդ» ք. 33։

ռաներիցը, եւ քո ծառայ Ջեռայի
25 Ուբիան էլ է մնում։ Եւ Թագաւորն
ասաց պատգամաւորին. Այսպէս ասա
Յովաբին. Այդ բանը քո աչքին չար
չ'երեւայ, որովհետեւ սուրը այսպէս
եւ այնպէս կ'ուտէ. սաստկացրու պա-
տերազմդ քաղաքի դէմ եւ քանդիր
Նորան. իսկ դու քաջալերիր Նորան։
26 Եւ Ուբիայի կինը լսեց, որ Նորա այ-
րը Ուբիան մեռել է, եւ իր մարդի
27 վերայ սուգ արաւ։ Եւ երբոր սուգն
անցաւ, Դաւիթը հ-ղ-ղ ուղարկեց եւ
Նորան բնդունեց իր տունը. եւ Ինա
Նորան կին եղաւ, եւ Նորա համար
որդի ծնեց. բայց այս բանը, որ Դա-
ւիթին արաւ, չար երեւեցաւ Տիրոջ
աչքին։

ԳԼ. ԺԲ

Նաթանի յանդիմանութիւնը։ Դաւիթը խոստովանում է իր յանցանքը եւ ապաշխարում։ Մեղանքի ծրագրողը։ Դաւիթը աքսորում է Ռաբբան։

1 Եւ Տէրը Նաթանին ուղարկեց Դա-
ւիթի մօտ. եւ նա եկաւ Նորա մօտ
եւ ասաց Նորան. Երկու մարդ կար
մի քաղաքում, մէկը հարուստ եւ
2 միւսը աղքատ։ Հարուստը խիստ շատ
3 հօտեր եւ արջառներ ունէր։ Իսկ ազ-
քատը բնաւ ոչինչ չ'ունէր բացի մի
էգ գառնուկից, որ ծախու էր առել եւ
մեծացնում էր. նա մեծացաւ Նորա
հետ եւ Նորա որդկանց հետ մէկտեղ.
Նորա պատառիցն ուտում էր, եւ Նո-
րա բաժակիցը խմում, եւ Նորա ծո-
ցումը քնում էր եւ Նորա համար ազ-
4 ջկան պէս էր։ Եւ այն հարուստ մարդին մի անցաւոր եկաւ, բայց նա խը-
նայեց իր հօտերիցը եւ արջառներիցն առնելու, որ իր մօտ եկած հանապար-
հորդի համար կերակուր պատրաստէր, եւ առաւ այն աղքատ մարդի գառնը
եւ կերակուր պատրաստեց իր մօտ եկած մարդի համար։
5 Եւ Դաւիթը չատ բարկացաւ այն
մարդի վերայ եւ ասաց Նաթանին.
Կենդանի է Տէրը որ այդ բանն անող
6 մարդը էհանի որդի է. եւ այն գառնը
պէտք է չորեքպատիկ հատուցանէ,
որովհետեւ նա արել է այդ բանը, եւ
7 որովհետեւ գութ չ'ունեցաւ։ Եւ Նա-
թանն ասաց Դաւիթին. Այն մարդը
դու ես. այսպէս է ասում Տէրը՝ Իս-
րայէլի Աստուածը. Ես քեզ թագա-
ւոր օծեցի Իսրայէլի վերայ, եւ ես
քեզ ազատեցի Սաւուղի ձեռքիցը.
8 Եւ քեզ տուի քո տիրոջ տունը եւ քո
ծոցը դրի Էրա տիրոջ կանայքը, եւ
քեզ տուի Իսրայէլի եւ Յուդայի տու-
նը. եւ եթէ քիչ էր, այն ժամանակ
9 այս էլ այն էլ կ'աւելացնէի։ Ինչու
համար Տիրոջ խօսքն անարգեցիր՝ Նո-
րա աչքին այդ չարութիւնը անելով.
Էրիասացի Ուբիային սրով մեռցրիր եւ
Նորա կինը քեզ համար կին առար.
բայց Նորան սպանեցիր Ամմոնի որդ-
10 կանց սրովը։ Եւ ահա Հասուրը քո տա-
նիցը չի հեռանալ մինչեւ յաւիտեան,
փոխանակ որ անարգեցիր ինձ եւ Ու-
րիայի Հիթացու կինը առար որ քեզ
11 համար կին լինի։ Այսպէս է ասում
Տէրը. Ահա ես քեզ վերայ չարիք եմ
յարուցանելու քո տանից, եւ առնելու
եմ քո կանայքը քո աչքի առաջին եւ
պիտի տամ քո ընկերին, եւ Նա պիտի
պառկի քո կանանց հետ այս արեգակի
12 աչքի առաջին։ Որովհետեւ դու ծա-
ծուկ արիր, բայց ես այս բանը պիտի
անեմ բոլոր Իսրայէլի առաջին եւ ա-
13 րեգակի առաջին։ Եւ Դաւիթն ասեց
Նաթանին. Մեղանչել եմ Տիրոջ դէմ։
Եւ Նաթանն ասեց Դաւիթին. Տէրն
էլ հեռացրեց քո մեղքը. չես մեռնիլ։
14 Միայն որովհետեւ Տիրոջ թշնամինե-
րին այս բանով առիթ տուիր հայհո-
յութիւն անելու, ապա այն որդին էլ
որ պիտի ծնուի քեզ համար պէտք է
մեռնի։
15 Եւ Նաթանը գնաց իր տունը։ Եւ
Տէրը զարկեց այն մանուկին որ Ուբիա-
յի կինը ծնեց Դաւիթի համար, եւ նա
16 հիւանդացաւ։ Եւ Դաւիթն աղաչեց
Աստուծոյ այն երեխայի համար. եւ
Դաւիթը ծոմ պահեց, եւ գնաց պիշերը

ԺԱ. 19։
ԺԳ. Ժա. 15—17, 27։
ԺԵ Ամոս. է. 9։
ԺԶ — Թագ. ժԱ. 21։
ԺԷ Նե. գ. 7։ Ժգ. 21։ գ Թագ. բ. 22։
ԺԸ Թագ. ժԱ. 31։ — Թագ. իդ. 10։
ԺԹ Նե. իբ. 1։ Ղ.-կ. ԺԲ. 8։
Ճ — Թագ. Ժգ. 13։
ՃԱ Նե. գ. 7։ Ժգ. 21։ գ Թագ. բ. 22։
ՃԲ Թագ. ԺԱ. 31։ — Թագ. իդ. 10։
Ժգ. 13։
ՃԳ. Ժա. 15—17, 27։
ՃԴ Ամոս. է. 9։
ՃԵ — Թագ. ԺԱ. 21։
ՃԶ. իդ. 10։ Ծոր է. 29։ Մագ. բր. 5։ Ծա. 4։ Առաք.
իբ. 13։
ՃԷ. իդ. 10։ Մագ. բր. 1։ Ծոր. է. 21։ Մխ. է. 18։ Հ-գ. գ. 4։
ՃԸ — Ծագ. 5։ Եզեկ. ԺԲ. 20, 23։ Հաւմ. բ 24։

անց կացրեց դեռնի վերայ պառկած ։
17 Եւ նորա տան ծերերը գնացին մօտը, որ նորան կանդնեցնեն դեռնիցը, բայց նա չ'ուզեց եւ նորանց հետ հաց
18 չ'կերաւ ։ Եւ եօթներորդ օրը եղաւ որ երեխան մեռաւ . եւ Դաւիթի ծառաները վախենում էին նորան իմացնելու թէ երեխան մեռել է , որովհետեւ ասում էին թէ Ահա քանի որ երեխան կենդանի էր , մենք նորան ասացինք , բայց նա մեր ձայնը չ'լսեց , եւ ինչպէս ասենք նորան՝ երեխան մե-
19 ռել է , որ մի վատ բան կ'անէ ։ Եւ Դաւիթը տեսաւ որ իր ծառաները չըչշնչում են իրար հետ , եւ Դաւիթը հասկացաւ որ երեխան մեռել է . եւ Դաւիթն ասեց իր ծառաներին . Արդեօք մեռե'լ է երեխան . եւ նորանք
20 ասացին . Մեռել է ։ Եւ Դաւիթը վեր կացաւ դեռնիցը եւ լուացուեցաւ եւ Եօծուեցաւ եւ իր հանդերձները փոխեց եւ գնաց Տիրոջ տունը եւ երկրպագութիւն արաւ . եւ գնաց իր տունը , եւ ուզեց , եւ նորա առաջին հաց
21 դրին , եւ նա կերաւ ։ Եւ նորա ծառաներն ասացին նորան . Այս ինչ բան է որ արիր . քանի որ երեխան կենդանի էր՝ ծոմ էիր պահում եւ լաց էիր լինում . բայց երբոր մեռաւ երե-
22 խան , վեր կացար եւ հաց կերար ։ Եւ նա ասեց . Քանի որ երեխան կենդանի էր , ծոմ էի պահում եւ լաց էի լինում , որովհետեւ ասում էի . Ո՛վ գիտէ Տէրը կ'գթայ ինձ եւ երե-
23 խան կ'ապրի ։ Բայց հիմա որ մեռել է , ես էլ ինչու համար ծոմ պահեմ . կարո՞ղ եմ նորան կրկին ետ դարձնել . ես ինքս եմ նորա մօտ գնալու , բայց
նա ինձ մօտ ետ չի դառնալ ։
24 Եւ Դաւիթը մխիթարեց իր Բերսաբէ կնկան , եւ մտաւ նորա մօտ եւ պառկեց նորա հետ , եւ նա մի որդի
ծնեց եւ նորա անունը դրաւ Սողո-
25 մոն . եւ Տէրը սիրեց նորան ։ Եւ Նաթան մարգարէի ձեռքովը հրամայ ուղարկեց , եւ նորա անունը Ցեդիդեա դրաւ Տիրոջ համար ։
26 Եւ Յովաբը պատերազմ էր անում

Ռաբբայում Ամմոնի որդկանց հետ , եւ առաւ թագաւորանիստ քաղաքը ։
27 Եւ Յովաբը պատգամաւորներ ուղարկեց Դաւիթին եւ ասեց . Ռաբբայի հետ պատերազմ եմ արել եւ ջրերի
28 քաղաքն էլ առել եմ ։ Եւ հիմա ժողովրդի մնացորդը հաւաքիր , եւ բանակ սուր քաղաքի դէմ եւ առնորան , որպէս զի ես չ'առնեմ քաղաքը եւ իմ
29 անունը յիշուի նորա վերայ ։ Եւ Դաւիթը հաւաքեց բոլոր ժողովրդին եւ գնաց Ռաբբայ , եւ պատերազմից նո-
30 րա հետ եւ առաւ նորան ։ Եւ գնորանց թագաւորի թագն առաւ նորա գլխիցը, որի ծանրութիւնը մի տաղանդ ոսկի էր եւ պատուական ակունք , եւ Դաւիթի գլխին դրուեցաւ . եւ խիստ
31 շատ աւար առաւ այն քաղաքից ։ Եւ նորանում եղած ժողովրդին դուրս հանեց եւ դրաւ սղոցի եւ երկաթի կաճնասայլերի եւ երկաթի տապարների տակ եւ նորանց աղիւսի փուռով անցկացրեց ։ Եւ այսպէս արաւ Ամմոնի որդկանց բոլոր քաղաքներին ։ Եւ Դաւիթն ու բոլոր ժողովուրդն
ետ դարձան Երուսաղէմ ։

ԳԼ· ԺԴ

Ամնոնի չար մեղքը եւ մահը։ Աբիսողոմի փախչելը։

1 Եւ սորանից յետոյ եղաւ որ Դաւիթի որդի Աբիսողոմը մի գեղեցիկ քոյր ունէր՝ անունը Թամար . եւ Դաւիթի
2 որդի Ամնոնը սիրեց նորան ։ Եւ Ամնոնը նեղվում էր մինչեւ որ հիւանդացաւ իր քոյր Թամարի պատճառով . որովհետեւ նա կոյս էր . եւ դժուար էր երեւում Ամնոնի աչքերին նորան
3 մի բան անել ։ Բայց Ամնոնը մի ընկեր ունէր , եւ նորա անունը Յովնադաբ էր՝ Դաւիթի եղբայր Սամայի որդի . եւ Յովնադաբը մի շատ խելօք
4 մարդ էր ։ Եւ նորան ասեց . Ինչու ես դու այդպէս օրէցօր մաչվում , ով թագաւորի որդի . մի՞թէ ինձ չես յայտնել ։ Եւ Ամնոնն ասեց նորան . Ես սիրում եմ եղբայր Աբիսողոմի քոյր Թա-
5 մարին ։ Եւ Յովնադաբն ասեց նորան . Պառկիր քո անկողինումը եւ քեզ հի-

ԲՇ—Ա Թգ. ե. 3,	4 = Ա՛Ն· ի՛ր. 9։
3 Թագ. ե. 8, 9, 10.	3 = Ա՛Ն· ի՛. 1.
1 Մատ. ա. 6.	ՂԼ· ժա. 1, 17.

4 = Ա՛Ն· ի՛. 2։	—Ղ՚Լ· գ. 2, 3։
—	5 = Ա՛Ն· գ. 9։
	5 Տես = Թագ· ժգ. 9։

ւանդ ձեւացրու, եւ երբոր հայրդ գայ քեզ տեսնելու, դու ասիր Նորան. Թող իմ քոյր Թամարը գայ եւ ինձ հաց ուտեցնէ, եւ իմ աչքի առաջին պատրաստէ կերակուրը, որպէս զի տեսնեմ եւ ուտեմ Նորա ձեռքիցը։ 6 Եւ Ամնոնը պառկեց եւ իրան հիւանդ ձեւացրեց. եւ Թագաւորը եկաւ Նորան տեսնելու. եւ Ամնոնն ասեց Թագաւորին. Թող իմ քոյր Թամարը գայ եւ իմ աչքի առաջին երկու բլիթ չինէ, եւ ես ուտեմ Նորա ձեռքիցը։ 7 Եւ Դաւիթը տունը հրէշ ուղարկեց Թամարին ասելով. Գնա քո եղբայր Ամնոնի տունը եւ չինիր Նորա համար 8 կերակուրը։ Եւ Թամարը գնաց իր եղբայր Ամնոնի տունը որ պառկել էր, եւ վեր առաւ խմորը եւ բրեց եւ բլիթներ չինեց Նորա աչքի առաջին, 9 եւ եփեց բլիթները։ Եւ առաւ տապակը եւ թափեց Նորա առաջին բայց նա չուզեց ուտել. եւ Ամնոնն ասեց. Դիմ մօտիցն ամէն մարդ դուրս հանեցէք. եւ ամէն մարդ դուրս եկաւ 10 Նորա մօտիցը։ Եւ Ամնոնն ասեց Թամարին. կերակուրը բեր սենեակը, որ քո ձեռքիցն ուտեմ. եւ Թամարն առաւ իր չինած բլիթները եւ տարաւ սենեակը իր եղբայր Ամնոնի մօտ։ 11 Եւ մօտեցրեց Նորան որ ուտէ. բայց Նա բռնեց Նորան եւ ասեց Նորան. 12 Եկ պառկիր ինձ հետ, քոյրս. Եւ նա ասեց Նորան. Ոչ, եղբայրս, չինձ մի բռնաբարիր. որովհետեւ Իսրայէլի մէջ այսպէս չեն անիլ. այդ հանդգնութիւնը մի անիր։ 13 Եւ ես ուր տանեմ իմ նախատինքը, եւ դու էլ Իսրայէլի մէջ անզգամների մէկի պէս կ'լինես. եւ հիմա դու խօսիր Թագաւորի հետ, եւ Նա ինձ չի արգիլիլ 14 քեզանից։ Բայց Նա չուզեց Նորա ձայնին լսել եւ բռնեց Նորան եւ բռնաբարեց Նորան եւ պառկեց Նորա հետ։ 15 Ցետոյ Ամնոնը Նորան ատեց չատ մեծ ատելութեամբ, այնպէս որ ատելի մեծ էր ատելութիւնը որով ատում էր Նորան այն սէրիցը, որով սիրում էր Նորան։ Եւ Ամնոնն ասեց Նորան. 16 Վեր կաց գնա։ Եւ Թամարն ասեց Նորան. Մի՛ ընդ պատճառ այս ատելի մեծ չարութեանը քան քէ այն միւսը որ արիր ինձ՝ դուրս անելով ինձ. բայց Նա 17 չուզեց Նորան լսել։ Եւ Նա իր սպասաւոր երիտասարդին կանչեց եւ ասեց. Դուրս արա սորան իմ մօտիցը, եւ հիզպիր դուռը Նորա ետեւիցը։ 18 Եւ Թամարը վերայ հիւթերով պատմուճան կար. որովհետեւ Թագաւորի կոյս աղջիկները այսպիսի պատմուճաններ էին հագնում։ Եւ Նորա սպասաւորը Նորան դուրս արաւ եւ դուռը հիզպեց ետեւիցը։ 19 Եւ Թամարը Խմոխիր առաւ իր գլխին եւ պատմուճանը որ իր վերայ էր, պատառեց եւ Իր ձեռքը իր գլխին դրած գնում էր եւ լաց լինում։ Եւ Նորա եղբայր Աբիսողոմն ասեց Նորան. Արդեօք քո եղբայր Ամնոնը քեզ հետ եղաւ. հիմա, քոյրս, լուռ կաց. քո եղբայրն է Նա. այս բանը սրտիդ հոգս մի չինիր։ Եւ Թամարը Նստեց անմխիթար իր եղբայր Աբիսողոմի տանը։ 21 Եւ Դաւիթ Թագաւորը լսեց այս բոլոր բաները եւ չատ բարկացաւ։ Եւ Աբիսողոմը չէր խօսում Ամնոնի հետ ոչ վատ եւ ոչ լաւ. որովհետեւ Աբիսողոմն ատում էր Ամնոնին Նորա համար որ իր քոյր Թամարին բռնաբարել էր։

23 Եւ երկու տարի անցնելուց յետոյ եղաւ որ Աբիսողոմի ոչխարները սպասկատուն էր Եփրեմի մօտ Բաղհասորումը. եւ Աբիսողոմը կանչեց Թագաւորի բոլոր որդիներին։ 24 Եւ Աբիսողոմը եկաւ Թագաւորի մօտ եւ ասեց. Ահա քո ծառան սպասկատուր ունի. խնդրեմ՝ որ Թագաւորը եւ իր ծառաները ծառայիդ հետ գնան։ 25 Եւ Թագաւորն ասեց Աբիսողոմին. Ոչ, որդիս, չգնանք ամենքս եւ չծանրանանք քեզ վերայ. եւ Նա հասպիզ Նորան, բայց Նա չուզեց գնալ եւ օրհնեց Նորան։ 26 Եւ Աբիսողոմն ասեց. Եթէ ոչ, Թող գոնէ իմ եղբայր Ամ-

---

ա Նե. խե. 1.
բ Նե. լթ. 12.
գ Նե. լդ. 3.
դ Ղև. ժբ. 9, 11։ խ. 17.
ե Նե. լդ. 7։ Դատ. ժթ. 23. խ. 6։
զ Ելս. Ղև. ժբ. 9, 11։ ժբ Ծբ. խբ. 23.
է Դատ. գ. 23.
ը Նե. լ. 3։ Դատ. ե. 30. Սաղ. խե. 14.
թ Ելս. ե. 6։ Գլ. ա. 2։ Յոբ. բ. 12.
ժ Նե. իդ. 30։ լա. 24. ի Ելս. գ Թագ. ե. 23.

նոյնը գայ մեզ հետ. եւ Թագաւորն ասաց Նորան. Ի՞նչու համար նա գնայ
27 քեզ հետ։ Բայց Աբիսողոմն ստիպեց Նորան, եւ Դ--ԷՐ ուղարկեց նորա հետ Ամնոնին եւ Թագաւորի բոլոր
28 որդիներին։ Եւ Աբիսողոմը հրամայեց իր երիտասարդներին ասելով. Մտիկ արէք երբոր Ամնոնի սիրտը գինիով գուարթանայ եւ ես ձեզ ասեմ՝ զարկէք Ամնոնին, մեռցրէք Նորան, մի վախենաք. Չէ՞ որ ես եմ ձեզ հրամայում. զօրացէք եւ քաջասիրտ ե-
29 ղէք։ Եւ Աբիսողոմի երիտասարդներն արին Ամնոնին ինչպէս որ Աբիսողոմը հրամայել էր, եւ Թագաւորի որդիքը վեր կացան հեծան ամէն մարդ իր ջո-
30 րին եւ փախան։ Եւ նորանք տակաւին ճանապարհին էին, որ լուր եկաւ Դաւիթին ասելով Թէ Աբիսողոմը զարկեց Թագաւորի բոլոր որդիներին,
31 եւ նորանցից մէկն էլ չէ մնացել։ Եւ Թագաւորը վեր կացաւ եւ ի՛ր հանդերձները պատառեց եւ ի՛ գետնին պառկեց, եւ նորա բոլոր ծառաները կանգնել էին՝ հանդերձները պատառած։
32 Եւ Դաւիթի եղբայր Սամայի որդին Յովնադաբը պատասխանեց ասելով. Իմ տէրը չ՚ասէ Թէ բոլոր երիտասարդներին՝ Թագաւորի որդիներին սպանեցին. որովհետեւ միայն Ամնոնն է մեռել. Նորա համար որ սա Աբիսողոմի բերանովը որոշուած էր այն օրից որ Նա բռնաբարեց Նորա քոյր Թամարին։
33 Եւ հիմա ի՛նդ իմ տէր Թագաւորը հոգս չ՚անէ այս բանի համար ասելով Թէ Թագաւորի բոլոր որդիքը մեռան. որովհետեւ միայն Ամնոնն է մեռել։
34 Եւ Աբիսողոմը փախաւ։ Եւ երբոր դէտ երիտասարդը իր աչքերը բարձրացրեց եւ մտիկ տուաւ, ահա չատ ժողովուրդ էր գալիս հեռուի ճանա-
35 պարհովը սարի կողքովը։ Եւ Յովնադաբն ասաց Թագաւորին. Ահա գալիս են Թագաւորի որդիքը. ինչպէս որ քո ծառայի խօսքն էր, այնպէս եղաւ։
36 Եւ եղաւ հէնց որ Նա խօսքը վերջացրեց, ահա եկան Թագաւորի որդիքը եւ բարձրացրին իրանց ձայները եւ լաց եղան, եւ Թագաւորն էլ եւ նորա բոլոր ծառաները չատ մեծ լացով լաց եղան։
37 Եւ Աբիսողոմը փախաւ եւ գնաց Գեսուրի Թագաւոր Ամիհուդի որդի Թոլմիի մօտ. եւ Դ--ԷՐը սուգ արաւ
38 իր որդիի մասին ամէն օր։ Բայց Աբիսողոմը փախաւ եւ գնաց Գեսուր,
39 եւ այնտեղ երեք տարի մնաց։ Եւ Դաւիթ Թագաւորը ՙփափաքում էր դուրս գնալ Աբիսողոմի մօտ. որովհետեւ մխիթարուել էր մեռնող Ամնոնի վերայ։

ԳԼ. ԺԴ

Յովաբը մի Թեկուացի կնկայ միջոցով Աբիսողոմի համար շնորհք է առաջնում։

4 Եւ Շարուհեան Յովաբն իմացաւ որ Թագաւորի սիրտը ՙԱբիսողոմի վերայ
2 էր։ Եւ Յովաբը ՙղրկ ուղարկեց Թեկուէ եւ այնտեղից մի խելօք կին առաւ եւ ասաց Նորան. Խնդրում՝ քեզ սգաւոր ձեւացրու եւ Տուզի հանդերձ հագիր, իւղով մի օծուելիր, եւ եղիր մի այնպիսի կին որ չատ օրերից ի՛ վեր
3 սգաւոր է մեռելի համար։ Եւ գնա Թագաւորի մօտ եւ Նորա հետ այս կերպ խօսքեր խօսիր. եւ Յովաբը
4 խօսքերը Նորա բերանը դրաւ։ Եւ Թեկուացի կինը խօսեց Թագաւորի հետ եւ երկնկաւ իր երեսի վերայ գետինը եւ երկրպագեց եւ ասեց. Ո՛գ-
5 նիր, արքայ։ Եւ Թագաւորն ասեց Նորան. Ի՞նչ ունես. եւ Նա ասեց. Ո՛հ, Ես մի որբեւայրի կին եմ, եւ
6 իմ այրը մեռել է։ Եւ քո աղախինը երկու որդի ունէր. եւ երկուսը կռիւ արին դաշտումը, եւ Նորանց մէջ հաշտեցնող չ՚կար, եւ մէկը զարկեց
7 միւսին եւ մեռցրեց Նորան։ Եւ ահա Ըրոլոր ազգատոհմը վեր է կացել քո աղախնի վերայ եւ ասում են՝ տուր այն իր եղբօրը զարկողին որ սպանենք Նորան իր եղբօր անձի տեղ, որ Նա

ց Դատ. ժբ. 6, 9, 22։ Նր. ատ թ. 7։ ա Թագ. իե. 36։ Եսթ. ա. 10։ Սաղ. ծգ. 13։
ճ Եես. ա. 9։ ը. 8։
ի Գլ. ա. 3, 11։ ժ Գլ. ժբ. 16։ ի Գլ. ժբ. 19։ ի Գլ. գ. 3։ ի Գլ. ծգ. 23, 32։ ժե. 8։
ա Սաղ. ծգ. 2։ — Գլ. ժգ. 39։ բ Գլ. իգ. 26. ա Սմ. իե. 9։ ը Սմ. ժա. 6։ բ. 20։
թ Տես Հատ. գ. 3։ ժ Թագ. բ. 41։ Գլ. ա. 2։ ի Տես գ Թագ. գ. 28, 28։ ի Տես Գլ. ժբ. 1։ Եսթ. ըե. 19։ ը Ծն. ժբ. 12։

ապանել է, եւ ժառանգն էլ կորցնենք, եւ հանդցնում են իմ այն կայծն էլ, որ մնացել է ինձ համար, չ'թողելով իմ մարդի համար ոչ անուն եւ ոչ
8 մնացորդ երկրի երեսին։ Եւ Թագաւորն ասեց Կնկան. Գնա քո տունը
9 եւ ես կ'պատուիրեմ քո մասին։ Եւ Թեկուսցի կինն ասեց Թագաւորին. Ինձ վերայ, ով տէր Թագաւոր, լինի յանցանքը իմ եւ իմ հօր տան վերայ, եւ Թագաւորն ու նորա աթոռը ան-
10 պարտ լինի։ Եւ Թագաւորն ասեց. Եթէ քեզ հետ խօսող լինի, նորան ինձ մօտ բեր, եւ այլ եւս քեզ չի դպչ-
11 իլ։ Եւ կինն ասեց. Թող Թագաւորը յիշէ քո Տէր Աստուծուն, որ չ'նաստանան Հարիւնի վրէժխնդիրները ապականելու համար եւ իմ որդին չ'մոռ-
12 ցնեն։ Եւ նա ասեց. Կենդանի է Տէրը որ քո որդի մազիցը գետինը չի
13 ընկնիլ։ Եւ կինն ասեց. Թող աղախինդ մի խօսք խօսէ իմ տէր Թագաւորի հետ. եւ նա ասեց. Խօսիր։
14 Եւ կինն ասեց. Ապա ինչու համար ես այսպիսի բան մտածում Աստուծոյ ժողովրդի վերայ. եւ Թագաւորն այս բանը խօսելուց յանցաւորի նման է լինում, քանի որ Թագաւորն Իր
15 աքսորածը ետ չ'դարձնէ։ Որովհետեւ մենք անչուշտ պիտի մեռնենք, եւ գետինը թափուած ջրի նման ենք որ չի ժողովուիլ. եւ Աստուած հոգի չէ առնում, այլ խորհուրդներ է խորհում որ աքսորուածն իրանից աքսորուած
16 չ'մնայ։ Եւ հիմա եկայ այս խօսքն իմ տէր Թագաւորի հետ խօսելու. որովհետեւ ժողովուրդն ինձ վախեցնում է. եւ աղախինդ ասեց. Խօսեմ Թագաւորի հետ, գուցէ Թագաւորն անէ իր ա-
17 ղախնի խօսքը։ Որովհետեւ Թագաւորը լսելու է, որ իր աղախնին ազատէ այն մարդի ձեռքից որ կորցնել ինձ եւ իմ որդին Աստուծոյ ժառանգութիւնից։ Եւ
18 քո աղախինն ասեց. Թող իմ տէր Թագաւորի խօսքը մխիթարութիւն լինի. որովհետեւ իմ տէր Թագաւորը Աստուծոյ հրեշտակի պէս է որ հասկանայ լաւը եւ չարը. եւ քո Տէր
19 Աստուածը քեզ հետ լինի։ Եւ Թագաւորը պատասխանեց եւ ասեց այն կնկան. Ինձանից մի բան մի թաքցնիր, որ ես քեզանից հարցնում եմ. եւ կինն ասեց. Թող իմ տէր Թագա-
20 ւորն ասէ։ Եւ Թագաւորն ասեց. Յոաբի ձեռքը քեզ հետ է այս բոլոր բաներում։ Եւ կինը պատասխանեց եւ ասեց. Կենդանի է քո անձը, ով տէր իմ Թագաւոր, որ ոչ ոք չի խոտորիլ աջ կամ ձախ իմ տէր Թագաւորի բոլոր ասածիցը. որովհետեւ ծառադ Յոաբն ինքն է ինձ պատուիրել, եւ նա է դրել այս բոլոր խօսքե-
21 րը քո աղախնի բերանը։ Բանի կերպարանքը դարձնելու նպատակաւ արաւ ծառադ Յոաբն այս բանը, եւ իմ տէրն իմաստուն է Աստուծոյ հրեշտակի իմաստութեան պէս, որ երկրի վերայի բոլորն իմանայ։
22 Եւ Թագաւորն ասեց Յոաբին. Ահա այս բանը արի. ուրեմն գնա եւ
23 դարձրու Աբիսողոմ պատանիին։ Եւ Յոաբն ընկաւ իր երեսի վերայ գետինը եւ երկրպագեց եւ օրհնեց Թագաւորին, եւ Յոաբն ասեց. Այսօր իմացաւ քո ծառան որ շնորհք եմ գտել քո աչքի առաջին, ով տէր իմ արքայ, որ Թագաւորն իր ծառայի
24 խօսքը կատարեց։ Եւ Յոաբը վեր կացաւ գնաց Գեսուր եւ Աբիսողո-
25 մին բերաւ Երուսաղէմ։ Եւ Թագաւորն ասեց. Թող նա դառնայ իր տունը եւ իմ երեսը չ'տեսնի. եւ Աբիսողոմը դարձաւ իր տունը եւ Թագաւորի երեսը չ'տեսաւ։
26 Եւ Աբիսողոմի պէս գեղեցիկ մարդ չ'կար բոլոր Իսրայէլի մէջ. որին շատ գովում էին, ոտքի Թաթիցը մինչեւ գագաթը նորանում արատ չ'կար։
27 Եւ նա իր գլուխը խուզելիս (եւ լինում էր որ ժամանակից ժամանակ մազերը խուզում էր, որովհետեւ

ը Սեն. ԺԵ. 13։ = Թագ. ԺԵ. 24։
թ Գեն. գ. 28, 29։ ժ Թագ. բ. 33։
ի Թագ. ԺԹ. 19, 21։
լ Հռոմ. գ. 13։ = Թագ. Ժգ. 45։ Գաղ. ԺԵ. 34։ Դեռ. ի. 2։
խ Գեն. Ժգ. 37, 38։
ծ = Թագ. իգ. 19։
կ = Թագ. ԻԲ. 9։
հ Տես = Թագ. ա. 26։
յ (Տես Մատ. գ. 10։)
շ Գեն. Ժգ. 38։
ո Ես. ա. 6։

ծանր էր լինում նորա համար եւ նա
խուզում էր) , եւ նորա գլխի մազի
ծանրութիւնը երկու հարիւր սիկղ էր
27 թագաւորական կշիռքով ։ եւ Աբիսո-
ղոմի համար ծնուեցան երեք որդի
եւ մէկ աղջիկ՝ անունը Թամար , որ
տեսքով գեղեցիկ կին էր ։
28 եւ Աբիսողոմը մնաց երուսաղէմ
Համրոյ երկու տարի եւ թագաւորի ե-
29 րեսը չտեսաւ ։ եւ Աբիսողոմը հրէշ-
ուղարկեց Յովաբին , որ նորան ու-
ղարկէ թագաւորի մօտ , բայց նա չու-
զեց նորա մօտ գնալ . եւ նա երկրորդ
անգամ եւս ուղարկեց , եւ նա չու-
30 զեց գալ ։ եւ ասեց իր ծառաներին .
Տեսէք Յովաբի արտը որ իմ ձեռքին
է . եւ նա այնտեղ գարի ունի . գնա-
ցէք կրակով այրեցէք այն . եւ Աբի-
սողոմի ծառաները արտը կրակով այ-
31 րեցին ։ եւ վեր կացաւ Յովաբը ու
գնաց Աբիսողոմի մօտ՝ տունը , եւ ա-
սեց նորան . Ինչու համար են քո ծա-
32 ռաները իմ արտը կրակով այրել ։ եւ
Աբիսողոմն ասեց Յովաբին . Ահա քեզ
մօտ հրէշ ուղարկեցի ասելով , Այստեղ
եկ որ քեզ թագաւորի մօտ ուղար-
կեմ որ ասես թէ ես ինչու համար
Գեսուրից եկայ . ինձ համար լաւ կ'լի-
նէր որ դեռ այնտեղ լինէի . եւ արդ
թող թագաւորի երեսը տեսնեմ , եւ
Նթէ ինձ վերայ յանցանք կայ , այն
33 ժամանակ ինձ մեռցրու ։ եւ Յովաբը
գնաց թագաւորի մօտ եւ նորան պատ-
մեց , եւ նա կանչեց Աբիսողոմին եւ
նա եկաւ թագաւորի մօտ , եւ երկրը-
պագեց նորան մինչեւ գետինը թա-
գաւորի առաջին . եւ թագաւորը համ-
բուրեց Աբիսողոմին ։

Գլ· ԺԴ

Աբիսողոմի յետգոյնութիւնը։ Դաւթի փափաքը։

1 Եւ ²եղաւ սորանից յետոյ որ Աբի-
սողոմն իր համար ³կառքեր եւ ձիեր
եւ յիսուն մարդ սուրհանդակ չինեց ։
2 Եւ Աբիսողոմը կանուխ վեր էր կե-
նում ու կանգնում դռան ճանապար-
հի մօտ , եւ ամէն մարդ որ դատ էր
ունենում որ գայ թագաւորի մօտ
դատաստանի՝ Աբիսողոմը նորան կան-
չում էր իր մօտ եւ ասում . Դու ո՛ր
քաղաքից ես , եւ նա ասում էր . Ի-
3 րայէլի ցեղերի մէկիցն է ծառայ ։ եւ
Աբիսողոմը նորան ասում էր . Տես
քո ճանապարհները լաւ եւ ուղիղ են ,
բայց դու լսող չ'ունես թագաւորի
4 կողմից ։ եւ Աբիսողոմն ասում էր .
⁴Երանի՛ թէ ինձ դատաւոր դնէին այս
երկրումը , եւ ինձ մօտ գար ամէն ով
վէճ եւ գատ ունենար , եւ ես կ'ար-
5 դարացնէի նորան ։ եւ երբոր մի մարդ
նորան մօտենում էր նորան երկրպա-
գելու , նա իր ձեռքը մեկնում էր եւ
նորան բռնում եւ համբուրում նորան ։
6 եւ Աբիսողոմն այսպէս էր անում բո-
լոր Իսրայէլին , որ դատաստանի համար
գալիս էին թագաւորի մօտ . եւ Աբի-
սողոմը գողացաւ Իսրայէլի մարդկանց
սիրտերը ։
7 եւ ⁵Քառասուն տարի անցնելուց
յետոյ եղաւ որ Աբիսողոմն ասեց թա-
գաւորին . Թող գնամ իմ ուխտերը
կատարեմ Քեբրոնում որ արել եմ Տի-
8 րոջը համար ։ Որովհետեւ ծառայ
ուխտ եմ արել , երբոր ես բնակվում էի
Ասորիների Գեսուրումն ասելով . Եթէ
Տէրն ինձ երուսաղէմ դարձնէ , ես
9 Տիրոջն եմ ծառայելու ։ եւ թագաւորն
ասեց նորան . Գնա խաղաղութեամբ .
եւ նա վեր կացաւ ու գնաց Քեբրոն ։
10 եւ Աբիսողոմը լրտեսներ ուղարկեց
Իսրայէլի բոլոր ցեղերին ասելով .
Երբոր փողի ձայնը լսէք , ասեցէք Ա-
բիսողոմը թագաւոր եղաւ Քեբրոնում ։
11 եւ Աբիսողոմի հետ երկու հարիւր
մարդ գնաց երուսաղէմից հրաւիր-
ուած . եւ նորանք գնացին միամտու-
12 թեամբ , եւ ոչինչ չգիտէին ։ եւ Ա-
բիսողոմը զոհերը զոհելիս՝ հրէշ ու-
ղարկեց ⁶Դաւիթի խորհրդակից ⁷Գի-
զոնացի Աքիտոփելին — քնքո— նորան
քաղաք՝ ⁸Գեղոնիցը ։ եւ դաւաճանու-
թիւնը զօրացաւ . եւ ժողովուրդը զը-
նալով ⁹չատանում էր Աբիսողոմի հետ ։
13 եւ մէկ լրաբեր եկաւ Դաւիթի մօտ

ᵇԳլ· Ժբ· 18։
ᶜՀմր· 24։
ᵈ— Թագ· բ· 8։

ᵉԳլ· Ժբ· 11։
ᶠԲ դ Թագ· ա· 5։
ᵍԴատ· բ· 39։
ʰԸստ տեղն չգը-

ⁱԳլ· Ժբ· 1։
ʲ— Թագ· բ· 13։ Ժգ· 3, 5։
ᵏ— Մն· Ա՛· 33։ Սաղ· խա-
9։ ծե· 13—14։

ˡԳլ· Ժա· 3։ Ժգ· 20։ Ժե· 1,
11, 23։ իգ· 31։
ᵐՅես Ժե· 11։
ⁿՍաղ· գ· 1։

ասելով. Իսրայէլի մարդկանց սիրոյը
14 Աբիսողոմի հետ է։ Եւ Դաւիթն ասաց
իր բոլոր ծառաներին, որ իր հետ
Երուսաղէմումն էին. Վեր կացէք եւ
նախչինք. որովհետեւ մեզ համար
ազատութիւն չի լինիլ Աբիսողոմի ե-
րեսից. շտապեցէք գնալու, մի գուցէ
նա չուտով մեզ հասնէ եւ մեզ վերայ
չարիք բերէ եւ քաղաքը զարկէ սու-
15 րի բերանով։ Եւ թագաւորի ծառա-
ներն ասացին թագաւորին. Ամէն ինչ
որ մեր տէր թագաւորը բարեհաճէ,
ահա մենք քո ծառաներդ։
16 Եւ գուրս եկաւ թագաւորը եւ նո-
րա բոլոր տունը նորա հետեւից. եւ
թագաւորը հասար հարճ կին թողց
17 տունը պահելու համար։ Եւ թագա-
ւորը գուրս եկաւ եւ բոլոր ժողովուր-
դը նորա հետեւից եւ կանգնեցին Բեթ-
18 համերհագում։ Եւ նորա կողմին անց
էին կենում նորա բոլոր ծառաները,
բոլոր Քրեթացիները եւ բոլոր Փելե-
թացիները, եւ բոլոր Գէթացիները՝ վեց
հարիւր մարդ որ եկել էին նորա հե-
տեւից Գէթիցը անցնում էին թագա-
19 ւորի առաջով։ Եւ թագաւորն ասաց
Իթթայի Գէթացի Եթթիին. Ինչու
համար եա դու էլ գնում մեզ հետ. եա դար-
ձիր եւ մնա թագաւորի մօտ. որով-
հետեւ դու օտարական եւ պանդուխտ
20 եա քո տեղումը։ Քո գալը երէկ էր,
եւ այսօր քեզ խախտե՞մ մեզ հետ գը-
նալու. Եւ ես գնամ՝ ուր որ
գնում եմ. դու եա դարձիր եւ քո եղ-
բայրներին էլ եա դարձրու. քեզ հետ
լինի ողորմութիւն եւ ճշմարտութիւն։
21 Եւ Եթթին պատասխանեց թագաւո-
րին եւ ասեց. Կենդանի է Տէրը եւ
կենդանի է իմ տէր թագաւորը, որ
այնտեղ ուր որ լինի իմ տէր թագա-
ւորը թէ մահուան մէջ թէ կենդա-
նութեան մէջ՝ ծառադ էլ պիտի այն-
22 տեղ լինի։ Եւ Դաւիթն ասեց Եթթիին.
Եկ անցիր։ Եւ Գէթացի Եթթին ան-
ցաւ իր հետ եղող բոլոր մարդկանցով
23 եւ բոլոր բնակիչներովը։ Եւ բոլոր

երկիրը լաց էր լինում մեծ ձայնով,
եւ բոլոր ժողովուրդը անց էր կենում,
եւ թագաւորը անց կացաւ Կիդրոն
հեղեղատովը. եւ բոլոր ժողովուրդը
անց էր կենում ճանապարհի առաջովը
անապատը։
24 Եւ ահա Սադովկն էլ եւ բոլոր Ղեւ-
ացիները նորա հետ առնում էին Ա-
ստուծոյ ուխտի տապանակը. եւ Ա-
ստուծոյ տապանակը կանգնեցրին. եւ
Աբիաթարը վեր *գնաց մինչեւ որ բո-
լոր ժողովուրդը քաղաքիցը դուրս գա-
25 ր վերջացրից։ Եւ թագաւորն ասեց
Սադովկին. Ստուծոյ տապանակը ետ
դարձրու քաղաքը. եթէ ես չնորհք եմ
գտել Տիրոջ աչքի առաջին, նա ինձ
հետ կ'դարձնէ եւ ինձ տեսնել կ'տայ
26 իրան եւ իր բնակարանը։ Բայց եթէ
նա այսպէս ասէ թէ չեմ հա-
ւանում, ահա ես, թող ինձ անէ ինչ-
27 պէս որ հաճելի է իր աչքին։ Եւ թա-
գաւորն ասեց Սադովկ քահանային.
Ով *տեսանող, ետ դարձիր քաղաքը
խաղաղութեամբ եւ քո որդի Աբի-
մաասը եւ Աբիաթարի որդի Յոնա-
թան ձեր երկու որդիքը ձեզ հետ։
28 Տեսէք ես *անապատի գաշտերումը
ուշանալու եմ, մինչեւ որ ձեզանից
29 խօսք գայ որ ինձ իմացնէք։ Եւ Սա-
դովկն ու Աբիաթարն Ստուծոյ տա-
պանակը ետ գարձրին Երուսաղէմ
եւ իրանք մնացին այնտեղ։
30 Եւ Դաւիթը վեր էր գնում Ձիթեն-
եաց գառիվերովը, եւ վեր գնալով լաց
էր լինում, եւ Նրա գլուխը ծածկած
եւ ոտքերը բոբիկ էր գնում. եւ նո-
րա հետ եղող բոլոր ժողովուրդը՝ ա-
մէն մարդ իր գլուխը ծածկել էր եւ
31 վեր էին գնում լաց լինելով։ Եւ Դա-
ւիթին պատմեցին ասելով. Ա՛քիտո-
փելը ապստամբների հետ Աբիսողոմի
մօտ է։ Եւ Դաւիթն ասեց. Յիմա-
րացրու Աքիտոփելի խորհուրդը, ա-
32 զաչում եմ, ով Տէր։ Եւ եղաւ երբոր
Դաւիթն եկաւ մինչեւ բլուրի գլուխը,
ուր նա երկրպագութիւն արաւ Ա-

ՔԴաւ. Բ. 3։
ՀՂ. ԺԲ. 9։ Սաղ. գ. վեր-
նագիրը։
ՀՂ. Ժգ. 21, 22։
Ես Թագ. Հ. 14։
ԴՂ. Ը. 18։

Ղ Ղ. Ժբ. 2։
Հ Ցոհ. Ա. 1։
Յ Ղ. Ը. 17։ ի. 25։ գ Թագ.
գ. 6, Հէնն.
*տեսիլք մատուցեց
Ղ Սաղ. Խգ. 3։

Ե Քաւ. Ժգ. 8։ Ղ. Ի. 20։
գ Թագ. Ժ. 9։ ր Մն. Բ. 8։
Ես. կր. 4։
Ժ Թագ. Բ. 9։
Ղ Ղ. Ժէ. 16։ Ցես. Ա. 18։
Դ Ղ. ԺԲ. 4։ Ես Ք. գ. 12։

Ես Թագ. Ա. 3, 4։
Ղ Ես. ի. 2, 4։
Սաղ. Ղէգ. 6։
Ղ Սաղ. գ. 1, 2, ԾԱ. 12 Հէն.
Դ Ղ. Ժգ. 23, Ժի. 11, 23։

տուծոյ, ահա Նոբան դիմաւորեց Աբաքացի Գուսին՝ Կիր պատմուճանը
33 պատառած եւ հողը գլխին։ Եւ Դաւիթին ասեց Նոբան. Եթէ ինձ հետ
34 գաս, ՚ինձ վերայ բեռ կ՚լինես։ Եւ եթէ ետ դառնաս քաղաքը եւ Աբիսողոմին ասես. ՚Ես քեզ ծառայ դառնամ, ով Թագաւոր. ես առաջուց քո հօր ծառան էի, եւ հիմա էլ քո ծառան եմ. այն ժամանակ դու կ՚գրուես ինձ համար Աքիտոփէլի խորհուրդը։
35 Եւ ահա այնտեղ քեզ հետ կան Սադովկ եւ Աբիաթար քահանաները, եւ ամէն ինչ որ Թագաւորի տանիցը լսես, Կիմացրու Սադովկ եւ Աբիաթար
36 քահանաներին։ Ահա այնտեղ Նոբանց հետ են Նոբանց երկու որդիքը՝ Աքիմաաս Սադովկի եւ Յովնաթան Աբիաթարի որդին. եւ ինձ մօտ ուղարկեցէք Նոբանց ձեռքովը ամէն ինչ բան
37 որ լսէք։ Եւ ՚Դաւիթի բարեկամ Գուսին եկաւ քաղաքը. եւ ՚Աբիսողոմն եկաւ Երուսաղէմ։

Գլ. ԺԶ

Սիբան բարեացակամ է Մեմփիբոսթէին։ Սեմէին հայհոյում է Դաւիթին։ Աքիտոփէլը կասարում է Աբիսողոմի չար խորհուրդը։

1 Եւ Դաւիթը Բլուրի գլխից մի քիչ անցել էր, եւ ահա Նոբան դիմաւորեց ՚Մեմփիբոսթէի ծառայ Սիբան երկու էշով, եւ Նոբանց վերայ բեռնած երկու հարիւր հաց, հարիւր ողկոյզ չամիչ, եւ հարիւր չորոց չոր թուզ եւ
2 մի տիկ գինի։ Եւ Թագաւորն ասեց Սիբային. Այս ի՞նչ ունես. եւ Սիբան ասեց. Էշերը Թագաւորի տան համար են որ հեծնեն, եւ հացն ու թուզը պատանիներին որ ուտեն, եւ գինին անապատումը նուազածների համար
3 է որ խմեն։ Եւ Դաւիթն ասեց. Ո՞ւր է քո տիրոջ որդին։ Եւ ՚Սիբան ասեց Թագաւորին. Ահա մնացել է Երուսաղէմումը. որովհետեւ ասեց. Իսրայէլի տունը այսօր իմ հօր Թագաւորութիւնը ինձ կտ կ՚դարձնէ։
4 Եւ Թագաւորն ասեց Սիբային. Ահա քեզ լինի ամէն ինչ որ Մեմփիբոսթէինն է. եւ Սիբան ասեց. ՚Շնորհակալ եմ, Թող չնորհք գտնեմ քո աչքի առաջին, ով տէր իմ Թագաւոր։
5 Եւ Դաւիթ Թագաւորն եկաւ մինչեւ Բահուրիմ, եւ ահա այնտեղից մի մարդ դուրս եկաւ՝ Սաուղի ազգականներից՝ անունը ՚Սեմէի՝ Գերայի որդին. դուրս գալով անիծում էր։
6 Եւ քարեր էր գցում Դաւիթին եւ Դաւիթ Թագաւորի բոլոր ծառաներին, եւ բոլոր ժողովուրդն ու բոլոր զօրաւորները Նորա աջ եւ Նորա ձախ կողմին էին։ Եւ Սեմէին այսպէս էր ասում իր անէծքումը. Դուրս եկ, դուրս եկ, ով արիւնահեղ մարդ, ով
8 անօրէն մարդ։ Տէրը քեզ վերայ դարձրեց Սաուղի տան բոլոր արիւնները, որի փոխարէն դու Թագաւոր եղար. եւ Տէրը Թագաւորութիւնը տուաւ քո որդի Աբիսողոմի ձեռքը. եւ ահա դու քո չարիքի մէջ ես. որովհետեւ դու
9 մի արիւնահեղ մարդ ես։ Եւ Շարուհեայի որդի Աբեսսան ասեց Թագաւորին. Ինչու համար է անիծում այս Խաւսկած չունը իմ տէր Թագաւորին։
10 Թող անցնեմ ու գլուխը կտրեմ։ Եւ Թագաւորն ասեց. ՚Դուք ինձ հետ ի՞նչ բան ունէք, ով Շարուհեայի որդիք. Թող անիծէ. որովհետեւ Տէրն է ասել Նորան՝ Անիծիր Դաւիթին. եւ ո՞վ կ՚ասէ Նորան. Ինչու համար ես
11 այսպէս անում։ Եւ Դաւիթն ասեց Աբեսսային եւ իր բոլոր ծառաներին. Ահա իմ որդին որ հիմ երանքինն է դուրս եկել, որոնում է իմ անձը, ո՞ւր մնաց հիմա Բենիամինեանը. Թող տուէք Նորան որ անիծէ. որովհետեւ
12 Տէրն է ասել Նորան։ Գուցէ Տէրը նայէ իմ նեղութեանը եւ Տէրն ինձ բարիք հատուցանէ այսօր Նորա անէծքի փո-
13 խարէն։ Եւ Դաւիթն ու իր մարդիկը գնացին ճանապարհով. բայց Սեմէին գնում էր սարի կողքովը Նորա մօտից, գնում էր եւ անիծում, եւ քարեր էր գցում Նորա մօտից եւ հող էր ցանում

է Գլ. ա. 2։
– Գլ. իգ. 33։
– Գլ. ժգ. 19։
Հ Գլ. ժէ. 15, 16։
– Գլ. ժգ. 16։ – Մն. իե. 33։
ՠ Գլ. ժգ. 15։
—
– Գլ. բ. 2—12։
ՠ Գլ. իգ. 37։
՚ Խոնարհութիւն եմ անուն

ՠ Գլ. գ. 16։
՚ Գլ. իգ. 16։ գ Թագ. բ. 8, 44։
Ի Գլ. բ. 8։
Ղ Գլ. իգ. 21։ գ Թագ. իե.
18։ գ Թագ. գ. 13։ ը Մն. իե. 21։ Մաա. ը. 29։ Մար. ա. 24։ Ղուկ. գ. 34։ ը. 28։ Յով. բ. 4։
Ի Մն. իե. 4։

11 Նոքա վերադարձան, եւ եկաւ Թագաւորը եւ
Նորա հետ եղող բոլոր ժողովուրդը
յորդնած, եւ այնտեղ հանգստացան։
15 Եւ [a]Աբիսողոմն ու բոլոր ժողովուրդը՝ ամէն Իսրայէլացիներն եկան Երուսաղէմ, եւ Աքիտոփէլը Նորանց
16 հետ։ Եւ եղաւ որ երբ [b]Արաքացի Քուսին՝ Դաւիթի բարեկամը եկաւ Աբիսողոմի մօտ, Քուսին ասաց Աբիսողոմին. Կեցցէ՛ արքայ, կեցցէ՛ արքայ։
17 Եւ Աբիսողոմն ասաց Քուսիին. Դո՞ւ է քո բարեկամի վերայ ունեցած սէրդ, ինչու համար չես գնացել քո բարե-
18 կամի հետ։ Եւ Քուսին ասաց Աբիսողոմին. Ոչ, այլ որին որ հաւանէ Տէրը եւ այս ժողովուրդը եւ Իսրայէլի բոլոր մարդիկը, ես Նորանը կ'ինեմ
19 եւ Նորա հետ կ'ինամ։ Եւ երկրորդ՝ ես ո՞ւմ պիտի ծառայեմ, չէ՞ որ Նորա որդիին, ինչպէս որ ծառայել եմ քո հօր առաջին, այնպէս կ'ինեմ Ես քո առաջին։
20 Եւ Աբիսողոմն ասաց Աքիտոփէլին. Խորհուրդ տուէք թէ ինչ անենք։ Եւ
21 Աքիտոփէլն ասաց Աբիսողոմին. Մտիր քո հօր հարճերի մօտ, որոնց Նա Թողեց տունը պահելու. եւ բոլոր Իսրայէլը կ'լսէ որ Էքո հօրն առելի ես, եւ բոլոր քեզ հետ եղողներուն Ձեռքերը
22 կ'ուժովանան։ Եւ Աբիսողոմի համար վրան չինեցին կատարի վերայ, եւ Աբիսողոմը մտաւ իր հօր հարճերի մօտ
23 բոլոր Իսրայէլի աչքի առաջին։ Եւ Աքիտոփէլի խորհուրդը, որ այն օրերը Նա տալիս էր, Նման էր Նորան որ մէկը Աստուծոյ խօսքը հարցնէր. այսպէս էր Աքիտոփէլի ամէն խորհուրդը Թէ Դաւիթի Թէ Աբիսողոմի համար։

ԳԼ. ԺԷ

Աքիտոփէլի խորհանդ խորհուրդը փչանում է. Նոքա խոյսատակ մնէր։

1 Եւ Աքիտոփէլն ասաց Աբիսողոմին. Թող տասնեւերկու հազար մարդ ընտրեմ եւ վեր կենամ այս գիշեր Դաւիթ-
2 Թին հալածեմ։ Եւ ես կ'յարձակուեմ Նորա վերայ քանի որ Նա յոգնած եւ Ձեռքերը Թուլացած է, եւ Նորան կը վախեցնեմ, եւ Նորա հետ եղող բոլոր ժողովուրդը կ'փախչէ, եւ կ'զարկեմ
3 միմիայն Թագաւորին։ Իսկ բոլոր ժողովուրդը կ'դարձնեմ քեզ մօտ. բոլորի դարձածին պէս է այն մարդը որին դուն որոնում ես. բոլոր ժողովուրդը
4 հանդարտ կ'լինի։ Եւ այս խօսքը ուղիղ երեւեցաւ Աբիսողոմի աչքին եւ Իսրայէլի բոլոր Ծերերի աչքին։
5 Եւ Աբիսողոմն ասաց. Արաքացի Քուսիին էլ կանչեցէք, որ լսենք Թէ
6 Նորա բերանէն ինչ կայ։ Եւ Քուսին Նորան Աբիսողոմի մօտ եկաւ, եւ Աբիսողոմն ասաց Նորան այսպէս Թէ Այս բանի պէս է ասել Աքիտոփէլը. Նորա խօսքը անենք Թէ ոչ. դուն խօսիր։
7 Եւ Քուսին ասաց Աքիտոփէլի այս անգամ տուած խորհուր-
8 դը լաւ չէ. Եւ Քուսին ասաց. Դուն գիտես քո հօրը եւ Նորա մարդկանցը որ զօրաւոր եւ զառնոզի են՝ զաւտուր Էձագները կորցրած արջի Նման. եւ քո հայրը պատերազմի մարդ է, եւ գիշերը չի մնալ ժողովրդի հետ։
9 Ահա Նա հիմա Թաք է կացել կամ փոսերի մէկում կամ մի ուրիշ տեղ. եւ Էթէ լինի որ սկզբում Նորանցից մէկը ընկնի, այն ժամանակ լսողը որ լսից՝ ասելու է Թէ կոտորուել է Աբիսողոմի հետեւից գնացող ժողովուր-
10 դը։ Եւ ինքը քաջազունն էլ՝ որի սիրտ առիւծի սրտի պէս է, բոլորովին կ'Թուլանայ. որովհետեւ բոլոր Իսրայէլը գիտէ որ քո հայրը զօրաւոր է եւ Նորա հետ եղողներն էլ ուժով մար-
11 դիկ են։ Բայց ես խորհուրդ եմ տալիս. ժողովիր քեզ վերայ Դանից մինչեւ Բերսաբէէ՝ Ինչպէս որ ծովի ափերքի աւազը չատ է. եւ դուն էլ ան-
12 ձամբ Նորանց մէջ գնաս։ Այն ժամանակ Նորա վերայ կ'գնանք այն տեղերի մէկում, ուր որ կ'գտնուի, եւ բանակ կ'տանք Նորա դէմ ինչպէս որ ցօղն իջնում է երկրի վերայ. եւ Նորանից եւ Նորա հետ եղող բոլոր մարդկանցից մէկն էլ չի պրծնիլ։

ա Գ. Թագ. ԺԷ. 25։
բ Գ. Թագ. ԺԷ. 37։
գ Գ. Թագ. ԺԸ. 37։
դ Գ. Թագ. ԺԸ. 24։
ե Գ. Թագ. ԺԸ. 34։
զ Գ. Թագ. ԺԸ. 16, ի. 3։
է Ես Թագ. Ժգ. 4։
ը Գ. Թագ. ի. 7, Ձես. ը. 13։
թ Գ. Թագ. ԺԸ. 11, 13։

ժ Գ. Թագ. ԺԸ. 12։
ի —
ժա Գ. Թագ. ԺԸ. 18, 19։
ժբ Ես. Թագ. Ժգ. 8։
ժգ Գ. Թագ. գ. 10։

43 Բայց եթէ նա մի քաղաքի մէջ հաւաքուելու լինի, այն ժամանակ բոլոր Իսրայէլն այն քաղաքի վերայ չուանններ կ'տանի, եւ նորան քաշ կ'տանք մինչեւ հեղեղատը մինչեւ որ այնտեղ [a]մի քարի կտոր էլ չ'գտնուի։
44 Եւ Աբիսողոմն եւ Իսրայէլի բոլոր մարդիկն ասեցին. Արաքացի Քուսիի խորհուրդը լաւ է քան թէ Աքիտոփէլի խորհուրդը։ Եւ Տէրը հրամայել էր, որ Աքիտոփէլի լաւ խորհուրդը ցրուի, որպէս զի Տէրը Աբիսողոմի վերայ չարիք բերէ։
45 Եւ Քուսին ասեց Սադովկ եւ Աբիաթար քահանաներին թէ Այսպէս եւ այսպէս խորհուրդ տուաւ Աքիտոփէլն Աբիսողոմին եւ Իսրայէլի ծերերին, եւ ես էլ այսպէս եւ այսպէս
46 խորհուրդ տուի։ Եւ հիմա չուտով [b]դէպ ուղարկեցէք եւ իմացրէք Դաւիթին, ասելով թէ Գիշերը Հանապատի դաշտերումը մի մնար, այլ անցիր գնա, որ կորուստ չլինի թագաւորի եւ նորա հետ եղող բոլոր ժողովրդի
47 համար։ Եւ [c]Յովնաթանն ու Աքիմաասը կանգնել էին Ռոգելի աղբիւրի մօտ. եւ աղախինը գնաց եւ նորանց պատմեց, նորանք էլ գնացին եւ Դաւիթ թագաւորին պատմեցին. որովհետեւ չէին կարողանում երեւալ
48 որ քաղաքը մտնեն։ Եւ մի պատանի տեսաւ նորանց եւ պատմեց Աբիսողոմին. եւ նորանք երկուսը չուտով գնացին մտան մի [d]Բաւուրիմցի մարդի տունն. եւ նա մի հոր ունէր իր գաւիթումը, եւ նորանք այնտեղ իջան։
49 Եւ կինը ծածկոցն առաւ հորի բերանին փռեց եւ նորա վերայ ձաւար տաբածեց, որ մի բան չ'իմացուեցաւ։
50 Եւ Աբիսողոմի ծառաները գնացին այն կնկայ մօտ՝ նորա տունը եւ ասեցին. Ո՞ւր են Աքիմաասը եւ Յովնաթանը. եւ կինն ասեց նորանց. Անց կացան Ջրի առուակովը. իսկ նորանք չ'գտան
51 եւ ետ դարձան Երուսաղէմ։ Եւ եղաւ երբոր նորանք գնացել էին, որոնք դուրս եկան հորիցը ու գնացին եւ պատմեցին Դաւիթ Թագաւորին, եւ ասեցին Դաւիթին. Վեր կացէք չուտով Ջրովն անց կացէք, որովհետեւ Աքիտոփէլն այսպէս է խորհուրդ տուել
52 ձեր մասին։ Եւ վեր կացաւ Դաւիթը եւ իր հետ եղող բոլոր ժողովուրդը եւ անց կացաւ Յորդանանովը. եւ մինչեւ առաւօտեան լոյսը մէկը չ'մնաց որ Յորդանանովն անցած չ'լինէր։
53 Եւ Աքիտոփէլը տեսաւ որ իր խորհուրդը չ'կատարուեցաւ, էշը համեցաւ եւ վեր կացաւ ու գնաց իր տունը իր քաղաքը, եւ իր տան համար պատուէր տուաւ, ու իրան խեղդեց ու մեռաւ, եւ թաղուեցաւ իր հօր գերեզմանումը։
54 Իսկ Դաւիթը հասաւ Մահանայիմ. եւ Աբիսողոմն անցաւ Յորդանանովը ինքը եւ Իսրայէլի ամեն մարդիկը նորա հետ։ Եւ Աբիսողոմն Ամեսայիին զօրքի վերայ դրաւ Յովաբի փոխանակ, բայց Ամեսային մի մարդի որդի էր որի անունն էր Յոթոր՝ [e]Իսրայէլացի, որն որ առել էր Յովաբի մայր՝ Շարուհայի քոյր Նաասի աղջիկ Աբիգեային։
55 Եւ Իսրայէլն ու Աբիսողոմը բանակ տուին Գաղաադի երկրումը։
56 Եւ եղաւ հէնց որ Դաւիթը հասաւ Մահանայիմ, [f]Նաասի որդի Սոբին Ամմոնի որդկանց Ռաբբայիցը եւ Ամիէլի որդի Մաքիրը Լադաբարիցը, եւ Գաղաադացի Բերզելին Ռովգելիմիցը Անկողիններ, կոնքեր, բրուտի ամաններ, ցորեն, գարի, ալիւր եւ հնդի,
57 եւ բակլայ, ոսպ եւ հնդի, եւ մեղր եւ կոգի եւ ոչխարներ եւ կովի պանիր բերին Դաւիթին եւ նորա հետ եղող ժողովրդին ուտելու. որովհետեւ ասում էին. Ժողովուրդը Հանապատումը տառապած, յոգնած եւ ծարաւ կ'լինի։

Գլ. ԺԸ

Աբիսողոմը յաղթուած է ու սպանուած։ Դաւիթը տուգ է անում։

1 Եւ Դաւիթը հանդէս արաւ իր հետ

---

[a] Ես. ԻԶ. 13։
[b] Ես. ԻԶ. 15, ԺԸ. 16։
[c] Ես. ԻԶ. 17։
[d] Ես. ԻԶ. 18։
[e] Ես. ԻԶ. 37, ԼԹ. 9։
[f] Ես. ԻԶ. 27, ԼԹ. 9։

[a] Թագ. Բ. 9։
[b] Գլ. ԻԵ. 34։
[c] Գլ. ԻԵ. 35։
[d] Գլ. ԻԵ. 36։
[e] Գլ. ԻԵ. 37, 38։
[f] Գլ. ԻԵ. 39։
[g] Թագ. Բ. 61։
[h] Գլ. ԻԵ. 23։
[i] Գլ. Բ. 4։
[j] Գլ. Բ. 5։
[k] Իսայէլացի-Տես ա Մն. ր. 17։ Ես Մն. ր. 16, 17։
[l] Տես Գլ. Ժ. 2. Ժբ. 26, 30։
[m] Գլ. Բ. 4։
[n] Գլ. Բ. 5։
[o] Գլ. ԺԲ. 31, 32։
[p] Թագ. ր. 7։ Նկր. ր. 61։
[q] Գլ. ԻԵ. 23։
[r] Գլ. Ժբ. 2։

եղող ժողովրդին եւ նորանց վերայ հազարապետներ եւ հարիւրապետներ
2 դրաւ։ Եւ Դաւիթը զօրքի երրորդ մասն ուղարկեց Յովաբի ձեռքովը, մի երրորդը Յովաբի եղբայր Շարուհեայի որդի Աբեսսայի ձեռքովը, եւ մի երրորդը Գէթացի Էթթիի ձեռքովը. եւ Թագաւորն ասեց զօրքին.
3 Ես էլ դուրս գամ ձեզ հետ։ Բայց զօրքն ասեց. Դու պիտի դուրս չգաս. որովհետեւ եթէ մենք փախչելու լինենք, նորանք մեզ համար հոգս չեն անիլ, եւ եթէ մեր կէսն էլ մեռնելու լինի, նորանք մեզ համար հոգս չեն անիլ. իսկ դու մեր տասը հազարի պէս ես. արդ լաւ կ'լինի որ դու
4 մեզ օգնես քաղաքիցը։ Եւ Թագաւորն ասեց նորանց. Ինչ որ հաճելի է ձեր աչքին՝ ես կ'անեմ. եւ Թագաւորը մնաց [illegible] դռան մօտ, իսկ բոլոր զօրքը դուրս եղաւ հարիւր հարիւր
5 եւ հազար հազար։ Եւ Թագաւորը պատուիրեց Յովաբին, Աբեսսային եւ Էթթիին ասելով. Խնայեցէք ինձ համար Աբիսողոմ պատանիին. եւ բոլոր զօրքը լսեց որ Թագաւորը զօրապետներին Աբիսողոմի մասին պատուէր էր տալիս։
6 Եւ ժողովուրդը դուրս եկաւ դաշտը Իսրայէլին դիմաւորելու. եւ պատերազմ եղաւ Եփրեմի անտառումը։
7 Եւ այնտեղ կոտորուեցաւ Իսրայէլի զօրքը Դաւիթի ծառաների առաջին եւ այնտեղ չատ մեծ կոտորած եղաւ
8 այն օրը՝ քսան հազար հոգի։ Եւ պատերազմը այնտեղ տարածուեցաւ բոլոր երկրի երեսին. եւ անտառը այն օրը զօրքից աւելի մարդ փչացրեց
9 քան թէ սուրը փչացրեց։ Եւ Աբիսողոմը Դաւիթի ծառաների դիմացը հանդիպեց. եւ Աբիսողոմը ջորի էր հեծած. եւ ջորին մի մեծ կաղնիի թաւ ոստերի տակը մտաւ, եւ նորա գլուխը փաթաթուեցաւ կաղնիին, ու [illegible] կախ ընկաւ երկնքի ու երկրի մէջտեղը, եւ նորա տակի ջորին գընաց։
10 Եւ մի մարդ տեսել էր եւ ասեց Յովաբին. Ահա ես տեսայ Աբի-

11 սողոմին կաղնիից կախուած։ Եւ Յովաբն ասեց այդ իրան պատմող մարդին. Հիմա որ տեսար, ապա ի՞նչու չ'զարկեցիր նորան այնտեղ գետինը իջեցնէր. եւ ես կ'տայի քեզ տասը [illegible]
12 արծաթ եւ մի գօտի։ Իսկ այն մարդն ասեց Յովաբին. Եթէ ես իմ ձեռքին հազար [illegible] արծաթ կշռէի, իմ ձեռքը չէի մեկնիլ Թագաւորի որդիի վերայ. որովհետեւ մեր ականջներին պատուիրեց Թագաւորը քեզ, Աբեսսային եւ Էթթիին ասելով. Խնայեցէք ինձ
13 համար Աբիսողոմ պատանիին։ Եւ եթէ ես իմ անձի դէմ դաւաճանութիւն անէի, եւ Թագաւորիցն էլ ոչ մի բան ծածուկ չի մնայ, այն ժամանակ դու
14 էլ դէմ կ'կանգնէիր։ Եւ Յովաբն ասեց. Ես այսպէս չեմ սպասիլ քո առաջին, եւ իր ձեռքը երեք գեղարդ վեր առաւ եւ կոխեց Աբիսողոմի սիրտը, քանի որ նա տակաւին կենդանի
15 էր կաղնիի մէջ։ Եւ Յովաբի զինակիրներից տասը երիտասարդներ չորքատասնին եւ զարկեցին Աբիսողո-
16 մին եւ մեռցրին նորան։ Եւ Յովաբը փողը հնչեցրեց, եւ զօրքը ետ դառաւ Իսրայէլի հետեւից հալածելուց. որով-
17 հետեւ Յովաբը զսպեց զօրքին։ Եւ Աբիսողոմին առան, եւ նորան անտառում մի մեծ փոսի մէջ գցեցին, եւ [illegible] վերայ մի չատ մեծ քարակոյտ դիզեցին. եւ բոլոր Իսրայէլը փախաւ՝ ամէն մարդ իր վրանը։
18 Եւ Աբիսողոմն իր կենդանութեանը առել՝ իրան համար մի արձան էր կանգնեցրել Թագաւորի հովիտումը. որովհետեւ ասում էր Թէ որդի չ'ունեմ, որ իմ անունը յիշէ. եւ իր անունը դրել էր այն արձանին, եւ նորան ասում էին Աբիսողոմի կոթող մինչեւ այսօր։
19 Եւ Սադովկի որդի Աքիմաաս ասեց. Թող վազեմ ու Թագաւորին աւետիք տամ. որովհետեւ Տէրը նորան իրաւունք արաւ իր թշնամիների ձեռ-
20 քիցը։ Եւ Յովաբն ասեց նորան. Դու այսօր աւետիքի մարդ չես, այլ մի ուրիշ օր աւետիք կ'տանես, եւ այս-

---

–Գլ. ժե. 19.
ԲԳլ. ժե. 8–10.
|
ԳԳլ. խ. 17.
ԴԳես. ժե. 15, 18; ԻԳե. 17.
|
ԵԳե. ե. 36.
|
ՀԳե. ժգ. 17.

օր աւետիք պիտի չ՚առանիս , որովհե-
21 տեւ Թագաւորի որդին մեռած է : Եւ
Յովաբ ասաց Քուսիին . Դնա պատ-
միր Թագաւորին ինչ որ տեսար . Եւ
Քուսին երկրպագութիւն արաւ Յո-
22 վաբին եւ վազեց : Եւ Սադովկի որդի
Աքիմաասը չարունակեց եւ ասաց Յո-
վաբին . Ինչ եւ իցէ՝ թող ես էլ վա-
զեմ Քուսիի ետեւիցը . եւ Յովաբ ա-
սաց . Դու ի՞նչու համար պիտի վա-
զես , որդի , որ այս քեզ համար օգուտ
23 բերող աւետիք չէ : Ինչ որ իցէ՝ թող
վազեմ . եւ նա ասաց . Վազիր . Եւ
Աքիմաասը վազեց դաշտի ճանապար-
24 հով եւ անցաւ Քուսիից առաջ : Եւ
Դաւիթը նստել էր երկու դռների մէջ-
տեղը . եւ հսկաը գնաց դէպի դռան
կատուրը՝ դէպի պարիսպը եւ իր աչ-
քերը բարձրացրեց ու տեսաւ , որ ա-
25 հա մի մարդ էր վազում մինակ : Եւ
դէտը կանչեց եւ իմացրեց Թագաւո-
րին . եւ Թագաւորն ասաց . Եթէ նա
մինակ է , ուրեմն աւետիք կայ նորա
բերանումը . եւ նա գնալիս էր՝
26 մօտենում էր : Եւ դէտը մի ուրիշ
մարդ տեսաւ վազելիս , եւ դէտը կան-
չեց դռնապանին եւ ասաց . Ահա մի
27 մարդ վազում է մինակ . եւ Թագա-
ւորն ասաց . Նա էլ է աւետաւոր : Եւ
դէտն ասաց . Ես տեսնում եմ առաջի-
նի վազելը իրրեւ Սադովկի որդի Ա-
քիմաասի վազելը . եւ Թագաւորն ա-
սաց . Դա բարի մարդ է , եւ բարի
28 լուրի համար է գալիս : Եւ Աքիմաասը
կանչեց եւ ասաց Թագաւորին . Խա-
ղաղութիւն , եւ երեսի վերայ երկրը-
պագեց Թագաւորին ՚ի՛ւր դէմքը ,
եւ ասաց . Օրհնեալ է քո Տէր Աստ-
ուածը որ արգելեց իմ տէր Թագաւորի
վերայ իրանց ձեռքը բարձրացնող
29 մարդկանցը : Եւ Թագաւորն ասաց .
Աբիսողոմ պատանին ո՞ղջ է . եւ Ա-
քիմաասն ասաց . Ես դ՚ա՛յն մեծ
բազմութիւնը տեսայ , երբոր Յովաբն
ուղարկեց Թագաւորի ծառային եւ ինձ
քո ծառային , բայց չ՚իմացայ թէ ինչ
30 էր : Եւ Թագաւորն ասաց . Դարձիր
այսպէս կանգնիր , եւ նա դարձաւ
31 կանգնեց : Եւ ահա Քուսին եկաւ եւ
ասաց Քուսին . Իմ տէր Թագաւորին
աւետիք . որովհետեւ Տէրն այսօր քեզ
իրաւունք արաւ բոլոր քեզ վերայ վեր
32 կենողների ձեռքիցը . Եւ Թագաւորն
ասաց Քուսիին . Աբիսողոմ պատանին
ո՞ղջ է . Եւ Քուսին ասաց . Այդ պա-
տանիի նման դառնան իմ տէր Թա-
գաւորի թշնամիները , եւ բոլոր չա-
րիքի համար քեզ վերայ վեր կենող-
33 ները : Եւ Թագաւորը խռովեցաւ ու
վեր գնաց դռան վերնատունը եւ լաց
եղաւ , եւ այսպէս էր ասում գնալով .
Որդիս Աբիսողոմ , որդիս , որդիս Ա-
բիսողոմ . երանի թէ ես մեռնէի քեզ
տեղ , ով Աբիսողոմ որդիս , որդիս :

ԳԼ . ԺԹ

Յաղթի ձեղը Դաւիթին եա են բերում իրրեւ Թագաւոր։ Նորա Թագաւորական Ներողամտութիւնը եւ երախտագիտութիւնը.

1 Եւ Յովաբին պատմեցին Ըե Ահա Թա-
գաւորը լաց է լինում եւ Աբիսողոմի
2 վերայ սուգ է անում : Եւ յաղթու-
թիւնն այն օրը սուգի դարձաւ բոլոր
ժողովրդի առաջին . որովհետեւ ժողո-
վուրդը այն օրը լսել էր որ ասում
էին թէ Թագաւորը տրտմել է իր որ-
3 դիի մասին : Եւ այն օրը զօրքը գողի
պէս էր մտնում քաղաքը ինչպէս որ
գողի պէս ՚քաղաքը կ՚մտնէ պատե-
րազմում փախած ամօթահար զօրքը :
4 Եւ Թագաւորը ՚ծածկեց իր երեսը ,
եւ մեծ ձայնով աղաղակեց Թագաւորը .
՚Որդիս Աբիսողոմ , Աբիսողոմ որդիս ,
որդիս :
5 Եւ Յովաբը ՚ի՞ւ մտաւ Թագաւորի
մօտ ներսեակը եւ ասաց . Դու այսօր
ամօթով արիր քո բոլոր ծառաների
երեսը , որ քո անձը եւ քո որդկանց
ու աղջկերանց անձը , եւ քո կանանց
անձն եւ քո հարճերի անձը այսօր ա-
6 զատեցին : Դու սիրում ես քեզ ա-
տողներին եւ ատում ես քեզ սիրող-
ներին , որովհետեւ այսօր իմացրիր
որ քեզ համար ոչինչ են իշխանները
եւ ծառաները . որովհետեւ ես այսօր
հասկացայ որ այսօր Աբիսողոմը կեն-
դանի լինէր եւ մենք այսօր ամենքս

ե՝ գ. Թագ. ը. 17։
ը՝ Տես = Թագ. իե. 20։
—Գլ. ժը. 4, 24։
՚Գլ. իե. 30։
՚՚Գլ. ժը. 33։

մնաած լինէինք, այն ժամանակ հա-
7 ճոյ կ'լինէր այս քո աչքին։ Եւ արդ
վեր կաց դուրս եկ եւ ՚քաղցրու-
թեամբ խօսիր ծառաներիդ հետ. ո-
րովհետեւ երդում եմ անում Տէրով,
որ եթէ դուրս չ'գաս, այս գիշեր քեզ
մօտ մարդ չի մնայ, եւ այս քեզ հա-
մար աւելի չար կ'լինի քան թէ այն
ամէն չարիքները, որ քեզ վերայ ե-
կել են քո մանկութիւնից մինչեւ հի-
8 մա։ Եւ Թագաւորը վեր կացաւ ու
նստեց դռանը, եւ բոլոր ժողովրդին
իմացրին ասելով. Ահա Թագաւորը
նստել է դռանը, եւ բոլոր ժողովուրդն
եկաւ Թագաւորի առաջ, իսկ Իսրա-
յէլը փախել էր ամէն մարդ իր վրանը։
9 Եւ Իսրայէլի ամէն ցեղերում բոլոր
ժողովուրդը վիճում էին եւ ասում.
Թագաւորը մեզ փրկեց մեր թշնամի-
ների ձեռքից, եւ նա ազատեց մեզ
Փղշտացիների ձեռքից, եւ հիմա փա-
խել է երկրից Աբիսողոմի պատճա-
10 ռով։ Իսկ Աբիսողոմը, որին մենք
օծեցինք մեզ վերայ, մնաւ պատե-
րազմում. եւ հիմա ինչու համար
էք լուռ կացել Թագաւորին ետ բերե-
լուց։
11 Եւ Դաւիթ Թագաւորը ուղարկեց
Սադոկ եւ Աբիաթար քահանաների
մօտ եւ ասեց. Խօսեցէք Յուդայի ծե-
րերի հետ ասելով. Ինչու համար
դուք վերջինը լինէք Թագաւորն իր
տունը ետ բերելում. եւ բոլոր Իսրա-
յէլի խօսքը հասել էր Թագաւորին իր
12 տանը։ Դուք իմ եղբայրներն էք, Իմ
ոսկրն ու մարմինն էք դուք, եւ ին-
չու համար դուք վերջինը լինէք Թա-
13 գաւորը ետ բերելում։ Եւ Ամմասային
ասեցէք. Միթէ դու իմ ոսկրն ու
մարմինը չես. Աստուած ինձ այսպէս
անէ, եւ էլ աւելացնէ, թէ որ դու
իմ առաջին ամէն ժամանակ ՚զօրա-
14 գլուխ չ'լինես Յովաբի փոխարէն։ Եւ
դարձրեց բոլոր Յուդայի մարդկանց
սիրտը մէկ մարդի սրտի պէս. եւ նո-
քանք պատճառ եղան ուղարկելին Թա-
գաւորի մօտ ըէ ետ դարձիր դու եւ
15 քո բոլոր ծառաները։ Եւ Թագաւորը
ետ դարձաւ եւ եկաւ մինչեւ Յորդա-
նան. եւ Յուդան եկաւ մինչեւ Գիլ-
գաղ, որ Թագաւորին դիմաւորելն
եւ Յորդանանովն անցկացնեն Թագա-
ւորին։
16 Եւ Խաւսիմացի Գերայի որդի
Բենիամինեան Սեմէին չուտով եկաւ
իջաւ Յուդայի մարդկանց հետ Դաւիթ
17 Թագաւորին դիմաւորելու։ Եւ նորա
հետ հազար մարդ կար Բենիամինից.
նաեւ Սաւուղի տան ծառայ Սիբան
եւ նորա տասնեւհինգ որդիները եւ
քսան ծառաները նորա հետ եկան եւ
հասան Յորդանան Թագաւորի առաջը։
18 Եւ մի նաւակ անցաւ Թագաւորի
տունը անց կացնելու եւ նորա աչքին
հաճոյ երեւցածն անելու համար. եւ
Գերայի որդի Սեմէին վայր ընկաւ
Թագաւորի առաջը, երբ նա անցնում
19 էր Յորդանանովը։ Եւ ասեց Թագա-
ւորին. Իմ տէր յանցանք չ'համարէ
ինձ, եւ մի յիշիր որ ծառադ անօ-
րէնութիւն գործեց այն օրը, որ իմ
տէր Թագաւորը դուրս էր եկել Երու-
սաղէմից. Թագաւորը Իր սրտումը
20 չ'դնէ այն։ Որովհետեւ ծառադ գիտէ,
որ ես յանցանք եմ գործել եւ ահա
այսօր առաջինը ես եմ եկել Յովսէ-
փի բոլոր տանիցն իմ տէր Թագաւո-
21 րին դիմաւորելու իջնելով։ Եւ Շա-
րուհեայի որդի Աբեսսան պատաս-
խանեց եւ ասեց. Միթէ սորա փո-
խարէն չի պիտի մեռնէ Սեմէին որ
22 Տիրոջ օծեալին անիծեց։ Եւ Դաւիթն
ասեց. Ինչ ունէք ինձ հետ,
ով Շարուհեայի որդիք, որ այսօր ինձ
համար ոսոխ էք դառնում. Միթէ
այսօր մարդ մեռնէ Իսրայէլի մէջ. ո-
րովհետեւ չ'գիտեմ որ ես այսօր Թա-
23 գաւորն ասեց Սեմէին. Պիտի չ'մեռ-
նես. եւ Թագաւորը նորան երդում
արաւ։
24 Եւ Սաւուղի որդի Մեմփիբոսթէն
իջաւ Թագաւորին դիմաւորելու ա-
ռանց իր ոտքերը պատրաստելու եւ

ՃՆՆ. լդ. 3, Եւ. ի. 2.
Ի Թագ. գ. 10, Գլ. ԺԸ. 17.
Գլ. ԻՀ. 21—29.
Գլ. Կ. 1.
Ի Թագ. գ. 13.
Ճ Թագ. Կ. 9.
Գլ. գ. 10.
Գլ. Ժգ. 5, Ի Թագ. բ. 8, Գլ. բ. 2, 10, ԺԸ. 1—4.
Ի Թագ. ԺԸ. 15.
Գլ. ԺԸ. 5, 6 եւլն.
Գլ. ԺԸ. 33.
ՃՆՆ Գլ. ԺԸ. 5.
Նե. ԺԲ. 38.
Գլ. ԺԸ. 10.
Ճ Թագ. Ժ. 13.
Ի Թագ. բ. 8, 9, 37, 48, Գլ. բ. 3, 6.

առանց իր մօրուքը չհնելու, եւ իր հանդերձները չէր լուացել այն օրից հետէ, որ թագաւորը գնացել էր մինչեւ այն օրը որ եկաւ խաղաղութեամբ։
25 Եւ եղաւ երբոր եկաւ Երուսաղէմ թագաւորին դիմաւորելու այն ժամանակ թագաւորն ասեց Նորան. Ինչու համար չէիր գնացել ինձ հետ, Մեմփիբոսեթ։
26 Եւ նա ասեց. Ով իմ տէր թագաւոր, ծառաս ինձ խաբեց. որովհետեւ ծառադ ասեց. Ինձ համար հագնեմ էշը եւ վերան հեծնեմ ու գնամ թագաւորի հետ, որովհետեւ ծառադ կաղ է։
27 Իսկ Նա բամբասել է քո ծառայիդը իմ տէր թագաւորին. բայց իմ տէր թագաւորը Աստուծոյ հրեշտակի պէս է. ուրեմն արա ինչ որ
28 հաճելի է քո աչքին։ Որովհետեւ իմ հօր բոլոր տունը մի ուրիշ բան չէին բացի մահի արժանի լինելուց իմ տէր թագաւորի համար. սակայն Ծառայիդ քո սեղանի ուտողների հետ դրիր. եւ ես այլ եւս ինչ իրաւունք ունեմ որ միւսանգամ աղաղակեմ դէպի
29 թագաւոր։ Եւ թագաւորն ասեց Նորան. Էլ ինչու ես խօսում այդ խօսքերը. ասել եմ՝ Դու եւ Սիբան բաժանեցէք արտը։
30 Եւ Մեմփիբոսթէն ասեց թագաւորին. Թող նա բոլորն էլ առնէ՝ իմ տէր թագաւորը խաղաղութեամբ իր տունը գալուց յետոյ։
31 Եւ Գաղաադացի Բերզելին իջաւ Ռովգելիմից եւ անցաւ թագաւորի հետ Յորդանանովը, որ Նորան Յորդանանովը ճանապարհ դնէ։
32 Եւ Բերզելին չատ ծեր էր՝ ութսուն տարեկան. եւ նա կերակրեց թագաւորին քանի որ նա Մանայիմի մէջ էր կեցնում. որովհետեւ նա մի չատ մեծ
33 մարդ էր։ Եւ թագաւորն ասեց Բերզելիին. Դու եկ ինձ հետ, եւ ես քեզ կերակրեմ ինձ հետ Երուսաղէմում։
34 Եւ Բերզելին ասեց թագաւորին. Որքան են իմ կեանքի տարիների օրերը, որ ես թագաւորի հետ վեր գնամ Երուսաղէմ։
35 Ես այսօր ութսուն տարեկան մարդ եմ. մի՞թէ կարող եմ լաւ վատիցը ջոկել. կամ ծառադ կերածիս խմածիս համը կ՚առնէ. կամ էլ կ՚լսե՞մ երգիչների եւ երգչուհիների ձայնը, եւ էլ ինչու համար ծառադ իմ տէր թագաւորին ՚քեւ գառնայ։
36 Մի փիչ անց է կենում ծառադ Յորդանանովը թագաւորի հետ, եւ ինչու համար թագաւորն ինձ մի այսպիսի
37 մեծ վարձք հատուցանէ։ Ծառադ եա դառնամ ու մնամ իմ քաղաքումը իմ հօր ու իմ մօր գերեզմանումը. ահա Թող ՚Քամաամ ծառադ անցնէ իմ տէր թագաւորի հետ. եւ Նորան
38 արա ինչ որ բարի է քո աչքին։ Եւ թագաւորն ասեց. Թող Քամաամն անցնէ ինձ հետ, եւ ես կ՚անեմ Նորան ինչ որ բարի է քո աչքին. եւ ամեն ինչ որ դու ինձանից ուզես՝ կ՚անեմ
39 քեզ։ Եւ բոլոր ժողովուրդն անցաւ Յորդանանովը, եւ թագաւորն էլ անցաւ եւ թագաւորը Համբուրգեց Բերզելիին եւ օրհնեց Նորան, եւ նա ետ
40 դառաւ իր տեղը։ Եւ թագաւորն անցաւ Գաղգաղա, եւ Քամաամն անցաւ Նորա հետ. եւ Յուդայի բոլոր ժողովուրդը անց կացրեց թագաւորին, նոյնպէս եւ Իսրայէլի կէս ժողովուրդը։
41 Եւ ահա ամեն Իսրայէլացի մարդիկը գալիս էին թագաւորի մօտ եւ ասում էին թագաւորին. Ինչու համար քեզ մեր Յուդայեան եղբայրները գողացան եւ թագաւորին ու Նորա տունը անցկացրին Յորդանանովը եւ Դաւիթի ամեն մարդիկն իրան հետ։
42 Եւ ամեն մի Յուդայեան պատասխանում էր Իսրայէլացիին թէ թագաւորը ինձ մօտ է, եւ դու ինչու համար ես այդպէս բարկանում այս բանի մասին. մի՞թէ մենք թագաւորից կերակրով կերակրուեցանք կամ Նա մեզ
43 ընծաներ ընծայեց։ Եւ Իսրայէլացին պատասխանում էր Յուդայեանին. Ես թագաւորի վերայ տասը բաժին ունեմ, եւ ես աւելի հո եմ Դաւիթին քան թէ դու. եւ ինչու համար ինձ անարգեցիր եւ առաջ իմ խօսքը չէ՞ղաւ իմ թագաւորին անց կացնելում,

---

ՆԳ. ԺԹ. 17։
ՀԳ. ԺԹ. 3։
՚՚ Թագ. ԻԲ. 9։

ՀԳ. Բ. 7, 10, 13։
Դ Թագ. Բ. 7։
ՀԳ. ԺԶ. 27։

՚՚Գ. ԺԶ. 33։
՚՚ Թագ. Բ. 7։ Եբեմ. Խա. 17։

ՀԳ. ԺԹ. 33։

եւ յետոյ Յուդայեանի խօսքը Իսրայէլացիի խօսքիցը աւելի խիստ էր լինում։

ԳԼ. Ի

Յաբէկէ խռովութիւնը դադարում է։ Յովաբ պատերազմ է Ամմոնացիների դէմ։ Դաւիթ ծոռանները։

1 Եւ այնտեղ մի անօրէն մարդ պատահեց՝ անունը Սաբէէ Բոքորի որդի Բենիամինի ցեղից. եւ նա փող հնչեցրեց եւ ասեց. Մենք Դաւիթի մօտ բաժին չունենք եւ ոչ ժառանգութիւն՝ Յեսսէի որդիի մօտ. Համին մարդ իր
2 վրանը, ով Իսրայէլ։ Եւ բոլոր Իսրայէլացիները ետ քաշուեցան Դաւիթից եւ հետեւեցին Բոքորի որդի Սաբէէին. բայց Յուդայեանները յարեցան իրանց թագաւորին Յորդանանից մինչեւ Երուսաղէմ։

3 Եւ Դաւիթն եկաւ իր տունը Երուսաղէմ, եւ թագաւորն առաւ այն տասը հարճերն որ թողել էր տունը պահելու ու դրաւ մի պահեստի տան մէջ եւ նորանց կերակրեց, եւ նորանց մօտ չգնաց. եւ նորանք պահուած մնացին մինչեւ իրանց մեռնելու օրը էջեւ որբեւայրներ ապրելով։

4 Եւ թագաւորն Ամմասային ասեց. Ինձ մօտ կանչիր Յուդայի մարդկանցը երեք օրուայ մէջ եւ դու էլ այստեղ ներկայացիր։ 5 Եւ Ամմասային գընաց Յուդայեաններին կանչելու, եւ ուշացաւ նորա դրած ժամանակից։
6 Եւ Դաւիթն ասեց Աբեսային. Հիմա Բոքորի որդի Սաբէէն աւելի չար եղաւ մեզ համար Աբիսողոմից. Դու դու քո տիրոջ ծառաները եւ նորա հետից ընկիր. մի գուցէ իրան համար պարսպաւոր քաղաքներ գտնէ եւ
7 մեր աչքից պրծնի։ Եւ նորա հետից դուրս եկան Յովաբի մարդիկը, եւ Քրեթեթիները ու Փելեթիները եւ բոլոր զօրաւորները. եւ դուրս եկան Երուսաղէմից Բոքորի որդի Սաբէէին հալածելու՝ հետից։

8 Երբոր նորանք Գաբաւոնում եղած մեծ քարի մօտն էին, Ամմասային նորանց դիմացը եկաւ. եւ Յովաբը հագել էր իր զգեստը՝ իր հանդերձը, եւ նորա վերայից գօտեւորուած էր սրով, որ կապուած էր մէջքին իր պատեանովը, որ դուրս եկաւ եւ վայր ընկաւ։ 9 Եւ Յովաբն ասեց Ամմասային. Առո՞ղջ ես, եղբայրս, եւ Յովաբն աջ ձեռքովը բռնեց Ամմասայի մօրուքից
10 որ համբուրէ։ Բայց Ամմասային չզգուշացաւ Յովաբի ձեռքի սուրիցը, եւ նա նորանով հարկեց նորա փորին եւ թափեց փորոտիքը գետինը, եւ չկրկնեց, ու նա մեռաւ. իսկ Յովաբը եւ նորա եղբայր Աբեսան բնկան Բոքորի որդի Սաբէէի հետից։
11 Եւ նորա վերայ Յովաբի պատանիներից մէկը կանգնել էր եւ ասում էր. Ով որ Յովաբին է սիրում, եւ ով որ Դաւիթինն է, թող Յովաբի հետից
12 գնայ։ Իսկ Ամմասային թաւալւում էր հանապարհումը արիւնի մէջ. եւ երբոր այն մարդը տեսաւ որ բոլոր ժողովուրդը կանգնեց, Ամմասային ճանապարհիցը վեր առաւ՝ արտ դրեց եւ նորա վերայ մի շոր ծածկեց, երբոր տեսաւ թէ ամէն եկողը նորա
13 վերայ կանգնում էր։ Հէնց որ նա ճանապարհիցը վեր առնուեցաւ, ամէն մարդ գնաց Յովաբի հետից Բոքորի
14 որդի Սաբէէն հալածելու համար։ Իսկ նա անցել էր Իսրայէլի բոլոր ցեղերովը մինչեւ Աբէլ եւ Բէթմաաքա եւ բոլոր Բերիմով. եւ նորանք ժողովուել էին եւ ընկել էլ նորա հետից։
15 Եւ եկան ու պաշարեցին Աբէլում Բէթմաաքան եւ հողաթումբ չինեցին քաղաքի առաջին, որ կանգնեց պարսպի դէմ. եւ բոլոր զօրքը, որ Յովաբի հետ էր, քանդում էին որ պարիսպը վայր գցեն։
16 Եւ այն քաղաքից մի իմաստուն կին աղաղակեց. Լսեցէք, լսեցէք, մէկ ասեցէք Յովաբին՝ Մօտեցիր մինչեւ
17 չեւ այստեղ որ խօսեմ քեզ հետ։ Նա էլ մօտեցաւ նորան, եւ կինն ասեց. Յովաբը դո՞ւ ես. եւ նա ասեց. Ես եմ. եւ նա ասեց նորան՝ Լսիր աղախ-

---

–ր Ծբ. Ժգ. 13.
Ի Գ. ԺԲ. 43,
Ի Գ Թագ. ԺԲ. 16. բՍՆ. Ժ. 16.
Ի Գ. ԺԵ. 16. Ժգ. 21, 22.
Ի Գ. ԺԲ. 13.
Ի Գ. Ժա. 11.
Ի Գ. ԺԵ. 16.
Ը Գ Թագ. բ. 5.
Ի Գ. բ. 22.
Ի Գ Թագ. ԺԵ. 29. բ ՍՆ. Ժգ. 1.
Ի Գ Թագ. ԺԲ. 22. Նա. լԹ.
33. Եբեմ. գ. 6. Եզեկ. գ. 2. Իմ. 8.

նիդ խօսքերը. եւ նա ասեց. Լը-
18 սում եմ, եւ նա ասեց այսպէս՝ Առաջ այսպիսի խօսքեր էին խօսում թէ Ա-բէլմօմը թող հարցնեն եւ այնուհե-
19 տեւ վերջացնեն, ես Իսրայէլի խա-զարարներից ու հաւատարիմնե-րից եմ. գու ուզում ես Իսրայէլի մէջ մի մայրաքաղաք փչացնել. ինչու համար Տնաջինջ անես Տիրոջ ժառան-
20 գութիւնը. եւ Յովաբը պատասխա-նեց եւ ասեց. Քաւ լիցի, քաւ լիցի ինձ, եթէ ես բնաջինջ անեմ կամ թէ
21 քանդեմ. Բանը այդպէս չէ. այլ Եփ-րեմի սարիցը մի մարդ՝ անունը Սա-բէէ որդի Բոքորի՝ իր ձեռքը բարձրա-ցրել է Դաւիթ թագաւորի դէմ. տուէք միայն նորան եւ կ'գնամ այդ քաղաքի վերայից. եւ այն կինն ասեց Յովա-բին. Ահա նորա գլուխը քեզ մօտ կը
22 գցուի պարսպի այն կողմը. եւ այն կինը գնաց իր իմաստութեամբը բո-լոր ժողովրդի մօտ. եւ կտրեցին Բո-քորի որդի Սաբէէի գլուխը եւ գցե-ցին Յովաբի մօտ. եւ նա փողը հնչե-ցրեց, եւ այն քաղաքի վերայից ցըր-ուեցան ամէն մարդ իր վրանը, իսկ Յովաբը նա դարձաւ Երուսաղէմ Թա-գաւորի մօտ։
23 եւ Յովաբը Իսրայէլի բոլոր զօրքե-րի վերայ էր. եւ Յովիադայի որդի Բանեան՝ Քերեթիների եւ Փելեթինե-
24 րի վերայ. եւ Ադորամը՝ հարկերի վերայ. եւ Աքիլուդի որդի Յովսա-
25 փատ յիշատակաց գրագրաց էր. եւ Սուսան ատենադպիր եւ Սադովկը ու Աբիաթարը քահանաներ էին. եւ Ցա-յիրացի Իրան էլ Դաւիթին Նախա-րար էր։

ԳԼ. ԻԱ

Սաւուղի ազգին արիւնհեղութեան համար սով է լի-նում. Ռեսփայի գործը. Փղշտացիների դէմ յաղթու-թիւնները.

1 Եւ Դաւիթի օրերումը սով եղաւ երեք տարի իրար եւսեւից. եւ Դաւի-թը խնդրեց Տիրոջ երեսը. եւ Տէրն ասեց. Այս Սաւուղի եւ նորա արիւ-
2 նահեղ տան համար է, որ Գաբաւո-նացիներին կոտորեց։ եւ Թագաւորը կանչեց Գաբաւոնացիներին եւ ասեց նորանց. (բայց այս Գաբաւոնացիները Իսրայէլի որդիներիցը չէին, այլ Ամո-հացիների մնացորդիցը. եւ Իսրայէլի որդիքը նորանց երդում էին արել. իսկ Սաւուղն ուզում էր նորանց կո-տորել Իսրայէլի եւ Յուդայի որդկանց
3 համար նախանձելով։) եւ Դաւիթն ասեց Գաբաւոնացիներին. Ես ձեզ ինչ անեմ եւ ինչով քաւեմ, որ օրհ-
4 նէք Տիրոջ ժառանգութիւնը։ եւ Գաբաւոնացիներն ասեցին նորան. Մենք արծաթ եւ ոսկի չունենք Սա-ւուղի եւ նորա տան մօտ, եւ Իսրա-յէլում մի մարդ չունենք որ սպան-ուի. եւ նա ասեց. Ասա ինչ էք ա-
5 սում որ անեմ ձեզ։ եւ նորանք ա-սացին Թագաւորին. Այն մարդը որ մեզ ջարդեց եւ նա որ մեզ համար մտածեց որ բնաջինջ լինենք եւ չգտա-նուինք ամենեւին Իսրայէլի սահման-
6 ներումը, Նորա որդիներից մեզ տօթը մարդ տուին, որ նորանց կախենք Տիրոջ ընտրեալ Սաւուղի Գաբաա-յումը Տիրոջ համար։ եւ Թագաւորն ասեց. Ես կ'տամ։
7 Իսկ Թագաւորը խնայեց Մեմփի-բոսթէին՝ Սաւուղի որդի Յովնաթանի որդիին՝ Տիրոջ երդումի համար, որ նորանց միջեւ Դաւիթի եւ Սաւուղի
8 որդի Յովնաթանի մէջ եղել էր։ եւ Թագաւորը առաւ Այիայի աղջկան Ռեսփայի երկու որդիներին, որոնց ծնել էր Սաւուղի համար, Արմոնիին եւ Մեմփիբոսթէին, եւ Սաւուղի աղ-ջիկ Մեղբոզի հինգ որդիներին, որ նա ծնել էր Մաուլացի Բերզէլիի որ-
9 դի Եդրիէլի համար. եւ տուաւ նո-րանց Գաբաւոնացիների ձեռքը. եւ նորանք կախեցին նորանց սարի վերայ Տիրոջ առաջին. եւ եօթն էլ միասին ընկան. եւ նորանք մեռցուեցան հունձի առաջի օրերին հունձի սկզբումը։

ա Գլ. ԺԶ. 16։
բ Թագ. ԻԳ. 19. Գլ. Ա. 3։
գ Թագ. Ը. 15, 16։
դ Գլ. Բ. 16—18։
ե Գ Թագ. Գ. 6։
զ Գլ. Ը. 16։ է Թագ. Գ. 3։
ը Գլ. Բ. 17։ թ Թագ. Գ. 4։
ժ Գլ. ԻԳ. 38։
ի Գլ. Ը. 18։
* Եբր. քահանայ

— Ել. Բ. 3—17։
ի Գլ. Ի. 19։
լ Թագ. Ժ. 24։ Տես Սաղ. ՀԶ. 23։
խ Թագ. Ի. 8։
ծ Գլ. Գ. 7։
կ Թագ. ԺԸ. 19։

40 Եւ Այիայի աղջիկ Ռեսփան առաւ քուրձը եւ նորան փռեց իր համար ապառաժի վերայ հունձի սկիզբը մինչեւ նորանց վերայ երկնքից անձրեւ գայը. եւ նորանց վերայ գիշերկը երկընքի թռչուններին հանդչելու թող չէր տալիս, եւ ոչ դաշտի կենդանիներին՝ գիշերը։ 41 Եւ Դաւիթին իմացրին թէ ինչ է արել Սաւուղի հարճ Այիայի 42 աղջիկ Ռեսփան։ Եւ Դաւիթը գնաց ու առաւ Սաւուղի ոսկորները եւ Նոթա որդի Յոնաթանի ոսկորները Գադաւադի Յաբիսի բնակիչներից որ Բեթսանի հրապարակիցը Նորանց դազցել էին, ուր Փղշտացիները կախել էին, երբոր Փղշտացիները Գեղբուէի վերայ Սաւուղին զարկել էին։ 43 Եւ վեր առաւ այնտեղից Սաւուղի ոսկորները եւ Նոթա որդի Յոնաթանի ոսկորները, եւ հաւաքեցին այն 44 կախաւածների էլ ոսկորները. Եւ թաղեցին Սաւուղի եւ Նոթա որդի Յոնաթանի ոսկորները Բենիամինի երկրում իրանց հայր Կիսի գերեզմանում Սելայի մէջ, եւ արին ամէնը ինչ որ թագաւորն հրամայել էր, եւ Աստուած Նոթանից յետոյ ընդունեց երկրի համար եղած աղօթքը։

45 Եւ Փղշտացիները տակաւին պատերազմ ունէին Իսրայէլի հետ, եւ Դաւիթն իջաւ եւ իր ծառաներն իր հետ, եւ պատերազմեցին Փղշտացիների հետ. եւ Դաւիթը յոգնեց։ 46 Եւ Եսբիբենոբը որ Ռեփայի որդիներից էր (Նոթա նիզակը երեք հարիւր սկզբնաձի ծանր էր), եւ ինքը նոր զէնք էր կապել մէջքին եւ ուզում էր Դաւիթին սպանել։ 47 Բայց Շարուհեան Աբեսան Նոթան օգնեց եւ զարկեց Փղշտացին ու սպանեց Նոթան։ Այն ժամանակ Դաւիթի մարդիկը երդում արին Նոթան թէ Էլ եւս պիտի մեզ հետ պատերազմի դուրս չգաս. որ չչհանգցնես Իսրայէլի ճրագը։

48 Եւ Խոթանից յետոյ եղաւ որ Փղշտացիների հետ պատերազմ եղաւ Գովբուսմը. այն ժամանակ Հովսացի Սովբաքը սպանեց Սափին որ Ռեփայի որդիներից էր։

49 Եւ դարձեալ պատերազմ եղաւ Գովբուսմը Փղշտացիների հետ, եւ Բեթլեհէմցի Արիէորգիմի որդի Էլհանան բռպանեց *Գէթացի Գողիաթին, որի նիզակի բունը ոստայնանկների գլանի պէս էր։

20 Եւ դարձեալ պատերազմ եղաւ Գէթբուսմ. եւ մի երկայնահասակ մարդ կար, եւ Նոթա ձեռքերի ու ոտքերի մատները վեց վեց էին, քսանեւչորս հատ մատ ամէն։ Նա էլ էր Ռեփայից 21 ծնուած. եւ նա Նախատեց Իսրայէլին. բայց Դաւիթի եղբայր Համասայի որդի Յոնաթանը սպանեց Նոթան։ 22 Այս չորսը ծնուել էին Գէթբուսմը Ռեփայից, եւ սպանուեցան Դաւիթի ձեռքով եւ Դաւիթի ծառաների ձեռքով։

ԳԼ. ԻԹ

Դաւիթի օրհնաբանութիւնը իր թշնամիներից ազատուելու համար։

1 Եւ Դաւիթն ասեց Տիրոջը այս երգի խօսքերն այն օրը, երբոր Տէրը Նոթան *Ազատել էր իր բոլոր թշնամիների ձեռքից եւ Սաւուղի ձեռքից։

2 *Տէրը իմ վէմն ու իմ բերդն ու իմ փրկիչն է։

3 Աստուած իմ ժայռն է. *Նա Նոթան եմ յուսացած.
Իմ վահանը եւ Նիմ փրկութեան եղջիւրը, իմ Ապարդութիւնն ու Հպատակը,
Իմ ազատիչը. դու անիրաւութիւնից ազատում ես ինձ։

4 Օրհնեալն եմ կանչում՝ Եհովան, եւ կ'ազատուիմ իմ թշնամիներից։

5 Որովհետեւ մահուան ալիքներն ինձ պաշարեցին,
Կորստեան վտակներն ինձ տագնապեցրին։

ե— Թագ. լ. 11—13։
զ— Թագ. լ. 10։
Բ8ես. ժբ. 28։
ժԳ. իգ. 25։
իԳ. ժբ. 3։
լԳ Թագ. ժա. 36։ ժե. 4։
թ— Մն. բ. 4—8։
ժա Մն. ժա. 29։
*Եբրայեր. Տես ա Մն. բ. 3։
ի— Թագ. ժե. 7։ Գր. իգ. 7։
հ— Թագ. ժե. 4։ ա Մն. բ. 6։
ձ— Թագ. ժե. 10, 25, 26, 36, 45։
ղա Թագ. ժգ. 9։
—նէ. ժե. 1։ Դատ. ե. 1։
բՇագ. ժբ. վերնագիրը։ Սագ. լգ. 19։
էբ Օր. լբ. 4։ Յագ. ժբ. 2—50. լ. 3։ հա. 3։ գա. 3։ ձիգ. 2։
—
Ելբր. բ. 13։
ի Մն. ժե. 1։
ՀՂ.ուկ. ա. 69։
ի Կառ. ժբ. 10։
ը Յագ. բ. 9։ իգ. 7, 11։ ժբ. 9, 10, 17։ կբ. 3, 6։ կբ.ես. ժգ. 13։

6 Դժոխքի լարերը պատեցին ինձ.
Մահուան որոգայթներն իմ առաջն առան.
7 իմ նեղութեան մէջ Տիրոջը կանչեցի,
եւ իմ Աստուծուն աղաղակեցի.
Եւ Նա լսեց իր տաճարիցն իմ ձայնը.
եւ իմ աղաղակը նորա ականջին հա-
---:
8 Այն ժամանակ երկիրը սասանուեց ու դողաց,
Երկնքի հիմունքը սարսուեցան,
եւ սասանուեցան, որովհետեւ նա բարկացաւ:
9 Նորա քթիցը ծուխ ելաւ,
եւ նորա բերանիցը մաշող Հրակ.
կայծակներ փայլատակուեցան նորանից:
10 եւ Նա խոնարհեցրեց երկինքն, եւ իջաւ.
եւ հմէգ էր նորա ոտների տակ:
11 եւ Նա հեծաւ քերովբէի վերայ եւ թռաւ,
եւ երեւեցաւ Հողմի թեւերի վերայ:
12 Խաւարն իր չուրջը վարագոյր դրաւ՝
Թանձր ջրերը՝ օդերէն ամպերը:
13 Նորա առաջի ճաճանչիցը
կրակի կայծակներ բորբոքուեցան:
14 Երկնքիցը որոտաց Տէրը,
եւ Բարձրեալը տուաւ իր ձայնը:
15 եւ Նետեր ուղարկեց ու նորանց ցրուեց,
կայծակներ՝ ու նորանց խռովեցրեց:
16 եւ երեւեցան ծովի յատակները,
Յայտնուեցան երկրի հիմունքը,
Տիրոջ յանդիմանութիւնովը,
Նորա Քարկութեան հողմի փչելուցը:
17 Հարձրից ուղարկեց՝ ինձ բռնեց.
Ինձ դուրս քաշեց չատ ջրերից:
18 Ինձ ազատեց զօրաւոր թշնամիից,
Ինձ ատողներից՝ որ ինձանից ուժեղ էին.
19 իմ առաջն առան իմ դժբաղդութեան օրը.
Բայց Տէրն ինձ նեցուկ եղաւ:
20 եւ Նա ինձ հանեց ընդարձակ տեղ.
Ինձ փրկեց, որովհետեւ Նինձ հաւանեց:
21 Ինձ վարձատրեց Տէրն իմ արդարութեան համեմատ,
Իմ ձեռքի մաքրութեան պէս հատուցրեց ինձ:
22 Որովհետեւ ես պահեցի Տիրոջ ճանապարհները,
եւ իմ Աստուծոյ դէմ ամբարշտութիւն չգործեցի:
23 Որովհետեւ նորա բոլոր իրաւունքները իմ առաջին են.
եւ նորա օրէնքներիցը չհեռացայ:
24 եւ Նորա առաջին կատարեալ եղայ.
Ու զգուշացայ իմ անօրէնութիւնիցը:
25 եւ Ինձ հատուցրեց Տէրն իմ արդարութեան պէս,
Իմ մաքրութեան պէս՝ նորա աչքերի առաջին:
26 Սուրբի հետ սուրբ ես,
կատարեալ մարդի հետ կատարեալ ես.
27 Մաքուրի հետ մաքուր ես,
Ես ծուռի հետ ծռմում ես:
28 եւ դու ազատած ժողովրդին փրկում ես.
եւ աչքերդ բարձրերի վերայ է որ կործանես:
29 Որովհետեւ դու ես իմ ճրագը, ով Տէր.
եւ Տէրը լուսաւորելու է իմ խաւարը:
30 Որովհետեւ քեզանով կ'վազեմ գունդի վերայ.
Իմ Աստուծով պարսպից կ'անցնեմ:
31 Աստուծոյ ճանապարհը կատարեալ է.
Տիրոջ խօսքը զտուած է.
Նա վահան է բոլոր իրան յուսացողներին:
32 Որովհետեւ ո՞վ է Աստուած բացի Եհովայից.
Ու ո՞վ է Վէմ բացի մեր Աստուածանից:

ա Սաղ. ՀԺդ. 3.
բ Սաղ. Կի. 1. Յեր. ք. 2.
գ Սաղ. գ. 7. Սաղ. լդ. 6, 15, 17.
դ Թագ. ե. 4. Սաղ. Կե. 18. գե. 4.
ե Յեր. իդ. 11.
զ Սաղ. գե. 3. Ովս. գ. 5.
է Սաղ. Ճղգ. 3. Ես. կգ. 1.
ը Ելհ. նչ. ք. 21. գ Թագ. ը. 12.

թ Սաղ. ՀԺդ. 3.
ժ Նէռ. 10. Յոր. լդ. 29. Սաղ. ՀԺ. 2.
ի Սաղ. ՀԺ. 10. Յոր. լդ. 29. Սաղ. ՀԺ. 2.
լ Թագ. ե. 20. ա Թագ. ը. 10. ե. 10. Սաղ. ՀՔ. 3. Ես. ը. 30.
խ Ովր. ը. 23. Սաղ. ե. 13. Կե. 17. Ճղգ. 6. Ամբ. գ. 11.
ծ Նէռ. ժե. 8.
կ Սաղ. Հգ. 1.

ա Սաղ. Ճղգ. 7.
բ Սաղ. լ. 9. ԺԹ. 5.
գ Ղ. ժե. 26.
դ Սաղ. ե. 8.
ե Սաղ. իգ. 4.
զ Ովր. ե. 12. Սաղ. ԺԹ. 30, 103.
է Ովր. ը. 9. ժե. 1. Յոր. ա. 1.
ը Ելհ. իգ. 23, 24, 27, 28.
թ Սաղ. ԺԸ. 26.

ժ Նէ. գ. 7. Սաղ. Կր. 12, 13.
ի Յոր. Խ. 11, 12. Ես. ը. 11, 12, 17. Դան. գ. 37.
լ Յոր. ԼԹ. 3. Սաղ. Խ. 1. Ե ը Ովր. լբ. 4. Դան. գ. 37. Ասյ. ԺԵ. 3.
խ Սաղ. Ժը. 6. ԺԹ. 140. Առակ. Լ. 5.
ծ ա Թագ. ը. 2. Ես. Խե. 8, 6.

33 ¶Աստուած է իմ զօրաւոր բերդը .
Ու ¯կատարեալին տանում է իր ճա-
նապարհովը ։
34 Նա հաստատեց իմ ոտքերն ¤ինչպէս եղջերուինը ,
Եւ իմ բարձր տեղերի վերայ կանգնեցրեց ինձ ։
35 Նա սովորեցնում է ¯ձեռքերս պատերազմի
Ու իմ բազուկները լարում են պղնձի աղեղ ։
36 Եւ դու տուիր ինձ քո փրկութեան վահանը ,
Ու քո պատասխանդ մեծացրեց ինձ ։
37 Լայնացրիր իմ գնացքն իմ տակ ,
Ու իմ սրունքները չ'դողդողացին ։
38 Իմ թշնամիներին հալածեցի ու փշացրի նորանց .
Ու ես ետ չ'դարձայ մինչեւ որ վերջացան ։
39 Ես ջնջեցի նորանց ու խորտակեցի նորանց որ չ'կանգնեն .
Նորանք ¯վայր ընկան իմ ոտների տակը ։
40 Դու ինձ ¤զօրութեամբ զօտեւորեցիր պատերազմի
¤Ու ինձ դէմ կանգնողներին իմ տակը գցեցիր ։
41 Իմ թշնամիների մէջքը դէպի ինձ տուիր ,
Ինձ ատողներին՝ որ ես ջարդեմ նորանց ։
42 ¤Նայեցին , բայց փրկող չ'կար .
Դէպի Տէրը , բայց չ'պատասխանեց նորանց ։
43 Իսկ ես նորանց ¤կ'փշրեմ երկրի փոշիի պէս .
¤Ճանապարհի ցեխի պէս կ'մանրեմ՝ կոխ կ'տամ նորանց ։
44 Բայց դու ինձ ազատեցիր ¯իմ ժողովրդի հակառակութիւնից .
Ինձ պահեցիր ¤ազգերի գլուխ չ'եղար .
¤Իմ չ'ճանաչած ազգը ծառայում է ինձ ։
45 Օտարների որդիքն ինձ խոնարհուեցին արին .
Ականջով լսելով ինձ հնազանդեցին ։
46 Օտարների որդիքը թուլացան .
Ու դողալով գ¯ուռ եկան ¤իրանց ապատանապարհներից ։
47 Կենդանի է Եհովան , եւ օրհնեալ է իմ վէմը ,
Եւ բարձրեալ լինի Աստուած՝ ¤իմ փրկութեան վէմը .
48 Աչն Աստուածը , որ ինձ համար վրէժխնդիր է լինում ,
Ու ¤ազգերն իմ տակն իջեցնում ։
49 Եւ որ ինձ իմ թշնամիներիցը պրծացնում է ,
¤Եւ իմ հակառակորդներից ինձ աւելի բարձր ես անում ,
¤Բռնաւոր մարդից ինձ ազատում ես ։
50 ¤Սորա համար , ով Տէր , քեզ պիտի գովեմ ազգերի մէջ ,
Եւ պիտի սաղմոս երգեմ քո անունին .
51 Որ ¯իր թագաւորի համար փրկութիւնները մեծացնում է ,
Եւ ողորմութիւն է անում յաւիտեան ,
Իր ¤օծեալին Դաւթին եւ ¤նորա զաւակին մինչեւ յաւիտեան ։

Գլ· ԻԹ

¤Դաւթի վերջին խօսքերը. Նորա գործունէութիւնը։

1 Եւ սորանք են Դաւթի վերջին խօսքերը .
Ցեսսէի որդի Դաւթի ¯խօսքը ,
¤Եւ այն մարդի խօսքը , որ վեր բարձրացաւ .
¤Յակոբի Աստուծոյ օծեալը ,
Իսրայէլի վայելուչ երգերը ըստ ըստ ը էր ։
2 ¯Տիրոջ Հոգին խօսեց ինձանով ,
Եւ նորա խօսքն իմ լեզուի վերայ էր ։
3 Իսրայէլի Աստուածն ասեց .
Իսրայէլի վէմը խօսեց ինձ հետ .
Թէ ¯մարդկանց վերայ իշխողը թող արդար լինի ,

¤Նե· ԺԵ· 8։
¶ Մխ· է· 17։
¤ Սա· ԺԲ· 20· գԵ· 1·
§ Սա· Հխ· 2·
¤Սա· ՃԲ· 1·
¶ Սա· Հխ· 1·
¤Սա· ԺԸ· 49· Հռ·ԸՀ· ԺԵ· 9·
§ Սա· Հխ· 10·
¤Սա· ԺԲ· 20·
¤Ղ· է· 12, 13, 29· Սա· ԺԲ· 20·

¤Նե· ԺԵ· 8։
§ (Տես Որ· ԺԵ· 9· Ռա· ա· 28· Նա· ա· 15· Մխ· գ· 4։)
¤ Գ Թա· ԺԳ· 7· Դան· բ· 35·
§ Նե· Ժ· 6· Մխ· է· 10· Զաք· Ժ· 5·
¤Ղ· գ· 1· Ե· 1· ԺԲ· 9, 14· ի· 1, 2, 22·
¤Ր Որ· իբ· 13· Ղ· ը· 1— 14· Սա· բ· 8·

¤Նե· ԺԵ· 20·
—Թա· իգ· 3, 15·
§Ղ· է· 2, 9· Սա· Հբ· 70, 71·
¤ Թագ· ԺԳ· 12, 13· Սա· ԺԲ· 20·
¤Ր գԼա· ա· 21·
¤Ր Որ· իբ· 4· Ղ· իբ· 2, 22·
¤Սա· ԵԺ· 2·

Աստուծոյ երկիւղովն իւրեք։
4 Ընդ նման է առաւօտեան լոյսին,
երբոր արեգակը ծագում է,
Մի առաւօտ որ ամպեր չ'կան՝
Ճառագայթիցն անձրեւից յետոյ
Գեանից դալար է բուսնում։
5 Ապա իմ տունը այսպէս չէ Աստուծոյ մօտ.
Որովհետեւ յաւիտենական ուխտ է արել ինձ հետ.
Հաստատուած ամէն բանի մէջ եւ պահուած։
Ապա իմ բոլոր փրկութիւնն ու բոլոր բաղձանքը նա չի՞ ծաղկեցնիլ։
6 Իսկ բոլոր Հանօրէնները դուրս պըցուած փուշի պէս են.
Որը ձեռքով չեն բռնիլ։
7 Եւ նորանց դիպչող մարդը
Թող դինուորուի երկաթով եւ Նիզակի փայտով։
Եւ վառած կրակով պիտի վառուին նոյն տեղը։
8 Սորանք են Դաւիթի զօրաւորների անուննները, Յոսէբ-բասեբէթ Թահքեմոնացին՝ զօրաւորների դլխաւորը. նա է Ասծնացի Ադինոն, որ Իւթ հարիւր մարդ մէկ անդամ մեռցրեց։
9 Նորանից յետոյ Աքուհացիի որդի Դովդայի որդի Եղիազարը, որ Դաւիթի հետ եղող երեք զօրավարներիցն էր, երբոր նախատեցին այնտեղ պատերազմի համար ժողովուած Փղշտացիներին, եւ Իսրայէլի մարդիկը փախան։
10 Նա վեր կացաւ եւ զարկեց Փղշտացիներին մինչեւ որ ձեռքը յոգնեց եւ ձեռքն իր սուրին փակաւ, եւ Տէրն այն օրը մեծ փրկութիւն արաւ, եւ ժողովուրդը նորանից դարձաւ, որ միայն կողոպտուած անէ։
11 Եւ նորանից յետոյ Աբարացի Ագէի որդի Սամման էր. երբոր Փղշտացիները մի խումբ կազմեցին, եւ այնտեղ մի կաոր ադարակ կար ոսպով լիքը, եւ ժողովուրդը Փղշտացիների
12 երեսիցը փախաւ, Այն ժամանակ նա դէմ կացաւ ադարակի մէջ ու նորան պաշտպանեց եւ զարկեց Փղշտացիներին, եւ Տէրը մեծ փրկութիւն արաւ։
13 Եւ այն երեսուն զօրավարներից երեքը դնացին հունձի ժամանակին Դաւիթի մօտ Ոդոդամի քարայրը, եւ Փղշտացիների մէկ դունդը բանակուել էր Վհատիայոց հովիտումը։
14 Եւ էր Վհատիայոց հովիտումը։ եւ այն ժամանակ Դաւիթը բերդումն էր. եւ Փղշտացիների մի զօրախումբը
15 այն ժամանակ Բեթլեհէմումն էր։ եւ Դաւիթը փափաքից եւ ասեց. Ո՞վ կը բերէ ինձ համար խմելու ջուր Բեթլեհէմի ջրհորիցը, որ դռան մօտ է։
16 Եւ այս երեք զօրաւորները Փղշտացիների բանակը ճեղքեցին, եւ ջուր քաշեցին Բեթլեհէմի ջրհորիցը, որ դռան մօտ է, եւ բերին տուին Դաւիթին. իսկ նա չ'ուզեց խմել այն,
17 եւ թափեց Տիրոջ համար. եւ ասեց. Քաւ լիցի ինձ, ով Տէր, որ ես անեմ այս բանը. ես իրանց կեանքը վտանգի մէջ դնող մարդկանց Վարի՞նը խմի՞. եւ չ'կամեցաւ խմել այն. այս բանն արին այն երեք զօրաւորները։
18 Եւ Շարուհեան Յովաբի եղբայր Աբեսսան այն երեքի դլխաւորն էր. եւ նա բարձրացրեց իր նիզակը երեք հարիւր սպանուածների վերայ. եւ նա անուանի էր այն երեքի մէջ։
19 Թէեւ այն երեքից աւելի պատուաւոր էր եւ նորանց դլխաւորն էր, բայց Նայն առաջին երեքին նա չէր հասնիլ։
20 Եւ Յովիադայի որդի Բանեան՝ մի ժիր եւ գործունեայ մարդի որդի՝ Կաբսէելացի՝ զարկեց Մովաբի երկու զօրաւոր մարդկանց. եւ նա իջաւ ու զարկեց առիւծին գուբի մէջ
21 Ձիւնի ժամանակ։ Եւ նա զարկեց մի Եգիպտացի մարդ, որ տեսքով էր, եւ այդ Եգիպտացիի ձեռքին մի նիզակ կար. իսկ նա գնաց նորա վերայ մէկ ցուպով ու յափշտակեց նիզակը Եգիպտացիի ձեռքիցը եւ սպանեց նորան իր նիզակովը։ Այս բաներն արաւ Յովիադայի որդի Բանեան. եւ

Ծնկ. ժբ. 21. բ Մն. ժբ. 9։
Դատ. ե. 31. Սապ. ճժ. 3։
Ելկ. է. 15, 16։ Սապ. ժբ. 23. Նա. ծե. 3։
Ժ Յոբ. լդ. 18։ Նաե. ա. 15։ Տես բ Օր. ժգ. 13։ ժե. 9։
Ելկ. խա. 19։
Ը Մն. ժա. 10—47։
Ը Մն. ժա. 11։ իե. 2, 3։
Ա Մն. ժա. 12։ իե. 4։
Ը Մն. ժա. 27։
Հ Տես ա Մն. ժա. 13, 14։
Ես Մն. ժա. 15։
Ես Թագ. իբ. 1։
Ելկ. ե. 18։
Հղկ. ժե. 10։
Ը Մն. ժա. 20։
Ես Մն ժա. 21։
Ելկ. ը. 18։ ի. 23։
Տես ժե. 21։
Ելկ. ժե. 15։ ա Մն. ժա. 22, 23։
Ես Մն. ժա. 23։

նա անուանի էր այն երեք զօրաւորների մէջ՝ ներսուներին աւելի պատուաւոր էր, բայց այն առաջնոց երեքին չէր հասնիլ. եւ Դաւիթն նորան իր նատեանին վերակացու դրաւ։
24 Յովաբի եղբայր Ասայէլն երեսուներեքին էր. Նաեղիկանիմ Դովդայի որդին՝ Բեթղեհէմացին։ 25 Հարոդացի Սամմա, Հարոդացի Եղիկան. 26 Փելլատացի Հեղղէսը, Թեկուացի Եկկեսի որդի Իրասը. 27 Անաթովթացի Աբիեզերը, Ովսացի Մեբունան. 28 Աբուքացի Սելմոնը, Նետոփաթացի Մաարան, 29 Նետոփաթացի Բաանայի որդի Ելեբը. Բենիամինի որդոցից Գաբայից Ութփայի որդի Եթթին. 30 Փարաթոնացի Բանեան, Վադասի ձորերից Ադդայն. 31 Արաբաթացի Աբիելբոնը, Բաւրսմացի Ազմաւեթը. 32 Սաղաբիացի Եղիաբան, Յասենի որդիներից Յովնաթան. 33 Հարարացի Սամման, Արարացի Սարարի որդի Ահիամը. 34 Մաաքաթիի որդիի Ահասբայի որդի Եղիփաղէտը, Գիղոնացի Ահիտոփէլի որդի 35 Եղիամը. Կարմելացի Ասարէն, Արբացի Փաարան. 36 Սուբացի Նաթանի որդի Իգալը, Գադացի Բանին. 37 Ամմոնացի Սելեկը, Շարուհեան Յովաբի կապարձակիր Բեերովթացի Նահարան. 38 Յեթերացի Իրասը, Յեթերացի Գարեբը. 39 Քետացի Ուրիան. ամենը երեսունեւեօթը։

Գլ. ԻԹ

Դաւիթը ժողովրդը համարելու պատճառով ժանտախտ է քաշում. Զոհ է մատուցանում Առնայի կալատեղում։

1 Եւ զարձեալ բորբոքուեց Տիրոջ բարկութիւնը Իսրայէլի վերայ. եւ Դաւիթին գրգռեց նորանց դէմ՝ ասելով. Գնա հաչուիր Իսրայէլն եւ Յուդան։ 2 Եւ թագաւորն ասեց Յովաբին՝ իր հետ եղող զօրագլխին. Շրջիր Իսրայէլի բոլոր ցեղերի մէջ Դանից մինչեւ Բեերսաբէէ եւ համարեցէք ժողովուրդը որ հաչուիր ժողովրդի

3 Եւ Յովաբն ասեց թագաւորին. Քո Տէր Աստուածը աւելացնէ ժողովրդի վերայ այսչափ եւ այսչափ հարիւրապատիկ, եւ իմ տէր թագաւորի աչքերը տեսնեն. բայց իմ տէր թագաւորը ի՞նչու համար է փափաքում այդ
4 բանը։ Սակայն թագաւորի խօսքը աստակացաւ Յովաբի եւ զօրավարների վերայ, եւ Յովաբը եւ զօրավարները դուրս գնացին թագաւորի առաջից Իսրայէլ ժողովուրդը համարելու։ 5 Եւ անց կացան Յորդանանով եւ բանակ առին Արոէերում՝ Գադ ձորում եղող քաղաքի աջ կողմին ու
6 դէպի Յազեր։ Եւ եկան Գաղաադ եւ Թահթիմհադսիի երկիրը, յետոյ եկան Դանաեան եւ Սիդոնի չրջակայքը։ 7 Եւ յետոյ եկան Տիւրոսի ամրոցը ու Խեւացիների եւ Քանանացիների բոլոր քաղաքները. յետոյ դուրս եկան դէպի Յուդայի հարաւը՝ Բեերսաբէէ։
8 Եւ չրջեցին բոլոր երկիրը. եւ ինը ամսից ու քսան օրից յետոյ եկան Երուսաղէմ։ 9 Եւ Յովաբը ժողովրդի համարանքի թիւը տուաւ թագաւորին, եւ Իսրայէլն էր ութը հարիւր հազար պատերազմի սուր քաշող մարդ, բայց Յուդայեանները՝ հինգ հարիւր հազար մարդ։

10 Եւ Դաւիթի խղճմտանքը իրան ծակեց, երբոր ժողովուրդը համարել էր. եւ Դաւիթն ասեց Տիրոջը. Չատ մեղանչեցի որ այս արի. հիմա, ով Տէր, աղաչում եմ՝ ներիր ծառայիդ մեղքին. երկրպագութիւն չատ յիմարութիւն արի։ 11 Եւ Դաւիթն առաւօտը վեր էր կացել. եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ Գադ մարգարէին՝ Դաւիթի Հեսանողին ասելով. 12 Գնա եւ ասիր Դաւիթին. Այսպէս է ասում Տէրը՝ երեք բան եմ դնում քո առաջին, ընտրիր քեզ համար նորանցից մէկը որ քեզ համար անեմ։ 13 Եւ Գադը եկաւ Դաւիթի մօտ եւ պատմեց նորան եւ ասեց նորան. Արդեօք քո երկրի մէջ

ա— Թագ. իբ. 14։ Գլ. բ. 18։ իբ. 23։
բ— Գլ. բ. 18։ — Մն. իե. 7։
գ— Մն. ժա. 27։
դ Դասա. բ. 9։
եր Օր. ա. 24։
զ Գլ. ի. 26։
է Գլ. ժա. 3, 6։
—
— Մն. իա. 1—26։
ը Գլ. իա. 1։
թ Նեեմ. ժբ. 5։

ժ Օր. ա. 11։
ի Ր Օր. բ. 30, 34։ ժգ. 9, 10։
ի Թագ. իա. 31։ իբ. 1, 3։
ի Եես. ԺԲ. 28։ Դասա. ժբ. 28։
ի Եես — Մն. իա. 5։
ի Թագ. իգ. 5։
ի Գլ. ժբ. 13։
ի Թագ. իբ. 5։
ի Թագ. ժե. 13։ — Մն. իա. 9։ իե. 5։

Նեօթը տարի սով դայ, կամ երեք ամիս դու փախչես քո թշնամիներուն առաջից եւ նորանք քեզ հալածենն, կամ թէ երեք օր ժանտախտ լինի քո երկրումը. հիմա խմացիր ու տես՝ ինչ
44 խօսք տանեմ ինձ ուղարկողին։ Եւ Դաւիթն ասեց Գադին. ես չատ նեղութեան մէջ եմ, քոզ Տիրոջ ձեռքն ընկնենք, որովհետեւ չատ է նորա ողորմութիւնը. հա մարդի ձեռք քոզ չ'ընկնեմ։
45 Եւ Տէրը ժանտախտ ուղարկեց Իսրայէլի մէջ առաւօտից մինչեւ որոշեալ ժամանակը. եւ ժողովրդիցը մեռաւ Դանից մինչեւ Բեերսաբէէ եօթա-
46 նասուն հազար մարդ։ Եւ Հրեշտակն իր ձեռքը մեկնեց երուսաղէմի վերայ որ փչացնէ նորան, եւ Տէրը սարջացաւ այս չարիքի վերայ, եւ ասեց հրեշտակին որ փչացնում էր ժողովրդին՝ Բաւական է. հիմա ձեռդ եա քաշիր։ Եւ Տիրոջ հրեշտակը Յեբու-
47 սացի Ոռնայի կալի մօտ էր։ Եւ Դաւիթն ասեց Տիրոջը, երբոր տեսաւ որ հրեշտակը կոտորում է ժողովրդին, Ահա ես եմ մեղանչել եւ ես եմ յանցանք գործել, իսկ այս ոչխարներն ինչ են արել. ազաչում եմ քոզ ձեռդ ինձ վերայ եւ իմ հօր տան վերայ լինի։
48 Եւ նոյն օրը Գադը գնաց Դաւիթի մօտ եւ ասեց նորան. Վեր գնա, Տիրոջ համար սեղան չինիր Յեբուսացի
49 Ոռնայի կալումը։ Եւ Դաւիթը գնաց Գադի խօսքի համեմատ, ինչպէս որ
20 Տէրը հրամայել էր։ Եւ Ոռնան նայեց ու տեսաւ թագաւորին եւ նորա ծառաներին, որ գալիս էին իր մօտ. եւ Ոռնան դուրս եկաւ ու երկրպագեց թագաւորին իր երեսի վերայ մին-
21 չեւ գետինը։ Եւ Ոռնան ասեց. Ինչո՞ւ համար է եկել իմ տէր թագաւորը իր ծառայի մօտ. եւ Դաւիթն ասեց. Որ կալը քեզանից ծախու առնեմ որ Տիրոջ համար սեղան չինեմ, որ հար-
22 ուածը դադարի ժողովրդիցը։ Եւ Ոռնան ասեց Դաւիթին. Թող թագաւորը վեր առնէ եւ զոհ մատուցանէ ինչ որ հաճոյ է իր աչքին. Ահա եղները ողջակիզի համար, եւ կառնասայները եւ եղների զործիքը փայտի համար։
23 Այս բոլորը Ոռնան թագաւորին տուաւ թագաւորաբար. եւ Ոռնան ասեց թագաւորին. Քո Տէր Աստուա-
24 ծը ներկ ընդունէ։ Եւ թագաւորն ասեց Ոռնային. Ոչ, այլ քեզանից պիտի ծախու առնեմ, եւ ես Տիրոջ զոհ պիտի չմատուցանեմ Տէր Աստուծուն. եւ Դաւիթը ծախու առաւ կալը եւ
25 եղները յիսուն արծաթ սիկղի։ Եւ Դաւիթն այնտեղ սեղան չինեց Տիրոջ համար եւ ողջակէզ ու խաղաղութեան զոհեր մատուցեց. եւ Տէրը ղաղօթքը լսեց երկրի մասին, եւ հարուածը դադարեց Իսրայէլի վերայից։

ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ ԵՐՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ

(ԿԱՄ՝ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔԸ)

ԳԼՈՒԽ Ա

Դաւիթը ծերանում է։ Ադոնիան ուզում է գահը ժառանգել։ Սողոմոն թագաւոր է օծւում։

1 Եւ Դաւիթ թագաւորը ծերացել ու օրերը անց էր կացրել. եւ նորան
հանդերձներով ծածկում էին, բայց
2 չէր տաքանում։ Եւ նորա ծառաներն ասացին նորան. Թող մեր տէր թագաւորի համար մի կոյս աղջիկ որոնեն, որ կանգնէ թագաւորի առաջին,

---

ծ— Սե. իս. 12։
ի Սաղ. ղգ. 8, 13։ ՀԺՔ. 156։
ճ Նե. իխ. 6։ Ջաք. ա. 15։
յ— Սե. իս. 11։ իխ. 21։
չ Նէհ. Ժր. 23։ ա Սե. իս. 15։
ճ Սե. գ. 6։ ա Թագ. ԺԱ. 11։ Յովէլ. բ. 13, 14։
ձ— Սե. իս. 13։ Տես Հմր. 18։ բ Սե. գ. 5։
չ— Սե. իս. 17։
ո— Սե. իս. 18 եւ ալ։
ղ Գ. գ. 19։ Ժ. 12։ ԺԱ. 20։ ՀԺ. 18։
ոգ Թագ. ԺԲ. 23։
չ Նեհեմ. բ. 40, 41։ ղԳ. իս. 11։
—

եւ հոգ տանէ Նորան, ու քո ծոցումը պառկէ, որ մեր տէր Թագաւորը տա-
3 քանայ։ Եւ մի գեղեցիկ աղջիկ որո-
նեցին Իսրայէլի բոլոր սահմանումը
եւ գտան Սունամացի Աբիսագը, եւ
4 Նորան բերին Թագաւորի մօտ։ Եւ
աղջիկը շատ գեղեցիկ էր. եւ Թագա-
ւորին հոգ տանում ու ծառայում էր.
եւ Թագաւորը Նորան չ'գիտաց։
5 Եւ [1]Ադդիթի որդի Ադոնիան հպար-
տացաւ ասելով. Ես Թագաւոր լինեմ.
եւ Իր համար կառքեր եւ ձիաւորներ
պատրաստեց եւ յիսուն մարդ սուր-
6 հանդակ իր առաջին։ Եւ Նորա Հայրը
Նորան իր օրերումը չէր յանդիմանել
ասելով Այդ ինչու ես այդպէս անում.
եւ Նա էլ տեսքով շատ գեղեցիկ էր,
7 [2]որ ծնուել էր Աբիսողոմից յետոյ։ Եւ
Նա խօսք կապեց Շարուհեան Յովաբի
եւ [3]Աբիաթար քահանայի հետ, Որոնք
Ադոնիային հետեւելով օգնում էին
8 Նորան։ Բայց [4]Սադովկ քահանան եւ
[5]Յովիադայի որդի Բանեան եւ [6]Նաթան
մարգարէն եւ [7]Սեմէին ու Ռէյի եւ [8]Դա-
ւիթի զօրաւորները Ադոնիայի հետ
9 չէին։ Եւ Ադոնիան ոչխարներ ու եզ-
ներ եւ գէր անասուններ մորթեց
Զոողեթի քարի մօտ, որ [9]Ռոգէլի
աղբիւրի կշռին է, եւ կանչեց իր ա-
մէն եղբայրներին՝ Թագաւորի որդ-
կանցը եւ Յուդայի ամէն մարդկանցը
10 որ Թագաւորի ծառաներն էին։ Բայց
Նաթան մարգարէին եւ Բանեային եւ
զօրաւորներին եւ իր եղբայր Սողո-
մոնին չ'կանչեց։
11 Եւ Նաթանն ասեց Բերսաբէին՝ Սո-
ղոմոնի մօրը՝ Թէ Չե՞ լսել որ [10]Ագգի-
թի որդի Ադոնիան Թագաւոր է դա-
ռել, եւ մեր տէրը՝ Դաւիթը չ'գիտէ։
12 Եւ արդ՝ եկ քեզ մի խրատ տամ, որ
ազատես քո կեանքը եւ քո որդի Սո-
13 ղոմոնի կեանքը։ Գնա մօտը Դաւիթ
Թագաւորի մօտ եւ ասիր Նորան. Չէ՞
որ դու ինքդ, իմ տէր Թագաւոր,
երդում արիր քո աղախնին ասելով
Թէ Քո որդի Սողոմոնը պիտի Թագա-
ւոր լինի ինձանից յետոյ, եւ Նա պի-
տի նստի իմ աթոռի վերայ։ ապա ին-
չու համար է Ադոնիան Թագաւոր ե-
14 ղել։ Անա դու այնտեղ Թագաւորի
հետ տակաւին խօսելիս՝ ես էլ ներս
կ'մտնեմ քո ետեւից եւ կ'հաստատեմ
քո խօսքը։
15 Եւ Բերսաբէն գնաց Թագաւորի մօտ
Նորա սենեակը. եւ Թագաւորը շատ
ծեր էր, եւ Սունամացի Աբիսագը
16 ծառայում էր Թագաւորին։ Եւ Բեր-
սաբէն գլուխ տալով երկրպագեց Թա-
գաւորին. եւ Թագաւորն ասեց. Ի՞նչ
17 ուզես։ Եւ Նա ասեց Նորան. Ով տէր իմ,
դու քո Տէր Աստուծովը երդում արիր
քո աղախնին, — [11]Եւ Թէ Քո որդի Սող-
ոմոնը պիտի Թագաւոր լինի ինձանից
յետոյ, եւ Նա պիտի նստի իմ աթոռի
18 վերայ։ Իսկ հիմա, անա Ադոնիան է
Թագաւոր դառել. եւ դու, ով իմ տէր
19 Թագաւոր, չ'գիտես։ Եւ շատ արջառ-
ներ ու գէր ոչխարներ է մորթել եւ
կանչել Թագաւորի ամէն որդկանցը
եւ Աբիաթար քահանային եւ զօրա-
գլուխ Յովաբին, բայց քո ծառայ Սո-
20 ղոմոնին չէ կանչել։ Եւ արդ, ով իմ
տէր Թագաւոր, բոլոր Իսրայէլի աչ-
քերը քեզ վերայ է, որ իմացնես Նո-
րանից, Թէ ո՞վ պիտի իմ տէր Թագա-
ւորի աթոռի վերայ նստի իրանից յե-
21 տոյ։ Եւ անպատճառ հէնց որ իմ տէր
Թագաւորը հանգչից իր հայրերի հետ,
այն ժամանակ ես եւ իմ որդի Սող-
ոմոնը յանցաւոր կնք լինելու։
22 Եւ Նա տակաւին հետ խօսելիս, Նաթան մարգարէն ներս
23 մտաւ։ Եւ Թագաւորին պատմեցին
ասելով Անա Նաթան մարգարէն. եւ
Նա եկաւ Թագաւորի առաջը եւ երկրը-
պագեց Թագաւորին իր երեսի վերայ
24 մինչեւ գետինը։ Եւ Նաթանն ասեց.
Ով իմ տէր արքայ. դո՞ւ ասել ես Թէ
Ադոնիան պիտի Թագաւոր լինի ին-
ձանից յետոյ, եւ Նա պիտի նստի իմ
25 աթոռի վերայ։ Որովհետեւ Նա այսօր
իջել՝ շատ արջառներ ու գէր ոչխար-
ներ է մորթել եւ կանչել է Թագաւո-
րի ամէն որդկանցը եւ զօրավարնե-

---

[1] Ա Թագ. գ. 4։
[2] Բ Թագ. Ա. 1։
[3] Բ Թագ. գ. 3, 4։ ա Մն. գ. 2։
[4] Բ Թագ. ը. 35։ Ն Գ. ը. 32, 38։
[5] Բ Թագ. ը. 23։
[6] Բ Թագ. ը. 18։
[7] Բ Թագ. ժբ. 1։ Ն Գ. գ. 18։
[8] Բ Թագ. իգ. 8—39։
[9] Բ Թագ. Ա. 17։
[10] Բ Թագ. ժբ. 24։
[11] Բ Թագ. գ. 4։ Բ Ար. լ. 16։ ը Թագ. ե. 12. Գ. ը. 10։

րին եւ Աբիաթար քահանային, եւ
ահա ուտում ու խմում են նորա ա-
ռաջին եւ ասում Կեցցէ Ադոնիա
26 արքայ։ Եւ ինձ՝ քո ծառային՝ եւ Սա-
դովկ քահանային եւ Յովիադայի որ-
դի Բանեային եւ քո ծառայ Սողոմո-
27 նին չէ կանչել։ Արդեօք այս բանս
իմ տէր թագաւորիցն է եղել, բայց
դու քո ծառային չես իմացրել, թէ
ո՞վ պիտի նստի իմ տէր թագաւորի
աթոռի վերայ նորանից յետոյ։
28 Եւ Դաւիթ թագաւորը պատասխա-
նեց եւ ասեց. Ինձ մօտ կանչեցէք
Բերսաբէին. եւ նա եկաւ թագաւորի
առաջը եւ կանգնեց թագաւորի առա-
29 ջին։ Եւ թագաւորը երդում արաւ
եւ ասեց. Կենդանի է Տէրը որ իմ
կեանքն ազատեց ամէն նեղութիւնից.
30 Որ ինչպէս որ քեզ երդում եմ արել
Իսրայէլի Աստուած Եհովայով, ասե-
լով որ Քո որդի Սողոմոնը պիտի թա-
գաւոր լինի ինձանից յետոյ եւ նա
պիտի նստի իմ աթոռի վերայ իմ տեղ.
31 ահա այսօր պիտի անեմ։ Եւ Բերսա-
բէն գլուխ տուաւ երկիր մինչեւ գե-
տինը եւ երկրպագից թագաւորին եւ
ասեց. Կեցցէ իմ տէր արքայ Դա-
ւիթը յաւիտեան։
32 Եւ Դաւիթ թագաւորն ասեց. Կան-
չեցէք ինձ մօտ Սադովկ քահանային
եւ Նաթան մարգարէին եւ Յովիադա-
յի որդի Բանեային. եւ նորանք եկան
33 թագաւորի առաջը։ Եւ թագաւորն
ասեց նորանց. Առէք ձեզ հետ Ձեր
տիրոջ ծառաներին եւ հեծացրէք իմ
որդի Սողոմոնին իմ ջորիի վերայ եւ
34 իջեցրէք նորան Գիհոն։ Եւ այնտեղ
նորան Իսրայէլի վերայ թագաւոր
օծեն Սադովկ քահանան եւ Նաթան
մարգարէն. եւ Փողը հնչեցրէք ու
35 ասեցէք. Կեցցէ Սողոմոն արքայ։ Եւ
նորա հետից վեր կիյնէք, եւ նա գայ
ու նստի իմ աթոռի վերայ եւ նա
թագաւոր լինի իմ տեղ. եւ ես հրա-
մայեցի նորան, որ իշխան լինի
36 Իսրայէլի եւ Յուդայի վերայ։ Եւ Յո-
վիադայի որդի Բանեան թագաւորին
պատասխանեց եւ ասեց. Ամէն, այս-
պէս ասէ իմ տէր թագաւորի Տէր
37 Աստուածը։ Ինչպէս որ Տէրը եղել է
իմ տէր թագաւորի հետ, այնպէս լի-
նի Նո՛ Սողոմոնի հետ, եւ մեծացնէ
նորա աթոռը իմ տէր թագաւորի Դա-
38 ւիթի աթոռից։ Եւ Սադովկ քահա-
նան եւ Նաթան մարգարէն եւ Յո-
վիադայի որդի Բանեան եւ Քերեթի-
նները ու Փելեթիները իջան եւ հեծա-
ցրին Սողոմոնին Դաւիթ թագաւորի
ջորիի վերայ, եւ տարին նորան Գի-
39 հոն։ Եւ Սադովկ քահանան առաւ
Իւղի եղջիւրը խորանից եւ օծեց
Սողոմոնին, եւ փողը հնչեցրին ու
Երոլոր ժողովուրդն ասեցին. Կեցցէ
40 Սողոմոն արքայ։ Եւ բոլոր ժողովուր-
դը վեր էին գալիս նորա հետեւից եւ
ժողովուրդը սրինգներ հնչեցնելով մեծ
ուրախութեամբ ուրախանում էին.
եւ երկիրը դղրդում էր նորանց ձայ-
նովը։
41 Եւ լսեց Ադոնիան եւ նորա բոլոր
բազմականները. նորանք կերել վեր-
ջացել էին, եւ Յովաբը լսեց փողի
ձայնը եւ ասեց. Ի՞նչու է լինում այդ
42 դղրդման ձայնը քաղաքում։ Նա տա-
կաւին խօսում էր եւ ահա Աբիաթար
քահանայի որդի Յովնաթանը եկաւ,
եւ Ադոնիան ասեց. Եկ, որովհետեւ
դու մի զօրաւոր եւ լաւ աւետաւոր
43 մարդ ես։ Եւ Յովնաթանը պատաս-
խանեց եւ ասեց Ադոնիային. Ապա-
քէն մեր տէր թագաւոր Դաւիթը թա-
44 գաւոր արաւ Սողոմոնին։ Եւ թագա-
ւորը նորա հետ ուղարկեց Սադովկ
քահանային եւ Նաթան մարգարէին
եւ Յովիադայի որդի Բանեային եւ
Քերեթիներին ու Փելեթիներին եւ
նորան հեծացրին թագաւորի ջորիի
45 վերայ։ Եւ Սադովկ քահանան ու Նա-
թան մարգարէն նորան թագաւոր
օծեցին Գիհոնում եւ այնտեղից վեր
գնացին ուրախանալով, եւ քաղաքը
ղղրդաց. այս այն ձայնն է որ լսե-

---

1 = Թագ. ժ. 21։
Հր Թագ. գ. 9։ Նաւմ. գ. 13։
3 Ելեւմ. ր. 3։ Դատ. ր. 4։ գ. 9։ է. 10։ գ. 6, 21։
Ա Թագ. ժա. 11։ ր. 6։
4 Տես նաթ. գ. 8։
7 Ր Մն. ր. 30։ ւգ. 14։
9 = Թագ. ժ. 1։ Ժգ. 3, 12։
Հր Թագ. ժե. 10։ գ Թագ. թ. 13։ ժա. 15։
Ես. ա. 3, 17։ ա Թագ. թ. 13։
ա Մն. ԼԲ. գ. 22։
ր Թագ. ր. 18։ իգ. 20—23։
Նէհ. է. 23—32։ Յով. ԼԲ. 20։
ա Մն. ԼԲ. 22։
Ա = Թագ. ժ. 24։
Ր Թագ. ժե. 27, 30։ ժէ. 17։
Ա Թագ. ժր. 27։
Հ = Թագ. գ. 5։

46 ցիք ։ Նաեւ Սողոմոնը Հնազանդ թա-
47 գաւորութեան աթոռի վերայ ։ Եւ Թագաւորի ծառաներն էլ եկան օրհնելու մեր տէր Թագաւոր Դաւիթին ասելով ։ Ձո Աստուածը Սողոմոնի անունը քո անունից աւելի մեծացնէ եւ նորա աթոռը քո աթոռիցն աւելի բարձրացնէ ։ Եւ Թագաւորը երկրպագութիւն արաւ իր անկողնի
48 մէջ ։ Ու նաեւ այսպէս ասեց Թագաւորը ։ Օրհնեալ է Իսրայէլի Տէր Աստուածը ։ որ հայոյր իմ աթոռի վերայ մէկին նստել տուաւ որին իմ աչքերը
49 տեսնում են ։ Եւ Ադոնիայի բոլոր հրաւիրականները զարհուրեցին եւ վեր կացան եւ ամէն մարդ գնաց իր ճանապարհը ։
50 Բայց Ադոնիան վախենում էր Սողոմոնի երեսից ։ վասն որոյ վեր կացաւ ու գնաց եւ բռնեց սեղանի եղ-
51 ջիւրներից ։ Եւ Սողոմոնին իմացրին ասելով ։ Ահա Ադոնիան վախենում է Սողոմոն Թագաւորից ։ եւ ահա բռնել է սեղանի եղջիւրներից ասելով ։ Թող հէնց այսօր երդում անէ ինձ Սողոմոն Թագաւորը ։ որ իր ծառային
52 սրով չի սպանիլ ։ Եւ Սողոմոնն ասեց ։ Եթէ առաքինի լինի՝ նորա մազից գետ չի վայր չի ընկնիլ գետինը ։ իսկ եթէ չարութիւն գտնուի նորա վերայ ։
53 այն ժամանակ պիտի մեռնի ։ Եւ Սողոմոն Թագաւորը հրաւ ուղարկեց եւ նորան վայր իջեցրին սեղանից ։ եւ եկաւ ու երկրպագեց Սողոմոն Թագաւորին ։ եւ Սողոմոնն ասեց նորան ։ Գնա քո տունը ։

ԳԼ ։ Բ

Դաւիթի կտակը եւ մահը։ Սողոմոնի գահակալութիւնը եւ Թագաւորութեան սկզբի խռովութիւնը։

2 1 Եւ Դաւիթի մեռնելու օրերը մօտեցան , եւ նա պատուիրեց իր Սողոմոն
2 որդիին ասելով ։ Ես գնում եմ ամէն երկրի ճանապարհը ։ բայց դու քա-
3 ջացիր եւ արի եղիր ։ Եւ պահիր քո Տէր Աստուծոյ պահպանութիւնը որ գնաս նորա ճանապարհներովը ։ որ պահես նորա պատուիրանքները , հրամաններըը , իրաւունքները եւ վկայութիւնները , ինչպէս որ գրուած է Մովսէսի օրէնքումը ։ որպէս զի հայ-
4 ջողուես ամէն որած բանումդ եւ ամէն ուր որ դառնաս ։ Որպէս զի Տէրը հաստատէ այն խօսքը որ ասեց իմ մասին ասելով ։ Եթէ քո որդիքը պահէն իրանց ճանապարհները ։ որ Իմ առաջին գնան հաւատարմութեամբ իրանց բոլոր սրտովը ու բոլոր հոգիովը , ասեց ։ Չպակաս չի լինիլ քեզանից մի մարդ Իսրայէլի աթոռի վե-
5 րայ ։ Ու նաեւ դիտես դու Յովաբ Սերուիայի Որդի արածը , որ արաւ Իսրայէլի երկու զօրագլուխներին՝ Ներների Աբենների եւ Յեթերների Ամեսայիին , որ նորանց սպանեց , եւ պատերազմի արիւն խաղաղ ժամանակում ։ եւ պատերազմի արիւն անեց իր մէջքի գօտի եւ իր
6 ոտքի կօշիկի վերայ ։ Եւ դու քո իմաստութեան համեմատ անես որ նորա ալեւորութիւնը խաղաղութեամբ
7 գերեզման չիջեցնես ։ Բայց Գաղաադացի Բերզելիի որդկանցը ողորմութիւն անես , որ էքո սեղանի վերայ ուտողների հետ լինեն , որովհետեւ Որդի այսպէս մօտեցան քո եղբայր Ա-
8 բիսողոմի երեսից փախչելիս ։ Եւ ահա Բաւուրիմացի Յեմինիանեան Գերայի որդի Սեմէին քեզ մօտ է ։ նա ինձ սաստիկ անէծքով անիծել է , երբոր ես Մանայիմ էի գնում , եւ նա ի-
ջաւ Յորդանան ինձ դիմաւորելու ու ես երդում արի նորան Տէրով , թէ
9 ինձ սրով չեմ սպանիլ ։ Եւ հիմա դու նորան անմեղ չհամարես , որովհետեւ դու խաստուն մարդ ես եւ գիտես թէ նորան ինչ պիտի անես , որ նորա ալեւորութիւնը արիւնով գերեզ-
10 ման իջեցնես ։
10 Եւ Դաւիթը հնջեց իր հայրերի

ա՝ Սմ. իք. 23.
բ Գվ. գ. 6.
գ Գվ. ը. 28. Տես նաեւ իե. 3.
— Թագ. ժգ. 43. ը Թագ. ժգ. 11. Գոր. է. 34.
— Տես. իգ. 14.

ը Թագ. գ. 9.
է Օր. ժե. 19, 20.
թ Օր. իբ. 9. ա Թագ. ժը. 5, 14, 15, 30. ա Սմ. իր. 12, 13.
ի Թագ. է. 25.
չ Սաղ. ճիբ. 12.
ի Գվ. գ. 6. գ Թագ. է. 3, ը Թագ. է. 12, 13; Գվ. ը. 25. ը. 5.
թ Թագ. գ. 39. ժը. 5, 12, 14. իբ. 3—7.
ի Թագ. գ. 27.
ի Թագ. ի. 10.
լ Թագ. իբ. 31—38.
խ Թագ. ը. 7, 10. իբ. 28.
ծ Թագ. ժե. 27.
կ Թագ. ժգ. 5.
հ Թագ. ժե. 24.
ձ Թագ. իբ. 18, 23.
ղ Գվ. ա. 21. Գոր. ը. 29; ժգ. 36.

հետ եւ [1]թագուհեցաւ Դաւիթի քաղաքումը։ 11 Եւ Դաւիթի Իսրայէլի վերայ թագաւորութիւն արած օրերը [2]քառասուն տարի էին. Քեբրոնումը թագաւորութիւն էր արել հօթը տարի եւ Երուսաղէմումը թագաւորութիւն արաւ երեսունեւերկը տարի։ 12 Եւ [3]Սողոմոնը նստաւ իր հօր Դաւիթի աթոռի վերայ, եւ նորա թագաւորութիւնը չատ հաստատուեցաւ։ 13 Եւ Ագղիթի որդի Ադոնիան եկաւ Սողոմոնի մօր Բեթսաբէի մօտ, եւ նա ասեց՝ [4]Խաղաղութեամբ է քո գալուստը. նա էլ ասեց՝ Խաղաղութեամբ։ 14 Եւ ասեց. Ես մի խօսք ունիմ քեզ, 15 եւ Բեթսաբէն ասեց՝ Ասիր։ Նա էլ ասեց. Դու դիտես որ թագաւորութիւնը ինձ էր գառել, եւ բոլոր Իսրայէլն իրանց երեսը դէպի ինձ էին դարձրել որ ես թագաւորիմ, բայց թագաւորութիւնը չուռ առաւ եւ գառաւ իմ եղբօրը. որովհետեւ Տէրից եղաւ նորան։ 16 Եւ հիմա ես քեզանից միայն մէկ խնդիրք եմ խընդրում. ինձ անտես մի անիր. եւ նա ասեց նորան՝ Ասիր։ 17 Եւ Ադոնիան ասեց. Աղաչում եմ Սողոմոն թագաւորին՝ քանզի նա քեզ անտես չի անիլ, որ նա ինձ կին տայ Սունամացի Աբիսակը։ 18 Եւ Բեթսաբէն ասեց. Լաւ, ես կ'խօսեմ քո մասին թագաւորի հետ։

19 Եւ Բեթսաբէն գնաց Սողոմոն թագաւորի մօտ Ադոնիայի մասին նորա հետ խօսելու, եւ թագաւորը վեր կացաւ նորան դիմաւորելու եւ երկրպագեց նորան եւ նստեց իր աթոռի վերայ, եւ թագաւորի մօր համար աթոռ դրին, եւ նա նստեց աջ կողմին։ 20 Եւ Բեթսաբէն ասեց. Ես քեզանից մի փոքր խնդիրք եմ խնդրում, ինձ անտես մի անիր. եւ թագաւորն ասեց նորան. Խնդրիր, մայր իմ, որովհետեւ ես քեզ անտես չեմ անիլ։ 21 Բեթսաբէն էլ ասեց. Թող Սունամացի Աբիսակը տրուի քո եղբայր Ադոնիային 22 կին լինելու։ Եւ Սողոմոն թագաւորը պատասխանեց եւ ասեց իր մօրը. Էլ ի՞նչու համար ես միայն Սունամացի Աբիսակը խնդրում Ադոնիայի համար, որովհետեւ նորա համար թագաւորութիւնն էլ խնդրիր. որովհետեւ նա իմ եղբայրն է՝ ինձանից մեծ, նորա համար եւ Աբիաթար քահանայի համար եւ Շարուհեան Յոաբի համար։ 23 Եւ Սողոմոն թագաւորը երդում արաւ Տէրովը՝ թէ Աստուած ինձ այսպէս անէ եւ էլ աւելի անէ, որ Ադոնիան այդ խօսքը իր կենաքի դէմ է խօսել։ 24 Եւ արդ կենդանի է Տէրը, որ ինձ հաստատեց ու նստեցրեց իմ հօր՝ Դաւիթի աթոռի վերայ եւ որ ինձ համար տուն չինեց՝ ինչպէս որ ասել էր, որ այսօր պիտի մեռնի Ադոնիան։ 25 Եւ Սողոմոն թագաւորը ուղարկեց Յոյիադայի որդի Բանեային, որ զարկեց նորան, եւ նա մեռաւ։

26 Եւ Աբիաթար քահանային ասեց թագաւորը. Գնա Անաթովթ քո արտերը. որովհետեւ մահուան արժանի ես դու, եւ ես այսօր քեզ չեմ մեռցնել, որովհետեւ իմ հօր՝ Դաւիթի առաջին կրել ես Տէր Եհովայի տապանակը, եւ որովհետեւ դու էլ նեղութիւն քաշեցիր այն ամեն բանի մէջ, ուր որ իմ հայրը նեղութիւն քաշեց։ 27 Եւ Սողոմոնը դուրս արաւ Աբիաթարին Տիրոջ քահանայութիւնից, որպէս զի կատարուի [5]Տիրոջ խօսքը, որ ասել էր Հեղիի տան վերայ՝ Սիլոմում։

28 Եւ այս լուրը հասաւ Յոաբին. թէեւ [6]Յոաբը հետեւել էր Ադոնիային, բայց [7]Աբիսողոմին չէր հետեւել. եւ [8]Յոաբը փախաւ Տիրոջ վրանը եւ բռնեց սեղանի եղջիւրներից։ 29 Եւ Սողոմոն թագաւորին պատմեցին թէ Յոաբը փախել է Տիրոջ վրանը, եւ ահա սեղանի կողին է։ Եւ Սողոմոնը Յոյիադայի որդի Բանեային ուղար-

---

[1] ա Թագ. ե. 7։
[2] ա Թագ. ե. 1, 5. = Մն. իբ. 25, 27.
[3] = Մն. իբ. 23։ ա Մն. ա. 1. Նա Թագ. ժգ. 1, 5։ Ես. ա. 5։
[4] ա Թագ. ե. 7։
[5] Գ. ա. 6. = Մն. գ. 3, 5։ Ես. ա. 7։ Հռ. ա. 17։ Հռ. գ. 13։
[6] ա Թագ. բ. 11—13։ = Մն. իբ. 10։
[7] ա Թագ. բ. 18։ Ես. խա. 18։
[8] = Թագ. իգ. 6։ ա Թագ. ժե. 28, 29։
[9] = Թագ. իբ. 20, 23։ ա Թագ. ժե. 24։
[10] ա Թագ. բ. 31—35։ Ես. ժբ. 1։
[11] Գ. ա. 7։
[12] ա Թագ. ժե. 28։ ժբ. 3։ Գ. ա. 50. Տես = Մն. ժգ. 39. խա. 29։ ա Մն. ա. 3։

կեց ասելով. Գնա Նոբան ապաներ։
30 Եւ Բանեան Տիրոջ վրանը եկաւ եւ
ասաց Նոբան. Այսպէս է ասում Թա-
գաւորը՝ դուրս եկ. իսկ նա ասաց՝
Ոչ, ես այստեղ եմ մնալու. եւ Բա-
նեան եա դարձրեց այս խօսքը Թա-
գաւորին՝ ասելով թէ Գոլիաթն այսպէս
ասեց եւ ինձ այսպէս պատասխանեց։
31 Եւ Թագաւորն ասեց Նոբան՝ Արա ինչ-
պէս որ ասել է, եւ ապաներ Նոբան
ու Թաղիր. եւ Եհոնադաբ Իմաանից
եւ իմ հօր տանից այն անմեղ արիւնը
32 որ Գոլիաթը Թափել է։ Եւ Տէրը Նո-
բան արիւնը Նոբա դլխին դարձնէ, որ
իրանից արդար եւ Իլաւ մարդկանց
զարկեց ու ապանեց սրով առանց իմ
հօր դիտութեան՝ Յուդա Իսրայէլի զո-
րագլուխ Ներեան Աբենների եւ
Գուզայի զօրագլուխ Գեբերեան Ա-
33 մեսայիին։ Եւ Նոբանց արիւնը դա-
նայ Գոլիաթի գլխին եւ Նոբա Խներուն-
դի գլխին յաւիտեան. իսկ Դաւիթին
ու Նոբա սերունդին եւ Նոբա տանն
ու աթոռին խաղաղութիւն լինի Տէ-
34 րից յաւիտեան։ Եւ Գոլիաթայի որ-
դի Բանեան վեր գնաց ու զարկեց Նո-
բան սպանեց, եւ նա Թաղուեցաւ Իր
35 տանը՝ անապատումը։ Եւ Գոլիաթայի
որդի Բանեային Նոբա տեղը գօրքի
վերայ կարգեց, եւ Թագաւորը Սա-
դովկ քահանային Աբիաթարի տեղը
դրաւ։
36 Եւ Թագաւորը Իշը ուղարկեց ու
կանչեց Սեմէիին եւ ասեց Նոբան.
Ինչ համար Երուսաղէմում մի տուն
չինիր եւ այնտեղ բնակուիր. եւ այն-
տեղից դուրս չգաս այս կամ այն
37 կողմ։ Եւ այն օրը որ դուրս եկար
եւ Իկեդրոն հեղեղատումն անցար,
հաստատ իմանաս, որ անպատճառ
պիտի մեռնես, Իքո արիւնը քո դլու-
38 խը լինի։ Եւ Սեմէին ասեց Թագաւո-
րին. Այդ խօսքը բարի է. ինչպէս որ
ասեց իմ տէր Թագաւորը, այնպէս
պիտի անէ ծառադ. եւ Սեմէին շատ
ժամանակ բնակուեց Երուսաղէմում։
39 Եւ եղաւ որ երեք տարիից յետոյ
Սեմէիի երկու ծառաները փախան
Գէթի Թագաւոր Մաաքայի որդի
Աքիսի մօտ. եւ Սեմէիին իմացրին
թէ Ահա քո ծառաները Գէթումն են։
40 Եւ Սեմէին վեր կացաւ եւ հասնեցաւ
իր էշը եւ գնաց Գէթ՝ Աքիսի մօտ
իր ծառաները որոնելու. եւ Սեմէին
գնաց ու իր ծառաներին բերաւ Գէ-
41 թից։ Եւ Սողոմոնին իմացրին թէ
Սեմէին Երուսաղէմից գնացել է Գէթ
42 եւ եա դարձ։ Եւ Թագաւորը Իշը
ուղարկեց ու կանչեց Սեմէիին եւ ա-
սեց Նոբան. Չէ՞ որ քեզ երդուեցայ տուի
Տէրով եւ վկայեցի քեզ ասելով Ընդ
Այն օրը որ դուրս եկար եւ այս կամ
այն կողմը գնացիր, իմանաս որ անպատճառ պիտի մեռնես. եւ դու ինձ
ասեցիր Այդ խօսքը բարի է որ լսեցի։
43 Ապա ինչու համար չպահեցիր Տիրոջ
երդումը եւ այն պատուէրը, որ ես
44 քեզ պատուիրեցի։ Եւ Թագաւորն ա-
սեց Սեմէիին. Հիմա դիտես, որ
քո սրտի իմացած Իրարու չարութիւնը,
որ իմ հօր Դաւիթին արել ես, Տէրը
Իքո չարութիւնը քո դլխին է դար-
45 ձնում։ Եւ օրհնեալ է Սողոմոն Թա-
գաւորը, եւ Դաւիթի աթոռը հաս-
տատ է Տիրոջ առաջին յաւիտեան։
46 Եւ Թագաւորը հրամայեց Գոլիաթայի
որդի Բանեային, եւ նա գնաց ու զար-
կեց Նոբան, եւ նա մեռաւ. եւ Թա-
գաւորութիւնը հաստատուեցաւ Սո-
ղոմոնի ձեռքումը։

ԳԼ. Գ

Սպանդի առաւանաւոր. պատիժը և վճիռը։

1 Եւ Սողոմոնը խնամութիւն արաւ
Եդիպտոսի Փարաւոն Թագաւորի հետ,
եւ առաւ Փարաւոնի աղջիկը ու բե-
րաւ Նոբան Իդաւիթի քաղաքը մին-
չեւ որ չինեց վերջացրեց Իր տունը
եւ Տիրոջ տունը եւ Երուսաղէմի
2 պարիսպը չորջանակի։ Ամբոյն թէ

ֆ Թաւ. լե. 33, բ 0բ. ժբ. 13, խա. 8, 9.
—Դաւա. բ. 24, 57,
ք բ Մն. խա. 13.
ք բ Թագ. գ. 27, 39.
ք բ Թագ. բ. 10.
ք բ Թագ. գ. 29.
չ Դաւա. ը. 21.
ք Թագ. խե. 1.
ը Թաւ. խե. 11—13. ա Թագ. ը. 35.
ք բ Թագ. ժբ. 25.
Ղղե. բ. 9. Ցնո. ը. 19. բ Թագ. ա. 16.
յա Թագ. խե. 2.
չբ Թագ. ժգ. 5.
յա Թագ. խե. 39.
ն բ Մն. ա. 1.
—
—Գբ. է. 8. ի. 16, 24. ժա. 1. բ Մն. ը. 11.
ք Տնո Գէ. բ. 10.
է Գէ. է. 1.
ք Գէ. գ.
ն Գէ. ի. 13, 19.
Ղղե. ժէ. 3—5. բ 0բ. ժբ. 2, 4, 5. Գէ. իբ. 44.

ժողովուրդը զոհում էր բարձր տեղե-
րի վերայ· որովհետեւ մինչեւ այն
օրերը Տիրոջ անունի համար տուն
չէր չինուած։
3 Եւ Սողոմոնը սիրեց Տիրոջը, որ
գնայ իր հայր Դաւիթի պատուէրնե-
րովը, միայն թէ զոհում եւ խնկար-
4 կում էր բարձր տեղերի վերայ։ Եւ
թագաւորը գնաց Գիբաւոն, որ այն-
տեղ զոհ մատուցանէ. Հորովհետեւ
նա էր մեծ բարձր տեղը. Սողոմո-
նը այն տեղանի վերայ հազար ողջա-
5 կէզ զոհեց։ Գիբաւոնի մէջ Տէրը ե-
րեւեցաւ Սողոմոնին երազների երա-
զում, եւ Աստուած ասեց. Խնդրիր
6 թէ քեզ ինչ տամ։ Եւ Սողոմոն ա-
սեց. Դու մեծ ողորմութիւն արիր
իմ հայր Դաւիթին՝ քո ծառային, ին-
չպէս որ նա գնաց քո առաջին հաւա-
տարմութեամբ եւ արդարութեամբ
եւ սրտի ուղղութեամբ քեզ հետ. եւ
նորա համար պահեցիր այդ մեծ ողոր-
մութիւնը եւ նորան մի որդի տուիր
որ նստում է նորա աթոռի վերայ
7 ինչպէս այսօր։ Եւ արդ, ով Տէր իմ
Աստուած, դու թագաւորեցրիր ծա-
ռայիդ իմ հայր Դաւիթի տեղ, թայց
ես մի փոքր տղայ եմ՝ չգիտեմ երթել
8 ու գալը։ Եւ ծառադ կը ընտրած
ժողովրդի մէջ է՝ մի մեծ ժողովրդի
որ չհաւատիներից չի հաշուուիլ եւ չի
9 համարուիլ։ Տուր քո ծա-
ռային խոհական սիրտ՝ քո ժողովր-
դին դատելու, զարիի ու չարի մէջ-
տեղը ջոկելու. որովհետեւ ո՞վ է կա-
րող քո այս մեծ ժողովրդին դատել։
10 Եւ այս խօսքը, որ Սողոմոնն այս
բանը խնդրեց, հաճոյ երեւեցաւ Տի-
11 րոջ աչքին։ Եւ Աստուած ասեց նո-
րան. Որովհետեւ դու այդ բանը խնդ-
րեցիր եւ քեզ համար չխնդրեցիր չատ
օրեր, եւ քեզ համար չխնդրեցիր
հարստութիւն եւ չխնդրեցիր քո թշ-
նամիների կեանքը, այլ քեզ համար
դատ լսելու խոհականութիւն խնդրեցիր,
12 Ահա քո խօսքի պէս պիտի անեմ, ա-
հա ես քեզ իմաստուն եւ հանճարեղ
սիրտ տուի, որ քեզանից առաջ քեզ
նմանը եղած չէ, եւ քեզանից յետոյ
13 էլ քեզ նմանը վեր չի կինայ։ Ու նաեւ
որ չխնդրեցիր էլ տուի քեզ, հարս-
տութիւն էլ, փառք էլ, որ քեզ նման
մի մարդ չի լինիլ թագաւորների մէջ
14 քո բոլոր օրերումը։ Եւ եթէ գնաս
իմ հանապարհներումը, որ իմ պատ-
ուիրանքներն ու հրամանները պահես
՝ինչպէս որ գնաց քո հայր Դաւիթը,
այն ժամանակ երկ օրերը կ'երկայնա-
15 ցնեմ։ Եւ Սողոմոնը զարթնեց, եւ
ահա երազ էր. եւ եկաւ Երուսաղէմ
եւ կանգնեց Տիրոջ ուխտի տապանա-
կի առաջին, եւ ողջակէզներ մատու-
ցրից եւ խաղաղութեան զոհեր արաւ.
եւ իր բոլոր ծառաների համար կո-
չունք արաւ։
16 Այն ժամանակ երկու պոռնիկ կը-
նիկներ եկան թագաւորի մօտ եւ
կանգնեցին նորա երեսի առաջին։
17 Եւ կնիկներից մէկն ասեց. Ո՜հ տէր իմ,
ես եւ այս կնիկը մէկ տան ենք բը-
նակուում. եւ ես նորա մօտ ծըն-
18 նեցի այն տանը։ Եւ եղաւ իմ ծնա-
նելու երրորդ օրը, որ այս կնիկն էլ
ծնեց. եւ մենք մէկտեղ էինք, այն
տանը օտար չկայ մեզ հետ. միայն
19 մենք երկուսս ենք այն տան մէջ։ Եւ
այս կնկայ որդին մեռաւ գիշերը.
որովհետեւ սա նորա վերայ պառկած
20 է լինում։ Եւ սա կէս գիշերին վեր
է կենում առնում իմ որդին իմ կըր-
ծիքը, եւ աղախինդ քնած է լինում,
եւ նորան պառկեցնում է իր ծոցումը,
իսկ այն իր մեռած տղան պառկեցնում
21 է իմ ծոցումը։ Եւ ես առաւօտը վեր
եմ կենում որ տղայիս ծիծ տամ, եւ
ահա մեռած էր, եւ ցերեկին նորա
վերայ մտադրութեամբ նայեցի, եւ
22 ահա նա իմ ծնած տղան չէր։ Եւ այն
միւս կնիկը ասում էր. Ոչ, այլ թէ
կենդանին է իմ տղան, եւ քո տղան

Եր Մն. ա. 3։
Բ— Մն. Ժգ. 39։ Բ Մն. ա. 3, 6, 13։
Ղշ. Բ. 2։ Բ Մն. ա. 7—12։ Ֆիա. Ժբ. 6։ Մաա. ա. 20։ Բ. 13, 19։
Եր Մն. ա. 8 Ա.Ե.։
Ա.Ղ. բ. 4։ Բ. 4։ Սաղ. Ժե. 2։
Ա.Գ. ա. 48։
Բ— Մն. իբ. 3։
Ի— Մն. իբ. 1։
Հմաս. իբ. 17։
Յբ Օր. է. 6։
Ա.Ն. Ժգ. 16։ Ժե. 5։
Ա.Ա.Ա. բ. 3—9։ Ցաի. ա. 5։
* Եբր.՝ լսող, ականջը բաց։
Մաղ. Հբ. 1, 2։
Եբր. է. 14։
Մաա. գ. 32։
Ա.Գ. գ. 21—24։ Ժ. 23, 25
Ա.Ե.։ Ա.Ա.Ա. գ. 16։
Գ. Ժե. 3։
Ա.Սաղ. գա. 16։ Ա.Ա.Ա. գ. 2։
Գիա. իե. 2։

մնոածն է . եւ միւսն էլ ասում էր . Ոչ , այլ քո տղան մնոածն է , եւ իմ տղան կենդանին է . եւ յանդիմանում
23 էին թագաւորի առաջին : Եւ թագաւորն ասաց . Սա ասում է . Այս ողջը իմ տղան է , եւ քո տղան մնոածն է . իսկ նա ասում է . Ոչ , այլ քո տղան
24 մնոածն է ու իմ տղան ողջն է : Եւ թագաւորն ասաց . Սուր բերէք ինձ մօտ . եւ սուրը բերին թագաւորի ա-
25 ռաջը : Եւ թագաւորն ասաց . Կտրեցէք այդ ողջ երեխային երկու կտոր անել . եւ տուէք կէսը մէկին եւ կէսը
26 միւսին : Եւ այն կնիկը որ կենդանի տղան նորանն էր , պատասխանեց թագաւորին , որովհետեւ նորա Ողորմիքը զգաստացան իր տղայի վերայ , եւ ասաց . Ո՛հ , տէր իմ , ողջ երեխային նորան տուէք բայց մի սպանէք նորան . իսկ միւսն ասում էր . Ոչ ինձ լինի , ոչ
27 քեզ , կտրեցէք : Եւ թագաւորը պատասխանեց եւ ասաց . Նորան տուէք ողջ երեխան , եւ մի սպանէք նորան .
28 Նա նորա մայրն է : Եւ բոլոր Իսրայէլը լսեցին դատաստանը որ վճռեց թագաւորը , եւ թագաւորի երեսից վախեցան . որովհետեւ տեսան որ նորա-նում Աստուծոյ իմաստութիւնը կար դատաստան անելու համար :

ԳԼ . Դ

Սողոմոնի պաշտօնեաները , զօրութիւնը և խնամքը .

1 Եւ Սողոմոն թագաւորը թագաւոր
2 էր բոլոր Իսրայէլի վերայ : Եւ սորանք են նորա իշխանները . Ազոդիկի որդի
3 Ազարիան՝ քահանայ . Սիսայի որդիք՝ Եղիբորէփը եւ Աքիան՝ առնադպիրներ . Աքիլուդի որդի Յովսա-
4 փատ՝ յիշատակաց դպիր . Յովիադայի որդի Բանեան՝ զօրագլուխ . եւ Սադոկն ու Աբիաթարը՝ քահանաներ .
5 Եւ Նաթանի որդի Ազարիան՝ գործակալների վերակացու . եւ Նաթանի որդի Զաբուդը՝ Նախարար եւ Թագաւո-
6 րի բարեկամ . Եւ Աքիսարը՝ պալատի հրամանատար , եւ Աբդայի որդի Ադոնիրամը՝ հարկերի տեսուչ :
7 Եւ Սողոմոնը տասներկու գործակալներ ունէր բոլոր Իսրայէլի վերայ , որոնք կերակուր էին տալիս թագաւորին եւ նորա տանը . տարին մէկ ամիս մէկիկն էր լինում կերա-
8 կուր տալը : Եւ սորանք են նորանց անուանները , Ենփրեմի սարումը Բե-
9 նոորը : Մաքսասում եւ Սաղաբիմում եւ Բեթսամիսում , եւ Ելոն-բեթա-
10 նանում՝ Բենդակիրը : Արարոթումն՝ Բենհեսեդը . նորանն էր Սոքովը եւ
11 բոլոր Ոփերի երկիրը : Բոլոր Դովրի գաւառում՝ Բենաբինադաբը . Սողոմոնի աղջիկ Տաֆաթը սորա կինն
12 էր : Աքիլուդի որդի Բաանան՝ Թանաքը եւ Մակեդդովը եւ բոլոր Բեթսանը որ Սարթանի մօտ է Յեզրայէլի տակին , Բեթսանից մինչեւ Աբէլմեհոլայ մինչեւ Յեկմամի միւս կողմը :
13 Բենգաբերը՝ Թամոթի-գաղաադում . նորանն էին Գաղաադում եղող Մանասէի Յայրերի գիւղաքաղաքները . նորանն էին Բաասանում եղող Արգոբի գաւառը՝ վաթսուն մեծ պարսպապատ եւ պղնձանիգ քաղաքները :
14 Ադդովի որդի Աքինադաբը՝ Մանայիմը :
15 Աքիմաասը՝ Նեփթաղիմը . սա էլ կինն էր առել իր համար Սողոմոնի աղջիկ
16 Բասեմաթին : Խուսիի որդի Բաանա՝ Ասերի եւ Բեաղոթի մէջ :
17 Նաեր՝ Ասերի եւ Բեաղոթի մէջ : Փարուայի որդի Յովսափատը՝ Իսաքարի
18 մէջ : Էլայի որդի Սեմէին՝ Բենիամի-
19 նի մէջ : Ուրիի որդի Գաբերը՝ Գաղաադի երկրում՝ Սեհոն թագաւորի Ամորհացիների եւ Բասանի Ովգ թագաւորի երկրումը . եւ մէկ գործակալ էր այդ երկրում լինողը :
20 Եւ Յուդան ու Իսրայէլը շատ էին ինչպէս որ ծովի եղերքի շատ աւազը . եւ Նուսում ու խմում եւ ուրախա-
21 նում էին : Եւ Սողոմոնն իշխում էր բոլոր թագաւորութիւններին Փղշտա-

---

ա Նեհ. խգ. 30. Եսթ. խԲ. 15։ Երեմ. լա. 20. Ովս. ժա. 8.
բ Տես բ Թագ. բ. 17. ի. 25. ա Մն. ժբ. 16.
գ Ել. Ը. 16. ի. 21. դ Գլ. բ. 35.
ե Տես Գլ. բ. 27. ե. բ Թագ. ի. 25.
զ Եբր. քահանայ
է բ Թագ. ժե. 37. ժչ. 16. ա Մն. իե. 33.
ը Գլ. ե. 11. թ Ցես. խգ. 33.
ժ ա Թագ. ժե. 1. ի Դատ. ե. 19. ժԹես. բ. 11. իա Ել. գ. 4. իբ Թագ. ժե. 27. իգ Թագ. ժե. 37. իդ Գլ. ա. 8.
իե Ել. գ. 10. իզ Ել. գ. 8. 10. իէ Նահ. բ. 17. Գլ. գ. 8. բ Մն. ա. 9. իը Սաղ. հբ. 3. 7. իթ Մն. ք. 36. (* Սբր. բնագրում Գլ. Ե. 1.)

ցիներուն երկրին վերայ [1]Եդիոմ գետեն մինչեւ Եգիպտոսի սահմանը, [2]բնակեր էին բերում եւ ծառայում Սողոմոնին նորա կեանքի բոլոր օրերում։
22 Եւ Սողոմոնի մէկ օրուայ ռոճիկն էր երեսուն քոռ նաշիհ եւ վաթսուն
23 քոռ ալիւր։ Տասը դէր արջառ եւ քսան արօտական արջառ եւ հարիւր ոչխար բացի եղջերուներից, այծեամներից եւ վիթերից եւ զիրացրած հա-
24 ւերից։ Որովհետեւ նա իշխում էր Գետի այս կողմի բոլորին՝ Թափսայից մինչեւ Գազա, Գետի այս կողմի Հրոլոր թագաւորների վերայ, եւ Խաղաղութիւն ունէր բոլոր իր չորքը
25 եղող ծառաներից։ Եւ Յուդան եւ Իսրայէլը ապահով բնակվում էին ամէն մարդ իր [3]որթի եւ իր թզենիի տակ՝ Դանից մինչեւ Բերսաբէէ Սողոմոնի բոլոր օրերում։
26 Եւ Սողոմոնը [4]քառասուն հազար ախոռ ունէր իր կառքի ձիերի համար, եւ տասներկու հազար ձիաւոր։
27 Եւ այս գործակալները կերակուր էին տալիս Սողոմոն թագաւորին եւ Սողոմոն թագաւորի սեղանին ամէն մատեցողներին՝ իւրաքանչիւրն իր ամսին առանց մի բան պակասեցնելու։
28 Եւ գարին ու զարմանը ձիերի եւ վազքերիների համար բերում էին նորանց եղած տեղը իւրաքանչիւրն իր կանոնով։
29 Եւ [5]Աստուած Սողոմոնին իմաստութիւն եւ խոհ շատ հանճար տուաւ եւ սրտի լայնութիւն ծովի ե-
30 զերքի աւազին պէս։ Եւ Սողոմոնի իմաստութիւնը բոլոր արեւելցիների իմաստութիւնից եւ բոլոր եգիպտոսի
31 իմաստութիւնից չատ էր։ Եւ [6]նա ամէն մարդից իմաստուն էր, Եզրահայի եթանից, Մաւսուի որդիք [7]Եմանից, Քալքոլից եւ Դարդայից. եւ նորա անունը դուրս եկաւ բոլոր շրջակայ ազգերի մէջ։
32 Եւ [8]նա երեք հազար առակ խօսեց, եւ [9]նորա երգերն
33 էին հազար ու հինգ։ Եւ խօսեց ծառերի վերայ՝ [10]Լիբանանի եղեւնից մինչեւ հպատի վերայ բուսնող զոպան, նաեւ խօսեց կենդանիների եւ թռչունների եւ սողունների ու ձկների
34 վերայ։ Եւ ամէն ազգերից գալիս էին Սողոմոնի իմաստութիւնը լսելու, [11]երկրիս ամէն թագաւորներից, որ լսում էին նորա իմաստութիւնը։

Գլ. [12]Ե

Սողոմոնը Փիրամի հետ դաշինք է դնում տաճարի շինութեան համար։

1 Եւ [13]Տիրոսի Փիրամ թագաւորն ուղարկեց իր ծառաները Սողոմոնի մօտ. [14]որովհետեւ Փիրամն ամէն ժամանակ
2 սիրում էր Դաւիթին։ Եւ Սողոմոնը [15]ուղարկեց Փիրամին ասելով.
3 Դու գիտես, որ իմ հայր Դաւիթը չկարողացաւ իր Տէր Աստուծոյ անունին մի տուն չինել [16]այն պատերազմների պատճառով, որ նորան պատել էին, մինչեւ որ Տէրը նորանց դրաւ նորա ոտքի թաթերի տակը։
4 Եւ հիմա իմ Տէր Աստուածն ինձ հանգստութիւն է տուել իմ չրջակայքից. ոչ հակառակորդ կայ եւ ոչ ձա-
5 խորդ պատահար կայ։ Ահա ես ասում եմ, որ մի տուն չինեմ իմ Տէր Աստուծոյ անունի համար, ինչպէս որ Տէրը խօսել է իմ հայր Դաւիթի հետ ասելով. Քո այն որդին, որին ես կը նստեցնեմ քո տեղը քո աթոռի վերայ, Նա կ'չինէ տունը իմ անունի համար։
6 Արդ հրամայ տուր, որ [17]Լիբանանից եղեւիններ կտրեն ինձ համար, եւ իմ ծառաները քո ծառաների հետ լինեն, եւ քո ծառաների վարձքը քեզ կ'տամ բոլորովին քո ասածի պէս. որովհետեւ դու գիտես, որ մեզանում մարդ չկայ, որ [18]Սիդոնացիների պէս փայտ կտրել իմանայ։

---

[1] Նե. Ժե. 18։ Ես. ա. 4։ [2] = Թագ. Ժ. 27։ Ա-գ. Հր. 10։
[3] Ա-գ. Հր. 11։
[4] = Ես. Խր. 9։
[5] = գ. Թագ. Ժբ. 31։ Ես. լգ. 16։ Միք. գ. 1։ Ջաք. գ. 10։
[6] = գ. Թագ. գ. 10։
[7] Գ. Ժ. 26։ բ Ես. ա. 14։ Բ. 33։
[8] Ա. Ժե. 17։ Ես. ա. 4։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[9] = Ես. ա Ես. բ. 6։ գ. 33։ Ժե. 17։ Ես. ա. 1, 4—8։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[10] Ա. Ժե. 17։ Ես. ա. 4։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[11] = Ա-գ. գ. 12։
[12] = Ա-գ. գ. 13։
[13] = Ես. Ժե. 17, 19։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[14] = Ես ա Ես. բ. 6։ գ. 33։ Ժե. 17, 19։ Ես. ա. 1, 4—8։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[15] Ա. Ժե. 17։ Ես. ա. 4։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[16] = Ա-գ. գ. 12։
[17] Ա. Ժե. 17։ Ես. ա. 4։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[18] = Ա-գ. գ. 13։
[19] = Ես. Ժե. 17, 19։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[20] = Ես ա Ես. բ. 6։ գ. 33։ Ժե. 17, 19։ Ես. ա. 1, 4—8։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[21] Ա. Ժե. 17։ Ես. ա. 4։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[22] = Ա-գ. գ. 12։
[23] = Ա-գ. գ. 13։
[24] = Ես. Ժե. 17, 19։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[25] = Ես ա Ես. բ. 6։ գ. 33։ Ժե. 17, 19։ Ես. ա. 1, 4—8։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[26] Ա. Ժե. 17։ Ես. ա. 4։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[27] = Ա-գ. գ. 12։
[28] = Ա-գ. գ. 13։
[29] = Ես. Ժե. 17, 19։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[30] = Ես ա Ես. բ. 6։ գ. 33։ Ժե. 17, 19։ Ես. ա. 1, 4—8։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[31] Ա. Ժե. 17։ Ես. ա. 4։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[32] = Ա-գ. գ. 12։
[33] = Ա-գ. գ. 13։
[34] = Ես. Ժե. 17, 19։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[35] = Ես ա Ես. բ. 6։ գ. 33։ Ժե. 17, 19։ Ես. ա. 1, 4—8։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[36] Ա. Ժե. 17։ Ես. ա. 4։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[37] = Ա-գ. գ. 12։
[38] = Ա-գ. գ. 13։
[39] = Ես. Ժե. 17, 19։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[40] = Ես ա Ես. բ. 6։ գ. 33։ Ժե. 17, 19։ Ես. ա. 1, 4—8։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[41] Ա. Ժե. 17։ Ես. ա. 4։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[42] = Ա-գ. գ. 12։
[43] = Ա-գ. գ. 13։
[44] = Ես. Ժե. 17, 19։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[45] = Ես ա Ես. բ. 6։ գ. 33։ Ժե. 17, 19։ Ես. ա. 1, 4—8։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[46] Ա. Ժե. 17։ Ես. ա. 4։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[47] = Ա-գ. գ. 12։
[48] = Ա-գ. գ. 13։
[49] = Ես. Ժե. 17, 19։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։
[50] = Ես ա Ես. բ. 6։ գ. 33։ Ժե. 17, 19։ Ես. ա. 1, 4—8։ Ա-գ. Ժբ. վերնագիրը։

7 Եւ եղաւ երբոր Քիրամ Սողոմոնի
խօսքերը լսեց՝ շատ ուրախացաւ եւ
ասեց. Օրհնեալ է այսօր Տէրը, որ
Դաւիթին մի իմաստուն որդի տուաւ
8 այս շատ ժողովրդի վերայ։ Եւ Քիրա-
մը հղէ ուղարկեց Սողոմոնի մօտ ա-
սելով. Լսեցի որ հղէ ես ուղարկել
ինձ մօտ. ես բոլոր քեզ հաճոյ եղածը
կ'անեմ եղեւնափայտի եւ մայր փայ-
9 տի մասին։ Իմ ծառաները Լիբանո-
նից իջեցնեն ծովը, եւ ես նաւեր
կ'շինեմ նորանց ծովի մէջ, եւ կ'ու-
ղարկեմ այն տեղը որ ինձ ցոյց կ'տաս,
եւ ես այնտեղ կ'քանդեմ նորանց, եւ
դու վեր կ'առնես. իսկ դու կատարես
իմ կամքը, որ իմ տանը հաց տաս։
10 Եւ Քիրամը Սողոմոնին եղեւնափայ-
տեր ու մայրի փայտեր էր տալիս բո-
11 լորովին նորա կամքի պէս։ Եւ Սո-
ղոմոնը Քիրամին տուաւ քսան հա-
զար քոռ ցորեն նորա տան համար
պաշար եւ քսան քոռ մեծագոյն իւղ.
այսպէս Սողոմոնը տալիս էր Քիրա-
12 մին տարուց տարի։ Եւ Տէրը իմաս-
տութիւն տուաւ Սողոմոնին, ինչ-
պէս որ ասել էր նորան. եւ խաղա-
ղութիւն էր Քիրամի եւ Սողոմոնի
մէջտեղ, եւ նորա երկուսը դաշինք
կապեցին։

13 Եւ Սողոմոն թագաւորը բոլոր Իս-
րայէլից հաւաքեց հարկ առաւ, եւ հար-
կահարկը եղաւ երեսուն հազար մարդ։
14 Եւ նորանց յաջորդաբար ուղարկեց
Լիբանան ամիսը տասը հազար. մէկ
ամիս լինում էին Լիբանան՝ երկու ա-
միս տանը. Եւ Ադոնիրամը այդ հար-
15 կի վերայ էր։ Եւ Սողոմոնը եօթա-
նասուն հազար բեռնակիր ունէր. եւ
սարուց ութսուն հազար փայտ կրող
16 էր։ Բացի նշանակեալների իշխան-
ներից, որ Սողոմոնից դրուած
էին գործի վերայ, երեք հազար երեք
հարիւր, որ գործն անող ժողովրդի վե-
17 րայ էին։ Եւ թագաւորը հրամայեց
որ մեծ քարեր կարեն՝ պատուական
քարեր տանը հիմը հաստած քարերով
18 դնելու համար։ Եւ Սողոմոնի շա-
խնաները եւ Քիրամի շախնաները
եւ Գեբալացիները տաշում եւ պատ-
րաստում էին փայտերը եւ քարերը
տան շինութեան համար։

Գլ. Զ.

Տաճարի շինութիւնը։

1 Եւ եղաւ Իսրայէլի որդիանց Եգիպ-
տոսի երկրից դուրս գալու չորս
հարիւր ութսուներորդ տարին, Սո-
ղոմոնի Իսրայէլի վերայ թագաւորե-
լու երկրորդ տարին Զիւ ամսի՝ այս-
ինքն երկրորդ ամսի մէջ նա հիմնար-
կեց Տիրոջ տունը։

2 Եւ Սողոմոն թագաւորի Տիրոջ հա-
մար շինած տան երկայնութիւնը
վաթսուն կանգուն եւ լայնութիւնը
քսան եւ բարձրութիւնը երեսուն
3 կանգուն էր։ Եւ տան տաճարի առա-
ջի սրահը քսան կանգուն երկայն էր
տան լայնութեան համեմատ. տասը
կանգուն լայն էր տան համեմատ։
4 Եւ տանը կամարաւոր վանդակապատ
5 պատուհաններ շինեց. Եւ տան պատի
վերայ պատուար շինեց չուրջանակի,
տան պատերի վերայ չուրջանակի,
տաճարին էլ դարիրին էլ. եւ խուցեր
6 շինեց չուրջանակի։ Ներքնի պատ-
ուարի լայնութիւնը հինգ կանգուն,
եւ միջնի լայնութիւնը վեց կանգուն,
եւ երրորդինի լայնութիւնը եօթը
կանգուն. որովհետեւ տան համար
միջոցներ բոզից չուրջանակի դուր-
սից, որպէս զի տանը պատերին չը
7 դիպչին։ Եւ տաճառը շինուելիս քա-
րահանքի արդասաւոր քարերովն էր շին-
ւում, եւ տանը մէջ նորա շինուելու
ժամանակին ոչ մուրճի ոչ տապարի
եւ բնաւ ոչ մի երկաթի գործիքի ձայն
8 չէր լսում։ Միջնի կողքի խուցերի
դուռը դէպի տան աջ կողմն էր, եւ
պարուն անդուզդով վեր էին գնում
միջին կարգը. եւ միջինից երրորդը։
9 Եւ նա տունը շինեց ու վերջացրեց
նորան. եւ տան ձեղունը ծածկեց

ա Գլ. ժ. 9։
բ Ա Մն. ը. 16։
գ Ա Մն. ը. 10։
դ Գլ. գ. 13։
ե Գլ. գ. 6։ բ. 15։
զ Գլ. գ. 6։
է Գլ. բ. 20—22։ ը Մն. բ. 17, 18։
թ Գլ. գ. 5։
ժ Գլ. բ. 23։
ի — Մն. իբ. 3։
լ Նէեմ. իա. 9։
— ը Մն. գ. 1, 2։
խ Գործ. է. 47։
ծ Տե՛ս ը Մն. գ. 3, 4։
կ Տե՛ս ը Օր. իե. 5, 6։ Գլ. է. 18։

տախտակամածով եւ յարկերը եղեւ-
40 նափայտով ։ Եւ պատուարը չինեց բո-
լոր տան վերայով հինգ կանգուն բար-
ձրութեամբ , եւ չաղկապեց տան հետ
եղեւնափայտերով ։
41 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ Սողոմոնին
42 ասելով . Այս տունը դու չինում ես .
Եթէ դու գնաս իմ պատուիրանքնե-
րովս եւ իմ իրաւունքը կատարես եւ
պահես իմ ամէն հրամանները որ նո-
րանցում գնաս , այն ժամանակ ես
կ'հաստատեմ իմ խօսքը քեզ հետ , որ
43 քո հայր Դաւիթի հետ խօսել եմ ։ Եւ
Ես կ'բնակուեմ Իսրայէլի որդիանց մէջ ,
եւ իմ Իսրայէլ ժողովուրդս չեմ թողիլ
44 Եւ Սողոմոնը չինեց տունը եւ վեր-
45 ջացրեց նորան ։ Եւ տան պատերը
ներսեւանից եղեւնափայտի տախտակ-
ներով չինեց տան յատակիցը մինչեւ
ձեղունի պատերը ծածկեց ներսեւանից
փայտով . եւ տան յատակը ծածկեց
46 մայրի տախտակներով ։ Եւ տան ետեւի
կողմից քսան կանգուններ չինեց եղեւ-
նափայտի տախտակներով յատակիցը
մինչեւ պատերը , եւ նորան չինեց
ներսեւանից իբրեւ դարիր [illegible] իբ-
47 րեւ Տաճարութիւն սրբութեանց ։ Եւ
տունը քառասուն կանգուն էր , այս-
48 ինքն տաճարը ։ Եւ տաճարի
մէջի եղեւնափայտերը կոճակների եւ
բացուող ծաղիկների պէս դրօշուած
էին . բոլորը եղեւնափայտ էր . բնաւ
49 քար չէր երեւում ։ Եւ դարիրը պատ-
րաստեց տանը մէջ ներսեւանից , որ
այնտեղ դնէ Տիրոջ ուխտի տապա-
50 նակը ։ Եւ դարիրը՝ առաջը քսան կանգ-
նուն երկայն եւ քսան կանգուն լայն
եւ քսան կանգուն բարձր էր . եւ նո-
րան ձուլեց մաքուր ոսկիով , եւ սե-
51 ղանը պատեց եղեւնափայտով ։ Եւ Սո-
ղոմոնը պատեց տունը ներսեւանից
մաքուր ոսկիով , եւ ոսկի չղթաներ
անցկացրեց դարիրի առաջով , եւ նո-
52 րանց ոսկիով պատեց ։ Եւ բոլոր տու-
նը պատեց ոսկիով մինչեւ որ բոլոր
տունը վերջացաւ եւ Տբոլոր սեղանը ,
որ դարիրումն էր , պատեց ոսկիով ։
53 Եւ դարիրումը Տերկու փերովբէներ
չինեց Ձիթափայտից՝ բարձրութիւնը
54 տասը կանգուն . Եւ մէկ փերովբէի
թեւը հինգ կանգուն , եւ միւս փե-
րովբէի թեւը հինգ կանգուն , սորա
թեւերի ծայրերից մինչեւ նորա թե-
55 ւերի ծայրերը տասը կանգուն ։ Եւ
երկրորդ փերովբէն տասը կանգուն
էր . երկու փերովբէների չափը եւ ձե-
56 ւը մէկ էր ։ Մէկ փերովբէի բարձրու-
թիւնը տասը կանգուն էր . նոյնպէս
57 էր եւ երկրորդ փերովբէն ։ Եւ փե-
րովբէները դրաւ ներսի տան մէջ , եւ
Էփերովբէների թեւերը տարածեցին ,
եւ մէկի թեւը դիպչում էր մէկ պա-
տին , եւ երկրորդ փերովբէի թեւն էլ
դիպչում էր միւս պատին , եւ նորանց
տան միջի թեւերը դիպչում էին թեւ
58 թեւի ։ Եւ փերովբէներին պատեց ոս-
կիով ։
59 Եւ տան բոլոր պատերի վերայ չուր-
ջանակի դրօշեց քանդակագործ դրօշ-
ուած փերովբէներ եւ արմաւենիներ
եւ բացուող ծաղիկներ ներսեւանց ու
60 դրսեւանց ։ Եւ տան յատակը պատեց
ոսկիով ներսեւանց եւ դրսեւանց ։
61 Եւ դարիրի դռները Ձիթափայտի
փեղկեր չինեց՝ դրանդիների չորրորդ
մասը [illegible] մէկ հինգերորդ մասը ։
62 Եւ [illegible] երկու փեղկերը Ձիթափայ-
տից , եւ դրօշեց նորանց վերայ դրօշ-
ուած փերովբէներ եւ արմաւենիներ
եւ բացուող ծաղիկներ , եւ պատեց
ոսկիով . եւ տարածեց ոսկին փերով-
բէների եւ արմաւենիների վերայ ։
63 Եւ այսպէս արաւ տաճարի դրան-
դիքը Ձիթափայտից՝ [illegible] չորրորդ
64 մասանից ։ Եւ երկու փեղկերը մայր
փայտից . դռան երկու տախտակները
ծալուող էին , եւ միւս դռան երկու
65 տախտակները ծալուող էին ։ Եւ դրօ-
շեց փերովբէներով եւ արմաւենիներ-
ով եւ բացուող ծաղիկներով . եւ
հարթեցրած ոսկիով պատեց յօրինուա-
ծի վերայով ։
66 Եւ չինեց ներսի դաւիթը Երեք
կարգ սրբատաշ քարով եւ մէկ կարգ

Ելք. բ. 1, Բ. 1։ Ղեւ. Թ՝գ. 6. 13. ա Ցն. իգ. 10։ | Ելն. իե. 8. Ղեւ. իգ. 11. Ես. իգ. 33. Ղեւ. ժգ. 2. Գլ. ը. 6. բ Մն. գ. 8. եւ զեկ. իե. 3. Ներ. Բ. 3. Ես. լ. 1, 3, 6. Ներ. լ. 1—9։ | Ելն. իե. 20. լե. 9. Գլ. ե. 12. —

եղեւնափայտի կոճղերով։
37 Տիրոջ տան հիմը դրուեցաւ չորրորդ
38 տարուայ Զիւ ամսուն։ Եւ տասնեւմէկերորդ տարուայ ութերորդ ամսուն այսինքն Բուլ ամսուն վերջացաւ տաճարը իր բոլոր բաներովը եւ բոլոր պատշաճութեամբը. եւ նորան շինեցին եօթը տարիւայ։

ԳԼ. Լ

Թագաւորի պալատի շինութիւնը, երկու սիւները, Տաճարի անօթները։

1 Եւ Սողոմոն իր տունը շինեց տասնեւերեք տարիւայ ու վերջացրեց բոլորովին։
2 Եւ շինեց նաեւ Լիբանանի անտառի տունը. հարիւր կանգուն երկայն, եւ յիսուն կանգուն լայն եւ երեսուն կանգուն բարձր, չորս կարգ եղեւնափայտ սիւների վերայ, եւ եղեւնա-
3 փայտի կոճղեր սիւների վերայ։ Եւ վերեւից քառասունեւհինգ սիւների վերայ եղող սենեակների վերայով ծածկուած էր եղեւնափայտով, տասնե-
4 հինգ-ին մէկ կարգ։ Եւ երեք կարգ համաբներ կային, եւ պատուհան պա-
5 տուհանի դէմ երեք անգամ։ Եւ բոլոր դռները եւ դրանդիքը քառակուսի էին համաբակաց. եւ մի պատուհան միւս պատուհանի դէմ ու դէմ երեք անգամ։
6 Եւ սիւների սրահը շինեց, երկայնութիւնը յիսուն կանգուն եւ երեսուն կանգուն լայնութիւնը, եւ (մի) սրահ նորանց առաջին եւ սիւներ եւ
7 մի սեամ նորանց առաջին։ Նաեւ աթոռի սրահը շինեց ուր որ դատաստան էր անում, տաճանի սրահը. եւ նա ծածկուած էր եղեւնափայտով յատակիցը մինչեւ յատակ։
8 Եւ նորա տունը, ուր որ նա բնակվում էր միւս դաւիթում՝ սրահի ներսումը, այս շէնքի նման էր. եւ այս սրահի պէս մի տուն շինեց Փարաւօնի աղջկան համար Սողոմոն-
9 տանել էր։ Սորանք ամէնքը պատուական քարերից էին շինուած, որոնք չափով տաշուած՝ սղոցով սղոցուած ներսեւանց եւ դրսեւանց հիմիցը մինչեւ առաստաղը եւ դրսիցը մինչեւ մեծ
10 գաւիթը։ Եւ հիմը պատուական քարերից՝ մեծ մեծ քարերից էր, տասը կանգուն քարերից եւ ութ կանգուն
11 քարերից։ Եւ նորա վերեւից պատուական քարեր տաշած քարերի չա-
12 փով՝ եւ եղեւնափայտ։ Եւ մեծ դաւիթը չուրջանակի երեք կարգ տաշած քարերից էր, եւ մէկ կարգ եղեւնափայտի կոճղեր։ Նոյնպէս եւ էր Տիրոջ տան ներսի դաւիթը եւ տան սրահը։
13 Եւ Սողոմոն թագաւորը Խիր ուղարկեց ու Խիրամին բերաւ Տիւրոսից։
14 Նա Նեփթաղիմի ցեղից մի որբեւայրի կնկայ որդի էր, եւ Ուռիա հայրը մի Տիւրացի պղնձագործ էր. եւ նա լիքն էր իմաստութիւնով եւ հանճարով եւ դիտութիւնով՝ պղնձի ամէն տեսակ գործքերը գործելու համար. եւ նա եկաւ Սողոմոն թագաւորի մօտ եւ կատարեց նորա բոլոր
15 գործերը։ Եւ նա ձուլեց երկու պղնձի սիւները. մէկ սիւնի բարձրութիւնը տասնեւութը կանգուն. եւ մի տասնեւերկու կանգունանոց թել չրջա-
16 պատում էր միւս սիւնը. Եւ երկու խոյակ շինեց սիւների գլխին դնելու համար՝ ձուլածոյ պղնձից. մէկ խոյակի բարձրութիւնը հինգ կանգուն, եւ միւս խոյակի բարձրութիւնը հինգ
17 կանգուն։ Ճանցակերպ ցանցեր եւ շղթայագործ հիւսուածքներ շինեց սիւների գլխին եղող խոյակների համար. եօթը մէկ խոյակի համար, եւ
18 եօթը միւս խոյակի համար։ Եւ շինեց սիւները, եւ երկու կարգերը չուրջանակի մէկ ցանցի վերայ որ ծածկէ խոյակները որ նռների վերայ էին. 19 Նոյնպէս էլ արաւ միւս խոյակին։ Եւ խոյակները, որ սիւների գլխին էին, չուշանագործ էին՝ նրահռումը՝ չորս
20 կանգուն։ Եւ երկու սիւների վերայի խոյակները ճիշդ վերը ցցուածքի վերայ էին որ ցանցի մօտ էր. եւ չուր-

---

—Տես Գէ. ք. 10, ր ՄՆ. ը. 1։
ԲԳէ. ժ. 17, 21։
ՖԳէ. գ. 1։
ՏԳէ. գ. 36։
Եր ՄՆ. գ. 11։
ՀՐ ՄՆ. ը. 14։
Եր ՄՆ. ը. 14։ գ. 16։
ՇՆէ. ը. 3։ իգ. 1։

ԲԳ ԹԱԳ. ԻԱ. 17. ր ՄՆ. գ. 15—17։ գ. 12։ ՆԵՀՄ. ՅԸ. 21—23։
ՅՏես ը Օբ. իբ. 12։
ԼԳէ. գ. 3։

ջանակի Հերկու հարիւր կարգ նռներ
21 միւս սիւնի վերայ։ Եւ սիւները կանգ-
նեցրեց տաճարի սրահումը. եւ կանգ-
նեցրեց աջի սիւնը, եւ նորա անունը
դրաւ *Յաքին. եւ կանգնեցրեց ձախի
սիւնը, եւ նորա անունը դրաւ †Բոոզ։
22 Եւ սիւների գլուխների վերայ չուշա-
նաձեւ գործ կար. այսպէս վերջացաւ
սիւների գործը։
23 Նոյնպէս շինեց Էձուլածոյ ծովը՝
տասը կանգուն այս շրթունքից մին-
չեւ միւս շրթունքը՝ բոլորաձեւ չուր-
ջանակի. եւ հինգ կանգուն բարձրու-
թիւնը, եւ մի երեսուն կանգուննա-
նոց դերձան նորան չրջապատում էր
24 չուրջանակի։ Եւ չուրջանակի նորա
շրթունքի տակովը պատում էին նո-
րան կռնակներ՝ տասը՝ մէկ կանգու-
նում, որ Էշուրջանակի պատում էին
ծովը, երկու կարգ կռնակներ ձուլ-
ուած նորա ձուլուելու ժամանակ։
25 Նա կեցնում էր տասներկու եզների
վերայ՝ երեքը նայում էին հիւսիս,
եւ երեքը նայում էին արեւմուտք,
եւ երեքը նայում էին հարաւ եւ ե-
րեքը նայում էին դէպի արեւելք. եւ
ծովը վերեւիցը նորանց վերայ էր.
եւ նորանց ամենի ետեւի կողմերը
26 դէպի ներս էր։ Եւ նորա հաստութիւ-
նը ձեռքի չափ, եւ նորա շրթունքը
բաժակի շրթունքի գործ էր իբրեւ
շուշան ծաղիկ։ Հերկու հազար մար
էր տանում։
27 Եւ տասը պղնձի մեքենայքները
շինեց, չորս կանգուն իւրաքանչիւր
մեքենայքի երկարութիւնը եւ չորս
կանգուն լայնութիւնը, եւ երեք կան-
28 գուն բարձրութիւնը։ Եւ այս էր մե-
քենայքի գործը, նորանք սպառուած-
ներ ունէին, եւ սպառուածները ան-
կիւնների յօդուածների մէջտեղն էին.
29 Եւ անկիւնների յօդուածների մէջտեղը
եղող սպառուածների վերայ առիւծ-
ներ, եզներ եւ քերովբէներ կային.
անկիւնների յօդուածների վերայ էլ
նոյնպէս վերեւիցը, եւ առիւծների եւ
եզների տակից կախուած պսակներ։
30 Եւ իւրաքանչիւր մեքենայքի չորս
պղնձի անիւ եւ պղնձի առանցքներ
ունէր. եւ չորս անկիւններին ուսեր
ունէին. ուսազանի տակին ուսերը
ձուլածոյ էին իւրաքանչիւր կախուած
31 ընդդէմ կշռին։ Եւ նորա բերանը խո-
յակի նման եւ դէպի վեր մէկ կան-
գուն, եւ նորա բերանը բոլորակ էր
խարիսխի գործ, մէկ ու կէս կանգուն.
նոյնպէս էլ բերանի վերայ քանդակ-
ուածներ եւ սպառուածներ քառա-
կուսի եւ ոչ բոլորակաձեւ։
32 Եւ չորս անիւները սպառուածների
տակին, եւ անիւների առանցքները
մեքենայքումն էին. եւ իւրաքանչիւր
անիւի բարձրութիւնը մէկ ու կէս
33 կանգուն էր։ Եւ անիւների գործը
կառքի անիւի գործ էր. նորանց ա-
ռանցքները, պարանոցները, չաղա-
խիղները եւ գունաները բոլորը ձուլ-
34 ածոյ էին։ Եւ իւրաքանչիւր մեքենայ-
քի չորս անկիւնի վերայ չորս ուսեր,
35 ուսերը մեքենայքիցը։ Եւ մեքենայ-
քի գլխին կէս կանգուն բարձրու-
թեամբ բոլորակ կար չուրջանակի.
եւ մեքենայքի գլխի վերայ նորա ունե-
կները եւ սպառուածները իրանից էին։
36 Եւ նորա ունեկների տախտակների վե-
րայ եւ նորա սպառուածների վերայ
քերովբէներ, առիւծներ եւ արմատ-
ներներ քանդակից իւրաքանչիւրի չար-
մարութեամբը, եւ չուրջանակի կախ-
37 ուած ընդդէմ։ Այսպէս շինեց այն տա-
սը մեքենայքները. ամենի ձուլուած-
քը, չափը, ձեւը մէկ էր։
38 Եւ հատաը հաս պղնձի աւազաններ
շինեց. իւրաքանչիւր աւազան քա-
ռասուն մար էր տանում, իւրաքան-
չիւր աւազանը չորս կանգուն էր.
ամեն մի աւազան մէկ մեքենայքի
վերայ էր. այն տասը մեքենայքների
39 վերայ։ Եւ հինգ մեքենայքը դրաւ
տաճարի աջ կողմի ծայրին, եւ հին-
գը ձախ կողմի ծայրին, եւ *ծովը
դրաւ տաճարի աջ կողմին արեւել-
քում դէպի հարաւ։
40 Եւ Քիրամը շինեց աւազանները եւ

ԼՐ Մն. գ. 16, գ. 13. Երեմ. ծր. 23։
* Աւելին՝ Նա հաստատէ։
† Աւելին՝ Ամրութիւն։
Ելք Թագ. ժգ. 17, իե. 13, ր Մն. գ. 2—5. Երեմ. ծր. 17։
Ծիզ. գ. 18, ր Մն. գ. 3։
‖ Երեմ. ծր. 20. Տես ր Մն. գ. 4, 5։
§ Տես ր Մն. գ. 5։
¶ Ելք Թագ. իե. 13, ր Մն. գ.
14։ Երեմ. ծր. 17։
ՂՐ Մն. գ. 6։
ՀՐ Մն. գ. 15.

ՙիքիակները եւ կոնքերը · եւ Քիրամը վերջացրեց այն բոլոր գործերը որ արաւ Սողոմոն Թագաւորի համար Տի-
41 րոջ տանը ։ Ա.յսինքն երկու սիւները, եւ գունտ խոյակները, որ այն երկու սիւների գլուխներին էին, եւ սիւների գլխին եղող երկու գունտ խոյակները ծածկելու համար չիւռ եր-
42 կու ցանցերը ։ եւ չորս հարիւր նռները ՙայն երկու ցանցերի համար՝ երկու կարգ նռներ մէկ ցանցի համար, որ ծածկէր այն երկու գունտ
43 խոյակները, որ սիւների դէմ են · եւ տասը մեքենովՔիները եւ տասը աւա-
44 զանները մեքենովՔիների վերայ ։ եւ մէկ ծովը, եւ տասներկու եղները
45 ծովի տակին ։ եւ Նաներն եւ Քիակները եւ կոնքերը եւ այս բոլոր կաթսաները, որ Քիրամը չինեց Սողոմոն Թագաւորի համար Տիրոջ տանը
46 փայլուն պղնձից ։ Յորդանանի դաշտումը Քանձր հողի վերայ նրանց ձուլել տուաւ Թագաւորը ՙՍոկքովՔի
47 եւ ՍարՔանի մէջտեղ ։ եւ Սողոմոնը տեղաւորեց այս բոլոր կաթսաները · խիստ չատ չատուՔեան համար պըղընձի չ՚ափը չ՚որոշուեցաւ ։
48 եւ Սողոմոնը չինեց բոլոր այն կաթսաները, որ տիրոջ տանն էին, այսինքն ՙոսկի սեղանը եւ Նայն սեղանը որի վերայ չինում էին ՙառա-
49 չաւորՔեան հացը՝ ոսկիից ։ եւ ճրագակալները՝ հինգը աջ կողմից եւ հինգը ձախ կողմից գաւիթի առաջին մասում ոսկիից, եւ ծաղիկները եւ ճրա-
50 գները եւ ունելիները՝ ոսկիից ։ եւ գաւաՔները, բաժակները, կոնքերը, խնկամանները եւ բուրվառները մաքուր ոսկիից, եւ ներքին տան՝ այսինքն սրբուՔեանց սրբուՔեան դռների, տանը՝ այսինքն տաճարի դռների, ոսկի ծղնիները ։
51 եւ այսպէս կատարուեցաւ ամէն գործ, որ Սողոմոն Թագաւորն արաւ Տիրոջ տանը · եւ Սողոմոնը տարաւ ՙիր հայր Դաւիթի նուիրած արծաթը, ոսկին եւ կարասիները դրաւ Տիրոջ տան գանձարանում ։

Գլ· Ը

Տաճարի նաւակատիքը և Սողոմոնի պատիժը։

1 Ա.յն ժամանակ ՙՍողոմոնը ժողովից բոլոր Իսրայէլի ծերերին եւ ցեղերի ամէն գլխաւորներին, Իսրայէլի որդիանց նահապետներին Սողոմոն Թագաւորի մօտ Երուսաղէմ, որ Էտիրոջ ուխտի տապանակը վեր տանեն ԷԴաւիթի քաղաքից որ է Սիօն ։ եւ Սող-
2 ոմոն Թագաւորի մօտ ժողովուեցան բոլոր Իսրայէլացիները նօՔներորդ ամսի այսինքն Ա.ԹանիՔ ամսի ՙտօնին ։
3 եւ Իսրայէլի բոլոր ծերերն եկան, եւ Էքահանաները վեր առան տապանակը։
4 եւ տարին Տիրոջ տապանակը եւ ՙվկայութեան խորանը եւ խորանում եղած բոլոր սուրբ կարասիները, եւ վեր տարին նորանց քահանաները եւ
5 Ղեւտացիները ։ եւ Սողոմոն Թագաւորը եւ Իսրայէլի բոլոր ժողովը որ ժողովուել էին նորա մօտ, նորա հետ տապանակի առաջն էին եւ անՔիւ եւ անհամար չատ Էոչխարներ ու եզ-
6 ներ էին զոհում ։ եւ քահանաները Էրերին Տիրոջ ուխտի տապանակը Էիր տեղը տան դարիրը սրբուԲեանց սրբուԲեան մէջ Էքերովբէների թեւերի
7 տակ ։ Որովհետեւ քերովբէները թանց թեւերը տարածում էին տապանակի տեղի վերայ, եւ քերովբէները ծածկում էին տապանակը եւ
8 նորա ձողերը վերեւից ։ եւ Էձողերը երկարացրին, եւ երեւեցան ձողերի գլուխները սրբուԲիւնից դարիրի առաջին, բայց դուրս չ՚էին երեւում. եւ նորանք այնտեղ են մինչեւ այսօր։
9 ՙՏապանակումը ուրիշ բան չ՚կար բացի երկու քարեղէն տախտակներից, որ Մովսէսն այնտեղ դրաւ Քորեբումը, որ Էտէրը ուխտեց Իսրայէլի որդիանց հետ նորանց Եգիպտոսի երկրիցը դուրս գա-

---

ՙ Նե. ԺԱ. 3, ԺԲ. 3, ԻԲ Մն. գ. 15, Նե. ԺԱ. 3, Բ Մն. գ. 10, ԼԲ Մն. գ. 17, ՙՄն. ԻԳ. 17; Ճաւ. գ. 16, Ժգ. 27, Ն= Մն. ԻԲ. 3, 14, Նե. ԼԱ. 25 Ա.ԷՅ, Էն. ԼԱ. 10 Ա.ԷՅ. ՙՆե. ԺԱ. 30. ՙՊ Թագ. Բ. 11; Բ Մն. Ա. 1; — ՊՊ Մն. Ա. 2—11; ԻՊ Թագ. գ. 17; ԷՊ Թագ. Ե. 7, 9; գ. 12, 16, ԴՆ. ԺԳ. 34; Բ Մն. Ե. 9— 10, Ի Թաւ. գ. 15; Բ Օր. ԼՈ. 9; Ճաւ. գ. 3, 6; = Մն. ԺԱ. 14, 15, ՂՆ. գ. 4, ԻՊ Թագ. գ. 13, ԸՊ Թագ. գ. 17, ԲՆ. ԺԳ. 33, 34; Գ. գ. 17, 19, Ի Գ. գ. 27, Ի Նե. ԺԱ. 14, 15; Թաւ. գ. 6; Բ Մն. Ե. 9, ԼՆ. ԺԱ. 21, Ժ. 20; Բ Օր. Ժ. 3, 5; Ճաւ ԽԲ. Բ. 4, Ի Նե. ԻԳ. 27.

40 լու ժամանակը ։ Եւ եղաւ երբոր քա-
հանաները սրբարանիցը դուրս եկան ,
41 ծածկը լցրեց Տիրոջ տունը ։ Եւ քա-
հանաները ամպի պատճառովը չ'կա-
րողացան կանգնել ծառայելու . որով-
հետեւ Տիրոջ փառքը լցրել էր Տիրոջ
տունը ։
42 Այն ժամանակ Սողոմոն ասեց .
Տէրն ասել է թէ մառախուղում է
43 բնակվում ։ Ես քեզ համար բնակ-
ուելու տուն չինեցի , մի տեղ՝ որ
44 հզու յաւիտեան բնակուես ։ Եւ թա-
գաւորն իր երեսը դարձրեց եւ օրհ-
նեց Իսրայէլի բոլոր ժողովրդին . եւ
Իսրայէլի բոլոր ժողովուրդը կանգնել էր ։
45 Եւ նա ասեց . Օրհնեալ լինի Իսրայէ-
լի Տէր Աստուածը , որ իր բերանովը
խօսեց իմ հայր Դաւիթի հետ , եւ իր
46 ձեռքովը կատարեց ասելով . Այն օրից
ի վեր որ իմ ժողովուրդ Իսրայէլին
եգիպտոսից հանեցի Իսրայէլի բոլոր
ցեղերից մի քաղաք չ'ընտրեցի տուն
չինելու համար , որ իմ անունը այն-
տեղ լինի , այլ հաւանեցի Դաւիթին
որ իմ Իսրայէլ ժողովրդի վերայ լինի ։
47 Եւ իմ հայր Դաւիթը սրտումը դրել
էր Իսրայէլի Տէր Աստուծոյ անունի
48 համար տուն չինելու . Եւ Տէրն ա-
սեց իմ հայր Դաւիթին . Որովհետեւ
դու քո սրտումը դրել էիր իմ անունի
համար մի տուն չինելու , լաւ ես ա-
րել որ այս բանը դրել ես սրտումդ ։
49 Միայն թէ դու չես չինիլ տունը իմ
անունի համար , այլ քո երանքից դուրս
եկող որդիդ՝ նա տուն կ'չինէ իմ անու-
20 նի համար ։ Եւ Տէրը հաստատեց իր
ասած խօսքը . եւ ես կանգնեցի իմ
հայր Դաւիթի տեղ եւ նստեցի Իսրա-
յէլի աթոռի վերայ , ինչպէս որ Տէրն
ասեց . եւ ես չինեցի տունը Իսրայէլի
21 Տէր Աստուծոյ անունի համար ։ Եւ
այնտեղ տապանակի համար մէկ տեղ
պատրաստեցի , ուր որ Տիրոջ ուխտն
է , որ նա կապեց մեր հայրերի հետ
երբոր նորանց դուրս հանեց եգիպ-
տոսի երկրիցը ։
22 Եւ Սողոմոնը կանգնեց Տիրոջ սե-
ղանի առաջին Իսրայէլի բոլոր ժողով-
քի դիմացը եւ Իր ձեռքերը տարա-
23 ծեց դէպի երկինք . Եւ ասեց . Ով Տէր
Իսրայէլի Աստուած , քեզ պէս Աստ-
ուած չ'կայ վերեւ երկնքումը , եւ
ցածը երկրի վերայ , որ ուխտ եւ ո-
ղորմութիւն ես պահում էրս առաջին
բոլոր սրտանց գնացող ծառաներիդ
24 համար . Որ պահեցիր ծառայիդ՝ իմ
հայր Դաւիթի համար այն , որ նորան
ասեցիր . որ ասել էիր քո բերանովը
եւ քո ձեռքովը կատարեցիր՝ ինչպէս
25 այսօր ։ Եւ հիմա ով Իսրայէլի Տէր
Աստուածը , պահիր քո ծառայ՝ իմ
հայր Դաւիթի համար այն ինչ որ նո-
րա հետ խօսեցիր ասելով . Քեզ հա-
մար մարդ չի պակասիլ իմ առաջին
Իսրայէլի աթոռի վերայ նստող . մի-
այն եթէ քո որդիքը պահեն իրանց
ճանապարհը , որ իմ առաջին գնան ,
26 ինչպէս որ դու գնացիր ։ Եւ հարդ ,
ով Իսրայէլի Աստուած , թող հաս-
տատուի քո խօսքը , որ ծառայիդ՝ իմ
հայր Դաւիթի հետ խօսեցիր ։
27 Բայց իրաւ Աստուած կ'բնակուէ
երկրիս վերայ . ահա երկինքը եւ եր-
կինքների երկինքը չեն կարող քեզ
պարունակել , ուր մնաց իմ այս շի-
28 նած տունը ։ Սակայն , ով Տէր իմ
Աստուած , նայիր քո ծառայի աղօթ-
քին եւ նորա աղերսանքին , որ լսես
այս պաղատանքը եւ աղօթքը , որ
ծառայ այսօր քո առաջին մատուցա-
29 նում է . Որ էքո աչքերը այս տան
վերայ բաց լինեն՝ գիշեր ու ցերեկ
այստեղի վերայ , որի համար ասեցիր
թէ իմ անունը այնտեղ պիտի լինի ,
որ լսես այն աղօթքը , որ ծառայ այս-
30 տեղ աղօթում է ։ Եւ լսես ծառայիդ
եւ քո Իսրայէլ ժողովրդի աղերսանք-
քին , որ մատուցանում են այստեղ ։

ձ Նե. խ. 34, 35. բ Մն. 4. 11—14. է. 2. Նեհ. ժ. 3, 4։
ի բ Մն. գ. 1—39.
Հղ. Ա. ժգ. 3։ Մագ. գէ. 2։
ի բ Թագ. է. 13։
ձ Նե. ԺԱ. 17. Մագ. հբ. 14։
ի բ Թագ. գ. 18. Հբ. 55։
ժ Թագ. ԺԷ. 1։ բ Թագ. է. 8։ ա Մն. խբ. 4։
ր բ Թագ. է. 2, 3. ա Մն. 4։
ի բ Մն. 1։
ի բ Մն. գ. 8, 9։
ւբ Թագ. է. 5, 12, 13, 21. Ա. 3—5։
ա Մն. խբ. 5, 6։
ւբ Օր. ւ—26։
ղբ Մն. գ. 12, 13։
է. 8։ ա Մն. խբ. 4։
ր բ Թագ. է. 2, 3. ա Մն. 4։
ի բ Մն. 1։
ի բ Մն. գ. 8, 9։
ւբ Թագ. է. 5, 12, 13, 21. Ա. 3—5։
ա Մն. խբ. 5, 6։
ւբ Օր. ւ—26։
ղբ Մն. գ. 12, 13։
ի Նե. բ. 33, եզր. բ. 8, նա. 15։
ա Մն. ԺԱ. 11. բ Թագ. է. 22։
ր Օր. է. 9։
ի Գէ. գ. 6։
ա Գէ. բ. 4։ բ Թագ. է. 12, 16. ա Մն. խբ. 9. Մագ. ճբ. 12։
ղբ Թագ. է. 25։
ղբ Մն. բ. 6։ նա. կգ. 1։ նբեմ. խգ. 24։ Գաբ. է. 49. ԺԷ. 24։
ր Կար. ԺԲ. 2։
ի բ Մն. է. 15։ դաե. բ. 18։
ւ Օր. ԺԲ. 11. Գէ. բ. 3։
ւ Մն. է. 9։

և -ՀՀ լսիր դու քո բնակուելու տե-
ղից՝ երկնքից, և լսելով ներիր։
31 Երբոր մէկը իր ընկերի դէմ մեղանչէ, եւ Ինա նորան երդում առաջարկէ նորան երդմնեցնելու համար, եւ երդումը գայ քո սեղանի առաջ այս
32 տունը, Այն ժամանակ դու լսիր երկինքումը եւ կատարիր, եւ դատիր քո ծառաներին՝ դատապարտելիին դատապարտես, որ նորա ճանապարհը նորա գլուխը բերես, եւ արդարին արդարացնես, որ նորան հատուցանես իր արդարութեան համեմատ։
33 Եթէ քո ժողովուրդ Իսրայէլը քեզ դէմ մեղանչելուն համար իրանց թշնամիների առաջին յաղթուին, եւ դէպի քեզ դառնան եւ քո անունին փառք տան, եւ աղօթեն եւ աղերսեն դէպի
34 քեզ այս տանը, Այն ժամանակ դու լսիր երկնքումը եւ ներիր քո Իսրայէլ ժողովրդի մեղքը եւ եա դարձրու նորանց այն երկիրը, որ տուել ես նոքանց հայրերին։
35 Եթէ երկինքը փակուի եւ անձրեւ չլինի նորանց քեզ դէմ մեղանչելուն համար, եւ աղօթք անեն այստեղ եւ փառք տան քո անունին եւ եա դառնան իրանց մեղքերիցը քո նորանց
36 նեղելու պատճառով, Այն ժամանակ դու լսիր երկնքումը եւ ներիր քո ծառաների եւ քո ժողովուրդ Իսրայէլի մեղքը, որ Ինորանց ուսուցանես իրանց գնալու Հարի ճանապարհը, եւ անձրեւ տաս քո երկրի վերայ, որ տուել ես քո ժողովրդին իբրեւ ժառանգութիւն։
37 Երբոր երկրի վերայ սով լինի, ժանտախտ լինի, կամ խորշակահարութիւն, կամ գալուկ, մարախ, թրթուր, կամ նորանց թշնամիները նորանց նեղեն իրանց դռների երկրումը, կամ որ եւ է հարուած կամ
38 հիւանդութիւն լինի, Ցո բոլոր Իսրայէլ ժողովրդից մի որ եւ է մարդ ինչ եւ է աղօթք եւ աղերսանք մատուցանել լինի, եւ ամեն մարդ, որ իր սրտի ցաւը գիտէ, իր ձեռքերը տա-
39 րածէ դէպի այս տունը, Այն ժամանակ դու լսիր երկնքումը՝ քո բնակուելու տեղումը եւ ներիր, եւ կատարիր, եւ տուր այն մարդին իր բոլոր ճանապարհների համեմատ, որ գիտես նորա սիրտը. որովհետեւ դու միայն գիտես Հրոլոր մարդկանց որդիների սիրտը. Որպէս զի քեզանից
40 վախենան իրանց բոլոր օրերումը այն երկրի վերայ որ տուել ես մեր հայրերին։
41 Եւ նաեւ օտարականը, որ քո Իսրայէլ ժողովրդիցը չէ, եթէ նա գայ հեռու երկրից քո անունի համար.
42 Որովհետեւ լսելու են քո մեծ անունը եւ Հքո հզօր ձեռքը եւ երկայնացրած բազուկը, եթէ նա գայ եւ աղօթք ա-
43 նէ այս տանը, Այն ժամանակ դու լսիր երկնքումը՝ քո բնակուելու տեղումը եւ արա այն օտարականի դէպի քեզ կանչածի բոլորին համեմատ, որպէս զի երկրի բոլոր ազգերն իմանան քո անունը, որ Հքեզանից վախենան քո Իսրայէլ ժողովրդի պէս, որ իմանան քո անունը կանչուել է այս տան վերայ որ ես չինեցի։
44 Երբոր քո ժողովուրդը պատերազմի գնայ իր թշնամիի վերայ այն ճանապարհով որով դու նորանց կ'ուղարկես, եւ նորանք աղօթք անեն Տիրոջը քո ընտրած քաղաքի եւ այս իմ քո անունի համար չինած տան
45 ճանապարհովը, Այն ժամանակ լսիր երկնքումը նորանց աղօթքը, եւ նորանց աղերսանքը եւ նորանց իրաւունք արա։
46 Երբոր քեզ դէմ մեղանչեն, Հորովհետեւ մարդ չկայ որ չմեղանչէ, եւ դու նորանց վերայ բարկանաս, եւ նորանց մատնես թշնամիի առաջին, եւ նորանց գերեվարողները նորանց գերի տանեն Հթշնամիի հեռու կամ մօտ
47 երկիրը, Եթէ ղեշան իրանց սրտովը այն երկրում ուր գերի են տարուել, եւ եա դառնան ու դէպի քեզ ազեր-

---

ֆ Ել. իբ. 11. Ղեւ. ա. 1. բ Ծն. իթ. 12. Ղեւտ. ժ. 29։
գ Ծն. իե. 1։
դ Ղեւ. իդ. 17. բ Ծն. իբ. 25։
ե Ղեւ. իդ. 39, 40. Ղեւտ. ա. 9։
զ Ղեւ. իդ. 10. բ Ծն. իբ. 23։
է Ծագ. իե. 4. իթ. 11. Ձդ. 11. ը = Ծագ. ժբ. 23։
թ Ղեւ. իդ. 16, 21, 26. բ Ծն. իբ. 21, 22, 27, 38, 42, 52. ը = Ծագ. ժգ. 7. Ծագ. ժա. 4. Գոբ. ա. 24։
ժ Ծն. իբ. 1.
ի Ծն. իբ. 1. գ Ծն. իբ. 31. բ Ելե. գ. 32։
լ Ելե. գ. 24. = Ծագ. ժե. 46։
խ Ծագ. ճբ. 15, 16։
ծ Ծագ. ի. 9. Ծագ. ե. 29։
կ Ծագ. գ. 3. = Ծագ. ա. 9, 10։
հ Ղեւ. իգ. 34, 44. բ Ծն. իբ. 36, 61։
ձ Ղեւ. իգ. 40։

սեն իրանց դերութեան երկրումն ա-
սելով . Համեք զորձեցէնք , անօրէնու-
48 թիւն եւ անիրաւութիւն արիք . Եւ
Դէպի քեզ դառնան իրանց բոլոր սրր-
տովը եւ իրանց բոլոր հոգիովն իրանց
թշնամիների երկրումը , ուր որ գերի
են տարել նորանց , եւ Դէպի քեզ ա-
ղօթք անեն այն երկրի ճանապարհովը ,
որ դու նորանց հայրերին տուիր , եւ
դէպի այն քաղաքը որին դու հաւա-
նեցիր եւ դէպի այս տունը որ ես շի-
49 նեցի քո անունի համար , Այն ժամա-
նակ լսիր երկնքումը՝ քո բնակուելու
տեղումը նորանց ազօթքը եւ ազեր-
սանքը եւ նորանց իրաւունքը կատա-
50 րիր , եւ ներիր քո քեզ դէմ մեղան-
չած ժողովրդին եւ նորանց քեզ դէմ
արած յանցանքները ետուր , եւ գայթ-
սէն անես որ նորանց գերեվարները
նորանց վերայ գթան եւ նորանց ո-
51 ղորմութիւն անեն : Որովհետեւ Նո-
րանք քո ժողովուրդը եւ քո ժառան-
գութիւնն են , որ Եգիպտոսից Եր-
52 կաթի փուռ միջից հանեցիր : Եւ քո
աչքերը բաց լինեն քո ծառայի աղեր-
սանքի եւ քո Իսրայէլ ժողովրդի ա-
ղերսանքի վերայ , որ նորանց ամեն
դէպի քեզ աղաղակելու ժամանակ նո-
53 րանց լսես : Որովհետեւ դու նորանց
քեզ համար ժառանգութիւն ջոկեցիր
երկրի ամեն ազգերից , Ինչպէս որ
ասացիր քո Մովսէս ծառայի ձեռովը ,
երբոր դու , ով Տէր Եհովայ , Եգիպ-
տոսից մեր հայրերին դուրս բերիր :
54 Եւ եղաւ երբոր Սողոմոն վերջա-
ցրեց այս բոլոր աղօթքը եւ աղեր-
սանքը՝ Տիրոջը աղօթելը , վեր կացաւ
Տիրոջ սեղանի առաջից ուր որ ծունկ-
ները կրկնել եւ ձեռքերը դէպի եր-
55 կինքը տարածել էր . Այն ժամանակ
կանգնեց եւ օրհնեց նա Իսրայէլի բո-
լոր ժողովրդին մեծ ձայնով եւ ասեց .
56 Օրհնեալ լինի Տէրը որ հանգստու-
թիւն է տուել իր Իսրայէլ ժողովրդին
բոլոր իր ասածի պէս . բնաւ մի բան
չէ պակասել այն ամեն բարի բանե-
րից , որ Իր ծառայ Մովսէսի ձեռո-
57 վը խոսել է : Մեր Տէր Աստուածը
մեզ հետ լինի ինչպէս որ մեր հայրե-
րի հետ էր . Մեզ չ'թողէ եւ մեզ ան-
58 տես չանէ . Եւ Մեր սիրտը դէպի ի-
րան դարձնէ , որ գնանք նորա բոլոր
ճանապարհներումը եւ պահենք նորա
պատուէրները եւ հրամանները եւ ի-
րաւունքները , որ հրամայեց մեր հայ-
59 րերին : Եւ իմ այս խոսքերը , որ ես
պաղատեցի Տիրոջ առաջին , դիշեր ու
ցերեկ մօտենան մեր Տէր Աստուծուն ,
որ իրաւունք անէ իր ծառային եւ
իր Իսրայէլ ժողովրդին օր բուն օրէ .
60 Որպէս զի երկրի բոլոր ազգերը ի-
մանան որ Եհովան է Աստուած և
61 ուրիշը չ'կայ : Եւ ձեր սիրտը մեր Տէր
Աստուծոյ հետ ուղիղ լինի , որ գը-
նաք նորա օրէնքներումը եւ պահէք
նորա հրամանները՝ ինչպէս որ այսօր :
62 Եւ թագաւորը եւ բոլոր Իսրայէլը
միասին Տիրոջ առաջին զոհեր էին
63 մատուցանում : Եւ Սողոմոնը զոհ ա-
րաւ Տիրոջը արած խաղաղութեան
զոհը՝ քսանուերկու հազար արջառ եւ
հարիւր քսան հազար ոչխար . եւ Թա-
գաւորն ու բոլոր Իսրայէլի որդիքը
Տիրոջ տան նաւակատիքն արին :
64 Այն օրը թագաւորը սրբեց Տիրոջ
տան առաջի գաւիթի մէջտեղը . որով-
հետեւ այնտեղ մատուցրեց ողջակէզ-
ները , հացի նուէրը , եւ խաղաղու-
թեան զոհերի ճարպը , որովհետեւ
պղնձի սեղանը , որ Տիրոջ առաջին
է , ողջակէզները եւ հացի նուէրն ու
խաղաղութեան զոհերի ճարպը պա-
րունակելու համար փոքր էր :
65 Եւ այն ժամանակ Սողոմոնը ու բո-
լոր Իսրայէլը նորա հետ կատարեցին
տօնը մեծ ժողովրդով Եմաթից մին-
չեւ Եգիպտոսի հեղեղատը մեր Տէր
Աստուծոյ առաջին եօթն օր եւ եօ-
թը եօթն օր՝ այսինքն տասնեւչորս օր :
66 Ութերորդ օրը ժողովրդին արձակեց ,

Հա Թագ. է. 8։ Նեհեմ. ա. 6։ Սաղ. ճդ. 6։ Դան. թ. 5։
3 = Թագ. է. 3։ Երեմ. իթ. 12—14։
Դան. գ. 10։
4 Ելք. է. 6։ Սաղ. ճդ. 46։
Ղր Օր. թ. 29։
ՃՐ Օր. գ. 20։
Նե. ԺԹ. 3, 6։ ԻԳ. 16։ Ր Օր. թ. 26, 29։ Ժգ. 2։
ԼՐ Օր. Ժբ. 10։ Իս. 45. Իդ. 14։
ՈՐ Օր. լ. 6։ Ցեւս. ա. 5։
Նաւագ. ՃԺԹ. 36։
Ցեւս. գ. 24։ = Թագ. Ժէ. 46։ Դ Թագ. ԺԹ. 19։
Էր Օր. գ. 35, 39։
Նե. Ժ. 4։ Ժէ. 3, 14։ Գ Թագ. թ. 3։ = Մն. Իբ. 9։ Ր Մն. Ժգ. 9։
ՈՐ Մն. է. 4—10։
ԼՐ Մն. է. 7։
ՄՐ Մն. գ. 1։ է. 7։
Ղ Գէս. Իդ. 31։ Շմ. 21։
Թագ. լդ. 8։ Ցեւս. Ժգ. 5։ Դատ. գ. 3։ Գ Թագ. Ժգ. 25։ Ր Մն. է. 8։
Թագ. լդ. 5։ Գ Թագ. Իդ. 7։
Էր Մն. է. 8—10։

եւ նորանք օրհնեցին Թագաւորին եւ գնացին իրանց վրաններըը ուրախանալով ու զուարթ սրտով այն բոլոր բարիքների համար որ Տէրն արել էր իր Դաւիթ ծառային եւ իր Իսրայէլ ժողովրդին։

ԳԼ. Թ

Աստուած պատասխանում է Սողոմոնին, ընդունում նրա աղաչանքը։

1 Եւ եղաւ երբոր Սողոմոնը չինեց վերջացրեց Տիրոջ տունը եւ Թագաւորի տունը եւ Սողոմոնի ուզածը,
2 որ հիմնադրել անելու, Այն ժամանակ Տէրը երկրորդ անգամ երեւեցաւ Սողոմոնին ինչպէս որ Գաբաւոնում
3 երեւել էր Գաբաւոնում, եւ Տէրն ասեց նորան. Լսեցի քո իմ Հառաջին արած աղօթքն ու աղաչանքը, որըեցի այս տունը որ դու չինեցիր Իմ անունը յաւիտեան այնտեղ դնելու համար, եւ Իմ աչքերն ու իմ սիրտը այնտեղ պիտի լինեն ամեն ժամանակ։
4 Եւ արդ եթէ իմ առաջին գնաս, ինչպէս որ գնաց քո հայր Դաւիթը, կատարեալ սրտով եւ ուղղութիւնով որ բոլոր իմ քեզ հրամայածները կատարես Ե իմ պատուիրանքներն ու
5 իրաւունքները պահես, Այն ժամանակ կ'հաստատեմ քո Թագաւորութիեան աթոռը Իսրայէլի վերայ յաւիտեան ինչպէս որ ասել եմ քո հայր Դաւիթին թէ Քեզ համար մարդ պակաս չի լինիլ Իսրայէլի աթոռի վերա-
6 յից։ եթէ դուք կամ ձեր որդիքը ինձ հետեւելուց ետ դառնաք, եւ չ'պահէք իմ հրամանները ու պատուիրանքները, որ ես դրել եմ ձեր առաջը եւ գնաք ծառայէք ուրիշ աստուածների եւ նորանց երկրպագութիեան անէք,
7 Այն ժամանակ ես բնաջինջ կ'անեմ Իսրայէլին այն երկրի երեսից, որ ես տուել եմ նորանց, եւ այս տունը, որ սրբեցի Իմ անունի համար, իմ
8 երեսից կ'գցեմ եւ Իսրայէլը բոլոր ազգերի մէջ առակ եւ կատակ կ'լինի։ Եւ դայս բարձր եղող տան մօտով ամեն անցնողը պիտի զարմանայ եւ սուլէ եւ պիտի ասէն. Ինչու համար է Տէրն այսպէս արել այս երկրին եւ
9 այս տանը։ Եւ պիտի ասեն. Որովհետեւ Թողեցին իրանց Տէր Աստուածը, որ իրանց հայրերին հանել էր Եգիպտոսի երկրից, եւ յարեցան ուրիշ աստուածների, եւ երկրպագութիեան արին նորանց ու ծառայեցին նորանց. Նորա համար Տէրը նորանց վերայ բերաւ այս բոլոր չարիքը։
10 Եւ եղաւ երբոր Սողոմոնը քսան տարուայ միջոցում այն երկու տուներըը, այսինքն Տիրոջ տունը եւ Թագաւորի տունը չինել էր, Տիւրոսի Փիրամ Թագաւորը Սողոմոնին եղեւնափայտներ եւ մայր փայտեր եւ ոսկի ու ամեն նորա փափաքածը նորան բնաձկելու փոխարէն, այն ժամանակ Սողոմոն Թագաւորը Փիրամին քսան քաղաք տուաւ Գալիլեայի երկրումը։
12 Եւ Փիրամ դուրս եկաւ Տիւրոսից Սողոմոնի նորան տուած քաղաքները տեսնելու, բայց հաճոյ չ'երեւեցան
13 նորա աչքին։ Եւ նա ասեց. Այս ինչ քաղաքներ են որ տուել ես ինձ, եղբայրս. Եւ նորանց անունը դրաւ Քաբօղ երկիր, [illegible] մինչեւ
14 այսօր։ Եւ Փիրամ Թագաւորի համար հարիւր եւ քսան տաղանդ ոսկի ուղարկեց։
15 Եւ այս էր Սողոմոն Թագաւորի դրած հարկի պատճառը, որ չինէ Տիրոջ տունը եւ իր տունը ու Միլոնը եւ Երուսաղէմի պարիսպը, Հասորը, Մակեդդոնը եւ Գազա-
16 զերը։ Եգիպտոսի Փարաւոն Թագաւորը վեր էր գնացել եւ առել Գազերը եւ նորան կրակով այրել, եւ այն Քաղաքում բնակող Քանանացիներին սպանել եւ նորան իբրեւ օժիտ տուել

ա Մն. է. 11—22.
բ Կր. է. 1.
գ Ել. ք. 6.
դ Կր. ք. 3. Ժա. 9.
ե Գ Թագ. ք. 5. Մագ. Ժ. 17.
զ Կր. ք. 29.
է Ել. Ժա. 12.
ը Ել. Ժա. 4, 6, 38. Ժգ. 8.
թ Ել. 3.
ժ Ել. ք. 12, 16. Գլ. ք. 4. գ. 12. ա Մն. իզ. 10. Մագ. Հզ. 12.
ի Ա Թագ. Ժե. 11.
լ Ել. Ժգ. 26. գ Թագ. Ժի. 23. Ժե. 21.
խ Սբհմ. ք. 14.
ծ Ել. Ժգ. 37.
կ Ել. Ժգ. 21.
հ Ել. Ժգ. 24—26. Սբհմ. ք. 8, 9.
ձ Ել. գ. 37, 38. ե. 1. ը Մն. ը. 1—18.
ղ Ջեռ. Ժգ. 27.
* Այլ՝ Ներ անունով
ճ Ել. Ժ. 13.
մ Ը Թագ. Ժ. 9.
յ Ջեռ. Ժա. 1. Ժգ. 36.
ն Դատ. Ժ. 19.
շ Ջեռ. Ժ. 33. Ժգ. 19. Դատ. 29.
ո Ջեռ. Ժգ. 10.

իր աղջկան , որ Սողոմոնի կինն էր ։
47 Եւ Սողոմոնը շինեց Գազերը եւ ցած-
48 ծի բնիծորները ։ Նաեւ Հրաշաղեղը եւ
Թադմորը անապատումը երկրի մէջ ։
49 Եւ Սողոմոնի բոլոր նշանմարանների
քաղաքները , եւ կառքերի քաղաք-
ները եւ ձիաւորների քաղաքները ,
եւ Սողոմոնի բոլոր ուզածները , որ
ուզեց չինել Երուսաղէմումը եւ Լի-
բանանումը եւ Նորա բոլոր թագաւո-
րութեան երկրումը ։
20 Աչն բոլոր ժողովուրդները , որ մը-
նացել էին Ամորհացիներից , Քետացի-
ներից , Փերեզացիներից , Եւեւացիներ-
ից եւ Ցեբուսացիներից , եւ Իսրա-
21 յէլի որդիներիցը չէին , Այսինքն Նո-
րանց որդիքը , Որ Նորանցից յետոյ
մնացել էին այն երկրումը , որոնց չէին
կարողացել Իսրայէլի որդիքը բնաջինջ
անել , Սողոմոնը Նորանց հարկա-
տու ծառայ արաւ մինչեւ այսօր ։
22 Բայց Իսրայէլի որդիներիցը Սողոմոնը
ծառայ չչինեց . որովհետեւ Նորանք
պատերազմի մարդիկ էին , եւ Նորա
ծառաները , Նորա իշխանները Նորա
զօրավարները , եւ Նորա կառքերի ու
ձիաւորների վերակացուներն էին ։
23 Նաեւ ։ Սորանք են Սողոմոնի գործի
վերայ եղող վերակացուների գլխա-
ւորները՝ հինգ հարիւր յիսուն , որոնք
իշխում էին գործը կատարող ժողո-
վրդի վերայ ։
24 Եւ Փարաւոնի աղջիկը վեր գնաց
Դաւիթի քաղաքից Հայն տունը որ
Սալմոնը չինեց Նորա համար ։ Միլոնը
չինելիս ։
25 Եւ ։ Սողոմոնը տարին երեք անգամ
ողջակէզներ եւ խաղաղութեան զո-
հեր էր մատուցանում Տիրոջ համար
չինած սեղանի վերայ , եւ խունկ էր
ծխում Նորա մօտ Տիրոջ առաջին . եւ
տունը վերջացրեց ։
26 Եւ Սողոմոն Թագաւորը նաեւ չի-
նեց Եդոմի երկրում կարմիր ծովի
եղերքին Ելաթի մօտ եղող Փիասիոն-
27 գաբերում ։ Եւ Քիրամն իր ծառա-

=Ցեւս. ժգ. 3. ք. 22.
ՀՑեւս. ԺԲ. 44.
=Նեղ. ա. 11.
ԷԳղ. գ. 26.
=Հմր. 1.
=ր Մն. ը. 7 եւ 8.
ԷԴասա. ա. 21, 27, 29. գ. 1, 3.
=Ցեւս. ԺԵ. 63. ԺԷ. 12.
ՀԿՐ Նգովել
ՐԴասա. ա. 28. Տես նաեւ ք. 25. նգր. ը. ը. 55, 59. Նէեմ. ը. 57. Ժա. 3.
ՆԷեմ. ԼԵ. 39.

ներին , որ նաւավար մարդիկ եւ ծովի
հմուտ էին , նաւով ուղարկեց Սողո-
28 մոնի ծառաների հետ ։ Եւ Նորանք
գնացին Ոփիր , եւ այնտեղից վեր ա-
ռան չորս հարիւր քսան տաղանդ ոս-
կի եւ բերին Սողոմոն Թագաւորի
մօտ ։

Գլ· Ժ

Սաբայի Թագուհի այցելութիւնը։ Սողոմոնի հարստութիւնը եւ փառքը։

1 Եւ Սաբայի Թագուհին Սողոմոնի
համբաւը Տիրոջ անունի մասին լսե-
լով , եկաւ որ Նորան խրթին հարց-
2 մունքներով փորձէ ։ Եւ եկաւ Երու-
սաղէմ շատ մեծ փառքով խունկեր
եւ խիստ շատ ոսկի եւ պատուական
քարեր բեռնած ուղտերով , եւ գնաց
Սողոմոնի մօտ եւ խօսեց Նորա հետ
3 իր սրտումը եղած բոլոր բաները ։ Եւ
Սողոմոնը մեկնեց Նորա համար Նորա
ամէն խօսքերը . Թագաւորի համար
մէկ գաղտնի բան չկար , որ նա չմեկ-
4 նէր Նորան ։ Եւ Սաբայի Թագուհին
տեսաւ Սողոմոնի բոլոր իմաստութիւ-
5 նը եւ Նորա շինած տունը . Նորա սե-
ղանի կերակուրը , եւ Նորա ծառա-
ների նստելը եւ Նորա սպասաւորնե-
րի վեր կենալը , եւ Նորանց հագուստ-
ները եւ Նորա մատուռակները եւ
Նորա այն աստիճանքը , որով վեր էր
գնում Տիրոջ տունը . եւ էլ ուշ չմը-
6 նաց Նորանում ։ Եւ ասեց Թագաւո-
րին . Ճշմարիտ է եղել այն խօսքը ,
որ ես լսել եմ իմ երկրումը քո խօս-
քերի եւ քո իմաստութեան համար ։
7 Եւ ես չէի հաւատում այն խօսքերին
մինչեւ որ եկայ եւ իմ աչքերը տես-
ան , եւ ահա ինձ կէսը չեն պատմել ։
դու իմ լսած համբաւիցը աւելի իմաս-
8 տութիւն եւ բարիք ունես ։ Երանի
քո այս մարդկանցը , քո այս ծառա-
ներին , որ միշտ քո առաջին կանգ-
նած են , եւ լսում են քո իմաստու-
9 թիւնը ։ Քո Եհովայ Աստուածը օրհ-
նեալ լինի , որ քեզ հաւանեց՝ քեզ Իս-

=Գղ· գ· 1։ ր Մն· ը· 7։
ՀԳղ· է· 8։
ՀՐ Թագ· ժ· 9։ Գղ· Ժա· 27.
ր Մն· ը· 5։
ՀՐ Մն· ը· 11, 13, 16։
ՀՏեւս· ԻԳ· 35։
=Գղ· ժ· 11։
ՀՑեւս· ԻՐ· 24։
—
=ր Մն· բ· 1—12։ Մատթ· ԻՀ· 42։ Ղուկ· Ժա· 31։
ՀԳղ· է· 7.

բայէլի աթոռի վերայ գնելու. Եհովան Իսրայէլին յաւիտեան սիրելով քեզ թագաւոր է դրել, որ իրաւունք
10 եւ արդարութիւն անես։ Եւ թագաւորին հարիւր քսան տաղանդ ոսկի եւ խիստ շատ խունկ եւ պատուական քարեր տուաւ. այնչափ շատ խունկ որչափ որ Սաբայի թագուհին տուաւ Սողոմոնին, այլ եւս չ'եկաւ։
11 Եւ Հիրամի նաւերը որ Ոփիրից ոսկի էին բերում, Ոփիրից խիստ շատ հարմուգ փայտեր էլ բերին, եւ
12 պատուական քարեր էլ։ Եւ թագաւորը հարմուգ փայտերից յենարաններ շինեց Տիրոջ տան համար եւ թագաւորի տան համար, եւ քնարներ ու տաւիղներ երգեցողների համար. այսպիսի հարմուգ փայտեր էլ չ'եկան եւ չ'տեսնուեցան մինչեւ այսօր։
13 Եւ Սողոմոն թագաւորը Սաբայի թագուհին տուաւ բոլոր նորա փափաքածը որ ուզեց, բացի այն որ Սողոմոն թագաւորն ինքն իր ձեռքով տուաւ. եւ նա եւ գառաւ գնաց իր երկիրը ինքը եւ իր ծառաները։
14 Եւ Իմկ տարուայ միջոցին Սողոմոնի համար եկած ոսկիի կշիռն էր վեց հարիւր վաթսունեւվեց տաղանդ
15 ոսկի, բացի վաճառականներից եւ առուտուրականներից եւ Արաբիայի թագաւորներից եւ երկրի նախարարներից Եվ-Եշը։
16 Եւ Սողոմոն թագաւորը երկու հարիւր վահան շինեց կռածոյ ոսկիից. վեց հարիւր մին ոսկի գնաց իւրաքանչիւր վահանի համար։ Եւ երեք հարիւր ասպար կռածոյ ոսկիից. հինգ հարիւր ասպարին երեք մանե ոսկի գնաց. եւ թագաւորը դրանց դրաւ Լիբանանի անտառի տանը։
18 Եւ թագաւորը մի փղոսկրեայ մեծ աթոռ շինեց եւ մաքուր ոսկով պատեց նորան։ Աթոռը վեց աստիճան ունէր, եւ աթոռի գլուխը բոլորակ էր ետեւիցը. եւ նստելու տեղը այս կողմից եւ այն կողմից ձեռնարաններ
20 այդ ձեռնարանների մօտը։ Եւ տասներկու առիւծներ կային այդ վեց աստիճանների վերայ այս կողմից եւ այն կողմից. այսպիսի բան չէր շինուած ոչ մի թագաւորութիւնում։
21 Եւ Սողոմոն թագաւորի բոլոր խմիչքի անօթները ոսկի էին, եւ Լիբանանի անտառի տան բոլոր անօթները մաքուր ոսկիից էին, արծաթից չէին. Սողոմոնի օրերում նա մի
22 բան չէր համարւում։ Որովհետեւ թագաւորը Թարսիսի նաւեր ունէր ծովում Հիրամի նաւերի հետ. երեք տարին մէկ անգամ գալիս էին Թարսիսի նաւերը բեռնած ոսկիով եւ արծաթով, փղոսկրով եւ կապիկներով ու սիրամարգներով։
23 Եւ Սողոմոն թագաւորը երկրի բոլոր թագաւորներից հարստութիւնով եւ իմաստութիւնով։ Եւ
24 բոլոր երկիրը փափաքում էր Սողոմոնի երեսին, որ լսէ Աստուած տուել էր նորա սրտին։ Եւ նորանց ամեն մէկը բերում էր իր պրնծան՝ արծաթի անօթներ եւ ոսկի անօթներ, հանդերձներ, զէնքեր, խնկեղէններ, ձիեր եւ ջորիներ տարուց տարի։
26 Եւ Սողոմոնը կառքեր եւ ձիաւորներ ժողովեց եւ ունէր հազար չորս հարիւր կառք եւ տասներկու հազար ձիաւոր. եւ նորանց տեղաւորեց կառքերի քաղաքներում եւ
27 երուսաղէմ թագաւորի մօտ։ Եւ թագաւորը արծաթը երուսաղէմում քարի նման [illegible] շինեց, եւ եղեւնափայտը զաւակ Սողոմոնին
28 ի պէս շատ արաւ։ Եւ Սողոմոնի համար ձիերը բերում էին Եգիպտոսից, եւ թագաւորի վաճառականների կարաւանը չնչերը երամակով էին ձախսում։
29 Եւ եգիպտոսից մի կառքը վեր էր գալիս եւ դուրս էր գնում վեց հարիւր արծաթով, իսկ ձին՝ հարիւր հինգասունով. եւ այսպէս հանում էին

ԸՐ Մն. ր. 11։
ՄՐ Թագ. ր. 15։ Աագ. Հր.2։
Ն Գր. ք. 27.
Գ Գր. ք. 28.
ԸՐ Մն. ր. 8. ք. 10, 11.
ԷՐ Մն. ք. 11.
ԹՐ Մն. ք. 10.
ԸՐ Մն. ք. 13—28։
* Կամ՝ խառն ժողովրդների
Ն Գր. ք. 26.
ԼՐ Մն. ք. 16.
Ն Գր. է. 2.
ԸՐ Մն. ք. 17 եւ.
ԼՐ Մն. ք. 20 եւ.

ՀՆե. ժ. 4. = Մն. ա. 7։
ր Մն. ք. 36, 37.
Յ Գր. գ. 12, 13. գ. 20. ր Մն. ա. 13։
Հե = Թագ. ժ. 27.
ՀԸ Մն = Թագ. ա. 1։
ՀԸ Մն. ք. 10։
ՀՐ Մն. ա. 14—17. ք. 25.
ՀՐ Օր. ժէ. 16.
Յ Գր. գ. 26. ր Մն. ա. 14. ք. 25.
ՆՐ Մն. ա. 15—17. ք. 27.
Հ = Մն. ք. 28.
ՀՐ Օր. ժէ. 16. ր Մն. ք. 28.

բոլոր Քհեսացիների թագաւորների եւ Ասորիների թագաւորների համար նորանց ձեռքովը։

ԳԼ. ԺԱ

Սողոմոնի կանայքը, կուռք պաշտեցը, Քամոսիները և մանր։

1 Եւ Սողոմոն թագաւորը չատ օտարազգի կանայք սիրեց, բացի Փարաւոնի աղջկանից, այսինքն Մովաբացիներ, Ամմոնացիներ, Եդոմացիներ,
2 Միդոնացիներ, Քհեսացիներ. Այն ազգերից որոնց համար Տէրն ասել էր Իսրայէլի որդկանց թէ Ընորանց մօտ մի մանէք, եւ նորանք էլ ձեզ մօտ չ'մանեն, որ ձեր սիրտերը չ'դարձնեն իրանց աստուածներին ետեւից։ Սողոմոն
3 մանր սիրով նորանց չարեցաւ։ Եւ եօթը հարիւր տիկին կանայք եւ երեք հարիւր հարճ ունէր, եւ իր կանայքը նորա սիրտը դարձրին։ Եւ եղաւ Սողոմոնի ծերութեան ժամանակին որ Ընորա կանայքը դարձրին նորա սիրտը ուրիշ աստուածների ետեւից, եւ Ընորա սիրտը ուղիղ չէր իր Տէր Աստուծոյ հետ ինչպէս Իր
5 հայր Դաւիթի սիրտ։ Եւ Սողոմոնը գնաց Սիդոնացիների Աստարովթ աստուծոյ ետեւից եւ Ամմոնացիների
6 գարշելի Մելգոմի ետեւից։ Եւ Սողոմոնը չարութիւն արաւ Տիրոջ առաջին եւ չ'հետեւեց Տիրոջը իր հայր
7 Դաւիթի պէս։ Այն ժամանակ Սողոմոնը մի բարձրաւանդակ հինեց Մովաբացիների գարշելի Քամոսի համար Երուսաղէմի դիմացի սարի վրայ, նոյնպէս եւ Ամմոնի որդկանց
8 գարշելի Մողոքի համար։ Եւ այսպէս էլ արաւ իր բոլոր օտարազգի կանանց համար որ իրանց աստուածներին խունկ էին ծխում եւ զոհ մատուցանում։
9 Եւ Տէրը բարկացաւ Սողոմոնի վրայ, որ իր սիրտը ծռեց Իսրայէլի Տէր Աստուածանից, որ երկու անգամ իրան երեւեցել էր։
10 Եւ նորան այս բանի համար պատուիրել էր որ ուրիշ աստուածների ետեւից չ'գնայ. բայց նա չ'պահեց ինչ որ Տէրը նորան
11 հրամայել էր։ Եւ Տէրն ասեց Սողոմոնին. Որովհետեւ այս բաները լինում են քեզ մօտ, եւ դու չ'պահեցիր իմ ուխտը եւ իմ քեզ հրամայած պատուէրները, ես Ետնչուշտ պիտի քեզանից պատառում թագաւորութիւնը, եւ քո ծառային պիտի տամ այն։
12 Միայն թէ քո օրերումը չեմ անելու քո հայր Դաւիթի պատճառով, քո որդիի ձեռքից եմ նորան պատառելու։
13 Սակայն բոլոր թագաւորութիւնը չեմ պատառելու, միմիկ ցեղը պիտի տամ քո որդիին իմ ծառայ Դաւիթի պատճառով, եւ Իմ ընտրած Երուսաղէմի պատճառով։
14 Եւ Տէրը Սողոմոնի համար մի հակառակորդ վերկացրեց, այսինքն Եդոմի Թագաւորի սերունդից Եդոմ
15 մացի Ադադին։ Որովհետեւ Դաւիթը Եդոմում եղած ժամանակը, երբոր Յովաբ զօրագլուխը վեր գնաց, որ սպանուածներին թաղէ եւ Եդոմում
16 կոտորեց բոլոր արուներին, Որովհետեւ Յովաբը եւ բոլոր Իսրայէլը վեց ամիս բնակուեցան այնտեղ մինչեւ որ Եդոմումը բոլոր արուներին բնաջինջ
17 արաւ. Այն ժամանակ Ադադն ինքը եւ իր հօր ծառաներից Եդոմացի մարդիկ իր հետ փախան գնացին Եգիպտոս. եւ Ադադը փոքր երեխայ էր։
18 Եւ նորանք Մադիամից վեր կացան ու եկան Փառան, եւ իրանց հետ մարդիկ վեր առան Փառանից ու գընացին Եգիպտոս Եգիպտոսի Թագաւոր Փարաւոնի մօտ. եւ նա նորան տուն եւ հաց տուաւ, եւ նորան եր-
19 կիր չնորհեց։ Եւ Ադադը չատ չնորհք գտաւ Փարաւոնի աչքի առաջին, եւ նա իր կնկան քոյրը նորան կին տուաւ՝ Թահփենէս Թագուհիի քոյրը։
20 Եւ Թահփենէսի քոյրը նորա համար

Ա Թագ. ա. 26։ Գլ. ժա. 1, 12, 13։
— 27։
Ել Ծր. ժէ. 17։
Համ. Նահ. Փարաւոնի ազգականը,
Ի Նկ. իգ. 16։
Եր Ծր. ժէ. 17։ Տես Ցնո. իգ. 1։
Գ Թագ. բ. 61։
Ի Նկ. Ք. 4։
Նգ Թագ. իգ. 13։
Ն Էմբ. 7, Մագքս։
Ը Թագ. ւգ. 32։
Ե Թագ. իա. 29։
Իգ Թագ. իգ. 13։
Ի Նկ. գ. 5։ Ք. 2։
Ն Նկ. գ. 12։ Ք. 6։
Ի Նկ. Ժբ. 15, 16։
Եր Թագ. է. 15։ Սագ. 2Ք. 33։
Ի Նկ. Ժբ. 20։
Հր Ծր. Ժբ. 11։
Յ — Սն. է. 20։
Նր Թագ. բ. 14։ — Սն. Ժբ. 12, 13։
Տես Գլ. ժէ. 13։ գ Թագ. ժ. 13։ բ Սն. 15, 16։

ծնեց Գանեթաքին, եւ Թանհինէսը
նորան մնծացրեց Փարաւօնի տանը.
եւ Գանեթաքը լինում էր Փարաւօնի
21 տանը Փարաւօնի որդիների մէջ։ Եւ
Ադադը լսեց Եգիպտոսում, թէ Դա-
ւիթը ննջել է իր հայրերի հետ, եւ
թէ Յովաբ զօրապետը մեռել է, եւ
Ադադն ասեց Փարաւօնին. Ինձ ար-
22 ձակիր որ իմ երկիրը գնամ։ Եւ Փա-
րաւօնն ասեց նորան. Ինչդ է պա-
կաս ինձ մօտ, որ հիմա ուզում ես
քո երկիրը գնալ. բայց նա ասեց. Ոչ,
այլ ինձ անպատճառ արձակիր։
23 Եւ Աստուած նորա դէմ մի ուրիշ
հակառակորդ վեր կացրեց՝ Եղիադայի
որդի Իադոնին, որ փախել էր իր տի-
րոջից՝ Սուբայի Ադրազար թագաւո-
24 րից։ Եւ նա իր մօտ մարդիկ հաւա-
քեց եւ գնդապետ եղաւ. Երբոր
Դաւիթը նորանց կոտորեց, գնացին
Դամասկոս եւ բնակուեցան այնտեղ
եւ Դամասկոսում թագաւորեցին
25 արին։ Եւ նա Իսրայէլին հակառա-
կորդ էր Սողոմոնի բոլոր օրերում.
բացի Ադադի արած չարութիւնից,
նա նեղում էր Իսրայէլին. եւ թա-
գաւորեց Ասորիների վերայ։
26 Եւ Սողոմոնի ծառայ Սարեդացի
Եփրաթացի Նաբատի որդի Յերոբո-
ամը, որի մօր անունը Սարուա էր՝
մի որբուհուց կին, սա էլ ձեռք
27 բարձրացրեց թագաւորի դէմ։ Եւ սա
է նորա թագաւորի վերայ ձեռք բարձ-
րացնելու պատմութիւնը. Սողոմոնը
Մելոնը չինել էր եւ իր հայր Դաւիթի
28 քաղաքի քանդուածը պնդացրեց. Եւ
Յերոբոամը մի քաջազուն մարդ էր.
եւ երբոր Սողոմոնը նկատեց, որ նա
մի գործունեայ ազամարդ է, նորան
վերակացու դրաւ Յովսէփի տան բո-
29 լոր բնակների վերայ։ Եւ եղաւ երբոր
Յերոբոամը դուրս եկաւ Երուսաղէ-
մից, այն ժամանակ նորան գտաւ
ճանապարհին Սիլովնացի Աքիա մար-
գարէն, եւ նա մի նոր վերարկու էր
հագել. եւ նորանք երկուսն էլ մինակ
30 էին դաշտումը։ Եւ Աքիան նորա վե-

բայի նոր վերարկուից բռնեց եւ կտո-
ւածց տասնեւերկու կտոր արաւ նորան։
31 Եւ Յերոբոամին ասեց. Քեզ համար
տասը կտորը վեր առ. որովհետեւ
այսպէս է ասում Իսրայէլի Տէր Աստ-
ուածը. Ահա ես պիտի պատառեմ
Թագաւորութիւնը Սողոմոնի ձեռ-
32 ցը եւ քեզ տամ տասը ցեղը. Իսկ մէկ
ցեղը նորան կ'լինի իմ ծառայ Դաւի-
թի պատճառով եւ Իսրայէլի բոլոր
ցեղերից իմ ընտրած Երուսաղէմ քա-
33 ղաքի պատճառով։ Որովհետեւ ինձ
թողեցին եւ երկրպագութիւն արին
Սիդոնացիների Աստարտեայ աստու-
ծուն եւ Մոաբի Քամոս աստուծուն,
եւ Ամմոնի որդկանց Մելքոմ աստու-
ծուն, եւ չգնացին իմ ճանապարհ-
ներովը, որ իմ աչքի առաջին ուղիղը
եւ իմ պատուէրները ու իրաւունք-
ները կատարէին ինչպէս նորա հայր
34 Դաւիթը։ Բայց բոլոր թագաւորու-
թիւնը չեմ առնելու նորա ձեռից.
որովհետեւ նորան իշխան կ'դնեմ նո-
րա կեանքի բոլոր օրերումն իմ ծա-
ռայ Դաւիթի պատճառով, որին ես
ընտրել եմ, որ իմ հրամաններն ու
35 իմ պատուէրները պահել է։ Սակայն
պիտի առնեմ թագաւորութիւնը նո-
րա որդիի ձեռքից եւ քեզ տամ այն,
36 այսինքն տասը ցեղերը։ Եւ նորա որ-
դիին պիտի տամ մէկ ցեղը, որ իմ
ծառայ Դաւիթը միշտ մէկ ճրագ ու-
նենայ իմ առաջին Երուսաղէմում՝
այն քաղաքում որը ես ընտրել եմ որ
37 իմ անունը դնեմ այնտեղ։ Եւ ես քեզ
վեր եմ առնում, եւ դու կ'թագաւո-
րես բոլոր սրտիդ ուզածին պէս եւ
թագաւոր պիտի լինես Իսրայէլի վե-
38 րայ։ Եւ կ'լինի որ եթէ լսես բոլոր
իմ քեզ հրամայածին եւ գնաս իմ ճա-
նապարհներումս եւ անես իմ աչքի
առաջին ուղիղը, որ պահես իմ պատ-
ուէրները եւ հրամանները ինչպէս որ
անում էր իմ Դաւիթ ծառան, այն
ժամանակ ես քեզ հետ կ'լինեմ եւ
քեզ համար հաստատուն տուն կ'շի-
նեմ ինչպէս որ շինել եմ Դաւիթի հա-

ՀԳԼ. բ. 10, 31.
բր Թագ. Ժ. 16.
ՆԲ Թագ. բ. 3; Ժ. 8, 18.
ՀԳԼ Ժբ. 2. բ ՍՆ. Ժգ. 6.
ՈԲ Թագ. ի. 21.
ՀԳԼ. Ք. 21.
ՀԳԼ. Ժբ. 15. Ժգ. 2; Ժե. 29.
բ ՍՆ. Ք. 29.
Հմմ. ա Թագ. Ժե. 27.
ՀԳԼ. Ժբ. 16, 17.
ՀԳԼ. Ժե. 4. գ Թագ. ը. 19.
Հմմ. ա. 5.
ՈԲ Թագ. ի. 11, 27.

39 մար, եւ Իսրայէլը քեզ կ'տամ։ Եւ պիտի խոնարհեցնեմ Դաւիթի սերունդը այս պատճառով, բայց ոչ թէ միշտ։
40 Եւ Սողոմոն աշխատում էր որ Յերոբոամին սպանէ. բայց Յերոբոամը վեր կացաւ եւ փախաւ Եգիպտոս՝ Եգիպտոսի Թագաւոր Սիսակի մօտ, եւ մնաց Եգիպտոսում մինչեւ Սողոմոնի մեռնելը։
41 Եւ Սողոմոնի գործքերի մնացորդը, եւ նորա բոլոր արածը եւ նորա իմաստութիւնը, ահա նորանք գրուած են Սողոմոնի գործքերի գրքում։
42 Եւ Սողոմոնի բոլոր Իսրայէլի վերայ երուսաղէմումն արած Թագաւորութեան ժամանակն էր քառասուն տարի։ Եւ
43 Սողոմոնը ննջեց իր հայրերի հետ եւ թաղուեցաւ իր հայր Դաւիթի քաղաքում, եւ նորա որդի Ռոբոամը Թագաւորեց նորա տեղ։

ԳԼ. ԺԲ

Տասը ցեղք ապստամբում է եւ Յերոբոամն Թագաւոր կ'լինայ. Յերոբոամի կուռքեր շինելը եւ պաշտելը։

1 Եւ Ռոբոամը գնաց Սիւքէմ, որովհետեւ բոլոր Իսրայէլը գնացել էր Սիւքէմ նորան Թագաւոր անելու համար։ 2 Եւ երբոր Նաբատեան Յերոբոամը, որ Սողոմոն Թագաւորի երեսից փախել էր եւ տակաւին Եգիպտոսումն էր, (որովհետեւ Յերոբոամը Եգիպտոսումն էր,) այս լսեց, 3 նորանք ուղարկեցին ու նորան կանչեցին, եւ եկան Յերոբոամը եւ Իսրայէլի բոլոր ժողովքը եւ խօսեցին 4 Ռոբոամի հետ ասելով. Հայրդ մեր լուծը ծանրացրել էր. բայց դու հիմա թեթեւացրու քո հօր խիստ ծառայութիւնը եւ նորա մեր վերայ դրած ծանր լուծը, այն ժամանակ քեզ ծառայութիւն կ'անենք։ 5 Եւ նա նորանց ասաց. Գնացէք եւ երեք օրից յետոյ դարձեալ ինձ մօտ եկէք, եւ ժողովուրդը գնաց։
6 Եւ Ռոբոամ Թագաւորը խորհուրդ արաւ այն ծերերի հետ, որ Սողոմոնի առաջին նորա կենդանութեանը, եւ ասաց. Դուք ինձ ի՞նչպէս էք խորհուրդ տալիս, որ ես այս ժողովրդին պատասխան տամ։ 7 Եւ նորանք ասացին նորան այս խօսքը. Եթէ դու այսօր այս ժողովրդին ծառայ լինես եւ նորանց ծառայես, եւ նորանց պատասխան տաս ու նորանց քաղցր խօսքեր ասես, այն ժամանակ նորանք միշտ 8 քո ծառաները կ'լինեն։ Իսկ նա մեր ժեղ ծերերի խրատը որ նորան տուին, եւ խորհուրդ հարցրեց այն երիտասարդներից, որ իր հետ էին մեծացել 9 եւ նորա առաջին կանգնած էին։ Եւ ասաց նորանց. Դո՞ւք ինչ խորհուրդ էք տալիս որ այս ժողովրդին պատասխան տամ, որ ինձ հետ խօսեցին ասելով թէ Այն լուծը թեթեւացրու որ 10 քո հայրը մեզ վերայ է դրել։ Եւ նորա հետ մեծացած երիտասարդները խօսեցին նորա հետ ասելով. Այսպէս ասիր այն ժողովրդին, որ քեզ հետ խօսել են ասելով. Քո հայրը մեր լուծը ծանրացրել էր, իսկ դու թեթեւացրու մեր վերայից. այսպէս խօսիր նորանց հետ. Իմ ճկոյթը հաստ է իմ 11 հօր մէջքից. Եւ արդ իմ հայրը ձեզ վերայ ծանր լուծ էր դրել, բայց ես աւելացնելու եմ ձեր լուծի վերայ. իմ հայրը ձեզ խարազաններով էր խրատում, բայց ես ձեզ կարիճներով եմ խրատելու։
12 Եւ Յերոբոամն ու բոլոր ժողովուրդը եկան Ռոբոամի մօտ երրորդ օրը, ինչպէս որ Թագաւորը խօսել էր ասելով. Երրորդ օրը գարձեալ ինձ մօտ 13 եկէք։ Եւ Թագաւորը խիստ պատասխանեց ժողովրդին, եւ մերժեց ծերերի խորհուրդը, որ տուել էին իրան։
14 Եւ նորանց հետ խօսեց այն երիտասարդների խորհրդի պէս ասելով. Իմ հայրը ձեր լուծը ծանրացրել էր, բայց ես աւելացնելու եմ ձեր լուծի վերայ. իմ հայրը ձեզ խարազաններով էր խրատում, բայց ես ձեզ կարիճներով եմ խրատելու։ 15 Եւ Թագաւորը ժողովրդին չլսեց, որովհետեւ Տիրոջ

ըբ Մն. թ. 29—31,
գբ Մն. թ. 30,
դբ Մն. թ. 31,
ե Մաա. ա. 7,
զ —
ըբ Մն. ժ. 1—11,
ը Եզե. ժե. 7,
թ Գլ. ժա. 36,
ժ Գլ. ժա. 40,
ի Գլ. գ. 7,
լ Գլ. ժ. 8,
խբ Մն. ժ. 7; Առակ. ժե. 1,
ծ Տես Եզե. ժա. 20, բ Մն. ժ. 15, խբ. 7, ժե. 20

կողմից այսպէս էր գործուած, որպէս զի հաստատէ իր այն խօսքը որ Տէրն ասել էր Խիլօնացի Ախիայի ձեռօվ Նաբատեան Ցերոբովամին։
16 Եւ երբոր բոլոր Իսրայէլը տեսաւ, որ թագաւորը նորանց չլսեց, այն ժամանակ ժողովուրդը պատասխանեց թագաւորին ասելով. Մենք ինչ բաժին ունենք Դաւիթի մօտ. եւ Եսսէի որդիի մօտ ժառանգութիւն չունենք. քո վրաններդ ո՛վ, ով Իսրայէլ. հիմա դու հոգա քո տունը, ով Դաւիթ. եւ Իսրայէլը գնաց իր
17 վրաններդ։ Եւ Իսրայէլի որդիանց վերայ որ բնակուում էին Յուդայի քաղաքներուն, թագաւոր եղաւ Ռո-
18 բոամը։ Եւ Ռոբոամ թագաւորը հարկերի տեսուչ Ադորամին ուղարկեց, բայց բոլոր Իսրայէլը նորան քարկոծելին քարերով, եւ նա մեռաւ. եւ Ռոբոամ թագաւորը չսպասեց, որ կառքը հնծնէ եւ փախչէ Երուսաղէմ։
19 Այսպէս Իսրայէլը ապստամբուեց Դաւիթի տանից մինչեւ այսօր։
20 Եւ երբոր լսեց բոլոր Իսրայէլը, որ Ցերոբովամը եկած է դարձել, այն ժամանակ հղօ ուղարկեցին եւ նորան կանչեցին ժողովը ու նորան թագաւոր արին բոլոր Իսրայէլի վերայ, եւ Դաւիթի տան հետեւող չկար Յրացի
21 մէկ Յուդայի ցեղը։ Եւ Ռոբոամն եկաւ Երուսաղէմ եւ ժողովեց բոլոր Յուդայի տունը եւ Բենիամինի ցեղը՝ հարիւր ութսուն հազար ընտիր պատերազմողներ, որ Իսրայէլի տան հետ պատերազմէ, թագաւորութիւնը Սողոմոնի որդի Ռոբոամին դարձնելու համար։
22 Եւ Աստուծոյ խօսքը եղաւ Աստու-
23 ծոյ մարդ Սեմայիային ասելով. Ասիր Յուդայի թագաւոր Սողոմոնեան Ռոբոամին եւ բոլոր Յուդայի եւ Բենիամինի տանը եւ ժողովրդի մնացորդին ասելով. Այսպէս է ասում Տէրը. Վեր մի գնաք եւ պատերազմ մի անէք ձեր եղբայրների՝ Իսրայէլի որդ-
24 կանց հետ. ետ դարձէք ամէն մարդ իր տունը. որովհետեւ ինձանից է եղած այս բանը։ Եւ նորանք լսեցին Տիրոջ խօսքին եւ ետ դարձան գնացին Տիրոջ խօսքի համեմատ։
25 Եւ Ցերոբովամը շինեց Սիւքէմը եւ բնակուեց այնտեղ. եւ այնտեղից դուրս եկաւ
26 ու շինեց Փանուէլը։ Եւ Ցերոբովամն ասեց իր սրտումը. Հիմա պիտի թագաւորութիւնը ետ դառնայ
27 Դաւիթի տանը։ Եթէ այս ժողովուրդը վեր գնայ երուսաղէմ Տիրոջ տանը զոհ մատուցանելու համար, այն ժամանակ այս ժողովրդի սիրտը պիտի դառնայ դէպի իրանց տէրը՝ Յուդայի Թագաւոր Ռոբոամը, եւ ինձ պիտի սպանեն ու ետ դառնան Յու-
28 դայի Թագաւոր Ռոբոամին։ Եւ թագաւորը խորհուրդ արաւ, եւ հերկուսակի որթ շինեց եւ ասեց նորանց. Բաւական է ձեզ երուսաղէմ գնալը. Ահա քո աստուածները, ով Իսրայէլ, որ քեզ վեր հանեցին եգիպտոսի եր-
29 կրից։ Եւ մէկը դրաւ Բեթէլ եւ մէ-
30 կը դրաւ Դան։ Եւ այս բանը մեղքի պատճառ դառաւ, եւ ժողովուրդը գնում էր մէկի առաջը մինչեւ Դան։
31 Նաեւ շինեց Բարձրաւանդակների տունը, եւ քահանաներ շինեց ժողովրդի ՚այն մասերից՚ որ Ղեւիի որդիներից չէին։
32 Եւ Ցերոբովամ ամն կատարեց ութերորդ ամսի տասնեհինգին Յուդայումն եղող ամնի պէս, եւ վեր եկաւ սեղանը. այսպէս արաւ Բեթէլումը, որ զոհ իր շինած որթերին. եւ Բեթէլումը դրաւ ՚ի շինած բարձ-
33 րաւանդակների քահանաները։ Եւ վեր եկաւ իր Բեթէլում շինած սեղանի վերայ, ՚ի մարի հնգերորդ ամսի այսինքն ութերորդ ամսի տասնեհինգին, եւ ամն տօնեց Իսրայէլի որդիանց համար, եւ վեր եկաւ սեղանի վերայ եւ վառելիք ծխեց։

Բ Կր. Ժամ. 11, 31։
Ա Թագ. ի. 1։
Ի Կր. Ժամ. 13, 36։
Ղ Կր. գ. 6. ե. 14։
Ես Թագ. Ժէ. 21։
Ի Կր. Ժամ. 13, 32, 36։
Ես Մն. Ժամ. 1։
Հր Մն. Ժամ. 3։ Ժր. 5, 7, 13։
Յ Տես Դատ. ի. 45։
Ղ Դատ. ը. 17։
Ա Թագ. Ժր. 5, 6։
Ա Թագ. ժ. 29։ Ժէ. 16։
Ը Մն. Ժամ. 15։ Ժգ. 8։ Ոչխ. ը. 5, 6։ Ժ. 5։ Ժգ. 2։ Տես
Գկ. Ժգ. 9։
Ա Կր. ի. 4, 8։
Ա Նկ. իը. 19։ Ոչխ. գ. 15։
Ղ Դատ. Ժը. 29։
Գկ. Ժգ. 34։ գ Թագ. Ժէ. 21։
Ղ Կր. Ժգ. 32։
գ Թագ. գ. 10։
՚Կամ՚ սաթրն մերգեսնեից
Է Ղէ. իգ. 33, 34։
Ա Մոիզ. է. 13։
Ա Թագ. Ժե. 39։
Է Կր. Ժգ. 1։

Գլ. ԺԳ

Մի մարգարէ գայթ է ՚ի Բեթէլ և մարգարեանայ. Եւ բերկրանաւք ձեռքը չորանայ է. Այն մարգարէն խաբուեալ է և ուխտիցը սպանեալ.

4 Եւ ահա մի ՚Աստուծոյ մարդ եկաւ Յուդայից Տիրոջ խօսքովը դէպի Բեթէլ, եւ Երոբոամ կանգնած էր սեղանի վերայ խունկ ծխելու համար։
2 Եւ կանչեց Տիրոջ խօսքովը դէպի սեղանը եւ ասեց. Ով սեղան, սեղան, Տէրն այսպէս է ասում. Ահա մի որդի կ՚ծնուի Դաւիթի տան համար Յոսիա անունը Յովսիա, եւ նա քեզ վերայ կը զոհէ բարձրաւանդակների քահանաներին, որ քեզ վերայ խունկ են ծխում, եւ մարդի ոսկորներ կ՚այրեն
3 քեզ վերայ։ Եւ այն օրը մի նշան տուաւ ասելով. Այս է այն նշանը, որ ասել է. Ահա սեղանը կ՚պատառուի, եւ նորա վերայի մոխիրը կը թափուի։
4 Եւ եղաւ երբոր թագաւորը լսեց Աստուծոյ մարդի այն խօսքը, որ կանչեց Բեթէլում եղած սեղանի վերայ, այն ժամանակ Երոբոամը մեկնեց իր ձեռքը սեղանի վերայից ասելով. Բռնեցէք դորան. բայց չորացաւ նորա ձեռքը, որ մեկնել էր նորա վերայ, եւ չկարողացաւ նորան եւ թա-
5 շել դէպի իրան։ Եւ սեղանը պատառուեցաւ եւ մոխիրը թափուեցաւ սեղանիցը իրրեւ նշան, որ Աստուծոյ մարդը Տիրոջ խօսքովը տուել էր։
6 Եւ թագաւորը պատասխանեց եւ ասեց Աստուծոյ մարդին. Աղօթք արա եւ խնդրիր ինձ համար, որ իմ ձեռքը եւ դառնայ դէպի ինձ. եւ Աստուծոյ մարդը Տիրոջն աղօթք արաւ, եւ թագաւորի ձեռքը եւ դառաւ դէպի իրան եւ առաջուայ
7 պէս եղաւ։ Եւ թագաւորն ասեց Աստուծոյ մարդին. Ինձ հետ եկ տուն, եւ ճաշիր, եւ ես քեզ պարգեւներ
8 տամ։ Բայց Աստուծոյ մարդն ասեց թագաւորին. Եթէ ինձ քո տան կէսն էլ տայու լինես, քեզ հետ չեմ ուտիլ եւ ջուր չեմ խմիլ այս տեղում։
9 Որովհետեւ ինձ այսպէս հրամայուե-

ցաւ Տիրոջ խօսքովը թէ Հայ չուտես եւ ջուր չխմես եւ այն ճանապարհով
10 եւ չդառնաս որով գնացիր։ Եւ նա ուրիշ ճանապարհով գնաց, եւ եւ չդառաւ այն ճանապարհովը, որով գնացել էր Բեթէլ։
11 Եւ մի ծեր մարգարէ էր բնակվում Բեթէլումը. եւ նորա որդին եկաւ եւ իրան պատմեց այն բոլոր բաները, որ Աստուծոյ մարդն այն օրը արել էր Բեթէլումը, և այն խօսքերը, որ ասել էր թագաւորին, պատմեցին ի-
12 րանց հօրը։ Եւ իրանց հայրն ասեց նորանց. Ո՞ր ճանապարհով գնաց։ Եւ ցոյց տուին որդիքը այն ճանապարհը, որով այն Աստուծոյ մարդը գնացել էր,
13 որ եկաւ Յուդայիցը։ Եւ նա ասեց իր որդիներին. Էշը պատրաստեցէք ինձ համար. եւ էշը պատրաստեցին նորա համար, եւ նա հեծաւ նորա
14 վերայ։ Եւ գնաց Աստուծոյ մարդի ետեւից եւ գտաւ նորան մի բեւեկնիի տակին նստած, եւ ասեց նորան. Դո՞ւ ես այն Աստուծոյ մարդը, որ եկար
15 Յուդայից, եւ նա ասեց. Ես եմ։ Եւ նորան ասեց. Ինձ հետ եկ չէ՞ տուներ
16 եւ հաց կեր։ Եւ նա ասեց. Չեմ կարող քեզ հետ եւ դառնալ եւ քեզ հետ գնալ եւ հաց չեմ ուտիլ ու ջուր չեմ
17 խմիլ քեզ հետ այստեղ։ Որովհետեւ Տիրոջ խօսքովն ինձ խօսք եղաւ թէ Այնտեղ հաց չուտես եւ ջուր չխմես. եւ չդառնաս գնալու այն ճանապար-
18 հովը, որով դու գնացիր։ Եւ նա ասեց նորան. Ես էլ մարգարէ եմ քեզ պէս, եւ մի հրեշտակ խօսեց ինձ հետ Տիրոջ խօսքովն ասելով. Նորան եւ դարձրու քեզ հետ քո տունը եւ հաց ուտէ եւ ջուր խմէ. Բայց սուտ ասեց նորան։
19 Եւ նա եւ դառաւ նորա հետ եւ հաց կերաւ նորա տանը եւ ջուր խը-
20 մեց։ Եւ նորանք սեղան նստած էին, եւ Տիրոջ խօսքն եղաւ նորան դար-
21 ձող մարգարէին. Եւ նա կանչեց Յուդայից եկած Աստուծոյ մարդին ասելով. Այսպէս է ասում Տէրը. Որովհետեւ դու անհնազանդութիւն ա-

գ Թագ. իգ. 17։
Բիկլ. մր. 32, 33։
է գ Թագ. իգ. 15, 16։

դ Թագ. ժգ. 2։ ը. 25։ ժ. 17, 18։ Թագ. իա. 7։ Գոր. ը. 24։ Ես. ե. 16։

ի գ Թագ. ե. 15։
Ելս. իր. 18։ իգ. 13։

ի Գլ. ի. 35։ = Թես. գ. 15։

բիր Տիրոջ խօսքին եւ չպահեցիր քո
Տէր Աստուծոյ քեզ պատուիրած պատ-
22 ուէրը. Եւ ետ դառաւ եւ հաց կերար
ու ջուր խմեցիր այն տեղը, որի համար
քեզ ասեց թէ Հաց չուտես եւ ջուր
չխմես. ահա քո դիակը չմտնէ քո
հայրերի գերեզմանը։
23 Եւ երբոր նա հաց էր կերել եւ ջուր
էր խմել, նա պատրաստեց այն իր ետ
24 դարձրած մարգարէի էշը։ Եւ գնաց
գնաց. բայց ճանապարհին մի առիւծ
գտաւ նորան եւ մեռցրեց նորան, եւ
նորա դիակն ընկած էր ճանապար-
հումը եւ էշը կշտին կանգնած. եւ
առիւծն էլ կանգնել էր դիակի կշտին։
25 Եւ ահա այն ճանապարհով անցնողներ
կային, որ տեսան դիակը ճանապար-
հումն ընկած եւ առիւծը կանգնած
դիակի կշտին, եւ եկան ու ասացին
քաղաքումը, ուր որ այն ծեր մար-
26 գարէն բնակվում էր։ Եւ սա լսեց նո-
րան իր ճանապարհիցը ետ դարձնող
մարգարէն եւ ասեց. Նա այն Աստու-
ծոյ մարդն է, որ Տիրոջ խօսքին ան-
հնազանդութիւն է արել. եւ Տէրը
նորան մատնել է առիւծին, որ նորան
պատառել է եւ մեռցրել՝ Տիրոջ նորան
27 ասած խօսքի պէս։ Եւ իր որդիներ
հետ խօսեց ասելով. Էշը պատրաստե-
ցէք ինձ համար. եւ նորանք պատ-
28 րաստացին նորան։ Եւ նա գնաց ու
գտաւ նորա դիակը ճանապարհումը
ընկած, եւ էշն ու առիւծը կանգնած
դիակի կշտին. առիւծը չէր կերել դիա-
29 կը եւ չէր պատառել էշին։ Եւ մար-
գարէն վեր առաւ Աստուծոյ մարդի
դիակը եւ դրաւ էշի վերայ եւ ետ բե-
րաւ նորան. եւ ծեր մարգարէն մը-
տաւ քաղաքը, որ սուգ անէ եւ նո-
30 րան թաղէ։ Եւ նորա դիակը դրաւ
իր գերեզմանի մէջ եւ սուգ արաւ նո-
31 րա վերայ. Վա՛յ եղբայր։ Եւ եղաւ
որ նորան թաղելուց յետոյ, խօսեց
իր որդիանց հետ ասելով. Ես մեռած
ժամանակ՝ ինձ այն գերեզմանումն
թաղեցէք, որի մէջ թաղուած է այդ
Աստուծոյ մարդը, Ջնորա ոսկորների
32 կշտին դրէք իմ ոսկորները։ Որովհե-
տեւ անպատճառ պիտի կատարուի նայն
խօսքը որ Տիրոջ խօսքով խօսեց Բե-
թէլում եղող սեղանի եւ նայն բարձ-
րաւանդակների ամէն տների վերայ
որ Սամարիայի քաղաքներումն են։
33 Այս բանից յետոյ էլ Յերոբոամը
ետ չդարաւ իր չար ճանապարհից,
եւ դարձեալ ժողովրդի մասներից բարձ-
րաւանդակների համար քահանաներ
չինեց, ուզողին՝ ձեռքերը լցնում էր,
եւ նորանք բարձրաւանդակների քա-
34 հանաներ էին լինում։ Եւ այս բա-
նով եղաւ Յերոբոամի տան
մեղք անելուն, որ Նորչի եւ բնաջինջ
լինի երկրիս երեսից։

ԳԼ. ԺԴ

Աբիան մարգարեանում է Յերոբոամի դէմ։ Յերոբո-
ամի մահը։ Ռոբոամի թագաւորութիւնը, չար վարքը
և պատիժը։

1 Ա յդ ժամանակին հիւանդացաւ Յե-
2 րոբոամի որդի Աբիան։ Եւ Յերոբո-
ամն ասեց իր կնկան. Վեր կաց,
կերպարանքդ փոխիր որ քեզ չ'ճանա-
չեն թէ դու Յերոբոամի կինն ես,
եւ գնա Սիլով. ահա Աբիա մարգա-
րէն այնտեղ է, նա ինձ համար ասել
է թէ Թագաւոր կ'լինեմ այս ժողովրդի
3 վերայ։ Եւ տասը հաց, բլիթներ եւ
մի փարչ մեղր ձեռքդ առ եւ գնա նո-
րա մօտ, եւ նա քեզ կ'իմացնէ թէ
4 ինչ պիտի լինի երեխային։ Եւ Յերո-
բոամի կինը այսպէս արաւ, եւ վեր
կացաւ գնաց Սիլով ու մտաւ Աբիայի
տունը. բայց Աբիան չէր կարողա-
նում տեսնել. որովհետեւ աչքերը դա-
դարել էին ծերութիւնից։
5 Եւ Տէրն ասեց Աբիային. Ահա Յե-
րոբոամի կինը եկել է քեզանից բան
հարցնելու իր որդիի համար, որ ահա
հիւանդ է. այսպէս եւ այսպէս տաս
նորան. եւ կ'լինի եկած ժամանակ իրան
6 օտար է ձեւացնելու։ Եւ եղաւ հէնց
որ Աբիան լսեց նորա ոտքերի ձայնը,
որ դռնովը մտնում էր, ասեց. Եկ,
ով Յերոբոամի կին, ինչու համար
ես քեզ օտար ձեւացնում. եւ ես ու-

ե Գլ. ի. 36։
Ի Երեմ. իզ. 18։
ը Գ Թագ. իգ. 17, 18։
թ Գ Թագ. իգ. 18, 19։

ժ Գլ. ժզ. 31։
ի Տես Գլ. ժզ. 24։
ի Գլ. ժզ. 31, 32։
* Կամ՝ առաջին մարգարէից

լ Գաղ. ժէ. 5, 12։
խ Ձեռնադրում էր։
ծ Գլ. ժզ. 30։
կ Գլ. ժզ. 10։

— Ձեռ. ժզ. 1։
ք Գլ. ժա. 29, 31։
հ Գլ. ժա. 29։

զարկուեցայ քեզ խիստ ըստ հմար ։
7 Դնա , Ցերոբովամին ասիր . Այսպէս
է ասում Իսրայէլի Տէր Աստուածը .
Որովհետեւ ես քեզ բարձրացրի ժո-
ղովրդի միջից եւ քեզ իմ ժողովրդ
8 Իսրայէլի վերայ իշխան դրի . եւ պա-
տառեցի թագաւորութիւնը Դաւիթի
տանից եւ քեզ տուի , եւ դու իմ
Դաւիթ ծառայի պէս չ'եղար որ պա-
հում էր իմ պատուիրանքները եւ բո-
լոր սրտով ինձ հետեւում որ միայն
9 իմ աչքին ուղիղ երեւոյթ անէ . եւ
քեզանից առաջ եղածների ամենից ա-
ւելի չարութիւն գործեցիր , եւ գնա-
ցիր քեզ համար ուրիշ աստուածներ
եւ կուռքեր չինեցիր ինձ բարկացնե-
լու համար , եւ ինձ քո հետը դցե-
10 ցիր ։ Ահա ես էլ չարիք պիտի բերեմ
Ցերոբովամի տան վերայ եւ պիտի
բնաջինջ անեմ Ցերոբովամի համար
Իսրայէլի մէջ
Ամենն արու մարդը , Իսրայէլի մէջ
կապուածը եւ արձակուածը , եւ պի-
տի աւելեմ Ցերոբովամի տան հետեւ-
ցը , ինչպէս որ աղբն են աւելում մին-
11 չեւ որ վերջանայ ։ Ցերոբովամից քա-
ղաքում մեռնողին շունները պիտի ու-
տեն , եւ դաշտի մէջ մեռածին երկնքի
թռչուները պիտի ուտեն . որովհե-
12 տեւ Տէրն է ասում ։ Եւ դու վեր կաց
դնա քո տունը . քո ոտքերը քաղաքը
13 մտնելիս երեխան պիտի մեռնի ։ Եւ
բոլոր Իսրայէլը նորա համար սուգ
կ'անէ , եւ կ'թաղեն նորան . որովհե-
տեւ Ցերոբովամից միայն նա է մըտ-
նելու գերեզման , որովհետեւ Ցերո-
բովամի տանը մէջ նորա վերայ մի
բարի բան գտնուեցաւ Իսրայէլի Տէր
14 Աստուծոյ առաջին ։ Եւ Տէրն իր հա-
մար Իսրայէլի վերայ մէկ թագաւոր
վեր կ'կացնէ որ բնաջինջ կ'անէ Ցե-
րոբովամի տունը նոյն օրը , եւ այն
15 էլ ինչ որ կայ հիմա ։ Եւ Տէրը պիտի
զարկէ Իսրայէլին ինչպէս որ եղէգը
չարժւում է ջրերի մէջ , եւ պիտի
խլէ Իսրայէլին այս բարի երկրիցը , որ
տուել է իրանց հայրերին , եւ հալիտ
ցրուէ նորանց Գետի միւս կողմումը .
որովհետեւ իրանց համար կուռքի ան-
տառներ չինեցին Տիրոջը բարկացնե-
16 լով ։ Եւ Իսրայէլին պիտի մատնէ ,
այն մեղքերի համար որ Ցերոբովամն
արաւ , եւ որ Իսրայէլին մեղանչել
տուաւ ։
17 Եւ Ցերոբովամի կինը վեր կացաւ
եւ գնաց հասաւ Թիրսա . եւ նա
տան չէմքովը ներս էր մտնում , որ
18 նա երեխան մեռաւ ։ Եւ նորան թա-
ղեցին , եւ բոլոր Իսրայէլը սուգ ա-
րաւ նորա վերայ Տիրոջ խօսքին հա-
մեմատ , որ խօսեց իր ծառայ Աքիա
մարգարէի ձեռովը ։
19 Եւ Ցերոբովամի գործքերի մնացոր-
դը , թէ պատերազմելը եւ թէ թագաւո-
րելը , ահա նորանք գրուած են Իսրա-
էլի թագաւորների ժամանակագ գըր-
20 քումը ։ Եւ Ցերոբովամի թագաւորու-
թիւն արած օրերը քսանեւերկու տա-
րի էր . եւ նա ննջեց իր հայրերի հետ .
եւ նորա որդի Նադաբը թագաւորեց
նորա տեղ ։
21 Եւ Սողոմոնի որդի Ռոբովամը թա-
գաւորեց Յուդայի մէջ . Ռոբովամը
քառասունեւմէկ տարեկան էր երբոր
թագաւոր եղաւ եւ տասնեւեօթը տա-
րի թագաւորութիւն արաւ Երուսա-
ղէմում՝ այն քաղաքումը , որ Տէրը
ընտրել էր Իսրայէլի բոլոր ցեղերից իր
անունը այնտեղ դնելու համար . եւ
նորա մօր անունն էր Նաամա՝ Ամ-
22 մոնացի ։ Եւ Յուդայեանները չարու-
թիւն արին Տիրոջ աչքի առաջին եւ
նորան աւելի բարկացրին իրանց ա-
րած մեղքերովը քան թէ իրանց հայ-
23 րերը։ Նորանք էլ իրանց համար բարձ-
րաւանդակներ եւ սիւներ եւ Աստա-
ռոթ կուռքեր չինեցին ամէն բարձր
բլուրների վերայ եւ ամէն կանաչ
24 ծառի տակ ։ Եւ պոռնկողներ էլ կա-

ԵՐ Թագ. ժբ. 7—9. Գլ. ժգ. 2,
Ի Գլ. ժա. 31,
Ի Գլ. ժա. 38, 39. ժե. 5,
Ի Գլ. ժբ. 28,
Ը Նենհմ. թ. 26. Ասգ. ծ. 17. Եզեկ. իգ. 35,
Ի Գլ. ժե. 29,
Ի Տես ա Թագ. իե. 22,
ԵՐ Օր. լբ. 36,
Ի Գլ. ժգ. 3,
Ի Գլ. ժգ. 4. իա. 24,
Ի Գլ. ժե. 27—29,
Ի Տես. իգ. 15, 16,
Հգ Թագ. ժե. 29,
Ի Գլ. ժե. 26, 30, 34. ժգ. 2, 13, 19, 20. իա. 22. իբ. 54,
գ Թագ. գ. 3. ժ. 29, 31,
իչ Իսրայէլին նայս բարի երկրիցը, որ տուել է իրանց հայրերին , եւ հալիտ ցրուէ նորանց Գետի միւս կողմումը . որովհետեւ իրանց համար կուռքի անտառներ չինեցին Տիրոջը բարկացնե-
16 լով ։ Եւ Իսրայէլին պիտի մատնէ , այն մեղքերի համար որ Ցերոբովամն արաւ , եւ որ Իսրայէլին մեղանչել տուաւ ։
17 Եւ Ցերոբովամի կինը վեր կացաւ եւ գնաց հասաւ Թիրսա . եւ նա տան չէմքովը ներս էր մտնում , որ
18 նա երեխան մեռաւ ։ Եւ նորան թա-
ղեցին , եւ բոլոր Իսրայէլը սուգ ա-
րաւ նորա վերայ Տիրոջ խօսքին հա-
մեմատ , որ խօսեց իր ծառայ Աքիա
մարգարէի ձեռովը ։
19 Եւ Ցերոբովամի գործքերի մնացոր-
դը , թէ պատերազմելը եւ թէ թագաւո-
րելը , ահա նորանք գրուած են Իսրա-
էլի թագաւորների ժամանակագ գըր-
20 քումը ։ Եւ Ցերոբովամի թագաւորու-
թիւն արած օրերը քսանեւերկու տա-
րի էր . եւ նա ննջեց իր հայրերի հետ .
եւ նորա որդի Նադաբը թագաւորեց
նորա տեղ ։
21 Եւ Սողոմոնի որդի Ռոբովամը թա-
գաւորեց Յուդայի մէջ . Ռոբովամը
քառասունեւմէկ տարեկան էր երբոր
թագաւոր եղաւ եւ տասնեւեօթը տա-
րի թագաւորութիւն արաւ Երուսա-
ղէմում՝ այն քաղաքումը , որ Տէրը
ընտրել էր Իսրայէլի բոլոր ցեղերից իր
անունը այնտեղ դնելու համար . եւ
նորա մօր անունն էր Նաամա՝ Ամ-
22 մոնացի ։ Եւ Յուդայեանները չարու-
թիւն արին Տիրոջ աչքի առաջին եւ
նորան աւելի բարկացրին իրանց ա-
րած մեղքերովը քան թէ իրանց հայ-
23 րերը։ Նորանք էլ իրանց համար բարձ-
րաւանդակներ եւ սիւներ եւ Աստա-
ռոթ կուռքեր չինեցին ամէն բարձր
բլուրների վերայ եւ ամէն կանաչ
24 ծառի տակ ։ Եւ պոռնկողներ էլ կա-

ժգ. 21. ժե. 9, 18, 24, 28. իգ. 15,
Ի Տես. ժբ. 24. Գլ. ժե. 21, 33,
Ի բ Մն. ժգ. 2—20,
Ի բ Մն. ժբ. 13,
Ի Գլ. ժա. 32, 36,
Ի Գլ. ժա. 1,
ԼԲ Մն. ժբ. 1,
գ Թագ. իե. 11. բ Օր. լբ. 21,
Ի գ Թագ. ժգ. 4. ժէ. 9։
Ի Տես Նլ. իգ. 24,
Ի գ Թագ. ժգ. 4. ժէ. 10,
Ի Եբեմ. բ. 20,
Ի բ Օր. ժբ. 2,
ԵՐ Օր. իգ. 17. Գլ. ժե. 12. իբ. 46. գ Թագ. իգ. 7.

յին այն երկրումը, որ այն ազգերի
բոլոր գարշութիւնների պէս էին ա-
նում, որոնց քշել էր Տէրը Իսրայէլի
որդկանց առաջից։
25 Եւ Ռոբովամ թագաւորի հինգե-
րորդ տարին եղաւ, որ Եգիպտոսի
Սիսակ թագաւորն եկաւ Երուսաղէ-
26 մի վերայ։ Եւ վեր առաւ Տիրոջ տան
գանձերը եւ թագաւորի տան գանձե-
րը եւ բոլորը վեր առաւ, եւ վեր ա-
ռաւ բոլոր ոսկի վահանները որ Սո-
27 ղոմոնը չինել էր։ Եւ Ռոբովամ թա-
գաւորը նորանց փոխարէն պղնձի վա-
հաններ չինեց եւ յանձնեց սուրհան-
դակների պետաւորների ձեռքը, որ
թագաւորի տան պահպանութիւնն ա-
28 նում էին։ Եւ երբոր թագաւորը Տի-
րոջ տունն էր գնում, սուրհանդակ-
ները նորանց առնում եւ նո՛ա էին բե-
րում սուրհանդակների խուցը։
29 Եւ Ռոբովամի գործերի մնացորդը
եւ նորա բոլոր արածը ահա նորանք
գրուած են Ցուդայի թագաւորների
30 յիշատակաց գրքումը։ Եւ Ռոբովամի եւ Յերոբո-
31 վամի մէջ։ Եւ Ռոբովամը ննջեց իր
հայրերի հետ եւ թաղուեցաւ իր հայ-
րերի հետ Դաւիթի քաղաքումը, եւ
նորա մօր անունն էր Նաամա Ամմո-
նացի. եւ նորա Աբիամ որդին թա-
գաւորեց նորա տեղ։

ԳԼ. ԺԵ

Աբիամ, Ասա, Նադաբ, Բաասա։

1 Եւ Նաբատեան Յերոբովամի թագա-
ւորութեան տասնեւութերորդ տարին
Աբիամը թագաւորեց Ցուդայի վերայ։
2 Երեք տարի թագաւորութիւն արաւ
Երուսաղէմումը, եւ նորա մօր ա-
նունն էր Մաաքա դուստր Աբիսա-
3 ղոմի։ Եւ նա գնաց իր հօր բոլոր մեղ-
քերումը, որ արել էր իրանից առաջ,
եւ Ննորա սիրտը ուղիղ չէր իր Տէր
Աստուծոյ առաջին ինչպէս իր հայր
4 Դաւիթի սիրտը։ Որովհետեւ Դաւի-
թի համար նորա Տէր Աստուածն իր
մէկ Ննրաղ էր տուել Երուսաղէմումը, որ նորա որդին հաստատէ
իրանից յետոյ եւ հաստատ պահէ Ե-
5 րուսաղէմումը։ Որովհետեւ Դաւիթն
Ցուդայեցի արաւ Տիրոջ առաջին եւ չխոտորուեց իր կեանքի բոլոր օրե-
րումը այն ամենից որ իրան պատ-
ուիրուած էր բացի Խեթեացի Ուրիա-
6 յի բանումը։ Եւ Նպատերազմ կար
Ռոբովամի եւ Յերոբովամի մէջ նորա
կեանքի բոլոր օրերումը։
7 Եւ Աբիամի գործերի մնացորդը
եւ նորա բոլոր արածը, ահա նորանք
գրուած են Ցուդայի թագաւորների
յիշատակաց գրքումը. եւ Նպատերազմ
կար Աբիամի եւ Յերոբովամի մէջ։
8 Եւ Աբիամը ննջեց իր հայրերի հետ,
եւ նորան թաղեցին Դաւիթի քաղա-
քումը. եւ նորա որդի Ասան թագա-
ւորեց նորա տեղ։
9 Եւ Իսրայէլի Յերոբովամ թագաւո-
րի քսաներորդ տարին թագաւոր ե-
10 ղաւ Ասան Ցուդայի վերայ, եւ քա-
ռասունեւմէկ տարի թագաւորեց Ե-
րուսաղէմումը, եւ նորա մօր անունն
11 էր Մաաքա դուստր Աբիսողոմի։ Եւ
Ասան ուղղութիւն արաւ Տիրոջ աչքի
առաջին ինչպէս իր հայր Դաւիթը։
12 Եւ դուրս արաւ Էիզացողներին այն
երկրից եւ հեռացրեց Էիր հայրերի չի-
13 նած ամեն կուռքերը։ Եւ Նիր մայր
Մաաքային էլ հեռացրեց տիկնութիւ-
նից. որովհետեւ նա անտառի գար-
չութիւն էր չինել. եւ Ասան բնաջինջ
արաւ նորա գարչութիւնը եւ այրեց
14 կեդրոն հեղեղատումը։ Բայց բարձ-
րաւանդակները վեր չառնուեցան,
սակայն Ասայի սիրտը ուղիղ էր Տի-
15 րոջ հետ իր բոլոր օրերումը։ Եւ իր
հօր նուիրածները եւ իր նուիրածնե-
րը՝ արծաթը, ոսկին եւ անօթները
բերաւ Տիրոջ տունը։
16 Եւ պատերազմ կար Ասայի եւ Իս-
րայէլի Բաասա թագաւորի մէջ նո-

ա Գլ. ժա. 40, բ Մն. ժբ. 2։
գբ Մն. ժբ. 9—11։ Գլ. ժե. 18,
դ Գլ. ժ. 17։
ե Մն. ժբ. 15, 16.
զ Գլ. ժբ. 21—24։ ժե. 6։
է Մն. ժբ. 16.
ը Արբ

թ Մն. ժբ. 16. Մաա. ա. 7։
—
ժ Մն. ժա. 20—22։
ի Մն. ժգ. 2 «Մեքայիա գաւառը Ուբղիայ»։
լ Գլ. ժա. 4։ Շմր. 14։

խ Գլ. ժա. 33, 36։ բ Մն. իա. 7։
ծ Գլ. ժա. 36։
կ Գլ. ժգ. 8։
կբ Թագ. ժա. 4, 13։ ժբ. 9։
կգ Գլ. ժգ. 30։
կդ Մն. ժգ. 22։
կե Մն. ժգ. 2 եւլն։

կբ Մն. ժգ. 1։
կը Մն. ժգ. 2։
կթ Գլ. ժգ. 24։
կի Մն. ժե. 8։
կլ Մն. ժե. 16—18։
կխ Գլ. իբ. 43, 44։ դ Թագ. ժբ. 3։ ժգ. 4։ բ Մն. ժե. 17։

17 բանց բոլոր օրերումը ։ Եւ Իսրայէլի
Բաասա թագաւորը վեր գնաց Յու-
դայի վերայ եւ չինեց Ռաման, որ
եկք եւ մուտք չտայ Յուդայի Ասա
18 թագաւորին ։ Եւ Ասան վեր առաւ
Տիրոջ տան գանձումը եւ թագաւորի
տան գանձումը ՚ինացած բոլոր ար-
ծաթը եւ ոսկին եւ տուաւ իր ծա-
ռաներուն ձեռքը , եւ Ասա թագաւորը
ուղարկեց նորանց ՚Դամասկոսում բը-
նակող Ասորիներուն թագաւորին՝ Ղեիո-
նի որդի Տաբրիմոնի որդի ՚Բենադա-
դին ասելով . Դաշինք կայ իմ մէջ եւ
քո մէջ , իմ հօր մէջ եւ քո հօր մէջ .
ահա քեզ համար ՚արծաթ ու ոսկի
ուղարկեցի ընծայ , գնա եղիր քո դա-
շինքը Իսրայէլի Բաասա թագաւորի
20 հետ , որ նա գնա ինձանից ։ Եւ Բե-
նադադը լսեց Ասա թագաւորին , եւ
իր զօրքերի իշխաններին ուղարկեց
Իսրայէլի քաղաքների վերայ եւ զար-
կեց Իյոնը , ՚Դանը , ՚Աբէլ-բեթ-մաա-
քան եւ բոլոր ՚Քինեռէթը ու բոլոր
21 Նեփթաղիմի երկիրը ։ Եւ երբոր Բաա-
սան լսեց այդ բանը , դադարեց Ռաման
չինելուց եւ բնակուեց Թերսայում ։
22 Եւ ՚Ասա թագաւորը լուր տուաւ բո-
լոր Յուդայեցիներին առանց բացա-
ռութեան , եւ նորանք վեր առան
Ռամայի քարերը եւ փայտերը , որ չի-
նել էր Բաասան , եւ Ասա թագաւորը
նորանցով չինեց Բենիամինի Գաբան
եւ ՚Մասփան ։
23 Եւ ՚Ասայի բոլոր գործքերի ճնացոր-
դը եւ նորա բոլոր զօրութիւնը եւ
նորա բոլոր արածը եւ նորա չինած
քաղաքները , ահա նորանք գրուած
են Յուդայի թագաւորների ժիչատա-
կաց գրքումը . միայն թէ իր ծերու-
թեան ժամանակ ոտները ցաւում էին ։
24 Եւ Ասան ննջեց իր հայրերի հետ եւ
թաղուեցաւ իր հայրերի հետ իր հայր
Դաւիթի քաղաքումը . եւ նորա ՚Յով-
սափատ որդին թագաւորեց նորա տեղ ։
25 Եւ ՚Ներոբոամի որդի Նադաբը
թագաւոր եղաւ Իսրայէլի վերայ Յու-
դայի թագաւոր Ասայի երկրորդ տա-
րիումը , եւ թագաւորեց Իսրայէլի վե-
26 րայ երկու տարի ։ Եւ նա չարութիւն
արաւ Տիրոջ աչքի առաջին եւ գնաց
իր հօր ճանապարհովը եւ նորա մեղ-
քերովը , ՚որոնցով մեղանչել տուաւ
27 Իսրայէլին ։ Եւ ՚Նորա դէմ դաւաճա-
նութիւն արաւ Իսաքարցի Աքիայի
որդի Բաասան , եւ Բաասան նորան
Ջարդեց Փղշտացիների Գաբաթոնումը ,
երբոր Նադաբը եւ բոլոր Իսրայէլը
28 պաշարել էին ՚Գաբաթոնը ։ Եւ Բաա-
սան մեռցրեց նորան Յուդայի Ասա
թագաւորի երրորդ տարիումը , եւ ին-
29 քը թագաւորեց նորա տեղ ։ Եւ հէնց
որ թագաւոր եղաւ Ջարդեց Ներոբո-
ամի բոլոր տունը , բնաւ մի շնչաւոր
չ՚թողեց Ներոբոամի համար մինչեւ
որ նորան բնաջինջ արաւ ՚Տիրոջ այն
խօսքի համեմատ , որ իր ծառայ ՚Սի-
լոնացի Աքիա մարգարէի ձեռովը խօ-
30 սել էր , ՚Ներոբոամի արած եւ Իս-
րայէլին մեղանչել տուած մեղքերի
համար նորա այն բարկութեան հա-
մար , որով բարկացրել էր Իսրայէլի
Տէր Աստուծուն ։
31 Եւ Նադաբի գործքերի ճնացորդը եւ
նորա բոլոր արածը , ահա նորանք
գրուած են Իսրայէլի թագաւորների
32 ժիչատակաց գրքումը ։ Եւ ՚պատերազմ
կար Ասայի եւ Իսրայէլի Բաասա թա-
գաւորի մէջ նորանց բոլոր օրերումը ։
33 Յուդայի Ասա թագաւորի երրորդ
տարիումը Աքիայի որդի Բաասան թա-
գաւոր եղաւ բոլոր Իսրայէլի վերայ
՚Թերսայում , և [illegible] քսան-
34 չորս տարի . Եւ չարութիւն արաւ
Տիրոջ աչքի առաջին եւ ՚գնաց Ներո-
բոամի ճանապարհովը եւ նորա մեղքո-
վը , որով մեղանչել տուաւ Իսրայէլին ։

Գլ. ԺԶ.

Բաասայի մահը, Ելան. Զամբրին. Ամբին և Աքաաբը. Սամարիան և երիքովը չինելում են։

1 Եւ Տիրոջ խօսքն եղաւ ՚Անանիի որ-

---

3 Ր Մն. ժգ. 1—8։ Տես Յեռ. ժբ. 25.
2 Տես Գր. ժգ. 26։ գ Թագ. ժբ. 18.
4 Գ. ժա. 23, 24.
5 Ր Մն. ժգ. 2։
յգ Թագ. ժգ. 8.
6 Գ. ժա. 29.
7 Տես Դատ. ժբ. 29։ ր Թագ. բ. 14.
8 Տես. ժա. 2։ 9 Ր Մն. ժգ. 6.
10 Տես. ժբ. 17.
11 Տես. ժբ. 26։ Երեմ. խա. 6, 10։
12 Ր Մն. ժգ. 11, 12։
13 Ր Մն. ժգ. 13—ժէ. 1։
14 Մաս. ա. 8։
15 Գ. ժգ. 20։
16 Գ. ժբ. 30։ ժգ. 16։
17 Գ. ժգ. 14։
18 Տես. ժբ. 44։
19 Գ. ժգ. 10, 14։
20 Գ. ժա. 29։
21 Գ. ժգ. 9, 16։
22 Տես Ր Մն. ժգ. 9։
23 Գ. ժգ. 17։
24 Գ. ժբ. 28, 29։ ժգ. 33։ ժգ. 16։ ժգ. 2, 13, 19, 26։
—
25 Ր Մն. ժբ. 2։ ի. 34։

դի Ցեուին Բաասայի վերայով ասելով.
2 Որովհետեւ ես բարձրացրի քեզ փոշիից եւ քեզ իմ Իսրայէլ ժողովրդի վերայ իշխան դրի, բայց դու Երոբոամի ճանապարհով գնացիր եւ իմ Իսրայէլ ժողովրդին մեղանչել տուիր, նորանց մեղքերովն ինձ բարկացնելու
3 համար, Ահա ես պիտի աւերեմ Բաասայի եւեւից եւ նորա տան եւեւից, եւ քո տունը պիտի չինեմ Նաբատայ
4 ան Երոբոամի տան պէս։ Բաասայից քաղաքում մեռնողին շուները պիտի ուտեն, եւ նորա դաշտում մեռնողին երկնքի թռչունները պիտի ուտեն։
5 Եւ Բաասայի գործերի մնացորդը եւ նորա արածը եւ նորա զօրութիւնը, Նայա նորանք գրուած են Իսրայէլի թագաւորների յիշատակաց գրքում։
6 Եւ Բաասան ննջեց իր հայրերի հետ եւ թագուեցաւ Թերսայում, եւ նորա որդի Էլան թագաւոր եղաւ
7 նորա տեղ։ Նաեւ Անանիի որդի Ցեուի մարգարէի ձեռովն եղաւ Տիրոջ խօսքը Բաասային եւ նորա տանը եւ այն բոլոր չարութեան համար, որ արաւ Տիրոջ աչքի առաջին նորան իր ձեռքերի գործովը բարկացնելու համար, որ Երոբոամի տան նման դառնայ, եւ որովհետեւ նորան սպանել էր։
8 Ութգայի Աստ թագաւորի քսանեւվեց տարիումը թագաւորեց Բաասայի որդի Էլան Իսրայէլի վերայ Թերսա-
9 յում՝ երկու տարի։ Եւ նորա դէմ դաւաճանութիւն արաւ նորա ծառայ Զամբրին՝ կառքերի կէսի վերայ իշխանը, երբոր նա խմել արել էր Թերսայում՝ Արսայի տանը, որ
10 Թերսայի տան վերակացուն էր։ Այն ժամանակ եկաւ Զամբրին եւ զարկեց նորան սպանեց Ութգայի Աստ թագաւորի քսանեւեօթը տարիումը, եւ ինքը թագաւոր եղաւ նորա տեղ։
11 Եւ երբոր թագաւոր եղաւ եւ իր աթոռի վերայ նստեց, խոցեց Ջարդեց Բաասայի բոլոր տունը եւ նորա համար էմէկ արու մարդ չթողեց՝ թէ նորա ազգականները թէ նորա բարե-
12 կամները։ Եւ Զամբրին բնաջինջ արաւ Բաասայի բոլոր տունը Տիրոջ այն խօսքի համեմատ, որ խօսել էր Բաասա-
13 յի վերայով Ցեհու մարգարէի ձեռով, Բաասայի բոլոր մեղքերի եւ նորա որդի Էլայի մեղքերի համար, որ մեղանչեցին եւ մեղանչել տուին Իսրայէլին, որ Իսրայէլի Աստուծուն բարկացնեն իրանց Էանոտապաշտութիւններով։
14 Եւ Էլայի գործերի մնացորդը եւ նորա բոլոր արածը, Նայա նորանք գրուած են Իսրայէլի թագաւորների յիշատակաց գրքում։
15 Ութգայի Աստ թագաւորի քսանեւօթներորդ տարին Զամբրին Թերսայում օթեց օր թագաւորեց, երբոր ժողովուրդը պաշարել էր Փղշտացիների Գեթաթոնը։
16 Եւ պաշարող ժողովուրդը լսեց որ ասում էին թէ Զամբրին դաւաճանութիւն է արել եւ թագաւորին էլ սպանել. եւ բոլոր Իսրայէլը այն օրը բանակումը Ամրի զօրավարին Իսրայէլի վերայ թագաւոր
17 չինեց։ Եւ Ամրին վեր գնաց Գեթաթոնից եւ բոլոր Իսրայէլը նորա հետ,
18 եւ պաշարեցին Թերսան։ Եւ երբոր Զամբրին տեսաւ որ քաղաքը առնուելու է, մտաւ թագաւորի տան աւնեակը եւ իր վերայ կրակի տուաւ թա-
19 գաւորի տունը եւ մեռաւ, իր արած մեղքերի համար, որ չարութիւն էր արել Տիրոջ աչքի առաջին Երոբոամի ճանապարհով, եւ նորա Իսրայէլին մեղանչել տուած մեղքերով գնալով։
20 Եւ Զամբրի գործերի մնացորդը եւ նորա արած դաւաճանութիւնը, Նայա նորանք գրուած են Իսրայէլի թագաւորների յիշատակաց գրքում։
21 Այն ժամանակ Իսրայէլի ժողովուրդը երկու մասերի բաժանուեցաւ. ժողովրդի մի կէսը գնաց Գինեաթի որդի Թաբնիի եւեւից որ նորան թագաւոր անէն, եւ միւս կէսը Ամրիի եւեւից։
22 Եւ Ամրիի եւեւից գնացող ժողովուրդը աւելի զօրացաւ Գինեաթի որդի Թաբնիի եւեւից ընդոծոլ ժողովրդից.

ԲԳԼ. ԺԶ. 7։
ԲԳԼ. ԺԵ. 34։
ԲԳԼ. ԺԶ. 10։ ԺԵ. 29։
ԲԳԼ. ԺԶ. 11։

ՂՐ ՄՆ. ԺԶ. 1։
ԲԳԼ. ԺԶ. 17։ ԺԵ. 21։
ԵԶ ՔՐՔ. Բ. 31։
ՆԵ ՔՐՔ. ԻԵ. 23։

ՂՐ ՕՐ. ԻԲ. 21։
ԲԳԼ. ԺԵ. 27։ ՏԵՈ ԱՐ. ԺՔ. 45։
ԷԶԼ. ԺԵ. 34։

ԻԶ ՔՐՔ. ԺՈ. 14։ Բ ՄՆ. ԻԳ. 13։

եւ Թաբնին մեռաւ եւ Թագաւորեց
23 Ամրին։ Ուղղի Ասա Թագաւորի Ի-
րեսունեւմէկ տարին Թագաւոր եղաւ
Ամրին Իսրայէլի վերայ՝ տասնեւերկու
տարի Ք֊ի֊ր֊ի֊ւ֊ղ֊ե֊մ֊։ Թերսայում Թա-
24 գաւորեց վեց տարի։ Եւ նա առաւ
*Սամարիա սարը Սամերից երկու տա-
ղանդ արծաթով եւ ւ֊ա֊ւ֊ե֊ւ չինեց սարի
վերայ, եւ այն իր չինած քաղաքի ա-
նունը ֏*Սամարիա սարի տիրոջ Սա-
մերի անունովը կոչեց։
25 Եւ Ամրին Տիրոջ աչքի առաջին
չարութիւն գործեց, եւ իրանից ա-
ռաջ եղողների ամենից աւելի չարը
26 եղաւ։ Եւ գնաց Նաբատեան Երո-
բոամի բոլոր ճանապարհներովը եւ
նորա Իսրայէլին մեղանչել առած
մեղքերովը որ Իսրայէլի Տէր Աստու-
ծուն իրանց մեռոփապաշտութիւննե-
րովը բարկացրին։
27 Եւ Ամրիի արած գործերի մնացոր-
դը, եւ նորա արած զօրութիւնը, ա-
հա նորանք գրուած են Իսրայէլի Թա-
28 գաւորների յիշատակաց գրքումը։ Եւ
Ամրին ննջեց իր հայրերի հետ եւ Թաղ-
ուեցաւ Սամարիայում, եւ նորա որ-
դի Աքաաբը Թագաւորեց նորա տեղ։
29 Եւ Ամրիի որդի Աքաաբը Թագաւոր
եղաւ Իսրայէլի վերայ Ուղղի Ասա
Թագաւորի երեսունեւութերորդ տա-
րիում։ Եւ Ամրիի որդի Աքաաբը
Իսրայէլի վերայ Սամարիայում քսա-
30 նեւերկու տարի Թագաւորեց։ Եւ
Ամրիի որդի Աքաաբը չարութիւն
արաւ Տիրոջ աչքի առաջին իրանից
առաջ բոլոր եղածներից աւելի։
31 Եւ այդ դեռ քիչ էր որ նա գնում
էր Նաբատեան Երոբոամի մեղ-
քերովը. Սիդոնացիների Թագաւոր
Եթբաալի աղջիկ Յեզաբէլին էլ իր
համար կին առաւ եւ գնաց ու պաշ-
տեց Բահաղին եւ երկրպագութիւն
32 արաւ նորան։ Եւ Բահաղի համար մի
սեղան չինեց իր Սամարիայում չինած
33 Բահաղի տանը։ Եւ Աքաաբը մի ան-
տառի կուռք չինեց, եւ Աքաաբը չա-
բունակեց ւ֊յ֊ղ֊ե֊ւ անել, որ իրանից
առաջ եղած Իսրայէլի բոլոր Թագա-
ւորներից աւելի բարկացրեց Իսրայէլի
Տէր Աստուածն։
34 Նորա օրերում Բեթէլացի Յիէլը չի-
նեց Երիքովը. իր Աբիրոն անդրանիկ
որդիովը նորա հիմը դրաւ եւ իր Սե-
գուբ կրտսեր որդիովը կանգնեցրեց
նորա դռները ՙՏիրոջ խօսքին համեմատ
որ խօսեց Նաւեան Յեսուի ձեռովը։

ԳԼ. ԺԷ

Եղիան նախագուշակում է սով, կերակրվում է ագռաւների յիշատով. ինքը հրաշքով կերակրում է Սարեփթացի այրեակայի կինը և նորա որդին յարութիւն տալիս։

1 Եւ Գաղաադի բնակիչներից Թեզբացի
Եղիան ասեց Աքաաբին. կենդանի է
Իսրայէլի Տէր Աստուածը, Որի ա-
ռաջին կանգնում եմ, որ Ես այս տարի-
ներին ցող եւ անձրեւ պիտի չլինի,
բայց եթէ իմ խօսքովը։
2 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ նորան ա-
3 սելով. Գնա այստեղից եւ դարձիր
դէպի արեւելք եւ թաք կաց Քերիթ
հեղեղատի մօտ որ Յորդանանի դէմ
4 է։ Եւ այն հեղեղատիցը կ'խմես, եւ
ես ագռաւներին հրամայել եմ որ քեզ
5 կերակրեն այնտեղ։ Եւ նա գնաց եւ
արաւ Տիրոջ խօսքի համեմատ, եւ
գնաց ու բնակուեց Քերիթ հեղեղատի
6 մօտ որ Յորդանանի դիմացն է։ Եւ
ագռաւները նորա համար հաց եւ միս
էին բերում առաւօտ, եւ հաց ու
միս՝ իրիկունը, եւ նա խմում էր հե-
7 ղեղատիցը։ Եւ եղաւ որ մի քանի ժա-
մանակից յետոյ չորացաւ հեղեղատը,
որովհետեւ երկրումն անձրեւ չկար։
8 Եւ Տիրոջ խօսքն եղաւ նորան ա-
9 սելով. Վեր կաց գնա Սիդոնացիների
ՙՍարեփթան եւ այնտեղ նստիր. ահա
ես այնտեղ մի որբեւայրի կնկայ հրա-
10 մայել եմ որ քեզ կերակրէ։ Եւ նա
վեր կացաւ գնաց Սարեփթա եւ հա-
սաւ քաղաքի դուռը, եւ ահա այնտեղ
մի որբեւայրի կին էր հաւաք էր ժողո-
վում. եւ նա կանչեց նորան եւ ա-

---

* Կամ՝ Սամարոն
Գ֊Կ֊ղ֊գ֊. 32. ի֊. 1, 10, 17. գ֊ Թագ֊. ժ֊է֊. 24. Նգէ֊. գ֊. 10. Յոբ֊. գ֊. 4. Գօր֊. ը֊. 1, 3.
ա Մի֊գ֊. գ֊. 16.
Հգ֊ա֊. ժ֊ը֊. 7. Գկ֊. ժ֊ա֊. 1.
բ Թագ֊. ժ֊. 21, 26, 27.
գ Թագ֊. ժգ֊. 6. ժ֊է֊. 10. ի֊ա֊. 3.
դ Թագ֊. ը֊. 4, 19—22. ե Յեհ֊. գ֊. 26.
—Գկ֊. ժ֊ը֊. 10, 15. իգ֊. 14. գ Թագ֊. գ֊. 14. ե֊. 16.
զ Ը֊ր֊. ժ֊. 8. Գկ֊. ժ֊ը֊. 15. է Յ֊ե֊հ֊. ե֊. 17. Ղ֊Կ֊գ֊. 20. Ղ֊ա֊ւ֊. գ֊. 26. Ի֊Ա֊ա֊. ժ֊ե֊. 33, 33.

սեց. Խնդրեմ ինձ համար մի քիչ ջուր
44 բեր մի ամանումդ որ խմեմ։ Եւ երբոր
նա գնաց բերելու, նորան կանչեց եւ
ասեց. Խնդրեմ ինձ համար մի պա-
42 տառ եւ հաց բեր ձեռքիդ։ Եւ նա ա-
սեց. Կենդանի է քո Տէր Աստուածը,
որ ես մի նկանակ չունիմ, բացի մի
բուռ ալիւր սափորումը եւ մի քիչ
իւղ կուժումը, եւ ահա մի երկու
փայտ եմ ժողովում, որ գնամ եւ
պատրաստեմ այն ինձ համար եւ իմ
որդիի համար, որ այն ուտենք եւ
43 մեռնենք։ Եւ Եղիան ասեց նորան.
Մի վախենար, գնա արա քո խօսքի
պէս, միայն թէ առաջ ինձ համար մի
փոքր չօթի չինիր նորանից եւ բեր ինձ
համար, եւ յետոյ քեզ եւ քո որդիի
44 համար կ'չինես։ Որովհետեւ այսպէս
է ասում Իսրայէլի Տէր Աստուածը.
Սափորումը ալիւրը պիտի չվերջանայ,
եւ կուժիցը իւղը չպակասէ, մինչեւ
այն օրը որ Տէրը անձրեւ տայ երկրի
45 երեսին։ Եւ նա գնաց եւ արաւ Եղիա-
յի խօսքի պէս, եւ նա եւ կինը եւ իր
տունը կերան բաւական ժամանակ։
46 Եւ սափորիցն ալիւրը չէր վերջանում,
եւ կուժիցը իւղը չէր պակասում Տի-
րոջ այն խօսքի պէս, որ ասեց Եղիայի
ձեռովը։

47 Եւ այս բաներից յետոյ եղաւ որ այն
տան տիկինը հիւանդացաւ, եւ նորա հիւանդութիւնը չատ
սաստիկ էր մինչեւ որ նորանում
48 չունչ չէր մնացել։ Եւ կինն ասեց Ե-
ղիային. Դու ի՞նչ բան ունես ինձ
հետ. Հով մարդ Աստուծոյ, ինձ մօտ
եկար հոր իմ մեղքը յիշեցնես եւ իմ
49 որդին մեռցնես։ Եւ նա ասեց կնկան.
Ինձ տուր տղադ. Եւ առաւ նորան
նորա գրկիցը եւ վեր տարաւ նորան
վերնատունը ուր որ ինքը բնակվում
էր, եւ պառկեցրեց նորան իր անկող-
20 նի վերայ։ Եւ բաղաղակեց Տիրոջը
եւ ասեց. Ով իմ Տէր Աստուածը, մի՞
թէ այս որբեւայրիին էլ, որի մօտ ես
պանդխտած եմ, չարիք կ'անես որ նո-
21 րա որդին մեռցնես։ Եւ երեք անգամ
իր երկայնութեամբը ընկաւ երեխայի
վերայ, եւ կանչեց Տիրոջը եւ ասեց.
Ով Տէր իմ Աստուած, աղաչում եմ
այս երեխայի չունչն իրան մէջը դար-
22 ձրու։ Եւ Տէրը լսեց Եղիայի ձայնին,
եւ երեխայի չունչը նորա մէջը դար-
23 ձաւ եւ նա կենդանացաւ։ Եւ Եղիան
առաւ երեխային եւ վայր իջեցրեց
վերնատանիցը տունն, եւ նորան տուաւ
իր մօրը, եւ Եղիան ասեց. Տես որ-
24 դիդ կենդանի է։ Եւ կինն ասեց Ե-
ղիային. Ահա հիմա գիտեմ որ դու
Աստուծոյ մարդ ես, եւ բերանիդ միջի
Աստուծոյ խօսքը ճշմարիտ է։

ԳԼ. ԺԸ

Եղիան և Աբդիան։ Աստուծոյ վճռական պատասխանը Աբդիային։

1 Եւ չատ ժամանակ անցնելուց յետոյ
Տիրոջ խօսքն եղաւ Եղիային՝ երրորդ
տարին ասելով. Գնա երեւեցիր Աքաա-
բին, եւ ես անձրեւ պիտի տամ երկ-
2 րի երեսին։ Եւ Եղիան գնաց Աքաա-
բին երեւելու համար. եւ սովը սաս-
տիկ էր Սամարիայում։
3 Եւ Աքաաբը կանչեց Իր տան վերա-
կացու Աբդիային, եւ Աբդիան Տէրի-
4 ցը չատ վախենում էր, եւ երբոր Յե-
զաբէլը կոտորում էր Տիրոջ մարգա-
բէներին, այն ժամանակ Աբդիան հար-
իւր մարգարէ առաւ եւ Ներքնոյն յի-
սուն յիսուն մարդ առաւ քարայրնե-
րի մէջ թաքցրեց եւ նորանց կերակ-
5 րեց հացով ու ջրով։ Եւ Աքաաբն ա-
սեց Աբդիային. Գնա այս երկրի բոլոր
ջրի աղբիւրների եւ բոլոր հեղեղատ-
ների մօտ, գուցէ խոտ գտնենք եւ
մեր ձիանքն ու ջորիքն ապրեցնենք
6 եւ չզրկուենք անասուններից։ Եւ
երկիրը բաժանեցին իրանց մէջ, նորա
մէջ չրջելու համար. Աքաաբն մէկ ճա-
նապարհով գնաց առանձին, եւ Աբդի-
ան մէկ ճանապարհով գնաց առանձին։
7 Եւ երբոր Աբդիան ճանապարհին էր,
ահա Եղիան հանդիպեց նորան, եւ նա
ճանաչեց նորան եւ ընկաւ իր երեսի
վերայ եւ ասեց. Սա դո՞ւ ես, տէր իմ
8 Եղիա։ Եւ նա ասեց. Ես եմ. գնա
9 ասիր քո տիրոջը թէ Ահա Եղիան։ Եւ

Ա Թագ. ԺԷ. 10։ Ղուկ. Ե. 8։ Գ Թագ. Ժգ. 6։
Գ Նես Թագ. Ե. 15։ Գ Թագ. գ. 33—35։ Ե Թագ. գ. 33—35։
Ա Երբ. Ժա. 35։ Ա Մակ. գ. 2։ Ժգ. 30։
Ա Ղուկ. գ. 23։ Յակ. Ե. 17։ Ա Ը Ոբ. իբ. 13։

Նա ասաց - Ես ինչ եմ մեղանչել , որ դու ծառայիդ Աբեսաղովմի ձեռքն ես տա-
10 լիս որ ինձ մեռցնէ ։ կենդանի է Եհովան՝ քո Աստուածը , որ չ'կայ մի ազգ եւ թագաւորութիւն ուր որ իմ տէրը հրէշ ուղարկած չ'լինի քեզ որոնելու , բայց ասում են՝ Չ'կայ ։ եւ այն ազգին եւ այն թագաւորութեանը երդում է
11 տուել թէ քեզ չեն գտել ։ Եւ հիմա դու ասում ես - Դնա ասիր քո տիրո-
12 ջը թէ Ահա Եղիան ։ Եւ կ'լինի որ ես քո մօտիցը գնամ եւ Տիրոջ հոգին քեզ վեր առնէ տանէ մի տեղ , որ ես չ'գիտեմ , եւ ես գնամ Աբեսաղովմին իմացնեմ , եւ նա քեզ չ'գտնէ , այն ժամանակ նա ինձ կ'սպանէ ։ բայց ծառայ Տէրիցը երկիւղած եմ իմ ման-
13 կութիւնից ։ Մի՞թէ չեն իմացրել իմ տիրոջը այն որ արի՝ Յեզաբէլը Տիրոջ մարգարէներին սպանելիս , որ թաքցրի Տիրոջ մարգարէներից հարիւր մարդ՝ յիսուն յիսուն՝ քարայրներում եւ նորանց կերակրեցի հացով ու ջրով ։
14 Եւ հիմա դու Ինձ ասում ես ։ Դնա ասիր քո տիրոջը թէ Ահա Եղիան , որ
15 ինձ սպանէ ։ Եւ Եղիան ասեց ։ Կենդանի է Զօրաց Տէրը , որի առաջին կանգնած եմ , որ այսօր պիտի երեւեմ նորան ։
16 Եւ Աբդիան գնաց ու Աբեսաղովմին դիմաւորեց եւ նորան պատմեց , եւ Աբեսաղովմը գնաց Եղիային դիմաւորելու ։
17 Եւ հէնց որ Աբեսաղովմը Եղիային տեսաւ , իսկոյն ասեց Աբեսաղովմը նորան ։ Մա դո՞ւ ես , ով Իսրայէլի խանգարողը ։
18 Եւ նա ասեց ։ Ես չեմ խանգարել Իսրայէլին , այլ Դու եւ քո հօր տունը , որ Եհովայի Տիրոջ պատուէրները
19 թողում ես Բահաղների ետեւից ։ Եւ հիմա հրէշ ուղարկիր հաւաքիր բոլոր Իսրայէլին ինձ մօտ Քարմէղոս սարի վերայ ։ Եւ Բահաղի չորս հարիւր յիսուն մարգարէներին , եւ Աստարովթի չորս հարիւր մարգարէներին , որ
20 ուտում են Յեզաբէլի սեղանից ։ Եւ Աբեսաղովմը հրէշ ուղարկեց Իսրայէլի բոլոր որդիներին եւ հաւաքեց
մարգարէներին Կարմէղոս սարի վերայ ։
21 Եւ Եղիան մօտեցաւ բոլոր ժողովրդին եւ ասեց ։ Մինչեւ ե՞րբ պիտի դուք կաղաք երկու կողմի վերայ ։ Եթէ Եհովան է Աստուածը , նորա ետեւից գնացէք , եւ եթէ Բահաղն է , նորա ետեւից գնացէք ։ Եւ ժողովուրդը նորան մի բան պատասխան չ'տուաւ ։
22 Եւ Եղիան ասեց ժողովրդին ։ Մինակ ես եմ մնացել Եհովայի մարգարէ ։ իսկ Բահաղի մարգարէները չորս հարիւր
23 յիսուն մարդ են ։ Արդ թող մեզ երկու զուարակ տան ։ եւ նորանք իրանց համար ընտրեն մէկ զուարակը , նորան կտորեն եւ դնեն փայտերի վերայ , բայց կրակ չ'դնեն ։ եւ ես էլ անեմ միւս զուարակը եւ դնեմ փայ-
24 տերի վերայ , եւ կրակ չ'դնեմ ։ Ձեռայ դուք կանչեցէք ձեր աստուծոյ անունը , իսկ ես կ'կանչեմ Եհովայի անունը ։ եւ կ'լինի՝ այն աստուածը , որ կրակով պատասխան կ'տայ , նա է Աստուածը ։ եւ բոլոր ժողովուրդը պատասխանեց՝ եւ ասեցին ։ Լաւ խօսք է ։
25 Եւ Եղիան ասեց Բահաղի մարգարէներին ։ Ընտրեցէք ձեզ համար մէկ զուարակը , եւ սկիզբը դուք արէք ։ որովհետեւ դուք շատ էք , եւ կանչեցէք ձեր աստուծոյ անունը , բայց
26 կրակ մի դնէք ։ Եւ նորանք առան իրանց տրուած զուարակը եւ արին եւ կանչեցին Բահաղի անունը առաւօտից մինչեւ կէսօր ասելով ։ Ով Բահաղ , պատասխան տուր մեզ ։ բայց ոչ ձայն կար , ոչ պատասխանող ։ եւ ոստոստում էին իրանց չինած սեղա-
27 նի մօտ ։ Եւ կէսօր էր դառել , եւ Եղիան նորանց ծաղր անելով ասեց ։ Բարձր ձայնով կանչեցէք ։ որովհետեւ նա աստուած է , գուցէ խոր մտածութեան մէջ է , կամ զբաղուած է , եւ կամ ճանապարհորդութիւն է անում , գուցէ նա քնած է եւ զարթնանայ ։
28 Եւ նորանք բարձր ձայնով կանչեցին , եւ իրանց օրէնքի պէս , հկտրտում

Թգ Թագ. բ. 10։ Եզեկ. գ. 12, 14։ ը. 3։ Գօր. ը. 39։
ՃՂ. խ. 20։
Թ Թես. գ. 13։ Գօր. ժգ. 20։
ՃՂ. խ. 20։

Եր Մե. ժե. 2։
ԷՂ. ժգ. 31։
Թ Թես. ԺԹ. 20։
ՃՂ. ժգ. 33։
Թ Թես. գ. Թագ. գ. 13։

ԷՂ. իդ. 9։
Թգ Թագ. ժե. 41։ Մատ. գ. 21։
ՃՂ. ԺԹ. 10, 14։

Ա Պատ. ՀԺե. 3։ Երեմ. ժ. 5։ ա Պետ. ը. 4։ ԺԹ. 2։
Հղե. ԺԲ. 28։ բ Օր. ժգ. 1։

էին իրանց մարմինները սուրբերով եւ գեղարդներով, մինչեւ որ արիւնը
29 թափվում էր նորանց վերայից։ Եւ երբոր կէսօրն անցաւ, նորանք գնա-
*մարգարէանում էին մինչեւ երեկոյեան զոհի ժամանակը, բայց ոչ ձայն կար, ոչ պատասխան առողջ եւ ոչ լսող։
30 Այն ժամանակ եղիան ասց բոլոր ժողովրդին. Ինձ մօտ եկէք. եւ բոլոր ժողովուրդն եկաւ նորա մօտ, եւ նա նորոգեց Տիրոջ սեղանը, որ քան-
31 դուած էր։ Եւ եղիան վեր առաւ տասներկու քարեր Յակոբի որդիանց թիւին չափ, որ Տիրոջ խօսքը եղաւ նորան ՝ի Իսրայէլ լինի քո ա-
32 նունը։ Եւ այն քարերից մի սեղան շինեց Տիրոջ անունով, եւ սեղանի շուրջը մէկ փոս շինեց, որ երկու
33 գրիւ սերմ կ'առնէր։ Եւ փայտերը շարեց եւ կտրեց զուարակը եւ դրաւ
34 փայտերի վերայ. եւ ասեց. Ջուր առէք երեք սափոր լցուր եւ ածեցէք ողջակէզի եւ փայտերի վերայ. եւ ասեց. Կրկին արէք. եւ կրկին արին. եւ ասեց. երրորդ անգամ արէք. եւ եր-
35 րորդ անգամ արին։ Եւ ջուրերը գնում էին սեղանի շուրջով, եւ փոսն էլ լցուեցաւ ջրով։
36 Եւ երեկոյեան զոհի ժամանակն էր, երբոր եղիա մարգարէն մօտեցաւ եւ ասեց. Ով Եհովայ՝ ՝Աբրահամի, Իսահակի եւ Իսրայէլի Աստուածը. ՝Թող այսօր իմացուի, որ դու ես Աստուած Իսրայէլի մէջ, եւ ես քո ծառան եմ, եւ ՝Ձէ՛ ես քո խօսքովն եմ արել այս
37 բոլոր բաները։ Պատասխան տուր ինձ, ով Տէր, պատասխան տուր ինձ որ այս ժողովուրդն իմանայ, որ դու Եհովագ ես Աստուած. եւ դու ես կը
38 դարձնես նորանց սիրտերը։ Եւ Եհովայի կրակը վայր իջաւ եւ կերաւ ողջակէզը եւ փայտերը եւ քարերը եւ հողը, եւ փոսի մէջի ջուրն էլ լափեց։
39 Եւ բոլոր ժողովուրդը տեսաւ եւ վայր ընկան իրանց երեսների վերայ եւ ա-
սացին. Եհովան է Աստուած, Եհովան է Աստուած։
40 Եւ եղիան ասց նորանց. ՝Բռնեցէք Բահաղի մարգարէներին, որ նորանցից մէկ մարդ չ'պրծնի, եւ նորանց բռնեցին։ Եւ եղիան վայր իջեցրեց նորանց Կիսոն հեղեղատի մօտ, եւ նորանց հոգեվարեց այնտեղ։
41 Եւ եղիան ասց Աքաաբին. Վեր գնա կեր ու խմիր. որովհետեւ անձ-
42 րեւի աստիճ ձայն կայ։ Եւ Աքաաբը վեր գնաց ուտելու եւ խմելու. բայց եղիան վեր եկաւ Կարմելոսի գլուխը, եւ նստեցաւ գետնի վերայ եւ երեսը
43 դրաւ իր ծունկերի մէջտեղը, եւ ասեց իր պատանիին. Վեր գնա մտիկ արա դէպի ծովակողմը. եւ նա վեր գնաց եւ մտիկ արաւ եւ ասեց. Մի բան չ'կայ. եւ եղիան ասեց. Դարձեալ գը-
44 նա. եօթն անգամ։ Եւ եօթներորդ անգամին ասեց. Ահա մի փոքր ամպ մարդի ձեռի չափ՝ բարձրանում է ծովիցը. եւ նա ասեց. Վեր գնա ասիր Աքաաբին. Լծիր եւ իջիր որ անձրեւը
45 քեզ չ'բռնէ։ Եւ մինչեւ այս կողմը այն կողմը երկինքը մթնեց ամպերով եւ հովով. եւ մեծ անձրեւ եղաւ. եւ Աքաաբը հեծաւ եւ գնաց
46 ՝Յեզրայէլ։ Եւ ՝Տիրոջ ձեռքը եղիայի հետ էր. եւ նա իր մէջքը պնդեց եւ վազեց Աքաաբի առաջից մինչեւ Յեզրայէլ։

Գլ. ԺԹ

Եղիան փախչում է Յեզաբէլից. Աստուած երեւում է նորան փոքր սարի վերայ. Եղիան նորան ուղարկում է դառնալու։

1 Եւ Աքաաբը պատմեց Յեզաբէլին բոլոր ինչ որ եղիան արել էր, եւ ՝այն բոլորը որ ամեն մարգարէներին սրով
2 սպանել էր։ Եւ Յեզաբէլը պատգամաւոր ուղարկեց եղիայի մօտ ասելով. ՝Աստուածներդ այսպէս անեն եւ սրանից էլ աւելի անեն, եթէ որ էգուց այս ժամանակին քո անձը նորանցից մէկի անձի տեղ չ'դնեմ։

---

*Կամ՝ նաւագած խօսում էին։ ՝Ձ Թագ. գ. 29։ Ղեւտ. գ. 1։ Ելք. կր. 28։ կծ. 10։ Թուոց. ա. 7։ Յնկ. ը. 6։ ՛Դկ. ը. 43։ ի. 13։ Տես Յեսու. գ. 24։ — Թագ. ժէ. 46։ Թագ. ժԲ. 19։ Յով. ժգ. 18։ Ղեւտ. ժգ. 28։ Ղղկ. Բ. 24։ Դատ. գ. 21։ — Մն. ի. 26։ ը Մն. է. 1։ — գ Թագ. ժ. 25։

Ղ Դատ. գ. 7։ ՛Դր Ը. ժգ. 1—3։ ժը. 20։ Ելք. է. 17, 18։ — Յեսու. ժէ. 10։ — գ Թագ. գ. 18։ Ելք Թագ. գ. 29։ Բ. 1։ Յով. կը. 3։ ի. 7։ Երեմ. ա. 17։ Ուսի. ժը. 35։ Եփ. գ. 14։ ա Պետ. ա. 13։ — Պղ. ժը. 40։ Հռով. ա. 17։

3 Եւ յա՛ռ Բաղը տեսանելով վեր կացաւ գնաց իր անձը ազատելո՛ համար, եւ հասաւ Ցուղայի Բերսաբէէն. եւ իր
4 պատանիին թողեց այնտեղ։ Բայց ինքը մէկ օրաւայ ճանապարհ գնաց անապատումը եւ եկաւ մի դիհիի տակին նստեց եւ Տարտանց ուզեց որ մեռնի եւ ասեց. Արդէն բաւական է, ով Տէր, իմ հոգին առ. որովհետեւ ես իմ հայ-
5 րերիցը լաւ չեմ։ Եւ պառկեց եւ քնեց մի դիհիի տակին. եւ ահա մէկ հրեշտակ Նորան դիպաւ եւ ասեց Նորան.
6 Վեր կաց կեր։ Եւ նէ՛ն մարիկ տեսաւ եւ ահա Նորա գլխի կողմին մի քարի վերայ թխած նկանակ եւ մի կուժ ջուր կար. եւ նա կերաւ եւ խմեց,
7 եւ դարձեալ քնեց։ Եւ Տիրոջ հրեշտակը դարձեալ եկաւ եւ Նորան դիպաւ եւ ասեց. Վեր կաց կեր, որովհետեւ ճանապարհդ շատ է քեզ հա-
8 մար։ Եւ նա վեր կացաւ եւ կերաւ ու խմեց եւ այն կերակուրի զօրութիւնովը գնաց քառասուն օր եւ քառասուն գիշեր մինչեւ Աստուծոյ Քորեբ սարը։

9 Եւ այնտեղ մտաւ մի քարայրի մէջ եւ այնտեղ օթեւանեց, եւ ահա Տիրոջ խօսքն եղաւ իրան եւ Նորան ա-
10 սեց. Ինչ ունես այստեղ, եղիա։ Եւ նա ասեց. Ինձ մեծ նախանձաւորութիւն ունեցայ Զօրաց Տէր Աստուծոյ համար, Նո՛ր Իսրայէլի որդիքը քո ուխտը թողել են, քո սեղանները քանդել են, եւ քո մարգարէներին սրով սպանել են. եւ Ես մինակ ես եմ մնացել, եւ իմ հոգին որոնում են սպա-
11 նելու։ Եւ նա ասեց. Դուրս եկ եւ կանգնիր սարի վերայ Տիրոջ առաջին։ Եւ ահա Տէրը անց էր կենում. եւ մի մեծ եւ զօրաւոր հոգմ պատառեց սարերը եւ կտորատեց ապառաժները Տիրոջ առաջին. բայց Տէրն այն հոգմի մէջ չէր։ Եւ հոգմից յետոյ երկրաշարժ
12 եղա՛ւ, բայց Տէրը երկրաշարժի մէջ չէր։ Եւ երկրաշարժից յետոյ կրակ, բայց Տէրը կրակի մէջ չէր. եւ կրա-

կից յետոյ մի Ձմեղմ ու բարակ ձայն։
13 Եւ եղաւ երբոր Եղիան լսեց յա՛ն, Իր երեսը ծածկեց իր վերարկուովը եւ դուրս եկաւ ու կանգնեց քարայրի դռանը, եւ ահա մի ձայն ե՛կաւ Նորան եւ ասեց. Այստեղ
14 ի՞նչ ունես, եղիա։ Եւ նա ասեց. Մեծ նախանձաւորութիւն ունեցայ Զօրաց Տէր Աստուծոյ համար, որ Իսրայէլի որդիքը քո ուխտը թողել են, քո սեղանները քանդել են, եւ քո մարգարէներին սրով սպանել են, եւ մինակ ես եմ մնացել, եւ իմ հոգին
15 էլ որոնում են սպանելու։ Եւ Տէրն ասեց Նորան. Ետ դարձիր գնա քո ճանապարհովը անապատով Դամասկոս, եւ երբոր գաս՝ Ազայէլին Ասո-
16 րիների վերայ Թագաւոր օծիր։ Եւ Ննամեսիի որդի Եհուին էլ Թագաւոր օծիր Իսրայէլի վերայ, եւ Աբէլմաուլացի Սափատի որդի Եղիսէին էլ մար-
17 գարէ օծիր քո տեղը։ Եւ կ'լինի որ Ազայէլի սուրիցն ազատուողին Յեհուն կ'մեռցնէ, եւ Յեհուի սուրիցն ազատուողին Եղիսէն կ'մեռցնէ։
18 Եւ Ինձ համար թողել եմ Իսրայէլի մէջ եօթը հազար հոգի բոլորն էլ այնպիսի մարդիկ որ ծունկ չ'ծռեցին Բահաղին եւ բոլորն էլ բերանով նորան չ'համբուրեցին։

19 Եւ այն տեղից գնաց եւ գտաւ Սափատի որդի Եղիսէին, եւ նա վար էր անում՝ իր առաջին տասնեւերկու լուծ եզ, եւ ինքը տասնեւերկուերորդի հետ էր. եւ Եղիան անցաւ նորա մօտ եւ Իր վերարկուն գցեց նորա վերայ։
20 Եւ նա թողեց եզները եւ վազեց Եղիայի ետեւից եւ ասեց. Թող համբուրեմ հօրս եւ մօրս եւ յետոյ քեզ հետեւեմ. եւ նա ասեց Նորան. Գնա՛ ետ դարձիր. որովհետեւ ես քեզ
21 ի՞նչ արի։ Եւ նա ետ գնաւ Նորա ետեւից եւ մի լուծ եզն առաւ եւ Նորան զոհեց, եւ Եզների գործիքներովը եփեց Նորանց միսը, եւ տուաւ ժողովրդին եւ Նորանք կերան այն.

է Տես Ծա՛. ԺԸ. 28, Թագ. գ. 3, 8, Թագ. ԺԱ. 11, 13, գ Թագ. Ժ. 16, Հռոմ. Ժա. 3, Գնդ. Ժը. 30.

ը Գն. Ժը. 4, Գնդ. Ժը. 22, Ժ Տես Ծագ. գ. 16, Ել. գ. 6, Նա. գ. 2, Տես Գն. Ժա. 24, Թ Թագ. ը. 12, 13,

Թ Թագ. ք. 1—3, Դատ. է. 22, Ղ Թագ. ը. 8, ժ. ք. 11, Եզն. գ. 3, 22, 24, Ի Թագ. ք. 2, Հռոմ. Ժա. 4,

Ղ Թագ. ը. 8 եզն. Մատ. ը. 21, 22, Ղուկ. ք. 61, 62, Թագ. իդ. 22.

եւ Նվեր կացաւ ու գնաց եղիայի հանդիպ, եւ Նամանայում էր նորան։

Գլ. Ի

Արքային պատերազմ է անում Ադաբը Ասորիների բնակագ թագաւորի դեմ և յաղթում։

1 Եւ Ասորիների թագաւոր Բենհադադը ժողովեց իր բոլոր զօրքերը, եւ երեսունեւերկու թագաւոր իրան հետ, ձիերով եւ կառքերով, եւ վեր գնաց ու պաշարեց Սամարիան եւ պատե-
2 րազմ արաւ նորա հետ։ Եւ պատգամաւորներ ուղարկեց քաղաքը Իսրա-
3 յէլի թագաւոր Աքաաբի մօտ, եւ ասեց նորան. Այսպէս է ասում Բենհադադը, Քո արծաթը եւ քո ոսկին իմն է, եւ քո կանայքը եւ քո զեղեցիկ
4 որդիները իմն են։ Եւ Իսրայէլի թագաւորը պատասխանեց եւ ասեց. Ինչ ասածի պէս լինի, ով իմ տէր թագաւոր, ես եւ իմ բոլոր ունեցածը քոնն ենք։
5 Եւ պատգամաւորները նո՛ր դարձան եւ ասեցին. Այսպէս է ասում Բենհադադն ասելով Թէ ես քեզ մօտ Հղտ ուղարկեցի եւ ասեցի՝ քո արծաթը եւ ոսկին, քո կանայքը եւ քո որդիները
6 ինձ տուր։ Ուրեմն էգուց իմ ծառաներին քեզ մօտ կ'ուղարկեմ, որ նորանք պարտէզ քո տունը եւ քո ծառաների տուները, եւ ինչ որ քո աչքին հաճելի բան լինի, նորանք պիտի իրանց ձեռքն առնեն։ Եւ Իսրայէլի
7 թագաւորը կանչեց երկրի բոլոր ծերերին եւ ասեց. Խնդրեմ Հմացէք եւ տեսէք, որ նա ահա չարութիւն է ուզում. որովհետեւ նա մարդ է ուղարկել ինձ մօտ իմ կանանց եւ որդիանց եւ իմ արծաթի ու իմ ոսկիի համար,
8 եւ ես նորան չմերժեցի։ Եւ բոլոր ծերերը եւ բոլոր ժողովուրդը ասեցին նորան. Մի լսիր եւ չանձդ մի առնիր։
9 Եւ նա ասեց Բենհադադի պատգամաւորներին. Ասեցէք իմ տէր թագաւորին՝ ինչի համար որ Հղտ էիր ուղարկել ծառայիդ մօտ առաջին անգամ, այն կ'անեմ, բայց այս բանը չեմ կարող անել. եւ պատգամաւորները դարձան եւ պատասխանը նո՛ր տարին։
10 Եւ Բենհադադը նորա մօտ Հղտ ուղարկեց եւ ասեց. Աստուածները ինձ այսպէս անեն, եւ սորանից աւելի անեն, եթէ Սամարիայի հողը բաւականանայ իմ հետեւից եկող բոլոր
11 զօրքերի ափերին։ Եւ Իսրայէլի թագաւորը պատասխանեց եւ ասեց. Ասեցէք. Թող չպարծենայ զօսին կապողը իրեւ լուծողը։
12 Եւ եղաւ հէնց որ նա լսեց այս խօսքը, երբոր ինքը եւ թագաւորները խմում էին վրանները, խօսքն ասեց իր ծառաներին. Շարուեցէք. եւ նորանք շարուեցան քաղաքի դէմ։
13 Եւ ահա մէկ մարգարէ մօտեցաւ Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորին եւ ասեց. Այսպէս է ասում Տէրը. Բոլոր այս մեծ ամբոխը տեսա՞ր. ահա ես նորան քո ձեռքն եմ յանձնելու այսօր, որ իմանաս Թէ ես եմ Տէրը։ Եւ Աքաաբն ասեց. Որի՞ ձեռքով. եւ նա ասեց. Գաւառաց իշխանների պատանիների ձեռքով. եւ ասեց. Ո՞վ պիտի սկսէ պատերազմը. նա էլ ասեց.
15 Դու։ Եւ նա համարեց գաւառաց իշխանների պատանիներին, եւ նորանք երկու հարիւր երեսունեւերկու էին, եւ նորանցից յետոյ համարեց ժողովրդին՝ բոլոր Իսրայէլի որդիներին՝ եօթը
16 հազար։ Եւ նորանք դուրս եկան կէսօրին. բայց Բենհադադը Հմաստ արբած էր վրաններումը ինքը եւ իրան օգնող երեսունեւերկու թագաւորները։
17 Եւ գաւառաց իշխանների պատանիները առաջ դուրս եկան. եւ Բենհադադը Հղտ ուղարկեց, եւ նորան իմացրին ասելով. Սամարիայից մարդիկ են դուրս գալիս։
18 Նա էլ ասեց. Եթէ խաղաղութեան համար են դուրս եկել, նորանց ողջ ողջ բռնեցէք. եւ եթէ պատերազմի համար են դուրս
19 եկել, էլի ողջ բռնեցէք նորանց։ Եւ սորանք դուրս եկան քաղաքիցը՝ գաւառաց իշխանների պատանիները եւ այն զօրքը որ նորանց հետեւին էր։
20 Եւ ամեն մարդ զարկեց իր դիմացինին. եւ Ասորիները փախան. եւ

ա դ Թագ. բ. 1։
բ Տես դ Թագ. գ. 15։

— գ Թագ. գ. 24։ բ. 7, 9։
դ Կր. Ժգ. 21։
ե Տես դ Թագ. ե. 6—9։

զ դ Թագ. ե. 7։
է Կր. Ժբ. 3։

— Ը Նկ. Ժա. 9։
թ Կր. Ժգ. 9։
ժ Նէր. Հարցեր.

Իսրայէլը հալածեց Նորանց. եւ Ասորիներուն Թագաւոր Բենադադը պրծաւ
21 Ձիան վերայ եւ Ձիաւորներով, եւ Իսրայէլի Թագաւորը դուրս եկաւ ու զարկեց Ձիերն էլ կառքերն էլ. եւ Ասորիներուն մէջ մեծ կոտորած արաւ։
22 Եւ մարգարէն մօտեցաւ Իսրայէլի Թագաւորին եւ ասեց Նորան. Գնա ուժ ովացիր, եւ իմացիր եւ տես թէ ինչ պիտի անես, որովհետեւ եկող տարի Ասորիներուն Թագաւորը վեր է գալու քեզ վերայ։
23 Եւ Ասորիներուն Թագաւորին ծառաներն ասեցին Նորան. Նորանց աստուածները սարերի աստուածներ են, Նորա համար մեզ յաղթեցին. բայց եթէ Նորանց հետ պատերազմինք դաշտի մէջ, անշուշտ մենք Նորանց կը
24 յաղթենք։ Եւ այս բանն արա. Թագաւորներուն ամեն մէկին հեռացրու իր տեղերը, եւ նախարարներ դիր Նորանց
25 տեղ։ Եւ դուն զօրք *ժողովիր քեզ համար որքան որ քեզանից կորաւ, եւ ձիերի չափ ձիեր եւ կառքերի չափ կառքեր, եւ մենք պատերազմինք Նորանց հետ դաշտումը, եւ մենք անշուշտ կ'յաղթենք Նորանց. եւ Նա լսեց Նորանց խօսքին եւ այնպէս արաւ։
26 Եւ եղաւ որ եկող տարին Բենադադը Ասորիներին հաւաքեց արաւ եւ վեր գնաց ՀԱփէկ որ Իսրայէլի հետ
27 պատերազմի։ Եւ Իսրայէլի որդիքն էլ հաւաքուեցան արին, եւ պաշար առան ու գնացին Նորանց առաջը. եւ Իսրայէլի որդիքը բանակ կազմեցին Նորանց դիմացը այծերի երկու երամակների պէս. բայց Ասորիները լցրել էին երկիրը։
28 Եւ ՀԱստուծոյ մարդը մօտեցաւ եւ ասեց Իսրայէլի Թագաւորին Թէ Այսպէս է ասում Տէրը. որովհետեւ Ասորիները ասում են Թէ Լեռների աստուած է եւ ոչ Թէ հովիտների Աստուած է Նա. վասն որոյ այս մեծ ամբոխը քո ձեռքն եմ մատնելու, որ դուք գիտենաք Թէ Լեռների ես եմ։
29 Եւ եօթն օր իրար դէմ բանակ առած

կացան. եւ եօթներորդ օրը պատերազմ եղաւ. եւ Իսրայէլի որդիքը ջարդեցին Ասորիներից հարիւր հազար
30 հետեւակ զօրք մէկ օրում։ Եւ մնացորդները փախան Ափէկ քաղաքը. եւ պարիսպը ընկաւ մնացած քսանեւեօթը հազար մարդկանց վերայ. եւ Բենադադը փախաւ եւ մտաւ քաղաքումը մի ան խոր սենեակը։
31 Եւ Նորա ծառաներն ասեցին Նրան. Ահա մենք լսել ենք, որ Իսրայէլի տան Թագաւորները ողորմած Թագաւորներ են. Թող էմեր մէջքերին քուրձեր եւ մեր գլուխներին չուաններ դնենք, եւ գնանք դուրս Իսրայէլի Թագաւորի մօտ. գուցէ Նա քո անձը ողջ Թողէ։
32 Եւ Նորանք մէջքերին քուրձեր եւ իրանց գլուխներին չուաններ կապեցին եւ գնացին Իսրայէլի Թագաւորի մօտ եւ ասեցին. Ծառադ Բենադադն ասում է. Թող իմ անձն ապրէ։ Եւ Նա ասեց. Մի՞թէ Նա դեռ ողջ է. Նա իմ
33 եղբայրն է։ Եւ Նորա մարդիկը այս յաջողութիւն համարեցին, եւ չտապալով տեղեկացան Թէ Նորանից է արդեօք, եւ ասեցին. Ահա քո եղբայրը Բենադադ. եւ Նա ասեց. Գնացէք Նորան բերէք։ Եւ Բենադադը դուրս եկաւ Նորա մօտ, եւ Նա Նորան վեր
34 բարձրացրեց կառքի մէջը. եւ ասեց Նորան. Ես քաղաքները որոնք իմ հայրն առաւ քո հօրից կը ետ կ'վերադնեմ. եւ դու քեզ համար հրապարակներ ունենիր Դամասկոսում ինչպէս իմ հայրն ունէր Սամարիայում։ Իսկ ես, ՏԷՐ Աստուծ, դաշինքով կ'արձակեմ քեզ։ Եւ Նա դաշինք դրաւ Նորա հետ, եւ Նա էլ արձակեց Նորան։
35 Եւ Մարգարէների որդիներից մէկ մարդ ասեց ՏԻրոջ խօսքով իր ընկերին. Մեղքեմ՝ ինձ զարկիր, բայց այն մարդը չ'ուզեց Նորան զարկել։
36 Նա էլ ասեց Նորան. Որովհետեւ դու չ'լսեցիր Տիրոջ խօսքին, ահա ինձանից դնալիս առիւծը պիտի քեզ զարկէ. եւ Նա գնաց Նորա կշտից. եւ մի առիւծ գտաւ Նորան եւ զարկեց

---

* Եբր. Համբիր
ը Յեհ. ժբ. 18, ժգ. 1, ա Թագ. իբ. 1։ գ Թագ. ժգ. 17, Ղեսա. ժգ. 8։
Թագ. ի. 34, բ Թագ. գ. 31, գլ. իա. 27, դ Թագ. գ. 30, իբ. 1, 2, ա Մնաց. իա. 16, Նեհեմ. բ. 1։ Ամբ. գ. 1։
Ամգ. ի. 13, իբ. 11։ Ես. իբ. 12, ի. 1, 2։ Ամվել. ա. 13։ Ամգե. գ. 5, 6, 8։ Ամոս. ժա. 3։
Ելկ. ժե. 20։ Դ Թագ. բ. 3, 5, 7, 15։ Ելկ. ժգ. 17, 18։

37 նորան։ Եւ մէկ ուրիշ մարդ գաւ եւ ասաց Նորան. Ինդրեմ՝ ինձ զարկիր. եւ այն մարդը զարկաց Նորան
38 ասաիկ եւ վիրաւորեց։ Եւ մարգապըն գնաց եւ կանգնեց Թագաւորի ճանապարհին եւ աչքերի վերայ մի
39 ծածկոց գնելով իրան ծածկեց։ Եւ Թագաւորն անց կենալիս՝ նա կանչեց Թագաւորին եւ ասաց. Ծառադ գնացել էր պատերազմի մէջը. եւ ահա մի նա քաշուող մարդ ինձ մօտ մի մարդ բերաւ եւ ասաց. Պահպանիր այս մարդը. եթէ նա կորչելու լինի, քո անձը պիտի լինի նորա անձի տեղ, կամ մի տաղանդ արծաթ պիտի վճարես։
40 Եւ երբոր ծառադ այսինչ բանը անում էի, եւ նա չկար։ Եւ Իսրայէլի Թագաւորն ասաց Նորան. Քո դատաստանն էլ այդպէս. դու
41 ինքդ վճռեցիր։ Եւ նա չուտով հեռացրեց ծածկոցը աչքերի վերայից. եւ Իսրայէլի Թագաւորը ճանաչեց Նորան
42 որ նա մարգարէներիցն էր։ Եւ նա ասաց Նորան. Այսպէս է ասում Տէրը. Քանզի հանեւ դու իմ նզոված մարդին արձակեցիր ձեռքից, ուրեմն քո անձը պիտի լինի նորա անձի տեղ, եւ քո ժողովուրդը նորա ժողովրդի տեղ։
43 Եւ Իսրայէլի Թագաւորը գնաց իր տունը տխուր եւ բարկացած, եւ եկաւ Սամարիա։

ԳԼ. ԻԱ

Աքաաբի և Յեզաբելի անիրաւութիւնները Նաբովթի դէմ. նրանց պատիժ է սպառնում Աստուած։

1 Եւ այս բաներից յետոյ Յեզրայէլացի Նաբովթը մէկ այգի ունէր Յեզրայէլում Սամարիայի Թագաւոր Աքաա-
2 բի պալատի մօտ։ Եւ Աքաաբը խօսեց Նաբովթի հետ եւ ասաց. Տուր ինձ քո այգին, որ ինձ համար կանաչեղէնի պարտէզ լինի, որովհետեւ նա մօտիկ է իմ տան կշտին, եւ ես քեզ մի այգի տամ նորա տեղ նորանից լաւ. եթէ հաճելի է քո աչքին, քեզ
3 նորա գինը արծաթ տամ։ Եւ Նաբովթն ասաց Աքաաբին. Քաւ լինի ինձ Տէրից որ տամ իմ հայրերի ժառանգութիւնը քեզ տամ։
4 Եւ Աքաաբը գնաց Իր տունը տխուր եւ բարկացած Յեզրայէլացի Նաբովթի խրատ ասած խօսքի համար, որ ասեց Չէ իմ հայրերի ժառանգութիւնը քեզ չեմ տալ. եւ պառկեց իր անկողնի վերայ եւ երեսը դարձրեց
5 ու հաց չկերաւ։ Եւ նորա մօտ եկաւ նորա կին Յեզաբէլը եւ ասեց Նորան. Այս ինչու սիրտդ տխուր է,
6 եւ հաց չես ուտում։ Եւ Աքաաբն ասեց Նորան Թէ ես խօսեցի Յեզրայէլացի Նաբովթի հետ եւ ասեցի Նորան՝ Այգիդ փողով տուր ինձ, կամ եթէ դու հաճես՝ ես քեզ նորա տեղ մի այգի տամ. բայց նա ասեց. Ես
7 իմ այգին քեզ չեմ տալ։ Եւ նորա կին Յեզաբէլն ասեց Նորան. Դու հիմա այդպէս ես Թագաւորութիւն անում Իսրայէլի վերայ. վեր կաց հաց կեր եւ խնդրող ղուարձանայ. ես քեզ կ'տամ Յեզրայէլացի Նաբովթի այգին։
8 Եւ Աքաաբի անունով նամակներ գրեց եւ կնքեց Նորանց նորա կնիքովը, եւ նամակները ուղարկեց նորա քաղաքում Նաբովթի հետ միասին բնակող ծերերին եւ ազնուականներին։
9 Եւ գրեց այն նամակներումն Թէ Մոմ քարոզեցէք եւ Նաբովթին դրէք ժո-
10 ղովրդի դիմաց։ Եւ նորա դիմացը երկու Հանօրէն մարդ նստեցրէք, որոնք նորա դէմ վկայութիւն անեն ասելով Չէ Դու հայհոյութիւն արիր Աստուծոյ եւ Թագաւորի դէմ. յետոյ նորան դուրս հանեցէք եւ քարկոծեցէք որ մեռնի։
11 Եւ նորա քաղաքի մարդիկը՝ այն ծերերը եւ ազատականները, որ նորա քաղաքում բնակվում էին, արին այնպէս ինչպէս որ Յեզաբէլը նորանց հրամայ էր ուղարկել, ինչպէս որ գրել էր իր նորանց ուղարկած նամակներում։
12 Մոմ քարոզեցին եւ Նաբովթին նստեցրին ժողովրդի դիմաց։
13 Եւ երկու անօրէն մարդիկը եկան ու նստեցին նորա դէմ. եւ այն երկու

Գ Թգ. իբ. 31—38։
Ա Թգ. իա. 4։
— Սեռ. ժե. 10։
Ես Թագ. բ. 14։
Ե Ղեւ. իե. 33։ Թագ. իգ. 7։
Ա Թգ. բ. 43։
Ի Տես Գր. բ. 60։
Ը Տես ր Օր. ժգ. 13։
Ի Թգ. իբ. 29։ Ղեւ. իգ. 16։
Գոր. գ. 11։
Ը Նա. ծբ. 4, 8։

անօրէն մարդիկը վկայութիւն տուին Նաբովթի դէմ ժողովրդի առաջին ասելով. Նաբովթը Աստուծուն եւ թագաւորին հայհոյեց. եւ [1]նոքանք դուրս հանեցին նորան քաղաքիցը եւ քարե-
14 րով քարկոծեցին, եւ նա մեռաւ։ Եւ [2]դարձ ուղարկեցին Յեզաբէլի մօտ ասելով. Նաբովթը քարկոծուեցաւ եւ մեռաւ։
15 Եւ [3]ինչ որ Յեզաբէլը լսեց, որ Նաբովթը քարկոծուել եւ մեռել է, ասեց Յեզաբէլն Աքաաբին. վեր կաց ժառանգիր Յեզրայէլացի Նաբովթի այգին, որ չէր ուզում փողով քեզ տալ. որովհետեւ Նաբովթը կենդանի
16 չէ, այլ մեռաւ։ Եւ [4]ինչ որ Աքաաբը լսեց թէ Նաբովթը մեռած է, վեր կացաւ Աքաաբը, որ իջնէ Յեզրայէլացի Նաբովթի այգին նորան ժառանգելու համար։
17 Եւ [5]Տիրոջ խօսքն եղաւ Թեզբացի
18 Եղիային թէ վեր կաց իջիր ընդ[6] առաջ Աքաաբ թագաւորի դէմ որ Սամարիայումն է. ահա նա Նաբովթի այգումն է, ուր որ իջել է նորան
19 ժառանգելու համար։ Եւ նորա հետ խօսիր եւ ասիր. Այսպէս է ասում Տէրը. Սպանեցիր, եւ ժառանգո՞ւմ էլ ես. եւ ասիր նորան թէ այսպէս է ասում Տէրը. Ա՛յն տեղը ուր որ շուներն լակեցին Նաբովթի արիւնը, շու-
20 ներն [7]քո արիւնն էլ պիտի լակեն։ Եւ Աքաաբն ասեց Եղիային. Իմնձ գտա՞ր, ով իմ թշնամի. եւ նա ասեց. Գտայ, որովհետեւ դու քեզ ծախել ես, որ Տիրոջ աչքի առաջին չարութիւն ա-
21 նես։ Ահա ես քեզ վերայ չարիք եմ բերելու եւ ետեւիցդ եմ քո տեւից եւ բնաջինջ եմ անելու Աքաաբի համարն արու մարդին եւ [8]Իսրայէլի մէջ
22 կապուածն եւ արձակուածն։ Եւ քո տունը պիտի չինեմ [9]Նաբատեան Յերոբոամի տան պէս եւ [10]Աքիայի որդի Բաասայի տան պէս այն բար-

կութեան համար, որով բարկացրիր Տիրոջը, եւ [11]մեղանչել տուիր Իսրա-
23 յէլին։ Նաեւ [12]Յեզաբէլի համար խօսեց Տէրն ասելով. Շուները պիտի ուտեն Յեզաբէլին Յեզրայէլի պարսպի
24 մօտ։ [13]Աքաաբից քաղաքումը մեռնողին շուները պիտի ուտեն, եւ դաշտումը մեռնողին երկնքի թռչունները պիտի ուտեն։
25 [14]Իրաւ չէ եղել Աքաաբի պէսը, որ իրան ծախած լինէր Տիրոջ աչքի առաջին չարութիւն անելու համար, [15]որ նորան մոլորեցրեց իր Յեզաբէլ
26 կինը։ Եւ նա չատ գարշելի եղաւ [16]կուռքերի ետեւից գնալով բոլորովին այն [17]Ամորհացիների արածին պէս, որոնց Տէրը քշեց Իսրայէլի որդիանց առաջից։
27 Եւ [18]երբ որ Աքաաբը լսեց այս խօսքերը, [19]պատառեց իր հանդերձները եւ [20]իր մարմնի վերայ քուրձ հագաւ եւ [21]ծոմ պահեց, եւ քուրձով էր քո-
28 [22]նում եւ կամաց չրջում։ Եւ Տիրոջ խօսքն եղաւ Թեզբացի Եղիային ասե-
29 լով. Տեսնո՞ւմ ես որ Աքաաբն իրան խոնարհեցրեց իմ առաջին. որովհետեւ նա իրան խոնարհեցրեց իմ առաջին ես այն չարիքը չեմ բերիլ նորա օրերումը, այլ [23]նորա որդիի օրերումը կ'բերեմ չարիքը նորա տան վերայ։

Գլ. ԻԲ

Պատերազմ Ասորիների դէմ։ Միքիան մարգարէանում է որ կ'յաղթուի Աքաաբի վախճանը։ Յովսափատ թագաւորում է Յուդայումը, Ախազիան Իսրայէլումը։

1 Եւ երեք տարի կացան, որ պա-
տերազմ չ'կար Ասորիների եւ Իսրա-
2 յէլի մէջ։ Եւ [1]երրորդ տարին եղաւ, որ Յուդայի [2]Յովսափատ թագաւորն
3 իջաւ [3]Իսրայէլի թագաւորի մօտ։ Եւ Իսրայէլի թագաւորն ասեց իր ծառաներին. Գիտէ՞ք որ [4]Ռամովթ-գաղաադը մերն է. իսկ մենք հոգ չենք տանում նորան Ասորիների թագաւորի
4 ձեռքից առնելու համար։ Եւ ասեց

---

[1] Գ Թագ. բ. 26.
[2] Գ Թագ. բ. 12.
[3] Գ Թագ. ժէ. 1։ գ Թագ. ա. 3, 8։ բ. 36.
[4] Գ Թագ. իբ. 38։ գ Թագ. բ. 26.
[5] Գ Թագ. ժբ. 17.
[6] Գ Թագ. ժէ. 17.
[7] Գ Թագ. ժբ. 19։ գ Թագ. բ. 8.
[8] Գ Թագ. ժդ. 3, Տես ա Թագ. ի. 22։
[9] Գ Թագ. ժդ. 10.
[10] Գ Թագ. ժե. 29.
[11] Գ Թագ. ժդ. 3, 11.
[12] Գ Թագ. ժդ. 16։ գ Թագ. բ. 36.
[13] Գ Թագ. ժդ. 11։
[14] Գ Թագ. ժդ. 30—33.
[15] Գ Թագ. ժդ. 31.
[16] Գ Թագ. ժե. 12։ գ Թագ. ժէ. 12, իս. 11։
[17] Գ Թագ. ժե. 16։ գ Թագ. իս. 11։
[18] Գ Թագ. ք. 30։
[19] Ծն. լէ. 34։ Տես Գլ. ի. 31։ ա Թագ. իբ. 16։
[20] Գ Թագ. ի. 28։
[21] Ա Մն. իբ. 2—31։ Գ Գլ. իե. 21։
[22] Տես Գլ. ի. 7։ Բ Օր. գ. 43. Յես. իս. 38։ Գլ. գ. 13. գ Թագ. ը. 28։ բ. 1, 14.

Յովսափատին . Ինձ հետ կ'գնա՞ս պատերազմի Ռամոթ–գաղաադի վերայ . եւ Յովսափատ ասեց Իսրայէլի թագաւորին . Ինչպէս դու՝ այնպէս էլ ես . ինչպէս քո ժողովուրդը՝ այնպէս էլ իմ ժողովուրդը . ինչպէս քո ձիանքը՝ այնպէս էլ իմ ձիանքը :

5 Եւ Յովսափատ ասեց Իսրայէլի թագաւորին . Խնդրեմ հիմա Տիրոջ 6 խօսքը հարցրու : Եւ Իսրայէլի թագաւորը ժողովեց մարգարէներին չորս հարիւր մարդի չափ եւ ասեց նորանց . Ռամոթ–գաղաադ գնա՞մ պատերազմի , թէ չ'գնամ : Եւ նորանք ասացին . Գնա , եւ Տէրը թագաւորի ձեռքը պիտի տայ : 7 Եւ Յովսափատ ասեց . Աչքով էլ Տիրոջ մարգարէ չ'կա՞յ , 8 որ նորանից հարցնէինք : Եւ Իսրայէլի թագաւորն ասեց Յովսափատին . Մէկ մարդ էլ կայ որով Տիրոջը կ'ըլնի հարցնել . բայց ես ատում եմ նորան . որովհետեւ ինձ համար բարի չէ մարգարէանում , այլ չար՝ Եմլայի որդի Միքիան . եւ Յովսափատն ասեց . Թագաւորը թող այդպէս չխօսի :

9 Եւ Իսրայէլի թագաւորը մի ներքինի կանչեց եւ ասեց . Շուտով բեր 10 Եմլայի որդի Միքիային : Եւ Իսրայէլի թագաւորն ու Յուդայի Յովսափատ թագաւորը նստել էին իւրաքանչիւրն իր աթոռի վերայ զգեստներ հագած , Սամարիայի դռան առաջի կալումը . եւ բոլոր մարգարէները մարգարէանում էին նորանց առաջին : 11 Եւ Քանանայի որդի Սեդեկիան իր համար Երկաթի եղջիւրներ չինեց , եւ ասեց . Այսպէս է ասում Տէրը . Սորանցով կ'հրես Ասորիներին մինչեւ որ նորանց բնաջինջ անես : 12 Եւ բոլոր մարգարէներն այնպէս մարգարէանում էին ասելով . Գնա Ռամոթ–գաղաադ եւ կ'յաջողուի . եւ Տէրը կ'տայ թագաւորի ձեռքը :

13 Եւ այն պատգամաւորը , որ գնացել էր Միքիային կանչելու , նորան այսպէս ասեց . Ահա մարգարէները միաբերան բարի են խօսում թագաւորի համար . Քո քո խօսքերն էլ նորանցից մէկինի պէս լինեն , եւ բարի խօսիր : 14 Բայց Միքիան ասեց . Ինչքան որ Տէրը որ ինչ որ ինձ ասէ Տէրը , այն եմ խօսելու :

15 Եւ նա եկաւ թագաւորի մօտ . եւ թագաւորն ասեց նորան . Միքիա , Ռամոթ–գաղաադ պատերազմի գնա՞նք թէ չ'գնանք . եւ նա ասեց . Գնա , եւ կ'յաջողուի , եւ Տէրը կ'տայ թագաւորի ձեռքը : 16 Եւ թագաւորը նորան ասեց . Քանի՞ անգամ ես քեզ երդում տամ որ Տիրոջ անունով ինձ լոկ 17 ճշմարտութիւն խօսես : Այն ժամանակ նա ասեց . Ես տեսայ բոլոր Իսրայէլը սարերի վերայ ՝ իբրեւ ոչխարներ որ հովիւ չ'ունեն . եւ Տէրն ասեց . Սորանք տէրեր չ'ունեն . ամեն մարդ իր տունը դառնայ խաղաղութեամբ : 18 Եւ Իսրայէլի թագաւորն ասեց Յովսափատին . Քեզ չ'ասեցի՞ որ ինձ համար բարի չի մարգարէանալ , 19 այլ չար : Եւ նա ասեց . Ուրեմն Տիրոջ խօսքը լսիր . Ես տեսայ Տէրը նստած իր աթոռի վերայ եւ Երկնքի բոլոր զօրքերը կանգնած նորա առաջին նորա աջ եւ նորա ձախ կողմին :

20 Եւ Տէրն ասեց . Ո՞վ կ'խաբէ Աքաաբին , որ վեր գնայ Ռամոթ–գաղաադի վերայ եւ կորչի . եւ մէկը այսպէս եւ միւսն այնպէս էր ասում : 21 Եւ մի ոգի դուրս եկաւ եւ կանգնեց Տիրոջ առաջին եւ ասեց . Ես նորան կ'խաբեմ . եւ Տէրը նորան ասեց . 22 Ինչով . Նա էլ ասեց . Ես դուրս կ'գնամ եւ նորա բոլոր մարգարէների բերանումը սուտ ոգի կ'լինեմ . եւ Տէրն ասեց . Դու կ'խաբես եւ կարող էլ ես . գնա եւ այդպէս արա : 23 Եւ հարդ Տէրը սուտ ոգի է դրել այս բոլոր մարգարէների բերանում , բայց Տէրը քեզ համար չարիք է խօսել :

24 Այն ժամանակ Քանանայի որդի Սեդեկիան մօտեցաւ եւ Միքիային նորա ծնօտին եւ

ԺԳ Թագ. գ. 7.
ՀՂ. ԺԸ. 19.
ԺԳ Թագ. գ. 11.
ՀՀԱ Դ. ԺԸ. 24.
Բ Ճռ. ա. 15, 19։ (Տես Երեմ. ԽԹ. 3. Լը. 10։ Դան. ի. 11.)
ՀԴ. ԺԸ. 1.
Ի Թագ. իբ. 18, 38.
Ի Թագ. իե. 17. Մաա. բ. 36.
Ի Թես. գ. 1. Դան. է. 9. Յայտ. գ. 21. ի. 4.
Բ Ճռ. ա. 6. բ. 1. Յով. ճգ. 10, 21։ Ճռ. ա. 10։ Մաա. ԺԸ. 10։ Երբ. ա. 7, 14։ ԺԸ. 12. Յայտ. բ. 10. Դաա. բ. 23։ Ես. ԽԲ. 14։ Երեմ. գ. 10։ Եզեկ. ԺԳ. 9։ Ա Եզեկ. ԺԳ. 9։ Յ Միք. ե. 1։ Մաա. ե. 32. իգ. 67. Մարկ. ԺԳ. 65։ Ճռճ. ԺԸ. 22. Գործ. իգ. 2.

ասեց . Ինչպէս է անցկացել Տիրոջ հոգին ինձանից որ քեզ հետ խօսէ :
25 Միքիան էլ ասեց Նոր . Ահա կ'տեսնես այն օրը որ սենեակից սենեակ կ'մտնես թաքնուելու համար :
26 Եւ Իսրայէլի թագաւորն ասեց . Առ Միքիային եւ տար քաղաքապետ Ամմոնի եւ թագաւորի որդի Յովասի
27 մօտ , եւ ասիր . Այսպէս է ասում թագաւորը . Սորան դրէք բանտը , եւ նորան կերակրեցէք նեղութեան հացով եւ նեղութեան ջրով մինչեւ իմ
28 խաղաղութեամբ գալը : Եւ Միքիան ասեց . Եթէ դու խաղաղութեամբ ես դառար եկար , Տէրն ինձանով չէ խօսել . Նաեւ ասեց . Լսեցէք , ով ամեն ժողովուրդներ :
29 Եւ Իսրայէլի թագաւորն ու Յուդայի Յովսափատ թագաւորը վեր գնացին Ռամովթ-գաղաադ :
30 Եւ Իսրայէլի թագաւորն ասեց Յովսափատին . Ինձ պէտք է կերպարանափոխուել եւ յիւղ պատերազմի գնալ , բայց դու հագիր քո հանդերձները . եւ Իսրայէլի թագաւորը կերպարանափոխուեցաւ
31 եւ գնաց պատերազմի : Եւ Ասորիների թագաւորը հրամայեց իր երեսունեւերկու կառապետներին ասելով . Չ'պատերազմէք ոչ փոքրի եւ ոչ մեծի հետ , այլ միայն Իսրայէլի թագաւորի
32 հետ : Եւ էղնց որ կառապետները Յովսափատին տեսան , ասացին . Ցիրաւի Նա է Իսրայէլի թագաւորը , եւ դարձան դէպի Նորան որ Նորա հետ պատերազմին . եւ Յովսափատն աղաղակեց :
33 Եւ եղաւ երբոր տեսան կառապետները , որ Նա Իսրայէլի թագաւորը չէր , այն ժամանակ ետ դառան Նորա
34 հետեւիցը : Եւ մի մարդ *անմեղութեամբ քաշից իր աղեղը եւ զարկից Իսրայէլի թագաւորին յօդուածների եւ զրահի մէջտեղ . եւ Նա ասեց իր կառավարին . Ձեռդ դարձրու եւ ինձ դուրս տար բանակիցը , որովհետեւ
35 վիրաւորուեցայ : Եւ պատերազմը բարձրացաւ այն օրը , եւ թագաւորը մնաց իր կառքումը Ասորիների դէմ , եւ իրիկունը մեռաւ . եւ վէրքիցն
36 արիւնը գնաց կառքի մէջ : Եւ արեգակը մայր մտնելիս մեղեսիկը մեկնաւ բանակի մէջ ասելով . Ամեն մարդ իր քաղաքը եւ ամեն մարդ իր
37 երկիրը գնայ : Եւ թագաւորը մեռաւ եւ բերուեցաւ Սամարիա . եւ թագաւորին թաղեցին Սամարիայում :
38 Եւ կառքը լուացին Սամարիայի աւազանի մօտ , եւ չունները լակեցին Նորա արիւնը . (եւ բոզերը *նմեծ լուացուեցան) *Տիրոջ խօսած խօսքի համեմատ :
39 Եւ Աքաաբի գործերի մնացորդը եւ Նորա բոլոր արածները , եւ Նորա փղոսկրով շինած տունը եւ Նորա շինած բոլոր քաղաքները , ահա Նորանք գրուած են Իսրայէլի թագաւորների
40 յիշատակաց գրքումը : Եւ Աքաաբը ննջեց իր հայրերի հետ . եւ Նորա որդի Ոքոզիան թագաւորեց Նորա տեղ :
41 Եւ Ասայի որդի Յովսափատ թագաւոր եղաւ Յուդայի վերայ Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորի չորրորդ տարին :
42 Եւ Յովսափատ երեսունեհինգ տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ , եւ քսանհինգ տարի թագաւորեց Երուսաղէմումը , եւ Նորա մօր անունն էր Ազուբա դուստր Սաղիի :
43 Եւ Նա գնաց բոլորովին իր հայր Ասայի ճանապարհումը , Նորանից չխոտորուեց , եւ արաւ Տիրոջ աչքի առաջին
44 ուղիղ եղածը : Բայց Նրարձրաւանդակները չվերացան . ժողովուրդը տակաւին զոհում եւ խունկ էր մատուցանում բարձրաւանդակների վրայ : Եւ Յովսափատ խաղաղութիւն արաւ Իսրայէլի թագաւորի հետ :
45 Յովսափատի գործերի մնացորդը եւ Նորա արած քաջութիւնը եւ պատերազմը , ահա Նորանք գրուած են Յուդայի թագաւորների յիշատակաց գրքումը :
46 Եւ այն մնացած †իպացողները որ մնացել էին իր հայր Ասայի օրերումը , բնաջինջ արաւ երկրիցը :
47 Չէր թագաւոր Եդոմումը թագաւոր չկար , ‡մի փոխարքայ կար :
48 Յովսափատ ¶Թարսիսի նաւեր շի-
49

*Գ Թագ. ԻԲ. 29 . ր Օր. ԻԴ. 20—22 .
*Կամ՝ ուժով
†Գ Թագ. ԺԶ. 19 .

ՃՐ Մն. ԺԵ. 31—33 .
ՃՐ Մն. ԺԷ. 3 .
Գ Թագ. ԺԶ. 14 . Գ Թագ. ԻԲ. 3 .
ԸՐ Մն. ԻԲ. 1 . ԻՔ. 2 .

‡Գ Թագ. ԻԲ. 21 . ԺԶ. 12 .
Ղնն. ԼԵ. 23 . ր Թագ. Ը. 14 .
Գ Թագ. Գ. 9 .
¶(Տես Գ Թագ. Գ. 5 .)

ԸՐ Մն. Ե. 35 եւ .
Գ Թագ. Ժ. 22 .

նեց որ գնան Որիր ոսկի համար, Հայց չ'գնաց. որովհետեւ նաւերը կտորտուեցան Գասիոնգաբերում։
50 Ա՛յն ժամանակ Աբեաթի որդի Ոբոդիան ասեց Յոկտափատին. Թող իմ ծառաները քո ծառաների հետ նաւերով գնան, բայց Յոկտափատը չ'ուզեց։
51 Եւ Յոկտափատը ննջեց իր հայրերի հետ եւ թաղուեցաւ իր հայրերի հետ իր հայր Դաւիթի քաղաքում. եւ նորա որդի Յորամը թագաւորեց նորա տեղ։
52 Աքաաբի որդի Ոբոդիան թագաւորեց Իսրայէլի վերայ Սամարիայում Յուդայի թագաւոր Յոկտափատի տասնեւօթներորդ տարում, եւ թագաւորեց Իսրայէլի վերայ երկու տարի։ 53 Եւ նա չարութիւն արաւ Տիրոջ աչքի առաջին եւ գնաց իր Հօր ճանապարհով, իր մօր ճանապարհով եւ Իսրայէլին մեղանչել տուող Նաբատեան Երոբոամի ճանապարհով։ 54 Եւ պաշտեց Բահաղին եւ երկրպագութիւն արաւ նորան, եւ բարկացրեց Իսրայէլի Տէր Աստուծուն բոլորովին իր հօր արածին պէս։

ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ ՉՈՐՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ

(ԿԱՄ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ)

ԳԼՈՒԽ Ա

Ոքոզիայի հիւանդանալը եւ մեռնիլը, Եղիա կրակ է իջեցնում երկնքից։

1 Եւ Աքաաբի մեռնելուց յետոյ Մովաբը ապստամբուեց Իսրայէլի դէմ։
2 եւ Ոքոզիան իր վերնատան վանդակապատից վայր ընկաւ Սամարիայում եւ հիւանդացաւ, եւ պատգամաւորներ ուղարկեց, եւ նորանց ասեց. Գնացէք հարցրէք Ակկարոնի Բահաղ-Ճանճիկ աստուծուն, թէ 3 դուք իւնից։ Եւ Տիրոջ հրեշտակն ասեց Թեզբացի Եղիային. Վեր կաց գնա Սամարիայի թագաւորի պատգամաւորների դիմացը եւ ասիր նորանց. Մի՞թէ Իսրայէլի մէջ Աստուած չ'կայ, որ գնում էք Ակկարոնի Բահաղ-Ճանճիկ աստուծուն հարցնելու։ 4 Վասն որոյ Տէրն այսպէս է ասում. Վերան ելած անկողնիդից վայր պիտի չ'իջնես, այլ անպատճառ պիտի մեռնես. եւ Եղիան գնաց։
5 Եւ պատգամաւորները նորա դառան նորա մօտ. եւ նա նորանց ասեց. 6 Այդ ինչու համար եք դարձել։ Եւ նորան ասացին. Մի մարդ դուրս եկաւ մեր դիմացը եւ մեզ ասեց. Գնացէք եւ դարձէք ձեզ ուղարկող թագաւորի մօտ եւ ասացէք նորան. Այսպէս է ասում Տէրը. Մի՞թէ Իսրայէլում Աստուած չ'կայ, որ դու ուղարկում Ակկարոնի Բահաղ-Ճանճիկ աստուծուն հարցնելու. դորա համար վերան ելած անկողնիդից վայր պիտի չ'իջնես, այլ անպատճառ պիտի մեռնես։ 7 Եւ նա ասեց նորանց. Ինչ կերպարանք ունէր այն մարդը, որ ձեր դիմացն եկաւ եւ ձեզ ասեց այդ 8 խօսքերը։ Նորանք էլ ասացին. Նա մէկ մազոտ մարդ էր, եւ մի կաշի գօտի մէջքին կապած. եւ նա ասեց. Նա Թեզբացի Եղիան է։
9 Եւ նա մի յիսնապետ ուղարկեց իր յիսուն մարդովը. եւ երբոր նա եկաւ մօտ գնաց, ահա նստել էր սարի գլխին. եւ ասեց նորան. Ով մարդ Աստուծոյ, թագաւորն ասում է. Վայր

ա Գլ. բ. 28, Էր Սեմ. ի. 37, ե Գլ. բ. 26, զ Էր Սեմ. իա. 1, է Գլ. իե. 26, իգ. 30, 31. — ը Գոս. բ. 11; Գլ. իգ. 31. — թ Գլ. գ. 5, ժ Թագ. ը. 2, ի Տես Գոս. գ. 20.

ր Գես. իե. 11. ս Թագ. ե. 10; տ Տես Մաս. ժ. 29. իգ. 24, 27. Մար. գ. 22. Ղուկ. ժա. 15, 19, 19; ֆ Բնկզեբուղ. ք Գլ. ը. 8. օ Թագ. իա. 17, ֆ Տես Զաք. իգ. 4. Մաս. գ. 4. Մար. ա. 6. ֆ Տես Գոս. իգ. 6.

40 իմիր ։ եւ եղիան պատասխանեց եւ
ասեց յիւնապետին . եթէ ես Աստու-
ծոյ մարդ եմ , իջող երկնքից կրակ
իջնէ եւ ուտէ քեզ եւ քո յիսուն
մարդկանցը . եւ երկնքից կրակ իջաւ ,
եւ լափեց նորան եւ նորա յիսուն
մարդկանցը ։
41 Իսկ նա դարձեալ մի ուրիշ յիւնա-
պետ իր յիսուն մարդկանցովն ուղար-
կեց . եւ նա պատասխանեց եւ ասեց
նորան . Ով մարդ Աստուծոյ , թագա-
ւորն այսպէս է ասում . Շուտով վայր
42 իմիր ։ եւ եղիան պատասխանեց եւ
ասեց նորանց . եթէ ես Աստուծոյ
մարդ եմ , իջող երկնքից կրակ իջնէ
եւ ուտէ քեզ եւ քո յիսուն մարդկան-
ցը , եւ Աստուծոյ կրակ իջաւ երկնն-
քից , եւ լափեց նորան եւ նորա յի-
սուն մարդկանցը ։
43 Բայց նա դարձեալ մի երրորդ յիս-
նապետ ուղարկեց իր յիսուն մարդ-
կանցով . բայց այդ երրորդ յիւնապե-
տը վեր եկաւ գնաց եւ եղիայի առաջ
ծունկը կրկնեց եւ աղաչեց նո-
րան եւ ասեց նորան . Ով մարդ Աս-
տուծոյ , իմ հոգին եւ այս յիսուն
ծառաներիդ հոգին թող իմ աչքին պատ-
44 ուական համարուի ։ Ահա երկնքից
կրակ իջաւ եւ լափեց այն առաջի եր-
կու յիւնապետներին եւ նորանց յի-
սուն մարդկանցը . բայց հիմա թող
իմ անձը պատուական համարուի քո
աչքին ։
45 Եւ Տիրոջ հրեշտակն ասեց եղիա-
յին . Վայր իջիր նորա հետ , նորա մի
բնութիւնը մի վախենար ։ Եւ նա վեր կա-
ցաւ եւ վայր իջաւ նորա հետ թագա-
46 ւորի մօտ ։ Եւ ասեց նորան . Տէրն այս-
պէս է ասում . Որովհետեւ դու պատ-
գամաւորներ ուղարկեցիր Ակկարոնի
Բահաղ-Ջանէիկ աստուծուն հարցնե-
լու իբր թէ Իսրայէլումն Աստուած
չկայ , որ նորանից բան հարցնէիր ,
նորա համար վերան եկած անկողնիդ
վայր պիտի չիջնես , այլ անպատճառ
պիտի մեռնես ։
47 Եւ նա մեռաւ Տիրոջ խօսքի համե-

մատ , որը ասել էր եղիան , եւ նորա
տեղը թագաւոր եղաւ Յովրամը Յու-
դայի Յովսափատեան Յովրամ թագա-
ւորի երկրորդ տարիումը , որովհետեւ
18 նա որդի չունէր ։ Եւ Ոքոզիայի գոր-
ծերի մնացորդը , ահա նորանք գրուած
են Իսրայէլի թագաւորների ժամանա-
կաց գրքումը ։

Գլ· Բ

Եղիայի երկինք գնալը· եղիսէի քաղցրացնում է ապրիւրը և իւնէլի երեխաներին անիծում·

1 Եւ եղաւ որ Տէրը եղիային մրրիկով երկինքը վեր բարձրացնելու ժամանակին , եղիան եւ եղիսէն գնա-
2 ցին Գաղգաղայից ։ Եւ եղիան ասեց եղիսէին . Դու այստեղ մնա , որովհետեւ Տէրն ինձ մինչեւ Բեթէլ է ուղարկել · եւ եղիսէն ասեց . Կենդանի է Տէրը եւ կենդանի է քո հոգին , եթէ ես քեզ թողում . եւ գնա-
3 ցին Բեթէլ ։ Եւ Բեթէլումն եղող մարգարէների որդիքը դուրս եկան եղիսէի մօտ եւ նորան ասացին , Գիտե՞ս արդեօք որ այսօր Տէրը վեր է առնելու քո տիրոջը գլխից . եւ նա ասեց .
4 Ես էլ գիտեմ , լռեցէք ։ Եւ եղիան ասեց նորան . Այստեղ մնա , եղիսէ , որովհետեւ Տէրն ինձ Երիքով է ուղարկել · եւ նա ասեց . Կենդանի է Տէրը եւ կենդանի է քո հոգին , եթէ ես քեզ թողում . եւ գնացին Երիքով ։
5 Եւ Երիքովումը լինող մարգարէների որդիքը մօտեցան եղիսէին եւ ասացին նորան . Գիտե՞ս արդեօք որ այսօր Տէրը վեր է առնելու քո տիրոջը գլխից . եւ նա ասեց . Ես էլ գիտեմ ,
6 լռեցէք ։ Եւ եղիան ասեց նորան . Այստեղ մնա , որովհետեւ Տէրն ինձ Յորդանան է ուղարկել . եւ նա ասեց . Կենդանի է Տէրը եւ կենդանի է քո հոգին , եթէ ես քեզ թողում . եւ եր-
7 կուսն էլ գնացին ։ Եւ մարգարէների որդիքներից յիսուն մարդ գնացին եւ հեռուանց կանգնեցին դիմացը . իսկ նորանք երկուսը կանգնել էին Յոր-
8 դանանի մօտ ։ Եւ եղիան առաւ Իր

ՔՂ·ԻԶ· ք· 31,
ՂՃԻ· Յոր· ա· 16,
ՂՄ Թագ· իզ· 21· Սաղ· հր· 14,
ԻԳ· գ· 1· ը ՍՃ· ք· 3,
—
—ՃԻ· ՆՃ· ք· 21,
ԻԴ Թագ· ԺՔ· 21,

ԻԳ· գ· 38,
ՂՃԻ· Ժզ· 1, 2,
ՂՄ Թագ· ա· 26· ք· 3,
ՂՄ Թագ· ժ· 10· ԺՔ· 29,
Գ Թագ· ք· 33· ԻՀ· գ· 1, 38· ք· 22· գ· 1· ք· 1·
ԻԴ Թագ· ԺՔ· 19,

վերարկուն, ծալեց եւ զարկեց ջրին, եւ ջուրը բաժանուեց այս կողմը եւ այն կողմը. եւ երկուսն էլ անցան ցամաքով։
9 Եւ եղաւ երբոր նորանք անցնում էին, Եղիան ասեց Եղիսէին. Խնդրիր՝ ինչ անեմ քեզ, քանի որ քեզանից չեմ վեր առնուած։ Եւ Եղիսէն ասեց. Թող քո ոգին կրկնապատիկ լինի ինձ
10 վերայ։ Եւ նա ասեց. Դժուար բան խնդրեցիր. եթէ ես քեզանից վեր առնուելիս դու ինձ տեսար, քեզ կ'լինի այնպէս. բայց եթէ ոչ, չի լինիլ։
11 Եւ եղաւ երբոր նորանք գնում էին եւ գնալով խօսում էին, ահա մի հրեղէն կառք եւ հրեղէն ձիանք, որ նորանց երկուսին բաժանեցին. եւ Եղիան մրրիկով վեր եկաւ երկինքը։
12 Իսկ Եղիսէն մտիկ էր տալիս եւ կանչում. Հայր իմ, հայր իմ, Իսրայէլի կառքը եւ նորա ձիաւորները. եւ նորան այլ եւս չտեսաւ, եւ բռնեց նորա հանդերձներիցը եւ էպատառեց նո-
13 րանց երկու պատառ արաւ։ Եւ վեր առաւ Եղիայի վերարկուն որ ընկել էր նորա վերայից, եւ կա-
14 նգնեց Յորդանանի ափին։ Եւ առաւ Եղիայի վերարկուն, որ ընկել էր նորա վերայից եւ զարկեց ջրին ու ասեց. Ո՞ւր է Եղիայի Տէր Աստուածը՝ նա ինքը. եւ զարկեց ջրին, եւ ջուրը բաժանուեցան այս կողմը եւ այն կողմը, եւ Եղիսէն անց կացաւ։
15 Եւ նորան տեսնում էին մարդարէների որդիքը, որ դիմացը՝ Երիքովումն էին, եւ ասում էին. Եղիայի ոգին հանգչել է Եղիսէի վերայ. եւ եկան նորան դիմաւորելու եւ խոնարհուեցին նորա առաջին մինչեւ դէ-
16 տինը. Եւ ասեցին նորան. Ահա ծառաներիդ հետ յիսուն զօրաւոր մարդիկ կան, թող գնան եւ որոնեն քո տիրոջը, գուցէ Տիրոջ հոգին նորան վեր է առել եւ մէկ սարի վերայ կամ հովիտներից մէկի մէջ դցել. Եւ նա ա-
17 սեց. Մի ուղարկէք։ Եւ նորանք բրտնադատեցին նորան մինչեւ որ ամաչեց եւ ասեց. Ուղարկեցէք. եւ նորանք յիսուն մարդ ուղարկեցին, եւ նորանք որոնեցին երեք օր, բայց նո-
18 րան չգտան. Եւ նա դառան նորա մօտ, եւ նա նստած էր Երիքովում, եւ նորանց ասեց. Ես ձեզ չասեցի՞ Թէ Մի գնաք։
19 Եւ այն քաղաքի մարդիկն ասեցին Եղիսէին. Ահա քաղաքիս դիրքը լաւ է ինչպէս որ տէրս տեսնում է, բայց ջուրը վատ է եւ երկիրը՝ անպտուղ։
20 Եւ նա ասեց. Ինձ մի նոր կուժ բերէք եւ մէջը աղ դրէք. եւ բերին նո-
21 րա մօտ։ Եւ նա գնաց ջուրերի աղբիւրի մօտ եւ աղ դցեց այնտեղ, եւ ասեց. Այսպէս է ասում Տէրը. Ես բժշկեցի այս ջուրերը. այսուհետեւ այդտեղից այլ եւս մահ եւ անպտղու-
22 թիւն չլինի։ Եւ այն ջուրերը բժշկուեցան մինչեւ այսօր՝ Եղիսէի խօսած խօսքին պէս։
23 Եւ նա այնտեղից գնաց Բեթէլ. եւ նա ճանապարհով վեր էր գնում եւ փոքր տղերք դուրս եկան քաղաքիցը եւ ծաղր անելով ասում էին նորան. Վեր եկ, կնդակ, վեր եկ, կնդակ։ Եւ
24 նաետ դառաւ, եւ նորանց տեսաւ եւ Եհովայի նորանց Տիրոջ անունովը. եւ անտառիցն երկու արջ դուրս եկան եւ նորանցից քառասունեւերկու
25 երեխայ պատառեցին։ Եւ այնտեղից գնաց Յկարմէղոս սարը, եւ այնտեղից նա եկաւ Սամարիա։

Գլ. Գ

Յովրամի թագաւոր դառնալը եւ պատերազմը Մուդացի թագաւոր Յովափատի հետ միասին Մովաբացիների դէմ։

1 Եւ Աքաաբի որդի Յովրամը թագաւոր եղաւ Իսրայէլի վերայ Սուդացի Յովսափատ թագաւորի տասնեւերկրորդ տարիումը, եւ թագաւորեց
2 տասնեւերկու տարի։ Եւ չարութիւն արաւ Տիրոջ աչքի առաջին, միայն ոչ թէ իր հօրը եւ մօրը պէս, եւ հեռացրեց Բիր հօր չինած Բահաղի ար-
3 ձանը։ Սակայն Նաբատեան Յերոբովամի այն մեղքին հետեւեց, որով նա

ե ԵԼ. ժգ. 21, 22.
ԲԴ. գ. 17. Սաղ. կը. 17, կգ. 4.
ժԳ. ե. 24.

իգ Թագ. ժա. 30.
ՀՏես ԵԼ. ԺԹ. 25; Դ. գ. 41; ե. 10. գ. 6; Մարկ. է. 33. ը. 23; Յոհ. ը. 6.

խ ՀԵհեմ. ժգ. 25.
ՀՏես ՏԹա. ԺԲ. 26.

—Դ. ա. 17.
իգ Թագ. ժգ. 31, 32.
իգ Թագ. ԺԲ. 28, 31, 32.

Իսրայէլին մեղանչել առաւ. Նորա-
նից չ'հեռացաւ։
4 Եւ Մովաբացիների Մեսա թագա-
ւորը հարուստ էր Հօտերով, եւ նա
տալիս էր Իսրայէլի թագաւորին հար-
իւր հազար Էգամն եւ հարիւր հազար
5 գեղմնաւոր խոյեր. Եւ Երբոր Աքաաբ
թագաւորը մեռաւ, Մովաբի թագա-
ւորը ապստամբուեց Իսրայէլի թագա-
6 ւորի դէմ։ Եւ այն ժամանակ Յովրա-
մը դուրս եկաւ Սամարիայից եւ հան-
7 դէս արաւ բոլոր Իսրայէլին։ Եւ գնաց
Յուդայի Յովսափատ
թագաւորին ասելով. Մովաբացիների
թագաւորը ապստամբուել է ինձ դէմ.
ինձ հետ պատերազմելու կ'գնա՞ս Մո-
վաբի վերայ. եւ նա ասեց. Կ'գնամ.
Ինչպէս որ դու՝ այնպէս էլ ես, ինչ-
պէս որ քո ժողովուրդը՝ այնպէս էլ իմ
ժողովուրդը, ինչպէս որ քո ձիանքն՝
8 այնպէս էլ իմ ձիանքը։ Եւ նա ասեց.
Ո՞ր ճանապարհով գնանք. Նա էլ ա-
սեց. Եդոմի անապատի ճանապար-
9 հով։ Եւ գնացին Իսրայէլի թագա-
ւորը, Յուդայի թագաւորը եւ Եդոմ-
ի թագաւորը եւ եօթն օր պտոյտ
առին, եւ ջուր չկար ոչ բանակի
համար եւ ոչ էլ նորանց հետ եղող
անասունների համար։
10 Եւ Իսրայէլի թագաւորն ասեց. Ա-
ւա՛ղ որ Տէրը կանչել է երեք թագա-
ւորներիս, որ Մովաբի թագաւորի
11 ձեռքը մատնէ։ Եւ Յովսափատն ա-
սեց. Այստեղ Տիրոջ մարգարէ չկա՞յ,
որ Տիրոջ խօսքը հարցնենք նորանից.
Եւ Իսրայէլի թագաւորի ծառաներից
մէկը պատասխանեց եւ ասեց. Այս-
տեղ է Սափատի որդի Եղիսէն, որ
էջուր էր ածում Եղիայի ձեռքերին։
12 Եւ Յովսափատն ասեց. Տիրոջ խօսքը
կայ նորա մօտ։ Եւ վայր իջան նորա
մօտ Իսրայէլի թագաւորը եւ Յովսա-
13 փատը եւ Եդոմի թագաւորը։ Եւ Ե-
ղիսէն ասեց Իսրայէլի թագաւորին.
Ի՞նչ բան ունես ինձ հետ. գնա
էքո հօր մարգարէների մօտ եւ էքո
մօր մարգարէների մօտ։ Եւ Իսրայէլի
թագաւորն ասեց. Ոչ, որովհետեւ
Տէրն այս երեք թագաւորին կանչել
է, որ նորանց տայ Մովաբի թագա-
14 ւորի ձեռքը։ Եւ Եղիսէն ասեց. Կենդ-
դանի է Զօրաց Տէրը որի առաջին
կանգնած եմ, եթէ ես չյարգէի Յու-
դայի Յովսափատ թագաւորին, քեզ
մտիկ չէի տալ եւ քեզ չէի տեսնիլ։
15 Բայց հիմա ինձ համար մի հնուազա-
ծու բերէք. եւ երբոր նուագածուն
նուագեց, այն ժամանակ Տիրոջ ձե-
16 ռքը եկաւ նորա վրայ։ Եւ նա ասեց.
Այսպէս է ասում Տէրը. Այս հեղեղա-
17 տը փոս փոս արէք։ Որովհետեւ Տէրն
այսպէս է ասում. Քամի չէք տեսնիլ,
եւ անձրեւ չէք տեսնիլ, բայց այս հե-
ղեղատը ջրով կ'լցուի եւ կ'խմէք դուք
եւ ձեր հօտերը եւ ձեր անասուննները։
18 Բայց այս Թեթեւ բան է Տիրոջ աչքի
առաջին, նա Մովաբն էլ պիտի յանձ-
19 նէ ձեր ձեռքը։ Եւ դուք պիտի կար-
դէք ամեն պարսպաւոր քաղաքները,
եւ ամեն ընտիր քաղաքները եւ բոլոր
ազնիւ ծառերը պիտի կտորէք, եւ
բոլոր ջրի աղբիւրները պիտի խցկէք,
եւ բոլոր ընտիր արտերը քարերով
20 պիտի փչացնէք։ Եւ առաւօտեան պա-
հը մատուցանելիս, ահա ջուրեր էին
գալիս Եդոմի կողմից, եւ երկիրը
լցուեցաւ ջրով։
21 Եւ բոլոր Մովաբացիները լսեցին,
որ թագաւորներն եկել են նորանց
հետ պատերազմելու, եւ բոլոր զօր
կապողները եւ Նոյնդէյ էլ մեծերը Ժո-
ղովուեցան եւ կանգնեցին սահմանի
22 վերայ։ Եւ առաւօտը կանուխ վեր
կացան, եւ երբոր արեգակը ծագեց
ջրերի վերայ, Այն ժամանակ Մով-
աբացիները հեռուանց մտիկ արին կար-
23 միր ջրերին իբրեւ արիւնի։ Եւ ա-
սում էին. Այս արիւն է. թագաւոր-
ները կռուել են իրար հետ եւ իրար
ջարդել. եւ արդ, ով Մովաբացիներ,
24 աւարի գնանք։ Եւ եկան Իսրայէլի
բանակը, բայց Իսրայէլացիները վեր

Ը (3ես Ասմ. ա. 1։)
Ի ես. ժգ. 1։
Ղ գ. ա. 1։
Ե գ Թագ. իր. 4։
Ը գ Թագ. իր. 48։

Ի գ Թագ. իր. 7։
Ի 3ես գլ. բ. 9, 10, 12.
Ի գ Թագ. ժՔ. 31։
Լ գ Թագ. ժգ. 10.
Խ Դատ. ժ. 14։

Ծ գ Թագ. ժգ. 19։
Կ գ Թագ. ժՀ. 1։ գլ. Ե. 16։
Հ 3ես — Թագ. ժ. 5, 6։ — Մն. իե. 1։

Յ գ Թագ. ժգ. 46։
Ղգ. իՔ. 39, 40։ գ Թագ. ժգ. 19, 36։

կացան ու ջարդեցին Մովաբացիներին, եւ նորանք փախան նորանց առաջից. բայց նորանք մնան նորա մէջը (այսինքն Մովաբացիների երկիրը)
25 եւ ջարդեցին Մովաբացիներին. Եւ քաղաքները քանդեցին, եւ ամէն մարդ իր բարը ամէն լաւ արտի մէջ գցեց եւ նորան լցրին եւ խցկեցին բոլոր ջրի աղբիւրները, եւ կտրեցին ամէն ազնիւ ծառերը, այնպէս որ [1]Կիր-Հարէսէթում միայն քարերը մնացին. եւ պարսաւորները պաշարեցին նորան եւ ջարդեցին։ Եւ երբոր
26 Մովաբի թագաւորը տեսաւ, որ պատերազմը իր վերայ սաստկացաւ, նա բերի հարիւր [2]սուսերամարդ զօրք առաւ իր հետը, որ ճղին [3]Եդոմի թագաւորը, բայց չկարողացան։ Եւ
27 նա վեր առաւ իր անդրանիկ որդին, որ պիտի թագաւորէր իր տեղը, եւ նորան ողջակէզ մատուցեց պարսպի վերայ. եւ Իսրայէլացիների դէմ մեծ բարկութիւն եղաւ. եւ նորանք նա քաշուեցան նորանից եւ նա դառան իրանց երկիրը։

Գլ. Դ

Եղիսէն յաւուցեալ է որբացարի իւր, խոստանալ է տալիս Սունամացին որ զաւակ կունենայ, յարուցանէ եւ զայն. Քանզաւոր կերակուրք առակ է չիմաց եւ փչ հոգով կերակրելոյ է յաւուրին։

4 Եւ [4]մարգարէների որդիկանց կնիկներից մէկն աղաղակեց դէպի Եղիսէն ասելով. Ծառադ իմ մարդը մեռել է. եւ դու գիտես որ ծառադ երկիւղած էր Տէրիցը. բայց պարտատէրը եկել է որ իմ երկու երեխաներին իրան հա-
2 մար ծառաներ անէ։ Եւ Եղիսէն ասեց նորան. Ես քեզ ինչ անեմ. ասիր ինձ. ինչ ունես տանդ։ Եւ նա ասեց. Աղախինդ իր տանը ամենեւին ոչինչ
3 չունի, բացի մի իւղի ման։ Եւ նա ասեց. Գնա դրսիցը քո բոլոր դրացիներիցը դատարկ ամաններ ուղիր.
4 քիչ չհաւաքես։ Եւ գնալ մտիր ու դուռը քո տեւից եւ քո որդկանց տեւից կողպիր, եւ լցը ածիր այն բոլոր ամանների մէջ. եւ լցուածները
5 վեր առ։ Եւ կինը գնաց նորա կշտիցը, եւ դուռը կողպեց իր տեւից եւ իր որդկանց տեւից։ Նորանք իրան ամաններ էին տալիս, եւ նա ածում էր։
6 Եւ երբոր ամանները լցուեցան, ասեց իր տղային. Էլ ման տուր ինձ, եւ նորան ասեց. Էլ ման չկայ. եւ
7 իւղը դադարեց։ Եւ կինը եկաւ ու պատմեց [5]Աստուծոյ մարդին. Նա էլ ասեց. Գնա իւղը ծախիր եւ պարտքդ վճարիր, եւ մնացածովը ապրիր դու եւ տղերդ։
8 Եւ մէկ օր եղիսէն անց էր կենում [6]Սունամով, եւ այնտեղ մի հարուստ կին կար. եւ նա նորան տիրեց հաց ուտելու. եւ քանի անգամ որ [7]Էլիսէ անց էր կենում, գնում էր այն-
9 տեղ հաց ուտելու։ Եւ նա ասեց իր մարդին. Ահա գիտեմ որ այդ Աստուծոյ մարդը սուրբ է, որը միշտ անց-
10 նում է մեր մօտովը։ Թող մի փոքր վերնատուն չինենք պատի վերայ, եւ նորա համար այնտեղ անկողին, սեղան, աթոռ եւ աչտանակ գնենք որ
11 մեզ մօտ գալիս այնտեղ գնայ։ Եւ եղաւ մէկ օր որ նա եկաւ այնտեղ եւ գնաց վերնատունը եւ այնտեղ պառ-
12 կեց։ Եւ իր ծառայ [8]Գէհազիին ասեց. Այդ Սունամացի կնկան կանչիր. Եւ նա նորան կանչեց. Եւ կինը կանգնեց
13 նորա առաջին։ Եւ Եղիսէն ասեց. Ասիր նորան, ահա մեզ համար այս բոլոր աշխատանքը քաշեցիր, հիմա ինչ պէտք է անել քեզ. թագաւորի մօտ մի բան ունե՞ս, կամ [9]զօրապետի մօտ. բայց կինն ասեց. Ես իմ ժողովրդի
14 մէջ եմ բնակւում։ Եւ նա ասեց. Ուրեմն ինչ պէտք է նորա համար անել. Եւ Գէհազին ասեց. Ծիրաւի ինքը որդի չունի, եւ մարդն էլ ծեր է։
15 Եւ ասեց. Կանչիր նորան. Եւ նա կանչեց նորան. եւ կինը կանգնեց դռ-
16 անը։ Եւ Եղիսէն ասեց. Եկող տարի հէնց այս ժամանակին մի որդի կ'գըրկես։ Եւ կինն ասեց. Ոչ, օվ իմ տէր մարդ Աստուծոյ, աղախինդ սուտ
17 մի ասիր։ Սակայն կինը յղացաւ եւ

---

[1] Նա. ժգ. 7. 11. Եսիմ. խը. 31, 36.
[2] Դատ. ե. 2.
[3] Ամվս բ. 1.
[4] Գր Մն. ե. 1, 22, 23.
[5] Գ թագ. ե. 36. գլ. ը. 3. Բ Դատ. ժգ. 6. գ թագ. ժե. 18.
[6] Գլ. ե. 20 եւ ը. 4, 5.
[7] Ն գլ. ե. 1. տես բ թագ. ժբ. 13.
[8] Գ թագ. ժբ. 19.
[9] Ցես. ժբ. 19.

մի որդի ծնանց յաջորդ տարուայ նոյն ժամանակին, որ նորան ասել էր Ե-
դիսէն։
48 Եւ երեխան մեծացաւ, եւ մէկ օր
49 գնաց հնձողներին իր հօր մօտ։ Եւ ասաց իր հօրը. Դէ՛ւբա, դէ՛ւբա. եւ նա ծառային ասաց. Նորան տար
20 իր մօրը։ Եւ նա նորան վեր առաւ տարաւ նորա մօրը, եւ նա մնաց նո-
րա ծնկների վերայ մինչեւ կէս օր եւ
21 մեռաւ։ Եւ նա վեր գնաց եւ նորան պառկեցրեց Աստուծոյ մարդի անկո-
ղինի վերայ եւ եաեւիքր կողպեց ու
22 գնաց։ Եւ իր մարդին կանչեց եւ ա-
սաց. Ծառաներից մէկին ինձ մօտ ու-
ղարկիր եւ էշերից՝ մէկը, որ չուտով գնամ մինչեւ Աստուծոյ մարդին եւ
23 նա դառնամ։ Եւ նա ասաց. Ինչու համար ես դու այսօր նորա մօտ գը-
նում, ոչ նոմանդլուխ է, ոչ շաբաթ.
24 Նա էլ ասաց. Հանդիստ եղիր։ Եւ նա էշը պատրաստեց եւ ասաց ծառային. Ջշիր եւ գնա. եւ չ'կանդնեցնես մին-
25 չեւ որ քեզ ասեմ։ Եւ նա գնաց ու հասաւ Աստուծոյ մարդին Կարմելոս սարի վերայ. եւ երբոր Աստուծոյ մարդը նորան տեսաւ իր դիմացին, այն ժամանակ ասաց իր ծառայ Գէէ-
զիին. Ահա սա այն Սունամացի կինն
26 է։ Արդ վազիր նորան դիմաւորիր եւ ասիր նորան. Ողջ ա՞ռ ողջ ես, ողջ ա՞ռ ողջ է մարդդ, ողջ ա՞ռ ողջ է երե-
27 խադ. եւ նա ասաց. Ողջ առ։ Եւ կինը գնաց սարը Աստուծոյ մարդի մօտը եւ բռնեց նորա ոտքերը. եւ Գէէզիին մօտեցաւ որ նորան եւս քաշէ. բայց Աստուծոյ մարդն ասաց. Թող առը դորան. որովհետեւ սիրտը ցա-
ւած է, եւ Տէրը ծածկել է ինձանից
28 եւ ինձ չէ յայտնել։ Եւ նա ասաց. Ես իմ տէրից որդի խնդրեցի՞. չ'ասե-
29 ցի՞ թէ ինձ մի խաբիր։ Եւ նա Գէէ-
զիին ասաց. Գօտի կապիր եւ առ իմ գաւազանը ձեռդ եւ գնա. եթէ մի մարդի հանդիպես, նորան բարեւ մի տար. եւ եթէ քեզ մէկը
բարեւ տայ, Նորան պատասխան մի տար. եւ իմ գաւազանը դը-
30 րիսի երեսին։ Բայց երեխայի մայրն ասաց. Կենդանի է Տէրը եւ կենդանի է քո հոգին, եթէ ես քեզ թողնեմ. եւ նա վեր կացաւ գնաց այն կնկայ
31 ետեւից։ Եւ Գէէզին գնացել էր նո-
րանց առաջից, եւ գաւազանը երեխայի երեսին դրել, բայց ոչ ձայն կար, ոչ էլ լսել. եւ ետ դառաւ նորան դիմա-
ւորից եւ նորան պատմից ասելով Ր-
32 երեխան չ'զարթնեց։ Եւ եղիսէն մը-
տաւ տունը, եւ ահա տղան մեռած նորա անկողինի վերայ պառկած էր։
33 Եւ նա ներս մտաւ եւ Էդուռը կողպեց իրանց երկուսի ետեւից եւ ա-
34 ղօթք արաւ Տիրոջը։ Եւ վեր կացաւ Էպառկեց երեխայի վերայ, եւ դրաւ իր բերանը նորա բերանի վերայ, եւ իր աչքերը նորա աչքերի վերայ եւ իր թաթերը նորա թաթերի վերայ եւ կռացաւ նորա վերայ. եւ երեխայի
35 մարմինը տաքացաւ։ Եւ ետ դառաւ տան մէջը մէկ այս կողմը մէկ այն կողմը գնաց, եւ վեր կացաւ Կռա-
ցաւ նորա վերայ, եւ երեխան եօթն անգամ փռչոտաց. եւ երեխան իր աչ-
36 քերը բացաւ։ Եւ նա կանչեց Գէէզիին. Կանչիր այդ Սունամացի կնկան. եւ նա նորան կանչեց. եւ կինն էլ եկաւ նորա մօտ. եւ նա ասաց. Առ երե-
37 խադ։ Եւ կինը եկաւ ու ընկաւ նորա ոտքերը եւ մինչեւ երկիրը խոնար-
հութիւն արաւ, եւ հիր որդին առաւ եւ գնաց։
38 Եւ եղիսէն ետ դառաւ Գիլգղգալ։ Եւ այն երկրումը Նոյն կար. եւ մար-
գարէների որդիքը նորա առաջին նըս-
տել էին. եւ նա ասաց իր ծառային. Մեծ կաթսան դիր եւ ապուր եփիր
39 մարգարէների որդիանց համար։ Եւ Նոբ-Ադնէ մէկը դուրս եկաւ դաշտը կանաչեղէն ժողովելու, եւ վայրի որթ գտաւ եւ նորանից վայրի վարունկ քաղեց չալակը լիքը. եւ եկաւ ու
փրթեց ապուրի կաթսայի մէջը, որով-

չ Թագ. իբ. 11։
ի Թագ. իգ. 26; գլ. բ. 25։
ը Պատ. իբ. 9։
ժ Թագ. իբ. 16։
ի Նահ. ա. 4։

ի Տես գլ. բ. 8, 14; Դատ. իգ. 12։
չ գլ. բ. 2։
ի Պատ. գ. 6; բ. 25; Մարկ. ե. 37, 40; Ղուկ. ը. 51, 54։

ծգ Թագ. իե. 21։
լգ Թագ. իե. 21։
ձգ Թագ. իե. 23։
յ գլ. ը. 1։

չ գլ. ը. 1։
ի Օր. իգ. 3; գլ. բ. 3, 5, Ղուկ. ե. 39; Դատ. իբ. 3։

40 հետեւ չ'գիտէին ։ Եւ ածեցին մարդկանց համար որ ուտեն . եւ երբոր այն ապուրիցը կերան , զոռալով ասեցին . Կաթսայումը մահ կայ , ով մարդ Աստուծոյ . եւ չկարողացան
41 ուտել ։ Եւ նա ասեց . Ալիւր բերէք . եւ [illegible]ը կաթսան ձգեց , եւ ասեց . Ածիր մարդկանց համար , թող ուտեն . եւ կաթսայումն [illegible] վատ բան չկար ։
42 Եւ մի մարդ եկաւ Բահաղ-սաղիսայից եւ բերաւ Աստուծոյ մարդուն համար երեսփայրիների հաց՝ քսան հատ գարեղէն հաց եւ թարմ հասկեր իր պարկուսմը , եւ ասեց . Տուր ժո-
43 ղովրդիդ որ ուտեն ։ Եւ նորա ծառան ասեց . Ինչ դնեմ այս հարիւր մարդկանց առաջին . բայց նա ասեց . Տուր մարդկանցը որ ուտեն . որովհետեւ այսպէս է ասում Տէրը . Կ'ուտեն եւ
44 կ'աւելցնայ էլ ։ Եւ նա դրաւ նորանց առաջին , եւ նորանք կերան , եւ աւելցաւ էլ Տիրոջ խօսքի համեմատ ։

Գլ· Ե

Եղիսէն բժշկում է բորոտ Նեեմանին եւ պատժում Գեհազիին բորոտութեամբ։

1 Եւ Ասորիների թագաւորի զօրապետ Նեեմանը մի մեծ եւ յարգելի մարդ էր իր տիրոջ առաջին . որովհետեւ Տէրը նորա միջոցով փրկութիւն էր տուել Ասորիներին . եւ այս մարդը քաջ զօրաւոր էր , բայց
2 բորոտ էր ։ Ասորիները դէմ դէպի գնացել էին եւ Իսրայէլի երկրից մի փոքր աղջիկ գերի տարել , որ Նե-
3 եմանի կնկայ առաջին էր լինում ։ Եւ սա ասեց իր տիկնոջը . Երանի թէ իմ տէրը Սամարիայումն եղող մարգարէի առաջին լինէր . այն ժամանակ նա նորան կ'բժշկէր իր բորոտութիւնից ։
4 Եւ Նեեմանը գնաց եւ պատմեց իր տիրոջն ասելով . Այսպէս եւ այսպէս է խօսել այն Իսրայէլի երկրից եղող աղ-
5 ջիկը ։ Եւ Ասորիների թագաւորն ասեց . Ճանապարհուիր գնա . եւ ես նամակ կ'ուղարկեմ Իսրայէլի թագաւորին ։ Եւ նա գնաց եւ իր հետ վեր առաւ տասը տաղանդ արծաթ եւ վեց հազար ոսկի , եւ տասը փոխնորդ
6 հանդերձներ ։ Եւ նամակը բերաւ [illegible] Իսրայէլի թագաւորին ասելով . Եւ արդ այս նամակը հէնց որ քեզ հասաւ ահա ուղարկում եմ քեզ մօտ իմ Նեեման ծառային , որ դու բժշկես նորան իր բորոտութիւնից ։
7 Եւ երբոր Իսրայէլի թագաւորը կարդաց նամակը , պատռեց իր հանդերձները եւ ասեց . Մի՞թէ ես Աստուած եմ որ մեռցնեմ կամ ապրեցնեմ , որ սա ինձ մօտ է ուղարկում մարդին իր բորոտութիւնից բժշկելու . սակայն դուք իմացէք եւ տեսէք որ նա պատճառ է որոնում ինձանից ։
8 Եւ երբոր Աստուծոյ մարդը՝ Եղիսէն լսեց , որ Իսրայէլի թագաւորը պատռել է իր հանդերձը , այն ժամանակ [illegible] ուղարկեց թագաւորին ասելով . Ինչու համար պատռեցիր հանդերձդ . թող նա ինձ մօտ գայ եւ իմանայ որ
9 մարգարէ կայ Իսրայէլի մէջ ։ Եւ Նեեմանը գնաց իր ձիերովն ու կառքովը եւ կանգնեց Եղիսէի տան դռան
10 մօտ ։ Եւ Եղիսէն պատգամաւոր ուղարկեց նորա մօտ ասելով , Գնա եւ լոքին անգամ լուացուիր Յորդանանում , եւ մարմինդ քեզ մօտ կ'դառ-
11 նայ եւ կ'մաքրուիս ։ Բայց Նեեմանը բարկացաւ եւ գնաց՝ ասելով . Ահա ես կարծում էի թէ անպատճառ ինձ մօտ դուրս կ'գայ եւ կ'կանգնէ ու իր Եհովայ Աստուծոյ անունը կ'կանչէ , եւ ձեռքը կ'դնէ այն տեղի վերայ , եւ այն ժամանակ բորոտութիւնը կ'բժըշ-
12 կէ ։ Մի՞թէ Դամասկոսի Աբանա եւ Փարփար գետերը Իսրայէլի բոլոր ջրերից լաւ չեն . մի՞թէ նորանցում չէի լուացուիլ եւ մաքրուիլ ։ Եւ նա հետ
13 գառաւ գնաց բարկութեամբ ։ Բայց նորա ծառաները մօտեցան եւ խօսեցին նորա հետ եւ ասեցին . Ով հայր , եթէ մարգարէն քեզ մի մեծ բան ասած լինէր , չէի՞ր անիլ . ո՛ւր մնաց որ քեզ ասեց . Լուացուիր եւ կ'մաքրուիս ։
14 Եւ նա վայր իջաւ եւ հօմն անգամ

---

1 Նե· ժ· 17։
2 Տես Նե· ժե· 23։ Գէ· բ· 21։
3 = Թագ· Բ· 4։
4 = Թագ· Բ· 7։
= Գե· ե· 14։
Ա Մաս· ժգ· 16—21։ ժե· 32—38։ Մաբ· գ· 37—44։ ը· 4—9։ Ղուկ· Բ· 13—17։
Ծոմ· գ· 5—13։
—
= Գէ· գ· 13։ Ղուկ· գ· 27։
5 Նե· ժ· 3։
6 = Թագ· Բ· 8։ Գէ· ը· 8, 9։
7 Թագ· Ի· 7։
8 Տես գ Թագ· ժա· 21։

բազուեցաւ Յորդանանի մէջ Աստուծոյ մարդի խօսքին համեմատ. եւ Հնոբա մարմինը ետ դառաւ իրրեւ մի փոքր տղայի մարմին, եւ Նա մաքրուեցաւ։

15 Եւ նա ետ դառաւ իր բոլոր բանակովը Աստուծոյ մարդի մօտ եւ եկաւ կանգնեց նորա առաջին եւ ասեց. Ահա իմացայ որ բոլոր երկրիս վերայ Աստուած չկայ բայց միայն Իսրայէլումը. եւ հիմա խնդրեմ՝ ծառայիդ
16 մի ընծայ ընդունիր։ Բայց նա ասեց. Կենդանի է Տէրը, որի առաջին ես կանգնած եմ, եթէ ընդունեմ. եւ նա սաստեց նորան, բայց նա մերժեց։
17 Եւ Նէեմանն ասեց. Հիմա որ ոչ, թող ծառայիդ երկու ջորիի բեռ հող տրուի. որովհետեւ ծառադ այլ եւս բացի ԵՀովայից ուրիշ աստուածների
18 ողջակէզ կամ զոհ չի անելու։ Այս բանը դէպ թող Նորէ ԵՀովան քո ծառային, երբոր իմ տէրը Ռեւմոնի տունը մտնէ այնտեղ երկրպագութիւն անելու համար, եւ Նա հկրնէ իմ ձեռքին եւ ես կանգնամ Ռեմոնի տանը, այն ժամանակ այս բանի համար՝ այսինքն Ռեմոնի տանը իմ կանգնելու համար՝ թող Տէրը Նորէ քո
19 ծառային։ Եւ նա ասեց Նորան. Գնա խաղաղութեամբ. եւ Նա գնաց Նորա մօտից բաւական տեղ։
20 Եւ Գէեզին՝ Աստուծոյ մարդ եղիսէի ծառան՝ ասեց. Ահա իմ տէրը խնայեց այս Ասորի Նէեմանին Նորա բերածը ձեռքիցը առնելու. Կենդանի է Տէրը, եթէ ես չվազեմ Նորա ետեւից եւ Նորանից մի բան չառնեմ։
21 Եւ Գէեզին վազեց Նէեմանի ետեւիցը. եւ Նէեմանը տեսաւ մէկը ետեւիցը վազ էր տալիս. եւ նա վայր թռաւ կառքիցը Նորան դիմաւորելու եւ ասեց. Խաղաղութիւն է. եւ նա ասեց.
22 Խաղաղութիւն. իմ տէրն ինձ ուղարկեց թէ Ահա հիմա ինձ մօտ երկու պատանիներ են եկել Եփրեմի սարից Մարգարէների որդիկանցիցը. խնդրեմ

Նորանց համար մի տաղանդ արծաթ եւ երկու փոխնորդ հանդերձ տուր։
23 Եւ Նէեմանն ասեց. Բարեհաճիր՝ երկու տաղանդ առ, եւ սաստեց Նորան, եւ Կծրարեց երկու տաղանդ արծաթը երկու պարկի մէջ եւ երկու փոխնորդ հանդերձը եւ տուաւ իր երկու ծառաներին, որ տարին Նորա առաջից
24 Ջիցը։ Եւ երբոր բլրին հասան, առաւ Նորանց ձեռքիցը եւ թաքցրեց տան մէջ. բայց մարդկանցը ճանապարհ
25 դրաւ, եւ Նորանք գնացին։ Իսկ ինքն եկաւ ու կանգնեց իր տիրոջ առաջին. եւ Եղիսէն ասեց Նորան. Ո՞րտեղից, Գէեզի. եւ Նա ասեց. Ծառադ այս
26 կամ այն կողմը չէ գնացել։ Եւ Եղիսէն Նորան ասեց. Չէ որ իմ հոգին գնացել էր երբոր մարդը ետ դառաւ իր կառքիցը քեզ դիմաւորելու. ժամանակն է արծաթ առնելու եւ հանդերձներ, Զիթենիներ, այգիներ, հօտեր, արջառներ եւ ծառաներ ու ա-
27 ղախիններ առնելու։ Ուստի Նէեմանի բորոտութիւնը կպչէ եւ քո սերունդին փակչի յաւիտեան. եւ Նա դուրս եկաւ Նորա առաջիցը Ձիւնի պէս բորոտ։

Գլ. Զ

Եղիսէն երկաթը լողալ է տալիս. Ասորիները չեն տեսնում Ծով Սամարիայում։

1 Եւ Մարգարէի որդիքն ասացին Եղիսէին. Ահա այս տեղը՝ ուր որ մենք բնակվում ենք քո առաջին, մեզ հա-
2 մար նեղ է։ Թող գնանք մինչեւ Յորդանան, եւ ամեն մէկս մի առնենք այնտեղից մէկ գերան, եւ այնտեղ մեզ համար տեղ չինենք այնտեղ բնակուելու. եւ Նա ասեց. Գնացէք։
3 Եւ Նորանցից մէկն ասեց. Բարեհաճիր, դու էլ գնա ծառաներիդ հետ. եւ Նա
4 ասեց. Ես կ՚գամ։ Եւ գնաց Նորանց հետ, եւ եկան Յորդանան եւ ծառերը
5 կտրում էին։ Եւ մէկը գերանը կտրելիս տապրէ երկաթն ընկաւ ջուրը, եւ Նա գոչելով ասեց. Վա՛յ, տէր իմ,

---

ա Նար. իգ. 25։
բ Դ.Թագ. գ. 27։
գ Դատ. ը. 47, գ. 30, գ. 26, 27։
դ Թագ. ժբ. 1։
ե (Տես գ Թագ. ժե. 18։ Յով. Նար. իգ. 11։)
զ Դ.Թագ. է. 2, 17։
է — Թագ. ա. 17։
ը Նեհ. ժե. 16։
թ Տես Դ.Թագ. գ. 12։
ժ Հառաք գ. 19։

ա Նեհ. իգ. 64։
բ Տես. իգ. 33։
գ Տես Դ.Թագ. բ. 3։
դ Դ.Թագ. գ. 3։
ե Տես բ Օր. ժգ. 25։
զ Դ.Թագ. ժե. 5, Տես — Տիմ. գ. 10։
է Նե. գ. 6։ Թագ. ժբ. 10։
ը — Դ.Թագ. բ. 3։ գ. 38։

6 Նաեւ Էփռա առուած էր , եւ Աստուածոյ մարդն ասաց . Ո՞ւր ընկաւ . եւ նա տեղը Նորան ցոյց առաւ . Նա էլ մի փայտ կարկ եւ գցեց այնտեղ , եւ
7 երկաթին լողալ առաւ : Եւ ասաց . Այդ վեր առ . Նա էլ ձեռքը մեկնեց ու վեր առաւ Նորան :
8 Եւ Ասորիների թագաւորը պատերազմում էր Իսրայէլի դէմ , եւ իր ծառաների հետ խորհուրդ արաւ ասելով . Այսինչ կամ այնինչ տեղը բա-
9 նակ դնեմ : Բայց Աստուծոյ մարդը Իսրայէլի թագաւորին ըղ ուղարկեց ասելով . Զգուշացիր այստեղով անցկենալուց . որովհետեւ Ասորիները
10 այնտեղ բանակ են առել : Եւ Իսրայէլի թագաւորը մարդ էր ուղարկում այնտեղը որի համար Աստուծոյ մարդն ասում էր եւ Նորան զգուշացնում . եւ Նա զգուշացաւ այն տեղիցը ոչ թէ
11 մէկ եւ ոչ թէ երկու անգամ : Եւ Ասորիների թագաւորի սիրտը չփոթուեցաւ այս բանի վերայ եւ իր ծառաներին կանչեց ու ասեց Նորանց . Չէ՞ք իմացնիլ ինձ թէ մեր մէջ ո՞վ է Իսրայէլի թագաւորի հետ :
12 Եւ նորա ծառաներից մէկն ասեց . Ոչ , ով իմ տէր թագաւոր , այլ Իսրայէլացիների եղող Եղիսէ մարգարէն է իմացնում Իսրայէլի թագաւորին այն բանները , որ դու խօսում ես քո անկող-
13 նի սենեակումը : Եւ Նա ասեց . Գնացէք եւ տեսէք , Նա ուր է , որ ես մարդ ուղարկեմ ու բռնել տամ . եւ Նորան իմացրին ասելով . Ահա Դոթէայիմումն է :
14 Եւ այնտեղ ձիեր եւ կառքեր եւ մեծ զօրք ուղարկեց , եւ գիշերը եկան ու քաղաքը պաշարեցին :
15 Եւ Աստուծոյ մարդի ծառան առաւօտանց կանուխ վեր կացաւ եւ դուրս եկաւ , եւ ահա զօրքը պատել էր քաղաքը՝ նաեւ ձիերն ու կառքերը . եւ Նորա ծառան ասեց Նորան . Վա՛յ ,
16 տէր իմ , ինչ անենք : Նա էլ ասեց . Մի վախենար . որովհետեւ Եմեզ հետ
17 եղողները շատ են քան թէ Նորանց հետ եղողները : Եւ Եղիսէն աղօթք արաւ եւ ասեց . Ով Տէր , բաց Նորա աչքերը որ տեսնէ . եւ Տէրը բացաւ Ծառայի աչքերը եւ Նա տեսաւ , եւ ահա սարը լիքն էր Էհրեղէն ձիերով
18 եւ կառքերով Եղիսէի չուրջը : Եւ Նորանք իջան Նորա մօտ . բայց Եղիսէն աղօթք արաւ Տիրոջը եւ ասեց . Աղաչում եմ՝ զարկիր այս ժողովրդին Կուրութեամբ : Եւ Նորանց զարկեց կուրութեամբ Եղիսէի խօսքին համ-
19 ձայն : Եւ Եղիսէն ասեց Նորանց . Ձանապարհը այս չէ . եւ քաղաքը այս չէ . իմ հետեւիցը եկէք եւ ձեզ կ'առնեմ այն մարդի մօտ , որին դուք որոնում էք . եւ Նա Նորանց տարաւ
20 Սամարիա : Եւ երբոր եկան Սամարիա , այն ժամանակ Եղիսէն ասեց . Ով Տէր , սորանց աչքերը բաց որ տեսնեն . եւ Տէրը բացաւ Նորանց աչքերը եւ Նորանք տեսան , եւ ահա Սա-
21 մարիայի մէջ էին : Եւ Իսրայէլի թագաւորն ասեց Եղիսէին երբոր Նորանց տեսաւ . Հարկէ՞մ , զարկե՞մ , հայր
22 իմ : Եւ Նա ասեց . Մի զարկիր . մի՞թէ դու սպանում ես Նորանց որ Քո սուրովը եւ աղեղովը գերի արիր . Հաց ու ջուր դիր Նորանց առաջին որ ուտեն եւ խմեն եւ չեզոյ գնան Ի-
23 րանց տիրոջ մօտ : Եւ Նորանց համար մի մեծ հացկերոյթ պատրաստեց , եւ Նորանք կերան ու խմեցին . եւ չեզոյ Նորանց արձակեց եւ Նորանք գնացին Իրանց տիրոջ մօտ , եւ Ասորիների Գունդերը այլեւս չեկան Իսրայէլի երկիրը :
24 Եւ սորանից յետոյ Ժողովեց Ասորիների Բենհադադ թագաւորն իր բոլոր բանակը եւ վեր գնաց ու պաշարեց
25 Սամարիան : Եւ մեծ սով եղաւ Սամարիայումը . որովհետեւ պաշարել էին Նորան , մինչեւ որ մէկ էշի գլուխը ութսուն -ԱՒ արծաթ եւ մէկ կապճի չորրորդ մաս *աղաւնիի աղբը
26 հինգ -ԱՒ արծաթ եղաւ : Եւ երբոր

Թ Տես Գլ. գ. 3.
Ի Գլ. բ. 21.
Ի Տես գ Թագ. ի. 7.
Խ Տես Եսայ. ԼԶ. 20.
Ղ Ես. լէ. 17.

Ր Մն. լբ. 7. Սագ. ծե. 18.
Շ Գլ. բ. 11. Սագ. լգ. 7.
Ջագ. ա. 8. գ. 1—7.
Ռ Ես. ԺԹ. 11.
Ֆ Հշ. 17.

Ձ Հշ. 8. 9. Տես Գլ. ե. 13.
Ղ Ես. խբ. 22.
Ճ Հռոմ. ԺԲ. 20.
Կ Գլ. ե. 3. Ժգ. 20. իգ. 2.
Ր Մն. խբ. 1. իե. 10. իէ. 11.

Տես Հշ. 8. 9.
Ի գ Թագ. ի. 1.
* Մի տեսակ ուտելիք.

Իսրայէլի Թագաւորը պարսպի վերայից անցնում էր, մի կին ղէպի նորան գոռաց ասելով. Օգնիր ինձ, ով
27 իմ տէր Թագաւոր։ Եւ նա ասեց. Եթէ Տէրը քեզ չ'օգնէ, ես ո՞րտեղից օգնեմ քեզ. Հալիծը թէ հնձանիցը,
28 Եւ Թագաւորը նորան ասեց. Ինչ ունես. Նա էլ ասեց. Այս կինը ինձ ասեց՝ Տուր տղադ այսօր ուտենք,
29 իմ տղան էլ էգուց կ'ուտենք։ Մենք էլ եփեցինք տղաս եւ կերանք նորան, եւ ես ասում եմ իրան միւս օրը. Տուր տղադ որ ուտենք,
30 բայց դա թաքցրել է իր տղային։ Եւ երբոր Թագաւորը լսեց այն կնկայ խօսքերը, Պատառեց հանդերձը պարսպի վերայով դնալիս, եւ ժողովուրդը տեսաւ որ ահա ներսեւանից
31 քուրձը նորա մարմնի վերայ էր։ Եւ նա ասեց. Աստուած ինձ այսպէս անէ եւ սորանից աւելի անէ, եթէ Սափատեան Եղիսէի դլուխը այսօր
32 նորա վերայ մնայու լինի։ Եւ Եղիսէն նստել էր իր տանը եւ Ծերերն էլ նստել էին նորա հետ. եւ Խթաբեր մարդ ուղարկեց իր առաջից. բայց պատգամաւորը դեռ չէր եկել նորա մօտ, որ նա ասեց Ծերերին. Տեսնո՞ւմ էք որ այս Մարդասպանի որդին մեզ է ուղարկել իմ գլուխը կտրելու. տեսէք, Հէնց որ պատգամաւորը եկաւ՝ դուռը կոզպեցէք եւ նորան սեղմեցէք դռանը. Չէ՞ որ նորա տիրոջ ոտքերի
33 ձայնը նորա ետեւիցը դալիս է։ Նա տակաւին նորանց հետ խօսելիս ահա պատգամաւորն իջաւ նորա մօտ եւ ասեց. Ահա այս չարիք է Տիրոջ կողմից, Այլ եւս ինչ սպասեմ Տէրիցը։

Գլ. Է

Եղիսէն մարգարէանում է, որ Սորիներէն փախչելու պատճառով իրաւ կատարուած է։

1 Եւ Եղիսէն ասեց. Լսեցէք Տիրոջ խօսքը, այսպէս է ասում Տէրը. Էգուց այս ժամանակ մէկ դրիւ չարմար ալիւրը մէկ սիկղ, եւ երկու դրիւ գարին մէկ սիկղ կ'լինի Սամա-
2 րիայի դռանը։ Եւ պատասխանեց այն նախարարը, որի ձեռքի վերայ կրնում էր Թագաւորը, Ասուածոյ մարդին եւ ասեց. Ահա Եթէ Տէրը երկինքումը պատուհաններ էլ չինէր, կ'լինի՞ այդ բանը. բայց նա ասեց. Ահա կ'տեսնես քո աչքերովը, սակայն ինքդ նորանից չես ուտիլ։
3 Եւ քաղաքի դռանը չորս բորոտ մարդ կար, եւ նորանք իրար ասեցին. Մենք ի՞նչ ենք այստեղ նստում մին-
4 չեւ որ մեռնենք։ Եթէ ասենք՝ գնանք քաղաքը, սով կայ քաղաքումը եւ այնտեղ կ'մեռնենք. եւ եթէ այստեղ մնանք, կ'մեռնենք. ուրեմն հիմա եկէք ընկնենք Ասորիների բանակը. եթէ մեզ ողջ Թողնին, կ'ապրենք. բայց եթէ մեզ մեռցրին, կը
5 մեռնենք։ Եւ մութ ժամանակին վեր կացան որ գնան Ասորիների բանակը, եւ եկան մինչեւ Ասորիների բանակի ծայրը. եւ ահա այնտեղ մարդ չկար.
6 Որովհետեւ Տէրը Ասորիների բանակի մէջ Կառքերի ձայն եւ Ձիերի ձայն եւ մեծ զօրքի ձայն էր լսել տուել, որ իրար ասեցին. Ահա Իսրայէլի Թագաւորը Հեթացիների Թագաւորներին ու Եգիպտոսի Թագաւորներին վարձել է մեզ դէմ, որ գան մեզ վերայ։
7 Եւ վեր կացան ու փախան մութ ժամանակին, եւ Թողնին իրանց վրանները, իրանց ձիերը եւ իրանց էշերն ու բանակը, ինչպէս որ էր, եւ փախան իրանց անձինքը պրծեցնելով։
8 Եւ այն բորոտները եկան մինչեւ բանակի ծայրը եւ մտան մի վրանի մէջ եւ կերան ու խմեցին եւ արծաթ ու ոսկի ու հանդերձներ առան գնացին եւ թաքցրին. եւ նա դառան ու մըտան մի ուրիշ վրանի մէջ, եւ այնտեղից էլ վեր առան ու գնացին թաք-
9 ցրին։ Եւ իրար ասեցին. Մենք այսպէս չէինք անելու. այս օրը աւետիքի օր է, եւ մենք լսել ենք եւ մնում ենք մինչեւ առաւօտեան լոյսը, այն ժամանակ մենք յանցաւոր կ'գտնուինք. եւ արդ եկէք գնանք եւ յայտնենք

Հ Թաւ. Ժբ. 27, 30։ Յբ Օր. իբ. 53։ Եզեկ. ե. 10։ Դ Թագ. իա. 27։ Տես նմն. իդ. 13։

Ա Հաւթ ա. 17։ Բ Եզեկ. բ. 1։ բ. 1։ Դ Թագ. Ժբ. 4։ իա. 13։ Եա. ա. 21։

Ե Տես Գբ. է. 17։ Է Յոբ. բ. 9։ — Մագ. գ. 10։

Ը Դ Թագ. է. 24։ Գբ. գ. 17։ Յբ. 7։ Յոբ. Ժե. 21։ Թ Դ Թագ. Ժ. 29։ Տես Դատ. ա. 26։

10 Թագաւորի տանը։ Եւ նորանք եկան
եւ կանչեցին քաղաքի դռնապանին եւ
պատմեցին նորանց ասելով. Մենք
գնացինք Ասորիների բանակը, եւ ա-
հա այնտեղ ոչ մարդ կայ եւ ոչ մար-
դի ձայն, այլ կապած ձիեր եւ կա-
պած էշեր եւ վրաններըը ինչպէս որ
11 կան։ Եւ դռնապաններըը կանչեցին ու
յայտնեցին Թագաւորի տանը՝ ներ-
սումը։
12 Եւ Թագաւորը վեր կացաւ գիշերը
եւ ասեց իր ծառաներին. Թողէք ձեզ
պատմեմ Ասորիների մեզ արածը. Նո-
րանք գիտեն որ մենք սոված ենք,
եւ դուրս են գնացել բանակիցը դաշ-
տումը Թաքնուելու ասելով Թէ եր-
բոր քաղաքիցը դուրս գան, մենք
նորանց ողջ ողջ կ'բռնենք, եւ քաղա-
13 քը կ'մտնենք։ Բայց նորա ծառաներից
մէկը պատասխան տուաւ եւ ասեց.
Նորանում [illegible] ձիերից հինգը (անա ինչ-
պէս որ է բոլոր Իսրայէլի բազում-
թիւնը որ նորանում մնացել է, անա
նոյնպէս է եւ բոլոր Իսրայէլի բազ-
մութիւնը որ փչացել է) թողէք ու-
14 զարկենք եւ տեսնենք։ Եւ երկու
կառքեր առան ձիերով. եւ Թագա-
ւորը [illegible] ուղարկեց Ասորիների բա-
նակի հետեւից ասելով. Գնացէք եւ
15 տեսէք։ Եւ նորանք գնացին նորանց
հետեւից մինչեւ Յորդանան, եւ անա
բոլոր ճանապարհը լիքն էր հանդերձ-
ներով եւ անօթներով որ Ասորիները
շտապելով դէն էին դցել, եւ պատ-
գամաւորներըը կրկին դարձան ու պատմե-
ցին Թագաւորին։
16 Եւ ժողովուրդը դուրս գնաց, եւ
կողոպտեցին Ասորիների բանակը. եւ
մէկ դրուս չարմար ալիւրը դառաւ
մէկ սիկղ եւ երկու դրուս գարին մէկ
17 սիկղ՝ Տիրոջ խօսքին համեմատ։ Եւ
Թագաւորը դռան վերակացու դրաւ
այն նախարարին, որի ձեռքի վերայ
կռնում էր, եւ ժողովուրդը նորան
կոխ տուաւ դռան մէջ եւ նա մնաւ,
ինչպէս Աստուծոյ մարդը խօսել էր
որ ասեց Թագաւորը նորա մօտ իջ-

18 նելիս։ Եւ երբոր Աստուծոյ մարդը
Թագաւորի հետ խօսեց ասելով. եր-
կու դրուս գարին մէկ սիկղ եւ մէկ
դրուս չարմար ալիւրը մէկ սիկղ կը
դառնայ էղուց այս ժամանակ Սամա-
19 րիայի դռանը, եւ այն նախապարը
պատասխանել էր Աստուծոյ մարդին
եւ ասել. Անա եթէ Տէրը երկնքումը
պատուհաններ էլ շինէր, կ'լինի այդ
բանը. Նա էլ ասել էր անա կ'տեսնես
քո աչքերովը, սակայն ինքդ նորանից
20 չես ուտիլ։ Եւ նորան այնպէս էլ ե-
ղաւ. Եւ ժողովուրդը նորան կոխ
տուաւ դռան մէջ, եւ նա մնաւ։

ԳԼ. Ը

Եօթը տարուայ սով. Յուշամաղթութիւն Ասորիների Ափսէի
Թագուհուէ. Յովրամ և Ախազիա։

1 Եւ եղիսէն խօսեց [illegible] այն կնկայ հետ
որի որդին ողջացրել էր, Թէ վեր
կաց եւ գնա դու եւ քո տունը եւ
պանդխտա եղիր ուր որ կարող ես.
որովհետեւ Տէրը հրամայել է սով, եւ
նա էլ գալու է այս երկիրը եօթը տա-
2 րի։ Եւ վեր կացաւ այն կինը եւ ա-
րաւ Աստուծոյ մարդի խօսքին պէս,
եւ գնաց նա եւ իր տունը եւ պան-
դխտաց եղաւ Փղշտացիների երկրումը
եօթը տարի։
3 Եւ եօթը տարի անցնելուց յետոյ
այն կինը եկաւ դառաւ Փղշտացիների
երկրիցը եւ գնաց իր տան եւ իր ար-
տի համար Թագաւորին բողոքելու։
4 Եւ Թագաւորը խօսում էր Աստու-
ծոյ մարդի ծառայ Գիէզիի հետ ասե-
լով. Ինձ պատմիր այն մեծ
5 մեծ բաները որ եղիսէն արել է. Եւ
երբոր նա Թագաւորին պատմում էր,
Թէ ինչպէս [illegible] ողջացրեց մեռելին, անա
այն կինը որի որդին ողջացրել էր,
բողոքում էր Թագաւորին իր տան եւ
իր արտի համար. Եւ Գիէզին ասեց.
Ով իմ տէր Թագաւոր, սա այն կինն
է եւ սա նորա որդին է, որին ող-
6 ջացրեց եղիսէն։ Եւ Թագաւորը հար-
ցրեց այն կնկան, նա էլ պատմեց նո-
րան. եւ Թագաւորը նորան մի ներ-
քինի տուաւ ասելով. Նա դարձրու

[illegible] (Տես ե-գ. 1։ ԺՔ. 18։ Ա-մբ-
ա. 3, 6, 9, 11. Զ-ք. ը. 33։) | ԽԳ. գ. 31։ — | —Գ. գ. 35։ | ¶ Գ. գ. 13, 6. 27։
¶ Ա-գ. ՀԱ. 16։ Ա-գ. ա. 11։ | ¶ Գ. գ. 35։

դորա բոլոր ստացուածքը եւ արտի
բոլոր արդիւնքը նորա այս երկիրը
Թողած օրիցը մինչեւ հիմա ։
7 Եւ եղիսէն գնաց Դամասկոս . եւ
Ասորիների Ռիւնադադ Թագաւորը հի-
ւանդ էր եւ նորան իմացրին, թէ Ա-
ստուծոյ մարդը եկել է մինչեւ այստեղ ։
8 Եւ Թագաւորն ասեց Ազայէլին .
Ձեռդ բնծայ առ եւ գնա Աստուծոյ
մարդին դիմաւորելու , եւ Ինորանով
հարցրու Եհովային ասելով Թէ Արդ-
եօք պիտի առողջանամ այս հիւան-
9 դութիւնից ։ Եւ Ազայէլը գնաց , նո-
րան դիմաւորեց , եւ իր ձեռքը ընծայ
առաւ , եւ Դամասկոսի բոլոր բարիք-
ներիցը քառասուն ուղտի բեռ, եւ եկաւ
ու կանգնեց նորա առաջին եւ ասեց .
Քո որդին Ասորիների Ռիւնադադ Թա-
գաւորը՝ ինձ քեզ մօտ ուղարկեց ա-
սելով Թէ Արդեօք պիտի առողջանամ
10 այս հիւանդութիւնից ։ Եւ եղիսէն
ասեց նորան . Գնա ասիր նորան Թէ
առողջանալու ես . բայց Տէրը ինձ
11 ցոյց տուաւ որ նա պիտի մեռնէ ։ Եւ
նա երեսը դարձրեց նորան ու կանգ-
նեց չատ երկար , եւ Աստուծոյ մար-
12 դը լաց եղաւ ։ Եւ Ազայէլն ասեց .
Ինչու համար է իմ տէրը լաց լինում .
Նա էլ ասեց . Որովհետեւ գիտեմ Թէ
դու ինչ չարիք պիտի անես Իսրայէլի
որդիանցը , նորանց բերդերը կրակով
պիտի այրես , եւ նորանց տղամարդ-
ներին սրով պիտի սպանես , եւ Նո-
րանց մանուկներին քարուքը պիտի
տաս , եւ Ինորանց յղիներին պիտի
13 ճղես ։ Եւ Ազայէլն ասեց . Ինչ է քո
ծառան՝ այս չունը , որ այս մեծ բանն
անէ . բայց եղիսէն ասեց նորան .
Տէրը քեզ ցոյց տուաւ ինձ Իբրեւ
14 Ասորիների վերայ Թագաւոր ։ Եւ նա
գնաց եղիսէի մօտիցը եւ եկաւ իր
տիրոջ մօտ , եւ նա ասեց նորան . Ե-
ղիսէն քեզ ինչ է ասել . եւ նա ասեց .
15 Ասել է Թէ առողջանալու ես ։ Եւ հե-
տեւեալ օրը առաւ վերմակը եւ կոխեց
ջուրը , եւ ձգեց նորա երեսի վերայ
եւ նա մեռաւ . եւ Ազայէլը Թագաւոր
եղաւ նորա տեղը ։
16 Եւ Իսրայէլի Թագաւոր Աքաաբեան
Յովրամի հինգերորդ տարիումը — քե-
որ Յովսափատ Յուդայի վերայ Թագա-
ւորում էր — Յուդայի Թագաւոր Յով-
սափատի որդի Յովրամը Թագաւորեց ։
17 Երեսունեւերկու տարեկան էր երբոր
Թագաւոր եղաւ , եւ ութ տարի Թագա-
18 ւորեց Երուսաղէմում ։ Եւ գնաց Իսրա-
յէլի Թագաւորների ճանապարհով ,
ինչպէս որ արել էր Աքաաբի տունը .
որովհետեւ Աքաաբի աղջիկը նորա
կինն էր , եւ նա չարութիւն արաւ
19 Տիրոջ աչքի — — — ։ Եւ Տէրը չուզեց
ջնջել Յուդային իր ծառայ
Դաւիթ ծառայի
համար , ինչպէս որ ասել էր նորան
Թէ մի ճրագ պիտի տայ նորան նորա
որդիանցում ամեն ժամանակ ։
20 Նորա օրերում ապստամբուեց Ե-
դոմը Յուդայից , եւ Իրանց վերայ
21 մի Թագաւոր դրին ։ Եւ Յովրամն ան-
ցաւ Սայիր եւ բոլոր կառքերն իր հետ
ու ։ Եւ եղաւ որ նա դիշերը վեր կա-
ցաւ եւ ջարդեց Եդոմացիներին , որ
իրան պաշարել էին , եւ կառքերի իշ-
խաններին , եւ ժողովուրդը փախաւ
22 Իր վրանները ։ Բայց Եդոմն ապս-
տամբ մնաց Յուդային մինչեւ այսօր ։
Այն ժամանակ Լիբնան էլ ապստամբ-
ուեց ։
23 Եւ Յովրամի գործերի մնացորդը եւ
նորա բոլոր արածը , ահա նորանք
գրուած են Յուդայի Թագաւորների
24 յիշատակաց գրքումը ։ Եւ Յովրամը
ննջեց իր հայրերի հետ եւ Թաղուե-
ցաւ իր հայրերի հետ Դաւիթի քա-
ղաքումը , եւ նորա որդի Ոքոզիան
Թագաւոր եղաւ նորա տեղը ։
25 Իսրայէլի Թագաւոր Աքաաբեան
Յովրամի տասներեքերորդ տա-
րիումը Թագաւոր եղաւ Յուդայի վե-
26 րայ Յովրամի որդի Ոքոզիան Երե-
ւեսունեւերկու տարեկան էր Ոքոզիան եր-

Խգ Թագ. ժա. 24.
ՂԳ Թագ. ի. 1.
Խգ Թագ. ԺԲ. 13.
Ը — Թագ. Բ. 7.
ԲՆդ. ա. 2.
Ա Տես Դն. ե. 13.
ՃՆդ. ժ. 32. Ա Բր. 17. Ժգ. 3, 7. Ամվ. ա. 3.
ՃԵս. Ժգ. 16. Ովս. Ժգ. 16. Նաւում. գ. 10.
ՃՆդ. ԺԱ. 10. Ովս. Ժգ. 16.
ՃԳ Թագ. ԺԲ. 13.
Ի Դր. ա. 17.
ՀԲ Մն. ի. 3, 4.
ՅԲ Մն. ի. 5—10.
ՂՀԲ. 27.
ՀԲ Թագ. է. 13. Գ Թագ. ժ. 36. ԺԱ. 41. Բ Մն. ի. 7. Սաղ. ՀԲ. 11.
Ա Բ Մն. ի. 7.
ՃՆե. ի. 40. Բ Մն. ի. 8—10.
ՃԴր. գ. 9. Տես Գ Թագ. ի. 48.
ՂՏես Բ Թագ. Ժբ. 17.
— Տես. Ժ. 29. Բ Մն. ի. 10.
ՅԲ Մն. ի. 20. Պաբ
— Տես Դր. Բ. 29.
Ը Տես Բ Մն. ի. 9.

բոր Թագաւոր եղաւ եւ մէկ տարի Թագաւորեց Երուսաղէմումը, եւ նորա մօր անունն էր Գոթողիա՝ Իսրա-
27 էլի Ամրի Թագաւորի դուստրը։ Եւ նա գնաց Աքաաբի տան ճանապարհովը եւ չարութիւն արաւ Տիրոջ աչքի առաջին Աքաաբի տան պէս. որովհետեւ Աքաաբի տան փեսան էր։ Եւ
28 Աքաաբեան Յովրամի հետ գնաց Ասմովթ-գաղաադ Ասորիների Թագաւոր Ազայէլի հետ պատերազմելու. բայց Ա-
29 սորիները վիրաւորեցին Յովրամին։ Եւ Յովրամ Թագաւորը նա դարձաւ որ Յեզրայէլումը բժշկուի այն վէրքերից, որ Ասորիները տուել էին նորան Ռամովթի մէջ Ասորիների Ազայէլ Թագաւորի հետ պատերազմ անելու ժամանակ։ Եւ Ուզիայի Թագաւոր Յովրամեան Ոքոզիան իջաւ Յեզրայէլ Աքաաբեան Յովրամին տեսնելու, որովհետեւ հիւանդ էր։

ԳԼ. Թ

Յեհու Թագաւոր է օծւում և սպանում Յովրամին, Ոքոզիան. Յեզաբէլը։

9 Եւ եղիսէ մարգարէն կանչեց մարգարէների որդիներից մէկին եւ ասեց նորան. Գօտիդ մէջդ կապիր եւ այս
2 իւղի ամանը ձեռդ առ եւ գնա Ռամովթ-գաղաադ։ Եւ երբոր այնտեղ հասար, աչք ածիր այնտեղ Նամեսեան Յովսափատի որդի Յեհուին, եւ գնա ու վեր առ նորան իր եղբայրների միջիցը եւ նորան տար մի ներ-
3 սի սենեակ։ Եւ իւղի ամանը առ եւ ածիր նորա գլխին եւ ասիր. Այսպէս է ասում Տէրը. Ես քեզ Թագաւոր օծեցի Իսրայէլի վերայ. յետոյ դուռը
4 բաց ու փախիր եւ մի սպասիր։ Եւ այն երիտասարդը՝ մարգարէի ծառան
5 Ռամովթ-գաղաադ գնաց։ Եւ եկաւ. եւ ահա զօրքի իշխանները նստել էին. եւ նա ասեց. Ես մի խօսք ունեմ քեզ հետ, ով զօրագլուխ. եւ Յեհուն ասեց. Մեր ամենիցը որի՞ հետ. եւ նա
6 ասեց. Քեզ հետ, ով զօրագլուխ։ Նա էլ վեր կացաւ գնաց տունը. եւ նա իւղը Թափեց նորա գլխին եւ նորան ասեց. Այսպէս է ասում Իսրայէլի Տէր Աստուածը. Ես քեզ Թագաւոր օծեցի Տիրոջ ժողովրդի՝ Իսրայէլի վե-
7 րայ։ Եւ դու կարդիր քո տիրոջ Աքաաբի տունը, որ Յեզաբէլի ձեռքից առնեմ իմ մարգարէ ծառաների եւ Տիրոջ ամեն ծառաների արիւնների
8 վրէժը։ Եւ Աքաաբի բոլոր տունը պիտի փչանայ, եւ Աքաաբի ջնջեմ Աքաաբի համար Իսրայէլում արու մարդին եւ կապուածին ու արձակուածին Իսրա-
9 յէլի մէջ։ Եւ Աքաաբի տունը պիտի Նաբատեան Յերոբոամի տան պէս եւ Աքիայի որդի Բաասայի տան պէս
10 անեմ։ Եւ Յեզաբէլին էլ պիտի շուներն ուտեն Յեզրայէլի ագարակումը, եւ Թաղող պիտի չլինի։ Եւ դուռը բացաւ ու փախաւ։
11 Եւ Յեհուն դուրս եկաւ իր տիրոջ ծառաների մօտ. եւ նորան ասեցին. Խաղաղութի՞ւն է. ինչու համար էր եկել այդ խենթուածը քեզ մօտ. եւ նա ասեց նորանց. Դուք ճանաչում էք այն մարդին էլ նորա
12 խօսքն էլ։ Բայց նորանք ասեցին. Սխալ է, մեզ պատմիր. եւ նա ասեց. Այսպէս եւ այսպէս ասեց ինձ ասելով թէ Ես ման այսպէս է ասում. Ես քեզ Թագաւոր օծեցի Իսրայէլի վերայ։
13 Եւ նորանք չուտով ամեն մէկն իր հանդերձներն առան եւ գցեցին նորա տակը բուն աստիճանների վերայ եւ փողը հնչեցրին ու ասեցին. Յեհուն է Թագաւոր։ Եւ Նամեսեան Յովսափատի որդի Յեհուն դաւաճանութիւն արաւ Յովրամի դէմ։ (Բայց Յովրամը պահպանութիւն էր անում Ռամովթ-գաղաադում ինքը եւ բոլոր Իսրայէլը Ասորիների Ազայէլ Թագաւորի երե-
15 սից։ Եւ Յովրամ Թագաւորը նա էր դարձել, որ առողջանայ Յեզրայէլում Ասորիների նորան տուած վէրքերից,

---

–Տես Նե. ԺԲ. 14.
–Գլ. Բ. 13.
Հ Տես Ձեռ. Ժէ. 16.
–Գլ. Բ. 16։ բ Մն. իր. 6, 7.

—

–Տես Գլ. բ. 3.

իդ Թագ. Ժբ. 16։
իե Թագ. Ժ. 1։
իզ Թագ. իր. 3։ Գլ. ը. 28, 29։
Իբ Մն. իր. 7։
իէ Թագ. ԺԲ. 16։
իը Թագ. ԺԲ. 16։ բ Մն. իր. 7։

իգ Թագ. Ժբ. 4։ իա. 15։
իդ Թագ. Ժգ. 10։ իա. 21։
Գլ. Ժ. 17։
իա Թագ. իե. 23։
իդ Թագ. Ժգ. 10։ Ժե. 29։ իա. 23։
իէ Թագ. Ժգ. 3, 11։
իէ Թագ. իա. 23։

Ի Գլ. ե. 21։
Ի Նրեմ. ԼԲ. 36։ Ովս. Բ. 7։ ԱմՆ. Ժ. 20։ Գաղ. իդ. 24։ — Կաղ. գ. 10։
Հ Գլ. ը. 28։
Յ Տես գ Թագ. ԺԲ. 17։
Գլ. ը. 29։

երբոր նա պատերազմ ունէր Ասորիների Ադայէլ Թագաւորի հետ։) Եւ Ձէուն ասեց. Եթէ հաճութիւն ունէք, մի փախստական դուրս չ՚դայ այս քաղաքից, որ գնայ եւ իմացնէ Ցեզրաէլեայց։

16 Եւ Ձէուն հեծաւ եւ գնաց Ցեզրաէլ, որովհետեւ Յովրամն այնտեղ պառկած էր, եւ Ոզիայի Որդիա Թագաւորն իջել էր այնտեղ որ Յով-
17 րամին տեսնէ։ Եւ դէտը կանգնել էր Ցեզրաէլի աշտարակի վերայ, եւ տեսաւ Ձէուի բազմութիւնը գալիս, եւ ասեց. Մի բազմութիւն եմ տեսնում գալիս. եւ Յովրամն ասեց. Մի ձիաւոր առ եւ ուղարկիր նորանց դէմ,
18 որ ասէ՝ Խաղաղութի՞ւն է։ Եւ ձիաւորը գնաց նորան դիմաւորելու, եւ ասեց. Այսպէս է ասում Թագաւորը՝ Խաղաղութի՞ւն է։ Եւ Ձէուն ասեց Նորա. Դու ի՞նչ բան ունես խաղաղութեան հետ, եռիւս անցիր։ Եւ դէտը պատմեց եւ ասեց. Պատգամաւորը գնաց մինչեւ նորանց եւ նա
19 չ՚դառաւ։ Եւ մի երկրորդ ձիաւոր ուղարկեց, եւ նա գնաց նորանց մօտ, եւ ասեց. Այսպէս է ասում Թագաւորը. Խաղաղութի՞ւն է։ Եւ Ձէուն ասեց Նորա. Դու ի՞նչ բան ունես խա-
20 ղաղութեան հետ. եռիւս անցիր։ Եւ դէտը պատմեց եւ ասեց. Գնաց մինչեւ նորանց եւ նա չ՚դառաւ. եւ ընթացքը Նամեսեան Ձէուի ընթացքին նման է. որովհետեւ կատաղաբար է քշում։

21 Եւ Յովրամն ասեց. Լծեցէք. եւ նորանք լծեցին նորա կառքը, եւ դուրս եկաւ Իսրաէլի Յովրամ Թագաւորը եւ Ոզիայի Որդիա Թագաւորը ամէն մէկն իր կառքով Ձէուին դիմաւորելու, եւ նորան դաշտ Ցեզրաէլեայց
22 Նաբովթի ագարակումը։ Եւ եղաւ երբոր Յովրամը Ձէուին տեսաւ, ասեց. Խաղաղութի՞ւն է, Ձէ՛ու. եւ նա ասեց. Ի՞նչ է խաղաղութիւնը, մինչեւ որ Իզաբէլի պոռնկութիւնները եւ նորա չատ կա-
23 խարդութիւնները։ Եւ Յովրամը դարձրեց իր ձեռքերը ու փախաւ. եւ Ոքոզիային ասեց. Դաւաճանութի՞ւն է,
24 Ոքոզիա։ Եւ Ձէուն պինդ քաշից աղեղը եւ զարկեց Յովրամին նորա ուսերի մէջտեղից, եւ նետը անցաւ սրտի միջովը, եւ նա կծկուեցաւ իր կառ-
25 քումը։ Եւ Ձէուն ասեց իր Զօրագլուխ Բադեկարին. Վեր առ դիր դաշտ Ցեզրաէլացի Նաբովթի կալուածքի ագարակը. որովհետեւ յիշիր, երբոր ես եւ դու նորա Հայր Աքաաբի հետեւից հեծած գոյդ գնում էինք, Տէրը այդ վճիռը տուաւ դորան։
26 Իրաւի տեսայ երէկ Նաբովթի արիւնը եւ նորա որդկանց արիւնը, ասում է Տէրը, եւ պիտի հատուցանեմ քեզ այս ագարակումը, ասում է Տէրը. եւ արդ՝ վեր առ դիր դորան ագարակը՝ Տիրոջ խօսքին համեմատ։

27 Եւ երբոր Ոզիայի Թագաւոր Որոքիան տեսաւ, փախաւ պարտէզի տան ճանապարհով. եւ Ձէուն հալածեց նորան եւ ասեց. Դորան էլ սպանեցէք այդ կառքի վերայ. եւ [illegible] Նորա Ցեզրաամի մօտ եղող Գուրլուրի վերայ. նա էլ փախաւ Մա-
28 կեդով, եւ մեռաւ այնտեղ։ Եւ նորա ծառաները նորան կառքով տարին Երուսաղէմ եւ թաղեցին նորան իր պերեզմանումը իր հայրերի հետ Դաւիթի քաղաքումը,

29 Եւ Որոքիան Թագաւոր եղաւ Ոզիայի վերայ Աքաաբի որդի Յովրամի տասնեմէկերորդ տարին։

30 Եւ Ձէուն եկաւ Ցեզրաէլ։ Եւ երբոր Ցեզաբէլը լսեց, Ներսոյր դրաւ աչքերին եւ զարդարեց իր գլուխը եւ պատուհանով դուրս էր նայում։
31 Եւ Ձէուն մտաւ քաղաքի դուռը. եւ Ձէզաբէլն ասեց. Մի՞թէ խաղաղութիւն [illegible] իր տիրոջն սպանող Զամբրին։
32 Իսկ նա իր երեսը վեր բարձրացրեց դէպի պատուհանը եւ ասեց. Ո՞վ է ինձ հետ, ո՞վ. եւ երկու երեք ներ-
33 քինիներ մարկ տուին իրան։ Եւ ասեց. Դորան վայր գցեցէք. եւ նորանք վայր

---

4 Տես բ Թագ. ժբ. 27։
ժբ Մն. իբ. 7։
ժբ Մն. իա. 13։

5 Տես Դկ. է. 2։
է Թագ. իա. 29։
ը Թագ. իա. 19։

է Տես Ցես. ժէ. 11։ բ Մն. իբ. 9։
ղԴկ. իդ. 30. Տես և ժգ. 20։

է Երեմ. գ. 30։ Եզեկ. իգ. 40։
ը Թագ. ը. 16։
ը Թագ. ժգ. 9—20։

զցնցին Նորան . եւ Նորա արիւնը պատռտը եւ ձիերուը տուաւ . եւ Նորան
34 կոխ տուին : Յետոյ Նա եկաւ եւ կերաւ ու խմեց եւ ասեց . Գտէք այդ անիծուածին եւ թաղեցէք զորան . 35 որովհետեւ Աթագաւորի աղջիկ է : Եւ գնացին Նորան թաղելու , բայց Նորա վերայ բան չգտան բացի գագաթից եւ ոտներից եւ ձեռքերի թաթերից :
36 Եւ եւ դառան Նորան իմացրին . եւ Նա ասեց . Այդ Տիրոջ խօսքն է որ խօսել է իր ծառայ Թեզբացի Եղիայի ձեռով ասելով . Յեզրաէլի ագարակումը չուները պիտի ուտեն Յեզաբէլի
37 մարը . Եւ Յեզաբէլի դիակը գաղթի պէս պիտի լինի Յեզրաէլի ագարակի վերայ այնպէս որ չասեն Թէ Սա Յեզաբէլն է :

Գլ. Ժ

Յեհու բնաջինջ է անում Աքաաբի տունը, բարեկամանում Յեհոնադաբի հետ, ջնջոնում բանաձին պաշտելը բայց ոչ Թէ բոլոր կռապաշտութիւնը:

1 Եւ Աքաաբը եօթանասուն որդի ունէր Սամարիայում : Եւ Յեհուն նամակներ գրեց ու Սամարիա ուղարկեց Յեզրաէլի իշխաններին եւ ծերերին եւ Աքաաբի դաստիարակ հոգաբարձուներին , ասելով . 2 Արդ երբոր այս նամակը ձեզ հասնի , եւ դուք , որ ձեզ մօտ են ձեր տիրոջ որդիքը եւ ձեզ մօտ են կառքերը եւ ձիերը , եւ պարսպաւոր քաղաքն ու զէնքերը , 3 Տեսէք Թէ ո՞րն է ձեր տիրոջ որդիներից լաւը եւ յարմարը , եւ Նորան գրէք իր հօր աթոռի վերայ , եւ ձեր տիրոջ տան համար պատերազմ արէք :
4 Բայց Նորանք չատ ու չատ վախեցան եւ ասեցին . Ահա երկու Թագաւորներ Նորա առաջին չկանգնեցին , ուրեմն մենք ինչպէս պիտի կանգնենք :
5 Եւ պալատի տեսուչը եւ քաղաքապետն ու ծերերը եւ հոգաբարձուները Յեհուի ուղարկեցին Յեզուի մօտ ասելով . Մենք քո ծառաներն ենք , եւ ամեն ինչ որ մեզ ասես կ'անենք . մենք ոչ մէկին Թագաւոր չենք դնիլ . ինչ որ քո աչքին հաճելի է , արա :
6 Եւ Նորանց մի երկրորդ նամակ գրեց ասելով . Եթէ դուք իմ կողմն էք ու իմ խօսքին լսում էք , վեր առէք ձեր տիրոջ որդիների մարդկանց գլուխները եւ էգուց այս ժամանակին եկէք Յեզրաէլ . եւ Թագաւորի որդիները եօթանասուն հոգի էին քաղաքի մեծամեծների մօտ որ Նորանց մեծա-
7 ցնում էին : Եւ երբոր նամակը հասաւ Նորանց , առան Թագաւորի որդկանցը եւ կոտորեցին այն եօթանասուն հոգիներին , եւ Նորանց գլուխները դրին կողովների մէջ եւ ուղար-
8 կեցին Նորա մօտ Յեզրաէլ : Եւ պատգամաւորն եկաւ Նորա մօտ եւ ասեց . Թագաւորի որդկանց գլուխները բերել են . Նա էլ ասեց . Դորանցից երկու դէզ չընեչէ դրէք քաղաքի դռան
9 մուտքի մօտ մինչեւ առաւօտ : Եւ երբոր առաւօտ եղաւ , Նա դուրս եկաւ ու կանգնեց եւ ասեց բոլոր ժողովրդին . Դուք արդար էք , Տեսա Ես ապստամբուեցի իմ տիրոջ դէմ եւ Նորան սպանեցի , բայց ո՞վ կոտորեց այս
10 ամիներին : Արդ իմացէք , որ Տիրոջ խօսքիցը ոչ Թե Տեառնէ չի ընկնիլ , որ Տէրը խօսել է Աքաաբի տան մասին , եւ Տէրը արաւ , ինչ որ ա-
11 սել էր Իր Եղիա ծառայի ձեռով : Եւ Յեհուն կոտորեց Աքաաբի տան բոլոր մնացորդը Յեզրաէլումն , եւ Նորա բոլոր մեծամեծներին , Նորա ծանօթներին եւ Քահանաներին , մինչեւ որ մէկ պրծնող չմնաց :
12 Եւ Նա վերկացաւ եկաւ հասաւ Սամարիա . Ճանապարհին հովիւների Բեւ-
13 թակաւուն էր . Եւ Յեհուն Ազէուն գտաւ Յուդայի Ախոզիա Թագաւորի եղբայրներին , եւ ասեց . Դուք ո՞վ էք . եւ Նորանք ասեցին . Մենք Ախոզիայի եղբայրներն ենք , եւ իջնում ենք Թագաւորի որդիներին եւ Թագուհիի
14 որդիներին բարեւելու : Եւ Նա ասեց . Ողջ բռնեցէք զորանց . եւ Նորանց ողջ բռնեցին . եւ սպանեցին Նորանց

Ա Թագ. ժգ. 31։
Գ Թագ. իա. 28։
Ա Պտ. ժգ. 19։ Ծրեմ. ը. 2, ի. 22. ժգ. 4։ իե. 33։

Գ Թագ. ժգ. 21։
Ջեհ. ի. 8, 11։
Է Գլ. ի. 14, 24։
Գ Թագ. գ. 19։

Է Թագ. իա. 19, 21, 29։
Ջեհ. ը Թագ. ի. 25։
Ջեհ. ժ. 28։
Ջեր. ը. 29։ ի. 16։ ը Պտ.

իբ. 8։
Ջեհ. գ Թագ. ժա. 19։

Բնթակագի ջրհորի մօտ՝ քաղաքացնե-
ներու հոգի . եւ Նորանցից մէկ հոգի
չ՚մոռցաւ ։
45 Եւ այնտեղից գնաց ու գտաւ Յեհո-
քաբի որդի Յովնադաբին իր դիմացը
եւ Նորան բարեւ տուաւ ու ասաց Նո-
րան . Սիրտդ ուղի՞ղ է , ինչպէս որ իմ
սիրտը քո սրտի հետ . եւ Յովնադաբն
ասաց . Այո՝ թէ որ այո , ուրեմն
Նձեռքդ տուր . եւ Նա Նձեռքը տուաւ .
եւ Նա Նորան վեր հանեց կառքը իր
46 մօտ ։ Եւ ասաց . Եկ ինձ հետ եւ տես
Իմ նախանձաւորութիւնը Տիրոջ հա-
մար . եւ Նորան հնձացորին Նորա կառ-
47 քը ։ Եւ Նա եկաւ Սամարիա եւ կո-
տորեց Յաքաաբի բոլոր մնացածներին
Սամարիայումը , մինչեւ որ բնաջինջ
արաւ Նորան Տիրոջ խօսքին համե-
մատ , որ խօսել էր Եղիայի հետ ։
48 Եւ Յեհուն ժողովեց բոլոր ժողովուր-
դին եւ ասաց Նորանց . Աքաաբը քիչ
է ծառայել Բահաղին , Յեհուն Նորան
49 չատ պիտի ծառայէ ։ Եւ արդ՝ ինձ
մօտ կանչեցէք Բահաղի բոլոր մար-
գարէներին , Նորա բոլոր պաշտօնեա-
ներին եւ Նորա բոլոր քահանաներին ,
մէկ մարդ պակաս չլինի . որովհետեւ
ես մեծ զոհ ունիմ Բահաղի համար .
ով որ չ՚գտնուի , պիտի ողջ չ՚մնայ .
բայց Յեհուն խորամանգութեամբ արաւ
որպէս զի Բահաղի պաշտօնեաներին
20 փշացնէ ։ Եւ Յեհուն ասաց . Յայտա-
նութիւն որոշեցէք Բահաղի
համար . եւ Նորանք Նծանուցում ա-
21 րին ։ Եւ Յեհուն Ղրկեց ուղարկեց բո-
լոր Իսրայէլին , եւ Բահաղի բոլոր
պաշտօնեաները եկան , եւ մէկ մարդ
չ՚մնաց չ՚եկած . եւ գնացին Բահաղի
տունը , եւ Բահաղի տունը լցուեցաւ
22 ծայրէ ի ծայր ։ Եւ Յեհուն ասաց Հան-
դերձապահապետին . Հանդերձ հանիր
Բահաղի բոլոր ծառաների համար .
եւ Նորանց համար հանդերձը հանեց ։
23 Եւ Յեհուն ու Ռեքաբի որդի Յովնա-
դաբն եկան Բահաղի տունը , եւ Նա
ասաց Բահաղի պաշտօնեաներին . Որո-
նեցէք ու տեսէք , մի գուցէ Նեռվայի
ծառաներից մէկը լինի այստեղ ձեզ
հետ , այլ լինեն միմիայն Բահաղի
24 պաշտօնեաները ։ Եւ եկան զոհեր եւ
ողջակէզներ մատուցանելու . եւ Յեհուն
իր համար դրսումը ութսուն մարդ
դրաւ եւ ասաց . Այն մարդը , որէ Յե-
փէ որ ազատուի այս իմ ձեր Նձեռքը
տրուած մարդկանցից մէկը , Նորա
անձը պէտք է լինի այն Ֆ-ԽՂ անձի
25 տեղ ։ Եւ երբոր Նորանք վերջացրել
էին ողջակէզը , այն ժամանակ Յեհուն
ասաց Պատրանդակներին եւ զօրա-
պետներին . Գնացէք Նորանց ջարդե-
ցէք , մի մարդ դուրս չ՚գայ . եւ Նո-
րանք ջարդեցին Նորանց սուրի բերա-
նով , եւ պատրանդակներն ու զօրա-
պետները Նրանց դէն դցեցին , եւ գնա-
ցին մինչեւ Բահաղի տան քաղաքը ։
26 Եւ դուրս հանեցին Բահաղի տան Կար-
27 ձանները եւ այրեցին Նորանց ։ Եւ
քանդեցին Բահաղի արձանը , եւ կոր-
ծանեցին Բահաղի տունը եւ Պաղա-
նոց չինեցին Նորան մինչեւ այսօր ։
28 Եւ Յեհուն Բահաղին բնաջինջ արաւ
29 Իսրայէլից ։ Միայն թէ Նաբատեան
Յերոբովամի մեղքը , Որ Իսրայէլին
մեղանչել տուաւ , այսինքն Ռեքէլում
եւ Դանում լինող Ոսկի որթերի ե-
տեւից Յեհուն չ՚հեռացաւ ։
30 Եւ Տէրն ասաց Յեհուին . Որովհետեւ
դու լաւ արիր որ իմ աչքին հաճելի
եղածը բոլորովին իմ սրտի մէջ եղա-
ծի պէս կատարեցիր Աքաաբի տանը ,
Քո որդիքը մինչեւ չորրորդ սե-
րունդը պիտի նստեն Իսրայէլի ա-
31 թոռի վերայ ։ Բայց Յեհուն չ՚զգու-
շացաւ որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյ
օրէնքի մէջ գնար իր բոլոր սրտով .
Նա չ՚հեռացաւ Յերոբովամի մեղքից ,
որ Իսրայէլին մեղանչել տուաւ ։
32 Այն ժամանակները Տէրը Սկսեց
Իսրայէլից կտրել կտրել . եւ Ազա-
էլը զարկեց Նորանց Իսրայէլի բոլոր

ա՛ Մն. բ. 55, ե Ներմ. լե. 6 եւլն. ը Եզր. ա. 19; Եզեկ. ա՛է. 18, ի՛ Թագ. ա՛ը. 10. ի՛ Պղ. ք. 8, բ Մն. իգ. 8, ի՛ Թագ. ա՛ը. 31, 32, կ՛ Թագ. ա՛ը. 19, իգ. 6. ն Տես Ղե. իգ. 36, ո Տես Եր. ը. 5. ո՛ Թագ. ա՛ը. 32, Հմր. 26, Պղ. ա՛. 18. ո՛ Թագ. բ. 39, 42.

ս Պղ. ա՛. 4, 6, վ Թագ. ա՛ը. 40. տ Թագ. ա՛ը. 23. - Եզր. ը. 11; Դան. բ. 5, գ. 29. ք Թագ. ա՛ը. 16. ք՛ Թագ. ա՛ը. 29. ֆ Պղ. ա՛. 1, 10; ա՛ը. 23; ա՛է. 8, - Թագ. ա՛ը. 16. - Տես Պղ. ա՛ը. 25; ա՛ը. 23. Հ Պղ. բ. 12.

33 առնմանները, Յորգանանից արե-
ւելեան կողմում Գազաադի բոլոր եր-
կիրը, Գադհանները, Հուբինեան-
ներին եւ Մանասեաններին Աւեան
ձորի վերայ եղող Արոերից մինչեւ
Գազաադ եւ Բասան։
34 Եւ Ցէուի գործերի մնացորդը եւ
նորա բոլոր արածը եւ նորա բոլոր
զօրութիւնը, ահա նորանք գրուած
են Իսրայէլի թագաւորների յիշատա-
35 կաց գրքումը։ Եւ Ցէուն ննջեց իր
հայրերի հետ, եւ նորան թաղեցին
Սամարիայում. եւ նորա որդի Յովա-
քազը թագաւոր եղաւ նորա տեղ։
36 Եւ Ցէուի Իսրայէլի վերայ արած թա-
գաւորութեան ժամանակին էր քսան-
եւութ տարի Սամարիայում։

ԳԼ. ԺԱ

Գոթոդիայի անիրաւութիւնները. Յովսե թագաւոր. Գոթոդիան սպանում են։

1 Եւ երբոր Ազոդիայի մայրը Գոթո-
դիան տեսաւ, որ իր որդին մեռաւ,
վեր կացաւ բոլոր թագաւորական սե-
2 րունդը բնաջինջ արաւ։ Բայց Յով-
սաբաթ թագաւորի աղջիկը՝ Ազոդիայի
քոյր Յովսաբէէն՝ առաւ Ազոդիայի
որդի Յովասին եւ գողացաւ նորան
թագաւորի սպանուած որդկանց մի-
ջից եւ նորա դայեակին անկողինների
սենեակումը, եւ նորան թաքցրին
Գոթոդիայի երեսից, եւ նա չմեռ-
3 ցուցաւ։ Եւ նա թաքցուած էր նո-
րա հետ Տիրոջ տանը վեց տարի. եւ
Գոթոդիան թագաւորում էր երկրի
վերայ։
4 Եւ եւթներորդ տարին Յովիադան
ղրկեց ուղարկեց եւ առաւ Բիկնադա-
ների եւ Հարսրանգակների հարիւրա-
պետներին, եւ նորանց տարաւ իր
մօտ Տիրոջ տունը, եւ նորանց հետ
դաշինք կապեց եւ նորանց երդում
տուաւ Տիրոջ տանը, եւ նորանց ցոյց
5 տուաւ թագաւորի որդին։ Եւ նո-
րանց պատուիրեց ասելով. Այս է ձեր
անելու բանը. ձեր երրորդ մասը, որ
եգալիս են չաբաթ օրը որ թագաւորի
պահապանութիւնն անեն.
6 եւ երրորդ մասը՝ Հասրի դռանը, եւ
երրորդ մասը՝ Հասրանգակների ե-
տեւի դռանը. այսպէս տանը պահա-
7 պանութիւնը արէք փոփոխակի։ Եւ
ձեզանից երկու գունդ՝ ամենքը որ
չաբաթ օրը պիտի դուրս գան, Տիրոջ
տան պահապանութիւնն անեն թա-
8 գաւորի համար։ Եւ թագաւորին շրջ-
ջապատեցէք չուրջանակի ամեն մարդ
զէնքը ձեռքին. եւ ներկայների մէջը
մտնողը սպանուի. եւ թագաւորի
հետը լինէք՝ նա դուրս գալիս եւ մըտ-
նելիս։
9 Եւ հարիւրապետները արին ամեն
ինչ որ Յովիադա քահանան պատուի-
րել էր, եւ իւրաքանչիւրն առաւ իր
մարդկանցը, որ գալիս են չաբաթ օրը,
չաբաթ օրուայ գնացողների հետ եւ
10 եկան Յովիադա քահանայի մօտ։ Եւ
քահանան տուաւ հարիւրապետներին
Դաւիթ թագաւորի նիզակները եւ
վահանները, որ Տիրոջ տանն էին։
11 Եւ սուրհանդակները՝ իւրաքանչիւրն
իր զէնքերը ձեռքին կանգնեցին տան
աջ կողմից մինչեւ տան ձախ կողմը
սեղանի մօտ եւ տան մօտ թագաւորի
12 չուրջը։ Յետոյ նա դուրս հանեց թա-
գաւորի որդին, եւ նորա վերայ դը-
րաւ Խաչը եւ Վկայութիւնը, եւ
նորան թագաւոր չինեցին եւ օծեցին
նորան, եւ ծափ տուին եւ ասեցին.
Կեցցէ արքայ։
13 Եւ Գոթոդիան լսեց վազող ժողո-
վրդի ձայնը եւ գնաց դէպի ժողո-
14 վուրդը՝ Տիրոջ տունը։ Եւ մարկ
տուաւ, որ անա թագաւորը կանգ-
նած էր նիւնի մօտ սովորութեան
պէս, եւ զօրապետներն ու փողերը
թագաւորի մօտ, եւ երկրի բոլոր ժո-
ղովուրդը ուրախանում էր եւ փողերը
հնչեցնում. եւ Գոթոդիան պատառեց
իր հանդերձները եւ աղաղակեց. Դա-
15 ւանանութիւն դաւանանութիւն։ Եւ
Յովիադա քահանան հրամայեց հարիւ-

ա Բ Օր. ը. 36։
բ Ա Թագ. ա. 3.
—
գ Բ Մն. իգ. 10—12։

դ Գ Թ. ը. 26։
ե Բ Մն. իգ. 1 և ընդ։
զ Գ Թ. ժ. 25։
է Ա Մն. ը. 25։
ը Տես ը Մն. իգ. 5։

թ Գ Թ. ժ. 25։
ժ Գ Թ. ը. 14։
ի (Տես գ Թագ. ը. 10։)
լ Բ Մն. իգ. 5։
խ Բ Թագ. ա. 10։

ծ Ես. իա. 16։ լա. 18։ Տես
Բ Օր. իե. 18։
կ Ա Թագ. ժ. 24։
հ Բ Մն. իգ. 12 և ընդ։
ձ Գ Թ. իգ. 3։ Բ Մն. իգ. 31։

բագանաներին, որ նշանակուած էին զօրքերի վերայ եւ ասեց Նորանց. Նորան դուրս հանեցէք կարգերի միջից, եւ նորա եւս ետեւից գնացողին սրով բագանեցէք. որովհետեւ քահանան ասել էր, որ Տիրոջ տան մէջ չ'սպանուի։
46 Եւ իրանց ձեռքերը ձգեցին նորա վերայ. եւ նրբոր նա Թագաւորի պալատը մտնող դիների ճանապարհով
47 գնում էր, այնտեղ սպանուեցաւ։ Եւ Յովիադան ետեւս դրաւ Տիրոջ եւ Թագաւորի մէջ եւ ժողովրդի մէջ, որ Տիրոջ ժողովուրդը լինին. Նաեւ Թա-
48 գաւորի եւ ժողովրդի մէջ։ Եւ երկրի բոլոր ժողովուրդը եկաւ Բահաղի տունը եւ քանդեցին Նորա սեղանները եւ նորա պատկերները լաւ փշրեցին, եւ Բահաղի քուրմ Մատթանին սպանեցին սեղանների առաջին եւ Քահանան ասիկանները դրաւ Տի-
49 րոջ տան վերայ։ Եւ վեր առաւ հարիւրապետներին եւ Քիկնապահներին ու սուրհանդակներին եւ երկրի բոլոր ժողովրդին, եւ իջեցրին Թագաւորին Տիրոջ տանիցը եւ Նուրհանդակների դռնովն եկան Թագաւորի պալատը. եւ նա նստեց Թագաւորական աթոռի
20 վերայ։ Եւ երկրի ամեն ժողովուրդն ուրախացաւ, եւ քաղաքը խաղաղեցաւ։ Եւ Գոթողիային սրով սպանե-
21 ցին Թագաւորի տանը։ Եւ Յովաս եօթը տարեկան էր երբոր Թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԺԲ

Յովաս Թագաւորութիւն է անում, տաճարը նորոգում է։

1 Յեւսի եօթներորդ տարին Յովաս Թագաւոր եղաւ, եւ քառասուն տարի Թագաւորեց Երուսաղէմումը եւ նորա մօր անունն էր Սաբիա՝ Բեներ-
2 սաբէէից։ Եւ Յովան ուղղութիւն արաւ Տիրոջ աչքի առաջին իր բոլոր օրերումը, քանի որ Յովիադա քա-
3 հանան նորան սովորեցնում էր։ Միայն թէ Բարձրաւանդակները չ'հեռացան. ժողովուրդը տակաւին զոհում եւ խունկ էր ծխում բարձրաւանդակների վերայ։
4 Եւ Յովան ասեց քահանաներին. Ընծէրքի բոլոր փողը որ բերւում է Տիրոջ տունը՝ անց կենող փողը, Ի-րաքանչիւր մարդի անձանց գնահատութեան փողը՝ այն ամեն փողը, որ Համեն մարդ իր յօժար կամքովը նուի-
5 րում է որ Տիրոջ տունը բերէ, Թող քահանաները իրանց համար վեր առնեն ամեն մարդ իր ծանօթիցը եւ նորանով Տնորոգեն տան վնասուած տեղերը Հուր որ էլ մի վնաս գտնուի։
6 Եւ եղաւ Յովաս Թագաւորի քսանեւերեքերորդ տարին, որ քահանաները տան վնասուած տեղերը չէին նո-
7 րոգել։ Եւ Յովաս Թագաւորը կանչեց Յովիադա քահանային եւ քահանաներին եւ ասեց Նորանց. Ի՞նչու համար չէք նորոգում տան վնասուած տեղերը, ուրեմն հիմա էլ փող չ'առնէք ձեր ծանօթներից, այլ տան վնաս-
8 ուածի համար տուէք այն։ Եւ հաճութիւն տուին քահանաները, որ ժողովրդիցը փող չ'առնեն, եւ տան
9 վնասուածը չ'նորոգեն։ Եւ Յովիադա քահանան մի արկղ առաւ եւ նորա խուփի վերայ մի ծակ փորեց, եւ նորան դրաւ սեղանի կշտին Տիրոջ տունը եկող մարդկանց աջ կողմին. եւ դռան պահապանութիւնն անող քահանաները այնտեղ էին դնում ամեն փող, որ բերւում էր Տիրոջ տունը։
10 Եւ եղաւ երբոր տեսնում էին որ արկղումը փողը շատ էր, այն ժամանակ գալիս էր Թագաւորի դրագիրը եւ քահանայապետը եւ ծրարում էին եւ համարում Տիրոջ տանը գտնուած
11 փողը։ Եւ հաշուած փողը տալիս էին Տիրոջ տան վերայ նշանակուած գործաւորների ձեռքը. եւ նորանք վճարում էին հիւսներին եւ Տիրոջ տունը
12 շինող գործաւորներին, Եւ որմնադիրներին ու քարակոփներին. եւ որ փայտեր եւ տաշած քարեր առնեն Տիրոջ

ա Տե՛ս Թագ. ա. 14, բ Սն. խգ. 14։
գ բ Սն. խգ. 15։
դ Տե՛ս խգ. 23։
ե բ Թագ. ե. 3։
զ Գլ. ժ. 21, 26։

է բ Օր. ժբ. 3։
ը ա Սն. խգ. 30. բ Սն. խգ. 18 և ձև։
թ բ Սն. խգ. 20։
ժ բ Սն. խգ. 1։

ի բ Սն. խգ. 1—14։
ժա Տե՛ս Սն. ժբ. 28։
ժբ Թագ. ժե. 11. խբ. 44։
Գլ. ժգ. 4։
ժդ Խբ. 4։
ժե Գլ. ե. 12, 16. Ղե. խե. 2։

ժզ Սն. խգ. 6, 9։
ժէ Լե. ե. 5. — Սն. խթ. 9։
ժը Տե՛ս Եզեկ. խե. 9։
ի Տե՛ս բ Սն. խգ. 5, 7։
իա Սն. խգ. 6։

ման վկաստած տեղերը նորոգելու, եւ այն ամէն բանի համար, որ ծախք կ'լինի տունը նորոգելու համար,
43 Միայն թէ չ'շինուեցաւ Տիրոջ տան համար արծաթի բաժակներ, քաղամկաղներ, կոնքեր, փողեր եւ ամէն տեսակ ոսկի անօթներ եւ արծաթի անօթներ Տիրոջ տան մէջ եկած փողից՝
44 այլ տալիս էին գործաւորներին եւ նորանով նորոգում էին Տիրոջ
45 տունը։ Եւ հաչիւ չէին ուզում այն մարդկանցից, որոնց ձեռքն էր տրւում փողը, որ գործաւորներին տային, որովհետեւ հաւատարմութեամբ
46 էին աշխատում։ Յանցանքի փողը եւ մեղքի փողը Տիրոջ տունը չէր բերւում, քահանաներինն էր լինում։
47 Այն ժամանակ վեր եկաւ Ասորիների Ազայէլ թագաւորը եւ պատերազմեց Գէթի դէմ ու յաղթեց նորան. եւ Ազայէլը հարձրեց իր երեսը, որ
48 վեր գնայ Երուսաղէմ։ Եւ Ուզդայի Յովաս թագաւորն առաւ բոլոր նուէրները, որ նուիրել էին նորա հայրերը՝ Յովսափատ եւ Յովրամ եւ Ոքոզիան՝ Ուզդայի թագաւորները, եւ իր նուէրները եւ թագաւորի տան եւ Տիրոջ տան գանձարաններում գտնուող բոլոր ոսկին եւ ուղարկեց Ասորիների Ազայէլ թագաւորին, եւ նա գնաց Երուսաղէմի վերայից։
49 Եւ Յովասի գործերի մնացորդը եւ նորա բոլոր արածը, ահա նորանք գրուած են Ուզդայի թագաւորների
20 յիշատակաց գրքումը։ Եւ նորա ծառանները վեր կացան եւ դաւաճանութիւն արին եւ սպանեցին Յովասին Մելոնի տան մէջ Սիլլայի վերայից։
21 Եւ Յովզաքարը՝ Սամեթի որդին եւ Յովզաքարը՝ Սոմերի որդին՝ նորա ծառանները, զարկեցին նորան, եւ նա մեռաւ. եւ նորան թաղեցին իր հայրերի հետ Դաւիթի քաղաքում, եւ նորա տեղը թագաւոր եղաւ նորա որդի Ամասիան։

ԳԼ. ԺԴ

Յովաքազը, Յովասը, Եղիսէի մահը, նորա մարմինով մի մեռել է կենդանանում։

1 Յուդայի թագաւոր Ոքոզիայի որդի Յովասի քսաներեւեքերորդ տարին թագաւոր եղաւ Իսրայէլի վերայ Յեհուի որդի Յովաքազը Սամարիայում տասն-
2 եհինգ տարի։ Եւ նա չարութիւն արաւ Տիրոջ աչքի առաջին, եւ գնաց Նաբատեան Յերոբովամի մեղքի ետեւից, որ Իսրայէլին մեղանչել տուաւ. նորանից չ'հեռացաւ։ Եւ Տիրոջ բարկութիւնը բորբոքուեց Իսրայէլի դէմ, եւ նորանց մատնեց Ասորիների թագաւոր Ազայէլի եւ Ազայէլի որդի Բենադադի ձեռքը չարունակ։
4 Եւ Յովաքազն աղօթք արաւ դէպի Տիրոջ երեսը, եւ Տէրը լսեց նորան. Իսրայէլի նեղութիւնը, որով Ասորիների թագաւորը
5 նորանց նեղացնում էր։ Եւ Տէրը Իսրայէլին մէկ Խրիստոս տուաւ, եւ նորանք դուրս եկան Ասորիների ձեռքի տակից, եւ Իսրայէլի որդիքը բնակուում էին իրանց վրաններում ինչ-
6 պէս երէկ եւ միւս օրը։ Միայն թէ չ'հեռացան Յերոբովամի տան մեղքից, որ մեղանչել տուաւ Իսրայէլին. նորանով գնացին. նաեւ Իսկուզի ան-
7 տառը կենում էր Սամարիայում։ Որովհետեւ նա Յովաքազի համար զօրք չ'թողեց բացի յիսուն ձիաւոր եւ տասը կառք եւ տասը հազար հետեւակ զօրք, որովհետեւ Ասորիների թագաւորը զորանց բնաջինջ էր արել, եւ նորանց չինել էր իբրեւ կոխ արուեստու հող։
8 Եւ Յովաքազի գործերի մնացորդը եւ նորա բոլոր արածը եւ նորա զօրութիւնը, ահա նորանք գրուած են Իսրայէլի թագաւորների յիշատակաց
9 գրքումը։ Եւ Յովաքազը ննջեց իր հայրերի հետ եւ նորան թաղեցին Սամարիայում, եւ նորա տեղ թագաւոր եղաւ նորա որդի Յովասը։

ԺԳ. իբ. 7.
ԺԼԱ. ե. 15, 18.
ՂՂԱ. գ. 24, 29.
ԻՆԱ. է. 7. Թուոց. ժբ. 9.
ԺԳ. բ. 12. Տես գ Թագ. ժբ. 17.

Տես ա Թագ. ժէ. 4.
Տես բ Մն. իգ. 23.
ՅԳ. ժգ. 5. բ Մն. իգ. 25—27.
Տես ա Մն. իգ. 10.
բ Մն. իգ. 26.

ՃԲ Մն. իգ. 27.
—
գ Թագ. ժգ. 16.
Թագաւ. բ. 16.
ԺԳ. բ. 12. Տես գ Թագ. ժբ. 17.

ՃՄագ. հբ. 31.
Ի Ել. գ. 7, 9. Գլ. ժգ. 28.
ՂԳ. ժգ. 25—27.
Տես Թագաւ. գ. 9.
գ Թագ. ժգ. 10.
Թագ Թագ. ժգ. 33.

40 Յուդայի Յովաս թագաւորի երեսունեւերկրորդ տարին թագաւոր եղաւ Իսրայէլի վերայ Յովաքազի որդի Յովասը Սամարիայում՝ տասնեւ-
41 վեց տարի [illegible], եւ նա չարութիւն արաւ. Տիրոջ աչքի առաջին. չ'հեռացաւ Նաբատեան Յերոբովամի բոլոր մեղքերիցը, որ Իսրայէլին մեղանչել տուաւ. նորանով գնաց։
42 Եւ Յովասի գործերի մնացորդը եւ նորա բոլոր արածը եւ նորա զօրութիւնը, չոր Յուդայի Ամասիա թագաւորի հետ պատերազմ արաւ, ահա նորանք գրուած են Իսրայէլի թա-
43 գաւորների յիշատակաց գրքումը։ Եւ Յովասը ննջեց իր հայրերի հետ, եւ նորա աթոռի վերայ նստեց Յերոբովամը. եւ Յովասը թաղուեցաւ Իսրայէլի թագաւորների հետ Սամարիայում։
44 Եւ Եղիսէն հիւանդացաւ իր հիւանդութիւնովը, որով եւ մեռաւ. եւ Իսրայէլի Յովաս թագաւորը իջաւ նորա մօտ եւ լաց եղաւ նորա երեսին եւ ասեց. Հայր իմ, հայր իմ, Իսրայէլի կառքը եւ նորա ձիաւորնե-
45 րը։ Եւ Եղիսէն ասեց նորան. Վեր առ մի աղեղ եւ նետեր. եւ նա մի
46 աղեղ եւ նետեր առաւ։ Եւ նա ասեց Իսրայէլի թագաւորին. Ձեռդ պընդացրու աղեղիդ վերայ, եւ նա ձեռքը պընդացրեց. եւ Եղիսէն իր ձեռքը
47 թագաւորի ձեռքի վերայ դրաւ. Եւ ասեց. Բաց արա պատուհանը դէպի արեւելք. եւ նա բաց արաւ. եւ Եղիսէն ասեց. Նետը գցիր, եւ նա գցեց. եւ Եղիսէն էլ ասեց. Տիրոջ փրկութեան նետը, եւ Ասորիների դէմ փրկութեան նետը. եւ դու պիտի յաղթես Ասորիներին Ափեկումը մինչեւ
48 որ վերջանան։ Եւ ասեց. Առ նետերը. եւ նա առաւ. եւ ասեց Իսրայէլի թագաւորին. Գետինը զարկիր. եւ նա զարկեց երեք անգամ ու կանգնեց։
49 Եւ Աստուծոյ մարդը բարկացաւ նորա վերայ եւ ասեց. Հինգ կամ վեց անգամ պէտք էր զարկել, այն ժամանակ կ'զարկեիր Ասորիներին մինչեւ որ վերջանային, բայց հիմա միայն երեք անգամ կու զարկես։
50 Եւ Եղիսէն մեռաւ եւ նորան թաղեցին. եւ Մովաբացիների գունդերը միւս տարին եկան երկրի վերայ։
51 Եւ նորանք մի մարդ էին թաղում, եւ ահա տեսան մի գունդ, եւ այն մարդը դցեցին Եղիսէի գերեզմանի մէջ. եւ մարդը գնաց դիպաւ Եղիսէի ոսկորներին, եւ կենդանացաւ իր ոտքերի վերայ կանգնեց։
52 Եւ Ասորիների Ազայէլ թագաւորը նեղում էր Իսրայէլին Յովաքազի բո-
53 լոր օրերումը։ Բայց Տէրը նորանց ողորմեց եւ գթաց նորանց եւ Իւրովի նորանց դարձաւ Աբրահամի, Իսահակի եւ Յակոբի հետ ունեցած ուխտի համար. եւ չ'ուզեց նորանց կորցնել, եւ նորանց չ'ձգեց իր երեսից մինչեւ հիմա։
54 Եւ Ասորիների Ազայէլ թագաւորը մեռաւ, եւ նորա որդի Բենհադադը
55 թագաւորեց նորա տեղը։ Եւ Յովաքազի որդի Յովասը դարձեալ եառաւ Ազայէլի որդի Բենհադադի ձեռքից այն քաղաքները որ առել էր նա իր հայր Յովաքազի ձեռքից պատերազմի մէջ. երեք անգամ Յովասը յաղթեց նորան, եւ եառ դարձրեց Իսրայէլի քաղաքները։

Գլ. ԺԴ

Ամասիա, Ազարիա թագաւորներ. Երկրորդ Յերոբովամ թագաւոր։

1 Իսրայէլի Յովաքազի որդի Յովաս թագաւորի երկրորդ տարին թագաւորեց Յուդայի Յովաս թագաւորի
2 որդի Ամասիան։ Քսանեւհինգ տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ, եւ քսանեւինը տարի թագաւորեց Երուսաղէմում. եւ նորա մօր անունն էր
3 Յովադան՝ Երուսաղէմից։ Եւ նա ուղղութիւն արաւ Տիրոջ աչքի առաջին բայց ոչ թէ իր հօր՝ Դաւիթի պէս.

ԺԳ. ԺԳ. 1։
ԺԳ. ԺԳ. 15։
ԺԳ. ԺԳ. 8—11։ ր ՊՇ. ԺԱ. 17—24։
ԺԳ. Բ. 1։
ԺԳ. ր. 12։
Ի գ ԹԳ. ԺԲ. 20։ տես Յեռ. ԺԳ. 18։
Հետ. Դաւ. ԺԳ. 6։
ՅԳ. ա. 1։ գ. 7։ ԺԳ. 3։
ՀԳ. ր. 12։
ՀԳ. ԺԳ. 27։
ՀԱ. ր. 24, 25։
ՀԱ. ԼԲ. 13։
—
—ԳԱ. ԺԳ. 10։
ԲԳ. ԺԲ. 21։ ր ՊՇ. ԺԱ. 1—4։

բոլոր իր հօր՝ Յովաբի արածին պէս
4 արաւ նա։ Միայն թէ բարձրաւանդակները չ՚հեռացան. ժողովուրդը տակաւին զոհում եւ խունկ էր ծխում բարձրաւանդակների վրայ։
5 Եւ երբոր Թագաւորութիւնը հաստատուեցաւ նորա ձեռքումը, սպաննեց իր ծառաներին՝ որ իր հօրը՝ Թագաւորին սպանել էին։ Բայց սպանողների որդկացը չ՚մեռցրեց, ինչպէս որ գրուած է Մովսէսի օրէնքի գրքումը, որ Տէրը հրամայեց ասելով. Հայրերը որդկանց տեղ չ՚մեռցուին, եւ որդիքը հայրերի տեղ չ՚մեռցուին, այլ ամէն մարդ իր յանցանքի համար
7 մեռցուի։ Նա զարկեց Եդոմացիներին Հաղի ձորումը տասը հազար հոգի, եւ վէմն առաւ պատերազմով. եւ անունը Յեկթէել դրաւ մինչեւ այսօր։
8 Այն ժամանակ Ամասիան պատգամաւորներ ուղարկեց Յուի որդի Յովաքազի որդի՝ Իսրայէլի Թագաւոր Յովասի մօտ ասելով. Եկ՝ մէկ իրար երեսս տեսնենք։ Բայց Իսրայէլի Յովաս Թագաւորը Ամասիա Թագաւորին ասելով. Լիբանանի փուշը մայրի ուղարկեց Լիբանանի եղեւնիին ասելով. Աղջիկդ իմ որդիին կին տուր, բայց Լիբանանի վայրի գազանը անցկացաւ եւ փուշը կոխ տուաւ։
10 Արդարեւ դու յաղթեցիր Եդոմին, բայց նախանձդ քեզ հպարտացրել է. ծանր կաց եւ տանդ նստիր. եւ ինչու համար ես դրդռում չարութիւնով, որ ընկնես դու եւ Յուդան էլ քեզ հետ։
11 Բայց Ամասիան չլսեց. եւ Իսրայէլի Յովաս Թագաւորը վեր գնաց եւ իրար երեսս տեսան նա եւ Յուդայի Ամասիա Թագաւորը Յուդայի Բեթսամիսում։
12 միւսում։ Բայց Յուդան յաղթուեցաւ Իսրայէլի առաջին, եւ Եաման մարդ
13 փախաւ իր վրանը։ Եւ Որդիայի որդի Յովասի որդի՝ Յուդայի Թագաւոր Ամասիային բռնեց Իսրայէլի Յովաս Թագաւորը Բեթսամիսում, եւ
եկաւ Երուսաղէմ եւ քանդեց Երուսաղէմի պարիսպը Եփրեմի դռնից մինչեւ Անկեան դուռը չորս հարիւր
14 կանդուն։ Եւ վեր առաւ բոլոր ոսկին եւ արծաթը եւ այն բոլոր անօթները, որ գտնում էին Տիրոջ տանը եւ Թագաւորի տան գանձարաններումը եւ պատանդներ՝ ու եկաւ դառաւ Սամարիա։
15 Եւ Յովասի գործերի մնացորդը, որ նա արաւ, եւ նորա զօրութիւնը եւ նորա պատերազմը, որ արաւ Յուդայի Ամասիա Թագաւորի հետ, անա նորանք գրուած են Իսրայէլի Թագաւորների յիշատակաց գրքումը։ Եւ
16 Յովասը ննջեց իր հայրերի հետ եւ թաղուեցաւ Սամարիայում Իսրայէլի Թագաւորների հետ, եւ նորա որդի Երոբոամը Թագաւորեց նորա տեղ։
17 Եւ Յուդայի Յովասեան Ամասիա Թագաւորը Իսրայէլի Թագաւոր Յովաքազեան Յովասի մեռնելուց յետոյ
18 ապրեց տասնեւհինգ տարի։ Եւ Ամասիայի գործերի մնացորդը, անա նորանք գրուած են Յուդայի Թագաւորների յիշատակաց գրքումը։ Վեր նորա դէմ ապստամբութիւն արին Երուսաղէմում, եւ նա փախաւ Լաքիս. եւ ուղարկեցին նորա ետեւից եւ
20 նորան մեռցրին այնտեղ։ Եւ նորան բերին ձիերով, եւ նա թաղուեցաւ Երուսաղէմում իր հայրերի հետ Դաւիթի քաղաքումը։ Եւ Յուդայի բոլոր ժողովուրդն առաւ Ազարիային տասնեւվեց տարեկան, եւ նորան Թագաւոր չինեցին իր հայր Ամասիայի
22 տեղ։ Սա չինեց Ելաթը, եւ Թագաւորը իր հայրերի հետ ննջելուց յետոյ նա դարձրեց նորան Յուդային։
23 Յուդայի Թագաւոր Յովասեան Ամասիայի տասնեւհինգերորդ տարին Թագաւոր եղաւ Իսրայէլի Թագաւոր Յովասի որդի Երոբոամը Սամարիայում քառասունեւմէկ տարի։
24 Եւ նա չարութիւն արաւ Տիրոջ աչքի առաջին. Նաբատեան Երո-

ե Գէն. ժբ. 3.
է Գէն. ժբ. 20.
ը Ել. Օր. իդ. 16.
թ Մն. իե. 11.
ժ Թագ. բ. 13. — Մն. ժբ. 12. Սպ. կ. վերջագրէն։
ի Ել. ժե. 38.
ձ Մն. իե. 17—24.
ղ Մն. իե. 17.
ճ Ել. Օր. բ. 14; ը Մն. լբ. 25; Նեհեմ. իբ. 2, 5, 17.
ն Ել. ժե. 10; իթ. 38; խ. 16.
շ Թագ. գ. 10.
պ Ելեմ. բ. 16. ժբ. 39.
ջ Մն. իդ. 9; Երեմ. լա. 38; Զաքա. ժգ. 10.
ռ Թագ. է. 31. Գէ. ժբ. 18.
ս Գէն. իբ. 12, 13.
վ Մն. իե. 25 եւ ձէն.
տ Մն. իե. 27.
ր Ել. ժ. 3, 31.
ց Կամ՝ Ոզիասին. Տես Գէ. ժե. 13; ը Մն. իդ. 1.
ւ Գէ. ժբ. 6; ը Մն. իդ. 9.

բովամի մեղքիցը , Նոր նա Իսրայէլին
25 մեղանչել առաւ , չ՚հնացաւ ։ Նա
եա դարձրեց Իսրայէլի սահմանը Ե-
մաթից սկսած մինչեւ ՚դաշտի ծովը
Իսրայէլի Տէր Աստուծոյ խօսքին հա-
մեմատ , որ խօսել էր իր ծառայ ՚Գէթ-
քոփեռացի Ամաթեան ՚Յովնան մար-
26 գարէի ձեռովը ։ Որովհետեւ Տէրը նե-
ռաւ Իսրայէլի չատ դառն տառապան-
քը , որ ՚ոչ կապուած կար եւ ոչ ար-
ձակուած կար . եւ Իսրայէլին օգնող
27 չ՚կար ։ ՚Եւ Տէրը չէր խօսել Իսրայէլի
անունը երկնքի տակից ՚ընջնելու հա-
մար . եւ նորանց փրկեց Յոաքազի որ-
դի Յերոբոամի ձեռքովը ։
28 Եւ Յերոբոամի գործերի մնացոր-
դը , եւ նորա բոլոր արածը եւ նորա
զօրութիւնը , որ պատերազմեց , եւ
որ եա դարձրեց ՚Դամասկոսը եւ Ե-
մաթը Յուդային Իսրայէլով , ահա նո-
րանք գրուած են Իսրայէլի Թագա-
29 ւորների յիշատակաց գրքում ։ Եւ
Յերոբոամը ննջեց իր հայրերի հետ՝
Իսրայէլի Թագաւորների հետ . եւ նո-
րա որդի ՚Զաքարիան Թագաւոր ե-
ղաւ նորա տեղ ։

ԳԼ· ԺԵ

Ազարիան և Յոթամ Թագաւորեն, Զաքարիան, Մանայեմը, Փակէիան և Փակէն Թագաւորեն, Ասորեաց գերութեան սկիզբը։

4 Իսրայէլի Թագաւոր Յերոբոամի քս-
անեւեօթներորդ տարին Թագաւոր
եղաւ Յուդայի Թագաւոր Ամասիայի
2 որդի ՚Ազարիան ։ Տասնեւվեց տարե-
կան էր երբոր Թագաւոր եղաւ , եւ
յիսունեւերկու տարի Թագաւորեց Ե-
րուսաղէմում , եւ նորա մօր անունն
3 էր Յեքէլիա՝ Երուսաղէմից ։ Եւ նա
ուղղութիւն արաւ Տիրոջ առաջին
բոլորովին այնպէս , ինչպէս որ արաւ
4 իր հայրը՝ Ամասիան ։ Միայն թէ
բարձրաւանդակները չ՚հնացան . ժո-
ղովուրդը տակաւին զոհում եւ խունկ
էր ծխում բարձրաւանդակների վերայ ։
5 Եւ Տէրը հարկեց թագաւորին , եւ
նա բորոտ էր մինչեւ իր մահուան
օրը , եւ նա ՚տիւանդանոցումն էր կե-
նում . իսկ Թագաւորի որդի Յոթա-
մը՝ նորա վերատեսուչը՝ դատում էր
երկրի ժողովրդին ։
6 Եւ Ազարիայի գործերի մնացորդը
եւ նորա բոլոր արածը , ահա նորանք
գրուած են Յուդայի Թագաւորների
7 յիշատակաց գրքումը ։ Եւ Ազարիան
ննջեց իր հայրերի հետ , եւ նորան
թաղեցին Իր հայրերի հետ Դաւիթի
քաղաքումը . եւ նորա որդի Յոթա-
մը Թագաւոր եղաւ նորա տեղ ։
8 Յուդայի Թագաւոր Ազարիայի երե-
սունեւութներորդ տարին Թագաւորեց
Իսրայէլի վերայ Յերոբոամի որդի
Զաքարիան՝ Սամարիայում վեց ամիս
9 [illegible] ։ Եւ նա չարութիւն ա-
րաւ Տիրոջ աչքի առաջին ինչպէս որ
իր հայրերն էին արել . չ՚հնացաւ
Նաբատեան Յերոբոամի մեղքից ,
10 Նոր Իսրայէլին մեղանչել առաւ ։ Եւ
նորա դէմ ապստամբեաց Յաբէսի որ-
դի Սեղղումը , եւ հարուածեց նորան
ժողովրդի առաջին եւ սպանեց նորան ,
եւ Թագաւոր եղաւ նորա տեղ ։
11 Եւ Զաքարիայի գործերի մնացոր-
դը , ահա գրուած են Իսրայէլի Թա-
գաւորների յիշատակաց գրքումը ։
12 Այս ՚Տիրոջ այն խօսքն է , որ խօսեց
Յէուի հետ ասելով . Քո որդիքը մին-
չեւ չորրորդ սերունդը կ՚նստին
Իսրայէլի աթոռի վերայ . եւ այնպէս
եղաւ ։
13 Յաբէսի որդի Սեղղումը Թագաւոր
եղաւ Յուդայի ՚Ոզիա Թագաւորի հ-
րեսունեւիններորդ տարին , եւ Թա-
գաւորութիւն արաւ մէկ ամիս ժա-
14 մանակ Սամարիայում ։ Եւ վեր եկաւ
Գադդիի որդի Մանայեմը ՚Թերսայից .
եւ եկաւ Սամարիա եւ զարկեց Յա-
բէսի որդի Սեղղումին Սամարիայում
եւ սպանեց նորան ու Թագաւորեց
նորա տեղ ։
15 Եւ Սեղղումի գործերի մնացորդը ,

ՆՏես գ Թագ. ժգ. 16։
ՀԳ Թագ. ը. 65։
ՐՐ Օր. գ. 17։ գ. 49. Յես. գ. 16։
ՀՅես. ԺԲ. 13.
ՂՅովն. ա. 1։ Մաս. ժգ. 39, 40.
ՀԳՂ. ԺԳ. 1։
ՐՐ Օր. կգ. 36։
ՐՂ. ԺԳ. 5, 23։
ՀԳ Թագ. Ժա. 24։
ՀՏես ԳՂ. ԺՃ. 8.
—
ՐՀՂ. 13, 30 Հեն. Ե ր Սն. իգ. 1, կրկնած է «Ոզիա». ՀՏես ԳՂ. ԺԳ. 21։ ր Սն. իգ. 1, 3, 4.
ՔՂ. ԺԳ. 4.
ՔՐ Սն. իգ. 19—23։
ՀՏես ՂՀ. ԺԳ. 46։
ՔՐ Սն. իգ. 23։
ՂՏես գ Թագ. ժգ. 16։
ՔՄանա. է. 9։
ՃՂ. ԺԳ. 30։
ՔՄատ. ա. 8, 9. իսկ հմր. 1 կրկնած է «Ազարիա»։
ԺԳ Թագ. ԺԳ. 17։

եւ նորա արած ապստամբութիւնը, ահա նորանք գրուած են Իսրայէլի թագաւորների յիշատակաց գրքումը։
46 Այն ժամանակ զարկեց Մանայեմը Թիփսան եւ բոլոր նորանում եղողներին եւ նորա սահմաններըը Թերսայից սկսեալ, որովհետեւ չէ բացել՝ նա էլ զարկեց, նորա բոլոր յղիներին ճղռատեց։
47 Ուզդայի թագաւոր Ազարիայի երեսունեւիններորդ տարին թագաւոր եղաւ Գադդիի որդի Մանայեմը Իսրայէլի վերայ տասը տարի Սամարիայումը
48 եւ [illegible] եւ նա չարութիւն արաւ Տիրոջ աչքի առաջին. Նաբատեան Երոբոամի մեղքերից, որ Իսրայէլին մեղանչել տուաւ, չհեռացաւ իր բոլոր օրերումը։
49 Երկրի վերայ եկաւ Ասորեստանի թագաւոր Փուղը, եւ Մանայեմը Փուղին հազար տաղանդ արծաթ տուաւ որ նորա ձեռքերը իր հետ լինին, որ թագաւորութիւնը հաստատէ իր ձեռքին։
20 Եւ Մանայեմը հարկ դրաւ այս արծաթը Իսրայէլի բոլոր հարուստների վերայ Ասորեստանի թագաւորին տալու համար՝ իւրաքանչիւր անձին քառասուն սիկղ արծաթ. եւ Ասորեստանի թագաւորը ետ դարաւ եւ այնտեղ այն երկրում չկեցաւ։
21 Եւ Մանայեմի գործերի մնացորդը եւ նորա բոլոր արածը, ահա նորանք գրուած են Իսրայէլի թագաւորների
22 յիշատակաց գրքումը. Եւ Մանայեմը ննջեց իր հայրերի հետ, եւ նորա որդի Փակէիան թագաւոր եղաւ նորա տեղ։
23 Ուզդայի Ազարիա թագաւորի յիսուներորդ տարին թագաւոր եղաւ Մանայեմի որդի Փակէիան Իսրայէլի վերայ Սամարիայումն երկու տարի [illegible]
24 եւ նա չարութիւն արաւ Տիրոջ աչքի առաջին. չհեռացաւ Նաբատեան Երոբոամի մեղքերիցը որ
25 Իսրայէլին մեղանչել տուաւ։ Եւ նորա դէմ դաւաճանութիւն արաւ Փր զօրապետ՝ Ռոմմելայի որդի Փակէէն եւ զարկեց նորան Սամարիայումը Թագաւորի պալատի դահլիճումը Արգովբի եւ Արիէի հետ, եւ նորա հետ կային Գաղաադացիներից յիսուն հոգի. եւ նորան սպանեց եւ թագաւոր եղաւ նորա տեղը։
26 Եւ Փակէիայի գործերի մնացորդը եւ նորա բոլոր արածը, ահա նորանք գրուած են Իսրայէլի թագաւորների
27 յիշատակաց գրքումը։ Ուզդայի Ազարիա թագաւորի յիսուներկուերորդ տարին, թագաւոր եղաւ Ռոմմելայի որդի Փակէէն Իսրայէլի վերայ Սամարիայումը քսան տարի [illegible]
28 Եւ նա չարութիւն արաւ Տիրոջ աչքի առաջին. չհեռացաւ Նաբատեան Երոբոամի մեղքերից, որ Իսրայէլին
29 մեղանչել տուաւ։ Իսրայէլի թագաւոր Փակէէի օրերումն եկաւ Ասորեստանի Թագղաթ-փաղասար թագաւորը եւ առաւ Իյոնը, Աբէլ-բեթմաաքան, Յանովէն, Կադէսը, Հասորը, Գաղաադը եւ Գալիլեան՝ Նեփթալիմի բոլոր երկիրը, եւ նորանց գերի տարաւ Ասորեստան։
30 Եւ Էլայի որդի Ովսէէն դաւաճանութիւն արաւ Ռոմմելայի որդի Փակէէի դէմ, եւ զարկեց նորան ու սպանեց եւ թագաւոր եղաւ նորա տեղ Ոզիայի որդի Յովաթամի քսաներորդ տարին։
31 Եւ Փակէէի գործերի մնացորդը եւ նորա բոլոր արածը, ահա նորանք գրուած են Իսրայէլի թագաւորների յիշատակաց գրքումը։
32 Իսրայէլի թագաւոր Ռոմմելայի որդի Փակէէի երկրորդ տարին թագաւոր եղաւ Յովաթամը՝ Ուզդայի
33 թագաւոր Ոզիայի որդին։ Քսանեհինգ տարեկան էր, երբոր թագաւոր եղաւ, եւ տասնեւվեց տարի թագաւորեց Երուսաղէմում, եւ նորա մօր անունն
34 էր Երուսա՝ դուստր Սադովկի։ Եւ Տիրոջ աչքի առաջին ուղղութիւն արաւ, բոլորովին իր հայր Ոզիայի ա-

---

իգ թագ. գ. 24.
ես. ը. 12.
իգ թագ. ժգ. 16.
թղթ. ժ. 11; Ովս. ե. 13; ը. 9.
ես. ը. 26.
հ Տես եզ. իը. 25.
յ Գէս. ժգ. 5.
իգ թագ. ժգ. 16.
Գէս. է. 2.
ժգ թագ. ժգ. 18; ը Մն. իգ. 19.
ես. է. 1.
Գէս. ժգ. 7; ը Մն. ե. 26.
իգ թագ. ժե. 20.
բր թագ. բ. 14, 15.
Ցես. ժգ. 6.
Ցես. ժբ. 37.
իգ թագ. բ. 15.
Գէս. ժ. 1; Ովս. ժ. 3, 7, 15.
բր Մն. իե. 1, 2.

35 բածին պէս արաւ . Միայն թէ բարձրաւանդակները չ'հեռացան. ժողովուրդը տակաւին զոհում եւ խունկ էր ծխում բարձրաւանդակների վերայ :
36 Նա չինեց Տիրոջ տան բարձր դուռը :
Եւ Յովաթամի գործերի մնացորդը եւ նորա բոլոր արածը , ահա նորանք գրուած են Յուդայի թագաւորների
37 յիշատակաց գրքում : Այն օրերում Տէրը սկսեց Յուդայի վերայ ուղարկել Ասորիների Ռասին թագաւորին
38 եւ Ռոմմելայի որդի Փակէէին : Եւ Յովաթամը ննջեց իր հայրերի հետ եւ թաղուեցաւ իր հայրերի հետ իր հայր Դաւիթի քաղաքում , եւ նորա որդի Աքազը թագաւորեաց նորա տեղ :

Գլ· ԺԶ

Աքազը թագաւոր :

1 Ռոմմելայի որդի Փակէէի տասնեւհինգերորդ տարին թագաւոր եղաւ Աքազը՝ Յուդայի Յովաթամ թագաւորի որդին :
2 Աքազը քսան տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ եւ տասնեւվեց տարի թագաւորեց Երուսաղէմում . եւ նա ուղղութիւն չ'արաւ իր հայր Դաւիթի պէս Տէր Աստուծոյ աչքի առաջին :
3 Եւ գնաց Իսրայէլի թագաւորների ճանապարհով , Եւեւ իր որդին անցկացրեց կրակով ըստ ազգերի գարշելութեան պէս , որոնց Տէրը քշեց Իսրայէլի որդիների առաջից :
4 Եւ զոհեր էր մատուցանում եւ խունկ էր ծխում բարձրաւանդակների եւ բլուրների վերայ եւ ամէն կանաչ ծառի տակ :
5 Այն ժամանակ վեր եկան Ասորիների Ռասին թագաւորը եւ Իսրայէլի թագաւորը՝ Ռոմմելայի որդի Փակէէն Երուսաղէմի վերայ պատերազմի , եւ պաշարեցին Աքազին բայց չ'կարողացան նորան յաղթել :
6 Այն ժամանակ Ասորիների Ռասին թագաւորը եւ դարձրեց Ելաթը Ասորիներին՝ եւ Յուդայեանները դուրս արաւ Ելաթից . եւ Ասորիները եկան Ելաթ եւ բնակուեցան այնտեղ մինչեւ այսօր :
7 Եւ Աքազը պատգամաւորներ ուղարկեց Ասորեստանի Թագլաթ–փաղասար թագաւորի մօտ ասելով . Ես քո ծառան եւ քո որդին եմ , ելի եւ ինձ ազատիր Ասորիների թագաւորի ձեռքից եւ Իսրայէլի թագաւորի ձեռքից , որ վեր են կացել ինձ վերայ :
8 Եւ Աքազը վեր առաւ այն արծաթը եւ այն ոսկին , որ գտնւում էր Տիրոջ տանը եւ թագաւորի տան գանձարաններում , եւ Ընծայ ուղարկեց Ասորեստանի թագաւորի համար :
9 Եւ Ասորեստանի թագաւորը նորան լսեց , եւ Ասորեստանի թագաւորը վեր գնաց Դամասկոսի վերայ , եւ Ռնորան առաւ եւ նորան գերի տարաւ Կիր , եւ Ռասինին մեռցրեց :
10 Եւ Աքազ թագաւորը գնաց Թագլաթ–փաղասարին դիմաւորելու Դամասկոս եւ տեսաւ Դամասկոսի սեղանը . եւ Աքազ թագաւորը սեղանի օրինակը եւ նորա ձեւը նորա բոլոր չինուածքին համեմատ ուղարկեց Ուրիա քահանային :
11 Եւ Ուրիա քահանան չինեց սեղանը բոլորովին Աքազ թագաւորի Դամասկոսից ուղարկածին պէս , այնպէս չինեց Ուրիա քահանան մինչեւ Աքազ թագաւորի Դամասկոսից գալը :
12 Եւ թագաւորն եկաւ Դամասկոսից , եւ թագաւորը տեսաւ սեղանը , եւ Ռթագաւորը մօտեցաւ սեղանին , եւ նորա վերայ ողջակէզ մատուցրեց :
13 Եւ այրեց իր ողջակէզը եւ իր նուէրը , եւ թափեց իր թափելու նուէրը , եւ սրսկեց իր խաղաղութեան զոհի արիւնը սեղանի
14 վերայ : Եւ Այն պղնձի սեղանը որ Տիրոջ առաջին է , տեղափոխեց տան առաջիցը Նոր սեղանի եւ Տիրոջ տան մէջտեղից , եւ նորան դրաւ Նոր սեղանի մատ դէպի հիւսիս :
15 Եւ Աքազ թագաւորը հրամայեց Ուրիա քահանային ասելով . Այդ մեծ սեղանի վ–

Եր Մն· թ. 7։
Գ Ար· Ժգ· 3։ Նա· է· 1։
Բ Մն· թ. 9։
—
Բ Մն· Ը. 1—4։
Ը Նե Դ. Ժգ· 21։ Բ Մն· Ը. 3։ Ես· է· 1, 4—9։
Եր Օր· Ժգ· 31։ Ժգ· 9։
Բ Օր· Ժգ· 2։ գ Թագ· Ժգ· 23։
Ես· է· 1, 4—9։
Ա Մն· է· 1։
Ը Նե Դ. Ժգ· 21։ Բ Մն· Ը. 23։ Ես· է· 1։
Ա Մն· Ը. 1։
Ա Մն· Ը. 18։ Բ Մն· Ը. 21։
Գ Թագ· Ժ. 13։
Ա Մն· ա. 3։
Ես· Ը. 2։
Եր Մն· Ժգ· 16, 18, 19
Բ Մն· գ· 1։
Ես Ես· Ժ. 9, 10։

բայ այրիր Հաստատեան ողջակէզները եւ երկոտեան զոհը եւ Թագաւորի ողջակէզը եւ նորա զոհը. եւ երկրի բոլոր ժողովրդի ողջակէզը եւ նոցանց զոհը, եւ նոցանց խաչելու նուէրը, եւ ողջակէզների բոլոր արիւնը եւ զոհերի բոլոր արիւնը նորա վերայ սրսկիր, իսկ այն պղնձի սեղանը ինձ համար լինի, որ ‹ՅԴԵՂ հարցը-
16 նեմ։ Եւ Ուրիա քահանան բոլորովին այնպէս արաւ ինչպէս որ Աքազ Թա-
17 գաւորը հրամայեց։ Եւ Աքազ Թագաւորը Կոտրատեց Տնիզենովիների սպասուածները եւ վեր առաւ նոցանց վերայից ուսզանները, եւ վայր առաւ ‹ծովը պղնձի եզների վերայից որ նորա տակին էին եւ դրաւ նորան մի
18 քարայատակի վերայ։ Եւ չարաթի ծածկոցաւոր ճանապարհը, որ շինել էին տաճարի համար, եւ Թագաւորի դուրսի ճանապարհը դարձրեց դէպի Տիրոջ տունը Ասորեստանի Թագաւորի պատճառով։
19 Եւ ‹Աքազի գործերի մնացորդը որ արել է, ահա նորանք գրւած են Յուդայի Թագաւորների յիշատակաց
20 գրքումը։ Եւ Աքազը ննջեց իր հայրերի հետ եւ Թաղուեցաւ իր հայրերի հետ Դաւիթի քաղաքումը, եւ նորա տեղ Թագաւոր եղաւ նորա որդի Եզեկիան։

Գ.Ի. ԺԷ

Ոմէէն վերջին Թագաւոր Ասորիքի գերութիւնը Նոբայի կապաշաւութեան պատճէն է։ Սամարացիների պիղծը։

1 Յուդայի Թագաւոր Աքազի տասնեւերկուերորդ տարին Թագաւոր եղաւ ‹Իլայի որդի Ոմէէն Սամարիայումը Իսրայէլի վերայ ինը տարի Խ---ՈՒԷ-
2 ԼԷ։ Եւ նա չարութիւն արաւ Տիրոջ աչքի առաջին, միայն թէ Իսրայէլի այն Թագաւորներին պէս չէ, որ ի-
3 րանից առաջ կային։ Նորա դէմ վեր եկաւ Ասորեստանի ‹Սամմանասար Թագաւորը, եւ Ոմէէն նորան ծա-

ՀՆԼ. ԺՔ. 39—41։
Յ Ր Մն. Ի. 25։
ՂԳ Թ-Գ. Է. 21, 28, 38։
Գ Թ-Գ. Է. 23, 25։
Ժ Ր Մն. Ի. 26, 27։

—

ՀԳԼ. Ժ. 30։
ՔՂԼ. Ժ. 9. Ոմ. Ժ. 14։
ՖՂԼ. Ժ. 9։
ՀՂԼ. Ժ. 10, 11. Ոմ. Ժ. 16։
ՆՂՌ. ԺԳ. 32, 33. Բ Որ. Ի. 35, 61. ՔՔ. 27, 28։
ՂՂԼ. Ժ. 11. ա Մն. Կ. 20։

ՆՂԼ. ԺՔ. 12. Ես. ԼՀ. 12։
ՀՊԲ. Գ. 2. Ես. Ա. 19. Ես. Ժ. 17. Ի. 2. Երեմ. Կ. 23. Ամ. 11, 28. Դան. Կ. 28, 31. Ք. 1։
ՐՏՈ ՂՌ. Կ. 36։
ՔՂԼ. Ժ. 3. Բ Որ. Ժ. 9։
ՅՂԼ. Ժ. 3։

ՀՂԼ. Ժ. 8։
ՆՏՈ Գ Թ-Գ. Ժ. 23։
ՆԼ. ԼՂ. 13։
Ա Որ. Ժ. 3. Գլ. Ժ. 4։
Հ Որ. Գ. 25 Հ.Ե։
Յ Ր Որ. ԻՔ. 17։
ՀՂԼ. Ի. 4։
Ա Որ. Գ. 19։

43 Այն ժամանակ Տէրը ՙվկայութիւն
էր առել Իսրայէլի եւ Յուդայի դէմ
իր բոլոր մարգարէների եւ բոլոր ՙտես-
աններուն ձեռովը՝ ասելով . Դուք
դարձէք ձեր չար ճանապարհներէդ
եւ պահեցէք իմ հրամանները եւ իմ
կանոնները բոլոր այն օրէնքի պէս ,
որ ես հրամայել եմ ձեր հայրերուն եւ
որ ուղարկել եմ ձեզ մօտ իմ ծառա-
44 ներիս՝ մարգարէներուն ձեռովը : Բայց
նոքա չլսեցին եւ խստացուցին իւ-
րանց պարանոցը ինչպէս իրանց հայ-
րերուն պարանոցը , որ չէին հաւատում
45 իրանց Տէր Աստուծուն . Եւ արհա-
մարհեցին նոքա կանոնները եւ նոքա
ուխտը , որ արել էր իրանց հայրերի
հետ , եւ նոքա վկայութիւնները , որ
վկայել էր նոքանց դէմ , եւ գնացին
ՙանապաշտութեան հետեւից եւ իրանք
էլ ՙանապաշտ եղան , եւ այն ազգերի
հետեւից , որ նոքանց շրջակայքումն
էին , որոնց մասին ՚Տէրն իրանց հրա-
մայել էր , որ նոքանց նման չ՚անեն :
46 Եւ Թողեցին իրանց Տէր Աստուծոյ
հրամանները եւ իրանց համար Վերկու
ձուլածոյ որթ շինեցին եւ ՙԱաաւթ ան-
առաներ շինեցին եւ երկնքի ՙբոլոր զօր-
քերին երկրպագութիւն արին եւ Վրա-
47 հաղին ծառայեցին : Եւ ՙիրանց տղե-
րանցը եւ աղջկերանցը անցկացրին
կրակով եւ ՚կախարդութիւններ ու
ՙհմայութիւն արին եւ ՙիրանց ծախե-
ցին , որ չարութիւն անեն Տիրոջ առա-
48 ջին նոքան բարկացնելու համար : Եւ
Տէրը չատ բարկացաւ Իսրայէլի վերայ
եւ մերժեց նոքանց իր երեսից , ՚ՀՀ
չ՚մնաց հետայ միայն Յուդայի ցեղը :
49 ՙՅուդան էլ չ՚պահեց իրանց Տէր
Աստուծոյ պատուէրները եւ գնացին
Իսրայէլի կանոններով , որ նոքանք
20 չինել էին : Եւ Տէրը ՚մերժեց Իսրա-
յէլի բոլոր սերունդը եւ նոքանց խո-
նարհեցրեց եւ Ինոքանց մատնեց յափըշ-
տակողների ձեռքը մինչեւ որ նոքանց

21 դէն դցեց իր երեսից : Որովհետեւ
ՙԻսրայէլը պատառուեցաւ Դաւիթի
տանիցը եւ Թագաւոր արին Նաբատ-
եան Երոբովամին , բայց Երոբովա-
մը դէն քշեց Իսրայէլին Տիրոջ հետ-
ից եւ ՚նոքանց մեծ մեղք գործել
22 տուաւ : Եւ Իսրայէլի որդիքը գնացին
Երոբովամի բոլոր մեղքերովը , որ
23 նա արաւ , նոքանցից չ՚հեռացան : Մին-
չեւ որ Տէրը նոքանց մերժեց իր երե-
սից ինչպէս որ ասել էր իր ծառա-
ներիս՝ մարգարէների ձեռովը . եւ այս-
պէս Իսրայէլը գերի գնաց իր երկրիցը
Ասորեստան մինչեւ այսօր :
24 Եւ ՙԱսորեստանի Թագաւորը ՙԲԲՂ
բերաւ ՚Բաբիլոնից , ՔուԹայից , Ա-
ւայից , ՚Եմաթից եւ ՚Սեփարուիմից ,
եւ բնակեցրեց Սամարիայի քաղաք-
ներումը Իսրայէլի որդկանց տեղը ,
եւ նոքանք ժառանգեցին Սամարիան
եւ բնակուեցան նոքա քաղաքներումը :
25 Եւ նոքանք իրանց այնտեղ բնակուե-
լու սկզբումը Տէրիցը չէին վախենում ,
եւ Տէրը նոքանց վերայ առիւծներ
ուղարկեց , որ նոքանց սպանում էին :
26 Եւ Ասորեստանի Թագաւորին իմա-
ցրին ասելով . Այն ազգերը որոնց դու
տեղափոխելով Սամարիայի քաղաք-
ներումը բնակեցրիր , այն երկրի Աս-
տուծոյ օրէնքը չ՚գիտեն , եւ նա նո-
քանց վերայ առիւծներ է ուղարկել ,
որոնք մեռցնում են նոքանց , որով-
հետեւ այն երկրի Աստուծոյ օրէնքը
27 չ՚գիտեն : Եւ Ասորեստանի Թագաւորը
հրամայեց ասելով . Ուղարկեցէք այն-
տեղ այն քահանաներից մէկին , որոնց
ես գերի փոխադրեցի այնտեղից . եւ
գնան ու այնտեղ բնակուեն եւ նո-
քանց սովորեցնեն այն երկրի Աստու-
28 ծոյ օրէնքը : Եւ այն քահանաներից
մէկը , որոնց գերի էին փոխադրել
Սամարիայից , եկաւ եւ բնակուեց Բեթ-
Էլումի , եւ սովորեցնում էր նոքանց ,
թէ ինչպէս պիտի վախենային Տէրիցը :

ՙ Ղեւիտ. թ. 30.
՚ Տես ը Թագ. իդ. 11.
ՙ Ելթեմ. մը. 11. Ել. ի. 5.
լե. 15.
՚ Ը Օր. թ. 6 եւ ը Մնաց. լ. 8.
ՙ Ը Օր. լը. 21.
՚ Ելթեմ. ը. 3. Հառմ. ա. 21.
ՙ Ը Օր. ժը. 30, 31.
՚ Ելթ. լը. 5. ը Թագ. ժը. 28.
ՙ ը Թագ. ժը. 15, 23. ժե.
13. ժզ. 33.
՚ Գլ. իա. 3. իդ. 5.
ՙ Ը Թագ. ժզ. 31. իը. 31.
Գլ. ժա. 18.
՚ Գլ. ժը. 21. Գլ. ժզ. 3.
Եզեկ. իդ. 37.
ՙ Ը Օր. ժը. 10.
՚ Գլ. ժթ. 26.

ՙ ը Թագ. իա. 20.
՚ ը Թագ. ժա. 13, 32. ժը.
20.
ՙ Ելթեմ. գ. 8. Եզեկ. իդ. 11.
՚ Գլ. իդ. 27.
ՙ Գաւառ. բ. 14. Գլ. ժգ. 3.
ժե. 29.
՚ ը Թագ. ժա. 11, 31.
ՙ Է Թագ. ժը. 20, 28.

ՙ Է Օր. ժգ. 13.
՚ Է Թագ. ժգ. 16.
ՙ Նեղեմ. գ. 2, 9, 10.
՚ Ղեմ. ժ. 10.
ՙ Գլ. ժը. 34.
՚ Է Թագ. ը. 65.
ՙ Գլ. ժը. 34. ժթ. 13.
՚ Է Թագ. ժը. 29.

29 Նոյնպէս ամէն մի ազգ իր աստուածներն էր շինում եւ դնում Տաբերանգակների տանը, որ շինել էին Սամարացիները, ամէն մի ազգ իր քաղաքներում, ուր որ իրանք բնակւում էին։ 30 Եւ Բաբիլոնի մարդիկը շինեցին Սոքքոթ-Բանովթը, եւ Քուխի մարդիկը շինեցին Ներգալը, եւ Եմաթի մարդիկը շինեցին Ասիմաթը։ 31 Եւ Աւացիները շինեցին Նեհասը եւ Թարթակը. եւ Սեփարուիմացիները այրում էին Իրանց որդկանցը կրակով Սեփարուիմի աստուածներ Ադրամելէքի եւ Անամելէքի համար։ 32 Բայց Տէրին էլ էին վախենում, եւ իրանց համար քահանաներ էին շինում բարձրաւանդակների համար *Ժողովրդի միջից", եւ նորանց դնում էին 33 բարձրաւանդակների տանը։ Տէրին էլ էին վախենում, եւ իրանց աստուածներին էլ էին ծառայում այն ազգերի սովորութեան պէս, որոնց փոխադրել էին նոքանից։

34 Մինչեւ այսօր էլ նորանք առաջի սովորութիւնների պէս են անում. Տէրից չեն վախենում եւ չեն անում նորա պատուէրների եւ իրաւունքների պէս. եւ այն օրէնքի եւ այն հրամանի պէս, որ Տէրը հրամայեց Յակոբի որդկանցը, որի անունը Իսրայէլ դրաւ։ 35 Եւ Տէրը նորանց հետ ուխտ արաւ եւ նորանց հրամայեց ասելով. Ոչ ուրիշ աստուածներից մի վախենաք, եւ չնորանց երկրպագութիւն մի անէք, եւ նորանց մի ծառայէք, եւ 36 նորանց մի զոհէք։ Այլ միայն Տէրիցը, որ ձեզ դուրս բերաւ Եգիպտոսի երկրից մեծ զօրով եւ *մեկնած բազուկով, նորանից վախեցէք, եւ նորան երկրպագեցէք, եւ նորան զոհ մատուցէք։ 37 Եւ այն կանոնները եւ իրաւունքները եւ օրէնքը ու հրամանը, որ գրել է ձեզ համար *պահեցէք ամէն ժամանակ անելու համար, եւ ուրիշ աստուածներից մի վախենաք։

38 Եւ այն ուխտը, որ ձեզ հետ արել եմ, Ոչ մոռանաք, եւ ուրիշ աստուածներից մի վախենաք, 39 Այլ ձեր Տէր Աստուածանից վախեցէք, եւ նա ձեզ կ'փրկէ ձեր բոլոր թշնամիների ձեռքից։ 40 Բայց նորանք չլսեցին, այլ իրանց առաջի սովորութեան պէս արին։ 41 Եւ այս ազգերը Տէրին էլ էին վախենում եւ իրանց կուռքերին էլ էին ծառայում, իրանց որդիքն էլ եւ իրանց որդկանց որդիքն էլ. ինչպէս որ իրանց հայրերն էին անում, իրանք էլ այնպէս են անում մինչեւ այսօր։

ԳԼ. ԺԸ

Եզեկիա թագաւոր Աննգերիմ պատրաստ է երուսաղէմը։

1 Եւ Իսրայէլի Թագաւոր Էլայի որդի Ովսէէի *երրորդ տարին Թագաւոր եղաւ Յուդայի Թագաւոր Աքազի որդի Եզեկիան։ 2 Թագաւորելիս քսան եւ հինգ տարեկան էր երբոր Թագաւոր եղաւ եւ քսան եւ հինգ տարի Թագաւորեց Երուսաղէմում, եւ նորա մօր անունն էր Աբի՝ դուստր Զաքարիայի։ 3 Եւ նա ուղղութիւն արաւ Տիրոջ աչքի առաջին բոլորովին՝ ինչպէս որ արել էր իր հայր Դաւիթը։ 4 Նա վերցրեց բարձրաւանդակները եւ կոտրատեց արձանները եւ քանդեց կուռքի Անտառը, եւ փչրեց այն Խոյի պղինձը, որ Մովսէսը շինել էր. որովհետեւ մինչեւ այն օրերը Իսրայէլի որդիքը խունկ էին ծխում նորան, եւ նորա անունը դրաւ *Նէհեսթան։ 5 Նորա անունը դրաւ Իսրայէլի Տէր Աստուծուն ապաւինեց, եւ Նորանից յետոյ չեղաւ նորա նմանը Յուդայի բոլոր Թագաւորների մէջ, եւ նոքա էլ որոնք նորանից առաջ էին եղել։ 6 Եւ Տիրոջը յարեց, նորա հետեւելը չհեռացաւ, եւ պահեց նորա պատուէրները, որ պատուիրել էր Տէրը Մովսէսին։ 7 Եւ Տէրը նորա հետ էր, եւ Նամին ուր գնում էր՝ յաջողւում էր. եւ Թագաւորութեանց

էդ Թագ. ժր. 31, ժգ. 32.
չՊրր. գ. 9.
դԵզե. ժը. 21.
թՏես Գլ. ԺԲ. 37.
*Կամ՝ աստղին մարդկանցից.
էդ Թագ. ժը. 31.
ըՈսե. ա. 5.
իՆեհ. ը. 28; լե. 10.
լԴատ. գ. 10.
խՏես Ելք. ի. 3.
ծԼր Օր. գ. 31.
կԼր Օր. ե. 32.
հԼր Օր. գ. 23.
ձՏես Ր Օր. գ. 13.
—
—Թագաւորիր Գլ. ԺԵ. 1, Գլ. ԺԶ. 1 Հետ.
ղԼր Մն. ի. 27, ԼԲ. 1, 2.
ճԼր Մն. ԼԲ. 1.
մԳլ. ե. 3. ր Մն. լ—. 20.
յԼր Մն. լ—. 1.
նԼր Օր. ԺԶ. 21։ Մէք. ե. 14.
շՆեհ. ի—. 9.
ոԱյլեայն պղնձի կաթ.
չԳլ. ԺԲ. 10. Ես. գ. 5։ ԼԳ. 21։
ցԳլ. ԺԳ. 23.
փԼր Օր. ժ. 20. Ես. ԺԶ. 8.
քԼր Մն. ԺԵ. 3.
օՆեհ — Թագ. ԺԸ. 5։
ֆԿղ. ԺԷ. 7։

Ասորեստանի Թագաւորի դէմ եւ նո-
8 րան չ՚ծառայեց ։ Ինքն ջարդեց Փղշաց-
ցիներին մինչեւ Գազա եւ նորա սահ-
մանները , պահապանաց աշտարակից
մինչեւ պարսպաւոր քաղաքը ։
9 Եւ Հեզեկիայի չորրորդ տարին , որ
Իսրայէլի Թագաւոր Էլայի որդի Ով-
սէէի եօթներորդ տարին էր , Ասորես-
տանի Սաղմանասար Թագաւորն ե-
կաւ Սամարիայի վերայ , եւ նորան
10 պաշարեց ։ Եւ երեք տարիից յետոյ ա-
ռաւ նորան Եզեկիայի վեցերորդ տա-
րիումը , որ Իսրայէլի Ովսէէ Թագա-
ւորի իններորդ տարին էր ։ Ա՚ն Ա՚ս-
11 Նէ Սամարիան առնուեցաւ ։ Նէւ Ա-
սորեստանի Թագաւորը Իսրայէլին
փոխադրեց Ասորեստան , եւ նորանց
դրաւ Քաղայում եւ Քաբովրում , Գով-
զան գետի մօտ , եւ Մարաց քաղաք-
12 ներումը ։ Նորա համար որ չէին լսել
իրանց Տէր Աստուծոյ ձայնին , եւ
զանց էին արել նորա ուխտը՝ այն ա-
մէնը ինչ որ Տիրոջ ծառայ Մովսէսը
հրամայել էր . ոչ լսեցին եւ ոչ արին ։
13 Եւ Հեզեկիա Թագաւորի տասնե-
չորսերորդ տարին եկաւ Ասորեստանի
Սենեքերիմ Թագաւորը Յուդայի բո-
լոր պարսպաւոր քաղաքների վերայ
14 եւ առաւ նորանց ։ Եւ Յուդայի Եզե-
կիա Թագաւորը Հ՚ղէմ ուղարկեց Լա-
քիս Ասորեստանի Թագաւորի մօտ ա-
սելով . Ծանցանք եմ արել , իմ վերա-
յիցը եա դարձիր . ինչ որ ինձ վերայ
դնես՝ կ՚հատուցանեմ ։ Եւ Ասորեստա-
նի Թագաւորը Յուդայի Եզեկիա Թա-
գաւորի վերայ հարիւր տաղանդ
արծաթ եւ երեսուն տաղանդ ոսկի
15 հ՚ղէմ դրաւ ։ Եւ Եզեկիան Տիրոջ տա-
նը եւ Թագաւորի տան գանձերումը
16 գտնուած բոլոր արծաթը տուաւ ։ Ա՚յն
ժամանակ Եզեկիան քանդեց Տիրոջ
տաճարի դռների եւ դրանդիների ա՚յն,
որ ի՚նք Յուդայի Եզեկիա Թագաւորը
նորանց պատել էր , եւ տուաւ Ասո-
րեստանի Թագաւորին ։
17 Նէւ Ասորեստանի Թագաւորն Տա-
րթանին , Ռաբսարիսին եւ Ռաբսա-

կին Լաքիսից չատ զօրքով Երուսա-
ղէմ ուղարկեց Եզեկիա Թագաւորի
մօտ . եւ նորանք վեր գալով եկան
Երուսաղէմ եւ այնտեղ հասնելով ե-
կան կանգնեցին Թափիչի ագարակի
ճանապարհին եղող վերի աւազանի
18 ջրմուղին վերայ , եւ Թագաւորին
կանչեցին . եւ նորանց մօտ գուրս ե-
կան Հեզեկիայի որդի Եղիակիմը՝ պա-
լատի հազարապետը եւ Սերնա ատե-
նադպիրը եւ յիշատակաց դպիր Ասա-
փի որդի Յովաքը ։
19 Եւ Ռաբսակը նորանց ասեց . Եզե-
կիային ասեցէք . Այսպէս է ասում
մեծ Թագաւորը՝ Ասորեստանի Թագա-
ւորը . Ա՚յդ ինչ յոյս է որի վերայ
20 դու ապաւինել ես . Դու միայն շըր-
թունքի խօսքեր ես խօսում , Ընխոր-
հուրդ ու զօրութիւն ռազմի համար . հիմա ո՚ւմ ապաւինեցիր ,
21 որ ինձանից ապստամբուեցար ։ Ա՚հա
դու հիմա ապաւինել ես այն ջախջախ-
ուած եղէգի ցուպին՝ Եգիպտոսին , որ
եթէ մի մարդ նորա վերայ կռնէ ,
ձեռքը կ՚մտնէ եւ նորան կ՚ծակէ . այս-
պէս է Եգիպտոսի Փարաւօն Թագա-
ւորը բոլոր իրան ապաւինողների հա-
22 մար ։ Բայց եթէ ինձ ասէք թէ Մենք
մեր Եհովայ Աստուծուն ենք ապաւի-
նել . մի՞թէ դա այն չէ Հոլի բարձ-
րաւանդակները եւ սեղանները Եզե-
կիան վերցրեց , եւ Յուդային եւ Ե-
րուսաղէմին ասեց . Մ՚էջ այս սեղանի
առաջին Երուսաղէմումն երկրպագու-
23 թիւն արէք ։ Արդ՝ ուրեմն *դաշինք դիր՝
իմ տիրոջ՝ Ասորեստանի Թագաւորի
հետ . եւ ես քեզ երկու հազար ձի տամ ,
եթէ դու կարող ես նորանց վերայ
24 հեծնողներ դնել . Ապա ի՚նչպէս կա-
րող ես դէմ կենալ իմ տիրոջ փոքրիկ
ծառաներից մէկ կուսակալին , որ դու
կառքերի եւ ձիերի համար Եգիպտո-
25 սին ես ապաւինում ։ Հիմա ես առանց
Եհովային եմ եկել արդեօք այս երկրի
վերայ որ նորան աւերեմ . Եհովան
ինձ ասեց . Գնա այն երկրի վերայ եւ
նորան աւերիր ։

Ծ Նե. ժգ. 29.
ի Գղ. ժէ. 9։
Հ Գղ. ժէ. 3.
ց Գղ. ժէ. 8.
ղ Գղ. ժէ. 6.

կ Ա Մն. ե. 20.
ո Գղ. ժէ. 7։ Դան. բ. 6, 10.
չբ Մն. ը. 1 Ածե. Ես. լգ. 1.
ճբ Մն. ը. 9։
ղ Տես Գղ. իգ. 33.

ա Գղ. ժգ. 8։ Տես Գղ. ժբ. 18։
ղ Գղ. ժի. 39։ Ես. լգ. 3—22։
լ Ե. 1—38. բ Մն. ը. 9—22։
ղ Ես. բ. 1։
է Ես. ե. 3. Տես Գղ. բ. 20։

ա Գղ. ժգ. 8։ Տես Գղ. ժբ. 18։
ղ Գղ. ժի. 39։ Ես. լգ. 3—22։
լ Ե. 1—38. բ Մն. ը. 9—22։
ղ Ես. բ. 1։
է Ես. ե. 3. Տես Գղ. բ. 20։

ը Մն. ը. 10 Ածե։
ժ Նեհեմ. իի. 6, 7։
իե Մն. լ. 1։ ը. 13։
* Կամ՝ Տրտիր. Ուրեմն՝ պա-
տեգ տուր

26 Եւ Քնգկեայի որդի Եղիակիմը եւ Սեբնան ու Յովաքը ասեցին Ռաբսակեին. Խնդրում ենք՝ ծառաներիդ հետ ²²Ասորերէն խօսիր, որովհետեւ մենք հասկանում ենք, եւ մեզ հետ Երրայեցերէն մի խօսիր պարսպի վերայ եղող ժողովրդի ականջի համար։ 27 Բայց Ռաբսակն ասեց Նորանց. Միթէ քո տիրոջ եւ քեզ մօտ է ուղարկել ինձ իմ տէրը այս խօսքերը խօսելու համար. չէ՛ որ այս մարդկանց համար, որոնք պարսպի վերայ նստած են որ ձեզ հետ պիտի իրանց աղբն ուտեն եւ իրանց մէզը խմեն։

28 Եւ Ռաբսակը կանգնեց եւ մեծ ձայնով աղաղակեց Երրայեցերէն եւ խօսեց ասելով. Լսեցէք մեծ թագաւորի՝ Ասորեստանի թագաւորի խօսքը. 29 Թագաւորը այսպէս է ասում. ²³Եզեկիան ձեզ չ'խաբէ. որովհետեւ նա չի կարող ձեզ նորա ձեռքից ազատել։ 30 Եւ Եզեկիան ձեզ Եհովային չ'յուսացնէ՝ ասելով. Եհովան մեզ անպատճառ ազատելու է, եւ այս քաղաքը պիտի չ'տրուի Ասորեստանի թագաւորի ձեռքը։ 31 Եզեկիային մի լսէք. որովհետեւ Ասորեստանի թագաւորը այսպէս է ասում. Ինձ հետ հաշտութիւն արէք, եւ ինձ մօտ դուրս եկէք. եւ ամէն մարդ իր որթիցը եւ ամէն մարդ իր թզենիցն ուտէ, եւ ամէն մարդ իր ջրհորի ջրիցը խմէ. Մինչեւ որ ես գամ եւ ձեզ տանեմ ձեր երկրի պէս մի երկիր, ցորենի եւ գինիի երկիր, հացի եւ այգիների երկիր, իւղ տուող ձիթենիների եւ մեղրի երկիր, որ ապրէք եւ չ'մեռնէք. եւ Եզեկիային մի լսէք, որովհետեւ ձեզ խաբում է ասելով թէ Եհովան մեզ ազատելու է։ 33 ³Միթէ փրկեցին այն ազգերի աստուածները՝ ամէն մէկն իր երկիրը Ասորեստանի թագաւորի ձեռքիցը։ 34 Ո՞ւր են ⁴Եմաթի եւ Արփադի աստուածները, ո՞ւր են Սեփարուէմի, Անայի եւ ⁵Աւայի աստուածները, որ ազատէին Սամարիան իմ ձեռքից։ 35 Ո՞րն է այդ երկիրների բոլոր աստուածներից, որ ազատած լինի իրանց երկիրը իմ ձեռքից, որ Եհովան էլ ազատէր Երուսաղէմը իմ ձեռքից։

36 Եւ ժողովուրդը լռեց եւ Նորան ոչինչ պատասխան չ'տուին. որովհետեւ թագաւորը հրաման էր արել ասելով. Նորան չ'պատասխանէք։ 37 Եւ Քնգկեայի որդի ⁶Եղիակիմ՝ պատի հազարապետը, եւ Սեբնա ատենադպիրը եւ Ասափի որդի Յովաք՝ յիշատակաց դպիրը գնացին ⁷հանդերձները պատռտելով Եզեկիայի մօտ եւ Նորան պատմեցին Ռաբսակի խօսքերը։

Գլ. ԺԹ

Եզեկիան ազօթք է անում. Եսայիան խոստանում է պատասխան. Սարիք չարվում են հրաշքով. Սենեքերիմ պատկառում է։

1 Եւ ¹Երբոր Եզեկիա թագաւորը լսեց, ²պատռեց իր հանդերձները եւ ³գուրգ 2 հագաւ եւ ⁴գնաց Տիրոջ տունը։ Եւ պարտի հազարապետ Եղիակիմին եւ ատենադպիր Սեբնային եւ քահանաների ծերերին գուրգեր հագած ուղարկեց ⁵Ամոսի որդի Եսայիա մարգարէի մօտ։ 3 Եւ նորանք ասեցին Նորան. Այսպէս է ասում Եզեկիան. Նեղութեան եւ կշտամբանքի եւ նախատանքի օր է այս օրը. որովհետեւ երեխաները հասել են ծննդեան կէտին, բայց ոյժ չ'կայ ծնելու։ 4 Թերեւս լսէ քո Տէր Աստուածը Ռաբսակի բոլոր խօսքերը, Նորին իր տէրը՝ Ասորեստանի թագաւորն ուղարկեց կենդանի Աստուծուն նախատելու եւ այնպիսի խօսքերով կշտամբելու, որոնք լսել է քո Տէր Աստուածը. Ուրեմն ազօթք արա դուռուղ մնացորդի համար։ 5 Եւ Եզեկիա թագաւորի ծառաները եկան Եսայիայի մօտ։ 6 Եսայիան ասեց Նորանց. Այսպէս ասեցէք ձեր տիրոջը. Տէրը այսպէս է ասում. Մի վախենար այն խօսքերիցը, որ լսեցիր, որով հայհոյեցին ինձ ⁸Ասորեստանի թագաւորի ծառաները։ 7 Ահա ես Նորա վերայ ⁹մի ոգի կ'ուղարկեմ, եւ նա մի

---

¹Երր. դ. 7։ Դան. բ. 4։
²Կամ՝ Քաղդեերէն
³Ը Մն. լբ. 11։
⁴Ը. ԺԹ. 12։ ը Մն. լբ. 11։ Ես. ժ. 10, 11.
⁵Ը. ԺԹ. 13։
⁶Ը. ԺԶ. 24։
⁷Կամ՝ ԺՁ. 2։
⁸Ը. ԺԹ. 4։ Ես. լգ. 7։ —
—Ես. լէ. 1 Ա.Ե.
²Ը. ԺԶ. 37։
³Ա.Ես գ Թագ. բ. 31։
⁴Ը. Թագ. բ. 29, 30. Պագ. Ղգ. 16, 17.
⁵Ը Մն. լբ. 20։
⁶Ը Թագ. ԺԶ. 12։
⁷Ը. ԺԶ. 35։
⁸Ա.Ես ա Թագ. ԺԶ. 20, 43։
⁹Ես. լէ. 6 Ա.Ե.
¹Ը. ԺԶ. 17։
²Ես. լէ. 7։ Երեմ. ծա. 1։

լուր կ'լսէ, եւ ետ կ'դառնայ իր երկիրը, եւ սրով կ'ընկնէ իր երկրուէը։
8 Եւ Թաբաաիը ետ դառաւ եւ դուաւ Աստրեսաանի Թագաւորին Լերնայի հետ պատերազմելիս, որովհետեւ լսել
9 էր թէ չուել է Վաքիոից։ Եւ Ինա ըՀ լսեց Հեթովպացիների Թագաւոր Թարաակայի մասին ասելով. Ահա դալիս է քեզ հետ պատերազմելու. եւ դարձեալ դեսպաններ ուղարկեց եղե-
10 կիայի մօտ ասելով. Այսպէս ասեցէք Եզեկիային՝ Յուդայի Թագաւորին ասելով. Թող քո Աստուածը քեզ չ'խաբէ հորին դու ապաւինել ես ասելով. Երուսաղէմը պիտի չ'մատուի Աստրես-
11 սաանի Թագաւորի ձեռքը։ Ահա դու լսեցիր, թէ ինչ են արել Աստրեսաանի Թագաւորները բոլոր երկիրներին՝ նորանց բնաջինջ անելով. եւ դու
12 պիտի ազատուի՞ս։ Մի՞թէ ազգերի աստուածները ազատեցին նորանց, որոնց փչացրին իմ հայրերը՝ Գոլզաանը, Խաաանը, Ռեսեփը եւ Թելասա-
13 րում եղող Եդեմի որդիները։ Ո՞ւր է Եմաթի Թագաւորը, Արփադի Թագաւորը, Սեփարուիմ քաղաքի, Անայի եւ Աւայի Թագաւորը։
14 Եւ եզեկիան առաւ հնամակները դեսպանների ձեռքից եւ կարդաց նորանց, եւ վեր գնաց Տիրոջ տունը. եւ եզեկիան տարածեց նորանց Տիրոջ
15 առաջին։ Եւ եզեկիան աղաչեց Տիրոջ առաջին եւ ասեց. Ով Տէր Աստուած Իսրայէլի, որ նստած ես Քերովբէների վերայ, Դու ես միայն Աստուած երկրի բոլոր Թագաւորութիւնների համար. դու ես ստեղծել
16 երկինքն ու երկիրը։ Ով Տէր, Հոգնարհեցրու քո ականջը եւ լսիր. ով Տէր, Բաց քո աչքերը եւ տես եւ լսիր Սենեքերիմի խօսքերը, որ ուղարկեց կենդանի Աստուծուն նախա-
17 տեւու։ Արդարեւ, ով Տէր, աւերել են Աստրեսաանի Թագաւորները այն
18 ազգերին եւ նորանց երկիրները. եւ

այրել են նորանց աստուածները կրակով, որովհետեւ նորանք աստուածներ չեն, այլ Հմարդի ձեռքի գործ՝ փայտ եւ քար. ուրեմն նորանց փչա-
19 ցրին էլ։ Բայց արդ, ով Տէր մեր Աստուած, մեզ ազատիր նորա ձեռքիցը, Որ երկրի ամեն Թագաւորութիւնները իմանան, որ դու Եհովագ ես միայն Աստուած։
20 Եւ Ամովսի որդի Եսայիան հղ ուղարկեց եզեկիայի մօտ ասելով. Այսպէս է ասում Իսրայէլի Տէր Աստուածը. Այն որ աղաչեցիր ինձ Աստրեսաանի Սենեքերիմ Թագաւորի մասին,
21 լսեցի։ Այս այն խօսքն է որ Տէրն ասում է նորա մասին.
Քեզ անարգեց, քեզ ծաղրեց Սիօնի կոյս աղջիկը.
Քո ետեւից գլուխը չարժեց երուսաղէմի աղջիկը։
22 Ո՞ւմ նախատեցիր եւ հայհոյեցիր.
Եւ ո՞ւմ վերայ ձայն բարձրացրիր,
Եւ աչքերդ վեր հանեցիր. Իսրայէլի Սուրբի վերայ։
23 Քո Հդեսպանների ձեռովը նախատեցիր Տիրոջը եւ ասեցիր.
Իմ կառքերի չատութիւնով վեր գընացի սարերի բարձրութեան վերայ՝
Լիբանանի կողմերը.
Եւ ես կորում եմ նորա բարձր եղեւիններն,
Եւ՝ նորա ընտիր մայրերը.
Եւ մտնում եմ նորա ծայրի օթեւանը Նորա Կարմելոսի անտառը։
24 Եւ ես փորեցի եւ օտար ջրերը խմեցի,
Եւ իմ ոտքերի թաթերովը կ'չորացնեմ եգիպտոսի բոլոր գետերը։
25 Մի՞թէ դու չես լսել, Հոր ես եմ վաղուց արել այդ,
Եւ հին օրերից դորան ձեւակերպեցի.
Հիմա բերի այդ,
Որ աւերակների հոդակոյտների դարձնես Հպարսպատ քաղաքները։
26 Եւ նորանց բնակիչների ձեռքը կարճ է,
Վհատ ուշ զարհուրեցին եւ ամաչեցին,

ա Պտ. ԺԸ. 14։
բ Տես ա Թագ. խգ. 37։
գ Նե. ժա. 11. Ժբ. 1. թ. 3-3։ Հգ. 3. խԸ. 14։ Տես նաեւ. ժ. 6.
դ Պտ. Ժբ. 29, 30.
ե Պտ. Ժբ. 3։
զ Պտ. Ժբ. 33։
է Ղեւտ. իե. 23։
ը Պտ. Ժբ. 34։
թ Ր Մն. կբ. 17. Նե. կե. 14, 4ւ.
ժ Ր Մն. կբ. 20։
ի Տես Ել. իե. 22. ա Թագ. գ. 4։
լ Դ Թագ. Ժբ. 39. Նէեմ. Ը. 6. Երեմ. ժ. 10, 12. Տես Պտ. Հգ. 10։
խ Պտ. կ. 2։ Հա. 2։ Դան. Բ. 18.
ծ Ր Մն. գ. 40։ Դան. Բ. 18։
կ Պտ. ՃԺե. 4. Երեմ. ժ. 3.
հ Պտ. Հգ. 18։
ձ Նե. կե. 21, 4ւ.
ղ Պտ. կե. 2։
ճ Պտ. Հա. 22։ Նե. ե. 24։ Երեմ. ժա. 5։
մ Պտ. Ժբ. 17։
յ Նե. իե. 7։
ն Նե. ժ. 5։

և եղան դաչտի խոտ՝
և կանաչ բանջար՝
26 Տանիքի խոտ՝
և հասկը քշելուց առաջ խոշակա-
հար եղած արտ,
27 Բայց ես դիտեմ քո բնակութիւնը,
քո ելքն ու քո մուտքը,
և քո բարկութիւնը ինձ դէմ։
28 Քո ինձ դէմ ունեցած բարկութեան
համար,
և քան որում քո ամբարտաւանու-
թիւնը հասել է իմ ականջներին.
Ես էլ դնում եմ իմ կարթը քո քթին
և իմ սանձը՝ քո բերանին,
և քեզ կառ եմ դարձնում քո եկած
ճանապարհովդ։
29 Եւ այս լինի քեզ նշանը.
կերէք այս տարի ինքնաբոյս բու-
սածը,
և երկրորդ տարին՝ ինքնիրան բու-
սածը,
իսկ երրորդ տարին սերմնացէք ու հնձ-
նացէք,
և այգիներ անկացէք ու նորանց պը-
տուղը կերէք։
30 Եւ Յուդայի տան ազատուած մնաց-
ցորդը
կրկին արմատ կ'արձակէ դէպի ցած,
և պտուղ կ'տայ վերեւումը։
31 Որովհետեւ Երուսաղէմից դուրս կը
գայ մնացորդ,
և փրկուածներ՝ Սիօն սարիցը։
Այս Զօրաց Տիրոջ նախանձն է անե-
լու։
32 Սորա համար այսպէս է ասում Տէրը
Ասորեստանի թագաւորի մասին.
Նա չի մտնիլ այս քաղաքը,
եւ այնտեղ մի նետ չի գցիլ.
եւ վահանով նորա առաջը չի գալ,
եւ նորա դէմ պատնէշ չի կանգնե-
ցնիլ։
33 Իր եկած ճանապարհովը նո կ'դար-
նայ.
եւ այս քաղաքի մէջ չի մտնիլ.
Ասում է Տէրը։
34 Եւ Ես կ'պաշտպանեմ այդ քաղաքը,
որ ազատեմ՝
Ինձ համար եւ Իմ ծառայ Դաւիթի
համար։
35 Եւ եղաւ որ այն գիշերը դուրս
եկաւ Տիրոջ հրեշտակը եւ զարկեց
Ասորեստանցիների բանակումը հար-
իւր ութսունեհինգ հազար. եւ եր-
բոր առաւօտը վեր կացան, եւ անա
36 բոլորը մեռած դիակներ էին։ Եւ Ա-
սորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը
չուեց գնաց դարձեալ, ու նստեց Նինո-
37 ուէ։ Եւ երբոր նա երկրպագում էր
իր աստուծուն՝ Նեսրաքի տանը, նո-
րա որդիքը Ադրամելէք եւ Սարասար
նորան սրով սպանեցին եւ իրանք
փախան Արարատի երկիրը. եւ նորա
որդի Եսորդոնը թագաւոր եղաւ նո-
րա տեղ։

ԳԼ. Ի

Եզեկիայի հիւանդանալը և կեանքի երկարանալը։ Նորա անապատութիւնը Բաբելոնի դեսպաններին առնելիս և մեռնելը։

1 Ա՛յն օրերը Եզեկիան մերձ էր մահ
հիւանդացաւ. եւ Ամոսի որդի Ե-
սայիա մարգարէն եկաւ նորա մօտ եւ
նորան ասեց. Այսպէս է ասում Տէրը.
Կտակ արա քո տան մասին. որով-
հետեւ դու պիտի մեռնես ու չ'ապրես։
2 Եւ նա իր երեսը դարձրեց դէպի պա-
տը եւ աղօթք արաւ Տիրոջն ասելով.
3 Աղաչում եմ, ով Տէր, յիշիր հիմա
որ քո առաջին հաւատարմութեամբ
ու կատարեալ սրտով գնացի, Եւ
քո աչքերին հաճելի եղածն արի։ Եւ
Եզեկիան Եմնած լացով լաց եղաւ։
4 Եւ Եսայիան դեռ չէր դուրս եկել
միջի քաղաքիցը, եւ Ես Տիրոջ խօսքն
5 եղաւ նորան ասելով. Ետ դարձիր եւ
ասիր իմ ժողովրդի Իշխան Եզեկիա-
յին. Այսպէս է ասում Տէրը քո հայր
Դաւիթի Աստուածը. Լսեցի քո ա-
ղօթքը, տեսայ քո արտասուքը. ա-
հա ես քեզ կ'բժշկեմ. Երրորդ օրը
6 վեր կ'գնաս Տիրոջ տունը։ Եւ ես

–Սպ. հիթ. 6,
†Սպ. հիթ. 1, Եզեկ.
*Որ խոս. 2. Եզեկ. իթ. 4,
լը. 4։ Ամոս. գ. 2.
‡ր Մն. լը. 12, 13,
§ Ես. ք. 7,
–ր Թագ. ի. 15,
ՔԳր. ի. 6։ Ես. լ–. 5,
ՔՔ Թագ. ժա. 13.
ՔՔր Մն. լը. 21։ Ես. լէ. 36,
ՔՔր Թագ. իգ. 16,
ՔՔՔ Մն. ի. 11։ Ճաղ. ա. 2,
ՔՔր Մն. լը. 31,
ՔՔՔ Ես. լ–. 4։ Երեմ. ծա. 27,
ՔՔՔՔ Եզեկ. գ. 2,
—ր Մն. լը. 34. Ես. լը. 1—8
Եզեկ.
ՔՔր Թագ. ժէ. 23,
ՔՔՔ Նեհեմ. ե. 19։ Ժգ. 14, 22,
31.
ՔՔՔՔ Թագ. ը. 61,
Նգր. Ժգ. 5,
ՔՔՔՔՔ(Տես Սպ. իթ. 13.)
Ես Թագ. ք. 16. ժ. 1.
ՔՔՔՔՔՔ Ես. ժթ. 20. Սպ. կե. 3.
ՔՔՔՔՔՔՔ Սպ. իթ. 12. Ժգ. 8.

կ'աւելացնեմ քո օրերի վերայ տասնեհինգ տարի. եւ կ'ազատեմ քեզ եւ այս քաղաքը Ասորեստանի թագաւորի ձեռքից. եւ ես այս քաղաքը կ'պաշտպանեմ ինձ համար եւ իմ ծառայ Դա-
7 ւիթի համար։ Եւ Եսայիան ասեց. Զորացրած թուղ առէք. եւ առան ու դրին Եզեքիայի վերայ, եւ նա առողջացաւ։
8 Եւ Եզեկիան ասեց Եսայիային. Ի՞նչ է նշանը թէ Տէրը ինձ բժշկելու է, եւ որ ես երրորդ օրը գնալու
9 եմ Տիրոջ տունը։ Եւ Եսայիան ասեց. Ա՛յս քեզ նշան լինի Տէրից, որ Տէրը անելու է իր ասած խօսքը. Աստուերը տասը աստիճան առաջ գնայ կամ թէ
10 տասը աստիճան ե՞տ դառնայ։ Եւ Եզեկիան ասեց. Թեթեւ է աստուերի համար տասը աստիճան առաջ գնալը. ոչ, այլ աստուերը տասը աստիճան
11 դէպի ետ դառնայ։ Եւ Եսայիա մարգարէն Տիրոջն աղաղակեց եւ հասուցրը ետ դարձրից տասը աստիճան այն աստիճաններով, որ իջել էր Աքազի աստիճաններովը։
12 Ա՛յն ժամանակ Բաղադանի որդի Մարովդաք-բաղադան Բաբիլոնի թագաւորը նամակներ եւ բնծայ ուղարկից Եզեկիայի մօտ. որովհետեւ լսել
13 էր թէ հիւանդացել է Եզեկիան։ Եւ Եզեկիան նրանց, եւ ցոյց առաւ նորանց իր թանգագին բաների տունը, արծաթը, ոսկին եւ խունկերը եւ պատուական իւղը, եւ իր զէնքերի բոլոր տունը եւ բոլորը ինչ որ գտնուում էր իր գանձարաններումը. մի բան չկար որ Եզեկիան նորանց ցոյց առած չլինէր իր տանը եւ իր բոլոր տէրութեան մէջ։
14 Եւ Եսայիա մարգարէն եկաւ Եզեկիա թագաւորի մօտ եւ ասեց նորան. Ինչ ասացին այս մարդիկը, եւ ո՞րտեղից են եկել քեզ մօտ։ Եւ Եզեկիան ասեց. Հեռու երկրից են եկել՝ Բաբի-
15 լոնից։ Եւ ասեց. Ինչ են տեսել քո տանը. եւ Եզեկիան ասեց. Ամէն ինչ որ կայ իմ տանը՝ տեսել են. մի բան չկար որ ես ցոյց առած չլինեմ նո-
16 րանց իմ գանձարաններումս։ Եւ Եսայիան ասեց Եզեկիային. Լսիր Տիրոջ խօսքը.
17 Ահա օրեր են գալիս, որ ամէն ինչ որ կայ քո տանը եւ ինչ որ էլ քո հայրերը հաւաքել են մինչեւ այս օրը, կ'տարուի Բաբիլոն. մէկ
18 բան չի մնայ, ասում է Տէրը։ Եւ քո որդիներից, որ պիտի քեզանից յառաջ գան, որ դու կ'ծնես, կ'առնեն, եւ նորանք Բաբիլոնի թագաւորի պալա-
19 տումը ներքինիներ կ'լինեն։ Եւ Եզեկիան ասեց Եսայիային. Բարի է Տիրոջ խօսքը որ դու ասացիր. եւ նա ասեց. Չէ որ, եթէ իմ օրերին խաղաղութիւն եւ ապահովութիւն կ'լինի,
20 եւ Եզեկիայի գործերի մնացորդը եւ նորա բոլոր զօրութիւնը, եւ նորա շինած աւազանը եւ ջրմուղը, եւ որ ջուրը քաղաքը բերաւ, ահա նորանք գրուած են Ցուդայի Թագաւորների
21 յիշատակաց գրքումը։ Եւ Եզեկիան ննջեց իր հայրերի հետ, եւ նորա որդի Մանասէն թագաւոր եղաւ նորա տեղ։

Գլ. ԻԱ

Մանասէն և Ամոն թագաւորեն.

1 Տասներկու տարեկան էր Մանասէն երբոր թագաւոր եղաւ, ու յիսունեւհինգ տարի թագաւորեց Երուսաղէմումը. եւ նորա մօր անունն էր
2 Լփսիբայ։ Եւ նա չարութիւն արաւ Տիրոջ աչքի առաջին այն հագգիների գարշութիւնների պէս, որոնց Տէրը քշեց
3 Իսրայէլի որդիների առաջից։ Նա կրկին շինեց այն բարձրաւանդակները Եզեքիան քանդել էր իր հայր Եզեկիան, եւ Բահաղի համար սեղաններ կանգնեցրեց, եւ Աշերայ անտառներ շինեց ինչպէս որ շինել էր Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորը, եւ երկրպագութիւն արաւ Երկնքի ամէն զօրքերին եւ ծա-

---

ԲԳԼ. ԺԲ. 34։
Ես. ԼԸ. 21։
Ես. Նէ. Ժգ. 18։
Բ Թագ. գ. 17, 37, 39։ Գլ. ԺԲ. 29։ Ես. է. 11, 14։ ԼԸ. 22։
Ես. ԼԸ. 7, 8։
Գլ. գ. 18։
Ես. ԼԸ. 8։
Ես. ԺԲ. 1—8։
Նէեր. Բաբովդաք
Բ Մն. ԼԸ. 31։
Գլ. խգ. 12։ Բ Մն. լգ. 11։ Ա Թագ. գ. 18։ Տես Բ Մն. ԼԸ. 25, 26։
Բ Մն. ԼԸ. 32։
Գլ. ԺԸ. 17. Նէեմ. բ. 14։ գ. 16։
Բ Մն. ԼԸ. 30. Ես. խբ. 9, 11։
Բ Մն. ԼԸ. 33։
Բ Մն. լգ. 1—9։
Գլ. Ժգ. 3։
Գլ. ԺԸ. 4։ Տես Գլ. խգ. 4, 6։ Բ Թագ. Ժգ. 32, 33։
Բ Մն. գ. 19. Ժէ. 3։ Գլ. ԺԸ. 16։ խգ. 3։

4 ասից նորանց ։ եւ Եհիրոջ տանը սե-
ղաններ չինից , որի համար Տէրն ա-
սել էր , Երուսաղէմումը պիտի դը-
5 նեմ իմ անունը ։ եւ սեղաններ չինից
Երկնքի բոլոր զօրքերի համար Եհի-
6 րոջ տան երկու գաւիթներումը ։ եւ
Իր որդին կրակով անցկացրից , եւ
Նզուչակութիւն եւ հմայութիւն էր
անում . եւ չինից Կռնակարարցուկ-
ներ եւ Նշանագէտներ . նա չատ չա-
րութիւն արաւ Եհիրոջ աչքի առաջին
7 որ բարկացնէ ։ եւ իր չինած անառաի
կուռքը դրաւ այն տանը , որի համար
Տէրն ասել էր Դաւիթին եւ Նորա որ-
դի Սողոմոնին . Ա՛կ այս տանը եւ Երու-
սաղէմումը , որ ես ընտրել եմ Իսրա-
էլի բոլոր ցեղերիցը , իմ անունը պի-
8 տի դնեմ յաւիտեան ։ եւ Իսրայէլի
որ այլ եւս պիտի չ՚յարժեցնեմ այն
երկրիցը որ տուել եմ իրանց հայրե-
րին , միայն եթէ զգուշանան անելու
բոլոր իմ իրանց պատուիրածին պէս
եւ այն բոլոր օրէնքին պէս որ իմ ծա-
ռան Մովսէսը իրանց հրամայել է ։
9 Բայց Նորանք չ՚լսեցին , եւ Մանասէն
Նորանց մոլորեցրից , որ այն ազգերիցն
աւելի չարութիւն գործեն , որոնց
Տէրը փչացրից Իսրայէլի առաջից ։
10 Եւ Տէրը խօսել էր իր ծառաներէ՝
11 մարգարէների ձեռօվ ասելով . Հո-
րովհետեւ Յուդայի Մանասէ թագա-
ւորն արել է այդ գարշութիւնները ,
Իրանից առաջ եղող Ամօրհացիների
բոլոր արածներից աւելի չարութիւն
է գործել եւ Յուդային էլ մեղանչել
12 տուել իր կուռքերովը . Նորա համար
այսպէս է ասում Իսրայէլի Տէր Աստ-
ուածը . Ահա ես չարիք պիտի բերեմ
Երուսաղէմի եւ Յուդայի վերայ , որ
13 ամեն ով լսէ այն , Նորա երկու ա-
կանջները հնչեն ։ եւ պիտի ձգեմ Ե-
րուսաղէմի վերայ Սամարիայի չարը
եւ Աքաաբի տան գնացակը , եւ պիտի
սրբեմ Երուսաղէմը ինչպէս որ ամանն
են սրբում , և սրբում ու դարձնում
14 են նորա երեսի վերայ ։ եւ պիտի մեր-
ժեմ իմ ժառանգութեան մնացորդը եւ
տամ Նորանց իրանց թշնամիների ձեռ-
քը , եւ Նորանք պիտի աւար եւ յա-
փշտակութիւն լինին իրանց բոլոր
15 թշնամիների համար ։ Որովհետեւ իմ
աչքի առաջին չարութիւն արին եւ
ինձ բարկացրին այն օրից որ իրանց
հայրերը դուրս եկան Եգիպտոսից
16 մինչեւ այս օր ։ Նաեւ անմեղ սա-
րին թափից Մանասէն այնքան խիտ
չատ , որ լցրից Երուսաղէմը ծայրէ ի
ծայր բացի իր մեղքից , որ Յուդային
մեղանչել տուաւ Տիրոջ աչքի առաջին
չարութիւն գործելու ։
17 Եւ Մանասէի գործերի մնացորդը
եւ Նորա բոլոր արածը եւ Նորա գոր-
ծած մեղքը , ահա Նորանք գրուած են
Յուդայի Թագաւորների ժչամանակաց
18 գրքումը ։ Եւ Մանասէն ննջից իր
հայրերի հետ եւ թաղուեցաւ իր տան
պարտէզումը՝ Ոզայի պարտէզումը ։
եւ Նորա որդի Ամոնը թագաւոր եղաւ
Նորա տեղ ։
19 Ամոնը քսանեւերկու տարեկան էր ,
երբոր թագաւոր եղաւ , եւ երկու
տարի թագաւորից Երուսաղէմումը ,
եւ Նորա մօր անունն էր Մեսողոմիթ՝
20 դուստր Եահրացի Արուսի ։ Եւ Նա
չարութիւն արաւ Տիրոջ աչքի առաջին ,
ինչպէս որ արել էր իր հայրը՝ Մանա-
21 սէն ։ Եւ բոլորովին այն ճանապար-
հովը գնաց , որով գնացել էր իր հայ-
րը , եւ ծառայեց այն կուռքերին ո-
րոնց ծառայել էր իր հայրը եւ երկրբ-
22 պաղեց Նորանց ։ Եւ Թողից իր հայ-
րերի Տէր Աստուածն , եւ չ՚գնաց Տի-
րոջ ճանապարհովը ։
23 Եւ Ամոնի ծառաները դաւաճանու-
թիւն արին Նորա դէմ եւ սպանեցին
24 թագաւորին իր տանը ։ Բայց երկրի
ժողովուրդը ջարդեց Ամոն թագաւորի
դէմ բոլոր դաւաճանողներին , եւ երկ-

Ելեհմ. է. 30, ը. 31, Եզեկ. է. 20, բ. 6.
Եր Թագ. է. 13, գ Թագ. ը. 23, ի. 3, Գլ. խգ. 27, Սաղ. ճը. 13, 14.
Եր Թագ. գ. 19, Գլ. ԺԸ. 16, խգ. 5.
Խգ Թագ. գ. 36, է. 12, Գլ. խգ. 12, բ Մն. գ. 9, Հղ. Ժը. 21, ի. 2, Գլ. Ժգ. 3, Հղ. ԺԲ. 25, 31, բ Որ. Ժը. 10, 11, Գլ. ԺԷ. 17, Տես նաեւ. խգ. 5, Գլ. իը. 17, խգ. 19, Եր Թագ. է. 13, գ Թագ. բ. 23, ի. 3, Գլ. խգ. 27, Սաղ. ճը. 13, 14, Եր Որ. գ. 19, Գլ. ԺԷ. 16, խգ. 5, Խգ Թագ. գ. 36, է. 12, Գլ. խգ. 12, բ Մն. գ. 9, Հղ. Ժը. 21, ի. 2, Գլ. Ժգ. 3, Հղ. ԺԲ. 25, 31, բ Որ. Ժը. 10, 11, Գլ. ԺԷ. 17, Տես նաեւ. խգ. 5, Գլ. իը. 17, խգ. 19, Եր Թագ. է. 13, գ Թագ. բ. 23, ի. 3, Գլ. խգ. 27, Սաղ. ճը. 13, 14, Եր Թագ. է. 10, Հղ. խգ. 20, 27, խգ. 3, 4, Եզեկ. ԺԸ. 4, Խ գ Թագ. իա. 26, Տես նաեւ Գլ. խգ. 24, Ե ա Թագ. գ. 11, Գլ. խգ. 1, Ա Մն. իգ. 11—19, Ա Մն. իգ. 20, Ա Մն. իգ. 21—25, Գլ. իը. 17, Ա Մն. իգ. 24, 25.

բի ժողովուրդը թագաւոր արաւ Նորա
25 որդի Յովսիային Նորա տեղ ։ Եւ Ամմոնի գործերի մնացորդը, որ արաւ, ահա Նորանք գրուած են Յուդայի թագաւորների յիշատակաց գրքումը ։
26 Եւ Նորան թաղեցին իր դերեզմանումը Ոզայի պարտէզումը . եւ Նորա որդի Յովսիան թագաւոր եղաւ Նորա տեղ ։

Գլ· ԻԲ

Յովսիան թագաւոր, Օրէնքի գիրքը գտնւում է։ Ողջամտութիւնն։

1 Ութ տարեկան էր Յովսիան երբոր թագաւոր եղաւ, եւ երեսունեմեկ տարի թագաւորեց Երուսաղէմումը, եւ Նորա մօր անունն էր Յեդիդա՝
2 դուստր Բացկաղացի Ադայիայի ։ Եւ Տիրոջ աչքի առաջին ուղղութիւն արաւ, եւ գնաց իր հայր Դաւիթի բոլոր ճանապարհովը եւ չխոտորեց աջ կամ ձախ ։
3 Եւ Յովսիա թագաւորի տասներորդ տարին թագաւորը ուղարկեց Մեսուղամի որդի Եսելիայի որդին Սափան գպրին Տիրոջ տունը՝
4 ասելով . Դնա Բեղկիա քահանայապետի մօտ, որ նա հանէ Տիրոջ տան Նորա եկած արծաթը որ դուռն պահաները ժողովեցին ժողովրդից ,
5 եւ յանձնեն գործաւորների ձեռքը , որ Տիրոջ տան վերայ նշանակուած են , եւ յանձնեն գործը անողներին , որ Տիրոջ տանն են , տան վնասուածը
6 Նորոգելու համար , Հիւսերին , շինողներին եւ որմնադիրներին, նաեւ փայտ ու տաշած քարեր առնեն տունը Նորոգելու համար ։ Բայց Հայիւ չուզեն
7 Նորանց ձեռքը տրուած արծաթի համար , որովհետեւ Նորանք հաւատարմութեամբ գործողներ են ։
8 Եւ Բեղկիա քահանայապետն ասաց Սափան գպրին . Իմ օրէնքի գիրք եմ գտել Տիրոջ տանը . եւ Բեղկիան այն գիրքը տուաւ Սափանին , եւ Նա կարդաց
9 Նորան ։ Եւ Սափան գպիրն եկաւ թագաւորի մօտը եւ պատասխան բերաւ թագաւորի համար եւ ասաց . Ծառաներդ Թափեցին տանը գտնուած արծաթը եւ տուին գործաւորների ձեռքը , որ նշանակուած են Տիրոջ տանը։
10 Եւ Սափան գպիրը պատմեց թագաւորին ասելով Թէ Բեղկիա քահանան ինձ մի գիրք է տուել , եւ Սափանը կարդաց Նորան թագաւորի առաջին ։
11 Եւ երբոր թագաւորը լսեց օրէնքի գրքի խօսքերը , պատառեց իր հանդերձները ։
12 Եւ թագաւորը հրամայեց Բեղկիա քահանային եւ Սափանի որդի Ահիկամին եւ Միքայի որդի Աքբորին եւ Սափան գպրին եւ թագաւորի ծառայ Ասայիային ասելով . Գնացէք հարցրէք Տիրոջը ինձ համար , ժողովրդի համար եւ բոլոր Յուդայի համար այս գտնուած գրքի խօսքերին համեմատ . որովհետեւ մեծ է Տիրոջ բարկութիւնը որ բորբոքուել է մեզ դէմ , Նորա համար որ մեր հայրերը չեն լսել այս գրքի խօսքերը , որ կատարեն բոլոր մեր մասին գրուածը ։
14 Եւ Բեղկիա քահանան , եւ Ահիկամը եւ Աքբորը եւ Սափանն ու Ասայիան գնացին Արաամ որդի Թիկուայի որդիի Սեղղում հանդերձապահի կնոջ Ողդա մարգարէուհիի մօտ , որ բնակուում էր Երուսաղէմում Մասենայի
15 մէջ եւ խօսեցին Նորա հետ ։ Նա էլ ասեց Նորանց . Այսպէս է ասում Իսրայէլի Տէր Աստուածը . Ասեցէք այն մարդին , որ ձեզ ինձ մօտ ուղարկեց .
16 Այսպէս է ասում Տէրը . Ահա Ես չարիք պիտի բերեմ այստեղի վերայ եւ Նորա բնակիչների վերայ այն գրքի բոլոր խօսքերը , որ կարդացել է Յուդայի թագաւորը .
17 Նորա համար որ ինձ թողել են եւ խունկ ծխել ուրիշ աստուածների՝ ինձ բարկացնելու համար իրանց ձեռքերի բոլոր գործերովը . եւ իմ բարկութիւնը պիտի բորբոքուի այստեղի վերայ եւ չհանգչի ։
18 Բայց Յուդայի թագաւորին , որ ձեզ ուղարկել է Տիրոջը հարցնելու

–ր Մն· յդ· 1, 2։
Բ ՃԹես· Ժե· 30։
Դր Օր· ե· 32։
ԺՐ Մն· յդ· 8—39։
Ե ՃԹես Գլ· Ժբ· 10։

չԳլ· Ժբ· 1։ ր Մն· յդ· 9։
ԻԳլ· Ժբ· 11, 12, 14։
ըԳլ· Ժբ· 15։
ԻՐ Օր· ը· 24—26։ ր Մն· յդ· 14 եւ Ես։

ԺԳլ· ԺԼ· 22։ Երեմ· իդ· 24։ լՔ· 14։ Ես· 5։
ԻՐ Մն· յդ· 20 կոչուած է «Ողդան»։
ԼՐ Մն· յդ· 22։

ԻՐ Օր· լՔ· 27։ Դան· Ք· 11—14։
ԵՐ Օր· լՔ· 28—37։
ԼՐ Մն· յդ· 26 եւ Ես։

համար, այսպէս ասեցէք Նորան. Այսպէս է ասում Իսրայէլի Տէր Աստուածը այն խօսքերի համար, որ լսել ես. 19 Որովհետեւ հոգը սիրտը կակղեց եւ դու խոնարհուեցար Տիրոջ առաջին լսելով այն, ինչ որ ես ասել եմ այս տեղի համար եւ նորա բնակիչների համար, թէ պիտի չաւերուի եւ նզովք լինի, եւ պատառեցիր քո հանդերձները եւ լացիր իմ առաջը. ես էլ 20 լսեցի, ասում է Տէրը։ Այդ պատճառով ահա ես քեզ կ'ժողովեմ քո հայրերի հետ, եւ դու կ'դրուես խաղաղութեամբ քո գերեզմանի մէջ, եւ քո աչքերը չեն տեսնիլ այն ամէն չարիքը որ ես բերելու եմ այս երկրի վերայ։ Եւ Նորանք պատասխանը տարին թագաւորին։

ԳԼ. ԻԹ

Յովսիան Նորոգում է տաճարը Աստուծոյ հետ, կատարուածքներ քանդում է օտարի կատարում։ Նորա մահը։ Յովաքազ եւ Յովակիմ թագաւորներ։

1 Եւ թագաւորը հրեցին ուղարկեց, եւ Նորա մօտ ժողովեցին Յուդայի եւ 2 Երուսաղէմի բոլոր ծերերին։ Եւ թագաւորը վեր գնաց Տիրոջ տունը եւ Նորա հետ Երուսաղէմի բոլոր բնակիչները եւ քահանաները եւ մարգարէները եւ բոլոր ժողովուրդը փոքրիցը մինչեւ մեծը, եւ կարդաց Նորանց ականջին ուխտի գրքի բոլոր խօսքերը, որ գտնուել էր Տիրոջ տանը։ 3 Եւ թագաւորը կանգնել էր Եսիւնի մօտ եւ ուխտ արաւ Տիրոջ առաջին Տիրոջը հետեւելու, եւ նորա հրամանները եւ վկայութիւնները ու կանոնները բոլոր սրտով եւ բոլոր հոգիով պահելու, որ հաստատէ այս ուխտի խօսքերը որ գրուած են այս գրքում. եւ բոլոր ժողովուրդը կանգնեց ուխտի մէջ։ 4 Եւ թագաւորը հրամայեց Քեղկիա Քահանայապետին եւ Երկրորդ քահանաներին եւ դուռն պահապաններին, որ դուրս հանեն Տիրոջ տաճարիցը Բահաղի եւ Աստարովթի համար եւ երկնքի բոլոր զօրքերի համար շինուած բոլոր գործիքները, եւ Նորանց այրեց Երուսաղէմից դուրս Կեդրոնի դաշտավայրումը, եւ Նորանց մոխիրը տարաւ Բեթէլ։ 5 Եւ գադարեցրեց այն Քրմերին, որոնց դրել էին Յուդայի թագաւորները եւ որ խունկ էին ծխում Յուդայի քաղաքներում եւ Երուսաղէմի չորքի բարձրաւանդակների վերայ, եւ որ խունկ էին ծխում Բահաղին, արեգակին ու լուսնին եւ աստեղասանդարին եւ Երկնքի բոլոր զօրքերին։ 6 Եւ հանեց Աստարովթը Տիրոջ տանիցը — դուրս Երուսաղէմից դուրս Կեդրոնի հեղեղատի մօտ եւ այրեց Նորան Կեդրոնի հեղեղատի մօտ, եւ Փշրեց մոխիրը արաւ եւ Նրանից Նորա մոխիրը ժողովրդի որդիների գերեզմանների 7 վերայ։ Եւ քանդեց Իպացողների տները, որ Տիրոջ տան մէջ էին, հուր որ կանայք Աստարովթի համար վրաններ էին գործում։ 8 Եւ տարաւ բոլոր քահանաներին Յուդայի քաղաքներիցը, եւ պղծեց այն բարձրաւանդակները, ուր որ քահանաները խունկ էին ծխում Գաբայից մինչեւ Ներսաբէէ, եւ քանդեց դռների բարձրաւանդակները, որ քաղաքի իշխան Յեսուի դռան մուտքի մօտ են, որ քաղաքի 9 դռան աջ կողմին է։ Միայն թէ բարձրաւանդակների քահանաները Երուսաղէմում չեղող Տիրոջ սեղանի վերայ չէին վեր գնում, հապայց բաղարջներն ուտում էին իրանց եղբայրների 10 մէջ։ Եւ Նա պղծեց Տոփեթը որ Ներնոմի որդիի ձորումն է, որ Ոչ ոք իր որդին կամ իր աղջիկը կրակով 11 չ'անցկացնէ Մողոքի համար։ Եւ դադարեցրեց այն ձիերը, որ Յուդայի թագաւորները նուիրել էին արեգակին Տիրոջ տան մուտքիցը որ Նաթանմելէք ներքինիի Խնէնակի մօտ

---

5 Նե. ծէ. 15։
Յր Թագ. իա. 29.
Ղէ. իգ. 31, 32. ր Մն. իԹ. 8։ լ. 7։ Եբեմ. ՃԹ. 8։ իե. 9, 18։ իգ. 22։ Միք. գ. 10։
6 Եբեմ. իդ. 9։ իգ. 6. իգ. 22։

—

ՈՐ Մն. լգ. 29—32։

Ք Գէ. իր. 8։
է Գէ. Ժա. 14, 17։
ԵՐ Ող. Ժգ. 4։ ր Մն. ԺԱ. 12։
Ի Տե Գէ. Ժր. 10։
Ղէ. իե. 18։ Եբեմ. Ծր. 24, Ի Գէ. իա. 3, 7։
ԷՐ Թագ. ԺԱ. 23.
Ռ Ութ. Ա. 5։ Ասփ. ա. 4։
Ֆ Գէ. իա. 3։

Ի Գէ. իա. 7։
ԼՐ Թագ. ԺԱ. 23.
Ի՞Ր Մն. ԺԱ. 16։
Ի՞ր Մն. լգ. 4։
Ի ր Ող. իգ. 17։ գ Թագ. Ժգ. 24. ԺԱ. 12։
Հ Եզեկ. Ժգ. 16։
Ձ գ Թագ. ԺԱ. 22։ Տե Ցե. Ժր. 21։
Ճ Ցե. իե. 28։

Ճ Տե Նեկ. իգ. 10—14 և Ղէ. իա. 17—22։
Ի Տե — Թագ. ր. 36։
յ Նե. լ. 33։ Եբեմ. է. 31։ ԺՐ. 11—13։
Ն Ցե. Ժր. 16։
Ղէ. Ժր. 21։ ր Ող. Ժր. 10։ Եզեկ. իգ. 37, 39։
Ո Թագ. Ժա. 7։
Չ Տե — Մն. Ք. 26, 33։

էին, փառաբանեմ, եւ արեգակի
42 կառքերը այրեց կրակով։ Եւ այն սե-
զանները, որ Աքազի վերնատան
տանիքի վերայ էին, որ շինել էին
Յուդայի թագաւորները եւ Մանա-
սէի Տիրոջ տան երկու դաւիթներու-
մը շինած սեղանները քանդեց եւ այն-
տեղից բնաջինջ արաւ եւ նորանց փո-
43 շին Բեթէլի կեդրոնի հեղհեղատը։ Եւ
այն բարձրաւանդակները, որ երու-
սաղէմի դիմացը Ապականութեան սա-
րի աջ կողմին էին, որ շինել Իսրա-
յէլի թագաւոր Սողոմոնը Սիդոնացի-
ների գարշելի Աստարովթին եւ Մո-
աբացիների գարշելի Քամովսին եւ
Ամմոնի որդիների պիղծ Մեղբոմին,
44 թագաւորը պղծեց։ Եւ արձանները
փշրեց եւ նորանց սեղերը լցրեց մարդի
ոսկորներով։
45 Նաեւ այն սեղանը որ Բեթէլումն
է եւ այն բարձրաւանդակը որ շինել էր
Նաբատեան Յերոբովամը, որ Իսրա-
յէլին մեղանչել առաւ, այն սեղանն
ու բարձրաւանդակն էլ քանդեց եւ
բարձրաւանդակը այրեց, մանրեց փո-
շի ըրաւ եւ Աստարովթին էլ այրեց։
46 Եւ Յովսիան գարձրեց երեսը եւ տե-
սաւ այն գերեզմանները, որ այնտեղ
սարի վերայ էին, եւ ղրկեց ու առաւ այն ոսկորները գերեզման-
ներիցը եւ այրեց սեղանի վերայ ու պղծեց նորան Տիրոջ այն խօսքին հա-
մեմատ, որ աղաղակեց Աստուծոյ
մարդը այն խօսքերը աղաղակելով։
47 Եւ ըսաւ. Ա՛ր ի՞նչ կոթող
է, որ ես տեսնում եմ. եւ այն քա-
ղաքի մարդիկն ասացին. Դա այն Աս-
տուծոյ մարդն է, որ Յու-
դայիցը եկաւ ու աղաղակեց Բեթէլի
սեղանի վերայ այն խօսքերը որ գու-
48 արիր։ Եւ ըսաւ. Հանգիստ
թողեցէք նորան, ոչ ոք նորա ոսկոր-
ները չշարժեցնէ. եւ պահեցին նորա
ոսկորները Սամարիայից եկող մար-
49 գարէի ոսկորների հետ։ Եւ Սամա-
րիայի քաղաքների միջի բարձրաւան-
դակների տներն էլ, որ Իսրայէլի թա-
գաւորները շինել էին Տէրը բարկա-
ցնելու համար, վերցրեց Յովսիան,
եւ նորանց էլ արաւ բոլոր այն արած-
20 ների պէս, որ արաւ Բեթէլում։ Եւ
Բամոնեցի բարձրաւանդակների բոլոր
քահանաներին մորթեց այն սեղաննե-
րի վերայ եւ մարդի ոսկորներ այրեց
նորանց վերայ եւ ետ գարձաւ Երու-
սաղէմ։
21 Եւ թագաւորը հրամայեց բոլոր ժո-
ղովրդին ասելով. Զատիկ կատարեցէք Տիրո-
պէս որ գրուած է այս ուխտի գրք-
22 քումը։ Որովհետեւ այս զատիկ պէս
չէր կատարուած Իսրայէլին դատող
դատաւորների օրերից հետէ, եւ Իս-
րայէլի թագաւորների եւ Յուդայի
23 թագաւորների օրերումը։ Այլ Յով-
սիա թագաւորի տասնեւութերորդ
տարին կատարուեցաւ այս զատիկը
Տիրոջ համար Երուսաղէմում։
24 Նաեւ Եհովնկներին ու նշանագէտ-
ներին, Թերափիմներին եւ Կուռքե-
րին եւ բոլոր գարշութիւնները, որ
երեւում էին Յուդայի երկրումը եւ
Երուսաղէմում, աւերից Յովսիան,
որպէս զի հաստատէ այն գրքի մէջ
գրուած Օրէնքի խօսքերը, որ Հիլ-
կիա քահանան գտել էր Տիրոջ տանը։
25 Եւ նորանից առաջ նորան պէս թա-
գաւոր չէր եղած, որ բոլոր սրտովը
եւ բոլոր հոգիովը եւ բոլոր զօրու-
թիւնովը Տիրոջը դարձած լիներ Մով-
սէսի բոլոր օրէնքին համեմատ, եւ
նորանից յետոյ նորան նմանը վեր
26 չկացաւ։ Սակայն Տէրը եւ չդար-
ձաւ իր մեծ բորբոքուած բարկութիւ-
նիցը, որ բորբոքուել էր Յուդայի
դէմ Մանասէին նո-
27 րան բարկացրել էր։ Եւ Տէրն ասաց.
Յուդային էլ պիտի մերժեմ իմ

ղ Երեմ. ԺԹ. 13, ԻԲ. 29; Սոփ. ա. 5; է Դէն. խա. 3; ը Թագ. Ժա. 7; ի Նե. ը. 31, բ Որ. է. 5, 25; ձ Թագ. Ժբ. 28, 33; ճ Թագ. Ժգ. 2; ղ Թագ. Ժգ. 1, 30; ի Թագ. Ժգ. 31; ձ Որ Մն. ւգ. 6, 7; ճ Նե. ը. 20; ի Թագ. Ժգ. 2; ր Որ Մն. ւգ. 5;

ր Որ Մն. լե. 1—17; ս Նե. Ժբ. 3; Ղէ. ը. 3; Թաւ. ը. 2; բ Որ. Ժգ. 2; Տես Դէ. ը. 11; Իր Մն. լե. 18, 19; է Դէն. խա. 6; ի Նե. խա. 19; Դէն. խա. 11, 21; Ղէ. խա. 31, ը. 27, բ Որ. Ժբ. 11; Դէն. խա. 11, 12.

երեսիցը, ԷինչպէսՈՐ մերժեցի Իսրայէլին, եւ Եպիսի դէն զցեմ այս քաղաքը, իմ ընտրած Երուսաղէմը, եւ Հայս առնը, որի մասին ասեցի Թէ Իմ անունը պիտի լինի այնտեղ։

28 Եւ Յովսիայի գործերի մնացորդը եւ նորա բոլոր արածը, ահա նորանք գրուած են Յուդայի Թագաւորների յիշատակաց գրքումը։

29 ՆՆորա օրերին գնաց Եգիպտոսի Նեքաւով Փարաւոն Թագաւորը Ասբնասանի Եփրատ գետի վերայ. եւ Յովսիա Թագաւորը գնաց նորա առաջը. բայց նա մեղցրեց Յովսիային Մահկղդոյում՝ Էհէնց որ նորան տե-

30 սաւ։ Եւ նորա ծառաները նորան նմնուած դրին կառքի մէջը եւ բերին նորան Երուսաղէմ եւ Թաղեցին իր գերեզմանումը. եւ Հերկրի ժողովուրդն առաւ Յովսիայի որդի Յովաքազին եւ նորան օծեցին ու Թագաւոր արին իր հօր տեղ։

31 Քառասներեք տարեկան էր ՅՅովաքազը երբոր Թագաւոր եղաւ, եւ երեք ամիս Թագաւորեց Երուսաղէմումը. եւ նորա մօր անունն էր ՀԱմիտաղ՝ դուստր Վլներնացի Երեմիայի։

32 Եւ նա Տիրոջ աչքի առաջին չարութիւն արաւ բոլորովին իր հայրերի արածին

33 պէս։ Եւ Նեքաւով Փարաւոնը նորան բանտարկեց Եմաթի երկրում ՀԻերզայի մէջ որ չՔԹագաւորէ Երուսաղէմումը, եւ Հերկրի վերայ տուգանք դրաւ հարիւր տաղանդ արծաթ եւ մի

34 տաղանդ ոսկի։ Եւ ՆՆեքաւով Փարաւոնը Յովսիայի որդին Եղիակիմին Թագաւոր դրաւ նորա հայր Յովսիայի տեղ եւ Նորա անունը փոխեց ՓՅովակիմ, իսկ ՆՅովաքազին առաւ ու տարաւ Եգիպտոս, եւ նա մնաւ այն-

35 տեղ։ Եւ Յովակիմը տուաւ արծաթին ու ոսկին Փարաւոնին, բայց հարկ դրաւ երկրի վերայ որ Փարաւոնի խօսքին պէս տայ արծաթը. իւրաքանչիւր

մարդից իր բաժնի չափ պահանջից արծաթը եւ ոսկին երկրի ժողովրդից Նեքաւով Փարաւոնին տալու համար։

36 ՓԲառասներհինգ տարեկան էր Յովակիմը, երբոր Թագաւոր եղաւ եւ տասնեւմէկ տարի Թագաւորից Երուսաղէմումը, եւ նորա մօր անունն էր Զաբիդա՝ դուստր Ռումացի Փադայիա-

37 յի։ Եւ նա չարութիւն արաւ Տիրոջ աչքի առաջին բոլորովին իր հայրերի արածին պէս։

ԳԼ. ԻԴ

Յովակիմը, Յովաքինը և Սեդեկիան Նաբուգոդոնոսորը պատերազմի է Երուսաղէմը։ Բաբիլոնի գերութեան սկիզբը։

1 ՓՆորա օրերումը Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորը վեր եկաւ. եւ Յովակիմը ծառայ եղաւ նորան երեք տարի, եւ դարձեալ նորանից ապըս-

2 տամբեաց։ Եւ Տէրը նորա վերայ ուղարկեց ՓՔաղդէացիների գունդերը, եւ Ասորիների գունդերը, եւ Մովաբացիների գունդերը եւ ՓԱմմոնի որդկանց գունդերը, եւ նորանց ուղարկեց Յուդայի վերայ, որ նորան փչացնէ ԻՏիրոջ այն խօսքին համեմատ, որ խօսել էր իր ծառաների՝ մարգա-

3 րէների ձեռով։ Սակայն սա Տիրոջ պատուէրի համեմատ եղաւ Յուդայի դէմ, որ Նոքա մերժէ իր առաջից ՓՄանասէի մեղքերի համար՝ այն բո-

4 լորի համար, որ արել էր։ ՆՆաեւ անմեղ արիւն էր թափել եւ Երուսաղէմը լցրել էր անմեղ արիւնով. եւ Տէրը չ՚ուզեց ներել։

5 ՓԵւ Յովակիմի գործերի մնացորդը եւ նորա բոլոր արածը, ահա նորանք բոլորը գրուած են Յուդայի Թագա-

6 ւորների յիշատակաց գրքումը։ Եւ ՓՅովակիմը ննջեց իր հայրերի հետ, եւ նորա որդի ՓՅովաքինը Թագաւոր եղաւ նորա տեղ։

7 Եգիպտոսի Թագաւորը այլ եւս դուրս չ՚եկաւ իր երկրիցը. որովհե-

Է Նշ. Ժէ. 18, 20. Ժբ. 11. Ի Մն. ի. 13.
Ի Նշ. Ժէ. 20.
Ի Նշ. Ի Մն. 4.
Իբ Մն. ի. 20—23; Ես Ջաքար. Ժբ. 11.
Ի Նշ. Ժդ. 9, 11.
Ի Նշ. Ք. 29.
Իբ Մն. ի. 24.
Կբ Մն. իգ. 1—4.

Ե Ես Մն. գ. 15; Երեմ. իբ. 11.
Է Նշ. իդ. 18.
Ը Ես Մն. Ժ. 29.
Ի Նշ. իե. 6, 20, 21. Երեմ. ՔՀ. 3, 6. Ես Ք. 26, 27.
Իբ Մն. իգ. 3.
Կբ Մն. իգ. 4.
Է Նշ. իդ. 17; Դան. ա. 7. Ա Մաա. ա. 11.

Է Երեմ. իբ. 11, 12; Եզեկ. ՔՀ. 3, 4.
Դբ Մն. իգ. 5.
Է Նշ. իդ. 9, 19. —
Դբ Մն. իգ. 6. Երեմ. իե. 1, 2. Դան. ա. 1.
Ի Երեմ. իե. 2. ի. 28. Եզեկ. ՔՀ. 3.

Ի Ես Նշ. իե. 4.
Դ Ես Թագ. Ժա. 1.
Ի Նշ. ի. 17. իա. 12, 14. իգ. 27.
Է Նշ. իա. 11.
Ի Նշ. իա. 16.
Իբ Մն. իգ. 8.
Իբ Մն. իգ. 6.
Ա Ես Մն. գ. 15՝ կուտած է Սեդեկիան։

ան. Բաբիլոնի թագաւորը եգիպտոսի հնգեցամիսը մինչեւ Եփրատ գետը առաւ բոլորը ինչ որ եգիպտոսի թագաւորինն էր։
8 Տասնեւութ տարեկան էր Յովաքինը, երբոր թագաւոր եղաւ եւ երեք ամիս թագաւորեց Երուսաղէմումը, եւ նորա մօր անունն էր Նեհուշթա՝ դուստր Երուսաղէմացի եղնամ։
9 Բանի՝ եւ նա չարութիւն արաւ Տիրոջ աչքի առաջին բոլորովին Իր հօր արածին պէս։
10 Ի՚ն ժամանակը Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորի ծառաները վեր եկան Երուսաղէմ, եւ քաղաքը պաշարման մէջ բնկաւ։ 11 Եւ Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը եկաւ քաղաքի վերայ, եւ նորա ծառաները 12 նորան պաշարել էին։ Եւ Յուդայի Յովաքին թագաւորը դուրս եկաւ Բաբիլոնի թագաւորի դէմ իր մօր եւ իր ծառաների եւ իշխանների եւ իր ներքինիների հետ, եւ նորան կրնկեց Բաբիլոնի թագաւորը իր թագաւորութեան ութերորդ տարին։ 13 Եւ այնտեղից հանեց Տիրոջ բոլոր գանձերը եւ Թագաւորի տան գանձերը, եւ կտրատեց այն բոլոր ոսկի նաւթաներ, որ Իսրայէլի Սողոմոն թագաւորը շինել էր Տիրոջ տաճարումը, 14 ինչպէս որ Տէրը ասել էր։ Եւ գերի փոխադրեց բոլոր Երուսաղէմին եւ բոլոր իշխաններին եւ բոլոր քաջագործներին՝ տասը հազար գերի եւ բոլոր հիւսներին եւ դարբիններին. ոչ ոք չմնաց բացի ժողովրդի հաղքատներից։ 15 Եւ գերի փոխադրեց Յովաքինին Բաբիլոն, եւ թագաւորի մօրը եւ թագաւորի կիներին եւ նորա ներքինիներին եւ երկրի զօրաւորներին գերի տարաւ Երուսաղէմից Բաբիլոն։ 16 Եւ բոլոր զինուորներին՝ եօթը հազար, եւ հիւսներին եւ դարբիններին՝ հազար, բոլոր քաջերին, պատերազմ անողներին Բաբիլոնի թագաւորը գերի տարաւ Բաբիլոն։ Եւ Բաբիլոնի թագաւորը Նաբուգոդոնոսոր նորա հօրեղբօրը՝ Մաթանիային թագաւոր շինեց նորա տեղ, եւ նորա անունը փոխեց Սեդեկիա։
18 Քսանեւմէկ տարեկան էր Սեդեկիան, երբոր թագաւոր եղաւ եւ տասնեւմէկ տարի թագաւորեց Երուսաղէմումը, եւ նորա մօր անունն էր Ամիտաղ՝ դուստր Լիբնացի Երեմիայի։ 19 Եւ նա չարութիւն արաւ Տիրոջ աչքի առաջին բոլորովին Յովակիմի արածին պէս։ 20 Որովհետեւ Տիրոջ բարկութիւնը Երուսաղէմի եւ Յուդայի դէմ էր, մինչեւ որ նորանց մերժէ իր երեսի առաջից։ Եւ ապստամբեց Սեդեկիան Բաբիլոնի թագաւորի դէմ։

Գլ. Իե

Երուսաղէմի աւերածքը. Բաբիլոնի գերութիւնը. Իսմայէլը սպանում է Գադոլիային. Բաբիլոնի թագաւորը շնորհք է անում Յովաքինին։

1 Եւ իր թագաւորութեան իններորդ տարուայ տասներորդ ամսի տասնին եկաւ Բաբիլոնի թագաւորը՝ Նաբուգոդոնոսորն ինքը եւ իր բոլոր զօրքը Երուսաղէմի վերայ, եւ բանակ տուաւ նորա դէմ՝ հպատակներ չինեց չուրջ։ 2 Քանակի՝ եւ քաղաքը մտաւ պաշարման մէջ մինչեւ Սեդեկիա թագաւորի 3 տասնեւմէկերորդ տարին։ Եւ ի տասի իննին սով սաստկացաւ քաղաքումը, եւ հաց չկար երկրի ժողովրդի համար։ 4 Եւ Քաղաքը խրամատուեցաւ. եւ Երոյր պատերազմողները Քաղդէացիները դիշերը դուռն ճանապարհով երկու պարիսպների միջով, որ դէպի թագաւորի պարտէզն է. բայց Քաղդէացիք քաղաքը շրջապատել էին. եւ [illegible] գնաց անապատի ճանապարհով։ 5 Եւ Քաղդէացիների զօրքերն ընկան թագաւորի հետեւից եւ հասան նորան Երիքովի Դաշտերումը, եւ նորա բո-

---

ա Երեմ. խգ. 3.
բ Մն. իգ. 9։
գ Գլ. իգ. 37։
դ Դասն. ա. 1։
ե Երեմ. խգ. 1։ իթ. 1, 2. Եզեկ. ժե. 13։
զ Գլ. իե. 27։ Երեմ. իե. 1. Հգ. բ. 17։
է Գլ. ժգ. 17։ բ Մն. իգ. 7։ Եզր. ա. 7։ Դասն. ա. 2։ ե. 2, 3։
ը Երեմ. իգ. 1։ իթ. 1։ իգ. 1, 2. Եզեկ. ժե. 13։
թ Գլ. իե. 27։ Երեմ. իե. 1. Հգ. բ. 17։
ժ Գլ. ժգ. 17։ բ Մն. իգ. 7։ Եզր. ա. 7։ Դասն. ա. 2։ ե. 2, 3։
ի Բ Թագ. ե. 18—30։
ձ Երեմ. բ. 1։
ղ Երեմ. իգ. 1։
ճ Տես Երեմ. ծբ. 28։
ն Բ Թագ. ժգ. 19, 22։
շ Գլ. իե. 12։ Երեմ. իա. 7։ Բ Մն. իգ. 10։ Նեհ. բ. 6։ Երեմ. իբ. 24։ Եզեկ.
ո Տես Երեմ. ծբ. 28։

ռ Երեմ. լե. 1։
ս Մն. գ. 15։ բ Մն. իգ. 10։ Գլ. իգ. 34։
տ Երեմ. ծբ. 1—27։
վ Գլ. իգ. 31։
ր Մն. իգ. 12։
ց Բ Մն. իգ. 13։ Եզեկ. ժե. 15։
ւ Բ Մն. իգ. 17։ Երեմ. իգ. 3։ Գլ. ա. 1։ ծբ. 1, 5։ Եզեկ.
փ Երեմ. լե. 1։
ք Տես Զաքար. բ. 10։
օ Եզեկ. գ. 2։ ժե. 17։ խա. 22։ իգ. 6։
ֆ Երեմ. գլ. 2։ ծբ. 6։
և Երեմ. գլ. 2։ ծբ. 7։
ա Երեմ. գլ. 4—10։
բ Երեմ. գլ. 4։ ծբ. 7։
գ Եզեկ. ծբ. 12։
դ Բ Թագ. ժե. 28։

6 յոր ղօրքը փախաւ նորա մօտիցը ։ եւ
բռնեցին թագաւորին եւ Ցնորան վեր
առին Բաբիլոնի թագաւորի մօտ
Ռիբղա ։ եւ նորա դատաստան արին։
7 եւ Սեդեկիայի որդիանցը մորթեցին
նորա աչքի առաջին , եւ Սեդեկիայի
աչքերը կուրացրին , եւ պղնձի չղ-
թաներով կապեցին եւ տարին նորան
Բաբիլոն ։
8 Եւ Բաբիլոնի թագաւոր՝ Նաբուզա-
դոնոսոր թագաւորի տասնեւիններորդ
տարուայ հինգերորդ ամսի եօթին ե-
կաւ Բաբիլոնի թագաւորի ծառայ
Ն Նաբուզարդան դահճապետը Երուսա-
9 ղէմ , եւ Հայրեաց Տիրոջ տունը եւ
թագաւորի տունը եւ Ներուսաղէմի
բոլոր տուները եւ ամէն մի մեծ տուն
10 այրեց կրակով ։ եւ Քաղդէացիների
բոլոր զօրքերը , որ դահճապետի հետ
էին , քանդեցին Երուսաղէմի պարիս-
11 պը չուրջանակի ։ եւ Ժողովրդի մնացած
մնացած ժողովրդի եւ փախստականներին , որ անձնատուր
եղան Բաբիլոնի թագաւորին եւ մնա-
ցած բազմութիւնը գերի տարաւ Նա-
12 բուզարդան դահճապետը ։ Բայց Երկ-
րի աղքատներից թողց դահճապետը
որ մնան իբրեւ այգեգործներ եւ երկ-
բագործներ ։
13 Եւ Տիրոջ տան եղող պղնձի սիւ-
ները եւ Մեքենայքները եւ Պղնձի
ծովը , որ Տիրոջ տանն էր , Քաղդէա-
ցիք կոտրատեցին եւ նորանց պղինձը
14 տարին Բաբիլոն ։ Եւ Ճաթաղները ,
Քիակները եւ բազմակարները եւ տու-
փերը եւ բոլոր պղնձի անօթները , ո-
րոնցով պաշտօն էին կատարում , ա-
15 ռան ։ Եւ բուբուառներն ու կանթեղը ,
որը ոսկի էր՝ ոսկին , եւ որը արծաթի
էր՝ արծաթին առաւ դահճապետը ։
16 Սիւն սիւները՝ երկու , ծովը՝ մէկ եւ
մեքենայքները որ Սողոմոնը շինել էր
Տիրոջ տան համար , Այս բոլոր ա-
17 նօթների պղնձին կշիռը չկար ։ Տասն-

ա Երեմ. լբ. 4.
բ Տես Գէդ. իգ. 33,
Երեմ. լբ. 7. Եզեկ. ժբ. 13,
Երեմ. լՀ. 9.
գ Բր Մն. լգ. 19.
դ Երեմ. Ա՛է. 27. Ես. բ. 14.
Ամվս. բ. 5.
ե Բր Մն. լգ. 19. Նէեմ. ա. 3.
զ Բր Մն. լգ. 20. Երեմ. լՀ. 9.
Ծն. 15.

է Գէդ. իգ. 14.
ը Գէդ. ի. 17. բ Մն. լգ. 18.
Երեմ. իե. 19, 22.
թ Բ Թագ. է. 15.
ժ Բ Թագ. է. 27.
ի Բ Թագ. է. 23.
լ Նե. իե. 3. գ Թագ. է. 45,
50.
խ Գ Թագ. է. 47.
ծ Գ Թագ. է. 15—18. բ Մն.
գ. 15.
կ Գ Թագ. է. 16. Երեմ. Ծբ.
22.
հ Երեմ. Ծբ. 24 եւն.
մ Մն. գ. 14. Նեղ. է. 1.
յ Երեմ. իա. 1. իԲ. 25. լէ.
3.
ն Տես Երեմ. Ծբ. 25.
շ Դատ. իգ. 33. բ Ը. իշ. 36,
64. Գէդ. իգ. 27.

ո Երեմ. իա. 5.
պ Գէդ. իբ. 12.
ջ Երեմ. լբ. 14. իա. 5.
ռ Երեմ. իա. 7—9.
ս Ելս. Ծբ. 26.
վ Բ Թագ. իգ. 28, 29. ա
Մն. բ. 34. Բ. 16. Ժա. 30.
Ղեբ. բ. 22. Նէեմ. է. 26.
Ծբ. 29.

կացէք այս երկրումը եւ ծառայեցէք Բաբիլոնի թագաւորին, եւ ձեզ համար լաւ կ'լինի։
25 Եւ հօրներորդ ամիսը եղաւ, որ եկաւ թագաւորացն Եղիսամայի որդի Նաթանիայի որդի Իսմայէլը եւ տասը մարդ իր հետը եւ զարկեցին Գոդոդիային, եւ նա մեռաւ. նոյնպէս էլ այն Հրէաներին եւ Քաղդէացիներին, որ նորա հետ Մասփայումն էին։
26 Եւ բոլոր ժողովուրդը մեծից մինչեւ փոքրը եւ զօրաց իշխանները վեր կացան գնացին Եգիպտոս, որովհետեւ վախեցան Քաղդէացիների երեսից։
27 Եւ Եղաւ Յուդայի թագաւոր Յովաքինի գերութեան երեսունեւհօթներորդ տարուայ տասնեւերկուերորդ ամսի Էքսանեւհօթին Բաբիլոնի Իսմարովդաք թագաւորը իր թագաւոր եղած տարին Էրարթացրեց Յուդայի Յովաքին թագաւորի գլուխը՝ նրան բանտից հանելով։ 28 Եւ նորա հետ քաղցրութեամբ խօսեց, եւ նորա աթոռը դրաւ այն թագաւորների աթոռից վեր, որ նորա հետ Բաբիլոնումն էին։ 29 Եւ նորա բանտի հանդերձները փոխեց, եւ միշտ նորա առաջին էր Հաց ուտում իր կեանքի բոլոր օրերումը։ 30 Եւ նորա Հոռձիկը մշտական ռոճիկ լինելով թագաւորի կողմանէ օր քան օրէ տրվում էր նորան՝ նորա կեանքի բոլոր օրերումը։

ԱՌԱՋԻՆ ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

Ադամ աներեսից մինչեւ Իսահակը։ Եսաւ որդիքը եւ նրանցից թագաւորները։

1 Ադամ, Սէթ, Ենոս, (2) Կայնան,
3 Մաղաղիէլ, Յարեդ, Ենոք, Մաթուսաղա, Ղամէք, Նոյ, Սէմ, Քամ եւ
5 Յաբէթ։ Յաբէթի որդիքը՝ Գոմեր, Մագոգ, Մադայ, Յաւան, Թոբէլ,
6 Մոսոք եւ Թիրաս։ Եւ Գոմերի որդիքը՝ Աշքանաս, Ռիփաթ եւ Թորգոմա։ Եւ Յաւանի որդիքը՝ Եղիսայ,
8 Թարսիս, Կիտացիք եւ Ռոդացիք։ Քամի որդիքը՝ Քուշ եւ Մեսրեմ,
9 Փուդ եւ Քանան։ Եւ Քուշի որդիքը՝ Սաբա, Եւիլա, Սաբաթա, Ռեգմա եւ Սաբեքթաքա. եւ Ռեգմայի որդիքը՝
10 Սաբա եւ Դեդան։ Եւ Քուշը ծնեց Նեբրովթին. սա սկսեց զօրաւոր լինել
11 երկրի վերայ։ Եւ Մեսրեմը ծնեց Լուդացիներին, Անամացիներին, Լաբացիներին, Նեփթուքացիներին, Պաթրուսացիներին եւ Քասլուքացիներին (որանցից որ դուրս եկան Փղշտացիք) եւ Քկափթորացիներին։ Եւ
13 Քանանը ծնեց իր անդրանիկ Սիդոնին եւ Քեթին, Յերուսացիին, Ամորհացիին եւ Գերգեսացիին, Իեւուսացիին, Արուկեցիին, Ասինացիին, Արուադացիին, Սամարացիին եւ Ամաթացիին։
17 Սեմի որդիքը՝ Ելամ, Ասուր, Արփաքսադ, Ղուդ, Արամ, Հուս, Հուլ, Գաթեր եւ Մոսոք։ Եւ Արփաքսադը ծնեց Սալային, եւ Սալան ծնեց Եբերին։ Եւ Եբերին ծնուեցան երկու որդիք՝ մէկի անունը Փադէկ, որովհետեւ նորա օրերումը երկիրը բաժանուեցաւ, իսկ նորա եղբօր անունը Յեկտան։ Եւ Յեկտանը
20 ծնեց Երմոդադին եւ Սաղափին եւ Ասարմոթին եւ Յարաբին, Եւ Յարաբը ծնեց Եմեղդադին, Ուզալին, Դեկլային, Եւ Քեբաղին, Աբիմաէլին եւ Սաբային,
23 Եւ Ոփիրին, Եւիլային եւ Յորաբին.

ֆ Երեմ. խա. 1—3։
= Երեմ. խգ. 4—7։
ք Երեմ. ծր. 31—34։
ֆ Ղշ. խգ. 12, 15։
ֆ Երեմ. ծր. 31։
Ես. խ. 13։
ՀՔ Թագ. Բ. 7, 13։

Ես. ԽՁ. 5։

—

—ես. գ. 25, ե. 13, ԼԸ։
ք ես. գ. 25, 26։
ֆ ես. ՃԺ. 2—5։

ՀՔ Թագ. ԺԶ. 6։
Ես. ՃԺ. 3։
ՀՔ Թագ. ՃԺ. 22։
Ես. ՃԺ. 6—8, 13—18։
ը ես. ՃԺ. 8 ԼՃ։
Ընդ Օր. ը. 23։

ՀՔ Թագ. ՃԺ. 18 Լ։
Ես. ՃԺ. 22—29։ ՃԽ. 10։
Ես. ՃԺ. 23։
Ես. ՃԺ. 24։
Ես. ՃԺ. 26։
ֆ ես. ՃԺ. 28։

սորանք ամենը Ցեկաանի որդիքն են։
24 ²Ահի, Աբիհաբադ, Մագայ,
25 Երեք, Փաղէկ, Ռագաւ, (26) Սերուգ,
27 Նաքովր, Թարայ, Նաբբաս, որ նա
ինքն է Աբրահամ։
28 Աբրահամի որդիքը՝ Իսահակ եւ
29 Իսմայէլ։ ²Սորանք են նորանց ծը-
նունդները. Իսմայէլի անդրանիկը
³Նաբէովթ, եւ Կկեդար, եւ Ադբէէլ,
30 Մաբսամ, Մասմա, Դումա, Մասսէ,
31 Ջոդադ, Թեմա, Յետուր, Նափէս եւ
Կեդմա. սորանք Իսմայէլի որդիքն են,
32 եւ Աբրահամի հարճի Քետուրայի
որդիքը. նա ծնեց Զեմբրանին, Ցեկ-
սանին, Մադանին, Մադիանին, Յես-
բոկին եւ Սուէին։ Եւ Ցեկսանի որ-
33 դիքը՝ Սաբա եւ Դեդան։ Եւ ²Մադիա-
նի որդիքը՝ Գեփա, Ափէր, Ենոմք,
Աբիդա եւ Եղդադա. սորանք ամենքը
Քետուրայի որդիքն են։
34 Եւ ²Աբրահամ ծնեց Իսահակին։
Իսահակի որդիքը՝ Եսաւ եւ Իսրայէլ։
35 ³Եսաւի որդիքը՝ Եղիփազ, Ռագուէլ,
36 Ցէուս, Յեղղոմ եւ Կորխ։ Եւ Եղի-
փազի որդիքը՝ Թեման, Օմար, Սեփո,
Գոթամ, Կենէզ, Թամնա եւ Ամաղէկ։
37 Ռագուէլի որդիքը՝ Նահաթ, Զարա,
38 Սամմա եւ Մեզա։ Եւ ²Սէիրի որդի-
քը՝ Ղոտան, Սորագ, Սեբեկեան, Անա,
39 Դիսան, Եսեր եւ Դիսան։ Եւ Ղոտա-
նի որդիքը՝ Հորի եւ Հեմամ. եւ Ղո-
40 տանի քոյրը՝ Թամնա։ Սորագի որդի-
քը՝ Գաղուան, Մանահաթի, Գեբաղ,
Սեփո եւ Օնամ։ Եւ Սեբեկեանի որդի-
41 քը՝ Այիա եւ Անա։ Անայի որդին՝
Դիսան. եւ ²Դիսանի որդիքը՝ Համրան,
42 Եսբան, Յեփրան եւ Քառան։ Եսերի
որդիքը՝ Բաղդան, ²Զաւուան և Յաա-
կան։ Դիսանի որդիքը՝ Հուս եւ Ա-
ռան։
43 Եւ ²սորանք են այն թագաւորները,
որ թագաւորեցին Եդոմի երկրումը
Իսրայէլի որդկանց վերայ մի թագա-
ւոր թագաւորելուց առաջ. Բէաղրի
որդին Բաղա. եւ Նորա քաղաքի ա-
44 նունն էր Դինհաբա։ Եւ Բաղան մե-
ռաւ, եւ նորա տեղը թագաւոր եղաւ
²Յոբաբայի Զարայի որդի Յոբաբը։
45 Եւ Յոբաբը մեռաւ, եւ նորա տեղը
թագաւոր եղաւ Թեմանացիների երկ-
46 րից Հուսամը։ Եւ Հուսամը մեռաւ,
եւ նորա տեղը թագաւոր եղաւ Բա-
դադի որդի Ադադը, որ Մովաբի
դաշտումը կոտորեց Մադիանացինե-
րին, եւ նորա քաղաքի անունն էր
47 Աւիթ։ Եւ Ադադը մեռաւ, եւ նորա
տեղը թագաւոր եղաւ Մասրեկացի
48 Սամադան։ Եւ ²Սամադան մեռաւ,
եւ նորա տեղը թագաւոր եղաւ Գետի
49 Յորովբացի Սաւուղը։ Եւ Սաւուղը
մեռաւ, եւ նորա տեղը թագաւոր ե-
50 ղաւ Աքբորի որդի Բաալհանանը։ Եւ
Բաալհանան մեռաւ, եւ նորա տեղը
թագաւոր եղաւ ³Ադադը եւ նորա
քաղաքի անունն էր Փաւով, եւ նորա
կնկայ անունն էր Մեհաբեէլ դուստր
Մեզաաբի աղջիկ Մատրեբի։
51 Եւ Ադադը մեռաւ։ Եւ ²Եդոմի իշ-
խանները էին՝ Թամնա իշխան, Գա-
դուա իշխան, Եհբաթ իշխան, Ոդի-
52 բամա իշխան. Էլա իշխան, Փինոն
53 իշխան, Կենէզ իշխան, Թեման ի-
շխան, Մաբզար իշխան, Մագդիէլ
իշխան, Իրամ իշխան։ Սորանք են
Եդոմի իշխանները։

Գլ. Բ

Յակոբի և Յուդայի որդիքը։

1 Սորանք են Իսրայէլի որդիքը. ²Ռու-
բէն, Շմաւոն, Ղեւի, Յուդա, Իսա-
2 քար, Զաբուղոն, Դան, Յովսէփ, Բե-
նիամին, Նեփթաղիմ, Գադ եւ Ասեր։
3 Յուդայի որդիքը՝ ³Էր, Օնան եւ
Սելա. այս երեքը ծնուեցան նորա
համար ³Շաւաայի աղջիկից՝ Քանանա-
ցիից. եւ ²Յուդայի անդրանիկը Էրը
չար էր Տիրոջ աչքի առաջին, եւ նա
4 նորան մեռցրեց։ Եւ նորա հարս

---

1 Նիւ. ժ. 10—26, Ղեւ. գ. 36.
3 Նիւ. ժէ. 5.
4 Նիւ. իա. 2, 3.
5 Նիւ. ժգ. 11, 15.
7 Նիւ. Ե. 13—16.
8 Նե. կ. 7։
9 Նե. կ. 7։ Ռագ. ճէ. 5։
13 Նիւ. Ե. 1—4։
14 Նե. կ. 6։
15 Նիւ. Ե. 4։
17 Նիւ. իա. 2, 3։ Մաս. ա. 2։
18 Նիւ. իգ. 4, 5, 9—12։
19 Նիւ. իգ. 20—24։
21 Տես Նիւ. իգ. 25։
23 Նիւ. իգ. 26՝ կոչուած է «Ա-
մաաեան»։
24 Նիւ. իգ. 27։
25 Նիւ. իգ. 31—43։
26 Նե. իգ. 6։ կգ. 1։
27 Նիւ. իգ. 37, 38։
28 Նիւ. իգ. 39։
29 Նիւ. իգ. 40։
31 Նիւ. իթ. 3։ կ. 5։ իե. 18, 22։ իգ. 8 կրկ։
32 Նիւ. իգ. 3—5։ իգ. 12։ Թագ. իգ. 19։
34 Նիւ. իգ. 2։
37 Նիւ. իբ. 7։

Թամարը ծնեց նորա համար Փարէսին եւ Զարային. Յուդայի բոլոր որդիքը հինգ էին։
5 Փարէսի որդիքը՝ Եսրոն եւ Համուլ։
6 Զարայի որդիքը՝ Զամբրի, Եթան, Եման, Քալքոլ եւ Դարա. բոլորը հինգ։ 7 Եւ Քարմիի որդին՝ Ախար՝ Իսրայէլին խանգարիչը, որ ապօրէնութիւն գործեց նզովածով։ 8 Եւ
9 Եթանի որդին՝ Ազարիա։ Եւ Եսրոնի որդիքը, որ ծնուեցան նորա համար, Յերամիլ, Ռամ եւ Քելուբայ։
10 Եւ Ռամը ծնեց Ամինադաբին, եւ Ամինադաբը ծնեց Նաասոնին՝ Յուդայի որդիների իշխանին։ 11 Եւ Նաասոնը ծնեց Սալմոնին, եւ Սալմոնը
12 ծնեց Բոոսին։ Եւ Բոոսը ծնեց Ովբէդին, եւ Ովբէդը ծնեց Յեսսէին։
13 Եւ Յեսսէն ծնեց իր անդրանիկը Եղիաբին, եւ երկրորդը՝ Աբինադաբին
14 եւ երրորդը Սամայիին, չորրորդը՝ Նաթանայէլին, հինգերորդը՝ Հոդայիին,
15 վեցերորդը՝ Ասոմին եւ եօթներորդը՝
16 Դաւիթին. Եւ նորանց քոյրերը՝ Շարուհայիին եւ Աբիգայիին։ Եւ Շարուհայի որդիքը՝ Աբեսա, Յովաբ
17 եւ Ասայէլ՝ այս երեքը։ Եւ Աբիգան ծնեց Ամեսայիին. եւ Ամեսայիի հայրը Իսմայէլացի Յեթերն էր։
18 Եւ Եսրոնի որդի Քաղէբը որդիներ ծնեց էր կինը Ազուբայից եւ Յերիոթից, եւ սորանք են նորա որդիքը՝
19 Յասեր, Սովբաբ եւ Արդոն։ Եւ Ազուբան մեռաւ. եւ Քաղէբն իր համար առաւ Եփրաթին, որ նորա համար
20 ծնեց Ովրին։ Եւ Ովրը ծնեց Ուբրին, եւ Ուբրին ծնեց Բեսելէէլին։
21 Եւ յետոյ Եսրոնը մտաւ Գաղաադի հայր Մաքիրի աղջկան մօտ. եւ նա առաւ նորան. եւ ինքը վաթսուն տարեկան էր. եւ նա ծնեց նորա համար
22 Սեգուբին, եւ Սեգուբը ծնեց Յայրին. եւ նա Գաղաադի երկրում
23 քսանեւերեք քաղաք ունէր։ Եւ առաւ Գեսուր եւ Արամ՝ Յայրերի գիւղաքաղաքները նորանցից, կանաթը եւ նորա գիւղերը վաթսուն քաղաք. այս ամենը Գաղաադի հայր Մաքիրի որդիների էր։ 24 Եւ եղաւ Եսրոն Քաղէբ-Եփրաթայում մեռնելուց յետոյ, Եսրոնի կինը Աբիա ծնեց նորա համար Թեկուէի հայր՝ Աքսուրին։
25 Եւ Եսրոնի անդրանիկ Յերամիլի որդիքն էին՝ անդրանիկը Համ, Բունա, Օրէն, Ասոմ, Աքիա։ 26 Եւ Յերամիլը մի ուրիշ կին ունէր, եւ նորա անունը Աատարա էր. նա Օնամի մայրն էր։ 27 Եւ Յերամիլի անդրանիկը՝ Համի որդիքն էին՝ Մաաս, Յամին եւ Ակեր։ 28 Եւ Օնամի որդիքն էին՝ Սամայի եւ Յադայ. եւ Սամայիի որդիքը՝ Նադաբ եւ Աբիսուր։ 29 Եւ Աբիսուրի կնկան անունն էր Աբիհայիլ, եւ ծնեց նորա համար Աքբանին եւ
30 Մոլոդին։ Եւ Նադաբի որդիքը՝ Սալգադ եւ Ափփիմ. եւ Սալգադ մեռաւ
31 անորդի։ Եւ Ափփիմի որդին՝ Յեսսի. եւ Յեսսիի որդին՝ Սեսան. եւ Սեսան
32 ծնի որդին՝ Աղայի։ Եւ Սամայիի եղբայր Յադայի որդիքը՝ Յեթեր եւ Յովնաթան. եւ Յեթեր մեռաւ անորդի։
33 Եւ Յովնաթանի որդիքը՝ Փաղէթ եւ Զազա. սորանք Յերամիլի որդիքն էին։
34 Եւ Սեսան որդիք չունէր, այլ միայն աղջիկներ. եւ Սեսան մի եգիպտացի ծառայ ունէր՝ անունը Յարբա։
35 Եւ Սեսան իր աղջիկը կին տուաւ իր Յարբա ծառային. եւ նա ծնեց նորա
36 համար Եթթին։ Եւ Եթթին ծնեց Նաթանին. եւ Նաթանը ծնեց Զաբադին։
37 Եւ Զաբադը ծնեց Ոփղալին. եւ
38 Ոփղալը ծնեց Ովբէդին։ Եւ Ովբէդը ծնեց Յեհուն։ Եւ Յեհուն ծնեց
39 Ազարիային։ Եւ Ազարիան ծնեց Քելեսին. եւ Քելեսը ծնեց Եղեասային։
40 Եւ Եղեասան ծնեց Սոսամէին. եւ Սոսամէն ծնեց Սեղղումին։ Եւ
41 Սոսամէն ծնեց Սեղղումին։ Եւ Սեղղումը ծնեց Յեկամիային. եւ Յեկամիան ծնեց Եղիսամային։

Ա Թագ. ժդ. 29, 30. Մատ. ա. 3։
Ա Մնաց. ը. 12. Հառաբ. գ. 18։
Ա Մնաց. ե. 1՝ կապուած է «Զարգի»։
Ը Մնաց. ե. 1։
Ը Մնաց. գ. 18. ե. 1, 15։
Ա Եզր՝ «Ոմն Հառաբ գ. 19։
«Պակերն»։
Հառաբ գ. 19, 20։ Մատ. ա. 4։
Ա Մնաց. ա. 7։ բ. 3։
Հառաբ գ. 21. Մատ. ա. 4։
Հառաբ գ. 21։
Հառաբ գ. 21, 22։

Յ Թագ. ժդ. 6, 8։ Ա Մնաց. ը. 10։ Ա Թագ. ժդ. 12, 14։
Ա Թագ. բ. 18։
Ա Թագ. Ա Մնաց. ը. 11։ Ա Մնաց. ը. 5։ Տես Թագ. ժդ. 2։
Ա Մնաց. ը. 41։
Ա Մնաց. ը. 41։
Ղեւտ. գ. 5։ Տես Թագ. ժդ. 2։
Դատ. ժա. 11։
Ելք Սաղ. իգ. 1։

42 Եւ Ցերամիէլ եղբայր Քազէրի որդիք՝ նորա անդրանիկը Մեսա, որ Զիփի եւ Քեբրոնի հայրը եւ Մարեսայի
43 որդւոցց հայրն է։ Եւ Քեբրոնի որդիք՝ Կորխ, Թափուա, Ռեկոմ եւ Սեմայի։ Եւ Սեմային ծնեց Հոռամին՝
44 Յարկաամի հօրը. եւ Ռեկոմը ծնեց
45 Սամայիին։ Եւ Սամայիի որդին էր Մաոն. եւ Մաոնը Բեթսուրի հայրն
46 էր։ Եւ Քազէրի քոյրը Գեփան ծնեց Առանին, Մոսանին, եւ Գազէղին.
47 եւ Առան ծնեց Գազէղին։ Եւ Յադայիի որդիքը՝ Հառեմ, Յովաթամ,
48 Գեսան, Փաղէտ, Գեփա եւ Սագափ։
48 Եւ Քազէրի քոյրը Մաաքան ծնեց
49 Սեբերին եւ Թարանային։ Եւ ծնեց Մադմանայի հայր Սագափին, Մաքբենայի հայր եւ Գաբաայի հայր Շեվային. եւ Քազէրի աղջիկն էր Աքսա։
50 Եփրաթի անդրանիկը՝ Ովրի որդիի Քազէրի որդիքը՝ Կարիաթարիմի հայր Սոբաղ, Բեթլէհէմի հայրը Սաղ-
52 ման, Բեթկադերի հայրը Նաբեի։ Եւ Կարիաթարիմի հօր՝ Սոբաղի որդիքը՝
53 Հարոէ, Աբի-Համինուքովթ։ Եւ Կարիաթարիմի տոհմերը՝ Յեթերացիք, Փուտացիք, Սամաթացիք եւ Մասերացիք։ Որոնցից դուրս եկան Սո-
54 րաացիք եւ Եսթաուղացիք։ Սաղմոնի որդիքը՝ Բեթլէհէմ, Նետոփացիք, Ատարովթ, Յովաբի տունը, եւ Աբի-Համինաքթացիք՝ Մարացիք։
55 Եւ Գաբէսի մէջ բնակող դպիրների տոհմերը՝ Թարգաթացիք, Սամաթացիք, Սուկաթացիք. սորանք Ռեքաբի տան հօրից՝ Եմաթիայ յառաջ եկող Կինեցիքն էին։

ԳԼ. Գ

Դաւիթի որդւոցց և յաջորդ թագաւորների ցուցակը։

1 Եւ սորանք էին Դաւիթի որդիքը, որոնք ծնուեցան նորա համար Քեբրոնում՝ անդրանիկը Ամնոն՝ Յեզրաէլացի Աքինոամից, երկրորդը՝ Դա-
2 նիէլ՝ կարմելացի Աբիգեայից. երրորդը՝ Աբիսողոմ՝ Գեսուրի թագաւոր

Թոլմիի աղջիկ Մաաքայի որդին.
չորրորդը՝ Ադոնիա՝ Ագգիթի որդին։
3 Հինգերորդը՝ Սափատիա՝ Աբիտալից, վեցերորդը՝ Յեթրամ՝ իր եղբայր Կնոջից։
4 Այս վեցը ծնուեցան նորա համար Քեբրոնում. եւ հոն նստեց թագաւորութիւն արաւ եօթը տարի եւ վեց ամիս. եւ Երուսաղէմում՝
5 եւ Երուսաղէմում ծնուեցան նորա համար երուսաղէմում՝ Սամաա, Սովբաբ, Նաթան եւ Սողոմոն. այս չոր-
6 սը Ամիէլի աղջիկ Բերսաբէէից։ Եւ Յարսաար, Եղիսամա ու Եղիփաղէտ։
7 Եւ Նոգա, Նափեկ եւ Յափիէ։ (8) Եւ Եղիսամա, Եղիադա եւ Եղիփաղէտ.
9 Հայս բոլոր՝ Ամնոնը Դաւիթի որդիքն էին բացի հարճերի որդիներից եւ Նոգանց քոյր Թամարից։
10 Եւ Սողոմոնի որդին՝ Ռեհոբոամ. Նորա որդին՝ Աբիա. Նորա որդին՝ Ա-
11 սա, Նորա որդին՝ Յովսափատ. Նորա որդին՝ Յովրամ, Նորա որդին՝ Ոզոս-
12 զիա, Նորա որդին՝ Յովաս, Նորա որդին՝ Ամասիա, Նորա որդին՝ Ազարիա,
13 Նորա որդին՝ Յովաթամ, Նորա որդին՝ Աքազ, Նորա որդին՝ Եզեկիա, Նորա
14 որդին՝ Մանասէ, Նորա որդին՝ Ամոն,
15 Նորա որդին՝ Յովսիա, եւ Յովսիայի որդիքը՝ անդրանիկը Յոհանան, երկրորդը Յովակիմ, երրորդը Սեդեկիա,
16 չորրորդը Սեդդում։ Եւ Յովակիմի որդիքը՝ Նորա որդին՝ Յեքոնիա, Նորա
17 որդին՝ Սեդեկիա։ Եւ Յեքոնիայի որդիքը՝ Ասիր, Նորա որդին՝ Սաղաթիէլ,
18 Մաղքիրամ, Փադայիա, Սանէսար, Յեկամիա, Ոսամա եւ Նադաբիա։
19 Եւ Փադայիայի որդիքը՝ Զօրաբաբէլ եւ Սիմէի. եւ Զօրաբաբէլի որդիքը՝ Մեսուղամ եւ Անանիա, եւ Նորանց
20 քոյրը Սաղոմիթ։ Եւ Ասուբա եւ Ոհոզ, Բարաքիա, Ասադիա, Յովսաբ-
21 հեսեդ. այս հինգը։ Եւ Անանիայի որդիքը՝ Փադաոիա եւ Եսայիա. Հռաֆայիայի որդիքը, Ռոնայի որդիքը, Սբդիայի որդիքը, Սեքենիայի որդիքը.

ա Ես. ԻԹ. 17։
բ Դատ. ա. 16, Հնդեհ. լԲ. 3։
գ Թագ. գ. 2—3,
դ Թագ. գ. 3՝ կլուսած է «Փիլաբ»։
ե Թագ. բ. 11։
զ Թագ. Ե. 5։
է Թագ. Ե. 14—16, Գլ. ԻԳ. 4—7։
ը Թագ. ԻԲ. 24։
թ Թագ. Ե. 14—16։
ժ Թագ. ԻԳ. 1։
ի Թագ. ԻԱ. 43։
ժա Մն. խ. 17 «Յովաբաբ» և իբր ե «Ազարիա» է կլուսած։
ժբ Թագ. ԻԹ. 30՝ կլուսած է «Ոզիա»։

22 եւ Սեքենիայի որդիքը՝ Սեմայիա, եւ
Սեմայիայի որդիքը՝ Հատտուս եւ Իգաղ եւ Բեբիա եւ Նաարիա ու Սա-
23 փատ, հինգ վեցը։ եւ Նաարիայի որդիքը՝ Եղիովէնայի, Եզեկիա, Եզրի-
24 կամ, այս երեքը։ եւ Եղիովէնայիի որդիքը՝ Ովդուբիա, Եղիասիբ, Փաղայիա, Ակկուբ, Յովհանան, Դալայիա եւ Անանի, այս եօթը։

Գ.

Յուդայի և Շմաւոնի ցեղը։

1 Յուդայի որդիքը՝ Փարէս, Եսրոն,
2 Քարմի, Հուր եւ Սորագ։ եւ Սորագի որդին Շոբէայիան ծնեց Ռեքային. եւ Ռեքան ծնեց Աբիմայիլն եւ Դաագին. սորանք են Իսմաելացիներուն տոհմը։
3 Սորանք են Աբիեթամիները՝ Ռեզբայէլ։ Յեհամ եւ Յեզրաս. եւ նորանց
4 քրոջ անունը Եսելեբիոն։ եւ Գեդովրի հայրը Փանուէլ, եւ Ովսայի հայրը Եզեր. սորանք են Բեթլեհէմի հայր Եփրաթի անդրանիկին՝ Ովրի որդիքը։
5 Եւ Թեկուէի հայր Ասքուրը երկու
6 կնիկ ունէր՝ Եղաա եւ Նաարա։ եւ Նաարան ծնեց նորա համար Ոքոզամին, Ոփերին, Թեմանին եւ Ահաստարիին. սորանք են Նաարայի որդիքը։
7 եւ Եղաայի որդիքը՝ Սարեթ,
8 Սահառ եւ Եթնան։ եւ Կոփսը ծնեց Ենովբին եւ Սովբեբային եւ Հարումի որդի Ահարհելի տոհմերը։
9 Եւ Փարէսը Իփհուսայր էր իր եղբայրներից, եւ նորա մայրը նորա անունը Թարէս դրաւ, ասելով Թէ ցաւով ծնեցի։ եւ Թարէսը կանչեց Իսրայէլի Աստուծուն ասելով. Ո՜հ եթէ ինձ օրհնելիր եւ իմ սահմանը մեծացնելիր եւ ձեռքդ ինձ հետ լինէր, եւ ինձ չարիցն ազատելիր, որ ինձ արտամաքին չլինէր։ եւ Աստուած բերաւ նորա խնդրածը։
11 Եւ Սհային եղբայր Քեղուբը ծնեց
12 Մաքիրին որ Եսթոնի հայրն էր։ եւ Եսթոնը ծնեց Բեթռափային, Փասէհին եւ Իրնահասի հօր՝ Թանային. սորանք

13 են Հոբքայի մարդիկը։ եւ Կենազի որդիքը՝ Գոթոնիէլ եւ Սարայիա. եւ
14 Գոթոնիէլի որդին՝ Աթաթ. եւ Մաոնաթայի ծնեց Եփրանին եւ Սարայիա ծնեց Յովաբին. Գեհարաշիմի հօր՝ Զովաբին.
15 որովհետեւ հիւսներ էին։ եւ Յեփոննեան Քաղէբի որդիքը՝ Իրու, Էլա եւ
16 Նաամ. եւ Էլայի որդին՝ Կենազ։ եւ Յալելէլի որդիքը՝ Զիփ, Զիփա, Թիրիա եւ Ասարէլ։ եւ Եզրայի որդիքը՝
17 Յեթեր, Մօրադ, Ափեր եւ Յաղօն. եւ նա ծնեց Մարիամին, Սամայիին
18 եւ Եսթեմոայի հօր՝ Յեսբանին։ եւ նորա կինը Յուդիան ծնեց Գեդովրի հօր Յարեղին, Սոքովի հօր Քաբերին եւ Զանովի հօր Յեքթիէլին. եւ Մօրադի առած Փարաւոնի աղջկան՝
19 Բեթիայի որդիքը սորանք են։ եւ Նահամի քրոջ Ովդիայի կնկայ որդիքը՝ Գարմին Կէիլայի հայրը, եւ Մաքաթացի Եսթեմոան։ եւ Սիմոնի որդիքը՝ Ամնոն, Հանիա, Բենհանան եւ Թիղոն. եւ Յեսսեի որդիքը՝ Զոհէթ եւ Բենզոհէթ։
21 Եւ Յուդայի որդիի Սելոմի որդիքը՝ Ղեքայի հայրը էր, Մարեսայի հայրը Ղաազա եւ Ասբէայի տան բիւնեացի
22 գործնեների տան տոհմերը։ Նաեւ Յովակիմ եւ Քոզեբացի մարդիկը եւ Յովաս ու Սարափ, որ Մովաբում տասդուածք ունէին, եւ Յասուբի-լեհեմ։ Բայց այս բաները հին են։
23 Սորանք բրուտներ էին եւ բնակվում էին Նէթայիմում եւ Գադերայում. թագաւորի հետ նորա գործերումն էին բնակվում այնտեղ։
24 Շմաւոնի որդիքը՝ Նամուէլ, Յամին, Յարիբ, Զարա, Սաւուղ.
25 Նորա որդին՝ Սեղղում, նորա որդին՝ Մափսամ, նորա որդին՝ Մասմա։
26 Եւ Մասմայի որդիքը. նորա որդին՝ Ամուէլ, նորա որդին՝ Զաքուր, նորա որդին՝
27 Սեմէի։ եւ Սեմէի տասնեւվեց տղայ եւ վեց աղջիկ ունէր. բայց նորա եղբայրները չատ տղերք չունէին. եւ նորանց բոլոր տոհմը Յուդայի որդ-

---

ա Եզր. բ. 3.
բ Նեհ. կբ. 19. խզ. 11.
գ Գ Ղ. բ. 13.
դ Գ Ղ. բ. 50.
ե Գ Ղ. բ. 32. Հաբակ.
զ Գ Ղ. բ. 53.
է Ջամ. ԺԸ. 36.
ը Գ Ղ. բ. 24.
թ Գ Ղ. բ. 55.
ժ Ես. կբ. 19.
ի Ջամ. ԺԸ. 17.
լ Նահ. Ժ. 35.
խ Ա-Յիտ Հիւսների Հովիտ.
ծ Նեհ. կբ. 1. 5. խզ. 12.
կ Գ Ղ. բ. 42.
հ Նեհ. Գ. ԺԸ. 27.
ձ Նեհ. խզ. 10. Նմ. գ. 15. և Թուա. խզ. 12. Յամուէլ է կոչուած.

28 կանց չափ չ՚չատացան ։ Եւ նորանք
բնակվում էին Հերսաբէէում, Մոլա-
29 դայում, Ասար-սուաղում, Բաղայում,
30 Ասեմում, Թուղադում, Բաթուէլում,
Հօրմայում, Սիկկակում, Բեթմար-
31 քաբովթում, Ասեր-սուսիմում, Բեթ-
բարէիում, եւ Սաղարիմում. սորանք
էին նորանց քաղաքները մինչեւ Դա-
32 վիթի թագաւորելը ։ Եւ նորանց գիւ-
ղերը՝ Եթամ, Ային, Ռիմոն, Թոքան
33 եւ Ասան. հինգ քաղաք ։ Եւ նորանց
բոլոր գիւղերը, որ այս քաղաքների
չուրջն են մինչեւ Նէսաղ ։ Սորանք
34 են նորանց բնակութիւնները եւ ազ-
գաբանութիւնները ։ Եւ Մոսոբաբ,
Յամլէք, եւ Ամասիայի որդի Յովսան.
35 Եւ Յովէլ եւ Ասիէլի որդի Սարայիայի
36 որդի Յոսաբիայի որդի Յէուն. Եւ
Եղիովէնայի, Յեկեքայ, Յաուսիա,
Ասայիա, Ադիէլ, Յեսիմիէլ եւ Բան-
37 եա, Եւ Սեմայիայի որդի Սամարիի
որդի Յեդայիայի որդի Ազոնի որ-
38 դի Սեփէիի որդի Զիզան ։ Այս իշ-
անուններով յիշուածները իշխաններ
էին իրանց տոհմերուն, եւ նորանց
հայրերի տուները չատ տարածվում
39 էին ։ Եւ գնացին մինչեւ Գեդորի
մուտքը մինչեւ Ձորի արեւելքի կողմը
իրանց խաշիներին արօտ որոնելու.
40 համար ։ Եւ տուան ու լաւ արօտ գը-
տան. եւ այն երկիրը ընդարձակ էր
Ֆսադող եւ հանդարտ. որովհետեւ
առաջ այնտեղ Քամից եղողներն էին
41 բնակվում ։ Եւ այս իշխանուններու-
վը գրուածները գնացին Յուդայի ե-
զեկիա թագաւորի օրերումը եւ ջար-
դեցին նորանց վրանները եւ նորանց
այնտեղ գտնուած բնակարանները եւ
նորանց *բնաջինջ արին մինչեւ այսօր
եւ բնակուեցին նորանց տեղ. որովհե-
տեւ այնտեղ արօտ կար նորանց խա-
42 շինների համար։ Եւ նորանցից Շի-
մէոնի որդիներից հինգ հարիւր
մարդ գնացին *Սէիր սարը. եւ Ես-
սիի որդիքը՝ Փալատիա, Նեարիա,
Հռափայիա եւ Ոզիէլ նորանց պետ-

43 էրներն էին ։ Եւ *ջարդեցին Ամաղէ-
կի մնացորդ փախստականներին, եւ
այնտեղ բնակուեցին մինչեւ այսօր ։

ԳԼ. Ե

Ռուբէնի, Գադի և Մանասէի ցեղերը։

1 Եւ Իսրայէլի *անդրանիկը Ռուբէնի
որդիքը. (որովհետեւ անդրանիկը նա
էր, բայց *իր հօր անկողինը պղծելուն
համար *նորա անդրանկութիւնը Իս-
րայէլի որդի Յովսէփի որդիկանցը արը-
ուեցաւ. եւ իրրեւ անդրանիկ չ՚գըր-
2 ուեցաւ ազգաճամարի մէջ ։ Բայց
*Յուդան զօրաւոր եղաւ իր եղբայր-
ների մէջ եւ *իշխանը նորանից էր
լինում, եւ անդրանկութիւնը Յով-
3 սէփինը եղաւ ։) Եւ Իսրայէլի անդրա-
նիկը Ռուբէնի որդիքը՝ Ենովք, Փալ-
4 ուա, Եսրոն եւ Քարմի ։ Յովէլի որ-
դիքը՝ նորա որդին Սեմայիա, նորա
5 որդին Գոգ, նորա որդին Սեմէի, Նո-
րա որդին Միքա, նորա որդին Ռէա-
6 յիա, նորա որդին Բաալ ։ Նորա որ-
դին Բէէրա, որին գերի տարաւ *Աս-
սեանասանի Թագլաթ-փաղասար թագա-
ւորը. նա իշխան էր Ռուբենեանց ։
7 Եւ նորա եղբայրներն իրանց տոհմե-
րովը ազգաճամարի մէջ գրուելիս՝ գլ-
8 խաւորն էր Յեխիէլ եւ Զաքարիա, Եւ
Յովէլի որդիի Սեմայի որդիի Ազազի
որդի Բաղան. սա բնակվում էր *Ա-
րոէերում եւ մինչեւ Նաբաւ եւ Բէէլ-
9 մոն ։ Եւ նա արեւելեան կողմում քա-
նակուեց Եփրատ գետիցը մինչեւ ա-
նապատը. որովհետեւ նորանց անա-
սուններն չատացել էին *Գաղաադի
10 երկրումը ։ Եւ Սաուղի օրերումը
նորանք պատերազմ արին *Հագարա-
ցիների հետ, որոնք իրանց ձեռքն ըն-
կան. եւ բնակուեցին նորանց վրան-
ներումը Գաղաադի բոլոր արեւելեան
կողմերումը ։
11 Եւ Գադի որդիքը բնակուեցին սո-
րանց առաջակողմին *Բաասանի երկ-
12 րումը մինչեւ Սալքա. Գլխաւորը Յո-
վէլ, եւ երկրորդը Սափամ, եւ Յա-

ճ Յեխ. ժթ. 2—8.
յ Յեխ. ժթ. 1. Յեսր. ե. 3. Նեեմ. ժթ. 8. *Ծնագիր-
քին։
ճ Դատ. ժբ. 7, 27.
* Կամ՝ Հագիրացիք

ժ Յեսր. խբ. 15—22.
ժա Յեսր. խբ. 8—10. Սաղ. կ. 7. ճբ. 8.
ի Մարք. ե. 2. Ղուա. բ. 6.
ժբ Յեսր. խբ. 9. Նե. գ. 14. Թագ. խգ. 5.

ի Յեսր. ե. 14.
ժգ Թագ. ժե. 29. ժգ. 17. ճբ Ող. բ. 36. Յեխ. ժգ. 15, 16.
ի Յեխ. խբ. 9.
ի Յեսր. խբ. 12.
ի Յեխ. ժգ. 11, 24.

43 Նայի եւ Մափատ՝ Բաստանուսը ։ եւ
Նորանց եղբայրներն իրանց ազգա-
տոհմերի համեմատ՝ Միքայէլ , Մե-
սուզամ , Սաբէէ , Յոխրէ , Յաքան ,
44 Զիա եւ Եբեր . չ՚ եօթը ։ Սորանք
Բուզի որդիի Յաքդոմի որդիի Յեհի-
սայի որդիի Միքայէլի որդիի Գաղաա-
դի որդիի Յարոայի որդիի Հուրիի որ-
45 դի Աբիքայէլ որդիքն էին ։ Գուհնիի որ-
դիի Աբդիէլի որդին Աբի Նորանց ազ-
46 գատոհմի գլխաւորն էր ։ եւ Նորանք
բնակուեցին Գաղաադումը , Բաստա-
նուսմ եւ Նորա գիւղաքաղաքներումը
եւ Սարոնի արուարձաններումը մին-
47 չեւ Նորանց սահմանները ։ Սորանք
ամենքը ազգահամարի մէջ գրուեցան
Յուդայի Յոթամիամ թագաւորի օրե-
րին եւ Իսրայէլի Յերոբոամ թագա-
ւորի օրերին ։
48 Ռուբէնի որդիքը եւ Գադեանք եւ
Մանասէի կէս ցեղը զօրաւոր , վահան
ու սուր կրող , եւ աղեղ քաշող , եւ
պատերազմ սովորած պատերազմի գը-
նացող քառասունեւչորս հազար հօթը
49 հարիւր վաթսուն մարդիկ էին ։ եւ
Նորանք պատերազմ արին Հազարա-
յիների , Յեհասուրացիների , Նափեսա-
20 յիների եւ Նոգաբացիների հետ , եւ Նո-
րանց յաղթեցին . եւ Հազարացիները
եւ բոլոր Նորանց հետ եղողները Նո-
րանց ձեռքը արուեցան . որովհետեւ
Նորանք պատերազմի մէջ Աստուծուն
աղաղակեցին , եւ Նորանց աղօթքը
21 լսեց , որ Նորան էին ապաւինել . եւ
գերի արին Նորանց անասունները՝
Նորանց ուղտերը յիսուն հազար , ոչ-
խար երկու հարիւր յիսուն հազար ,
եւ էշ երկու հազար , եւ մարդիկ
22 հարիւր հազար հոգի ։ Որովհետեւ չա-
տերը մեռած բնկան . որովհետեւ այս
պատերազմը Աստուածմանից էր . եւ
Նորանց տեղ բնակուեցին մինչեւ Գե-
23 րութիւնը ։
Եւ Մանասէի որդկանց կէս ցեղը
բնակուեցին այն երկրումը Բաստանից
մինչեւ Բաաղհերմոն , Սանիր եւ Հեր-
մոն սարում . սորանք չատանք էին ։
24 Եւ սորանք էին Նորանց ազգատոհ-
մերի իշխանները՝ Ափէր , Յեսի , Ե-
լիէլ , Եզրիէլ , Երեմիա , Ովդուիա եւ
Յաքդիէլ , որ քաջազուն եւ անուանի
մարդիկ էին իրանց ազգատոհմերի
գլխաւորներ ։
25 Եւ ապստամբութեին իրանց հայ-
րերի Աստուծուն դէմ , եւ այն երկրի
ազգերի աստուածներին հետեւելով
պոռնկութիւն արին , որոնց բնաջինջ
էր արել Աստուած Նորանց առաջից ։
26 Եւ Իսրայէլի Աստուածը գրդռեց Ա-
սորեստանի Փուղ թագաւորի հոգին
եւ Ասորեստանի Թագղաթ-փաղասար
թագաւորի հոգին , եւ նա գերի տա-
րաւ Ռուբենեաններին , Գադեաննե-
րին եւ Մանասէի կէս ցեղին եւ տա-
րաւ Նորանց Հալա , Քաբոր եւ Հա-
րա ու Գովզան գետը մինչեւ այս օրը ։

Գլ· Զ

ղեւիի եւ Ահարոնի որդկանց անուանները եւ բնակութիւնները ։

1 Ղեւիի որդիքը՝ Գերսոն , Կահաթ
2 եւ Մերարի ։ եւ Կահաթի որդիքը՝
Ամրամ , Իսհառ , Քեբրոն եւ Ոզիէլ ։
3 Եւ Ամրամի որդիքը՝ Ահարոն եւ Մով-
սէս , եւ Մարիամ ։ Եւ Ահարոնի որ-
դիքը՝ Նադաբ , Աբիուդ , Եղիազար
4 եւ Իթամար ։ Եղիազարը ծնեց Փի-
նեհէսին ։ Փինեհէսը ծնեց Աբիսուա-
5 յին ։ եւ Աբիսուան ծնեց Բոկկիին ,
6 եւ Բոկկին ծնեց Ոզիին ։ եւ Ոզին
ծնեց Զարհայիին , եւ Զարհան ծնեց
7 Մարիոթին ։ Մարիոթը ծնեց Ամարիա-
յին , եւ Ամարիան ծնեց Աքիտոբին ։
8 Եւ Աքիտոբը ծնեց Սադոկին , եւ
9 Սադոկը ծնեց Աքիմաասին ։ Եւ Ա-
քիմաասը ծնեց Ազարիային , եւ Ազա-
10 րիան ծնեց Յոհանանին ։ Եւ Յոհանա-
նը ծնեց Ազարիային , սա այն է որ
քահանայութիւն արաւ Սողոմոնի ե-
11 րուսաղէմում չինած Տաճարը ։ Եւ Ա-
զարիան ծնեց Ամարիային , եւ Ամա-
12 րիան ծնեց Աքիտոբին ։ Եւ Աքիտոբ-

ա Թագ· ժե· 5, 31, ի Թագ· ժդ· 16, 28, Նեհ· ժե· 15, գ· ա· 31, | Ցաղ· իբ· 4, ժե· 3, 4, 25, ձ գ· գ· 11.
յդ Թագ· ժե· 29, ժէ· 6, ըՐ Ող· գ· 9, եզեկ· ժե· 5, ճգ Թագ· ժե· 19, ։ դ Թագ· ժե· 29.
ոդ Թագ· ժե· 6, ժը· 11, — Նե· իգ· 11, ել· գ· 16, Թա· իգ· 37, գ· իգ· 6, ֆղե· ժ· 1.
ե եզր· է· 1—3, ըՐ Թագ· ը· 17, ի Թագ· ժե· 27, ա Թագ· գ· 8·

բը Ծնեց Սադովկին, եւ Սադովկը Ծը-
43 Նեց Սեղդումին։ Եւ Սեղդումը Ծնեց
Քեղկիային, եւ Քեղկիան Ծնեց Ազա-
44 րիային։ Եւ Ազարիան Ծնեց Սարա-
յիային, եւ Սարայիան Ծնեց Յովսա-
45 դեկին։ Եւ Յովսեդեկը գնաց ՚ի գե՛ղ,
Հերբոր Տէրը Յուդան եւ Երուսաղէմը
գերի փոխադրից Նաբուգոդոնոսորի
ձեռով։
46 Ղեւիի որդիքը՝ Գերսոն, Կահաթ
47 եւ Մերարի։ Եւ սորանք էին Գերսո-
նի որդկանց անուններըը՝ Ղոբնին եւ
48 Սեմէի։ Եւ Կահաթի որդիքը՝ Ամրամ,
49 Իսհառ, Քեբրոն եւ Ողիէլ։ Մերա-
րիի որդիքը՝ Մոողի եւ Մուսի. եւ
սորանք են Ղեւտացիների առնմները
իրանց հայրերի համեմատ։
20 Գերսոնինը՝ Ղոբնի, Նորա որդին
21 Ցեէթ, Նորա որդին Զամմա, Նորա որ-
դին Յովաք, Նորա որդին Ադդով, Նորա
որդին Զարա, Նորա որդին Յաէթրի։
22 Կահաթի որդիքը՝ Ամինադաբ, Նորա
23 որդին Կորխ, Նորա որդին Ասիր, Նո-
րա որդին Եղկանա, Նորա որդին Ա-
24 բիասաֆ, Նորա որդին Ասիր. Նորա
որդին Թաաթ, Նորա որդին Ուրիէլ,
Նորա որդին Ոզիա եւ Նորա որդին
25 Սաուղ։ Եւ Եղկանայի որդիքը՝ Ա-
26 մեսայի, Աքիմոթ եւ Եղկանա. Եղ-
կանայի որդիքը՝ Նորա որդին Սուփի,
27 Նորա որդին Նահաթ, Նորա որդին
Եղիաբ, Նորա որդին Յերոամ, Նորա
28 որդին Եղկանա։ Եւ Սամուէլի որդի-
քը՝ Նորա անդրանիկը Յոէլ եւ երկ-
րորդը Աբիա։
29 Մերարիի որդիքը՝ Մոողի, Նորա
որդին Ղոբնին, Նորա որդին Սեմէի,
30 Նորա որդին Ոզա. Նորա որդին Սա-
մաա, Նորա որդին Անդիա, Նորա որ-
դին Ասայիա։
31 Եւ սորանք են, որոնց Դաւիթը
երգեցողութեան վերայ դրաւ Տիրոջ
տանը Տապանակը Նորանում դնելուց
32 յետոյ։ Եւ Նորանք ծառայում էին
Ժողովրդի խորանի առաջին երգեցողու-
թեամբ մինչեւ որ Սողոմոնը չինեց
Տիրոջ տունը Երուսաղէմում, եւ ի-
րանց կարգին համեմատ կենում էին
33 իրանց պաշտօնում։ Եւ սորանք են
կենողները եւ Նորանց որդիքը՝ Կա-
հաթեանններից երգիչ եմանը՝ որդի
34 Յովելի, որդի Սամուէլի, Որդի Եղ-
կանայի, որդի Յերոամի, որդի Եղիէ-
35 լի, որդի Թովայի, Որդի Սուփիի, որ-
դի Եղկանայի, որդի Մաաթի, որդի
36 Ամնասայիի, Որդի Եղկանայի, որդի
Յովելի, որդի Ազարիայի, որդի Սո-
37 փոնիայի, Որդի Թաաթի, որդի Աս-
բի, որդի Աբիասաֆի, որդի Կորխի,
38 Որդի Իսհառի, որդի Կահաթի, որ-
39 դի Ղեւիի, որդի Իսրայէլի։ Եւ Նորա
եղբայրն Ասաֆ Նորա աջ կողմին
կանգնողն էր. Ասաֆ որդի Բարաքիա-
40 յի, որդի Սամաայի, Որդի Միքայէլի,
որդի Բաասեայի, որդի Մեղքիայի,
41 Որդի Աթանիի, որդի Զարայի, որդի
42 Ադայիայի, Որդի Եթանի, որդի Զամ-
43 մայի, որդի Սեմէիի, Որդի Ցեէթի,
44 որդի Գերսոնի, որդի Ղեւիի։ Եւ Նո-
րանց եղբայրները՝ Մերարիի որդիքը
ձախ կողմին՝ Եթան, որդի Կիսիի,
45 որդի Աբդիի, որդի Մալուքի, Որդի
Ասաբիայի, որդի Ամասիայի, որդի
46 Քեղկիայի, Որդի Ամասիի, որդի Բա-
47 նիի, որդի Սամերի, Որդի Մոողիի,
որդի Մուսիի, որդի Մերարիի, որդի
48 Ղեւիի։ Եւ Նորանց եղբայրները՝ Ղեւ-
տացիք նուիրուած էին Աստուծոյ
տան ամեն ծառայութեանը։
49 Բայց Ահարոնը եւ Նորա որդիքը
այրում էին Ողջակէզի սեղանի վերայ
եւ Խունկի սեղանի վերայ, սրբու-
թեանց սրբութեան ամեն գործի հա-
մար եւ Իսրայէլին այն ամենի համե-
մատ քաւելու համար, որ հրամայել
50 էր Աստուծոյ ծառայ Մովսէսը։ Եւ
Ահարոնի որդիքը սորանք են. Նորա
որդին Եղիազար, Նորա որդին Փինէ-
51 հէս, Նորա որդին Աբիսուա. Նորա
որդին Բոկկի, Նորա որդին Ոզի, Նո-
52 րա որդին Զարիա. Նորա որդին Մա-
րիոթ, Նորա որդին Ամարիա, Նորա
53 որդին Աքիտուբ, Նորա որդին Սա-
դոկ, Նորա որդին Աքիմաաս։
54 Եւ սորանք են Նորանց բնակու-
թիւններն իրանց դիւղերով իրանց

ԽՆԱՀ. ԺԱ. 11։
ԷՋ ԹԱԳ. ԻԲ. 18։
ԲՆԱ. Գ. 16։
Ա— ԹԱԳ. Բ. 3։
ՀԳԼ. ԺԳ. 1։
ՆՀԱ. Գ. 21։
ԽԳՀ. Ա. 9։
ՅՆԱ. Ե. 7։

սահմաններուն. Ահարոնի որդիներին՝ Կահաթի տոհմին, որովհետեւ
55 վիճակը նորանց ընկաւ, Քեբրոնը նորանց տուին Յուդայի երկրումը, եւ նորա արուարձանները նորա չրջա-
56 կայքումը։ Բայց այն քաղաքի արտերը եւ նորա գիւղերը տուին Յեփոն-
57 նան Քաղէբին։ Եւ Ահարոնի որդւոցը տուին ապաստանի քաղաքներ՝ Քեբրոնը, Լիբնան եւ նորա արուարձանները, եւ Յաթիրը եւ Եսթեմոը
58 իր արուարձաններովը։ Եւ Քիլէնը իր արուարձաններովը եւ Դաբիրը իր
59 արուարձաններովը, եւ Ասանը իր արուարձաններովը, եւ Բեթսամիսը
60 իր արուարձաններովը։ Եւ Բենիամինի ցեղից Գաբան իր արուարձաններովը, եւ Գադեմէթը իր արուարձաններովը, եւ Անաթովթը իր արուարձաններովը։ Նորանց բոլոր քաղաքները տասներեք քաղաք էին իրանց տոհմերուն։
61 Եւ Կահաթի որդւոցը՝ այս ցեղի մնացածներին տուին Մանասէի կէս ցեղի բաժնից վիճակով տասը քաղաք։
62 Եւ Գերսոնի որդւոցը իրանց ցեղերի համեմատ Իսաքարի ցեղից եւ Ասերի ցեղից եւ Նեփթաղիմի ցեղից եւ Մանասէի ցեղից որ Բասանումն է տասներեք քաղաք։
63 Մերարիի որդւոցը իրանց տոհմերի համեմատ Ռուբէնի ցեղից եւ Գադի ցեղից եւ Զաբուղոնի ցեղից վիճակով տասներեքու քաղաք։
64 Եւ Իսրայէլի որդիքը Ղեւտացիներին տուին այս քաղաքները եւ նո-
65 րանց արուարձանները։ Եւ վիճակով տուին Յուդայի որդւոցից ցեղից եւ Շմաւոնի որդւոցից ցեղից եւ Բենիամինի որդւոցից ցեղից այս քաղաքները, որոնց յիշեցին անուններով։
66 Եւ Կահաթի որդւոցից ն տասը բաժնի
67 քաղաքները Եփրեմի ցեղից էին, եւ տուին նորանց ապաստանի քաղաքներից Սիւքէմը եւ նորա արուարձանները Եփրեմի սարի վերայ, եւ
68 Գազերը իր արուարձաններովը։ Եւ Յոկմամը իր արուարձաններովը, եւ
69 Բեթորոնը իր արուարձաններովը։ Եւ Այղոնը իր արուարձաններովը, եւ Գեթրեմոնը իր արուարձաններովը,
70 եւ Մանասէի կէս ցեղից Անէրը իր արուարձաններովը եւ Բերղամը իր արուարձաններովը տուին Կահաթի որդւոցից մնացած տոհմին։
71 Գերսոնի որդւոցը տուին Մանասէի կէս ցեղի տոհմից Բասանի միջի Գողանը իր արուարձաններովը եւ Աս-
72 տարովթը իր արուարձաններովը։ Եւ Իսաքարի ցեղից Կադէսը իր արուարձաններովը, Դաբարաթը իր արու-
73 ձաններովը, եւ Ռամովթը իր արուարձաններովը եւ Անամը իր արու-
74 արձաններովը։ Եւ Ասերի ցեղից Մասադը իր արուարձաններովը, եւ
75 Աբդոնը իր արուարձաններովը, եւ Հուկոկը իր արուարձաններովը եւ
76 Բոսորը իր արուարձաններովը։ Եւ Նեփթաղիմի ցեղից Գալիլեայի միջի Կադէսը իր արուարձաններովը, եւ Համմոնը իր արուարձաններովը եւ Կարիաթհեմը իր արուարձաններովը։
77 Մնացածներին՝ տուին Մերարիի որդւոցը տուին Զաբուղոնի ցեղից Ռիմոնը իր արուարձաններովը, Թաբորը իր
78 արուարձաններովը, Յորդանանի այն կողմին երիքովի մօտ Յորդանանից դէպի արեւելք Ռուբէնի ցեղից անապատի միջի Բոսորը իր արուարձաններովը եւ Յասան իր արուար-
79 ձաններովը, եւ Կադէմոթը իր արուարձաններովը, եւ Մեփաաթը իր
80 արուարձաններովը։ Եւ Գադի ցեղից Գաղաադի միջի Ռամովթը իր արուարձաններովը, եւ Մանայիմը իր
81 արուարձաններովը, եւ Եսբոնը իր արուարձաններովը, եւ Յազերը իր արուարձաններովը։

Գ Լ

Յակոբի Յոսէփ երկրորդ ցեղերը։

1 Եւ Իսաքարի որդիքը՝ Թովղա, Փուա, Յասուբ եւ Սամրոն, չորս

1 Ցես. Թագ. 4։
2 Ցես. Թագ. 11–19։
3 Ցես. Դատ. 13։ Ժե. 13։
4 Ցես. Թագ. 13։
5 Ցես. Թագ. 15՝ Գեզեր։
6 Ցես. Թագ. 16՝ Աչքն։
7 Ցես. Թագ. 18՝ Գեզերեն։
8 Ցես. Թագ. 5։
9 Ցես. Թագ. 7, 34։
10 Ցես. Թագ. 21։
11 Ցես Ցես. Թագ. 22, 33, եւլն։
12 Ցն. Թագ. 13։ Գռ. Թագ. 23։

2 աբ ։ եւ Թովդայի որդիքը՝ Ողի , Հաւ-
փայիա , Ձերիէլ , Ձեմայի , Ձերամ
եւ Սամուէլ իրանց հայր Թովդայի
տան գլխաւորները եւ իրանց ազգի
քաջազունները . նորանց թիւը Դա-
ւիթի օրերում էքսանեւերկու հազար
3 վեց հարիւր էր ։ եւ Ողիի որդիքը՝
Ձեզերիա , եւ Ձեզերիայի որդիքը՝ Մի-
քայէլ , Ոբդիա , Յոէլ և Ձեսիա , յու-
հինգը բոլորն էլ գլխաւորներ էին ։
4 եւ նորանց հետ իրանց հայրերի տո-
մարիցն իրանց ազգումը պատերազմի
զօրքի գունդեր կազմող կային երեսուն-
եւվեց հազար . որովհետեւ շատ էին
5 նորանց կանայքը եւ որդիքը ։ եւ նո-
րանց եղբայրները Իսաքարի բոլոր ցե-
ղերումը քաջազուններ գնդել ուխ-
տառնեւեօթը հազար էին ամենքը ի-
րանց ազգաճամարով ։
6 Բենիամինի որդիքը՝ Բաղա, Բոքոր եւ
7 Ձեդիէլ, այս երեքը։ եւ Բաղայի որդիքը՝
Եսբան , Ողի , Ողիէլ , Ձերիմոթ եւ
Իրի , այս հինգը իրանց ազգատոհմի
գլխաւորներն եւ քաջազուններ , եւ
նորանց ազգաճամարը քսանեւերկու
8 հազար երեսունեւչորս ։ եւ Բոքորի
որդիքը՝ Զամիրա , Յոսա , Եղիազար ,
Եղիովենայի , Ամրի , Ձերիմոթի , Ա-
բիա , Ենաթովթի եւ Դազամէթ . ա-
րանք ամենքը Բոքորի որդիքն էին .
9 եւ իրանց ազգատոհմերովը իրանց
ազգաճամարում իրանց ցեղերի մէջ
գլխաւորներ էին քաջազուններ քսան
10 հազար երկու հարիւր ։ եւ Ձեդիէլի
որդի Բաղդան , եւ Բաղդանի որդիքը՝
Ձեուս , Բենիամին , Ահոդի , Քանա-
նա , Զեթան , Թարսիս եւ Ախիսար .
11 Սորանք ամենքը Ձեդիէլի որդիքն էին
իրանց տոհմերի գլխաւորները քաջա-
զուններ՝ տասնեւեօթը հազար երկու
հարիւր պատերազմի գունդ եկող մար-
12 դիկ ։ եւ Սուփիմ եւ Ոփիմ Իրի որ-
դիքն էին , Հուսիմ՝ Աքերի որդին ։
13 Նեփթաղիմի որդիքը՝ Յասիէլ , Գու-
նի , Յասեր եւ Սեղղում՝ Բաղդայի
որդիքը ։
14 Մանասէի որդիքը՝ Ասրիէլ , որին
Իր Թագ. Խգ. 1, 2։ Գլ. Ի-
1, 24։
Ելն. Խգ. 21։ Թուա. Խգ. 26.
Գլ. ը. 1 Կռնս.
Տես Գլ. գ. 60։
Թուա. Խգ. 39՝ «Սուփամ»։
Թուա. Խգ. 36՝ «Աքերամ»։
Ելն. Խգ. 24՝ «Սիլեամ»։
Տես Թուա. Խգ. 32–33։
Տես Ցնս. Ահ. 1։

ծնեց նորա հարճը , նա ծնեց Նաաս.
15 Գադաագրի հօրը՝ Մաքիրին ։ եւ Մա-
քիրը կին առաւ Ոփիմի եւ Սուփիմի
քրոջը . եւ նորանց քրոջ անունն էր
Մաաքա , եւ երկրորդը Սալպաադ .
եւ Սալպաադին եղան դուստր աղջիկներ .
16 եւ Մաքիրի կինը Մաաքա մի որդի
ծնեց , եւ նորա անունը կոչեց Փա-
րէս , եւ նորա եղբօր անունը Սարէս .
եւ նորա որդիները Ուղամ եւ Բակոմ .
17 եւ Ուղամի որդին էր Բենեան . սո-
րանք էին Մանասէի որդի Մաքիրի
18 որդիի Գադաագրի որդիքը ։ եւ նորա
քոյրը Մողեքէթ ծնեց Եսուդին , Ա-
19 բիեզերին եւ Մաալային ։ եւ Սեմի-
դայի որդիքն էին Ախիան , Սիւքէմ ,
Ղակէի եւ Անիամ ։
20 եւ Եփրեմի որդիքը՝ Սուտաղա ,
եւ նորա որդին Բաադ , եւ նորա
որդին Թաաթ , եւ նորա որդին Եղիա-
21 դա , եւ նորա որդին Թաաթ ։ եւ նո-
րա որդին Զաբաթ , եւ նորա որդին
Սուտաղա , եւ Եզեր ու Եղիազ ։ եւ
նորանց սպանեցին այն երկրում ծըն-
ուած Գէթացիք . որովհետեւ իջան
22 նորանց անասուններն առնելու ։ եւ
նորանց հայրը՝ Եփրեմը չատ օրեր
սուգ արաւ , եւ նորա եղբայրները և-
23 կան նորան մխիթարելու ։ եւ նա մը-
տաւ իր կնոջ մօտ , եւ նա յղանալով
ծնեց մի որդի , եւ նորա անունը կո-
չեց Բաարիա . որովհետեւ նորա տանը
24 չարիք էր եղել ։ եւ նորա աղջիկը
Սէէրան էր , եւ սա չինեց ցածի եւ
վերի Բեթորոնը եւ Ոզան-Սէէրան ։
25 եւ նորա որդին Հասէբ եւ Հասէբի ,
26 նորա որդին Թաան , նորա որդին
Ղաադան , նորա որդին Ամիուդ , նո-
27 րա որդին Եղիսամա , Նորա որդին
28 Նաւէ , նորա որդին Յեսուս ։ եւ նո-
րանց կալուածքն ու բնակութիւնները՝
Բեթէլ իր գիւղերովը , եւ արեւելեան
կողմից Նաաման , եւ արեւմտեան
կողմից Գազեր իր գիւղերովը , եւ
Սիւքէմը իր գիւղերովը մինչեւ Գա-
29 զա եւ նորա գիւղերը ։ եւ Մանասէի
որդկանց կողմերին բնակվում էին

Ես Թագ. Խգ. 11։
Թուա. Խգ. 30՝ կոչուած է «Իեզեր»։
Թուա. Խգ. 35։
Այլեւս չտեսնւի ՀԱՀ.
Թուա. Խգ. 9, 17։
Յեսու. Խգ. 7։
Յեսու. Ահ. 7։

Բնիամն իր դիւղերովը, Թանաք իր դիւղերովը, Մակեդդով իր դիւղերովը, Դովր իր դիւղերովը. սորանցում էին բնակվում Իսրայէլի որդի Յովսէփի որդիքը։

30 Աաների որդիքը՝ Յեմնա, Յեսուա, Յեսուի եւ Բարիա, եւ նորանց քոյրը
31 Սարա։ Եւ Բարիայի որդիքը՝ Քաբեր եւ Մեղբիէլ, որ Բաբասյիքի հայրն
32 էր։ Եւ Քաբերը ծնեց Յաֆլեդէթին, Սոմերին եւ Խոլթամին, եւ նորանց
33 քոյրը Սոդային։ Եւ Յաֆլեդէթի որդիքը՝ Փասաք, Բամայէլ եւ Աաուաթ.
34 սորանք են Յաֆլեդէթի որդիքը։ Եւ Սոմերի որդիքը՝ Աքի, Հաոդա, Ռո-
35 բա եւ Արամ։ Եւ նորա եղբայր Հելեմի որդիքը՝ Սոփա, Յամանա, Սէ-
36 լէս եւ Ամաղ։ Սոփայի որդիքը՝ Սուա, Աաննափար, Սուաղ, Բաքի, Յեմրա,
37 Բաասար, Ոմդ, Սամմա, Սաղիսա,
38 Յեթրան եւ Բէէրա։ Եւ Յեթրի որդիքը՝ Յեփոնէ, Փասփաս եւ Արա,
39 Եւ Ոմդայի որդիքը՝ Արահ, Անիէլ եւ
40 Հոսաբա։ Սորանք ամենը Աաերի որդիքն էին՝ ազգաւոհմերի դլխաւորներ բնաւոր քաջազուններ եւ դլխաւոր իշխաններ. եւ նորանց ազգաւոհմերը պատերազմի զօրքի մէջ նորանց թուով քսանեւվեց հազար մարդ։

Գլ. Ը

Բենիամինի եւ Սաուղի տոհմը։

1 Եւ Բենիամինը ծնեց Բաղային՝ իր անդրանիկը, երկրորդ՝ Ասբէլին, եր-
2 րորդ՝ Աարային, Չորրորդ՝ Նոհային
3 եւ հինդերորդ՝ Ռափային։ Եւ Բաղայի որդիքը՝ Ադար, Գեբա, եւ Աբիուդ,
4 Աբիսուա, Նէհման, Աքոս, (5) Գերա,
6 Սուփան եւ Իիրամ։ Եւ սորանք են Աէհուդի որդիքը՝ որոնք ազգաւոհմերի դլխաւորներ էին Գաբայի բնակիչների համար, եւ նորանց փոխադրեցին Մանաքաթի։ Եւ Նէհման ու Աքիա եւ Գերա որ նորանց փոխադրեց,
8 եւ ծնեց Ոզային եւ Աքիուդին։ Եւ Սաարիմ ծնեց Մոաբի դաշտում
9 եւ իր կինը Յովէսից ծնեց Յորաբին,
10 Սաբիային, Մեսային, Մեղքամին, Յէուսին, Սեքիային եւ Մարմային. սորանք են նորա ազգաւոհմերի դլխաւոր որդիները։ Եւ Հուսիմից ծնեց
12 Աբիտովբին եւ Եղբաալին։ Եւ Եղբաալի որդիքը՝ Եբեր, Միսաամ եւ Սամեր, որ չինեց Ովնովը, Ղոդը
13 եւ նորա դիւղերը։ Եւ Բարիա ու Սեմա, սորանք ազգաւոհմերի դլխաւորներ էին Այեղոնում բնակողների համար, սորանք քշեցին Գէթի
14 բնակիչներին։ Եւ Աքիով, Սոսակ,
15 Յերեմոթ, Զաբադիա, Արադ, Եդեր,
16 Միքայէլ, Յեսփա եւ Յովքա Բարիայի
17 որդիքը։ Եւ Զաբադիա, Մեսուղամ,
18 Ազակի, Բաբեր, Յեսամարի, Յեզղիա
19 եւ Յորաբ Եղբաալի որդիքը։ Եւ Յա-
20 կիմ, Զիքրի, Զաբդի, Եղիէնայի,
21 Սաղդի, Եղիէլ, Ադայիա, Բարիա
22 եւ Սամարաթ՝ Սեմէիի որդիքը։ Եւ
23 Յեսփան, Եբեր, Եղիէլ, Աբդոն, Զիքրի, Անան, Անանիա, Եղամ, Անա-
25 թովթիա, Յեփեդիա եւ Փանուէլ՝ Սուսակի որդիքը։ Եւ Սամսարի, Սամսրիա, Գոթողիա, Յարեսիա, Եղիա
28 եւ Զիքրի՝ Յերեսամի որդիքը։ Սորանք ազգաւոհմերի դլխաւորներ էին՝ իրանց ցեղերի առաջինները. սորանք բնակվում էին Երուսաղէմում։
29 Եւ Գաբաւոնում բնակվում էին Գաբաւոնի հայրը, եւ նորա կնկայ
30 անունը Մաաքա էր. Եւ նորա անդրանիկ որդին Աբդոն, եւ Սուր, Կիս,
31 Բաաղ, Նադաբ, Գեդոր, Աքիով եւ
32 Զաքար։ Եւ Մակելոթը ծնեց Սամաային, եւ հէնց դորանք էլ բնակուեցին իրանց եղբայրների դիմացը Երուսաղէմում, իրանց եղբայրների հետ։
33 Եւ Ները ծնեց Կիսին, եւ Կիսը ծնեց Սաուղին, եւ Սաուղը ծնեց Յովնաթանին, Մեղքիսուէին, Աբիսուին
34 Նադաբին եւ Եսբաալին։ Եւ Յովնա-

---

4 Ես. ԺԴ. 11։
5 Նե. Խգ. 17։ Թագ. Խգ. 44։
— Նե. Խգ. 21։ Թագ. Խգ. 38։
6 Նե. Խգ. 21։ «Աբիգ»։
7 Խ Թագ. Խգ. 39։ «Մահփաս»։ Տես Գլ. Ե. 12։
Ա Գլ. Բ. 52, 54։
8 Ա Գլ. Բ. 31։
9 Ա Գլ. Բ. 37։ կոչուած է «Զաքքուր»։
10 Ա Գլ. Բ. 38։ «Ամիհուդ»։
Ա Գլ. Բ. 38։ «Ամմիհուդ»։
Ա Գլ. Բ. 38։ կոչուած է «Սամմուա»։
Ես. Թագ. ԺԴ. 51։
Ա Թագ. Բ. 8։ «Յերոբոամ»։

Քանի որդին՝ Մերիբաալ. եւ Մերիբաալը ծնաւ զՄիքայէլ։ եւ Միքայէլի
35 որդիքը՝ Փիթոն, Մելէք, Թարէա եւ
36 Ահազ։ եւ Ահազը ծնաւ զՅովադային, եւ Յովադան ծնաւ զԱղամոթին եւ զԱմբրիին. եւ Զամբրին ծնաւ զՄոսային. եւ Մոսան ծնաւ
37 զԲանասային, նորա որդին էՌափա, նորա որդին Եղիասա, նորա որդին
38 Եսէլ էր։ եւ Եսելը վեց որդի ունէր, եւ սորանք են անունները՝ Եզրիկամ, Բոքերու, Իսմայէլ, Սաարիա, Աբդիա եւ Անան. սորանք ամենը Եսելի որ-
39 դիքն էին. եւ նորա եղբայր Եսելի որդիքը՝ անդրանիկը Ուզամ, երկրորդը Յէհուս եւ երրորդը Եղիփազէտ։
40 եւ Ուզամի որդիքը քաջազուն մարդիկ էին աղեղնաւոր, եւ նորանք շատ որդիք եւ որդկանց որդիք ունէին՝ հարիւր յիսուն. սորանք ամենքը Բենիամինի որդկանցից են։

ԳԼ. Թ

Երուսաղէմ և Գաբաւոնի բնակիչները։ Սրբոցն պաշտաւնեաները։

4 Եւ բոլոր Իսրայէլը արձանագրուեցան, եւ ահա նորանք գրուած են Իսրայէլի եւ Յուդայի թագաւորների գրքումը. իրանց անօրէնութեանը համար գերի տարուեցան Բաբիլոն։
2 Եւ առաջի բնակիչները՝ որ քաղաքներում էին իրանց կալուածքների միջի իրանց քաղաքներումը, էին Իսրայէլացիք, քահանաներ, Ղեւտացիներ եւ Նաթանիիմներ։
3 եւ Երուսաղէմումը բնակուում էին Յուդայի որդկանցից, Բենիամինի որդկանցից, Եփրեմի եւ
4 Մանասէի որդկանցից. եւ Յուդայի որդի Փարէսի որդիներից Բանիի որդի Իմրիի որդի Ամրիի որդի Ա-
5 միուդի որդի Ութայիս։ եւ Սելոնեանները՝ նորա անդրանիկը Ասայիա եւ
6 նորա որդիքը։ եւ Զարայի որդիներից՝ Յեհուել եւ նորանց եղբայրները վեց
7 հարիւր իննսուն։ եւ Բենիամինի որդիներից՝ Սաննուայի որդի Ովդուիա

ի որդի Մեսուղամի որդի Սաղլուն։
8 եւ Յերոամի որդի Յերեմիան, եւ Մաքրիի որդի Ուզիի որդի Էլան, Յեբեդիայի որդի Ռագուէլի որդի Սափատիայի
9 որդի Մեսուղամը. եւ նորանց եղբայրներն իրանց ցեղերին համեմատ՝ ինը հարիւր յիսունեւվեց մարդ. այս բոլոր մարդիկը իրանց տոհմերի պետաւորներն էին։
10 Եւ քահանաներից Յեդայիա, Յո-
11 յարիբ եւ Յաքին. եւ Ազարիայ տան վերակացու Աքիտոբի որդի Մարիոթի որդի Սադոկի որդի Մեսուղամի որդի Քեղկիայի որդի Ազարիան.
12 եւ Մեղքիայի որդի Փաշուրի որդի Յերոամի որդի Ադայիան, եւ Եմմերի որդի Մեսեղամոթի որդի Մեսուղամի որդի Եզերայի որդի Ադիէլի որ-
13 դի Մասէն։ եւ նորանց եղբայրներն իրանց տգղատոհմերի պետաւորներն էին. հազար եօթը հարիւր վաթսուն քաջազուններ Աստուծոյ տան ծառայութեան գործումը։
14 եւ Ղեւտացիներից՝ Մերարիի որդկանցից Ազարիայի որդի Եզրիկամի
15 որդի Ասուբի որդի Սեմայիան, եւ Բակբակար, Արէս, Գաղազ, եւ Ասաֆի որդի Զիքրիի որդի Միքիայի
16 որդի Մաթանիան, եւ Եդիթունի որդի Գաղազի որդի Սեմայիայի որդի Աբդիան, եւ Եղկանայի որդի Ասայի որդի Բարաքիան, որ բնակուում էր Նե-
17 տոփաթացիների դիւղերումը։ եւ դռնապանները՝ Սեղդում, Ակկուբ, Տելման եւ Աբիման եւ նորանց եղբայրներ-
18 ը. Սեղդումը գլխաւորն էր. եւ մինչեւ հիմա թագաւորի դռան վերայ դէպի արեւելք նորանք են դռնապանները
19 Ղեւիի որդկանց բանակներից. եւ Կորխի որդի Աբիասափի որդի Կորէի որդի Սեղդումը եւ նորա եղբայրները՝ իր հօր տանից Կորխեանները՝ ծառայութեան գործի վերայ խոթանի դռան պահապաններն էին. եւ նորանց հայրերը Տիրոջ բանակումը
20 մուտքի պահապաններ էին։ եւ Եղիա-

Եր Թագ. գ. 4, թ. 6, 10՝ կոչուած է «Մեմֆիրոս»։
Եր Թագ. թ. 12։
Ես. ժ. 28։
Նեղ. ը. 33։
Ես. ք. 43՝ կոչուած է «Թափա»։
Բ Նեղ. ը. 70։ Նեհեմ. է. 73, ը. 3։
Ե Թագ. թ. 27։ Նեղ. ը. 43, ը. 20։
Ես. ը. 1։
Նեհեմ. ժա. 1։
Նեհեմ. ժա. 10–11։

զարի որդի Ֆինէհէսը առաջ նորանց
վերայ իշխան էր, եւ Տէրը նորա հետ
21 էր։ Մասեղամիայի որդի Զաքարիան
խորանի դռան մուտքի դռնապանն էր։
22 Դաների համար դռնապաններ ընտ-
րուածների ամենքը երկու հարիւր
տասնեւերկու հոգի էին. սորանք ի-
րանց գիւղերովը ազգատոմարի մէջ
գրուեցան. Դաւիթը եւ Սամուէլ
հեւեռանողը Ընորանց հաստատեցին ի-
23 րանց պաշտօնումը։ Եւ նորանք
ու նորանց որդիքը Տիրոջ տան այ-
ինքն խորանի տան դռների պա-
24 հապանութիւնումն էին։ Դռնապան-
ները չորս կողմին էին լինում՝ դէպի
արեւելք, արեւմուտք հիւսիս եւ հա-
25 րաւ։ Եւ նորանց գիւղերի եղբայրնե-
րը ինօքը օրուան համար ժամանակ
ժամանակ գալիս էին սորանց հետ.
26 Որովհետեւ նորանք այն չորս զօրա-
ւոր Ղեւտացիքն էրանց հաւատացած
պաշտօնի մէջ էին եւ Աստուծոյ տան
սենեակների ու գանձերի վերայ էին։
27 Եւ դիշերը կենում էին Աստուծոյ
տան չուրջը, որովհետեւ պահապա-
նութիւնը նորանց վերայ էր, եւ նո-
րանք էին դուռը բանում առաւ-
28 օտ։ Եւ նորանցից մէ՞ն պաշտօնի
անօթների վերայ էին լինում, որով-
հետեւ թիւով նորանց ներս էին տա-
նում եւ թիւով նորանց դուրս էին
29 բերում։ Եւ նորանցից էին որոնք նը-
շանակուած էին դ՞ա անօթների եւ
սրբարանի անօթների եւ նաիրի եւ
դինիի եւ իւղի եւ կնդրուկի եւ հա-
30 մնիների վերայ։ Եւ քահանաների
որդկանցից էին հնկկեղէնների բա-
31 զադրութիւնքը բաղադրողները։ Եւ
Ղեւտացիներից Մատաթիան, որ Կո-
թայի Սեղդումի անդրանիկն էր, հսա-
32 պակի գործքի վերայ էր։ Եւ նորանց
եղբայրներից՝ կահաթհաններից էին
հաւաքաւորութեան հացի վերակացու,
որ պատրաստեն ամեն շաբաթ։
33 Բայց էերդիչները, որ Ղեւտացիների
ազգատոմարներումը գլխաւորներ էին,
սենեակներումն էին լինում ազատ.
որովհետեւ ցերեկ ու դիշեր նորանք
34 պիտի իրանց գործումը լինէին։ Սո-
րանք են Ղեւտացիների ազգատոմարի
գլխաւորները, որ իրանց գիւղերումը
գլխաւորներ էին. սորանք բնակվում
էին երուսաղէմում։
35 Եւ Գաբաւոնում բնակվում էին
Գաբաւոնի հայրը՝ Ցէիէլ, եւ նորա
36 կնկայ անունը Մաաքա էր. Եւ նորա
անդրանիկ որդին Աբդոն, եւ Սուր,
37 կիս, Բաալ, Ներ, Նադաբ, Գեդոր,
38 Աքիով, Զաքարիա եւ Մակելոթ։ Եւ
Մակելոթը ծնեց Սամաանին. եւ սո-
րանք էնց իրանց եղբայրների դիմա-
ցին էին բնակվում երուսաղէմում ի-
րանց եղբայրների հետ։
39 Եւ Ները ծնեց Կիսին, եւ Կիսը
ծնեց Սաուղին, եւ Սաուղը ծնեց
Յովնաթանին, Մեղքիսուէին, Աբի-
40 նադաբին եւ Եսբաալին։ Յովնաթանի
որդին Մերիբաալ էր, եւ Մերիբաալը
41 ծնեց Միքային։ Եւ Միքայի որդիքը՝
42 Փիթոն, Մելէք, Թարէ՝ Հա՛ազ։ Եւ
Աքազը ծնեց Յովադային, եւ Յովա-
դան ծնեց Դաղամէթին, Ազմաւթին
եւ Զամբրիին, եւ Զամբրին ծնեց Մո-
43 սային. Եւ Մոսան ծնեց Բանայային,
նորա որդին Ռափայիա, նորա որդին
44 Եղիասա, նորա որդին Եսէլ էր։ Եւ Եսէլ
վեց որդի ունէր, որոնց անունները
սորանք են, Եզրիկամ, Բոքերու, Իս-
մայել, Սաարիա, Աբդիա եւ Անան.
սորանք էին Եսէլի որդիքը։

Գլ. Ժ

Սաուղի մահանը Փղշտացիների հետ պատերազմելիս։

1 Եւ Փղշտացիք պատերազմեցին Իս-
րայէլի հետ, եւ Իսրայէլի մարդիկը
փախան Փղշտացիների առաջից, եւ
սպանուած վայր ընկան Գեղբուէի սարի
2 վերայ։ Եւ Փղշտացիք հասան Սաուղին
եւ նորա որդիներին, եւ Փղշտա-
ցիք զարկեցին Սաուղի որդիք՝ Յով-
նաթանին, Աբինադաբին եւ Մեղքի-
3 սուէին։ Եւ պատերազմը սաստկա-
ցաւ Սաուղի վերայ, եւ աղեղնաւոր
մարդիկը գտան նորան, եւ վիրաւոր-

չԹագ. լ. 6։
ի֊ Թագ. ք. 9։
ը Գէդ. իգ. 1, 2։
ԻԳ Թագ. ժա. 3։

ի֊Մնդ. լ. 23 ևլն.
իՂԼ. ը. 5։ ղ. 21։
լՂԼ. իգ. 8.
իԳէդ. գ. 31։ իե. 1։

իԳէդ. ը. 29։
լԳէդ. ը. 33։
հԳէդ. ը. 35։

—

—— Թագ. լ. 1, 2։
ք ա Թագ. իգ. 40՝ կէտ-
ե ագեսւ։

4 ուեցաւ աղեղնաւորներից ։ եւ Սաուղն ասեց իր կապարճակիրին. Սուրդ հանիր եւ նորանով ինձ խոցիր. մի գուցէ այս անթլփատները գան եւ ինձ ծաղր անեն. բայց նորա կապարճակիրը չ՚ուզեց, որովհետեւ չատ վախեցաւ. եւ Սաուղն առաւ սուրը 5 եւ ընկաւ նորա վերայ ։ եւ երբոր նորա կապարճակիրը տեսաւ, որ Սաուղը մեռաւ, նա էլ իր սուրի վերայ 6 ընկաւ եւ մեռաւ ։ Այսպէս մեռաւ Սաուղը, եւ նորա երեք որդիքը, եւ Ենորա բոլոր տունը միասին մեռան ։

7 Եւ երբոր տեսան բոլոր Իսրայէլացիները որ հովտումն էին, որ Ենորանք փախան, եւ որ Սաուղը եւ նորա որդիքը մեռան, այն ժամանակ թողեցին իրանց քաղաքները եւ փախան, եւ Փղշտացիները եկան եւ բնակուեցին նորանցում ։

8 Եւ եղաւ հետեւեալ օրը, որ Փղշտացիները եկան մեռելները մերկացնելու, եւ գտան Սաուղին եւ նորա որդկանցը բնկած Գելբուէի սարի վերայ ։ 9 Եւ նորան մերկացրին եւ վեր առան նորա գլուխը եւ նորա զէնքերը, եւ ղրկեցին չորս ուղարկեցին Փղշտացիների երկիրը, որ իրանց կռատներին եւ ժողովրդին աւետիս 10 տան ։ Եւ նորա զէնքերը դրին իրանց աստուծոյ տանը, եւ նորա գագաթը խրեցին Դագոնի տանը ։

11 Եւ երբոր լսեցին Գաղաադի Յաբիսի բոլոր քա-ՍՀՆԵԸ այն ամենը, որ Փղշտացիները արել էին Սաուղին, 12 բոլոր քաջ մարդիկը վեր կացան եւ վեր առան Սաուղի դիակը եւ նորա որդկանց դիակը եւ բերին նորանց Յաբիս, եւ թաղեցին նորանց ոսկորները Յաբիսում բեւեկնիի տակին, եւ ծոմ պահեցին ։

13 Այսպէս մեռաւ Սաուղն իր այն ապստամբութեան համար, որ ապստամբեց Տիրոջ դէմ ՚Տիրոջ խօսքի պատճառով, որ չ՚պահեց, եւ միւս 14 ուղից որ ՚ՀՔՆ հարցնէ ։ Բայց Տիրոջը չ՚հարցրեց, եւ նա նորան մեռցրեց եւ ՚Հթագաւորութիւնը դարձրեց Յեսսէի որդի Դաւիթին ։

ԳԼ. ԺԱ

Դաւիթը բնդհանուր համաձայնութեամբ թագաւոր է ծեծւում, առնում է Սիոնը եւ նորանում բնակւում. Նրա քաջագործները.

1 Եւ ՚բոլոր Իսրայէլը ժողովուեցան Դաւիթի մօտ Քերրոն ասելով. Ահա մենք քո ոսկորը եւ քո մարմինն ենք. 2 Դեռ առաջ երբոր Սաուղը մեզ վերայ թագաւոր էր՝ դու էիր Իսրայէլին դուրս հանում եւ ներս բերում ։ Եւ քո Տէր Աստուածն ասեց քեզ. Դու Հովուելու իմ ժողովուրդ Իսրայէլին եւ դու լինիս իշխան իմ 3 ժողովուրդ Իսրայէլի վերայ ։ Եւ Իսրայէլի բոլոր ծերերն եկան թագաւորի մօտը Քերրոն. եւ Դաւիթը նորանց հետ դաշինք դրաւ Քերրոնում Տիրոջ առաջին, եւ Ենորանք Դաւիթին թագաւոր օծեցին Իսրայէլի վերայ Տիրոջ խօսքին համեմատ ՚ի ՀԵՒԵՆ ՚Սամուէլի ձեռով ։

4 Եւ Դաւիթը գնաց բոլոր Իսրայէլի հետ Երուսաղէմ, որ է Յեբուս, եւ Հայտեղ էին Յեբուսացիք՝ այն երկրի բնակիչները ։ 5 Եւ Յեբուսի բնակիչներն ասացին Դաւիթին ։ Այստեղ պիտի չ՚մտնես ։ բայց Դաւիթն առաւ Սիոնի բերդը, որ է Դաւիթի քաղաքը ։ 6 Եւ Դաւիթն ասեց ։ Ով որ Յեբուսացիներին առաջ զարկէ, նա կ՚լինի զլխաւոր եւ զօրապետ ։ Եւ առաջ Շարուհեայի որդի Յովաբը վեր եկաւ ։ 7 եւ նա զօրագլուխ եղաւ ։ Եւ Դաւիթը բնակուեց այն բերդում ։ Նորա համար նորան Դաւիթի քաղաք են կոչում ։ 8 Եւ քաղաքը չինեց չորջանակի Մելոնից մինչեւ նորա չրջակայքը ։ Եւ Յովաբը նորոգեց քաղաքի մնացորդը ։ 9 Եւ Դաւիթը գնալով մեծանում էր, եւ Զօրաց Տէրը նորա հետ էր ։

10 Եւ Հարանք են Դաւիթի քաջերի զլխաւորները, որոնք նորան օգնեցին նորա թագաւորութիւնում բոլոր Իսրայէլի հետ, որ նորան թագաւոր անեն, Տիրոջ Իսրայէլի վերայ ՚ի խօս-

---

ե ՚ի Թագ. ւ. 6։
զ ՚ի Թագ. ւ. 7։
է ՚ի Թագ. ւ. 10։
ը ՚ի Թագ. ժգ. 13։ ժե. 23։

թ ՚ի Թագ. ե. 7։
ժ ՚ի Թագ. ե. 7։
ժա ՚ի Թագ. ե. 8։
ժբ ՚ի Թագ. ե. 9։

ժգ ՚ի Թագ. ե. 1։
ժդ Մաք. ՀԸ. 71։
ժե ՚ի Թագ. ե. 3։
ժզ ՚ի Թագ. ժգ. 1, 12, 13։

ժէ ՚ի Թագ. ե. 6։
ժը Դատ. ա. 21։ ՀԲ. 10
ի ՚ի Թագ. ե. 7։
իա ՚ի Թագ. իգ. 8—39։

41 քին համեմատ ։ Եւ սա է Դաւիթի քա-
ջերի թիւը . Հաքմոնիի որդին Յես-
բաամ՝ երեսունի գլխաւորը . սա իր նի-
զակը վեր խաղացրեց երեք հարիւր
մարդկանց վերայ մէկ անգամում մեռ-
ցնելով ։
42 Եւ նորանից յետոյ Աքսւքացի Դով-
դայի որդի Եղիազարը , սա այն երեք
43 զօրաւորներից հետ էր ։ Սա Դաւիթի
հետ էր Աբեսդոմմինում , եւ այնտեղ
ժողովուել էին Փղշտացիները պատե-
րազմելու համար , եւ այնտեղ արտի
մէկ մասը լիքն էր գարիով , եւ ժո-
ղովուրդը փախաւ Փղշտացիների ա-
44 ռաջից ։ Իսկ սորանք կանգնեցին ա-
դարակի մէջ , եւ նորան ազատեցին ,
եւ զարկեցին Փղշտացիներին . եւ Տէ-
րը փրկեց մեծ փրկութիւնով ։
45 Եւ այն երեսուն զօրավարներից ե-
րեքն իջան վէմը Դաւիթի մօտ , Ոդո-
ղոմի քարայրը , եւ Փղշտացիների բա-
նակը բանակ էր տուել Ռափայիմում
46 հովտի մէջ ։ Եւ այն ժամանակ Դաւի-
թը բերդումն էր , եւ Փղշտացիներից
47 մի զօրագունդ Բեթլեհէմումն էր ։ Եւ
Դաւիթը փափաքելով ասեց . Ո՛վ կը
բերէ ինձ համար խմելու ջուր Բեթ-
լեհէմի ջրհորիցը , որ դռան մօտ է ։
48 Եւ այն երեքը ճեղքեցին Փղշտացինե-
րի բանակը եւ ջուր քաշեցին Բեթլե-
հէմի ջրհորիցը , որ դռան մօտ է , եւ
բերին տուին Դաւիթին , իսկ Դաւի-
թը չ՚ուզեց խմել այն եւ թափեց Նո-
49 րան Տիրոջ համար ։ Եւ ասեց . Քաւ
լիցի ինձ , ով իմ Աստուած , որ անեմ
այս բանը . այս մարդկանց արիւնը
խմե՞մ ես իրանց կեանքի տեղ . որով-
հետեւ իրանց կեանքը վտանգ դնելով
բերին այն . եւ չ՚ուզեց խմել Նորան ։
Այս բաներն արին այն երեք զօրաւոր-
ները ։
50 Եւ Յովաբի եղբայր Աբեսսան
այն երեքի գլխաւորն էր . եւ նա խա-
դացրեց իր նիզակը երեք հարիւրի վե-
րայ Նոքանց սպանելով . եւ նա այն ե-
51 րեքի մօտ անուանի էր ։ Այն երեքից
երկուսի մօտ յարգուած էր , եւ նո-
րանց իշխան եղաւ , բայց այն չո-
րեքին չէր հասնիլ ։
52 Եւ Յովիադայի որդի Բանեան՝ մի
ժիր եւ գործունեայ մարդի որդի Կա-
բսեէլացի՝ զարկեց Մովաբի երկու զո-
րաւոր մարդկացը եւ նա իջաւ ու
զարկեց առիւծին գուբի մէջ ձիւնի
53 ժամանակ ։ Եւ նա զարկեց այն Եգիպ-
տացի մարդին՝ այն հինգ կանդուն եր-
կար մարդին . եւ Եգիպտացիի ձեռին
մի նիզակ կար ոստայնանկների գլա-
նին չափ . եւ նա իջաւ նորա մօտ մի
ցուպով եւ յափշտակեց նիզակը Եգիպ-
տացիի ձեռքից եւ սպանեց Նորան իր
54 նիզակով ։ Այս բաներն արաւ Յո-
վիադայի որդի Բանեան՝ եւ նա ան-
ուանի էր այն երեք զօրաւորների մէջ ։
55 Ահա նա այն երեսունից աւելի պատ-
ուաւոր էր , բայց այն երեքին չէր
հասնիլ . եւ Դաւիթը նորան իր տա-
նեցին վերակացու դրաւ ։
56 Եւ քաջագունդ . Յովաբի եղբայր
Ասայէլը , Բեթլեհէմացի Դովդայի որ-
57 դի Ելհանան , Հարոդացի Սամմա , Փե-
58 լօնացի Բեղղէս , Թեկուացի Եկգեսի
որդի Իրասը , Անաթովթացի Աբիեզեր ,
59 Ովսացի Սովրաք , Աքսւքացի Եղի ,
60 Նետոփաթացի Մաարայ , Նետոփա-
61 թացի Բանեայի որդի Ալադը , Բենիա-
մինի որդիկանց Գաբայից Ռիբայի որ-
դի Եթթին , Փարաթոնացի Բանեա ,
62 Գաասի ձորերից Հուրայ , Արաբաթա-
63 ցի Աբիէլ , Բարհումացի Ազմաւթ , Սա-
64 ղաբոնացի Եղիաբա , Գեզոնացի Հա-
սեմի որդիները՝ Արարացի Սագէի որ-
65 դի Յոնաթանը , Արարացի Սաքարի
որդի Աքիամը , Ուրի որդի Եղիփաղը ,
66 Մեքերաթացի Ոփեր , Փելօնացի Ա-
67 քիա , Կարմէլացի Ասարէ , Ազբիայի
68 որդի Նաարան , Նաթանի եղբայր
69 Յովէլը , Ագարայի որդի Մաբարը , Ամ-
մոնացի Սելեկ , Շարուհեան Յովաբի
կապարճակիր Բերովթացի Նաարան ,
70 Յեթերացի Իրաս , Յեթերացի Գարեբ ,
71 Փեւտացի Ուրիա , Ազայիի որդի Զա-
72 բադ , Ռուբենեանց գլուխը Ռուբեն-
եան Սիզայի որդի Ադինան , որ նորա

ԲՂ. ԿԱ. 2։
Ա Թագ. Իդ. 11, 13.
Ի Թագ. Իդ. 13։

ՂՂ. Ժգ. 9։
Ի Թագ. Իդ. 18 եւ.

Ի Թագ. Իդ. 19 եւ.
Ի Թագ. Իդ. 20։

Հ Թագ. Իդ. 24։

43 հետ երեսուն մարդ կար, Մաաքայի որդի Անանը, Մաթանացի Յովսա-
44 փատ, Աստարովթացի Ոզիա, Արոե-
բացի Յովհաման որդիքը՝ Սամա եւ
45 Յեհիէլ, Սամարիի որդի Յեդիէլը, եւ
46 Նոթաս եղբայր Թիսացի Յովքան, Մա-
հաւացի Եղիէլ, Եղնաամի որդիքը՝
Ցաբրիայի եւ Յօսաբիա, Մովաբացի
47 Ելիէնա, Եղիէլ, Ովբէդ, եւ Մեսո-
բացի Յասիէլ։

ԳԼ· ԺԲ

Դաւիթի զօրաւոր զինակիրները։

1 Եւ՝ սորանք են որ եկան Դաւիթի
մօտ Սիկլակ, քանի որ նա դեռ
կիսեան Սաւուղի երեսից թաքնուում
էր, եւ սորանք քաջեր էին՝ պատե-
2 բազմում օգնողներ։ Ազեղնաւորներ
էին, գործ քարեր են ձգում աջով եւ
ձախով եւ աղեղով նետեր, Սաւուղի
3 եղբայրներից Բենիամինից։ Գլխաւորը՝
Աքիեզեր, յետոյ Յովաս՝ Գաբաացի
Սամաայի որդիքը։ եւ Յեղիէլ ու Փա-
ղէտ Ազամաթի որդիքը, եւ Բարաքա
4 ու Անաթովթացի Յեհու։ Եւ Գաբա-
աւոնացի Իսմայիան՝ այն երեսունից
մէկ զօրաւոր եւ այն երեսունի վերայ,
եւ Երեմիա, Յազիէլ, Յովհանան եւ
5 Գեդերացի Յովզաբադ, Եղիոզայ,
Յերիմոթ, Բաալիա, Սամարիա եւ
6 Յարուփացի Սափատիա, Եղկանա,
Յեսիա, Ազարիէլ, Յովեզեր եւ Յես-
7 բաամ՝ Կորխացիք, եւ Գեդովրացի Յե-
րոամի որդիքը՝ Յովելա եւ Զաբադիա։
8 Եւ Գադեացիներից բաժանուեցան
դէպ ի Դաւիթի մօտ անապատի միջի
բերդը քաջազուն մարդիկ, պատերազ-
մի զինուորներ, վահան եւ նիզակ գոր-
ծածող, նորանց երեսը առիւծի երես
էր եւ արերի վերայի դայծեաների
9 պէս արագաշարժ էին։ Գլխաւորը Ե-
զեր, երկրորդը Աբդիա, երրորդը Ե-
10 լիաբ, Յորրորդը Մաամանա, հինգե-
11 րորդը Երեմիա, վեցերորդը Եթթի,
12 եօթներորդը Եղիէլ, Ութերորդը Յո-
13 հանան, իններորդը Եղզաբադ, Տաս-
ներորդը Երեմիա, տասնեմէկերորդը
14 Մաքբաբանայ։ Սորանք Գադի որդիան-

ցից զօրքի գլխաւորներ էին. մէկ
փոքրը հարիւրի վերայ, իսկ մեծը
15 հազարի վերայ։ Սորանք են, որ Յոր-
դանանովն անց կացան առաջի ամ-
սւսւմը, երբոր նա չէր էլցրել էր իր
բոլոր ափերը եւ բոլոր հովիտներում
բնակողներին փախցրին դէպի ա-
րեւելք եւ դէպի արեւմուտք։
16 Եւ Բենիամինի որդկանցից եւ Յու-
դայից էլ եկան բերդը Դաւիթի մօտ։
17 Եւ Դաւիթը նորանց առաջը դուրս
եկաւ եւ պատասխան տուաւ ու ասեց
նորանց· Եթէ խաղաղութեամբ էք
եկել ինձ մօտ ինձ օգնելու, իմ սիր-
տը ձեզ հետ մէկ կ'լինի· բայց եթէ
խաբէութեամբ որ ինձ իմ թշնամի-
ներին մատնէք, իմ ձեռքերումը անօ-
րէնութիւն չ'լինելով, այն ժամանակ
մեր հայրերի Աստուածը տեսնէ եւ
18 յանդիմանէ։ Եւ Հոգին պատեց իշ-
խաններին գլուխ Ամասայիին, Ե՛ն-
նէք·

Մենք քոնն ենք, ով Դաւիթ, եւ քեզ
հետ՝ ով Յեսսէի որդի,
Խաղաղութի՛ւն, խաղաղութի՛ւն քեզ,
եւ խաղաղութի՛ւն քո օգնականնե-
րին·
Որովհետեւ քո օգնականը քո Աստ-
ուածն է։

Եւ Դաւիթը նորանց ընդունեց եւ նո-
րանց գունդի գլխաւորներ դրաւ։
19 Մանասէից էլ անցան Դաւիթի մօտ,
երբոր նա Փղշտացիների հետ Սաւու-
ղի վերայ գնաց պատերազմելու, բայց
նորանց չ'օգնեցին, որովհետեւ Փղշ-
տացիների իշխանները խորհրդով նո-
րանց եւ ուղարկեցին ասելով· Մեր
գլխաւորների հետ իր Տիրոջ Սաւու-
20 ղի կողմը կ'անցնէ։ Նա Սիկլակ գը-
նալիս նորա կողմն անցան Մանասէից
Մանասէի հազարապետները՝ Եղնա,
Յովզաբադ, Յեդիէլ, Միքայէլ, Յով-
21 զաբադ, Եղիուա եւ Սաղթի։ Եւ սո-
րանք օգնեցին Դաւիթին՝ յարձակողների
դէմ· որովհետեւ ամենքն էլ քաջա-
գունդներ էին եւ զօրքին գլխաւորներ
22 եղան։ Որովհետեւ այն ժամանակ օր
բան օրէ գալիս էին Դաւիթի մօտ նո-

ա՝ Թագ· ԺԵ· 2։
բ՝ Թագ· ԺԵ· 6.
գ Դասա· ԻԵ· 16։
դ՝ Թագ· ԺԵ· 2։
ե՝ Թագ· ԺԵ· 6.
զ Դասա· Ի· 16։
է՝ Թագ· ԺԵ· 2։
ը՝ Թագ· Ի· 15։
թ Դասա· Ի· 34։
ժ՝ Թագ· ԺԵ· 2։
ի՝ Թագ· ԺԵ· 6.
լ Դասա· Ի· 16։
խ՝ Թագ· ԺԵ· 2։
ծ՝ Թագ· ԺԵ· 6.
կ Դասա· Ի· 16։
հ՝ Թագ· Ի· 4։
ձ՝ Թագ· Ի· 1, 9, 16։

բան օգնելու, մինչեւ որ նորանք մի մեծ բանակ եղան Աստուծոյ բանակին պէս։
23 Եւ սորանք են այն ապատաղինեալների դլուխների թիւը, որոնք եկան Խեբրոն Դաւիթի մօտ, որ Սաուղի թագաւորութիւնը նորան դարձնեն 24 Տիրոջ խօսքին համեմատ։ Յուդայի որդկանցից վահան եւ նիզակ կրող վեց հազար ութը հարիւր ապատաղինեալ 25 զօրքեր։ Շմաւոնի որդկանցից քաջա- 26 գոյն զօրքեր եօթը հազար հարիւր։ Ղեւիի որդկանցից չորս հազար վեց հա- 27 րիւր։ Եւ Յոյիադան Ահարօնեանների առաջնորդ, եւ նորա հետ երեք հազար 28 եօթը հարիւր։ Եւ Խազամարդ քաջագոյնը Սադոկ, եւ նորա հօր տանից 29 քառասներկու իշխաններ։ Եւ Բենիամինի որդկանցից՝ Սաուղի եղբայրներից երեք հազար։ Եւ մինչեւ այն ժամանակ հնօրանցից չատերը Սաուղի տան պահապանութիւնն էին անում։ 30 Եւ Եփրեմի որդիներից քսան հազար ութը հարիւր քաջագոյնք իրանց ազ- 31 գաւոհմերում անուանի։ Եւ Մանասէի կէս ցեղից տասներեւութը հազար՝ որ իրանց անուններովը որոշուած էին, որ գնան Դաւիթին թագաւոր 32 անեն։ Եւ Իսաքարի որդկանցից, որ ժամանակի դիտութիւնը ունէին եւ հասկանում էին թէ Իսրայէլը ինչ պէտք է անէ, նորանց երկու հարիւր դլխաւորները, եւ նորանց բոլոր եղբայրները նորանց հետ համաձայն էին։ 33 Զաբուղոնից դինուոր դուրս եկող պատերազմական ամեն զորձիքներով պատերազմ անողներ յիսուն հազար մարդիկ որ պատերազմում էին առանց 34 այլեւայլ սրտերի։ Եւ Նեփթաղիմից հազար իշխաններ, եւ նորանց հետ երեսուներեւեօթը հազար վահանաւոր 35 եւ նիզակաւոր։ Եւ Դանից պատերազմ անող քառասուներեք հազար վեց 36 հարիւր։ Եւ Ասերից դինուոր դուրս եկող եւ պատերազմ անող քառասուն 37 հազար։ Եւ Յորդանանի այն կողմից՝ Ռուբենից, Գադից եւ Մանասէի կէս ցեղերը պատերազմի զօրքերի բոլոր զորձիքներովը հարիւր քսան հազար։ 38 Սորանք ամենքը պատերազմի մարդիկ էին ուղիղ սրտով ճակատամարտ կազմող, եկան Քեբրոն Դաւիթին բոլոր Իսրայէլի վերայ թագաւոր անելու։ Նաեւ բոլոր մնացած Իսրայէլացիք համամիտ էին Դաւիթին թագաւոր անելուն։ Եւ այնտեղ ուտում եւ խմում էին Դաւիթի հետ երեք օր, որովհետեւ իրանց եղբայրները պատրաստել էին իրանց համար։ 40 Նաեւ նորանցից մօտիկ եղողները, մինչեւ Իսաքար, Զաբուղոն եւ Նեփթաղիմ հաց բերին էշերով, ուղտերով, ջորիներով եւ եզներով եւ ուտելիքների համար՝ ալիւր, չոր թուզ, չամիչ, դինի, իւղ, արջառներ եւ ոչխարներ չատութեամբ, որովհետեւ ուրախութիւն կար Իսրայէլումը։

ԳԼ. ԺԳ

Դաւիթը հանգեստով բերում է տապանակը դէպի Կիրիաթ-Յարիմ։

1 Եւ Դաւիթը խորհուրդ արաւ հազարապետների եւ հարիւրապետների եւ 2 բոլոր իշխանների հետ։ Եւ Դաւիթն ասեց բոլոր Իսրայէլի ժողովրդին. Եթէ ձեզ հաճոյ է, եւ այս բանը մեր Տէր Աստուածանից է, ընդհանրապէս դրկենք ուղարկենք Իսրայէլի բոլոր երկիրներում մնացած մեր եղբայրներին եւ նորանց հետ քահանաներին եւ Ղեւտացիներին իրանց քաղաքները եւ արուարձանները, որ մեզ մօտ ժողով- 3 ուին։ Եւ մեր Աստուծոյ տապանակը մեզ մօտ փոխադրենք. որովհետեւ Սաուղի օրերովը նորան չ'ուզեցինք։ 4 Եւ բոլոր ժողովքն ասեց, որ այնպէս անեն, որովհետեւ այս խօսքը բոլոր ժողովրդի աչքին ուղիղ երեւեցաւ։ 5 Եւ Դաւիթը բոլոր Իսրայէլին ժողովեց Եգիպտոսի Սիհորից մինչեւ Եմաթի մուտքը, Աստուծոյ տապանակը Կարիաթարիմից բերելու համար։

ԺԵ Թագ. բ. 3, 4, 6. 14; Գլ. ժա. 1, 2; Գլ. ժե. 14, 15; ԺԶ Թագ. ժգ. 1, 3; Գլ. ժա. 3, 10.

ԺԶ Թագ. բ. 17. Գլ. գ. 8; Նեե. լա. 23; ԺԸ Թագ. բ. 8, 9. —

ԺԸ Թագ. ե. 1, 2.

ԺԹ Թագ. ե. 1; ԻԲ Թագ. գ. 1.

Ա Մնաց. ժգ. 3.

Ա Մնաց. գ. 21; ե. 15.

6 Եւ Դաւիթը վեր գնաց բոլոր Իսրա-
յէլի հետ Հբաազ այսինքն Ցուդայի
կարիաթարիմը, որ այնտեղից վեր բե-
րէ Էքերովբէների վերայ նստող Եհո-
վայ Աստուծոյ տապանակը, որի ա-
7նունը կանչուում է։ Եւ Աստուծոյ
տապանակը դրին Համ նոր սայլի վե-
րայ ՀԱբինադաբի տունից։ Եւ Ոզան
8ու Աքիովը քշում էին սայլը։ Եւ Դա-
ւիթն ու բոլոր Իսրայէլը խաղում
էին բոլոր ուժով Աստուծոյ առաջին
օրհնութիւններով, քնարներով, տա-
իրներով, թմբուկներով, ծնծղանե-
րով եւ փողերով։
9 Եւ եկան մինչեւ Հիդոնի կալը։
Եւ Ոզան իր ձեռքը մեկնեց որ տա-
պանակը բռնէ, որովհետեւ եզները
10 ծռել էին։ Եւ Տիրոջ բարկութիւնը
բորբոքուեց Ոզայի դէմ. եւ զարկեց
նորան, որովհետեւ Հձեռքը մեկնել էր
տապանակին։ Եւ նա մնաւ այնտեղ
11 Աստուծոյ առաջին։ Եւ Դաւիթը
տրտմեց, որովհետեւ Տէրը հարուա-
ծով հարուածեց Ոզային։ Եւ այնտեղի
անունը մինչեւ այսօր *Փարէս-ոզա
12 է ասւում։ Եւ Դաւիթը վախեցաւ այն
օրը Աստուածանից ասելով։ Ես ինչ-
պէս առնեմ Աստուծոյ տապանակը
13 ինձ մօտ։ Եւ Դաւիթը չտարաւ տա-
պանակն իր մօտ Դաւիթի քաղաքը,
եւ ծռեց զայն Գէթացի Աբդեդոմի
14 տունը։ Եւ Աստուծոյ տապանակը
մնաց Աբդեդոմի ընտանիքի հետ նո-
րա տանը երեք ամիս։ Եւ Տէրը օրհ-
նեց Աբդեդոմի տունը եւ նորա բոլոր
ունեցածը։

ԳԼ. ԺԴ

Դաւիթի պատերը, կիներները, զաւակները և յաջո-
ղութիւնները պատերազմների դէմ.

1 Եւ Տիւրոսի Հիրամ թագաւորը
դեսպաններ ուղարկեց Դաւիթի մօտ,
եւ եղեւնափայտեր եւ որմնադիրներ
եւ հիւսներ, որ նորա համար տուն
2 շինեն։ Եւ Դաւիթն իմացաւ, որ Տէ-
րը նորան թագաւոր հաստատեց Իս-
րայէլի վերայ. որովհետեւ նորա թա-
գաւորութիւնը բարձրացաւ իր ժո-
ղովրդի Իսրայէլի պատճառով։
3 Եւ Դաւիթն ուրիշ կանայք էլ ա-
ռաւ Երուսաղէմում. եւ Դաւիթը էլ
4 ազդեց եւ աղջկերք ծնեց։ Եւ սորանք
են Հերուսաղէմում նորան ծնած որ-
դերց անունները. Սամաա, Սովբաբ,
5 Նաթան, Սողոմոն, Յեբսաբ, Եղի-
6 սուա, Եղիփաղէտ, Նոգա, Նափեկ,
7 Յաւիէ, Եղիսամա, Հբաղիադա եւ
Եղիփաղէտ։
8 Եւ Փղշտացիները լսեցին, որ Դա-
ւիթը թագաւոր է օծուել բոլոր Իս-
րայէլի վերայ, եւ բոլոր Փղշտացինե-
րը վեր գնացին որ Դաւիթին որոնեն,
եւ Դաւիթը լսեց ու դուրս եկաւ նո-
9 րանց առաջը։ Եւ Փղշտացիները ե-
կան եւ փռուեցան Հիւփայնոց հով-
10 տում։ Եւ Դաւիթը հարցրեց Աստու-
ծուն թէ վեր գնամ Փղշտացիների
վերայ, եւ դու նորանց իմ ձեռքը կը
մատնե՞ս։ Եւ Տէրն ասեց նորան.
Գնա, եւ ես նորանց քո ձեռքը կ'մատ-
11 նեմ։ Այն ժամանակ գնացին Բաաղ-
փարասին. եւ Դաւիթը նորանց այն-
տեղ յաղթեց, եւ Դաւիթն ասեց.
Աստուած իմ թշնամիներին իր ձեռ-
քով պատռեց ջրերի պատռուածք-
ի պէս. Նորա համար այն տեղի ա-
նունը Բաաղփարասին տուեցին։
12 Եւ նորանք այնտեղ ձգեցին իրանց
աստուածները. եւ Դաւիթը հրամա-
յեց, եւ նորանք այրեցին կրակով։
13 Եւ Փղշտացիները դարձեալ եկան եւ
14 փռուեցան հովտում։ Եւ Դաւիթը
դարձեալ հարցրեց Աստուծուն, եւ
Աստուած ասեց նորան. Վեր մի գը-
նար նորանց ետեւից, դարձիր նո-
րանց ետեւից, եւ նորանց վերայ
15 գնա Հթթենիների կողմից։ Եւ երբոր
թթենիների գլխին գնացքի ձայնը լը-
սես, այն ժամանակ դուրս կ'պա-
տերազմի. որովհետեւ Աստուած պի-
տի դուրս գայ քո առաջից Փղշտացի-
16 ների բանակը զարկելու համար։ Եւ

ա Յեսս. ժբ. 9, 60։
գ= Թագ. գ. 4։ ը Թագ. գ. 3։
թ Յեսս. գ. 15։ Գլ. ժբ. 3, 13։
է= Թագ. ե. 1։
ը Թագ. գ. 5։

ի Թագ. գ. 6՝ «Նաբդան»։
ի Յեսս. գ. 15։ Գլ. ժբ. 13, 15։
ւ Գլ. ժ. 1։
* Ա-իմն՝ Ոզայի պատռուածք։

ի Թագ. գ. 11։
ի Նահ. գ. 27։ Գլ. իդ. 5։
— որ Թագ. ե. 13, 14։
ի Գլ. գ. 5։

ի Թագ. ե. 16՝ «Նաբդան»։
ը Թագ. ե. 17։
ի Գլ. ժա. 15։
ղ Թագ. ե. 22։
ի Թագ. ե. 23։

Դաւիթին այնպէս արաւ ինչպէս որ Տէրը հրամայեց իրան, եւ զարկինին փղշտացիների բանակը Գաբաւոնից
17 մինչեւ Գազեր։ Եւ Դաւիթի անունը հռչակուեցաւ ամեն երկիրներում, եւ Տէրը նորա վախը դրեց ամեն ազգերի վերայ։

Գլ. ԺԴ

Տապանակը տանում են իր տեղը։

1 Եւ նա իր համար Դաւիթի քաղաքումը տներ չինեց, եւ Աստուծոյ տապանակի համար տեղ պատրաստեց, եւ նորա համար մի վրան դրեց։
2 Այն ժամանակ Դաւիթին ասեց. Ինչ վեր չ'առնէ Աստուծոյ տապանակը բացի Ղեւտացիներից. որովհետեւ Տէրը նորանց ընտրեց որ կրեն Աստուծոյ տապանակը եւ նորան ծառայեն յաւիտեան։
3 Եւ Դաւիթը ժողովեց Երուսաղէմ, որ Տիրոջ տապանակը վեր տանին իր տեղը, որ նորա
4 համար պատրաստեց։ Եւ Դաւիթը ժողովեց Ահարոնի որդիներին եւ Ղեւ-
5 տացիներին. կահաթի որդկանցից՝ Ուրիէլ իշխանին եւ նորա եղբայրներին
6 հարիւր քսան։ Մերարիի որդկանցից՝ Ասայիա իշխանին եւ նորա եղբայր-
7 ներին երկու հարիւր քսան։ Գերսոնի որդկանցից՝ Յովէլ իշխանին եւ նորա
8 եղբայրներին հարիւր երեսուն։ Եղիսափանի որդկանցից՝ Սեմայիա իշխանին եւ նորա եղբայրներին երկու հա-
9 րիւր։ Հեբերոնի որդկանցից՝ Եղիէլ իշխանին եւ նորա եղբայրներին ութ-
10 սուն։ Ոզիէլի որդկանցից՝ Ամինադաբ իշխանին եւ նորա եղբայրներին հարիւր տասնեւերկու։
11 Եւ Դաւիթը կանչեց Սադովկ եւ Աբիաթար քահանաներին եւ Ղեւտացիներից՝ Ուրիէլին, Ասայիային, Յովէլին, Սեմայիային, Եղիէլին եւ Ա-
12 մինադաբին, եւ նորանց ասեց. Դուք էք Ղեւտացիների տոհմերի գլխաւորները. սրբեցէք ձեր անձերը դուք եւ ձեր եղբարքը, որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյ տապանակը վեր տանէք նորա համար
13 իմ պատրաստած տեղը։ Որովհետեւ ձեզ գրումը դուք չլինելու համար՝ Մեր Տէր Աստուածը մեզ հարուած առաւ, որովհետեւ նորան չխնդրեցինք ինչ-
14 պէս որ կարգն է։ Եւ քահանաներն եւ Ղեւտացիները սրբեցին իրանց անձերը Իսրայէլի Տէր Աստուծոյ տապանակը
15 վեր տանելու համար։ Եւ Ղեւտացիների որդիները վեր առան Աստուծոյ տապանակը՝ ինչպէս որ Մովսէսը Տիրոջ խօսքին համեմատ հրամայել էր՝ իրանց ուսերի վերայ ձողերով նորանց վերայ։
16 Եւ Դաւիթը պատուիրեց Ղեւտացիների իշխաններին, որ իրանց եղբայրներից կանգնեցնեն երգիչներ երգեցողութեան գործիքներով՝ տաւիղներով, քնարներով եւ ծնծղաներով, որ բարձր ձայնով երգեն ուրախու-
17 թեան համար։ Եւ Ղեւտացիները կանգնեցրին Յովսէլի որդի Եմանին, եւ նորա եղբայրներից Բարաքիայի որդի Ասափին, եւ նորանց եղբարք՝ Մերարիի որդկանցից Քուսայի որդի
18 Եթանին։ Եւ նորանց հետ նորանց երկրորդ դասակարգի եղբայրներին՝ Զաքարիային, Բենին, Յազիէլին, Սեմիրամովթին, Յեհիէլին, Ունիին, Եղիաբին, Բանեային, Մաասիային, Մատաթիային, Եղիփաղէին, Մակենիային, Աբդեդոմին եւ Յեիէլին որ
19 դռնապաններ էին։ Եւ Եման, Ասափ եւ Եթան երգիչները՝ պղնձի ծնծղանե-
20 րը հնչեցնելու համար. Եւ Զաքարիա, Ազիէլ, Սեմիրամովթ, Յեհիէլ, Ունի, Եղիաբ, Մատասիա եւ Բանեա Ալամոթի վերայ տաւիղներով նուագելու
21 համար։ Եւ Մատաթիա, Եղիփաղէ, Մակենիա, Աբդեդոմ, Յեիէլ եւ Ազազիա քնարներով Շեմինիթի առաջ-
22 նորդելով։ Եւ Ղեւտացիների երգեցողութեան իշխան Քոնենիան սովորեցնում էր երգելը, որովհետեւ նա հան-
23 ճարեղ էր։ Եւ Բարաքիան եւ Եղկա-

ԸՐ Թագ. Ա. 25։
Ք Թագ. գ. 27։ ր Մն. խգ. 8։
ՃՐ Գր. Ր. 35։ Ժա. 25։
—
Գ Մն. Ժգ. 1։ ր Մն. ա. 4։
Ք Թագ. գ. 2, 13։ ր Գր. Ժ.8։
ե ԳՐ Թագ. գ. 1։ Գ Մն. Ժգ. 5։
Ը Մն. գ. 22։
Ի Մն. գ. 18։ Գ Մն. գ. 18։
Ը Գ Մն. գ. 8։ Ժգ. 30։
Թ Թագ. իգ. 20։
ԸՐ Թագ. գ. 8։ Գ Մն. Ժգ. 11։

ԺԳ Մն. Ժգ. 10, 11։
ԺԴ Մն. ի. 11։ Թագ. գ. 18։
ԺԵ Մն. Ժգ. 8։ Ժգ. 5, 42։
ԺԶ Մն. գ. 33։
ԺԷ Մն. գ. 39։
ԺԸ Մն. գ. 44։

ԺԹ Հմր. 18։ «Յազիէլ»։
Ի Սաղ. խգ. վերնագիրը, տես քննութիւն։
Ի Սաղ. գ. վերնագիրը, տես քննութիւն։
Ի Գ Մն. քննական կերպը։

նան տապանակի դռնապաններն էին ։
24 Եւ Սաբանիա , Յովսափատ , Նաթա-
նայէլ , Ամեսայի , Զաքարիա , Բանեա
եւ եղիազար քահանաները Հիզողը
հնչեցնում էին Աստուծոյ տապանակի
առաջը . եւ Աբդեդոմ ու Յեհիա տա-
պանակի դռնապաններն էին ։
25 Այսպէս Դաւիթը եւ Իսրայէլի
ծերերը եւ հազարապետները գնացին
Տիրոջ ուխտի տապանակը Աբդեդոմի
տանից ուրախութեամբ վեր տանե-
26 լու ։ Եւ երբոր Աստուած Տիրոջ ուխ-
տի տապանակը կրող Ղեւտացիներին
օգնեց , այն ժամանակ եօթը զուա-
27 րակ եւ եօթը խոյ զոհ արին ։ Եւ Դա-
ւիթը բեհեղի պատմուճան էր հագել ,
նոյնպէս եւ բոլոր Ղեւտացիները որ
կրում էին տապանակը , եւ երգիչնե-
րը , եւ Քենանիա երգիչների գլխաւորը Քո-
նենիա երգիչների հետ . եւ Դաւիթի վե-
28 րայ քթանի եփուդ կար ։ Եւ Իսրայէլը վեր էր տանում Տիրոջ ուխ-
տի տապանակը ուրախութեան աղա-
ղակներով , շեփորի ձայնով , փողերով
եւ հնչեցնող ծնծղաներով , տաւիղնե-
29 րով եւ քնարներով ։ Եւ երբոր Տիրոջ ուխտի տապանակն եկաւ մինչեւ Դա-
ւիթի քաղաքը , այն ժամանակ Սա-
ւուղի աղջիկ Մեղքողը մարիկ տուաւ պատուհանից ու տեսաւ որ Դաւիթ թագաւորը կաքաւում եւ զուարճա-
նում էր , եւ նա անարգեց Նորան իր սրտում ։

ԳԼ· ԺԶ

Դաւիթի օրհնաբանութեան երգը տապանակը տանելու պատահմանքի կապակցութեամբ ։

1 Եւ Աստուծոյ տապանակը բերին ,
եւ Նորան դրին այն վրանի մէջ , որ
Դաւիթը կանգնեցրել էր Նորա համար .
եւ ողջակէզներ ու խաղաղութեան
զոհեր մատուցրին Աստուծոյ առաջը ։
2 Եւ երբոր Դաւիթը վերջացրեց ողջա-
կէզները եւ խաղաղութեան զոհերը
մատուցանելը , այն ժամանակ օրհնեց
3 ժողովրդին Եհովայի անունով ։ Եւ
բաշխեց Իսրայէլի բոլոր մարդկանցը՝
մարդից մինչեւ կինը իւրաքանչիւրին
մէկ նկանակ հաց եւ մի կտոր միս եւ
մէկ կարկանդակ ։
4 Եւ Տիրոջ տապանակի առաջը Ղեւ-
տացիներիցը պաշտօնեաներ դրաւ Իս-
րայէլի Տէր Աստուծուն երկրպագելու , օրհ-
5 նելու եւ փառաւորելու համար ։ Ըղե-
խաւորը Ասափ , եւ Նորա երկրորդը Զաքարիա , Յեհիէլ , Սեմիրամովիթ ,
Յեհիէլ , Մատաթիա , Եղիաբ , Բանե-
ա , Աբդեդոմ եւ Յեհիէլ տաւիղների
եւ քնարների նուագարաններով . եւ
6 Ասափը հնչեցնող ծնծղաներով ։ Եւ Բանեա ու Յազիէլ քահանաները մըշ-
տական փողերով Աստուծոյ ուխտի տապանակի առաջը ։
7 Այն ժամանակ Դաւաջին անգամ Դաւիթը Տիրոջը օրհնելու յանձնա-
րարութիւնը արաւ Ասափին եւ Նորա եղբայրներին ։
8 Գոհացէք Տէրից , կանչեցէք Նո-
րա անունը .
Իմացրէք ժողովուրդների մէջ Նորա գործերը ։
9 Երգեցէք Նորան , աղմոսեցէք Նո-
րան ,
Մտածեցէք Նորա ամէն սքանչելեաց վերայ ։
10 Պարծեցէք Նորա սուրբ անունով .
Տիրոջը խնդրողների սիրտն ուրախա-
նայ ։
11 Տիրոջը խնդրեցէք եւ Նորա զօրու-
թիւնը .
Միշտ Նորա երեսը որոնեցէք ։
12 Յիշեցէք Նորա հրաշքները որ արաւ ,
Նորա նշանները եւ Նորա բերանի խ-
րատները ։
13 Ով Նորա Իսրայէլ ծառայի զաւակներ ,
Նորա ընտրեալք՝ Յակոբի որդիք ։
14 Ինքը Եհովան է մեր Աստուածը ,
Նորա իրաւունքները ամէն երկրում
կան ։
15 Յիշեցէք յաւիտեան Նորա ուխտը ,
Իր պատուիրած խօսքը մինչեւ հազար
ազգ ,
16 Այն Խոր ուխտեց Աբրահամի հետ ,
Եւ իր երդումը՝ Իսահակի հետ ։

ա Թագ. ժ. 8; Նագ. ձա. 3, բ Թագ. ը. 12, 13, 14ա. գ Թագ. ը. 1. դ Կամ՝ բնաձկներէն

ե Գլ. ժգ. 8, զ Թագ. ը. 16,

է Թագ. ը. 17—19, ը Նագ. իգ. 4. Հ. Վերնագիրները, թ Նագ. ձե. 1—15; ժ Նահ. ժէ. 3, իգ. 3, իը. 13. լե. 11;

17 Եւ հաստատեց, որ Յակոբի համար
օրէնք՝
Եւ Իսրայէլի համար յաւիտենական
ուխտ ըլլէ.
18 Ասկով. Քեզ կ'տամ Քանանի երկիրը,
Ձեր ժառանգութեան վիճակը.
19 երբոր դուք սակաւաթիւ էիք
Եւ՝ քիչ ու պանդուխտ՝ նորանում,
20 Եւ ազգից ազգ էին գնում,
Եւ մէկ թագաւորութիւնից ուրիշ
ժողովրդի մօտ.
21 Նա մի մարդի թոյլ չ'տուաւ, որ նո-
րանց նեղացնէն,
Եւ Իթագաւորներ պատժեց նորանց
համար,
22 Թէ՝ Մի մօտենաք իմ օծեալներին,
Եւ իմ մարգարէներին չար բան մի
անէք։
23 Երգեցէք Տիրոջը, ով բոլոր երկիր,
Քարոզեցէք օրից օր նորա փրկու-
թիւնը.
24 Պատմեցէք ազգերի մէջ նորա փառքը,
Ամէն ժողովուրդների մէջ նորա
հրաշքները։
25 Որովհետեւ Տէրը մեծ է եւ չատ օրհ-
նուած,
Եւ ահաւոր է նա ամէն աստուածնե-
րի վերայ։
26 Որովհետեւ հեդերի բոլոր աստուած-
ները կուռքեր են,
Բայց Եհովան արաւ երկինքը։
27 Փառք եւ մեծութիւն Իյ նորա առաջը,
Զօրութիւն եւ ուրախութիւն՝ նորա
բնակարանումը.
28 Տիրոջը տուէք, ով ազգերի ցեղեր,
Տիրոջը տուէք փառք եւ զօրութիւն։
29 Տիրոջը տուէք նորա անուան փառքը,
Ընծայ բերէք եւ մտէք նորա առաջը,
Երկրպագեցէք Տիրոջը սուրբ զարդա-
րանքով։
30 Վախեցէք նորա երեսից, ով ամէն
երկիրներ,
Եւ աշխարհքը հաստատ է առանց սա-
ասանան։
31 Երկինքը թող ուրախանայ եւ երկիրը
ցնծայ,
Եւ ասէն ազգերի մէջ, թէ Տէրը թա-
գաւոր է.
32 Ծովը գոռգոռայ իր լիութիւնովը,
Ուրախանայ դաշտը եւ բոլոր նորա
մէջ եղածը։
33 Այն ժամանակ ցնծան անտառի ծառերը
Տիրոջ առաջը, որովհետեւ գալիս է
երկիրը դատելու։
34 Գոհացէք Տէրից որ բարի է,
Որ նորա ողորմութիւնը յաւիտեան է։
35 Եւ ասեցէք. Փրկիր մեզ, ով մեր
փրկութեան Աստուածը,
Եւ մեզ ժողովիր եւ մեզ ազատիր
ազգերից,
Որ գոհանանք քո սուրբ անունից,
Եւ պարծենանք քո օրհնութիւնով։
36 Օրհնեալ է Եհովան Իսրայէլի Աստ-
ուածը
Յաւիտենից մինչեւ յաւիտեան։
Եւ բոլոր ժողովուրդն ասեց՝ Ամէն,
եւ օրհնեց Տիրոջը։
37 Եւ այնտեղ Տիրոջ ուխտի տապա-
նակի առաջը Յովնց Ասափին եւ նո-
րա եղբայրներին միշտ տապանակի
առաջը պաշտօն կատարելու օր քան
38 օրէ, Եւ Աբդեդոմին եւ նորա եղբայր-
ներին վաթսունեւութ հոգի, եւ Ի-
դիթունի որդի Աբդեդոմին եւ Ուսա-
39 յին՝ դռնապաններ։ Եւ Սադովկ
քահանային եւ նորա եղբայրներին՝
քահանաներ Տիրոջ բնակարանի առաջ-
ը Գաբաւոնում եղող բարձր տեղու-
40 մը. Որ Տիրոջը ողջակէզներ մատու-
ցանեն ողջակէզի սեղանի վերայ միշտ
առաւօտ եւ իրիկուն, եւ Ըստ Տի-
րոջ օրէնքումը գրուած այն ամենը,
41 որ հրամայեց Իսրայէլին։ Եւ նորանց
հետ Եմանին եւ Իդիթունին եւ մնաց-
եալ ընտրուածներին, որ անուանի
էին, որ Տէրիցը գոհանան. Որովհե-
տեւ նորա ողորմութիւնը յաւիտեան
42 է։ Եւ նորանց հետ Եմանը եւ Իդի-
թունը՝ փողերով եւ ծնծաղներով հչն-
չեցնելու համար, եւ Աստուծոյ նուա-
գարաններովը. Իսկ Իդիթունի որդ-
43 կանցը դռնը վերայ։ Եւ բոլոր

ՉՆեհ. իդ. 30.
ԽՆեհ. Ժբ. 17։ բ. 3. Եզ. ե. 15—18.
ԷՍաղ. ճե. 15.
ԸՍաղ. կդ. 1—13.
ԹՍաղ. ճեե. 3.
ՃՂե. Ժբ. 4.
ՄՍաղ. ճղ. 1։ ճե. 1, ճԺբ. 1. ճկդ. 1.
ՅՍաղ. էզ. 47, 48.
ՆԳ Թագ. բ. 15.

ՇԲ Օր. ի. 15.
ՈԳ Թագ. գ. 4.
ՉՆե. իԹ. 28 Հէն. Թա. իբ. 3 Հէն.
ՊՍաղ. ե. 13. է. 3, 6. ի.
ՋՍաղ. իե. 11. Եզեկ. իդ. 11.
ՌԳ Թագ. գ. 19, 20.

ժողովուրդը գնայ ամէն մէկն իր տունը. եւ Դաւիթը ևս դառաւ իր տունն օրհնելու։

Գ.Ի· Ժ.Ե

Դաւիթն ուզում է մի տաճար շինել և տանում է իր մերձեցիի յարեան Թագաւորելու խոստմանքը։

1 Եւ ՚ի եղբոր Դաւիթը բնակուեց իր տանը, այն ժամանակ Դաւիթն ասեց Նաթան մարգարէին. Ահա ես բնակուում եմ եղեւնեայեայ տան մէջ եւ Տիրոջ ուխտի տապանակը վրանի տակ
2է։ Եւ Նաթանն ասեց Դաւիթին. Բոլոր սրտումդ եղածը արա, որովհե-
3տեւ Աստուած քեզ հետ է։ Եւ նոյն գիշերը եղաւ Տիրոջ խօսքը Նաթանին՝
4 ասելով. Գնա եւ ասիր իմ Դաւիթ ծառային. Տէրն այսպէս է ասում. Դու չես շինիլ ինձ համար բնակուե-
5 լու տուն. Որովհետեւ Իսրայէլի որդիքը եգիպտոսից հանած օրից մինչեւ այս օր տան մէջ չբնակուեցի, այլ
6 քոչել եմ վրանից վրան եւ խորանից խորան։ Որչափ տեղ որ մարդ եկայ Իսրայէլի բոլոր որդկանց հետ՝ միթէ մէկ բան խօսեցի Իսրայէլի դատաւորների մէկի հետ, որոնց հրամայել եմ իմ ժողովուրդ Իսրայէլն հովուել, ասելով թէ ի՞նչու համար ինձ եղեւ-
7 նափայտի տուն չշինեցիք։ Եւ հիմա այսպէս ասիր իմ ծառայ Դաւիթին. Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Ես քեզ առի փարախիցը, ոչխարների հետեւիցը որ իմ Իսրայէլ ժողովրդի վերայ
8 առաջնորդ լինիս։ Եւ քեզ հետ էի ուր որ գնում էիր, եւ քո առաջիցը բոլոր թշնամիներիդ կոտորեցի, եւ երկրիս վերայ եղող մեծերի անուան
9 պէս քո անունը մեծացրի։ Եւ իմ Իսրայէլ ժողովրդի համար մի տեղ որոշեցի եւ նորան անկեցի, եւ իր տեղը բնակուում է, եւ այլ եւս պիտի չշարժուի. եւ չարութեան որդիքը առաջուայ պէս այլ եւս պիտի
10 չանէին. Ինչպէս որ եղաւ իմ ժողովուրդ Իսրայէլի վերայ դատաւորներ դրած օրից ի վեր. եւ ես նուաճելու եմ քո բոլոր թշնամիներին, եւ քեզ իմացնում եմ, թէ Տէրն է քեզ հա-
11 մար տուն շինելու։ Եւ երբոր քո օրերը կ'լրանան որ գնաս քո հայրերի հետ, այն ժամանակ քեզանից յետոյ քո սերունդին որ քո որդիներիցը կ'լինի կ'բարձրացնեմ եւ կ'հաստատեմ նո-
12 րա թագաւորութիւնը։ Նա կ'շինէ ինձ համար տուն, եւ ես նորա աթոռը պիտի հաստատեմ մինչեւ յաւիտեան։
13 Ես նորան հայր կ'լինիմ, եւ նա ինձ որդի կ'լինի. եւ իմ ողորմութիւնը ևս չեմ քաշիլ նորանից, ինչպէս որ նորանից ևս քաշեցի քո քե-
14 զանից առաջ էր։ Եւ նորան պիտի հաստատեմ իմ տանը եւ իմ թագաւորութեան մէջ մինչեւ յաւիտեան. եւ նորա աթոռը յաւիտեան պիտի լինի։
15 Եւ Նաթանն այս բոլոր խօսքերը եւ բոլոր այս տեսիլքը այսպէս ասեց Դաւիթին։
16 Եւ Դաւիթ թագաւորը գնաց՝ Տիրոջ առաջը նստեց եւ ասեց. Ես ո՞վ եմ, ով Տէր Աստուած, եւ ո՞վ է իմ տունը, որ ինձ բերիր մինչեւ այս-
17 տեղ։ Սակայն դայս էլ պզտիկ երեւեցաւ քո աչքերին, ով Աստուած, եւ քո ծառայի տան վերայով հեռաւոր ժամանակի համար խօսեցիր. եւ ինձ մարդի տուիր բարձրաստիճան մարդի եղանակով, ով Տէր Աստուած։
18 Էլ ի՞նչ աւելացնէ Դաւիթը քեզ՝ ծառադ պատուելուդ համար. եւ դու
19 ճանաչում ես քո ծառային։ Ով Տէր, այս բոլոր մեծ բաները քո ծառայի համար եւ քո սրտի համեմատ արիր, որ իմացնես այս բոլոր մեծամեծ բա-
20 ները։ Ով Տէր, չ'կայ քեզ նման ուրիշ, եւ քեզանից զատ Աստուած չ'կայ՝ մեր ականջներովս բոլոր մեր լսածին պէս։
21 Եւ ո՞ր ազգն է երկրիս վերայ քո մէկ հատ ժողովուրդ Իսրայէլին պէս, որի համար ինքն Աստուած գնաց իր համար ժողովուրդ փրկելու, որ քեզ համար մեծամեծ եւ զարհուրելի գործքերով անուն հաստատես քո ժողովրդի առաջից ազգեր քշելով, որին դու
22 փրկեցիր եգիպտոսից։ Եւ քո ժողովուրդ Իսրայէլին քեզ համար ժողո-

---

ա Թագ. է. 1—29. Բ Մնաց. Ի.Բ. 14.)
բ Եզր. ա. 3.
գ Տես ը Թագ. է. 13.
դ Ը Թագ. է. 18.
ե Ը Թագ. է. 19.

վուրդ չինեցիր յաւիտեան . եւ դու , ով Տէր , նորանց Աստուած եղար ։
23 Եւ հիմա , ով Տէր . թող այս խօսքը , որ ասել ես քո ծառայի համար եւ նորա տան համար , հաստատուի յաւիտեան . եւ արա ինչպէս որ ասել
24 ես ։ Որ քո անունը հաստատ եւ մնծ լինի յաւիտեան , որ ասեն . Զօրաց Տէրը Իսրայէլի Աստուածը Իսրայէլին Աստուած է , եւ քո ծառայի՝ Դաւիթի
25 տունը միայ քո առաջին ։ Որովհետեւ դու , ով Աստուած , քո ծառայի ականջին յայտնեցիր , թէ իր համար տուն պիտի շինես , սորա համար քո ծառան սիրտ արաւ այս աղօթքը քեզ
26 անելու ։ Եւ հիմա , ով Տէր , դու ես այն Աստուածը , որ խօսեցիր քո ծա-
27 ռայի համար այս բարիքը ։ Եւ հիմա բարեհաճիր քո ծառայի տունը օրհնելու , որ յաւիտեան քո առաջին լինի . որովհետեւ դու օրհնեցիր , ով Տէր , եւ նա օրհնեալ է յաւիտեան ։

Գլ· ԻԸ

Դաւիթը յաղթ պատերազմներում ասիք, արծաթ և պղինձ է ժողովում և նուիրում աստծուն։ Նորա պաշտօնեաները և փառնաները։

1 Եւ նորանից յետոյ եղաւ որ Դաւիթը զարկեց Փղշտացիներին եւ նուաճեց նորանց եւ առաւ Փղշտացիների ձեռքից Գէթը եւ նորա դիւղերը ։
2 Նաեւ զարկեց Մոաբին . եւ Մոաբացիները հարկատու ծառաներ եղան
3 Դաւիթին ։ Նաեւ զարկեց Դաւիթը Սուբայի Թագաւոր Ադրազարին եմաթում , երբոր գնում էր իր իշխանութիւնը ետիրատ գետի վերայ հաս-
4 տատելու ։ Եւ Դաւիթը նորանից հազար կառք եւ եօթը հազար ձիաւոր եւ քսան հազար հետեւակ զօրք բռնեց . եւ Դաւիթը ջարդեց բոլոր կառքերը , եւ նորանցից թողեց հարիւր
5 կառք ։ Եւ Դամասկոսի Ասորիները եկան Սուբայի Թագաւոր Ադրազարին օգնութիւն անելու . եւ Դաւիթն Ասորիներից քսանեւերկու հազար մարդ
6 զարկեց ։ Եւ Դաւիթը պահապաններ դրաւ Դամասկոսի Ասորիքում , եւ Ասորիքը Դաւիթին եղաւ իրեւ հարկատու ծառաներ . եւ Տէրը օգնում էր Դաւիթին , ամեն ուր որ նա գը-
7 նար ։ Եւ Դաւիթն առաւ Ադրազարի ծառաների վերայ եղած ոսկի վահանները եւ երուսաղէմ բերաւ նորանց ։
8 Եւ Ադրազարի քաղաքներից՝ Տեբաթից եւ Բունից Դաւիթը խիստ շատ պղինձ առաւ . Որից Սողոմոնը պղնձի ծովը , եւ սիւները եւ պղնձի անօթները շինեց ։
9 Եւ երբոր Եմաթի Թագաւոր Թովուն լսեց , թէ Դաւիթը ջարդեց Սուբայի Թագաւոր Ադրազարի բոլոր զօր-
10 քերին , Այն ժամանակ նա իր որդի Ադորամին Դաւիթ Թագաւորի մօտ ուղարկեց , որ նորա առողջութիւնը հարցնէ եւ նորան շնորհաւորէ , որ Ադրազարի հետ պատերազմեց եւ նորան յաղթեց . որովհետեւ Ադրազարի հետ պատերազմներ էր ունեցել Թովուն . եւ ամեն ոսկի , արծաթի եւ պղնձի անօթներ ուղարկեց ։
11 Դաւիթ Թագաւորը սորանց էլ նուիրեց Տիրոջը այն արծաթի եւ ոսկիի հետ որ առել էր բոլոր ազգերից՝ Եդոմից , Մոաբից , Ամմոնի որդիներից , Փղշտացիներից եւ Ամաղեկից ։
12 Եւ Շարուհեայի որդի Աբիսան Աղի ձորում Եօտանեւուրեք հազար մարդ ջարդեց Եդոմացիներից ։
13 Եւ Եդոմի մէջ պահապաններ դրաւ , եւ բոլոր Եդոմացիները Դաւիթին ծառայ եղան ։ Եւ Տէրը օգնում էր Դաւիթին , ամեն ուր որ նա գնար ։
14 Եւ Դաւիթը Թագաւորութիւն արաւ բոլոր Իսրայէլի վերայ . եւ իրաւունք ու արդարութիւն էր անում
15 իր բոլոր ժողովրդին ։ Եւ Շարուհեան Յովաբը զօրքերի վերայ էր , եւ Աքիղուդի որդի Յովսափատը յիշատա-
16 կաց գրիր էր ։ Եւ Աքիտովբի որդի Սադովկը եւ Աբիաթարի որդի Աբիմելէքը քահանաներ էին , եւ Սու-
17 սան ատենադպիր էր . Եւ Յովիադայի որդի Երանեան Քերեթիների եւ Փելեթիների վերայ էր . եւ Դաւիթի որ-

---

ր Թագ· ը· 1 Ֆլշ.
բր Թագ· ը· 3.
է Տես ր Թագ· ը· 4.
ըէ Թագ· է· 15, 23. բ Մն.
գ· 12, 13, 16.
եր Թագ· ը· 9։
ըբ Թագ· ը· 10՝ «Յովրամ»։
եր Թագ· ը· 13։
ըբ Թագ· ը· 14 Ֆլշ.
եր Թագ· ը· 17՝ «Աքիմելէք»։
բր Թագ· ը· 17՝ «Սուրայիա»։
է գ Թագ· գ· 3՝ «Ախա»։
եր Թագ· ը· 18.
—

դիքը նախաբարներ էին թագաւորի կշտին։

ԳԼ. ԺԹ

Դաւիթը վրէժ է առնում Ամմոնացիներից իր դեսպանների խոչտանգուելուն համար։

1 Եւ նորանից յետոյ եղաւ որ Ամմոնի որդկանց թագաւոր Նաասը մեռաւ, եւ նորա որդին թագաւոր եղաւ նորա տեղ։ 2 Եւ Դաւիթն ասեց. Նաասի որդի Անոնին մարդասիրութիւն անեմ, որովհետեւ նորա հայրն ինձ մարդասիրութիւն արաւ. եւ Դաւիթը դեսպաններ ուղարկեց որ նորան մխիթարեն իր հօր մասին. եւ Դաւիթի ծառաները գնացին Ամմոնի որդկանց երկիրը Անոնի մօտ նորան 3 մխիթարելու։ Եւ Ամմոնի որդկանց իշխաններն ասեցին Անոնին. Մի՞թէ Դաւիթը մեծարում է քո հօրը քո աչքի առաջին, որ քեզ համար մխիթարիչներ է ուղարկել. չէ՞ որ Դաւիթն իր ծառաներին քեզ մօտ ուղարկեց այս երկիրը քննելու, տակն ի վերայ անելու եւ լրտեսելու։ 4 Եւ Անոնն առաւ Դաւիթի ծառաներին եւ նորանց ածիլեց եւ կտրեց նորանց հանդերձների կէսը մինչեւ նստելատեղը, եւ 5 արձակեց նորանց։ Եւ գնացին ու պատմեցին Դաւիթին այն մարդկանց մասին, եւ նա շատ ուղարկեց նորանց դիմաւորելու. որովհետեւ այն մարդիկը շատ անարգուել էին. եւ թագաւորն ասեց. Մնացէք Երիքով մինչեւ որ ձեր մօրուքը աճէ, եւ յետոյ դարձէք։

6 Եւ Ամմոնի որդիքը տեսան, որ Դաւիթի հետ իրանց բանը վատ է. եւ Անոնն ու Ամմոնի որդիքը հազար տաղանդ արծաթ ուղարկեցին Միջագետաց Ասորիներից եւ Մաաքայի Ասորիներից եւ Սուբայից կառքեր եւ 7 ձիաւորներ վարձելու։ Եւ նորանք իրանց համար վարձեցին երեսուներկու հազար կառք եւ Մաաքայի թագաւորին ու նորա ժողովրդին, եւ եկան բանակ տուին Մեդաբայի առաջին. եւ Ամմոնի որդիքն էլ իրանց քաղաքներից ժողովուեցան եւ եկան պատերազմի։

8 Եւ երբոր Դաւիթը լսեց, Յովաբին եւ բոլոր քաջազուն զօրքերին ուղարկեց 9 եւ Ամմոնի որդիքն էլ դուրս եկան եւ քաղաքի մուտքին մօտ պատերազմի շարուեցան. իսկ այն եկող թագաւորները առանձին էին դաշտում։ 10 Եւ Յովաբը տեսաւ որ պատերազմը առաջիցն ու ետեւիցը իր վերայ է հասնում, իսրայէլի ընտիրներից ընտրեց եւ Ասորիների դէմ պատերազմի 11 շարեց։ Իսկ մնացած զօրքը իր եղբօրը՝ Աբեսսային յանձնեց. եւ նորանք շարուեցան Ամմոնի որդկանց դէմ. 12 Եւ ասեց. Եթէ Ասորիները ինձ յաղթելու լինին, ինձ օգնութեան հասնես. իսկ եթէ Ամմոնի որդիքը քեզ յաղթելու լինին, ես քեզ կ'օգնեմ։ Քաջասիրտ եղիր եւ քաջանանք մեր ժողովրդի համար եւ մեր Աստուծոյ քաղաքների համար. իսկ Տէրն անէ իր աչքին հաճոյ եղածը։ 13 Եւ Յովաբն իր հետ եղող զօրքովն Ասորիներին մօտեցաւ պատերազմով, եւ նորանք փախան նորա առաջիցը։ 14 Եւ երբոր Ամմոնի որդիքը տեսան, որ Ասորիները փախան, նորանք էլ փախան նորա եղբօր Աբեսսայի առաջիցը եւ մտան քաղաքը։ Եւ Յովաբն եկաւ Երուսաղէմ։

15 Եւ երբոր Ասորիները տեսան, որ իրանք Իսրայէլի առաջին կոտորուեցան, դեսպաններ ուղարկեցին եւ Գետի այն կողմին եղող Ասորիներին ոտք հանեցին, եւ նորանց առաջիցը 16 Ադրազարի զօրագլուխը՝ Սովրակ։ Եւ երբոր Դաւիթին պատմեցին, այն ժամանակ ժողովեց բոլոր Իսրայէլին, Յորդանանին անցաւ, եկաւ նորանց հասաւ եւ շարուեցան նորանց դէմ. եւ Դաւիթն Ասորիների դէմ պատերազմ կազմեց եւ պատերազմեց նորանց հետ։ 17 Եւ Ասորիները փախան Իսրայէլի առաջիցը. եւ Դաւիթը փշացրեց Ասորիներից եօթը հազար կառքեր եւ քառասուն հազար հետեւակ զօրք. եւ զօրագլուխ Սովրակին սպանեց։ 18 Եւ երբոր Ադրազարի ծառա-

---

ՀԱՐ. Ժ. 1, եւ։

ՀԳՆ. ԺԸ. 3, 9։

Նները տեսան, որ կոտորուեցան Իսրայէլի առաջին, այն ժամանակ խաղաղաբիւն արին Դաւիթի հետ եւ նորան ծառայ եղան։ Եւ Ասորիները չ՚ուզեցին Ամմոնի որդկանց այլ եւս օգնել։

Գլ. Ի

Նորան առնում են։ Ուրիք յաղթութիւն փշատակների գլխ.

1 Եւ եղաւ հետեւեալ տարին, որ թագաւորները պատերազմի դուրս գալու ժամանակին, Յովաբը դուրս հանեց զինուորաց զօրքը եւ աւերակ արաւ Ամմոնի որդկանց երկիրը, եւ եկաւ պաշարեց Իսբրան. Դաւիթն էլ բնակվում էր Երուսաղէմում։ Եւ Յովաբը զարկեց Իսբրան եւ նորան կոր-
2 ծանեց։ Եւ Դաւիթն առաւ Մնորանց թագաւորի թագը նորա գլխից, եւ գտաւ որ ծանրութեամբ մի տալանդ ոսկի էր նա, եւ նորանում պատուական ակունք կային, եւ դա դրուեցաւ Դաւիթի գլխին. եւ նա խոստ-
3 չաւ աւար առաւ այն քաղաքից։ Եւ նորանում եղած ժողովրդին դուրս հանեց եւ սղոցեց սղոցով, երկաթի կաճիճասայլերով եւ տապարներով. եւ Դաւիթն այսպէս արաւ Ամմոնի որդկանց բոլոր քաղաքներին։ Եւ Դաւիթն ու բոլոր ժողովուրդը բնակուեցին Երուսաղէմում։

4 Եւ Գասրանից յետոյ եղաւ որ պատերազմ եղաւ Գազերում Փղշտացիների հետ. այն ժամանակ Հուսացի Սոփրաքը զարկեց Ռափայի որդկանցից եղող Սեփիային եւ նորանց նուաճեց։

5 Եւ կրկին պատերազմ եղաւ Փղշտացիների հետ. եւ Եհայրի որդի Ելհանանը զարկեց Գէթացի Գողիաթի եղբօր Ղէսմիին, որի նիզակի բունը ոստայնանկաց գլանին պէս էր։

6 Եւ կրկին պատերազմ եղաւ Գէթում, ուր մի երկայնահասակ մարդ կար, որի մատները վեց վեց լինելով քսանեւչորս էին, նա էլ էր Ռափայի
7 ծնունդից։ Եւ նա նախատեց Իսրա-
8 յէլին, բայց Նորան զարկեց Դաւիթի եղբօր Սամասայի որդի Յովնաթանը։ Սորանք ծնուել էին Ռափայից Գէթում, եւ վայր ընկան Դաւիթի եւ նորա ծառաների ձեռքով։

Գլ. ԺԱ

Դաւիթը պատժվում է ժողովրդը համրելուն համար. գոհ է անում Առնայի կալովը։

1 Եւ Ոստանան Իսրայէլի դէմ կանգնեց եւ դրդեց Դաւիթին, որ Իսրա-
2 յէլին համրէ։ Եւ Դաւիթն ասեց Յովաբին եւ ժողովրդի իշխաններին. Գնացէք համարիցէք Իսրայէլացիներին Բերսաբէէից մինչեւ Դան, եւ Ինձ բեր մօտ բերէք որ իմանամ նորանց
3 թիւը։ Եւ Յովաբն ասեց. Տէրն աւելացնէ իր ժողովրդի վերայ նորանց չափ հարիւրապատիկ. չէ՞ որ, ով ա՛էր իմ թագաւոր, նորանք ամենը իմ Տիրոջ ծառաներն են. ինչու համար է իմ աէրը փափաքում գործել ինչու համար այս բանը Իսրայէլի հա-
4 մար յանցանք դառնայ։ Սակայն թագաւորի խօսքը աւտակացաւ Յովաբի վերայ. եւ Յովաբը դուրս գնաց եւ ամեն եկաւ բոլոր Իսրայէլի մէջ եւ ե-
5 կաւ Երուսաղէմ։ Եւ Յովաբը ժողովրդի համարանքի թիւը տուաւ Դաւիթին. եւ բոլոր Իսրայէլն էր հազար անգամ հազար եւ հարիւր հազար աւազ քաշող մարդ. եւ Յուդան չորս հարիւր հօթանասուն հազար աւազ քաշող
6 մարդ. Եւ Ղեւտացիներին ու Բենիամինեանները չէր համարել նորանց մէջ. որովհետեւ թագաւորի այս հրամանը զզուելի էր Յովաբին։

7 Եւ այս բանը վատ երեւեցաւ Աստուծոյ աչքին, եւ նա պատուհասեց
8 Իսրայէլին։ Եւ Դաւիթն ասեց Աստուծուն. Մեծ չատ մեղանչեցի որ այս բանն արի. եւ Հիմա աղաչում եմ ներիր քո ծառայի յանցանքը. որովհետեւ մեծ յիմարութիւն արի։

9 Եւ Տէրը խօսեց Դաւիթի Տեսա-
10 նող՝ Գադի հետ ասելով. Գնա խօսիր

ա՚ Թագ. ժ. 1։
բ՚ Թագ. ժբ. 29։
գ՚ Թագ. ժբ. 30, 31։
դ՚ Թագ. ի. 18։
Ն Գլ. ժ. 29։

ե՚ Թագ. ի. 19՝ «Աբիեզերգլխ.»։
զ՚ Թագ. ի. 20։

—

ա՚ Թագ. իգ. 1 եւ եւ
բ Գլ. իե. 23։
գ Գլ. իե. 24։

դ՚ Թագ. իգ. 10։
ե՚ Թագ. ժբ. 13։
Հմմ — Թագ. բ. 9։

Դաւիթի հետ ասելով . Այսպէս է առաւմ Տէրը . երեք բան եմ դնում առաջիդ , ընտրիր քեզ համար նորան-
41 ցից մէկը , որ քեզ համար անեմ : Եւ Գադը եկաւ Դաւիթի մօտ եւ ասեց նորան . Այսպէս է առաւմ Տէրը .
42 Ընտրիր քեզ համար , Եկամ երեք տարի սով , կամ երեք ամիս թշնամիներիդ առաջին ջարդուիլ , եւ քո թշնամիների սուրը քեզ հասնէ , եւ կամ երեք ամիս Տիրոջ սուրը՝ այսինքն ժանտախտ երկրի մէջ , որ Տիրոջ հրեշտակը փչացնէ Իսրայէլի բոլոր սահմաններուըմը , եւ հիմա տես , ՚ի ինչ պատասխան առնեմ ինձ ուղար-
43 կողին : Եւ Դաւիթն ասեց Գադին . Ես չատ նեղութեան մէջ եմ . Թող Տիրոջ ձեռքն բնկնեմ . որովհետեւ նորա ողորմութիւնը խիստ չատ է . Եւ
44 ես մարդի ձեռք չեմ բնկնիլ : Եւ Տէրը ժանտախտ ուղարկեց Իսրայէլի մէջ , եւ Իսրայէլիցն եօթանասուն հազար
45 մարդ բնկաւ : Եւ Աստուած մի հրեշտակ ուղարկեց Երուսաղէմ , նորան փչացնելու համար . եւ նա փչացնելիս՝ Տէրը տեսաւ եւ ծանրացաւ այս չարիքի վերայ եւ կոտորած անող հրեշտակին ասեց . Բաւական է՝ հիմա ձեռդ եա քաշիր : Եւ Տիրոջ հրեշտակը կանգնել էր Յեբուսացի Ոռնայի
46 կալին մօտ : Եւ Դաւիթը բարձրացրեց իր աչքերը եւ տեսաւ ՚Տիրոջ հրեշտակին կանգնած երկրի եւ երկնքի մէջտեղը եւ իր սուրը քաշած իր ձեռքն մեկնած Երուսաղէմի վերայ . այն ժամանակ վայր ընկան իրանց երեսի վերայ Դաւիթը եւ ծերերը քուրձ հա-
47 գած : Եւ Դաւիթն ասեց Աստուծուն . Ահա ես եմ հրամայել , որ ժողովուրդը համարուն , եւ ես եմ որ մեղանչեցի եւ չարութիւն գործեցի . իսկ այս ոչխարները ի՞նչ են արել . աղաչում եմ , Թող ձեռդ ինձ վերայ եւ իմ հօր տան վերայ լինի . եւ ոչ թէ քո ժողովրդի վերայ նոյն բնաջինջ անելու :
48 Եւ ՚Տիրոջ հրեշտակն ասեց Գադին , որ Դաւիթին ասէ . Որպէս զի նա վեր գնայ եւ Տիրոջ համար մի սեղան
49 կանգնեցնէ Յեբուսացի Ոռնայի կալումը : Եւ Դաւիթը վեր գնաց Գադի խօսքովը , որ նա խօսեց Տիրոջ անու-
20 նով : Եւ Ոռնան եա դառաւ եւ տեսաւ հրեշտակը . բայց նորա չորս որդիքը նորա հետ թաք կացան . Եւ
21 Ոռնան կալումը ցորն էր կաւում : Եւ Դաւիթն եկաւ Ոռնայի մօտ , եւ Ոռնան նայեց ու տեսաւ Դաւիթին եւ դուրս եկաւ կալիցը եւ երկրպագեց Թագաւորին իր երեսի վերայ մինչեւ
22 գետինը : Եւ Դաւիթն ասեց Ոռնային . Այս կալի տեղը ինձ տուր , որ նորա-նում մի սեղան չինեմ Տիրոջ համար . լիքը գնով տուր ինձ այն . եւ հար-
23 ուածը կ'դադարէ ժողովրդիցը : Եւ Ոռնան ասեց Դաւիթին . Վեր առ քեզ համար , եւ Թող իմ տէր Թագաւորը անէ իր աչքին հաճելին . ահա տուի եզները ողջակէզի համար եւ կամնասայլերը փայտի համար եւ ցորնը հացի նուէրի համար , բոլորն էլ տուի :
24 Բայց Դաւիթ Թագաւորն ասեց Ոռնային . Ոչ՝ այլ լիքը գնով ծախու պիտի առնեմ . որովհետեւ ես քո ստացուածքը Տիրոջ չեմ մատուցանիլ եւ
25 ձրի ողջակէզ չեմ մատուցանիլ : Եւ Դաւիթը այն տեղի համար Ոռնային կշռոքով վճռ տարիւր սիկղ ոսկի
26 տուաւ : Եւ Դաւիթն այնտեղ սեղան չինեց Տիրոջ համար եւ ողջակէզ ու խաղաղութեան զոհեր մատուցրեց , եւ կանչեց Տիրոջը , եւ Նա նորան պատասխան տուաւ երկնքիցը ողջակէզի սեղանի վերայ ուղարկած կրա-
27 կով : Եւ Տէրն ասեց հրեշտակին , եւ հրեշտակն եա դարձրեց իր սուրը պատեանի մէջը :
28 Այն ժամանակ երբոր Դաւիթը տեսաւ , որ Տէրը նորան պատասխան տուաւ Յեբուսացի Ոռնայի կալումը ,
29 այնտեղ զոհ մատուցրեց : Բայց ՚Տիրոջ խորանը , որ Մովսէսը չինել էր անապատումը , եւ ողջակէզի սեղանը Գաբաւոնի բարձրաւանդակումն էին :
30 Սակայն Դաւիթը չկարողացաւ գնալ նորա առաջը Աստուծուն հարցնելու համար . որովհետեւ զարհուրում էր

Եր Թագ. կդ. 13։
Եր Թագ. կդ. 16, 18։
Թագ. ը. 6։

Եր Մն. գ. 1։
Եր Մն. գ. 1։
Եր Մն. գ. 24։

Ղեւ. բ. 14։ Եր Մն. գ. 1։ ե. 1։
Դեւ. ժդ. 39։
—

Տիրոջ հրեշտակի սուրի երեսից։

ԳԼ. ԻԲ

Դաւիթը պատասխաններ է անում տաճարի համար և յորդորում Սողոմոնին։

1 Եւ Դաւիթն ասեց. Սա է Տէր Աստուծոյ տունը, եւ սա է Իսրայէլի
2 համար ողջակէզի սեղանը։ Եւ Դաւիթը հրամայեց ժողովել այն հատարաղներին, որ Իսրայէլի երկրումն էին. եւ քարահատներ դրաւ տաշած քարեր կտրելու որ Աստուծոյ տունը
3 շինեն։ Եւ Դաւիթը չատ երկաթ պատրաստեց դռների փեղկերի բեւեռների համար եւ ճանկերի համար, եւ
4 չատ պղինձ՝ որ հնչիւն չունէր։ Եւ եղեւնափայտեր որ թիւ չունէին. որովհետեւ Սիդոնացիք եւ Տիւրացիք Դաւիթի համար չատ եղեւնափայտեր էին բերում։
5 Եւ Դաւիթն ասեց. Իմ որդի Սողոմոնը երեխայ է եւ փափուկ է. եւ այն տունը, որ պէտք է շինել Տիրոջ համար, պիտի մեծացնել մինչեւ բարձրը որ անուանի եւ փառաւոր լինի ամեն երկիրների մէջ. հիմա ես նորա համար նիւթը պատրաստեմ. եւ Դաւիթը չատ նիւթ պատրաստեց իր
6 մեռնելուց առաջ։ Եւ կանչեց իր որդի Սողոմոնին եւ պատուիրեց նորան որ մի տուն շինէ Իսրայէլի Տէր Աստուծուն համար։
7 Եւ Դաւիթն ասեց Սողոմոնին. Որդեակ իմ, Նա սրտումս դրել էր որ մի տուն շինեմ իմ Տէր Աստուծոյ անուան համար։ Բայց Տիրոջ խօսքն եղաւ ինձ ասելով. Դու չատ արիւն ես թափել եւ մեծ մեծ պատերազմներ ես արել, դու պիտի տուն չշինես իմ անուան համար. որովհետեւ դու չատ արիւններ ես թափել գետինը իմ
9 առաջը։ Ահա քեզ մի որդի կ'ծնուի, նա հանգստութեան մարդ կ'լինի, եւ ես նորան կ'հանգստացնեմ էր բոլոր թշնամիներից չուրջանակի. որովհետեւ նորա անունը Սողոմոն կ'լինի, եւ ես խաղաղութիւն եւ հանգստութիւն պիտի տամ Իսրայէլին
10 նորա օրերումը։ Ինա կ'շինէ մէկ տուն իմ անուան համար, եւ նա ինձ համար որդի կ'լինի, եւ ես կ'հաստատեմ նորա աթոռը Իսրայէլի վերայ
11 մինչեւ յաւիտեան։ Հիմա, իմ որդեակ, Տէրը քեզ հետ լինի, եւ դու յաջողութիւն գտնես եւ շինես քո Տէր Աստուծոյ տունը, ինչպէս որ նա ա-
12 սել է քեզ համար։ Միայն թէ Տէրը էքեզ հանճար եւ խոհեմութիւն տայ, եւ քեզ հաստատէ Իսրայէլի վերայ, որ դու պահես քո Տէր Աստուծոյ
13 օրէնքը։ Այն ժամանակ յաջողութիւն կ'գտնես, եթէ զգուշանաս պահել այն կանոնները ու իրաւունքները, որ Տէրը պատուիրել է Մովսէսին Իսրայէլի համար. քաջ եղիր եւ զօրացիր, մի վախենար եւ մի զարհուրիր։
14 Եւ ահա իմ նեղութիւնովը Տիրոջ տան համար հարիւր հազար տալանդ ոսկի, եւ հազար անգամ հազար տալանդ արծաթ եմ պատրաստել, իսկ պղնձին ու երկաթին կշիռ չկայ որովհետեւ չատ է. նաեւ փայտեր եւ քարեր եմ պատրաստել. բայց դու ա-
15 ւելացրու նորանց վերայ։ Եւ քեզ մօտ չատ գործաւորներ, քարահատներ, արուեստագործներ, հիւսներ եւ ամեն պէսի գործի համար ամեն պէսի ճար-
16 տար մարդիկ կան։ Ոսկերին, արծաթին, պղնձին եւ երկաթին թիւ չկայ. վեր կաց եւ արա. եւ Տէրը քեզ հետ է լինելու։
17 Եւ Դաւիթը հրամայեց արաւ Իսրայէլի բոլոր իշխաններին, որ օգնեն իր
18 որդի Սողոմոնին։ Ասաց. Ահա ձեր Տէր Աստուածը ձեզ հետ է. Նա ձեզ հանգստացրել է չուրջանակի. որովհետեւ իմ ձեռքը մատնեց այս երկրի բնակիչներին. եւ երկիրը նուաճուեցաւ Տիրոջ առաջին եւ նորա ժո-
19 ղովրդի առաջին։ Հիմա ձեր սիրտն ու ձեր հոգին դէ՛ք նուիրէք որ ձեր Տէր Աստուածը որոնէք. եւ վեր կա-

---

ա Գլ. խ. 18, 19, 26, 28; բ Մն. գ. 1։ գ Նեհ. ը Թագ. բ. 21։ բ Մն. բ. 17։ դ Թագ. է. 47։ ե Թագ. է. 6։ զ Գլ. իբ. 1։ է Թագ. է. 2, 3. թ Գլ. իբ. 3։ ը Գլ. իբ. 5։ ժ Թագ. է. 9, 12. ի Թագ. գ. 25։ ա. 1։ Ա-ին. խոգեպարբ. լ Թագ. է. 13։ խ Թագ. գ. 9, 12. ծ Ող. Ժր. 10։ Յեհ. իբ. 4։ կ Թագ. է. 1։ Գլ. 25։ հ Թագ. է. 1։ Գլ. 1։ ձ Թագ. է. 1։ Գլ. 1։

ցէք ու չինեցէք Տէր Աստուծոյ սրբարանը, որ Տիրոջ ուխտի տապանակը եւ Աստուծոյ սուրբ անօթները առնէք Տիրոջ անուան համար չինուած տունը։

ԳԼ. ԻԳ

ՂԱՍԱՅԻՆԵՐԻ ԲԻՒՐ, ԿՐԿԻՆ Ե. ԳԼՈՒԽԸ։

1 Եւ Դաւիթը ծերացել ու օրերով կըշատացել էր, եւ ՚իր որդի Սողոմոնին
2 թագաւոր արաւ Իսրայէլի վրայ։ Եւ ժողովեց Իսրայէլի բոլոր իշխաններին եւ քահանաներին եւ Ղեւտացիներին։
3 Եւ համարուեցան Ղեւտացիք այսինքն հինգսունն տարեկանից եւ վեր լինողները, եւ նորանց թիւը եղաւ ամեն մարդ իր գլխովը՝ երեսունեւմէկ հազար հոգի։
4 Սորանցից Տիրոջ տան գործին առաջնորդելու համար՝ քսանեւչորս հազար, իսկ Հոսաիականներ եւ դատաւորներ վեց հազար, եւ չորս հազարը՝ դռնապաններ, եւ չորս հազարը՝ Տիրոջը օրհնելն այն գործիքներովը, որ ես չինել եմ օրհնելու համար։
6 Եւ ՚Դաւիթը բաժանեց նորանց դասակարգների Ղեւիի որդիքանցը՝ Գերսոնին, Կահաթին եւ Մերարիին։
7 ՚Գերսոնեանններից Ղադան եւ Սեմէի.
8 Ղադանի որդիքը՝ գլխաւորը՝ Ցեքիէլ, Զեթամ եւ Յովէլ, երեք։
9 Սեմէիի որդիքը՝ Սաղոմոթ, Ազիէլ ու Արան, երեք. սորանք են Ղադանի
10 տոհմերի գլխաւորները։ Եւ Սեմէիի որդիքը՝ Ցեթ, Զիզա, Ցեուս եւ Բարիա. սորանք են Սեմէիի որդիքը,
11 չորս։ Եւ գլխաւորը Ցեթն էր, իսկ երկրորդը Զիզա. իսկ Ցեուսը եւ Բարիան շատ որդիք չ՚ունէին եւ հաշուուելիս մէկ հատ տոհմ կազմեցին։
12 ՚Կահաթի որդիքը՝ Ամրամ, Իսահար, Քեբրոն եւ Ողիէլ, չորս։
13 ՚Ամրամի որդիքը՝ Ահարոն եւ Մովսէս. եւ ՚Ահարոնը որոշուեցաւ որ նորան սրբեն սրբութիւնից սրբութիւնի համար՝ ինքը եւ իր որդիքը մինչեւ յաւիտեան, ՚Տիրոջ առաջին խունկ ծխելու, նորան ծառայելու եւ նորա անունովն օրհնելու մինչեւ յաւիտեան։
14 Եւ Աստուծոյ մարդ՝ Մովսէսի որդիքը Ղեւիի ցեղի հետ համարուեցան։
15 ՚Մովսէսի որդիքը՝ Գերսոմ եւ Եղիազար։
16 ՚Գերսոմի որդիքը՝ առաջինը
17 ՚Սուբայէլ. Եւ եղիազարի որդիքը՝ առաջինը ՚Հռաբիա. եւ եղիազար ուրիշ որդիք չ՚ունէր, բայց Հռաբիայի որդիքը խիստ շատացան։ Իսահարի
18 որդիքը՝ առաջինը ՚Սաղոմոթ, ՚Գերքոնի որդիքը՝ առաջինը Ցերիա, երկրորդը Ամարիա, երրորդը Ցազիէլ,
20 չորրորդը Ցեկամամ։ Ողիէլի որդիքը՝ առաջինը Միքա, երկրորդը Ցեսիա։
21 ՚Մերարիի որդիքը՝ Մոողի եւ Մուսի. Մոողիի որդիքը՝ Եղիազար եւ ՚Կիսա։
22 Եւ Եղիազարը մեռաւ, բայց ՚որդիք չ՚ունէր այլ աղջիկներ. եւ ՚նորանց աման իրանց եղբարքը՝ Կիսի
23 որդիքը։ ՚Մուսիի որդիքը՝ Մոողի, Եդեր ու Ցերիմոթ, երեք։
24 Սորանք են ՚Ղեւիի որդիքն իրանց ազգատոհմների համեմատ տոհմերի գլխաւորները իրանց համարանքի համեմատ, իւրաքանչիւր գլուխ իր անուան թիւովը, որ գործ էին կատարում Տիրոջ տան պաշտօնի համեմատ
25 ՚քսան տարեկանից եւ վեր։ Որովհետեւ Դաւիթն ասել էր թէ Իսրայէլի Տէր Աստուածը ՚հանգստութիւն է տալու իր ժողովրդին, եւ երուսաղէմումն է բնակուելու մինչեւ յաւիտեան.
26 նաեւ. Եւ Ղեւտացիներն էլ պիտի չը կրեն ՚խորանը եւ նորա բոլոր անօթները որ նորան պաշտօն մատուցանեն։
27 Որովհետեւ Դաւիթի վերջին խօսքին համեմատ, նորանք էին Ղեւիի որդիանց թիւը այսինքն քսան տարեկանից եւ վերը։ Որովհետեւ նորանց պաշտօնը կ՚լինի Ահարոնի որդիանց ձեռքին, որ Տիրոջ տանը ծա-

---

ՙԳ Թագ. ա. 33—39։ Գ՚Ա. իԸ. 3։
ՙԹագ. գ. 3.
իԸ Օր. Ժգ. 18. Գ՚Ա. իԸ. 29։ Ը Մես. ԺԲ. 8.
ՙԸ Մես. Ը. 14։ իԳ. 18. ԺԲ. 23։ ՀԱ. 4։ Տես Գ՚Ա. ԺՀ. 5։ Ե Գ՚Ա. իԸ. 21, 22.
Ծնդ. գ. 18։
Ծնդ. գ. 20։
Ծնդ. իԸ. 1։ Ելք. Ե. 4։ Ծնդ. Ը. 7։ Թուա. Ժգ. 40. ա Թագ. բ. 28։
իԸ Օր. Ի. 5։
Ելք. գ. 23։
Տես Գ՚Ա. իԸ. 23—25։
Ծնդ. բ. 22։ Ժբ. 3, 4։
Ելք. իգ. 20։
Գ՚Ա. իգ. 25։
Հ՚Ա. իգ. 22։
Յ՚Ա. իգ. 23։
Չ՚Ա. իգ. 26։
Ճ՚Ա. իգ. 29։
Ո՚Ա. իգ. 26։
Ելք. իգ. 6, 8։
Ե՚Ա. իգ. 30։
Ղ Թես. Ե. 17, 21։
Տես Թես. ա. 3։ գ. 3։ ը. 24։ Եզր. գ. 8։
Ղ՚Ա. իբ. 18։
Դ Թես. գ. 5, 6ը։

ռացն դաւթեանների վերայ եւ սենեակների վերայ եւ բոլոր սուրբ քաղքէն մաքրութեան վերայ լինելով, եւ Աստուծոյ տան պաշտօնը կատարելը,
29 եւ Տաճարապետութեան հացի, եւ հացի նուէրի եւ անխմոր լաւաշների, եւ Տապակի մէջ եփածի եւ տապկուածի եւ ամեն խոր ու
30 երկար չափերի վերայ կեցեր, եւ առաւօտ ամեն օր կենան Տիրոջը գովելու եւ օրհնելու, նմանապէս եւ իրիկուն
31 ը։ եւ ըստ օրէնքը, ամսագլուխներին եւ տօն օրերին Տիրոջը մատուցանեն բոլոր ողջակէզները Տիրոջ
32 առաջին. եւ պահեն ժողովքի խորանի պահապանութիւնը եւ սրբարանի պահապանութիւնը եւ իրենց եղբայրներին Ահարոնի որդւոց պահապանութիւնը Տիրոջ տան պաշտօնի համար։

ԳԼ. ԻԴ

Քահանայից դասակարգի եւ Ղեւտացիների գլխաւորները։

1 Եւ սորանք են Ահարոնի որդւոց դասակարգութիւնները. Ահարոնի որդիքը՝ Նադաբ, Աբիուդ, Եղիազար
2 եւ Իթամար։ եւ Նադաբն ու Աբիուդը մեռան իրանց հօրից առաջ եւ որդիք չունեցան. եւ քահանայութիւն էին անում Եղիազարը եւ Իթամարը։
3 Եւ Դաւիթը, եւ Եղիազարի որդւոցից Սադովկը եւ Իթամարի որդւոցից Աբիմելէքը դասակարգեցին նորանց իրանց հաճարանքներովը իրանց
4 պաշտօնում։ եւ գտնուեցաւ, որ եղիազարի որդւոց գլխաւոր մարդիկը աւելի չատ էին Իթամարի որդւոցից. եւ նորանց դասակարգեցին Եղիազարի որդւոց համար ազգապետների իշխաններ տասնեւմէկ. եւ Իթամարի որդւոց համար իրանց ազգապետների
5 հաճնամատ ութ հոգի։ եւ նորանց դասակարգեցին վիճակով միմեանց հետ, որովհետեւ սրբարանի իշխանները եւ Աստուծոյ իշխանները եղիազարի որդւոցից եւ Իթամարի որդւոցից էին։
6 Եւ նորանց գրեց Նաթանայէլի որդի Սեմայիա գրիչը Ղեւտացին՝ թագաւորի եւ իշխանների, Սադովկ քահանայի եւ Աբիաթարի որդի Աբիմելէքի եւ քահանաների եւ Ղեւտացիների տոհմերի գլխաւորների առաջը. մէկ ազգապետը վերցնում էր եղիազարի ընտանիք եւ յետոյ առնում էր կարգած Իթամարի ընտանիք։
7 Եւ առաջին վիճակը Յովարիբին դուրս եկաւ, երկրորդը Եդայիային.
8 երրորդը Յաքիմին, չորրորդը Սէորիմին. Հինգերորդը Մեղքիային, վեցերորդը Միամինին. եօթներորդը Ակկոսին, ութերորդը Աբիային.
9 իններորդը Յեսուէին, տասներորդը Սեքենիային. տասնեւմէկերորդը Եղիասիբին, տասներկուերորդը Յակիմին. տասներեքերորդը Ոփիային,
10 տասնեչորսերորդը Յեսբէաբին, տասնհինգերորդը Բեղգային, տասնվեցերորդը Եմմերին, տասնեւօթներորդը Եղիրին, տասնեւութերորդը
11 Ափեսսին. տասնեւիններորդը Փեթայիային, քսաներորդը Եզեկիէլին.
12 քսանեւմէկերորդը Յաքինին, քսաներկուերորդը Գամուլին. քսաներեքերորդը Դաղայիային, քսանեչորսերորդը Մասպիային։ Այս է նորանց համարը նորանց պաշտամանց համեմատ՝ Տիրոջ տունը մտնելու համար իրանց կանոնով, որ արուած էր նորանց իրանց հայր Ահարոնի ձեռովը, ինչպէս որ Իսրայէլի Տէր Աստուածը նորան հրամայել էր։
20 Եւ Ղեւիի որդւոցից մնացածները. Ամրամի որդիներից՝ Սուբայէլ. Սուբայէլի որդիներից՝ Յեհդեիա. Ռեհաբիայից՝ Հաբիայի որդիներից առաջինը Յեսսիա. Իսահառի որդիներից՝ Սալոմոթ. Սաղոմթի որդիներից՝ Յեթ.
23 եւ Երիքդէամ որդիներից՝ Յերիա, երկրորդը՝ Ամարիա, երրորդը՝ Յազիէլ,
24 չորրորդը՝ Յեկամամ. Ոզիէլի որդիներից՝ Միքա. Միքայի որդիներից՝ Սամիր։
25 Միքա. Միքայի եղբայրը Յեսիա. Յե-

ա Նկ. ԻԹ. 30։
ա Ղե. գ. 29։ Գվ. Բ. 29 ևլն.
ա Ղե. ը. 4։
է Ղե. ը. 5, 7։
ժ Ղե. ԻԲ. 31։

ը Թագ. Ժ. 10։ Սագ. Ձա. 3։
ղ Ղե. ԻԳ. 4։
ի Թագ. ա. 53։
ի Թագ. գ. 6—9։

—

ի Թագ. ԻԳ. 60։
ք Ղե. Ժ. 1։
ք Նեհեմ. ՅԲ. 4, 17։ Դատ. ա. 5։
ք Գվ. Բ. 25։

ի Գվ. ԻԳ. 10։
ղ Գվ. ԻԳ. 17։
ի Գվ. ԻԳ. 18։
ը Գվ. ԻԳ. 19։

26 սիայի որդիներից՝ Զաքարիա։ ՖՄերաիի որդիները՝ Մոզոլի եւ Մուսի. Յա-
27 զիայի որդին՝ Բենով. Մերարիի որդիները Յազիայից Բենով, Սոհամ,
28 Զաքուր եւ Երբի։ Մոզոլից՝ Եղիա-
29 զար. Իրակ սա որդիք չ'ունեցաւ։ Կի-
30 սից՝ Կիսի որդիներից՝ Յերամէլ։ ՖՄուսիի որդիները՝ Մոզոլի, Եդեր եւ Յերիմոթ։ Սորանք են Ղեւտացիների
31 որդիքը իրանց ազգատոհմերովը։ Սորանք էլ վիճակ գցեցին իրանց եղբայրների՝ Ահարոնի որդկանց հաւատար Դաւիթ Թագաւորի, Սադովկի, Ախիմելեքի եւ քահանայից եւ Ղեւտացոց ազգատոհմերի գլխաւորներին առաջին՝ տոհմապետները իրանց փոքր եղբօր հաւատար։

Գլ. Իե

Մրբարանի երգեցողների քահանայութ գասակարգը։

1 Եւ Դաւիթն ու զօրքի իշխանները որոշեցին պաշտաման համար ՖԱսափի, Եմանի եւ Իդիթունի որդկանցը, որ մարգարէանում էին քնարներով, տաւիղներով եւ ծնծղաներով. եւ այս պաշտօնը կատարող մարդկանց թիւը իրանց պաշտամունքի համեմատ սա էր.
2 Ասափի որդիներից՝ Զաքուր, Յոսէփ, Նաթանիա եւ ՖԱսարէլա՝ Ասափի որդիքը, որ վինում էին Թագաւորի
3 մօտ մարգարէացող Ասափի մօտ. Իդիթունից՝ Իդիթունի որդիքը Գոդոդիա, Եդրի, Եսայի, ՖՄեհէ, Ասաբիա ու Մատաթիա, վեց. իրանց հօր Իդիթունի մօտ էին, որ քնարով մարգարէանում էր Տիրոջը գոհութիւն եւ
4 օրհնութիւն երգելով։ Եմանից՝ Եմանի որդիքը՝ Բոկբիա, Մաթանիա, ՖՈզիէլ, Սուբայէլ, Յերիմոթ, Անանիա, Անանի, Եղիաթա, Գեդոդաթի, Ռոմամթիեզեր, Յեսբակասա, Մեղե-
5 թի, Յոթիր, Մահազիթ։ Սորանք ամինքը Եմանի որդիքն էին, որ Թագաւորի տեսանողն էր Աստուծոյ խօսքումը՝ եղջիւր բարձրացնելու համար. եւ Աստուած Եմանին տասնեչորս տղայ եւ երեք աղջիկ էր տուել։
6 Սորանք ամինքը իրանց հօր ձեռքի տակին էին Տիրոջ տան երգերը ծնծղաներով, տաւիղներով եւ քնարներով Էդէթէլ Աստուծոյ տանը. Ասափ, Իդիթուն եւ Եման Թագաւորի ձեռքի
7 տակին էին։ Եւ նորանց թիւը իրանց եղբայրների հետ որ երգ էին սովորած Տիրոջ համար՝ բոլոր բանիմացները երկու հարիւր ութսունեւութ։
8 Եւ վիճակ գցեցին պաշտաման կարգի համար փոքրին ու մեծին եւ ԻՀարպահին ու աշակերտին հաւատարա-
9 պէս։ Եւ առաջին վիճակն եկաւ Ասափին Յոսէփի համար, երկրորդը Գոդոդիային. սա ինքը եւ իր եղբայրներն ու իր որդիները տասնեւերկու
10 հոգի։ Երրորդը Զաքուրին, իր որդիներն ու եղբայրները տասնեւերկու
11 հոգի։ Չորրորդը Եդրիին, իր որդիներն ու եղբայրները տասնեւերկու
12 հոգի։ Հինգերորդը Նաթանիային, իր որդիներն ու եղբայրները տասնեւերկու
13 հոգի։ Վեցերորդը Բոկբիային, իր որդիներն ու եղբայրները տասնեւերկու հոգի։ Եօթներորդը Յեսարէլային, իր որդիներն ու եղբայրները
14 տասնեւերկու հոգի։ Ութերորդը Եսայիին, իր որդիներն ու եղբայրները
15 տասնեւերկու հոգի։ Ինիներորդը Մաթանիային, իր որդիներն ու եղբայրներ
16 տասնեւերկու հոգի։ Տասներորդը Սեմէիին, իր որդիներն ու եղբայր-
17 ներ տասնեւերկու հոգի։ Տասնեւմէկերորդը Ազարէլին, իր որդիներն ու եղբայրները տասնեւերկու հոգի։
18 Տասնեւերկուերորդը Ասաբիային, իր որդիներն ու եղբայրները տասնեւերկու
19 կու հոգի։ Տասնեւերեքերորդը Սուբայէլին, իր որդիներն ու եղբայրնե-
20 րը տասնեւերկու հոգի։ Տասնեչորսերորդը Մատաթիային, իր որդիներն ու եղբայրները տասնեւերկու հոգի։
21 Տասնեհինգերորդը Յերիմոթին, իր որդիներն ու եղբայրները տասնեւերկու
22 կու հոգի։ Տասնեվեցերորդը Անանիային, իր որդիներն ու եղբայրները տասնեւերկու հոգի։ Տասնեւեօթներ-

---

ՖՆե. գ. 19. Գլ. խգ. 21։ ՖՆե. խգ. 23։ ՖՆե. խգ. 23։ —

—Գլ. գ. 33, 39, 41։ ՖՆհ. 14՝ կողմած ի «Մեսարէլա»։ ՖՆեռ. հմ. 17։

ՖՆհմ. 18՝ կողմած ի «Ազարէլ»։ Իբ Մն. խգ. 13։ —

բորդը Յեսբակասայինն, իր որդիներն
ու եղբայրները տասնեւերկու հոգի։
23 Տասնեւմեկերորդը Ասանիին, իր որ-
դիներն ու եղբայրները տասնեւերկու
26 հոգի։ Տասնեւիններորդը Մեղեքիին,
իր որդիներն ու եղբայրները տասնեւ-
27 երկու հոգի։ Քառներորդը Եղիաթա-
յին, իր որդիներն ու եղբայրները
28 տասնեւերկու հոգի։ Քառնեւմեկերոր-
դը Յոթերին, իր որդիներն ու եղ-
29 բայրները տասնեւերկու հոգի։ Քառն-
եւերկուերորդը Դեղդաթիին, իր որ-
դիներն ու եղբայրները տասնեւերկու
30 հոգի։ Քառնեւերեքերորդը Մաղիով-
թին, իր որդիներն ու եղբայրները
31 տասնեւերկու հոգի։ Քառնեւչորսե-
րորդը Յոռամթիեզերին, իր որդիներն
ու եղբայրները տասնեւերկու հոգի։

Գլ. ԻԳ

Դռնապաններ, գանձապահներ և գործակատարներ։

1 Դռնապանների դասակարգութիւննե-
րը. Կորեհասնիներից՝ Կովրէի որդի
2 Մասեզամիան Ասափի որդիներից։ Եւ
Մասեզամիայի որդիքը՝ անդրանիկը
Զաքարիա, երկրորդը Յեդիէլ, երրոր-
դը Զաբադիա, չորրորդը Յաթնիէլ,
3 Հինգերորդը Եղամ, վեցերորդը Յոհա-
4 նան, եօթներորդը Եղիովէնայի։ Եւ
Աբդեդոմի որդիքը՝ անդրանիկը Սե-
մայիա, երկրորդը Յովզաբադ, երրոր-
դը Յովաք, չորրորդը Սաքար, հին-
5 գերորդը Նաթանայէլ, վեցերորդը Ա-
միէլ, եօթներորդը Իսաքար, ութե-
րորդը Փեղաթի. որովհետեւ Աստուած
6 Նորան օրհնել էր։ Եւ Նորա որդի Սե-
մայիային որդիք ծնուեցան, որոնք իշ-
խաններ եղան իրանց հօր տանը. որով-
հետեւ Նորանք զօրաւոր մարդիկ էին։
7 Սեմայիայի որդիքը՝ Ոթնի, Ռափայէլ,
Ովբէդ, Եղզաբադ, Աքիով, Բենհա-
8 յիլ, Եղիւս եւ Սամաքիա։ Սորանք
ամենքը Աբդեդոմի որդիներից էին։
իրանք, իրանց որդիքը եւ իրանց եղ-
բարքը ուժով զօրաւոր մարդիկ էին
ծառայութեան համար. Աբդեդոմից
9 վաթսունեւերկու հոգի։ Եւ Մասե-
զամիա տասնեւութը զօրաւոր որդի-
10 ներ եւ եղբայրներ ունէր։ Եւ Մերա-
րիի որդիներից Ոսաան որդիներ ու-
նէր. դլխաւորը Սամարի էր. որով-
հետեւ թէեւ նա անդրանիկ չէր, բայց
Նորա հայրը Նորան դլխաւոր դրաւ։
11 Երկրորդը Քեղկիա, երրորդը Տաբա-
դիա, չորրորդը Զաքարիա. Ոսաայի
բոլոր որդիներն ու եղբայրները տասն-
12 եւերեք էին։ Սորանցն էին դռնապան-
ների դասակարգութիւնները իրրեւ
դլխաւոր մարդկանց, ծառայութիւ-
նով հաւասար իրանց եղբարցը Տիրոջ
13 տանը ծառայելու համար։ Եւ փոքրն
ու մեծը հաւասար վիճակ դցեցին ի-
րանց հայրերի տների համեմատ ի-
14 րաքանչիւր դռան համար։ Եւ արե-
ւելեան կողմի վիճակը ընկաւ Սելե-
միային, եւ Նորա խելօք խորհրդատու
որդի Զաքարիայի համար վիճակ դցե-
ցին, եւ Նորա վիճակը դուրս եկաւ
15 հիւսիս։ Աբդեդոմին՝ հարաւային կող-
մը, եւ Նորա որդիներին՝ շտեմարան-
16 ները։ Սուփիմին եւ Ոսային՝ արեւ-
մտեան կողմը Սալեքաթի դռան մօ
տ՝ վեր գնացող ճանապարհի մօտ։ Մի
պահապանութիւն միւս պահապանու-
17 թեան դէմ ուղիղ։ Արեւելեան կողմին
Ղեւտացիներից վեց, հիւսիսում օրը
չորս, հարաւում օրը չորս. իսկ շտե-
մարանների մօտ երկու երկու։
18 Փարպարի կողմին դէպի արեւմուտքը
չորս ճանապարհին, եւ երկուսը
19 Փարպարի համար։ Սորանք են կորհ-
եանց եւ Մերարիի որդիների դռնա-
պանների դասակարգութիւնները։
20 Եւ Ղեւտացիներից Աքիան էր Աստու-
ծոյ տան գանձերի եւ նուիրական
21 գանձերի վերայ էր։ Գերսոնացի Ղա-
դանի տղամարդների իշխաններից՝
Գերսոնացի Ղադանի որդիքը՝ Յեհե-
22 քիէլ։ Յեքդիէլի որդիքը՝ Զեթամ եւ
Նորա եղբայրը Յոէլ Տիրոջ տան գան-
23 ձերի վերայ էին։ Ամրամեաններից,
Իսահաեաններից, Քերրոնեաններից,
24 Ողիէլեաններից։ Սուբայէլն էլ՝ Մով-
սէսի որդի Գերսոմի որդին՝ գանձերի
25 իշխանն էր։ Եւ Նորա եղբայրները ե-
դիաղարի որդին։ Նորա որդին Հաա-

ա Ղեւ. ԺԵ. կոչուած է Ովեդ-
դոմ։
բ Ղեւ. Ժդ. 38։

գ Ղեւ. Ժ. կոչուած է Մասե-
զամիա։
դ Ես. Թագ. ժ. 3։ ը Մն. Բ. 4։

ե Ղեւ. Իդ. 12։ Մագ. գ. 10։
զ Ղեւ. գ. 17։

է Ղեւ. Իդ. 8։ ԼԹ. 8։
ը Ղեւ. Իդ. 18։

բիա , Նորա որդին Եսայի, Նորա որդին Ովբադ , Նորա որդին Ջեբդի եւ Նո-
26 բա որդին Հ Ազաղմաթ : Այս Ազաղմաթը եւ Նորա եղբայրները այն բոլոր նուիրած դանձերի վերայ էին , որ նուիրել էին Դաւիթ Թագաւորը , առնմապետները , հազարապետները եւ հարիւրապետները եւ զօրայ իշխան-
27 ները , Որ նուիրել էին պատերազմներից եւ աւարից Տիրոջ տունը հաս-
28 տատու համար , Եւ ամեն ինչ որ նուիրել էին Սամուէլ տեսանողը , Կիսեան Սաւուղը , Ներեան Աբենները եւ Շարուհեան Յոաբը . բոլոր նուէրները Ազազմաթի եւ Նորա եղբայրների ձեռքին էր :
29 Իսահառեաններից՝ Քենանիա եւ Նորա եղբ-ը-ր-ները գրսի գործերի համար Իսրայէլի վերայ Տոստիկաններ եւ դա-
30 տաւորներ էին : Քերրոնեաններից՝ Ազաբիա եւ Նորա եղբայրները հազար եօթը հարիւր քաջ մարդիկ Իսրայէլի վերայ վերակացու էին Յորդանանի այս կողմին դէպի արեւմուտք Տիրոջ բոլոր գործքի համար եւ Թագաւորի
31 ծառայութեան համար : Քերրոնեաններից՝ դլխաւորը Հերիա Քերրոնեանների սերունդներում եւ տոհմերում . որովհետեւ համարուեցան Դաւիթի Թագաւորութեան քառասուներորդ տարին , եւ Գաղաադի Հազերում նո-
32 րանցից քաջ մարդիկ գտնուեցան : Եւ Նորա եղբայրները երկու հազար եօթը հարիւր քաջ մարդիկ էին՝ տոհմապետներ : Եւ Դաւիթ Թագաւորը Նորանց նշանակեց Ռուբենեանց , Գադեանց եւ Մանասեանց կէս ցեղի վերայ Աստուծոյ եւ Թագաւորի ամեն գործքի համար :

ԳԼ· ԻԹ

Զօրքի առաջնորդները , ցեղապետները, Դաւիթի ծառաները եւ պաշտօնեաները:

4 Եւ Իսրայէլի որդիքն իրանց համարանքովը տոհմապետներ , հազարապետներ եւ հարիւրապետներ եւ Նրանց տոհիկանները ծառայում

Ի Գլ· իթ· 18։
Ա Թագ· բ· 9։
Ի Գլ· իթ· 4։
Ի Գլ· իթ· 19։
Ի Մնաց· իա· 33։

Ն Ր Ա Ն· ԺԲ· 11։
—
Գլ· ԺԱ· 11։
Ի Թագ· իթ· 9։ Գլ· ԺԱ· 12։
Ի Թագ· Ը· 18։

Ի Թագ· իթ· 20, 22, 23։ Գլ· ԺԱ· 22, 24։
Ի Թագ· բ· 18։ գ· 30. իթ· 24։ Գլ· ԺԱ· 20։
Ի Գլ· ԺԱ· 28։

Ի Գլ· ԺԱ· 27։
Ա Թագ· իա· 18։ Գլ· ԺԱ· 29։
Ի Գլ· ԺԱ· 28։
Ի Գլ· ԺԱ· 30։

էին Թագաւորին գաւակարդութեան ամեն գործոցը . եւ ամբաւ ամեն ամիսներին ամիս ամիս մանողների եւ երթողների ամեն մէկ դաս քսան-
2 եւչորս հազար մարդ : Առաջին դասակարգութեան համար առաջին ամիսը Զաբդիէլի որդի Յեսբաամը , եւ Նորա դասակարգումը կար քսաներչորս
3 հազար մարդ : Նա Փարէսի որդիներից էր՝ դլխաւոր ամեն զօրավարների համար առաջին ամիսը : Եւ երկրորդ ամսի գասակարգի վերայ էր Ահոհացի Դոդգան . եւ Մակղոթը Նորա դասակարգի իշխանը . եւ Նորա դասակարգումը քսաներչորս հազար հազար :
5 Երրորդ զօրավարը երրորդ ամսի համար էր Յոյիադա քահանայի որդի Բանեան՝ դլխաւորը . եւ Նորա դասակարգումը քսաներչորս հազար հազար :
6 Այս Բանեան այն երեսունի Զօրավարն էր եւ երեսունի վերան էր . եւ Նորա դասակարգումն էր իր որդի
7 Ամիզաբադը : Չորրորդ ամսի համար չորրորդ ղբ-ը-դ-ը Յոյաբի եղբայր Ահասայէլը . եւ Նորանից յետոյ Նորա որդի Զաբադիան . եւ Նորա դասակարգումը քսաներչորս հազար հազար :
8 Հինգերորդ ամսի համար հինգերորդ ղբ-ը-դ-ը Յեզրայի Սամաոթը . եւ Նորա դասակարգումը քսաներչորս
9 հազար հազար : Վեցերորդ ամսի համար վեցերորդ ղբ-ը-դ-ը Թեկուացի Եկղեսի որդի Հիրաս . եւ Նորա դասակար-
10 գումը քսաներչորս հազար հազար : Եօթներորդ ամսի համար եօթներորդ ղբ-ը-դ-ը Փելօնացի Հեղդէսը Եփրեմի որդիներից . եւ Նորա դասակարգումը
11 քսաներչորս հազար հազար : Ութերորդ ամսի համար ութերորդ ղբ-ը-դ-ը Զարայեանց Հուշացի Սոբաքը . եւ Նորա դասակարգումը քսաներչորս հազար
12 հազար : Իններորդ ամսի համար իններորդ ղբ-ը-դ-ը Բենիամինեանների Աբիեզերը Բենիամինեաններից . եւ Նորա դասակարգումը քսաներչորս հազար
13 հազար : Տասներորդ ամսի համար տասներորդ ղբ-ը-դ-ը Զարայեանց Հնետո-

փաթայի Մատթան. եւ նորա դասակարգումը քանանեւչորս հազար հոգի։
14 Տասնեւմէկերորդ ամսի համար տասնեւմէկերորդ զբօսավար Փարաթոնացի Ենանեան Ելփլեմի որդիներից. եւ նորա դասակարգումը քանանեւչորս հազար հոգի։
15 Տասնեւերկուերորդ ամսի համար տասնեւերկուերորդ զբօսավար Թոթոնիէլեան Հենտոփաթացի Ալդը. եւ նորա դասակարգումը քանանեւչորս հազար հոգի։
16 Եւ Իսրայէլի ցեղերի վերայ էին. Ռուբենեանների իշխան՝ Զկրիի որդի Եղիազարը. Շմաւոնեանները՝
17 Մաաքայի որդի Սափատիան. Ղեւիեանները՝ Կամուէլի որդի Ասաբիան, Ահարոնեանցինը՝ Սադոկը.
18 Յուդայինը՝ Դաւիթի եղբայրներից *Եղիուսը, Իսաքարինը՝ Միքայէլի որդի Ամրին.
19 Զաբուղոնինը՝ Աբդիայի որդի Իսմայիա, Նեփթաղիմինը՝ Եզրիէլի որդի
20 Եփրեմովի. Եփրեմի որդիներինը՝ Ազազիայի որդի Ովսէէն, Մանասէի կէս ցեղինը՝ Փադայիայի որդի Յովէլը.
21 Գաղաադի Մանասէի կէսինը՝ Զաքարիայի որդի Յեդդովը. Բենիամինինը՝
22 Աբենների որդի Յեսիէլը. Դանինը՝ Յերոամի որդի Ազարիէլը։ Սորանք էին Իսրայէլի ցեղերի իշխանները։
23 Եւ Դաւիթը նորանց համարները չառաւ, որ քսան տարեկանից եւ ցած էին. որովհետեւ Տէրն ասել էր, որ կ՚չատացնէ Իսրայէլին երկնքի աստղերի չափ։
24 Շարուհայի որդի Յովաբն սկսեց համարել, բայց չվերջացրեց, եւ Ինորա համար բարկութիւն եկաւ Իսրայէլի վերայ. եւ այն համարները չմտաւ Դաւիթ թագաւորի յիշատակաց պատմութեան մէջ։
25 Եւ թագաւորի դանձերի վերան էր Ադիէլի որդի Ազամաթը. եւ դաշտերը քաղաքներում եւ գիւղերում ու աշտարակներում եղող դանձերի վերան էր Ոզիայի որդի Յոնաթանը։
26 Եւ դաշտերը երկրագործութեամբ զբաղուածների վերայ՝ Քեղուբի որդի Եզրի. եւ այգիների վերայ՝ Արիմաթացի Սեմէին. եւ այգիների եւ դաձնների եւ գինիի չանամարանների
28 վերայ՝ Սեփամացի Զաբդին. եւ հովտում եղող Ձիթենիների եւ մալաթենիների վերայ՝ Գադերացի Բաալհանանը. եւ իւղի չանամարանների
29 վերայ՝ Յովասը. Եւ Սարօնում արածող արջառների վերայ՝ Սհարան. եւ ձորերում եղող արջառների վերայ՝
30 Ադղիի որդի Սափատը. Եւ ուղտերի վերայ՝ Իսմայէլացի Ովբիլը. եւ էշերի
31 վերայ՝ Մերոնոթացի Յադայիան. Եւ հօտերի վերայ՝ Հագարացի Յաղիզը. սորանք ամենքը Դաւիթ թագաւորի առացուածքի վերակացուներն էին։
32 Եւ Դաւիթի հօրեղբայրը՝ Յովնաթան խորհրդական էր. նա բանիմաց եւ գրագէտ մարդ էր. եւ Յաքեմոնի որդի Յեհիէլը թագաւորի
33 որդկանց հետ էր։ Եւ Աքիտոփէլը թագաւորի խորհրդականն էր. եւ Աքաքացի Հուսին՝ թագաւորի բարեկամը. Եւ Աքիտոփէլից յետոյ Բանիայի որդի Յովիադան եւ Աբիաթարն էին. եւ թագաւորի զօրագլուխը Յովաբն էր։

ԳԼ. ԻԸ

Դաւիթը ներկայացնում է ժողովրդին Սողոմոնը իբրեւ իրան յաջորդ եւ տալիս է Նորան տաճարի ձեւը եւ իր պատրաստած նիւթերը։

1 Եւ Դաւիթը ժողովեց Իսրայէլի բոլոր իշխաններին, ցեղերի իշխաններին եւ թագաւորին ծառայութիւն անող դասակարգերի իշխաններին, հազարապետներին ու հարիւրապետներին, եւ թագաւորի ու նորա որդկանց բոլոր ստացուածոց ու բնչից վերակացուներին, ներքինիներին, զօրաւորներին եւ բոլոր քաջազուններին Երուսաղէմ։ Եւ Դաւիթ թագաւորը ոտքի վերայ կանգնեց եւ ասեց. Լսեցեք ինձ, ով իմ եղբայրներ եւ իմ ժողովուրդ. ես *իմ սրտումը դրել էի որ մի հանգստանարան շինեմ Տիրոջ ուխտի տապանակի եւ մեր Աստուծոյ ոտքի Հպատականդանի համար. եւ պատրաստութիւն արի

էԳԼ. Ժա. 31։
ւԳԼ. Ժա. 30։ բ Թագ. իդ. 29։
*Կամ՝ Եղիա. ա Թագ. Ժգ. 6։
ԷԳԼ. խա. 3, 6։
ՀԲ Թագ. իդ. 15։ Գլ. խա. 7։
ՂԲ Թագ. ժե. 12։
ՀԲ Թագ. ժե. 37։
ՅԲ Թագ. ա. 7։ Գլ. իդ. 6։
ՂԲ Թագ. բ. 32։ Գլ. Ժա. 6։
ՈԲ Թագ. է. 2։ Սպ. ըգ. 3—5։
ՔՍպ.գԲ. 5։ ըգ. 7։

3 չինելու. Բայց Աստուած ինձ ասեց. Դու մուն չես չինելու իմ անուան
համար. որովհետեւ դու պատերազմ-
ներ մարդ ես եւ արիւններ ես թա-
4 փել: Եւ Իսրայէլի Տէր Աստուածը իմ
հօր բոլոր տանիցն ինձ ընտրեց, որ
յաւիտեան Իսրայէլի վերայ թագաւոր
լինիմ. որովհետեւ Յուդայից ընտ-
րեց առաջնորդը, եւ Յուդայի տա-
նիցն Հիմ հօր տունը, եւ Հիմ հօր որդի-
ներից ինձ հաւանեց, որ ինձ թագա-
5 ւոր անէ բոլոր Իսրայէլի վերայ: Եւ
իմ բոլոր որդիներից (որովհետեւ շատ
են այն որդիները որ Տէրը ինձ տուել
է) Հիմ որդի Սողոմոնին ընտրեց, որ
Տիրոջ թագաւորութեան աթոռի վե-
6 րայ նստէ Իսրայէլի վերայ: Եւ նա
ինձ ասեց Քէ Յ Սողոմոն որդին
ինքն է չինելու իմ տունը եւ սրահ-
ները. որովհետեւ ես նորան ընտրել
եմ ինձ որդի, եւ ես էլ նորան հայր
7 եմ լինելու. Եւ ես կ'հաստատեմ նո-
րա թագաւորութիւնը մինչեւ յաւիտ-
եան, եթէ նա հաստատ կենայ որ իմ
պատուէրներն ու իմ իրաւունքները
8 կատարէ ինչպէս այսօր: Եւ հիմա բո-
լոր Իսրայէլի Տիրոջ ժողովքի աչքի
առաջին եւ իր Աստուծոյ ականջի ա-
ռաջին ----՞ եմ. Պահեցէք եւ քննե-
ցէք ձեր Տէր Աստուծոյ բոլոր պատ-
ուէրները, որպէս զի ժառանգէք այս
բարի երկիրը, եւ ժառանգեցնէք ձեր
որդկանցը ձեզանից յետոյ մինչեւ յա-
ւիտեան:
9 Եւ դու, որդեակ իմ Սողոման, ճա-
նաչիր զո հօր Աստուածուն եւ ծառա-
յիր նորան կատարեալ սրտով եւ յօ-
ժար կամքով. որովհետեւ Տէրը քըն-
նում է բոլոր սրտերը եւ դիակ էնօր-
հուրդների բոլոր միտքը. եթէ նորան
որնես, նա կ'գանուի քեզանից,
իսկ եթէ նորան թողես, նա էլ քեզ
10 կ'թողէ յաւիտեան: Հիմա տես որ
Տէրը քեզ ընտրեց սրբարանի համար
տուն չինելու. զօրացիր եւ կատարիր,

11 Եւ Դաւիթը իր որդի Սողոմոնին
տուաւ Խորհի եւ նորա սենեակների
եւ նորա գանձարանների եւ նորա
վերնատուների եւ նորա ներքին չո-
12 մարանների եւ քաւութեան գաղա-
փարը, եւ այն ամենի գաղափարը,
որ նա ունէր իր մտքումը Տիրոջ
տան գաւիթների համար եւ բոլոր
սենեակների համար չուրջանակի,
Աստուծոյ տան չոմարանների եւ
նուէրների չոմարանների համար.
13 Նաեւ հրամ ---- հրամանների եւ
Ղեւտացիների գասակարգութիւնն-
րի համար եւ Տիրոջ տան պաշտաման
բոլոր գործի համար եւ Տիրոջ տան
պաշտաման բոլոր անօթների համար.
14 Ամէն պաշտօնների ամէն ոսկի անօթ-
ների կշիռը, ամէն արծաթի անօթ-
ների կշիռը Ե ամէն պաշտօնների ա-
15 նօթներին էլ. Ոսկի աշտանակների
եւ նորանց ոսկի ճրագների կշիռը,
եւ իւրաքանչիւր աշտանակների եւ
նորանց ոսկի ճրագների կշիռը. նոյն-
պէս եւ արծաթի աշտանակների աշ-
տանակի եւ նորա ճրագների կշիռը
իւրաքանչիւր աշտանակի պաշտօնի
16 համեմատ. Եւ առաջաւորութեան սե-
ղանների ոսկին կշռով իւրաքանչիւր
սեղանի համար, եւ արծաթ արծաթի
17 սեղանների համար. Եւ մաքուր ոս-
կիից մսնահանների եւ գիտերների
եւ գաւաժակների եւ ոսկի տաշտերի հա-
մար իւրաքանչիւր գաւաթի կշիռը.
եւ արծաթի տաշտերի համար իւրա-
18 քանչիւր տաշտի կշիռը. Եւ խունկի
սեղանի համար մաքուր ոսկի կշիռ-
քով. եւ նրանց նմանութիւն տարածող եւ
Տիրոջ ուխտի տապանակը ծածկող
19 քերովբէների կառքի գաղափարը. Այս
ամենը այս գաղափարի բոլոր գործ-
քերը ինձ հասկացրեց Տէրը նշ ձեռքի
գրովը, --նշ Դ--նիը:
20 Եւ Դաւիթն ասեց իր որդի Սողո-
մոնին. Զօրացիր, քաջասիրտ եղիր եւ
կատարիր. մի վախենար եւ մի զարհու-

էջ Թագ. ը. 3—13; գ Թագ. ե. 3—5; Գլ. ԺԷ. 4.
ը Թագ. Ժգ. 7—13; Ծննդ. ԽԹ. 8.
ա Թագ. Ժգ. 1.
բ Թագ. Ժգ. 12, 13.
գ Գլ. գ. 1 եւ 5; իգ. 1.
դ Գլ. իբ. 9; իգ. 1.
իբ Թագ. է. 13, 14.
ե Գլ. իբ. 13.
զ Թագ. Ժգ. 7; Գլ. իբ. 17. Ա—գ. է. 9. ՏԻՔ. 2. Ա-ռակ. Ժէ. 3; Յոչ. ը. 23.
է Տես Գլ. իբ. 18.
ը Տես Գլ. իե. 40.
ի Գլ. իգ. 20.

ի Գլ. իգ. 1.
ձ Գլ. իգ. 6.
ղ Գլ. իե. 31.
ճ Գլ. իե. 37, 39.
ՃԼ Գլ. ԼԸ. 3. — Թագ. բ. 13, 14.
յ Գլ. ԼԸ. 3.
ն Գլ. իե. 29; Թագ. գ. 7.
շ Գլ. ԼԸ. 10; ը. 27.
ո Գլ. է. 1.
չ Գլ. իթ. 4; Տես Ա—գ. Ժբ. 6.
պ Գլ. իե. 18—22. — Թագ. գ. 4; գ Թագ. ը. 23—28; է Տես Գլ. իե. 40.

բիր, որովհետեւ իմ Աստուած՝ ես էի Աստուածը քեզ հետ է. նա քեզ չի թողնի եւ քեզ չի ձգիր, մինչեւ Տիրոջ տան ծառայութեան բոլոր գործերը լրացնես
21 լրես եւ ահա՝ քահանայից եւ Ղեւտացիների դասակարգերը Աստուծոյ տան բոլոր ծառայութեան համար. եւ քեզ մօտ կան ամէն գործի համար՝ բոլոր յօժարութեամբ ամէն ծառայութեան մէջ հանճարեղ մարդիկ. եւ իշխանները ու բոլոր ժողովուրդը քո ամէն հրամաններին կ՚ենթադրին։

Գլ. Իթ

Աստուած նուիրներ տաճարի շինութեան համար։ Դաւիթը գոհանում է ազգի փոխ։ Սղոմոնը թագաւոր է օծվում։ Դաւիթի մահը։

1 Եւ Դաւիթ թագաւորն ասեց բոլոր ժողովին. Իմ որդի Սողոմոնը որին միայն ընտրեց Աստուած, երեխայ է եւ փափուկ է. իսկ այդ գործը մեծ է. որովհետեւ այս հպարտը մարդի
2 համար չէ այլ Աստուծոյ։ Եւ ես բոլոր կարողութեամբս պատրաստել եմ Աստուծոյ տան համար ոսկեղէնների համար ոսկի, արծաթեղէնների համար արծաթ, պղնձեղէնների համար պղինձ, երկաթեղէնների համար երկաթ եւ փայտեղէնների համար փայտ, ներդնաքարեր եւ ընդելուզանելու ներքեր, գեղեցիկ եւ գոյնզգոյն քարեր, եւ ամէն տեսակ պատուական քարեր եւ մարմարիոն քարեր առատօրէն։
3 Եւ դեռ Աստուծոյս տանը վերայ իմ ունեցած սիրոյ համար՝ այն իմ ունեցած ոսկիի եւ արծաթի գանձը ես տալիս եմ Աստուծոյ տան համար բացի այն ամէններից, որ սրբարանի տան
4 համար պատրաստել եմ, երեք հազար տաղանդ ոսկի Ոփիրի ոսկիից եւ եօթը հազար տաղանդ զմաքուր արծաթ՝ տաճարների պատերը պատելու համար.
5 Ամէն մէկ ոսկեղէն եւ ամէն մէկ արծաթեղէն բանի համար եւ ամէն տեսակ արուեստական ձեռագործի համար։ Եւ էլ ո՞վ է յօժար այսօր Տիրոջ նուէր մատուցանելու։
6 Այն ժամանակ յօժարուեցին ընդյաչք Հոսիմների իշխանները, Իսրայէլի ցեղերի իշխանները եւ հազարապետներն ու հարիւրապետները եւ էպա-
7 գաւորի գործի իշխանները. Եւ Աստուծոյ տան ծառայութեան համար տուին հինգ հազար տաղանդ ոսկի եւ տասը հազար Դահնեկան, եւ տասը հազար տաղանդ արծաթ եւ տասնեւութը հազար տաղանդ պղինձ եւ հա-
8 րիւր հազար տաղանդ երկաթ։ Եւ որի մօտ քարեր էր գտնում, տուին Տիրոջ տան գանձանակին Գերսոնացի
9 Յեհիէլի ձեռքը։ Եւ ժողովուրդն ուրախացաւ նորանց յօժար կամքով բնաձայկու վերայ. որովհետեւ կատարեալ սրտով էկամաւոր բնծաներ տուին Տիրոջը. եւ Դաւիթ թագաւորն էլ մեծաւ ուրախութեամբ ուրախացաւ։
10 Եւ Դաւիթն օրհնեց Տիրոջը բոլոր ժողովրդի աչքի առաջին, եւ Դաւիթն ասեց. Օրհնեալ ես դու, ով մեր հայր Իսրայէլի Տէր Աստուածը, յաւիտենից
11 մինչեւ յաւիտեան. Քոնն է, ով Տէր, հնձուածքիւնը եւ զօրութիւնը եւ փառքը եւ յաղթութիւնը եւ պայծառութիւնը, եւ բոլոր երկնքումն ու երկրումս Էքսընիքը. քոնն է, ով Տէր, թագաւորութիւնը, եւ դու բարձրացեալ ես ամէնից մեր իրրեւ գերիշխան։
12 Եւ Էհարստութիւնն ու պատիւը քո երեսից է, եւ դու ես ամէնի վերայ տիրողը, եւ Էքո ձեռին է զօրութիւնն ու կարողութիւնը. եւ քո ձեռին է ամէնի մեծացնելը եւ ուժովացնելը։
13 Եւ հիմա, ով մեր Աստուած, մենք փառաբանում ենք քեզ եւ օրհներգում
14 ենք քո փառաւոր անուանը. Որովհետեւ ես ո՞վ եմ, եւ ո՞վ է իմ ժողովուրդը, որ կարողութիւն ունենանք այսպէս բնծայ մատուցանելու. որովհետեւ ամէն բան քոնից է, եւ քո ձեռիցն -ԽՆԴՐ՝ տուինք քեզ։
15 Որովհետեւ մենք պանդուխտներ ենք

-Գլ. իգ. իե. իգ.
-Եզ. լե. 35, 36; լգ. 1, 2.

—

-գ Թագ. գ. 7. Գլ. իր. 5.

բնեհմ. է. 2. Եսթ. ա. 5, բ. 3, 8.
Էսթ. ա. 11, 12; Յոյա. իա. 18 եւ այլն.
Դնեհմ. ա. 1. Եսթ. ա. 15.
Իգ Թագ. բ. 28.

ՀՏեռն Գլ. իբ. 18.
Գլ. իե. 1; իբ. 1.
Գլ. իե. 23—31.
Եզր. բ. 27.
Գլ. իգ. 21.
իբ Եսթ. բ. 7.

ՀՄատ. գ. 13. = Տիմ. ա. 17; Յոյա. ե. 13.
Հաւմմ. ժա. 36.
իբ Սեմ. ի. 8.
Սոյա. լՀ. 12. Եզր. ժա. 17. = Գեռ. բ. 11.

քո առաջին եւ նժդեհներ մեր բոլոր
հայրերի պէս. հասուերի նման են մեր
օրերը երկրիս վերայ. եւ չ'կայ հաս-
16 տատութիւն։ Ով Տէր մեր Աստուած,
բոլոր այս առատութիւնը որ մենք
պատրաստեցինք քեզ մի տուն չինելու
քո սուրբ անուան համար, քո ձեռիցն
17 է գա, եւ բոլորը քոնն է։ Եւ գիտեմ,
ով իմ Աստուած, որ դու նորոգում ես
սիրտը եւ հաճում ես ուղղութիւն.
ես իմ սրտի ուղղութեամբը ընծայեցի
այս ամենը, եւ հիմա ուրախութեամբ
տեսայ քո այստեղ գտնուող ժողո-
վուրդը որ քեզ կամաւոր ընծայ մա-
18 տուցրեց։ Ով Տէր մեր հայրերի Ա-
բրահամի, Իսահակի եւ Իսրայէլի Աստ-
ուածը, պահիր սա յաւիտեան քո ժո-
ղովրդի սրտի խորհուրդների այս միտ-
քը, եւ նորանց սիրտը հաստատիր
19 քեզ վերայ։ Եւ իմ որդի Սողոմոնին
պատարեայ սիրտ տուր, որ պահէ քո
պատուիրանքները, քո վկայութիւն-
ները եւ քո կանոնները, եւ որ այս
բոլորը կատարէ եւ չինէ այն պալատը,
որի պատրաստութիւնը ես արել եմ։
20 Եւ Դաւիթն ասեց բոլոր ժողովքին.
Հիմա օրհնեցէք ձեր Տէր Աստուծուն.
եւ բոլոր ժողովքն օրհնեցին իրանց
հայրերի Տէր Աստուծուն, եւ խո-
նարհուելով երկրպագութիւն արին
21 Տիրոջը եւ թագաւորին։ Եւ զոհեր
ու ողջակէզներ մատուցրին Տիրոջն
այն օրուայ հետեւեալ օրը հազար
զուարակ, հազար խոյ, հազար գառն,
եւ նորանց նուէրները, եւ
չատ զոհեր բոլոր Իսրայէլի համար։
22 Եւ այն օր կերան եւ խմեցին Տիրոջ
առաջը մեծաւ ուրախութեամբ. եւ

երկրորդ անգամ թագաւոր արին
Դաւիթի որդի Սողոմոնին եւ Տիրոջ
համար թագաւոր նշանեցին, եւ Սա-
23 դոկին՝ քահանայ։ Եւ Սողոմոնը Տի-
րոջ աթոռի վերայ թագաւոր նստեց
իր հայր Դաւիթի տեղը, եւ յաջողու-
թիւն գտաւ. եւ բոլոր Իսրայէլը լը-
24 սում էր նորան։ Եւ ամեն իշխան-
ներն ու զօրաւորները, նաեւ Դաւիթ
թագաւորի բոլոր որդիները հպատակ-
25 ուեցան Սողոմոն թագաւորին։ Եւ
Տէրը մեծացրեց Սողոմոնին չատ բարձր
բոլոր Իսրայէլի աչքի առաջին, եւ
նորա վերայ մի թագաւորութեան
փառք դրաւ, որ նորանից առաջ Իս-
րայէլի վերայ եղող ոչ մի թագաւոր
չէր ունեցել։
26 Այսպէս Յեսսէի որդի Դաւիթը թա-
27 գաւորեց բոլոր Իսրայէլի վերայ. Եւ
Իսրայէլի վերայ նորա արած թագա-
ւորութեան օրերը քառասուն տարի
էին. Հեբրոնում թագաւորեց եօթը
տարի, իսկ Երուսաղէմում թագաւո-
28 րեց երեսունեւերեք տարի։ Եւ մե-
ռաւ հարի ծերութեամբ, կշտացած
օրերով, հարստութիւնով եւ փառքով.
եւ նորա որդի Սողոմոնը թագաւորեց
29 նորա տեղ։ Եւ Դաւիթ թագաւորի
առաջին եւ վերջին գործերը, ահա
նորանք գրուած են տեսանող Սա-
մուէլի յիշատակարանումը եւ Նա-
թան մարգարէի յիշատակարանումը,
նաեւ Գադ տեսանողի յիշատակարա-
30 նումը, Նորա բոլոր թագաւորութեան
եւ զօրութեան հետ. նաեւ այն ժա-
մանակները որ անց կացան նորա վե-
րայ եւ Իսրայէլի վերայ եւ երկրի բո-
լոր թագաւորութիւնների վերայ։

ՀԲոր. Ժգ. 2, Աագ. ճր. 11, ՀԿգ. 4։
Յ— Թագ. Ժգ. 7. Գլ. իբ. 9։
ՂԱագ. Ժա. 20։
ՃԳլ. իբ. 9։
ՃԱագ. Ժ. 17։
ՃՏես գ Թագ. ը. 61։
ՃԳլ. իբ. 11։
ՂՕես. իբ. 23։
—Եչ. գ. 31։
ՂՍՂ. լե. 14։
ՂՏես Գլ. իգ. 1։
ԷԳ Թագ. ա. 33—39։
—գ Թագ. ը. 13, 35։
—Գլ. իբ. 5. բ ՍՂ. Բ. 9։
ՀԵր Թագ. ե. 4. գ Թագ. բ. 11։
—բ Թագ. ե. 5։
ՃՍՂ. լե. 8։
ՃԲ ՍՂ. Բ. 29. Ժբ. 15. Ժգ. 11. ի. 34; լե. 26; իգ. 22; իբ. 26; լե. 27։
—Գլ. իգ. 23։
ՀԲ Թագ. Ժբ. 1։
ԻՅ Թագ. իբ. 5. բ Թագ. իգ. 11։
—բ ՍՂ. Ժբ. 2. իբ. 25, 30. իգ. 19, 20, լե. 15։
ՃԴՇՆ. գ. 23, 25։
—

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

Սողոմոնի գործ Գաբաւոնում։ Աստուած նորան օրհնում է իմաստութեամբ և հարստութեամբ։

1 Եւ Դաւիթի որդի Սողոմոնը զօրացաւ իր թագաւորութեան մէջ, եւ
Էր Տէր Աստուածը իր հետն էր, եւ
2 նորան մեծացրեց բարձրացնելով։ Եւ Սողոմոնը խօսեց բոլոր Իսրայէլի հետ՝ հազարապետների, հարիւրապետների, դատաւորների եւ բոլոր Իսրայէլի ամբողջ տոհմապետների հետ։
3 Եւ Սողոմոնը եւ բոլոր ժողովուրդը նորա հետ գնացին Գաբաւոնի բարձրաւանդակը. որովհետեւ Աստուծոյ ժողովրդի խորանը, որ Տիրոջ ծառան Մովսէսը չինել էր անապատում,
4 այնտեղ էր։ Միայն թէ Դաւիթը վեր էր տարել Աստուծոյ տապանակը Կարիաթարիմից նորա համար պատրաստած տեղը. որովհետեւ նորա համար Երուսաղէմում մի վրան էր կանգնեցրել։ Եւ Հուն պղնձի սեղանը, որ չինել էր Ուրիան Ուրիի որդի Բեսաղէլը, այնտեղ էր Տիրոջ խորանի առաջը. եւ նորան այցելեցին Սողոմոնը եւ ժողովուրդը։
6 Եւ Սողոմոնը վեր եկաւ այնտեղ պղնձի սեղանի վերայ Տիրոջ առաջը, որ ժողովրդի խորանում էր, եւ նորա վերայ հազար ողջակէզ մատուցրեց։
7 Այն գիշերը Աստուած երեւեցաւ Սողոմոնին եւ նորան ասեց. Խնդրիր
8 Ի՛ց քեզ ինչ տամ։ Եւ Սողոմոնն ասեց Աստուծուն. Դու մեծ ողորմութիւն արիր իմ հայր Դաւիթին, եւ ինձ Էթագաւոր արիր նորա տեղը։
9 Արդ, ով Տէր Աստուած, թող հաստատ լինայ իմ հօրը քո՛՛՛՛՛ խօսքդ, որովհետեւ դու ինձ թագաւոր արիր երկրիս հողին չափ մի ժողովրդի վերայ։
10 Ուրեմն ինձ իմաստութիւն եւ գիտութիւն տուր, որ այս ժողովրդի առաջը դուրս գամ եւ մտնեմ. որովհետեւ ո՞վ պիտի
11 դատէ քո այս մեծ ժողովուրդը։ Եւ Աստուած ասեց Սողոմոնին. Որովհետեւ սա եղաւ քո սրտումը, եւ չը խնդրեցիր հարստութիւն, ստացուածք եւ փառք, եւ քո թշնամիների կեանքը, նաեւ երկար օրեր չխնդրեցիր, այլ քեզ համար խնդրեցիր իմաստութիւն եւ գիտութիւն, որ դատես իմ ժողովուրդը, որի վերայ ես քեզ թագաւոր արի,
12 Քեզ իմաստութիւն եւ գիտութիւն է տրւում, բայց հարստութիւն եւ ստացուածք եւ փառք էլ պիտի տամ քեզ, այնպէս որ քեզանից առաջ եղած թագաւորներին նորա նմանը չէ եղած եւ քեզանից յետոյ էլ նմանը չի լինիլ։
13 Եւ Սողոմոն գնաց Գաբաւոնի բարձրաւանդակից՝ ժողովրդի խորանի առաջից Երուսաղէմ, եւ թագաւորեց Իսրայէլի վերայ։
14 Եւ Սողոմոնը կառքեր եւ ձիաւորներ ժողովից. եւ Նա հազար չորս հարիւր կառք եւ տասներկուհազար ձիաւորներ ունէր, եւ նորանց դրաւ կառքի քաղաքներում եւ թագաւորի
15 մօտ Երուսաղէմում։ Եւ Թագաւորը արծաթն ու ոսկին Երուսաղէմում քարերի պէս արաւ, եւ եղեւնափայտերը դաշտի միջի մոլաթզենիների չափ արաւ չաւութեամբ։
16 Եւ Սողոմոնի ձիերը բերվում էին Եգիպտոսից. եւ թագաւորի վաճառականների կարաւանը երամակով բերում

ա գ Թագ. բ. 46։
բ Նեհ. ի. 2։
գ — Մն. իի. 23։
դ — Մն. իե. 1։
ե գ Թագ. գ. 4։
զ — Մն. իա. 29։
է Ր Թագ. գ. 2, 17։ ը Թագ. գ. 15։ ա Մն. ժե. 1։
թ Նեհ. ի. 2։
ժ Ել. իե. 1, 2։ իը. 1, 2։
ի Ել. ը. 2։
լ գ Թագ. գ. 4։
խ գ Թագ. գ. 3—14։
ծ — Մն. իը. 5։

դ Թագ. գ. 7, 8։
ե Թագ. իե. 17։ ը Որ. ը. 2։
զ — Մն. իի. 25։ Գվ. ի. 22։ Թագ. բ. 9։
է գ Թագ. ժ. 26—29։ Գվ. ի. 25—28։
ը Ես գ Թագ. գ. 26 և գ Թագ. ժ. 26։ Գվ. ի. 25։
թ գ Թագ. ի. 19։
ժ գ Թագ. ժ. 27։ Գվ. ի. 27։ Որ. իը. 24։
ի գ Թագ. ժ. 28, 29։

17 էին ծախու ---: Եւ եգիպտոսից
վեր էին բերում եւ դուրս հանում
մէկ կառքը վեց հարիւր արծաթով,
իսկ ձին՝ հարիւր եւ յիսուն [ք]-ով.
եւ հեթացիների բոլոր թագաւորների
համար, եւ Ասորիների բոլոր թագա-
ւորների համար՝ այսպէս նորանց ձե-
ռամբ էին դուրս բերում:

ԳԼ. Բ

Սղոմոն դալիք է գնում Տիրոսի թագաւոր Քիրամի
հետ սահմանք չինելու համար:

1 Եւ Սողոմոնը հրամայեց, որ Տիրոջ
անուան համար մի տուն չինեն եւ մի
տուն՝ իր թագաւորութեան համար:
2 Եւ Սողոմոնը եօթանասուն հազար
բեռնակիր եւ ութսուն հազար քար
կրող մարդ համարեց սարումը, եւ
նորանց վերայ վերակացուներ՝ երեք
հազար վեց հարիւր:
3 Եւ Սողոմոնը հրէշտ ուղարկեց Տիւ-
րոսի թագաւոր Քիրամին թէ ինչպէս
որ արիր իմ հայր Դաւիթի հետ եւ նո-
րա համար եղեւնափայտեր ուղարկե-
ցիր, որ մի տուն չինէ նորանում կե-
4 նալու համար, Ահա ես մի տուն եմ
չինում իմ Տէր Աստուծոյ անուան
համար որ նորան նուիրեմ, Նորա
առաջին անուշահոտ խունկ ծխելու,
Եմիշտ առաջաւորութեան հացը դըր-
ուելու համար, եւ Հոր առաւօտ ու
իրիկուն, շաբաթներին ու ամսա-
գլուխներին եւ մեր Տէր Աստուծոյ
տներին ողջակէզներ հրէշտեղէն.
սա յաւիտեան դրօք է Իսրայէլի վե-
5 րայ: Եւ այն տունը, որ ես չինում
եմ, մեծ է. որովհետեւ մեծ է Եհո
6 Աստուածը ամէն աստուածներից: Եւ
ո՞վ է կարող նորա համար տուն չի-
նել, որովհետեւ Երկինքն ու երկինք-
ների երկինքը նորան չեն պարունա-
կիլ. եւ ո՞վ եմ ես, որ նորա համար
տուն չինեմ, բայց միայն մի խունկ
7 ծխելու տեղ՝ նորա առաջը: Եւ արդ
ինձ համար մէկ իմաստուն մարդ ու-
ղարկիր որ գործէ ոսկով, արծաթով,

պղնձով, երկաթով, Եծիրանեզոյնով
եւ կարմիր ու կապուտակով, եւ ի-
մանայ քանդակներ քանդակել այն ի-
մաստուններուի հետ, որոնք ինձ մօտ
են Ծուդայի Երուսաղէ-
մում, Նորանց իմ հայրը Դաւիթ պատ-
8 րաստել է: Ինձ համար եղեւնա-
փայտեր եւ մայր փայտեր եւ Եաբուզ
փայտեր ուղարկիր Լիբանանիցը. ո-
րովհետեւ ես գիտեմ որ քո ծառաները
Լիբանանի փայտերը կտրելը գիտեն.
եւ ահա իմ ծառաները քո ծառաների
9 հետ Թող լինեն: Եւ ինձ համար չուտ
փայտ պատրաստեն. որովհետեւ այն
տունը որ ես չինում եմ, մեծ է եւ
10 հրաշալի: Եւ ահա այն փայտ կտրող
փայտահարներին, քո ծառաներին՝ տալիս եմ ծեծած ցորեն քսան հազար
քոռ, եւ գարի քսան հազար քոռ, եւ
գինի քսան հազար մար, եւ իւղ քս-
սան հազար մար:
11 Եւ Տիւրոսի թագաւոր Քիրամը նա-
մակով պատասխանեց եւ Նորին ու-
ղարկեց Սողոմոնին. Տէրը իր ժողո-
վուրդը սիրելով քեզ նորանց վերայ
12 թագաւոր է դրել: Եւ Քիրամն ասեց.
Օրհնեալ է Իսրայէլի Տէր Աստուածը,
որ Հաւիդեց է երկինքը եւ երկիրը,
որ Դաւիթ թագաւորին մի իմաստուն
որդի է տուել, որ գիտէ հանճար եւ
գիտութիւն, որ պիտի մի տուն չինէ
Տիրոջ համար եւ մի տուն՝ իր թա-
13 գաւորութեան համար: Եւ արդ մէկ
իմաստուն մարդ ուղարկեցի հանճար
14 գիտացող Քիրամ-Աբիին, Նա Դանի
աղջիկներից եղող մի կնկայ տղայ էր,
եւ նորա հայրը մի Տիւրացի էր, որ
գիտէր գործել ոսկով, արծաթով,
պղնձով, երկաթով, քարերով եւ փայ-
տերով, Եծիրանեզոյնով, կապուտակով,
բեհեզով եւ կարմիրով, եւ ամէն տե-
-ի քանդակներ քանդակել, եւ մտա-
ծել ամէն մտածմունք, որ իրան կը
յանձնուի, քո իմաստուններուի հետ եւ
քո հայր Դաւիթի՝ իմ տիրոջ իմաս-
15 տուններուի հետ: Եւ հիմա այն ցորենը,

---

17 Թագ. ե. 3.
Բ գ Թագ. ե. 15, 16. ը. 20, 21. Գլ. ը. 7, 8.
Ե Եզե. Գլ. լգ. 12, 13.
Զ գ Թագ. ե. 2—11.
Թ— Մն. ժգ. 1.
Ժ Նե. ը. 7.
ԺԱ Նե. ե. 30. Գե. խգ. 6, 8.
ԺԲ Թագ. ը. 3, 5, 11, 19, 20. Գլ. ը. 13.
ԺԳ Աղ. Հե. 5.
ԺԴ Թագ. ը. 27. Գլ. ը. 18.

Ա Նե. ե. 4 եև.
Բ— Մն. ը. 14.
Գ գ Թագ. ե. 6.
Դ գ Թագ. ժ. 11. Եհ Գլ. ը. 10, 11.
Ե գ Թագ. ե. 11.
Զ գ Թագ. ժ. 9. Գլ. ը. 8.
Է գ Թագ. ժ. 9.
Ը Մն. ը. 2. Թագ. լգ. 6. Եր. 25. Եզկ. 8. Հգ. 3. Գոր. գ. 21. Յայտ. ժ. 6.
Թ գ Թագ. ե. 14.

գարին, խուղը եւ դինին, որ իմ տէրն ասել է, Թող ուղարկէ իր ծառանե-
16 րին։ Իսկ մենք կ'կարենք Լիբանանից բոլոր փայտերը, եւ քաստերով նորանց կ'բերենք քեզ համար Յոպպէ. եւ դու վեր տար նորանց Երուսաղէմ։
17 Եւ Սողոմոնը համարեց Իսրայէլի երկրումն եղող բոլոր օտարազգի մարդկանցը այն համարկուց յետոյ, որ նորա հայր Դաւիթը համարել էր, եւ գտնուեցան հարիւր յիսուն երեք
18 հազար վեց հարիւր մարդ։ Եւ նորանցից եօթանասուն հազարը բեռնակիր արաւ, եւ ութսուն հազարը սարումը հէր կարող, եւ վեց հազարը վերակացուներ, որ ժողովուրդը բանեցնեն։

Գլ. Գ

Տաճարի շինութեան նկարագրութիւնը։

1 Եւ Սողոմոն սկսեց շինել Տիրոջ տունը Երուսաղէմում Մօրիա սարի վերայ, ուր որ երեւեցաւ նորա հայր Դաւիթին այն տեղի վերայ որ Դաւիթը պատրաստել էր Յեբուսացի Ոռ-
2 նայի կալումը։ Եւ նա սկսեց շինել իր թագաւորութեան չորրորդ տարուայ
3 երկրորդ ամսի երկուսին։ Եւ այս է Սողոմոնի չափ հիմը Աստուծոյ տունը շինելու համար. երկայնութիւնը նախնի չափով վաթսուն կանգուն,
4 եւ լայնութիւնը քսան կանգուն։ Եւ հատակի սրահի երկայնութիւնը տան լայնութեան համեմատ քսան կանգուն էր, եւ բարձրութիւնը հարիւրեւքսան. եւ նորան պատեց ներսիցը մա-
5 քուր ոսկով։ Եւ մեծ տունը ծածկեց եղայր փայտերով, եւ նորան պատեց լաւ ոսկով, եւ նորա վերայ հանեց
6 արմաւենիներ եւ շղթաներ։ Եւ տունը պատեց պատուական ակունքներով չքեղութեան համար. եւ ոս-
7 կին Փարուիմի ոսկի էր։ Եւ տան գերանները, խաները, նորա պատերը եւ նորա դռները ոսկիով պատեց,
8 եւ պատերի վերայ քերովբէներ քանդակեց։ Եւ նորուն Սրբութեանց սրբութիւնը տունը չինեց. նորա երկայնութիւնը տան լայնութեան համեմատ քսան կանգուն, եւ նորա լայնութիւնը քսան կանգուն. եւ նորան պատեց վեց
9 հարիւր տաղանդ մաքուր ոսկիով։ Եւ բեւեռների կշիռը մինչեւ յիսուն սիկղ ոսկի էր. եւ վերնատուններն պա-
10 տեց ոսկիով։ Եւ նորուն Սրբութիւնում հերկու քանդակագործ քերովբէներ չինեց, եւ նորանց պատեց
11 ոսկիով։ Եւ քերովբէների թեւերի երկայնութիւնը քսան կանգուն էր. մէկ թեւը հինգ կանգուն էր որ դպչում էր տան պատին. եւ միւս թեւը հինգ կանգուն էր որ դպչում էր միւս քե-
12 րովբէի թեւին։ Եւ դ-- քերովբէի մէկ թեւը հինգ կանգուն էր, որ դպչում էր տան պատին, եւ միւս թեւը հինգ կանգուն որ կցուած էր միւս քերով-
13 բէի թեւին։ Այս քերովբէների տարածուած թեւերը քսան կանգուն էին, որ կանգնած էին իրանց ոտքերի վերայ, եւ նորանց երեսը դէպի տունն էր։
14 Եւ վարագոյրը չինեց կապուտակից, ծիրանեգոյնից, կարմիրից եւ բեհեզից, նորա վերայ քերովբէներ գործեց։
15 Եւ տան առաջին երկու սիւն չինեց երեսունհինգ կանգուն երկայնութեամբ, եւ ամէն մէկի գլխի խոյակը
16 հինգ կանգուն։ Եւ գարիրի միջի դէղչաններ չինեց եւ դրաւ սիւների գլուխներին, եւ հարիւր նուռ չինեց եւ
17 անցրից շղթաներին. Եւ սիւները կանգնեցրից տաճարի առաջը մէկը աջ կողմին միւսը ձախ կողմին, եւ աջի անունը դրաւ Յաքին եւ ձախի անունը Բոոզ։

Գլ. Դ

Տաճարի պղնձայ մասերը և անօթները։

1 Եւ մի պղնձի սեղան չինեց, երկայնութիւնը քսան կանգուն եւ լայնու-

---

ՀԳ Թագ. ե. 8, 9։
—
—Գ Թագ. գ. 1։
ՔՆԴ. ԽԲ. 2, 14։
Ե— ՄՆ. ԽՈ. 18; ԽԲ. 1։
ՐԳ Թագ. գ. 2։
ԻԳ Թագ. գ. 3։
ՂԳ Թագ. գ. 17։
ՅՆԹ Գ Թագ. ե. 8։
ԸԳ Թագ. գ. 20, 32 ԱՀՔ.
ՐՆԴ. ԽԲ. 14։
ՅՆԹ Գ Թագ. գ. 2, 3։
ՅՆԹ. Գ. 4։
ԸԳ Թագ. գ. 16։
ՒԳ Թագ. գ. 20։
Ե— ՄՆ. ԽԲ. 11։
ԼԳ Թագ. գ. 15, 23 ԱՀՔ.
ՀԳ Թագ. գ. 23—28։
ՅՆԴ. ԽԳ. 31; ՄՈՎ. ԽԱ. 31։
ԵԶԲ. Բ. 3։
ՂԳ Թագ. է. 13—21։
ՀԳ Թագ. է. 20։
ՀԳ Թագ. է. 21։
—
—ՆԴ. ԽԱ. 1, 2։

Թիւնը քան կանգուն եւ բարձրութիւնը տասը կանգուն։
2 Եւ Էձուլածոյ ծովը չինեց, նորա մէկ շրթունքից մինչեւ միւս շրթունքը տասը կանգուն էր, բոլորաձեւ էր չուրջանակի, եւ հինգ կանգուն բարձրութիւնը, եւ մի երեսուն կանգուն նրանց դերձան չրջապատում էր նո-
3 րան չուրջանակի. Եւ *եզների նմանութիւններ կային նորա տակին, որ չուրջանակի նորան չրջապատում էին, Ե ՀՀ-ինդերը տասը՝ մէկ կանգունում պատում էին ծովը չուրջանակի. երկու կարգ *եզներ ձուլուած նորա
4 ձուլուելու ժամանակ։ Նա կանգնած էր տասներկու եզների վերայ՝ երեքը նայում էին հիւսիս, եւ երեքը նայում էին արեւմուտք, երեքը նայում էին հարաւ եւ երեքը նայում էին դէպի արեւելք, եւ ծովը վերեւից նո-
5 րանց վերայ էր. եւ նորանց ամենի հետեւի կողմերը դէպի ներս էր։ Եւ նորա հաստութիւնը ձեռքի չափ էր, եւ նորա շրթունքը բաժակի շրթունքի գործ էր իբրեւ շուշան ծաղիկ։ Պարունակութիւնը *երեք հազար մար էր տանում։
6 Եւ Էտասը աւազան չինեց, եւ հինգը դրաւ աջ կողմին եւ հինգը ձախ կողմին նորանց մէջ լուացուելու համար. ողջակէզի բաները նորանցում էին լուանում. իսկ ծովը որ քահանաները լուացուէին նորանում։
7 Եւ Էտասը ոսկի աչտանակը չինեց իրան գաղափարին համեմատ եւ դրաւ տաճարումը՝ հինգը աջ կողմին եւ հինգը ձախ կողմին։
8 Եւ Էտասը սեղան չինեց եւ դրաւ տաճարումը՝ հինգը աջ կողմին եւ հինգը ձախ կողմին. եւ հարիւր ոսկի կոնքեր չինեց։
9 Եւ չինեց Ըքահանաների սրահը, Էմեծ սրահը եւ սրահի դռները. եւ
10 նորանց դռները պատեց պղնձով։ Եւ
11 ծովը դրաւ աջ կողմին դէպի արեւելք հարաւի կողմը։
Եւ Էհիրամը չինեց կաթսաները, թիակները եւ կոնքերը։ Եւ Հիրամը վերջացրեց այն բոլոր գործը, որ արաւ Սողոմոն թագաւորի համար Աս-
12 տուածոյ տանը. երկու սիւները, եւ գունտ խոյակները այն երկու սիւների գլխներին, եւ երկու ցանցերը այն երկու գունտ խոյակները, որ սիւների գլխներին էին, ծածկելու
13 համար, եւ Էչորս հարիւր նռները այն երկու ցանցերի համար՝ երկու կարգ նռներ մէկ ցանցի համար, որ ծածկէ այն երկու գունտ խոյակները, որ
14 սիւների դէմ են. եւ Էչինեց մեքենովթները, եւ Էչինեց աւազանները
15 մեքենովթների վերայ։ Մէկ ծովը, եւ տասներկու եզները նորա տա-
16 կին. եւ կաթսաները, թիակները եւ մսահանները, եւ նորանց բոլոր գործիքները չինեց Հիրամ-Աբին Սողոմոն թագաւորի համար Տիրոջ տան
17 համար փայլուն պղնձից։ Յորդանանի դաշտումը Թանձր հողի վերայ նորանց ձուլել տուաւ Թագաւորը Սոկքովթի
18 եւ Սարեդայի մէջտեղը։ Եւ Սողոմոնը չինեց այս բոլոր գործիքները խիստ շատ, այնպէս որ Չորչռուեցաւ
19 պղնձի կչիռը։ Եւ Սողոմոնը չինեց Աստուծոյ տան բոլոր գործիքները, ոսկի սեղանը եւ սեղանները, որոնց վերայ չէհաց էր Տառաջաւորութեան
20 հացը. եւ աչտանակները ու նորանց Ճրագները, որ նորանց վառեն քաո կարգին դաբիրի առաջը՝ մաքուր ոս-
21 կիից. Նաեւ ծաղիկները եւ Ճրագները եւ մխոցները՝ ոսկիից՝ բոլորովին
22 ոսկիից. եւ բազմակալները, սուրը, տուփերը եւ բուրվառները՝ մաքուր ոսկիից. եւ տան դռները՝ սրբութեանց սրբութիւնի ներսի դռան փեղկերը եւ տաճարի տան դռները՝ ոսկիից։

Ա գ Թագ. ը. 23—26.
Բ գ Թագ. ը. 24՝ կռմանկներ.
Գ գ Թագ. ը. 23.
Դ Տես գ Թագ. ը. 26.
Ե գ Թագ. ը. 38, 39.
Զ գ Թագ. ը. 40.
Է գ Թագ. ը. 48.
Ը գ Թագ. ը. 36. ը. 12; Գլ. ը. 7.
Թ Նկ. գ. 13. Տես գ Թագ. խ. 5.
Ժ գ Թագ. ը. 39.
Ի Նկ. ը. 1. գ Թագ. ը. 40—51.
ԺԱ գ Թագ. ը. 41.
ԺԲ գ Թագ. ը. 20, 42.
ԺԳ գ Թագ. ը. 27, 38.
ԺԴ Տես գ Թագ. ը. 43.
ԺԵ գ Թագ. ը. 14.
ԺԶ գ Թագ. ը. 46.
ԺԷ գ Թագ. ը. 47.
ԺԸ գ Թագ. ը. 48—50.
Ա Նկ. իե. 30.
Բ Նկ. իե. 20, 21.
—

Գլ. Ե

Տաճարի նաւակատիքը։

1 Եւ եղեւ վերջացաւ այն ամէն գործը, որ Սողոմոն արաւ Տիրոջ տան համար եւ Սողոմոնը բերաւ իր հայր Դաւիթի նուէրները՝ արծաթը, ոսկին եւ բոլոր գործիքները դրաւ Աստուծոյ տան գանձերի մէջ։

2 Այն ժամանակ Սողոմոնը ժողովեց Իսրայէլի ծերերին, ցեղերի բոլոր իշխաններին, Իսրայէլի որդկանց տոհմապետներին Երուսաղէմ, որ Տիրոջ ուխտի տապանակը վեր առնեն Դաւիթի քաղաքից, որ է Սիօն։ 3 Եւ ժողովուեցան թագաւորի մօտ բոլոր Իսրայէլացիք ասնին, որ է եօթներորդ ամիսը։ 4 Եւ Իսրայէլի բոլոր ծերերն եկան եւ Ղեւտացիները վեր առան տապանակը։ 5 Եւ տապանակը եւ ժողովքի խորանը եւ խորանում եղած բոլոր սուրբ կարասիքը վեր տարին. քահանաները եւ Ղեւտացիները վեր 6 տարին նորանց։ Եւ Սողոմոն թագաւորը եւ Իսրայէլի բոլոր ժողովքը, որ ժողովուել էին նորա մօտ, տապանակի առաջը անթիւ եւ անհամար չաւ 7 ոչխարներ ու եղներ էին զոհում։ Եւ քահանաները բերին Տիրոջ ուխտի տապանակը իր տեղը տան դարիրը սրբութեանց սրբութիւնի մէջը քերովբէների թեւերի տակ։ 8 Եւ քերովբէները թեւերը տարածում էին տապանակի տեղի վերայ, եւ քերովբէները ծածկում էին տապանակը եւ 9 նորա ձողերը վերեւից։ Եւ ձողերը երկարացրին, եւ երեւեցան ձողերի գլուխները *տապանակիցը դարիրի առաջը, բայց դրսում չէին երեւում. եւ նորանք այնտեղ են մինչեւ այսօր։ 10 Տապանակում մի բան չկար բացի երկու քարեղէն տախտակներից, որ Մովսէսը տուաւ Քորեբում, որ Տէրը ուխտաց Իսրայէլի որդկանց հետ՝ նորանք եկիպտոսից դուրս գալիս։

11 Եւ եղաւ երբոր քահանաները սրբարանից դուրս եկան, որովհետեւ բոլոր գտնուած քահանաները իրանց սրբել էին առանց հերթ դասակարգու- 12 թիւնը պահելու. Եւ Ղեւտացիների ամէնը՝ Ասաֆ, Եմանը, Իդիթունը եւ նորանց որդիներն ու նորանց եղբայրները բեհեզներ հագած ծնծղաներով, տաւիղներով եւ քնարներով կանգնած էին սեղանի արեւելեան կողմին, եւ նորանց հետ հարիւր քսան քահանայ էփողներ էին հնչե- 13 ցնում. Եւ էր ինչպէս մէկ՝ փող հնչեցնողները եւ երգողները՝ մէկ ձայն էր լսւում Տիրոջը օրհնելիս եւ գովելիս. եւ հէնց, որ փողերի եւ ծնծղաների եւ նուագարանների ձայնը բարձրացրին Տիրոջը օրհնելով, Տէրովհետեւ բարի է, որովհետեւ նորա ողորմութիւնը յաւիտեան է. այն ժամա- 14 նակ Տիրոջ տունը լցրից ամպը. Եւ քահանաները չկարողացան կանգնել ծառայելու ամպի պատճառով, Տէրովհետեւ Տիրոջ փառքը լցրել էր Աստուծոյ տունը։

Գլ. Զ

Սողոմոնի աղօթքը։

1 Այն ժամանակ Սողոմոնն ասեց. Տէրն ասեց թէ Եմառախտութիւն է բը- 2 նակուելու. Եւ ես քեզ համար բնակուելու տուն չինեցի, այսինքն մի հաստ 3 որ դու յաւիտեան բնակուես։ Եւ թագաւորն իր երեսը դարձրեց եւ օրհնեց Իսրայէլի բոլոր ժողովքը. եւ Իսրայէլի բոլոր ժողովքը կանգնել էր։ 4 Եւ նա ասեց. Օրհնեալ լինի Իսրայէլի Տէր Աստուածը, որ իր բերանովը խօսեց իմ հայր Դաւիթի հետ, եւ իր 5 ձեռքովը կատարեց, ասելով. Այն օրից՝ ի վեր որ իմ ժողովուրդն եգիպտոսից հանեցի, Իսրայէլի բոլոր ցեղերից մի քաղաք չընտրեցի տուն չինելու համար որ իմ անունն այնտեղ լինի, եւ ոմի մարդի չհաւանեցի, որ իմ Իսրայէլ ժողովրդի վերայ առաջնորդ լինի։ 6 Այլ երուսաղէմն ընտ-

---

ա Թագ. բ. 1—8։
բ Թագ. բ. 2։
գ Թագ. բ. 3։
* տրբ. թիւնից. Տես գ Թագ. բ. 8։
դ Ել. ի. 22։ Թուոց. ժդ. 1։ Ես. ա. 11։ Երեմ. ի. 20։
ե Մն. խե. 1, 3։
զ Մն. խե. 1—4։
է Մն. ժե. 24։
ը Գլ. է. 6։ Տես Մն. ժե. 24։ Թուոց. ճդ. 34, 41։ Ել. ի. 35։ Գլ. է. 2։
թ Թագ. բ. 12—33։
ժ Ես. ժդ. 2։
ի Տես գ Թագ. բ. 29։
ա Թագ. բ. 16։
ի Գլ. ժբ. 13։

բեցի, որ իմ անունն այնտեղ լինի, եւ Դաւիթին հաւանեցի, որ իմ Իս-
7 րայէլ ժողովրդի վերայ լինի։ Եւ իմ հայր Դաւիթը սրտումը դրել էր որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյ անուան հա-
8 մար տուն չինէ։ Եւ Տէրն ասաց իմ հայր Դաւիթին. Որովհետեւ դու քո սրտումը դրել էիր, որ իմ անուան համար մի տուն չինես. լաւ ես արել որ
9 այս բանը դրել ես սրտումդ. Միայն թէ դու պիտի չչինես տունը, այլ քո երանքից դուրս եկող որդիդ՝ նա պիտի
10 տունն չինէ իմ անուան համար։ Եւ Տէրը հաստատեց իր ասած խօսքը, եւ ես կանգնեցի իմ հայր Դաւիթի տեղ եւ նստեցի Իսրայէլի աթոռի վերայ ինչպէս որ Տէրն ասեց, եւ ես չինեցի
11 տունը Իսրայէլի Տէր Աստուծոյ անուան համար։ Եւ այնտեղ դրի տապանակը, ուր որ է Տիրոջ ուխտը, որ նա ուխտեց Իսրայէլի որդիների հետ։

12 Եւ նա կանգնեց Տիրոջ սեղանի առաջը բոլոր Իսրայէլի ժողովքի դիմա-
13 ցը. եւ իր ձեռքերը տարածեց. (Որովհետեւ Սողոմոնը մի Նպղնձի ամբիոն էր չինել եւ նորան դրել Հդաւիթի մէջտեղը. Նորա երկայնութիւնը հինգ կանգուն, եւ հինգ կանգուն նորա լայնութիւնը եւ երեք կանգուն նորա բարձրութիւնը. եւ ինքը կանգնեց նորա վերայ, եւ ի իր ծունկերը կըրկնեց Իսրայէլի բոլոր ժողովքի առաջը, եւ իր ձեռքերը տարածեց դէպի երկինք.)

14 Եւ ասեց. Ով Տէր Աստուած Իսրայէլի, քեզ պէս Աստուած չ'կայ ի երկինքումը եւ երկրումս, որ ուխտ եւ ողորմութիւն ես պահում քո առաջին
15 բոլոր սրտանց գնացող ծառաներիդ համար. Որ խպահեցիր ծառայիդ՝ իմ հայր Դաւիթի համար այն որ նորան ասեցիր. որ ասել էիր քո բերանովը՝ եւ քո ձեռքովը կատարեցիր, ինչպէս այս-
16 օր։ Եւ հիմա, ով Իսրայէլի Տէր Աստուած, պահիր ծառայդ իմ հայր Դաւիթի համար այն, ինչ որ նորա հետ խոսեցիր ասելով. Քեզանից մարդ չի պա-
կասիլ իմ առաջին Իսրայէլի աթոռի վերայ նստող, միայն եթէ քո որդիքը պահեն իրանց ճանապարհը, որ իմ օրէնքովը գնան, ինչպէս որ դու գ-
17 նացիր իմ առաջին։ Եւ արդ, ով Իսրայէլի Տէր Աստուած, թող հաստատուի քո խոսքը, որ քո ծառայ իմ հայր Դաւիթի հետ խոսեցիր։

18 Բայց իրաւ Աստուած կ'բնակուէ մարդկանց հետ երկրիս վերայ. ահա երկինքն ու երկինքների երկինքը չեն կարող քեզ պարունակել, ո՛ւր մնաց իմ այս չինած տունը։ Սակայն նայիր քո ծառայի աղօթքին եւ նորա աղեր-
19 սանքին, ով իմ Տէր Աստուած, որ լսես այս պաղատանքը եւ այս աղօթքը, որ ծառադ աղօթում է քո առա-
20 ջին. Որ Էր աչքերը բաց լինին այս տան վերայ՝ գիշեր եւ ցերեկ այս տեղի վերայ, որի համար ասացիր թէ քո անունը այնտեղ պիտի լինի. որ լսես այն աղօթքը որ ծառադ աղօթում է
21 այս տեղը. Որ լսես ծառայիդ եւ քո Իսրայէլ ժողովրդի աղերսանքը, որ մատուցանում են այս տեղը. եւ -էր լսիր դու քո բնակուելու տեղից՝ երկընքիցը, եւ լսելով ներիր։

22 Եթէ մէկը իր ընկերի դէմ մեղանչէ, եւ նա նորան երդում առաջարկէ նորան երդմնեցնելու համար, եւ երդումը գայ քո սեղանի առաջին այս
23 տունը, Այն ժամանակ դու լսիր երկընքիցը եւ կատարիր, եւ դատիր քո ծառաներին, որ չարին հատուցումս տաս եւ նորա ճանապարհը նորա գլուխը բերես, եւ արդարին արդարացնես, որ նորան հատուցանես իր արդարութեան համեմատ։

24 Եւ եթէ քո ժողովուրդն Իսրայէլը քեզ դէմ մեղանչելուն համար էր թշնամի առաջին յաղթուի, եւ դէպի քեզ դառնան եւ քո անունը փառք տան եւ աղօթեն ու աղերսեն քո առաջին
25 այս տանը, Այն ժամանակ դու լսիր երկընքիցը եւ ներիր քո Իսրայէլ ժողովրդի մեղքը, եւ նորանց ետ դարձրու այն երկիրը, որ տուել ես նորանց՝ եւ նորանց հայրերին։

չՏեւ գ Թագ. ժա. 14, իգ. | ԽԳլ. գ. 9։
31, Գլ. ւգ. 31։ Նեեմ. ը. 1։ | ը գ Թագ. ը. 31։

Բնե. ժե. 11. ը Օր. գ. 29։ | ք — Մն. իբ. 9։
ե. 9։ | իգ Թագ. ը. 23։

26 Եւ երբոր երկինքը գոցուի եւ անձրեւ չլինի նորանց քեզ դէմ մեղանչելուն համար, եւ նորանք աղօթք անեն այստեղ եւ փառք տան քո անունը, եւ ետ դառնան իրանց մեղքերից քո նորանց նեղելու պատճառով, Այն ժամանակ դու լսիր երկինքումը եւ ներիր քո ծառաների եւ քո ժողովուրդ Իսրայէլի մեղքը, որ նորանց ուսուցանես իրանց գնալու բարի ճանապարհը, եւ անձրեւ տաս քո երկրի վերայ, որ տուել ես քո ժողովրդին իբրեւ ժառանգութիւն։

28 Երբոր երկրի վերայ սով լինի, ժանտախտ լինի, կամ խորշակահարութիւն, կամ գալուկ, մարախ կամ թրթուր, կամ երբոր նորանց թշնամիները նորանց նեղեն իրանց գաւառների երկրումը, կամ որ եւ է հարուած կամ հիւանդութիւն լինի, Ձո բոլոր Իսրայէլ ժողովրդից մի որ եւ է մարդ գայ եւ աղօթք եւ աղերսանք ասի (որ ինքը գիտէ իւր եւ իւր ազգի վէրքերը) եւ իւր ձեռքերը տարածէ դէպի այս տունը, Այն ժամանակ դու լսիր երկինքիցդ քո բնակուելու տեղիցը եւ ներիր. եւ տուր այն մարդին իր բոլոր ճանապարհների համեմատ, որ գիտացել ես նորա սիրտը, որովհետեւ դու միայն գիտես մարդկանց որդիների սիրտը։

31 Որպէս զի քեզանից վախենան որ գնան քո ճանապարհներումը բոլոր այն օրերը, որ նորանք կ'ապրին այս երկրի երեսին, որ դու տուիր մեր հայրերին։

32 Եւ օտարականն էլ, որ չէ քո Իսրայէլ ժողովրդիցը չէ, որ հեռու երկրից գայ քո մեծ անունի եւ քո զօրաւոր ձեռքի եւ քո մեկնած բազուկի համար, եւ գայ եւ աղօթք անէ այս տանը. Այն ժամանակ դու լսիր երկինքիցդ քո բնակուելու տեղիցը, եւ արա այն օտարականի դէպի քեզ կանչածի բոլորին համեմատ, որպէս զի իմանան երկրի բոլոր ազգերը քո անունը եւ քեզանից վախենան քո Իսրայէլ ժողովրդի պէս, որ իմանան թէ քո անունը կանչուել է այս տան վերայ, որ ես շինեցի։

34 Երբոր քո ժողովուրդը պատերազմի գնայ իր թշնամիների դէմ այն ճանապարհով որով դու նորանց կ'ուղարկես, եւ նորանք աղօթք անեն դէպի քեզ այս քո ընտրած քաղաքի եւ իմ քո անուան համար շինած տան ճանապարհով, Այն ժամանակ լսիր երկինքիցը նորանց աղօթքը եւ նորանց աղերսանքը եւ նորանց իրաւունք արա։

36 Երբոր քեզ դէմ մեղանչեն, (որովհետեւ չկայ մարդ որ չմեղանչէ.) եւ դու նորանց վերայ բարկանաս եւ նորանց մատնես թշնամիի ձեռքը, եւ նորանց գերեվարները նորանց հեռու կամ մօտ երկիր գերի տանեն, եւ ղղջան իրանց սրտովը այն երկրումը, ուր որ գերի են տարուել, եւ դարձի գան եւ դէպի քեզ աղերսեն իրանց գերութեան երկրումն ասելով Մեղք գործեցինք, անօրէնութիւն եւ անիրաւութիւն արինք, Եւ դէպի քեզ դառնան իրանց բոլոր սրտովը եւ իրանց բոլոր հոգովը իրանց գերութեան երկրումը, ուր որ նորանց գերի են տարել, եւ նորանք աղօթք անեն այն երկրի ճանապարհովը որ դու տուել ես նորանց հայրերին, եւ դէպի այն քաղաքը, որին դու հաւանեցիր, եւ դէպի այս տունը որ ես շինեցի քո անուան համար, Այն ժամանակ լսիր երկինքիցը՝ քո բնակուելու տեղիցը նորանց աղօթքը եւ նորանց աղերսանքը եւ նորանց իրաւունք արա, եւ ներիր քո ժողովրդին որ քեզ դէմ մեղանչել է։ Հիմա, ով իմ Աստուած, թող Քո աչքերը բաց լինին եւ քո հականջները մտիկ անեն այս տեղի աղօթքին։ Եւ արդ, ով Տէր Աստուած, վեր գնա Քո հանգստեան տեղը, դու եւ քո զօրութեան տապանակը. քո քահանաները, ով Տէր Աստուած, փրկութիւն հագնեն, եւ քո սուրբերն ուրախանան բարութիւնով։ Ով Տէր Աստուած, քո օծեալի երեսը մի

ա Բ Թագ. ժէ. 1։
բ Կոչ. ի. 9։
գ Ա Թագ. ը. 41։ Յօհ. ժբ. 10։ Գործ. ը. 27։
դ Ա Թագ. ը. 29։
ե Կրկ. է. 15։ Նէեմ. ա. 6, 11։
զ Ա Պտր. ե. 10։ Նէեմ. ը. 28։
է Ա Պտր. ե. 9։
ը Սաղ. ճլ. 3։
թ Ա Պտր. ճբ. 8։
ժ Ա Պտր. բ. 9։ Տես գ Թագ. ը. 16։
ժա Կրկ. է. 10։ Նէեմ. ը. 28։
ժբ Ա Պտր. ճբ. 12։

մերժիր. չիշիր քո ծառայ Դաւիթին ողորմութիւնները։

Գ. Ե

Նահապետի վերջը. Տէրը կ'օրհնէ Սողոմոնը։

4 Եւ Երբոր Սողոմոնը վերջացուց աղօթքը, Իսրայէլի բոլոր երկնքից եւ սպառեց ողջակէզներն ու զոհերը. եւ
2 Տիրոջ փառքը լցրեց տունը։ Եւ Քահանաները չկարողացան մտնել Տիրոջ տունը, որովհետեւ Տիրոջ փառքը
3 լցրել էր Տիրոջ տունը։ Եւ բոլոր Իսրայէլի որդիքը տեսնում էին կրակն իջնելիս, եւ Տիրոջ փառքը տան վերայ էր. եւ ընկան երեսի վերայ գետնին քարայատակի վերայ եւ երկրպագութիւն արին՝ Տիրոջը օրհնելով, Թէ բարի է, թէ նորա ողորմութիւնը յաւիտեան է։ Եւ Թագաւորն
4 ու բոլոր ժողովուրդը զոհեր էին մատուցանում Տիրոջ առաջին։ Եւ Սողոմոն Թագաւորը քառասնեւերկու հազար արջառ եւ հարիւր քսան հազար ոչխար զոհ արաւ, այսպէս Թագաւորն ու բոլոր ժողովուրդն Աստուծոյ
6 տան նաւակատիքն արին։ Եւ Քահանաները կանգնած էին իրանց պաշտօնումը, եւ Ղեւտացիները՝ Տիրոջ նուագարաններովը, որ Դաւիթ Թագաւորը չինել էր Տիրոջը գովելու, որ նորա ողորմութիւնը յաւիտեան է, Դաւիթի օրհներգութիւնը նորանց ձեռքովը լինելով, եւ Քահանաները փողերը հնչեցնում էին նորանց առաջին. եւ բոլոր Իսրայէլը կանգնած էր։
7 Եւ Սողոմոնը սրբեց Տիրոջ տան առաջին գաւիթի մէջտեղը, որովհետեւ այնտեղ մատուցրեց ողջակէզները եւ խաղաղութեան զոհերի ճարպը, որովհետեւ պղնձի սեղանը, որ Սողոմոնը չինել էր, չկարողացաւ պարունակել ողջակէզները եւ հացի նուէրը
8 եւ ճարպը։ Եւ Յայն ժամանակ Սողոմոնը եւ բոլոր Իսրայէլը նորա հետ տօնը եօթը օր կատարեցին չատ մեծ ժողովրդով եմաթից մինչեւ Եգիպտա-
9 սի հեղեղատը։ Եւ ութերորդ օրը մեծ ժողովք արին, որովհետեւ եօթն օր սեղանի նաւակատիքն արին եւ եօթն
10 օր՝ տօնը։ Եւ եօթներորդ ամսի քսանեւերեքերորդին Սաղմոն արձակեց ժողովրդին իրանց վրաններըՙ ուրախացած եւ զուարթ սրտով այն բարիքների համար, որ Տէրն արել էր Դաւիթին, Սողոմոնին եւ իր Իսրայէլ ժողովրդին։
11 Եւ Սողոմոնը վերջացրեց Տիրոջ տունը եւ Թագաւորի տունը, եւ ամէն ինչ որ եկել էր Սողոմոնի սիրտը, որ անէր Տիրոջ տանը եւ իր տանըՙ յաջողուեց։
12 Եւ Տէրը երեւեցաւ գիշերը Սողոմոնին եւ ասեց նորան. Քո աղօթքը լսեցի եւ Յայս տեղը ընտրեցի ինձ
13 համար իբրեւ զոհի տուն։ Եթէ ես կապեմ երկինքը եւ անձրեւ չլինի, եւ եթէ մարախին պատուիրեմ որ երկիրն ուտէ, եւ եթէ ժանտախտ ու-
14 ղարկեմ իմ ժողովրդի մէջ, եւ իմ ժողովուրդը, որի վերայ կոչուած է իմ անունը, խոնարհուին եւ աղօթք անեն եւ իմ երեսը խնդրեն եւ իրանց չար ճանապարհներից դառնան, այն ժամանակ ես կլսեմ երկնքիցը եւ կներեմ նորանց մեղքը եւ կբժշկեմ
15 նորանց երկիրը։ Աչք իմ աչքերը բաց եւ իմ ականջները մտիկ անող
16 պիտի լինին այս տեղի աղօթքին։ Արդ ես ընտրեցի եւ սրբեցի այս տունը, որ իմ անունը յաւիտեան այնտեղ լինի. եւ իմ աչքերն ու իմ սիրտն ա-
17 մէն ժամանակ այնտեղ լինին։ Եւ դու էյ եթէ իմ առաջին դնաս ինչպէս որ դնաց քո հայր Դաւիթը եւ բոլոր քեզ պատուիրածիս պէս անես եւ իմ կանոններն ու իրաւունքները պահես,
18 Այն ժամանակ քո Թագաւորութիւնն աթոռը հաստատ կպահեմ, ինչպէս որ ուխտեցի քո հայր Դաւիթին ասելով. Քեզանից մարդ չի պակասիլ Իսրայէլի
19 վերայ իշխող։ Բայց եթէ դուք ետ դառնաք եւ թողէք իմ կանոնները ու

չ Սամ. հր. 1։
Նեհ. ա. 3։
—
—գ Թագ. բ. 34։
Ղևտ. ք. 21։ Դատ. գ. 21։
— Սմ. խ 26։
է գ Թագ. ը. 10, 11։ Գ. ա. 13, 14։ Նեհմ. ժ. 3, 4։
ը Գ. ա. 14։
ի Գ. ա. 13։ Սամ. հր. 1։
ձ գ Թագ. ը. 62—66։
— Սմ. խ. 26։
ի գ Թագ. ը. 10, 11։ Գ. ա. 13, 14։ Նեհմ. ժ. 3, 4։
ը Գ. ա. 14։
ի Գ. ա. 13։ Սամ. հր. 1։
ձ գ Թագ. ը. 62—66։
ի՝ Սմ. ժա. 16։
ը Գ. ա. 12։
ի գ Թագ. ը. 64։
ի գ Թագ. ը. 63։
ի Մակ. ժգ. 3։
ձ գ Թագ. ը. 66։
ի գ Թագ. բ. 1 եւ ձ։
Ելը Ծ. ժը. 3։
ի Գ. գ. 26, 28։
Հգ. գ. 40։
ի Ղևտ. իզ. 31, 32։ բ Ծ. իբ. 15, 36, 37։

պատուէրները որ ես տուել եմ ձեր առաջին եւ գնաք ուրիշ աստուածներ պաշտէք եւ նորանց երկրպագութիւն
20 անէք, Այն ժամանակ ես նորանց (Իսրայէլացիներին) Պիտի պոկեմ այն երկրիցը, որ ես տուել եմ իրանց, եւ այս տունը որ ես սրբել եմ իմ անուան համար պիտի դէն դնեմ եւ նորան պիտի առակ ու խայտառակ անեմ բոլոր
21 ազգերի մէջ։ Եւ այս բարձր տան մասին պիտի ամէն նորա մօտով անցնողը զարմանայ եւ ասէ. Ինչու համար Տէրը այս երկրին եւ այս տանը այս-
22 պէս արաւ. Եւ պիտի ասեն. Որովհետեւ թողնին իրանց հայրերի Տէր Աստուծուն, որ նորանց հանել էր Եգիպտոսի երկրից եւ ուրիշ աստուածներ բռնեցին եւ երկրպագութիւն արին նորանց եւ ծառայեցին նորանց. Նորա համար նա այս բոլոր չարիքը բերաւ նորանց վերայ։

ԳԼ. Ը

Սողոմոնը քաղաքներ է չինում, պաշտամունքի կարգեր դնում. Նորա նաւագնացութիւնը.

1 Եւ եղաւ որ քսան տարուց յետոյ, որ Սողոմոնը չինեց Տիրոջ տունը եւ
2 իր տունը, եւ այն քաղաքներն էլ, որ Քիրամը տուել էր Սողոմոնին, չինեց նորանց Սողոմոնը եւ այնտեղ
3 բնակեցրեց Իսրայէլի որդիներին. Գնաց Սողոմոնը Սուբայի եմաթը, եւ
4 տիրեց նորան։ Եւ չինեց անապատի մէջն Թադմօրը. եւ այն բոլոր չտեմարանների քաղաքները որ չինեց Եմաթումը. Եւ Խէրի Բեթորոնը եւ
5 ցածի Բեթորոնը չինեց՝ Պարիսպներով, դռներով ու նիգերով ամրացրած
6 քաղաքներ։ Եւ Բաղղեթը եւ Սողոմոնի բոլոր չտեմարանների քաղաքները, եւ կառքերի բոլոր քաղաքները եւ ձիաւորների քաղաքները եւ Սողոմոնի բոլոր փափաքածը, որ փափաքից չինելու Երուսաղէմում եւ Լիբանանում եւ իր տէրութեան բոլոր երկրում։

7 Այն բոլոր ժողովուրդները որ մնացել էին Քետացիներից, Ամորհացիներից, Փերեզացիներից, Խեւացիներից եւ Յեբուսացիներից, որոնք Իսրայէլից չէին. Այսինքն նորանց որդիներից, որ մնացել էին նորանցից յետոյ այն երկրումը, որոնց Իսրայէլի որդիքը չէին փչացրել, Սողոմոնը նորանց հարկատու արաւ մինչեւ այսօր։
9 Բայց նորանք որ Իսրայէլի որդիներից էին՝ Սողոմոնը ծառաներ չչինեց իր գործի համար. որովհետեւ նորանք պատերազմի մարդիկ էին, եւ նորա զօրավարների իշխանները եւ նորա կառքերի ու նորա ձիաւորների իշ-
10 խաններն էին։ Եւ սորանք էին Սողոմոնի գլխաւոր իշխանները հերկու հարիւր հիսուն՝ որոնք իշխում էին ժողովրդի վերայ։
11 Եւ Սողոմոնը վեր տարաւ Փարաւոնի աղջկանը Դաւիթի քաղաքից այն տունը որ չինել էր նորա համար. որովհետեւ ասեց. "Իմ կինն" պէտք է չբնակուէ ինձ մօտ Իսրայէլի թագաւոր Դաւիթի տանը. որովհետեւ նորանք սուրբ են, ուր որ մտել էր Տիրոջ տապանակը։
12 Այն ժամանակ Սողոմոնը Տիրոջը աղջակէզներ մատուցրեց Տիրոջ սեղանի վերայ իւր չինել էր սրահի առաջը,
13 Որ ի բաքանչիւր օրուայ համար ողջակէզ մատուցրուի Մովսէսի պատուիրածին համեմատ Շաբաթներին, ամսագլուխներին եւ հանդիսաւոր տօներին Տարին երեք անգամ՝ բաղարջակերաց տօնին, շաբաթների տօնին
14 եւ տաղաւարահարաց տօնին։ Եւ նա դրաւ իր հայր Դաւիթի կանոնով Քահանաների դասակարգերը իրանց պաշտամունքի վերայ, եւ Ղեւտացիներին իրանց պատասխանութիւնների վերայ, որ օրհներգին եւ ծառայեն քահանաների առաջին իւրաքանչիւր օրուայ բանին չափ, եւ դռնապաններին իրանց դասակարգերովը ամեն մէկ դռնան, որովհետեւ այսպէս էր Աստու-

---

ՂՀես բՕր. ԻԲ. 24, 28։
—
—գ Թագ. Բ. 10 Ա,Ծ։
ԲՀես գ Թագ. Բ. 12, 13։
էր Թագ. Ը. 3։ գ Թագ. Ը. 65։
ՂԳ Թագ. Բ. 17 Ա,Ե։
ԽՀես. Յգ. 3, 5։
ՂՐ Օր. գ. 5։ գ Թագ. գ. 13։ Դկ. Յգ. 7։
Խգ Թագ. Բ. 20 Ա,Ե։
ԷՀես գ Թագ. Բ. 23։
ՔԳ Թագ. գ. 1։ է. 8. Բ. 21։
* Կամ՝ իմ կինը
ՃՀես Դկ. գ. 4։ գ. 1։ Յ6.8.
ԽՆել. ԻԲ. 38։
ՀԴկ. Բ. 4։
ԽՆել. Իգ. 14։ ը Օր. Յգ. 18։
ՃՀես Ա,Ե. Իգ. 1։
| Հես — Ա,Ե. Ի. 1։
Հա Ա,Ե. Բ. 17։ Իգ. 1։

15 Ձայ մարդ Դաւիթի հրամանը ։ եւ չը
խոտորեցին Թագաւորի հրամանիցը ,
ոչ գոհել էր քահանաների եւ Ղեւտա-
ցիների նկատմամբ , ոչ մի բանի մա-
սին եւ ոչ գանձարանների մասին ։
16 Եւ այսպէս պատրաստուեցաւ Սողոմո-
նի բոլոր գործքը մինչեւ այսօր՝ Տի-
րոջ տան հիմը դնելուց մինչեւ նորա
վերջացնելը . Տիրոջ տունը կատար-
ուեցաւ ։
17 Այն ժամանակ Սողոմոնը գնաց Գե-
սիոնգաբեր եւ Ելաթ ծովի եզերին
18 Եդոմի երկրումը ։ եւ Քիրամը նո-
րա համար իր ծառաների ձեռքով նա-
ւեր եւ ծովագէտ ծառաներ ուղարկեց ,
եւ նորանք գնացին Սողոմոնի ծառա-
ների հետ Ոփիր , եւ հանեցին չորս
հարիւր յիսուն տալանդ ոսկի առան
եւ բերին Սողոմոն Թագաւորի համար։

Գլ. Թ

Սաբայի Թագուհին այցելում է Սողոմոնին և բնակներ տալիս Սողոմոնի հարստութիւնը և մահը։

1 Եւ Սաբայի Թագուհին Սողոմոնի
համբաւը լսելով նորան խրթին հարց-
մունքներով փորձելու համար երու-
սաղէմ եկաւ խիստ մեծ հանդէսով
խունկեր եւ չատ ոսկի եւ պատուա-
կան քարեր բեռնած ուղտերով , եւ
գնաց Սողոմոնի մօտ , եւ նորա հետ
խօսեց իր սրտումը եղած բոլոր բա-
2 ները ։ Եւ Սողոմոնը մեկնեց նորա
համար նորա ամեն խօսքերը . եւ Սո-
ղոմոնի համար մէկ գաղտնի բան չը
կար , որ նա չմեկնէր նորա համար ։
3 Եւ Սաբայի Թագուհին տեսաւ Սողո-
մոնի իմաստութիւնը եւ նորա շինած
4 տունը . եւ նորա սեղանի կերակուրը ,
նորա ծառաների նստելը եւ նորա
պատասխանների վեր կենալը , եւ նո-
րանց հագուստները եւ նորա մատ-
ռաւակները , եւ նորանց հագուստնե-
րը , եւ նորա այն աստիճանքը , որով
վեր էր գնում Տիրոջ տունը , եւ ուշը
5 դլխից գնաց ։ Եւ ասեց Թագաւո-
րին . Ճշմարիտ է այն խօսքը որ
լսել եմ իմ երկրումը քո խօսքերի եւ
6 քո իմաստութեան համար ։ Եւ չէի
հաւատում նորանց խօսքերին , մինչեւ
որ եկայ եւ իմ աչքերը տեսան . եւ
ահա ինձ չէ պատմուել քո չատ իմաս-
տութեան կէսը . դու գերազանց ես
7 այն համբաւից , որ ես լսել եմ ։ երա-
նելի քո այս մարդկանցը եւ երանելի քո
այս ծառաներին , որ միշտ քո առաջին
կանգնած են եւ լսում են քո իմաս-
8 տութիւնը ։ Քո Եհովայ Աստուածը
օրհնեալ լինի , որ քեզ հաւանեց , որ
քեզ Թագաւոր դնէ իր աթոռի վերայ
քո Եհովայ Աստուծոյ համար . քո Աստ-
ուածը Իսրայէլին սիրեց որ նորան
յաւիտեան հաստատէ , եւ քեզ նորանց
վերայ Թագաւոր դրաւ իրաւունք եւ
9 արդարութիւն անելու ։ Եւ նա Թա-
գաւորին հարիւր քսան տալանդ ոսկի
եւ խիստ չատ խունկ եւ պատուական
քարեր տուաւ . եւ այնպիսի խունկ՝
որ Սաբայի Թագուհին տուաւ Սողո-
մոն Թագաւորին , չէ եղած ։
10 Եւ Քիրամի ծառաները եւ Սողոմոնի
ծառաները էլ , որ Ոփիրից ոսկի էին
բերում , Թաւմուգ փայտեր եւ պատ-
11 ուական քարեր էլ բերին ։ Եւ Թագա-
ւորն այն արմուկ փայտերից Տիրոջ
տան համար եւ Թագաւորի տան հա-
մար աստիճաններ շինեց , եւ երգիչ-
ների համար քնարներ եւ տաւիղներ ,
եւ նորանց պէս նորանից առաջ չէր
տեսնուած Յուդայի երկրումը ։
12 Եւ Սողոմոն Թագաւորը տուաւ
Սաբայի Թագուհին բոլոր նորա փա-
փաքածը , որ ուզեց բացի այն որ ին-
քը բերել էր Թագաւորի համար . եւ
նա ետ դարձաւ գնաց իր երկիրը ինքը
եւ իր ծառաները ։
13 Եւ մէկ տարուայ միջոցին Սողոմո-
նի համար եկած Հոսկիի կշիռը էր վեց
հարիւր վաթսունեւմէկ տալանդ ոսկի ։
14 Բացի այն որ առեւտուր անողները եւ
վաճառականները բերում էին , եւ բո-
լոր Արաբացիների Թագաւորները եւ երկրի նա-
խարարները բերում էին Սողոմոնի
համար ։
15 Եւ Սողոմոն Թագաւորը երկու հա-
րիւր վահան շինեց կռածոյ ոսկիից .

---

3 գ Թագ. բ. 26, 10, 13։
2 Ցր 0ր. բ. 9։
4 գ Թագ. բ. 27։ Գլ. բ. 2 գ Թագ. բ. 28։ —
—գ Թագ. ժ. 1—13. Առա-
ք. 12։ Ղուկ. ժա. 31։
Տես ա Մն. իբ. 23։
4 Գլ. բ. 38։
ԵԴ Թագ. ժ. 11.
Եգ Թագ. ժ. 14 եւ.

վից հարիւր ՝ի՛ կառոյց ոսկի զնաց
46 իւրաքանչիւր վահանի համար ։ Եւ ևքնք հարիւր ասպար կառոյց ոսկիից ։ ԵՒրեք հարիւր ՝ի՛ ոսկի զնաց իւրաքանչիւր ասպարի համար ։ եւ թագաւորը դրաւ զորանց Լիբանանի անտառ տանը ։
47 Եւ թագաւորը մի փղոսկրեայ մեծ աթոռ չինեց եւ նորան Խմաքուր ոս-
48 կիով պատեց ։ Եւ այն աթոռը վեց աստիճան եւ մէկ ոսկի պատուանդան ունէր աթոռին կցուած ։ եւ նստելու տեղը այս եւ այն կողմից չինարաններ ունէր ։ եւ երկու առիւծներ կային
49 այդ չինարանների մօտ ։ Եւ տասնևերկու առիւծներ էին կանգնած այնտեղ վեց աստիճանների վերայ այս եւ այն կողմից ։ այսպիսի բան չէր չինուած ոչ մի թագաւորութիւնում ։
20 Եւ Սողոմոն թագաւորի բոլոր խմիլիքի անօթները եւ Լիբանանի անտառի տան անօթները մաքուր ոսկիից էին , արծաթից չէին , Սողոմոնի օրե-
21 րին նա մի բան չէր համարւում ։ Որովհետեւ թագաւորը նաւեր ունէր , որ Փիրամի ծառաների հետ գնում էին Թարսիս ։ երեք տարին մէկ անգամ գալիս էին Թարսիսի նաւերը՝ բեռնուած ոսկիով եւ արծաթով , փղոսկրով , կապիկներով եւ սիրամարգներով ։
22 Եւ մեծացաւ Սողոմոն թագաւորը երկրի բոլոր թագաւորներից հարըս-
23 տութիւնով եւ իմաստութիւնով ։ Եւ երկրի բոլոր թագաւորները փափաքում էին Սողոմոնի երեսին , որ լսեն նորա այն իմաստութիւնը որ տուել
24 էր նորա աստուած ։ Եւ նորանց ամեն մէկը բերում էր իր ընծան՝ արծաթի անօթներ եւ ոսկի անօթներ , հանդերձներ , զէնք եւ խնկեղէններ , ձիեր եւ ջորիներ տարուց տարի ։
25 Եւ Սողոմոնը ձիերի եւ կառքերի համար էր՝ որ հազար ութսու եօթը հազար ձիաւոր ։ եւ նա նորանց դրաւ կառքերի քաղաքներում
26 եւ թագաւորի մօտ Երուսաղէմում ։ Եւ նա թագաւորում էր բոլոր թագաւորների վերայ Եփրատ գետից մինչեւ Փղշտացիների երկիրը , եւ մինչեւ Եգիպտոսի սահմանը ։
27 Եւ թագաւորը արծաթը Երուսաղէմում քարի նման հասարակ չինեց , եւ եղևնափայտը դաշտի մոլեզնների պէս շատ արաւ ։
28 Եւ Սողոմոնի համար ձիեր էին բերում Եգիպտոսից եւ ամեն երկիրներից ։
29 Եւ Սողոմոնի առաջին ու վերջին գործերի մնացորդը , ահա նորանք գրուած են Նաթան մարգարէի պատմութիւնում , եւ Սիլոնացի Աքիայի մարգարէութիւնում , եւ Ադդով հեռանողի Նաբատեան Յերոբոամի
30 վերայ տեսիլքներում ։ Եւ Սողոմոնը թագաւորութիւն արաւ Երուսաղէմում բոլոր Իսրայէլի վերայ քա-
31 ռասուն տարի ։ Եւ Սողոմոնը ննջեց իր հայրերի հետ , եւ նորան թաղեցին իր հայր Դաւիթի քաղաքում ։ եւ նորա որդի Ռոբոամը թագաւոր եղաւ նորա տեղ ։

Գլ· Ժ

Ռոբոամը թագաւոր ։ Թագաւորութիւնը երկուսի է բաժանւում

1 Եւ Ռոբոամը գնաց Սիքէմ , որովհետեւ բոլոր Իսրայէլը գնացել էր այնտեղ նորան թագաւոր անելու համար ։
2 Եւ եղաւ երբոր Նաբատեան Յերոբոամը , որ Սողոմոն թագաւորի երեսից փախած Եգիպտոսումն էր լսեց , այն ժամանակ եւ դառաւ Յերոբոա-
3 մը Եգիպտոսից ։ Եւ մարդ ուղարկեցին ու նորան կանչեցին , եւ նկաւ Յերոբոամը եւ բոլոր Իսրայէլը եւ խօսեցին Ռոբոամի հետ ասելով ։
4 Հայրդ մեր լուծը ծանրացրել էր , բայց դու հիմա թեթեւացրու քո հոր խիստ ծառայութիւնը եւ նորա մեր վերայ դրած ծանր լուծը , այն ժամա-
5 նակ քեզ ծառայութիւն կ՚անենք ։ Եւ նա նորանց ասաց ։ Գնացէք եւ երեք օրից յետոյ դարձեալ ինձ մօտ եկէք ։

---

2 Թագ· ժ· 17։
3 Թագ· ժ· 18։
Ա Թագ· գ· 26։ ժ· 20։ Գլ· — 11։
Ե Թագ· գ· 21։
Ա Թագ· ժ· 27։ Գլ· — 15։
Ե Թագ· ժ· 28։ Գլ· — 10։
Ա Թագ· ժա· 41—43։
Եր Թագ· ժգ· 1։
Ե Թագ· ժա· 29։
Գլ· ժգ· 15։ ժգ· 22։
Եր Թագ· իգ· 11։
—
Ա Թագ· ժգ· 1—21։
Ե Թագ· ժա· 40։

6 եւ ժողովուրդը դնաց ։ Եւ Ռոբոամ
Թագաւորը խորհուրդ արաւ այն ծե-
րերի հետ , որ կանգնուած էին նորա
հայր Սողոմոնի առաջին նորա կենդա-
նութեանը , եւ ասաց . Ինչպէս էք
դուք ինձ խորհուրդ տալիս , որ ես
այս ժողովրդին պատասխան տամ ։
7 Եւ նորանք նորա հետ խօսեցին ասե-
լով . Եթէ դու այս ժողովրդին քաղցր
լինիս եւ նորանց հաճոյանաս , եւ նո-
րանց հետ բարի խօսքեր խօսես , այն
ժամանակ նորանք միշտ քո ծառանե-
8 րը կ՚լինին ։ Իսկ նա մերժեց ծերերի
խրատը , որ նորան տուին , եւ խոր-
հուրդ հարցրեց այն երիտասարդներից ,
որ իր հետ էին մեծացել եւ նորա ա-
9 ռաջին կանգնել էին ։ Եւ նորանց ա-
սաց . Դո՛ւք ինչ խորհուրդ էք տալիս
որ այս ժողովրդին պատասխան տամ ,
որ ինձ հետ խօսեցին ասելով Թէ
Աչն լուծը Թեթեւացրու , որ քո հայ-
10 րը դրել է մեր վերայ ։ Եւ նորա հետ
մեծացած երիտասարդները խօսեցին
նորա հետ ասելով . Այսպէս ասիր այն
ժողովրդին որ քեզ հետ խօսել եւ ա-
սել է Թէ քո հայրը մեր լուծը ծան-
րացրել էր , իսկ դու Թեթեւացրու
մեր վերայից . այսպէս խօսիր նորանց
հետ . Իմ ճկոյթը հաստ է իմ հօր մէջ-
11 քից ։ Եւ արդ՝ իմ հայրը ձեզ վերայ
ծանր լուծ էր դրել , բայց ես աւելա-
ցնելու եմ ձեր լուծի վերայ . իմ հայ-
րը ձեզ խարազաններով էր խրատում ,
12 իսկ ես՝ կարիճներով ։ Եւ Յերոբոամ
եւ ու բոլոր ժողովուրդը եկան Ռո-
բոամի մօտ երրորդ օրը ինչպէս որ
Թագաւորը խօսել էր ասելով . Երրորդ
13 օրը դարձեալ ինձ մօտ եկէք ։ Եւ Թա-
գաւորը խիստ պատասխանեց ժողովուր-
դին , եւ մերժեց ծերերի խորհուրդը ։
14 Եւ նորանց հետ խօսեց այն երիտա-
սարդների խորհրդի չարմար ասելով .
Իմ հայրը ձեր լուծը ծանրացրել էր ,
բայց ես աւելացնելու եմ նորա վերայ .
իմ հայրը ձեզ խարազաններով էր
15 խրատում , բայց ես՝ կարիճներով ։ Եւ
Թագաւորը չլսեց ժողովրդին , որով-
հետեւ Աստուծոյ կողմից այսպէս էր
դարձուած , որպէս զի Տէրը հաստա-
տէ իր այն խօսքը , որ խօսել էր Ա-
խիայի Սիլովնացի Աբիայի ձեռով Նաբատեան
16 Յերոբոամի մասին ։ Եւ երբոր բոլոր
Իսրայէլը տեսաւ որ Թագաւորը չլսե-
ց նորանց , այն ժամանակ ժողո-
վուրդը պատասխանեց Թագաւորին
ասելով . Մենք ի՞նչ բաժին ունենք
Դաւիթի մօտ , եւ մենք Յեսսէի որ-
դիի մօտ ժառանգութիւն չունենք .
ամէն մարդ իր վրաններ դնա՛ց , ով Ի-
սրայէլացիք . հիմա դու քո տունը հո-
գա , ով Դաւիթ . եւ բոլոր Իսրայէլը
17 գնաց իր վրաններն ։ Եւ Իսրայէլի
որդիների վերայ , որ բնակվում էին
Յուդայի քաղաքներումը , Թագաւոր
18 եղաւ Ռոբոամը ։ Եւ Ռոբոամ Թա-
գաւորը հարկերի տեսուչ Ադորամին
ուղարկեց , բայց բոլոր Իսրայէլը նո-
րան քարկոծեցին քարերով , եւ նա
մեռաւ . եւ Ռոբոամ Թագաւորը ըշ-
տապեց , որ կառքը հնձնէ ու փախչէ
19 Երուսաղէմ ։ Այսպէս Իսրայէլը ապըս-
տամբուեց Դաւիթի տունից մինչեւ
այսօր ։

ԳԼ· ԺԱ

Աստուած արգելում է Ռոբոամին Իսրայէլի դէմ պա-
տերազմելուց։ Նոր բերդերը. Նոր կուռքից քահա-
նաները. կանոչը և որդիքը։

4 Եւ Ռոբոամին եկաւ Երուսաղէմ եւ
ժողովեց Յուդայի եւ Բենիամինի տա-
նիցը հարիւր ութսուն հազար ընտիր
պատերազմողներ , որ Իսրայէլի հետ
պատերազմ անեն եւ Թագաւորու-
2 Թիւնը նա դարձնեն Ռոբոամին ։ Եւ
Տիրոջ խօսքն եղաւ Աստուծոյ մարդ
3 Սեմայիային , ասելով . Ասիր Յուդայի
Թագաւոր Սողոմոնեան Ռոբոամին
եւ Յուդայի ու Բենիամինի մէջ եղող
բոլոր Իսրայէլացիներին , ասելով .
4 Այսպէս է ասում Տէրը . Վեր մի ել-
նաք , եւ պատերազմ մի անէք ձեր
եղբայրների հետ , ետ դարձէք ամէն
մարդ իր տունը . որովհետեւ ինձանից
է եղած այս բանը ։ Եւ նորանք լսե-
ցին Տիրոջ խօսքին եւ ետ դարձան
Յերոբոամի վերայ գնալուց ։
5 Եւ Ռոբոամը բնակուեց Երուսա-

է գ Թագ· ժբ· 7։
ը— Թագ· բ· 25· գ Թագ· ժբ· 15, 24։
ի գ Թագ· ժա· 29։
ժգ Թագ· ժբ· 19։
—
ոգ Թագ· ժբ· 21, 23։
ք Մկ· ժբ· 15։
ի գ Թագ· ժբ· 23։

դէմում, եւ պարսպաւոր քաղաքներ
6 չինեց Յուդայի մէջ։ Այսինքն չինեց
7 Բեթլէհէմը, Ետամը, Թեկուէն. Բեթ-
8 սուրը, Սոքովը, Ոդողոմը, Դէթը,
9 Մարեսան, Զիփը, Ադորայիմը, Լա-
10 քիսը, Ազեկան, Սաարան, Այիղոնը
եւ Քեբրոնը, որոնք Յուդայի եւ Բե-
նիամինի մէջ պարսպաւոր քաղաքներ
11 էին։ Եւ պարիսպներն ամրացրեց եւ
նորանց մէջ զօրապետներ դրաւ, եւ
կերակուրի ու իւղի եւ գինիի չոմ-
12 մարաններ. եւ իւրաքանչիւր քաղա-
քում վահաններ եւ նիզակներ. եւ
նորանց խիստ չատ ամրացրեց. եւ
Յուդան ու Բենիամինը նորանը եղան։
13 Եւ բոլոր Իսրայէլի մէջ եղող քա-
հանաներն ու Ղեւտացիները ժողով-
ուեցան նորա մօտ բոլոր սահմաններից.
14 Որովհետեւ Ղեւտացիները թողում
էին իրանց արուարձանները եւ իրանց
կալուածքները եւ գնում էին Յուդա
եւ Երուսաղէմ, որովհետեւ Ցերոբո-
ամը եւ նորա որդիքը նորանց զուրս
էին անում Տիրոջ քահանայութիւնի-
15 ցը։ Եւ իրան համար Ը քահանաներ
դրաւ բարձրաւանդակների եւ Դեւե-
րի համար եւ իր չինած Ը որթերի հա-
16 մար։ Եւ Ցնորանցից յետոյ Իսրայէլի
բոլոր ցեղերից իրանց սիրտերը Իսրա-
էլի Տէր Աստուծուն խնդրելու տուող
Ժողովները եկան Երուսաղէմ իրանց հայ-
րերի Տէր Աստուծուն զոհ անելու հա-
17 մար։ Եւ Ցուժ տուին Յուդայի թա-
գաւորութիւնը, եւ զօրացրին Սողո-
մոնեան Ռոբոամին երեք տարի. ո-
րովհետեւ գնում էին Դաւիթի եւ Սո-
ղոմոնի ճանապարհով այդ երեք տա-
րին։
18 Եւ Ռոբոամն իրան համար կին ա-
ռաւ Դաւիթի որդի Յերիմոթի աղ-
ջիկ Մահղէթին, եւ Յեսսէի որդի
19 Ելիաբի աղջիկ Աբիքէլին. Եւ նորա
համար որդիք ծնեց՝ Յէուսին՝ Սամա-
20 րիային եւ Զաամին։ Եւ նորանից յե-
տոյ առաւ Աբիսողոմի աղջիկ Մաա-

քային, որ նորա համար ծնեց Աբիա-
յին, Եթթիին, Զիզային եւ Սաղոմի-
21 թին։ Եւ Ռոբոամն Աբիսողոմի աղ-
ջիկ Մահաքային ուելի էր սիրում իր
բոլոր կիներից եւ հարճերից. (որով-
հետեւ նա ունէր տասնուեւթը կին
եւ վաթսուն հարճ, եւ ծնեց քսանե-
22 ուեթը տղայ եւ վաթսուն աղջիկ)։ Եւ
Ռոբոամը դրաւ որպէս Աբիայիին
որդի Աբիային իրրեւ իշխան իր եղ-
բայրների մէջ, որովհետեւ ուզում էր
23 նորան թագաւոր անել։ Եւ նա խել-
քութիւն արաւ եւ իր որդիներին
Յուդայի եւ Բենիամինի ամէն երկիր-
ների մէջ ցրուեց ամէն պարսպաւոր
քաղաքներում. եւ նորանց առատ ապ-
րուստ տուաւ. եւ չատ կանայք ուզեց։

ԳԼ. ԺԲ

Եգիպտոսի Սիսակ թագաւորը յարձակում է Ռոբոամի Ռոբոամի ժողովրդի մեղքերը եւ մահը։

1 Եւ Ցեղաւ երբոր Ռոբոամի թագա-
ւորութիւնը հաստատուեցաւ եւ ինքը
զօրացաւ, այն ժամանակ թողեց Ցի-
րոջ օրէնքը եւ բոլոր Իսրայէլը նորա
հետ։
2 Եւ եղաւ Ռոբոամ թագաւորի Ցհին-
գերորդ տարին որ Եգիպտոսի Սիսակ
թագաւորը եկաւ Երուսաղէմի վերայ.
որովհետեւ ապստամբուել էին Տիրոջ
3 դէմ, Հազար երկու հարիւր կառքով
եւ վաթսուն հազար ձիաւորով. եւ
նորա հետ Եգիպտոսից եկած ժողովըր-
դին թիւ չ'կար՝ ՑԼիբէացիք, Սուկիա-
4 ցիք եւ Եթովպացիք։ Եւ նա առաւ
Յուդայի պարսպաւոր քաղաքները,
5 եւ եկաւ մինչեւ Երուսաղէմ։ Եւ Ցե-
մայիա մարգարէն եկաւ Ռոբոամի
եւ Յուդայի իշխանների մօտ, որոնք
Սիսակի երեսից ժողովուել էին Երու-
սաղէմ, եւ ասաց նորանց. Այսպէս է
ասում Տէրը. Ցդուք ինձ թողցիք,
ուրեմն ես էլ թողցի ձեզ Սիսակի
6 ձեռքին։ Եւ Ցխոնարհեցին Իսրայէլի
իշխանները եւ թագաւորը, եւ ասե-

ա Գլ. ԺԳ. 9։
բ Գ Թագ. ԺԲ. 31.
գ Ղեւ. Ժե. 7. ա Կոր. Ժ. 20.
դ Գ Թագ. ԺԲ. 28. ԺԳ. 9.
Ովս. Ժգ. 5.
ե Գլ. Ժե. 9. ը. 11, 18.

զ Գլ. ԺԳ. 1.
է Գ Թագ. ԺԳ. 6. Ժե. 13,
28. ա Մն. ը. 13.
ը Գ Թագ. Ժե. 2. Գլ. ԺԳ.
2 կոչուած է Մերքաշիա
Ուրիկի զաւակ։

թ Տես ը Օր. խ. 15—17.
—
ժ Գլ. Ժա. 17։
ի Գ Թագ. ԺԳ. 22—34.
ժա Գլ. 9. զ Թագ. ԺԳ. 25.
Տես զ Թագ. Ժա. 40.

ժբ Գլ. ԺԳ. 9. Նաւմ. գ. 9.
ժգ Գլ. Ժա. 2. Տես զ Թագ.
ԺԲ. 22.
ժդ Գլ. Ժե. 2.
ժե Յովհ. գ. 10.

7 ցին. ՚Տէրը արդար է, եւ Եհրթոր Տէրը անսաւ նորանց խոնարհելը, Տիրոջ խօսքը եղաւ Սեմայիային ասելով·
8 Նորանք խոնարհեցին. ես նորանց չեմ կորցնիլ, եւ նորանց չուտով ազատութիւն կ'տամ, եւ իմ բարկութիւնը չի թափուիլ Երուսաղէմի վերայ Սիսակի ձեռքով։ Բայց նորան ծառաները կ'լինին, եւ կ'տեսականան իմ ծառայութիւնը եւ երկրաւոր թագաւորութիւնը։
9 Եւ Եգիպտոսի Սիսակ թագաւորը եկաւ Երուսաղէմի վերայ եւ առաւ Տիրոջ տան գանձերը եւ թագաւորի տան գանձերը՝ բոլորը առաւ. Սողոմոնի չինած ոսկի ասպարներն էլ առաւ։ Եւ Ռոբոամ թագաւորը նորանց փոխարէն պղնձի ասպարներ չինեց, եւ յանձնեց թագաւորի տան մատաղը պահպանող սուրհանդակների պետաւորներին։ Եւ երբոր թագաւորը Տիրոջ տունն էր մտնում, գալիս էին սուրհանդակները եւ կրում էին նորանց, եւ դարձեալ տանում էին նորանց սուրհանդակների տունը։ Եւ Ռոբոամ թագաւորի մնացեալ բարկութիւնը եւ գառաւ նորանից, եւ նա չոչնչացրեց բոլորովին։ Բայց Յուդայի մէջ լաւ բաներ էլ կային։

13 Եւ Ռոբոամ թագաւորը զօրացաւ Երուսաղէմում եւ թագաւորութիւն էր անում. երբոր Ռոբոամ էր քառասունեւմէկ տարեկան թագաւոր եղաւ, եւ տասնեւհինգ տարի թագաւորութիւն արաւ Երուսաղէմում, այնտեղ որ Տէրը ընտրեց նորան իսրայէլի բոլոր ցեղերից իր անունը այնտեղ դնելու համար։ Եւ նորա մօր անունն էր Նաամա՝ Ամմոնացի։ Եւ նա չարութիւն արաւ, որովհետեւ իր սիրտը չ'ուղղեց, որ Տիրոջը խնդրէր։ Եւ Ռոբոամի առաջին եւ վերջին գործերը, ահա նորանք գրուած են Սեմայիա մարգարէի պատմութիւնների մէջ եւ Ադդով տեսանողի ազգաբանութիւնների մէջ։ Եւ Ռոբոամին ու Երոբոամը մնին ժամանակ պատերազմներ եղան։ Եւ Ռոբոամը հանգչեց իր հայրերի հետ եւ թաղուեցաւ Դաւիթի քաղաքում, եւ նորա որդի Աբիան թագաւոր եղաւ նորա տեղ։

ԳԼ· ԺԳ

Աբիան յաղթում է Երոբոամին

1 Յերոբոամի թագաւորի տասնեւութերորդ տարին թագաւոր եղաւ Աբիան Յուդայի վերայ։ 2 Երեք տարի թագաւորեց Երուսաղէմում, եւ նորա մօր անունն էր ՚Միքայիա՝ Դաբասացի Ուրիէլի դուստր։ Եւ պատերազմ կար Աբիայի եւ Յերոբոամի մէջ։ 3 Եւ Աբիան պատերազմ կազմեց զօրաւոր եւ պատերազմող մարդիկներով չորս հարիւր հազար ընտիր մարդով. եւ Յերոբոամը պատերազմ արաւ նորա հետ ութ հարիւր հազար ընտիր քաջագործ մարդիկներով։

4 Եւ Աբիան կանգնեց ՚Սեմարիմ տարի վերայ, որ Եփրեմի լեռնակողմին էր, եւ ասեց. Լսեցէք, ով Յերոբոամ եւ բոլոր Իսրայէլ։ 5 Միթէ ձեզ յայտնի չէ որ Իսրայէլի Տէր Աստուածը Իսրայէլի վերայ թագաւորելը տուել է Դաւիթին յաւիտեան նորան եւ նորա որդկանցը Տաղի ուխտով։ 6 Եւ Դաւիթի որդի Սողոմոնի ծառան Նաբատեան Յերոբոամը կանգնեց եւ 7 հպատակութեան իր տիրոջ դէմ։ Եւ նորա մօտ ժողովուեցան զաւրաւոր եւ անօրէն մարդիկ եւ ընդդիմացան Սողոմոնեան Ռոբոամի դէմ, բայց Ռոբոամը երեխայ եւ փափկասիրտ էր, 8 եւ նորանց դէմ չկանգնեց։ Եւ հիմա դուք կարծում էք թէ դէմ կ'կենաք ՚Տիրոջ թագաւորութեան առաջին, որ Դաւիթի ձեռին էր. որովհետեւ դուք մեծ բազմութիւն էք եւ ձեզ հետ են ոսկի որթերը, որ Յերոբոամը ձեզ համար Էաստուածներ է շինել։ 9 ՚Միթէ դուք դուրս չարիք Տիրոջ

ՀԿ. Բ. 17.
ՀԳ Թագ. իա. 29. Գլ. ԺԲ. 11. Հմր. 12.
ՀՅես. ԼԶ. իգ. 13.
ՀԵր. Իր. 47, 48.
ՀԳ Թագ. ժգ. 25—28.
ՀԳ Թագ. ժ. 16, 17. Գլ. Բ. 15, 16.
ՀԳԼ. Բ. 39. ժգ. 22.
ՀԳ Թագ. ժգ. 30.
ՀԳ Թագ. ժգ. 31.
—
ՀԳ Թագ. ժԱ. 1 եւ.
ՀՅես. Գլ. ժա. 20.
ՀՅես. Իր. 22.
ՀԵր. Իր. 19.
ՀԳ Թագ. ժա. 26. Իր. 20.
ՀՏես — Մն. իբ. 23.
ՀԳ Թագ. Իր. 28. ժգ. 9.
Մաթ. Բ. 6.
ՀԳԼ. ժա. 14, 15.

քահանաներին՝ Ահարոնի որդկանցը
եւ Ղեւտացիներին եւ ձեզ համար քա-
հանաներ չինեցիք ՚ի երկիրների
ժողովուրդների պէս ։ Զհոգը լցուելու
համար ամեն մէկը որ գալիս էր Իմիկ
զուարակով եւ հօթը խոյերով քահա-
նայ էր լինում ՚ի չքաւորածների հա-
10 մար ։ Եւայց մեր Աստուածը ներման
է , եւ մենք նորան չ՚թողեցինք ։ Եւ
Տիրոջը ծառայող քահանաներն Ահա-
րոնի որդիքն են , եւ Ղեւտացիները՝ ի-
11 րենց գործումը ։ Եւ Տիրոջ ողջակէզ-
ները են զոհում ամեն առաւօտ եւ ա-
մեն իրիկուն , եւ անուշահոտ խունկ
են ծխում , եւ Իմարեր սեղանի վը-
րայ ըստ՚ ստացուածութեան հացը ,
եւ ոսկեայ աշտանակը եւ
նորա ճրագները վառեն իրիկուն վա-
ռելու համար ։ որովհետեւ մենք պա-
հում ենք մեր Տէր Աստուծոյ պահա-
պանութիւնը , իսկ դուք նորան թո-
12 ղել էք ։ Եւ ահա Աստուած մեզ հետ
է իբրեւ գլխաւոր ։ եւ նորա քահա-
նաները եւ աղդարարութեան փողերը ,
որ աղդարարեն ձեզ դէմ ։ Իսրայէլի
որդիք , մի պատերազմիք ձեր հայրերի
Տէր Աստուծոյ հետ ։ որովհետեւ յա-
ջողութիւն չէք դտնիլ ։
13 Բայց Յերոբոամը դարձրեց դարա-
նակալներին , որ դան նորանց հետե-
ւից ։ եւ իրանք լինին Յուդայեանների
առաջից , իսկ դարանակալները նո-
14 րանց հետեւից ։ Եւ Յուդայեանք մը-
ուիկ տուին , եւ ահա պատերազմը ա-
ռաջից եւ հետեւից էր , եւ աղաղակե-
ցին Տիրոջը , եւ քահանաները հնչե-
15 ցրին փողերը ։ Եւ Յուդայի մարդիկը
աղաղակեցին ։ եւ եղաւ որ Յուդայ-
եանք աղաղակելիս , Աստուած հար-
ուած առաւ Յերոբոամին եւ բոլոր
Իսրայէլին Աբիայի եւ Յուդայի առա-
16 ջին ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը փախան
Յուդայի առաջից , եւ Աստուած նո-
17 րանց մատնեց նորանց ձեռքը ։ Եւ Ա-
բիան ու նորա ժողովուրդը մեծ կո-
տորած արին նորանց մէջ ։ եւ Իսրա-
յէլից հինգ հարիւր հազար ընտիր մար-
18 դիկ ընկան կոտորուած ։ Այն ժամա-
նակ նուաճուեցան Իսրայէլի որդիքը ,
եւ Յուդայի որդիքը զօրացան , որով-
հետեւ ապաւինեցին իրանց հայրերի
19 Տէր Աստուծոյ վերայ ։ Եւ Աբիան հա-
լածեց Յերոբոամին եւ նորանից քա-
ղաքներ առաւ՝ Բեթէլը եւ նորա գիւ-
ղերը , Յեսանան եւ նորա գիւղերը ,
20 եւ Հեփրոնն ու նորա գիւղերը ։ Եւ
Յերոբոամն այլ եւս այլ չ՚զաւաւ Ա-
բիայի օրերումը ։ եւ Տէրը նորան
հարկեց , եւ Ինա մեռաւ ։
21 Եւ Աբիան ուժովացաւ , եւ իրան
համար տասնեւչորս կին առաւ , եւ
ծնեց քսանեւերկու տղայ եւ տասնեւ-
22 վեց աղջիկ ։ Եւ Աբիայի մնացորդ
պատմութիւնը , եւ նորա ընթացքն
ու խօսքերը գրուած են Իդդոյ
մարգարէի յիշատակարանի մէջ ։

ԳԼ· ԺԴ·

Ասա քաղաքի եւ հաստատութիւնը եւ ներքին յաղթութիւն ։

1 Եւ Աբիան ննջեց իր հայրերի հետ ,
եւ նորան թաղեցին Դաւիթի քաղա-
քումը ։ եւ նորա որդի Ասան թագա-
ւոր եղաւ նորա տեղ ։ Նորա օրերին
երկիրը տասը տարի հանդստացաւ ։
2 Եւ Ասան բարութիւն եւ ուղղութիւն
արաւ իր Տէր Աստուծոյ աչքի առա-
3 ջին ։ Եւ վերցրեց օտար սեղանները
եւ բարձրաւանդակները , եւ կոտ-
րատեց արձանները , եւ Աստարով-
4 հները կոտրեց ։ Եւ հրամայեց Յուդա-
յին որ իրանց հայրերի Տէր Աստու-
ծուն խնդրեն , եւ որ օրէնքն ու պատ-
5 ուիրանքը կատարեն ։ Եւ վերցրեց
Յուդայի բոլոր քաղաքներից բարձրա-
ւանդակները եւ արեւական կուռքե-
րը , եւ թագաւորութիւնը հանդստա-
6 ցաւ նորա առաջին ։ Եւ Յուդայ մէջ
հպարսպաւոր քաղաքներ չինեց , որով-
հետեւ երկիրը հանդիստ էր , եւ նորա
հետ պատերազմ չ՚կար այն տարիները ։

Ելք. իթ· 1։
Ած Ղր· ը· 21։ Եբեմ. ե· 7։
Ելմ գ Թագ· իե· 3։
Ղ՚Ղ· ը· 4։
Ի՚Ղե· իգ· 6։

Ելք. իե· 20, 21։
Ղ՚Ղ· իգ· 12։
Հ Ցե· իե· 9։
Յ Թագ· իե· 38։
Ղ՚Ղ Թագ· իգ· 20։

Ղ՚Ղ· իր· 15։
—
—գ Թագ· իե· 8։

Ելմ գ Թագ· իե· 11։ Գբ· իե· 17։
Ելք· ιգ· 13։
Ղ՚Ղ Թագ· իա· 7։
Ի՚Ղ· իա· 5։

որովհետեւ Տէրը նորան հանգստութիւն տուաւ։ 7 Եւ Աստ Յուդային ասեց. Այս քաղաքները չինենք, եւ նորանց չրջապատենք պարիսպներով, աշտարակներով, դռներով եւ նիգերով, քանի որ երկիրը մեր առաջն է, որովհետեւ մենք խնդրեցինք մեր Տէր Աստուծուն, մենք խնդրեցինք, եւ նա մեզ հանգստութիւն տուաւ չորջանակի. եւ շինեցին ու յաջողեցան։ 8 Եւ Աստ Յուդայից վհան եւ նիգակ կրող երեք հարիւր հազար զօրք ունէր, եւ Բենիամինից ասպար կրող ու աղեղ քաշող երկու հարիւր ութսուն հազար. սորանք ամենքը քաջ զօրաւորներ էին։

9 Եւ Եթովպացի Զարան հազար անգամ հազար զօրքով եւ երեք հարիւր կառքով դուրս եկաւ նորանց վերայ, եւ եկաւ մինչեւ Մարեսա։ 10 Եւ Աստ նորա առաջը դուրս եկաւ, եւ պատերազմ կազմեցին Մարեսայի Սեփաթա ձորում։ 11 Եւ Աստ հաղաղակեց իր Տէր Աստուծուն եւ ասեց. Ով Տէր, չկայ համար մի բան չէ թէ չկարող թէ սակաւին օգնելը. մեզ օգնիր, ով մեր Տէր Աստուածը. որովհետեւ մենք քեզ ենք ապաւինել, եւ քո անունովն ենք եկել այս բազմութեան վերայ, ով Տէր, դու ես մեր Աստուածը, թող մարդը քեզանից զօրաւոր չլինի։ 12 Եւ Տէրը զարկեց Եթովպացիներին Աստի եւ Յուդայի առաջը, եւ Եթովպացիները փախան։

13 Եւ Աստ ու նորա հետ եղող ժողովուրդը հալածեցին նորանց մինչեւ Գերարա. եւ բնկան Եթովպացիներից մինչեւ որ նորանցից կենդանի Ճարտ չմնաւ. որովհետեւ Տիրոջ առաջին եւ նորա բանակի առաջին ջարդուեցան, եւ չատ մեծ աւար արին։ 14 Եւ նա զարկեց Գերարայի չուրջի քաղաքները. որովհետեւ Տիրոջ վախը նորանց վերայ էր, եւ բոլոր քաղաքները կողոպտեցին, որովհետեւ չատ աւար կար նորանց մէջ։ 15 Հովիւների վրաններն էլ զարկեցին, եւ չատ ոչխար եւ ուղտ քշեցին, եւ նա դառան երուսաղէմ։

Գլ. ԺԹ

Աստ յանդիմանի մարգարէի պատմածներ եւ գործածէ յաղթութեան համար։

1 Եւ Աստուծոյ տեսին նկաւ Ովդեդի որդի Ազարիայի վերայ. եւ նա դուրս գնաց Աստի առաջը եւ նորան ասեց. Լսեցէք ինձ, ով Աստ եւ բոլոր Յուդա եւ Բենիամին. Տէրը ձեզ հետ կ'լինի, քանի որ դուք նորա հետ էք. եւ եթէ դուք նորան Էորնէք, կը գտնէք նորան, բայց եթէ նորան ձը- 3 գէք, նա էլ ձեզ կ'ձգէ։ Եւ շատ օրեր Իսրայէլը առանց ճշմարիտ Աստուծոյ, առանց Էուսուցանող քահանայի, եւ առանց օրէնքի էր Ճոչել։ 4 Բայց Էերբոր նա իր նեղութեան մէջ դարձաւ դէպի Իսրայէլի Տէր Աստուածն եւ նորան որոնեց, այն ժամանակ դը- 5 տաւ նորան։ Եւ այն ժամանակները դուրս եկողի ու մանողի համար ապահովութիւն չ'կար. որովհետեւ երկրի բոլոր բնակիչների մէջ շատ 6 խռովութիւններ կային։ Եւ զարկվում էին Էազգ ազգի հետ եւ քաղաք քաղաքի հետ. որովհետեւ Աստուած ամեն նեղութիւնով զարնուրեցրեց 7 նորանց։ Բայց դուք զօրացէք, եւ ձեր ձեռքերը չ'թուլանան. որովհետեւ վարձք կայ ձեր գործին։

8 Եւ Աստ Ովդեդի մարգարէութիւնը լսելով, զօրացաւ եւ դէն ածեց պղծութիւնները Յուդայի եւ Բենիամինի բոլոր երկրիցը եւ Եփրեմի սարիցն իր առած քաղաքներից, եւ Տիրոջ սեղանը, որ Տիրոջ սրահի առաջ էր, նորոգեց։ 9 Եւ նա ժողովեց բոլոր Յուդան եւ Բենիամինը եւ նորանց հետ եղող պանդուխտներին Եփրեմից, Մանասէից եւ Շմաւոնից. որովհետեւ Իսրայէլից չատ հաւատով անցան նորա կողմը, տեսնելով որ նորա Տէր Աստ-

Գլ. ը. 5, Թգ. Ա. 15, Գլ. ժգ. 8, Տես Գլ. ժը. 3, Թես. Ա. 11, Գլ. ժա. 8, Թագաւ. ա. 17, Էնչ. ժգ. 10, ա Մն. ե. 20, Գլ. ժգ. 14, Սագ. խը. 5, Տես Գաս. գ. 9, չա Քագ. ժգ. 6, Տես Գաս. է. 7, Գլ. ժգ. 18, Գա Քագ. ժէ. 45,
Է (Տես ա Մն. ի. 11,) Հգն. է. 3, — Քաս. խգ. 2, Գա Մն. իը. 9, Գլ. իգ. 12, 13, Երէմ. իի. 13, Մաս. է. 7, Ռահ գ. 9, Գլ. իգ. 20, Ծեփ. ը. 4, Նգէ. ի. 11, ՀԲ. ը. 11, Ը. 7, Ռահ գ. 20, Թագաւ. ի. 11, Ես Ը. գ. 20, Թաս. խգ. 7,

10 ուածը նորա հետ էր։ Եւ նորանք ե-
րուսաղէմ ժողովուեցան Աասայի Թա-
գաւորութեան տասնեւհինգերորդ
11 տարուայ երրորդ ամսումը, Եւ այն
օրը զոհ արին Տիրոջ համար իրանց
բերած աւարիցը հօտը հարիւր ար-
12 ջատ եւ հօտը հազար ոչխար։ Եւ
նուխա արին որ իրանց հայրերի Տէր
Աստուծուն բոլոր սրտով եւ բոլոր
13 հոգով խնդրեն։ Եւ ամէն ով որ չը
խնդրէ Իսրայէլի Տէր Աստուծուն՝
մէնծնուի՝ փոքրիցը մինչեւ մեծը,
14 թէ այր թէ կին։ Եւ երդում արին
Տիրոջը բարձր ձայնով եւ ազաղակով,
15 փողերով եւ չեփորներով։ Եւ բոլոր
Յուդան ուրախացաւ այն երդումի
վերայ, որովհետեւ իրանց բոլոր սըր-
տովը երդում արին, եւ իրանց բոլոր
յօժարութեամբը խնդրեցին նորան,
եւ գտան նորան։ Եւ Տէրը հանգըս-
տութիւն տուաւ նորանց ամէն կող-
մանէ։
16 Եւ Աասան Թագաւորի մայր Մաա-
քային էլ հեռացրեց տիկնութիւնից,
որովհետեւ անտառի կուռք էր շինել
նա։ Եւ Աասան կտրատեց նորա կուռ-
քը եւ փշրեց եւ այրեց Կեդրան հեղե-
17 դամում։ Սակայն Բարձրաւանդակ-
ները չվնասեցան Իսրայէլից, միայն
թէ Աասայի սիրտն ուղիղ էր իր բոլոր
18 օրերումը։ Եւ իր հօր նուէրները եւ
իր նուէրները՝ արծաթը, ոսկին եւ
անօթները տարաւ Աստուծոյ տունը։
19 Եւ պատերազմ չեղաւ մինչեւ Ա-
սայի Թագաւորութեան երեսունեւ-
հինգերորդ տարին։

ԳԼ. ԺԶ.

Բասան պատերազմում է Աասայի հետ. Ասան ձեգնում է Տիրոջ և նորա մարգարէի դէմ։

1 Աասայի Թագաւորութեան երեսունե-
ւվեցերորդ տարին Իսրայէլի Բասաս
Թագաւորն եկաւ Յուդայի վերայ եւ
շինեց Ռաման, որ դուրս եկող ու
մտնող չթողնէ Յուդայի Աասա Թագա-
2 ւորի համար։ Եւ Աասան արծաթ եւ
ոսկի հանեց Տիրոջ տան եւ Թագա-
ւորի տան գանձերից եւ ուղարկեց
Ասորիների Բենհադադ Թագաւորին, որ
բնակվում էր Դամասկոսում, ասելով.
3 Դաշինք կայ իմ ու քո մէջ, եւ իմ
հօր ու քո հօր մէջ, ահա քեզ համար
արծաթ եւ ոսկի եմ ուղարկում. եկ
քանդիր Իսրայէլի Թագաւոր Բասասայի
հետ քո դաշինքը, որ իմ վերայից կա
4 քաշուի։ Եւ Բենհադադը լսեց Աաս
Թագաւորին, եւ ուղարկեց իր զօր-
քերի իշխաններին Իսրայէլի քաղաք-
ները, եւ նորանք զարկեցին Իյոնը,
Դանը, Աբէլմայիմը եւ Նեփթաղիմի
5 բոլոր շէնմարանի քաղաքները։ Եւ
եղաւ երբոր Բասասան լսեց, դադարեց
Ռաման շինելուց, եւ իր գործը Ձը-
6 գեց։ Եւ Աասա Թագաւորն առաւ բոլոր
Յուդան, եւ վեր առան Բասասայի շի-
նած Ռամայի քարերը եւ նորա փայ-
տերը, եւ նորանցով շինեց Գեբան
եւ Մասփան։
7 Եւ այն ժամանակ եկաւ Հնանի
Տեսանողը Յուդայի Թագաւոր Աասայի
մօտ եւ ասեց նորան. Որովհետեւ դու
ապաւինեցիր Ասորիների Թագաւո-
րին, եւ չապաւինեցիր քո Տէր Աստու-
ծուն, նորա համար Ասորիների Թա-
գաւորի զօրքը ազատուեցաւ քո ձե-
8 ռից։ Մի՞թէ Եթովպացիք եւ Լիբ-
իացիք խիստ շատ կառքերով եւ ձիա-
որներով բազմաթիւ զօրք չէին. բայց
որովհետեւ դու Տիրոջն ապաւինեցիր,
9 նորանց քո ձեռքը մատնեց։ Որովհե-
տեւ Տիրոջ աչքերը դիտում են բոլոր
երկիրը, որ զօրացնէ նորանց, որոնց
սիրտը ուղիղ է նորա հետ. դու ան-
մտութիւն արիր սորանում. որովհե-
տեւ սորանից յետոյ պատերազմներ կս
10 ունենաս։ Եւ Աասան բարկացաւ այս
տեսանողի վերայ, եւ Հնորան բանտը
դրաւ. որովհետեւ այս բանի համար
նորա վերայ զայրացաւ. եւ այն ժա-
մանակ Աասան ժողովրդից մի քանիսին
հարստահարեց։
11 Եւ Աասայի առաջին ու վերջին

Ա Գլ. ԺԳ. 15։
Բ Գլ. ԺԳ. 13։
Գ Թագ. ԺԵ. 3։ Գլ. Բ. 10։
ԻԳ. 31։ Նէեմ. Ա. 29։
Է Մկ. Իր. 20։
ԼՐ Ցր. ԺԳ. 9։

Դ Թագ. ԺԶ. 13—15։
Գ Տես Գլ. ԺԳ. 3, 5։
—
—Տես գ Թագ. ԺԳ. 8 և Գլ. ԺԶ. 19։

Դ Թագ. ԺԶ. 17—22։
Է Գլ. ԺԶ. 9։
Ա Թագ. ԺԳ. 1։ Գլ. ԺԲ. 3։
Ի Թագ. Բ. 9։
Ջնս. լ. 1։ Երեմ. ԺԶ. 5։
Գ Տես Գլ. ԺԳ. 18։

Ը Գլ. ԺԳ. 9։
Ի Գլ. Ցր. 3։
Գ Գլ. Ցր. 20։ Երեմ. Ի. 3։
Ա Մաս. ԺԳ. 3։
Դ Թագ. ԺԶ. 23։

պատմութիւնը, ահա նորանք գրուած են Ռուգայի եւ Իսրայէլի թագաւորների գրքումը։ 42 Եւ Ասան հիւանդացաւ իր թագաւորութեան երեսունեւինն երորդ տարին իր ոտքերովը. մինչեւ բարձրը հիւանդութիւնը. բայց իր հիւանդութիւնումն էլ չ'խնդրեց Տիրոջը, այլ բժիշկներ 43 ուղեց։ Եւ Ասան ննջեց իր հայրերի հետ եւ մեռաւ իր թագաւորութեան 44 քառասունեւմէկերորդ տարին։ Եւ նորան թաղեցին Դաւիթի քաղաքումն այն գերեզմանի մէջ, որ ինքը փորել էր. եւ նորան պառկեցրին մի անկողնի վերայ որ լցրել էին խունկերով եւ զանազան արուեստագործ բաղադրութիւններով, եւ նորա համար մի չատ մեծ այրելի (խունկ) այրեցին։

ԳԼ. ԺԷ

Յովսափատ բարեպաշտ եւ օրհնուած թագաւորութիւնը։

1 Եւ նորա որդի Յովսափատաը թագաւոր եղաւ նորա տեղ. եւ զօրացաւ 2 Իսրայէլի դէմ։ Եւ Ռուգայի ամէն պարսպաւոր քաղաքներումը զօրքեր դրաւ, եւ պահապան զօրքեր դրաւ Ռուգայի երկրումը եւ Եփրեմի քաղաքներումը, որ նորա հայր Ասան 3 առել էր։ Եւ Տէրը Յովսափատի հետ էր, որովհետեւ իր հայր Դաւիթի առաջի ճանապարհներումն էր գնում, 4 եւ Բահաղներ չ'որոնեց։ Այլ իր Հօր Աստուծուն խնդրեց եւ նորա պատուիրանքներումը վարուեցաւ, եւ ոչ 5 թէ Իսրայէլի արածին պէս։ Եւ Տէրը հաստատեց թագաւորութիւնը նորա ձեռքումը. եւ բոլոր Ռուգան բնծաներ էր տալիս Յովսափատին։ Եւ նորա հարստութիւնն ու փառքը չատացաւ։ 6 Եւ նորա սիրտը բարձրացաւ Տիրոջ ճանապարհներումը, եւ Ղևտացիներն եւ Աստարովթի կուռքերը։

7 Եւ իր թագաւորութեան երրորդ տարիումն ուղարկեց իր իշխաններին՝ Բենհայիլին, Աբդիային, Զաքարիային, Նաթանայէլին եւ Միքիային, Հոր Ռուգայի քաղաքներում սովորեցնեն։ 8 Եւ նորանց հետ էին Ղևտացիները՝ Սեմայիա, Նաթանիա, Զաբադիա, Ասայէլ, Սեմիրամովթ, Յովնաթան, Ադոնիա, Տուբիա եւ Տոբադոնիա Ղևտացիները, եւ նորանց հետ էին եղիսամա եւ Յովրամ քահանաները։ 9 Եւ սովորեցնում էին Ռուգայում, եւ նորանց հետ Տիրոջ օրէնքի մէկ գիրքը կար. եւ չրջեցին Ռուգայի բոլոր քաղաքները. եւ սովորեցնում էին ժողովրդին։

10 Եւ Տիրոջ վախը եղաւ Ռուգայի չրջակայքում եղող բոլոր երկիրների թագաւորութիւնների վերայ, եւ Յովսափատի հետ պատերազմ չ'արին։ 11 Եւ Փղշտացիներից էլ ընծաներ եւ Հարկի փող էին բերում Յովսափատի համար. Արաբացիներն էլ էին բերում նորա համար հօտերից՝ եօթը հազար եօթը հարիւր խոյ եւ եօթը հազար 12 եօթը հարիւր նոխազ։ Եւ Յովսափատ գնալով մնծացաւ՝ չատ բարձր. եւ Ռուգայի մէջ բերդեր եւ չանհամ 13 քաղաքների քաղաքներ չինեց։ Եւ նա չատ գործքեր ունէր Ռուգայի քաղաքներումը. եւ երուսաղէմի մէջ քաջ զօրաւորներ՝ պատերազմող մարդիկ 14 ---Նէ։ Եւ սա է նորանց համարը իրանց ազգատոհմների համեմատ. Ռուգայի հազարապետները՝ եղիա իշխան, եւ նորա հետ երեք հարիւր հազար 15 քաջ զօրաւորներ։ Եւ նորանից յետոյ՝ Յոհանան իշխան, եւ նորա հետ երկու հարիւր ութսուն հազար։ 16 Եւ նորանից յետոյ՝ Զիքրիի որդի Ամասիան Տիրոջը ուխտակ էր Տիրոջը, եւ նորա հետ երկու հարիւր հազար քաջ զօրաւորներ։ 17 Եւ Բենիամինից քաջ զօրաւոր եղիադան, եւ նորա հետ երկու հարիւր հազար աղեղնաւոր եւ 18 ասպարաւոր հրոսիկ։ Եւ նորանից յետոյ Յովզաբադ, եւ նորա հետ հարիւր ութսուն հազար ասպատակինամարներ։

ՀՆԹԻՄ. ԺԷ. 3։
Ելք Թագ. ԺԸ. 21։
—
—ԳՔ Թագ. ԺԸ. 24։

ԲԳՂ. ԺԸ. 8։
Ելք Թագ. Ժբ. 24։
Բ— Թագ. Ժ. 27։ Գ Թագ. Ժ. 28։
Ելք Թագ. Ժ. 27։ ՊԼ. Ժբ. 1։

Ելք Թագ. իբ. 43։ ՊԼ. ԺԸ. 17. ՀՌ. 3։ բ. 33։
ԲՂԼ. ԺԸ. 3։
Ը ՊՂ. լԸ. 3։ ՆՀԹՄ. ը. 7։
ԲՆՆ. լԸ. 3։

ԲՂԼ. խ. 16։
Իբ Թագ. բ. 2։
ՀԴԱՄ. Ա. 2, 9։
—

19 Սորանք էին թագաւորին ծառայու-
թիւն անողները բացի նորանցից, ո-
րոնց թագաւորը դրաւ պարապաւոր
քաղաքներում բոլոր Ցուդայի մէջ։

ԳԼ. ԺԸ

Յոխափատ Աքաաբի հետ գնում է Սորիների դէմ։ Միքիան պարապիչին է նախագուշակում։ Աքաաբի վատ վախճանը։

1 Եւ Յոխափատը թխտա չատ փառք
եւ հարստութիւն ունէր. եւ խնամու-
2 թիւն արաւ Աքաաբի հետ։ Եւ մի
քանի տարուց յետոյ իջաւ Սամարիա
Աքաաբի մօտ. եւ Աքաաբը նորա հա-
մար եւ նորա հետ եղող ժողովրդի
համար չատ ոչխարներ եւ արջառներ
մորթեց, եւ նորան համոզեց որ վեր
3 գնայ Ռամոթ-գաղաադ։ Եւ Իսրա-
էլի Աքաաբ թագաւորն ասեց Յու-
դայի թագաւոր Յոխափատին. Ինձ
հետ կ'գնա՞ս Ռամոթ-գաղաադ. եւ
նա նորան ասեց. Ինչպէս դու՝ այն-
պէս էլ ես, եւ ինչպէս քո ժողովուր-
դը՝ այնպէս էլ իմ ժողովուրդը. եւ
քեզ հետ կ'ընդմ պատերազմի։
4 Եւ Յոխափատն ասեց Իսրայէլի
թագաւորին. Բայց հիմա եկ ՚Տիրոջ
5 խօսքը խնդրիր։ Եւ Իսրայէլի թագա-
ւորը ժողովեց մարգարէներին՝ չորս
հարիւր հոգի. եւ նորանց ասեց. Ռա-
մոթ-գաղաադի վերայ պատերազմի
գնա՞նք թէ եմ կենամ. եւ նորանք
ասացին. Գնա վերան. եւ Տէրը թա-
6 գաւորի ձեռքն է տալու։ Եւ Յոխա-
փատն ասեց. Այստեղ էլ ուրիշ մար-
գարէ չ'կայ Տիրոջը, նորանից հար-
7 ցնէինք։ Եւ Իսրայէլի թագաւորն ա-
սեց Յոխափատին. Դեռ մէկ ուրիշ
մարդ էլ կայ, նորա միջոցով Տիրոջը
հարցնելու. բայց ես նորան ատում
եմ, որովհետեւ ինձ համար մարգա-
րէութիւն չէ անում դէպի բարին,
այլ ամէն ժամանակ դէպի չարը. դա
Յեհոյի որդի Միքիան է։ Եւ Յոխա-
փատն ասեց. Թող թագաւորն այդ-
պէս չ'խօսէ։
8 Եւ Իսրայէլի թագաւորը մի ներքի-
նի կանչեց եւ ասեց. Շուտով բեր
9 Յեհոյի որդի Միքիային։ Եւ Իսրա-
էլի թագաւորը եւ Յուդայի Յոխա-
փատ թագաւորը նստել էին, իւրա-
քանչիւրն իր աթոռի վերայ, զգեստներ
հագած նստած՝ կալումը, Սամարիայի
դռան առաջին. եւ բոլոր մարգարէ-
ները մարգարէանում էին նորանց ա-
10 ռաջին։ Եւ Քանանայի որդի Սեդե-
կիան իրան համար երկաթի եղջիւր-
ներ չինեց եւ ասեց. Այսպէս է ա-
սում Տէրը. Սորանցով կ'հրեա Ասո-
րիներին մինչեւ որ նորանց բնա-
11 ջինջ անես։ Եւ բոլոր մարգարէները
այնպէս էին մարգարէանում ասելով.
Գնա Ռամոթ-գաղաադ եւ կ'յաջողու-
ես. եւ Տէրը կ'տայ թագաւորի ձեռքը։
12 Եւ այն պատգամաւորը, որ գնա-
ցել էր Միքիային կանչելու, նորան
ասեց. Ահա մարգարէները միաբերան
բարի են խօսում թագաւորի համար,
ուրեմն թող քո խօսքն էլ նորանցից
մէկի պէս լինի, եւ բարի խօսիր։
13 Բայց Միքիան ասեց. Կենդանի է Տէ-
րը, որ իմ Աստուածն ինչ որ ինձ ա-
սէ, այն եմ խօսելու։
14 Եւ եկաւ թագաւորի մօտ, եւ թա-
գաւորն ասեց նորան. Միքիա, Ռա-
մոթ-գաղաադ գնա՞նք պատերազմի,
թէ եմ կենամ. եւ նա ասեց. Գնա-
ցէք եւ կ'յաջողուէք, եւ նորանք ձեր
15 ձեռքը կ'տրուին։ Եւ թագաւորը նո-
րան ասեց. Քանի՞ անգամ եմ քեզ
երդում տամ որ Տիրոջ անունով
ինձ բացի ճշմարտութիւնից ոչինչ
16 չ'ասես։ Այն ժամանակ նա ասեց. Ես
տեսայ բոլոր Իսրայէլը ցրուած սարե-
րի վերայ իբրեւ ոչխարներ որ հովիւ
չ'ունին, եւ Տէրն ասեց. Սորանք
տէր չ'ունին. ամէն մարդ իր տունը
17 դառնայ խաղաղութեամբ։ Եւ Իսրա-
էլի թագաւորն ասեց Յոխափատին.
Քեզ չ'ասացի՞, որ ինձ համար բարի
18 բան չի մարգարէանալ, այլ չար։ Եւ
նա ասեց. Ուրեմն լսեցէք Տիրոջ խօս-
քը, ես տեսայ Տիրոջը նստած իր ա-
թոռի վերայ եւ երկնքի բոլոր զօրքե-
րը կանգնած նորա աջ եւ նորա ձախ
19 կողմին։ Եւ Տէրն ասեց. Ո՞վ կ'խաբէ
Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորին, որ վեր

–Գլ. ԺԶ. 5։
ԺԳ Թագ. բ. 18։

ԺԳ Թագ. իբ. 2 եւն։
Բ՚ Թագ. իդ. 3, 4, 9։

Բ Թագ. բ. 1։

ԼԴ Թագ. իբ. 20։

դնայ Թամովիթ–գաղաադի վերայ եւ կորչի. եւ մէկն այսպէս էր ասում,
20 եւ միւսն այնպէս էր ասում։ Եւ Յեհի ոգի դուրս եկաւ եւ կանգնեց Տիրոջ առաջին եւ ասեց. Ես նորան կ'խաբեմ.
21 եւ Տէրը նորան ասեց. Ի՞նչով։ Նա էլ ասեց. Ես դուրս կ'գնամ եւ նորա բոլոր մարգարէների բերանումը սուտ ոգի կ'լինեմ. եւ Տէրն ասեց. Դու կ'խաբես, եւ կարող էլ ես. գնա եւ
22 այդպէս արա։ Եւ հարց՝ Տէրը սուտ ոգի է դրել քո այդ մարգարէների բերանումը. բայց Տէրը քեզ համար չարիք է խօսել։
23 Այն ժամանակ Քանանայի որդի Սեդեկիան մօտեցաւ եւ զարկեց Միքիայի ծնօտին եւ ասեց. Ո՞ր ճանապարհով է անցկացել Տիրոջ հոգին ինձանից, որ քեզ հետ խօսէ։ Միքիան
24 էլ ասեց. Ահա կ'տեսնես այն օրը որ սենեակից սենեակ կ'մտնես թաքնուելու համար։
25 Եւ Իսրայէլի թագաւորն ասեց. Առէք Միքիային եւ տարէք քաղաքապետ Ամոնի եւ Թագաւորի որդի
26 Յոասի մօտ. Եւ ասեցէք. Այսպէս է ասում թագաւորը. Հորան բանտ դրէք, եւ նորան կերակրեցէք նեղութեան հացով եւ նեղութեան ջրով մինչեւ իմ խաղաղութեամբ գալը։
27 Եւ Միքիան ասեց. Եթէ դու խաղաղութեամբ ես դարձար եկար, Տէրն ինձանով չէ խօսել. նաեւ ասեց. Լսեցէք, ով ամէն ժողովուրդներ։
28 Եւ Իսրայէլի թագաւորն ու Յուդայի Յոսաֆատ թագաւորը գնացին
29 Ռամովիթ–գաղաադի վերայ։ Եւ Իսրայէլի թագաւորն ասեց Յոսաֆատին. Գէշ է կերպարանափոխուել եւ յոտ պատերազմի գնալ. բայց դու հագիր քո հանդերձները. եւ Իսրայէլի թագաւորը կերպարանափոխուեցաւ
30 եւ գնաց պատերազմը։ Եւ Ասորիների թագաւորն իր հետ եղող կառապետներին ասեց. Չ'պատերազմէք ոչ փոքրի եւ ոչ մեծի հետ, այլ միայն Իսրայէլի թագաւորի հետ։ Եւ եղաւ
31 երբոր կառապետները տեսան Յոսաֆատին, նորանք ասեցին. Իսրայէլի թագաւորը նա է, եւ դարձան դէպի նորան որ նորա հետ պատերազմին. եւ Յոսաֆատ աղաղակեց, եւ Տէրը նորան օգնութիւն արաւ. եւ Աստուած նորանց նա քաշեց նորանից։
32 Եւ երբոր կառապետները տեսան, որ նա Իսրայէլի թագաւորը չէ, այն ժամանակ նա դադարեց նորանից։
33 Եւ մի մարդ *իր անմեղութեամբը քաշեց աղեղը եւ զարկեց Իսրայէլի թագաւորին յօդուածների եւ զրահի միջովը. եւ նա ասեց կառավարին. Ձեռդ դարձրու եւ ինձ դուրս տար բանակիցը. որովհետեւ վիրաւորուեցայ։
34 Եւ պատերազմը բարձրացաւ այն օրը. եւ Իսրայէլի թագաւորը կանգնած էր կառքումը Ասորիների դէմ, եւ մեռաւ արեգակը մար մտնելու ժամանակին։

ԳԼ. ԺԹ

Յեհու յանդիմանուած է Յոսափատին իր հետ բարեկամանալուն համար։ Յոսափատը նորգումի է պաշտօնեաներ եւ արդարադատներ։

1 Եւ Յուդայի Յոսափատ թագաւորը խաղաղութեամբ *նա դառաւ իր
2 տունը Երուսաղէմ։ Եւ Անանիի որդի Յեհու հեռանաղը դուրս եկաւ նորա առաջին եւ ասեց Յոսափատ թագաւորին. Պէ՞տք էր չարին օգնել եւ որ *Տիրոջը ատողներին սիրել. եւ սորա համար բերդ վերայ բարկու-
3 թիւն կայ Տիրոջ երեսից։ Բայց *բեզ վերայ բարի բաներ են գտնուում. որովհետեւ բնաջինջ արիր Աստարովթի կուռքերը երկրից, եւ սիրտ պատրաստեցիր Աստուծուն խնդրելու։
4 Եւ Յոսափատ բնակուում էր Երուսաղէմումը. եւ դարձեալ դուրս եկաւ ժողովրդի մէջ Բերսաբէէից մինչեւ Եփրեմի սարը, եւ նորանց դարձրեց իրանց հայրերի Տէր Աստուծուն։
5 Եւ դատաւորներ դրաւ երկրումը Յուդայի բոլոր պարսպաւոր քաղաք-
6 Նեերումը՝ ամէն մէկ քաղաքի մէջ։ Եւ դատաւորներին ասեց. Տեսէք թէ դուք ինչ էք անում. որովհետեւ Էդուք մարդի համար չէք անանում դատաստանը, այլ Տիրոջ համար, եւ

---

¹Թագ. ա. 6։
²Թագ. ԻԲ. 10։ Նա. ԻԲ. 14։
³Գէդ. ԺԲ. 10։

*Կամ՝ իր ուժովը
—Գէդ. ԺԲ. 31։

⁴Գ Թագ. ԺԲ. 1։
⁵— Մն. ԻԲ. 29։
⁶Մագ. գլ. 21։

Կդ։ ԻԲ. 23։
⁷Տես գ Թագ. ԺԲ. 13։
Եր Ող. ա. 17։

նա ձեզ հետ է գաղտնաւորի
7 մը։ Ուրեմն Տիրոջ վախը ձեզ վերայ
լինի, զգուշութեամբ գործեցէք. ո-
րովհետեւ Էմեր Աստուծոյ մօտ
անիրաւութիւն, Էաչառութիւն եւ
կաշառք առնել չ'կայ։
8 Եւ Յոսափատ երուսաղէմացիներէն էլ դրաւ Էղեւտացիներից եւ քահանաներից եւ Իսրայէլի տոհմապետներից Տիրոջ իրաւունքի համար եւ գատելու համար, երբոր նա էին գարձել
9 Երուսաղէմ։ Եւ նորանց պատուիրեց ասելով. Այսպէս արէք Էտիրոջ վախով հաւատարմութեամբ եւ կատարեալ սրտով. Եւ համեն մի գաս, որ գայ ձեզ մօտ ձեր եղբայրներիցը որ
10 բնակուած են իրանց գաղաքներումը՝ թէ արիւնների համար թէ օրէնքի, թէ պատուիրանքի, թէ կանոնների եւ թէ իրաւունքների համար լինի, նորանց լուսաւորեցէք որ Տիրոջ դէմ յանցանք չ'գործեն, եւ որ բարկութիւն չ'գայ ձեզ վերայ եւ ձեր եղբայրների վերայ. այսպէս արէք, եւ
11 յանցաւոր չէք լինիլ։ Եւ ահա Ամարիա մեծ քահանան ձեզ վերայ է Էտիրոջ ամեն գործքումը, իսկ Յուդայի տան իշխան՝ Իսմայէլի որդի Զաբադիան՝ թագաւորի ամեն գործքումը. եւ ասորիկներըդ՝ Ղեւտացիներն ձեր առաջից. գօրացէք եւ գործեցէք, եւ Տէրը բարի հետ կ'լինի։

Գլ. Ի

Յոսափատ յաղթում է Ամմոնացիներին եւ Մովաբացիներին, եւ դաշնք գնում նրանց հետ։

1 Եւ եղաւ սորանից յետոյ, որ Մովաբի որդիքը եւ Էամմոնի որդիքը եւ նորանց հետ Մաոնացիներից էլ եկան Յոսափատի վերայ պատերազմելու։
2 Եւ ահա եկան ու Յոսափատին պատմեցին եւ ասացին. Քեզ վերայ մեծ բազմութիւն է գալիս ծովի այն կողմից Ասորիների միջից. եւ ահա նորանք Էասասանթամարումն են, որ է Են-
3 գադի։ Եւ Յոսափատը վախեցաւ եւ
4 երեսն ուղղեց Տիրոջը խնդրելու, եւ Իսմասպանութիւն քարոզեց բոլոր Յուդայի մէջ։ Եւ Յուդայեանք ժողովուեցան Տէրից օգնութիւն խնդրելու։ Եւ Յոսափատը կանգնեց Յու-
5 դայի եւ Երուսաղէմի ժողովքի մէջ
6 Տիրոջ տանը նոր սրահի առաջին. եւ ասեց. Ով մեր հայրերի Տէր Աստուածը, դու չ'ես այն Էերկինքում բնակող Աստուածը եւ Էազգերի բոլոր թագաւորութիւնների վերայ տիրողը, եւ քո ձեռին է զօրութիւնը եւ այժը եւ մէկը չէ կարող քեզ դէմ կենալ։
7 Չէ՞ որ դու, ով մեր Աստուած, քշեցիր այս երկրի բնակիչներին քո Իսրայէլ ժողովրդի առաջից եւ տուիր այն յաւիտեան քո սիրելի Աբրահամի
8 սերունդին։ Եւ նորանք բնակուեցին այնտեղ եւ նորանում քո անուան համար սրբարան չինեցին եւ ասացին.
9 Էեթէ մեզ վերայ չարիք, սուր, պատուհաս, եւ ժանտախտ կամ սով գայ, մենք կանգնենք այս տան առաջը քո դիմացը, որովհետեւ քո անունը այս տան վերայ է, եւ դէպի քեզ աղաղակենք մեր նեղութեան միջից, այն
10 ժամանակ լսես եւ ազատես. Եւ հիմա՝ ահա Ամմոնի եւ Մովաբի որդիքը եւ Սէիր սարի բնակիչները նորանց մէջը մանելու հրաման չ'տուիր Իսրայէլացիներին երբոր նորանք դուրս էին գալիս Եգիպտոսից. այլ Էնորանցից քաշ-
11 ուեցան, եւ նորանց չ'փչացրին. Բայց ահա նորանք հատուցանում են Էնէ Էմեր վերայ գալով, որ մեզ դուրս անեն քո ժառանգութիւնից, որ մեզ
12 ժառանգութիւն տուիր։ Ով մեր Աստուած, Էմի՞թէ նորանց չես դատի. որովհետեւ մենք զօրութիւն չ'ունենք այս մեծ բազմութեան դէմ, որ եկել է մեզ վերայ, եւ մենք չ'գիտենք թէ ինչ անենք. որովհետեւ Էմեր աչքերը
13 քեզ վերայ է։ Եւ բոլոր Յուդան կանգնած էր Տիրոջ առաջը, նաեւ նորանց երեխայքը. նորանց կանայքը եւ որդիքը։

ԷԲ Օր. ա. 4. Յար. բ. 3; ԼԺ. 10; Հովհ. ժ. 16.
ԽԲ Օր. ժ. 17.
ԶԲ Օր. ԺԹ. 18. Գլ. ԺԼ. 7, 8.
ԼԲ Թագ. իդ. 3.
ԼԲ Օր. ԺԼ. 8.

Ի— Մն. իդ. 30.
—
—գ Թագ. ա. 1; գ. 4, 7.
Ք— Թագ. ժա. 1.
Է Նե. ԺԳ. 7.

ՐԳլ. ԺԲ. 3. — Մն. իբ. 19.
Ի Նկր. բ. 21.
ՆԲ Օր. գ. 39.
Ի Սադ. իե. 7, 8.
Ը գ Թագ. բ. 33, 37. Գլ. գ. 28—30.

ՔԲ Օր. բ. 4, 9, 19.
Ֆ Թես. ի. 21.
Ի Սադ. Ժգ. 12.
Չ— Թագ. գ. 13.
Ի Սադ. իե. 15; ԺԽ. 1, 2; ԺԽ. 8.

44 Եւ Աասիի որդիներից Ղեւսացի
Մաթանեայի որդի Յէհիէլի որդի
Բանիայի որդի Զաքարիայի որդի
Յաղիէլի վերայ հնկաւ Տիրոջ հոգին
45 ժողովքի մէջտեղ։ Եւ նա ասեց. Ա-
կանջ դրէք, ով բոլոր Յուդա եւ Ե-
րուսաղէմի բնակիչներ եւ ով Յոսա-
փատ Թագաւոր, Տէրը ձեզ այսպէս է
ասում. Դուք մի վախենաք եւ մի
զարհուրիք այս մեծ բազմութեան երե-
սից. որովհետեւ պատերազմը ձերը
46 չէ այլ Աստուծուն է։ Էդուց իջէք
նորանց վերայ. ահա նորանք վեր են
գնում Ասիսի զառիվերովը, եւ դուք
նորանց կ'գտնէք հեղեղատի ծայրումը
47 Յերուէլի անապատի առաջին։ Դուք
չէք պատերազմելու այս մեծ. դուք
կացէք, կանգնեցէք եւ կ'տեսնէք Տի-
րոջ փրկութիւնը ձեզ հետ, ով Յուդա
եւ Երուսաղէմ. մի վախենաք եւ մի
զարհուրիք. էդուց նորանց դիմացը
դուրս եկէք, եւ Տէրը ձեզ հետ է լի-
48 նելու։ Եւ Յոսափատ խոնարհուե-
ցաւ երեսովը մինչեւ գետինը, եւ բո-
լոր Յուդան եւ Երուսաղէմի բնակիչ-
ները բնկան Տիրոջ առաջը, որ Տիրո-
49 ջը երկրպագութիւն անեն։ Եւ կա-
հաթեանց որդիներից եւ Կորխեանց
որդիներից եղող Ղեւսացիները վեր
կացան Իսրայէլի Տէր Աստուծուն չատ
բարձր ձայնով օրհնելու։
20 Եւ առաւօտը կանուխ վեր կացան
եւ գնացին Թեկուէի անապատը. եւ
նորանց գնալու ժամանակին Յոսա-
փատը կանգնեց եւ ասեց. Լսեցէք
ով Յուդա եւ Երուսաղէմի բնակիչ-
ներ. հաւատացէք ձեր Տէր Աստու-
ծուն եւ հաստատ կ'լինաք. հաւատա-
ցէք նորա մարգարէներին, եւ յաղո-
21 ղութիւն կ'ունենաք։ Եւ խորհուրդ
արաւ ժողովրդի հետ, եւ դրաւ Տի-
րոջ համար երգիչներ եւ սուրբ փառ-
քը օրհնաբանողներ սպառազինեալնե-
րի առաջից դուրս գալով եւ ասելով.
Գոհացէք Եհովայից, որովհետեւ նորա
ողորմութիւնը յաւիտեան է։
22 Եւ երբոր նորանք ցնծութեան երգն
ու օրհնութիւնն սկսեցին, Տէրը դա-
բանակայներ հանեց Ամմոնի Մոաբ
որդկանց եւ Սէիր սարի [illegible]
դէմ, որ եկել էին Յուդայի վերայ,
23 եւ նորանք կատորուեցան։ Որովհետեւ
Ամմոնի եւ Մոաբի որդիքը վեր կա-
ցան Սէիր սարի բնակիչների վերայ
յարդելու եւ բնաջինջ անելու. եւ
երբոր վերջացրին Սէիրի բնակիչներին,
իրար օգնեցին միմեանց ջարդելու։
24 Եւ Յուդայեանք եկան անապատի մե-
ջի դիտանոցը եւ նայեցին այն բազ-
մութեան վերայ, եւ ահա նորանց
դիերը փռուած էին երկրի վերայ, եւ
25 մէկ ազատուած չկար։ Այն ժամա-
նակ Յոսափատը եւ նորա ժողո-
վուրդն եկան նորանց աւարը առնելու
եւ նորանց մէջ գտան չատ ապրանք
էլ, մարմիններ էլ, պատուական ա-
նօթներ էլ, եւ իրանց համար կողոպ-
տեցին, որ չէին կարողանում տանել.
երեք օր աւար կողոպտեցին, որով-
հետեւ չատ էր։
26 Եւ չորրորդ օրը ժողովուեցան Օրհ-
նութեան հովիտում. որովհետեւ այն-
տեղ օրհնեցին Տիրոջը, նորա համար
այնտեղի անունը կոչեցին Օրհնու-
27 թեան հովիտ մինչեւ այսօր։ Եւ նա
գտան բոլոր Յուդայի եւ Երուսա-
ղէմի մարդիկը եւ Յոսափատն իրենց
նորանց պարագլուխ, որ յետ գնանան
Երուսաղէմ ուրախութեամբ, որովհե-
տեւ Տէրը նորանց ուրախացրել էր
28 իրանց թշնամիներից։ Եւ
նորանք մտան Երուսաղէմ տաւիղնե-
րով, քնարներով եւ փողերով Տիրոջ
տունը։ Եւ Աստուծոյ երկիւղն եղաւ
երկրի թագաւորութիւնների վերայ
լսելով թէ Տէրը պատերազմել Իսրա-
30 յէլի թշնամիների հետ։ Եւ Յոսա-
փատի թագաւորութիւնը հանգստա-
ցաւ, եւ Աստուած նորան հանգար-
տութիւն տուաւ չուրջանակի։
31 Այն Յոսափատը թագաւորեց Յու-
դայի վերայ. երեսունեւհինգ տարե-
կան էր թագաւոր դառնալիս եւ քա-
սանեւհինգ տարի թագաւորեց Երու-
սաղէմում եւ նորա մօր անունն էր
32 Ազուբա դուստր Սաղիի։ Եւ գնաց

ա Թագ. գլ. 2. գլ. ԺԶ. 1. | 29, 30.
գլ. 20.
ե Եզ. ԺԳ. 13, 14; Դատ. է. | ը Եզ. ԺԳ. 13, 14; Դատ. է.
21.

յ Թագ. ԺԳ. 9; գլ. ԺԶ. 2. | գ Դատ. է. 22.
լբ. 8. | ՃՂՀՆԴ. ԺԲ. 43.
ՀԵՍ. է. 9. | ԺԳ Թագ. իբ. 41—43։

իր հայր Աստի ճանապարհումը, եւ նորանից չվռատորուեց, որ ուղղութիւն էր առում Տիրոջ աչքի —ՀԸ։
33 Միայն թէ Նաբաթացու աղախինները վեր չառնուեցան, եւ ժողովուրդն էլ առաջուն չէր պատրաստել իր սիրտը
34 դէպի իրանց հայրերի Աստուածը։ Եւ Յովսափատի գործերի մնացորդը առաջինները եւ վերջինները, ահա նորանք գրուած են Ննանիի որդի Եհուի պատմութիւնների մէջ, որոնք անցել են Իսրայէլի թագաւորների դրքի մէջ։
35 Եւ սորանից յետոյ բնկերացաւ Յուդայի Յովսափատ թագաւորը Իսրայէլի Աքազիա թագաւորի հետ, որ
36 չարութիւն էր գործում. Եւ նորա հետ բնկերացաւ, որ նաւեր չինեն Թարսիս գնալու համար. եւ նաւեր
37 չինեցին Գասիոնգաբերում։ Եւ Մարեսացի Դոդիայի որդի Եղիազարը մարգարէացաւ Յովսափատի մասին ասելով. Որովհետեւ դու Աքազիայի հետ բնկերացար, Տէրը քանդել է քո գործքը։ Եւ նաւերը կոտրտուեցան եւ չկարողացան Թարսիս գնալ։

Գլ. ԻԱ

Յովրամի սկզբնական թագաւորութիւնը։ Եղովմացիք ապստամբւում են Եհովայի մի նամակը Յովրամի մասը.

1 Եւ Յովսափատը ննջեց իր հայրերի
հետ եւ թաղուեցաւ իր հայրերի հետ
Դաւիթի քաղաքում. եւ նորա որ-
2 դի Յովրամը թագաւոր եղաւ նորա
տեղ։ Եւ նորա եղբայրները՝ Յովսա-
փատի որդիքը՝ Ազարիա, Եհիէել,
Զաքարիա, Ազարիու, Միքայէլ եւ Սա-
փատիա էին. սորանք ամենքը Իսրա-
յէլի թագաւոր Յովսափատի որդիքն
3 էին։ Եւ նորանց հայրը տուաւ նո-
րանց շատ պարգեւներ՝ ոսկի եւ ար-
ծաթ եւ պատուական բաներ Յուդայի
մէջի պարսպաւոր քաղաքներով մէկ-
տեղ. բայց թագաւորութիւնը տուաւ
Յովրամին, որովհետեւ նա էր անդ-
4 րանիկը։ Եւ երբոր Յովրամը մաւ
իր հօր թագաւորութիւնը եւ հաստատուեցաւ, այն ժամանակ սրով բնպանեց իր բոլոր եղբայրներին, նաեւ Իսրայէլի իշխաններից մանց։
5 Յովրամը երեսունեւերկու տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ, եւ ութ տարի թագաւորութիւն արաւ
6 Երուսաղէմում։ Եւ գնաց Իսրայէլի թագաւորների ճանապարհով, ինչպէս որ Աքաաբի տունն էր անում. որովհետեւ Աքաաբի աղջիկը նորա կինն էր, եւ չարութիւն արաւ Տիրոջ
7 առաջին։ Բայց Տէրը չուզեց Դաւիթի տունը կորցնել այն ուխտի համար, որ արել էր Դաւիթի հետ, եւ ինչպէս որ նորան խոստացել էր նորան եւ նորա որդիկանցը մէկ ճրագ տալ ամեն ժամանակ։
8 Ննորա օրերին ապստամբուեց Եդովմը Յուդայի ձեռքի տակից, եւ իրանց
9 վերայ մէկ թագաւոր դրին։ Եւ Յովրամը գնաց իր իշխաններով եւ բոլոր կառքերով, եւ գիշերը վեր կացաւ զարկից Եդովմացիներին, որ իրան չրջապատում էին, եւ կառքերի
10 իշխաններին։ Եւ Եդովմացիները ապստամբուեցին Յուդայի ձեռքի տակից մինչեւ այս օրը. այն ժամանակ Լիբնան էլ ապստամբուեց նորա ձեռքի տակից, որովհետեւ Թողեց իրան հայ-
11 րերի Տէր Աստուածին։ Նա բարձրաւանդակներ էլ չինեց Յուդայի սարերի վերայ, եւ Երուսաղէմի բնակիչներին պոռնկութիւն անել տուաւ եւ մոլորեցրեց Յուդային։
12 Եւ նորան թուղթ եկաւ Եղիա մարգարէից ասելով. Այսպէս է ասում քո հայր Դաւիթի Տէր Աստուածը. Որովհետեւ չգնացիր քո հայր Յովսափատի ճանապարհներով եւ Յուդայի Ասա թագաւորի ճանապարհներով,
13 Այլ գնացիր Իսրայէլի թագաւորների ճանապարհով եւ պոռնկութիւն տանել տուիր Յուդային եւ Երուսաղէմի բնակիչներին Աքաաբի տան պոռնկութիւնների պէս, նաեւ քո հօր տան

ա Գ. Թագ. ԻԲ. 50.
բ Գ. Թագ. ԻԲ. 51.
գ Գ. Թագ. ԻԲ. 52.
դ Գ. Թագ. Ա. 1.
ե Գ. Թագ. ԻԲ. 49, 50.
զ Տես Գ. Թագ. ԻԲ. 50.
է Գ. Թագ. ԻԲ. 49.
ը Գ. Թագ. Բ. 24.
թ Գ. Թագ. ԻԲ. 51.
ժ Գ. Թագ. Ա. 1.
ի Գ. Թագ. Բ. 16.
լ Գ. Թագ. Բ. 17—24.
խ Գ. Թագ. Ի. ԻԲ. 2.
ծ Գ. Թագ. Ի. 12, 13.
կ Գ. Թագ. Բ. 20 եւ հետ.
հ Եզեկ. Ա. 1, ԻԲ. 24.
ձ Գ. Թագ. Ժգ. 2—5.
ղ Գ. Թագ. Ժգ. 21—33.

եղբայրներիդ՝ որ Էքզաներից լաւ էին,
44 ապանեցիր, Ահա Տէրը մեծ հարուած-
ով պիտի հարուածէ քո ժողովրդին,
քո որդիներին, քո կնիկներին եւ քո
45 բոլոր առացուածքին. եւ քեզ՝ մեծ հի-
ւանդութիւններով փորի հիւանդու-
թիւնով, մինչեւ որ քո փորոքիքը
դուրս թափուի հիւանդութիւնից
օրից օր։
46 Եւ Տէրը հրդռեց Յորամի դէմ
Փղշտացիների եւ Արաբացիների ոգին,
որ բնակվում էին Եթովպացիների կող-
47 մերին. եւ նորանք գնացին Յուդայի
վերայ եւ ճեղքեցին նորան եւ գերի
արին թագաւորի տանը գտնուած բո-
լոր առացուածքը. նաեւ Խորա որ-
դիներին եւ նորա կիներին. եւ նորա
համար մի որդի չ'մնաց միայն թէ նո-
րա որդիներից ամենափոքրը՝ Յոահա-
զը։
48 Եւ այս ամենից յետոյ Տէրը զար-
կեց նորան փորոքիքի հիւանդութիւ-
49 նով որ անբուժելի էր։ Եւ մի քանի
ժամանակներից յետոյ, երբոր երկու
տարուայ չափ ժամանակ էր անցել
վերջացել, նորա փորոքիքը թափուե-
ցան իր հիւանդութիւնից, եւ նա
մեռաւ չարաչար հիւանդութիւնով։
Եւ նորա ժողովուրդը նորա համար
խունկ չ'ծխեցին ինչպէս որ նորա
20 հայրերի վերայ ծխել էին։ Նա երե-
սունեւերկու տարեկան էր երբոր թա-
գաւոր եղաւ, եւ ութը տարի թագա-
ւորեց Երուսաղէմում, եւ գնաց ա-
նանց փափաքուած լինելու, եւ նո-
րան թաղեցին Դաւիթի քաղաքումը,
բայց ոչ թէ թագաւորների գերեզման-
ներումը։

ԳԼ. ԻԲ

Ոքզիայի չար թագաւորութիւնը եւ մահը։ Նորա մօր՝ Գոթոլիայի սպանութիւնը։

1 Եւ Երուսաղէմի բնակիչները թագա-
ւոր արին նորա տեղ նորա փոքր որ-
դի Ոքզիային, որովհետեւ բոլոր
մեծերին սպանել էին այն գունդերը,
որ բանակն էին եկել Արաբացիների
հետ։ Եւ թագաւոր եղաւ Յուդայի
Յորամ թագաւորի որդի Ոքզիան։
2 Ոքզիան Քսանաւուենեւերկու տարե-
կան էր երբոր թագաւոր եղաւ եւ մէկ
տարի թագաւորեց Երուսաղէմում,
եւ նորա մօր անունն էր Գոթոլիա՝
3 դուստր Ամրիի։ Սա էլ գնաց Աքաաբի
տան ճանապարհներով. որովհետեւ
նորա մայրը նորան խրատում էր չա-
4 րութիւն անելու։ Եւ նա չարութիւն
արաւ Տիրոջ աչքի առաջ Աքաաբի
տան պէս. որովհետեւ նորանք էին
նորա խրատ տուողները իր հօր մա-
հից յետոյ նորան փչացնելու համար։
5 Նաեւ նորանց խորհուրդներովն էր
գնում, եւ Խրայէլի թագաւոր Ա-
քաաբի որդի Յորամի հետ գնաց պա-
տերազմ Ասորիների թագաւոր Ազայէլի
վերայ Ռամովթ-գաղաադ։ Բայց Ասո-
6 րիները յաղթեցին Յորամին։ Եւ նա
նա դարաւ, որ բժշկուի Յեզրայէ-
լում այն վէրքերից, որ նորան տուին
Ռամայում, երբոր պատերազմում էր
Ասորիների Ազայէլ թագաւորի հետ։ Եւ
Յուդայի թագաւոր Յորամեան Ա-
զարիան իջաւ Յեզրայէլ Աքաաբի որ-
դի Յորամին տեսնելու որ հիւանդ
7 էր։ Եւ Աստուածանից էր Ոքզիայի
կործանումը, որ Յորամի մօտ գնար.
որովհետեւ երբոր նկաւ Յորամի
հետ դուրս նկաւ Նամեսեան Յէուի
առաջը, Որին օծել էր Տէրը Աքաա-
բի տունը բնաջինջ անելու համար։
8 Եւ եղաւ երբոր Յէուն Աքաաբի տան
վերայ դատաստանը գործ էր գնում,
այն ժամանակ գտաւ, որ Յուդայի
իշխանները եւ Ոքզիայի եղբօրորդի-
ները ծառայում էին Ոքզիային, եւ
9 նա նորանց սպանեց։ Եւ որոնց Ո-
քզիային, եւ նորան բռնեցին երբոր
նա թաք էր կացել Սամարիայումը,
եւ նորան բերին Յէուի մօտ, եւ նո-
րան սպանեց. եւ նորան թաղեցին.

Էդ Թագ. բ. 31։
Հմմտ գ Թագ. Ժա. 14, 23։
Ա Պար. իդ. 7։
Ա Պար. իբ. 1՝ «Ոքզիա» եւ իբ. 6՝ «Ազարիա» է կոչուած։
Ա Պար. ժգ. 14։

Հմմտ Պար. իա. 17։
Ա Պար. իա. 16։
Էդ Թագ. բ. 24, 25 եւլն։
Հմմտ գ Թագ. ը. 26 եւ Պար. իա. 20։

Էդ Թագ. բ. 28 եւլն։
Էդ Թագ. Թ. 15։
Կամ՝ Ոքզիա
Դատ. Ժգ. 1։ գ Թագ. Ժբ. 15։ Պար. Ժ. 15։

Էդ Թագ. Թ. 21։
Էդ Թագ. Թ. 6, 7։
Էդ Թագ. Ժ. 10, 11։
Էդ Թագ. Ժ. 13, 14։
Հմմտ գ Թագ. Թ. 27։

որովհետեւ ասեցին. Այս այն Յովաբ-
փսաի որդին է Էոր Տիրոջը խնդրում
էր իր բոլոր սրտովը։ Եւ Ոբդոիայի
տանը մէկը չկար որ կարողանար
թագաւորել։
10 Բայց Ոբդոիայի մայր Գոթողիան,
երբոր տեսաւ թէ որդին մնաւ, վեր
կացաւ եւ փչացրեց Յուդայի տան
բոլոր թագաւորական սերունդը։
11 Բայց Թագաւորի աղջիկը Յոսաբէէն
առաւ Ոբդոիայի որդի Յովասին եւ
նորան գողացաւ թագաւորի սպան-
ուած որդկանց միջից, եւ նորան դր-
բաւ նորա դայեակի հետ անկողինն-
երի սենեակումը, եւ [-]ղէ Յովրամ
թագաւորի աղջիկ Յոսաբէէն Յովիա-
դա քահանայի կինը՝ որովհետեւ Ոբդ-
դիայի քոյրն էր, նորան թաքցրեց
Գոթողիայի երեսից, որ նորան չըս-
12 պանեց։ Եւ վեց տարի Աստուծոյ տա-
նը թաք կացած մնաց նորանց հետ,
եւ Գոթողիան թագաւորում էր
անուամ երկրի վերայ։

ԳԼ. ԻԴ

Յովիադա քահանան Յովասին թագաւոր է չրնծում։ Գո-
թողիան սպանվում է։ Բահանի պաշտամունքը քան-
դում են։

4 Եւ [-]ւթներորդ տարին զօրացաւ Յո-
վիադան եւ իրան հետ դաշինքի մէջ
առաւ հարիւրապետ Ազորիայի որդի
Ազարիային, Յովհանանի որդի Իսմա-
էլին, Ովբեդի որդի Ազարիային, Ա-
դայիայի որդի Մաասէային եւ Զիք-
2 րիի որդի Եղիսափաթին։ Եւ նորանք
չրջեցին Յուդայի մէջ եւ ժողովեցին
Ղեւտացիներին Յուդայի ամէն քա-
ղաքներիցը եւ Իսրայէլի տոհմապետ-
3 ներին, եւ եկան Երուսաղէմ։ Եւ բո-
լոր ժողովքը դաշինք արաւ թագաւո-
րի հետ Աստուծոյ տանը. եւ Յո-
[-]ադա ասեց նորանց. Ահա թագաւորի
որդին պիտի թագաւորէ, ինչպէս որ
Տէրն ասել է Դաւիթի որդիների մա-
4 սին։ Սա է ձեր անելու բանը, ձեր
երրորդ մասը որ գալիս են չաբաթ
օրը՝ քահանաներից եւ Ղեւտացինե-
5 րից դռների դռնապաններ լինէք. Եւ
մէկ երրորդը լինի թագաւորի տանը,
եւ երրորդ մասը Եսոդի դռանը լինի,
իսկ բոլոր ժողովուրդը Տիրոջ տան
6 գաւիթում։ Եւ ոչ ոք չմտնի Տիրոջ
տունը բացի քահանաներից եւ Ղեւ-
տացի ծառայողներից, նորանք մտնեն,
որովհետեւ նորանք սուրբ են. եւ բո-
լոր ժողովուրդը պահէ Տիրոջ պահապա-
7 նութիւնը։ Եւ Ղեւտացիները չուրջա-
նակի չրջապատեն թագաւորին ամէն
մարդ իր զէնքերը ձեռքին. եւ ոտնը
մտնողը մեռցնուի. եւ թագաւորի
հետ լինէք նորա մտած եւ դուրս ե-
8 կած ժամանակը։ Եւ Ղեւտացիները եւ
բոլոր Յուդան բոլորովին Յովիադա
քահանայի պատուիրածին պէս արին.
եւ ամէն մարդ առաւ իր մարդկանցը
որ գալիս էին չաբաթ օրը. որովհե-
տեւ Յովիադա քահանան չարձակեց
9 հազարապետութիւնները։ Եւ Յովիա-
դա քահանան տուաւ հարիւրապետ-
ներին Դաւիթ թագաւորի նիզակները,
ասպարները եւ վահանները, որ Աս-
10 տուծոյ տանն էին։ Եւ կանգնեցրեց
բոլոր ժողովրդին՝ ամէն մէկին իր զէն-
քը ձեռքին տան աջ կողմից մինչեւ
տան ձախ կողմը սեղանի եւ տան մօտ
11 թագաւորի չուրջը. Եւ դուրս հանե-
ցին թագաւորի որդուին, եւ նորա
վերայ դրին թագը եւ վկայութիւնը,
եւ նորան թագաւոր չինեցին. Եւ
Յովիադան եւ նորա որդիքը նորան
օծեցին. եւ ասեցին. Կեցցէ արքայ։
12 Եւ Գոթողիան լսեց վազող եւ թա-
գաւորին չնորհաւորող ժողովրդի ձայ-
նը եւ դնաց ժողովրդի մօտ Տիրոջ
13 տունը. Եւ մտիկ տուաւ, եւ ահա
թագաւորը կանգնած էր իր սիւնի
մօտ մուտքի կշտին, եւ զօրապետներն
ու փողերը թագաւորի մօտ. եւ երկ-
րի բոլոր ժողովուրդն ուրախանում եւ
փողերը հնչեցնում էին, եւ երգիչները
եւ նուագարաններով
օրհներգում, այն ժամանակ Գոթո-
ղիան պատառեց իր հանդերձները եւ
ասեց. Դաւաճանութիւն, դաւաճա-
14 նութիւն։ Եւ Յովիադա քահանան

[-]Գ. ԺԱ. 4։
[-]գ Թագ. ԺԱ. 1 եւ 3։
[-]գ Թագ. ԺԱ. 2։

[-]գ Թագ. ԺԱ. 4 եւ 5։
Բր Թագ. Ե. 12։ գ Թագ.
Բ. 4. Բ. 5։ Գ. Ը. 10։ Ե.
18։ ԻԱ. 7։
[-] Մն. Իգ. 28, 29։
[-]Տես ա Մն. Իգ. 4 եւ 5։

Բր Օր. ԺԷ. 18։
[-]ա Մն. ԻԱ. 8։

հրամայեց հարիւրապետներին, որ նշանակուած էին զօրքի վերայ եւ ասեց Նոյանց. Դուրս հանեցէք զոյգս կարդերի միջից, եւ Նոյա տեսիլ գնացողը սրով սպանուի, որովհետեւ քահանան ասել էր թէ Նոյան չ'սպա-
15 նէ. Տիրոջ ասեր։ Եւ Նոյանք իրանց ձեռքերը ձգեցին Նոյա վերայ. եւ երբոր նա թագաւորի պատառը մտնող էֆիերի դռան մուտքն էր մտել, այնտեղ Նոյան սպանեցին։
16 Եւ Յովիադան ուխտ դրաւ իր մէջ եւ բոլոր ժողովրդի մէջ եւ թագաւորի մէջ, որ Տիրոջ ժողովուրդը լինին։
17 Եւ բոլոր ժողովուրդը գնաց Բահաղի տունը եւ քանդեցին Նորան, Նոյա սեղանները եւ պատկերները փշրեցին, եւ Բահաղի քուրմ Մատթանին բա-
18 պանեցին սեղանների առաջին։ Եւ Յովիադան ոստիկաններ դրաւ Տիրոջ տան վերայ այն Ղեւտացի քահանաների ձեռովը, Դաւթոնց որոշել էր Դաւիթը Տիրոջ տան համար որ Տիրոջը ողջակէզներ մատուցանեն, ինչպէս գրուած է Մովսէսի օրէնքումը՝ ուրախութիւնով եւ երգով Դաւիթի
19 առնմանութեան համեմատ։ Եւ դռնապաններին դրաւ Տիրոջ տան դռների վերայ, որ ոչ մի բանում անմաքուր
20 եղողը չմտնէ։ Եւ վեր առաւ հարիւրապետներին եւ ազնուականներին եւ ժողովրդի իշխաններին եւ երկրի բոլոր ժողովրդին, եւ թագաւորին Տիրոջ տանից իջեցրեց, եւ վերի դռան միջովը մտան թագաւորի տունը, եւ թագաւորին նստեցրին թա-
21 գաւորութեան աթոռի վերայ։ Եւ երկրի ամեն ժողովուրդն ուրախացաւ, եւ քաղաքը խաղաղեցաւ։ Իսկ Թոթոզիային սրով սպանեցին։

ԳԼ. ԻԴ

Յովաս բարի գործերը, կուռք պաշտելը, պատիժը և մահը։

1 Յովասը ութ
տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ. եւ քառասուն տարի թագաւորութիւն արաւ Երուսա-

ղէմում. եւ Նոյա մօր անունն էր
2 Սաբիա՝ Բեերսաբէեցի։ Եւ Յովասն իւղղութիւն արաւ Տիրոջ աչքի առաջ ամբողջ քահանայի բոլոր օրե-
3 րին։ Եւ Յովիադան Նոյա համար երկու կին առաւ, եւ նա որդիներ եւ աղջիկներ ծնեց։
4 Եւ սորանից յետոյ Յովասի սիրտն
5 ուզեց, որ Տիրոջ տունը Նորոգէ։ Եւ ժողովից քահանաներին եւ Ղեւտացիներին եւ ասեց Նոյանց. Դուրս եկէք գնացէք Յուդայի քաղաքները եւ բոլոր Իսրայէլից տարուց տարի փող հաւաքեցէք ձեր Աստուծոյ տունը Նորոգելու, եւ դուք չուտով արէք այս գործը. սակայն Ղեւտացիները չու-
6 տով չարին։ Եւ թագաւորը կանչեց Յովիադա իշխանին եւ ասեց Նոյան. Ինչու համար չես պահանջում Ղեւտացիներից, որ բերին Յուդայից եւ Երուսաղէմից Տիրոջ ծառայ Մովսէսի եւ Իսրայէլի ժողովքի դրած տուր-
7 քը վկայութեան խորանի համար։ Որովհետեւ Հանօրէն Թոթոզիան և Նորա որդիքը քանդել են Աստուծոյ տունը եւ Տիրոջ տան բոլոր Կռուէրները գործ են անել Բահաղիմի համար։
8 Եւ թագաւորը հրամայեց եւ մի մկ արկղ չինեցին եւ դրին Նոյան Տիրոջ
9 տան դռանը դուրսում։ Եւ մունետիկ կանչել տուին Յուդայում եւ Երուսաղէմում, որ բերին Տիրոջ համար Աստուծոյ ծառայ Մովսէսի Իսրայէլի վերայ անապատումը դրած տուրքը։
10 Եւ բոլոր իշխանները եւ բոլոր ժողովուրդը ուրախացան, եւ բերում ու դնում էին արկղի մէջ մինչեւ որ լցու-
11 նեցաւ։ Եւ այն ժամանակ երբոր բերում էին արկղը Ղեւտացիների ձեռովը թագաւորի վերակացուի մօտ, եւ երբոր տեսնում էին, որ փողը չատացել է, այն ժամանակ գալիս էր թագաւորի գրագիրը եւ քահանայապետի վերակացուն, եւ դատարկում էին արկղը, յետոյ տանում նո էին դարձնում իր տեղը. այսպէս էին անում օր ըստ օրէ. եւ չատ փող հաւաքե-

---

ԻԿԹ. գ. 28։ ԵրԻմ. լ. 40.
ԷՐ Օր. ԺԹ. 9.
ՂՎԼ. Ա. 3, յ. 27.
Թ—ՍԱ. իդ. 8, 30, 31. իդ. 1.
ՂՎԼ. իդ. 2.
Ա— ՍԱ. իե. 2, 6.
Ե— ՍԱ. իդ. 1 եւ 2։
ԶԴ ԹԱԳ. Ժ. 19.
—
Գ ԹԱԳ. Ժ. 21։ ԺԲ. 1 եւ 2։
ՂՎԼ. իդ. 5.
Է Դ ԹԱԳ. ԺԲ. 4.
ԹԴ ԹԱԳ. ԺԲ. 7.
Ի ՆԵ. լ. 12—16.
ՉՂՎ. իա. 17։
ԻԴ ԹԱԳ. ԺԱ. 13։ Գ ԹԱԳ. ԺԲ. 4։
ԷԴ ԹԱԳ. ԺԲ. 9.

12 ցին ։ Եւ Թագաւորն ու Յովիադան տային էին այն ի-ղը Տիրոջ տան ծառայութեան գործն անողներին. եւ նորանք քարահատներ եւ հիւսներ էին վարձում Տիրոջ տունը նորոգելու համար, նաեւ պղնձագործներին եւ պղնձագործներին Տի-
13 րոջ տունը ամրացնելու համար ։ Եւ գործաւորները գործում էին, եւ նորոգութեան գործը կատարուեցաւ նորանց ձեռով. եւ Աստուծոյ տունը վերականգնեցին իր չափովը եւ նո-
14 ր ա ն պնդացրին ։ Եւ գործը վերջանալուց յետոյ փողի մնացածը բերում էին Թագաւորի եւ Յովիադայի առաջին. եւ Ընորանք Տիրոջ տան համար անօթներ էին շինում, պաշտաման եւ ողջակէզների համար անօթներ եւ խնկաաուփեր եւ ոսկի ու արծաթի ամաններ. եւ ողջակէզներ էին մատուցանում միշտ Տիրոջ տանը Յովիադայի բոլոր օրերումը ։
15 Եւ Յովիադան ծերացաւ եւ յօրեւրով կշտացաւ, եւ մեռաւ, եւ մեռնելիս հարիւր երեսուն տարեկան էր։
16 Եւ նորան Թաղեցին Դաւիթի քաղաքումը Թագաւորների հետ. որովհետեւ նա Իսրայէլում բարութիւն արաւ Աստուծոյ եւ նորա տան համար ։
17 Եւ Յովիադայի մեռնելուց յետոյ եկան Յուդայի իշխանները եւ խոնարհութիւն արին Թագաւորին. այն ժամանակը Թագաւորը նորանց լսում
18 էր ։ Եւ Թողեցին իրանց հայրերի Տէր Աստուծոյ տունը, եւ ծառայեցին Աստարովթներին եւ Էկուռքերի. եւ Յուդայի ու Երուսաղէմի վերայ Յարկութիւն եկաւ նորանց այս յանցանքի
19 համար ։ Եւ նա նորանց մօտ մարգարէներ էր ուղարկում, որ նորանց դարձնեն դէպի Տէրը. եւ նորանք վկայութիւն արին նորանց դէմ. բայց նորանք ականջ չդրին ։
20 Եւ Ազարիայ հոգին եկաւ Յովիադա քահանայի որդի Զաքարիայի վրայ, եւ նա կանգնեց ժողովրդի առաջին մի բարձր տեղ եւ նորանց ասեց. Այսպէս է ասում Աստուած. Ինչու համար էք դուք անցնում Տիրոջ պատուիրանքովը. ուրեմն յաջողութիւն չէք ունենալ, որովհետեւ դուք Թողել էք Տիրոջը, նա էլ կ'Թո-
21 ղէ ձեզ ։ Եւ նորանք յարձակուեցան նորա վերայ եւ նորան քարկոծ արին Թագաւորի հրամանովը Տիրոջ տան սրահումը ։
22 Եւ Յովաս Թագաւորը չյիշեց այն ողորմութիւնը, որ նորա հայրը Յովիադան արել էր նորան, եւ սպանեց նորա որդին. եւ նա մեռնելիս ասեց. Տէրը տեսնէ եւ պահանջէ ։
23 Եւ հետեւեալ տարին եկաւ նորա վերայ Ասորիների զօրքը, եւ եկան Յուդայի եւ Երուսաղէմի վերայ եւ փչացրին ժողովրդից ժողովրդի բոլոր իշխաններին եւ նորանց բոլոր աւարը ուղարկեցին Դամասկոս՝ Թագաւորին։
24 Թէեւ քիչ մարդկանցով եկան Ասորիների զօրքերը, բայց Տէրը մի շատ մեծ զօրք նորանց ձեռքը մատնեց, որովհետեւ Թողել էին իրանց հայրերի Տէր Աստուծուն։ Եւ այսպէս
25 Յովասի դատաստանն արին ։ Եւ երբոր նորանք գնացին այնտեղից, նորան մեծ հիւանդութիւնների մէջ Թողելով, Նորա դէմ դաւաճանութիւն արին նորա ծառաները Յովիադա քահանայի որդկանց արեան համար, եւ նորան սպանեցին իր անկողնի վերայ. եւ նա մեռաւ. եւ նորան Թաղեցին Դաւիթի քաղաքումը, բայց չ'Թաղեցին Թագաւորների գերեզմանատանը ։
26 Եւ սորանք են նորա դէմ դաւաճանութիւն անողները՝ Ամմոնացի կընկայ Սամեթի որդի Զաբադը, եւ Մովաբացի կինկայ Սամարիթի որդի
27 Յովզաբադը ։ Եւ նորա որդկանց համար, եւ նորա դէմ եղած չատ պատուհասների մասին, եւ Աստուծոյ տան շինութեան մասին, ահա դորանք գրուած են Թագաւորաց գրքի յիշա-

---

ա Տճ. գ. Թագ. ժբ. 13. | գ. 9։
բ Մն. իգ. 1. | գ Դ. ժբ. 2, 10. իթ. 8. լբ. 23։
(ե Տճ. Գ. խ. 21) | է Դ. իգ. 15։
է գ Թագ. ժգ. 33. | ը Դ. ժգ. 15։
իբ Թագ. ե. 21. Տճ. ա Թագ. | թ Նհմ. ժգ. 15, 21։

ժ Դ. գ. 34. Գ. ժե. 1։ | ի Մն. ժգ. 41.
ժ. 14։ | ի Գ. ժե. 2.
ի Ղև. իգ. 8, 36, 37. ես. լ. 17։ | ի Տճ. Գ. իբ. 8. ես. ժ. 3։
ի գ Թագ. ժբ. 20, 21։
ի գ Թագ. ժբ. 21՝ կուռած
ի Յովզաբադ։

տակարանումը ։ Եւ Նորա որդի Ամասիան Թագաւոր եղաւ Նորա տեղ ։

ԳԼ· ԻԵ

Ամասիա Թագաւոր Յուդայոյ։

1 Ամասիան ՚քսանևհինգ տարեկան էր երբոր Թագաւոր եղաւ , եւ քսանևինը տարի Թագաւորեց Երուսաղէմում , եւ Նորա մօր անունն էր Յո-
2 ւազան՝ Երուսաղէմացի ։ Եւ Նա ուղղութիւն արաւ Տիրոջ աչքի ---ին , Բայիայն ոչ կատարեալ սրտով ։
3 Եւ Երբոր Թագաւորութիւնը Նորա վերայ հաստատուեցաւ , սպանեց իր Թագաւոր հօրը զարկող ծառաներին ։
4 Բայց Նորանց որդիներին չ'սպանեց , որովհետեւ Մովսէսի գրքումը՝ օրէնքումը գրուած է , որ Տէրը պատուիրում է ասելով Թէ ՚Հայրերը որդինեբի պատճառով , եւ որդիքը հայրերի պատճառով չ'մեռցնուին , այլ ամէն մարդ իր յանցանքի համար մեռնի ։
5 Եւ Ամասիան ժողովեց Յուդային եւ Նորանց դրաւ ազգատոհմերի համեմատ հազարապետների եւ հարիւրապետների տակ՝ բոլոր Յուդային եւ Բենիամինին . եւ Նորանց համարեց Էքսան տարեկանից եւ վեր եղողներին , եւ Նորանց գտաւ Երեք հարիւր հազար ընտիր պատերազմի գնացող
6 եւ Նիզակ ու վահան կրող մարդ ։ Եւ Իսրայէլից հարիւր հազար քաջ զօրքեր վարձեց հարիւր տալանդ արծա-
7 Թով ։ Եւ Էմի Աստուծոյ մարդ եկաւ Նորա մօտ եւ ասեց . Ով Թագաւոր , Իսրայէլի զօրքը քեզ հետ չ'գնայ . որովհետեւ Տէրը Իսրայէլի հետ չէ , այսինքն բոլոր Եփրեմի որդոյանց հետ
8 չէ ։ Այլ դու ինքդ գնա , զօրացիր պատերազմում . --- Ըէ ՚ա , Աստուած քեզ կ'կործանէ Թշնամիի առաջին . որովհետեւ Աստուած զո-
9 րաւոր է օգնելու եւ կործանելու ։ Եւ Ամասիան ասեց Աստուծոյ մարդին . Բայց այն հարիւր տալանդը ի՚նչպէս անեմ , որ տուել եմ Իսրայէլի գունդերին ։ Եւ Աստուծոյ մարդն ասեց . ՚Տէրը կարող է քեզ Նորանից աւելի
10 տալ ։ Եւ Ամասիան չոգնեց Եփրեմից իր մօտ եկող գունդերը , որ գնան իրանց տեղը . բայց Նորանց բարկութիւնը չատ բորբոքուեց Յուդայի դէմ , եւ Նա դառան իրանց տեղը բորբոքուած բարկութիւնով ։
11 Եւ Ամասիան ուժովացաւ , եւ իր զօրքը հանեց եւ Էգնաց Աղի ձորը , եւ կոտորեց Սէիրի որդիներից տասը
12 հազար մարդ . Եւ տասը հազար կենդանի մարդկանց գերի արին Յուդայի որդիքը եւ տարին Նորանց քարաժայռի գլուխը , եւ Նորանց վայր գցեցին քարաժայռի գլխիցը , եւ Նորանք ամենքն էլ կոտոր կոտոր եղան ։
13 Բայց այն գունդերի մարդիկը , որ նրանց Ամասիան Նա ուղարկեց , որ Նորա հետ պատերազմի չ'գնան , Յուդայի քաղաքների վերայ յարձակուեցան Սամարիայից մինչեւ Բեթհորոն , եւ Նորանցից երեք հազար զարկեցին , եւ մեծ աւար արին ։
14 Եւ երբոր Ամասիան Նա էր գառել եդոմացիներին ջարդելուցը , Էրերաւ Սէիրի որդկանց աստուածները եւ Նորանց կանգնեցրեց Իրան համար աստուածներ լինելու , եւ երկրպագութիւն էր անում եւ Նորանց խունկ
15 ծխում ։ Եւ Տիրոջ բարկութիւնը բորբոքուեց Ամասիայի դէմ եւ Նորա մօտ մի մարգարէ ուղարկեց , եւ Նա ասեց Նորան . Ի՚նչու համար Նա դու այն ազգի աստուածները խնդրում , Որոնք չ'կարողացան իրանց ժողովուր-
16 դը ազատել քո ձեռքիցը ։ Եւ եղաւ որ Նա այս բանը Նորան խօսելիս , Ը---ն ասեց Նորան . Մի՚թէ քեզ խորհրդական են դրել Թագաւորին . Լռիր , որ ՚քեզ չ'սպանեն ։ Եւ մարգարէն լռեց , բայց ասեց . Դիտեմ որ Աստուած Նորոշել է որ քեզ փչացնէ , որովհետեւ այս բանն արիր եւ չ'լսեցիր իմ խրատին ։
17 Եւ Յուդայի Ամասիա Թագաւորը

ա Թագ· ժբ· 21։
—
գ Թագ· ժգ· 1—6։
դ Տես գ Թագ· բ· 61։ գ Թագ· ժգ· 1։
ե Թագ· ժգ· 5 եւ ժե· 19։

ը Թր Որ· իգ· 16։ գ Թագ· ժգ· 6։ Ներեմ· լա· 30։ Եզեկ· ժբ· 20։
թ Թաւ· ա· 3։
ժ Տես գ։ ժա· 1։ ժգ· 3։ ժե· 14—19։ իգ· 13։

լ Տես Մն· ժբ· 9։ Երեմ· իգ· 9։
ծ Տես Գաւ· ժգ· 6։
Ռգ։ բ· 6։
յ Ամաւ· ժ· 22։
ի Թագ· ժգ· 7։
ւ Գէ· բ· 10։

ի Տես գ։ իբ· 23։
ի Ներ· բ· 3, 5։
ի Ասգ· գգ· 5։
Հ Տես ա Թագ· ժբ· 17։
յ ա Թագ· բ· 23։
ղ Թագ· ժգ· 8—14։

խորհուրդ արաւ եւ [ա]ղբ ուղարկից Ցեւսի որդի Ցովաքազի որդի՝ Իսրայէլի թագաւոր Ցովասի մօտ՝ ասելով.
18 Եկ՝ մէկ իրար երես տեսնենք։ Բայց Իսրայէլի Ցովաս թագաւորը [ա]ղբ ուղարկից Ցուդայի Ամասիա թագաւորին ասելով. Լիբանանի փուշը [ա]ղբ ուղարկից Լիբանանի եղեւնափայտին ասելով. Աղջիկդ իմ որդիին կին տուր. բայց Լիբանանի վայրի գազանն անց
19 կացաւ եւ կոխ տուաւ փուշին։ Դու ասում ես. Ահա ես յաղթեցի Եդովմին, եւ քո սիրտը բարձրացել է հպարտութեամբ. հիմա տանդ նստիր. ինչու համար ես գրգռում չարութիւնով, որ ընկնես դու եւ Ցուդան
20 էլ քեզ հետ։ Բայց Ամասիան չլսեց. որովհետեւ Աստուածանից էր, որ նորան մատնէ [ը]ձեռքը, որովհետեւ խնդրել էին Եդովմի աստուածներն։
21 եւ Իսրայէլի Ցովաս թագաւորը վեր գնաց, եւ իրար երես տեսան, նաեւ Ցուդայի Ամասիա թագաւորը
22 Ցուդայի Բեթսամիսում։ Բայց Ցուդան յաղթուեցաւ Իսրայէլի առաջին, եւ ամէն մարդ փախաւ իր վրանը։
23 եւ Իսրայէլի Ցովաս թագաւորը բռնեց Բեթսամիսում Ցովաքազի որդի Ցովասի որդի՝ Ցուդայի թագաւոր Ամասիային, եւ նորան տարաւ Երուսաղէմ, եւ քանդեց Երուսաղէմի պարիսպը Եփրեմի դռնից մինչեւ Անկեան դուռը չորս հարիւր կանգուն։
24 եւ բոլոր ոսկին եւ արծաթը եւ Աստուծոյ տանը գտնուած Աբդեդոմի մօտի բոլոր անօթները եւ թագաւորի տան գանձերը, եւ պատանդներ [բ]ռնեց, եւ եկաւ դարձաւ Սամարիա։
25 Ցուդայի թագաւորը՝ Ցովասի որդի Ամասիան ապրեց Իսրայէլի թագաւոր Ցովաքազի որդի Ցովասի մեռնելուց յետոյ տասնեհինգ տարի։
26 Եւ Ամասիայի մնացորդ պատմութիւնը՝ առաջիններն եւ վերջիններն, ահա գրուած են Ցուդայի եւ Իսրայէլի թագաւորների գրքում։
27 Եւ այն ժամանակից, որ Ամասիան խոտորուեց Տիրոջը հետեւելուց, նորա դէմ դաւաճանութիւն հաստատեցին Երուսաղէմում, եւ նա փախաւ Լաքիս, բայց նորա հետեւից [ա]ղբ ուղարկեցին Լաքիս, եւ նորան այնտեղ
28 մեռցրին։ Եւ նորան ձիերի վերայ բերին, եւ թաղեցին նորան իր հայրերի հետ Ցուդայի [ք]աղաքում։

ԳԼ. ԻԹ

Ողիան սկսում է լաւ թագաւորել։ Հպարտանում է, խանգ ձեռում եւ բորոտութեամբ պատժվում։

1 Եւ Ցուդայի բոլոր ժողովուրդը առաւ Ողիային որ [ը]ն [ք]սան տասնեւվեց տարեկան էր, եւ թագաւոր արին
2 նորան իր հայր Ամասիայի տեղ։ Սա չինեց Ելաթը, եւ նորան նա դարձրեց Ցուդային երբոր թագաւորը իր հայրերի հետ ննջել էր արդէն։
3 Ողիան տասնեւվեց տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ, եւ յիսունեւերկու տարի թագաւորեց Երուսաղէմում. եւ նորա մօր անունն էր Ցեքելիա՝ Երուսաղէմից։
4 Եւ նա ուղղութիւն արաւ Տիրոջ աչքի [ա]ռջեւ, բոլորովին ինչպէս որ իր հայր Ամասիան արել էր։
5 Եւ [ի]նդրում էր Աստուծուն Զաքարիայի օրերում, որ [ի]Աստուծոյ տեսիլքներին հնուտ էր. եւ քանի ժամանակ որ նա խնդրում էր Տիրոջը, Աստուած նորան յաջողութիւն էր
6 տալիս։ Եւ նա դուրս եկաւ փղշտացիների հետ պատերազմ արաւ եւ քանդեց Գէթի պարիսպը, Յաբնէի պարիսպը. եւ Ազովտոսի ու Փղշտացիների երկրում քաղաքներ չինեց։
7 Եւ Աստուած նորան օգնեց [ի]փղշտացիների դէմ, Գուր-բահազում բնակող Արաբացիների դէմ եւ Մաոնացիների դէմ։
8 Եւ Ամմոնացիք [բ]նծաներ էին տալիս Ողիային, եւ նորա անունը տարածուեցաւ մինչեւ Եգիպտոսի մուտքը, որովհետեւ նա չատ
9 [յ]ժմացաւ։ Եւ Ողիան աշտարակներ չինեց Երուսաղէմում [ա]նկեան դռան վերայ, եւ Ձորի դռան վերայ եւ անկիւնում,
10 եւ [ա]մրացրեց։ Եւ

[ա] գ Թագ. ժգ. 15։ Գվ. իգ. 1։
[բ] Գվ. իա. 17։ գդ Թագ. ժգ. 17—22։
[գ] գդ Թագ. ժգ. 10։ — գդ Թագ. ժգ. 21, 22, ժե. 1 եւլն։
[դ] Գվ. իգ. 2։
[ե] Եզեկ. իա. 15։ Դան. ա. 17։ ե. 1։
[զ] Գվ. իա. 16։
[է] եր Թագ. ը. 2։ Գվ. ժէ. 11։ գդ Թագ. ժգ. 13։ Նեեմ. գ. 13, 19, 32։ Զաք. ժգ. 10։

աչտարակներ չինեց անապատումը, եւ չատ ջրհորներ փորեց, որովհետեւ չատ անասուններ ունէր հովիտումը եւ դաչտումը. երկրագործներ եւ այգեպործներ՝ սարերումը եւ Կարմելոնումը, որովհետեւ երկրագործութիւն
11 սիրող էր: Եւ Ողիան զունդերով պատերազմի դուրս ելող պատերազմ անող զօրքեր ունէր՝ ՃԼԷ դպրապետի եւ Մասեիա ոստիկանի ձեռքով չ[illegible] համարանքի թիւին համեմատ՝ թագաւորի իշխաններից Ազանիայի ձեռքին
12 տակ: Բոլոր քաջազէն տոհմապետների թիւը երկու հազար վեց հարիւր
13 էր: Եւ նորանց ձեռքի տակ երեք հարիւր հօթը հազար հինգ հարիւր զինուոր կար՝ զինուորի զօրութեամբ պատերազմողներ, որ թագաւորին
14 օգնում էին թշնամիի դէմ: Եւ Ողիան այն ամէն զօրքի համար վահաններ, նիզակներ, սաղաւարտներ, զրահներ, աղեղներ եւ քարերի պարսեր պատ-
15 րաստեց: Եւ երուսաղէմումն արուեստաւոր ճարտարութեամբ չ[illegible] մեքենաներ չինեց, որ աչտարակների եւ անկիւնների վերայ կենան՝ նետեր եւ մեծ մեծ քարեր գցելու համար. եւ նորա համբաւը մինչեւ հեռու տեղերը գնաց, որովհետեւ զարմանալի կերպով օգնութիւն գտաւ մինչեւ որ
16 ուժովացաւ: Բայց երբոր զօրացաւ, այն ժամանակ սիրտը հպարտացաւ մինչեւ չարութիւն գործելու, եւ յանցանք գործեց իր Տէր Աստուծոյ դէմ, եւ մտաւ Տիրոջ տաճարը որ խունկի
17 սեղանի վերայ խունկ ծխէ: Եւ նորա ետեւից Ազարիա քահանան մտաւ, եւ նորա հետ Տիրոջ ութսուն քահանաները որ [illegible]օրաւոր մարդիկ էին:
18 Եւ նորանք Ողիա թագաւորին դէմ կանգնեցին եւ ասացին նորան. [illegible]ձա գործ չէ, օվ Ողիա, որ Տիրոջը խունկ ծխես, այլ Ահարոնի որդիք քահանաներին՝ որոնք սրբուած են խունկ ծխելու. դուրս կէ սրբարանից, որովհետեւ յանցանք գործեցիր եւ սա քեզ համար պատիւ չէ Տէր
19 Աստուածանից: Եւ Ողիան բարկացաւ, եւ ձեռքին էր բուրվառը որ խունկ ծխէ. եւ նա քահանաների վերայ բարկանալիս՝ [illegible]որոտութիւնը բռնեցաւ նորա ճակատին քահանաների առաջին Տիրոջ տանը խունկ ծխե-
20 լու սեղանի մօտ: Եւ նա դառան դէպի նորան Ազարիա քահանայապետը եւ բոլոր քահանաները, եւ անա նա բորոտուած էր իր ճակատումը, եւ նորան չուտով այնտեղից դուրս հանեցին. եւ [illegible]նց ինքն էլ չտապում էր դուրս գալու, որովհետեւ Տէրը
21 նորան զարկել էր: Եւ Ողիա թագաւորը բորոտ էր մինչեւ իր մահուան օրը, եւ Էմի առանձին տան էր բնակուում բորոտուած. որովհետեւ արգիլուած էր Տիրոջ տանից. իսկ նորա որդին՝ Յովաթամը որ թագաւորի տան վերայ էր, դատում էր երկրի ժողովրդին:
22 Եւ Ողիայի մնացորդ պատմութիւնը՝ [illegible]առաջինը եւ վերջինը՝ գրեց Ա-
23 մոսի որդի Եսայիա մարգարէն: Եւ Ողիան ննջեց իր հայրերի հետ, եւ նորան թաղեցին նորա հայրերի հետ թագաւորների գերեզմանների դաշտումը. որովհետեւ ասացին, թէ նա բորոտ է: Եւ նորա որդի Յովաթամը թագաւորեց նորա տեղ:

ԳԼ. ԻԲ

Յովաթամ թագաւորի վերջը եւ թագաւորութիւնը.

1 Յովաթամ [illegible]քսանեւհինգ տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ, եւ տասնեւվեց տարի թագաւորեց Երուսաղէմումը. եւ նորա մօր անունն էր Ցե-
2 րուսա՝ դուստր Սադովկի: Եւ նա ուղղութիւն արաւ Տիրոջ աչքի [illegible]ձ բոլորովին [illegible]նչպէս որ արել էր իր հայրը՝ Ողիան. միայն որ [illegible]Տիրոջ տաճարը չմտաւ. բայց [illegible]ժողովուրդը տա-
3 կաւին ապականուած էր: Դա չինեց Տիրոջ տան վերի դուռը, եւ [illegible]Ոփելի պարսպի վերայ չատ [illegible]նէ չինեց:
4 Եւ քաղաքներ չինեց Յուդայի սարուսմը, եւ անտառներումը բերդեր եւ

ե՝ ՄԹ. գ. 10։
էդ Թագ. բ. 16, Գէ. իբ. 6։
Թուոց. ժգ. 40։ ժբ. 7։
ՃՆԵ. լ. 7, 8։

իՆԵ. գ. 6։ Թուոց. ժբ. 10։ դ Թագ. և. 27։
լդ Թագ. ժե. 5—7։
ԵՂԼ. ԺԳ. 46։ Թուոց. և. 2։

ձ՝ ՄԹ. իթ. 29։
ի դ Թագ. ժե. 7։
—
—դ Թագ. ժե. 32—35։

ԵՂԼ. իգ. 16։
է դ Թագ. ժե. 35։
Ա՛Ղ. լդ. 11։ ՆԵՒՄ. գ. 26, 27։ ՃՈ. 21։

5 աչտարակներ չինեց ։ եւ նա պատերազմ արաւ Աբիմելեքի որդւոյն Թագաւորի հետ , եւ յաղթեց նորան · եւ Աբիմելեքի որդիքն այն տարին նորան հարիւր տաղանդ արծաթ , եւ տասը հազար քոռ ցորեն , եւ տասը հազար խոռ գարի տուին . այսպէս արին նորան Աբիմելեքի որդիքը երկրորդ տարին
6 էլ եւ երրորդին էլ ։ եւ Յովաքիմը զօրացաւ . որովհետեւ ուղղեց իր ճանապարհները իր Տէր Աստուծոյ առաջին ։
7 Եւ Յովաքիմի մնացորդ պատմութիւնը , եւ նորա բոլոր պատերազմները եւ նորա ճանապարհները , ահա գրուած են Իսրայէլի եւ Յուդայի յիշատակաց գրքումը ։ Քանեւհինգ
8 տարեկան էր նա երբոր Թագաւոր եղաւ եւ տասնեւվեց տարի Թագաւորեց Երուսաղէմումը ։ Եւ Յովաքիմը ննջեց իր հայրերի հետ . եւ նորան թաղեցին Դաւիթի քաղաքումը , եւ նորա որդի Աբազը Թագաւորեց նորա տեղ ։

ԳԼ · ԻԸ

Աբազի ամբարիշտ Թագաւորութիւնը ։ Ովզեզ մարգարէն Աստուծոյ պատիժը Աբազի դէմ ։

4 Աբազ քսան տարեկան էր , երբոր Թագաւոր եղաւ , եւ տասնեւվեց տարի Թագաւորեց Երուսաղէմումը . եւ ուղղութիւն չ՚արաւ Տիրոջ աչքի ա-
2 ռաջին ինչպէս իր հայր Դաւիթը ։ Եւ գնաց Իսրայէլի Թագաւորների ճանապարհներովը , եւ Բահաղիմների հա-
3 մար Բաղաձոյ կուռքեր էլ չինեց ։ Եւ Ենովմի որդի Ձորումը խունկ էր ծխում , եւ իր որդիներին կրակով այրեց այն ազգերի գարշութիւնների պէս , որոնց Տէրը Իսրայէլի որդւոյց
4 առաջից քշել էր ։ Եւ զոհ էր մատուցանում եւ խունկ ծխում բարձրաւանդակների վերայ եւ բլուրների վերայ եւ ամեն կանաչ ծառի տակ ։
5 Եւ Տեառն Տէր Աստուածը նորան մատնեց Ասորիների Թագաւորի ձեռքը . եւ նորանք զարկին նորան , եւ նորանից չատ գերիներ առան , եւ տարին Դամասկոս . նաեւ Իսրայէլի Թագաւորի ձեռքն ընկաւ , եւ նա սորան
6 մեծ հարուածով զարկից ։ Եւ Ռեմելեայի որդի Փակէէն մէկ օրուան մէջ Յուդայում հարիւր քսան հազար հզօր ռազմանց՝ ամենքն էլ քաջ զօրաւորներ , որովհետեւ Թողեցին իրանց հայրերի
7 Տէր Աստուածն ։ Եւ Եփրեմի զօրաւորը Զեքրին սպանեց Թագաւորի որդի Մաասեային , եւ պալատի հազարապետ Եղրիկամին , եւ Թագաւորի
8 փոխանորդ Եղկանային ։ Եւ Իսրայէլի որդիքն իրանց Հնդայրներից երկու հարիւր հազար կին , տղայ եւ աղջիկ գերի արին , նաեւ չատ աւար յափշտակեցին նորանցից , եւ աւարը բերին Սամարիա ։
9 Եւ այնտեղ Տիրոջ մէկ մարգարէն կար Ովզեզ անունով , որ գուրս եկաւ Սամարիա մտնող զօրքի առաջը եւ նորանց ասեց . Ահա ձեր հայրերի Տէր Աստուածը Յուդայի վերայ բարկանալով նորանց ձեր ձեռքը մատնեց , եւ դուք նորանց սպանեցիք մի բարկութիւնով , որ մինչեւ երկինքը հա-
10 սաւ ։ Եւ հիմա մտածում էք որ Յուդայի եւ Երուսաղէմի որդկանցը ձեզ համար ծառաներ եւ աղախիններ առնէք ։ Միթէ հէնց միայն ձեզ վերայ յանցանքներ չ՚կան Տէր Աստուծոյ առաջին ։
11 Եւ հիմա ինձ լսեցէք եւ նա դարձրէք այդ գերիներին , որոնց գուք գերի էք արել ձեր եղբայրներից , որովհետեւ Տիրոջ սաստիկ բարկու-
12 թիւնը ձեզ վերայ է ։ Եւ Եփրեմի որդկանց իշխաններից վեր կացան այս մարդիկը՝ Յոհանանի որդի Ազարիան , Մեսեղոթհի որդի Բարաքիան , Սեղդումի որդի Եղեկիան եւ Ադղիայի որդի Ամեսային պատերազմից եկող-
13 նների դէմ . եւ ասեցին նորանց · Այդ գերիներին այստեղ մի բերէք · որովհետեւ գուք մտածում էք , որ Տիրոջ առաջին մենք յանցաւոր լինելով , մեր մեղքերի եւ յանցանքների վերայ աւելացնէք , որովհետեւ մեր յանցանքը չատ է եւ սաստիկ բարկութիւն կայ
14 Իսրայէլի վերայ ։ Այն ժամանակ զինուորականները գերիներին եւ աւարը

Դ Թագ · ԺԶ · 28 ։ —

Բ Թագ · ԺԲ · 2—4 ։ Ես · ԼԲ · 17 ։ Երէմ · ԽԸ · 21 ։ Դ Թագ · ԺԳ · 3 ։ Դ Թագ · ԺԶ · 6 ։ Ես · Է · 1 ։

Դ Թագ · ԺԶ · 28 ։ Բ Մնաց · ԻԸ · 27 · ԺԹ · 5 ։ Ես · Ա · 1 ։

բաց Թողեցին իշխանները եւ բոլոր
45 ժողովրդի առաջին ։ Եւ այն մարդիկը
որ կացան որոնք անուանով յիշուած
էին , եւ առան Եղերիներին եւ Նորանց
բոլոր մերկերին հագցրին աւարիցը ,
եւ Նորանց հանդերձներ եւ կօշիկներ
հագցրին , եւ Նորանց կերակրեցին եւ
խմեցրին եւ իւղով օծեցին Նորանց ,
եւ Նորանց բոլոր տկարներին հեծցրին
էշերի վերայ եւ տարին երիքով ։ Ա-
մանեցաց քաղաքը Նորանց եղբայր-
ների մօտ . եւ եղա զառան Սամարիա ։
46 ԻԱյն ժամանակ Աքազ Թագաւորը
դ–ի ուղարկեց Ասորեստանի Թա-
47 գաւորներին , որ իրան օգնեն ։ Որով-
հետեւ Եդովմացիք դարձեալ եկել էին,
եւ Յուդային զարկել եւ գերիներ էին
48 գերի արել ։ Եւ Փղշտացիներ էլ յար-
ձակուեցան դաշտի եւ Յուդայի հա-
րաւակողմի քաղաքների վերայ եւ ա-
ռան Բեթսամիսը , Այեղոնը , Գադե-
րոթը , Սոքովը եւ Նորա գիւղերը եւ
Թամնան եւ Նորա գիւղերը , եւ Գամ-
զովը եւ Նորա գիւղերը , եւ բնակ-
49 ուում էին այնտեղ ։ Որովհետեւ Տէրը
նկուն արաւ Յուդային Իսրայէլի
Թագաւոր Աքազի պատճառով , որով-
հետեւ Նա անօրէնացաւ Յուդայի մէջ
20 եւ ապստամբուեց Տիրոջ դէմ ։ Եւ
Նորա վերայ եկաւ Ասորեստանի Թագ-
ղաթ–փալասար Թագաւորը , եւ Նո-
րան նեղեց եւ ոչ թէ օգնութիւն ա-
21 րաւ ։ Որովհետեւ թէեւ Աքազը կո-
ղոպտեց Տիրոջ տունը եւ Թագաւորի
տունը եւ իշխաններին եւ տուաւ Ա-
սորեստանի Թագաւորին , բայց Նա
Նորան օգնութիւն չարաւ ։
22 Եւ այն ժամանակ էլ որ Նեղու-
թեան մէջ էր , չարունակ մեղք էր
գործում Տիրոջ դէմ դա՝ այդ Աքազ
23 Թագաւորը ։ Եւ Զոհեր էր մատուցա-
նում Դամասկոսի աստուածներին որ
իրան չարդել էին , եւ ասում էր Թէ Ա-
սորիների Թագաւորների աստուած-
ները օգնում են իրանց . ես Նորանց
զոհեր մատուցանեմ որ ինձ օգնեն . բայց
Նորանք իրան եւ բոլոր Իսրայէլին
24 անկման պատճառ եղան ։ Եւ Աքազը
ժողովեց Աստուծոյ տան անօթները ,
եւ Եկատասանց Աստուծոյ տան անօթ-
ները , եւ Խզոցեց Տիրոջ տան դուռ-
ները , եւ Երուսաղէմի բոլոր անկիւններու-
25 մը սեղաններ չինեց ։ Եւ Յուդայի ա-
մեն մէկ քաղաքի մէջ բարձրաւան-
դակներ չինեց ուրիշ աստուածների
խունկ ծխելու համար . եւ բարկա-
ցրեց իրան հայրերի Տէր Աստուածին ։
26 Եւ Նորա մնացորդ գործերը եւ
Նորա բոլոր ճանապարհները՝ առաջին-
ները եւ վերջիններ , ահա Նորանք
գրուած են Յուդայի եւ Իսրայէլի
27 Թագաւորների գրքում ։ Եւ Աքազը
ննջեց իր հայրերի հետ , եւ Նորան
Թաղեցին Երուսաղէմ քաղաքում .
Բայց Նորան չմտան Իսրայէլի Թա-
գաւորների գերեզմանները . եւ Նորա
որդի Եզեկիան Թագաւոր եղաւ Նորա
տեղ ։

ԳԼ. ԻԹ

Եզեկիան Նորոգում է Տաճարը պատմութիւնը։

1 ԵԵզեկիան Թագաւոր եղաւ քսանեւ-
հինգ տարեկան , եւ քսանեւինը տա-
րի Թագաւորեց Երուսաղէմում . եւ
Նորա մօր անունն էր Աբիա դուստր
2 ԻԶաքարիայի ։ Եւ Նա ուղղութիւն
արաւ Տիրոջ աչքի ––ին բոլորովին
ինչպէս որ արել էր Նորա հայր Դա-
ւիթը ։
3 Սա իր Թագաւորութեան առաջին
տարուայ առաջին ամիսը ԻՏիրոջ տան
դռները բացաւ , եւ Նորոգեց Նորանց ։
4 Եւ բերաւ քահանաներին եւ Ղեւտա-
ցիներին , եւ Նորանց ժողովեց արեւ-
5 ելեան հրապարակումը ։ Եւ Նորանց
ասեց . Լսեցէք ինձ , ով Ղեւտացիներ ,
հիմա Սրբուեցէք , եւ սրբեցէք ձեր
հայրերի Տէր Աստուծոյ տունը , եւ
սրբարանիցը դուրս հանեցէք պղծու-
6 թիւնը ։ Որովհետեւ մեր հայրերը
ապստամբուեցին եւ չարութիւն արին
մեր Տէր Աստուծոյ աչքի առաջին ,
եւ Նորան Թողեցին , եւ Երեսները Տիրոջ խորանիցը եւ ար-

ԻԳ Թագ· գ· 22։ Առակ· իե· 21, 22։ Հռով· ժբ· 20։
ԻԴ Օր· ιγ· 3։
ԻԴ Թագ· ժգ· 7։
ԻԽ Նկ· խա· 2։
ԻԶ Թագ· ժե· 20։ ժգ· 7—9։
ԼՏե Գլ· իե· 14։
ԼՏե գ Թագ· ժգ· 17։
ԼՏե Գլ· իթ· 3, 7։
ԼՏե Գլ· լ· 14։
ԽԳ Թագ· ժգ· 19, 20։
ԽԿ Նկ· խա· 20։ իգ· 25։
—
ԽԹ Թագ· ժբ· 1—3։
ՔԿ Գլ· իգ· 5։
ՔՆ Գլ· իբ· 23։ Հռբ· 7։
ՔՊ Գլ· իբ· 6։
Ի Երեմ· բ· 27։ Եզեկ· ը· 16։

7 համարհեցին։ Արանի դռներն էլ դոցեցին, ճրագները հանդցրին, եւ խունկ չ'ծխեցին, եւ սրբարանութեամբ աղջակէզ չ'մատուցրին Իսրայէլի Աս-
8 տուծուն։ Տիրոջ բարկութիւնն էլ եկաւ Ջուդայի եւ երուսաղէմի վրայ. եւ նա նորանց մատնեց նախատութեան, ուխտման եւ հեգնական, ինչպէս որ դուք տեսնում
9 էք ձեր աչքերովը։ Եւ սորա համար մեր հայրերը սրով ընկան, եւ մեր տղերքն ու մեր աղջկերքը եւ կնիկ-
10 ները գերութեան մէջ են։ Հիմա իմ սրտինը սա է, որ հետս անենք Իսրայէլի Տէր Աստուծոյ հետ, որպէս զի նորա բարկութեան բորբոքումը եւ
11 դառնայ մեզանից։ Արդ, որդեակներս, անհոգութիւն մի անէք. որովհետեւ Տէրը ձեզ ընտրեց, որ նորա առաջը կանդնէք նորան ծառայելու համար եւ նորան սպասաւորներ լինէք եւ խունկ ծխէք։
12 Եւ վեր կացան Ղեւտացիները՝ Ամեսայիի որդի Մահաթ, Ազարիայի որդի Յոէլը, Կահաթեանները, եւ Մերարեան Աբդիի որդի Կիսը եւ Յահելէլի որդի Ազարիան, եւ Գերսոնեան
13 Զամմայի որդի Յովաքը եւ Յովաքի որդի Եդէնը, Եղիսափանեան Սամարին եւ Ցեխէլը, եւ Ասափեան Զա-
14 քարիան եւ Մաթթանիան, Եւ Եմանեան Ցեքիէլը եւ Սեմէին, եւ Իդիթունեան Սեմայիան եւ Ողիէլը, Եւ
15 ժողովեցին իրանց եղբայրներին եւ սրբուեցան, եւ թագաւորի հրամանին համեմատ Տիրոջ խօսքովը գնացին Տիրոջ տունը մաքրելու համար։
16 Եւ քահանաները մտան Տիրոջ տան ներսի կողմը որ մաքրուին, եւ դուրս հանեցին բոլոր պղծութիւնը, որ գտան Տիրոջ տաճարումը. Տիրոջ տան գաւթումը. եւ Ղեւտացիները վեր առան, որ տանեն դուրս Կիդրան հեղեղատը։ Եւ սկսեցին սրբել առաջի ամսի մէկին, եւ ամսի ութերորդ օրն եկան Տիրոջ սրահը. եւ Տիրոջ տունը սրբեցին ութ օրում. եւ առաջին ամսի տասնեւվեցերորդ օրը վերջացրին։
18 Եւ ներս գնացին եզեկիա թագաւորի մօտ եւ նորան ասացին. Սրբել ենք Տիրոջ բոլոր տունը, եւ ողջակէզի սեղանը, եւ նորա բոլոր անօթները, եւ առաջաւորութեան հացերի սեղա-
19 նը եւ նորա բոլոր անօթները։ Եւ այն բոլոր անօթները, որոնք Աքազ թագաւորը իր թագաւորութեան եւ ապստամբութեան ժամանակին պղծել էր, պատրաստեցինք եւ սրբեցինք. եւ ահա նորանք Տիրոջ սեղանի առաջին են։
20 Եւ եզեկիա թագաւորն առաւօտ կանուխ վեր կացաւ եւ ժողովից քաղաքի իշխաններին եւ գնաց Տիրոջ
21 տունը։ Եւ եօթը զուարակ, եօթը խոյ, եօթը գառն եւ եօթը նոխազ իբրեւ մեղքի պատարագ բերին թագաւորութեան եւ սրբարանի եւ Ջուդայի համար. եւ ասեց Ահարոնի որդիներին՝ քահանաներին, որ ողջակէզ մատուցանեն Տիրոջ սեղանի վրայ։
22 Եւ նորանք մորթեցին զուարակները, եւ քահանաները վեր առան արիւնը եւ խոսկեցին դէպի սեղանը, եւ խոյերն էլ մորթեցին եւ արիւնը սրսկեցին դէպի սեղանը, եւ գառներն էլ մորթեցին եւ արիւնը սրսկեցին դէպի
23 սեղանը։ Իսկ մեղքի պատարագի նոխազները մօտ բերին թագաւորի եւ ժողովրի առաջը. եւ նորանք իրանց
24 ձեռքերը նորանց վրայ դրին։ Եւ քահանաները մորթեցին նորանց եւ նորանց արիւնը սրսկեցին իբրեւ մեղքի պատարագ դէպի սեղանը՝ բոլոր Իսրայէլին քաւելու համար. որովհետեւ թագաւորն ասել էր որ ողջակէզը եւ մեղքի պատարագը բոլոր Իս-
25 րայէլի համար է։ Եւ Ղեւտացիներին կանգնեցրեց Տիրոջ տանը ծնծղաներով, տաւիղներով, քնարներով Դաւիթի եւ թագաւորի տեսանող Գադի եւ Նաթան մարգարէի պատուէրին պէս. որովհետեւ Տիրոջ կողմից էր այս պատուէրը իր մարգարէների
26 ձեռովը։ Եւ Ղեւտացիները կանգնե-

ՀԳՐ. ԲՐ. 21։
ԲԳՀ. ԻԳ. 18։
ԵՐ ՕՐ. ԼԸ. 25։
ԲԳ ԹԱԳ. Բ. 9։ ՆԵՀՄ. ԺԲ. 16։ ԺԲ. 8։ ԼՒ. 9, 13։ ԼԲ.
18։ ՄԱԿԲ. Գ. 16։
ԲԳՀ. ԻԸ. 13։
ՅԹԱԳ. Գ. 6։ Բ. 14։ ԺԲ. 2, 6։
ՀՂՀ. Գ. 14։
ԲԳՀ. Ը. 14, 15, 19, 24։

ՆԵՐ. Բ. 21։
ԲՂՀ. Գ. 15, 24։
ՀՂՀ. Գ. 26։ ԺԳ. 20։
ՀԱ ՍԱ. ԺԳ. 4։ ԼՒ. 6։
Յ ԹԱ. ԻԳ. 5։ ԼՒ. 1։ ՁԳ.
Ը. 11։
Ջ ԹԱԳ. ԼՐ. 5։
ԵՐ ԹԱԳ. ԺԲ. 1։
ՀԳՀ. Հ 12։

ցին Դաւիթի գործիքներովը, եւ քա-
27 հանաները՝ փողերով։ Եւ եղեկիան
հրամայեց որ ողջակէզը մատուցանեն
սեղանի վերայ. եւ ողջակէզը սկսելիս
սկսեց Տիրոջ երգը եւ փողերը եւ
Նաբէլը Իսրայէլի Թագաւոր Դաւիթի
28 գործիքներովը։ Եւ բոլոր ժողովը եր-
կրպագութիւն էր անում, եւ երգը
երգում, եւ փողերը հնչեցնում էին,
բոլորը մինչեւ որ ողջակէզը վերջա-
29 ցրին. Թագաւորը եւ բոլոր նորա հետ
գտնուողները ծնկելով երկրպագութիւն
30 արին։ Եւ եղեկիա Թագաւորը եւ իշ-
խաններն ասացին Ղեւտացիներին որ
օրհներգեն Տիրոջը՝ Դաւիթի եւ Ա-
սաֆ տեսանողի խօսքերովը. եւ նո-
քանք երգեցին ուրախութեամբ. եւ
խոնարհուելով երկրպագութիւն ա-
րին։

31 Եւ եղեկիան պատասխան տուաւ
եւ ասեց. Հիմա լցրէք ձեր ձեռքերը
Տիրոջ համար, մօտեցէք եւ զոհեր եւ
օրհնութեան ընծաներ բերէք Տիրոջ
տունը։ Եւ ժողովը զոհեր եւ օրհ-
նութեան ընծաներ բերաւ, եւ յօժա-
32 րութիւն ունեցողը՝ ողջակէզներ։ Եւ
ժողովի բերած ողջակէզների թիւն
էր՝ եօթանասուն արջառ, հարիւր
խոյ, երկու հարիւր գառ. այս բո-
լորը իրրեւ ողջակէզ Տիրոջ համար։
33 Եւ նուէրները՝ վեց հարիւր արջառ
34 եւ երեք հազար ոչխար։ Միայն թէ
քիչ էին քահանաները եւ չկարողա-
ցան բոլոր ողջակէզների մորթերը
մաքկել. եւ նորանց օգնեցին իրանց
Ղեւտացի եղբայրները մինչեւ որ գոր-
ծը վերջացաւ եւ մինչեւ որ քահա-
նաները սրբուեցան. որովհետեւ Ղեւ-
տացիները աւելի յօժարամիտ էին սրբ-
35 բուելու քան թէ քահանաները։ Եւ
ողջակէզները էլ շատ էին խաղաղու-
թեան զոհերի ճարպովը եւ ողջակէզ-
ների հետ միասին նուէրներովը մէկտեղ։
Եւ կարգեց վերահսկուածութիւնը Տիրոջ
36 տան պաշտօնը։ Եւ ուրախացան ե-
զեկիան եւ բոլոր ժողովուրդը նորա
վերայ, ինչ որ Աստուած պատրաս-

տել էր ժողովրդի համար, որովհետեւ
յանկարծ եղաւ այս բանը։

Գլ. Լ.

Զատիկ տօնը։

1 Եւ եղեկիան հրէշտ ուղարկեց բոլոր
Իսրայէլին եւ Յուդային, եւ նամակ-
ներ էլ գրեց Եփրեմին եւ Մանասէին
որ գան Երուսաղէմ Տիրոջ տունը Իս-
րայէլի Տէր Աստուծոյ համար զատիկ
2 անելու համար։ Եւ թագաւորը եւ
նորա իշխանները եւ բոլոր ժողովը
խորհուրդ արին Երուսաղէմում որ
զատիկը երկրորդ ամսում անեն։
3 Որովհետեւ չէին կարող այն ժամա-
նակին անել. նորա համար որ բաւա-
կան քահանաներ չէին սրբուած, եւ
ժողովուրդը չէր ժողովուած Երուսա-
4 ղէմ։ Եւ այս բանը հաճոյ երեւեցաւ
թագաւորի աչքին եւ բոլոր ժողովի
5 աչքին։ Եւ նորանք որոշեցին, որ
յուր ուղարկեն բոլոր Իսրայէլի մէջ
Բեերսաբէէից մինչեւ Դան, որ գան
զատիկ անեն Իսրայէլի Տէր Աստու-
ծուն Երուսաղէմում. որովհետեւ չա-
տուց չէին արել ինչպէս որ գրուած
էր։
6 Եւ սուրհանդակները գնացին թա-
գաւորի եւ իշխանների նամակներովը
բոլոր Իսրայէլի եւ Յուդայի մէջ, եւ
թագաւորի հրամանին համեմատ ասե-
ցին. Ով Իսրայէլի որդիք, դարձէք
Եհովային Աբրահամի, Իսահակի եւ
Իսրայէլի Տէր Աստուծուն, եւ նա էլ
կդառնայ այն ազատուածներին, որ
մնացել էք Ասորեստանի թագաւոր-
7 ների ձեռքից։ Եւ ձեր հայրերի եւ
ձեր եղբայրների նման մի լինիք, որ
իրանց հայրերի Տէր Աստուծոյ դէմ
ապստամբուեցին. որոնց նա մատնել
է աւերման, ինչպէս որ դուք տես-
8 նում էք։ Արդ խիստ խստացնէք ձեր
պարանոցը ձեր հայրերի պէս. Տիրոջը
ձեռք տուէք եւ եկէք նորա սրբարա-
նը, որ սրբել է յաւիտեան, եւ ծա-
ռայեցէք ձեր Տէր Աստուծուն, եւ
նորա բորբոքած բարկութիւնը կը

չՂԵ. է. 12; Գ. ԺԹ. 16;
ԵՂԵ. գ. 16;
էԹես. ԺԵ. 3, 7, 10;

—Թես. բ. 10, 11;
ԲՆԵ. ԺԲ. 6, 18;

ֆ Ելեմ. գ. 1;
ՏՏ Թագ. ԺԵ. 19, 29.

ԼԲ Օր. Ժ. 16.
ՂԵՂ. ԻԲ. 10.

9 զառնայ ձեզանից։ Որովհետեւ լսէ՛ք դուք զառնաք Տիրոջը, ձեր եղբայրներն ու ձեր որդիքը Էգիպտիւն կը զանեն իրանց գերեվարներէն առաջին, եւ այս երկիրը կ՚զառնան. որովհետեւ ձեր Տէր Աստուածը հողոմած եւ Էգիպտ է, եւ ձեզանից իր երեսը չի զարձնել, Էնէկ զառնաք նորան։

10 Եւ սուրհանդակները քաղաքից քաղաք էին անցնում Եփրեմի եւ Մանասէի երկրումը մինչեւ Զաբուղոն. բայց նորանք էնդաղ էին անում նորանց վերայ եւ արհամարհում էին
11 նորանց։ Միայն Ասերից, Մանասէից եւ Զաբուղոնից խոնարհուեցան ա-
12 մանք եւ եկան Երուսաղէմ։ Ցուդայի վերայ էլ էր Աստուծոյ Էձեռքը՝ նորանց միասիրտ անելու համար, որ թագաւորի եւ իշխանների պատուէրը Տիրոջ բանի մէջ կատարին։
13 Եւ բազմաթիւ ժողովուրդ հաւաքուեցաւ Երուսաղէմ՝ երկրորդ ամսուս մը բաղարջակերաց ծօնը կատարելու.
14 խիստ մեծ ժողովք էր։ Եւ վեր կացան ու հեռացրին Երուսաղէմի միջի Էսեղանները, եւ բոլոր խունկի սեղանները հեռացրին, եւ նգցեցին կեդրոնի
15 հեղեղատը։ Եւ զատիկը մորթեցին երկրորդ ամսի տասնեչորսին. եւ քահանաներն ու Ղեւտացիները ամաչեցին ու սրբուեցան եւ ողջակէզներ
16 մատուցրին Տիրոջ տանը։ Եւ կանգնեցին իրանց տեղը իրանց կարգին Աստուծոյ մարդ՝ Մովսէսի օրէնքին համեմատ. քահանաները սրսկում էին արիւնը Ղեւտացիների ձեռքից
17 —Էնէլվ։ Որովհետեւ չատերը կային ժողովքի մէջ, որ չէին սրբուած, նորա համար Ղեւտացիներն էին մորթում զատկի գառները հաւնն մի անմաքուրի համար, որ սրբուն Տիրոջ
18 համար։ Որովհետեւ ժողովրդից չատերը՝ Եփրեմից, Մանասէից, Իսաքարից եւ Զաբուղոնից Էնէնէչ չատերը չէին մաքրուել. այլ զատիկը կերան գրուածին անհամաձայն. բայց Եզեկիան աղօթք արաւ նորանց համար ասելով. Բարերար Տէրը նէրէ
19 այն ամենին Էոր իր սիրտը պատրաստեց իր հայրերի Աստուած՝ Տէր Աստուածուն խնդրելու, թէեւ չ՚մաքրուած՝ սրբութիւնի հետ-ընդ-հա-
20 մեմատ։ Եւ Տէրը լսեց Եզեկիային, եւ ժողովրդին Էներեց։
21 Եւ Երուսաղէմումը գտնուող Իսրայէլի որդիքը կատարեցին Բաղարջակերաց ծօնը եօթն օր մեծ ուրախութեամբ. եւ օրհնում էին Տիրոջը Ղեւտացիներն ու քահանաները ամեն օր Տիրոջ զօրութիւնը ֆոնէնէնը-
22 գործիքներով։ Եւ Եզեկիա Բաղցրութեամբ խօսեց բոլոր Ղեւտացիների հետ, որ Էդիտէին Տիրոջ բարի գիտութիւնը։ Եւ ծօնին կերան եօթն օր խաղաղութեան զոհեր զոհելով, եւ Էրանց հայրերի Տէր Աս-
23 տուծուն գովասանելով։ Եւ բոլոր ժողովքը խորհուրդ արին, որ ուրիշ եօթն օր էլ ծօն պահեն, եւ եօթն օր
24 էլ ուրախութիւն արին։ Որովհետեւ Ցուդայի Եզեկիա թագաւորը ընծայեց ժողովքին Էհազար զուարակ եւ եօթը հազար ոչխար, եւ իշխանները ընծայեցին ժողովքին հազար զուարակ եւ տասը հազար ոչխար. եւ
25 չատ քահանաներ սրբուեցան։ Եւ ուրախացան բոլոր Ցուդայի ժողովքը, քահանաները, Ղեւտացիները եւ բոլոր ժողովքը, որ եկել էին Իսրայէլից, եւ Իսրայէլի երկրից եկող եւ Ցուդա-
26 յումը բնակող պանդուխտները։ Եւ Երուսաղէմումը մեծ ուրախութիւն կար. որովհետեւ Իսրայէլի թագաւոր Դաւիթի որդի Սողոմոնի օրերից հետ Երուսաղէմում սորա նմանը եղած չէր։
27 Եւ վեր կացան Ղեւտացի քահանաները եւ օրհնեցին ժողովուրդը, եւ նորանց ձայնը լսուում էր, եւ նորանց աղօթքը հասաւ երկինքը Նորա սուրբ բնակարանը։

Ա Մն. կգ. 16, ԼՂ. լգ. 6, Բր Օր. գ. 31, Յ — Թագ. է. 3. Ես. ԽԱ. 7, ԼՂ. լգ. 16, ԼՂ. Յա. 16,

Է Ելից. ր. 13, ԼՂ. Իր. 24, Տես գ Թագ. Յր. 5, ԼՂ. Ա՛Ե. 16, գ Թագ. իգ. 6, ԸՂ. իթ. 31,

ԼՂ. Յր. 3, * Նէէ. բ-րդ կց, ՀՂ. Յր. 13, Յգ. 6, Ա Մն. ք. 2, Բր Օր. լգ. 10, ՊՂ. Ա՛Ե. 9, ԼՂ. 3,

ՀՂ. Ա. 11, ՆՂ. լՃ. 7—9,

ԳԼ· ԼԱ

Նադաբայ եւ Աբիհու մեռնին առանց զաւակաց. Եղիազարայ եւ Իթամարայ քահանայութիւնը. Դաւիթ կը բաժնէ զանոնք. Նադաբայ եւ Աբիհուի անունները գրելոյ գաւազանի վրայ. Եղիազարայ եւ Իթամարայ քահանայութեան պաշտօնները. Նադաբայ եւ Աբիհուի զաւակները. Եղիազարայ եւ Իթամարայ քահանայութեան պաշտօնները. Դաւիթ կը բաժնէ զանոնք. Նադաբայ եւ Աբիհուի անունները գրելոյ գաւազանի վրայ. Եղիազարայ եւ Իթամարայ քահանայութեան պաշտօնները. Նադաբայ եւ Աբիհուի զաւակները. Եղիազարայ եւ Իթամարայ քահանայութեան պաշտօնները

համեմատ եւ քան զարեկանից եւ վեր եղող Ղեւտացիներին իրանց պահապանութիւնների եւ դասակարգութ-
48 իւնների համեմատ . եւ ազգահամարում գրուած նորանց ամէն ընտանիքին՝ կանանցը , տղերանցը եւ աղջկերանցը՝ բոլոր ժողովին . որովհետեւ իրանց հաւատարմութեամբ
49 սրբութեան սրբութեան համար ։ եւ նորանց քաղաքների [արուարձաններ] արտերումն եղող Ահարոնի որդիք քահանաների համար ամէն մէկ քա-
ղաքներում իրանց անուններով յիշուած մարդիկ էին , որ բաժիններ տային քահանաների մէջ ա-
50 րուներին եւ Ղեւտացիների ազգահամարում գրուածներին ։ եւ այսպէս արաւ Եզեկիան բոլոր Յուդայում . եւ իր Տէր Աստուծոյ առաջին բարի , ուղիղ եւ ճշմարիտ եղածն արաւ ։
51 եւ իր ամէն գործերում , որ սկսեց , թէ Աստուծոյ տան ծառայութեան վերաբերմամբ , եւ թէ օրէնքի եւ պատուիրանքի նկատմամբ , իր Աստուծուն խնդրելով իր բոլոր սրտովն արաւ եւ յաջողուեց ։

ԳԼ· ԼԲ

Սենեքերիմ պատրաստ է Երուսաղէմը, բայց Աստուած պատուում է Եզեկիայի հնազանդութիւնը եւ մահը։

1 -Ա յս գործերից եւ հաւատարմութիւնից յետոյ եկաւ Ասորեստանի Սեննեքերիմ թագաւորը եւ մտաւ Յուդայի երկիրը , եւ բանակ տուաւ պարսպապատ քաղաքների վերայ եւ մը-
2 տածում էր որ առնէ նորանց ։ եւ երբոր Եզեկիան տեսաւ որ Սեննեքերիմը եկել է եւ դիտաւորութիւնն է
3 պատերազմել Երուսաղէմի հետ , Այն ժամանակ խորհուրդ արաւ իր իշխանների եւ զօրաւորների հետ , որ փակէ քաղաքի դրուսից եղող աղբիւրների ջրերը . եւ նորանք օգնեցին նորան ։
4 եւ չաս ժողովուրդ ժողովուեցաւ , եւ փակեցին բոլոր աղբիւրները եւ երկրի միջովն անցնող հեղեղատը , ասելով . Ինչու համար գան Ասորեստանի թագաւորները եւ չաս ջուր
5 գտնեն ։ եւ ուժովացաւ Եզեկիա , եւ շինեց բոլոր քանդուած պարիսպներն եւ աչտարակները բարձրացրեց , եւ դրսից մէկ ուրիշ պարիսպ շինեց եւ նորոգեց Դաւիթի քաղաքում եղող Մելօնը . եւ չաս զէնքեր եւ ասպար-
6 ներ շինեց ։ եւ պատերազմի զօրապետներ դրաւ ժողովրդի վերայ , եւ նորանց ժողովեց քաղաքի դուռն հրապարակի իր մօտ եւ Էսդտրուեցաւ
7 խօսեց նորանց հետ ասելով . Զօրացէք եւ քաջացէք , Մի վախենաք եւ մի զարհուրիք Ասորեստանի Թագաւորի երեսից եւ նորա հետ եղող բոլոր բազմութեան երեսից , որովհետեւ Մեզ հետ եղողները աւելի չաս են
8 նորա հետ եղողներից ։ Նորա հետ կայ մարմնեղէն բազուկ , իսկ Մեզ հետ է մեր Աստուածը՝ Եհովան որ մեզ օգնէ եւ մեր պատերազմները պատերազմէ . եւ Ժողովուրդը վստահացաւ Եզեկիայ Թագաւոր Եղեկիայի խօսքերի վերայ ։
9 Ա յսոքանից յետոյ Ասորեստանի Թագաւորը՝ Սեննեքերիմ իր ծառաներին Երուսաղէմ ուղարկեց , երբոր իւրը եւ իր բոլոր զօրքն իրան հետ Լաքիսի դիմացն էր , Յուդայի Եզեկիա Թագաւորի եւ Երուսաղէմում եղող բո-
10 լոր Յուդայի մօտ ասելով . Այսպէս է ասում Ասորեստանի Սեննեքերիմ Թագաւորը . Դուք ինչի՞ էք ապաւինել
11 եւ նստել Երուսաղէմ բերդումը , Չէ՞ որ Եզեկիան ձեզ մոլորեցնում է , որ ձեզ սովի եւ ծարաւութեան մահի մատնէ ասելով Թէ Մեր Աստուածը Եհովան մեզ պատուիրէ Ասորեստա-
12 նի Թագաւորի ձեռքիցը , Չէ՞ որ նա ինքը Եզեկիան հեռացրեց նորա բարձրաւանդակները եւ սեղանները եւ ասեց Յուդային ու Երուսաղէմին Թէ Մէկ սեղանի առաջին երկրպագութիւն արէք , եւ նորա վերայ խունկ
13 ծխեցէք ։ Դուք գիտէք Թէ ինչ արինք ես եւ իմ հայրերը երկիրների ժողովուրդներին . մի՞ Թէ կարողացան այն

---

§ ՂԱ· ԻԱ· 31։

—

-գ Թագ· ԺԸ· 13։ Նա· ԺԲ· 1։
ԲՂԻ· Ը· 23։
ՏԸ Ծբ· Լ· 6։

ՐՂԻ· Ի· 15։
ԵԳ Թագ· Գ· 16։

ՀՂԻ· ԺԳ· 13։
ԵԳ Թագ· ԺԸ· 17—19, 37։

երկիրների ազգերի աստուածները նորանց երկիրն ազատել իմ ձեռքից ։
14 Իմ հայրերի բնաջինջ արած ազգերի բոլոր աստուածների պէս է որ կարողացաւ իր ժողովուրդն ազատել իմ ձեռքից, որ ձեր Աստուածը կարողանայ
15 նոյ ձեզ ազատել իմ ձեռքից ։ Ապա ուրեմն Յոզ եզեկիան ձեզ չխաբէ եւ ձեզ չմոլորեցնէ այդպէս . եւ նորան մի հաւատաք, որովհետեւ ոչ մի ազգի եւ թագաւորութեան ոչ մի աստուած չէ կարող իր ժողովուրդն ազատել իմ ձեռքից եւ իմ հայրերի ձեռքից, ուր մնաց ձեր Աստուածն,
16 որ ձեզ չի ազատել իմ ձեռքից ։ Եւ դեռ աւելի խօսեցին նորա ծառաները Տէր Աստուծոյ մասին եւ նորա ծա-
17 ռայ եզեկիայի մասին ։ Եւ Սենեքերիմ նամակներ գրեց Իսրայէլի Տէր Աստուծուն հայհոյելով եւ ասելով նորա մասին այսպէս . Ինչպէս որ երկիրների ազգերի աստուածները իրանց ժողովուրդը չազատեցին իմ ձեռքից, այսպէս էլ եզեկիայի Աստուածը չի ազատել իր ժողովրդին իմ ձեռքից ։
18 Եւ Յուդայ կանչեցին երբայեցերէն դէպի Երուսաղէմի ժողովուրդը, որ պարսպի վերայ էր, նորանց վախեցնելու եւ չխռնեցնելու համար, որ
19 քաղաքն առնեն ։ Եւ Երուսաղէմի Աստուծոյ վերայ խօսեցին ինչպէս երկրի ժողովրդների աստուածների մասին, որոնք նմարդի ձեռքի գործ են ։
20 Եւ Եզեկիա թագաւորը եւ Եսայի որդի Եսայիա մարգարէն աղօթք արին այս բանի համար եւ աղաղակե-
21 ցին դէպի երկինք ։ Եւ Տէրն մի հրեշտակ ուղարկեց եւ բնաջինջ արաւ ամեն քաջ զօրաւորին, զօրավարին եւ իշխանին Ասորեստանի թագաւորի բանակումը . եւ նա ամօթով եա դառաւ իր երկիրը . եւ մտաւ իր աստուծոյ տունը, եւ նորա երանքից դուրս եկած որդիք նորան այնտեղ սրով
22 սպանեցին ։ Տէրն այսպէս ազատեց եզեկիային եւ Երուսաղէմի բնակիչներին Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորի եւ բոլորի ձեռքից, եւ նորանց պաշտպանեց ամեն կողմանէ ։
23 Եւ չատերը ընծաներ էին բերում Երուսաղէմ Տիրոջ համար, եւ նշանաւոր բաներ՝ Եզեկիա թագաւորի համար . եւ նա հրաբարաւ բոլոր ազգերի աչքում սորանից յետոյ ։
24 Այն ժամանակները Եզեկիան հիւանդացաւ մերձ ի մահ, եւ աղօթք արաւ Տիրոջը . եւ նա խօսեց նորա
25 հետ եւ մի նշան տուաւ նորան ։ Բայց Եզեկիան իր վերայ եղած բարերարութեան համեմատ չհատուցրեց, որովհետեւ սիրտը հպարտացաւ, եւ բարկութիւն եկաւ նորա վերայ, Յուդայի
26 եւ Երուսաղէմի վերայ ։ Սակայն խոնարհուեցաւ Եզեկիան իր սրտի հպարտութեան համար՝ ինքը եւ Երուսաղէմի բնակիչները . վասն որոյ եւ Տիրոջ բարկութիւնը չեկաւ նորանց վերայ Եզեկիայի օրերում ։
27 Եւ Եզեկիան խիստ չատ հարստութիւն եւ փառք ունեցաւ, եւ իր համար գանձարաններ չինեց արծաթի, ոսկիի, պատուական քարերի, խնկակեղէնների, ասպարների եւ ամեն տեսակ ցանկալի անօթների համար ։
28 Եւ չտեմարաններ ցորենի, գինիի եւ իւղի բերքերի համար, եւ ախոռներ՝ ամեն տեսակ անասունների համար,
29 եւ փարախներ հօտերի համար ։ Եւ իր համար քաղաքներ չինեց, եւ չատ ոչխարներ ու արջառներ ունէր . որովհետեւ Աստուած նորան խիստ
30 չատ ստացուածք էր տուել ։ Եւ Հայս Եզեկիան խցկեց Գիհոնի վերի ջրանցքը, եւ նորան ուղղեց դէպի Դաւիթի քաղաքի արեւմտեան ցած կողմը ։ Եւ Եզեկիան յաջողութիւն գտաւ իր բոլոր գործքումը ։
31 Եւ այսպէս Բաբիլոնի իշխանների դեսպանների մօտ, որ ուղարկել էին նորա մօտ այն նշանի համար հարցնելու որ երկրի մէջ եղել էր, Աստուած նորան թող տուաւ նորան փորձելու համար, որ նորա սրտինը բոլորն իմանայ ։
32 Եւ Եզեկիայի գործերի մնացորդը

Դ Թագ. ԺԹ. 9։
Դ Թագ. ԺԹ. 12։
Դ Թագ. Ժը. 26—28.
Դ Թագ. ԺԹ. 18։
Դ Թագ. ԺԹ. 15։
Դ Թագ. ԺԹ. 2, 4։
Դ Թագ. ԺԹ. 35 եւ։
Ես. Ժէ. 5։
Հգ. ա. 1։
Դ Թագ. ԺԶ. 1։ Ես. լը. 1։
Դ Թագ. Ի. 20։

եւ Նորա առաքինութիւնները, ահա գրուած են Ամովսի որդի Եսայիա մարգարէի տեսիլքների գրքում, ի Յուդայի եւ Իսրայէլի թագաւորների
33 գրքում։ Եւ եղեկիան ննջեց իր հայրերի հետ եւ Նորան թաղեցին Դաւթի որդիանց գերեզմաններում. եւ պատիւ արին Նորան Նորա մահուան ժամանակին բոլոր Յուդան եւ Երուսաղէմի բնակիչները։ Եւ Նորա որդի Մանասէն թագաւոր եղաւ Նորա տեղ։

ԳԼ. ԼԴ

Մանասէի կռապաշտութիւնը, գերութիւնը, գրքի եւ աչքերը Նորա կռապաշտ յաղթողը Ամոնը պատճառ է։

1 Մանասէն տասներեքում տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ, եւ յիսունհինգ տարի թագաւորեց Երուսա-
2 ղէմում։ Եւ նա չարութիւն արաւ Տիրոջ աչքի առաջ՝ այն ազգերի գարշելիութիւնների պէս, որոնց քշել էր Եհոան Իսրայէլի որդիանց առաջից։
3 Եւ դարձեալ շինեց այն բարձրատեղիները, որ քանդել էր Նորա հայր եզեկիան. եւ Բահաղիմի համար սեղաններ կանգնեցրեց, եւ Աստարովթներ շինեց, եւ երկնքի բոլոր զօրքերին երկրպագութիւն արաւ, եւ Նո-
4 րանց ծառայեց։ Եւ սեղաններ շինեց Տիրոջ տանը, որի համար Տէրն ասել էր թէ իմ անունը Երուսաղէմում
5 լինի յաւիտեան։ Եւ սեղաններ շինեց երկնքի բոլոր զօրքերի համար Տիրոջ
6 տան երկու գաւիթներում։ Եւ նա իր որդիներին անցկացրեց կրակով Բենոմի որդիի ձորում, եւ գուշակութիւն, հմայութիւն եւ դիւթութիւն էր անում, եւ մեռելահարցուկներ եւ նշանագէտներ շինեց. նա շատ չարութիւն արաւ Տիրոջ աչքի
7 առաջից, եւ Նորանբարկացրեց։ Եւ իր շինած քանդակած կուռքը դրաւ Աստուծոյ տանը, որի համար Աստուած ասել էր Դաւիթին եւ Նորա որդի Սողոմոնին. Այս տանը եւ Երուսաղէմում, որ ես ընտրել եմ Իսրայէլի բոլոր ցեղերիցը, իմ անունը պիտի
8 դնեմ յաւիտեան։ Եւ Իսրայէլի ոտը այլ եւս պիտի չշարժեցնեմ այն երկրիցը, որի մէջ հաստատեցի ձեր հայրերին, միայն եթէ զգուշանան անելու բոլոր իմ իրանց պատուիրածը՝ այն բոլոր օրէնքը եւ պատուիրանքը եւ իրաւունքները Մովսէսի ձեռքով
9 պատուիրած։ Եւ Մանասէն մոլորեցրեց Յուդային եւ Երուսաղէմի բնակիչներին, որ այն ազգերից աւելի չարութիւն անեն, որոնց փչացրեց Տէրը
10 Իսրայէլի որդիանց առաջին։ Եւ Տէրը խօսեց Մանասէի եւ Նորա ժողովրդի հետ. բայց Նորանք ականջ չդրին։
11 Եւ Տէրը Նորանց վերայ բերաւ Ասորեստանի թագաւորի զօրագլուխներին, եւ Նորանք բռնեցին Մանասէին կարթերով, եւ Նորան կապեցին զոյգ ոտնակապերով եւ Տարին
12 Բաբիլոն։ Եւ երբոր նեղութեան մէջ էր, չխնդրեց իր Տէր Աստուծոյ երեսը, եւ չատ խոնարհուեցաւ իր հայ-
13 րերի Աստուծոյ առաջը։ Եւ աղօթք արաւ Նորան, եւ Նա Նորա աղօթքը ընդունեց եւ Նորա աղաչանքը լսեց, եւ Նորան ետ դարձրեց Երուսաղէմ իր թագաւորութեան մէջ. եւ Մանասէն իմացաւ, որ Եհոան է Աստուած։ Եւ ասրանից յետոյ մի պարիսպ շինեց Դաւթի քաղաքից դուրս Գիհոնի արեւմտեան կողմում հեղեղատում եւ մինչեւ Ձկանց դռան մուտքը, եւ Ոփղը շրջապատելով Նորան շատ բարձրացրեց. եւ Յուդայի բոլոր պարսպապատ քաղաքներում զօրքի
15 իշխաններ դրաւ։ Եւ Տիրոջ տանից հեռացրեց օտար աստուածները եւ կուռքը, եւ բոլոր այն սեղանները, որ ինքը շինել էր Տիրոջ տան սարի վերայ եւ Երուսաղէմում եւ քաղա-
16 քից դուրս դցեց Նորանց։ Եւ շինեց Տիրոջ սեղանը եւ Նորա վերայ զոհեց խաղաղութեան եւ Գոհաբանութեան զոհեր. եւ պատուիրեց Յուդային, որ Իսրայէլի Տէր Աստուծուն ծառայեն։
17 Սակայն ժողովուրդը տակաւին զոհում էր բարձրատեղիների վերայ թէեւ իրանց Տէր Աստուծոյ համար։

---

4 Նա. ԻԳ. ԻԸ. ԼԲ.
2 գ Թագ. ԺԸ. ՃՔ. ի.
գ Թագ. ի. ա—գ։
Յես. Ոե. Ժը. ։Ե.
ի Յես. ը Ոը. Ժը. ։Ե.
գ Թագ. է. ։Ե, ։Զ։
Իգ Թագ. ի. ։Է։
շՅես գ Թագ. Ժգ. Ե։
Իգվե. ի. ։Բ։ Գէ. ԼԲ. ։Ա.
ը Գէ. ԼԲ. ։Բ։

18 Եւ Մանասէի գործերի մնացորդը
եւ նորա աղօթքը դէպի Աստուած,
եւ խրատչէլի Տէր Աստուծոյ անունով
նորա հետ խօսող Հառանդողների խօս-
քերը, ահա նորանք Իսրայէլի թա-
գաւորների պատմութեան մէջ են։
19 Եւ նորա աղօթքը, եւ նորա ընդունե-
ւիլը, եւ նորա բոլոր մեղքը եւ ա-
նօրէնութիւնը, եւ այն տեղերը, ուր
որ բարձրաւանդակներ էր շինել եւ
Աստարովթներ ու կուռքեր կանգնե-
ցրել իր խոնարհութեւնից առաջ, ահա
գրուած են Հոզայի յիշատա-
20 կարանումը։ Եւ Մանասէն ննջեց իր
հարրերի հետ, եւ նորան թաղեցին իր
տանը, եւ նորա որդի Ամոնը թագա-
ւոր եղաւ նորա տեղ։
21 Ամոնը քսանեւերկու տարեկան էր
երբոր թագաւոր եղաւ, եւ երկու
տարի թագաւորեց Երուսաղէմումը։
22 Եւ նա չարութիւն արաւ Տիրոջ աչ-
քի առաջին, ինչպէս որ արել էր իր
հայր Մանասէն, եւ այն ամեն կուռ-
քերին, որոնք իր հայր Մանասէն
շինել էր, Ամոնը զոհեր մատուցրեց
23 եւ նորանց ծառայեց։ Եւ չխոնարհ-
ուեցաւ Տիրոջ առաջին, ինչպէս որ
իր հայր Մանասէն էր խոնարհուել,
այլ այս Ամոնը յանցանքը աւելացրեց։
24 Եւ նորա ծառաները դաւաճանութիւն
արին նորա դէմ եւ նորան սպանեցին
25 իր տանը։ Եւ երկրի ժողովուրդը
զարկեց Ամոն թագաւորի դէմ դաւա-
ճանողներին, եւ երկրի ժողովուրդը
թագաւոր արաւ նորա որդի Յովսիա-
յին նորա տեղ։

ԳԼ. ԼԴ

Յովսիա քանդում է կռապաշտութիւնը և նորոգում տաճարը։ Նոր գտնուած օրէնքի գիրքը կարդում են։ Ղեպռ մարգարէներին։ Ուխտին նորոգումը։

1 Ութ տարեկան էր Յովսիան երբոր
թագաւոր եղաւ, եւ երեսունեւմէկ
տարի թագաւորեց Երուսաղէմումը։
2 Եւ նա Տիրոջ աչքի առաջին ուղղու-
թիւն արաւ, եւ գնաց իր հայր Դաւի-
թի ճանապարհներովը, եւ չխոտորե-
ցաւ ոչ կամ ձախ։
3 Եւ իր թագաւորութեան ութերորդ
տարին, որ ինքը դեռ պատանի էր,
սկսեց խնդրել իր հայր Դաւիթի Ա-
ստուծուն, եւ տասներկուերորդ տա-
րին սկսեց նա մաքրել Յուդան եւ Ե-
րուսաղէմը բարձրաւանդակներից,
Աստարովթի կուռքերից եւ քանդա-
4 կած ու ձուլածոյ կուռքերից։ Եւ
քանդեցին նորա առաջին Բահաղիմի
սեղանները, եւ նա նորանց վերայի
արեգական կուռքերը կոտրատեց, եւ
Աստարովթի կուռքերն ու ձուլածոյ
կուռքերը փշրեց եւ մանրեց, եւ ցըր-
ուեց նորանց զոհողների գերեզման-
5 ների վերայ։ Եւ ոսկորները այրեց նորանց սեղանների վերայ,
եւ մաքրեց Յուդան եւ Երուսաղէմը։
6 Եւ Մանասէի, Եփրեմի եւ Շմաւոնի
քաղաքներումը, եւ մինչեւ Նեփթա-
դիմ՝ չորջանակի նորանց աւերակ-
7 ներումը՝ կործանեց սեղանները եւ
Աստարովթի կուռքերը, եւ ձանդա-
կած կուռքերը փշրեց եւ մանրեց, եւ
բոլոր արեգական կուռքերը կոտրա-
տեց Իսրայէլի բոլոր երկրումը, եւ
ետ դառաւ Երուսաղէմ։
8 Եւ իր թագաւորութեան տասնեւ-
ութերորդ տարին, երբոր երկիրը եւ
տունը մաքրեց՝ ուղարկեց Եսելիայի
որդի Իմափանին, եւ քաղաքի իշխան
Մասեխային եւ Յովաքազի որդի Յո-
վաք յիշատակագրի գլխին, որ իր Տէր
9 Աստուծոյ տունը նորոգեն։ Եւ Նո-
րանք եկան Քեղկիա քահանայապետի
մօտ եւ տուին այն փողը՝ որ եկել էր
Աստուծոյ տունը, այն որ ժողովել
էին դուռն պահապան Ղեւտացիները
Մանասէի եւ Եփրեմի ձեռքից եւ Իս-
րայէլի բոլոր մնացորդից եւ բոլոր
Յուդայից եւ Բենիամինից եւ Երու-
10 սաղէմի բնակիչներից։ Այսինքն տուին
այն գործաւորների ձեռքը որ նշա-
նակուած էին Տիրոջ տան վերայ, եւ
նորանք էլ տուին այն գործաւորների
ձեռքը, որ գործում էին Տիրոջ տանը՝
տունը նորոգելու եւ շինելու համար։
11 Եւ տուին հիւսներին եւ շինողներին,

ԺԸ Թագ. Բ. 9։ ԻԲ Թագ. ԻԳ. 3, 4, 7։
ԻԴ. 11։
ԻԴ Թագ. Իա. 18։ —
ԻԴ Թագ. Իա. 19—24։ ԻԶ Թագ. Իգ. 1, 2։
ՊՆԵ. ԻԳ. 17։ ՂԵ. Իէ. 30։

Գ Թագ. Իէ. 4։
Է Թագ. Իէ. 4։
ՃԴ Թագ. Ժգ. 2։ Գ Թագ. ՍԲ. 21։
Իէ. 20։
ՍԴ Թագ. Իբ. 3—20։
ՆԵՀԵՄ. Իէ. 21։
ՃՏԱ Գ Թագ. Ժբ. 4 եւլն։

որ տաշած քարեր եւ գերաններ հա-
մար փայտեր առնեն այն տների հա-
մար, որոնց քանդել էին Յուդայի
12 Թագաւորները։ Եւ այն մարդիկը հա-
ւատարմութեամբ գործում էին գոր-
ծը, եւ նրանց վերայ նշանակուած
էին Մերարիի որդիներից Յահաթի
ԵԼիը եւ Աբդիան, եւ Կահաթեանց
որդիներից Զաքարիան եւ Մեսուղա-
մը իրրեւ վերակացուներ. եւ Ղե-
ւացիներն՝ ամեն մի նուագարանով
13 երգել հասկացող։ Բեռնակիրների վե-
րայ էլ, ամեն տեսակ գործեր կատա-
րողների վերայ էլ վերակացուներ էին.
նոյնպէս Ղեւացիներից էին դպիր-
ները, սահիկանները եւ դռնապան-
ները։
14 Եւ երբոր Տիրոջ տունը բերուած
փողը հանում էին, Քեղկիա քահանան
Գաւառ Մովսէսի ձեռքով եղած Տիրոջ
15 օրէնքի գիրքը։ Եւ Քեղկիան պատաս-
խանեց եւ ասեց Սափան գրչին. Օ-
րէնքի գիրքը գտայ Տիրոջ տանը. եւ
Քեղկիան այն գիրքը տուաւ Սափան
16 գրչին։ Եւ Սափանն այն գիրքը բե-
րաւ Թագաւորին, եւ պատասխան
բերաւ Թագաւորին ասելով. Ամեն ինչ
որ յանձնուել է քո ծառաների ձեռքը՝
17 նրանք կատարում են։ Եւ Տիրոջ
տան մէջ գտնուած փողը թափեցին
եւ տուին նորան վերակացուների
18 ձեռքը եւ գործաւորների ձեռքը։ Եւ
Սափան գրիչը պատմեց Թագաւորին
ասելով. Քեղկիա քահանան ինձ մէկ
գիրք է տուել. եւ Սափանը նորա
միջից կարդաց Թագաւորի առաջին։
19 Եւ Թագաւորը լսելով օրէնքի խօսքե-
20 րը՝ պատառեց իր հանդերձները։ Եւ
Թագաւորը հրամայեց Քեղկիային, եւ
Սափանի որդի Աբդիամին, եւ Մի-
քիայի որդի Աբդոնին եւ Սափան
գրիչին եւ Թագաւորի ծառայ Ասայիա-
21 յին, եւ ասեց. Գնացէք ինձ համար
եւ Իսրայէլի ու Յուդայի մնացորդնե-
րի համար այս գտնուած գրքի խօս-
քերի մասին հարցրէք Տիրոջը. որով-
հետեւ մեծ է Տիրոջ մեզ վերայ բար-
կութիւնը, որովհետեւ մեր
հայրերը չ'պահեցին Տիրոջ խօսքը որ
անէին բոլոր այս գրքում գրուածին
22 համեմատ։ Եւ Քեղկիան եւ Թագա-
ւորի մարդիկը գնացին Ասայիի որդի
Թեկուայի որդի Սեղղումի հանդերձա-
պահի կնկայ Ողդա մարգարէուհիի
մօտ, եւ նա բնակւում էր Երուսա-
ղէմում Մասենայում. եւ նորա հետ
այսպէս խօսեցին։
23 Եւ նա ասեց նորանց. Այսպէս է
ասում Իսրայէլի Տէր Աստուածը. Ա-
սեցէք այն մարդին, որ ձեզ ինձ մօտ
24 է ուղարկել. Տէրը այսպէս է ասում.
Ահա ես այս տեղի եւ նորա բնակիչ-
ների վերայ չարիք եմ բերելու՝ այն
բոլոր անէծքները որ գրուած են այն
գրքի մէջ որ կարդացել են Յուդայի
25 Թագաւորի առաջին։ Նորա համար
որ ինձ թողած ուրիշ աստուածների
խունկ ծխեցին, որ բարկացնեն իրանց
ձեռքերի բոլոր գործքերովը. եւ իմ
բարկութիւնը պիտի թափուի այս տե-
26 ղի վերայ եւ պիտի չ'հանգչի։ Եւ
Յուդայի Թագաւորին, որ ձեզ ուղար-
կել է Տիրոջը հարցնելու, այսպէս ա-
սեցէք նորան. Այսպէս է ասում Ի-
սրայէլի Տէր Աստուածը այն քո լսած
27 խօսքերի համար. Որովհետեւ քո սիր-
տը կակղացաւ եւ խոնարհուեցար
Աստուծոյ առաջը այս տեղի եւ նորա
բնակիչների մասին երբ խօսքերը լը-
սելով, եւ խոնարհուեցար իմ առաջը,
եւ պատառեցիր քո հանդերձները, եւ
լաց եղար իմ առաջը, ուրեմն ես էլ
28 լսեցի, ասում է Եհովան։ Ահա ես
քեզ կ'ժողովեմ քո հայրերի մօտ, եւ
դու կ'դրուես քո գերեզմանների մէջ
խաղաղութեամբ, եւ քո աչքերը չեն
տեսնիլ այն բոլոր չարիքը, որ ես պի-
տի բերեմ այս տեղի վերայ եւ նորա
բնակիչների վերայ։ Եւ նորանք պա-
տասխանը բերին Թագաւորին։
29 Նա Թագաւորը հրեց ուղարկեց եւ
ժողովեց Յուդայի եւ Երուսաղէմի
30 բոլոր ծերերին։ Եւ Թագաւորը եւ
Յուդայի բոլոր մարդիկը եւ Երուսա-
ղէմի բնակիչները եւ քահանաներն
ու Ղեւտացիները եւ բոլոր ժողովուր-
դը մեծից մինչեւ փոքրը վեր գնացին
Տիրոջ տունը, եւ նորանց ականջին

Բ Թագ. իբ. 9։ Բ Թագ. իբ. 13 «Աբդրա»։ Բ Թագ. իբ. 14 «Աբսա»։ Ը Թագ. իդ. 1—3։

կարգացին Տիրոջ տանը գտնուած ուխ-
31տի գրքի բոլոր խօսքերը։ Եւ Թագա-
ւորը կանգնած էր Իր տեղը, եւ
ուխտ արաւ Տիրոջ առաջին, որ գը-
նայ Տիրոջ ետեւից եւ պահէ նորա
պատուէրները, վկայութիւնները եւ
կանոնները իր բոլոր սրտով եւ իր
բոլոր հոգով, որ կատարէ այս գրքի
32մէջ գրուած ուխտի խօսքերը։ Եւ նա
կանգնացրեց բոլոր երուսաղէմում եւ
Բենիամինում գտնուողներին. եւ Ե-
րուսաղէմի բնակիչները արին Աստու-
ծոյ՝ իրանց հայրերի Աստուծոյ ուխ-
33տին համեմատ։ Եւ Յոսիան հեռա-
ցրեց բոլոր Իզարչութիւններն Իսրայէ-
լի որդիանց բոլոր երկիրներից. եւ
Իսրայէլի մէջ բոլոր գտնուողներին
ծառայութիւն անել տուաւ իրանց
Տէր Աստուծոյ ծառայութիւնը. եւ
նորանք նորա բոլոր օրերում չ'հե-
ռացան իրանց հայրերի Տէր Աստու-
ծոյ ետեւից։

Գլ. ԼԵ

Յոսիան հանդէսով զատիկ է կատարում. Նեքաւով
Փարաւոնից սպանուում է։

1 Եւ Յոսիան երուսաղէմում զա-
տիկ արաւ Տիրոջ համար. եւ զատի-
կը մորթեցին առաջին ամսի տասնեւե-
2չորսին։ Եւ նա կանգնեցրեց քահա-
նաներին իրանց պահապանութիւնների
վերայ, եւ նորանց քաջալերեց Տիրոջ
3տան ծառայութիւնն անել։ Եւ ասեց
բոլոր Իսրայէլին սովորեցնող՝ Տիրոջը
նուիրուած Ղեւտացիներին. Սուրբ
տապանակը դրէք այն տանը, որ շի-
նեց Իսրայէլի Թագաւոր՝ Դաւիթի որ-
դի Սողոմոնը. ձեզ պէտք չէ, որ ն-
ուսի վերայ բեռ լինի. հիմա ծառա-
յեցէք ձեր Տէր Աստուծուն եւ
4նորա Իսրայէլ ժողովրդին. եւ պատ-
րաստ եղէք ձեր ազգատոհմերով
ձեր դասակարգութիւնների համեմատ
Իսրայէլի Թագաւոր Դաւիթի գրա-
5ծին պէս. Եւ կանգնեցէք սրբարա-
նում ազգատոհմերի բաժանմունք-

Ա Թագ. ժա. 14,
Ա Թագ. ժա. 5.

—

Գ Թագ. իգ. 21,
Բ ՄՆ. իգ. իգ. լե. էզ
Ե Գլ. ը. 14,
Գ ՄՆ. ժե. 12, Գլ. լԹ.
5, 15, 34, լ. 3, 15.

նների համեմատ ձեր եղբայրների ժո-
ղովրդի որդիանց համար եւ Ղեւտա-
ցիների ազգատոհմերի դասակարգնե-
6րի համեմատ. Եւ մորթեցէք զատիկը
եւ սրբուեցէք, եւ պատրաստեցէք
ձեր եղբայրների համար, որ Մովսէսի
ձեռքով խօսած Աստուծոյ խօսքին
7պէս անէք։ Եւ Յոսիան պարգեւեց
բոլոր այնտեղ գտնուղ ժողովրդի որ-
դիներին համարով հօտերից երեսուն
հազար գառն եւ այծի ձագ՝ բոլորը
Էզաների համար, եւ երեք հազար ար-
ջառ. սորանք Նթագաւորի ստաց-
8ուածքից էին։ Եւ իր իշխանները
պարգեւեցին յօժարութեամբ ժողովր-
դին, քահանաներին եւ Ղեւտացինե-
րին. Աստուծոյ տան իշխանները՝
Խիլկիան, Զաքարիան եւ Յեքիէլը
տուին քահանաներին զատկի համար
երկու հազար վեց հարիւր ֆոռ եւ
9երեք հարիւր արջառ։ Եւ Քոնոնիան
ու նորա եղբայրները Սեմայիան եւ
Նաթանայէլը եւ Ղեւտացիների իշ-
խանները՝ Ասաբիան, Յեհիէլը եւ Յով-
զաբադը պարգեւեցին Ղեւտացիներին
զատկի համար հինգ հազար գառն, եւ
հինգ հարիւր արջառ։
10 Եւ պաշտօնը պատրաստուեցաւ.
եւ քահանաները կանգնեցին Էրանց
կանգնելու տեղը եւ Ղեւտացիներն
իրանց դասակարգութիւնների համե-
մատ՝ Թագաւորի պատուէրին պէս։
11 Եւ մորթեցին զատիկը, եւ քահանա-
ները սրսկում էին նորանց ձեռքիցը,
12 իսկ Ղեւտացիները մաշկում էին։ Եւ
Ջոկում էին ողջակէզացուները, որ
տան ժողովրդի որդիանցը ազգատոհ-
մերի բաժանմունքների համեմատ Տի-
րոջը մատուցանելու համար՝ ինչպէս
որ գրուած է Մովսէսի գրքումը. Եւ
13 այսպէս էլ արջառներին։ Եւ զատիկը
Խորովեցին կրակով կանոնին համե-
մատ, բայց նուէրները եփեցին կաթ-
սաներում, սաներում եւ տապակներ-
ում, եւ չուտով հասցրին ժողովրդի
14 բոլոր որդիանցը։ Եւ յետոյ պատրաս-
տեցին իրանց համար եւ քահանանե-

Բ Գլ. լ. 17,
Ա Գլ. լա. 3,
Գ Գլ. լգ. 9,
Ե Գլ. լգ. 12,
Բ Տճ. Գլ. լա. 12, 13,

Բ Գլ. լ. 16,
Ե Նլ. ժբ. 9, 9, բ Օր. ժգ. 7,
Ա Թագ. բ. 15, Գ Թագ.
գ. 38 եւլն.

բի համար, որովհետեւ Ահարոնի որդիքը քահանաները մինչեւ դիչերը ողջակէզներն ու ճարպերն էին մատուցանում. իսկ Ղեւտացիները պատրաստեցին իրանց համար եւ Ահարոնի
45 որդկանց՝ քահանաների համար։ Եւ Ասաֆի որդկանց երգեցողները կանգնել էին իրանց կանգնելու տեղը Դաւթի, Ասաֆի, Եմանի եւ Թագաւորական տեսանող Իդիթունի պատուէրին համեմատ, եւ դռնապաններն էլ համեմատ մէկ դռան վրայ. նորանց պէտք չէր որ իրանց պաշտօնից հեռանային, որովհետեւ իրանց եղբայրները Ղեւտացիները պատրաստում էին նորանց
46 համար։ Այսպէս պատրաստեցաւ այն օրը Տիրոջ բոլոր պաշտօնը որ զաւիթը կատարեն եւ ողջակէզները մատուցանեն Տիրոջ սեղանի վրայ՝ Յովսիա Թագաւորի պատուէրին պէս։
47 Եւ ⸗ՅԽԽԼ զանազ Իսրայէլի որդիքն այն ժամանակ կատարեցին զաւիթը եւ Տրաղարջակերաց տօնը եօթն օր։
48 Եւ Իսրայէլում հնորա նման զաւիթ չէր կատարուել Սամուէլ մարգարէի օրերից հետէ. եւ Իսրայէլի բոլոր Թագաւորներն այնպիսի զաւիթ չէին արել, ինչպէս արին Յովսիան, եւ քահանաները, Ղեւտացիները եւ բոլոր ⸗ՅԽԽԼ զանազ Յուդան եւ Իսրայէլը եւ Երուսաղէմի բնակիչները։
49 Յովսիայի Թագաւորութեան տասնեւութերորդ տարին կատարուեցաւ այս զաւիթը։
20 Այս ամենից յետոյ որ Յովսիան կարգադրեց Աւոտոնոյ տունը, վեր եկաւ Եգիպտոսի Նեքաւով Թագաւորը Եփրատի մօտ եղող Քարքամիսի դէմ պատերազմելու. եւ Յովսիան դուրս ե-
21 կաւ նորա դէմ։ Բայց նա պատգամաւորներ ուղարկեց նորա մօտ ասելով. Դեռ ինձ հետ ի՞նչ գործ ունիս, ով Յուդայի Թագաւոր. ես այսօր քեզ դէմ չեմ, այլ ինձ հետ պատերազմողի տան դէմ. եւ Աստուած հրամայել է ինձ որ չուշանամ. ետ քաշուիր ինձ հետ եղող Աստուածանից, որ քեզ չը-
22 փչացնէ։ Սակայն Յովսիան երեսը նորանից չդարձրեց, այլ նորա հետ պատերազմելու համար Հագուստը փոխեց, եւ չլսեց Աստուծոյ բերանից գոչած Նեքաւովի խօսքին, եւ գնաց Մա-
23 կեդովի հովիտը որ պատերազմէ։ Եւ աղեղնաւորները նետով զարկեցին Յովսիա Թագաւորին. եւ Թագաւորն ասեց իր ծառաներին. Ինձ տարէք, որովհետեւ սաստիկ վիրաւորուած եմ։
24 Եւ նորա ծառաները նորան տարին կառքից եւ նորան հեծեցրին նորա երկրորդ կառքի վրայ եւ նորան բերին Երուսաղէմ, եւ նա մեռաւ եւ Թաղուեցաւ իր հայրերի գերեզմանատան. եւ բոլոր Յուդան եւ Երուսաղէմը սուգ
25 արին Յովսիայի վերայ։ Եւ Երեմիան ողբ ասեց Յովսիայի վերայ. եւ բոլոր Երգիչներն ու երգչուհիները յիշում են Յովսիային իրանց ողբերում մինչեւ այսօր. եւ նորանց սովորութիւն չինեցին Իսրայէլի համար. եւ ահա նորանք գրուած են ողբերում։
26 Եւ Յովսիայի մնացորդ պատմութիւնը եւ նորա բարեգործութիւնները, ⸗ը ⸗ը⸗ Տիրոջ օրէնքումը գրուա-
27 ծին համեմատ, եւ նորա առաջին եւ վերջին պատմութիւնը, ահա գրուած են Իսրայէլի եւ Յուդայի Թագաւորների գրքումը։

Գլ. ԼԶ

Յովաքազ, Յովակիմ, Յովաքին և Սեդեկիան Թագաւորներ Բաբելոնի գերութիւնը, Կիւրոսի հրամանը։

1 Եւ Երկրի ժողովուրդն առան Յովսիայի որդի Յովաքազին եւ նորան Թագաւոր արին իր հօր տեղ Երուսա-
2 ղէմում։ Քսանեւերեք տարեկան էր Յովաքազ երբոր Թագաւոր եղաւ, եւ երեք ամիս Թագաւորեց Երուսա-
3 ղէմում։ Եւ նորան հեռացրեց ⸗ՅԽ⸗ Եգիպտոսի Թագաւորը Երուսաղէմում, եւ երկրի վերայ հարիւր տաղանդ արծաթ եւ մէկ տաղանդ ոս-
4 կի հարկ դրաւ։ Եւ Եգիպտոսի Թագաւորը նորա եղբայր Եղիակիմին Թագաւոր դրաւ Յուդայի եւ Երուսա-

---

ե = Ա՚Ն. ԽԵ. 1 ևլն.
զ = Ա՚Ն. Բ. 17, 19, ԽԷ. 14 ևլն.
| ի Նկ. ԺԸ. 15. ԺԳ. 6. Գ՚Ն Ը 21.
| ի Գ՚Թագ. ԽԳ. 22, 23.
| ն Գ՚Թագ. ԺԱ. 10.
| շ = Գ՚Թագ. ԽԸ. 8.
| ո Տես ը Գ՚Թագ. ա. 17.
| ր Գ՚Թագ. ԺԲ. 35.
| — Գ՚Թագ. ԽԳ. 30 ևլն.

զէմի վերայ, եւ Նորա անունը փոխեց Յովակիմ. իսկ Նորա եղբայր Յովաքազին առաւ Ներքաւոլը եւ տարաւ Եգիպտոս։

5 Յովակիմը քառասուհինգ տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ եւ տասնեւմէկ տարի թագաւորեց Երուսաղէմումը. եւ չարութիւն արաւ իր Տէր
6 Աստուծոյ աչքի առջեւ։ Նորա վերայ եկաւ Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը եւ Նորան կապեց կրկնակի ռանակապերով, որ Նորան տանէ
7 Բաբիլոն։ Եւ Նաբուգոդոնոսորը Տիրոջ տան անօթներիցը տարաւ Բաբիլոն եւ դրաւ Նորանց Բաբիլոնում իր
8 տաճարի մէջ։ Եւ Յովակիմի մնացորդ պատմութիւնը եւ Նորա արած գործութիւնները եւ Նորա վերայ գտնուածը, ահա Նորանք գրուած են Իսրայէլի եւ Յուդայի թագաւորների գրքումը. եւ Նորա որդի Յովաքինը թագաւոր եղաւ Նորա տեղ։
9 Տասնուերկու տարեկան էր Յովաքինը՝ երբոր թագաւոր եղաւ, եւ երեք ամիս ու տասն օր թագաւորեց Երուսաղէմումը, եւ չարութիւն արաւ
10 Տիրոջ աչքի առջեւ։ Եւ հետեւեալ տարին Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը ղրկեց ուղարկեց, եւ Նորան տանել տուաւ Տիրոջ տան պատուական անօթներովը Բաբիլոն. եւ Նորա հէց եղբայր Սեդեկիային թագաւոր դրաւ Յուդայի եւ Երուսաղէմի վերայ։
11 Բսանեւմէկ տարեկան էր Սեդեկիան՝ երբոր թագաւոր եղաւ, եւ տասնեւմէկ տարի թագաւորեց Երու-
12 սաղէմումը. եւ չարութիւն արաւ իր Տէր Աստուծոյ աչքի առջեւ։ Տիրոջ բերանից Երեմիա մարգարէի
13 առաջին չխոնարհուեցաւ. եւ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորի դէմ էլ խռովութիւնց որ իրան երդուեց Աստուծով, եւ իր պարանոցը խստացրեց, եւ իր սիրտը մնգացրեց, որ Իսրայէլի Տէր Աստուծուն չդառ-

14 նայ։ Բահանաների բոլոր իշխաններն ու ժողովուրդն էլ խիստ չատ անօրէնութիւններ արին ըստ ազգերի բոլոր գարշութիւնների պէս, եւ պղծեցին Տիրոջ տունը, որ Նա սրբել էր
15 Երուսաղէմումը։ Եւ Նորանց Հայրերի Տէր Աստուածն ուղարկում էր Նորանց իր պատգամաւորների ձեռքով առաւօտանց կանուխ էր դրդում, որովհետեւ խնայում էր իր ժողովրդին
16 ու իր բնակարանին. Բայց Նորանք անարգում էին Աստուծոյ պատգամաւորներին, եւ արհամարհում էին Նորա խօսքերը եւ ծաղրում էին Նորա մարգարէներին, մինչեւ որ բարձրացաւ Տիրոջ բարկութիւնն իր ժողովրդի վերայ այնպէս որ բժշկութիւն
17 չ'մնաց։ Եւ Նորանց վերայ բերաւ Քաղդէացիների թագաւորին, որ Նա էլ սրով սպանեց Նորանց երիտասարդներին իրանց սրբարանի տանը, եւ չխնայեց երիտասարդին, կոյսին, ծերին եւ ալեւորին. բոլորը Նորա ձեռ-
18 քը մատնեց։ Եւ Աստուծոյ տան բոլոր անօթները՝ մեծերը եւ փոքրերը եւ Տիրոջ տան գանձերը եւ թագաւորի եւ Նորա իշխանների գանձերը՝
19 բոլորը տարաւ Բաբիլոն. Եւ այրեցին Աստուծոյ տունը, եւ քանդեցին Երուսաղէմի պարիսպը, եւ Նորա ամէն պալատները կրակով այրեցին, եւ Նորա բոլոր ազնիւ բաները փչացրին։
20 Իսկ սուրից մնացածներին գերի տարաւ Բաբիլոն, եւ Նորանք Նորա ու Նորա որդկանցը ծառաներ եղան մինչեւ Պարսից թագաւորութեան թա-
21 գաւորելը. Որպէս դի Երեմիայի բերանով Տիրոջ խօսքը կատարուի, մինչեւ որ երկիրը հաւսէլէ իր շաբաթները. աւերման բոլոր օրերը Նա շաբաթ պահեց, մինչեւ եօթանասուն տարին լրանալը։
22 Եւ Պարսից Կիւրոս թագաւորի առաջին տարին, Երեմիայի բերանով Տիրոջ խօսքը կատարուելով, Տէրը գարձնեցրեց Պարսից Կիւրոս

Բդ Թագ. իդ. 1 եւ 2 Մնաց. գ. 10 Ներեմ. ծր. 1, 2. Ներեմ. իա. 1—7, իե. 12—14, լբ. 1—3, լե. 1—10, լբ. 14—28։ Բդ Թագ. իդ. 30։ Տես Եզեկ. մէ. 18։ Տես գլ. լ. 8։ Բր Օր. լ. 30։ Բդ. լ. 10. Ներեմ. ե. 12, 13. Աշագ. հդ. 1. հր. 3։ Բր Օր. իբ. 49։ գ Թագ. իե. 1 եւ 2։ Բդ Թագ. իե. 13 եւ 2 Ներեմ. իե. 9, 11, 12, իդ. 6, 7, իե. 7. իր. 10։ Եզեկ. իդ. 34, 35, 40։ Յեզր. ա. 1։ Ներեմ. իե. 13, 13. իր. 10։ իդ. 10, 11, 14։ Ես. իդ. 28։

թագաւորի հոգին, եւ նա իր բոլոր թագաւորութեան մէջ մունետիկ կանչել տուաւ, նաեւ գրուածով հրամայելով ասելով.

23 Այսպէս է ասում Պարսից Կիւրոս թագաւորը. Երկնքի Եհովայ Աստուածը տուել է ինձ երկրի բոլոր թագաւորութիւնները, եւ նա ինձ պատուիրել է նորա համար մի տուն շինել Երուսաղէմումը որ Յուդայումն է. Ձեզանից ամէն ով որ նորա ժողովրդից է, նորա Եհովայ Աստուածն իր հետ լինի, եւ թող գնայ։

ԵԶՐԱՍԻ ԳԻՐՔԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Կիւրոսը հրաման է տալիս հրեաներին նա դառնալու որ տաճարը շինեն։

1 Եւ Պարսից Կիւրոս թագաւորի առաջին տարին՝ Երեմիայի բերանով ասածի Տիրոջ խօսքը կատարուելու համար, Տէրը զարթնեցրեց Պարսից Կիւրոս թագաւորի հոգին, եւ նա պատուէր ուղարկեց իր բոլոր թագաւորութեան մէջ՝ նաեւ հրովարտակով հրամայելով ասելով.

2 Այսպէս է ասում Պարսից Կիւրոս թագաւորը. Երկրի բոլոր թագաւորութիւնները ինձ է տուել երկնից Աստուածը՝ Եհովան, եւ նա ինձ պատուիրեց, որ Յուդայի Երուսաղէմումը նորա համար մի տուն շինեմ։

3 Ամէն ով որ ձեզանից նորա ժողովրդից է, իր Աստուածն իր հետ լինի, թող վեր գնայ Երուսաղէմ որ Յուդայումն է, եւ շինի Իսրայէլի Աստուծոյ՝ Եհովայի տունը. Նա է Աստուած, որ Երուսաղէմումն է։

4 Եւ ամէն մնացորդը՝ իրանց ամէն տեղերիցը, ուր որ էլ պանդխտած լինէ նա, նորան օգնեն նորա տեղի մարդիկն արծաթով եւ ոսկիով եւ ապրանքով եւ անասուններով Երուսաղէմումն եղող Աստուծոյ տան համար կամաւոր ընծաների հետ։

5 Այն ժամանակ վեր կացան Յուդայի եւ Բենիամինի տոհմապետները եւ քահանաները եւ Ղեւտացիները՝ ամէնքը որի հոգին զարթնեցրեց Աստուած, որ վեր գնայ շինի Երուսաղէմում Եհովայ տունը։

6 Եւ նորանց չորջը եղողների բոլորն օգնեցին նորանց արծաթի անօթներով, ոսկիով, ապրանքով եւ անասուններով եւ թանկագին բաներով բացի այն բոլորից որ կամաւ ընծայեցին։

7 Եւ Կիւրոս թագաւորը դուրս հանեց Տիրոջ տան անօթները, Որ Նաբուգոդոնոսորը դուրս էր տարել Երուսաղէմից եւ դրել էր նորանց իր աստուծոյ տանը։

8 Եւ Պարսից Կիւրոս թագաւորը դուրս հանեց նորանց Միթրիդատ Էգանձապետի ձեռով, եւ համարեց նորանց Սասբասարին իշխան Յուդայի։

9 Եւ սա է նորանց թիւը. Երեսուն ոսկի կոնք, հազար արծաթի կոնք, քսանեւինը դանակ։

10 Երեսուն ոսկի տաչտ, չորս հարիւր տասը արծաթի տաչտ երկրորդ կարգից, եւ հազար ուրիշ անօթներ։

11 Բոլոր ոսկի եւ արծաթի անօթները հինգ հազար չորս հարիւր էին։ Սասբասարը բոլորը վեր տարաւ գերիներին Բաբիլոնից Երուսաղէմ վեր տանելիս։

ԳԼ. Բ

Ե՛ս գերեզ հրեաների ցուցակը. Նորանց նուէրները տաճարի շինութեան համար։

1 Եւ Սորանք են Յ՚ա՛յ Բդաւառացի-

Ծնգ. ա. 1—3.
—
ա՛ր Մն. ԺԲ. 22, 23։ Եզեկ.
ԺԱ. 1, 13։ ՀԲ. 10։ ՂԲ. 10—14։
Բն. Խգ. 28։ Խե. 1, 13։ Է Դ—ն. գ. 26։ Դ՚Ղ. ե. 14։ ը. 5։
Ե՛ս ա՛ր Մն. ԺԲ. 7։ Ղ՚Ղ. գ. 7։ Ե՛ս ա՛ր Ն. ե. 20։ Ը՚Ղ. ե. 14։
—
Նէեմ. է. 6—73։ Բ՚Դ Ք՚ոց. Խգ. 14—16։ Խե. 11։ ա՛ր Մն. ԺԲ. 20։

նները, որոնք ետ դառան տարած գերութիւնից, որոնց Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը Բաբիլոն էր տարել եւ որոնք ետ դառան Երուսաղէմ եւ Յուդա՝ ամէն մարդ իր քա-
2 ղաքը։ Որոնք եկան Զորաբաբէլի, Յեսուի, Նեհեմիայի, Սարայիայի, Հռէելիայի, Մուրթքէի, Բաղասանի, Մասփարի, Բագուէի, Հռէումի, Բաանայի
3 հետ։ Իսրայէլի ժողովրդի մարդկանց թիւը՝ Փարոսի որդիքը երկու հազար
4 հարիւր երեսունեւերկու. Սափատիայի որդիքը երեք հարիւր հե-
5 ռասունեւերկու. Արահի որդիքը հարիւր հիսուն հինգ.
6 Փահաթ-Մովաբի որդիքը՝ Յեսուի եւ Յովաբի որդիներից, երկու հազար ու
7 հարիւր տասնեւերկու. Եղամի որդիքը հազար երկու հարիւր յիսունե-
8 ւչորս. Զաթուի որդիքը իննը հարիւր
9 քառասունեհինգ. Զաքքայի որդիքը
10 հարիւր վաթսուն. Բանիի որդիքը վեց հարիւր քառասունեւերկու.
11 Բեբայիի որդիքը վեց հարիւր քսան-
12 եւերեք. Ազգադի որդիքը հազար ե-
13 րկու հարիւր քսանեւերկու. Ադոնիկամի որդիքը վեց հարիւր վաթ-
14 սունեվեց. Բագուէի որդիքը երկու
15 հազար յիսունեվեց. Ադինի որդիքը
16 չորս հարիւր յիսունեչորս. Ատերի որդիքը Եզեկիայից իննսունեւութը.
17 Բեսէէի որդիքը երեք հարիւր քսան-
18 եւերեք. Յորայի որդիքը հարիւր
19 տասնեւերկու. Հասումի որդիքը ե-
20 րկու հարիւր քսանեւերեք. Գաբերի
21 որդիքը իննսունեհինգ. Բեթլեհեմի
22 որդիքը հարիւր քսանեւերեք. Նետո-
23 փայի մարդիկը յիսունեվեց. Անա-
թովթի մարդիկը հարիւր քսան-
24 եւութը. Ազմաւթի որդիքը քառա-
25 սունեւերկու. Կարիաթարիմի, Կեփիրայի ու Բերոթի որդիքը եօթը
26 հարիւր քառասունեւերեք. Ռամայի եւ Գաբայի որդիքը վեց հարիւր քսան-
27 եւմէկ. Մաքմասի մարդիկը հարիւր
28 քսանեւերկու. Բեթէլի եւ Գայիի մար-
29 դիկը երկու հարիւր քսանեւերեք. Նաբաւի որդիքը յիսունեւերկու. Մակբիսի որդիքը հարիւր յիսունեւվեց.
31 Միւս Եղամի որդիքը հազար երկու
32 հարիւր յիսունեչորս. Հարիմի որդիքը
33 երեք հարիւր քսան. Ղոդի, Ադիդի ու Ովնովի որդիքը եօթը հարիւր քսանեւ-
34 հինգ. Երիքովի որդիքը երեք հարիւր
35 քառասունեհինգ. Սենաայի որդիքը երեք հազար վեց հարիւր երեսուն։
36 Քահանաները՝ Յեսուի տանիցը Յեդայիայի որդիքը իննը հարիւր եօթա-
37 ներեք. Իմմերի որդիքը հա-
38 զար յիսունեւերկու. Փաշուրի որդիքը հազար երկու հարիւր քառա-
39 սունեւեօթը. Հարիմի որդիքը հազար տասնեւեօթը։
40 Ղեւտացիները՝ Ովդուիայի որդիներից՝ Յեսուի եւ Կադմիէլի որդիքը եօթանասունեչորս։
41 Երգեցողները՝ Ասափի որդիքը հարիւր քսանեւութը։
42 Դռնապաններն՝ Սեղղումի որդիքը, Ատերի որդիքը, Տելմոնի որդիքը, Ակկուբի որդիքը, Ատիտայի որդիքը, Սուբայի որդիքը, ամէնը հարիւր երեսունեւերեք։
43 Ներաթանայիմները՝ Սիայի որդիքը, Ասուփայի որդիքը, Տաբաոթի որ-
44 դիքը, Կերոսի որդիքը, Սիահայի որ-
45 դիքը, Փադոնի որդիքը, Ղեբանայի որդիքը, Ագաբայի որդիքը, Ակկուբի
46 որդիքը, Ագաբի որդիքը, Սագաբէի
47 որդիքը, Անանի որդիքը, Գեդդելի որդիքը, Գահարի որդիքը, Ռէայիայի
48 որդիքը, Ռասինի որդիքը, Նեկոդայի
49 որդիքը, Գազամի որդիքը, Ոզայի որ-
50 դիքը, Փասէի որդիքը, Բեսիի որդիքը, Ասենայի որդիքը, Մաանիմի որ-
51 դիքը, Նեփուսիմի որդիքը, Բակբակի որդիքը, Ակուփայի որդիքը, Արուրի
52 որդիքը, Բեսաղոթի որդիքը, Մէի-
53 դայի որդիքը, Արսայի որդիքը, Բարկոսի որդիքը, Սիսարայի որդիքը,
54 Թամայի որդիքը, Նեսիայի որդիքը, Ա-
55 տիփայի որդիքը։ Սողոմոնի ծառաների որդիքը՝ Սոտէի որդիքը, Սոփերա-
56 թի որդիքը, Փարիդայի որդիքը, Յեղայի որդիքը, Դերկոնի որդիքը, Գեդդելի
57 որդիքը, Սափատիայի որդիքը, Ատ-

ա Նեհեմ. է. 7. Ղազրա։
բ Ես. Նեհեմ. է. 10.
Նեհեմ. է. 11.
գ Նեհեմ. է. 24. Արիէ։
դ Նեհեմ. է. 25. Գաբաոն։
ե = Մն. խգ. 7։ Նեհեմ. ժբ. 6։
զ = Մն. խգ. 14։
է = Մն. ք. 13։
ը = Մն. խգ. 8։
թ Գր. գ. 5. Յուդա։
ժ = Մն. ք. 2։
ի Նեհեմ. է. 34։

տիւի որդիքը . Փաքարաթ-ասերայիմի
38 որդիքը , Ամիի որդիքը , Հոլոր Նաթանայիմները եւ Մոզամանի ծառաներուն որդիքը երեք հարիւր ինսունեւերկու ։
59 Եւ ասոնք էին , որ վեր գնացին Թելմելադից , Թելհարսայից , Քերուբից , Ադդանից , Եմմերից , եւ չկարողացան ցոյց տալ իրանց հայրերի տունը եւ իրանց սերունդը , թէ Իսրայէլից են իրանք . Դալայիայի որդիքը , Տոբիայի որդիքը , Նեկոդայի որդիքը՝ վեց հարիւր յիսունեւերկու
61 հոգի ։ Եւ քահանաների որդիներից Աբաիայի որդիքը . Ակկուսի որդիքը , Բերզելիի որդիքը , որ Գաղաադացի Բերզելիի աղջիկներից կին առնելով
62 Նորանց անունովը կոչուեցան ։ Սորանք որոնեցին իրանց ազգաբանութեան գիրքը , բայց չգտան . Վասն որոյ Նորանց յուծեցին քահանայու-
63 թիւնից ։ Եւ Աթարաթան ասեց Նորանց . Մինչեւ որ մի քահանայ վեր կենայ Ուրիմով եւ Թումիմով ։
64 Ողջ ժողովուրդը մէկտեղ քառասունեւերկու հազար երեք հարիւր
65 վաթսուն էին . Բացի Նորանց ծառաներից եւ աղախիններից , որոնք եօթը հազար երեք հարիւր երեսունեւեօթն էին . եւ Նորանց հետ երկու հարիւր
66 երգիչներ եւ երգչուհիներ կային ։ Նորանց ձիերը՝ եօթը հարիւր երեսունեւվեց . Նորանց ջորիքը՝ երկու հա-
67 րիւր քառասունեւհինգ . Նորանց ուղտերը՝ չորս հարիւր երեսունեւհինգ . էշերը՝ վեց հազար եօթը հարիւր քսան ։
68 Եւ տոհմապետներից մէկ , երբոր Երուսաղէմում լինող Տիրոջ տունը գնացին , կամաւոր ընծաներ տուին Աստուծոյ տանը Նորան իր տեղումը
69 վերականգնելու համար ։ Իրանց կարողութեան չափ տուին գործի գանձին՝ վաթսունեւմէկ հազար դահեկան , հազար հինգ հարիւր մանաւանդ , եւ հինգ հազար մնաց աբծաթ , եւ հարիւր քահանայական պատմուճան ։
70 Եւ այնպէս բնակուեցին քահանաները եւ Ղեւտացիները եւ ժողովրդից մինդողները եւ երգիչներն ու դռնապաններն ու Նաթանայիմներն իրանց քաղաքներումը , եւ բոլոր Իսրայէլն իրանց քաղաքներումը ։

Գլ. Ը

Ողջակէզի սեղանը։ Տաղաւարահաց տօն կատարելը։ Տաճարի շինութեան սկիզբը։

1 Եւ երբոր եօթներորդ ամիսը հասաւ եւ Իսրայէլի որդիքն էլան քաղաքներումն էին , ժողովուրդը ժողովուեցաւ Երուսաղէմ մէկ մարդի պէս ։
2 Այն ժամանակ վեր կացաւ Յովսեդեկեան Յեսուան եւ նորա քահանայ եղբայրները , Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլը եւ նորա եղբայրները , եւ չինեցին Իսրայէլի Աստուծոյ սեղանը , Նորա վերայ ողջակէզներ մատուցանելու համար , Ինչպէս որ գրուած է Աստուծոյ մարդ՝ Մովսէսի գրքումը ։
3 Եւ սեղանը վերականգնեցին իր տեղը . որովհետեւ վախենում էին այն երկիրների ժողովուրդներից , եւ նորա վերայ ողջակէզներ մատուցրին Տիրոջը՝ Առաւօտեան եւ երեկոյեան ողջա-
4 կէզները ։ Եւ կատարեցին Տաղաւարահարաց տօնը Գրուածին պէս . եւ Ամէն օրուան ողջակէզները իր թիւով կանոնին համեմատ օր ըստ օրէ
5 հրամայուածը . Եւ սորանից յետոյ Յաւիտենական ողջակէզը եւ ամսագլուխներինը եւ Տիրոջ ամէն սուրբ տօներինը , եւ Տիրոջ բոլոր կամաւոր
6 ընծայ ընծայողինը ։ Եօթներորդ ամսի առաջին օրից սկսեցին ողջակէզներ մատուցանել Տիրոջը . բայց Տիրոջ
7 տաճարի հիմը չէր դրուած ։ Եւ փող տուին քարահատներին եւ հիւսներին , եւ Ուտելիք ու խմելիք եւ իւղ՝ Սիդոնացիներին եւ Տիւրացիներին , որ Լիբանանից ծովով եղեւնափայտեր բե-

---

1 Նեհեմ. է. 39 . Մահաս.
2 Հես. բ. 21, 22. — Մես. բ. 2.
3 գ Թագ. բ. 21.
4 Թագ. ժէ. 27.
5 Թագ. գ. 10.
6 Ուրիշ հատուածք. տես Նեհեմ. ը. 9.
7 Ղեւ. իբ. 2, 10, 15, 16.
8 Եզր. իբ. 30. Թագ. իէ. 21. Նեհեմ. է. 66 և իդ.
9 Մես. իգ. 20. Տես Նեհեմ. է. 70—72.
10 Գր. գ. 16, 17. Նեհեմ. է. 73.

— Նեհեմ. է. 73.
11 Մակ. ա. 1, 12, 14. բ. 2, 4. Զաք. գ. 1, 3, 6, 8. Տես Նեհեմ. Ժբ. 7.
12 Մաս. ա. 13. Ղուկ. գ. 27.
13 Եզր Ժբ. 5.
14 Թագ. իբ. 3, 4.
15 Նեհեմ. ը. 14, 17. Զաք.
16 Ես.
17 Եզր. ժ. 2. Եզր. իբ. 12 և իդ. Եզր. իբ. 38. Թագ. իբ. 5, 11.
18 Թագ. է. 6, 9. Մես. ը. 10.

բեն Յոսափէ Ինչպէս որ Պարսից կիւրոս Թագաւորը արտօնութիւն էր տուել Նորանց ։
8 Եւ Նորանց Երուսաղէմ՝ Աստուծոյ տունը գալու երկրորդ տարուայ երկրորդ ամսումը սկսեցին Զորաբաբէլեան Յեսուէ եւ Յովսեդեկեան Եհոսուէ եւ Նորանց միւս եղբայրները՝ քահանաները եւ Ղեւտացիները եւ գերութիւնից Երուսաղէմ եկողների ամենը , եւ քսան տարեկանից վեր եղող Ղեւտացիներին վերակացու դրին
9 Տիրոջ տան գործքի վերայ ։ Եւ Եհսուն , Նորա որդիքն ու եղբայրները , Կադմիէլն ու Նորա որդիքը՝ Յուդայի որդիքը վեր կացան մէկ հոգի պէս իրեւ վերակացու Աստուծոյ տան գործը անելու համար , Հենադադ Նորա եւ Նադադի որդիքը , Նորանց որդիքը , եւ Նորանց եղբայրները՝ Ղեւտացիները ։
10 Եւ երբոր Ճարտարապետները Տիրոջ տաճարի հիմը դրին , այն ժամանակ կանգնեցրին Քահանաներին զգեստաւորուած՝ փողերով , եւ Ղեւտացիներին՝ Ասափի որդիկանցը Ծնծղաներով Տիրոջն օրհնելու համար Իսրայէլի Դաւիթ Թագաւորի կարգադրութեան
11 համեմատ . Եւ փոխադարձ երգում էին Տիրոջը օրհնելով եւ գովելով թէ բարի է , թէ Նորա ողորմութիւնը յաւիտեան է Իսրայէլի վերայ . եւ բոլոր ժողովուրդը մեծաձայն աղաղակում էին Տիրոջն օրհնելով Տիրոջ տան հիմը դրուելուն համար ։
12 Եւ քահանաներից եւ Ղեւտացիներից եւ տունմապետներից ու ծերերից շատերը , որոնք տեսել էին այն առաջին տունը , այս տունը Նորանց աչքի առաջին հաստատուելիս՝ բարձր ձայնով լաց էին լինում , իսկ շատերը ուրախանալով ձայն էին բարձրացնում աղա-
13 ղակելով , Եւ ժողովուրդը չէր կարողանում որոշել ուրախութեան աղաղակի ձայնը ժողովրդի լացի ձայնից . որովհետեւ ժողովուրդը մեծ աղաղակ էր բարձրացրել եւ ձայնը հեռուից էր լսւում ։

Գլ. Դ

Հրէաների դէմ դադարելով խանգարում են տաճարի շինութիւնը։

1 Եւ երբոր Յուդայի եւ Բենիամինի թշնամիները լսեցին , որ գերութիւնից եկողները Իսրայէլի Տէր Աստուծոյ հա-
2 մար տաճար են շինում , Մօտեցան Զորաբաբէլին եւ տունմապետներին եւ ասեցին Նորանց . Մենք էլ ձեզ հետ չենենք , որովհետեւ մենք էլ ձեզ պէս ձեր Աստուծոյն ենք խնդրում , եւ Նորան ենք զոհ մատուցանում Ասբանասանի Ասորդան Թագաւորի օրերից ի վեր , որ մեզ այստեղ բերաւ .
3 Եւ Նորանց ասեցին Զորաբաբէլը եւ Յեսուէ եւ Իսրայէլի միւս տունմապետները . Չեզ եւ մեզ չի վայելիլ գործ շինել մեր Աստուծոյ տունը , այլ մենք միասին պիտի շինենք Իսրայէլի Տէր Աստուծոյ համար , ինչպէս որ մեզ պատուիրել է Պարսից
4 Թագաւոր՝ Կիւրոս Թագաւորը ։ Եւ Նայն երկրի ժողովուրդը Նուաստացնում էր Յուդայի ժողովրդի ձեռքերը եւ
5 խափանում էր Նորանց շինելուց ։ Եւ Նորանց դէմ խորհրդականներ էին վարձում Նորանց խորհուրդը խափանելու համար Պարսից Կիւրոս Թագաւորի բոլոր օրերումը եւ մինչեւ Պարսից
6 Դարեհ Թագաւորի Թագաւորելը ։ Եւ Ասուերոսի Թագաւորութեան ժամանակին՝ Նորա Թագաւորութեան սկզբումը ամբաստանութեան գիր գրեցին Յուդայի եւ Երուսաղէմի բնակիչների դէմ ։
7 Եւ Արտաշէսի օրերումը Բեսելդամը , Միթրիդատը , Տաբէէլը եւ միւս բնակիչները գրեցին Պարսից Արտաշէս Թագաւորին , եւ Նամակի գիրը Ասորերէն եւ մեկնութիւնն էլ Ասորերէն էր ։ Հոհում խորհրդապետը եւ
8 Սամսայ առենադպիրը մէկ Թուղթ գրեցին Արտաշէս Թագաւորին Երուսաղէմի դէմ այս կերպով ։
9 Այն ժամանակ Նհեմիա [illegible] Հոհում խորհրդապետը եւ Սամսայ առենադպիրը եւ Նորանց միւս բնակեր-

---

Եզր. Զ. ԺԵ. 16, 17. | Ա Մն. Ժ. 5, 6, 12, 13. | Ա Մն. Ժ. 31. Ժ. 4, 7. Ա Մն. Ա. 1, 2. | Ա Մն. Ժ. 31. Ժ. 4, 7. Ա Մն. Ա. 1, 2. | Ա Մն. Ժ. 31. Ժ. 4, 7. Ա Մն. Ա. 1, 2. | Ա Մն. Ժ. 31. Ժ. 4, 7. Ա Մն. Ա. 1, 2.

ներբ՝ Դինացիք, Ափարսաթացիք, Տարփաղեցիք, Ափերսացիք, Արքուեցիք, Բաբիլոնացիք, Շուշանացիք, Դահեցիք, եղամացիք, եւ ինացած ազգերը որոնց փոխադրեց մեծ եւ պատուական Ասենափարը եւ բնակեցրեց Սամարիայի քաղաքումը, եւ միւսներ որ Գետի այս կողմին են եւ այլն.
11 Ահա այն նամակի պատճէնը որ ուղարկեցին Նորան.

Արտաչէս Թագաւորիդ, քո ծառաները՝ Գետի այս կողմի մարդիկս եւ
12 այլն. Թագաւորիդ յայտնի լինի, որ այն Հրէաները որ քո մօտիցը դուրս եկան, եկել են մեզ մօտ՝ երուսաղէմ, շինում են այդ ապստամբ եւ ղղուելի քաղաքը, եւ նորա պարիսպները նո-
13 րոգում են, եւ հիմերը դրել են։ Հիմա յայտնի լինի Թագաւորիդ, որ եթէ քաղաքը շինուի եւ նորա պարիսպները նորոգուին, հարկ, տուրք եւ մաքս չեն տալ, եւ վերջը
14 ինաս կ՚բերէ Թագաւորներին։ Արդ որովհետեւ ամենքս պալատից ենք սառնում մեր *ապրուստը, եւ մեզ չի վայելիլ Թագաւորիդ ինաը տեսնել, վասն որոյ ուղարկում եւ յայտնում
15 ենք Թագաւորիդ, Որ որոնեն քո հայրերի յիշատակաց դրքերումը եւ դու կ՚իմանաս որ այս քաղաքը մի ապրստամբ քաղաք է եղել՝ եւ Թագաւորին ու գաւառներին ինասակար, եւ գաւառանութիւն է եղած նորանում հին ժամանակներից, եւ դորա համար այդ
16 քաղաքը աւերակ է դարձել։ Մենք իմացնում ենք Թագաւորիդ, որ եթէ այս քաղաքը շինուի եւ նորա պարիսպները նորոգուին, այս պատճառով քեզ բաժին չի լինիլ Գետի այս կողմին։
17 Թագաւորը պատգամ ուղարկեց Հռէում խորհրդապետին եւ Սամայ առենադպրին եւ նորանց միւս ընկերներին որ բնակվում էին Սամարիայում, եւ Գետի այն կողմի եղող ինացածներին.

18 Ողջոյն եւ այլն. Նամակը, որ մեզ ուղարկել էիք, յայտնապէս կարդացուեցաւ իմ առաջին. Եւ ես հրաման
19 արի, եւ որոնեցին եւ գտան, որ այդ քաղաքը հին ժամանակներից Թագաւորների դէմ է կացել, եւ դորա մէջ ապստամբութիւն եւ գաւառանութիւն
20 է եղել. Եւ զօրաւոր Թագաւորներ են եղել երուսաղէմում, որ տիրել են *Գետի բոլոր Եայդ կողմին. եւ հարկ, տուրք եւ մաքս է տրուել նորանց։
21 Հիմա հրաման արէք, որ այն մարդկանցն արգելուի, եւ այդ քաղաքը չ՚շինուի մինչեւ որ իմ կողմանէ հրա-
22 ման տրուի։ Եւ զգոյշ եղիք որ այս մասին անհոգ չ՚լինիք։ Ինչու չարիքը մեծանայ Թագաւորներին վնասելու համար։

23 Երբոր Արտաչէս Թագաւորի նամակի պատճէնը կարդացուեցաւ Հռէումի եւ Սամայ առենադպրի եւ նորանց ընկերների առաջին, իսկոյն չտապալով գնացին երուսաղէմ Հրէաների մօտ եւ խափանեցին նորանց բռնութեամբ
24 եւ ուժով։ Այն ժամանակ խափանուեցաւ երուսաղէմում եղող Աստուծոյ տան գործը, եւ խափանումը մնաց մինչեւ Պարսից Դարեհ Թագաւորի Թագաւորութեան երկրորդ տարին։

Գլ. Ե

Անգէ և Զաքարիա մարգարէների քարոզութիւնը տաճարը շինելը շարունակել են։ Այդ մասին բացատրութիւն են գրում Դարեհ Թագաւորին։

1 Եւ *Անգէ մարգարէն ու Ադդովի որդի *Զաքարիա՝ մարգարէները մարգարէութիւն արին Հրէաստանում եւ
2 երուսաղէմում եղող Հրէաներին, Իսրայէլի Աստուծոյ անունովը։ Այն ժամանակ վեր կացան *Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլը եւ Յովսեդեկեան Յեսուն եւ սկսեցին շինել երուսաղէմումն եղող Աստուծոյ տունը, եւ Աստուծոյ մարգարէները նորանց հետ օգնում էին նորանց։

3 Այն ժամանակ եկան նորանց մօտ Գետի այս կողմի իշխան *Թաթանայն եւ Սաթրաբուզանը եւ նորանց ընկերները եւ այսպէս ասեցին նորանց. Ո՞վ է ձեզ հրաման տուել այս տունը շինելու եւ այս պարիսպները նոր-
4 գելու։ Այն ժամանակ այսպէս ասե-

չ՚Եզր. Թ. 21, 30, 31։ Նեղ. է. 24։
*Ապստ. ՈՐԸ

Ագէ. ա. 1։
*Զաքար. ա. 1։

*Եզր. գ. 2։
*Եզր. գ. 6, 13։

ցինք Նոեմանց, քէ որոնք են այն մարդկանց անուններն որ չինուած են
3 այս աուանը։ Եւ իրանց Աստուծոյ աչքը Հրէաներուն ծերերուն վրայ էր, եւ Նոեմանց չ'արգիլեցին մինչեւ որ քանը հասնի Դարեհին, եւ Նոեմանք այն ժամանակ Նոեա համար հրաման
6 տան։ Ահա այն նամակին պատճէնը, որ ուղարկեցին Գետի այս կողմի իշխանը Թաթանային եւ Սաթրաբուզանը եւ Գետի այս կողմի եղող Նոեմանց բնակիչները Ափարսաքացիք՝ Դարեհ
7 Թագաւորին։ Այն պատգամը որ ուղարկեցին Նոեան, եւ այսպէս էր գրուած Նոեանում։

Դարեհ Թագաւորին՝ չատ խաղաղու-
8 թիւն։ Թագաւորիդ յայտնի լինի, որ գնացինք Հրէաստանի գաւառը մեծ Աստուծոյ տունը։ եւ Նոեան չինում են մեծ քարերով, եւ փայտ են դնում պատերուն մէջ, եւ այս գործը արագու-
թեամբ չինուում է եւ Նոեանց ձեռքին
9 յաջողում է։ Ցետոյ մենք հարցրինք այն ծերերից՝ Նոեանց այսպէս ասելով Ո՞վ է հրաման տուել այս տունը չինելու եւ այս պարիսպները
10 Նոեոգիրուց։ Նաեւ Նոեանց անուննե-
րը հարցրինք Նոեանցից, քեզ իմացնելու համար, որ գրենք այն մարդկանց անունները, որ Նոեանց գլխաւորներն
11 են։ Եւ Նոեանք այսպէս պատասխանեցին մեզ ասելով. Մենք երկնքի եւ երկրի Աստուծոյ ծառաներն ենք, եւ չինում ենք այն տունը որ չինուած էր շատ տարիներից առաջ, որ Իսրա-
12 յէլի մի մեծ Թագաւորը չինել եւ հրացրել էր։ Բայց Նոբոմհետեւ մեր հայրերը բարկացրին երկնքի Աստուծուն, նա Նոեանց մատնեց Բաբիլոնի Քաղդէացի Նաբուզոդոնոսոր Թագաւորի ձեռքը. եւ նա քանդեց այս տունը եւ ժողովուրդը գերի տարաւ Բա-
13 բիլոն։ Բայց Նբաբիլոնի Կիւրոս Թագաւորի առաջին տարին Կիւրոս Թագաւորը հրաման տուաւ չինել այս
14 Աստուծոյ տունը։ Նաեւ այն Աստուծոյ տան անօթները՝ ոսկիէն եւ արծաթիէն, որ Նաբուզոդոնոսորը հանել էր Երուսաղէմի տաճարիցը եւ տարել Նոեանց Բաբիլոնի տաճարը, Նոեանց հանեց Կիւրոս Թագաւորը Բաբիլոնի տաճարիցը եւ տուաւ Սանբասար անունով անձին, որին նահա-
15 պար դրաւ, եւ Նոեան ասեց. Առ այս անօթները, գնա, տար Նոեանց Երուսաղէմի տաճարը, եւ Աստուծոյ տա-
16 նը չինուի իր տեղը։ Այն ժամանակ այս Սանբասարն եկաւ եւ ձգեց Երուսաղէմում եղող Աստուծոյ տան հիմը. եւ այն ժամանակից մինչեւ հիմա չին-
17 ւում է, եւ չէ վերջացել։ Եւ արդ եթէ Թագաւորին հաճելի է, Թող որոնուին այդտեղ Բաբիլոնի Թագաւորական գանձարանումը, թէ արդեօք Կիւրոս Թագաւորից հրաման է արուել որ չինուի այս Աստուծոյ տունը Երուսաղէմում. եւ Թագաւորի կամքն այս բանի մասին Թող ուղարկուի մեզ։

Գլ. Զ

Դարեհը լաւ է պատասխանում, և տաճարը շինվում և օրհնվում է։ զատիկ են կատարում։

1 Այն ժամանակ Դարեհ Թագաւորը հրաման արաւ, եւ որոնեցին գիւանները, ուր որ գանձերը գնում
2 էին Բաբիլոնում։ Եւ գտան ևգաւառ Մարաց գաւառի *եկբատանայում, պարսուսմը մէկ տոմս, եւ այսպէս էր գրուած Նոեանում՝ յիշատակարան.
3 Կիւրոս Թագաւորի առաջին տարին Կիւրոս Թագաւորը հրաման արաւ Երուսաղէմումն եղող Աստուծոյ տան մասին. այն տունը չինուի իրրեւ տեղի ուր որ զոհեր են մատուցանում, եւ նորա հիմերը հաստատուին. Նորա բարձրութիւնը վաթսուն կանդուն, Նորա լայնութիւնը վաթսուն
4 կանդուն. *Մեծ քարերից՝ երեք կարգ, եւ Նոր փայտից՝ մէկ կարգ. եւ ծախ-
5 քը արքունիքից տուի։ Նաեւ Աստուծոյ տան ոսկիէն եւ արծաթիէն անօթները, որ Նաբուզոդոնոսորը հանել էր Երուսաղէմումն եղող տա-

---

Եզր. յդ. 18, Նեղ. գ. 6, Եսթ. գ. 1—38,

Ես. Ա՛. յդ. 16, 17, Հգ. Թագ. իդ. 2. ի՛. 8, 9, 11, Եզ. ա. 1.

Եզր. ե. 3. գ. 2, 8. Ա՛ն. ա. 14. բ. 2, 31. Զաք. գ. 9.

* Փաստ. Ա՛ամ. Գագ. գ. 36, Եսթ. ա. 7, 8, ե. 14.

ճարից եւ քերել Բաբիլոն, եւ տրուին
եւ դնան երուսաղէմի տաճարը՝ իրանց
տեղը, եւ դրուին Աստուծոյ տանը։
6 Ուրեմն Դեմի այն կողմի իշխան
Թաթանայի, Սաթրաբուզան, եւ Դե-
մի այն կողմի եղող Նորանց ընկեր-
ները Ափարսաքացիք, հեռանան այդ
7 տեղից. Թոյլ տուէք այդ Աստուծոյ
տան գործը. Հրէաների նախաւարը
եւ Հրէաների ծերերը չինեն այդ Աս-
8 տուծոյ տունը իր տեղը։ Եւ ինձանից
հրաման է տրւում, թէ ինչ պէտք է
անէք Հրէաների ծերերին այդ Աստու-
ծոյ տունը չինելիս այսինքն ԹարքուԹ-
նի կալուածքից՝ Դեմի այն կողմի
տուրքից չուտով տրուին ծախքերն
այն մարդկանցը, որ արդելք չլինի։
9 Եւ ինչ որ պէտք է թէ զուարակներ
թէ խոյեր եւ թէ գառներ երկնքի
Աստուծուն ողջակէզի համար, Նա-
ցորեն, աղ, գինի եւ իւղ, ինչպէս
որ ասին Երուսաղէմումն եղող քա-
հանաները, Նորանց տրուի օր ըստ
10 օրէ անպակաս։ Որ Երկնքի Աստու-
ծուն անուշահոտ զոհեր մատուցանեն,
եւ Թագաւորի եւ Նորա
11 որդկանց կեանքի համար։ Եւ ինձա-
նից հրաման է տրւում, թէ ով որ
փոխէ այս պատգամը, Նորա տանիցը
մի փայտ հանին, եւ նա վեր հանուե-
լով Նորա վերայ բեւեռուի, եւ Նորա
տունը այդ պատճառով Թաղանց
12 չինուի։ Եւ այն Աստուածը Երի ա-
նունը բնակւում է այնտեղ, կործա-
նէ այն ամին Թագաւորին եւ ժողո-
վրդին որոնք իրանց ձեռքը մեկնեն
փոխելու որ այս Աստուծոյ տունը ա-
ւերուին որ Երուսաղէմումն է։ Ես
Դարեհս տուի այս հրամանը. չուտով
կատարուի։
13 Այն ժամանակ Դեմի այս կողմի
իշխանը Թաթանայն, Սաթրաբուզա-
նը եւ Նորանց ընկերները՝ ինչպէս որ
14 Դարեհ Թագաւորը հրամայեց ուղար-
կել, չուտով այնպէս արին։ Եւ Հրէ-

բէաների ծերերը չինում էին եւ յա-
ջողւում Անդէ մարգարէի եւ Ադդովի
որդի Զաքարիայի մարգարէութիւնո-
վը, եւ չինեցին ու վերջացրին Իսրա-
էլի Աստուծոյ հրամանովը եւ Պար-
սից Կիւրոս, Դարեհ եւ Արտաշէս
15 Թագաւորի հրամանովը։ Եւ լրացաւ
այս տունը Ադար ամսուայ երրորդ
օրը, որ Դարեհ Թագաւորի Թագաւո-
րութեան վեցերորդ տարին էր։
16 Եւ Իսրայէլի որդիքը՝ քահանաները
եւ Ղեւտացիները եւ միւս գերութիւ-
նից եկողները այս Աստուծոյ տան
նաւակատիքն արին ուրախութիւնով։
17 Եւ Աստուծոյ տան նաւակատիքի հա-
մար Նզոհեցին հարիւր զուարակ, եր-
կու հարիւր խոյ, չորս հարիւր գառն
եւ բոլոր Իսրայէլի համար իրեւ մեղ-
քի պատարագ Իսրայէլի ցեղերի թի-
ւովը այծերից տասներկու նոխազ։
18 Եւ քահանաներին իրանց կարգերովը
եւ Ղեւտացիներին իրանց դասերովը
դրին Երուսաղէմումն եղող Աստուծոյ
տան պաշտօնի վերայ ինչպէս որ գըր-
ուած է Մովսէսի գրքումը։
19 Եւ գերութիւնից եկողները զատիկ
կատարեցին առաջին ամսուայ
20 տասներչորսին, Որովհետեւ քահանա-
ները ու Ղեւտացիները հիմասին սըր-
բուեցան՝ ամէնքը մաքուր էին, եւ
մորթեցին զատիկը բոլոր գերութի-
նից եկողների համար եւ իրանց եղ-
բայրների համար՝ քահանաների եւ ի-
21 րանց համար։ Եւ գերութիւնից ետ
դառած Իսրայէլացիք եւ նոյն երկրի
ազգերի պղծութիւնից ամէն ով որ
բաժանուել էր էր Նորանց մօտ Իս-
րայէլի Տէր Աստուծուն խնդրելու հա-
22 մար, կերան։ Եւ Հացին օր բաղար-
ջակերաց տօնը կատարեցին ուրախու-
թիւններով, որովհետեւ Տէրը Նորանց
ուրախացրել էր. եւ Ասորեստանի
Թագաւորի Հոգին դարձրեց դէպի
Նորանց՝ Նորանց ձեռքը Աստուծոյ
տան գործքումը ուժովացնելու համար։

ե (Տես Գլ. ե. 20.)
ՃԳլ. ե. 33։ Նեհեմ. իգ. 7, ե — Տիտ. բ. 1, 3, ՀԴան. բ. 5, գ. 29, Եզ Թագ. ի. 3, էԳլ. ե. 1, 2,
ըԳլ. ա. 1, ե. 13, Հբր. 3, ԺԳլ. գ. 24, ԻԳլ. ե. 1, ՀՆեհ. գ. 7, 13, ԼԶ Թագ. ը. 63։ բ ՄԹ. ե. 5, ԺԳլ. ը. 35։
իՆլ. Ժբ. 6, ՀԲ Մն. լ. 15, լե. 11, ԺԳլ. ի. 1, 11, Նեհեմ. ի. 2, ՃԵ. 28, ՀՆլ. Ժբ. 15։
ՀԳ Թագ. իգ. 29։ Տես Նեհեմ. իգ. 6։
ՃԳլ. ե. 27։ Առակ. խ. 1։
—

Գլ. է

Եղեալ Թագաւորիցը Հրաման և Նպաստ է առնում պատանեացը կորզի գնալու։

1 Եւ այս բաներից յետոյ Գաբրից Թա-
գաւոր Արտաչէսի Թագաւորութեան
ժամանակին եղբայրը՝ որդի Մարդոն-
այի, որդի Ազարիայի, որդի Քեղկիա-
2յի, Որդի Սեղդումի, որդի Սադովկի,
3որդի Աբիտուբի, Որդի Ամարիայի,
4որդի Ազարիայի, որդի Մարիոթի, Որ-
դի Զարիայի, որդի Ողիի, որդի Բոկ-
5կիի, Որդի Աբիսուայի, որդի Փինէ-
հեսի, որդի Եղիազարի, որդի քահա-
6նայապետ Ահարոնի. Այս եղբայրը վեր
եկաւ Բաբիլոնից, եւ նա էժիր գալիր էր
Մովսէսի օրէնքումը Որ Իսրայէլի Տէր
Աստուածը տուել էր. եւ իր Տէր Աս-
տուծու ձեռքը նորա վերայ լինելուն
համար Թագաւորը տուել էր նորան նո-
7րա բոլոր խնդրածը, եւ Իսրայէլի
որդիացից եւ քահանաներից եւ
Ղեւտացիներից եւ երգիչներից եւ
դռնապաններից եւ Նաթինայիներից
հետ վեր գնացին Երուսաղէմ Ար-
տաչէս Թագաւորի եօթներորդ տա-
8րին, եւ նա Երուսաղէմ եկաւ հինգ-
երորդ ամսումը, Թագաւորի եօթնե-
9րորդ տարումը։ Որովհետեւ առաջին
ամսի մէկին սկսեց Բաբիլոնից եւ
գնալը, եւ հինգերորդ ամսի մէկին
եկաւ Երուսաղէմ. որովհետեւ իր Աս-
10տուծոյ բարի ձեռքն իր հետն էր։ Նո-
րա համար որ եղբայրը պատրաստել
էր իր սիրտը որ Տիրոջ օրէնքը խնդ-
րէ եւ կատարէ, եւ Իսրայէլի մէջ սով-
րեցնէ հօրէնք եւ դատաստան։

11 Եւ ահա այն նամակի պատճէնը, որ
Արտաչէս Թագաւորը տուաւ եղբայ-
քահանայ դպրին, որ դպիր էր Տիրոջ
Իսրայէլի մասին պատուիրանք-
ներումը եւ նորա օրէնքումը։

12 Թագաւորների Թագաւոր Արտա-
չէսը՝ եղբայր քահանային երկնքի Աս-
տուծոյ օրէնքի կատարեալ դպրին, եւ
13այլն. Ինձանից հրաման է տրւում, որ
իմ Թագաւորութիւնումս եղող Իսրա-

ա Նեհեմ. բ. 1։
բ — Մն. ը. 14։
գ Նեհեմ. բ. 1, 4, 13, ժբ. 36, 36, Տես Ա—ը. խե. 1։
դ Նեհեմ. բ. 9, 18։
ե Ը. ը. 1—14։
զ Գր. ը. 15 եւ ձ։
է Գր. ը. 17, 20։ Տես Գր. ը. 43։
ը Գր. ը. 1։
թ Նեհեմ. բ. 8, 18։
ժ Ա—ը. ժբ. 45։

յէլի ժողովրդիցը եւ նորա քահանա-
ներիցը եւ Ղեւտացիներիցն ամէն ով
որ հաճէ երուսաղէմ գնալ՝ քեզ հետ
14գնայ։ Որովհետեւ դու ուղարկվում ես
Թագաւորի եւ նորա Եօթը խորհր-
դականների կողմից, որ քննես Յու-
դան եւ Երուսաղէմը քո Աստուծոյ օ-
15րէնքովը որ քո ձեռքին է, եւ տանես
այն արծաթն ու ոսկին որ յօժարա-
կամ տուին Թագաւորը եւ նորա խոր-
հրդականները Իսրայէլի Աստուծոյն
որի բնակութիւնը Երուսաղէմումն է,
16եւ Բաբելոնի ամէն արծաթն ու ոսկին
որ դուք Բաբիլոնի բոլոր գաւառու-
մը, այն կամաւոր ընծաների հետ որ
ժողովուրդն ու քահանաները նուի-
րում են իրանց Աստուծոյ տան հա-
17մար որ Երուսաղէմումն է. Որպէս զի
չուտով այն փողովը գնաբարկներ,
խոյեր, գառներ, եւ նորանց հացի
նուէրները եւ նրանց նուէրները
ծախու առնես, եւ նորանց մատու-
ցանես ձեր Աստուծոյ տան սեղանի
18վերայ որ Երուսաղէմումն է։ Եւ ինչ
որ քեզ եւ քո եղբայրներին հաճելի
լինի, մնացած արծաթովն ու ոսկիով
անել՝ ձեր Աստուծոյ կամացն համա-
19ձայն արէք։ Եւ այն անօթները որ
քեզ տուեցան քո Աստուծոյ տան
պաշտօնի համար, յանձնիր Երուսա-
20ղէմումն Աստուծոյ առաջը։ Եւ ուրիշ
ինչ որ քո Աստուծոյ տան համար
պէտք լինի, որ քեզ վայել է տալ,
տուր Թագաւորի գանձատունիցը։
21 Եւ ինձանից Արտաչէս Թագաւորիցս
հրաման է տրւում բոլոր գանձապետ-
ներիդ որ Գետի այդ կողմին էք, որ
ամէն ինչ որ եղբայր քահանայ Եզ-
կէլնքի Աստուծոյ օրէնքի դպիրը ձե-
զանից ուզէ, չուտով կատարուի.
22 Մինչեւ հարիւր տալանդ արծաթ,
մինչեւ հարիւր քոռ ցորեն, եւ մին-
չեւ հարիւր մար իւղ, եւ աղ առանց
23դրելու։ Ամէն ինչ որ երկնքի Աս-
տուածը հրամայել է, ձիշդ կատարուի
երկնքի Աստուծոյ տան համար, որ

ի Ը Օր. ժ. 10. Նեհեմ. բ. 1—8։
ժա Ես. խդ. 7. Դան. բ. 37։
ժբ Եսթ. ա. 14։
ժգ Գր. ը. 20։

ժդ — Մն. իթ. 6, 9։
ժե — Մն. ժե. 4—13։
ժզ Մա. ժե. 10։
ժէ Ը Օր. ժբ. 5, 11։

բարկութիւնը չ'գայ թագաւորութեանը, թագաւորի եւ նորա որդիների
24 վերայ։ Եւ ձեզ իմացնում ենք, որ քահանաներից եւ Ղեւտացիներից, երգեցողներից, դռնապաններից, Նաթանայիմներից եւ այս Աստուծոյ տան սպասաւորներից ոչ մէկի վերայ իրաւունք չ'կայ որ հարկ, տուրք եւ մաքս
25 դնէ։ Եւ դու, ով Եզրաս, քո Աստուծոյ իմաստութեամբը, որ քեզ-նում է, դատաւորներ եւ իշխաններ դիր, որ դատեն Գետի այն կողմին եղող ժողովրդին, այսինքն քո Աստուծոյ օրէնքը գիտացողներին. եւ
26 ով որ չ'գիտէ, նորան սովորեցրէք։ Բայց ամեն ով որ չէ կատարում քո Աստուծոյ օրէնքը եւ թագաւորի օրէնքը, իսկոյն նորան դատաստան անուի կամ մահով, կամ աքսորով, կամ տուգանքով եւ կամ բանտարկութեամբ։

27 Օրհնեալ լինի մեր հայրերի Տէր Աստուածը, որ Նայապիսի միտք դրաւ թագաւորի սրտումը երուսաղէմումն եղող Տիրոջ տունը փառաւո-
28 րելու. Եւ ինձ վերայ գթութիւն թագաւորի եւ նորա խորհրդականների եւ թագաւորի բոլոր զօրաւոր իշխան-
29 ների չնորհէր։ Եւ ես զօրացայ, որովհետեւ իմ Տէր Աստուծոյ ձեռքը ինձ վերայ էր, եւ Իսրայէլից իշխաններ հաւաքեցի ինձ հետ գնալու համար։

Գլ. Ը

Եզրասի ճանապարհակիցները, ծոմը և նուէրները, գալը են Երուսաղէմ։

1 Եւ սորանք են նորանց առնմատպետները եւ նորանց ազգահամարը, որ վեր եկան ինձ հետ Բաբիլոնի Արտաշէս թագաւորի թագաւորութեան ժա-
2 մանակին. Փինէհասի որդիներից՝ Գերսոնը, Իթամարի որդիներից Դանիէլը, Դաւիթի որդիներից Հատուսը.
3 Սեքենեայի որդիներից՝ Փարոսի որդիներից Զաքարիան եւ նորա հետ հարիւր չիսուն մարդ համարուեցան.
4 Փահաթ-Մովաբի որդիներից՝ Զարհայի որդի Եղիովէնային, եւ նորա հետ երկու հարիւր մարդ. Սեքենեայի որդի-
5 ներից՝ Յազիէլի որդի եւ նորա հետ
6 երեք հարիւր մարդ. Եւ Ադինի որդիներից՝ Յովնաթանի որդի Աբեդը եւ
7 նորա հետ չիսուն մարդ. Եւ Եղամի որդիներից՝ Դոթոդիայի որդի Եսայիան եւ նորա հետ եօթանասուն մարդ.
8 Եւ Սափատիայի որդիներից՝ Միքայէլի որդի Զաբադիան եւ նորա հետ
9 ութսուն մարդ. Յովաբի որդիներից Յեհիէլի որդի Աբդիան եւ նորա հետ երկու հարիւր տասնեւութը մարդ.
10 Եւ Սաղամիթի որդիներից Յոսէփիայի որդին, եւ նորա հետ հարիւր վա-
11 ռասն մարդ. Եւ Բեբայիի որդիներից՝ Բեբայիի որդի Զաքարիան, եւ նորա
12 հետ քսանեւութը մարդ. Եւ Ազգադի որդիներից՝ Ակատանի որդի Յոհանանը եւ նորա հետ հարիւր տասը մարդ.
13 Եւ Ադոնիկամի որդիներից՝ վերջինները, որոնց անուննները սորանք են՝ Եղիփաղէտ, Յեհիէլ ու Սեմայիա, եւ
14 նորանց հետ վաթսուն մարդ. Եւ Բագուէի որդիներից Ութային եւ Զաբուդը, եւ նորանց հետ եօթանասուն մարդ.
15 Եւ ես սորանց հաւաքեցի Անաւա գնացող գետի եզերքը, եւ այնտեղ մնացինք երեք օր. եւ մարդ ուղ-ղարկեցի Եղիէզեր, Արիէլ, Սեմայիա, Եղնաթան, Յարիբ, Եղնաթան, Նաթան, Զաքարիա եւ Մեսուղամ իշխաններին, եւ Յովարիբ ու Եղնա-
17 թան իմաստուններին, եւ նորանց պատուէր տուի որ գնան Ադգով իշխանի մօտ՝ Քասփիա կոչուած տեղը, եւ նորանց բերանը խօսքեր դրի որ ասեն Ադգովին և նորա եղբայր Նաթանայիմներին Քասփիա տեղումը, որ մեզ համար պաշտօնեաներ բերին
18 մեր Աստուծոյ տան համար։ Եւ մեր Աստուծոյ բարի ձեռքը մեզ վերայ լինելու համար բերին մեզ մօտ Իսրայէլեան Ղեւիի որդի Մոողիի որդիներից Խմի հանճարեղ մարդ՝ այսինքն Սարաբիային եւ նորա որդիներն ու
19 նորա եղբայրը տասնեւութը մարդ։
20 Եւ Ասաբիային եւ նորա հետ Մերա-

---

4 Նե. ԺԸ. 21, 22, ր Օր. Ժգ. 18, ԺԸ Օր. Ժէ. 7. Մ-գ. ր. 7, ։ Մն. իԹ. 10.

։ Գէ. գ. 22, ։ Գէ. ք. 9,

։։ Մն. գ. 23, ։ Գէ. ր. 3,

։ Գնեհ. ր. 7, ք. 4, 5.

բրի որդիներից եւ այրային եւ նորա եղբարցը եւ նորանց որդկանցը քսան
20 հոգի. եւ Նաթանայիմներից, որոնց Դաւիթը եւ իշխանները տուել էին Ղեւտացիների ծառայութեան համար՝ երկու հարիւր քսան Նաթանայիմներ՝ ամենքը անունով յիշուած։
21 Եւ ես այնտեղ Ահավայի գետի մօտ ծոմապահութիւն քարոզեցի մեր Աստուծոյ առաջին խոնարհուելու համար, որ նորանից յաջող ճանապարհորդութիւն խնդրենք մեզ եւ մեր ընտանեաց եւ մեր բոլոր ստացուածքի հա-
22 մար։ Որովհետեւ ամաչում էի թագաւորից՝ որ մեզ ճանապարհին թշնամիից օգնելու համար զօրք եւ ձիաւորներ ուղեմ, որովհետեւ թագաւորին ասել էինք թէ՝ Մեր Աստուծոյ ձեռքը բոլոր նորան խնդրողների վերայ է բարութեան համար, իսկ նորա զօրութիւնը եւ բարկութիւնը այն ամենի վերայ, որ թողում են նորան։
23 Եւ մենք ծոմ պահեցինք եւ խնդրեցինք այս մասին մեր Աստուծոյն, եւ նա ընդունեց մեր խնդրուածքը։
24 Եւ քահանաների իշխաններից տասնեւերկու մարդ ջոկեցի՝ Սարաբիային, Ասաբիային եւ նորանց հետ իրանց
25 եղբայրներից տասը մարդ. եւ կշռեցի նորանց այն արծաթին ու ոսկին եւ անօթները, որ բերեցին մեր Աստուծոյ տան համար իրենցից, որ բնակեալ էին թագաւորը եւ նորա խորհրդականները եւ նորա իշխանները եւ ամենայն գտնուող բոլոր Իսրայելացի-
26 ները։ Եւ կշռեցի նորանց ձեռքը վեց հարիւր յիսուն տաղանդ արծաթ եւ հարիւր տաղանդ արծաթի անօթ-
27 ներ, հարիւր տաղանդ ոսկի. եւ քսան ոսկի տաշտ՝ մէկը հազար դրամ, եւ երկու հատ մաքուր եւ փայլուն պղնձի
28 անօթ՝ ոսկիի պէս պատուական. եւ նորանց ասեցի. Դուք ենուիրուած էք Տիրոջը, այս անօթներն էլ են ենուիրուած, եւ արծաթն ու ոսկին կամաւոր ընծայ է ձեր հայրերի Տէր Աս-
29 տուծոյ համար։ Արթուն կացէք եւ պահպանեցէք մինչեւ որ կշռէք քահանաների եւ Ղեւտացիների իշխաններին եւ Իսրայէլի տոհմապետներին Երուսաղէմում Տիրոջ տան
30 սենեակներում։ Եւ քահանաներն ու Ղեւտացիները ընդունեցին կշռով արծաթն ու ոսկին եւ անօթները, որ տանեն Երուսաղէմ մեր Աստուծոյ տունը։
31 Եւ հանապարհուեցանք Ահավայի գետից Երուսաղէմ երկուսին որ գնանք Երուսաղէմ, եւ մեր Աստուծոյ ձեռքը մեզ հետ էր, եւ նա մեզ ազատեց ճանապարհին թշնամիի
32 եւ դարանակալի ձեռքից։ Եւ հասանք Երուսաղէմ, եւ այնտեղ նստեցինք երի-
33 նք օր։ Եւ չորրորդ օրը կշռեցինք արծաթն ու ոսկին եւ անօթները մեր Աստուծոյ տանը Ուրիա քահանայի որդի Մերամոթի ձեռքը, եւ նորա հետ էր Փինէհասի որդի Եղիազարը, եւ նորանց հետ Յեսուի որդի Յովզաբադը եւ Բանուի որդի Նոա-
34 դիա Ղեւտացիները. Ամենը թուով եւ կշռով. եւ բոլոր կշիռը գրուեցաւ նոյն ժամանակը։
35 Եւ գերութիւնից եկած գերիները Իսրայէլի Աստուծոյն ողջակէզներ մատուցրին՝ բոլոր Իսրայէլի համար տասնեւերկու զուարակ, իննսունեւվեց խոյ, եօթանասունեւեօթը գառն, մեղքի պատարագի համար տասնեւերկու նոխազ. բոլորը ողջակէզ՝ Տիրոջ համար։
36 Եւ թագաւորի հրամանագրերը տուին թագաւորի նկուսակալներին եւ Գետի այն կողմի իշխաններին. եւ նորանք օգնում էին ժողովրդին եւ Աստուծոյ տանը։

Գլ. Թ

Օտարազգի կանանց հետ ամուսնութիւնները. եզրաբանութիւնը եւ ապաշխարանքի ազդեցը։

1 Եւ երբոր սորանք վերջացան, իշխաններն ինձ մօտեցան եւ ասեցին. Իսրայէլի ժողովուրդը եւ քահանաները եւ Ղեւտացիները չեն ջոկուել այս երկիրների ազգերիցը, այլ Քանանա-

ՀՐԵ ՁԲ. ք. 3.
Ղկ. Ժգ. 29. Ես. Ծբ. 3, 5.
Ղկ. է. 6.
Ելաւմ. ք. 28.
ԵՐ ՄԲ. ԺԼ. 2.
ԲՂկ. է. 10, 16.
Թկ. ԺԼ. 2.
Ղկ. խ. 6—8. ք Օբ. ԻԳ. 8.
Ղկ. ԺԲ. 3, 3.
ԵՏես Ղկ. է. 9.
Ղկ. ժ. 4.
—
Ղկ. է. 21.
Ես. ՄԲ. ք. 12. ք. 9. Թ. 3.
Դան. գ. 2, 3, 27.
Ղկ. է. 17.
Ղկ. է. 21.
—Ղկ. է. 21.
ԵՐ Օբ. ԺԲ. 30, 31.

ցիների , Քհնաց[ի]ների , Փերեզացիների , Ցեբուսացիների , Ամմոնացիների, Մոաբացիների , Եգիպտացիների եւ Ամօրհացիների պղծութիւնների պէս
2 են անում . Որովհետեւ նորանց աղջիկներից էառել են իրանց համար եւ իրանց որդկանց համար , եւ Տասուբ սերունդը խառնուել է այս երկիրների ժողովուրդների հետ . նաեւ իշխաններն ու ոստիկաններն այս անօ-
3 րէնութեան մէջ առաջինն էին : Եւ երբ ես լսեցի այս բանը , Խպատառուեցի իմ հանդերձը եւ վերարկուն , եւ փետեցի գլխիս եւ մօրուքիս մա-
4 զերը եւ ապշած նստեցի : Եւ ինձ մօտ ժողովուեցան Իսրայէլի Աստուծոյ խօսքից վախեցողների ամէնքը գերութիւնից դառածների յանցանքի մասին , իսկ ես ապշած նստած էի
5 մինչեւ Երեկոյեան զոհն : Եւ երեկոյեան զոհին վեր կացայ իմ տառապանքիցը եւ իմ պատառուած հանդերձովն ու վերարկուովը ծունկի վերայ իջայ եւ Էձեռքերս տարածեցի դէպի իմ Տէր
6 Աստուածը . Եւ ասեցի . Ով իմ Աստուած , ես ամաչում եմ եւ չեմ համարձակվում երեսս դէպի քեզ բարձրացնելու , ով իմ Աստուած , որովհետեւ մեր անօրէնութիւնները մեր գլխից վեր բարձրացան , եւ մեր յան-
7 ցանքը մեծ է մինչեւ երկինքը : Մեր հայրերի օրերից ի վեր Էմենք մեծ մեղքի մէջ ենք մինչեւ այսօր . եւ մեր անօրէնութիւնների համար Էմենք , մեր թագաւորները , մեր քահանաները մատնուեցանք երկիրների թագաւորների , սուրի , գերութեան , յափըշտակութեան եւ նախատինքի
8 Էձեռքը ինչպէս որ այսօր կայ : Եւ արդ մի փոքր վայրկեան ողորմութիւն եղաւ մեր Տէր Աստուածանից , որ մեզ համար փրկուածներ են մնացել , եւ մեզ հաստատել տուաւ իր սրբութեան տեղում , որ Էմեր աչքերը լուսաւորել է մեր Աստուածը , եւ մեզ մի
փոքր կենդանութիւն է տուել մեր
9 ծառայութեան մէջ : Որովհետեւ մենք ծառաներ ենք , կայց մեր ծառայութեան մէջ էլ չ'Էգնց մեզ մեր Աստուածը , եւ պարսից թագաւորների չնորհքը մեզ վերայ գարձրեց , որ մեզ հանգստութիւն տան մեր Աստուծոյ տունը կանգնեցնելու եւ նորա աւերակները վերականգնեցնելու եւ Ցուդայում ու Երուսաղէմում մեզ հմի
10 պարսպաւոր տեղ տալու համար : Եւ արդ ի՞նչ ասենք , ով մեր Աստուած , այս բաներից յետոյ , որ մենք թողել
11 ենք քո պատուիրանքները , որ քո ծառայ մարգարէների Էձեռովը պատուիրեցիր ասելով . Այն երկիրը , ուր որ գնում էք նորան ժառանգելու համար , գարչելի երկիր է՝ երկիրների ազգերի գարչութիւններովը եւ նորանց պղծութիւններովը , որոնցով լցրել են նորան ծայրէ ի ծայր իրանց
12 անմաքրութիւնովը : Ուրեմն Էձեր աղջկերքը չ'տաք նորանց որդկանցը , եւ նորանց աղջկերքը չ'առնէք Էձեր որդկանց համար , եւ Էնորանց խաղաղութիւնը եւ բարութիւնը չ'ուզէք յաւիտեան , որպէս զի զօրանաք եւ ուտէք երկրի բարիքը , եւ Էձեր որդկանց համար յաւիտեան ժառանգութ-
13 թիւն թողէք նորա : Եւ այս բոլորը մեր չար գործքերի եւ մեր մեծ յանցանքի պատճառով մեզ վերայ գալուց յետոյ (Քէպէտ եւ դու , ով մեր Աստուած , մեզ խնայել ես մեր անօրէնութիւնից չատ եւ մեզ այսպէս փըր-
14 կուածներ ես տուել) , Արդ՝ օր կըրկին Էդո պատուիրանքները զանց առնենք , եւ Էայս գարչելի ազգերի հետ խնամութիւն առնենք . միթէ Էչես բարկանալ մեզ վերայ , որ մեզ ապառնս մինչեւ որ մնացորդ եւ փրկուած
15 չ'լինի : Ով Տէր Աստուած Իսրայէլի , Դու արդար ես . որովհետեւ մենք մինչեւ այսօր փրկուած մնացինք . ահա մենք քո առաջին ենք մեր յան-

---

4 Եզր. ւդ. 16. ր Օր. է. 3. Ես. ե. 20. Ղկ. ժ. 3. Նե. կդ. 2, 5. Եզր. լթ. 39. Ես. ք. 22. Դան. ը. 7, 8.

5 Սաղ. ճզ. 6. Դան. թ. 5, 6, 8. Եր. Օր. է. 36, 64. Նէհեմ. ը. 30. Դան. ը. 7, 8. Սաղ. ժգ. 3. ւդ. 5. Նէհեմ. ը. 36.

1 Սաղ. ճղ. 23. Հես. է. 2. Նե. ւդ. 32. ր Օր. է. 3. Եր Օր. իդ. 6. Առակ. ժգ. 22. ը. 7. Յոշ. ե. 14. ր գնաւ. ը. 20, 21.

2 Նէհեմ. ժգ. 23, 27. Եր Օր. ը. 8. Նէհեմ. ը. 33. Յոր. ը. 3. Սաղ. ճժը. 137. Դան. թ. 14. Երեմ. ժը. 1.

—

ցանքովը, թէեւ այս պատճառով քո առաջին կանդնել չի լինիլ։

Գլ. Ժ

Օրբդոյի կանչելը պատկում են։

1 Երբոր եղրասը լացով եւ Աստուծոյ տան առաջը երկնած աղօթք էր անում եւ խոստովանում, նորա մօտ ժողովուեցան Իսրայէլից մի չատ մեծ բազմութիւն՝ մարդիկ եւ կանայք եւ երեխայք. որովհետեւ ժողովուրդն էլ
2 էր չատ լաց լինում։ Եւ Եղամի որդիներից՝ Յեքիէլի որդին Սեքենիան պատասխան տուաւ եղրասին եւ ասեց. Մենք մեզ դործեցինք մեր Աստուծոյ դէմ երկրիս ժողովուրդներիցն օտար կիներ առնելով. բայց եւ այնպէս յոյս կայ Իսրայէլի համար այս
3 բանի մէջ։ Արդ հնարեա առնենք մեր Աստուծոյ առաջին, որ դուրս անենք բոլոր կիները եւ նորանցից ծնուածները՝ իմ տիրոջ եւ մեր Աստուծոյ պատուիրանքներից Հմախանդողների խորհրդով. եւ թող օրէնքին պէս
4 կատարուի։ Վեր կաց. որովհետեւ այս գործը քեզ վերայ է, եւ մենք էլ քեզ հետ ենք. զօրացիր եւ արա։
5 Եւ եղրասը վեր կացաւ եւ երդում տուաւ քահանաների եւ Ղեւտացիների գլխաւորներին եւ բոլոր Իսրայէլին, թէ այս բանի պէս կ'անեն. եւ
6 նորանք երդում արին։ Եւ եղրասը վեր կացաւ Աստուծոյ տան առաջից եւ գնաց Եղիասիբի որդի Յովհանանի սենեակը, եւ այնտեղ գնալով հաց չկերաւ եւ ջուր չխմեց, որովհետեւ տրտմած էր գերուածների
7 անօրէնութեան վերայ։ Եւ մուծեցին կանչել տուին Յուդայի եւ Երուսաղէմի մէջ բոլոր գերեդարձեալ
8 որդիները որ Երուսաղէմ. Եւ ամեն ով որ իշխանների եւ ծերերի խորհրդին համաձայն երեք օրում չ'գայ, նորա բոլոր առացուածքը պէտք է նրզուի եւ նա պէտք է յօկուի գերեդարձեալների ժողովքից։ Եւ Յուդայի ու Բենիամինի բոլոր մարդիկը ժողովուեցան Երուսաղէմ երեք օրում՝ այս
9 ինքն իններորդ ամսում եւ ամսի քսանին, եւ Երոլոր ժողովուրդը նստեց Աստուծոյ տան հրապարակումը դողալով այն բանի մասին եւ անձրեւ-
10 ներից։ Եւ վեր կացաւ եղրաս քահանան եւ ասեց նորանց. Դուք անօրէնութիւն էք գործել եւ օտար կիներ էք առել Իսրայէլի յանցանքը ա-
11 ւելացնելու համար։ Բայց հիմա խոստովանուեցէք ձեր հայրերի Տէր Աստուծոյ առաջին եւ նորան հաճելին արէք, եւ չկուենաք երկրիս ազգերիցը եւ օտար կիներիցը։
12 Եւ բոլոր ժողովքը պատասխանեց եւ ասեցին մեծ ձայնով. Այդպէս, քո խօսքին համեմատ մեր պարտքն է
13 անել։ Միայն ժողովուրդը չատ է եւ ժամանակս էլ անձրեւային, եւ կարելի չէ դրսումը կանդնել, եւ այդ գործը մէկ օրուայ եւ երկու օրուայ չէ, որովհետեւ չատերս յանցաւոր
14 ենք այդ բանում։ Հիմա մեր իշխանները կանդնեն բոլոր ժողովքի տեղ, եւ ամեն ով որ մեր քաղաքներումը օտար կիներ է առել թող որոշեալ ժամանակներին գայ, եւ նորանց հետ իւրաքանչիւր քաղաքի ծերերը եւ նորա դատաւորները, մինչեւ որ Իմեր Աստուծոյ բարկութեան բորբոքումը մեզանից ետ դարձնեն այս բանի մասին։
15 Միայն Ասայէլի որդի Յովնաթանը եւ Թեկուայի որդի Յազիան կանդնեցին սորա վերայ, եւ Մեսուլամը ու Ղեւտացի Սաբեթան նորանց
16 օդնեցին։ Եւ գերեդարձեալներն այնպէս արին. եւ ընտրուեցան եղրաս քահանան և առնմապետ մարդիկ իրանց առնմներին համեմատ (եւ ամենքն էլ անուանի էին). եւ նրան ունեցան տասներորդ ամսուայ առաջին օրն
17 այս բանը քննելու համար. Եւ վերջացրին բոլոր մարդկանց քննելը որ օտար կիներ էին առել մինչեւ առաջին ամսուայ առաջին օրը։
18 Եւ քահանաների որդիներից գտնուեցան որոնք օտար կանայք էին առել, Յովսեդեկեան Յեսուի որդի-

---

ՆՀԱՖ. ա. 8, Դան. ք. 20։ Բր Մն. լդ. 31.
Բր Մն. ի. 9. Ղկ. ք. 1.
Բր Օր. ք. 18. Ը— Մն. իը. 10։ ը Մն. ժք.
11.
ՆՀԱՖ. ե. 12. ժգ. 25.
Ը Տես — Թագ. ժը. 18։ Տես Թաւ. իե. 4.
Բ Մն. ի. 19.
Բր Մն. լ. 8։ Տես Թաւ. իե.

Նաբից եւ եղբայրներից՝ Մասսիան, Եղիազարը, Յարիբը եւ Յեդեդիան.
19 Եւ իրանց ձեռքը տուին որ իրանց կանանցը արձակին, եւ իրանց յանցանքի համար մէկ խոյ յանցանքի զոհ
20 մատուցին։ Եւ Եմմերի որդկանցից՝
21 Անանին եւ Զաբադիան, Եւ Հարիմի որդկանցից՝ Մասսիան, Եղիան, Սե-
22 մայիան, Ելքիէլը եւ Ողիան. Եւ Փաշուրի որդկանցից՝ Եղիովէնային, Մասսիան, Իսմայէլը, Նաթանայէլը,
23 Յովզաբադը, եւ Եղեասան. Եւ Ղեւտացիներից՝ Յովզաբադը, Սեմէին, Կովդիան, այսինքն Կովդիատան, Փե-
24 թայիան, Յուդան եւ Եղիազարը. Եւ երգեցողներից՝ Եղիասիբը. եւ դռնապաններից՝ Սեղդումը, Տէլէմը եւ Ուրին.
25 Եւ Իսրայէլից՝ Փարոսի որդկանցից՝ Ռամիան, Յեզիան, Մելքիան, Միամինը, Եղիազարը, Մելքիան եւ
26 Բանեան. Եւ Եղամի որդիներից՝ Մատթանիան, Զաքարիան, Յեհիէլը, Աբ-
27 դին, Յերիմոթը եւ Եղիան. Եւ Զաթուի որդկանցից՝ Եղիովէնային, Եղիասիբը, Մաթթանիան, Յերիմոթը,
28 Զաբադը եւ Ազիզան. Եւ Բեբայիի որդկանցից՝ Յոհանանը, Անանիան,
29 Զաբբան, Աթլային. Եւ Բանիի որդկանցից՝ Մեսուղամը, Մալուքը, Ադայիան, Յասուբը, Սեալը եւ Ռամոթը. Եւ Փասէա-Մոաբի որդկանցից՝ Եղնան, Քաղէլը, Բանեան, Մասսիան, Մաթթանիան, Բեսելէէլը, Բանուին եւ Մանասէն. Եւ Յարիմի որդկանցից՝ Եղիազարը, Յեսիան, Մեղքիան, Սեմայիան, Շմաւոնը,
32 Բենիամինը, Մալուքը, Ե Սամարիան.
33 Յասումի որդկանցից՝ Մաթթանան, Զաբադը, Եղիփազէտը, Յերեմին,
34 Մանասէն Ե Սեմէին. Բանիի որդկան-
35 ցից՝ Մեսդան, Ամբրամը, Ուէլը,
Բանեան, Բեդեխան, Փեղուհան,
36 Ղանիան, Մերամոթը, Եղիասիբը,
37 Մաթթանիան, Մաթթանան, Յասաուն,
38 Բանին, Բաբուին, Սեմէին, Սեղե-
39 միան, Նաթանը, Ադայիան, (40) Մաքնադբան, Սասան, Սարան, Ազարիէլը,
42 Սեղեմիան, Սամարիան, Սեղդումը,
43 Ամարիան Ե Յովսէփը. Նաբաւի որդկանցից՝ Յէիէլը, Մատտաթիան, Զաբադը, Զեբինան, Յադային, Յովէլը Ե Բանեան։ Սորանք ամենքը օտար կնիկներ էին առել. եւ նորանցից կային այնպիսի կանայք, որ զաւակներ էին բերել։

ՆԵՀԵՄԻԱՅԻ ԳԻՐՔԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Նեհեմիայի ազօթքը իր Քրտաս հայրենիքի համար։

1 Ա.քազիայի որդի Ն Նեհեմիայի խօսքերը։
Եւ եղաւ Քասլեւ ամսուայ Ի-ին էր պատահերորդ տարին, որ ես Շուշան մայրաքաղաքումն էի։
2 Եւ իմ եղբայրներից մէկը՝ Անանին եւ Յուդայից մի քանի մարդիկ եկան. եւ ես նորանց հարցրի այն ազատուած Հրէաների մասին, որ մնացել էին
3 գերութիւնից, եւ Երուսաղէմի մասին։ Եւ նորանք ինձ ասացին. Այն մնացորդները, որ մնացին գերութիւնից, այնտեղ գաւառումը մեծ նեղութեան եւ անարգութեան մէջ են, եւ Երուսաղէմի պարիսպները քանդուած եւ նորա դռները կրակով այրուած են։
4 Եւ երբոր ես այս խօսքերը լսեցի Նեհեմիան, նստեցի եւ լացի եւ սուգ արի մի քանի օր. եւ ծոմ պահեցի ու աղօթք էի անում երկնքի Աստուծոյ առա-

---

1 Եզր. գ. 1, 6, — | Գլ. ժ. 1, Ջաբ. կ. 1, Գլ. բ. 1, | Թագ. ի. 2, 5, Դան. ը. 2, Եզր. կ. 2, Գլ. բ. 17, | Թագ. իե. 10, Գլ. բ. 13, Նեղ. բ. 3.

5 ջին. Եւ ասում էի. Ով Տէր՝ երկնքի Աստուած, մեծ եւ ահեղ Աստուած, որ ուխտ եւ ողորմութիւն ես պահում քեզ սիրողներին եւ քո պատ-
6 ուիրանքները պահողներին. Ազաչում եմ՝ Դանիէլ դիր եւ խնչքերդ բաց լինին քո ծառայի աղօթքը լսելու, որ ես հիմա աղօթում եմ քո առաջին ցերեկ եւ գիշեր քո Իսրայէլի որդի՝ ծառաներիդ համար, եւ խոստովա-
նում եմ Իսրայէլի որդկանց մեղքերը որ քեզ դէմ մեղանչեցինք. ես էլ եւ
7 իմ հօր տունն էլ մեղանչել ենք. Իրաւ յանցաւոր ենք քեզ դէմ, եւ չենք պահել այն պատուիրանքները եւ կանոններն ու իրաւունքները, որ
դու պատուիրեցիր քո Մովսէս ծա-
8 ռային. Սակայն յիշիր այն խօսքը որ պատուիրեցիր Մովսէս ծառայիդ ասելով. Երբ դուք յանցանք գործէք,
9 ես ձեզ կ'ցրուեմ ազգերի մէջ. Եւ երբ հետ դառնաք դէպի ինձ եւ պահէք իմ պատուիրանքները եւ կատարէք նորանց, թէկ որ ձեր աքսորուածները երկնքի ծայրումն էլ լինին, այնտեղից կ'ժողովեմ եւ նորանց կ'բերեմ այն տեղը որ ես բնակել եմ իմ
10 անունն այնտեղ բնակեցնելու. Եւ նորանք քո ծառաներն ու քո ժողովուրդն են, որ ազատեցիր քո մեծ ուժով եւ քո զօրաւոր բազու-
11 կով. Ո՜հ Տէր, ականջ դիր ծառայիդ աղօթքին եւ ծառաներիդ աղօթքին, որ սիրում են քո անունից վախենալը. եւ յաջողութիւն տուր այսօր քո ծառային, եւ ինձ ողորմութիւն գտնել տուր այս մարդի առաջին. Եւ ես թագաւորի մատառուկն էի.

ԳԼ. Բ

Նեհեմիան հրաման և թուղթ է առնում երուսաղէմը շինելու.

1 Եւ եղաւ՝ Նիսան ամսումը՝ Արտաշէս թագաւորի հ.քսաներորդ տարին, որ գինի կար նորա առաջին. եւ ես առայ գինին եւ տուի թագաւորին. եւ ես նորա առաջին տրտում եղած
2 չէի. Եւ թագաւորն ասեց ինձ. Ինչու համար է երեսդ տրտում, քանի որ դու հիւանդ չես. սա ուրիշ ոչինչ չէ եթէ ոչ սրտի ցաւ. Եւ ես խիստ
3 շատ վախեցայ. Եւ ասեցի թագաւորին. Արքայ, յաւիտեան կաց. Ինչու համար չ'տրտմի իմ երեսը, որ իմ հայրերի գերեզմանատան քաղաքը աւերակ է եւ նորա դռները կրակով
4 այրուել են. Եւ թագաւորն ինձ ասեց. Ինչ է քո ուզածը. Եւ ես աղօթք արի Երկնքի Աստուծուն. Եւ
5 ես ասեցի թագաւորին. Եթէ թագաւորին հաճելի է, եւ եթէ ծառադ հաճելի է քո առաջին, ինձ ուղարկիր Հրէաստան իմ հայրերի գերեզմանատան քաղաքը, որ ես շինեմ նորան.
6 Եւ ինձ ասեց թագաւորը (եւ թագուհին նստել էր նորա կողքին), մինչեւ երբ կ'տեւէ քո գնալը, եւ երբ կը դառնաս. Եւ հաճելի եղաւ թագաւորի առաջին որ ինձ ուղարկէ, եւ ես
7 նորան ժամանակ որոշեցի. Եւ ասեցի թագաւորին. Եթէ հաճելի է թագաւորին, թող ինձ նամակներ տրուին Գետի այն կողմի իշխանների վերայ, որ ինձ անցկացնեն մինչեւ որ հաս-
8 նեմ Հրէաստան. Եւ մի նամակ թագաւորական պարտէզի տնտեսչ Ասաֆի վերայ, որ ինձ փայտ տայ Ա---
-ին աշտարակի դռները եւ քաղաքի պարիսպների դռները ծածկելու համար եւ Հայն տան համար ուր որ ես պիտի գնամ. Եւ թագաւորը տուաւ ինձ, որովհետեւ Աստուծոյ բարի ձեռքն ինձ վերայ էր.
9 Եւ ես եկայ Գետի այս կողմի իշխանների մօտ եւ թագաւորի նամակները նորանց տուի. Եւ թագաւորն ինձ հետ զօրապետներ եւ ձիաւորներ
10 ուղարկեց. Եւ երբոր Սանաբաղատ Հորոնացին եւ Ամմոնացի ծառայ Տուբիան լսեցին, խիստ չատ նեղացան, որ մի մարդ է եկել Իսրայէլի
11 որդկանց բարիքը ուզելու. Եւ ես ե-

Նր Ա. գ. 40.
Նր Թ. գ. 29. Դան. թ. 10.
Դան. թ. 20.
Ղեւ. խգ. 33. բ Օր. գ. 23—27. իշ. 64.
Ղեւ. խգ. 40—42. բ Օր. գ. 29—31. ե. 2, 3.
Նր Օր. ե. 4.
Ղր Օր. թ. 29. Դան. թ. 13.
—
Ես թ. գ. 7.
Ես թգր. ե. 1.
Ես գ. ա. 1.
Ես թգր. ե. 12 եւ 13. գ. ա. 4, 5. Դան. բ. 18 եւ 19.
Ես գ. 7.
Ես թգր. ե. 5, 6. 8, 9.
Ես գ. 1, 7. գ. 1, 2, 5, 12, 14, ժգ. 28.
Ես ժե. 5.
Ես գ. 3, 7. գ. 1, 12, 14, 17, 19, ժգ. 4, 7, 8.
Ես թ. ե. 3.

կայ երուսաղէմ, եւ երեք օր այնտեղ մնացի։
42 Եւ ես վեր կացայ դիչերը եւ մի քիչ մարդիկ ինձ հետ, եւ ոչ մի մարդ չ'պատմեցի Թէ իմ Աստուածն ինչ է դրել իմ սրտումը որ երուսաղէմին անեմ, եւ մէկ անասուն չ'կար ինձ
43 հետ բացի իմ հնձած անասունից։ Եւ ես դուրս եկայ Զորի դռնովը գիչերով եւ ջ-ջի դէպի վիշապի աղբիւրը եւ դէպի Աղբի դուռը, եւ գննեցի երուսաղէմի խանդուած պարիսպները եւ նորա կրակով այրուած դռները։
44 Եւ անցկացայ Աղբիւրի դուռը եւ Ի-ի աւազանի աւազանը. եւ տակիս անասունի համար տեղ չ'կար անցնե-
45 լու։ Եւ դիչերը վեր գնացի Հեղեզամովը եւ գննեցի պարիսպը. եւ ես դառայ ու մտայ Զորի դռնովը եւ ես
46 դառայ։ Եւ ոստիկանները չ'իմացան Թէ ուր գնացի եւ Թէ ես ինչ եմ անում. եւ Հրէաներին եւ քահանաներին ու ազնուականներին ու ոստիկաններին եւ միւս գործը կատարողներին մինչեւ այն ժամանակ չէի իմացրել։
47 Եւ ես նորանց ասացի. Դուք տեսնում էք այս թչուառութիւնը, որի մէջ մենք կանք, որ երուսաղէմն աւերակ եւ նորա դռները կրակով այրուած են. եկէք երուսաղէմի պարիսպը չինենք, որ այլ եւս նախա-
48 տինք չլինինք։ Եւ ես նորանց պատմեցի որ իմ Աստուծոյ ձեռքը ինձ վերայ բարեյաջող է, եւ մանաւանդ թագաւորի խօսքերը որ ինձ ասել էր. եւ նորանք ասացին. Վեր կենանք եւ չինենք, եւ Հիրանց ձեռքերն ուժովացրին այս բարի ջ-ջի համար։
49 Եւ Որոնացի Սանաբաղատը ու Ամմոնացի Ծառայ Տուբիան եւ Արաբացի Գեսամը այս լսելով նմանց ծաղր արին եւ մեզ արհամարհեցին եւ ասացին. Սա ի՞նչ բան է որ անում էք. Դո՞ւք թագաւորի
20 դէմ։ Բայց ես նորանց պատասխան

տուի եւ ասացի նորանց. Երկնքի Աստուածն ինքը մեզ յաջողութիւն է տալու, եւ մենք նորա ծառաներս վեր ենք կենալու որ չինենք. Իսկ դուք բաժին, իրաւունք եւ յիչատակ չ'ունիք երուսաղէմում։

Գ.

Երուսաղէմի չինելու նկարագրութիւնը։

1 Եւ վեր կացան Եղիասիբ մեծ քահանան եւ նորա եղբարք քահանանները եւ չինեցին Ոչխարաց դուռը, նորանք նուիրեցին նորան եւ նորա դռները կանգնեցրին եւ նուիրեցին մինչեւ Հմէայի աչտարակը՝ մինչեւ Հա-
2 նանէլի աչտարակը։ Եւ նորա մօտ չինեցին Երիքովի մարդիկը, եւ նորա մօտ չինեց Իմրիի որդի Զաքուրը։
3 Եւ Զկանց դուռը չինեցին Սենասայի որդիքը, նորանք ծածկեցին նորան եւ կանգնեցրին նորա դռները, կղ-
4 պանքները եւ նիգերը։ Եւ նորանց մօտ նորոգեց Ակկուսի որդիի Ուրիայի որդի Մերամոթը, եւ նորանց մօտ նորոգեց Մասիզաբէլի որդիի Բարաքիայի որդի Մեսուղամը. եւ նորանց մօտ նորոգեց Բաանայի որդի Սադոկը։
5 Եւ նորանց մօտ նորոգեցին Թեկուացիք. բայց նորանց երեւելիները Հրանց վզերը չ'տուին իրանց Տիրոջ
6 ծառայութեանը։ Եւ Հին դուռը նորոգեցին Փասէի որդի Յովիադան եւ Բեսոդիայի որդի Մեսուղամը. նորանք ծածկեցին նորան եւ կանգնեցրին նորա դռները, կղպանքները եւ նիգերը։
7 Եւ նորանց մօտ նորոգեցին Գաբաւոնացի Մելատիան եւ Մերոնաթացի Յադոնը եւ Գաբաւոնի ու Մասփայի մարդիկը մինչեւ Գետի այս կողմի իշ-
8 խանի Թաթոռը։ Նորա մօտ նորոգեց ոսկերիչներից Հարհայիայի որդի Ոզիէլը, եւ նորա մօտ նորոգեց դեղագործների որդի Անանիան, եւ երուսաղէմը ք-ը Թողցին մինչեւ Լայն
9 պարիսպը։ Եւ նորանց մօտ նորոգեց Հուրի որդի Հռափայիան՝ երուսաղէմի

ԲՂ. ա. 3։
ՀՂ. գ. 15։ Ժբ. 37։ Եզ Թագ. ք. 20։ Ծբ Թագ. ժե. 23։ Ղ՚Ղ. ա. 3։ Հբ Թագ. բ. 7։

Յ Աագ. Խգ. 13։ Հբ. 4։ ձ. 6։ ՀՂ. գ. 6։ Եզբ. գ. 3։
—Եզբ. ժ. 6։ Գ՚Ղ. Ժբ. 10։ Ժգ. 41։

ԲՂ. Ժբ. 39։ Յուվ. 6. 2։ Ե Գ՚Ղ. Ժբ. 39։ Դ Բրնհմ. ը. 38։ Զաք. Ժգ. 10։ Ն Եզբ. բ. 34։ Ը Մն. ԺԲ. 14։ Յոփ. ա. 19։

Ն Տես. Գ՚Ղ. գ. 1։ 4. 1։ Ը Դատ. Ե. 23։ Բ Գ՚Ղ. Ժբ. 39։ Ք Գ՚Ղ. բ. 8։ Ն Գ՚Ղ. Ժբ. 38։

40 կէս բաժնի իշխանը։ Եւ Նոթանց մօտ
Նոթոդեց Հարումաֆի որդի Յեզդայիան՝
նաեւ իր տան դիմացը. եւ Նոթա մօտ
Նոթոդեց Ասարանիայի որդի Քեսուսու-
41 ա՛ը։ Միւս մասը Նոթոդեցին Հարիմի
որդի Մեղքիան եւ Փաաթ-Մոաբի
որդի Ասուբը՝ նաեւ Փուռերի այսա-
42 բակը։ Եւ Նոթա մօտ Նոթոդեցին Ա-
թթէսի որդի Սեղղուսը՝ Երուսաղէմի
կէս բաժնի իշխանը՝ ինքը եւ իր ազ-
43 գինները։ Զորի դուռը Նոթոդեցին Ա-
նոնը եւ Զանոյի բնակիչները. Նո-
րանք չինեցին Նոթան եւ կանգնեցուին
Նոթա դռները, կղպանքները եւ նիզա-
կը, նաեւ պարսպիցը հազար կանգ-
44 նուն մինչեւ Աղբից դուռը։ Եւ Աղ-
բից դուռը Նոթոդեց Բեթ-քերմայի
բաժնի իշխան Ռեքաբի որդի Մեղքիան.
նա չինեց Նոթան եւ կանգնեցուց Նո-
թա դռները, կղպանքները եւ նիզակը։
45 Եւ Աղբիւրի դուռը Նոթոդեց Մաս-
փայի բաժնի իշխան Քոլոզէի որդի
Սեղղունը, նա չինեց Նոթան եւ ծած-
կեց, եւ կանգնեցուց Նոթա դռները,
կղպանքները եւ նիզակը, նաեւ Սիլո-
ամի աւազանի պարիսպը Թագաւորի
պարտէզի մօտից մինչեւ Դաւիթի քա-
46 ղաքից իջնող աստիճանները։ Նոթա-
նից յետոյ Նոթոդեց Ազբուքի որդի
Նէեմիան՝ Բեթ-սուրի կէս բաժնի իշ-
խանը մինչեւ Դաւիթի գերեզմանն-
րի դիմացը եւ մինչեւ նշնուած ջրա-
47 մուղը եւ մինչեւ Հսկայից տունը։
Նոթանից յետոյ Նոթոդեցին Ղեւտացիք՝
Բանիի որդի Հոդէումը. Նոթա մօտ Նո-
թոդեց Կեիլայի կէս բաժնի իշխանը՝
48 Ասափիան իր բաժնի չափ։ Նոթանից
յետոյ Նոթոդեցին Նոթա եղբայրները՝
Ենադադի որդի Բաւայիի կէսլայի
49 կէս բաժնի իշխանը։ Եւ Նոթա մօտ
Նոթոդեց Յեսուի որդի Եզերը՝ Մաս-
փայի իշխանը միւս մասը՝ դիմացը վե-
րը գնալու Ճահապսէհ դիմացը հան-
50 կիւնումը։ Նոթանից յետոյ փութով
Նոթոդեց Զաբբայի որդի Բարուքը
միւս մասը անկիւնից մինչեւ մեծ
քահանայ Եղիասիբի տան մուտքը։
21 Նոթանից յետոյ Նոթոդեց Ակկուսի որ-
դի Ուրիայի որդի Մերամոթը միւս
մասը Եղիասիբի տան մուտքից մինչեւ
22 Եղիասիբի տան վերջը։ Եւ Նոթանից
յետոյ Նոթոդեցին քահանաները՝ դաշ-
23 տի բնակիչները։ Նոթանից յետոյ Նո-
թոդեցին Բենիամինը եւ Ասուբը ի-
րանց տների առաջը. Նոթանից յետոյ
Նոթոդեց Անանիայի որդի Մաասիայի
24 որդի Ազարիան իր տան կուշտը։ Նո-
թանից յետոյ Նոթոդեց Ենադադի որդի
Բաւուին միւս մասը՝ Ազարիայի տա-
նից մինչեւ անկիւնը եւ դարձուածքը։
25 Ոզայի որդի Փաղադը՝ անկիւնի եւ
աշտարակի դիմացը, որ դուրս է գա-
լիս Թագաւորի վերի տանից Նռանտի
դաւթի մօտ. Նոթանից յետոյ Փարոսի
26 որդի Փաղայիան։ Եւ Նաթինայիմ-
ները, որոնք բնակուում էին Ոփա-
զում, Նոյ-էնդի մինչեւ Ջուրի դռան
դիմացը դէպի արեւելք, եւ դուրս ե-
27 կած աշտարակը։ Նոթանից յետոյ Նո-
թոդեցին Թեկուացիք միւս մասը դուրս
եկած Մեծ աշտարակի դիմացը մին-
28 չեւ Ոփազի պարիսպը։ Ձիերի դռնի-
ցը վեր Նոթոդեցին քահանաները՝ ա-
29 մէն մարդ իր տան դիմացը։ Նոթա-
նից յետոյ Նոթոդեց Եմմերի որդի Սա-
դովկը իր տան դիմացը. եւ Նոթանից
յետոյ Նոթոդեց Սեքենիայի որդի Սե-
մայիան՝ արեւելեան դռան պահապա-
30 նը։ Նոթանից յետոյ Նոթոդեցին Սե-
ղեմիայի որդի Անանիան եւ Սեղեմի
վեցերորդ որդի Անոնը միւս մասը.
Նոթանից յետոյ Նոթոդեց Բարաքիայի
որդի Մեսուզամը իր ննջեցեայի դիմա-
31 ցը։ Նոթանից յետոյ Նոթոդեց ոսկերչի
որդի Մեղքիան մինչեւ Նաթինայիմ-
ների եւ վաճառականների տունը մին-
չեւ Մաիկաթի դռան դիմացը եւ մին-
32 չեւ անկեան վերնատունը։ Եւ անկ-
եան վերնատան ու Ոչխարաց դռան
մէջտեղը Նոթոդեցին ոսկերիչները եւ
վաճառականները։

ՆՀ բ. 13։
ԵՂԸ բ. 14։
Յեզեկ. բ. 7։
Ե Թագ. ի. 20։ Նա. իբ. 11։

Հր ՄՆ. իգ. 9։
Յ Նբհմ. բ. 3։ իգ. 1։ լե. 21։
ՂԵԶԸ. բ. 43։ Գլ. ժա. 21։

Գր ՄՆ. իե. 3։
Ա Գլ. բ. 1, 3. ժբ. 37։
Յ Թագ. ժա. 16։ բ ՄՆ.

իգ. 15։ Երեմ. լա. 40։

—

Գլ. Դ

Ներքի և հակառակութեան չնայելով շարունակում են շինել. գործը.

1 Եւ երբոր Սանաբաղատը լսեց որ մենք պարիսպը շինում ենք, բարկացաւ եւ շատ զայրացաւ եւ ծաղր ա-
2 րաւ Հրէաներին. Եւ ասեց իր եղբարքը Սամարիայի զօրքի առաջին եւ խօսեց Թէ ի՞նչ են շինում այս թըշուառ Հրէաները. մի՞թէ թոյլ կ՚տան նորանց. մի՞թէ զոհ են մատուցանելու. մի՞թէ այսօր վերջացնելու են. մի՞թէ կենդանացնելու են քարերը փոշիի դէզերից քանի որ նորանք այ-
3 րուած են։ Եւ Ամմոնացի Տուբիան նորա կողին էր եւ ասեց. Եթէ նորանց չինածի վերայ մի աղուէս էլ վեր ելնէ, նորանց քարի պարիսպն կ՚քանդէ։

4 Լսիր, ով մեր Աստուած, որ նախատուեցանք, եւ նորանց նախատինքը դարձրու նորանց գլխին եւ նորանց մանիր աւար լինելու դերու-
5 թեան երկրումը։ Եւ մի ծածկիր նորանց անօրէնութիւնը, եւ նորանց մեղքը չջնջուի քո առաջին, որովհետեւ դէմ բարկացրին շինողների առաջին։

6 Եւ պարիսպը շինեցինք, եւ բոլոր պարիսպը շրջափակուեցաւ մինչեւ կէսը. եւ ժողովուրդը սիրտ արաւ գործելու։

7 Եւ երբոր լսեցին Սանաբաղատը եւ Տուբիան եւ Արաբացիք եւ Ամմոնացիք եւ Ազովտացիք, որ Երուսաղէմի պարիսպները վերանորոգում են եւ քանդուած տեղերը սկսուել են
8 կարկատուիլ, շատ բարկացան։ Եւ ամենքը միաբանուեցան միասին, որ գան Երուսաղէմի դէմ պատերազմին
9 եւ նորան վնաս տան։ Բայց մենք աղօթք արինք մեր Աստուծուն, եւ պահապաններ դրինք նորանց պատճառով նորանց դէմ ցերեկ եւ գիշեր։
10 Եւ Հրէաները ասացին. Բեռնակիրների ոյժը թուլացել է, եւ հողը շատ է. եւ մենք չենք կարողանում պա-
11 րիսպը շինել։ Բայց մեր թշնամիքն

ասում էին ՚ի՛ Ջ՚իմանան եւ չ՚տեսնեն մինչեւ որ մանենք նորանց մէջ եւ նորանց սպանենք եւ գործը խա-
12 փանենք։ Եւ երբոր նորանց մօտակայքումը բնակող Հրէաները գ՚ալ մօտ եկան եւ տասն անգամ մեզ ասեցին ամեն տեղերից, թէ ետ դարձէք
13 նէ՛ւ մեզ մօտ, Այն ժամանակ ես ցած տեղերում պարսպի նեղին չոր տեղերը դրի, այսինքն կանգնեցրի ժողովուրդը տոհմերի համեմատ իրանց սուրերով, նիզակներով եւ աղեղ-
14 ներով։ Եւ նայեցի ու վեր կացայ եւ ասեցի իշխաններին եւ ատիկաններին ու մնացած ժողովրդին. Նորանց երեսից մի վախենաք, յիշեցէք Տէրն եւ ահեղ Տիրոջը, եւ պատերազմեցէք Ձեր եղբայրների, Ձեր որդիների ու Ձեր աղջկանց, Ձեր կանանց եւ Ձեր տների համար։

15 Եւ երբոր մեր թշնամիքը լսեցին, որ մենք իմացել ենք, եւ Ք Աստուած ցրուել է նորանց խորհուրդը, մենք ամենքս ետ դառանք դէպի
16 պարիսպն ամեն մարդ իր գործին։ Եւ այն օրից ի վեր իմ մարդկանց կէսը գործն էր գործում, եւ նորանց կէսը նիզակներն ու ասպարներն ու աղեղները եւ զրահներն էին բռնում. եւ իշխանները Յուդայի բոլոր տան
17 հետեւին կ՚ընթանալ էին։ Պարիսպը շինողները եւ բեռնակիրները, որ բեռն իրանց վերայ էին բեռնում, մէկ ձեռքով գործն էին գործում, իսկ միւս
18 ձեռքը զէնքն էր բռնած։ Եւ շինողների ամեն մէկը սուրը մէջքին կապած բան էր անում, եւ փողահարն
19 իմ կողին էր։ Եւ ես ասեցի իշխաններին եւ ատիկաններին ու մնացած ժողովրդին. Այս գործը մեծ եւ ընդարձակ է. եւ մենք ցրուած ենք պարսպի վերայ միմիանցից հեռու։
20 Ո՛ր տեղ որ լսէք փողի ձայնը, անտեղ ժողովուեցէք մեզ մօտ, Մեր Աստուածը պատերազմելու է մեզ հա-
21 մար։ Եւ այսպէս մենք գործը գործում էինք. եւ կէսը նիզակներն էին բռնած արշալոյսը ծագելուց մինչեւ

ա՚Գլ. բ. 10։
բ՚Գլ. բ. 10։
է՚Յոբ. կթ. 27, 28, զթ. 14,
15։ Եզեկ. ժբ. 23։
թ՚Ծն. ժգ. 9։ ը Ել. ժ. 29։
ի՚Ել. ժդ. 17։
ղը Թագ. ժ. 12։
ժե. ժգ. 10։
—

22 աստղերի երեւալը : Այն ժամանակ
— էլ ասեցի ժողովրդին . Որ ամէն
մարդ իր ծառայի հետ գիշերը երու-
սաղէմումը մնայ , որ գիշերները մեզ
համար պահապանութիւն անեն եւ
23 ցերեկը գործին : Եւ ես ու իմ եղբայր-
ները եւ իմ ծառաները եւ իմ հետեւից
եկող պահապան մարդիկը՝ ամենքս
մեր հանգերձները չէինք հանում ,
բացի ամէն մարդ ջուրը ուղարկելուց :

ԳԼ . Ե

Անիրաւ պարտաւորի գանգատին բաւականութիւն է տալու Նոր անշահասիրութիւնը :

1 Եւ ժողովրդի ու նորանց կանանց
աղաղակը մեծ էր իրանց Հրէայ եղ-
2 բայրների դէմ : Եւ կային ասողներ թէ
Մենք մեր աղերքովը ու աղջկերքովը
չատ ենք , եւ ուտելիք ծախու կ'առ-
3 նենք եւ կ'ուտենք ու կ'ապրենք : Եւ
ասողներ էլ կային թէ Մեր արտերը ,
այգիները եւ տները դրած ենք գնում
որ ուտելիք առնենք սովի ժամանակ :
4 Եւ ասողներ էլ կային թէ Մենք փող
ենք պարտք անում թագաւորի հար-
կի համար մեր արտերովը եւ մեր այ-
5 գիներովը : Եւ արդ մեր մարմինը
մեր եղբարց մարմնի պէս է , մեր որ-
դիքը նորանց որդկանց պէս , եւ ահա
մենք մեր որդիքն ու աղջկերքը ծա-
ռայութեան ենք հպատակացնում , եւ
մեր աղջիկներից ոմանք հպատակուած
են . եւ մեր ձեռքին կարողութիւն
չկայ , որովհետեւ մեր արտերն ու
այգիները ուրիշներինն են :
6 Եւ ես չատ նեղացայ , երբոր նո-
րանց աղաղակը եւ այս խօսքերը լսե-
7 ցի . Եւ իմ սրտումը խորհեցի եւ յան-
դիմանցի իշխաններին եւ ատիկան-
ներին եւ ասեցի նորանց . Դուք ա-
մէն մէկ վաշխ էք առնում ձեր եղ-
բայրներից . եւ նորանց դէմ մեծ ժո-
8 ղով կազմեցի . Եւ նորանց ասեցի .
Մենք ծախու առել ենք մեր Հրէայ
եղբայրներին , որ ծախուած էին հե-
թանոսներին , որքան որ կարող էինք ,
բայց դուք ծախում էք ձեր եղբայրնե-
րին . եւ նորանք մեզ վերայ ծախուին ,
իսկ նորանք լռեցին եւ պատասխան
9 չգտան : Եւ ես ասեցի . Լաւ չէ այս
բանը որ դուք անում էք . մի՞թէ պի-
տի չմեր Աստուծոյ երկիւղովը չգը-
նաք , չոր մեր թշնամի ազգերի առա-
10 ջին խայտառակ չլինինք : Եւ ես էլ ,
եղբայրներս ու ծառաներս էլ նորանց
փող եւ ցորեն ենք փոխ տուել . եկէք
այս պարտքը նորանց չնորհենք :
11 Մղրտում եմ , այսօր նորանց արտերն
իրանց ետ դարձրէք , նորանց այգի-
ները , ձիթենիներն ու տները , եւ
հարիւրից մէկը նորանցից ձեզ հաս-
նելի արծաթը , ցորենը , գինին եւ
12 իւղն էլ : Եւ նորանք ասեցին . Ետ
ենք դարձնում , նորանցից չենք ու-
զիլ . այնպէս կ'անենք ինչպէս որ դու
ասում ես : Եւ ես կանչեցի քահանա-
ներին , եւ նորանց երդում տալ տուի
13 որ այսպէս անեն : Եւ ես թափ տուի
իմ ծոցը եւ ասեցի . Աստուած այս-
պէս թափ տայ ամեն մարդին իր տա-
նիցն ու իր աշխատանքիցը , ով որ
այս խօսքը չպահէ , եւ նա այսպէս
թափ տրուած եւ դատարկ լինի : Եւ
բոլոր ժողովքն ասեցին . Ամէն . եւ
օրհնեցին Տիրոջը . եւ ժողովուրդն
այսպէս արաւ :
14 Նաեւ այն օրիցը , որ ինձ հրամա-
յեց Եփեսոսը որ նորանց իշխանը լի-
նիմ Հրէաստանում Արտաչէս թագա-
ւորի քառներորդ տարիից մինչեւ ե-
րեսունեւերկրորդ տարին՝ տասներե-
կու տարի ես եւ իմ եղբարքը իշխա-
15 նական հացը չկերանք : Եւ նախորդ
իշխանները , որոնք ինձանից առաջ
եղել էին , ժողովրդին ծանրութիւն
էին տուել , եւ նորանցից հաց եւ գի-
նի էին առնում բացի քառասուն սիկղ
արծաթից . Նաեւ նորանց ծառաները
սրտում էին ժողովրդի վերայ . բայց
ես այդպէս չարի Աստուածանից վախե-
16 նալով : Նաեւ այս պարսպի գործումը
ես չանացի . եւ արտ ծախու չառինք ,
եւ իմ ամեն ծառաները ժողոված
17 էին այնտեղ այն գործի վերայ : Եւ
հարիւր հիսուն Հրէայ եւ ատիկան
եւ մեր շրջակայքում եղող ազգերից

Ել . գ . 9 . եւ . 6 . 7 .
Ղեւ . մ . 35—38 , 35—37 . ը
Ել . ի . 25 .
Ել . իգ . 7 .
Ել . իդ . 22 .
Ել . իգ . 7 .
Ել . իդ . 22 .
Ել . իգ . 7 .
Ել . իդ . 22

մեզ մօտ եկողներ լինում էին Իմ սեղանի վերայ ։ Եւ նայ ինչ էր պատրաստվում մէկ օրը՝ մէկ արջառ , վեց ընտիր ոչխար , եւ թռչուններ էին պատրաստվում ինձ համար . եւ տասն օրուայ մէջ ամէն տեսակ գինի առատութեամբ . եւ այսու ամենայնիւ իշխանական հացը չ՚ուզեցի . որովհետեւ ծառայութիւնը ծանր էր այս ժողովրդի վերայ ։ Յիշիր ինձ ի բարին , ով Իմ Աստուած , ամէն ինչ որ արի այս ժողովրդի համար ։

Գլ· Զ

Նէհեմիան խոյս է տալիս իր թշնամիների սարդաքից և գաղթի դարձյալ վերջացնում։

1 Եւ երբոր Սանաբաղատը , Տուբիան եւ Արաբացի Գեսամը եւ մեր միւս թշնամիքը լսեցին , որ ես պարիսպը չինեցի , եւ նորանում քանդուած տեղ չէ մնացել (թէեւ մինչեւ այն ժամանակ դռների փեղկերը չէի կանգնեցրել) , Այն ժամանակ Սանաբաղատը եւ Գեսամը ինձ ուղարկեցին ինձ մօտ եւ ասեցին . Եկ միասին տեսակցութիւնք Ովնովի դաշտումը՝ գիւղերումը. բայց նորանք մտածում էին որ ինձ 3 չարութիւն անեն ։ Եւ ես նորանց մօտ պատգամաւորներ ուղարկեցի ասելով . Ես մեծ գործով զբաղուած եմ, եւ չեմ կարող իջնել . ինչու համար գործը դադարել , երբոր ես ձգեմ նորան եւ իջնեմ ձեզ մօտ ։ Բայց նորանք 4 այս բանովը չորս անգամ ինձ մօտ ուղարկեցին , եւ ես նորանց նոյն խօսքը պատասխանեցի ։ Եւ Սանաբաղատն այս բանովը հինգերորդ անգամ 5 իր ծառային ինձ մօտ ուղարկեց , եւ մի բաց նամակ նորա ձեռքին , Նորանումը գրուած էր Ազգերի մէջ լսւում է եւ Գեսամն ասում է , որ դու եւ Հրէաները խորհում էք ապստամբուել . դու նորա համար ես պարիսպը չինում . եւ դու ուզում ես որ նորանց թագաւորը լինիս . այսպիսի 7 խօսքերի պէս ։ Նաեւ մարգարէներ ես դրել որ քո մասին քարոզեն Երուսաղէմումն ասելով . Թագաւո՛ր Հրէաստանում . եւ արդ այսպիսի խօսքեր պիտի հասնեն թագաւորին . ուրեմն եկ միասին տեսակցուինք ։ Եւ 8 ես Հրէշտ ուղարկեցի նորա մօտ եւ ասեցի . Այդպիսի բաներ չ՚կան , որ դու ասում ես . այլ դու քո սրտիցն ես հնարել զորան ։ Որովհետեւ նորանք 9 ամէնքը մեզ վախեցնում էին , ասելով Նորանց ձեռքերը կ՚թուլանայ այդ գործիցը եւ չի կատարուիլ ։ Բայց դու , Ամէն , զօրացրու իմ ձեռքերը ։

10 Եւ ես եկայ Մետաբէլի որդիի Դալայիայի որդի Սեմայիայի տունը , որ հրեշ կողպուել էր . եւ նա ասեց . Գրնանք միասին Աստուծոյ տունը՝ տաճարը եւ տաճարի դռները գոցենք . որովհետեւ գալիս են որ քեզ սպանեն , եւ գիշերով գալու են որ քեզ սպանեն ։ 11 Եւ ես ասեցի . Մի՞թէ ինձ նման մարդը կ՚փախչի . եւ ինձ նման ո՞րը կը գնայ տաճարը որ ողջ մնայ . ես չեմ 12 գնալ ։ Եւ ես դիտեցի , որ անա Աստուած չէր նորան ուղարկել . Այլ այս մարգարէութիւնը խօսեց ինձ վերայ նորա համար որ Տուբիան եւ Սանա- 13 բաղատը նորան վարձել էին ։ Նորա համար էր նա վարձուել , որպէս զի ես վախենամ, եւ այնպէս անեմ ու յանցաւոր լինիմ . եւ սա նորանց համար 14 լինի չ՚անուանը վատաբանելու որ ինձ նախատեն ։ Յիշիր , ով Իմ Աստուած , Տուբիային եւ Սանաբաղատին իրանց այս գործերի համեմատ . Նաեւ Նովադիա մարգարէուհին եւ միւս մարգարէներին որ ինձ վախեցնում էին ։

15 Եւ պարիսպը լրացաւ Իլուլի քսանեւհինգին՝ յիսունեւերկու օրուայ մէջ ։ 16 Եւ Երբոր մեր բոլոր թշնամիքը լսեցին , վախեցան մեր չուրջը գտնուող բոլոր ազգերը . եւ չատ ցածացան իրանց աչքերի առաջին եւ հիմացան , որ մեր Աստուածանից եղաւ այս բանը։ 17 Նաեւ այն օրերը Յուդայի ազնուականները չատ նամակներ էին գրում ,

---

Ծր Թ–գ· բ· 7։ գ Թ–գ· Ծբ· 13։
Ես Թ–գ· գ· 21։

—Գր· ժգ· 14, 22, 31։
—Գր· բ· 10։

Ես Գ–գ· գ· 1, 3։
Ես Գ· բ· 19։
Ղնեկ· ժգ· 23։

Ես Դ· բ· 10, գ· 1, 7։
Ղ–գ· ճիգ· 2։
—

որ գնում էին Տուբիայինն. եւ Տու-
48բիայինները գային էին նորանց. Ո-
րովհետեւ չատերը Յուդայումը
որ նորա հետ երդումով կապուած
էին, որովհետեւ նա Արահի որդի Սե-
քենիայի փեսան էր. եւ նորա որդի
Յոհանան առել էր Բարաքիայի որդի
49Մեսուղամի աղջիկը. Նաեւ նորա լա-
ւութիւններն ասում էին իմ առաջին,
եւ իմ խօսքերը տանում էին նորան.
Տուբիան նամակներ էր ուղարկում
ինձ վախեցնելու։

Գլ. Է

Քաղաքին պահապաններ են որոշուում. Ազգաճամար-
ման ժամանակ նուէրներ։

1 Եւ եղաւ երբոր պարիսպը չինուե-
ցաւ, եւ ես դռնները կանգնեցրի, եւ
դռնապաններ ու երգեցողներ եւ Ղեւ-
2տացիներ դրուեցան, իմ եղբայր Ա-
նանիին եւ աշտարակի իշխան Անա-
նիային, որ հաւատարիմ մարդ է եւ
Աստուածանից երկիւղած առելի քան
բէ չատերը, պատուիրեցի երուսա-
3ղէմի մասին, եւ ասեցի նորանց. Ե-
րուսաղէմի դռները չբացուին մինչեւ
արեգակի տաքանալը, եւ դեռ իրանք
դռները կանգնած գոցեն եւ
կողպեն. եւ պահապաններ դնեն երու-
սաղէմի բնակիչներին ամէն մարդ իր
պահապանութիւնովը եւ ամէն մարդ
իր տան դիմացը։

4 Եւ քաղաքը ընդարձակ եւ մեծ էր,
բայց միջի ժողովուրդը քիչ էր. եւ
5տուներ չինուած չէր։ Եւ իմ Աստ-
ուածն իմ սիրտը դրեց, որ ժողովեմ
իշխաններին, ոստիկաններին եւ ժո-
ղովրդին որ արձանագրուին, եւ մի
աղգաբանութիւն գիրք գտայ առաջին
անգամ ելլե-րի-նէց եկողների մասին,
եւ նորանում գրուած գտայ.

6 Սորանք են Գաւառի բնակիչները
որ Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թա-
գաւորի տարած գերութիւնից նկել
են, եւ ետ են գնել երուսաղէմ եւ
Հրէաստան՝ ամէն մարդ իր քաղաքը,
7Որ եկան Զօրաբաբէլի, Յեսուի, Նէհե-
միայի, Ազարիայի, Ռաամիայի, Նահ-
մանիի, Մուրթքէի, Բազասանի,
Մասփարաթի, Բագուէի, Նաեումի
Ե Բանայի հետ։ Իսրայէլի ժողովրդի
8մարդկանց թիւը — է. Փարոսի որ-
դիքը երկու հազար հարիւր եօթանա-
9սունեւերկու. Սափատիայի որդիքը
երեք հարիւր եօթանասունեւերկու.
10Արահի որդիքը վեց հարիւր յիսունեւ-
11երկու. Փահաթ-մոաբի որդիքը Յե-
սուի Ե Յոաբի որդիներից երկու հա-
12զար ուրը հարիւր տասնեւուրը. Ե-
զամի որդիքը հազար երկու հարիւր
13յիսունեւչորս. Զաթուի որդիքը ու-
14րը հարիւր քառասունեւհինգ. Զաք-
քայի որդիքը եօթը հարիւր վաթսուն.
15Բանուիի որդիքը վեց հարիւր քառա-
16սունեւուրը. Բեբայիի որդիքը վեց
17հարիւր քսանեւուրը. Ազգադի որդի-
քը երկու հազար երեք հարիւր քսան-
18եւերկու. Ադոնիկամի որդիքը վեց
19հարիւր վաթսունեւեօթը. Բագուէի
որդիքը երկու հազար վաթսունեւեօ-
20թը. Ադինի որդիքը վեց հարիւր յի-
21սունեւհինգ. Ատերի որդիքը Եզե-
22կիայից իննսունեւուրը. Հասումի
որդիքը երեք հարիւր քսանեւուրը.
23Բեսէէի որդիքը երեք հարիւր քսանեւ-
24չորս. Արիփի որդիքը հարիւր տասն-
25եւերկու. Գարաւոնի որդիքը իննսունե-
26եւհինգ. Բեթլեհէմի ու Նետոփայի
մարդիկը հարիւր ութսունեւուրը.
27Անաթովթի մարդիկը հարիւր քսանեւ-
28ուրը. Ազամաթի տան մարդիկը քա-
29ռասունեւերկու. Կարիաթարիմի, Կե-
փիրայի ու Բեերովթի մարդիկը եօթը
30հարիւր քառասունեւերեք. Ռամայի
եւ Գաբայի մարդիկը վեց հարիւր քը-
31սաներեմ. Մաքմասի մարդիկը հա-
32րիւր քսանեւերկու. Բեթէլի եւ Գայիի
33մարդիկը հարիւր քսանեւերեք. Միւս
Նաբաւի մարդիկը յիսունեւերկու.
34Միւս Եղամի որդիքը հազար երկու
35հարիւր յիսունեւչորս. Հարիմի որդի-
36քը երեք հարիւր քսան. Երիքովի որ-
դիքը երեք հարիւր քառասունեւհինգ.
37Ղովդի, Ադիդի եւ Ովնովի որդիքը
38եօթը հարիւր քսանեւմեկ. Սենաայի
որդիքը երեք հազար ինը հարիւր ե-
րեսուն։
39 Քահանաները՝ Յեսուի տունից՝ Յե-

ՆԵՂ. ը. 1։

ԵՍԴՐ. ը. 1 ԱԼԵ. ՄԻՆԻ. 70.

է — ՍՂ. իդ. 7։

դայիայի որդիքը ինը հարիւր եօթա-
40 նասունեւերեք . Եմմերի որդիքը հա-
41 զար յիսունեւերկու . Փասուրի որդի-
քը հազար երկու հարիւր քառասուն-
42 եւեօթը . Էհարիմի որդիքը հազար
տասնեւեօթը ։
43 Ղեւտացիները՝ Յովդուիայի որդ-
կանցից Յեսուի և Կադմիէլի որդիքը
եօթանասունեւչորս ։
44 Երգեցողները՝ Ասափի որդիքը հա-
րիւր քառասունեւութը ։
45 Դռնապանները՝ Սեղղումի որդիքը ,
Ատերի որդիքը , Տեղմոնի որդիքը ,
Ակկուբի որդիքը , Ատիտայի որդիքը ,
Սուբայի որդիքը հարիւր երեսունեւ-
ութը ։
46 Նաթանայիմները՝ Սիայի որդիքը ,
Ասուփայի որդիքը , Տարաւոթի որ-
47 դիքը . Կերոսի որդիքը , Սիայի որդի-
48 քը , Փադոնի որդիքը , Ղեբանայի որ-
դիքը , Ագաբայի որդիքը , Սաղմէի
49 որդիքը , Անանի որդիքը , Գեդդելի
50 որդիքը , Գաարի որդիքը , Ռէայիայի
51 որդիքը , Ռասինի որդիքը , Նեկոդայի
որդիքը , Գազամի որդիքը , Ոզայի
52 որդիքը , Փասէի որդիքը , Բասիի որ-
դիքը , Մոովանիմի որդիքը , Նեփուսի-
53 մի որդիքը , Բակբոկի որդիքը , Ակու-
54 փայի որդիքը , Արուրի որդիքը , Բա-
սաղոթի որդիքը , Մէիդայի որդիքը ,
55 Արսայի որդիքը , Բարկոսի որդիքը ,
Սիսարայի որդիքը , Թամայի որդիքը ,
56 Նեսիայի որդիքը , Ատիփայի որդիքը ,
57 Սողոմոնի ծառաների որդիքը՝ Սոտէի
որդիքը , Սոփերաթի որդիքը , Փարե-
58 դայի որդիքը . Յեղայի որդիքը , Դեր-
59 կոնի որդիքը , Գեդդելի որդիքը , Սա-
փատիայի որդիքը , Ատտիլի որդիքը ,
Փաքարաթ–ասեբայիմի որդիքը , Ամո-
60 նի որդիքը , Բոլոր Նաթանայիմները
եւ Սողոմոնի ծառաների որդիքը ե-
րեք հարիւր իննսունեւերկու ։
61 Նեւ սորանք են Թեղմեղայից , Թել-
զարսայից , Քերուբից , Ադդոնից եւ
Եմմերից դուրս եկողները , եւ չկա-
րողացան ցոյց տալ իրանց հայրերի
տունը եւ իրանց սերունդը թէ Իսրա-
62 յէլից են իրանք . Դաղայիայի որդի-
քը , Տուբիայի որդիքը , Նեկոդայի որ-
դիքը վեց հարիւր քառասունեւերկու
63 հոգի ։ Եւ քահանաներից՝ Աբայիայի
որդիքը , Ակկուսի որդիքը , Բերզելիի
որդիքը , որ Գաղաադացի Բերզելիի
աղջիկներից կին առնելով նորանց ա-
64 նունովը կոչուեցան ։ Սորանք որո-
նեցին իրանց ազգաբանութեան գիր-
քը , բայց չգտան . վասն որոյ եւ նո-
րանց յուծեցին քահանայութիւնից ։
65 Եւ *Աթթարաթան ասեց նորանց . որ
ամենասուրբ բաներից չուտեն մինչեւ
որ մի քահանայ վեր կենայ Ուրիմով
եւ Թումիմով ։
66 Բոլոր ժողովքը մէկտեղ քառասուն-
եւերկու հազար երեք հարիւր վաթ-
67 սուն հոգի էր ։ Բացի նորանց ծառանե-
րից եւ աղախիններից , որոնք եօթը
հազար երեք հարիւր երեսունեւեօթը
հոգի էին . եւ նորանց հետ երկու հա-
րիւր քառասունեւհինգ երգիչներ եւ
68 երգչուհիներ կային ։ Նորանց ձիերը՝
եօթը հարիւր երեսունեւվեց . նորանց
ջորիները՝ երկու հարիւր քառասուն-
69 եւհինգ . Նորանց ուղտերը՝ չորս հա-
րիւր երեսունեւհինգ . էշերը վեց հա-
զար եօթը հարիւր քսան էին ։
70 Եւ բոլոր տոհմապետներից մաս
գործի համար տուին . *Աթթարաթան
դանձին տուաւ հազար ոսկի դրամ ,
յիսուն սկաւառակ , հինգ հարիւր ե-
րեսուն քահանայական պատմուճան ։
71 Եւ տոհմապետներից մաս գործի դան-
ձին տուին ²քսան հազար ոսկի դրամ ,
երկու հազար երկու հարիւր մնաս
72 արծաթ ։ Եւ մնացած ժողովրդի տուա-
ծը՝ քսան հազար ոսկի դրամ եւ եր-
կու հազար մնաս արծաթ , եւ վաթ-
սունեւեօթը քահանայական պատմու-
73 ճան ։ Եւ քահանաները , Ղեւտացինե-
րը , դռնապանները , երգեցողները ,
եւ ոմանք ժողովրդից , ու Նաթանա-
յիմները եւ բոլոր Իսրայէլը բնակվում
էին իրանց քաղաքներումը . Եւ ե-
րբոր եօթներորդ ամիսը հասաւ , Իս-
րայէլի որդիքն իրանց քաղաքներումն
էին ։

ա= Մն. խդ. 14։
բ= Մն. խդ. 8։
գ=Եզր. բ. 40։
դ=Եզր. բ. 59։
*Կամ գուցէ՝ Գ. Ը. 9։
ե=Եզր. գ. 1։
զ=Եզր. բ. 69։

ԳԼ· Ը

Օրէնքի ընծայումը մեծ տատապութիւն է առաջ. Տաղաւարաշարաց սուրբ։

1 Եւ բոլոր ²ժողովուրդը ժողովուեցաւ մէկ մարդի պէս այն հրապարակը որ ³Ջրի դռան առաջինն է, եւ ասացին Եզրաս դպրին, որ Մովսէսի օրէնքի գիրքը բերէ, որ Տէրը հրա-
2 մայեց Իսրայէլին։ Եւ Եզրաս քահանան բերաւ ⁴օրէնքը ժողովքի առաջին, ⁵ը բ-ղ-ց էր մարդից մինչեւ կին եւ ամէն հասկանալու կարողութիւն ունեցողներից՝ եօթներորդ ամ-
3 սուայ առաջին օրը։ Եւ կարդաց նոքանից այն հրապարակում որ Ջրի դռան առաջին է, առաւօտից մինչեւ կէսօր մարդկանց, կանանց եւ հասկացողների առաջին. եւ բոլոր ժողովրդի ականջը ⁶ը---ծ էր օրէնքի
4 գրքին։ Եւ Եզրաս դպիրը կանգնած էր մի փայտի բեմի վերայ, որ չինել էին այս բանի համար եւ նորա մօտ կանգնել էին Մատաթիան, Սեման, Անանիան, Ուրիան, Փեդկիան եւ Մասսիան աջ կողմին. եւ նորա ձախ կողմին՝ Փադայիան, Միսայէլը, Մելքիան, Հասսումը, Ասբազանան, Զա-
5 քարիան և Մեսուղամը։ Եւ Եզրաս բացաւ գիրքը բոլոր ժողովրդի աչքի առաջին, որովհետեւ ինքը բոլոր ժողովրդից վեր էր, եւ երբոր բացաւ,
6 բոլոր ժողովուրդը կանգնեց։ Եւ Եզրան օրհնեց Եհովայ մեծ Աստուծուն. եւ բոլոր ժողովուրդը պատասխանեցին. Ամէն, Ամէն, իրանց ձեռքերը բարձրացնելով, եւ խոնարհուելով երեսի վերայ մինչեւ գետինը երկրպա-
7 գութիւն արին Տիրոջը։ Եւ Յեսուն, Բանին, Սարեբիան, Յամինը, Ակկուբը, Սաբեթան, Ոդիան, Մասսիան, Կողիտան, Ազարիան, Յովզաբադը, Անանը, Բաղայիան եւ Ղեւատացիք օրէնքը ²հասկացնում էին ժողովրդին. եւ ժողովրդը կանգնած
8 էր իր տեղը։ Եւ կարդում էին Աստուծոյ օրէնքի գրքումը ³յստակ, եւ բացատրութիւն տալով հասկացնում էին կարդացածը։
9 ²Եւ Նէհեմիան, որ է *Աթարաթեան, եւ Եզրաս քահանան և դպիրը՝ եւ ⁴Ղեւատացիք որ ժողովրդին հասկացնում էին, ասացին բոլոր ժողովրդին. ⁵Այս օրը սուրբ է ձեր Տէր Աստուծոյ համար, սուգ մի անէք եւ մի լաք, որովհետեւ բոլոր ժողովուրդը լաց էին լինում երբոր լսում էին օրէնքի
10 խօսքերը։ Եւ նորանց ասաց. Գնացէք՝ պարարտ բաներ կերէք եւ անոյշ բաներ խմեցէք, եւ բաժիններ ուղարկեցէք պատրաստութիւն չունեցողին. որովհետեւ այս օրը սուրբ է մեր Տիրոջ համար. եւ մի տրտմիք, որովհետեւ Տիրոջ ուրախութիւնը ձեր
11 զօրութիւնն է։ Եւ Ղեւատացիք լռեցրին բոլոր ժողովրդին՝ ասելով. Լռեցէք, որովհետեւ այս օրը սուրբ է,
12 եւ մի տրտմիք։ Եւ բոլոր ժողովուրդը գնաց ուտելու, խմելու եւ բաժիններ ուղարկելու եւ մեծ ուրախութիւն անելու, որովհետեւ հասկանում էին այն խօսքերը որ նորանց իմացնում էին։
13 Եւ երկրորդ օրը բոլոր ժողովրդի տոհմապետները, քահանաները եւ Ղեւատացիները ժողովուեցան Եզրաս դպրի մօտ, օրէնքի խօսքերը էլի հաս-
14 կանալու համար։ Եւ գտան օրէնքումը գրուած, որ Տէրը պատուիրել էր Մովսէսի ձեռովը, թէ Իսրայէլի որդիքը եօթներորդ ամսին տաղաւարա-
15 ներում պիտի բնակուեն. Եւ լսեցան եւ մանրամասն կանչել տան նորանց բոլոր քաղաքներումը եւ Երուսաղէմումն ասելով. Վեր ելէք սարը, եւ ³ձիթենիի ոստեր, եւ իւղի ծառի ոստեր, եւ մրտենիի ոստեր եւ արմաւենիի ոստեր եւ տերեւաւոր ծառերի ոստեր բերէք որ տաղաւարներ
16 չինէք ինչպէս որ գրուած է։ Եւ դուրսացին ու իրանց համար տաղաւարներ չինեցին ամէն մարդ իր կտուրի վերայ եւ իրանց գաւիթներումը եւ

---

¹ծգր· գ· 1, ²Նհ· գ· 26, ³ծգր· ղ· 6, ⁴ըր Օր· լա· 11, 12, ⁵Ղհ· իգ· 24։

²Ղհ· ժ· 11։ բ Օր· իգ· 10։ Ը Սմ· ժ· 7—9։ լա· 3։ Մաղ· բ· 7։ ³(Տես ծգր· գ· 18։) ⁴ծգր· բ· 63։ Գվ· ի· 65։ ժ· 1։

*Աթարաթեան՝ կուսակալը։ ²Ը Սմ· լե· 3։ ³Ղհ· իգ· 34։ Փաս· իՓ· 1։ ⁴ծգր· ի· 19, 22։ Յայտ· ժա· 10։

Ղհ· իգ· 31, 42։ բ Օր· ժգ· 15։ ²ը Օր· ժգ· 16։ ³Ղհ· իգ· 40։ ⁴ը Օր· իը· 8։

Աստուծոյ տան գաւիթներումը, եւ
Հ Ջրի դոան հրապարակումը եւ Վեր-
17 բեմի դոան հրապարակումը։ Եւ ներու-
թիւնից եւ զարձողների բոլոր ժողով-
քը տաղաւարներ չինեցին եւ տաղա-
ւարներումը բնակուեցին. որովհետեւ
Իսրայէլի որդիքը Նաւեան Յեսուի
օրերից մինչեւ այն օրը այնպէս չէին
արել. եւ չատ մեծ ուրախութիւն ե-
18 ղաւ։ Եւ կարդում էին Աստուծոյ օ-
րէնքի գրքումը Համին օր՝ առաջին օրից
մինչեւ վերջին օրը, եւ եօթը օր տօն
կատարեցին, եւ ութերորդ օրը հան-
դիսաւոր ժողով էր ըստ կանոնին։

Գլ. Թ

Ժողովրդի հրապարակաւ ապաշխարելը։

1 Եւ այս ամսի քսանեւչորսերորդ
օրը ժողովուեցան Իսրայէլի որդիքը
Ի ծոմով, Հքուրձերով եւ իրանց վերայ
2 հող. Եւ Հրաժարուեցան Իսրայէլի սե-
րունդ Եէ՚ՇԷՒԷԼԻՑ բոլոր օտարազգիներից,
եւ կանգնած խոստովանում էին ի-
րանց մեղքերը եւ իրանց հայրերի ա-
3 նօրէնութիւնները. Եւ կանգնել էին
իրանց տեղը, եւ կարդացին Իրանց
Եհովայ Աստուծոյ օրէնքի գրքիցը օր-
ուայ քառորդը, եւ մի քառորդը խոս-
տովանում եւ երկրպագութիւն էին
անում իրանց Տէր Աստուծուն։
4 Եւ բարձր տեղի վերայ կանգնել էին
Յեսուն, Բանին, Կադմիէլը, Սաբա-
նիան, Բունին, Սարաբիան, Բանին
և Քենանին Ղեւտացիները, եւ մեծ
ձայնով աղաղակում էին դէպի իրանց
5 Տէր Աստուածը։ Եւ Յեսուն, Կադ-
միէլը, Բանին, Ասաբանիան, Սարա-
բիան, Ոդիան, Սաբանիան և Փե-
թայիան՝ Ղեւտացիները ասեցին. Վեր
կացէք օրհնեցէք ձեր Տէր Աստուածն
յաւիտենից յաւիտենից։
Օրհնեալ լինի քո փառաւորեալ ա-
նունը, որ ամեն օրհնութիւնից եւ
փառաբանութիւնից բարձրեալ է։
6 Դու՝ միայն դու ես Եհովայ. Դու
ստեղծեցիր երկինքը, Երկինքների
երկինքը եւ երկրի բոլոր հոգորքերը,
եւ բոլոր նորա վերայ եղածը, ծովերը
եւ բոլոր նորանց մէջ եղածը եւ Դու
ես նորանց բոլորին կենդանութիւն
տուողը, եւ երկնքի զօրքերը քեզ
7 երկրպագութիւն են անում։ Դու ես
Եհովայ Աստուածը, որ ընտրեցիր
Աբրամին եւ նորան հանեցիր Քաղ-
դէացիների Ուրիցը եւ նորա անունը
8 Աբրահամ դրիր։ Եւ նորա սիրտը
Հաւատարիմ գտար քո առաջին, եւ
նորա հետ տալու համար ուխտ արիր,
որ տաս նորա սերունդին Քանանա-
ցիների, Քետացիների, Ամօրհացինե-
րի, Փերեզացիների, Յեբուսացիների
եւ Գերգեսացիների երկիրը. եւ Հքո
խօսքը հաստատեցիր. որովհետեւ դու
արդար ես։
9 Եւ տեսար մեր հայրերի նեղու-
թիւնը Եգիպտոսումը, եւ Նորանց
աղաղակը լսեցիր Կարմիր ծովի մօտ։
10 Եւ նշաններ ու հրաշքներ արիր Փա-
րաւոնի վերայ եւ նորա բոլոր ծառա-
ների եւ նորա երկրի բոլոր ժողովրդի
վերայ. որովհետեւ գիտացիր որ Համ-
բարտաւան եղան նորանց դէմ, եւ
քեզ համար Անուն հանեցիր՝ ինչպէս
11 որ այսօր կայ։ Եւ Ծովը ճղեցիր նո-
րանց առաջին, եւ նորանք անց կա-
ցան ծովի միջովը ցօրութիւնով, եւ
նորանց հալածողներին Խորերը խոր-
տակեցիր՝ ինչպէս քարը՝ մեծ ջրերի
12 մէջ։ Եւ ամպի սիւնով Առաջնորդե-
ցիր նորանց, եւ կրակի սիւնով գի-
շերը՝ որ լուսաւորէիր նորանց գնալու
ճանապարհը։
13 Եւ վայր իջար Սինա սարի վերայ
եւ խօսեցիր նորանց հետ երկնքիցը,
եւ նորանց տուիր Ուղիղ իրաւունք-
ներ եւ Ճշմարիտ օրէնքներ, բարի

Հգ. Ժբ. 37։
Յդ Թագ. Ժգ. 13. Գլ. Ժբ. 39։
Ը Օր. լ— 10 Հնդ.
Գլ. իդ. 36։ Թես. իթ. 35։
—
—Գլ. ը. 3։
Ի— Թագ. է. 6.
Իդ Թագ. ի. 31։
Ը Թգր. Ժ. 11։ Գլ. Ժգ. 3,30։
Ի Գլ. ը. 7, 8։
Ջ— Ես. իթ. 13։
Ի Հես. գ Թագ. Ժբ. 15, 19։
Ը Ես. ա. 1։ Եզ. ի. 11։ Յուսա. Ժգ. 7։
Ը Օր. Ժ. 11։ գ Թագ. ը. 27։
Ի Ես. ը. 1։
Ի Պաշ. իգ. 6։
Ե Նե. Ժա. 31։ Ժբ. 1։
Ի Ես. Ժէ. 8։
Ի Ես. Ժե. 6։
Ի Ես. Ժբ. 7. Ժե. 19. Ժէ. 7—9։
Հ Ցես. իդ. 14։
Ի Նե. գ. 7։
Ի Ես. Ժգ. 10։
Ի Նե. է. ը. Բ. Ժ. Ժբ. Ժգ. Ժէ։
Ի Նե. Ժբ. 1։
Ի Նե. Բ. 16. Ես. կգ. 12, 14. Երեմ. լբ. 20. Դան. Բ. 15։
Ի Նե. Ժգ. 21, 22, 27, 28. Պաշ. Հբ. 13։
Ի Նե. Ժե. 5, 10։
Ի Նե. Ժգ. 21, 22։ Թես. Ժգ. 14։ ա Կոր. Ժ. 1։
Ի Նե. Ժբ. 20։ բ. 1։
Պաշ. Ժբ. 8, 9։ Հռովմ. է. 13։

կանոններ եւ պատուիրանքներ ։ եւ
Էքո սուբբ չարաթը հանկացրիք նո-
րանց , եւ նորանց կանոններ եւ օրէնք
պատուիրեցիր Մովսէս ծառայիդ Ձե-
ռով ։ եւ երկնքիցը հաց տուիր նո-
րանց՝ նորանք սովածանալիս , եւ նո-
րանց համար ջուր հանեցիր ապատա-
ժիցը՝ նորանք ծարաւեալիս . եւ նորանց
ասեցիր որ Համանեն եւ ժառանգեն այն
երկիրը , որը նորանց տալու համար
Ձեռդ բարձրացրել էիր ։
բայց նորանք եւ մեր հայրերը
ամբարտաւանացան եւ խստացրին իւ-
րանց պարանոցը եւ չլսեցին քո պատ-
ուիրաքներին ։ եւ չուզեցին լսել եւ
չյիշեցին քո հրաշքները , որ արել էիր
նորանց մէջ , եւ խստացրին իրանց
պարանոցը . եւ իրանց ապստամբու-
թեամբը գլուխ նշանակեցին որ եւ
դառնան իրանց ծառայութեան մէջ .
բայց դու ներող , ողորմած , դիմած ,
երկայնամիտ եւ բազումողորմ Աստ-
ուած էիր եւ նորանց չձգեցիր . Մա-
նաւանդ երբոր իրանց համար ձուլա-
ծոյ որթ չինեցին եւ ասեցին . Սա է
քո աստուածը , որ քեզ եգիպտոսից
հանել է . եւ մեծ անարգանք գործե-
ցին ։ եւ դու քո մեծ ողորմութեամ-
բը նորանց չձգեցիր անապատումը .
ամպի սիւնը չհեռացաւ նորանց վե-
րայից ցերեկը նորանց առաջնորդելով
ճանապարհին , եւ կրակի սիւնը գի-
շերը որ նորանց լոյս տայ եւ ը------
էի այն ճանապարհը որ գնում էին ։
եւ քո հոգին տուիր նորանց
խրատուն անելու համար . եւ քո
մանանան չարգիլեցիր նորանց բե-
րանիցը , եւ ջուր տուիր նորանց նո-
րանք ծարաւեալիս ։ եւ քառասուն
տարի նորանց կերակրեցիր անապա-
տումը . նորանք պակասութիւն չու-
նեցան , հնորանց հանդերձները չմաշ-
ուեցան , եւ նորանց ոտքերը չուռե-

22 ցան եւ նորանց տուիր թագաւորու-
թիւններ եւ ազգեր , եւ նորանց բա-
ժիններ տուիր սահմաններով , եւ
նորանք ժառանգեցին Սեհոնի երկի-
րը եւ Հեսեբոն թագաւորի երկիրը ,
եւ Բասանի Հովգ թագաւորի երկիրը ։
23 եւ հնորանց որդիքնը չատացրիր եր-
կընքի աստղերի չափ եւ նորանց բե-
րիր այս երկիրը , որի համար ասել
էիր նորանց հայրերին որ գան եւ ժա-
24 ռանգեն ։ Ետ նորանց որդիքը եկան
եւ ժառանգեցին այս երկիրը , եւ դու
նուաճեցրիր նորանց առաջին այս երկ-
րի բնակիչներին՝ Քանանացիներին ,
եւ նորանց ձեռքը մատնեցիր նորանց ,
եւ նորանց թագաւորներին եւ երկրի
ազգերին , որ իրանց հաճութեան պէս
25 անէին նորանց ։ Եւ նորանք ամուր
քաղաքներ եւ հպարարտ երկիր յաղ-
թեցին , եւ ժառանգեցին տներն բա-
րիքով լիքը աներ , փորուած ջրհոր-
ներ , այգիներ , ձիթենիներ , եւ պըտ-
ղաբեր ծառեր առատօրէն . եւ նորանք
կերան , կշտացան եւ հպարարտացան ,
եւ զուարճացան քո մեծամեծ բարիք-
ներովը ։
26 Սակայն նորանք Տանհնազանդու-
թիւն արին եւ ապստամբեցան քեզ
դէմ , եւ քո օրէնքն իրանց Հետեւը
գցեցին , եւ նախանեցին քո մարգարէ-
ներին որ նորանց դէմ վկայում էին ,
որ դէպի քեզ դառնան . եւ մեծամեծ
27 անարգանքներ արին ։ Ետ դու նո-
րանց մատնեցիր իրանց թշնամիների
ձեռքը , եւ նորանք նեղացրին նորանց .
եւ իրանց նեղութեան ժամանակին
դէպի քեզ աղաղակեցին , եւ դու լսե-
ցիր երկնքից , եւ դու քո չատ ողոր-
մութեան համեմատ նորանց ազատիչ-
ներ տուիր , եւ նորանք ազատեցին
նորանց իրանց թշնամիների ձեռքիցը ։
28 Բայց երբոր նորանք հանգստութիւն
ունեցան , դարձեալ չարութիւն ա-

Ելս. ը. 3։ Ել. ի. 8—11։ Ես. Ե. 13։ Եզեկ. ի. 12, 20։ Ել. Ժգ. 11, 15։ Ցաշ. գ. 24։ Ել. Ժ. 6։ Թագ. ի. 9 Հնդ. Ղբ. ը. 8։
Ցաղ. ճգ. 6։ Գծր. ի. 39։ Ղբ Ոբ. ը. 37։ գ Թագ. Ժ. 14։ բ Մն. ը. 8։ Սբեմ. Ժբ. 18։
Ցաղ. ճգ. 15։ Ցաշ. գ. 24։
Ցաղ. ճգ. 4։
Ցաղ. ճգ. 45։
Թագ. ը. 17։ Ես. կգ. 11։ Ել. Ժգ. 15։ Ցաշ. Ե. 13։ Ղբ Ոբ. բ. 7։ Ղբ Ոբ. ը. 4։ Ղբ. Ե.

Թագ. ի. 17։
Թագ. ի. 21 եւ Ե.։
Թագ. ը. 37։
Թագ. ի. 33—35։
Ցեն. Ժե. 3։ Ղբ. 17։
Ցաշ. ա. 2 եւ Ե.։
Թագ. Ժգ. 27, 28։ բ Ոբ. ը. 7, 8։
Ղբ Ոբ. գ. 11։
Հբ Ոբ. ը. 15։
Դատ. բ. 11, 12։ Նեհ. ի. 21։
Ցգ Թագ. Ժգ. 9։
Ցգ Թագ. Ժբ. 4։ Ժգ. 10։ բ Մն. Ղգ. 20, 21։
Հդատ. բ. 14, գ. 8 եւ Ե.։ Ցաղ. ճգ. 11, 42։
Դատ. գ. 11, 12, 30։ գ. 1։ Ե. 31. գ. 1։

բին քո առաջին, եւ դու նորանց թողեցիր իրանց թշնամիների ձեռքին, եւ նորանք տիրեցին նորանց վերայ. եւ գարձեալ դէպի քեզ աղաղակեցին, եւ դու երկնքից լսեցիր եւ նորանց ազատեցիր չատ անգամ քո ողորմու-
29 թեան համեմատ. եւ դու նորանց վրկայեցիր, որ նորանց դարձնես դէպի քո օրէնքը, բայց նորանք ամբարտաւանացան եւ չլսեցին քո պատուէրներին եւ քո իրաւունքների դէմ մեղանչեցին, որոնց կատարող մարդը նորանցով կ'ապրէ. եւ իրանց ուսերը անհնազանդեցրին եւ իրանց վիզը
30 խստացրին, եւ չլսեցին։ Եւ դու չատ տարիներ երկայնամիտ եղար նորանց վերայ, եւ Հվկայեցիր նորանց դէմ քո հոգով մարգարէների ձեռովը, բայց նորանք ականջ չդրին. եւ ⁴դու մատնեցիր նորանց երկիրների ազգերի
31 ձեռքը։ Սակայն դու քո առատ ողորմութեամբը նորանց ⁵վերջ չարիր եւ նորանց չձգեցիր, որովհետեւ դու ⁶զթած եւ ողորմած Աստուած ես։
32 Եւ արդ, ով մեր Աստուած, մեծ, զօրաւոր եւ ահեղ՝ ⁷ուխտ ու ողորմութիւն պահող Աստուած, թող քո առաջին քիչ չերեւնան այն ամէն նեղութիւնները, որ պատահեցին մեզ, մեր թագաւորներին, մեր իշխաններին, մեր քահանաներին, մեր մարգարէներին, մեր հայրերին եւ քո բոլոր ժողովրդին ⁸Ասորեստանի թագաւորի ժամանակից մինչեւ այսօր։
33 Բայց ⁹դու արդար ես մեզ վերայ եկած բոլոր բաներուն, որովհետեւ դու ճշմարտութեամբ արիր, եւ Հմենք
34 անօրէնութիւն արինք։ Եւ մեր թագաւորները, մեր իշխանները եւ մեր հայրերը չարին քո օրէնքը եւ ականջ չդրին քո պատուիրանքներին եւ քո վկայութիւններին, որ նորանց դէմ
35 վկայեցիր. Եւ նորանք իրանց թագաւորելու ժամանակուանը, եւ քո նորանց արած չատ բարիքներ արած ժամանակուանը եւ այն ընդարձակ եւ պարարտ երկրումը, որ տուել էիր նորանց, Հրեղ չծառայեցին եւ ետ չդառան իրանց չար գործերիցը։
36 Ահա ¹⁰մենք այսօր ծառաներ ենք, եւ ահա այն երկրումը, որ տուիր մեր հայրերին նորա պտուղը եւ բարիքը
37 վայելելու, մենք ծառաներ ենք։ Եւ ¹¹նորա առատ արդիւնքը այն թագաւորներին է, որոնց դրել ես մեզ վերայ մեր մեղքերի պատճառովը. եւ նորանք տիրում են Հմեր մարմինների վերայ եւ մեր անասունների վերայ իրանց հաճութեան պէս. եւ մենք
38 մեծ նեղութեան մէջ ենք։ Եւ այս ամենի համար հաստատ ուխտեցինք եւ գրեցինք, եւ կնքուածի վերայ էին մեր իշխանները, Ղեւտացիները եւ քահանաները։

ԳԼ. Ժ

Ծողովուրդը խոստանում է երդումով որ օրէնքը պահէ։

1 Եւ ¹²կնքողներն էին՝ ¹³Ազաղիայի որդի ¹⁴Նէհեմիա ¹⁵Ազարեայի, Սեդեկիան,
2 Սարայիան, Ազարիան, Երեմիան,
3 Փասուրը, Ամարիան, Մեղքիան,
4 Բետտուսը, Սարաենիան, Մալուքը,
5 Հարիմը, Մերամոթը, (6) Աբդիան,
7 Դանիէլը, Կանաթոնը, Բարուքը,
8 Մեսուղամը, Աբիան, Միամինը,
Մաազիան, Բելգան եւ Սեմայիան.
9 սորանք քահանաներն էին. եւ Ղեւտացիք՝ Ազանիայի որդի Յեսուն, Բանուն Ե Ենադադի որդիներից կադ-
10 միէլը. Եւ նորանց եղբայրները Սաբանիան, Ոդդիան, Կողդիտան, Փա-
11 դայիան, Ռնանը, Միքան, Բոորը,
12 Ռաարիան, Զաքուրը, Սարաբիան,
13 Սարանիան, Ոդդիան, Բանուին Ե Բա-
14 նինուն. Ժողովրդի գլխաւորները՝ Փարոսը, Փաաթ-մովաբը, Եղամը,
15 Զաթուն, Բանուին, Բունուին, (16) Ազ-
17 գադը, Բեբայիին, Ադոնիան, Բագուէն,
18 Ադինը, Ատերը, Եզեկիան, Ազուրը,
19 Ոդդիան, Հասումը, Բեսէին, Արիփը,
20 Անաթովթը, Նոբեան, Մագպիասը,
21 Մեսուղամը, Եզիրը, Մասիզեքիը,

---

¹Ներ. է. 31. = Գե. ա. 11։ ²Գե. ա. 21։ ³Եզր. Բ. 7։ ⁴Երեմ. գ. 37։ ⁵Ր Օր. գ. 31։ ⁶Նէ. իդ. 8, 7։ Գլ. ա. 5։ ⁷Ել Թագ. Ժէ. 3։ ⁸Ս-գ. ԺԹ. 137։ Դան. Բ. 14։ ⁹Ս-գ. ՃԺ. 6. Դան. Բ. 5, 6, 8։ Դ Ներ. 23։ ¹⁰Ր Օր. իբ. 47։ ¹¹Եզր. Բ. 9։ ¹²Ր Օր. իբ. 33, 48, 51։ Ել Օր. իբ. 48։ ¹³Գլ. Բ. 38։ ¹⁴Գլ. ա. 1։ ¹⁵Գլ. Ը. 9։ ¹⁶Ա-ի՝ կասկածը

22 Սագովիկը, Ցադդուան, Փաղատիան,
23 Ասնանը, Անանեիան, Ոզազէն, Անա-
24 նեան, Ասուբը, Ալոհէսը, Պիլան, Մո-
25 բէկը, Հոդեւմը, Ասաբասան, Մասա-
26 սիան, Աբիան, Ասնանը, Մնանը,
27 Մալուքը, Հարիմը և Բաանան։
28 Եւ մնացած ժողովուրդը՝ քահանա-
նները, Ղեւտացիները, դռնապանները,
երգեցողները, Նաթինայիները, եւ
այն ամենքը որ ջոկուել էին այն եր-
կիրների ժողովուրդներից դէպի Աս-
տուծոյ օրէնքը, նորանց կանայքը,
որդիքը եւ աղջիկները՝ ամէն հասկա-
29 նալ կարողացողը, Միացան իրանց
զօրաւոր եղբայրների հետ եւ ուխէդ-
քով երդում արին, որ գնան Աստու-
ծոյ օրէնքովը, որ նա տուաւ Աստու-
ծոյ ծառայ Մովսէսի ձեռովը, եւ որ
պահեն ու կատարեն մեր Տիրոջ Ե-
հովայի բոլոր պատուէրները, իրա-
30 ւունքները եւ կանոնները. Եւ որ
չ'տանք մեր աղջիկները երկրի ազ-
գերին, եւ նորանց աղջիկները չ'առ-
31 նենք մեր որդկանց համար. Եթէ երկ-
րի ժողովուրդներից, որոնք ապրանք-
ներ եւ ամէն տեսակ ուտելիք են բե-
րում չաբաթ օրը ծախելու, չ'առնենք
չաբաթ եւ սուրբ օրը. եւ եօթներ-
րորդ տարին երկիրը եւ ամէն բանաց
32 պարտքերը թողնենք։ Եւ մեզ վերայ
պատուէր դրինք՝ որ մեզ վերայ
պարտք համարենք տարին մի երրորդ
սիկղ էլ մեր Աստուծոյ տան պաշ-
33 տօնի համար, Հացի համար, մշտնջենաւոր հացի ընծայի համար, մշտնջենաւոր ողջակէզի համար, շաբաթներին, ամսագլուխներին, տօներին, եւ սուրբ բաներ համար եւ Իսրայէլի քաւութեան մասին մեղքի պատարագների համար, եւ մեր Աստուծոյ տան բոլոր գործի
34 համար։ Եւ վիճակ ձգեցինք փայտի ընծայի մասին՝ քահանաները, Ղեւտացիները եւ ժողովուրդը, որ բերինք մեր Աստուծոյ տունը մեր տոհմերին համեմատ իր որոշեալ ժամանակներին տարուց տարի, մեր Տէր Աստուծոյ սեղանի վերայ վառելու համար ինչպէս որ գրուած է օրէնքու-
35 մը։ Եւ որ տանենք մեր երկրի երախայրիքը եւ ամէն պտղատու ծառի երախայրիքը տարուց տարի Տիրոջ
36 տունը։ Եւ մեր որդկանց անդրանիկները եւ մեր անասուններիմը՝ ինչպէս որ գրուած է օրէնքումը, եւ մեր արջառների եւ ոչխարների անդրանիկները տանենք մեր Աստուծոյ տունը քահանաներին, որ ծառայում
37 են մեր Աստուծոյ տանը. Եւ մեր խմորների երախայրիները, եւ մեր ընծաները եւ ամէն ծառի պտուղը՝ գինին ու ձէթը տանենք քահանաներին մեր Աստուծոյ տան սենեակները, եւ մեր հերկրի տասանորդը Ղեւտացիներին տանք, եւ Ղեւտացիք իրանք հաւաքեն տասանորդ առնեն մեր ծառա-
38 յութեան բոլոր քաղաքներումը։ Եւ Ահարօնի որդի քահանայ՝ Ղեւտացիների հետ լինի Ղեւտացիք տասանորդը առնելիս. եւ Ղեւտացիք տասանորդի տասանորդը վեր տանեն մեր Աստուծոյ տունը գանձատան տեղը-
39 նակները. Որովհետեւ այն սենեակները պիտի տանեն Իսրայէլի որդիքը եւ Ղեւիի որդիքը ցորենի, գինիի եւ ձէթի ընծաները, ուր որ են սրբարանի անօթները, եւ պաշտօնեայ քահանաները եւ դռնապանները եւ երգեցողները. եւ մեր Աստուծոյ տունը չ'ձգենք։

Գլ. Ժ.Ա

Քաղաքի և գիւղերի նոր ժողովրդի ցուցակը։

1 Եւ բնակուեցին ժողովրդի իշխանները երուսաղէմում. իսկ մնացած ժողովուրդը վիճակ ձգեցին, որ ժողովրդի մի տասներորդը բերին երուսաղէմ սուրբ քաղաքումը բնակուելու, բայց մնացեալ ինը մասը ընդէն քա-
2 ղաքներում։ Եւ ժողովուրդն օրհնեց

Բ Օր. իթ. 12, 14։ գ Թագ. ը. 31։ Գլ. ե. 12, 13, իդ Թագ. իդ. 3։ բ Մն. լդ. 31, էզր. լդ. 16։ բ Օր. ե. 3. Նեհ. թ. 12, 14, Նեհ. ի. 19։ Գլ. իդ. 3. բ Օր. ե. 12։ Գլ. ժդ. 15 և ին։ ը Նե. իթ. 10, 11։ Գլ. իե. 4, Բ Օր. իժ. 1, 2։ Գլ. ե. 12, իդ Գլ. իդ. 5 և ին։ բ Մն. բ. 4։ իդ Գլ. գ. 12։ է Նե. իթ. 19։ լդ. 26։ Գլ. իթ. 23. Թագ. ժը. 18։ բ Օր. իդ. 2. Ե Նե. իթ. 2, 12, 13. Գլ. իե. 26, 27. Թագ. ժը. 15, 16։ իդ Գլ. իդ. 17. Թագ. իե. 19. ժը. 12 և ին։ բ Օր. ժը. 4։ իէ. 2. ի Գլ. իե. 30. Թագ. ժը. 21 և ին։ ձ Թագ. ժը. 20. յ Մն. թ. 26։ ղբ Օր. ժը. 6, 11։ բ Մն. լ. 12։ Գլ. ժգ. 12.

այն ամէն մարդկանց, որ յօժարութեամբ համաձայնեցին բնակուել Երուսաղէմում։ 3 Եւ սորանք են այն գաւառի գլխաւորները, որ բնակուեցին Երուսաղէմում. բայց Իսրայէլացիները, քահանաները, Ղեւտացիները, Նաթինայիմները եւ Սողոմոնի ծառաների 4 որդիները. եւ Երուսաղէմում բնակուեցին Յուդայի որդկանցից եւ Բենիամինի որդկանցից՝

Յուդայանից՝ Աթայիան որդի Ոզիայի, որդի Զաքարիայի, որդի Ամարիայի, որդի Սափատիայի, որդի Մաղալէլի, Փարէսի որդկանցից։ 5 Եւ Մաասիան՝ որդի Բարուքի, որդի Քոլոզէի, որդի Ազայիայի, որդի Ադայիայի, որդի Յոյարիբի, որդի Զաքարիայի, որդի Սիլոնիի։ 6 Փարէսի որդկանցից Երուսաղէմում բնակողների բոլորը չորս հարիւր վաթսունեւուն քաջ մարդիկ էին։

7 Եւ սորանք են Բենիամինեանները՝ Սալլուն որդի Մեսուղամի, որդի Յովադի, որդի Փադայիայի, որդի Կոլոյիայի, որդի Մաասիայի, որդի Իթիէլի, որդի Եսայիայի. 8 եւ նորանից յետոյ Գաբէին, Սաղէին, Ընդ ինը հարիւր քահանեւուքեամբ։ 9 Եւ նորանց վերայ իշխան էր Զիքրիի որդի Յովէլը. եւ Սենուայի որդի Յուդան քաղաքի վերայ տեղակալ էր։

10 Քահանաներից՝ Յովարիբի որդի 11 Յեդայիան, Յաքինը, Սարայիան՝ որդի Քեղկիայի, որդի Մեսուղամի, որդի Սադովկի, որդի Մարիովթի, որդի Աքիտուբի, Աստուծոյ տան վերակացուն. 12 եւ նորանց եղբայրները, որ տաճարի գործը կատարում էին, ութը հարիւր քահանեւերկու էին։ Եւ Ադայիան՝ որդի Յերոամի, որդի Փադղիայի, որդի Ամասիի, որդի Զաքարիայի, որդի Փասուրի, որդի Մեղքիայի, 13 եւ նորա եղբայրները՝ տունմապետներ՝ երկու հարիւր քառասունեւերկու էին։ Եւ Ամեսային՝ որդի Ազարիէլի, որդի Ահզայի, որդի Մեսաղամովթի, որդի Եմմերի, 14 եւ նորանց եղբայրները՝ քաջազուններ՝ հարիւր քսանեւուքեամբ էին. եւ նորանց վերայ իշխան Աղեդողեմի որդի Զաբդիէլն էր։

15 Եւ Ղեւտացիներից՝ Սեմայիան՝ որդի Ասուբի, որդի Եզրիկամի, որդի 16 Ասաբիայի, որդի Բունիի, Նաեւ Սաբբթան եւ Յովզաբադը Ղեւտացիների գլխաւորներից, որ Աստուծոյ տան 17 Խարտաքին գործի վերայ էին։ Եւ Մաթթանիան՝ որդի Միքիայի, որդի Զաբդիի, որդի Ասափի՝ գլխաւոր առաջնորդը օրհնաբանութեան աղօթքի ժամանակին. եւ Բակբուկիան երկրորդն էր իր եղբայրներից. եւ Աբդան՝ որդի Սամուայի, որդի Գաղադի, որ- 18 դի Իդիթունի։ Բոլոր Ղեւտացիները սուրբ քաղաքում երկու հարիւր ութսունեւչորս էին։

19 Եւ դռնապանները Ակկուբը, Տեղմոնը եւ նորանց եղբայրները որ պահպանում էին դռները, հարիւր եօթանասունեւերկու էին։

20 Եւ մնացեալ Իսրայէլացիք՝ քահանաները եւ Ղեւտացիները Յուդայի բոլոր քաղաքներումն էին ամէն մարդ 21 իր ժառանգութիւնում։ Բայց Նաթինայիմները բնակվում էին Ոփաղում, եւ Սիհան ու Գիսխան Նաթինայիմների վերայ էին։ 22 Եւ Երուսաղէմի Ղեւտացիների իշխանն էր Ոզին՝ որդի Բանիի, որդի Ասաբիայի, որդի Մաթթանիայի, որդի Միքայի, Ասափի որդկանցից երգեցողներից, որ Աստուծոյ տան գործի վերայ էին։ 23 Որովհետեւ թագաւորը Նորանց համար հրաման էր տուել, եւ առօրեկ նշանակ էր երգեցողներին իւրաքանչիւր օրուայ համար։ 24 Եւ Յուդայեան Զարայի որդկանցից Մասիզեէլի որդի Փեթայիան թագաւորի գործակալն էր ժողովրդի բոլոր գործերի մասին։

25 Եւ դրսի գաւառների ու նորանց դաշտերի նկատմամբ՝ Յուդայի որդկանցից բնակվում էին Կարբաթ-արբայում եւ նորա գիւղերում, Դեբո-

---

— Մն. բ. 2, 3։
† Նեհ. բ. 43։
‡ Նեհ. բ. 55։
= Մն. բ. 3 Ա.Ե.։
† Նեհ. բ. 39։
‡ Մն. բ. 10 Ա.Ե.։
§ Մն. խ. 29; Հմր. 13։
¶ Նեհ. բ. 5, 9։ ¶ 30 Ա.Ե.։
Նեհ. բ. 30։
* Եբր. կնոքի
† Ցնծ. խ. 15։

նում եւ նորա գիւղերում, կարիաթ-
26 յում եւ նորա դաշտերում. Եւ Ցե-
սուայում, Մօղադայում եւ Բեթփա-
27 ղեթում, Աակր-սուսազում, Բերա-
28 բէլում եւ նորա գիւղերում, Սիկե-
լակում, Մեքոնայում եւ նորա գիւ-
29 ղերում, Ենովմոնում, Սարաայում,
30 Յերիմութում, Զանովում, Ոդոդա-
մում եւ նորանց գիւղերում, Լա-
քիսում եւ նորա արտերում, Ազե-
կայում եւ նորա գիւղերում, եւ
տեղաւորուեցան Բերսաբէէից մինչեւ
Ենովմի ձորը։
31 Եւ Բենիամինի որդիքը՝ Գաբայից
Մաքմաս, Այիա, Բեթէլ եւ նորա
32 գիւղերը, Անաթովթ, Նոբ, Անանիա,
33 Հասոր, Ռամա, Գեբբայիմ, Հադիդ,
34 Սեբոյիմ, Նեբալատ, Դալդ, (35) Ով-
նոմ և Լիդեբարասիմ։
36 Եւ Ղեւտացիներից՝ Ցուդայի բաժին-
ներից՝ Բենիամինում էին Լեւեմ։

ԳԼ. ԺՓ

Քահանաների և Ղեւտացիների անունները։ Քաղաքի դարպասի օրհնում եւ նուէրները պահելու Հրդեհ են նշանակվում։

1 Եւ սորանք են այն քահանաները եւ
Ղեւտացիները որ Սաղաթիէլեան Զո-
բաբաբէլի եւ Յեսուի հետ դուրս ե-
2 կան՝ Սարայիան, Երեմիան, Եզրա-
ս, Ամարիան, Մալուքը, Հատուսը.
3 Սեքենեան, Հոհեմը, (4) Մերամոթը,
5 Ադդովը, Կանաթոնը, Աբիան, Մի-
ամինը, Մովադիան, Բիլգան, Սե-
6 մայեան, Յովարիբը, Յեդայիան, Սալ-
7 լուն, Ամոկը, Հեղկիան, Յեդայիան.
սորանք էին քահանաների գլխաւոր-
ներն իրանց եղբայրներովը՝ Յեսուի
8 օրերին։ Եւ Ղեւտացիները՝ Յեսուն, Բանու-
ին, Կադմիէլը, Սարաբիան, Յուդան,
Մաթանիան. սա օրհնութիւնների
9 վերայ էր իր եղբայրներովը։ Եւ Նո-
բանց եղբայրը՝ Բակբոկիան եւ Ուն-
նին նորանց առաջին իրանց կարգովը։
10 Եւ Յեսուն ծնեց Յովակիմին, եւ
Յովակիմը ծնեց Եղիասիբին, եւ Ե-
11 դիասիբը ծնեց Յովիադային, Եւ Յո-
վիադան ծնեց Յովնաթանին, եւ Յով-
նաթանը ծնեց Յադդուային։
12 Եւ Յովակիմի օրերին առնմապետ
քահանաներն էին՝ Սարայիայից՝ Մա-
13 րայիան, Երեմիայից՝ Անանիան, Եզ-
բասից՝ Մեսուղամը, Ամարիայից՝ Յո-
14 հանանը, Մալուքից՝ Յովնաթանը,
15 Սարանիայից՝ Յովսէփը, Հարիմից՝
Եղնան, Մարիովթից՝ Հեղկան, (16) Ադ-
դովից՝ Զաքարիան, Կանաթոնից՝ Մե-
17 սուղամը, Աբիայից՝ Զիքրին, Մինիա-
18 մինից՝ Մովադիայից՝ Փաղաին, Բիլ-
գայից՝ Սամուան, Սեմայիայից՝ Յով-
19 նաթանը, Յովարիբից՝ Մաթթանան,
20 Յեդայիայից՝ Ոզին, Սալլայից՝ Կալլան,
21 Ամոկից՝ Եբերը, Հեղկիայից՝ Հասա-
բիան, Յեդայիայից՝ Նաթանայէլը։
22 Ղեւտացիները՝ առնմապետները դրե-
ուեցան Եղիասիբի, Յովիադայի, Յօհա-
նանի եւ Յադդուայի օրերին, եւ քա-
հանաները Պարսից Դարեհի [illegible]-
23 [illegible]-Նովը։ Ղեւտացի առնմապետները
դրուեցան ժամանակագրութեան գրք-
քումը մինչեւ Եղիասիբի որդի Յօհա-
24 նանի օրերը։ Եւ Ղեւտացիների իշ-
խաններն Հասաբիան, Սարաբիան եւ
Կադմիէլի որդի Յեսուն էին. եւ Նո-
բանց եղբայրները նորանց առաջին,
որ օրհնեն եւ գովեն Հաստուծոյ մարդ
Դաւիթի հրամանին համեմատ դաս
25 դասի դէմ։ Մաթթանիան, Բակբոկիան,
Աբդիան, Մեսուղամը, Տելմոնը և
Ակկուբը դրան չուխտարանների վերայ
26 պահապանութիւն էին անում։ Սո-
րանք էին Յովսեդեկեան Յեսուի որ-
դի Յովակիմի օրերումը, եւ Նէհե-
միա Հկուսակալի եւ Եզրաս քահա-
նայ Հդպրի օրերումը։
27 Եւ երուսաղէմի պարսպի Հնուակա-
տիքին որոնեցին Ղեւտացիներին ի-
րանց բոլոր տեղերիցը, որ նորանց
բերին երուսաղէմ գոհութիւններով,
երգով, Ցնծդաններով, տաւիղներով
եւ քնարներով Նուակատիք եւ ու-
28 րախութիւն անելու համար։ Եւ Ժո-
ղովուեցան երգեցողների որդիքը ե-
րուսաղէմի չրջակայ կողմերից եւ Նե-

1– Մն. գ· 14։
— | –Եզր· բ· 1, 2։ Ն§Նե Գլ· ժ· 2–8։ Ղ Ղ·ա·կ· ա· 5։
Ե–Եզր· գ· 2։ Ջ–ք· գ· 1։ Ն– Ն§· ԺԲ· ԼԹ· ԼԷ· Հ§Ն· Գլ· է· 6, 11։ ԸՐ Ծբ· բ· 5։

29 տոփաթացիների դիւղերից, եւ Բեթ-
զագազացից եւ Դարայի եւ Ագամո-
թի դաշտերից. որովհետեւ երգեցող-
ներն իրանց համար դիւղեր էին շի-
30 նել Երուսաղէմի շրջակայքում: եւ
քահանաներն ու Ղեւտացիները սըր-
բուեցան, եւ սրբեցին ժողովրդին եւ
դռները եւ պարիսպը:
31 Եւ ես Յուդայի իշխաններին պա-
րսպի վերայ հանեցի եւ երկու մեծ
դաս գոհութիւն երգողներ կարգեցի.
ճիշ պարսպի վերայ աջ կողմին Աղ-
32 բից դռան մօտ. եւ նորա ետեւից գը-
նում էին Ոսէիան եւ Յուդայի իշ-
33 խանների կէսը, եւ Ազարիան, Եզ-
34 րասը, Մեսուղամը, Յուդան, Բե-
նիամինը, Սեմայիան եւ Երեմիան.
35 եւ քահանաների որդիներից փող-
երով Զաքարիան որդի Յովնաթանի,
որդի Սեմայիայի, որդի Մաթանիայի,
որդի Միքայիայի, որդի Զաքուրի,
36 որդի Ասափի. Եւ նորա եղբայրները
Սեմայիան, Ազարիէլը, Միլալան, Գի-
լալան, Մաան, Նաթանայէլը, Յու-
դան և Անանին Աստուծոյ մարդ Դա-
ւիթի նուագարաններով. եւ Եզրաս
37 դպիրը նորանց առաջին: Ետ Աղբիւ-
րի դռնով, եւ նորանց դիմացը, վեր ե-
լան Դաւիթի քաղաքի աստիճանների
վերայ պարսպի աստիճանով վեր դէ-
պի Դաւիթի տունը մինչեւ Ջրի դուռը
38 դէպի արեւելք: Եւ միւս երգողների
դասը գնում էին դէմ ու դէմ, եւ ես նո-
րա ետեւից, եւ ժողովրդի կէսը պարսպի
վերայ Փուռերի աշտարակից վեր մին-
39 չեւ Լայն պարիսպը: Եւ Եփրեմի դր-
ան վերայից Հին դռան մօտով եւ
Ձկանց դռան մօտով, եւ Անանայէլի
աշտարակի եւ Մէայի աշտարակի մօ-
տով մինչեւ Ոչխարաց դուռը, եւ
40 կանգնեցին Բանտի դռան: Յետոյ եր-
գողների երկու դասերը կանգնեցին
Աստուծոյ տանը, ես էլ եւ ոստիկան-
41 ների կէսը ինձ հետ: Եւ քահանայք՝
Եղիակիմը, Մասէիան, Մենիամինը,
Միքիան, Եղիովէնայիը, Զաքարիան,
42 Անանիան փողերով: Եւ Մասէիան,
Սեմայիան, Եղիազարը, Ոզին, Յո-
հանանը, Մելքիան, Եղամը եւ Եզե-
րը, եւ երգեցողները մեծաձայն եր-
գեցին. եւ Յեզրիան վերակացուն
43 էր: Եւ այն օրը մեծամեծ զոհեր մա-
տուցրին եւ ուրախացան, որովհետեւ
Աստուած ուրախացրեց նորանց մեծ
ուրախութեամբ, նաեւ կիներն ու
երեխաներն էլ էին ուրախանում. եւ
Երուսաղէմի ուրախութիւնը հեռուից
էր լսւում:
44 Եւ այն օրը մարդիկ որոշուեցան
չտեմարանների անեակների վերայ
ընծաների, երեխայրինների եւ տասա-
նորդների համար, որ նորանց մէջ
ժողովուրդ քաղաքների ագարակներից
քահանաների եւ Ղեւտացիների օրի-
նաւոր բաժինները, որովհետեւ Յու-
դան ուրախութիւն ունէր քահանա-
ների եւ Ղեւտացիների վերայ որ
45 կանգնել էին: Եւ պահում էին իրանց
Աստուծոյ պահապանութիւնը եւ մա-
քուր պահապանութիւնը, նոյնպէս
եւ երգեցողները եւ դռնապանները
Դաւիթի հրամանին պէս որ որդին
46 է Սողոմոնը: Որովհետեւ վաղուց
Դաւիթի եւ Ասափի օրերին երգեցող-
ների գլխաւոր կար եւ Աստուծուն
47 օրհնելու եւ գոհելու երգեր. Եւ բո-
լոր Իսրայէլը Զորաբաբէլի օրերին եւ
Նէեմիայի օրերին տալիս էին երգե-
ցողների եւ դռնապանների ամէն օ-
րուայ բաժինները. եւ նուբը բաները
տալիս էին Ղեւտացիներին, եւ Ղեւ-
տացիներն էլ նուբը բաները տալիս էին
Ահարոնի որդկանցը:

Գլ. Ժ Գ

Նէեմիան մեծ եռանդով անկիրթութիւնը է ուղղում

1 Այն օրը կարդացուեցաւ Մովսէսի
գրքիցը ժողովրդի ականջներին, եւ
նորանում գրուած գտնուեցաւ, որ
յաբիտեան պիտի Ամմոնացի եւ Մո-
ւաբացի չմտնէ Աստուծոյ ժողովքի
2 մէջ. Որովհետեւ չդիմաւորեցին Իս-
րայէլի որդկանցը հացով եւ ջրով, այլ

Ելք. ը. 13; գ. 13, 14;
Թուոց. ժ. 2, 8;
Ե՝ Մն. իգ. 5;
Ղեւ. ը. 11; գ. 15.

Ելք. գ. 15;
Ղեւ. գ. 26; ը. 1, 3, 16;
Ա Թագ. ժգ. 13; Ղեւ. ը. 16;
Ա՝ Մն. իե. իգ.

Ելք. ժը. 21, 24;
Թուոց. ժը. 26;

Ա՝ Օր. լ՝. 11, 12;
Ե՝ Օր. իգ. 3, 4.

էֆազաամին վարձեցին նորա դէմ որ նորան անիծէ, բայց մեր Աստուածը
3 անէծքը դարձրեց օրհնութեան։ Եւ երբոր նորանք լսեցին օրէնքը, իսրայէլից խառնուրդը բաժանեցին։
4 Եւ սորանից առաջ մեր Աստուծոյ տան սենեակի վերակացու եղիասիբ քահանան՝ Տուբիայի ազգականը, նորա համար մի մեծ սենեակ էր շինել,
5 ուր որ առաջ դնում էին հացի նուէրները, կնդրուկը եւ անօթները, եւ ցորենի, գինիի եւ ձէթի տասանորդները՝ Ղեւտացիների, երգեցողների եւ դռնապանների բաժինը, նաեւ քա-
6 հանաների ընծաները։ Այս ամենի ժամանակ ես երուսաղէմում չէի, որովհետեւ ես Բաբիլոնի Արտաշէս թագաւորի երեսունեւերկրորդ տարին գնացել էի թագաւորի մօտ, եւ մի քանի ժամանակից յետոյ նրանից հրա-
7 ման առայ թագաւորից, եւ եկայ երուսաղէմ ու իմացայ եղիասիբի արած չարութիւնը Տուբիայի նկատմամբ, որ նորա համար մի սենեակ էր շինել Աստուծոյ տան գաւիթում։
8 Եւ ես չատ դայրացայ, եւ դուրս տուի Տուբիայի տան բոլոր կահասի-
9 քը այն սենեակից, եւ հրամայեցի որ մաքրեն սենեակները, եւ դարձեալ այնտեղ տարի Աստուծոյ տան անօթները եւ հացի ընծան ու կնդրուկը։
10 Նաեւ իմացայ, որ Ղեւտացիների բաժինները չէին տրուել, եւ որ Ղեւտացիները եւ սպասաւորութիւնն անող երգեցողները փախել էին իրանց ագա-
11 րակները։ Եւ ես վիճեցի ոստիկանների հետ եւ ասացի. Ինչու է Աստուծոյ տունը թողուած. եւ ես Ղեւտացիներին ժողովեցի եւ նորանց հաս-
12 տատեցի իրանց տեղը։ Եւ երբոր Յուդան բերաւ ցորենի, գինիի եւ
13 ձէթի տասանորդը գանձատուները։ Եւ ես գանձատունների վերայ գանձապետ նշանակեցի Սելեմիա քահանային եւ Սադոկ գրչին եւ Ղեւտացիներից Փադայիային, եւ նորանց օգ-

նական՝ Մաթանիայի որդիի Զաքուրի որդի Անանին. որովհետեւ նորանք հաւատարիմ էին համարւում, եւ նորանց գործն էր որ իրանց եղբայրնե-
14 րին բաժին տան։ Յիշ Աստուած իմ, յիշիր ինձ սորա համար, եւ մի ջնջիր իմ բարեգործութիւնները որ արի իմ Աստուծոյ տանը եւ նորա ծառայութիւնում։
15 Այն օրերը տեսայ որ Հրէաստանում շաբաթ էրը խաղող էին կոխում եւ խուրձերը բերում էշերին բեռնում էին, նաեւ գինի, խաղող եւ թուզ եւ ամեն տեսակ բեռ, եւ բերում էին Երուսաղէմ շաբաթ օրը. եւ ես յանդիմանեցի նրանց իրանց ուտելիք ծա-
16 խած օրը։ Եւ նորա մէջ բնակող Տիւրացիները ձուկ եւ ամեն տեսակ ապրանք էին բերում եւ շաբաթ էրը ծախում Յուդայի որդիներին եւ Երու-
17 սաղէմում։ Եւ ես կռիւ արի Յուդայի ազնուականների հետ եւ ասացի նորանց. Սա ինչ չար բան է, որ դուք անում էք եւ շաբաթ օրը պղծ-
18 ում էք։ Չէ՞ որ ձեր հայրերն էլ այդպէս արին, եւ մեր Աստուածը մեզ վերայ եւ այս քաղաքի վերայ բերաւ այս բոլոր չարիքը, եւ դուք բարկութիւն էք աւելացնում Իսրայէլի վե-
19 րայ շաբաթը պղծելով։ Եւ երբոր մթնում էր Երուսաղէմի դռներում՝ շաբաթից առաջ, այն ժամանակ հրամայեցի, որ դռները գոցեն, եւ հրամայեցի որ նորանց չբանան մինչեւ շաբաթ էրը վերջը. եւ իմ ծառաներից դրի դռների վերայ, որ բեռ
20 ներս չմանէ շաբաթ օրը։ Եւ վաճառականները եւ ամեն տեսակ ապրանք ծախողները մէկ եւ երկու անգամ գիշերը Երուսաղէմի դրսում մնացին։
21 Եւ ես նորանց յանդիմանեցի ասելով. Դուք ինչու համար էք գիշերը պարսպի առաջին մնում. եթէ մէկ անգամ էլ այդպէս անէք, ես ձեռք կը բարձրացնեմ ձեզ վերայ. այն ժամանակից հետէ այլ եւս չ'եկան շաբաթ
22 էրը։ Եւ Ղեւտացիներին հրամայեցի

էՁառ. իր. 3։ Ձեռ. իգ. 9, 10։ ԹՁառ. իգ. 11։ իգ. 10։ բՕր. իգ. 6։

ԽԳՂ. Բ. 3։ ժ. 28։ ՀՂ. ժր. 44։ ԷՁառ. ժը. 21, 24։

ՀՂ. ժ. 39։ ՀՂ. ժ. 38, 39։ ժր. 44։ ԺԳՂ. ժր. 44։ բ Ցամ. լ. 12։

ԽԳՂ. ե. 19։ ԼՆՀ. ի. 10։

որ Տէրութիւն ու զան զննելումը պահապանութիւն անելն, չարաթ օրը սրբելու համար. սա էլ յիշիր ինձ համար, ով իմ Աստուած, եւ ինձ ողորմիր քո մեծ ողորմութեան համեմատ։
23 Նաեւ այն օրերը տեսայ որ Հրէաները Ազովտացի, Ամմոնացի, Մո-
24 վաբացի կիներ էին առել. եւ նորանց որդկանցից կէսը խօսում էր Ազովտացիների լեզուն, բայց Հրէարէն խօսել չգիտէին. եւ խօսում էր այս եւ
25 այն ազգի լեզուով։ Եւ ես նորանց հետ կռիւ արի եւ նորանց նզովեցի, եւ նորանցից մի քանի մարդկանց էլ ծնծղեցի եւ նորանց մազերը փետեցի, եւ նորանց երդում տուի Աստուծով, թէ Ձեր աղջիկները նորանց որդկանցը չտաք, եւ նորանց աղջիկներից չառնէք ձեր որդկանց համար եւ ձեզ
26 համար։ Չէ՞ որ սորանով մեղանչեց Իսրայէլի Սողոմոն թագաւորը, թէեւ նման ազգերում նորա նման թագաւոր չկար, եւ Աստուած նորան բոլոր Իսրայէլի վերայ թագաւոր էր չինել, սակայն օտարազգի կիները նորան էլ
27 մեղանչել տուին։ Եւ ձեզ նկատմամբ ես լսելու բան չէ, որ այս մեծ չարութիւնը անէք եւ Աստուծոյ դէմ ապստամբութիւն անէք օտարազգի կիներ
28 առնելով։ Եւ մեծ քահանայ Եղիասիբի որդի Յովիադայի որդկանցից մէկը Որոնացի Սանաբալատաի փեսան էր.
29 եւ նորան դուրս արի իմ կնոջից։ Ով իմ Աստուած, նորանց յիշիր, որ պղծեցին քահանայութիւնը եւ քահանայութեան եւ Ղեւտացիների ուխտը։
30 Եւ սրանք նորանց մաքրեցի բոլոր օտարազգիներից, եւ քահանաների ու Ղեւտացիների համար պաշտօնները նշանակեցի՝ ամէն մարդի համար իր
31 գործը. նաեւ փայտի ընծան էլ որոշեցի ժամանակներին եւ երախայրիքը։ Ով Աստուած իմ, յիշիր ինձ ի բարին։

ԵՍԹԵՐԻ ԳԻՐՔԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Աստերս թագուորը վաշտին հանում է թագուհի Վաշտիին։

1 Եւ Աստերոսի՝ այսինքն Հնդկաստանից մինչեւ Եթովպիոյ հարիւր քսանեւեօթը գաւառի վերայ թագաւորող Աստերոսի, օրերումն եղաւ,
2 Որ այն օրերումը երբոր Աստերոս թագաւորը նստած էր իր աթոռի վերայ, որ Շուշան մայրաքաղաքումն է,
3 Իր թագաւորութեան երրորդ տարին խնջոյք արաւ իր իշխանների եւ ծառաների համար, երբոր Պարսից եւ Մարաց զօրքը, նախարարները եւ գաւառների իշխանները նորա առաջին էին։
4 Ցոյց տալով իր թագաւորութեան մեծ հարստութիւնը եւ իր մեծութեան փառաւոր չքնաղութիւնը շատ օրեր՝ այսինքն հարիւր ութսուն օր։
5 Եւ երբոր այն օրերը լրացան, այն ժամանակ թագաւորը Շուշան մայրաքաղաքում գտնուող բոլոր ժողովրդի համար մեծից մինչեւ փոքրի համար խնջոյք արաւ եօթն օր թագաւորական պալատի պարտէզի գե-
6 րութիւմը. Սպիտակ բեհեզներից և կերպասից ու կապուտակից էջ-էյտ-նէջ՝ որ պնդացրած էին բարակ քթանի եւ ծիրանեգոյնի լարերով, արծաթի օղակներով մարմարիոնի սիւներից, ոսկի եւ արծաթի նստարաններ էյն զմրխտաքարի եւ սպիտակ մար-

էջ. Ժր. 30։
Ծնդ. բ. 2.
Ելք. Ա. 5. Գլ. Ժ. 29, 30. Հգ Թագ. Ժա. 1, 4ա.
Ա Թագ. գ. 13. բ Մն. ա. 12։
Ա Մագ. բ. 1, 11, 12։
Գլ. Ժ. 30։
Ելք. Ժ. 31։
Ա Թագ. Ժր. 24։
Հգ Թագ. Ժա. 4 եւ ձն.
Ելք. Ժ. 2։
Ելք. Ժր. 10, 22.
Ելք. է. 14։
Ելք. գ. 6։ Դան. բ. 1։
Բաե. է. 1.
Ես. Ա. 1.

մարիոնի, աղաբաստրի եւ սեւ մար-
7 մարիոնի սալայաստակի վերայ։ Եւ
խմելիքները ոչխարի եւ ոսկի անօթներ-
ով, եւ անօթները միմիանցից տար-
բեր էին. եւ Թագաւորի գինին ա-
ռատ էր ինչպէս որ Թագաւորին կ'վա-
8 յելէ։ Եւ խմելը կանոնաւոր էր, բըռ-
նադատող չ'կար. որովհետեւ Թագա-
ւորն այսպէս էր հրամայել իր տան
բոլոր վերակացուներին, որ նորանք
9 ամեն մէկի ուզածին պէս անեն։
Վաշթի Թագուհին էլ կանանց խըն-
ջոյք արաւ Աասուերոս Թագաւորի պա-
լատում։
10 Եօթներորդ օրը՝ երբոր Թագաւո-
րի սիրտը գինով զուարթացել էր, ա-
սաց այն եօթը ներքինիներին՝ Մէհու-
մանին, Բիզթային, Աբրոնային, Բիգ-
թային, Աբագթային, Զեթարին եւ
Քարքասին, որ ծառայում էին Աա-
11 սուերոս Թագաւորի առաջին, Որ բե-
րեն Վաշթի Թագուհուին արքայական
Թագով Թագաւորի առաջը, որ ժո-
ղովուրդներն ու իշխանները տեսնեն
նորա գեղեցկութիւնը, որովհետեւ
12 տեսքով գեղեցիկ էր։ Բայց Վաշթի
Թագուհին մերժեց գնալ Թագաւորի
խօսքովը, որ ներքինիների ձեռով
ուղարկել էր. եւ Թագաւորը չատ բարկա-
ցաւ, եւ նորա բորբոքումը վառուե-
ցաւ նորանում։
13 Եւ Թագաւորն ասեց Ժամանակա-
գէտ հմտասուններին. (որովհետեւ
այսպէս են Թագաւորի գործերը, որ
իբր՝ էր ամեն օրէնք եւ իրաւունք
14 գիտացողների առաջը. Եւ նորա մեր-
ձաւորներն էին Կարսենան, Սեթարը,
Ադմաթան, Թարսիսը, Մերեսը, Մար-
սենան Ե Մեմուքանը, Պարսից եւ
Մարաց եօթն իշխանները, Որոնք
տեսնում էին Թագաւորի երեսը Ե
նստում էին Թագաւորութեան առա-
15 ջին աստիճանում.) Օրէնքին համե-
մատ ինչ պէտք է անել Վաշթի Թա-
գուհուին, որովհետեւ Աասուերոս Թա-
գաւորի հրամանը չ'կատարեց, ոչ ու-
ղարկել էր ներքինիների ձեռով։
16 Եւ Մեմուքանն ասեց Թագաւորի
եւ իշխանների առաջին. Վաշթի Թա-
գուհին ոչ թէ միայն Թագաւորի դէմ
է յանցանք գործել, այլ բոլոր իշխան-
ների եւ այն բոլոր ազգերի դէմ, որ
Աասուերոս Թագաւորի բոլոր գաւառ-
17 ներումն են։ Որովհետեւ Թագուհիի
արարքը տարածուելու է բոլոր կա-
նանց մէջ, եւ նորանք անարգելու են
իրանց մարդկանցն՝ ասելով թէ Աասու-
երոս Թագաւորը հրամայեց Վաշթի
Թագուհին բերել իր առաջը, բայց
18 նա չ'գնաց. Եւ այսօր Պարսից եւ
Մարաց տիկիններից, որ լսեն Թագու-
հիի արարքը, Նոյնը պիտի ասեն Թա-
գաւորի ամեն իշխաններին. եւ չատ
անարգանք եւ խռովութիւն պիտի
19 լինի։ Եթէ Թագաւորին հաճելի է,
Թող նորա կողմից հրովարտակ հրա-
տարակուի եւ գրուի Պարսից եւ Մա-
դաց օրէնքումը Որ ետ չ'դառնայ, թէ
Վաշթին Աասուերոս Թագաւորի առաջը չ'գայ, եւ Թագաւորը նորա Թա-
գուհութիւնը նորանից մի առնել
20 յուին տայ։ Եւ երբոր լսուի Թագա-
ւորի պատգամը, որ հրամայուած է
նորա ընդարձակ բոլոր Թագաւորու-
թեան մէջ, այն ժամանակ բոլոր կը-
նիկները պատիւ կ'տան իրանց մարդ-
կանցը մեծից մինչեւ փոքրը։
21 Եւ այս խօսքը հաճելի երեւեցաւ
Թագաւորին եւ իշխաններին, եւ Թա-
գաւորը Մեմուքանի խօսքին համե-
22 մատ արաւ։ Եւ Թագաւորը նամակ-
ներ ուղարկեց բոլոր գաւառներին՝
ամեն մէկ գաւառին իր գրովը եւ
ամեն մէկ ազգին իր լեզուովը, որ
ամեն մարդ կիր տան մէջ տէր լինի,
եւ իր ժողովրդի լեզուովը խօսի։

Գլ. Բ

Եսթերը բարձրանում է Թագուհութեան. Մուրթք մի
դաւաճանութիւն է յայտնում։

1 Այս բաներից յետոյ, երբոր Աասու-
երոս Թագաւորի բարկութիւնը նստել
էր, յիշից Վաշթիին եւ նորա արածը
2 եւ նորա դէմ եղած վճիռը։ Եւ Թա-
գաւորին սպասաւորող ծառաներն ա-
սեցին. Թագաւորի համար գեղեցկա-

ՀՐ Թագ. ժգ. 18.
Ե— Մակ. ժբ. 32.
| Ներեմ. ժ. 7. Դան. բ. 12.
Եսդր. ե. 14.

ԷՀՐ Թագ. իե. 19.)
ԲԳԼ. Ը. 9. Դան. գ. 8, 12, 13.
| ԲԳԼ. Ը. 9.
Ներեմ. ե. 22—26; Տիմ բ. 12.

դէմ կոյս աղջիկներ Թող որոնեն.
3 եւ Թագաւորը Թող իր Թագաւորութեան բոլոր գաւառներուն վրայ հրամաններ դնէ, որ ամեն գեղեցկագէմ կոյս աղջիկ Բերեն Շուշան մայրաքաղաքը կանանց պալատը կանանց պահապան Թագաւորի ներքինի Հեգէի ձեռքի տակ ժողովեն, եւ տան նորանց մաքրութիւնները չէզոքները։
4 Եւ այն աղջիկը, որ Թագաւորի աչքին հաճելի լինի, Թագուհի դառնայ Վաշթիի տեղը։ Եւ այս բանը հաճելի երեւցաւ Թագաւորին, եւ նա այնպէս արաւ։
5 Մէկ Հրէայ մարդ կար Շուշան մայրաքաղաքում, եւ նորա անունն էր Մուրթքէ՝ որդի Յայիրի, որդի Սեմէիի, որդի Բենիամինեան կիսի.
6 Որ գերի էր տարուած Երուսաղէմից այն գերիների հետ, որ Յուդայի Բեկոնիա Թագաւորի հետ գերի տարուեցան, որոնց գերի տարաւ Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորը։
7 Եւ նա մնուցանում էր իր հօրեղբօր աղջիկ Ադասային այսինքն Եսթերին. որովհետեւ սա հայր եւ մայր չունէր. եւ այդ աղջիկը գեղեցիկ էր կերպարանքով եւ գեղեցիկ դէմքով. եւ երբոր նորա հայրն ու մայրը մեռան՝ Մուրթքէն նորան աղջիկ էր առել իր համար։
8 Եւ երբոր Թագաւորի հրամանը եւ հրովարտակը լսուեցաւ, եւ շատ աղջիկներ էին ժողովւում Շուշան մայրաքաղաքը Հեգէիի ձեռքի տակ, Եսթերն էլ տարուեցաւ Թագաւորի պալատը կանանց պահապան Հեգէիի ձեռքի տակ։
9 Եւ աղջիկը հաճելի եղաւ նորա աչքին եւ չնորհք գտաւ նորա առաջին, եւ նա չուտով տուաւ նորան մաքրութիւնների չէզոքները եւ նորա ոռճիկը եւ այն եօթն աղախիններին, որ նշանակուած էին նորան որուելու Թագաւորական պալատից. եւ փոխադրեց նորան եւ նորա աղախիններին կանանց պալատի լաւագոյն տեղը։
10 Եսթերը չյայտնեց իր ազգը եւ իր ծնունդը. որովհետեւ Մուրթքէն նորա պատուիրել էր Թէ չյայտնէ։
11 Եւ ամեն օր Մուրթքէն մեն էր գալիս կանանց պալատի գաւիթի առաջին, որ իմանար Եսթերի առողջութիւնը, եւ Թէ նորան ինչ է լինելու։
12 Եւ երբոր իւրաքանչիւր աղջկան կարգը գալիս էր Ասուերոս Թագաւորի մօտ գնալու համար կանանց սովորութեան պէս տասնեւերկու ամիս լրանալուց յետոյ, (որովհետեւ այսպէս էին լրանում նորանց մաքրութիւնները՝ վեց ամիս զմռսի իւղով, եւ վեց ամիս անուշահոտ խունկերով եւ կանանց մաքրութիւնների չէզոքներով,)
13 Ներս էր գնում։ Այն ժամանակ աղջիկը գնում էր Թագաւորի մօտ. ամեն ինչ որ նա պահանջէր, տրւում էր նորան որ նորա հետ գնար կանանց պալատից Թագաւորի պալատը։
14 Իրիկունը գնում էր եւ առաւօտը նա էր դառնում կանանց միւս տուները Թագաւորի ներքինի՝ Հարեմների պահապան Սաասգազի ձեռքի տակ. Նա միւսանգամ Թագաւորի մօտ չէր գալ, բայց միայն եթէ Թագաւորը նորան հաւանէր եւ նորան անունով կանչէր։
15 Եւ երբոր կարգն եկաւ Մուրթքէի հօրեղբայր Աբիքէլի աղջիկ Եսթերին, որին Մուրթքէն իրան աղջիկ էր վեր առել, որ գնար Թագաւորի մօտ, ոչինչ չպահանջեց բացի նորանից որ ասեց Թագաւորի ներքինի կանանց պահապանը՝ Հեգէին. եւ Եսթերը շնորհք գտաւ բոլոր իրան տեսնողների
16 առաջին։ Եւ Եսթերն տարուեցաւ Ասուերոս Թագաւորի մօտ նորա Թագաւորութեան տունը տասներորդ ամսի այսինքն Թէբէթ ամսումը՝ նորա Թագաւորութեան եօթներորդ
17 տարիումը։ Եւ Թագաւորը Եսթերին՝ բոլոր կնիկներից աւելի սիրեց, եւ նա բոլոր աղջիկներից աւելի սէր եւ շնորհք գտաւ նորա առաջին, եւ Թագաւորական Թագը դրաւ նորա գլխին, եւ նորան Թագուհի չինեց Վաշթիի
18 տեղ։ Եւ Թագաւորը մեծ խնջոյք արաւ իր բոլոր իշխաններին եւ ծառաներին այսինքն Եսթերի խնջոյքը, եւ հանգստութիւն չնորհեց գաւառներին եւ Թագաւորի վայելուչ պարգեւներ տուաւ։

ա Թագ. իդ. 14, 15։ բՄԹ. ըգ. 10, 20։ գԵրեմ. իդ. 1։

դ Թագ. իդ. 6։ «Ծավաքին». Տես ա ՄՆ. գ. 16։

19 Եւ երբոր երկրորդ անգամ աղջիկ-
ներ ժողովեցին, այն ժամանակ
Մուրթքէն նստում էր թագաւորի
20 դռան։ Եսթերը չէր յայտնել իր ծը-
նունդը եւ իր ազգը ինչպէս որ
Մուրթքէն նորան պատուիրել էր.
եւ Եսթերն անում էր Մուրթքէի հր-
ամանը այնպէս ինչպէս նորա մօտ
անանելու ժամանակին։
21 Այն օրերը երբոր Մուրթքէն թա-
գաւորի դռանը կենում էր, չարացան
Բիգթան եւ Թարէ՛ թագաւորի եր-
կու ներքինիները, որ դռան պահա-
պաններից էին, որ ձեռք երկարա-
22 ցրնեն Ասուերոս թագաւորի դէմ։ Եւ
այս բանը յայտնի եղաւ Մուրթքէին,
եւ նա իմացրեց Եսթեր թագուհիին.
Եւ Եսթերն ասեց թագաւորին Մուրթ-
23 քէի անունովը։ Եւ այս բանը քըն-
նուեցաւ ու ստուգուեցաւ. եւ նո-
րանք երկուսը կախուեցան փայտից.
եւ — դրուեցաւ ժամանակագրու-
թեան դրքումը թագաւորի առաջին։

Գլ. Գ

Համանը փառաւորութիւնով օրհնում է Հրէա-
ներին։

1 Ա յս բաներից յետոյ Ասուերոս թա-
գաւորը մեծացրեց Ագագացի Ամա-
դաթայի որդի Համանին եւ բարձրա-
ցրեց նորան, եւ նորա աթոռն իր հետ
եղող բոլոր իշխաններից վեր դրաւ։
2 Եւ թագաւորի բոլոր ծառաները, որ
թագաւորի դռանն էին, խոնարհւում
եւ երկրպագում էին Համանին, ո-
րովհետեւ թագաւորը այսպէս էր
պատուիրել նորա մասին, բայց
Մուրթքէն նորա առաջին չխոնար-
3 հուեցաւ եւ չերկրպագեց նորան։ Եւ
թագաւորի դռան եղող թագաւորի
ծառաներն ասեցին Մուրթքէին. Դու ին-
չու համար ես դանց անում թագա-
4 ւորի պատուէրը։ Եւ երբոր նորանք
ամեն օր ասում էին նորան, եւ նա
նորանց չէր լսում, այն ժամանակ
յայտնեցին Համանին, որ տեսնեն թէ
Մուրթքէին խօսքերը կ՛հաստատուին.
որովհետեւ նա նորանց ասել էր թէ
5 Հրէայ է։ Եւ երբոր Համանը տեսաւ
որ Մուրթքէն չէ ծռում նորան եր-
կրպագում, այն ժամանակ Համանը
6 շատ բարկացաւ։ Եւ մի նուաստ բան
երեւեցաւ նորա աչքին որ ձեռք եր-
կարացնէր մինակ Մուրթքէի դէմ,
որովհետեւ յայտնել էին նորան Մուրթ-
քէի ազգը. վասնորոյ խորհեց Համա-
նը կորցնել Մուրթքէի ազգը՝ բոլոր
Հրէաներին որ Ասուերոսի բոլոր թա-
գաւորութեան մէջ կային։
7 Առաջին ամսին՝ այսինքն Նիսան
ամսին, Ասուերոս թագաւորի տասն-
եւերկուերորդ տարին Փուր՝ այսինքն
վիճակ գցեցին Համանի առաջին օրէ
ցօր եւ ամէ ցամիս այսինքն մինչեւ
Ադար ամսի տասներկուսը։
8 Եւ Համանն ասեց Ասուերոս թա-
գաւորին. Մէկ ազգ կայ ցրուած եւ
տարածուած ազգերի մէջ քո թագա-
ւորութեան բոլոր գաւառներումը.
եւ Ներանց օրէնքը ամեն ժողովուրդ-
ներից տարբեր է, եւ թագաւորի օ-
րէնքը չեն կատարում, եւ թագաւո-
րին չէ վայելում նորանց թոյլ տալ։
9 Եթէ թագաւորին հաճելի է, թող
հրամայ գրուի որ նորանց փչացնեն.
եւ ես տասը հազար տալանդ արծաթ
կշռած կ՛տամ գործակատարների ձե-
ռով, որ տանեն արքունի գանձարա-
10 նը։ Եւ թագաւորը հանեց մատանին
իր ձեռից եւ նորան յանձնեց Հրէա-
նների թշնամի Ագագացի Ամադաթայի
11 որդի Համանին. Եւ թագաւորն ասեց
Համանին. Արծաթը քեզ է տրւում
եւ ժողովուրդն էլ, որ ինչ որ հաճե-
լի է քո աչքին՝ անես։
12 Եւ առաջին ամսի տասներեքե-
րորդ օրը կանչուեցան թագաւորի
դրագիրները, եւ գրուեցաւ բոլորո-
վին այնպէս, ինչպէս որ Համանը
պատուիրեց, թագաւորի նախարար-
ներին, եւ ամեն գաւառների վերայ
եղող կուսակալներին, եւ իւրաքան-
չիւր գաւառի եւ իւրաքանչիւր ազգի
իշխաններին իրանց գրովը, եւ իւրա-
քանչիւր ազգի իր լեզուովը. Ասուե-
րոս թագաւորի անունովը գրուեցաւ

---

19 ա Մակ. ժդ. 7։ — Թագ. ժե. 9։
ա Մակ. ը. 31։ | բ Գլ. ը. 21։
գ Եզր. դ. 13։ Գործ. ժչ. 20։
դ Ես. խ. 42։ | ե Գլ. ը. 9։

եւ կնքուեցաւ Թագաւորի կնիքովը։
13 Եւ հրամարտակներ ուղարկուեցան սուրհանդակներուն ձեռքով Թագաւորի բոլոր գաւառները, որ կորչնեն, սպաննեն եւ փչացնեն բոլոր Հրէաներին երեխայիցը մինչեւ ծերը՝ տղերանցը եւ կանանցը մէկ օրում՝ տասներկուերորդ ամսի այսինքն Ադար ամսի տասներեքին, եւ նոցանց աւարը յափշտակեն։ 14 Այս գրի պատճէնը պէտք էր տրուէր իբրեւ հրամանչիր գաւառում իրրեւ օրէնք՝ ամեն ազգերի հրատարակուած, որ նոյն օրուայ համար պատրաստ լինեն։ 15 Սուրհանդակները դուրս եկան չտապալով Թագաւորի խօսքովը. եւ հրամանը տրուեցաւ Շուշան մայրաքաղաքումը։ Եւ Թագաւորն ու Համանը նստեցին խմելու, եւ Շուշան քաղաքը չփոթուած էր։

Գլ. Դ

Մուրթքէն յորդորում է Եսթերին որ Թագաւորին եւ ազգին համար Հրէաներին կատարելու հրամանը։

4 Եւ Մուրթքէն իմացաւ այս բոլոր եղածները, եւ Մուրթքէն պատառեց իր հանդերձները եւ քուրձ հագաւ ու մոխիր դրեց վրան եւ գնաց քաղաքի մէջ եւ մեծ ու ողբալի ձայնով աղաղակեց. 2 եւ եկաւ մինչեւ Թագաւորի դռան մուտքը. որովհետեւ չկար Թագաւորի դռան 3 քուրձ հագած։ Եւ ամեն գաւառներում ուր որ Թագաւորի խօսքը եւ հրամանը հասնում էր, Հրէաները մեծ սուգ էին ունենում, եւ ծոմ էին պահում, եւ լաց ու ողբ անում. եւ շատերը պառկում էին քուրձով եւ մոխիրի վրայ։

4 Եւ Եսթերի աղախինները եւ ներքինիները եկան եւ պատմեցին նորան, եւ Թագուհին շատ այլայլուեցաւ, եւ հանդերձներ ուղարկեց Մուրթքէին հագցնելու համար եւ նորա քուրձը նորանից վեր առնելու համար. բայց 5 նա չընդունեց։ Եւ Եսթերը կանչեց Հաթաքին որ Թագաւորի ներքինիներից էր, որին [illegible] տուել էր նորան, եւ նորան հրամայեց Մուրթքէի մասին որ իմանայ, թէ սա ինչ 6 է եւ ինչու համար է սա. Եւ Հաթաքը գնաց Մուրթքէի մօտ քաղաքի հրապարակը, որ Թագաւորի դռան 7 դիմացին էր։ Եւ Մուրթքէն պատմեց նորան ամեն ինչ որ նորան պատահել էր եւ այն որոշ դուման արծաթը, որ Համանն ասել էր թէ կշռով պիտի տար Թագաւորի գանձարանին Հրէաների համար որ նորանց փչացնէ. 8 եւ այն հրամարտակի պատճէնը, որ Շուշանում տրուել էր նորանց փչացնելու համար, տուաւ նորան, որ Եսթերին ցոյց տայ եւ նորան իմացնէ եւ նորան պատուիրէ, որ Թագաւորի մօտը գնայ եւ նորան աղաչէ եւ նորա առաջին իրաւունքով մատուցանէ իր 9 ազգի համար։ Եւ Հաթաքը գնաց եւ Մուրթքէի խօսքերը պատմեց Եսթերին։

10 Եւ Եսթերն ասեց Հաթաքին եւ նորան պատուիրեց Մուրթքէի մօտ [illegible]։ 11 [illegible]. Թագաւորի բոլոր ծառաները եւ Թագաւորի գաւառների ժողովուրդը գիտեն, որ ամեն մարդ կամ կին, որ չկանչուած մտնէ Թագաւորի մօտ ներքին դատարանը, մէկ հատ օրէնք կայ որ նորան կ'սպանեն՝ բացի նորանից, որին որ Թագաւորը մեկնէ ոսկի գաւազանը, նա կ'ապրէ. բայց ես՝ ահա երեսուն օր է՝ չեմ կանչուել որ 12 Թագաւորի մօտ գնամ։ Եւ Մուրթքէին պատմեցին Եսթերի խօսքերը։ 13 Եւ Մուրթքէն պատասխան ետ ուղարկեց Եսթերին ասելով. Մի խորհիր քո մտքումը թէ դու կ'ազատուես Թագաւորի տանը՝ բոլոր Հրէաներից։ 14 Եւ եթէ դու այս միջոցին լռես, ուրիշ տեղից Հրէաների համար ազատութիւն եւ փրկութիւն վեր կ'կենայ, բայց դու եւ քո հօր տունը կը կորչէք, եւ ո՞վ գիտէ դուք մի այսպիսի ժամանակի համար ես դու Թագուհութեան հասել։

15 Եւ Եսթերը պատասխան ուղարկեց 16 Մուրթքէին ասելով. Գնա ժողովիր Շուշանում գտնուող բոլոր Հրէաներին, եւ ծոմ պահեցէք ինձ համար,

---

[illegible] Յհ. Թագ. ժ. 11։ ր Թագ. ժ. 11։ Էզ Թագ. ք. 31։ | է Ծար. ր. 8։ Երեմ. գ. 26։ Եզեկ. իէ. 30։ Դան. Թ. 3։ Դղ. Թ. 31։ | [illegible] Ծը. 3։ Դան. Թ. 3։ Ղղ. ե. 1։ | Կդան. ր. 9։ Ղղ. ե. 2։ ը. 4։

եւ երեք օր գիշեր եւ ցերեկ ոչ կերբէք եւ ոչ խմեցէք. ես էլ իմ ազատիների հետ այդպէս ծոմ եմ պահելու, եւ այնուհետեւ թագաւորի մօտ պիտի գնամ թէեւ օրէնքը չէ, եւ ներէ
17 կ'մնանեմ Թող մնենեմ։ Այն ժամանակ Մուրթքէն գնաց եւ այն ամենին համեմատ արաւ որ Եսթերն իրան պատուիրել էր։

Գլ. Ե

Եսթերը գնում է թագաւորի մօտ։ Համանը ուզում է սպանել Մուրթքէին։

1 Եւ եղաւ որ երրորդ օրը Եսթերը հագուեցաւ թագուհիի կերպով եւ կանգնեց թագաւորի սան ներքին գաւիթումը թագաւորի պալատի դիմացը, եւ թագաւորը նստել էր իր թագաւորական աթոռի վերայ թագաւորի պալատումը՝ պալատի դուռ դի-
2 մացը։ Եւ երբոր թագաւորը տեսաւ Եսթեր թագուհիին գաւիթումը կանգնած, նա չնորհք գտաւ նորա աչքի առաջին, եւ թագաւորը մեկնեց դէպի Եսթերն իր ձեռքի ոսկի գաւազանը. եւ Եսթերը մօտեցաւ եւ դը-
3 պաւ գաւազանի ծայրին։ Եւ թագաւորն ասեց նորան. Ինչ ունիս, ով Եսթեր թագուհի, եւ ինչ է ուզածդ. մինչեւ հիմ թագաւորութեան կէսն
4 էլ քեզ արուի։ Եւ Եսթերն ասեց. եթէ հաճելի է թագաւորին, գայ թագաւորը Համանի հետ այսօր այն խընջոյքին, որ պատրաստել եմ իր հա-
5 մար։ Եւ թագաւորն ասեց. Շուտով բերէք Համանին, որ Եսթերի ասածը կատարէ. եւ թագաւորը գնաց Համանի հետ Եսթերի պատ խընջոյքին։
6 Եւ թագաւորն ասեց Եսթերին գինին խմելիս. Ինչ է քո խնդիրքը, քեզ պիտի արուի. եւ ինչ է քո ուզածը մինչեւ թագաւորութեան կէսը,
7 պիտի կատարուի։ Եւ Եսթերը պատասխանեց եւ ասեց. Իմ խնդիրքը
8 եւ իմ ուզածը, Եթէ ես չնորհք եմ գտել թագաւորի աչքի առաջին եւ եթէ հաճելի է թագաւորին իմ խընդիրքը տալու եւ իմ ուզածը կատա-

Բ Սմ. ԺԸ. Խդ. 11։	Բ Գր. դ. 11։ ը. 4։
	Բ Գր. ե. 2։ Մաթ. գ. 23.
—	Բ Գր. ե. 2։
	Ե Գր. ք. 13.
Բ Սմ. Գր. բ. 9։	Ղեմ. Ժը. 3։ լ. 27 Հբ. Գր.

րելու, թող գայ թագաւորը Համանի հետ այն խնջոյքին որ ես անելու եմ, եւ էգուց կ'անեմ թագաւորի խօսքին համեմատ։
9 Եւ Համանն այն օրը գուրս եկաւ ուրախ եւ ետրտով գուարթ։ Բայց երբոր Համանը տեսաւ Մուրթքէին թագաւորի դռանը, որ ոչ վեր կացաւ եւ ոչ նորանից դողաց, Համանը Մուրթքէի վերայ բարկութիւնով լըց-
10 ուեցաւ։ Սակայն Համանն իրան զըսպեց եւ գնաց իր տունը, եւ հրաւ ուղարկեց բերել տուաւ իր բարեկամ-
11 ներին եւ իր կնոջ Զերէշին։ Եւ Համանը պատմեց նորանց իր հարստութեան չատութիւնը եւ հարդկանցը բազմութիւնը, եւ այն ամենը որ թագաւորը նորան իմնադրել է եւ որ նորան բարձրացրել է թագաւորի ծա-
12 ռայ իշխանների։ Եւ ասեց Համանը. Ապաքէն Եսթեր թագուհին ոչ ոքին չներս չ'տարաւ թագաւորի հետ իր արած խնջոյքին բացի ինձանից. եւ նոյն իսկ էգուց հրաւիրուած եմ ես
13 նորա մօտ թագաւորի հետ։ Բայց այս ամենից գոհ չեմ՝ քանի որ ամեն ժամանակ Հրէայ Մուրթքէին տեսնում եմ թագաւորի դռանը նստած։
14 Եւ ասեց նորան նորա կինը Զերէշը եւ նորա բոլոր բարեկամները. Թող մի բարձր փայտ չինեն յիսուն կանգուն, եւ առաւօտն ասիր թագաւորին, որ Մուրթքէին կախեն նորա վերայ, յետոյ ուրախանալով խընջոյքին գնա թագաւորի հետ։ Եւ այս խօսքը հաճելի եղաւ Համանին, եւ նա հրամայեց չինել։

Գլ. Զ

Համանը սխալմամբ է պատուել Մուրթքէին թագաւորի հրամանով։

1 Այն գիշերը թագաւորի քունը փախաւ եւ հրամայեց որ ժամանակագրութեան յիշատակաց մատեանը բերին. եւ թագաւորի առաջին կար-
2 գացուեցաւ։ Եւ գրուած գտնուեցաւ, որ Մուրթքէն իմացրել էր թագաւորի երկու ներքինի՝ Բիգթանի եւ Թա-

Ե. 3։	Իգ Թագ. ը. 66։
Բ Գր. ք. 7—10։	
Ե Գր. ք. 12։	
Բ Գր. գ. 1։	
Բ Գր. ե. 9։	

Իգ Գր. գ. 4։	
Ես Ե. 18։	
—	
Գր. բ. 23.	

բեսի մասին, որ դուռն պահապաններից էին, որոնք ուզել էին Ասուերոս թագաւորի վերայ ձեռք երկարել։
3 Ցնել։ Եւ թագաւորն ասեց. Ի՞նչ փառք կամ մեծութիւն տրուեցաւ Մուրթքէին սորա փոխարէն. եւ թագաւորի սպասաւոր ծառաներն ասեցին. Նորան մէկ բան չեն արել։
4 Եւ թագաւորն ասեց. Ո՞վ կայ գաւիթում. եւ Համանը եկել էր թագաւորի պատի էդրսի գաւիթը թագաւորին ասելու որ Մուրթքէին կախէին այն փայտի վերայ որ պատրաստել էր նորա համար։
5 Եւ թագաւորի ծառաներն ասեցին նորան. Ահա Համանը կանգնած է գաւիթում. եւ թագաւորն ասեց. Ներս գայ։
6 Եւ Համանը ներս մտաւ, եւ թագաւորը նորան ասեց. Ի՞նչ պէտք է անել այն մարդին, որին թագաւորը բարեհաճել պատուել։ Եւ Համանը ասում էր իր սրտումը. Թագաւորը ո՞րին պիտի բարեհաճէր պատիւ անել
7 բացի ինձանից։ Եւ Համանն ասեց թագաւորին. Այն մարդին որին թագաւորը բարեհաճում է պատուել,
8 Թող բերին թագաւորի հագած թագաւորական զգեստը, եւ †թագաւորի հնձած ձին, եւ այն թագաւորական
9 թագը որ դրւում է նորա գլխին. Եւ այն զգեստը եւ ձին տրուի թագաւորի պատուաւոր իշխաններից մէկի ձեռքը, եւ հագցնեն այն մարդին, որին թագաւորը բարեհաճել է պատուելու, եւ նորան հնձցնեն այն ձիան վերայ քաղաքի հրապարակումը եւ †կանչեն նորա առաջից. Այսպէս է լինում այն մարդին որին թագաւորը
10 բարեհաճէ պատուել։ Եւ թագաւորն ասեց Համանին. Շուտով վեր առ զգեստն ու ձին ինչպէս որ ասեցիր եւ այդպէս արա Մուրթքէ Հրէային, որ նստում է թագաւորի դռանը, մէկ բան չպակասի քո բոլոր ասածից։
11 Եւ Համանն առաւ զգեստը եւ ձին եւ հագցրեց Մուրթքէին, եւ հնձցրեց քաղաքի հրապարակումը եւ կանչեց նորա առաջից. Այսպէս է լինում
12 այն մարդին որին թագաւորը բարեհաճէ պատուել։ Եւ Մուրթքէն եկաւ դռանը թագաւորի դուռը. բայց Համանը չշտապեց իր տունը տրտում եւ
13 գլխաբաց դնած։ Եւ Համանը պատմեց իր կնոջ Զերէսին եւ իր բոլոր բարեկամներին ամեն ինչ որ պատահել էր իրան. Եւ նորա խմաստուններն եւ նորա կինը Զերէսը ասեցին նորան. Եթէ Մուրթքէն Հրէաների սերունդից է, որի առաջին սկսել ես խոնարհուել, դու նորան չես կարող դէ՛մ անել, այլ բոլորովին վայր ես
14 ընկնելու նորա առաջին։ Նորանք տակաւին խօսում էին նորա հետ, որ թագաւորի ներքինիները հասան նորան, որ չուտով նորան տանեն հնչաքերի չինած խնջոյքին։

Գլ. Է

Համանին կախում են այն կախագնիցը որ չինել էր Մուրթքէի համար։

1 Եւ թագաւորը Համանի հետ խնջոյքի գնաց Եսթեր թագուհիի մօտ։
2 Եւ թագաւորն ասեց Եսթերին երկրորդ օրն էլ գինին խմելիս. Ի՞նչ է, Եսթեր թագուհի, քո խնդիրքը, եւ պիտի տրուի քեզ. եւ ի՞նչ է քո ուզածը, թէեւ մինչեւ թագաւորութեան կէսը, եւ պիտի կատարուի։
3 Եւ Եսթեր թագուհին պատասխանեց եւ ասեց. Եթէ չնորհք եմ գտել քո աչքի առաջին, ով թագաւոր, եւ եթէ հաճելի է թագաւորին, Թող իմ խնդիրքով իմ անձը եւ իմ ազգն ինձ տրուի.
4 Որովհետեւ ես եւ իմ ազգը ծախուել ենք փչացնուելու, սպանուելու եւ կորչելու. Եթէ իբրեւ ծառաներ եւ աղախիններ ծախուէինք, կ՚լռէի. որովհետեւ թշնամին արժէք չ՚ունի թագաւորի վնասին չափ։
5 Եւ Ասուերոս թագաւորը խօսեց, եւ Եսթեր թագուհիին ասեց. Ո՞վ է նա եւ ո՞ւր է նա որ համարձակուել
6 է այդպէս անել։ Եւ Եսթերն ասեց. Այն հակառակորդը եւ թշնամին այս չար Համանն է. բայց Համանը դո-

---

բ Գլ. ե. 1 եւն.
†† Թագ. ա. 33.
† Ծն. խա. 43.
†† Իր Մն. իգ. 20.
†† Թագ. իե. 30; Եբեր. Գլ. ե. 8; Գլ. 3, 4.
—

զում էր Թագաւորի եւ Թագուհիի առաջին։
7 Եւ Թագաւորը վեր կացաւ գինի խմելուց իր բարկութեամբը եւ ֆռֆռ պալատի պարտէզը. բայց Համանը մնաց, որ իր անձի համար աղաչէ Եսթեր Թագուհիին. որովհետեւ տեսաւ որ Թագաւորիցը չարիքը հասել էր իր վրայ։
8 Եւ Թագաւորը ետ դառաւ պալատի պարտէզից գինիի խնջոյքի սենեակը, եւ Համանն ընկել էր Եսթերի բազմոցի վերայ. եւ Թագաւորն ասեց. Մի՞թէ Թագուհիին էլ բռնաբարէ ինձ մօտ՝ պալատումը. եւ խօսքը դուրս էր եկել Թագաւորի բերանիցը, եւ [1]ծածկեցին Համանի երեսը։
9 Այն ժամանակ ասեց Թագաւորի առաջին եղող ներքինիներից մէկը՝ Աբրդնա. Ահա էայն կախաղանը, որ Համանը պատրաստել է Մուրթքէի համար որ [2]բարի է խօսել Թագաւորի մասին, Համանի տանը մնում է։ Եւ Թագաւորն ասեց. Նորան կախեցէք նորա
10 վերայ։ Եւ Համանին կախեցին այն փայտի վերայ, որ նա պատրաստել էր Մուրթքէի համար. եւ Թագաւորի բարկութիւնը իջաւ։

ԳԼ. Ը

Մուրթքէի բարձրանալը. Նոր հրովարտակ Հրէաների պաշտպանելու համար։

1 Այն ժամանակ Ասուերոս Թագաւորը Եսթեր Թագուհիին տուաւ Հրէաների թշնամի Համանի տունը, եւ Մուրթքէն եկաւ Թագաւորի առաջին, որովհետեւ Եսթերը նորան իմացրել
2էր, [1]թէ նա նորան ինչն էր։ Եւ Թագաւորն առաւ իր մատանին, որ հանել էր Համանիցը, եւ նորան տուաւ Մուրթքէին. եւ Եսթերը Մուրթքէին դրաւ Համանի տան վերայ։
3 Եւ Եսթերը դարձեալ խօսեց Թագաւորի առաջին եւ ընկաւ նորա ոտքի առաջը, եւ լացաւ ու աղաչեց նորան, որ Ագագացի Համանի չարութիւնը եւ այն հնարքը, որ հնարել
4էր Հրէաների դէմ, խափանէ։ Եւ [1]Թագաւորը մեկնեց դէպի Եսթերին ոսկի գաւազանը. եւ Եսթերը վեր կացաւ կանգնեց Թագաւորի առաջին։
5 Եւ ասեց. Եթէ հաճելի է Թագաւորին, եւ եթէ ես չնորհք եմ գտել նորա առաջին, եւ եթէ այս բանն ուղիղ է Թագաւորի առաջին եւ ես հաճելի եմ նորա աչքին, թող հրաման դրուի, որ ետ դարձնեն Ագագացի Համադաթայի որդի Համանի հնարքի գրութիւնները, որ գրել է Թագաւորի բոլոր գաւառներումն եղող Հրէա-
6 նների փչացնելու համար։ Որովհետեւ [1]ինչպէս կարող եմ տեսնել իմ ազգին պատահող չարիքը, եւ [2]ինչպէս կարող եմ տեսնել իմ ազգականների կորուստը։
7 Եւ Ասուերոս Թագաւորն ասեց Եսթեր Թագուհիին եւ Հրէայ Մուրթքէին. Ահա ես Համանի տունը տուի Եսթերին, եւ նորան կախեցին փայտի վերայ նորա համար որ իր ձեռքը երկարացրել էր Հրէաների վերայ։
8 Դուք էլ գրեցէք Հրէաների մասին [1]ինչ որ հաճելի է ձեր աչքին՝ Թագաւորի անունովը, եւ կնքեցէք Թագաւորի կնիքովը. որովհետեւ այն գիրը, որ գրուեցաւ Թագաւորի անունովը եւ կնքուեցաւ Թագաւորի կնիքովը, [2]ետ չեն դարձնել։
9 Եւ այն ժամանակ Թագաւորի գրագիրները կանչուեցան երրորդ ամսի այսինքն Սիվան ամսի քսանեւերկուքին, եւ գրուեցաւ բոլորովին այնպէս [1]ինչպէս որ պատուիրեց Մուրթքէն, եւ [2]Հրէաներին եւ նախարարներին ու կուսակալներին եւ գաւառապետներին Հնդկաստանից մինչեւ Եթովպիա հարիւր քսանեւեօթը գաւառների իւրաքանչիւր գաւառին իր գրովը եւ ամէն մէկ ազգին իր լեզուովը եւ Հրէաներին իրանց գրովը
10 ու իրանց լեզուովը։ Եւ գրեց Ասուերոս Թագաւորի անունովը եւ կնքեց Թագաւորի կնիքովը եւ հրովարտակները ուղարկեց ձիաւոր սուրհանդակ-

---

–Ծն. բ. 21։
[1] Գէդ. ա. 10։
[2] Էսթ. ե. 14։ Սպ. է. 10։

[1] Գէդ. բ. 22։

–Գէդ. բ. 7։
[1] Գէդ. դ. 10։
[2] Գէդ. դ. 11։ ե. 2։

[1] Նեհեմ. բ. 3։
[2] Դատ. ը. 6, 12, 15։

Ներով որ հեծած էին *արքունի նժոյգ-
11 Ների ձիաքուռակների՝ վերայ, Թէ թա-
գաւորը հրամա՞ն է տուել ամէն մէկ
քաղաքում եղող Հրէաներին, որ հա-
ւաքուին եւ դէմ կենան իրանց ան-
ձերի համար, որ փչացնեն, սպանեն
եւ կտաւրեն ժողովրդի եւ գաւառի
զօրաւորներին, որ Թշնամութիւն
կ՚անեն նորանց, նորանց որդկանցը
եւ կանանցը, եւ նորանց աւարը յա-
12 փրչտակեն Մէկ օրում Ասուերոս թա-
գաւորի բոլոր գաւառներումը տասն-
եւերկուերորդ ամսի՝ այսինքն Ադար
13 ամսի տասնեւերեքին։ Այս գրի պատ-
ճէնը պէտք էր արուէր իբրեւ օրէնք
իւրաքանչիւր գաւառում ամէն ազգե-
րի հրապարակուած, որ Հրէաները
նոյն օրուայ համար պատրաստ լինին
իրանց վրէժն իրանց Թշնամիներից
14 առնելու համար։ Թագաւորական նը-
ժոյգների՝ ձիաքուռակների հեծած
սուրհանդակները, որ թագաւորի
խօսքովը սպիռուելով չտագնում էին
դուրս գնացին. եւ այս օրէնքը հրա-
պարակուեցաւ Շուշան մայրաքաղա-
քումը։
15 Եւ Մուրթքէն դուրս եկաւ թագա-
ւորի առաջից թագաւորական կապու-
տակ եւ սպիտակ հագուստով եւ մեծ
ոսկի թագով, եւ բեհեզեայ ու ծիրա-
նի պատմուճանով. եւ Շուշան քա-
16 ղաքը ցնծաց եւ ուրախացաւ։ Հրէա-
ները լոյս եւ ուրախութիւն, ցնծու-
17 թիւն եւ պատիւ ունեցան։ Եւ բոլոր
գաւառներումն ու բոլոր քաղաքնե-
րումը, որտեղ որ հասնում էր թա-
գաւորի խօսքը եւ հրամանը, ուրա-
խութիւն եւ ցնծութիւն էր լինում
Հրէաների համար, խնջոյքի եւ տօ-
նախմբութեան օր. եւ այն երկրի
ժողովրդից շատերը *Հրէայ էին դառ-
նում. որովհետեւ Հրէաների վախն
ընկել էր Ն՚որանց վերայ։

Գլ. Թ

Հրէաները վրէժ են առնում իրանց թշնամիներից եւ Փուրիմ անը պատւում.

1 Եւ տասնեւերկուերորդ ամսի, այ-
սինքն Ադար ամսի տասնեւերեքերորդ

օրը, երբոր հասաւ թագաւորի խօսքը
եւ հրամանը, որ կատարուէր, այն
օրը որ Հրէաների թշնամիները յոյս
ունէին նորանց վերայ տիրելու, ներ-
հակը պատահեց, որ Հրէաները իրանք
տիրեցին իրանցատողների վերայ։
2 Ասուերոս թագաւորի բոլոր գաւա-
ներումը Հրէաները ՚ժողովուեցան ի-
րանց քաղաքներումը, որ ձեռք եր-
կարացնեն Իրանց չարիքն ուղողների
վերայ. եւ նորանց առաջին ոչ ոք չէր
դիմանում. որովհետեւ նորանց վախն
3 ընկել էր բոլոր ազգերի վերայ։ Եւ
բոլոր գաւառապետները, կուսակալ-
ները, եւ իշխաններն ու թագաւորի
գործակալներն օգնում էին Հրէանե-
րին, որովհետեւ Մուրթքէի վախն
4 ընկել էր նորանց վերայ։ Նորա հա-
մար որ Մուրթքէն մեծ էր թագաւո-
րի պալատում, եւ նորա համբաւը
տարածուել էր ամէն գաւառներում.
որովհետեւ այդ Մուրթքէ մարդը գը-
5 նալով մեծանում էր։ Եւ Հրէաները
ջարդ տուին իրանց բոլոր Թշնամինե-
րին սրով ջարդելով, սպանելով եւ
փչացնելով, եւ իրանց ատողներին ի-
6 րանց ուզածին պէս արին։ Եւ Հրէա-
ները Շուշան մայրաքաղաքումը հինգ
հարիւր մարդ սպանեցին փչացրին։
7 Նաեւ Փարսանդաթային, Դալփո-
8 նին, Ասփաթային, Փորաթային, Ա-
9 դալիային, Արիդաթային, Փարմաս-
թային, Արիսային, Արիդային, եւ
10 Վայեզաթային. Հրէաների Թշնամի
Ամադաթայի որդի Համանի տասը
որդկանցը սպանեցին, բայց աւարին
11 ձեռք չերկարացրին։ Այն օրը Շու-
շան մայրաքաղաքումն սպանուածնե-
րի թիւը եկաւ թագաւորի առաջը։
12 Եւ թագաւորն ասեց Եսթեր թա-
գուհիին. Շուշան մայրաքաղաքումը
Հրէաները սպանել եւ փչացրել են
հինգ հարիւր մարդ եւ Համանի տա-
սը որդկանցը. ապա թագաւորի միւս
գաւառներումն ինչե՞ր են արել. դար-
ձեալ ինչ է քո խնդիրքը, եւ պիտի
տուի քեզ, եւ դեռ ինչ է քո ուզա-
13 ծը, պիտի կատարուի։ Եւ Եսթերն

* Կամ՝ ձիերի, նժոյգների եւ մասամբ ձիերի քաշակ լինելու բնիկներ

Ես. ը. 5. Նե. ժե. 16. բ Ա՛Ն. ը. 11. Ա՛ր. բ. 23.

Ա՛Ն. ը. 11. Ա՛Մ. ժ. 13, 21. Ա՛Թ. գ. 1. ա՛Մ. ժա. 9.

ասեց. եթէ հանդոյ է թագաւորին, թող էզուց էլ Շուշանումն եղող Հրէաներին տուէ որ Հայսորուայ օրէնքի համեմատ անեն՝ Համանի տասը որդկանցը Կախելն փայտից. եւ 14 թագաւորն ասեց որ այնպէս կատարուի, եւ հրամանը հրատարակուեցաւ Շուշանումը, եւ Համանի տասը որդկանցը կախեցին։ եւ Շուշանումն եղող Հրէաները Ադար ամսի տասնեւչորսերորդ օրն էլ ժողովուեցան եւ Շուշանում երեք հարիւր մարդ սպանեցին, բայց աւարին ձեռք չերկարեցին, եւ թագաւորի գաւառներումն եղող մնացեալ Հրէաները ժողովուեցան եւ դէմ կացին իրանց անձերի համար եւ հանգստացան իրանց թշնամիներից եւ սպանեցին իրանց ատողներից եօթանասունեհինգ հազար մարդ, բայց աւարին ձեռք չերկարեցին։ Ադար ամսի տասնեւերեքին եղաւ այս, եւ նոյն ամսի տասնեւչորսին հանգստացան, եւ նորան խնջոյքի եւ ուրախութեան օր արին։ եւ Շուշանումն եղող Հրէաները ժողովուեցան այն ամսի տասնեւերեքին եւ տասնեւչորսին եւ հանգստացան տասնեհինգին, եւ նորան խնջոյքի ու ուրախութեան օր արին։ Սորա համար գիւղացի Հրէաները որ բնակուում են դաշտաքաղաքներում, տասն ամսի տասնեւչորսերորդ օրը Ադար ամսի տասնեւչորսերորդ օրը նուրախութեամբ եւ խնջոյքով տօնախմբութեան օր, եւ իրար ընծաներ են ուղարկում։

20 Եւ Մուրթքէն գրեց այս բաները եւ նամակներ ուղարկեց Ասուերոս թագաւորի բոլոր գաւառներումն եղող մօտ եւ հեռու Հրէաներին, որ իրանց վերայ դնեն՝ որ Ադար ամսի տասնեւչորսերորդ օրը եւ տասնեհինգերորդ օրը տօնեն տարուէ տարի։ իբրեւ այնպիսի օրեր որոնցում Հրէաները հանգստացան իրանց թշնամիներից եւ իբրեւ այնպիսի ամիս որ ընդհանուր տրտմութիւնը ուրախութեան եւ սուգը տօնախմբութեան փոխուեցաւ. որ նորանց տօնեն իբրեւ խնջոյքի եւ ուրախութեան օրեր եւ իրար ընծաներ ուղարկեն եւ աղքատներին պարգեւներ. եւ Հրէաները ընդունեցին ինչ որ սկսել էին անել եւ ինչ որ Մուրթքէն նորանց գրել էր. որովհետեւ բոլոր Հրէաների թշնամի Ագագացի Ամադաթայի որդի Համանը խորհեց որ Հրէաներին կորցնէ եւ Փուր՝ այսինքն վիճակ էր գցել որ նորանց բնաջինջ անէ եւ կորցնէ, բայց երբոր ե-ԲՒԸը գնաց թագաւորի առաջին, ԲՒ-ՐՒ-ԸԸ հրամայեց հրովարտակով, որ Հրէայ չար հնարքը, որ հնարել էր Հրէաների մասին, նորա գլխին գառնայ. եւ նորան եւ նորա որդկանցը կախեցին փայտի վրայ։ Սորա համար այս օրերին Փուրիմ են ասում՝ Փուրի անուան պատճառով. սորա համար այս թղթի բոլոր խօսքերի պատճառով եւ ինչ որ իրանք տեսան սորան վերաբերմամբ եւ ինչ որ իրանց պատահեց, Հրէաները որոշեցին եւ ընդունեցին իրանց վերայ եւ իրանց զաւակների վերայ եւ բոլոր իրանց հետ միացողների վերայ որ զանց չանեն այս երկու օրը ծանել նորանց գրուածքին եւ նորանց ժամանակին համեմատ իւրաքանչիւր տարի։ եւ այս օրերը պէտք է յիշուին եւ ծանուին ամեն գաւառներում, ամեն ազգատոհմերում, ամեն գաւառներում եւ ամեն քաղաքներում. եւ այս Փուրիմ օրերը Հրէաների միջից պակաս չլինին եւ նորանց յիշատակը չվերանայ նորանց սերունդից։

29 Եւ Աբիքէլի աղջիկ Եսթեր թագուհին եւ Հրէայ Մուրթքէն բոլոր սաստկութեամբ գրեցին այս երկրորդ Փուրիմը հաստատելու համար. եւ նա նամակներ ուղարկեց բոլոր Հրէաներին, Ասուերոսի թագաւորութեան հարիւր քսանեւեօթը գաւառները խաղաղութեան եւ ճշմարտութեան խօսքերով. որ պահեն այս Փուրիմի օրերն իրանց ժամանակներին ինչպէս որ նորանց վերայ գրին Հրէայ Մուրթքէն եւ Եսթեր թագուհին, եւ ինչպէս որ նորանք գրին իրանց եւ իրանց սերնդի համար պահքերի եւ ողբերի գործերի համար։

31 Եսթեր թագուհին հրամայեց եւ գրեց այս երկրորդ նամակը Փուրիմի համար։ 32 Եսթերի հրամանով հաստատուեցաւ Փուրիմի այս գործը, եւ գրուեցաւ գրքում։

10 1 Եւ Ասուերոս թագաւորը հարկ դրեց երկրի եւ ծովեզերեայ կղզիների վերայ։ 2 Եւ նորա զօրութեան եւ կարողութեան բոլոր գործերը եւ Մուրդքէի մեծութեան պատմութիւնը որ նորա թագաւորը նորան տուեց, ահա գրուած են Մարաց եւ Պարսից թագաւորների տարեգրքում։ 3 Որովհետեւ Մուրդքէն Հրէայ երկրորդ էր Ասուերոս թագաւորից եւ մեծ էր Հրէաների մէջ եւ հաճելի էր իր բազում եղբարց, որ խնդրէր իր ազգի բարիքը եւ խօսէր իր սերնդի խաղաղութեան համար։

բանց անձերի վերայ եւ իրանց սեբունդի վերայ ծոմապահութեան եւ
32 իրանց աղաղակի մասին ։ Եւ եսթերի հրամանը հաստատեց այս Փուբիմի բաները, եւ գրուեցաւ գրքի մէջ ։

ԳԼ· Ժ

Մուրթքէ իշխանը գովում է իր ազգին։

1 Եւ Աստուերոս թագաւորը հարկ դրաւ երկրի վերայ եւ ծովի կղզինե-
2 րի վերայ ։ Եւ նորա զօրութեան եւ ոյժի բոլոր գործերը, եւ Մուրթքէի մեծութեան մանրամասն պատմութիւնը, որով թագաւորը նորան մեծացրեց, ահա նորանք գրուած են Մարաց եւ Պարսից թագաւորների
3 ժամանակագրութեան գրքում ։ Որովհետեւ Հրէայ Մուրթքէն Աստուերոս թագաւորի երկրորդն էր, եւ Հրէաների մէջ մեծ եւ իր եղբայրների չատերին սիրելի էր, էր ազգի համար բարիք էր որոնում, եւ խաղաղութիւն էր խօսում իր բոլոր սերունդի համար ։

ՅՈԲԻ ԳԻՐՔԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Յոբի հարստութիւնը. նորա հմայքութիւնը մեծ դժբաղդութիւններէ յետ։

1 Մէկ մարդ կար Հուս երկրումը՝ անունը Յոբ. եւ այն մարդը կատարեալ եւ ուղիղ եւ աստուածավախ էր,
2 եւ հեռանում էր չարութիւնից ։ Եւ նորա համար ծնաբ որդիք եւ երիք
3 աղջիկ ծնուեցան ։ Եւ նորա խաշինքն էին՝ ոչխար, երիք հազար ուղտ, հինգ հարիւր լուծ եզ եւ հինգ հարիւր մատակ էշ եւ խիստ շատ ծառաներ. եւ այդ մարդը բոլոր արեւելցիներից մեծ էր ։
4 Եւ նորա որդիքը գնում եւ ինջոյք էին անում, ամեն ումն մէկն իր օրին. եւ հրէք էին ուղարկում եւ կանչում իրանց երիք քոյրերին, որ իրանց հետ
5 ուտեն եւ խմեն ։ Եւ երբոր ինջոյքի օրերը լրանում էին, այն ժամանակ Յոբն ուղարկում՝ նորանց սրբում էր. եւ առաւօտանց վեր էր կենում եւ ողջակէզներ էր մատուցանում նորանց ամենի թիւովը. որովհետեւ Յոբն ասում էր. Գուցէ որդիքս մեղանչել են եւ Աստուծուն Հայհոյել իրանց սրտումը. Յոբն այսպէս էր անում ամեն ժամանակ ։
6 Եւ եղաւ Համէկ օր, որ Աստուծոյ որդիքն եկան Տիրոջ առաջին կանգնելու. եւ Սատանան էլ եկաւ նո-
7 րանց միջումը ։ Եւ Տէրն ասեց սատանային. Ո՞րտեղից ես գալիս. եւ սատանան պատասխանեց Տիրոջը եւ ասեց. Երկրի վերայ չրջելուց եւ նո-
8 րանում մեն գալուց ։ Եւ Տէրն ասեց սատանային. Ուշադրութիւնդ գարձրի՞ր իմ ծառայ Յոբի վերայ, որ նորա նմանը չկայ երկրի վերայ՝ կատարեալ եւ ուղիղ մարդ, աստուածավախ եւ չարութիւնից հեռացող ։
9 Եւ սատանան պատասխանեց Տիրոջը եւ ասեց. Միթէ Յոբը ձրի է աստ-
10 ուածավախ. Չէ՞ որ դու նորան, նորա տունը եւ նորա բոլոր ստացուածքը չանկով չրջապատել ես, Նորա ձեռքի գործը օրհնել ես, եւ նորա հօտերը տարածուել են երկրի վերայ ։
11 Բայց հիմա մեկնիր ձեռքդ եւ դպչրու նորա ամեն ստացուածքին. Ե տե-
12 որ քո երեսին քեզ չհայհոյէ ։ Եւ Տէրն ասեց սատանային. Ահա նորա բոլոր

–Նե. ժ. 5։ Ած. հր. 10։ Ես. խգ. 15։
բՆե. խա. 40։ ր Մե. իր. 7։ գՆեհ. ր. 10։ Ած. ճիր. 8, 9։

–Տես Նե. ժ. 23։ իր. 21։ Եսբհմ. իե. 20։ Ապր գ. 21։
բՅեղէկ. ժգ. 14, 20։ Ծակ. ե. 11։
գՆե. գ. 9։ ժէ. 1։ Գլ. բ. 3։
դՆե. ը. 20։ Գլ. իր. 8։

ԻԳլ. բ. 5, 9։ գ Թագ. իա. 10, 13։
ըԳլ. բ. 1։
էՆե. գ. 3, 4։ գ Թագ. իբ. 19։ Գլ. բ. 1։ իը. 7։
ը– Մե. իա. 1։ Ծար. ժբ. 9, 10։
թԳլ. բ. 3։
իՏես Նե. ե. 3։
լԱած. ճիր. 1, 2։
խԳլ. բ. 6։ ժբ. 21։

ԳԼ. Բ

Աստուած յարթնուցանէ զ Յովբայ զառաջին. Յովբ հիւանդանայ զ պարծանեցով, կինն առնէ զ զրկանս բարեկամացն այցելուաց նմա։

աստուածքը էր ձեռքին վրէ, միայն թէ նորա վերայ չ'երկարացնես ձեռգդ։ եւ սատանան դուրս եկաւ Տիրոջ երեսի առաջիցը։

13 Եւ եղաւ որ մի օր նորա որդիքն ու նորա աղջկերքը ուտում էին եւ գինի խմում իրանց անդրանիկ եղբօր տանը։ 14 եւ մէկ պատգամաբեր եկաւ Յովբի մօտ եւ ասեց. Եղներըը հերկելիս եւ մատակ էշերը նորանց կշտին արածելիս, 15 Սաբայեցիք յարձակուեցան եւ նորանց առան եւ ծառաներին զարկեցին սուրի բերանով. եւ միայն ես եմ ազատուել որ քեզ իմացնեմ։ 16 Այս դեռ խօսում էր, որ ահա Ֆէյը եկաւ եւ ասեց. Աստուծոյ կրակը թափուեցաւ երկնքից եւ այրեց հօտերին ու ծառաներին եւ նորանց ոչնչեց. ու միայն ես եմ ազատուել որ քեզ իմացնեմ։ 17 Այս դեռ խօսում էր, որ ահա Ֆէյը եկաւ եւ ասեց. Քաղդէացիք երեք գունդ չինուած՝ յարձակուեցան ուղտերի վերայ եւ նորանց առան եւ ծառաներին զարկեցին սուրի բերանով, եւ միայն ես եմ ազատուել որ քեզ իմացնեմ։ 18 Այս դեռ խօսում էր, որ ահա Ֆէյը եկաւ եւ ասեց. Որդիքդ եւ աղջկերքդ ուտում էին եւ գինի խմում իրանց անդրանիկ եղբօր տանը. 19 եւ ահա մի մեծ հով եկաւ անապատի այն կողմից եւ դիպաւ տան չորս անկեանը, եւ տունը վայր ընկաւ տղոց վերայ, եւ նորանք մեռան. եւ միայն ես եմ ազատուել որ քեզ իմացնեմ։

20 Եւ Յովբ վեր կացաւ եւ պատառեց իր վերարկուն եւ խուզեց իր գլուխը, եւ ընկաւ գետնի վերայ եւ 21 երկրպագութիւն արաւ, եւ ասեց. Մերկ դուրս եկայ իմ մօր արգանդից, եւ մերկ պիտի դառնամ այնտեղ։ Տէրը տուաւ եւ Տէրն առաւ. Տիրոջ անունը օրհնեալ լինի։ 22 Այս ամենի մէջ Յովբ չ'մեղանչեց եւ Աստուծուն անպատուութիւն չ'տուաւ։

1 Եւ մի օր եղաւ, որ Աստուծոյ որդիքն եկան Տիրոջ առաջին կանգնելու, եւ սատանան էլ եկաւ նորանց միջումը Տիրոջ առաջին կանգնելու։ 2 Եւ Տէրն ասեց սատանային. Ո՞րտեղից ես գալիս. եւ Սատանան պատասխանեց Տիրոջը եւ ասեց. Երկրի վերայ չրջելուց եւ նորանում մանելուց։ 3 Եւ Տէրն ասեց սատանային. Ուշադրութիւն դարձրի՞ր իմ ծառայ Յովբի վերայ, որ նորա նմանը չ'կայ երկրի վերայ՝ կատարեալ եւ ուղիղ մարդ, աստուածավախ եւ չարութիւնից հեռացող, եւ տակաւին պահած է իր կատարելութիւնը, թէպէտ եւ ինձ համոզում էիր, Կորցնելու։ 4 Եւ սատանան պատասխանեց Տիրոջը եւ ասեց. Մորքի տեղ մորքի, նաեւ մարդս իր բոլոր ստացուածքն իր անձի տեղ կ'տայ։ 5 Բայց հիմա մեկնիր ձեռգդ եւ դպցրու նորա ոսկորին եւ նորա մարմնին, և թէ՝ թէ որ քո երեսին քեզ չ'հայհոյէ։ 6 Եւ Տէրն ասեց սատանային. Ահա նա քո ձեռքին լինի, միայն թէ նորա կեանքը պահիր։

7 Եւ սատանան դուրս եկաւ Տիրոջ երեսի առաջիցը եւ զարկեց Յովբին չարաչար պալարներով նորա ոտքի թաթից մինչեւ նորա գագաթը։ 8 Եւ նա մի խեցի առած քերում էր նորանով, եւ Նստած էր մոխրի մէջ։

9 Եւ նորա կինն ասեց նորան. Դեռ բռնում ես քո կատարելութիւնը, հայրըռնիր եւ մեռիր։ 10 Հոյիր Աստուծուն եւ մեռիր։ Եւ նա նորան ասեց. Ցիմար կանանց մէկի խօսածի պէս ես խօսում. Չարիքն միայն բարիքը ընդունենք Աստուածից, եւ չարիքը չ'ընդունենք։ Այս ամենի մէջ Յովբը չ'մեղանչեց իր շրթունքովը։

Ծն. ժգ. 6։ Ելս. Ը. 36։ Ծն. լէ. 29։ Ելս. Բ. 3։ Դատ. ե. 3։ Ես. ԽԶ. 3։ Իր. 12։ Եզեկ. է. 19։ ԺԶ. 6։ Խէ. 8։ Իր. 33։ Եզեկ. է. 18։ Հռոմ. Ե. 13։ = Տիտ. գ. 7։ Յ Թագ. Ե. 19։ Ցակ. ա. 17։ Մատ. ի. 15։ Յ Մատ. ԻԳ. 2։ Դան. Բ. 20։ Ա Պտ. Բ. 10։ — Գէն. ա. 6։ Ք Գէն. ա. 7։ Ք Գէն. ա. 1, 6։ Գ Գէն. իէ. 5, 6։ Ք Գէն. Բ. 17։ Է Գէն. ա. 11։ Ը Գէն. ԺՔ. 20։ Ը Տես Գէն. ԺԳ. 18։ Իր Ող. իը. 35։ Ես. ա. 6։ Ք Գէն. խը. 6։ Եզեկ. իէ. 30։ Յովե. գ. 6։ Ի Գէն. իա. 15։ Է Գէն. ա. 21։ Հառաջ. ԺԸ. 12։ Ցակ. Ե. 10, 11։ Ի Գէն. ա. 22։ Ի Մատ. ՔՓ. 1։

11 Եւ Յորի երիք բարեկամներք լսեցին այս բոլոր չարիքը, որ եկել էր նորա վերայ. եւ եկան ամեն մէկն իր տեղիցը՝ Եղիփազ Թեմանացին, Բաղդատ Սհաքեցին եւ Սոփար Նաամացին. եւ համաձայնուեցան միասին, որ գնան նորան ցաւակից լինին եւ նորան մխիթարեն։ 12 Եւ հեռուանց բարձրացրին իրանց աչքերը եւ նորան չճանաչեցին, եւ իրանց ձայնը բարձրացնելով լացին. եւ ամեն մէկն իր պատմուճանը պատառելով հող ցանեցին իրանց գլխներին դէպի երկինքը։ 13 Եւ նորա հետ նստեցին հոդի վերայ եօթն օր եւ եօթը գիշեր, եւ նորա հետ մի խօսք չէին խօսում. որովհետեւ տեսան որ ցաւը չատ սաստիկ էր։

Գլ. Գ

Յորի գանգատը։

1 Նորանից յետոյ Յորը բացաւ իր բերանը եւ անիծեց իր օրը։
2 Եւ Յորը պատասխանելով ասեց.
3 Կորչի այն օրը որ ես ծնուեցի, եւ այն գիշերը՝ որ ասեց Թէ՝ Արու զաւակ գոյացաւ։
4 Այն օրը խաւար լինի, Աստուած նորան չյորանէ վերեւից, եւ նորա վերայ լոյս չծագէ։
5 Խաւարն ու ծմանուան ստուերը նորան սեփականեն. ամպը նստի նորա վերայ. օրուան մէգը նորան զարհուրեցնէ։
6 Այն գիշերը՝ մառախուղը տանէ նորան. չուրախանայ նա տարուայ օրերի հետ. ամիսների թիւի մէջը չմտնէ։
7 Ահա այն գիշերը ամայի լինայ. ուրախութիւն չմտնէ նորա մէջը։
8 Նորան անիծեն հօրն անիծողները, որոնք պատրաստ են Լեւիաթանին զարթեցնելու։
9 Նորա արշալոյսի աստղերը խաւարուին, լուսի սպասէ, եւ չլինի. եւ առաւօտեան թարթիչները չտեսնէ.
10 Որ չդոցեց իմ ծննդի արգանդի դրները, եւ չծածկեց տառապանքն իմ աչքերից։
11 Ինչու համար ծնողիս արգանդումը չմեռայ. որովհետեւ ելած չվախճանուեցայ։
12 Ինչու համար ծունկերն ինձ ընդունեցին, եւ ինչու ստինքը, որ ես ծծեմ։
13 Որովհետեւ հիմա պառկած էի եւ կ'հանգչէի, կ'քնանայի. ուրեմն հանգիստ կ'լինէի,
14 Թագաւորների եւ երկրի խորհրդականների հետ, որոնք աւերակներ չինեցին իրանց համար.
15 Կամ ոսկի ունեցող իշխանների հետ. որոնք իրանց տները լցրին արծաթով։
16 Կամ թագուած ելիքածի նման որ չէի լինել, այն մանուկների նման, որոնք լոյս չտեսան։
17 Անհանգ ամբարիշտները դադարում են չարանալուց, եւ այնտեղ հանգչում են ուժից ընկածները.
18 Կապտածները հանգստանում են միասին, հարկահանի ձայնը չեն լսում.
19 Փոքրը եւ մեծը այնտեղ են, ծառան էլ ազատ է իր տիրոջից։
20 Նա ինչու համար է թշուառին լոյս տալիս, եւ դառնահոգիներին կեանք.
21 Որոնք խոպասում են մահուան, եւ նա չէ գալիս. եւ նորան գանձերից աւելի են որոնում։
22 Որոնք ուրախանում են հրճուանքով, եւ զուարճանում են, որ գերեզման են գտել.
23 Այնպիսի մարդի, որի ճանապարհը կապուած է, եւ Աստուած փակել է նորա չորսպատը։
24 Որովհետեւ հացիս փոխարէն հառաչանք է գալիս, եւ ջրերի պէս հառաչում են հեծեծանքս։
25 Որովհետեւ այն երկիւղալի բանից որ վախենում էի, ինձ հանդիպեց, եւ ինչից որ սարսում էի, հասաւ ինձ։
26 Ոչ խաղաղութիւն ունիմ, ոչ հան-

---

§ Նե. լգ. 11։ Երեմ. խթ. 7. Հաւ. Յովհ. ասս. Նե. ին. 3. ա Մն. ա. 33։ Յհ. Երեմ. թ. 1։ Ողբ. բ. 10։ Եզեկ. իե. 30։

— Երեմ. ե. 14—18։ ¶ Գլ. ժ. 21, 22։ ժբ. 23։ ժգ. 16։ իգ. 17։ իբ. 3։ Սաղ. իգ. 4։ իգ. 19։ ձէ. 10, 11։ Երեմ. ժգ. 16։ Աւետ. ե. 8։ ‡ Տես Երեմ. ք. 17, 18։

ՀԳԼ. իա. 18։ ԽԳԼ. ժ. 18, 19։ Ածե. լ. 3։ ե. 23. Սա. կէ. 12։ ԽՍԳ. ժբ. 8։ ԷԳԼ. քԲ. 7։

ՀԱ ԹԳ. ա. 10։ ԳԹԳ. 27։ Աւետ. լ. 6։ ԽՅԳ. ք. 6։ ԽԱւետ. բ. 4։ ԼԳԼ. ժբ. 8։ Սաղ. ժբ. 8։ ¶ Տես Հայերէն տառէ

զաւակութիւն, եւ ոչ հանդարտութիւն. եւ վրդովումն է եկել։

Գ.Լ. Դ

Եղիփազ առաջին խօսքը՝ Աստուած անձնդին չի պատժում։

1 Ա՛յն ժամանակ եղիփազ Թեմանացին պատասխանելով ասեց.

2 Թէ որ փորձենք քեզ մէկ խօսք — ե՛լը՝, կ'դժուարանա՞ս. եւ ո՛վ է կարող ինքն իրան զսպել որ չ'խօսէ։

3 Ահա դու շատերին ես խրատել, եւ տկար ձեռքերը՝ զօրացրել։

4 Սատանողին կանդնեցրել են քո խօսքերը, եւ ծռած ծունկերը դուն ի կաղդուրել ես։

5 Բայց հիմա որ քեզ է պատահել, դժուարանում ես. քեզ դիպաւ, եւ դու վրդովում ես։

6 Մի՞թէ քո երկիւղածութիւնը չէ քո յոյսը, եւ քո ճանապարհների կատարելութիւնը՝ քո ակնկալութիւնը։

7 Ծիշիր, թէ ո՞ր անմեղն է կորել. եւ ո՞րտեղ են արդարները բնաջինջ եղել։

8 Ինչպէս որ տեսայ՝ Հանօրէնութիւն հերկողները եւ տանրաւութիւն սերմանողները նոյնն են հնձում։

9 Աստուծոյ Շունչիցը կորչում են, եւ նորա բարկութեան ոգուցը՝ փշանում։

10 Առիւծին մռնչիները եւ գոռացող — ե՛ն ձայներ խրթնեցա՛ն, եւ կորիւնների ատամները կոտրան։

11 Առիւծը կորչում է առանց որսի, եւ մատակ առիւծի կորիւնները ցրուրվում են։

12 Եւ գաղտուգողի մէկ խօսք ատուցաւ ինձ, եւ իմ ականջը նորանից մի չշունչ առաւ.

13 Ի՞ինչերաւայ երեւակայութիւնների մտայղութիւնների ժամանակին, մարդկանց վերայ խոր քուն ընկնելիս.

14 Երկիւղ պատահեց ինձ եւ դողդողաց, եւ չարժեց իմ բոլոր ոսկերքը.

15 Առաջուս մի ոգի էլ անցաւ, մարմնիս մազերը քամնեցան։

16 Նա կանդնեց, եւ ես չ'ճանաչեցի նորա կերպարանքը, մի երեւոյթ կար աչքիս առաջին, ոսսափիւն եղա՝ եւ ես մի ձայն լսեցի, ըե

17 Եմ՞թէ մարդը Աստուածանից արդար է, կամ մի այր՝ իր Արարչիցը մաքո՞ւր։

18 Ահա, ծնյա իր ծառաներին չէ հաւատում, եւ իր հրեշտակների վերայ պակասութիւն է դնում.

19 Հո՞ւր ւնացին նկաւեղէն աներում բնակողները, որոնց հիմունքը ե՛փոշիի մէջ է, և որոնք ջարդվում են ցեցի նման։

20 Առաւօտից մինչեւ երեկոյ փշրվում են, առանց մէկի ուշադրութեան կորչում են յաւիտեան։

21 Ահա նորանց *լարը կ'կտրուի՞, և նորանք կ'մեռնեն, այն էլ ոչ իմաստութեամբ։

Գ.Լ. Ե

Ամբարիշտը կարճատեւ է գնում, բայց ով որ Աստուծոյ առաջին խոնարհուի, նա կ'փրկուի։

1 Ա՛ղէ կանչիր, արդեօք քեզ պատասխանող կայ. եւ սուրբերից դէպի որի՞ն պիտի դառնաս։

2 Իրաւ՝ ե՛յմարին սպանում է բարկութիւնը. եւ նախանձը մեռցնում է անմիտին.

3 Ես տեսել եմ որ յիմարն արմատացած էր, բայց չուտով անիծել եմ նորա բնակութիւնը։

4 Հեռու կին նորա որդիքը փրկութիւնից, եւ ջարդուեցան դռան մէջ, ու ե՛փրկող չ'կար.

5 Որի հունձքը սոված է ուտում, եւ փուշերի միջիցն էլ յափշտակում նորան, ու ե՛ծարաւները կուլ են՝ տալիս նորանց ստացուածքը։

6 Որովհետեւ հողից չարիք չի դուրս գալ, եւ գետնից թշուառութիւն չի բղխիլ։

—նես. լբ. 3.
ք՝երբ. ժբ. 12.
ե՛նս. լե. 3.
ե՛Գլ. ժե. 1։ Սագ. ժք. 9։
ե՛Առակ. գ. 26.
ե՛Սագ. լե. 23.
ե՛Առակ. իբ. 8։ Գագ. գ. 7, 8։
ե՛Գլ. ժե. 25.

ք՝նս. լ. 23։
ք՝Սագ. ժբ. 6.
ե՛Գլ. լգ. 15։
ե՛նչ. ժե. 15։
ե՛Գլ. բ. 2։ ժե. 4։ լբ. 2։
ե՛Գլ. ժե. 15։ բ Գնա. բ. 4։
ե՛Տես ա Թագ. իբ. 15։
ե՛Գլ. բ. 14։ ժե. 16։

ե՛բ Կար. ե. 1։
ե՛Նն. բ. 7։ գ. 19։ Գլ. լ. 19։
ե՛Սագ. գ. 5, 6։
ե՛Սագ. ժբ. 11։ իբ. 1։
* Կամ՝ վրանի պարանը կը խլուի, կամ՝ փառաւորութիւնը կ'վերցուի.
ե՛Գլ. լբ. 12։

—
—Տես Առակ. ժբ. 16.
ե՛Սագ. չե. 35, 36։ Երեմ. ժբ. 2, 3։
ե՛Սագ. ժժբ. 155։ ժիե. 5։
ե՛Սագ. ժբ. 12։
ե՛Գլ. ժբ. 9։
†Կամ՝ աւարառուն կուլ է

7 Ապա մարդս Աքչուառութեան հաւատար է ծնուած, Քաղե՛ր կրակի կայծերը բարձրանում են թռչելով։
8 Սակայն ես Աստուծոյ մօտ կ՚գառնայի, եւ Աստուծուն կ՚յանձնէի իմ գործը,
9 Որ մեծամեծ բաներ է գործում եւ անքննելի սքանչելիքներ, որոնց թիւ չ՚կայ։
10 Նա անձրեւ է տալիս երկրի երեսին, ու դաշտերի վերայ՝ ջուրեր ուղարկում,
11 Ցածերին բարձրութեան մէջ դնելու համար, որպէս զի սգաւորները բարձրանան ազատուելն։
12 Նա խափանում է խորամանկների հնարները, եւ նորանց ձեռքերը մի յաջողակ բան չեն անում։
13 Նա բռնում է իմաստուններին իրանց խորագիտութիւններում, եւ նենգաւորների խորհուրդն չտապալով խափանւում է։
14 Ցերեկով մութի են հանդիպում, եւ ինչպէս թէ գիշերով խաբխափում են կէսօրին։
15 Նա ազատում է Հազքատին սուրից, նորանց բերանից եւ հզօրի ձեռքից։
16 Եւ յոյսը խեղճի համար յոյս է լինում. եւ անօրէնութիւնը խփում է իր բերանը։
17 Ահա երանելի է այն մարդը, որին Աստուած խրատում է, ուրեմն Ամենակարողի խրատը մի մերժիր։
18 Որովհետեւ նա խոցում է, եւ փաթաթում էլ է. նա զարկում է, եւ նորա ձեռքը բժշկում էլ է։
19 Նա վեց նեղութիւններից քեզ կ՚ազատէ, եւ եօթներորդում չարիք չի դպչիլ։
20 Սովի ժամանակին նա քեզ կ՚ազատէ մահից, եւ պատերազմի մէջ սուրի ձեռքից։
21 Վէզուի խարազանից կ՚ծածկուիս, եւ չես վախենալ այն կործանումից, որ գալու է։
22 Կործանման ու սովի վերայ կը ծիծաղես, եւ երկրի գազաններից չես վախենալ։
23 Որովհետեւ դաշտի քարերի հետ կ՚լինի քո դաշինքը, եւ դաշտի գազանները կ՚խաղաղանան քեզ համար։
24 Եւ դու կ՚իմանաս որ խաղաղութիւնը քո վրանն է, եւ կ՚այցելես քո բնակարանը, եւ պակասութիւն չես գտնիլ։
25 Եւ կ՚գիտենաս որ քո զաւակները շատ են, եւ քո սերունդը՝ երկրի խոտերին պէս։
26 Աճեւորած կ՚գնաս գերեզմանը, ինչպէս որ խուրձը դիզւում է իր ժամանակին։
27 Ահա այս քննել ենք, այսպէս է. մտիկ արա սորան, եւ ինքդ հասկացիր Աքեզ համար։

ԳԼ. Զ

Յոբը արդարացնում է իր գանգատները եւ յանդիմանում իր բարեկամներին իրեւ անդութներ։

1 Եւ Յոբը պատասխանելով ասեց.
2 Ո՛հ եթէ կշռուի կշռուէր իմ տրտմութիւնը, եւ իմ ցաւերը միանգամայն էկշռքի մէջ դրուէին։
3 Որովհետեւ հիմա ծովերի աւազից ծանր է. նորա համար իմ խօսքերը բարբանջանք են.
4 Որովհետեւ Ամենակարողի նետերն ինձանում են, նորանց թոյնը ծծում է իմ հոգին, Աստուծոյ արհաւիրքները չարուել են ինձ դէմ։
5 Մի՞թէ ցիրը կ՚զոայ խոտի կշտին. կամ եզը կ՚բառաչէ իր կերակրի մօտին։
6 Մի՞թէ անհամ բանը կ՚ուտուի առանց աղի, կամ համ կայ ձուի սպիտակուցի մէջ։
7 Այն որ սիրտս չէր ուզում դիպչել, նա է եղել իմ զզուելի ուտելիքը։

չՆե. գ. 17—19; Գլ. ժգ. 1։ ՝Գլ. ք. 10. լ. 3. Սաղ. խ. 5. հբ. 18. Հառվ. ժա. 33. ՟Գլ. իբ. 26. Սաղ. կե. 9, 10. ՟Եբեր. 9. Եբեհմ. ե. 24. ժ. 13. ժգ. 23. ծա. 16. Դատ. ժգ. 16. ՟Ես. Թագ. բ. 7. Սաղ. ՀԺգ. 7. ՟Ածխմ. գ. 15. Սաղ. լգ. 10. Ես. բ. 10.

՟Սաղ. ք. 15. ա Կոր. գ. 19. ՟Ել. Օր. իբ. 29. ՟Եր Օր. իբ. 29. Գլ. ժբ. 25. ՟Սաղ. լե. 10. ՟Սաղ. լ—լա. 20. ՟ա Թագ. բ. 9. ՟Սաղ. ՀԸ. 42. ՟Սաղ. գգ. 12. Առաք. գ. 11, 12. ՟Նեե. Ժե. 1. ՟Եր Օր. լբ. 30. ա Թագ. բ. 6. Ես. լ. 26.

՟Սաղ. լգ. 19. գա. 3. Առաք. իգ. 16. Մատ. ժբ. 21. ՟Սաղ. գա. 10. ՟Սաղ. լգ. 19. լե. 19. ՟Սաղ. լ—լա. 20. ՟Ես. ժա. 9. լե. 9. կե. 25. Եզեկ. լգ. 25. ՟Սաղ. գա. 12. Ովս. բ. 18. ՟Սաղ. ՀԺբ. 2. ՟Սաղ. հբ. 16. ՟Առաք. ք. 11. ժ. 27. ՟Սաղ. ՀԺա. 2. ՟Առաք. ք. 12.

—

՟Գլ. ժե. 7. ՟(Տես Առաք. ժգ. 11.) ՟Առաք. իե. 3. ՟Սաղ. հե. 4. ՟Գլ. ժգ. 13. Սաղ. լբ. 2. ՟Սաղ. իբ. 15, 16։

8 Երանի թէ ուզածս կատարուէր. եւ իմ ակնկալածը տար Աստուած.
9 Եւ հաւանէր Աստուած ինձ ջարդելու, եւ ձեռքն արձակէր ու ինձ կտրէր։
10 Այն ժամանակ դեռ մխիթարութիւն կ'ունենայի, եւ կ'ուռուցէի անխնայ ցաւի մէջ, որ չէմ ուրացել Սուրբի խօսքերը։
11 Ի՞նչ է իմ ոյժը որ դիմանամ. եւ ինչ է իմ վերջը, որ երկայնամիտ լինիմ։
12 Կամ քարերի՞ զօրութիւնն է իմ զօրութիւնը. կամ իմ մարմինը պղինձ է։
13 Կամ չէ՞ որ մեծիս օգնութիւն չ'կայ. եւ յաջողութիւնը հեռացած է ինձանից։
14 Հալածուածս եղողին ողորմութիւն է դէռ իր բարեկամիցը, թէեւ նա Ամենակարողի վախն էլ թողած լինէր։
15 Իմ եղբայրները խաբուում են հեղեղատի պէս, ձորի պէս, որ հեղեղներ են անցել։
16 Որոնք պղտորած են սառից, նորանցում ձիւն է ծածկուած.
17 Տաքանալիս՝ դադարում են, չոգ ժամանակին իրանց տեղերիցը ցամաքում են։
18 Նորանց ճանապարհների գնացքը պտոյտ է տալիս, հասնում են անապատին եւ կորչում են։
19 Թեմայի կարաւանները նայեցին, Սաբայի ճանապարհորդները նորանց յուսացին.
20 Համաչեցին, որ յուսացել էին, մինչեւ այնտեղ գնացին, եւ ամօթահար եղան։
21 Այսպէս հիմա դուք նչինչ էք. տեսաք սոսկալի բան եւ դարսափեցիք։
22 Արդեօք ասե՞լ եմ, Ընէ ինձ համար բերէք, եւ ձեր ստացուածքիցը ընծայ տուէք ինձ համար.
23 Եւ ինձ ազատեցէք իմ թշնամիի ձեռքիցը, եւ բռնաւորների ձեռքից ինձ փրկեցէք։
24 Դուք սովորեցրէք ինձ եւ ես կ'լըռեմ. եւ ինչ որ սխալուել եմ հասկացրէք ինձ։
25 Ինչ թափանցիկ են ուղիղ խօսքերը. բայց ի՞նչ է յանդիմանում ձեզանից եկած յանդիմանութիւնը։
26 Արդեօք մտածո՞ւմ էք խօսքեր յանդիմանել. յուսահատի խօսքերը քամիի նե՞տերը են։
27 Նոյն իսկ որբի վերայ վիճակ կ'գցէիք. եւ ձեր բարեկամին կ'վաճառէիք։
28 Բայց հիմա համեցէք ինձ նայելու, եւ ես մի՞թէ ձեր երեսին սուտ կ'ասեմ.
29 Դարձէք խնդրեմ, որ անիրաւութիւն չլինի. այո, դարձէք, դեռ իմ արդարութիւնը նորանում է։
30 Մի՞թէ իմ լեզուի վերայ անիրաւութիւն կայ. մի՞թէ նիմ քիմքը չէ զանազանում չար բանները։

ԳԼ. Լ

Որբը խնդրում է Աստուածից կամ մահ տալ, կամ խնայել։

1 Զէ՞ որ մարդս զինուորութիւն ունի երկրիս վերայ. եւ նորա օրերը վարձկանի օրերի պէս են։
2 Ինչպէս որ ծառան է չուքի ծարաւում, եւ ինչպէս վարձկանն է իր վարձին սպասում,
3 Այսպէս էլ իմ բաժինը եղան ունայնութեան ամիսներ. եւ ինձ չուառութեան գիշերներ որոշուեցան ինձ համար։
4 Պառկելիս ասում եմ թէ ե՞րբ եմ վեր կենալու, եւ իրիկունը երկարանում է, եւ ես կշտացած եմ լինում մինչեւ առաւօտ պարան պարան անելուց։
5 Մարմինս որդեր եւ հողի կոշտեր է հագել, մորթս ճեղքվում է եւ հալվում։
6 Օրերս մագղից չուտ են վազում, եւ վերջանում են առանց յոյսի։
7 Յիշիր որ Կեանքս քամի է, աչքս միւսանգամ բարիք չէ տեսնելու։
8 Ինձ տեսնողի աչքը ինձ չէ

Ա Կոր. ժ. 13։ Բ Կոր. ա. 12։ Գաղ. բ. 20։ Ա Յովհ. ժէ. 17։ Ա Պետ. դ. 11։ Ա Թես. դ. 13։

Ի Գ Թագ. ժ. 1։ Սաղ. ԽԶ. 10. Եսկ. իէ. 22, 23։ Բ Կոր. ա. 29։ Երեմ. ԺԷ. 3։ Ա Գր. ԺԹ. 4։ Հ Սաղ. դ. 11։ Յ Գր. ԺԲ. 10։

Ա Գր. ժ. 11։ — Գր. ԺԹ. 5, 13։ Սաղ. ՔԲ. 4։ Բ Կոր Գր. ԼԲ. 2։ Եր Որ. իբ. 67։ Գր. ԺԲ. 13։ Բես. ԺԳ. 11։

Ի Գր. Ք. 25։ ԺԳ. 22. ԺԲ. 11։ Սաղ. գ. 6։ ԽԶ. 11։ ՀԽԳ. 4։ Բս. ԼԸ. 12. Լ. 6։ Ա Կո. գ. 14։ Ջ Սաղ. Հզ. 39. ՃՔ. 47։ Ի Գր. ք. 9.

տեսնելու , աչքդ ինձ մարիկ կ'տայ , եւ ես այլ եւս չ'կամ ։
9 Ամպը անցնում է դնում , այնպէս էլ *ոչ-գերեզման իջնողը վեր չի գալ ։
10 Մի՛ւ ամենազամ ետ չի դառնալ իր տունը, եւ Տնորան չի ճանաչիլ նորա տեղը։
11 Ես էլ չեմ զսպելու իմ բերանը , խօսելու եմ հոգուս նեղութեան ժամանակին , դանգատելու եմ ետրտիս դառնութեան ժամանակին ։
12 Ծո՞վ եմ ես միթէ , կամ վիշա՞պ , որ դու վերաս պահապան ես դրել ։
13 Ներբոր ասում եմ , թէ անկողինս ինձ մխիթարելու է , մահիճս կ'տանի իմ գանգատը ։
14 Այն ժամանակ դու ինձ վախեցնում ես երազներով , եւ ցնորքներով դարհուրեցնում ես ինձ ։
15 Որ իմ հոգին ընտրում է խեղդուիլը , եւ մահը՝ քան թէ այս ոսկորներս ։
16 Ես ձանձրացել եմ , յաւիտեան չեմ ապրելու , ինձանից , որովհետեւ օրերս ունայնութիւն են ։
17 Ի՞նչ է մարդը , որ դու նորան մեծարես . եւ որ ուշադրութիւնդ նորան դարձնես ։
18 Եւ նորան այցելես առաւօտ , ամեն վայրկեան նորան փորձես ։
19 Մինչեւ ե՞րբ չես ետ կենալու ինձանից . չե՞ս թող տալու որ թուքս կուլ տամ ։
20 Մեղանչել եմ . ի՞նչ եմ արել քեզ , ով մարդիկ Դիտող . ի՞նչու ես ինձ քեզ համար նշան դրել , որ ես ինձ վերայ բեռ եմ դառել ։
21 Եւ ի՞նչու չես ներում իմ մեղքը , եւ իմ անօրէնութիւնը չես թողում . որովհետեւ հիմա պիտի հողումը պառկեմ , վաղը կ'որոնես ինձ , եւ ես չ'կամ։

ԳԼ· Ը

Բաղդատ առաջին խօսքը՝ Յոբին մխայն ապաշխարելը կ'բերէ. ապաշխարելը կ'նորէնայ։

1 Այն ժամանակ Բաղդատ Սօքեցին պատասխանելով ասեց .
2 Մինչեւ ե՞րբ պիտի այդ խօսես . մինչդեռ մեծ քամի են քո բերանի խօսքերը ։
3 Միթէ Աստուած կ'դարձնէ դատաստանը , կամ Ամենակարողը արդարութիւնը կ'դարձնէ ։
4 Եթէ Որդիդը նորա դէմ մեղանչել են , նա էլ նորանց մատնել է իրանց յանցանքի ձեռքը ։
5 Եթէ դու կանուխ դէպի Աստուած դառնաս , եւ Ամենակարողին աղաչես ,
6 Եթէ դու մաքուր եւ ուղիղ լինիս , նա այն ժամանակ անպատճառ կ'զարթնէ քեզ համար , եւ կ'ապահովացնէ քո արդարութեան բնակարանը ։
7 Թէպետեւ քո սկիզբը պզտիկ լինի , քո վերջը չատ կ'մեծանայ ։
8 Բայց դա՛ղէ հարցրու առաջի սերունդից , եւ ուշ դարձրու նորանց հայրերի քննութեանը ,
9 Որովհետեւ էնինք երէկուանն ենք եւ չենք հասկանում , որովհետեւ աուեր են մեր օրերը երկրի վերայ ։
10 Ահա նորանք քեզ կ'սովորեցնեն եւ քեզ կ'ասեն , եւ իրանց սրտիցը խօսքեր կ'արտասանեն ։
11 Միթէ պտուտն կ'բուսանի առանց տիղմի . կնիւնը կ'աճէ առանց ջրի ։
12 Նա դեռ իր դալարութեան մէջ՝ չկարուած՝ ամեն խոտից առաջ կ'չորանայ ։
13 Այսպէս են բոլոր Աստուծուն մոռացողների ճանապարհները . եւ երկեծաւորի յոյսը պիտի կորչի ։
14 Որովհետեւ նորա վստահութիւնը պիտի կարուի , եւ նորա յոյսը †սարդի †ոստայն է ։
15 Ինա կ'կռնէ իր տանը վերայ , եւ նա չի դիմանալ , նա կ'բռնէ նորանից , բայց նա չի կենալ ։
16 Նա դալար է արեգակից առաջ , եւ նորա ճիւղերը նորա պարտէզիցը վեր ։
17 Նորա արմատները քարակոյտին են

---

*Կամ՝ մահճերի բնակարանն. Գերեզման գոմբք Ես Ծագ. ԺԸ. 23, Ելկ. ը. 18, ի. 9. Ասգ. ՀԳ. 18, ՀՍագ. լԲ. 1, 9. խ. 9, ի՝ Թագ. ա. 10. Գլ. Ժ. 1, ՀԳլ. Բ. 27, Ելկ. Ժ. 1, Ելգ. Ժ. 20. ԺԳ. 6. Սագ. լԲ. 13, Ա Սագ. կը. 9, Հ Սագ. ը. 4. ՀԽգ. 3. Ելբ. ը. 5, Ելգ. ԺԳ. 12. Սագ. խ. 12. Ոգբ. գ. 12, —Ելն. ԺԸ. 25. ը Օբ. ը. 4. Ելգ. Ժ. 20. ԺԳ. 6. Սագ. լԲ. 13, Ա Սագ. կը. 9, Հ Սագ. ը. 4. ՀԽգ. 3. Ելբ. ը. 5, Ելգ. ԺԳ. 12. Սագ. խ. 12. Ոգբ. գ. 12, Ը Սն. ԺԸ. 7. Գլ. լը. 12, 17. Դան. Բ. 14. Հռովմ. գ. 5. Ելգ. ա. 5, 18. Ելգ. Ե. 8. Ժա. 13. իը. 23 Հւն. Ելբ Օբ. գ. 22. լը. 7. Գլ. Ժե. 18. Ելն. խե. 9. = Մն. ԻԲ. 15. Գլ. Ե. 6. Սագ. լԲ. 5. ՀԲ. 11. ՀԽգ. 4. Սագ. ՀՀԲ. 6. Ելբ. Ժ. 5. Ելգ. Ժա. 20. ԺԸ. 14. ԻԵ. 9. Սագ. ՀՀԲ. 10. Առակ. Ժ. 28. Նա. ԱԲ. 5, 6. Ելբբ. ասած Ելգ. ԻԵ. 18.

փաթաթվում, քարերի դէզի մէջն է մանում։
18 Բայց Հերբոր Նորան խլում են իր տեղիցը, Փեղը ուրանում է Նորան, Թէ Ինձ չեմ տեսել։
19 Ահա սա է Նորա ուրախ ճանապարհը, եւ Հնողիցը ուրիշներն են բուսնում։
20 Տես՝ Աստուած չէ մերժում արդարին, եւ չէ բռնում չարերի ձեռքիցը.
21 Մինչեւ որ բերանդ լցնէ ծիծաղով, եւ շրթունքները՝ ցնծութեան ձայնով։
22 Ինչ ատելներն Համօթով պիտի ծածկուին, եւ ամբարիշտների վրանը կ'չքանայ։

Գլ. Թ

Յոբ երկրորդ պատասխանը Ամենակարոյն հետ անկրնչ է վիճել։

1 Եւ Յոբը պատասխանելով ասեց.
2 Իրաւ դիտեմ որ այդպէս է, եւ Մարդս ի՞նչպէս կ'արդարանայ Աստուծոյ մօտ։
3 Եթէ նա ուզէ Նորա հետ վիճել, հազարիցը մէկին չէ կարող պատասխան տալ.
4 Ինա սրտով իմաստուն եւ ուժով զօրեղ է. ո՛վ է դէմ կացել Նորան, եւ ողջ մնացել։
5 Նա որ տեղափոխում է լեռները, եւ Նորանք չ'գիտեն, որ Նորանց տապալում է իր բարկութեան ժամանակին.
6 Ինա որ չարժում է երկիրն իր տեղիցը, եւ Հնորա սիւները դողդողում են.
7 Որ արեւին հրամայում է, եւ Նա չէ ծագում, եւ աստղերը կնքում է.
8 Ինր երկինքը տարածում է միայնակ, եւ գնում է ծովի կատակների վերայ.
9 Ինր արաւ Արջը, Հայկը եւ Բազմաստեղը, եւ Հարաւի չտեմարանները.
10 Որ մեծամեծ բաներ է անում՝ անքննելի, եւ սքանչելիքներ՝ անթիւ։
11 Ինս՝ Նա իմ մօտովը կ'անցնի, եւ ես չեմ տեսնիլ. եւ անց կ'կենայ՝ եւ ես չեմ իմանալ։
12 Տես՝ Եթէ Նա յափշտակէ, ո՛վ Նորան եւ կ'պահէ. ո՛վ կ'ասէ Նորան Թէ Ի՞նչ ես անում։
13 Աստուած իր բարկութիւնը եւ չի դարձնիլ, Նորա տակին կ'խոնարհուին *Ռահաբի օգնականները։
14 Ապա ո՞ւր մնաց որ ես Նորան պատասխանեմ. Ե խօսքերս ընտրեմ Նորա հետ վիճելու։
15 Ինրովհետեւ արդար էլ լինիմ, պատասխան չեմ տալ. իմ Դատաւորին պիտի աղաչեմ.
16 Եթէ ես կանչէի, եւ Նա պատասխանէր. չեմ հաւատալ, Թէ Նա իմ ձայնս կ'լսէ.
17 Նա որ ինձ փոթորիկով կ'փշրէ, եւ Հզուր տեղը կ'չատացնէ իմ վէրքերը.
18 Թող չի տալ ինձ որ չունչ առնեմ. որովհետեւ ինձ դառնութիւններով կ'կշտացնէ։
19 Եթէ բանը զօրաւորի ուժումն է, ահա Նա. իսկ եթէ իրաւունքում, ո՛վ կ'կանչէ ինձ։
20 Եթէ ես արդար լինիմ, բերանս ինձ կ'դատապարտէ. եթէ ես կատարեալ լինիմ, Նա ինձ չանցաւոր կ'անէ։
21 Եթէ ես կատարեալ լինիմ, իմ անձը չեմ ճանաչիլ, կեանքս կ'արհամարհեմ։
22 Մէկ է. Նորա համար ասում եմ Թէ Ինա կորցնում է կատարեալին եւ ամբարշտին։
23 Եթէ հարուածը յանկարծ մեռցնէ, Նա կ'ծիծաղէ անմեղի փորձանքի վերայ։
24 Երկիրը չարագործի ձեռքն է յանձնուել. Հնորա դատաւորների երեսը ծածկում է Նա, եթէ ոչ, ապա ո՛վ է այն Հնորը։
25 Եւ իմ Հօրերը փախան սուրհանդակից արագ. վազեցին՝ բարիք չ'տեսան։
26 Անցան սէգից չինուած նաւերի պէս, Հորսի վերայ յարձակուող արծիւի պէս։
27 Եթէ ասելու լինիմ՝ Մոռանամ դանգաստ, երեսիս փչրուելը Թողեմ եւ զուարճանամ,

---

ՅԳԼ. է. 10։ ր. 9։ Սաղ. լէ. 36.
ՅՍաղ. ԺԱ. 7.
ՀՍաղ. լե. 26։ ՀՓ. 29.
ՅԳԼ. գ. 17. Սաղ. ՀԽԳ. 2։

Հռովմ. գ. 20.
ՅԳԼ. ԺԳ. 5։
Հ Նա. ր. 19, 21։ Ժգ. 13։ Ա՛գ. ր. 6, 21։ Երբ. Ժր. 26։
ՅԳԼ. ԻԳ. 11։
Ի Նե. ա. 6։ Սաղ. ՀԳ. 2, 3։

ՀՆա. ա. 18։ ՅԳԼ. ր. 31 և ԼԵ.
ՅԳԼ. ԻԳ. 8, 9։ ԼԵ. 14։
Հ Նա. Խե. 9. Երեմ. Ժր. 6։
Հռովմ. ր. 20.
* Կամ՝ Հպարտ
ՅԳԼ. Ժ. 13։

ՀՆա. բ. 3։ ԻԳ. 6.
Ի Յոգ. ր. 2, 3. Եզեկ. Խ. 3։
ՀՆա. ր Օր. Ժգ. 19.
ՅԳԼ. է. 6, 7.
Ի Ա՛գ. ա. 8.
Ի ՅԳԼ. է. 13։

28 Այն ժամանակ սարսափում եմ բոլոր ցաւերիցս . գիտեմ որ ինձ անմեղ չես համարիլ ։
29 Ես պիտի ամբարիշտ լինիմ , ուրեմն ինչու համար զուր տեղը տանջուիմ ։
30 Եթէ ձիւնի ջրի մէջ լուացուիմ , եւ մխոթաջրով մաքրեմ ձեռքերս ,
31 Այն ժամանակ էլ ինձ փոսի մէջ կ'կոխէիր , եւ իմ հանդերձքը կ'զզուէին ինձանից ։
32 Որովհետեւ ինձ նման մարդ չէ , որ պատասխանէի քեզ , միասին դատաստան գնայինք ։
33 Մեր մէջտեղը միջնորդ դատաւոր չի լինիլ , որ ձեռքը մեր երկուսի վրայ դնէր ։
34 Թող հեռացնէ իմ վերայից իր գաւազանը , եւ նորա սարսափն ինձ չ'զարհուրեցնէ ։
35 Այն ժամանակ կ'խօսէի , եւ քեզանից չէի վախենալ . որովհետեւ այսպէս՝ ես քեզ չեմ ։

Գլ. Ժ

Յորը գանգատում է , որ Աստուած իր արարածին այսպէս դառն տանջում է ։

1 Հոգիս կեանքիցս ձանձրացել է . թող թողնեմ ինձ համար դանդաղս . խօսեմ իմ հոգուս դառնութեան ժամանակին ։
2 Ասեմ Աստուծուն . ինձ մի դատապարտիր . յայտնիր ինձ թէ ինչի համար ես վիճում ինձ հետ ։
3 Մի՞թէ քեզ հաճելի է , որ հարստահարես , որ արհամարհես ձեռքի աշխատանքը , եւ չարերի խորհրդին լոյս տաս ։
4 Մի՞թէ քո աչքերը մարմնաւոր են . կամ թէ մարդի տեսածին պէս կը տեսնես .
5 Մի՞թէ մարդի օրերի պէս են քո օրերը . կամ թէ քո տարիները՝ մարդի օրերի պէս .
6 Որ իմ յանցանքն ես որոնում , եւ իմ մեղքը՝ քննում ։
7 Թէպէտ յայտնի է որ յանցաւոր չեմ . բայց քո ձեռքից փրկող չ'կայ ։
8 Քո ձեռքերն են ինձ կազմել եւ առեղծել բոլորովին չուրջանակի , եւ դու ինձ խորտակում ես ։
9 Մէկ յիշիր որ ինձ հողի պէս շինեցիր . եւ ինձ հո՞ղ ես դարձնելու ։
10 Դու չ'թափեցի՞ր ինձ կաթի պէս , եւ պանրի պէս թանձրացրիր ։
11 Դու մորթով եւ մսով հագցրիր ինձ , եւ ոսկորներով ու ջիղերով հիւսեցիր ինձ ։
12 Կեանք եւ ողորմութիւն շնորհեցիր ինձ , եւ քո խնամքը պահեց իմ հոգուն ։
13 Եւ սրանց պահեցիր քո սրտումը . գիտեմ որ սրանք քեզ մօտ էին ։
14 Որ եթէ մեղանչեմ , դու ինձ դիտես , եւ իմ մեղքիցը ինձ չ'արդարացնես ։
15 Եթէ ամբարշտութիւն անեմ , ե՛ւմ ինձ . Արդար էլ լինիմ գլուխս չեմ կարող բարձրացնել . լցուած եմ անարգանօք . եւ նայես թշուառութիւնս ։
16 Բարձրանայ էլ , Առիւծի պէս ինձ կ'որսաս , եւ զարձեալ կ'յաղթահարես ինձ .
17 վկաներդ կ'նորոգես իմ առաջին , եւ բարկութիւնդ ինձ դէմ կ'չատացնես . փոփոխութիւններ եւ պատերազմ է հետս ։
18 Ուրիշն երինչու համար ինձ հանեցիր արգանդից . երանի՛ ըն մնած լինէի եւ աչք ինձ չ'տեսնէր ,
19 Որ չ'եղած պէս լինէի , հէնց արգանդիցը գերեզմանը տարուէի ։
20 Թիչ չէ՞ն իմ օրերը . դադարիր եւ ինձ կաց ինձանից , որ մի քիչ հանգչեմ ,
21 Այնտեղ գնալուցս առաջ , որ ետ չեմ դառնալու , խաւարի եւ մահուան տուրի երկիրը .
22 Մառախուղի երկիրը , որ մահուան տուրի խաւարն է նման , եւ կարգ չ'կայ , եւ լոյսը մթին նման է ։

Հաց. ՀԱՔ. 120.
Նկ. ի. 7.
Գծ. իդ. 19.
Երեմ. ը. 22.
Ծագ. գ. 10. Նա. իե. 9. Երեմ. ԼՔ. 10. Հաւմ. ք. 20.
Թագ. ը. 23.
Գկ. ժ. 20—22. լգ. 7. Ած. ԱՔ. 10.
Գկ. է. 16. Ած. գ. 3, 8.
Գկ. է. 11.
Ած. ՀԸ. 8. Նա. կգ. 8.
Թագ. ԺԳ. 7.
Ած. ՀՔ. 1, 2.
Հաց. ՀԱՔ. 73.
Նահ. գ. 19. Նա. կգ. 8.
Ած. ՀՔ. 14—16.
Նա. գ. 11.
Գկ. ք. 12, 15, 20, 21.
Ած. ԻԵ. 18.
Գկ. գ. 10. Նա. Ը. 13. Ած. գ. 10.
Գկ. գ. 11.
Նեհ. Գկ. է. 6, 16; ը. 9.
Գկ. է. 16, 19.
Հաց. Զբ. 13.
Ած. Իգ. 4.

Գլ. ԺԱ

Սոփեր առաջին խօսքը՝ Յորը պէտք է խոնարհի առաջեւ Աստուծոյ առաջին։

1 Այն ժամանակ Սոփար Նաամացին պատասխանելով ասեց.
2 Մի՞թէ չատ խօսքերին պատասխան չի լինիլ, կամ լեզուանի մարդը պիտի արդա՞ր դուրս գայ.
3 Քո բարբանջանքնի՞րը պիտի մարդկանց լռեցնեն, եւ դու ծաղրես, եւ յանդիմանող չլինի՞։
4 Որ ասում ես. Իմ խրատը մաքուր է. եւ խոսակ եմ քո աչքի առաջին։
5 Սակայն երանի թէ Աստուած խօսէր, եւ իր շրթունքը բանար քեզ հետ.
6 Եւ քեզ իմաստութեան գաղտնիքը յայտնէր, որ կրկնապատիկ էր վայելչը. ուրեմն իմացիր որ Աստուած մոռանում է քո անօրէնութեան մէկ մասը։
7 Կարո՞ղ ես Աստուծոյ խորհուրդը գտնել. կամ Ամենակարողի էութեանը հասնի՞լ։
8 Նա երկնքի բարձրութիւնն ունի, ի՞նչ կ'անես դու. դժոխքից խոր է նա, ի՞նչ կ'հասկանաս։
9 Նորա չափը երկրից երկայն է, եւ լայն է ծովիցը։
10 Եթէ նա անց կենայ եւ բանէ, եւ ժողովէ, Ո՞վ նորան ետ կ'դարձնէ.
11 Որովհետեւ նա ճանաչում է խաբեբայ մարդկանց, եւ տեսնում է անօրէնութիւն, եւ ուշը չէ դարձնում։
12 Բայց Վնասճ մարդը մտածում է դատաստան, եւ մի էշայրի էշի ձագն էլ է իրրեւ մարդ ծնվում։
13 Եթէ դու ուղղես քո սիրտը, եւ ձեռքերդ դէպի նորան տարածես,
14 Թէ որ ձեռքումդ անօրէնութիւն կայ, նորան հեռացրու, եւ քո հրաններումը անդգամութիւն թող չբնակուէ։
15 Եւ այն ժամանակ կ'բարձրացնես երեսդ անարատ եւ հաստատ կ'լինես եւ չես վախենալ։
16 Որովհետեւ նեղչտութիւնը կ'մոռանաս, անցած ջրերի պէս միտդ կ'գայ.
17 Եւ կեանքը էկէսօրից պայծառ կը կանդնէ, խաւարուի էլ առաւօտեան պէս պիտի լինի։
18 Եւ դու ապահով կ'լինես, որովհետեւ յոյս կայ. եւ խորը կ'մանես՝ ապահով կ'քնես.
19 Եւ կ'պառկես, ու վախեցնող չի լինիլ. եւ չատերը քեզ կ'աղաչեն։
20 Բայց ամբարիշտների աչքերը պիտի նուաղին, եւ ապաստանը պիտի կորչէ նորանցից, եւ նորանց հոյսը հոգեվարքի է։

Գլ. ԺԲ

Յորի երրորդ պատասխանը՝ նա գաղափարում է իր բարեկամների հպարտ խոսակցութիւնը եւ նորանցից վերադառնց կերպով նկարագրում է Աստուծոյ փառաւոր գործերը։

1 Եւ Յորը պատասխանելով ասեց.
2 Արդարեւ դուք էք հո՞ղ իմաստութիւնը։
3 Ես էլ ձեզ պէս խելք ունիմ, ես ձեզանից պակաս չեմ. եւ այսպիսի բաներ ո՞վ չգիտէ։
4 Իր բարեկամից ծաղր եղող եմ գտել ես, որ Աստուծուն կանչելի, եւ նա պատասխանել. ծաղրվում է արդարը՝ կատարեալը։
5 Թշուառին արհամարհանք է վայելում ապահովի կարծիքի համեմատ, որ պատրաստ է ոտքը սահողի համար։
6 Ապահով են աւազակների վրանները, եւ հանդարտ Աստուծուն բարկացնողներինը, որ կրնեն ի Աստուծուն ասնում է իր ձեռքին։
7 Բայց ա՛ղէ հարցրու անասուններին, որ քեզ սովորեցնեն, եւ երկնքի թռչուններին, որ քեզ իմացնեն։
8 Կամ խօսիր երկրի հետ, եւ նա

-Գլ. գ. 10, ժ. 7։
Ի Եզր. ը. 13։
Ի Սաղ. ճք. 8—10. Ծագ. գ. 11։ Հռոմ. ժ. 33, Ի Գլ. ը. 12, ժբ. 14։ Ի Գլ. ը. 12։ Ի Գլ. գ. 5։

ը — Ի Սաղ. է. 3։
Ի Սաղ. խգ. 20. ՀԲ. 9։ Հիպ. 6։
Ի Գլ. ը. 22։
Ի Տես եմ. գ. 5, 6։ Գլ. իբ. 20. իք. 24։
Ես. կե. 16։
Ի Սաղ. լէ. 6։ ՀԲ. 4։ Ես.

ՀԲ. 8, 10։
Ի Գլ. իգ. 5, 6։ Սաղ. գ. 5. գ. 8։ Առակ. գ. 24։
Ի Գլ. իգ. 16։ ը 0ը. իը. 65։
Հգ. ը. 14։ ՀԲ. 14։
—
-Գլ. ը. 3։

ՀԲ. 4։ Ի. 7։ իգ. 4։ գ. 3։ Ես. իգ. 7։ Ի Սաղ. ժգ. 2։
Ի Գլ. ԺԳ. 10։ ԺԷ. 2, 6։ իա. 3։ ը 4։
Ի Սաղ. գա. 15։
Ի Գլ. իա. 7։ Սաղ. իա. 7։ Ը. 1, 35։ Հգ. 12։ գը. 7։ Երեմ. ԺԲ. 1։ Մ. գ. 15։

քեզ կ'սովորեցնէ , եւ քեզ կ'պատմեն Ծովի ձկները ։
9 Ո՛վ չի հասկանար այս բոլոր բաներովը , որ Տիրոջ ձեռքն է արել այս բաները ,
10 Որ նորա ձեռքին է բոլոր կենդանիի կեանքը , եւ բոլոր մարդկային մարմնի հոգին ։
11 [c]Մի՞թէ ականջը չէ որոշում խօսքերը , եւ [d]ուտող քիմքը՝ համն առնում ։
12 [e]Ալեւորներումն է իմաստութիւնը , եւ երկայն օրերում՝ գիտութիւնը ։
13 [f]Նորանում է իմաստութիւնը եւ զօրութիւնը . խորհուրդը եւ գիտութիւնը նորանն է ։
14 [g]Տես՝ նա կ'քանդէ , ու չի շինուիլ . Էմէկի վերայ կ'կողպէ , ու չի բացուիլ ։
15 [h]Տես՝ նա կապում է ջուրերը , եւ նորանք չորանում են , եւ [i]ցամ է թողում նորանց , ու երկիրը տակն ու վերայ են անում ։
16 Զօրութիւնն ու հանճարը նորա մօտ է , նորանն են մոլորեցնողն ու մոլորեալը ։
17 Նա մարդ է ածում խորհրդականներին կողոպտուած , եւ [k]դատաւորներին՝ յիմարացած ։
18 Նա է թագաւորների կապերը լուծում , եւ նա է նորանց մէջքին գօտի կապում ։
19 Նա մարդ է ածում քահանաներին կողոպտուած , եւ զօրաւորներին կործանում է ։
20 Անվնասապատասխաններից առնում է նա լեզուանիութիւնը , եւ ծերերի խելքը՝ խլում ։
21 [l]Ազնուականների վերայ անարգանք է թափում , եւ զօրաւորների կապը թուլացնում է ։
22 [m]Գարգում է խորերը խաւարից , եւ մահուան ստուերը դուրս է բերում լոյսի մէջ ։
23 [n]Ազգերին [o]յաջողութիւն է տալիս՝ եւ նորանց կորցնում է . փռում է ազգերը եւ նորանց՝ հալածում ։
24 Առնում է երկրի ժողովուրդների գլխաւորների խելքը , եւ մոլորեցնում է նորանց [p]անճանապարհ անապատում ։
25 [q]Նորանք խաւխափում են խաւարում , եւ լոյս չ'ունին . եւ [r]նա նորանց մոլորեցնում է արբածների պէս ։

ԳԼ· ԺԴ

Ցօբը ինքը դատաստանում է իր բարեկամներին Աստծոյ արդարութիւնը եւ սուսումով սկսում է իր գործ խօսել Աստծոյ անեղութեան առաջին։

1 Տես՝ այդ ամէնը տեսել է իմ աչքը , ականջս լսել է եւ հասկացել է ։
2 [s]Ձեր գիտեցածի չափ ես էլ գիտեմ , ես ձեզանից պակաս չեմ ։
3 [t]Բայց ես [u]ձեզ Ամենակարողի հետ խօսել , եւ կ'փափաքէի Աստծոյ մօտ դատ վարել ։
4 Սակայն դուք [v]ստուեր հնարողներ էք , [w]փուճ բժիշկներ էք դուք ամէնքդ։
5 Երանի՛ թէ բոլորովին լռէիք , եւ [x]դա ձեզ համար իմաստութիւն կ'լինէր։
6 Լսեցէք՝ խնդրում՝ իմ խրատը , եւ իմ շրթունքների փաստերին ականջ դրէք ։
7 Աստծո՞յ համար էք [y]անիրաւութիւն խօսում , եւ նորա՞ համար՝ նենգութիւն խօսում ։
8 Մի՞թէ նորան էք երեսպաշտութիւն անում , կամ Աստծո՞յ համար էք փաստաբանում ։
9 Լա՞ւ է որ նա ձեզ քննէ , կամ նորան խաբելո՞ւ էք [z]ինչպէս մարդս խաբում են ։
10 Անպատճառ նա ձեզ կ'յանդիմանէ , եթէ ծածուկ էլ երեսպաշտութիւն անէք ։
11 Մի՞թէ նորա վեհութիւնը ձեզ չի զարհուրեցնելու եւ նորա երկիւղը ձեզ վերայ ընկնելու ։
12 Ձեր յիշատակութիւնները մոխրի առակներ են . ցեխի պատնէշներ՝ ձեր պատնէշները ։

---

[a] Ելս. ժգ. 21. Դան. ե. 23. Գոբ. ժէ. 28.
[b] Ղեւ. լգ. 3.
[c] Ղեւ. ը. 30.
[d] Ղեւ. ը. 7.
[e] Ղեւ. լգ. 5.
[f] Ղեւ. ժա. 10.
[g] Եսա. իբ. 33. Յոյս. գ. 7.
[h] Ելս. ժգ. 21. Դան. ե. 23. Գոբ. ժէ. 28.
[i] Ղեւ. ը. 30.
[k] Ղեւ. ը. 7.
[l] Ղեւ. լգ. 5.
[m] Ղեւ. ժա. 10.
[n] Եսա. իբ. 33. Յոյս. գ. 7.
[o] Ելս. ժգ. 21. Դան. ե. 23. Գոբ. ժէ. 28.
[p] Ղեւ. ը. 30.
[q] Ղեւ. ը. 7.
[r] Ղեւ. լգ. 5.
[s] Ելս. ժգ. 21. Դան. ե. 23. Գոբ. ժէ. 28.
[t] Ղեւ. ը. 30.
[u] Ղեւ. ը. 7.
[v] Ղեւ. լգ. 5.
[w] Ղեւ. ժա. 10.
[x] Եսա. իբ. 33. Յոյս. գ. 7.
[y] Ելս. ժգ. 21. Դան. ե. 23. Գոբ. ժէ. 28.
[z] Ղեւ. ը. 30.
[a] Ելս. ժգ. 21. Դան. ե. 23. Գոբ. ժէ. 28.
[b] Ղեւ. ը. 30.
[c] Ղեւ. ը. 7.
[d] Ղեւ. լգ. 5.
[e] Ելս. ժգ. 21. Դան. ե. 23. Գոբ. ժէ. 28.
[f] Ղեւ. ը. 30.
[g] Ղեւ. ը. 7.
[h] Ղեւ. լգ. 5.
[i] Ղեւ. ժա. 10.
[k] Եսա. իբ. 33. Յոյս. գ. 7.
[l] Ելս. ժգ. 21. Դան. ե. 23. Գոբ. ժէ. 28.
[m] Ղեւ. ը. 30.
[n] Ղեւ. ը. 7.
[o] Ղեւ. լգ. 5.
[p] Ղեւ. ժա. 10.
[q] Եսա. իբ. 33. Յոյս. գ. 7.
[r] Ելս. ժգ. 21. Դան. ե. 23. Գոբ. ժէ. 28.
[s] Ղեւ. ը. 30.
[t] Ղեւ. ը. 7.
[u] Ղեւ. լգ. 5.
[v] Ղեւ. ժա. 10.
[w] Եսա. իբ. 33. Յոյս. գ. 7.
[x] Ելս. ժգ. 21. Դան. ե. 23. Գոբ. ժէ. 28.
[y] Ղեւ. ը. 30.
[z] Ղեւ. ը. 7.

43 Լռեցէք ինձ մօտ, որ խօսիմ ես, եւ ինձ վերայ ինչ որ ինի՝
44 Ինչու համար համարձնես առաքեալքս կրեմ, եւ Հնդիկ ազգիս մէջը դնեմ.
45 Տես՝ Էք որ ինձ սպանէ, ես նորան եմ յուսալու, միայն իմ ճանապարհները նորա առաջին պաշտպանեմ՝
46 Նաեւ նա է իմ փրկութիւնը, որ կեղծաւորը նորա առաջին չի գալ՝
47 Լաւ լսեցէք իմ խօսքը, եւ իմ բացատրութիւնը ձեր ականջներին հասնէ՝
48 Ահա ես դատս կարգի եմ դրել, գիտեմ, որ արդար եմ լինելու՝
49 Ո՞վ է որ ինձ հետ վիճէ. որ հիմա լռէի եւ մնռնէի՝
20 Միայն այս երկու բանը մի անիր ինձ, այն ժամանակ չեմ թաքչուիլ քո երեսիցը.
21 Զեռդ ինձանից հեռացրու, եւ քո երկիւղն ինձ չ'զարհուրեցնէ՝
22 Ցետոյ կանչիր, եւ ես պատասխանեմ, կամ ես խօսեմ, եւ դու պատասխան տուր՝
23 Ո՞րչափ են իմ անօրէնութիւններն ու մեղքերը, իմ յանցանքն ու մեղքը իմացրու ինձ՝
24 Ինչու համար ես երեսդ ծածկում, եւ ինձ թշնամի համարում քեզ՝
25 Միթէ տերեւ քշուած տերեւին ես վախեցնում, կամ թէ չոր մղեղին ես հալածում՝
26 Որովհետեւ դու ինձ դառնութեան վճիռ ես տալիս, եւ ինձ ժառանգութիւն ես տալիս իմ երիտասարդութեան անօրէնութիւնները՝
27 Ոտքերս դնում ես կոճղում, եւ դիտում ես իմ բոլոր ճանապարհները, ոտքիս չափերին գծեր ես փորում՝
28 Որ փտածի պէս վայր է ընկնում, ինչպէս ցեց կերած հագուստ է՝

ԳԼ. ԺԴ

Ցորը գանգատում է որ մարդս փուճ է եւ զուր է մխիթարութիւն խնդրում՝

1 Կնկանից ծնուած մարդը կարճ կեանք ունի եւ էլիքն է ցաւով՝
2 Ելմաղկի պէս ծլում է եւ թօթափում է, եւ փախչում է առուերի պէս՝ չէ կանգնում՝
3 Մանաւանդ տմի այսպիսու վերայ էլ բանում ես աչքերդ, եւ Էրնձ տանում ես դատաստան քեզ հետ՝
4 *Երանի՛ թէ Էմէկ մաքուրը յառաջ գար անմաքուրից՝՝. բայց ոչ մէկն էլ չէ՝
5 Որովհետեւ նորա օրերը որոշուած են, նորա ամիսների թիւը քեզ մօտ է, սահման ես դրել նորա համար, եւ նա չի անցնիլ՝
6 Ուրեմն Էերեսդ դարձրու նորանից որ հանգչէ, Էմինչեւ որ վարձկանի պէս լրացնէ իր օրը՝
7 Որովհետեւ ծառն էլ տակաւին յոյս ունի. եթէ կորուի, դարձեալ կ'ծլի, եւ նորա ճիւղերը չեն պակասիլ՝
8 Թէեւ նորա արմատը հողումը ծերացած լինի, եւ նորա բունը մեռած լինի փոշիի մէջ՝
9 Եւ ջրի հոտիցը էլի կ'ծաղկի եւ ճիւղեր կ'արձակէ Նոր տնկուածի պէս՝
10 Բայց մարդս մեռնում է ընկնում, եւ մարդս վախճանւում է, եւ ո՞ւր է՝
11 Ջուրերը ծովակիցը հոսում են, եւ գետը ցամաքում չորանում է՝
12 Այնպէս էլ մարդս պառկում է եւ վեր չէ կենում. Էմինչեւ երկինքն էլ չ'լինի, վեր չեն կենալ, եւ իրանց քնիցը չեն զարթնել՝
13 Երանի՛ թէ ինձ դժոխքումը ծածկէիր, թաքցնէիր մինչեւ քո բարկութեան անցնելը, ինձ սահման որոշէիր եւ յետոյ ինձ յիշէիր՝
14 Եթէ մարդս մեռաւ, մի՞թէ կ'կենդանանայ. պատերազմիս բոլոր օրերը

ԲՂԼ. ԺԲ. 4։
ԲԴԱՍ. ԺԲ. 3. — ՓԱՂ. ԼԸ. 21։ ՍԱՂ. ՀԺԲ. 109.
ՔԱՒԱԿ. ԺԳ. 32։
ՅՂԼ. ԼԷ. 3։
ՅՂԼ. ԼԳ. 6. ԵՒ. Ա. 8։
ԻՂԼ. ՔԳ. 34։ ԼԳ. 7. ՍԱՂ. ՃԲ. 10։
ԵՐ ՕՐ. ԼԲ. 20։ ՍԱՂ. ԺԳ. 1։
ԽՂ. 24։ ԺԸ. 14։
Ի ՕՐ. ԼԲ. 42։ ՀԱՄԲ. Ա. 21։
ԳԼ. ԺԳ. 9. ԺԲ. 11. ԼԳ. 10։
ՀՈՎՍ. Ա. 4. ԵՒ. ԽՐ. 3։
ՅՂԼ. Ի. 11։ ՍԱՂ. ԽԲ. 7։
ՀՂԼ. ԼԳ. 11։
—
—ՂԼ. ԺԱ. 14։ ԼԲ. 4. ՄԱՍ. Ժ. 11.

ԲՂԼ. Ե. 7։ ԺԱ. Ը. 23։
Ի ՍԱՂ. Ը. 5, 6, 9. Ճգ. 15։
ԵՒ. Խ. 6, 7։ ՍԱԿ. Ա. 10։
Ա ԳԼՈՒ. Ա. 24։
ՐՍԱՂ. ՀԺԳ. 3։
Ի ՍԱՂ. ՀԺԳ. 2.
*ԵՒ. Ա՝ՆԱՔՈՒՐԻՑ ՈՉ Է ԿԱՐՂ ՄԱՔՈՒՐԸ ՀԱՆԵԼ. ՀՈՒՆ. Ե. 3։ ՍԱՂ. Ծ. 3։
ՅՈՎ. Գ. 6։ ՀԱՄԲ. Ե. 12։ ԵՓԵՍ. Բ. 3.
Ի ԿՂԼ. Ե. 1։
Ը ՂԼ. Է. 16, 19. Ժ. 20։ ՍԱՂ. ՃԲ. 13.
ՔՂԼ. Ե. 1.
Ի ՍԱՂ. ՀՐ. 26։ ԵՒ. ԺԱ. 6։ ԿԵ. 17։ ԿԷ. 22. ԴԱՆ. Գ. 21

Նպաստելու եմ, մինչեւ որ իմ նորոգուիլը գայ։
15 Դու մէկ կանչէիր, եւ ես քեզ պատասխան տայի, եւ դու կ'հաճէիր քո ձեռքի գործին։
16 Իմոյհետեւ դու հիմա հաչվում ես իմ քայլերը. իմ մեղքը չես պնդում։
17 Դնքուած է ծրարի մէջ իմ մեղքը, եւ դու աւելացրել ես դէպ իմ մեղքի վերայ։
18 Եւ մինչեւ անգամ սարը ընկնում փչրվում է, եւ ապառաժը փոխվում է իր տեղիցը,
19 Ջուրերը մաշեցնում են քարերը, նորա հոսանքները ողողում են երկրի հողը. բայց դու մարդիս յոյսը փչացնում ես։
20 Դու նորան յաղթահարում ես յաւիտեան. եւ նա գնում է, նորա դէմքը փոխելով, բաց ես թողում նորան։
21 Նորա որդիքը պատիւ ունին՝ նա չ'գիտէ. կամ անարգ են՝ նա նորանց չէ տեսնում։
22 Միայն նորա վերայի մարմինն է ցաւում, եւ նորա հոգին՝ նորանում սգամում։

ԳԼ. ԺԵ

Եղիփազ երկրորդ խօսքը՝ նա յանդիմանում է Յոբի յանդգնութիւնը եւ նկարագրում անբարի քրտաւութիւնը։

1 Ա յն ժամանակ Եղիփազ Թեմանացին պատասխանելով ասեց.
2 Միթէ մէկ իմաստուն օդանման դիտութիւն կ'պատասխանէ, եւ իր փորը արեւելեան քամիով կ'լեցնէ.
3 Անպիտան բաներով փաստաբանելով. եւ անօգուտ խօսքերով։
4 Մանաւանդ որ երկիւղածութիւնը խափանում ես, եւ արգելում ես աղօթքն առ Աստուած։
5 Որովհետեւ անօրէնութիւնդ սորեցնում է սովորեցնում բերանիդ, եւ դու ընտրեցիր նենգաւորների լեզուն։
6 Քեզ քո բերանն է դատապարտում, եւ ոչ թէ ես. եւ քո շրթունքը վկայում են քեզ դէմ։
7 Դո՞ւ ես ծնուել իրրեւ առաջին մարդը, եւ բլուրներից առաջ ես ստեղծուել։
8 Աստուծոյ խորհրդո՞ւմն էիր ականջ դնում, թէ իմաստութիւնը քեզ մօտ ես հաւաքել։
9 Ինչ գիտես դու, որ մենք չ'գիտենք. դու ինչ ես հասկանում, որ մենք չ'ունենայինք։
10 Մեզ մօտ ծեր էլ կայ՝ ալեւոր էլ, որ քո հայրերից տարօրք են։
11 Միթէ քեզ քիչ են երեւում Աստուծոյ մխիթարութիւնները, եւ քեզ հետ խոսքերը մեղմ խօսքերը։
12 Ուր է տանում քեզ քո սիրտը, եւ ինչ են ակնարկում քո աչքերը։
13 Որ հոգիդ Աստուծոյ դէմ ես դարձրել, եւ այդպէս խօսքեր ես հանում բերանիցդ։
14 Մարդս ինչ է՝ որ մաքուր լինի, եւ կնկանից ծնուածը՝ որ արդարանայ։
15 Ահա՝ նա իր սրբերին էլ չէ հաւատում, եւ երկինքն էլ մաքուր չէ նորա աչքի առաջին։
16 Բայց մանաւանդ գարշելի ու պիղծ է մարդս, որ անօրէնութիւնը ջրի պէս է խմում։
17 Ես քեզ իմացնեմ, ինձ լսիր. եւ իմ տեսածը պիտի պատմեմ.
18 Ինչ որ իմաստուններն յայտնեցին, եւ չ'ծածկեցին հայրերից ոչնչը։
19 Երկիրը մինակ նորանց արուեցաւ, եւ նորանց մէջ մէկ օտարական չ'անցաւ, ինչ
20 Ջարդ տանջվում է իր բոլոր օրերում, եւ թիւ տարիք են պահուած բռնաւորի համար։
21 Սարսափների ձայն կայ նորա ականջներում. խաղաղութեան ժամանակին աւերիչը գալիս է նորա վրայ։
22 Նա չէ հաւատում թէ խաւարիցը կ'ազատուի, եւ նա պահուած է սուրի համար։

Ա Գլ. ԺԳ. 15։
Ա Գլ. ԺԳ. 22։
Բ Գլ. Ա. 6, 14։ ԼԱ. 4։ Սաղ. Ե. 21։
ԺԳ. 8։ ՀՔ. 1—3։ Առակ. Ե. 21։
Ծբ Ծբ. ԼԲ. 31։
Ա ՅՈՎ. Բ. 5։ ԱՄ. ԿԲ. 16։
—ՂԱՏ. ԺԲ. 22։
ԲՍԱՂ. Գ. 3։
Է Հռով. ՅՈՎ. 34։ Ա Կոր. Բ. 11։
Գ Գլ. ԺԳ. 3։
Է Գլ. ԺԲ. 12։ ԼԲ. 6, 7։
ԷԶ ԹԱԳ. Բ. 46։ Բ ՄԱԿ. Գ. 36։ Գլ. ԺԳ. 4։ ՍԱՂ. ԺԳ. 3։
Ի Գլ. Գ. 18։
Ը Գլ. Գ. 19։ Բ. 14։ ՍԱՂ. ԺԳ. 3։ ԺԳ. 3։
Ի Գլ. ԺԲ. 7։ Առակ. ԺԲ. 24։
Ի Գլ. Բ. 8։
ԼՍԱՂ. Գ. 17։
ԼՍԱՂ. Գ. 12։
Ե ՓԱՌ. Ե. 3։

23 Նա թափառում է հացի համար՝ ա-
ւելով՝ ո՞ւր է. գիտէ որ խաւար օրը
կ'սպին պատրաստ է։
24 Նորան զարհուրեցնում են նեղու-
թիւնն ու տառապանքը. նորանք յաղ-
թահարում են նորան պատերազմի
պատրաստ թագաւորի պէս։
25 Որովհետեւ նա իր ձեռքը մեկնեց
Աստուծոյ դէմ, եւ Ամենակարողի դէմ
հպարտացաւ։
26 Յարձակուեցաւ նորա վերայ՝ բար-
ձրապարանոց իր ասպարների թանձր
գմբէթներովը։
27 Որովհետեւ նա ծածկեց իր երեսը
ճարպովը, եւ իւղ կապեց երիկա-
մունքների վերայ։
28 Եւ նա բնակուեց աւերակ քաղաք-
ներում այնպիսի անուրում, որոնց
մէջ բնակող չ'կայ, որ պատրաս-
տուած են քարակոյտեր դառնալու։
29 Նա պիտի չ'հարստանայ, եւ նորա
առացուածքը հաստատ պիտի չ'մնայ,
եւ նորանց ապրանքը պիտի չ'տարած-
ուի երկրիս վերայ։
30 Մութիցը չի հեռանայ նա, նորա
ճիւղերը կ'չորացնէ բոցը, եւ նա պի-
տի ոչնչանայ իր բերանի շունչովը։
31 Հին ունայնութեան չ'հաւատայ,
ինքն իրան է խաբում. որովհետեւ
ունայնութիւնն է նորա վարձքը։
32 Դեռ օրը չէ, նա ախտանում է.
եւ նորա ոտները չեն կանայիլ։
33 Նա դէն է գցում ինչպէս որթն իր
ազոխը, կամ ինչպէս ձիթենին թօ-
թափում է իր ծաղիկները։
34 Որովհետեւ կնդծաւորների ժողովքը
ամայի պիտի լինի, եւ կրակը պիտի
լափէ կաչառ առնողների վրանները։
35 Նորանք թշուառութիւնով յղի են
եւ անօրէնութիւն կ'ծնանն եւ նորանց
ներքը խարէութիւն է պատրաստում։

ԳԼ. ԺԲ

Յոբ յորդորդ պատասխանը իր անմեղութիւնը ցոյց տալով յոյժ գնում է Աստուծոյ վերայ։

1 Եւ Յոբը պատասխանելով ասեց.
2 Ես սորանց նման շատ բաներ եմ
լսել, դուք ամենքդ՝ ձանձրացուցիչ
մխիթարողներ էք։
3 Մի՞թէ վերջ կայ դատաւոր խօսքե-
րին, կամ թէ քեզ ի՞նչ է գրգռում որ
պատասխանես։
4 Ես էլ ձեզ նման կ'խօսէի, եթէ ձեր
հոգին իմ հոգիի տեղը լինէր. ձեզ
դէմ խօսքեր կ'շարադրէի, եւ գլուխս
կ'շարժէի ձեզ վերայ.
5 Ձեզ կ'քաջալերէի իմ բերանովը, եւ
իմ շրթունքների շարժումը կ'սփոփէր։
6 Թէ խօսեմ էլ՝ ցաւս չի փարատուիլ.
եւ լռեմ էլ՝ ի՞նչ կ'գնայ ինձանից։
7 Բայց հիմա նա ինձ հոգնեցրել է.
դու ամայի ես արել իմ բոլոր ընտա-
նիքը։
8 Դու ինձ խորշոմացրել ես, — վե-
կայութիւն է դառել. եւ իմ նիհարու-
թիւնն ինձ դէմ վեր է կացել, երես-
սիս յանդիմանում է ինձ։
9 Նորա բարկութիւնը պատառում է
եւ թշնամանում ինձ դէմ. նա կըր-
ճտում է ինձ վերայ իր ատամներովը,
իբրեւ իմ թշնամի սրել է աչքերը
ինձ դէմ։
10 Իրանց բերանը բացել են ինձ վե-
րայ. նախատինքով խփում են ծնօտ-
ներիս, համկատել ժողովուել են ինձ
դէմ։
11 Աստուած ինձ մատնել է անզգա-
մին, եւ ինձ գցել է չարերի ձեռքը։
12 Հանգիստ էի ես, բայց նա ինձ փը-
շուր փշուր արաւ, եւ բռնեց վզիցս
ու ջախջախեց ինձ, եւ ինձ նշան
շինեց իրան համար։
13 Ինձ շրջապատեցին նորա աղեղնա-
որները, նա ճղռատում է իմ երիկա-
մունքներն ու չէ խնայում. լեղիս
գետինն է թափում։
14 Նա ինձ պատառում՝ պատառ պա-
տառ է անում. քաջազուն պէս ինձ
վերայ է յարձակվում։
15 Քուրձ փակցրի ես իմ մորթի վե-
րայ, եւ իմ եղջիւրը հողով աղտա-
տեցի։
16 Երեսս կարմրատել է լալուցս. եւ

ա Սաղ. ծթ. 15, հթ. 10, Նկ. ժբ. 13, Ես. ծթ. 4, գ Գլ. իբ. 16; Սաղ. ծե. 23, հբ. 24, դ Սաղ. է. 14; Ես. ծթ. 4; — Գլ. ժգ. 4; ե Սաղ. իբ. 7; հթ. 25, Եսայ. է. 23, Ողբ. բ. 15; զ Գլ. ժ. 16, 17, ժբ. 4; Ողբ. գ. 1; Ամվ. ա. 11, է Սաղ. լե. 10; լէ. 12, ը Գլ. ժգ. 24, թ Սաղ. իբ. 13; Ես. ե. 14; ժ Ողբ. գ. 30; ի Սաղ. լե. 13, լթ. 8, Գլ. ա. 15, 17, ի Գլ. ե. 20; Ողբ. գ. 12, լ Սաղ. հե. 10.

արտեւանունքիս վերայ մանուշակ սուրբ կայ ։
17 Թէեւ ձեռքերուս անօրէնութիւն չ'կայ , եւ աղօթքս մաքուր է ։
18 Երկի՛ր , մի ծածկիր իմ արիւնը . եւ չ'ծող տեղ չ'լինի իմ աղաղակին ։
19 Հիմա էլ ահա Վերկնաբնակն է իմ վկան , եւ իմ փաստաբանը բարձրութեան է ։
20 Ինձ ծաղր անողներն իմ բարեկամներն են . իմ աչքն արտասուում է դէպի Աստուած .
21 Որ վճռէր մարդիս համար Աստուծոյ դէմ , եւ մարդի որդին՝ իր ընկերի դէմ ։
22 Որովհետեւ այս մի քանի տարիները կ'վերջանան , եւ ես կ'գնամ այն ճանապարհը , որով ետ չեմ դառնալ ։

ԳԼ· ԺԷ

Յոբը իր յոյսը միայն Քրիստոսի եւ իր առաքին միայն դերեզման է տեսնում։

1 Շունչս նուաղել է , օրերս հանգչում են . ՚դերեզմաններն պատրաստ են ինձ համար ։
2 Զի՞ որ ծաղրածուներն ինձ մօտ են , եւ իմ աչքը անդադար դէմառմ է նոքանց Ընակառակութիւններն ։
3 Ապահովիր , դու իմ երաշխաւորը եղիր քեզ մօտ . Ո՞վ կայ որ ձեռքիցս բռնէ ։
4 Որովհետեւ դու ծածկեցիր իմաստութիւնը նորանց սրտիցը , դորա համար դու չես բարձրացնել նորանց ։
5 Ով որ կողոպտուելու մատնէ իր ընկերներին , նորա որդկանց աչքերը պիտի նուաղին ։
6 Եւ նա ինձ Տառակ է չինել ժողովուրդներին , եւ ես զզուանք եմ դառել նորանց առաջին ։
7 Նաեւ պղտորել է աչքս տրտմութիւնից , եւ բոլոր անդամներս ստուերի պէս են ։
8 Ուղիղները սոսկում են սորա վերայ , եւ անմեղը զրդռւում է կեղծաւորի պատճառով ։
9 Իսկ արդարը պինդ կ'բռնէ իր ճանապարհը , եւ Ըմաքուր ձեռք ունեցողը քանի գնայ կ'զօրանայ ։
10 Բայց դուք ամէնքդ էլ Ղարձեալ եկէք , եւ ես ձեզանում իմաստուն չեմ գտնում ։
11 Ըօրերս անց են կացել , խափանուել են իմ դիտաւորութիւններն իմ սրտի խորհուրդները ։
12 Դիշերը փոխում են ցերեկի , Ըէ՚ Ըե լոյսը մօտ է՝ խաւարի առաջին ։
13 Թէեւ սպասեմ , դժոխքն է իմ տունը . խաւարումը պիտի ձգեմ իմ անկողինը ։
14 Ապականութեանը կանչեցի՝ Դու իմ հայրն ես . որդերին՝ իմ մայրն ու քոյրն է ։
15 Եւ հիմա ո՞ւր է իմ յոյսը . եւ իմ յոյսը ո՞վ է տեսնելու ։
16 *Դերեզմանի նիգերի մօտ պիտի իջնէ , երբոր միասին կ'հանգստանանք հողի վերայ ։

ԳԼ· ԺԸ

Բաղդատ երկրորդ խօսքը՝ յանդիմանում է Յոբին եւ պնդում թէ ամբարիշտը կ'կորչի։

1 Եւ Բաղդատ Սօքեցին պատասխանելով ասեց .
2 Ե՞րբ պիտի վերջ տաք այդ խօսքերին , հասկացէք , եւ նորանից յետոյ խօսենք ։
3 Ինչու համար ՚անասնի պէս համարուինք , եւ յիմա՞ր լինինք ձեր աչքի առաջին ։
4 Ով իր անձն Էրան բարկութիւնով պատառող , մի՞թէ քո պատճառով պիտի երկիրը ձգուի , եւ ապառաժը փոխադրուի իր տեղիցը ։
5 Էնչուչա պիտի հանդչի ամբարշտի լոյսը , եւ նորա կրակի բոցը լոյս պիտի չ'տայ ։
6 Էլոյսը պիտի խաւարէ նորա վրանումը , եւ նորա ճրագը պիտի հանգչի նորա վերայ ։
7 Նորա զօրութեան քայլերը պիտի նեղուին , եւ Ինորան պիտի ձգէ իր խորհուրդը ։
8 Որովհետեւ նա Էիր ոտքերովը ընդ-

ՂԳԼ· ԼԸ· 9։ ՏԱՒ ՅՕՆ· Գ· 10։ Ռաղ· կգ· 18, 19։ Ի՚ՀԱՒՄ· ա· 9։ ՅԳԼ· լ· 35։ ՅՈՂ· Գ· 10։ ՅՈՒ· ԼՒԼ· 9։ ՅՈՂ· ԺԲ· 5։ — ՌԱՂ· ԺԲ· 3, 4։ ԲՈ ՅԱՓ· ա· 6, 7։ Է ՌԱՂ· Գ· 1։ ՂԳԼ· Լ· 9։ ՌԱՂ· ԽԳ· 11։ ՆՈՒ· ԽԳ· 4։

ՂԳԼ· Գ· 29։ ՅԳԼ· Ե· 6։ Բ· 25։ * ԿԱՄ՚ ՄՈՒՏՔԵՐԻ ԲՆԱԿԱՐԱՆԻ· ԴԵՐԲ՚· ԳԺՈՒՔԻ — ՌԱՂ· ՀԳ· 22։ — ՌԱՂ· ԺԸ· 9։ Է ԳԼ· ԻՈ· 17։ ՌԱՂ· ԺԳ· 9։ Բ· 20։ ԽԳ· 20։ ՂԳԼ· Ը· 22։ Ի ԳԼ· Ե· 13։ ՂՂ· ԻԲ· 10։ ՌԱՂ· Բ· 15։

կել է ուսկանը , եւ ցանցի վերայ է գնում ։
9 Վարմը կ՚բռնէ Նոբ զարշապարը , *յարը կ՚զօրանայ Նորա վերայ՝։
10 Նորա թակարդը թաքցրուած է հողումը , եւ Նորա որոգայթը՝ ճանապարհի վերայ ։
11 Հեշտրջանակի զարհուրեցնում են Նորան արհաւիրք , եւ Նորան աստանդական են անում Նորա քայլափոխներումը ։
12 Նորա զօրութիւնը պիտի սովածանայ , եւ Հկորուստը պատրաստ է Նորա կչտին ։
13 Ուսէ Նորա մորթի կապերը , Նորա կապերը մահուան անդրանիկին ուսէ ։
14 Ըպիտի կորուի Նորա վրանից իր վստահութիւնը , եւ սա Նորան պիտի քշէ զարհուրանքի թագաւորի մօտ ։
15 Նորա վրանումը չբնակուի պիտի բնակուէ , որովհետեւ Նորանը չէ , Նորա բնակարանի վերայ ծծումբ պիտի սերմուի ։
16 Ֆնդակիցը պիտի չորանան Նորա արմատները , եւ վերեւիցը պիտի թոռոմն Նորա ճիւղերը ։
17 Ենորա յիշատակը պիտի կորչէ երկրիցը , եւ Նորա անունը պիտի չլինի հրապարակներին վերայ ։
18 Նորան պիտի լուսիցը խաւարի մէջ քշեն , եւ աշխարհիցը պիտի հալածեն Նորան ։
19 Ոչ զաւակ՝ ոչ թոռն պիտի լինի Նորա համար իր ազգումը , եւ ոչ մնացորդ պիտի չլինի Նորա բնակարաններումը ։
20 Ենորա օրուան վերայ պիտի զարհանան հետինները , եւ առաջիններն պիտի դողով բռնուին ։
21 Իրաւ որ սա պիտի լինի ամբարշտի բնակարանները , եւ Նա է Աստուծուն չ՚ճանաչողի տեղը ։

Գլ· ԺԲ

Յոբ հնդկերդը պատասխանը՝ գանգատում է իր բարեկամների անգթութիւնից, նկարագրում է Աստ բռնաւորութիւնը, բայց վերջը յոյս է յայտնում թէ իր փրկիչը կհղանայ է։

1 Եւ Յոբը պատասխանելով ասեց ։
2 Մինչեւ ե՞րբ պիտի վշտացնէք իմ հոգին , եւ ինձ փշրէք խօսքերով ։
3 Ահա տասն անգամ ինձ մեղադրեցիք · չէ՞ք ամաչում՝ ինձ ապշեցնում էք ։
4 Եւ եթէ ես իրաւ սխալուել եմ , ինձ մօտ կ՚մնայ իմ սխալմունքը ։
5 Կամ յիրաւի ուզում էք Բամբարտաւանել ինձ վերայ , եւ յանդիմանում էք ինձ իմ մի յանցանքի համար ։
6 Իմացէք ուրեմն որ Աստուած է ինձ կործանել , եւ իր ցանցումը ինձ պատել ։
7 Ահա ես ազաղակում եմ՝ զրկանք , եւ պատասխան չեմ առնում , բողոքում եմ , բայց իրաւունք չ՚կայ ։
8 Էճանապարհս կապել է նա , եւ չեմ կարողանում անցնել , եւ իմ շաւիղների վերայ խաւար է դրել ։
9 Ֆփառքս հանել է ինձանից , եւ թագը վեր առել գլխիցս ։
10 Ինձ քանդել է չորջանակի , որ ես գնամ , եւ ծառի նման պոկել է իմ յոյսը ։
11 Նա վառել է իր բարկութիւնն ինձ դէմ , եւ Ինձ իր թշնամիներին նման է համարում ։
12 Նորա գունդերը միասին եկան , եւ իրանց ճանապարհները Հկազմեցին ինձ դէմ , եւ բանակուեցան իմ վրանի չուրջը ։
13 Ինձ եղբայրներին հեռացրել է ինձանից , եւ իմ ծանօթներն էլ օտարացել են ինձանից ։
14 Ինձ ձգել են իմ ազգականները , եւ իմ ճանաչները մոռացել են ինձ ։
15 Իմ տան բնակողներն ու իմ աղախիններն օտար համարեցին ինձ . ես մի օտարական եմ դառել Նորանց աչքին ։
16 Ծառայիս կանչում եմ , եւ Նա չէ պատասխանում . իմ բերանովն պիտի աղաչեմ Նորան ։

---

*Կամ՝ աստրատան կ՚ապրէ Նոբան
Ծիլ. 46. 21; ք. 25, ը. 15, Երեմ. գ. 23; ե. 3;
Ըզր. 46. 23.
Ֆիլ. ը. 14; Ժա. 20. Սագ. Հոր. 10. Առաք. ժ. 28.

ՔԳլ. իք. 19. Ես. ե. 24. Ովս. ք. 16. Ամով. ը. 9. Ա՜սագ. գ. 1.
Ի Սագ. լգ. 16. Առաք. ժ. 7.
Ես. Ժգ. 22; Երեմ. իը. 30.
Չ Գլ. ժե. 32; իդ. 1. Սագ. լե. 13.

ՔԳլ. իդ. 1. Սագ. լգ. 10; Երեմ. ժ. 21; Տիտ. ա. 16.
—
—Սեռ. լա. 7; Ղեւ. իդ. 26.
ՔՍագ. լե. 26; իը. 10. Ծն. 13.
Ֆ Գլ. գ. 23; Ժգ. 27; Սագ. ժը. 8; Ոգր. գ. 7; Ովս. բ. 6.
ՔՍագ. Ա՜ք. 39, 44; Ոգր. ե. 16.
Ի Գլ. Ժգ. 24; Ոգր. բ. 5.
Չ Գլ. ը. 12.
Ի Սագ. լա. 11; կք. 8. Ժը. 8, 18.

47 Նունպես ընդդէմ է գալիս իմ կնոջը, եւ իմ խնդիրքը՝ իմ մէջ որովայնի որդկանցը։
48 Փոքր ատերքն անգամ անարգում են ինձ. ես վեր կենալիս նորանք խօսում են վրաս։
49 Ինձանից զզվում են իմ մտերիմ բարեկամները, եւ իմ սիրածները ընդդիմանում են ինձ։
20 Ոսկորքիս եւ մարմնիս են փակել ոսկորներս, եւ մնայ առաւելութիւնը կաշուիս եմ պրծել։
21 Ողորմեցէք ինձ, ողորմեցէք ինձ, ով իմ բարեկամներ. որովհետեւ Աստուծոյ ձեռքը դպել է ինձ։
22 Ինչու էք ինձ հալածում դուք էլ Աստուծոյ նման, եւ չէք կշտանում իմ մարմնից։
23 Ո՛հ երանի՛ թէ գրուէին խօսքերս, երանի՛ թէ քանդակուէին մի գրքի մէջ։
24 Երկաթի գրիչով եւ կապարով, վտարագրուէին քարի վերայ յաւիտեան։
25 Իսկ ես գիտեմ որ փրկիչս կենդանի է, եւ նա վերջը պիտի կանգնի հողի վերայ։
26 Եւ իմ մորթը այսպէս թափուելուց յետոյ, այն ժամանակ Իմ մարմնիցը տեսնելու եմ Աստուծուն։
27 Որին որ ես ինքս եմ տեսնելու, եւ իմ աչքերն են մաիկ տալու նորան, եւ ոչ թէ ուրիշը. իմ երիկամունքները հալվում են իմ ներսումը։
28 Որ պիտի ասէիք. Ինչ ենք հալածում նորան. եւ ինձ վերայ է գտնըվում բանի արմատը։
29 Վախեցէք դուք սուրի երեսից. որովհետեւ անիրաւութիւնների դէմ բարկացող է սուրը Որ իմանաք թէ դատաստան կայ։

Գլ. Ի

Սոփարի երկրորդ խօսքը՝ ամբարշտի ուրախութիւնը երկար չի տեւել։

1 Եւ Սոփար Նաամացին պատասխանելով ասեց.
2 Սորա համար իմ խորհրդածութիւնները ինձ պատասխանել են տալիս, եւ այդ պատճառով չտապում եմ ինձանում։
3 Ինձ խայտառակող խրատ եմ լսում, բայց հոգին իմ դիտութիւնից ինձ պատասխանել է տալիս։
4 Սա դիտե՞ս դու, որ յաւիտենից ի վեր է, երկրիս վերայ մարդ դրուելուց ի վեր,
5 Որ՝ անզգաների ցնծութիւնը կարճ կ՚լինի, եւ կեղծաւորի ուրախութիւնը՝ մէկ վայրկեան։
6 Թէեւ նորա փառքը մինչեւ երկինքը բարձրանայ, եւ նորա գլուխը դպչէ ամպին.
7 Իր աղբին պէս պիտի յաւիտեան ոչնչանայ, նորան տեսնողները պիտի ասեն. Ո՞ւր է նա։
8 Երազի պէս պիտի թռչի, եւ չի գտնուիլ. եւ պիտի փչուի գիշերուան ցնորքի պէս։
9 Նորան տեսնող աչքը այլ եւս նորան չի տեսնիլ, եւ նորա տեղը նորան չի նայիլ միւսանգամ։
10 Նորա որդիքը պիտի աղքատներիցը խնդրեն, եւ նորա ձեռքերը նորա տան նորա կարողութիւնը։
11 Նորա ոսկորները լիքը էլ լինին երիտասարդութեամբը, դարձեալ հանրա հետ միասին պիտի հողումը պառկին։
12 Եթէ չարութիւնը քաղցր է նորա բերանումը, երբ նա թաքցրեց իր լեզուի տակին,
13 Երբ նորան խնայեց եւ թող չ՚տուաւ, եւ իր քիմքումը եւս պահեց նորան,
14 Կերակուրը կ՚փոխուի նորա աղիքներումը, քարերի լեղի կայ նորա ներսումը։
15 Նա հարստութիւն կուլ տուած էլ լինի, պիտի եւս փսխէ, նորա փորիցը Աստուած դուրս պիտի հանէ այն։
16 Նա քարերի թոյնը պիտի ծծէ, իմի լեզուն պիտի սպանէ նորան։
17 Նա պիտի չ՚տեսնէ վտակները, մեղրի ու կոզիի հեղեղների գետերը։

Ելք Ծագ. բ. 23։ Բնակ. խ. 9։ ծե. 13, 14, 20։ Ելից. ժ. 30։ Սագ. ճբ. 3։ Ցար գ. 3։ Յիգ. ա. 11։ Սագ. լբ. 3։ Սագ. կի. 26։ Ես Սագ. ծէ. 15։ ա Կոր. ժգ. 12։ ա Յով. գ. 3։ Ծագ. ծբ. 10, 11։ — Սագ. լէ. 35, 36։ Ես. Ժգ. 13, 14. Աբգ. 3, 4։ Սագ. ԺԹ. 10։ Սագ. հգ. 20։ գ. 5։ Յիգ. է. 8, 10։ ը. 18։ Գիգ. խ. 26։ Սագ. իգ. 8, 9։ Երեմ. ժէ. 6։

18 Աչխատածը նա ևս պիտի դարձնէ, եւ պիտի կուլ չ'տայ. հարստութեանը չափ կ'լինի նորա վճարածը, եւ չի ուրախանալ։
19 Որովհետեւ ճնշեց թողեց աղքատներին, տունը յափշտակեց. բայց պիտի չ'շինէ նորան։
20 Որովհետեւ նա էր ներսումը խաղաղութիւնը չէր ճանաչում, ըստ իր ցանկացածովը պիտի չ'ազատուի։
21 Նորա ուտելուցը բան չ'պրծաւ, դորա համար նորա առաջադրածը պիտի չ'տեւէ։
22 Առատութեան լիքը ժամանակը նա պիտի նեղուի, ամեն թշուառի ձեռքը նորա վերայ պիտի գայ։
23 Պիտի լինի որ նա իր փորը կշտացրած ժամանակը՝ Նա իր բարկութիւնը կ'ուղարկէ նորա վերայ, եւ անձրեւի պէս կ'թափէ նորա վերայ՝ հնա ուտելիս։
24 Ինձ կ'փախչէ երկաթի զէնքից, բաշ պղնձի աղեղը նորան կ'խոցէ։
25 Կ'քաշէ սէրը, եւ դուրս կ'գայ նորա մարմնից, եւ փայլուն տէղը նորա մաղձից. նա պիտի գնայ, Եարհաւիքը նորա վերայ։
26 Ամեն խաւար թաքցրուած է նորա խորհուրդը, Հրկրակը պիտի լափէ նորան առանց փչուելու, չարիք պիտի հասնէ նորա վրանումը մնացողին։
27 Երկինքը պիտի նորա յանցանքը յայտնէ, եւ երկիրն էլ պիտի ընդդիմանայ նորան։
28 Նորա տան եկամուտը պիտի գերի գնայ. նա թափուող ջրերի պէս պիտի լինի Նորա բարկութեան օրերումը։
29 Սա է ամբարիշտ մարդի բաժինն Ից Աստուածանից, եւ այն ժառանգութիւնը՝ որ Աստուածանից որոշուած է նորան։

ԳԼ. ԻԱ

Յորի վերջերը պատասխանը՝ չար անգամ ամբարիշտը յանդգնակ է լինում մեռնելու պատասխանը։

1 Եւ Յոբը պատասխանելով ասեց.
2 Ականջ դրէք, լսեցէք խօսքս, եւ սա լինի Ձեր մխիթարութիւնը։
3 Ինձ համբերեցէք, որ ես խօսեմ, եւ իմ խօսելուց յետոյ, ־ծաղրիր։
4 Ես որ կամ՝ մի՞թէ մարդի հետ է իմ վէճը, եւ Ի՞նչու համար սիրտս չ'նեղանայ։
5 Ինձ մտիկ արէք, եւ ապշեցէք, եւ ձեռքներդ դրէք բերաններիդ։
6 Եւ հէնց որ յիշում եմ՝ զարհուրում եմ, եւ դողը բռնում է մարմինս։
7 Ո՞ւնչու են ապրում ամբարիշտները, ծերանում եւ զօրանում այդով։
8 Նորանց սերունդը հաստատ է նորանց հետ նորանց առաջին, եւ նորանց զաւակունքը՝ նորանց աչքի դէմ։
9 Նորանց տունը ապահով է երկիւղից, եւ Աստուծոյ գաւազանը նորանց վերայ չէ։
10 Նորա եզը զուգաւորւում է, եւ դուրսը չի գցում. նորա կովը ծնում է եւ Հէչ վիժում։
11 Նորանք իրանց մանուկներին ոչխարի հօտի պէս են դուրս հանում, եւ նորանց տղերքը ոստոստում են։
12 Զ־ձեռը բարձրացնում են թմբուկով եւ քնարով, եւ ուրախանում են սրնդի ձայնովը։
13 Ենորանք իրանց օրերը զուարճութիւնով են անցկացնում. եւ մէկ վայրկեանում *գերեզմանը կ'իջնեն։
14 Աստուծուն ասում են. Հաչուիր մեզանից, եւ քո ճանապարհների գիտութիւնը չենք ուզում։
15 Ո՞ւնչ է Ամենակարողը, որ նորան ծառայենք, եւ Ի՞նչ է մեր օգուտը, որ նորան դիմենք։
16 Տես՝ նորանց բարիքն իրանց ձեռքին չէ. Ամբարիշտների խորհուրդը հեռու լինի ինձանից։
17 Ամբարիշտների ճրագը քանի՞ անգամ կ'հանգչի, եւ նորանց վերայ կը գայ իրանց ատապանքը. Նորանց համար Նա ցաւեր Է՞կ'բաժանէ իր բարկութեամբը։

Ա Սաղ. ժէ. 1.
Բ Տես Սաղ. լԲ. 11, Յոբ. ժ. 33, Սաղ. ՀԸ. 30, 31.
Գ Ես. իգ. 18, Ես. ժգ. 13, Ի Գր. ժԸ. 11.
Դ Սաղ. խ. 9.
Ե Գր. ԼԻ. 13։ լ. 2, 3.
Զ Գր. ժգ. 10, 20, ժէ. 2.
Է Տես Գր. է. 12, ը. 27, ժ. 1, իգ. 2.
Ը Ծն. իգ. 26.
Թ Գր. լՀ. 11.
Ժ Գր. ժ. 6, Սաղ. ժէ. 10, 11, ՀԷ. 3, 12, Եբեմ. ժբ. 1, Ովբ. ա. 16.
ԺԱ Գր. ը. 31, Սաղ. ԼԲ. 32.
ԺԲ Ես. իգ. 26.
ԺԳ Գր. լՀ. 11.
* Տես՝ մեռելների բնակարանը։
ԺԴ Գր. ժ. 22.
ԺԵ Գր. իգ. 17.
ԺԶ Ես. ե. 2, Գր. լՀ. 9.
ԺԷ Գր. ժ. 3։ Սաղ. գ. 14.
ԺԸ Գր. իգ. 18։ Սաղ. ա. 1.
ԺԹ Գր. ԼԲ. 5, 6.
Ի Գր. ի. 20.

18 Ինորանք կ'զառնան ինչպէս յարդ քամիի առաջին, եւ ինչպէս մղեղ, որին յափշտակել է մրրիկը։
19 Աւա՜ղ եւ՝ Աստուած նորա յանցանքը պահում է Նորա որդկանցը համար. Թող Նորան իրան հատուցանէ, որ Նա հասկանայ։
20 Թող իր աչքերը տեսնեն իր կորուստը, եւ հինող նա խմէ Ամենակարողի բարկութիւնից.
21 Որովհետեւ նա ինչ պիտի զուարճանայ իր տունովն իրանից յետոյ, երբոր Նորա ամիսների թիւը կտրուած է։
22 Միթէ կարելի է Աստուծուն գիտութիւն ուսուցանել, որ Նա բարձրերին դատում է։
23 Մէկը մեռնում է իր կատարելութեան մէջտեղը, բոլորովին հանդարտ եւ հանգիստ.
24 Նորա անօթները լիքն են կաթով, եւ Նորա ոսկորների ծուծը հիւթալի է։
25 Իսկ միւսը մեռնում է դառն հոգով, եւ բարիք չէ ճաշակել։
26 Բա՜ց մէկտեղ են պառկում հողին վերայ, եւ որդները ծածկում են Նորանց։
27 Ահա գիտեմ ձեր խորհուրդները. եւ այն նենգութիւնները՝ որ հնարել էք ինձ դէմ։
28 Որ ասում էք. Ո՞ւր է ազնուականի տունը. եւ ո՞ւր է ամբարիշտների բնակութիւնների վրանը։
29 Չէ՞ք հարցրել ճանապարհորդներին, եւ Նորանց նշանները չէ՞ք հասկանում.
30 Թէ կորստեան օրը չարը պահպանվում է, բարկութեան օրը Նորանք դէն են քշվում։
31 Ո՞վ կ'իմացնէ Նորա երեսին Նորա ճանապարհը, եւ Նա անելիս՝ ո՞վ կը հատուցանէ Նորան։
32 Եւ Նա տարվում է գերեզմանանոցը, եւ Նորա տապանի վերայ պահապան են դնում։
33 Փաղցր են Նորա համար հովտի կոշտերը, եւ Նորա ետեւից հետեւում են բոլոր մարդիկը, եւ Նորանից առաջիններին թիւ չկայ։
34 Եւ ինձ ինչպէս էք մխիթարում փուճ բանով, եւ ձեր պատասխանները մնում է սուտ։

ԳԼ. ԻԹ

Եղիփազ վերջին խօսքը Յոբը պէտք է ունենար բան լինի դատաստանում և չկարողանալ և խրատում է որ ապաշխարէ։

1 Եւ Եղիփազ Թեմանացին պատասխանելով ասեց.
2 Միթէ մարդս Աստուծոյ համար օգտակար է. այլ միայն իրան է օգտակար խելացին։
3 Ամենակարողին հաճութիւն կ'լինի, եթէ արդար լինիս. կամ մէկ չա՞ն, եթէ քո ճանապարհներն ուղիղ անես։
4 Միթէ քո վախից քեզ հետ կ'վիճէ, և քեզ հետ դատաստանի կ'գնայ։
5 Չէ՞ որ քո չարութիւնը չատ է. եւ քո անօրէնութիւններին վերջ չկայ։
6 Որովհետեւ դու քո եղբօրիցը էգրաւ էիր առնում զուր տեղը, եւ մերկերի հանդերձները յափշտակում էիր։
7 Ջուր չէիր խմեցնում ծարաւին. եւ հովածիցը խնայում էիր հաց։
8 Եւ այն մարդը որ զբաղուկ ունէր, երկիրը նորանն էր. եւ պատուաւորը բնակվում էր նորանում։
9 Որբևայրիներին զարտակ ճանապարհ էիր դնում. եւ հորքերի բազուկները փշրվում էին։
10 Դորա համար քո չուրջը հորոգայթներն են դրած, եւ յանկարծահաս վախը քեզ զարհուրեցրել է։
11 Կամ թէ խաւարիցը չես տեսնում, եւ ջրերի չատութիւնը քեզ ծածկել է։
12 Միթէ Աստուած երկնքի բարձրութեան չէ. եւ մտիկ տուր աստղերի բարձրութեանը, թէ ինչ բարձր են։
13 Բայց դու ասում ես. Ինչ գիտէ Աստուած, մառախուղի հետեւիցը պիտի դատէ։

Ծ Սաղ. ա. 1, լե. 5, նա. ԺԷ. 13, ԼԹ. 5, ՈՀա. Ժգ. 3.
է Նե. բ. 5.
Ը Սաղ. կ. 3, ՀԱ. 8, նա. Ծա. 17, 23, Երեմ. ԼԱ. 19, ՈԲԴ. 18, Յաղ. Ժգ. 10, Ժգ. 19, ԼԹ. 13.
Թ Նա. բ. 13, 14, ԽԱ. 9, ՀԱՄՄ. Ժ. 34, ա Կոր. բ. 16, ՀԳԻ. բ. 11.
Ժ Գլ. բ. 7.
ԺԱ Գլ. ԼԸ. 23, Աւակ. Ժգ. 4, ը ՊԱա. բ. 9, իր Օր. է. 10, Գաղ. բ. 11, Ե Երբ. Թ. 27.

ՌԳլ. ԺԱ. 3, ԻԳ. 9, ԼԱ. 3, 7, Սաղ. Ժգ. 3, Հաւակ. Ժ. 10, Ի Նե. բ. 26, 27, ը Օր. ԻԳ. 10, Գլ. ԻԳ. 3, 9, Եզեկ. Ժը. 12, 10, Ե Հես ը Օր. ԺԱ. 7 Հէնս Գլ. յա. 17, Մաա. ԼԱ. 42, ԹԳլ. Լա. 21, նա. Ժ. 2, Եզեկ. Իը. 7, Ի Գլ. Ժը. 8—10, ԻԱ Գլ. ԼԸ. 31, Սաղ. ԿԲ. 1, 2, 14, 15, ՀԻԳ. 4, Ողբ. բ. 5, ԽՍաղ. Ժ. 11, ՃԲ. 7, ԳԳ. 3, Հգ. 11, ղղ. 7, նա. ԼԲ. 15, Եզեկ. ը. 12, Բ. 9։

44 ՙԱմպերը նորա համար ծածկոց են, որ նա չի տեսնիլ. եւ նա երկնքի կամարի վերայ է շրջուում։
45 Մի՛թէ վաղեմի ճանապարհն ես պահում, որով գնացին անօրէն մարդիկը։
46 Որոնք ժամանակից առաջ յափշտակուեցան, գետի պէս հոսեցին նորանց հիմերը։
47 Որ ասում էին Աստուծուն. Հեռացիր մեզանից, եւ թէ Ամենակարողը նորանց ինչ է անելու։
48 Սակայն Նա նորանց տները լցրել էր բարիքով. Հանդգնութիւնների խորհուրդը հեռու լինի ինձանից։
49 Արդարները պիտի տեսնեն եւ ուրախանան, եւ անմեղները նորանց ծաղր պիտի անեն։
20 Ոչնչարիա որ կորել է մեր թշնամին. եւ նորանց մնացորդը կրակն է լափել։
21 Ազէ բարեկամացիր նորա հետ եւ հաշտութիւն արա, դորանով բարիք կ'գայ քեզ մօտ։
22 Ընդունիր նորա բերանից օրէնքը, եւ նորա խօսքերը դիր սրտիդ մէջ։
23 Եթէ Ամենակարողին դառնաս, կը շինուես. եթէ անօրէնութիւնը հեռացնես քո վրանից։
24 Եւ ոսկիի կտորը դիր հողի վերայ, եւ Ովիրի ոսկին հեղեղատների քարերի վերայ.
25 Այն ժամանակ Ամենակարողը կ'լինի քո ոսկիի կտորը, եւ քո փայլուն արծաթը։
26 Որովհետեւ այն ժամանակ Ամենակարողովը կ'ցնծաս, եւ վերեւդ կը բարձրացնես դէպի Աստուած։
27 Դու նորան կ'աղաչես, եւ Նա քեզ կ'լսէ. եւ քո ուխտերը կ'կատարես.
28 Եւ դիտաւորութիւն կ'ունենաս, եւ կ'յաջողուի քեզ համար. եւ քո ճանապարհների վերայ լոյս կ'ծագէ։
29 Երբոր ձգնէն ցածացնեն, այն ժամանակ դու կ'ասես. Բարձրութի՛ւն. եւ խոնարհին նա կ'ազատէ։
30 Նա կ'ազատէ անմեղ չեղողին էլ, եւ նա կ'ազատուի քո ձեռքերի մաքրութիւնովը։

ԳԼ. ԻԳ

Յոբ նոքներորդ պատասխանէ՝ թող Աստուած նորան դատ կանչէ. բայց շատ յոյս չունի։

4 Եւ Յոբը պատասխանելով ասեց.
2 Ա՛յսօր էլ դառն է դանգատս, հարուածս ծանր է իմ հառաչանքիցը։
3 Երանի՛ թէ գիտենայի թէ նորան ինչպէս գտնեմ. կ'գնայի մինչեւ նորա աթոռը։
4 կ'տարածէի նորա առաջին իմ դատը, եւ բերանս փաստերով կ'լցնէի։
5 կ'գիտենայի այն խօսքերը որ պիտի պատասխանէր. եւ կ'իմանայի թէ ինձ ինչ կ'ասէր։
6 Մի՛թէ այժմ չատութեամբը կ'վիճէր ինձ հետ. ոչ. այլ Նա ինձ ուշադրութիւն կ'անէր։
7 Ա՛յնտեղ ուղիղը վիճաբանում է նորա հետ. եւ ես յաւիտեան կ'ազատուէի իմ Դատաւորիցը։
8 Ահա գնում եմ դէպի արեւելք, եւ Նա չ'կայ. եւ դէպի արեւմուտք՝ եւ նորան չեմ նշմարում։
9 Դէպի հիւսիս՝ իր գործողութիւնում, եւ չեմ գիտում. հարաւումն է ծածկվում, եւ ես նորան չեմ տեսնում։
10 Սակայն Նա գիտէ իմ ճանապարհը. Ինձ փորձելիս՝ ես ոսկիի նման դուրս կ'գամ։
11 Նորա քայլումը պինդ է իմ ոտքը, նորա ճանապարհը պահել եմ եւ չեմ մոլորուել։
12 Նորա շրթունքների պատուիրանքներից չեմ չեղուել, իմ կանոնիցն աւելի պահեցի նորա բերանի խօսքերը։
13 Բայց Նա մէկ հոգի վերայ է, Ո՞վ նորան կ'դարձնէ. եւ որտին ուզածն անում է։
14 Ա՛յսպէս Նա Ի՛կ'կատարէ ինձ համար սահմանուածը. եւ սորանց նման շատ բաներ կան նորա մօտ։
15 Նորա համար նորա ներկայութիւ-

ՀՍաղ. ՀՔ. 11, 12, ԲԳէ. Ա՛ճ. 32, ՔԳէ. Իս. 14, ՀՍաղ. գ. 6, ՔԳէ. Իս. 16, ՀՍաղ. Յը. 10. Հէ. 42, ՁԵ. ԺՀ. 5, ԻՍաղ. ՀՔ. 11,

ՀԳէ. ը. 5, 6։ Ժա. 13, 14, ՆԸ ՄԵ. ա. 15, ՀԳէ. ԺՀ. 10։ Եռ. Յը. 14, ՔԳէ. Ժա. 15, ՀՆէ. ը. 8, Ք. 28, ՀՍաղ. Ծ. 14, ՆԱ՛ա՛կ. ԺՔ. 23. Ճակ. գ. 6, ա Պետ. Ե. 5.

—ԳԷ. Ժգ. 3։ Ժգ. 21, ԲԳէ. Լ. 18. Տեա՛ Գէ. Ք. 34. Ժգ. 21, ՀԳէ. Ք. 11, ՀՍաղ. ՀՔ. 1—3, ԻՍաղ. ԺՀ. 3. ԿՀ. 10։ Ճակ. ա. 12.

ՀՍաղ. Իգ. 18, ԲԳէ. Ք. 13, 13։ Յը. 14։ Հռովմ. Ք. 19, ՀՍաղ. ՀԺՀ. 3, ԸՍ թես. գ. 3.

Նիցը զարհուրում եմ, մտածելիս վախենում եմ նորանից։
16 Եւ Աստուած ինձ թուլացնում է սիրտս, եւ Ամենակարողը զարհուրեցնում է ինձ։
17 Որովհետեւ ես չփչացայ խաւարիցն առաջ, եւ իմ առաջին չծածկեց մութը։

ԳԼ. ԻԴ

Աստծոյ հարկաբեռնիչ ամբարիշտների վերայ անհանգիստ է։

1 Ինչու համար Ժամանակները Ամենակարողից ծածկուած չլինելով, նորան ճանաչողները չեն տեսնում նորա օրերը։
2 Սահմանները փոխում են, հօտեր են յափշտակում եւ արածեցնում։
3 Որբերի էշը քշում են տանում, հորեւայրի եզը գրաւ են առնում։
4 Մոլորեցնում են աղքատներին ճանապարհից, համակեց թաք են կենում երկրի թշուառները։
5 Ահա նորանք վայրի էշերի պէս գուրս են գալիս իրանց գործին, որ ման գալու առաւօտուն, անապատը հաց է փչե նորանց ուժայոց համար։
6 Իրանցը չնեղած արտր հնձում են, եւ ամբարշտի այգին են քաղում։
7 Մերկ անց են կացնում գիշերը առանց հանդերձի, եւ առանց ղեկտի են ցրտումը։
8 Լեռների սաստիկ անձրեւներիցը թրջվում են, եւ ապաստան չունենալով ժայռին են կպչում։
9 Գոկում են տնկնդից որբին. եւ աղքատիցը գրաւ են առնում։
10 Մերկ ման են գալիս առանց հագուստի, եւ անօթի սոված խուրձ են կրում։
11 Իրանց պատերի միջեղը իւղ են հանում, հնձաններ են կոխում, բայց ծարաւ մնում։
12 Քաղաքիցը մարդիկ հեծում են, եւ վիրաւորուածներուն հոգին աղաղակում է, եւ Աստուած — անզգամութիւն չէ համարում։
13 Նորանք լոյսի հակառակորդներ են, նորա ճանապարհները չեն ճանաչում, եւ չեն կենում նորա շաւիղներում։
14 Վաղ առաւօտին է վեր կենում մարդասպանը, սպանում է աղքատին եւ անանկին, եւ գիշերը գողի նման է դառնում։
15 Շնացողի աչքն էլ սպասում է երեկոյին՝ նորանով ինձ աչք չի անիլ, եւ երեսին ծածկոց է դնում։
16 Մութով ծակում են այն տները, որոնց ցերեկով նշան են արել. Ինքեանք լոյս չգիտեն։
17 Որովհետեւ նորանց ամենի համար առաւօտը մահու սուտեր է. որովհետեւ նորանք ճանաչում են մահու սուտերի սոսկումները։
18 Նա թեթեւ է ջրի երեսին, նորանց բաժինը անիծեալ է երկրի վերայ. չէ դառնում դէպի այգիների ճանապարհը։
19 Երաշտութիւնն ու տաքութիւնը յափշտակում են ձիւնի ջուրերը, գերեզմանն էլ մեղք գործողներին։
20 Որովհետեւ մոռանար նորան, որդը քաղցրն նորան, Ինա այլեւս չյիշուի, եւ փշրուի Նորա ամբարշտութիւնը ծառի նման.
21 Որ չարչարում է չրերք ամուլին, եւ որբևայրին բարիք չէ անում։
22 Եւ քաշում է զօրաւորներին էլ իր ուժով. Նա վեր կենալիս՝ ոչ ով ապահով չէ իր կեանքի մասին։
23 Բայց Նա տալիս է նորան ապահովութեամբ, որ նորան վստահէ, Սակ նորա աչքերը նորանց ճանապարհների վերայ է։
24 Մի քիչ բարձրացան, բայց ոչնչացան. գլորուեցան ամենքի պէս եւ խոտակուեցան, եւ հասկի գլխի պէս կտրուեցան։
25 Եթէ այսպես չէ. ո՞վ է իմ սուտը հանում, եւ իմ խօսքը ոչնչացնում։

ԳԼ. ԻԵ

Բազդատի վերին խօսքը մարդս ինչ է Աստծոյ առաջին։

1 Եւ Բաղդատ Սաբեցին պատասխանելով ասեց.

2 Իշխանութիւնն ու վախը նորա մօտն է. նա խաղաղութիւն է անում իր բարձրերում։
3 Մի՞թէ թիւ կայ նորա զունդերին, եւ ո՞րի վերայ չէ ծագում նորա լոյսը։
4 Եւ ինչպէ՞ս կ'արդարանայ մարդ Աստուծոյ մօտ, կամ ինչ մաքուր կ'լինի հնկնանից ծնուածը։
5 Տես՝ մինչեւ անդամ լուսինն էլ լուսաւոր չէ, եւ աստղերը մաքուր չեն նորա աչքի առաջին։
6 Ո՞րբ մնաց մարդը, որ մի Որդ է, եւ մարդի Որդին՝ որ մի ճճի է։

ԳԼ. ԻԶ

Յոբ ութերորդ պատասխանը՝ նա էլ է բծդանում Աստուծոյ անիսանելիութիւնը։

1 Եւ Յոբը պատասխանելով ասեց.
2 Ինչ օգնեցիր ակարին. զօրացրիր այժ չ'ունեցողի բազուկը։
3 Ինչ խրատ տուիր իմաստուն չ'եղողին, եւ մեծ իմաստութիւն տեղեկացրիր։
4 Ո՞ւմ ասեցիր այդ խօսքերը, եւ որի՞ չունչը դուրս եկաւ քեզանից։
5 Որդուականք բռնվում են երկունքից, տակի ջրերն եւ նորանց բնակիչներն էլ։
6 Մերկ է դժոխքը նորա առաջին, եւ կորուստը ծածկոց չ'ունի։
7 Ինա տարածում է հիւսիսը պարապի վերայ, եւ երկիրը կախում է ոչնչի վերայ.
8 Կ'մրարում է ջրերը ամպերի մէջ. եւ ամպը չէ պատռվում նորանց տակին։
9 Նա բռնել է իր աթոռի երեսը, իր ամպը տարածել նորա վերայ։
10 Ցամաքն է գծել ջրերի երեսին մինչեւ լոյսի ծայրը խաւարի հետ։
11 Երկնքի սիւները սասանում են, եւ սարսափում են նորա սպառնալիքից։
12 Իր զօրութեամբը չփոթում է ծովը եւ իր դիտութեամբը ջարդում է ամբարտաւանին։
13 Նորա հոգիովը երկինքը զարդարանք է, Նորա ձեռքը կազմել է փախչող վիշապին։
14 Ահա սորանք են նորա ճանապարհների ծայրերը, եւ ինչ չնչին բան է նորա վերայ լսուածը, եւ ո՞վ կարող է իմանալ նորա զօրութեան որոտումը։

ԳԼ. ԻԷ

Յոբի վերջին խօսքը. ասում է թէ ինքը անմեղ է և ցոյց է տալիս ամբարշտի յաջողութեան անհաստատութիւնը։

1 Եւ Յոբը չարունակեց իր առակը յառաջ տանել եւ ասեց.
2 Կենդանի է իմ իրաւունքը մերժող Աստուածը, եւ Իմ հոգին դառնացնող Ամենակարողը.
3 Որ քանի որ տակաւին չունչս ինձանումն է, եւ Աստուծոյ հոգին կայ իմ ռնգացը մէջ,
4 Իմ շրթունքները անիրաւութիւն պիտի չխօսեն, եւ լեզուս պիտի նենգութիւն չխորհէ։
5 Քաւ լիցի ինձ որ ձեզ արդարացնեմ, մինչեւ մեռնելս չեմ ձգելու ինձանից Իմ ուղղութիւնը։
6 Արդարութիւնս բռնել եմ պինդ, եւ բաց չեմ թողուլ, իմ Խիղճն ինչ չէ տանջում օրերիցս մէկին համար էլ։
7 Ամբարշտի պէս լինի իմ թշնամին, եւ իմ հակառակորդը անզգամի պէս։
8 Եւ ան զի ինչ է կեղծաւորի յոյսը, (թէեւ հարստա էլ լինի,) երբոր Աստուած հանէ նորա հոգին։
9 Ընդ՞մի՞թէ նորա աղաղակը կ'լսէ Աստուած, երբոր նորա վերայ նեղութիւն գայ։
10 Կամ թէ նա Ամենակարողովը ուրախանայո՞ւմ է. արդեն ժամանակ կարո՞ղ է կանչել Աստուծուն։
11 Սովորեցնեմ ձեզ Աստուծոյ ձեռքիը. Ամենակարողի մօտ եղածը չեմ ծածկելու։

—Ծաս. ե. 45; Ձակ. ա. 17։ Ղկ. գ. 17—19; ը. 2. ժե. 16—18։
†Ձե. Ղգ. 1.
†Ղկ. ը. 14; ժե. 16.
†Ծաղ. իը. 6.
‡(Ձե. Ղկ. ե.)

—Ծաղ. ճի. 9, 11; Ձակ. ժե. 11; իբր. գ. 13։
†Ղկ. ը. 8.
† Ձակ. է. 4։
†Ղկ. իը. 14; իբ. 20. կը. 9. Ձակ. ը. 29; իբհմ. ե. 22։
†Ծաղ. հգ. 13; Ես. ժա. 15. իբհմ. է. 35։

‡Ծաղ. իգ. 6։
†Ես. իե. 1.

—

—Ղկ. իգ. 5։
†Հռոմ. ա. 20։
† Ղե. ը. 7.

†Ղկ. ը. 3, 9։
†Ղկ. ը. 3։
‡Գոր. իգ. 16.
†Ղկ. ը. 13.
‡Ղկ. կ. 12; Ցաղ. ժը. 41. ճի. 7; Ձակ. ա. 28; իբ. 9։
†Ձե. Ղբ. 36, 37.

12 Ահա դուք ամենքդ էլ տեսաք, եւ ինչու այդպէս ունայն ունայնաբանութիւն էք անում։
13 Ահաւասիկ անզգամ մարդի բաժինը Աստուծոյ մօտ, եւ բռնաւորների ժառանգութիւնը, որ առնում են Ամենակարողից։
14 Եթէ չաճանաչում են նորա որդիքը, սուրի համար է. եւ նորա զաւակունքը պիտի չկշտանան հացով։
15 Նորա մնացորդները մահի մէջ պիտի թաղուին, եւ նորա որբևայրիները չի պիտի լան։
16 Եթէ նա հողի պէս արծաթ դիզելու լինի, եւ ցեխին չափ հանդերձ պատրաստէ,
17 Նա կ'պատրաստէ, բայց Արդարը կ'հագնի, եւ անմեղը պիտի առանայ արծաթը իրրեւ բաժին։
18 Նա տնի պէս չինում է իր տունը, եւ այն խորխիթի նման, որ հսկող պահապանն է չինում։
19 Հարուստ կ'պառկի, բայց *միւսանգամ չի անիլ. աչքերը կ'բանայ, եւ էլ նա չէ։
20 Արհաւիրքը ջրերի պէս կ'հասնէ նորան. գիշերը փոթորիկը պիտի գողանայ նորան։
21 Արեւելեան քամին նորան վեր կ'առնէ, որ նա գնայ. եւ փոթորիկով նորան կ'թօչնէ իր տեղիցը։
22 Կ'ձգէ նորա վերայ եւ նորան չի խնայիլ Աստուած. նորա ձեռքիցը նա կ'փախչէ այստեղ այնտեղ։
23 Նորա վերայ ծափ կ'տան, եւ կը սուլեն նորան իր տեղիցը։

ԳԼ. ԻԸ

Բնութեան գաղտնիքները մարդս կարող է քննել, բայց ոչ թէ Աստուծոյ իմաստութիւնը, որա ճանապարհը Աստուծոյ երկիւղն է։

1 Արդարեւ արծաթը երակ ունի. եւ ոսկին՝ տեղ, ուր որ նորան զտում են.
2 Երկաթը հողից է առնւում, եւ քարը հալւում է պղինձ լինում։
3 Մարդս վախման է դնում խաւարին, եւ նա բոլորովին կատարելապէս քննում է քարը խաւարումը եւ մահի սուրբումը։
4 Քանդում է հորը բնակողի կըշտին, ոտքից մոռացած տեղերը. կախ են ընկնում մարդկանցից օրօրվում։
5 Երկիրը՝ որից դուրս է գալիս հաց, իսկ նորա տակը իբր թէ կրակով է քանդուած.
6 Նորա քարերը չափիւզայի տեղն է, եւ ոսկի աւազ կայ նորանում։
7 Նոր ճանապարհը չգիտէ յափշտակող թռչունը, եւ անզգի աչքը նորան չէ տեսել։
8 Նորան չեն կոխ տուել խրոխտ գազանները. ասիւծը չէ անց կացել նորա վերայ։
9 Նա ապառաժին է ձեռնամուխ լինում, սարերն՝ արմատիցը տապալում.
10 Ժայռերումը ջրմուղներ է հղուում, եւ նորա աչքը տեսնում է ամեն թանկագին բան։
11 Գետերին արգելում է ծորելուց, եւ գաղտուկը հանում է լոյս աշխարհ։
12 Բայց իմաստութիւնը որտեղ է գտնւում, եւ որն է հանճարի տեղը։
13 Մարդս չգիտէ նորա գործէքը, եւ նա չի գտնուիլ հիւանդանոց երկրումը։
14 Անդունդն ասում է. Նա ինձանում չէ, եւ ծովն ասում է. Ինձ մօտ չկայ։
15 Նորա փոխարէն ամենամաքուր ոսկին չի տրուիլ, եւ արծաթը չի վճարուիլ իրրեւ նորա գինը։
16 Նա Ոփիրի ոսկիով չի գնահատուիլ, եւ սպատուական եղինդաքարով ու շափիւզայով։
17 Նորան չգործեն ոսկի ու ակնեղէն, եւ նա չի փոխուիլ ոսկեկուռ անօթների հետ։
18 Բուսան ու բիւրեղը չեն էլ յիշուիլ. եւ իմաստութեան առացուածքը մարգարիտներից առաւել է։
19 Նորան չգործէ Եթէոպացի ազգինը. մաքուր ոսկիով նա չի գնահատուիլ։

ա Գլ. թ. 29, լ. 2, իբ Օր. իբ. 41։ Ովս. բ. 13, 16, գ Սաղ. հը. 64։
դ Առակ. իբ. 8։ Ժող. բ. 21, ե Նե. ա. 8։ Ողբ. բ. 6, * Բառ. չի ամիսափակիլ
զ Գլ. ժբ. 11, է Առակ. ժգ. 16, ը Առակ. գ. 15, թ Սաղ. ծբ. 5, ժ Սաղ. ոխ. 25։ Ող. բ. 9։ Հես. Հաւ. իա. 33, 34, ի Առակ. գ. 13—15։ ը. 10, 11, 19։ Ժգ. 16։

29 Ուրեմն խնամատուԹիւնը որ՞ տեղից է գալիս, եւ ո՞րն է հանճարի տեղը։
21 Նա ծածկուած է բոլոր կենդանիների աչքերից էլ, եւ երկրի թռչուններից էլ Թաքցրուած է։
22 Կորուստն ու մահն ասում են, մենք միայն նորա համբաւն ենք լսել ականջներով։
23 Աստուած դիտէ նորա ճանապարհը, եւ նա է ճանաչում նորա տեղը։
24 Որովհետեւ նա է մինչեւ երկրի ծայրերը նայում. բոլոր երկնքի տակը տեսնում է։
25 Քամին կշիռ դնելիս, եւ ջուրերը չափով չափելիս,
26 Անձրեւի համար օրէնք չինելիս, եւ ճանապարհ որոտալից կայծակի համար.
27 Այն ժամանակ նա տեսել ու *համարել է նորան, պատրաստել եւ քննել էլ է նորան.
28 եւ մարդին ասել է. Ահա Տիրոջ երկիւղն է իմաստուԹիւնը, եւ չարութիւնից հեռանալը հանճար է։

ԳԼ. ԻԹ

Երջ Ներսէսեան է իր առաջին բարեբաստիկներ.

1 Եւ Յոբը շարունակեց իր առակն ասաջ տանել եւ ասեց.
2 Երանի Թէ առաջի ամիսների պէս եւ այն օրերի պէս լինէի, որ Աստուած ինձ պահում էր.
3 Երբոր նորա ճրագը լոյս էր տալիս իմ գլխի վերայ, նորա լուսով գնում էի խաւարում։
4 Երբոր ես իմ աշնան օրերումն էի, եւ Աստուծոյ մաերմութիւնը իմ վրանի վերայ էր։
5 Երբոր Ամենակարողը տակաւին ինձ հետ էր. Եւ իմ տղերքը իմ շուրջն էին։
6 Երբոր իմ գնացքը կոպիտ էր ծըխծխում, եւ Տապատաժը մօտիս իւղի աղբիւրներ էր բղխում.
7 Երբոր դռնիցը դուրս էի գալիս քաղաքը, հրապարակումը դնում էի իմ աթոռը,
8 Ինձ տեսնում էին երիտասարդները եւ Թաք կենում, եւ ալեւորները վեր էին կենում կանգնում.
9 Իշխանները դէմ էին ընկնում խօսելիս, եւ Էձիռները դնում էին բանից բերաններին.
10 Աղնուականների ձայնը կտրվում էր, եւ Ընտրանց լեզուն իրանց քիմքին էր կպչում։
11 Որովհետեւ մի ականջ որ լսում էր, ինձ երանի էր տալիս, եւ այն աչքը որ տեսնում էր, վկայութիւն էր տալիս ինձ.
12 Որովհետեւ ես ազատում էի աղաղակող անանկին, նաեւ որբին եւ անօգնականին։
13 Կորածի օրհնութիւնը ինձ վերայ էր գալիս, եւ որբևայրիի սիրտը ուրախացնում էի.
14 Արդարութիւն էի հագած եւ հագնում էի, պատմուճան եւ խոյր էր իմ դատաստանը։
15 Ես Էաչքեր էի կոյրին, եւ ես ոտքեր էի կաղին։
16 Եւ հայր էի աղքատներին, եւ ինձ անծանօթի դատը քննում էի.
17 Եւ փշրում էի անիրաւի Էժանիքը. եւ Նորա առաւմներից որսը խլում էի.
18 Եւ ասում էի. Էհոյնիս կչմին կը մնանեմ, եւ աւազի չափ կ'շատացնեմ օրերս.
19 Արմատներս Էջրին կ'բացուին, եւ ցօղը կ'օթևանէ իմ ոտների վերայ.
20 Փառքս նոր կ'լինայ ինձ հետ, եւ Էաղեղս ձեռքիս կ'նորոգուի։
21 Ինձ ականջ էին դնում եւ ապասում, եւ իմ խորհուրդին լռում էին։
22 Իմ խօսելուց յետոյ չէին կրկնում, եւ Նորանց վերայ կաթում էր իմ ասածը։
23 Ինձ ապասում էին ինչպէս անձրեւի, եւ բերանները բանում էին իբր հոգի անձրեւի համար։

Ա Մատ. ը. 21—31. Թագ. Գ. 3. Բագ. Ե. 7. Բ Պտ. ը. 23. Մատ. ժ. 5. Յովհ. ժ. 7. Բ Կոր. ը. 6. Պաս. ՀԺ. 10. Մատ. ա. 7. ք. 10. Յագ. ժը. 13. — Պտ. է. 3. Բ Պտ. Ժը. 6. Պաս. ԺԸ. 28. Գ Պտ. Ժե. 8. Պաս. ԽԵ. 14. Մատ. գ. 32. Պաս. Հա. 16. Բ Պտ. խ. 3. Պաս. Ե. 6.

Պաս. Կը. 12. Մատ. խա. 13. Ելք. 11. Ը Պտ. Ելք. 9. Նա. Ժա. 5. Ար. 17. կա. 10. Նեեմ. գ. 14—17. — Թես. Ե. 8. Յով. ա. 31. Ա Պաս. գ. 7. Ծը. 6. Մատ. է. 14. Յովէլ. ա. 6. Ե Պաս. է. 6. Պտ. Ժը. 10. Ե Պաս. ա. 3. Երեմ. Ժե. 8. Ե Սղ. ԽԲ. 34. Ա Մատ. Ժգ. 15. Երեմ. գ. 3. Զաք. Ֆ. 1. —

21 Եթէ ես ծիծաղէի նորանց վերայ, չէին հաւատալ. եւ իմ երեսի լոյսը նորանք չէին նսեմացնել։
23 Ընտրում էի նորանց ճանապարհը եւ գլխաւոր էի նստում, եւ բնակվում էի ինչպէս թագաւորը զօրքի մէջ, ինչ- պէս մէկը որ սգաւորներ է մխիթարում։

Գլ. Լ

Յորբ դիմադրում է իր այժմեան քչութեանը։

1 Բայց հիմա ինձ ծաղր են անում հասակով ինձանից փոքրերը, որոնց հայրերին ես չէի ուզիլ դնել իմ խաչանց շների հետ։
2 Եւ ինձ ինչ պէտք էր նորանց ձեռքերի զօրութիւնն էլ, որոնց առաջութիւնը կորած էր։
3 Չքաւորութիւնից եւ սովածութիւնից ցամաքած՝ փախչում էին անապատը՝ մթին աւերակ եւ ամայի տեղերը.
4 Մացառի վերայի մոլոչն էին քաղում, եւ դիհիի արմատը՝ իրրեւ իրանց հաց.
5 Որոնք ընկերութիւնից դուրս են արվում, եւ որոնց վերայ իրրեւ գողի վերայ գոչում են։
6 Սոսկալի ձորերում էին բնակվում, գետնի եւ ապառաժների ծերպերում.
7 Մացառների մէջ բղաւում էին, եւ դինջների տակին վայր էին թափվում.
8 Յիմարների որդիք եւ աննշանների որդիք լինելով դուրս էին քշվում երկրիցը։
9 Բայց հիմա ես նորանց խաղն եմ դառել, եւ առակ եմ եղել նորանց համար։
10 Ինձանից զզվում, եւ հեռանում են ինձանից, եւ երեսիցս թուքը չեն խնայում։
11 Որովհետեւ իմ կապը լուծել եւ ինձ նեղել է, նորանք էլ երասանակը բաց են թողել առաջիս։
12 Աջ կողմից լակոտներն են կանգնում ոտքերս քաշում, եւ ինձ համար պատրաստում իրանց կորստեան ճանապարհները։
13 Նորանք քանդում են իմ շաւիղները, եւ աչխատում են իմ կործանման համար, որ իրանք օգնող չ'ունենին։
14 Գալիս են իրրեւ թէ լայն խրամատով, գդրդոցով գլորուելով են գալիս։
15 Արհաւիրքները ինձ վերայ դարձան, քամիի պէս հալածում են իմ մնծութիւնը, եւ ամպի պէս անցաւ իմ ազատութիւնը։
16 Էլ հիմա հոգիս թափվում է իմ ներսումը, ինձ բռնել են տառապութեան օրերը։
17 Գիշերը ոսկերքս են ծակոտում ինձ վերայ եւ կրծողներս չեն հանգստանում։
18 Մեծ զօրաւորութեամբ են փոխում իմ հանդերձը, պատմուճանիս օձիքին պէս պատում է ինձ։
19 Նա ինձ գցել է ցեխը, եւ ես նման եմ եղել հողի եւ մոխրի։
20 Ես քեզ աղաղակում եմ, եւ դու ինձ չես պատասխանում, կանգնում եմ, եւ դու ինձ չես մտիկ անում։
21 Դու ինձ համար անգութ ես դառել, ձեռքիդ զօրութեամբը ինձ հետ թշնամութիւն ես անում։
22 Դու ինձ բարձրացրել եւ ինձ քամիին ես հեծցրել, եւ փչացնում ես մրրիկով։
23 Սոսկ գիտեմ, ինձ մահուան ես տանելու, եւ Էլոյոր կենդանիների համար սահմանուած տունը։
24 *Արդարեւ աղաչանք չ'կայ՝ նա իր ձեռքը երկարացնելիս, եւ աղաղակ նորանց համար՝ նա կորցնելիս"։
25 Ումի՞ թէ ես չեմ լացել օր զժուարութեամբ անցկացնողի համար, հոգիս չէ՞ նեղացել աղքատի համար։
26 Ներսոր ես բարիքի էի սպասում, եւ չարիք եկաւ. եւ ակնկալում էի լոյսի, եւ եկաւ խաւար։
27 Աղիքներս եռացին եւ չ'հանգարտեցին, տառապութեան օրերը առաջս կարկեցին։
28 Սեւացած եմ ման գալիս, բայց ոչ թէ արեւից, կանգնում եմ ժողովքի մէջ աղաղակում։

ա Գլ. ԺԱ. 6։ Սաղ. ԼԵ. 15, Ես. Ե. 6. Մատ. ԽԵ. 67։
բ Գլ. ԺԲ. 12։
գ Սաղ. ԽԲ. 1։
դ Երեմ. Ք. 27։
* Կամ՝ Բայց նա աւերմանքի վերայ չ'պիտի ձեռք երկարացնէ, եթէ ողորմանաց նորանք աղաչեն։
ե Սաղ. ԼԶ. 13։ Հռոմ. ԺԲ. 19։ ը Սաղ. ԼԲ. 6։ Իմ. Գ. 1։ Իմ. Ե. 3։

29 ՚Զաղաղներին եղբայր եմ դառել, եւ ջայլամներին ընկեր։
30 Ոկաշխա սեւացել է ինձ վերայ, եւ ոսկերքս վառուել են տաքութիւնից։
31 Եւ սուգի է փոխուել իմ քնարը, եւ իմ սրինգը՝ լալականների ձայնի։

ԳԼ. Լ.Ա

Ցոյց կրկին դիմում է որ անարատ վերք է ունեցել Աստծոյ և մարդկանց առջեւ։

1 ՚Ուխտ արի աչքերիս հետ, որ կոյսի վերայ չմտածեմ։
2 Եւ ՚ինչ բաժին կայ Աստուածանից վերեւից, եւ ժառանգութիւն Ամենակարողից բարձրերիցը։
3 Չէ՞ որ ամբարշտի համար կորուստ կայ. եւ չարիք՝ անօրէնութիւն գործողների համար։
4 ՚Չէ՞ որ նա տեսնում է իմ ճանապարհները, եւ համարում՝ իմ բոլոր քայլերը։
5 Եթէ ես սուտքեամբ եմ շրջել, եւ իմ ոտքը չտապալել է նենգութեան,
6 Թող կշռէ ինձ արդարութեան կշռով, եւ իմանայ Աստուած իմ կատարելութիւնը։
7 Եթէ իմ ոտքը խոտորել է ճանապարհից, եւ ՚իմ սրտին հետեւել իմ աչքը, եւ իմ ձեռքերին կպել մի բան,
8 Ինդ ես սերմնեմ, եւ ուրիշն ուտէ, եւ իմ չառաւիղները արմատից խլուին։
9 Եթէ սիրտս մոլորուել է մի կնոջ մասին, եւ ես դարանամուտ եմ եղել իմ դրացիի դռան,
10 Իմ կինը նուրիչի համար աղօրիքը գաղնէ, եւ նորա վերայ ծռնն ուրիշները։
11 Որովհետեւ դա պղծագործութիւն է, եւ դատաւորների ՚պատիժ անօրէնութիւն։
12 Որովհետեւ դա մի կրակ է՝ մինչեւ ապառաժոսը լափող, որ իմ բոլոր արդիւնքն արմատից կ'խլէ։
13 Եթէ ես արհամարհել եմ իմ ծառայի կամ աղախնի իրաւունքը, նորանք ինձ հետ վէճ ունեցած ժամանակին,
14 Ա՛յն ժամանակ ես ի՞նչ կ'անեմ, երբոր ՚Աստուած վեր կենայ. եւ երբոր նա քննէ, ես ի՞նչ պատասխան կ'տամ.
15 ՚Չէ՞ որ ինձ որովայնում ստեղծողն է նորան ստեղծել, եւ մեզ արգանդում պատրաստողը մէկն է։
16 Եթէ աղքատի ուզածը մերժել եմ, եւ որբեւայրիի աչքերը հանգցրել եմ,
17 Եթէ պատառս մինակ եմ կերել, եւ որբը նորանից չէ կերել,
18 (Որովհետեւ նա իմ մանկութիւնից ի վեր ինձ մօտ մեծացաւ իբրեւ հօր մօտ, եւ մօրս արգանդիցը նորան դիացել եմ,)
19 Եթէ ես մէկ կորած եմ տեսել առանց հագուստի, կամ ՚թէ որ ծածկոց չ'ունի աղքատը՝
20 Ինդ ինձ չեն օրհնել նորա երանքները, եւ նա չէ տաքացել իմ ոչխարների բրդիցը,
21 Եթէ ՚իմ ձեռքը բարձրացրել եմ որբի վերայ, երբոր ես դռան մէջ տեսայ իմ օգնութիւնը,
22 Թող իմ թեւը իմ ուսիցը վայր ընկնէ, եւ բազուկս արմունկիցս կոտրուի։
23 Որովհետեւ Աստուծոյ կորչնելը վախ էր ինձ վերայ. եւ նորա մեծապատուութիւնից չէի կարող պրծնել։
24 ՚Եթէ ես ոսկին չենել եմ իմ յոյսը, կամ մաքուր ոսկիին ասել եմ. Իմ վստահութիւն.
25 Եթէ ես ուրախացել եմ, թէ բազացուածքս շատ է, եւ ձեռքս առատութիւն է գտել.
26 Կամ Ինդէ նայել եմ արեւին, երբոր փայլում էր, եւ լուսնին, երբոր պայծառութեամբ գնում էր,
27 Կամ սիրտս խաբուել է ծածուկ, եւ ձեռքս պագել է բերանս.
28 Որ դա էլ դատաւորների ՚պատիժ անօրէնութիւն է. որովհետեւ ուրա-

---

ՔՍպգ. հր. 6. Մխք. ա. 8. ՔՍպգ. ճմբ. 83. Ոպր. գ. 8. Ա. 10.
Ես. իգ. 6. Եզեկ. իգ. 10.
—Գէ. խա. 4. Մտա. Ա. 38.
ՔԳէ. ի. 29; իե. 13.
Ա ԵՐ ՍՆ. ժգ. 9; Գէ. լգ. 21. ՔՏես Թա. ԺԱ. 39; Ծագ. ժա. 9. Եզեկ. գ. 9. Մտա. Ա. 29.
Ի Գէ. իգ. 16; ը Օր. իբ. 30, 38 Ա.Ես.
ՔԸ Թագ. ժր. 11; Եբեմ. ը. 10.
Ի ՆԵ. յբ. 24; Գէ. ի. 10; ը Օր. իբ. 22; ՏԵս Հմբ. 28.
ԷՍպգ. իգ. 21.
ՔԳէ. լգ. 19. Ռաք. ժգ. 31; իբ. 3. Մպգ. ը. 10.
«Կա՛ծ» ոգեցած առածը ծածկոյթ.
Բր Օր. իգ. 13.
Ի Գէ. իբ. 9.
Ի Մպգ. ժ. 24. — ՏԹՄ. գ. 17.
Ի Սպգ. կր. 10.
Բր Օր. գ. 19. ժա. 16. ժե. 3. Եզեկ. ը. 16.
Ի Հմբ. 11.

ցած պիտի լինէի Աստուծուն ի վերուստ .
29 Եթէ ուրախացել եմ ատողիս կորուստովը , կամ զուարճացել եմ որ նորան չարիք է հանդիպել .
30 Այլ նոյն իսկ Բող չեմ տուել կոկորդիս մեղանչելու նորա անձի համար անէծք փափաքելով .
31 Եթէ իմ վրանի մարդիկն ասած չը լինին . Ո՞ Թէ չ'կշտանայինք նորա մսիցը .
32 [(Պանդուխտը չէր օթևանում դրբսումը , դռներս բանում էի ճանապարհորդին .)
33 Եթէ յանցանքս ծածկել եմ Ադամի պէս , որ պահէի ծոցումս իմ անօրէնութիւնը ,
34 Որովհետև վախեցած լինիմ չատ բազմութիւնից , եւ ցեղերի անարգանքը զարհուրեցրած լինի , եւ ես լռած եւ դռնիցը դուրս նկած չ'լինիմ .
35 Երանի՛ ինձ , Թէ մէկը ինձ լսէր . (ահա իմ փափաքը՝ որ Ամենակարողն ինձ պատասխանէր ,) եւ մի գիրք գրէր իմ ընդդիմադիրը ,
36 Անշուշտ նորան ուսիս վերայ կ'առնէի , եւ պսակի պէս կ'կապէի ինձ վերայ ;
37 Քայլերիս համարանքը նորան կ'իմացնէի , իշխանի պէս կ'մօտենայի նորան ։
38 Եթէ ինձ դէմ աղաղակել է իմ երկիրը , եւ նորա հատն ակօսները լացել են ,
39 Եթէ նորա արդիւնքը կերել եմ առանց փողի , եւ նորա տիրոջ հոգին հանդգրել եմ ,
40 Թող ցորենի տեղ փուշ դուրս գայ , եւ գարիի տեղ որմ ։
Յոբի խօսքերը վերջացան ։

ԳԼ. ԼԲ

Եղիուսի առաջին խօսքը՝ բացատրում է իր լռութիւնից յետոյ խօսելու պատճառը .

1 Եւ այս երեք մարդիկը դադարեցին Յորին պատասխան տալուց , որովհետև Նա իր աչքին արդար էր ։ եւ
2 տեւ Նա իր աչքին արդար էր ։ եւ Ռամի ցեղից Բուզացի Բարաքիէլի որդի՝ Եղիուսի բարկութիւնը բորբոքուեց . Նորա բարկութիւնը բորբոքուեց Յորի վերայ՝ իր անձն Աստուա-
3 ծանից արդարացնելու համար ։ եւ իր երեք ընկերների դէմ էլ բորբոքուեց Նորա բարկութիւնը , Նորա համար որ պատասխան չ'գտան , եւ Յորին
4 յանցաւոր էին անում ։ եւ Եղիուս սպասել էր Յորի խօսելուն , որովհետեւ Նորանք հասակով Նորանից ծեր
5 էին ։ Բայց երբոր Եղիուսը տեսաւ , որ այն երեք մարդկանց բերանումը պատասխան չ'կար , այն ժամանակ բորբոքուեց Նորա բարկութիւնը ։
6 Եւ Բուզացի Բարաքիէլի որդի Եղիուսը պատասխանեցով ասեց . Ես հասակով փոքր եմ , իսկ դուք Խելօրներ էք . Նորա համար ես ետ կացի եւ վախեցի իմ դիտութիւնը ձեզ յայտնելու ։
7 Ասեցի . Թող տարիքը խօսին , եւ տարիների չատութիւնը իմաստութիւն հասկացնեն ։
8 Բայց մարդու միջինը հոգին է , եւ Ամենակարողի չունչն է Նորանց հանճար տալիս ։
9 Իմեծերը չեն իմաստուները , եւ ծերերը չեն գատաստան հասկացողը ։
10 Նորա համար ասեցի . Ինձ մօկ արա , որ դիտեցածս ես էլ պատմեմ ։
11 Ահա ես սպասել եմ ձեր խօսքերին , ականջ եմ դրել ձեր հասկացողութեանը , մինչեւ որ քննեցիք խօսքերը ։
12 Եւ երբոր ուշադրութեամբ ձեզ մօտիկ էի անում , ահա Յորին չանդիմանող չ'կար ձեզանից , որ պատասխաներ Նորա ասածներին ։
13 Միայն Թէ չ'ասէք՝ Թէ իմաստութիւն գտանք . Աստուած կ'չարէ Նորան , ոչ Թէ մարդ ։
14 Եւ Նա ինձ դէմ չ'չարեց իր խօսքերը , ես էլ ձեր խօսքերովը չեմ պատասխանելու իրան ։
15 Նորանք ապշեցին , այլեւս չ'պատաս-

---

2 նիս. ԺԲ. 2, 3։ Գաս. ԺԲ. 20, 21։ Հռովմ. Ը. 13։ Նոր. Կտ. 2։ = գնտ. գ. 9։ Տիտ Ա՝ան. ԺԱ. 31։
3 նիս. գ. 8, 12։ Աառկ. Իբ. 13։ Ոմո. գ. 7։
* կամ՝ մարդի
4 նիս. ԺԲ. 6։
5 Գլ. ԺԲ. 6։
7 Գլ. Ա՝գ. 22։
8 Ճառկ. Ե. 4։
10 Գ Թագ. Իա. 19։
11 նիս. գ. 19։

= Գլ. Լ՝. 6. ԺԲ. 9։
13 նիս. Իբ. 21։
14 Գլ. գ. 17. ԺԲ. 3։ Լե. 2։ Իբ. 6։
15 Գլ. ը. 6. Ա՝. 20—33։ Իբ. 3 Ա՝գն.
16 Գլ. Ա՝. 10։
17 Թագ. գ. 12։ գ. 29։ Գլ. Լե. 11։ Իբ. 36։ Իբ. 17։ Աառկ. ը. 8։ Ճաղ. Բ. 26։ Դան. ա. 17։ ը. 21։ Ճառկ. ա. 5։
18 = Կար. ա. 26։
19 Ա՝գն. Ը. 23։ = Կար. ա. 29։

խանգին, խօսքերը հեռացան նորանից։
16 Եւ ես ապաւել եմ մինչեւ որ եւ չեն խօսում, մինչեւ որ կանգնել են եւ էլ չեն պատասխանում։
17 Ես էլ եմ խօսելու իմ բաժինը, պիտացած ես էլ ասեմ։
18 Որովհետեւ լիքն եմ խօսքերով, ներսիս հոգին նեղում է ինձ։
19 Ահա որովայնս չ'բացուած գինիի նման է. նոր ակերի պէս, որ տրաքվում են։
20 Ասեմ որ հանգստանամ. շրթունքներս բանամ եւ պատասխանեմ.
21 Մի՛ օրի երեսպաշտութիւն չ'անեմ, եւ ոչ մէկի չ'շողոքորթեմ.
22 Որովհետեւ ես չողոքորթել չ'գիտեմ. չուտով կ'վերացնէր ինձ իմ Արարիչը։

ԳԼ. Լ.Գ

Եղիւր յանդիմանում է Յոբին ինքնիրան արդարացնելու համար։ Աստուծոյ խրատը պատահար է հոգիի վերաբերեալ համար։

1 Բայց սակայն մէկ լսիր իմ խօսքը, ով Յոբ, եւ իմ բոլոր ասածներին ականջ դիր։
2 Ահա հիմա բացել եմ բերանս, Թող լեզուս խօսէ փիմբումս։
3 Արտիս ուղղութեամբն են խօսքերս. եւ շրթունքներիս գիտութիւնը մաքուր խօսում են։
4 Աստուծոյ հոգին է ստեղծել ինձ, եւ Ամենակարողի շունչը՝ ինձ կեանք տուել։
5 Եթէ կարող ես, պատասխան տուր ինձ. պատրաստուիր առաջիս կանգնիր։
6 Ահա ես ասածիդ պէս Աստուծոյ համար լինիմ. ես էլ եմ ցեխից կազմուած։
7 Ահա Թող իմ երկիւղը քեզ չ'զարհուրեցնէ, եւ իմ ճնշումը քեզ վերայ չ'ծանրանայ։
8 Արդարեւ ասել ես ականջիս, եւ ես լսեցի խօսքերի ձայնը.
9 Թէ մաքուր եմ ես՝ առանց յանցանքի. անարատ եմ ես, անօրէնութիւն չ'ունիմ.
10 Ահա Նա պատճառանք է գտնում ինձ վերայ, Ինձ Թշնամի է համարում իրան։
11 Ոտքերս գրել է կոճղում, դիտում է բոլոր շաւիղներս։
12 Ահա դու այս բանում արդար չես. ես քեզ պատասխանեմ. որովհետեւ Աստուած մարդիցը մեծ է։
13 Ինչու համար ես վիճում նորա հետ, որ իր բոլոր գործքերի համար պատասխան չի տալ։
14 Սակայն մէկ *անգամ կ'խօսէ Աստուած, եւ միւսանգամ. Բայց մարդս ուշադրութիւն չէ անում,
15 Երազում՝ գիշերի տեսիլքում, մարդկանց վերայ խոր քուն ընկնելիս, անկողնի վերայ քնելիս։
16 Մ'Այն ժամանակ նա բանում է մարդկանց ականջը, եւ նորանց խրատում է,
17 Որ մարդիս հեռացնէ վատ գործից, եւ ամբարտաւանութիւնը ծածկէ մարդից։
18 Որ եւս պահէ նորա հոգին կորուստից, եւ նորա կեանքը՝ սրով անցնելուց։
19 Նա խրատվում էլ է ցաւով իր անկողնի վերայ, եւ նորա ոսկորների կռիւը սաստիկ է լինում։
20 Եւ Նորա կեանքը զզվում է հացից, եւ նորա հոգին՝ ցանկալի կերակուրից։
21 Նա վերջացնում է նորա միսը, որ էլ չէ երեւում. եւ դուրս են ցցվում նորա ոսկորները, որ առաջ չէին երեւում։
22 Եւ նորա անձը մօտենում է կորըստեան, եւ նորա կեանքը՝ սպանողներին։
23 Եթէ նորա համար կայ մի միջնորդող հրեշտակ, հազարից գերազանցող մէկը, որ իմացնէ մարդիս նորա ուղղութիւնը.
24 Այն ժամանակ նա ողորմում է նորան եւ ասում. Ազատիր նորան փորուածի իջնելուց. ես քաւութիւն եմ գտել։
25 Այն ժամանակ նորա մարմինը փա-

ՅԳԼ. ԺԲ. 15. բ Օր. ա. 17; ԺԳ. 19. Առակ. իգ. 23. Սաս. իբ. 10. — ՆՆ. բ. 7.

ԲԳԼ. Բ. 34, 35; ԺԳ. 20, 21. Լ—. 35. ԷԳԼ. Բ. 34; ԺԳ. 21. ԵԳԼ. Բ. 17. Ա. 7; ԺԱ. 4; ԺԳ. 17. իգ. 10, 11. իե. 3.

ԺԲ. 14; Լ—. 1. ՆԳԼ. ԺԳ. 24. ԺԳ. 9; ԺԲ. 11; ՀԳԼ. ԺԳ. 27; ԺԳ. 16. Լ—. 4. ԲԳԼ. Ե. 3; Ես. իե. 9.

* Կամ՝ կերպով
Ք Սաս. ԺԲ. 9. ԲԳԼ. ԼԳ. 10, 13; Ի Սաղ. Ձէ. 18; †Կամ՝ գերեզմանն

փուկ կ'լինի երեխայի բերանից, նա ևս կ'դառնայ իր մանկութեան օրերին։
26 Աստուծուն կ'աղօթէ, եւ նա նորան կ'ընդունէ, եւ նա կ'տեսնէ նորա երեսը ուրախութեամբ. եւ այսպէս նա ևս է տալիս մարդիս նորա արդարութիւնը։
27 Նա նայում է մարդկանց վերայ. եւ եթէ նա ասէ. Մեղք գործեցի, եւ ուղիղը ծռեցի, եւ նա ինձ հատուցում չ'արաւ.
28 Նա ազատել է իմ հոգին *կորուստն իջնելուց, եւ իմ կեանքը լոյսով կը զուարճանայ։
29 Ահա այս ամէնը Աստուած անում է մարդիս հետ երկու եւ երեք անգամ,
30 Իր նորա հոգին ևս դարձնէ †կորուստից կեանքի լոյսով լոյսի մէջ։
31 Ականջ դիր, Յոբ, լսիր ինձ. լուռ կաց, եւ ես խօսեմ։
32 Եթէ խօսք կայ, պատասխանիր ինձ. ասիր, որ փափաքում եմ քեզ արդարացնել։
33 Եթէ չ'կայ, Լսիր ինձ. լսիր եւ ես քեզ իմաստութիւն սովորեցնեմ։

ԳԼ. ԼԴ

Նպատակ երկրորդ խօսքը՝ յանդիմանում է Յոբի յանդգնութեան խօսքերը։ Ամենակարողը իրաւունք ծառ չէ։

4 Եւ եղիուա պատասխանելով ասեց.
2 Լսեցէք իմ խօսքը, ով իմաստուններ, եւ ով գիտուններ, ականջ դրէք ինձ։
3 Որովհետեւ ականջը կ'որոշէ խօսքերը, եւ քիմքը կ'ճաշէ կերակուրի համը։
4 Իրաւունք ընտրենք մեզ համար. իմանանք մեր մէջ, թէ ինչն է բարի։
5 Որովհետեւ Յոբն ասեց. Ես արդար եմ. †բայց Աստուած մերժեց իմ իրաւունքը։
6 *Իրաւունքիս դէմ ստիմ. անբուժելի է իմ †վէրքը՝ առանց յանցանքի։
7 Ո՞ր մարդը կայ Յոբի նման, որ Հայհոյութիւնը խմում է ջրի պէս,
8 Եւ գնում է ընկերանում չարագործների հետ, եւ մարդ գալիս ամբարիշտ մարդկանց հետ.
9 Որովհետեւ ասեց. Օգուտ չ'ունի մարդս, Աստուծոյ հաճութեան մէջ լինելով։
10 Սորա համար, ով իմաստուն մարդիկ, ինձ լսեցէք, Հեռու լինի որ Աստուած չարութիւն անէ եւ Ամենակարողը՝ անօրէնութիւն։
11 Որովհետեւ մարդս անում է, եւ Ա---ծ վճարում է նորան. եւ մարդիս ճանապարհին համեմատ գտնել է տալիս նորան։
12 Բայց յիրաւի Աստուած անօրէնութիւն չի անիլ, եւ Ամենակարողը չի ծռիլ իրաւունքը։
13 Ո՞վ յանձնեց նորան երկիրը, եւ ո՞վ կարգի դրաւ բոլոր աշխարհը։
14 Եթէ նա իրան վերայ դարձնէ իր սիրտը, Իր հոգին եւ իր շունչը ժողովէ իրան մօտ.
15 Ամէն մարմին միասին կ'մեռնի, եւ մարդս հողը կ'դառնայ։
16 Եւ եթէ խելք --ն-, լսիր այս բանները. ականջ դիր իմ խօսքերի ձայնին։
17 Միթէ արդարութիւն ատողը կարող է իշխել. եւ կամ թէ արդար Հերոսին կարո՞ղ ես յանցաւոր անել.
18 Նա որ թագաւորին ասում է՝. Ով անպիտան. ազնուականներին՝ Ով չար,
19 Նա որ իշխաններին Խաչառութիւն չի անիլ, եւ հարուստին աւելի ուշադրութիւն չի անիլ աղքատիցը, Որովհետեւ ամէնքն էլ նորա ձեռքի գործն են։
20 Մէկ վայրկեանում կ'մեռնեն, եւ ամի կէս գիշերում մի ժողովուրդ չըփոթվում անցնում է, եւ զօրաւո-

---

իր Թագ. ժր. 13. Առակ. իր. 13. Դ.Ես. ժե. 31. — Ծոհ. ա. 9։
†Նե. լբ. 17։
†Կամ՝ գերեզմանն
†Ասգ. ծգ. 13։
†Կամ՝ գերեզմանից
†Ասգ. լգ. 11։
—Գլ. գ. 30։ ժբ. 11։

†Տես լգ. 9։
†Գլ. իէ. 2։
*Գլ. Բ. 17։
‡Եբէր. Նեռ՝
†Գլ. ժե. 16։
*Գլ. Բ. 22, 23, 30։ իա. 13։ լե. 3։ Մտգ. գ. 14։
†Նե. ժբ. 23։ բ Օր. լբ. 4։ բ Պե. ժի. 7։ Գլ. բ. 3։ լգ. 23։ Ասգ. գբ. 15։ Հռոմ. ե. 1։ Ա Կր. ժգ. 9։
†Կամ՝ կարելի է ասել քագործին։ Տես Եր. իբ. 39։
Իր Օր. ժ. 17։ բ Պե. ժի. 7։ Գաղ. ժ. 31։ Հռոմ. բ. 11։ Գաղ. բ. 6։ Նկեմ. Ե. 9։ Կող. գ. 25։ — Գլ. լա. 15։
†Նկ. ժբ. 29, 30։

Բ. 14։
*Ասգ. կբ. 12։ Առակ. իգ. 12։ Երեմ. լբ. 19։ Սգեկ. լգ. 20։ Մատ. ժգ. 27։ Հռոմ. բ. 6։ — Կոր. Ե. 10։ — Գնա. ա. 17։ Յայտ. իբ. 12։
‡Գլ. բ. 3։
†Ասգ. ճգ. 29։
†Նե. գ. 19։ Ասգ. ժբ. 7։
‡Տես Նե. ժբ. 15։
§Կամ՝ Կարելի է ասել քագործին։ Տես Եր. իբ. 39։
Իր Օր. ժ. 17։ բ Պե. ժի. 7։ Գաղ. ժ. 31։ Հռոմ. բ. 11։ Գաղ. բ. 6։ Նկեմ. Ե. 9։ Կող. գ. 25։ — Գնա. ա. 17։
†Գլ. լա. 15։
‡Նկ. ժբ. 29, 30։

ներն անց են կենում՝ առանց ձեռք դրվելու։
21 Որովհետեւ Նորա աչքերը մարդիս ճանապարհների վերան են. եւ Նորա բոլոր քայլերը նա տեսնում է։
22 Չկայ խաւար կայ, եւ ոչ մահուան սուլեր, որ այնտեղ թաքչուելին չաթագործները։
23 Որովհետեւ մարդիս էլ չէ սոխում, որ դատի համար Աստուծոյ մօտ գնայ։
24 Նա փշրում է մեծամեծներին առանց քննութեան, եւ ուրիշներին՝ գնում Նորանց տեղը։
25 Եւ այսպէս տեղեակ է Նորանց գործերիցը, եւ առապում է գիշերը, եւ Նորանք ջարդվում են։
26 Որովհետեւ անդգամ մարդիկ են. ծնծում է Նորանց հանդիսաւանների տեղումը.
27 Նորա համար որ Նորան հետեւելուցը հետացան, եւ Նորա բոլոր ճանապարհներին խելամուտ չ'եղան։
28 Այնպէս որ Նորա մօտ գնաց չաղքատի աղաղակը. եւ նա չքրկեաչների աղաղակը լսեց։
29 Եւ եթէ նա հանդստացնէ, ո՞վ է կարող նեղել, եւ եթէ նա երեսը ծածկէ, ո՞վ է կարող Նորան տեսնել. թէ մի ազգի համար, թէ մէկ մարդի համար՝ մէկ է.
30 Որպէսզի չ'թագաւորէ կեղծաւորը, եւ չժողովրդի որոգայթ չլինի։
31 Որովհետեւ պէտք է ասել Աստուծոյ, թէ "Ինձ բարձրացրի". էլ չարութիւն չեմ անիլ.
32 Այն որ չեմ տեսնում, ինձ սովորեցրու. եթէ ամբարշտութիւն եմ գործել, էլ չեմ անիլ։
33 Մի՞թէ քո գ-ղ-գ-ր պէս է հատուցանելու, որ դու հակառակում ես. ուրեմն դու պիտի ընտրես եւ ոչ թէ ես. ինչ որ գիտես՝ ասիր։
34 Խմաստուններն ինձ կ'ասեն, նոյնպէս եւ գիտուն մարդը՝ որ ինձ լսում է,
35 Թէ "Յոբը գիտութիւնով չէ խօսել, եւ Նորա խօսքերը խմաստութեամբ չեն.
36 Ոհ եթէ Յոբը փորձուէր խոպան, ամբարիշտ մարդկանց պէս տուած պատասխանների համար։
37 Որովհետեւ մեղքի վերայ յանցանք աւելացրեց. մեր միջումն ծափ է տալիս, եւ չատացնում է իր խօսքերը Աստուծոյ դէմ։

ԳԼ. ԼԵ

Եղիուս երրորդ խօսքը. մարդս իր գործութիւնը իրան է ջատագով Աստուած արդար դատաւոր է անում.

1 Եւ Եղիուս պատասխանելով ասեց.
2 Սա դու իրաւունք ես համարում, որ ասում ես. Իմ արդարութիւնն աւելի է Աստուածանից։
3 Որովհետեւ "ասեցիր. Թէ ինչ օգուտ ունի, եւ ինչ աւելի չեմ կայ սուռանից քան թէ մեղանչելուց.
4 Ես քեզ խօսք կ'պատասխանեմ, եւ ընկերներին քեզ հետ։
5 Նայիր երկնքին եւ տես, եւ դիտիր ամպերը որ քեզանից բարձր են.
6 Եթէ դու մեղանչես, Նորա դէմ ինչ արած կ'լինիս. եւ քո անօրէնութիւնները որ չատանան, Նորան ինչ կ'անես։
7 Կամ եթէ արդար լինիս, ինչ կը տաս Նորան. կամ Նա ինչ կ'առնէ քո ձեռքիցը։
8 Քեզ նման մարդին կ'նեղէ քո ամբարշտութիւնը, եւ մարդի զաւակին քո արդարութիւնը։
9 Հարստահարութիւնների չատութիւնից կ'ազազակեն, կ'բողոքեն մեծամեծների բազուկիցը։
10 Բայց Ինձ չէ ասում. Ո՞ւր է ինձ առեղծող Աստուածը, Նա որ գիշերը երգեր է տալիս.
11 Որ մեզ երկրի անասուններից աւելի ճգիտուն եւ երկնքի թռչուններից աւելի իմաստուն է անում։
12 Այնտեղ չազազակում են, բայց Նա

հր Սն. ժգ. 9. Գլ. լա. 4. Ծագ. լգ. 18. Առակ. ե. 21. Ժե. 3. Երեմ. ժգ. 17. լբ. 19.
յ Ծագ. գլք. 12. Նբբ. գ. 13. Հռով. բ. 21. Հա Քագ. ժե. 11.
ղ Ծագ. ե. 11. Ծագ. լբ. 9. Ես. ե. 13.

ր Գլ. լե. 9. Ճակ. ե. 4.
ս Նե. լբ. 23.
տ Ճա գ Քագ. ժբ. 28, 30. գ Քագ. բա. 9.
ո Ես. գլ. Գ—ՆԹ կրճտի.
ֆ Գլ. լե. 16.

— Գլ. բա. 15; լբ. 2. լգ. 9.
ք Գլ. լգ. 8.
օ Գլ. լբ. 12.
ֆ Առակ. բ. 20. Երեմ. ե. 19.
ք Գլ. լբ. 2, 3. Ծագ. ժբ. 2. Առակ. բ. 13. Հռովմ. ժա. 33.
ռ Ծագ. գլթ. 2. Ես. ժբ. 5.
ս Ծագ. խբ. 8. Հե. ե. գլթ. 5. Գաբ. ժբ. 25. Ճա Գլ. լգ. 25.
տ Ծագ. գգ. 12.
ֆ Առակ. ա. 28.

չէ պատասխանում՝ չարերի հպարտութեան պատճառով։
13 Հիւրասէր Աստուած ունայնութեան չի խոկ, եւ Ամենակարողը նորան մտիկ չի անիլ։
14 Թէպէտեւ դու ասում ես, թէ Նորան չես տեսնում. սակայն դատաստան կայ նորա առաջին, եւ նորան։
15 Բայց հիմա որ Նորա բարկութիւնը մի չնչին բան է արել, եւ չէ խնդրել չատ անօրէնութիւնը,
16 Յոբը դատարկ զուր տեղն է բանում իր բերանը. առանց հասկացողութեան խօսքեր է չատացնում։

ԳԼ. ԼԶ

Եղիուի վերջին խօսքը. նա գործել յիշեցնում է Աստուծոյ արդարութիւնը եւ մեծութիւնը։

1 Եւ Եղիուը չարունակելով ասաց.
2 Մի փոքր համբերիր, որ քեզ սովրեցնեմ, որովհետեւ դեռ էլ խօսք կայ Աստուծոյ համար։
3 Ես իմ գիտութիւնը հեռուից պիտի ակսեմ, եւ իմ Արարչին պիտի արդարութիւն ընծայեմ։
4 Որովհետեւ իմ խօսքը սուտ չէ. քեզ մօտ մէկ գիտութեամբ կատարեալը կայ։
5 Ահա Աստուած հզօր է, բայց չի արհամարհիլ. հզօր է սրտին զօրութեամբը։
6 Նա ամբարշտին չի ապրեցնիլ, եւ նեղեալներին իրաւունքը կ'տայ։
7 Ինա եւս չի քաշիլ արդարից իր աչքերը, այլ թագաւորների հետ նորանց աթոռի վերայ էլ կ'դնէ յաւիտեան, եւ նորանք կ'բարձրանան։
8 Եւ եթէ նորանք չղթաներով կապուած լինին, եւ բռնուին թշուառութեան լարերով,
9 Այն ժամանակ կ'յայտնէ նորանց իրանց գործքը, եւ իրանց յանցանքը, որ իրանց բարձրացրել էին։
10 Եւ Նա կ'բանայ նորանց ականջը խրատի, եւ կ'պատուիրէ որ դառնան իրանց ամբարչութիւնից։
11 Եթէ լսեն եւ հնազանդին, իրանց օրերը բարիքով կ'վերջացնեն, եւ իրանց տարիները՝ զուարճութիւնով։
12 Բայց եթէ չ'լսեն, սրով կ'անցնեն, եւ կ'մեռնեն առանց հասկացողութեան։
13 Եւ սրտով կեղծաւորները բարկութիւն կ'դիզեն. չեն աղաղակիլ, երբոր Նորանց կապէ։
14 Հոգին անձը կ'վախճանուի երիտասարդութիւնում, եւ նորանց կեանքը՝ իգացողների հետ։
15 Ինչ Նա աղքատին կ'ազատէ իր թշուառութիւնումը, եւ բանութեան միջոցով կ'բանայ նորանց ականջը։
16 Բնչ էլ կ'հանէր նեղութեան երախից Իմ ընդարձակ տեղ, ուր որ նեղութիւն չ'կայ, եւ հրա սեղանի վերայ դրուածը նպարտրուի կ'լինէր։
17 Բայց դու լիքն ես անզգաների դատողութեամբը. դատաստանն ու իրաւունքը բռնելու են հեղ։
18 Որ մի դուզէ բարկութիւնը քեզ հրապուրէ ծաղրելու. այն ժամանակ մեծ փրկանքը քեզ չի ազատիլ։
19 Իմ՞ Նա մի բանի տեղ կ'դնէ քո հարստութիւնը, ոչ ոսկին եւ ոչ մի զօրաւոր ոյժ։
20 Մի փափաքիր այն գիշերին, որ ժողովրդներին կ'տեղահանէ։
21 Զգուշացիր, որ չդառնաս դէպի ամբարչութիւն, որովհետեւ դու նորան աւելի ընտրեցիր նեղուելուց։
22 Տես՝ Աստուած բարձր է իր զօրութիւնումը. հո՞վ կայ Նորան պէս սովրեցնող։
23 Ո՞վ որոշեց Նորա համար Նորա ճանապարհը, եւ ո՞վ կ'համբիւնաբան ասել. Անիրաւութիւն արիր։
24 Միտք արա, որ մեծացրես Նորա գործքը, որոնք մարդիկ օրհներգել են։
25 Ամէն մարդ Նորանով հիանում է, մարդս հեռուանց է նկատում։

ԼԳ. ԼԻ. 9։ Առակ. Ժե. 29, Եր. ա. 18։ Եբեմ. Ժա. 11։
ԼԴ. Բ. 11։ Իգ. 9, 9։
ԽՕգ. լէ. 5, 6։
Ծ Օգ. ԼԲ. 32։
Լ Գ. լդ. 35, 37. լԸ. 2։
—
Գ. Բ. 1։ Ժբ. 13, 16։ լԸ. 23։ Օգ. գԲ. 4։
Ը Օգ. լդ. 18։ լգ. 15։
Ը Օգ. ԺԹ. 8. Ես. Խ. 1։
Փ Օգ. ՅԸ. 10։
Ի Գ. լդ. 16, 33։
Ձ Գ. Խ. 13. Ես. ա. 19։
Խ Հռոմ. բ. 5։
Ջ Գ. Ծ. 32։
Ճ Օգ. Ժբ. 19. լա. 8. ՅԺբ. 5։
Յ Օգ. Իգ. 5։
Ի Օգ. լդ. 8։
Լ Օգ. Խ՚Բ. 2։ Տես Գ. լդ. 24։
Խ Առակ. Ժա. 4։
Ծ Օգ. կդ. 18։
Ճ Տես Երբ. Ժա. 25։
Հ Ես. Խ. 13, 14։ Հռոմ. Ժա. 34. ա Կոր. բ. 16։ Տես Գ. լդ. 32. ԼԸ. 11։
Յ Օգ. գբ. 5։ Յոպ. Ծ. 3։

26 Ահա Աստուած մեծ է, եւ մենք չ՚գիտենք, Նորա տարիների թիւը անքննելի է։
27 Որովհետեւ նա քաշում է ջրերի կաթիլները. Նորանք էլ անձրեւ են թափում մայրիքը։
28 Որ տեղում են ամպերը, առատօրէն ածում մարդկանց վերայ։
29 Մանաւանդ եթէ մէկը հասկանայ ամպերի տարածուիլը, Նորա վրաններից ձայնաձայնութիւնը։
30 Ահա տարածում է իր վերայ լոյսը, եւ ծովի արմատներովը ծածկում է։
31 Որովհետեւ դրանցով է դատում ազգերին եւ *կերակուր չնորհում՝ առատօրէն։
32 Նա իր ձեռքերումը ծածկում է *կայծակը, եւ պատուիրում է Նորան դէպի նշանը։
33 Նորա մասին լուր է տալիս Նորա չառաչիւնը. խաչինքն անդամ Նորա վեր կենալը ։

ԳԼ. ԼԷ

Եղիւսի վերյաբանը. Աստուծոյ վհատութիւնը իր գործերուն բնութեան մէջ.

1 Եւ հէնց սորա համար դողում է սիրտս, եւ երերում է իր տեղիցը։
2 Մէկ լսեցէք, Նորա ձայնի որոտմունքը, եւ Նորա բերանից ելած չառաչիւնը։
3 Բոլոր երկնքի տակ արձակում է Նորան, եւ Նորա լոյսը՝ մինչեւ երկրի ծայրերը։
4 Նորա հետեւից *մի գոռոց է վեր կենում, նա որոտում է իր վհատութեան ձայնով, եւ չէ ուշացնում երբոր լսում է ձայնը։
5 Զարմանալի որոտում է Աստուած իր ձայնով, *մեծամեծ բաներ է անում, եւ մենք չ՚գիտենք։
6 Որովհետեւ Նա ձիւնին ասում է. Եղիր երկրի վերայ. Նաեւ ուժեղ անձրեւին եւ իր զօրութեան ուժեղ տարիին։
7 Ամէն մարդի ձեռք կնքում է. *որ հասկանան Նորա ստեղծագործութեան բոլոր մարդիկը։
8 Եւ գազանները մտնում են Նորջերը, եւ բնակվում են իրանց այրերումը։
9 †Հարաւիցը գալիս է փոթորիկը, եւ հիւսիսիցը՝ ցուրտը։
10 Աստուծոյ չնչելիցը սառնամանիք են գոյանում, եւ ջրերի տարածութիւնը սեղմվում է։
11 Նաեւ բեռնում է թանձրը իր թագութիւնով, եւ փռում է իր լուսաւոր ամպերը։
12 Եւ Նորանք չուռ գալով տեղափոխվում են Նորա խորհուրդներովը, որ Հանէն Նորա բոլոր իրանց հրամայածը երկրի երեսի վերայ։
13 Մերթ խրատի համար, մերթ *երկրի համար, մերթ *չնորհքի համար բերում է նա Նորանց։
14 Ով Յոբ, լսիր այս բաները, կանգնիր եւ *հասկացիր Աստուծոյ սքանչելիքը։
15 Գիտե՞ս արդեօք, թէ Աստուած ինչպէս է բեռնում Նորանց, եւ փայլեցնում՝ իր ամպի լոյսը։
16 †Գիտե՞ս արդեօք ամպերի հաւասարակշռութիւնը, գիտութեամբ՝ կատարեալի հրաշալիքները։
17 Որ հանդերձներդ տաքանում են՝ երկիրը հարաւից հանդստանալիս,
18 Նորա հետ մէկտեղ Հաստատեցիր երկինքը, որ ամուր է ինչպէս ձուլած հայելի։
19 Սովորեցրու մեզ, թէ ինչ ասենք Նորան. չենք կարողանում դէպ քաշ կարգադրել խաւարի պատճառով։
20 Նորան կ՚պատմուի արդեօք, երբոր ես խօսեմ. եթէ մէկ մարդ ասէ, խակոյն կուլ կ՚գնայ։
21 Եւ հիմա չեն տեսնում լոյսը, որ ճառագայթում է երկնքի վերայ. բայց քամին անցնում է վերայովը եւ պայծառացնում Նորանց։

չ Սոպ. Ժգ. 12.
ֆ Սոպ. ղ. 2; հր. 24, 27. Երր. ա. 12.
ք Սոպ. Հիւ. 8.
չ Ամակ. գ. 20.
ևՂՀ. լԹ. 3.
ևՂՀ. լէ. 13; լը. 23.

- Սոպ. ճղ. 25. Դար. Ժգ. 16.
* Եբր.՝ լոյսը.
ևՂ Թագ. Ժը. 41, 45.
—
- Սոպ. ԽԲ. 3; կը. 33.
ֆՂՀ. Ե. 9; Բ. 10; լղ. 26; Յայտ. Ժե. 3.

† Սոպ. Հիւ. 16, 17.
ֆ Սոպ. ՀԲ. 27.
ֆ Սոպ. ճգ. 22.
† Կամ՝ Խորքնաճեմակները
ևՂՀ. լը. 29, 30. Սոպ. Հիւ. 17, 19.
ֆ Սոպ. Հիւ. 8.
ևՂՀ. լը. 26, 27.
ֆՐ Թագ. Ի. 10. ֆ Թագ. Ժը. 45.
ֆ Սոպ. ճԺ. 2.
ֆՂՀ. լղ. 29.
ևՂՀ. լը. 6; լղ. 4.
ևՂՀ. ա. 6; Սոպ. ճղ. 9.

22 Հիւսիսից ոսկի է բերվում, Աստուած մեծ մեծ անեղ փառաւորութիւն կայ։
23 Նա Ամենակարող է. Նմինք չենք հասնիլ նորան. նա զօրութեամբ բարձրացեալ է, ևս իրաւունքն ու արդարութեան չատութիւնը չի ծռիլ։
24 Նորա համար մարդիկ հնախանձում են նորանից. Նա մտիկ չի անիլ ոչ մի ինքն իրանում իմաստուն եղողին։

ԳԼ. ԼԸ

Տէրը խօսում է փոթորկի միջից, նկարագրում է աշխարհի առարկութիւնը և նախախնամութիւնը և այդպես ուղղակում է Յոբի ինքնահաւան խօսքը։

1 Ա՛յն ժամանակ Եհովան պատասխանեց Յորին՝ փոթորկի միջից եւ ասեց.
2 Ո՞վ է դա, որ խորհուրդը նսեմացնում է հանիմաստ խօսքերով։
3 Մէկ գօտեւորիր մէջդ տղամարդի պէս, եւ ես քեզ հարցնեմ, ու դու ինձ հակացրու։
4 Ո՞ւր էիր դու երկրի հիմունքը դնելիս. իմացրու ինձ, եթէ իմաստութիւն գիտես։
5 Ո՞վ դրաւ նորա չափերը, եթէ գիտես, կամ թէ ո՞վ քաշեց լարը նորա վերայ։
6 Ինչի՞ վերայ են խրուած նորա խարիսխները. կամ ո՞վ է ձգել նորա անկեան քարը.
7 Առաւօտեան աստղերը միասին ցընծային, եւ Աստուծոյ բոլոր որդիքը երբոր գովազանում էին։
8 Եւ ո՞վ կապեց ծովը դռներով, երբոր նա յորդահոսելով ելաւ արգանդից.
9 Երբոր ես ամպը նորա համար հանդերձ դրի, եւ մէգը խանձարուր.
10 Եւ հիմ սահմանը հաստատեցի նորա համար, եւ փականք ու դռներ դրի.
11 Եւ ասեցի. Մինչեւ այստեղ գաս, եւ էլ չանցնես. այստեղ կ՚դադարեն քո փառաւոր ալիքները։
12 Քո օրերումը երբէք մէկ Առաւօտի հրամայել ես, ցոյց տուել ես արշալոյսին իր տեղը,
13 Որ բռնէ երկրի ծայրերը. եւ ապստամբները նորանից։
14 Որ նա փոխուի ինչպէս կնիքի կաւը, եւ իրերը ներկայանան իբրեւ զգեստաւորուած.
15 Եւ ամբարիշտներից արգելուի իրանց լոյսը եւ էրարած բազուկը կոտրուի։
16 Արդեօք գնացել ես մինչեւ ծովի աղբիւրները, եւ անդունդի խորքումը մտել ես.
17 Արդեօք բացուել են քո առաջին մահուան դռները, եւ մահուան ստուերի մէջ դռները տեսել ես։
18 Արդեօք հասկացել ես մինչեւ երկրի լայնքերը. ասիր, եթէ գիտես ամենը։
19 Ո՞րն է ճանապարհը, ուր բնակվում է լոյսը, եւ ո՞րն է խաւարի տեղը.
20 Որ դու նորան տանէիր իր սահմանը, եւ գիտենայիր նորա տան շաւիղները։
21 Դու գիտե՞ս, որովհետեւ այն ժամանակին ծնուեցիր, եւ քո օրերի թիւը չա՞տ է։
22 Արդեօք գնացել ես հնձանի չտեսմառանները, եւ կարկուտի չտեսմառանները տեսել ես.
23 Որ ես պահել եմ նեղութեան ժամանակի համար, կռիւի եւ պատերազմի օրուան համար։
24 Ա՛յն ո՞ր ճանապարհն է, որով լոյսը բաժանվում է, տարածվում է արեւելեան քամին երկրի վերայ։
25 Ո՞վ է հեղեղների համար անցք բանում, եւ ճանապարհ որոտմանց փայլակի համար.
26 Որ անձրեւ գայ անմարդաբնակ երկրի վերայ, անապատումը ուր որ մարդ չկայ,
27 Որ ամայի եւ ամայացուած տեղերը կշտացնէ, եւ որ դալար խոտ բուսցնէ։
28 Անձրեւը հայր ունի՞ արդեօք, կամ

ա՝ Տիմ. գ. 16։
ե Գէն. իդ. 1։
զ Սաա. ժ. 28։
է Սաա. ժա. 25։ ա Կոր. ա. 26։

—

ը Գէն. բ. 35։ խ. 1։ Տես Եր. ԺԲ. 16։ 11։ Եզեկ. ա. 4։ Նաւ. ա. 3։
թ Գէն. իդ. 35։ խբ. 3։
ժ՝ Տիմ. ա. 7։ Տես Գէն. լե. 16։
ժա Թագ. Ժբ. 46։ Գէն. խ. 7։ Ես. Գ. 5։ Առակ. ը. 29։ լ. 4։
ժբ Գէն. ա. 6։
ժգ Նեհ. ա. 9։ Սաղ. իդ. 7։ Հգ. 9։ Առակ. ը. 29։ Երեմ. ե. 22։
ժդ Գէն. իդ. 10։
ժե Սաղ. ԺԲ. 9։ ղդ. 4։
ժզ Սաղ. Հգ. 16։ Ելբ. 5։
ժէ Սաղ. Հգ. 35։
ժը Գէն. իդ. 13։ Տես Սաա. գ. 13։
ժթ Սաղ. Ժ. 15։ լե. 17։ Եզեկ. լ. 22։
ի Սաղ. Հև. 19։
իա Սաղ. ք. 13։ Հէ. 18։ Տես Սաա. Ժգ. 18։
իբ Սաղ. ԺԲ. 5։ Հ Սաղ. Հէ. 7։
իգ Նե. ք. 18։ Ցես. Ժ. 11։ Ես. Լ. 30։ Եզեկ. Ժգ. 11։ 13։ Յայտ. Ժգ. 21։
իդ Գէն. իբ. 26։
իե Գէն. բ. 5։
իզ Սաղ. Հէ. 35։
իէ Սաղ. Հէ. 8։ Երեմ. Ժգ. 22։

ո՞վ է ցօղի կաթիլները ծնողը։
29 Որի՛ արգանդիցն է դուրս գալիս սառը, եւ երկնքի Հեղեամի ծնողն ո՞վ է։
30 Ջուրերը պնդանում են քարի պէս, եւ անդունդի երեսը Սառչում է։
31 կարո՞ղ ես Բազմաստեղի կապերը կապել, կամ Հայկի կշկուռները՝ բանալ։
32 կ'հանե՞ս կենդանակերպներն իրանց ժամանակին, եւ Արջն իր զաւակների հետ կ'առաջնորդե՞ս։
33 Գիտե՞ս երկնքի կանոնները, կամ դո՞ւ ես դնում նորա իշխանութիւնը երկրի վերայ։
34 կարո՞ղ ես ձայնդ բարձրացնել ամպերին, որ մի ջրհեղեղ քեզ ծածկէ։
35 կայծակներ ուղարկել որ գնան, եւ քեզ ասեն. Ահա այստեղ ենք։
36 Ո՞վ դրաւ երիկամունքներում իմաստութիւն, կամ սրտին ո՞վ տուաւ հանճար։
37 Ո՞վ է համարում ամպերն իմաստութեամբ, եւ երկնքի տիկերն ո՞վ է պառկեցնում,
38 երբոր փոշին ձուլածոյ է ձուլւում, եւ հողի կոչտերը իրար են կպչում։
39 կարո՞ղ ես Առիւծի համար աւար որսալ, եւ կորիւնների ախորժակը կշտացնել,
40 երբոր նորանք կուռ են գալիս այրերումը եւ դարան նստում որջերումը։
41 Ո՞վ է ագռաւի համար նորա որսը պատրաստում, երբոր նորա ձագերն աղաղակում են առ Աստուած, եւ թափառում առանց ուտելոյ։

ԳԼ. ԼԹ

Աստուածն այծքարչի սքանչելիքը ցոյց են տալիս Աստուծոյ իմաստութիւնը։ Ցորեխառչվամբ է Աստուծոյ առաջին։

1 Գիտե՞ս ժայռի այծերի ծնելու ժամանակը, Եղնիկների ծնելը դիտե՞լ ես։
2 Համարո՞ւմ ես նորանց լրացած ամիսները, եւ գիտե՞ս նորա ծնելու ժամանակը,
3 Որ ծովում ծնում են իրանց ձագերը, Ե ձգում են իրանց ցաւերը։
4 Նորանց ձագերը զօրանում են, մեծանում դաշտումը, գնում են դուրս, եւ ետ չեն դառնում նորանց մօտ։
5 Ո՞վ է ազատ բաց թողել ցիրը, եւ վայրի էշի կապերն ո՞վ է արձակել,
6 Որի տունը չինեցի անապատը, եւ աղաղաչուր նորա բնակարանները.
7 Որ ծիծաղում է քաղաքի ամրակի վերայ, տիպղոյի աղաղակը չէ լսում.
8 Մեն է գալիս սարերումը իր արօտումը, եւ ամեն թե՛ն խոտերը որոնում է։
9 Էմիեղջերուն կուզէ՞ քեզ ծառայել, կամ թէ կ'օթեւանէ՞ քո մսուրի մօտ.
10 կարո՞ղ ես միեղջերուին ակօսումը կապել չուանովը, կամ թէ քո եզեւից կ'տափանէ՞ խոտ ու բորտերը։
11 Կ'վստահէ՞ս նորան, որովհետեւ ոյժը չատ է. եւ գործդ նորան կ'յանձնե՞ս։
12 Կ'հաւատա՞ս նորան թէ քո ցանածը կ'բերէ, եւ քո կալը կ'ժողովէ։
13 Զայլամի թեւը ուրախ ուրախ ծածանւում է. մի՞թէ արագիլի թեւն ու փետուրն է դա։
14 Ոչ, նա թողում է երկրին իր ձուերը, եւ հողի վերայ տաքացնում է նորանց։
15 Եւ մոռանում է որ մի ոտք կ'կոտրէ նորանց, եւ դաշտի գազանները նորանց ոտնակոխ կ'անեն։
16 Նա դանգուած է իր ձագերին, իբր թէ իրանը չէն, իր աշխատանքը դատակ լինելուն վախ չ'ունի։
17 Որովհետեւ Աստուած խզրկել է նորան իմաստութիւնից, եւ գիտութիւնից նորան բաժին չէ տուել։
18 Իսկ երբոր նա վեր է բարձրանում, ծիծաղում է ձիան եւ ձիաւորի վերայ։
19 Ձիանը դո՞ւ ես ոյժ տուել, նորա պարանոցը՝ հագցրել բաշը։
20 Դո՞ւ ես նորան թռչել տալիս մարախի նման. նորա փառաւոր ռինջելը երկիւղալի է։
21 Սմբե-կոխը քանդում է հովտումը եւ

Ա Սամ. ՀԽԹ. 10։
Ես. ԼԹ. 10։
—Գաղ. Թ. 9։ Ամով. Ե. 8։
Եզեկ. 10։ Երեմ. Լ. 38։
Գաղ. ԼԲ. 8։ Սամ. Ժա. 6։
Ժամ. Բ. 26։
Ես. Սգ. 21։ ՀԽԹ. 15։ (Տես Գաղ. ԼԳ. 20։ Առակ. Ը. 30։)
—Սամ. ՀԽԹ. 9։ Մատ. Ը. 16։

Ղեւտ. Ժբ. 24։
—
—Սամ. ՀՓ. 9։
Բ Գաղ. Իգ. 5։ Երեմ. Բ. 24։
Ովս. Բ. 9։
Ես. Իգ. 22։ Բ Օր. ԼԲ. 17։
Գաղ. Գ. 3։
Ի Գաղ. Ժա. 6։ Լե. 11։

զուարճանում է այծովը . Նա դուրս է գալիս սպառազէնը դիմագրաւելու :
22 Մինչդուռում է երկիւղի վերայ , եւ չէ սոսկում , եւ ետ չէ դառնում սուրի առաջից :
23 Նորա վերայ ճարճատում է կապարճը , պայծառն նիզակը եւ գեղարդը :
24 Ցասումով ու կատաղութեամբ կուլ է տալիս հողիցը , եւ չէ դիմանում երբոր լսում է շեփորի ձայնը :
25 Շեփորը հնչեցնելիս ասում է . Ո՛հ, եւ հեռուանց առնում է պատերազմի հոտը , զօրավարների որոտալը եւ դղրդիւնը :
26 Բազէն քո՞ գիտութիւնից է թռչում , եւ իր թեւիշները դէպի հարաւ տարածում :
27 Կամ քո՞ խօսքովն է սլանում արծիւը , ու էքարձրումը դնում իր բոյնը :
28 Նա ժայռի վերայ է բնակվում եւ բոյն դնում ժայռի ժանիքի եւ ապառաժի վերայ :
29 Անտեղից է նա որոնում կերակուրը , հեռուանց են տեսնում նորա աչքերը :
30 Նորա ձագերն էլ արիւն են ծծում . եւ ուր որ դիակներ են լինում , նա այնտեղ է :

Գլ. Խ

Տէրոջ երկրորդ խօսքը փոթորկի միջից. Նա նկարագրում է իր ոյժը բնութեան վերայ:

1 Եւ Եհովան Յոբին պատասխանելով ասեց .
2 Ամենակարողի հետ՞ վիճողը պիտի կարողանայ խրատել Նրան . Աստուծուն յանդիմանողը թող պատասխանէ :
3 Եւ Յոբը պատասխանեց Եհովային եւ ասեց .
4 Ահա ես նուաստ եմ , ինչ պատասխանեմ . Ձեռքս բերանիս եմ դնում :
5 Մէկ խօսել եմ , այլ ևս չեմ պատասխանիլ . եւ միւսանգամ էլ , եւ չեմ կրկնիլ :
6 Եւ Եհովան պատասխան տուաւ Փոթորկից Յոբին եւ ասեց .
7 Հիմա մէջքդ գօտեպնդիր քաջա-

զունի պէս , Որ քեզ հարցնեմ , եւ դու ինձ իմացրու ,
8 Ի՞սիրաւի պիտի խափանե՞ս իմ դատաստանը , ինձ յանցաւո՞ր անես , որպէս զի դու արդարանաս :
9 Կամ թէ բազո՞ւկ ունես Աստուծոյ նման , եւ կարո՞ղ ես Ձայնով նորա պէս որոտալ :
10 Իմիկ զարդարուիր փառքով ու մեծութիւնով , եւ պայծառութիւն ու չքեղութիւն հագիր .
11 Թափիր բարկութեանդ հեղեղը , եւ մտիկ տուր ամեն հպարտին , եւ խոնարհեցրու նորան .
12 Մտիկ տուր ամեն հպարտին , նուաճիր նորան , եւ խորտակիր ամբարիշտներին իրանց տեղը .
13 Թաղիր նորանց միասին հողի մէջը , Եւ նորանց երեսները կապիր ծածկոցով .
14 Այն ժամանակ ես էլ քեզ կ'գովեմ , որ քո աջ ձեռքը քեզ օգնում է :
15 Ահա Բեհեմովթը , որին ես քեզ հետ ստեղծեցի , խոտը արջառի պէս է ուտում .
16 Ահա նորա ոյժը իր մէջքումն է , եւ նորա զօրութիւնը իր փորի մկանունքումն է :
17 Նա ծռում է իր պոչին եղեւնի նըման , նորա ազդրերի ջիղերը հիւսուած են :
18 Նորա ոսկորները պղնձի խողովակներ են , նորա ոսկորները երկաթի նիզակ են :
19 Նա Աստուծոյ գործերի գլխաւորն է . Նորա Արարիչը կ'մօտեցնէ նորան իր սուրը :
20 Որովհետեւ սարերը նորա համար եկերակուր են բերում , եւ դաշտի բոլոր գազանները խաղում են այնտեղ .
21 Մտեւերախիտ ծառերի տակին է նա պառկում՝ եղէգների շուքումը եւ ճահիճներում .
22 Նորան ծածկում են մտեւերախիտ ծառերի հովանիները , նորան պատում են հեղեղատների ուռիները :
23 Ահա գետը վարարելիս նա չէ վըր-

Ա Նեհեմ. բ. 6 ;
Ի Նեհեմ. ԼԲ. 16. Սրդ. 4 ;
Ը Մատ. իգ. 26 ; Գալ. Ա է. 37.

—Գ Ղ. ԼԳ. 13 ;
Ի Նեղ. Բ. 6 ; Գ Ղ. Խ. 6 ; Մատ. Ծա. 4 ;
Է Գ Ղ. ԼԲ. 9 ; Մատ. ԼԲ. 9 ;
Ը Գ Ղ. ԼԶ. 1 ;

Ի Գ Ղ. ԼԶ. 3 ;
Ջ Գ Ղ. Խ. 4 ;
Ի Մատ. Ծա. 4 ; Հաւմ. գ. 4 ;
Ը Գ Ղ. Լ. 4 ;
Ի Մատ. ղդ. 1 ; Ջգ. 1 ;

Ի Նա. Ը. 12 ; Դան. գ. 37 ;
* Կամ՝ Հիպոպոտամ
† Կամ՝ ճահճապուրների
Ի Մատ. Ջգ. 11 ;

դավում. ապահով է նա եթէ Յորդանանն էլ յորդէ դէպի նորա բերանը։
24 Նորա աչքի առաջին նա կ'բռնուի, որոգայթի լարերով կարելի է ծակել նորա քիթը։

ԳԼ. ԽԱ.

Տէրը Նկարագրում է Լեւիաթանի կեանքը։

1 Կարո՞ղ ես կարթով բռնել Լեւիաթանին, եւ նորա լեզուն չուանով քաշել։
2 Կարո՞ղ ես նորա քթովը եղէգ անցկացնել, եւ նորա ծնօտը մախաթով ծակել։
3 Մի՞թէ քեզ շատ աղաչանքներ կ'անէ նա, կամ կակուղ խօսքեր կ'խօսէ քեզ հետ։
4 Մի՞թէ նա քեզ հետ դաշինք կ'դնէ. կարո՞ղ ես նորան մշտակայ ծառայ չինել։
5 Մի՞թէ կարող ես նորա հետ խաղալ ինչպէս թռչնիկի հետ, եւ նորան կապել քո աղջկերանց համար։
6 Ձկնորսներն ընկերները կարո՞ղ են նորանով առեւտուր անել, Եւ նորան բաժանել՝ վաճառականների մէջտեղը։
7 կարո՞ղ ես լցնել նորա մորթին սլաքներով, եւ ձկնորսի ափերով նորա գլուխը։
8 Ձեռդ դիր վերան, Եւ էլևյն յիշիր պատերազմ. միւսանգամ չես անիլ։
9 Տես՝ մարդիս յոյսը դատարկ է մնում, արդէն միայն նորա տեսքովը կործանվում է։
10 Մի այնպէս յանդուգն չ'կայ, որ նորան գրգռէ. ուրեմն ո՞վ է նա որ իմ առաջին կանգնէ.
11 Ո՞վ է առաջ ինձ մի բան տուել, որ ես նորան վճարեմ, Երկրի երկնքի տակինը իմն է։
12 Ես չեմ լռել նորա անդամների մասին, նաեւ նորա զօրութեան ու դեղեցիկ կարգաւորութեան մասին։
13 Ո՞վ է կարող բանալ նորա զգեստի երեսը, նորա զոյգ կզակների մէջն ո՞վ կ'մանէ,
14 Նորա երեսի դռները ո՞վ է կարող բանալ. նորա ակռաների չուրջը երկիւղ կայ։
15 Նորա վահանների ամրութիւնը է իրոհատութիւնն է. կապուած են՝ պինդ կնքուած.
16 Այնպէս փակած է մէկը միւսին, որ քամի էլ չի անցնիլ նորանց միջովը.
17 Մէկզմէկու կցուած են, իրար բռնած են եւ իրարից չեն բաժանուիլ։
18 Նորա փռչտալը փայլում է լոյսի պէս, նորա աչքերը արշալոյսի արտեւանանց նման են։
19 Նորա երախից ջահեր են դուրս դալիս, կրակի կայծեր են թռչտում։
20 Քիթածակերից ծուխ է դուրս գալիս, ինչպէս եռացող սան եւ կաթսայ,
21 Նորա չունչը կայծերն է վառում, եւ բոց է գլխում նորա բերանից։
22 Նորա պարանոցումը այժ է բնակվում, եւ նորա առաջից փախչում է երկիւղը։
23 Նորա ծալծալուած մսերը փակած են, ձուլուած են նորա վերայ անչարժ։
24 Սիրտը ձուլուած է քարի նման, եւ կարծես թէ տակի ջաղացաքարի պէս ձուլուած է։
25 Նա վեր կենալիս զորում են զօրաւորները, սարսափից չփոթվում են։
26 Նորան հասնող սուրը չի դիմանալ, նիզակը, գեղարդը, զրահն էլ։
27 Երկաթը նա չարդ է համարում. պղինձը՝ փտած փայտի պէս։
28 Աղեղնաւորը նորան չի փախցնիլ, պարապաքարերը նորա համար մղեղ են դառնում։
29 Թակը դարմանի պէս է համարում. ծաղր է անում ափդի ճօճալի վերայ.
30 Նորա տակին սրածայր խեցիներ կան. կամնասայլ է փռում ցեխի վերայ։
31 Անդունդը եռացնում է ամանի պէս, եւ ծովը եփող սպիղանիքի է դարձնում։
32 Նաւելիքը ճանապարհը լոյսի է տալիս, անդունդը սպիտակած մազի պէս է երեւում։
33 Երկրիս վերայ նորա նմանը չ'կայ, նա աներկիւղ է առեղծուել։
34 Նա նայում է բոլոր բարձրութեան

ւ Ղ. խա. 1, 2։ — Սաղ. հգ. 14։ մգ. 26։ նա. խե. 1։ Տես Գլ. գ. 8։ բ Տես նա. լե. 23։

է Հռովմ. ժա. 35։ Տես Գլ. կե. 7։ գ Ել. ժբ. 5։ բ Օր. ժ. 14։ Սաղ. իգ. 1։ ծ. 13։ ա Կոր. ժ. 20։ —

վերայ . Նա բոլոր հպարտութեան որդ-
կանց վերայ թագաւոր է :

Գլ. ԽԲ

Յորբ ապաշխարում է . Աստուած նորան արդարացնում
է իր բարկութեան դէմ և նորան առաջուանից աւելի
օրհնում .

1 Եւ Յորբ պատասխանեց Եհովային
ու ասեց .
2 Գիտեմ որ [a]ամէն բան կարող ես .
եւ քո դիտաւորութիւնը չի արգիլուիլ .
3 [b]Ո՞վ է նա որ խորհուրդը նսեմացնէ
անխմաստ խօսքերով : Իրաւ՝ խօսել եմ ,
բայց չեմ հասկացել , [c]էնձ համար ա-
հիմանալի են եղել , եւ ես չ'գիտէի :
4 Ազաչում եմ , լսիր որ խօսեմ , [d]քեզ
հարցնում եմ , եւ ինձ իմացրու .
5 Ականջի լսելով ես լսել էի քո մա-
սին , բայց հիմա աչքս տեսնում է քեզ :
6 Վանորոյ հնուասատանում եմ եւ
ղղջում հողի եւ մոխիրի վերայ :
7 Եւ երբոր Եհովան այս խօսքերը
Յորին ասել էր , յետոյ Եհովան ասեց
Եղիփազ Թեմանացիին . Իմ բարկու-
թիւնը բորբոքուել է քեզ դէմ ու քո
երկու ընկերների վերայ , որովհետեւ
իմ մասին ուղիղ չ'խօսեցիք իմ ծա-
8 ռայ Յորի նման : Ուրեմն հիմա ձեզ
համար [e]հօթը զուարակ ու հօթը խոյ
առէք ու երթայեք իմ ծառայ Յորի
մօտ , եւ ողջակէզ մատուցէք ձեզ
համար , ու իմ ծառայ Յորը [f]աղօթք
անէ ձեզ համար . որովհետեւ [g]նո-
րան եմ ընդունում , որպէսզի չ'հա-
տուցնեմ ձեզ [h]չէ յիմարութիւնը . ո-
րովհետեւ իմ մասին ուղիղ չ'խօսեցիք
իմ ծառայ Յորի նման :
9 Այն ժամանակ Եղիփազ Թեմանա-
ցին , Բաղդատ Սօքեցին ու Սոփար
Նաամացին գնացին ու արին ինչպէս
որ Եհովան ասել էր իրանց . եւ Եհո-
վան ընդունեց Յորին :
10 Եւ [i]Եհովան եւս դարձրեց Յորի գե-
րութիւնը , երբոր նա իր ընկերների
համար աղօթեց . նաեւ Եհովան [k]երբկ-
նապատիկ աւելացրեց Յորի բոլոր ըս-
11 տացուածքը : Այն ժամանակ նորա
մօտ եկան բոլոր նորա [l]եղբայրներն
ու քոյրերը եւ նորա բոլոր ճանաչնե-
րը ու նորա հետ հաց կերան նորա
տանը , եւ նորան ցաւակցելով մխի-
թարում էին նորան այն ամէն փոր-
ձանքների համար , որ Եհովան բերել
էր նորա վերայ . եւ իւրաքանչիւրը
նորան մի կեսիթա եւ մի ոսկի օղ
12 առին : Եւ Եհովան օրհնեց [m]Յորի
վերջը նորա սկզբից աւելի . եւ նա
ունեցաւ [n]տասնեւչորս հազար ոչխար ,
եւ վեց հազար ուղտ , եւ հազար լուծ
13 եզ , եւ հազար մատակ էշ : Եւ նո-
րան եղան [o]հօթը որդիք եւ երեք աղ-
14 ջիկ : Եւ մէկ աղջկան անունը Եմի-
մա , եւ երկրորդի անունը Կասիա ,
եւ երրորդի անունը Կերեն-Հափուք
15 դրաս : Եւ Յորի աղջիկների պէս գե-
ղեցիկ կանայք չէր գտնուիլ այն երկ-
րում . եւ նորանց հայրը նորանց ժա-
ռանգութիւն տուաւ իրանց եղբայր-
ների մէջ :
16 Եւ [p]Յորը սորանից յետոյ հարիւր քա-
ռասուն տարի ապրեց եւ տեսաւ իր որ-
դիքն ու որդկանցը որդիքը՝ չորս սե-
րունդ :
17 Եւ Յորը մեռաւ ծերացած եւ նօրհ-
րիցը կշտացած :

---

a-ա Յբ. 11։ Մատ. Յբ. 26։ Մարբ. Ժ. 27։ Յգ. 30։ Ղուկ. Յբ. 37։
b Գլ. լբ. 3։
c Յոգ. ե. 3։ Ջուտ. 1։ ՏՔ. 6։
d-դ Գլ. լբ. 7։
e Եզեր. Ք. 6։ Գլ. ե. 4։ Ջուտ. իգ. 1։
f Մատ. ե. 24։
g-գ Նե. ե. 17։ Յակ. ե. 15, 16։ ա Յոհ. ե. 16։
h Գլ. լբ. 3։ ե. 7։
i-ի Յոգ. Ժգ. 7։ Հիգ. 1։
k-կ Նե. ե. 3։
l Տես Գլ. ա. 2։
m-մ Գլ. ե. 26։ Ղաակ. գ. 10։
n-ն Նե. ե. 8։
o Տես Գլ. ա. 2։
p Տես Գլ. ա. 3 և Հիգ. 10։

*ՍԱՂՄՈՍՆԵՐ

ՍԱՂՄՈՍ Ա

Բաբելոնյան երջանկութիւնը։ Ամբարշտի ապերջանկութիւնը։

1 Երանելի է ¹այն մարդը, որ ամբարիշտների խորհրդի մէջ չէ գնում, եւ մեղաւորների ճանապարհի մէջ չէ կանգնում, եւ ²ծաղր անողների աթոռի վերայ չէ նստում.

2 Այլ նորա ³կամքը Տիրոջ օրէնքի մէջ է, եւ ⁴գիշերեկ ու դիշեր նորա օրէնքի վերայ է մտածում։

3 Եւ նա ⁵ջրերի գնացքում անկուած ծառերի պէս է, որ իր պտուղը տալիս է իրան ժամանակին, եւ նորա տերեւը չէ թափվում, եւ ամէն ինչ որ անում է ⁶յաջողվում է նորան։

4 Այսպէս չեն ամբարիշտները, այլ ինչպէս ⁷դարմանի մղեղ, որ քամին ցրիւ է տալիս։

5 Սորա համար ամբարիշտները չեն կանգնիլ դատաստանի մէջ, եւ ոչ մեղաւորները՝ արդարների ժողովի մէջ։

6 Որովհետեւ ⁸Տէրը ճանաչում է արդարների ճանապարհը. բայց ամբարիշտների ճանապարհը կ'կորչի։

ՍԱՂ. Բ

Աստուծոյ Որդիի թագաւորութեան եւ իր քրիստոնեաների յարձակելու մասին մարգարէութիւն։

1 ¹Ինչու համար են խռովութիւն առնում ²հեթանոսները, եւ ազգերը՝ ունայն մտածում։

2 Երկրի թագաւորները վեր են կենում, եւ իշխաններն իրար հետ խորհուրդ են անում Տիրոջ դէմ եւ նորա ³Օծեալի դէմ ըն

3 ⁴Կոտրենք նորանց կապանքները, եւ դէն գցենք նորանց չուանները մեզանից։

4 ⁵Երկնքումը բնակողը ⁶ծիծաղում է, Տէրը ծաղրում է նորանց։

5 Այն ժամանակ նա կ'խօսի նորանց հետ իրան բարկութիւնով, եւ իրան սրտմտութիւնով կ'չփոթեցնէ նորանց։

6 Ես օծեցի իմ թագաւորին իմ սուրբ ⁷Սիօն սարի վերայ։

7 Կ'պատմեմ հրամանը. Տէրն ասեց ինձ. Դու իմ որդին ես, ես այսօր ծնեցի քեզ.

8 ⁸Խնդրիր ինձանից, եւ ես հեթանոսները քեզ ժառանգութիւն կ'տամ, եւ երկրի ծայրերը՝ քեզ սեպհականած։

9 ⁹Երկաթի գաւազանով կ'ջարդես նորանց, եւ ¹⁰բրուտի ամանի պէս կ'փշրես նորանց։

10 Եւ հիմա, ով թագաւորներ, խոհեմացէք, եւ խրատուեցէք, ով երկրի դատաւորներ։

11 ¹¹Վախով ծառայեցէք Տիրոջը, եւ ¹²դողալով ցնծացէք։

12 Որդիին համբուրեցէք, որ չ'բարկանայ, եւ դուք չ'կորչիք ճանապարհումը. որովհետեւ նորա բարկութիւնը չուտով կ'վառուի. ¹³երանի այն ամենին որ նորան են յուսացած։

---

*Ղուկ. ք. 42; իգ. 44; Գործ. ա. 20։

Ա

¹Առակ. գ. 14, 15.
²Սաղ. իգ. 4; երեմ. ժե. 17; ³Սաղ. ճՀԲ. 35, 47, 93. ⁴Յեսու. ա. 8. Սաղ. ճՀԲ. 1, 97.
⁵Երեմ. ժէ. 8. Եզեկ. խե. 19.
⁶Ընդ. ԼԹ. 3, 23. Սաղ. ճՀԲ. 2; Ես. գ. 10։
⁷Սաղ. իա. 18. Սաղ. լե. 5; Ես. ԺԷ. 13; ԼԹ. 5; Ովս. Ժգ. 3.
⁸Սաղ. լէ. 18; Նաւ. ա. 7; Ցոփ. ք. 14; ը Տիմ. բ. 19.

Բ

¹Սաղ. խզ. 6. Գործ. գ. 25, 26.
²Սաղ. խե. 7; Ցոփ. ա 41; ³Սաղ. ք. 6. Երեմ. ք. 14; Ովս. Ժգ. 33; Երբ. ա. 5; Տես Մատ. գ. 17; Ժգ. 33.
⁴Սաղ. իգ. 27. Հր. 8; ՀՔ. 27; Դան. է. 13, 14; Տես Ցոփ. ժէ. 4, 5.
⁵Սաղ. ՀՔ. 23; Յայտ. բ. 27. Ժգ. 5; ՀՔ. 15.
⁶Ես. Լ. 14; Երեմ. ՀՔ. 11; Երբ. Ժբ. 26.
⁷(Տես Գործ. գ. 14; Սաղ. խբ. 6; Ես. լգ. 14. Փիլ. բ. 12.)
⁸Յայտ. գ. 10, 17.
⁹Սաղ. լդ. 9; Ես. լ. 19. Երեմ. Ժէ. 7. Հռովմ. ք. 33. Ժ. 11. ա Պետ. բ. 6.

ՍԱՂ. Գ

Թշնամիների դէմ վստահութեան դիմում Աստուած։

Դաւիթի Սաղմոս *իր Աբիսողոմ որդիի երեսից փախչելիս։

1 Ով Տէր, ո՞րքան չաստացան իմ թշնամիները. շատերը վեր են կենում ինձ վերայ։
2 Շատերն ասում են իմ անձի համար, թէ Աստուած փրկութիւն չ'կայ նմա համար։ (Սէլա։)
3 Բայց դու, Տէր, իմ հասպարն ես, իմ փառքը եւ իմ գլուխը բարձրացնողը։
4 Իմ ձայնով աղաղակում եմ դէպի Տէրը, եւ նա լսում է ինձ Իր սուրբ սարիցը։ (Սէլա։)
5 Ես պառկեցի եւ քնեցի, եւ զարթնեցի, որովհետեւ Տէրը պահպանում է ինձ։
6 Ես չեմ վախիլ բիւրաւոր ժողովրդից, որ չորս կողմովս պատել են։
7 Վեր կաց, Տէր, փրկիր ինձ, ով իմ Աստուած. որովհետեւ Դու իմ ամէն թշնամիների ծնօտին խփում ես, եւ ամբարիշտների ատամները փշրում ես։
8 Տիրոջն է փրկութիւնը. քո ժողովրդի վերայ լինի քո օրհնութիւնը։ (Սէլա։)

ՍԱՂ. Դ

Դաւիթի երեկոյեան աղօթքը. հաստատով վստահ է իր թշնամիների դէմ. ծանրանում է իր բարեկամների փոքրոգութիւնը։

Երգողների պետարանին. Նեհիլոթով։ Դաւիթի Սաղմոս։

1 Երբոր կանչեմ, լսիր ինձ, ով իմ արդարութեան Աստուած. քո՛ւ ես նեղութեան մէջ ազատեցիր ինձ, ողորմիր ինձ ու լսիր իմ աղօթքը։
2 Ով մարդկանց որդիք, մինչեւ ե՞րբ պիտի իմ փառքը ամօթ դառնայ, եւ ունայն բան պիտի սիրէք եւ ստութիւն պիտի խնդրէք։ (Սէլա։)
3 Բայց ճանաչեցէք, որ Տէրն ընտրել է իր հաւատարիմը. Տէրը լսում է, երբոր կանչում եմ նորան։
4 Դողացէք եւ մի մեղանչէք. խոսեցէք ձեր սրտերի հետ ձեր անկողիններումը եւ լուռ կացէք։ (Սէլա։)
5 Արդարութեան զոհեր ընծայեցէք, եւ Տիրոջը յուսացէք։
6 Շատերն ասում են թէ Բարին ո՞վ ցոյց կ'տայ մեզ. Բարձրացրու մեզ վերայ քո երեսի լոյսը, Տէր։
7 Դու ուրախութիւն տուիր իմ սրտին նորանց ցորնի եւ գինիի չաստանալու ժամանակիցն աւելի։
8 Ես խաղաղութիւնով կ'պառկիմ եւ կ'քնեմ. որովհետեւ դու ես միայն, ով Տէր, ինձ ապահովութեամբ բնակեցնում։

ՍԱՂ. ե

Դաւիթի աստուածան ազօթքը. յուսալից է որ Աստուած իրան օգնելու է իր թշնամիների դէմ։

Երգողների պետարանին. Նեհիլոթի վերայ։ Դաւիթի Սաղմոս։

1 Տէր, ականջ դիր իմ խօսքերին, եւ մխթդ առ իմ աղաղակը։
2 Միտդ դիր իմ աղաղակի ձայնին, ով իմ Թագաւոր եւ իմ Աստուած. որովհետեւ Դէպի քեզ եմ աղաչում։
3 Տէր, առաւօտեան լսիր իմ ձայնը, առաւօտեան պատրաստ կ'լինիմ քեզ համար ու կ'սպասեմ։
4 Որովհետեւ դու անօրէնութեան հաճութիւն տուող Աստուած չես. չարը չի բնակուիլ քեզ մօտ։
5 Ամբարտաւանները չեն կենալ քո աչքի առաջին. դու ատում ես բոլոր անօրէնութիւն գործողներին։
6 Դու կ'կորցնես սուտ խօսողներին. Տէրն արիւն թափող եւ նենգաւոր մարդիցը զզւում է։
7 Բայց ես քո չատ ողորմութիւնովը կ'մանեմ քո տունը, եւ Դէպի քո

Գ

*ր Թագ. ժե. ժգ. ժէ. ժը, ը Թագ. ժե. 12; ժգ. 13; իբ Թագ. ժգ. 8; Սադ. հա. 11; է Նե. ժե. 1; Սադ. իը. 7; ճժբ. 111; ը Սադ. իե. 6; թ Սադ. իգ. 4; ժե. 2, է. 5; ժ Սադ. ը. 6; ի Ելհ. իգ. 6; Սադ. գ. 8; Առակ. գ. 24; ի Սադ. իէ. 3; ժ Սադ. ժգ. 10; իբ. 17; Սադ. ժը. 6; Ագր. գ. 30; ժա Ելհ. իա. 31; Նա. իգ. 11; իե. 21; Երեմ. գ. 23; Ովս. ժգ. 4; Ամո. ը. 9; Սոփ. է. 10; ժբ. 1; Տես Սադ. ճէ. 30; կը. 7; ի Ամր. գ. 13;

Ա

Առակ. գ. 24; ի Սադ. իէ. 3; ժ Սադ. ժգ. 10; իբ. 17; Սադ. ժը. 6; Ագր. գ. 30; ժա Ելհ. իա. 31; Նա. իգ. 11; իե. 21; Երեմ. գ. 23; Ովս. ժգ. 4; Ամո. ը. 9; Սոփ. է. 10; ժբ. 1; Տես Սադ. ճէ. 30; կը. 7;

Դ

† Ամր. գ. 13;

ը Տիմ. ը. 13; ը Գնա. ը. 9; ի Սադ. ժ. 5; ի Ելհ. գ. 20; ժ Սադ. ճէ. 6; ը Կոր. ժգ. 5; իր Ամր. իգ. 19; Սադ. ժ. 11; ժա. 19; Տես ը Թագ. ժ. 12; ի Սադ. ճէ. 3; կը. 8; ժե Սադ. ժ. 28; Սադ. ճ. 3, 7; 19. ճժբ. 135;

Ե

ը Սադ. գ. 4; ի Սադ. կե. 2; ի Սադ. է. 5; ճը. 13. ճէ. 6; ժ Ամր. ա. 13; ի Սոփ. բա. 8; ի Սադ. ժե. 23; իգ Թագ. ը. 29, 30, 38, 38; Սադ. իը. 2; ճը. 7; ճէ. 2;

սուրբ տաճարը երկրպագութիւն կ'ա-
նեմ քո երկիւղովը ։
8 ՏԷր, առաջնորդիր ինձ քո արդա-
րութիւնովդ իմ թշնամիներուն պատճառով. ընդդէմ ա՛ր քո ճանապարհն իմ առաջին ։
9 Որովհետեւ Նոցանից բերանումը ճշմարտութիւն չկայ. Նոցանց ներսը չարութիւնով լեցուն է, Նոցանց կոկորդը բաց գերեզման է. եւ Իրանց լեզուովը նենգութիւն են անում ։
10 Դատիր Նոցանց, ով Աստուած, Թող վայր ընկնին իրանց խորհուրդներովը. իրանց շատ ամբարչութիւնների համար դէն գցիր Նոցանց, որովհետեւ խռովութիւն են անում քեզ դէմ ։
11 Բայց Թող ուրախ լինին բոլոր քեզ յուսացողները. Թող յաւիտեան ցընծան. որովհետեւ դու պահպանում ես Նոցանց. Թող քեզանով գուարճանան քո անունը սիրողները ։
12 Որովհետեւ դու Օրհնում ես արդարին, ով Տէր, գու հաճութիւնով պատում ես Նորան ինչպէս վահանով ։

ՍԱՂ. Զ

Պաղատանքի ոտիք մարգի եւ հոգու յաւիտ մէջ։ Ցոյս Տէրէ ոգեւորեանը։

երգողների գլխաւորին ։ Նկինօթով։ ութերորդին վերայ։ Դաւիթի Սաղմոս։

1 Ով ՏԷր, մի յանդիմանիր ինձ քո բարկութիւնովը. եւ մի խրատիր ինձ քո սրամտութիւնովը ։
2 Ողորմիր ինձ, Տէր, որովհետեւ տկար եմ ես. Բժշկիր ինձ, Տէր, որովհետեւ իմ Ոսկերքը սարսափում են ։
3 Եւ իմ անձը չատ սարսափած է. եւ դու, ով Տէր, Մինչեւ երբ ։
4 Դարձիր, Տէր, փրկիր իմ անձը. ապրեցրու ինձ քո ողորմութեան համար ։
5 Որովհետեւ մահի մէջ քեզ յիշել չկայ. դերեզմանումը ո՞վ կ'փառաւորէ քեզ ։
6 Ես վաստակած եմ իմ հառաչանքներովը. բոլոր գիշերը լուանում եմ իմ անկողինը, եւ արտասուքներովս Թրջում եմ իմ մահիճը ։
7 Տրտմութիւնից մաշուեցաւ իմ աչքը, հնացաւ իմ նեղացնողների պատճառով ։
8 Հեռացէք ինձանից, ով Բոլոր անօրէնութիւն գործողներ. որովհետեւ Տէրն իմ լացի ձայնը լսել է ։
9 Տէրը լսեց իմ հաղաչանքը. Տէրն ընդունում է իմ աղօթքը ։
10 Թող ամաչեն ու չատ զարհուրին իմ ամեն թշնամիները. Դարձ դառնան և ամաչեն չուտով ։

ՍԱՂ. Է

Արդար Աստուածը փրկում է Դաւիթի անձնութիւնը անբարեն թշնամից։

Դաւիթի Հեղկայեան, որ Տիրոջը երգեց Բենիամինեան Քուշի խօսքերի համար ։

1 Ով Տէր՝ իմ Աստուած, Ես քեզ վերայ եմ դրել իմ յոյսը. Փրկիր ինձ իմ ամեն հալածողներիցը եւ ազատիր ինձ,
2 Որ իմ անձը առիւծի պէս չյափշտակէ եւ Պատառէ, եւ ազատող չլինի ։
3 Ով Տէր՝ իմ Աստուած, Եթէ այս բանը արել եմ, եթէ Անիրաւութիւն կայ իմ ձեռքերումը.
4 եթէ չար եմ հատուցրել Ինձ հետ խաղաղ լինողին, եւ Կողոպտել եմ՝ ինձ զուր տեղը նեղացնողին.
5 Ապա Թող թշնամին հալածէ իմ անձը եւ հասնէ նրան. եւ նա Իմ կեանքը կոխ տայ գետնի վերայ, եւ իմ փառքը հողի մէջ բնակեցնէ։ (Սէլա ։)
6 Վեր կաց, ո՛վ Տէր, քո բարկու-

Ա Սաղ. ԺԵ. 5։
Բ Սաղ. ԺԵ. 4, ԺԶ. 11։
Գ Նոբա Քհնայ. Ժ. 44. Հառմ. գ. 13։
Դ Սաղ. Ժ. 4։
Ե Սաղ. ԺԵ. 31. ԺԸ. 14, 33։
Զ Եր. ԿԵ. 13։
Է Սաղ. ՃԺԵ. 13։

2
Ա Սաղ. ԼԸ. 1. Երեմ. Ժ. 24։

Բ Սաղ. ԽԸ. 28։
Գ Սաղ. Խ. 4։
Դ Սաղ. Լ. 2. Խ. 4. ՀԳ. 3. ՀԷ. 20. ՀԽԵ. 3. Երեմ. ԺԷ. 14. Լ. 17. ԼԶ. 6. Ովս. գ. 1։
Ե (Տես Սաղ. Ը. 5։)
Զ Սաղ. ՀԶ. 10. Ը. 13։
Է Սաղ. Գ. 13։
Ը Սաղ. Լ. 9. ԺԸ. 5, 10—12. ՀԺԵ. 17. ՀԺԸ. 17. Եր. ԼԸ. 18։

Ա Սաղ. ԺԷ. 7. Սաղ. Լ. 9. ԼԸ. 10. ՀԸ. 9. Ովբ. Ե. 17։
Բ Սաղ. ՀԺԲ. 113. ՀՀԲ. 19. Սաղ. Է. 23. ԺՀ. 41. Դ.Օ.Կ. ԺԳ. 27։
Գ Սաղ. ՂՂ. 4։
Դ Սաղ. Գ. 4։
Ե Սաղ. Ը. 38. Սաղ. ԺՀ. 1։
Զ (Տես Սաղ. ՀՂ. 3։)

Է Ա՛ր Քհգ. ԺԳ։
Ը Սաղ. Բ. 12։
Թ Սաղ. Լ. 15։
Ժ Ովբ. Ժ. 16. Եր. ԼԸ. 13։
Ի Սաղ. Ծ. 22։
Լ Ր Քհգ. ԺԳ. 7, 8։
Խ Ր Քհգ. ԻՂ. 11։
Ծ Սաղ. ԺՀ. 20։
Կ Ր Քհգ. ԻՂ. 7. ԻԷ. 9։
Հ Սաղ. ՅԲ. 39. Դան. Ը. 7։

Թիւնովը , Խրարձրացիր իմ նեղացնողների կատաղութեան համար , եւ Էարթնացիր ինձ համար դո՛ւ ըստ իրաւունք պատուիրեցիր ։

7 *Եւ ազգերի ժողովքը քեզ չրջապատէ քեզ , եւ նորանց վերայ դարձիր դէպի բարձր տեղերը ։*

8 *Տէրը դատաստան է անում ազգերի վերայ · դատիր ինձ , Տէր , իմ արդարութեան պէս եւ Իմ անմեղութեան պէս , որ ինձանում կայ ։*

9 *Թող վերջանայ ամբարիշտների չարութիւնը , եւ հաստատիր արդարին · որովհետեւ դու Խորհո՛ւրդ ու երիկամունքներ քննող ես , ով արդար Աստուած ։*

10 *Իմ ապարան Աստուած է , որ փրկում է Խրատով ուղիղներին ։*

11 *Աստուած արդար դատաւոր է , եւ Աստուած ամեն օր բարկանում է ։*

12 *Եթէ նա չ'դառնայ , նա իր նետը կ'սրէ , Իր աղեղը լարել եւ պատրաստել է ։*

13 *Եւ մահի գործիքներ է պատրաստել նորա համար , եւ Իր նետերը բորբոքուած արաւ ։*

14 *Ահա՛ նա անօրէնութեան երկունք է քաշում · յղացած է չարութիւնով եւ ծնում է խաբէութիւն ։*

15 *Հոր փորեց ու խորացրեց , բայց ինքն ընկաւ այն խորի մէջ՝ որ չինեց ։*

16 *Նորա չարութիւնը կ'դառնայ նորա գլխի վերայ · եւ նորա անիրաւութիւնը վայր կ'դայ իր գագաթի վերայ ։*

17 *Ես կ'գոհանամ Տէրիցը իր արդարութեան համար եւ Սաղմոս կ'ասեմ Բարձրեալ Տիրոջ անունին ։*

ՍԱՂ · Ը

Աստուծոյ փառքը իր գործքերումը · Մարդի արդի ցածութիւնը եւ բարերութիւնը ։

Երգողների գլխաւորին · *Կիթթիթեմով · Դաւիթի Սաղմոս ։*

1 Ով Տէր՝ մեր Տէրը , ինչ *հրաշալի է քո անունը բոլոր երկրի վերայ , Որ քո փառաւորութիւնը բարձրացնում ես երկնքից վեր ։*

2 *Երեխաների եւ կաթնակերների բերանից զօրութիւն պատրաստեցիր քո Թշնամիների պատճառով , որ լռացնես Թշնամին եւ վրէժխնդրութիւն անողին ։*

3 *Երբոր տեսնում եմ քո երկինքը , քո Մատների գործը՝ լուսինն ու Աստղերը , որ դու հաստատեցիր ,*

4 *Ի՞նչ է մարդը որ դու յիշում ես նորան , եւ մարդի որդին , որ դու խնամք ես տանում նորա համար ։*

5 *Եւ մին քիչ ցածացրիր նորան հրեշտակներից , բայց փառքով ու պատուով պսակեցիր նորան ։*

6 *Դու իշխան կարգեցիր նորան քո ձեռքի գործքերի վերայ · Ամեն բան նորա ոտքի տակ դրիր ։*

7 *Ամեն ոչխարներն ու եզները եւ վայրի գազաններն էլ ։*

8 *Երկնքի թռչուններն ու ծովի ձկները , Ե՛ ինչ որ մարդ է գալիս ծովի ճանապարհներումը ։*

9 *Ով Տէր՝ մեր Տէրը , ինչ հրաշալի է քո անունը բոլոր երկրի վերայ ։*

ՍԱՂ · Թ

Գոհութեան երգ Թշնամիներից փրկուելու համար եւ զգօն կրկին ուխտելու ։

Երգողների գլխաւորին , Մութթաբէնի վերայ · Դաւիթի Սաղմոս ։

1 *Ես կ'գոհանամ Էհեովէից , Տէր , իմ բոլոր սրտովը · կ'պատմեմ քո ամեն հրաշքները ։*

2 *Ուրախ կ'լինիմ ու կ'ցնծամ քեզանով , սաղմոս կ'ասեմ քո անունին , ով Բարձրեալ ։*

3 *Իմ Թշնամիները եւ դառնալիս՝ կործանում եւ քո երեսից կորչում են ։*

4 *Որովհետեւ դու արիր իմ դատաս-*

ք Սաղ. ղդ. 2,
ի Սաղ. լե. 23. խգ. 23,
ղ Սաղ. ծը. 20. լե. 24,
իա Թագ. ժգ. 7. — Մն. խը. 9. Սաղ. խգ. 2. ճգ. 1. Երեմ. ժա. 20. ժէ. 10. ի. 12. Յայտ. ը. 23,
ի Սաղ. ժա. 2. ար. 11. ղգ. 10. կդ. 10. ղդ. 12. ղե. 11. ճկե. 4,
լը Ծր. ար. 41.

ի Սաղ. ժա. 2. խա. 12. լե. 11. ծը. 7. կդ. 3. Տես ա Մն. ե. 18,
իը Ծր. լը. 42. Սաղ. կդ. 7.
ղ Սաղ. ժե. 45. Նա. ծի. 4. Ռահ. ա. 15,
ի Սաղ. ժէ. 6. ճմ. 85. Ռահ. խգ. 27. խը. 10. Ժող. ժ. 8. Տես նաի. է. 10. Ծր. գ. 8. Սաղ. ի. 15. ժ. 2. լէ. 8. ղդ. 23. ճկա. 10.

Ռահ. ե. 22,
ի գ Թագ. բ. 23. նաի. ի. 35,
ղ Սաղ. ի. 2.
Ը
ի Սաղ. ժա. ձգ. վերնագիրը.
— Սաղ. ճկը. 13.
ի Սաղ. ճմգ. 4.
ի Տես Մատ. ժա. 25. խա. 16. — Կոր. ա. 27.
ի Սաղ. խգ. 20.

ի Տես նե. ը. 19.
ի Նե. ա. 10.
ի Սաղ. է. 17. Սաղ. ճկդ. 31 նրբ. ը. 6—8.
ը Նե. ա. 20. 38.
իա Կոր. ժե. 27. Տես Մատ. իը. 19.
ի Հռ. ե.
ի Սաղ. ե. 11.
ի Սաղ. ձգ. 18.

ամանը եւ իրաւունքը. զու աթոռի վերայ նստեցիր, ով արդար դատաւոր։
5 Թէ սաստեցիր հեթանոսներին եւ կորոյրիր ամբարշտին. Ընդդէմ անունը ջնջեցիր յաւիտանս յաւիտենից
6 *Թշնամիները վերջացան բոլորովին՝ յաւիտենական աւերակներ գ-ընդ-ն", եւ զու Ե-ն քաղաքները քանդեցիր, Ընդդէմ յիշատակը Ընդդէմ հետ կորաւ։
7 Բայց Տէրը յաւիտան կայ. Նա իր աթոռը պատրաստեց դատաստանի համար։
8 Եւ նա աշխարհս արդարութիւնով կ'դատէ, եւ ազգերին ուղղութիւնով իրաւունք կ'անէ։
9 Եւ Տէրը ապաւէն է աղքատին, ապաւէն՝ նեղութեան ժամանակներում։
10 Եւ քեզ կ'յուսան Ե-ն անունը ճանաչողները. որովհետեւ զու չես լքեալ քեզ խնդրողներին, Տէր։
11 Սաղմոս ասեցէք Տիրոջը, որ բնակվում է Սիոնում. պատմեցէք Ընդդէմ գործքերը ժողովուրդների մէջ։
12 Որովհետեւ արեան վրէժխնդիրը յիշեց Ընդդէմ. Նա չմոռացաւ նեղուածների ազաղակը։
13 Ողորմիր ինձ, Տէր, եւ տես իմ նեղութիւնը, -ը իմ ատողներիցն է. զու՝ որ մահի դռներիցը բարձրացնում ես ինձ.
14 Որ քո ամէն օրհնութիւնները պատմեմ Սիոնի աղջկան դռներում, եւ Ե-ի փրկութիւնով ցնծամ։
15 Հեթանոսները կուռ գնացին այն հորի մէջ որ չինեցին. եւ Ընդդէմ ոտները փաթաթուեցան այն վարմի մէջ, որ թագցրին։
16 Տէրը յայտնի եղաւ, Նա դատաստան արաւ. ամբարիշտն իր ձեռքի գործքերումը բռնուեցաւ։ (Հիկկայօն. Սէլա։)
17 Ամբարիշտները դժոխքի մէջ պիտի նա դառնան, եւ ամէն ազգերը, Ընդ մոռանում են Աստուծուն։
18 Որովհետեւ աղքատն ի մոռացութիւն, եւ հեզերի յոյսը յաւիտան չի կորչիլ։
19 Վեր կաց, Տէր, որ մարդը չզօրանայ. Քող հեթանոսները դատուին քո առաջին։
20 Տէր, ահ ու վախ դիր Ընդդէմ վերայ. Քող հեթանոսներն իմանան որ մարդիկ են։ (Սէլա։)

ՍԱՂ. † Ծ

Ջաւերի ամբարտաւանութենից գանգատ Աստուծուն։ Դատիչի վստահութիւնը Աստուծոյ վերայ։

1 Ով Տէր, ինչու ես հեռու կենում, եւ թագցնում քեզ նեղութեան ժամանակներումը։
2 Ամբարշտի ամբարտաւանութիւնով այրվում է աղքատը. Քող բռնուին այն չար խորհուրդներով, որ հնարեցին։
3 Որովհետեւ ամբարիշտը պարծենում է իր սրտի ցանկութիւնով, եւ ագահն անիծում ե անարգում է Տիրոջը։
4 Ամբարիշտն իր երեսի ամբարտաւանութիւնովն ---- է. Երբէք չի խնդրում, Աստուած չկայ. Ընդդէմ բոլոր խորհուրդները -- է։
5 Նորա ճանապարհները խիստ են ամէն ժամանակ. Նրա դատաստանները բարձր են Ընդդէմ երեսիցը. Նա Իր ամէն թշնամիների վերայ փչում է։
6 Ինքն ասում է իր սրտումը. Ես ազգից ազգ չեմ շարժուիլ, Ինչ բան չի գալ ինձ վնաս։
7 Նորա բերանը լիքն է անէծքով, նենգութիւնով եւ խարէութիւնով. Ընդդէմ լեզուի տակին ցաւ եւ անօրէնութիւն կայ։
8 Նա դիւղերի դարանն է մտնում, ծածուկ տեղը սպանում է անմեղին. Ընդդէմ աչքերը ծածուկ նայում են խեղճի վերայ.

ի Սաղ. ե. 15, 16.
ե Ընդ. ժը. 8. Սաղ. ժ. 9; իե. 15; իը. 4; իե., 5; ձէ. 6, 22; ճե. 5; Առակ. ա. 17, 4. 22; իգ. 27. Ընդ. ա. 13; նգ՝կ. ժը. 13; ժէ. 20; ձթ. 8; իը. 3. Ովս. ե. 1. է. 12.
ը Ել. է. 5; ժգ. 4, 10, 31.
թ Ընդ. ը. 13. Սաղ. ծ. 22.
ժ Սաղ. ժը. 5.

ճ Առակ. իգ. 18; իգ. 14;
ծ
ի Դ-ր-ք- ք-ղ-ն-ն-ն-/ Սաղ. ծ. գ-ղ-ա-ն-ք-ն-ի-ն-/ Սաղ. ձծ. տ-ն-ի-ն-ն-ի-ն-ի-ն-ի

9 Խթագուն տեղը դարանամուտ է լինում ինչպէս առիւծ իր որջին մէջ. դարան է մտնում, որ աղքատին յափշտակէ, եւ յափշտակում է աղքատին՝ նորան իր որոգայթին մէջ գցելով։
10 Եւ կուչ է գալիս պառկում. եւ խեղճերը ընկնում են նորա ճանկերի տակ։
11 Նա իր սրտումն ասում է. Աստուած մոռացաւ, իր երեսը թագցրեց. նա չի տեսնիլ յաւա՛տ։
12 Վե՛ր կաց, Տէր՝ ով Աստուած, վրա՛ծդ բարձրացրու քո ձեռքը. մի մոռանար նեղեալներին։
13 Ամբարիշտն ինչու՞ հայհոյէ Աստուծուն, եւ իր սրտումն ասէ՝ թէ Դու չես խնդրում։
14 Դու տեսնում ես. որովհետեւ դու մարիկ ես անում այն ցաւին ու նեղութեանը, որ քո ձեռքովը հատուցանես. հաղթատն իրան քեզ է յանձնում. դու ես որբի օգնականը։
15 Կոտրիր ամբարշտի եւ չարի բազուկը, որ նորա չարութիւնը խընդրես եւ էլ չգտնես։
16 Տէրն է թագաւոր յաւիտեանս յաւիտենից, հեթանոսները կորչել են նորա երկրիցը։
17 Դու լսում ես աղքատների ցանկութիւնը. Տէր, հաստատիր նորանց սիրտը, եւ ականջ դիր,
18 Որ դատաստան անես որբին եւ խեղճին, որ երկրից էլլ մարդը այլ եւս չյաւելցնէ։

ՍԱՂ. ԺԱ

Դաւիթ՝ նեղուած իր թշնամիներից՝ յոյսը դնում է Տէրոջ վերայ։

Երգողների գլխաւորին։ Դաւիթի (Սաղմոս)։

1 Տիրոջը յուսացայ, էլ ինչպէս էք ասում իմ անձին՝ թէ Փախիր ձեր սարերը իբրեւ թռչուն։
2 Որովհետեւ ահա հեմարարիչներն աղեղ են լարում, եւ իրանց նետերը պատրաստում են չուանի վերայ, որ խաւարումը դղեն նորանց որ ուղիղ են սրտով։
3 Եթէ որ հիմունքը քանդուին, արդարն ինչ անէ։
4 Տէրն իր սուրբ տաճարումն է. Տիրոջ հաստոյր երկնքումն է. նորա աչքերը տեսնում են. նորա արտեւանունքները քննում են մարդկանց որդիներին։
5 Տէրը քննում է արդարին, բայց ամբարշտին եւ անիրաւութիւն սիրողին ատում է նորա անձը։
6 Ինա ամբարիշտների վերայ որոգայթներ՝ կրակ եւ ծծումբ կ'տեղայ, եւ նորանց բաժակի բաժինը այրող մրրիկ կլինի։
7 Որովհետեւ Տէրն արդար է եւ արդարութիւն է սիրում. Ուղիղները կ'տեսնեն նորա երեսը։

ՍԱՂ. ԺԲ

Դանգատ է հաւատացեալները քիչ են, իսկ չարերը շատ։ Յոյս Աստուծոյ օգնութեան վերայ։

Երգողների գլխաւորին։ Ութերորդի վերայ։ Դաւիթի Սաղմոս։

1 Փրկիր, Տէր, որովհետեւ սուրբները պակասուեցան. որովհետեւ հաւատացեալները քիչացան մարդկանց որդիների միջից։
2 Ամէն մարդ զուր բան է խօսում իր ընկերի հետ. հեղհեղատուր շրթունքներով եւ կեղծ սրտով են խօսում։
3 Տէրը կ'կարէ ամէն նենգատուր շրթունքները, եւ մեծ բաներ խօսող լեզուն,
4 Որ ասում են՝ թէ մեր լեզուներով զօրաւոր ենք, մեր շրթունքները մեզ հետ են. ո՞վ է տէր մեզ համար։

Ի Սաղ. ժե. 12. ԺԲ. 3. Մեք. ե. 2.
Բ Որ. իբ. 13. Սաղ. հգ. 11, դգ. 7. Նեհե. ը. 12. ք. 9.
Գ Մեք. ե. 9. Հր Տիմ. ա. 13. ա Պետ. գ. 19.
Դ Սաղ. կը. 5. Ովս. ժգ. 3. Հմր. 18.
Ե Որ. ը. 15. Սաղ. լե. 17.
Զ Եր. ժե. 18. Սաղ. իթ. 10. Եփես. 13. Եփես. 10. Երեմ. ժ. 10. Ոզր. ե. 19. Դան. գ. 34. գ. 28. ա Տիմ. ա. 17. Յայտ. ժ. 15.
է = Մն. իթ. 18.
ը Սաղ. իբ. 3. Ես. ժա. 4.

ԺԲ

Ա Սաղ. ժգ. 11.
Բ Եհ = Թագ. իգ. 19, 20. Եսթ. ա. 4. ք. 23. Սաղ. հե. 8.
Գ Սաղ. իթ. 12. կգ. 4.
Դ Սաղ. իթ. 12.
Ե Սաղ. իբ. 5.
Զ Մաթ. ը. 20.
Է Սաղ. ը. 4. Ես. կգ. 1. Մատ. ե. 34. իգ. 22. Գործ. ե. 49. Յայտ. գ. 3.
Ը Սաղ. լգ. 13. լէ. 15, 16. կգ. 7.
Թ Նե. իբ. 1. Յոհ. ա. 12.
Ժ Նե. իթ. 24. Նեհե. ը. 22.
Ի Նե. Նե. իգ. 31. = Թագ. ա. 4. ք. 23. Սաղ. հե. 8.
Լ Սաղ. իե. 7. հիգ. 8.
Խ Որ. լէ. 7. Սաղ. լէ. 18. լէ. 15. = Պետ. գ. 12.

ԺԲ

* Սաղմ. գ. վերնագիրը։
= Ես. ժէ. 1. Մեք. ե. 2.
Բ Սաղ. ժ. 7.
Գ Սաղ. իբ. 3. լէ. 2. կբ. 4. Երեմ. ք. 8. Հռոմ. ժգ. 18.
Դ = Թագ. ը. 3. Սաղ. ժե. 10. Դան. է. 8. 25.

5 Թեղեների նեղութեան և աղբատութեան հառաչելու համար հիմա վեր կ'կենամ, ասում է Տէրը. փրկութեան մէջը կ'դնեմ նորան որ փափաքում է նորան։

6 Տիրոջ խօսքերը մաքուր խօսքեր են, ինչպէս արծաթ որ բովի մէջ երկրի վերայ սրբուած և եօթն անգամ պարզուած է։

7 Դուք, Տէր, կ'պահես նորանց, և կ'պարեցնես նորանց այս ազգիցը միշտ յաւիտեան։

8 Ամբարիշտներն ամէն կողմով մանն են գալիս երբոր անպիտանները բարձրանում են մարդկանց որդիների մէջ։

ՍԱՂ. ԺԹ

Աստուծոյ օգնութիւնը ուզանում է։ Դաւիթը յոյս դրել է Աստուծոյ պարգեւների վերայ։

Երգողների պետուորին։ Դաւիթի Սաղմոս։

1 Ով Տէր, մինչեւ ե՞րբ կ'մոռնաս ինձ յաւա՛տ. մինչեւ ե՞րբ կ'թագցնես քո երեսն ինձանից։

2 Մինչեւ ե՞րբ պիտի հոգս անեմ իմ անձումը, եւ տրտմութիւն ունենամ օրերով իմ սրտումը. մինչեւ ե՞րբ պիտի իմ վերայ բարձրանայ իմ թշնամին։

3 Նայիր, պատասխան տուր ինձ, ով Տէր իմ Աստուած. էլուսաւորիր իմ աչքերը, որ մահի մէջ չ'նինձնիմ.

4 Որ իմ թշնամին չ'ասէ թէ ես յաղթեցի նորան. եւ իմ նեղացնողները չ'ցնծան, որ տեղիցս չարժուեցայ։

5 Բայց ես քո ողորմութեանն եմ յուսացած. թող իմ սիրտը ցնծայ քո փրկութիւնովը. թող ես Տիրոջն երգեմ, որ երբարի արաւ ինձ։

ՍԱՂ. ԺԹ

Դաւիթը նկարագրում է անմաւանների և խեղճութեան Աստուծոյ օգնութիւնը։

Երգողների պետուորին։ Դաւիթի Սաղմոս։

1 Անզգայն ասեց իր սրտումը՝ Ըն Աստուած չ'կայ. Էնորանք ապականուեցան և գարշելի եղան իրանց գործքերովը. Ոչ ով չ'կայ որ բարի գործէ։

2 Տէրը երկնքիցը մարիկ է անում մարդկանց որդիների վերայ, որ տեսնէ, թէ կ'լինի արդեօք մէկ խմաստուն, որ Աստուծուն խնդրէ։

3 Ամէնքը խոտորուեցան, եւ միասին անպիտանացան. բարի գործող չ'կայ, մէկն էլ չ'կայ։

4 Մի՞թէ չ'գիտեն իմանում ամէն անօրէնութիւն գործողները, Որ իմ ժողովուրդն ուտում են Էնպէս որ հացը կ'ուտեն, եւ Տիրոջը չեն կանչում։

5 Անտեղ էվախենում են վախով. ոբովհետեւ Տէրը արդարների ցեղի մէջ է։

6 Թեղեի խորհուրդը ամօթ էք անում, որ Տէրը նորա յոյսն է։

7 Ո՞հ թէ Սիօնից գար Իսրայէլի փրկութիւնը. Երբոր Տէրն իր ժողովրդի գերութիւնը դարձնէ՝ Յակոբը կ'ցընծայ և Իսրայէլն ուրախ կ'լինի։

ՍԱՂ. ԺԸ

Ով է կարող կանգնել Աստուծոյ առաջին։

Դաւիթի Սաղմոս։

1 Տէր, ո՞վ կ'կենայ քո խորանումը, եւ ո՞վ կ'բնակուի Էքո սուրբ սարումը։

2 ԷՈւղիղ գնացողը եւ արդարութիւն գործողը, եւ Էիր սրտումը ճշմարտութիւն խօսողը։

3 Ինչ որ իր լեզուովը չէ բամբասում եւ իր ընկերին չար չէ անում, եւ Էիր դրացիի վերայ նախատինք չէ գցում.

4 Որ նորա աչքերի առաջին անարգուած է չարագործը. բայց Տէրից վախեցողներին պատիւ է տալիս, որ

Ե Նչ. գ. 7, 8; Նա. լգ. 10, ՂՐ Թ—գ. իր. 31; Ա—գ. ժբ. 30; ԺԲ. 8; ՀԺԲ. 11Ծ. Առակ. լ. 5։

ԺԹ

—Ա—գ. ՀԲ. 5; ԺԲ. 46, Բ Ա—գ. Ժգ. 24; Նա. ՅԲ. 2, Ե Նգր. Բ. 8; Ա—գ. ԺԲ. 8, Դ Նրեմ. Ծ—ա. 39, Ե Ա—գ. ԼԵ. 2; լ. 1; ՀԵ. 19, 24; ԼԸ. 16.

ՀԱ—գ. ԻԸ. 7; լգ. 21, Ե Ա—գ. Ծգ. 10; ՀԺգ. 7; ՀԺԲ. 17; ՀԲԸ. 7.

ԺԹ

—Ա—գ. Ծգ. 1—6; Բ Ա—գ. Ժ. 4, Ե Նն. գ. 5, 11, 12, Դ Հռովմ. գ. 10—12, Ե Ա—գ. Ծգ. 19. Տես Ժա. 4, Զ Հռովմ. գ. 10—13, Է Տես Ա—գ. Ծգ. 3.

Ը Նրեմ. Ծ. 23; Ա—ա. լ. 14, Թվ. Ե. 7; Ա—վ. ը. 4, Ժ Ի—ք. գ. 3, Ի Ա—գ. ՀԲ. 6; Նա. կգ. 7, Լ Ա—գ. Ծգ. 5; Տես Ա—գ. կգ. 6; Ա—փ. ա. 11, Խ Ա—գ. Խգ. 1; կա. 3; կր. 7, 8; գա. 3; ՀԲԸ. 5, Ծ Ա—գ. Ծգ. 6; Տես Հռովմ. Ժա. 26, Կ Ա—գ. ԽԸ. 10.

ԺԸ

—Ա—գ. Խգ. 3 և 26; Նա. լգ. 16, Բ Ա—գ. ը. 6, Ե Նա. լգ. 15, Դ Զ—ա. ը. 16; Ի—փ. գ. 25; Ե Ղ. Ե. ՅԲ. 13; Ա—գ. լգ. 13, Զ Նչ. Խգ. 1, Է Նաթ. գ. 2.

բնակերին երդում է անում եւ չէ փոփոխում.
5 Ըոր իր արծաթը վարձով չէ տալիս, եւ Ծանմեղի դէմ կաշառք չէ առնում. ով որ այս անէ, Էլի չարժուիլ տեղից յաւիտեան։

ՍԱՂ. ԺԲ

Սուրբերի գեղեցիկ վիճակը և նորանց փրկուիլը մեղից։

Դաւիթի Երգ։

1 Պահիր ինձ, ով Աստուած, Ըորովհետեւ քեզ եմ յուսացած։
2 Ասեցի Տիրոջը՝ Թէ դու ես իմ Տէրը. բարիք չ'ունիմ քեզանից զատ։
3 Սուրբերին, որ երկրումն են, եւ փառաւորներին՝ նորանց վերայ է իմ բոլոր հաճութիւնը։
4 Կ'չատանան նորանց ցաւերը, որ օտար Աստծոյ ետեւից են վազում. ես չեմ մատուցանիլ նորանց ընծաները, որ արիւնից են. եւ Էնորանց անուննները իմ շրթունքներիս վերայ չեմ առնիլ։
5 Էտէրն է իմ ժառանգութեան եւ Էիմ բաժակի բաժինը. դու հաստատ պահում ես իմ ժառանգութիւնը։
6 Ինձ վիճակ ընկաւ ցանկալի տեղուանքը, եւ այս ժառանգութիւնը հաճոյ է ինձ։
7 Ես կ'օրհնեմ Տիրոջը, որ ինձ խրատ է տալիս. եւ գիշերն էլ Իմ երիկամունքները յորդորում են ինձ։
8 Ըես Տիրոջը դրի իմ առաջին ամէն ժամանակ. որովհետեւ Նա Իմ աջ կողմն է. Ըես չեմ սասանուիլ։
9 Սորա համար իմ սիրտն ուրախ է, եւ Իմ փառքը ցնծում է. եւ մարմինս էլ յուսով կ'բնակուի։
10 Ւրովհետեւ իմ անձը չես թողիլ *գերեզմանումը, եւ քո սրբին ապականութիւն տեսնիլ չես տալ։
11 Դու ինձ ճանաչեցնում ես Էկեանքի ճանապարհը. Էքո երեսի առաջին ուրախութիւնների լիութիւն կայ, եւ Էքո աջ կողմը՝ քաղցրութիւններ յաւիտեան։

ՍԱՂ. ԺԱ

Աղօթում է զօրաւոր և հարուստ քշնամիներից ազատուելու համար։

Դաւիթի Աղօթք։

1 Ո՛վ Տէր, լսիր արդարութեան. մտիկ տուր աղաղակիս, եւ ականջ դիր իմ աղօթքին, որ սուտ շրթունքներից չէ։
2 Թող քո երեսիցը դուրս գայ իմ դատաստանը. Թող քո աչքերը նային ուղղութեան վերայ։
3 Դու փորձեցիր իմ սիրտը Ե՛գիշերումը քննեցիր. դու Էկրակով հալեցրիր ինձ եւ ՆՆ չ'գտար ինձանումս. ես միտքս դրել եմ՝ որ իմ բերանը պատուիրանազանց չ'լինի։
4 Մարդկանց գործերի նկատմամբ՝ քո շրթանց խօսքի պէս զգոյշ եմ կենում բռնաւոր ճանապարհներից։
5 Հաստատիր Էիմ գնացքը քո ճանապարհումը, որ ոտքերս չ'դողդոջին։
6 Ըես կանչում եմ քեզ, որ դու լսես ինձ, ով Աստուած. ականջդ ինձ մօտ դարձրու. լսիր իմ խօսքերը։
7 Էփառաւոր արա քո ողորմութիւնը, ով դու որ յուսացողներին փրկում ես նորանցից՝ որ քո աջ ձեռին հակառակ են կենում։
8 Պահիր ինձ ինչպէս Նայրի բիր, եւ Էքո թեւերի չուքի տակ ծածկիր ինձ։
9 Ազն ամբարիշտներիցը՝ որ քանդում են ինձ. իմ անձի քշնամիներիցը, որ չորս կողմից պաշարում են ինձ։
10 Նորանք փակում են Էիրանց պարարտ սիրտը, եւ իրանց բերանովը Ծամբարտաւանութիւն են խօսում։
11 Հիմա մեր գնացքի Էչորս կողմովը պատում են մեզ. եւ Էիրանց աչքերը դրած են, որ մեզ գետնի վերայ գցեն։

ե Եել. իր. 35։ Ղե. իե. 36։ ր Որ. իդ. 19։ Եզեկ. Ժը. 8։ Ե Եել. իդ. 8։ ր Որ. Ժգ. 19։ Ե Սաղ. ժ. 6։ Ժգ. 8։

ԺԲ

— Սաղ. իե. 10։
Ե Եել. իդ. 13։ Ցեռ. իդ. 7։ Ցաք. ր. 16, 17։
Էր Որ. կր. 9։ Սաղ. Հգ. 26, Ժգ. 5։ Ցբեմ. 5։ Ցբեմ. ժ. 16։ Ցայր. գ. 24։

ր Սաղ. ժ. 6։ իգ. 5։ ճԺգ. 13։
Ի Սաղ. ժէ. 3։
Ղ Ցոր. ր. 25 եւ ձ։
Ե Սաղ. Հգ. 23, ճԺ. 5։
Ը Սաղ. ժէ. 5։
Ե Սաղ. լ. 12։ ժէ. 8։
Ի Սաղ. իՀ. 15։ Գոր. ր. 27, 31։ Ժգ. 35։
* Կամ՝ մահների բնակարանը։ Ցեսբ. Գլուխ՝ գժոխքումը։

Ի Մատ. է. 14։
Ղ Սաղ. ժէ. 15։ իա. 6։ Մատ. Ա. 8։ ա Կոր. Ժգ. 12։ ա Ցոհ. գ. 2։
Ե Սաղ. լգ. 8։

ԺԱ

— Սաղ. Ժգ. 7։
Ե Ցոր իգ. 10։ Սաղ. իչ. 2, կգ. 10, ճՀ. 1։ Ջաք. Ժգ. 9։ Մատ. գ. 2, 3. ա Գծատ. 7։

Ի Սաղ. ճՀՀ. 133։
Ր Սաղ. ճԺգ. 3։
Ի Սաղ. լ. 31։
ՂՐ Որ. կր. 10։
Ե Հռոմ. ր. 12։ Մատ. իչ. 37։ Ղուկ. Ժգ. 34։
Էր Որ. կր. 15։ Ցոր ժէ. 21։
Ը Ցա Ցոգ. իչ. 3։ Սաղ. լ. 18։
Ե Ցա Ցոգ. իչ. 20։
Ի Սաղ. Ժ. 8—10։

12 Նորանք նման են առիւծի , որ յանկանուխ է դիշատել . եւ առիւծի ձագին , որ ծածուկ տեղերումը նստած է։
13 վեր կաց , Տէր , առ նորան առաջը . նորան գետնի վերայ գցիր . եւ իմ անձը ապրեցրու ամբարիշտների ձեռքիցը
14 քո ձեռքովդ , օվ Տէր , — մարդկանցիցը՝ այս աշխարհի մարդկանցիցը , Որ նորանց բաժինը այս կեանքումն է . եւ լցնում ես նորանց փորը քո գանձերովը , որ նորանց որդիներն էլ կշատացած են , եւ մնացածը թողում են իրանց երեխաներին։
15 Բայց ես Ժարդարութիւնով կ'տեսնեմ քո երեսը , եւ երբոր արթնանամ , կ'կշտանամ քո նմանութիւնովը։

ՍԱՂ· ԺԸ

Դանում է իր հրամայի փրկութեան համար եւ խոստում է Աստուծոյ հզօր օգնութիւնը։

երգողների գլխաւորին ։ *Տիրոջ ծառայ Դաւիթի Ս—ը— , Որ այս երգի խօսքերն ասեց Տիրոջը այն օրումը , որ Տէրը նորան փրկել էր իր բոլոր թշնամիների ձեռքիցը եւ Սաւուղի ձեռքիցը . եւ ասեց ·

1 Ա՛ռատնց սիրում եմ քեզ , ՚ով Տէր՝ իմ զօրութիւնը ։
2 Տէր , իմ վէմ , եւ իմ բերդ եւ իմ ազատիչ . իմ Աստուած , իմ ամրութիւն , Որին ես յուսացած եմ ։ Ով իմ ասպար եւ իմ փրկութեան եղջիւր , նա իմ բարձր աշտարակն է ·
3 Ես օրհնեալ Տիրոջը կանչեցի , եւ իմ թշնամիներիցը կ'փրկուիմ ։
4 ՚Մահի լարերը չրջապատեցին ինձ , եւ կորստեան վտակները վախեցրին ինձ ,
5 ՚Դերեզմանի ցաւերը պատեցին ինձ , մահի որոգայթները հասան ինձ վերայ ։
6 Ես իմ նեղութիւնումը կանչեցի Տէրը , եւ դէպի իմ Աստուածն աղաղակեցի . Նա լսեց իմ ձայնը իր տաճարիցը . եւ իմ աղաղակը նորա առաջը հասաւ՝ նորա ականջներին ։
7 Այն ժամանակ երկիրը դողաց ու շարժուեցաւ , եւ սարերի հիմունքները սարսափեցան եւ դողացին . որովհետեւ նա բարկացաւ ։
8 Մուխ դուրս եկաւ նորա քթիցը , եւ փշացնող կրակ՝ նորա բերանիցը . կայծակներ փայլատակեցին նորանից ։
9 Նա խոնարհեցրեց երկինքը եւ վայր եկաւ , եւ մառախուղ էր՝ նորա ոտների տակ ։
10 Նա հեծաւ քերովբէի վերայ եւ թռաւ . եւ հայեցաւ քամիի թեւերի վերայ ։
11 Նա խաւարը ծածկոյթ դրաւ իր վերայ . Խոռան եղան նորան չորս կողմովը խաւարային ջուրերը եւ երկընքի ամպերը ։
12 Նորա առաջին փայլող լոյսիցը նորա ամպերն անցան , կարկուտ եւ կրակի կայծակներ ։
13 Եւ Տէրը որոտաց երկնքումը , եւ Բարձրեալն իր ձայնը առաւ կարկուտով եւ կրակի կայծակներով ։
14 Եւ նա իր նետերն ուղարկեց եւ ցրուեց նորանց , եւ կայծակները գցեց եւ չփոթեցրեց նորանց ։
15 Եւ Երեւեցան ջրերի անդունդքը , եւ երկրի հիմունքը յայտնուեցան քո սաստելուցը , Տէր · քո բարկութեան հոգմի փչելուցը ։
16 Նա վերեւիցն ուղարկեց եւ բռնեց ինձ . Նա շատ ջրերից հանեց ինձ ։
17 Նա ազատեց ինձ իմ զօրաւոր թշնամիիցը , եւ իմ ատողներիցը , որ ինձանից զօրաւոր էին ։
18 Նորանք իմ նեղութեան օրումը առաջս ասան . բայց Տէրը նեցուկ եղաւ ինձ համար ։
19 Եւ ինձ հանեց լայնարձակ տեղ եւ ինձ փրկեց . որովհետեւ հաւանեց ինձ ։
20 Տէրը բարի է անում ինձ իմ արդարութեան պէս , եւ ինձ հատուցանում է իմ ձեռքի մաքրութեան պէս ։

չ Սա· ժ· 3։
ի Սաղ· կգ· 12· Դան· ժգ· 25· Սահ· ե· 5։
ձ Սա· ճե· 2։
ղ Սաղ· գ· 2։
ճ Սաղ· գ· 6, 7· ժգ· 11· կե· 4։

ժԸ

* Սաղ· կգ· վերնագիրը։
† Ր Թագ· իգ·
= Սաղ· կճգ· 1։
ք Երեմ· ը· 13։
ֆ Սաղ· կդ· 4։
ց Սաղ· ժե· 3։
ՀԱՅ· գծագրի

ի Դար· գ· 31։
ղ Սաղ· կճգ· 5։
ՀԱՅ· բարկութիւնը
ե Սաղ· կթ· 5։
զ Սաղ· կդ· 3։
է Սաղ· կդ· 2։
ը Սաղ· գե· 3։

ի Սաղ· իթ· 3։
լ Ճեռ· ժ· 10· Սաղ· ճգ· 6· Սա· ւ· 30։
խ Եզ· ժե· 8· Սաղ· կգ· 9։
ծ Սաղ· ճկգ· 7։
ձ Սաղ· լա· 8· ճժը· 5։
հ Ա Թագ· իգ· 20։

21 Որովհետեւ ես պահեցի Տիրոջ ճանապարհները եւ իմ Աստուածանից ամբարշտութիւնով չ'հեռացայ։
22 Որովհետեւ նորա ամէն իրաւունքներն իմ առաջն են, եւ ես նորա պատուիրանքներն ինձանից չեմ հեռացնում։
23 Ես անարատ եմ նորա առաջին, եւ զգուշանում եմ իմ անօրէնութիւնից։
24 Նա'ւատի Տէրը հատուցանում է ինձ իմ արդարութեան պէս. իմ ձեռքի մաքրութեան պէս՝ նորա աչքի առաջին։
25 Ողորմածի հետ ողորմած ես. եւ անարատի հետ անարատ ես.
26 խաւակի հետ խաւակ ես. եւ ծռի՝ ծռի հետ։
27 Որովհետեւ դու ազգատ ժողովրդին ապրեցնում ես. եւ բարձր աչքերը խոնարհեցնում ես։
28 Որովհետեւ դու լուսաւորում ես իմ ճրագը. Տէր Աստուածը լուսաւոր է անում իմ խաւարը.
29 Որովհետեւ քեզանով վազում եմ զօրքի վերայ. եւ իմ Աստուծովն անց եմ կենում պարսպի վերայից։
30 Աստուծոյ ճանապարհը կատարեալ է. Տիրոջ խօսքը կրակով մաքրուած է. Նա պահապան է ամէն իրան յուսացողների համար.
31 Որովհետեւ ո՞վ է Աստուած բացի Տէրից. եւ ո՞վ է վէմ մեր Աստուածանից չոկ.
32 Աչն Աստուածը, Նոր զօրութիւն է հագցնում ինձ. եւ իմ ճանապարհն անարատ անում.
33 Նա Նոր իմ ոտներն եղջերուների ոտքի նման է չինում, եւ՝ ինձ՝ բարձր տեղերումը կանգնեցնում.
34 Նա՝ իմ ձեռքը վարժեցնում է պատերազմ անելու, որ իմ բազուկը պղնձի աղեղը խարնի։
35 Եւ տալիս ես ինձ քո փրկութեան վահանը, եւ քո աջը հաստատում է ինձ, եւ քո քաղցրութիւնը մեծացնում է ինձ։
36 Դու լայնարձակ ես անում իմ քայլացքը իմ տակ, եւ Իմ սրունքները չեն դողում։
37 Ես կ'հալածեմ իմ թշնամիները եւ նորանց կ'հասնեմ. եւ ես չեմ դառնալ մինչեւ որ վչանան։
38 Ես կ'զարկեմ նորանց, որ չ'կարողանան վեր կենալ. նորանք իմ ոտների տակ կ'ընկնեն։
39 Դու ինձ զօրութիւն ես հագցնում պատերազմի համար. եւ ինձ դէմ վեր կացածներին իմ տակն ես դնում։
40 Դու իմ թշնամիներին հալածական ես անում. եւ ես ինձ ատողներին կ'փչացնեմ։
41 Նորանք կանչում են, բայց փրկող չ'կայ. Դէպի Տէրը՝ բայց նա նորանց չէ պատասխանում։
42 Ես կ'փչրեմ նորանց ինչպէս փոչի քամիի առաջին. դուրս կ'թափեմ նորանց ինչպէս փողոցի ցեխը։
43 Դու ազատում ես ինձ ժողովրդի հակառակութիւնից, ինձ հեթանոսների վերայ գլուխ ես դնում. այն ժողովուրդը, որ ես նորան չէի ճանաչում, ծառայում է ինձ։
44 Հէնց ականջով լսելով հնազանդուեցան ինձ. օտարների որդիքը ինձ չոգոբրթեցին։
45 Օտարների որդիքը թուլացան, եւ սարսափում էին իրանց ապաստարաններից։
46 Կենդանի է Տէրը. եւ օրհնեալ է իմ վէմը. եւ բարձրացած լինի իմ փրկութեան Աստուածը.
47 Աչն Աստուածը՝ որ վրէժս առնում է, եւ ժողովուրդները հնազանդեցնում է իմ ներքեւը.
48 Որ փրկում է ինձ իմ թշնամիներից. եւ բարձրացնում է ինձ նորանցից, որ ինձ դէմ վեր կացան. դու ազատում ես ինձ անիրաւ մարդից։
49 Սորա համար հեթանոսների մէջ կ'գոհանամ քեզանից, ով Տէր. եւ քո անունին սաղմոս կ'ասեմ։

ե = Թագ. իգ. 23։
զ Թագ. բ. 32։
է Կէն. իգ. 23, 24, 27, 28։ Առակ. գ. 31։
ը Սաղ. ճա. 5։ Առակ. գ. 17։
թ Ծար. ժբ. 6։
ժ Ծար. իբ. 4։ Դան. գ. 37։ Ծայա. ժե. 3։
ի Սաղ. ժժբ. 110։
ա Սաղ. ժե. 7։
իա Ծար. իբ. 31, 39։
իգ Սաղ. գա. 2։
իդ Թագ. բ. 18։ Ածք. գ. 19։
իե Ծար. իբ. 13։ իգ. 29։
իզ Սաղ. հիգ. 1։
իէ Առակ. գ. 12։
իը Ծար. իե. 9։ Առակ. ա. 28։
իթ Թագ. իբ. 42։
ի Սաղ. իե. 3։
ի Հառաջ. ժե. 9։ Տես և Սաղ. իբ. 3։

30 Նա մեծացնում է իր փրկութիւնը
իր թագաւորի համար. եւ ողորմու-
թիւն է անում իր Աօծեալ Դաւիթին
եւ նորա զաւակին մինչեւ յաւիտեան։

ՍԱՂ. ԺԹ

Աստծոյ փառքը բնութեան եւ իր օրէնքի մէջ։ Աղեր-
բամբ է մեզի քաւութիւն եւ սրբութիւն։

Երգողների պետին։ Դաւիթի
Սաղմոս։

1 Երկինքները պատմում են Աստու-
ծոյ փառքը, եւ հաստատութիւնը ի-
մացնում է նորա ձեռքի գործքերը։
2 Օրը օրին խօսք է բղխում. եւ գի-
շերը գիշերին գիտութիւն է ցոյց տա-
լիս։
3 Լեզու չ'կայ եւ խօսք չ'կայ. նորանց
ձայնը լսելի չէ.
4 բայց նորանց բարբառը դուրս է գա-
լիս բոլոր երկիր, եւ նորանց խօսքը
մինչեւ աշխարհքի ծայրերը. արեգա-
կի համար խորան դրաւ նորանց մէ-
ջումը։
5 Եւ նա փեսայի նման դուրս է գա-
լիս իր առագաստից, եւ ուրախա-
նում է ինչպէս հսկայ որ իր ճանա-
պարհը գնայ։
6 Նորա ելքը երկնքի մի ծայրից, եւ
նորա գնացքը մինչեւ նորա միւս
ծայրը. եւ ոչինչ չէ ծածկւում նորա
տաքութիւնից։
7 Տիրոջ օրէնքը անարատ է, հան-
գըստացնում է հոգին. Տիրոջ վկա-
յութիւնը ճշմարիտ է, իմաստուն է
անում պարզամիտին։
8 Տիրոջ պատուիրանքները ուղիղ
են, ուրախացնում են սիրտը. Տիրոջ
հրամանները մաքուր են, լուսաւո-
րում են աչքերը։
9 Տիրոջ վախը սուրբ է, մնում է յա-
ւիտեան. Տիրոջ դատաստանները ճըշ-
մարիտ են, բոլորովին արդար։
10 Նորանք աւելի ցանկալի են քան թէ
ոսկի եւ էքան թէ շատ մաքրուած
ոսկի. էլ աւելի քաղցր են քան թէ
մեղր եւ մեղրանց։
11 Քո ծառան էլ նորանցով յուսաւո-
րւում է. Ընորանց պահպանութիւնու-
մը շատ հատուցում կայ։
12 Ո՞վ է իմանում իր սխալմունքները.
Ե՛ծածուկ սխալմունքներից էլ
հաւրը արա ինձ։
13 Եւ պահիր քո ծառային ամբարտա-
ւանութիւնից, Որ իշխանութիւն չ'անեն
ինձ վերայ. այն ժամանակ անարատ
կ'լինիմ եւ մեծ անօրէնութիւնից
սուրբ կ'լինիմ։
14 Թող հաճոյ լինին քեզ իմ բերանի
խօսքերը. եւ սրտիս խորհուրդը քո
առաջին, ով Տէր, իմ վէմ եւ հիմ
փրկիչ։

ՍԱՂ. Ի

Աղօթք թագաւորի համար պատերազմի ժամանակ։

Երգողների պետին։ Դաւիթի
Սաղմոս։

1 Տէրը լսէ քեզ նեղութեան օրումը, եւ
Յակոբի Աստուծոյ անունը պաշտ-
պանէ քեզ։
2 Նա քեզ օգնութիւն ուղարկէ Եսրբ
տեղից, եւ զօրացնէ քեզ Սիոնի մի-
ջից։
3 Նա յիշէ քո ամէն պատարագները,
եւ քո ողջակէզները ընդունէ. (Ակլա)
4 Նա տայ քեզ քո սրտի ա-ղ-ծէ պէս,
եւ կատարէ քո ամէն խորհուրդները։
5 Թող ցնծանք քո փրկութիւնովը.
եւ Ցդրօշակ բարձրացնենք մեր Աս-
տուծոյ անունովը. Տէրը կատարէ քո
ամէն խնդրուածքները։
6 Հիմա իմացայ, որ Տէրը փրկում է
իր Աօծեալին, եւ լսում է նորան իր
սուրբ երկնքիցը՝ նորա աջի փրկու-
թեան զօրութիւնովը։
7 Ոմանք կառքերով եւ ոմանք ձիե-
րով են դէնքենաւ. Բայց մենք մեր
Տէր Աստուծոյ անունը կ'յիշենք։

-Սաղ. բ. 6.

ԺԹ

-Նե. ա. 6։ Նա. բա. 22։ Հռոմ. ա. 19, 20։ Հռոմ. բ. 18։ Գաղ. ա. 8։ Գաղ. դ. 7։ Ա Սաղ. ժբ. 6։ Ա Սաղ. ժբ. 3։ Ա Սաղ. ճԺ. 72, 127։ Առակ. ը. 10, 11, 19։ Ա Սաղ. ճԺ. 103։ Ա Առակ. իթ. 18։ Ա Սաղ. իբ. 12։ Ա Սաղ. ղ. 8։ Ղկ. գ. 2 եւ 4։

Ա Նե. բ. 6։ -Թագ. իե. 32—34, 39։ Ա Սաղ. ճԺ. 133։ Հռոմ. դ. 12, 14։ Ա Սաղ. ծա. 15։ Հա. իգ. 14։ իգ. 6։ իէ. 4։ -Թագ. ա. 10։ Ի -Առակ. ժը. 10։ Իգ Թագ. գ. 10։ ը Մն. բ. 8։ Սաղ. ղգ. 17։ Ա Սաղ. բա. 2։ Ես. ժէ. 13։ Սաղ. կ. 4։ Ա Սաղ. ը. 2։ ժը. 50։ Ա Սաղ. իգ. 16, 17։ Ես. լա. 1։ իգ. 9։ Եր Մն. ը. 8։

8 Նորանք թևքուեցան եւ վայր ընկան. բայց մենք վեր կացանք եւ կանգնեցինք։
9 Տէր, ապրեցրու թագաւորին, եւ լսիր մեզ մեր կանչելու օրը։

ՍԱՂ. ԻԱ

Դաւիթեան երգ այն բարիքների եւ յաղթութիւնների համար որ Աստուած տուել է թագաւորին։

Երգողների պետուորին։ Դաւիթի Սաղմոս։

1 Ով Տէր, քո զօրութիւնովն ուրախ է թագաւորը, եւ փրկութիւնովդ որքան ցնծում է նա։
2 Դու տուիր նորան իր սրտի ուզածը, եւ նորա շրթունքների խնդրուքը չ'արգելեցիր նորանից։ (Սէլա։)
3 Որովհետեւ դու բարի օրհնութիւններ ես բերում նորա առաջը, եւ ճաքուր ոսկի պսակ ես դնում նորա գլխի վերայ։
4 Նա կեանք խնդրեց քեզանից, եւ դու նորան երկար օրեր տուիր յաւիտեանս յաւիտենից։
5 Մեծ է նորա փառքը քո փրկութիւնովը. պատիւ եւ փառք ես դնում նորա վերայ։
6 Որովհետեւ դու նորան օրհնութիւն ես շինում յաւիտեան. դու ուրախացնում ես նորան ուրախութիւնով քո երեսի առաջին։
7 Որովհետեւ թագաւորը Տիրոջն է յուսացած, եւ Բարձրելոյ ողորմութիւնովը չէի սասանիլ։
8 Քո ձեռքը կ'գտնէ քո ամէն թշնամիներին. եւ քո աջը կ'գտնէ քեզ ատղներին։
9 Դու վառուած փուռ նման կ'անես նորանց՝ երբոր բարկանաս. Տէրն իր բարկութիւնովը կ'կորցնէ նորանց, եւ հրկեզ կ'ուտէ նորանց։
10 Նորանց պտուղը կ'կորցնես երկրիցը, եւ նորանց սերունդը մարդկանց որդիներիցը։
11 Ինչու որ նորանք չարութիւն պատրաստեցին քեզ դէմ, խորհուրդ հնարեցին եւ ոչինչ չ'կարողացան։
12 Որովհետեւ դու նորանց թիկունքը կ'դարձնես, եւ քո աղեղի լարերը կը քաշես նորանց երեսի վերայ։
13 Ով Տէր, բարձրացիր զօրութիւնովդ. եւ մենք կ'օրհնենք եւ սաղմոս կ'ասենք քո կարողութեանը։

ՍԱՂ. ԻԲ

(Շաբաթանք և յետ փաղ. մարգարէութ.)

Երգողների պետուորին։ Այգելիւն-հաշահարի վերայ։ Դաւիթի Սաղմոս։

1 Իմ Աստուած, իմ Աստուած, ի՞նչի համար ես թողել ինձ. հեռու ես իմ փրկութիւնից և իմ հառաչանքի խօսքերիցը։
2 Ով իմ Աստուած, ես կանչում եմ ցերեկը, բայց դու չես պատասխանում. գիշերն էլ՝ բայց հանգստութիւն չ'կայ ինձ համար։
3 Բայց դու սուրբ ես, ով Իսրայէլի գովութիւնների մէջ բնակող։
4 Քեզ յուսացան մեր հայրերը. նորանք յուսացան եւ դու փրկեցիր նորանց։
5 Դէպի քեզ աղաղակեցին, եւ ազատուեցան. քեզ յոյս դրին եւ չ'ամաչեցին։
6 Իսկ ես որդ եմ եւ չէ թէ մարդ. մարդկանց նախատինք եւ ժողովրդի անարգանք։
7 Ամէն ինձ տեսնողները ծաղր են անում ինձ. շրթունքները բաց են անում և գլուխ չարժում։
8 Նա Տիրոջը յուսացաւ, թող ազատէ դորան. թող փրկէ դորան՝ որ հաճանալ է դորան։
9 Իրաւի դու ես որ հանեցիր ինձ իմ մօր արգանդիցը. դու եղար իմ յոյսը՝ իմ մօր ծծի վերայ։

ԻԱ
–Սաղ. ք. 14, ի. 5, 6.
ԲՍաղ. ի. 4, 5.
ԳՔ Թագ. ժբ. 30. – Մն. ի. 2.
ԴՍաղ. կա. 5, 6.
ԵՔ Թագ. է. 19. Սաղ. գա. 16.
ԶՆն. ժբ. 3. Սաղ. հբ. 17.
ԸՍաղ. ժգ. 11. խե. 7.
ԹՍաղ. ժգ. 8.
ԺԱ Թագ. լա. 3.
ԺԱՍաղ. գ. 4.
ԺԲՍաղ. ժբ. 8. Նա. իգ. 11.
ԺԳ Թագ. ժգ. 34. Ծար. ժբ. 13, 17, 19. Սաղ. լե. 23, 24. Ես. 13. Նա. ժգ. 20.
ԺԴՍաղ. ք. 2.

ԻԲ
–Մաա. իե. 44. Մաթ. ժե. 34.
ԲՍրբ. ե. 7.
ԳԵր Որ. ժ. 21.
ԴՍաղ. իե. 2, 3. լա. 1. Հա. 1. Նա. իթ. 23. Հռոմ. ը. 33.
ԵԾար իե. 6. Նա. խա. 14.
ԶՆա. ժգ. 3.
ԸՄատ. իե. 39. Մար. ժե. 29. Ղուկ. իգ. 33.
ԹԾար ժգ. 4. Սաղ. ձբ. 25.
ԺՄատ. իե. 43.
ԺԱՍաղ. գա. 11.
ԺԲՍաղ. հա. 6.

10 Վասն զի ջերմեռանդութիւնդ քեզ վերայ եմ ղգուած . իմ մօր փորիցը դու ես իմ Աստուածը :
11 Մի հեռանար ինձանից , որովհետեւ նեղութիւնը մօտ է , որովհետեւ օգնութիւն անող չկայ :
12 Իմ չորս կողմը էշատ դուարակներ պատեցին , եւ Բասանի զօրեղ եղները պաշարեցին ինձ :
13 Բերանը բացեցին իմ վերայ , ինչպէս զոռոզ եւ յափշտակող առիւծ :
14 Ես ջուրի պէս թափուեցայ , ու իմ ամէն ոսկորները լուծուեցան . Հոգիս որովայնումս հալած մոմի պէս եղաւ :
15 Զօրութիւնս չորացաւ խեցիի պէս , եւ լեզուս քիմքիս է կպած . եւ դու մահի հողի մէջ դրիր ինձ :
16 Որովհետեւ շուները պատեցին ինձ , եւ չարերի ժողովքը չրջապատեցին ինձ . Իմ ձեռքերն ու ոտքերը ծակեցին :
17 Ես համարում եմ իմ ամէն ոսկորները , Բայց նորանք նայում եւ դիտում են ինձ :
18 Շորերս բաժանում են իրանց մէջ , եւ պատմուճանիս վերայ վիճակ են ղցում :
19 Բայց Դու , ով իմ Տէր , մի հեռանար . ով իմ զօրութիւն , ինձ օգնութեան չուապիր :
20 Փրկիր իմ անձը սուրիցը , եւ իմ կեանքը շան ձեռքիցը :
21 Ազատիր ինձ առիւծի բերանիցը , եւ պատասխանիր ինձ Վգամէշի եղջիւրներից ընդ ես լուար :
22 Ես քո անունը կ'պատմեմ իմ եղբայրներին . ժողովրդի մէջ կ'օրհնեմ քեզ :
23 Ով Տէրիցը վախեցողներ , օրհնեցէք նորան . ով Յակոբի ամէն զաւակներ , փառաւորեցէք նորան . եւ վախեցէք նորանից , ով Իսրայէլի բոլոր զաւակներ :
24 Որովհետեւ նա չանարգեց եւ չարհամարհեց խեղճի խղճութիւնը , եւ չծածկեց նորանից իր երեսը . բայց Երբոր նա աղաղակեց դէպի նորան նա ականջ դրաւ :
25 Քեզ օրհնութիւն կ'տամ մեծ ժողովրդում . Իմ ուխտը կ'կատարեմ նորանից վախեցողների առաջին :
26 Թող խեղճերն ուտեն եւ կշտանան . Թող օրհնեն Տիրոջը նորան խնդրողները . Ձեր սիրտը թող ապրի յաւիտեան :
27 Երկրի ամէն ծայրերը կ'յիշեն եւ Տիրոջ մօտ կ'դառնան . Հեթանոսների ամէն ազգերը Ըդ առաջին երկրպագութիւն կ'անեն :
28 Որովհետեւ Տիրոջն է թագաւորութիւնը , եւ նա իշխանութիւն է տալիս հեթանոսների մէջ :
29 Երկրի ամէն պարարտները կ'ուտեն եւ երկրպագութիւն կ'անեն . Նորա առաջին վայր կ'ընկնեն ամէն հողը իջնողները , որ իրանց անձը չեն ապրեցնում :
30 Սերունդը կ'ծառայէ նորան . Նա Տիրոջը ազգ կ'համարուի :
31 Եկ'գան եւ նորա արդարութիւնը կ'պատմեն այն ծնուելու ժողովրդին . Թէ Այս ընդ նա արաւ :

ՍԱՂ· ԻԹ

Բաբի հովիւը.

Դաւթի Սաղմոս :

1 Տէրն է Իմ հովիւը . եւ Կարօտութիւն չեմ ունենալ :
2 Նա Կանաչ տեղերում հանգստացնում է ինձ , եւ Հանդարտ ջրերի մօտ առնում է ինձ .
3 Իմ անձին հանգիստ է տալիս .

ես· խչ. 3, խթ. 1.
Ելից· կը. 30. եչեկ. լթ. 18, Ամովս. գ. 1.
Ծնոր ժգ. 10, Սաղ· լճ. 21, Ոզր բ. 18, գ. 46, Դան. ե. 6,
Ձեռ· է. 3, Ծոր խգ. 16, Ամով. ե. 22,
Ձեռ խթ. 10, Ոզր գ. 4, Ամով. ժբ. 28,
Ելից· խբ. 15,
Ամոս· խէ. 35, Մար. ժե. 24, Ղուկ. խգ. 38, Յովհ. ժթ. 23, 27, ե. 25,
Ղուկ. խգ. 35,
Ղուկ. խգ. 34, Յովհ. ժթ. 23, 24,
Սաղ· ժ. 1,
Սաղ· լճ. 17,
Ըր Տիմ. գ. 17,
Ասմ վկայի ցուցմ
Ես· լգ. 7,
Երբ· բ. 12, Տես Սաղ· խ. 9, տր. 21,
Յովհ. ե. 17, Հռովմ. ը. 29,
Սաղ· չէ. 19, 20,

Երբ· ե. 7,
Սաղ· լճ. 18, խ. 9, 10,
Սաղ· ե. 14, կգ. 13, հգ. 11, Եփգ. 14, 18, Յովհ. բ. 7,
Ես· կճ. 13,
Յովհ· գ. 31, 32,
Սաղ· բ. 8, հբ. 11, ձգ. 9, ղբ. 3, Ես· ի. 6,
Սաղ· ղգ. 7,
Սաղ· խէ. 8, Երբ. 21, Զաք. ժգ. 9, Մատ. չ. 13,
Սաղ· խե. 12,
Ես· իչ. 19, Փիլ. բ. 10,

Տիմ· կ'պատմեւ Տիրոջ մասին ինչ գործեց
Սաղ· հբ. 6, ձգ. 9, հբ. 18, Ես· կ. 3, Տես Հռովմ. գ. 21, 22,
ԻԹ
Ես· խ. 11, Երեմ. խգ. 4, եչեկ. լգ. 11, 12, 23, Յովհ. ժ. 11, ա Պետ. բ. 25,
Յայտ. կ. 17,
Փիլ. գ. 19,
Եզեկ. լգ. 14,
Յայտ. է. 17.

Ինձ առաջնորդում է արդարութեան շաւիղներուն իր անունի համար։
4 Թէկ եւ գնամ մահի չուքի ձորումը՝ Չեմ բանից չեմ վախենալ. Որովհետեւ դու ինձ հետ ես. քո գաւազանն ու քո ցուպը՝ նորանք մխիթարում են ինձ։
5 Դու իմ առաջին սեղան ես պատրաստում իմ թշնամիների դիմաց. Դու իմ գլուխն օծում ես իւղով. իմ բաժակը խիստ լիքն է։
6 Հէնց բարիք եւ ողորմութիւն կը գան իմ ետեւիցն իմ կեանքի բոլոր օրերումը. եւ Տիրոջ տանը կ'բնակուիմ չատ երկար ժամանակ։

ՍԱՂ. ԻԹ

Թագաւորի փառքով մատեան։

Դաւիթի Սազմոս։

1 Տիրոջն է երկիրը եւ նորա լիութիւնը. աշխարհը եւ նորա բնակիչները։
2 Որովհետեւ նա ինքը հիմների վերայ հիմնեց նորան, եւ նորան գետերի վերայ հաստատեց։
3 Ո՞վ վեր կ'գնայ Տիրոջ սարը, եւ ո՞վ կ'կանգնի նորա սրբութեան տեղումը։
4 Նա, որ սուրբ է ձեռքով եւ հանապատ սրտով. որ իր անձը անիրաւութեան չէ տալիս, Նէւ երդում չէ անում նենգութիւնով։
5 Նա օրհնութիւն կ'ստանայ Տէրիցը եւ արդարութիւն՝ իր փրկութեան Աստուածանից։
6 Այս այն ազգն է որ խնդրում է նորան, Որ խնդրում է քո երեսը, ով Յակոբի Աստուած։ (Սէլա)։
7 Ով դռներ, բարձրացրէք ձեր գլուխները. եւ բարձրացրէք, ով յաւիտենական դռներ, Որ փառաց Թագաւորը մտնէ։
8 Ո՞վ է այդ փառաց Թագաւորը. Տէրը՝ զօրաւոր եւ ուժեղ. Տէրը՝ ուժեղ պատերազմի մէջ։
9 Ով դռներ, բարձրացրէք ձեր գլուխները, եւ բարձրացրէք, ով յաւիտենական դռներ, որ փառաց Թագաւորը մտնէ։
10 Ո՞վ է այդ փառաց Թագաւորը. Զօրաց Տէրը՝ նա է փառաց Թագաւորը։ (Սէլա)։

ՍԱՂ. ԻԵ

Աղօթք որ Աստուած պահէ, պաշտպանէ և ուղղէը ներէ։

Դաւիթի Սազմոս։

1 Ով Տէր, դէպի քեզ եմ բարձրացնում իմ անձը։
2 Իմ Աստուած, քեզ եմ յուսացած, Թող չ'ամաչեմ. Թող իմ թշնամիները չ'ուրախանան ինձ վերայ։
3 Եւ ամէն քեզ սպասողները չեն ամաչիլ. բայց պիտի ամաչեն զուր տեղը անօրէնութիւն գործողները։
4 Ցոյց տուր ինձ, ով Տէր, քո ճանապարհները, սովորեցրու ինձ քո գնալու ճանապարհները։
5 Առաջնորդիր ինձ քո ճշմարտութիւնումը, եւ սովորեցրու ինձ, Թէ դու ես իմ փրկութեան Աստուածը. քեզ եմ յոյս դրելամէն օր։
6 Յիշիր, ով Տէր, քո ողորմութիւնները ու քո բարութիւնները, որովհետեւ նորանք յաւիտեան են։
7 Մի յիշիր իմ մանկութեան մեղքերը եւ իմ յանցանքները. այլ քո ողորմութեան պէս յիշիր ինձ քո բարութեան համար, ով Տէր։
8 Բարի եւ ուղիղ է Տէրը. սորա համար մեղաւորներին սովորեցնում է ճանապարհը։
9 Նա առաջնորդում է հեզահոգիներին իրաւունքի մէջ. եւ սովորեցնում է հեզահոգիներին իր ճանապարհը։
10 Տիրոջ բոլոր ճանապարհները ողորմութիւն են եւ ճշմարտութիւն՝ նորա ուխտն ու վկայութիւնը պահողների համար։

41 Ով Տէր, էքո անունի համար քաւիր իմ անօրէնութիւնը, որ չատ է։
42 Ո՞վ է այն մարդը՝ որ վախենում է Տէրից. Հասո կ՚սովորեցնէ նորան այն ճանապարհը, որ ընտրել է։
43 Նորա անձը բարութեան մէջ կը բնակուի. եւ Նորա սերունդը երկիրը կ՚ժառանգէ։
44 ԷՏիրոջ մտերմութիւնը նորանց հետ է, որ վախենում են Նորանից. եւ իր ուխտը սովորեցնում է Նորանց։
45 Իմ աչքերը միշտ դէպի Տէրն են, որովհետեւ նա կ՚հանէ իմ ոտքերը որոգայթից։
46 Նինձ մտիկ արա եւ ողորմիր ինձ, որ մինակ եւ խեղճ եմ ես։
47 Սրտիս նեղութիւնները չատ են. հանիր ինձ իմ վիշտերիցը։
48 Մտիկ արա իմ խղճութեանը եւ իմ ցաւին, եւ ներիր իմ ամէն մեղքերը։
49 Մտիկ արա իմ թշնամիներին, որ չատ են. եւ անիրաւ ատելութիւնով ատում են ինձ։
20 Պահիր իմ անձը եւ փրկիր ինձ. թող չ՚ամաչեմ. որովհետեւ քեզ եմ յուսացած։
21 Թող անարատութիւնն ու ուղղութիւնը պահեն ինձ. որովհետեւ քեզ եմ սպասում։
22 Ով Աստուած, Էփրկիր Իսրայէլին իր ամէն նեղութիւններիցը։

ՍԱՂ. ԻԶ

Աղօթք որ Աստուած փրկէ անվնդին։

Դաւթի (Սաղմոս)։

1 Ով Տէր, ¯իրաւունք արա ինձ, որովհետեւ ես Էանարատութիւնով գրնացի, եւ ԷՏիրոջը յուսացայ. ես չեմ սասանիլ։
2 ¯Փորձիր ինձ, Տէր, եւ քննիր ինձ. փորձիր իմ երիկամունքները եւ իմ սիրտը։
3 Որովհետեւ քո ողորմութիւնն իմ աչքի առաջին է, եւ ես Էքո ճշմարտութիւնում եմ գնում։
4 Ես Նունայն մարդկանց հետ չեմ նստում, եւ կեղծաւորների հետ չեմ գնում։
5 Եսատում եմ Էչարների ժողովքը. եւ Համբարիշտների հետ չեմ նստում։
6 Ինուանում եմ ձեռքերս անմեղութիւնով. եւ քո սեղանի չորս կողմը պատշ եմ տալիս, ով Տէր։
7 Որ օրհնութեան ձայնը հնչեցնեմ. եւ քո ամէն սքանչելիքները պատմեմ։
8 Ով Տէր, Էես սիրում եմ քո տան բնակութիւնը. եւ քո փառքի բնակուելու տեղը։
9 Էմի կորցնիր իմ անձը մեղաւորների հետ. եւ իմ կեանքն արիւն թափող մարդկանց հետ.
10 Որ Նորանց ձեռքումն անիրաւութիւն կայ, եւ Նորանց աջը լցուած է կաշառքով։
11 Բայց ես գնում եմ անարատութեանով, փրկիր ինձ եւ ողորմիր ինձ։
12 Էիմ ոտը կանգնած է հաւդութեան մէջ. Էկ՚օրհնեմ Տիրոջը ժողովուրդների մէջ։

ՍԱՂ. ԻԷ

Դաւիթը պատերազմում էլ վտանգ է Աստուծոյ վերայ։

Դաւթի (Սաղմոս)

1 Տէրն է ¯իմ լոյսը եւ Էիմ փրկութիւնը, ես ումից պիտի վախենամ. Էտէրն է իմ կեանքի զօրութիւնը, ես ումից պիտի սարսափիմ։
2 Չարերն ինձ վերայ են գալիս ¯որ իմ մարմինն ուտեն. իմ նեղացնողներն ու թշնամիները սահում են եւ վայր ընկնում։
3 ԷԹէեւ զօրաբանակ էլ ինձ դէմ բանակ տայ, իմ սիրտը չի վախենալ. թէեւ պատերազմ էլ վեր կենայ ինձ

ե Սաղ. լա. 3, հր. 9, հթ. 21։ ճկդ. 11։ Երեմ. ԺԹ. 7, 21,
զ Տես Հովհ. ե. 10.
է Սաղ. լե. 13,
ը Առակ. ԺԹ. 23,
թ Սաղ. լէ. 11, 22, 29.
ժ Առակ. գ. 32. Տես Ծագ. ե. 17. Ժե. 15,
ի Սաղ. հհա. 8,
լ Սաղ. կի. 16. Ձգ. 16.
խ Սաղ. Ժգ. 12։
ծ Սաղ. Ե. 8.

ԻԶ

ա Սաղ. ե. 8. լե. 24։
բ գ. Սաղ. ի. 3. Առակ. ի. 7.
է Սաղ. իբ. 7. լա. 14։ Առակ. իի. 25։
ը Սաղ. է. 9. Ժե. 3. կգ. 10. ճկի. 23. Ձագ. Ժգ. 9.
թ գ. Թագ. ի. 3.
ժ Սաղ. ա. 1. Երեմ. Ժե. 17.
ի Սաղ. իբ. 22. Ճէ. 32. ճժա. 1,

ԻԷ

ա Սաղ. իբ. 11. Նա. կ. 19, 20. Սիր. է. 8.
բ Նչ. Ժե. 2.
է Սաղ. կբ. 2, 6. ճժբ. 14, 31. Նա. Ժբ. 2.
ը Սաղ. Ժգ. 4.
թ Սաղ. գ. 6.

դէմ, ես դարձեալ կ'լուսամ։
4 Ամէկ բան եմ խնդրում Տէրից. եւ այն չատ կ'փափաքէի, որ Տիրոջ տանը բնակուիմ իմ կեանքի բոլոր օրերը, որ Տիրոջ գեղեցիկ փառքը տեսնեմ եւ նորա տաճարին զննելով մտիկ տամ։
5 Որովհետեւ չար օրուայ՝ ինա ծածկում է ինձ իր խորանի մէջ. նա թաղցնում է ինձ իր խորանի ծածուկ տեղումը, եւ բարձրացնում է ինձ վէմի վերայ։
6 Եւ հիմա իմ գլուխը կ'բարձրանայ իմ թշնամիների վերայ, որ իմ չորս կողմովը են. եւ նորա խորանի մէջ գոհութեան պատարագներ կ'մատուցանեմ, կ'երգեմ եւ սաղմոս կ'ասեմ Տիրոջը։
7 Լսիր, Տէր, իմ ձայնը՝ երբոր կանչեմ, եւ ողորմիր ինձ, եւ պատասխան տուր ինձ։
8 Իմ սիրտն ասում է քեզ. «Երեսը՝ Քէ խնդրեցէք իմ երեսը. «Ո՛հ, Տէր, ես էլ խնդրում եմ քո երեսը։
9 Մի ծածկիր ինձանից քո երեսը, մի մերժիր ծառայիդ քո բարկութեամբ. դու ես իմ օգնութիւնը. մի հեռացնիր ինձ եւ մի թողուր ինձ, ով իմ փրկութեան Աստուած։
10 Թէեւ հայրս ու մայրս թողին ինձ, բայց Տէրն ընդունում է ինձ։
11 Սովորեցրու ինձ, Տէր, քո ճանապարհը, եւ առաջնորդիր ինձ ուղիղ ճանապարհում իմ թշնամիների պատճառով։
12 Մի մատնիր ինձ իմ նեղացնողների կամքին. որովհետեւ սուտ վկաներ են կանգնում ինձ դէմ՝ որ անօրէնութիւն են փչում։
13 Իսկ թէ որ ես հաստատ չհաւատայի՝ թէ Տիրոջ բարութիւնը կ'տեսնեմ կենդանեաց երկրում։...
14 Սպասիր Տիրոջը, թող սիրտդ պինդ եւ զօրաւոր լինի. եւ սպասիր Տիրոջը։

ՍԱՂ. ԻԶ

Աղաչանք՝ ամբարշտից ազատուելու համար. գրկուելու համար դատաւորից.

Դաւիթի (Սաղմոս)։

1 Տէր, դէպի քեզ եմ կանչում. մի՛ վէմ, Իլուռ մի կենար ինձանից. որ չլինի թէ դու ինձանից լուռ կենաս, եւ ես գերեզմանի մէջ մանողներին նմանիմ։
2 Լսիր իմ աղաչանքի ձայնը՝ ես դէպի քեզ աղաղակելիս, Երբոր իմ ձեռքը բարձրացնում Իդէպի քո սուրբ խորանը։
3 Մի կորցնիր ինձ ամբարիշտների հետ եւ անօրէնութիւն գործողների հետ, Որ իրանց ընկերների հետ խաղաղութիւն են խօսում, բայց նորանց սրտերումը չարութիւն կայ։
4 Տուր նորանց իրանց գործքերի պէս եւ իրանց վարքերի չարութեան պէս՝ իրանց ձեռքի գործքերի պէս տուր նորանց. իրանց հատուցումը դարձրու նորանց։
5 Որովհետեւ միտք չեն դնում Տիրոջ գործքերին, եւ ոչ նորա ձեռքի գործքերին. նա կ'կործանէ նորանց եւ էլ չի շինիլ։
6 Օրհնեալ է Տէրը, որ լսում է իմ աղաչանքի ձայնին։
7 Տէրն է իմ զօրութիւնը եւ իմ վահանը. Իմ սիրտը նորան է յուսացել, եւ նա ինձ օգնութիւն եղաւ. իմ սիրտը ցնծում է եւ ես իմ օրհնութիւնով փառաբանում եմ նորան։
8 Տէրն իր Ժողովրդի զօրութիւնն է. նա է փրկութեան զօրութիւնը իր օծեալին համար։
9 Փրկիր քո ժողովուրդը, եւ օրհնիր Քո ժառանգութիւնը, եւ արածացրու նորանց, եւ բարձրացրու նորանց մինչեւ յաւիտեան։

ա Սաղ. իզ. 8, 2գ. 1, Ղեւ. Ա. 12։
բ Սաղ. լգ. 8. կե. 4, Ղեւ. ը. 37։
գ Սաղ. գ. 17. Եես Ջաք. Ժա. 7, 10։
դ Սաղ. լ. 20, 2գ. 3։
ե Սաղ. կ. 2։
զ Սաղ. գ. 3։
է Սաղ. գ. 6, կե. 4։
ը Սաղ. կի. 17։ Ես. ջ. 2։ Եզեկ. իգ. 27, 33։
թ Սաղ. իթ. 15։
ժ Սաղ. կե. 4։ 2գ. 11. Հոբ. Ե. 37։
ի Սաղ. իգ. 12։
լ Սաղ. լե. 25։
խ Թագ. իը. 9. ը Թագ. Ա գ. 7, 8։ Մատ. իգ. 60։
ծ Սաղ. Ծգ. 13։ Հոբ. Թ. 19։ Եզեկ. իգ. 20։ լը. 23, 27, 33։
կ Սաղ. լե. 31։ խ. 1։ Հէ. Ե. 3։ Ես. կե. 9։ Ա Մակ. ը. 3։
ԻՀ
ա Սաղ. Ժը. 2։
բ Սաղ. լե. 22. լթ. 12։ 2գ. 1։ Հբ. 1։
գ Սաղ. Հը. 4։ Հիգ. 7։
դ Թագ. ը. 28, 29։
ե Թագ. գ. 5, 22, 23։ Սաղ. ե. 7։ Հը. 2։
զ Սաղ. իչ. 9։
է Սաղ. Ժը. 2։ Հե. 21։ Ղը. 4։ Սբեհ. ը. 8։ Հռովմ. Ժգ. 18։
ը Տիմ. գ. 15։ Ցայտ. Ժգ. 6։
թ Սոր. լգ. 17։ Ես. ե. 13։
ժ Սաղ. Ժը. 2։
ի Սաղ. Ժգ. 3։ իր. 4։
ա «Նոյ» Նորանց
ւր Օր. ը. 29։ գ Թագ. Ը. 51, 53։

ՍԱՂ. ԻԹ

Աստուծոյ փառքը փոթորկի մէջ.
Դաւիթի Սաղմոս։

1 -Տուէք Տիրոջը, ով Աստուծոյ որդիք, տուէք Տիրոջը փառք եւ զօրութիւն։
2 Տուէք Տիրոջը իր անունի փառքը. երկրպագութիւն տուէք Տիրոջը սրբութեան զարդարանքով։
3 Տիրոջ ձայնը ջրերի վերայ է. Էփառաց Աստուածը որոտում է. Տէրը շատ ջրերի վերայ է։
4 Տիրոջ ձայնը զօրութիւնով է. Տիրոջ ձայնը մեծ վեհափառութիւնով է։
5 Տիրոջ ձայնը փշրում է մայրիները, եւ Տէրը փշրում է Լիբանանի մայրիները։
6 Եւ նորանց Էլեր վեր է վազել տալիս հորթերի նման, Լիբանանին եւ Սաւիրիոնին ինչպէս Ցամէչի հորթ։
7 Տիրոջ ձայնը կրակի բոցեր է ճեղքում։
8 Տիրոջ ձայնը դողացնում է անապատը. Տէրը դողացնում է Կադէս անապատը։
9 Տիրոջ ձայնը Եղնիկներին ծնել է տալիս եւ ծմակները մերկացնում. եւ իր տաճարում ամէն մէկը փառք է ասում նորան։
10 Տէրը նստում է ջրհեղեղի վերայ. եւ Տէրը թագաւոր կ'նստի յաւիտեան։
11 Տէրը զօրութիւն կ'տայ իր ժողովրդին. Էտէրը կ'օրհնէ իր ժողովուրդը խաղաղութիւնով։

ՍԱՂ. Լ

Դաւիթը գոհանում է Աստուածից իր փրկութեան համար։

Սաղմոս. Տան Ենաւակատիքի երգ. Դաւիթի։

1 Ես բարձրացնում եմ քեզ. ով Տէր, որ ազատեցիր ինձ, եւ Թյմի՛ներին չ'ուրախացրիր ինձ վերայ։
2 Ով Տէր իմ Աստուած, ես դէպի քեզ աղաղակեցի, եւ Դու բժշկեցիր ինձ։
3 Տէր, Դու իմ անձը հանեցիր դժոխքի մէջ մանողներից. եւ Ինձ կենդանի պահեցիր փոսի մէջ մանողներից։
4 Սաղմոս ասեցէք Տիրոջը, ով նորա սուրբեր, եւ փառաբանեցէք նորա սրբութեան յիշատակը։
5 Որովհետեւ նորա բարկութիւնը հակընդդէմ չափ է, բայց Նորա քաղցրութիւնը բոլոր կեանքում. իրիկունը լաց է գալիս, իսկ Առաւօտը ցնծութիւն։
6 Ես ասեցի Իմ յաջողութիւնումը՝ թէ տեղից չեմ շարժուիլ յաւիտեան։
7 Տէր, քո հաճութիւնովն իմ սարը զօրաւոր արիր, Երբոր երեսդ թագցրիր՝ ես չխռովուեցի։
8 Տէր, դէպի քեզ եմ աղաղակում. եւ Տիրոջն եմ աղաչում։
9 Ինչ օգուտ կայ իմ արիւնիցը՝ որ ես կորուստն ընկնեմ. Մի՞թէ հողը կ'գոհանայ քեզանից եւ քո ճշմարտութիւնը կ'պատմէ։
10 Լսիր, Տէր, եւ ողորմիր ինձ. Տէր, օգնական եղիր ինձ։
11 Դու իմ սուգը ցնծութեան փոխեցիր. իմ քուրձը հանեցիր ինձանից եւ ուրախութիւն հագցրիր ինձ։
12 Սորա համար Թող փառքս սաղմոս ասէ քեզ եւ լուռ չ'կենայ. ով Տէր՝ իմ Աստուած, յաւիտեան կ'գոհանամ քեզանից։

ՍԱՂ. ԼԱ

Յոյսը ամբողջ չի թողել։

Երգողների վերաւորին. Դաւիթի Սաղմոս։

1 Ով Տէր, ես Թքեզ եմ յուսացած, Թող չ'ամաչեմ յաւիտեան. Էքո արդա-

ԻԹ
— Մեր. ժգ. 28, 29, Սաղ. ղբ. 7—9,
Թեր լե. 4, 5,
Թես. բ. 13,
Թսաղ. ճժգ. 4,
Իր Ծր. գ. 9,
Կաս. վերջի գլուխ
Ծնուս. ժգ. 27,
Թեր ԼԲ. 1—3,
Ը
Մեր. ժ. 17, Ծեր ԼԸ. 8, 25,
Թսաղ. ժ. 16,
Թսաղ. իբ. 8,
Լ
Իր Ծր. ի. 5, ը Թսաղ. ե. 11, ղ. 10,
—Սաղ. լե. 3, լե. 19, 24,
Թսաղ. ղ. 2, ճգ. 3,
Թսաղ. ղգ. 13,
Կաս. գծ-ից
Ծեր. ղ. 17, Ծեր ԼԸ. 8, 25,
Թսաղ. ժ. 16,
Թսաղ. իբ. 8,
Լ
Իր Ծր. ի. 5, ը Թսաղ. ե. 11, ղ. 10,
—Սաղ. լե. 3, լե. 19, 24,
Թսաղ. ղ. 2, ճգ. 3,
Թսաղ. ղգ. 13,
Կաս. գծ-ից
Թսաղ. իբ. 1,
Թ— Մեր. ժգ. 4, Սաղ. ղբ. 12,
Ծսաղ. ճգ. 9, Ես. իգ. 20,
ժգ. 7, ը Կոր. գ. 17,
Թսաղ. կդ. 3,
Ծսաղ. ճիգ. 5,
Թեր իԲ. 18,
Թսաղ. ճգ. 29,
Թսաղ. ղ. 5, ժը. 11, ճժե. 17, ճժը. 17, Ես. ԼԸ. 18,
ԼԸ Թսաղ. ղ. 14, Ես. կ. 3, Երեմ. լ. 4,
Թսաղ. ծե. 8,
ԼԱ
—Սաղ. իը. 4, 5, իդ. 1, իը. 7, լը. 10, լե. 3, Ա. 3, ծե. 23, ժգ. 4, 11, ժը. 12, ղա. 2, ճժը. 7, ճժե. 9—11, ճիե. 1, ճկգ. 8, Ես. Ա. 22,
Թսաղ. ճկգ. 1.

բութիւնովը փրկիր ինձ։
2 Խոնարհեցրու ։քո ականջը ինձ մօտ. չուտով փրկիր ինձ. ինձ համար զօրաւոր վէմ եղիր եւ ամուր տուն՝ որ փրկես ինձ։
3 ։Որովհետեւ դու ես իմ վէմը եւ քերդը, եւ ։քո անունի համար առաջնորդիր ինձ եւ կառավարիր ինձ։
4 Հանիր ինձ որոգայթիցը, որ գաղտուկ լարեցին ինձ համար. որովհետեւ դու ես իմ զօրութիւնը։
5 ։Քո ձեռքն եմ յանձնում իմ հոգին. դու փրկեցիր ինձ, ով Եհովայ, ճշմարիտ Աստուած։
6 ։Ատում եմ նորանց որ ունայն կուռքեր են պաշտում. բայց ես Տիրոջն եմ յուսացած։
7 Կ'ցնծամ եւ ուրախ կ'լինիմ քո ողորմութիւնովը. որ իմ խեղճութիւնը տեսար եւ ։իմ անձի նեղութիւնը ճանաչեցիր.
8 Եւ ինձ թշնամիի ձեռքը չ'մատնեցիր. ։Ոչ էիմ ոտները լայնարձակ տեղ կանգնեցրիր։
9 Ողորմիր ինձ, Տէր, որ նեղուած եմ. տրտմութիւնով նմաչուեցաւ իմ աչքը, իմ անձր եւ իմ փորը.
10 Որովհետեւ իմ կեանքը վերջացաւ տխրութիւնով, եւ իմ տարիքը՝ հառաչանքով. իմ զօրութիւնը տկարացաւ իմ թշուառութիւնովը, եւ ։Իմ ոսկորները մաչուեցան։
11 Իմ ամէն թշնամիների առաջին չատ Նախատինք եղայ, Յատկապէս իմ դրացիների առաջին. եւ ահ ու վախ եղայ իմ բարեկամների համար. Փողոցներումն ինձ տեսնողները փախչում են ինձանից՝
12 ։Մոռացուած պէս մոռացուած եղայ սրտից. կորած անօթի նման եմ դառել։
13 Որովհետեւ չատերի բամբասանքը լսեցի. ։Իմ չորս կողմովը ահ կայ. իրար հետ ժողովուելիս ։Ինձ համար են խորհուրդ անում որ կեանքս վեր առնեն։
14 Բայց ես քեզ եմ յոյս դրած, ով Տէր. ասում եմ թէ Դու ես իմ Աստուածը։
15 Իմ ժամանակը քո ձեռքին է. փրկիր ինձ իմ թշնամիների ձեռքիցը եւ իմ հալածողներիցը։
16 ։Երեսդ փայլեցրու քո ծառայի վրայ. փրկիր ինձ քո ողորմութիւնովը։
17 Տէր ։Թող չ'ամաչեմ. որովհետեւ դէպի քեզ եմ կանչում. Թող ամբարիշտներն ամաչեն եւ ։լռեն ։գերեզմանումը.
18 ։Թող պապանձուին սուտ շրթունքները՝ որ արդարին հակառակ անամօթութիւն են խօսում ։Հոխորտութիւնով եւ անարգութիւնով։
19 Որքան մեծ է քո բարութիւնը, որ պահեցիր քեզանից վախեցողների համար, եւ որ անում ես քեզ յուսացողներին. մարդկանց որդկանց առաջին։
20 ։Դու ծածկում ես նորանց քո երեսի ծածկոյթովը մարդի դաւաճանութիւնից. դու թագցնում ես նորանց քո վրանի մէջ լեզուների հակառակութիւնից։
21 Օրհնեալ է Տէրը, որ ։փառաւոր արաւ իր ողորմութիւնը ինձ վերայ մի ։ամուր քաղաքի մէջ։
22 Իսկ ես Իմ չփոթութեան մէջ ասեցի թէ ։Ես դէն դցուեցայ քո աչքերի առաջիցը. բայց դարձեալ լսեցիր աղաղակիս ձայնին՝ երբոր ես դէպի քեզ աղաղակեցի։
23 ։Սիրեցէք Տիրոջը, ով նորա ամէն սուրբեր. Տէրը պահում է հաւատացեալներին. եւ աւելութիւնով հատուցանում է նորան, որ ամբարտաւանութիւն է գործում։
24 ։Քաջացէք եւ ձեր սրտերը Թող զո-

ֆ Ծագ. հա. 2։
գ Ծագ. ժբ. 1, 2։
ի Ծագ. իգ. 3, իե. 11։
ը Ղեւտ. իգ. 16. Գոր. ե. 58։
թ Ծագ. բ. 8։
ժ Ծագ. ե. 27։
ի Ելր Ցր. լբ. 30։ ։ Թագ. ժե. 46։ իգ. 19։
ի Ծագ. գ. 1։ ժբ. 19։
ի Ծագ. գ. 7։
ի Ծագ. լբ. 3։ ծբ. 3։
ի Ծագ. խա. 8։ Նա. ծգ. 4։
ի Ելր. ժի. 13։ Ծագ. լբ. 11։ ծբ. 8, 18։
ի Ծագ. կգ. 8։
ի Ծագ. ծբ. 4, 5։
ի Նբեմ. ե. 10։
ի Նբեմ. գ. 23։ ե. 3։ Ողբ. բ. 22։
ի Ծաս. իե. 1։
ի Ծաս. ե. 25, 26։ Ծագ. գ. 6։ կե. 1։
ի Ծագ. իե. 2։
ի Ծագ. ճժե. 17։
* Կամ՝ գժտութեամբ.
ի Ծագ. ծբ. 3։
։ ։ Թագ. բ. 3։ Ծագ. զդ. 4։ Ծագ. 15։
ի Նա. կգ. 4։ ։ Կոր. բ. 9։
ի Ծագ. իե. 3։ լբ. 7։
ի Ծագ. ե. 21։
։ Ծագ. ժե. 7։
։ ։ Թագ. իգ. 7։
ի ։ Թագ. իգ. 26։ Ծագ. ճժգ. 11։
։ Նա. լբ. 11, 12։ Ողբ. գ. 34։
ի Ծաղե. բ. 4։
ի Ծագ. իդ. 9։
ի Ծագ. իե. 11։

բանան, դուք ամենքդ՝ որ Տիրոջն էք յոյս դրել։

ՍԱՂ. ԼԲ

Մեղքերի թողութեան կրկնակութիւնը։

Դաւիթի երգ։

1 Երանի նորան՝ որի անօրէնութիւնը թողուեցաւ, եւ որի մեղքը ծածկուեցաւ։
2 Երանի այն մարդին, որ Տէրն իւր անօրէնութիւն չէ համարում նորան՝ եւ հնարդութիւն չկայ նորա հոգիի մէջ։
3 Երբոր ես լուռ կացայ՝ ոսկորներս մաշուեցան իմ ամեն օր հառաչելովը։
4 Որովհետեւ ցերեկ եւ գիշեր ձեռքը ծանրանում էր ինձ վերայ. իմ թացութիւնը ամառուան չորութիւն դառաւ։ (Սէլա։)
5 Ես մեղքս յայտնեցի քեզ եւ անօրէնութիւնս չծածկեցի. ասեցի թէ՝ Խոստովանիմ Տիրոջը. եւ դու թողեցիր իմ մեղքի անօրէնութիւնը։ (Սէլա։)
6 Սորա համար ամեն բարեպաշտ ազօթք կ'անէ քեզ՝ քեզ գտնելու ժամանակումը. իրաւի չատ ջուրերի հեղեղները վեր կենալիս՝ չեն հասնիլ նորանց վերայ։
7 Դու ես իմ ապաստանը. նեղութիւնից կ'պահես ինձ. շրջապատեալ երգերով կ'պատես ինձ։ (Սէլա։)
8 Խրատուն կ'անեմ քեզ, եւ կ'սովորեցնեմ քեզ այն ճանապարհը, որ նորանում պիտի գնաս. կ'խրատեմ քեզ՝ իմ աչքը քեզ վերայ կ'լինի։
9 Մի լինիք ինչպէս ձի եւ ջորի հոր միտք չ'ունին, որ նորանց կզակի մէջ սանձ եւ պախարակ պէտք է գնել՝ որ չմօտենան քեզ։
10 Շատ ցաւ կայ ամբարշտի համար, բայց նա որ Տիրոջն է յուսացած՝ ողորմութիւն կ'պատէ նորան։
11 Ուրախացէք Տէրովը եւ ցնծացէք, Նով արդարներ, եւ ցնծութեամբ աղաղակեցէք ամենքդ՝ որ ուղիղ էք սրտով։

ՍԱՂ. ԼԳ

Աստուծոյ ամենակարող գթութիւնը։

1 Ցնծացէք Տէրով, ով արդարներ. ուղիղներին վայելում է Օրհնութիւն։
2 Գոհացէք Տէրիցը քնարով. Հատասը թեւաւոր սաղմոսարանով սաղմոս երգեցէք նորան։
3 Նոր երգ երգեցէք նորան. Հնչէք լաւ ածեցէք ցնծութեան բարձր աղաղակով։
4 Որովհետեւ ուղիղ է Տիրոջ խօսքը, եւ նորա ամեն գործերը հաւատարմութիւնով են։
5 Նա արդարութիւն եւ իրաւունք է սիրում. Երկիրը լիքն է Տիրոջ ողորմութիւնովը։
6 Տիրոջ խօսքովը երկինքն ստեղծուեցաւ, եւ նորա բերանի հոգովը նորա բոլոր զօրքերը։
7 Նա ժողովում է ծովի ջուրերը ինչպէս դէզ, եւ անդունդները դնում է ամբարներում։
8 Թող Տէրիցը վախենան ամեն երկիր. Թող նորանից սարսափին աշխարհի ամեն բնակիչները։
9 Որովհետեւ Նա ասեց եւ եղաւ. Նա հրամայեց եւ հաստատուեցաւ։
10 Տէրը ոչնչացնում է հեթանոսների խորհուրդները, եւ փչացնում է ժողովուրդների մտածմունքները։
11 Բայց Տիրոջ խորհուրդը հաստատ է յաւիտեան. նորա սրտի մտածմունքները՝ ազգից մինչեւ ազգ։
12 Երանի այն ազգին՝ որ նորա Աստուածը Տէրն է, եւ այն ժողովրդին՝ որ նա իր համար ժառանգութիւն ընտրեց նորան։

ԼԲ
1 Սաղ. ԼԱ. 3։ Հռոմ. դ. 6–8. Բ Կոր. ե. 19։ Ե Մովս. ա. 47։ 2 Թագ. ե. 6, 11։ Ցոր. իդ. 7։ Սաղ. լբ. 2։ 3 Եսա. խբ. 13։ Ես. կե. 24։ Ղուկ. ժե. 18, 21 եւ ձեռ. ա Մովս. ա. 9։ Ես. ձե. 6. Յովհ. է. 34։ 4 Սաղ. ՔԲ. 9։ ԽԲ. 5։ ՀԱ. 20։ ՀԺՔ. 114։ 5 Նէ. ԺԵ. 1։ Դատ. ե. 1։ ր Թագ. իբ. 1։ 6 Եսա. խբ. 13։ Յակ. գ. 3։ ՃՏես Ցոր. ՀԵ. 11։ 7 Եսա. ԺԳ. 21։ Հռոմ. ը. 9։ 8 Սաղ. ԼԲ. 8, ՃԳ. 12։ Եսա. ԺՁ. 20։ Երեմ. ԺԵ. 7։

ԼԳ
1 Սաղ. ԼՐ. 11։ ՃԼ. 12։ Յովհ. Հեբ. 1։ 2 Սաղ. ՂԲ. 3։ Հռոմ. իբ. 1։ Ես. ԽԲ. 10։ Յայտ. ե. 9։ ԺԵ. 3։ 3 Սաղ. ՂԳ. 5։ 4 Սաղ. Ժ. 7։ Խե. 7։ 5 Սաղ. ՀԺՔ. 64։ 6 Սաղ. ԿԳ. 10։ ՀԸ. 3։ 7 Յոբ. ԽԸ. 8։ Ես. ԾԴ. 12։ Ամովս. ե. 8։ Յոբ. ԼԸ. 22։ Ես. ԽԸ. 13։ Երեմ. Ժ. 13։ ր Գնա. գ. 5։ 8 Ցոր. իդ. 13։ 9 Սաղ. ՃԽԳ. 9։ Ես. ը. 10։ ԺԲ. 3։ 10 Սաղ. ՂԳ. 9։ Ես. ԽԱ. 7։ Երեմ. Ժ. 3։ ր Գնա. գ. 5։ 11 Սաղ. ՃԽԳ. 9։ Ես. ԽԶ. 10։ Հռոմ. ը. 10։ ԺԲ. 3։ Ե Սաղ. ՃԽԳ. 13։ Առակ. ԺԲ. 21։ Ես. իդ. 10։ 12 Սաղ. ՃԽ. 4։ ՃԽԳ. 15։

13 ՝Տէրը մոխիկ է անում երկնքիցը ·
տեսնում է մարդկանց ամէն որդիքը ։
14 Իրան բնակութեան վայրիցը նա-
յում է երկրի ամէն բնակիչների վե-
րայ ։
15 Նորանց ամէնի սիրտը ստեղծողը ,
հնորանց ամէն գործքերը տեսնողը ։
16 ՝Թագաւորը չէ փրկվում զօրքի չա-
տութիւնով , եւ հսկան չէ պրծնում
չատ զօրութիւնով ։
17 ՝Սուտ է ձին փրկութեան համար ·
եւ իր չատ զօրութիւնովը չէ ազա-
տում ։
18 ՝Ահա Տիրոջը աչքը հնորանից վա-
խեցողների վերայ է եւ նորանց վերայ՝
որ նորա ողորմութեանն են սպասում ։
19 Որ փրկէ նորանց անձերը մահիցը ,
եւ ՝սովի ժամանակին նորանց կերակ-
րէ ։
20 ՝Մեր անձը մոխիկ է տալիս Տիրոջը ·
Նա է մեր օգնութիւնն ու պահա-
պանը ։
21 Որովհետեւ նորանով է ուրախա-
նում մեր ՝սիրտը · որ մենք նորա
սուրբ անունին ենք յուսացած ։
22 Տէր , քո ողորմութիւնը լինի մեզ
վերայ՝ ինչպէս որ սպասում ենք քեզ ։

ՍԱՂ· ԼԴ

Յորդորանք Աստուծոյ փառաւորելու և նորանից վախենալու։

Դաւիթի (Սաղմոս) · Երբոր իր կեր-
պարանքը փոխեց Աբիմելէքի առաջին ,
եւ նա դուրս դրեց նորան , եւ նա
գնաց ։

1 ՝Տիրոջը կ'օրհնեմ ամէն ժամանակ ·
նորա փառաբանութիւնը միշտ իմ բե-
րանումը պիտի լինի ։
2 Թող իմ անձը ՝Տէրովը պարծենայ ·
խնդձերը թող լսեն եւ ուրախանան ։
3 ՝Մեծացրէք ինձ հետ Տիրոջը , Թող
իրար հետ բարձրացնենք նորա անունը։
4 Ես Էնդրեցի Տիրոջը , եւ նա պա-
տասխան տուաւ ինձ , եւ իմ ամէն
ահ ու վախից ազատեց ինձ ։
5 Նորան են մոխիկ տալիս եւ լուսա-
ւորվում · եւ նորանց երեսը չի ամա-
չիլ ։
6 ՝Այս խեղճը կանչեց , եւ Տէրը լը-
սեց · եւ Իր ամէն նեղութիւններիցը
փրկեց սորան ։
7 ՝Տիրոջը հրեշտակը բանակ է չի-
նում նորանից վախեցողների չորս կող-
մովը եւ փրկում է նորանց ։
8 ՝Ճաշակեցէք եւ տեսէք , որ Տէրը
քաղցր է · երանելի է այն մարդը՝ որ
յուսացած է նորան ։
9 ՝Վախեցէք Տէրիցը , ով նորա սուր-
բեր , որովհետեւ նորանից վախեցող-
ների համար պակասութիւն չ'կայ ։
10 ՝Առիւծի կորիւնները կարօտում
են եւ սոված են · Բայց Տիրոջը խրնդ-
րողները ոչ մի բարիքի պակասու-
թիւն չ'ունեին ։
11 Եկէք , որդիք , լսեցէք ինձ · ես ՝Տի-
րոջը երկիւղը սովորեցնեմ ձեզ ։
12 ՝Ով մարդ , որ կեանք ես ուզում
եւ լա՜ օրեր սիրում , բարութիւն
տեսնելու համար ,
13 Պահիր քո լեզուն չարութիւնից ,
եւ քո շրթունքները՝ նոր նենգութիւն
չ'խօսին ։
14 ՝Հեռացիր չարիցը եւ գործիր բա-
րին · խնդրիր խաղաղութիւն եւ նո-
րա ետեւիցը գնա ։
15 ՝Տիրոջ աչքերը արդարների վերայ
են · եւ նորա ականջները նորանց ա-
ղաղակի վերայ ։
16 ՝Տիրոջ երեսը չարագործների վե-
րայ է , ՝որ նորանց յիշատակը երկ-
րիցը ջնջէ ։
17 Աղաղակում են եւ ՝Տէրը
լսում է · եւ իրանց ամէն նեղութիւն-

---

1 ր Մն. ժգ. 9. Յոբ. իբ. 24։ Սաղ. ժ. 4։ ժգ. 2. Առակ. ժե. 3.
2 Յոբ. լգ. 21. երեմ. լբ. 19.
3 Սաղ. խգ. 6.
4 Սաղ. ի. 7. հես. 10. Առակ. իա. 31. Ովս. ա. 7.
5 Յոբ. լգ. 7. Սաղ. լգ. 15. ա Պետ. գ. 12.
7 Սաղ. հես. 11.
8 Յոբ. ե. 20. Սաղ. լէ. 19.
9 Սաղ. կբ. 1, 5. Ղ. 6.
10 Սաղ. ժգ. 9. Յոբ. իբ. 24։ Սաղ. ժ. 3.
11 Սաղ. ժգ. 5. Զաք. ժ. 7. Յովէլ. ժգ. 23.

ԼԴ

1 ՝Ես. ե. 20. ա Թես. ե. 18. բ Թես. ա. 3. բ. 13.
2 Երեմ. ի. 24. ա Կոր. ա. 31. բ Կոր. ժ. 17.
4 Սաղ. ճգի. 74. հես. 7.
5 Սաղ. կի. 30. Ղ. ա. 16.
6 Մատ. է. 7. Ղ. ժ. 9.
7 Սաղ. գ. 4.
8 Բ Պտ. բ. 1.
9 Դան. գ. 28. երբ. ա. 14. Ես ես. լբ. 1, 2. գ Պտ. գ. 17. Զաք. ի. 8.
10 ա Պետ. բ. 3.
11 Սաղ. բ. 12.
12 Սաղ. լա. 23.
13 Յոբ. գ. 10, 11.
14 Սաղ. ժգ. 11.
15 Սաղ. լբ. 8.
16 ա Պետ. գ. 10, 11.
17 Գաղ. գ. 13. Ես. ա. 15, 17.
18 Հռոմ. ժբ. 19. երբ. ժբ. 14.
19 Յոբ. լգ. 7. Սաղ. լգ. 18. ա Պետ. գ. 12.
20 Ղ. ժ. 10. երեմ. խգ. 11. Աւետ. ի. 4.
22 Առակ. ժ. 7.
23 Սաղ. հես. 19, 20.

Ներիցը փրկում է նորանց ։
18 Տէրը մօտիկ է նորան որ կոտրուած-
ներին, եւ փրկում է հոգով փչրուած-
ներին,
19 Շատ են արդարի նեղութիւնները, բայց Տէրն այն ամէնից փրկում է նորան ։
20 Տէրը պահում է նորա ամէն ոս-
կորները նոր նորանցից ոչ մէկին էլ չկոտրուի ։
21 Զարութիւնը ամբարշտին կ'սպանէ, եւ արդարին ատողները կ'դատապար-
տուին ։
22 Տէրը փրկում է իր ծառաների անձը, եւ բոլոր նորան յուսացողները չեն դատապարտուիլ ։

ՍԱՂ· ԼԵ

Յոբ թշնամիներից ազատելու համար աղօթք։

Դաւիթի (Սաղմոս) ։

1 Հակառակիր, Տէր, ինձ հակառա-
կողների հետ, եւ կռուիր ինձ հետ կռուողների հետ ։
2 Վէր առ զէնքն ու վահանը, եւ վեր կաց ինձ օգնելու համար ։
3 Հանիր նիզարդը եւ փակիր ճանա-
պարհը իմ հալածողների դէմ. ասիր իմ անձին՝ Ես փրկութիւնը ես եմ ։
4 Թող ամաչեն եւ ամօթ լինին իմ անձը որոնողները. Թող յետ դառ-
նան եւ ամօթ լինին ինձ դէմ չար խորհողները ։
5 Նորանք հրամիի առաջի մղկոի պէս լինին. եւ Տիրոջ հրեշտակը հալածէ նորանց ։
6 Նորանց ճանապարհը խաւար եւ գայթակղութիւն լինի. եւ Տիրոջ հր-
եշտակը նեղէ նորանց ։
7 Որովհետեւ դուր տեղը Թոս՝ որո-
գայթ չինեցին ինձ բռնելու համար. դուր տեղը հոր փորեցին իմ անձի համար ։
8 Թող աւերում հասնի նորան չյան-
կարծակի. Ինորա յարած որոգայթը իրան բռնի. աւերումով նորա մէջ ընկնի ։
9 Բայց իմ անձը պիտի ցնծայ Տէրովը, եւ նուրախանայ նորա փրկութիւնովը ։
10 Իմ ամէն ոսկորները պիտի ասեն. Տէր, Ո՞վ է քեզ նման՝ որ փրկում ես խեղճին իրանից զօրաւորիցը, եւ աղ-
նականին ու աղքատին իրան յափշտա-
կողիցը ։
11 Սուտ վկաներ են վեր կենում, իմ չգիտացած բանը հարցնում են ինձ-
նից ։
12 Չար են հատուցանում ինձ բարիի տեղ՝ իմ անձն անժառանգ անելով ։
13 Բայց ես քուրձ էի հագնում՝ Ինո-
րանք հիւանդանալիս. իմ անձը ծո-
մով չարչարում էի. բայց Ինի աղօթ-
քը իմ ծոցն է դառնում ։
14 Ես Ինրան հնչ վարմում էի ինչպէս իմ բարեկամի եւ իմ եղբօր հետ. եւ սրտմտութեամբ ցածանում էի իր մօր համար սուգ անողի նման ։
15 Սակայն հես սխալուելիս՝ նորանք ուրախանում են եւ ժողովում. ժո-
ղովում ինձ վերայ, Որ խոցին ինձ, եւ ես չգիտէի. Ինայհոյում են եւ չեն դադարում ։
16 Ինչոյքի նուաստ ծաղրածուների հետ իրանց Ատամները կրճտացնում են ինձ վերայ ։
17 Տէր, մինչեւ ե՞րբ ես Ինմիկ տալու. ապրեցրու իմ անձը նորանց կոտաի-
ցը, Ոիմ կեանքն առիւծի կորիւննե-
րիցը ։
18 Կ'գոհանամ քեզանից, Տէր, Ինձ ժողովրդի մէջ, եւ կ'փառաբանեմ քեզ շատ ժողովքի մէջ ։
19 Թող չ'ուրախանան ինձ վերայ զուր տեղը Ոինձ թշնամութիւն անողները, եւ Նայբով չ'անեն՝ ինձ Ատանց պատ-
ճառի ատողները ։

ա Սաղ. հեմ. 18,
բ Սաղ. ծա. 17։ Սա. ձէ. 15,
կա. 1։ կգ. 2։
գ Ածախ. իգ. 16։ ր Տեմ. գ. 11, 12,
դ Ձ՚ճվ. ժբ. 36,
ե Սաղ. ղգ. 23,
զ Թագ. գ. 9։ է Թագ. ա. 39։ Սաղ. հա. 23։ ճգ. 4։ Ոպր. գ. 38,
ԼԹ
ա Թագ. իգ. 15,
բ Նե. իթ. 3,
գ Նե. ժբ. 25,
դ Նե. իր. 13,
ե Սաղ. ի. 14, 15։ ՀՀ. 2, 3,
զ Սաղ. ճիթ. 5,
է Սաղ. ի. 19։ Սաղ. ա. 4, ձգ. 13։ Ես. իթ. 3։ Ոմա. ժգ. 3,
ը Սաղ. ղգ. 18։ Սբհմ. իգ. 12,
թ Սաղ. ք. 15,
ժ Ես. խե. 6. 3,
ի Սաղ. ճ. 15, 16, ձէ. 6։
ձ Ես. խթ. 3,
ղ Ես. ժբ. 25,
ճ Ես. խթ. 5,
ն Ոպր. իա. 18։ Սաղ. ա. 4, ձգ. 13։ Ես. իթ. 3։ Ոմա. ժգ. 3,
շ Սաղ. ղգ. 18։ Սբհմ. իգ. 12,
ո Սաղ. ք. 15,
չ Սաղ. ճգ. 4։ Ղուկ. ժ. 6,
պ Սաղ. ղգ. 9։ Սաղ. ղճ. 12։ Ոպր. ր. 16,
ջ Սաղ. ժ. 13։
ռ Ոբ. ժգ. 9։ Սաղ. ղճ. 12։ Ոպր. ր. 16,
ս Սաղ. ա. 13,
վ Սաղ. իր. 20։
տ Սաղ. իր. 25, 31. ի. 9, 10. ՀՀ. 1,
ր Սաղ. ժգ. 4. ի. 3։ ղգ. 16,
ց Ոբ իճ. 12։ Ածախ. գ. 13. ճ. 10,
ւ Սաղ. կք. 4. ճգ. 3. ՀՀ. 161։ Ոպր. գ. 32։ Ոմճ. ժճ. 25,

ա Սաղ. ժ. 9, 10։ Ածախ. ճ. 22,
բ Սաղ. ժգ. 5,
գ Տես Սաղ. ծա. 8,
դ Նե. ժճ. 11։ Սաղ. հա. 19,
ե Սաղ. իճ. 13,
զ Սաղ. լբ. 20. ճգ. 3—5. Ես. ըճՀ. ժբ. 20։ Ոմճ. ժ. 31,
է Ոբ լ. 25։ Սաղ. կք. 10, 11,
ը Սաղ. լբ. 17,
թ Սաղ. ժ. 13։ Ղուկ. ժ. 6,
ժ Սաղ. լբ. 17,
ի Ոբ լ. 1, 8, 12,
լ (Տես Ոբ ժգ. 9.)

20 Որովհետեւ Նորանք խաղաղութիւն չեն խօսում. բայց նենգաւոր բաներ են մտածում երկրի վերայ հանգիստ լինողների դէմ։
21 Եւ Իրանց բերանը բաց են անում լայնաբացակ ինձ վերայ եւ ասում. Վա՜հ վա՜հ, հէյ՜ մեր աչքերը տեսան։
22 Դու Տեսար, Տէր, Էլուռ մի կեցնար. Տէր, Էմի հեռանար ինձանից։
23 Զարթիր եւ վեր կաց՝ ինձ իրաւունք անելու համար, ով իմ Աստուած եւ իմ Տէր, ինձ դատաստան անելու համար։
24 Էդատաստան արա ինձ Ըքո արդարութեան պէս, ով Տէր՝ իմ Աստուած, եւ թող չՒուրախանան ինձ վերայ։
25 Ըթող չՒասեն իրանց սրտումը՝ Ո՛հ, մեր փափաքը Էկատարեց. թող չՒասեն՝ ՀՄենք կուլ տուինք նորան։
26 Ըթող իրար հետ ամաչեն եւ ամօթ լինեն իմ նեղութեան պատճառով ուրախացողները. թող ամօթ եւ անարգանք հագնեն Էինձ վերայ պարծենցողները.
27 Էթող ցնծան եւ ուրախ լինեն նորանք, որ հաւանում են իմ արդարութեանը, եւ Էմիշտ ասեն՝ Տէրը փառաւորուի, Որ կամենում է իր ծառայի խաղաղութիւնը։
28 Հնչ իմ լեզուն թող պատմէ քո արդարութիւնը, եւ ամէն օր քո գովասանքը։

ՍԱՂ· ԼԶ

Անօրէնների չարութիւնից դանդաղ Աստծոյ գութը բարեպաշտների դէմ

Երգողների վերակացուին։ Տիրոջ ծառայ Դաւիթի (Սաղմոս)։

1 Անօրէնութեան խօսքը ամբարշտի համար իմ սրտումը — է ընդ Աստուծոյ վախը չՒկայ նորա աչքի առաջին։
2 Որովհետեւ Էքաղցը է թեւում նա իր աչքումը, որ իր անօրէնութիւնը գտնէ եւատելութիւն գործէ։
3 Նորա բերանի խօսքերը անօրէնութիւն եւ Հնենգութիւն են։ Նա դադարել է Էխրատուն լինելուց եւ բարի գործելուց։
4 Անօրէնութիւն է մտածում Իր անկողնումը. կանգնած է Հայն ճանապարհի վերայ՝ որ բարի չէ. եւ չար Էդէ՜ղը չէ ղժւում։
5 Տէր, Ըքո ողորմութիւնը երկնքումն է, եւ քո ճշմարտութիւնը հասնում է մինչեւ ամպերը։
6 Քո արդարութիւնը ինչպէս Աստուծոյ սարերն է. եւ Ըքո իրաւունքը ինչպէս մեծ անդունդ. դու ես փրկում Էմարդկանց եւ անասուններին, Տէր։
7 Էինչ պատուական է քո ողորմութիւնը, ով Աստուած, եւ մարդկանց որդիքը Ըքո թեւերի չուքի տակն են ապաւինած։
8 Հնորանք լիանում են քո տան պարարտութիւնից. եւ Էքո հաճութեանց Էգետիցը խմել ես տալիս նորանց։
9 ՀՈրովհետեւ կեանքի աղբիւրը քեզ մօտ է. եւ Էքո լոյսովն ենք տեսնում լոյս։
10 Շարունակիր քո ողորմութիւնը Էքեզ ճանաչողների վերայ, եւ քո արդարութիւնը՝ Էսրտով ուղիղների վերայ։
11 Թող ամբարտաւանի ոտքը իմ վերայ չՒգայ. եւ ամբարշտի ձեռքն ինձ չՒշարժէ տեղիցս։
12 Անկտեղ վայր կՒընկնեն անօրէնութիւն գործողները. դէն կՒգցուին եւ էլ Հնչեն կարողանալ վեր կենալ։

ՍԱՂ· ԼԷ

Բարեպաշտը պիտի չե որ գայթակղուի չարերի յաջողութիւնով։

Դաւիթի (Սաղմոս)։

1 Մի բարկանար չարերի վերայ. մի

Սաղ. իբ. 13։
Սաղ. ի. 15։ Ծն. 7, ՀՀ. 3։ Ել. գ. 7։ Դտր. է. 31։ Սաղ. իբ. 1։ Հգ. 1։ Սաղ. Ժ. 1։ իբ. 11, 19։ ԼԲ. 21։ Հա. 12։
Սաղ. խգ. 23։ Ա. 2։
Սաղ. իգ. 1։
Ծն. Թես. ա. 6։
Սաղ. իե. 12։ Հ. 3։ Ժխ. 8։
Ոգր. բ 16։
Սաղ. խ. 14։
Սաղ. լբ. 16։
Հառմ. Ժբ. 15։ ա Կոր. Ժբ. 26։
Սաղ. Հ. 4։
Սաղ. Հխթ. 4։
Սաղ. Ծ. 15։ Ծաս. 14։ Հա. 24։

ԼԶ

Հառմ. գ. 18։
Ըբ Օր. իթ. 19։ Սաղ. Ժ. 3։ Խթ. 18։
Սաղ. Ժբ. 2։
Սաղ. լբ. 16։
Առաք. գ. 22։
Առաք. գ. 16։ Մխթ. բ. 8։ Ես. կե. 2։
Սաղ. Ծէ. 10, ճբ. 4։
Ներ Ժաս. 8, 9։ Սաղ. Հէ. 18։ Հառմ. Ժաս. 33։
Ներ է. 20։ Սաղ. Հիե. 9։ ա Տիմ. գ. 10։
Սաղ. լա. 19։
Հառմ. գ. 12։ Սաղ. Ժէ. 8, գա. 4։
Սաղ. կե. 4։
Սաղ. Ժգ. 11։
Ներ բ. 17։ Սաղ. խբ. 1, Ի Կբհմ. բ. 13։ ԾաՀՀ. գ. 10, 14։
Ա Պետ. բ. 9։
Կբհմ. իբ. 16։
Սաղ. է. 10։ ղգ. 15, ղէ. 11։
Սաղ. ա. 5։

ԼԷ

Հմր. 7։ Սաղ. Հգ. 3։ Առաք. խգ. 17. խբ. 1, 19։

նախանձիր անօրէնութիւն գործողներին։
2 Որովհետեւ նոքանք խոտի պէս չուտով կ'կտրուին, եւ կանաչ խոտի պէս կ'թառամին։
3 Տիրոջը յոյսա եւ բարի արա. բնակուիր երկրումը եւ հետեւիր ճշմարտութեանը։
4 Եւ ցնծացիր Տէրով, եւ նա կ'տայ քեզ քո սրտի ուզածները։
5 Տիրոջը յանձնիր քո ճանապարհը՝ եւ նորան յուսա. եւ նա կ'կատարէ։
6 Ու քո արդարութիւնը դուրս կը հանէ լոյսի պէս, եւ քո իրաւունքը՝ կէս օրուան պէս։
7 Համբերիր Տիրոջը եւ խնդասիր նորան. մի բարկանար այն մարդի ճանապարհը յաջողուելիս՝ որ չէ չար խորհուրդները կատարում է։
8 Դադարիր բարկութիւնից, եւ թող սուր սրտմտութիւնը. մի բարկանար՝ որ չար գործես։
9 Որովհետեւ չարերը կ'սատկեն, բայց Տիրոջն սպասողները երկիրը կ'ժառանգեն։
10 Դեռ մի քիչ ժամանակ էլ, եւ ամբարիշտը չ'կայ. եւ երբոր նորա տեղին մտիկ տաս՝ նա չ'կայ։
11 Բայց հեզասիրտները երկիրը կ'ժառանգեն եւ կ'ուրախանան խաղաղութեան առատութիւնովը։
12 Ամբարիշտը չար է մտածում արդարի դէմ. եւ իր առաւիները կրճտեցնում է նորա վերայ։
13 Տէրը ծիծաղում է նորա վերայ. որովհետեւ տեսնում է՝ որ նորա օրը եկել է։
14 Սուրը հանում են ամբարիշտները եւ իրանց աղեղները լարում, որ խեղճին ու աղքատին վայր գցեն եւ սպանեն ճանապարհով ուղիղներին։
15 Նրանց նորանց սուրն իրանց սրտի մէջ կ'մտնէ, եւ նորանց աղեղները կ'փշրուին։
16 Արդարի քիչ բանը լաւ է քան թէ շատ ամբարիշտների ճոխութիւնը։
17 Որովհետեւ ամբարիշտների բազուկները կ'փշրուին, իսկ արդարներին հաստատում է Տէրը։
18 Տէրը ճանաչում է արդարների օրերը, եւ նորանց ժառանգութիւնը յաւիտեան կ'լինի։
19 Նորանք չեն ամաչիլ չար ժամանակում, եւ սովի օրերում կ'կշտանան։
20 Որովհետեւ ամբարիշտները կ'կորչեն, եւ Տիրոջ թշնամիները կ'ոչնչանան ինչպէս արտերի պարարտութիւնը, կ'փչանան ծուխի պէս։
21 Ամբարիշտը փոխ է առնում եւ չէ վճարում, բայց արդարը ողորմած է եւ տալիս է։
22 Որովհետեւ նորա օրհնուածները երկիրը կ'ժառանգեն, բայց նորա անիծուածները կ'սատկեն։
23 Տիրոջն է հաստատում մարդիս գնացքը, եւ նա հաւանում է նորա ճանապարհին։
24 Թէեւ վայր ընկնի՝ չի կործանուիլ, որովհետեւ Տէրը նորա ձեռքիցը բռնում է։
25 Ես երեխայ էի եւ ծերացայ՝ եւ չտեսայ արդարին երեսից թողուած, եւ ոչ նորա զաւակին, Հոր հաց մուրանայ։
26 Ամէն օր ողորմած է եւ փոխ է տալիս, եւ նորա զաւակը օրհնուած է։
27 Ցնետ դարձիր չարիցը եւ բարիք արա, եւ յաւիտեան կ'ննաս։
28 Որովհետեւ Տէրն իրաւունք է սիրում եւ իր սուրբներին չէ թողում. նորանք յաւիտեան պահպանուում են, բայց ամբարիշտների զաւակը կը սատկի։

ա Սաղ. ղ. 5, 6.
բ Նա. ծբ. 14.
գ Սաղ. ծե. 22. Առակ. ժզ. 3. Մաղ. գ. 25. Ղուկ. ժբ. 33. ա գլուխ. ե. 7.
դ Յոբ ժա. 17. Միք. է 9.
ե Սաղ. կբ. 1.
զ Նա. լ. 15. Ոզր. գ. 26.
է Երեմ. ժբ. 1.
ը Սաղ. ղգ. 3. Եփես. գ. 26.
թ Յոբ իե. 13, 14.
ժ Սաղ. իե. 13. Նա. ծէ. 13, ի. 21.
ի Երբ. ժ. 36, 37.
լ Յոբ ե. 10. բ. 9.
խ Մատ. ե. 5.
ծ Սաղ. լե. 16.
կ Սաղ. բ. 4.
հ ա Թագ. իդ. 10.
ձ Միք. ե. 6.
ղ Առակ. ժե. 16. ժզ. 8. ա Տիմ. գ. 6.
ճ Յոբ լբ. 15. Սաղ. ժ. 15. Եզեկ. է. 21 եբ.
յ Սաղ. ա. 6.
ն Նա. ի. 21.
շ Յոբ ե. 20. Սաղ. լդ. 19. ա Նա. ի. 3.
ո Սաղ. ծբ. 5, 9.
չ Առակ. գ. 33.
պ Հոբ. ե. 9.
ջ ա Թագ. բ. 9. Առակ. ժզ. 9.
ռ Սաղ. լդ. 19, 20. խ. 2. գա. 12. Առակ. իդ. 16. Միք. ե. 8. բ Կոր. գ. 9.
ս Յոբ ժե. 23. Սաղ. ծի. 15, ճի. 10.
վ Որ Ոբ. ժե. 8, 10. Սաղ. ճծբ. 5, 9.
տ Սաղ. լդ. 14. Նա. ա. 16, 17.
ր Սաղ. ժա. 7.
ց Սաղ. խա. 10. Առակ. բ. 22. Նա. ժգ. 20.

29 ‡Արդարները երկիրը կ՚ժառանգեն, եւ յաւիտեան կ՚բնակուին նորանում։
30 ·Արդարի բերանը իմաստութիւն է խօսում. եւ նորա լեզուն իրաւունք է դրուցում։
31 ՚Իր Աստուծոյ օրէնքն իր սրտումն է. նորա քայլերը չեն սասանուիլ։
32 Ամբարիշտը դիտում է արդարին, եւ մահ է գալիս՝ որ սպանէ նորան։
33 Բայց ՚Տէրը նորան չի թողիլ նորա ձեռքին, եւ ‡չի դատապարտիլ նորան՝ երբոր նա դատուի։
34 ‡Սպասիր Տիրոջը եւ պահիր նորա ճանապարհը, եւ նա կ՚բարձրացնէ քեզ՝ որ երկիրը ժառանգես. եւ դու տեսնես ամբարիշտները սատակելիս։
35 ‡Ես ամբարիշտը տեսայ զոռոզ եւ տեղը հաստատ՝ ինչպէս լայնատարած դալար ծառ.
36 Բայց դէ՛ն էլ ‡անցնելիս, ահա չ՚կար նա. մահ եկայ նորան, եւ չ՚գտնուեցաւ։
37 Իմ արդարին մտիկ արա եւ ուղիղին տես. Խաղաղասէր մարդի վերջը խաղաղութիւն է։
38 ‡Բայց անիրաւներն իրար հետ մէկտեղ կ՚սատակին. ամբարիշտների վերջը կորուստ է։
39 ‡Ես արդարների փրկութիւնը Տէրից է. Նա նորանց զօրութիւնն է նեղութեան ժամանակում։
40 Եւ ‡Տէրը կ՚օգնէ նորանց եւ կ՚ազատէ նորանց. կ՚ազատէ նորանց ամբարիշտներից եւ կ՚փրկէ նորանց, Նորովհետեւ նորան են յուսացած։

ՍԱՂ. Լ.Ը

Դաւիթը դանդաւում է նեղութիւնների եւ հալածանքների մասին. խնդրում է մխիթարութիւն.

Դաւիթի Սաղմոս. յիշատակի համար։

1 Ով ՚Տէր, մի յանդիմանիր ինձ քո բարկութիւնովդ, եւ մի խրատիր ինձ քո սրտմտութիւնովդ։
2 Որովհետեւ ‡քո նետերը խրուեցան իմ մէջը, եւ ‡քո ձեռքը ծանրացաւ ինձ վերայ։
3 Չ՚կայ իմ մարմնումը առողջութիւն քո բարկութեան պատճառով. ‡իմ ոսկորներումը խաղաղութիւն չ՚կայ իմ մեղքի համար։
4 Որովհետեւ Իմ անօրէնութիւնները գլխիցս վեր բարձրացան. ինչպէս մեծ ծանր բեռ ‡ծանր են ինձ վերայ։
5 ‡Խոցերս հոտում եւ փտում են՝ իմ յիմարութեան համար։
6 Ես կնեռացած եւ ‡խիստ ցած ընկած եմ, եւ ‡ամեն օր մահ եմ գալիս սգաւոր։
7 Որովհետեւ իմ երիկամունքները լիքն են ‡ծործորթումով, եւ ‡առողջութիւն չ՚կայ իմ մարմնումը։
8 Ես թուլացած եւ չատ սաստիկ փշրուած եմ. ‡հոգոց եմ հանում իմ սրտի հառաչելուցը։
9 Ով Տէր, քո առաջին է իմ բոլոր փափաքը. եւ իմ հառաչանքը քեզանից ծածուկ չէ։
10 Սիրտս զողում է. զօրութիւնս թողել է ինձ. եւ ‡իմ աչքի լոյսն էլ ինձ մօտ չէ։
11 ‡Իմ սիրելիներն ու ընկերները կանգնած են իմ խոցի դէմ. եւ ‡իմ ազգականները կանգնած են հեռուանց։
12 Եւ իմ անձը խնդրողները նորոգեալ են լարում, եւ ինձ չար ուզողներն ‡անօրէնութիւն են խօսում, եւ ամեն օր ‡նենգութիւններ են հնարում։
13 Բայց ‡ես խուլի պէս չեմ լսում, եւ համրի պէս ‡որ իր բերանը չէ բաց անում։
14 Եւ ես եղայ ինչպէս մարդ՝ որ չէ լսում, եւ որ նորա բերանումը փաստ չ՚կայ։
15 Որովհետեւ ես ‡քեզ եմ ապաւինում, Տէր. դու պատասխան կ՚տաս, ով Տէր՝ իմ Աստուած։

---

‡ Առակ. բ. 21.
† Սաս. ժբ. 35.
* բ Օր. ղ. 6։ Սաղ. խ. 8։ Հաբ. 98։ Ես. ծա. 7.
‡ Սաղ. ժ. 8.
·ր Գնա. բ. 9.
՚ Սաղ. ցիբ. 31.
‡ Սաղ. իե. 14։ Առակ. ի. 22.
‡ Սաս. ծբ. 3, 6. գա. 8.
‡ Յոբ ե. 3.
‡ Յոբ ի. 5 եւն.
‡ Ես. լբ. 17։ ծէ. 2.
‡ Սաղ. ա. 4։ ծբ. 5.
‡ Սաղ. գ. 8.
‡ Սաղ. ք. 9.
‡ Ես. լա. 5.
‡ Մն. ե. 20։ Դան. գ. 17. 28. գ. 23.

ԼԸ

‡ Սաղ. գ. 1.
‡ Յոբ գ. 4.
‡ Սաղ. ք. 4.
‡ Սաղ. գ. 2.
‡ Նեղ. ք. 6։ Սաղ. խ. 12.
‡ Սամ. ժա. 28.
‡ Ես. ա. 6.
‡ Սաղ. լե. 14.
‡ Յոբ. լ. 28։ Սաղ. խբ. 9. խգ. 2.
‡ Յոբ. է. 5.
‡ Հմր. 3.
‡ Յոբ. գ. 24։ Սաղ. խբ. 1։ Ես. ծբ. 11.
‡ Սաղ. գ. 7. Առակ. ժե. 30.
‡ Սաղ. լ. 11.
‡ Դատ. ժ. 31, 32.
‡ Գաղ. ե. 49.
‡ Բ Թագ. ժէ. 1—3.
‡ Բ Թագ. ժգ. 7, 8.
‡ Սաղ. լե. 20.
‡ Տես բ Թագ. ժգ. 10.
‡ Սաղ. ք. 2, 9.
‡ Բ Թագ. ժգ. 12։ Սաղ. ք. 7.

46 Որովհետեւ ես ասեցի՝ Թող ինձ վերայ չ՚ուրախանան, որ՝ իմ ոտքը սահելիս՝ Ինձ վերայ պարծենան։
47 Որովհետեւ ես պատրաստ եմ ընկնելու համար. եւ իմ ցաւը միշտ առաջս է։
48 Որովհետեւ ես պատմում եմ՝ Իմ անօրէնութիւնը. եւ Տարտամում եմ իմ մեղքի համար։
49 Բայց իմ թշնամիները կենդանի եւ զօրաւոր են. եւ՝ ինձ ատողները շատ են։
20 Եւ՝ բարիի տեղ ինձ չար հատուցանողները հակառակում են ինձ, Ետեւս փոխարէն որ ես հետեւում եմ բարի բանի։
21 Մի թողիր ինձ, ով Տէր՝ իմ Աստուած,՝մի հեռանար ինձանից։
22 Շուտ արա՝ որ ինձ օգնես, ով Տէր՝ իմ փրկիչ։

ՍԱՂ. ԼԹ

Զբաղում է լուծել հանգերձութիւնով, որովհետեւ կեանքը կարճ է ունայն է. խնդրում է միաբանութիւն.

Երգողների գլխաւորին. Իդիթունին։ Դաւթի Սաղմոս։

1 Ես ասեցի՝ Թէ՝ իմ ճանապարհները պահիմ լեզուովս մեղանչելից. Իմ բերանին սանձ դնեմ՝ դեռ քանի որ համբարիշտն իմ առաջին է։
2 Երեսարկս փակեցի պապանձուելով. բարի բանից էլ լուռ կացայ, եւ ցաւս չատ գրգռուեցաւ։
3 Սիրտս ինձանում տաքացաւ. եւ մտածելիս Հրկէզ էր վառւում. խօսեցի իմ լեզուովը։
4 Տէր, Ծայրն տուր ինձ իմ վերջը եւ իմ օրերի չափը Թէ որքան է, Թող իմանամ Թէ քանի՛ անցաւոր եմ ես։
5 Ահա Թիզի չափով կարգեցիր իմ օրերը, եւ Իմ կեանքի ժամանակը ոչինչի պէս է քո առաջին. Երեւոյթս միայն ունայն է ամէն մարդ՝ որքան հաստատ էլ լինի։ (Սէլա։)
6 Միայն Նպատակերի պէս է մարդը. միայն զուր տեղն է հոգս քաշում. Հաւաքում է եւ չգիտէ Թէ ով պիտի առնէ այն։
7 Եւ հիմա ինչ բանի սպասեմ, ով Տէր. Իմ յոյսը քեզ վերայ է։
8 Իմ ամէն անօրէնութիւններիցը փրկիր ինձ. ինձ Յիմարի նախատինքը մի չինիր։
9 Էնս լուռ եմ կենում, իմ բերանը չեմ բանում, Որովհետեւ դու արիր։
10 Էրն պատուհասը հեռացրու ինձանից. ես քո ձեռքի զարնելովը փչացայ։
11 Երբոր յանդիմանութիւնով խրատում ես մարդին իր անօրէնութիւնների համար. ապա նորա գեղեցկութիւնը ոչնչացնում ես ինչպէս հնցից. իրաւի որ ունայն է ամէն մարդ։ (Սէլա։)
12 Տէր, լսիր իմ աղօթքը, եւ իմ աղաղակին միտք դիր. իմ արտասուքին լուռ մի կենար. Որովհետեւ ես քո առաջին պանդուխտ եմ եւ հիւր Հինչպէս որ իմ ամէն հայրերը։
13 Էրոյ տուր ինձ զուարթանամ, Որ առաքաւին չեմ գնացել եւ ոչնչացել։

ՍԱՂ. Ի

Աղաչում է բարեպաշտը գոհանում է, Նոպանդում է եւ աղաչում։

Երգողների գլխաւորին. Դաւթի Սաղմոս։

1 Սպասելով սպասեցի Տիրոջը, եւ Նա դէպի ինձ նայեց եւ աղաղակս լսեց։
2 Եւ ինձ հանեց կորստի հորիցը՝ Խիղճոտ ցեխիցը, եւ Էվէմի վերայ կանգնացրեց ոտներս, եւ Գնացքս հաստատեց։
3 Եւ Նոր երգ դրաւ իմ բերանումը

Ա Սաղ. ԺԹ. 4։
Բ Ելք. լբ. 35։ Ղեւտ. լե. 26։ Դ Սաղ. լբ. 5։ Առակ. իբ. 13։ Եր Կոր. ե. 9, 10։ Սաղ. լե. 19։ Սաղ. լե. 12։ Եզեկ. — Գնա. գ. 13։ — Յովհ. գ. 12։ Սաղ. լե. 22։ Ե Սաղ. լ. 1։ Եր. 2, 6։ Նահ. Ժբ. 2։

ԼԹ
Ա — Սղ. Ժգ. 11։ իե. 1։ Սաղ. կբ. Հե. վերնագիրը բերբ։ — գ. Քաղ. բ. 4։ գ. Քաղ. Ժ. 31։ Բ Սաղ. ճեա. 3։ Յովհ. գ. 2. Ե Կող. գ. 3։ Դ Սաղ. լբ. 13։ Ե Երեմ. ի. 9։ Զ Սաղ. գ. 12։ ՀԺԲ. 84։ Է Սաղ. գ. 4։ Ը Սաղ. կբ. 9։ ՀԽգ. 4։ Թ — Կոր. ե. 31։ Յովհ. գ. 11։ Ի Ծոր իե. 17։ Ծագ. բ. 18, 21, 26. ե. 11։ Ղեւկ. Ժբ. 20, 21։ Ի Սաղ. լբ. 15։ Ի Սաղ. իգ. 13։ ՀԲ. 4։ Ի Ղեւ. Ժ. 3։ Ծոր ի. 4, 5։ Սաղ. լբ. 13։ Ժբ Քաղ. Ժգ. 10։ Ծոր բ. 10։ Ի Ծոր Բ. 34։ Ժգ. 21։ Ի Ծոր գ. 19։ Ժգ. 28։ Նահ. Ժ. 9։ Ովս. ե. 12։ Ի Ղեւ. իե. 23։ — Սղ. ԺԲ. 15։ Սաղ. ՀԺԲ. 19։ Բ Կոր. ե. 6։ Եբր. Ժ. 13։ — Գնա. ա. 17։ բ. 11։ Ի Ես. խե. 9։ Ի Ծոր Ժ. 30, 31։ Ժգ. ի, 6։ Ի Ծոր Ժգ. 11, 12։ Ի — Սաղ. իե. 14։ լե. 7։ Ի Սաղ. կԲ. 2, 14։ Ի Սաղ. իե. 5։ Ի Սաղ. լե. 23։ Ի Սաղ. լգ. 3։

մեր Աստուծոյ օրհնութիւնը . Հրաժեշտը կ'առնեն եւ կ'վախենան եւ Տիրոջը կ'յուսան :

4 Երանի այն մարդին որ նա իր յոյսը Տէրն է չինում , եւ համբարտաւաններին ու սուտ Թան հետեւողներին չէ դառնում :

5 Շատ են քո հրաշքները՝ որ դու արիր , ով Տէր Աստուած . եւ քո խորհուրդները մեզ վերայ են . ոչ ոք քեզ հաւասար չէ . կ'պատմէի եւ կը խօսէի նորանց , քան համարից չատ են :

6 Պատարագի եւ ընծայի չ'հաճացեցիր , քան ականջներս բաց արիր . ողջակէզ ու մեղքի համար պատարագ չ'պահանջեցիր .

7 Ապա ասեցի . Ահա ես գալիս եմ . Գրքի տումարը Գրուած է ինձ համար .

8 Թո կամքը կատարել կամեցայ , ով Աստուած . եւ քո օրէնքն իմ սրտի մէջ է :

9 Ես արդարութիւն եմ քարոզում մեծ ժողովրդի մէջ . ահա իմ շրթունքները չեմ արգելում . Տէր , դու գիտես .

10 Քո արդարութիւնը չեմ թագցնում սրտիս մէջ . քո ճշմարտութիւնն ու փրկութիւնը պատմեցի . քո ողորմութիւնն ու հաւատարմութիւնը չեմ ծածկում մեծ ժողովրդի առաջին :

11 Բայց դու , Տէր , մի հեռացնիր ինձանից քո գթութիւնը . Քո ողորմութիւնն ու հաւատարմութիւնը Թող միշտ պաշտպանեն ինձ :

12 Որովհետեւ անթիւ չարիք պատեցին ինձ . իմ անօրէնութիւնները հասան ինձ վերայ՝ որ չեմ կարող տեսնել . աւելի չատ են իմ գլխի մազերից . եւ Իմ սիրտը Թողեց ինձ :

13 Տէր , հաճիր ինձ փրկելու . Տէր , շուտ արա՛ ինձ օգնիր :

14 Թող իրար հետ ամաչեն եւ ամօթ լինեն իմ անձը կորցնել խնդրողները . Թողետ դառնան եւ խայտառակ լինեն իմ չարն ուզողները :

15 Իրանց ամօթի պատճառով Նալիեր զարհուրելի նորանք , որ Ինձ ասում են վահ վահ :

16 Թող ցնծան եւ ուրախանան քեզանով . Համեն քեզ խնդրողները . Թող քո փրկութիւնը սիրողները միշտ ասեն Տէրը փառաւորուի :

17 Բայց Ես խեղճ եմ եւ աղքատ . Տէրը հոգս է անում ինձ համար . իմ օգնութիւնն ու փրկութիւնը դու ես , ով իմ Աստուած , մի ուշանար :

ՍԱՂ . ԽԱ

Հիւանդութիւնով ուրախացող Թշնամիներից եւ անհաւատարիմ բեկերներից գանգատ :

Երգողների գլխաւորին . Դաւիթի Սաղմոս :

1 Երանի նորան՝ որ հոգս է անում աղքատի համար . նեղութեան օրումը Տէրը կ'փրկէ նորան :

2 Տէրը կ'պահէ նորան եւ կ'ապրեցնէ նորան . նա երանելի կ'լինի երկրի վերայ . Էր Թշնամիների ցանկութեանը դու չես մատնիլ նորան :

3 Տէրը կ'մխիթարէ նորան տկարութեան անկողնում . դու նորա բոլոր անկողինը կ'փոխես իր հիւանդութեան ժամանակումը :

4 Ես ասեցի . Տէր , ողորմիր ինձ եւ բժշկիր իմ անձը . որովհետեւ քո առաջին մեղանչեցի :

5 Իմ Թշնամիները չար են խօսում ինձ վերայ , — Երբ Նա երբ կ'մեռնի եւ անունը կ'կորչի .

6 Եւ եթէ մինը ինձ տեսնելու է գալիս՝ Դատնայնութիւն է խօսում . Նորա սիրան անօրէնութիւն է հաւաքում իրանում , եւ դուրս է գնում ու ասում — չէ՛ :

---

1 Սաղ. ծբ. 6.
2 Սաղ. լգ. 9 ; Երեմ. ժէ. 7.
3 Սաղ. հա. 3, 7.
4 Սաղ. ժե. 11 ; Ծար. ե. 9 ; Բ. Թագ. 12. 13 ; Սաղ. հա. 13 ; ղբ. 5 ; ճՁ. 6, 17.
5 Սաղ. ժե. 8.
6 Սաղ. ժե. 22 ; Սաղ. ծ. 8 ; ծա. 16 ; Ես. ա. 11 ; կգ. 3 ; Ովս. գ. 6 ; Ամովս. ե. 21, 22 ; Տես Երեմ. գ. 20 ; Մատ. Բ. 13 ; Երբ. ժ. 8.
7 Երեմ. լգ. 2 ; Եզեկ. բ. 44.
8 Սաղ. ճգ. 21 ; Հիպ. 10 ; Յովհ. գ. 34.
9 Սաղ. լե. 31.
10 Սաղ. հ. 23, 25.
11 Սաղ. ճՁԲ. 13.
12 Սաղ. ճՁ. 3.
13 Սաղ. ծ. 3 ; կ. 7 ; ժե. 10. ՁԲ. 14.
14 Սաղ. ծէ. 3 ; ժգ. 3 ; Յոբ. բ. 3.
15 Սաղ. լբ. 4. կե. 3.
16 Սաղ. հգ. 26.
17 Սաղ. հ. 1—5 ; Սաղ. լե. 4.
1 Սաղ. հգ. 19.
2 Տես Սաղ. լե. 21 ; Սաղ. հ. 4.
3 Սաղ. լե. 27.
4 Սաղ. լգ. 3.
5 Սաղ. հ. 5 ; Տես Սաղ. լե. 5. — Գործ. ե. 10.
6 Ռուտ. ժգ. 21.
7 Սաղ. իե. 13.
8 Սաղ. գ. 2.
9 Սաղ. ծո. 2 ; Հիպ. 8.

7 Ինձ առողները միասին փախուստ են ինձ վերայ, եւ չարութիւն են հրնարում ինձ դէմ։
8 Անօրէնութեան բան հասաւ նորա վերայ, եւ որ մայր ընկնի այլ եւս վեր չի կենայ։
9 Իմ յաւուրկ բարեկամ մարդն էլ՝ որ նորան յուսացայ, որ Իմ հացս ուտում էր, ոտը բարձրացրեց ինձ վերայ։
10 Բայց դու, Տէր, ողորմիր ինձ եւ կանգնեցրու ինձ, եւ ես կ'հատուցանեմ նորանց։
11 Սորանով ճանաչում եմ որ դու ինձ հաճութիւն ունիս, որ թշնամիս չը պարծենայ ինձ վերայ։
12 Բայց դու ինձ կ'պահպանես իմ անարատութեան մէջ. եւ ինձ քո երեսի առաջին կ'կանգնեցնես յաւիտեան։
13 Օրհնեալ լինի Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը յաւիտենից մինչեւ յաւիտեան. Ամէն եւ ամէն։

ՍԱՂ. ԽԸ

Ասոր երկրէ փափաք դեպի սրբարանը։

Երգողների գլխաւորին. Կորխի որդկանցը համար երգ։

1 Ինչպէս որ եղջերուն փափաքում է ջրերի առուների, այնպէս էլ իմ անձը փափաքում է քեզ, ով Աստուած։
2 Իմ անձը ծարաւ է Աստուծուն՝ կենդանի Աստուծուն. ե՞րբ կ'գամ եւ երեսս առաջին կ'երեւամ։
3 Իմ արտասուքն ինձ հաց եղաւ ցերեկ եւ գիշեր, Որ ինձ ամեն օր ասում են. Ո՞ւր է քո Աստուածը։
4 Ես այս բաները յիշում եմ եւ իմ հոգին թափում եմ ինձանում. որ բազմութեան հետ անց կենամ Հ'զնամ նորանց հետ մինչեւ Աստուծոյ տունը ուրախ-

խնդրող ամբոխի հետ օրհնութեան եւ գովաբանութեան ձայնով։
5 Ի՞նչու ես տրտում, ով իմ անձը, եւ ի՞նչու ես խռովուած ինձանումս։ Աստուծուն յուսացիր, որովհետեւ էլ կ'գոհանամ նորանից, որ իմ երեսի փրկութիւնն է։
6 Ով իմ Աստուած, իմ անձը տրտում է ինձանումս. սորա համար յիշում եմ քեզ Յորդանանի երկրիցը եւ Հերմոնիցը եւ *Փոքր սարիցը։
7 Անդունդն անդունդին կանչում է քո յորձանքների ձայնով. Քո ամեն կոհակները եւ ալիքները անց են կենում ինձ վերայ։
8 Ցերեկը Տէրը պատուիրում է իր ողորմութիւնը, եւ գիշերը օրհնութիւնը ինձ հետ կ'լինի. աղօթք դէպի կենաց Աստուածն է։
9 Աստուած եմ Աստուածուն. Ով իմ վէմ, ինչու մոռացար ինձ. Ինչու սգաւոր գնամ ես թշնամիի նեղացնելու համար։
10 Իմ ոսկորները փշրուելիս իմ թշնամիներն ինձ դէմ նախատինք էլ են տալիս եւ ասում օր ինձ ասում. Թէ Ո՞ւր է քո Աստուածը։
11 Ինչու ես տրտում, ով իմ անձը, Ինչու ես չխռովուած ինձանումս. Աստուծուն յուսացիր. որովհետեւ էլ կ'գոհանամ նորանից, որ իմ երեսի փրկութիւնն եւ իմ Աստուածն է։

ՍԱՂ. ԽԹ

Սրբարանի համար փափաք։

1 -Դատաստան արա ինձ, ով Աստուած, եւ Իմ իրաւունքը հատատիր անսուրբ ազգի դէմ. ննջազուր եւ անիրաւ մարդիցը փրկիր ինձ։
2 Որովհետեւ դու ես Իմ զօրութեան Աստուածը. Ինչու ես ինձ դէն գցում. Ինչու սգաւոր գնամ ես թշնամիի նեղացնելու համար։

ՆԲ Թագ. ԺԸ. 12։ Ասր ԺԲ. 19։ Սաղ. ՅԸ. 12, 13, 20։ Երեմ. Բ. 4։ Բ. 10։ Հեզէկ. Է. 7։ Ասփ. ԺԳ. 18։ Տես Դաս. ա. 10։
Ե Սաղ. կգ. 8։
Զ Ասր էչ. 7։ Սաղ. լգ. 15։
Է Սաղ. Չգ. 18։ Դանիէլ. ա. 68։
Ը Տես Սաղ. Ղր. 19։ ԶԲ. 32։ Չգ. 48։ ՀՅ. 6։

ԽԹ

-(Տես Սաղ. Ժը. 15։)

Թ Սաղ. կգ. 1։ Ձգ. 2։ Հեզէկ. 19։ Սաղ. ՅԸ. 12, 13, 20։ Երեմ. Բ. 4։ Բ. 10։ Հեզէկ. Է. 7։ Ասփ. ԺԳ. 18։ Տես Դաս. ա. 10։
Ժ Սաղ. Ղգ. 10։ Սաղ. Ձգ. 3։ Երեմ. Ժ. 10։ Ղգ. 36։ Դանիէլ. գ. 26։ Մատ. իզ. 63։ Հռոմ. Ը. 26։ Ա Կոր. գ. 3։ գ. 16։ ա Տիմ. գ. 15։ գ. 10։ գ. 17։ Երբ. գ. 12։ Ը. 14։ Ժ. 31։ Ժբ. 22։ Յայտ. է. 2։
ԺԱ Սաղ. Ձգ. 7։
ԺԲ Սաղ. Ձ. 5։ Ղբ. 9։
ԺԳ Սաղ. ՀԲ. 10։ ՅԺ. 2։ Յուվել. բ. 17։ Միք. է. 10։

ԺԴ Թագ. ա. 15։
ԺԵ Սաղ. ՅԺ. 14։ Սաղ. ՀԼ-ՀԶ. Վերնագիրները նե. ը. 22։
ԺԶ Սաղ. խգ. 5։
ԺԷ Սաղ. ՀԼ. 3։
ԺԸ Ոզբ. գ. 24։
ԺԹ Սաղ. Ձգ. 4։
Ի Թագ. ԺԸ. 22, 24։
Իա Տես Ոբ. գ. 9։
* Եբր. Միսոր
Իբ Երեմ. գ. 20։ Եզեկ. է. 26։

ԻԳ Սաղ. Ղբ. 7։ Յուվել. բ. 3։
ԻԴ Ը. Ղբ. 8։
ԻԵ Սաղ. ՀԸ. 7։
ԻԶ Սաղ. ՀԸ. 9։
ԻԷ Սաղ. խգ. 5։
ԻԸ Սաղ. Ժ. 1։
ԻԹ Սաղ. իբ. 1։
Լ Սաղ. իբ. 7։
Լա Սաղ. իբ. 9։

3 Ուղարկիր Հոգիդ լոյսը եւ զի ճշմարտութիւնը . նոքանք առաջնորդեն ինձ եւ տանեն ինձ դէպի Հոգի սուրբ սարը եւ դէպի զի բնակարանները ։
4 Եւ ես մտանեմ դէպի Աստուծոյ սեղանը իմ ուրախութեան եւ ցնծութեան Աստուծուն մօտ , եւ զոհանամ քեզանից քնարով , ով Աստուած՝ իմ Աստուածը ։
5 Ինչու ես տրտում , ով իմ անձը , եւ Ինչու ես չփոթուած ինձանում . Աստուծուն յուսացիր . որովհետեւ էլ կ'զոհանամ նորանից՝ որ իմ երեսի փրկութիւնը եւ իմ Աստուածն է ։

ՍԱՂ· ԽԴ

Դաւիթ է որ Աստուած քաղ է ասել իր ժողովուրդը ։

Երգողների գլխաւորին . Կորխի որդկանց երգ ։

1 Ով Աստուած , մեր ականջներովը լսեցինք . մեր հայրերը պատմեցին մեզ այն գործը , որ դու գործեցիր նորանց օրերումը՝ այն առաջի ժամանակներումը ։
2 Ի՞նչ քո ձեռքովը հեթանոսներին դուրս հանեցիր եւ նորանց տնկեցիր . չարչարեցիր ազգերը եւ նորանց փռեցիր ։
3 Որովհետեւ ոչ թէ իրանց սրովը ժառանգեցին երկիրը , եւ ոչ իրանց բազուկը փրկեց իրանց . այլ քո աջը եւ քո բազուկը եւ քո երեսի լոյսը . որովհետեւ հաւանեցիր նորանց ։
4 Ի՞նչ ես իմ Թագաւորը , ով Աստուած . հրամայեցիր Յակոբի փրկութիւնների համար ։
5 Քեզանով Հակառները զցեցինք մեր Թշնամիներին . քո անունովը կոխ առինք մեզ դէմ վեր կենողներին ։
6 Որովհետեւ ես Իմ աղեղին չեմ յուսացել , եւ իմ սուրը չէ փրկում ինձ ։
7 Այլ դու ես փրկում մեզ մեր Թշնամիներիցը , եւ ամօթ ես անում մեզատողներին ։
8 Աստուծով կ'պարծենանքամեն օր , եւ քո անունիցը կ'զոհանանք յաւիտեան ։ (Սէլա ։)
9 Բայց հի՞մ դուն զցեցիր եւ ամօթ արիր մեզ , եւ չես դուրս գալիս մեր զօրքի հետ ։
10 Դու մեզ ետ ես դարձնում Թշնամիից , եւ մեզ ատողները յափշտակում են մեզ իրանց համար ։
11 Դու արիր մեզ՝ ոչխարի պէս կերակուր լինինք , եւ Ցրուեցիր մեզ հեթանոսների մէջ ։
12 Ծախեցիր քո ժողովուրդը ոչինչ փողով , եւ չ'հարստացար նորանց գնովը ։
13 Դու մեզ նախատինք ես դնում մեր հարեւանների առաջին , ծաղր եւ խայտառակութիւն մեր չորս կողմում լինողների առաջին ։
14 Դու մեզ առակ ես դնում հեթանոսների մէջ , եւ Գլուխ չարժելու պատճառ՝ ազգերի մէջ ։
15 Ամեն օր իմ նախատինքը իմ առջեւն է . եւ իմ երեսի ամօթը ծածկում է ինձ ,
16 Նախատողի եւ հայհոյողի ձայնիցը , Թշնամիին եւ վրէժխնդրի երեսիցը ։
17 Այս ամենը եկաւ մեզ վերայ , եւ քեզ չ'մոռացանք , եւ քո ուխտը չը քանդեցինք ։
18 Մեր սիրտը ետ չ'դարձաւ , եւ մեր գնացքը չ'ծռուեցաւ քո ճանապարհիցը ։
19 Թէեւ փշրեցիր մեզ Շաղալների տեղումը , եւ Ծածկեցիր մեզ մահի չուքովը ։
20 Եթէ մոռացած լինէինք մեր Աստուծոյ անունը , եւ Մեր ձեռքերը մեկնած լինէինք դէպի օտար Աստուած ·
21 Ո՞չ որ Աստուած կ'քննէր այս բանը · որովհետեւ նա գիտէ սրտի գաղանիքները ։

Ե Սաղ· ք· 11· Ծէ· 3,
Ղ Սաղ· գ· 4·
Ի Սաղ· խգ· 5, 11,

ԽԴ

— Նէ· Ժգ· 26, 27· Սաղ· հը·3·
Ի Նէ· Ծէ· 17· ք Օր· է· 1·
Ոեռ· գ· 10· ք Մն· ք· 7·
Սաղ· հը· 55· Հ· 8· Դոր·
է· 13· Ժգ· 19·
Ի ք Օր· ը· 17· Ոեռ· իգ· 12·
Ի ը Օր· գ· 37· է· 7, 8·
Ի Սաղ· հգ· 12·
Ղ Դան· ը· 4·
Ի Սաղ· լգ· 16·
Ը Սաղ· լե· 4· ք· 14·
Ի Սաղ· 2·
Ի Սաղ· խգ· 3· կ· 1, 10· հգ·
1· հէ· 7· Ժը· 14· ՀՔ· 38·
հը· 11·
Ի Ղէ· իգ· 17· ք Օր· իը· 25·
Ոեռ· է· 8, 12·

Ի Հռով· ը· 36·
Իր Օր· գ· 27· իը· 64· Սաղ·
կ· 4·
Ի Ես· Ժը· 3, 4· Երեմ· Ժե·
13·
Իր Օր· իը· 37· Սաղ· հի· 4·
Հ· 8·
Հ Երեմ· իգ· 9·
Ի Ղ Թագ· ՀՔ· 21· Ոեռ· Ժգ·
Ի Սաղ· իը· 7·
Ղ Սաղ· ը· 2·

Ի Դան· ք· 13·
Ի Ոեռ· իգ· 11· Սաղ· ՀՔ·
51, 157·
Ի Ես· Ժգ· 22· լգ· 13· լե· 7·
իգ· 20· Երեմ· ք· 11· Ժ·
22· Ժգ· 6· իՔ· 33· Ծա·
37·
Ի Սաղ· իգ· 4·
Ի Ոեռ յա· 13· Սաղ· կը· 31·
Ոեռ յա· 14· Սաղ· ՀՔ· 1·
Երեմ· Ժե· 10·

22 Ահայց ամեն օր սպանվում ենք քեզ
համար, եւ մորթուելու ոչխարի պէս
ենք համարվում։
23 Զարթնիր, ինչու ես քնած, ով
Տէր. վեր կաց, դէն մի ցցիր յաւար։
24 Ինչու ես թագցնում քո երեսը,
եւ մոռանում մեր խեղճութիւնը եւ
նեղութիւնը։
25 Որովհետեւ մեր անձը խոնարհուեց
հողի մէջ, եւ մեր փորը երկրին կպաւ։
26 Վեր կաց մեզ օգնութեան, եւ փրկիր մեզ քո ողորմութեան համար։

ՍԱՂ. ԽԵ

Գովասանական երգ Աստուծոյ Օծեալի եւ նորա հարսի համար։

Երգողների պետուորին. *Շօշանեմոթ. Կորխի որդկանց. քերթուած. սէրի երգ։

1 Սիրտս բարի խօսք է բղխում. ես
ասում եմ՝ ըն իմ քերթուածը թագաւորի համար է. իմ լեզուն ճարտար դպրի գրիչն է։
2 Դու մարդկանց որդիներից գեղեցկագոյն ես. շնորհք է թափուած քո շրթունքների վերայ. սորա համար Աստուած օրհնեց քեզ յաւիտեան։
3 Սուրդ մէջքդ կապիր հով Հզօր. նա է քո պատիւը եւ քո փառքը։
4 Եւ դէտ փառքով յաջողուիր, եւ ձի հնձիր ճշմարտութեան, եւ հեզութեան, եւ արդարութեան համար. եւ քո աջ ձեռքը քեզ անաւոր բաներ սովորեցնէ քեզ։
5 Քո նետերը սրուած են. ազգերը քո տակն են ընկնում. նորանք թագաւորի թշնամիների սիրտն են մրտնում։
6 Ով Աստուած, Էքո աթոռը յաւիտեանս յաւիտենից կայ. քո թագաւորութեան գաւազանը ուղիղ գաւազան է։
7 Դու սիրում ես արդարութիւնը եւ առում ես անօրէնութիւնը. սո-

ա Ծնոմ. ը. 36.
գ Սաղ. է. 6, ւե. 23. Ծր. 4, 5. Ղր. 65.
դ Ծնոմ. ժգ. 21. Սաղ. ժգ. 1. Ղր. 14.
ե Սաղ. ՀՓ. 15.

ԽԵ

* Սաղ. ԿԲ. Ե. վերնագիրը.
զ Գաղ. գ. 2.
է Ծնոմ. ք. 3. Ես. ը. 12.
ը Ծայտ. ա. 16. ԺԲ 15.
թ Ես. ը. 6.
ժ Ծայտ. գ. 3.
ի Սաղ. ՂՂ. 3. Երբ. ա. 8.
լ Սաղ. Ժա. 7. ւգ. 5.
խ Ես. կա. 1.
ծ Գ Թագ. ա. 39, 40.
կ Սաղ. իա 6.
հ Ես. Երբ. ա. 3.
ձ Երգ. գ. 8.

բա համար, Հով Աստուած, Հօծեց քեզ քո Աստուածը Հուրախութեան իւղովը ուղի քան քո ընկերներին։
8 Քո հանդերձները խապար զմուռս եւ հալուէ է եւ կասիա են. փղոսկրեայ պալատներիցը ուրախացնում են քեզ նուագարանով.
9 Թագաւորների աղջիկները քո պատուականների մէջ են. թագուհին կանգնած է քո աջ կողմը Ոփիրի ազնիւ ոսկիով։
10 Լսիր, աղջիկ, եւ տես, խոնարհեցրու քո ականջը. եւ Հմոռացիր քո ժողովուրդը եւ քո հօր տունը։
11 Եւ ապա թագաւորը կ'ցանկանայ քո գեղեցկութեանը. որովհետեւ նա է Հքո տէրը, Հերկրպագութիւն արա նորան։
12 Եւ Տիւրոսի աղջիկը Հընծայով Հ'Ներկայանայ. կ'խնդրեն քո երեսը Հմոզուվրդի հարուստները։
13 Թագաւորի աղջիկը խապար փառաւոր է ներսումը. նորա հանդերձը ոսկեհուռ է.
14 Պատճառելով զարդարանքով ներս կ'տարուի թագաւորի մօտ. նորա ետեւիցը եկող աղջիկ ընկերները ներս կ'տարուին քեզ մօտ։
15 Ներս կ'տարուին ուրախութիւնով եւ ցնծութիւնով. եւ թագաւորի պալատը կ'մտանեն։
16 Քո հայրերի տեղ քո որդիքը կ'լինին, եւ Իշխաններ կ'դնես նորանց ամեն երկրի վերայ։
17 Ես կ'յիշեմ քո անունը Հազգից մինչեւ ազգ. սորա համար ժողովուրդները կ'փառաւորեն քեզ յաւիտեանս յաւիտենից։

ՍԱՂ. ԽԶ

Աստուած մեր ապաւէնն է.

Երգողների պետուորին. Կորխի որդկանց. *Ալամոթով երգ։

1 Աստուած մեզ համար ապաւէն է

ա Ես. գ. Թագ. բ. 19. Մատ. Ժ. 34։
բ Ես. բ. Օր. Ժա. 13։
գ Ես. Նա. Ժա. 22։
դ Սաղ. ղե. 6։
ե Թագ. Ժ. 27. Սաղ. ՂՂ. 8։
զ Սաղ. իբ. 29. Կր. 29. Հր. 10. Ես. Խբ. 7, 23.
է Ծայտ. ԺԲ. 7, 8.
ը Երգ. ա. 4։
թ Գնտ. բ. 9. Ծայտ. ա. 6. Ե. 10. Ի. 6.
ժ Սաղ. Ժ. 6.

ԽԶ

ա Ա Մն. Ժե. 20։
բ Սաղ. Ժգ. 6. Կր. 7, 8. Ղա. 3. Հեբ. 5.

եւ զօրութիւն՝ Իսկզբանէ մէջ նա չատ օգնական գտնուեցաւ ։
2 Սորա համար չենք վախնար՝ թէեւ երկիրն անցնի , եւ սարերը ծովին մէջ տեղը զցուին ։
3 Թող գոռան եւ եռան նորա ջուրերը · Թող սարերը դողդողան նորա ուռնալովը ։ (Սէլա ։)
4 Բայց Աստուած իր առուներովը կ'ուրախացնէ Աստուծոյ քաղաքը՝ Բարձրելոյն սուրբ բնակարանները ։
5 Աստուած Նորա մէջ է · Նա չի չարժուիլ · Աստուած օգնութիւն կ'անէ Նորան առաւօտանց կանուխ ։
6 Հեթանոսները խռովուեցան եւ թագաւորութիւնները չարժուեցան · Նա իր ձայնը տուաւ եւ Երկիրը հալուեցաւ ։
7 Զօրաց Տէրը մեզ հետ է · Յակոբի Աստուածը մեզ համար ապաստան է ։ (Սէլա ։)
8 Եկէք եւ տեսէք Տիրոջ գործերը , որ աւերմունքներ է անում երկրի վերայ ,
9 Որ դադարեցնում է պատերազմները մինչեւ երկրի ծայրերը · Իշրում է հաղեղները , կոտրատում է նիզակները , եւ կառքերը այրում է կրակով ։
10 Դադարեցէք եւ ճանաչեցէք , որ ես եմ Աստուած · Բարձր կ'լինիմ հեթանոսների մէջ · բարձր կ'լինիմ երկրի վերայ ։
11 Զօրաց Տէրը մեզ հետ է · Յակոբի Աստուածը մեզ համար ապաստան է ։ (Սէլա ։)

ՍԱՂ· ԽԷ

Աստուած թագաւոր է։

Երգողների գլխաւորին · Կորխի որդկանց Սաղմոս ։

1 Ամէն ազգեր , ծափ տուէք , աղաղակեցէք Աստուծոյ յաղթութեան ձայնով ։
2 Որովհետեւ Տէրը Բարձրեալ եւ Ահաւոր է · մեծ Թագաւոր է ամբողջ երկրի վերայ ,
3 Նա ժողովուրդներին մեր տակն է դցում , եւ ազգերին մեր ոտների տակ ։
4 Նա մեզ համար ընտրում է մեր ժառանգութիւնը՝ Յակոբի փառաւորութիւնը , որ նորան սիրում է ։ (Սէլա ։)
5 Աստուած բարձրանում է ցնծութեան օրհնութիւնով · Տէրը՝ փողի ձայնով ։
6 Սաղմոս ասեցէք Աստուծուն , սաղմոս ասեցէք մեր Թագաւորին , սաղմոս ասեցէք ։
7 Որովհետեւ Աստուած համայն երկրի Թագաւորն է · իմաստութեան երգ սաղմոսեցէք ։
8 Աստուած Թագաւոր է հեթանոսների վերայ , Աստուած նստում է իր սրբութեան աթոռի վերայ ։
9 Ժողովուրդների իշխանները հաւաքվում են՝ Աբրահամի Աստուծոյ ժողովուրդը · Երովհետեւ երկրի վահանները Աստուծուն են · Նա չատ բարձրացաւ ։

ՍԱՂ· ԽԸ

Սիոնի ուրախութիւնը որ Աստուած օգնում է պատերազմի ժամանակին։

Երգ · Կորխի որդկանց Սաղմոս ։

1 Մեծ է Տէրը եւ չատ օրհնելի · Իմ Աստուծոյ քաղաքումը՝ իր սուրբ սարի վերայ ։
2 Գեղեցիկ բարձրութիւն՝ Երոլոր երկրի ուրախութիւնն է Սիոն սարը · Հիւսիսի կողմումն , Մեծ Թագաւորի քաղաքը ։
3 Աստուած յայտնի է Նորա պալատներումն իբրեւ ապաւէն ։
4 Որովհետեւ ահա Թագաւորները

ՔՐ Օր· գ· 7· Սաղ· հնե.18, ֆ Սաղ· ղդ· 3, 4· Երեմ· ե. 22· Մատ· է· 25·
Ջեհ· Նա· ը· 7·
Ի Սաղ· խը· 1, 8· Նա· կ· 14·
ՀՐ Օր· իգ· 14· Նա· ժը· 6· Ածա· Յա· 9· Ճանփ· բ· 27· Սոփ· գ· 19· Զաք· բ· 5, 10· ը· 3·
Ի Սաղ· ը· 1·
Ը Ջեհ· բ· 9, 24·
ԻՀՐ· 11· Թագ· ժգ· 9· բ
ՄՆ· ժգ· 12·
ք Սաղ· կդ· 5·
Ի Նա· բ· 4·
Լ Սաղ· հզ· 3·
Ի (Տես Սաղ· հե· 2·)
Ի Նա· բ· 11, 17·
Խ
Ա Նա· ծե· 12· Նաա· գ· 19·
ք Սաղ· գե· 1·
ՔՐ Օր· ե· 21· Սաղ· կդ· 1, 5· կը· 35· հզ· 7· ՀՐ· 7·
Մա· ա· 14·
Ա Սաղ· ժը· 47· խթ· 14· ՀԺգ· 2·
Ի Ա Գե· ա· 4·
Լ Սաղ· կը· 21, 23·
Ի Զաք· ժգ· 9·
Ը Ա ՄՆ· ժգ· 31· Սաղ· ղդ· 10·
Ք Ա Թագ· բ· 8· Ցար ժբ· 21· լգ· 18·
ք Հաւակ· գ· 11—13·
Ի Սաղ· ՀՔ· 18·
Խ
Ա Ա· ժգ· 25· Սաղ· հզ· 1· ղդ· 4· ՀԺգ· 3· Հեբ· 3, 4· Հեբ· 5·
Ք Սաղ· խգ· 4·
Ի Սաղ· ՀԼ· 1· Նա· բ· 3· ՄԿբ· գ· 1· Զաք· Ը· 8·
Ը Սաղ· ծ· 2·
Ի Ոզբ· բ· 15·
Ա Մա· ե, 35·
ՆԲ Թագ· ժ· 6, 14, 16, 18, 19·

ժողովուեցան եւ իրար հետ անց կացան ։
5 Նորանք տեսան եւ զարմացան , չփոթուեցան եւ չուտով փախան ։
6 Դողալը բռնեց նորանց այնտեղ եւ ծաւտիկ ցաւ՝ ինչպէս ծննդականի ։
7 Դու արեւելեան հողմով փշրուս ես Թարսիսի նաւերը ։
8 Ինչպէս որ լսեցինք այնպէս էլ տեսանք Զօրաց Տիրոջ քաղաքումը՝ մեր Աստուծոյ քաղաքումը . Աստուած հաստատում է նորան մինչեւ յաւիտեան ։ (Սէլա ։)
9 Ով Աստուած , մենք մտածում ենք քո ողորմութեան վերայ , քո տաճարի մէջ ։
10 Ինչպէս քո անունը , ով Աստուած , այնպէս էլ քո գովութիւնն է մինչեւ երկրի ծայրերը . արդարութիւնով լիքն է քո աջը ։
11 Թող ուրախ լինի Սիօն սարը . եւ Յուդայի աղջիկները ցնծան քո դատաստաններովը ։
12 Գնացէք Սիօնի չորս կողմովը , եւ նորան շրջապատեցէք . համարեցէք նորա աշտարակները ։
13 Ուշադրութիւն արէք նորա բերդներին . քննեցէք նորա պալատները , որ պատմէք գալու ազգին .
14 Թէ այս Աստուածն է մեր Աստուածը միշտ եւ յաւիտեան . սա մեզ առաջնորդէ մեզ մինչեւ ի մահ ։

ՍԱՂ· ԽԹ

Աղաչանք յաջողութիւնը վերջանում է նորա մահի հետ։

Երգողների դպետուրին . Կորխի որկանց Սաղմոս ։

1 Լսեցէք այս , ով ամէն ժողովուրդներ , եւ ականջ դրէք , ով աշխարհի բոլոր բնակիչներ .
2 Հասարակ ու մեծ մարդիկ , հարուստ եւ աղքատ՝ ամէնքեան ։
3 Իմ բերանը պիտի իմաստութիւն խօսի , եւ իմ սրտի խորհուրդը՝ իմաստութիւն ։
4 Էնս իմ ականջը կ'խոնարհեցնեմ դէպի առակ , եւ քնարով կ'բանամ իմ խրթին խօսքը ։
5 Ինչու վախենամ ես չար օրերումը , ըն իմ խորամանկ թշնամիի անօրէնութիւնը պատում է ինձ .
6 Որ նորանք իրանց ապրանքներին են յուսացած , եւ հրանց մեծ հարստութիւնովն են պարծենում ։
7 Մարդ չէ կարող իր եղբօրը փրկել , Լ Էոչ նորա փրկանքը տալ Աստուծուն .
8 Որովհետեւ հրանգ է նորանց անձերի փրկանքը , եւ յաւիտեան կ'դադարի .
9 Թէեւ յաւիտեան ապրի եւ հապաղանութիւն չտեսնի ։
10 Որովհետեւ տեսնում է որ հիմաստուններն մեռնում են ինչպէս որ յիմարներն ու անմիտներն են կորչում՝ եւ հրանց հարստութիւնը ուրիշներին թողում ։
11 Նորանց միտքը սա է՝ ըն իրանց տունը յաւիտեան է , իրանց բնակութիւնը՝ ազգից մինչեւ ազգ . նորա իրանց անունովը կ'կանչուին երկիրներուն ։
12 Հայց մարդս պատուի մէջ չէ մնում. Նման է անասուններին որ կորչում են ։
13 Սա է նորանց ճանապարհը որ հիմար են , եւ նորանց հետեւողները հաւանում են նորանց խօսքին ։ (Սէլա։)
14 Ոչխարների պէս դերեզմանի մէջ են մտանում . մահը նորանց հովիւն է . եւ Յուղիղները առաւօտանց կ'տիրապետեն նորանց . եւ նորանց կերպարանքը կ'մաշուի դերեզմանումը իրանց բնակարաններիցը դուրս ։
15 Հայց Տէրն հիմ անձը կ'փրկէ դերեզմանի ձեռքիցը . որովհետեւ նա ընդունում է ինձ ։ (Սէլա ։)
16 Մի վախենար երբոր մարդ հարստա-

Տես Երեմ. գ. 9։
Ծն. մե. 18։
Ծնն. մե. 13։
Երեմ. մբ. 17։
Եզեկ. իե. 25, 26։
Աստ. խզ. 4։ Հա. 8։ Եսա. 14։
Աստ. հը. 1։
Աստ. կը. 9։
Աստ. հը. 2։ Աստ. ժգ. 33։
Ծնր. հա. 24, 25։ Աստ. ծբ. 7։ կբ. 10։ Աստ. ժ. 24։ ա Տիմ. գ. 17։
Աստ. ժգ. 26։
Ծնր. հգ. 18, 19։
Աստ. ձբ. 48։
Ծագ. բ. 16։
Աստ. ժա. 1։
Տես Աստ. ե. 9։ կդ. 6։
Աստ. լբ. 5։ ձբ. 7։
Ծագ. գ. 19։
Ղևտ. ժբ. 20։
Գաղ. գ. 22։ Աստ. խե. 3։ Դան. է. 22։ Աստ. գ. 3։ Յայտ. բ. 26։
Գաղ. գ. 13։ Եր. 20։ Աստ. ծգ. 14։ Տես Դան. ժբ. 3։

Նայ , երբոր Նորա տան փառքը չա-
տանայ ։
17 Հետևեալ Նա իր մեռնելու ժա-
մանակ ոչ մի բան վեր չի առնիլ իր
հետ . Նորա փառքը չի գնալ Նորա ե-
տևից ։
18 Թէև Նա Իր անձը օրհնում է իր
կեանքումը , բայց քեզ կ'գովին , որ
բարի ես անում քեզ ։
19 Ինչ կ'մանէ իր հայրերի ազգի մօտ ,
ոչ մինչև յաւիտեան Լոյս չեն տես-
նիլ ։
20 Մարդ՝ որ պատուի մէջ է եւ իմաս-
տուն չէ , Նման է անասուններին որ
կորչում են ։

ՍԱՂ· Ը

Ընտիր գոհ գոհութիւն ։

Առաքի Սաղմոս ։

1 Աստուածներուն Աստուածը՝ Եհովան
խօսում է . եւ կանչում է Երկրին
արեւելքիցը մինչև արեւմուտքը ։
2 Սիոնի միջիցը՝ Գեղեցկութեան կա-
տարելութիւնիցը Աստուած փայլում
է ։
3 Մեր Աստուածը կ'գայ եւ լուռ չի
կենալ . Նորա առաջին փչացնող կրակ
եւ Նորա չորս կողմովը սաստիկ մրրիկ
է ։
4 Նա կանչում է երկնքին վերեւիցը ,
եւ երկրիս՝ որ իր ժողովրդին դատէ ։
5 Ժողովեցէք ինձ մօտ Իմ սրբերին ,
Որ ինձ հետ ուխտ դրին զոհով ։
6 Եւ Երկինքը կ'պատմէ Նորա ար-
դարութիւնը . որովհետեւ Աստուած
դատաւոր է ։ (Սէլա ։)
7 Լսէք , իմ ժողովուրդ , եւ ես խօ-
սիմ . ով Իսրայէլ , եւ ես վկայութիւն
տամ քեզ . Ես եմ Աստուած , քո Աս-
տուածը ։
8 Ոչ պատարագների համար քեզ չեմ
յանդիմանում , եւ քո ողջակէզները
միշտ իմ առաջին են ։
9 Էրձ տանիցդ արջառ չեմ առնում ,
եւ ոչ այծեր՝ քո փարախներիցը ։
10 Որովհետեւ իմն են անտառի ամէն
գազաններն եւ հազարաւոր սարերի
անասունները ։
11 Ես գիտեմ սարերի բոլոր թռչուն-
ները , եւ վայրի գազաններն իմ առա-
ջին են ։
12 Եթէ սովածանամ , քեզ չեմ ասիլ ,
Որովհետեւ իմն է աշխարհքս եւ Նո-
րա լիութիւնը ։
13 Միթէ ես արջառների միս կ'ուտեմ
եւ այծերի արիւն կ'խմեմ ։
14 Գոհաբարիր Աստուծուն գոհու-
թիւն , եւ Վճարիր Բարձրեալին քո
ուխտերը ,
15 Եւ Նեղութեան օրուս-
մը . եւ ես կ'ազատեմ քեզ , եւ Դու
կ'փառաբանես Ինձ ։
16 Բայց ամբարշտին ասում է Աստուած-
Ինչ , որ դու իմ հրամանները
պատմում ես եւ իմ ուխտը բերանդ
ես առնում ։
17 Ատես խրատն ատում ես եւ Իմ խօս-
քը քո յետեւ կողմն ես դնում ։
18 Եթէ գող ես տեսնում , Նորա Հետ
ես գնում . եւ Քո բաժինը շնացող-
ների հետ է ։
19 Բերանդ չարութեան ես տալիս , եւ
Նենգուդ նենգութիւն է հնարում ։
20 Նստում ես եւ եղբօրդ դէմ հակա-
ռակ խօսում . քո մօր որդիի վերայ
բամբասանք ես անում ։
21 Այս բաներն արիր դու եւ Ես լուռ
կացի . Կարծեցիր թէ ես էլ քեզ Նը-
ման եմ . Բայց կ'յանդիմանեմ քեզ եւ
քո աչքի առաջին կ'դնեմ ։
22 Միտք արէք այս , Ով Աստուծուն
մոռացողներ , մի գուցէ ես յափշտա-
կեմ , եւ Ոչ ոք չլինի որ փրկէ ։
23 Գոհութիւն պատարագ մատուցա-
նողը փառաւորում է Ինձ . եւ Ով որ

Հ Ոբ խ· 19։
Յ Ոբ· խԲ· 19։ Սպ· ժ· 3։
Ղ·կ· ժբ· 19։
Ղ·Ն· ժ· 15։
Ֆ Ոբ ԼԳ· 30։ Սպ· ժգ· 15։
Ֆ Ծպ· գ· 19։
Ը
Ա Սպ· ՀԺգ· 3։
Բ Սպ· Խբ· 2։
Գ Ը Ոբ· ԼԳ· 3։ Սպ· Լ· 1։
Դ Ղ·Ա· ժ· 3։ Թ·ա· ժգ· 35։
Ե Սպ· ղէ· 3։ Դ·ե· է· 10։
Ը Ոբ Ը· գ· 26։
Ը Ը Ոբ· ԼԳ· 3։ Ես· ժգ· 3։
Ի Ես· խգ· 7, 8։
Լ Սպ· ղէ· 6։
Խ Սպ· Հե· 7։
Ծ Սպ· Հա· 8։
Կ Ես· ք· 2։
Հ Ներմ· է· 22։ Ովս· գ· 6։
Ձ Մխգ· գ· 6։ Գ·ր· ժէ· 33։
Ղ Ես· ժք· 8։ Ը Ոբ· ժ· 14։

Ոբ խա· 11։ Սպ· խգ· 1։
ա Կ·ր· ժ· 26։
Ի Սպ· կք· 30, 31։ Ովս·ժգ· 2։ Ներ· ժգ· 15։
Ձ Ը Ոբ· խգ· 31։ Ոբ խբ· 27։ Սպ· Հգ· 11։ ժպ· ե· 4, 5։
Յ Ոբ խբ· 27։ Սպ· գա· 15։ Հէ· 6, 13, 19, 28։ Զաք· ժգ· 9։
Ղ Սպ· խբ· 23։
Ճ Հառվմ· ը· 21, 22։
Ն Հեռմ· Ը· 26։
Շ Հառվմ· ա· 32։
Ո Ա Տիմ· ե· 23։
Չ Սպ· ծբ· 2։
Պ ժպ· ը· 11, 12։ Ես· խգ· 10։ ծէ· 11։
Ջ Տես Հառվմ· ը· 4։
Ռ Սպ· Ը· 17։ Ես· ծա· 15։
Ս Սպ· է· 2։
Վ Սպ· խէ· 6։ Հառվմ· ժբ· 1։
Տ Գպ· ղ· 16։

իր ճանապարհին զգուշանայ, նորան ցոյց կ'տամ Աստուծոյ փրկութիւնը։

ՍԱՂ. ՃԱ

Դաւիթ ապաշխարանքի Սաղմոս։

*Երգողների գլխաւորին. Դաւիթի Սաղմոս. երբոր *Նաթան մարգարէն նորա մօտ եկաւ՝ երբոր նա Բերսաբէէի մօտ էր մտել։*

1 Ողորմիր ինձ, Աստուած, քո ողորմութեան պէս. եւ քո մեծ ողորմութեան պէս ջնջիր իմ անօրէնութիւնները։

2 Լիապէս լուա ինձ իմ անօրէնութիւնիցը, եւ սրբիր ինձ իմ մեղքիցը։

3 Որովհետեւ ես ճանաչում եմ իմ անօրէնութիւնները, եւ իմ մեղքն ամեն ժամանակ իմ առաջին է։

4 Քեզ միայն մեղանչեցի, եւ չարը քո աչքի առաջին գործեցի. որ դու արդար լինիս քո խօսքերումը, եւ մաքուր լինիս քո դատաստանումը։

5 Ահա ես անօրէնութիւնով եմ ծընուել, եւ մեղքով յղացաւ ինձ իմ մայրը։

6 Ահա դու սիրում ես ճշմարտութիւնը հերիկամուքներում. եւ ծածուկ տեղը իմաստութիւն կ'սովորեցնես ինձ։

7 Սրբիր ինձ զոպայով եւ ես մաքուր կ'լինիմ. լուա ինձ եւ ձիւնից սպիտակ կ'լինիմ։

8 Լսել տուր ինձ ցնծութիւն եւ ուրախութիւն. թող ցնծան այն ոսկորները որ կոտրատեցիր։

9 Երեսդ թագցրու իմ մեղքերիցը, եւ իմ բոլոր անօրէնութիւնները ջնջիր։

10 Սուրբ սիրտ ստեղծիր ինձանում, ով Աստուած, եւ ուղիղ հոգի նորոգիր իմ ներսումը։

11 Դէն մի գցիր ինձ քո երեսիցը, եւ

Ս Ղ. Ճ Ա.

* բ Թագ. ժբ. 1։ ժա. 1—4։ — Սաղ. գ. 1։ խե. 7։ ճգ. 45։ քիս. խգ. 25։ խդ. 22։ գոբ. ը. 19։ Նաե. բ. 14։ † Նոբ. իբ. 16։ Երբ. ք. 14։ — Ճղճ. ա. 7, 9։ Յայտ. ա. 5։ ‡ Սաղ. լբ. 5։ § Հեռ Սաղ. ծ. 8։ ¶ Ծն. ք. 5։ ը Թագ. ժբ. 13։ Ղևտ. ժե. 21։ ջ Հռովմ. գ. 4։ ի Նոր Ժգ. 4։ Սաղ. ծբ. 3։ Ճղճ. գ. 6։ Հռովմ. ե. 12—19։ Եփես. բ. 3։ ի Նոր Ժգ. 4։ լ Նոր լբ. 36։ խ Ժա. ԺԲ. 18։ Երբ. ք. 19։ ծ Ես. ա. 18։ կ Սաղ. լե. 10։ հ Երեմ. ժգ. 17։

Ձերդ. ժե. 9։ Եփես. բ. 10։ ղ Ծն. գ. 14։ գ Թագ. ժգ. 23։ ձ Հռովմ. ը. 9։ Եփես. գ. 30։ մ Բ Կոր. գ. 17։ յ Սաղ. լե. 28։ ն Ես Թագ. ժե. 27, 30։ Սաղ. ե. 6։ ծ. 8։ Ես. ա. 11։ Երեմ. ե. 22։ Ճղճ. գ. 6։ շ Սաղ. լգ. 18։ Ես. ծե. 15։ կղ. 2։ — Սաղ. գ. 5։ Մաղ. գ. 3։ չ Բ Մբ. լգ. 10։

ՃԲ

† Թագ. իբ. 9։ — Ես Թագ. իա. 7։ ‡ Սաղ. ծ. 19։

Ա՛ղաչեմ քեզ՝ մի վեր առնիր ինձանից սուրբ հոգին քո։

12 Դարձեալ տուր ինձ քո փրկութեան ուրախութիւնը, եւ կամաւոր հոգովը հաստատիր ինձ։

13 Ապա անօրէններին կ'սովորեցնեմ քո ճանապարհները. եւ մեղաւորները քեզ մօտ կ'դառնան քեզ մօտ։

14 Փրկիր ինձ արիւնիցը, ով Աստուած՝ իմ փրկութեան Աստուածը. եւ իմ լեզուն կ'փառաբանէ քո արդարութիւնը։

15 Տէր, բաց արա իմ շրթունքները. եւ իմ բերանը կ'պատմէ քո գովութիւնը։

16 Որովհետեւ դու պատարագ չես ուզում. երէ ես կ'տայի քեզ. եւ ողջակէզներին չես հաւանում։

17 Աստուծոյ ընդունելի պատարագները կոտրուած հոգին է. կոտրուած ու փշրուած սիրտը դու չես անարգիլ, ով Աստուած։

18 Բարի արա Սիօնին քո քաղցրութիւնովը. երուսաղէմի պարիսպները շինիր։

19 Այն ժամանակ հաճոյ կ'լինին քեզ արդարութեան պատարագները՝ ողջակէզներն ու մատաղները. այն ժամանակ արջառներ կ'մատուցանեն քո սեղանի վերայ։

ՍԱՂ. ՃԲ

Բաբելացւոյ մերժուածութիւնը բարեաւանալու ժամանակ։

Երգողների գլխաւորին. Դաւիթի երգ. երբոր Դոէկ եդոմացին եկաւ եւ Սաւուղին պատմեց եւ նորան ասեց Թէ Դաւիթն Աբիմելէքի տունն եկաւ։

1 Ինչ ես պարծենում չարութիւնով, ով բռնաւոր. Աստուծոյ ողորմութիւնը ամեն օր կայ։

2 Քո լեզուն չարութիւն է հնարում,

ինչպէս հսուր ածելի նենգութիւն է գործում։
3 Դու չարն աւելի ես սիրում քան թէ բարին, հսուրը՝ աւելի քան թէ ճշմարտութիւն խօսելը։ (Սէլա։)
4 Դու ամէն կորուստ բերող խօսքը եւ նենգաւոր լեզուն ես սիրում։
5 Աստուած էլ կ'կործանէ քեզ յաւիտեան. Կ'խլէ եւ կ'հանէ քեզ քո բնակարանիցը. եւ քո արմատը կենդանեաց երկրիցը. (Սէլա։)
6 Եւ հարթարները կ'տեսնեն եւ կ'վախենան, եւ նորա վերայ կ'ծիծաղեն։
7 Ահա այն մարդը՝ որ Աստուծուն իբրեն զօրութիւն չ'արաւ, այլ իր մեծ հարստութեանը յուսացաւ եւ իր չարութիւնովը զօրացաւ։
8 Բայց ես հկանաչացած ձիթենիի նման եմ Աստուծոյ տանը. ես Աստուծոյ ողորմութեանն եմ յուսացած յաւիտեանս յաւիտենից։
9 Ես քեզ պիտի գովեմ յաւիտեան, որ դու այդ արիր. եւ քո անունիդ սպասեմ. Հորովհետեւ բարի է քո հսրերի առաջին։

ՍԱՂ. ԾԹ

Մարդկային քչութեան ապաւէնը ազգաց։

Երգողների վերայ. Մահալաթի վերայ. Դաւիթի երգ։

1 Ասղտաւն ասեց իր սրտումը՝ Ընդ Աստուած չ'կայ. Նորանք ապականուեցան եւ գարշելի անօրէնութիւն արին. Հոչ ոք չ'կայ որ բարին անէ։
2 Աստուած հերկնքիցը մարդկանց որդիների վերայ, որ տեսնէ թէ կ'լինի արդեօք մէկ խոհական՝ որ Աստուծուն խնդրէ։
3 Համենքը նա քաշուեցան եւ միասին անպիտանացան, բարի գործող չ'կայ, մէկն էլ չ'կայ։
4 Մի՞թէ չեն իմանում անօրէնութիւն գործողները, որ իմ ժողովուրդն ուտում են ինչպէս որ հացը կ'ուտեն, եւ Աստուծուն չեն կանչում։
5 Անդ վախենում են վախով ուր որ վախ չ'կայ, որովհետեւ Աստուած քեզ պատողների հոսկորները ցրուում է. դու ամօթ ես անում նորանց. որովհետեւ Աստուած դէն է զցում նորանց։
6 Ո՞վ թէ Սիօնիցը գար Իսրայէլի փրկութիւնը. երբոր Աստուած իր ժողովրդի գերութիւնը դարձնէ, այն ժամանակ Յակոբը կ'ցնծայ ու Իսրայէլն ուրախ կ'լինի։

ՍԱՂ. ԾԹ

Աղօթք փրկութեան համար։

*Երգողների վերայ. Նկինոթով. Դաւիթի երգ։ Երբոր *Զիփացիք եկան եւ Սաւուղին ասացին. Ահա Դաւիթը թաք է կացել մեզ մօտ։*

1 Ով Աստուած, քո անունովդ ազատիր ինձ. եւ քո զօրութիւնովդ իրաւունք արա ինձ։
2 Ով Աստուած, լսիր իմ աղօթքը. ականջ դիր իմ բերնի խօսքերին։
3 Որովհետեւ հօտարները վեր կացան ինձ վերայ, եւ զօրաւորները խընդրում են իմ անձը, նորանք Աստուծուն չեն դնում իրանց աչքի առաջին. (Սէլա։)
4 Ահա հԱստուած իմ օգնականն է. Տէրը պահպանում է իմ անձը։
5 Նա չարը կ'դարձնէ իմ թշնամիների վերայ. էքո ճշմարտութիւնովը կորցրու նորանց։
6 Ես յօժար կամքով պատարագ կ'մատուցանեմ քեզ եւ քո անունը կ'գովեմ, ով Տէր, հորովհետեւ բարի է։
7 Որովհետեւ դու ամէն նեղութիւնից փրկում ես ինձ. եւ Իմ աչքը ուրախութիւնով նայում է իմ թշնամիների վերայ։

ե Սաղ. ծէ. 1։ ՀԱ. 3։
զ Երեմ. ի. 4, 5։
է Սաղ. ի. 21։
ը Յոբ իբ. 19։ Սաղ. լե. 31։ ՀԱ. 3։ կգ. 9։ Մաղ. ա. 5։
թ Սաղ. իսի. 6։
ժ Երեմ. Ա. 16։ Ովս. Ժգ. 6։

ի Սաղ. Ծգ. 6։
ի Սաղ. ծ. 5։

ԾԹ

— Սաղ. ժ. 4։ Ժգ. 1—7։
լ Հռոմ. գ. 10—18։
խ Սաղ. իգ. 13։
ծ Սաղ. լե. 4։

կ Երեմ. գ. 22։ Տես Սաղ. գգ. 4։ Հղ. Ե. իգ. 17, 36։ Առաք. իբ. 1։
կ Եզեկ. գ. 5։
հ Սաղ. Ժգ. 7։

ԾԹ

* — Թագ. իգ. 19։ իգ. 1։

— Սաղ. Ժբ. 44, 45։ ՀԱ. 7։ Տես Սաղ. Ժգ. 11։
ճ Սաղ. ՀԺբ. 7։
ի Սաղ. ՀԲ. 49։
ղ Սաղ. Ծբ. 9։
ն Սաղ. ՀԲ. 10. գբ. 11։ ՀԺբ. 8։ ՀԺբ. 7։

ՍԱՂ. ԾԸ

Սաս կղզուներից ազատուելու աղօթք. Մեկնութիւն Աստուծով.

Երգողների վերակացուին. Նկինոթով. Դաւթի երգ.

1 Ով Աստուած, ականջ դիր իմ աղօթքին, եւ քեզ մի թագցնիր իմ աղաչանքիցը.

2 Մտիկ արա ինձ վերայ եւ լսիր ինձ, որ մոլորուած եմ իմ տրտմութիւնովս եւ սուգ եմ անում.

3 Թշնամիի ձայնիցը եւ ամբարշտի նեղացնելուցը. որովհետեւ բանսքնութիւն են դնում ինձ վերայ, եւ բարկութիւնով հալածում են ինձ.

4 իմ սիրտը դողայ ինձանումս, եւ մահի սարսափը ընկաւ ինձ վերայ.

5 Վախ ու դող եկաւ ինձ վերայ, եւ խաւկում ծածկեց ինձ.

6 Եւ ես ասեցի. Ո՜հ թէ ինձ ունենայի աղաւնիի պէս, որ թռչէի եւ հանգչէի.

7 Ահա կ'փախչէի, կ'հեռանայի, անապատումը կ'կենայի. (Սէլա.)

8 կ'շտապէի որ ինձ համար ապաստան գտնէի փոթորկալից քամիիցը եւ չարկիցը.

9 Ով Տէր, կործանիր՝ խաժանիր նոքանց լեզուն. որովհետեւ անիրաւութիւն եւ հակառակութիւն տեսայ քաղաքումը.

10 Ցերեկ եւ գիշեր չրջապատում են նորա չորս կողմանը նորա պարիսպների վերայ. անօրէնութիւն եւ չարագործութիւն կայ նորա մէջ.

11 Անիրաւութիւն կայ նորա մէջ. եւ խաբէութիւն եւ զրկողութիւն չէ պակասում նորա փողոցներիցը.

12 Որովհետեւ եթէ թշնամին ինձ նախատինք տար՝ կ'համբերէի. եւ եթէ ինձ ատողը հպարծնար ինձ վերայ՝ կ'թագչէի նորանից.

13 Բայց դու ինձ հաւասար մարդ ես՝ իմ հարատակիցը եւ իմ բարեկամը.

14 Որ մենք իրար հետ քաղցրութիւնով խորհուրդ էինք անում եւ Աստուծոյ տունն էինք գնում ամբոխի հետ.

15 Թող մահ հասնէ նորանց վերայ, եւ ինկենդանի կենդանի խորտակուին գերեզմանի մէջ. որովհետեւ չարութիւնները կան նորանց բնակարաններումը՝ նորանց ներսումը.

16 Բայց ես դէպի Աստուած կ'կանչեմ. եւ Տէրը կ'փրկէ ինձ.

17 Իրիկունն ու առաւօտը եւ կէս օրին աղերս եմ եւ հառաչում. եւ նա կ'լսէ իմ ձայնը.

18 Նա խաղաղութիւնով կ'փրկէ իմ անձը այն կռուից ոչ ինձ դէմ է. որովհետեւ շատ են նորանք՝ որ ինձ հետ են.

19 Աստուած կ'լսէ, եւ կ'նեղացնէ նորանց, նա՝ որ նստած կայ. (Սէլա.) որովհետեւ նորանք չեն փոխուում եւ Աստուածանից չեն վախենում.

20 Իր ձեռքերը գցում է իր խաղաղ բնկերների վերայ, իր դաշինքը դրժում է.

21 Նորա բերանը իւղիցը աւելի կակուղ է, բայց կռիւ կայ նորա սրտումը. նորա խօսքերը ձէթիցն աւելի կակուղ են, բայց սրած թուր են.

22 Ձեռ հոգսն Աստուծոյ վերայ գցիր, եւ նա քեզ կ'անէ քեզ. Չեա թող չի տալ որ արդարը յաւիտեան շարժուի տեղիցը.

23 Եւ դու, ով Աստուած, վայր կ'գցես նորանց ապականութեան հորի մէջ. Արիւն թափող ու նենգաւոր մարդիկը՝ իրանց օրերը մինչեւ կէսը չեն հասցնիլ. բայց ես քեզ եմ յուսացած.

ԾԸ

- Սաղ. ԺԶ. 2. կ. 1. կդ. 19. Ես. ԽԶ. 6.
- Եր Թագ. Ժզ. 7, 8.
- Սաղ. ՀԺ. 3.
- Տես Սաղ. ԾԵ. 11.
- Ներ. խա. 6. ա. խա. 4. Եզեկ. ե. 18.
- Սաղ. ԺԳ. 15.
- (Տես ա. Թ. 3.)
- Երեմ. գ. 7.
- Տես Սաղ. Ծը. 2.
- Սաղ. խա. 9.
- Սաղ. լե. 26. լը. 16.
- Ներ. Ես. 12. Ժզ. 23. Սաղ. խա. 9. Երեմ. Ք. 4.
- Սաղ. խը. 4.

- Թագ. Ժզ. 30. Սաղ. ՀԺ. 3.
- Դան. գ. 10. Դատ. Ժը. 1. Ներ. գ. 1. Ժ. 3, 30. = Քեա. ե. 17.
- Ես Սե. լը. 7, 8.
- Տես ը Օր. լդ. 27.
- Ներ. Ժը. 1.
- Սաղ. ե. 4.
- Սաղ. լը. 3. Ժե. 4. կը. 4. կդ. 3. Առակ. ե. 3, 4. Ժը. 18.
- Սաղ. լե. 5. Մատ. գ. 25. Ղուկ. Ժը. 22. = Գնաս. ե. 7.
- Սաղ. լե. 24.
- Սաղ. ե. 6.
- Ներ Ժե. 32. Առակ. Ժ. 27. Ծաղ. ե. 17.

ՍԱՂ. ՃԲ

Աղօթք հալածանքում ապրելու համար.

*Երգողների գլխաւորին. Համր աղաւնիի հեռաւորութեանց Եղեռնվէը. Դաւիթի երգ. *Երբոր Փղշտացիք բռնեցին նորան Գէթումը.*

1 Ով Աստուած, ողորմիր ինձ. որովհետեւ մարդն ինձ ուզում է կուլ տալ. ամեն օր պատերազմելով նեղացնում է ինձ.

2 թշնամիքս ամեն օր կամենում են կուլ տալ ինձ. որովհետեւ շատ են ինձ հետ ամբարտաւանութեամբ կռիւ անողները.

3 Ինչ օր որ վախենամ՝ քեզ կ'յուսամ.

4 Աստուծով կ'գովեմ նորա խօսքը. Աստուծուն եմ յուսացած՝ չեմ վախենալ. ի՞նչ կ'անէ ինձ մարմինը.

5 Ամեն օր ծռում են խօսքերս. նորանց ինձ վերայ ամբ բոլոր խորհուրդները դէպի չարութիւնն են.

6 Նորանք հաւաքվում են եւ թաք կենում. իմ ոտների հետքերին մտիկ են տալիս. որովհետեւ դասաւում են հոգիս անձին.

7 Մ՚բէք անօրէնութիւնով փրկութիւն կ'լինի նորանց. բարկութիւնով վայր դցիր ժողովուրդները, ով Աստուած.

8 Իմ թափառիլը դու համարում ես. իմ արտասուքները դիր քո տիկի մէջ. Եթէ նորանք քո գրքումն են.

9 Այն ժամանակ իմ թշնամիքը ետ կ'դառնան քեզ կանչած օրս. այս ես գիտեմ որ Աստուած ինձ հետ է.

10 Աստուծով կ'գովեմ նոր խօսքը. Տէրով կ'գովեմ նոր խօսքը.

11 Ես Աստուծուն եմ յուսացած՝ չեմ վախենալ. ի՞նչ կ'անէ ինձ մարդը.

12 Ով Աստուած, քո ուխտերն ինձ վերայ են. գոհութեան պատարագներ կ'մատուցանեմ քեզ.

13 Որովհետեւ դու Իմ անձը փրկեցիր մահիցը. այո, ոտներս՝ գայթակղելուցը, որ Աստուծոյ առաջին ման գամ Կենդանեաց լոյսի մէջ.

ՍԱՂ. ՃԼ

Օգնութիւն է խնդրում Աստուծոյ գթութիւնը որնեմ.

Երգողների գլխաւորին. Մի ապականիր Եղեռնվէ. Դաւիթի երգ. Երբոր Նա Սաւուղի երեսից փախել՝ քարայրումն էր.

1 Ողորմիր ինձ, ով Աստուած, ողորմիր ինձ. որովհետեւ քեզ է յուսացած իմ անձը. եւ ես քո թեւերի շուքին կ'յուսամ հմինչեւ որ չարիքն անցնին.

2 Ես Բարձրեալ Աստուծուն եմ կանչում. Նայն Աստուծուն որ ինձ բարի է անում.

3 Ինձ կ'ուղարկէ երկնքիցը եւ կը փրկէ ինձ. Նա ամօթ կ'անէ նորան Նոր ուզում է ինձ կուլ տալ. (Սէլա.) Աստուած ուղարկում է իր ողորմութիւնն ու ճշմարտութիւնը.

4 Իմ անձը առիւծների մէջ է. ես ընկած եմ բոց փչող մարդկանց որդիների մէջ. Նորանց առանիները նիզակ ու նետ են, եւ Նորանց լեզուները սրած թուր.

5 Բարձրացիր, ով Աստուած, երկրքի վերայ. քո փառքն ամեն երկրի վերայ լինի.

6 Որոգայթ պատրաստեցին իմ քայլերի համար. իմ անձը խոնարհուած էր. փոս փորեցին իմ առաջին, եւ իրանք ընկան մէջը. (Սէլա.)

7 Սիրտս պատրաստ է, ով Աստուած, սիրտս պատրաստ է. երգով կ'օրհնեմ եւ սաղմոս կ'ասեմ.

8 Զարթնիր, Իմ փառք. զարթնիր, սաղմոսարան եւ քնար. ես կ'զարթնանամ Լուսաց առաւօտուն.

9 Կ'գոհանամ քեզանից, Տէր, Ժողովուրդների մէջ. սաղմոս կ'ասեմ քեզ ազգերի մէջ.

10 Որովհետեւ քո ողորմութիւնը մեծ

ՃԲ

* = Թագ. իր. 10, 11.
= Սամ. գ. 1. Ծա. 1. ՅԼ. 1.
ք Սամ. ՅԼ. 3.
է Սամ. ՀԺբ. 6. ՀԽգ. 3, 5. Նեյ. 3. Ծա. 12. Երբ. Ժգ. 6.
ը Սամ. Հա. 10.
† Ասիրիոն կամենում են իմ անձը ոչնչել.
ի Սամ. գ. 16.
չ Հռովմ. ը. 31.
ն Սամ. ՀԺբ. 8.
շ Որ լէ. 30.

ՃԼ

‡ = Թագ. իր. 1. իգ. 3. Սամ. ՀԼր. վերնագիրը.
= Սամ. Ծ. 1.
ք Սամ. ԺԼ. 8. կգ. 7.
է Ես. իգ. 30.
ը Սամ. ՀԼր. 8.
ի Սամ. ՀԽգ. 5, 7.
չ Սամ. Ծ. 1.
ն Սամ. ք. 11. խգ. 3. կա. 7.
շ Առակ. ը. 14.
ո Սամ. ՅԲ. 21. կգ. 3.
յ Սամ. ՀԼր. 5.
ի Սամ. է. 15, 16. ը. 15.
լ Սամ. ՀԼր. 1. Հգ. 13. ՀԼր. 1, 3.
խ Սամ. ՀԺ. 3. ը. 13. ՀԼր. 1, 3.
ծ Սամ. ՀԼր. 3.
կ Սամ. ԺԲ. 5. Հա. 19. Հգ. 11. ՀԼր. 4.

է մինչեւ երկինքը, եւ քո ճշմարտութիւնը՝ մինչեւ ամպերը։
11 Բարձրացիր, ով Աստուած, երկնքի վերայ. քո փառքըամէն երկրի վերայ։

ՍԱՂ. ՃԲ

Աստուած դատաւոր է երկրի վերայ եւ։

երգողների գլխաւորին. *Մի ապականիր Եղե-նւ-ի. Դաւիթի երգ։

1 Իրաւի մունջ արդարութիւն կ'խօսիք, ուղիղ դատաստան արէք, ով մարդկանց որդիք։
2 Ընդհակառակը՝ սրտով անօրէնութիւն էք գործում. †ձեր ձեռքի անիրաւութիւնը կշռով բաժանում էք երկրի մէջ։
3 ‡Ամբարիշտները մօր արգանդիցը ծուռ են. որովայնիցը մոլորուած են սուտ խօսողները։
4 §Նորանց թոյնը նման է օձի թոյնի. ինչպէս †խուլ իժ, որ իր ականջը խփում է,
5 Որ չլսէ կախարդների ձայնին՝ այն թովչին որ վարպետութեամբ թովում է։
6 Ով Աստուած, փշրիր Նորանց ատամները իրանց բերանումը. եւ առիւծների մեծ ակռաները ջարդիր, ով Տէր։
7 ¶Հալուին նորանք ինչպէս ջուր որ անդադար գնում է, եւ երբոր նետ գցին՝ թող լինին իբր բթացած։
8 Խխունջի պէս լինին որ հալվում է գնալիս. Կնոջ վիժածի պէս՝ որ արեւը չտեսնան։
9 Դեռ ձեր կաթսաները վառուած փուշի տաքութիւնը չիմացած՝ թէ հում թէ այրուածը, †մրրկիցը տարուին։
10 ‡Արդարն ուրախ կ'լինի երբոր վրէժխնդրութիւնը կ'տեսնէ. †իր ոտները կ'լուանայ ամբարշտի արիւնովը։
11 Եւ §մարդիկ կ'ասեն. Իրաւի որ †վարձք կայ արդարի համար, իրաւի որ կայ Աստուած՝ դատաւոր երկրիս վերայ։

ՍԱՂ. ՃԹ

Յաւ որդոյքներէն պատուհասը համար պատկեր։

երգողների գլխաւորին. Մի ապականիր Եղե-նւ-ի. Դաւիթի երգ։ †երբոր Սաւուղն ուղարկեց եւ նորա տունը պահել տուաւ որ սպանէ նորան։

1 –Փրկիր ինձ իմ թշնամիներիցը, իմ Աստուած. ապրեցրու ինձ նորանցից որ վեր կացան ինձ վերայ։
2 Փրկիր ինձ անօրէնութիւն գործողներիցը, եւ արիւնահեղ մարդկանցիցը ապրեցրու ինձ։
3 Որովհետեւ անա թագուն սպասում են՝ որ իմ անձը բռնեն. †զօրեղները ժողովւում են ինձ վերայ †առանց իմ անօրէնութեան եւ առանց իմ մեղքի, ով Տէր։
4 Առանց իմ անօրէնութեան վազում են եւ պատրաստւում. †զարթնիր՝ որ առաջս գաս, եւ տես։
5 Իսկ դու, ով Տէր՝ Զօրաց Աստուած՝ Իսրայէլի Աստուածը, վեր կաց որ ամէն հեթանոսներին այցելես. մի ողորմիր ոչ մի անօրէնութիւն գործողի։ (Սէլա։)
6 Իրիկունը նա են գառնում եւ ոռնում ինչպէս շուն, եւ քաղաքում շուրջ են գալիս։
7 Անա վայրաձայ խօսում են իրանց բերանովը. Սրեր †են իրանց շրթունքներումը, որովհետեւ —— ‡ո՞վ կ'լսէ։
8 Բայց †դու, Տէր, կ'ծիծաղես նորանց վերայ, եւ ծաղր կ'անես §ամէն հեթանոսներին։
9 Ով իմ զօրութիւնը, քեզ եմ մոիկ տալիս, †որովհետեւ Աստուած է իմ ապաւէնը։
10 Իմ ողորմութեան Աստուածը ինձ կ'դիմաւորէ. Աստուած ինձ ուրախութիւնով կ'նայի իմ թշնամիների վերայ։
11 *Մի սպանիր նորանց, որ իմ ժո-

ՃԲ
*Սաղ. ծե. վերնագիրը.
–Սաղ. ղգ. 10. Նե. ժ. 1.
†Սաղ. ծա. 5. Նե. խը. 8.
‡Սաղ. ճե. 3.
§Եբե.մ. ը. 17.
¶Ծն. գ. 10. Սաղ. գ. 7.
*Սաղ. ը. 11. Ծն. է. 5. Սաղ. ճժը. 10.
†Ծն. գ. 10. ծաղ. ը. 3.
‡Առակ. ժ. 25.
§Սաղ. ծը. 6. կգ. 10. ճէ. 12.
¶Սաղ. կը. 23.
†Սաղ. ղը. 15.
‡Էքէ. պատուհ.
§Սաղ. կե. 4. ղգ. 13. զը. 9.

ՃԹ
‡ Թագ. ժբ. 11.
–Սաղ. ժը. 18. ճկգ. 9.
†Սաղ. ծգ. 6.
‡ Թագ. խգ. 12.
§Սաղ. լե. 23.
¶Նե Սաղ. խը. 16.
*Սաղ. ծե. 4. Առակ. ժբ. 18.
†Սաղ. ժ. 11, 13. կգ. 5. հգ. 11. ղգ. 7.
‡ Թագ. ժբ. 16. Սաղ. բ. 4.
§Սաղ. կբ. 2.
¶Սաղ. խ. 3.
†Սաղ. ծգ. 7. զբ. 11. ճժբ. 8.
‡Ծն. գ. 12, 15.

զովուրդը չ'մոռանայ · ցիր ու ցան ա-
րա նորանց քո զօրութիւնովը , եւ
վայր գցիր նորանց , ով Տէր՝ մեր վա-
հանը ։
12 Իրանց բերանի մեղքի համար եւ
իրանց շրթունքների խօսքի համար
թող բռնուին իրանց ամբարտաւանու-
թիւնովը · եւ այն անէծքի եւ սուտ
խօսքերի համար որ պատմում են ,
13 Ծատկեցրու Նրանց բարկութիւնով ·
ատակեցրու որ չքանան , եւ Ղիրտե-
նան՝ որ Աստուած տիրում է Յակոբի
մէջ հինչեւ երկրի ծայրերը · (Սէլա ։)
14 Իրիկունը ետ են դառնում եւ ո-
նում ինչպէս չուն , եւ քաղաքումը
չուռ գալիս ·
15 Նորանք թափառում են ուտելու
համար · եւ եթէ չեն կշտանում ,
արանջում են ։
16 Բայց ես կ'օրհնեմ քո զօրութիւնը ,
եւ առաւօտանց կ'փառաբանեմ քո ո-
ղորմութիւնը · որովհետեւ դու պա-
հապան եւ ապաւէն եղար ինձ իմ նե-
ղութեան օրը ։
17 Նով իմ զօրութիւն , քեզ սաղմոս
կ'երգեմ · որովհետեւ , ով Աստուած ,
դու ես իմ պահապանը եւ Իմ ողոր-
մութեան Աստուածը ։

ՍԱՂ· Կ

Գաւերգչի ժամանակ ազօթք ։

Երգողների գլխաւորին · Շուշան-է-
դութի վերայ · Դաւիթի երգ , սովո-
րեցնելու համար ։ Երբոր կռիւ արաւ
Միջագետաց Ասորիների եւ Զոպայ Ա-
սորիների հետ · եւ երբոր Յոաբը ետ
դառաւ եւ Եդոմիցը տասնեւերկու
հազար մարդ կոտորեց Աղի Ձորումը ։
1 Ով Աստուած , Նմեզ դէն դցեցիր ,
ցրուեցիր մեզ , բարկացար · ետ դար-
ձիր դէպի մեզ ։
2 Դու դողացրիր երկիրը եւ Նորան
պատռեցիր · Բժշկիր նորա կոտրա-
ծը , որովհետեւ երերում է ։
3 Խիստ բան ցոյց տուիր քո ժողո-
վրդին · Խմեցրիր մեզ Թմրու-
թեան գինի ։
4 Բայց քեզանից վախեցողներին Նդրօ-
շակ տուիր , որ ճշմարտութեան հա-
մար բարձրացնեն · (Սէլա ։)
5 Նոր քո սիրելիքն ապրին · Թող քո
աջը փրկէ · եւ լսիր ինձ ։
6 Աստուած խօսեց Իր սուրբ տեղու-
մը՝ ես կ'ցնծամ , Նսիքէմը կ'բաժա-
նեմ եւ Նսոկքովթ հովիտը կ'չափեմ ։
7 Իմն է Գաղաադը՝ եւ իմն է Մա-
նասէն , եւ Նեփրեմը իմ գլխի զօրու-
թիւնն է , եւ Նյուդան իմ գաւազանը ։
8 Մովաբն իմ լուանալու ամանն է ·
իմ կօշիկը Նեդոմի վերայ կ'գցեմ ·
Նով Փղշտացիների երկիր , ցնծա ինձ
համար ։
9 Ո՞վ կ'տանի ինձ ամուր քաղաք ,
ո՞վ կ'առաջնորդէ ինձ մինչեւ Եդոմ ։
10 Ո՞չ ապաքէն դու , ով Աստուած ,
Նոր դէն դցեցիր մեզ , եւ չես դուրս
գալիս մեր զօրքի հետ , ով Աստուած ։
11 Տուր մեզ քո օգնութիւնը նեղու-
թեան մէջ · Նորովհետեւ մարդի օգ-
նութիւնը փուչ է ։
12 Մենք Աստուծով Նզօրութիւն կը
գործենք · եւ Նա կոխ կ'տայ մեր
թշնամիներին ։

ՍԱՂ· ԿԱ

Նեղուած թագաւորի ազօթքը ։

Երգողների գլխաւորին · Նկինօթի
վերայ · Դաւիթի Սաղմոս ։
1 Ով Աստուած , լսիր իմ ազաղակը ·
մտիկ արա իմ աղօթքին ։
2 Երկրի ծայրիցը կանչում եմ դէպի
քեզ՝ երբոր սիրտս թուլանում է · ա-
ռաջնորդիր ինձ այն վէմին , որ Նս-
ձանից բարձր է ։
3 Որովհետեւ դու ես իմ ապաւէնը ,
Նզօրաւոր աշտարակ թշնամիի դէմ ։

Ա Աստ. ժբ. 13, ժը. 7.
Բ Աստ. է. 9,
Ի Աստ. Հգ. 18,
Հ Աստ. իբ. 27,
Յ Յոր ԼԱ. 33, Աստ. ՀԲ. 10,
Ղ Աստ. Ժբ. 1,
Ո Աստ. ՀԽգ. 2,
Ա
Տես Աստ. Ա. վերնագիրը,
Ր Թագ. ը. 3, 13, = Մն. ժը. 3, 12,
= Աստ. խգ. 9,
Բ Մն. է. 14,
Է Աստ. Հա. 20,
Ը Յոր իա. 20, Եա. ծա. 17, 22, Սրեմ. իե. 15,
Ի Աստ. ի. 5, Եա. ե. 26, ժա. 11, ժգ. 2,
Ր Թագ. ը. 3, 13, = Մն. ժը. 3, 12,
= Աստ. խգ. 9,
Բ Մն. է. 14,
Է Աստ. Հա. 20,
Ը Յոր իա. 20, Եա. ծա. 17, 22, Սրեմ. իե. 15,
Ի Աստ. ի. 5, Եա. ե. 26, ժա. 11, ժգ. 2,
Ղ Աստ. ճբ. 6—13,
Ի Աստ. ՁԲ. 35,
Ջ Մն. ժբ. 6,
Ճ Ծն. ժգ. 27,
Ձ Տես ը Օր. իգ. 17,
Ի Մն. խԲ. 10,
ՀԲ Թագ. ը. 2,
Ի Աստ. ճբ. 9, ը Թագ. ը. 11,
Ղ Աստ. ճբ. 6—13,
Ի Աստ. ՁԲ. 35,
Ջ Մն. ժբ. 6,
Ճ Ծն. ժգ. 27,
Ձ Տես ը Օր. իգ. 17,
Ի Մն. խԲ. 10,
ՀԲ Թագ. ը. 2,
Ի Աստ. ճբ. 9, ը Թագ. ը. 11,
Ձ Թագ. ը. 1,
Ի Աստ. ՁԲ. 35,
Ջ Մն. ժբ. 6,
Ճ Ծն. ժգ. 27,
Ձ Տես ը Օր. իգ. 17,
Ի Մն. խԲ. 10,
ՀԲ Թագ. ը. 2,
Ի Աստ. ճբ. 9, ը Թագ. ը. 11,
Ձ Թագ. ը. 1,
Ի Աստ. ՁԲ. 9, ճբ. 11,
Հ Ծն. է. 12,
Յ Աստ. ճԲ. 8, ճԳ. 3,
Ղ Յոել. իգ. 18, = Մն. ժԲ. 13,
Ո Ես. կգ. 3,
ԿԱ
= Աստ. ժբ. 10,

4 Էնա քո խորանումը կ'ընակուիմ յաւիտեաններով. էքո թեւերի ծած-
կոյթի տակ կ'ապաւինիմ։ (Սէլա։)
5 Որովհետեւ, ով Աստուած, քո ըսած
էս ինձ ուխտերը. եւ տալիս ես ինձ քո
անունից վախեցողների ժառանգու-
թիւնը։
6 Օրեր ես աւելացնում թագաւորի
օրերի վերայ. եւ նորա տարիները
ազգից մինչեւ ազգի պէս։
7 Նա յաւիտեան կ'ինայ Աստուծոյ ա-
ռաջին. Ողորմութիւն եւ ճշմարտու-
թիւն պատրաստիր, որ պահեն նորան։
8 Ուրեմն քո անունին յաւիտեան
սաղմոս կ'ասեմ, որ իմ ուխտերն օրէ
օր վճարեմ։

ՍԱՂ. ԿԲ

Հանգստութիւն գէպի Աստուած. Մարդկանց պղծու-
թիւնը։

*երգողների գլխաւորին։ Իդիթունի
վերայ. Դաւիթի Սաղմոս։*

1 Իրաւի որ իմ անձը լուռ ու մունջ
սպասում է Աստուծուն, նորանից է
իմ փրկութիւնը։
2 Իրաւի որ նա է իմ վէմը եւ իմ
փրկութիւնը, իմ ապաւէնը որ չխիսա
չշարժուիմ։
3 Մինչեւ ե՞րբ էք յարձակվում մար-
դի վերայ, որ ամենքդ սպանէք նո-
րան, ինչպէս պատ եւ խա-
խուտ պարիսպ։
4 Իրաւի խորհուրդ են անում՝ որ իր
բարձրութիւնիցը վայր գցեն նորան։
Հաւանում են սուտութեան. բերանով
օրհնում են, բայց իրանց
սրտումն անիծում։ (Սէլա։)
5 Ով իմ անձը, մինակ լուռ մտիկ
տուր Աստուծուն. որովհետեւ նորա-
նից է իմ յոյսը։
6 Իրաւի որ նա է իմ վէմը, իմ փրկ-
կութիւնը, իմ ապաւէնը. ես չեմ
շարժուիլ։
7 Աստուծոյ մօտ է իմ փրկութիւնը
եւ փառքը. իմ զօրութեան վէմն ու
իմ ապաւէնը Աստուծոյ մօտ է։
8 Յուսացէք նորան ամէն ժամանակ,
ով ժողովուրդներ, Թափեցէք ձեր
սրտերը նորա առաջին. Աստուած մեր
ապաւէնն է։ (Սէլա։)
9 Իրաւի որ հասարակ մարդիկն ու-
նայն են եւ մեծամեծ մարդիկը՝ սուտ.
երբոր կշռի մէջ դրուին՝ նորանք ա-
մէնն ունայնութիւնից աւելի թեթեւ
են։
10 Մի յուսաք հարստահարութեան,
եւ զուր յոյս մի դնէք յափշտակու-
թեան վերայ. եթէ հարստութիւնը
չատանայ՝ սիրտ մի դնէք նո՛ր վե՛րայ։
11 Աստուած մի անգամ խօսեց. ես
երկու անգամ լսեցի այս. թէ Զօրու-
թիւնն Աստուծուն է։
12 Եւ էքոնն է ողորմութիւնը, Տէր,
որովհետեւ դու մարդին հատուցում
կ'տաս նորա գործերի պէս։

ՍԱՂ. ԿԴ

Փափաքում է Աստուծուն նորա սրբարանումը։

*Դաւիթի Սաղմոս. երբոր նա Յուդայի
անապատումն էր։*

1 Ով Աստուած, դու ես իմ Աստուածը.
առաւօտանց քեզ եմ մանդալիս. Հո-
գիս ծարաւ է քեզ համար. մարմինս
քեզ է ցանկանում ցամաք եւ ծարաւ
երկրում, ուր որ ջուր չկայ։
2 Այնպէս սրբութեան տեղումը նա-
յեցի քեզ, որ էքո զօրութիւնն ու
փառքը տեսնեմ։
3 Որովհետեւ քո ողորմութիւնը լաւ
է քան թէ կեանքը. իմ շրթունքներս
պիտի գովին քեզ։
4 Այսպէս կ'օրհնեմ քեզ էիմ կեան-
քումը. քո անունովը կ'բարձրացնեմ
իմ ձեռքերը։
5 Իմ կեանքը կ'կշտանայ ինչպէս
Էճարպով եւ պարարտութիւնով, եւ

ա Սաղ. ԺԲ. 4։
բ Սաղ. Ժե. 9, Ծէ. 1. գա. 4.
գ Սաղ. Խա. 4։
դ Սաղ. Խ. 11. Առակ. ք. 28։

ԿԲ

ա = Սե. ԺԱ. 1, 3։
= Սաղ. ԺԹ. 20։
բ Սաղ. ԼԵ. 24։
գ Նա. Ը. 13։
դ Սաղ. Խը. 3։
ե Եբեմ. գ. 23։
զ = Թագ. ա. 15. Սաղ. Խը. 4. Ողբ ը. 19։
է Սաղ. Ժը. 2։
ը Սաղ. ԼԲ. 5. ՀՀ. 1։
թ Սաղ. ԽԲ. 2։
ժ Սաղ. ՀԼ. 23. Սաղ. Ծը. 7. Ղեւ. Ժը. 15։ Մաթ. Ժ. 24։ = Տիմ. գ. 17։
ի Ծն. ԻԲ. 1։
լ = Թագ. ա. 15. Սաղ. Խը. 9։
խ Սաղ. Ձէ. 11. Առակ. Խգ. 12. Եբեմ. ԼԸ. 19. Եզեկ. Է. 27. ՀԴ. 20. Մատ. ԺԶ. 27. Հռոմ. Բ. 6։ = Ծն. Գ. 8։
ծ Սաղ. ՀԶ. 11. Սաղ. Խե. 4. ՀԸ. 61. ՀԸ. 4. ՀՀԸ. 8։
կ Ծայն. ԺԲ. 1։
հ Սաղ. Ձէ. 15. Հգ. 8. Դան. Բ. 9։
ձ Ծն. ԻԶ. 11. Առակ. Խգ. 12. Եբեմ. ԼԸ. 19. Եզեկ. Է. 27. ՀԴ. 20. Մատ. ԺԶ. 27. Հռոմ. Բ. 6։ = Ծն. Գ. 8։
ղ Սաղ. ՀԱ. 5։
ճ Սաղ. ՀԳ. 33. ՀԼ. 2։
մ Սաղ. ՀԴ. 8։
յ Ծայն. ԻԲ. 12։

ԿԴ

ա = Թագ. ԻԸ. 3։ ԻԹ. 14—16։ = Սաղ. ԼԲ. 2. ՀԶ. 2։
բ = Սե. ԺԶ. 11։ Սաղ. Խե. 4. ՀԸ. 61։ ՀԸ. 4. ՀՀԸ. 8։
գ Սաղ. Ը. 5։
դ Սաղ. ՀԳ. 33։ ՀԼ. 2։
ե Սաղ. ՀԴ. 8։

իմ բերանը կ'օրհնէ քեզ ուրախ շրթունքներով։
6 Երբոր ՚քեզ յիշում եմ անկողնումս գիշերուան պահերումը քեզ վերայ եմ մտածում։
7 Որովհետեւ դու ինձ օգնութիւն եղար. եւ ես քո թեւերի հովանաւորութեան տակ կ'ցնծամ։
8 Իմ անձը պինդ քո ետեւիցն է ընկնում. քո աջը հաստատ պահում է ինձ։
9 Բայց նորանք իմ անձի կորուստն են ուզում. վայր կ'ընկնին երկրի խորերի մէջ.
10 ՚Սրի ձեռը կ'մատնուին. չագալների բաժին կ'լինին։
11 Բայց թագաւորն Աստուծով կ'ուրախանայ. կ'պարծենան բոլոր ինորանով երդում անողները, որովհետեւ ՚կ'խփուի սուտ խօսողների բերանը։

ՍԱՂ. ԿԴ

Դաւիթը խնդրում է Աստուծոյ պաշտպանութիւնը բամբասողների դէմ։

Երգողների գլխաւորին. Դաւիթի Սաղմոս։

1 Ով Աստուած, քեզ եմ ապաւում. ինորանց հալածողներից ազատիր ինձ եւ ազատեցո ինձ։
2 Մի՛ թողուր որ ինձ չարերի ժողովրդից՝ անօրէնութիւն գործողների ամբոխից.
3 ՚Որ իրանց լեզուները սրում են թուրի նման, եւ ՚պատրաստում են իրանց նետը՝ այսինքն դառն խօսքը.
4 Որ թագուն դիրն անմեղի վերայ. յանկարծակի գնում են եւ չեն վախենում։
5 ՚Չար բանը զօրաւոր են անում իրանց համար. խորհրդակցում են որ թագուն որոգայթներ դնեն, եւ ՚ասում են. Ո՞վ կ'տեսնէ նորանց։
6 Նորանք անօրէնութիւններ են խորհում և ասում՝ Կատարեցինք. հնարը հնարուած է. մարդիս ներսը եւ սիրտը խոր է։
7 ՚Բայց Աստուած նետ կ'գցէ նորանց վերայ յանկարծ, խոց կ'լինի նորանց։
8 Եւ ՚նորանց լեզուն վեր կ'գցէ իրանց՝ մէկը միւսին վերայ. Համնեքը՝ որ կ'տեսնեն նորանց՝ կ'փախչեն։
9 Եւ ՚ամէն մարդիկ կ'վախենան եւ ՚Աստուծոյ գործքերը կ'պատմեն, եւ նորա արածը միտք կ'առնեն։
10 ՚Արդարն ուրախ կ'լինի Տէրով եւ նորան կ'յուսայ, եւ կ'պարծենան ամեն սրտով ուղիղները։

ՍԱՂ. ԿԵ

Աստուծոյ ժողովրդի գոհութիւնը հոգեւոր և մարմնաւոր բարիքների համար։

Երգողների գլխաւորին. Դաւիթի Սաղմոս. երգ։

1 Ով Աստուած, քեզ սպասում է հանդստութիւնով օրհնաբանութիւն Սիօնի մէջ. եւ քեզ ուխտ են հատուցանում։
2 Դու լսում ես աղօթք. ՚ամէն մարմին քեզ մօտ է գալիս։
3 ՚Անօրէնութիւնները զօրացան ինձ վերայ, ՚մեր ամբարշտութիւնները դու քաւում ես։
4 ՚Երանի նորան՝ որ դու ընտրում ես եւ ընդունում, որ քո սրահումը բնակուի. թող Կշտանանք քո տան սուրբ տաճարի բարիքներովը։
5 Զարհուրելի կերպով արդարութիւնով կ'պատասխանես մեզ, ով մեր փրկութեան Աստուած, որ երկրի ամեն ծայրերի եւ ծովի հեռաւոր տեղերում ՚ապաւինելի յոյս ես։
6 Որ սարերը հաստատում է իր ՚հզաւորութիւնովը, եւ զօրութիւն է հագած։
7 Որ ծովի ձայնը ՚զսպում է՝ նորա

ՂՍաղ. խը. 8։ հէ. 3, 6։ ՀԷՔ. 55. ՀԷ. 6։ ՀԲՔ. 5։ ՒՍաղ. կա. 4։ ԸՆԿՂ. լԸ. 5։ ՔՐ. Օր. գ. 13։ Նա. խԱ. 23, կՅ. 16։ Սոփ. ա. 8։ ՃՈՐ Ե. 16։ Սաղ. ՀԷ. 42, Հռովմ. գ. 19, ԿԴ

ՒՍաղ. ԺՁ. 2, ՅԷ. 4։ ՃՍաղ. ՅԸ. 7։ ՏԱՆ ՀՄՐ. 7։ ՃՏԱՆ ՆՐՒՄ. ԻԳ. 14։ ՆԷՂԿ. ԺԳ. 22։ ՐՏԱՆ ՈՐ ԻՐ. 13։ Ա՚ՍԱՂ. Ժ. 11։ ՅՐ. 7։ ՒՍաղ. է. 12, 13, ՂԱՌԱՔ. ԺՀ. 7։ ՃՍաղ. լա. 11. ՅՐ. 6։ ՀՍաղ. Խ. 3։ ՊՆՐՒՄ. Ծ. 28. ՅԱ. 10։ ՃՈՐ ԻՐ. 19։ Սաղ. ԼՐ. 11։ ԿԱ Նե. կԳ. 23։ ՃՍաղ. ԼՀ. 4. Խ. 12։ ՃՍաղ. ՅԱ. 2. ՀՀ. 38. ՀՔ. 9. Նե. գ. 7. ԵՐԳ. Ք. 14։ Ա Ծ՚ՀՀ. ա. 7, 9։ ՐՍաղ. ԼԳ. 12. ՅԳ. 4. ՀՔԳ. 13։ Ի Սաղ. գ. 3։ ՂՍաղ. ՀԳ. 8։ ԻՍաղ. ԻՐ. 27։ ՀՍաղ. ՁՔ. 1։ ՃՍաղ. ՁՔ. 9. ՁԳ. 4. ՀՅ. 23. Մաա. Ը. 20։

ալիքների ձայնը եւ հազդերի խռովութիւնը ։
8 Որ քո նշաններիցը վախենան երկրի ծայրերումը բնակողները, որ ուրախացնում ես առաւօտեան եւ իրիկուան ելքը ։
9 Դու տես ես դալիս երկրին եւ վամեցնում ես նորան. չատ հարստացնում ես նորան. Աստուծոյ գետը լիքն է ջրով. ցորեն ես պատրաստում նորանց համար. որովհետեւ այսպէս պատրաստեցիր նորան ։
10 Դու խմեցնում ես նորա ակօսներին. ցածացնում ես նորա վարածը. անձրեւով կակղացնում ես նորան եւ օրհնում ես նորա բուսածը ։
11 Դու պսակում ես տարին քո բարիքներովը, եւ քո հետքերը պարարութիւն են կաթեցնում ։
12 Պարարտ են անապատի դաշտերը. եւ բլուրները ցնծութիւն են հագած ։
13 Արօտները հագուած են ոչխարներով, եւ Հովիտները ծածկուած են ցորենով. աղաղակում են ցնծութիւնով եւ երգում ։

ՍԱՂ. ԿԶ

Դաւանում է որ Աստուած հրաշալի կերպով առաջնորդում է իր ժողովրդին։

երգողների գլխաւորին. Սաղմոս. երգ ։

1 Ցնծութիւնով աղաղակեցէք դէպի Աստուած, ով ամեն երկիրներ ։
2 Սաղմոս ասեցէք նորա անունի փառքին. Փառաւոր արէք նորա գովութիւնը ։
3 Ասեցէք Աստուծուն. Ի՜նչ զարմանալի են քո գործքերը. Քո մեծ զօրութեան համար քո թշնամիները կը ստողոքորթեն քեզ ։
4 Ամեն երկիր քեզ երկրպագութիւն պիտի տայ եւ սաղմոս ասէ քեզ. սաղմոս ասէ քո անունին։ (Սէլա ։)
5 Գնացէք եւ տեսէք Աստուծոյ գործերը. Նա ահաւոր է իր գործքերովը մարդկանց որդկանց վերայ ։
6 Նա ծովը ցամաքի փոխեց. Գետի միջովն անց կացան ոտով. այնտեղ մենք ուրախ եղանք նորանով ։
7 Նա տիրապետում է իր զօրովը յաւիտեան, Նորա աչքերը նայում են հեթանոսների վերայ. Հպարտամբառածները թող չ'բարձրանան։ (Սէլա)
8 Ով ժողովուրդներ, օրհնեցէք մեր Աստուծուն. եւ լսել տուէք նորա գովութեան ձայնը ։
9 Նա մեր անձինքը պահում է կեանքի մէջ. եւ Թոյլ չէ տալիս որ մեր ոտները սասանին ։
10 Որովհետեւ Դու փորձեցիր մեզ, ով Աստուած. Քննեցիր մեզ ինչպէս որ արծաթը քննւում է ։
11 Դու մտցրիր մեզ որոգայթի մէջ. Ծանր բեռ դրիր մեր մէջքի վերայ ։
12 Մարդիկ հնծցրիր մեր գլխի վերայ. կրակի եւ ջրի մէջ մտանք. եւ դու հանեցիր մեզ առատութեան տեղ ։
13 Տես ողջակէզներով քո տունը կը մտնեմ. Կ'հատուցանեմ քեզ իմ ուխտերը,
14 Որ իմ շրթունքները խոստացան, եւ իմ բերանը խօսեց իմ նեղութեան ժամանակ ։
15 Պարարտ ողջակէզներ կ'մատուցանեմ քեզ խոյերի ծուխի բուրմունքով. պատարագ կ'բերեմ արջառներ նոխազների հետ ։ (Սէլա ։)
16 Գնկէք լսեցէք, ամենքդ՝ որ Աստուածանից վախենում էք, եւ պատմեմ ձեզ ինչ որ արաւ նա իմ անձի համար։
17 Ես կանչեցի դէպի նա իմ բերանովը եւ փառաբանութիւն կար իմ լեզուի տակ ։
18 Եթէ ես անօրէնութիւն տեսնէի իմ սրտումը, Տէրը չէր լսիլ ինձ ։
19 Սակայն Աստուած լսեց, եւ իմ աղօթքի ձայնին մտիկ արաւ ։
20 Օրհնեալ է Աստուած, որ իմ աղօթքը դէն չ'դցում. եւ իր ողորմութիւնը ինձանից չ'դարձնում ։

ա Սաղ. հդ. 10, եւ. ժէ. 12, 13, իէ Ող. ժա. 12, ի Սաղ. կը. 9, 10. հգ. 13, Ածեմ. Ե. 24, ի Սաղ. խգ. 4, ա Ես. ծէ. 12,

ԿԶ

ա Սաղ. ղէ. 1. ղը. 4. ճ. 1. բ Ես. խր. 12. գ Ծայս. ժէ. 3. դ Ես. Ժր. 44. ե Սաղ. իր. 27. կէ. 3. ձգ. 9. ճգէ. 1. զ Սաղ. խգ. 8. է Նե. ժգ. 21. ը Ճես. գ. 14—16. Սաղ. հգ. 15. թ Սաղ. ժա. 4. ժ Ես. ծա. 23. ի Ես. խգ. 2. լ Սաղ. Ե. 4. հէ. 19. խ Սաղ. իր. 25. ծ. 14. ծաղ. Ե. 1. կ Սաղ. լդ. 11. հ Ող. լդ. 31. Ամր. ա. 13.

ՍԱՂ. ԿԷ

Օրհնեմ է Աստուծոյ զօրութիւնը ամեն ապրելի վրայ։

Երգողների գլխաւորին. Նկինոթով. Սաղմոս. Երգ։

1 Աստուած ողորմէ մեզ եւ օրհնէ մեզ. Նա փայլեցնէ իր երեսը մեզ վերայ. (Սէլա։)
2 Որ քո ճանապարհը ճանչնուի երկրիս, եւ քո փրկութիւնը՝ ամեն ազգերի մէջ։
3 Թող ժողովուրդները գոհանան քեզանից, ով Աստուած. Թող ամեն ժողովուրդները գոհանան քեզանից։
4 Թող ժողովուրդներն ուրախանան եւ ցնծան. Որովհետեւ դու ժողովուրդներին դատում ես ուղղութեամբ, եւ ազգերին առաջնորդում ես երկրի վերայ։ (Սէլա։)
5 Թող ժողովուրդները գովին քեզ, ով Աստուած. Թող ամեն ժողովուրդները գովին քեզ։
6 Երկիրն իր պտուղը տուաւ. Թող օրհնէ մեզ Աստուած՝ մեր Աստուածը։
7 Թող օրհնէ մեզ Աստուած, եւ Նրանից վախենան երկրի ամեն ծայրերը։

ՍԱՂ. ԿՐ

Յաղթութեան երգ։

Երգողների գլխաւորին. Դաւիթի Սաղմոս. Երգ։

1 Թող Աստուած վեր կենայ, նորա թշնամիները ցրուին, եւ նորա ներկայից փախչեն նորանատողները։
2 Ինչպէս որ ծուխը փչանում է՝ փչացրու նորանց. Ինչպէս որ մոմը հալւում է կրակի առաջին, թող ամբարիշտները կորչեն Աստուծոյ երեսից։
3 Բայց արդարները պիտի ուրախանան եւ ցնծան Աստուծոյ առաջին, եւ զուարճանան ուրախութիւնով։
4 Երգեցէք Աստուծուն. սաղմոս ասացէք նորա անունին. Ճանապարհ պատրաստեցէք անապատի միջովը հնծած եկողին. Նորա անունը. եւ ցնծացէք նորա առաջին։
5 Որբերի հայր եւ որբեւայրիների դատաւոր է Աստուած իր սրբութեան տեղումը։
6 Աստուած մինակներին բնակեցնում է տան մէջ, գերիներին հանում է յաջողութեան մէջ. բայց ապստամբները բնակւում են չոր տեղում։
7 Ով Աստուած, դու երբ ժողովրդի առաջից գնացիր, անապատի մէջ անց կենալիս, (Սէլա։)
8 Երկիրը դողաց եւ երկինքը չաղ թափեց Աստուծոյ երեսից. այն Սինա սարն էլ դողաց Աստուծոյ Իսրայէլի Աստուծոյ երեսից։
9 Առատութիւնների անձրեւ տեղացիր, ով Աստուած. Երբ ժառանգութիւնը՝ որ յոգնած էր՝ դու զօրացրիր։
10 Քո ժողովուրդը բնակուեց այնտեղ. Երբ քաղցրութիւնով նէր-նոր պատրաստեցիր խեղճի համար, ով Աստուած։
11 Տէրը տալիս է խօսքը. աւետաբեր կանանց բազմութիւն են։
12 Հզօրութիւնների թագաւորները կ'փախչուեն, բայց տան մէջ բնակող կ'բաժանէ աւարը։
13 Երբոր մակաղների մէջ տեղերում հանգստանում էք, աղաւնիի թեւերը փայլում են արծաթով պատած, եւ նորանց փետուրները՝ դեղին ոսկիով։
14 Համեմատարար թագաւորներին այն երէկոյեան ցրուելու ժամանակ, փայլեան եղաւ ինչպէս Ձիւն Սալմոնումը։
15 Ով Աստուծոյ սար, Բասան, ով բարձր եւ պարարտ սար.
16 Ինչ բարձր սարեր, ինչու էք նա-

ԿԷ
-Թուաբ. գ. 23։ Սաղ. գ. 6, ճ. 16։ Յ. 3, 7, 19։ Հոբ. 135։
Բ Կոր. ժը. 25։
Է Կորնթ. բ. 30։ Տիմ. բ. 11։ Տիտ. 3։ Սաղ. կդ. 4։
Ե Սաղ. ծը. 11։
Ղեմ. իդ. 4։ Սաղ. ԼԱ. 13։
Ե Սաղ. իբ. 27։
ԿՐ
-Թուաբ. ժ. 35։ Սաղ. կբ. 8։ Սա. իդ. 3։
Բ Սաղ. չէ. 30։ Սա. ը. 18, Սվա. ծգ. 3։
Է Սաղ. իբ. 14։ գէ. 5։ Միք. ա. 4։
Թ Սաղ. լբ. 11։

Ե Սաղ. կգ. 4։
Ղեմ. գ. 3, ԼԱ. 3։
Ե Սաղ. ժ. 14։ Հեզ. 9։
Ը Թագ. բ. 5։ Սաղ. ՀԺգ. 9։
Բ Սաղ. կէ. 34, 40։
Ի Նե. ԺԳ. 21. Դան. գ. 14, Ամր. գ. 13։
Ի Դան. Ա. 4։
Լբ Ող. ժա. 11, 12։
Իբ Ող. իդ. 5, 9։ Սաղ. կդ. 19։
Ի Թուաբ. լա. 8 ևէն։ Յեռ. ժ. 16. ԺԳ. 8։ Սաղ. ՀԺ. 5։
Լ Ող. լԲ. 13։
Հ Յեռ. ժ. 10. ԺԳ. 1 ևէն։ Տիտ Զաք. բ. 6։
Յ Սաղ. ՀԺգ. 6։

խանձով նայում. Նա այն սարն է որ Աստուած ընտրեց նորա վրայ բնակուելու համար. Տէրը յաւիտեան կ'բնակուի ընդմիշտ։
17 Աստուծոյ կառքերը երկու բիւր են՝ հազարապատիկ. Տէրը նորանցում է՝ Սինայումը՝ սրբութեան տեղումը։
18 Վեր ելար բարձր տեղերը, գերի արիր գերութիւնը. Պարգեւներ առիր մարդկանց համար եւ Ապստամբուածների համար էլ, որ Աստուած այնտեղ բնակուի։
19 Օրհնեալ է Տէրը օրէ ցօր. Երբ բնութիւնը մեզ վերայ, Աստուած է մեր փրկութիւնը։ (Սէլա։)
20 Աստուած մեզ համար փրկութեան Աստուած է, եւ Տէր Եհովան ազատում է մահից։
21 Սակայն Աստուած կ'փշրէ իր թշնամիների գլուխը եւ նորանց մազոտ գագաթը որ գնում են իրանց անօրէնութիւնների մէջ։
22 Տէրն ասաց. Բասանիցը եմ կ'դարձնեմ նորանց՝ ծովի անդունդիցը եմ կ'դարձնեմ։
23 Որ քո ոտը արիւնով թրջես եւ քո շների լեզուն թշնամիներիցն իր բաժինը ունենայ։
24 Տեսան քո գնացքը, ով Աստուած. իմ Աստուծոյ իմ թագաւորի գնացքը սրբութեան մէջ։
25 Առաջ երգիչները գնացին, յետոյ նուագածուները՝ թմբուկ ածող կոյս աղջիկների մէջտեղը։
26 Ժողովուրդների մէջ օրհնեցէք Տէր Աստուծուն, դուք որ Իսրայէլի աղբիւրից էք։
27 Այնտեղ է՝ փոքր Բենիամինը՝ նորանց տիրապետողը. Յուդայի իշխանները՝ իրանց խումբով. Զաբուղոնի իշխանները, Նեփթաղիմի իշխանները։
28 Քո Աստուածը հաստատուց քո զօրութիւնը. զօրացրու Աստուած, որ մեզ համար արիր։
29 Քո տաճարի համար Երուսաղէմումը Թագաւորները ընծայ կ'բերեն քեզ։
30 Սաստիր եղէգի գազանին, ցուլների ժողովքի՝ ազգերի երինջների հետ. որ երեսի վերայ ընկնեն արծաթի կտորներով. ցրուիր այն ազգերը որ կռիւ են կամենում։
31 Իշխաններ կ'գան Եգիպտոսից. Եթովպացիքն Իրանց ձեռքերը կ'մեկնեն դէպի Աստուած։
32 Ով երկրի թագաւորութիւններ, երգեցէք Աստուծուն, սաղմոս ասեցէք Տիրոջը. (Սէլա։)
33 Նորան՝ որ յաւիտենից նստում է երկինքների երկնքի վերայ. ահա Իր ձայնով զօրաւոր ձայն կ'տայ։
34 Զօրութիւն տուէք Աստուծուն. նորա մեծ փառաւորութիւնը Իսրայէլի վերայ, եւ նորա զօրութիւնը ամպերի մէջ է։
35 Զարմանալի ես քո սրբութեան տեղումը, ով Աստուած՝ Իսրայէլի Աստուածը. նա զօրութիւն եւ կարողութիւն է տալիս ժողովրդին. օրհնեալ է Աստուած։

ՍԱՂ. ԿԹ

Տիրոյ ծառան դաւն չարչարանքներում։

Երգողների գլխաւորին. Շօշանիմի վերայ. Դաւիթի Սղմ։

1 Ապրեցրու ինձ, ով Աստուած, որովհետեւ ջուրերն մինչեւ իմ անձը հասան։
2 Խրուեցայ տիղմի մէջ որ յատակ չ'ունի. ջրերի խոր տեղը մտայ, եւ պատյանները ինձ կուլ են տալիս։
3 Յոգնած եմ իմ ազաղակելուից. կոկորդս ցամաքեց, Աչքերս նուազեցան՝ Աստուծուն մտիկ տալով։
4 Իմ գլխի մազերիցը չատացան ինձ

ա Օր. ժբ. 5, ի Օր. ιγ. 2. գ Թագ. գ. 16, 17. Եփր. գ. 8. Երբ. ժբ. 22. Յայտ. բ. 16. դ Գոր. ա. 9. Եփես. գ. 8. ե Գոս. ե. 12. զ Գոր. բ. 33. է — Տիմ. ա. 13. ը Սաղ. հբ. 60. թ Օր. լբ. 39. Առակ. գ. 23. Յայտ. ա. 18. ժ. 1. ի Սաղ. ճժ. 6. Եփր. գ. 13. լ Սաղ. ϡե. 23. խ — Թագ. իս. 33. ծ — Նե. ժգ. 23. կ Սաղ. ϡբ. 10. հ Թագ. իս. 19. ձ Սաղ. ϡբ. 8. ժե. 16. ղ Սաղ. իե. 5. ճ Օր. լգ. 28. Առակ. ե. 16. Նս. իբ. 1. մ — Թագ. բ. 21. յ Թագ. ժ. 10, 24, 25. ն Մն. լբ. 23. Սաղ. հբ. 10. շ Նե. իգ. 11. Նս. ի. 16, 17. ո Սաղ. իբ. 12. չ Սաղ. բբ. 2, 6. պ Նս. իգ. 19, 21. իգ. 3. ջ — Սաղ. հբ. 9. Նս. իե. 14. Դոր. բ. 27. ռ Սաղ. իգ. 20. Տես Սափ. գ. 10. ս Սաղ. ժբ. 19. ժգ. 3. տ Սաղ. իբ. 3 եւլն. ւ Սաղ. իբ. 1. ւյ Սաղ. իե. 5, 6. իզ. 5. ւռ Սաղ. իե. 4. կե. 5. իզ. 5. իհ. 12.

Կթ

* Սաղ. իե. վերջաբերը. — Սաղ. իս. 3. ֆ Սաղ. գ. 6. ֆ Տես բ Օր. իբ. 32. Սաղ. ճյբ. 123. Նս. լբ. 14. ֆֆ Սաղ. լե. 19. Սափ. ժե. 25.

զուր տեղը ատողները. զօրաւոր են ինձ կորցնել ուզող թշնամիներս. ինչ որ չեմ յափշտակել՝ նա պէտք է վճարեմ։
5 Ով Աստուած, դու գիտես իմ յիմարութիւնը. եւ իմ յանցանքները քեզանից ծածկուած չեն։
6 Թող ինձ համար չ'ամաչեն նորանք՝ որ քեզ սպասում են, ով Տէր՝ Զօրաց Տէր. Թող ինձ համար ամօթ չլինին քեզ խնդրողները, ով Իսրայէլի Աստուած։
7 Որովհետեւ ես քեզ համբերում եմ նախատինքի. ամօթը ծածկում է իմ երեսը։
8 Օտար եղայ իմ եղբայրներին եւ անծանօթ՝ իմ մօր որդկանցը։
9 Որովհետեւ քո տան նախանձը կերաւ ինձ, եւ քեզ նախատինք տուողների նախատինքներն ինձ վերայ ընկան։
10 Լաց եմ լինում, իմ անձը ծոմ է պահում. եւ նախատինք է լինում ինձ։
11 Ես իմ հանդերձը քուրձ չինեցի, նրանց եղայ նորանց։
12 Դռներումը նստողները զրոյց են անում ինձ վերայ. եւ խարեցնող խմիչքներ խմողների խաղն եմ ը--ել։
13 Բայց ես աղօթք եմ անում քեզ, ով Տէր, հընդունելի ժամանակում. ով Աստուած, քո առատ ողորմութեան համար լսիր ինձ քո փրկութեան ճշմարտութիւնովը։
14 Ապրեցրու ինձ ցեխից որ չ'խաղում. Թող փրկուիմ հինձ ատողներից եւ խոր ջրերից։
15 Թող ջրերի պոռոքները չ'յափշտակեն ինձ, եւ անդունդը կուլ չ'տայ ինձ. եւ հորն էլ բերանը չ'խփէ ինձ վերայ։
16 Լսիր ինձ, Տէր, Ողորմելիութիւնը. քո քաղցրութիւնը. քո չատ ողորմութեան պէս հնայիր ինձ վերայ։
17 Եւ հքո երեսը ետ մի դարձներ քո ծառայից. որովհետեւ նեղութեան մէջ եմ ես. չուտով լսիր ինձ։
18 Մօտեցիր իմ անձին, փրկիր նորան. իմ թշնամիների համար ապրեցրու ինձ։
19 Դու գիտես հիմ նախատինքը եւ իմ ամօթը եւ իմ խայտառակութիւնը. իմ ամեն նեղացնողներն քո առաջին են։
20 Նախատինքը կոտրեց իմ սիրտը՝ եւ ես հիւանդ եղայ. Դառակցութեան սպասեցի՝ բայց չ'կար. Մխիթարիչների՝ բայց չեմ գտնում։
21 Եւ կերակուրիս մէջ թոյն են դընում. եւ ծարաւութեանս մէջ քացախ են խմեցնում ինձ։
22 Նորանց սեղանը իրանց առաջին՝ որոգայթ, եւ յաջողութեան տեղ վարմ դառնայ.
23 Նորանց աչքերը խաւարուին որ չ'տեսանեն. եւ նորանց մէջքը միշտ դողացրու։
24 Թափիր նորանց վերայ քո զայրոյթը, եւ քո բարկութեան կրակը հասնէ նորանց վերայ։
25 Նորանց բնակարանն աւերակ լինի, եւ նորանց տներումը բնակող չլինի։
26 Որովհետեւ հալածում են նորան որ դու զարկեցիր. եւ քո խոցուածների ցաւերի համար պատմութիւն են անում։
27 Մի եղք դիր նորանց մեղքի վերայ, որ քո արդարութեանը չ'հասնեն։
28 Կենդանց գրքից ջնջուին նորանք, եւ արդարների հետ չ'գրուին։
29 Բայց ես աղքատ եւ ցաւով լիքն եմ. ով Աստուած, Թող քո փրկութիւնը պաշտպանէ ինձ։
30 Ես կ'գովեմ Աստուծոյ անունը երգով. եւ կ'փառաբանեմ նորան գոհութեամբ,
31 Եւ այս աւելի հաճոյ կ'լինի Տիրոջը քան պարարտ եզը՝ Եղջիւրաւորը եւ կճղակաւորը։

Ա Սամ. լ. 11։ Ես. ծգ. 3։ Յովէլ. ա. 11։ է. 5։
Ա Սամ. ԻԴ. 139։ Յովէլ. բ. 17։
Ա Տես Սամ. ԻԲ. 30։ Հռովմ. ժե. 3։
Բ Սամ. լե. 13, 14։
Ե Գ Թագ. ը. 7։ Ցաւ ժէ. 6։
Ծնոր լ. 9։ Սամ. լե. 15, 16։
Ի Ես. խԲ. 8։ ծե. 6։ ը Կոր. գ. 2։
Ի Սամ. ճԳ. 7։ Հոբ. 1, 2։
Ի Թես. ժգ. 33։
Ի Սամ. կգ. 3։ ճԲ. 21։
Լ Սամ. խե. 16։ ժգ. 16։
Ճ Սամ. խե. 9։ ճբ. 2։
Յ Սամ. իբ. 6, 7։ Ես. ծգ. 3։ Երբ. ծբ. 2։
Ղ Սամ. ճԵր. 4։ Ես. կգ. 8։
Ծ Ցաւ ժգ. 2։

Մ Սամ. իե. 34, 48։ Սաղ. ծե. 23։ Ղուկ. իգ. 36։ Յովէլ. ժբ. 19։
Յ Հռովմ. ժ. 9, 10։
Ն Ես. գ. 9, 10։ Մատ. ժգ. 14։ Յովէլ. ժբ. 39, 40։ Հռովմ. ժ. 10։ բ Կոր. գ. 14։
Ս Թես. բ. 16։
Մատ. իգ. 38։ Գործ. ա. 20։
Ջ Ես. Ցե. իբ. 9։ Զաք. ժ. 15։
Ղ Ես. ծգ. 4։
Ք Հռովմ. ա. 28։
Ես. իգ. 10։ Հռովմ. բ. 31։
Ես. լբ. 33։ Փիլիպ. գ. 2։
Ցաւ. գ. 5։ ծգ. 8։
Կամ՝ կենդանեաց
Ա Սամ. իբ. 7։
Գ Սամ. ծ. 13, 14, 23։

32 †Թեղեները կ'տեսնեն՝ կ'ուրախանան. †ով Աստուծուն խնդրողներ, ձեր սիրտը կենդանանայ։
33 Որովհետեւ Տէրը լսում է խեղճերին, եւ *իր գերիներին չէ անարգում։
34 †Թող գովեն նորան երկինքն ու երկիրը. ծովերը եւ *նորանց մէջ բոլոր զեռացողները։
35 *Որովհետեւ Տէրը կ'փրկէ Սիօնը եւ Յուդայի քաղաքները կ'շինէ. եւ կ'բնակուեն այնտեղ եւ կ'ժառանգեն նորան։
36 Եւ †ծառաների զաւակները կ'վայելեն նորան, եւ նորա անունը սիրողները կ'բնակուեն նորանում։

ՍԱՂ· Հ

Նպատակ է որ Աստուած ազատէ իր ընտրեալները.

*Երգողների գլխաւորին. Դաւիթի (Սաղմոս) *յիշատակի համար։*

1 †Ով Աստուած, չուտ արա որ ինձ փրկես. Տէր, որ ինձ օգնես։
2 †Թող ամաչեն եւ ամօթ լինեն իմ անձը խնդրողները. Թող ետ դառնան եւ ամօթ լինեն ինձ չար ուզողները։
3 †Թող իրանց ամօթովը ետ դառնան նորանք, որ ինձ ասում են՝ Վահ վահ։
4 Թող ցնծան եւ ուրախանան քեզանով բոլոր քեզ խնդրողները, եւ քո փրկութիւնը սիրողները միշտ ասեն. Աստուած մեծանայ։
5 †Բայց ես աղքատ եմ եւ անանկ, ով Աստուած, *չուտով հասիր ինձ մօտ. դու ես իմ օգնականն ու փրկիչը, Տէր, մի ուշանար։

ՍԱՂ· ՀԱ

Նպատակ է Աստուծոյ շնորհքը ծերանալու ժամանակին.

1 Ով Տէր, *ես քեզ եմ յուսացած՝ Թող չ'ամաչեմ յաւիտեան։
2 †Ձեռ արդարութիւնովդ ապրեցրու եւ ազատիր ինձ. խոնարհեցրու քո

† Սաղ. լդ. 3,
2 Սաղ. իբ. 26,
– Եբեռ. գ. 1. Տես Սաղ. կբ. 5.
† Սաղ. ղղ. 11. ղբ. 7. ճխբ. 1. Եբ. Խգ. 33. ԽՔ. 13.
† Ես. ծե. 12.
* Սաղ. ծա. 18. Ես. Խգ. 26.
† Սաղ. ճբ. 28.

Հ
* Սաղ. լբ. վերնագիրը.
– Սաղ. ի. 13—17. Հա. 12.
† Սաղ. լծ. 4, 26.
† Սաղ. ի. 15.
† Սաղ. ի. 17.
† Սաղ. ճեա. 1.

ՀԱ
– Սաղ. իե. 2, 3. ը. 1.
† Սաղ. ը. 1.
† Սաղ. ը. 2, 3.
† Սաղ. ճի. 1, 4.
† Երեմ. ծգ. 8. Ժէ. 7, 13, 17. ծ. 7. = Ճխե. ա. 1.
‡ Սաղ. իբ. 9, 10. Ես. Խգ. 3. † Եւ. ը. 18. Զաք. գ. 8. = Սոր. գ. 9.
‡ Սաղ. իե. 1. Մաթ. իե. 1.
† Սաղ. իբ. 11, 19. լե. 22.
† Սաղ. լե. 4, 26. ի. 14. ճ. 2.
† Սաղ. լե. 28.
‡ Սաղ. ի. 8. ճլբ. 17, 18.

46 Ես կ'գամ Տէր Աստուծոյ զօրութիւնովը. ես կ'յիշեմ մինակ քո արդարութիւնը։
47 Ով Աստուած, դու սովորեցրիր ինձ իմ մանկութիւնիցը, եւ մինչեւ հիմա պատմում եմ քո հրաշքները։
48 Եւ հիմա մինչեւ իմ ծերութիւնը եւ ալեւորութիւնը մի թողիր ինձ, ով Աստուած. մինչեւ որ քո բազուկը պատմեմ յաջորդ սերունդին եւ քո զօրութիւնը բոլոր եկողներին։
49 Եւ Էքո արդարութիւնը, ով Աստուած, մինչեւ բարձրն է Ծոր դու մեծամեծ բաներ արիր. ով Աստուած, ո՞վ է քեզ նման։
20 Դու որ նեղութիւններ եւ չարչարանք ցոյց տուիր ինձ. դարձեալ կենդանի ես անում ինձ՝ եւ երկրի անդունդիցը դարձեալ հանում ես ինձ։
21 Դու չատացնում ես իմ մեծութիւնը, եւ դարձեալ մխիթարում ես ինձ։
22 Ես կ'գոհանամ քեզանից, ով Աստուած, Նուագարանով քո ճշմարտութեանը համար. սաղմոս կ'ասեմ քեզ քնարով, Ով Իսրայէլի Սուրբդ։
23 Իմ շրթունքները կ'ցնծան՝ երբոր սաղմոս ասեմ քեզ. եւ Իմ անձը՝ որ դու փրկեցիր։
24 Եւ Իմ լեզուն էլ ամէն օր կ'խօսի քո արդարութեանը համար, որովհետեւ ամաչեցին եւ ամօթ եղան ինձ չար ուզողները։

ՍԱՂ. ՀԲ

Խաղաղութեան թագաւորի եւ Նոր թագաւորութեան գովասանքը։

*Սողոմոնի (Սաղմոս)։

1 Ով Աստուած, քո իրաւունքները թագաւորին տուր, եւ քո արդարութիւնը թագաւորի որդիին։
2 Նա քո ժողովրդին դատէ արդարութիւնով. եւ քո խեղճերին իրաւունքով։
3 Սարերը խաղաղութիւն բուսացնեն ժողովրդի համար եւ բլուրները՝ արդարութիւնով լցուին։
4 Նա իրաւունք անէ ժողովրդի աղքատներին. խեղճերի որդիքը փրկէ եւ դրկողներին ջարդէ.
5 վախենան քեզանից Քանի որ արեւը կ'լայ, եւ լուսնի առաջին՝ ազգից մինչեւ ազգ։
6 Իվայր գայ ինչպէս անձրեւ հնձած խոտի վերայ. Ինչպէս չաղ՝ որ ոռոգում է երկիրը։
7 Նորա օրերումը ծաղկի արդարը. եւ Էյատ խաղաղութիւն՝ մինչեւ որ լուսին էլ չ'լինի։
8 Եւ նա տիրապետէ ծովիցը մինչեւ ծով. եւ Գետիցը մինչեւ երկրի ծայրերը։
9 Նորա առաջին խոնարհուին անապատում բնակողները, եւ նորա թշնամիները փոշի լիզեն։
10 Թարսիսի եւ կղզիների թագաւորներն բնծայ մատուցանեն. Շեբայի եւ Սաբայի թագաւորներն պարգեւ բերեն։
11 Եւ Եամեն թագաւորները երկրպագութիւն տան նորան. ամեն ազգերը ծառայեն նորան։
12 Որովհետեւ նա կ'փրկէ խեղճին որ Հաղաղակում է, եւ աղքատին՝ որ օգնական չ'ունի։
13 Նա կ'խղճայ տկարին եւ խեղճին, եւ խեղճերի անձերը կ'ապրեցնէ։
14 Նենգութիւնից եւ բռնութիւնից կը փրկէ նորանց անձերը. եւ Նորանց արիւնը պատուական կ'լինի նորա առաջին։
15 Եւ նա կ'ապրի եւ կ'տան նորան Շեբայի ոսկիիցը. եւ աղօթք կ'անեն նորա համար ամեն ժամանակ. ամեն օր կ'օրհնեն նորան։
16 Ցորենի առատութիւն կ'լինի երկրի մէջ սարերի գլուխների վերայ. Նորա պտուղը կ'շարժուի ինչպէս Լիբանան

Ի Սաղ. լգ. 3, 6է. 10։
Ի Սաղ. ճիգ. 2։ Ղուկ. ա. 49։
Ի Եր. 46. 11։ Սաղ. լէ. 10. Ձգ. 8։ ՀԲ. 6, 8։
Հ Սաղ. կ. 3։
Յ Սաղ. 2. 18։ Ելը. 7. Հիպ. 11։ Ովս. գ. 2։ Տես Ամր. գ. 2։
Ը Սաղ. լգ. 2։ Ձա. 2. ՂԲ. 3. Հիպ. 9։ Հիպ. 3։ Եհ. 3։
Թ Քոպ. ՀԲ. 22։ Սաղ. Հը. 41։ ՀԲ. 18։ Եա. կ. 9։
Ժ Սաղ. ՀԿ. 2։ Ղուկ. ա. 49։
Ժ Սաղ. լգ. 22։ Հգ. 4։
Ժ Սաղ. լէ. 28։ Հմր. 8, 18։

ՀԲ

* Սաղ. ՀԱԿ. վերնագիրը։
Ա Ձա. 3, 4։ ԼԲ. 1։
Բ Սաղ. կե. 12։ Հե. 10։ Ժգ. 4, 6։ Յովհ. ԺԲ. 31։ Գ Քոպ. գ. 18։ Տես ԼԲ. 17։
Գ Եա. Ժա. 4։
Դ Սաղ. ՀԲ. 36, 37։ Երեմ. լա. 35, 36։
Ե Քոպ. իգ. 4։ Ովս. գ. 3։ Ամվ. է. 1։
Զ Օր. լբ. 2։ Սաղ. կե. 10։ Ե Եա. բ. 4։ Դան. բ. 44։ Ղուկ. ա. 33։
Է Ել. իգ. 31։ գ Քոպ. գ. 21։ 21։ Սաղ. ը. 9։ Ա. 11։ ՀԲ. 23։ Ես. Ժ. 1։ Ձաք. իբ. 12։
Ը Սաղ. ՀԲ. 12։ Ես. Իէ. 13։
Թ Սաղ. Հգ. 14։ Տես Եա. Իէ. 13։
Ժ Քոպ. Ե. 10։ Ժ. 10։ ը Սեն. ը. 21։ Սաղ. խե. 13։ կը. 29։ Եա. Իբ. 7. Ի. 9։
Ժ Եա. Իբ. 22, 23։
Ժ Ձաք. իբ. 12։
Ի Սաղ. Ժգ. 15։

նը. եւ քաղաքիցը ի՛ծադկին ինչպէս
երկրի խոտ։
47 Ո՛նորա անունը կ՛լինի յաւիտեան.
դեւ քանի որ արեգակը կ՛ներայ. նորա
անունը կ՛մնայ, հեւ կ՛օրհնուին նո-
րանով. Յամին հեթանոսները երանի
կ՛տան նորան։
48 Ե՛Օրհնեալ է Տէր Աստուած՝ Իսրա-
յէլի Աստուածը. որ միմիակ նա է
հրաշք անող։
49 Եւ ՛օրհնեալ է նորա փառաւոր ա-
նունը յաւիտեան. եւ ՛լիցի ամէն եր-
կիր լցուի նորա փառքովը. Յամէն եւ
ամէն։
20 Վերջացան Յեսսէի որդի՝ Դաւիթի
աղօթքները։

ՍԱՂ. ՀԳ.

Աստուծոյ յաղթութիւնը անհնարով զօրութեա-
քին։

*Ասափի Սաղմոս։

1 Իրաւի որ Աստուած բարի է Իսրա-
յէլի համար՝ սրտով ուղիղների համար։
2 Եւ քիչ էր մնացել որ ոտներս ծրո-
ւէին, եւ բան չէր մնացել որ դնացքս
սահէր.
3 Ո՞րովհետեւ նախանձով լցուեցայ
հպարտների վերայ՝ ամբարիշտների
խաղաղութիւնը տեսնելիս։
4 Որովհետեւ նորանք ցաւ չ՛ունին
մինչեւ իրանց մահը. եւ նորանց մար-
մինը փափուկ է։
5 Ի՞նորանք մարդի նեղութեան մէջ
չեն, եւ ուրիշ մարդկանց հետ չեն
տանջվում։
6 Սորա համար ամբարտաւանութիւ-
նը վզանոցի պէս պատում է նորանց.
եւ Ի՞րնութիւնը զարդարանքի պէս
ծածկում է նորանց։
7 Ի՞նորանց աչքերը պարարտութիւ-
նից դուրս են գալիս, Ի՞նոնց սրտի խոր-
հուրդների պէս են կենցաղավարվում։
8 Ծիծաղում են եւ Ի՞նարութիւնով
բռնութիւն խօսում. Ի՞բարձրից են
խօսում։
9 Իրանց բերանը Ի՞երկնքումն են դը-
նում. բայց նորանց լեզուն երկրի
մէջ է ման գալիս։
10 Սորա համար նորա ժողովուրդը
այստեղ է դառնում, Հեւ լիութիւնով
ջուր են քամում իրանց համար։
11 Եւ ասում են. Ի՞Աստուած ինչպէս
դիտէ, եւ դիտութիւն կայ Բարձրե-
լոյն մօտ։
12 Ահա սորանք են ամբարիշտները որ
յաջողակ են աշխարհումս, եւ աւե-
լացնում են հարստութիւնը։
13 Իրաւի որ իմ սիրտս զուր տեղն
եմ արդում եւ իմ ձեռքերը սրբու-
թիւնով լուանում։
14 Եւ ամեն օր տանջվում եմ եւ խր-
բատվում՝ ամեն առաւօտ։
15 Եթէ ասէի թէ ես էլ նորանց նման
կ՛խօսիմ. ահա քո որդկանց ազգին
նենդութիւն կ՛անէի։
16 Ո՛ւղ ես միտք արի որ իմանամ այս.
սակայն դժուար էր իմ աչքերի առա-
ջին.
17 Մինչեւ որ Աստուծոյ սրբութեան
տեղը մտայ եւ Ի՞նորանց վերջն իմացայ։
18 Իրաւի որ Ի՞զուր նորանց հնչտ սա-
հելու տեղ ես դնում, կործանուելու
մէջ ես դցում նորանց։
19 Ի՞նչպէս յանկարծակի փչանում՝
սառակվում՝ կորչում են զարհուրան-
քով։
20 Ի՞նչպէս երազն է զարթնելուց յե-
տոյ. Ո՛Դէ՛ր դու, Տէր, զարթնելիս
կ՛անարգես նորանց պատկերը։
21 Երբոր դառն ցաւեցաւ իմ սիրտը,
եւ իմ երիկամունքներիցը խոցուեցայ.
22 Ա՛յն ժամանակ հես չիմար եղայ եւ
չ՛իմացայ. Ի՞նդէ՛ անասուն եղայ քո
առաջին։
23 Բայց միշտ քեզ հետ եմ. դու իմ
աջ ձեռքիցը բռնեցիր։
24 Ի՞դու առաջնորդում ես ինձ քո խոր-
հրդովը, եւ վերջը փառքով կ՛ընդու-
նես ինձ։

ա Տես գ Թագ. գ. 20.
բ Սաղ. ՀՔ. 36.
գ Նե. Ժբ. 3. Իր. 18. Երեմ. գ. 2.
դ Ելեկ. ա. 18.
ե Սե. ՀՔ. 10. Սաղ. խա. 13. Ես. 49.
զ Ել. ԺՀ. 11. Սաղ. Հե. 11.
է Ել. ա Տես Ռոր Ք. 8.
ը Ելեմ. Ք. 5.
թ Ես. Ժգ. 21.
ժ Տես Սաղ. խա. 13.

ՀԴ

* Սաղ. Ծ. վերնագիրը.
ա Ռոր խա. 7. Սաղ. չէ. 1.
բ Ռոր խա. 6 եւն.
գ Սաղ. ՀԲ. 18.
դ Ռոր. ԺԵ. 27. Սաղ. ԺՀ. 10.

ե Ես. Ք. 3.
զ Ես. Ժգ. 21.
է Սաղ. Ծ. 6. Ես. ԽԹ. 13.
ը Սաղ. Հե. 8.
թ Ռոր իր. 13. Սաղ. Ժ. 11. ղդ. 7.
ժ Ռոր խա. 15. ՀԶ. 9. ԸԵ. 3. Սաղ. գ. 11.
ի Սաղ. իդ. 6.
լ Ծոզ. Բ. 17.
խ Սաղ. չէ. 38.
ծ Սաղ. չԵ. 6.
կ Սաղ. զբ. 6. Առակ. լ. 2.
հ Սաղ. ԱԲ. 8. Ես. Ծբ. 9.

25 Ո՞վ ունիմ ես երկինքում, եւ քեզանից ջոկ քո՛ չեմ ուզում երկրի վերայ։
26 Թէեւ մարմինս ու սիրտս մաշուին. Աստուած յաւիտեան իմ սրտի ոյժն ու իմ բաժինն է։
27 Որովհետեւ հեռացողները կ'կորչեն. դու կ'սատկեցնես բոլոր քեզ դէմ նշնացողին։
28 Բայց ինձ համար բարի է որ մօտենամ Աստուծուն. իմ յոյսը Տէր Աստուծոյ վերայ եմ դնում, որ ըո՛ւ ամէն գործքերը պատմեմ։

ՍԱՂ. ՀԴ

Սրբարանի քաջայմուքի ժամանակ գնուածքան աղօթք.

Ասափի երգ։

1 Ով Աստուած, ո՞ւնչու ես մեզ բոլորովին մերժում. էքո բարկութիւնը բորբոքվում է էքո արօտի ոչխարների վերայ։
2 Յիշիր քո ժողովրդին որ առացար սկզբիցը. փրկեցիր, ու քեզ ժառանգութեան վիճակ լինի, այս Սիօնի սարը որ նորանում բնակուած ես։
3 Բարձրացրու քո քայլերը մշտական աւերմունքների վերայ. թշնամին բոլորն ապականեց սրբութեան տեղումը։
4 Ուր հակառակորդները գոռում են ժողովարանիդ մէջ. Իրանց նշանները նշանների տեղ են դնում։
5 Նա երեւում է ինչպէս մի կացին բարձրացնող անտառի ծառերի վերայ։
6 Եւ հիմա նորա ամէն քանդակածործ զարդարանքը կոտրատեցին կացիններով եւ մուրճերով։
7 Հրակէ գցեցին քո սրբարանի մէջ, գետնի տալով պղծեցին քո անունի բնակարանը։
8 Իրանց սրտերումն ասացին. Սրբանց ամէնը միասին կորցնենք. այրեցին Աստուծոյ ամէն ժողովարանները երկրի մէջ։
9 Մեր նշանները չենք տեսնում. Էլ մարգարէ չկայ. եւ մեզ մօտ մէկ գիտացող չկայ. մինչեւ ե՞րբ։
10 Ով Աստուած, մինչեւ ե՞րբ է նախատելու նեղացնողը. մի՞թէ թշնամին պիտի բոլորովին անարգէ քո անունը։
11 Ի՞նչու ես ետ դարձնում ձեռքդ եւ աջդ. հանիր ծոցիդ, կորցրու նորանց։
12 Բայց Աստուած է իմ թագաւորը սկզբիցը որ փրկութիւններ արաւ երկրի մէջ։
13 Դու ծովը պատառեցիր քո զօրութիւնովը, վիշապների գլուխները փշրեցիր ջրերի մէջ։
14 Դու ջարդեցիր Լեւիաթանի գլուխները. Նորան կերակուր տուիր ժողովրդին անապատումը։
15 Դու աղբիւրներ եւ առուներ բղխեցրիր. դու սաստիկ գետեր ցամաքեցրիր։
16 Քոնն է ցերեկը եւ քոնն է գիշերը. դու պատրաստեցիր լուսաւորները եւ արեգակը։
17 Դու հաստատեցիր երկրի ամէն սահմանները. Դու ստեղծեցիր ամառը եւ ձմեռը։
18 Ապա մի՞տքդ բեր այս՝ որ թշնամին նախատինք է տալիս Տիրոջը. եւ ի՞մար ազգը անարգում է քո անունը։
19 Ուր տատրակի անձր մի մատնիր գազանին. քո աղքատների կեանքը մի՞ մոռանար խապար։
20 Ընայիր ի՛ ուխտի վերայ, որովհետեւ երկրի խաւար տեղերը անօրէնութեան բնակարաններով լցուած են։
21 Թող խեղճը ետ չդառնայ ամօթով. Թող խեղճը եւ աղքատը օրհնեն քո անունը։
22 Վեր կաց, ով Աստուած, դատիր

ՀՓիլ. գ. 8.
ՀՍաղ. ԼԳ. 3. ԺԱ. 81, 82.
ՀՍաղ. ԺԹ. 3. ԺԱ. 57.
ՀՍաղ. ԺԱ. 138.
ՀՆե. ԻԳ. 15. Թաս. Ժ. 30. Ամ. Գ. 4.
ՀՍաղ. Ժ. 22.
ՀՍաղ. ԺԷ. 22. ԺԱ. 17. ՀՂ
ՀՍաղ. Խգ. 9. Է. 1, 10. ՀՓ. 1, 5.
ՀՐ Օր. ԻՔ. 30. Սաղ. Հ. 4.
ՀՍաղ. ՀՔ. 13. Ե. 3.
ՀԵս. Ժ. 16. Ր Օր. Ք. 29.
ՀՐ Օր. ԻԶ. 9. Եբեր. Ժ. 16.
ՀՍղՐ Բ. 7.
ՀԴան. Զ. 27. Մատ. Խգ. 15.
ՀՐ Թագ. Գ. 18, 29, 32, 35.
ՀՐ Թագ. ԻԵ. 9.
ՀՍաղ. ՀՔ. 39.
ՀՍաղ. Ժգ. 4.
ՀՐ Թագ. Գ. 1. ՈՂՐ Բ. 9. Եզեկ. Է. 26. Ամաւ. Ը. 11.
ՀՈՂՐ Բ. 3.
ՀՍաղ. Խգ. 4.
ՀԵզ. Ժգ. 21.
ՀԵս. Ծա. 9. Եզեկ. ԻՔ. 3. ԻԶ. 2.
ՀԹես. Ժգ. 9.
ՀՍաղ. ՀՐ. 9. Ես. Խգ. 13.
ՀԵզ. ԺԷ. 6. Թաս. Ի. 11. Սաղ. ՀԵ. 41.
ՀՍԵ. Ա. 5, 16.
ՀՐ Օր. ԼՐ. 8. Դտ. ԺԷ. 26.
ՀՆե. Ը. 22.
ՀՅաս. Ժգ. 19. ԺԸ. 8. Ամաւ. ՀՔ. 8.
ՀԼՈՂ Բ. 14.
ՀՍաղ. ԿԸ. 10.
ՀԵՍ. ԺԷ. 7, 8. ՂԱ. Խ. 44. 45. Սաղ. ՀՁ. 45.

քո դատաստանը. 23 Ի՞նչպէս այն նախանձները, որ յիմարն ամեն օր քեզ վերայ է դնում։
23 Մի մոռանար քո թշնամիների ձայնը եւ քեզ դէմ վեր կացածների խռովութիւնը, որ ամեն ժամանակ բարձրանում է։

ՍԱՂ. ՀԸ

Դոհանում է որ Աստուած դատաստան է անում ամբարիշտին։

Երգողների գլխաւորին. *Մի ապականիր Եղեռնէ. Ասաֆի Սաղմոս. Երգ։

1 Գոհանում ենք քեզանից, ով Աստուած, գոհանում ենք, եւ քո անունը մօտ է. քո հրաշքները պատմում են։
2 Երբոր պատշաճ ժամանակ կ'ունենամ, ուղիղ կ'դատեմ ես։
3 Երկիրը եւ նորա ամեն բնակիչները մայուեցան. ես նորա սիւները կ'հաստատեմ։ (Սէլա։)
4 Ասեցի յիմարներին. Յիմարութիւն մի գործէք. եւ ամբարիշտներին. Եղջիւր մի բարձրացնէք.
5 Ձեր եղջիւրը դէպի բարձրը մի բարձրացնէք. հաստ վզով մի խօսիք։
6 Որովհետեւ բարձրանալը ոչ արեւելքից է եւ ոչ արեւմտքից՝ եւ ոչ անապատից։
7 Բայց Աստուած է դատաւոր. նորան խոնարհեցնում է եւ նորան բարձրացնում։
8 Որովհետեւ բաժակ կայ Տիրոջ ձեռքումը. եւ գինին պղտորութիւնով լցուած եփում է. եւ նա թափում է նորանից. բայց իրաւի երկրի ամեն ամբարիշտները նորա մրուրները պիտի քամեն՝ խմեն։
9 Բայց ես յաւիտեան կ'պատմեմ. սաղմոս կ'ասեմ Յակոբի Աստուծուն։
10 Եւ ամբարիշտների ամեն եղջիւրները կ'փշրեմ. Արդարների եղջիւրները կ'բարձրանան։

ՍԱՂ. ՀՋ

Երկրային դատաւորի գովասանքը։

Երգողների գլխաւորին. Նկինօթով. Ասաֆի Սաղմոս. Երգ։

1 Աստուած յայտնի է Յուդայի մէջ. նորա անունը մեծ է Իսրայէլի մէջ։
2 Եւ Սաղէմի մէջ է նորա խորանը. եւ նորա բնակարանը՝ Սիօնի մէջ.
3 Անդ նա փշրեց աղեղի թռչող նետերը՝ վահանը, սուրը եւ կռիւը։ (Սէլա։)
4 Դու լուսաւոր ես՝ աւելի փառաւոր քան յափշտակութեան սարերը։
5 Սրտով զօրաւորները աւար եղան. քնացին իրանց քնով. եւ զօրութեան ամեն մարդիկը չ'գտան իրանց ձեռքերը։
6 Ով Յակոբի Աստուած, քո սաստելուցը քնով թմրեցան կառքերը եւ ձիանքը։
7 Դու ահաւոր ես, եւ Տէր, ո՞վ կը կանգնի քո առաջին քո բարկութեան ժամանակին։
8 Դու երկնքից լսել ես տալիս դատաստանը. երկիրը վախենում է եւ լուռ կենում,
9 երբոր Աստուած վեր է կենում դատաստան անելու որ երկրի ամեն խեղճերը փրկէ։ (Սէլա։)
10 Որովհետեւ մարդկանց բարկութիւնը քեզ համար փառք կ'գառնայ. աւելորդ բարկութիւնը գօտի պէս կ'կապես։
11 Ուխտ դրէք եւ կատարեցէք ձեր Տէր Աստուծուն. Համբերք՝ որ նորա չորս կողմանի են, Թող ընծայ բերեն Ահաւորին։
12 Որ նա կոտրում է իշխանների հոգին. եւ Ահաւոր է երկրի թագաւորների վերայ։

–Սաղ. ձբ. 51.

ՀԸ

* Սաղ. ծէ. վերնագիրը.
–Ձ–բ. ա. 21.
բՍաղ. ծ. 6, ծբ. 11.
գ– Թ–գ. բ. 7։ Դան. բ. 21.
դՍար խա. 20. Սաղ. կ. 3. Եզեկ. իե. 15. Յայտ. ժգ. 10. Յեր. կբ. 19.
եՍաղ. ծ. 9. Եբեմ. խը. 25.
զՍաղ. ձբ. 17. Ժխը. 14։

ՀՋ

–Սաղ. խը. 1 եէ։
բՍաղ. խգ. 9. Եզեկ. լբ. 9։
գ Եզեկ. լբ. 12, 13. լբ. 4.
դՍաղ. ծգ. 3. Եբեմ. ծա. 39. Եզ. ի. 1, 21. Եզեկ. լբ. 20. Նաւ. բ. 13. Զ–բ. ծբ. 4.
եՆաւ. ա. 6.
զԵզեկ. լբ. 20.
էը Մն. ի. 29, 30.
ըՍաղ. բ. 7–9. Հբ. 4. Հե. 7. Հէ. բ. 16. Սաղ. կե. 7.
թՅեր. ծ. 4, 5, 6.
իՅոթ. ե. 4, 5, 6. ւը Մն. լբ. 22, 23. Սաղ. կբ. 29. ձբ. 7.
խՍաղ. կբ. 39.

ՍԱՂ. ՀԱ

Հառաջաբան է նկարագրութեան ժամանակաց եւ յիշատակաց Աստուծոյ ազգաբնակութեանցն։

Երգողների գլխաւորին. *Իդիթունի վերայ. Ասաֆի Սաղմոս։

1 -Իմ ձայնը դէպի Աստուած է, եւ ես կանչում եմ. եւ իմ ձայնը դէպի Աստուած է, եւ նա կ'լսէ ինձ։
2 Իմ նեղութեան օրուանը Տիրոջն եմ ինդրում. իմ վէրքը գիշերուայ մէջ անդադար է եւ չէ թուլանում. իմ անձը չէ կամենում մխիթարուիլ։
3 Յիշում եմ Տիրոջը եւ անհանգիստ եմ. միտք եմ անում եւ Հոգիս նուաղում է. (Սէլա։)
4 Իմ աչքերի արեւանանդները բռնած են պահում. խռովուած եմ եւ չեմ կարող խօսիլ։
5 Մտածում եմ առաջուան օրերը՝ յաւիտենից եղած տարիները։
6 Յիշում եմ գիշերուայ Իմ երգերը. խոսում եմ իմ սրտի հետ եւ հոգիս քննութիւն է անում։
7 Մի՞թէ Տէրը յաւիտեան դէն կը դցէ, եւ բայլեա գաղթութիւն չի՞ ցոյց տալ։
8 Մի՞թէ յաւիտեան կ'վերջանայ նորա ողորմութիւնը, Եւ Հրա խօսքը կը պակասի ազգից մինչեւ ազգ։
9 Մի՞թէ մոռացաւ Աստուած էնորհք ցոյց տալ. մի՞թէ բարկութիւնով արգիլից իր ողորմութիւնը։ (Սէլա։)
10 Բայց ես ասում եմ՝ Նա իմ ցաւն է. փոխելը Բարձրեալին ձեռքին է։
11 Յիշում եմ Տիրոջ գործերը. որովհետեւ յիշում եմ քո հրաշքները յաւիտենից։
12 Եւ քննում եմ քո ամէն գործերը, եւ միտք եմ անում քո արածները։
13 Ով Աստուած, քո ճանապարհը սրբութեան մէջ է. Ո՞ր աստուած է մեծ ինչպէս Աստուած։
14 Դու ես Աստուած որ հրաշք ես անում. դու ցոյց տուիր քո զօրութիւնը ժողովուրդների մէջ։
15 Դու քո բազկովը փրկեցիր քո ժողովրդին՝ Յակոբի եւ Յովսէփի որդիները։ (Սէլա։)
16 Տեսան քեզ ջուրերը, ով Աստուած, տեսան քեզ ջուրերը եւ դողացին. եւ անդունդները սարսափեցան։
17 Ամպերը ջուր թափեցին, երկինքները ձայն հանեցին եւ Նրա նետերը գնացին։
18 Քո որոտմունքի զոռոցը Երկինքի պտոյտներում էր. Կայծակնքը լուսաւորեցին աշխարհը. Երկիրը դղրդաց եւ դողաց։
19 Քո ճանապարհը ծովումն էր, եւ Քո չափերը չատ ջրերի մէջ, եւ քո հետքերը չ'յայտնուեցան։
20 Ոչխարի հօտի պէս առաջնորդեցիր քո ժողովրդին Մովսէսի եւ Ահարոնի ձեռովը։

ՍԱՂ. ՀԲ

Տէրը հառաջաբեր է իր անհնազանդ ժողովրդի առաջնորդելիս։

Ասաֆի Երգ։

1 -Ականջ դիր իմ օրէնքին, ով իմ ժողովուրդ, եւ ձեր ականջները խոնարհեցրէք դէպի իմ բերանի խօսքերը։
2 Բաց առակով կ'բանամ բերանս, դուրս կ'բղխեմ խրթին բաներ հին ժամանակներից։
3 Այն որ լսեցինք ու ճանաչեցինք, եւ մեր հայրերը պատմեցին մեզ։
4 Մենք նորանց չենք թաղցնում որդիներից. Եկող սերունդին պատմում ենք Տիրոջ գովասանքը, եւ նորա զօրութիւնքն ու հրաշքները որ արաւ։
5 Նա վկայութիւն հաստատեց Յակոբի մէջ եւ օրէնք դրաւ Իսրայէլի

ՀԱ

* Սաղ. ի. կր. վերնագիրը. -Սաղ. գ. 4։ ‡Սաղ. ե. 13։ ¶ Նա. իգ. 9, 16։ ¤Սաղ. ծ. 15։ ¦ Նա. իգ. 9, 16։ ¤Սաղ. հիգ. 3. հիզ. 4։ Եր Օր. կր. 7. Սաղ. իգ. 1. հիզ. 5. Նա. ծա. 9։ ՀՍաղ. իր. 8։ ԲՍաղ. գ. 4։ ՀՍաղ. հդ. 1։ ԲՍաղ. ձե. 1։ ՃՀառմ. ի. 6։ ԶՆա. իի. 15։ ՀՍաղ. լա. 22։ ԹՍաղ. հիգ. 5։ ՃՆե. ժե. 11։ ՀՆե. ժգ. 6։ ԵՕր. ի. 29։ ՀՆե. ժգ. 21. Ցե. գ. 15, 16։ Սաղ. ձժգ. 3. Ամ. գ. 8 եւն։

ՀԲ

ՃՆե. իր. 15։ Ամ. գ. 11։ ¶Ես՝ տե՛ր մբրկեմ։ ՀՍաղ. գե. 4։ ¤Ո. իգ. 8։ ՃԱմ. գ. 15։ ՀՍաղ. իր. 28։ ՀՆե. ժգ. 28։ ՀՆե. ժգ. 21։ ժգ. 19։ Սաղ. հր. 32. ձ. 1։ Նա. կգ. 11, 12։ Ցե. ժգ. 14

---

‡Սաղ. հգ. վերնագիրը՝ -Նա. ծա. 4։ ¤Սաղ. իգ. 4. Մա. ժգ. 35։ ¦Սաղ. իգ. 1։ ԹԵր Օր. գ. 9. գ. 7. Եզեկ. ա. 3։ ՀՆե. ժր. 26, 27։ ժգ. 8, 14։ Ցե. գ. 8, 7։ ՀՍաղ. հեւ. 19։

մէջ . այն որ պատուիրեց մեր հայրերուն Որ սովրեցնեն իրանց որդիանց ։
6 Որպէս զի իմանայ նոր սերունդը՝ այն որդիքը որ կ'ծնուին . վեր կենան եւ իրանց որդիանց պատմեն ։
7 Որ Աստուծոյ վերայ դնեն , եւ չմոռանան Աստուծոյ գործերը , եւ նորա պատուիրանքները պահեն ։
8 Եւ իրանց հայրերուն նման չլինեն խստասիրտ եւ դառնացնող ազգ , ազգ՝ որ իր սիրտը չպատրաստեց , եւ նորա հոգին հաւատարիմ չէ Աստուծոյ վերայ ։
9 Եփրեմի որդիքը՝ որ զէնք հագած աղեղնաւորներ էին , եւ դառան պատերազմի օրուանը ։
10 Աստուծոյ ուխտը չպահեցին եւ մերժեցին նորա օրէնքի մէջ գնալը ։
11 Եւ մոռացան նորա գործերը եւ նորա հրաշքները , որ ցոյց էր տուել նորանց ։
12 Ինորանց հայրերի առաջին հրաշք արաւ Եգիպտոսի երկրուամբ՝ Տայանիսի դաշտուամբ ։
13 Նա ծովը պատառեց եւ անց կացուց նորանց , եւ ջուրերը պարսպի պէս կանգնեցուց ։
14 Ցերեկը առաջնորդեց նորանց ամպով , եւ ամէն գիշեր՝ կրակի լուսով ։
15 Անապատին պատառեց անապատումը , եւ խմեցուց նորանց ինչպէս շատ հեղեղներ ։
16 Ելաւներ հանեց վէմիցը եւ ջուրեր վայր բերաւ գետերի պէս ։
17 Բայց եւ այնպէս դարձեալ մեղանչեցին նորա դէմ , եւ դառնացրին Բարձրեալին՝ անապատումը ։
18 Եւ փորձեցին Աստուծոն իրանց սրտերուամբ՝ կերակուր խնդրելով իրանց անձերի համար ։
19 Եւ Աստուծոյ դէմ խօսեցին եւ ասեցին . Մի՞թէ կարող է Աստուած սեղան պատրաստել անապատումը ։
20 Ահա վէմին զարկից եւ ջուրեր բղխեցին եւ առուներ դուրս թափուեցան . մի՞թէ հաց էլ կարող է տալ . մի՞թէ միս կ'պատրաստէ իր ժողովրդի համար ։
21 Սորա համար լսեց Տէրը եւ խիստ բարկացաւ , եւ կրակ բորբոքեցաւ Յակոբի մէջ եւ բարկութիւն վեր կացաւ Իսրայէլի վերայ .
22 Որ չհաւատացին Աստուծոն եւ չյուսացան նորա փրկութեանը ։
23 Եւ նա վերեւիցը հրամայ տուաւ ամպերին եւ երկնքի դռները բաց արաւ ։
24 Վրէ անձրեւի պէս մանանայ սեղաց նորանց վերայ կերակուրի տեղ . եւ երկնքի ցորենը տուաւ նորանց ։
25 Մարդ՝ հրեշտակների հաց կերաւ . նա կերակուր ուղարկեց նորանց առատութիւնով ։
26 Նա երկնքումը վեր կացրեց արեւելեան քամին . եւ իր զօրութիւնովը մօտ բերեց հարաւային քամին ։
27 Եւ միս թափեց նորանց վերայ ինչպէս փոշի , եւ թեւաւոր թռչուններ՝ ինչպէս ծովի աւազ ,
28 Եւ նորա բանակի մէջ զցեց՝ նորա բնակարանների չորս կողմովը ։
29 Եւ կերան եւ խիստ կշտացան . եւ իրանց ցանկութիւնը տուաւ նորանց ։
30 Իրանց ցանկութիւնից չէին զադարել . Դեռ իրանց կերակուրը բերաններնումն էր ,
31 Աստուծոյ բարկութիւնը գուրս եկաւ նորանց վերայ , եւ սպանեց նորանց պարարտներիցը , եւ գետնով զարկեց Իսրայէլի երիտասարդներին ։
32 Այսու ամենայնիւ էլի մեղանչեցին ու չհաւատացին նորա հրաշքներին ։
33 Եւ նա պակասեցրեց նորանց օրերը ունայնութեան մէջ . եւ նորանց տարիները՝ ահ ու վախով ։
34 Երբոր սպանում էր նորանց՝ խնդրում էին նորան , եւ էին դառնում ,

---

Եր Ծն. գ. 9, գ. 7, ժ. 19, Ես. ղ. 18, Ղ Թագ. ԺԸ. 14, Եզեկ. ի. 18, Ե Ես. լը. 9, Ը Ծն. Ը. 27, Եզեկ. Ե. 23, Թ Թագ. ԺԸ. 19, Ես. ղ. 18, Ի Ես. ի. Ը. Բ. ժ. ժ. Ե ժբ,
Ն Թագ. ժ. 22, 23, Ո Ես. ժգ. 21, Ճ Ել. ԺԸ. 6, Ես. ղգ. 7, Յ Ել. ժգ. 21, ժգ. 21, Ես. ՀԸ. 33, Ձ Ել. ԺԸ. 6, Թագ. ի. 11, Ես. ՀԸ. 8, Ղ Ծն. Բ. 21, Ես. ՀԸ. 11, Ճբ Ծն. Բ. 22, Ես. ղՀ. 8,
Ճբ. գ. 16, Ճ Ել. ժգ. 2, Ն Թագ. ժ. 4, Ը Ել. ԺԸ. 6, Թագ. ի. 11, Թագ. ժ. 1, 10, Ճբբ. գ. 18, Ես. գ. 5, Ղնե. է. 11, Ես. գ. 10, Ը Ել. ժգ. 8, 14, Ես. ՀԸ. 40, Ես. գ. 31, ա Կոր. ժ. 3, * Կամ՝ գորաւորներ Թագ. ժ. 31, Թագ. ժ. 20, Ը Թագ. ժ. 33, Թագ. ժգ. ԺԸ, Թագ. ժգ. 29, 33, իգ. 64, 65, Յ Ես. Ես. ի. 15.

եւ առաւօտանց Աստուծոյն էին խընդրում։
35 Եւ յիշում էին, թէ Աստուած իրանց վէմն է, եւ Բարձրեալ Աստուածն իրանց Փրկիչն է։
36 Կեղծաւորութիւն էին անում նորան իրանց բերանով, եւ իրանց լեզուով սուտ էին ասում նորան։
37 Եւ նորանց սիրտը ուղիղ չէր նորա հետ, եւ հաւատարիմ չէին նորա ուխտումը։
38 Բայց նա ողորմած էր, քաւում էր անօրէնութիւնը եւ չէր ապականում, եւ յաճախ անգամ զգաստնում էր իր բարկութիւնը, եւ չէր վեր կացնում իր բոլոր սրտմտութիւնը։
39 Ինքն յիշում էր որ նորանք մարմին են, հովի՛ որ գնում է եւ նա չէ դառնում։
40 Քանի՛ անգամ դառնացրին նորան անապատումը, եւ բարկացրին նորան անջուր տեղումը։
41 Կրկին եւ կրկին փորձեցին Աստուծուն, եւ Իսրայէլի Սուրբին նեղացրին։
42 Չյիշեցին նորա ձեռքն այն օրումը, որ փրկեց նորանց թշնամիից։
43 Որ էր նշաններն արաւ Եգիպտոսումը, եւ իր հրաշքները Տայանիսի դաշտումը։
44 Ինչ արիւնի փոխեց նորանց գետերը եւ առուները, որ չկարացին խմել։
45 Ճանճաճանճեր ուղարկեց նորանց վրայ, որ նորանց ուտեն, եւ գորտեր՝ որ ապականեն նորանց։
46 Եւ նորանց պտուղները թրթուրին տուաւ, եւ նորանց վաստակը մարախին։
47 Նորանց որթերը փչացրեց կարկուտով, եւ նորանց թզի ծառերը եղեւնով։
48 Նորանց անասունները մատնեց կարկուտին, եւ նորանց հօտերը կրբակի կայծակներին։
49 Իր բարկութեան բոցն ուղարկեց նորանց վերայ՝ սրտմտութիւն, բարկութիւն եւ նեղութիւն՝ չար հրեշտակներ ուղարկելով։
50 Ճանապարհ պատրաստեց իր բարկութեան համար. նորանց անձները չպահեց մահից եւ նորանց կեանքը մատնեց ժանտամահին։
51 Նէ բոլոր առաջինեկ որդիները սպանեց Եգիպտոսումը, զօրութեան առաջին պտուղները՝ Քամի բնակարաններումը։
52 Նէ ժողովրդին հանեց ինչպէս ոչխարներ, եւ հօտի պէս տարաւ նորանց անապատումը։
53 Եւ առաջնորդեց նորանց ապահով եւ նորանք չվախեցան. եւ ծովը ծածկեց նորանց թշնամիներին։
54 Նէ նորանց տարաւ իր սրբութեան սահմանը՝ այն սարը, որ նորա աջ ձեռն ստացաւ։
55 Նէ ազգեր դէն դրեց նորանց առաջին եւ չափակով ժառանգութիւն բաժանեց նորանց. եւ Իսրայէլի ցեղերը բնակեցրեց նորանց բնակարաններումը։
56 Բայց նորանք փորձեցին եւ դառնացրին Բարձրեալ Աստուծուն, եւ չպահեցին նորա վկայութիւնները։
57 Եւ նա դառան եւ նենգութիւն արին չինչպէս իրանց հայրերը. նա դառան խաբեայ աղեղի պէս։
58 Նէ նորան բարկացրին իրանց բարձրաւանդակներովը, եւ իրանց կուռքերի պատկերներովը նախանձի չարժեցին նորան։
59 Աստուած լսեց եւ բարկացաւ եւ չատ անարգեց Իսրայէլին։
60 Երեսից դրեց Սիլովի բնակարանը՝ այն խորանը, որ բնակվում էր նորանում մարդկանց մէջ։
61 Եւ գերութեան մատնեց Հնորա զօ-

ՀԸ Օր. իբ. 4, 15, 31.
Ա Սադ. հդ. 2։ Ես. խա. 14. Եր. 14։ Եզ. 6, 24։
Ա Եզեկ. իդ. 31։
Ա Եզ. իդ. 6։
Ա Ես. խբ. 9։
Ա Թագ. խա, 29։
Ա Սադ. հդ. 14, 16։
Ա Նե. գ. 3. Յովէլ. գ. 6։
Ա Սադ. է. 7, 16։ Յովէլ. գ. 14։
Ա Սադ. զե. 9, 10։ Ես. է. 13։
Եզդ. 10. Եփես. գ. 30. Երբ. գ. 16, 17։
Ա Մակ. Ժգ. 23։ Ա Օր. գ. 16։
Ա Հմր. 20։
Ա Սադ. ճե. 27 եւ ճէ։
Ա Նե. է. 20. Սադ. ճե. 29։
Ա Նէ. ը. 24։ Սադ. ճե. 31։
Ա Նէ. ը. 6։ Սադ. ճե. 30։
Ա Եզ. Ժ. 13, 15։ Սադ. ճե. 34, 35։
Ա Նէ. Բ. 23, 25։ Սադ. ճե. 33։
Ա Նէ. Բ. 24, 25։ Սադ. ճե. 32։
Ա Նէ. Ժբ. 29։ Սադ. ճե. 36։
Ճէզ. 10։
Հ Սադ. ճգ. 22։
Ա Սադ. ճէ. 20։
Ա Նէ. Ժգ. 19, 20։
Ա Նէ. Ժգ. 27, 28։ Ժե. 10։
Ա Նէ. Ժե. 17։
Ա Սադ. խգ. 3։
Ա Սադ. խգ. 2։
Ա Ճեռ. Ժգ. 7։ Ժբ. 51։ Սադ. ճգ. 21, 22։
Ա Դասա. բ. 11, 12։
Ա Եզեկ. ի. 27, 28։
Ա Պար. է. 16։
Էբ Օր. իբ. 16, 21։ Դասա. բ. 12, 20։ Եզեկ. ի. 28։
ՀԸ Օր. Ժբ. 3, 4։ Ա Թագ. 7. Ժբ. 31։
Ա Թագ. գ. 11։ Եզեկ. ե. 12, 13։ խէ. 6, 9։
Ա Դասա. Ժբ. 30։

բութիւնը, եւ Նորա փառքը նեղիչներուն ձեռը։

62 Եւ Իր Ժողովրդին մատնեց սրի, եւ իր ժառանգութեան համար խիստ բարկացաւ։

63 Կրակը կերաւ Նորա երիտասարդներին, եւ Նորա աղջիկներուն վերայ երգ չ'երգեցին։

64 Նորա քահանաները սրով ընկան, եւ Նորա որբեւայրիները չ'կարացին սուգ անել։

65 Բայց Տէրը զարթնեց ինչպէս քնից. ինչպէս զօրաւոր մարդ որ ձգինիից գինովութենէն է։

66 Եւ Իր թշնամիները զարկեց եւ կողմիցը. յաւիտեան նախատինք արաւ Նորանց։

67 Եւ Յովսէփի բնակարանը անարգեց. եւ Եփրեմի ցեղը չ'ընտրեց։

68 Բայց Յուդայի ցեղն ընտրեց, Սիօնի սարը Որ Նորան սիրեց։

69 Եւ Իր սրբարանը չինեց ինչպէս բարձր տեղերը. ինչպէս երկիրը որ Նորան հաստատեց յաւիտեան։

70 Եւ Իր ծառայ Դաւիթին ընտրեց, եւ առաւ Նորան ոչխարներուն փարախից։

71 Ետրիծ սուտ ոչխարներուն մօտիցը առաւ Նորան, Որ իր Յակոբ Ժողովուրդը եւ իր Իսրայէլ ժառանգութիւնը կառավարէ։

72 Եւ Նա արածեցնում էր Նորանց Հաւատքը սրտով. եւ խոհեմութեամբ ձեռքով առաջնորդում էր Նորանց։

ՍԱՂ. ՀԴ

Երուսաղէմ աւերակ անդներէն դանգատ։

Ասափի Սաղմոս։

1 Ով Աստուած, հեթանոսները մտան Քո ժառանգութեան մէջ. պղծեցին Քո սուրբ տաճարը. Երուսաղէմն աւերակ արին։

2 Նորանք Քո ծառաներուն դիակները կերակուր տուին երկնքի թռչուններին, եւ Քո սուրբերուն մարմինը երկրի գազաններին։

3 Նորանց արիւնը թափեցին ինչպէս ջուր երուսաղէմի չորս կողմովը. եւ Թաղող չ'կար։

4 Ամենք նախատինք եղանք մեր դրացիներուն, ծաղր եւ անարգանք մեր չորս կողմովը եղողներուն առաջին։

5 Մինչեւ երբ, Տէր. կ'բարկանաս յաւա՞ւ, եւ Քու նախանձը կրակի պէս կ'բորբոքուի՞։

6 Թափիր Քո բարկութիւնը այն ազգերի վերայ՝ որ Քեզ չեն ճանչնում, եւ այն թագաւորութիւնների վերայ՝ Որ Քո անունը չեն կանչում։

7 Որովհետեւ Նորանք Յակոբին կերան եւ Նորա բնակութիւնը աւերեցին։

8 Մի յիշիր մեզ դէմ առաջի անօրէնութիւնները, Թող չուտով հասնի մեզ Քո ողորմութիւնը. որովհետեւ մենք Էյաս տկարացանք։

9 Օգնիր մեզ, ով մեր փրկութեան Աստուած, Քո անուան փառքի համար, եւ փրկիր մեզ եւ քաւիր մեր մեղքերը Քո անունի համար։

10 Ինչո՞ւս ասեն հեթանոսները՝ Թէ Ո՞ր տեղ է Նորանց Աստուածը. Թող հեթանոսների մէջ մեր աչքի առաջին յայտնուի այն Քո ծառաների Թափուած արեան վրէժը։

11 Թող գերիների հառաչանքը Քո առաջը մտնէ. Քո բազուկի մեծութեան պէս ապրեցրու մահի որդիանցը։

12 Եւ օրհնապատիկ հատուցում արա մեր դրացիներին իրանց ծոցի մէջ՝ Իրանց այն նախատինքը, որով քեզ անարգեցին, ով Տէր։

13 Բայց մենք Քո ժողովուրդը եւ Քո արօտի հօտն ենք. յաւիտեան կ'գոհանանք քեզանից, եւ Քո գովասանքը կ'պատմենք ազգից մինչեւ ազգ։

ա = Թագ. գ. 10.
բ = Թագ. գ. 11, իր. 18.
գ Որ իե. 15, եզեկ. իգ. 23.
դ Ամբ. հգ. 23.
ե Ես. իր. 13.
զ Կամ՝ սրի փափաքով
է = Թագ. ե. 6, 12, է. 4.
ը Ամգ. ձե. 2.
թ Թագ. գ.
ժ = Թագ. ժգ. 11, 12, բ Թագ. է. 8.
ի Ընդ. լգ. 13, Ես. խ. 11.
լ Ր Թագ. ե. 2. = Ան. ժա. 2.
խ Թագ. բ. 4.

ՀԴ

ա = Եր. ժե. 17, Ամգ հգ. 2.
բ Ամգ. հգ. 7.
գ Գ Թագ. իե. 9, 10, բ Ան. ժգ. 7.
դ Երեմ. ե. 33, ժգ. 4, լգ. 20.
ե Ամգ. հիս. 7, Երեմ. ժգ. 18, ժգ. 4, Յայտ. ժա. 9.
զ Ամգ. խգ. 13, 2. 6.
է Ամգ. հգ. 1, 9, 10, ձե. 3, ձթ. 46.
ը Ամգ. ա. 18, գ. 8.
թ Երեմ. ժ. 25, Յայտ. ժգ. 1.
ժ Ես. խե. 4, 5. բ Թես. ա. 8.
ի Ամգ. ժգ. 4.
լ Ես. կգ. 9.
խ Ամգ. հիս. 7, Երեմ. ժգ. 18, ժգ. 4, Յայտ. ժա. 9.
ծ Ամգ. հգ. 1, գլ. 6.
կ Ամգ. հգ. 1, 9, 10, ձե. 3, ձթ. 46.
հ Ամգ. ա. 18, գ. 8.
ձ Երեմ. ժ. 25, Յայտ. ժգ. 1.
ղ Ես. խե. 4, 5. բ Թես. ա. 8.
ճ Ամգ. ժգ. 4.
մ Ես. կգ. 9.
յ Եր Օր. իր. 43. Ամգ. հիս. 6.
ն Եր Ամ. ժգ. 11.
շ Երեմ. ժգ. 7, 21.
ո Ամգ. իր. 10, հժե. 2.
չ Ամգ. կր. 20.
պ Ընդ. գ. 15. Ես. կե. 6. Երեմ. լգ. 18. Ղեւտ. գ. 38.
ջ Ամգ. հգ. 18, 22.
ռ Ամգ. հգ. 1. գե. 7. է. 3.
ս Ես. խգ. 21.

ՍԱՂ. Ձ

Ցնծալով է որ Աստուած պահէ Իսրայէլը իրեն իբր ժողովուրդ։

*Երգողներուն գլխաւորին. *Շօշանիմ Էտութով. Ասաֆի Սաղմոս։*

1 Ով Իսրայէլի Հովիւ, ականջ դիր. դուն՝ որ Յովսէփին առաջնորդում ես հօտի պէս, որ նստում ես քերովբէներուն վերայ՝ փայլիր։
2 Եփրեմի եւ Բենիամինի եւ Մանասէի առջեւն զարթնացրու քո զօրութիւնը. եկ մեզ ապրեցնելու համար։
3 Ով Աստուած, նո՛ւա դարձրու մեզ, ու փայլեցրու քո երեսը՝ եւ կ'ապրինք։
4 Տէր՝ Զօրաց Աստուած, մինչեւ ե՞րբ կ'բարկանաս քո ժողովրդի աղօթքի վերայ։
5 Արտասուքի հաց ես ուտեցնում նորանց, եւ արտասուք ես խմեցնում նորանց մեծ չափով։
6 Մեզ կռուի պատճառ ես դնում մեր դրացիների համար, եւ մեր թշնամիները ծաղր են անում մեր վերայ։
7 Ով Զօրաց Աստուած, նո՛ւա դարձրու մեզ, եւ փայլեցրու քո երեսը եւ կ'ապրինք։
8 Մի որթ փոխադրեցիր եգիպտոսից, հանդեր դուրս հանեցիր եւ նորան անկեցիր։
9 Ճանապարհ պատրաստեցիր նորա առջեւն, եւ նորա արմատները հաստատեցիր եւ նա լցրեց երկիրը։
10 Սարերը ծածկուեցան նորա չուքովը, եւ Աստուծոյ մայրերի պէս են նորա ճիւղերը։
11 Նորա ոստերը երկարացրիր մինչեւ ծով, եւ նորա ճիւղերը մինչեւ Գետը։
12 Ի՞նչու քանդեցիր հէ՞ն նորա պատը, որ բոլոր ճանապարհովը անցնողները քաղեն նորան։
13 Անտառի խոզը ապականում է նորան, եւ վայրի գազանը արածում է նորանում։
14 Ով Զօրաց Աստուած, դարձիր երկնքիցը նայիր եւ տես, եւ տես եկ այս որթին։
15 Եւ նոր բուսած ճիւղին, որ քո աջը անկեց նորան, եւ այն որդիին որ նորան զօրացրիր քեզ համար։
16 Այրուած է՝ կրակով կտրուած. քո երեսի սաստկութեը կորչում են։
17 Թո՛ղ ձեռդ քո աջի մարդի վերայ լինի, մարդի որդիի վերայ՝ որ նորան զօրացրիր քեզ համար։
18 Ապա ես չենք քաշուիլ քեզանից. կենդանացրու մեզ, եւ քո անունովը կ'կանչենք։
19 Տէր՝ Զօրաց Աստուած, նո՛ւա դարձրու մեզ, փայլեցրու քո երեսը եւ կ'ապրինք։

ՍԱՂ. ՁԱ

Տե՛ս կատարելու կերպը։

Երգողներուն գլխաւորին. Գիթթիթի վերայ. Ասաֆի (Սաղմոս)։

1 Ցնծացէ՛ք Աստուծոյ առաջին, որ մեր զօրութիւնն է. ուրախութիւնով աղաղակեցէ՛ք դէպի Յակոբի Աստուածը։
2 Երգը բարձրացրէ՛ք, թմբուկը տուէ՛ք, քաղցր քնարը սաղմոսարանի հետ։
3 Փող փչեցէ՛ք ամսի գլխուսը. լրացած լուսնի ժամանակին, մեր տօնի օրուսը։
4 Որովհետեւ այս հրաման է Իսրայէլին, եւ Յակոբի Աստուծուն իրաւունք։
5 Վկայութիւն դրաւ Յովսէփի մէջ երբոր նա դուրս էր գալիս եգիպտոսի երկրի դէմ. էլսող էլ լսում, որ չ'գիտէի։
6 Եւ նորա թիկունքը հեռացրի բեռնիցը, եւ նորա ձեռքերը պրծան զբօսիցը։
7 Նեղութիւնումդ կանչեցիր, եւ ես փրկեցի քեզ. լսեցի քեզ որոտմունքի ծածկոցումը. Խորխեցի քեզ

2

* Սաղ. խե. կթ. վերնագիրը։ — Սաղ. հե. 10։
† Նէե. խե. 20, 22։ = Թագ. ը. ՝ւ. ր Թագ. ը. 2. Սաղ. ղթ. 1։
‡ Ր Որ. լդ. 2. Սաղ. ճ. 2. ղդ. 1։
§ Ես. ե. 1, 7. Երեմ. ը. 21. Եզեկ. ժե. 6. Ժէ. 6. ԺԹ. 10։

Ի Սաղ. խդ. 2. հը. 35։
ԺԱ Ես. խդ. 28. Յեռ. խդ. 12։
ԺԲ Սաղ. հը. 8։
ԺԳ Սաղ. ԺԲ. 40, 41. Ես. ե. 5. Նաե. ը. 2։
ԺԴ Ես. կդ. 15։
ԺԵ Ես. ԼԹ. 3։
ԺԶ Սաղ. ԼԹ. 11. Հգ. 7։
ԺԷ Սաղ. ԼԹ. 21։

ԻԸ Սաղ. ը. վերնագիրը։ — Գաղ. իդ. 24. Թագ. ը. 10։
ԻԹ Սաղ. ՀԺդ. 1։
Ի Ես. Ք. 1. ԺԴ. 27։
ԻԱ Ես. ը. 14։
ԻԲ Ես. ը. 23. ԺԴ. 10. Սաղ. ե. 15։
ԻԳ Ես. ԺԲ. 19։
ԻԴ Ես. ԺԲ. 6, 7. Թագ. ի. 13։

Մերիբայի ջրերի մօտ։ (Սէլա)
8 Լսէ՛ր, իմ ժողովուրդ, եւ կ՚վկայեմ քեզ. ով Իսրայէլ, երանի՛ թէ լսէիր ինձ։
9 Օտար Աստուած չ՚լինի քո միջումդ. եւ երկրպագութիւն չ՚անես օտար Աստուծոյ։
10 Ես եմ քո Տէր Աստուածդ, որ հանեցի քեզ Եգիպտոսի երկրիցը. բացի՛ քո բերանդ՝ եւ ես կ՚լեցնեմ զորան։
11 Բայց իմ ժողովուրդը չ՚լսեց իմ ձայնը, եւ Իսրայէլը չ՚հաւանեցաւ ինձ։
12 Եւ զնորանց թողի իրանց սրտերի կամքին, որ գնան իրանց խորհուրդներուն։
13 Երե՛ք իմ ժողովուրդը ինձ լսէր, եւ Իսրայէլն իմ ճանապարհումը գնար,
14 Շուտով կ՚խոնարհեցնէի նորանց թշնամիները եւ իմ ձեռքը կ՚դարձնէի նորանց նեղացնողներուն դէմ։
15 Տիրոջն ատողները կ՚խոնարհուէին նորա առաջին, իսկ նորա ժամանակը յաւիտեան կ՚լինէր։
16 Հնա կ՚կերակրէր նորան պարարտ ցորենով, եւ նէմիցը կ՚կշտացնէի քեզ մեղրով։

ՍԱՂ. ՁԲ

Աստուծոյ պատձառիկը անիրաւ դատաւորների դէմ.

Ասաֆի Սաղմոս։

1 Աստուած կանգնում է Աստուծոյ ժողովրդի մէջ. նա աստուածների միջումը դատում է։
2 Մինչեւ ե՞րբ էք դատելու անիրաւութիւնով, եւ ամբարիշտներին երեսս տեսնելու։ (Սէլա)
3 Իրաւունք արէք աղքատին եւ որբին. արդարացրէք հեզոցին եւ աղքատին։
4 Փրկեցէք աղքատին եւ խեղճին. աղատեցէք ամբարիշտների ձեռքիցը։
5 Բայց չ՚գիտեն եւ միտք չ՚են առնում. խաւարի մէջ են գնում. Երկրի ամէն սիւները չարժուած են։
6 Ես ասացի. Դուք աստուածներ էք եւ ամէնքդ Բարձրեալոյ որդիք։
7 Սակայն մարդկանց նման կ՚մեռնէք, եւ ինչպէս իշխաններից մէկը, վայր կ՚ընկնէք։
8 Վեր կաց, ով Աստուած, դատիր երկիրը. Որովհետեւ դու պիտի ժառանգես ամէն հեթանոսները։

ՍԱՂ. ՁԳ

Աղաչում է որ Աստուած ոչնչէ Իսրայէլի շնորհները.

Երգ. Ասաֆի Սաղմոս։

1 Ով Աստուած, լուռ մի կենար. անձայն մի լինիր, եւ մի դադարիր, ով Աստուած։
2 Ահա էքո թշնամիները զոռում են, եւ էքեզ ատողները բարձրացրին իրանց գլուխները։
3 Խորամանկ հնարք են չինում քո ժողովրդի դէմ. եւ խորհուրդ են անում քո պահպանածների վերայ։
4 Ասում են՝ Եկէք կորցնենք, որ ազգ չ՚լինին. եւ էլ չ՚լիշուի Իսրայէլ անունը։
5 Միաբան սրտով խորհուրդ արին, քեզ դէմ դաշինք հաստատեցին։
6 Եդոմի բնակարանները եւ Իսմայէլացիք, Մովաբ եւ Հագարացիք.
7 Գեբաղ եւ Ամոն եւ Ամաղէկ, Փղշտացիք Տիւրոսի բնակիչների հետ։
8 Ասուրն էլ միաւորուեցաւ նորանց հետ. օգնում են Դոխի որդկանցը։ (Սէլա)
9 Արա նորանց ինչպէս Մադիամին՝ ինչպէս Սիսերային՝ ինչպէս Յաբինին Կիսոն հեղեղատի մօտ։
10 Որ նորանք ենդոխրի մօտ սատկեցին. Պարր եղան երկրի վերայ։
11 Արա նորանց իշխաններին Օրէբի եւ Զէբի նման. եւ նորանց ամէն մեծաւորներին Զէբէէի եւ Սալմանայի նման։

ը Սաղ. ծ. 7.
ի Նե. ի. 3, 5, բ Օր. լբ. 12, Նա. խգ. 12, ա Նե. ի. 2.
ի Սաղ. լե. 3, 4, Յովհ. ժե. 7, Եփես. գ. 20,
լ Նե. լբ. 1, բ Օր. լբ. 15, 18, Ելեր. է. 42, Ժգ. 13, 16, Հաւմ. ա. 21, 25, 26, Ծբ Օր. ե. 29, ժ. 12, 13, լբ. 29, Նա. խբ. 18,
խ Սաղ. ժբ. 15, Հաւմ. ա. 30, Հբ Օր. լբ. 13, 14, Սաղ. հեթ. 14,
ծ Ծոր իթ. 6,

ՁԲ

ա Ծոր իթ. 6, Մաթ. ե. 9, Յով. ե. 5,
ի Ելե. ի. 3, ե. 22, ժբ. 1,
ի Սաղ. ի. 1, Ծոր. ժ. 15,

ՁԳ

ա Ծոր իթ. 12, Աստ. իգ. 11, ի Մխ. գ. 1,
ի Սաղ. ժա. 3, հե. 3, խ Հեր. ա. Յովհ. ժ. 34,
ծ Ծոր խա. 33, Սաղ. խթ. 12, Եզեկ. լա. 11,
ի Սաղ. բ. 8, Ծայտ. ժա. 15,

ՁԴ

ա Սաղ. բէ. 1, լե. 23, իթ. 1,
ի Սաղ. բ. 1, Դոր. գ. 25,
ի Սաղ. ժա. 15,
ի Սաղ. իե. 3, լա. 20,
ի Տես եբր. գ. 6, 9, եբեմ. ժա. 19, լա. 36,
ա Տես բ Մն. ի. 1, 10, 11,
ի Ծաւ. լա. 7, Դատ. է. 22,
ծ Դատ. գ. 15, 21, է. 21,
ի Դատ. է. 25,
ի Դատ. ը. 12, 21.

42 Որ Նորանք ասում են. Տիրապետե՛ք մեզ համար Աստուծոյ բնակարանների։
43 Աստուած իմ, արա Նորանց ինչպէս Էփոյի եւ ինչպէս զարման քամիի առաջին։
44 Ինչպէս որ կրակն այրում է անտառը, եւ ինչպէս որ բոցը խանձում է սարերը.
45 Այնպէս հալածիր Նորանց Քո մրրրիկովը, եւ զարհուրեցրու Նորանց քո փոթորիկովը։
46 Լցրու Նորանց երեսներն անարդանքով, որ քո անունը խնդրեն, ով Տէր։
47 Թող ամաչեն եւ չփոթուին յաւիտեան յաւիտենից, եւ ամօթ լինին ու կորչեն.
48 Եւ Իմանան, որ դու կաս, Քո անունը Եհովայ է. դու մինակ Բարձրեալ ես բոլոր երկրի վերայ։

ՍԱՂ. ՁԴ

Փափաք օրրանի համար։

Երգողների գլխաւորին. *Կիթթիթի վերայ. Կորխի որդկանց Սաղմոս։

1 Քանի՞ սիրելի են քո բնակարանները, ով Զօրաց Տէր։
2 Իմ անձը ցանկանում է եւ փափաքում Տիրոջ սրահներին, իմ սիրտը եւ իմ մարմինը ցնծում են կենդանի Աստուծով։
3 Մինան էլ տուն գտաւ եւ ծիծեռնակը բուն՝ իրան համար, որ իր ձագերը դնէ Նորանում, Քո սեղանները, ով Զօրաց Տէր՝ իմ Թագաւոր եւ իմ Աստուած։
4 Երանի քո տան բնակողներին. Նորանք յաւիտեան կ՚օրհնեն քեզ։ (Սէլա։)
5 Երանի այն մարդկանց որ Նորանց զօրութիւնը քեզանից է, որ Նորանց սրտերումը պատրաստուած ճանապարհներ կան։
6 Աբրահամի ձորովն անցնելով Նորան աղբիւրի պէս են չինում. եւ աշունի անձրեւը ծածկում է օրհնութիւնով։
7 Նորանք զօրութիւնից զօրութիւն են գնում, եւ Աստուծուն երեւում՝ Սիօնի մէջ։
8 Ով Տէր՝ Զօրաց Աստուած, լսիր իմ աղօթքն. ականջ դիր, ով Յակոբի Աստուած։ (Սէլա։)
9 Ով Էմեր վահանը՝ Աստուած, տես, եւ քո օծեալի երեսին նայիր։
10 Որովհետեւ լաւ է մէկ օր քո սրահներումը քան հազարներ. աւելի ուզում եմ դուռը պահպանել իմ Աստուծոյ տանը քան բնակիլ ամբարշտութեան տներումը։
11 Որովհետեւ Տէր Աստուածն Հարեւ եւ Վահան է. Տէրը չնորհք եւ փառք է տալիս. Ինա ոչ մի բարիք չէ խնայում անարատութիւնով գնացողներից։
12 Ով Զօրաց Տէր, Երանի այն մարդին որ քեզ է յուսացած։

ՍԱՂ. ՁԵ

Աստուծոյ ժողովրդը ապաւէն է որ Հոգին օրհնի։

Երգողների գլխաւորին. †Կորխի որդկանց Սաղմոս։

1 Տէր, դու հաւանեցիր քո երկրին. Դարձրիր Յակոբի գերութիւնը։
2 Քո ժողովրդի անօրէնութիւնը Ներեցիր, եւ Նորանց ամէն մեղքերը ծածկեցիր։ (Սէլա։)
3 Հեռի արիր քո ամէն սրտմտութիւնը. Դարձար քո բարկութեան բորբոքելուցը։
4 Դարձրու մեզ, ով մեր փրկութեան Աստուած, եւ դադարիր քո բարկութիւնից որ մեզ վերայ է։
5 Մի՞թէ յաւիտեան կ՚բարկանաս մեզ վերայ. քո բարկութիւնը կ՚երկարացնե՞ս ազգից մինչեւ ազգ։

ա Սամ. ԺԷ. 13, 14.
բ Սաղ. լե. 3.
գ Ծն. Ը. 22.
դ Ծագ. Բ. 17.
ե Սաղ. լե. 4, 26.
զ Սաղ. ՃՔ. 13.
է Ելք. գ. 3.
ը Սաղ. ՂԲ. 8.

ՁԴ

* Սաղ. ը. վերնագիրը։
— Սաղ. խե. 4։
† Սաղ. խը. 1, 2. կդ. 1. հգ. 26. ՀՃՔ. 29.
† Սաղ. կե. 4.
ա Թագ. Ե. 22, 23.
բ Առակ. գ. 18. ը Սար. գ. 18.

ՁԵ

† Ծն. Սաղ. խը. վերնագիրը։
— Եզր. ա. 11. ը. 1. Սաղ. ԺԹ. 7. Սրեմ. ը. 18. լա. 23. եզեկ. լՔ. 35. Յոել. գ. 1.
† Սաղ. ը. 1.
† Ը Օր. Ժգ. 17.
— Սաղ. Հ. 7.
† Սաղ. հգ. 1. հՔ. 5. Հ. 4.

6 Մի՛թէ ետ չես դառնայ որ մեզ կեն-
դանացնես , եւ քո ժողովուրդը ու-
րախ լինի քեզանով ։
7 Ցոյց տուր մեզ , Տէր , քո ողորմու-
թիւնը . եւ տուր մեզ քո փրկու-
թիւնը ։
8 Ընդող լսեմ թէ ինչ կ'խօսի Տէր
Աստուածը , Ինա խաղաղութիւն կը
խօսի իր ժողովրդի եւ իր սուրբերի
հետ , եւ Ընորանք ետ չենն դառնայ
յիմարութեան մէջ .
9 Իրաւ որ Ինորա փրկութիւնը մօ-
տիկ է Ընորանից վախեցողներին , Ընր
փառք բնակուի մեր երկրումը ։
10 Ողորմութիւն եւ ճշմարտութիւն
իրար կ'հանդիպին . Արդարութիւն
եւ խաղաղութիւն էջ-ը կ'համբու-
րեն ։
11 Ճշմարտութիւն կ'բուսնի երկրից ,
եւ արդարութիւն վայր կ'նայի երկնի-
քից ։
12 ԻՏէրը բարիք էլ կ'տայ , եւ Իմոր
երկիրը կ'տայ իր պտուղը ։
13 Արդարութիւնը Ինորա առաջից կը
գնայ , եւ նա իր քայլերը կ'դնէ Ինորա
ճանապարհի վերայ ։

ՍԱՂ· ԻԲ

ՄԱՀ ՆԵՂԱԿԱՆ ՄԻ ԱՂՕՔ·

Դաւիթի Աղօթք ։

1 Տէր , խոնարհեցրու քո ականջը եւ
պատասխանիր ինձ . որովհետեւ աղ-
քատ եմ ես եւ խեղճ ։
2 Պահիր իմ անձը , որ ես մաքուր
եմ . փրկիր , ով իմ Աստուած , ¯քո
ծառային , որ քեզ է յուսացած ։
3 ԻՈղորմիր ինձ , Տէր , որ դէպի քեզ
եմ կանչում ամէն օր ։
4 Ուրախ արա քո ծառայի անձը . Ընր
դէպի քեզ եմ բարձրացնում իմ անձը ,
ով Տէր ։
5 ԻՈրովհետեւ դու , Տէր , բարի ես
եւ ներող , եւ ողորմութիւնով հա-
րուստ բոլոր քեզ կանչողներին ։
6 Ականջ դիր իմ աղօթքին , ով Տէր .
եւ մտիկ արա իմ աղաչանքի ձայ-
նին ։
7 Իմ նեղութեան օրը դէպի քեզ եմ
կանչում . որովհետեւ դու լսում ես
ինձ ։
8 Ընդեղ նմանը չ'կայ աստուածների
մէջ , Տէր , եւ չ'կայ քո գործերի
պէս ։
9 ԸԱմէն ազգերն , որ արիր , կ'գան
եւ երկրպագութիւն կ'անեն քո առա-
ջին , Տէր . եւ քո անունին փառք կը
տան ։
10 Որովհետեւ դու մեծ ես եւ ԻՀրաշք
գործող . Դու ես միայն Աստուած ։
11 ԻՏէր , ցոյց տուր ինձ քո ճանա-
պարհը , որ գնամ քո ճշմարտութեան
մէջ . միացրու իմ սիրտը որ քո անու-
նիդը վախենայ ։
12 Կ'գոհանամ քեզանից , Տէր՝ իմ Աստ-
ուած , բոլոր սրտով . եւ յաւիտեան
կ'փառաւորեմ քո անունը ։
13 Որովհետեւ քո ողորմութիւնը մեծ
է ինձ վերայ . եւ դու Ազատեցիր իմ
անձը ներքեւի դժոխքից ։
14 Ով Աստուած , Ամբարտաւանները
մեր կացան ինձ դէմ եւ բռնաւորների
ժողովքը ուզում է իմ անձը . եւ քեզ
չենն գնում իրանց առաջին ։
15 ԻԲայց դու , ով Տէր , դթած Աստ-
ուած ես եւ ողորմած , երկայնամիտ
ես եւ հարուստ քաղցրութիւնով եւ
ճշմարտութիւնով ։
16 ԸՆայիր ինձ վերայ եւ ողորմիր ինձ .
քո զօրութիւնը տուր քո ծառային ,
եւ Ազատիր քո աղախնի որդին ։
17 Նշան արա ինձ վերայ բարութեան
համար , որ ինձատողները տեսնեն
եւ ամաչեն . Ընորա համար դու , Տէր ,
օգնեցիր եւ մխիթարեցիր ինձ ։

Ա Մակ· ք· 1·
Ե Մակ· ք· 10·
Ը Ես· ղ· 20, 21,
Թ Ես· խգ· 13·
Ի Մակ· ք· 5· Ռոմ· ա· 14·
ԺԱ Մակ· կբ· 3· Ես· կբ· 17·
Ղուկ· ք· 14·
ԺԲ Ես· խե· 8·
ԺԳ Մակ· ձգ· 11· Ռոմ· ա· 17·
ԺԴ Մակ· կե· 6·
ԺԵ Մակ· ձք· 14·

ԻԲ

ԺԶ Մակ· ե· 1·
ԺԷ Մակ· ծգ· 1· ծէ· 1·
ԺԸ Մակ· ք· 1· Հխգ· 8·
ԺԹ Հմր· 15· Մակ· էչ· 7· Հխե·
9· Ռոմփլ· ք· 13·
Ի Մակ· ծ· 15·
Ի Մակ· ձք· 14·

ՃԵչ· ժե· 11· Մակ· ձք· 6·
ՃԸ Որ· գ· 24·
Ճ Մակ· ք· 31· Հր· 18· Ես·
խգ· 7· Ասյաս· ժե· 4·
ՃԹ Ես· ժե· 11· Մակ· Հր· 18·
Հե· 14·
ՃՔ Որ· գ· 3· ք· 39· Ես· լե·
16· խգ· 6· Մար· ժբ· 29·
— Ներ· ք· 4· Եփես· գ· 6·
ՃԻ Մակ· ք· 1· ք· 11· ՀԱՔ·
33· Հխգ· 8·
ՃԱ Մակ· ծգ· 13· ՀԱգ· 8·
ՃԲ Մակ· ծգ· 3·
ՃԳ Ես· ղգ· 6· Ռոմ· ժգ· 18·
Գեհ· ք· 17· Հմր· 9·
Մակ· կբ· 12· Հգ· 8· ՀԱժա-
մ· Հէ· 4· 7· Հխե· 8· Ռո-
մփլ· ք· 13·
ՃԴ Մակ· ք· 16·
ՃԵ Մակ· ՀԱգ· 16·

ՍԱՂ. ՁԱ

Անձի փառաւորիչը Հեթանոսների դէմ գոչէ.

Կորխի որդւոցը. Սաղմոս. Երգ։

1 Ընորա հիմունքը ՚սուրբ սարերի վրայ են։
2 ՚Տէրը սիրում է Սիոնի դռները աւելի քան Յակոբի բնակարանները։
3 ՚Փառաւոր բաներ են պատմւում քեզանից, ով Աստուծոյ քաղաք։ (Սէլա։)
4 ՚Բաբելացիներին եւ Բաբիլոնին կ'յիշեմ նորանց մէջ որ ճանաչում են ինձ. ահա Փղշտացիք եւ Տիւրոսը Քուշի հետ. սա այնտեղ է ծնուած։
5 Եւ Սիոնի համար կ'ասուի. այս մարդը եւ այն մարդը նորանում է ծնուած. եւ ինքը Բարձրեալը նորա հիմունքը հաստատուց։
6 Տէրն ազգերին Էգրելիս կ'պատմէ՝ սա այնտեղ է ծնուած։ (Սէլա։)
7 Եւ երգիչները՝ ինչպէս որ պար բռնողները կ'ասեն՝ իմ ամէն աղբիւրները քեզանում են։

ՍԱՂ. ՁԲ

Գերութեան մեծ վտանգի մէջ ազօթք.

Երգ. Կորխի որդւոցը Սաղմոս. Երգողների վերատեսուին Մահալաթ լեաննոթի վերայ. ՚Եզրահացի Եմանի երգ։

1 Ով Տէր՝ իմ փրկութեան Աստուած, ցերեկը կանչում եմ, եւ գիշերը քո առաջին եմ։
2 Թող իմ աղօթքը քո առաջը գայ. խոնարհեցրու քո ականջը դէպի իմ աղաղակը։
3 Որովհետեւ իմ անձը լցուեցաւ չարիքներով, եւ կեանքս մօտեցաւ դժոխքին։
4 Ես ՚գերեզմանի մէջ իջնողների հետ համարուեցայ. եղայ ինչպէս մի մարդ որ ոյժ չունի։
5 Մեռելների մէջ թուլացածի պէս. ինչպէս խոցուածներ, որ գերեզմանումը ընկած են, որ նորանց այլ եւս չես յիշում, եւ նորանից զգուած են քո ձեռքիցը։
6 Դու ինձ ներքի փոսի մէջ դրիր՝ խաւար եւ խոր տեղերի մէջ։
7 Քո սրտմտութիւնը հաստատուեցաւ ինձ վերայ, եւ քո ալիքներովը նեղեցիր ինձ։ (Սէլա։)
8 Իմ ճանաչներին հեռացրիր ինձանից եւ ինձ գարշելի արիր նորանց համար. Բռնակուած եմ եւ չեմ դուրս գալիս։
9 Աչքս մաշուեցաւ խնդութեան պատճառով. կանչում եմ դէպի քեզ, Տէր, ԷՈրոյր օրը. Տնկկնում եմ իմ ձեռքը դէպի քեզ։
10 ԷՄի՞թէ մեռելների վերայ ես հրաշք անելու. մի՞թէ մահացածները վեր կը կենան եւ քեզանից կ'դոհանան։ (Սէլա։)
11 Մի՞թէ գերեզմանումը կ'պատմուի քո ողորմութիւնը, եւ քո ճշմարտութիւնը կորստի մէջ։
12 ԷՄի՞թէ խաւարի մէջ կ'ճանաչուին քո հրաշքները, եւ Նարդարութիւնը մոռացութեան երկրումը։
13 Բայց ես դէպի քեզ եմ աղաղակում, Տէր. եւ իմ աղօթքը կանուխ առաւօտանց գալիս է քեզ մօտ։
14 Տէր, ինչու ես իմ անձը երեսից զգուում. Երեսդ թագցնում ես ինձանից։
15 Ես ազքատ եմ եւ մեռնում եմ իմ մանկութիւնիցը. Էքո զարհուրանքը քաշեցի, եւ յոյսս կտրուած է։
16 Քո սրտմտութիւնը հասաւ ինձ վերայ, քո զարհուրանքները կորցնում են ինձ։
17 Նորանք ամէն օր ջրի նման պատում են ինձ. ՚պատում են ինձ մէկ անգ։
18 ՚Դու հեռացրիր ինձանից բարեկամիս եւ մօտաւորիս. իմ ճանաչները խաւարի մէջ են։

ՁԱ
–Սաղ. խբ. 1.
ՀՍաղ. հը. 67, 68.
ՂՏես Ես. կ։
ՃՍաղ. ՀԲ. 10. Ես. Ծա. 9.
ՄԵզեկ. Ծգ. 9.

ՁԲ
*Գ Թագ. գ. 31. – Մն. բ. 6.
–Սաղ. ԽՀ. 9. Ծա. 14.
ԲՂ.ուկ. Ժբ. 7։
ԼՍաղ. ՀԼ. 18.
ՎԵՍԴ՝ գերեզմանին։
ՇՍաղ. ԽԸ. 1։
ՍՍաղ. ՀԾ. 12։
ՂԵս. Ծգ. 8։
ՆՍաղ. ԽՈ. 7։
ՇՀար. ՀԲ. 13, 19։ Սաղ. ԼԱ. 11։ ՀԲ. 4։

ՃՀար գ. 7։
ԴՍաղ. ԼԸ. 10։
ՆՍաղ. Հգ. 3։
ՇՀար Ժ. 13։ Սաղ. ՀԲ. 6։
ՈՍաղ. գ. 5։ լ. 9։ ՀԺԱ. 17. ՀԺԲ. 17։ Ես. ԼԸ. 18։
ՉՀար Ծ. 21։ Սաղ. ՀԲ. 3։
ՊՍաղ. ԼԱ. 12։ ՀՇԲ. 5։ Ծաղ. Ը. 10. Բ. 5։
ՀՍաղ. Ա. 3. ՀԺԲ. 147։
ՋՍաղ. ԽՀ. 2։
ՀՀար Ժգ. 24։ Սաղ. Ժգ. 1։
ՃՀար գ. 4։
ՄՍաղ. ԽԸ. 16։
ՅՀար ԺԲ. 13. Սաղ. ԼԸ. 11. ԼԲ. 11։

ՍԱՂ. ՁԹ

Դաւիթի սաղ համար մխիթարութիւն Աստուծոյ խոստանալոյ։

*Եղբահեղի եթանէ երգ։

1 Յաւիտեան կ'օրհնեմ Տիրոջ ողորմութիւնը. բազդից ազգ կ'պատմեմ իմ բնարանովը քո ճշմարտութիւնը։
2 Որովհետեւ ես ասեցի՝ Ողորմութիւնը յաւիտեան հիմնուած է, դու երկնքումը հաստատում ես էքո ճշմարտութիւնը։
3 Դու ուխտ դրի իմ ընտրուածի հետ. երդում արի իմ Դաւիթ ծառայի համար։
4 Մինչեւ յաւիտեան կ'հաստատեմ քո զաւակը, եւ բազդից ազգ կ'հիմնեմ քո աթոռը։ (Սէլա։)
5 Եւ երկինքը կ'փառաւորեն քո հրաշքները, Տէր. եւ քո սուրբերի ժողովքումը՝ քո ճշմարտութիւնը։
6 Որովհետեւ ո՞վ կայ երկնքումը՝ որ հաւասար լինի Տիրոջը, ե՞ աստուածների որդկանց մէջ, որ նման լինի Տիրոջը։
7 Աստուած զարհուրելի է սուրբերի ժողովքումը, եւ ահաւոր ամեն նոքան չրջապատողների մօտ։
8 Ով Եհովայ՝ Զօրաց Աստուած, ո՞վ է քեզ պէս զօրաւոր Տէր. եւ քո ճշմարտութիւնը քո չորս կողմանդ է։
9 Դու տիրապետում ես ծովի զօրութեան վերայ. երբոր բարձրանում են նորա կոհակները՝ դու խոնարհեցնում ես նորանց։
10 Դու փշրեցիր Ռահաբին խոցուածի նման, քո բազուկի զօրութիւնովը ցրուեցիր քո թշնամիներին։
11 Քո են երկինքը, քո է նաեւ երկիրը. դու հիմնեցիր աշխարհը եւ նորա լիութիւնը։
12 Դու արիր հիւսիսը եւ հարաւը. Թաբափօրն ու Հերմոնը ցնծում են քո անունովը։
13 Քո է ուժեղ բազուկը. քո ձեռքը զօրաւոր է եւ քո աջը բարձր։
14 Արդարութիւն եւ իրաւունք են քո աթոռի հաստատութիւնը, ողորմութիւն եւ ճշմարտութիւն գնում են քո երեսի առաջից.
15 Երանի այն ժողովրդին, որ գիտէ փողերի ձայնը. ով Տէր, նորանք կ'քո երեսի լուսովը կ'գնան։
16 Քո անունովն ամեն օր կ'ցնծան, եւ քո արդարութիւնովը կ'բարձրանան։
17 Որովհետեւ դու ես նորանց զօրութեան փառքը. եւ քո հաճութիւնովը կ'բարձրանայ մեր եղջիւրը։
18 Որովհետեւ Տէրը մեր վահանն է եւ Իսրայէլի սուրբը՝ մեր թագաւորը։
19 Այն ժամանակ տեսիլքով խօսեցիր քո սուրբի հետ. եւ ասեցիր՝ Օգնութիւն դրի զօրաւորի վերայ. բարձրացրի ընտրուածին ժողովրդի միջից։
20 Գտի Դաւիթ ծառային զոյ, իմ սուրբ իւղովն օծեցի նորան.
21 Որ իմ ձեռքը կ'հաստատէ նորան, եւ բազուկս կ'զօրացնէ նորան։
22 Թշնամին չի նեղացնիլ նորան, եւ անօրէնութեան որդին չի չարչարիլ նորան։
23 Բայց ես կ'փշրեմ նորա թշնամիներին նորա երեսի առաջին, եւ կը զարկեմ նորա առողներին։
24 Եւ իմ ճշմարտութիւնն ու իմ ողորմութիւնը նորա հետ կ'լինի, եւ Իմ անունովը կ'բարձրանայ նորա եղջիւրը։
25 Եւ նորա ձեռքը կ'դնեմ ծովի մէջ, եւ նորա աջ ձեռքը գետերի մէջ։
26 Նա դէպի ինձ կ'կանչէ, Դու ես իմ Հայրը, ով իմ Աստուած եւ իմ փրկութեան վէմ։

29

*Ղ Քոց. գ. 31. ա Մն. բ. 6.
–Սոց. ճա. 1.
ե Հմր. 1. Սոց. ՀՀԲ. 90.
†Սոց. ՀՀԲ. 89.
‡Ղ Քոց. բ. 16. Ես. խբ. 1. Եր Քոց. է. 11. ա Մն. Ա է. 10 Հմր. Տես Եբեմ. լ. 9. Եզեկ. ղդ. 23. Ովս. գ. 5. Հմր. 25, 38.

ի Տես Հմր. 1. Ղուկ. ա. 32, 33.
ը Սոց. ԺԲ. 1. ցե. 6. Յայտ. է. 10—12.
թ Հմր. 7.
ժ Սոց. ԽԵ. 5. Հա. 19. Ձղ. 8. ՀՀԲ. 5.
ի Սոց. Հղ. 7, 11.
լ Նէ. ԺԱ. 11. ա Քոց. բ. 2. Սոց. լԱ. 10. Հա. 19.
խ Սոց. կե. 7. ղդ. 3, 4. ՀԼ. 29.

ծ Նէ. Ժգ. 26—38. Սոց. ՀԼ. 4. Նա. լ. 7. Ժա. 9.
կ Նե. ա. 1. ա Մն. ԻԲ. 11. Սոց. ՀԽԹ. 6.
հ Ցոր իդ. 7.
ձ Ցե. ԺԲ. 22.
ղ Ցե. ԺԲ. 1.
ճ Սոց. գե. 2.
մ Սոց. ՀԼ. 13.
յ Թես. Ժ. 10. Սոց. ՂԲ. 6.
ն Սոց. գ. 6. Խգ. 3.
շ Հմր. 21. Սոց. Հե. 10. ՂԲ. 10. Տիր. 17.
– Հմր. 3. դ Քոց. Ժա. 34.
չ — Քոց. Ժգ. 1, 12.
ռ Սոց. Ա. 17.
Ր Քոց. է. 10.
–ր Քոց. է. 9.
– Սոց. կա. 7.
Հ Հմր. 17.
– Սոց. Հր. 8.
ՀՐ Քոց. է. 14. ա Մն. իբ. 10.
ՅՐ Քոց. իբ. 17.

27 Եւ ես՝ առաջինեակ կ'դնեմ նորան՝ ՚ի վերի թագաւորներէն վերայ բարձրացած ։
28 ՚Ցաւիտեան կ'պահեմ նորա համար իմ ողորմութիւնը . եւ ՚իմ ուխտը հաւատարիմ կ'լինի նորա հետ ։
29 ՚Եւ ես յաւիտեան կ'հաստատեմ նորա զաւակին . եւ՝ նորա աթոռը ՚ինչպէս երկնքի օրերը ։
30 ՚Եթէ նորա որդիքն՝ իմ օրէնքը թողուն , եւ իմ իրաւունքի մէջ չ'գնան ,
31 եթէ նորանք իմ հրամանները անարգեն , եւ իմ պատուիրանքները չ'պահեն .
32 ՚Ապա գաւազանով կ'պատժեմ նորանց անօրէնութիւնը , եւ ձեռքով նորանց անիրաւութիւնը ։
33 Բայց իմ ողորմութիւնը չեմ կրտրիլ նորանից , եւ իմ հաւատարմութիւնը չեմ դրժիլ ։
34 Իմ ուխտը չեմ անարգիլ եւ իմ շրթունքներիցը դուրս եկածը չեմ փոխել ։
35 Մէկ անդամ երդում եմ արել Իմ սրբութիւնովը , թէ սուտ չեմ ասիլ Դաւիթին ։
36 Նորա զաւակը յաւիտեան պիտի լինի , եւ նորա աթոռը ՚ինչպէս արեգակն իմ առաջին ։
37 ՚Ինչպէս լուսինը յաւիտեան հաստատ պիտի լինի , եւ ՚ինչպէս վկան ամպերումը՝ հաւատարիմ ։ (Սէլա ։)
38 Բայց հիմա երեսից դցեցիր եւ էանարգեցիր , բարկացար քո օծեալին վերայ ։
39 Քո ծառայի ուխտը փչացրիր . Նորա պսակը գետնի տ-ըլվ պղծեցիր ։
40 Նորա ամէն պարիսպները քանդեցիր , նորա ամուր տեղերն աւերակ արիր ։
41 Բոլոր ճանապարհովը անցնողները կողոպտում են նորան . Նա նախատինք եղաւ իր հարեւանների առաջին ։
42 Նորա նեղացնողների աջ ձեռքը բարձրացրիր . նորա ամէն թշնամիներին ուրախացրիր ։
43 Նաեւ նորա սրի բերանը եւ դարձրիր , եւ պատերազմի մէջ չ'հաստատեցիր նորան ։
44 Նորա փառաւորութիւնը հանգեցրիր , եւ նորա աթոռը գետինը գցեցիր ։
45 Նորա երիտասարդութեան օրերը կարճեցրիր , ամօթով ծածկեցիր նորան ։ (Սէլա ։)
46 Տէր , մինչեւ ե՞րբ կ'թագչես քո անձը , եւ քո նախանձութիւնը կրակի պէս կ'բորբոքուի ։
47 Ցիշիր թէ ինչ անցաւոր եմ , եւ թանի ունայն ստեղծեցիր մարդկանց ամէն որդիքը ։
48 Ո՞վ է այն մարդը որ ապրի եւ մահ չ'տեսնէ . եւ իր անձը դժոխքի ձեռքից փրկէ ։ (Սէլա ։)
49 Ո՞ւր է քո առաջի ողորմութիւնը , Տէր . որ երդում արիր Դաւիթին Քո ճշմարտութիւնովը ։
50 Ցիշիր , Տէր , քո ծառաների նախատինքը , որ իմ ծոցումը թաշում եմ ամէն զօրաւոր ազգերիցը ։
51 Որ նորանով քո թշնամիները անարգում են , Տէր , որ նորանով անարգում են քո օծեալի քայլերը ։
52 Օրհնեալ է Տէրը յաւիտեան ։ Ամէն եւ ամէն ։

ՍԱՂ. Գ.

Մովսէսի աղօթքը Աստուծոյ յաւիտենական բնակութեան եւ մարդկանց անցաւոր բնութեան մասին։

*Աստուծոյ մարդ Մովսէսի Աղօթք։

1 Դու Տէր , դու մեզ համար ապաւէն եղար ազգից մինչեւ ազգ ։
2 Քանի որ սարերը չէին ծնուած , եւ երկիրս ու աշխարհս չէիր ստեղծել . յաւիտենից մինչեւ յաւիտեան դու ես Աստուած ։

ա Սաղ. ը. 7. Կոր. ա. 15, 17, 18.
բ Թագ. իգ. 7.
գ Եսա. ծե. 3.
դ Հռչ. 34.
ե Հռչ. 4, 36.
զ Հռչ. 4։ Եսա. ք. 7։ Երեմ. ιգ. 17.
է Ը Օր. ժա. 21.
ը Ը Թագ. է. 14.
թ Սաղ. ՀԱՔ. 53։ Երեմ. ք. 13.
ժ Ը Թագ. է. 14։ գ Թագ. ժա. 31.
ի Ը Թագ. է. 13.
լ Ամով. գ. 2.
խ Ը Թագ. է. 16. Դան. ա. 33։ Ովս. ժբ. 34։ Հռչ. 4, 29.
ծ Սաղ. հբ. 5, 17. Երեմ. ιգ. 20.
կ Սաղ. իբ. 9։ Սաղ. իգ. 9։ է. 1, 10։ Ը Օր. ιբ. 19։ Սաղ. հբ. 59։ Սաղ. հդ. 7։ Ռթգ. է. 16.
ղ Սաղ. ի. 13.
ճ Սաղ. իգ. 13։ հք. 4.
մ Հռչ. 39.
յ Սաղ. հք. 8.
ն Սաղ. հբ. 63.
շ Ռթգ է. 7. ժ. 9։ ժգ. 1։ Սաղ. ιք. 5։ ՀԱՔ. 84.
ո Սաղ. իբ. 9.
չ Հռովմ. 12։ Երբ. ժա. 5։ Ը Օր. ιբ. 15։ Նա. ծե. 3.
պ Սաղ. ծգ. 3.
ջ Սաղ. կք. 9, 13.
ռ Սաղ. հգ. 22.
ս Սաղ. խա. 13.

Գ.

* Ը Օր. ιգ. 1.
ր Ը Օր. ιգ. 27։ Նչեմ. ժա. 16.
տ Առակ. ը. 25, 26.

3 Դու մարդին փոշի ես դարձնում եւ ասում՝ Էհա դարձէք, մարդկանց որդիք։
4 ՏՈրովհետեւ հազար տարին քո առաջին ինչպէս երէկուան օրն է, որ անց կացաւ. եւ Ընձեռ մին պահ դիշերուայ։
5 Ջրհեղեղով ոդոդում ես նոսրանց, եւ նոսրանք քուն են լինում. Ինչպէս խոտ, որ առաւօտանց *կանանչանում է։
6 Ընաւօտանց ծաղկում է եւ անցնում. իրիկունը կաթսում է եւ չորանում։
7 Որովհետեւ մաշուեցանք քո բարկութիւնովը, եւ քո սրտմտութիւնովը չփոթուեցանք։
8 Իմիր անօրէնութիւնները դրիր քո առաջին, Ընմեր ծածուկ մեղքերը քո երեսի լուսի մէջ.
9 Որովհետեւ մեր բոլոր օրերը փչացնում են քո բարկութիւնովը. մեր տարիներն անց ենք կացնում ինչպէս սփռղփող խօսք։
10 Մեր տարիների օրերը հոթանասուն տարի են, եւ եթէ զօրութիւնով ութսուն տարի էլ լինին, նոսրանց փառքն աշխատանք է եւ ցաւ. որովհետեւ չուտով է անց կենում, եւ մենք թռչում ենք։
11 Ո՞վ գիտէ քո բարկութեան զօրութիւնը, եւ քո սրտմտութիւնը՝ քո վախի պէս։
12 Իսովորեցրու մեզ, որ այնպէս համարենք մեր օրերը, որ իմաստուն սիրտ ընդունենք։
13 Դարձիր, Տէր, մինչեւ ե՞րբ. Ելբղճացիր քո ծառաների վերայ։
14 Կշտացրու մեզ առաւօտանց քո ողորմութիւնովը Էոր ցնծանք եւ ուրախ լինինք մեր ամեն օրերումը։
15 Ուրախացրու մեզ այն օրերի չափովը, որ տրտմացրիր մեզ. այն տարիների չափովը, որ նեղութիւն տեսանք։
16 Թող երեւի քո ծառաներին քո

Ղ

1 ՏԲարձրեալի ծածկոցի տակ բնակողը Ամենակարողի չուքի տակ է հանդրստանում։
2 Ես Էհ՛ասում Տիրոջը. Իմ ապաւէնն եւ իմ ամրոց, իմ Աստուած, որին ես յուսացած եմ։
3 ՏՈրովհետեւ Նա կ՛փրկէ քեզ որսողի որոգայթիցը, չար մանասանիցը։
4 Ընա կ՛ծածկէ քեզ իր փետուրներովը, Նորա թեւերի տակ ապահով կ՛լինիս. Նորա ճշմարտութիւնը ասպար է եւ զրահ։
5 Դու Ընչես վախենալ գիշերի զարհուրանքից. այն նետիցը որ թռչում է ցերեկից։
6 Այն մանասախտիցը, որ խաւարումը չուտ է գալիս. այն հարուածիցը, որ սատկեցնում է կէս օրումը։
7 Հազար հոգի քո կողմիցը կ՛ընկնին, եւ տասն հազար՝ քո աջ կողմիցը. բայց քեզ չի մօտենալ։
8 Իմիայն քո աչքերովը կ՛նայիս, եւ ամբարիշտների հատուցումը կ՛տեսնես։
9 Որովհետեւ դու ես, Տէր, Իմ յոյսը. դու Բարձրեալին Էքեզ ապաւէն արիր.
10 Իքեզ չար բան չի հասնիլ. եւ նեղութիւն չի մօտենալ քո բնակարանին։
11 ՏՈրովհետեւ իր հրեշտակներին հրամայել է քեզ համար, որ պահեն քեզ քո բոլոր ճանապարհներումը։
12 Նորանք ձեռների վերայ կ՛առնեն քեզ, Էոր քո ոտը քարի չ՛զպչնես։
13 Առիւծների եւ իժերի վերայ կ՛զը-

ՍԱՂՄՈՍ Ղ.Ա

Ամենակարողը պաշտպան է ամեն վտանգում.

1 –Բարձրեալի ծածկոցի տակ բնակողը Ամենակարողի չուքի տակ է հանդրստանում։
2 Ես Էհ՛ասում Տիրոջը. Իմ ապաւէնն եւ իմ ամրոց, իմ Աստուած, որին ես յուսացած եմ։
3 ՏՈրովհետեւ Նա կ՛փրկէ քեզ որսողի որոգայթիցը, չար մանասանիցը։
4 Ընա կ՛ծածկէ քեզ իր փետուրներովը, Նորա թեւերի տակ ապահով կ՛լինիս. Նորա ճշմարտութիւնը ասպար է եւ զրահ։
5 Դու Ընչես վախենալ գիշերի զարհուրանքից. այն նետիցը որ թռչում է ցերեկից։
6 Այն մանասախտիցը, որ խաւարումը չուտ է գալիս. այն հարուածիցը, որ սատկեցնում է կէս օրումը։
7 Հազար հոգի քո կողմիցը կ՛ընկնին, եւ տասն հազար՝ քո աջ կողմիցը. բայց քեզ չի մօտենալ։
8 Իմիայն քո աչքերովը կ՛նայիս, եւ ամբարիշտների հատուցումը կ՛տեսնես։
9 Որովհետեւ դու ես, Տէր, Իմ յոյսը. դու Բարձրեալին Էքեզ ապաւէն արիր.
10 Իքեզ չար բան չի հասնիլ. եւ նեղութիւն չի մօտենալ քո բնակարանին։
11 ՏՈրովհետեւ իր հրեշտակներին հրամայել է քեզ համար, որ պահեն քեզ քո բոլոր ճանապարհներումը։
12 Նորանք ձեռների վերայ կ՛առնեն քեզ, Էոր քո ոտը քարի չ՛զպչնես։
13 Առիւծների եւ իժերի վերայ կ՛զը-

Ղ

1 ՏԲարձրեալի ծածկոցի տակ բնակողը Ամենակարողի չուքի տակ է հանդրստանում։
2 Ես Էհ՛ասում Տիրոջը. Իմ ապաւէն եւ իմ ամրոց, իմ Աստուած, որին ես յուսացած եմ։
3 ՏՈրովհետեւ Նա կ՛փրկէ քեզ որսողի որոգայթիցը, չար մանասանիցը։
4 Ընա կ՛ծածկէ քեզ իր փետուրներովը, Նորա թեւերի տակ ապահով կ՛լինիս. Նորա ճշմարտութիւնը ասպար է եւ զրահ։
5 Դու Ընչես վախենալ գիշերի զարհուրանքից. այն նետիցը որ թռչում է ցերեկից։
6 Այն մանասախտիցը, որ խաւարումը չուտ է գալիս. այն հարուածիցը, որ սատկեցնում է կէս օրումը։
7 Հազար հոգի քո կողմիցը կ՛ընկնին, եւ տասն հազար՝ քո աջ կողմիցը. բայց քեզ չի մօտենալ։
8 Իմիայն քո աչքերովը կ՛նայիս, եւ ամբարիշտների հատուցումը կ՛տեսնես։
9 Որովհետեւ դու ես, Տէր, Իմ յոյսը. դու Բարձրեալին Էքեզ ապաւէն արիր.
10 Իքեզ չար բան չի հասնիլ. եւ նեղութիւն չի մօտենալ քո բնակարանին։
11 ՏՈրովհետեւ իր հրեշտակներին հրամայել է քեզ համար, որ պահեն քեզ քո բոլոր ճանապարհներումը։
12 Նորանք ձեռների վերայ կ՛առնեն քեզ, Էոր քո ոտը քարի չ՛զպչնես։
13 Առիւծների եւ իժերի վերայ կ՛զը-

ՍԱՂՄՈՍ Ղ.Ա

Ամենակարողը պաշտպան է ամեն վտանգում.

Ղ

1 –Բարձրեալի ծածկոցի տակ բնակողը Ամենակարողի չուքի տակ է հանդրստանում։
2 Ես Էհ՛ասում Տիրոջը. Իմ ապաւէն եւ իմ ամրոց, իմ Աստուած, որին ես յուսացած եմ։
3 ՏՈրովհետեւ Նա կ՛փրկէ քեզ որսողի որոգայթիցը, չար մանասանիցը։
4 Ընա կ՛ծածկէ քեզ իր փետուրներովը, Նորա թեւերի տակ ապահով կ՛լինիս. Նորա ճշմարտութիւնը ասպար է եւ զրահ։
5 Դու Ընչես վախենալ գիշերի զարհուրանքից. այն նետիցը որ թռչում է ցերեկից։
6 Այն մանասախտիցը, որ խաւարումը չուտ է գալիս. այն հարուածիցը, որ սատկեցնում է կէս օրումը։
7 Հազար հոգի քո կողմիցը կ՛ընկնին, եւ տասն հազար՝ քո աջ կողմիցը. բայց քեզ չի մօտենալ։
8 Իմիայն քո աչքերովը կ՛նայիս, եւ ամբարիշտների հատուցումը կ՛տեսնես։
9 Որովհետեւ դու ես, Տէր, Իմ յոյսը. դու Բարձրեալին Էքեզ ապաւէն արիր.
10 Իքեզ չար բան չի հասնիլ. եւ նեղութիւն չի մօտենալ քո բնակարանին։
11 ՏՈրովհետեւ իր հրեշտակներին հրամայել է քեզ համար, որ պահեն քեզ քո բոլոր ճանապարհներումը։
12 Նորանք ձեռների վերայ կ՛առնեն քեզ, Էոր քո ոտը քարի չ՛զպչնես։
13 Առիւծների եւ իժերի վերայ կ՛զը-

Ղ

ՍԱՂՄՈՍ Ղ.Ա

Ամենակարողը պաշտպան է ամեն վտանգում.

Ղ

1 –Բարձրեալի ծածկոցի տակ բնակողը Ամենակարողի չուքի տակ է հանդրստանում։
2 Ես Էհ՛ասում Տիրոջը. Իմ ապաւէն եւ իմ ամրոց, իմ Աստուած, որին ես յուսացած եմ։
3 ՏՈրովհետեւ Նա կ՛փրկէ քեզ որսողի որոգայթիցը, չար մանասանիցը։
4 Ընա կ՛ծածկէ քեզ իր փետուրներովը, Նորա թեւերի տակ ապահով կ՛լինիս. Նորա ճշմարտութիւնը ասպար է եւ զրահ։
5 Դու Ընչես վախենալ գիշերի զարհուրանքից. այն նետիցը որ թռչում է ցերեկից։
6 Այն մանասախտիցը, որ խաւարումը չուտ է գալիս. այն հարուածիցը, որ սատկեցնում է կէս օրումը։
7 Հազար հոգի քո կողմիցը կ՛ընկնին, եւ տասն հազար՝ քո աջ կողմիցը. բայց քեզ չի մօտենալ։
8 Իմիայն քո աչքերովը կ՛նայիս, եւ ամբարիշտների հատուցումը կ՛տեսնես։
9 Որովհետեւ դու ես, Տէր, Իմ յոյսը. դու Բարձրեալին Էքեզ ապաւէն արիր.
10 Իքեզ չար բան չի հասնիլ. եւ նեղութիւն չի մօտենալ քո բնակարանին։
11 ՏՈրովհետեւ իր հրեշտակներին հրամայել է քեզ համար, որ պահեն քեզ քո բոլոր ճանապարհներումը։
12 Նորանք ձեռների վերայ կ՛առնեն քեզ, Էոր քո ոտը քարի չ՛զպչնես։
13 Առիւծների եւ իժերի վերայ կ՛զը-

Ղ

ՍԱՂՄՈՍ Ղ.Ա

Ամենակարողը պաշտպան է ամեն վտանգում.

Ղ

1 –Բարձրեալի ծածկոցի տակ բնակողը Ամենակարողի չուքի տակ է հանդրստանում։
2 Ես Էհ՛ասում Տիրոջը. Իմ ապաւէն եւ իմ ամրոց, իմ Աստուած, որին ես յուսացած եմ։
3 ՏՈրովհետեւ Նա կ՛փրկէ քեզ որսողի որոգայթիցը, չար մանասանիցը։
4 Ընա կ՛ծածկէ քեզ իր փետուրներովը, Նորա թեւերի տակ ապահով կ՛լինիս. Նորա ճշմարտութիւնը ասպար է եւ զրահ։
5 Դու Ընչես վախենալ գիշերի զարհուրանքից. այն նետիցը որ թռչում է ցերեկից։
6 Այն մանասախտիցը, որ խաւարումը չուտ է գալիս. այն հարուածիցը, որ սատկեցնում է կէս օրումը։
7 Հազար հոգի քո կողմիցը կ՛ընկնին, եւ տասն հազար՝ քո աջ կողմիցը. բայց քեզ չի մօտենալ։
8 Իմիայն քո աչքերովը կ՛նայիս, եւ ամբարիշտների հատուցումը կ՛տեսնես։
9 Որովհետեւ դու ես, Տէր, Իմ յոյսը. դու Բարձրեալին Էքեզ ապաւէն արիր.
10 Իքեզ չար բան չի հասնիլ. եւ նեղութիւն չի մօտենալ քո բնակարանին։
11 ՏՈրովհետեւ իր հրեշտակներին հրամայել է քեզ համար, որ պահեն քեզ քո բոլոր ճանապարհներումը։
12 Նորանք ձեռների վերայ կ՛առնեն քեզ, Էոր քո ոտը քարի չ՛զպչնես։
13 Առիւծների եւ իժերի վերայ կ՛զը-

Ղ

1 –Բարձրեալի ծածկոցի տակ բնակողը Ամենակարողի չուքի տակ է հանդրստանում։
2 Ես Էհ՛ասում Տիրոջը. Իմ ապաւէն եւ իմ ամրոց, իմ Աստուած, որին ես յուսացած եմ։
3 ՏՈրովհետեւ Նա կ՛փրկէ քեզ որսողի որոգայթիցը, չար մանասանիցը։
4 Ընա կ՛ծածկէ քեզ իր փետուրներովը, Նորա թեւերի տակ ապահով կ՛լինիս. Նորա ճշմարտութիւնը ասպար է եւ զրահ։
5 Դու Ընչես վախենալ գիշերի զարհուրանքից. այն նետիցը որ թռչում է ցերեկից։
6 Այն մանասախտիցը, որ խաւարումը չուտ է գալիս. այն հարուածիցը, որ սատկեցնում է կէս օրումը։
7 Հազար հոգի քո կողմիցը կ՛ընկնին, եւ տասն հազար՝ քո աջ կողմիցը. բայց քեզ չի մօտենալ։
8 Իմիայն քո աչքերովը կ՛նայիս, եւ ամբարիշտների հատուցումը կ՛տեսնես։
9 Որովհետեւ դու ես, Տէր, Իմ յոյսը. դու Բարձրեալին Էքեզ ապաւէն արիր.
10 Իքեզ չար բան չի հասնիլ. եւ նեղութիւն չի մօտենալ քո բնակարանին։
11 ՏՈրովհետեւ իր հրեշտակներին հրամայել է քեզ համար, որ պահեն քեզ քո բոլոր ճանապարհներումը։
12 Նորանք ձեռների վերայ կ՛առնեն քեզ, Էոր քո ոտը քարի չ՛զպչնես։
13 Առիւծների եւ իժերի վերայ կ՛զը-

Ղ

1 –Բարձրեալի ծածկոցի տակ բնակողը Ամենակարողի չուքի տակ է հանդրստանում։
2 Ես Էհ՛ասում Տիրոջը. Իմ ապաւէն եւ իմ ամրոց, իմ Աստուած, որին ես յուսացած եմ։
3 ՏՈրովհետեւ Նա կ՛փրկէ քեզ որսողի որոգայթիցը, չար մանասանիցը։
4 Ընա կ՛ծածկէ քեզ իր փետուրներովը, Նորա թեւերի տակ ապահով կ՛լինիս. Նորա ճշմարտութիւնը ասպար է եւ զրահ։
5 Դու Ընչես վախենալ գիշերի զարհուրանքից. այն նետիցը որ թռչում է ցերեկից։
6 Այն մանասախտիցը, որ խաւարումը չուտ է գալիս. այն հարուածիցը, որ սատկեցնում է կէս օրումը։
7 Հազար հոգի քո կողմիցը կ՛ընկնին, եւ տասն հազար՝ քո աջ կողմիցը. բայց քեզ չի մօտենալ։
8 Իմիայն քո աչքերովը կ՛նայիս, եւ ամբարիշտների հատուցումը կ՛տեսնես։
9 Որովհետեւ դու ես, Տէր, Իմ յոյսը. դու Բարձրեալին Էքեզ ապաւէն արիր.
10 Իքեզ չար բան չի հասնիլ. եւ նեղութիւն չի մօտենալ քո բնակարանին։
11 ՏՈրովհետեւ իր հրեշտակներին հրամայել է քեզ համար, որ պահեն քեզ քո բոլոր ճանապարհներումը։
12 Նորանք ձեռների վերայ կ՛առնեն քեզ, Էոր քո ոտը քարի չ՛զպչնես։
13 Առիւծների եւ իժերի վերայ կ՛զը-

Ղ

1 –Բարձրեալի ծածկոցի տակ բնակողը Ամենակարողի չուքի տակ է հանդրստանում։
2 Ես Էհ՛ասում Տիրոջը. Իմ ապաւէն եւ իմ ամրոց, իմ Աստուած, որին ես յուսացած եմ։
3 ՏՈրովհետեւ Նա կ՛փրկէ քեզ որսողի որոգայթիցը, չար մանասանիցը։
4 Ընա կ՛ծածկէ քեզ իր փետուրներովը, Նորա թեւերի տակ ապահով կ՛լինիս. Նորա ճշմարտութիւնը ասպար է եւ զրահ։
5 Դու Ընչես վախենալ գիշերի զարհուրանքից. այն նետիցը որ թռչում է ցերեկից։
6 Այն մանասախտիցը, որ խաւարումը չուտ է գալիս. այն հարուածիցը, որ սատկեցնում է կէս օրումը։
7 Հազար հոգի քո կողմիցը կ՛ընկնին, եւ տասն հազար՝ քո աջ կողմիցը. բայց քեզ չի մօտենալ։
8 Իմիայն քո աչքերովը կ՛նայիս, եւ ամբարիշտների հատուցումը կ՛տեսնես։
9 Որովհետեւ դու ես, Տէր, Իմ յոյսը. դու Բարձրեալին Էքեզ ապաւէն արիր.
10 Իքեզ չար բան չի հասնիլ. եւ նեղութիւն չի մօտենալ քո բնակարանին։
11 ՏՈրովհետեւ իր հրեշտակներին հրամայել է քեզ համար, որ պահեն քեզ քո բոլոր ճանապարհներումը։
12 Նորանք ձեռների վերայ կ՛առնեն քեզ, Էոր քո ոտը քարի չ՛զպչնես։
13 Առիւծների եւ իժերի վերայ կ՛զը-

նաս . առիւծի կորիւններին եւ վիշապին ոտով կոխ կ՚առաս ։
14 Որովհետեւ նա ինձ ցանկացաւ՝ եւ ես կ՚փրկեմ նորան . ես բարձր կ՚անեմ նորան , որ Ինձ ճանաչում է իմ անունը ։
15 Ինձ կ՚կանչէ դէպի ինձ՝ եւ ես կը լսեմ նորան . Ես նորա հետ կ՚լինիմ նեղութեան մէջ . կ՚ապրեցնեմ նորան եւ փառաւոր կ՚անեմ նորան ։
16 Երկայն օրերով կ՚կշտացնեմ նորան . եւ իմ փրկութիւնը ցոյց կ՚տամ նորան ։

ՍԱՂ· ՂԲ

Դաւիթ է Աստուծուն, որ ամբարշտին պատուում է բարեպաշտին արհամարհ է։

Սաղմոս . երգ . Շաբաթ օրուայ համար ։

1 ՏԵրի է գոհանալ Տէրոջը , եւ սաղմոս ասել քո անունին , ով Բարձրեալ ։
2 Առաւօտանց պատմել քո Ողորմութիւնը , եւ գիշերը քո ճշմարտութիւնը ։
3 Տասնաղեակ նուագարանով եւ սաղմոսարանով . օրհնութեան ձայնով քնարի հետ ։
4 Որովհետեւ դու , Տէր, ուրախացրիր ինձ քո գործերովը . քո ձեռքի գործերովը ցնծում եմ ։
5 Ով Տէր , քանի՛ մեծ են քո գործերը . Խիստ խո՛ր են քո խորհուրդները ,
6 Անիմար մարդը չէ իմանում , եւ անմիտը չէ հասկանում այս ։
7 Անբարիշտները խոտի պէս բուսնելիս՝ ծաղկում են բոլոր անօրէնութիւն գործողները , որ սատկին յաւիտեանս յաւիտենից ։
8 Բայց դու , Տէր, բարձր ես յաւիտեան ։
9 Որովհետեւ անա քո թշնամիները , Տէր , անա քո թշնամիները կ՚կորչեն . եւ Ի՛ գրուխն բոլոր անօրէնութիւն գործողները ։
10 Բայց Իմ եղջիւրը կ՚բարձրացնես ինչպէս միեղջերուինը . ես Հօծուած եմ նոր իւղով ։
11 Նե՛ւ իմ աչքը կ՚նայի իմ թշնամիների վերայ . եւ ականջս կ՚լսէ այն չարագործների մասին , որ վեր կացան ինձ վերայ ։
12 Արդարը արմաւենիի պէս կ՚բուսնի. Լիբանանի մայրին պէս կ՚մեծանայ ։
13 Տիրոջ տան մէջ անկուսածները Իմ Աստուծոյ սրահներում կ՚բուսնին ։
14 Ծերութեան մէջ էլ պտուղ կ՚բերին . պարարտ եւ դալար կ՚լինին .
15 Որ պատմին , Թէ ուղիղ է Տէրը՝ Իմ վէմը , եւ անիրաւութիւն չկայ նորանում ։

ՍԱՂ· ՂԴ

Աստուծոյ թագաւորութեան փառաւորութիւնը։

1 ՏԷրը թագաւոր է . Ինա մեծափառութիւն է հագած . Տէրը զօրութիւն է հագած եւ իր մէջքը կապած է . ապա համար Տաշխարհքը հաստատ է եւ չէ չարժվում ։
2 Հաստատ է քո աթոռը սկզբից . յաւիտենից ես դու ։
3 Գետերը բարձրացնում են , Տէր, գետերը բարձրացնում են իրանց ձայները , գետերը բարձրացնում են իրանց դոռոցը ։
4 Շատ ջրերի ձայներից աւելի զօրաւոր են ծովի ալիքները . աւելի զօրաւոր է Տէրը բարձրութեան մէջ ։
5 Քո վկայութիւնները շատ հաւատարիմ են . քո տանը վայելուչ է սրբութիւն , ով Տէր , երկայն օրերով ։

ՍԱՂ· ՂԴ

Աստուծոյ ժողովրդին նեղութիւնների դէմ աղօթք։

1 Ով Տէր՝ Վրէժխնդրութեան Աստ-

ՂԲ
1 Սաղ. ե. 10,
2 Սաղ. ծ. 15,
3 Ես. խգ. 2,
4 — Թագ. ը. 20,
5 Առակ. գ. 2,

ՂԲ
6 Սաղ. ճե. 1,
7 Սաղ. ձբ. 1,
8 — Սն. իգ. 5, Սաղ. լգ. 2, Ես. խ. 5, ճբ. 17,
9 Ես. իը. 20, Հաւմ. ժ. 33, 34,
10 Սաղ. հգ. 22, ղդ. 8,
11 Սաղ. ժբ. 6, ի՛. 7, Սաղ. լե. 1, 2, 35, 36, Երեմ. ծբ. 1, 2, Սաղ. գ. 15,
12 Սաղ. ձգ. 18,
13 Սաղ. կը. 1, ձբ. 10,
14 Սաղ. ձբ. 17, 24,

ՂԴ
1 Սաղ. իգ. 5,
2 Սաղ. ծգ. 7, ձբ. 10, ճե. 8,
3 Սաղ. ծբ. 8, Ես. կե. 22, Ովս. ժգ. 5, 6,
4 Սաղ. ճ. 4, ճե. 2,
5 Ես. կբ. 4,
6 Հաւմ. բ. 14,

ՂԴ
7 Սաղ. ղդ. 10, զե. 1, ղբ. 1,
8 Սաղ. իգ. 5,
9 Սաղ. ծգ. 7, ձբ. 10, ճե. 8,
10 Սաղ. ծբ. 8, Ես. կե. 22, Ովս. ժգ. 5, 6,
11 Սաղ. ճ. 4, ճե. 2,
12 Ես. կբ. 4,
13 Հաւմ. բ. 14,

ՂԴ
14 Սաղ. ղդ. 10, զե. 1, ղբ. 1,
15 — Ես. կբ. 35, Նաա. ա. 2,

ուած , ով վրէժխնդրութեան Աստուած , յայտնուիր ։
2 Բարձրացիր , ով Երկրիդ Դատաւոր , հատուցում տուր ամբարտաւաններին ։
3 Ով Տէր , ե՞րբ չարիքները՝ մինչեւ ե՞րբ , ամբարիշտները մինչեւ ե՞րբ կը պարծենան ։
4 Խօսքեր բղխում եւ խօսում են զառդ ք՚անէք . բոլոր անօրէնութիւն գործողները պարծենում են ։
5 Տէր , նորանք կոխ են տալիս քո ժողովուրդը . եւ նեղացնում են քո ժառանգութիւնը ։
6 Սպանում են որբեւայրիին եւ պանդխտին . եւ որբերին կոտորում են ։
7 Ե՛նչ ասում . Տէրը չէ տեսնում , եւ Յակոբի Աստուածը չէ իմանում ։
8 Իմացէք , ով յիմարներ ժողովրդի մէջ . եւ դուք , ո՛վ անմիտներ , ե՞րբ կ՚հասկնաք ։
9 Մի՞թէ ականջը տնկողը չի լսել . կամ թէ աչքը ստեղծողը չի՞ տեսնիլ ։
10 Մի՞թէ ազգերը խրատողը չի յանդիմանիլ . Ինա որ մարդկս գիտութիւն է սովորեցնում ։
11 Տէրը ճանաչում է մարդկանց խորհուրդները , որ ունայն են ։
12 Երանի՛ այն մարդին որ դու խրատում ես Նորան , ով Տէր . եւ քո օրէնքիդը սովորեցնում ես Նորան ։
13 Որ հանդստացնես Նորան չարութեան օրերիդը . մինչեւ որ հոր փորուի ամբարշտի համար ։
14 Որովհետեւ Տէրը երեսից չէ դցում իր ժողովուրդը , եւ չէ թողում իր ժառանգութիւնը ։
15 Որ դատաստանը դէպի արդարութիւն դառնայ . եւ Նորա հետեւից կ՚գնան բոլոր սրտով ուղիղները ։
16 Ո՞վ վեր կ՚կենայ ինձ հետ չարերի դէմ . ո՞վ ինձ հետ կ՚կանգնի նորանց դէմ որ անօրէնութիւն են գործում ։
17 Եթէ Տէրն օգնութիւն չ՚լինէր ինձ , քիչ կ՚մնար որ իմ անձը լռութեան մէջ բնակուէր ։
18 Եթէ ասում եմ . Ինաս դողդողում է . Տէր , քո ողորմութիւնը հաստատում է ինձ ։
19 Իմ հոգերն իմ սրտումը չատանալիս՝ քո մխիթարութիւնները ուրախացնում են ինձ ։
20 Մի՞թէ նանօրէնութեան աթոռը քեզ հետ հաղորդակից է , որ հնարիք է չինում հրամանի դէմ ։
21 Նորանք ժողովում են արդարի անձի դէմ , Եւ անմեղի արիւնը դատապարտում ։
22 Բայց Տէրն ինձ հպատակն է , եւ իմ Աստուածն է իմ յոյսի վէմը ։
23 Ե՛նէ նա նորանց կ՚հատուցանէ իրանց անօրէնութեան պէս . եւ իրանց չարութիւնովը կ՚կնջէ նորանց . մեր Տէր Աստուածը կ՚կնջէ նորանց ։

ՍԱՂ· Ղ.Ե

Հրաւէր Աստուծոյ օրհնելու։ Զգուշացնում է անհնազանդութիւնից։

4 Եկէք գնդանք Տէրոջը . ՚աղաղակենք դէպի Իմր փրկութեան վէմը ։
2 Թող գոհութիւն տալով գանք նորա երեսի առաջը , սաղմոսներով աղաղակենք դէպի Նա ։
3 Որովհետեւ Տէրը մեծ Աստուած է , եւ մեծ Թագաւոր՝ ամէն աստուածների վերայ ։
4 Որ նորա ձեռքին են երկրի խորքերը . եւ սարերի բարձրութիւնները նորանն են ։
5 ՚Որ Նորանն է ծովը , եւ Նա արաւ Նորան . եւ Նորա ձեռքերն ստեղծեցին ցամաքը ։
6 Եկէք երկրպագութիւն անենք եւ երեսի վերայ ընկնենք . Խոնարհ գնենք մեզ ստեղծող Տիրոջ առաջին ։
7 Որովհետեւ Նա է մեր Աստուածը , եւ Մենք Նորա արօտի ժողովուրդը

Ի Սաղ. ե· 6։
ի Նե· ժբ· 23։
ղ Սոր ի· 3։
ե Սաղ· լա· 18։ Յոբ· գ· 15։
զ Սաղ· ժ· 11, 13։ ՃՔ· 7։
է Սաղ· հգ· 22։ ղբ· 6։
ը Ել· գ· 11։ Առակ· ի· 12։
ի Սոր լե· 11։ Նա· իբ· 20։
ձ Նա Կոր· գ· 20։
ղ Սոր ե· 17։ Առակ· գ· 11։ — Կոր· ժա· 32։ ժբ· 5 Հնն։
ճ Սոր· ԺԲ· 22։ Հռոմ· ժա· 1, 2։
ի Սաղ· ՃԿ· 1, 2։
ձ Սաղ· կբ· 16։

ղ Ամով· գ· 3։
ճ Սոր· ԺԲ· 2։ Նա· ժ· 1։
ձ Մատ· իվ· 1։
ջ Նէ· իգ· 7։ Առակ· ԺԷ· 13։
ճ Սաղ· ՃԲ· 9։ կբ· 2, 6։
ռ Սաղ· է· 16։ Առակ· բ· 22։ Հ· 22։

Ղ.Ե

— Սաղ· ճ· 1։
Ի Ը Ծբ· կբ· 15։ բ Թագ· իբ· 47։
ե Սաղ· ղղ· 1։ զե· 9։ ՃԼ· 5։
ը Նե· ա· 9, 10։
թ Նա Կոր· գ· 20։
ժ Սաղ· ՀԲ· 13։ Հ· 1։ Ճ· 3։

եւ նորա ձեռքի ոչխարներն ենք. Հայսօր եթէ նորա ձայնը լսէք,
8 Մի պնդացնէք ձեր սրտերը ինչպէս Մերիբայումը, ինչպէս փորձութեան օրումը անապատի մէջ,
9 Ուր որ ձեր հայրերը փորձեցին ինձ. քննեցին ինձ թէեւ իմ գործերը տեսան։
10 Երեսուն տարի զզուեցայ այն ազգիցը. եւ ասեցի՝ Նորանք այնպիսի ժողովուրդ են որ մոլորուած են սրտով. Նորանք չեն ճանաչում իմ ճանապարհները.
11 Ուր երդում արի իմ բարկութիւնուս, թէ Նորանք չեն մտնիլ իմ հանգստութիւնը։

ՍԱՂ. Ղ.Ջ

Աստուծոյ թագաւորութեան փառաւորը հեթանոսների մէջ։

1 Տիրոջը նոր երգ երգեցէք. երգեցէք Տիրոջը ամէն երկիր։
2 Երգեցէք Տիրոջը. օրհնեցէք նորա անունը. քարոզեցէք օրէ օր նորա փրկութիւնը։
3 Պատմեցէք հեթանոսների մէջ նորա փառքը, ամէն ազգերի մէջ նորա հրաշքները։
4 Որովհետեւ Տէրը մեծ է եւ չատ օրհնուած. Դահաւոր է նա ամէն աստուածներուն վերայ։
5 Որովհետեւ Հազգերի բոլոր աստուածները կուռքեր են, Բայց Տէրն արաւ երկինքը։
6 Փառք եւ մեծութիւն կայ նորա առաջին. զօրութիւն եւ գեղեցկութիւն նորա սրբութեան մէջ։
7 Տուէք Տիրոջը, ով ազգերի ցեղեր, տուէք Տիրոջը փառք եւ զօրութիւն։
8 Տուէք Տիրոջը նորա անունի փառքը. ընծայ բերէք, եւ մտէք նորա սրահները։
9 Երկրպագութիւն արէք Տիրոջը սուրբ զարդարանքով. վախեցէք նորա երեսից, ով ամէն երկիր։
10 Ասեցէք հեթանոսների մէջ Տէրն է թագաւոր. սորա համար աշխարհը հաստատ է, չէ շարժուում. Նա ժողովուրդները կ'դատէ ուղղութիւնով։
11 Երկինքը թող ուրախ լինի եւ երկիրը ցնծայ. Ծովը գոռգոռայ իր լիութիւնովը։
12 Դաշտն ուրախանայ եւ ամէնն որ նորանում կայ. Թող ցնծան անտառի ամէն ծառերը.
13 Տիրոջը առաջին, որ նա գալիս է՝ գալիս է որ երկիրը դատէ. Նա աշխարհը կ'դատէ արդարութիւնով, եւ իր ժողովուրդներին իր ճշմարտութիւնովը։

ՍԱՂ. Ղ.Ն

Սիոնի ուրախութիւնը որ Աստուած թագաւոր է ամէն տեղ։

1 Տէրն է թագաւոր թող երկիրը ցնծայ եւ չատ կղզիներն ուրախ լինին։
2 Ամպ եւ մառախուղ կայ նորա չորս կողմովը. Արդարութիւն եւ իրաւունք նորա աթոռի հիմունքն են։
3 Կրակ է գնում նորա առջեւից. եւ չորս կողմովը այրում է նորա թշնամիներին։
4 Նորա փայլակները լուսաւորում են աշխարհը. երկիրը տեսնում է եւ դողում։
5 Սարերը մոմի պէս հալւում են Տիրոջ երեսից, ամէն երկիր Տիրոջ երեսից։
6 Երկինքները պատմում են նորա արդարութիւնը. եւ բոլոր ժողովուրդները տեսնում են նորա փառքը։
7 Թող ամաչեն բոլոր կուռքերի ծառայողները, որ պարծենում են փուչ կուռքերով. Բոլոր աստուածները նորան երկրպագութիւն անեն։
8 Սիոնը լսում է եւ ուրախանում է եւ Յուդայի աղջիկները ցնծում են,

ի Սաղ. կթ. 31։
ի Սաղ. ղը. 7 Հմմ.
ի Սաղ. կե. 4. Ցայս. ԺԲ.11.

Ղ.Ն

Սաղ. ղղ. 10. Ցայս. Ժա. 15. ԺԲ. 6.
Նա. կ. 9.
ի Գ Թագ. ը. 12. Սաղ. ԺԸ. 11.
ի Սաղ. ԺԲ. 14։
ի Սաղ. ԺԸ. 8. Ժ. 3. Դան. է. 10. Ամբ. գ. 3։
Նէկ. ԺԲ. 18. Սաղ. ՀԱ. 18. Ես. 32։
ի Դատ. Ե. 5. Միք. ա. 4. Նաւմ. ա. 5։
ի Սաղ. ԺԲ. 1. Ժ. 6։
ի Ես. ԺԲ. 4. Նէկ. իգ. 1. ը Որ. Ե. 6. իե. 15։
ի Երր. ա. 6։

քո իրաւունքի համար , Տէր ։
9 Որովհետեւ դու , ով Տէր , Էրարձրեալ ես բոլոր երկրի վերայ , Էշատ բարձրացար բոլոր աստուածներուն վերայ ։
10 Ով Տիրոջը սիրողներ , Էատեցէք չարը · Ինա պահում է իր սուրբերին անձերը · Ամբարիշտներուն ձեռքիցը կ՚իրկէ Նորանց ։
11 Հոյս է Էծագում արդարին , եւ ուրախութիւն սրտով ուղիղներին ։
12 Ուրախացէք Տէրովը , ով արդարներ , Էեւ օրհնեցէք նորա սուրբ յիշատակը ։

ՍԱՂ· ՂԸ

Հրաւէր բոլոր արարածներին Աստուծոյն գովելու ։

Սաղմոս ։

1 -Տիրոջը Նոր երգ երգեցէք · որ Նա Էհրաշքներ արաւ · փրկեց Նորան Ինորա աջ ձեռքը եւ Նորա սուրբ բազուկը ։
2 Էտէրը ճանաչեցրեց իր փրկութիւնը · եւ ազգերի աչքի առաջին Էյայտնեց իր արդարութիւնը ։
3 Էնա յիշեց իր ողորմութիւնը եւ իր ճշմարտութիւնը Իսրայէլի տան վերայ · Էերկրի ամեն ծայրերը տեսան մեր Աստուծոյ փրկութիւնը ։
4 Էցնծացէք Տիրոջ առաջին , ով ամեն երկիր · օրհնեցէք , եւ երգեցէք , եւ սաղմոս ասեցէք ։
5 Սաղմոս ասեցէք Տիրոջը քնարով · քնարով եւ սաղմոսների ձայնով ։
6 Էփողով եւ չնփորի ձայնով ցնծացէք Էնոյա Թագաւորի առաջին ։
7 Էծով գոռայ ծովը եւ Նորա լիութիւնը · աշխարհը եւ Նորանում բնակողները ։
8 Էդետերը ծափ տան ձեռքով · սարերը միասին ցնծան ,
9 Տիրոջ առաջին · Նոր Նա գալիս է երկիրը դատելու , Նա կ՚դատէ աշխարհը արդարութիւնով , եւ ժողովուրդներին՝ ուղղութիւնով ։

ՍԱՂ· ՂԹ

Տիրոջ Թագաւորութիւնը խաղաղութիւն է սիրում ։

1 -Տէրն է Թագաւոր · ժողովուրդները Թող չփոթուին · Ինա Նստում է քերովբէների վերայ՝ Թող երկիրը չարժուի ։
2 Էտէրը մեծ է Սիօնում · եւ Նա բարձր է ամեն ժողովուրդների վերայ ։
3 Թող օրհնեն Էքո մեծ եւ ահաւոր անունը · որ սուրբ է ։
4 Էեւ Թագաւորի զօրութիւնը իրաւունք է սիրում · դու հաստատեցիր ուղիղ կարգը · դու իրաւունք եւ արդարութիւն արիր Յակոբի մէջ ։
5 Էբարձր արէք մեր Տէր Աստուծուն · եւ երկրպագութիւն արէք Էնորա ոտների պատուանդանի առաջին · Ընա սուրբ է ։
6 ԷՄովսէսը եւ Ահարոնը Նորա քահանաների մէջ , եւ Սամուէլը Նորա անունը կանչողների մէջ , Էդէպի Տէրը կանչեցին եւ Նա լսեց Նորանց ։
7 ԷԱմպի սիւնումը Նա խօսում էր Նորանց հետ · Նորանք պահում էին Նորա վկայութիւնները եւ օրէնքը՝ որ տուաւ Նորանց ։
8 Ով Տէր՝ մեր Աստուածը , դու որ լսում էիր Նորանց · Էդու Նորանց համար Ներող Աստուած էիր , Թէեւ Էվրէժ խնդրող՝ Նորանց գործերի համար ։
9 Էբարձր արէք մեր Տէր Աստուծուն եւ երկրպագութիւն արէք դէպի Նորա սուրբ սարը , որ մեր Տէր Աստուածը սուրբ է ։

Էա Սաղ· ԺԸ· 18։
Ըե Ելք· 11։ Սաղ· ԶԹ· 3։ ՃԳ· 4։
Էա Սաղ· ԺԳ· 14։ ԼԹ· 27։ Ճա· 3։ Ա Մնդ· Ե· 13։ Հռովմ· Ժբ· 9։
Ժ Սաղ· Լՠ· 23։ ԼԹ· 28։ Հեբ· 10։ Ռ Հռ· Ե· 8։
Ի Սաղ· ԼԹ· 39, 40։ Դան· Գ· 28։ Գ· 22, 27։
Հ Ծոթ Ի· 28։ Սաղ· ՀԺբ· 4։ Ռ Հռ· Գ· 18։
Ձ Եբր· ԳԱՠ Ա Սաղ· Ա· 1։
Ղ Սաղ· ԺԳ· 1։
Ճ Սաղ· Լ· 4։

ՂԸ

-Սաղ· ԺԳ· 3։ ՃՃ· 1։ Ես· Խբ· 10։
Բ Նէ· Ա Ե· 11։ Սաղ· ՀԵ· 14։ Հգ· 10։ Ա Ե· 5։ ՀԼ· 4։ ՀԺԲ· 14։
Գ Նէ· Ա Ե· 8։ Ես· Ա Ք· 16։ ԿԳ· 5։
Դ Ես· Ա Ք· 10։ Ղ Ա Ե· Բ· 30, 31։
Ե Ես· ԿԲ· 2։ Հռովմ· Գ· 25, 26։
Զ Ղ Ա Ե· Ա· 54, 55, 72։
Է Ես· Խ Ք· 6։ Ա Ք· 10։ Ղ Ա Ե· Բ· 30, 31։ Գ· 6։ Գաղ· Ժ Գ· 17։ Խբ· 28։
Ը Սաղ· Գ Ե· 1։ Ճ· 1։
Ի Ես· ԿԲ· 2։ Ա Ե· 1։
Ժ Ես· Ժ· 10։ ա Մ Ե· Ա Ե· 28։ Բ Մ Ե· Ա Ք· 27։
Ի Սաղ· ՂՂ· 11 Ա Ե· Ի Ես· Ա Ե· 12։
Լ Սաղ· ՂՂ· 10, 13։

ՂԹ

-Սաղ· ՂՂ· 1։ Գ Ե· 1։
Բ Նէ· Ի Ե· 22։ Սաղ· Ա Ք· 10։ Ճ· 1։
Գ Սաղ· Գ Ե· 9։
ԴԲ Ա Ք· Ի Ե· 39։ Ես· Ա Ե· 4։ Ղ Ա Ե· Ա· 32։ Ե Ես· Ա Ք· 10։ Ճ· 1։ Ղ Ա Ե· Ա· 46։ Ե Ես· Ա Ք· 2։ Սաղ· Ղ Ե· 7։
Զ Ղ Ա Ե· Ա Ք· 3։
Է Եբ Ի Ե· Ա Ե· 1։
Ը Նէ· Ա Ե· 15։ Ա Ե· 25։ ա Մ Ե· Ե· 9։ Ա Ք· 18։
Ի Նէ· Ա Ե· 9։
Ժ Ես· Ա Ե· 20։ Եբ Ի Ե· Խգ· 29։
Ի Տես Նէ· Ա Ե· 2 Ճ Ես· Ա Ե· 12, 24։ Բ Ա Ք· Ի· 20։
Ճ Հռ· 5։ Նէ· Ա Ե· 2։ Սաղ· ՀԺ· 3։ ՀԼ· 29։

ՍԱՂ· Ճ

Աստծոյ ժողովրդի գովասիրքը։

Գոհութեան համար Սաղմոս։

1 Աղաղակեցէք դէպի Տէրը, ով ամէն երկիր։
2 Ծառայեցէք Տիրոջն ուրախութեամբ. եկէք նորա երեսի առաջը ցընծութեամբ։
3 Ճանաչեցէք որ Տէրն է Աստուած. Ինա արաւ մեզ, եւ ոչ թէ մենք, որ Իմենք նորա ժողովուրդը եւ նորա արօտի ոչխարներն ենք։
4 Մտէք նորա դռները գոհութեամբ, նորա սրահները փառաբանութեամբ. գոհացէք նորանից և օրհնեցէք նորա անունը։
5 Որովհետեւ Տէրը բարի է եւ նորա ողորմութիւնը յաւիտեան. եւ նորա ճշմարտութիւնը ազգից մինչեւ ազգ։

ՍԱՂ· ՃԱ

Դաւիթի բարեպաշտութեան ուխտը։

Դաւիթի Սաղմոս։

1 Ողորմութիւն եւ իրաւունք երգեմ. քեզ, ով Տէր, սաղմոս ասեմ։
2 Իմաստութիւնով կ'գնամ կատարելութեան ճանապարհուս. ե՞րբ կը գաս ինձ մօտ. Իմ սրտի անմեղութիւնով կ'գնամ իմ տան մէջ։
3 Իմ աչքի առաջին չար բան չեմ դնիլ. Անօրէնութիւն գործողին Հատուտ եմ. նա ինձ չ'մօտենայ։
4 Մուռ սիրտը պէտք է հեռանայ ինձանից. Չարին չեմ ճանաչիլ։
5 Նա որ ծածուկ բամբասում է իր ընկերի դէմ, նորան կ'ջնջեմ. Ինա որ ամբարտաւան է աչքերով եւ հպարտ սրտով, նորան չեմ կարող համբերել։
6 Իմ աչքերը երկրի հաւատարիմների վերայ է, որ ինձ հետ բնակուեն. Ընտրեալ ճանապարհ գնացողը կ'ծառայէ ինձ։
7 Ներգութիւն անողը չի բնակուիլ իմ տան մէջ. Նա որ սուտ է խօսում հաստատ չի մնալ իմ աչքի առաջին։
8 Իսաւօտանից կ'ջնջեմ երկրի ամէն ամբարիշտներին, որ Տիրոջ քաղաքիցը ամենքնեմ բոլոր անօրէնութիւն գործողներին։

ՍԱՂ· ՃԲ

Մխիթ Նորգեցու համար ազօթք։

Ազգաւոր ազօթքը, Ընդդէմ մաչվում եւ Տիրոջ առաջին թափում է իր ցաւը։

1 Ո՛վ Տէր, լսիր իմ ազօթքը, եւ իմ աղաղակը թող քեզ մօտ գայ։
2 Իմ թագուհիր երեսդ ինձանից իմ նեղութեան օրը, Ընդունարհցրու ականջդ ինձ մօտ. այն օրը որ կանչեմ՝ չուտով պատասխան տուր ինձ։
3 Որովհետեւ իմ օրերը ծուխի պէս վերջացան եւ Իմ ոսկորները չոր խոխի պէս այրուեցան։
4 Սիրտս կոտրուեցաւ եւ չ'ցամաքեց խոտի նման. որ հաց ուտելու էլ մոռացայ։
5 Հառաչանքիս ձայնիցը Ընսկորս իմ մարմնիս կպաւ։
6 Ընձս նմանեցի Ընանապատի հաւալուսնի, աւերակների բուին պէս եղայ։
7 Ինքուն մնացի եւ նման եղայ կըտուրի վերայ նմինակ ծառ։
8 Ամէն օր նախատում են ինձ իմ թշնամիները, Ինձ դէմ կատաղածները երդում են անում ինձանով։
9 Որովհետեւ մոխիրը ուտում եմ հացի պէս ու Իմ ըմպելիքս արտասուքի հետ եմ խառնում,
10 Քո բարկութեան եւ սրտմտութեան համար, որ դու ինձ վեր առար եւ դէն գցեցիր։
11 Իմ օրերը երկարացած չուքի պէս

Ճ
-Ա՝ղ. գԼ. 1. ղբ. 1.
Բ Ա՝ղ. ՀՀք. 7։ ՀՔ. 13 Հբ. Ֆք. 2. Եբ. ր. 10։ Ե Ա՝ղ. գԼ. 7. Եբ. Լդ. 30, 31.
Գ Ա՝ղ. կգ. 13. ՀՀդ. 17—19. Ե Ա՝ղ. Ե՛դ. 1 Հբ.

ՃԱ
-Ա՝ղ. ՃԲ. 1.

Բ Ք՝ագ. ՀՀբ. 14.
Է Ք՝ագ. Բ՝. 4. Հ՝ա. 4.
Գ Ես. Իգ. 6. ա Ք՝ագ. Հբ. 20, 21. Ա՝ղ. Ր. 4. Հբ. 5. Ե Ա՝ղ. գԼ. 10.
Զ Մ՝ա. Է. 23. բ Տիմ. բ. 19. Ե Ա՝ղ. Հբ. 27. Ա՝ա. գ. 17. Է Ա՝ղ. ՀՀք. 1.
Ը Ա՝ղ. Հե. 10։ Երեմ. ի՛ա. 13։ Թ Ա՝ղ. Խբ. 2, 8։

ՃԲ
Ա Ա՝ղ. կ՝. 2. Հբր. 2.
-Նչ. բ. 23. ա Ք՝ագ. Բ. 16. Ա՝ղ. Հբ. 6.
Բ Ա՝ղ. Լե. 2. կք. 17.
Է Ա՝ղ. Հա. 2. Հբ. 2.
Գ Ա՝ղ. ՀՀք. 83. Ես. գ. 15. Ե Ք՝որ Լ. 30. Ա՝ղ. Լ՝. 10. Ոգր ա՝. 13.
Զ Ա՝ղ. Լե. 2. Հ՝ր. 11.

Ը Ք՝որ ՀՔ. 10. Ոգր գ. 8. Թ Ք՝որ Լ. 29. Ի Ա՝. Լգ. 11. Ա՝ա. բ. 14. ԺԱ՝ղ. Հե. 4. ԺԲ Ա՝ղ. Լբ. 11. ԺԳ Ք՝որ Խգ. 12. ԺԴ Ք՝որ Խգ. 3. Հ. 8. ԺԵ Ա՝ղ. Խբ. 3. Հ. 8. ԺԶ Ք՝որ Ա՝գ. Բ. Ա՝ղ. ՀՔ. 23. ՀԲգ. 4. Ա՝գ. Գ. 12.

են , եւ հետ խոտի պէս չորացայ ։
42 Բայց դու , Տէր , յաւիտեան կաս , եւ յիշատակը ազգից մինչեւ ազգ ։
43 Դու վեր կ'կենաս , Սիօնին կ'ողորմես . որովհետեւ ժամանակ է նորան ողորմելու . որովհետեւ որոշուած ժամանակը հասաւ ։
44 Որովհետեւ քո ծառաները հաճեցան նորա քարերին , եւ նորա փոշիին խնդճ են գալիս ։
45 Ազգ հեթանոսները կ'վախենան Տիրոջ անունիցը , եւ երկրի բոլոր թագաւորները քո փառքիցը ։
46 Որ Տէրը շինեց Սիօնը , երեւեցաւ իր փառքովը ։
47 Նա մտիկ է տալիս խեղճերի աղօթքին , եւ չէ անարգում նորանց աղօթքը ։
48 Սա պիտի գրուի ետոյ ազգի համար . եւ ստեղծուելու ժողովուրդը Տիրոջը կ'գովէ ։
49 Որ նա իր սրբութեան բարձրութիւնից մտիկ է տալիս . Տէրը երկնքիցը նայում է երկրի վերայ ։
20 Որ լսէ կապուածի հառաչանքը , եւ արձակէ մահի որդկանցը ։
21 Որ պատմուի Սիօնում Տիրոջ անունը , եւ նորա գովասանքը Երուսաղէմում ։
22 երբոր մէկտեղ կ'ժողովուին ժողովուրդները եւ թագաւորութիւնները՝ Տիրոջը ծառայելու համար ։
23 Նա թուլացրեց ճանապարհումը իմ զօրութիւնը . եւ կարճացրեց իմ օրերը ։
24 Ես ասեցի . Ով Աստուած իմ , վեր մի առնիր ինձ իմ օրերի կէսումը . քո տարիները ազգից մինչեւ ազգ են ։
25 Առաջուց երկրի հիմունքը հաստատեցիր , եւ քո ձեռքի գործն է երկինքը ։
26 Նորանք կ'կորչին , բայց դու կը մնաս . եւ նորանք ամենը չորի պէս կ'մաշուին . հագուստի պէս կ'փոխես նորանց , եւ նորանք կ'փոխուին .
27 Բայց դու նոյնն ես . եւ քո տարիները չեն վերջանալ ։
28 Քո ծառաների որդիքը կ'բնակուին . եւ նորանց սերունդը հաստատ կ'մնայ քո առաջին ։

ՍԱՂ· ՃԳ

Ցորգորում է որ Աստուծոյ օրհնեն նորա մեծամեծ ողորմութիւնների համար ։

Դաւիթի Սաղմոս ։

1 Օրհնիր Տիրոջը , ով իմ անձը , եւ բոլոր իմ ներքինքս՝ նորա սուրբ անունը ։
2 Օրհնիր Տիրոջը , ով իմ անձը , եւ մի մոռանար նորա բոլոր բարիքները ։
3 Որ ներում է քո բոլոր մեղքերը , բժշկում է քո ամեն ցաւերը ։
4 Որ փրկում է քո կեանքն ապականութիւնից , որ խպսակում է քեզ ողորմութիւնով եւ ողորմութիւնով ։
5 Որ կշտացնում է քո սիրտը բարութիւնով . եւ քո մանկութիւնը նորոգվում է արծուի պէս ։
6 Արդարութիւն է անում Տէրը , եւ իրաւունք բոլոր զրկեալներին ։
7 Նա իմաց արաւ իր ճանապարհները Մովսէսին , Իսրայէլի որդկանցն՝ իր գործերը ։
8 Ողորմած է Տէրը . երկայնամիտ եւ բազմագութ ։
9 Նա խաղաղ չի բարկանալ , եւ ոխ չի պահել յաւիտեան ։
10 Նա չէ անում մեզ մեր մեղքերի համեմատ . եւ չէ հատուցանում մեզ մեր անօրէնութիւնների համեմատ ։
11 Այլ որքան որ բարձր է երկինքը երկրիս վերայ , այնքան զօրաւոր է նորա գութը իրանից վախեցողների վերայ ։

Հիմ. 4։ Ես. խ. 6—8։ Ծահ. ա. 10։
Հիմ. 26. Սագ. ք. 7։ Ծագ. ե. 19։
Սագ. ճէ. 13։
Ես. կ. 10. Զաք. ա. 12։ Ես. խ. 2։
Նեհ. Սագ. հբ. 1։
Քագ. ը. 43։ Սագ. հը. 4։ Ես. կ. 3։
Ես. կ. 1, 2։
Նեհ. ա. 6, 11։ ը. 8։
Հռովմ. ժե. 4. ա Կոր. ժ. 11։
Սագ. իբ. 31։ Ես. խգ. 21։
Եր Օր. իգ. 15։ Սագ. ժգ. 2։ իգ. 13, 14։
Սագ. հբ. 11։
Սագ. իբ. 22։
Ծագ. իս. 21։
Ես. ը. 10։
Սագ. ղ. 2։ Ամբ. ա. 12։
Ծն. ա. 1։ Երբ. ա. 10։
Ես. իգ. 4. Ծա. 6, կե. 17։ կգ. 22։ Հռովմ. ը. 20։ բ
Գաղ. գ. 7, 10—12։
Հիմ. 18։
Սագ. գ. 6, Երբ. ժգ. 8։ Ծահ. ա. 17։
Սագ. կթ. 36։
ձԴ
Սագ. ժգ. 1։ հիզ. 1։
Սագ. ճգ. 8։ Ես. իգ. 24։ Սաս. թ. 2, 6։ Մաթ. ը. 5, 10, 11։ Նահ. է. 17։
Ել. ժե. 26։ Սագ. ճիզ. 3։ Երեմ. ժէ. 14։
Սագ. իգ. 22։ ժգ. 13։
Սագ. ե. 12։
Ես. խ. 31։
Սագ. ճիզ. 7։
Սագ. ճիզ. 19։
Ել. իգ. 6, 7։ Թաս. ժգ. 18։ ը Օր. ե. 10։ Նէեմ. թ. 17։ Սագ. ձգ. 15։ Երեմ. իը. 18։
Սագ. է. 5։ Ես. ձէ. 16։ Երեմ. գ. 5։ Միք. է. 18։
Սագ. թ. 13։
Սագ. ձէ. 10։ Նեհաս. գ. 19։

42 Որքան որ արեւելքը հեռու է արեւմուտքից, Ի-յնո-ն նա հեռացրեց մեզանից մեր յանցանքները։
43 Ինչպէս որ հայրը կ'գթայ որդիներին, -յնդե- գթած է Տէրը իրանից վախեցողներին։
44 Որովհետեւ նա գիտէ մեր կազմուածքը. կիշուում է որ հող ենք մենք։
45 Մարդիս օրերը խոտի նման են. Ինչպէս դաշտի ծաղիկը՝ այնպէս ծաղկում է։
46 Երբոր քամին անցնում է նորա վրայ, նա էլ չկայ. եւ նորա տեղը այլ եւս չէ ճանաչում նորան։
47 Բայց Տիրոջ ողորմութիւնը յաւիտենից մինչեւ յաւիտեան իրանից վախեցողների վերայ է, եւ նորա արդարութիւնը՝ որդկանց որդիների վերայ,
48 Նորա ուխտը պահողների վերայ, եւ նորանց վերայ որ յիշում են նորա պատուիրանքները նորանց կատարելու համար։
49 Տէրը երկնքումը հաստատեց իր աթոռը, Եւ նորա թագաւորութիւնը տիրում է բոլորին։
20 Օրհնեցէք Տիրոջը, ով նորա հրեշտակներ՝ հզօր զօրութեամբ, Որ կատարում էք նորա խօսքը. նորա խօսքի ձայնը լսելով։
21 Օրհնեցէք Տիրոջը, ով նորա բոլոր զօրքեր՝ Նորա պաշտօնեաներ, որ կատարում էք նորա կամքը։
22 Օրհնեցէք Տիրոջը, ով նորա բոլոր արարածներ, նորա տէրութեան ամեն տեղերումը. Օրհնիր Տիրոջը, ով իմ անձը։

ՍԱՂ. ՃԴ

Աստուծոյ փառքը իր արարածների մէջ։

1 Օրհնիր Տիրոջը, ով իմ անձը. ով Տէր՝ իմ Աստուած, դու շատ մեծ ես. Էգեղեցկութիւն եւ փառք հագած ես։
2 Էլոյս ես հագնում ինչպէս հանդերձ. Երկինքը տարածում ես ինչպէս վրաշտայր։
3 Նա իր վերնատուները ջրերի վերայ է շինում, Համպերը չինում է իբան կառք. Քամիի թեւերի վերայ է գնում։
4 Իր հրեշտակները քամիներ է շինում, Իր պաշտօնեաները այրող կրակ։
5 Նա հաստատեց երկիրն իր հիմունքի վերայ, որ տեղիցը չշարժուի բնաւ եւ յաւիտեան։
6 Անդունդոյը ծածկեցիր նորան ինչպէս հանդերձով. Ջուրերը կանգնում են սարերի վերայ։
7 Որ սաստկութեը փախչում են նորանք, քո որոտմունքի ձայնիցը սարսափելով եւ են գնում։
8 Էսարերը բարձրանում են, ձորերը իջնում՝ Դէպի տեղի որ որ հաստատեցիր նորանց համար։
9 Որու սահման դրիր, նորանով չեն անց կենալ. Դարձ չեն գառնալ որ երկիրը ծածկեն։
10 Դու աղբիւրներ ես բղխեցնում ձորերումը. սարերի միջովը գնում են նորանք։
11 Նորանք խմեցնում են բոլոր վայրի գազաններին, եւ վայրի էշերը կոտրում են իրանց ծարաւը։
12 Նորանց վերայ երկնքի թռչուններն են բնակվում. ճիւղերի միջիցը ձայն են տալիս։
13 Նա խմեցնում է սարերին իր վերնատներիցը. Երկիրը գործերի պտուղներովը կշտացնում ես։
14 Խոտ է բուսցնում անասունների համար. եւ բանջար մարդի օգտի համար. Որ հաց հանես երկրիցը։
15 Եւ գինի, որ ուրախացնում է մար-

Ես. խց. 23, Միք. ե. 18, Ա Մակ. գ. 17, Ա Սաղ. հը. 39, Հեր. բ. 7, գ. 19, Յով. ժբ. 7, Ա Սաղ. գ. 5, 6, ա Գնաց. ա. 24, Ելից ժգ. 1, 2, Յակ. ա. 10, 11, Ա Յով. ե. 10, ը. 9, Ա Նկ. ը. 6, Ա Սաղ. ճգ. 9, Նեեմ. ժա. 1, Ա Սաղ. խե. 2, Դան. գ. 25, 34, 35, Սաղ. հնը. 2, Ա Սաղ. գ. 10, Երբ. ա. 14, Գնաց. իբ. 2, Ճնա. ե. 14, Սաղ. կը. 17, Ելից. ե. 9, 10, Երբ. ա. 14, Սաղ. հնե. 10, Հբ. 1, ՀԴ Սաղ. ճգ. 1, Հբ. 33, Ա Սաղ. ղդ. 1, Դան. ե. 9, Ես. խ. 22, խե. 12, Ա Մակ. բ. 6, Ես. ղբ. 1, Սաղ. ժբ. 10, Երբ. ա. 7, Հեր. գ. 24, գ Թագ. բ. 11, գ. 17, Ա Սաղ. իգ. 7, իբ. 4, 6, Սաղ. իգ. 2, ճգ. 6, Յով. ա. 6, Հեր. ե. 19, Ես. բ. 1, Ա Նկ. ը. 5, Ա Սաղ. իգ. 10, 11, Ա Սաղ. իգ. 10, Սաղ. ւգ. 7, Երեմ. ե. 22, Հեր. բ. 11, 13, Սաղ. ճե. 8, Երեմ. ժ. 13, ժգ. 23, Սաղ. կե. 9, 10, Ես. ա. 29, գ. 18, բ. 3, Սաղ. ճե. 8, Սաղ. ճկբ. 25, ճե. 9, Ա Սաղ. ե. 5, Դան. բ. 13, Սաղ. իգ. 5, Առակ. ը. 6, 7, Երեմ. ը. 12,

դի սիրաը, Նորա երեսը փայլեցնում է իւղից. եւ հաց, որ հաստատում է մարդի սիրաը։
46 Կշտանում են Տիրոջ ծառերը՝ Լիբանանի մայրերը, Որ նա տնկեց։
47 Որ այնտեղ թռչուններն բոյն են դնում, Ե՝ արագիլը եղեւինների վերայ չի՞մ է իր տունը։
48 Բարձր սարերը վայրի այծերի համար ապաւէն են, եւ՝ վէմերը՝ ճագարների։
49 Նա չինեց լուսինը Ժամանակների համար, Արեգակը ճանաչում է իր մուտքը։
20 Խաւար ես դնում՝ եւ գիշեր է լինում. Նորանում ման են գալիս անտառի ամէն գազաններ։
21 Առիւծների կորիւնները մռնչում են յափշտակելու, եւ Աստուածանից խնդրում են իրանց կերակուրը։
22 Երբոր արեգակը դուրս է գալիս՝ նա են քաշվում, եւ իրանց օրջներում պառկում։
23 Մարդը դուրս է գնում՝ իր գործին եւ իր ծառայութեանը՝ մինչեւ իրիկուն։
24 Ո՛րքան մեծ են քո գործերը, ով Տէր. Նորանց բոլորն իմաստութեամբ ես արել. երկիրը լիքն է քո ստեղծուածներով։
25 Այս մեծ եւ լայն ծովն է. այնտեղ սողացողները անթիւ են. փոքր կենդանիներ մեծերի հետ։
26 Այնտեղ նաւերը ման են գալիս. այն՝ լեւիաթանը դու ստեղծեցիր, որ խաղայ նորանում։
27 Սորանք ամէնքը քեզ են սպասում, որ նորանց կերակուր տաս իրանց ժամանակին։
28 Դու տալիս ես նորանց, Ե՝ նորանք հաւաքում են. դու բաց ես անում քո ձեռքը Ե՝ կշտանում են բարիքով։
29 Երբոր ծածկում ես քո երեսը՝ սարսափում են. Երբոր վեր ես առնում նորանց հոգին՝ մեռնում են, եւ իրանց հողին են դառնում։
30 Հոգիդ ուղարկում ես՝ ստեղծվում են. եւ դու նորոգում ես երկրի երեսը։
31 Տիրոջ փառքը յաւիտեան լինի. Տէրն ուրախ լինի իր գործերովը։
32 Նա նայում է երկրի վերայ, եւ սարսում է. նա դպչում է լեռներին, եւ նորանք ծխում են։
33 Ես՝ կ'օրհնեմ Տիրոջն իմ կեանքումը. սաղմոս կ'ասեմ իմ Աստուծուն քանի որ կամ։
34 Քաղցր պիտի լինի իմ մտածութիւնը նորա վերայ. ես ուրախ կ'լինիմ Տէրով։
35 Մեղաւորները կ'պակասեն երկրից, եւ ամբարիշտներն էլ չեն լինիլ. Օրհնիր Տիրոջը, ով իմ անձը։ Ալէլուիա։

ՍԱՂ. ՃԵ

Գովասանք Աստուծոյ իր Ժողովրդի մեծ բարութեան հետեւանքներ։

1 Գոհացէք Տէրից, կանչեցէք նորա անունը. Պատմեցէք ազգերի մէջ նորա գործերը։
2 Օրհնեցէք նորան. սաղմոս ասեցէք նորան. Խօսեցէք նորա ամէն հրաշքները։
3 Գովեցէք նորա սուրբ անունով. ուրախ լինի Տիրոջը խնդրողների սիրտը։
4 Խնդրեցէք Տիրոջը եւ նորա զօրութիւնը. խնդրեցէք նորա երեսը ամէն ժամանակ։
5 Յիշեցէք նորա հրաշքները որ արաւ. նորա նշանները եւ նորա բերանի իրաւունքը։
6 Ով նորա Աբրահամ ծառայի զաւակները, նորա ընտրեալ Յակոբի որդիքը։
7 Ինքը Եհովան է մեր Աստուածը. նորա իրաւունքներն ամէն երկրի մէջ են։
8 Նա յիշում է յաւիտեան իր ուխտը. այն խօսքը որ պատուիրեց մինչեւ հազար ազգ.

ա Ելք. ի. 6։
բ Ածախ. ի. 26։
գ Նեհ. ա. 14։
դ Ծնոր լբ. 12։
ե Ես. խե. 7։
զ Ծնոր լբ. 39։ Յովել. ա. 20։
է Ծնե. գ. 19։
ը Ածախ. գ. 19։
թ Ծնե. ա. 21։ Ծնոր խա. 1։
ժ Ածգ. ձլգ. 25։ Հեսե. 15։ Հեսե. 9։
ի Ծնոր լդ. 14, 15։ Ածգ. Հիգ. 4։ Ծագ. ժբ. 7։
ժա Ծնե. գ. 19։
ժբ Ես. լբ. 15։ Նեհէ. լէ. 9։
ժգ Ծնե. ա. 31։
ժդ Ածգ. Հիգ. 4, 5, 11։
ժե Ածգ. Հեհ. 27։
ժզ Ածգ. ի՛ե. 8։
ժէ Ածգ. Հե. 11։
ժը Ես. իգ. 9։
ժթ Ղեւտ. ա. 72։
ի Ածգ. գ. 10։
ի Ածգ. Հիգ. 3։
ա Ածգ. կգ. 4։ Հիգ. 2։
բ Ածգ. լե. 38։ Ածախ. բ. 22։
գ Հիգ. 1։
դ Աչքեր՝ Օրհնեցէք Տիրոջը։ ՃԹ
ե Ածգ. ժ—22։ Ես. ժբ. 4։

9 ՚Այն որ Աբրահամի հետ դրաւ . եւ
իր երդումը՝ Իսահակի հետ ։
10 Եւ հաստատեց , որ Յակոբի համար
օրէնք եւ Իսրայէլի համար յաւիտե-
նական ուխտ լինէր .
11 Ասելով . Ձեզ կ՚տամ Քանանի եր-
կիրը , որ ձեզ ժառանգութեան երկիր
լինի .
12 Երբ նորանք սակաւաթիւ էին ,
քիչ եւ պանդուխտ՝ նորանում .
13 Եւ ազգից ազգ էին գնում , թա-
գաւորութիւնից՝ ուրիշ ժողովրդի մէջ ։
14 Նա թոյլ չ՚տուաւ մարդկանց որ
նեղացնեն նորանց . եւ Թագաւորներ
պատժեց նորանց համար .
15 Մի դպչիք իմ օծեալներին , եւ իմ
մարգարէներին չար մի անէք ։
16 Եւ Խոսվ կանչեց երկրի վերայ , եւ
հացի ամէն զօրութիւնը կոտրեց ։
17 Նորանց առաջից մարդ ուղարկեց .
Յովսէփը ծառայութեան մէջ ծախ-
ուեցաւ ։
18 Զարչարեցին նորա ոտները կա-
պանքի մէջ . նորա անձը երկաթի մէջ
մտաւ ։
19 Մինչեւ այն ժամանակ որ նորա
խօսքն եկաւ . Տիրոջ խօսքը փորձեց
նորան ։
20 Թագաւորն ուղարկեց եւ արձակեց
նորան . նա որ տիրապետում էր ժող-
ովուրդներին՝ ազատեց նորան ։
21 Նա տէր դրաւ նորան իր տան վե-
րայ , եւ իշխան իր ամէն ստացուած-
քի վերայ .
22 Որ իշխաններին կապէ իր կամքի
պէս , եւ ծերերին խմաստուն անէ ։
23 Եւ Իսրայէլն եկաւ Եգիպտոս . եւ
Յակոբը պանդուխտ եղաւ Քամի երկ-
րումը ։
24 Եւ նա խիստ չաւաղրեց իր ժողո-
վուրդը , եւ նորան զօրեղացրեց իր
թշնամիներիցը ։
25 Փոխեց նորանց սիրտերը , որ ատէն
իր ժողովուրդը , որ նենգութիւն ա-
նէն իր ծառաների դէմ ։
26 Իր ծառայ Մովսէսին ուղարկեց ,
Ահարոնին՝ որ ընտրել էր ։
27 Նորանք ցոյց տուին նորանց մէջ
նորա նշանների գործերը , եւ հր-
բաշխներ Քամի երկրումը ։
28 Խաւար ուղարկեց եւ խաւարե-
ցրեց , եւ Նորա խօսքին չ՚հակառակ-
ուեցան ։
29 Նորանց ջուրերը փոխեց արիւն ,
եւ նորանց ձկներն սպանեց ։
30 Նորանց երկիրը գորտեր դուրս
տուաւ , թագաւորի ներսի սենեակ-
ներումն էլ ։
31 Ասեց՝ եւ չանճաճանճն եկաւ . մը-
ժեղներն էլ՝ նորանց բոլոր սահմաննե-
րի մէջ ։
32 Անձրեւի տեղ կարկուտ տուաւ
նորանց , եւ կրակի բոց՝ նորանց եր-
կրումը ։
33 Նորանց որթերն ու թզենիները
զարկեց , եւ նորանց սահմանների ծա-
ռերը փշրեց ։
34 Ասեց՝ եւ մարախն ու թրթուրն
եկաւ , որ թիւ չ՚կար .
35 Որ կերաւ բոլոր խոտը նորանց եր-
կրումը . եւ նորանց արտերի պտուղը
կերաւ ։
36 Եւ զարկեց նորանց երկրումն ա-
մէն անդրանիկներին՝ եւ Նորանց զօ-
րութեան ամէն առջիններին ։
37 Եւ Նորանց հանեց արծաթով եւ
ոսկիով , եւ նորանց ցեղերումը տկար
մարդ չ՚կար ։
38 Եգիպտոսն ուրախացաւ նորանց
դուրս գալու վերայ , որ սոսկանքն ըն-
կել էր նորանց վերայ ։
39 Ամպ տարածեց որ հովանի լինի ,
եւ կրակ՝ որ գիշերը լոյս տայ ։
40 Խնդրեցին եւ նա լորամարգիներ
բերաւ . եւ Երկնքի հացով կշտացրեց
նորանց ։

ը Նե. ԺԶ. 3, իր. 16 Ած. իգ. 3, իր. 13, ել. 11, Դուտ. 13, Երր. գ. 17.
թ Նե. Ժգ. 15, ՅՆ. 18.
ի Նե. ԻԲ. 30, բ Օր. ե. 7, իգ. 5.
ժ Երր. Ժա. 9.
ւ Նե. ԼԶ. 5.
խ Նե. Ժբ. 17, ք. 3, 7.
ծ Նե. խա. 51.
կ Նե. Ժգ. 26, Նա. գ. 1, Եգկ. իգ. 26, Նա. գ. 16.
հ Նե. խե. 3, ՅՆ. 3, ՅՇ. 20.
յ Նե. ԼԶ. 38, 36.
չ Նե. ՔԲ. 20, ք. 15.
ճ Նե. խա. 25.
ռ Նե. խա. 14.
ն Նե. խա. 40.
շ Նե. խգ. 6.
ո Սգ. Հը. 81, Հգ. 22.
ջ Նե. ա. 7.
ռ Նե. ա. 8 Ած.

գ Նե. գ. 10, դ. 12, 14.
զ Քա. Ժգ. 8, Ժե. 8.
ե Նե. ե. ը. ք. ժ. Ժա. Ժբ, Սգ. Հը. 43 Ած.
ա Սգ. Հգ. 22.
է Նե. Ժ. 22.
ը Սգ. ՔԲ. 7.
թ Նե. ե. 20, Սգ. Հը. 44.
ի Նե. ը. 5, Սգ. Հը. 45.
լ Նե. ը. 17, 21, Սգ. Հը. 45.
խ Նե. ք. 23, 25, Սգ. Հը. 46.
ծ Սգ. Հը. 47.
կ Նե. Ժ. 4, 13, 14, Սգ. Հը. 46.
հ Նե. Ժբ. 29, Սգ. Հը. 51.
ձ Նե. ԽՔ. 3.
ղ Նե. Ժբ. 35.
ճ Նե. Ժբ. 33.
մ Նե. Ժգ. 21, Ղեմ. ք. 12.
յ Նե. Ժգ. 12 Ած. Սգ. Հը. 18, 27.
ն Սգ. Հը. 24, 25.

41 Եվէմը պատառեց եւ ջուրեր բղխեցին. գետեր գնացին անջուր տեղերումը։
42 Որովհետեւ Հնա յիշեց իր սուրբ խօսքը, ե՛ւ իր Աբրահամ ծառային։
43 Եւ հանեց իր ժողովրդին ցնծութեամբ, եւ իր ընտրեալներին ուրախութիւնով։
44 Ու նե՛ւ հեթանոսների երկիրները տուաւ նորանց, եւ ազգերի վաստակները ժառանգեցին նորանք.
45 Որ նորա պատուիրանքները պահեն եւ նորա օրէնքները կատարեն։ Ալէլուիա։

ՍԱՂ. ՃԲ

Գոհութեան երգ Ասաւծոյ յանցաւոր Իսրայէլին արած ընդհանրների համար։

1 Ալէլուիա։ Գոհացէք Տէրիջը որ բարի է. որ նորա ողորմութիւնը յաւիտեան է։
2 Ո՞վ կ'պատմէ Տիրոջ զօրութիւնը. ո՞վ կ'իմացնէ նորա բոլոր գովասանքը։
3 Երանի իրաւունք պահողներին եւ ամէն ժամանակ արդարութիւն առնողներին։
4 Յիշիր ինձ, Տէր, քո ժողովրդի կերպ ունեցած հաճութեանդ պէս, այցելութիւն արա ինձ քո փրկութիւնովը։
5 Որ տեսնեմ քո ընտրեալների յաջողութիւնը. ուրախանամ քո ազգի ուրախութիւնովը. պարծենամ քո ժառանգութիւնովը։
6 Մենք մեղանչեցինք մեր հայրերի հետ. անօրէնութիւն արինք եւ ամբարչութիւն գործեցինք։
7 Մեր հայրերը եգիպտոսումը չ'հասկացան քո հրաշքները. չ'յիշեցին քո մեծ ողորմութիւնը եւ հակառակ կացան ծովի մօտ՝ կարմիր ծովի մօտ։
8 Բայց նա փրկեց նորանց իր անունի համար, որ հասկացնէ իր զօրութիւնը։
9 Նե՛ւ կարմիր ծովին սաստեց՝ եւ նա ցամաքեց, եւ նորանց գնալ տուաւ խանդուղի միջովն ինչպէս անապատումը։
10 Եւ նորանց փրկեց ատողի ձեռքիցը. եւ նորանց ազատեց թշնամիի ձեռքիցը։
11 Նե՛ւ ջուրերը ծածկեցին նորան նեղացնողներին, որ նորանցից մէկն էլ չ'մնաց։
12 Նե՛ւ հաւատացին նորա խօսքերին, օրհնեցին նորա օրհնութիւնը։
13 Բայց չուտով մոռացան նորա գործերը, եւ չ'սպասեցին նորա խորհուրդներին։
14 Հե՛ւ ցանկացան ցանկութիւնով անապատումը, եւ փորձեցին Աստուծուն անջուր տեղումը։
15 Նե՛ւ նա նորանց տուաւ իրանց ուզածը. եւ նմաստութիւն ուղարկեց նորանց անձերին։
16 Հե՛ւ նորանք նախանձեցին Մովսէսի դէմ բանակումը, եւ Տիրոջ սուրբ Ահարոնի դէմ։
17 Երկիրը բացուեցաւ եւ կուլ տուաւ Դաթանին. եւ ծածկեց Աբիրոնի ժողովքին։
18 Հրկէ բորբոքուեցաւ նորանց ժողովքումը. բոց մաշեց ամբարիշտներին։
19 Հորէբ չինեցին Քորեքումը եւ երկրպագութիւն տուին ձուլածոյ պատկերին։
20 Եւ Իրանց փառքը փոխեցին խոտաճարակ հորթի նմանութեան։
21 Մոռացան իրանց փրկիչ Աստուծուն, որ մեծամեծ գործեր արաւ եգիպտոսումը,
22 Հրաշքներ Քամի երկրումը, սահաւոր բաներ կարմիր ծովի վերայ։
23 Նե՛ւ ասեց որ սատկեցնէ նորանց, եթէ նորա ընտրեալ Մովսէսը կանգնած չ'լինէր Իմէջտեղը նորա առաջին

ա Նե. ԺԱ. 6։ Թագ. ԺԲ. 11։ Ա-գ. Ղբ. 15, 16. ա Կոր. Ժ. 4։
բ Նե. ԺԱ. 11։
գ Ել. ԺԵ. 10, 11։ Ձեռ. Ժգ. 7 Ձէն։ Ա-գ. Ղբ. 55։
դ Ել. Զ. 1, 10։ գ. 21—25։
ՃԲ
ա — Մն. Ժգ. 34։ Ա-գ. ԽԲ. 1։ ՀԺԸ. 1։ Ջգ. 1։
բ Ա-գ. Ի. 5։
գ Գօ. Իգ. 16։ Գագ. գ. 9։ Ը-գ. ԺԸ. 2։ Ե Ա-գ. ՀԺԲ. 133։
զ Ղև. Իգ. 40։ դ Թագ. Ը. 47։ Գագ. Ք. 5։
ե Նե. Ժգ. 11, 12։ զ Ելեկ. Ի. 11։
է Նե. Ք. 16։
ը Նե. Ժգ. 31։ Ա-գ. ԺԸ. 15։ Նաե. ա. 4։
թ Ա-գ. Ի. 5։
ժ Գօ. Իգ. 16։ Գագ. ԺԶ. 2։
ի Ա-գ. ՀԺԲ. 133։
լ Ղև. Իգ. 40։ խ Թագ. Ը. 47։ Գագ. Ք. 5։
ծ Նե. Ժգ. 11, 12։
կ Ելեկ. Ի. 11։
հ Նե. Ք. 16։
ձ Նե. Ժգ. 31։ Ա-գ. ԺԸ. 15։ Նաե. ա. 4։
ղ Նե. Ժգ. 30։
ճ Նե. Ժգ. 27, 28։ ԺԶ. 8։
մ Նե. Ժգ. 31։ ԺԶ. 1։
յ Նե. ԺԶ. 21։ Ժգ. 2։ ԺԶ. 3։ Ա-գ. Ղբ. 11։
ն Գօ. Ժ. 4, 34։ Ա-գ. Ղբ. 18. ա Կոր. Ժ. 6։
շ Գօ. Ժ. 31։ Ա-գ. Ղբ. 29։
ո Գօ. Ժ. 16։
չ Գօ. Ժգ. 1 Ձէն։
պ Գօ. Ժգ. 31, 32։ բ Օր. Ժ. 6։
ջ Գօ. Ժգ. 35, 46։
ռ Նե. ք. 4։
ս Ելեկ. ք. 11։ Հռ. ա. 23։ Ա-գ. Ղբ. 11, 12։
վ Ա-գ. Ղբ. 51։ ՀԺ. 23, 27։ Նե. ք. 10, 11, 32։ բ Օր. ք. 19, 25։ Ժ. 10։ Եզեկ. ք. 13։
տ Նե. ՝պատառատածքումը

որ եւ զարձնէ նորա բարկութիւնը սատակեցնելուց։
21 Եւ նորանք անարգեցին Նայն ցանկալի երկիրը. չ՚հաւատացին նորա խօսքին։
25 Տրտնջեցին իրանց վրաններումը, Տիրոջ ձայնին չ՚լսեցին։
26 Վեր նա բարձրացրեց իր ձեռքը նորանց վերայ, որ նորանց վայր գցէ անապատումը.
27 Եւ նորանց զաւակը հեթանոսների մէջ գցէ, եւ նորանց ցրուէ երկիրների մէջ։
28 Բայց նորանք Բել-Փեգովրին կըպան, եւ մեռելների զոհերը կերան։
29 Եւ բարկացրին Աստուած իրանց գործերովը, եւ ժանտամահը հասաւ նորանց վերայ։
30 Ալա փինհէսը վեր կացաւ եւ դատաստան արաւ, եւ մահն արդիլուեցաւ։
31 Եւ սա համարուեցաւ նորան արդարութիւն ազգից մինչեւ ազգ յաւիտեան։
32 Վեր բարկացրին նորան Մերիբայի ջրերի վերայ, եւ Մովսէսին չար եղաւ նորանց պատճառովը։
33 Որովհետեւ դառնացրին նորա հոգին, եւ նա մեղանչեց իր շրթունքներովը։
34 Նորանք չ՚կորցրին այն ազգերին, որ Տէրն ասեց նորանց.
35 Այլ խառնուեցան հեթանոսների հետ եւ սովորեցին նորանց գործերը։
36 Եւ ծառայեցին նորանց կուռքերին. նորանք էլ որոգայթ եղան նորանց համար։
37 Նէւ նորանք մատաղ արին իրանց որդիքը եւ իրանց աղջիկները դեւերին։
38 Եւ անմեղ արիւն թափեցին՝ իրանց որդկանց եւ իրանց աղջկանց արիւնը, որ նորանց մատաղ արին Քանանի կուռքերին. եւ Երկիրը պղծուեցաւ արիւնով։
39 Եւ նորանք պղծուեցան իրանց գործերովը, եւ պոռնկութիւն արին իրանց արարմունքներովը։
40 Եւ Տիրոջ բարկութիւնը բորբոքուեց իր ժողովրդի վերայ, եւ նա զզուեց Իր ժառանգութիւնից։
41 Վեր նորանց մատնեց հեթանոսների ձեռքը. եւ նորանցատողները տիրապետեցին նորանց վերայ։
42 Եւ նորանց թշնամիները նեղացրին նորանց, եւ նորանք խոնարհուեցան նորանց ձեռքի տակ։
43 Նա Էշատ անգամ փրկեց նորանց, բայց նորանք դառնացրին նորան իրանց խորհուրդներովը, եւ փչացան իրանց անօրէնութիւնների պատճառով։
44 Եւ նա նայեց նորանց նեղութեանը, երբոր Էնորանց աղաղակը լսեց։
45 Վեր իր ուխտը յիշեց նորանց համար, եւ զղջաց Իր մեծ ողորմութեան պէս։
46 Վեր նորանց ողորմութիւն գտնել տուաւ այն ամենի առաջին, որ գերի արին նորանց։
47 Փրկիր մեզ, ով Տէր՝ մեր Աստուածը, եւ ժողովիր մեզ հեթանոսների միջից, որ գոհանանք քո սուրբ անունիդը եւ օրհնութիւնով պարծենանք։
48 Օրհնեալ է Եհովան՝ Իսրայէլի Աստուածը յաւիտենից մինչեւ յաւիտեան. եւ բոլոր ժողովուրդն ասէ. Ամէն։ Ալէլուիա։

ՍԱՂ. ՃԾ

Զանազան նեղութիւններից պատասխանների գոհութեան երգը։

1 Գոհացէք Տէրից, որ բարի է. որ

էր Ող. ը. 7. Եզեկ. գ. 19. - Եզեկ. ի. 6. - Սքր. գ. 18. - Թագ. ժգ. 2, 27. էԹագ. ժգ. 28 եւ 2. Սագ. գե. 11. Եզեկ. ի. 13. Սքր. գ. 11, 18. - Վէմ. իգ. 33. Սագ. իգ. 11. Եզեկ. ի. 23. բԹագ. լե. 2, 3. ըս. 15. ը Ող. գ. 3. ըս. 17. Ելք. ի. 10. Նայա. ը. 14. գԹագ. լե. 7, 8. - Թագ. լե. 11—13, եզեկ. ժգ. 20. ի. 26. ՀՎեմ. ժ. 33. ՂՎե. ժե. 7. ը Ող. ժա. 15. ա Կոր. ժ. 20. ՆԹագ. լե. 33. ՇԵզեկ. ի. 18, 30, 31. ՊՎե. ժե. 7. Թագ. ժե. 39. Եզեկ. ի. 30. ՈԴատ. ը. 14 եւ ի. Սագ. հը. 50, 63. էր Ող. ի. 29. ՍԴատ. ը. 41. Վեհ. ի. 27 եւ ի. ՏԴատ. ը. 16. Նեհ. ի. 27. ՓԴատ. գ. 9, գ. 3, գ. 7, ժ. 10. Նեհ. ի. 27. եւ ի. ՔՎե. իգ. 41, 42. ՖԴատ. ը. 18. ՀՍագ. ժա. 1. կի. 16. Սգգ. 7. Ողր գ. 32. ՉՍգր. ի. 9. Եբհ. իգ. 12. ՑՍե. ի. 25, 36. ՇՍագ. խա. 13

Ա՚Ն

- Սագ. հգ. 1. Ձեր. 1. հգ. 1. ԲՍագ. ՃՁի. 68. Մատ. ՃՁ. 17.

յաւիտեան է նորա ողորմութիւնը։
2 Տիրոջ փրկուածները ասեն, որ նորանց փրկեց թշնամիի ձեռքից։
3 Որ նորանց ժողովից երկիրներից՝ արեւելքից եւ արեւմուտքից, հիւսիսից եւ ծովից։
4 Որ նորանք խոլորուած էին դանապատում՝ անջուր ճանապարհում, որ բնակուելու քաղաք չգտան։
5 Սոված եւ ծարաւ էին, եւ նորանց անձերը թուլացան իրանցում։
6 Եւ նորանք Տէրն աղաղակեցին իրանց նեղութիւնում, եւ նա փրկեց նորանց իրանց վիշտերից։
7 Եւ առաջնորդեց նորանց ուղիղ ճանապարհով որ բնակուելու քաղաք գնան։
8 Թող գոհանան Տէրից նորա ողորմութեան համար, եւ նորա հրաշքների համար որ անում է մարդկանց որդիներին։
9 Որ հնա կշտացնում է կարօտած անձին, եւ լցնում է սոված անձը բարութիւնով։
10 Նորանք որ նստում էին խաւարի եւ մահի չուքում նեղութիւնով եւ երկաթով կապուած։
11 Որովհետեւ Աստուծոյ խօսքերին հակառակ կացան. եւ Բարձրեալի խորհուրդներն անարգեցին։
12 Եւ նա նորանց սիրտը խոնարհեցրեց նեղութիւնով, որ սկարացան, եւ նոչ ոք չկար որ օգնէր։
13 Եւ Տէրն աղաղակեցին իրանց նեղութիւնում, եւ նորանց փրկեց իրանց վիշտերից։
14 Նորանց հանեց խաւարից եւ մահուան չուքից եւ նորանց կապանքները կոտրատեց։
15 Թող գոհանան Տէրից նորա ողորմութեան համար, եւ նորա հրաշքների համար որ անում է մարդկանց որդիներին։
16 Որովհետեւ նա պղնձի դռները փշրեց եւ երկաթի նիգերը կոտրատեց։
17 Յիմարներն իրանց անօրէնութեան ճանապարհի համար, եւ իրանց անիրաւութիւնների համար նեղութիւն քաշեցին։
18 Նորանց անձերը ամեն կերակրից զզուեցին, եւ մինչեւ մահի դռները մօտեցան։
19 Եւ Տէրն աղաղակեցին իրանց նեղութիւնում, եւ նա նորանց փրկեց իրանց վիշտերից։
20 Իր խօսքն ուղարկեց եւ նորանց բժշկեց, եւ նորանց ազատեց իրանց կորուստից։
21 Թող գոհանան Տէրից նորա ողորմութեան համար եւ նորա հրաշքների համար մարդկանց որդիներին։
22 Եւ գոհութեան պատարագներ մատուցանեն, եւ նորա գործերը պատմեն ցնծութիւնով։
23 Նորանք որ ծովն են իջնում նաւերով, եւ գործ կատարում յաւ ջրերում։
24 Նորանք տեսան Տիրոջ գործերը եւ նորա հրաշքները անդունդում։
25 Նա ասեց՝ եւ Հրրիկ քամի վեր կացաւ. նորա ալիքները բարձրացրեց։
26 Վեր գան երկինքը, վայր իջան անդունդը. եւ նորանց անձերը մաշուեցան նեղութիւնով։
27 Շփոթուեցան եւ տատանուեցան ինչպէս արբած մարդ. եւ նորանց ամեն իմաստութիւնը կորաւ։
28 Եւ Տէրն աղաղակեցին իրանց նեղութիւնում, եւ նա նորանց փրկեց իրանց վիշտերից։
29 Հրրիկ քամին հանդարտութեան դարձրեց. եւ նորա ալիքները հանգըստացան։
30 Եւ նորանք ուրախացան որ դադարեց. եւ նա առաջնորդեց նորանց

ա Սաղ. ևդ. 10։
բ Սաղ. ևդ. 47։ Նե. խգ. 5, 8։ Երեմ. իթ. 14։ ՀԵ. 8, 10։ Եզեկ. իթ. 27, 28։ * Կամ՝ հարաւից
գ Հշր. 10։
դ Որ Որ. իբ. 10։
ե Հշր. 13, 19, 28։ Սաղ. ծ. 15։ Եզեկ. ե. 15։
զ Եզր. ը. 21։
է Հշր. 15, 21, 31։
ը Սաղ. իգ. 10։ Դատ. ա. 33։ ի Դատ. ա. 79։
ժ Որ իգ. 8։
ի Որ ը. 12։
լ Սաղ. ևգ. 21։ ԺԶ. 24։ Դատ. ե. 30։ Գոր. ե. 27։
խ Սաղ. իբ. 11։ Նե. ևգ. 5։
ծ Հշր. 6, 19, 28։
կ Սաղ. ևբ. 6։ Հեզ. 7։ Գոր. Ժբ. 7 Հմմ. Ժգ. 26 Հմմ.
ձ Հշր. 8, 31, 31։

ղ Նե. ևե. 2։
ճ Որ գ. 39։
մ Որ իգ. 20։
յ Որ իգ. 22։ Սաղ. ը. 13, Ժբ. 3։
ն Հշր. 6, 13, 28։
շ Սաղ. ևգ. 24։ Սաղ. ը. 4, 5։ Սաղ. Ծխե. 15, 16։ Սաս. ը. 8։
ո Սաղ. ը. 3։ Եզ. 3։
պ Որ իգ. 28, 30։ Սաղ. ը. 9, իթ. 15։ Ժգ. 13։ ևգ. 4։
ջ Հշր. 8, 19, 31։
ռ Դատ. ե. 12։ Սաղ. Ծ. 14։ ԺԶ. 17։ Եզր. Ժգ. 15։
ս Սաղ. ը. 11։ Հգ. 28։ ԺԶ. 17։
վ Եզեկ. ա. 4։
տ Սաղ. իբ. 14։ ԺԶ. 23։ Նաս. ը. 10։
ր Հշր. 6, 13, 19։
ց Սաղ. ԺԲ. 9։ Սաս. ը. 28։

դէպի նաւահանգիստ, որ ցանկանում էին նորան։
31 Թող գոհանան Տէրիցը նորա ողորմութեան համար, եւ նորա հրաշքների համար ըստ որդիներին։
32 Եւ բարձր անեն նորան ժողովրդի ժողովքում, եւ ծերերի առեանում օրհնեն նորան։
33 Նա դետերն անապատ է դարձնում եւ ջրերի գնացքները՝ ծարաւ երկիր.
34 Պտղաբեր երկիրն աղի հող՝ նորա մէջ բնակողների չարութեան համար։
35 Անապատը ջրերի լիճ է փոխում, եւ ծարաւ երկիրը՝ ջրերի գնացք.
36 Եւ այնտեղ բնակեցնում է սոված-ներին, եւ նորանք քաղաք են հաստատում բնակուելու համար։
37 Եւ արտեր են ցանում, եւ այգիներ տնկում, որ արմտիքների պտուղ բերեն։
38 Եւ նա օրհնում է նորանց որ չատ չատանան. եւ նորանց անասուններն չէ պակասեցնում.
39 Դարձեալ պակասում են եւ ցածանում չարիքների նեղութիւնից եւ տրտմութիւնից։
40 Նա անարգանք է թափում իշխանների վերայ եւ նորանց մոլորեցնում է անճանապարհ անապատում.
41 Բայց բարձրացնում է աղքատին խեղճութիւնից, եւ նորա ցեղը ոչխարների հօտի պէս է չինում։
42 Ուղիղներն այս կ'տեսնեն եւ ուրախ կ'լինին. եւ ամեն անօրէնութիւն կ'խփէ իր բերանը։
43 Ո՞վ է իմաստուն որ այս բաները պահէ. եւ նա կ'հասկանայ Տիրոջ ողորմութիւնները։

ՍԱՂ. ՃԲ

Աստուծոյ բարութիւնը օրհնել։ Աղօթք որ Աստուած յաղթութիւն տայ թշնամիների դէմ։

Երգ. Դաւիթի Սաղմոս։

1 Իմ սիրտը պատրաստ է, ով Աստուած, ես կ'երգեմ եւ սաղմոս կ'ասեմ նաեւ իմ փառքովը։
2 Զարթնիր սաղմոսարան եւ քնար. եւ ես զարթնեմ առաւօտանց։
3 Գոհանամ քեզանից, Տէր, ժողովուրդների մէջ. եւ սաղմոս ասեմ քեզ ազգերի մէջ։
4 Որովհետեւ մեծ է քո ողորմութիւնը երկնքի վերայ, եւ քո ճշմարտութիւնը՝ մինչեւ ամպերը։
5 Բարձրացիր, ով Աստուած, երկնքի վերայ, եւ քո փառքը բոլոր երկրի վերայ։
6 Որ քո սիրելիքն ազատուին. Թող քո աջը փրկէ, եւ պատասխան տուր ինձ։
7 Աստուած խօսեց իր սրբարանումը. ես կ'ցնծամ. Սիւքէմը կ'բաժանեմ եւ Սոկքոթի հովիտը կ'չափեմ։
8 Իմն է Գաղաադը եւ իմն է Մանասէն. Եփրեմն իմ գլխի զօրութիւնը, Յուդան իմ գաւազանն է.
9 Մովաբն իմ լուանալու ամանն է. իմ կօշիկը Եդոմի վերայ կ'դնեմ. Փղշտացիների երկրի վերայ կ'ցնծամ։
10 Ո՞վ կ'տանի ինձ ամուր քաղաքը. ո՞վ կ'առաջնորդէ ինձ մինչեւ Եդոմը։
11 Ո՞չ ապաքէն դու, ով Աստուած, որ դէն գցեցիր մեզ, եւ չես դուրս գալիս մեր զօրքի հետ, ով Աստուած։
12 Տուր մեզ օգնութիւն նեղութեան մէջ. որովհետեւ մարդի փրկութիւնը փուչ է։
13 Մենք Աստուծով զօրութիւն կ'գործենք. եւ նա կոխ կ'տայ մեր թշնամիներին։

ՍԱՂ. ՃԹ

Նեղութիւններ ազդում են որ Աստուած պահէ թշնամիներին և իրանց օգնէ նեղութեան մէջ։

Երգողների գլխաւորին. Դաւիթի Սաղմոս։

1 Ով իմ փառքի Աստուած, մի կենար։
2 Որովհետեւ ամբարչտի բերանը եւ

Ա Տիր. 9, 15, 21.
Բ Սաղ. իր. 22, 23. Հժ. 1.
Գ Թագ. Ա. 1, 7.
Դ Նե. Ժգ. 10; Ժգ. 3; Ա Թ. 35.
Ե Սաղ. Հժգ. 8. Նա. Խա. 18.
Զ Նե. Ծր. 2. Ա. 16, 20.
Է Ա. ա. 7.
Ը Թագ. Ժ. 33.
Թ Ծոր Ժր. 21, 24.
Ժ Թագ. ր. 9. Սաղ. Հժգ. 7, 8.
ԺԱ Սաղ. Հը. 52.
ԺԲ Ծոր իր. 19. Սաղ. Ծր. 6; Ծը. 10.
ԺԳ Սաղ. Ծ. 5, 11.
ԺԴ Սաղ. կ. 5 եւ ել.
ԺԵ Նե. Խթ. 10.
ԺԶ Սաղ. կ. 9.
ԺԷ Սաղ. կ. 12.
ԺԸ Սաղ. Ձգ. 1.

Ա Ծոր Ե. 16. Սաղ. կգ. 11. Առակ. Ժ. 11. Հռովմ. գ. 19.
Բ Սաղ. կգ. 9. Երեմ. Ր. 13. Ովս. Ժգ. 9.
ՃԸ
Սաղ. Ծէ. 7.
Սաղ. Ծէ. 8—11.

Նենգաւորի բերանը բացուեցան ինձ վերայ . սուտ լեզուով խօսում են ինձ դէմ ։
3 Եւ ատելութեան խօսքերով պատում են ինձ , եւ [1]զուր տեղը կռւում են ինձ դէմ ։
4 Իմ սէրի փոխարէն հակառակում են ինձ , բայց ես աղօթք [2]եմ ։
5 Եւ փոխանակ [3]բարիի չար են հատուցանում ինձ , եւ իմ սէրի փոխարէն՝ ատելութիւն ։
6 Մէկ ամբարիշտ դիր նորա վերայ , եւ [4]սատանան թող կանգնի՝ նորա աջ կողմին ։
7 Երբոր նա դատուի թող դատապարտուած դուրս գայ , եւ [5]նորա աղօթքը մեղքի փոխուի ։
8 Նորա օրերը պակասին . եւ [6]նորա պաշտօնն ուրիշը առնէ ։
9 [7]Նորա որդիքը որբ լինեն , եւ նորա կինն այրի լինի ։
10 Եւ նորա որդիքն աստանդական թափառեն եւ մուրան , եւ [8]հաց ուղեն իրանց աւերակ բնակարանների միջից։
11 [9]Փոխ տուողն առնէ նորա բոլոր ունեցածը , եւ օտարները յափշտակեն նորա վաստակը ։
12 Մէկը չլինի որ նորան գթութիւն ցոյց տայ . եւ մէկն էլ չողորմի նորա որբերի վերայ ։
13 [10]Նորա զաւակները սատակեն . [11]նորանց անունը ջնջուի երկրորդ սերունդի մէջ ։
14 [12]Նորա հայրերի անօրէնութիւնը յիշուի Տիրոջ առաջին , եւ նորա մօր մեղքը չ'ջնջուի ։
15 Անին ժամանակ Տիրոջ առաջին լինի . [13]եւ նա ջնջէ երկրիցը նորա յիշատակը ։
16 Նորա համար որ չ'յիշեց ողորմութիւն անելը . այլ խեղճ եւ աղքատ եւ [14]սրտով մաշուած մարդին հալածեց որ սպանէ ։
17 [15]Անէծք սիրեց , եւ նա կ'հասնի նորան . եւ օրհնութիւն չ'կամեցաւ , եւ նա հեռու կ'լինի նորանից ։
18 Անէծքը հագաւ [16]ինչպէս հանդերձ . եւ [17]նա ջրի պէս կ'մտնէ նորա փորը , եւ [18]ձէթի պէս նորա ոսկորների մէջ ։
19 Նորան այնպէս լինի [19]ինչպէս իր հագնելիս հանդերձը՝ եւ [20]ինչպէս իր միշտ կապելիս գօտին ։
20 Սա վարձք լինի Տիրոջ կողմից իմ հակառակորդներին՝ եւ իմ անձի համար չար խօսողներին ։
21 Բայց դու , Տէր Եհովայ , արա ինձ քո անունի համեմատ , որովհետեւ քո ողորմութիւնը բարի է . փրկիր ինձ ։
22 Որովհետեւ ես խեղճ եմ եւ աղքատ , եւ իմ սիրտը խռոված է իմ ներսումը ։
23 Ես անց եմ կենում [21]ինչպէս ներկրացած չուք , [22]այր եմ թափվում [23]ինչպէս մարախ ։
24 Իմ ծունկերը տկարացան ծոմից եւ մարմինս մաշուեցաւ [24]իր պարարութիւնից ։
25 Ես նախատինք եղայ նորանց առաջին , ինձ տեսնում եւ [25]շարժում են իրանց գլուխները ։
26 Օգնիր ինձ , Տէր՝ իմ Աստուած . փրկիր ինձ քո ողորմութեան պէս ,
27 Որ իմանան որ սա քո ձեռքն է , որ դու Տէրդ արիր այս ։
28 [26]Նորանք անիծում են , բայց դու օրհնիր . նորանք վեր են կենում [27]ինձ դէմ ու կ'ամաչեն , [28]բայց քո ծառան ուրախ կ'լինի ։
29 Թող ամօթ հագնեն [29]իմ հակառակորդները եւ իրանց ամօթը վերարկուի պէս իրանց վերայ առնեն ։
30 Ես չատ գոհանամ Տէրիցն իմ բերանովը . եւ [30]շատերի մէջ օրհնեմ նորան ։
31 Որովհետեւ նա կանգնում է [31]աղքատի աջ կողմին , որ նորան փրկէ նորանցից որ դատապարտում են նորա անձը ։

---

[1] Սաղ. լե. 7. կթ. 4. Յովհ. ժե. 25.
[2] Սաղ. լե. 13. լը. 20.
[3] Ջաքա. գ. 1.
[4] Սահակ. իբ. 9.
[5] Գործ. ա. 20.
[6] Ել. իբ. 21.
[7] Նար. ե. 3. ժբ. 9.
[8] Նար. ժբ. 19. Սաղ. լե. 28.
[9] Սահակ. ժ. 7.
[10] Ել. ի. 9.
[11] Նեհեմ. գ. 3. Երեմ. ժբ. 23.
[12] Նար. ե. 17. Սաղ. լգ. 16.
[13] Սաղ. լգ. 16.
[14] Տես Սահակ. ժգ. 14. Եզեկ. լե. 6.
[15] Ծն. ե. 22.
[16] Սաղ. ժբ. 11. Հռոմ. ե. 4.
[17] Սաղ. ժբ. 18.
[18] Սաղ. իբ. 6. Հ Մաս. իե. 39.
[19] Սաղ. ժբ. 11. Հռոմ. ե. 4.
[20] Սաղ. ժբ. 18.
[21] Նար. ժբ. 17. Սաղ. լգ. 16.
[22] Սաղ. ժգ. 11. 18.
[23] Ծն. կե. 11.
[24] Սաղ. լե. 20. ՀԲ. 18.
[25] Սաղ. լե. 18. ՀՅ. 1.
[26] Սաղ. ժգ. 8. Հգ. 23. ՀՅ. 5. Հիս. 5.
[27] Թագ. ժգ. 11. 18.
[28] Ծն. կե. 11.
[29] Սաղ. լե. 20. ՀԲ. 18.
[30] Սաղ. լե. 18. ՀՅ. 1.
[31] Սաղ. ժգ. 8. Հգ. 23. ՀՅ. 5. Հիս. 5.

ՍԱՂ. ՃԻ

Դաւիթի օրհնի Դաւիթ Տէրն և և յաւիտենական քահանայ։

Դաւիթի Սաղմոս։

1 ¶Տէրն ասեց իմ Տիրոջը, իմ աջ կողմը նստիր մինչեւ քո թշնամիները քո ոտների կոխելիք դնեմ։
2 Տէրը Սիօնից կ'ուղարկէ քո զօրութեան գաւազանը. տիրապետիր քո թշնամիների մէջ։
3 Քո ժողովուրդը զօրութեանդ օրը յօժար կամքով պատրաստ կ'լինի Սրբութեան զարդարանքով. արշալոյսի արգանդիցը քեզ համար քո մանկունքը ցօղի պէս կ'լինին։
4 Տէրը երդում արաւ եւ չի զղջալ. Դու քահանայ ես յաւիտեան Մելքիսեդեկի կարգին պէս։
5 Տէրը Քո աջ կողմն է. Նա կ'ջարդէ թագաւորներին Իր բարկութեան օրումը։
6 Նա կ'դատէ հեթանոսների մէջ. կը լեցնէ մեռելներով. գլուխը կ'ջարդէ շատ երկիրների մէջ։
7 Գետիցը կ'խմէ ճանապարհումը. Ետոր համար գլուխը կ'բարձրացնէ։

ՍԱՂ. ՃԻԱ

Գոհութիւն մարգարէ և հոգևոր բարիքների համար։

1 Ալէլուիա։ ¶Տէրիցը կ'գոհանամ բոլոր սրտով ուղիղների ժողովրդումը ու ժողովրդի մէջ։
2 Մեծ են Տիրոջ գործերը, ցանկալի են այն ամենին, որ սիրում են Նորանց։
3 Փառք եւ գեղեցկութիւն են Նորա գործերը, եւ Նորա արդարութիւնը մնում է յաւիտեան։
4 Յիշատակ չինեց իր հրաշքների համար, ¶ողորմած եւ գթած է Տէրը։
5 Կերակուր տուաւ իրանից վախեցողներին. Նա յաւիտեան կ'հշում է իր ուխտը։
6 Իր գործերի զօրութիւնը ցոյց տուաւ իր ժողովրդին հեթանոսների ժառանգութիւնը նորանց տալով։
7 Նորա ձեռքի գործերը ¶ճշմարտութիւն եւ իրաւունք են. Նորա բոլոր պատուիրանքները հաւատարիմ են։
8 Հաստատուած են յաւիտենից. եւ չինուած են ճշմարտութիւնով եւ ուղղութիւնով։
9 ¶Նա փրկութիւն ուղարկեց իր ժողովրդին. իր ուխտը պատուիրեց յաւիտեան. Խոսքը եւ անուր է Նորա անունը։
10 Իմաստութեան սկիզբը Տիրոջ երկիւղն է. բարի խոհեմութիւն է ամենի համար որ անում են Նորան. Նորա օրհնութիւնը մնում է յաւիտեան։

ՍԱՂ. ՃԻԲ

Աստուածավախ և ողորմած մարդիկը երջանիկ են։

1 Ալէլուիա։ ¶Երանելի է այն մարդը որ Տէրիցը վախենում է, եւ Նորա պատուիրանքներին չատ հաւանում է։
2 ¶Նորա զաւակը զօրաւոր կ'լինի երկրի վերայ. ¶ուղիղների ցեղը կ'օրհնուի։
3 Ապրանք եւ հարստութիւն կ'լինի նորա տանը. եւ Նորա արդարութիւնը կ'մնայ յաւիտեան։
4 Խաւարի մէջ լոյս է ծագում ուղիղների համար. ողորմած, գթած եւ արդար է։
5 Երանի այն մարդին որ ողորմած է եւ փոխ է տալիս, եւ իր բանը չինում է Խրաւունքով.
6 Որովհետեւ ¶Նա տեղիցը յաւիտեան չի չարժուիլ. Յաւիտենական յիշատակի համար կ'լինի արդարը։

ՃԻ
–Սաղ. իբ. 44, Մար. ժբ. 36, Ղուկ. բ. 42, Գործ. բ. 34, ա Կոր. ժե. 25, Եբր. ա. 13, ա Պետ. գ. 22, Յհ Սաղ. խե. 6, 7,
¶Գործ. ե. 3,
¶Սաղ. զդ. 9,
¶Գործ. իգ. 10,
¶Եբր. ե. 6, գ. 20, է. 17, 21, Յհ Զաքր. գ. 13,
¶Սաղ. ժգ. 8,
¶Սաղ. բ. 5, 12, Հռովմ. բ. 5, Յայտ. ժա. 18,
¶Սաղ. կբ. 21, Առ. գ. 13,
¶Գործ. է. 5, 6,
¶Ես. ծգ. 12,
ՃԻԱ
–Սաղ. լե. 18, ՃՔ. 5, ԿԹ. 32, ՃՔ. 30, ՃՔՔ. 1,
¶Որ լը. ՃՔ. խ. խա. Սաղ. զբ. 5, Կգ. ՃՔ. 14, Յայտ. ԺԸ. 3,
¶Սաղ. ՃԽԵ. 4, 5, 10,
¶Սաղ. ԺԶ. 5, ԿԹ. 8,
¶Մատ. գ. 26, 33,
¶Յայտ. ԺԸ. 3,
¶Սաղ. ՃՔ. 7,
¶Ես. խ. 8, Մատ. Ե. 18,
¶Սաղ. ՃՔ. 9, Յայտ. ԺԸ. 3,
¶Մատ. ա. 21, Ղուկ. ա. 68,
¶Ղուկ. ա. 49,
¶Ր Օր. գ. 6, Որ իբ. 28, Ռոմկ. ա. 7, Ք. 10, Ժող. ԺԸ. 13,
ՃԻԲ
–Սաղ. ՃԻբ. 1,
¶Սաղ. ՃՔ. 16, 35, 47, 70, 143,
¶Սաղ. իե. 13, լե. 26, Կբ. 28,
¶Մատ. գ. 33,
¶Որ ԺԸ. 17, Սաղ. ՃԼ. 11,
¶Սաղ. լե. 26, Ղուկ. գ. 33,
¶Եբեմ. Ե. 15, Կող. գ. 24,
¶Սաղ. ԺԸ. 5,
¶Ռոմկ. Ժ. 7,

7 ¶Զաւր համբաւից չի վախենայ. նորա սիրտը պատրաստ է, որ Տիրոջը յուսայ։
8 Նորա սիրտը հաստատուած է եւ չի վախենայ, մինչեւ որ Տեսչի իր նեղիչների վերայ։
9 ¶Նա ցրեց եւ աղքատներին տուաւ. Նորա արդարութիւնը կ'մնայ յաւիտեան. Նորա եղջիւրը կ'բարձրանայ փառքով։
10 Ամբարիշտը կ'տեսնէ եւ կ'բարկանայ. Իր առանները կ'կրճտեցնէ եւ կ'հալուի. Ամբարիշտների ցանկութիւնը կ'կորչի։

ՍԱՂ. ՃԺԴ

Աստուած խոնարհներին նորէն է տալիս։

1 Ալէլուիա։ ¶Օրհնեցէք, ով Տիրոջ ծառաները, օրհնեցէք Տիրոջ անունը։
2 ¶Տիրոջ անունը օրհնեալ լինի այսուհետեւ մինչեւ յաւիտեան։
3 ¶Արեւելքից մինչեւ արեւմուտքը օրհնեալ լինի Տիրոջ անունը։
4 ¶Տէրը բարձր է ամէն ազգերի վերայ, եւ Նորա փառքը երկնքի վերայ։
5 Ո՞վ է մեր Տէր Աստուծոյ նման, որ բնակուած է բարձունքումը։
6 Որ խոնարհւում է տեսնելու երկինքումն ու երկրումս եղածները։
7 ¶Որ աղքատին փոշիից վեր է կացնում, եւ խեղճին բարձրացնում է աղբից։
8 ¶Որ նստեցնում է իր իշխանների հետ, իր ժողովրդի իշխանների հետ։
9 ¶Որ ամուլ կնոջը բնակեցնում է տան մէջ, որ որդկանց մայր լինի ուրախ։ Ալէլուիա։

ՍԱՂ. ՃԺԴ

Աստուծոյ հրաշքները Իսրայէլի եգիպտոսից դուրս գալու ժամանակ։

1 Երբոր Իսրայէլը եգիպտոսից դուրս էր գալիս՝ Յակոբի տունը էխուժադուժ ժողովրդի միջից,
2 ¶Յուդան եղաւ նորա սրբութիւնն Իսրայէլը նորա իշխանութիւն։
3 ¶Ծովը տեսաւ եւ փախաւ, Յորդանանը յետ դարաւ։
4 Սարերը խոյերի պէս վեր վեր խաղացին. եւ բլուրները գառների պէս։
5 Ի՞նչ եղաւ քեզ, ով ծով, որ փախչում էիր, եւ ով Յորդանան, որ նա էիր դառնում։
6 Դուք, ով սարեր, խոյերի պէս վեր վեր խաղացիք. ով բլուրներ, գառների պէս։
7 Տիրոջ երեսից սարսափիր, ով երկիր, Յակոբի Աստուծոյ երեսից։
8 ¶Որ նա վէմը ջրերի լիճ է դարձնում. եւ քարքարուտը ջրերի աղբիւր։

ՍԱՂ. ՃԺԵ

Փառքը միմիայն Աստուծոյն։

1 Ոչ թէ մեզ, Տէր, ոչ թէ մեզ. այլ քո անունին փառք տուր քո ողորմութեան համար եւ քո ճշմարտութեան համար։
2 Ի՞նչու համար հեթանոսներն ասեն. Թէ ¶Ո՞ւր է Նորանց Աստուածը։
3 ¶Բայց մեր Աստուածը երկնքումն է, նա ամէն ինչ որ կամենում է՝ անում է։
4 ¶Նորանց կուռքերն արծաթ ու ոսկի են. մարդի ձեռքի գործեր.
5 Բերան ունին եւ չեն խօսում, աչքեր ունին եւ չեն տեսնում.
6 Ականջներ ունին եւ չեն լսում. քիթ ունին եւ հոտ չեն առնում.
7 Ձեռքեր ունին եւ չեն չօշափում. ոտքեր ունին եւ չեն գնում. եւ իրանց կոկորդովը ձայն չեն հանում։
8 Նորանց չինողներն էլ Նորանց նման են, եւ այն ամէնքը, որ յոյս են

¶ Առակ. ա. 33.
¶ Սաղ. կդ. 10։
¿ Առակ. գ. 25։
¶ Սաղ. ձբ. 10. Եսայ. 7։
Եր Կոր. բ. 9.
¶ Ը Օր. իդ. 13. Հովհ. 3։
Հովհ. Հե. 10.
¶ Տես Դատ. ժգ. 28։
¿ Սաղ. լե. 12.
¶ Սաղ. ձբ. 7, 8.
¶ Առակ. ժ. 29։ ժա. 7։

ՃԺԴ

– Սաղ. ճլե. 1.
¶ Դան. բ. 20։
¶ Նե. ձբ. 19. Մատ. ա. 11։
¿ Սաղ. գե. 9. գբ. 3։
¶ Սաղ. բ. 1.
¿ Սաղ. ձբ. 6.
¶ Սաղ. ժա. 4։ ճլբ. 6. Նե. ձե. 15։
¿ ա Թագ. բ. 8։ Սաղ. ձե. 11։
¶ Յոբ լէ. 7։
¿ ա Թագ. բ. 5։ Սաղ. կբ. 6.

Նե. ձգ. 1. Գաղ. գ. 27։

ՃԺԴ

– Նե. ժգ. 3։
¶ Սաղ. ժա. 5։
¶ Նե. գ. 7. ձբ. 6. իե. 8. իբ. 45, 46։ բ Օր. իե. 9։
¿ Նե. ժգ. 21։ Սաղ. Հե. 16.
¶ Նեե. գ. 13, 16.
¿ Սաղ. իբ. 6։ Ամբ. գ. 6.
¶ Ամբ. գ. 9.
¿ Նե. ժե. 6. Գատ. ի. 11. Սաղ. ձե. 35.

ՃԺԵ

– Տես Նե. իբ. 11. Եզեկ. լէ. 32.
¶ Սաղ. իբ. 3, 10. Հբ. 10. Ռաձել. բ. 17.
¶ – Մե. ժգ. 20. Սաղ. ճլե. 6. Դան. գ. 33.
Բր Օր. գ. 28. Սաղ. ճլե. 15, 16, 17. Եբեմ. ժ. 3 Եզեկ.
¶ Սաղ. ճլե. 18. Նե. իգ. 9, 10, 11. Յոբ. բ. 8. Ամբ. բ. 18, 19.

դնում նորանց վերայ։
9 Ո՛վ Իսրայէլ, յուսա Տիրոջը, Ինքը նորանց օգնութիւնը եւ վահանը նա է։
10 Ով Ահարոնի տուն, յուսացէք Տիրոջը, նորանց օգնութիւնը եւ վահանը նա է։
11 Ով Տէրից վախեցողներ, յուսացէք Տիրոջը. նորանց օգնութիւնը եւ վահանը նա է։
12 Տէրը յիշում է մեզ. նա կ'օրհնէ՝ նա կ'օրհնէ Իսրայէլի տունը, նա կ'օրհնէ Ահարոնի տունը։
13 Նա կ'օրհնէ Տէրից վախեցողներին՝ փոքրերին մեծերի հետ։
14 Տէրը օրհնութիւն կ'շատացնէ ձեզ վերայ. ձեզ վերայ եւ ձեր որդկանց վերայ։
15 Օրհնեալ էք դուք Տէրից, որ ներկինքն ու երկիրը ստեղծեց։
16 Երկինքների երկինքը Տիրոջն է, եւ նա երկիրը մարդկանց որդիներին տուաւ։
17 Ոչ թէ մեռելները կ'օրհնեն Տիրոջը. եւ ոչ էլ *լռութեան մէջ՝ իջնողները։
18 Բայց մենք պիտի օրհնենք Տիրոջը այսուհետեւ մինչեւ յաւիտեան։ Ալէլուիա։

ՍԱՂ. ՃԺԷ

Գոհութիւն եւ ուրախ մեծ վառնելոյ ազատութեան համար։

1 Ես ուրախ եմ, որ Տէրը լսեց իմ աղաչանքի ձայնին։
2 Որ նա իր ականջը խոնարհեցրեց դէպի ինձ. եւ ես իմ օրերումը կ'կանչեմ նորան։
3 Մահի լարերը պատեցին ինձ, եւ դժոխքի վիշտերը գտան ինձ. նեղութիւն եւ տրտմութիւն գտայ ես։
4 Բայց ես Տիրոջ անունը կանչեցի. Տէր, փրկիր իմ անձը։
5 Ողորմած է Տէրը եւ հարգար. եւ մեր Աստուածը գթած է։
6 Տէրը պահում է պարզամիտներին. ես խեղճ եղայ, եւ նա ապրեցրեց ինձ։
7 Ով իմ անձը, ես դարձիր դէպի քո հանգստութիւնը, որովհետեւ Տէրը բարի արաւ քեզ։
8 Որովհետեւ դու փրկեցիր իմ անձը մահից, իմ աչքն արտասուքից, եւ իմ ոտները գայթակղութիւնից։
9 Ես մտն կ'գամ Տիրոջ առաջին կենդանեաց երկրումը։
10 Ես հաւատացի՝ նորա համար խօսեցի. ես չատ չարչարուեցայ։
11 Ես ասեցի իմ չփոթութիւնումը՝ թէ Ամէն մարդ սուտ է։
12 Ինչ հատուցանեմ Տիրոջը նորա բոլոր բարութեան համար, ոչ ինձ --։
13 Փրկութեան բաժակը կ'առնեմ եւ Տիրոջ անունը կ'կանչեմ։
14 Իմ ուխտերը Տիրոջը կ'վճարեմ՝ նորա բոլոր ժողովրդի առաջին։
15 Պատուական է Տիրոջ առաջին նորա սուրբերի մահը։
16 Ո՜հ Տէր, Ես քո ծառան եմ. ես քո ծառան եմ եւ քո աղախնի որդին. դու իմ կապանքներն արձակեցիր։
17 Քեզ գոհութեան պատարագ կ'մատուցանեմ. եւ Տիրոջ անունը կ'կանչեմ։
18 Իմ ուխտերը Տիրոջը կ'վճարեմ՝ նորա բոլոր ժողովրդի առաջին։
19 Տիրոջ տան սրահներումը. քո միջումը, Երուսաղէմ։ Ալէլուիա։

ՍԱՂ. ՃԺԷ

Յորդորանք Աստուծոյ օրհնելու։

1 Օրհնեցէք Տիրոջը, ով ամէն ազգեր. գովեցէք նորան, ով ամէն ժողովուրդներ։
2 Որովհետեւ նորա ողորմութիւնը զօրաւոր է մեզ վերայ. եւ Տիրոջ ճշմարտութիւնը յաւիտեան է։ Ալէլուիա։

ՂՏես Սպ. ՀԺբ. 2, 3, 4, Հբ. 19, 20, ի Սպ. իգ. 20. Եսայ. ը. 5, ը Սպ. ՀԺբ. 1, 4, ե Թագ. ա. 1. Սպ. ղգ. 8, զ Սպ. գ. 8. Հբ. 10—12. Եսայ. ԺԸ. 18։
*Ալէլուիա՝ գնչերէնից
ի Սպ. ՀԺբ. 2. Դան. բ. 20.

ՃԺԷ

—Սպ. Ժբ. 4—6,
ի Սպ. Հգ. 8.
ե Թագ. ք. 15. Ղեմ. ք. 9. Սպ. ՀԺբ. 137. ՀԽե. 17.
զ Ներեմ. գ. 16. Մատ. Ժա. 29.
ի Սպ. Ժգ. 6. ՀԺբ. 17.
ը Սպ. Ժգ. 13.

ի Սպ. իե. 13.
ը Ար. գ. 13.
ի Սպ. լա. 22.
ի Հաւմ. գ. 4.
ի Հբ. 18. Սպ. իբ. 28. Ծն. բ. 9.
ը Սպ. հբ. 14.
ի Սպ. ՀԺբ. 125. ՀԽգ. 12.
ի Սպ. Ձգ. 16.

ի Ղեմ. է. 12. Սպ. ծ. 16. Հե. 22.
ՃԺԷ
—Հաւմ. ԺԱ. 11.
ի Սպ. ճ. 5.

ՍԱՂ. ՃԺԸ

Աղօթքներ յաղթութեան ուրախութիւնը։

1 Գոհացէք Տէրիցը, որ բարի է, որ յաւիտեան է նորա ողորմութիւնը։
2 Իսրայէլն ասէ թէ Յաւիտեան է նորա ողորմութիւնը։
3 Ահարոնի տունն ասէ թէ Յաւիտեան է նորա ողորմութիւնը։
4 Տէրիցը վախեցողներն ասեն թէ Յաւիտեան է նորա ողորմութիւնը։
5 Ընդդութեան միջից Տիրոջը կանչեցի. Տէրը լսեց ինձ ի լայնարձակ տեղ հանէց։
6 Տէրն ինձ հետ է, ես չեմ վախենալ. մարդն ինձ ինչ կ'անէ։
7 Տէրն իմ օգնականներովն ինձ հետ է, եւ ես իմ թշնամիների վերայ կը նայեմ։
8 Վաս է Տիրոջը յուսալ՝ քան թէ մարդկանց ապաւինել։
9 Վաս է Տիրոջը յուսալ՝ քան թէ իշխանների ապաւինել։
10 Բոլոր հեթանոսները պաշարեցին ինձ, բայց ես Տիրոջ անունովը կ'ջարդեմ նորանց։
11 Շրջեցին կողմով պատեցին ինձ, բայց ես Տիրոջ անունովը կ'ջարդեմ նորանց։
12 Պատեցին ինձ ինչպէս մեղուներ. հանգեցան ինչպէս փուշերի կրակ. քանդ Տիրոջ անունովը կ'ջարդեմ նորանց։
13 Զարկելով զարկեցիր ինձ որ վայր ընկնեմ, բայց Տէրն օգնեց ինձ։
14 Տէրն իմ զօրութիւնը եւ սաղմոսն է. նա եղաւ ինձ համար փրկութիւն։
15 Ճնծութեան եւ փրկութեան ձայն լսւ արդարների բնակարաններումը. Տիրոջ աջը զօրութիւն է գործում։
16 Տիրոջ աջը բարձր է, Տիրոջ աջը զօրութիւն է գործում։
17 Ես չեմ մեռնիլ կ'ապրիմ. եւ Տիրոջ գործերը կ'պատմեմ։
18 Խրատելով խրատեց ինձ Տէրը, բայց մահին չմատնեց ինձ։
19 Բացէք ինձ համար արդարութեան դռները, որ նորանց միջ մտնեմ եւ Տէրիցը գոհանամ.
20 Այս դուռը Տիրոջն է. արդարները կ'մտնեն սորանով։
21 Գոհանում եմ քեզանից, որ ինձ լսեցիր եւ ինձ համար փրկութիւն եղար։
22 Այն քարը որ շինողներն անարգեցին նա եղաւ անկիւնի գլուխ։
23 Տէրիցն եղաւ այս բանը, եւ զարմանալի է մեր աչքերի առաջին։
24 Սա այն օրն է որ Տէրն արաւ, թող ցնծանք եւ ուրախ լինինք սորանումն։
25 Ո՛հ Տէր, փրկիր. ո՛հ Տէր, յաջողիր։
26 Օրհնեալ է նա, որ գալիս է Տիրոջ անունովը. օրհնում ենք ձեզ Տիրոջ տանիցն։
27 Եհովան է Աստուած, եւ լոյս է եղեւ ացնում մեզ. մատաղները կապեցէք չուաններով մինչեւ սեղանի եղջիւրները։
28 Դու ես իմ Աստուածը, եւ ես գոհանում եմ քեզանից. ով իմ Աստուած, ես բարձր կանեմ քեզ։
29 Գոհացէք Տէրիցը որ բարի է, որ յաւիտեան է նորա ողորմութիւնը։

ՍԱՂ. ՃԺԹ

Աչքերով գովասանք Աստուծոյ խօսքին։

ԱԼԷՖ

1 Երանելի են ճանապարհով անմեղները, որ գնում են Տիրոջ օրէնքումը։
2 Երանելի են նորա վկայութիւնները պահողները, որ բոլոր սրտով խընդրում են նորան։
3 Որովհետեւ նորանք անօրէնութիւն չեն գործում, այլ գնում են նորա ճանապարհներովը։
4 Դու պատուիրեցիր պինդ պահել քո պատուիրանքները։

ՃԺԸ
— ՍՂ. ժգ. 8, 31. Սաղ. հգ. 1, ճէ. 1. ճգ. 1.
ՃՏԹ Սաղ. ճմե. 9 եւ ըն.
ՃՈ Սաղ. ճի. 1.
ՃՍ Սաղ. ժբ. 19.
ՃՍ Սաղ. թէ. 1. ծգ. 4, 11. ճիգ. 5. Ես. ծա. 13. Երբ. ժգ. 6.
ՃՍ Սաղ. ծգ. 4.
ՃՍ Սաղ. ծթ. 10.
ՃՍ Սաղ. ի. 4. կբ. 8, 9. Եսբիմ. ժէ. 5, 7.
ՃՍ Սաղ. ճիգ. 3.
ՃՍ Սաղ. ժբ. 17.
ՃՐ Օր. ա. 44.
ՃՓ Սաղ. է. 6. Դան. ա. 10. Ինչ. ժե. 2. Ես. ժբ. 2.
ՃՔ Ինչ. ժե. 6.
ՃՍ Սաղ. ղ. 5. Ամբ. ա. 12.
ՃՍ Սաղ. հգ. 28.
ՃՐ Կոր. գ. 9.
ՃՆ Ես. իգ. 3.
ՃՍ Սաղ. իգ. 7.
ՃՆ Ես. լե. 8. Մատթ. ի. 27. իբ. 14, 15.
ՃՀՀ. 14.
ՃՍ Ա. ա. 42. Մարկ. ժբ. 19. Դանիէլ. ի. 17. Գործ. գ. 11. Եփես. բ. 20. — Գնա. բ. 4, 7.
ՃՍ Ա. ի. 9. իգ. 39. Մարկ. ժա. 9, 10. Դանիէլ. ժբ. 36. Տես Զաք. գ. 7.
— Եսբ. ը. 18. — Գնա. բ. 9.
ՃՆ. ժե. 3. Ես. լե. 1.
ՃՀՀ. 1.

ՃԺԹ
— Սաղ. ճիը. 1.
ՃՍ Ռոմ. գ. 9. ե. 18.

5 Երանի թէ իմ ճանապարհները յաջողուէին, որ պահեմ քո պատուիրանքները։
6 Ապա չեմ ամաչիլ, երբոր քո բոլոր հրամաններին մտիկ կ'ուսամ։
7 Ես կ'գոհանամ քեզմէն սրտի ուղղութիւնով. երբոր քո արդարութեան իրաւունքները կ'սովորիմ։
8 Քո հրամանները կ'պահեմ. մի թողիր ինձ խոպան։

ԲԷԹ

9 Երիտասարդն ինչով խոտակ կ'անէ իր ճանապարհը. քո խօսքի պէս ըզգուշանալով։
10 Իմ բոլոր սրտովը հինդրեցի քեզ, մի՛ոգ մի տար որ քո պատուիրանքներիցը մոլորուիմ։
11 Իմ սրտումը թագցրի քո խօսքերը, որ չմեղանչեմ քեզ դէմ։
12 Օրհնեալ ես դու, Տէր, Խոսվորեցրու ինձ քո հրամանները։
13 Իմ շրթունքներովը պատմում եմ քո բերանի բոլոր իրաւունքները։
14 Քո վկայութիւնների ճանապարհովը ուրախանում եմ, ինչպէս ամէն կերպ հարստութիւնով։
15 Քո պատուիրանքների վերայ կը մտածեմ. եւ քո ճանապարհին մտիկ կ'տամ։
16 Քո հրամաններովը կ'ուրախանամ. եւ քո խօսքը չեմ մոռանալ։

ԳԻՄԷԼ

17 Բարի արա քո ծառային, որ ապրիմ եւ քո խօսքը պահեմ։
18 Բաց արա իմ աչքերը, որ քո օրէնքի հրաշքները տեսնեմ։
19 Ես պանդուխտ եմ երկրիս վերայ. մի թագցնիր ինձանից քո պատուիրանքները։
20 Իմ անձը մաչուած է ամէն ժամանակ ցանկանալով քո իրաւունքներին։
21 Դու սաստեցիր անիծուած ամբարտաւաններին, որ Ձքո պատուիրանքներիցը մոլորուեցան։
22 Նախատինքը եւ անարգանքը վերատ ինձանից, որ քո վկայութիւնները պահում եմ։
23 Իշխաններ էլ նստում են ինձ դէմ խօսում, քո ծառան քո հրամանների վերայ է մտածում։
24 Իրաւի որ Ձքո վկայութիւններն իմ ուրախութիւնն են եւ իմ խորհրդականները։

ԴԱԼԷԹ

25 Իմ անձը կպաւ հողի հետ. Կապրեցրու ինձ քո խօսքի պէս։
26 Ես իմ ճանապարհները պատմում եմ եւ դու լսում ես ինձ. Սովորեցրու ինձ քո հրամանները։
27 Պատուիրանքներիդ ճանապարհը ինձ իմացրու, եւ ես կ'մտածեմ քո սքանչելիքների վերայ։
28 Իմ անձը հալուեցաւ տրտմութիւնից. Հաստատիր ինձ քո խօսքին պէս։
29 Սուտ ճանապարհը հեռացրու ինձանից, եւ քո օրէնքը չնորհիր ինձ։
30 Ես ճշմարտութեան ճանապարհը ընտրեցի. քո իրաւունքներն իմ առաջին դրի։
31 Քո վկայութիւններին մտեցայ. Տէր, ամօթ մի անիր ինձ։
32 Քո պատուիրանքների ճանապարհովը կ'վազեմ. որ դու Իմ սիրտը լայնացրիր։

ՀԷ

33 Տէր, ցոյց տուր ինձ քո հրամանների ճանապարհը, որ Նմինչեւ վերջը պահեմ Նորան։
34 Հիմաստուն արա ինձ, որ քո օրէնքը պահեմ եւ Նորան կատարեմ բոլոր սրտով։
35 Առաջնորդիր ինձ քո պատուիրանքների չափերումը. որ Նորանց հաւանեցիր։

ե Որ իր. 26. ա Թագ. բ. 28; Ղեւտ. ժե. 15.
զ Հմր. 21, 118.
է Սաղ. լե. 31. Ղեւտ. բ. 19, 21.
ը Հմր. 26, 33, 64, 68, 108, 124, 135. Սաղ. իե. 4.
թ Սաղ. լդ. 11.
ժ Սաղ. ա. 2; Հմր. 23, 48, 78, 97.
ի Սաղ. ա. 2; Հմր. 47, 70, 77.
լ Սաղ. ճժգ. 7.
խ Նեհ. իե. 9. ա Մն. իթ. 15. Սաղ. լթ. 12. բ Կոր. ե. 6. Երր. ժա. 13.
ծ Սաղ. իբ. 1, 2. կգ. 1. ճգ. 3. Հմր. 40, 131.
կ Հմր. 10, 110, 118.
հ Սաղ. իթ. 8.
ձ Հմր. 15.
ղ Հմր. 77, 92.
ճ Սաղ. խգ. 25.
մ Հմր. 10. Սաղ. ճխգ. 11.
յ Հմր. 12. Սաղ. իե. 4. իթ. 11. ճգ. 11.
ն Նեհ Սաղ. ճխե. 5, 6.
շ Սաղ. ճե. 26.
ո Թագ. գ. 29. Ես. կ. 3. բ Կոր. գ. 11.
չ Հմր. 13.
պ Հմր. 113. Մատ. ժ. 22. Յայտ. բ. 26.
ջ Հմր. 75. Ռաւկ. բ. 6. Ծակ. ա. 3.

36 Խոնարհեցրու իմ սիրտը դէպի քո վկայութիւնները, եւ ոչ թէ դէպի ագահութիւնը։
37 Դարձրու իմ աչքերը որ ուշ նայն բան չտեսնեն. բայց ապրեցրու ինձ քո ճանապարհներումը։
38 Հաստատիր քո խօսքը քո ծառայի համար, որ քեզանից վախենում է։
39 Եւ դարձրու ինձանից իմ նախատինքը, որ նորանից վախեցայ. որովհետեւ քո իրաւունքները բարի են։
40 Ահա ցանկանում եմ քո պատուիրանքներին. քո արդարութիւնովը ապրեցրու ինձ։

ՎԱՎ

41 Տէր, թող քո ողորմութիւնը գայ ինձ վերայ, եւ քո փրկութիւնը քո խօսքին պէս։
42 Ապա ես կ'պատասխանեմ ինձ խօսքով նախատողներին. որովհետեւ քո խօսքին եմ յուսացած։
43 Եւ քո ճշմարտութեան խօսքը ամենեւին մի հեռացնիր իմ բերանիցը. որովհետեւ քո իրաւունքին եմ յուսացած։
44 Ապա քո օրէնքը կ'պահեմ ամեն ժամանակ՝ յաւիտեան յաւիտենից։
45 Եւ լայնարձակ կ'գնամ. որովհետեւ քո պատուիրանքները խնդրեցի։
46 Եւ քո վկայութիւնների համար կ'խօսեմ թագաւորների առաջին, եւ չեմ ամաչիլ։
47 Եւ ձեռ պատուիրանքներովը կ'ուրախանամ, որ նորանց սիրում եմ։
48 Եւ իմ ձեռքը կ'բարձրացնեմ դէպի քո պատուիրանքները որ սիրում եմ. եւ քո հրամանների վերայ կ'մտածեմ։

ԶԱՅԻՆ

49 Յիշիր քո ծառայի վերայ եղած խօսքը, որ ինձ նորան յուսալ տուիր։
50 Իմ նեղութիւնումն այն է իմ մխիթարութիւնը՝ որ քո խօսքն ապրեցրնում է ինձ։
51 Ամբարտաւանները ինձ վերայ չատ ծաղր են անում. ես չեմ քո օրէնքիցը չեմ ձռվում։
52 Տէր, յիշում եմ քո իրաւունքները յաւիտենից, եւ մխիթարվում եմ։
53 Բարկութիւն բռնեց ինձ ամբարիշտների մասին, որ քո օրէնքը թողում են։
54 Քո հրամանները ինձ համար երգ են՝ իմ պանդխտութեան տան մէջ։
55 Տէր, գիշերը յիշում եմ քո անունը, եւ պահում եմ քո օրէնքը։
56 Այս եղաւ ինձ, որ քո հրամանները պահեմ։

ԽԻԹ

57 Իմ բաժինը դու ես, Տէր. ես ասացի՝ թէ քո խօսքերը պահեմ։
58 Աղաչում եմ քո առաջին բոլոր սրտով, ողորմիր ինձ՝ քո խօսքի պէս։
59 Ես մտածում եմ քո ճանապարհների վերայ. եւ իմ ոտները դարձնում եմ քո վկայութիւններին։
60 Շտապում եմ եւ չեմ ուշանում, որ քո պատուիրանքները պահեմ։
61 Ամբարիշտների չուանները պատեցին ինձ. ես քո օրէնքը չեմ մոռանում։
62 Կէս գիշերին վեր եմ կենում, որ քեզանից գոհանամ քո արդար իրաւունքների համար։
63 Ես բոլոր եմ այն ամենի որ վախենում են քեզանից՝ եւ քո պատուիրանքները պահում են։
64 Տէր, ներկիրը լիքն է քո ողորմութիւնովը. քո հրամանները սովորեցրու ինձ։

ԹԻԹ

65 Բարի արիր, Տէր, քո ծառային, քո խօսքի պէս։
66 Բարի խնամատարութիւն եւ գիտութիւն սովորեցրու ինձ, որովհետեւ հաւատում եմ քո պատուիրանքներին։
67 Դեռ որ խոնարհուած չէի, մոլոր-

Ա Եզեկ. իդ. 31. Մաթ. ֆ. 31, Ղուկ. ժբ. 15. ա Տիմ. գ. 15. Սբդ. ժգ. 5.
բ Նե. իդ. 15.
գ Առակ. իգ. 5.
դ Բ Թագ. ֆ. 25.
ե Հիր. 20.
զ Հիր. 23, 37, 88, 107, 149, 156, 159.
է Սաղ. իգ. 4. Հիր. 77.
ը Սաղ. ճգ. 1. Սահ. ժ. 19, 19. Գործ. իգ. 1, 2.
թ Հիր. 16.
ժ Հիր. 15.
ի Հիր. 74, 81, 147.
լ Հռոմ. յե. 4.
խ Սբհմ. բ. 7.
ծ Ա Թագ. իգ. 11. Սաղ. իգ. 18. Հիր. 157.
կ Նեղ. բ. 3.
հ Սաղ. կգ. 6.
ձ Սաղ. ժգ. 3. Սբհմ. ժ. 16, Ողբ գ. 24.
ղ Հիր. 41.
ճ Սբհմ. բ. 7.
մ Գործ. ժգ. 25.
յ Սաղ. կգ. 3.
ն Հիր. 12, 26.
շ Հիր. 71. Սբհմ. ըա. 18, 19. Սբդ. ժբ. 11.

վում էի , բայց հիմա քո խօքը պահում եմ ։

68 Բարի ես դու , եւ բարի անող . Խոհրկացրու ինձ քո հրամանները ։

69 Ամբարտաւանները ծաւա՛ւ են հնարում ինձ վերայ . ես բոլոր սրտով կը պահեմ քո պատուիրանքները ։

70 Անորանց սիրտը պարարտ է ինչպէս ճարպ . հա՛ւ ուրախանում եմ քո օրէնքովը ։

71 Նի՛ւ է ինձ համար որ խոնարհուեցայ , որ քո հրամանները սովորիմ ։

72 Բարի է ինձ համար քո բերանի օրէնքը , աւելի քան թէ հազարաւոր ոսկի ու արծաթ ։

ՆՕԹ

73 Քո ձեռքերը չինեցին ինձ եւ հաստատեցին ինձ . Հիմաստուն արա ինձ որ քո պատուիրանքները սովորիմ ։

74 Քեզանից վախեցողները կ՚ուրախանան ինձ եւ ուրախ կ՚լինին , Նորովհետեւ քո խօսքերին յուսացայ ։

75 Գիտեմ , Տէր , որ քո դատաստանները արդարութիւնով են . եւ Հիրաւունքով խոնարհեցրիր ինձ ։

76 Թող քո ողորմութիւնը լինի ինձ մխիթարելու համար , քո ծառային տուած խօսքիդ պէս ։

77 Թող քո բարեգութիւնն ինձ վերայ գայ որ ապրիմ , որովհետեւ Նքո օրէնքն է իմ ուրախութիւնը ։

78 Ամբարտաւանները Թող ամօթ լինեն , որովհետեւ Նզուր անիրաւութիւն գործեցին ինձ վերայ . Ե՛ս քո պատուիրանքների վերայ եմ մտածում ։

79 Թող ինձ մօտ դառնան քեզանից վախեցողները եւ քո վկայութիւնները ճանաչողները ։

80 Թող իմ սիրտն անմեղ լինի քո հրամանների մէջ , որպէս զի չ՚ամաչեմ ։

ՓԱՅ

81 Հի՛մ անձը մաշուեցաւ քո փրկութեանը սպասելով . Ե՛ս յոյս հաս քո խօսքին յուսացայ ։

82 Հի՛մ աչքերը մաշուեցան քո խօսքին ցանկանալով . ես ասում եմ՝ Ե՛րբ կ՚մխիթարես ինձ ։

83 Որովհետեւ ես Հծխի մէջ Ի-ւ---ակի պէս եղայ . Ե՛ս յոյս քո հրամանները չեմ մոռանում ։

84 Հրանի՛ւ են քո ծառայի օրերը . Հե՛րբ դատաստան կ՚անես իմ հալածողներին ։

85 ՀԱմբարտաւանները հորեր փորեցին ինձ համար , որ քո օրէնքի պէս չեն ։

86 Քո բոլոր պատուիրանքները ճշմարիտ են . Հզուր են Հալածում ինձ . օգնիր ինձ ։

87 Քիչ էր մնացել որ ինձ կորցնէին երկրի մէջ . ես քո պատուիրանքները չեմ թողում ։

88 Հքո ողորմութեան պէս ապրեցրու ինձ . եւ ես քո բերանի վկայութիւնները կ՚պահեմ ։

ԼԱՄԷԴ

89 Ով Տէր , Հքո խօսքը յաւիտեան հաստատ է երկնքում ։

90 Քո ճշմարտութիւնը մնում է ազգից մինչեւ ազգ . դու երկիրը հաստատեցիր եւ նա կենում է ։

91 Հքո հրամանների պէս կենում են այսօր , որովհետեւ ամենքը քո ծառաներն են ։

92 Եթէ Հքո օրէնքն իմ ուրախութիւնը չ՚լինէր , ես վաղուց կորած կ՚լինէի իմ խեղճութեանում ։

93 Յաւիտեան չեմ մոռանալ քո պատուիրանքները , որովհետեւ Նորանցով ապրեցրիր ինձ ։

94 Քո՛ւնն եմ ես . փրկիր ինձ . որովհետեւ քո պատուիրանքները խնդրում եմ ։

95 Ամբարիշտները սպասում են ինձ

Ա Սաղ. ճղ. 1. ճե. 1. Ա՚ա՚. ԺԹ. 17.
Բ Հմր. 13, 20.
Գ Յոբ ԺԹ. 4. Սաղ. ՃԹ. 2.
Դ Սաղ. Ժե. 10. Նա՚. ը. 10.
Զ Ծն. իբ. 27.
Է Հմր. 35.
Ը Հմր. 67. Երբ. Ժբ. 10, 11.
Թ Հմր. 137. Սաղ. ԺԹ. 10.
Ժ Ա՚ա՚. բ. 10, 11, 19.
ԺԱ Յոբ Ժ. 8. Սաղ. ը. 3. ճը. 8. ՃԹ. 14.
ԺԲ Հմր. 31, 144.
ԺԳ Սաղ. լգ. 2.
ԺԴ Հմր. 49, 147.
ԺԵ Երբ. Ժբ. 10.
ԺԶ Հմր. 41.
ԺԷ Հմր. 24, 47, 174.
ԺԸ Սաղ. իե. 3.
ԺԹ Հմր. 80.
Ի Հմր. 13.
ԻԱ Սաղ. հգ. 36. Ձգ. 2.
ԻԲ Հմր. 74, 114.
ԻԳ Հմր. 123. Սաղ. ԿԲ. 3.
ԻԴ Յոբ ԺԲ. 20.
ԻԵ Սաղ. ԼԲ. 4.
ԻԶ Ծայ. ը. 10.
ԻԷ Սաղ. լե. 7. Ա՚ա՚. Ժգ. 27.
ԻԸ Սաղ. լե. 19. ԺԲ. 19.
ԻԹ Հմր. 78.
Լ Հմր. 40.
ԼԱ Սաղ. ԼԲ. 2. Ա՚ա՚. իգ. 34, 35. ա Գե՚ա՚. ա. 25.
ԼԲ Երեմ. իգ. 25.
ԼԳ Հմր. 21.

որ կորցնեն ինձ . եւ ես քո վկայութիւնները միաբո եմ բերում ։

96 ²Ամէն կատարեալ բանի վերջը տեսայ . քո պատուիրանքը չատ լայնաձակ է ։

ՄԷՄ

97 Ո՛րքան եմ սիրում քո օրէնքը . Համին օր նա է իմ մտածմունքը ։

98 Քո պատուիրանքներն ինձ ³իմաստուն են անում իմ թշնամիներիցը . որովհետեւ նորանք յաւիտեան իմս են ։

99 Աւելի իմաստուն եղայ քան թէ իմ ամէն վարժապետները . որովհետեւ ⁴քո վկայութիւններն են իմ մտածմունքը ։

100 ⁵Աւելի խելացի եղայ քան թէ ծերերը , որովհետեւ քո պատուիրանքները պահում եմ ։

101 ⁶Ամէն չար ճանապարհից իմ ոտները եա եմ քաշում , որ քո խօսքը պահեմ ։

102 Քո իրաւունքիցը չեմ հեռանում . որովհետեւ դու սովորեցնում ես ինձ ։

103 ⁷Ո՛րքան քաղցր է քո խօսքն իմ քիմքին . մեղրիցն էլ աւելի է իմ բերանին ։

104 Քո պատուիրանքներովն ես իմաստուն եղայ . սորա համար ⁸ատում եմ ստութեան ամէն ճանապարհը ։

ՆՈՒՆ

105 ⁹Քո խօսքը հրագ է իմ ոտների համար , եւ լոյս իմ ճանապարհի համար ։

106 ¹⁰Ես երդում արի եւ կ'կատարեմ , թէ քո արդարութեան իրաւունքը կ'պահեմ ։

107 Ես չատ խոնարհուեցայ . Տէր , ¹¹ապրեցրու ինձ քո խօսքի պէս ։

108 ¹²Իմ բերանի կամաւոր գոհերն ընդունիր , Տէր . եւ ¹³քո իրաւունքները սովորեցրու ինձ ։

109 ¹⁴Իմ անձն ամէն ժամանակ ձեռքումս է , եւ քո օրէնքը չեմ մոռանում ։

110 ¹⁵Ամբարիշտները որոգայթ դրին ինձ համար . բայց ես ¹⁶քո պատուիրանքներիցը չեմ մոլորւում ։

111 ¹⁷Ես քո վկայութիւնները ժառանգեցի մինչեւ յաւիտեան . որովհետեւ նորանք իմ սրտի ցնծութիւնն են ։

112 Ես խոնարհեցրի իմ սիրտը որ քո հրամաններն անեմ յաւիտեան մինչեւ վերջը ։

ՍԱՄԷԽ

113 Ես երկմիտներին ատում եմ , բայց քո օրէնքը սիրեցի ։

114 ¹⁸Հովանիս եւ պահապանս դու ես . ¹⁹Ես քո խօսքին յուսացի ։

115 ²⁰Հեռու կացէք ինձանից , ով չարեր . որ ես պահեմ իմ Աստուծոյ պատուիրանքները ։

116 Պահպանիր ինձ քո խօսքին պէս որ ապրիմ . եւ ²¹ամօթ մի անիր ինձ իմ յոյսի համար ։

117 Օգնիր ինձ եւ ես կ'ապրեմ . եւ ամէն ժամանակ հրամաններիդ մտիկ կ'տամ ։

118 Դու անարգում ես այն ամէնին որ հրամաններիդից հեռանում են . որովհետեւ նորանց նենգութիւնը սուտ է ։

119 ²²Դու կղկղանք ես համարում երկրի բոլոր ամբարիշտներին . սորա համար ես սիրում եմ քո վկայութիւնները ։

120 ²³Մարմինս դողում է քո ահիցը , եւ քո դատաստաններիցը վախենում եմ ։

ԱՅԻՆ

121 Ես իրաւունք եւ արդարութիւն եմ անում . մի մատնիր ինձ իմ նեղացնողների ձեռքը ։

122 ²⁴Երաշխաւորիր ծառայիդ որ բարի լինի նորան . որ ամբարտաւանները չնեղացնեն ինձ ։

123 ²⁵Աչքերս մաշուեցան քո փրկու-

---

¹Սաս. ե. 18, իգ. 33, ²Սաղ. ա. 2, ³Ղր Որ. գ. 6, 8, ⁴Ղր Տիմ. գ. 15, ⁵Ծար ղր. 7, 8, 9, ⁶Աւակ. ա. 15, ⁷Սաղ. ԺԹ. 10 ։ Աւակ. ը. 11, ⁸Հոբ. 128, ⁹Աւակ. գ. 23, ¹⁰Ննկմ. ժ. 29, ¹¹Հոբ. 88, ¹²Սաղ. Ժգ. 2։ Երգ. Ժգ. 15, ¹³Հոբ. 18, 26, ¹⁴Ծար Ժգ. 11, ¹⁵Սաղ. ԽԹ. 2։ Հաս. 9։ ¹⁶Հոբ. 10, 21, ¹⁷Ղր Որ. ղգ. 4, ¹⁸Հոբ. 73, 93, 174, ¹⁹Հոբ. 33, ²⁰Սաղ. ղգ. 7, գ. 1, ²¹Հոբ. 81, ²²Սաղ. ղ. 8, ճՂ. 19. Սաս. ճ. 53, ²³Սաղ. ԽԱ. 2. Հաւմ. ճ. 5։ Ը. 33, Ժ. 11, ²⁴Հոբ. 31, ²⁵Եզեկ. ԽԲ. 18, ²⁶Ա.Ն. գ. 16, ²⁷Երբ. ճ. 23, ²⁸Հոբ. 81, 82.

թեանը, եւ քո արդարութեան խօսքին
-դ--ԷՂԼ։
124 Քո ծառայի հետ արա քո ողորմութեան պէս. եւ Էքո հրամանները սովորեցրու ինձ։
125 Ես քո ծառան եմ. խոստուն արա ինձ, որ քո վկայութիւնները ճանաչեմ։
126 Ժամանակ է որ Տէրն անէ այս. -ւ-ՎՀԵԵ- նորանք քո օրէնքը խափանեցին։
127 Ուստի համար ես սիրում եմ քո պատուիրանքները ոսկիից եւ ազնիւ ոսկիից աւելի։
128 Սորա համար բոլոր պատուիրանքները բոլորովին ուղիղ պահում եմ. ԽսուՔեան ամէն ճանապարհն ատում եմ։

Փէ

129 Քո վկայութիւնները զարմանալի են. սորա համար իմ անձը պահում է նորանց։
130 Խօսքերիդ յայտնութիւնը լոյս է տալիս, եւ Էխոստուն է անում պարզամիտներին։
131 Իմ բերանը բաց եմ անում եւ չունչ առնում, որովհետեւ Էքո պատուիրանքներին ցանկանում եմ։
132 Ինայիր ինձ վերայ եւ ողորմիր ինձ. ինչպէս որ Ուդու սովոր ես անելու քո անունը սիրողներին։
133 Էիմ դնացքը հաստատիր քո խօսքի մէջ, եւ Էանօրէնութիւն չ'տիրէ ինձ վերայ։
134 Ազատիր ինձ մարդկանց բռնութիւնից, եւ ես կ'պահեմ քո պատուիրանքները։
135 Էերեսդ լուսաւորիր քո ծառայի վերայ. եւ Ուսովորեցրու ինձ քո հրամանները։
136 ԽՋրերի առուներ են վայր գալիս իմ աչքերիցը, որովհետեւ քո օրէնքը չեն պահում։

ՑԱԴԻ

137 Ըդու արդար ես, Տէր. եւ քո դատաստաններն ուղիղ են։
138 Ըհո վկայութիւնների արդարութիւնը պատուիրեցիր, եւ նորանք չատ ճշմարիտ են։
139 Ինախանձս ինձ մաշեց, որովհետեւ թշնամիքս մոռանում են քո խօսքը։
140 Էհո խօսքը չատ մաքրուած է, եւ քո ծառան սիրում է նորան։
141 Ես ցած եւ անարգուած եմ, բայց չեմ մոռանում քո պատուիրանքները։
142 Քո արդարութիւնը յաւիտենական արդարութիւն է. եւ Էքո օրէնքը ճշմարիտ։
143 Նեղութիւն եւ ցաւ դտաւ ինձ. քո պատուիրանքներն Էիմ ուրախութիւնն են։
144 Քո վկայութիւնների արդարութիւնը յաւիտեան է. Էիմաստուն արա ինձ եւ կ'ապրեմ։

ՔՕՖ

145 Բոլոր սրտով կանչում եմ. լսիր ինձ, Տէր, Ըզ հրամաններդ պահեմ։
146 Դէպի քեզ եմ կանչում, Ընդկիր ինձ. եւ քո վկայութիւնները կ'պահեմ։
147 Կանուխ գալիս եմ արշալուսին եւ աղաղակում. Էես քո խօսքին յուսացի։
148 Ծդիշերուայ պահերից առաջ են զարթնում իմ աչքերը, որ խօսքիդ վերայ մտածեմ։
149 Իմ ձայնին լսիր քո ողորմութեան պէս, Ուէէր, քո իրաւունքի պէս ապրեցրու ինձ։
150 Անօրէնութեան հետեւողները մօտեցան. նորանք քո օրէնքիցը հեռացան։
151 Տէր, դու Ամօտիկ ես. Էես քո բոլոր պատուիրանքները ճշմարտութիւն են։
152 Առաջուց իմացայ քո վկայութիւն-

ե Նշր. 12։
զ Սաղ. ՀՀզ. 16։
է Նշր. 72։ Սաղ. ԺՔ. 10. Առակ. ը. 11։
ը Նշր. 105։
թ Սաղ. ԺՔ. 7. Առակ. ա. 4։
ժ Նշր. 39։
ի Սաղ. Զզ. 4։
ր Թես. ա. 6, 7։
ղ Սաղ. ՀԼ. 5։
ծ Սաղ. ԺՔ. 13. Հռովմ. գ. 12։
ճ Ղուկ. ա. 74։
ն Սաղ. գ. 6։
շ Նշր. 13, 26։
ո Երեմ. Ք. 1։ Ժգ. 17, Ժգ. 17։

չ Եզր. Ք. 13։ Նէեմ. Ք. 33։ Երեմ. Ժբ. 1։ Դան. Ք. 7։
պ Սաղ. ԺՔ. 7—9։
ջ Սաղ. ԿՔ. 9։ Ռոմ. բ. 17։
ռ Սաղ. Ժբ. 6։ Ժբ. 30։ ԺՔ. 8։ Առակ. լ. 5։
ս Նշր. 151։ Սաղ. ԺՔ. 9։ Ռոմ. ԺԼ. 17։
վ Նշր. 77։
տ Նշր. 31, 73, 169։
ր Սաղ. Ե. 3. Ժբ. 13. Զբ. 6։
ց Նշր. 74։
ւ Սաղ. Կգ. 1, 6։
փ Նշր. 10, 154։
ք Սաղ. ՀԼԵ. 19։
օ Նշր. 163։

ներիցը, որ դու [1]հաստատեցիր նոքանց յաւիտեան։

ՐԼ.Շ

153 [2]Տես իմ խղճութիւնը եւ փրկիր ինձ. որովհետեւ քո օրէնքը չեմ մոռանում։

154 [3]Վճռէ իրաւունք արա եւ ազատիր ինձ. քո խօսքի պէս [4]ապրեցրու ինձ։

155 [5]Փրկութիւնը հեռու է ամբարիշտներից, որովհետեւ քո հրամանները չեն խնդրում։

156 Տէր, քո բարեգթութիւնը շատ է. քո իրաւունքին պէս [6]ապրեցրու ինձ։

157 Շատ են ինձ հալածողներն ու նեղացնողները. քո օրէնքից դուրս չեմ գալիս։

158 Ես տեսնում եմ ապստամբուածներին եւ [7]զզվում եմ, նորա համար որ խօսքդ չեն պահում։

159 Տես որ քո պատուիրանքները սիրում եմ. Տէր, քո ողորմութեան պէս [8]ապրեցրու ինձ։

160 [9]Քո խօսքի սկիզբը ճշմարտութիւն է. եւ քո արդարութեան բոլոր իրաւունքները յաւիտեան։

ՇԻՆ

161 Իշխանները զուր տեղը հալածում են ինձ. բայց իմ սիրտը վախենում է քո խօսքերից։

162 Ես ցնծում եմ քո խօսքով, ինչպէս մէկ շատ աւար գտնող։

163 Ատութիւնն ատում եմ եւ գարշելի համարում. բայց քո օրէնքը սիրում եմ։

164 Օրը եօթն անգամ օրհնում եմ քեզ քո արդարութեան իրաւունքների համար։

165 [10]Շատ խաղաղութիւն կայ քո օրէնքը սիրողների համար. եւ գայթակղութիւն չկայ նորանց համար։

166 [11]Տէր, ես քո փրկութեանն եմ բսպասում, եւ պատուիրանքներդ կատարում։

167 Իմ անձը պահում է քո վկայութիւնները. եւ ես շատ սիրում եմ նորանց։

168 Ես պահում եմ քո պատուիրանքներն ու վկայութիւնները. որովհետեւ [12]բոլոր ճանապարհներս քո առաջին են։

ԹԱՎ.

169 Տէր, թող իմ ազաղակը մօտենայ քո առաջին. քո խօսքի պէս [13]իմաստուն արա ինձ։

170 Թող իմ ազաչանքը մտնէ քո առաջը. քո խօսքի պէս փրկիր ինձ։

171 Իմ շրթունքները օրհնութիւն են բղխում, որ հրամաններդ սովորեցնես ինձ։

172 Թող իմ լեզուն խօսի քո խօսքի համար. որովհետեւ քո բոլոր պատուիրանքներն արդարութիւն են։

173 Թող ձեռդ ինձ օգնական լինի. որովհետեւ ես ընտրում եմ [14]քո պատուիրանքները։

174 [15]Տէր, ես ցանկանում եմ քո փրկութիւնը. եւ քո [16]օրէնքն է իմ ուրախութիւնը։

175 Թող իմ անձն ապրի եւ քեզ օրհնէ. եւ քո իրաւունքներն օգնեն ինձ։

176 [17]Ես մոլորուեցայ ինչպէս կորած ոչխար. մանւկ քո ծառային. որովհետեւ քո պատուիրանքները ես չմոռացայ։

ՍԱՂ. ՃԻ

Բարձրացման գիր.

Աստիճանների երգ։

1 Իմ [18]նեղութիւնում դէպի Տէրը կանչեցի. եւ նա լսեց ինձ։

2 Տէր, փրկիր իմ անձը սուտ շրթունքներից՝ նենգաւոր լեզուից։

3 Ինչ կ'տայ քեզ, եւ էլ ինչ կ'աւելցնէ քեզ, ով նենգաւոր լեզու։

4 Զօրաւոր մարդի նետերը սուր են՝ դիհիների կայծերով [19]։

5 Վա՛յ ինձ որ պանդխտեայ եմ [20]Մեսեքի մէջ. [21]բնակվում եմ [22]Կեդարի վրաններումը։

---

[1] Ղուկ. ք. 33։
[2] Սաղ. ք. 1։
[3] Թագ. ք. 16։ Սաղ. լե. 1։ Միք. ե. 9։
[4] Շդր. 40։
[5] Սաղ. ե. 4։ Դշդր. 149, 154։
[6] Սաղ. ք. 18։ Շդր. 31։
[7] Շդր. 139։ Եզեկ. ք. 4։
[8] Շդր. 88, 149, 159, 156։
[9] Թագ. ք. 12, 18։ Իզ. 18։ Շդր. 23։
[10] Ես. լբ. 17։
[11] Սաղ. ք. 18։ Շդր. 174։
[12] Առակ. ե. 21։
[13] Շդր. 144։
[14] Սաղ. ք. 23։ Առակ. ը. 29։ Ղուկ. ժ. 42։
[15] Շդր. 166։
[16] Շդր. 16, 24, 47, 77, 111։
[17] Ես. ծգ. 6։ Ղուկ. ժե. 4։
[18] Սաղ. ժե. 3։ Ռոմի. ը. 2։ Ք Ղեւ. ժ. 1։ Եզեկ. ժե. 13։
[19] Նե. ժե. 13։ — Թագ. ժե. 1։ Նբահ. խթ. 29, 29։
[20] Սաղ. ճժը. 5։ Ռոմի. ը. 2։
[21] Ղեւ. ժ. 1։ Եզեկ. ժե. 13։
[22] Նե. ժե. 13։ — Թագ. ժե. 1։

6 Շատ երկարացաւ իմ անձի համար նորանց հետ բնակուիլ, որ ատում են խաղաղութիւնը։
7 Ես խաղաղութեան մարդ եմ. բայց երբոր խօսում եմ, նորանք կռիւ են ուզում։

ՍԱՂ. ՁԻԱ

Աստուած պաշտպան է մարդկանց։

Աստիճանների երգ։

1 Ես բարձրացնում եմ իմ աչքերը դէպի սարերը. ո՞րտեղից կ'գայ իմ օգնութիւնը։
2 Իմ օգնութիւնը Տէրից է, որ երկինքն ու երկիրս արաւ։
3 Ինա քո ոտքին սահել չի տալ, քո պահապանը չի քնել։
4 Ահա Իսրայէլի պահապանը չի ննջիլ եւ չի քնանալ։
5 Տէրը քո պահապանն է. Տէրը քեզ հովանի է իր աջ ձեռքի վերայ։
6 Ցերեկը արեգակը չի զարկիլ քեզ. ոչ լուսինը՝ գիշերը։
7 Տէրը կ'պահպանէ քեզ ամէն չարից, Նա կ'պահպանէ քո անձը։
8 Տէրը կ'պահպանէ քո դուրս գալն ու մանելը՝ այսուհետեւ մինչեւ յաւիտեան։

ՍԱՂ. ՁԻՒ

Երուսաղէմի փառաւորութիւնը։

Աստիճանների երգ։ Դաւիթի (Սաղմոս)։

1 Ես ուրախ եղայ երբոր ասացին ինձ, թէ՝ Տիրոջ տունը գնանք։
2 Մեր ոտները կ'կանգնեն քո դռներուդ, ով Երուսաղէմ։
3 Երուսաղէմը չինուած է ինչպէս քաղաք՝ որ ինքն իրան հետ միաւորուած է։
4 Որ այնտեղ վեր են գնում ցեղերը՝ Տիրոջ ցեղերը՝ Իսրայէլի վկայութեան պէս, որ Տիրոջ անունիցը գոհանան։
5 Որովհետեւ այնտեղ են դրուած դատաստանի աթոռները՝ Դաւիթի տան աթոռները։
6 Խաղաղութիւն խնդրեցէք Երուսաղէմի համար. Թող յաջողուն քեզ սիրողները։
7 Թող խաղաղութիւն լինի քո պարիսպներուդ, յաջողութիւն քո պալատներուդ։
8 Իմ եղբայրների եւ իմ ընկերների համար ասում եմ ես՝ խաղաղութիւն լինի քեզանում։
9 Մեր Տէր Աստուծոյ տան համար երթալ եմ ուզում քեզ։

ՍԱՂ. ՁԻԴ

Օգնութիւն է փափաքում ծարի եւ նախանձի ժամանակ։

Աստիճանների երգ։

1 Դէպի քեզ եմ բարձրացնում իմ աչքերը, ով երկնքումը բնակող։
2 Ահա ինչպէս ծառաների աչքերը իրանց տէրերի ձեռքին են նայում, ինչպէս որ աղախնի աչքերն իր տիկնոջ ձեռքին, այնպէս էլ մեր աչքերը մեր Տէր Աստուծուն՝ մինչեւ որ ողորմէ մեզ։
3 Ողորմիր մեզ, Տէր, ողորմիր մեզ. որ շատ լցուեցանք անարգանքով։
4 Շատ լցուած է մեր անձը գոռոզների նախատինքով եւ ամբարտաւանների անարգանքով։

ՍԱՂ. ՁԻԴ

Աստուած մեզ հետ է նեղութեան ժամանակ։

Աստիճանների երգ։ Դաւիթի (Սաղմոս)։

1 Եթէ Տէրը մեզ հետ չլինէր. թող ասէ Իսրայէլը.
2 Եթէ Տէրը մեզ հետ չլինէր՝ մարդիկ մեզ վերայ վեր կենային,
3 Ապա ինկնդանի կենդանի կուլ կը տային մեզ՝ նորանց բարկութիւնը մեզ վերայ բորբոքուելիս.
4 Ապա ջուրերը կ'թաղէին մեզ, հեղ-

ՁԻԱ
–Սաղ. հիգ. 8։
ի– Թագ. ր. 9։ Առակ. գ. 23, 26։
ի Սաղ. հիե. 1։ Ես. խե. 3, ըե. խե. 4։
ի Սաղ. ժգ. 8։ հը. 31։
ՁԻՒ
ը Սաղ. գա. 5։ Ես. խը. 10։ Յով. է. 16։
ի Սաղ. խա. 2։ ղե. 10։ հխե. 20։
ըը Ող. իը. 6։ Առակ. ր. 8։ գ. 6։
ՁԻՒ
–Ես. ր. 3։ Զաք. ը. 21։
ի Տես ր Թագ. է. 9։
ի Եզ. իգ. 17։ ր Ող. ժգ. 16։ Եզ. ժգ. 34։
իր Ող. ժե. 8։ ր Մն. ժը. 8։
ը Սաղ. ծա. 18։
ի Նեեմ. ր. 10։
ՁԻԴ
–Սաղ. հիա. 1։ հիա. 8։
ի Սաղ. ր. 4։ ժա. 4։ ձժե. 3։
ՁԻԴ
–Սաղ. հիբ. 1։
ի Սաղ. ծգ. 1, 2, ծե. 3։ Առակ. ա. 12։

զեզը մեր անձերի վերայ անց կ'կենայ։
5 Ապա գոռոզ ջուրերն անց կ'կենային մեր անձերի վերայ։
6 Օրհնեալ ըլլի Տէրը որ մեզ որս չ'տուաւ ատամներին։
7 Մեր անձինքը ինչպէս էծիտ՝ պրծան որսորդների որոգայթից · որոգայթը փշրուեցաւ եւ մենք պրծանք։
8 Մեր օգնութիւնը Տիրոջ անունովն է, Որ արաւ երկինքն ու երկիրս։

ՍԱՂ· ՃԻԵ

Ցոյս ամբողջ չի քաշէ։

Ասիճանների երգ։

1 Տիրոջը յուսացողները Սիօն սարի պէս են, որ չէ շարժուում եւ կենում է յաւիտեան։
2 Երուսաղէմի չորս կողմովը սարեր կան · այնպէս էլ Տէրն իր ժողովրդի չորս կողմովն է այսուհետեւ մինչեւ յաւիտեան։
3 Որովհետեւ ամբարիշտների գաւազանը չի մնայ արդարների վիճակի վերայ, որ արդարներն իրանց ձեռքերը չ'ձգեն դէպի անօրէնութիւն։
4 Տէր, բարի արա նորանց, որ բարի են եւ իրանց սիրտերումն ուղիղ։
5 Բայց դէպի իրանց էծուռ ճանապարհը ծռուողներին Տէրը կ'տանի նորանց հետ, որ անօրէնութիւն են գործում. խաղաղութիւն ըլլի Իսրայէլի վերայ։

ՍԱՂ· ՃԻԶ

Սիոնի գերիների ազատութիւնը։

Ասիճանների երգ։

1 Երբոր Տէրը Սիօնի գերութիւնը դարձնէ, հերազ տեսնողների պէս կը լինինք։
2 Այն ժամանակ բերանը կ'լցուի ծիծաղով եւ մեր լեզուն ցնծութիւնով. այն ժամանակ կ'ասեն հեթանոսների մէջ. Տէրը մեծ բաներ արաւ նորանց վերայ։
3 Տէրը մեծ բաներ արաւ մեզ վերայ եւ մենք ուրախացանք։
4 Ով Տէր, դարձրու մեր գերութիւնը ինչպէս առուները հարաւի երկրումը։
5 Արտասուքով ցանողները ցնծութիւնով կ'հնձեն։
6 Այն որ գնում է եւ լայ լինում՝ ցանելու սերմը առնելով, գալով կը գայ ցնծութիւնով իր ցնծութեան խուրձերը բերելով։

ՍԱՂ· ՃԻԷ

Ամեն բանի յաջողութիւնը Աստուածմէնից է։

Ասիճանների երգ. Սողոմոնի (Սաղմոս)։

1 Եթէ Տէրը չ'շինէ տունը՝ զուր են աշխատում նորա շինողները. Եթէ Տէրը չ'պահպանէ քաղաքը՝ զուր է անքուն լինում պահապանը։
2 Զուր է ձեզ համար կանուխ վեր կենալը՝ ուշ հանգստանալը, զուր որ հացը ցաւով էք ուտում. ինչու որ նա իր սիրելիին քուն է տալիս։
3 Ահա Տիրոջ ժառանգութիւնն են. եւ որովայնի պտուղը՝ նրա վարձքը։
4 Ինչպէս որ նետերը զօրեղ մարդի ձեռքումը, այնպէս են երիտասարդ որդիքը։
5 Երանի այն մարդին որ իր կապարճը նորանցով լցրից. նորանք չ'կեն ամաչել երբոր թշնամիների հետ կ'խօսեն դռան մէջ։

ՍԱՂ· ՃԻԸ

Բարեպաշտի օրհնութիւնը տան մէջ։

Ասիճանների երգ։

1 Երանի՛ այն ամենին, որ Տէրից վախենում են եւ նորա ճանապարհներումը գնում.
2 Ձեռքի աշխատանքը ի հարկէ կ'ուտես. երանի քեզ. եւ քեզ լաւ է քեզ համար։

ՃԻԵ
† Սաղ. գա. 3. Առակ. գ. 5, † Սաղ. ճԻ. 7, † Նեհ. ա. 1; Սաղ. ճԻԳ. 3,
ՃԻԸ
= Առակ. իբ. 8; Ես. ԺԳ. 5, ‡ Առակ. բ. 15,
† Սաղ. ճԻԸ. 6; Գաղ. գ. 16,
ՃԻԶ
= Գօր. ԺԲ. 9,
‡ Ցոր բ. 21,
† Տես. Երեմ. լ. 9, Հեզ.

ՃԻԵ
= Սաղ. ճԻ. 3—5,
† Նեհ. գ. 17, 19,
† Նեհ. իգ. 5. Իս. 4, Յես. ԽԳ. 3, 4,
†† Ցր Ցր. իբ. 4,
† Տես Ցոր ե. 4,
ՃԻԸ
= Սաղ. ճԻԲ. 1, ճԻԵ. 13, ճԻՔ. 1,
† Ես. գ. 10.

3 ՙԿինդ պաղարեր որթի պէս է քո տան ներսերումը. որդիդ ՚անկուած ձիթենիների պէս քո սեղանի չորս կողմովը։
4 Ահա հէնց այսպէս է օրհնւում այն մարդը, որ վախենում է Տէրից։
5 ՚Տէրը կ'օրհնէ քեզ Սիօնից, եւ երուսաղէմի բարեբդիւնը կ'տեսնես քո կեանքի բոլոր օրերումը։
6 Եւ ՚քո որդկանցն որդիքը կ'տեսնես. խաղաղութիւն ՚ի Իսրայէլի վերայ։

ՍԱՂ· ՃԻԹ

Իսրայէլին հաբսաւորդները պիտի խայտառակուին.

Ասիճանների երգ։

1 ՚Շատ անգամ նեղացրին ինձ իմ մանկութիւնիցը. ՚Թող ասէ Իսրայէլը.
2 Շատ անգամ նեղացրին ինձ իմ մանկութիւնիցը, բայց չ'յաղթեցին ինձ։
3 Հերկողները իմ թիկունքի վերայ հերկեցին եւ իրանց ակօսները երկար արին։
4 Տէրն արդար է. նա ամբարիշտների չուանները կտորեց։
5 Ամօթ պիտի լինին եւ ետ դառնան այն ամէնքը, որատում են Սիօնը։
6 Կտուրի ՚խոտի պէս պիտի լինին, որ դեռ չ'ՙճնձած չորանում է։
7 Որ նորանից չէ լցնում հնձողն իր ձեռքը, եւ ոչ խուրձ կապողն իր գիրկը։
8 Եւ անցնողներն էլ չեն ասում. ՚Տիրոջ օրհնութիւնը ձեզ վերայ. օրհնում ենք ձեզ Տիրոջ անունովը։

ՍԱՂ· ՃԼ

Մեղքերի թողութիւն խնդրելու ազօթք.

Ասիճանների երգ։

1 Ով Տէր, ՚խոր անդներից դէպի քեզ եմ կանչում։
2 Ով Տէր, լսիր իմ ձայնին. թող ականջներդ մտիկ անեն իմ ազօթքի ձայնին։
3 Տէր, ՚եթէ դու անօրէնութիւնները համարես, ո՞վ կ'կենայ, Տէր։
4 Որովհետեւ ՚քեզ մօտ է թողութիւնը, որ ՚քեզանից վախենան։
5 ՚Ես սպասում եմ Տիրոջը, իմ անձը սպասում է, եւ ես ՚նորա խօսքին եմ յուսացած։
6 Իմ անձը ՚պ---մ է Տիրոջը աւելի քան թէ առաւօտուայ սպասողները՝ առաւօտուայ սպասողները։
7 ՚Իսրայէլը թող յուսայ Տիրոջը. որովհետեւ ՚Տիրոջ մօտ կայ ողորմութիւն, եւ նորա մօտ կայ շատ փրկութիւն։
8 Եւ ինքա կ'փրկէ Իսրայէլին նորա ամէն անօրէնութիւններից։

ՍԱՂ· ՃԼԱ

Հաւատացեալի անկեղծ խոնարհութիւնը։

Ասիճանների երգ. Դաւիթի (Սաղմոս)։

1 Տէր, իմ սիրտը չէ ցոյցանում եւ իմ աչքերը չեն բարձրանում. եւ ՚ես չեմ գնում մեծամեծ բաների մէջ, եւ ոչ այն բաների մէջ որ ինձանից բարձր են։
2 Իրաւի իմ անձը հանդարտացրի եւ հանգստացրի ՚իր մօր կաթից կըտրուածի պէս. իմ անձը կաթից կըտրուածի նման է։
3 ՚Իսրայէլը Տիրոջը կ'յուսայ այսուհետեւ մինչեւ յաւիտեան։

ՍԱՂ· ՃԼՐ

Աստուծոյ խոստումներին համեմատ ազօթք Դաւիթ ասած համար։

Ասիճանների երգ։

1 Տէր, յիշիր Դաւիթին եւ նորա բոլոր նեղութիւնները.
2 Որ երդուաւ Տիրոջը եւ ՚ուխտ

՚ Սաղ. ԺԹ. 10։
՚՚ Սաղ. Ծ. 8. ՀԽԴ. 12։
՚՚՚ Սաղ. Հ.ՂԲ. 3։
՚՚՚՚ ՆՀ. Թ. 23։ Ծար խր. 16։
՚՚՚՚՚ Սաղ. ՀԼՀ. 3։

ՃԻԹ

՚ ՆՀ. Նեհ. իգ. 3։ Ովս. բ. 15։ Ժա. 1։
՚՚ Սաղ. ՀԽԴ. 1։

՚ Սաղ. լՀ. 2։
՚՚ Հռոմ. բ. 4։ Սաղ. ՀԺբ. 26։

ՃԼ

՚ Ողբ գ. 55։ Ամմ. բ. 3։
՚՚ Սաղ. ՀԽԴ. 2։ Հռոմ. գ. 20, 23, 24։
՚՚՚ Նե. ԺԲ. 7։
՚՚՚՚ Ք՚Սաղ. բ. 10։ Սաղ. բ. 11։ Երեմ. լգ. 8, 9։

՚ Սաղ. ԼՀ. 14։ լգ. 20։ Ես. 1։ Նա. բ. 17։ իգ. 8. ը. 18։
՚՚ Սաղ. ՀԺբ. 81։
՚՚՚ Սաղ. կգ. 6։ ՀԺբ. 147։
՚՚՚՚ Սաղ. ՀՀԼ. 3։
՚՚՚՚՚ Սաղ. Ժգ. 5, 15։ Ես. ՄԾ. 7։
՚՚՚՚՚՚ Սաղ. Ժգ. 3, 4։ Մատ. ա. 21։

ՃԼԱ

՚ Հռովմ. Ժբ. 16։
՚՚ Մատ. Ժբ. 3։ ՚՚ Կոր. Ժգ. 20։
՚՚՚ Սաղ. ՃԼ. 7։

ՃԼՐ

՚ Սաղ. ԿՀ. 1։

դրաւ Յակոբի Զօրաւորին,
3 Թէ տանս յարկի տակը չեմ մանիլ,
եւ իմ գլուխ անկողնի վերայ չեմ նիրհիլ.
4 Թէ հանգիստ քունս չեմ տալ, եւ
ոչ իմ արտեւանունքներուն ննջիլ,
5 Մինչեւ որ տեղ գտնեմ Տիրոջ հա-
մար, եւ բնակարան՝ Յակոբի Զօրա-
ւորի համար։
6 Ահա լսեցինք Նորա համար Եփրա-
թայումը, գտանք Նորան Եանտառի
դաշտումը։
7 Թող մանենք Նորա բնակարանները,
երկրպագենք Նորա պատուանդանի
դէմ։
8 Ելիր կաց, Տէր, դէպի քո հան-
գրաւութիւնը, դու եւ Քո զօրու-
թեան տապանակը։
9 Քո քահանաները թող արդարու-
թիւն հագնին. եւ քո սուրբերը ցըն-
ծան։
10 Քո ծառայ Դաւիթի համար մի
դարձներ քո օծեալի երեսը։
11 Տէրը ճշմարտութիւնով երդում
արաւ Դաւիթին, նա եւս չի դառնայ
Նորանից, թէ Քո որովայնի պտղիցը
կ'նստեցնեմ քո աթոռի վերայ։
12 Եթէ քո որդիքն իմ ուխտն ու վը-
կայութիւնը պահին, որ կ'սովորեցնեմ
Նորանց. ապա Նորանց որդիքը յա-
ւիտեանս յաւիտենից կ'նստին քո ա-
թոռի վերայ։
13 Որովհետեւ Տէրը Սիօնին ընտրեց,
հաւանեցաւ Նորան իրան բնակարան շի-
նելու համար.
14 Ահա է յաւիտեան իմ հանգիստս,
այստեղ կ'բնակուեմ. որովհետեւ ա-
նրան հաւանեցայ։
15 Նորա կերակուրն օրհնելով կ'օրհ-
նեմ, եւ Նորա աղքատները կ'կշտաց-
նեմ հացով։
16 Նոյնպէս Նորա քահանաներին փրկու-
թիւն կ'հագցնեմ, եւ Նորա սուրբերը
ցնծալով կ'ցնծան։
17 Անտեղ Դաւիթի համար եղջիւր
կ'բուսցնեմ. եւ Ճրագ կ'պատրաստեմ
իմ օծեալի համար։
18 Նորա թշնամիներին ամօթ կ'հագ-
ցնեմ, բայց Նորա վերայ Նորա պսակը
կ'ծագկի։

ՍԱՂ. ՃԼԴ

Եղբայրների համաձայնութեան օրհներգութիւն։

Աստիճանների երգ. Դաւիթի (Սաղմոս)։

1 Տես ինչքան բարի եւ ինչքան ցան-
կալի է, որ միաբանք իրար հետ մէկ-
տեղ բնակուին։
2 Այն հաղթիւ իւղի պէս է դլխի վը-
րայ, որ թափվում է մօրուքի, այս-
ինքն Ահարոնի մօրուքի վերայ, եւ
իջնում է մինչեւ Նորա հանդերձների
ծայրը։
3 Հերմոնի չաղի պէս է, որ վայր է
գալիս Սիօնի սարերի վերայ. որով-
հետեւ Տէրն այնտեղ պատրաստեց
օրհնութիւն եւ կեանք մինչեւ յաւիտ-
եան։

ՍԱՂ. ՃԼԴ

Գիշերային օրհներգութիւն տաճարում։

Աստիճանների երգ։

1 Այդ օրհնեցէք Տիրոջը, ամ Տիրոջ
բոլոր ծառաները, որ Տիրոջ տանը
կանգնում էք գիշերները։
2 Ձեր ձեռքերը բարձրացրէք դէպի
սրբութիւնը եւ օրհնեցէք Տիրոջը։
3 Տէրը օրհնէ քեզ Սիօնիցը, նա
որ երկինքն ու երկիրս արաւ։

ՍԱՂ. ՃԼԶ

Աստծոյ ամենակարողութիւնը. կուռքերի ա-
նօգուտութիւնը։

Ալէլուիա։

1 Օրհնեցէք Տիրոջ անունը. ամ օրհնեցէք,
ով Տիրոջ ծառաները.

ի Նե. խր. 24.
ի Առակ. գ. 4։
ը Գոր. է. 16,
թ Թագ. ժէ. 12։
ժ Թագ. է. 1։
ժա Մն. ժգ. 5։
ժբ Սաղ. ե. 7. ղբ. 5։
ժգ Թագ. ժ. 35։ ր Մն. գ. 41, 42.
ժդ Սաղ. հը. 61։
ժե Ելք. իբ. 14։ Հմր. 16. Ես. ծ. 10.
ժզ Սաղ. ձբ. 3, 4, 33, 44։ Եզե. ե. 1.
ժէ Թագ. է. 12։ գ Թագ. ը. 29. ր Մն. գ. 10։ Դանիէլ. ը. 69։ Գոր. բ. 30.
ժը Սաղ. խը. 1, 2։
ժթ Սաղ. ծ. 16.
ի Սաղ. հխե. 14.
ի Ելք. իբ. 21։ Դատ. ս. 6, 69.
ի Եզեկ. իբ. 31։ Դատ. ս. 6, 69.
ի Նե. գ. Թագ. ժա. 36. ժե. 4. ր Մն. իա. 7.
ի Սաղ. լե. 16, 17. ՃԼԴ
— Նե. ժգ. 7. Երր. ժգ. 1.
ի Ել. Մն. գ. 41. Հմր. 9. Սաղ. ՃԼԲ. 1.
ի Մակ. ժբ. 1.
ի Եզեկ. իբ. 21. Դատ. ս. 69.
ի Նե. գ. Թագ. ժա. 36. ժե. 4. ր Մն. իա. 7.
ի Սաղ. լե. 16, 17. ՃԼԴ
— Նե. ժգ. 7. Երր. ժգ. 1.
ի Ել. լ. 25, 30.
ի Ր Օր. գ. 48.
ՃԼԴ
— Սաղ. հլե. 1, 2.
ի Ա Մն. ի. 33.
ի Ա Տիմ. ր. 8.
ի Սաղ. ճիր. 5. ճլե. 21.
ի Նե. ա. 1։ Սաղ. ճիգ. 8.
ՃԼԵ
— Սաղ. ճժգ. 1. ճկ. 1.

2 ԻՄր կանգնում էք Տիրոջ առաջ՝ Ձեր Աստուծոյ առաջ ամենեքեանդ։
3 Որոնեցէք Տիրոջը, որովհետեւ ՀՏէրը բարի է. աղաղակեցէք նորա անունին, որովհետեւ Խքաղցր է։
4 Որովհետեւ ՀՏէրը ցանկալի ընտրեց Իրան համար, եւ Իսրայէլին՝ իր ժառանգութեան համար։
5 Որովհետեւ ես ինքս գիտեմ որ ՀՏէրը մեծ է. եւ մեր Տէրն աւելի մեծ է քան ամենեւին աստուածները։
6 ՀՏէրն իր բոլոր կամեցածն անում է երկնքում ու երկրում, ծովերում եւ ամեն խոր անդունդներում։
7 ԻՄր նա ամպերը բարձրացնում է երկրի ծայրերից՝ Իկայծակներն անձրեւ է շինում. քամին հանում է իր Իշտեմարաններից։
8 ՆՄր եղիպտոսի անդրանիկներն սպանեց մարդիցը մինչեւ անասունները։
9 ԻՄր նշաններ եւ հրաշքներ ուղարկեց քո մէջը, ով եղիպտոս, ԻՓարաւոնի եւ նորա բոլոր ծառաների վերայ։
10 ՈՄր չատ ազգեր զարկեց, եւ զօրեղ թագաւորներ սպանեց.
11 Ամորհացիների Սիհոն թագաւորին, Բասանի Ովգ թագաւորին, եւ Քանանացիների բոլոր թագաւորութիւններն։
12 Եւ Նորանց երկիրը տուաւ ժառանգութիւն, ժառանգութիւն՝ իր Իսրայէլ ժողովրդի համար։
13 Տէր, Ձեր անունը մինչեւ յաւիտեան է. Տէր, քո յիշատակը ազգից մինչեւ ազգ։
14 ՍՈրովհետեւ Տէրն իր ժողովրդին կը դատէ, եւ իր ծառաներին կ՚ողորմէ։
15 ՀՀեթանոսների կուռքերը արծաթ եւ ոսկի են, մարդկանց ձեռքի գործեր։
16 Բերան ունին եւ չեն խօսում. աչքեր ունին եւ չեն տեսնում.
17 Ականջներ ունին եւ չեն լսում, եւ

քնաւ չունին չ՚կայ նորանց բերանում։
18 Նորանց նման են նորանց շինողները, Ե՞ բոլոր նորանց յուսացողները։
19 ՀՈվ Իսրայէլի տուն, օրհնեցէք Տիրոջը. ով Ահարոնի տուն, օրհնեցէք Տիրոջը։
20 Ով Ղեւիի տուն, օրհնեցէք Տիրոջը. ով Տէրից վախեցողներ, օրհնեցէք Տիրոջը։
21 Օրհնեալ լինի Տէրը ՆՍիօնի միջից, նա՝ որ բնակուած է Երուսաղէմում։ Ալէլուիա։

ՍԱՂ. ՁԼԶ

Աստուծոյ բարութեան եւ հրաշքների գովասանքը։

1 ԳՈհայեցէք Տէրիցը, որ բարի է. Որ յաւիտեան է նորա ողորմութիւնը։
2 Գոհացէք Հաստուածների Աստուածից, որ յաւիտեան է նորա ողորմութիւնը։
3 Գոհացէք տէրերի Տէրիցը, որ յաւիտեան է նորա ողորմութիւնը։
4 ՏՈր նա է միայն մեծամեծ հրաշքներ անում, որ յաւիտեան է նորա ողորմութիւնը։
5 ԻՈր երկինքն արուեստութեամբ. որ յաւիտեան է նորա ողորմութիւնը։
6 ՆՈր երկիրը ջրերի վերայ տարածեց, որ յաւիտեան է նորա ողորմութիւնը։
7 ԻՈր արուեստ մեծամեծ լուսաւորներ, որ յաւիտեան է նորա ողորմութիւնը։
8 ՀԱրեգակը՝ որ ցերեկի վերայ իշխէ, որ յաւիտեան է նորա ողորմութիւնը։
9 Լուսինն ու աստղերը՝ որ գիշերի վերայ իշխեն, որ յաւիտեան է նորա ողորմութիւնը։
10 ՏՈր եղիպտոսին զարկեց նորա առաջինեկներովը, որ յաւիտեան է նորա ողորմութիւնը։
11 ՀԵւ Իսրայէլին հանեց նորանց միջից, որ յաւիտեան է նորա ողորմութիւնը։

ՔՂ. ա. 37.
Ք Մակ. գ. 13. դդ. 8. ՀԺգ. 19.
ՄՄակ. ՀԺԲ. 68.
Ե Մակ. ՀԻԿ. 1.
ՂԵղ. ԺԲ. 5. ր Օր. Է. 6, 7. Ա. 15.
Ե Մակ. գԼ. 3. գԼ. 9.
Ը Մակ. ՀԺԼ. 3.
Ք Սբեհմ. Ա. 13. Ծաս. 16.
Ք Ձոր իր. 25, 26. ԼԸ. 35, Հէնս. Զաք. Ա. 1.
Ե Ձոր լբ. 22.
ՂԵղ. Ա. 12, 29.
Ե Ղէ. Է. ր. Թ. Ժ. Ե Ժգ.
Ե Մակ. ԿԺ. 15.
Ք Մաս. իա. 24, 25, 26, 31, 33. Մակ. ԿԺ. 17 Հէնս.
Հ Ձեռ. Ա. 7.
Ե Մակ. Հր. 33. ԿԺ. 21, 23.
ՂԵղ. գ. 13. Մակ. Ա. 12.
Ք Օր. ԼԸ. 36.
Ա Մակ. ՀԺԼ. 4—8.
Մակ. ՀԺԼ. 9 Հէնս.
Ե Մակ. ԿԺ. 3.
ՀԱՂ
—Մակ. ԿԺ. 1. ՀԷ. 1. ՀԺբ. 1.
Ք Մն. Ա. 34, 41. ր Մն. Ա. 31.
Ե Օր. Ա. 17.
ՂԵղ. գ. 13. Մակ. Ա. 12.
Ք Օր. ԼԸ. 36.
Ա Մակ. ՀԺԼ. 4—8.
Մակ. ՀԺԼ. 9 Հէնս.
Ե Մակ. ԿԺ. 3.
ՀԱՂ
—Մակ. ԿԺ. 1. ՀԷ. 1. ՀԺբ. 1.
Ք Մն. Ա. 34, 41. ր Մն. Ա. 31.
Ե Օր. Ա. 17.
ՂԵղ. Ա. 12. Մակ. Հր. 18.
Ե Նե. ա. 1. Ռաւթ. գ. 19. Ներեմ. Ծաս. 15.
ՂԵղ. ա. 9. Մակ. Ի. 2. Ներեմ. Ա. 17.
Ե Նե. ա. 16. Ներեմ. ք. 35.
ՀՆե. ա. 16.
Ք Նէ. Ա. 29. Մակ. ՀԼ. 8.
Ե Նէ. Ա. 31. Ա. 3, 17.

42 Էզօրինդ ձեռքով եւ երկար մկինած բազուկով, որ յաւիտեան է Նորա ողորմութիւնը։
43 Կարմիր ծովը երկու բաժին արաւ, որ յաւիտեան է Նորա ողորմութիւնը։
44 Եւ Իսրայէլին անց կացուց Նորա միջովը, որ յաւիտեան է Նորա ողորմութիւնը։
45 Էհէ Փարաւօնին եւ Նորա զօրքին կարմիր ծովի մէջ թափեց. որ յաւիտեան է Նորա ողորմութիւնը։
46 Էհէ իր ժողովրդին անապատի միջովը տարաւ, որ յաւիտեան է Նորա ողորմութիւնը։
47 Մեծամեծ թագաւորներ զարկեց, որ յաւիտեան է Նորա ողորմութիւնը։
48 Հէ զօրեղ թագաւորներ սպանեց, որ յաւիտեան է Նորա ողորմութիւնը։
49 Ամօրհայիների Սիհոն թագաւորին, որ յաւիտեան է Նորա ողորմութիւնը։
20 Հէ Բասանի Ովգ թագաւորին, որ յաւիտեան է Նորա ողորմութիւնը։
21 Հէ Նորանց երկիրը ժառանգութիւն տուաւ, որ յաւիտեան է Նորա ողորմութիւնը։
22 Ժառանգութիւն իր Իսրայէլ ծառայի համար, որ յաւիտեան է Նորա ողորմութիւնը։
23 Մեր մեր խոնարհութիւնումը յիշեց մեզ, որ յաւիտեան է Նորա ողորմութիւնը։
24 Եւ փրկեց մեզ մեր թշնամիներիցը, որ յաւիտեան է Նորա ողորմութիւնը։
25 Մեր հաց է տալիս ամէն մարմնի, որ յաւիտեան է Նորա ողորմութիւնը։
26 Գոհացէք երկնքի Աստուածանից, որ յաւիտեան է Նորա ողորմութիւնը։

ՍԱՂ. ՃԼԷ

Բաբիլոնում գերիների երգը։

1 Բաբիլոնի գետերի մօտ՝ այնտեղ նստում էինք եւ լաց լինում Սիոնը յիշելիս։
2 Նորա միջի ուռիներիցը կախ էինք տալիս մեր քնարները։
3 Որովհետեւ մեզ գերի անողները մեզանից օրհներգութեան խօսք էին պահանջում այնտեղը եւ մեզ գերի տանողները՝ ուրախութիւն. Թէ Սիօնի երգերիցը երգեցէք մեզ համար։
4 Տիրոջ օրհնութիւնը ինչպէս երգենք օտար երկրումը։
5 Եթէ քեզ մոռանամ, Երուսաղէմ, իմ աջ ձեռքը մոռացուած լինի։
6 Իմ լեզուն թող քիմքիս կպչի, եթէ քեզ չյիշեմ. եթէ Երուսաղէմն իմ ուրախութիւնիցը վեր չի դասեմ։
7 Յիշիր, Տէր, Եդոմի որդկանցը Երուսաղէմի օրումը, որ ասում էին. Քանդեցէք, քանդեցէք մինչեւ Նորա հիմունքը։
8 Ով Բաբիլոնի աղջիկ, ով՞ քանդուած. երանի նորան որ քո հատուցումը կ'տայ. Հայն հատուցումը, որ հատուցիր մեզ։
9 Երանի նորան, որ՝ քո երեխերքը կ'առնէ եւ քարերին կ'զարկէ։

ՍԱՂ. ՃԼԸ

Աստուծոյ սրտի փրկութեան համար գոհութիւն։

Դաւիթի (Սաղմոս)։

1 Կ'գոհանամ քեզանից բոլոր սրտով. Աստուածների առաջին քեզ սաղմոս կ'ասեմ։
2 Երկրպագութիւն կ'անեմ՝ քո սուրբ տաճարի առաջին եւ կ'գոհանամ քո անունիցը քո ողորմութեան համար եւ քո ճշմարտութեան համար. որ բոլոր անունիցդ բարձր՝ մեծացրիր քո խօսքը։
3 Այն օրը որ կանչեցի քեզ պատասխանեցիր ինձ. դու ինձ զօրութիւնով ուժովացնում ես իմ անձումը։
4 Տէր, Երկրի բոլոր թագաւորները կ'գոհանան քեզանից, որ քո բերանի խօսքերը լսեցին։

Եհ. գ. 6,
Եհ. Ժգ. 21, 22, Սագ. հբ. 13,
Եհ. Ժգ. 27, Սագ. ճկե. 9,
Եհ. Ժգ. 18, Ժե. 23, բ Օր. բ. 15,
Սագ. ճկե. 10, 11,
հբ Օր. ի. 7,
Թագ. ի. 21,
Թագ. ի. 33,
Թագ. բր. 1 եւ 6, Սագ. ճկե. 12,
Դնդ. ը. 1, բ Օր. իբ. 30, Սագ. ճկգ. 7,
Սագ. ճգ. 27, ճկե. 15, ճկե. 9,

ՃԼԷ
Սագ. հբ. 1,
Եզեկ. գ. 26,
Եզեկ. ի. 7 եւ 8, Օրբ. գ. 22, Եզեկ. ի. 12, Սրբ. 10 եւ 20, Ես. Ժգ. 1, 6 եւ 8, Եր. ի. 1, Եզեկ. ի. 12, ե. 2,
Եզեկ. ի. 15, 29,
Ես. Ժգ. 16,

ՃԼԸ
Սագ. ճկի. 46,
Սագ. իբ. 2,
Գ Թագ. ը. 29, 30, Սագ. ե. 7,
Ես. իբ. 21,
Սագ. հբ. 15, 22,

5 Եւ Տիրոջ ճանապարհներուն օրհնութիւն կ'ասեն, քէ Տիրոջ փառքը մեծ է։
6 Որովհետեւ Տէրը բարձր է եւ խոնարհ է ցածը. եւ նա հեռուանց ճանաչում է բարձրամտին։
7 Եթէ նեղութեան մէջ գնամ՝ կ'ապրեցնես ինձ, իմ թշնամիների բարկութեան վերայ քո ձեռքը կ'մեկնես եւ քո աջը կ'փրկէ ինձ։
8 Տէրը կ'կատարէ ինձ տեղ. Տէր, քո ողորմութիւնը յաւիտեան է. Քո ձեռքի գործերը երեսիդ մի ձգիր։

ՍԱՂ. ՀԱ.

Աստուծոյ ամենագիտութիւնը եւ ամենուրեքութիւնը.

Երգողների պետարարին. Դաւթի Սաղմոս։

1 Տէր, դու քննում ես ինձ եւ ճանաչում ես ինձ։
2 Դու գիտես իմ նստիլն ու վեր կենալը, հեռուանց իմանում ես իմ մտածմունքները։
3 Իմ գնալն ու պառկիլը քննում ես. եւ իմ բոլոր ճանապարհները գիտես.
4 Որովհետեւ դեռ բնաւ խօսք չ'կայ իմ լեզուի վերայ. ահա, ով Տէր, դու ամենը գիտում ես։
5 Իմ հետեւիդն եւ առաջիդը պատում ես ինձ, եւ քո ձեռքը դրել ես ինձ վերայ։
6 Այս գիտութիւնը ինձ համար չատ զարմանալի է, բարձր է, չեմ կարող հասնել նորան։
7 Ո՞ւր գնամ քո Հոգիից. եւ քո երեսիդն ո՞ւր փախչեմ։
8 Եթէ վերանամ երկինքը՝ դու այնտեղ ես. եւ Եթէ դժոխքը փռեմ, ահա դու այնտեղ ես։
9 Եթէ արշալուսի թեւերն առնեմ եւ ծովի վերջի ծայրերումը բնակուեմ,
10 Այնտեղ էլ քո ձեռքը կ'առաջնորդէ ինձ, եւ քո աջը կ'պահէ ինձ։
11 Եւ եթէ ասեմ. Թող խաւարն ինձ ծածկէ. այն ժամանակ գիշերն էլ լոյս կ'լինի իմ չուրջը։
12 Մութն էլ քեզ համար խաւար չէ, գիշերն էլ ցերեկի պէս լոյս է. խաւարն էլ լոյսի պէս է քեզ համար։
13 Որովհետեւ դու ստեղծեցիր իմ երիկամունքները, եւ ծածկեցիր ինձ իմ մօր որովայնումը։
14 Գոհանում եմ քեզանից, որ անաւոր եւ զարմանալի կերպով ստեղծուեցայ. զարմանալի են քո գործերը, եւ իմ անձը լաւ հասկացել է։
15 Իմ ոսկորները չ'ծածկուեցան քեզանից, երբոր ես ստեղծուեցայ ծածուկ տեղը. եւ երկրի խորութիւններումը ճարտարութիւնով կազմուեցայ։
16 Քո աչքերը տեսան իմ կերպարանքը՝ դեռ անպատրաստ. եւ քո գրքումը գրուած էին այն բոլոր օրերը որ լինելու էին՝ երբոր նորանցից մէկը դեռ չ'կար։
17 Թանկ պատուական են ինձ համար քո խորհուրդները, ով Աստուած. քանի՛ մեծ է նորանց թիւը։
18 Եթէ համարում նորանց՝ աւազիցը չատ են. զարթնեցի, եւ դեռ քեզ հետ եմ։
19 Երանի՛ թէ Աստուած սպանես, ով Աստուած. եւ դուք, Ով արիւնահեղ մարդիկ, հեռացէք ինձանից։
20 Նորանք Քեզ համառակ են խօսում նենգութիւնով. եւ քո թշնամիքը սուտ երդում են անում։
21 Հէս չե՞մ ատում քեզ ատողներին, ով Տէր. եւ քեզ դէմ ապստամբողներից չե՞մ զզուում։
22 Կատարեալ ատելութիւնով ատում եմ նորանց. նորանք ինձ թշնամի են դառել։
23 Փորձիր ինձ, ով Աստուած, եւ ճանաչիր իմ սիրտը. քննիր ինձ եւ ճանաչիր իմ մտածմունքները։
24 Եւ տես, թէ որ չար ճանապար-

ա Սաղ. ՀԺ. 9, 6. Նա. Ա.Ե. 15.
բ Առակ. գ. 34. Յակ. գ. 6. ա Պետ. Ե. 5.
գ Սաղ. իդ. 3, 4.
դ Սաղ. Ա.Ե. 2. Փիլ. ա. 6.
ե Ելս Որ. Ժ. 3, 6. Ժգ. 15.

ՀԱ.Ի

ա Սաղ. Ժե. 3. Երեմ. Ժբ. 3. բ գ Սաղ. ԺԲ. 27.
դ Սաղ. Ի. 4. Յովհ. բ. 24, 25.
ե Որ լա. 4.
զ Նբր. գ. 13.
է Որ իդ. 3. Սաղ. խ. 5.

ճլա. 1.
ը Երեմ. իդ. 24. Յոբ. ա. 3.
թ Ամաս. Ի. 2—4.
ժ Որ իդ. 6. Առակ. Ժե. 11.
ի Որ իդ. 6. լդ. 22. Դան. բ. 22. Երբ. գ. 13.
լ Որ Ա.Ե. 23. Սաղ. խ. 5.
խ Եսա. Ժա. 4.
ծ Սաղ. ՀԺԲ. 115.
կ Յակ. գ. 15.
հ Որ իդ. 6. Ա.Ե. 23. Սաղ. ՀԺԲ. 158.
ձ Որ լա. 6. Սաղ. իդ. 3.

հուժ լինիմ, եւ Հաւաստուորդիր ինձ դէպի յաւիտենական ճանապարհը։

ՍԱՂ. ՁԻ

Խորհուրդ քշնամիների որոգայթներէն ազատելու համար պղծ։

Երգողների վերակացուին. Դաւիթի Սաղմոս։

1 Տէր, ապրեցրու ինձ չար մարդիցը. պահիր ինձ ընդառաջ մարդիցը.
2 Որ չար բաներ են մտածում սրտով, եւ համեն օր կռիւներ են յարուցանում։
3 Իրանց լեզուները սրում են օձի նման. իժի օձի թոյն կայ նորանց շրթունքների տակ։ (Սէլա։)
4 Տէր, պահիր ինձ ամբարշտի ձեռքից, պահիր ինձ բռնաւոր մարդկանցից, որ հնարում են իմ ոտքերը առնելու համար։
5 Ամբարտաւանները ինձ համար որոգայթ եւ չուաններ թաղցրին, որոգայթ լարեցին իմ ճանապարհումը. վարմներ դրին ինձ համար։ (Սէլա։)
6 Ես ասեցի Տիրոջը, Դու ես իմ Աստուածը. Տէր, լսիր իմ աղաչանքների ձայնին։
7 Ով Եհովայ Տէր, իմ փրկութեան զօրութիւնը. դու հովանի ես իմ զրահին կռուի օրումը։
8 Տէր, մի տար ամբարշտին նորա ցանկութիւնը, մի յաջողեցնիր նորա չար խորհուրդը. Չնորանք կ'բարձրանան։ (Սէլա։)
9 Ինձ պաշարողների գլուխը՝ ինրանց շրթունքների վատասկը պիտի ծածկէ։
10 Թող այրող ածուխներ ընկնեն նորանց վերայ. թող նա կրակը դցէ նորանց՝ խոր հորերը՝ որ բնաւ չկանգնեն։
11 Զարախօս մարդը չի հաստատուիլ երկրի վերայ. չարիքը կ'որսայ բռնաւոր մարդին, մինչեւ որ կործանուի։
12 Գիտեմ որ Տէրը զատաստան կ'անէ խեղճի համար, եւ իրաւունք՝ աղքատի համար։
13 Իրաւի որ արդարները կ'գոհանան քո անունիցը, եւ ուղիղները կ'բնակուին քո երեսի առաջին։

ՍԱՂ. ՁԻԱ

Շարերից պահպանուելու համար աղաչանք։

Դաւիթի Սաղմոս։

1 Տէր, ես կանչում եմ դէպի քեզ. չուտ արա դէպի ինձ. ականջ դիր իմ ձայնին՝ ես դէպի քեզ կանչելիս։
2 Իմ աղօթքը թող ընդունելի լինի ինչպէս խունկ քո առաջին. իմ ձեռքերի բարձրանալը՝ երեկուայ պատարագի պէս։
3 Տէր, պահապան դիր իմ բերանին, իմ շրթունքների դուռը պահպանիր։
4 Սիրտս մի դարձնիր չար բանի վերայ, որ չարութիւնով վատ գործեր չ'գործեմ անօրէնութիւն անողների հետ. Եւ նորանց ախորժալի կերակրիցը չ'ուտեմ։
5 Արդարը թող խրատէ ինձ, նա քաղցրութիւն է, եւ թող յանդիմանէ ինձ, նա գլխի իւղ է. իմ գլուխը չի մերժիլ. որովհետեւ իմ աղօթքը միշտ է նորանց չարագործութիւնների ժամանակին էլ։
6 Նորանց դատաւորները քարերի վերայ ընկան. եւ նորանք իմ խօսքերը կ'լսեն որ քաղցր են։
7 Ինչպէս որ վարսորդն ու ակօս ձեղքողը ցանում է հողի մէջ, Նայնպէս ցրուած են մեր ոսկորները դերեզմանի բերանումը։
8 Բայց, Տէր եհովայ, իմ աչքերը դէպի քեզ են Նայում. ես քեզ եմ յուսացած. իմ անձը երեսից մի ձգիր։
9 Պահիր ինձ այն որոգայթից որ լարեցին ինձ համար, եւ չարագործների վարմից։
10 Ամբարիշտները իրանց ցանցերի մէջ պիտի ընկնեն, մինչդեռ ես բոլորովին անց կ'կենամ։

ՁԻ

Սաղ. ե. 8, ճիգ. 10։
Ձ Սաղ. ժգ. 6։
Ղ Սաղ. ծգ. 6։
Ֆ Սաղ. ծգ. 4։ Հռոմ. գ. 13։
Ր Սաղ. հե. 4։
Ղ Հիզ. 1։
Ձ Սաղ. լե. 7. ծէ. 8. ճգ. 110. ճկա. 9. Երեմ. ժբ. 22. Եր Ող. լբ. 27։
Ը Սաղ. է. 16. ղգ. 23։ Առակ. ժբ. 13. ժբ. 7։
Ի Սաղ. ժա. 6։
Ծ Ի Թագ. բ. 45։ Սաղ. ք. 8. քառի համար։
Ձ Իրաւի որ արդարները կ'գոհանան քո անունիցը, եւ ուղիղները կ'բնակուին քո երեսի առաջին։

ՁԻԱ

Սաղ. հ. 3։
Բ Յով. ե. 8. ը. 3. 4։
Գ Սաղ. ճկդ. 2։ = Տիմ. բ. 8։
Դ Սաղ. իբ. 39։
Ե Առակ. իգ. 6։
Զ Եհ. Առակ. ք. 8. ժբ. 25. իե. 12։ Գաղ. գ. 1. Եբր. գ. 9։
Է Ր Կոր. ա. 9։
Ը Ր Ա Ն. բ. 12։ Սաղ. լե. 15. ճիգ. 1. 2։
Թ Սաղ. ճժբ. 110. ճկ. 3. ճկբ. 3։

ՍԱՂ. ՃԾԲ

Հառաչելով աղաչանք, որ Աստուած պիտի մեծ նեղութիւնից.

Դաւիթի երգ. Երրորդ քահանապետին էր. աղօթք։

1 Ես իմ ձայնով դէպի Տէրն եմ աղաղակում. իմ ձայնով Տիրոջն եմ աղաչում։
2 Իմ հառաչանքը թափում եմ նորա առաջին. իմ նեղութիւնը պատմում եմ նորա առաջին։
3 Երբոր հոգիս մաչվում է ինձանում, դու ճանաչում ես այն ժամանակ իմ դնացքը. Էայն ճանապարհումը, որ դնում եմ, որոգայթ լարեցին ինձ համար։
4 Նայիր աջ կողմին եւ տես. Ոմկից չկայ որ ինձ ճանաչէ. ապաստանը կորաւ ինձանից. մկից չկայ որ իմ անձի համար հոգս անէ։
5 Տէր, դէպի քեզ եմ աղաղակում եւ ասում. Դու ես իմ յոյսը՝ Իմ բաժինը կենդանեաց երկրումը։
6 Նայիր դէպի իմ աղաղակը, որ Շատ խեղճ եմ. փրկիր ինձ իմ հալածիչներիցը որ ինձանից զօրաւոր են։
7 Իմ անձը հանիր բանտիցը որ գոհանամ քո անունիցը. Արդարները կ'պատեն ինձ, Երբոր ինձ բարութիւն անես։

ՍԱՂ. ՃԾԳ

Աղօթք որ Աստուած ապահ է առաջնորդէ։

Դաւիթի Սաղմոս։

1 Ով Տէր, լսիր իմ աղօթքը. ականջ դիր իմ աղաչանքին. պատասխանիր ինձ քո ճշմարտութիւնովը եւ քո արդարութիւնովը։
2 Եւ Դատաստանի մի մանիր քո ծառայի հետ. որովհետեւ Ոչ մէկ կենդանի չի արդարանալ քո առաջին։
3 Որովհետեւ թշնամին հալածում է իմ անձը, նա կեանքս վայր է դնում

Ճծբ
* = Թագ. իր. 1, իգ. 3.
= Սաղ. հր. վերնագիրը։
Բ Սաղ. ճծգ. 4։
Գ Սաղ. ճհ. 8։
Դ Սաղ. լ—. 11։ ճը. 8, 18։
Ե Սաղ. խգ. 1։ գա. 2։
Զ Սաղ. ժգ. 5, ճգ. 26, ճծբ. 37, Ողբ գ. 21։
Է Սաղ. իե. 13։
Ը Սաղ. ճժգ. 6։
Թ Սաղ. լգ. 2։
Ժ Սաղ. ժգ. 6, ճժբ. 17։
Ճծգ
= Սաղ. լ—. 1։
Բ Որ ժգ. 3։
Գ Նե. լգ. 7, Որ գ. 17, ը. 2, իե. 14, իե. 1, Սաղ. ճլ. 3, ժգ. 6, 20, Հառաք. գ. 20, Դաղ. ը. 16։
Դ Սաղ. իե. 3, ճիբ. 3։
Ե Սաղ. ճե. 5, 11։
Զ Սաղ. ճը. 9։
Է Սաղ. կգ. 1։
Ը Սաղ. իը. 1։
Թ Սաղ. իբ. 1։
Ժ Նե Սաղ. խգ. 5։
Ի Սաղ. և. 8։
Լ Սաղ. իե. 1։
Խ Սաղ. իե. 4, 5, ճիբ. 21, Ինճ. ը. 20։
Ծ Սաղ. իգ. 10։
Կ Սաղ. ճժբ. 25, 37, 40 եւ ձ։
Հ Սաղ. ժգ. 5։
Յ Սաղ. ճժգ. 16։
Ճծդ
= Սաղ. ժը. 3, 31։
Բբ Թագ. իբ. 33։ Սաղ. ժը. 31։
Գբ Թագ. իբ. 2, 3, 10, 48։

դեսինը եւ ինձ նսեցնում է խաւարի մէջ ինչպէս որ առաջուց մեռածները։
4 Երբ իմ հոգին մաչուած է ինձանում, իմ սիրտն աւերուած է ինձանում։
5 Ես յիշում եմ Առաջի օրերը. մտածում եմ քո բոլոր գործերի վերայ. խորհում եմ քո ձեռքերի գործքի վերայ։
6 Ձեռքերս տարածում եմ դէպի քեզ. Իմ անձը չոր երկրի պէս է քեզ։ (Սէլա։)
7 Շուտ արա, լսիր ինձ, Տէր. հոգիս մաչվում է. երեսդ մի ծածկիր ինձանից, Որ գերեզմանի մէջ իջնողներին չնմանիմ։
8 Ինաւասար լսել տուր ինձ քո ողորմութիւնը. որ քեզ եմ յուսացել. Ինձ ցոյց տուր այն ճանապարհը որ պիտի գնամ նորանում, որովհետեւ Դէպի քեզ եմ բարձրացնում իմ անձը։
9 Տէր, փրկիր ինձ իմ թշնամիներիցը. ես քեզ եմ ապաւինել։
10 Սովորեցրու ինձ կատարել քո կամքը, որովհետեւ դու ես իմ Աստուածը. Էքո բարի հոգին Թող առաջնորդէ ինձ դէպի Ուղիղ երկիր։
11 Տէր, քո անունի համար Կապրեցրու ինձ. քո արդարութեան համար հանիր իմ անձը նեղութիւնից։
12 Եւ քո ողորմութիւնովը Հաւակնցրու իմ թշնամիներին եւ կորցրու իմ անձի բոլոր նեղիչներին. որովհետեւ Ես քո ծառան եմ։

ՍԱՂ. ՃԾԴ

Աստուծոյ ժողովրդի համար պատգամաւորեան և օրհնութեան աղօթք։

Դաւիթի (Սաղմոս։)

1 Օրհնեալ է Տէրը՝ Իմ վէմը, Որ սովորեցնում է իմ ձեռքերը կռիւ անելու եւ իմ մատները պատերազմելու։
2 Ով իմ Հոգորմութիւն եւ ապաւէն,

իմ օգնական եւ փրկիչ · իմ պահապան , որին ես յուսացած եմ , որ հրնազանդեցնում է իմ ժողովուրդն իմ ներքեւ ։

3 ՏԷր , ինչ է մարդը որ նորան ճանաչես · եւ մարդի որդին որ ուշ դընես նորան ։

4 Մարդը նման է ունայնութեան , Նորա օրերը անցնող չուքի պէս են ։

5 ԽՏէր , խոնարհեցրու երկինդ եւ իջիր · ծխաեցիր սարերին՝ եւ նորանք կ'ծխեն ։

6 Փայլատակիր փայլատակով եւ ցրրուիր նորանց · ուղարկիր նետերդ եւ չխոխեցրու նորանց ։

7 ԽՁեռդ մեկնիր բարձրիցդ եւ հանաւեր ինձ · եւ փրկիր ինձ չաս ջրերիցը՝ Նօտար որդկանց ձեռքիցը ·

8 ԵՈր նորանց բերանը ունայն բան է խօսում , եւ նորանց աջը սուտեանն աջ է ։

9 Ով Աստուած , Նոր օրհնութիւն կ'երգեմ քեզ · տասնաղեայ տաւիղով սաղմոս կ'ասեմ քեզ ։

10 Որ փրկութիւն է տալիս թագաւորներին , եւ իր Դաւիթ ծառային փրկում է չար սուրիցը ։

11 Հանաւեր ինձ եւ փրկիր ինձ օտար որդկանց ձեռքիցը , որ նորանց բերանը ունայն բան է խօսում , եւ նորանց աջը սուտեանն աջ է ·

12 Որ մեր որդիքը մեծանան տղայութիւնից ինչպէս Նորատունկ ծառեր , եւ մեր աղջիկներն՝ ինչպէս անկիւնի սիւներ՝ պալատների ձեւով քանդակուած ։

13 Որ մեր չտեմարանները լիքը լինէն եւ զանազան կերակուր բղխեն , մեր ոչխարները հազարներ ու տասը հազարներ լինեն մեր արտերումը ։

14 Որ մեր եզերը պարարտ լինեն , եւ ախտ ու կորուստ չլինի , եւ ոչ աղաղակ՝ մեր հրապարակներումը ։

15 Երանի այն ժողովրդին , որ նորա վիճակը այսպէս է · երանի այն ժողովրդին , որ նորա Աստուածը Եհովան է ։

ՍԱՂ· ՁԻԵ

Աստուծոյ զօրութիւնը եւ Նորհքը իր թագաւորութեան մէջ։

Դաւիթի օրհնաբանութիւն ։

1 Բարձր կ'անեմ քեզ , ով իմ Աստուած , ով Թագաւոր · եւ կ'օրհնեմ քո անունը յաւիտեանս յաւիտենից ։

2 Ամեն օր կ'օրհնեմ քեզ , եւ քո անունը կ'գովեմ յաւիտեանս յաւիտենից ։

3 Մեծ է Տէրը եւ չատ օրհնելի · եւ Նորա մեծութեանը չափ չկայ ։

4 Ազգ ազգի կ'գովէ քո գործերը · եւ կ'պատմեն քո զօրութիւնները ։

5 Քո փառաւոր մեծութեան գեղեցկութեան վերայ , եւ քո հրաշալի գործերի վերայ կ'մտածեմ ։

6 Քո անաւոր զօրութեան մասին կը խօսեն · եւ ես քո մեծութիւնը կը պատմեմ ։

7 Քո չատ քաղցրութեան յիշատակը կ'հրատարակեն · եւ ցնծութիւնով կը պատմեն քո մեծութիւնը ։

8 Ողորմած եւ գթած է Տէրը · երկայնամիտ եւ բազումողորմ ։

9 Բարի է Տէրը ամենի համար · եւ Նորա ողորմութիւնը իր բոլոր գործերի վերայ է ։

10 Տէր , Քո բոլոր գործերը պիտի գոհանան քեզանից , եւ քո սուրբերը պիտի օրհնեն քեզ ։

11 Քո թագաւորութեան փառքը պիտի խօսին · եւ քո զօրութիւնները պիտի պատմեն ։

12 Որ իմացնեն մարդկանց որդիներին Նորա զօրութիւնները , եւ Նորա թագաւորութեան փառաւոր մեծութիւնը։

13 ԵՔո թագաւորութիւնը ամենայաւէտ թագաւորութիւն է , եւ քո իշխանութիւնը՝ միշտ ազգից մինչեւ ազգ ։

14 Տէրը հաստատում է ընկածներին ,

Ծ Ծոբ ե· 17։ Սաղ· ը· 4։ Երբ· բ· 6։
Ի Ծոբ գ· 19։ Ժգ· 3։ Սաղ· լթ· 5։ կը· 9։
Ջ Սաղ· ը· 11։
Ի Սաղ· ժբ· 9։ Նա· կգ· 1։
Ը Սաղ· ճգ· 31։
Ի Սաղ· ժբ· 13, 14։

Ի Սաղ· ժբ· 10։
Ի Հիմ· 11։ Սաղ· կթ· 1, 2, 11։
Լ Սաղ· ծգ· 3։ Մաղ· բ· 11։
Ի Սաղ· ժբ· 2։
Ի Սաղ· լգ· 2, 3։ Ի· 3։
Ի Սաղ· ժբ· 50։
Հ Հիմ· 7, 8։

Յ Սաղ· հիբ· 3։
Ղբ Օր· լգ· 29։ Սաղ· լգ· 12, կե· 4։ Հիմ· 5։

ՁԻԵ
Ա Սաղ· գգ· 4։ Հիմ· 5։
Ի Ծոբ ե· 9։ ք· 10։ Հռովմ· ժա· 33։

Ի Նե· լբ· 19։
Ծ Նե· լգ· 6, 7։ Թա· ժգ· 18։ Սաղ· ժգ· 5, 15։ ճգ· 8։
Ի Սաղ· ճ· 5։ Նա· ա· 7։
Ջ Սաղ· ժք· 1։
Ի Սաղ· հիգ· 10։ ա Տիմ· ա· 17։

և կանգնեցնում է ամէն հոգացածներին։
15 Ամէնի աչքերը քեզ են սպասում, և դու տալիս ես նորանց կերակուրը իրանց ժամանակին։
16 Դու բաց ես անում քո ձեռքը, և հագուացնում ես ամէն կենդանին համաձայնութիւնով։
17 Տէրն արդար է իր բոլոր ճանապարհներումը. և ողորմած՝ իր բոլոր գործերումը։
18 Տէրը մօտիկ է բոլոր դէպի իրան կանչողներին, այն ամէնին՝ որ հաւանչում են նորան ճշմարտութիւնով։
19 Իրանից վախեցողների կամքը անում է նա. և նորանց աղաղակին լսում և նորանց փրկում է։
20 Տէրը պահում է բոլոր իրան սիրողներին. բայց բոլոր ամբարիշտներին կ'կորցնէ։
21 Իմ բերանը Տիրոջ օրհնութիւնը կը խօսի, և ամէն մարմին նորա սուրբ անունը կ'օրհնէ յաւիտեանս յաւիտենից։

ՍԱՂ. ՁԻՋ

Աստուծոյ յաւիտենական հաւատարմութիւնը։

1 Ալէլուիա։ Օրհնիր Տիրոջը, ով իմ անձը։
2 Տիրոջը կ'օրհնեմ ես իմ կեանքումը. իմ Աստուծուն սաղմոս կ'ասեմ քանի որ կամ։
3 Մի յուսաք իշխաններին՝ մարդի որդիին, որի մօտ փրկութիւն չ'կայ։
4 Նորա հոգին դուրս կ'գայ, նա դէպի իր հողը կ'գառնայ, Եւ՚ն օրը կը կորչեն նորա խորհուրդները։
5 Երանի նորան, որի օգնականը Յակոբի Աստուածն է. որ նորա յոյսն իր Եհովայ Աստուծուն վերայ է։
6 Որ հաստեցնց երկինքն ու երկիրը, ծովը ու նորանց մէջ ամէն եղածը. որ հաւատարմութիւն է պահում յաւիտեան.
7 Որ իրաւունք է անում ընկածներին. եւ Ինց տալիս՝ սովածներին. Տէրը արձակում է կապուածներին։
8 Տէրը բանում է կոյրերի աչքերը. Տէրը կանգնեցնում է ընկածներին. Տէրը սիրում է արդարներին։
9 Տէրը պահում է պանդուխտներին. Նա ընդունում է որբերին եւ որիւայրիներին. Բայց ամբարիշտների ճանապարհը ծռեցնում է։
10 Տէրը կ'թագաւորէ յաւիտեան. քո Աստուածը, ով Սիօն, ազգից ազգ։ Ալէլուիա։

ՍԱՂ. ՁԻՒ

Դաւաճանի Աստուծոյ մարթեաւոր եւ հոգեւոր պատուիրանների համար։

1 Օրհնեցէք Տիրոջը. որովհետեւ բարի է մեր Աստուծուն սաղմոս ասել, Որովհետեւ քաղցր եւ գեղեցիկ է օրհնաբանութիւնը։
2 Տէրը շինում է Երուսաղէմը, եւ ժողովում է Իսրայէլի ցրուածներին։
3 Նա բժշկում է սրտով կոտրուածներին եւ փաթաթում՝ նորանց խոցերը։
4 Նա համարում է աստղերի թիւը, եւ կանչում՝ նորանց ամէնը անուններով։
5 Մեծ է մեր Տէրը եւ շատ զօրաւոր. Նորա իմաստութեանը չափ չ'կայ։
6 Տէրը հաստատում է խոնջներին, Բայց խոնարհեցնում է ամբարիշտներին մինչեւ հող։
7 Երգեցէք Տիրոջը գոհութիւնով. մեր Աստուծուն սաղմոս երգեցէք քնարով։
8 Որ ծածկում է երկինքը ամպերով,

ը Սաղ. ճիւ. 8։
ի Նե. ա. 30. Սաղ. ճգ. 27, ճիւ. 9։
ի Սաղ. ճչգ. 25։
ի Սաղ. ճգ. 21. ճիւ. 9։
լը Որ. գ. 7։
խ Ռուֆ. գ. 24։
ծ Սաղ. լա. 23. գէ. 10։

ձԻՋ

ա Սաղ. ճգ. 1։
բ Սաղ. ճգ. 33։
գ Սաղ. ճկը. 8, 9. Նա. բ. 22։
դ Սաղ. ճգ. 29. Ժող. Ժր. 7. Նա. բ. 22։
ե Ճն ա Կոր. բ. 6։
զ Սաղ. ճկգ. 15. Երեմ. Ժէ. 7։
է Նե. ա. 1. Սաղ. ճԲ. 11. Նա. խգ. 24. Յայտ. Ժգ. 7։
ը Սաղ. ճգ. 6։
թ Սաղ. ճէ. 9։
ժ Սաղ. կր. 6. ճէ. 10, 14։
ի Սաղ. ք. 30. Ռուֆ. ք. 7—32։

լ Սաղ. ճիե. 14. ճիե. 6։
խ Ղեւի. Ժգ. 13։
ծ Որ. Ժ. 18. Սաղ. կը. 5։
կ Սաղ. ճիե. 6։
հ Ել. Ժե. 18. Սաղ. Ժ. 16. ճիե. 13. Յայտ. Ժա. 15։

ձԻՒ

ա Սաղ. ղր. 1։
բ Սաղ. ճլե. 3։
գ Սաղ. լգ. 1։
դ Սաղ. ճր. 16։

ե Սաղ. ճա. 17. Նա. Ժէ. 15։ կա. 1. Ղեւի. գ. 18։
զ Նե. Ժե. 5. Նա. բ. 26։
է Սղ. Ժե. 23. Սաղ. ճը. 1։ ղգ. 4. ճիե. 3։
ը Նա. ա. 3։
թ Նա. բ. 28։
ի Սաղ. ճկգ. 8, 9։
լ Որ. կը. 20, 27. Սաղ. ճգ. 13, 14։

անձրեւ է պատրաստում երկրիս համար, եւ սարերին խոտ է բուսցնել տալիս։
9 Ի՛ր նա անասուններին տալիս է իրանց կերակուրը, Հազուաւ ձագերին՝ որ կանչում են նրան։
10 Նա հաճութիւն չունի ձիան զօրութեանը, զօրեղ մարդի սրունքներին չէ հաւանում։
11 Տէրը հաւանում է իրանից վախեցողներին, որ իր ողորմութեանն են յուսացած։
12 Ո՛վ Երուսաղէմ, գովիր Տիրոջը. օրհնիր քո Աստուածդ, ով Սիօն։
13 Որովհետեւ նա պնդացնում է քո դռների նիգերը, եւ օրհնում է քո որդիանցը քեզանում։
14 Նա խաղաղութիւն է տալիս քո սահմաններին, եւ կշտացնում է քեզ պարարա ցորենով։
15 Նա ուղարկում է իր խօսքը երկրի մէջ. եւ նորա խօսքը վազում է չուտ չուտ։
16 Նա բուրդի պէս ձիւն է տալիս. եւ եղեամն է ցանում փոշի մոխրի պէս։
17 Նա իր սառուցն ուղարկում է կտորների պէս. նորա ցրտի առաջին ո՞վ կ'կենայ։
18 Նա ուղարկում է իր խօսքը եւ հալում նորանց. իր քամին փչել է տալիս, եւ ջուրեր են վազում։
19 Նա պատմում է իր խօսքը Յակոբին, Իր հրամաններն ու իրաւունքներն Իսրայէլին։
20 Ո՛չ մէկ ազգի այսպէս չ'արաւ. եւ նորանք չեն ճանաչում նորա դատաստանները։ Ալէլուիա։

ՍԱՂ. ՃԻՉ

Բոլոր ալեաւորքը օրհնէ Տիրոջը։

Ալէլուիա։

1 Օրհնեցէք Տիրոջը երկնքիցը. օրհնեցէք նորան բարձունքումը։
2 Օրհնեցէք նորան, ով նորա ամէն հրեշտակներ. օրհնեցէք նորան, ով բոլոր զօրքեր։
3 Օրհնեցէք նորան, ով արեգակն ու լուսին. օրհնեցէք նորան, ով ամէն լուսաւոր աստղեր։
4 Օրհնեցէք նորան, ով Երկինքից երկինք. եւ ջուրեր որ երկնքի վերայ էք։
5 Թող Տիրոջ անունը օրհնեն. որովհետեւ Նա հրամայեց եւ նորանք ըստեղծուեցան։
6 Եւ Նորանց կանգնեցրեց միշտ եւ յաւիտեան յաւիտենից. կանոն դրաւ, որ չի խափանուիլ։
7 Օրհնեցէք Տիրոջը երկրիցս, Նով վիշապներ եւ ամէն անդունդներ։
8 Կրակ եւ կարկուտ, ձիւն եւ ծուխ Ե՛ մրրիկ քամի, Նոր նորա խօսքը կատարում էք.
9 Սարեր եւ ամէն բլուրներ, պտղաբեր ծառեր եւ ամէն մայրի ծառեր.
10 Կենդանիներ եւ ամէն անասուններ, սողացողներ եւ թեւաւոր թռչուններ.
11 Երկրի թագաւորներ եւ ամէն ազգեր. իշխաններ եւ երկրի ամէն դատաւորներ.
12 Երիտասարդներ եւ աղջիկներ. ծերեր տղաներով միասին.
13 Օրհնեն Տիրոջ անունը. որովհետեւ Միայն Նորա անունը բարձր է. Նորա փառքը երկնքից եւ երկրից վեր է։
14 Եւ Նա բարձրացրեց իր ժողովրդի եղջիւրը. Իր ամէն սրբերի՝ Իսրայէլի որդիանց՝ Իր մօտի ժողովրդի օրհնութիւնը։ Ալէլուիա։

ՍԱՂ. ՃԻԹ

Ծիւնը օրհնէ Տիրոջը։

Ալէլուիա։

1 Տիրոջը նոր երգ երգեցէք՝ նորա

Ե՛ն. ա. 30. Ծար լը. 41. Սաղ. ճգ. 27, 28. ճգը. 25. ճԼե. 15.
Ե՛ Ծար լը. 41. Ա՛ռա. գ. 26.
Ե՛ Սաղ. լգ. 16—18. Ծնն. ա. 7.
Ե՛ Ներհակաձայն և Կրկնաձայն Բազմաձայնութեան մասին տե՛ս Սաղ. ծ. Նուագելու ձեւերը։
Ե՛ն. ճ. 17, 18.
Ե՛ Ծր Օր. լր. 14։ Սաղ. ձա. 16. ճլր. 15։
Ե՛ Սաղ. ճԼ. 20. Տե՛ս Ծար. լԼ. 12.
Ե՛ Ծար լԼ. 6։
Ե՛ Հմր. 15. Տե՛ս Ծար լԼ. 10։ լր Օր. լգ. 2—4. Սաղ. ճգ. 1. Հր. 5. ճգ. 7.
Ե՛ Մաղ. գ. 4։
Ե՛ Տե՛ս Ծր Օր. գ. 32-34։ Հռաքէլ. գ. 1, 2.
ՃԻԸ
Ե՛ Սաղ. ճգ. 20, 21։
Ե՛ Ծաղ. ը. 27։ Ր Ծար. ժր. 2։
Ե՛ Ն՛ա. ա. 7։
Ե՛ Ն՛ա. ա. 1, 6, 7. Սաղ. լգ. 6, 9։
Ե՛ Սաղ. ձՔ. 37։ ճձՔ. 90, 91. Երեմ. լա. 35, 36. լգ. 25։
Ե՛ Ա՛ռ. խգ. 10.
Ե՛ Սաղ. ճԼե. 15, 18.
Ե՛ Ա՛ռ. խգ. 23։ ԼՔ. 13. ՅԼ. 12։
Ե՛ Սաղ. ը. 1։ Ես. ժը. 4.
Ե՛ Սաղ. ՅԺգ. 4.
Ե՛ Սաղ. ճե. 10։
Ե՛ Սաղ. ճԼՔ. 9.
Ե՛ Եփես. բ. 17։
ՃԻԹ
Ե՛ Սաղ. լգ. 3։ Ես. խը. 10։

օրհնութիւնը սրբերի ժողովքումը։
2 Թող Իսրայէլն ուրախ լինի Իր Ստեղծողովը. Սիոնի որդիքը ցնծան իրանց Թագաւորովը։
3 Թող նորա անունը օրհնեն ցնծութիւնով. Թմբուկով ու քնարով սաղմոսասեն նորան։
4 Որովհետեւ Տէրը հաւանում է իր ժողովրդին. Խնդութիւն փառաւորում է փրկութիւնով։
5 Թող սուրբերն ուրախանան փառքով, Ցնծան իրանց անկողնումը։
6 Աստուծոյ գովասանքը նորանց բերանումը լինի. Եւ երկսայրի սուր՝ նորանց ձեռքումը։
7 Որ վրէժխնդրութիւն անեն հեթանոսների մէջ, եւ պատիժ՝ ազգերի մէջ։
8 Որ նորանց թագաւորներին կապեն շղթաներով, եւ նորանց իշխաններին՝ երկաթի ռանակապերով։
9 Որ նորանց վերայ կատարեն գրուած դատաստանը. Այս փառքը նորա ամեն սրբերին։ Ալէլուիա։

ՍԱՂ. ՁԵ

Բոլոր չունչ ունեցողներն օրհնեն Տէրոջը։

Ալէլուիա։

1 Օրհնեցէք Աստուծուն նորա սրբութեանումը. օրհնեցէք նորան նորա զօրութեան հաստատութիւնումը։
2 Օրհնեցէք նորան նորա զօրաւոր գործերի համար. օրհնեցէք նորան՝ նորա մեծ փառաւորութեանը համեմատ։
3 Օրհնեցէք նորան չեփորի ձայնով. Օրհնեցէք նորան տաւիղով եւ քնարով։
4 Օրհնեցէք նորան թմբուկով եւ պարով. օրհնեցէք նորան կիթառով եւ նուագարաններով։
5 Օրհնեցէք նորան ձայնաւոր ծրնծդաններով. օրհնեցէք նորան մեծաձայն ծնծդաններով։
6 Ամեն չունչ ունեցողը թող օրհնէ Տէրոջը։ Ալէլուիա։

ԱՌԱԿԱՑ ԳԻՐՔԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Իմաստութեան յորդորը, զգուշանալ հրապուրանքից անհնազանդ գաղիքը։

1 Իսրայէլի Թագաւոր՝ Դաւիթի որդի Սողոմոնի առակները։
2 Իմաստութիւն եւ խրատ գիտենալու համար, հանճարի խօսքերը հասկանալու համար.
3 Իմաստութեան խրատն ընդունելու համար, այսինքն արդարութիւն, իրաւունք եւ ուղղութիւն.
4 Պարզամիտներին խորագիտութիւն տալու համար, երիտասարդին՝ գիտութիւն եւ խորհրդածութիւն.
5 Թող լսէ իմաստունը եւ աւելացնէ ուսումը, եւ բանիմացը վարժութիւն առնայ,
6 Որ հասկանայ առակ եւ այլաբանութիւն, իմաստունների խօսքերը եւ խրթնաբանութիւնները։
7 Իմաստութեան սկիզբը Տիրոջ վախն է. միայն յիմարները կ'անարգեն իմաստութիւնը եւ խրատը։
8 Լսիր, որդեակս, Հօր խրատը, եւ մի մերժիր քո մօր հրահանգը։

Տես Եր. լե. 10։ Սաղ. ճ. 3։ Նա. ծգ. 5։
Ձաք. բ. 9։ Առա. խա. 5։
Սաղ. ձա. 2։ ճծ. 4։
Սաղ. լե. 37։
Սաղ. ճլը. 16։
Եր. լե. 10։
Ցրբ. գ. 12։ Յայտ. ա. 16։
Ելր Օր. է. 1, 2։ Թ Սաղ. ճկը. 14։
ՁԵ
Սաղ. ճկե. 5, 6։
Ելր Օր. գ. 21։ Սաղ. ձա. 3։ ճկբ. 3։ Եսղ. ժե. 20։
Սաղ. լգ. 3։ դր. 3։ ճկգ. 9։ Նա. լբ. 20։ Ես. Սե. ժե. 16, 19, 23։ ժգ. 3։ խե. 1, 6։
—
Թագ. գ. 32։ Գլ. ժ. 1։
խե. 1։ Յաց. ժբ. 9։ Գլ. բ. 1, 9։ Գլ. Բ. 4։ Գլ. Բ. 9։ Սաղ. ճբ. 2։ Ցոր լբ. 28։ Սաղ. ճժ. 10։ Գլ. Բ. 10։ Յաց. ժբ. 13։ Գլ. գ. 1։ գ. 20։

9 Որովհետեւ Էդորանք չնորհքի պըսակ են քո գլխին, եւ մանեակներ քո պարանոցին։
10 Որդեակ, եթէ քեզ հրապուրեն մեղաւորները, Էդու հաճութիւն չը տաս։
11 Եթէ ւեզ ասեն. Էկ մեզ հետ՝ արեան դարանամուտ լինենք, թաք կենանք անմեղի դէմ դուբ տեղը.
12 Դժոխքի պէս նորանց ողջ ողջ կուլ տանք, եւ Էամբողջ ամբողջ դուբն իջնողներին պէս.
13 Ամէն տեսակ պատուական առացուածք գտնենք, լցնենք մեր տները աւարով.
14 վիճակդ գցիր մեր մէջը, մեր ամենի քսակը մէկ լինի.
15 Որդեակ, Նորանց հետ ճանապարհ մի գնար. Էոտքդ նո պահիր նորանց չաւիղներիցը.
16 Որովհետեւ նորանց ոտները չարութեան են վազում, եւ չտապում են արիւն թափելու։
17 Նորա համար որ ի զուր է վարմի տարածուիլը ամէն որեւիցէ թեւաւորի աչքի առաջին.
18 Բայց նորանք դարանամուտ են լինում իրանց արեանը, թաղվում են իրանց անձերի համար։
19 Այսպէս են ամէն արծաթասիրութեան մոլի Էդըդ չաւիղները. որ առնում է իրան անձնատուր եղողին հոգին։
20 Հիմաստութիւնը աղաղակում է դրսումը, հրապարակներումը տալիս է ձայնը։
21 Նա կանչում է աղմկալից տեղերի գլխին, դռների մուտքերումը, Ե՛ քաղաքումը խօսում է իր խօսքերը։
22 Մինչեւ ե՞րբ պիտի, ով անմիտներ, անմտութիւն սիրէք, եւ մինչեւ ե՞րբ պիտի ծաղր անելը հաճելի լինի ծաղր անողներին. եւ յիմարները՝ ատեն գիտութիւնը։
23 Ետ դարձէք դէպի իմ յանդիմանութիւնը. ահա Նես իմ հոգին կ'թափեմ ձեզ վերայ, իմ խօսքերը կ'հասկացնեմ ձեզ։
24 Որովհետեւ ես կանչեցի, եւ դուք չ'ուզեցիք. ձեռքս մեկնեցի, եւ ուշադրող չ'կար,
25 Եւ դուք Էմերժեցիք իմ բոլոր խորհուրդը, եւ իմ յանդիմանութիւնը չ'ուզեցիք.
26 Ես էլ կ'ծիծաղեմ ձեր թշուառութիւնովը, եւ ծաղր կ'անեմ ձեր վախը հասնելիս։
27 Երբոր ձեր վախը կործանման պէս կ'գայ, եւ ձեր թշուառութիւնը մրրկի նման կ'հասնէ, երբոր ձեզ վերայ նեղութիւն եւ տառապանք կ'գայ.
28 Այն ժամանակ ինձ կ'կանչեն, բայց ես չեմ պատասխանիլ, առաւօտանց կանուխ ինձ կ'որոնեն, բայց ինձ չեն գտնիլ.
29 Որովհետեւ Էգիտութիւնն ատեցին, եւ Տիրոջ վախը Ընչ'ընտրեցին.
30 Իմ խորհուրդը չ'ուզեցին, իմ բոլոր յանդիմանութիւնն անարգեցին։
31 Ուրեմն նորանք իրանց ճանապարհի պտղին ուտեն, եւ իրանց խորհուրդներիցը կշտանան։
32 Որովհետեւ անմիտների խոտորումը նորանց պիտի սպանէ, եւ յիմարների անհոգութիւնը պիտի կորցնէ նորանց։
33 Բայց ինձ լսողը ապահով կ'բնակուի, եւ Հանդարտ կ'լինի չարիքի վախից։

ԳԼ. Բ

Ցուցուցում է իմաստութիւն խնդրել հոգուբանքից տալու Համար։

1 Որդեակ, եթէ իմ խօսքերն ընդունես, եւ Ի՛մ պատուէրները պահես քեզ մօտ.
2 Որ ականջ դնես իմաստութեանը, եւ սիրտդ ուղղես հանճարին,
3 Երբոր հասկացողութիւնը կանչես, եւ ձայն տաս հանճարին,
4 Եթէ դու նորան որոնես ինչպէս

---

1 Գլ. ժե. 27. ա Տիմ. գ. 10։
2 Գլ. բ. 1 եւ ի. գ. 3. Ռոմ. ը. 37։
3 Ռոմ. բ. 28։
4 Ռոմ. իբ. 1։ Գլ. գ. 14։
5 Ռոմ. ՃԺ. 101։
6 Ես. ԺԲ. 7. Յաքմ. գ. 15։
7 Գլ. ժե. 22։
8 Ես. լԲ. 7 եւ Ռոմ. ա. 1։ Եփես. ե. 11։
9 Եբրեմ. ե. 24։
10 Ռոմ. իբ. 1։ Գլ. գ. 7։
11 Ռոմ. ա. 1։ Գլ. գ. 14։
12 Ռոմ. ՃԺ. 101։
13 Ես. ԺԲ. 7. Յաքմ. գ. 15։

---

1 Ռոմ. բ. 4։
2 Գլ. ժ. 24։
3 Ռոմ իե. 9։ ըե. 12։ Ես. ա. 15։ Եբրեմ. ժա. 11։ ԺԳ. 12։ Եզեկ. ը. 18։ Միք. գ. 4։ Զաք. ե. 13։ Յակ. գ. 3։
4 Ռոմ իա. 14։ Հմր 22
5 Ռոմ. ՃԺ. 173։
6 Հմր 23։ Ռոմ. Ժա. 13։
7 Ռոմ գ. 8։ Գլ. ԺԳ. 11։ իբ. 8։ Ես. գ. 11։ Եբրեմ գ. 19։
8 Ռոմ. իե. 12, 13։
9 Ռոմ. ՃԺբ. 7։
10 Գլ. գ. 21։ ե. 1։
11 Գլ. գ. 14։ Մաս. ԺԳ. 44։

արծաթը, եւ դանձերի նման նորան պատրաստ,
5 Ապ ժամանակ կ՚հասկանաս Տիրոջ երկիւղը, եւ Աստուծոյ գիտութիւնը կ՚գտնես։
6 Որովհետեւ Տէրն է տալիս իմաստութիւնը, նորա բերանից է գիտութիւն ու հանճարը։
7 Նա ուղիղների համար յաջողութիւն է պահում, Ինա վահան է անարատութեամբ գնացողների համար.
8 Որ իրաւունքի ճանապարհները պահպանէ. Ինա պահում է իր բարեպաշտների ճանապարհը։
9 Ապ ժամանակ կ՚հասկանաս արդարութիւնն ու իրաւունքը, ուղղութիւնը եւ ամեն բարի ուղին։
10 Որովհետեւ իմաստութիւնը կ՚մտնէ քո սիրտը, եւ գիտութիւնը ախորժելի կ՚լինի քո հոգիին.
11 Խոհեմութիւնը քեզ կ՚պահէ, Հանճարը քեզ կ՚պահպանէ.
12 Որ քեզ ազատէ չար ճանապարհից, եւ նենգութիւններ խօսող մարդից,
13 Որ ուղղութեան ճանապարհները թողում են, որպէս զի խաւարի ճանապարհներով գնան.
14 Որ ուրախանում են չարութիւն անելով, եւ դարձանում են չար նենգութիւնով.
15 Որոնց շաւիղները ծուռ են, եւ որոնք խոտորում են իրանց ուղիներով։
16 Որ քեզ ազատէ կնոջ օտար կնկանից, օտար կնկանից որ կակուղ խօսքեր է տալիս.
17 Ինա որ ձգել է իր երիտասարդութեան բարեկամին, եւ մոռացել իր Աստուծոյ ուխտը։
18 Որովհետեւ նորա տունը խորտակում է դէպի մահ, եւ նորա ուղիները՝ դէպի ուրուականները։
19 Նորա մօտ գնացողները այլ եւս ետ չեն դառնալ, եւ կեանքի ճանապարհները չեն հասնիլ։
20 Որպէս զի դու բարիների ճանապարհով գնաս, եւ արդարների նանապարհները պահես։
21 Որովհետեւ ուղիղները կ՚բնակուեն երկրի վերայ, եւ կատարեալները կը մնան նորանում։
22 Իսկ անզգաները բնաջինջ կ՚լինեն երկրիցը, եւ նենգաւորները կ՚խլուին նորանից։

Գլ. Գ

Երկիւղածութեան եւ իմաստութեան օրհնութիւնը։

1 Որդեակս, իմ օրէնքը մի մոռանար, եւ թող պահէ քո սիրտը իմ պատուէրները.
2 Որովհետեւ նորանք երկայն օրեր եւ կենդանութեան տարիներ, եւ խաղաղութիւն կ՚շատացնեն քեզ համար։
3 Շնորհքն ու ճշմարտութիւնը քեզ չեն ձգիլ. Ենորանց պնդացրու քո պարանոցի վերայ, նորանց գրիր քո սրտի տախտակի վերայ։
4 Ինայսպէս դու շնորհք եւ հաճութիւն կ՚գտնես Աստուծոյ եւ մարդկանց առաջին։
5 Տիրոջն ապաւինիր գրի բոլոր սրտովը, եւ երբ հասկացողութեանը մի վստահիր։
6 ԸՌու բոլոր ճանապարհներովդ ճանաչիր նորան, եւ նա ինկ՚ուղղէ քո ճանապարհները։
7 Ինու քո աչքի առաջին իմաստուն մի լինիր, երկսիր Տէրից եւ հեռացիր չարից։
8 Սա առողջութիւն կ՚լինի քո մարմնի համար, եւ ոգեպարարութիւն քո ոսկորներին։
9 Ութաստիր Տիրոջը քո ստացուածքից, եւ քո բոլոր բերքերի երախայրիներից.
10 Ինայն ժամանակ կ՚լցուին քո չհմարաններն առատութիւնով, եւ քո

էգ Թագ. գ. 9, 12։ Ծագ. ա. 31։
զՍագ. Ձգ. 11։ Գլ. լ. 3։
ի Թագ. բ. 3։ Սագ. կգ. 9։
ըԳլ. գ. 23։
իՍաղմ. գ. 19, 20։
լԳլ. ժ. 23։ Երեմ. ժա. 19։ խՀառմ. ա. 33։
ծՍագ. ճԺե. 3։
կԳլ. ե. 20։
հԳլ. ե. 3։ գ. 21։ է. 5։
ձԵրեմ. Մագ. բ. 14, 15։
ղԳլ. է. 27։
ճՍագ. լե. 29։
մԵսթ. Ժբ. 17։ Սագ. լե. 28. Ձգ. 35։
—
որ Օր. ը. 1։ լ. 16, 20։
պՍագ. ՀՁթ. 165։
ռՆլ. Ժգ. 9։ բ Օր. գ. 8։ Գլ. գ. 21։ է. 3։
սԵրեմ. Ժէ. 1։ բ Կոր. գ. 3։
տԹագ. բ. 26։ Գ.Ես. ը. 32։ Գաղ. բ. 47։ Հառմ. Ժգ. 18։
քՍագ. լէ. 3, 5։
օԵրեմ. ք. 23։
ֆ Սե. իբ. 9։
ևԵրեմ. Ժ. 23։
ֆՀառմ. Ժբ. 16։
ձԵսթ. ա. 1։ Գլ. Ժգ. 6։
ղ Կամ՝ պրծած
ճԵսթ. ա. 21։
մՆե. գ. 4։ Նլ. իբ. 29։ իգ. 19։ իդ. 26։ ը Օր. իգ. 4։ Ես. Մագ. գ. 10 Հե. Գ.Ես. Ժգ. 13։
յբ Օր. իբ. 8։

հնձանները պիտի զեղանեն նոր գինով։
11 Որդեակս, մի անարգիր Տիրոջ խրատը, եւ նորա յանդիմանութիւնից մի ձանձրանար.
12 որովհետեւ Տէրը որին որ սիրում է՝ յանդիմանում է, եւ հինչպէս մէկ հայր որ իր որդին սիրում է։
13 Երանի այն մարդին որ իմաստութիւն է գտել, եւ այն մարդին որ հանճար է առանում։
14 Որովհետեւ նորա չարը լաւ է արծաթի չահիցը, եւ նորա արդիւնքը՝ մաքուր ոսկիից։
15 Նա պատուական է գոհարներից, եւ քո բոլոր ցանկալի բանները նորան չ'արժին։
16 Նորա աջ ձեռքին օրերի երկայնութիւն կայ, նորա ձախ ձեռքին հարստութիւն եւ փառք։
17 Նորա ճանապարհները հաճելի ճանապարհներ են, եւ նորա բոլոր շաւիղները խաղաղութիւն են։
18 Նա կենաց ծառ է նորանց համար որ բռնել են նորան, եւ նա իրան պինդ բռնողին երջանիկ կ'անէ։
19 Տէրը իմաստութիւնով հիմնեց երկիրը, հանճարով հաստատեց երկինքը։
20 Նորա դիտութիւնովն անդունդները յորդեցին, եւ ամպերը ցօղ ցանեցին։
21 Որդեակս, սորանք չ'գնան քո աչքի առաջից, պինդ պահիր խոհեմութիւնն ու խորհուրդը։
22 Եւ նորանք քո հոգիի համար կեանք լինին, եւ չնորհք՝ քո պարանոցի համար։
23 Այն ժամանակ ապահով կ'գնաս քո ճանապարհովը, եւ ոտդ չի դայթիլ։
24 Եթէ պառկես, չես վախենալ. եւ կ'պառկես եւ քունդ քաղցր կ'լինի։
25 Ճանկարծական երկիւղիցը չես վախենալ, եւ ամբարիշտների փոթորիկից, երբոր գայ։
26 Որովհետեւ Տէրը կ'լինի քո յոյսը, եւ նա կ'պահէ քո ոտքը, որ չ'բռնուի։
27 Բարութիւնը մի խնայիր որին որ կ'վայելէ, երբոր ձեռքդ զօրութիւն կայ անելու.
28 Մի ասիր քո ընկերին. Գնա՝ միւս անգամ եկ, եւ էգուց կ'տամ. քանի որ քեզ մօտ կայ։
29 Քո ընկերի դէմ չարութիւն մի մտածիր, քանի որ նա վստահաբար կենում է քեզ մօտ։
30 Մարդի հետ զուր տեղը մի վիճիր, եթէ նա քեզ չարութիւն չէ արել։
31 Բռնաւոր մարդին մի նախանձիր, եւ նորա բոլոր ճանապարհներին մի հաւանիր.
32 որովհետեւ խոտորնակ մարդը զզուելի է Տիրոջը, բայց նորա մտերմութիւնը ուղիղների հետն է։
33 Անբարշտի տանը Տիրոջ անէծքը կայ, բայց հարգարների բնակարանը նա օրհնում է։
34 Իրաւ նա ծաղր անողներին ծաղրում է, իսկ խոնարհներին չնորհք է տալիս։
35 Փառք պիտի ժառանգեն իմաստունները, բայց յիմարները կ'բարձրանան անարգանքով։

ԳԼ. Դ

Հայրական յորդոր իմաստութեան հետեւելու համար։

1 Որդիք, լսեցէք հոր խրատը. եւ ականջ դրէք որ իմաստութիւնն իմանաք.
2 որովհետեւ ես ձեզ բարի ուսում եմ տալիս, իմ օրէնքը մի ձգէք.
3 որովհետեւ ես իմ հոր որդին էի, ճիտխուկ եւ միամօր էի։
4 Նա ինձ սովորեցնում էր եւ ասում էր ինձ. Թող քո սիրտը բռնէ իմ խօսքերը, պահիր իմ պատուէրները, եւ կ'ապրես։

ա Սոր. Ա. 17. Սպ. դդ. 11։ Երբ. Ա. 5, 6։ Յայտ. գ. 19։
բ Ա Օր. բ. 5։
գ Գլ. բ. 31, 33։ Ա Օր. իբ. 13 Ա.Ե.Ե. Սպ. ԺԲ. 10։ Գլ. բ. 4։ ը. 11, 19։ Ժգ. 16։
դ Կամ՝ բուսաերից։
ե Սաա. Ժգ. 44։
զ Գլ. ը. 18. = Տիմ. գ. 8։
է Սաա. Ժա. 19, 30։
ը Ա.Ե. բ. 9. գ. 22։ Յայտ. բ. 7։
թ Սպ. Ջգ. 24։ Ջգ. 5։ Գլ. ը. 27։ Երեմ. Ա. 12։ Ժա. 15։
ժ Ա Օր. իգ. 28։ Ա Օր իգ. 28։
ի Գլ. ա. 9։
ժա Սպ. լէ. 24։ գ. 11, 12։ Գլ. Ա. 9։
ժբ Ա Օր. իգ. 6։ Սպ. գ. 5։ գ. 8։ = Սպ. գ. 5։ Ջէր. 7։
ժգ = Հռովմ. Ժգ. 7։ Գաղ. գ. 10։
ժդ Ա.Ե. Ժբ. 13։ բ Օր. Խգ. 15։
ժե Հռովմ. Ժբ. 18։
ժզ Սպ. լե. 1։ Ջգ. 3։ Գլ. Խգ. 1։
ժէ Սպ. Ա.Ե. 14։
ժը = Ա.Ե. Խգ. 14 Ա.Ե.Ե. Սպ. լե. 22։ Ջաբ. Ա. 4։ Մպ. բ. 2։
ի Սպ. ա. 3։
ի + Ա.Ե. գ. 6։ = Գ.Ե.Ա. Ա. 5։ — Սպ. լգ. 11։ Գլ. ա. 8։
ի = Ա.Ե. Ա.Ե. 1։
ի + Կամ՝ տիրելի իմ մեր առաքեալն։
ի = Ա.Ե. Խբ. 9։ Եփես. գ. 4։
ի Գլ. ե. 2։

5 Խմաստութիւն ստացիր, հանճար ստացիր. մի մոռանար, եւ մի խոտորիր իմ բերանի խօսքերիցը։
6 Մի թողիր նորան, եւ նա քեզ կը պահէ. Ընորան սիրիր, եւ նա քեզ կ'պաշտպանէ։
7 Խմաստութեան սկիզբն է՝, «Իմաստութիւն ստացիր». եւ քո ամեն բաստացուածքի հետ հանճար ստացիր։
8 Դու նորան մեծարիր, եւ նա քեզ կ'բարձրացնէ. նա քեզ կ'պատուէ, երբոր նորան գրկես։
9 Նա քեզ գեղեցիկ պսակ կ'տայ քո գլխի համար, եւ փառքի թագ կ'պարգեւէ քեզ։
10 Լսիր, որդեակս, եւ ընդունիր իմ խօսքերը, եւ կ'չատանան քո կեանքի տարիները։
11 Իմաստութեան ճանապարհը քեզ ցոյց տուի, քեզ առաջնորդեցի ուղղութեան շաւիղներումը։
12 Դու գնալիս՝ քո քայլերը պիտի չնեղուին, եւ վազելիս չես գայթակղուիլ։
13 Պինդ բռնիր խրատը, մի ձգիր. նորան պահիր, որ նա քո կեանքն է։
14 Անզգաւիների ճանապարհը մի մըտնիր. եւ մի ման գար չարերի ճանապարհումը։
15 Թող տուր նորան, նորա վերայ մի գնար, նորանից խոտորիր եւ անցիր։
16 Որովհետեւ նորանք չեն քնիլ, մինչեւ որ չարութիւն չ'անեն. եւ քնից կ'զրկուին, եթէ չ'կործանեն։
17 Նորա համար որ նորանք ամբարբշտութեան հացն են ուտում եւ անիրաւութեան գինին խմում։
18 Բայց արդարների ճանապարհը հծծագող լոյսի պէս է. որ գնալով լուսաւորվում է, մինչեւ որ կատարեալ օր է դառնում։
19 Ամբարիշտների ճանապարհը խաւարի նման է, նորանք չ'գիտեն թէ ինչով են գայթակղում։
20 Որդեակս, ուշադիր եղիր իմ խօսքերին, եւ ականջդ տուր իմ ասածներին.
21 Թող նորանք չ'գնան քո աչքի առջեւից, պահիր նորանց քո սրտի մէջ,
22 Որ նորանք կեանք են նորանց գըտնողներին, եւ նորանց բոլոր մարմնին՝ բժշկութիւն։
23 Ամեն զգուշութիւնից առաւել զգուշացիր քո սրտին, որ նորանից է կեանքի ելքը։
24 Հեռացրու քեզանից բերանի ծուութիւնը, եւ նենգաւոր շրթունքները թող հեռու լինին քեզանից։
25 Թող քո աչքերն ուղիղ նային, եւ քո արտեւանունքները ուղղուած լինին դէպի քո առաջը։
26 Շիտակ արա քո ոտների շաւիղը, եւ քո բոլոր ճանապարհները կ'հաստատուին։
27 Մի խոտորիր ՚աջ եւ ձախ, Ոտքդ հեռացրու չարիցը։

ԳԼ. Ե

Զգուշութիւն զգուշացնող խրատներ։

1 Որդեակս, մտիկ տուր իմ իմաստութեանը, եւ ականջ դիր իմ հանճարին,
2 Որ խոհեմութիւն պահես, եւ քո շրթունքները ՚գիտութիւն պահին։
3 Որովհետեւ օտար կնկայ շրթունքները մեղրի խորիսխ են կաթկթնում, եւ նորա բիմբը ձիւղից կակուղ է.
4 Բայց նորա վախճանը դառն է ծաղինդրի պէս, սուր է երկսայրի սուրի պէս։
5 Ընորա ոտները իջնում են մահը, դժոխքին են հասնում նորա քայլերը։
6 Կեանքի ճանապարհովը նա բնաւ չի գնալ, նորա ճանապարհները փոփոխական են. դու չ'գիտես։
7 Եւ հիմա, որդեակք, ինձ լսեցէք, եւ մի հեռանաք իմ բերանի խօսքերիցը։
8 Այն կնկանից հեռու պահիր քո ճա-

ԲԳԼ. ը. 2, 3։
ՂԸ ԲՀա. ը. 10։
Կամ՝ Ահն Տեառն գլուխը Իմաստութիւն է։
ԲՄաա. ԺԹ. 44։ Ղուկ. Ժ. 42։
ԷՍ Թագ. բ. 30։
ԲԳԼ. ա. 9։ գ. 22։
ԲԳԼ. գ. 3։
ԲՍագ. ԺԸ. 36։
ՀՍագ. գ. 11, 12։
ԲՍագ. ա. 1։ Գ. ա. 10, 15։
ԲՍագ. ւգ. 4։ Նա. Ա՟Ե. 20։
ԼՄաա. Ե. 14, 45։ Փիլ. բ. 15։
Հր Թագ. իգ. 4։
ՅՍ Թագ. բ. 9։ Ցոբ ԺԸ. 5, 6։ Նա. Ա՟Թ. 9, 10։ Սբհմ. իգ. 12։ Ցովհ. Ժբ. 38։
ՂԳԼ. գ. 3, 21։
ՓԳԼ. բ. 1։
ՀԳԼ. գ. 8։ Ժբ. 18։
ՀԸ Ցբ. Ե. 22։ Իբ. 14։ Ցհա. ա. 7։
Նա. ա. 16։ Հաւմ. Ժբ. 9։
—ՄԱգ. բ. 7։
ԲԳԼ. բ. 16։ գ. 24։
ԲՄագ. Ա՟Ե. 21։
ՏՅագ. Ե. 26։
ՒՍբ. գ. 12։
ՂԳԼ. Ե. 27։

նապարհը, եւ չ'մօտենաս նորա տան դռանը.

9 Որ մի դուցէ քո փառքն ուրիշներին տաս, եւ քո տարիներն անողորմին.

10 Որ մի դուցէ օտարները կշտանան քո զօրութիւնից, եւ քո վաստակը օտարի տունը գնայ.

11 Եւ դու քո վերջումը հառաչես, երբոր միսդ ու մարմինդ կ'մաշուին.

12 Եւ ասես. Ինչպէս ես խրատ ատեցի, եւ սիրտս անարգեց յանդիմանութիւնը.

13 Եւ չ'լսեցի ինձ խրատողի ձայնը, եւ իմ ականջները չ'տուի իմ ուսուցիչներին.

14 Քիչ է ինձացել որ ամէն մի չարութեան մէջ լինիմ, ժողովքի եւ ժողովրդի մէջ լինելէ.

15 Դու քո ջրակոյտիցը ջուր խմիր, եւ քո ջրհորի միջիցը հոսող ջուրերը.

16 Քո աղբիւրները տարածուին դրսում, հրապարակներումը ջրերի վտակները.

17 Մինակ քոնը լինին, եւ ոչ քէ օտարներինը եւ քոնը.

18 Թող քո աղբիւրը օրհնեալ լինի, եւ ուրախացիր քո երիտասարդութեան կնոջ հետ.

19 Նա սիրելի եղնիկի եւ չնորհալի այծեամի պէս լինի, նորա տիներքները թող քեզ կշտացնեն ամէն ժամանակ, նորա սիրովը միշտ զմայլիս.

20 Եւ ինչու համար, որդեակս, խոտաբոյ կը զմայլիս, եւ օտար կնկայ ծոցը գրկես.

21 Որովհետեւ Տիրոջ աչքի առաջին են մարդիս ճանապարհները, եւ նա ուղղում է նորա բոլոր շաւիղները.

22 Զարադործին պիտի բռնեն նորա անօրէնութիւնները, եւ նա պիտի բռնուի իր մեղքի չուաններովը.

23 Նա պիտի մեռնի առանց խրատի, եւ պիտի մոլորուի իր յիմարութեան չառութիւնովը.

Գլ. Զ

Զգուշացնում է երաշխաւոր լինելուց, ծուլութիւնից, շարութիւնից և շնութիւնից.

1 Որդեակս, եթէ դու երաշխաւոր եղար քո ընկերի համար, և ձեռքդ տուիր օտարի համար.

2 Դու բռնուել ես քո բերանի խօսքովը, եւ քեզ բռնել ես տուել քո բերանի ասածներովը.

3 Սա այսպէս արա, որդեակս, եւ ազատիր քեզ, որովհետեւ քո ընկերի ձեռքն ընկար. գնա խոնարհուիր եւ թախանձիր քո ընկերին.

4 Թոյլ մի տար աչքերիդ, եւ նիրհ արտեւանունքիդ.

5 Քեզ ձեռքիցը ազատիր այծեամի պէս, կամ հաւորսի ձեռքից եղջերու թռչունի պէս.

6 Գնա մրջիւնին մօտ, ով ծոյլ, նորա ճանապարհները տես եւ իմաստուն եղիր.

7 Որ իշխան, ոստիկան եւ տիրող չ'ունի.

8 Բայց իր կերակուրը պատրաստում է ամառը, և իր ուտելիքը հունձի ժամանակին է ժողովում.

9 Մինչեւ ե՞րբ ես պառկելու, ով ծոյլ, ե՞րբ ես զարթնելու քնիցդ.

10 Մի քիչ քուն, մի քիչ ննջել, մի քիչ էլ ձեռք ձեռքի դնել պառկել.

11 Եւ այն ժամանակ քո աղքատութիւնը ճանապարհորդի պէս կ'գայ, եւ քո կարօտութիւնը՝ զազատնենալ մարդի պէս.

12 Անպիտան մարդը՝ անօրէն մարդը ծուռ բերանով է մեն գալիս,

13 Նա ակնարկում է աչքերովը, ոտներովը խօսում է, մատներովը՝ բան սովորեցնում.

14 Չարութիւն կայ նորա սրտումը, նա միշտ չարութիւն է հնարում, կռիւներ տարածում.

15 Սորա համար յանկարծ կ'գայ նորա կորուստը, նա յանկարծ պիտի կտրուի, եւ ողջութիւն պիտի չ'գտնէ.

Գլ. ա. 29.
Գլ. ա. 33, մր. 1.
Մաղ. բ. 14.
Եսա. երգ բ. 9, գ. 5, ե. 3, Գլ. բ. 16, է. 5.
Ես Սե. մգ. 9. Ռօր լա. 4, ղգ. 21. Գլ. մե. 3. Երեմ. մգ. 17, լբ. 19. Ովս. ե. 2, Երբ. գ. 13.
Ես ա. ք. 15.
Ռօր գ. 21. լգ. 13.

—Գլ. մա. 15. մէ. 18. բ. 16. լբ. 26. իէ. 13.
Ես ա. ծգբ. 4.
Ռօր մբ. 7.
Գլ. իգ. 33, 34.
Գլ. բ. 4. մգ. 4. բ. 4.
Ռօր մե. 12. Ես ա. ը. 19. Գլ. մ. 10.
Ես Ախ. բ. 1.
Հեր. 19.
Երեմ. մբ. 11.
Ես Սե. լգ. 16.

46 վնց բան կայ որ Տէրն առում է, եւ ես[ք] ղղուելի են նորա հոգիի առաջին։
47 Ամբարտաւան աչքեր, Նատախօս լեզու, եւ Ձանմեղ արիւն թափող ձեռքեր։
48 Չար խորհուրդներ հնարող սիրտ, Կարուետեան համար վազելու չտապող ոտքեր։
49 Սուտեր փչող անիրաւ վկայ, եւ Ազգայրների մէջ կռիւներ դղող։
20 Ողորկակ, պահիր քո հօր պատուիրանքը, եւ քո մօր օրէնքը մի մերժիր։
21 Նորանց միշտ կապիր քո սրտի վերայ, քո վզին փաթաթիր նորանց։
22 Քող [1]գնալու ժամանակդ քեզ առաջնորդեն, քնած ժամանակդ [2]քեզ պահպանեն, եւ երբոր զարթնես, քող քեզ հետ խօսակցեն։
23 Ամրովհետեւ պատուիրանքը ճրագ է եւ օրէնքը՝ լոյս, եւ խրատի յանդիմանութիւնները՝ կեանքի ճանապարհ։
24 Ամր քեզ պահէ չար կնկանիցը, օտար կնկայ չողոքորթող լեզուիցը։
25 Ամի ցանկանար նորա գեղեցկութեանը քո սրտումը, եւ քող նա քեզ չ'յափշտակէ իր արուեստանութիւններովը։
26 Որովհետեւ մի Պոռնիկ կնկայ պատճառով [3]ալիսպանաւ են մինչեւ մի նկանակ հացի. եւ [4]ընտրեալ առնակինը Պատուական հոգին կ'որսայ։
27 Հնա՞ր է որ մի մարդ կրակ կրէ իր ծոցումը, եւ նորա հանդերձները չ'այրուին։
28 Կամ կարելի՞ է որ մի մարդ կայծերի վերայ մանի դայ, եւ նորա ոտները չ'խանձուին։
29 Այսպէս է նաեւ իր դրացիի կնկայ մօտ գնացողը. ամեն նորան դիպչողը անմեղ չէ։
30 Այն գողին չեն արհամարհիլ, որ գողացել է իր սովը կշտացնելու համար, որովհետեւ սոված էր։
31 Սակայն եթէ բռնուի, [5]եօթնապատիկ պիտի վճարէ, իր տան բոլոր ըստացուածքը պիտի տայ։
32 Բայց կին պղծողն [6]անմիտ է. իր հոգին է փչացնում, ով որ անէ այս։
33 Նա վէրք եւ անարգանք կ'գտնէ, եւ Նորա նախատինքը չի ջնջուիլ։
34 Որովհետեւ նախանձը մարդիս կատաղութիւնն է, եւ նա չի խնայիլ վրէժխնդրութեան օրը։
35 Նա ոչ մի փրկանքի երեսին մտիկ չի անիլ, եւ նա չի հաճիլ, որքան էլ չատացնես դու կաշառքը։

ԳԼ. Է

Յիմար երիտասարդէ խորհուրդով Նաբեհան ազէ ընկնելը։

1 Ողորկակ, պահիր իմ խօսքերը, եւ [7]իմ պատուիրանքները թագցրու քեզ մօտ։
2 [8]Պահիր իմ պատուիրանքները որ ապրես, եւ [9]իմ օրէնքը՝ քո աչքի բիբին պէս։
3 Քո մատներին [10]կապիր նորանց, Նորանց գրիր քո սրտի տախտակի վերայ։
4 Իմաստութեանն ասիր. «Իմ քոյրն ես.» եւ հանճարին «Մանօթ» կանչիր։
5 Ամր քեզ պահէ օտար կնկանից, այն օտար կնկանից, որի խօսքերը չողոքորթում են։
6 Որովհետեւ իմ տան պատուհանիցը, իմ վանդակի միջովը մտիկ էի տալիս։
7 Եւ տեսայ անմիտների մէջ եւ նկատեցի երիտասարդ պատանիների մէջ մէկ Պակասամիտին,
8 Որ անց էր կենում փողոցում այն կնկայ կողքովը, եւ Նորա տան ճանապարհը բռնեց,
9 Օրը երեկոյեան մթնած ժամանակը, Երբոր գիշերուայ խաւարը կոխել էր։
10 Եւ ահա մի կին նորան դիմաւորեց, պոռնկի ծածկոցով եւ նենգաւոր սըրտով։
11 Նա աղաղակող էր եւ անձակո-

---

[1] Առակ. ժբ. 27։ ես. ն. [2] Առակ. իե. 2, 3. [3] Եր. ա. 15։ [4] Ծն. գ. 6։ [5] Ես. ծբ. 7։ Հաւմ. գ. 15։ [6] Առակ. իե. 12։ Գլ. ժբ. 8, 9։ [7] Հմր. 11։ [8] Գլ. ա. 8։ Եփես. գ. 1։ [9] Գլ. գ. 3։ է. 2։ [10] Գլ. գ. 23, 24։ [11] Գլ. բ. 11։ [12] Առակ. ժբ. 8։ էսթ. 105։ [13] Գլ. բ. 16։ է. 3։ է. 5։ [14] Ատտ. է. 28։ [15] Գլ. ի. 3։

[16] Ծն. իբ. 11։ [17] Ելեկ. ժգ. 18։ [18] Ել. իբ. 1, 4։ [19] Գլ. է. 7։

—

[20] Գլ. բ. 1։ [21] Գլ. է. ժբ. 5։ Գլ. գ. 4։ Եսթ. 3։ [22] Գր Օր. ա. 10։ [23] Գր Օր. ա. 8։ ժա. 18։ Գլ. գ. 3։ գ. 21։ [24] Գլ. բ. 16։ է. 3։ գ. 34։ [25] Գլ. գ. 33։ ք. 4, 16։ [26] Ծն. իգ. 15։ [27] Գլ. ք. 13։

տոր. Ինորա ոանները չէին կենում իր տանը։
42 Երբևիցե դուրսը, երբևիցե հրապարակներում, եւ ամեն անկիւնի մօտ դարանամուտ էր լինում։
43 Եւ սա բռնեց Նորան եւ համբուրեց Նորան, երեսը պնդացրեց եւ ասեց Նորան.
44 Ես խաղաղութեան զոհեր պիտի անէի, այսօր կատարել եմ իմ ուխտերը.
45 Նորա համար դուրս եկայ քո դիմացը, քո երեսը խնդրելու եւ գտայ քեզ.
46 Անկողինս փափուկ բարձերով սարքել եմ, Եգիպտոսի երիվներանգ հիւսուածքով,
47 Ննջարանիս մէջ մուռս, հալուէ եւ կինամոն եմ խնկել։
48 Եկ տուիանքով դուարճանանք մինչեւ առաւօտ ի՛ գոյլինք սիրով.
49 Որովհետեւ մարդս տանը չէ, հեռու ճանապարհ է գնացել.
20 Փողի քսակն առել է իր մօտը. լուսնի լրման օրն է տուն գալու։
21 Այդ-ղէ-էիր չատ խօսքերովը հրապուրեց Նորան, Իր շրթունքների չողոքորթութիւնովը քշեց տարաւ Նորան.
22 Նա էլ իսկոյն գնաց Նորա ետեւիցը, ինչպէս որ արջառը կ'գնայ սպանդանոցը, եւ ինչպէս գիժը՝ դէպի չղթայով պատժուելը։
23 Մինչեւ որ նետը ճեղքէ Նորա լեարդը, Ինչպէս որ թռչունը չտապում է դէպի ծուղակը, եւ չ'գիտէ որ նա իր հոգիին համար է։
24 Եւ հիմա, որդեակներ, լսեցէք ինձ, եւ ուշադրութիւն արէք իմ բերանի խօսքերին։
25 Թող սիրտդ չ'խոտորուի դէպի Նորա ճանապարհները, եւ մի մոլորուիր Նորա շաւիղներումը։
26 Որովհետեւ նա չատերին է խոցոտել ու վայր գցել, եւ Համին Նորա սպանածները զօրաւոր էին։
27 Դժոխքի ճանապարհներն է Նորա տունը, որ իջնում են մահուան աննալիները։

ԳԼ. Ը

Յաւիտենական իմաստութիւնը հրաւէր է կարդում եւ խոստանում տալու։

1 Ա՞հա իմաստութիւնը կանչում է, եւ հանճարը ձայն է տալիս.
2 Բարձրերի գլխին, փողոցների վերայ, շաւիղների մէջտեղը կանգնած է.
3 Դռների մօտ, քաղաքի մուտքումը դռների մանելու տեղը ազաղակում է.
4 Ձեզ եմ կանչում, ով մարդիկ, եւ իմ ձայնը դէպի մարդկանց որդիները է։
5 Ով անմիտներ, իմաստութիւն հասկացէք, եւ ով յիմարներ, խելք հասկացէք.
6 Լսեցէք, որովհետեւ Հաղնիւ բաներ եմ խօսելու, եւ իմ շրթունքները պիտի բանամ ուղիղ բաներով։
7 Որ իմ բերանը ճշմարտութիւն է խօսելու, եւ իմ շրթունքների համար պիղծ է անզգամութիւնը։
8 Բերանիս բոլոր խօսքերը արդարութեամբ են, նորանց մէջ զարհուրած ու ծռած բան չ'կայ։
9 Նորանք ամենքն էլ ուղիղ են հասկացողին, եւ չիտակ են գիտութիւն գտնողներին։
10 Առէք իմ խրատը եւ ոչ թէ արծաթ, եւ գիտութիւնը ընտիր ոսկիից աւելի է։
11 Որովհետեւ իմաստութիւնը զօհարներից լաւ է, եւ բոլոր ցանկալի բաները չ'արժէն Նորան։
12 Ես՝ իմաստութիւնս բնակվում եմ խորագիտութեան հետ, եւ խորհուրդների գիտութիւնը գտել եմ։
13 Տիրոջ երկիւղը չարն ատել է, Հպարտութիւնն ու ամբարտաւանութիւնը եւ չար գնացքը եւ Ննենգաւոր բերանը ես ատում եմ։
14 Իմն է խորհուրդը եւ յաջողութիւնը. ես եմ հանճարը, Զօրութիւնը իմն է։

Բ՝ Տիմ. Ա. 13. Տես Տիտ. բ. 3։
Ա Կոր. ԺԲ. 9։
Ե՝ Պէտ. Ա. 3։
Ա Մոգ. Ժբ. 2։

Ա Թագ. Բ. 12։
Ա Եզեկ. Ժգ. 26։
Ա Գլ. բ. 18։ Ա. 5. բ. 18։
—

—Գլ. ա. 20. բ. 3։
Բ Տես Գլ. իբ. 20։
Ե Յոբ իբ. 13 եւ Մաղ. ԺԲ. 10։ ՀՀԲ. 127։ Գլ. գ. 14, 15։ գ. 5, 7։ Ժգ. 16։

Ա Գլ. Ժգ. 6։
Ե Գլ. գ. 17։
Ա Գլ. գ. 21։
Ե Թագ. Է. 19։

15 Ընձանով են թագաւորները թագաւորում, եւ նախարարները արդարութեան կանոններ դնում։
16 Ընձանով են իշխում իշխանները, նաեւ ազնուականներն — աշխարհի բոլոր դատաւորները։
17 Ես ինձ սիրողներին կ'սիրեմ, եւ ինձ կանուխ որոնողները կ'գտնեն ինձ։
18 Հարստութիւն եւ փառք կայ ինձ մօտ, բնաւոր առատաձեռ եւ արդարութիւն։
19 Վաւ է իմ պտուղը բնաւոր եւ մաքուր ոսկիից, եւ իմ արդիւնքը՝ բնաւոր արծաթից։
20 Ես մանեմ գալիս արդարութեան ճանապարհումը, իրաւունքի չափերի միջումը,
21 Որ ինձ սիրողներին էական բարիք ժառանգեցնեմ, եւ նորանց չտեմարանները լցնեմ։
22 Տէրն ինձ ունէր իր ճանապարհի սկզբումը, իր վաղեմի գործքերից առաջ։
23 Ես *օծուել եմ յաւիտենից հետէ, ի սկզբանէ երկրիս յառաջ գալուցն առաջ։
24 Ես անդունդները չ'եղած եմ ծնուել, ջրառատ աղբիւրները չ'եղած։
25 Լեռները դեռ չ'ձգուած, բլուրներից առաջ եմ ես ծնուել։
26 Երբոր նա տակաւին չէր ստեղծել երկիրը եւ դաշտերը եւ աշխարհի սկզբնական չամանդաղները։
27 Նա երկինքները պատրաստելիս՝ ես այնտեղ էի, երբոր նա անդունդների վերայ կամար էր գծում։
28 Երբոր նա պնդացնում էր վերի ամպերը, հաստատում էր անդունդների աղբիւրները։
29 Երբոր ծովի համար դնում էր նորա կանոնը, որ ջուրերն իրանց եզերքիցը դուրս չ'անցնեն, երբոր դնում էր երկրի հիմունքը,
30 Ա՛յն ժամանակ ես նորա կշռին

ճարտարապետ էի, եւ նորա ուրախութիւնն էի *ամէն օր՝ զուարճանալով նորա առաջին ամէն ժամանակ։
31 Ուրախանում էի նորա երկրի աշխարհումը, եւ *իմ զուարճութիւնը մարդկանց որդիների հետ էր։
32 Եւ հիմա, որդեակներ, լսեցէք ինձ. եւ երանի՛ նորանց, որ պահում են *իմ ճանապարհները։
33 Լսեցէք եւ իմաստուն եղէք, եւ մի մերժէք։
34 Երանի՛ այն մարդին որ ինձ մտիկ է անում, որ ամէն օր հսկում է իմ դռների մօտ, եւ իմ դրանդիքի մուտքերը պահում է։
35 Որովհետեւ ինձ գտնողը կեանք է գտել, եւ *Տէրից չնորհք կ'ստանայ։
36 Բայց ինձ դէմ մեղանչողը կ'վնասէ *նիր հոգին, բոլոր ինձատողները մահն են սիրում։

ԳԼ. Թ

*Իմաստութիւնը կանչում է սիրով և զգուշացնում յիմարութիւնից։

1 Իմաստութիւնը *չինեց իր տունը, տաշեց նորա եօթը սիւները.
2 *Մորթեց իր մսացուները, խառնեց *իր գինին, նաեւ պատրաստեց իր սեղանը.
3 Նա ուղարկեց *իր աղախիններին, Կանչում է *քաղաքի բարձր տեղերի գլխին.
4 Ով որ պարզամիտ է, թող այստեղ քաչուի. եւ պակասամիտին ասում է.
5 *Եկէք կերէք իմ հացիցը, եւ խմեցէք իմ խառնած գինիցը։
6 Թողեցէք յիմարութիւնը, եւ ապրեցէք. եւ վարուեցէք խոհեմութեան ճանապարհումը։
7 *Ով որ անողին խրատողը իր վերայ անարգանք է առնում, եւ ամբարշտին յանդիմանողը՝ իր արատը։
8 Մի՛ անողին մի յանդիմանիր, որ քեզ չ'ատէ, *յանդիմանիր իմաստու-

ե Տես Դան. ը. 21, Հռոմ. ժգ. 1.
թ Տես Թագ. ը. 30, Սաղ. գա. 8, Ռոմ. ժգ. 21.
ի Ռոմ. ա. 5.
լ Գր. գ. 19, Մատ. գ. 33.
խ Գր. գ. 14, Հռ. 10.
ծ Գր. գ. 19, Ռոմ. ա. 1.
կ Սաղ. ը. 6.
* Կամ՝ Հաստատուել եմ

ձ Ռոմ. ժե. 7, 8, Հռ. ը. 7.
ղ Տես նաեւ. ա. 9, 10, Ռոմ. ժը. 10, 11, Սաղ. լգ. 7, ճգ. 9, Եբր. ե. 12.
ճ Ռոմ. ժը. 4.
մ Ռոմ. ա. 1, 2, 18.
յ Մատ. գ. 17, Կաղ. ա. 3.
ն Սաղ. ճգ. 3.
շ Սաղ. ճգ. 2, ճը. 1, 2.

Ղուկ. ժա. 28.
չ Գր. գ. 13, 18.
ո Գր. ժը. 2.
պ Գր. ի. 2.
—
— Մատ. ժգ. 18, Եփես. ը. 20—22. ա Գես. ը. 5.
բ Մատ. իգ. 4.
գ Հմր. 5, Գր. իգ. 30.

դ Հռոմ. ժ. 15.
ե Գր. ը. 1, 2.
զ Հմր. 16.
է Հմր. 16, Տես Գր. գ. 33, Մատ. ժա. 25.
ը Հմր. 2. Երգ ե. 1. Եսա. ծե. 1. Ռոմ. ժգ. 27.
թ Մատ. է. 6.
ժ Սաղ. հեա. 5.

նին, եւ նա քեզ կ'սիրէ։
9 Դէպ-ընդ-ն տուր իմաստունին, եւ էլ աւելի իմաստուն կ'դառնայ. արդար մարդին սովորեցրու, եւ նա կ'աւելացնէ ուսումը։
10 Իմաստութեան սկիզբը Տիրոջ երկիւղն է, եւ Ամենասուրբին ճանաչելը հանճար.
11 Որովհետեւ քո օրերն ինձանով կը չատանան, եւ քո կեանքի տարիները կ'աւելացնես։
12 Եթէ իմաստուն ես, քեզ համար ես իմաստուն. եթէ ծաղր անող ես, միայն դու ես ընդը քաշելու։
13 Յիմարութիւնը աղաղակող կնկայ պէս կ'լինի, անմիտ է եւ մի բան չ'դիտէ.
14 Եւ նստում է իր տան մուտքումը հրապարի բարձր տեղերի աթոռի վերայ.
15 Աղաղակելով ճանապարհի անցուդարձողներին, որ ուղիղ գնում են իրանց ճանապարհները.
16 Ով որ պարզամիտ է, թող այստեղ քաշուի, եւ պակասամիտին ասում է,
17 Գողացուած ջուրերը քաղցր են լինում, եւ ծածուկ հացը՝ ախորժելի։
18 Բայց նա չ'դիտէ որ այնտեղ մահացեալներ կան, դժոխքի անդունդներումն են նորա հրաւիրուածները։

Գլ. Ժ

Արդարութեան օրհնութիւնը և անիրաւութեան անէծքը։

Սողոմոնի առակները։

1 Իմաստուն որդին կ'ուրախացնէ իր հօրը, եւ յիմար որդին իր մօր տըրտմութիւնն է։
2 Անօրէնութեան գանձերը օգուտ չ'ունեին, բայց արդարութիւնը ազատում է մահից։
3 Տէրը չի թողել որ արդարի հոգին սովէ, բայց խափանում է ամբարիշտների բաղձանքը։
4 Ծոյլ ձեռքով բանողը աղքատ է լինում. իսկ ժիրերի ձեռքը հարստացնում է։
5 Ամառը ժողովողը խոհեմ որդի է, հունձքին քնողը խայտառակ որդի է։
6 Օրհնութիւններ կան արդարի գլխին, եւ հրանութիւնը կ'ծածկէ ամբարիշտների բերանը։
7 Արդարների յիշատակը օրհնուած կ'լինի, բայց ամբարիշտների անունը կ'փտի.
8 Իմաստուն սիրտ ունեցողը կ'ընդունէ պատուէրը. Բայց յիմար շրթունք ունեցողը կ'կործանուի։
9 Ուղղամտութեամբ վարուողը ապահով կ'գնայ. բայց իր ճանապարհները ծռողը կ'ճանաչուի։
10 Աչքով անկարկողը նեղութիւն է տալիս, եւ Յիմար շրթունք ունեցողը կ'կործանուի։
11 Կեանքի աղբիւր է արդարի բերանը, բայց հրանութիւնը կ'ծածկէ ամբարիշտների բերանը։
12 Ատելութիւնը կռիւներ կ'քրքրէ, բայց սէրը ամեն յանցանքները կը ծածկէ։
13 Հանճարեղի շրթունքի վերայ իմաստութիւն կ'գտնուի, եւ գաւազան՝ յ Նանմիտի մէջքի համար։
14 Իմաստունները գանձում են գիտութիւնը, բայց Յիմարի բերանը մօտ է կործանման։
15 Հարուստի հոխորթութիւնն իր զօրութեան քաղաքն է, իսկ աղքատների չքաւորութիւնն նրանց կործանումն է։
16 Արդարի գործողութիւնը կեանքի համար է. ամբարշտի արդիւնքը մեղքի համար։
17 Որտ պահելը ճանապարհ է դէպի կեանք, բայց յանդիմանութիւնը ձգողը մոլորում է։
18 Ատելութիւն ծածկողը ստախօս է, եւ հրամրասանք հնարողը անմիտ է։
19 Շատախօսութեան մէջ յանցանք պակաս չի լինիլ, բայց Նիր շրթունք-

---

ի Մաս. Ժգ. 13.
ե Ծար իր. 28. Սաղ. ճԺա. 10. Գլ. ա. 7.
ի Գլ. գ. 2, 16. Ժ. 27.
ի Ծար լե. 6, 7.
ի Գլ. է. 11.
ե Հրկ. 3.
ի Հրկ. 4.
ի Գլ. ի. 17.
ի Գլ. բ. 18. է. 27.
— Գլ. Ժե. 20. Ժէ. 21, 25. Ժի. 13. ԺԻ. 3, 15.
ի Մաս. ԻԻ. 6 եւ ին. Գլ. Ժա. 4. Ղեւ. Ժբ. 19, 20.
է Դան. գ. 27.
ը Մաս. Ժ. 11. ԺԲ. 9, 10. ԼԵ. 25.
ի Գլ. Ժբ. 24. Ժի. 18.
ե Գլ. Ժգ. 4. ԻԱ. 5.
ի Գլ. Ժէ. 2. Ժի. 26.
ը Հրկ. 11. ԻԱ. է. 9.

ի Մաս. ի. 5, 6. ճԺբ. 6. Ժող. ը. 10.
ի Հրկ. 10.
ի Մաս. Իգ. 4. Գլ. Իբ. 18. Ես. ԼԲ. 15, 16.
ի Գլ. գ. 13.
ի Հրկ. 8.
ի Մաս. լե. 30. Գլ. Ժգ. 24. Ժբ. 4.
ի Մաս. ճէ. 12. Հրկ. 6.
ի Գլ. Ժէ. 9. — Ասբ. Ժգ. 4. — Գնա. գ. 8.
ի Գլ. Ի. 3.
ի Գլ. Ի. 3.
ի Գլ. Ժբ. 7. ԻԱ. 23.
ի Ծար լ. 24. Մաս. Ժբ. 7. Գլ. Ժբ. 11. — Տիմ. գ. 17.
ի Մաս. Ժե. 3.
ի Ժող. Ե. 3.
ի Մաս. գ. 3.

նները զապողը խելացի է։
20 Ընտիր արծաթ է արդարի լեզուն. [ա]
[ա]նմարիշանների սիրտը չնչին բանի պէս է։
21 Արդարի շրթունքները շատերին են առաջնորդում, բայց յիմարները մեռնում են պակասութեան մէջ։
22 [բ]Տիրոջ օրհնութիւնն է հարստացնում, եւ չարչարուիլը մի բան չէ աւելացնում նորա վերայ։
23 [գ]Յիմարի համար չարութիւն անելը զբօսանքի պէս է, բայց իմաստութիւնը՝ հանճարեղ մարդինը։
24 [դ]Չար հոգին վախեցած բանը դալիս է նորա վերայ. բայց [ե]արդարների փափաքը արւում է։
25 Երբոր մրրիկը անց է կենում, նամբարիշտը բնաջինջ է լինում, բայց [զ]արդարը յաւիտեան հաստատուն է։
26 Ինչպէս որ քացախն է ատամներին. եւ ծուխն աչքերին. նոյնպէս է ծոյլը իր ուղարկողի համար։
27 [է]Տիրոջ երկիւղը կ'աւելացնէ օրերը, եւ նամբարիշտների օրերը կ'կարճանան։
28 Արդարների յոյսն ուրախութիւն է, բայց [ը]նամբարիշտների ակնկալութիւնը կ'կորչի։
29 Զօրութիւն է Տիրոջ ճանապարհը կատարեալի համար, բայց [թ]կործանում՝ անօրէնութիւն գործողների համար։
30 [ժ]Արդարը յաւիտեան չի սասանիլ, բայց անզգաները չեն բնակուիլ երկրի վերայ։
31 [ի]Արդարի բերանը իմաստութիւն է բղխում, բայց նենգաւոր լեզուն պիտի կարուի։
32 Արդարի շրթունքը գիտէն հաճելի բանը, բայց նամբարիշտների բերանը՝ նենգութիւն։

ԳԼ. ԺԱ

Նաբեդայութիւնը եւ ամբարտաւանութիւնը։

1 [ա]Սարդախ կշիռքը զզուանք է Տիրոջ համար. բայց ուղիղ քարը նորան հաճելի է։
2 [բ]Հպարտութիւնն եկաւ, անարգութիւն էլ կ'գայ. բայց խոնարհների հետ իմաստութիւն կայ։
3 [գ]Ուղիղների ճշմարտութիւնը նորանց կ'առաջնորդէ, բայց նենգաւորների ծուռութիւնը նորանց կ'փչացնէ։
4 [դ]Օգուտ չ'ունի հարստութիւնը բարկութեան օրը, բայց [ե]արդարութիւնը կ'ազատէ մահից։
5 Կատարեալների արդարութիւնը կ'ուղղէ նորանց ճանապարհը, բայց անզգամը կ'ընկնի իր անզգամութեամբը։
6 Ուղիղների արդարութիւնը նորանց կ'ազատէ. բայց նենգաւորները [զ]նանկութեան մէջ կ'բռնուին։
7 [է]Չարը մեռնելիս ակնկալութիւնը կ'փչանայ, եւ անօրէնների յոյսը կը կորչի։
8 [ը]Արդարը կ'ազատուի նեղութիւնից, բայց ամբարիշտը կ'գայ նորա տեղը։
9 [թ]Կեղծաւորն իր բերանով կ'փչացնէ իր հարեւանին, բայց արդարները կ'ազատուին գիտութիւնով։
10 [ժ]Արդարների յաջողակութիւնով քաղաքը կ'ուրախանայ, եւ չարերի կորած ժամանակը ցնծութեան ձայն կ'լինի։
11 [ի]Ուղիղների օրհնութիւնով քաղաքը կ'բարձրանայ, բայց ամբարիշտների բերանով կ'կործանուի։
12 Իր հարեւանին արհամարհողը պակասամիտ է, բայց խոհեմ մարդը կ'լռէ։
13 [լ]Բանսարկութեան մէն եկողը գաղտնիքը կ'յայտնէ, բայց հաւատարիմ հոգի ունեցողը կ'ծածկէ բանը։
14 [խ]Առաջնորդութիւն չ'լինելիս ժողո-

ա Նե. խգ. 35; խբ. 13; Սոգ. լ. 22։
բ Սոգ. հե. 19; Մաա. ե. 6, ա Յովհ. ե. 14, 15.
գ Սոգ. լ. 9, 10.
դ Հր. 30; Սոգ. ժե. 5; Մաա. է. 24, 25; Ժգ. 18, Գլ. բ. 11.
ե Յոբ ժե. 32, 33. իբ. 16. Սոգ. ժե. 23. Յոգ. է. 17.
զ Յոբ բ. 13. ժա. 10. Սոգ. ճիբ. 10; Գլ. ժա. 7.
է Սոգ. ա. 6; լ. 20.
ը Սոգ. լ. 22, 29. ճիե. 1. Հր. 25.
թ Սոգ. լ. 30.
ժ Գե. ժբ. 35, 36. բ Օր. ի. 13—16; Գլ. ժգ. 11. ի. 10, 23.
ի Գլ. ժե. 33. ժգ. 18, ժբ. 12. Դատ. գ. 30, 31.
լ Գլ. ժգ. 6.
խ Գլ. ժ. 2. Եզեկ. է. 19. Սոփ. ա. 18.
ծ Նե. է. 1.
կ Գլ. ե. 22. Յոգ. ժ. 8.
հ Գլ. ժ. 28.
ձ Յոբ. բ. 13.
ղ Սոբ. բ. 19. Գլ. իբ. 28.
ճ Սոբ. բ. 19. Գլ. իբ. 8.
մ Գե. ժբ. 16. Գլ. ի. 19. Եզեկ. ժբ. 1 եւ 6. Գլ. ժե. 22. խգ. 6.

վուրդը կ'ընկնի, բայց խորհրդատուներուն չատութիւնովը փրկութիւն կ'լինի։
15 Անչուչա չարիքի կ'հանդիպէ ով որ օտարին երաչխաւոր դառնայ, բայց երաչխաւորութիւնն առողը ապահով է։
16 Ընտրեալի կինը պատիւ կ'առանայ. եւ ուժեղները հարստութիւն կ'յափշտակեն։
17 Ողորմած մարդն իր անձին լաւութիւն կ'անէ, բայց անգութ մարդը կ'առանջէ իր մարմինը։
18 Անպտամը մնուտի գործ է գործում, իսկ չարգարութիւն սերմողը՝ ճշմարիտ վարձք։
19 Ինչպէս որ արդարութիւնը հաստատ է կեանքին, նոյնպէս եւ չարութեան հետեւողը՝ իր մահուանը։
20 Զզուելի են Տիրոջ առաջին ծուռ սիրտ ունեցողները, բայց նորան հաճելի են կատարեալ ճանապարհի տէրերը։
21 "Անչուչա որ անպատիժ չի մնայ չարը", բայց չարդարների սերունդը կ'ազատուի։
22 Ինչ որ է մի ոսկի օղակը խոզի քթին, այն է մի գեղեցիկ կին որ խոհեմութիւն չ'ունի։
23 Արդարների ցանկացածը միայն բարութիւն է, բայց ամբարիշտների ակընկալածը բարկութիւն է։
24 Կայ որ ցրւում է, եւ էլ է աւելանում. բայց չափից դուրս խնայողը կայ, սակայն կարօտութեան է հասնում։
25 Օրհնութիւն տուող անձը կ'դիրանայ, եւ ոռոգողը ինքն էլ կ'ոռոգուի։
26 Ցորնը ետ պահողին կ'անիծէ ժողովուրդը, բայց Օրհնութիւն կ'գայ ծախողի դլխին։
27 Բարութիւն որոնողը ուզում է հաճելի լինել. բայց չարութիւն ուզողը կ'հանդիպէ նորան։
28 Իր հարստութեան յուսացողը վայր կ'ընկնի, բայց արդարները կ'ծաղկին դալարի պէս։
29 Իր տունը տանջողը քամի կ'ժառանգէ, եւ յիմարը կ'ծառայէ խոհեմ սիրտ ունեցողին։
30 Արդարի պտուղը կեանքի ծառ է, եւ հոգիներ չահողը իմաստուն։
31 Ահա արդարը տանուում է երկրիս վերայ իր հատուցումը. ապա ո՛ւր մնայ որ անդգամը եւ մեղաւորը։

ԳԼ. ԺԲ

Խոհեմութիւն և յիմարութիւն։

1 Որտա սիրողը դիտութիւն է սիրում, բայց յանդիմանութիւն առողը անխելք է։
2 Բարին Տէրից չնորհք կ'առանայ, բայց նենդաւոր մարդին նա կ'դատապարտէ։
3 Մարդս չի հաստատուիլ ամբարշտութիւնով, իսկ արդարների արմատը չի սասանիլ։
4 Ազաքինի կինը իր մարդի պսակն է. բայց Նորա ոսկորների մէջ փտութեան պէս է նախատինք բերողը։
5 Արդարների մտածողութիւնները իրաւունք են. իսկ ամբարիշտների խորհուրդները՝ նենդութիւն։
6 Ամբարիշտների խօսքը արիւնի դարանամուտ լինել է, բայց ուղիղների բերանն իրանց կ'ազատէ։
7 Ամբարիշտները կ'կործանուին ու կ'չքանան. բայց արդարների տունը կ'մնայ։
8 Իր խոհեմութեան չափ կ'գովուի մարդս. բայց ծուռ սիրտ ունեցողը կ'անարգուի։
9 Վաս է աննշան լինող՝ բայց ծառայ ունեցողը, քան թէ ինքն իրան մեծացնող ու հացի կարօտ եղողը։
10 Արդարը գիտէ իր անասունի հոգսը, բայց ամբարիշտների ողիքները անգութ են։

ա Գլ. գ. 1.
բ Գլ. լա. 30.
գ Առաք. ե. 7, իե. 31 եւ այլն.
դ Ոսկ. ժ. 12, Գաղ. գ. 8, 9, 8—9. գ. 18.
ե Կամ՝ թէեւ չարը ձեռք ձեռքի տալով անպատիժ չի մնայ։
զ Գլ. ժգ. 3.
է Առաք. ծնբ. 2.
ը Հռովմ. բ. 8, 9.
թ Առաք. ծնբ. 9.
ժ Ար. Երեմ. ե. 6—10.
ի Մատ. ե. 7.
լ Ածեմ. ե. 7, 6.
խ Գործ. իթ. 13.
ծ Նար. է. 10, Առաք. է. 15, 16, բ. 15, 16, ժ. 2, 34—6.
կ Ներ լա. 21, Առաք. ծբ. 7, Մատ. ժ. 24, Ղուկ. ժբ. 21, — Տիտ. գ. 17.
հ Առաք. ե. 3. ծբ. 8, գբ. 12 եւ Երեմ. ժբ. 8.
ձ Ծագ. ե. 16.
ղ Հռով. ժբ. 3. — Կոր. բ. 19, եւ Ծագ. ե. 20.
ճ Երեմ. իե. 29. — Գնաց. գ. 17, 18.
մ —
յ Գլ. ը. 35.
ն Գլ. ժ. 23.
շ Գլ. լա. 23. — Կոր. ժա. 7.
ո Գլ. ժգ. 30.
չ Գլ. ա. 11, 18.
պ Գլ. ժգ. 3.
ջ Առաք. լե. 36, 37, Գլ. ժա. 21, Մատ. է. 24—27.
ռ — Թագ. իե. 17.
ս Գլ. ժգ. 7.
վ Ր Օր. իե. 4.

11 Իր երկիրը գործողը կ'կշտանայ հացով, բայց դատաւկներին հետեւողը նպակասամիտ է։
12 Ամբարիշտը փափաքում է չարերի աւարին, բայց արդարների արմատը ճիւղ կ'տայ։
13 Չերթունքների խորամանկութեան մէջ չար որոգայթ կայ. Բայց արդարը նեղութենից դուրս է գալիս։
14 Մարդս իր բերանի պտուղներից կ'կշտանայ բարիքներով, եւ մարդի ձեռքի արարքը ետ կ'դառնայ իրան։
15 Յիմարի ճանապարհն ուղիղ է իր աչքի առաջին, բայց խրատ լսողն իմաստուն է։
16 Յիմարի բարկութիւնը նոյն օրը կ'իմացուի. բայց խորագէտը անարգանքը ծածկող է։
17 Ճշմարտութիւն խօսողը արդարութիւն կ'յայտնէ. բայց սուտ վկան՝ խարեբայութիւն։
18 Շատախօս է լինում, որ սուրի պէս խոցոտում է. բայց իմաստունների լեզուն բժշկութիւն է։
19 Ճշմարտախօս շրթունքը յաւիտեան կ'մնայ. բայց վայրկեանական է սուտախօս շրթունքը։
20 Նենգութիւն կայ չարութիւն խորհողների սրտումը. բայց խաղաղութիւն խորհուրդ տուողների համար՝ ուրախութիւն։
21 Արդարին ոչ մի չարիք չի հանդիպիլ, բայց ամբարիշտները լիքն են չարիքներով։
22 Զզուելի են Տիրոջ համար ստախօս շրթունքները, բայց հաւատարմութիւն անողները հաճելի են նորան։
23 Խորագէտ մարդը գիտեցածը ծածկող է, բայց յիմարների սիրտը յիմարութիւն կ'հրատարակէ։
24 Աշխատասէրների ձեռքը կ'իշխէ, բայց ծոյլը հարկատու կ'լինի։
25 Մարդու սրտին վիշտը կ'ճնշէ նորան, բայց բարի խօսքը նորան կ'ուրախացնէ։

26 Արդարը ճանապարհ է ցոյց տալիս իր ընկերին, բայց ամբարիշտների ճանապարհը իրանց կ'մոլորեցնէ։
27 Թոյլը չի խորովիլ իր որսը, բայց մարդիս պատուական ստացուածքը աշխատասիրութիւն է։
28 Արդարութեան ճանապարհումը կեանք կայ, եւ նորա չափիղների ճանապարհումը մահ չ'կայ։

Գլ. ԺԳ

Խրատասէր և յիմար կեանքը։

1 Իմաստուն որդին լսէ իր հօր խրատը, բայց ծաղր անողը չի լսել կըշտամբելը։
2 Մարդս բերանին պտղից բարիքներ կ'ուտէ, բայց անօրէնների հոգին բռնութիւն։
3 Իր բերանը զսպողը կ'պահէ իր հոգին. իր չրթունքները լայն բաց անողը կործանում է իրան համար։
4 Ծոյլի հոգին փափաքում է եւ չ'ուզի. բայց աշխատասէրների հոգին կը պարարտանայ։
5 Արդարը ատում է սուտ խօսքը, բայց ամբարիշտը այպանում ու խայտառակում է իրան։
6 Արդարութիւնը կ'պահէ կատարեալ վարքը, բայց անզգամութիւնը կ'կործանէ մեղաւորին։
7 Կան որ իրանց հարուստ են ձեւացնում եւ ոչինչ չ'ունին. իրանց աղքատ ձեւացնողներ էլ որ շատ ստացուածք ունին։
8 Մարդիս կեանքի փրկանքը իր հարստութիւնն է, բայց աղքատը յանդիմանութիւն չի լսել։
9 Արդարների լոյսը պիտի զուարթանայ, բայց Համբարիշտների ճրագը կը հանգչի։
10 Միմիայն կռիւ կ'ծագէ ամբարտաւանութենից, բայց խրատատուների մօտ իմաստութիւն կայ։
11 Ունայնութեամբ ձեռքդ հատցը-

ի Նե. ժ. 19, Գլ. իբ. 19, Ա Գլ. ժ. 32, Գլ. ժբ. 7, Բր Գնա. բ. 9, Գլ. ժգ. 2. ժբ. 20, Նե. ժ. 10, 11, Գլ. ժ. 7, Ղուկ. ժբ. 11, Գլ. իթ. 11, Գլ. ժգ. 5, Ա Գլ. ժգ. 4, ժբ. 7, կգ. 3, Գլ. ժբ. 5, Գլ. ժբ. 9, Գլ. ժ. 17, ժա. 20, Յաց. իբ. 13, Գլ. ժգ. 16, ժե. 2, Գլ. ժ. 4, Գլ. ժե. 13, Նե. ժ. 4, Կամ՝ գերազանց է իր ընկերից, — Թագ. բ. 25, Գլ. ժբ. 11, Գլ. ժբ. 1, Գլ. իթ. 23, Գլ. ժ. 4, Գլ. ժ. 3, 5, 6, Գլ. ժա. 9, Ելք. ժբ. 5, 6, ի. 17, Գլ. ժգ. 23, Գլ. ժ. 2, ի. 21,

ուածքը կ'պակասուի, բայց քիչ քիչ ժողովողը կ'շատացնէ։

12 Ուշացած յոյսը սիրտը կ'հիւանդացնէ, բայց կատարուած փափաքը ծառ կեանց ծառ է։

13 Խօսքին արհամարհողն իրան է վնասում, իսկ պատուիրանքից վախեցողը կ'վարձատրուի։

14 Իմաստունին օրէնքը կենաց աղբիւր է, Եհովան որոգայթներից խոյս տալու համար։

15 Բարի խմաստութիւնը չնորհք կը տայ, բայց խորամանկների ճանապարհը կոչտ է։

16 Իմաստն խորագէտ խմաստութիւնով կ'գործէ, բայց անմիտը յիմարութիւն կ'տարածէ։

17 Անզգամ պատգամաւորը չարիքի մէջ կ'ընկնի, բայց Ամի հաւատարիմ դեսպան բժշկութիւն է։

18 Աղքատութիւն եւ նախատինք կայ խրատը մերժողի համար, իսկ կանգնիմանութիւնը պահողը կ'պատուուի։

19 Հկատարուած փափաքը անուրժելի է հոգիին, բայց յիմարների համար զզուելի է չարութիւնից հեռանալը։

20 Իմաստունների հետ վարուողը իմաստուն կ'դառնայ. բայց տխմարների հետ ընկերացողը կ'չարանայ։

21 Ամեղաւորի հետից կ'գնայ չարիքը, բայց արդարներին բարիք կ'հատուցուի.

22 Բարին ժառանգութիւն կ'թողէ որդկանց որդիների համար, բայց Նարդարի համար է պահուած մեղաւորի կայքը։

23 Հաղքատների խրամհատումը չատ ուտելիք է լինում. բայց կայ որ կորչում է անիրաւութիւնից։

24 Հգաւազանը խնայողը ատում է իր որդին. բայց Նորան սիրողը կանուխ կ'խրատէ Նորան։

25 Հարդարը կ'ուտէ մինչեւ իր անձը կ'կշտանայ. բայց ամբարիշտների փորը կարօտ կ'մնայ։

ԳԼ. ԺԴ

Հնարքս խմաստութեան գովասանքը։

1 Կնիկների իմաստունը էշինում է իր տունը, բայց յիմարը իր ձեռքովը քանդում է Նորան։

2 Իր ուղղութեան մէջ վարուողը վախենում է Տէրից, բայց էիր ճանապարհները ծռածը անարգում է Նորան։

3 Յիմարի բերանումը գոռոզութեան գաւազան կայ, բայց Հիմաստունների շրթունքները պահում են Նորանց։

4 Արջառ չկինելիս մսուրը մաքուր է, բայց արդիւնքի առատութիւնը եզի ոյժովն է։

5 Հձշմարտութեան վկան սուտ չի խօսիլ, բայց սուտեր կ'փչէ ստախօս վկան։

6 Իմաստութիւն է որոնում ծաղր անողը, եւ չկայ. բայց Հդիտութիւնը դիւրին է բանիմացի համար։

7 Յիմար մարդի առաջով գնա, եւ բնաւ չես իմանալ թէ գիտութեան շրթունքներ ունի։

8 Խորագէտի իմաստութիւնը իր ճանապարհը հասկանալն է. բայց յիմարների անմտութիւնը խարդախութիւն է։

9 Հծիմարները ծաղրում են յանցանքը, բայց ուղիղների մէջ հաճութիւն կայ։

10 Սիրտն է զգում իր հոգիի ցաւը, եւ Նորա ուրախութեանը օտարը չի խառնուիլ։

11 Համբարիշտների տունը կ'կործանուի, բայց ուղիղների վրանը կ'ծաղկի։

12 Հկայ ճանապարհ որ ուղիղ է մարդիս առաջին, բայց Նորա վերջը մահուան ճանապարհներ են։

13 Ծիծաղելիս էլ սիրտը կ'տրամի, եւ Նորա այսինքն ուրախութեան վերջը սուգ է։

14 Խոտորած սիրտը կ'կշտանայ Իր ճանապարհներից, բայց բարի մարդն՝ ինքն իրանից։

Բ Հմր. 19.
Բր Մն. ղգ. 16.
Ի Գր. Ժ. 11. Ժգ. 27. Ժզ. 22.
ԸԲ Ծ-գ. իբ. 6.
Ի Գր. Ժբ. 23. Ժե. 2.
Ի Գր. իե. 13.
Ի Գր. Ժե. 3, 31.
Հ Հմբ. 12.
Յ Ծ-գ. լբ. 10.
ՂԾոբ իե. 16, 17. Գր. իբ. 8. Ծ-գ. բ. 26.
Գր. Ժբ. 11.
Ի Գր. Ժբ. 18. իբ. 15. իգ. 13. իթ. 15, 17.
Յ Ծ-գ. լբ. 10. լե. 3.

Գր. իգ. 3.
Հ Ծոբ գ. 11.
Ծոբ Ժբ. 4.
Գր. Ժբ. 6.
Ի Գր. ի. 16. իգ. 1. Գր. գ. 19. Ժբ. 17. Հմբ. 25.
ՂԳր. բ. 9. Ժե. 24.
Ի Գր. Ժ. 23.
Ծոբ բ. 15.
Գր. Ժբ. 25.
Հ Հմբ. գ. 31.
Ի Գր. ե. 4. Ծգ. բ. 2.
ՂԳր. ա. 31. Ժբ. 14.

15 Գարշամիտը հաւատում է ամէն խօսքի, բայց խորագէտը քննում է իր քայլերը։
16 Իմաստունը վախենում է եւ հեռանում չարիքից, բայց յիմարը վրդովվում է եւ յանձնապաստան լինում։
17 Բարկասիրտը յիմարութիւն կ'գործէ, եւ նենգամիտը կ'ատուի։
18 Անմիտները յիմարութիւն կ'ժառանգեն, իսկ խորագէտները գիտութեամբ կ'պսակուին։
19 Կ'խոնարհուին չարերը բարիների առաջ, եւ ամբարիշտները արդարի դռներին։
20 Աղքատն իր ընկերին էլ է ատելի, բայց հարուստին սիրողները շատ են։
21 Իր ընկերին անարգողը մեղանչում է, բայց ով որ աղքատներին ողորմէ՝ երանի՛ նորան։
22 Չէ՞ որ պիտի մոլորուին չարութիւն խորհողները. բայց ողորմութիւն ու ճշմարտութիւն կայ բարութիւն մտածողների համար։
23 Ամէն աշխատութեան մէջ շահ կայ. բայց զատարկաբանութիւնը միայն դէպի կարօտութեան է տանում։
24 Իմաստունների հարստութիւնը իրանց պսակն է, բայց յիմարների տգիտութիւնը տխմարութիւն կ'մնայ։
25 Հոգիներ ազատող է հաւատարիմ վկան, բայց խարդախը սուտեր կ'փչէ։
26 Տիրոջ վախումը զօրեղ վստահութիւն կայ. եւ նորա որդկանց համար ապաւէն պիտի լինի։
27 Տիրոջ երկիւղը կենաց աղբիւր է մահուան որոգայթներից խոյս տալու համար։
28 Ժողովրդի բազմութեան մէջ է թագաւորի պատիւը, բայց ժողովրդի նուազութիւնը իշխանի կործանումն է։
29 Երկայնամիտ մարդը շատ խոհեմ է, բայց կարճամիտը յիմարութիւն է հանում։
30 Մարմնին կեանք է մի հանդարտ սիրտը, բայց ոսկորներին փտութիւն ոսկորներին։
31 Աղքատին նեղողը նորա Արարչին է անարգում. բայց Նորան պատուողը անանկին կ'ողորմէ։
32 Ամբարիշտը գուբս կ'անուի իր չարութեան համար. բայց Արդարը ապաւէն ունի իր մահուամբ։
33 Իմաստի սրտումը խնամատութիւն կայ, բայց յիմարների սրտինը կ'իմացուի։
34 Արդարութիւնը կ'բարձրացնէ մի ազգ, բայց մեղքը անարգանք է ժողովուրդներին։
35 Թագաւորի հաճութիւնը խոհեմ ծառայի վերան է. եւ նորա բարկութիւնը կ'լինի նախատինք բերողի վերայ։

ԳԼ. ԺԵ

Իմաստութիւնը օգուտ յիմարութիւնը վնաս կ'բերէ։

1 Մեղմ պատասխանը կ'հանգստացնէ բարկութիւնը, բայց դիւրաւորիչ խօսքը բարկութիւն կ'գրգռէ։
2 Իմաստունների լեզուն գիտութիւն է ճարտարախօսում, բայց յիմարների բերանը տխմարութիւն է բղխում։
3 Տիրոջ աչքերը ամէն տեղ են, քննում են չարերին եւ բարիներին։
4 Բուժող լեզուն կենաց ծառ է. բայց լեզուի վերայի նենգութիւնը հոգիի վէրք է։
5 Յիմարը կ'անարգէ իր հօր խրատը, բայց ուսանողմանութիւն պահողը խելացի է։
6 Արդարի տանը շատ գանձ կայ, բայց ամբարիշտների եկամուտներումը՝ աւերմունք։
7 Իմաստունների շրթունքները գիտութիւն են տարածում, բայց յիմարների սիրտը *այսպէս չէ՝։
8 Անզգամների զոհը զզուանք է Տիրոջ համար, բայց ուղիղների աղօթքը նորան հաճելի է։

ա Դտ. բ. 1—3. Գլ. ԼԵ. 15.
բ Առ Քագ. ԼԵ. 19 եւ գ Քագ. Ժբ. 13, 14, 10.
գ Հմր. 28. Գլ. Ժբ. 23. Ժգ. 16.
դ Ռոբ ԻԳ. 21. Գլ. Ե. 21. Եբեմ. Ժգ. 17. ՔԲ. 19. Սբբ. գ. 13.
ե Գլ. ԺԲ. 1.
զ Գլ. Ժգ. 18. Հմր. 31, 32. Ա Կամ. Հաւատաց չէ
է Գծե. գ. 5. Գլ. Խա. 27. ՔԲ. 9. Ես. ա. 11. Կա. 8. ԿԳ. 3. Սբեմ. գ. 20. Ե. 22. Ա մավ. Ե. 22.

ա Գլ. Իբ. 3.
բ Գլ. ՔԲ. 7.
գ Սաղ. Խա. 1. ՃԺբ. 9.
դ Հմր. 5.
ե Գլ. Ժգ. 11.
զ Գլ. Ժգ. 32. Ծամ. ա. 19.
է Սաղ. ՃԺբ. 10.
ը Գլ. Ժբ. 4.
թ Գլ. Ժե. 5. Մաա. ԼԵ. 40, 45, 46.
ժ Հես Սիր ԼԱ. 15, 16. Գլ. Իբ. 2.
ի Սիր Ժգ. 15. ՔԲ. 26. Սաղ. ԽԳ. 4. ԼԷ. 37. ԲԿոր. ա. 9. Ե. 8. Բ Տիմ. գ. 18.
լ Գլ. Ժբ. 10. ՔԲ. 11.
խ Մաա. ԽԳ. 45, 47.

---

9 Զզուելի է Տիրոջ համար ամբարչտի ճանապարհը, բայց հարդարութեան հետեւողին սիրուն է նա։
10 ՚Զար պատիժ կայ ճանապարհից ծռուողի համար, Իյանդիմանութիւն առողը կ'մեռնի։
11 ԻԴժոխքն ու կորուստը Տիրոջ առաջին են. էլ ո՞ւր մնաց որ Նմարդկանց որդիների սիրտերը։
12 ԻՄաղր անողը չի սիրիլ իր յանդիմանիչին, նա չի գնալ իմաստունների մօտ։
13 ՆՈւրախ սիրտը կ'զուարթացնէ երեսը, բայց նեղսրտը վհատութիւն կ'ճնշուի։
14 ՅՈհնեմ սիրտը գիտութիւն կ'որոնէ, բայց յիմարների բերանը յիմարութիւնով է սնանում։
15 Թչուառի բոլոր օրերը վատ են, բայց հուրախ սիրտը մշտական խրնջոյք է։
16 ՝Վաւ է քիչը Տիրոջ երկիւղով, քան թէ մեծ գանձը՝ խռովութիւնով։
17 Վաւ է խոտեղէն կերակուր, եւ հետը սէր, քան թէ գէր զուարակը՝ առելութիւնով։
18 ՙԲարկացօտ մարդը կռիւ կ'գրգռէ, բայց երկայնամիտը վէճ կ'հանդստացընէ։
19 ՛Մոլի ճանապարհը փշոտէն ցանկի նման է, բայց ուղիղների ճանապարհը հարթուած է։
20 ՛Իմաստուն որդին կ'ուրախացնէ իր հօրը. բայց յիմար մարդը կ'անարգէ իր մօրը։
21 ՝Ցիմարութիւնը ուրախութիւն է պակասամիտի համար. բայց Խոհեմ մարդը կ'ուղղէ իր ընթացքը։
22 ՞Դիտաւորութիւնները խանգարվում են խորհուրդ չլինելիս, բայց խորհրդականների չատութիւնովը հաստատվում են։
23 Ուրախութիւն է մարդիս համար իր բերանի յարմար պատասխանը. եւ Խօսքն իր ժամանակին ինչ լաւ է։
24 ՞Կենաց ճանապարհը դէպի վեր է իմաստունի համար, որ խոյս տայ ցածումը դժոխքից։
25 ՚Հպարտների տունը Տէրը քանդում է, բայց ՞հաստատում է որբևայրիի սահմանը։
26 ՞Տիրոջը զզուելի են չար մտածմունքները, Հրայց մաքուր են պարկեշտ խօսքերը։
27 ՞Իր տունը քանդում է ով որ ագահութեան մոլի է. բայց կաշառքներն առողը կ'ապրի։
28 Արդարի սիրտը ՚մտածում է թէ ինչ պատասխանել, բայց անզգամի բերանը չարութիւններ է բղխում։
29 ՚Հեռու է Տէրը ամբարիշտներից, բայց ՞լսում է արդարների աղօթքը։
30 Աչքի զուարթութիւնը ուրախացնում է սիրտը. բարի լուրը պարարտացնում է ոսկորները։
31 ՚Կեանքի յանդիմանութիւն լսող ականջը իմաստունների մէջ է բնակվում։
32 Խրատ մերժողն իր անձն է անարգում, բայց յանդիմանութիւն լսողը խելք կ'շահէ։
33 ՚Տիրոջ երկիւղն է իմաստութեան խրատը, եւ ՚փառքի առաջին խոնարհութիւն է ջնորհ։

ԳԼ. Ժ.Զ

Աստուած հայեում է մարդկանց գործերին։

1 ՞Մարդինն են սրտի տրամադրութիւնները, ՚բայց Տէրից է լեզուի պատասխանը։
2 ՚Մարդիս բոլոր ճանապարհները մաքուր են իր աչքի առաջին. բայց ՞Տէրն է հոգիները կշռողը։
3 ԻՓիքիր Տիրոջ վերայ քո գործերը, եւ կ'հաստատուին քո խորհուրդները։

ե ՚Գլ. խ. 21. ա Տիմ. գ. 11. բ Ք Քագ. իր. 8, ՚Գլ. ե. 12. ՚. 17, թ Ռոր իդ. 6. Սաղ. ճիթ. 8. ը Մա. գ. 30. Սաղ. է. 9. ժ ՚. 21. Ռաքե. ր. 24, 25. իա. 17. Գոր. ա. 24, ի Ա.Կոր. ե. 10. բ Տիմ. գ. 3. ՚Գլ. ՚ե. 22, ՚Գլ. ՚ժ. 25, ՚Գլ. ՚ե. 22,

ՅՍագ. լե. 16. Գլ. ժզ. 8. ա Տիմ. գ. 6, ՚Գլ. ՚ե. 1. ՚Գլ. իդ. 21. ՚իթ. 23. ՚Գլ. իբ. 3. ՚Գլ. ՚ժ. 1. ՚իթ. 3, ՚Գլ. ՚ժ. 23. ՚Գլ. ՚ե. 13. ՚Սաղ. ՚ժ. 14. ՚ե. 16. ՚Գլ. ՚իե. 11. ՚Գիմ. գ. 20. Կաղ. գ. 1, 3.

ե Գլ. ժբ. 7. ՚ժգ. 11. ՚Սաղ. կբ. 5, 6. ՚ճկզ. 9. ՚Գլ. ը. 16, 18, է Սաղ. լե. 30. ՚Գլ. ժա. 19. Եա. ՚ե. 8. Եբհմ. ՚ե. 11. բ ա Գես. գ. 15. գ Սաղ. ժ. 1. ՚ղգ. 16. ՚Սաղ. ՚ճկե. 18, 19. ե ՚Հմ. 5. զ Գլ. ժբ. 12.

—

՚Հմ. 9. Գլ. ՚ժբ. 21. ՚ե. 24. Եբհմ. ժ. 23. ը Մաա. ժ. 18, 20. թ Գլ. ՚ե. 2. ժ Քագ. ժգ. 7. ի Սաղ. լե. 5. ՚ե. 22. Մաա. ը. 25. Ղաւ. ժբ. 22. Փիլ. գ. 6. ա Գես. ե. 7.

4 ՚Տէրն առիղծել է ամէնը իր նպատակութեան համար. բայց Համբարբշիռն էլ՝ չար օրուայ համար։
5 ՚Տիրոջը զզուելի են ամէն գոռոզամիտները. ՚Վստահ՛ չէ՛ որ՝ նորանք անմեղ չեն համարուելու։
6 Ողորմութեամբ եւ ճշմարտութեամբ կ՛քաւուի անօրէնութիւնը, եւ ՚Տիրոջ վախովը մարդ կ՛հեռանայ չարիքը։
7 ԵՒԹ Տիրոջը հաճելի են մարդոյս ճանապարհները, նաեւ նորա թշնամիներին կ՛հաշտեցնէ նորա հետ։
8 Վաւ է քիչը արդարութեամբ, քան թէ շատ եկամուտներ՝ առանց իրաւունքի։
9 ՚Մարդոյս սիրտը խորհուրդ է իր ճանապարհը. Բայց նորա քայլերը Տէրն է հաստատում։
10 Գաղտնի կայ Թագաւորի շրթունքների վերայ, Թող չ՛սխալուի նորա բերանը դատաստանում։
11 Ուրաւացի կշռոյն ու կշիռը Տիրոջն է, նորա գործն են մախազի բոլոր կշռաքարերը։
12 Թագաւորներին զզուելի է չարագործութիւնը, որովհետեւ հաստոյր արդարութիւնով կ՛հաստատուի։
13 ՚Թագաւորներին հաճելի են արդար շրթունքները, եւ ճշմարտախօսին նորանք կ՛սիրեն։
14 ՚Թագաւորի բարկութիւնը մահուան հրեշտակ է. բայց իմաստուն մարդը նորան կ՛մեղմացնէ։
15 Թագաւորի երեսի զուարթութիւնը կեանք է, եւ նորա հաճութիւնը՝ վերջի անձրեւի ամպին նման։
16 ՚Իմաստութիւն չանելը ո՛րչափ լաւ է ոսկիից, եւ հանճար չանելը արծաթից ընտիր է։
17 Ուղիղների պողոտան չարութիւնից հեռանալն է, իր հոգին պահպանողը իր ճանապարհին զգոյշ կ՛լինի։
18 Կորուստից առաջ ՚Ամբարտաւանութիւնը, եւ կործանումից առաջ ամբարտաւան հոգին։
19 Լաւ է խոնարհամիտ լինել խոնարհների հետ, քան թէ աւար բաժանել հպարտների հետ։
20 Խօսքի մասին խելօք վարուողը բարիք կ՛գտնէ, եւ Նա որ Տիրոջն է ապաւինում՝ երանի՛ նորան։
21 Իմաստուն սիրտ ունեցողը խոհեմ կ՛կոչուի. եւ շրթունքի քաղցրութիւնը ուսումը կ՛աւելացնէ։
22 ՚Կենաց աղբիւր է խոհեմութիւնը՝ իր ունեցողի համար, բայց յիմարների խրատը յիմարութիւն է։
23 Իմաստունի սիրտն իմաստուն է անում նորա բերանը, եւ նորա շրթունքների վերայ ուսում է աւելացնում։
24 Մեղրի խորիսխ է վայելուչ խօսքը, քաղցր է հոգիին, եւ բժշկութիւն ոսկորներին։
25 ՚Կայ ճանապարհ, որ ուղիղ է մարդիս առաջին, բայց նորա վախճանը մահուան ճանապարհներ են։
26 Աշխատող անձն իրան համար է աշխատում. որովհետեւ բերանը պահանջում է նորանից։
27 Անպիտան մարդը չարութիւն կ՛փորէ. եւ նորա շրթունքների վերայ կարծես այրող կրակ կայ։
28 ՚Խոտորնակ մարդը կռիւ կ՛հնարէ, եւ ՚քսուն մտերիմներին կ՛բաժանէ։
29 Անօրէն մարդը կ՛խարէ ՚Իր ընկերին, եւ նորան կ՛տանէ չար ճանապարհով։
30 Կ՛խփէ աչքերը, որ ծուռ բաներ մտածէ, կծոտում է իր շրթունքները՝ չարութիւն կատարում։
31 ՚Փառաց պսակ է ալեւորութիւնը. արդարութեան ճանապարհում կ՛գտնուի։
32 ՚Երկայնամիտը զօրաւորիցը լաւ է, եւ իր ոգին զսպողը՝ քաղաք առնողիցը։

ՀՆ. խգ. 7. Հռովմ. ժա. 36. Ի Եբր. ժ. 30. Հակոբ. բ. 23. Ջ Գլ. ՚Ի. 17. ը. 13. Ա Կոր. ՚Ի. 21. Եփես. ե. 6. Ջ Գլ. ժա. 11. Յայտ. գ. 27. Ղեւ. ժա. 11. Ե Գլ. ժգ. 16.

Ա Սագ. լե. 16. Գլ. ժե. 16. Ե Հմ. ե. 1. Գլ. ժբ. 21. Ե Սագ. լե. 23. Գլ. ի. 21. Ե. բնհմ. ժ. 23. Ի Գէ. ժբ. 36. Գլ. ժա. 1. Հ Գլ. լե. 5. յբ. 11. Ն Գլ. ժգ. 35. բ. 11. Ղ Գլ. ժբ. 13. ի. 2.

Ա Գլ. ժբ. 13. Ե Սագ. բ. 11. ՚Ի. 1. Գլ. ժգ. 14. ժգ. 27. Ա Գլ. ժբ. 13. Ե Սագ. լե. 30.

Ա Գլ. ժբ. 13. Ե Սագ. ը

33 Մոցն է դժվում վիճակը, բայց Տէրիցն է գալիս նորա բոլոր վճիռը։

Գլ. ԺԷ

Խնամատարութիւն և յիմարութիւն մանուանց խօսելոյ։

1 Լաւ է մի չոր պատառ՝ խաղաղութիւնով, քան թէ մի տուն լիքը մորթուած ոչխար՝ կռիւով։

2 Իմաստուն ծառան կ'տիրէ Տնախտանիք բերող որդիի վերայ. եւ եղբայրների մէջ ժառանգութեան բաժին կ'առնէ։

3 Էվրծաթի համար հալոց կայ եւ ոսկիի համար՝ փուրայ, բայց սիրտերը քննողը Տէրն է։

4 Չարագործը ականջ է դնում անիրաւ շրթունքների, սուտասօսը լսում է կորստական լեզուին։

5 Աղքատին ծաղր անողը նորա Արարչին է անարգում, Եւ ախորժութեան վերայ ուրախացողը անպատիժ չի մնայ։

6 Ծերերի պսակը որդկանց որդիքն են, եւ որդկանց պարծանքը՝ իրանց հայրերը։

7 Տխմարին չի վայելիլ բարձրախօս շրթունքները, ուր մնաց որ ազնուականին՝ սուտասօս շրթունքը։

8 Կշռնդան պատուական քար է ունեցողին համար. ուր որ էլ դառնայ՝ յաջողուում է։

9 Ծածկողը ծածկողը բարեկամութիւն ուզող է, բայց Խօսքը կրկնողը մտերիմ բարեկամներին կ'բաժանէ։

10 Ծանրմտանութիւնը աւելի է ազդում խոհեմին, քան թէ հարիւր հարուածը՝ յիմարին։

11 Միշտ ապստամբութիւն է ուզում չարը, բայց մի անգութ պատգամաւոր կ'ուղարկուի նորան։

12 Լաւ է Եմարդիս մի ձագերը կորցրած արջ պատահէ, եւ ոչ թէ յիմարն իր յիմարութեան ժամանակ։

13 Վատութեան փոխարէն ով որ չարութիւն հատուցանէ նորա տանիցը չարիքը չի հեռանայ։

14 Ջրի արձակման նման է կռիւի սկիզբը. բայց վէճը չ'երերակուած դուռ քաշուիր։

15 Ծանգռամին արդարացնողը, եւ արդարին անգռամ անողը, երկուսն էլ գզուելի են Տիրոջը։

16 Ինչ պէտք է յիմարի ձեռքին իմաստութիւն առնելու գինը, քանի որ խելք չ'ունի։

17 Ամէն ժամանակ սիրող է բարեկամը, եւ եղբայրը նեղ ըլլալու համար է ծնուած։

18 Պակասամիտ մարդը ձեռքը երաշխաւորութեան կ'տայ, եւ գրաւ կ'լինի իր ընկերի առաջին։

19 Ծանցանքը սիրող է կռիւ սիրողը, Իր դուռը բարձրացնողը կործանման է մատն գալիս։

20 Ծուռ սրտի տէրը բարութիւն չի գտնիլ, եւ Խեղդուն ծռողը չարութեան մէջ կ'ընկնի։

21 Ծիմարը սրտմտութիւն է իր ծնողի համար, եւ տխմարի հայրը չի ուրախանալ։

22 Ուրախ սիրտը օգտակար է ինչպէս դեղ, Բայց կտորած սիրտը ոսկորները կ'չորացնէ։

23 Ամբարիշտը կաշառքը ծոցիցն առնում է, Որ ծռէ իրաւունքի ճանապարհները։

24 Խոհեմութիւնը հակացողի առջին է, բայց յիմարի աչքերի համար՝ աշխարհի ծայրումը։

25 Ծիմար որդին սրտմտութիւն է իր հօր համար, եւ դառնութիւն իր ծնողի համար։

26 Արդարի վերայ էլ տուգանք դնել լաւ չէ, նաեւ իշխաններին ծեծել ուղղութեան համար։

27 Իր խօսքերը զսպողը գիտութիւն գիտէ. եւ ծանրաբարոյ մարդը խոհեմ է։

ա Գլ. ԺԶ. 17.
բ Գլ. Ի. 3. ԺԲ. 26.
գ Ա Օրդ. Իգ. 2. Գլ. ԻԶ. 21. Եբեմ. ԽԼ. 10. Մատ. գ. 3.
դ Գլ. Ժգ. 31.
ե Որ յ. 23. Աբգ. 12.
զ Ա Օրդ. ԽԱ. 3. ՀԸ. 3.
է Գլ. ԺԸ. 16. ԺԲ. 6.
ը Գլ. Ժ. 12.
թ Գլ. Ժգ. 28.
ժ Ա Օրդ. Ժգ. 8.
ի Ա Օրդ. ԽԲ. 4, 5. Եբեմ. Ժբ. 20. Եհ. Հառմ. Ժբ. 17. — Թեո. Ե. 15. — Գնա. գ. 9.
լ Գլ. ԻԸ. 3. — Թեո. գ. 11.
խ Եկ. Իգ. 7. Գլ. Իգ. 31. Ես.

Ե. 23.
* Կամ՝ սիրա
ծ Հառաք. ա. 16. Գլ. ԺԸ. 24.
կ Գլ. գ. 1. Ժա. 15.
հ Գլ. Ժգ. 18.
ձ Ծն. գ. 8.
ղ Ա Օրդ. ԽԲ. 13. Հռի. 25.
ճ Գլ. ԻԸ. 23. ԻԵ. 13. 15.
մ Ա Օրդ. Իբ. 15.
յ Ա Օրդ. Իգ. 8.
ն Գլ. Իգ. 6. Ծագ. բ. 14. ը. 1.
շ Գլ. Ժ. 1. ԻԵ. 20. ԺԲ. 13. Հռի. 21.
ո Հռի. ա. 15. Գլ. ԺԸ. 5.
չ Ծառ. ա. 19.

28 ¬Ցիմարն էլ լռելով խաստուն կ'համարուի, եւ իր չբծունքը խփողը հանճարեղ։

ԳԼ· ԺԸ

Բարեկամութիւն եւ ժլատութիւն։

1 Ինքնահաճոյ մարդը ցանկութիւն է որնուում. ամէն յաղողակութեան դէմ բորբոքուում է։

2 Ցիմարը չի ախորժիլ խոհեմութիւնից, այլ իր սրտինը կ'յայտնէ։

3 Ամբարիշտը գալիս՝ անարգանքն էլ կ'գայ, եւ նախատինքի հետ՝ խայտառակութիւնը։

4 ¬Խօր չուրեր են մարդիս բերանի խօսքերը, Բղխող գետ է խաստուութեան աղբիւրը։

5 Վատ չէ ամբարշտին աչառութիւն անել՝ արդարին զատաստանումը ծռելու համար։

6 Ցիմարի չբծունքը կռիւ մէջ կը մանկն, եւ նորա բերանը ծեծ է կանչում։

7 ¬Ցիմարի բերանը կործանում է իրան համար, եւ նորա չբծունքները՝ որոգայթ իր անձի համար։

8 Խօսու մարդկանց խօսքերը քաղցր պատառների պէս են, նորանք էլ են իջնում փորի ներսերը։

9 Իր գործումը թոյլ լինողն էլ Ոչնչացնողի եղբայրն է։

10 Ամուր աշտարակ է Տիրոջ անունը, նորա մէջ է փախչում արդարը եւ ապաստան գտնում։

11 Հարուստի առացուածքն իր ամուր քաղաքն է, եւ բարձր պարսպի նման է նորա երեւակայութիւնումը։

12 Կործանումից առաջ հպարտանում է մարդիս սիրտը. բայց փառքից առաջ ընկում է խոնարհութիւնը։

13 Ով որ Քննէ չ'լսած պատասխան տայ, սա նորա համար յիմարութիւն է եւ ամօթ։

14 Մարդիս հոգին ուտում է իր հիւանդութիւնը, բայց կոտրած սիրտն ով կարող է տանել։

15 Խոհեմ սիրտը գիտութիւն կ'չահէ. եւ իմաստունների ականջը գիտութիւն կ'որոնէ։

16 Մարդիս ընծան տեղ է բանում նորա համար, եւ նորան տանում է մեծամեծների առաջին։

17 Արդար է երեւում դատն առաջ սկսողը, բայց ոսոխը գալիս է եւ քննում նորան։

18 Վիճակը դադարեցնում է վէճերը, եւ զօրաւորներին բաժանում է։

19 Վիրաւորուած եղբայրը ամուր քաղաքից պինդ է. եւ վէճերը բերդի նիգերին են նման։

20 Մարդիս բերանի պտղիցը կ'կշտանայ նորա փորը. նա կ'կշտանայ իր չբծունքների արդիւնքիցը։

21 Մահն ու կեանքը լեզուի ձեռքին է, եւ նորան սիրողը կ'ուտէ նորա պտուղը։

22 Ամուսնուհի գտնողը բարիք է գտել եւ Տէրից չնորհք առացել։

23 Աղաչանքներով է խօսում աղքատը, բայց հարուստը կոշտ է պատասխանում։

24 Բարեկամներ ունեցող մարդը *վնաս կ'քաշէ՝ բայց Բարեկամ կայ որ եղբօրից աւելի հաստատ է։

ԳԼ· ԺԹ

Բարեպատ ազքատը, Ցիմարութեան, ծուլութեան եւ ծաղր անելու վնասը։

1 Լաւ է ¬իր ուղղութիւնով գնացող աղքատը, քան թէ նենգաւոր չբծունք ունեցողը որ նաեւ յիմար է։

2 Առանց գիտութեան հոգին էլ չէ լաւ, եւ ոտքերովը չտապղող կ'սահի։

3 Մարդիս յիմարութիւնը աւերում է նորա ճանապարհը, եւ Նորա սիրտը տրտնջում է Տիրոջ դէմ։

4 Ստացուածքը չատ բարեկամներ կ'աւելացնէ, բայց աղքատը կ'բաժանուի իր ընկերիցը։

5 ¬Ստախօս վկան անպատիժ չի մնալ,

¬Ծն· ԺԹ· 5։
—
—Գլ· Ժ· 11, բ· 5։
Քառգ· Հբ· 3։
Գ Գէն· ԺԲ· 15։ բ Օր· ա· 17, ԺԹ· 19։ Գլ· իդ· 23։ իբ· 21։
¬Գլ· Ժ· 11։ Ժբ· 13։ Ժգ· 3։ Ծառ· Ժ· 12։

Ի Գլ· Ժբ· 18։ իդ· 22։
Ը Գլ· իբ· 21։
Իբ Քառգ· իբ· 3, 31։ Սպդ· Ժբ· 2։ իէ· 1։ կա· 3, 4։ դա· 2։ Հիգ· 2։
Ը Գլ· Ժ· 15։
Ի Գլ· Ժա· 2։ Ժէ· 33։ Ժգ· 18։
Ի Ծառ· է· 31։

Խ Ծն· իբ· 20։ ա Քռգ· իէ· 27։ Գլ· Ժէ· 8։ իա· 14։
Ը Գլ· Ժբ· 14։ Ժգ· 2։
Ի Տես Մաա· Ժբ· 37։
Ի Ծն· բ· 22։ Գլ· Ժբ· 14։ յա· 10։
Ի Ծառ· բ· 3։
* Գա· բարեկամութիւն ա-

Ծն· յբ· 1։ բ Օր· Ժբ· 10, 19։ Գլ· գ· 19։ յա· 29։
Հ Գլ· Ժէ· 17։
—
—Գլ· իբ· 6։
Քառգ· լե· 7։
Գ Գլ· Ժգ· 20։
Ր Նէմ· 3։ Նլ· իգ· 1։ բ Օր· Ժբ· 10, 19։ Գլ· գ· 19։ յա· 29։

եւ առատը փչողը չի պրծնիլ։
6 Հեշտին են խնդրում իշխանի երեսը, եւ Համինը բարեկամ են ընծայ առողին։
7 Հպգքատի բոլոր եղբայրները զզվում են նորանից, ո՛ւր մնաց որ նորանից էլ՝հեռանան նորա բարեկամները. նա վազում է խօսքերի ետեւից որ ոչինչ են։
8 Ինչը աշխատողը իր հոգին է սիրում, խոհեմութիւնը պահողը երարիք կ՝գտնէ։
9 Հատախօս մկան անպատիժ չի մնալ, եւ առատը փչողը կ՝կորչի։
10 Ցիմարին չի վայելիլ փափկութիւն, ո՛ւր մնաց նմի ծառայի՝ իշխանների վերայ իշխել։
11 Հմարդիս իմաստութիւնը նորան երկայնամիտ կ՝անէ, եւ Հնորա փառքը յանցանք ներելն է։
12 ՀԱրիւծի մռնչիւնին է նման թագաւորի բարկութիւնը, իսկ նորա հաճութիւնը խոտի վերայի ցօղին պէս է։
13 ՀԱնմիտ տղան տրտմութիւն է իր հօր համար, եւ Հինոջ վէճերը շարունակուող կաթկթոց է։
14 Ընտնը եւ առատաձեռնը ժառանգութիւն է հայրերից, բայց Հիմաստուն կինը՝ Տէրից է։
15 Հծուլութիւնը կ՝ղղէ մրափի մէջ. եւ Թոյլ անձը Հկ՝սովածանայ։
16 Նպահպանողը պահողն իր հոգին է պահում. նորա ճանապարհները անարդողը կ՝մեռնի։
17 ՀԱղքատին ողորմողը Տիրոջն է փոխատուիս, եւ նա կ՝հատուցանէ նորա վարձը։
18 Ընրատիր որդիդ քանի որ յոյս կայ, եւ ուշդ մի դարձներ նորա աղաղակին։
19 Շատ բարկասիրտը վնաս կ՝կրէ, որովհետեւ եթէ ազատես, էլի պիտի

ՀԳ. իբ. 26։
ԱԳ. իե. 8. մբ. 16. իա. 14. ԲԳ. ԺԹ. 20.
ԵՍԱ. լբ. 11.
ԲԳ. ԺԷ. 20.
Հնկր. 5.
ԲԳ. լ. 22. ՓԱՂ. Ժ. 6, 7. ԱԳ. ԺԹ. 39. ԵՍԱ. ա. 19.
ԲԳ. ԺԷ. 31.
ԲԳ. ԺԷ. 14, 15. ի. 2. իբ. 15.
ՅՕՎ. ԺԷ. 4.
ՀԳ. Ժ. 1. ԺԱ. 20. ԺԲ. 21, 25.
ՅԳ. իա. 9, 10. իե. 15.
ԼՐ Կօր. ՃՐ. 14.
ՓԳ. ՃՐ. 21.
ՀԳ. գ. 9.
ՃԳ. Ե. 4. ի. 13. իգ. 21.
ՆՀԱ. Ժ. 28. Ժա. 28.
ԱԳ. իբ. 27. ՓԱՂ. Ժա. 1. ՍԱՂ. Ժ. 42. իե. 40. Ր Կօր. Բ. 6—8. ԵԲՐ. գ. 10.
ՈՒՂ. ԺԳ. 21. իգ. 15. իԲ. 17.

չարունակես։
20 Խրտուղ լսիր եւ խրատ ընդունիր, որ Հետի ժամանակումդ իմաստուն լինես։
21 Շատ դիտաւորութիւններ կան մարդիս սրտումը, բայց Տիրոջ խորհուրդը կ՝մնայ հաստատ։
22 Մարդիս գութաճանչը իր ողորմածութիւնն է, եւ աղքատը լաւ է սրտախօս մարդիցը։
23 Հ Տիրոջ երկիւղը դէպի կեանք է տանում. եւ մարդս Նորանով կուշտ կը պառկէ առանց չարիքի հանդիպելու։
24 Ընմոյլը իր ձեռքը կ՝կոխէ ամանի մէջը, բայց դէպի բերանն էլ չի դարձնիլ։
25 Ընմաղ անողին ծեծիր, եւ միամիտը Հկ՝խոհեմանայ. եւ եթէ Ընանխմացին յանդիմանես՝ նա դիտութիւն կ՝ստանէ։
26 Հօրը կողոպտողը ու մօրը դուրս անողը Ընամօթ եւ խայտառակութիւն բերող տղայ է։
27 Զդիր, որդեակս, այն խրատը լսելը, որ քեզ կ՝մոլորեցնէ գիտութեան խօսքերիցը։
28 Անպիտան վկան ծաղրում է արդարութիւնը, եւ Ընամբարիշտների բերանը անիրաւութիւն կուլ կ՝տայ։
29 Պատրաստ են ծաղր անողների համար դատաստաններ, եւ Ընծեծ՝ յիմարների մէջքի համար։

ԳԼ. Ի

Զգուշացնում է չարութիւնից և անկորզ վարքից։

1 Ընծաղրող է գինին, խռովարար՝ ցքին. եւ ամէն ով որ դորանցով մոլորուի՝ իմաստուն չի լինիլ։
2 Հ Թագաւորի սպառնալը առիւծի մռնչիւնին է նման. նորան զրգռողը մեղանչում է Հիր անձի դէմ։
3 Ընգաւիւ է մարդիս համար կռիւից

ԷՍԹ. լե. 27.
ՅՈՐ իգ. 13. ՍԱՂ. ՃԳ. 10, 11. ՓԳ. իԱ. 1, 2. ԵՍ. ԺԳ. 24, 27. իԿ. 10. ԴԱՐ. Ե. 30. ԵԶԿ. գ. 17.
Է՝ ՏԻՐ. գ. 8.
ՈՒՂ. ԺԱ. 19. իԿ. 13, 15.
ՈՒՂ. իՍ. 11.
ՀԲ Ծր. ԺԳ. 11.
ՈՒՂ. Բ. 8.
ՐԳ. ԺԱ. 2.

ՅՈՎ. ԺԸ. 10. ի. 12, 13. իԳ. 7.
ՈՒՂ. ԺԴ. 13. իԿ. 3.
—
ՈՒՆ. Բ. 21. ՓԳ. իԳ. 20, 29, 30. ԵՍ. իԸ. 7. ՕՐԸ. գ. 11. ՆԱՀ. Ե. 18.
ՅՈՒՂ. ԺԳ. 14. ԺԲ. 12.
ՅՈՎ Ը. 38.
ՐՈՒՂ. ԺԱ. 14.

քաչուելը , բայց ամէն յիմար կռուա-
ձէր է ։
4 ՝Զմեռուայ պատճառով ծոյլը չի
հերկիլ , Հունձքին կ'մուրայ եւ չի
ունենալ ։
5 ՝Խոր ջուրեր է մարդիս սրտի խոր-
հուրդը , բայց խելօք մարդը նորան
կ'հանէ ։
6 ՝Շատ մարդ հրատարակում է մար-
դիս բարերարութիւնը , բայց Հաւա-
տարիմ մարդին ո՛վ կ'գտնէ ։
7 ՝Ո՛վ որ իր ուղղութիւնովը գնում
է՝ արդար է . Երանի՛ նորանից յետոյ
նորա որդկանցը ։
8 ՝Թագաւորը դատաստանի աթոռի
վերայ նստելիս իր աչքերովը ցրիւ է
տալիս ամէն չարութիւնը ։
9 ՝Ո՞վ կարող է ասել Թէ Սիրտս
սրբել եմ , մաքուր եմ իմ մեղքիցը ։
10 ՝Տևսակ տևսակ կշռաքարեր՝ եւ
տևսակ տևսակ չափեր՝ երկուսն էլ
զզուելի են Տիրոջը ։
11 Մի երեխան անգամ ճանաչվում է
իր արարքիցը՝ Թէ մաքուր եւ Թէ ու-
ղիղ է Նորա գործքը ։
12 ՝Լսող ականջն ու տեսնող աչքը՝
երկուսն էլ Տէրն է անում ։
13 ՝Մի սիրիր քունը որ մի գուցէ աղ-
քատանաս , աչքերդ բաց՝ հացով կշտա-
ցիր ։
14 ՝Վատ է՝ վատ է՝ կ'ասէ առնողը .
բայց երբոր կ'գնայ , այն ժամանակ
կ'գովէ ։
15 ՝Կայ ոսկի եւ շատ գոհարեղէն . բայց
Սպառուական գործիք են գիտուն շըր-
թունքները ։
16 Առ Նորա հանգերձը , Որ երաշխա-
ւոր է դառել օտարին . եւ դրաւ պա-
հիր Նորան օտարների փոխարէն ։
17 ՝Թաղցր է մարդիս համար սուտ-
Թեան հացը , բայց յետոյ բերանը լըց-
վում է խիճով ։
18 ՝Դիտաւորութիւնը հաստատվում է
խորհրդով . եւ Խոհեմութեամբ արա
պատերազմը ։
19 Գաղտնիքը յայտնում է բանսարկու-
Թեամբ մեն եկողը , ուրեմն Չրթունք-
ը լայն բացողի հետ մի հաղորդակ-
ցիր ։
20 ՝Ով որ իր հօրն ու մօրն անիծէ ,
Նորա ճրագը կ'հանգչի մթին խաւա-
րի մէջ ։
21 ՝Մի ժառանգութիւն , որ սկզբումը
չտապկով է ստացուել , Նորա վախ-
ճանն էլ չի օրհնուիլ ։
22 ՝Մի ասիր . Չարութեան փոխարէ-
նը հատուցանեմ . ՝Տիրոջը յուսացիր ,
եւ Նա քեզ կ'ազատէ ։
23 Վերկու տևսակ կշռաքարերը զզուելի
են Տիրոջը , եւ խարդախ կշիռքը լաւ
չէ ։
24 ՝Տէրիցն է մարդիս քայլերի յՀաջո-
ղ[illegible]ը , ուրեմն մարդս ի՞նչ է հասկա-
նում իր ճանապարհը ։
25 Որոգայթ է մարդիս համար անխոր-
հրդաբար ասել , Նուէր . եւ ՝ուխա-
տելուց յետոյ կշռադատել ։
26 ՝Ամբարիշտներ ցրուող է իմաստուն
Թագաւորը , եւ Նորանց վերայ դար-
ձնում է անիւը ։
27 ՝Մարդիս հոգին Տիրոջ ճրագն է .
Նա քննում է սրտի բոլոր ներսե-
րը ։
28 ՝Ողորմութիւնը եւ ճշմարտութիւ-
նը պահում են Թագաւորին , եւ Նա
ողորմութիւնով կ'պահպանէ իր աթո-
ռը ։
29 Երիտասարդների զարդը իրանց ոյժն
է , եւ ՝ծերերի փառքը՝ ալեւորուս-
Թիւնը ։
30 Հարուածի վէրքերը մաքրում են
չարութիւնը , եւ ծնծղալը՝ ը [illegible]
[illegible]ը սրտի ներսերը ։

՝ Գլ. ժ. 1, ժբ. 24.
՝՝ Գլ. ժբ. 15.
՝՝՝ Գլ. ժը. 4.
՝՝՝՝ Գլ. իե. 14, Մատ. գ. 2.
՝՝՝՝՝ Ղեւտ. ժը. 11.
՝՝՝՝՝՝ Մատ. ժը. 1. Ղեւտ. ժը. 8.
՝՝՝՝՝՝՝ Գլ. ժե. 26, ՀԺը. 2.
՝՝՝՝՝՝՝՝ Հրկ. իե.
՝՝՝՝՝՝՝՝՝ Ել. Թ. 16, ը Մն. գ. 36. Ցոր ԺԹ. 4. Մատ. Յա. 5. Ծագ. ե. 20. ա Կոր. գ. 1, ա Յովհ. ա. 8.
՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝ Ցր Որ. իե. 13. Հրկ. Հրմ. 23. Գլ. Յա. 1. ԺԹ. 11. Մհգ. գ. 10, 11.
՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝ Մատ. ե. 16.
՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝ Հնչ. գ. 11. Մագ. զգ. 9.
՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝ Գլ. գ. 9. ԺԹ. 11. ՀԺ. 15. Հռոմ. Ժբ. 11.
՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝ Ցոր իբ. 12, 16—19. Գլ. գ. 15. ը. 11.
՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝ Գ Գլ. իբ. 26, 27. իե. 13.
՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝ Գլ. Թ. 17.

՝ Գլ. ժե. 22. իգ. 6.
՝՝ Ղեւտ. Ժգ. 31.
՝՝՝ Հռոմ. Ժգ. 18.
՝՝՝՝ Նկ. Խ. 17. Ղեւ. ի. 9. Մատ. ժե. 4.
՝՝՝՝՝ Ցոր ժբ. 5, 6. Գլ. իգ. 20.
՝՝՝՝՝՝ Գլ. իբ. 20.
՝՝՝՝՝՝՝ Ամբ. բ. 6.
՝՝՝՝՝՝՝՝ ը Որ. լբ. 35. Գլ. ժե. 13. իգ. 29. Հռոմ. Ժբ. 17, 19. ա Թես. ե. 15. ա Պետ. գ. 9.
՝՝՝՝՝՝՝՝՝ ը Թագ. ժգ. 12.
՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝ Հրկ. ժ. 10.
՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝ Ցոգ. լե. 23. Գլ. ժգ. 9. Սրմ. ժ. 23.
՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝ Ծագ. ե. 4, 5.
՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝ Մագ. Ցա. 5. Հրկ. Հրմ. 8. — Կոր. բ. 11.
՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝ Մագ. Ցա. 1. Գլ. ԺԲ. 14.
՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝՝ Գլ. ժգ. 31.

Գլ. ԻԱ

Աստծոյ նախախնամութիւնը կառավարում է մարդկանց գործը։

1 Թագաւորների սիրտը ջրի վտակների պէս է Տիրոջ ձեռքին, դէպի ուր որ էլ ուզենայ՝ կ'դարձնէ։
2 Մարդիս ամէն ճանապարհը ուղիղ է իր աչքի առաջին. բայց սիրտերը կշռողը Տէրն է։
3 Արդարութիւն եւ իրաւունք գործելը Տիրոջ համեմի է քան թէ զոհը։
4 Աչքերի ամբարտաւանութիւնը եւ սրտի հպարտութիւնը, որ ամբարիշտների լոյսն է, մեղք է։
5 Աշխատասէրի մտածողութիւնները միայն դէպի առատութիւն են. բայց ամէն աճապարող՝ միայն դէպի կարօտութիւն է գնում։
6 Սուտախօս լեզուով գանձեր չինելը մահը որոնողների վախճանական ունայնութիւնն է։
7 Ամբարիշտների բռնութիւնը քարշ կ'տայ իրանց. որովհետեւ չեն ուզում իրաւունք անել։
8 Մոմատած է յանցաւոր մարդի ճանապարհը, բայց մաքուրի գործն ուղիղ է։
9 Լաւ է կատարի մի անկիւնումը բնակուել, քան թէ կռուասէր կնոջ հետ ընկերովի՝ տան մէջ։
10 Անզգամի հոգին չարութիւն է ցանկանում, նորա ընկերը նորա աչքի առաջին չնորհք չի գտնիլ։
11 Ծնաղորդը տուժելիս միամիտը կ'իմաստնանայ, եւ իմաստունը կրթուելիս՝ գիտութիւն կ'առնայ։
12 Արդար Աստուածը դիտում է ամբարշտի տան վերայ, նա գցում է ամբարիշտներին չարիքի մէջ։
13 Ով որ խլկէ աղքատի ազազակի դէմ իր ականջը, ինքն էլ կ'կանչէ, եւ պատասխան չի գտնիլ։
14 Գաղտնի ընծան բարկութիւնը կը հանգցնէ, եւ ծոցի պարգեւը՝ սաստիկ ցասումը։
15 Ուրախութիւն է արդարի համար իրաւունք անելը, բայց սոսկում՝ չարագործների համար։
16 Մարդ որ մոլորւում է խոհեմութեան ճանապարհից, ուրուականների ժողովքի մէջ կ'իջնէ։
17 Կարօտութիւն կ'ունենայ այն մարդը որ ուրախութիւն է սիրում, գինի ու իւղ սիրողը չի հարստանալ։
18 Արդարի համար անզգամը փրկանք կ'դառնայ, եւ ուղիղների փոխարէն՝ անօրէնը։
19 Լաւ է բնակուել ամայի երկրում, քան թէ կռուասէր եւ բարկացոտ կնոջ հետ։
20 Ճաշակալի գանձ եւ իւղ կ'գտնուի իմաստունի բնակարանումը, բայց յիմարը կուլ կ'տայ նորան։
21 Արդարութեան եւ ողորմածութեան հետեւողը կ'գտնէ կեանք, արդարութիւն եւ պատիւ։
22 Իմաստունը վեր կ'ելնէ զօրաւորների քաղաքը, եւ կ'կործանէ նրանց ապաւինած ամրութիւնը։
23 Ով որ զսպէ իր բերանն ու լեզուն, իր հոգին նեղութիւններից կ'պահէ։
24 Ամբարտաւան լիրբի անունը Մաղրող է, որ յանդգնութեամբ լրբութիւն է անում։
25 Ծոյլի ցանկութիւնը սպանում է նորան. որովհետեւ նորա ձեռքերը չեն ուզում գործել։
26 Նա ամէն օր սաստիկ ցանկանում է, բայց արդարը տալիս է եւ չէ խնայում։
27 Ամբարիշտների զոհը պիղծ է. մանաւանդ երբոր չար խորհրդով մատուցանեն։
28 Սուտախօս վկան պիտի կորչի, բայց նա, որ ինքը լսել է, միշտ կ'խօսէ։
29 Անզգամ մարդը պնդացնում է իր երեսը, բայց նա՝ որ ուղիղ է, քննում է իր ճանապարհը։
30 Ջ'կայ իմաստութիւն, չ'կայ հանճար, չ'կայ խորհուրդ Տիրոջ դէմ։

ա Գլ. Ժգ. 2։
բ Գլ. Իդ. 12, Գ.Եսդ. Ժգ. 15, Ժ. Թագ. Ժե. 23, Ա.Պտ. Ծ. 8, Գլ. Ժե. 8, Ես. ա. 11, Երեմ. Ա. 6, Մաղ. գ. 7, 8։
գ Գլ. գ. 17։
դ Գլ. Ե. 1, Ժգ. 4։
ե Գլ. Ժ. 2, Ժգ. 11, ի. 21, Բ Պետ. բ. 3։
զ Գլ. 19, Գլ. Ժք. 13, Ի. 21։
է Ա-Կ. Ը. 13։
ը Գլ. Ժք. 23։
* Կամ՝ Արդարը դիտում է ամբարշտի տան վերայ, ամբարիշտները չարութեան համար կործանելու։
թ Ա-Կ. ը. 13, Գլ. Ժե. 8, 23, Ժը. 10։
ժ Գլ. Ժ. 29։
ժա Գլ. Ժա. 8, Ես. Խգ. 3, 4։
ժբ Գլ. Ժ. 9։
ժգ Ա-Կ. Ը. 3, Մատ. Ի. 3, 4։
ժդ Գլ. Ժե. 9, Մատ. Ա. 6։
ժե Գ-Կ. Բ. 14, Ա. 4։
ժզ Գլ. Ժը. 13, Ժգ. 3, Ժը. 21։
ժէ Ա-Կ. գ. 2։
ժը Գլ. Ժգ. 4։
ժթ Մատ. Լ. 26, Ժ. 9։
ի Մատ. Ծ. 9, Գլ. Ժե. 8, Ես. Խգ. 3, Երեմ. գ. 20, Ամվ. Ե. 22։
իա Գլ. Ժք. 5, 9։
իբ Ես. Լ. 9, 10, Երեմ. Բ. 33։
իգ Բար. Ե. 39։

ճար , չ'կայ նաեւ մի խորհուրդ Տիրոջ դէմ ։

31 ՞Զի է պատրաստուում պատերազմի օրուայ համար . բայց Յիրկոբիւնը Տէրինն է ։

ԳԼ· ԻՐ

Բարի առնելը քնքուշ կարելի է առնել և կրծելը

1 ՞Անունը աւելի ընտիր է չատ հարստութիւնից . արծաթից ու ոսկիից չնորհքն է լաւ ։

2 ԲՀարուստ եւ աղքատ հանդիպում են իրար . Ենորանց ամենքի անողը Տէրն է ։

3 ՞Խորագէտը տեսնում է չարիքը եւ իրան պահում , բայց պարզամիտները անց են կենում եւ վնասւում ։

4 ԻՅանարհութեան Ե Տիրոջ երկիւղի վարձքն է հարստութիւն , եւ պատիւ ու կեանք ։

5 ՞Փուշեր , որոգայթներ կան ծուռ մարդի ճանապարհում . Իր հոգին կ'պահպանէ ով որ նորանից հեռանայ ։

6 ԷԿրթիր երեխային իր ճանապարհին համեմատ , որ ծերացած էլ՝ չի հեռանայ նորանից ։

7 ԲՀարուստը աղքատներին կ'տիրէ , եւ փոխ առնողը ծառայ կ'լինի փոխ տուողին ։

8 ԻՉարութիւն ցանողը անօրէնութիւն կ'հնձէ , եւ նորա բարկութեան գաւազանը պիտի կորչէ ։

9 ՏԻարի աչք ունեցողը օրհնուած կ'լինի , որովհետեւ իր հացիցը տալիս է աղքատին ։

10 ՞Դուրս արա ծաղրողին , եւ կռիւը դուրս կ'գնայ , եւ վէճն ու անարգանքը կ'դադարէ ։

11 ԻՍրտի մաքրութիւն սիրողին , որ շնորհք ունի իր շրթունքի վերայ , թագաւորը բարեկամ է ։

12 Տիրոջ աչքերը պահում են գիտութիւնը , եւ նա աւերում է անօրէնի խօսքերը ։

13 ԻԾոյլն ասում է . Առիւծ կայ դրբսումը . հրապարակների մէջ կ'սպանուիմ ։

14 ՏԽոր փոս է օտար կնիկների բերանը . Հորի վերայ որ Տէրը բարկացած է՝ նա այնտեղ կ'ընկնի ։

15 Ծիմարութիւնը կապուած է երեխայի սրտին . Խրատի գաւազանը նորան կ'հեռացնէ նորանից ։

16 Ով որ աղքատին զրկէ՝ իրանը չատացնելու համար է . ով որ հարուստին է տալիս՝ դա միայն կորուստի համար է ։

17 ՞Ունիր ականջդ եւ լսիր իմաստունների խօսքերը , եւ սիրտդ տուր իմ գիտութեանը ։

18 Որովհետեւ հաճելի է եթէ նորանց պահես սրտումդ . Նորանք բոլորը միատեղ հաստատուին քո շրթունքի վերայ ։

19 Որպէս զի քո ապաւինութիւնը Տիրոջ վերայ լինի , Հէնց քեզ սովորեցրի այսօր ։

20 ՞Չէ՞ որ քեզ համար գրեցի եռապատիկ խրատներով եւ գիտութեամբ .

21 ՞Որ քեզ սովորեցնեմ ճշմարտութեան խօսքերի ստուգութիւնը , ՞որ քեզ ՞հարցնողներին ճշմարտութեան խօսքեր պատասխանես ։

22 ՞Մի կողոպտիր աղքատին որովհետեւ աղքատ է . եւ ՞անանկին մի կոխիր դատարանում .

23 ՝Որովհետեւ Տէրն է վարում նորանց դատը , եւ նա կ'կողոպտէ՝ նորանց հոգին կողոպտողներին ։

24 Մի բնկերանար բարկութեան տէր մարդի հետ , եւ բորբոքուող մարդի հետ մի գնար ։

25 Որ մի գուցէ սովորես նորա ճանապարհները , եւ որոգայթ ստանաս քո հոգիի համար ։

26 ՞Մի լինիր ձեռքը ՛բռնէ պէս տուողներից , որ պարտքի համար երաշխաւոր են լինում ։

ա Ասաց. բ. 7, լգ. 17, Ես. լ. 1, Ես. ա. 1, Ես. լ. 1, Ես. լ. 11, Գլ. ԺԹ. 21, Գլ. Ժգ. 31, Գլ. Ժգ. 16, ԺԹ. 13, Ես. Ես. 3, Ես. Ես. 3, Ա Սամ. գ. 33, Գլ. ԺԹ. 19, Ես. Ես. 18, Ես. Ես. 4, բ Տիմ. գ. 15, Ես. բ. 6, Ա Սամ. գ. 8, Ովս. Ժ. 13, Ես. Ես. 6, Գլ. Ժգ. 31, Ա Սամ. գ. 9, 10, Գլ. Ժգ. 13, Ա Սամ. Ես. 6, Գլ. Ժգ. 13,

Գլ. Ժգ. 13, Ես. բ. 16, Ե. 3, է. 5, Ես. 27, Ես. Ես. 16, Ե. 3, է. 5, Ես. 27, Ես. Ես. 16, Գլ. Ժգ. 31, ԺԹ. 18, Ես. 13, 14, ԺԹ. 15, 17, Գլ. բ. 6, Ա Սամ. գ. 3, 4, Տես Գնաց. գ. 15, Գլ. Ես. 13, Ես. Ես. 30, Ասաց. Ժգ. 5, լԹ. 1, 10, Ես. 5, Ես. 12, Գլ. Ես. 11, Ընթսմ. Ե. 36, Գլ. գ. 1, Ես. 15,

* ՆԷԲ՝ ուշարկոցներն
Ես. Ես. 6, Ես. լ. 16, Ես. 13, Ես. Ես. 1, Ես. Ես. 10, Ասաց. գ. 5, † ՆԷԲ՝ գառնը
Ա Սամ. Ես. 13, ԺԵ. 39, Ասաց. Ժգ. 5, լԹ. 1, 10, Ես. 5, Ես. 12, Գլ. Ես. 11, Ընթսմ. Ե. 36,

27 եթէ դուն չ'ունենաս վճարելու , ի՛նչու համար Անկողինդ տակիդից առնեն։
28 Մի՛ շարժիր տեղիդը վաղեմի սահմանանշանները , որ չինել են քո հայրերը ։
29 Տեսե՞լ ես մի մարդ որ չուտափոյթ է իր գործումը . նա թագաւորների առաջին է կանգնելու , աննշան մարդկանց առաջին չի կանգնիլ ։

ԳԼ. ԻԳ

Խոնարհութեան և բարեպաշտութեան կառոյցներ։

1 Երբոր մի իշխանի հետ հաց ուտելու նստես , լաւ ուշադրութիւն արա թէ ինչ կայ առաջիդ ,
2 եւ դանակ դիր կոկորդիդ վերայ , եթէ մեծ ախորժակի տէր ես ։
3 Նորա կերակուրներին մի ցանկանար , որովհետեւ նորանք խաբէութեան հաց են ։
4 Մի՛ աշխատիր հարստանալու . էքո այդ հասկացողութիւնից դադարիր ։
5 Մի՛թէ աչդ պիտի դնես այն բանին որ ոչինչ է . որ իրան համար անչուշտ թեւեր կ'չինէ , արծիւի պէս երկինքը կ'թռչի ։
6 Մի ուտիր չարաչք մարդի հացը , եւ նորա կերակուրներին մի ցանկանար։
7 Որովհետեւ նա ինչպէս որ իր սրտումը հաչիւներ անողն է՝ այնպէս է . Էքեզ կ'ասէ . կեր եւ խմիր , բայց սիրտը քեզ հետ չէ ։
8 Այն պատառը , որ կերել ես՝ կ'փրսխես , եւ դու կորցրել ես այն անոյշ խօսքերդ ։
9 Չիմարի ականջներին բան մի ասիր . որովհետեւ նա կ'անարգէ քո խօսքերի իմաստութիւնը ։
10 Մի՛ շարժիր տեղիդը վաղեմի սահմանանշանները , եւ որբի արտերի մէջը մի մանիր ։
11 Որովհետեւ նորանց վրէժխնդիրը զօրաւոր է . նա կ'վարէ նորանց դատը քեզ հետ ։
12 Սիրտդ տուր խրատի , եւ ականջներդ դիտութեան խօսքերի ։
13 Երեխայից մի խնայիր խրատը , որովհետեւ եթէ նորան գաւազանով ծեծես՝ չի մեռնիլ ։
14 Դու նորան գաւազանով կ'ծեծես , բայց Հոգին կ'ազատես դժոխքից ։
15 Որդեակ , եթէ սիրտդ իմաստուն լինի , իմ սիրտն էլ կ'ուրախանայ ,
16 եւ իմ երիկամունքները կ'ցնծան , քո շրթունքները ուղիղ բաներ խօսելիս ։
17 Սիրտդ չնախանձէ մեղաւորներին . այլ Տիրոջ վախի մէջ եղիր ամեն օր ։
18 Ծիրաւի մի վախճան կայ , եւ քո ապաւինելը պիտի չկորուի ։
19 Լսիր դու , որդեակ , եւ իմաստուն եղիր , եւ ուղղիր ճանապարհիդ մէջ քո սիրտը ։
20 Գինեմոլների մէջ մի լինիր , եւ ոչ էլ որկրամոլութիւնով միս ուտողների հետ ։
21 Որովհետեւ գինեմոլն ու որկրամոլը պիտի աղքատանան , եւ Քնաթութիւնը պատառատած հանդերձներ կ'հագցնէ ։
22 Լսիր քո ծնող հօրը , եւ մի անարգիր քո մօրը , երբոր պառաւ է ։
23 Ճշմարտութիւնը չտիր՝ եւ մի ծախիր . նո՛ւ իմաստութիւն , խրատ եւ հանճար ։
24 Արդարի հայրը անչուշտ պիտի ցնծայ , իմաստունի ծնողը նորանով պիտի ուրախանայ ։
25 Թող ուրախանայ հայրդ ու մայրդ , եւ ցնծայ քո ծնողը ։
26 Սիրտդ ինձ տուր , որդեակ , եւ թող աչքերիդ հաճելի լինին իմ ճանապարհները ։
27 Որովհետեւ պոռնիկը խոր փոս է , եւ օտար կինը նեղ ջրհոր ։
28 Նորա նա աւազակի պէս դարան է մանուկի եւ մարդկանց մէջ չատացնում է անհաւատարիմները ։

ա Տես Գլ. ք. 16։
Ղբ Օր. Ժթ. 14, իե. 17, Գլ. իդ. 10։
— Գլ. իբ. 20, — ա Տիմ. գ. 9, 10։
բ Գլ. գ. 5։ Հռովմ. ժբ. 16։ ե Սաղ. հիս. 4։
դբ Օր. ժե. 9։
ե Սաղ. ժբ. 2։
զ Գլ. ք. 5։ Մատ. է. 6։
է Բր Օր. ժթ. 14։ իե. 17։ Գլ. իբ. 28։
ը Ցեր լա. 21։ Հւն. Գլ. իբ. 23։
թ Գլ. ժգ. 21։ ժթ. 18։ իբ. 13։ իթ. 13, 17։
ժ Ա Կոր. է. 5։
ի Հմմտ. Գլ. իբ. 3։
լ Սաղ. լե. 1։ Հբ. 3։ Գլ. գ. 31։ իդ. 1։
խ Գլ. իբ. 14։
ծ Սաղ. լէ. 37։ Գլ. իդ. 14։ Ղուկ. ժգ. 25։
կ Գլ. գ. 23։
հ Նե. է. 22։ Մատ. իդ. 49։ Ղուկ. իա. 34։ Հռովմ. ժգ. 13։ Եփես. է. 18։
ձ Գլ. ժթ. 15։
ղ Գլ. ա. 8։ լ. 17։ Եփես. գ. 1, 2։
մ Գլ. գ. 3, 7։ Մատ. ժգ. 44։ ՃԳլ. ժ. 1։ ժե. 20։ Հմր. 15։
յ Գլ. իբ. 14։
ն Գլ. է. 12։ Ծագ. է. 20։

29 Ո՞ւմն է վայը, ո՞ւմն է վէրսը, ո՞ւմն են կռիւները, ո՞ւմն են սրտաուղղութիւնքը, ո՞ւմն են ի զուր ---> վէրքերը, ո՞ւմն են կարմրատած աչքերը։
30 Նորանցը, որ ուշանում են գինիի մօտ, Նորանցը, որ գնում են խառնած գինին քննելու։
31 Մի նայիր գինիին, որ կարմիր է տալիս, որ բաժակի մէջ աչքով է անում, որ ուղիղ ուղիղ ինքն իրան գնում է։
32 Նա վերջը օձի պէս կ'կծէ, եւ իժի պէս կ'ծակէ։
33 Աչքերդ օտար կնիկների կ'նայեն եւ սիրտդ ծուռումուռ բաներ կ'խօսէ,
34 Եւ ծովի միջումը քնողի նման կը լինես, եւ կայմի վերայ քնողի նման։
35 Կ'---ս. Վինձ ծեծել են, բայց չեմ զգացել, ինձ զարկել են, ՚բայց չեմ իմացել. Ե՞րբ եմ սթափուելու. Նորան գտնեմ պիտի որոնեմ։

Գլ. ԻԹ

Խրատներ մանուածդ հարբեցութեան եւ ընկերվարութեան համար։

1 Մի նախանձիր չար մարդկանցը, Եւ մի ցանկանար նորանց հետ լինելը։
2 Որովհետեւ նորանց սիրտը բռնութիւն է խորհում, եւ տանջանք են խօսում նորանց շրթունքները։
3 Տունը կ'շինուի իմաստութիւնով, եւ հանճարով կ'հաստատուի։
4 Գիտութիւնով կ'լցուին չուխմարանները եւ կ'տացուին ամէն պատուական տացուածք եւ վայելչութիւնք։
5 Իմաստուն մարդը զօրաւոր կ'լինի, եւ գիտուն մարդը իր ոյժը կ'աւելցնէ,
6 Որովհետեւ պատերազմից խոհեմութեամբ կ'անես, եւ յաջողակութիւնը խորհրդականների շատութիւնովը կը լինի։
7 Նախատ բարձր է յիմարի համար իմաստութիւնը, նա դռան մէջ չի բանալ իր բերանը։
8 Ով որ խմածում է ինասել, Նորան նենգամիտ մարդ կ'սանեն։
9 Յիմարութիւն մտածելը մեղք է, եւ ծաղրողը զզուելի է մարդկանց համար։
10 Եթէ նեղութեան օրը թուլացար, ոյժդ նեղ կ'լինի։
11 Ազատիր մահուան տարուողներին, եւ դէպի սպանուելու դողդոջացողներին ---> մի խնայիր։
12 Եթէ ասես Թէ Մենք չ'գիտենք. ահա Խրիտերը կշռողը գիտէ, եւ հոգիդ պահողը իմանում է, նա որ մարդիս Հատուցանում է իր գործին համեմատ։
13 Մեղր կեր, որդեակս, որ լաւ է, եւ մեղրախորիսխ, որ քաղցր է քո քիմքի համար.
14 Այդպէս է իմաստութեան գիտութիւնը քո հոգիի համար, եթէ նորան գտել ես, եւ Ետի վախճան կայ, որ քո յոյսը չի կտրուիլ։
15 Դարանակալ մի լինիր, ով անբզդամ, արդարի բնակարանին. մի աւերիր նորա հանգստութեան տեղը։
16 Որովհետեւ եօթն անգամ վայր կ'ընկնէ արդարը եւ կ'կանգնէ, Բայց անզգաւիները չարիքի մէջ կ'կործանուին։
17 Թշնամիդ վայր ընկնելիս մի ուրախանար, եւ նա կործանուելիս սիրտդ չ'ցնծայ։
18 Մի գուցէ Տէրը տեսնէ, եւ նորա աչքին անհաճոյ երեւայ. եւ իր բարկութիւնը նա դարձնէ նորանից։
19 Մի վատուիր չարերի պատճառովը. մի նախանձիր անզգաւիներին։
20 Որովհետեւ վերջ չ'ունի չարը, Լամբարիշտների ճրագը պիտի հանգչի։
21 Որդեակս, վախիր Տէրից եւ թագաւորից. եւ յեղափոխականների

ա Նա. 4. 11, 12, 22.
— Նի. իբ. 12.
ե Գլ. ի. 1. Եփես. 4. 18.
գ Սաղ. 58. 8. Գլ. ք. 2.
է Երէմ. 4. 3. Տես Գլ. իխ. 23.
— Եփես. գ. 19.
— Տես բ Օր. իբ. 19։ Նա. Ժգ. 12.
— Սաղ. լե. 1. 4. Հգ. 3. Գլ. գ. 31։ իգ. 17. Հմ. 19.
ը Ռաթա. ա. 15.
թ Սաղ. ժ. 7.
ժ Գլ. ի. 22. Ժող. ք. 16.
ի Գլ. ա. 11. Ժե. 22. բ. 18. Գ.-կ. Ժգ. 31.
ւ Սաղ. ժ. 5. Գլ. Ժգ. 6.
խ Հռովմ. ա. 30.
ծ Սաղ. ձբ. 1. Նա. Ժբ. 6, 7. — Ռովմ. գ. 16.
կ Գլ. ի. 5.

հ Ծն. իգ. 11. Սաղ. կբ. 12. Երեմ. լբ. 19. Հռովմ. բ. 6. Ծայ. բ. 23. իբ. 12.
ղ Ելից. ե. 1.
ճ Սաղ. ԺՔ. 10. ՀԺՔ. 103.
ի Գլ. իգ. 18.
յ Սաղ. ժ. 9, 10.
ն Ծր ե. 19. Սաղ. լդ. 19. լե. 24. Մարկ. է. 8.
շ Հռովմ. ա. 2. Ծայ. Ժբ. 21.
ո Ելից. ե. 1. Ես. 58. 6. Ծայ. Ժբ. 21.
չ Ելից. լ. 29. Սաղ. լե. 15, 19. Գլ. Ժէ. 5. Ագդ. 13.
պ Սաղ. լե. 1. Հգ. 3. Գլ. իգ. 17. Հմ. 1.
ջ Սաղ. Ժա. 6.
ռ Ելից. Ժբ. 5, 6. ի. 17. Գլ. Ժգ. 9. ի. 20.
ս Հռովմ. Ժգ. 7. — Գնա. բ. 17.

հետ մի բնակարանաբ ։
22 Որովհետեւ Նորանց կործանումը յանկարծ վիր կ՚կենայ . եւ այն երկուսի էլ պատուհասը ո՛վ գիտէ ։
23 Սորանք էլ են իմաստուններին՝ Դատաստանում աչառութիւն անելը լաւ չէ ։
24 Ով որ անզգամին ասէ՝ Արդար ես, ազգերը Նորան կ՚անիծեն . ժողովուրդները Նորան կ՚անարգեն ։
25 Բայց յանդիմանողներին բարիք կը լինի , եւ Նորանց վերայ բարի օրհնութիւն կ՚գայ ։
26 Շրթունքներ է համբուրում Նա , որ յարմար պատասխան է տալիս ։
27 Պատրաստիր գրսի գործդ , եւ բանդ կարգադրիր դաշտումը , յետոյ էլ շինիր տունդ ։
28 Վկա ընկերի դէմ զուր վկայութիւն մի տար , եւ մի խաբիր քո շրթունքներովը ։
29 Մի ասիր . Ինչպէս որ ինձ արաւ, ես էլ իրան այնպէս եմ անելու , այն մարդին հատուցանելու եմ Նորա գործքին համեմատ ։
30 Ծոյլ մարդի արտի մօտովն անց կացայ , եւ պակասամիտ մարդի այգիի մօտովը .
31 Եւ ահա Նրտորը փուշեր էին զուրս նկել , Նորանց երեսը ծածկել էին եղինձներ , եւ Նորա քարի պատը փուլ էր եկած ։
32 Եւ երբոր տեսայ՝ դրի մտքիս մէջ , մտիկ արի եւ խրատ վեր առայ ։
33 Մի քիչ քուն , մի քիչ Ննջել , մի քիչ էլ ձեռք ձեռքի տալ պառկել .
34 Այն ժամանակ քո աղքատութիւնը կ՚գայ Էքէս-ձանապարհորդ , եւ քո կաթսութիւնը՝ սպառազինեալ մարդի պէս ։

ԳԼ. ԻԸ

Ձշմարիտ պատիւ խաղաղութեան վերայ է։

1 Սորանք էլ են Սողոմոնի առակները , որ Ծուղայի Եզեկիա Թագաւորի մարդիկը օրինակեցին ։
2 Աստուծոյ փառքն է բանը ծածկելը . բայց Թագաւորների փառքն է բանը քննելը ։
3 Երկինքը բարձրութիւնով , եւ երկիրը խորութիւնով, եւ Թագաւորների սիրտը չի քննուիլ ։
4 Հանիր կղկղանքը արծաթից , եւ ոսկերչի համար անօթ դուրս կ՚գայ ։
5 Դուրս արա Թագաւորի առաջից ամբարշտին , եւ Նորա աթոռը կ՚հաստատուի արդարութեամբ ։
6 Մի պարծենար Թագաւորի առաջին , եւ մեծամեծների տեղը մի կանգնիր ։
7 Որովհետեւ լաւ է որ քեզ ասեն . վեր բարձրացիր այստեղ , քան Թէ քեզ խոնարհեցնեն այն իշխանի առաջին , որին տեսնում են քո աչքերը ։
8 Շուտով կռուի մի գնար , մի գուցէ վերջը Թէ վերջումը ինչ պիտի անես , երբոր ընկերդ քեզ ամաչեցնէ ։
9 Դատ վարիր ընկերիդ հետ , բայց գաղտնիքը ուրիշին մի յայտներ ։
10 Որ մի գուցէ լսողը քեզ անարգէ , եւ վատ անունդ միւս անգամ չ՚գնայ ։
11 Ամէկ յարմար ժամանակին խօսուած խօսքը ոսկի խնձորներ են արծաթի զարդերի մէջ ։
12 Ոսկի օղ եւ գոհարեղէն մանեակ է իմաստունի խրատը՝ լսող ականջի համար ։
13 Ինչպէս է ձիւնի պաղութիւնը հունձքի ժամանակին , Նոյնն է հաւատարիմ դեսպանն իրան ուղարկողի համար . Նա զուարթացնում է իր տիրոջ հոգին ։
14 Ամպեր եւ քամի՝ բայց առանց անձրեւի՝ այն մարդն է Էոր պարծենում է զարտակ պարգեւներով ։
15 Երկայնամտութեամբ կ՚համոզուի իշխանը , եւ կակուղ լեզուն ոսկոր կը կոտրէ ։
16 Եթէ մեղր գտնես՝ կեր պէտքիդ չափ . մի գուցէ Նորանից կշտանաս եւ փսխես Նորան ։

Ա Նա. ԺԲ. 15։ բ Օբ. ա. 17։ Ժգ. 19։ Գլ. Ժբ. 5, իբ. 21։ Ճառկ. ե. 24։
Ը Գլ. Ժե. 15։ Ես. Ե. 23։
ժ Թագ. Ե. 17, 18։ Դ.ումկ. Ժգ. 28։
Ի Նեհե. գ. 15։
ԺԴ. Ի. 22։ Մատ. Ե. 39, 44։
Հռովմ. Ժբ. 17, 19։
Ի Նեհ. գ. 18։
—Գլ. գ. 9 Ե.Ի.
—գ Թագ. գ. 33։
Բբ Օբ. ԺԲ. 29։ Հռովմ. Ժա. 33։

Ե Ծար ԺԲ. 10։
Ըբ Տիմ. բ. 21։
Ի Տես Գլ. ե. 8։
Ի Գլ. Ժգ. 12։ ԺԲ. 14։
Ի Դ.ումկ. Ժգ. 8—10։
Ի Գլ. Ժե. 14։ Մատ. Ե. 23։
Ըմատ. Ե. 23։ Ժբ. 18։
Ի Գլ. Ժե. 23։ Ես. Ե. 4։
Ի Գլ. Ժգ. 17։
Ի Ծատ. 12։
Ի Գլ. Բ. 6։
Ի Նեհ. բբ. 4 Ե.Ի. — Թագ.-Ի.Ե. 21 Ե.Ի. Գլ. Ժե. 1, Ժբ. 14։
Ի Հբ. 27։

17 Որքդ սակաւ յաճախէ ընկերիդ տունը, մի գուցէ քեզանից կշտանայ եւ զզուէ քեզանից։
18 Հաւ եւ սուր եւ սրած նետ է այն մարդը, որ սուտ վկայութիւն է տալիս իր ընկերի դէմ։
19 Կոտրած ատամ եւ դիւրազոր ոտք է նեղ օրը անհաւատարիմ մարդի վերայ յուսալը։
20 Ցաւուրս օրին զգեստը հանել, կամ բորակի վերայ քացախ ածել է երգեր երգելը տրտում մարդի առաջին։
21 Ընթէ թշնամիդ սոված է՝ հաց տուր նորան, եւ եթէ ծարաւ է՝ ջուր խըմեցրու նորան.
22 Որովհետեւ այդպէս ածելով նորա գըլխի վերայ կրակի կայծեր կ'դիզես. եւ Տէրը քեզ կ'հատուցանէ։
23 Հիւսիսային քամին անձրեւ է բերում, եւ խոժոռ դէմքը՝ գաղտախօս լեզու։
24 Լաւ է բնակուել մի կուսրի անկիւնում, քան թէ կուսաստէր կնոջ հետ մեծ տան մէջ։
25 Պաղ ջուր է ծարաւած սրտի համար բարի լուրը հեռու երկրից։
26 Պղտորած ակնի եւ քանդուած աղբիւրի նման է ամբարշտի առաջին ընկճուող արդարը։
27 Ընտ մեղր ուտելը լաւ չէ, նոյնպէս որոնելը պատիւ չէ։
28 Անքանդուած անպարիսպ քաղաք է այն մարդը, որ չէ զսպում իր ոգին։

ԳԼ. ԻԶ

Ցիմար, ծոյլ և վատ մարդիկ պիտի չեն պատիւ։

1 Ինչպէս ձիւնը ամառը, եւ անձրեւը հունձին՝ այնպէս էլ յիմարին պատիւ չի վայելիլ։
2 Ինչպէս որ ճնճղուկը թռչում եւ ծիծեռնակը թռչում է, այնպէս էլ իզուր անէծքը չի կատարուիլ։
3 Մտրակը ձիու համար, եւ սանձը՝ էշի, եւ գաւազանը յիմարների մէջքի համար է։
4 Մի պատասխանիր յիմարին նորա յիմարութեան համեմատ, մի գուցէ դու էլ նորան նմանես։
5 Պատասխանիր յիմարին նորա յիմարութեան համեմատ, մի գուցէ իր աչքին իմաստուն երեւայ։
6 Իր ոտները կարող եւ վնաս կրող է ով որ յիմարի ձեռքով խօսք ապսպրէ։
7 Լալիքը ոչ սասանում են կաղի ոտները, այնպէս էլ առակը յիմարների բերանումը։
8 Ինչպէս որ քարն են ծրարում եւ պարսատիկի մէջ չըտկում, այնպէս է եւ յիմարին պատիւ տուողը։
9 Արբածի ձեռքը մտաւ փուշը, եւ առակը՝ յիմարների բերանը։
10 Մեծ է ամէն բան ստեղծողը, վարձք է տալիս յիմարին էլ, վարձք է տալիս յանցաւորներին էլ։
11 Ինչպէս որ շունը ետ է դառնում դէպի իր փսխածը, նոյնպէս է իր յիմարութիւնը կրկնող յիմարը։
12 Տեսե՞լ ես մէկ ինքն իր աչքին իմաստուն երեւացող. յիմարիցն աւելի յոյս կայ քան թէ նորանից։
13 Ծոյլն ասում է. Ճանապարհին առիւծ կայ, հրապարակների մէջ՝ առիւծ։
14 Դուռը չուռ է տալիս իր ծղնիների վերայ, ծոյլն էլ՝ իր անկողնի վերայ։
15 Ծոյլը իր ձեռքը կ'կոխէ ամանի մէջը, եւ նորա համար դժուար է նորան ետ տանել իր բերանը։
16 Ծոյլը իմաստուն է երեւում իր աչքին եօթը խելօք պատասխան տուողից աւելի։
17 Շունը ականջներիցը բռնում է այն անցաւորը, որ զրգռում է իրանը չեղած գործի համար։
18 Ինչպէս մի դիւ որ կրակի կայծեր, նետեր եւ մահ է ցանում,
19 Այնպէս է այն մարդը որ իր ընկերին խաբում է, եւ ասում. Ահա կատակ եմ անում։
20 Փայտ չլինելիս կրակը կ'հանգչի. եւ խօսուլ չլինելիս կռիւը կ'դադարէ։

Հմպ. ծէ. 4. ես. 3, 4; Պլ. մբ. 18։
Ցհոն. գ. 18; Հռովմ. մբ. 15։
Ընդ. իգ. 4, 5; Մաս. ե. 44; Հռովմ. մբ. 20։
Բ Թագ. մգ. 12։
Մաղ. ե. 3։
Ընդ. իբ. 13, իա. 9, 19։
Էսթր. 10։
Ընդ. իե. 2։
Ընդ. մգ. 31։

— Թագ. մբ. 17։
Քաղ. իգ. 8։ Բ Օր. իգ. 5։
Մաղ. լբ. 9։ Պլ. ծ. 13։
Մաս. մգ. 1—4։ իա. 24—27։
Ես Պետ. բ. 22։
Ընդ. ը. 15։
Ընդ. իբ. 20։ Դան. մբ. 11։ Հռովմ. մբ. 16։ Յայտ. գ. 17։
Ընդ. իբ. 13։
Ընդ. իթ. 24։
Ա Եփես. ե. 4։
Ընդ. իբ. 19։

21 Ինչպէս ածուխը կայծերին, եւ փայտը կրակին, նոյնպէս է կռուարար մարդը վէճ վառելու։
22 Խիստ մարդի խօսքերը քաղցր պատառների պէս են. նորանք էլ են իջնում փորի ներսերը։
23 Կդկղանքի արծաթով պատած հողի ամանի պէս են սիրաորբոք չրթունքը ու չար սիրտը միասին։
24 Ատելոդը կեղծում է իր չրթունքներով, եւ սրտումը նենգութիւն է դնում.
25 երբոր նա անուշացնէ ձայնը նորան չհաւատաս. որովհետեւ եօթը գարշելի բան կայ նորա սրտումը։
26 Թէկուզ՝ ատելութիւնը ծածկուի նենգութեամբ, նորա չարութիւնը կ'յայտնուի ժողովքի մէջ։
27 Ով որ փոս փորէ՝ նորա մէջը կ'ընկնի. եւ ով որ քար գլորէ՝ նա նորա վերայ կ'դառնայ։
28 Ստախօս լեզուն ատում է իր ճնշածներին, եւ չողոքորթող բերանը կորուստ է պատճառում։

ԳԼ. ԻԷ

Զգուշացնում է անպարտութիւնից եւ ինքնահաւանութիւնից։

1 Մի պարծենար վաղուայ օրովը. որովհետեւ չգիտես թէ օրը ինչ կ'ծնի։
2 Թող քեզ ուրիշը գովէ, եւ ոչ թէ քո բերանը, օտարը՝ եւ ոչ թէ քո չրթունքները։
3 Ծանր է քարը եւ բեռ-ն աւազը, բայց յիմարի բարկութիւնը երկուսիցն էլ ծանր է։
4 Բարկութիւնը անգութ է եւ ցասումը հեղհեղասաստ. բայց ո՞վ կարող է կանգնել նախանձի առաջին։
5 Վէաս է յայտնի յանդիմանութիւնը, քան թէ ծածուկ սէրը։
6 Հաւնկատ են բարեկամի գ---ծ վէրքերը. բայց առատ են առողի համբոյրները։
7 Կուշտ անձը կոխ է տալիս մեղրախորիսխը, բայց դառած անձի համար ամէն լեղի բանը քաղցր է։
8 Ինչպէս որ իր բոյնից թափառական եղած թռչունն է, այնպէս է իր տեղիցը թափառական եղող մարդը։
9 Իւղն ու խունկը ուրախացնում են սիրտը, նաեւ ընկերի քաղցր խօսքը մտերիմ խրատով։
10 Քո բարեկամին եւ հօրդ բարեկամին մի ձգիր, եւ եղբօրդ տունը մի դնար քո նեղութեան օրը. էլաւ է մօտիկ հարեւանը քան թէ հեռու եղբայրը։
11 Իմաստուն եղիր եւ սիրտս ուրախացրու, զի ես կարողանամ պատասխան տալ ինձ անարգողին։
12 Խելօրագէտը տեսնում է չարիքը եւ իրան պահում, բայց պարզամիտները անց են կենում՝ վնասվում։
13 Առ նորա հանդերձը որ երաշխաւոր է դառել օտարին, եւ գրաւ պահիր նորան օտարի փոխարէն։
14 Ով որ առաւօտանց կանուխ իր դրացիին բարձր ձայնով օրհնէ, սա նորա համար անէծք կ'համարուի։
15 Վնդաղար ծլծլոցը, անձրեւոտ օրը եւ կռուասէր կինը, իրար նման են։
16 Ով որ նորան ծածկէ՝ քամի է ծածկում, եւ նորա ձէ ձեռքի իւղը ձայն կ'տայ։
17 Երկաթը երկաթով է սրւում, եւ մարդս սրում է իր ընկերի երեսը։
18 Թզենին պահողը կ'ուտէ նորա պտուղը, եւ իր տիրոջ պահպանողը կ'պատուի։
19 Ինչպէս ջրումը երեսն է երեսի դէմ. այնպէս է սրտի մէջ մարդս մարդի դէմ։
20 Դժոխքը եւ կորուստը չեն կշտանալ, նոյնպէս չեն կշտանալ եւ մարդու աչքերը։
21 Հալոցը արծաթին է ֆ---ն, եւ փուրան ոսկին, նոյնպէս էլ մարդս՝ իրան գովասանող բերանը ի-ջ ֆ---ն։

ԷՂ. ԺԵ. 18, ԽԲ. 22։
ԲՂ. ԺԲ. 8։
Ա ՊԱՏ. ԻԸ. 3։ ԵՐԵՄ. Բ. 8։
Ա ՊԱՏ. Ը. 15, 16։ Բ. 13։ Ժ. 3։ ՅԵ. 6։ ՊՂ. ԻԸ. 10։ ՅՈՎ. Ժ. 8։

—ՂՈՒԿ. ԺԸ. 19, 20։ Ց—Կ. Գ. 13 ԱՃԵ։
ԲՂ. ԻԵ. 27։
Է — ՑՈՎՀ. Գ. 13։
ՐՂ. ԻԸ. 23։ ԳԱՂ. Բ. 14։
Ի Ա—Գ. ՀԽԱ. 3։
ՂՈՐ Ը. 7։

ԲՂ. ԺԵ. 17։ ԺԸ. 24։ ՏԻՄ ՊՂ. ԺԲ. 7։
ԲՂ. Ժ. 1։ ԻԳ. 15, 24։
ԷՍԹ. ՀԽԱ. 5։
ՀՈՎ. ԻԲ. 3։
Ի ՏԻՄ ԵՒ. ԻԸ. 28։ ՊՂ. Ի. 16։

ԷՂ. ԺԲ. 13։
Ե— ԿՈՐ. Բ. 7, 13։
ԲՂ. Լ. 16։ ՒԱՒ. Բ. 5։
Ի ՅՈՎ. ա. 8, Ը. 7։
ՀՂ. ԺԵ. 3։

22 Նեթէ յիմարին թակովը ծեծես կորկոտի հետ սանդի մէջ, նորա յիմարութիւնը նորանից չի հեռանալ։
23 Լաւ հոգ տար քո ոչխարներին, ուշ դարձրու քո հօտերին։
24 Որովհետեւ հարստութիւնը մշտնջենաւոր չէ. եւ թագը սեւեռուն է դարէ դարի։
25 Դիանաչը կ'բուսնի եւ խոտը կ'երեւայ, եւ կ'ժողովուին սարերի խոտերը.
26 Գառները հագուստիդ համար են, եւ դաշտի դիները նոխազները։
27 Եւ բաւական այծի կաթ կ'լինի քեզ կերակրելու եւ տունդ կերակրելու համար, նոյնպէս եւ ապրուստ քո աղախինների համար։

ԳԼ· ԻՐ

Բարեգործութեան և արդարամտութեան օրհնութիւնը. ամբարտաւանութեան անէծքը։

1 Ամբարիշտը փախչում է առանց մէկի հալածելու, բայց արդարները առիւծի պէս ապահով են։
2 Երկրի յանցանքի պատճառով շատ կ'լինեն նորա իշխանները. բայց իմաստուն եւ բանիբուն մարդի միջոցով նա երկար կ'դիմանայ։
3 Իմ մարդ որ չբաւար է եւ նեղում է աղքատներին նա հեղեղակոծ անձրեւ է, որ հաց չ'ուներ։
4 Օրէնքը ձգողները կ'գովեն ամբարիշտներին, բայց օրէնքը պահողները կ'զայրանան նորանց։
5 Չար մարդիկն իրաւունքը չեն հասկանալ, բայց Տիրոջը խնդրողները բոլոր բաները կ'հասկանան։
6 Լաւ է Իր ուղղութեան մէջ գնացող աղքատը քան թէ ծուռ ճանապարհների տէր մարդը թէեւ հարուստ լինի։
7 Օրէնքը պահողը խմաստուն որդի է, բայց շռայլների բարեկամը կ'ամաչեցնէ իր հօրը։
8 Իր տոկոսիքով ու վաշխով չատացնողը, աղքատներին ողորմողի համար է ժողովում նորան։
9 Ով որ մեր իր ականջը օրէնք լսելուց, նորա աղօթքն անդամ դարձնելի է։
10 Ով որ մոլորեցնէ ուղիղներին չար ճանապարհում, ինքը ձորը կ'ընկնի. Երայց արդարները բարիք պիտի ժառանգեն։
11 Հարուստ մարդը իմաստուն է եւ բեւեռում իր աչքին, բայց դիտուն աղքատը նորան կ'քննէ։
12 Արդարները ուրախանալիս փառքը մեծ կ'լինի. բայց անզգամները բարձրանալիս մարդ կ'թագչուի։
13 Իր յանցանքը ծածկողը չի յաջողուիլ, բայց խոստովանող ու թողողը ողորմութիւն կ'գտնէ։
14 Երանի՛ այն մարդին որ միշտ երկիւղ ունի. Երայց իր սիրտը խստացնողը չարիքի մէջ կ'ընկնի։
15 Մռնչող առիւծ եւ սոված արջ է աղքատ ժողովրդի վերայ իշխող ամբարիշտը։
16 Խոհեմութիւնը պակաս իշխանի գրկանքը չատ կ'լինի. է՛ն ազահութիւնն առողը օրերը կ'երկարացընէ։
17 Արդարասպանութեան համար տանջուող մարդը մինչեւ գուբը կ'փախչի. թող նորան չ'բռնեն։
18 Կատարելութեամբ վարուողը կը փրկուի, Երայց ծուռ ճանապարհներով գնացողը մէկուբը վայր կ'ընկնի։
19 Ով որ իր երկիրը գործէ հացով կ'կշտանայ, եւ դատարկ մարդկանց հետեւողը կ'կշտանայ աղքատութիւնով։
20 Հաւատարիմ մարդի օրհնութիւնները չատ են, Երայց հարստանալու չատացողը անպատիժ չի մնայ։
21 Երեսպաշտութիւնը լաւ չէ, բայց մի դատաւոր հացի համար յանցանք է գործում մարդ։

Յ Ես. ա. 5։ Երեմ. է. 3.
Ա Սաղ. ցգ. 14։
Ա Կե. իդ. 17, 38։ Սաղ. ծգ. 5։
Բ Մատ. մբ. 28։
Գ Սաղ. ժ. 3. իբ. 19։ Հաւմ. ա. 32։
Դ Ես. իգ. 19, 21։ Մատ. գ. 7։ Ժգ. 4։ Եփես. է. 11։
Ե Սաղ. գբ. 6։
Զ Ածխ. է. 17։ = Կոր. բ. 15, = Ածխ. բ. 20, 27։
Է Պղ. իթ. 1։ Հմբ. 18։
Ը Պղ. իթ. 3։
Թ Ես. իէ. 16, 17։ Պղ. Ժգ. 22։ Ծագ. բ. 26։
Ժ Ջաղ. է. 11։
Ժա Սաղ. կդ. 18։ իթ. 7։ Պղ. Ժէ. 8։
Ժբ Սաղ. գբ. 6։
Ժգ Պղ. իգ. 27։
Ժդ Մատ. գ. 33։
Ժե Ելմ. իթ. 10։ իթ. 3։ Տես Ծագ. է. 6։
Ժզ Սաղ. լբ. 3, 5։ = Ածխ. ա. 8—10։
Ժէ Սաղ. Ժգ. 8։ Պղ. իգ. 17։
Ժը Հաւմ. բ. 5։ Ժա. 20։
Ի Կե. ա. 8։
Իա Կե. ա. 14, 16, 22։ Մատ. բ. 16։
Իբ Եզեկ. բ. 6։ Եր. իա. 14։
Իգ Պղ. Ժ. 9, 25։
Իդ Հմբ. 6։
Իե Պղ. իբ. 11։
Իզ Պղ. Ժգ. 11։ բ. 21։ իգ. 4։ Հմբ. 22։ = Տիմ. գ. 9։
Իէ Պղ. Ժբ. 5։ իգ. 23։
Իը Եզեկ. Ժգ. 19։

22 Հաստատանալու է չտապում չարաչար մարդը, բայց չ'դիտէ թէ կարօտութիւն պիտի գայ իր վերայ։
23 Մարդ յանդիմանողը վերջը չնորհք կ'գտնէ աւելի քան թէ լեզուովը չողջոյրթողը։
24 Ով որ իր հօրն ու մօրը կողոպտէ ասելով թէ Մեղք չէ, նա ապականիչ մարդի ընկերն է։
25 Հպարտ սիրտ ունեցողը կռիւ կը գրգռէ, բայց Տիրոջն ապաւինողը կ'պարարտանայ։
26 Իր սրտին ապաւինողը յիմար է, բայց իմաստութեան մէջ վարուողը կ'պրծնի։
27 Ով որ աղքատին տայ՝ կարօտ չի լինիլ. բայց ով որ աչքերը թաղցնէ՝ չատ անէծքներ կան նորա համար։
28 Ամբարիշտները բարձրանալիս մարդ կ'թագչուի, եւ երբոր նորանք փչանան, արդարները կ'չատանան։

ԳԼ. ԻԹ

Իմաստութիւնը բերում է օրհնութիւն. յիմարութիւնը և մեղքը՝ նզովս։

1 Յանդիմանութիւններ ատացող մարդը՝ եթէ իր պարանոցը խատացնէ, յանկարծ կ'ջարդուի եւ բժշկութիւն չի գտնիլ։
2 Արդարները չատանալիս ժողովուրդը կ'ուրախանայ, բայց երբոր ամբարիշտը իշխէ, ժողովուրդը կ'հնձէ։
3 Իմաստութիւն սիրող մարդը կ'ուրախացնէ իր հօրը, Իբայց պոռնիկներուն ընկեր եղողը ատացուածքը կ'փչացնէ։
4 Թագաւորը արդարութեամբ կ'հաստատէ երկիրը, բայց կաշառակեր մարդը նորան կ'քանդէ։
5 Իր ընկերին չողջոյրթող մարդը որոգայթ է լարում նորա քայլերուն համար։
6 Չար մարդի յանցանքովը որոգայթ կայ, բայց արդարը ցնծում է եւ ուրախանում։
7 Արդարը գիտէ աղքատներուն դատը, բայց անզգամ մարդը գիտութիւն չունի։
8 Ծաղր անող մարդիկը քաղաքս տակն ու վերայ կ'անեն, բայց իմաստունները Բարկութիւնը կ'հանգստացընեն։
9 Իմաստուն մարդը յիմարի հետ վիճելիս, Թէ բարկանայ թէ ծիծաղի՝ հանգիստ չի լինիլ։
10 Արիւնահեղ մարդիկը կ'ատեն կատարեալին, բայց ուղիղները նորան կ'օրհնեն։
11 Յիմարն իր սրտինը բոլորը դուրս կ'տայ, բայց իմաստունը նորան ետ կ'պահում։
12 Մէկ իշխան որ սուտ խօսքերուն անկնդ է դնում, նորա բոլոր պաշտօնեները չար կ'լինեն։
13 Աղքատը եւ բռնաւորը հանդիպում են իրար. բայց Երկուսին էլ աչքի լոյսը տուողը Տէրն է։
14 Արքն թագաւորը որ հաղրատներին դատում է արդարութեամբ, նորա աթոռը յաւիտեան կ'մնայ։
15 Գաւազանը եւ յանդիմանութիւնը իմաստութիւն կ'տայ, բայց Ծաց ընկած տղան անարգանք կ'բերէ իր մօր համար։
16 Անզգամները չատանալիս յանցանքը կ'չատանայ, Երբայց արդարները կ'տեսնեն նորանց վայր ընկնելը։
17 Խրատիր որդիդ, եւ նա էլ քեզ կ'հանգստացնէ. եւ սփոփանք կ'պատճառէ քո հոգիին։
18 Առանց մարգարէութեան ժողովուրդը կ'վայրենանայ. բայց Ով որ օրէնքը պահէ՝ երանի նորան։
19 Խօսքերով չի խրատուիլ այն ծառան, որ հասկանում է բայց չէ պատասխանում։

է Հր. 20.
— Դ. ի. 5, 6.
— Դ. Ժբ. 9.
Հ. Ժգ. 10.
— Տիտ. գ. 6.
ըբ. Որ. ժե. 7 Եզեկ. Ժբ. 17. իբ. 9.
ջ Հր. 13. Դ. իթ. 2.
— Որ իդ. 4.

— — Թագ. բ. 25. բ Մն. իդ. 10. Դ. — 21—27.
ք Նեհ. բ. 18. Դ. Ժ— 10. իբ. 12, 28.
և Նեհ. գ. 15.
ֆ Դ. ժ. 1. ժե. 20. իե. 11.
Դ. ե. 9, 10. գ. 26. իբ. 7. Ղոհ. ժե. 13, 30.
Ընթ իթ. 16. լ— 17. Պաղ. ե.

Դ. ժ— 11.
ց Եզեկ. իբ. 30.
ՂՊաա. Ժ— 17.
ի Նե. գ. 5, 8. — Ծածկ. գ. 13.
Դաա. Ժգ. 17. Դ. Ժբ. 16. Ժգ. 33.
Դ. իբ. 2.
Ի Պաա. ե. 43.
Դ. բ. 28. իե. 5.

Պաղ. հբ. 2, 4, 13, 14. Հ Հր. 17.
յ Դ. ժ. 1. ժե. 21, 25.
Պաղ. կ. 36. Ժբ. 10. գա. 8. գբ. 11.
Դ. Ժգ. 24. ԺԲ. 18. իբ. 15. իգ. 13, 14. Հր. 18.
— Թագ. գ. 1. Ասղ. ը. 11, 12.
Ծածկ. Ժգ. 17. Ծակ. ա. 25.

20 Իր խօսքերի մէջ չառարկող մարդ տեսա՛ր. Յիմարիցն աւելի յոյս կայ քան թէ նորանից։
21 Ով որ իր ծառային մանկութիւնից փաթուկ պահէ, այն ետքն յետոյ որդի կ'դառնայ։
22 Դիարկացող մարդը կռիւ կ'հնարէ, եւ ցասկոտ մարդը չատ յանցանք կ'ունենայ։
23 Մարդիս ամբարտաւանութիւնը նորան կ'կործանէ, բայց հեզահոգին փառք կ'առանայ։
24 Գողի հետ վարուողը իր անձն է ատում. Նա երդումը անելուց յետոյ էլ բան չի յայտնիլ։
25 Մարդի վախը որոգայթի մէջ կ'ընդցէ, բայց Տիրոջն ապաւինողը կ'ապաստանուի։
26 Դէմառերը կ'որոնեն իշխանի երեսը, բայց մարդիս իրաւունքը Տէրից է։
27 Անօրէն մարդը զզուելի է արդարներին, բայց ամբարշտի համար զզուելի է ուղիղ վարուողը։

ԳԼ. Լ.

Ագուրի խոսովանանքը, խնդիրքը և խոսքերը։

1 Յակէեան Ագուրի խօսքերը. այսինքն այն մարգարէական պատգամը, որ նա ասեց Իթիէլին, Իթիէլին եւ Ուքալին։
2 Ցիրաւի ես ամէն մարդից աւելի բանդրամիա եմ, եւ մարդկային խոհեմութիւն չունիմ.
3 Եւ իմաստութիւն չեմ սովորել, եւ Ամենասրբի գիտութիւնը չգիտեմ։
4 Ո՞վ վեր կաւ երկինքը եւ իջաւ, ո՞վ ժողովեց հքամին իր բուռերի մէջ. ո՞վ ծրարեց ջուրը հանդերձումը, ո՞վ հաստատեց երկրիս բոլոր ծայրերը. ինչ է նորա անունը, եւ ինչ է նորա որդիի անունը. արդեօք գիտես։
5 Աստուծոյ ամէն խօսքերը մաքրուած են. Նա ասպար է իրան ապաւինողների համար։
6 Դ'աւելացնես նորա խօսքերի վերայ, որ մի դուգ քեզ յանդիմանէ, եւ դու ստախօս երեւաս։
7 Քեզանից երկու բան եմ խնդրում, ինձանից մի արգիլիր ես դու չմեռած.
8 Ունայն եւ սուտ խօսքը հեռացրու ինձանից, աղքատութիւն կամ հարստութիւն ինձ մի տար, ինձ համար հորոյուած հացովը կերակրիր ինձ։
9 Դ'լինի որ կշտանամ եւ ուրանամ, եւ ասեմ՝ Ո՞վ է Տէրը. եւ չլինի որ չքաւորանամ եւ գողանամ, եւ դուր յիշեմ իմ Աստուծոյ անունը։
10 Մի ծառայից իր Տիրոջ մատ մի՛ բամբասիր, որ քեզ չանիծէ եւ դու յանցաւոր դանուիս։
11 Ազգ կայ որ անիծում է իր հօրը, եւ իր մօրը չէ օրհնում։
12 Ազգ կայ որ իր աչքին մաքուր է երեւում, բայց իր աղբիցը չէ մաքրուած։
13 Ազգ կայ որ աչքերը չատ բարձր են, եւ նորա արտեւանունքները վեր վեր են դնում։
14 Ազգ կայ, որի առաջները սուրեր են, որի ժանիքները դանակներ են, որ խաղբատներին ուտէ երկրիս վերայից, եւ անանկներին՝ մարդկանց միջից։
15 Տզրուկը երկու աղջիկ ունի, տուր տուր. Նմանապէս եւ երեք են որ չեն կշտանում, եւ չորս են որ չեն ասիլ Հերիք է.
16 Դերեզմանը եւ ամուլ արգանդը, երկիրը որ ջրով չի կշտանալ, եւ կրակը որ չի ասիլ Հերիք։
17 Աչն աչքը որ իր հօրը կ'ծաղրէ եւ կ'անարգէ իր մօրը հնազանդել, նորան պիտի փորեն ձորի ագռաւները, եւ նորան պիտի ուտեն արծիւի ձագերը։
18 Երեք բան կայ որ ինձ համար զարմանալի են, եւ չորսը՝ որոնց չեմ հասկանում.

ա Գլ. իգ. 12։
բ Գլ. ժե. 10, իգ. 21, ա Օր իր. 20. Գլ. ժե. 33, ժը. 12, եա. կգ. 2. Դան. գ. 30, 31 և իե. Մատ. իգ. 13. Դատ. ժգ. 11, ժը. 11. Դոր. ժը. 23. Ցակ. գ. 6, 10. ա Պետ. ե. 5.
գ Գլ. ե. 1.

դ Գլ. իգ. 12։
ե Գլ. ժե. 10, իգ. 21, զ Օր իր. 20. Գլ. ժե. 33, ժը. 12, եա. կգ. 2. Դան. գ. 30, 31 և իե. Մատ. իգ. 13. Դատ. ժգ. 11, ժը. 11. Դոր. ժը. 23. Ցակ. գ. 6, 10. ա Պետ. ե. 5.
է Գլ. ե. 1.

ը Գլ. իգ. 12։
թ Գլ. ժե. 10, իգ. 21, ժ Օր իր. 20. Գլ. ժե. 33, ժը. 12, եա. կգ. 2. Դան. գ. 30, 31 և իե. Մատ. իգ. 13. Դատ. ժգ. 11, ժը. 11. Դոր. ժը. 23. Ցակ. գ. 6, 10. ա Պետ. ե. 5.
ի Գլ. ե. 1.

ղ Գլ. ժը. 12։
ի Գլ. ժը. 6.
—
ա Գլ. լ. 1.
բ Սաղ. հգ. 22.
գ Ցակ. գ. 13.
դ Ցոր իր. 4 և իե. Սաղ. ժգ. 3 և իե. եա. ի. 12 և իե.

ե Ցոր իր. 4 և իե. Սաղ. ժգ. 3 և իե. եա. ի. 12 և իե.
զ Սաղ. ժը. 6, ժը. 30, ժը.

ը Ցոր իր. 4 և իե. Սաղ. ժգ. 3 և իե. եա. ի. 12 և իե.
թ Սաղ. ժը. 6, ժը. 30, ժը. 8, ճժը. 140։
ի Սաղ. ժը. 30, ժգ. 11, ճժե. 9—11.
ժ Օր. գ. 2. ժը. 32. Ցայտ. իր. 18, 19.
ի Սաղ. գ. 11.
ձ Օր իր. ը. 12, 14, 17. լա. 30. իր. 15. Նեհ. ի. 25, 26. Ցոր լա. 24, 25, 28.

ը Ցոր իր. 4 և իե. Սաղ. ժգ. 3 և իե. եա. ի. 12 և իե.
թ Սաղ. ժը. 6, ժը. 30, ժը. 8, ճժը. 140։
ի Սաղ. ժը. 30, ժգ. 11, ճժե. 9—11.
ժ Օր. գ. 2. ժը. 32. Ցայտ. իր. 18, 19.
ի Սաղ. գ. 11.
ձ Օր իր. ը. 12, 14, 17. լա. 30. իր. 15. Նեհ. ի. 25, 26. Ցոր լա. 24, 25, 28.

ղ Ցոր իր. 4 և իե. Սաղ. ժգ. 3 և իե. եա. ի. 12 և իե.
ճ Սաղ. ժը. 6, ժը. 30, ժը. 8, ճժը. 140։
ի Սաղ. ժը. 30, ժգ. 11, ճժե. 9—11.
ժ Օր. գ. 2. ժը. 32. Ցայտ. իր. 18, 19.
ի Սաղ. գ. 11.
ձ Օր իր. ը. 12, 14, 17. լա. 30. իր. 15. Նեհ. ի. 25, 26. Ցոր լա. 24, 25, 28.

ղ Ցոր իր. 4 և իե. Սաղ. ժգ. 3 և իե. եա. ի. 12 և իե.
մ Ովս. ժգ. 6.
յ Գաւ. ժը. 11.
ն Սաղ. ճլա. 1. ա Գլ. գ. 17.
շ Ցոր իր. 17. Սաղ. ժը. 2. ժե. 4. Գլ. ժը. 18.
ո Սաղ. ժգ. 4. Ամվ. ը. 4.
չ Գլ. իե. 20. Ա՛ր. ը. 3.
պ Սղ. ի. 22. Գաղ. ե. 9. Գլ. ի. 20. իգ. 22.

49 Արծիւի ճանապարհը երկնքի երեսին, օձի ճանապարհը ապառաժի վրայ, ծովի մէջ նաւի ճանապարհը, եւ մարդու ճանապարհը աղջկայ մօտ։
20 Այնպէս է շնացող կնոջ ճանապարհը. ուտում է եւ բերանը սրբում, եւ ասում. Չար բան չեմ արել։
21 Երեք բանի տակին դողում է երկիրը, եւ չորս բան կայ, որոնց նա չէ կարող տանել.
22 Ծառան՝ երբոր թագաւորէ, եւ յիմարը՝ երբոր հացով կշտանայ.
23 Ատելի կինը՝ երբոր ամուսնանայ, եւ աղախինը՝ երբոր իր տիկնոջը ժառանգ դառնայ։
24 Չորս բան կայ, որ երկրի փոքրերն են, բայց իմաստուններից իմաստուն են.
25 Մրջիւնները որ մի զօրաւոր ժողովուրդ չեն, բայց իրանց հացը ամառն են պատրաստում։
26 Ճագարները որ մի ուժեղ ժողովուրդ չեն, բայց իրանց տունը ապառաժումն են չինում։
27 Մարախները թագաւոր չունին, բայց գունդ գունդ դուրս են գալիս ամենքը։
28 Մողէսը կպչում է ձեռքերովը դռներն, բայց թագաւորական պալատներումն է նա։
29 Երեք են որ գեղեցիկ են գնում, եւ չորս են, որ գեղեցիկ ընթացք ունին.
30 Առիւծը որ գազաններից զօրաւորն է, եւ ոչ մի բանի երեսից նա չի դառնայ։
31 Մէրձապինդը, եւ նոխազը, եւ թագաւորը որի զօրքը իր հետն է։
32 Եթէ յիմարութիւն արիր հպարտանալով, կամ եթէ մի չար բան մտածեցիր՝ ձեռդ դիր բերանիդ.
33 Որովհետեւ կաթի ծեծելուց կոգի դուրս կ'գայ, եւ քիթը ծեծելուց արիւն դուրս կ'գայ. եւ բարկութիւնը գրգռելուց կռիւ դուրս կ'գայ։

ԳԼ. ԼԱ

Մի որ խրատը էր թագաւոր որդին. Առաքեալ հայոց նկարագիրը.

1 Լեմուէլ թագաւորի խօսքերը, այն պատգամը որով նորան խրատեց իր մայրը.
2 Ինչ ասեմ, որդիս. ինչ, ով հարազատ որդիս. ինչ, ով իմ ուխտերի որդին.
3 Քո զօրութիւնը մի տար կնիկներին, ոչ էլ քո ճանապարհները այն կանանցը, որ փչացնում են թագաւորներին։
4 Ով Լեմուէլ, թագաւորների բանը չէ՝ թագաւորների բանը չէ գինի խմելը, եւ ոչ էլ իշխաններինը՝ թէ ուր է օղին։
5 Նեթէ ոչ՝ կ'խմէ եւ կ'մոռանայ օրէնքը, եւ կ'ծռէ ամեն տառապեալի դատը։
6 Օղին կորչողին տուէք, եւ գինին դառնահոգիներին.
7 Թող խմէ եւ մոռանայ իր աղքատութիւնը, եւ իր տառապանքը այլեւս չյիշէ։
8 Դու բերանդ բաց համրի համար, եւ համեմն անխնամների դատի համար։
9 Բաց բերանդ, դատիր արդարութեամբ, եւ տես հաղքատի եւ տնանկի դատը։
10 Առաքինի կին ով կարող է գտնել. նորա գինը աւելի է քան թէ գոհարները։
11 Նորա վերայ վստահ է իր մարդի սիրտը, եւ չունի կարօտութիւն չի լինել։
12 Նա նորան բարիք կ'հատուցանէ եւ ոչ թէ չարիք, իր կեանքի բոլոր օրերումը։
13 Նա կ'որոնէ բուրդ եւ քթան, եւ կը գործէ իր ձեռքի յօժարութեամբը.
14 Նա վաճառականի նաւերին կ'նմանուի, հեռուից կ'գայ նորա հացը։
15 Եւ նա դեռ գիշերն է վեր կենում եւ իր տան կերակուրը տալիս, եւ իր աղախիններին՝ բաժինը։

ՀԳԼ. ԺՔ. 10։ ՅՈՎ. Ժ. 7։ 3 ԳԼ. Գ. 6 ԱԼԲ. ՀՈՒՆ. ԻԶ. 18։ 4 ՅՈՎ. ԵՐԻՒՐԴԸ, Ե ՀՈՐ ՆՂ. ՆԻԿԸ, 6 ԲՈՐ ԽՈ. 3։ ԽՈ. 4։ ՅՈՎ. Ը. 3։ ԹԷ ՕՐ. ԺԲ. 17։ ՆԱՀԱՄ. ԺԳ. 3։ ԵՍԹ. Ա. 9։ 16։ — ԳԼ. Լ. 1։ 8 ԽՈ. ԽՔ. 15։ 9 ԳԼ. Ե. 2։ ԹԷ ՕՐ. ԺԲ. 17։ ՆԱՀԱՄ. ԺԳ. 26. ԳԼ. Է. 20. ՕՎԴ. Գ. 11։ 10 ՅՈՎ. Ժ. 17։ ՀՈՎԱ. Գ. 11։ 11 ՍՈՂ. ԺԵ. 15։ 12 ԵՍԹ. ՅՈՐ ԽՔ. 15, 16։ 13 ՔՈՒՔ. ԺՔ. 4։ ԵՍԱՅ. ԽԶ. 16։ ՀԱՂԱ. ԺՔ. 15. Բ ՕՐ. Ա. 16։ 14 ՅՈՐ ԽՔ. 13. ՍԱ. Ա. 17. ՍԻՐԱՔ. ԽԲ. 16։ ԼՂ. ԺԲ. 4։ ԺԲ. 22. ԺՔ. 14։ ԻՆԱՄՍ. ԺԲ. 11։ ԴԱՆԻԷԼ. ԺԲ. 43.

16 Արթի վերայ է մտածում եւ նորան
ծախու առնում, իր ձեռքի արդիւնքից այդի է անկում։
17 Իր մէջքը պնդացնում է զօրութիւնով, եւ զօրացնում է իր բազուկները։
18 Նա ճաշակում է, որ իր աշխատանքը լաւ է. նորա ճրագը գիշերը չէ հանդչում։
19 Նա իր ձեռքը մեկնում է խլիկին, եւ իր ափովը՝ ճախարակը բռնում։
20 Նա իր ձեռքը տարածում է դէպի աղքատը, եւ ձեռքը մեկնում է տըն-նանկին։
21 Նա չէ վախենում ձիւնից իր տան համար, որովհետեւ բոլոր ընտանիքը կրկնահանդերձ են հագած։
22 Նա ծածկոցներ է չինում իր համար, նորա հանդերձները բեհեզ է եւ ծիրանի։
23 Նորա մարդը յայտնի է դռներումը, երբոր նստում է երկրի ծերերի հետ։
24 Նա կտաւ է չինում եւ ծախում, եւ գօտի է տալիս վաճառականին։
25 Փառք եւ պատիւ է նորա հանդերձը, եւ ուրախ է ապագայ օրուայ համար։
26 Նա իր բերանը բանում է իմաստութիւնով, եւ նորա լեզուի վերայ չնորհալի օրէնք կայ։
27 Նա մտիկ է անում իր տան ընթացքին, եւ ծոյլ ծոյլ չէ ուտում հացը։
28 Նորա որդիքը կանգնում են եւ նորան երանի տալիս, նորա մարդը կանգնում է եւ գովաստանում նորան.
29 Շատ աղջիկներ են առաքինութիւն գործել, բայց դու նորանց ամենիցն էլ գերազանց եղար.
30 Սուտ է վայելչութիւնը, եւ ունայն՝ գեղեցկութիւնը. այն կինը որ վախենում է Տէրից՝ նա կ'գովուի։
31 Տուէք նորան իր ձեռքի արդիւնքից, եւ նորա գործերը գովեն նորան դռներումը։

ԺՈՂՈՎՈՂ

ԳԼՈՒԽ Ա

Ամէն բան ունայնութիւն։

1 Երուսաղէմում թագաւոր՝ Դաւիթի որդի՝ ժողովողի խօսքերը.
2 Ունայնութիւն ունայնութեանց՝ ասաց ժողովողը, ունայնութիւն ունայնութեանց, ամենը ունայն է։
3 Ինչ օգուտ ունի մարդս իր բոլոր տառապանքից, որ քաշում է արեգակի տակին։
4 Մի ազգ գնում է, եւ մի ազգ գալիս է, բայց երկիրը յաւիտեան կանգնած կայ։
5 Նաեւ արեգակը ծագում է եւ արեգակը մար մանում, եւ դէպի իր տեղը չտապում՝ եւ այնտեղ էլի ծագում։
6 Քամին հնում է դէպի հարաւ եւ դառնում դէպի հիւսիս, դառնում դառնում գնում է, եւ իր դարձուածքները դարձեալ նա է գալիս քամին։
7 Ամէն գետերը գնում են ծով, բայց ծովը չէ լցուում. այնտեղը ուր որ գնում են գետերը, կրկին այնտեղ են դառնում որ գնան։
8 Ամէն խօսքերը տակաւ են, մարդ չէ կարող ասել. Նաչքը չէ կշտանում տեսնելուց, եւ ականջը չէ լցուում լսելուց։
9 Ինչ որ եղել էր, նա էլ կ'լինի. եւ ինչ որ արուած էր, նա էլ կ'անուի. եւ արեգակի տակին բնաւ մի նոր բան չ'կայ։
10 Կայ արդեօք մի այնպիսի բան, որի

1 Եկեղ. գ. 28, Երր. ժգ. 16, Գլ. ժբ. 1։
2 Շար. 12, Գլ. ե. 27, ժբ. 8—10,
3 Սաղ. քբ. 5, 6, կբ. 9, ճկգ. 4, Գլ. ժբ. 8։
4 Հռովմ. բ. 20,
5 Գլ. բ. 22, գ. 9,
6 Սաղ. ճգ. 5, ճձբ. 20,
7 Սաղ. ժբ. 5, 6,
8 Սիր. լբ. 10, Սաղ. ճգ. 9, 10,
9 Սահ. իե. 10,
10 Գլ. գ. 15,

համար ասուի թէ սա նոր է . արդէն հին դարերից եղած է նա , որ մեզանից առաջ եղել են ։

11 Առաջինների յիշատակը չ'կայ . նաեւ այն յետիններուն համար էլ , որ գալու են՝ յիշատակ չէ լինելու նորանց մօտ , որ յետոյ են գալու ։

12 Ես Ժողովողս թագաւոր էի Իսրայէլի վերայ Երուսաղէմումը ։

13 Եւ իմ սիրտը տուի , որ որոնեմ եւ քննեմ իմաստութեամբ ամէն ինչ որ գործվում է երկնքի տակ . սա մի չարաչար զբաղմունք է , որ Աստուած տուել է մարդկանց որդիներին , որ նորանով զբաղուին ։

14 Ես տեսայ այն բոլոր գործերը՝ երկրքի տակ գործուած . եւ ահա բոլորն ունայն էր , *քամիի աչխատանք" էր ։

15 Ինուրը կարող չէ ուղղուիլ , եւ պակասորդը կարող չէ հաչուիլ ։

16 Ես խօսեցի իմ սրտի հետ եւ ասեցի . Ահա ես մեծ եմ եւ իմաստութիւնով աւելի հաբաաբ՝ քան թէ Երուսաղէմումն ինձանից առաջ բոլոր եղածները . եւ իմ սիրտը չատ իմաստութիւն եւ գիտութիւն է տեսել ։

17 Ես իմ սիրտը տուի իմաստութիւն հասկանալու , եւ գիժութիւնն ու յիմարութիւնն հասկանալու . հասկացի որ սա էլ է եղել քամիի աչխատանք ։

18 Որովհետեւ չատ իմաստութեան հետ չատ տրտմութիւն կայ , եւ գիտութիւն աւելացնողը վիչտն էլ է աւելացնում ։

Գլ. Բ

Աչխարհի գուարճութիւնը, նոյն իսկ իր աչխատանքի վայելքը ունայն է։

1 Ես *սրտումս ասեցի . Մի ևկ քեզ փորձեմ ուրախութիւնով , եւ բարիք էլ վայելիր . բայց ահա Էսա էլ էր ունայն ։

2 Ես Ծիծաղին ասեցի . Դու յիմար ես . եւ ուրախութեանը՝ Դա ինչ ես անում ։

3 Ես Սրտիս մէջ մտածեցի , որ մարմինս գինիով գուարթացնեմ , եւ՝ սիրտս իմաստութեամբ վարուելով յիմարութիւնն էլ բռնեմ , մինչեւ որ տեսնեմ թէ ինչ է մարդկանց որդիների բարին , որ անում են երկնքի տակին իրանց կեանքի Էքիչ օրերումը ։

4 Ես մեծացրի իմ գործերը՝ ինձ համար տուներ չինեցի , ինձ համար այգիներ տնկեցի ։

5 Այգիներ եւ դրախտներ չինեցի , եւ նորանց մէջ ամէն տեսակ պտղաբեր ծառեր տնկեցի ։

6 Ինձ համար ջրի աւազաններ չինեցի , որ նորանցից ոռոգուի ծառաստանի անտառը ։

7 Ես առաներ եւ աղախիններ ստացի , նաեւ ընդոծիններ ունեցայ , եւ չատ արջառներ եւ հօտեր ունեցայ , ինձանից առաջ Երուսաղէմումն եղածների ամէնից աւելի ։

8 Ինձ համար գանձեցի արծաթ եւ ոսկի , եւ թագաւորական ու գաւառական սեփականութիւններ . ինձ համար երգիչներ եւ երգչուհիներ դրի , եւ մարդկանց որդիների զուարճութիւնները , Էգլխոյ եւ Էգլխոներ ։

9 Եւ Համեցայի ու բարգաւաճեցի ինձանից առաջ Երուսաղէմումն եղածների ամէնից աւելի . Նաեւ իմաստութիւնս կար ինձ մօտ ։

10 Եւ ամէն ինչ որ աչքերս պահանջում էին՝ նորանցից չ'արգիլեցի , սիրտս չ'զրկեցի ոչ մի ուրախութիւնից , որովհետեւ սիրտս ուրախացաւ իմ բոլոր աչխատանքներիցը , եւ Էսա էր իմ բաժինը իմ աչխատանքիցը ։

11 Եւ ես նայեցի իմ ձեռքերի արած բոլոր գործերին , եւ այն աչխատանքիս , որ աչխատելով արել էի . եւ ահա Բոլորն ունայն էր եւ քամիի աչխատանք . եւ արեգակի տակին մի օգուտ չ'կայ ։

12 Եւ ես ուչս դարձրի իմաստութիւնը տեսնելու , Եւնաեւ յիմարութիւնը եւ անմտութիւնը . որովհետեւ ինչ է այն մարդը , որ թագաւորից յետոյ գալու է , նա արդէն արել է ***ը- Ենչ։

ե Ղ. 1.
է Մն. գ. 19։ Գղ. գ. 10։ * Կամ՝ հոգին առնչանք
ի Գղ. է. 13։
ծ գ Թագ. գ. 13, 13։ գ. 30։ Ա. 7, 23, Գղ. բ. 9։
ը Գ. բ. 3, 13։ է. 23, 25։ — Թագ. ե. 21։
ժ Գղ. ժբ. 12։
ժա Ղեւտ. ժբ. 10։ ժբ Տես Ես. ե. 11։
ժգ Թագ. ժ. 13։ Գղ. է. 6։
ժդ Գղ. ա. 17։
ժե Կամ՝ բոլոր. ծէր՝ օբերի բուսիր։
ժզ Թագ. բ. 28։ ժ. 10, 14։ 21 Ելք։
ժէ Կամ՝ ամէն տեսակ չքեղ գոքիներ
ի Գղ. ա. 16։
ի Գղ. գ. 22։ ե. 18։ բ. 9։
ի Գղ. ա. 3, 14։
ի Գղ. ա. 17։ է. 25։

43 Եւ ես տեսայ որ իմաստութիւնը աւելի օգուտ ունի յիմարութիւնից՝ որքան որ լոյսը աւելի օգուտ ունի խաւարիցը։

44 Իմաստունի աչքերը իր գլխին են՝ բայց յիմարը խաւարումն է գնում. եւ ես էլ իմացի, որ ինչ որ մէկին է պատահում, պատահում է ամենքին։

45 Եւ ես ասեցի իմ սրտումը՝ ինչպէս որ յիմարին է պատահում, ինձ էլ է պատահելու՝ ուրեմն էլ ինչու համար ես իմաստուն եղայ։ Եւ իմ սրտումն ասեցի թէ Սա էլ է ունայն։

46 Նորա համար որ յաւիտեան չեն յիշում իմաստունին էլ յիմարին պէս՝ որովհետեւ ապագայ օրերումն արդէն բոլորը մոռացուած կ՚լինի՝ եւ ո՛հ իմաստունը մեռնում է յիմարի հետ։

47 Եւ եսատեցի կեանքը, որովհետեւ զզուելի էին ինձ համար արեգակի տակին եղած գործերը՝ որովհետեւ ամենը ունայն է եւ քամիի աշխատանք։

48 Եւ ես ատեցի արեգակի տակին աշխատած աշխատանքս, որ Թողելու եմ ինձանից յետոյ եկող մարդի համար։

49 Եւ ո՞վ գիտէ, թէ նա իմաստուն կ՚լինի թէ յիմար՝ սակայն նա տիրելու է իմ բոլոր աշխատանքին, որ աշխատեցի եւ որի մէջ իմաստութիւն ցոյց տուի արեգակի տակին՝ սա էլ է ունայն։

20 Եւ ես նա դարձայ, որ սրտիս յոյսը կտրեմ արեգակի տակին աշխատած բոլոր աշխատանքիցս։

21 Որովհետեւ մարդ կայ արեգակի տակին, որի գործքը իմաստութեամբ, գիտութեամբ եւ յաջողութեամբ է, բայց նա այս բաները պիտի իրրեւ բաժին տայ սորանցում չ՚աշխատող մարդին։ Սա էլ է ունայն եւ մի մեծ չարիք։

22 Որովհետեւ ինչ է մնում մարդիս համար իր բոլոր աշխատանքիցը, եւ իր սրտի անդրդնքիցը, որ նա աշխատեց արեգակի տակին։

23 Որովհետեւ նորա բոլոր օրերը ցաւեր եւ նորա գործքը տրտմութիւն են՝ նորա սիրտը գիշերն էլ չէ հանգիստ՝ սա էլ է ունայն։

24 Մարդանից լաւ բան չ՚կայ մարդիս համար, որ ուտէ եւ խմէ, եւ իր աշխատանքովը սիրտը զուարճացնէ՝ բայց ես սա էլ տեսայ, որ այդ բանը Աստուծոյ ձեռքիցն է լինում։

25 Որովհետեւ ո՞վ է կարող ուտել եւ ո՞վ է կարող վայելել *առանց Նորան՝։

26 Որովհետեւ այն մարդին, որ հաճելի է Նորա առաջին, Նա տալիս է իմաստութիւն, գիտութիւն եւ ուրախութիւն՝ բայց մեղաւորին տալիս է ըզբաղմունք, որ նա ժողովէ եւ դանձէ, եւ տայ Աստուծոյ առաջին հաճելի եղողին՝ Սա էլ է ունայն եւ քամիի աշխատանք։

Գլ. Գ

Ժամերի գործը ժամանակաւոր, Աստուծոյ գործը յաւիտական է։ Վախեցիր Աստուածմէից և գոհ եղիր։

1 Ամէն բանի ժամանակ կայ՝ եւ ժամանակ *երկնքի տակի բոլոր ձեռնարկութեան։

2 Ծնելու ժամանակ, եւ մեռնելու ժամանակ՝ տնկելու ժամանակ, եւ տնկածը պոկելու ժամանակ։

3 Սպանելու ժամանակ, եւ բժշկելու ժամանակ՝ քանդելու ժամանակ, եւ շինելու ժամանակ։

4 Լալու ժամանակ, եւ ծիծաղելու ժամանակ՝ սգալու ժամանակ, եւ պարելու ժամանակ։

5 Քարեր ղէն գցելու ժամանակ, եւ քարեր ժողովելու ժամանակ՝ գրկելու ժամանակ, եւ *գրկելուց հեռանալու ժամանակ։

6 Որոնելու ժամանակ, եւ կորցնելու ժամանակ՝ պահելու ժամանակ, եւ ղէն գցելու ժամանակ։

7 Պատռելու ժամանակ, եւ կարելու ժամանակ՝ *լռելու ժամանակ, եւ խօսելու ժամանակ։

8 Սիրելու ժամանակ, եւ *ատելու ժամանակ՝ պատերազմի ժամանակ, եւ խաղաղութեան ժամանակ։

ա Առակ. ժէ. 24։ Գլ. ը. 1։ | ե Ծն. ա. 3։ գ. 9։
բ Ծագ. էթ. 10։ Գլ. ը. 3, 3, 11։ | զ Ծագ. ե. 7։ Յագ. 1։ է Գլ. գ. 12, 13, 22. ե. 18։ ը. 15։
գ Ծագ. էթ. 19։

* Կամ՝ բնութենից աւելի
դ Ծագ. իե. 10, 17։ Առակ. իբ. 8։
— Ելմ. 17։ Գլ. ը. 6։

* Կամ՝ բնութենից աւելի
թ Երբ. ը. 27։ ժ Ածվել. ը. 16։ ա Կոր. ե. 3։ ի Ածվել. ե. 13։ ի Ղուկ. ժգ. 26։

9 Ինչ օգուտ ունի նա, որ գործում է, իր քաշած աշխատանքից։
10 Տեսայ այն զբաղմունքը որ Աստուած տուել է մարդկանց որդիներին, որ նորանով զբաղուին։
11 Նա ամեն բան արել է վայելուչ իր ժամանակին, նաեւ յաւիտենականութիւնը դրել է նորանց սրտումը. բայց այնպէս որ մարդս չէ կարող ըմբռնել Աստուծոյ արած գործքը սկիզբից մինչեւ վերջը։
12 Ճանաչել եմ, որ նորանցում մի աւելի լաւ բան չկայ քան թէ լաւութիւն անելը իր կեանքում։
13 Ու նաեւ որ ամեն մարդ ուտում խմում է եւ իր բոլոր աշխատանքը վայելում. դա Աստուծոյ պարգեւն է։
14 Իմացել եմ, որ ամեն ինչ որ Աստուած անում է, այն յաւիտենական է, Նորա վերայ չի աւելացնուիլ, եւ նորանից չի պակասացնուիլ, եւ Աստուած արել է որ վախենան Նորա երեսից։
15 Ինչ որ կայ, այն արդէն կար. եւ ինչ որ լինելու է, այն արդէն եղած է, եւ Աստուած կ'որոնէ անցկացածը։
16 Եւ էլի տեսայ արեգակի տակին դատի տեղը, որ անզգամութիւն կար այնտեղ. եւ արդարութեան տեղը՝ որ այնտեղ անզգամութիւն կար։
17 Ես ասեցի իմ սրտումը. Արդարին եւ ամբարշտին Աստուած է դատում. որովհետեւ ամեն ձեռնարկութեան ժամանակ կայ, եւ ամեն բանի համար՝ որ լինում է այնտեղ։
18 Ես ասեցի իմ սրտումը. Սա մարդկանց որդիների համար է, որ Աստուած փորձէ նորանց, որ տեսնեն թէ իրանք անասուններ են ինքն իրանց։
19 Վնորա համար որ մարդկանց որդիների պատահածը եւ անասուններին պատահածը, նորանց պատահածը մէկ է։ Ինչպէս սա է մեռնում, նոյնպէս էլ մեռնում է նա. եւ ամենքի չունչը մէկ է. եւ մարդս անասունից մի առաւելութիւն չունի. որովհետեւ ամենն էլ ունայն է։
20 Ամենը գնում է մէկ տեղ, ամենը հողից է եղել եւ ամենը հող է դառնալու։
21 Վի՞վ գիտէ թէ մարդկանց որդիների հոգին վերեւ է գնում, եւ անասունի ոգին ցած է գնում գետինը։
22 Վես ես տեսայ որ նորանից աւելի լաւութիւն չկայ, որ մարդ ուրախանայ իր գործքովը, Վորովհետեւ նորա բաժինը դա է. Վորովհետեւ ո՞վ պիտի տանէ նորան որ տեսնէ, թէ իրանից յետոյ ինչ է լինելու։

Գլ. Դ

Ազգաբ՝ ծիթ-աբութիւն, աշխատութիւն եւ ոչ մեկը ապահովութիւն չունի։

1 Եւ ես դարձայ եւ տեսայ արեգակի տակին եղած բոլոր ՙզրկանքները. եւ ահա զրկուածների արտասուք կար, բայց մխիթարող չունէին. եւ նորանց զրկողների ձեռքից բռնութիւն կար, բայց իրանք մխիթարող չունէին։
2 Վես ես գովեցի այն մեռածներին, որ արդէն մեռել էին, աւելի քան թէ այն ապրողներին որ հիմա դեռ ապրում են։
3 Վբայց այն երկուսից էլ լաւագոյն է նա որ չէ եղել, որ չէ տեսել արեգակի տակին գործուող չարութիւնը։
4 Եւ ես տեսայ բոլոր աշխատութիւնը եւ բոլոր յաջող գործքը, որի համար մարդս նախանձում է իր ընկերին։ Սա էլ է ունայն եւ քամիի աշխատանք։
5 ՙԱնմիտը իր ձեռքերը գրկում է եւ իր միսն ուտում։
6 Աւելի լաւ է մի բուռ լիքը հանգստութիւնով քան թէ երկու ափերը լիքը՝ աշխատութիւնով եւ չարաչար հոգսերով։
7 Եւ ես էս դարձայ ու տեսայ արե-

Ելից. ա. 3.
Ելից. ա. 13.
Ելից. բ. 17. Հռովմ. ժա. 33.
Ելից. 22.
Ելից. բ. 24.
Թագ. ա 17.
Ելից. ա. 9.

Ելից. ե. 8.
Հռովմ. բ. 6—8 եւ բ Կոր. ե. 10. բ Թես. ա. 6, 7.
Ելից. 1.
Ասաղ. խթ. 12, 20. հգ. 22. Գլ. բ. 16.
Յոբ. գ. 19.

Ելից. ժբ. 7.
Ելից. 12. Գլ. բ. 24. ե. 18. ժա. 9.
Գլ. բ. 10.
Գլ. է. 12. բ. 7. ժ. 14.

—Գլ. գ. 16. ե. 8.
Յոբ գ. 17 եւ.
Յոբ գ. 11, 16, 21. Գլ. է. 3.
Ասաղ. գ. 10. խդ. 33.
Ասաղ. ժե. 16, 17. ժգ. 8.

գակի տակին ունայնութիւնը։
8 Մէկը կայ որ մի երկրորդ չ'ունի, ոչ որդի ունի եւ ոչ եղբայր. բայց նորա գրաղմունքը վերջ չ'ունի. նաեւ աչքը չէ կշտանում հարստութիւնով, եւ [illegible], ՚ի որի՞ համար եմ ես աշխատում եւ զրկում իմ հոգին բարիքից. սա էլ է ունայն, եւ չար տանջանք։
9 Երկուսը լաւ է քան թէ մէկը. որ նորանք վարձք ունին իրանց աշխատանքից։
10 Որովհետեւ եթէ վայր ընկնեն, մէկը միւսին վեր կ'կացնէ. բայց վա՛յ մէկին որ ընկնի, եւ մի երկրորդ չ'կայ որ նորան կանգնեցնէ։
11 Եւ երրոր երկուսը միասին քնին՝ կ'տաքանան. բայց մէկը ինչպէս կը տաքանայ։
12 Եւ եթէ մէկը նորան բռնութիւն անէ, երկուսը նորա դէմ կ'կանգնեն. եւ երեքպատիկ թելը չուտով չի կըտրուիլ։
13 Լաւ է մի աղքատ եւ իմաստուն երեխան քան թէ ծեր եւ անմիտ թագաւորը, որ այլ եւս չ'դիտէ լուսաւորուիլ։
14 Որովհետեւ նա կալանաւորների մէջից գուրս է գալիս որ թագաւորէ, իսկ — իր թագաւորութիւնումն անգամ ծնուած՝ աղքատ է։
15 Ես տեսայ արեգակի տակին մանկով բոլոր ապրողներին այն երեխայի, այսինքն այն երկրորդի հետ, որ պիտի կանգնէ նորա տեղը։
16 Ծայր չ'կայ այն բոլոր ժողովրդին՝ այն ամենին, որ նորանցից առաջ էին, նորանցից եւտիններն էլ նորանով չեն ուրախանալու. սա էլ է ունայն եւ քամիի աշխատանք։

Գլ. ե

Զգուշացնում է անմիտ խոստացողներին։ Հարստութեան ունայնութիւն։ Գոհունակութիւն։

1 Զգոյշ եղիր ոտքիդ համար, երրոր գնաս Աստուծոյ տունը. եւ մօտեցիր աւելի խելու համար, քան թէ մատուցանելու յիմարների զոհը. որովհետեւ նորանք չ'գիտեն որ չարութիւն են անում։
2 Մի չտապիր լեզուովդ, եւ սիրտդ չուտով բան չ'արտասանէ Աստուծոյ առաջին, որովհետեւ Աստուած երկընքումն է եւ դու երկրի վերայ. սորա համար թող խօսքերդ քիչ լինին։
3 Որովհետեւ երազը գալիս է զբաղմունքի չատութիւնից, եւ յիմարի ձայնը՝ չատախօսութիւնից։
4 Երրոր Աստուծուն ուխտ ես ուխտում, մի ուշացնիր նորան հատուցանելու. որովհետեւ նա յիմարներին չէ հաճում. ինչ որ ուխտում ես՝ կատարիր։
5 Լաւ է որ չ'ուխտես, քան թէ ուխտես եւ չ'կատարես։
6 Թող մի տար բերանիդ որ մարմնիդ մեղանչել տայ. եւ Աստուծոյ պատգամաւորի առաջին մի ասիր թէ Սըխալմունք եղաւ. ի՞նչու համար Աստուած բարկանայ քո խօսքի համար, եւ քո ձեռքի գործերն աւերէ։
7 Որովհետեւ չատ երազներումը եւ չատ խօսքերումը չատ էլ ունայնութիւններ կան. բայց դու վախեցիր Աստուածանից։
8 Եթէ հի աղքատի զրկանքը եւ արդարութեան ու իրաւունքի չափչփակուիլը տեսնես մի գաւառում, մի զարմանար այդ բանին. որովհետեւ էրարձրիը մէկ աւելի բարձրը նայում է, եւ բարձրեր կան նորանց վերայ։
9 Եւ երկրի օգուտը *աոին բանում այն է, որ թագաւորը երկրին նուիրուած է՚՚։
10 Արծաթ սիրողը արծաթից չի կշտանալ, եւ ոչ էլ հարստութիւն սիրողը՝ եկամուտից. սա էլ է ունայն։
11 Բարիքները չատանալիս՝ չատանում են նորա ուտողները, ուրեմն նորա տէրերի համար ի՞նչ չահ կայ բացի իրանց աչքովը տեսնելուց։
12 Քաղցր է գործաւորի քունը թէ քիչ

ղԱռակ. իե. 30։ ա Յովհ. բ. 16։
ե Սաղ. լթ. 6։
— Տես նաև գ. 3։ եւս. ա. 11 եւ ձե։
բ ա Թագ. իե. 23։ Յագ. ծ. 8։ Առակ. իե. 8։ բա. 27։ Յովս. գ. 6։
է Առակ. ժ. 19։ Սաա. գ. 7։
ը Առակ. ժ. 19։
թ Սաա. ե. 3։ բ Օր. իդ. 21, 22, 23։ Յագ. ծ. 14։ Հգ. 11։
ժ Սաղ. կդ. 13, 14։
ի Առակ. ի. 25։ Գար. ե. 4։
ձ ա Կոր. ժ. 10։
ին Գ. ժբ. 13։
ի Գ. գ. 16։
լ Յագ. ժբ. 3։ ծբ. 11։ ձբ. 1։
* Կամ՝ աշխարհի համար է քաղաքին էլ երկրից ծաւալութիւն է յայտնւում։

ուած Նա, թէկուզ չատ, բայց հարստութիւնը Նորան բոլ չի տալ որ հանգիստ քնէ։
13 Տեսայ որ մի վատ ցաւ կայ երեսակի տակին, այսինքն այն հարստութիւնը, որ պահուում է իր տիրոջ ձախորդութեան համար։
14 Եւ այն հարստութիւնը մի չար պատահասով կ'կորչի. եւ Նա որդի է ծնել, բայց ձեռքին մի բան չ'կայ։
15 Ինչպէս որ Նա ելաւ իր մօր որովայնիցը, մերկ էլ Նա կ'դառնայ, կը գնայ ինչպէս եկել էր. եւ մի բան վեր չի առնիլ իր աշխատանքիցը որ կարող էր տանել իր ձեռքին։
16 Սա էլ է մի վատ ցաւ, որ բոլորովին ինչպէս որ եկաւ այնպէս էլ գընալու է, եւ Նորան ինչ օգուտ կայ, որ աշխատից քամիի համար։
17 Նա իր բոլոր օրերը խաւարումը կ'ուտէ, մեծ վիշտով եւ ցաւով եւ բարկութիւնով։
18 Ահա այս իմ տեսածը լաւ է, Որ վայելուչ է ուտել եւ խմել եւ բարիք վայելել արեգակի տակին իր քաշած տանջանքովն Աստուծոյ իր տուած կեանքի քիչ օրերումը. Որովհետեւ դա է Նորա բաժինը։
19 Նաեւ ամեն մարդ, որին Աստուած տուել է հարստութիւն եւ կայք, եւ Նորան իշխանութիւն է տալիս Նորանից ուտելու եւ բաժինն առնելու. եւ իր աշխատանքովն ուրախանալու. սա Աստուծոյ պարգեւն է։
20 Որովհետեւ Նա իր կեանքի օրերը չատ չի յիշելու, որովհետեւ Աստուած պատասխանում է Նորա սրտի ուրախութեամբը։

ԳԼ. Զ

Հարստութիւնը և պատիւն էլ ունայն են.

1 -Ա մի չարիք կայ, որ տեսել եմ արեգակի տակին, եւ Նորանից չատ կայ մարդկանց մէջ.
2 Մի մարդ, որին Աստուած տուել է

¹ Գ. ը. 1.	ը Ռոմ. ը. 10 և ՃԱ. Սաղ. ԺԹ. 14։ Հբ. 7.
² Ռոմ. ը. 21։ Սաղ. ԽԲ. 17։ — Տիմ. գ. 7.	է Ղուկ. Ժբ. 20.
³ Գ. ը. 1.	ը Գ. Թագ. Բ. 35. Ես. Ժդ. 19, 20. Երեմ. ԽԲ. 19.
⁴ Ռոմ. Ժա. 29.	ը Սաղ. Ճբ. 9. Գ. գ. 3.
⁵ Սաղ. ՃԽԴ. 2.	
⁶ Գ. ը. 24. գ. 13, 19, 22.	Գ. ե. 13.

Բ. 7. Ժա. 9. — Տիմ. գ. 17.
Գ. ը. 10. գ. 22.
Գ. ը. 24. գ. 13. գ. 2.
—

հարստութիւն, ստացուածք եւ փառք, Որ ոչինչ պակասութիւն չ'ունի իր հոգիի ցանկացած բաներից. Բայց Աստուած Նորան իշխանութիւն չէ տալիս Նորանից վայելելու, այլ մի օտար մարդ է ուտում այն. սա ունայնութիւն է եւ վատ ցաւ։
3 Եթէ մի մարդ հարիւր որդի ծնի, եւ չատ տարիներ ապրէ, եւ Նորա տարիները չատ լինին, եւ Նորա հոգին չ'կշտանայ բարիքիցը, եւ Նա թաղում չ'ունենայ, ես ասում եմ՝ որ Ի վիժածը Նորանից լաւ է։
4 Որովհետեւ Նա ունայնութեամբ գալիս է, եւ խաւարով գնում, եւ խաւարում ծածկվում է Նորա անունը։
5 Արեգակն էլ Նորան չէ տեսել եւ չէ ճանաչել. Նա Նորանից հանգիստ կ'լինի։
6 Եւ եթէ Նա ապրէ հազար տարի կրկին անգամ, եւ մի լաւութիւն չ'տեսնէ. չէ՞ որ ամենքն էլ մէկ տեղ են գնում։
7 Ամարդիս բոլոր աշխատանքը իր բերանի համար է, սակայն հոգին չի կշտանայ։
8 Որովհետեւ իմաստունը ինչ գերազանցութիւն ունի յիմարից, եւ ինչ՝ այն ապրել գիտացող աղքատը ապրողների առաջին։
9 Լաւ է աչքով տեսնել քան թէ մըտքով զբաղուիլ. սա էլ է ունայն եւ քամիի աշխատանք։
10 Ինչ որ եղել է, Նորա անունը արդէն դրուած է, եւ յայտնի է, որ մարդ է. եւ որ Նա չէ կարող վիճել իրանից Զօրաւորի հետ։
11 Որովհետեւ չատ խօսքեր կան, որ ունայնութիւնը չատացնում են. մարդիս ինչ օգուտ։
12 Որովհետեւ ո՞վ գիտէ թէ ինչն է լաւ մարդիս համար կեանքի մէջ, Նա իր կեանքի սակաւաթիւ օրերումն ունայն է լինում, եւ Նորանց չուքի պէս անց կացնում. եւ Ո՞վ էլ պիտի մարդիս իմացնէ, թէ ինչ կ'լինի Նորանից յետոյ արեգակի տակին։

⁷ Սաղ. Ժգ. 26։	⁸ Ռոմ. բ. 19։
⁸ Ռոմ. բ. 32։ Ես. խե. 9. Ե. Ե. 19։	⁹ Սաղ. ՀԲ. 11. ՀԲ. 23. Ռոմ. գ. 14, 15.
⁹ Սաղ. ՀԲ. 6. Գ. ը. 7.	

Գլ· Է

Խնամութիւնը՝ ընտանեկութիւնը և պարզ կեանքը լաւ բան են։

1 Բարի անունը լաւ է հոտաւէտ իւղից · եւ մահուան օրը նորա ծննդեան օրից։
2 Լաւ է գնալ սուգի տունը, քան թէ գնալ խնջոյքի տունը, որովհետեւ մահը ամէն մարդի վերջն է · եւ ապրողը կ'պահէ այդ իր սրտումը։
3 Էլաւ է տրտմութիւնը քան թէ ուրախանալը, որովհետեւ երեսը տխրելիս սիրտը կ'ուրախանայ։
4 Իմաստունների սիրտը սուգի տանն է, բայց յիմարների սիրտը՝ ուրախութեան տանը։
5 Էլաւ է լսել իմաստունների կշտամբումը, քան թէ յիմարների երգը։
6 Որովհետեւ ինչպէս որ փուշերի ձայնն է կաթսայի տակին, այնպէս է յիմարի ծիծաղելը · սա էլ է ունայն։
7 Որովհետեւ բռնութիւնը կ'յիմարացընէ իմաստունին, եւ խարդախը փչացընում է սիրտը։
8 Մի բանի վախճանը լաւ է նորա սկզբից · Էլաւ է երկայնամիտը բարձրամիտ մարդից։
9 Էմի չտապիր հոգովդ բարկանալու, որովհետեւ բարկութիւնը յիմարների ծոցումն է հանգչում։
10 Մի ասիր թէ ինչ է որ առաջի օրերը սորանից լաւ էին, որովհետեւ իմաստութիւնից չես հարցնում այս բանը։
11 Իմաստութիւնը լաւ է ժառանգութեան հետ, եւ չահաւէտ է արեգակը տեսնողների համար։
12 Որովհետեւ իմաստութեան հովանեի տակ — արծաթի հովանիի տակ՝ ինչ է · բայց դիտութեան չահը սա է, որ իմաստութիւնը կ'ապրեցնէ իր տիրոջը։
13 Տես Աստուծոյ գործքը, Որովհետեւ ո՞վ կարող է ուղղել նորա ծռածը։
14 Էլաւ օրը լաւութեամբ անցկացրու, եւ վատ օրը զգուշութիւն արա · սորան էլ Աստուած նորա կշտին տեղածեց, որ մարդս իրանից յետոյ մի բան չ'գտնէ։
15 Բոլորը տեսայ իմ ունայնութեան օրերումը · Էարդար կայ որ կորչում է իր արդարութեան մէջ · եւ ամբարիշտ էլ կայ, որ երկարացնում է կեանքը իր ամբարշտութեան մէջ։
16 Էնիստ չատ արդար մի լինիր · եւ Էքեզ չափազանց իմաստուն մի կարծիր · Էինչու համար քեզ կորցնես։
17 Էնիստ ամբարիշտ մի լինիր, եւ յիմար մի լինիր · Էի՞նչու համար տասաժամ մեռնես։
18 Լաւ է որ մէկին բռնես եւ միւսից էլ ձեռքդ չքաշես, որովհետեւ Աստուածանից վախեցողը ամէնը կ'կատարէ։
19 Էիմաստութիւնն աւելի ոյժ կ'տայ իմաստունին, քան թէ տասը իշխաններ, որ այն քաղաքումը լինին։
20 Էիրաւ որ երկրի վերայ արդար մարդ չ'կայ, որ բարի գործէ եւ չ'մեղանչէ։
21 Ամէն խօսած խօսքերի էլ սիրտդ մի տար, որ չլսես ծառադ քեզ անիծելիս։
22 Որովհետեւ քո սիրան էլ իմացել է չատ անգամ, որ դու էլ ես անիծել ուրիշներին։
23 Այս ամէնը փորձեցի իմաստութեամբ, Էասեցի թէ ես իմաստուն դառնամ, բայց նա ինձանից հեռու էր։
24 Էհեռու է այն ինչ որ եղել է · եւ Էխորը՝ խոր · ո՞վ կարող է հասնել նորան։
25 Էես իմ սրտովը չուռ տուի, որ գիտենամ եւ քննեմ եւ որոնեմ իմաստութիւն եւ հանճար · եւ գիտենամ թէ յիմարութիւնը չարութիւն է, եւ անմտութիւնը՝ դիժութիւն։
26 Էես ես գտայ մահից աւելի դառն այն կինը, որի սիրտը ցանցեր եւ

ա Առակ. իբ. 1։
բ Ար Կոր. է. 10։
գ Տես Սագ. հիս. 5։ Առակ. ժգ. 18։ ժե. 31, 32։
դ Սագ. ժե. 12։ գլ. ը. 2։
ե Նէ. իդ. 2։ ը Ծր. ժգ. 19։
զ Առակ. ժգ. 29։
է Առակ. ժգ. 17։ ժգ. 32։ Ճակ. ա. 19։
ը Գլ. ժա. 7։
թ Տես Ծար ժբ. 14։ գլ. ա. 15։ Ես. ժգ. 27։
ժ Գլ. գ. 4։ ը Ծր. իը. 47։
ի Գլ. ը. 14։
ժա Առակ. իե. 16։
ժբ Հռովմ. ժբ. 3։
ժգ Ծար. ժե. 32։ Սագ. ժե. 23։ Առակ. ժ. 27։
ժդ Առակ. իա. 22։ իգ. 5։ Գլ. բ. 16, 18։
ժե Ծագ. ը. 46։ ը Մե. գ. 36։ Առակ. ի. 9։ Հռովմ. գ. 23։ ա Ճակ. ա. 8։
ժզ Հռովմ. ա. 22։
ժէ Ծար. իբ. 13, 20։ ա Տիմ. գ. 16։
ժը Հռովմ. ժ. 33։
ի Գլ. ա. 17։ բ. 12։
ի Առակ. ե. 3, 4։ իբ. 14։

ուսկանններ են, եւ որի ձեռքերը՝ կապանքներ։ Աստուծոյ առաջին հաճելի եղողը կ'ազատուի նորանից, իսկ մեղաւորը կ'բռնուի նորա մէջ։

27 Ահա գտել եմ այս բանը, ասում է Ժողովողը, մէկ մէկ դէպք է համբել հաշիւը գտնելու համար։

28 Որ հոգիս տակաւին որոնում է, եւ ես չեմ գտել. Մէկ մարդ եմ գտել հազարիցը, բայց սորանց ամենի մէջ մի կին չ'գտայ։

29 Սակայն ահա սա գտել եմ, որ Աստուած մարդիս ուղիղ է ստեղծել, բայց Նորանք շատ հնարքներ են որոնել։

ԳԼ. Ը

Տէրութեան հնազանդութիւն, երկիւղածներէ վերջ բարի է։

1 Ո՞վ կայ իմաստունին պէս, եւ ո՞վ է բանի մեկնութիւնը իմացողը. Մարդիս իմաստութիւնը փայլեցնում է նորա երեսը. եւ Նորա երեսի պնդութիւնը կ'փոխուի։

2 Ես ասում եմ. Պահիր թագաւորի խօսքը, համանաւանդ Աստուծոյ երդումի պատճառով.

3 Մի չտապիր նորա երեսի առաջից գնալու, մի կանգնիր չար գործի մէջ. որովհետեւ ամէն ինչ որ ուզէ կ'անէ.

4 Ըստ որում թագաւորի խօսքը հզօր է, եւ ո՞վ կարող է ասել նորան, թէ ի՞նչ ես անում։

5 Պատուիրանքը պահողը չարիք չէ ճանաչում, այլ ժամանակն ու իրաւունքը ճանաչում է իմաստունի սիրտը։

6 Որովհետեւ Համեն ձեռնարկութեան համար կայ ժամանակ եւ իրաւունք. բայց մարդիս վերայ մեծ չարիք կայ։

7 Որովհետեւ նա չ'գիտէ թէ ինչ է լինելու. եւ թէ ի՞նչպէս է լինելու, ո՞վ է կարող իմացնել նորան։

8 Մարդ չ'կայ որ *քամին վերայ իշխէ որ †քամին արգելէ. եւ իշխող էլ չ'կայ մահուան օրուայ վերայ, եւ արձակում չ'կայ այն պատերազմի մէջ. եւ ամբարչութիւնը չի պրծացնիլ իր տիրոջը։

9 Այս բոլորը տեսայ, եւ արեգակի տակին եղած բոլոր գործերին ուշ դարձրի. ժամանակ կայ որ մարդ մարդի վերայ իշխում է իր վնասի համար։

10 Եւ յետոյ տեսայ, որ անզգամները թաղւում էին գնում. եւ սուրբ տեղից գնացին եւ մոռացուեցան այն քաղաքումը, ուր որ այպէս արել էին. սա էլ է ունայն։

11 Որովհետեւ չար գործի վճիռը չուտով չէ կատարւում, սորա համար էլ մարդկանց որդիների սիրտը համարձակւում է չարութիւն անելու։

12 Թէեւ մեղաւորը հարիւր անգամ մեղք անէ, եւ նա երկարատեւ էլ լինի. այնու ամենայնիւ գիտեմ ես, որ երկիւղ կ'լինի Աստուածանից վախեցողներին, որ վախենում են նորա երեսից։

13 Բայց ամբարշտին բարութիւն չի լինիլ. եւ իր օրերը չի երկարացնիլ ինչպէս որ ստուերը. որ չեն վախենում Աստուծոյ երեսից։

14 Մի ունայնութիւն կայ, որ լինում է երկրի վերայ, որ արդարներ կան, որոնց պատահում է ամբարիշտների գործքին պէս. եւ կան ամբարիշտներ, որոնց պատահում է արդարների գործքին պէս. Ես ասեցի, որ սա էլ ունայնութիւն է։

15 Եւ ես գովեցի ուրախութիւնը, որ մարդիս համար արեգակի տակին մի լաւ բան չ'կայ, բացի միայն ուտել ու խմել եւ ուրախանալը. եւ սա է նորա հետ գնում իր աշխատութեան մէջ իր կեանքի օրերումը, որ Աստուած նորան տուել է արեգակի տակին։

16 Երբոր ես ուշ դարձրի իմաստութիւնը գիտենալու եւ այն զբաղմունքը տեսնելու, որ լինում է երկրի

ա Գղ. ա. 1, 2.
բ Յոբ. իդ. 23. Սաղ. ժբ. 1.
գ Նե. ա. 31.
դ Նե. գ. 6, 7.
ե Առակ. գ. 8, 9. ժե. 24. Տես Գաղ. գ. 15.
զ Յոբ Ար. իբ. 30.
է Նեղեմ. ժէ. 18. Տես ա Պե. իբ. 24. Հռովմ. ժգ. 5.
ը Գղ. ժ. 5.
թ Յոբ իդ. 18.
ժ Գղ. գ. 1.
ի Առակ. իդ. 22. Գղ. գ. 12. Յբ. 12. ժ. 14.
ա Գղ. ա. 13.
բ Նեղեմ. ժէ. 18. Տես ա Պե. իբ. 24. Հռովմ. ժգ. 5.
գ Գղ. ժ. 5.
դ Յոբ. ժ. 6. ժ. 21. Նա. իդ. 10.
ե Առաք. ժ. 15. Գղ. գ. 11. Ես. ժե. 20. Հռովմ. բ. 5.
զ Յոբ. իդ. 4. Սաղ. իբ. 6, 7.
է Կամ՝ հոգին
ը Կամ՝ հոգին
թ Սաղ. ժ. 6. ժ. 21. Նա. իդ. 10.
ժ Սաղ. չե. 11, 18, 19. Առակ. ա. 32, 33. Նա. գ. 10, 11. Սաս. իե. 24, 41.
ի Սաղ. հգ. 14. Գղ. բ. 14. Ես. 15. բ. 1—3.
ա Գղ. բ. 24. գ. 12, 22. ե. 18. բ. 7.

վերայ . (որովհետեւ թէ ցերեկը եւ թէ գիշերը նորա աչքերը քուն չեն տեսնում ,)

17 Այն ժամանակ տեսայ Աստուծոյ բոլոր գործերը , որ Հմարդս կարող չէ հասնել այն գործին , որ լինում է արեգակի տակին . որքան էլ մարդս աշխատէ որոնելու՝ չի հասնիլ . եւ մինչեւ անգամ եթէ իմաստունն էլ ասէ թէ գիտեմ , դարձեալ նէ կարող հասնել :

Գլ· Թ

Բարիներին և չարերին միևնոյնն է պատահում· Ուրախ պէտք է անել մեր պարտքը և վերջը իմաստութիւնը կշռվել։

1 Որովհետեւ ես այս բոլորը դրի իմ սրտումը , որ այս բոլորն էլ քննեմ , որ արդարները եւ իմաստունները ու նորանց գործերը Աստուծոյ ձեռքին են . սէրն էլ ատելութիւնն էլ չգիտէ մարդս . բոլորն էլ իրանց առջին են ։

2 Համոնը իրեւ թէ ամենքի համար է . միեւնոյնը պատահում է արդարին եւ ամբարշտին , բարի եւ մաքուր մարդին եւ անմաքուրին , զոհողին եւ զոհ չանողին , ինչպէս է բարին՝ այնպէս է մեղաւորը . երդում անողը՝ այնպէս եւ երդումից վախեցողը ։

3 Սա վատ է արեգակի տակին եղած բոլոր գործերումը , որ ամենքին էլ միեւնոյնն է պատահում : Ու նաեւ մարդկանց որդիների սիրտը լիքն է չարութիւնով , եւ խենդութիւն կայ նորանց սրտումը իրանց կեանքի մէջ . իսկ վերջը նրանք մեռելների մօտ ։

4 Որովհետեւ ով որ ընկեր է միւս ապրողներին՝ յոյս կայ նորան . որովհետեւ ողջ շունը լաւ է մեռած առիւծից ։

5 Նորա համար որ կենդանիները գիտեն որ մեռնելու են , բայց մեռելները մի բան չգիտեն եւ վարձք էլ չեն ունենի , որովհետեւ նորանց յիշատակը մոռացուել է ։

6 Նորանց սէրն էլ , նորանց ատելութիւնն էլ , նորանց նախանձն էլ վաղուց է փչացել . եւ նորանց համար այլ եւս յաւիտեան բաժին չկայ , աշխարհի տակին եղած բոլոր բաների մէջ ։

7 Էգնա ուրախութեամբ կեր հացդ , եւ գուարթ սրտով խմիր գինիդ , որովհետեւ վաղուց հաւանել է Աստուած քո գործքին ։

8 Հանդերձներդ միշտ սպիտակ լինին , եւ գլխիդ իւղը չպակասէ ։

9 Կեանք վայելիր քո սիրած կնոջ հետ քո ունայն կեանքի բոլոր օրերումը , որ քեզ տուել է արեգակի տակ քո բոլոր ունայն օրերումը , որովհետեւ նա է քո բաժինը այդողների մէջ , եւ արեգակի տակին քո քրտած աշխատանքի մէջ ։

10 Ամէն ինչ որ ձեռքդ գտնէ անելու՝ ուժովդ արա , որ գործք , խորհուրդ , գիտութիւն եւ իմաստութիւն չկայ միւս աշխարհումը , ուր որ դու պիտի գնաս ։

11 Դարձեալ տեսայ արեգակի տակին որ ընթացքը վազողներինը չէ . եւ ոչ էլ պատերազմը՝ քաջերինը , եւ ոչ էլ հացը՝ իմաստուններինը , եւ ոչ էլ հարստութիւնը՝ հասկացողներինը , եւ ոչ էլ շնորհքը՝ գիտուններինը . որովհետեւ ժամանակ եւ դիպուած է պատահում ամենքին ։

12 Նորա համար որ Հմարդս էլ չգիտէ իր ժամանակը . ինչպէս որ ձուկերը բռնվում են չար ուռկանով , եւ ինչպէս որ թռչուններն բռնվում են թակուզակի մէջ . նորանց նման էլ բռնվում են մարդկանց որդիները որոգայթի մէջ մի չար ժամանակում , երբոր յանկարծ բռնկնում է նորանց վերայ ։

13 Արեգակի տակին այս իմաստութիւնն էլ տեսայ , եւ նա ինձ համար մեծ էր ։

14 Էմի փոքր քաղաք , եւ միջին քիչ ժողովուրդ . եւ նորա վերայ եկաւ մի մեծ թագաւոր , եւ նորան պաշարեց , եւ նորա դէմ մեծամեծ պատնէշներ շինեց ·

15 Բայց նորանում մի աղքատ իմաս-

Ծ Ծոր. ե. 9; Գլ. գ. 11; Հռոմ. ժ. 21.
1 Մաղ. գ. 16։
— Գլ. բ. 14։
Ե Ծոր. ի. 7 եւ 8; Մաղ. գ. 3, 12, 13; Մաղ. գ. 15.
է Ծոր. ժգ. 21։
Թ Ծոր. է. 8—10; Նե. իգ. 14.
Ի Գլ. բ. 15.
Ա Գլ. բ. 10, 24; գ. 13, 22; ե. 18.
Բ Ծմվ. բ. 14, 15; Երեմ. ժ. 23.
Գ Գլ. բ. 7.
Դ Ծոր. իթ. 6; Դանիէլ ժբ. 10, 39. ժէ. 26 եւ այլն. ե. 3։
Զ Ես. բ Թագ. ի. 16—22։

տուն գտնուեցաւ , եւ նա իր խոստովանութիւնովը ազատեց քաղաքը · բայց ոչ մի մարդ չյիշեց այն աղքատ մարդին ։
16 Ես ևս ասեցի . Իմաստութիւնը լաւ է ուժից · թէեւ հաղքատի իմաստութիւնը անարգուած լինի , եւ նորա խօսքին չլսեն ։
17 Իմաստունների խօսքերը՝ մեղմութեամբ լսուած , լաւ է յիմարների վերայ իշխողի աղաղակիցը ։
18 Իմաստութիւնը լաւ է պատերազմական զօրեղներից , բայց Ամէկ մեզաւորը շատ բարիքներ կ'փչացնէ ։

ԳԼ· Ժ

Իմաստութիւն և յիմարութիւն բարքերուն և ցածերի մասին։

1 Մեռած ճանճերը դարչահոտ են անում եռացնում իւղագործի իւղը , նոյնպէս եւ մի քիչ յիմարութիւնը աւելի ծանր է լինում իմաստութիւնից եւ փառքից ։
2 Իմաստունի սիրտն իր աջ կողմին է , եւ յիմարի սիրտն իր ձախ կողմին ։
3 Որ ճանապարհով էլ որ գնայ յիմարը՝ պակասամիտ է . Եւ ամենին կ'ասէ , Թէ ինքը յիմար է ։
4 Եթէ իշխանի բարկութիւնը վեր կենայ քեզ դէմ , էքո տեղը չ'ձգես · որովհետեւ համեստութիւնը մեծ յանցանքները կ'դադարեցնէ ։
5 Կայ մի չարիք Եւ , որ տեսայ արեգակի տակին , այն սխալմունքի նման , որ դուրս է գալիս իշխանի առջիցը ։
6 Ցիմարութիւնը դրւում է շատ բարձրերում , իսկ հարուստները ցածուն են նստում ։
7 Տեսայ ծառաներ՝ Էձիերի վերայ · եւ իշխաններ՝ ծառաների պէս մանգալիս երկրի վերայ ։
8 Ով որ փոս փորէ , մէջը կ'ընկնի · եւ ով որ ցանկը քանդէ , օձը կ'կծի նորան ։
9 Ով որ քարեր տեղահանէ , նորանցով կ'վնասուի · փայտ կտրողը վտանգի է ենթարկուած նորանից ։
10 Եթէ կացինը բթացել է , եւ նա չ'սրէ նորա բերանը , այն ժամանակ նա պէտք է ոյժը զօրացնէ , եւ յաջողութեան չհն իմաստութիւնն է ։
11 Եթէ օձը խայթէ Հառանց Թովլու , ուրեմն օգուտ չ'կայ Թովչութիւն ունեցողի համար ։
12 Իմաստունի բերանի խօսքերը շնորհք են , բայց Հանճարի չրթունքներն իրան կուլ կ'տան ։
13 Նորա բերանի խօսքերի սկիզբը յիմարութիւն է · եւ նորա բերանի վերջը չար խենդութիւն ։
14 Եւ յիմարը կ'չատացնէ խօսքերը · մարդս չ'գիտէ Թէ ինչ է լինելու · եւ Թէ նորանից յետոյ ինչ է լինելու , Ո՞վ կարող է իմացնել նորան ։
15 Յիմարի աշխատութիւնն իրան կը յոգնեցնէ , որ չ'գիտէ քաղաքը գնալը ։
16 Վա՛յ քեզ , երկիր , որ Թագաւորդ տղայ է · եւ որ իշխաններդ առաւօտանց կանուխ ուտում են ։
17 Երանի՛ քեզ , երկիր , որ Թագաւորդ ազնուազարմ է , եւ որ Էիշխաններդ իր ժամանակին են ուտում ոյժի համար եւ ոչ Թէ խնջոյքի համար ։
18 Շէնքը ծուլութիւններով փուլ կը գայ , եւ ձեռքերը կախելով տունը կ'կաթէ ։
19 Հացկերոյթը ուրախանալու համար կ'անեն , եւ դինին կ'զուարթացնէ կեանքը , եւ արծաթը պատասխան է տալիս ամենին ։
20 Կիս մտքումն անգամ մի անիծիր Թագաւորին , եւ քո անկողնատեղումը մի անիծիր հարուստին · որովհետեւ երկնքի Թռչունը ձայն կ'տանէ · եւ Թեւաւորը խօսքը կ'պատմէ ։

ԳԼ· ԺԱ

Գո՝ սերմը կանուխ ցանէր։

1 Հացդ Թող տուր Ջրերի երեսին , Ո-

Ի Առակ. խա. 22։ խգ. 5։ Գղ. ե. 19։ Հմր. 18։
Ա Սաա. գ. 2, 3։
Բ Հմր. 16.
Գ Յեր. ե. 1, 11, 12.
—
Առակ. ժգ. 16։ ժը. 2։
Ե Գղ. ը. 3։
Զ ա Քագ. ի. 21 եւ 24։ Առակ. իե. 15։
Է Քար. գ. 1։
Ը Առակ. ժի. 10։ լ. 22։

Ց Սաղ. է. 15։ Առակ. իգ. 27։
Ի Սաղ. ծը. 4, 5։ Եկեսի. ը. 17։
Ա Առակ. ժ. 32. ժը. 13։
Բ Առակ. ժ. 14. ժը. 7։
Գ Առակ. ժ. 2։
Դ Գղ. գ. 22։ գ. 12։ ը. 7։
Ե Սաղ. գ. 4, 5, 12։ ե. 11։
Զ Առակ. լա. 4։
Է Սաղ. ՀԳ. 15։
Ը Ել։ իգ. 28. Գոր. իգ. 5։
—
Տես ես։ ը. 20։

բովինեւս չաս օրերից յետոյ նորան կ'գանես։
2 Երաժիշն տուբ Տեօքնին եւ ուԹին էլ, Էորովհետեւս չ'գիտես ԹԷ ինչ չարիք պիտի լինի երկրի վերայ։
3 ԵԹԷ ամպերը լցուին երկրի վերայ անձրեւ կ'տեղան, եւ ԵԹԷ մի ծառ դէպի հարաւ ընկնի կամ դէպի հիւսիս, այնտեղը, ուր որ ծառը ընկել է, կ'մնայ։
4 Քամիին մտիկ անողը Էրէ չի ցանել, եւ ամպերին նայողը չի հնձել։
5 Ինչպէս որ Էչ'գիտես, ԹԷ որն է քամիի ճանապարհը, ինչպէս են չՓոխոսկորները էդի կնոջ արգանդումը, նոյնպէս եւ չ'գիտես ամենատեղծ Աստուծոյ գործքը։
6 Առաւօտանց ցանիր քո սերմը, եւ իրիկունը Թող չ'դադարէ քո ձեռքը, որովհետեւս չ'գիտես, ԹԷ որն է յաջողուելու՝ սա ԹԷ նա, կամ ԹԷ երկուսն էլ միասին են լաւ լինելու։
7 Եւ քաղցր է լոյսը, եւ հաճոյժելի է աչքին տեսնել արեւը։
8 Իրաւ եԹԷ մարդս չաս տարիներ էլ ապրէ, նորանցում Թող ուրախանայ։ բայց Թող յիշէ խաւարի օրերը, որ չաս են լինելու։ ամէն ինչ որ պիտի գայ՝ ունայն է։
9 Ուրախացիր, երիտասարդ, քո մանկուԹիւնումը, եւ Թող զուարճացնէ քեզ քո սիրտը երիտասարդուԹեանդ օրերումը։ եւ Էգնա քո սրտի ճանապարհովը եւ աչքերիդ նայուածքովը։ եւ իմացիր որ սորանց ամենի համար ՁԱստուած քեզ դատաստանի է բերելու։
10 Եւ տրտմուԹիւնը հեռացրու սրտիդ, եւ Էդէն սրա չարուԹիւնը մարմնիդ։ Էորովհետեւ մանկուԹիւնը եւ երիտասարդուԹիւնը ունայն է։

Գլ. ԺԲ

ԵրիտասարդուԹիւնումդ յիշիր Աստուծոյն եւ ծերու-

ԹԷ Օր. ԺԼ. 10. Եսայ. ԺԲ. 17. Մատ. Ժ. 42. ր Կոր. Ը. 8. Գաղ. գ. 9, 10. Երբ. գ. 10.
ե Սաղ. ԼԺր. 9. Ղուկ. գ. 30. — Տիմ. գ. 18, 19.
զ Միք. ե. 5.
է Նախս. ե. 16.
ը Ծագ. գ. 8.
թ Սաղ. ԿԺ. 14, 15.
ժ Գր. ե. 11.
ի Թագ. ԺԸ. 39.
ժա Գր. Ժր. 14. Հռոմ. ր. 6—11. Եր Կոր. ե. 14. ր Տիմ. ր. 22.
ժբ Սաղ. ԼԲ. 5.
— Եկեղ. Թր. 6. Տես Ովր գ. 27.
ժգ Տես ր Թագ. ԺԲ. 35.
ժդ Թագ. ԺԲ. 35.
* Կամ՝ կաղապը
ժե Ովր ԺԼ. 13.
ժզ Նեհեմ. Ք. 17.
ժէ Ես. ր. 7. գ. 19. Ովր ԼԲ. 13. Սաղ. գ. 3. Ես. կգ. 8.
ժը Գր. գ. 21.
ժթ Ած. Ժգ. 22. ԼԼ. 16. Ովր ԼԲ. 14. Ես. ԽԼ. 16. Զաք. Ժր. 1.
ի Սաղ. կր. 9. Գր. ա. 3.
իա Թագ. գ. 32.

Քրիստոս կ'մկրտուիս։ Աստուածային վերնագիր ամէն խրատներէ գլխաւոր է։

1 Եւ Ձիչիր քո ստեղծողին քո երիտասարդուԹեան օրերումը, քանի որ չեն եկել ԹշուառուԹեան օրերը, եւ չեն հասել այն տարիները, Էոր ասես ԹԷ Նորանց չեմ հաւանում։
2 Քանի որ չէ խաւարել արեգակն ու լոյսը, լուսինը եւ աստղերը, եւ չեն դարձել ամպերը անձրեւի հետեւեալը։
3 Այն օրը, որ կ'զողզողան տան պահապանները, եւ կ'կորանան զօրաւոր մարդիկը, եւ կ'դադարին աղացողները փիչ լինելու համար։ եւ պատուհաններից նայողները կ'մթնին։
4 Եւ դրսի դռները կ'կապուին՝ աղօրիքի ձայնը տկարանալով։ եւ նա վեր կ'կենայ Թռչունի ձայնովը, եւ Էրոլոր երգեցող աղջկերքը նկուն կ'լինին։
5 Մի բարձր տեղից մինչեւ անգամ կ'վախենան, եւ վախվխելով կ'ընեն ճանապարհը, եւ նշենին կ'ծաղկի, եւ մարախը կ'ծանրանայ, եւ *ախորժակը կ'դադարէ։ որովհետեւ Ձմարդս գնում է իր յաւիտենական տունը։ եւ Էդրսումը չրջապատում են լացողները։
6 Քանի որ չէ կարուել արծաթի թելը, չէ կոտրել ոսկի բաժակը, եւ չէ փշրուել սափորը աղբիւրի մօտ, եւ չէ կոտրել անիւը չրՓորի վերայ,
7 Եւ Էհողը նա չէ դարձել երկրին ինչպէս որ էր, եւ Էհոգին նա չէ դարձել Աստուծոյ մօտ, Էոր տուել էր։
8 ԷունայնուԹիւն ունայնուԹեանց ասեց Ժողովողը, ամէն բան ունայն է։
9 Եւ բացի դորանից որ Ժողովողը իմաստուն էր, նա դեռ Ժողովրդին գիտուԹիւն սովորեցրեց։ եւ կշռեց ու քննեց Էշատ առակներ չարադրեց։
10 Ժողովողը Ջանք արաւ վայելուչ խօսքեր գտնելու։ եւ դրուածը ուղիղ Ճշմարիտ խօսքեր են։
11 Իմաստուններուն խօսքերը խթաններուի պէս են, եւ ինչպէս խրուած բե-

ևեռներ ժողովածուների աչերի չեմ-
ած արուած են մէկ հովիւից ։
42 Եւ վերջապէս , որդեակս , նորանոյ լուսաւորուիր . չատ գրքեր չինելը ծայր չ'ունի . եւ իչատ կարդալը կ'ոգնեցնէ մարմինը ։
13 Բոլոր խօսքի վախճանը լսենք . Աստուածանից վախեցիր եւ նորա պատուիրանքները պահիր . որովհետեւ սա է ամէն բան մարդիս համար ։
14 Որովհետեւ Աստուած Եամէն գործքը բերելու է դատաստան, ամէն ծածուկ բանի հետ՝ թէ բարի թէ չար ։

ԵՐԳ ԵՐԳՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

Սիրոյ և սիրելի երգը։

1 Սողոմոնի Երգ երգոց ։
2 Թող ինձ համբուրէ իր բերանի համբոյրներովը , Որովհետեւ քո սէրը գինիից լաւ է ։
3 Անուշահոտ են հոտոտելիքին քո իւղերը . Քաղուած իւղ է քո անունը . Նորա համար սիրում են քեզ օրիորդները ։
4 Ինձ էլ , Տեառնից կ'վազենք . Թագաւորն ինձ տարաւ Իր անեակները . ցնծանք եւ ուրախանանք քեզ հետ . քո սէրն աւելի յիչենք քան թէ գինին . ուղղութեամբ սիրում են քեզ ։
5 Սեւ եմ ես , բայց գեղեցիկ , ով Երուսաղէմի աղջկունք , կեդարի վրանների նման , Սողոմոնի վարագոյրների նման ։
6 Մի նայէք որ ես սեւացած եմ , որովհետեւ արեւն ինձ խանձել է . մօրս որդիքը բարկացել էին ինձ վերայ , ինձ պահապանուհի էին գրել այգիներին . բայց ես իմ սեփական այգին չէի պահապանում ։
7 Ասիր ինձ , ով հոգիս սիրածը , ո՞րտեղ ես արածեցնում . ո՞րտեղ ես կոչէը իջեցնում կէս օրին . ապա ես ինչու համար թափառականի պէս լինիմ քո ընկերների հօտերի մօտ ։
8 Եթէ դու չ'գիտես , Ով կանանց գեղեցկագոյնը , դուրս ել հօտի հետքերը , եւ արածեցրու ուլերիդ հովիւների վրանների կլտին ։
9 Ֆարաւոնի կառքին յծուած ձիերիս նմանեցրի քեզ , Ով ընկերուհիս ։
10 Եւ այտերդ գեղեցիկ են գինդերովը , պարանոցդ՝ մանեակներովը ։
11 Ոսկի գինդեր չինենք քեզ համար արծաթի կիտուածքով ։
12 Քանի որ Թագաւորը իր սեղանի վերայ էր, իմ նարդոսը իր հոտը բուրեց ։
13 Ստաչխի ծրար է իմ սիրականը ինձ համար . սոխկներիս մէջ է անցկացնելու գիչերը ։
14 Հիննայի ողկոյզ է իմ սիրականը ինձ համար , Ենգադդիի այգիստանումը ։
15 Ահա գեղեցիկ ես դու , ով ընկերուհիս . ահա գեղեցիկ ես . աչքերդ աղաւնիների աչեր են ։
16 Ահա գեղեցիկ ես դու , ով իմ սիրական , Նաեւ հաճելի , Նաեւ մեր անկողինը դալար է ։
17 Մեր տների գերանները եղևնափայտ են , մեր առիքները՝ մայր փայտ։

Ելք. ս. 18։
Ղր Օր. գ. 2, ժ. 12։
Ելք. ժա. 9։ Մատ. ժբ. 36։ Դատ. ԺԴ. 20, 31։ Հռովմ. ը. 16։ ԺԳ. 10, 13։ ա Կոր. գ. 3։ բ Կոր. Ե. 10։

—

գ Թագ. գ. 32։
Ելկ. գ. 10։
է Ողմ. ժա. 4։ Ցաքմ. գ. 44, ԺԲ. 32։
ը Ելկ. գ. 12—14։
Թ Մատ. Լե. 14, 15։ Ցաքմ. ԺԳ. 18։

ա. Եզեկ. բ. 6։
Ելկ. Ե. 9։ գ. 1։
Ղր Մն. ա. 16, 17։
ը Ելկ. բ. 2, 10, 13։ գ. 1, 2։ Ե. 2։ գ. 4։ Ցաքմ. Ժե. 14, 15։

Եզեկ. ԺԳ. 11—13։
Ելկ. գ. 13։
Ելկ. գ. 1։ Ե. 12։

—

ԳԼ· Բ

Սիրեալի փափաքը դեպի իւրայն·

1 Ես Սարոնի ծաղիկն եմ. հովիտների շուշանն եմ։
2 Ինչպէս շուշանն է փուշերի մէջ, նոյնպէս է իմ ընկերուհին աղջկերանց մէջ։
3 Ինչպէս խնձորենին է անտառի ծառերի մէջ, այնպէս է իմ սիրականը տղերանց մէջ։ Ներա հովանիին հաւանեցի եւ նստեցի, եւ *նորա պտուղը քաղցր է իմ քիմքին։
4 Ինձ տարաւ *խնջոյքի տունը, եւ նորա դրօշն ինձ վերայ սէր է։
5 Զօրացուցէք ինձ կարկանդակներով, ուժովացուցէք ինձ խնձորներով. որովհետեւ սիրոյ հիւանդ եմ ես։
6 *Նորա ձախ ձեռքը գլխիս տակին, եւ աջը ինձ գրկէ։
7 †Երդում եմ տալիս ձեզ, ով Երուսաղէմի աղջկերք, դաշտի այծեամներովը կամ եղնիկներովը. մի զարթնեցընէք եւ մի կացնէք սիրուհիին, մինչեւ որ ինքը բարհաճէ։
8 Իմ սիրականի ձայնն է. ահա նա գալիս է, թռչտելով սարերի վերայ, ոստոստելով բլուրների վերայ։
9 Իմ սիրականը *նման է այծեամի կամ եղնիկի ձագին. ահա նա կանգնած է մեր պատի հետեւին, դիտում է պատուհաններիցը, գննում է վանդակներից։
10 Իմ սիրականը պատասխանեց եւ ասեց ինձ. Էվեր կաց, ով ընկերուհիս, ով գեղեցիկս, ու արի եկ։
11 Որովհետեւ ահա ձմեռն անցել է, անձրեւը անցել գնացել է։
12 Ծաղիկները երեւում են տափի վերայ. †երգելու ժամանակը հասել է. տատրակի ձայնը լսվում է մեր երկրումը։
13 Թզենին հասցնում է իր պտուղները, եւ ծաղկած որթերը հոտ են բուրում. Էվեր կաց, ով ընկերուհիս, ով գեղեցիկս, ու արի եկ։
14 Ով աղաւնիս, որ վէմի խոռոչներումն ես, որ ապառաժի ծածկոցի տակին ես. ցոյց տուր ինձ քո երեսը, Էձայնդ ինձ լսել տուր. որովհետեւ ձայնդ քաղցր եւ դէմքդ հաճելի է։
15 Բռնեցէք մեզ համար *աղուէսները, այգիներն աւերող պզտիկ աղուէսները. որովհետեւ մեր այգիքը ծաղկել են։
16 *Իմ սիրականն իմս է, եւ ես նորանը. նա արածեցնում է շուշանների մէջ։
17 †Քանի որ օրուայ քամին փչում է, եւ ստուերները փախչում են. եկ դարձիր, ով իմ սիրական, նմանիր էայծեամին, կամ եղնիկի ձագին, որ †պատառոտուած սարերի վերայ են։

ԳԼ· Գ

Սիրեալի հաւատարմութիւնը. Սիրոյ փառաւորութիւնը·

1 Իմ անկողնի մէջ *գիշերը ես որոնեցի իմ հոգիի սիրածին, ես որոնեցի նորան, բայց չ'գտայ։
2 Վեր կենամ, շուռ գամ քաղաքումը, փողոցներումն ու հրապարակներումը որոնեմ իմ հոգիի սիրածին. նորան որոնեցի բայց չ'գտայ։
3 *Քաղաքի մէջ շուռ եկող պահապաններն ինձ գտան. իմ հոգիի սիրածին տեսե՞լ էք։
4 Հազիւ թէ անց էի կացել նորանցից, որ գտայ իմ հոգիի սիրածին. նորան բռնեցի եւ բաց չ'թողուցի, մինչեւ որ նորան տարի իմ մօր տունը եւ ինձ ծնողի սենեակը։
5 †Երդում եմ տալիս ձեզ, ով Երուսաղէմի աղջկունք, այծեամներովը կամ դաշտի եղնիկներովը, մի զարթնեցընէք եւ մի կացնէք սիրականին, մինչեւ որ ինքը բարհաճէ։
6 *Ո՞վ է սա որ վեր է գալիս անապատից, ծուխի սիւներին նման. խնկուած զմուռսով ու կնդրուկով բուրաւաճառի ամէն տեսակ փոշիներով։
7 Ահա Սողոմոնի *անկողինը՝ վաթսուն

–Յար. խր. 1, 2։
*Նէեղ· գիրքի
‡ԳԼ· ը· 3։
†ԳԼ· գ· 5· ը· 4։
*Հմր· 17։
‡Հմր· 13։

†Գա՛· յոյսիլ
Հմր· 10։
‡ԳԼ· ը· 13։
ըՍող· 4· 13։ Եզեկ· ԻԶ· 4։
Ղուկ· ԻԶ· 32։
*ԳԼ· չ· 3։ ի· 10։

‡ԳԼ· գ· 6։
‡Հմր· 9· ԳԼ· ը· 14։
†Գա՛· բեթերի
—
–Եա· խզ· 9։

‡ԳԼ· ե· 7։
‡ԳԼ· ը· 7· ը· 4։
*ԳԼ· ե· 5։
—

զօրաւորներ կան Նորա չուրջը Իսրայէլի զօրաւորներից։
8 Նորանք ամէնքը սուսերաւոր են, պատերազմի վարժուած. իւրաքանչիւրի սուրը իր ազդրի վերայ՝ դիշերների վախի պատճառով։
9 Սողոմոն Թագաւորն իրան համար մի գահաւորակ է շինել Լիբանանի փայտերիցը։
10 Նորա սիւներն արծաթից է շինել, յենարանները՝ ոսկիից. բազմոցը՝ ծիրանիից. Նորա ներսը զարդարուած է երուսաղէմի աղջկերանց սիրովը։
11 Դուրս եկէք ու տեսէք մէկ, ով Սիօնի աղջկերք, Սողոմոն Թագաւորին, այն Թագովը որով պսակեց Նորան Նորա մայրը՝ Նա փեսայանալիս, Նորա սրտի ուրախութեան օրը։

Գլ. Դ

Սիրելի գերազանցութիւնը։

1 Ա՜հա դու գեղեցիկ ես, ով ընկերուհիս, գեղեցի՛կ. աչքերդ աղաւնիի պէս Նրանք են ծամերիդ ետեւից. մազերդ Գաղաադի լեռները պատկող Այծերի հօտին են նման։
2 Ատամներդ լուացարանից դուրս եկող խուզած հօտի նման են. որոնք ամէնքը երկուորեակ ծնողներ են, եւ ամուլը չկայ Նորանց մէջ։
3 Որդան կարմրի թելի նման են քո շրթունքները, եւ բերանդ վայելուչ է. կիսած նռան նման՝ Հայեացդ ծամերիդ տակին։
4 Պարանոցդ նման է Դաւիթի աշտարակին՝ Զինեարանի համար շինուած. ուր հազար ասպար կան կախուած, բոլորն էլ քաջազուններին վահաններ։
5 Ջոյդ ստինդ նման է մի զոյգ ուլերի, երկուորեակ այծեամի, որ տարածում են շուշաններին մէջ։
6 Մինչեւ որ փչում է օրուայ քամին, եւ փախչում են Նորա ստուերները, գնամ ես գմուռսի սարովը եւ կընդրուկի բլուրովը։
7 Բոլորովին գեղեցիկ ես, ով ընկերուհիս. եւ քեզ վերայ չկայ մի արատ։
8 Արի ինձ հետ Լիբանանիցը, ով հարս, ինձ հետ Լիբանանիցը. մտիկ տուր Ամանայի գագաթից, Սանիրի եւ Հերմոնի գագաթից. առիւծների բանակատեղից, ինձերի սարերիցը։
9 Սիրտս յափշտակել ես, ով իմ քոյր հարս. սիրտս յափշտակել ես նայուածքներիդ մէկովը, պարանոցիդ մանեակներիդ մէկովը։
10 Ի՜նչ գեղեցիկ է քո սէրը, ով իմ քոյր հարս, ինչ լաւ է քո սէրը գինիից, եւ քո իւղերի բուրմունքը՝ ամէն խունկերից։
11 Մեղրախորիսխ է կաթում շրթունքներիդդ, ով հարս. մեղր ու կաթ կայ լեզուիդ տակին. եւ հանդերձներիդ հոտը Լիբանանի հոտին նման է։
12 Փակուած այգի է իմ քոյր հարսը, փակուած ակն է, կնքուած աղբիւր է։
13 Քո ոտները նռենիների դրախտ է պատուական պտուղներով, Հինանեբով ու նարդոսներով։
14 Նարդոս եւ քրքում, եղէգն ու կինամոն, ամէն խնկաբեր ծառով, զմուռսով եւ հալուէով, բոլոր գլխաւոր բուրմունքներով։
15 Պարտէզների աղբիւր, կենդանի ջրի ջրհոր, եւ Լիբանանից հոսած վտակներ։
16 Զարթնիր, ով հիւսիս, եւ եկ, ով հարաւ, փչիր իմ պարտէզին, թող փոուին նորա բուրմունքը։ Թող իմ սիրականը իր պարտէզը գայ, եւ ուտէ նորա պատուական պտուղները։

Գլ. Ե

Սիրելի լսում է սիրոյ ձայը, գանգատւում է բաժանմունքից և գովում նորա գեղեցկութիւնը։

1 Ես եկայ իմ պարտէզը, ով իմ քոյր հարս. քաղեցի իմ զմուռսն իմ բուրմունքի հետ. կերայ իմ խորիսխը իմ մեղրի հետ. խմեցի իմ գինին իմ կաթի հետ. կերէք, ով բարեկամներ,

---

–Գլ. ա. 15, ե. 13։
* «Կամ՝ սարիցը երեսցոյց
բ Գլ. գ. 5։
դ Գլ. գ. 6։
ե Գլ. գ. 7։
զ Գլ. ե. 1։

չՆահեմ. գ. 19։
է Գլ. ե. 3. Տես Առակ. ե. 19։
ը Գլ. բ. 17։
թ Նախա. ե. 27։
ժ Ելք Որ. գ. 9։
ի Գլ. ա. 3։

լ Առակ. խդ. 13, 14։ Գլ. ե. 1։
խ Նահ. իե. 27. Ովս. դ. 6, 7։
ծ Գլ. ա. 14։
կ Յովէլ. գ. 10. ե. 38։
հ Գլ. ե. 1։

–Գլ. գ. 16։
ձ Գլ. գ. 11։
ղ Գլուխ. իե. 7, 10. Յովէլ. գ. 29, իե. 14։

խնդիք ու զուարթացէք , ով սիրելիներ ։

2 *Ես քնում եմ , բայց սիրտս արթուն է . սիրականիս ձայնն է , ՏԷՐԸ թակում է . Բաց ինձ համար , ով քոյրս , ընկերուհիս , աղաւնիս , կատարեալս . որովհետեւ գլուխս լիքն է ցօղով , վարսերս՝ գիշերուայ չաղերով ։*

3 *Իմ պատմուճանը ես հանել եմ . ես ինչպէս հագնեմ նորան . ոտներս լուացել եմ , ես ինչպէս աղտոտեմ նորանց ։*

4 *Սիրականս ձեռքը մեկնեց ծակովը . եւ աղիքս գալարուեցան նորա համար .*

5 *Ես վեր կացայ որ բանամ սիրականիս համար . եւ ձեռքերիցս զմուռս կաթեց , եւ մատերիցս հեղուկ զմուռս փականքի բռնեցրի վերայ ։*

6 *Ես բացի սիրականիս համար , բայց իմ սիրականը դարձել անցել էր . սիրտս գնացել էր՝ նա խօսելիս , Խորհնեցի նորան բայց չ'գտայ . կանչեցի , բայց չ'պատասխանեց ։*

7 *Ինձ գտան քաղաքումը չուռ եկող պահապանները , խփեցին վիրաւորեցին ինձ . վեր առան քօղս վերայիցս պարիսպների պահապանները ։*

8 *Երդում եմ տալիս ձեզ , ով Երուսաղէմի աղջկերք , եթէ գտնէք իմ սիրականին , ինչ էք ասելու նորան . — Եթէ թէ Սիրով հիւանդ եմ ես ։*

9 *Ինչ աւելի է քո սիրականը — Ընչ սիրականից , Ով կանանց գեղեցիկդ , ինչ աւելի է քո սիրականը — Ընչ սիրականից , որ մեզ այդպէս երդում ես տալիս ։*

10 *Իմ սիրականը սպիտակ ու կարմիր է , բիւրերից գերազանց է ։*

11 *Նորա գլուխը ոսկի է մաքուր , նորա դէսերը ծածանւում են , սեւ են ագռաւի պէս ։*

12 *Նորա աչքերը ջրի վտակների մօտ եղող աղաւնիներին նման են . կաթի մէջ են լողում , ընդելուզուած — Եթէ նստած են ։*

13 *Նորա այտերը բալասանի ածուի պէս են , ծաղկանց բուրաստաններ , շրթունքները հեղուկ զմուռս կաթող շուշաններ են ։*

14 *Ձեռքերը ոսկի գլաններ են , Թարսիսի քարերով լիքը , նորա որովայնը փղոսկրեայ բանուածք է , շափիւզաներով պատուած ։*

15 *Նորա սրունքները մարմարեայ սիւներ են , հաստատուած մաքուր ոսկիի խարիսխների վերայ . կերպարանքը՝ Լիբանանի պէս , ընտիր՝ եղեւիններին նման ։*

16 *Նորա քիմքը քաղցրեղէններ է , եւ նա ինքը բոլորովին ցանկալիք է . ահա իմ սիրականը , եւ ահա իմ ընկերը , ով Երուսաղէմի աղջկերք ։*

Գլ. Ջ

Երբ Հնա սեռուելու ուրախանայ։

1 *Ո՞ւր է գնացել քո սիրականը , ով կանանց գեղեցիկդ . ո՞ւր է դիմել քո սիրականը , որ նորան որոնենք քեզ հետ ։*

2 *Իմ սիրականն իջել է իր պարտէզը , բալասանի ածուի մօտ . որ արածեցնէ պարտէզներումը , եւ շուշաններ քաղէ ։*

3 *Ես իմ սիրականինն եմ , եւ իմ սիրականը իմն է , որ արածեցնում է շուշանների մէջ ։*

4 *Գեղեցիկ ես դու , ով ընկերուհիս , Թերսայի պէս , հաճելի ես Երուսաղէմի պէս . Երկիւղալի՝ դրօշակիր զօրքերի պէս ։*

5 *Դարձրու աչքերդ իմ առաջից , որ յարձակվում են ինձ վերայ . մազերդ Գաղաադումը պառկող Այծերի հօտին նման են ։*

6 *Ատամներդ լուացարանից դուրս եկող մաքրների հօտին նման են . որոնք ամենքը երկուորեակ են ծնում , եւ մի ամուլը չկայ նորանցում ։*

7 *Կիսած նռնի նման են այտերդ ծամերիդ տակին ։*

8 *Վաթսուն են թագուհիները , եւ ութսուն՝ հարճերը , եւ օրիորդներին թիւ չկայ ։*

9 *Մէկ հատիկ է իմ աղաւնին , իմ*

Բ Կոր. գ. 18։ Կղ. գ. 1։ Ղկ. գ. 3։ Ղկ. ա. 8։

Ը Ղկ. ա. 15. գ. 1։ — Ղկ. ա. 8։

Բ Ղկ. բ. 16։ Ե. 10։ Է Ջմր. 10։ Ը—Ժ Գաղաադից երեսացոյ Ղկ. գ. 1։ Կղ. գ. 3։ Ղկ. գ. 3։

կատարեալը , նա միամօր է , նա ընտրուած է իր մօր համար . աղջիկները տեսան նորան եւ նորան երանեցին , թագուհիներն ու հարճերն էլ գովաստեցին նորան ։

10 Ո՞վ է այդ որ նայում է արշալոյսի պէս , գեղեցիկ է լուսնի նման , մաքուր՝ արեգակի պէս , Հրաշալեաւ՝ զօրաշարժ զօրքերի պէս ։

11 Ես ընկոյզների պարտէզն իջայ որ հովտի կանաչները տեսնեմ , տեսնեմ թէ ծիլ է արդեօք , թէ ծաղկել են նռնենիները ։

12 Ես չգիտէի , իմ հոգիս դրել էր ինձ *իմ ազնուական ազգի՝ կառքերումը ։

13 Դարձիր , դարձիր , ով Սուլամիթի , դարձիր , դարձիր , որ քեզ տեսնենք ։ Ինչ պիտի տեսնէք Սուլամիթի վերայ . ինչպէս Մանայէմի պարախումբը ։

ԳԼ· Է

Աղջկան և սիրեալի խոսակցութիւնը·

1 Ինչ գեղեցիկ են քո քայլերը կօշիկներով , ո՛վ իշխանի դուստր . քո բարձրի դարձուածքը նման են արուեստագործի՝ արուեստապետի ձեռքով շինուած ։

2 Քո պորտը բոլորակ բաժակ է՝ անպակաս բնակելիքից . քո փորը ցորենի չեղջ՝ շուշանով պատուած ։

3 Քո երկու ծունկդ նման են մի զոյգ ուլերի , մի այծեամի երկուորեակ ծըննդեան ։

4 Քո պարանոցդ փղոսկրեայ աշտարակի պէս , աչքերդ Եսերոնի Բաթ–բարբիմի դռան մօտ ւսւազանների պէս . քո քիթդ Լիբանանի աշտարակի նման որ դէպի Դամասկոս է նայում ։

5 Քո գլուխը քեզ վերայ Կարմելոսին է նման , եւ գլխիդ վերայ ծածանուած՝ ծիրանիի նման . թագաւորը բռնուած է քո որսուն մազերովը ։

6 Ինչ գեղեցիկ ես , եւ ինչ վայելուչ ես , ով իմ ցանկալիքների սիրուհին ։

7 Այդ քո հասակը նման է արմաւենի եւ ծոներդ՝ ողկոյզների ։

8 Ասեցի՝ Արմաւենիի վերայ կ'երթամ , բռնեմ նորա ճիւղերը . եւ քո ծոներդ լինէին որթի ողկոյզի պէս , եւ ռնգագդ հոտը՝ խնձորների հոտին պէս ։

9 Եւ քիմքդ ազնիւ գինիի պէս է , որ հոսում է ուղիղ իմ սիրականի համար , որ †կաթում է քնողների շրթունքների վերայ ։

10 Ես իմ սիրականինն եմ , եւ Նա էլ ինձ է ցանկանում ։

11 Արի , սիրականս , դուրս գանք դաշտը , օթևանենք գիւղերումը ։

12 Առաւօտ կանուխ այգիները գնանք, տեսնենք թէ նորթը ծիլ է , կոկոնը ծաղկել է . ծաղկել են նռնենիները . այնտեղ սէրս քեզ եմ տալու ։

13 Իմ անբարոյները հոտ են բուրում , եւ մեր դռներումը կան համեմն պատուական պտուղները՝ թէ նոր թէ հին . ով իմ սիրական , քեզ եմ պահել ։

ԳԼ· Ը

Իւրաքանչիւրի հատուցման վերաբերեալ խօսքեր·

1 Երանի թէ ինձ եղբայր լինէիր՝ մօրս ստինքը ծծած , քեզ դուրսը գտնէի համբուրէի . ինձ չէին էլ անարգիլ ։

2 Քեզ կ'տանէի կ'մտցնէի իմ մօր տունը , դու ինձ կ'սովորեցնէիր . քեզ կ'խմեցնէի իմ †հռատաէտ գինիիցը իմ նռան օշարակից ։

3 Ի՞նորա ձախ ձեռքը գլխիս տակին , եւ աջը կ'գրկէր ինձ ։

4 †Երդում եմ տալիս ձեզ , ով Երուսաղէմի աղջկերք , մի զարթեցնէք եւ մի վեր կացնէք իմ սիրուհին , մինչեւ որ ինքը բարեհաճէ ։

5 Ո՞վ է որ վեր է գալիս անապատիցը . կռնած իր սիրողի վերայ ։ Քեզ խնձորենիի տակին զարթեցրի . այնտեղ էր ծնել քեզ քո մայրը . այնտեղ էր ծնել քեզ քո ծնողը ։

6 Ինձ կնիքի պէս դիր սրտիդ վերայ , կնիքի պէս՝ քո բազուկի վերայ . ո՛րովհետեւ մահուան պէս զօրաւոր է

ԲՇԹ· 4։
ԷԳԼ· է· 12։
Կամ՝ Ամինադեբի
—Սաղ· խե· 13։
ԲԳԼ· գ· 5։

† ԳԼ· գ· 4։
†Կամ՝ խօսեցաւմ է քնողների շրթունքները։
ԵԳԼ· բ· 16· գ· 3։
ԲՍաղ· խե· 11· գա· 14։
ՀԳԼ· գ· 11։

ԲՆՆ· Լ· 14։
ՀՄաա· ժգ· 32։
—
—Առակ· Բ· 2։

ԲԳԼ· բ· 6։
† ԳԼ· բ· 7։ գ· 5։
ԵԳԼ· գ· 6։
ԲՍ· ԼՔ· 16· Եբհմ· իբ· 24։
Անգ· բ· 23։

սէրը. դժոխքի պէս ամուր է նախանձը. նորա կայծերը բոցավառ կրակի կայծերի պէս են։
7 Շատ ջուրերը չեն կարող հանգցնել սէրը, եւ գետերը նորան չեն ընկղմիլ. Եթէ մի մարդ իր տան բոլոր կայքը տայ սիրոյ տեղ, անարգելով կ'անարգեն նորան։
8 Մենք մի փոքր քոյր ունինք, որ տիւնք չ'ունի. ի՞նչ անենք մեր քրոջը, նորա համար խօսուած օրը։
9 Եթէ նա պարիսպ է, նորա վերայ մի արծաթի աշտարակ չինենք. եւ եթէ նա մի դուռ է, նորան պատենք եղեւնափայտի տախտակով։
10 Ես պարիսպ եմ. եւ իմ տիւնքներս աչտարակների նման են. ուրեմն նորա աչքի առաջին կ'լինիմ խաղաղութիւն գտածի պէս։
11 Սողոմոնը մի այգի ունէր Բաաղամոնի մէջ. Հայն այգին տուաւ պահապաններին. ամեն մէկն իր պտուղովը հազար արծաթ էր բերում։
12 Իմ այգին իմ առաջին է. հազարը քեզ, ով Սողոմոն, եւ երկու հարիւրը նորա պտուղը պահողների համար։
13 Ով պարտէզների մէջ նստող, ընկերներդ լսում են ձայնդ. Թոյլ տուր ինձ լսել։
14 Փախիր, ով իմ սիրական, նման եղիր հայծեամին կամ եղնիկների ձագին բուրաստի սարերի վերայ։

ԵՍԱՅԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Իսրայէլի ապստամբութիւնը. Փրկանակ իւր ծխակատարութեան դրէթ դալու յորդոր. Աւետիք և ապաշնորհք։

1 Ամովսի որդի Եսայիայի տեսիլքը որ տեսաւ Ցուդայի եւ Երուսաղէմի վերայ Ցուդայի թագաւորների՝ Ոզիայի, Յովաթամի, Աքազի եւ Եզեկիայի օրերում։
2 Լսեցէք, ով երկինք, եւ ականջ դիր, ով երկիր. որովհետեւ Եհովան է խօսում. ես Հզաւակներ մեծացրի եւ բարձրացրի, բայց նորանք ապստամբեցին ինձ դէմ։
3 Եզը ճանաչում է իր տիրոջը, եւ էշը՝ իր տիրոջ մսուրը, Բայց Իսրայէլը չէ ճանաչում, իմ ժողովուրդը չէ խոհանում։
4 Վա՛յ մեղաւոր ազգին. անօրէնութիւնով ծանրացած ժողովուրդ, չարագործների սերունդ, ապականիչ զաւակներ. Թող տուին Տիրոջը, անարգեցին Իսրայէլի Սուրբին, եւ քաչուեցին։ Ձեր էլ ո՞ր տեղին կարելի է զարկել. որ ապստամբութիւնը աւելացնում էք. բոլոր գլուխը հիւանդ է, եւ բոլոր սիրտը նուաղել է։ Ոտքի թաթից մինչեւ գլուխը ողջ տեղ չկայ նորա վերայ. հարուածներ եւ վէրքեր եւ չարաւալի խոցեր, Չեն մաքրվում եւ չեն կապվում եւ իւղով չեն կակղացնվում։ Ձեր երկիրը աւերուած, ձեր քաղաքները կրակով այրուած են. ձեր արտերը ձեր առաջին օտարներն են ուտում. եւ խաղանացած են օտարների տակնուվրայ արածի պէս։ Եւ Սիօնի աղջիկը մնացել է այգիի միջի մի խրճիթի պէս, եւ ինչպէս մի հիւղ վարունդի արտում, մի հպաշարուած քաղաքի նման։ Եթէ որ Զօրաց Տէրը մեզ

Հ Տես Ա.կ. գ. 35։ Ա Մակ. ի. 33։ Ը Գլ. ը. 14։ Թ Տես Ծայ. իր. 17, 20։ Ժ Գլ. ը. 17։

— Ա Թես. մր. 6։ Իր Օր. ը. 1։ Երեմ. ը. 12, գ. 19։ իր. 23։ Եզեկ. լէ. 4։ Միք. ա. 2։ գ. 1, 2։ Ի Գլ. ե. 1, 2։ Ր Երեմ. ը. 7։

Ի Երեմ. ի. 3, 6։ Ձ Գլ. ե. 12։ Ղ Գլ. ձե. 3, 4։ Մակ. գ. 7։ Ճ Գլ. ի. 13։ Երեմ. ը. 30. ե. 3.

Ն Երեմ. ը. 22։ Շ Օր. իր. 51, 52։ Ո Ծար. իե. 18։ Ոզր. ը. 6։ Չ Երեմ. գ. 17։ Պ Ոզր գ. 22։ Հաւմ. ի. 29։

համար մի քիչ մնացորդ չ'թողէր, Սոդոմի պէս կ'լինէինք, Գոմորին կ'նմանէինք։

10 Լսեցէք Տիրոջ խօսքը, ով Սոդոմի իշխաններ, ականջ դրէք մեր Աստուծոյ օրէնքին, ով Գոմորի ժողովուրդ։

11 Ինչ պէտք է ինձ ձեր զոհերի չատութիւնը, ասում է Տէրը. ես կըշտացել եմ խոյերի ողջակէզներից, եւ պարարտների ճարպիցը. եւ զուարակների ու ոչխարների ու նոխազների արիւնը չեմ ախորժում։ Երբոր գալիս էք, Իմ երեսը տեսնելու. դա ո՞վ է պահանջում ձեր ձեռքից՝ կոխատել իմ սրահները։ Այլ եւս նուէնայն 13 ընծաներ մի բերէք. չէ խունկը ինձ համար պիղծ է. ամսագլուխներին եւ շաբաթներին — ժողովներ գումարելուն չեմ տանել. անօրէնութիւն 14 եւ տօնախմբութիւն։ Զեր ամսագլուխներից եւ տօներից զզուել է հոգիս, նորանք ինձ վիրաւ բեռ են։ 15 Յոգնել եմ տանելուց։ Եւ դուք Ձեր ձեռքերը տարածելիս՝ ես աչքերս ծածկում եմ ձեզանից. Նաեւ երբոր աղօթքը չատացնում էք, ես չեմ լսում. Ձեր ձեռքերը լիքն են արիւնով։

16 Ողաացուեցէք, մաքրուեցէք, հեռացրէք ձեր գործերի չարութիւնը իմ աչքերի առաջից, դադարեցէք 17 չարութիւն գործելուց։ Սովորեցէք բարութիւն անել, որոնեցէք իրաւունք, ուղղութիւն ցուցէք զրկուածին, որբի դատ տեսէք, որբեւայրիի դատ պաշտպանեցէք։

18 Հիմա եկէք ու վիճաբանենք, ասում է Տէրը, եթէ ձեր մեղքերը կրկնակի կարմիրի պէս լինին, Ձիւնի պէս պիտի սպիտականան. եթէ նորանք որդան կարմիրի պէս լինին, 19 սորի պէս ոչխարի պիտի դառնան։ Եթէ յօժարէք եւ լսէք, երկրի բարիքը

20 կ'ուտէք։ Բայց եթէ մերժէք եւ ապստամբուէք, սուրը պիտի ձեզ ուտէ. որովհետեւ Տիրոջ բերանը խօսեց։

21 Ի՜նչպէս պոռնկացաւ հաւատարիմ քաղաքը. Նա լիքն էր իրաւունքով, արդարութիւն էր օթեւանում նորանում. բայց հի՛մա, մարդասպաններ։

22 Արծաթդ կղկղանք է դարձել. գինիդ ջրով խառնուած է։ 23 Իշխաններդ ապստամբներ եւ գողերի ընկերներ են, ամենքն էլ կաշառք են սիրում եւ վարձի հետեւից են ընկել. որբի դատը չեն նայում, եւ որբեւայրիի դատը չի գալիս նորանց առաջը։

24 Նորա համար Զօրաց Եհովայ Տէրը՝ Իսրայէլի Հզօրի խօսքը սա է. Ահա ես ինձ կ'հանգստացնեմ իմ նեղիչներիցը, եւ վրէժս կ'առնեմ իմ թշնամիներիցը։ 25 Եւ ես կ'դարձնեմ իմ ձեռքը դէպի քեզ, եւ կ'մաքրեմ քո կըզկղանքը ինչպէս թէ բորակով, եւ կը հեռացնեմ քո բոլոր անագը։ 26 Եւ ես կ'բերեմ քո դատաւորներին ինչպէս որ առաջ էր, եւ քո խորհրդականներին ինչպէս որ սկզբում։ Այնուհետեւ քեզ կ'սանն Արդարութեան քաղաք, Հաւատարիմ սանն։ 27 Սիոնը իրաւունքով պիտի փրկուի եւ նորա ես դարձողները արդարութիւնով։ 28 Բայց անօրէնների ու մեղաւորների կործանումը միասին կ'լինի, եւ որոնք որ թողում են Տիրոջը, պիտի 29 փչանան։ Որովհետեւ նորանք պիտի ամաչեն ձեր ախորժած բլուրներից, եւ պիտի ամօթով մնաք այն 30 պարտէզներից որ հաւանել էք։ Որովհետեւ դուք պիտի լինէք տերեւները թառամած բեւեկնիի պէս, եւ մի ջուր չ'եղող պարտէզի պէս։ 31 Եւ զօրաւորը կ'լինի որպէս խծուծ, եւ նորա գործքը՝ կայծ. եւ երկուսը կ'այրուին միասին եւ հանգցնող չի լինիլ։

ա Ծն. չի. 24։
բ Ր. Ր. 32. Եզեկ. չգ. 46. գ — Ի. չե. 22։ Ա. չ. 8, 9. Ամ. 10։ Ա. չե. 8։ բ — 27. գ. կգ. 3. Բ. Ք. 20. է. 21. Ա. Ե. 21, 22։ Մ. չ. 7։
դ Ել. 17։ կգ. 23. ե Ա. չե. 9։
զ Ա. — 14. բ. 15։
է Ա. Ր. 11։
ը Ղե. իգ. 2 եւ 3. Ա. բ. 6։
թ Ել. իգ. 24։
ժ Ծ. իե. 9։ Ա. չգ. 2։ Ա. չ. 3։ Ա. — 28. կ. չի. 2։ Եզեկ. չ. 13։ Մ. չ. 4։ ի Ա. կգ. 18։ — Տ. բ. 8։
լ Ել. չի. 3։
խ Եզեկ. գ. 14։
ծ Ա. կգ. 14։ կ. 27. Ա. Տ. ե. 15։ Հ. ա. Ե. չ. 9։ — Ա. կ. 11։
կ — Եզեկ. իբ. 3, 16։ Մ. չ. 8. Զ. ե. 9։ ը. 16։

ա Ել. իգ. 26. Մ. չ. 2։
բ Ա. ե. 7. Ա. — 6. 14։
գ — 19. Տ. — 2։
դ Եզեկ. ը. 20, 21։
ե Եզեկ. գ. 28, 30. Եզեկ. իբ. 18, 19։
զ — Ա. ը. 15։
է Ա. իբ. 24։
ը Եզեկ. իբ. 17. Եզեկ. իբ. 12։ Ա. — 6. 3։
թ Եզեկ. ե. 28։ Զ. ե. 10։
ժ Ը. Ր. իբ. 63. Եզեկ. ե. 13։ — Եզեկ. գ. 29. ք. 7. Մ. չ. 3։
ի Եզեկ. կգ. 7։
լ Զ. ը. 3։
խ Ր. — 3. Ա. — 6. 6. 6. Հ. 27. գբ. 9. Հ. 35։
կ Ել. Ա. 5։
հ Ել. կե. 3։ կգ. 17։

—

ԳԼ. Բ

Անհնից փրկութիւն և խաղաղութիւն է գալու ամեն ազգերի համար. Բայց առաջ կատաղութիւն պատիժ է գալու։

1 Ա. Այն խօսքը որ տեսաւ Ամովսի որդի Եսայիան Յուդայի եւ Երուսաղէմի վերայ ։

2 Եւ ՚ի՛ւրին օրերի վերջին, որ հաստատ կ՚ըլինի Տիրոջ տան Բսարը սարերի գլխին, եւ կ՚բարձրանայ բլուրներիցը. եւ էորդեվով նորա մօտ 3 կ՚գնան բոլոր ազգերը ։ Եւ չատ ժողովուրդներ կ՚գնան եւ կ՚ասեն. ՚Եկէք վեր գնանք Եհովայի սարը, Յակորի Աստուծոյ տունը. եւ նա կ՚սովորեցնէ մեզ իր ճանապարհներիցը, եւ մենք կ՚գնանք նորա չաւիղներուն մէջ. որովհետեւ Սիօնից դուրս է գալու օրէնքը, եւ Տիրոջ խօսքը՝ Երուսաղէմից ։ 4 Եւ նա պիտի դատէ հեթանոսների մէջ, եւ խրատէ չատ ազգերին. եւ նորանք կ՚ձուլեն Իրանց սուրերը խոփեր, եւ իրանց նիզակները՝ յօտացներ. ազգ ազգի վերայ սուր չի բարձրացնիլ, եւ Էայլեւս պատերազմի չեն վարժուիլ ։

5 Ով Յակորի տուն, եկէք եւ գնանք 6 ՚Տիրոջ լուսովը։ Որովհետեւ դու ձգել ես քո ժողովուրդ՝ Յակորի տունը, որ նորանք լցուած են Բարեւելցիութիւնով, եւ հմայութիւն են անում Փըղշտացիների պէս, եւ Էօտարների 7 որդկանց հետ համաձիա են ։ Եւ Երկիրը լցուած է արծաթով ու ոսկիով, եւ նորա գանձերին ծայր չ՚կայ, եւ երկիրը լցուած է ձիերով, ու վախ- 8 ճան չ՚կայ նորա կառքերին ։ Էեւ երկիրը լցուած է կուռքերով. նորանք ձեռքի գործքի են երկրպագութիւն անում, նորան որ իրանց մատները չի- 9 նեցին ։ Եւ խոնարհում է ռամիկ մարդն ու վայր է ընկնում տղամարդը. եւ դու չես ներիլ նորանց ։

10 Էմտիր ժայռի մէջը եւ հողումը Քաք կացիր Տիրոջ ահաւորութեան երեսից եւ նորա վեհափառութեան 11 մեծութիւնից ։ Մարդիս ամբարտաւանութեան աչքերը պիտի խոնարհին, եւ պիտի իջնէ մարդկանց հպարտութիւնը. եւ Տիրոջ Տէրը կ՚բարձրանայ 12 այն օրը ։ Որովհետեւ Զօրաց Տէրը մէկ օր ունի ամեն ամբարտաւանութեան ու բարձրութեան դէմ եւ ամեն հպարտացածների դէմ, եւ նո- 13 րանք պիտի ցածանան ։ Եւ Էլիբանանի բոլոր եղեւիններին դէմ, որ բարձրացած ու վեր եկած են, եւ Բասանի 14 բոլոր կաղնիների դէմ, Էեւ բոլոր բարձր սարերի դէմ, եւ բոլոր վեր 15 եկած բլուրների դէմ, եւ բոլոր բարձր աշտարակի դէմ եւ ամեն ամուր պա- 16 րսպի դէմ, եւ Թարսիսի բոլոր նաւերի դէմ, եւ բոլոր ցանկալի տեսա- 17 րան ունեցողների դէմ. եւ Մարդիս ամբարտաւանութիւնը պիտի խոնարհուի, եւ պիտի իջնէ մարդկանց բարձրութիւնը. եւ միայն Տէրը բարձր 18 կ՚ըլինի այն օրը ։ Եւ կուռքերը բոլո- 19 րովին բնաջինջ պիտի լինեն։ Եւ պիտի մտնեն Ժայռերի այրերի մէջ, եւ երկրի խոռոչները Տիրոջ ահաւորութեան առաջից եւ նորա վեհափառութեան մեծութիւնից, Էերբոր նա վեր կենայ երկիրը սարսեցնելու ։

20 Ա՚յն օրը մարդ կ՚գցէ իր արծաթի կուռքերը ու ոսկի կուռքերը, որ չինել են նորա համար որ երկրպագութիւն անեն, խլուրդների մօտ եւ չղ- 21 ջիկների մօտ. Էոր մտնէ ապառաժների ծակերը եւ վէմերի ձեղքերը Տիրոջ վախի երեսից եւ նորա վեհա- 22 փառութեան մեծութիւնից ։ Դադարեցէք մարդի վերայ յոյս ունենալուց, Էորի շունչը նորա ռնգացը մէջ է. որովհետեւ ինչ է համարւում նա ։

Ա Մեք. գ. 1 եւ ձ.
Բ Մոգ. կբ. 15, 16.
գ Մոգ. կբ. 8. Գլ. խէ. 13.
դ Երեմ. լա. 6. ե. 3. Զաք. բ. 21, 23.
ե Ղեւ. իդ. 47.
զ Մոգ. իզ. 9. Ովս. բ. 18. Զաք. Ք. 10.
է Մոգ. կբ. 3, 7.
ը Երեմ. ե. 8.
թ Մակ. իդ. 7.

ժ Ել. Ծր. ժբ. 11.
ի Մոգ. էդ. 35. Երեմ. ժ. 2. Լը Ծր. ժէ. 16, 17.
ի Երեմ. բ. 28.
լ Շիր. 19, 21. Ամոս. գ. 15.
խ Շիր. 17. Գլ. ե. 15, 16. ժգ. 11.
ծ Գլ. գ. 1. Ժա. 10, 11. Ժբ. 1, 2. իդ. 21. իե. 9. իզ. 1. իէ. 1, 2, 12, 13. իը. 5. իթ. 18. լ. 23. Ծր. 6. ե.

ր Ել. Ծր. 11.
ս Մոգ. էդ. 8. Գլ. իե. 19.
տ Մակ. ի. 11, 22. Ովս. բ. 16, 18, 21. Ամվս. գ. 18. Ովբ. Ք. 11. Միք. գ. 6. ե. 10. է. 11, 12. Ամ. գ. 11, 16. Զաք. Ք. 16.
ւ Գլ. ժգ. 8. լէ. 24. Եզեկ. լա. 3. Զաք. ժա. 1, 2.
փ Գլ. լ. 25.
ք Ծագ. ժ. 22.

օ Շիր. 11.
ֆ Շիր. 10. Ովս. ժ. 8. Ղուկ. իգ. 30. Յայտ. գ. 16. Ք. 6.
և Ել. իբ. 32. Ածխ. բ. 6, 21. Երբ. Ծր. 26.
ֆ Գլ. լ. 22. լա. 7.
Շիր. 10, 19.
Ամոս. էիգ. 3. Երեմ. ժէ. 5.
Ընդ. բ. 7. Ծար. իե. 3.

ԳԼ. Գ

Ծաղկերգի մեջքի պատիժը, մանուածոց կանանց պճնասիրութիւնը։

1 Որովհետեւ անա Զօրաց Եհովայ Տէրը
–հեռացնելու է Երուսաղէմից եւ Ցուդայից զաւազանն ու էցուկը, հացի
բոլոր նեցուկը, եւ ջրի բոլոր նեցու-
2 կը, Հերոսին եւ պատերազմական
մարդին, դատաւորին ու մարգարէին,
3 եւ գուշակողին ու ծերին, Յիսնա-
պետին ու պատուաւորին, եւ խոր-
հրդականին ու իմաստուն ճարտա-
րապետին եւ դիտուն կախարդին։
4 Եւ ես Տէրոնց վերայ երիտասարդներ
պիտի իշխան դնեմ, եւ մանուկները
5 պիտի իշխեն նորանց վերայ։ Եւ պի-
տի հարստահարուի ժողովուրդն իրա-
րից, եւ ամեն մէկն իր ընկերիցը.
եւ երեխաները պիտի զօրազանան ծե-
րերի դէմ, եւ անարգները՝ պատուա-
6 ւորների դէմ։ Այն ժամանակ մարդ կը
բռնէ իր եղբօրը իր հօր տանը մէջ և-ելէ-
Դու հանդերձ ունիս, մեզ վերայ իշ-
խան եղիր, եւ այս աւերակը քո ձեռ-
7 քի տակին լինի։ Իսկ նա բարձրաձայն
կ'ասէ այն օրը. ես բժշկող չեմ լինիլ,
եւ տանս հաց չ'կայ եւ հանդերձ չ'կայ.
ինձ իշխան մի դնէք ժողովրդի վերայ։
8 Որովհետեւ Երուսաղէմը սասանուել
է եւ Ցուդան՝ ընկել. որովհետեւ նո-
րանց լեզուներն ու գործերը Տիրոջ
դէմ է, որ հակառակեն նորա փառաց
9 աչքերին։ Նորանց երեսի տեսքը վը-
կայում է իրանց դէմ. եւ իրանց մեղ-
քերը հրապարակում են Սոդոմի պէս,
չեն ծածկում. վա՛յ նորանց անձին,
որ իրանց չարիք են հատուցանում։
10 Ասեցէք արդարին, Որ նորա բանը լաւ
է. որովհետեւ Հիրանց գործերի պը-
11 տուղն են ուտելու։ Վա՛յ անզգամին,
Որ նորա բանը չար է, որովհետեւ իր ձեռ-
քի գործերէն հատուցումը պիտի լինի
12 իրան։ Իմ ժողովրդի վերայ Հրոնացող-
ները երեխաներ են, եւ կիներ են
իշխում նորա վերայ. ով իմ ժողո-
վուրդ, Հքո առաջնորդները մոլորե-
ցուցիչներ են, եւ նորանք քո շաւիղ-
ների ճանապարհը խանգարել են։
13 Տէրը վեր է կացել Հոր դատէ. եւ
կանգնել է՝ ժողովուրդներին դատելու
14 համար։ Տէրը դատի է մտնում իր
ժողովրդի ծերերի եւ նորա իշխան-
ների հետ. որ դուք Հայրել էք այգին.
աղքատից կողոպտուածը ձեր անե-
րումն է։
15 Ինչ է եղել ձեզ, որ Հփշրում էք
իմ ժողովրդին, եւ անանկների երեսը
ջարդում, ասում է Զօրաց Եհովայ
Տէրը։
16 Եւ Տէրն ասեց. որովհետեւ հպար-
տացել են Սիոնի աղջիկները, եւ վեր
բարձրացած պարանոցով են մտե գա-
լիս, եւ անհամնամ աչքերով ակնար-
կում են. գնալիս կաքաւելով են գը-
նում, եւ իրանց ոտքերովը խշխշոց
17 են հանում. Եւ Տէրն էլ կ'կնատացնէ
Սիոնի աղջկերանց գագաթը, եւ Տէրը
18 կ'մերկացնէ նորանց ամօթոյքը։ Այն
օրը Տէրը կ'հեռացնէ ոտնապարանջան-
ների փառքը, ցանցակերպ ճակատա-
19 նոցները եւ հմահիկները. Գինգերը,
ապարանջանները եւ շղաչատեռները,
20 Ապարօշները, ոտքի շղթայիկները եւ
գօտիները, բուրվառից տուփերը, հր-
21 մայակները, Մատանիները եւ քթի
22 օղակները, Գատմուճանները եւ կըշ-
տապանակները, վերարկուները եւ
23 քսակները. Հայելիները եւ բհեզները,
24 խոյրերը եւ քողերը։ Եւ խնկեղէնների
փոխարէն կ'լինի փտութիւն, եւ
գօտիի տեղ չուան, եւ հիւսուած
խոպոպիկի տեղ՝ ինտութիւն. եւ
լանջագեղ կամարի տեղ՝ քրձեայ գօտի,
25 գեղեցկութեան տեղ՝ խարան։ Քո
մարդիկը սրով պիտի ընկնեն, եւ քո
26 քաջերը՝ պատերազմով. Եւ Հնորա
դռները պիտի ողբան ու սուգ բռնեն,
եւ նա ամայացած Հպիտի նստէ տա-
փին։

–Երեմ. լե. 21, լը. 9.
բ Գ.Կ. իգ. 26.
գ Թագ. իգ. 14.
դ Սամ. Ա. 16.
ե Միք. գ. 12.
զ Սամ. Ա. 16.
է Ներ. ժգ. 13, ժը. 20, 21.
ը Միք. գ. 2.
թ Գ.Կ. ե. 7։ Մատ. խա. 33.
ժ Գ.Կ. ծը. 4։ Միք. գ. 2, 3.
ի Գ.Կ. խե. 2, 3։ Երեմ. ժգ. 22. Նաե. գ. 5.
ժբ. 5.
ի Գ.Կ. ը. 12.
ի Սամ. Ա. 2.
ի Սամ. ժա. 6. Ծագ. ը. 13.
ի Ելմ. 4.
ի Գ.Կ. թ. 26.
ի Գ.Կ. ի. 3.
ի Գ.Կ. իբ. 12. Միք. ա. 16.
ի Երեմ. ժգ. 2. Ողբ ա. 4.
ի Ողբ ը. 10.

Գլ· Գ

Մեխայի փրկութիւնը

1 Եւ ՙայն օրը եօթը կին պիտի մէկ
մարդ բռնեն եւ ասեն. Մեր հացն
ուտենք եւ մեր հագուստը հագնենք,
միայն թէ քո անունը կոչուի մեզ
վերայ. մեր նախատինքը վեր առ։
2 Այն օր ՙՏիրոջ չառաւիղը կ'լինի
զարդի եւ փառքի համար. եւ երկրի
պտուղը պարծանք ու պատիւ կ'լինի
3 Իսրայէլի փրկուածների համար։ Եւ
այնպէս պիտի լինի որ Սիօնի մնացա-
ծը եւ Երուսաղէմի հնացորդը Նուրբ
պիտի կոչուին. ամէնքը որ գրուած
են կեանքի համար Երուսաղէմումը։
4 Երբոր Տէրը լուացած կ'լինի Սիօնի
աղջկերանց ազտը, եւ Երուսաղէմի
արիւնները նորա միջիցը մաքրած
կ'լինի, իրաւունքի հոգով եւ այրող
5 հոգով։ Եւ Տէրը կ'չինէ Սիօն սարի
ամէն տեղերի վերայ եւ նորա ժո-
ղովքների վերայ ցերեկով ամպ եւ
մէգ, իսկ գիշերը ծխայուն կրակի
բոց. որովհետեւ ամէն փառքի վերայ
6 հովանի պիտի լինի։ Եւ նա վրան
կ'զառնայ ցերեկը հովանի տալու հա-
մար տաքութեան դէմ, եւ հապաս-
տանարան ու ծածկոց՝ մրրիկի եւ անձ-
րեւի դէմ։

Գլ· Ե

Ընդդէմ այգի տունկ։ Սպառնում է պատուհաս մե-
ծատունդ պատերազմ։

1 Ադէ երգեմ իմ սիրելիի համար իմ
սիրականի երգը ՙիր այգիի մասին.
Իմ սիրելին մի այգի ունէր մի պա-
2 րարա լեռնածայրին։ Եւ նա ցանդով
պատեց նորան, քարերը հանեց միջի-
ցը, եւ նորանում ընտիր որթեր տըն-
կեց, եւ մի հնձան էլ փորեց նորա-
նում, եւ հապասեց որ խաղող բերէ,
բայց նա ազոխ բերաւ։
3 Եւ հիմա, ով Երուսաղէմի բնակիչ
եւ Յուդայի մարդ, եմէկ դատեցէք
4 իմ ու իմ այգիի մէջ։ Էլ ինչ կար
անելու իմ այգիին, որ ես չեմ արել
նորան. ինչու համար սպասեցի, որ
խաղող բերէր. եւ նա ազոխ բերաւ։
5 Եւ հիմա ձեզ իմացնեմ թէ ինչ եմ
անելու իմ այգիին, ես ՙքանդելու եմ
նորա ցանդը, որ լինի արօտատեղ.
ես քարուքանդ եմ անելու նորա պա-
6 տերը, որ ոտնատար դառնայ։ Ես խո-
պանացած եմ թողելու նորան, նա
պիտի չ'յօտուի եւ չ'բրուի, եւ պիտի
ցախ ու փուշ բուսնէ. եւ ամպերին
պատուիրելու եմ, որ նորա վերայ
7 անձրեւ չ'տեղան։ Որովհետեւ Զօրաց
Տիրոջ այգին Իսրայէլի տունն է, եւ
Յուդայի տունը՝ նորա ախորժելի
տունկը. եւ նա սպասում էր իրա-
ւունքի, եւ ահա արիւնհեղութիւն,
արդարութեան՝ եւ ահա աղաղակ։
8 Վա՛յ նորանց որ տունը տան են
կպցնում, արտը արտին են մօտե-
ցնում մինչեւ որ այլեւս տեղ չէ մի-
նում, որ դուք մինակ բնակուէք երկ-
9 րիս մէջ։ Իմ ականջներին ՙէ Զօ-
րաց Տէրը, Անշուշտ շատ տներ աւե-
րակ են դառնալու, մեծ ու գեղեցիկ
10 դէպ՝ առանց բնակչի։ Որովհետեւ տա-
սը լծամար այգին Իմէկ մար պիտի
տայ, եւ մէկ քոռ սերմը մէկ արդու
պիտի տայ։
11 Վա՛յ նորանց որ առաւօտանց կա-
նուխ վեր են կենում եւ ցքիի հետե-
ւից վազում. ուշանում են իրիկունը,
12 որ գինին նորանց տաքացրել է։ Եւ
լինում է քնար ու տաւիղ, թմբուկ
ու սրինդ եւ գինի Ընորանց խնջոյք-
ներումը. բայց ՙՏիրոջ արածներին
մտիկ չեն տալիս, եւ նորա ձեռքի
13 գործերը չեն տեսնում։ Ինորա համար
իմ ժողովուրդը հոգիութիւնից գե-
րի է գնում, եւ նորա փառաւորները
սովամահ մարդիկ են լինում. եւ
նորա բազմութիւնը տոչորւում է
ծարաւութիւնից։
14 Նորա համար դժոխքը կ'լայնացնէ

Գլ· բ· 11, 17, Բր Քհն· գ· 18, Ի Դատ· ա· 33, Բ Թագ· իգ· 5, Զաք· գ· 8, դ· 12, Ե Հնաս Փիլ· գ· 3, Յայտ· գ· 5, Ղ Գլ· կ· 21, Ե Մատ· գ· 2, 3,

Է Նլ· ԺԳ· 21, Ը Զաք· բ· 5, Ժ Գլ· բ· 15, Ի Գլ· ԽԵ· 4,

—

Մատ· Հ· 8, Երգ· ը· 12,

Գլ· ԽԵ· 2, Երեմ· բ· 21, Մատ· իա· 33, Մար· ԺԲ· 1, Դատ· ք· 9, Բր Օր· լբ· 6, Գլ· ա· 2, 3, Ի Հռոմ· գ· 4, Ղ Մատ· Հ· 12, Ե Միք· բ· 2, Ղ Գլ· իբ· 14,

Ե Նեղեմ· ԽԵ· 11, Է Ածող· իգ· 29, 30, Ժող· Ա· 18, Հիմ· 22, Ը Ածող· իբ· 27, Մատ· իբ· 3, Ի Ոզե· գ· 6, Ժ Գլ· ա· 3, Դատ· ԺԲ· 44,

իրան, եւ իր բերանը անչափ կ'բանայ, եւ նորա մէջ կ'իջնէ նորա պարծանքն ու բազմութիւնը, եւ նորա ազատակին
15 ու զուարճութիւնը։ Եւ ասիկ Էմարդը կ'խոնարհուի, եւ տղամարդը վայր կ'ընկնի, եւ ամբարտաւանների
16 աչքերը կ'ցածանան։ Եւ Զօրաց Տէրը կ'բարձրանայ իրաւունքով, եւ սուրբ Աստուածը կ'սրբուի արդարութիւնով։
17 Եւ ոչխարները կ'արածեն իրանց արօտումը, եւ Հարուստներից հոգեաւերակները օտարները կ'ուտեն։
18 Վայ նորանց որ քաշում են անօրէնութիւնը ունայնութեան չուաններով, եւ մեղքը՝ իբր թէ սայլի թո-
19 կերով։ Որոնք ասում են. Թող չտապէ, չուտով անէ իր գործը, որ տեսնենք, եւ թող մօտենայ ու գայ Իսրայէլի Սուրբի խորհուրդը, որ գիտենանք։
20 Վայ նորանց, որ չարին ասում են բարի, եւ բարիին՝ չար. որ խաւարը չինում են լոյս, եւ լոյսը՝ խաւար. որ դառնը քաղցր են չինում, եւ քաղցրը՝
21 դառն։ Վայ նորանց հոր իրանց աչքին իմաստուն են, եւ իրանց առաջը գիտուն։
22 Վայ նորանց որ քաջ են գինի խմելում եւ զօրաւոր են ցքին խառնե-
23 լում. Որ արդարացնում են ամբարշտին Կաչառքի համար, բայց արդարների արդարութիւնը հեռանում է նորանցից։
24 Նորա համար ինչպէս որ կրակի բոցը ուտում է մղեղը, եւ խոտը անցնում է բոցի մէջ, Նորանց արմատն էլ փտածի պէս պիտի լինի, եւ նորանց ծաղիկը փոշիի պէս պիտի վեր նիւթ. որովհետեւ նորանք անարգեցին Զօրաց Տիրոջ օրէնքը, եւ Իսրայէլի
25 Սուրբի խօսքը մերժեցին։ Նորա համար բորբոքուել է Տիրոջ բարկութիւնը իր ժողովրդի դէմ, եւ նա երկարացրել է իր ձեռքը նորա վերայ ու նորան զարկել, որ Լեռները դողում են. եւ նո-

րանց դիերը աղբի պէս եղան փողոցներում. Այսուամենայնիւ նորա բարկութիւնը նա չէ դառել, եւ նորա ձեռքը դեռ մեկնած է։
26 Եւ նա դրօշակ է բարձրացնելու հեռու ազգերի համար, եւ Նուլլում է նորանց Երկրի ծայրիցը, եւ ահա նորանք Նշուտով հեշտութեամբ գալիս
27 են։ Ոտքնաթը չ'կայ, եւ սահողը չ'կայ նորանցում. մէկը չէ ննջում եւ չէ քնում, եւ Մէկի մէջքի գօտին չէ բացվում, եւ ոչ մէկի կօշիկի կապը
28 չէ կտրվում։ Որի նետերը սրուած են, եւ բոլոր աղեղները՝ լարուած, ձիանցը սմբակները հաստատ թէ գայլախաղ են, եւ անիւները՝ մրրկի
29 նման։ Նորա մռնչիւնը առիւծի նման է. գոռում է կորիւնների պէս. եւ բղաւում ու յափշտակում է կողոպուտը, եւ փախցնում, եւ ազատող
30 չ'կայ։ Եւ այն օրը պիտի գոռան նորա վերայ ծովի գոռալուն պէս. եւ նա հզպի երկիրը մութ կ'տայ, եւ ահա խաւար է եւ տագնապ. բայց լոյսը խաւարել է նորա երկնքի վերայ։

ԳԼ. Զ

Եսայիան տեսնում է Տիրոջը տեսիլքում. մարգարէութիւնն է կանչվում.

1 Ոզիա թագաւորի մեռած տարին Էտեսայ Տիրոջը բարձր եւ վերացած աթոռի վերայ նստած, եւ նորա քո-
2 ղանցքը լցրել էր տաճարը։ Սերովբէները կանգնած էին նորանից վերեւ, որոնց ամեն մէկը վեց թեւ ունէր. երկուսով ծածկում էր իր երեսը եւ երկուսով ծածկում էր իր ոտները
3 եւ երկուսով թռչում էր։ Եւ մէկը կանչում էր միւսին եւ ասում. Սուրբ, Սուրբ, Սուրբ է Զօրաց Տէրը. Բոլոր երկիրը լիքն է նորա
4 փառքովը։ Եւ դրանդիքի հիմերը երերացին աղաղակողի ձայնից, եւ
5 Տաւնը ծուխով լցուեցաւ։ Ես ես

Ելից ը. 9, 11, 17։
Ա Նես. Ժ. 16.
Ել. կդ. 9. Երեմ. Ժէ. 18. Ամմ. Ե. 18. ը Գնաս. գ. 3, 4.
Ա Յովհ. գ. 7. Հռովմ. ա. 23. Ժը. 16.
Յ Հռ. 11.
Ա Յովհ. Ժէ. 18. Յդ. 21.
Ել. Ժե. 7.
Յ Յոբ Ժը. 16. Ովս. Բ. 18. Ամմ. ը. 9.
Յդ Թագ. իը. 13, 17. Երեմ. ե. 21.
Ա Երեմ. գ. 21.
Ղ Ա. իդ. 14 Եզեկ. Գլ. Բ. 12, 17, 21։ Ժ. 4.
Գլ. Ժա. 12.
Ղ Ել. է. 18.

Ել. Ը. 11. Երեմ. գ. 25. Ողբ. գ. 3. Եզեկ. ը. 7, 8.
—
Ղ Թագ. Ժե. 7.
Թ Գ Թագ. իը. 19. Ամմ. Ժը. 11. Յոյա. գ. 2.
Ե Եզեկ. ա. 11.
Ե Յոյա. գ. 8.
Ի Յոգ. Ը. 19.
Ղ Ել. Ե. 24. Գ Թագ. ը. 10. Ի Ել. գ. 10. գ. 30. Դատ. գ. 22. Ժգ. 22. Երեմ. ա. 6.

ասեցի. Վա՛յ ինձ, որովհետեւ կորած եմ. որովհետեւ ես պիղծ շրթունքով մարդ եմ, եւ ես պիղծ շրթունքով ժողովրդի մէջ եմ բնակուած, եւ իմ աչքերը տեսան Զօրաց Տէր Թագաւորին եւ սերովբէների մէկը թռաւ ինձ մօտ՝ ձեռքին մի կրակի կայծ, որ սեղանի վերայից 7 եւ նրանով դպաւ իմ բերանին եւ ասեց. Ահա սա դպաւ քո շրթունքներին, եւ քո անօրէնութիւնը հեռացաւ, եւ քո մեղքը քաւուեցաւ։ 8 Եւ ես լսեցի Տիրոջ ձայնը, որ ասում էր. Որին ուղարկեմ, եւ ո՞վ կ'գնայ մեզ համար. եւ ես ասեցի. Ահա ես, ինձ ուղարկիր։ 9 Եւ նա ասեց. Գնա եւ ասիր այս ժողովրդին. Լսելով կը լսէք, բայց չէք հասկանալ, եւ տեսնելով կ'տեսնէք, բայց չէք իմանալ։ 10 Թանձրացրու այս ժողովրդի սիրտը, եւ նորա ականջները ծանրացրու եւ նորա աչքերը ծեփիր. Որ չ'տեսնէ աչքերովը, եւ ականջներովը չ'լսէ, որ սիրտն իմանար, ու դարձի գար, 11 եւ բժշկուէր։ Եւ ես ասեցի. Մինչեւ ե՞րբ, Տէր իմ, եւ նա ասեց. Մինչեւ որ ամայանան քաղաքները բնակիչ չ'լինելով, եւ տուները՝ մարդ չ'նստելով. եւ երկիրը աւերուած լինելով անապատ դառնայ։ 12 Եւ Տէրը հեռացնէ մարդկանցը, եւ ձգած թողած լինի չատանայ երկրի մէջ։ 13 եւ եթէ նորանում դեռ մի տասներորդ մասը լինի, նա էլ դարձեալ աւերակ դառնայ. ինչպէս որ բիւեկնին ու կաղնին, որ կորուելիս մի բուն է լինում նորանցում, նոյնպէս այն հասուրը սերունդն է նորա բունը։

Գլ. Է

Երուսաղէմը նեղւում է Ասորիներից և Իսրայէլացիներից։ Էմմանուէլի խոստումը։

1 Եւ եղաւ՝ Ցուդայի թագաւոր՝ Ողիայի որդի Յովաթամի որդի Աքազի օրերում, որ Ասորիների Ռասին թագաւորը եւ Իսրայէլի թագաւոր՝ Ռոմմելիայի որդի Փակէէն վեր եկան Երուսաղէմ նորա հետ պատերազմելու. բայց չ'կարողացան նորա հետ պատերազմել։ 2 Եւ Դաւիթի տանը լուր տուեցաւ ասելով թէ Ասորին բանակ է կազմել Եփրեմի հետ. այն ժամանակ դողաց նորա սիրտը եւ նորա ժողովրդի սիրտը ինչպէս որ անտառի ծառերը դողում են քամիից։ 3 Եւ Տէրն ասեց Եսայիային. Դնա մէկ Աքազին դիմաւորելու՝ դու եւ քո որդին Սէար-յասուբը՝ վերի աւազանի ջրմուղի ծայրը, Թաւիլէի ագարակի 4 ճանապարհի վերայ. եւ ասիր նորան. Զգոյշ եղիր որ հանդարտ լինիս, մի վախենար եւ սիրտդ չ'թուլանայ այս երկու ծուխ անող կիսայրեաց խանձողներից, բարկութիւնը բորբոքուած Ռասինից եւ Ասորիներից եւ Ռոմմելայի որդին։ 5 Որովհետեւ Ասորին քո մասին չար խորհուրդ է արել, նաեւ Եփրեմն ու Ռոմմելայի որդին, ասելով. 6 Վեր դնանք Ցուդայի վերայ եւ սարսեցնենք նորան մեզ համար, եւ նորա մէջ թագաւոր դնենք Տաբէելի որդին։ 7 Այսպէս է ասում Եհովայ Տէրը. Չ'պիտի չ'հաստատուի եւ չ'կատարուի այդ։ 8 Որովհետեւ Ասորիների գլուխը Դամասկոն է, եւ Դամասկոսի գլուխը՝ Ռասինը. եւ դեռ մինչեւ վաթսունեհինգ տարին Եփրեմը կ'ջնջուի ազգ լինելուց։ 9 Եւ Եփրեմի գլուխն է Սամարիան, եւ Սամարիայի գլուխը՝ Ռոմմելայի որդին. Եթէ չ'հաւատաք, յիրաւի չէք մնալ։ 10 Եւ Տէրը դարձեալ խօսեց Աքազի 11 հետ ասելով. Իմի նշան խնդրիր քեզ համար քո Եհովայ Աստուածանից, խոր անդունդումը, կամ վեր բարձունքում։ 12 Բայց Աքազն ասեց. Չեմ խնդրիլ, եւ Տիրոջը չեմ փորձիլ։ 13 Նա էլ ասեց. Լսիմա լսեցէք, ով Դաւիթի տունը, սա քի՞չ բան է ձեզ համար որ մարդկանց աչքասուրիւն էք տա-

---

ե Թագ. ը. 3։
Ի Նհ. կբհմ. ա. 9։ Դան. ժ. 16։
ի Նհ. ա. 26։ գ. 22։ ժա. 7։
ի Գ. խգ. 6։ Մատ. ժգ. 14։
Մարկ. գ. 13։ Ղուկ. ը. 10։
Յովհ. ժբ. 40։ Գոր. իբ. 26։ Հռոմ. ժ. 8։
ա Մագ. ՀԺԲ. 70։ Գ. կգ. 17։
Ի Երեմ. ե. 21։
ի Մաթ. գ. 12։
լ գ Թագ. իե. 21։
Հեսդ. բ. 2։ Մագ. ը. 15։

Հռոմ. ժա. 5։
—
ոգ Թագ. ժգ. 5։ ր Մն. իբ. 5, 6։
* Ա.-ին՝ Մնացորդը կը դառնայ։
իդ Թագ. ժբ. 17։ Գ. լգ. 2։
ի Մատթ. իա. 30։ Գ. ը. 10։
ցՆե ր Թագ. ը. 6։
եր Մն. ի. 20։
չԴատ. գ. 36 եւ ՀՀ. Մատ. ժբ. 38։

լիս, որ Աստուծուն էլ էք աչքաառ-
14 Թիւն տալիս. Սորա համար Տէրն ինք-
քը ձեզ նշան կ'տայ. Կոյս կոյսը կը
յղանայ եւ ծկ'ծնէ մի որդի, եւ Ինորա
15 անունը Էկ'կանչէ Էմմանուէլ։ Նա
կագի եւ մեղր կ'ուտէ մինչեւ որ դի-
տենայ չարը մերժել եւ լաւը ընտրել։
16 Որովհետեւ մանուկը չարը մերժելը
եւ բարին ընտրելը գիտենալուց առաջ
կ'թողուի այն երկիրը որոնց երկու թա-
գաւորների առաջը դու վախենում ես։
17 Տէրը քեզ վերայ եւ քո ժողովրդի
վերայ եւ քո հօր տանը վերայ այնպի-
սի օրեր է բերելու, որ չեն եկած Եփ-
րեմը Յուդայից հեռանալու օրից հետէ.
այսինքն Ասորեստանի թագաւորին։
18 Եւ կ'լինի այն օրը, որ Տէրը Էկ'սուլ
այն ճանճերին, որ եգիպտոսի գետի
եզերքումն են. եւ այն մեղուներին
19 որ Ասորեստանի երկրումն են. Եւ
ամենքը կ'գան եւ կ'հանգչեն ամայի
ձորերումը եւ Էվէմների խոռոչներումը,
եւ ամեն թուփերում եւ ամեն արօտ-
20 ներում։ Այն օրը Տէրը Էվարձած ա-
ծելիով գետի այն կողմի Ասորեստա-
նի թագաւորով կ'ածիլէ գլուխը եւ
ոտքերի մազը, ու նաեւ մօրուքը
21 կ'սափրէ։ Եւ այն օրը կ'լինի որ
մէկ մարդ մէկ երինջ եւ երկու ոչ-
22 խար կ'պահէ։ Եւ կ'լինի որ կա-
թը շատ չինելուց կագի կ'ուտէ.
որովհետեւ կագի եւ մեղր կ'ուտեն
ամենքը որ մնացած կ'լինին երկ-
23 րի մէջ։ Եւ այն օրը կ'լինի, որ ամեն
մի տեղ ուր որ կար հազար որթ հա-
զար արծաթի, նրանց եւ փուշ դար-
24 ձած կ'լինի։ Նետերով ու պղնձե-
րով կ'գնան այնտեղ, որովհետեւ բո-
լոր երկիրը դարձած կ'լինի
25 դարձած կ'լինի։ Եւ բոլոր սարերը,
որ բրիչով փորվում էին, չես կա-
րողանայ գնալ այնտեղ՝ դրանց ու փու-
չի երկիւղի պատճառով. եւ ար-
ջառների արօտ եւ խաչինքների կո-
խան կ'դառնայ։

ԳԼ. Ը

Հաւատացեալների մխիթարութիւնը առաջնդուման կենդանի Աստուծուն հաւատալու յորդոր։

1 Եւ Տէրն ինձ ասեց. Առ քեզ համար
մի մեծ տոմս, եւ գրիր նորա վերայ
մարդի գրչով Մահէր–շալալ հաշ–բա-
2 զի մասին։ Եւ ես ինձ համար հաւա-
տարիմ վկաներ եմ բռնելու Ուրիա
քահանային եւ Բարաքիայի որդի Զա-
3 քարիային։ Եւ ես մօտեցայ մարգա-
րէուհիին, եւ նա յղացաւ եւ մի որ-
դի ծնեց, եւ Տէրն ինձ ասեց. Նորա
անունը կոչիր Մահէր–շալալ հաշ–բազ։
4 Որովհետեւ մանուկը Հայրս ու մայրս
կանչելը սովորելուց առաջ վեր կ'առ-
նուի Դամասկոսի հարստութիւնը
եւ Սամարիայի աւարը կ'տարուի Աս-
որեստանի թագաւորի առաջը։
5 Եւ Տէրը դարձեալ խօսեց ինձ հետ
6 եւ ասեց. Որովհետեւ այս ժողովուր-
դը արհամարհում է Սիլոամի հան-
դարտ հոսող ջուրերը, եւ զուարճա-
նում է Ռասինով եւ Ռոմելիայի որ-
7 դիով, Ուրեմն նորա համար Տէրը նո-
րանց վերայ կ'հանէ Գետի զօրաւոր
եւ առատ ջուրերը, այսինքն Ասո-
րեստանի թագաւորին եւ նորա բոլոր
զօրութիւնը. եւ նա վեր կ'բարձրա-
նայ իր բոլոր յառակներից, եւ կ'անց-
8 նէ իր բոլոր եզերքներից. Եւ կ'յոր-
դէ Յուդայի մէջ, կ'ողողէ կ'անցնէ
եւ մինչեւ պարանոցը կ'հասնէ. եւ
նորա թեւերի տարածութիւնը լցնե-
լու է քո երկրի լայնութիւնը, ով
Էմմանուէլ։
9 Ջարացէք, ով ազգեր, բայց պիտի
սարսափէք. եւ ականջ դրէք, ով եր-
կրի հեռու տեղերը. պատրաստուե-
ցէք, բայց պիտի սարսափէք, պատ-
րաստուեցէք, բայց պիտի սարսափէք։
10 Խորհուրդ հնարեցէք, բայց չպիտի
խափանուի. խօսեցէք խօսք, բայց
պիտի չհաստատուի. որովհետեւ Աս-
ուած մեզ հետ է։ Սորա համար այս-
պէս ասեց ինձ Տէրը իր ձեռքի զօրու-

ԽՍ–ա. 23։ Դան. 31, 34։
Ես. ք. 6։
Ես. ՍՂ. գ. 1, 25։ Ժզ. 11։
ԼՔ. 32։ Լ. 6, 8։ — Թագ. գ. 21։
Ամ. ը. 8։
Ես. Գլ. ը. 4։
ԼՐ ՍՂ. ԽԸ. 19։

Ես. Թագ. Ժը. 10։
Գլ. Ե. 26։
Գլ. ը. 19։ Երեմ. Ժզ. 16։
Ես. Գլ. ե. 10։
Հգ. Թագ. Ժգ. 7, 8. ը ՍՂ. ԽԸ. 20, 21. Ես. Եզեկ. Ե. 1։
Գլ. Ե. 6։
—
—Գլ. Լ. 8։ Ամ. ը. 2։

* Այսինքն շուտիր աւարին, շուտով յափշտակիր կողոպտիր։

Ես. Թագ. Ժգ. 10։
Ես. Գլ. ե. 16։
Ես. Թագ. Ժե. 29։ Ժգ. 9։
Գլ. Ժ. 3։
Ես. Գլ. ե. 13։ Ամ. ը. 2։

Գլ. ե. 1, 3, 6։
Գլ. Ժ. 12։
Գլ. Լ. 28։
Գլ. ե. 14։
Ամ. ե. 15։
Գլ. ե. 7։
Գլ. ե. 14։ Գր. Ե. 38, 39։
Հռովմ. ը. 31։

թեամբը, եւ ինձ խրատեց չդնալ այս ժողովրդի ճանապարհովը, ասելով.
12 Մի ասէք Դաշնակցութիւն այն բոլորին, որին այս ժողովուրդը դաշնակցութիւն է ասում. եւ Ինորա վախովը
13 մի վախենաք եւ մի զարհուրէք։ Զօրաց Տիրոջը՝ այո նորան սրբեցէք. եւ հնա լինի ձեր երկիւղը եւ ձեր
14 զարհուրանքը։ Եւ հնա յիշ հասը սրբարան կ'լինի. իսկ Դայթակղութեան քար եւ գլորման վէմ Իսրայէլի երկու տների համար, եւ թակարդ ու որոգայթ պիտի լինի Երուսաղէմի բնակիչ-
15 ների համար։ Եւ նորանցում շատերը կ'գլորուեն. եւ վայր կ'ընկնեն եւ կ'փշրուեն, եւ որոգայթը կ'բռնկնեն
16 ու կ'բռնուեն։ Կապիր վկայութիւնը, կնքիր օրէնքը իմ աշակերտների մէջ։
17 Եւ ես սպասում եմ Տիրոջը, որ ծածկել է իր երեսը Յակոբի տանիցը,
18 եւ յոյս ունիմ նորան։ Ահա ես եւ այն զաւակները, որ Տէրը տուաւ ինձ, որ Նշաններ եւ սքանչելիքներ լինին Իսրայէլումը Զօրաց Տիրոջ կողմանէ, որ բնակվում է Սիօն սարի վերայ։
19 Եւ երբոր ձեզ ասեն. Հարցրէք մեռելահարցուկներին եւ վհուկներին, եւ Խփսողներին ու քրքիջողներին, ԹՈՒՅԼ ԵԼ ՆՈՐԱՆՑ ՀՈՒՅԼԻ. Չէ՞ որ ժողովուրդը պէտք է իր Աստուծուն հարցնէ. կենդանիների համար Մեռածնի-
20 րին դիմէ։ Օրէնքին ու վկայութեանը ԴԻՄԷՔ, եթէ նորանք չ'խօսին այս խօսքի համեմատ, Նորանք արշալոյս
21 չ'ունին։ Եւ անցնում են նորանում վշտացած եւ սոված. եւ երբոր նա սոված անում է՝ բարկանում է, եւ Անիծում է իր թագաւորին եւ իր Աստուծուն, եւ դառնում է դէպի վեր,
22 Եւ Երկրին է մարիկ տալիս, եւ ահա վիշտ ու Խաւար, նեղութեան մէջ, եւ մթութեան մէջ քշուած. որովհե-

տեւ մթին չի մնալ, ուր որ նեղութիւն կայ։

ԳԼ. Թ

Աւետիք ծնունդը, անունը և թագաւորութիւնը։ Իսրայէլի դառնութիւնը։

1 Առաջի ժամանակը անարգեց Զաբուղոնի երկիրը եւ Նեփթաղիմի երկիրը, բայց վերջումը յարգելու է. ծովի ճանապարհը, Յորդանանի միւս կողմի, Հեթանոսների Գալիլեան,
2 Խաւարումը գնացող ժողովուրդը մեծ լոյս տեսաւ. մահուան տուների երկրումը բնակողների վերայ լոյս ծա-
3 գեց։ Դու չատացրիր ազգը, մեծացրիր նորա ուրախութիւնը. նորանք ուրախանում են քո առաջին՝ հունձի ժամանակի ուրախութեան պէս. ինչպէս որ ցնծում են հաւար բաժանելիս։ Որովհետեւ նորա ծանրաբեռ լուծը եւ նորա մէջքի գաւազանը, նորա վերայ բռնացողի ցուպը կոտրե-
5 ցիր՝ Իմադիամի օրուայ պէս։ Որովհետեւ ճակատամարտի մէջ դինուորականների բոլոր զէնքերը եւ արիւնաթաթախ հանդերձները պիտի այրուին եւ հրոյ ճարակ լինին։
6 Որովհետեւ Մեզ համար մի մանուկ ծնուեցաւ, մեզ Որի որդի տրուեցաւ, եւ Իշխանութիւնը կ'լինի նորա ուսի վերայ, եւ նորա անունը կ'կոչուի Սքանչելի, Խորհրդական, Հզօր Աստուած, Յաւիտենականութեան
7 Հայր, Խաղաղութեան Իշխան։ Իշխանութիւնը չատացնելուն եւ խաղաղութեանը Վերջ չ'կայ, Դաւիթի աթոռի վերայ եւ նորա թագաւորութեան վերայ, որ նորան հաստատէ եւ պնդացնէ նորան իրաւունքով եւ արդարութիւնով հիմակուանից մինչեւ յաւիտեան։ Զօրաց Տիրոջ նախանձը պիտի անէ այս։

Եսդ. ե. 3.
Յոա Գեա. գ. 11, 15.
Ղ Թես. բ. 12.
Հ Սաղ. հդ. 7. Ղուկ. ժբ. 5.
Յ Սգեկ. ժա. 16.
Գեղ. իբ. 16. Ղուկ. բ. 34.
Հռովմ. ի. 33. ա Գեա. բ. 8.
Մաա. իա. 44. Ղուկ. ի. 18. Հռովմ. ի. 32. ժա. 25.
Ես. ծգ. 8.
Ռմր. բ. 3. Ղուկ. բ. 25, 36.
Սբր. բ. 13.
Սաղ. հա. 7. Զաք. գ. 8.
Ես. իբ. 4.
Յոա. իբ. 8. Ես. ժբ. 3.
Սաղ. ղգ. 28.
Ղուկ. ժգ. 29.
Մկբ. գ. 6.
Յայտ. ժգ. 11.
Ես. ե. 30.
Ես. ի. 1.
—
Ռ Թագ. ժե. 29. ր Մն. ժգ. 4.
Մաա. գ. 16. Եփես. ե. 8, 11.
Դաա. ե. 30.
Ես. ժ. 5. ժգ. 5.
Դաա. է. 22. Սաղ. ղգ. 9. Ես. ժ. 26.
Ես. ե. 14. Ղուկ. բ. 11.
Մաթ. գ. 16.
Մաա. իբ. 18. ա Կոր. ժե. 35.
Դաա. ժգ. 18.
Տիտ. բ. 13.
Եփես. բ. 14.
Դան. բ. 44. Ղուկ. ա. 32, 33.
Թագ. ժբ. 31. Ես. լե. 32.

8 Տէրը պատգամ ուղարկեց Յակոբին,
9 եւ նա իջաւ Իսրայէլի վերայ։ Եւ Թող
խմանայ բոլոր ժողովուրդը՝ Եփրեմը
եւ Սամարիայի բնակիչները, որոնք
ամբարտաւանութեամբ եւ սրտի հը-
10 պարտութեամբ ասում են. Աղիւսները
ընկան, բայց մենք սրբատաշ քարե-
րով կ՚չինենք, մոլաթզենիքը կտրուե-
ցան, բայց մենք նորանց տեղ եղե-
11 ւիններ կ՚դնենք։ Սակայն Տէրը պիտի
յարուցանէ Ռասինի հակառակորդնե-
րին նորա վերայ, եւ նորա թշնամի-
12 ներին՝ դրդռէ։ Ասորիքն առաջիցը,
եւ Փղշտացիքն ետեւիցը, եւ պիտի
ուտեն Իսրայէլին լիքը բերանով։
Ա՛յսու ամենայնիւ նորա բարկութիւ-
նը ետ չէ դարձել, եւ նորա ձեռքը
դեռ մեկնած է։
13 Բայց Ժողովուրդը ետ չէ դառնում
դէպի իրան զարկողին, եւ Զօրաց
14 Տիրոջը չեն խնդրում։ Եւ Տէրը կտր-
ում է Իսրայէլից գլուխը եւ պոչը,
արմաւենիի ոստը եւ կնիւնը միեւ-
15 օրում։ Մէրը եւ պատուաւորը գլուխն
է, իսկ մարգարէն որ ստութիւն է
16 սովորեցնում՝ պոչն է։ Եւ այս ժո-
ղովրդի առաջնորդները մոլորեցնում
են, եւ նորանցից առաջնորդուողները
17 պիտի կուլ գնան։ Ա՛յս պատճառով
Տէրը չի ուրախանալ նորա երիտա-
սարդների վերայ, եւ նորա որբերին
ու որբեւայրիներին չի ողորմիլ։ Ո-
րովհետեւ ամենքը կեղծաւոր ու չա-
րագործ եղան, եւ ամէն բերան չիմա-
րութիւն է խօսում։ Ա՛յսու ամենայ-
նիւ նորա բարկութիւնը ետ չէ դար-
ձել, եւ նորա ձեռքը դեռ մեկնած է։
18 Որովհետեւ չկրակի պէս այրում է
անօրէնութիւնը, ցախերն ու փուշերը
լափում է եւ վառում է անտառի ծը-
մակները եւ վեր են քշքշում բարձր
19 ծխասիւներով։ Զօրաց Տիրոջ բարկու-
թիւնից երկիրը այրուելու է, եւ ժո-
ղովուրդը կրակի ճարակի պէս է լի-
նելու, Ոմարդ իր եղբօրը չէ խնայելու։
20 Եւ կտրելու են աջ կողմից, բայց սո-
ված են մնալու, եւ ձախ կողմիցն
ուտելու են, բայց չեն կշտանալու.
Ոամեն մարդ իր բազուկների միսն է
21 ուտելու. Մանասէն Եփրեմին, եւ
Եփրեմը՝ Մանասէին, ե՛ նորանք մէկ-
տեղ Յուդայի վերայ։ Ա՛յսու ամե-
նայնիւ նորա բարկութիւնը ետ չէ
դարձել եւ նորա ձեռքը դեռ մեկնած է։

Գլ. Ժ

Անիրաւ դատաւորների պատիժը։ Ասորիքի դատաստանը եւ խստասիրտը։ Իսրայէլի ապագրէն դարձը։

1 Վա՛յ անօրէն կանոններ դնողներին,
եւ այն գրիչներին, որ անիրաւու-
2 թիւն են գրում. Աղքատների դա-
տաստանը ծռելու համար, եւ իմ ժո-
ղովրդի տնանկների իրաւունքը յա-
փրշտակելու, որբեւայրիները նորանց
աւարը լինելու համար եւ որ որբե-
3 րին կողոպտեն։ Եւ ի՞նչ էք անելու
հայցելութեան օրը, եւ այն կործան-
ման ժամանակին՝ որ գալիս է հեռ-
ուանից, դէպի ո՞ւմ էք վազելու օգ-
նութեան համար, եւ ո՞ւր էք ձգելու
4 ձեր փառքը։ Եթէ ոչ՝ գերիների մէջ
ծռուին, եւ սպանուածների մէջ ընկ-
նին։ Ա՛յսու ամենայնիւ նորա բար-
կութիւնը ետ չէ դարձել, եւ նորա
ձեռքը դեռ մեկնած է։
5 Վա՛յ Ասորեստանին՝ իմ բարկու-
թեան գաւազանին, որի ձեռքի ցուպը
6 իմ ցասումն է։ Ոմի կեղծաւոր ազգի
դէմ եմ ուղարկելու նորան, եւ իմ
բարկացած ժողովրդի վերայ պատգա-
կելու եմ նորան, աւար աւարելու
եւ կողոպուտ կողոպտելու համար,
եւ որ նորան ոտնահար անէ ինչպէս
7 փողոցների ցեխը։ Բայց նա այնպէս
չէ մտածում, եւ նորա սիրտը այն-
պէս չէ խորհում, այլ նորա սրտինը
միայնակել է, եւ չատ ազգեր բնաջինջ
8 անել է։ Որովհետեւ նա ասում է.
Միթէ իմ իշխաններն ամենքն էլ թա-
9 գաւորներ չեն։ Միթէ Քարքամիսի

ա Գլ. ե. 25, ժ. 4, Երեմ. գ. 8։
բ Երեմ. ե. 3, Ովս. է. 10,
գ Գլ. ժ. 17, Ցոել. ժբ. 8,
դ Գլ. գ. 13,
ե Ովս. ճԺ. 10, 11,
զ Միք. է. 2,
է Հմր. 12, 21, Գլ. ե. 25, ժ. 4,
ը Գլ. ժ. 17, Մտ. գ. 1,
թ Միք. է. 2, 6,
ժ Դն. խգ. 26,
ի Գլ. խԲ. 26, Երեմ. ԽԲ. 9,
լ Հմր. 12, 17, Գլ. ե. 25, ժ. 4,

խ Ցոել. ժբ. 3, գգ. 20,
ծ Որ լա. 14,
կ Ովս. ը. 7, Դատ. ԽԲ. 44,
հ Գլ. ե. 25, ը. 12, 17, 21,
ձ Երեմ. ծա. 20,
ղ Գլ. ը. 17,

ճ Ցեն. ժ. 10, Միք. գ. 12,
մ Դ Թագ. ԽԲ. 24, 33 եւ ԽԲ. 10 եւ ԼԱ.
յ Ցեն. ժ. 20,

պէս չէ Բաղանէն, կամ թէ Արիոգի
պէս չէ Եմաթը, կամ թէ Դամասկոսի պէս
10 Սամարիան։ Ինչպէս որ
իմ ձեռքը հասաւ կուռքերի թագաւորութիւններին, եւ նորանց քանդակածոյներըն չատ էին Երուսաղէմինից
11 ու Սամարիայինից։ Միթէ ինչպէս որ արել եմ Սամարիային եւ նորա կուռքերին, նոյնպէս չեմ անելու նաեւ Երուսաղէմին եւ նորա կուռ-
12 քերին։ Եւ կ'լինի որ երբ Տէրը կ'կատարէ իր բոլոր գործքը Սիոն սարի վերայ եւ Երուսաղէմում, կ'քննեմ Ասորեստանի թագաւորի հպարտ սրտի պտուղը եւ նորա ամբարտա-
13 ւան աչքերի փառքը։ Որովհետեւ նա ասում է, Իմ ձեռքի ուժովն արի եւ իմ իմաստութեամբը, որովհետեւ ես խելօք եմ, եւ ազգերի սահմանները վերցրի, եւ նորանց պաշարները յափշտակեցի, եւ նուաճեցի զօրաւորի
14 պէս նորանց գահակալներին։ Եւ Իմ ձեռքը հասաւ ազգերի ստացուածքին ինչպէս մի բոյնի, եւ թողուած ձգուած ձուեր հաւաքելու պէս ես հաւաքեցի բոլոր երկիրը. եւ չկար մի թեւ շարժող, կամ բերան բացող եւ
15 ճիչ հանող։ Միթէ նկացինը կ'պարծենայ իրանով կտրողի դէմ, կամ սղոցը կ'գոռոզանայ իրանով քաշողի դէմ. իբր թէ գաւազանը չարժէր իրան վեր առնողին, իբր թէ ցուպը բարձրացնում լինէր փայտ չլինելով։
16 Նորա համար Տէրը Զօրաց Տէրը նորա պարարտների դէմ նիհարութիւն պիտի ուղարկէ, եւ նորա փառքի տակին պիտի հրդեհուի հրդեհ ինչ-
17 պէս բոցավառ հրդեհութիւն։ Եւ Իսրայէլի Լոյսը հուր պիտի դառնայ եւ նորա Սուրբը բոց, եւ այրէ ու սպառէ Նորա փուշն ու ցախը մէկ օրում։
18 Եւ նորա անտառի եւ նորա պարկերներ ազարակի փառքը պիտի փչացնէ հոգին էլ մարմինն էլ. եւ նա հաչող
19 մաչողի պէս կ'լինի։ Եւ նորա անտա-

ոի ծառերի մնացորդը սակաւաթիւ կ'լինի, եւ մի երեխայ կարող էր նորանց գրել։
20 Եւ այն օրը կ'լինի, որ Իսրայէլի մնացորդը եւ Յակոբի տան ազատուածները այլեւս պիտի չ'ապաւինեն իրանց զարկողին, այլ պիտի ապաւինեն Եհովայ՝ Իսրայէլի Սուրբին
21 ճշմարտութեամբ։ Մնացորդը պիտի դառնայ, Յակոբի մնացորդը դէպի
22 Հզօր Աստուածն դէպ ։ Որովհետեւ եթէ ։ ժողովուրդը, ով Իսրայէլ, ծովի աւազին չափ լինի, նորանցից մէկ մնացորդ է նա դառնալու. ։ աւերումը որոշուած է, յոր-
23 դում է արդարութիւն։ Որովհետեւ աւերումը եւ որոշումը անում է Տէրը՝ Զօրաց Տէրը բոլոր երկրի մէջ։
24 Նորա համար Զօրաց Եհովայ Տէրը այսպէս է ասում. Ով իմ ժողովուրդ, որ բնակւում ես Սիոնում, ։Ասորեստանից մի վախեցար. նա քեզ զարկում է գաւազանով, եւ իր մահակը բարձրացնում է քեզ վերայ Ե-
25 գիպտոսին պէս։ Որովհետեւ ։չատ փոքրիկ ժամանակ էլ կայ, որ յետոյ ցասումը կ'վերջանայ, եւ ։իմ բարկութիւնը կ'լինի նորանց փչացնելու հա-
26 մար։ Եւ Զօրաց Տէրը կ'բարձրացնէ Նորա վերայ խարազանը ։Օրէբ վէմի մօտ Մադիամի հարուածին նման. եւ իր գաւազանը ծովի վերայ է, եւ նա կ'բարձրացնէ նորան Եգիպտոսի
27 վերայ։ Եւ այն օրը կ'լինի որ ։նորա բեռը վեր կ'առնուի քո ուսից, եւ նորա լուծը՝ քո պարանոցի վերայից, եւ լուծը պիտի կոտրուի ճարպի պատճառով։
28 Գալիս է Անդէն, անցնում է Մագրոնը, Մաքմասում թողաւորում է
29 իր կահ կարասիքը. ։Անցնում են անցքովը, Գաբայում օթեւանում, Ռաման սարսափում է, Սաւուղի
30 Գաբաան փախչում. Ձայնով բղաւիր, ով Գաղղիմի աղջիկ, ականջ

Ա Սամ. գ. 3.
Ը Թագ. ԺԹ. 9.
Ը Թագ. ԺԹ. 31.
Ծնեմ. ծ. 18.
Գր. Հ. 21. Նեեմ. Ը. 14, 15.
Դան. գ. 30.
Հեռ լ. 25.
Ցնեմ. ծա. 20.
Գր. Բ. 18. ԺԱ. 4.
Ը Թագ. ԺԹ. 23.
Ելս գ Թագ. Ժգ. 7. ը Մն. Ը. 30.
Գր. Հ. 3.
Հռովմ. Բ. 27.
Գր. գ. 13.
Գր. Ը. 22.

Գր. Ը. 23. Դան. Բ. 37.
Հռովմ. Բ. 28.
Գր. Հ. 6.
Գր. Ժգ. 25.
Գր. Ծգ. 7.
Դան. Ժա. 36.
Հգ Թագ. ԺԲ. 35.
Դան. Է. 25. Գր. Բ. 4.
Ես. Ժգ. 26, 27.
Գր. Ժգ. 25.
Թագ. Ժգ. 23.
Թագ. Ժա. 4.
Թագ. ԺԱ. 44.

31 դիր , Վայիս . խե՛ղճ ՝Անաթովիթ . Տա-
բագրուեցաւ Մազմննան , Գեբիմի
բնակիչները չուռպուտ են պրծնելու .
32 Աւսօր էլ ՞Նորուտը պիտի կենայ Ե-
ֆձեռքը չարժէ ՝Սիմեռն աղջկան սարի
վերայ՝ երուսաղէմի բլուրի վերայ ։
33 Ահա Զօրաց Եհովայ Տէրը կաորո-
լու է ճիւղերը ահաւոր զօրութեամբ ,
եւ ՞հասակով բարձրերը պիտի կըր-
ճատուին , եւ բարձրացածները պիտի
34 ցածանան . Եւ նա պիտի կորէ անա-
ատի ծառկներըը կացինով , եւ Լիբա-
նանը վայր պիտի ընկնի Հզօրի միջո-
ցովը ։

ԳԼ. ԺԱ

Մեսիան և իր խաղաղութեան թագաւորութիւնը. Ծա-
դումէն տրուածներուն Ժողովուրդը։

1 Եւ ՞ցեսակի բունիցը մի ՝չտառուիղ
է դուրս գալու , եւ մի բնձիւղ է
2 բուսնելու նորա արմատներիցը . Եւ
՝նորա վերայ կ՝հանգչէ Տիրոջ հոգին ,
իմաստութեան եւ հանճարի հոգին ,
խորհրդի եւ զօրութեան հոգին , գի-
տութեան եւ Տիրոջ երկիւղի հոգին ։
3 Եւ նորա ախորժանքը Տիրոջ երկիւղն
է , եւ նա իր աչքի տեսածին պէս չի
դատիլ , եւ ոչ իր ականջներուն լսածին
4 պէս կ՝յանդիմանէ ։ Այլ արդարու-
թեամբ կ՝դատէ ՞տաղտապներին ,
եւ ուղղութեամբ կ՝յանդիմանէ երկրի
խոնարհներուն մասին . եւ երկրին կը
զարկէ Իր բերանի գաւազանովը , եւ
իր չրթունքներուն հոգովը կ՝մեռցնէ
5 ամբարշտին ։ Եւ արդարութիւնը նո-
րա ՞մէջքի գօտին կ՝լինի , եւ ճշմար-
6 տութիւնը՝ նորա երանքի գօտին ։ Եւ
գայլը կ՝բնակուէ գառի հետ , եւ ին-
ձը ուլի հետ կ՝պառկի . եւ արջն ու
առիւծը եւ պարարտ զուարակը մէկ-
տեղ կ՝լինին , եւ մի փոքր երեխայ
7 կ՝քշէ նորանց ։ Եւ կովն ու արջը կ՝ա-
բաժնին , մէկտեղ կ՝պառկին նորանց
8 ձագերը , եւ առիւծը արջառի պէս
յարդ կ՝ուտէ ։ Եւ կաթնակեր տղան
իժի ծակի վերայ կ՝խաղայ , եւ կաթից
կարուածը ձեռքը քարերի բոյնի վերայ
9 կ՝դնէ ։ Նորանք ՞չեն վնասիլ եւ չեն
ապականիլ իմ բոլոր սուրբ սարի վե-
րայ . որովհետեւ ՞երկիրը լիքն է լի-
նելու Տիրոջ գիտութիւնովը , ինչպէս
10 որ ջուրերը ծածկում են ծովը ։ Եւ
՝այն օրը կ՝լինի , որ ՝Յեսսէի արմատը
ազգերի համար դրօշակ կ՝կանգնէ ,
ե՝ Տղգերը նորան կ՝խնդրեն . եւ Ինո-
11 րա հանգիստը փառք կ՝լինի ։ Եւ այն
օրը կ՝լինի , որ Տէրը կրկին անգամ
իր ձեռքը կ՝մեկնէ , որ իր ժողովրդի
մնացորդը առնէ , որ մնացել է , ՝Ա-
սորեստանիցը , եգիպտոսիցը , Պաթո-
րոսիցը , ԵԹովպիայիցը , եղամիցը ,
Սենաարիցը , եմաթիցը եւ ծովի կղզ-
12 ղիներիցը ։ Եւ նա դրօշակ կ՝բարձրա-
ցնէ ազգերի համար , եւ կ՝ժողովէ Իս-
րայէլի տարագրեալներին , եւ Յու-
դայի ՝ցրուեալներին կ՝հաւաքէ երկրի
13 չորս անկիւններիցը ։ Եւ կ՝վերանայ
՝Եփրեմի նախանձը , եւ Յուդայի նե-
ղիչները բնաջինջ կ՝լինին , Եփրեմը
Յուդային չի նախանձիլ , եւ Յուդան
14 Եփրեմին չի նեղել ։ Այլ նորանք Փը-
ղշտացիներուն ուսի վերայ դէպի ծովը
կ՝թռչին , միասին կ՝կողոպտեն արե-
ւելցիներին , ՝Եդովմի ու Մոաբի վե-
րայ կ՝երկարացնեն իրանց ձեռքը , եւ
Ամմոնի որդիքը ՝պէտք է հնազան-
15 դին նորանց ։ Եւ Տէրը պիտի ՞կոր-
ծանէ եգիպտոսի ՝ծովի լեզուն եւ
իր ձեռքը պիտի չարժէ Գետի վերայ
քամիի սաստկութեամբը եւ նորան
պիտի զարկէ եօթը առուներուն ը-
16 ՞ոնելէ , ՞եւ կօչիկով գնալ պիտի տայ ։ Եւ ՞մի
պղտոյտ պիտի լինի իր ժողովրդի
մնացորդի համար , որ կ՝մնայ Ասորես-
տանից , ՝ինչպէս որ եղաւ Իսրայէլին
եգիպտոսից դուրս գալիս օրը ։

ա Դատ. ԺԳ. 7։
բ Եսա. խա. 19։
գ — Թագ. ԺԸ. 1 ։ ԺԹ. 19։
Նեհեմ. Ա. 3։
դ Գլ. Ժգ. 2։
ե Գլ. լե. 33։
զ Տես Ամովս. ը. 9։
—
է Ելից. 10։ Գար. Ժգ. 23։
ը Գլ. գ. 2։ Ժգ. 2։ Երեմ. Ի. 5։ Յեզեկ. Ի. 5։
թ Գլ. կա. 1։ Մատ. գ. 16։ Յովհ. ա. 32, 33։ գ. 34։
ժ Մատ. Ի. 2, 4։ Յայտ. ԺԲ. 11։
ի Յոր գ. 9։ Մատ. գ. 6։ Ը Թես. բ. 8։ Յայտ. ա. 16։ բ. 16։ ԺԲ. 15։
լ Տես Եփես. գ. 14։
խ Գլ. կե. 25։ Եզեկ. ըզ. 25։

ծ Ելից. ը. 18։
կ Յոբ ե. 23։ Գլ. բ. 4։ լը. 9։
հ Ամբ. բ. 11։
ձ Գլ. բ. 11։
ղ Ելից. ։ Հռոմ. Ժե. 12։
ճ Հռոմ. Ժե. 10։
մ Երր. գ. 1 Պետ.
յ Յաք. Ժ. 10։
ն Յովհ. ե. 35։ Յայտ. ա. 1։
շ Երեմ. գ. 18։ Եզեկ. լե. 16։

17, 22։ Ովս. ա. 11։
պ Դատ. Ժա. 41։
ջ Գլ. կ. 14։
՞Կամ՝ լորացնէ
ռ Յաք. Ժ. 11։
ս Յոել. Ժգ. 12։
վ Գլ. Ժբ. 23։
տ Ել. Ժգ. 29։ Գլ. Ժա. 10։ կգ. 11, 13։
—

ԳԼ. ԺԲ

Փրկութենէն գոհութեան երգը։

1 Եւ ՚այն օրը կ՚ասես. Ով Տէր, ես
գովում եմ քեզ, որ ինձ վերայ բար-
կացար. բարկութիւնդ ետ դարաւ,
2 եւ ինձ մխիթարեցիր։ Ահա Աստուած
է իմ փրկութիւնը. ես յոյս ունիմ եւ
չեմ վախենայ. որովհետեւ Իմ զօրու-
թիւնն ու գովասանքը Տէր Եհովան
3 է, եւ նա ինձ փրկութիւն եղաւ։ Եւ
դուք ուրախութեամբ ՚ջուր կ՚քաշէք
4 փրկութեան աղբիւրներից։ Եւ այն
օրը կ՚ասէք. Խոստովանեցէք Տիրոջը, կան-
չեցէք նորա անունը, հռչակեցէք ազ-
գերի մէջ նորա գործերը. յիշեցէք որ
5 Բարձր է նորա անունը։ ՚Օրհներգե-
ցէք Տիրոջը, որ մեծամեծ բաներ է
արել, սորանք իմացուած են բոլոր
6 երկրումը։ Աղաղակիր եւ ցնծացիր,
ով ՚Սիօնի բնակչուհի, որովհետեւ
Մեծ է քո միջումը Իսրայէլի Սուրբը։

ԳԼ. ԺԳ

Բաբիլոնի աւերումը Մարաց ձեռքով։

1 ՚Բաբիլոնի պատգամը որ տեսաւ Ա-
մոսի որդի Եսայիան։
2 Դայտացած Բարի վերայ հղրօշակ
անկեցէք, ձայն բարձրացրէք դէպի
նորանց, ՚ձեռք երերացրէք, որ իշ-
3 խանները դան դռները։ Ես եմ իմ
սրբեալներին պատուիրել, իմ Հզօրա-
ւորներին էլ կանչել եմ իմ բարկու-
թեան համար՝ իմ Վեհափառութիւ-
4 նովը խրոխտացողներին։ Բազմու-
թեան ձայն կայ սարերի վերայ մեծ
ժողովրդի նմանութիւնով, ժողով-
ուած ազգերի թագաւորութիւնների
ազմուկի ձայնը. Զօրաց Տէրը հան-
դէս է անում պատերազմի զօրքին,
5 Որ եկել են հեռու երկրից՝ երկնքի
ծայրից. Տէրը եւ նորա բարկու-
թեան զօրձիքները՝ բոլոր երկիրը ա-
ւերելու համար։
6 Ողբացէք, որովհետեւ Մօտ է Տի-
րոջ օրը, իբրեւ զօրաւոր աւերում
7 գալիս է ՚Ամենազօրաւորից։ Նորա
համար թուլացել են ամեն ձեռքեր,
եւ ամեն մարդի սիրտը հալւում է։
8 Սոսկում են, անձկութիւններ եւ
ցաւեր են բռնում նորանց, Ծննդա-
կանի պէս երկունք են քաշում, ա-
մեն մարդ ապշած է մնում դէպի իր
ընկերը, բոցավառ երեսներ են նորանց
երեսները։
9 ՚Ահա գալիս է Տիրոջ օրը՝ անգթու-
թիւն, ցասումն եւ բարկութեան բոր-
բոքումն. որ երկիրն աւերակ անէ,
եւ նորա մեղաւորներին բնաջինջ ա-
10 նէ նորանից։ Որովհետեւ երկնքի
աստղերը եւ նորա աստեղատները իր
լոյսը չեն տալու. Արեւակը
դուրս գալիս խաւար է լինելու, եւ
11 լուսինը չի ցոլացնելու իր լոյսը։ Եւ
ես պիտի պատժեմ աշխարհքը չարու-
թեան համար, եւ ամբարիշտներին՝
իրանց անօրէնութեան համար, եւ
պիտի դադարեցնեմ Հպարտների մե-
ծաբարտաւանութիւնը, եւ բռնաւորների
12 գոռոզութիւնը պիտի ցածացնեմ։ Ես
մարդին մաքուր ոսկիից աւելի պատ-
ուական պիտի անեմ եւ հողեղէնին՝
13 Ոփիրի գանձից։ ՚Սորա համար
սարսեցնելու եմ երկինքը, եւ երկիրը
սասանելու է իր տեղից. Զօրաց Տի-
րոջ բարկութեանով եւ նորա բոր-
14 բոքալ բարկութեան օրը։ Եւ պիտի
լինի ինչպէս մի հալածուած այծեամն,
եւ ինչպէս ոչխարներ, որոնք հաւա-
քող չ՚ունին, համեմն մարդ իր ժողո-
վրդին է դառնալու, ամեն մարդ
15 փախչելու է իր երկիրը։ Ամեն ով որ
գտնուի՝ պիտի խոցուի, եւ ամեն ով
16 որ բռնուի՝ սրով պիտի ընկնի։ ՚Նե-
նորանց մանուկները պիտի ջարդուին
իրանց աչքի առաջին, նորանց տները
պիտի կողոպտուին եւ նորանց կա-

—Գլ. ր. 11։
բ Եզ. ֆե. 2։ Ամգ. ՀԺը. 14։
գ Ամգ. Հգ. 18։
դ Ածվ. գ. 10, 11։ ե. 37, 38։
ե— Ամ. Ժգ. 9։ Ամգ. ՀՆ. 1։
զ Ամգ. ՀԽՆ. 4—6։
է Ամգ. ՀԳ. 3։
ը Եզ. ՀՆ. 1, 21։ Ամգ. ՀԸ. 31։
ղը. 1։

թ Գլ. Ժգ. 1։ Ամփ. գ. 14։
ժ Ամգ. Հ—. 33. ՀՔ. 18։ Գլ.
Խ—. 14, 16։
—Գլ. Խ—. 1։ Խէ. 1։ Երեմ.
Ծ. Ծ—։
ի Երեմ. Ծ—. 25։
ի Գլ. Ե. 26։ Ժը. 3։ Երեմ.
Ծ. 3։

ի Գլ. Ժ. 32։
ի Ածվ. գ. 11։
ի Ամգ. ՀԼՔ. 3, 5, 6։
ի Ածվ. —. 7։ Ամ—. գ. 17։
ի Ամ— ը. 33։ Ածվ. —. 15։
ի Ամգ. Խը. 6։ Գլ. Խ—. 3։
ի Ամ—գ. գ. 1։
ի Ամգ. Հգ. 33։ Ա—ակ. ր. 22։
ի Գլ. Իգ. 21, 23։ Եզեկ. ՀՐ.
7։ Ածվ. ր. 31։ գ. 15։
Ամ—. Իգ. 19։ Ամբ. Ժգ.
24։ Գ—ակ. Խ—. 25։
ի Գլ. ր. 17։
ի Ա—գ. ր. 6։
ի Ամգ. ՀԺ. 5։ Ոգր. —. 12։
ի Երեմ. Ծ. 16։ Ծ—. 9։
ի Ամգ. Հվ. 9։ Նա—. գ. 10։
Զաք. Ժգ. 2։

17 Նայքը պիտի պղծուին։ Ահա ես վեր
կ'կացնեմ Նորանց վերայ Մարաց զէ՛ր,
որոնք արծաթը մի բան չեն համա-
18 րում, եւ ոսկին չեն հաւանում։ Եւ
աղեղնները երիտասարդներին են խո-
ցում, եւ որովայնի պտուղին չեն ո-
ղորմում, եւ երեխաներին չէ խնա-
19 յում Նորանց աչքը։ Եւ Բաբիլոնը՝
թագաւորութիւնների գարդը, Քաղ-
դէացիների փառաւորութեան պար-
ծանքը պիտի դառնայ Աստուծոյ Սո-
դոմին եւ Գոմորին կործանելուն
20 պէս։ Նա երբէք չէ չինանալու,
եւ չէ բնակուելու ազգ ազգ։ Եւ
Արաբացին այնտեղ պիտի չ'կանգնե-
ցնէ վրանը, եւ հովիւներն այնտեղ
21 պիտի չնստեցնեն իրենց խաշինը։ Այլ
այնտեղ վայրի գազաններն են մակաղ
տալու։ Եւ բուերն են բնելու Նորանց
տները, եւ այնտեղ չայլամներն են
բնակուելու, եւ յուշկապարիկներն են
22 այնտեղ պար գալու։ Եւ չագալներն
են նստելու Նորա պալատներումը,
եւ վայրի շները Նորա զբօսանքի տա-
ներումը, եւ մօտ է, որ հգայ Նորա
ժամանակը, եւ Նորա օրերը չեն ու-
շանալու։

ԳԼ. ԻԴ

Իսրայէլի փրկութիւնը։ Բաբիլոնի թագաւորի յաղթու-
թիւնը։ Երգը։ Աստիճանների և Փշաքաղիների կործանումը։

1 Որովհետեւ Տէրը ողորմելու է Յա-
կոբին, եւ միւսանգամ ընտրելու է
Իսրայէլին, եւ Նորանց հանգստացնե-
լու է իրանց երկրի վերայ, եւ օտա-
րազգիք պիտի յարին Նորանց եւ միա-
2 նան Յակոբի տան հետ։ Եւ ժողո-
վուրդները առնելու են Նորանց եւ
տանելու են իրանց տեղը. եւ Իսրա-
յէլի տունը պիտի ժառանգէ Նորանց
Տիրոջ հողի վերայ. իբրեւ ծառաներ
եւ աղախիններ, եւ Նորանք գերի
պիտի առնեն իրանց գերեվարներին,
եւ տիրեն Իրանց վերայ բռնացողնե-
րին։

3 Եւ լինելու է, որ երբ Տէրը քեզ
կ'հանգստացնէ քո ախտաւորիւնիցը,
քո տանջանքիցը, եւ այն ծանր ծա-
ռայութիւնիցը, որով դու ծառայ էիր
4 եղած, Այն ժամանակ այս առակը
խօսես Բաբիլոնի թագաւորի մասին
եւ ասես. Ինչպէս է դադարել բռնա-
5 աորը, դադարից տանջարանը։ Տէրը
կոտրել է Նամբարիշտների գաւազանը,
6 իշխանաւորների մահակը. Որ սրբա-
մտութեամբ զարկում էր ազգերին
անդադար հարուածներով, որ բռնա-
նում էր բարկութեամբ ժողովուրդ-
ների վերայ անզուսպ հալածանքով։
7 Հանգստացել հանդարտել է բոլոր եր-
կիրը. Նորանք գոչում են ցնծութեամբ,
8 Մայրերն էլ են ուրախանում քեզ
համար Եւ Լիբանանի եղեւիններն էլ.
քանի որ դու պառկել ես՝ փայտ կըտ-
9 րողը վեր չէ եկել մեզ վերայ։ Իր-
ժոխքը տակիցը դղրդաց քեզ համար
քո գալուստը դիմաւորելու. Նա քեր-
քեց քեզ համար ուրուականներին՝
երկրի բոլոր իշխաններին, վեր կանգ-
նեցրեց իրանց աթոռներիցը ազգերի
10 բոլոր թագաւորներին։ Նորանք ամեն-
քը քեզ պատասխանում են եւ ասում.
Դո՛ւ էլ տկարացար մեզ նման, մեզ
11 նման եղար։ Դժոխքն իջաւ քո փառ-
քը՝ քո տաւիղների հնչմունքները.
տակիդ տարածուած են ճճիներ, եւ
12 քո ծածկոցը որդերն են։ Ի՜նչպէս
վայր ընկար երկնքից, ով առաւօտը
ծագող Արուսեակ. կտրուեցա՛ր գե-
տինն ընդ՝, ով ազգեր նկուն անողդ։
13 Բայց ինքդ ասել էիր քո սրտումը.
Երկինքը, Աստուծոյ աստղերից բարձր կ'դնեմ իմ աթոռը,
կ'նստեմ ժողովի սարի
14 վերայ Հիւսիսի ծայրերումը։ Վեր
կ'երթեմ ամպերի բարձրութիւնների
վերայ, Բարձրելոյն կ'նմանուեմ։
15 Բայց դու դժոխքն ես իջել, դուբի
16 խորխորատները։ Քեզ տեսնողները
հիանալու են քեզ վերայ եւ դնդռելու.

ԷԶԼ. խ. 3. Երեմ. ծա. 11, 28. Դան. է. 28, 31.
ՖԶԼ. ԺԶ. 4, 22.
ՀՆՆ. ԺԲ. 24, 25. ը Օր. ԺԲ. 23. Երեմ. ԼԲ. 18. ծ. 40. ՃԵրեմ. ծ. 5, 33. ծա. 29, 63.
ՆԶԼ. լԶ. 11—15. Յայտ. ԺԸ. 2.
ՂԵրեմ. ծա. 33.
—Ամգ. ճբ. 13.
ՔՋ—ՔՁ. ա. 17. բ. 12.
ՖԶԼ. կ. 4, 5, 10. Եսթե. բ. 12, 13 ՃՀ.
ՐԶԼ. ԼԲ. 22. կ. 9. ԿԶ. 20.
ՒԶԼ. կ. 14.
ՀԶԼ. ԺԶ. 19. Ամբ. բ. 9. Յայտ. ԺԸ. 16.
ՒՄԱԳ. ՀՒՀ. 3.
ԸԶԼ. ՅՀ. 11. Եսթե. լ. 16.
ԲԵԿԿ. լբ. 21.
ԺԶԼ. լԶ. 4.
ԻՄԱՈ. ԺՁ. 23.
ԼԴԱՆ. բ. 10.
ԻՄԱԳ. ԻԸ. 2.
ԺԶԼ. ԻԿ. 8. բ ՔՀԱ. բ. 4.
ՃՄԱՈ. ԺՁ. 23.

Այն մարդը սա՛ է, որ սարսեցնում էր երկիրը, դողացնում էր թագաւորու-
17 թիւնները. Աշխարհս անապա՛տ էր դարձնում, եւ նորա քաղաքները աւերա՛կ էր անում. ե՛ նորա գերինե-
18 րին չէր արձակում տուն իւրեանց. Բոլոր ազգերի թագաւորները, ամենքը պառկած են փառքով իրանց անուն-
19 մը. Բայց դու տարագրուեցար քո գերեզմանիցը գարշելի ընձիւղի պէս, հագնուած՝ սրով խոցուած մեռելներով, որ իջնում են գերի քարերի մօտ
20 ոտնահար դիակի պէս. Դու թագուհու՛ մով չ՛միացար նորանց հետ, որովհետեւ դու քանդեցիր քո երկիրը, սպանեցիր քո ժողովուրդը. Չարարների սերունդը պիտի չ՛յիշուի յաւիտեան.
21 Նորա որդկանց համար կոտորում պատրաստեցէ՛ք Իրանց հայրերի անօրէնութեան համար. որ վեր չ՛կենան եւ երկիրը ժառանգեն, եւ աշխարհի երեսը լցնեն քաղաքներով.
22 եւ ես վեր եմ կենալու նորանց դէմ, ասում է Զօրաց Տէրը, եւ բնաջինջ եմ անելու Բաբիլոնի Անունն ու Մնացորդը, եւ Զաւակն ու սե-
23 րունդը, ասում է Տէրը. եւ Նորան չինելու եմ ոզնիների ժառանգութիւն եւ ջրերի լճակներ. եւ նորան աւերելու եմ կորստեան աւելով, ասում է Զօրաց Տէրը.
24 Զօրաց Տէրը երդում է արել եւ ասել. Անչուշտ ինչպէս որ խորհել եմ՝ այնպէս կ՛լինի, եւ ինչպէս որ որոշել
25 եմ՝ նա կ՛կատարուի. Որ Ասորեստանցիին կոտրեմ իմ երկրումը, եւ իմ սարերի վերայ ոտնակոխ եմ անելու նորան, եւ Ի՛ր հեռանայ նորանց վերայից նորա լուծը, եւ նորա բեռը
26 կ՛հեռանայ նորանց ուսիցը. Սա է այն որոշումը, որ որոշուել է բոլոր երկրի համար, եւ սա է այն ձեռքը, որ մեկնուած է բոլոր ազգերի վերայ.
27 Որովհետեւ Զօրաց Տէրը որոշեց, եւ ո՛վ կարող է արգելել, եւ նորա ձեռ-
քը մեկնուած է. եւ ո՛վ կարող է նորան ետ դարձնել.
28 Աքաղ Թագաւորի մեռած տարին եղաւ այս պատգամը.
29 Մի ուրախանար բոլորովին, ով Փղշտացիների երկիր, որ Հին զարկողի գաւազանը կոտրուեցաւ. որովհետեւ օձի արմատից քարշ է դուրս գալու, եւ Նորա պտուղը Թռչող վի-
30 շապ է լինելու. եւ կերակրուելու են աղքատների անդրանիկները, եւ չքաւորները ապահով պիտի պառկին, եւ ես քո արմատը պիտի սովով մեռցնեմ. եւ Նա պիտի սպանէ քո մնացորդը.
31 Ողբա, ով դուռ. աղաղակիր, ով քաղաք. հալումաշ պիտի լինիս դու բոլորովին, ով Փղշտացիների երկիր. Որովհետեւ հիւսիսից մի ծուխ է գալիս, եւ բաժանուողը չ՛կայ նորա
32 խումբերումը. եւ ինչ կ՛պատասխանեն ազգերի պատգամաւորները, որ Էտէրը հաստատեց Սիօնի հիմունքը, եւ Նորա ժողովրդի խեղճերը այնտեղ պիտի ապաստանուին.

Գլ. ԺԵ

Մ-ԻՏ-ԲԻՆ Մ-ՎԱԲ ԴԷՄ.

1 Մովաբի պատգամը.
Ցիրաւի գիշերով կործանուեցաւ Մովաբ Ար Մո՛ւ, ամայացաւ. ցիրաւի գիշերով կործանուեցաւ Մովաբ
2 Կիր Մո՛ւ, ամայացաւ. Վեր է գնում Բաճաճարը եւ Դիբոնը՝ այն բարձր տեղերը լաց լինելու համար. Նաբաւի եւ Մեդաբայի վերայ Մովաբը պիտի ողբայ. Նորա ամեն գլուխների վերայ կնճռութիւն կայ, ամեն մօրուք
3 կարուած է. Նորա փողոցներումը քուրձ են հագել, Նորա կտուրներին եւ հրապարակներումը բոլորը ողբում
4 է, վայր են իջնում լաց լինելով. Եւ Հեսեբոնն ու Եղէաղէն աղաղակում են, մինչեւ Յասսան լսում է նորանց ձայնը. Նորա համար Մովաբի սպա-

---

4 Ծն. մը. 19. Սպ. խ. 10; լե. 28. ԿԲ. 13.
3 Եր. բ. 5. Մաա. խգ. 35.
Ամոս. ժ. 7. Երեմ. ծա. 62.
4 գ Թագ. ժգ. 10.
7 Նոր. մը. 19.
5 Գլ. լգ. 11. Սոփ. բ. 14. Ն Գլ. ջ. 37.
Եր Մն. ի. 6. Ծն. ք. 12; իգ. 13. Սպ. լգ. 11. Ամոս. ժք. 21. խ. 30. Գլ. իգ. 13. Դան. գ. 31, 35.
6 գ Թագ. ժգ. 20.
Եր Մն. իգ. 6.
7 գ Թագ. մը. 8.
Ես Սպ. ձէ. 1, 5. Հր. 16.
8 Ամոս. գ. 12. Զաք. ժա. 11.
—Երեմ. խը. 1 եւ եդեկ. իե. 8—11. Ամոս. ը. 1.
Ես Մաա. խ. 38.
Գ Գլ. ժգ. 12.
9 Տես Ղե. խ. 5. Գլ. գ. 24. իը. 12. Երեմ. խե. 5. իը. 1, 37, 38. եդեկ. է. 18.
Ն Երեմ. իը. 38.
Ղ Գլ. ժգ. 9.

ոգիները կոծ են անում, նորա սիրտը դողում է։ Իմ սիրտն աղաղակում է Մովաբի համար. նորա փախստականները հասել են մինչեւ Սիդովրը՝ մինչեւ Եգլաթ-Շելիշան. որովհետեւ Ղուխիթի զառիվերը լալով պիտի վեր գնան, որովհետեւ Որոնայիմի ճանապարհումը կատարածի աղաղակով պիտի բղաւեն։ Նորա համար որ Հնեմիրիմի ջրերը պիտի աւերուին, որ խոտը չորանալու է, կանաչը՝ վերջանալու, դալար չէ լինելու։ Նորա համար այն առատութիւնը, որ չինել էին, եւ իրանց պահածը ուռիների ձորն են տանելու։ Որովհետեւ աղաղակը չրջապատել է Մովաբի սահմանը, նորա ողբը հասել է մինչեւ Եգլայիմը, եւ մինչեւ Բերելիմը՝ նորա ողբը։ Որ Դիմոնի ջրերը արիւնով պիտի լցուին, որ Դիմոնի վերայ պիտի բերեմ էլ աւելի՝ այսինքն հարիւրին՝ Մովաբի ազատուածների վերայ եւ երկրի մնացորդների վերայ։

ԳԼ. ԺԶ

Մովաբ գէմ մարգարէութեան շարունակութիւնը.

1 Ուղարկեցէք դառը երկրի տիրողին՝ Հանապատի Սելայիցը Սիոնի աղջկան
2 սարը։ Եւ թափառական թռչունի պէս, որ դուրս է արուած բոյնիցը, պիտի լինին Մովաբի աղջիկները Առնոնի անցքերումը։ Խորհուրդ տուր, դատաստան արա, դիշերուայ պէս չինիր քո հովանին կէս օրուայ մէջ. աքսորուածներին թագցրու, փախստականին մի յայտներ։ Թող իմ աքսորուածները քեզ մօտ պանդխտանան, ով Մովաբ. դու նորանց համար ծածկոյթ եղիր կործանողի դէմ։ Որովհետեւ բռնաւորը վերջացաւ, աւերիչը վերացաւ. կոխ տուողներն սպառուել են երկրիցը։ Եւ Տաթոռը ողորմութիւնով կ'հաստատուի, եւ նորա վրայ կ'նստի Ճշմարտութիւնով Դաւիթի խորանումը մի դատաւոր, որ իրաւունք է որոնում եւ արդարութիւնը չուտով դործադրում։

6 Մենք լսեցինք Մովաբի ամբարտաւանութիւնը, չատ ամբարտաւան է. նորա գոռոզութիւնն, ամբարտաւանութիւնն ու բարկութիւնն էլ՝ նոր
7 բան խօսքերի անտուդութիւնը։ Սորա համար պիտի ողբայ Մովաբը Մովաբի համար, ամէն մէկը պիտի ողբայ. Կիր-Հարէսէթի հիմունքի համար պիտի հեծեծաք, հէնց փչրուած։
8 Որովհետեւ Եսեբոնի դաշտերը նուաղեցան. ազգերի իշխանները Սեբամայի որթի ընտիր ճիւղերը կոտրատեցին, նորանք հասել էին մինչեւ Յազերը, անապատը՝ չրջապատել, նորա չառաւիղները տարածուել անցել
9 էին ծովիցը։ Սորա համար լաց եմ լինելու Յազերի լացովը Սեբամայի որթի վերայ, քեզ աչքիս արտասուքովը ոռոգելու եմ, Եով Եսեբոն ու Եղէաղէ. որովհետեւ դադարելու է քո պտղաբարի եւ այգեկութի աղաղակը։
10 Եւ ծաւալութիւնն ու ցնծութիւնը պիտի վերանայ պարարտ արտերիցը, եւ այգիներումը երգել ցնծալ չէ լինելու, հնձանի մէջ գինի կոխողը չէ
11 կոխելու. աղաղակը դադարեցրի։ Դորա համար ինձ սրտիքը քնարի պէս հնչում է Մովաբի մասին, եւ ներսս՝
12 Կիր-Հարէսէթի համար։ Եւ անպատճառ պիտի երեւայ, թէ Մովաբը յոգնում է հրաձգաւանդակի վերայ, եւ մանում է իր սրբարանը աղօթելու. բայց չէ յաջողելու։
13 Սա այն խօսքն է, որ Տէրը վաղուց
14 խօսել է Մովաբի վերայ։ Բայց հիմա Տէրը խօսում է եւ ասում. երեք տարիում, ինչպէս որ Խարձկանի տարիներն են, Մովաբի փառքը պիտի անարգուի, այն բոլոր մեծ բազմութիւնով, եւ փոքր մնացորդը պզտիկ չնչին պիտի լինի։

ԺԶ. Ժգ. 11։ Երեմ. խր. 31։ ԽԶ. Ժգ. 14։ Երեմ. խր. 34։ Բ Երեմ. խր. 5։ Ժ Ամոս. լր. 30։ Ի Թագ. ԺԲ. 25։

— Ա Թագ. գ. 4։ Բ Թագ. Ժգ. 7։ Ի Թագ. խ. 13։ Դան. է. 11, 27. Միք. գ. 7։ Ղուկ. ա. 33։ Ա Պետ. Բր. 3։ ՂԶ. 13. ՂԸ. 9։ Երեմ. խր. 29. Սոփ. բ. 10։

ԺԶ. խր. 15։ Երեմ. խր. 20. Ա Թագ. գ. 25։ ԺԶ. խդ. 7։ Ի Շմր. 9։ Երեմ. խր. 32։ ԺԶ. Ժե. 5։

ԺԶ. խդ. 8։ Երեմ. խր. 33։ Ա Գ. Ժե. 5. կդ. 15։ Երեմ. խր. 36։ Հես. Ժե. 2։ Ա Գ. խ. 16։

—

Գլ. Ի.

Դամասկոսի եւ Իսրայէլի դէմ նախագուշակութիւն։

1 Դամասկոսի պատգամը։
Ահա Դամասկոսը դադարում է քաղաք լինելուց, եւ պիտի դառնայ փը-
2 յատակների չեզջ։ Թողւած ձգուած են Արոերի քաղաքները. նորանք հօտերինն են դառնալու, որ նորանք մակաղ տան եւ իվախեցնող չլինի։
3 Եւ նա վեր է առնում Եփրեմից պարիսպը, եւ թագաւորութիւնը Դամասկոսից եւ Ասորիների մնացորդիցը. Իսրայէլի որդկանց փառքի պէս պիտի
4 լինեն, ասում է Զօրաց Տէրը։ Եւ այն օրը կ'լինի, որ պիտի պակասէ Յակոբի փառքը, եւ նորա մարմնի Էպարարութիւնը պիտի նիհարանայ։
5 Եւ Էկ'լինի ինչպէս որ հնձողը ցորներ հնձում է, եւ նորա բազուկը հնձում է հասկերը. եւ հասկեր ժողովելու պէս է լինելու Ռափայնոց հովիտումը։
6 Բայց նորա վերայ ձիթեր պիտի մնան, Ինչպէս որ Ձիթենին թափում են, Ը երկու երեք հատ լինում է ճիւղի ծայրին, մի չորս ու հինգը՝ պտղաբեր ոստի վերայ, ասում է Իսրայէլի Եհովայ Աստուածը։
7 Այն օրը մարդս նմանիկ պիտի տայ իր Արարչին, եւ աչքերը պիտի տես-
8 նեն Իսրայէլի Սուրբին։ Եւ նա չի նայիլ իր ձեռքի գործ սեղաններին. եւ չի տեսնիլ այն որ իր մատները շինել են՝ Աստարովթի կուռքերը եւ ա-
9 րեգակի կուռքերը։ Այն օրը նորա ամուր քաղաքներն անտառների եւ լեռնադագաթների աւերակներ պիտի լինեն, որ Թողեցին Իսրայէլի որդկանց առաջին եւ անապատ է դառ-
10 նալու։ Որովհետեւ դու մոռացել ես Էքո փրկութեան Աստուածն. եւ քո զօրութեան վէմին չես յիշել. Նորա համար հաճելի տունկեր էիր տնկում, եւ օտար որթի ճիւղեր էիր տնկում։
11 Տնկած օրդ նոր ցանկապատեցիր, եւ առաւօտանդ բուսցրիր քո ցանածը.

*դա մի հունձքի դէղ է վերքի օրումը, եւ սաստիկ ցաւ"։
12 Վա՛յ չատ ժողովուրդների բազմութեանը, որ գոռում են Ծովերի գոռումի պէս, եւ ժողովուրդների աղմուկին, որ աղմուկ են հանում սաս-
13 տիկ ջրերի աղմուկի պէս։ Ազգերը չատ ջրերի աղմուկի պէս աղմուկ են հանում, Էթայց նա նորան յանդիմանելու է, որ նա էլ հեռու փախչէ, եւ հալածուի Էսարների մղեղին պէս քամիի առաջից, եւ ինչպէս փոչին՝
14 մրրկի առաջից։ Իրիկուայ ժամանակին, ահա խռովութիւն, եւ առաւօտից առաջ, չիք են դառել։ Սա է մեզ կողոպտողների բաժինը, եւ մեզ յափշտակողների վիճակը։

Գլ. ԺԸ.

Եթովպացիների երկիրը փառաւորում է Աստուած։

1 Ով թեւաւոր չռաչողների երկիր, որ Եթովպիայի գետերի այն կողմին
2 է. Որ դեսպաններ է ուղարկում ծովով պրուաւեղէն նաւակներում ջրի երեսին։ Գնացէք, ով արագընթաց դեսպաններ, այն ազգի մօտ, որ Էերկայնահասակ եւ կոկուած է. ակզբիցը մինչեւ հիմա ահեղ ժողովրդի մօտ, մի ազգ ը-լ-է հրաման ու հրաման եւ ոտնակոխում, որի երկիրը գե-
3 տերը բաժին բաժին են անում։ Ով աշխարհի բոլոր բնակիչներ, երկրի բնակողներ, Էերբոր դրօշակը բարձրանայ սարերի վերայ, նայեցէք, եւ երբոր փողը հնչուի ականջ դրէք։
4 Որովհետեւ Տէրն ինձ այսպէս է ասել. Ես հանդիստ եմ լինելու եւ նայելու եմ իմ բնակարանումը, ինչպէս պայծառ տաքութիւնը արեւի ժամանակին, Է- ցօղարեր ամպը հունձքի տա-
5 բումը։ Որովհետեւ հունձքից առաջ ընձիւղը մեծանալիս, եւ ածիլով ողկոյզ կ'դառնայ Է-ձղիկը. այն ժամանակ ճիւղերը կտրելու է յօտոցով, եւ ուռերը հեռացնելու եւ կոտ-

---

-Երեմ. խթ. 23։ Ամվ. ա. 3, Զաք. թ. 1։ Տես գ Թագ. ժգ. 9.
բ Երեմ. է. 33.
գ Գլ. է. 16։ ը. 4, գ Գլ. ժ. 16.
դ Երեմ. ծա. 33.
ե Գլ. իդ. 13.
զ Մաղ. է. 7.
է Սաղ. կը. 20.
ը Կամ՝ բայց հունձքը փախչում է վեր եւ առաջին

-արմատների օրումը։
թ Երեմ. գ. 23.
ժ Սաղ. ք. 5.
ի Սաղ. ձգ. 13։ Ովս. ժգ. 3.
ժա Գլ. ը. 5, 6։ Եզեկ. է. 4, 5, 9։ Մախ. ը. 12. գ. 10.
ժբ Հմր. 7.
ժգ Գլ. ա. 26.

6 բանելու է։ Նորանք մէկտեղ պիտի
Քաղուին սարերի դիշատիչ Թռչուն-
ներին եւ երկրի գազաններին. եւ
դիշատիչ Թռչուններն ամառը նորանց
վերայ կ'անցնեն, եւ երկրի բոլոր
գազանները նորա վերայ կ'ձմեռեն։
7 Այն ժամանակ ՚բնծայ է բերուելու
Զօրաց Տիրոջը երկայնահասակ եւ
կակուած ազգին, եւ սկզբից մին-
չեւ հիմա ահեղ ժողովրդից, հրաման
ու հրաման պոռոշ ու ոտնակոխ ՚ժող
ազգին, որի երկիրը բաժին բաժին
են անում գետերը՝ Զօրաց Տիրոջ ան-
ուան տեղը՝ Սիօնի սարը։

ԳԼ. ԺԹ

Եգիպտոսի դէմ մարգարէութիւն։ Աստիճերի և Խոր-
հրի հետ Ֆարաւոնի և պաշտելու։

1 ՚Եգիպտոսի պատգամը։
Ահա Տէրը հեծել է թեթեւ ՚ամպի
վերայ, եւ գալիս է Եգիպտոս. եւ
՚Եգիպտոսի կուռքերը սարսում են
նորա երեսից, եւ Եգիպտոսի սիրտը
2 հալում է իր մէջումը։ Եւ ես պիտի
՚Եգիպտոսը դրգռեմ Եգիպտոսի դէմ,
եւ պիտի պատերազմին ամէն մարդ
իր եղբօր հետ, եւ ամէն մարդ իր
ընկերի հետ, քաղաք քաղաքի հետ,
եւ Թագաւորութիւն Թագաւորու-
3 թեան հետ։ Եւ պիտի նուազէ Եգիպ-
տոսի սիրտը իր մէջումը, եւ ես նո-
րա խորհուրդը պիտի խորտակեմ, եւ
՚նորանք խնդրելու են կուռքերին եւ
կախարդներին, եւ փուխիներին եւ
4 նշանագէտներին։ Եւ ես պիտի մատ-
նեմ Եգիպտոսը մի ՚խիստ տիրող
ձեռքի, եւ մի բռնաւոր Թագաւոր
պիտի իշխէ նորանց վերայ. ասում է
5 Զօրաց ՚Տէրը։ Եւ ջրերը ՚կսի-
ին քաշուին ծովիցը, եւ գետը պիտի
6 չորանայ եւ ցամաքէ։ Եւ պիտի հո-
տանեն գետերը, եւ պիտի բարակին եւ
չորանան ՚՚Մասորի փականները, եղէգն
7 ու պատուն պիտի Թառամին։ Նեղո-
սի մօտ եւ Նեղոսի եզերքի մօտ եղող
մարգագետինները, եւ Նեղոսի բոլոր
վարուցանը պիտի չորանայ, փուլ գայ
8 եւ չքանայ։ Եւ ձկնորսները պիտի
հեծեծան, եւ ողբան Նեղոսի մէջ
կարթ ձգողների բոլորը. եւ ջրի ե-
րեսի վերայ ուռկան փռողները պիտի
9 տխրին։ Եւ պիտի ամաչեն ՚բարակ
քթան գործողները, եւ բամպակի կը-
10 տաւղէն հիւսողները։ Եւ նորա սիւ-
ները պիտի կոտրատուած լինեն, եւ
բոլոր վարձքով գործողների սիրտը
11 կոտրած պիտի լինի։ Անչուշտ յիմար-
ներ են ՚Տայանիսի իշխանները. Փա-
րաւոնի խորհրդատու իմաստունների
խորհուրդը յիմարական է. դուք ինչ-
պէս էք ասում Փարաւոնին. Ես ի-
մաստունների որդի եմ, վաղեմի Թա-
12 գաւորների որդի։ Հիմա ո՞ւր են քո
իմաստունները որ քեզ պատմեն, եւ
իմացնեն, Թէ ինչ է վճռել Զօրաց
13 Տէրը Եգիպտոսի վերայ։ Տայանիսի
իշխանները յիմարացել են, Մեմփիսի
իշխանները խաբուած են, եւ Եգիպ-
տոսին մոլորեցրել են նորա ցեղերի
14 գլխաւորները։ Տէրը նորա մէջ խառ-
նեց ՚Խոլորութեան հոգի, եւ նորանք
մոլորեցրել են Եգիպտոսին նորա բո-
լոր գործերումը, ինչպէս որ արբածն
15 է մոլորում փսխելիս։ Եգիպտոսումը
գործ պիտի չլինի, որ գործէ ՚գլու-
խը եւ պոչը, արմաւենիի ոստը եւ
16 կնիւնը։ Այն օրը Եգիպտոսը կնիկ-
ների պէս է լինելու, եւ պիտի դողայ
եւ զարհուրէ Զօրաց Տիրոջ ձեռքի
շարժելուց, որ նա շարժելու է նորա
17 վերայ։ Եւ Յուդայի երկիրը Եգիպ-
տոսի համար արհաւիրք է դառնալու,
ամէն ով որ նորան յիշէ, պիտի վա-
խենայ, Զօրաց Տիրոջ խորհրդի պատ-
ճառովը, որ նա նորա վերայ որոշել
18 է։ Այն օրը հինգ քաղաք է լինելու
Եգիպտոսի երկրումը Քանանի լեզուն
խօսող եւ Զօրաց Տիրոջ անունով եր-
դուող. մէկին Արեգակի քաղաք են
19 ասելու։ Այն օրը ՚Տիրոջ համար մի

Գ Սամ. կը. 31։ Հր. 10։ Գլ-
Ժգ. 1։ Սոփ. գ. 10։ Մատ
ա. 11։

—

— Երեմ. խգ. 13։ Եզեկ. իթ. 1։

Բ Սամ. Ժը. 10։ Ժգ. 3։
Է Եզ. Ժբ. 12։ Երեմ. խգ. 12։
Դ Թագ. ե. 22։ — Թագ. Ժգ.
10, 20. Բ Մն. ի. 23։
Ի Գլ. ը. 19։ խէ. 12։
Ղ Գլ. ի. 4։ Երեմ. խգ. 26։
Եզեկ. իթ. 19։

Ի Երեմ. ծա. 30։ Եզեկ. ը. 12։
* Ա. Յոյներ՝ Եգիպտոսի
Ը Գ Թագ. իթ. 24։
Ի Մաակ. է. 16։
Ի Թագ. Ժգ. 33։
Ի Սամ. — 20։
Լ Երեմ. ը. 10։

Խ Երեմ. ծա. 30։ Եզեկ. իգ. 12։
Ծ Գլ. Բ. 14։
Լ Երեմ. ծա. 30։ Նա. գ. 13։
Հ Գլ. ժա. 15։
Յ Հին Սոփ. գ. 9։
Չ Ած. իը. 18։ Ես. խգ. 1։ Ծնա.
իը. 10, 26, 27.

ազգան է լինելու եգիպտոսի երկրի մէջ. եւ նորա սահմանի կշռին մի
20 կռիով՝ Տիրոջ համար, եւ նա նշան ու վկայութիւն է լինելու Զօրաց Տիրոջ համար ՚ի եգիպտոսի երկրումը. որովհետեւ նորանք դէպի Տէրն են աղաղակելու բռնաւորների երեսից, եւ նա մի փրկիչ եւ մի մեծ է ուղարկելու նո-
21 րանց մօտ եւ նորանց փրկելու է. եւ Տէրը ճանաչուած պիտի լինի եգիպտացուն, եւ եգիպտացիք այն օրը պիտի ճանաչեն Տիրոջը եւ զոհեր ու պատարագներ պիտի մատուցանեն, եւ ուխտ պիտի ուխտեն Տիրոջը եւ
22 կատարեն. եւ Տէրը պիտի հարուածէ եգիպտացիներին, պիտի հարուածէ եւ պիտի բժշկէ, եւ նորանք պիտի դառնան Տիրոջը մօտ, եւ նորանք պիտի ընդունուին, եւ նա պիտի բը-
23 ժշկէ նորանց. Այն օրը ՚ի պողոտայ է լինելու եգիպտոսից դէպի Ասորեստան, եւ Ասորեստանցիք գալու են եգիպտոս, եւ եգիպտացիք՝ Ասորեստան, եւ եգիպտացիք Ասորեստանցիների հետ ծառայելու են Տէրոջը:
24 Այն օրը Իսրայէլը երրորդը պիտի լինի եգիպտոսի եւ Ասորեստանի մէջ.
25 Ե- օրհնութիւն կ՚լինի երկրի մէջ, որին օրհնելու է Զօրաց Տէրը ասելով. Օրհնեալ լինի իմ ժողովուրդը՝ եգիպտոս. եւ Իմ ձեռքի գործը՝ Ասորեստան, եւ իմ բաժինը՝ Իսրայէլ:

ԳԼ. Ի

Մարգարէանում է թէ Ասորիները կ՚գերեն եգիպտոսի եւ Եթովպիայի:

1 Այն տարին, որ ՚Տարթանը Սարգոն թագաւորից ուղարկուելով եկաւ Ազովտոս, եւ Ազովտոսի հետ պատե-
2 բազմից ու նորան յաղթեց, Այն ժամանակ Տէրը խօսեց Ամովսի որդի Եսայիայի ձեռովը ասելով. Գնա ՚Հանիր փուրձը քո մէջքիցը, եւ կօշիկներդ հանիր քո ոտներիցը. եւ նա այնպէս արաւ, Ե- չրջում էր ՚մերկ
3 եւ բոկոտն: եւ Տէրն ասեց. Ինչպէս

1 Նեհ. ը. 20. իր. 27.
2 Մտթ. ա. 11.
3 Գլ. ժա. 16.
4 Թագ. ճ. 3. գլ. իթ. 23, 24. ը. 23. նեհ. ը. 10.

ոգ. Թագ. իը. 17.
5 Զաք. ժգ. 4.
6 = Թագ. իթ. 24. Մեք. ա. 8, 11.
գլ. ը. 18.
7 Թագ. ժ. 4. գլ. գ. 17. երեմ. ժգ. 22, 26. Մեք. ա. 11.
8 Թագ. իը. 21. գլ. ը 3, 7. իգ. 6.
—
9 Զաք. ը. 14.
10 գլ. իգ. 1.
11 երեմ. իե. 25. իթ. 31. գլ. ժե. 5. ժգ. 11. եզ. ժգ. 8. ը Օր. իը. 67. Եզեկ. ե. 5.
12 Հմր. 9.

որ իմ ծառայ Եսայիան չրջեցաւ մերկ եւ բոկոտն, որ երեք տարուայ Հնարն եւ ցոյց լինի եգիպտոսի եւ Ե-
4 թովպիայի համար, Այնպէս էլ Ասորեստանի թագաւորը գերի է քշելու եգիպտոսին եւ Եթովպիայի գերեվարներին՝ երիտասարդներին եւ ծերերին՝ մերկ եւ բոկոտն եւ Կնաեւայտնիքը բաց եգիպտոսի նախատինքի համար:
5 Եւ Պիտի զարհուրեն եւ ամաչեն Եթովպիայից՝ իրանց յոյսիցը, եւ եգիպ-
6 տոսից՝ իրանց փառքիցը: Եւ այն օրը այս ծովեզերեայ երկրի բնակիչը ասելու է. Ահա սա է մեր ապաստանարանը, ուր որ փախել էինք օգնութեան համար, որ փրկուէինք Ասորեստանի թագաւորի երեսից. ուրեմն մենք ի՞նչպէս ենք ազատուելու:

ԳԼ. ԻԱ

Բաբելոնի, Դամասկի (Եդովմի) և Արաբիայի դեմ մարգարէութիւն:

1 Ծովի անապատի պատգամը:
-Հարաւից յարձակուող մրրիկների պէս անապատից ե գալիս՝ սոսկալի
2 երկրից: Մի խիստ տեսիլք է ինձ յայտնուել. Հյափշտակողը յափշտակում եւ կործանողը կործանում է: Վեր ել, Հեղամ. պաշարիր, ով Մարաց ազգ, Նորա բոլոր հառաչանքը
3 դադարեցրել եմ: Սորա համար Հերանքս լիքն են ցաւերով, ծննդականի ցաւերի պէս Հցաւեր են բռնել ինձ. դալարում եմ, չեմ լսում. վրդով-
4 ուած եմ, չեմ տեսնում: Սիրտս չըփոթուել է, արհաւիրքն ինձ զարհուրեցրել է, Նա Իմ ցանկալի գիշերն ինձ համար սրտադողի դարձրեց:
5 Հետեզները դրում են, դէսը դիտում է. ուտէ, խմէ: վեր կացէք, ով
6 իշխաններ, օծեցէք վահանները: Ո-րովհետեւ Տէրն ինձ այսպէս է ասել. Գնա դէմն կանգնեցրու, որ տեսածը
7 յայտնէ: Եւ Հնա ձիաւորներ տեսաւ՝ զոյգ հետեւներ, էշի վերայ հետեւներ, ուղտի վերայ հետեւներ, եւ

մեծ ուշադրութեամբ ուշադրութիւն
8 արաւ ։ եւ առիւծոքէն աղաղակեց ։
Ով Տէր , ես միշտ Քեզի՛ն կանգնած
եմ գիտանոցի վերայ , եւ իմ պահա-
պանութեան տեղը ես բոլոր գիշե-
9 րը կանգնած եմ ։ եւ ահա գալիս
են՝ ձիաւորներ , զոյգ հեծեալներ ։ եւ
պատասխանեց ու ասեց ։ Հընկա՛ւ ,
ընկաւ Բաբիլոնը , եւ Ենովա աստ-
ուածների բոլոր արձանները փշրեց
10 գետնովը տալով ։ Ով իմ կաուսած-
նեալ , եւ իմ կալի պտուղը , ինչ որ
լսել եմ Զօրաց Տէր Իսրայէլի Աստ-
ուածմանից , այն իմացրել եմ ձեզ ։
11 Է*Եղովմի պատգամը ։

Դէպի ինձ ձայն է գալիս Սէիրից ։
պահապան , ինչ կայ գիշերիցը ։ պա-
12 հապան , ինչ կայ գիշերիցը ։ Պահա-
պանն ասում է ։ Առաւօտը եկած էլ
լինի , էլի գիշեր է ։ եթէ հարցնում
էք՝ հարցրէք , եւ դարձէք , եկէք ։
13 †Արաբիայի պատգամը ։

Արաբիայի անտառումը պիտի օթևե-
անէք , ով Դեդանականց կարաւան-
14 ներ ։ Ծարաւին դիմաւորելու գնացէք
ջրով , ով Թեմայի երկրի բնակիչներ ։
15 Նորա հացովը փախստականի առաջը
եկէք ։ Որովհետեւ նորանք փախչում
են սուրերի երեսից , քաշած սուրի
առաջից , եւ լարած աղեղի առաջից ,
եւ պատերազմի սաստկութեան առա-
16 ջից ։ Որովհետեւ Տէրն ինձ այսպէս է
ասել ։ Դեռ մէկ տարի էլ կայ՝ հվարձ-
կանի տարի , որ պիտի վերջանայ
17 Կեդարի բոլոր փառքը ։ եւ կեդարի
որդկանց զօրաւոր աղեղնաւորաց մը-
նացորդների թիւը քիչ է լինելու ։ ո-
րովհետեւ Իսրայէլի Աստուած Եհովան
է խօսել ։

ԳԼ ։ ԻԲ

Երուսաղէմի պատերազմի և Սերնան պաշտօնեայի և լե-
ռնում և Սղիսկիայի բարերարութ։

1 Տեսիլքի ձորի պատգամը ։

Հիմա քեզ ինչ եղաւ , որ ամենքդ
2 վեր էք գնացել կաուրները ։ Ով խռո-
վութեամբ լցուած , աղմկալից քաղաք ,
զբօսասէր քաղաք ։ քո սպանուած-
ները սուրի սպանած չեն եւ ոչ պա-
3 տերազմի մեռելներ ։ Բոլոր իշխան-
ներդ միասին փախան , առանց աղեղի
կապուելուն , բոլոր քեզ մօտ գըտ-
նուողները միասին կապուեցան , որ
4 հեռու կին փախել ։ Նորա համար ա-
սում եմ ։ Ուշ դարձրէք ինձանից ,
Դառնապէս լաց եմ լինելու ։ մի բըռ-
նադատէք ինձ մխիթարելու իմ ժո-
ղովրդի աղջկայ աւերակի համար ։
5 Որովհետեւ Խռովութեան , ոտնահա-
րութեան եւ չփոթութեան օր է տե-
սիլքի Ձորումը †Զօրաց Եհովայ Տիրոջ
համար ։ պարիսպը քանդում են ։ եւ
6 դղրդոցը հասել է սարը ։ Ելամը
կրում է կապարճը , կառքի հետ մարդ-
կանց եւ ձիաւորներին ։ եւ Կիրը բաց
7 է անում վահանը ։ եւ քո ընտիր հո-
վիտները կառքերով լիքն են լինելու ,
եւ ձիաւորները չարքով չարուելու են
8 դէպի դռները ։ եւ նա կ՚բանայ Յու-
դայի ծածկոցը , եւ դու կ՚նայես այն
9 օր Խանուտի տան զէնքերին ։ Եւ կը
տեսնէք ‡Դաւիթի քաղաքի ճեղքերը ,
որ շատ կ՚լինեն , եւ կ՚ժողովէք ցածի
10 աւազանի ջրերը ։ Եւ կ՚համարէք Ե-
րուսաղէմի տները , եւ տները կ՚քան-
դէք պարիսպը պնդացնելու համար ։
11 Եւ մի ջրակոյտ կ՚շինէք երկու պա-
րսպի մէջտեղը Հին աւազանի ջրերի
համար ։ բայց չէք նայում Այս բանն
անողին , եւ այս բանը վաղուց չինո-
12 ղին չէք տեսնում ։ Եւ Զօրաց Եհովայ
Տէրը հրաւիրեց այն օրը՝ լաց լինելու
եւ սգալու համար , գլուխ կտրատելու
13 եւ քուրձ հագնելու համար ։ Եւ
ահա ցնծութիւն եւ ուրախութիւն ,
արջառներ սպանել եւ ոչխարներ մոր-
թել , միս ուտել եւ գինի խմել , —
Եկէք , Եուտենք եւ խմենք , որովհե-
14 տեւ էգուց մեռնելու ենք ։ Բայց
Զօրաց Տէրը յայտնել է իմ ականջնե-

Ե Ամ. բ. 1։
Ը Երեմ. ծա. 8։ Յոել. ժգ. 8։ ժբ. 2։
Թ Գլ. խգ. 1։ Երեմ. ծ. 2։ ծա. 44։
Ժ Երեմ. ծա. 33։
ԺԱ Եսա. Դատաստան ըմբռնած ազգերուն

ԺԲ Երեմ. խթ. 7, 8։ Եզեկ. լե. 2։ Ովբ. 1։
ԺԳ Երեմ. խթ. 28։
ԺԴ ա Մն. ա. 9, 32։
ԺԵ Գլ. ժգ. 14։
ԺԶ Յով. թի. 3. Գլ. կ. 7։
—
—Գլ. լբ. 13։

Ը Երեմ. գ. 19. բ. 1։
Թ Գլ. լե. 3։
Ժ Որբ ա. 3. բ. 2։
ԺԱ Երեմ. խթ. 35։
ԺԲ Գլ. ժե. 1։
ԺԳ թագ. ժ. 2. ժ. 17։
ԺԴ թագ. ի. 20. բ Մն. լբ. 4, 5, 20։

ԺԵ Երեմ. գ. 19։
ԺԶ Եսա Գլ. լե. 20։
ԺԷ Յովէլ. ա. 12։
ԺԸ Եսա նգր. բ. 3. Գլ. ժե. 2. Միք. ա. 16։
ԺԹ Գլ. ծգ. 12. ա Կոր. ժե. 32։
Ի Գլ. ե. 9։

բին, Ասանուչա պիտի չ'քաւուի ձեր այս անօրէնութիւնը մինչեւ որ մեռնիք, ասում է Զօրաց Եհովայ Տէրը։
15 Այսպէս է ասում Զօրաց Եհովայ Տէրը. Գնա մարի այդ հպարտական Սեբնայի մօտ, որ պալատի վերակա-
16 ցու է, ե՛ւ ասէ. Ինչ ունիս այստեղ, եւ ո՞վ ունիս այստեղ, որ այստեղ քեզ համար դերեզման ես փորել. փորել է բարձրութեան իր դերեզմանը, քանդել է վէմի մէջ իրան համար բը-
17 նակարան։ Ահա Տէրը քեզ թաւալեցնելու է ուժով մարդի թաւալեցնելու պէս, եւ քեզ ծածկելու է քողողիլն ծածկե-
18 լու է։ Քեզ կծիկի պէս կծկելու կծիկ է չինելու դնտակի պէս շրջելը է լայնաձակ երկրի վերայ. դու այնտեղ պիտի մեռնես, եւ այնտեղ լինելու են քո փառաց կառքերը, դու, ով քո
19 տիրոջ տան անարգանքը։ Եւ ես քեզ մերժեցի քո պաշտօնից. եւ նա պիտի քեզ խորտակէ քո կանգնած տե-
20 ղից։ Եւ այն օրը կ'լինի, որ կ'կանչեմ իմ ծառային՝ Քեղկիայի որդի Էլիակիմին։ Եւ նորան կ'հագցնեմ քո
21 պատմուճանը, եւ քո գօտին նորան կ'կապեմ, եւ քո իշխանութիւնը կը տամ նորա ձեռքը. եւ նա հայր կ'դառնայ երուսաղէմի բնակիչների եւ Յու-
22 դայի տան համար։ Եւ Դաւիթի տան բանալին կ'դնեմ նորա ուսին, որ նա բանայ, եւ ոչ ոք չ'գոցէ. եւ գոցէ,
23 ու ոչ ոք չ'բանայ։ Եւ նորան կ'պընդացնեմ Էքեւեռի պէս մի հաստատ տեղ, եւ նա փառաց աթոռի պէս կը-
24 լինի իր հօր տան համար։ Եւ նորանից կ'կախուին իր հօր տան բոլոր փառաւոր բանները, ոստերը եւ չարաւիղները, բոլոր նուագաց անօթները՝ սկաւառակների տեսակ անօթներից սկսած մինչեւ ամէն տեսակ սա-
25 փորները։ Այն օրը, ասում է Զօրաց Տէրը, պիտի չարժուի այն հաստատ տեղում պընդացրուած բևեռը, եւ կտրուի ու վայր ընկնի, եւ այն բեռը պիտի կոտրատուի որ նորա վերայ էր. որովհետեւ Տէրն է խօսել։

ԳԼ. ԻԹ

Տիրոջ աւերումը և վերանորոգումը Աստուծոյ փառքի համար։

1 Տիրոսի պատգամը։

Ողբացէք, ով Թարսխի նաւեր, որովհետեւ աւերակ է դառել՝ ոչ տուն կայ ոչ մուտք. Էհիտացիների երկրի-
2 ցը յայտնուեցաւ նորանց։ Լռեցէք, ով ծովեզրեայ բնակիչներ, Սիդոնի ծովագնաց վաճառականները քեզ լցրել
3 էին։ Շատ ջրերի միջի Սիհորի սերմը՝ Նեղոսի հունձքը նորա եկամուտն էր. եւ նա եղել էր ազգերի վաճառանոցը։
4 Ամօթ քեզ, ով Սիդոն, որովհետեւ ծովը խօսում է, ծովի զօրութիւնն ասում է, ես ծննդականի ցաւ չեմ քաշել եւ չեմ ծնել, եւ երիտասարդներ չեմ մեծացրել եւ կոյսեր չեմ բար-
5 ձրացրել։ Երբոր լուրը եգիպտոս հասնէ, պիտի ոլորուին Տիրոսի լուրի համար։ Անց կացէք Թարսխ, ողբացէք, ով ծովեզրեայ բնակիչներ։
6 Ա՛յս է ձեր զուարճացեալ քաղաքը, որի հնութիւնը հին ժամանակից է. նորա ոտները պիտի քշեն նորան հեռու տեղ
8 պանդուխտ լինելու։ Ո՞վ արաւ այս խորհուրդը Տիրոսի մասին, որ պսակներ էր բաժանում, որի վաճառականները իշխաններ էին, որի առուտուր անուններ՝ երկրի պատուա-
9 ւորները։ Զօրաց Տէրն է արել այս խորհուրդը, որ խայտառակէ ամէն զարդի բարձրութիւնը, որ անարգէ երկրի բոլոր պատուաւորներին։
10 Հեղեղիր քո երկիրը Նեղոսի պէս, ով Թարսխի աղջիկ, այլեւս զօրգելք
11 չ'կայ։ Նա իր ձեռքը մեկնել է ծովի վերայ, սարսեցրել է տէրութիւնները. Եհովան պատուիրել է Քանանացիների մասին, որ նորա բերդերը
12 քանդեն։ Եւ ասում է. Էլ դու այլեւս պիտի չ'ուրախանաս, ով դու Սիդոնի պղծուած կուսական աղջիկ. դէպի Հիտիմ, վեր կաց, անցիր, քա՛յց այն-

---

1 = Թագ. ք. 11. Եզեկ. խդ. 13։
2 գ Թագ. ք. 6։
3 գ Թագ. ժբ. 37. Դն. լգ. 3. 2Մակ. բ Թագ. ժբ. 18։ Մատ. իե. 40։
4 Եսայ. ե. 8։
5 գ Թագ. ժբ. 18։
6 Յոբ ժբ. 14։ Յայտ. գ. 7։ Եզեկ. ք. 8։
8 Եսայ. իգ. 8։
9 Եսայ. իգ. իե. իբ. Ամովս. 1։ Զաք. ք. 2, 4։
10 Հրմ. 12։
11 Եզեկ. իե. 3։
12 Եզ. իք. 16։
13 Եզեկ. իբ. 2, 12։ Դատ. գլուխ։
14 Յայտ. ժբ. 23։
15 Հրմ. 1։

13 տեղ էլ պիտի հանգիստ չլինիս։ Ահա Քաղդէացիների երկիրը, այս ազգը, որ չէր եղած, Ասորեստանը հիմնեց դորան ծանապարհում բնակողների համար. նորանք կանգնեցրին նորա աշտարակները, քանդեցին նորա պալատները, նորան աւերակ արին։
14 Ողբացէք, ով Թարսիսի նաւեր, որ ձեր ամրութիւնը քարուքանդ եղաւ։
15 Եւ այն օրը կ'լինի որ Տիւրոսը կը մոռացուի եօթանասուն տարի, մէկ թագաւորի օրերի չափ. եօթանասուն տարուց յետոյ կ'լինի Տիւրոսին՝ այն
16 պոռնկի երգին համեմատ. Առ քնարը, շրջիր քաղաքը, ով մոռացուած պոռնիկ. լաւ ածիր, շատ երգ երգիր, որ
17 քեզ յիշեն։ Եւ եօթանասուն տարուց յետոյ կ'լինի, որ Տէրը այցելութիւն կ'անէ Տիւրոսին, եւ նա կրկին կ'դառնայ դէպի պոռնկական վարձքը եւ էկ'պոռնկանայ աշխարհի երեսին եղող բոլոր երկրի թագաւորութիւնների
18 հետ։ Եւ նորա աշխատանքն ու վաճառքը նպիտակ նուիրուի Տիրոջը. նա չ'պիտի գանձարանը մանէ, եւ չ'պիտի չռնմարանումը պահուի, այլ Տիրոջ առաջին բնակողներինը պիտի լինի նորա աշխատանքը. որ ուտեն կշտանան, եւ պատուական զգեստներ հագնեն։

ԳԼ. ԻԴ

Հրեաստանի աւերումը. Տիրոջ փառքը պիտի յայտնուի Սիոնում.

1 Ահա Տէրը դատակնիռ է երկիրը եւ նորան քարուքանդ է անելու, եւ փոխելու է նորա կերպարանքը եւ
2 ցրուելու է նորա բնակիչներին։ Եւ կ'լինի, ինչպէս որ ժողովրդին նոյնպէս էլ քահանային, ինչպէս ծառային այնպէս էլ նորա տիրոջը, ինչպէս աղախնին այնպէս էլ նորա տիկնոջը, ինչպէս ծախու առնողին այնպէս էլ ծախողին, ինչպէս փոխ առողին այնպէս էլ փոխ առնողին, ինչպէս պարտատիրոջն այնպէս էլ պարտականին։
3 Երկիրը դատակուելու դատարկ է լինելու, եւ կողոպտուելով կողոպտած է դառնալու, որովհետեւ Տէրն է խօսել այս խօսքը։ Տխրելու սրսմնելու է երկիրը, նուաղելու ու սրսմնելու է աշխարհը, նուաղելու են երկրի
5 ժողովրդների մեծամեծները։ Եւ երկիրը պղծուած է լինելու իր բնակիչների տակին, որովհետեւ օրէնքները զանց են արել, պատուիրանքը՝ փոխել, յաւիտենական ուխտը խա-
6 փանել։ Դորա համար Անէծքը թափել է երկիրը, եւ բնակիչները նորանով պատիժ կրելին. այս պատճառով երկրի բնակիչներն այրուեցան,
7 եւ քիչ մարդիկ մնացին։ Նոր գինին խաւղ է անում, նուաղում է որթը, հառաչում են բոլոր ուրախասիրտները։
8 Դադարել է թմբուկների զուարճութիւնը. կարել է ուրախացողների աղաղակը. դադարել է քնարի զուար-
9 ճութիւնը։ Գինին երգով չեն խմելու, դառնանալու է ցրին իր խմողների
10 համար։ Ջարդուել է դատարկ քաղաքը, կղպուել է մէնն առն՝ մանել չ'կայ։ Լաց կայ գինիի համար փողոցներում, մթնել է ամէն ուրախութիւն, վերացել է երկրի ցնծութիւնը։
12 Ամայութիւն է մնացել քաղաքում,
13 եւ փշրուել աւերակ է դառել։ Որովհետեւ այսպէս պիտի լինի երկրի մէջ՝ ժողովրդների միջում, այսինքն Ինչպէս թափած ձիթենի, ինչպէս ճռաքաղ այգեկութը վերջանալուց յե-
14 տոյ։ Եւ նորանք կ'բարձրացնեն իրանց ձայնը, կ'ցնծան. Տիրոջ փառաւորութեամբը կ'աղաղակեն ծովի կողմից։
15 Սորա համար արեւելքում փառաւորեցէք Տիրոջը, ծովի կղզիներում՝ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյ անունը։
16 Երկրի ծայրից երգեր լսեցինք, Փա՜ռք Արդարին։ Բայց ես ասեցի. Մաշուած եմ, վա՛յ ինձ. յափշտակողները յափշտակում են, յափշտակողները յա-
17 փշտակելով յափշտակում են. Եվախ ու վիհ ու վարմ կայ քեզ համար, ով

---

3 Մաղ. հր. 9։
Ա Հիմ. 1։ Եզեկ. ի. 25, 30. Յեսայ. ԺԴ. 3.
Ա Ջաղ. ԺԳ. 20, 21.
—
—Ովս. գ. 9։
Ը Եզեկ. ե. 12, 13։
Ի Նե. գ. 17. Թագ. ի. 33։
Ը Մաղ. գ. 6։
Ի Գլ. ԺԸ. 8, 9. Յովել. —

10, 12։
Ա Նբհմ. է. 31. ԺԳ. 9. ի. 10. Եզեկ. իգ. 13. Ովս. բ. 11. Յեսայ. ԽԲ. 22։
Ը Մաղ. ա. 11։
Ի Նե. գ Թագ. ԺԲ. 17. Ա Նբհմ. խը. 45, 46. Ամաք. ե. 19.

18 երկրի բնակիչ՝ եւ ով որ փախչելու
լինի վախի ձայնիցը՝ վիհն է ընկնելու,
եւ վիհի միջիցը դուրս ելողը՝ վարմի
մէջ է բռնուելու. որովհետեւ խներե-
լից բաց են պատուհանները, եւ ներկ-
19 րի հիմունքը պիտի սասանի. Ահեղ-
քիւմ ճեղքուելով է երկիրը, պա-
տառուելով պատառ պատառ է լինելու
երկիրը, դողում է, դողդողում է եր-
20 կիրը. երերւելով տատրւում է երկիրը
Խարթաձի նման, եւ ճօճում է հիւղի
նման, եւ նորա մեղքը ծանրացել է
նորա վերայ, եւ նա վայր է ընկնելու,
21 եւ այլ եւս վեր չի կենալ. Եւ այն
օրը լինելու է, որ Տէրը կ'այցելէ բար-
ձանց մէջ բարձանց զօրքերին, եւ
Երկրի վերայ երկրի թագաւորներին.
22 Եւ պիտի հաւաքուին մէկ հաւաքուած
դառնան, իբր կապուին գուբի մէջ, եւ
պիտի բանտարկուին բանտի մէջ. եւ
չատ օրերից յետոյ պիտի այցելութիւն
23 ունենան. Եւ Լպիտի ամաչէ լուսինը,
ու արեգակը պատկառէ, երբոր Տէր
Զօրաց Տէրը Սիօն սարի վե-
րայ եւ Երուսաղէմում, եւ պատիւ
կ'լինի իր ծերերի առաջը.

ԳԼ. ԻԹ

Տիրոջ փառաբանութիւն. Ազգերի համար ուրախա-
նալու խնդիրը Սիոնում.

1 Եհովայ, դու իմ Աստուածն ես. ես
քեզ բարձրացնում եմ, գովում եմ
քո անունը. Որովհետեւ դու սքան-
չելի արիր, հինամի խորհուրդներ,
հաւատարմութիւն եւ ճշմարտութիւն.
2 Որովհետեւ քաղաքիցը հողակոյտ չի-
նեցիր, պարսպաւոր քաղաքը փլա-
տակ. քաղաքը՝ օտարների պալատ,
3 յաւիտեան չէ չինուելու. Նորա հա-
մար Քեզ պիտի պատուէ զօրաւոր
ժողովուրդը, ահարկու ազգերի քա-
4 ղաքը պիտի վախենայ քեզանից. Որ
դու ապաստան եղար աղքատին, ա-
պաստան չքաւորին նորա նեղու-
թեան մէջ, Հովանի՝ փոթորիկից,

ե Ելից. ժ. 11.
ը Ելից. ժ. 7.
թ Ելից. գ. 23.
ժ Դն. ժբ. 11.
ի Ելից. ղգ. 12.
լ Դն. ժգ. 10. կ. 19. Եզեկ.
լբ. 7. Յովել. բ. 31. գ. 15.
խ Ելից. ժբ. 4. 6.

ծ Երբ. ժբ. 22.
—
կ Դն. ժե. 2. Ելից. ջժբ. 28.
հ Ելից. դբ. 1.
ձ Քառ. իգ. 19.
ղ Դն. իս. 9. իգ. 13. Երեմ.
ծա. 37.

Հովանի՝ տաքութիւնից. որովհետեւ
զօրաւորների կատաղութիւնը պատ
5 հանի փոթորիկի նման է. Օտարների
աղմուկը տաքութեան պէս է քոր
տեղում, որ դու խոնարհեցրիր. տա-
քութիւնը ամպի հովանիով հնչեցը-
ցրեր բռնաւորների երգը պիտի իջնի.
6 Եւ Զօրաց Տէրը Երոլոր ազգերի
համար Եայս սարի վերայ խնջոյք է
անելու պարարտ բաներով հին գինի-
ներով, ծուծով լիքը պարարտ բաներ-
ով, հին եւ մաքրուած գինիներով.
7 Եւ բնաջինջ է անելու այս սարի վե-
րայ երեսի ծածկոցը, որ ծածկում է
բոլոր ժողովուրդներին, եւ Եայն վա-
րագոյրը որ վարագուրուած է բոլոր
8 ազգերի վերայ. Նա պիտի կլանէ մա-
հին յաւիտեան, եւ Եհովայ Տէրը Նպի-
տի ջնջէ արտասուքը ամէն երեսից,
եւ իր ազգի ամօթը պիտի հեռացնէ
բոլոր երկրի վերայից, որովհետեւ
Տէրն է ասում.
9 Եւ այն օրն ասելու են, ահա մեր
Աստուածը, Եորին մենք յուսացել ենք,
եւ նա մեզ փրկեց. Եհովան է սա,
որին յուսացել ենք, Եուրախանալու
եւ ցնծալու ենք նորա փրկութիւնով.
10 Որովհետեւ Տիրոջ ձեռքը հանգչելու է
այս սարի վերայ. եւ Մոաբը ջար-
դուելու է նորա տակին, ինչպէս որ
խոզանը կոխ է տրւում աղբահարուելիս.
11 Եւ նա տարածելու է իր ձեռքերը նո-
րա մէջ, ինչպէս որ տարածում է լո-
ղացողը լողանալիս, բայց նա պիտի
ցածացնէ նորա հպարտութիւնը նորա
12 ձեռքերի հնարքների հետ. Եւ Եբ
պարիսպների բարձր ամրութիւնը նա
պիտի խոնարհեցնէ, ցածացնէ, մին-
չեւ փոշին գետնովը տայ.

ԳԼ. Ի

Աստուծոյ ժողովրդի գովասական երգը և նորա
յոյսը.

1 Այն օրը այս երգն է երգուելու
Յուդայի երկրումը.

ի Ելից. ժա. 13.
ձ Դն. ք. 1.
ղ Ելից. ք. 2. Մատ. իբ. 4.
ճ Դան. ե. 14. Մատ. ը. 11.
Դն. բ. 2. 3.
Եր. Կոր. գ. 15. Եփես. գ. 18.
ի Յով. ժգ. 14. ա Կոր. ժե.
54. Յայտ. ք. 14. իա. 4.

ւ Յայտ. ե. 17. իա. 4.
խ Եբ. ք. 18. Տիտ. բ. 13.
ծ Յայտ. բ. 5.
կ Դն. իգ. 5.
—
հ Դն. ը. 11.

Մենք մի զօրաւոր քաղաք ունինք ,
նա Էփրկութիւնը դնում է իբրեւ պա-
2 րիսպ ու պատնէշ : Բացէք դռները ,
որ մտնէ արդար եւ հաւատարմու-
3 թիւն պահող ժողովուրդը : Հաստատ
միտքը պահում ես խաղաղ խաղաղու-
թիւնով , որովհետեւ քեզ է յուսացած :
4 Յաւիտեան Տիրոջը յուսացէք , Տիրոջ
հետեւ Տէր Եհովան յաւիտենական
5 վէմ է : Որովհետեւ նա խոնարհեցնում
է բարձր բնակողներին , Էրարձր բեր-
դը . նա նորան ցածացնում է , ցած է
քաշում նորան մինչեւ գետինը , նա
նորան նկուն է անում մինչեւ փոշին :
6 Ոտքը նորան պիտի կոխէ՝ ազքատի
7 ոտքը՝ չքաւորների կոխակը : Արդարի
ճանապարհը ուղիղ է . դու ուղիղդ ,
8 հարթում ես արդարի շաւիղը : ԷՀենց
քո դատաստանների ճանապարհին քե-
պասել ենք քեզ , ով Տէր , քո անու-
նին ու քո յիշատակին էր ցանկանում
9 մեր հոգին : ԷՀոգովս քեզ եմ փափա-
քում գիշերը , հենց իմ ներսի հոգովը
ես քեզ եմ բաղձանում . որովհետեւ
երբոր քո դատաստանները հաստատ են
երկրին , աշխարհի բնակիչները ար-
10 դարութիւն են սովորում : Ամբարշտին
ողորմութիւն է լինում , բայց նա
արդարութիւն չէ սովորում , հնա ուղ-
ղութեան երկրումը ծուութիւն է ա-
նում եւ չէ տեսնում Տիրոջ մեծա-
11 փառութիւնը : Ով Տէր , նորանք քո
ձեռքի բարձրութիւնը չեն տեսնում ,
կ'տեսնեն ամաչելով ժողովրդի վե-
րայ ունեցած նախանձը , կրակն է
12 պատելու քո թշնամիներին : Ով Տէր ,
դու կ'հաստատես մեզ համար խաղա-
ղութիւնը . որովհետեւ մեր ամեն
գործերն էլ դու գործեցիր մեզ հա-
13 մար : Ով Տէր մեր Աստուած , Էրկա-
նից ջոկ ուրիշ տէրեր տիրեցին մեզ
վերայ , Քոյդ միայն քեզանով պիտի
14 յիշենք քո անունը : Մեռածները չեն
կենդանանայ , ուրուականները չեն
կանգնիլ , այնպէս ես դու նորանց այ-

գելել եւ փչացրել , եւ բնաջինջ ես ա-
15 րել նորանց բոլոր յիշատակը : Դու
աւելացրիր այս ազգը , ով Տէր , դու
աւելացրիր այս ազգը եւ փառաւոր-
ուեցար . երկրի ամեն ծայրերը ընդ-
16 արձակեցիր : Ով Տէր , Նեղութեան
մէջ քեզ որոնեցին , հառաչանք քա-
17 փեցին դու նորանց խրատելիս : Ինչ-
պէս որ Էյղին ծնելու մօտենալով եր-
կունքի մէջ ոռնջում եւ աղաղակում
է , մենք էլ նոյնպէս ենք դառել քո
18 առաջին , ով Տէր : Յղացանք , եր-
կունք քաշեցինք , կարծես թէ քամի
ծնեցինք , մենք փրկութիւն չ'գործե-
ցինք երկրի համար , եւ աշխարհի
19 բնակիչները չ'ընկան : Էրո մեռելները
պիտի կենդանանան , իմ մեռելների
դիակները պիտի կանգնեն . Ներ կա-
ցէք եւ ցնծացէք , ով հողի բնակիչներ .
որովհետեւ լոյսերի ցօղ է քո ցօղը .
քո երկիրը դուրս պիտի ղղէ ուրուա-
կանները :
20 Գնա , ով իմ ժողովուրդ , Նմտիր
քո սենեակները , եւ գոցիր քո դռները
նուիրեցդ . ծածկուիր Նմի փոքրիկ
վայրկեան , մինչեւ որ բարկութիւնն
21 անցնէ : Որովհետեւ ահա Տէրը Էդուրս
է գալիս իր տեղից , որ երկրի բնա-
կիչներին այցելէ նորանց անօրէնու-
թեան մասին , եւ երկիրը պիտի յայտ-
նէ իր ընդունած արիւնները եւ պիտի
չ'ծածկէ այլեւս իր սպանուածներին :

ԳԼ· ԻԷ

Ազատութիւն Էերութիւնների խոնարհութ եւ Իսրայէլի ժողովրդի :

1 Այն օրը Տէրը պիտի այցելէ իր ա-
մուր ու մեծ եւ զօրաւոր սրովը լե-
ւիաթան փախչող օձին , եւ Լեւիա-
թան ոլորուն օձին , եւ պիտի սպանէ
2 Ծովի միջի վիշապին : Այն օրը Նդի-
նի հայդի կ'լինի . նորա համար Տեր-
3 զեցէք : Ես Տէրս եմ նորա պահա-
պանը , ամեն վայրկեան ոռոգում եմ
նորան . որպէս զի նորան ոչ ով չվը-

ի Գլ· ի· 18·
ի Սաղ· ՀԺբ· 19, 20·
ր Գլ· խե· 17·
ի Գլ· խե· 12, իբ· 19·
չ Սաղ· ա· 6, իէ· 14, ՀԺա· 8·
ի Գլ· կդ· 5·
ը Սաղ· կդ· 6· Երգ· գ· 1·
Ի Ծագ· ը· 12· Հռովմ ը· 4·

ի Սաղ· Հծդ· 10·
ն Ռոմ իգ· 27· Սաղ· իը· 5·
Գլ· ե· 12·
էր Սե· Ժբ· 8·
Ր Մաթ· ե· 15·
ի Գլ· Ժգ· 8· Ռաթ· Ժգ· 21·
ւ Սաղ· Ժէ· 14·
Հ Եզեկ· իե· 1 եւ ի·

ձ Դան· Ժբ· 2·
չ Նե· Ժբ· 21, 23·
Ճ Սաղ· լ· 5· Գլ· ձգ· 7, 8·
ը Ռոմ· գ· 17·
Ր Մաթ· ա· 3· Ռաղ· 14·

—

— Սաղ· Հգ· 13, 14·
Ի Գլ· Ժա· 9· Եզեկ· ԼԹ· 3· լը· 2·
* Ուրեմն՝ վախչող·
ի Սաղ· ձ· 8· Եզեկ· ը· 21·
ր Գլ· ե· 1·
ի Սաղ· Հծա· 4, 5·

նասէ, դիչեր եւ ցերեկ ես Նորան
4պահպանում եմ։ Ես բարկութիւն
չունիմ. երանի Թէ Նյախներ՝ փուշեր
լինէին, պատերազմով Նորանց վերայ
կ'յարձակուէի. ամէնը միասին կ'այրէի։
5Կամ Թէ Ինի զօրութիւնից բռնեն,
ինձ հետ խաղաղութիւն անեն. խա-
ղաղութիւն անեն ինձ հետ։
6 Ապագայում Յակորը Եպիտի արմա-
տանայ, Իսրայէլը ծաղկի եւ ընձիւղէ.
եւ պիտի լցնեն աշխարհի երեսը պը-
7տուղով։ Մի՞Թէ Նորա զարկողի զար-
կածին պէս է զարկել Նորան, կամ
նա Նորա սպանուելու սպանման նման
8սպանուեցա՞ւ։ Չափաւորութեամբ
վիճեցիր Նորա հետ Նորան արձակելիս,
Նորան դուրս արաւ նաստիկ քամիով
9արեւելեան քամի՛ի օրը։ Ուրեմն սո-
րանով կ'քաւուի Յակորի անօրէնու-
թիւնը, եւ սա է Նորա մեղքի հեռա-
ցնելու բոլոր պտուղը. երբոր սեղանի
քարերը փշրուած կրաքարերի պէս
կ'անէ, վեր չեն կենալ աստարովթ-
10ներ եւ արեգական կուռքերը։ Որով-
հետեւ պարսպաւոր քաղաքը միայնա-
ցած՝ ձգուած եւ Թողուած բնակա-
րան պիտի լինի անապատի պէս. Նայն-
տեղ զուարակն է արածելու, եւ այն-
տեղ մակաղելու, եւ Նորա ճիւղերը
11վերջացնելու է։ Նորա ճիւղերը չո-
րանալով պիտի կոտրատուին, կնիկ-
ները պիտի գան, վառեն Նորան, ո-
րովհետեւ Ինա իմաստուն ժողովուրդ
չէ, վասն որոյ Ինորան չէ ողորմելու
Նորա Արարիչը, եւ Նորա ստեղծողը
12Նորան չէ գթալու։ Եւ այն օրը կ'լինի,
որ Տէրը կ'Թօթափէ Գետի յորձանքի-
ցը մինչեւ եղիպտոսի հեղեղատը, եւ
դուք կ'հաւաքուիք մէկ մէկ, օվ Իս-
13րայէլի որդիք։ Եւ այն օրը փչուելու
է մեծ փողով, եւ գալու են Ասո-
րեստանի երկրում կորածները, եւ
եղիպտոսի երկրի մէջ աքսորուածնե-
րը, եւ երկրպագելու են Տիրոջը՝
սուրբ սարի վերայ Երուսաղէմում։

Գլ. ԻԷ

Եփրեմի եւ Յուդայի դառնութիւնը, Ասիրիի պա-
տուհաս լինը։

1 Վա՛յ Եփրեմի արբեցողների հպար-
տութեան պսակին, եւ Նորա Էփառաց
զարդի Թառամեալ ծաղկին, որ գլխե-
հարների պարարտ հովի գլխին է։
2Ահա Տէրն ունի քաջ եւ զօրաւոր մէ-
կին, Էկարկոի փոթորկի նման՝ մի ա-
պականիչ մրրիկ. Նա յորդող առատ
ջրերի հեղեղի պէս Թափելու է երկրի
3վերայ հզօր ձեռքով։ Ոտքով կոխ են
տալու Եփրեմի արբեցողների հպար-
4տութեան պսակը։ Եւ մի Թառամեալ
ծաղիկ պիտի դառնայ Նորա Էփառաց
պսակը, որ պարարտ հովի գլխին է.
ինչպէս հունձքից առաջ վաղահաս Թու-
զը, որ Նորան տեսնողը՝ հազիւ Թէ
5ձեռքն է առել՝ կուլ է տալիս։ Այն
օրը Զօրաց Տէրն է լինելու զարդի
պսակ, եւ չքնեղ Թագ՝ իր ժողովրդի
6մնացորդի համար. Եւ իրաւունքի հո-
գի՝ իրաւունքի համար նստողին, եւ
ոյժ՝ պատերազմը դէպի դուռը ետ
7դարձնողներին։ Բայց սորանք էլ են
Էգինիով մոլորուած, եւ խոտորում են
ցքիով. Էքահանան եւ մարգարէն մո-
լորուած են ցքիով, կուլ են գնացել
գինիի մէջ, ցքիով խոտորել են. մո-
լորւում են տեսիլքի մէջ, դանդաչում
8են դատաստանում։ Որովհետեւ բո-
լոր սեղանները լիքն են պիղծ փըս-
խուածքով, այլ եւս տեղ չէ մնացել։
9 Ո՞ւմ է նա դիտութիւն սովորե-
ցնում, եւ ո՞ւմ՝ քարոզ հասկացնում.
կաթից կտրուածների՝ ստինքից քաշ-
10ուածների։ Որ հրաման հրամանի
վերայ՝ հրաման հրամանի վերայ,
խրատ խրատի վերայ՝ խրատ խրատի
վերայ. մի քիչ այստեղ, մի քիչ այն
11տեղ։ Իրաւ Էնոթութեան չրթունքով
եւ օտար լեզուով պիտի խօսէ Նա այս
12ժողովրդի հետ։ Նա որ Նորանց ասեց՝
Սա է ձեր յոգնածին հանգստացնելու
հանգստութիւնը, եւ սա է մխիթա-

չԶ Թագ. խգ. 6, Գլ. Բ. 18, Ելկ. կ. 4։
ե Որ իգ. 21։
Ը Գլ. լ. 31. Ածս. Ժգ. 5, 6.
ժ Որ իգ. 6։ Ասդ. գ. 1։ Ե-
բեմ. Ա. 24, լ. 11. Խգ. 28.
ա Կոր. Ժ. 13.

ի Ասդ. Կը. 38,
չՏես Գլ. Ժէ. 2. լբ. 11.
Եր Որ. լբ. 28։ Գլ. ա. 3. Ե-
բեմ. ը. 7.
իր Որ. լբ. 18. Գլ. իգ. 1, 7.
Խգ. 2, 21, 24.
ի Գլ. բ. 11.

ճ Մատ. իգ. 31։ Յայտ. Ժա. 15.
—
ա Հմբ. 3.
բ Հմբ. 4.
է Գլ. լ. 30։ Եզեկ. Ժգ. 11.

ը Հմբ. 1.
թ Հմբ. 1.
ժ Ասակ. բ. 1. Ածս. գ. 11.
Եգլ. Ժգ. 10, 12.
ը Երեմ. գ. 10.
Ես Կոր. Ժգ. 21.

բութիւնը . բայց նորանք չ'ուզեցին
13 լսել : Եւ Տիրոջ խօսքն էլ լինելու է նորանց համար հրաման հրամանի վրայ՝ հրաման հրամանի վրայ . խրատ խրատի վրայ՝ խրատ խրատի վրայ , մի քիչ այստեղ , մի քիչ այնտեղ , որպէս զի գնան եւ ետեւի վրայ ընկնեն ու ջարդուին , եւ որոգայթի մէջ ընկնեն եւ բռնուին :
14 Սորա համար լսեցէք Տիրոջ խօսքը , ով ծաղրող մարդիկ , այս ժողովրդի իշխաններ , որ Երուսաղէմումն է .
15 Որովհետեւ ասում էք՝ Մենք ուխտ ենք դրել մահի հետ , եւ դժոխքի հետ՝ դաշինք ենք կապել , որ յորդառատ հեղեղը , երբ անցնելու լինի , մեզ չի հասնիլ . որովհետեւ մենք խաբսութիւնը մեր պատսպարանը չինեցինք , եւ խաբէութեան մէջ ենք ծած-
16 կուած , վասն որոյ այսպէս է ասում Եհովայ Տէրը . Ահա ես եմ որ Սիոնումը դրել եմ հիմքը , ընտիր վէմ , պատուական անկիւն , հաստատահիմն հիմունք . ով որ նորան հաւատայ ,
17 չի փախչիլ : Եւ ես իրաւունքը՝ չափին հաւասար , եւ արդարութիւնը՝ կշռքին հաւասար պիտի անեմ , եւ կարկուտը պիտի խաբէութեան պատսպարանը խորտակէ , եւ թաքուստը ջուր-
18 երը պիտի ողողեն : Եւ ձեր ուխտը մահի հետ պիտի ջնջուի , եւ դժոխքի հետ արած դաշինքը պիտի չհաստատուի , որ երբոր յորդառատ հեղեղն անցնելու լինի , դուք նորա-
19 նից սոնահար պիտի լինիք : Քանի անգամ որ անցնէ , ձեզ պիտի տանէ , որովհետեւ ամեն առաւօտ անց է կենալու՝ ցերեկը եւ գիշերը . եւ մի միայն սոսկում է լինելու լուրը առնելը :
20 Որովհետեւ անկողինը կարճ է երկար ձգուելու համար , եւ ծածկոցը նեղ է
21 ծածկուելու համար : Որովհետեւ ինչպէս Փարասին սարի վրայ՝ վեր է կենալու Տէրը , եւ բարկանալու է , ինչպէս էր Գաբաւոնի ձորումը , որ գործէ իր գործը՝ իր օտարոտի գործը . եւ կատարէ իր պաշտօնը՝
22 իր տարօրինակ պաշտօնը : Եւ հիմա ծաղր անողներ մի լինիք , որ ձեր կապերը աւելի չ'պնդանան , որովհետեւ լսեցի հայն որոշուածն ու սահմանուածը Զօրաց Եհովայ Տիրոջ կողմանէ բոլոր երկրի վրայ :
23 Ականջ դրէք , եւ լսեցէք իմ ձայնը , մարիկ տուէք , եւ լսեցէք իմ խօսքը :
24 Մի՞թէ ամեն օր հերկում է հերկողը ցանելու համար , եւ բանա՞մ տա-
25 փանում իր արտը . Չէ՞ որ նորա երեսը չհաւակելուց յետոյ՝ գրիչ է տալիս արջնդերը եւ ցանում չամանը , եւ ցորենը կարգո՞վ դնում եւ գարին իր որո՞շ տեղը եւ հաճարը իր սահ-
26 մանումը : Եւ նա կրթել է նորան խոհեմութեան , և ուսուցրել է նորան իր
27 Աստուածը : Որովհետեւ արջնդերը կամնասայլով չի ծեծուիլ , եւ սայլի անիւը չի դարձնուիլ չամանի վրայ , այլ դաւազանով է թակուում արջնդերը , եւ չամանը՝ մահակով : Ցորենը կ'փշրուի՞ , Ոչ , յաւիտեան . մշտ նորան կասում է կասում , եւ իր սայլի անիւը քշում նորա վրայ եւ իր ձիե-
29 րին , եւ նորանք չեն փշրում : Սա էլ Զօրաց Եհովայ Տէրիցն է դուրս գալիս , նորի խորհուրդն՝ սքանչելի , հանճարը գերազանց է :

ԳԼ· ԻԹ

Երուսաղէմ կատարուել ժողովրդը կ'կոբանայ, բայց հրաշալի կերպով կ'ազատուի.

1 Վա՜յ -Արիէլին , Արիէլին , Դաւիթի բանակ տուած քաղաքին , աւելացրէք տարին տարուայ վերայ , տները թող
2 պատյտ տան . Եւ ես պիտի նեղացնեմ Արիէլին , եւ պիտի լինի հառաչել եւ հառաչանք , եւ նա կ'լինի ինձ համար
3 Արիէլի պէս : Եւ բանակ պիտի տամ շրջանի պէս քեզ վերայ , եւ քեզ պիտի նեղեմ պատնէշներով , եւ քեզ դէմ
4 պիտի հողաբլուրներ կանգնեցնեմ : Եւ պիտի ցածանաս՝ հողիցը խօսես , եւ պիտի փոչիից մնչես քո խօսքերը , եւ Էիհուկի պէս՝ տափիցն է դուրս գալու

ԺԱմաթ. բ. 1.
ԻԵրեմ. խբ. 21. Սապ. ճԺբ. 22. Մատ. բա. 42. Գաղ. գ. 11. Հռոմ. ը. 33. Ժ. 11. Եփես. բ. 20. ա Գեսա.
բ. 8—9.
ՀՀեր. 15.
իր Թագ. ե. 20. ա Մն. Ժգ. 11.
ՅՅեսա. ժ. 10, 12. բ Թագ.
ե. 25. ա Մն. Ժգ. 10.
ՀՄղբ գ. 33.
ՀԿղ. ժ. 22, 23. Դան. ը. 27.
ՅՅապ. դբ. 1. Երեմ. լբ. 19.
—Տես Նեհ. խգ. 15, 16.
իր Թագ. ե. 9.
ԷԴե. ը. 19.

քո ձայնը, եւ փոշիիցը պիտի ճվքռ-
վան քո խօսքերը։
5 Եւ մանր փոշիի պէս պիտի լինի
դ քո օտարականներուն բազմութիւնը,
եւ էանցնող մղեղի պէս՝ բռնաւորներուն
բազմութիւնը. եւ յանկարծակի մէկ
6 վայրկեանի մէջ կ'լինի։ ԷՁօրաց Տիրոջ
կողմանէ այցելութիւն է լինելու ո-
րոտմունքով, գետնաշարժով, եւ մեծ
ձայնով, մրրիկով, ու փոթորիկով,
7 եւ մաշող կրակի բոցով։ Եւ հզիներ-
ուայ տեսիլքի երազին պէս են լինե-
լու էԱրիէլի վերայ պատերազմի եկող
բոլոր ազգերի բազմութիւնը, եւ բո-
լոր նորա եւ նորա բերդի վերայ յար-
8 ձակողները եւ նորա նեղիչները։ Եւ
կ'լինի, ինչպէս որ սոված երազ է
տեսնում, թէ ուտում է, եւ վեր է
կենում ջեռոյ, որ փորը դատարկ է,
եւ ինչպէս որ ծարաւն է երազ տես-
նում, թէ խմում է, եւ զարթնում է
պեռոյ, թէ նուաղած է եւ սիրտը
պապակվում է, այսպէս է լինելու բո-
լոր ազգերի բազմութիւնը, որ պա-
տերազմի են դուրս գալիս Սիոն սարի
9 դէմ։ Ապշեցէք եւ զարմացէք, չյա-
ցրէք ձեզ եւ չյագէք. հնոռանք ար-
բած են, բայց չէ թէ գինիով, նորանք
դանդաչում են, բայց չէ թէ ցքիից։
10 Որովհետեւ էՏէրը ձեզ վերայ թմրու-
թեան հոգի է թափել, եւ էկապել է
ձեր աչքերը, մարգարէներին, եւ ձեր
գլխաւորներին, որ տեսիլք էին տես-
11 նում, քոզարկել է։ Եւ ամէն մի բա-
նի տեսիլքը պիտի լինի ձեզ համար
մինքուած գրքի խօսքերին պէս, որ
կ'տան գրագէտին եւ կ'ասեն. Մէկ
կարդա այս. եւ հնա կ'ասէ. Չեմ կա-
12 րող որովհետեւ կնքուած է։ Եւ կ'
կ'տան այն գիրքը մէկ անգրագէտի
առելով. Մէկ կարդա այս. եւ նա
13 կ'ասէ. Ես կարդալ չ'գիտեմ։ Եւ Տէրն
ասում է. Որովհետեւ այս ժողովուր-
դը իր բերանովն է մօտենում եւ իր

չրթունքներովն են ինձ պատուում,
իսկ նորանց սիրտը հեռու է ինձանից,
եւ նորանց ինձ պատուելը հարդկանց
14 սովորեցրած պատուէր է. Դորա հա-
մար ահա ես այսուհետեւ զարմանալի
բաներ եմ անելու այս ժողովրդի հետ՝
զարմանալիք եւ զարմանք. եւ պիտի
փչանայ նորանց իմաստունների ի-
մաստութիւնը, եւ հանճարեղների
15 հանճարը պիտի խափանուի։ Վա՛յ
նորանց, որ խորհուրդը խոր տեղե-
րում ծածկում են Տէրից, եւ խա-
ւարում է լինում նորանց գործը,
եւ ասում են. Ո՞վ է մեզ տեսնում,
16 եւ ո՞վ է մեզ իմանում, Ո՛հ ձեր խո-
տորնակութիւնը. միթէ կաւի պէս
կ'համարուի բրուտը, որ չէնքը ասէ
իր չինողին՝ Նա ինձ չէ չինել. եւ ա-
բարանդն ասէ իր արարչին թէ նա չէ
17 հասկանում։ Ահա մի փոքր քիչ ժա-
մանակից յետոյ Լիբանանը կ'դառնայ
պտղաբեր արտ, եւ պտղաբեր արտը
18 անտառ պիտի համարուի։ Եւ Նայն
օրը խուլերը կ'լսեն գրքի խօսքերը,
եւ մէգիցն ու խաւարիցը կ'տեսնեն
19 կոյրերի աչքերը։ Եւ Խնդձեր ու-
րախութիւն պիտի աւելացնեն Տէրով,
եւ էնքաւոր մարդիկը պիտի զուար-
20 ճանան Իսրայէլի Սուրբովը։ Որովհե-
տեւ բռնաւորը պիտի չքանայ, եւ
Ծաղրողը վերջանայ, եւ պիտի Փչա-
նան բոլոր չարութիւն խորհողները.
21 Նորանք որ մարդիս դատի մէջ յան-
ցաւոր են չինում, եւ Դատաստանում
յանդիմանողին որոգայթ են դնում,
եւ դատապարտում են դատարկ բանով վայր են գցում
22 արդարին։ Սորա համար Տէրը, Նա
որ փրկեց Աբրահամին, այսպէս է ա-
սում Յակոբի տան մասին. Այլ եւս
պիտի չամաչէ Յակոբը, եւ նորա ե-
23 րեսը պիտի չսպրանի. Որովհետեւ
նա՝ նորա որդիքը Իմ ձեռքի գործը
իրանց մէջ տեսնելիս Փառաւորելու
են իմ անունը, եւ Փառաւորելու են

ա Գլ. խե. 5։
բ Յոբ. իս. 18, Գլ. ԺԶ. 13.
գ Գլ. լ. 13.
դ Գլ. իբ. 2. լ. 30.
ե Յոբ բ. 8.
զ Գլ. լե. 36.
է Յոել. Հգ. 20.
ը Ձեռ. Գլ. իբ. 7, 8.
թ Գլ. Ժա. 21.

ժ Հռոմ. Ժա. 8.
ի Ա՝ել. կԲ. 23. Գլ. ջ. 10.
լ Գլ. բ. 16.
խ Դան. Ժբ. 4, 9. Յայտ. ե. 1—5, 9. ջ. 1.
ծ Եզեկ. լգ. 31. Մատ. Ժե. 8, 9. Մար. է. 6, 7.
կ Հոգ. բ. 22.
հ Ամբ. ա. 5.

ձ Սբեմ. իԲ. 7. Սրգ. Ը. ա—Հոր. ա. 19.
ղ Գլ. լ. 1.
ճ Ա՝ել. ջդ. 7.
մ Գլ. խե. 9. Հռոմ. Բ. 20.
յ Գլ. լբ. 15.
ն Գլ. լե. 5.
շ Գլ. կ. 1.
ո Ա՝ել. բ. 5.

պ Գլ. իբ. 14, 22.
ռ Մաթ. բ. 1.
ս Ամբ. ե. 10, 12.
տ Կամ՝ գրան մէջ
վ Ձեռ. իգ. 3.
ր Գլ. ԺԲ. 25. խե. 11. կ. 21. Եփես. բ. 10.
ց Ելլ.՝ արբեցու եք

Յակոբի Սուրբին, եւ Իսրայէլի Աստուածանից տարակուս են։ Եւ 2 հոգով մարդոյ ածներն իմաստութիւն են հասկանալու, եւ արանձնաները խրատ են տալու։

ԳԼ. Լ.

Վայ եգիպտոս փախչողներն երանի Տէրոջ զօրութեանը յուսացողներին։

4 Վա՛յ ապստամբ որդիքացը, ասում է Տէրը, որ [1]խորհուրդ են անում, բայց չէ թէ ինձանից, որ դաշինք են կապում, բայց չէ թէ իմ հոգով, [2]որպէս զի չատացնեն մեղք մեղքի վերայ։ 2 Որ [3]գնում են իջնում եգիպտոս, եւ [4]իմ բերանը չեն հարցնում. որ պատսպարուին Փարաւոնի պատսպարանումը եւ որ ապաւինեն եգիպտոսի 3 հովանիին։ Բայց Փարաւոնի պատսպարանը ձեզ համար ամօթ պիտի լինի, եւ եգիպտոսի հովանիին ապաւինելը՝ նախատինք։ 4 Որովհետեւ նորա իշխանները [5]Տանեթս են եղել, եւ նորա թագաւորները հասել են Հանէս։ 5 Ամենքը պիտի ամաչեն այն ազգի համար, որ իրանց օգուտ չ'ունի, ոչ օգնութիւն եւ ոչ օգուտ ունի, այլ ամօթի եւ խայտառակութեան համար է։

6 Հարաւի անասուններին պատգամը։ Նեղութեան եւ վշտաց երկրովը, որտեղից որ են մատակ առիւծը եւ առոյգ առիւծը, [6]իժը եւ թեւաւոր կիզող օձը. տանում են իրանց առաջուածքը էշերի մէջքի վերայ, եւ ուղտերի ապաստի վերայ իրանց գանձերը մի այնպիսի ժողովրդի մօտ, որ օգուտ 7 չ'ունի։ Եւ Եգիպտոսի օգնութիւնը, նորա համար կանչեցի նորան՝ [7]կոկոզաբան դատարկապորանք են նորանք։ Արդ դնա դրիր նայս նորանց հետ տախտակի վերայ եւ դրքին վերայ նչանակիր, եւ դա մնայ յետի օրուայ համար վերկայութիւն մինչեւ յաւիտեան։ 9 Որովհետեւ նորա մի ապստամբ ժողովուրդ է սատիսօս որդիք, որդիք որ չեն ուզում լսել Տիրոջ օրէնքը։ 10 Որ ասում են տեսանողներին. Մի տեսնէք. եւ մարգարէներին թէ Մեզ համար ուղիղ բաներ մի մարգարէանաք. Խմեզ կակուղ բաներ ասացէք, խաբէութիւններ մարգարէացէք։ 11 Հեռացէք ճանապարհիցը, ծռեցէք ուղիիցը, վերցրէք մեր առաջից Իսրայէլի Սուրբին։ 12 Սորա համար այսպէս է ասում Իսրայէլի Սուրբը. Որովհետեւ ձեր զրուանքը գալիս է այս խօսքից, եւ ապաւինել էք բռնութեան եւ ծռութեան, եւ նորանց վերայ կռնել էք. 13 Նորա համար այս անօրէնութիւնը ձեզ համար կ'լինի բարձր պատռած վերայ ուռած [8]վայր ընկնող փլուածքի պէս, որի կործանումը [9]յանկարծակի 14 անկարծ կ'գայ։ Եւ նորան փշրելու է բրուտի աման փշրելու պէս՝ փշրելու է եւ չէ խնայելու, եւ նորա կտորտանքներից մի խեցիի կտոր չէ գտնուելու կրակարանիցը կրակ վեր առնելու եւ փոսից ջուր հանելու հա- 15 մար։ Որովհետեւ այսպէս է ասում Եհովայ Տէրը՝ Իսրայէլի Սուրբը. Դադարելով եւ հանդարտ կենալով կ'փրկուիք, հանգարտութեամբ եւ ապաւինութեամբ կ'լինի ձեր զօրութիւնը. 16 Բայց դուք չէք ուզում, եւ ասում էք. Ոչ, այլ ձիով փախչենք. դորա համար փախչելու էք. եւ արագընթացների վերայ հեծնենք, դորա համար արագընթաց են լինելու ձեզ հալածողները։ 17 Ձեր մէկ հազարը մէկի սպառնալիքի առաջին հնդի սպառնալիքի առաջին դուք պիտի փախչէք, մինչեւ որ մնաք մի ձողի պէս սարի գլխին, եւ մի դրօշակի պէս բլուրի 18 ծայրին։ Եւ դորա համար Տէրը սպասելու է, որ ձեզ ողորմէ, եւ դորա համար բարձրանալու է որ ձեզ գթայ. որովհետեւ Տէրը իրաւունքի Աստուած է. Երանի՛ այն ամենին որ սպասում են նորան։

---

2 [1] Գլ. իբ. 1.
[2] —
[3] Գլ. իթ. 13.
իբ Օր. իթ. 19.
[4] Գլ. լա. 1.
[5] Թագ. իե. 21. Եզեկ. ք. 14.
[6] Թագ. իբ. 7. Եբեմ. իա.
[7] Գլ. ե. 1.
[8] Գլ. ի. 3. Եբեմ. լե. 5, 7.
[9] Գլ. իթ. 11.
Եբեմ. ր. 36.
[10] Օր. ը. 15.
[11] Եբեմ. լե. 7.
[12] Ամբ. ը. 2.
իբ Օր. լբ. 20. Գլ. ա. 4.
[13] Գլ. ե. 1.
[14] Եբեմ. իա. 11. Ամվ. ը. 12.
ե. 13. Միք. ը. 6.
[15] Թագ. իբ. 13. Միք. ը. 11.
[16] Սաղ. կբ. 3.
[17] Գլ. իթ. 5.
Սաղ. ը. 9. Եբեմ. իթ. 11.
[18] Գլ. ե. 4.
[19] Սաս. իգ. 37.
[20] Գլ. իգ. 8. ը Օր. իբ. 23, լբ. 30. Եզեկ. իգ. 10.
[21] Սաղ. ը. 13. լդ. 8. Եսայ. ժգ. 20. Եբեմ. ժե. 7.

49 Որովհետեւ մի ժողովուրդ պիտի
բնակուէ Սիոնի վերայ երուսաղէմը,
դու էլ լայ չես լինելու. Նա քեզ
պիտի ողորմէ աղաղակիդ ձայնովը.
հէնց որ նա լսէ՝ քեզ պատասխան է
20 տալու։ Եւ Տէրը ձեզ տալու է Նեղութեան հաց եւ տառապանքի ջուր,
բայց Քո ուսուցիչները այլ եւս ետ
չեն քաշուելու, եւ քո աչքերը չարուչնակ տեսնելու են քո ուսուցիչներին։
21 Եւ քո ականջները լսելու են մի խօսք
քո ետեւիցը որ ասէ. Սա է ճանապարհը՝ սորանով գնացէք, երբոր աջ
կողմը պէտք է գնաք եւ երբոր ձախ
22 կողմը պէտք է գնաք։ Ախ ժամանակ դուք պիղծ կ'համարէք դու քո
արձաթի կուռքերի ծածկոցները, եւ
դու քո ոսկիի կռածոյների ձուլածքը. դու ցիրուցան կ'անես դաշտանի
չորի պէս, Դուս նորանից ասելու ես՝
23 Դէ՛րս։ Եւ նա անձրեւ կ'տայ արտուրմը սերմած սերմիդ, եւ երկրի
արդիւնքիցը հաց. եւ առատ ու պարարտ կ'լինի. այն օրը քո խաչինքը
24 ընդարձակ արօտում կ'արածեն։ Եւ
այն եզներն ու էշերը, որ երկիրը կը
գործեն, պիտի աղուամած կերակուր
ուտեն, թիով եւ հոսկրիով մաքրուած։
25 Եւ ամէն բարձր սարի վերայ եւ ամէն բարձրացած բլուրի վերայ վտակներ՝ ջրերի առուներ են լինելու մեծ
կոտորածի օրը՝ աշտարակները ընկ-
26 նելիս։ Եւ լուսնի լոյսը արեգակի
լոյսին պէս կ'լինի եւ արեգակի լոյսը
եօթնապատիկ կ'լինի՝ եօթը օրուայ
լոյսին չափ, այն օրը որը Եհովան կը
կապէ իր ժողովրդի կոտրածը եւ նորա հարուածի խոցը կ'բժշկէ։
27 Ահա Տիրոջ անունը հեռուից է գալիս, նորա բարկութիւնը բորբոքուած
է եւ բոցը՝ սաստիկ. ու շրթունքները
լիքն են բարկութիւնով, եւ լեզուն
28 մաշող կրակի պէս է։ Եւ նորա հոգին յորդահոս գետի պէս մինչեւ պարանոցն է հասնում, որ շարժէ ազգերին փուչ չարժումով, եւ մոլորութեան սանձ դնէ ազգերի կզակին։
29 Դուք երգ կ'ունենաք սուրբ տօնի գիշերուայ նման, եւ սրտի ուրախութիւն՝ սրինգով գնացողի պէս, որ գնում է Տիրոջ սարը Իսրայէլի վէմի
30 մօտ։ Եւ Տէրը լսել է տալու իր ձայնի փառքը, եւ իր բազուկի իջնելը
ցոյց է տալու սաստիկ բարկութիւնով
եւ լափող կրակի բոցով, հեղեղով,
31 փոթորկով եւ կարկտի քարերով։ Որովհետեւ Տիրոջ ձայնիցը զարհուրելու է Ասորեստանցին, որ գաւազանով
32 էր զարկում։ Եւ որչուած գաւազանի ամէն հարուածը, որ Տէրը իջեցնելու է նորա վերայ, լինելու է
թմբուկներով եւ քնարներով. եւ պատերազմելու է նորա հետ պատերազմ-
33 ներով չարժելով իր ձեռը։ Որովհետեւ վաղուց պատրաստ է Տոփեթը, նաեւ
պատրաստ է թագաւորին համար. նա
խորացրել լայնացրել է. նորա խարոյկը շատ կրակ եւ փայտ ունի. Տիրոջ
շունչը ծծումբի հեղեղի պէս վառելու է նորան։

ԳԼ. ԼԱ

Եգիպտոսի ունայն ապաւինեալներ. Աստուծոյ յաջողութեան Աւետարանչի դէմ.

1 Վա՛յ նորանց, որ իջնում են Եգիպտոս օգնութեան համար, եւ ձիերի
են ապաւինում եւ կառքերի վստահում, որ շատ են. եւ ձիաւորների,
որ խիստ զօրաւոր են. եւ չեն ապաւինում Իսրայէլի Սուրբին, եւ Տի-
2 րոջը չեն խնդրում։ Բայց նա էլ իմաստուն է, եւ չարիք է բերում, եւ
իր խօսքերը դէն չէ դցում. եւ վեր
է կենում չարերի տան վերայ եւ անօրէնութիւն գործողների օգնութեան
3 դէմ։ Եւ Եգիպտացիք մարդ են, եւ
ոչ թէ Աստուած. եւ նորանց ձիանքը
մարմին են եւ ոչ թէ հոգի. բայց Տէրը
կ'մեկնի իր ձեռքը, կ'սահէ օգնողը ու
վայր կ'ընկնի օգնուողը, եւ ամէնքը

---

2 Գլ. կե. 9։
Ն Թագ. իր. 27. Աստ. ճիկ. 3։
2 Աստ. հգ. 9. Տես Ամով. բ. 11։
Յեր. ա. 7։
Եր Մն. լ. 1։ Գլ. բ. 20. լ. 7։

Ամո. ժգ. 8։
Ա Պատ. գ. 23։ ա Տիմ. գ. 8։
Գլ. բ. 14, 15։ խգ. 3։
Գլ. կ. 19, 20։
Ես. ժ. 4. բ Թես. բ. 8։
Գլ. ը. 8։
Գլ. լե. 29։
2 Աստ. իր. 4։

Գլ. բ. 3։
Գլ. իթ. 6։
Գլ. իբ. 2։ լբ. 19։
Գլ. լե. 36։
Գլ. ժ. 5, 11։
Գլ. ժա. 15. ժբ. 16։
Բ Երեմ. ե. 31. ժբ. 6 եւ 8։

Գլ. ը. 3։ լբ. 6։ Եզեկ. ժե. 15։
Աստ. ի. 7։ Գլ. լգ. 9։
Դան. թ. 13։ Ամո. ե. 7։
Ես. իգ. 19։
Աստ. հԱստ. 3, 5։

4 միասին կ'փչանան։ Որովհետեւ այսպէս է ասում ինձ Տէրը. Ինչպէս մանչում է առիւծը եւ կորիւնը իր որսի համար, որի դէմ մէկտեղ կ'կանչուին հովիւների մի մեծ բազմութիւն, որ նա նորանց ձայնիցը չի զարհուրիլ, եւ նորանց աղմուկիցը չի ընկճուիլ. Սոյնպէս էլ իջնելու է Զօրաց Տէրը պատերազմելու՝ Սիօն սարի եւ նորա
5 բլուրի համար։ Թռչնոտացող թռչնիկների պէս ծածկելու է Զօրաց Տէրը Երուսաղէմին, հպարտպանելով եւ փրկելով, խնայելով, եւ ազատելով։
6 Եա դարձէք դէպի նորան, որից խորայէլի որդիքը չէսա խոր ապստամ-
7 բուեցին։ Որովհետեւ այն օրը պիտի ամէն մարդ հեղուի իր արծաթի կուռքիցը եւ իր ոսկի կուռքիցը, որոնք ձեր ձեռքերը չինեցին ձեղ համար մեղք
8 գործել։ Եւ Խոյր է ընկնելու Ասորեստանը ոչ թէ մարդի սրով, եւ մի սուր՝ որ մարդինը չէ՝ ուտելու է նորան. եւ նա փախչելու է սուրի առաջիցը, եւ նորա երիտասարդները հարկատու են
9 լինելու։ Ինորա վէմը վախից պիտի անցնէ, եւ նորա իշխանները պիտի զարհուրեն դրօշակիցը, ասում է Տէրը, որի լոյսը Սիօնում է, եւ որի հնոցը՝ Երուսաղէմումը։

ԳԼ. ԼԲ

Գառնում Աղգովուրդը Աբրահիմի կնունք է վարում մի արդար Թագաւորի ձեռքի տակ։

1 Ահա՝ մի Թագաւոր արդարութեամբ է Թագաւորելու, եւ իշխանները ի-
2 րաւունքով են իշխելու։ Եւ ամէն մէկը քամիի դէմ եղող պատսպարանի պէս, եւ Հեղձորկի դէմ եղող ծածկոցի պէս, չոր տեղում եղող ջրերի վտակների նման, մեծ ապառաժի հովանիին պէս պիտի լինի ծարաւուած
3 երկրում։ Եւ Հանդիսողների աչքերը պիտի չ'չլանան, եւ լսողների ականջ-
4 ները ուշադիր են լինելու։ Եւ վատողների սիրտը կ'հասկանայ գիտենալ, եւ Թոթովախօսների լեզուն կ'շտապէ
5 պայծառ խօսել։ Այլ եւս չեն կոչիլ տմարդին ազնուապարոյ, եւ նենգա-
6 միտին չեն ասիլ՝ վսեմասուք։ Որովհետեւ տմարդը տմարդութիւն կ'խօսի, եւ նորա սիրտը անօրէնութիւն կ'գործէ. որ կեղծաւորութիւն անէ եւ Տիրոջ մասին ծուռութիւններ խօսի, որ սոված հոգին դրկէ հացէ, եւ ծա-
7 րաւի խմելիքը պակասեցնէ։ Եւ նենդամիտի հնարքները չար են, նա նենդութիւններ է մտածում, որ աղքատներին կորցնէ սուտ խօսքերով, թէեւ
8 անանկը իրաւունքով էլ խօսի։ Իսկ ազնուապարոյ մարդը ազնիւ բաներ է խորհում. եւ ազնիւ բաների վերայ կ'կանգնէ։
9 Ով Վատահաւիից կանայք, վեր կացէք, ձայնս լսեցէք. ով ապահով աղ-
10 ջկերք, իմ խօսքին ականջ դրէք։ Օրեր կան տարուայ համար, որ պիտի դողաք, ով ապահովներ. որ այգեկութը փչացել է, եւ հունձքի ժամա-
11 նակ չէ գալու։ Ով վատահաւիցներ, դողացէք, սարսեցէք, ով ապահովներ, հանուեցէք ու մերկացէք, մէջքներիդ
12 գուրձ կապեցէք։ Սգալով խփում են կուրծքերին ցանկալի արտերի, պըտ-
13 ղաբեր որթի համար։ Իմ ժողովրդի երկրի վերայ փուշ՝ ցաւ պիտի բուսնէ. Նոյն իսկ ամէն ուրախութեան տան
14 վերայ Հզուարճալի քաղաքումը։ Ապրտիհետեւ պալատը Թողուած է, քաղաքի աղմուկը՝ ձգուած, Օփէլ ու աշտարակը յաւիտեան քարայրների տեղ պիտի լինեն ցիռերի զուարճութեան՝ խաչիքների արօտ լինելու համար։
15 Մինչեւ որ Համով վերայ հոգի թափուի վերեւից, եւ Հանապատը պտղաբեր արտ դառնայ, եւ պտղաբեր արտը
16 անտառ համարուի։ Եւ անապատումը կ'բնակուէ իրաւունքը, եւ արդարութիւնը պտղաբեր արտումը կ'նստի։
17 Եւ արդարութեան գործը կ'լինի խաղաղութիւն, եւ արդարութեան ար-
դիւնքը հանգիստ ու ապահովութիւն

Ա Մնաց. ժա. 10. Ամով. գ. 8, Ես. խը. 13, Բր Օր. իը. 11։ Սաղ. զա. 4, Ես. կ. 40, Հովհ. ը. 9, Ես. ը. 20։ կ. 22,
Ես. Թագ. ժը. 30, Ես. գ Թագ. ժբ. 35, 36, Գլ. կ. 36, Գլ. կ. 37,
Տես Սաղ. խե. 14 եւ նշեմ.
Ես. 5։ Ովս. գ. 5։ Զաք. ը. 9, Ես. գ. 6, խե. 4, Գլ. ժբ. 18, կը. 5, 6, Ամով. գ. 1, Ես՝ Մի՛ տարիից և մի՛ քանի տրիւից յետոյ,
Գլ. ժ. 13, Ովս. ը. 6, Ես. խը. 2, Գլ. խե. 10, Սաղ. կգ. 30, Ովսէ. ը. 23, Գլ. ժբ. 17, կե. 2, Ես. գ. 18,

18 յաւիտեան ։ Եւ իմ ժողովուրդը կ'բնակուէ խաղաղաւէտ բնակարանում,
եւ ապահով վրաններում եւ անդորր
19 հանգստարաններում ։ Բայց Էկարկուտ է իջնելու Եանասաի վերայ, եւ խիստ
20 ցած ցածանալու է քաղաքը ։ Երանի՛ ձեզ որ ցանում էք ամէն ջրերի մօտ,
որ ազատ արձակում էք Եզան եւ էշի ոտքերը ։

ԳԼ· ԼԹ

Աստուծոյ ժողովրդին յայտնում է որ թշնամիները կ'կոչուին, մեղաւորները կ'պատժուին եւ հաւատացեալները կ'բարեհաճեն։

1 Վա՛յ քեզ, ո՛վ կործանող, որ չ'կործանուեցար, եւ ով յափշտակող, որ
քեզ չ'յափշտակեցին · Երբոր վերջացնես կործանելը, պիտի կործանուիս,
երբոր դադարես յափշտակելուց, քեզ պիտի յափշտակեն ։
2 Ով Տէր, մեզ ողորմիր, Քեզ ենք յուսացել · Նորանց բազուկը եղիր առմէն առաւօտ, նաեւ մեր փրկութիւն
3 նը՛ նեղութեան ժամանակին ։ Ազգութիւնքի ձայնից փախչում են ժողովուրդները, քո բարձրանալուը ցրւում են ազգերը ։
4 Եւ ձեր աւարը պիտի ժողովուի ինչպէս թրթուրն է ժողովում, եւ մարդիկ ոստոստելու են
5 նորա վերայ ։ Տէրը բարձրացած է, որովհետեւ բարձրութիւն է բնակւում նա · լցրել է Սիօնը իրաւունքով ու
6 արդարութիւնով ։ Եւ քո ժամանակների հաստատութիւնը կ'լինի փրկութեան առատութիւն, իմաստութիւն եւ գիտութիւն · Տիրոջ երկիւղը կ'լինի նորա գանձը ։
7 Ահա նորանց քաջազունները աղաղակում են դրսում, Խաղաղութեան դեսպանները լաց են լինում դառնա-
8 պէս ։ Ամայացել են ճանապարհները · դադարել է ճանապարհորդը · Խուխտը քանդել է · քաղաքները անարգել · մարդիս բանի տեղ չէ համարում ։
9 Տրամած տխրած է երկիրը, ամաչած է Լիբանանը՝ թոռոմած, Սարօնը անապատի պէս է եղել, եւ Բասանն ու Կարմեղոսը տերեւաթափ են լինում ։
10 Հիմա վեր եմ կենալու, ասում է Տէրը, հիմա բարձրանալու եմ · հիմա
11 վեր եմ բարձրանալու ։ Յղացրիք էք յղացել, մղել էք ծնելու · ձեր չունչը
12 կրակ է դառնալու որ ձեզ ուտէ ։ Եւ ժողովուրդները կիր այրուելու պէս պիտի դառնան, նորանք կտրուած փուշերի պէս կրակով պիտի այրուին ։
13 Ով հեռաւորներ, լսեցէք ինչ որ արել եմ · իմացէք, ով մօտաւորներ,
14 իմ զօրութիւնը ։ Սիօնումը վախենում են մեղաւորները, դող է բռնել կեղծաւորներին, Թէ մեզանից ո՞վ է կարող բնակուել լափող կրակում, մեզանից ո՞վ է կարող բնակուել յա-
15 ւիտենական բոցերում ։ Արդարութեամբ վարուողը եւ ուղղութիւն խօսողը, անիրաւութեան շահը մերժողը, կաշառք բռնելուց ձեռքը թափ տուողը, արիւնհեղութեան խօսել լսելուց իր ականջը խփողը, եւ չարութիւն
16 տեսնելուց իր աչքերը խփողը ։ Նա բարձրերումը պիտի բնակուէ, նորա բերդը վէմերի ամրութիւններն են · Նորա հացը տրւում է, նորա ջրերը
17 ապահով են ։ Քո աչքերը տեսնելու են թագաւորին իր գեղեցկութեան մէջ, տեսնելու են յաւիտենականի երկիրը ։
18 Քո սիրտը վախերի վերայ է մտածելու Թէ ո՞ւր է դպիրը, ո՞ւր է կշռողը,
19 ո՞ւր է աշտարակներ համարողը ։ Այն խիստ ժողովրդին չես տեսնելու, այն ժողովրդին որ նանձանօթ եւ անհասկանալի շրթունք ունէր, որ թոթովախօս ու անիմանալի լեզու ունէր ։
20 Նայիր Սիօնին, մեր տօնախմբութեան քաղաքին · քո աչքերը կ'տեսնեն Երուսաղէմը, իբրեւ ապահով բնակարան՝ անասան վրան, որի ցիցերը յաւիտեան չեն շարժուիլ, եւ որի ամէն չուաններն չեն կտրուիլ ։

ԺԳ. ւ. 30։
ՀՁաք. ժա. 2։
ԺԳ. ւ. 24։

—

—Գ. խ. 2։ Ամ. ը. 8։

ՌՁաց. ժգ. 10։
ՀԳ. խե. 9։
ՂՁաց. գե. 9։
Ի գ Թագ. ժը. 18, 37։
ՀԴաս. ե. 6։
Ի գ Թագ. ժը. 14—17։
ՀԳ. իգ. 4։

ՌՁաց. ժը. 5։
ՃՁաց. է. 14. Գ. ՃՔ. 4։
ԺԳ. ք. 18։
ՂԳ. խՔ. 1։ Եփես. ը. 17։
ՃՁաց. ժե. 2։ իգ. 4։
ՃՁաց. էՃՔ. 37։
Ղա Կոր. ա. 20։

Հգ Թագ. ՃՔ. 32։
Յր Օր. իը. 49, 50։ Երեմ. ե. 15։
ՂՁաց. խը. 12։
Ճ Ձաց. իգ. 1, 2։
Ռ Գ. լե. 33։ Ծգ. 2։

21 Ա.յլ Տէրը փառաւոր պիտի լինի այն-
տեղ մեզ համար, լայնատարած գե-
տերի՝ վտակների տեղը, ուր որ չի
գնայ թիաքարշ նաւը, եւ այնտեղով
22 մեծ նաւ չի անց կենայ։ Որովհետեւ
մեր դատաւորը Տէրն է, մեր Օրէնս-
դիրը Տէրն է, Մեր Թագաւորը Տէրն
է, նա է մեզ ազատողը։
23 Քո չուանները թուլացել են, իրանց
կայմի խարիսխը պինդ չ'բռնեցին, ա-
ռագաստ չ'բացին, այն ժամանակ մեծ
աւար բաժանուեցաւ, մինչեւ անդամ
կաղերն էլ կողոպուտ կողոպտեցին։
24 Եւ «Ինձ բնակիչը չէ ասելու Թէ
ես տկար եմ։ Նայն ժողովուրդը որ
բնակուում է այնտեղ՝ նորա անօրէնու-
Թիւնը Թողուած է։

ԳԼ։ ԼԴ

Առաւօտեայ պաշտօնէից իբ ժողովրդի Քրիստոնէից մանաւանդ Եզեկիա վերայ։

1 -Ա՜օանցէք, ով ազգեր, որ լսէք, եւ
ով ժողովուրդներ, որ ուշ դնէք. լսիր,
Քով երկիր եւ նորա լրութիւնը, ով
աշխարհ եւ նորա վերայ բոլոր ծըն-
2 ուողները։ Որովհետեւ Տիրոջ բարկու-
Թիւնը բոլոր ազգերի վերայ է, եւ
սրտմտութիւնը՝ նորանց բոլոր զօր-
քերի վերայ։ Նա նորանց նզովել է՝
3 սպանման է մատնել։ Եւ նորանց
սպանուածները դէն են գցուում, եւ
նորանց դիակներից գարշահոտու-
Թիւն է բարձրանում, եւ սարերը
4 հալուում են նորանց արիւնից։ Եւ
հալուելու են երկնքի բոլոր զօրքերը,
եւ Քաիտի գալարուի երկինքը մագա-
ղաթի պէս, եւ նորա բոլոր զօրքերը
պիտի վայր ընկնին, ինչպէս որ տե-
ւրևը Թափւում է որթից, եւ Քինչ-
պէս որ Թզենին տերեւաթափ է լի-
5 նում։ Որովհետեւ Քիմ սուրն արբել է
երկնքում. ահա նա իջնում է Եդո-
մի վերայ, եւ իմ նզոված ժողովրդի
6 վերայ դատաստանի համար։ Տիրոջ
սուրը լիքն է արիւնով, իւղոտուած
է ճարպով, գառների ու նոխազների
արիւնով, խոյերի երիկամունքների
ճարպով. որովհետեւ ՔՏիրոջ համար
զոհ կայ Բոսրայում, եւ մեծ մար-
7 Թուածք՝ Եդոմի երկրում։ Եւ նո-
րանց հետ պիտի իջնեն գոմէշները,
եւ զուարակները ցուլերի հետ. եւ
նորանց երկիրը պիտի արբենայ արիւ-
նով, եւ նորանց հողը ճարպով պա-
8 րարտանայ։ Որովհետեւ Եվրէժխնդրու-
Թեան օր է Տիրոջ համար, հատուց-
9 ման տարի է Սիօնի վէճի համար։ Եւ
Նորա գետերը պիտի Քեւրի փոխուին,
եւ նորա հողը ծծումբի, եւ նորա
երկիրը վառուած Քեւրի պիտի լինի։
10 Գիշեր ու ցերեկ պիտի չ'հանգչի, Ծա-
ւիտեան պիտի վեր երթէ նորա ծուխը,
եւ Քդարէ ցդար աւերակ պիտի մնայ,
յաւիտեանս յաւիտենից նորանով անց-
11 Նող պիտի չ'լինի։ Եւ Նորան պիտի
հաւալուաններն ու ոզնիները ժառան-
գեն, եւ քաջհաւն ու ագռաւը պիտի
բնակուեն նորանում, եւ Նորա վե-
րայ պիտի քաշուի դատաստանու-Թեան
լարը, եւ ունայնութեան քարերը։
12 Նորա ազնուականներին Թագաւորու-
Թեան պիտի կանչեն, բայց այնտեղ գէն
էլ պիտի չ'գտնուի. եւ նորա բոլոր իշ-
13 խանները պիտի ոչնչանան։ Եւ Նորա
պալատների վերայ պիտի բուսնեն փուշ-
ներ, եւ եղինճ ու ցախ՝ նորա պարիսպ-
ների վերայ. եւ պիտի լինի Ջշակալների
14 բնակարան ե- ջայլասների դաշտ։ Եւ
վայրենի կատուները պիտի հանդիպեն
բորենիներին, եւ մի այծամարդ միւս-
սին պիտի պատահէ, եւ գիշերային
ճիւաղները այնտեղ պիտի հանգստա-
նան, եւ «Ինձ իրանց համար հան-
15 գիստ պիտի գտնեն։ Այնտեղ բոյն պի-
տի չինէ նետ օձը, եւ ձու ածէ, եւ
ճուտեր հանէ, եւ իր հովանուոմը պիտի
Քնամէ. Նաեւ այնտեղ պիտի հաւաք-
ուեն ուրուրները ամէն մէկն իր ըն-
16 կերի հետ։ Որոնեցէք Տիրոջ գրքումը
եւ կարդացէք, սորանցից մէկ հատ

ա Յոհ. գ. 12։
Ա Յոհ. հբ. 18.
ե Եբեմ. ծ. 20.
—
ը Յոհ. իբ. 1.
իբ Օր. լբ. 1.
ի Յովէլ բ. 20։

թ Յոհ. ճբ. 28։ Եբեկ. լբ. 7, 8։ Յովէլ. բ. 31. գ. 15։ Մատ. իդ. 29։ բ Գծ. գ. 10.
ժ Յոհ. գ. 14։
ԺԱ. Ժգ. 12։
ժԲ Յոհ. գ. 13։
ժգ Երեմ. խգ. 10.

ժդ Երեմ. իթ. 7 եւ 8։ Մատ. ա. 4։
ի Ժգ. կգ. 1։ Երեմ. իթ. 13։ Սոփ. ա. 7։
ի Ժգ. կգ. 4։
ի Տես բ Օր. իթ. 23.
ի Յոհ. Ժգ. 11. Ժբ. 18. Ժթ. 3.

ի Մատ. ա. 4։
ի Ժգ. Ժգ. 23. Յոփ. բ. 14։ Յոհ. Ժբ. 2.
ի Ա Թագ. իա. 13։ Ոզբ. բ. 8։
ի Ժգ. լբ. 13. Ովս. բ. 6։
ի Ժգ. Ժգ. 21 եւ 22։
ի Մատ. գ. 16.
—

չի պակասուիլ, մէկի մօտ իր ընկերը պակաս չի լինիլ, որովհետեւ Նորա բերանն է հրամայել. եւ Նորա հոգին
17 ինքն է ժողովելու Նորանց, եւ Նա ինքը Նորանց վերայ վիճակ է ձգել. եւ Նորա ձեռքը Նորանց բաժանել է լարով. յաւիտեան պիտի ժառանգեն Նորան. զարէ ցղար պիտի բնակուեն Նորանում։

ԳԼ. Ը

Ընդունիներ կրկնուց յետոյ Աստուծոյ ժողովուրդը փառաւոր վիճակ կ'ունենայ։

4 -Ա՛նապատն ու չոր երկիրը կ'ուրախանան, եւ կ'ցնծայ ամային ու կ'ծաղկի
2 շուշանի պէս։ Ելկ'բացուի, կ'ծաղկի եւ կ'ցնծայ ցնծալով եւ բարձրաձայն երգելով. Լիբանանի փառքը Նորան կ'արուի՝ կարմելոսի եւ Սարոնի վայելչութիւնը. Նորանք կ'տեսնեն Տիրոջ փառքը, մեր Աստուծոյ վայելչութիւնը։
3 Ելմեժովացրէք թուլացած ձեռքերը, եւ դողդոջուն ծունկերը զօրացրէք։
4 Ասեցէք թուլասիրտներին, Ելմեժովացէք, մի վախենաք, ահա ձեր Աստուածը գալիս է վրէժ առնելու, Աստուծոյ հատուցումով է գալիս նա եւ
5 նա ձեզ փրկելու է։ Այն ժամանակ բացուելու են կոյրերի աչքերը, եւ խուլերի ականջները պիտի բացուին։
6 Այն ժամանակ Ելոք է տալու կաղը եղջերուի պէս. եւ համրի լեզուն խօսնելու է. որովհետեւ Ջանապատում ջուրեր են բղխելու եւ առուներ
7 գալու՝ ասուներ։ Եւ խորշակահար երկիրը լճի պիտի փոխուի, եւ ծարաւուած ջրերի աղբիւրների. Ելշագալի բնակուած բնակարանումը խոտ
8 է բուսնում՝ եղէգ եւ կնիւն։ Եւ այնտեղ պողոտայ եւ Ճանապարհ է լինելու, եւ նորան սուրբ Ճանապարհ է ասուելու. Ելնորա վերայ պիղծը պիտի չ'անցնի. Նա նորանցն է. Ճանապարհը գնացողը եւ տկարամիտներն էլ չեն
9 մոլորուիլ։ Ելնտեղ առիւծ չի լինիլ եւ գիշատիչ գազան չի գալ նորա վերայ, եւ այնտեղ չի գտնուիլ. եւ փըր-
10 կուածները մտն կ'գան։ Եւ Տիրոջ փրկուածները ետ պիտի դառնան, եւ գան Սիօն բարձրաձայն երգերով, եւ նորանց գլխին յաւիտենական ուրախութիւն. ուրախութեան ու ցնծութեան են հասնելու նորանք. եւ Խաւմութիւնն ու հեծութիւնը փախչելու է։

ԳԼ. Լ

Սենեքերիմ պաշարում է Երուսաղէմը։

1 Եւ -եղաւ որ եղեկիա թագաւորի տասնեւչորսերորդ տարին վեր եկաւ Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը Յուդայի բոլոր պարսպաւոր քաղաք-
2 նների վերայ եւ առաւ նորանց։ Եւ Ասորեստանի թագաւորը Ռաբսակին չատ զօրքով Լաքիսից Երուսաղէմ ուղարկեց եղեկիա թագաւորի մօտ, եւ նա կանգնեց Թափչի ազարակի ճանապարհին՝ վերի աւազանի ջրմուղի
3 վերայ։ Եւ նորանց մօտ դուրս եկան Ելեղեկիայի որդի Եղիակիմը, պալատի վերակացուն եւ Սեբնա առնեղպիրը, եւ յիշատակաց գրիր Ասաֆի որդի Յովաքը։
4 Ելեւ Ռաբսակին ասեց նորանց. ասեցէք եղեկիային. Այսպէս է ասում մեծ թագաւորը՝ Ասորեստանի թագաւորը. Ի՞նչ է այդ յոյսը, որի վերայ
5 դուք ապաւինել եւս։ Ես ասում եմ, Ըն Միայն չրթունքի խօսքեր են դրանք՝ Ըն Խորհուրդ ու զօրութիւն՝ Ելէ՛ պատերազմի համար. հիմա ո՞ւմ ապաւինեցիր որ ինձանից ապստամ-
6 բուեցիր։ Ահա դուք ապաւինել եք Էյն ջախջախուած եղէգի ցուպին՝ եղիպտոսին, որ եթէ մէկ մարդ նորա վերայ կռնի, ձեռքը կ'մտնէ եւ նորան կ'ծակէ. այսպէս է եղիպտոսի Փարաւոն թագաւորը բոլոր իրան ապաւի-
7 նողների համար։ Բայց եթէ ինձ ասես թէ Մենք մեր Եհովայ Աստուծուն ենք

-Գ. ծե. 13.
ԲԳ. լբ. 15։
ե Որ. գ. 3, 4. Ներ. Ժբ. 11։
ԹԳ. իթ. 18. լբ. 3, 4. Իբր. 7. Ա՛առ. թ. 27 եւ ել. Ժա. 5. Ժբ. 22։ ի. 30 եւ ել. իա. 14։ Ռոմ. ի. 6, 7.
ԻՄառ. Ժա. 5։ Մարբ. է. 32 եւ ել.
ՀՄառ. Ժա. 5. ԺԸ. 30. իա. 14։ Ռոմ. ի. 8, 9։ Գոր. գ. 2 եւ ել. ը. 7։ Ժգ. 8 եւ ել։
ԽԳ. լբ. 4։ Մառ. թ. 32, 33. Ժբ. 22։ ԺԸ. 30.
ԾԳ. իա. 19. իգ. 19. Ռոմ. է. 38, 39.

ԲԳ. լգ. 13.
ԲԳ. Ժբ. 1. Ռոմի. գ. 17. Ռոմ. իա. 27։
ԻՂԱ. իգ. 6. Գ. Ժա. 9. Եզեկ. լգ. 25.
ԼԳ. Ժա. 11.
ԽԳ. իե. 9. ԿԸ. 19. Ռոմ.

է. 17. իա. 4։
—
—գ Թագ. Ժբ. 13, 17. բՄն. լբ. 1.
ԲԳ Թագ. Ժբ. 19 եւ եզեկ. լբ. 6, 7։

ապաւինել. մի՛թէ դա այն չէ, որի բարձրաւանդակները եւ սեղանները Եզեկիան վերցրեց եւ Յուդային ու Երուսաղէմին ասեց. Մէ՛կ այս սեղանի
8 առաջին երկրպագութիւնն արէք. Արդ ուրեմն *դա՛ինք դիր իմ տիրոջ՝ Ասորեստանի Թագաւորի հետ. եւ ես քեզ երկու հազար ձի տամ, եթէ դու կարող ես նոցանց վերայ հեծնողներ դնել.
9 Ապա ի՞նչպէս ես կարող դէմ դնել իմ տիրոջ փոքրիկ ծառաներից մէկ կուսակալին, որ դու կառքերի եւ ձիերի համար եգիպտասին ես ապաւինում.
10 Եւ հիմա արդեօք ես առանց Եհովայի եմ եկել այս երկրի վերայ նորան աւերելու համար. Եհովան ինձ ասեց. Գնա այն երկրի վերայ եւ նորան աւերիր.
11 Եւ Եղիակիմն ու Սեբնան եւ Յովաքն ասեցին Ռաբսակին. Խնդրում ենք ծառաներիդ հետ Ասորերէն խօսիր, որովհետեւ մենք հասկանում ենք, եւ մեզ հետ Երրայեցերէն մի խօսիր պարսպի վերայ եղող ժողովրդի
12 ականջի առջեւ. Եւ Ռաբսակն ասեց. Մի՞թէ քո տիրոջ եւ քեզ մօտ է ուղարկել ինձ իմ տէրը այս խօսքերը խօսելու. չէ՞ որ այս մարդկանց համար, որոնք պարսպի վերայ նստած են ձեզ հետ որ իրանց ազն են ուտելու եւ իրանց մէզը խմելու.
13 Եւ Ռաբսակը կանգնեց եւ մեծ ձայնով աղաղակեց Երրայեցերէն եւ ասեց. Լսեցէք մեծ Թագաւորի՝ Ասորեստանի Թագաւորի խօսքը.
14 Թագաւորը այսպէս է ասում. Եզեկիան ձեզ չ'խաբէ, որովհետեւ նա կարող չէ ձեզ
15 ազատել. Եւ Եզեկիան ձեզ Եհովային չ'յուսացնէ ասելով. Եհովան մեզ անպատճառ ազատելու է, եւ այս քաղաքը պիտի չ'տրուի Ասորեստանի Թագաւորի ձեռքը.
16 Եզեկիային մի լսէք, որովհետեւ Ասորեստանի Թագաւորը այսպէս է ասում. Ինձ հետ հաշտութիւն արէք, եւ դուրս եկէք ինձ մօտ, եւ ամէն մարդ իր որթիցը եւ ամէն մարդ իր թզենուցն ուտէ, եւ ամէն
17 մարդ իր ջրհորի ջրիցը խմէ. Մինչեւ որ ես գամ եւ ձեզ տանեմ ձեր երկրի պէս մի երկիր՝ ցորենի ու գինիի երկիր, հացի ու այգիների երկիր.
18 Մի գուցէ Եզեկիան ձեզ խաբէ ասելով թէ Եհովան մեզ ազատելու է. Մի՞թէ փրկեցին այն ազգերի աստուածները՝ ամէն մէկն իր երկիրը Ասորեստանի
19 Թագաւորի ձեռքիցը. Ո՞ւր են Եմաթի եւ Արփադի աստուածները. ո՞ւր են Սեփարուիմի աստուածները, որ ա-
20 զատէին Սամարիան իմ ձեռքից. Ո՞րն է այս երկիրների բոլոր աստուածներիցը, որ ազատած լինեն իրանց երկիրը իմ ձեռքից, որ Եհովան էլ Երուսաղէմն ազատէր իմ ձեռքից.
21 Եւ նորանք լռեցին եւ պատասխան չը տուին. որովհետեւ Թագաւորը հրաման էր արել ասելով. Նորան չ'պատասխանէք.
22 Եւ Քեզկիայի որդի Եղիակիմը պալատի վերակացուն եւ Սեբնա առենադպիրը եւ Ասափի որդի Յովաքը յիշատակաց գպիրը գնացին իրանց հանդերձները պատռելով Եզեկիայի մօտ եւ նորան պատմեցին Ռաբսակի խօսքերը.

ԳԼ. Լէ

Եզեկիա պատրաստվում է Աննգերիմի դէմ դիմադրելու։ Նա դիմում է մարգարէ Եսային։

1 Եւ եղաւ երբոր Եզեկիա Թագաւորը լսեց, պատռեց իր հանդերձները եւ քուրձ հագաւ ու գնաց Տիրոջ տունը.
2 Եւ պալատի վերակացու Եղիակիմին եւ առենադպիր Սեբնային եւ քահանաների ծերերին քուրձեր հագած ուղարկեց Ամոսի որդի Եսայիա մար-
3 գարէի մօտ. Եւ նորանք ասեցին նորան. Այսպէս է ասում Եզեկիան. Նեղութեան եւ կշտամբանքի ու նախատինքի օր է, որովհետեւ երեխաները հասել են ծննդեան կէտին, բայց ոյժ չ'կայ ծնելու.
4 Թերեւս լսէ քո Աստուածը Ռաբսակի խօսքերը, որին իր տէրը՝ Ասորեստանի Թագաւորն ուղարկեց կենդանի Աստուծուն նախատելու եւ այնպիսի խօսքերով կշտամբելու, որոնք լսել է քո Տէր Աստուածը. ուրեմն աղօթք արա դուռուղ
5 մնացորդի համար. Եւ Եզեկիա Թա-

* Կամ՝ մէջը տուր. † Գաղղէարէն.

ԵՋԵՔ. ԻՐ. 10. — ԴԱ ԹԱԳ. ՕՐ. 1 ԼԱՆ.

դաւորի ծառաները եկան Եսայիայի
6 մօտ ։ Եւ Եսայիան ասաց Նորանց ։
Այսպէս ասեցէք ձեր Տիրոջը , Տէրը
այսպէս է ասում . Մի վախենար այն
խօսքերից , որ լսեցիր , որով հայհոյեցին
ինձ Ասորեստանի Թագաւորի ծառա-
7 ները ։ Ահա ես Նորա վերայ մի ոգի
կ'ուղարկեմ , եւ նա մի լուր կ'լսէ եւ
ետ կ'դառնայ իր երկիրը , եւ ես սրով
կ'կործանեմ Նորան իր երկրումը ։
8 Եւ Ռաբսակը ետ դառաւ եւ գտաւ
Ասորեստանի Թագաւորին Լիբնայի
հետ պատերազմելիս , որովհետեւ լսել
9 էր Թէ չուել էր Լաքիսից ։ Եւ Նա
լսել էր Եթովպացիների Թագաւոր
Թարակայի մասին ասելով . Ահա գա-
լիս է քեզ հետ պատերազմելու . եւ
դեսպաններ ուղարկեց Եզեկիայի մօտ
10 ասելով . Այսպէս ասեցէք Եզեկիային՝
Յուդայի Թագաւորին՝ ասելով Թէ
Թող քո Աստուածը քեզ չ'խաբէ , ո-
րին դու ապաւինել ես ասելով . Երու-
սաղէմը պիտի չ'տրուի Ասորեստանի
11 Թագաւորի ձեռքը ։ Ահա դու լսեցիր
Թէ ինչ են արել Ասորեստանի Թագա-
ւորները բոլոր երկիրներին՝ Նորանց
բնաջինջ անելով . եւ դո՞ւ կ'ազատ-
12 ուիս ։ Մի՞ Թէ ազգերի աստուածները
ազատեցին Նորանց , որոնց փչացրին
իմ հայրերը՝ Գոզանը , Խառանը ,
Ռեսեփը եւ Թելասարում եղող Եդեմի
13 որդիները ։ Ո՞ւր է Հեմաթի Թագա-
ւորը , Արփադի Թագաւորը , Սեփա-
րուիմ քաղաքի , Անայի եւ Աւայի Թա-
գաւորը ։
14 Եւ Եզեկիան առաւ նամականիքը
դեսպանների ձեռքից եւ կարդաց Նո-
րան , եւ մեր դնաց Տիրոջ տունը եւ
Եզեկիան տարածեց Նորան Տիրոջ ա-
15 ռաջին ։ Եւ Եզեկիան աղաչեց Տիրոջն
16 ասելով . Ով Զօրաց Տէր՝ Իսրայէլի
Աստուածը , որ նստած ես քերովբէ-
ների վերայ , դու ես միայն Աստուածը
երկրի բոլոր Թագաւորութիւնների
համար , դու ես ստեղծել երկինքն ու
17 երկիրը ։ Հնազանդեցրու , Տէր , քո ա-
կանջը եւ լսիր . բաց , ով Տէր , քո
աչքերը եւ տես . եւ լսիր Սենեքերիմի
բոլոր խօսքերը , որ ուղարկեց կենդա-
18 Նի Աստուծուն նախատելու ։ Արդա-
րեւ , ով Տէր , Ասորեստանի Թագա-
ւորները աւերել են բոլոր ազգերը եւ
19 Նորանց երկիրը . Եւ Նորանք այրել են
Նորանց աստուածները կրակով , որով-
հետեւ Նորանք աստուածներ չէին ,
այլ մարդի ձեռքի գործ՝ փայտ ու քար ։
20 ուրեմն Նորանց փչացրին էլ ։ Բայց
արդ , ով Տէր մեր Աստուած , մեզ ա-
զատիր Նորա ձեռքիցը , որ երկրի ա-
մեն Թագաւորութիւնները իմանան ,
որ միայն դու կաս Եհովայ ։
21 Եւ Ամոսի որդի Եսայիան դրդ ու-
ղարկեց Եզեկիայի մօտ ասելով . Այս-
պէս է ասում Իսրայէլի Տէր Աստուա-
ծը . որ աղաչեցիր ինձ Ասորեստանի
22 Թագաւորի մասին , Սա է այն խօսքը
որ Տէրն ասում է Նորա մասին .
Քեզ անարգեց , քեզ ծաղրեց Սիօնի
կոյս աղջիկը .
Քո ետեւից գլուխը շարժեց Երուսա-
ղէմի աղջիկը ։
23 Ո՞ւմ նախատեցիր եւ հայհոյեցիր ,
Եւ ո՞ւմ վերայ ձայն բարձրացրիր .
Եւ աչքերդ վեր հանեցիր Իսրայէլի
Սուրբի՞ վերայ ։
24 Քո ծառաների ձեռքովը նախատեցիր
Տիրոջը եւ ասացիր .
Իմ կառքերի շատութիւնովը վեր եկայ
սարերի բարձրութեան վերայ ,
Լիբանանի կողմերը .
Եւ կտրում եմ Նորա բարձր եղեւին-
ները ,
Ե՛ Նորա ընտիր մայրերը .
Եւ մտնում եմ Նորա ծայրի վերեւը ,
Նորա կարմելոսի անտառը ։
25 Ես փորեցի եւ ջուր խմեցի ,
Եւ իմ ոտների թաթերովը կ'չորացնեմ
եգիպտոսի բոլոր գետերը ։
26 Մի՞ Թէ չես լսել որ ես եմ վաղուց
արել այդ ,
Եւ հին օրերից դորան ձեւակերպել .
Հիմա բերի այդ ,
Որ աւերակների հողակոյտների դար-
ձնես պարսպաւոր քաղաքները ։
27 Եւ Նորանց բնակիչները՝ ձեռքը կար-
ճացած ,
Զարհուրեցին եւ ամաչեցին
Եւ եղան դաշտի խոտ

Բ Եզեկ. Իբ. 33. Դ Դան. Բ. 18. Զ Բ-գ. Իբ. 35.

և կանայ բանջար
և կաուբի խոտ,
և մի արջ հասկը քչելուց առաջ։
28 Բայց ես գիտեմ քո բնակութիւնը,
քո ելքն ու քո մուտքը,
և քո բարկութիւնը ինձ դէմ։
29 Քո ինձ դէմ ունեցած բարկութեան
համար,
և որովհետեւ քո ամբարտաւանութիւնը հասել է իմ ականջներին,
Կը դնեմ իմ քիթս քո քթին,
և իմ սանձը քո բերնին,
և քեզ կը դարձնեմ քո եկած
ճանապարհովը։
30 Եւ — Ահա այս քեզ նշան.
կերէք այս տարի թափուածից բուսածը,
և երկրորդ տարին ինքնիրանից բուսածը,
իսկ երրորդ տարին սերմնցէք ու հնձէք,
և այգիներ անկեցէք ու նորանց պտուղը կերէք։
31 Եւ Ցեղացի տան ազատուած մնացորդը
կրկին արմատ կ'արձակէ դէպի ցած.
և պտուղ կ'տայ վերևումը։
32 Որովհետեւ երուսաղէմից դուրս կ'գայ մնացորդ,
և փրկուածներ՝ Սիօն սարիցը.
Ահա Զօրաց Տիրոջ նախանձն է անելու։
33 Սորա համար այսպէս է ասում Տէրը
Ասորեստանի թագաւորի մասին.
Նա այս քաղաքը չի մտնիլ,
և մի նետ չի ձգիլ այստեղ,
և նորա առաջը չի գալ վահանով,
և նորա դէմ պատնէշ պիտի չկանգնեցնէ։
34 Իր եկած ճանապարհովը նա պիտի դառնայ,
և այս քաղաքը չի մտնիլ,
Ասում է Տէրը։
35 Եւ ես պիտի պաշտպանեմ այդ քաղաքը,
Որ ազատեմ զորան,
Ինձ համար և իմ ծառայ Դաւիթի համար։
36 Եւ Տիրոջ հրեշտակը դուրս եկաւ
և զարկեց Ասորեստանցիների բանակում հարիւր ութսունհինգ հազար.
և երբոր առաւօտը վեր կացան, և ահա բոլորը մեռած դիակներ էին։
37 Եւ Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը չուեց գնաց դարձեալ և նստեց
38 Նինուէում։ Եւ երբոր նա երկրպագում էր իր աստուծուն Նեսրոքի տանը, նորա որդիքը՝ Ադրամելէքը և Սարասարը սպանեցին նորան սրով և իրանք փախան Արարատի երկիրը։ Եւ նորա որդի Ասարդանը թագաւոր եղաւ նորա տեղ։

Գլ. ԼԸ

Եզեկիայի մերձ ի մահ հիւանդանալը, առողջանալը և գոհութեան երգը։

1 Ա յն օրերը հիւանդացաւ Եզեկիան մերձ ի մահ, և Ամոսի որդի Եսայիա մարգարէն եկաւ նորա մօտ և նորան ասեց. Այսպէս է ասում Տէրը. Կարգադիր արա քո տան մասին, որովհետեւ դու պիտի մեռնես և չ'ապրես։
2 Եւ Եզեկիան իր երեսը դարձրեց դէպի
3 պատը և աղօթք արաւ Տիրոջը, Եւ ասեց. Աղաչեմ, Տէր, յիշիր որ քո առաջին հաւատարմութեամբ և կատարեալ սրտով գնացի և քո աչքերին հաճելի եղածն արի։ Եւ Եզեկիան մեծ լացով լացաւ։
4 Եւ Տիրոջ խօսքն եղաւ Եսայիային
5 ասելով. Գնա և ասիր Եզեկիային թէ Այսպէս է ասում Տէրը՝ քո հայր Դաւիթի Աստուածը. Քո աղօթքը լսեցի, քո արտասուքը տեսայ. ահա ես պիտի աւելացնեմ քո օրերի վերայ
6 տասնհինգ տարի։ Եւ քեզ պիտի ազատեմ Ասորեստանի թագաւորի ձեռքիցը, և Հայս քաղաքը պիտի
7 պաշտպանեմ։ Եւ Եսա քեզ նշան լինի Տէրիցը, որ Տէրը անելու է այս բանը,
8 որ ասել է. Ահա ես եմ պիտի դարձնեմ աստիճանների տուները, որ իջել է Աքազի արեւի ժամացոյցի աստիճաններովը, տասը աստիճան։ Եւ արեւը եմ դառաւ տասը աստիճան այն իջած աստիճաններովը։

Ե Գլ. Լ. 28. եզեկ. լը. 4.
Ղ Թագ. ԺԹ. 31. Գլ. ը. 7.
Ե Թագ. ե. 6. Գլ. ԼԸ. 6.

Ը Թագ. ԺԹ. 33. —

Գ Թագ. ը. 1 Ձեն. բ Մն. ԼԸ. 24.
Բ Թագ. ԺԱ. 23.

Է Եզեկ. Ժգ. 14. Գլ. Լ. 35.
Ե Թագ. ե. 8 Ձեն. Գլ է. 11.

9 Յուդայի թագաւոր Եզեկիայի գրուածքը՝ երբոր հիւանդացաւ եւ հիւանդութիւնից առողջացաւ։
10 Ես ասեցի. Իմ օրերի հանդիստ ժամանակին պիտի գնամ դերեզմանի դռները, պիտի զրկուիմ իմ տարիների
11 մնացորդից։ Ասեցի. Տիրոջը չեմ տեսնելու՝ Տիրոջը՝ կենդանանաց երկրումը. մարդի չեմ նայելու այլ եւս հանդերձեալի բնակիչների հետ միա-
12 սին։ Իմ *շրջանը չուում է, եւ փոխադրուում է ինձանից հովիւի վրանի նման. ես կարեցի իմ կեանքը ոստայնանկի պէս. նա ինձ կարից առչիցը. ցերեկից մինչեւ գիշերը ինձ կ'վերջա-
13 ցնես։ Սպասեցի մինչեւ առաւօտը, ինչպէս առիւծը՝ նա այնպէս կոտրատում է իմ բոլոր ոսկորները. ցերեկից մինչեւ գիշերը ինձ կ'վերջացնես։
14 Կռունկի պէս՝ ծիծեռնակի պէս ճռճռում էի, հնչում էի աղաւնիի պէս, աչքերս նուաղում էին դէպի վեր. ով Տէր, տառապում ունիմ, օգնիր ինձ։
15 Ինչ ասեմ, որ նա ինձ ասեց եւ նա էլ արաւ. կամաց պիտի գնամ իմ բոլոր տարիներումը հիմ հոգիի ցաւի
16 համար։ Ով Տէր, նորանցով ապրում են նորանք. եւ նորանց բոլորի մէջ է իմ հոգիի կեանքը. եւ դու ինձ բժըշ-
17 կեցիր եւապրեցրիր։ Ահա խաղաղութեան համար դառնութիւն եղաւ ինձ՝ դառնութիւն, բայց դու սիրեցիր իմ անձը ոչնչանալու գուբիցը հանելով, որովհետեւ բոլոր մեղքերս մէջքիդ եւ-
18 տեւը գցեցիր։ Որովհետեւ Հադեսը մանը քեզ չի գովիլ, մահը քեզ չի օրհնաբանիլ. գուբն իջնողները չեն
19 յուսալ քո ճշմարտութեանը։ Ապրողը՝ ապրողն է քեզ օրհնելու, ինչպէս ես այսօր. հայրը որդկանցը պիտի իմա-
20 ցընէ քո ճշմարտութիւնը։ Տէրը պատրաստ է ինձ օգնելու. ուրեմն իմ երգերը լարաւոր նուագարաններով նուագենք, մեր կեանքի բոլոր օրերումը Տիրոջ տան մէջ։
21 Եւ Եսայիան ասել էր որ չոր թուղեր առնեն եւ սպեղանի չինեն վէրքի
22 վերայ եւ կ'առողջանայ։ Եւ Եզեկիան ասել էր. Ինչ է այն նշանը թէ Տիրոջ տունն եմ վեր գնալու։

Գլ. ԼԹ

Եզեկիայի հիւանդութիւնը պատմէ պատանիք է առանձին։

1 Ա՛յն ժամանակը Բաղադանի որդի Մարովդաք-բաղադանը՝ Բաբիլոնի թագաւորը՝ նամակներ եւ ընծայ ուղարկեց Եզեկիային, որ լսել էր թէ
2 հիւանդ էր եւ առողջացել է։ Եւ Եզեկիան ուրախացաւ նորանց վերայ, եւ ցոյց տուաւ նորանց իր գանձերի տունը՝ արծաթը եւ ոսկին եւ խնկեղէնները եւ պատուական իւղը եւ իր զէնքերի բոլոր տունը եւ ամէն ինչ որ գանուում էր նորա գանձարաններումը. մէկ բան չկար որ Եզեկիան ցոյց տուած չլինէր նորանց իր տանը եւ իր բոլոր թագաւորութիւնումը։
3 Եւ Եսայիա մարգարէն եկաւ Եզեկիա թագաւորի մօտ եւ ասեց նորան. Ինչ են ասում այս մարդիկը, եւ որտեղից են եկել քեզ մօտ։ Եւ Եզեկիան ասեց. Հեռու երկրից՝ Բաբիլոնից են եկել ինձ մօտ։ Եւ նա ասեց. Ինչ տեսան քո տանը։ Եւ Եզեկիան ասեց. Ամէն ինչ որ կայ տանս մէջ տեսան. մի բան չկայ որ ցոյց տուած չլինեմ նորանց իմ գանձարանումը։
5 Եւ Եսայիան ասեց Եզեկիային. Լսիր
6 Զօրաց Տիրոջ խօսքը։ Ահա օրեր կ'գան որ Տանէն ինչ որ կայ քո տանը եւ ինչ որ գանձեցին քո հայրերը մինչեւ այսօր, պիտի տարուին Բաբիլոն. մէկ
7 բան պիտի չմնայ ասում է Տէրը։ Եւ քո որդիներիցը, որոնք քեզանից յառաջ կ'գան, որոնց դու կ'ծնես, կ'առնեն, եւ Հնորանք ներքինիներ կ'գառնան Բաբիլոնի թագաւորի պալատումը։
8 Եւ Եզեկիան Եսայիային ասեց. Տիրոջ խօսքը՝ որ դու ասացիր, բարի է. եւ ասեց. Որովհետեւ իմ օրերումը խաղաղութիւն եւ ապահովութիւն պիտի լինի։

չՍադ. ի. 13. ճԱդգ. 9. ի Ռոր է. 6.
*Կամ՝ բնակարանը
ըԴդ. ձԹ. 11. ԲՌոր է. 11. ժ. 1.

իՌագ. գ. 5. լ. 9. ձբ. 11. ճԱե. 17. ծԱդգ. Բ. 10.
իը Օր. գ. 9. գ. 7. Ռագ.Հը. 3, 6.
իդ Թագ. ի. 7.

իգ Թագ. ի. 8.
—
իդ Թագ. ի. 12 եւն.
իբ Մն. լբ. 31.
ի Սբեմ. ի. 5.

գԴան. ա. 3, 3, 7.
ի ա Թագ. գ. 18.
—

ԳԼ. Ի

Տէրը գալիս է իր ժողովրդը փրկելու։ Նա խիստ դատաստան է անելու։

1 Ա՛խիթարեցէք, մխիթարեցէք իմ ժողովրդին, ասում է ձեր Աստուածը։
2 Երուսաղէմի հետ սիրտը առնելով խօսեցէք. եւ կանչեցէք նորան, թէ նորա տառապանքը վերջացել է, թէ նորա անօրէնութիւնը թողուեցաւ. Որովհետեւ նա իր բոլոր մեղքերի համար Տիրոջ ձեռքիցը կրկնապատիկ հատուցում է առացել։
3 Անապատի մէջ կանչողի ձայնը, եպատրաստեցէք Տիրոջ ճանապարհը, եւ ուղիղ արէք ամայութեան մէջ
4 շաւիղը մեր Աստուծոյ համար։ Ամէն ձոր բարձրանայ, եւ ամէն սար ու բլուր ցածանայ, եւ խոտուռը ուղիղ դառնայ, եւ խորտուբորտ տեղերը՝
5 հարթայատակ։ Եւ պիտի յայտնուի Տիրոջ փառքը, եւ ամէն մարմին միասին պիտի տեսնէն. որովհետեւ Տիրոջ բերանն է խօսել։
6 Մէկ ձայն ասում է. կանչիր. եւ նա ասեց. Ի՞նչ կանչեմ. այ՝ ըէ Համին մարմինն խոտ է, եւ նորա բոլոր վայելչութիւնը դաշտի ծաղկին պէս։
7 Խոտը չորանում է՝ ծաղիկը թառամում, որովհետեւ Տիրոջ ոգին փչեց նորա վերայ. իրաւ ժողովուրդը խոտ
8 է։ Խոտը կ՚չորանայ, ծաղիկը կ՚թառամի, բայց Մեր Աստուծոյ խօսքը կ՚մնայ յաւիտեան։
9 Բարձր սարի վերայ ելիր, ով Սիոնի աւետաբերը, ձայնդ ուժով բարձրացրու, ով Երուսաղէմի աւետաբերը, մի վախենար, ասիր Յուդայի քաղաքներին. Ահա ձեր Աստուածը։
10 Ահա Եհովայ Տէրը զօրութեամբ կ՚գայ, եւ Նորա բազուկը կ՚իշխէ Նորա համար. ահա Իր վարձքն իր հետ է եւ
11 իր հատուցումը՝ իր առաջին։ Հովիւի նման հովուելու է նա իր հօտին, իր բազուկի վերայ է ժողովելու գառնուկներին, եւ իր գրկումը կրելու է Նրանց, եւ կամաց քշելու է ծիծ տուողներին։
12 Ո՞վ չափեց ջուրերը իր ափովը, եւ երկինքը՝ թիզովը կարգադրեց, եւ ամբողջ երամանում երկրի հողը. եւ կշռեց կշռորդով սարերը, եւ բլուրները՝ կշիռքով։
13 Ո՞վ քննեց Տիրոջ հոգին, եւ իրրեւ Նորա խորհրդական
14 Նորան հասկացրեց։ Ումից խորհուրդ հարցրեց Նա, որ Նորան խրատեր, եւ Նորան սովորեցներ իրաւունքի ճանապարհը, եւ Նորան սովորեցներ գիտութիւն, եւ իմաստութեան ճանա-
15 պարհը Նորան գիտեցներ։ Ահա ազգերը դոյլին կաթիլին պէս են, եւ կշիռքի փոշիին հաւասար են համարուում, ահա կղզիները վեր խաղացող
16 չամանդապի պէս են։ Եւ Լիբանանը չէ բաւական կրակի համար, եւ Նորա անասուները ողջակէզի համար բա-
17 ւական չեն։ Բոլոր ազգերը Նորա առաջին Ոչնչի պէս են. Ոչնչից էլ պակաս են եւ ունայնութիւն են համարուում Նորա համար։
18 Ուրեմն ո՞ւմ էք նմանեցնում Աստուածն, եւ ի՞նչ նմանութիւն հա-
19 ստատացնում Նորան։ Կուռքը նարուեստաւորն է ձուլում, եւ ոսկերիչը ոսկով պատում է Նորան, եւ արծաթի
20 շղթաներ է ձուլում։ Ընծաներ տալու անկարողը անփուտ փայտ է ընտրում, իր համար մի հարտար արուեստաւոր է որոնում, որ Նա չմի անշարժ կուռք
21 չինէ։ Մի՞թէ չ՚գիտէք, մի՞թէ չ՚լսեցիք, մի՞թէ չ՚պատմուեցաւ ձեզ առաջուց. մի՞թէ չէք հասկացել երկրի հիմ-
22 նադրութիւնից։ Ն- է երկրի շրջանի վերայ նստողը, որի բնակիչները մարախների պէս են, Ն- է Որ երկինքը տարածում է վարագոյրի պէս, եւ Նրանց տրակ է վրանի պէս բնակուե-
23 լու համար։ Ն- է Իշխաններին ոչինչ չինողը, որ երկրի դատաւորներին

---

1 Տես Ծնոց. իբ. 10. Գլ. կա. 7։ Ելմտ. գ. 3։ Մարկ. ա. 3. Ղուկ. գ. 4։ Յովհ. ա. 23.
2 Ելմտ. գ. 1։
3 Ելմտ. կը. 4։ Գլ. ԽԲ. 11. Ես. խե. 2։
4 Ելմտ. ԻԳ. 3։ Ծնոց. գ. 5։ Ես. 11։ Ես. 15։ Յովհ. ա. 10. — Գնա. ա. 21։
5 Ծնոց. ԻԹ. 16։
6 — Գնա. ա. 25։
7 Գլ. ԽԲ. 16։
8 Գլ. կը. 11. Ծայտ. իբ. 13։ Գլ. ԽԲ. 10։ Եզեկ. լդ. 23։ լէ. 24։ Յովհ. ժ. 11։ Երբ. ԻԹ. 20։ — Գնա. ը. 25։ Ես. 4։ Յայտ. է. 17։
9 Աստ. է. 4։
10 Ծնոց. ԻԹ. 16։
11 — Գնա. ա. 25։
12 Գլ. ԽԲ. 16։
13 Գլ. կը. 11. Ծայտ. իբ. 13։ Գլ. ԽԲ. 10։ Եզեկ. լդ. 23։ լէ. 24։ Յովհ. ժ. 11։ Երբ. ԻԹ. 20։ — Գնա. ը. 25։ Ես. 4։ Յայտ. է. 17։
14 Ծնոց. ԻԹ. 1։ Գործ. ԻԳ. 16։ Հռոմ. ա. 19, 20։
15 Ծնոց. ԻԸ. 8։ Ծնոց. ԻԹ. 3։ Գլ. խբ. 5։ խդ. 24։ Ժա. 13։ Երեմ. ժ. 12։
16 Ծնոց. ԻԲ. 21։ Ծնոց. ԻԷ. 40։
17 Գործ. գ. 35։
18 Ծնոց. կը. 9։
19 Հէնդ. ԻԹ. 29։ Գլ. խզ. 3։ Գործ. ԻԷ. 29։
20 Գլ. խա. 6, 7։ խդ. 12 եւ Երեմ. ժ. 3 եւ.
21 Գլ. խա. 7։ Երեմ. ժ. 4։
22 Ծնոց. ԻԲ. 1։ Գործ. ԻԳ. 16։ Հռոմ. ա. 19, 20։
23 Ծնոց. ԻԲ. 8։ Ծնոց. ԻԹ. 3։ Գլ. խբ. 5։ խդ. 24։ Ժա. 13։ Երեմ. ժ. 12։

24 ոչնչի պէս է անուշ։ Նորանք հազիւ
քէ անկիւմ են, հազիւ քէ ցանկւում
են, հազիւ քէ նորանց բունը արմա-
տանում է երկրում, եւ նա փչում է
նորանց վերայ եւ նորանք չորանում
են, եւ փոթորիկը նորանց կրում է
25 մղեղի պէս։ Ուրեմն ո՞ւմ էք ինձ նը-
մանեցնում, որ ես նման լինեմ, ա-
26 սում է Սուրբը։ Վեր բարձրացրէք ձեր
աչքերը եւ նայեցէք, ո՛վ է առեղծել
սորանց. Նորանց զօրքերը թիւով հա-
նողը, որ նորանց ամենին կանչում
է անունով մեծ իշխանութեամբը եւ
առատիկ զօրութեամբը. մէկը չի կորչիր
27 Ի՞նչու համար ասում ես, ով Յակոբ,
եւ չ՚նե՞ս ես խօսում, ով Իսրայէլ,
քէ իմ ճանապարհը ծածկուած է Տէ-
րիցը, եւ իմ Աստուածանից զանց է
28 եղած իմ իրաւունքը։ Մի՞թէ չ՚գիտես,
կամ չե՞ս լսել, որ յաւիտենական Աստ-
ուած է Եհովան, երկրի ծայրերի առեղ-
ծողը. Նա չի յոգնիլ, եւ չի վաստա-
կիլ. Նորա հանճարը անքննելի է։
29 Նա է յոգնածին ոյժ տուողը. եւ նա
կարողութիւն չ՚ունեցողին զօրութիւն
30 է չատացնում։ Եւ երիտասարդներն
կ՚յոգնեն եւ կ՚վաստակեն, եւ ընտիր-
ները թուլութիւնով կ՚թուլանան,
31 Բայց Տիրոջն ապաւինողները կ՚նորոգ-
ուբին ոյժով, թեւերով վեր կ՚սլանան
արծիւների պէս, կ՚վազեն եւ չեն վաս-
տակիլ, կ՚գնան եւ չեն յոգնիլ։

Գլ. ԽԱ.

Տէրը կ՚նայում է իր ծառան, որ ընդհարին վիճաբան
եւ հերձուածներին ամենեքեան։

1 Լռեցէք ինձ մօտ, ով կղզիներ, եւ
ով ազգեր, նորոգուեցէք ոյժով, թող
մօտենան, այն ժամանակ խօսեն.
2 միասին մօտ գանք դատաստանի։ Ար-
զարին ո՞վ զարթնեցրեց արեւելքից
եւ կանչեց նորան դէպի իր չաւիղը։ Ի՞նչ ազգերը դնում է նորա առաջը, եւ նա թագաւորներ է նուա-
ճում՝ փոշիի պէս դնում նորա թուրի առաջին, եւ քշուած մղեղի պէս՝ նորա
3 ազեղի առաջին։ Նա նորանց հալածում է, անցնում է խաղաղութիւնով, մի
ճանապարհով, ուր որ նա ---Ը չէր
4 գնացած իր ոտքովը։ ՏՈ՞վ գործեց
եւ արաւ --յ. ազգերը ի սկզբանէ
կանչողս՝ ես Եհովան որ Խառաջինն եմ,
եւ վերջիններին հետ էլ ես եմ։
5 Կղզիները տեսան եւ վախեցան,
երկրի ծայրերը դողացին, նորանք
6 մօտեցան եւ եկան։ Նորանց ամեն
մէկն օգնեց իր ընկերին, եւ իր եղ-
բօրն ասեց. Զօրացիր։ Եւ քաջալերեց
Խարտեաշուորը ոսկերչին, ուն զար-
կողը սալին զարկողին՝ ասելով. Կրպ-
ցնելու համար լաւ է դա, եւ նորան
պնդացնում է բեւեռներով, Որ չե-
լբերայ։
8 Եւ դու Իսրայէլ, իմ ծառայ, Ով
Յակոբ, որ քեզ ընտրել եմ, Իմ սի-
9 րելիի Աբրահամի սերունդը. Որ քեզ
առի երկրի ծայրերիցը, եւ քեզ կան-
չեցի նորա եղերքներիցը, եւ քեզ ա-
սեցի. Դու իմ ծառան ես. ես քեզ
10 ընտրել եմ, եւ քեզ չեմ մերժել։ Մի
վախենար, որովհետեւ ես քեզ հետ
եմ, մի վհներիր, Որովհետեւ ես քո
Աստուածն եմ. ես զօրացրել եմ քեզ,
նաեւ օգնել եմ քեզ. նաեւ քեզ հաս-
տատել եմ իմ արդարութեան աջովը։
11 Ահա Էպիտի ամաչեն եւ ամօթահար
լինեն բոլոր քեզ դէմ բորբոքուողները.
ոչնչի պէս պիտի դառնան եւ փչանան
12 քեզ հետ վիճող մարդիկը։ Դու նո-
րանց կ՚որոնես, բայց չես գտնիլ՝ այն
քեզ հետ կռիւ անող մարդկանցը.
ոչնչի պէս պիտի դառնան եւ չիք լի-
նեն քեզ հետ պատերազմող մարդիկը։
13 Որովհետեւ ես Եհովան՝ քո Աստուածդ
զօրացնում եմ քո աջը. որ ասում եմ
քեզ, Մի վախենար, ես կ՚օգնեմ քեզ։
14 Մի վախենար, ով որդ Յակոբ, ով
Իսրայէլի խմբիկը, ես քեզ օգնելու
եմ, ասում է Եհովան, եւ քեզ Փրկո-
15 ղը Իսրայէլի Սուրբն է։ Ահա ես քեզ

Ե Շմր. 18, բ Որ. ջ. 15 Ա.Ե.
Լ Սմ. բ. 1. Ղ.Ե.Ա. բ. 6.
Ը Սաղ. ճխե. 4.
Լ Սաղ. ճխե. 3, Հռաջմ. ժա. 33.
Պ Սաղ. ճգ. 5.
—Զաք. բ. 13.
Ք Գղ. խզ. 11.
Է Ես. ԽԸ. Ժգ. 14 Ա.Ե. Շմր. 23. Գղ. Ա.Ե. 1.
Ժ Շմր. 26. Գղ. խզ. 7. խզ. 10.
Ի Գղ. խզ. 10. խզ. 6. խբ. 13.
Ծաղ. ա. 17. խբ. 13.
Ղ Գղ. խ. 19. խգ. 13.
Ի Գղ. խ. 19.
Ղ Գղ. խ. 20.
Քր Որ. է. 6. Ժ. 15. Ժգ. 2.
Ծաղ. ճխե. 4. Գղ. խզ. 1. խգ. 1.
Ծաղ. ա. 17. խբ. 13.
Ղ Գղ. խ. 19. խգ. 13.
Ի Գղ. խ. 19.
Ղ Գղ. խ. 20.
Քր Սմ. ե. 7. Ծակ. բ. 23.
Ի Շմր. 13, 14. Գղ. խգ. 5.
Ղ Որ. լա. 6, 8.
Խե. խգ. 23. Գղ. Ա.Ե. 24. կ. 13. Զաք. Ժբ. 3.
Ի Շմր. 10.
Ի Մխ. գ. 13. բ Կար. Ժ.Ե, 5.

մի սուբ, նոր, առաւնաւոր կաւնաս-
սայլ եմ չինել. սարերը պիտի ոռնա-
հար անես եւ փչրես, եւ բլուրները
16 մղեղի պէս անես. Դու նորանց պի-
տի հոսես եւ քամին պիտի տանի նո-
րանց, եւ փոթորիկը ցիրուցան պիտի
անէ նորանց. բայց դու Տէրոջմով պիտի
ցնծաս, եւ Իսրայէլի Սուրբովը պիտի
պարծենաս։
17 Աղքատներն ու տնանկները ջուր են
որոնում, եւ չ'կայ, նորանց լեզուն
ծարաւից չորացել է. ես Եհովա նո-
րանց պատասխան եմ տալու, Իսրա-
յէլի Աստուածս նորանց չեմ ձգիլ։
18 Ի'լուրների գագաթների վերայ գետեր
պիտի բանամ, եւ հովիտների մէջ
աղբիւրներ. Անապատը պիտի ջրի
լիճի դարձնեմ, եւ չոր երկիրը՝ ջուր
19 բղխելու տեղեր։ Անապատումը եղե-
ւին պիտի դնեմ, սատիմ, մրտնիի եւ
իւղենի ծառ. ամայի տեղում պիտի
անկեմ մայր, սօսի ու տօսախ մէկ-
20 տեղ։ Որպէս զի տեսանեն եւ իմանան,
եւ մտաբերեն ու հասկանան միասին,
թէ Տիրոջ ձեռքն արաւ այս բանը,
եւ Իսրայէլի Սուրբն ստեղծց զորան։
21 Մօտ բերէք ձեր դատը, ասում է Տէ-
րը, յառաջ բերէք ձեր զօրաւոր փաս-
տերը, ասում է Յակոբի Թագաւորը։
22 Թող յառաջ գան եւ մեզ իմացնեն, թէ
ինչ պիտի պատահի. ակիզբը ինչ է՝ ա-
սեցէք, որ ուշադիր լինենք եւ իմանանք
վերջը, կամ թէ ապագայ բանները մեզ
23 յուր տուէք։ Իմացրէք եռեւից եկող
բանները, եւ մենք էլ կ'իմանանք, թէ
աստուած էք դուք. Հէնց Իմէկ բարի
կամ մէկ չար բան գործեցէք, որ հիա-
24 նանք ու զարմանանք միասին։ Տեսէք,
դուք ոչնչից էք, եւ ձեր գործքը
ոչնչին է. գարշելի է ով որ ձեզ ընտ-
25 րէ։ Ես մէր եմ կացրել հիւսիսի կող-
միցը, եւ նա գալիս է. արեւելքիցը
Նպիտի կանչէ իմ անունը. եւ Ինա
կոխ է տալիս կուսակալներին ցեխի
պէս. եւ բրուտի պէս որ կոխ է տա-
26 լիս կաւը։ Ո՞վ պատմեց սկզբիցը, որ
իմանանք, եւ առաջուց, որ ասենք՝
ճշմարիտ է. ոչ իմացնող կայ. ոչ
յուր տուող կայ, եւ ոչ ձեր խօսքերին
27 լսող կայ։ Առաջ Ե-ւէ Սիօնին.
Ահա, ահա նորանք եւ Երուսաղէմին
28 աւետաբերներ տուի։ Էնչ նայեցի,
ու մարդ չ'կար, եւ սորանցից մի
խորհուրդ տուող չ'կար, որոնց ես
հարցնէի, եւ նորանք ինձ պատաս-
29 խան տային։ Ահա նորանք ամենքը
սնոտի են, նորանց գործերը փուչ
են. քամի են՝ դատարկ են նորանց
ձուլածոյ կուռքերը։

ԳԼ. ԽԲ

Աստուծոյ ծառան (Մեսիան) իր հնազանդութեամբ հե-
ռաւորներին լոյս և կոչ ժողովրդին տատիրոջ է։

1 Ահա իմ ծառան, որին ես հաստա-
տել եմ, իմ ընտրածը, որին հաւա-
նել է իմ հոգին. ես իմ հոգին դրել
եմ նորա վերայ, նա իրաւունքը պիտի
2 հանէ ազգերի համար։ Նա չի աղա-
ղակիլ, եւ ձայն չի բարձրացնիլ, եւ
իր ձայնը լսել չի տալ դուրսումը։
3 Ջախջախած եղէգը չի փշրիլ, եւ առ-
կայծեալ պատրոյգը չի հանգցնիլ, ի-
րաւունքը պիտի դուրս բերէ ճշմար-
4 տութեամբ։ Նա չի ուժարանալ եւ չի
թուլանալ, մինչեւ որ հաստատէ ի-
րաւունքը երկրի վերայ. եւ Ինղղի-
ները սպասում են նորա օրէնքին։
5 Այսպէս է ասում Տէր Աստուածը,
Նոր ստեղծց երկինքը եւ նորան տա-
րածեց. Նոր ընդարձակեց երկիրը եւ
Ինորանում բուսածը, որ չունչ է տա-
լիս նորա վերայ եղող ժողովրդին, եւ
6 Ինոգի՝ նորա վերայ գնացողներին։ Ես՝
Տէրս կանչել եմ քեզ արդարութեամբ,
եւ բռնում եմ քո ձեռքը եւ քեզ պաշ-
պանում, եւ էքեզ պիտի ժողովրդի

---

4 Երեմ. ծա. 2։
5 Ցած. խե. 33։
Ելք. լե. 6, 7։ խգ. 19։ խգ. 3։
6 Ծագ. ղէ. 35։
7 Ցած ժբ. 9։
Ցած. խե. 31։
Ցած. իբ. 9։ խգ. 7, 8։ խե. 3։ Ցովէ. ժգ. 19։
Երեմ. ժ. 3։
Ծագ. ղէ. 9։ Ցած. խգ. 9։ ա Կոր. ը. 4։
Ելք. ա. 2։
Ղևտ. 2։
Ցած. խգ. 9։
Ղևտ. 2։
Ցած. խ. 9։
Ցած. կէ. 5։

Թևտ. 21։
—
Ցած. խգ. 10։ խթ. 3, 6. ծբ. 13։ ծգ. 11։ Ծաա. ծբ. 19—20։ Փիլ. բ. 7։
Ծաա. գ. 17։ ժէ. 5։ Եփես. 6։
Ցած. ժա. 2։ Ցովէ. գ. 34։
Ցած. խթ. 10։
Ցած. խգ. 24։ Հաբ. ժբ. 1։
Ծագ. ղէ. 6։
Ցած. ա. 11։
Գծոր. ժէ. 25։
Ցած. խգ. 1։
Ցած. խթ. 8։

7 ուխտ չինեմ եւ՝ հազգերի լոյս . վկայ-
րերի աչքերը բանալու , Իրանատար-
կեալներին բանտից հանելու , ի՛ կա-
պանքի անից՝ Խաւարի տանը նստող-
8 ներին : Ես եմ Եհովան , սա է իմ ա-
նունը . եւ ես Իմ պատիւը ուրիշին
չեմ տալ . եւ ոչ իմ փառքը կուռքե-
9 րին : Առաջի բաները ահա կատարուել
են . եւ նորերը ես եմ պատմում . Նո-
րանք դեռ չ՚բղխած՝ ձեզ իմացնում եմ :
10 Տիրոջը հնոր երգ երգեցէք , Նորա
գովութիւնը երկրի ծայրերից , Նո՛
ծովը իջնողներ եւ նորան լցնողներ ,
ո՛վ կղզիներ եւ նորանց բնակիչները :
11 Զ-նէրը բարձրացնեն անապատը եւ
նորա քաղաքները , այն գիւղօրայքը
ուր որ բնակվում է Կեդարը . բարձ-
րաձայն աղաղակեն Վէմի բնակիչները , սարերի գագաթիցը ցըն-
12 ծան : Գաւիս մատուցանեն Տիրոջը ,
եւ նորա փառքը պատմեն կղզիներու-
13 մը : Տէրը դուրս է գալու հզօրի պէս .
պատերազմի մարդի պէս գրգռելու է
իր նախանձը . աղաղակելու ու նաեւ
Ճարձրաձայն գոչելու է , եւ յաղթող
է հանդիսանալու իր թշնամիների վի-
րայ :
14 Ես վաղուց է լռել եմ , հանդարտ
էի եւ ինձ զսպել էի . Ըստ ոչ ծնըն-
դականի պէս պիտի գոռամ , չունչ
15 պիտի առնեմ եւ չնչեմ էլ : Աւերակ
պիտի անեմ սարերն ու բլուրները ,
եւ նորանց բոլոր խոտը պիտի չորա-
ցընեմ , եւ գետերը կղզիների պէս
ցամաք պիտի չինեմ . եւ լիճերը պիտի
16 ցամաքեցնեմ : Եւ կոյրերին պիտի մըն
ածեմ իրանց չ՚գիտեցած ճանապարհով ,
Նորանց չ՚գիտեցած չափիներովն ա-
ռաջնորդելու եմ նորանց . Նորանց ա-
ռաջին խաւարը լոյսի եմ դարձնելու ,
դարաւիսակը՝ հաւասարի , այս բա-
ները պիտի անեմ սորանց , եւ նորանց
պիտի չ՚ձգեմ :
17 Ետ պիտի քաշուին եւ մեծապէս
ամաչեն կուռքի յուսացողները . որ
ասում են ձուլածոյին՝ Դուք մեր աստ-
ուածներն էք :
18 Ով խուլեր , լսեցէք . եւ ով կոյրեր ,
19 նայեցէք որ տեսնէք : Ո՞վ է կոյր՝
բացի իմ ծառան , եւ խուլ՝ իմ ուղար-
կած գնդապետի պէս . ո՞վ է կոյր՝ նուի-
րեալին պէս . եւ կոյր՝ Տիրոջ ծառային
20 պէս : Շատ բաներ ես տեսել , բայց
չ՚բան չես պահել . ականջները բաց են ,
21 բայց չէ լսում : Տէրը հաւանեց Նո՛ն
իր արդարութեան համար , օրէնքը
22 մեծացրեց եւ փառաւորեց : Բայց նա
յափշտակուած եւ կողոպտուած ժո-
ղովուրդ է , Նորանք ամենքը որոգայ-
թի մէջ են ընկած փոսերում , եւ կա-
լանաց տան մէջ թաղուած են . Նո-
րանք յափշտակուեցան , եւ ազատող
չ՚կայ , կողոպուտ եղան եւ ասող չ՚կայ
23 Թէ ես տուր : Ձեզանում ո՞վ կայ ,
որ սորան ականջ դնէ , ուշադիր
24 լինի եւ լսէ յետագայի համար : Ո՞վ
մատնեց Յակոբին յափշտակուելու ,
եւ Իսրայէլին՝ կողոպտիչներին . չէ՞ որ
Եհովան , նա՝ որի դէմ մեղանչեցինք ,
եւ չ՚կամեցան Նորա ճանապարհներով
25 գնալ , եւ որի օրէնքը չ՚լսեցին : Եւ
նա թափեց Նորա վերայ իր բարկու-
թեան բորբոքումը եւ պատերազմի
ուժգնութիւնը . եւ Համին կողմից
Նորան վառեց , Բայց նա չ՚իմացաւ .
եւ Նորան այրեց , բայց նա իր ուշքը
չ՚դարձրեց :

Գլ. ԽԳ

Աստուած իր խոստման համեմատ փրկում է իր ժողովուրդը և շնորհում նորան նոր մեղքերը:

1 Եւ հիմա այսպէս է ասում Տէրը՝ Ո՛վ
Յակոբ , ով Ծակոբ , եւ Ո՛վ Արա-
բիչը , ով Իսրայէլ . Մի վախենար ,
Ետ՝ ես քեզ փրկել եմ , Ո՛վ
անունով կանչել եմ , Թէ դու իմն ես :
2 Երբոր ջրերից անցնես , Ես քեզ
հետ եմ , եւ երբ գետերով՝ Նորանք
քեզ չեն ողողիլ . Երբոր գնաս կրակի
միջովը , չես այրուիլ , եւ բոցը քեզ

էԳլ. Խթ. 6։ Ղ.Ա. բ. 32. Դտր. Ժդ. 47.
ըԳլ. լե. 3.
իԳլ. կա. 1։ Ղ.Ա. դ. 18, 19։ բ Տիմ. բ. 26։ Եբր. բ. 14, 15.
ծԳլ. Բ. 2.
ձԳլ. Խբ. 11։
ճՍաղ. լգ. 3։ խ. 3։ ղբ. 1.
յՍաղ. ձե. 33.
ՈՒբ. Մեր. ահս Գլ. Ժգ. 1.
չԳլ. լա. 4.
ոՍաղ. գի. 7. Գլ. ա. 29, Խդ. 11։ խե. 16։
ճԳլ. Խգ. 8։ Եզեկ. Ժբ. 2։ Տես Յովէլ. Բ. 30, 31.
ՀՏես Հռովմ. բ. 21.
ՆԴ Թագ. խե. 9.
ՂՄաթ. է. 9.
—
ՃՀմր. 7.
ՄՀմր. 21. Գլ. Խգ. 2, 21, 24.
ՅԳլ. Խգ. 6.
ՉԳլ. Խբ. 6։ խե. 4.
ՇՍաղ. կգ. 12. գա. 3 եւ այլն. Եր Ովբ. լա. 6, 8.
ՋԴան. գ. 25, 27.

3 պիտի չ'վառէ։ Որովհետեւ ես Տէրս քո Աստուածն եմ, Իսրայէլի Սուրբս քո Փրկիչն եմ. ես եգիպտոսը քեզ տուղ փրկանք եմ տուել, Եթովպիան
4 եւ Սաբան՝ քեզ տեղ փոխարէն։ Որովհետեւ իմ աչքին պատուական եւ սիրելի պատիւ դարձար. եւ ես քեզ սիրեցի. եւ քո փոխարէն մարդ պիտի տամ, եւ ժողովուրդներ՝ քո հոգիի
5 փոխարէն։ Մի վախնար, որովհետեւ ես քեզ հետ եմ. քո սերունդը արեւելքից եմ բերելու, եւ ես արեւ-
6 մուտքից ժողովելու եմ քեզ։ Ասելու եմ հիւսիսին. Տուր. եւ հարաւին՝ Մի արգիլիր. բեր իմ որդիներին հեռուից, եւ իմ աղջիկներին՝ երկրի
7 ծայրից. Բոլոր իմ անունով կոչուածներին, եւ որոնց ես ստեղծել եմ իմ փառքի համար, Որոնց կազմեցի եւ արի էլ։
8 Հանեցէք կոյր ժողովրդին, որ աչքեր ունի. եւ խուլերին, որոնք
9 ականջներ ունին։ Բոլոր ազգերը ժողովուին միկտեղ, եւ ժողովուրդները հաւաքուին. Ո՞վ կայ նորանցում որ սա իմացնէ, եւ առաջի բանները մեզ լուր տայ. Թող բերեն իրանց վկաներին որ արդարանան, եւ
լսողները լսեն եւ ասեն՝ Ճշմարիտ է։
10 Դուք էք իմ վկաները, ասում է Տէրը. հեւ իմ ծառան, որին ես ընտրել եմ. որպէս զի գիտենաք եւ հաւատաք ինձ, եւ հասկանաք որ ես եմ. Ինձանից առաջ մի աստուած չկազմուեցաւ,
11 եւ ինձանից յետոյ չի լինելու։ Ես՝ ես եմ Եհովայ. եւ ինձանից զատ Փըր-
12 կիչ չկայ։ Ես իմացրի ու փրկեցի եւ լուր տուի, եւ ձեր մէջ օտարը չկար ձեր մէջը. եւ դուք իմ վկաներն էք, ասում է Տէրը, որ ես եմ Աստուած։
13 Նաեւ ամպուց ի վեր ես նորին եմ, եւ չկայ իմ ձեռքից փրկող. ես որ գործեմ, ո՞վ է որ արգիլէ։
14 Այսպէս է ասում Տէրը՝ ձեր Փրկիչը՝ Իսրայէլի Սուրբը. Ձեր պատճառով ուղարկեցի Բաբիլոն, եւ նորանց ամենը ցած իջեցրի իբրեւ փախստականներ, եւ Քաղդէացիներին իրանց
15 ցնծութեան նաւերովը։ Ես եմ Եհովայ՝ ձեր Սուրբը, Իսրայէլի Ստեղծողը՝
16 ձեր Թագաւորը. Այսպէս է ասում Եհովան, Որ ծովումը ճանապարհ է շինում եւ զօրաւոր ջրերի մէջ ուղի.
17 Որ դուրս է բերում կառքն ու ձին, եւ զօրքն ու ոյժը. միասին կ'պառկին, բայց վեր չեն կենալ. Նորանք պատրոյգի պէս կ'հանգչին ու կ'անցնին։
18 Առաջիններին մի յիշէք. եւ հին բան
19 ներ մի մտաբերէք։ Ահա ես նոր բան եմ անում. հիմա կ'յայտնուի. մի՞թէ չէք իմանալ։ Նաեւ՝ մի ճանապարհ եմ շինելու անապատումը, ա-
20 մայի տեղերումն էլ՝ գետեր։ Ինձ պիտի փառաւորին գազան դաշտի գազանները, չագալները եւ ջայլամները. որովհետեւ՝ ջուր պիտի տամ անապատումը, գետեր՝ ամայի տեղերումը, իմ ընտրեալ ժողովրդին խմեցնելու համար։
21 Ինձ ազգը, որ ես կազմել եմ ինձ համար, պիտի պատմէ իմ օրհնաբանութիւնը։
22 Բայց ոչ թէ ինձ կանչեցիր, ով Յակոբ, ՝այլ դու ինձանից ձանձրացար,
23 ով Իսրայէլ։ Դու ինձ համար չես բերել՝ քո ողջակէզների ոչխարները, եւ քո զոհերովը չ'փառաւորեցիր ինձ. ես քեզ չ'ծառայեցրի ընծայով, եւ քեզ չը
24 ծառայեցրի կնդրուկով։ Դու ինձ համար արծաթով խնկեղէն չես առել, եւ քո զոհերի ճարպովը ինձ չես կըշտացրել, այլ դու ինձ նեղացրել ես քո մեղքերովը, եւ ինձ ծառայեցրել ես
25 քո անօրէնութիւններովը։ Ես՝ ես եմ, որ՝ ջնջում եմ քո յանցանքները հիմ պատճառով եւ՝ քո մեղքերը չեմ յի-
26 շում։ Յիշեցրու ինձ, միասին դատ-

ե Առակ. ժա. 8; խա. 18.
զ Գլ. խա. 10, 11; խդ. 2; նբ-ծմ. ը. 10, 11; խգ. 27, 28.
է Գլ. կդ. 19; Յոհ. ը. 7.
ը Ասա. է. 3. Գլ. լթ. 23. ր Կոր. ե. 17; նբմ. ը. 10.
թ Հեր. 1.
ժ Գլ. գ. 9; խը. 19. եզեկ. լը. 3.
ի Գլ. խա. 21, 22, 26.
լ Գլ. խդ. 8.
խ Գլ. խը. 1; ծե. 4.
ծ Գլ. խա. 4; խդ. 6.
կ Գլ. խե. 21. Յմբ. ժգ. 4.
հ Գլ. խդ. 4—9, 25.
ձ Երեմ. ժգ. 14; խդ. 7.
ղ Կոր. ե. 17. Յայտ. խա. 5.
ճ Եզ. ժե. 6. Թագ. ի. 11. ր Որ. ը. 15. Սպ. հը. 16.
ն Գլ. խե. 18.
շ Գլ. խը. 21.
ո Սպ. ծը. 18. Հեր. 1, 7.
պ Գլ. ծա. 10.
ջ Ես. գ. 13, 16.
ռ Եզ. ժգ. 4—9, 25.
ս Երեմ. ժգ. 14; խդ. 7.
վ Կոր. ե. 17. Յայտ. խա. 5.
տ Եզ. ժե. 6. Թագ. ի. 11. ր Որ. ը. 15. Սպ. հը. 16.
ր Գլ. խը. 21.
ց Սպ. ծը. 18. Հեր. 1, 7.
ւ Առակ. ա. 24, 25. Եփես. ե. 5, 6.
փ Սպ. ա. 13.
ք Յմվլ. ե. 23.
օ Գլ. ա. 14. Սպ. ը. 17.
ֆ Գլ. խդ. 22; խը. 9. Երեմ. ե. 20; գ. 19.
և Եզեկ. լգ. 23 եւ այլն.
ֆ Գլ. ա. 18; Երեմ. լ. 34.

ունիք · դու պատմիր , որպէս դի ար-
27 դարանաս : Ես նախանձայրը մեղք դոր-
ծեց , եւ քո բարեխօսները ապստամ-
28 բուեցին ինձ դէմ : Եւ ես սիրեմ հա-
մարեցի սրբարանի իշխաններին եւ
Յակոբը նզովք չինեցի , եւ Իսրայէլը՝
նախատինք :

Գլ· Խ·

Շարչարք հոգւոյն քաջասիրտ. Կատարատիեան չմոռա-
նալը. Իսրայէլը շարչարք եւ փրկութիւն է գտանում·

4 Եւ հիմա ասածդ դիր , ո՞վ իմ ծառայ
Յակոբ , եւ ով Իսրայէլ , որին ես հա-
2 ւանել եմ : Այսպէս է ասում Եհովան՝
քեզ Ստեղծողը , քեզ Յարգանդից կազ-
մողը , որ քեզ օգնում է · Մի վախե-
նար , ով իմ ծառայ Յակոբ , եւ ով
*Յեսուրուն , որին ես հաւանել եմ :
3 Որովհետեւ *ջուր պիտի բաժնեմ ծա-
րաւի վերայ , եւ հեղեղներ՝ չորու-
թեան վերայ , ես պիտի թափեմ իմ
հոգին քո սերունդի վերայ , եւ իմ
օրհնութիւնը՝ քո զաւակների վերայ :
4 Եւ նորանք պիտի ծլին խոտերի մէջ ,
ինչպէս ուռիները ջրերի վտակների
5 մօտ : Սա պիտի ասէ · Ես Տիրոջն եմ ·
նա պիտի Յակոբի անունովը կոչուի ,
եւ միւսը իր ձեռքովը պիտի գրէ ·
Տիրոջն եմ ե· · Եւ Իսրայէլի անունովը
պիտի մականուանուի :
6 Այսպէս է ասում Տէրը՝ Իսրայէլի
Թագաւորը , եւ Փրկիչը՝ Զօրաց
Տէրը · Ես եմ առաջինը , եւ ես եմ
վերջինը · եւ ինձանից զատ Աստուած
7 չկայ : Եւ ո՞վ կայ ինձ նման որ կանչէ , Թող իմացնէ եւ կարգադրէ ինձ համար , իմ յաւիտենական ժողովուրդ չինելուց հետէ · Թող ապագայ բաները , որ կատարուելու են , իմացնեն մեզ :
8 Մի զարհուրիք եւ մի վհատիք · չէ՞ որ ես քեզ վաղուց յայտ տուի , եւ ասացի Թէ Դուք իմ վկաներն էք · միթէ ինձանից զատ Աստուած կայ · եւ Ժայռ վէմ չկայ · ես չգիտեմ :
9 Կուռք չինողների ամէնքն էլ ունայ-

* Գլ· խե· 6· Գործ· ը· 2, 6, 7· ‖ Սաղ· ՀԻ· 4· Երեմ· խգ· 9· Դան· Ի· 11· Զաք· ը· 13·

—

—Հմր· 21· Գլ· խա· 8· խգ· 1· Երեմ· լ· 10· խզ· 27, 28·
* Գլ· խգ· 1, 7·

* Յ[ա]յտնի· Իսրայէլ
էր Օր· լբ· 15·
† Գլ· լե· 7· Յայտնե· ը· 28· Յայտ· է· 38· Դտր· ը· 18·
‡ Գլ· խա· 4· խը· 12· Յայտ· ·· 8· 17· իը· 13·
§ Գլ· խա· 4· խը· 12· Յայտ· ·· 8· 17· իը· 13·
¶ Գլ· խա· 4, 22· խե· 21·

ՆՈՒԲԻՆ են , եւ նորանց ցանկալիքը անպիտան են · եւ իրանց վկաներն իրանք են · նորանք չեն տեսնում եւ
10 չեն իմանում , որ ամաչեն : Ո՞վ է որ աստուած է չինում , եւ կուռք է ձու-
11 լում , Տար անպիտան է : Ահա նորա բոլոր ընկերները ձպիտի ամաչեն , եւ նորա արուեստաւորներն իրանց մարդկանցից են · Թող ժողովուին ամէնքը կանգնեն , նորանք պիտի սարսա-
12 փեն՝ ամաչեն միասին : Վերկաթագործը ածուխով չինում է տապարը , եւ կռանիներով ձեւակերպում է Տնորան , եւ իր զօրաւոր բազուկովը չինում է նորան · նա սովածանում էլ է , եւ ոյժը Թուլանում , նա ջուր չէ խմում եւ նուաղում է :
13 Փայտագործը քաշում է լարը եւ մատիտով գծագրում է նորան , նորան չինում է դուրով եւ գծագրում կարկինով , եւ նորան մարդի կերպարանքի պէս չինում , մարդի գեղեցկութեան նման , որ տանը բնակուէ :
14 Մէկն իրան համար կարում է եղեւիններ , եւ առնում է Թեղոյ ու կաղնի , եւ ընտրում է իրան համար անտառի փայտերիցը , նա տնկում է սո-
15 ճին , եւ անձրեւը ածեցնում է : Եւ նա մարդիս համար վառելիք է լինում · եւ նա առնում է նորանցից եւ տաքանում , նաեւ վառում է եւ հաց Թխում , աստուած էլ է չինում Նրանից եւ երկրպագում նորան · նա կուռք է չինում նորանից եւ նորան պաշտում ,
16 Նորա կէսը նա այրից կրակով , նորա կէսի վերայ էլ միս եփէց կերաւ , խորտիկ խորովից ու կշտացաւ , տաքանում էլ է եւ ասում · Ահա , տա-
17 քացայ , կրակը տեսայ : Եւ նորա մնացածն իրան կուռք աստուած է չինում , նորան պաշտում , նորան երկրպագում , եւ նորան աղօթք անում եւ ասում · Փրկիր ինձ , որովհետեւ դու ես իմ աստուածը :
18 Հասու չեն իմանում եւ չեն հասկա-

‡ Գլ· խա· 22·
§ Գլ· խգ· 10, 12·
¶ Օր· գ· 33, 39· լբ· 39· ·· Թագ· ը· 2· ը Թագ· Օր· 33· Գլ· խե· 5·
# Գլ· խա· 24, 29·
** Սաղ· ՀԺե· 4 Եւ Ես Երեմ· ժ· 5· Ես· ը· 18·

†† Յ[ա]յտնի· կուռք· տես Շմր· 10·
‡‡ Գլ· խե· 20·

նում, որովհետեւ չծնեցուած են նրանց աչքերը որ չ'տեսնեն, եւ նրանց սրտերը՝ որ չ'իմանան։ 19 Եւ Նա միաք չէ անում, եւ գիտութիւն չունի ու հասկացողութիւն չ'ունի, որ ասէ. Նորա կէսը ես այրեցի կրակով, եւ նորա կայծերի վերայ հաց էլ թխեցի, միս խորովեցի ու կերայ, եւ մնացածը գարշելի բան չհնեմ, եւ 20 փայտի կոճը պաշտեմ։ Նա փուչի եւ սուտից է ընկած, Ջրա֊ խաբուած սիրտը մոլորեցրել է նորան, եւ նա չէ կարողանում իր հոգին ազատել, եւ չէ ասում թէ Մոլորութիւն չէ՞ իմ աջ 21 ձեռքինը։ Յիշիր այս, ով Յակոբ, եւ դու, ով Իսրայէլ, ՛որովհետեւ դու իմ ծառան ես. ես քեզ ստեղծեցի, դու իմ ծառան ես, ով Իսրայէլ, 22 դու ինձանից չես մոռացուած։ Ես մէգի պէս ջնջել եմ քո յանցանքները, եւ ամպի պէս՝ քո մեղքերը. դարձիր դէպի ինձ, որովհետեւ ես Քեզ փրկել եմ։

23 Ցնծացէք, ով երկինք, որովհետեւ Տէրն է արել. ցնծալով աղաղակեցէք, ով երկրի խորքերը. ուրախալից ձայներ հանեցէք, ով սարեր, ով անտառ եւ բոլոր նորա միջի ծառեր. որովհետեւ Տէրը փրկել է Յակոբին, եւ նա Իսրայէլի մէջ փառաւորուած է։

24 Այսպէս է ասում Տէրը՝ քո Փրկիչը, Քեզ արգանդից Ստեղծողը, ես եմ Եհովան, ամէն բանը անողը, Երկինքը մինակ տարածողը ես եմ, ես ինքս ինձանից երկիրը բնդարձակեցի. 25 Որ նամախօսների նշաններըփչացնում եմ, եւ գուշակողներին յիմարացնում, որ իմաստուններին ետ եմ դարձնում, եւ նորանց գիտութիւնը 26 յիմարացնում, Որ հաստատում եմ իմ ծառայի խօսքը, եւ իմ գնացողների խորհուրդը կատարում, որ ասում եմ Երուսաղէմին թէ Պիտի բնակուիս, եւ Յուդայի քաղաքներին՝ թէ Պիտի շինուիք. եւ կանգնեցնում 27 եմ նորա աւերակները. ՛Որ ասում եմ յորձանքին՝ Չորացիր. եւ ցամաքեցնում եմ քո գետերը. 28 Որ ասում եմ Կիւրոսին թէ Իմ հովիւն ես. եւ իմ բոլոր կամքը նա պիտի կատարէ, եւ պիտի ասէ Երուսաղէմին թէ ՛Շինուիր, եւ տաճարին թէ Հիմնուիր։

Գլ. Խ

Պերսեր Աննակոբոյի գործիքն է կռապաշտներին խորհրդանշու. և Իսրայէլն փրկելու.

1 Այսպէս է ասում Տէրը իր օծեալին Կիւրոսին, ՛որին ես բռնել եմ աջ ձեռքիցը, Որ ազգերը իջեցնեմ նորա առաջին, եւ թագաւորների երանքները թուլացնեմ, որ բանամ նորա առաջին դռների փեղկերը, եւ դռները նո֊ 2 ՚՚՚ջն չ'կապուին։ Ես պիտի գնամ քո առաջից, եւ խորտուբորտ տեղերը պիտի հաւասարեցնեմ, ՛պղնձի դռները պիտի փշրեմ, եւ երկաթի նի- 3 դերը պիտի կտրատեմ։ Եւ քեզ պիտի տամ խաւարի միջի գանձերը. եւ ծածուկ տեղերում պահուած հարստութիւնները, Որպէս զի իմանաս թէ ես եմ Եհովան, որ կանչեցի քեզ ՚քո անունովը՝ Իսրայէլի Աստուածս. 4 Իմ ծառայ Յակոբի համար, եւ իմ ընտրեալ Իսրայէլի համար՝ կանչեցի քեզ քո անունովը, ես քեզ մականուն դրի, թէեւ ՚ինձ չէիր ճանա- 5 չում։ Ես եմ Տէրը, եւ Յուրիշը չ'կայ. ինձանից Ջոկ Աստուած չ'կայ. ես քեզ օգնեցի, թէեւ դու ինձ չէիր ճա- 6 նաչում. ՚Որպէս զի իմանան արեւելքից եւ արեւմուտքից, որ ինձանից Ջոկ մէկը չ'կայ. ես եմ Տէրը, եւ ու- 7 րիշը չ'կայ. Որ հաստատում եմ լոյսը եւ ստեղծում խաւարը. որ անում եմ խաղաղութիւնը եւ ստեղծում չարիքը. ես Տէրս եմ այս բոլորն անողը։

Յր Ժե. ր. 10։
Ղ. Խգ. 8։
Ծկ. գ. 12։ Հռովմ. ա. 21։ Ր Ժե. ր. 10։
Ա Շր. 1, 3։
Ղ. Խգ. 25։
Ե Ղ. Խգ. 1։ Խր. 20։ ա Կոր. գ. 20։ ա Գես. ա. 18, 19։
Ը Ասգ. կթ. 34։ գգ. 11, 12։ Ղ. Խր. 10։ Խթ. 13։ Երեմ. Ծա. 19։ Ցայտ. ժը. 20։
Ժ Ղ. Խգ. 11։ Շր. 6։
ԺԱ Ղ. Խգ. 1։
ԺԲ Ես. ա. 1։ Յոր թ. 8։ Ասգ. ՃԳ. 3։ Ղ. Խ. 23. Խր. 5, Խե. 12։ Ծա. 13։ Երեմ. ժ. 12։
Ժգ Երեմ. ծ. 36։
ԺԴ Ղ. Խե. 13։
ԺԵ Ես. ա. 1։ Յոր բ. 20։ ա Կոր. ա. 20։
ԺԶ Ղ. Խե. 13։
ԺԷ Ասգ. ժը. 33։ Ղ. Խր. 10։ Խթ. 13։ Երեմ. Ծա. 32, 36։

ԺԸ Ես. լգ. 22, 23։ Եզր. ա. 1։ Ա Եզն. Ղ. Խե. 13։
—
ԺԹ Ղ. Խա. 13։
Ի Ղ. Խա. 2։ Դան. ե. 30։
ԻԱ Ղ. Խ. 4։
ԻԲ Ասգ. ՃԵ. 16։
ԻԳ Ղ. Խա. 23։
ԻԴ Ես. լգ. 13, 17։ Ղ. Խգ. 1։ Խթ. 1։
ԻԵ Ես. ա. 1։
Ը ՚՚ Ես. գ. 5։
Իր Ծր. գ. 33, 38։ ը. 39։ Ղ. Խգ. 8։ Խգ. 9։
Ի Շր. 14, 18, 21, 22։
ԻԶ Ասգ. ժը. 32, 39։
ԻԷ Ասգ. Ճր. 15։ Ղ. Ես. 20։ Ասգ. ա. 11։
ԻԸ Ամաթ. գ. 6։

8 ՚Ձօղացէք վերեւից, ով երկինքներ, եւ նօսր ամպերը արդարութիւն չաղ
տան, երկիրը բացուի, եւ ծաղկի փրկութիւն, եւ արդարութիւն ծլի
միասին. ես Եհովա եմ ստեղծել այն։
9 Վա՛յ իր Արարչի հետ վիճողին,
խեցիների հետ մի խեցի երկրիցը.
Հմի՞թ կաւը կ'ասէ իր կաղմողին թէ
Ինչ ես անում, եւ քո գործքը ո՛ւ-
10 ՚ն, թէ Նա ձեռք չ'ունի։ Վա՛յ էր
հօրն ասողին թէ Ինչ ես ծնում, եւ
կնոջը՝ թէ Ինչ ես երկունք քաչում։
11 Այսպէս է ասում Եհովան. Իսրա-
յէլի սուրբը եւ նորա Արարիչը, ա-
պագայ բաներն ինձանից հարցրէք,
Իմ որդկանց եւ Իմ ձեռքի գործքի
12 համար ինձ պատուիրեցէք։ ՚Ես եմ
չինել երկիրը եւ ՚մարդին նորա վերայ
ստեղծել, իմ ձեռքերն են տարածել
երկինքը, եւ ՚ես պատուիրում եմ նո-
13 րա բոլոր զօրքին։ Ես ես Նորան զար-
թեցրի արդարութիւնով, եւ նորա
բոլոր ճանապարհները ուղղում եմ.
Նա պիտի չինէ իմ քաղաքը. եւ իմ
գերեվարեալներին էլ պիտի ուղարկէ.
՞առանց վարձքի եւ առանց կաշառքի,
14 ասում է Զօրաց Տէրը։ Այսպէս է ա-
սում Տէրը. Ընդիպտոսի վաստակածը
եւ Եթովպիայի ու երկայնահասակ
Սաբայեցիների վաճառքը քեզ են անց-
նելու եւ քոնն են լինելու. Նորանք
ման են դալու քո հետից, ՞չղթա-
ներով անց են կենալու, խոնարհուե-
լու են քո առաջին, եւ քեզ աղաչանք
են անելու, թէ Միայն քո մէջը կայ
Աստուած, եւ ՞ուրիշ Աստուած չ'կայ։
15 Ճիրաւի ՞դու ծածկապատուած
Աստուած ես, ով Իսրայէլի Փրկիչ
16 Աստուածը։ Նորանք ամենքը պիտի
ամաչեն եւ պատկառեն, Միասին պի-
տի ամօթահար լինեն կուռք չինող-
17 ները։ ՞Իսրայէլը պիտի փրկուի Տի-
րոջ ձեռքով յաւիտենական փրկու-
թիւնով. պիտի չ'ամաչէք եւ չ'պատ-
կառէք յաւիտեանս յաւիտենից։
18 Որովհետեւ այսպէս է ասում Եհո-
վան՝ ՚երկինքն ստեղծողը, Նա է Աստ-
ուած, որ կազմեց երկիրը, եւ արաւ
նորան՝ հաստատեց նորան. նորան
չ'ստեղծեց դատարկ, այլ բնակուելու
համար ստեղծեց նորան. ՚Ես եմ Եհո-
19 վան, եւ ուրիշը չ'կայ։ Ես ոչ թէ
՞ծածուկում եմ խօսել երկրի մութ
տեղը. ես չ'ասեցի Յակոբի սերունդին՝ թէ Զուր տեղը որոնեցէք ինձ.
՚ես Եհովա արդարութիւն եմ խօ-
սում, ճշմարիտ բաներ եմ յայտնում։
20 Ժողովուեցէք եւ եկէք, միասին մօ-
տեցէք, ով ազգերի ապաուածները,
՚չեն հասկանում իրանց կուռքի փայ-
տը կրողները, եւ այնպիսի աստուծոյ
21 աղօթք անողները, որ չի փրկիլ։ Ի-
մացրէք եւ մօտեցրէք, Նորանք էլ
միասին խորհուրդ անեն. ՞ով է լուր
տուել այս բաները վաղուց, այն ժա-
մանակից՝ իմացրել այս. չէ՞ որ ես Ե-
հովա, եւ Էոր ուրիշ Աստուած չ'կայ
ինձանից զատ, ճշմարիտ եւ փրկող
22 Աստուած չ'կայ բացի ինձանից։ ՞Ով
երկրի բոլոր ծայրերը, դէպի ինձ դար-
ձէք որ փրկուիք. որովհետեւ ես եմ
23 Աստուած, եւ ուրիշը չ'կայ. ՚Ինձա-
նով երդում արի, իմ բերանից արդա-
րութեան խօսք դուրս եկաւ եւ ետ
չի դառնալ, որ ՚ինձ պիտի կրկնուի
ամեն ծունկ եւ ՞ամեն լեզու երդում
24 անէ, Միմիայն Տէրովը կայ ինձ հա-
մար Յարդարութիւն եւ զօրութիւն,
պիտի ասէ. Նորա մօտ պիտի գան եւ
՞ամաչեն բոլոր նորա դէմ բորբոքուած-
25 ները։ ՚Տէրով պիտի արդարանան եւ
պարծենան ՚Իսրայէլի բոլոր սերունդը։

ծ Սաղ. հր. 3, 46. 11։
է Գլ. կդ. 8։
Ը Գլ. իթ. 16. Երեմ. ժբ. 6. Հռոմ. բ. 20.
ի Երեմ. լ. 9։
ժ Յով. իթ. 13.
ժա Գլ. խբ. 5։ Երեմ. իե. 5։
ժբ Ծն. ա. 26, 27.
ժգ Ծն. բ. 1։
ժդ Գլ. խա. 2.
ժե Գլ. իդ. 22, 23. Եզր. ա. 1 Եւ Գլ. խգ. 28։
ժզ Գլ. ծբ. 3։ Տես Հռոմ. գ. 24։
ժէ Սաղ. կբ. 31։ Հր. 10, 11։ Գլ. խբ. 23։ կ. 9, 10, 14, 16։ Զաք. բ. 22, 23.
ժը Սաղ. էվ. 8.
ի Ես Կոր. ժգ. 25։
ի Հր. 5.
ի Սաղ. խգ. 24։ Գլ. ը. 17. ծէ. 17.
ի Գլ. խգ. 11։
ի Գլ. խգ. 4։ Հր. 24։ Հռոմ. ժա. 26։
ի Գլ. խբ. 5։
ի Հր. 5.
ի Ը. ը. 11։ Գլ. խբ. 16։
ի Սաղ. ծթ. 8։ ճծթ. 137, 138։
ի Գլ. խգ. 17—19։ խգ. 7. խբ. 7։ Հռոմ. ա. 22, 23.
ի Գլ. խա. 22. խգ. 9։ խգ. 7։ խգ. 10. խբ. 14։
ի Հր. 5, 11, 18։ Գլ. խգ. 8. խգ. 9։ խբ. 3 եւ։
ի Սաղ. իր. 27. կե. 5։
ի Ես. խբ. 16. Երբ. գ. 13, 14.
ի Հռոմ. ժգ. 11։ Փիլ. բ. 10։
ի Ես. լ. 33։ բ. Օր. գ. 13. Սաղ. կգ. 11։ Գլ. կե. 16.
ի Երեմ. խգ. 5. ա Կոր. ա. 30.
ի Գլ. խա. 11։
ի Ա Կոր. ա. 31։
ի Հր. 17։

—

ԳԼ· ԽԶ

Բաբիլոնի կուռքերի անկումը. Իսրայէլ փրկութիւնը իր հաստատութեամբ։

1 Բէլը ¯խոնարհուեցաւ, Նեբովը խորտակուեցաւ, նորանց կուռքերը գազաններին ու անասուններին են. ձեր կրածները բեռներ են դ—ե, ծանրացած վաստակածների համար։ 2 Խորտակուել խոնարհուել են միասին, չկարողացան ծանրոցն ազատել, հիրանք էլ գերի գնացին։

3 Ինձ լսեցէք, ով Յակոբի տուն, եւ Իսրայէլի տան բոլոր մնացորդը, որ ¯բեռնուած էիք ես արգանդից ի վեր, 4 եւ տարուած էք որովայնից հետէ. Եւ մինչեւ ծերանալն էլ Ես եմ, եւ մինչեւ ալեւորութիւնը պիտի կրեմ չե՞ս, ես տանեցնել եւ Ես պիտի կրեմ, եւ ես պիտի վեր առնեմ եւ ազատեմ։

5 Ո՞ւմ էք նմանեցնում ինձ եւ հաւասարեցնում, եւ ինձ նմա՞ն անում, 6 որ նման լինենք։ ¯Ոսկին թափում են քսակից, եւ արծաթը կշռով կշռում, վարձում են ոսկերիչ, որ նորան աստուած չինէ, չեմչ պաշտում եւ երկրպագում էլ են։ ¯Նորան կրում են ուսի վերայ եւ բեռնում, եւ պնդացնում են իր տեղը, եւ նա կանգնում է, իր տեղիցը չէ շարժում. ¯Նորան աղաղակում էլ է, բայց նա չէ պատասխանում. Նորա նեղութիւնից նորան չէ ազատում։

8 Յիշեցէք այս, եւ արիացէք, ձեր 9 միտքը բերէք, ով յանցաւորներ։ Յիշեցէք առաջիններըդ ի յաւիտենից, որովհետեւ ես եմ Աստուած, եւ Ուրիշը չկայ աստուած. եւ ինձ պէս մի 10 ոչինչ չկայ. ¯Որ պատմում եմ առաջուց վերջինը, եւ վաղուց՝ այն որ չէ եղած. որ ասում եմ, թէ Իմ խորհուրդը պիտի հաստատուի, եւ անում 11 եմ իմ բոլոր ուզածը. Որ կանչում եմ հարաւեղքից գիշատիչ թռչունը հեռու երկրից՝ Իմ խորհրդի մարդին. ես ¯խօսել եմ, կատարելու էլ եմ, ես ո- 12 րոշել եմ, անելու էլ եմ։ Ինձ լսեցէք, ով խստասիրտներ, որ ¯հեռացած էք 13 արդարութիւնից. ¯Ես մօտեցրել եմ իմ արդարութիւնը, նա չէ հեռանալու, եւ իմ փրկութիւնը ¯չէ ուշանալու. եւ ¯Սիոնի մէջ փրկութիւն եմ տալու Իսրայէլի համար, որ իմ փառքն է։

ԳԼ· ԽԼ

Հպարտ և անզգայ Բաբիլոնի կործանումը։

1 ¯Իջիր ու ¯նստիր հողի վերայ, ով Բաբիլոնի կոյս աղջիկ, տափին նստիր առանց աթոռի, ով Քաղդէացիների աղջիկ, որովհետեւ այլ եւս քեզ քնու- 2 քուշ եւ փափուկ չեն կոչելու։ ¯Առ երկանքը եւ ալիւր աղա, լաչակդ բաց, քղանցքդ վեր բարձրացրու, սրբուկդդ բաց արա, անցիր գետերով։ 3 ¯Գիտի բացուի քո մերկութիւնը, պիտի երեւայ քո նախատինքը. Վրէժ պիտի առնեմ, եւ չեմ խնայելու մար- 4 դի։ ¯Մեր Փրկչի անունը Զօրաց Տէր է, Իսրայէլի Սուրբը։ Լուռ նստիր եւ մտիր խաւարի մէջ, ով Քաղդէացիների աղջիկ։ Որովհետեւ այլ եւս քեզ Թագաւորութիւնների տիկին չեն կո- 6 չելու։ ¯Ես բարկացած էի իմ ժողովրդի վերայ, Պղծեցի իմ ժառանգութիւնը, եւ նորանց յանձնեցի քո ձեռքը. դու նորանց գթութիւն չ'արիր, Ծերի վերայ չատ ծանրացրիր քո լու- 7 ծը։ Եւ ասեցիր՝ Ես յաւիտեան տիկին պիտի լինեմ. այնպէս որ Այս միտք չ'արիր, Եւսրա վախճանը չյի- 8 շեցիր։ Եւ հիմա լսիր այս, ով հեշտասէրդ, որ անհոգութեամբ նստել ես. որ սրտիդ մէջ ասում ես. ¯Ես եմ, եւ ինձանից զատ մէկը չկայ. Նորբեւ-

---

-Գլ· խա· 9. Երեմ· ծ· 2, ծա· 44։
բ Երեմ· ժ· 5։
գ Երեմ· խը· 7։
դ Եզ· ժթ· 4։ ե Ծր· ա· 31, լը· 11։ Ասգ· հա· 6։ Գլ· կգ· 9։
է Ասգ· մր· 27։ Մգ· գ· 6։
ը Ասգ· խը· 14։ հա· 18։
թ Գլ· խ· 18, 25։
ժ Գլ· խ· 19։ խա· 6։ խգ· 12, 19։ Երեմ· ծ· 3։
ի Երեմ· ժ· 5։

ձ Գլ· խե· 20։
ղ Գլ· խգ· 19։ խէ· 7։
ճ Ծր· լբ· 7։
ն Գլ· խե· 5, 21։
շ Գլ· խե· 21։
ո Ասգ· լդ· 11։ Ամակ· ժթ, 21։ խա· 30։ Դար· ե· 39։ Երբ· ա· 17։
չ Գլ· խա· 2, 25։
պ Գլ· խգ· 28։ խե· 13։ Ծփա· խգ· 19։
ջ Հաղմ· ժ· 3։
ռ Գլ· ծա· 5։ Հաղմ· ա· 17։

ս· 21։
վ Ամբ· բ· 3։
տ Գլ· կբ· 11։

—

-Երեմ· խբ· 18։
ք Գլ· ք· 38։
օ Եզ· ծա· 5։ Դան· ժգ· 21։ Ասո· խգ· 41։
ֆ Գլ· գ· 17։ բ· 4։ Երեմ· ժգ· 22, 26։ Նաե· գ· 5։
և Հաղմ· ժբ· 19։

ւ Գլ· խգ· 3, 14։ Երեմ· ծ· 31։
ր Հշմ· 7։ Գլ· ժգ· 19։ Դան· ը· 37։
ց Նա· ը Թագ· խգ· 14։ ը Մն· խբ· 9։ Զաք· ա· 15։
ւ Գլ· խգ· 28։
փ Ծր· խբ· 30։
ք Հշմ· 5։ Յայտ· ժբ· 7։
և Գլ· խգ· 8։
օ Ծր· լբ· 39։
ֆ Հշմ· 10։ Ամբ· բ· 15։
[Յայտ· ժբ· 7։

այրի պիտի չնստեմ, եւ անզաւակու-
9 թիւն պիտի չդիտենամ։ Բայց քեզ վերայ գալու են այս երկուքը յանկարծ մէկ օրուայ մէջ՝ անզաւակութիւն եւ որբեւայրութիւն. ամրանք բոլորը գալու են քեզ վերայ՝ քու շատ դիւթութիւններուդ պատճառով, եւ քու խիստ շատացած կախարդութիւններուդ
10 համար։ Եւ քու ապաւինեցիր քու չարութիւնդ, ըսեցիր՝ Ինձ տեսնող չկայ, քու իմաստութիւնդ եւ քու գիտութիւնն են քեզ մոլորեցնողը. Բայց դու ասում ես քու սրտումդ. Ես եմ,
11 եւ ինձանից զատ մէկը չկայ։ Եւ քեզ վերայ չարիք է գալիս, որ չես հասկանալու դիւթել. եւ քեզ վերայ մի թշուառութիւն է ընկնելու, որ չես կարողանալու քաւել. եւ քեզ վերայ յանկարծ մի աւերում է գալու առանց
12 քու գիտենալու։ Մէկ կանգնիր քու կախարդութիւններովը եւ քու շատ դիւթութիւններովդ, որոնցով վաստակել ես քու մանկութիւնից ի վեր. գուցէ կարողանաս օգուտ բերել, գուցէ վա-
13 խեցնես։ Դու ձանձրացել ես քու խորհուրդների շատութիւնովը, թող մէկ կանգնեն եւ քեզ փրկեն երկինքը դիտողները, աստեղագէտները, նոր լուսինով գուշակողները այն բաներից,
14 որ գալու է քեզ վերայ։ Ահա նորանք մղեղի պէս են դառել. կրակը պիտի այրէ նորանց, իրանց հոգին չեն ազատելու բոցի ձեռքից, մի կայծ չէ լինելու տաքանալու համար, նմա՛ մի
15 կրակ՝ առաջին նստելու համար։ Այսպէս պէտք է լինեն քեզ համար նորանք, որոնցով դու վաստակել ես, նորանք՝ որոնց հետ դու վաճառակատութիւն արիր քու մանկութիւնից ի վեր. իւրաքանչիւրն իր ճանապարհովը մոլորուելու գնաց, քեզ ազատող չկայ։

ԳԼ. ԽՐ

Առաւած յորդորում է իր խոստաբանաց ժողովրդին

որ իր նորհով փրկուելոյն հաւատալ եւ նորան հնազանդիլ։

1 Լսեցէք այս, ով Յակոբի տուն, որ Իսրայէլի անունովը կոչուած էք, որ Յուդայի ջրերից էք դուրս եկել, որ Երդում էք անում Եհովայի անունովը եւ Իսրայէլի Աստուծուն յիշում, բայց ոչ թէ ճշմարտութիւնով եւ ոչ
2 թէ արդարութիւնով. Որովհետեւ նորանք Սուրբ քաղաքից են կոչվում, եւ Իսրայէլի Աստուծոյ վերայ են կռնում, որի անունը Զօրաց Տէր է։
3 Առաջի բաները վաղուց եմ իմացրել, եւ իմ բերանիցը դուրս եկան, եւ ես նորանց իմացրի. ես յանկարծ կատարեցի, եւ նորանք եղան։ Որովհետեւ դիտէի, որ դու պինդ ես, եւ քո չինքը երկաթի ջիղերից է, եւ
5 քո ճակատը պղնձից է. Ինորա համար վաղուց քեզ պատմեցի, եւ դալուց առաջ քեզ լուր տուի, մի գուցէ ասես՝ Իմ արձանս արաւ սորանց. եւ իմ քանդակած ու ձուլած կուռքս է
6 հրամայել այն։ Դու լսեցիր, մտիկ արա ամենին. եւ դուք չէ՞ք խոստովանելու. քեզ այսուհետեւ նորա-նոր բաներ եմ լուր տալու եւ ծածուկ
7 բաներ, որոնք դու չդիտէիր։ Հիմա են նորանք ստեղծագործուել եւ ոչ թէ վաղուց, եւ այս օրից առաջ դու նորանց չես լսել, որպէս զի չասես թէ
8 Ահա ես դիտէի նորանց։ Դու ոչ լսել ես, եւ ոչ էլ դիտէիր, եւ ոչ էլ ականջդ բաց էր վաղուց. որովհետեւ ես դիտէի, որ դու խիստ նենգաւոր ես, եւ յորովայնիցը քեզ ապստամբ
9 են կոչում։ Իմ անուան համար կուշացնում եմ իմ բարկութիւնը, եւ իմ փառքի համար ինձ պիտի ես պահեմ քեզ դէմ, որպէս զի քեզ չվհշացնեմ։
10 Ահա ես քեզ մաքրեցի, եւ ոչ թէ Հարծաթի կերպով, ես քեզ փորձեցի
11 Նեղութեան հալոցում։ Իմ պատճառով, իմ պատճառով պիտի անեմ,

ՀՂԻ. ծա. 19։
յ — ՓՆա. ե. 3.
ՀՆաս. գ. 4։
ՖՄաղ. ծբ. 7.
ՀՂԻ. իբ. 13. Նեղեմ. ը. 12։ — ՓՀ. 9։
յՀԶքր. 8.
Նա ՓՆա. ե. 3.

ՀՂԻ. ծէ. 10։
ՀՂԻ. խգ. 25։ Դան. ը. 2։
ՀՆաս. ա. 10։ Մաղ. գ. 1.
—
—Մաղ. կը. 26։
Բր Օր. գ. 13. Ղկ. կե. 16. Մարկ. ա. 5։
ՖՆեհեմ. գ. 2, ե. 3։

ՓՂԻ. ծբ. 1.
ՖՄԿբ. գ. 11. Հռոմ. ը. 17.
ՀՂԻ. խա. 22։ խը. 9։ խգ. 9։ խգ. 7, 8։ խե. 21. խգ. 9, 10։
ՖՁԱս. խա. 45։
ՀՆԻ. լբ. 9. ը Օր. լա. 27.
ՖՀՀքր. 3։

ՖՄաղ. ծբ. 3։
ՖՄաղ. ՀԲ. 9։ ՀՀ. 8. Ղկ. խգ. 25։ ՀՀքր. 11։ Նեղեմ. ը. 9, 14, 22, 44.
ՀՄաղ. Հը. 38։
ՖՄաղ. կգ. 10։
ՖՏես Նեղեմ. իբ. 20, 21, 22.
ՖՀՀքր. 9։

հորովհետեւ ինչպէս պղծուած է նա՝ ան-
նը. եւ նա իմ փառքը ուրիշին չեմ տար։
12 Լսիր ինձ, ով Յակոբ եւ իմ կանչած
Իսրայէլ. Ես նոյնն եմ, ես առաջինն
13 եմ, հէնց վերջինն էլ ես եմ։ Հէնց
իմ ձեռքն է հիմնել երկիրը, եւ իմ
աջ ձեռքը տարածել երկինքը. Ես
նորանց կանչելիս, մէկտեղ կ'կանգ-
14 նեն. Ամէնդդ ժողովուեցէք ու լսե-
ցէք. Նորանցից ո՞րն է իմացրել այս
բանը. Տէհովայի սիրածը պիտի կա-
տարէ նորա կամքը Բաբիլոնում, եւ
նորա բազուկը Քաղդէացիների վերայ։
15 Ես՝ ես եմ խօսել, եւ Նորան կանչել
էլ, ես նորան բերել եմ, եւ նորա
16 ճանապարհը պիտի յաջողուի։ Մօտե-
ցէք ինձ, լսեցէք այս բանը. ես Ծա-
ծուկ չեմ խօսել առաջուց. սա լինե-
լու ժամանակից ի վեր ես այնտեղ եմ,
եւ հիմա Տէհովայ Տէրն է ինձ ուղար-
17 կել, եւ նորա հոգին։ Այսպէս է ա-
սում Տէրը, Քո Փրկիչը Իսրայէլի
Սուրբը. Ես եմ քո Աստուածը, որ
քեզ սովորեցնում եմ օգտակար եղողը,
որ քեզ առաջնորդում եմ քո գնալու
18 ճանապարհումը։ Երանի թէ ուշա-
դրութիւն անէիր իմ պատուէրներին,
այն ժամանակ գետի պէս պիտի լի-
նէր քո խաղաղութիւնը, եւ քո ար-
դարութիւնը՝ ծովի ալիքներին պէս.
19 Եւ աւազի նման կ'լինէր քո սերունդը,
եւ քո երանքի զաւակունքը՝ նո-
րա խիճին չափ, նորա անունը իմ ա-
ռաջից չէր կորուիլ եւ չէր փշանալ։
20 Դուրս եկէք Բաբիլոնից, փախէք
Քաղդէացիներիցը, ցնծալի ձայնով
պատմեցէք հրատարակեցէք այս, հրո-
չակեցէք այս մինչեւ երկրի ծայրը.
ասեցէք, Եհովան փրկել է՝ իր ծառայ
21 Յակոբին։ Եւ Նորանք չ'ծարաւեցին՝
Նա նորանց անապատներում մեն ա-
ծելիս, Ջուրը վէմիցը հոսեցրեց Նո-
րանց համար, եւ պատառեց վէմը,
22 եւ ջուրերը բղխեցին։ Խաղաղութիւն
չ'ունենն ամբարիշտները, ասում է
Տէրը։

Գլ. ԽԹ

Աստուծոյ ծառան հեթանոսներին լոյս եւ Իսրայէլին
փրկութիւն է։ Սիոնը կ'միանայ իր զաւակներ։

1 Ով կղզիներ, ինձ լսեցէք, եւ ու-
շադիր եղէք հեռուանց, ով ժողո-
վուրդներ։ Եհովան ինձ արգանդիցն
է կանչել, իմ մօր որովայնիցը յիշել
2 է իմ անունը. Եւ Իմ բերանը սրած
թուրի պէս է արել, Իր ձեռքի հո-
վանիի տակին ծածկել է ինձ, եւ ինձ
Խիլլուն նետ է շինել, եւ ինձ թաղ-
3 ցրել է իր կապարճումը։ Եւ ինձ ա-
սել է. Դու իմ ծառան ես, ով Իս-
րայէլ, Որ քեզանով պիտի փառա-
4 նորուիմ։ Բայց ես ասում էի Թէ
Զուր եմ վաստակում, դատակ եւ
ունայն տեղը վերջացրի իմ զօրութիւ-
նը. սակայն իմ իրաւունքը Տիրոջ
մօտ է, եւ իմ վարձքը՝ իմ Աստուծոյ
5 մօտ։ Եւ հիմա ասում է Տէրը, Որ ինձ
որովայնիցն իրան համար ծառայ
առնողը, որ Յակոբը դարձնեմ Ի-
րան մօտ, եւ Իսրայէլը ժողովուե
նորա համար, որ փառաւորուիմ Տի-
րոջ առաջին, եւ իմ Աստուածն իմ
6 զօրութիւնը լինի։ Եւ ասում է. Դ-
ըե քիչ է, որ դու իմ ծառան լինես,
Յակոբի ցեղերը վերականգնեցնելու
համար, եւ Իսրայէլի ազատուածները
ետ դարձնելու համար, ես քեզ հեդ-
գերի լոյս էլ եմ շինել, որ դու իմ
փրկութիւնը լինես մինչեւ երկրի ծայ-
րը։
7 Այսպէս է ասում Տէրը, Իսրայէլի
Փրկիչը, նորա Սուրբը, Նանարգուած

---

4 Տես բ Օր. լբ. 26, 27, եւ. գլխ. ի. 9.
5 Գլ. խբ. 8, Ես Օր. լբ. 39.
6 Գլ. խա. 4, խգ. 6։ Յայտ. ա. 17. իգ. 13.
7 Սաղ. ճբ. 25։
8 Գլ. խ. 26.
9 Գլ. խա. 22. խգ. 9։ խգ. 7։ խե. 20, 21։
10 Գլ. խե. 1.
11 Գլ. խգ. 28.
12 Գլ. խե. 1, 2 Եզեկ.
13 Գլ. խե. 19.
14 Գլ. կ. 1. Զաք. բ. 8, 9, 11.
15 Գլ. խգ. 14. խգ. 6, 24.
16 Ղեւ. 23։
17 Սաղ. լբ. 8.
18 Եր Օր. լբ. 29։ Սաղ. ձա. 13.
19 Սաղ. ճմբ. 165.
20 Յհ. իբ. 17. Յովս. ա. 10։
21 Գլ. ծբ. 11. Երեմ. ծ. 8. ծա. 6, 45։ Զաք. բ. 6, 7։ Յայտ. ժբ. 4։
22 Գլ. ժբ. 4—6. Գլ. խգ. 23, 23.
23 Տես Գլ. խա. 17, 18.
24 Գլ. ժէ. 6։ Քոռ. բ. 11։ Սաղ. կե. 41.
25 Գլ. ժէ. 21.
1 Գլ. խա. 1։
2 Ղեւ. 5. Երեմ. ա. 5. Մատ. 20, 21. Գաղ. ա. 15, 16. 31։ Յովհ. ժ. 36. Գաղ. ա. 15.
3 Գլ. ժա. 4։ ծա. 16։ Յովս. ա. 9։ Երբ. գ. 12. Յայտ. ա. 16։
4 Գլ. ծա. 16.
5 Յայտ. խե. 5.
6 Գլ. խա. 1։ Զաք. գ. 8. Երկ. խգ. 23. Յովհ. ժգ. 31. ժե. 8. Եփես. ա. 6։
7 Սաղ. գ. 19.
8 Ղեւ. 1.
9 Մատ. խգ. 37.
10 Գլ. խա. 6. կ. 3։ Գաղ. գ. 28. Գոր. ժգ. 47. խգ. 18։ Լկ. ծգ. 3. Մատ. խգ. 67.

հոգի ունեցողին, ազգերի առելի եղողին, իշխանների ծառային. Թագաւորներ պիտի տեսնեն եւ վեր կենան, իշխանները՝ եւ երկրպագութիւն անեն՝ Տիրոջ համար, որ հաւատարիմ է, Իսրայէլի Սուրբի համար, որ քեզ 8 ընտրել է։ Տէրն այսպէս է ասում. Ընդունելի ժամանակին քեզ լսեցի, եւ փրկութեան օրը քեզ օգնեցի եւ քեզ պահպանեցի, եւ քեզ ուխտ չինեցի ժողովրդին, որ երկիրը հաստատես, եւ ժառանգեցնես աւերակացած 9 ժառանգութիւնները։ Որ հասես կապուածներին. Դուրս եկէք, եւ նորանց որ խաւարումն են՝ թէ՝ Փայլեցէք. Նորանք ճանապարհներին պիտի արածեն, եւ ամեն բլուրների վերայ նո- 10 րանց համար արօտ կայ։ Նորանք պիտի չսովածանան եւ չծարաւենեն, եւ նորանց պիտի չզարկէ խորշակը եւ արեւը, որովհետեւ նորանց ողորմողը պիտի առաջնորդէ նորանց, եւ ջրի աղբիւրների վերայ պիտի տանէ նո- 11 րանց։ Ես իմ բոլոր սարերը պիտի ճանապարհ չինեմ, եւ իմ պողոտա- 12 ները պիտի բարձրանան։ Ահա նորանք հեռուից են գալիս, եւ ահա նորանք հիւսիսից ու արեւմուտքից, եւ միւսները Սինէացիների երկրից։ 13 Ցնծացէք, ով երկինք, եւ բերկրացիր, ով երկիր, եւ ուրախութեան ձայնով աղաղակեցէք, ով սարեր, որովհետեւ Տէրը մխիթարել է իր ժողովրդին, եւ ողորմել է նորա տանեցիներին։

14 Բայց Սիօնն ասեց. Եհովան ինձ ձգել է. եւ Տէրը մոռացել է ինձ։ 15 Մի՞թէ կինը կ'մոռանայ իր կաթնակեր մանուկին, որ չդիմայ իր որովայնի ծնունդեան վերայ. Նորանք եթէ մոռանան էլ, Բայց ես քեզ չեմ մո- 16 ռանալ։ Ահա ես իմ ձեռքի մէջ եմ նկարագրել քեզ, քո պարիսպները իմ 17 դիմացն են միշտ։ Քո որդիքը պիտի չտապին, Քեզ քանդողներն ու աւերողները դուրս պիտի գան քեզանից։ 18 Աչքերդ բարձրացրու չորս կողմանիդ եւ տես, բոլորը ժողովւում գալիս են քեզ մօտ. կենդանի եմ ես, ասում է Տէրը, որ դու նորանց ամենին էլ հագնելու ես զարդի պէս, եւ նորանցով զօսանօրուելու ես հարսի պէս։ 19 Որովհետեւ քո աւերակները եւ քո ամայի տեղուանքը, եւ քո փլատակների երկիրը, Հիմա նեղ պիտի լինի բնակիչների համար. եւ քեզ կլանողները պիտի հեռանան։ 20 Դեռ ասելու են քո ականջներին զոր ամուլութեան օրդիքը, այս տեղը նեղ է ինձ համար, տեղ տուր ինձ, որ բնակուեմ։ 21 Եւ դու ասելու ես քո սրտումը, սորանց ո՞վ ծնեց ինձ համար, քանի որ ես անզաւակ եւ ամուլ էի. ես գերի եւ աքսորուած էի, եւ սորանց ո՞վ է մեծացրել. ահա ես մինակ էի մնացել. սորանք ո՞րտեղ էին։

22 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ահա իմ ձեռքը բարձրացնում եմ ազգերի վերայ, եւ ժողովուրդների վերայ վեր եմ հանում իմ դրօշակը, եւ նորանք քո որդկանցը ծոցում պիտի բերեն, եւ քո աղջիկները ուսի վե- 23 րայ պիտի տարուին։ Եւ թագաւորները պիտի լինեն քո մանուցիչները, եւ նորանց իշխանուհիները՝ քո դայեակները, երեսնկկայ քեզ երկրպագութիւն պիտի անեն, եւ հող ոտքերի փոշին պիտի լիզեն. եւ դու կ'գիտենաս, որ ես եմ Եհովայ, որ չեն ա- 24 մաչիլ ինձ յուսացողները։ Մի՞թէ հզօրից կ'առնուի աւարը, կամ արդա- 25 րի գերին կ'ազատուի։ Որովհետեւ Տէրն այսպէս է ասում. Այո, ազատարդի գերին էլ կ'առնուի, եւ հզօրի աւարն էլ կ'ազատուի. եւ քեզ հետ վիճողների հետ էլ ես պիտի վիճեմ, եւ քո որդկանցը պիտի ազատեմ։ 26 Եւ ձպիտի ուտեցնեմ քեզ հարստահա-

---

Ա Սաղ. հր. 10, 11։ Հմր. 33։
Բ Տես Սաղ. կթ. 13։ քննդ. 3։
Գ Գլ. խր. 6։
Դ Գլ. խր. 7։ Զաք. բ. 11։
Ե Յայտ. է. 16։
Զ Սաղ. հիս. 6։
Է Սաղ. ի. 2։
Ը Գլ. խ. 4։
Թ Գլ. խգ. 5, 6։
Ժ Գլ. խգ. 23։
ԺԱ Տես Գլ. խ. 27։
ԺԲ Տես Սաղ. հգ. 13։ Մատ. գ. 17։ Մատ. է. 11։
ԺԳ Հռոմ. ժա. 29։
ԺԴ Տես Եզ. ժգ. 9։ Երգ. ը. 6, ԺՀմր. 19։

ԺԵ Գլ. կ. 4։
ԺԶ Առակ. ժէ. 6։
ԺԷ Տես Գլ. ծգ. 1, 3։ Զաք. բ. 4, 5. 10։
ԺԸ Մատ. գ. 9։ Հռոմ. ժա. 11, 12 Հմր.
ԺԹ Գլ. կ. 4։
Ի Գլ. կ. 4։ կգ. 20։
ԻԱ Սաղ. հր. 11։ Հմր. 7։ Գլ. ծգ. 15։ կ. 16։
ԻԲ Սաղ. լգ. 22։ Հռոմ. ե. 5։ Բ. 33, ժ. 11։
ԻԳ Մատ. ժբ. 29։ Գործ. ժա. 21, 22։
ԻԴ Գլ. բ. 20։

բողներին իրանց միսը, եւ իբր թէ
նոր գինիով պիտի գինովեան իրանց
արիւնովը. եւ ամէն մարմին ի՛մանայ, որ ես եմ Տէրը՝ քո Փրկիչը, եւ
քեզ փրկողը՝ Յակոբի հզօրը։

ԳԼ. Ը

Խրատէ իր մեղքի պատճառովն ի քաղ արուած. Տիրոջ
ծառան է բերում փրկութիւնը։

4 Այսպէս է ասում Տէրը. «Ո՞ւր է ձեր
մօր ազատարձակի թուղթը, որով ես
նորան արձակել եմ. կամ նա ո՞րն է
իմ պարտատէրներիցը, որին ծախել
եմ ձեզ. ահա դուք ձեր անօրէնութիւնների համար էք ծախուել, եւ
ձեր մայրը ձեր յանցանքների համար
2 է արձակուել։ Ինչու համար ես նկայ,
մարդ չ'կար. էս որ կանչեցի, պատասխանող չ'կար, Իմ թէ իմ ձեռքը
խիստ շատ կարճացել էր, որ չ'կարողանայի փրկել, եւ կամ թէ ես զօրութիւն չ'ունէի ազատելու. ահա ես Իմ
սաստելովը ծամաքեցնում եմ ծովը,
գետերը անապատ եմ դարձնում, հոտում են ձուկերը ջուր չ'լինելուց եւ մեռնում են ծարաւից։
3 Երկինքներին խաւար եմ հագցնում, եւ
նորանց ծածկոցը քուրձ եմ չինում։
4 Տէր Եհովան ինձ ուսումնասիրուժ
լեզու է տուել, որ իմանամ վաստակածին օգնել խօսքով. նա զարթեցնում է ամէն առաւօտ՝ զարթեցնում
է իմ ականջը որ լսեմ աշակերտների
5 պէս։ Տէր Եհովան բացել է իմ ականջը, եւ ես չ'հակառակեցի՝ եւս չը
6 դարձայ։ Իմ թիկունքը տուի հարուածողներին եւ Իմ ծնօտները՝ կրունկոտողներին. իմ երեսը չ'ծածկեցի նախատինքիցը եւ թուքիցը. Սակայն
7 Տէր Եհովան օգնում է ինձ. Նորա համար ամօթասպառ չեմ լինել, Նորա համար իմ երեսը Դալարհաղի պէս չինեցի, եւ գիտեմ որ պիտի չ'ամաչեմ։
8 Ինձ արդարացնողը մօտ է. ո՞վ է ինձ հետ վիճում. միասին կանգնենք. ո՞վ է իմ դատախազը. թող
9 մօտենայ ինձ։ Ահա Տէր Եհովան օգնում է ինձ, ո՞վ է որ ինձ յանցաւոր
հանէ. ահա Հնարանք ամէնքը չորի պէս պիտի մաշուին, ցեցը պիտի ուտէ Նորանց։
10 Ո՞վ կայ ձեզանում Տէրիցը վախեցող,
Նորա ծառայի ձայնին լսող, որ գնում է Խաւարումը եւ Ճառագայթ չ'ունի. Թող Նա Հաւատինի Տիրոջ անունը,
եւ իրան դէպ իր Աստուծոյ վերայ։
11 Ահա դուք ամէնքդ, որ կրակ էք վառում, եւ կայծերով չրջապատւում,
գնացէք ձեր կրակի վառուածքի մէջ,
եւ ձեր կրակ տուած կայծերի մէջ։
Սա իմ ձեռքիցն եղաւ ձեզ համար,
դուք Ցաւով պիտի պառկէք։

ԳԼ. ՄԱ

Աբդրաները գալիս են ուշ մեծ ապաշխարքից. Սիոնասէրը սրբանում կայ։

4 «Լսեցէք ինձ, ով Հարդարութեան հետեւողներ, ով Տիրոջը խնդրողներ,
նայեցէք այն վէմին, որից դուք կտրուած էք, եւ այն հորի գուբին, ո-
2 րից դուք փորուած էք. Նայեցէք Ձեր հայր Աբրահամին, եւ Ձեզ ծնող Սարրային. Որովհետեւ մէկ հատ էր նա,
որ ես կանչեցի, բայց ես Նորան օրհ-
3 նեցի եւ Նորան բազմացրի։ Որովհետեւ Տէրը պիտի Մխիթարէ Սիօնին,
պիտի մխիթարէ Նորա բոլոր աւերակները, եւ Նորա անապատը դրախտի
նման պիտի չինէ, եւ Նորա ամայի
տեղը Տիրոջ պարտէզի պէս. ցնծութիւն եւ բերկրութիւն պիտի գտնուի
Նորանում, գոհաբանութիւն եւ օրհ-
4 ներգութեան ձայն։ Ուշադիր եղիր դէպի ինձ, ով իմ ժողովուրդ, եւ ով

• Յայտ. ժգ. 20. ժզ. 6։
† Մատ. բ. 16. Գլ. ի. 16։
‡ Ուր. խգ. 1։ Եբեմ. գ. 8։ Յօե. բ. 3.
§ Եմ. գ Թագ. գ. 1։ Մատ. ժբ. 35.
¶ Գլ. ծբ. 3.
** Ռաստ. ա. 24։ Գլ. կե. 13։ կզ. 4։ Եբեմ. է. 13։ լե. 15։
†† Յօե. ժա. 33։ Գլ. ծԲ. 1.
‡‡ Մատ. ճգ. 9։ Նաւ. ա. 4։
§§ Եմ. ժգ. 21.
¶¶ Ելք. ժգ. 16։
*** Ելք. է. 18, 21.
††† Ելք. ժ. 21.
‡‡‡ Յայտ. գ. 12.
§§§ Ելք. գ. 11։
¶¶¶ Մատ. ժա. 28։
**** Մատ. ք. 6—8.
†††† Մատ. իգ. 39։ Յովհ. ժգ. 31. Փիլ. բ. 17. Եբր. ժ. 5 եւլն.
‡‡‡‡ Մատ. իգ. 67. իե. 26.

§§§§ Յովհ. ժբ. 22.
¶¶¶¶ Ռոմ. գ. 30.
***** Նեեմ. գ. 8, 9.
†††††† Հռոմ. բ. 33—34։
‡‡‡‡‡‡ Եբր. ժգ. 18. Մատ. ճբ. 26. Գլ. ծա. 6.
§§§§§§ Գլ. ծա. 8.
¶¶¶¶¶¶ Մատ. իգ. 4։
•••••• Մատ. ի. 20։ Մատ. ի. 7։
†††††††† Յովհ. ի. 39.
‡‡‡‡‡‡‡‡ Մատ. ժգ. 4։

—Հմբ. 7.
§§§§§§§§ Հռոմ. ի. 30—32։
¶¶¶¶¶¶¶¶ Հռոմ. գ. 1, 16։ Եբր. ժա. 11, 12.
•••••••• Ծն. ժբ. 1, 2։
†††††††††† Ծն. իգ. 1, 33։
‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Մատ. ճբ. 13։ Գլ. խ. 1։ ծբ. 9։ Հմբ. 12.
§§§§§§§§§§ Ծն. ը. 8։ ժգ. 10։ Յովհ. բ. 3։

իմ ազգ, ինձ ականջ դիր. Հորովհետեւ ինձանից օրէնք է դուրս գալու, եւ իմ իրաւունքը իբրեւ Էոյս պիտի հաստատեմ ազգերի համար։ 5 Մօտ է իմ արդարութիւնը, դուրս է եկել իմ փրկութիւնը, եւ Իմ բազուկները դատում են ժողովուրդներին։ Կղզիները ինձ են յոյս դնում, եւ Իմ բազուկին ապաւինում։ 6 Բարձրացրէք ձեր աչքերը դէպի երկինք, եւ նայեցէք երկրին դէպի ցած. Հորովհետեւ երկինքը պիտի ծուխի պէս ցրիւ գայ, եւ երկիրը հանդերձի պէս պիտի մաշէ. եւ նորա բնակիչները այսպէս պիտի մեռնեն. բայց իմ փրկութիւնը յաւիտեան պիտի լինի, եւ իմ արդարութիւնը չի պակասիլ։

7 Լսեցէք ինձ, ով արդարութիւն ճանաչողներ, ով ազգ, որ Իմ օրէնքն ունես սրտումդ. Մի վախենաք մարդկանց նախատինքից, եւ նորանց բամբասանքից մի զարհուրիք։ 8 Որովհետեւ ցեցն է ուտելու նորանց հանդերձի պէս, եւ մեցը ուտելու է նորանց բուրդի պէս. բայց իմ արդարութիւնը յաւիտեան պիտի լինի, եւ իմ փրկութիւնը յաւիտենից յաւիտենից։

9 Զարթնիր, զարթնիր, զօրութիւն հագիր, Ով Տիրոջ բազուկ, զարթնիր հառաջի օրերին պէս, հին դարերին պէս. Միթէ դու այն չես, որ Ռահաբը, որ վիշապին խոցեցիր։ 10 Միթէ դու այն չես, որ ծովը ցամաքեցրիր, մեծ անդունդի ջուրերը. որ ծովի խորերումը ճանապարհ շինեցիր, փրկուածների անցնելու համար։ Եւ Տիրոջ փրկուածները կա՛ պիտի դառնան, եւ գան Սիօն ցրնծալի երգերով, եւ յաւիտենական ուրախութիւն պիտի լինի նորանց գլխին, ցնծութեան եւ ուրախութեան պիտի հասնեն. պիտի փախչին տրտմութիւնը եւ հեծութիւնը։

12 Ես՝ Ես եմ ձեզ մխիթարողը, դու ո՞վ ես, Որ վախենում ես մահկանացու մարդից, եւ մարդի որդիից, Որ խոտի նման է չինուած։ 13 Եւ մոռանում ես քեզ ստեղծող Տիրոջը, Որ տարածում է երկինքը եւ երկիրը հաստատում. եւ վախենում ես միշտ ամեն օր բռնաւորի բարկութիւնից, որ կարծես թէ պատրաստ է քեզ կորցնելու, Բայց ո՞ւր է բռնաւորի բարկութիւնը։ 14 Կալանաւորը չուտով պիտի արձակուի, Եւ չի մեռնիլ գուբի մէջ, եւ նորա հացը չի պակասիլ։ 15 Եւ ես եմ քո Տէր Աստուածը, Որ սաստում եմ ծովին, երբոր նորա ալիքները ադմուկ են հանում. Զօրաց Եհովայ է իմ անունը։ 16 Եւ Իմ խօսքերը դրի քո բերանումը, եւ Իմ ձեռքի հովանուով ծածկեցի քեզ Որ երկինքը դնեմ եւ երկիրը հիմնարկեմ, եւ ասեմ Սիօնին՝ Իմ ժողովուրդն ես դու։

17 Զարթնիր, զարթնիր, վեր կաց, ով Երուսաղէմ, Որ խմեցիր Տիրոջ ձեռքից նորա բարկութեան բաժակը, որ Թմրութեան լայնաղիր բաժակը 18 խմեցիր քամցիր։ Մի առաջնորդող չունի իր ծնած բոլոր որդկանցից, եւ ձեռքիցը բռնող չկայ իր մեծացրած 19 բոլոր որդկանցից։ Երկու բաներ են, որ քեզ պատահել են. ո՞վ է կարող քեզ մխիթարել. կոտորած, եւ սով ու սուր. ես քեզ 20 Որո՞վ մխիթարեմ։ Քո որդիքը նուաղած պառկել են ամեն փողոցների գլխին որոգայթի մէջ փաթաթուած վայրի այծի պէս, որոնք լիքն են Տիրոջ բարկութիւնովը, քո Աստուծոյ 21 յանդիմանութիւնովը։ Ուրեմն լսիր այս, ով խեղճ, եւ ով արբած, Բայց ոչ թէ գինով. Այսպէս է ասում քո Տէրը՝ Եհովան, եւ քո Աստուածը,

---

ե Գլ. բ. 3, խբ. 1։
զ Գլ. խբ. 6։
է Գլ. խգ. 13, ծգ. 1, Հռովմ. ա. 16, 17։
ը Սաղ. կե. 4, ղբ. 9։
թ Գլ. կ. 9։
ժ Հռովմ. ա. 16։
ի Գլ. լ. 10։
լ Սաղ. խբ. 6, Մատ. խգ. 35, բ Պետ. գ. 10, 12։
խ Գլ. ծ. 9։
ծ Հմր. 1։
կ Սաղ. լե. 31։
հ Մատ. ժ. 28։
ձ Գլ. ծ. 9։
ղ Սաղ. խգ. 23։ Գլ. ծբ. 1, Հմր. 17։
ճ Սաղ. ղգ. 1։
մ Սաղ. խգ. 1։
յ Ծոթ խգ. 13։
ն Սաղ. լե. 4, ՅՔ. 10։
շ Սաղ. հգ. 13, 14։ Գլ. խե. 1։ Եզեկ. ՅԲ. 3։
ո Նե. ժգ. 21։ Գլ. խգ. 16։

ջ Գլ. ե. 30։
ռ Ելք. ժգ. 21։
ս Մատ. ժ. 28։
վ Գլ. ծ. 9։
տ Սաղ. խգ. 23։ Գլ. ծբ. 1, Հմր. 17։
ր Սաղ. ղգ. 1։
ց Սաղ. խգ. 1։
ւ Ծոթ խգ. 13։
փ Սաղ. ԼԵ. 4, ՅԲ. 10։
ք Սաղ. հգ. 13, 14։ Գլ. խե. 1։ Եզեկ. ՅԲ. 3։
և Նե. ժգ. 21։ Գլ. խգ. 16։

օ Գլ. լե. 10։
ֆ Հմր. 3։ Գլ. կգ. 13։ բ Կոր. ա. 3։
և Սաղ. հմբ. 6։
օ Գլ. խ. 6։ ա Պետ. ա. 24։
բ Ծոթ բ. 8։ Սաղ. հգ. 2։ Գլ. խ. 22։ խբ. 5։ խգ. 24։
գ Ծոթ ի. 7։
դ Ջաք բ. 11։
ե Ծոթ խգ. 12։ Սաղ. հգ. 13։ Երեմ. լ. 33։
զ Ծոթ Ծբ. 18։ Գլ. ՅԲ. 21։

է Ծոթ գ. 34։
ը Գլ. խբ. 2։
թ Գլ. կե. 17։ կգ. 22։
ժ Գլ. Ծբ. 1։
ի Ծոթ ե. 20։ Երեմ. ԼԵ. 15, 16։
լ Տես բ Օր. խբ. 28, 34։ Սաղ. կ. 3։ Հե. 6։ Եզեկ. խգ. 34։ Զաք. Ժբ. 2։ Յայտ. Ժգ. 10։
խ Գլ. խե. 9։
ծ Ա Պետ. է. 2։
կ Պղր բ. 11, 12։
հ Տես Հմր. 17։ Ոզր գ. 15։

Տէր պաշտպանում է իր ժողովուրդը. Ահա առնում եմ ձեռքիցդ թմրութեան բաժակը, եւ դու այլեւս պիտի չխըմես զայն։ Եւ Տնօրան դնում եմ քեզ հարատեւարողների ձեռքին, որոնք ասում էին քո անձին. Մոխիր որ մինչ անցնինք. եւ դու քո մէջքը երկրին հաւասար արիր եւ փողոցի պէս՝ անցուդարձողների համար։

ԳԼ. ԾԲ

Նախատինքն եւ անարգանքներ գալոց են Սիոնի փրկութիւնը, որ պատրաստում է Աստուծոյ ծառան։

1 Զարթնիր, զարթնիր, հագիր զօրութիւնդ, ով Սիօն, քո փառաւոր հանդերձները հագիր, ով Երուսաղէմ՝ Նուրբ քաղաք. որովհետեւ այլեւս պիտի միւսանգամ չմտնէ քո մէջը
2 անթլփատը եւ պիղծը։ Թօթափ ուր հողիցը, վեր կաց, նստիր, ով Երուսաղէմ, Իրաց արա պարանոցիդ կապերը, ով Սիօնի գերի աղջիկը։
3 Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէրը. Դուք ձրի ծախուեցաք, եւ առանց
4 փող պիտի փրկուիք։ Սորա համար այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Իմ ժողովուրդն առաջ Եգիպտոս այնտեղ պանդխտանալու, եւ Ասորեստանցիք զուր տեղը Նորան ճնշեցին։
5 Եւ հիմա, ես ինչ ունիմ այստեղ, ասում է Տէրը, որովհետեւ զուր վեր առնուեցաւ իմ ժողովուրդը, Նորա վերայ իշխողները բղաւում են, ասում է Տէրը, եւ միշտամեն օր Հայհոյւում է իմ անունը։ Սորա համար
6 պիտի գիտենայ իմ ժողովուրդը իմ անունը, սորա համար այն օրը՝ Ես ես եմ այն որ ասում եմ. Ահա ես։
7 Ինչ գեղեցիկ են սարերի վերայ աւետարանչի ոտքերը, որ խաղաղութիւն է քարոզում, բարիք աւետում, փրկութիւն քարոզում, որ ասում է Սիոնին՝ քո Աստուածը իշխագաւոր է։
8 Ահա քո պահապանները ձայն են բարձրացնում, միասին բարձրաձայն ցընծում, որովհետեւ դէմ յանդիման պիտի տեսանեն, երբոր Տէրը ետ բերէ
9 Սիօնին։ Աղաղակեցէք, բարձրաձայն ցնծացէք միասին, ով Երուսաղէմի փլատակներ. Նոր Տէրը մխիթարեց իր ժողովրդին, Փրկեց Երուսաղէմին։
10 Տէրը մերկացրել է իր սուրբ բազուկը, բոլոր ազգերի աչքի առաջին, եւ Երկրի բոլոր ծայրերը պիտի տեսանեն մեր Աստուծոյ փրկութիւնը։
11 Հեռացէք, հեռացէք, այնտեղից դուրս եկէք, պիղծ բանի մի դպչիք, դուրս եկէք նորա միջիցը, մաքուր եղէք, ով Տիրոջ սպասները կրողներ։
12 Որովհետեւ Նախընթաց չպիտի դուրս գաք, եւ փախչելով էլ չէք գնայ, այլ Տէրը պիտի գնայ ձեր առաջից եւ Ձեր Քրիստոսանը Իսրայէլի Աստուածն է։
13 Ահա Իմ ծառան իմաստութեամբ պիտի վարուի, պիտի մեծանայ եւ բարձրանայ եւ չատ փառաւորուի։
14 Ինչպէս որ շատերը ապշեցին քեզ վերայ, (այնպէս խանգարուած է Նորա տեսքը մարդի պէսից, եւ կերպարանքը մարդի որդկանց կերպարանքից։)
15 Նոյնպէս պիտի զարմացնէ չատ ազգեր, Թագաւորները պիտի խփեն Նորա առաջին իրանց բերանը. որովհետեւ պիտի տեսանեն այն՝ որ իրանց չէ պատմուած, եւ այն որ չեն լսած՝ պիտի իմանան։

ԳԼ. ԾԳ

Աստուծոյ ծառայի փոխարէնաբար չարչարութիւնը եւ փառաւորութիւնը։

1 Ո՞վ հաւատաց մեր լուրին, եւ Տիրոջ բազուկը ո՞ւմ յայտնուեցաւ։
2 Որովհետեւ Նա մատաղատունկի պէս

ե Երեմ. ծ. 31.
զ Երեմ. լե. 17, 20, 29։ Զաք. մբ. 3.
է Ասգ. կգ. 11, 12.
— Գղ. ծա. 9, 17.
ը Ելեմ. ժա. 1։ Գղ. խը. 2։ Մատ. գ. 5։ Յայտ. իա. 3.
թ Գղ. լե. 8։ կ. 21։ Նաւմ. ա. 15։ Յայտ. իա. 27.
ժ Տես Գղ. ծա. 23։
ի Զաք. բ. 7։
ա Ասգ. խգ. 13։ Գղ. խե. 13։ Երեմ. ժե. 13.
ի Տես. խգ. 6։ Գար. է. 14։
ե Նեհեմ. ղբ. 20, 23։ Հաւմ. բ. 24։
ը Նաւմ. ա. 15։ Հաւմ. ժ. 15։
թ Ասգ. ղգ. 1։ ղդ. 10։ ղէ. 1։
ժ Գղ. ծա. 3։
ի Տես Գղ. խը. 20։
ա Տես Ասգ. ղբ. 3, 3։
ի Գղ. գ. 6։
ե Գղ. խը. 20։ Երեմ. ծ. 8։ ծա. 6, 45։ Զաք. բ. 6, 7։ ը Կոր. գ. 17։ Յայտ. ժբ. 4։
զ Ել. իբ. 3 եւ ի։
է Տես Նե. ժբ. 33, 39.
ը Միք. բ. 13։
թ Գղ. ծբ. 8։ Տես Նե. ժգ. 19, Փաս. ծ. 23։
ժ Գղ. իբ. 1։
ի Գղ. ծ. 6։
ա Ասգ. իբ. 6, 7։ Գղ. ծգ. 2, 3։
ե Գղ. խը. 7, 13.
զ Գղ. ծե. 3։ Հաւմ. ժե. 21։ ժգ. 25, 26։ Երեմ. ք. 3, 9։
— Յովհ. ժբ. 38։ Հաւմ. ժ. 16։
է Գղ. ծա. 9։ Հաւմ. ա. 16. ա Կոր. ա. 18։
ը Գղ. ժա. 1.

դուբա եկաւ Նորա առաջին, եւ արմատի պէս՝ ծարաւուտա երկրից. Ոչ կերպարանք ունէր, ոչ էլ վայելչութիւն, եւ մենք տեսանք Նորան, եւ մի տեսք չկար, որ Նորան ախորժէինք։
3 Ինա անարգուած եւ մարդկանց երեսից ընկած, հարուածների տէր եւ ցաւի տեղակ եղաւ, եւ մի այնպիսի, որից պէտք է երես ծածկել. անարգուած էր, եւ մենք Նորան ոչինչ
4 էինք համարում։ Ճիրաւ Նա մեր ցաւերը վեր առաւ, եւ մեր վիշտերը բեռնեց չէ՞ւ, բայց մենք Նորան պատուհարուած էինք համարում, Աստուածանից զարկուած եւ նկուն
5 եղած։ Բայց Նա մեր մեղքերի համար վիրաւորուեցաւ, եւ մեր անօրէնութիւնների համար հարուածուեցաւ, մեր խաղաղութեան պատիժը Նորա վերայ եղաւ, եւ Նորա վէրքերովը մենք բժշկուեցանք։ Ամենք
6 մենքս ոչխարների պէս մոլորուեցանք, իւրաքանչիւրն իր ճանապարհին դառաւ. եւ Տէրը Նորա վերայ դրաւ մեր
7 ամենի մեղքը։ Նա անիրաւութիւն կրեց եւ չարչարուեցաւ, բայց Իր բերանը չբացաւ, Ինչպէս մի ոչխար որ մորթուելու է տարվում, եւ ինչպէս մի մունջ մաքի իր խուզողների առաջին, այնպէս իր բերանը չբացաւ։
8 Կալանքից եւ դատապարտութիւնից վեր առնուեցաւ եւ Նորա ազգաւորմը ո՞վ կարող է պատմել. որովհետեւ Նա կորուեցաւ կենդանիների երկրիցը. իմ ժողովրդի մեղքի համար Նա
9 զարկուեցաւ։ Եւ Նամբարիշների հետ որոշուեցաւ Նորա գերեզմանը, բայց հարուստի հետ եղաւ Նա մեռած ժամանակը. քանի որում Նա գործութիւն չէր արել, եւ խաբէութիւն
10 չկար Նորա բերանումը։ Բայց Տէրը հաճեց Նորան զարկել՝ ցաւեցնել. երբոր Նորա *Նոգին մեղքի զոհն արաւ, Նա պիտի սերունդ տեսնէ, եւ Նօրերը երկարացնէ. եւ Տիրոջ հաճութիւնը
11 պիտի յաջողուէ Նորա ձեռքովը։ Իր անձի աշխատութեան պտուղը պիտի տեսնէ եւ կշտանայ. Իր գիտութեամբը պիտի արդարացնէ Նա արդար Ծառան Շատերին, Նորովհետեւ Նորանց անօրէնութիւնը ինքը կրեց։
12 Նորա համար Նորան բաժին պիտի տամ շատերի հետ, եւ Նա Հզօրների հետ աւար պիտի բաժանէ, Նորա փոխարէն որ իր անձը մահուան մատնեց, եւ յանցաւորների հետ հաշուեցաւ. եւ Նա շատերի մեղքը վեր առաւ, եւ յանցաւորների համար միջնորդեց։

ԳԼ. ՂԴ

Աստուած խոստանում է որ Նա կ'տարածուի բոլոր աշխարհում եւ կվայելի Նոա Նորջը միայն

1 Ցնծա, ով ամուլ, որ չէիր ծնում, բարձրաձայն աղաղակելով ցնծա եւ աղաղակիր, ով երկունք չքաշող, Որովհետեւ երեսից ձգուածի որդիքը շատ են արամբիի որդկանցիցը, ա-
2 սում է Տէրը։ Լայնացրու քո վրանի տեղը, եւ թող քո բնակարանի վարագոյրները տարածեն. մի խնայիր, երկարացրու չուաններդ, եւ ցիցերդ
3 պնդացրու։ Որովհետեւ դու պիտի աջ ու ձախ տարածուես, եւ քո սերունդը պիտի ժառանգէ ազգերին, եւ աւերակացած քաղաքները չէնացնելու
4 են։ Մի վախենար որովհետեւ պիտի չամաչես, եւ մի պատկառիր, որովհետեւ պիտի չնախատուես. որովհետեւ քո մանկութեան ամօթը պիտի մոռանաս, եւ քո որբեւայրութեան նախատինքը այլ եւս պիտի չյիշես։
5 Որովհետեւ քո այրը քեզ Ստեղծողն է, Զօրաց Եհովայ է Նորա անունը, եւ

Մար. ծբ. 14։ Մարկ. Բ. 11։ Ի Սամ. իբ. 6։ Գաղ. Խբ. 7։ Ղեբր. գ. 13։ Ի Սամ. ա. 10, 11։ Ը Մատ. բ. 17։ Ղեբր. Բ. 28։ — Գաղ. բ. 21։ Բ Հռովմ. գ. 25։ — Կոր. Ա՛Ե. 3։ — Գաղ. գ. 13։ Ա — Գաղ. բ. 24։ Ի Սամ. ԺԱԲ. 176։ — Գաղ. բ. 25։ Լ Մատ. իգ. 63։ իե. 12, 14։ Մատ. Ա՛գ. 61։ Ա՛Ե. 5։ — Գաղ. բ. 23։ Ի Գոր. բ. 32։ Ա Դան. Բ. 26։ Լ Մատ. իե. 57, 58, 60։ — Գաղ. բ. 22։ — Ամմ. գ. 5։ * Կամ՝ անձը Ր Ես. Ա. 31։ — Գաղ. բ. 24։ Հռովմ. գ. 9։ Ծնվոս. — 5, 9։ բ Քաս. — 11։ Ամմ. ժբ. 61։ Ա՛Ե. 5։ — Գաղ. բ. 23։ Ի Գոր. բ. 32։ Ա Դան. Բ. 26։ Լ Մատ. իե. 57, 58, 60։ — Գաղ. բ. 22։ — Ամմ. գ. 5։ * Կամ՝ անձը Ր Ես. Ա. 31։ — Գաղ. բ. 24։ Հռովմ. գ. 9։ Ծնվոս. — 5, 9։ բ Քաս. — Մարկ. ժե. 28։ Ղուկ. իբ. 37։ — Ղուկ. իգ. 34։ Հռովմ. բ. 34։ Ղբր. Է. 25։ Բ. 24։ — Ամմ. բ. 1։ — Ամմ. գ. 14։ Գաղ. գ. 27։ Ա Քաղ. բ. 5։ Ի Գլ. Խբ. 19, 20։ Գ Գլ. ծե. 3։ Կա. 9։

քո Փրկիչը Իսրայէլի Սուրբն է, Հնա
կոչուում է բոլոր երկրի Աստուած։
6 Որովհետեւ Տէրը քեզ Նմի երեսից
ձգուած եւ հոգով վշտացած կնոջ պէս
կանչեց, եւ մի երիտասարդ կնոջ պէս,
որ մերժուած է, ասում է քո Աս-
7 ուածը։ Իմ փոքր վայրկեան քեզ
թողեցի, բայց մեծ ողորմութիւննե-
8 րով քեզ պիտի ժողովեմ։ Բարկու-
թիւնս տաքանալով մի վայրկեան
ծածկեցի երեսս քեզանից, բայց յա-
ւիտենական ողորմութիւնով քեզ պի-
տի ողորմեմ, ասում է քո Փրկիչը՝
9 Եհովան։ Որովհետեւ Ինոյի ջրերին
պէս է սա ինձ համար, որ երդում արի,
թէ այլեւս պիտի չ՚անցնեն Նոյի ջու-
րերը երկրի վերայ. նոյնպէս էլ եր-
դում արի, որ քեզ չ՚բարկանամ եւ
10 քեզ չ՚անդիմանամ։ Որովհետեւ լեռ-
րերը կ՚քաշուին, եւ բլուրները կ՚սա-
սանեն, բայց իմ ողորմութիւնը քե-
զանից չի քաշուիլ, եւ իմ խաղաղու-
թեան ուխտը չի սասանիլ, ասում է
11 քեզ ողորմող Տէրը։ Ով ողորմելի ա-
լեկոծեալ անմխիթար, ահա ես քո
քարերը ներկարուելով պիտի դնեմ, եւ
քեզ պիտի հիմնեմ շափիւզաներով։
12 Եւ քո բուրգերը կարմիր յակինթնե-
րով պիտի շինեմ, եւ քո դռները՝ կար-
կեհաններով, եւ քո բոլոր սահմանը
13 պատուական քարերով։ Եւ քո բոլոր
որդիքը Տէրից ուսուած պիտի լինեն,
եւ նշան պիտի լինի քո որդկանց խա-
14 ղաղութիւնը։ Արդարութեամբ պիտի
հաստատուես. հեռացիր բռնութիւնից,
որովհետեւ չես վախենալու, եւ արհա-
ւիրքից՝ որովհետեւ քեզ չէ մօտենա-
15 լու։ Ահա նորանք անպատճառ հա-
ւաքուելու են, առանց ինձանից լի-
նելու. ով որ քեզ վերայ հաւաքուի,
16 քո կողմը պիտի ընկնի։ Ահա ես եմ
ստեղծել դարբինին որ փչում է կրակի
կայծերին, եւ գործիք հնարում իր
արուեստի համար. նոյնպէս էլ ես եմ
17 ստեղծել կործանողին որ աւերէ։ Բո-
լոր քեզ դէմ շինած գործիքը պիտի
չ՚յաջողուի, եւ ամեն լեզու որ վեր
կենայ քեզ դէմ դատաստանի, պիտի
դատապարտուի. սա է Տիրոջ ծառա-
նների ժառանգութիւնը, եւ նորանց
արդարութիւնը ինձանից է, ասում է
Տէրը։

Գլ. Ը՚Ե

Ընդհանուր հրաւէր Աստուծոյ ուխտի մէջ մտնելու։ Աստուծոյ խոսքի անխափան տարածութիւն։

1 Ով՝ բոլոր ծարաւներ, եկէք ջրերին
մօտ. եւ դուք որ փող չ՚ունէք, ես-
կէք, ծախու առէք եւ կերէք, եկէք
առէք առանց փողի, առանց վճարի՝
2 գինի եւ կաթ։ Ի՞նչու էք փող վճա-
րում, եւ ոչ թէ հացի համար, եւ
ձեր վաստակը չ՚կշտացնող բանի հա-
մար։ Մէկ ինձ լսեցէք, որ բարիք ու-
տէք, եւ ձեր հոգին զուարճանայ պա-
3 րարութիւնով։ Ձեր ականջը խո-
նարհեցրէք, եւ էինձ մօտ եկէք, լսե-
ցէք եւ ձեր հոգին կ՚ապրէ. եւ հաձեզ
հետ յաւիտենական ուխտ պիտի դնեմ՝
Դաւիթի հաւատարիմ ողորմութիւն-
4 ները։ Ահա նորան ժողովուրդների
վկայ եմ դրել, հաղգերի առաջնորդ
5 եւ հրամանատար։ Ահա չ՚ճանաչած
ազգիդ պիտի կանչես, եւ հաղգեր որ
քեզ չէին ճանչնում, վազելու են քեզ
մօտ, քո Աստուած՝ Եհովայի պատճա-
ռով, եւ Իսրայէլի Սուրբի պատճառով,
որ քեզ փառաւորեց։
6 Հինդրեցէք Տիրոջը, քանի որ նա
գտնուում է. նորան կանչեցէք, քանի
7 որ նա մօտ է։ Ամբարիշտը թողէ իր
ճանապարհը, եւ հանցաւոր մարդը՝ իր
խորհուրդները, եւ դառնայ Տիրոջը,
եւ ինա կ՚ողորմի նորան, եւ՝ մեր Աս-

Ելք Ա՚Ն. ԻԹ. 3։ Յայտ. Յով. ԺԸ 4։ 23։
Ղեւտ. կր. 4։
Թուոց. ի. 9։ Գլ. իգ. 20։ կ. 10։ ր Կոր. գ. 17։
Ջ Գլ. Ծե. 3։ Երեմ. լ. 3։
Քնեղ. ր. 21. Ք. 11։ Գլ. Ծե. 11. Նեհ Երեմ. լ. 35, 36։
Թ Թուոց. իգ. 2։ Գլ. Ծա. 6։ Մատ. Ե. 18։
Թ Թագ. ԺՔ. 33, 34։
Լ Մն. ԻՔ. 3։ Յայտ. Յով. 18 Հէն.
Ի Գլ. Յա. 9։ Երեմ. լ. 34։ Յովէլ. գ. 4։ = Կոր. ր. 10։ = Թես. գ. 9։ = Յովէլ. բ. 20։
Ի Յայտ. ԺՔ. 165։
Լ Գլ. Խե. 24, 25։

= Յովէլ. գ. 14։ ե. 37. Յայտ. Յով. 6։ իր. 17։
Թ Մատ. Ժգ. 44, 46. Յայտ. գ. 18։
Է Մատ. Ժ. 28։
Ժ Գլ. Ծգ. 8։ Կա. 8։ Երեմ. լր. 40։
Ր Թագ. է. 8 Հէն. Յայտ. ԺՔ. 23։ Դան. Ժգ. 34։
Չ Յովէլ. Ժը. 37։ Յայտ. ա. 5։ Եբեր. լ. 9։ Եզեկ. լգ. 23։
Ցովէլ. գ. 5։ Դան. Ք. 25։
Ը Գլ. Ծը. 15։ Եզեկ. բ. 11, 12։
Ճ Գլ. կ. 5։
Ձ Գլ. կ. 9։ Գար. գ. 13։
Ղ Յայտ. լր. 6։ Մատ. Ե. 25։ Ա՚Ե. 11։ Յովէլ. ե. 34։ ր. 21։ ր Կոր. գ. 1, 2։ Եբր. գ. 13։
Ճ Գլ. ա. 16։
Ի Յայտ. ր. 17։
Ի Յայտ. Ա՚Ե. 7։ Երեմ. գ. 12։

տուժուն , որովհետեւ Նա չատ ներող
8 է , Որովհետեւ իմ խորհուրդները ձեր
խորհուրդները չեն , եւ ձեր ճանա-
պարհները իմ ճանապարհները չեն ,
9 ասում է Տէրը . Այլ ինչպէս որ բարձր
է երկինքը երկրից , նոյնպէս էլ բարձր
են իմ ճանապարհները ձեր ճանա-
պարհներից եւ իմ խորհուրդները ձեր
10 խորհուրդներից : Որովհետեւ ինչ-
պէս որ իջնում է անձրեւը եւ ձիւնը
երկնքից եւ ետ չէ դառնում այնտեղ ,
այլ ոռոգում է երկիրը եւ Նորան ար-
դասաւոր անում եւ բողբոջեցնում
Նորան , եւ տալիս է սերմ սերմնացա-
11 նին եւ հաց՝ ուտողին , Այնպէս էլ
պիտի լինի իմ բերանից դուրս եկած
խօսքը , Նա պիտի պարապ ետ չ'դառ-
նայ ինձ մօտ , այլ կատարէ իմ ուզա-
ծը , եւ յաջողուի Նորանում , ինչի
համար որ ես Նորան ուղարկեցի :
12 Որովհետեւ դուք ուրախութեամբ
պիտի դուրս գաք , եւ խաղաղութեամբ
պիտի առաջնորդուիք . սարերն ու
բլուրները պիտի բարձրաձայն ցնծան
ձեր առաջին , եւ դաշտերի բոլոր ծա-
13 ռերը պիտի ծափ տան : Փուշի փո-
խարէն մայր պիտի բուսնի , դժնիկի
փոխարէն մրտնի պիտի բուսնի . եւ
սա պիտի լինի Տիրոջ Համբաւի հա-
մար , իբրեւ յաւիտենական նշան , որ
չի ջնջուիլ :

Գլ· ՄԶ

Ծոյլերում է բարեպաշտութեան չքաւորների դա-
ւի դէմ , վա՜ հովիւները պատժուելու են :

1 Այսպէս է ասում Տէրը , իրաւունք
պահեցէք , եւ արդարութիւն արէք .
որովհետեւ իմ փրկութիւնը մօտ է
որ գայ , եւ իմ արդարութիւնը որ
2 յայտնուի : Երանի այն մարդին , որ
կ'անէ այս , եւ այն մարդի որդուին ,
որ պինդ կ'բռնէ այս , եւ Շաբաթը
կ'պահէ պղծելուց , եւ իր ձեռքը կ'պա-
հէ որ եւ իցէ չարութիւն անելուց :
3 Եւ թող չ'ասէ Տիրոջը յարող օտա-
րականի որդին այսպէս թէ Տէրը ինձ
բոլորովին բաժանել է իր ժողովրդից ,
եւ թող չ'ասէ ներքինին . Ահա ես մի
4 չոր ծառ եմ : Որովհետեւ Տէրը այս-
պէս է ասում այն ներքինիներին , ո-
րոնք պահում են իմ շաբաթները , եւ
ընտրում են իմ ուզածը , եւ հաստատ
5 են իմ ուխտումը . Ես նորանց տեղ
եւ Տանուն պիտի տամ իմ տանն
ու իմ պարիսպներումը , աւելի լաւ
քան թէ որդիք եւ աղջկերք . եւ Նո-
րանց մի յաւիտենական անուն կ'տամ ,
6 որ չի ջնջուիլ : Եւ այն օտարական-
ների որդիքը , որ յարել են Տիրոջը ,
Նորան ծառայելու եւ Տիրոջ անունը
սիրելու , եւ Նորա ծառաները լինելու
համար , այսինքն բոլոր իմ շաբաթը
պղծելուց պահողները եւ իմ ուխտը
7 բռնողները , Նորանց էլ պիտի բերեմ
Իմ սուրբ սարը , եւ Նորանց ուրա-
խացնեմ իմ աղօթքի տան մէջ . Նո-
րանց ողջակէզներն ու զոհերը ընդու-
նելի պիտի լինեն իմ սեղանի վերայ ,
որովհետեւ Իմ տունը աղօթքի տուն
պիտի կոչուի Բոլոր ազգերի համար :
8 Տէր Եհովայի խօսքն է , Որ ժողովում
է Իսրայէլի աքսորուածներին . Դեռ
էլ պիտի ժողովեմ բացի Նորանից Նորա
ժողովուածների վերայ :
9 Ով դաշտի բոլոր գազաններ , եկէք
ուտելու , ով անտառի բոլոր գազան-
10 ներ : Նորա պահապանները բոլորը
Էկոյր են , չ'գիտեն , Նորանք Համրները
համր չունեն , որ կարող չեն հա-
ջել , տեսանողները քնում են , սիրում
11 են մրափելը . Եւ Նորանք Նշաւակեր
չունեն են , ու Հկշտանալ չ'գիտեն .
եւ Նորանք հովիւներ են , որ չ'գիտեն
քաջ հասկանալը . Նորանք ամենքը ի-
րանց ճանապարհին դարձան , ամեն
12 մէկն իր շահի ետեւից իր մասին . Ե-

ի Բ Թագ. է. 19.
Հ Նաւղ. Ղգ. 11.
Յբ Ող. լբ. 3.
Գ Գլ. Ծգ. 9.
Զ Գլ. լե. 10, կե. 13, 14.
Է Նաւղ. գգ. 12. գբ. 8. Գլ. Ժգ. 8. լե. 1, 2. խբ. 11. Տես խգ. 23.
Ը Տես Ժգ. 33.
Ժ Գլ. խա. 19.
ԺԱ Երեմ. Ժգ. 11.
— Գլ. խգ. 13. Մատ. գ. 2. գ. 17. Հռովմ. Ժգ. 11, 12.
ԺԳ Գլ. Ծբ. 13.
ԺԴ Տես բ Օր. խգ. 1—3. Գոր. բ. 27. Ա. 1, 2, 34. Ժ. 14. — Գեղ. ա. 1.
ԺԵ Ծաղ. ա. 12. ա Ծաղ. գ. 1.
ԺԶ Տիմ. գ. 15.
ԺԷ Գլ. բ. 2.
ԺԸ Հռովմ. Ժբ. 1. Եբր. Ժգ. 15. ա Գեղ. բ. 5.
ԺԹ Մատ. խա. 13. Մարկ. Ժա. 17. Դանիէլ Ժբ. 46.
Ի Նաւղ. ա. 11.
ԻԱ Ծաղ. Հին. 2. Գլ. Ժա. 12.
ԻԲ Ծաղ. Ա. 16. Եփես. ա. 10. բ. 11—16.
ԻԳ Երեմ. Ժբ. 9.
ԻԴ Մատ. Ա. 14. խգ. 16.
ԻԵ Գիլ. գ. 3.
ԻԶ Մարկ. գ. 11.
ԻԷ Եզեկ. լգ. 2, 3.

կէք, զինի բերեմ, եւ արբնէք զբիով. եւ Ս՚գուցուայ օրն էլ այսպէս լինի, եւ շատ առաւել մեծ։

ԳԼ՚ Ը՚Ի

Աբդիաներըը մանկիկ էլ խաղաղութիւն ունեն, իսկ բարեչեստները՝ անհաղորդութիւն։

1 Արդարը կորչում է եւ ուշադրութիւն անող մարդ չ՚կայ, եւ ՚բարի մարդիկ վեր են առնվում Հառանց մէկի իմանալու, թէ չարիքի առաջից
2 վեր առնուեցաւ արդարը։ Նա մտնում է խաղաղութեան մէջ. Նորանք հանգչում են իրանց հանդչարաններումը, որոնք ուղղութեամբ են վարվում։
3 Բայց դուք այստեղ մտեցէք, ով ՚վրհուկ կնոջ որդիք, ով պոռնկի եւ բոզի
4 սերունդ։ Ո՚ւմ վերայ էք ծաղրում, ո՚ւմ վերայ էք լայնացնում Յիր բերանը, եւ լեզուն՝ երկարացնում. չէ որ դուք անօրէնութեան զաւակներ՝ սուտութեան
5 սերունդ էք. Որ տաքանում էք բեւեռների կոոոչերով Համնն կանաչ ծառի տակին, որ մորթում էք Համանուիններին ձորերում վէմերի խոռոչների տա-
6 կին։ Ձորի կոկած ՚ոչխարն էին քո բաժինը. Նորանք են՝ Նորանք քո վիճակը. Նորանց էլ թափեցիր նուէր՝ մատուցրիր ընծայ. միթէ ես կ՚դիմանամ սո-
7 րանց. Ի բարձրացած եւ վեր եղած սարի վերայ դրիր հքո անկողինը, այնտեղ էլ բարձրացար զոհ զոհելու հա-
8 մար։ Եւ դռների եւ դրանդիների ետեւ դրիր քո յիշեցուցիչները, որ ինձանից հեռու մերկացնես, ու վեր ելնես. լայնացրիր անկողինդ եւ դաչինքով վարձեցիր քեզ համար Նորանցից, Ինորանց անկողինը սիրեցիր, ուր որ էլ
9 տեսար։ Դու թագաւորի մօտը գնացիր իւղով, եւ չատացրիր քո անուշահոտութիւնները, եւ դեսպաններդիդ մինչեւ հեռու տեղեր ուղարկեցիր, եւ խոնարհուեցար մինչեւ դժոխքը.
10 Քո ճանապարհի չատութիւնիցը վաստակեցիր. Քոյդ մէկ չ՚ասեցիր թէ Նոյս չ՚կայ. ձեռքիդ վերակենդանութիւնը գտար, դորա համար ցաւ չ՚ու-
11 նեցար։ Եւ Ո՚ւմից էիր զարհուրում եւ վախենում, որ սուտ ասեցիր, եւ ինձ չ՚յիշեցիր եւ հոգս չ՚արիր. Էչէ՚ որ ես լռել եմ եւ այն էլ վաղուց ՚ի վեր, եւ դու ինձանից չես վախենում։
12 Ես պիտի յայտնեմ քո արդարութիւնը, եւ քո գործերը, եւ Նո-
13 րանք քեզ օգուտ չ՚ունենին։ Դու աղաղակելիս՝ Քող ժողոված կուռքերդ քեզ փրկեն. բայց Նորանց ամենն էլ քամին պիտի տանի, մէկ չունչ պիտի վեր առնէ, բայց ինձ յուսացողը պիտի ժառանգէ երկիրը, եւ տանայ իմ
14 սուրբ սարը։ Եւ Նա ասում է. Հաղորդեցէք, հորդեցէք, ճանապարհ բացէք, վեր առէք խոչն իմ ժողովրդի ճանա-
15 պարհից։ Որովհետեւ այսպէս է ասում Բարձրը եւ Բարձրեալը, յաւիտենականութեան մէջ բնակողը, եւ Նորի անունը Սուրբ է. Հես բնակվում եմ բարձրումը եւ սուրբ տեղը, Ի բայց լինում եմ կոտրած եւ խոնարհ հոգի ունեցողի հետ, որ Խոնարհների հոգին կենդանացնեմ, եւ կենդանացնեմ
16 սրտով կոտրուածներին։ Ի Որովհետեւ ես չեմ վիճելու յաւիտեան, եւ չեմ բարկանալու միշտ, Նորա համար որ կ՚նուաղէին իմ առաջին հոգին եւ ո-
17 գիները, որոնք ՚ես ստեղծել եմ։ Ես Նորա ագահութեան անօրէնութեանը համար բարկացայ, եւ Նորան զարկեցի. ես Նձածկուեցայ եւ բարկացայ, Նե Նա ետ ետ գնաց իր սրտի ճանա-
18 պարհովը։ Նորա ճանապարհները ես տեսել եմ, եւ ես ՚բժշկելու եմ Նորան. եւ Նորան առաջնորդելու ու Նորան եւ Նորա ազատրներին մխիթարելու
19 եմ։ Շրթունքների պատուղն ստեղծելով, Խաղաղութիւն, խաղաղու-

---

1 Սպ. ժ. 6։ Առակ. իգ. 35։ Գլ. իբ. 13։ Դան. ժբ. 19։ ա Կոր. ժե. 32։ -

---

-Սպ. ժբ. 1։ Միք. ե. 2։ իգ Քոգ. ժգ. 13։ ՏԵս գ Քոգ. իբ. 20։ իբ Ած. ժգ. 14։ գՄաա. ժգ. 4։ դ Քոգ. ժգ. 4։ ժէ. 10։ Երեմ. բ. 20։ ե Ղկ. ժբ. 21։ բ. 2։ զ Քոգ. ժգ. 3. իդ. 10։ Երեմ. ե. 31։ Եզեկ. ժգ. 10։ բ. 26։ է Եզեկ. ժգ. 18, 25։ ը Եզեկ. իգ. 41։ Ը Եզեկ. ժգ. 26, 28. իգ. 2-20։ թ Գլ. լ. 6. Եզեկ. ժգ. 33։ իգ. 10։ Ովս. ե. 11։ Երբ. 1։ ի Երեմ. բ. 25։ ժ Գլ. ժ. 12, 13։ Ի Սպ. ժ. 21։ լ Գլ. իս. 3։ կբ. 10։ խ Ռոբ գ. 10։ Ղակ. ա. 49։ ծ Զաբ. բ. 13։ կ Սպ. իգ. 18։ ժա. 17։ ՏԵբ. 6։ Գլ. կգ. 2։ հ Սպ. ՀԵբ. 3։ Գլ. կա. 1։ ձ Սպ. ժե. 5։ ժգ. 9։ Միք. ե. 18։ ղ Քա. ժգ. 22։ Ցոր իգ. 14։ Երբ. ժբ. 9։ ճ Երեմ. գ. 13։ ն Գլ. բ. 17։ խե. 15։ շ Գլ. Ի. 13։ ո Երեմ. գ. 22։ չ Գլ. կա. 2։ ՀԵբբ. ժգ. 15։

Թիւն լինի Հեթեւուներին եւ մօաինե-
րին, ասում է Տէրը. եւ ես պիտի
20 բժշկեմ նորան։ Բայց ամբարիշտները
ալէծուփ ծովի նման են, որ չէ կա-
րող հանդարտել, եւ նորա ջուրերը
21 տիղմ ու ցեխ են դուրս տալիս։ Ամա-
ղաղութիւն չկայ, ասում է իմ Աստ-
ուածը, ամբարիշտների համար։

ԳԼ. ԾԸ

Աբրահամու բարեպաշտների պահքը, Հնարքս ատ-
ուածպաշտութեան դէմ նորա։

1 Կոկորդալիր գոչիր, մի խնայիր, փո-
ղի պէս բարձրացրու ձայնդ, եւ իմա-
ցրու իմ ժողովրդին իրանց յանցանքը,
եւ Յակոբի տանն իրանց մեղքերը.
2 Բայց նորանք ինձ խնդրում են օր ըստ
օրէ, եւ ուզում են գիտենալ իմ ճա-
նապարհները՝ իբրեւ մի ազգ, որ արդա-
րութիւն է գործում, եւ իր Աստու-
ծոյ իրաւունքը դանց չէ անում, եւ
ինձանից հարցնում են արդարութեան
իրաւունքը, եւ փափաքում են Աս-
3 տուծոյ մօտենալ։ Ինչու մենք ծոմ ենք
պահում, եւ դու չես տեսնում. մենք
Ինքնեցնում ենք մեր անձերը, եւ դու
չգիտես։ Ահա ձեր ծոմ օրը բաղձանք
էք կատարում, եւ ձեր բոլոր աշխա-
4 տաւորներին նեղում էք։ Ահա կռիւ
եւ հակառակութեան համար էք ծոմ
պահում, եւ անզգամութեան բռունց-
քով զարկելու համար. դուք այս օրը
ծոմ չէք պահում, որ ձեր ձայնը լսելի
5 անէք բարձրումը։ Այսպէս կ'լինի այն
ծոմը, որին ես իմ հաւանում, Իբ-
րեւ մի օր, որ մարդ ճնշում է իր
հոգուն, գլուխը քաշ է դնել կնիկնի
պէս, եւ Ջուրձն ու մոխիրը անկո-
ղին է չինել. սա՞ ես դու ծոմ կոչում,
6 եւ Տիրոջը հաճելի օր։ Ահա սա է
ծոմը, որին ես հաւանում եմ. լու-
ծիր անիրաւութեան կապանքները,
Իրաց արա լուծի կոկոնները. եւ
Ջարդուածներին ազատ թող տուր,
7 եւ ամեն տեսակ լուծ կտրեցէք։ Այո,
Հացդ կորիր դատ սովածին, եւ թա-
փառական խեղճերին տար տունդ,
Երբոր մի մերկ տեսնես, նորան հագ-
ցրու, եւ քեզ պէս Իմարմին ունեցո-
8 ղից քեզ մի ծածկիր։ Այն ժամանակ
քո լոյսը արշալոյսի պէս պիտի ծագի,
եւ քո բժշկութիւնը չուտով պիտի
բուսնի, եւ քո արդարութիւնը պիտի
դնայ քո առաջից, Տիրոջ փառքը պի-
9 տի պահէ քեզ հետից։ Այն ժամա-
նակ դու կ'կանչես, եւ Տէրը կ'պա-
տասխանէ. դու կ'աղաղակես, եւ նա
կ'ասէ. Ահա ես։ Եթէ որ հեռացնես
քո միջից լուծը, մատնելը եւ Չարա-
10 խօսութիւնը դէն դցես, եւ կերակրես
սովածին ախորժանօքդ, եւ կատաղի
հոգին կշտացնես, այն ժամանակ քո
լոյսը կ'ծագի խաւարումը, եւ քո խա-
11 ւարը կ'լինի կէս օրուայ պէս։ Եւ
Տէրը քեզ միշտ կ'առաջնորդէ, եւ կը
կշտացնէ քո անձը երաշտներումը,
եւ ոսկորներդ կ'զօրացնէ, եւ Ջը-
բարբի պարտէզի նման կ'լինես, եւ
Ջրի ակնի պէս՝ որի ջուրը չի պակա-
12 սիլ։ Եւ քոնոնքը հինի չինեն մշտա-
կայ աւերակները. եւ դու կ'կանգնե-
ցնես դարերից ի վեր աւերակ հի-
մերը, եւ քեզ կ'կոչեն՝ Նորամակար-
կատ եւ չէն ճանապարհները վերանո-
13 րոգող։ Եթէ հետ դարձնես չարաթից
քո ոտքը, որ բաղձանքդ չկատարես
իմ սուրբ օրը, եւ չարաթը կոչես
զուարճութիւն, եւ Տիրոջը նուիրուած
ծը՝ պատուական, եւ նորան պատուես
քո ճանապարհները չկատարելով, եւ
քո բաղձանքը չլրացնելով եւ պատար-
14 կարանութիւն չանելով, Այն ժամա-
նակ կ'զուարճանաս Տէրովը, եւ ես
քեզ վեր կ'հանեմ Երկրի բարձր տե-
ղերը, եւ քեզ կ'ուտեցնեմ քո հայր
Յակոբի ժառանգութիւնը. Տորովհե-
տեւ Տիրոջ բերանը խօսեց։

Ելոր. ր. 39։ Եփես. ր. 17։ —Ծն. ԻԸ. 20 եւ ԻԹ. Առակ. գ. 16. —Գլ. խը. 22։

—Մաղ. գ. 14։

Ելհ. ԺԹ. 29, 31, իգ. 27։ Ելգ Թագ. ի. 9, 12, 13։ Ջաղբ. է. 5։ Ելհ. ԺԹ. 29։ Նեհ. գ. 3։ Ծոթ ր. 8։ Դան. ր. 3։ Ճաթ. գ. 6։ Ելհեմ. ե. 10—12։ Եզեկ. իգ. 9։

Ընդեկ. ԺԸ. 7, 16։ Մատթ. 35։ Ծոթ լ. 19։ Ելն. իր. 14։ Ելհեմ. ե. 5։ Ելոր ԺԱ. 17։ Ելն. ԺԹ. 19։ Գլ. ծը. 12։ Ելաղ. ԺԸ. 2։ Ելգ. կ. 4։

Գլ. ԺԸ. 3։ Տես ՅԸ. ր. 3։ Ելհեմ. ը. 14։ Ելծ. ր. 26։ Ելր Ծր. ը. 13։ իգ. 29։ Գլ. ա. 20. խ. 5։ Միք. գ. 4։

—

ԳԼ· ԾԹ

Ներբող ժողովրդի կրօնաւոր, Տէրն խոստովանի

1 Ա՛հա Տիրոջ ձեռքը չէ կարճացել փրկելուց, եւ նորա ականջը չէ ծանրացել լսելուց· 2 Այլ ձեր անօրէնութիւնները են բաժանում ձեր եւ ձեր Աստուծոյ մէջ տեղը· եւ ձեր մեղքերը ծածկեցին Նրա երեսը ձեզանից որ չլսէ· 3 Որովհետեւ ձեր ձեռքերը պղծուած են արիւնով, եւ ձեր մատները՝ անօրէնութիւնով, ձեր շրթունքները սուտ են խօսում, ձեր լեզուն անիրաւութիւն է արտաբերում· 4 Չ'կայ արդարութեամբ բողոքող, եւ չ'կայ ճշմարտութեամբ դատ վարող, նորանք յոյս են դնում դատարկ բաների, եւ խօսում են ունայնութիւն· Հղի են չարութիւնով եւ կ'ծնանն անօրէնութիւն· 5 Քարբի ձուերով են թուխս դալիս, եւ սարդի ոստայն են հիւսում, նորանց ձուերից ուտողը կ'մեռնի, եւ կոտրուողից իժ է դուրս գալիս· 6 Նորանց ոստայնները հանդերձ չեն դառնալ, եւ չի ծածկուիլ նորանց գործերովը, նորանց գործերը անօրէնութեան գործեր են, եւ բռնութեան գործ է նորանց ձեռքին· 7 Նորանց ոտները չարութեան են վազում, եւ չտապում են անմեղ արիւն թափելու, նորանց խորհուրդները անօրէնութեան խորհուրդներ են, նորանց ճանապարհներումը աւերում ու ապականութիւն կայ· 8 Խաղաղութեան ճանապարհը չ'գիտեն, եւ իրաւունք չ'կայ նորանց ուղիներումը· Նրանց շաւիղները ծռեալ են, ամէն ով որ նորանում մտն է գալիս՝ խաղաղութիւն չ'գիտէ· 9 Սորա համար իրաւունքը հեռացաւ մեզանից, եւ մեզ չէ հասնում արդարութիւնը· Խաւսում ենք յոյսի՝ եւ ահա խաւարը, պայծառութեան՝ եւ ահա մառախուղում ենք մտնում գալիս· 10 Կոյրերի պէս շօշափում ենք պատի, եւ աչք չ'ունեցողի պէս խարխափում ենք· ցերեկում կէս օրին կարծես թէ գիշեր լինի, պարարտների մէջ լինելով մեռելների պէս ենք· 11 Ամէնքս մռնչում ենք արջերի պէս, եւ հաղաւնիների պէս ճռճռում, սպասում ենք դատաստանի, բայց չ'կայ, փրկութեան՝ բաւց նա մեզանից հեռու է· 12 Որովհետեւ չատացել են մեր յանցանքները քո առաջին, եւ մեր մեղքերը վկայում են մեզ դէմ, որովհետեւ մեր յանցանքները մեզ հետ են, եւ մենք մեր անօրէնութիւնները գիտենք· 13 Ծանցանք ենք գործել, եւ ուրացել ենք Տիրոջը, եւ խոտորել ենք մեր Աստուծուն հետեւելուցը, բռնութիւն եւ ապստամբութիւն ենք խօսել, եւ խմբ սրտերումը փուչ բաներ մտածել, եւ ծել· 14 Եւ դատաստանը ետ է դառել, եւ արդարութիւնը՝ հեռուանց կանգնել, որովհետեւ ճշմարտութիւնը գլորուում է հրապարակումը, եւ ուղղութիւնը չէ կարողանում ներս մտնել· 15 Ճշմարտութիւնը անհետացել է դառնում, եւ չարութիւնից հեռացողը կողոպտուում է· Եւ Տէրը տեսաւ, եւ սա չար երեւեցաւ նորա աչքին, որովհետեւ իրաւունք չ'ունեաց· 16 Եւ տեսաւ որ մարդ չ'կար, եւ հզաբմացաւ որ միջնորդ չ'կար· եւ Նորա բազուկը օգնեց նորան, եւ նորա արդարութիւնը նորան նպաստեց· 17 Եւ Նա հագաւ արդարութիւնը զրահի պէս, եւ փրկութեան սաղաւարտը իր գլխին· եւ վրէժխնդրութեան զգեստը հագաւ իբրեւ պատմուճան, եւ նախանձն իր վերայ առաւ վերարկուի պէս· 18 Ըստ գործերին համեմատ հատուցում է տալու բարկութիւն՝ իր հակառակորդներին, հատուցում՝ իր թշնամիներին, եւ կղզիներին հատուցում պիտի հատուցանէ· 19 Եւ պիտի վախենան Տիրոջ անունից արեւմուտքից եղողները, եւ նորա փառքից՝ արեւելքից եղողները· երբոր թշնամին հղեռի պէս գայ, Տիրոջ հոգին նորան կ'փախցնէ· 20 Եւ Փրկիչ պիտի գայ Սիոնի համար, եւ Յակոբի մէջ յանցանքից ետ դարձողների համար, ասում է Տէրը·

ա Թագ. ժա. 23։ Գլ. ծ. 2.
բ Գլ. ա. 15։
գ Ըսր. ժե. 35։ Սոփ. ե. 11։
դ Ըսր. բ. 11, 13։
ե Աւակ. ա. 16։ Հռոմ. գ. 13—17։
զ Սաղ. հվե. 5։ Աւակ. բ. 15։
է Երեմ. բ. 13։
ը Ըսր. իբ. 39։ Ըսր. ե. 14։ Ամով. բ. 9։

թ Գլ. լբ. 11։ Եզեկ. է. 16։
ժ Մաա. ժբ. 34։
ի Եզեկ. իբ. 30։
լ Մարկ. գ. 6։
խ Սաղ. գբ. 1։ Գլ. կդ. 3։
ծ Եզեկ. գ. 11, 17։ ա Թես. ե. 8։
կ Սոփ. հվգ. 3։ Մաղ. ա. 11։
հ Ըսր. ժբ. 18։
ձ Հռոմ. ժա. 26։

21 Ներ համար, ասում է Տէրը։ Իմ էլ ուխտը նորանց հետ սա է, ասում է Տէրը. Իմ հոգին որ քեզ վերայ է, եւ իմ խօսքերը որ դրել եմ քո բերանումը, պիտի չ'պակասին քո բերանից եւ քո զաւակների բերանից եւ քո զաւակների զաւակների բերանիցը, ասում է Տէրը, այսուհետեւ մինչեւ յաւիտեան։

ԳԼ. Կ

Սիոնի փառքը. հեթանոսների դարձը. Տէրը իր ժողովրդին յաւիտենական լոյս է։

1 Վեր կաց, ՙլուսաւորուիր, որովհետեւ լոյսդ եկել է, եւ ՚Տիրոջ փառքը ծագել է 2 քեզ վերայ։ Որովհետեւ ահա խաւարը ծածկել է երկիրը, եւ մառախուղն՝ ազգերը. բայց քեզ վերայ ծագում է Տէրը, եւ նորա փառքը երեւում է 3 քեզ վերայ։ Եւ հեթանոսները պիտի գան քո լոյսը, եւ թագաւորները՝ քեզ վերայ ծագած պայծառութիւնը։ 4 ՙՀարթացրու աչքերդ չորս կողմանակի եւ տես, բոլորը ժողովուած գալիս են դէպի քեզ. քո որդիքը հեռուներից են գալիս, եւ աղջկերդ բազուկների մէջ են դրկուած։ 5 Այն ժամանակ կ'տեսնես եւ կ'զմայլես, եւ սիրտդ --բ-խ-ՈՒ-ՆՒ կ'զողայ եւ կ'լայնանայ. որովհետեւ դէպի քեզ պիտի դիմէ ծովի առատութիւնը, եւ ազգերի հարստութիւնը պիտի գայ քեզ 6 մօտ։ Ուղտերի երամակը պիտի ծածկէ քեզ՝ Մադիամի եւ ՚Գեփայի կզոռաները, բոլորը ՚Սաբայիցն են գալիս, ոսկի եւ կնդրուկ են բերելու, եւ Տիրոջ գովաբանքներն են աւետելու։ 7 ՚Կկեդարի բոլոր հօտերը քեզ մօտ պիտի ժողովուին. Նաբէօթի խոյերը պիտի ծառայեն քեզ. վեր պիտի ելնեն իմ սեղանի վերայ իբրեւ ընդունելի, եւ ես իմ փառաց տունը պիտի փառաւորեմ։

8 Ո՞վ են սորանք, որ թռչում են ամպի պէս, եւ աղաւնիների պէս՝ 9 դէպի իրանց վանդակները։ ՚Որովհետեւ կղզիները սպասում են ինձ, եւ Թարսիսի նաւերը առաջինն են, որ Քո որդկանցը բերեն հեռուից, եւ նորանց հետ նորանց արծաթն ու նորանց ոսկին, քո ՚Տէր Աստուծոյ եւ ՚քեզ գրգռող Իսրայէլի Սուրբի անունի համար։ 10 Եւ հօտարների որդիքը պիտի չինեն քո պարիսպները, եւ նորանց թագաւորները քեզ պիտի ծառայեն. որովհետեւ Իմ բարկութիւնումը քեզ զարկեցի, բայց իմ հաճութիւնովը պիտի քեզ գթամ։ 11 Եւ քո դռները պիտի միշտ բաց լինեն, ցերեկը եւ գիշերը պիտի չ'կապուին. որ ազգերի զօրութիւնը քեզ մօտ բերեն, եւ նորանց թագաւորները հանդէսով կ'գան։ 12 Որովհետեւ այն ազգը եւ այն թագաւորութիւնը որ քեզ չի ծառայիլ, պիտի փշանայ. եւ այնպիսի ազգերը պիտի բոլորովին քանդուին։ 13 ՚Լիբանանի փառքը քեզ մօտ պիտի գայ, մայրը, սօսին եւ տօսմաը մէկտեղ, իմ սրբարանի տեղը զարդարելու համար, եւ ես ՚իմ ոտքերի տեղը պիտի փառաւորեմ։ 14 Եւ քեզ մօտ պիտի գան ծռելով քեզ տանջողների որդիքը. եւ ՚քեզ պիտի երկրպագութիւն անեն ոտքերիդ թաթերի մօտ բոլոր քեզ անարգողները. եւ քեզ պիտի կոչեն. Տիրոջ քաղաք, ՚Իսրայէլի Սուրբի Սիօնը։ 15 Նորա փոխանակ որ եղել էիր թողուած, տաւտած, եւ անտես ձգուած, ես քեզ չինել եմ յաւիտենական փառք, ուրախութիւն՝ 16 ազգից ազգ։ Եւ պիտի ազգերի կաթը ծծես, եւ ՙթագաւորների տաինքն ես ծծելու, եւ իմանալու ես, որ Ես Տէրս եմ քո Փրկիչը, եւ քեզ Ազատողը՝ Յակոբի Հզօրս։ 17 Պղնձի տեղ ոսկի պիտի բերեմ, եւ երկաթի տեղ պիտի արծաթ բերեմ, եւ փայտերի տեղ՝ պղինձ, եւ քարերի տեղ՝ երկաթ. եւ քո վերակացուներդ պիտի չինեմ խաղաղութիւնը, եւ քո տուիկանները՝ տեւ կղզիները սպասում են ինձ, եւ Թարսիսի նաւերը առաջինն են, որ Քո որդկանցը բերեն հեռուից, եւ նորանց հետ նորանց արծաթն ու նորանց ոսկին, քո ՚Տէր Աստուծոյ եւ ՚քեզ գրգռող Իսրայէլի Սուրբի անունի համար։ 10 Եւ հօտարների որդիքը պիտի չինեն քո պարիսպները, եւ նորանց թագաւորները քեզ պիտի ծառայեն. որովհետեւ Իմ բարկութիւնումը քեզ զարկեցի, բայց իմ հաճութիւնովը պիտի քեզ գթամ։ 11 Եւ քո դռները պիտի միշտ բաց լինեն, ցերեկը եւ գիշերը պիտի չ'կապուին. որ ազգերի զօրութիւնը քեզ մօտ բերեն, եւ նորանց թագաւորները հանդէսով կ'գան։ 12 Որովհետեւ այն ազգը եւ այն թագաւորութիւնը որ քեզ չի ծառայիլ, պիտի փշանայ. եւ այնպիսի ազգերը պիտի բոլորովին քանդուին։ 13 ՚Լիբանանի փառքը քեզ մօտ պիտի գայ, մայրը, սօսին եւ տօսմաը մէկտեղ, իմ սրբարանի տեղը զարդարելու համար, եւ ես ՚իմ ոտքերի տեղը պիտի փառաւորեմ։ 14 Եւ քեզ մօտ պիտի գան ծռելով քեզ տանջողների որդիքը. եւ ՚քեզ պիտի երկրպագութիւն անեն ոտքերիդ թաթերի մօտ բոլոր քեզ անարգողները. եւ քեզ պիտի կոչեն. Տիրոջ քաղաք, ՚Իսրայէլի Սուրբի Սիօնը։ 15 Նորա փոխանակ որ եղել էիր թողուած, տաւտած, եւ անտես ձգուած, ես քեզ չինել եմ յաւիտենական փառք, ուրախութիւն՝ 16 ազգից ազգ։ Եւ պիտի ազգերի կաթը ծծես, եւ ՙթագաւորների տաինքն ես ծծելու, եւ իմանալու ես, որ Ես Տէրս եմ քո Փրկիչը, եւ քեզ Ազատողը՝ Յակոբի Հզօրս։ 17 Պղնձի տեղ ոսկի պիտի բերեմ, եւ երկաթի տեղ պիտի արծաթ բերեմ, եւ փայտերի տեղ՝ պղինձ, եւ քարերի տեղ՝ երկաթ. եւ քո վերակացուներդ պիտի չինեմ խաղաղութիւնը, եւ քո տուիկանները՝

ՙԵբր. բ. 10. ՚ժ. 16. — ՚Եփես. ե. 14. ՚Մատ. գ. 2. ՚Գղ. խթ. 6, 23. Յայտ. ի. 24. ՚Գղ. խթ. 18. ՚Գղ. խթ. 20—22. կդ. 12. ՙԵղ. խե. 4. ՚Մատ. ը. 11. ՚Եղ. խե. 13. ՚Եզեկ. բ. 7, 9. ՚Մատ. ին. 10. Գղ. խը. 4. Յօ. 5. ՙԵղ. գ. 26. ՚Եբրեմ. գ. 17. ՚Գղ. խե. 3. ՚Եզ. 9. ՙԵղ. գ. 15. ՚Գղ. խթ. 23. Յայտ. ի. 24. ՚Գղ. խե. 17. ՙՅայտ. ի. 25. ՚Ժ. 17, 19. Մատ. ի. 44. ՚Գղ. խե. 3. ի. 19. ՙՅես. ա. Սե. իը. 2. Յայտ. գի. 7. ՚Գղ. խթ. 23. Յայտ. գ. 9. ՙԵբր. ա. 22. Յայտ. ի. 1. ՚Գղ. խթ. 23. կ. 6. կդ. 11, 12. ՙԳղ. խգ. 3.

լինիլ քո երկրումը բանութիւն, եւ աւերուիս կոտորած՝ քո սահմանները. եւ դու Փրկութիւնը կոչելու ես քո պարիսպները եւ քո դռները
49 Օրհնաբանութիւնը։ Ալ եւս արեւը չի լինելու քո լոյսը ցերեկը, եւ լուսինը քեզ լոյս չի տալու լուսաւորելու համար. այլ Եհովան կ՚լինի քեզ համար յաւիտենական լոյսը, եւ Քո
20 Աստուածը՝ քո փառքը։ Քու արեւդ այլ եւս պիտի մար չ՚մտնէ, եւ քո լուսինը չ՚նուազի, այլ Եհովան պիտի լինի քո յաւիտենական լոյսը, եւ պի-
21 տի վերջանան քո սուգի օրերը։ Եւ քո ժողովրդի բոլորն էլ արդար պիտի լինին, Յաւիտեան պիտի ժառանգեն երկիրը, իբրեւ իմ անկած ընձիւղը՝ իմ ձեռքերի գործը՝ փառաւորուելու
22 համար։ Ամենաթոքրը հազար պիտի դառնայ, եւ ամենապզտիկը՝ զօրաւոր ազգ. ես Տէրս իր ժամանակին չուտով կ՚անեմ։

ԳԼ. ԿԱ

Մեսիայի Նահանջառ գալուստի աւետիքը։

1 Տէր Եհովայի հոգին ինձ վերայ է, ըստ որում Տէրը Իւծել է ինձ. Նա ուղարկել է ինձ աղքատներին աւետիք տալու, Եկոտրած սիրտ ունեցողներին բժշկելու, Գերիներին ազատութիւն
2 հրատարակելու եւ կապեալներին՝ բա-
ձակում. Տիրոջ համար հրատարակելու ընդունելի տարին, եւ Վրէժխնդրութեան օրը՝ մեր Աստուծոյ համար. Բոլոր սգաւորներին մխիթարելու
3 համար. Սիօնի սգաւորների համար որոչելու, որ Նոցանց փառք տրուի մոխրի տեղ, ուրախութեան իւղ՝ սուգի տեղ, գովութեան պատմուճան՝ հանդուած սրտի տեղ. եւ Նոցանց պիտի կոչուին արդարութեան բեւեռներ, որ Տէրը անկել է Իր փառաւորու-
4 թեան համար։ Եւ Նոքանք պիտի չինեն այն աւերակները որ ի վաղուց կան, առաջի փլատակները պիտի կանգնեցնեն, եւ պիտի Նորոգեն աւերման քաղաքները, դարէ ցդար ամայի Հաստ տե-
5 ղերը։ Եւ Օտարականները պիտի կանգնեն եւ ձեր հօտերը հովուեն. եւ օտարների որդիքը ձեր երկրագործներն ու այգեգործները պիտի լինեն։
6 Եւ Դուք պիտի Տիրոջ քահանաները կոչուիք, «Մեր Աստուծոյ պաշտօնեաներ» են ասելու ձեզ. Հարստութիւնը պիտի ուտէք, եւ Նո-
7 րանց փառքովը պանծաք։ Ձեր ամօթի փոխարէն կրկնապատիկ ---Ե--Ե-Ն, եւ անարգանքի փոխարէն պիտի ցնծան իրանց բաժնի վերայ, սորա համար կրկնապատիկը պիտի ժառանգեն իրանց երկրումը, յաւիտենական ուրախութիւն են ունենալու Նորանք։
8 Որովհետեւ Հա Տէրս սիրում եմ իրաւունքը, Հատում եմ անիրաւութիւնն եւ յափշտակութիւնը, եւ պիտի տամ Նորանց գործերի վարձքը հաւատարմութիւնով, եւ Նորանց հետ յաւի-
9 տենական ուխտ պիտի դնեմ։ Եւ պիտի ճանաչուին ազգերի մէջ Նորանց սերունդը, եւ Նորանց զաւակունքը ժողովուրդների մէջ. բոլոր Նորանց տեսնողները պիտի գիտենան թէ Նորանք Տիրոջ օրհնած սերունդն են։
10 Ես ուրախութեամբ պիտի ուրախանամ Տէրովը, իմ անձը պիտի խընդայ իմ Աստուծովը. որովհետեւ Նա Ինձ փրկութեան հանդերձներ հագցրեց, արդարութեան պատմուճանը գգեց Ինձ վերայ. ինչպէս մի փեսայ, որ գնում է իր խոյրը, եւ Մի հարսի պէս՝ որ զարդարւում է իր զարդերովը։
11 Որովհետեւ ինչպէս որ երկիրը բուսցընում է իր տունկը, եւ ինչպէս որ պարտէզը ծիլ է տալիս իր մէջ սեր-

---

ա Գլ. խգ. 1։
բ Յայտ. ի. 23. իբ. 5։
գ Զաք. բ. 5։
դ Տես Ամէն. բ. 9։
ե Գլ. ծբ. 1։ Յայտ. իա. 27։
զ Սաղ. չե. 11, 22. Մատ. ե. 5։
է Գլ. կա. 3. Մատ. ժե. 13։ Յովէլ. ժե. 2։
ը Գլ. իբ. 23. իե. 11. Եփես. բ. 10։
թ Մատ. ժգ. 31, 32։
ժ Գլ. ժա. 2։ Ղուկ. գ. 18։ Յովէլ. ա. 32. գ. 34։
ի Գլ. ծբ. 1։ Յայտ. իա. 7։
լ Սաղ. հիե. 3. Գլ. ծէ. 15։ Գ Սաղ. իբ. 7։ Տես Երեմ. լգ. 8։
խ Տես Ղե. իե. 9։
ծ Գլ. լգ. 8։ կգ. 4։ կը. 14։ Մատ. գ. 1, 3։ ը Թես. ա. 7—9։
կ Գլ. ծէ. 18. Մատ. ե. 4։
հ Սաղ. լ. 11։
ձ Գլ. կ. 21։
ղ Յովէլ. ժե. 8։
ճ Գլ. իբ. 8։ ծը. 12. Եզեկ. լգ. 33—36։
չ Եփես. բ. 13։
պ Գլ. ԺԲ. 6. Գլ. կգ. 21։ — Գեա. բ. 3, 9։ Յայտ. ա. 6. ե. 10։
ջ Գլ. կ. 5, 11, 16։
ռ Գլ. խ. 3. Զաք. բ. 12։
ս Յայտ. ժ. 7։
վ Գլ. ա. 11, 13։
տ Գլ. ծե. 3։
ր Գլ. կե. 23։
ց Ածք. գ. 18։
ւ Սաղ. ծբ. 9, 16։
փ Գլ. խ. 3. Յայտ. իա. 2։

մուածը , այսպէս էլ Տէր ԵՀովան բուա-
ցընելու է Արդարութիւնը եւ Օրհ-
նաբանութիւնը բոլոր ազգերի առաջ-
ին ։

ԳԼ· ԿԲ

Սիոնի պատճառով ես չեմ լռելու ,
եւ Երուսաղէմի համար չեմ հանգստա-
նալու , մինչեւ որ ծագէ նորա արդա-
րութիւնը պայծառութի պէս , եւ նորա
փրկութիւնը՝ բոցավառ ջահի պէս ։
2 Եւ ազգերը պիտի տեսնեն քո արդա-
րութիւնը , եւ բոլոր թագաւորու-
թիւնները՝ քո փառքը . եւ Քեզ նոր
անունով պիտի կոչեն , որ Տիրոջ բե-
3 րանը կ՚անուանէ ։ Եւ դու Փառաւոր
պսակ կ՚լինես Տիրոջ ձեռքումը , եւ
արքայական թագ՝ քո Աստուծոյ ա-
4 փումը ։ Ա՛յլ եւս քեզ չեն ասիլ Լքո-
ւած , եւ քո երկրին այլ եւս չեն ա-
սիլ՝ Աւերակ , այլ քեզ պիտի ասուի՝
Իմ հաւանածը , եւ քո երկրին՝ Ամու-
սին ունեցող , որովհետեւ Տէրը քեզ
հաւանելու է , եւ քո երկիրն ամուս-
5 նանալու է ։ Որովհետեւ երիտա-
սարդը կոյսի հետ ամուսնանալու պէս՝
պիտի է քո որդիները քեզ հետ
ամուսնանան , եւ փեսան հարսի
վերայ ուրախանալու պէս՝ Էպիտի է
քեզ վերայ ուրախանայ քո Աստուածը ։
6 Էհե պարիսպների վերայ , ով Երու-
սաղէմ , պահապաններ եմ դրել . նո-
րանք բոլոր օրը եւ բոլոր գիշերը բը-
նաւ պիտի չլռեն . դուք ով Տիրոջը
7 յիշողներ , մի լռէք , Եւ նորան դադար
մի տաք , մինչեւ որ նա հաստատէ ,
եւ մինչեւ որ նա երուսաղէմը Քօրհ-
8 նութիւն չինէ երկրումը ։ Տէրը եր-
դում է արել իր աջովը եւ իր զօրու-
թեան բազուկովը , Թէ Էհե ցորենը
միւսանգամ չեմ տալու քո թշնամի-
ներին իրրեւ կերակուր , եւ օտարնե-
րի որդիքը պիտի չխմին գինին , որի
9 վերայ դու վաստակեցիր ։ Այլ նորա
հնձողները պիտի ուտեն նորան , եւ
Տիրոջը օրհնաբանեն , եւ նորա ժողո-
վողները պիտի խմեն իմ սրբարանի
սրահներումը ։
10 Անցէք՝ անցէք դռներիցը , պատրաս-
տեցէք Ժողովրդի ճանապարհը , ուղ-
ղեցէք՝ ուղղեցէք ուղին , քարերը մի-
ջից հանեցէք , Էդրօշակ բարձրացրէք
11 ազգերի համար ։ Ահա Տէրը լսել է
տուել մինչեւ երկրի ծայրը . Հասեցէք
Սիոնի աղջկանը՝ Ահա քո Փրկիչը գա-
լիս է , ահա նորա վարձքը նորա հետն
է , եւ Նորա հատուցումը նորա ա-
12 ռաջին ։ Եւ Նորանց պիտի ասեն .
Սուրբ ժողովուրդ , Տիրոջ փրկուած-
ներ . եւ քեզ պիտի կոչեն . Ուզուած ,
Հ՚Քողուած քաղաք ։

ԳԼ· ԿԳ

Տէրը խարդում է Քշնամիներին։ Հին օրերի յիշատակը։
Փրկութեան համար ազօթք։

1 Ո՞վ է սա , որ գալիս է Եդոմիցը ,
հանդերձները կարմրացած՝ Բոսրայից .
սա՝ որ փառաւորուած է իր հագուս-
տովը , եւ ծածանւում է իր չատ զօ-
րութեան մէջ ։
Ես , որ խօսում եմ արդարութիւ-
նով Ե- կարող եմ փրկելու ։
2 Ի՞նչու համար Ըկարմիր է քո հա-
գուստը , եւ քո հանդերձները՝ հնձան
կոխողի հանդերձի պէս ։
3 ԷՀնձանը ես մինակ եմ կոխել , եւ
ժողովուրդներից մէկը չ՚կար ինձ հետ .
եւ ես կոխեցի նորանց իմ բարկու-
թիւնովը , եւ ոտնահարեցի իմ սրտմ-
մունքիովը , եւ նորանց արիւնը
իմ հանդերձներովը տուաւ եւ իմ բո-
4 լոր զգեստները ներկեցի ։ Որովհետեւ
Էվրէժխնդրութեան օր կար իմ սրտում-
մը , եւ իմ փրկուածների տարին ե-
5 կել էր ։ Եւ ես Ընայեցի , Էոյց օգնող
չ՚կար , եւ ակնկատոյց մարդ տուի ,
բայց ձեռք բռնող չ՚կար . եւ Ինձ օգ-
նեց իմ բազուկը , եւ իմ բարկութիւնն
6 Էր ինձ ձեռք բռնողը ։ Եւ ես ժողո-

Ա Սաղ· հր· 3։ 26· 11։
Գլ· կ· 18։ կբ· 7։
—
Գլ· կ· 3։
Բ Տես հմր· 4, 12։ Գլ· կե· 15։
Է Շաբ· ք· 16։
Թ Գլխ· ա· 10։ ա Պետ· բ· 10։
Ի Գլ· խք· 14։ Ծագ· 6, 7։
Ձ Գլ· ժգ· 1։
Ե Գլ· կե· 19։
Զ Նեեմ· գ· 17։ լգ· 7։
Է Գլ· կ· 11։ Մատ· գ· 20։
Ը ք Օր· իբ· 31 Եզեկ· սերմն· ե· 17։
Թ Տես բ Օր· ժբ· 12։ ժգ· 23։
ժ Գլ· ժ· 11, 14։
Ի Գլ· խ· 3։ ծէ· 14։
Ձ Գլ· ժա· 12։
Ե Շաբ· ք· 9։ Մատ· խ· 3։
Զ Ծափ· ժբ· 18։
Է Գլ· խ· 10։ Ծայս· իբ· 12։
Ը Հնմ· 4։
—
Ծայս· ժք· 13։
Թ Ողբ ա· 15։ Ծայս· ժգ· 19, 20։ ժք· 13։
Ի Գլ· լգ· 8։ կա· 3։
Ձ Գլ· խա· 28։ ծք· 16։
Ե Ծափ· ժգ· 32։
Ջ Սաղ· ղբ· 1։ Գլ· ժք· 16։

վուրդները կոխ առաւ իմ բարկութիւնովը, եւ Ինորանց արիւնը իմ արդամադութիւնովը, եւ նորանց արիւնը իմ զգեստներուս վրայ թափուեցաւ, եւ ամենայն իմ հանդերձներս պղծեցի։ 7 Վասն որոյ դարձեալ ես կոչեցի զնոսա Սոդոմայեցիս եւ Գոմորեցիս, եւ ամենայն ազգ նոցա ասացին, թէ Ահա ես եմ Տէր Աստուած ձեր։ 8 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 9 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 10 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 11 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 12 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 13 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 14 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 15 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 16 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 17 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 18 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 19 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 20 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 21 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 22 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 23 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 24 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 25 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 26 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 27 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 28 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 29 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 30 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 31 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 32 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 33 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 34 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 35 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 36 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 37 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 38 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 39 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 40 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 41 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 42 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 43 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 44 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 45 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 46 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 47 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 48 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 49 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 50 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 51 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 52 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 53 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 54 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 55 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 56 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 57 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 58 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 59 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 60 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 61 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 62 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 63 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 64 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 65 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 66 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 67 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 68 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 69 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 70 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 71 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 72 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 73 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 74 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 75 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 76 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 77 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 78 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 79 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 80 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 81 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 82 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 83 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 84 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 85 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 86 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 87 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 88 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 89 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 90 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 91 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 92 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 93 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 94 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 95 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 96 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 97 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 98 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 99 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։ 100 Եւ ես ասացի ցնոսա, Ո՞ր ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս, եւ ոչ ոք ի ձէնջ ատեցէ զիս։

ի ձեռս Ժող. 8։
ես Դատ. յ. 16. Զաք. բ. 8։ Դտր. ք. 4։
ինչ. Ժգ. 19։ խգ. 20, 21։ ղգ. 14. Մատ. գ. 1։ Դտր. ա. 11։
ամբ Որ. է. 7, 8։
ինչ. ԺՔ. 4։ ը Որ. ա. 31։ ը. 11, 12։ Գլ. խգ. 3, 4։
ինչ. Ժե. 21. Թագ. Ժգ. 11. Մատ. Հը. 36։ գե. 9։
Ես. Հը. 40։ Դտր. ե. 51։
Եփես. գ. 20։
ինչ. խգ. 21։
ինչ. Ժգ. 30։ ը. 11, 12։ Թագ. Ժգ. 13, 14 եւ ես. ըՀՀ. ը. 6։
Ելս. Ժա. 17, 23։ Նվեմ. ք. 20։ Դան. գ. 8։ Ամգ. ը. 5։
ինչ. Ժե. 6։
ինչ. Ժգ. 21։ Ելս. գ. 16։ Մատ. ԺՀ. 9։
Ես. Ժգ. 23։

չը Որ. խգ. 15։ Մատ. Ջ. 14։
ես Մատ. ղգ. 14։
ինչ. ը. 20։ Ովս. Ժա. 8։
ը Որ. ը. 6։ ա Սե. ԼՔ. 10։ Գլ. կգ. 8։
ես Որ Ժգ. 21. Ժող. ք. 5։
Մատ. ՀՔ. 10։
ես Տե Գլ. գ. 10։ Ովս. Ժը. 40։ Հռովմ. ք. 18։
Թագ. Ժ. 36։ Մատ. գ. 13։
ը Որ. է. 6։ խգ. 19։ Գլ. Հը. 13։ Դան. ը. 34։

Հ Մատ. Հգ. 7։
—
Մատ. Հխգ. 3։
Դատ. Ջ. 3։ Մխք. ա. 4։
ինչ. ղգ. 10։ Դատ. Ջ. 4, 5։ Մատ. Կը. 8։ Ովս. գ. 3, 6։
Մատ. ը. 19։ ա Կոր. ը. 9։
Դտր. Ջ. 35։
ինչ. խգ. 8։
Մատ. գ. 6։

6 փրկուինք, եւ մենք ամենքս պիղծ բանի պէս ենք դառել, եւ Էգաչանի չորի պէս է մեր ամեն արդարութիւնը, եւ տերեւի պէս մենք ամենքս Էթոռոմել ենք, եւ մեր յանցանքները քամիի 7պէս վեր են առնում մեզ։ Եւ Էքո անունը կանչող չկայ, մէկ զարթնող որ քեզանով զօրանար. որովհետեւ դու ծածկել ես քո երեսը մեզանից, եւ մեզ մաշեցնում ես մեր անօրէնու-8թիւնների միջոցով։ Ես հիմա, ով Տէր, դու ես մեր հայրը. մենք կաւն ենք, եւ Էդու՝ մեր բրուտը, եւ Էքո 9ձեռքի գործ ենք մենք ամենքս։ Մխատ մի բարկանար, ով Տէր, եւ մի յաւիտեան յիշիր անօրէնութիւնը, ահա նայիր մէկ, համենքս քո ժողո-10վուրդն ենք։ Քո սուրբ քաղաքները անապատ են եղել, Սիօնը անապատ է դառել, Երուսաղէմը՝ աւերակ։ 11Մեր սրբութեան եւ մեր փառաց տունը, որի մէջ քեզ օրհներգում էին մեր հայրերը, կրակի ճարակ է դառել. եւ մեր ամեն ցանկալիքը ամայի են 12դառել։ Այս բաների վերայ պիտի զսպե՞ս քեզ, ով Տէր, պիտի լռե՞ս եւ մեզ անչափ նեղե՞ս։

Գլ. կե

Էնթանեների եւ Էորայելի մի մասի բնդունելը. Ապրսամրների դատաստիկը. Նոր երկինք ու նոր երկիր։

1 Ես Էորոնուելի նորանցից, որ չէին հարցնում. ես գտնուեցայ նորանցից, որ ինձ չէին խնդրում. եւ ասեցի. Ահա ես, ահա ես, այն ազգին, որ 2իմ անունը չէր կանչել։ Էես տարածեցի իմ ձեռքերըամեն օր դէպի մի ապստամբ ժողովուրդ, որոնք գնում են մի այնպիսի ճանապարհով որ լաւ չէ, իրանց խորհուրդների հետեւից. 3մի այնպիսի ժողովուրդ, Էոր ինձ բարկացնում են միշտ իմ առաջին, Էորոնք զոհում են այգիներում, եւ խունկ են ծխում աղիւսների վերայ. 4Էորոնք բնակվում են գերեզմաններում, եւ գաղտուկ տեղերում օթեւանում, որոնք Էխոզի միս են ուտում, եւ որոնց ամանների մէջ պղպ-5ձուքիններ կան փրթուած. Որոնք ասում են՝ Էմէկ կողմ քաշուիր, ինձ մի դիպչիր, որ ես քեզանից սուրբ եմ։ Սորանք ծուխ են իմ ռնգաց մէջ, բոր-6բոքած կրակ են ամեն օր։ Ահա Էգրուած է իմ առաջին, Էչպիտի լռեմ, այլ պիտի հատուցանեմ, եւ Էհատու-7ցանեմ նորանց ծոցը. Ձեր անօրէնութիւնները եւ Էձեր հայրերի անօրէնութիւնները միկտեղ, ասում է Տէրը, Էորոնք խունկ ծխեցին սարերի վերայ, եւ Էբլուրների վերայ անարգեցին ինձ, եւ ես նո պիտի չափեմ իրանց առաջի գործն իրանց առաջին։

8 Այսպէս է ասում Տէրը. Ինչպէս քաղցու է գտնվում ողկոյզի մէջ, եւ ասում են. Դորան մի փչացնիր, Էորովհետեւ օրհնութիւն կայ միջումը, նոյնպէս եմ անելու ես էլ իմ ծառաների համար, որպէս զի ամենքին չփչա-9ցնեմ։ Եւ Յակոբից սերունդ եւ Յուդայից իմ սարերի մի ժառանգ պիտի հանեմ, եւ իմ ընտրեալները պիտի ժառանգեն այն, եւ իմ ծառաները՝ 10այնտեղ պիտի բնակուեն։ Եւ Սարօնը պիտի հօտերի փարախ լինի եւ Աքորի ձորը՝ արջառների մակաղատեղ իմ ժողովրդի համար, որ ինձ խնդրելու է։ 11Բայց դուք Տիրոջը Էողողներ էք, Նիմ սուրբ սարը՝ մոռացողներ, Դադ Էսեղան պատրաստողներ, եւ Մենի 12կուռքին նուէր լցնողներ էք։ Եւ ես էլ ձեզ որոշեցի սուրի համար, եւ ամենդ պիտի ծռուիք մորթուելու. Էորովհետեւ կանչեցի եւ դուք չլսեցիք, խօսեցի եւ դուք չլսե-

---

ը Գիւ. գ. 9։
ի Սադ. գ. 5, 6.
ք Ոգմ. ե. 7։
ի Գիւ. կգ. 16։
ւ Սեռ. ր. 7։ ա Կոր. ժե. 17.
ի Գիւ. իթ. 16։ խե. 9։ Երեմ. ժը. 8։ Հաւմ. ք. 20, 21։
ի Եզեկ. ր. 10։
ի Սադ. հդ. 1, 2։ հթ. 8։
ի Սադ. հթ. 12.
ի Սադ. հթ. 1.
ղդ Թագ. իե. 9։ բ Մն. լգ. 10։ Սադ. հդ. 7։
ի Եզեկ. իդ. 21, 25.
ի Գիւ. խբ. 14։
ի Սադ. ձգ. 1։

—

– Հաւմ. ք. 24–30, 32։ ժ. 30։ Եզեկ. բ. 12, 13։
ի Հաւմ. ժ. 21։
ի բ Օր. լբ. 21։
ի Գիւ. ա. 29։ կգ. 17։ Տես Ղե. ժե. 5։

իբ Օր. ժբ. 11։
ի Գիւ. կգ. 17։ Տես Ղե. ժա. 7։
ի Տես Մաա. ք. 11։ Ղուկ. ե. 30։ ժբ. 11։ Յուգ. 19։
էբ Օր. լբ. 34։ Մսգ. գ. 16։
ի Սադ. ծ. 3։
ի Սադ. հթ. 12։ Երեմ. ժգ. 18։ Եզեկ. ժա. 21։
ի Եզ. ի. 5։
ւ Եզեկ. ժբ. 6։
ի Եզեկ. ի. 27, 28։
ի Յովել. բ. 14։
ի Հմբ. 15, 22։ Մաա. իգ. 22։ Հռովմ. ժա. 5, 7։
ՀԳիւ. ιθ. 9։ լե. 2։
ի Ցես. ե. 24, 26։ Ովմ. բ. 15։ Գիւ. ձգ. 7։ ձէ. 13։ Հմբ. 23։
ի Եզեկ. իգ. 41։ ա Կոր. ժ. 21։
ւ բ Մն. լգ. 15, 16։ Աաւկ. ա. 24 ձէ. 9։ կգ. 4։ Երեմ. է. 13։ Զաք. է. 7։ Մաա. իա. 34–43։

ցիք · այլ չարութիւն արիք իմ աչքի առաջին, եւ ինձ հաճելի չեղածն ընտ-
43 րեցիք։ Նորա համար Տէր Եհովան այսպէս է ասում. Ահա իմ ծառաները պիտի ուտեն, բայց դուք պիտի սո-
44 ված մնաք, ահա իմ ծառաները պիտի խմեն, բայց դուք պիտի ծարաւ մնաք, ահա իմ ծառաները պիտի ուրախա-
45 նան, բայց դուք պիտի ամաչէք։ Ահա իմ ծառաները պիտի ցնծան սրտի բերկրութիւնից, բայց դուք պիտի գոռաք սրտի ցաւից, եւ հոգսաբեկու-
46 թիւնից պիտի ոռնաք։ Եւ ձեր անունը պիտի թողէք իրրեւ նզովք իմ ընտրեալների համար, եւ Տէր Եհովան քեզ պիտի մեռցնէ, բայց իր ծառաներին պիտի մի ուրիշ անուն կանչէ։
47 Նոր երկրի վերայ օրհնուողը պիտի օրհնուի ճշմարիտ Աստուծով, եւ երկրի վերայ երդում անողը՝ երդում անէ ճշմարիտ Աստուծով, որովհետեւ այն առաջի նեղութիւնները մոռացուեցան, եւ նորանք ծածկուած են
48 իմ աչքի առաջից։ Որովհետեւ ահա ես ընոր երկինք եւ նոր երկիր եմ ստեղծում, եւ առաջիններն պիտի չյիշուին եւ միտքը պիտի չգան։
49 Այլ դուք պիտի ուրախանաք եւ բերկրուիք յաւիտեան յաւիտենից նորանով, որ ես ստեղծելու եմ։ Որովհետեւ ահա ես ստեղծում եմ Երուսաղէմը բերկրանք եւ նորա ժողովուր-
50 դը՝ ուրախութիւն։ Եւ ես պիտի ցնծամ Երուսաղէմի վերայ, եւ ուրախանամ իմ ժողովրդովը. եւ այլ եւս պիտի չլսուի նորանում լացի ձայն
51 եւ ողբի ձայն։ Եւ այլ եւս պիտի չլինի այնտեղից մի քանի օրական մանուկ, եւ մի ծեր, որ իր օրերը լրացրած չլինի. որովհետեւ երիտասարդը պիտի հարիւր տարեկան մեռնի, եւ հնարիւր տարուան մեղաւորը
52 պիտի անիծուի։ Եւ տուներ պիտի շինեն եւ բնակուեն, եւ այգիներ տնկ-
53 են եւ նորանց պտուղն ուտեն։ Նորանք չեն շինիլ, որ ուրիշը բնակուէ, նորանք չեն տնկել, որ ուրիշն ուտէ. որովհետեւ իմ ժողովրդի օրերը ծառի օրերի չափ պիտի լինեն, եւ իրանց ձեռքերի գործը պիտի մաշեցնեն իմ
54 ընտրեալները։ Նորանք պիտի դատակ տեղը չվատանկեն, եւ չծնեն ի նորանք Տիրոջ օրհնեալների սերունդը կ'լինեն, եւ նորանց զաւակունքն
55 էլ նորանց հետ։ Եւ պիտի լինի, որ նորանք դեռ չկանչած՝ ես կ'պատասխանեմ ե՝ նորանք դեռ խօսելիս՝ ես
56 կ'լսեմ։ Գայլը եւ գառը միասին կ'արածեն, եւ առիւծը արջառի պէս խոտ կ'ուտէ. եւ հօձի կերակուրը հող է լինելու։ Նորանք պիտի չվնասեն եւ չապականեն իմ բոլոր սուրբ սարի վերայ, ասում է Տէրը։

ԳԼ. ԿԶ

Կեղծաւորների պատիժը. Նոր երուսաղէմի փրկութիւնը եւ նորա տարածութիւնը դէպի ամենահեռաւոր հեթանոսները. վերջին դատաստանը։

1 Այսպէս է ասում Տէրը. երկինքը իմ աթոռն է եւ երկիրը՝ իմ ոտքերի պատուանդանը. դա ի՞նչ տուն է, որ շինում էք ինձ համար, եւ դա ի՞նչ տեղ է իմ հանգստութեան համար։
2 Այդ ամենն էլ իմ ձեռքն է արել, եւ եղան այդ ամենը, ասում է Տէրը. եւ ես սորան եմ մտիկ տալիս՝ խոնարհին եւ կոտրած հոգի ունեցողին եւ իմ խօսքից դողացողին։
3 Արջառ մորթողը մարդասպան է, գառ զոհողը՝ շուն մորթող է, նուէր մատուցանողը խոզի արիւն հատուցանող է, կնդրուկ յիշեցնողը կուռք օրհնող է։ Նորանք էլ են ընտրել իրանց ճանապարհները, եւ իրանց սրտին
4 հաճելի են իրանց կուռքերը. ես էլ եմ ընտրում իրանց թշուառութիւնները, եւ նորանց վախեցած բաները պիտի

ա Մատ. ը. 12. Ղեւի. ժգ. 28, Նեհ. Եքր. իբ. 22. Զաքր. 13։
բ Ղ. 9, 22։
գ Ելք. կր. 2. Դտր. ժա. 26։
դ Մատ. կր. 17. Եքեմ. գ. 2, ՊԸ Ծր. գ. 13. ԺԳ. 11. Գլ. ԺՔ. 18. խե. 13. Մատ. ա. 5։
ե Գլ. ծա. 16. կգ. 22. ը Գեա. գ. 13. Ծայս. խա. 1.
զ Գլ. կր. 5։
է Գլ. լե. 10. ծա. 11. Ծայս. կ. 17. խա. 4։
ը Ժող. ը. 12։
թ Տես Ղե. իգ. 16. ը Ծր. իը. 30. Գլ. կր. 8. Ամվ. թ. 15։
ժ Մատ. ղր. 13։
ի Հմր. 9, 15։

ա Տես ը Ծր. իը. 41. Ծվ. թ. 13.
բ Գլ. կ. 9։
գ Մատ. ը. 3. Դան. թ. 21։
դ Գլ. ժա. 6, 7, 9։
ե Ծե. գ. 14։
զ Թագ. ը. 27. ը Ծե. գ. 18. Մատ. ե. 34, 35. Դտր. կ. 48, 49. ԺԼ. 24.
է Գլ. ծե. 15. կա. 1.
ը Մատ. ղգ. 18. ծա. 17.
թ Ելք. թ. 4. ժ. 3. Աստ. իը. 14. Հմր. ա. 11։
ժ Գլ. ա. 11։
ի Տես ը Թագ. գ. 8։
ա Տես Ղե. ը. 3։
բ Տես Գլ. ծը. 13. կե. 2.

բերեմ նորանց վերայ , Հորովհետեւ ես կանչեցի եւ պատասխանող չ'կար , խօսեցի եւ նորանք չ'լսեցին , եւ չարութիւն արին իմ աչքի առաջին , եւ իմ չ'ուզած բանը ընտրեցին ։

5 Լսեցէք Տիրոջ խօսքը դուք , Որ դողում էք նորա խօսքից . ասում են ձեր եղբայրները , որ ձեզ ատում եւ անարգում են իմ անունի համար՝ Թող Տէրը փառաւորուի , եւ էմենք տեսնենք ձեզ ուրախութեան մէջ . բայց նորանք պիտի ամաչեն ։

6 Աղաղակի ձայն կայ քաղաքիցը , մի ձայն՝ տաճարիցը . Տիրոջ ձայնը , որ հատուցանում է իր թշնամիներին հա-
7 տուցումը ։ Դեռ չ'երկնած ծնեց , դեռ երկունքը չ'եկած արու զաւակով ա-
8 զատուեցաւ ։ Ո՞վ է այսպիսի բան լսել , ո՞վ այսպիսի բան տեսել , միթէ երկիրը մէկ օրում է ծնւում , կամ մէկ ազգը մէկ անգամում է ծնւում , որ Սիօնը երկնում եւ իսկոյն ծնում է իր
9 որդկանցը ։ Ես որ բերում եմ ծնելու կէտին՝ ծնել չ'ի՞մ տալ , ասում է Տէրը , կամ ես որ ծնել եմ տալիս՝ պիտի կա-
10 պէի՞ ասում է քո Աստուածը ։ Երուսաղէմի հետ ուրախացէք , եւ բերկրացէք նորանով , դուք ամենքդ որ նորան սիրում էք . ուրախացէք նորա հետ ուրախութիւնով , ով դուք ա-
11 մենքդ , որ նորա հետ սուգ էիք ա-
նում ։ Որովհետեւ պիտի ծծէք եւ կըշտանաք նորա մխիթարութեան տինքիցը , որպէս զի դիէք եւ զուարճանաք նորա փառաց առատութիւնիցը ։
12 Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէրը . Ահա ես բերում եմ խաղաղութիւնը նորա վերայ դետի պէս , եւ յորդահոս վտակի պէս՝ ազգերի փառքը . եւ Դուք պիտի ծծէք , դրկիի մէջ պիտի վեր առնուիք , եւ ծունկերի վերայ
13 պիտի զովուիք ։ Ինչպէս որ մէկ մարդ որին իր մայրը կ'մխիթարէ , նոյնպէս էլ ես պիտի մխիթարեմ ձեզ , եւ ե-
14 րուսաղէմով պիտի մխիթարուիք ։ Եւ պիտի տեսնէք , եւ ձեր սիրտերն ու-
բախանան . եւ ձեր ոսկորները պիտի կանաչ խոտի պէս ծաղկեն , եւ պիտի յայտնուի Տիրոջ ձեռքը իր ծառաների վերայ , եւ բարկութիւնը՝ նորա թըշ-
15 նամիների վերայ ։ Հորովհետեւ անա Տէրը գալիս է կրակով եւ մրրկի պէս՝ նորա կառքերը . որ իր բարկութիւնը դործ դնէ եռանդով , եւ իր սպառնա-
16 լիքը՝ կրակի բոցով ։ Որովհետեւ կրակով դատելու է Տէրը , եւ իր սրովը՝ բոլոր մարմինը . եւ շատ են լինելու Տիրոջ սպանածները ։
17 Նրանց որոնցները եւ իրանց մաքրողները պարտէզների համար մէկ մէկի ետեւից մէջտեղը , որոնք խոզի միս են ուտում եւ պիղծ բան եւ մուկ , միկտեղ պիտի բնաջինջ լինեն , ասում
18 է Տէրը ։ Եւ ես նորանց գործերն եւ նորանց խորհուրդները գիտեմ . Եւ եկա-
նիմ կ'դայ որ բոլոր ազգերն ու լեզուները ժողովեմ , եւ նորանք պիտի դան
19 եւ իմ փառքը տեսնեն ։ Եւ ես նորանցում նշան պիտի դնեմ , եւ նորանցից պիտի ուղարկեմ իրրեւ ազատուածներ ազգերի մօտ , այսինքն Թարսիս , Փուղ , Ղուդ՝ աղեղնաւորներին , Թուբէլ եւ Յաւան . այն հեռու կղզիները , որ չեն լսել իմ համբաւը եւ չեն տեսել իմ փառքը , եւ նորանք պիտի
20 պատմեն իմ փառքը ազգերի մէջ ։ Եւ նորանք պիտի բերեն ձեր բոլոր եղբայրներին բոլոր ազգերից իրրեւ ընծայ Տիրոջ համար ձիերով եւ կառքով , դահաւորակներով , ջորիներով եւ տաճիկ ուղտերով իմ սուրբ սարը՝ Երուսաղէմ , ասում է Տէրը . ինչպէս որ Իսրայէլի որդիքն մաքուր ամանով
21 ընծայ են բերում Տիրոջ տունը ։ Եւ նորանցից էլ եմ առնելու քահանաներ եւ Ղեւտացիներ , ասում է Տէրը ։
22 Որովհետեւ ինչպէս որ այն նոր երկինքը եւ այն նոր երկիրը , որ ես առնելու եմ , իմ առաջին պիտի կանգնին , ասում է Տէրը , նոյնպէս էլ պիտի հաստատ կենայ ձեր սերունդը
23 եւ ձեր անունը ։ Եւ պիտի լինի , որ

ե Ամոս . ա . 11 ; Գ . Կո . 12 . Երեմ . կ . 13 . Ե Նէհ . ե . Գ . Կո . ե . 19 . Եր Թես . ա . 10 .

է Գ . Խր . 18 . կ . 5 . Ի Գ . կ . 16 . Գ . Խր . 23 . կ . 4 . Լ Տես Նէհէմ . լե . 1 եւ ե . Հգ . բ . 3 . ր Թես . ա . 8 .

Ն Գ . Եե . 1 . շ Գ . կե . 3 , 4 . Մ Ամոս . ա . 11 . Հաբ . ժե . 16 . յ Ես . Եր . 6 . Գ . կա . 6 . ա

Գես . բ . 9 . Յով . ա . 6 . Գ . կե . 17 . բ Գես . գ . 13 . Յով . բա . 1 .

ամէից ամիս եւ շաբաթից շաբաթ պիտի դայ Համին մարմին իմ առաջը
24 երկրպագելու, ասում է Տէրը։ Եւ Նորանք պիտի դուրս դան եւ տեսնեն
՚ինձ դէմ ապստամբող մարդկանց դիեր, որովհետեւ Նորանց որդը չի մեռնել, եւ Նորանց կրակը չի հանգչիլ, եւ Նորանք պիտի զզուանք լինեն ամէն մարմնի համար։

ԵՐԵՄԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՒԹԻՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Երեմիայի մարգարէ նշանակութիւն։

1 Բննիամինի երկրումն՝ Անաթովթի
մէջ եղող քահանաներից Քեղկիայի
2 որդի Երեմիայի խօսքերը, Որ Նորան
եղաւ Տիրոջ խօսքը Յուդայի Թագաւոր՝ Ամոնի որդի Յովսիայի օրերումը՝
Նորա Թագաւորութեան տասներե-
3 րեքերորդ տարիումը։ Եւ եղաւ Յուդայի Թագաւոր՝ Յովսիայի որդի Յովակիմի օրերումը մինչեւ Յովսիայի որդի Սեդեկիայի տասնեմէկերորդ տարուայ վերջը՝ մինչեւ Երուսաղէմի գերութիւնը՝ հինգերորդ ամսումը։
4 Եւ Տիրոջ խօսքն եղաւ ինձ ասելով.
5 Քեզ որովայնում չ'ստեղծած՝ Ես քեզ
դիտէի, եւ արգանդից դեռ դուս չ'եկած Ես քեզ սրբեցի, Ես քեզ ազ-
6 գերի մարգարէ եմ դրել։ Եւ Ես ասեցի. Ո՛հ, ով Տէր Եհովայ, ահա Ես
խօսել չ'գիտեմ, որովհետեւ Ես մանուկ
7 եմ։ Եւ Տէրն ասեց ինձ. Մի ասիր
թէ Ես մանուկ եմ, այլ ուր որ քեզ ուղարկեմ՝ դնա. եւ Համին ինչ որ քեզ
8 պատուիրեմ՝ խօսիր։ Մի վախենար Նորանց երեսիցը, Որովհետեւ Ես քեզ հետ եմ որ քեզ ազատեմ, ասում է Տէրը։
9 Եւ Տէրը մեկնեց իր ձեռքը եւ դպաւ իմ բերանին, եւ Տէրն ասեց ինձ.
10 Ահա Ես իմ խօսքերը քո բերանումը դրի. Տես, Ես քեզ այսօր ազգերի վերայ եւ Թագաւորութիւնների վերայ նշանակեցի, որ հերես եւ պակես եւ փչացնես ու կորցնես, որ շինես եւ տնկես։
11 Եւ Տիրոջ խօսքն եղաւ ինձ ասելով. Ով Երեմիա, ի՞նչ ես տեսնում. եւ Ես ասեցի. Մի նշենի գաւազան եմ տես-
12 նում Ես։ Եւ Տէրն ասեց ինձ. Լաւ տեսար. որովհետեւ Ես պիտի հսկեմ իմ խօսքերի համար, որ կատարեմ այն։
13 Եւ երկրորդ անգամ եղաւ Տիրոջ խօսքը դէպի ինձ ասելով. Ի՞նչ ես տեսնում դու. եւ Ես ասեցի. Մի եռացող կաթսայ եմ տեսնում Ես, եւ
14 Նորա երեսը հիւսիսի կողմից է։ Եւ Տէրն ինձ ասեց. Հիւսիսից պիտի չարաձակուի չարիքը երկրի բոլոր բնա-
15 կիչների վերայ։ Որովհետեւ Ահա Ես կ'կանչեմ հիւսիսի բոլոր Թագաւորութիւնների ցեղերը, ասում է Տէրը, որ գան եւ Համին մէկն իր աթոռը դնէ Երուսաղէմի դռան մուտքումը, եւ Նորա բոլոր պարիսպների վերայ չուրջանակի եւ Յուդայի բոլոր քա-
16 ղաքների վերայ։ Եւ Ես կ'խօսեմ իմ իրաւունքները Նորանց հետ Նորանց բոլոր չարութիւնների համար. Որ ինձ Թողած՝ ուրիշ աստուածների են խունկ ծխում, եւ իրանց ձեռքի գոր-

---

ա Պտ. կե. 2։
Հմր. 16։
Ա Մ–րկ. ք. 43, 45, 47։
— Գծ. խ. 18. ա Մն. գ. 60։ Գլ. լբ. 7—9։
բ Գլ. կե. 3։
գ Գլ. կբ. 2։

դ Գծ. ծբ. 12, 15։
Ելգ. ք–գ. կե. 6։
զ Ես. խբ. 1, 5։
է Ել. լգ. 12, 17։
ը Ղ–ւկ. ա. 15, 41. Գաղ. ա. 15, 16։
թ Ել. գ. 10։ գ. 12, 30. Ես. գ. 5։

ժ Ծն. խբ. 20, 38. Մ–ն. խբ. 20։
ի Եզեկ. բ. 6։ գ. 9. Հմր. 17։
լ Ել. գ. 12. բ Օր. ը–ժ. 6, 8. Ես. ա. 5. Գլ. ծե. 20։ Գոբ. խգ. 17. Երբ. ժգ. 6։
խ Ես. գ. 7։
ծ Ես. ժա. 16։ Գլ. ե. 14։

կ Ծն. խբ. 20։
հ Գլ. ժբ. 17։
ձ Գլ. ժբ. 7։ բ Կոր. ժ. 4, 5։
ղ Եզեկ. ժա. 3, 7։ խգ. 3։
ճ Գլ. գ. 6։ գ. 1։
մ Գլ. ե. 15։ գ. 22. ժ. 22։ բե. 9։
յ Գլ. լբ. 3։ խգ. 10։
ն Ել. Օր. խբ. 20։ Գլ. ժէ. 13։

ներին են երկրպագում։
17 Բայց դու Եմէջդ գօտեպնդիր, եւ վեր կաց ու ասիր նորանց ամէնը ինչ որ ես քեզ հրամայում եմ. Վնորանց երեսիցը մի վախենար, որ մի դուք 18քեզ վախեցնեմ նորանց առաջին։ Եւ ահա ես քեզ այսօր մի ՚ամուր քաղաք եւ երկաթի սիւն եւ պղնձի պարիսպներ եմ չինում բոլոր երկրի դէմ, Յուդայի թագաւորների եւ նորա իշխանների դէմ, նորա քահանաների 19եւ երկրի ժողովրդի դէմ։ Եւ նորանք կ'պատերազմին քեզ դէմ, բայց քեզ չեն յաղթիլ, Վորովհետեւ ես քեզ հետ եմ, ասում է Տէրը, որ քեզ փրկեմ։

Գլ. Բ

Իսրայէլի պատմութիւնը և պատիժը։

1 Եւ Տիրոջ խօսքն եղաւ ինձ ասելով։
2 Գնա եւ կանչիր երուսաղէմի ականջներին եւ ասիր. Այսպէս է ասում Տէրը՝ Յիշեցի քեզ համար քո ՚երիտասարդութեան քաղցրութիւնը, քո հարսնութեան սէրը, քո իմ ետեւից գալը Վանապատի մէջ՝ այն չ'սերմուած 3երկրում։ ՎՍուրբ էր Իսրայէլը Տիրոջ համար, Վնորա արդիւնքի առաջինն։ Բոլոր նորան ուտողները յանցաւոր էին լինում, չարիք էր գալիս նորանց 4վերայ, ասում է Տէրը։ Լսեցէք Տիրոջ խօսքը, ով Յակոբի տուն, եւ Իսրա-
5յէլի տան բոլոր ազգատոհմներ, Այսպէս է ասում Տէրը, ՎՉեր հայրերը ինչ անիրաւութիւն գտան ինձ վերայ, որ հեռացան ինձանից, եւ Վունայնութեան ետեւից գնացին, եւ ունայնա-
6ցան։ Եւ չ'ասեցին Թէ Ո՞ւր է Տէրը, որ Վինձ վեր հանեց եգիպտոսի երկրից, որ Վինձ մանն անեց անապատումը, ամայութեան եւ փոսերի երկրումը՝ չորութեան եւ մահուան ստուերի երկրումը, այնպիսի մի երկրում, որով մարդ չէ անցնում, եւ ուր մարդ
7չէ բնակվում։ Եւ ես ձեզ բերի մի Թպտղաբեր երկիր, որ ուտէք նորա պտուղը եւ նորա բարիքը. եւ դուք Վնմանաք եւ անմաքուր արիք իմ երկիրը, եւ իմ ժառանգութիւնը պղծութիւն
8չինեցիք։ Քահանաները չ'ասեցին Թէ Ուր է Տէրը, եւ Օրէնքը ձեռքին բռնողները ինձ չ'ճանաչեցին, եւ հովիւները ապստամբութեցին ինձ դէմ, եւ Եմարգարէքը Բահաղով մարգարէացան, եւ Դանպիտան բաների ետեւիցը գնացին։
9 Սորա համար ես դեռ Վվիճելու եմ ձեզ հետ, ասում է Տէրը, եւ Վձեր որդկանց որդիների հետ եմ վիճելու։
10 Որովհետեւ անցկացէք կիտացիների կղզիները եւ տեսէք, եւ Վուղարկեցէք Կեդար եւ մէկ լաւ հասկացէք, եւ տեսէք, Թէ արդեօք մի այդպիսի
11 բան եղած կա՞յ, Թէ Յարդեօք մի ազգ փոխո՞ւել է իր աստուածները ՎՔէպէտեւ նորանք աստուածներ չեն. Վբայց իմ ժողովուրդը փոխել է իր Փառքը ՚մի այնպիսի բանով, որ օգուտ չ'ունի։
12 ՚Երկինք, զարմացէք այս բանի վերայ, սոսկացէք Ե՛ չատ հիացէք, ասում է
13 Տէրը։ Որովհետեւ իմ ժողովուրդը կրկնապատիկ չարութիւն գործեց, ինձ Վկենաց Ջրի աղբիւրը Թողնելին որ իրանց համար հորեր փորեն՝ ծակծակոտ հորեր, որոնք չեն կարող ջուրը պահել։
14 ՎԻսրայէլը, կամ Թէ ընդծո՞ւն է նա. ՚՚ի՞նչու համար
15յափշտակութեան մատնուեցաւ։ Վնորա դէմ մռնչեցին առիւծի կորիւնները՝ հանեցին իրանց ձայնը, եւ նորա երկիրը աւերակ արին, նորա քաղաքները այ-
16րեցին, որ բնակիչ չ'մնաց։ Մեմփացիների ու Վտափնացիների տղերքն էլ

Նգ Թագ. ժբ. 46։ գ Թագ. գ. 29։ Թ. 1։ Յոբ լբ. 3։ Դան. ժբ. 33։ ՚՚ Գնա. ա. 13։
ւնէկ. գ. 13։ Հմր. 8։ Եզեկ. բ. 6։
՚՚նա. ֆ. 7։ Գէ. գ. 27։ ժե. 29։
ւՀմր. 8։

՚՚նէկ. ժգ. 8, 22, 60։ իգ. 3, 8, 19։ Ովս. բ. 15։
իր Օր. բ. 7։
է նէ. ժԹ. 5, 6։
Թնա. ա. 18։ Յայտ. ժգ. 4, 6։ Դ. 14։ ծ. 7։
ՀՆա. ե. 4։ Մխք. գ. 3։
Նգ Թագ. ժե. 19։ Յոբ. բ. 8։
ՀՆա. կգ. 9, 11, 13։ Ովս. ժգ. 4։
իր Օր. ը. 15։ լբ. 10։

քԹագ. ժգ. 28։ ժգ. 7, 8։
բ Օր. բ. 7—9։
Դ՚Գե. ժբ. 25, 27, 28։ Թագ. ժ. 33, 34։ Ա—գ. ը. 18, 59։ ճգ. 38։ Գէ. գ. 1։ ժգ. 19։
ւՄգ. բ. 6, 7։ Հռվմ. բ. 20։
Ե՚Գե. իգ. 13։
ՃՀմր. 11։ ԵՒմբ. բ. 18։
Եզեկ. ե. 35, 36։ Մխք. գ. 2։
Հել. ե. 5։ Գե. ե. 5։

ՃՄխք. գ. 5։
ՀՆա. ՀԺե. 4։ Նա. լե. 19։ Գէ. ժգ. 20։
ՓՆա. ճգ. 20։ Հռվմ. ա. 23։
ՓՀմր. 8։
ՀՆա. ա. 2։ Գէ. գ. 19։
ՆՆա. լգ. 9։ Գէ. ԺԷ. 13։ Յոբ. 14։ Ովմ. գ. 14։
ւՏես նէ. գ. 23։
՚՚նա. ա. 7։ Գէ. գ. 7։
ւՀՆէ. իգ. 7—9։

17 արածեցին քո գագաթի վերայ։ Զի՛ որ սա արաւ քեզ քո Տէր Աստուածն ձգելոյ այն ժամանակ երբ նա քեզ առաջնորդում էր ճանապարհումը։
18 Եւ հիմա ինչ ունիս դու Եգիպտոսի ճանապարհումը, որ Սիհորի ջուրը խմես, եւ ինչ ունիս դու Ասորեստանի ճանապարհումը, որ Գետի ջուրը
19 խմես։ Քեզ չարութիւնն է խրատում, եւ քո անհաւատարմութիւնները են քեզ յանդիմանում։ Արդ իմացիր եւ տես, որ չար եւ դառն բան է քո Տէր Աստուածն Յոզելդ, եւ իմ երկիւղը քեզ վերայ չկինելը,
20 ասում է Զօրաց Տէր Եհովան։ Որովհետեւ դու ի վաղուց ես կոտրել քո լուծը եւ քո կապերը կոտրել, եւ ասել ես թէ Չեմ ծառայում. որովհետեւ ամէն բարձր բլուրի վերայ եւ ամէն կանաչ ծառի տակ պառկեցիր
21 դու պոռնկացար։ Եւ ես քեզ տնկել էի իբրեւ ընտիր որթ, բոլորովին հաւատարիմ սերմ. բայց դու ինչպէ՞ս փոխուեցար ինձ համար վայրի որթի
22 անպիտան ճիւղեր դարձար։ Որովհետեւ եթէ հրթակով լուացուիս, եւ շատ օճառ գործածես, քո անօրէնութիւնը պիտի մնայ իմ առաջին իրեւ
23 արատ, ասում է Տէր Եհովան։ Ինչպէս կարող ես ասել. Չեմ պղծուել, Բահաղների հետից չեմ գնացել. իմ-
մի՛ակ արա հովտի մէջ քո ճանապարհին, հասկացիր թէ ինչ ես արել, ով թեթեւաչարժ մորաչաւիղ մատակ
24 ուղտ։ Մի՛ վայրի էշ, որ սովորած է անապատին, է՛ր հոգիի ցանկութիւնով օդ է ծծում, ո՛վ է կարող նորա տռիանքը ետ դարձնել. նորա բոլոր որոնողները չեն վատանակում. նորան
25 իր ամսուին են գտնում։ Ետ պահիր ոտդ մերկութիւնից, եւ կոկորդդ ծարաւութիւնից, բայց ըդու ասեցիր. Անկարելի է՛ ոչ, որովհետեւ ես սի-
րել եմ օտարներին, եւ գնալու եմ նորանց հետից։
26 Ինչպէս որ ամաչում է գողը, երբոր բռնւում է, նոյնպէս էլ ամաչելու են Իսրայէլի տունը, նորանք իրանց թագաւորները, իրանց իշխանները, եւ նորանց քահանաներն ու մարգա-
27 րէները. Որոնք ասում են փայտին Իմ հայրն ես, եւ քարին Դու ծնեցիր ինձ. որովհետեւ նորանք իրանց մէջքը դարձրին դէպի ինձ եւ ոչ թէ երեսը. բայց ըիրանց ձախորդութեան ժամանակին ասում են վեր կաց եւ ազա-
28 տիր մեզ։ Արդ ո՞ւր են քո աստուածները, որ շինեցիր քեզ համար. թող նորանք վեր կենան գուցէ ըքեզ օգնեն քո ձախորդութեան ժամանակին։ Որովհետեւ քո քաղաքների չափ եղան
29 Էքո աստուածները, ով Յուդա։ Ինչո՞ւ համար վիճում էք ինձ հետ, դուք ամէնքդ ապստամբուել էք ինձ դէմ,
30 ասում է Տէրը։ Ինչ գուր եմ ծեծել ձեր որդկանցը. նորանք խրատ չեն առել. Ձեր սուրը կերել է ձեր մարգարէներին ինչպէս մի ապականիչ առիւծ։
31 Ով ազգ դուք, մտիկ արէք Տիրոջ խօսքին. Միթէ ես Իսրայէլի համար անապատ եղայ, կամ մի մառախլապատ երկիր. ինչու համար է ասում իմ ժողովուրդը Ազատ ենք, Էլլ եւս
32 չենք գալիս քեզ մօտ։ Միթէ կոյսը կ'մոռանայ իր զարդը, Նո՞ հարսն իր գօտին. բայց իմ ժողովուրդը մոռացել է ինձ Անյիշատ օրեր որ թիւ չունի։
33 Ինչ լաւ սարքում ես քո ճանապարհը որ սէր որոնես. Հէնց դորա համար էլ ընթացքդ սովորեցրել ես չար կինիկնե-
34 րի։ Քո քղանցքումը նամանիզ աղքատների հոգիների արիւնները էլ է գըտնում. ես նորանց չ'գտայ թագուն որոնմամբ, այլ այս ամէնի վերայ։
35 Բայց դու ասում ես թէ ես անմեղ

ղՂ. գ. 18։
էր Որ. ժբ. 10, ~Նա. ղ. 1, 2։ ~Ձեռ. Ժգ. 3։
Հնա. գ. 9։ Որ. ~Ձե. 5, 7։ Ղէ. գ. 6։
ղՂ. ղգ. 15, 16։
ղՂ. Ժե. 17։ Աագ. խգ. 2։ Ա. 8։ Նա. ե. 1 Եզեկ. է. 21։
Մատ. խ. 33։ Մարկ. Ժբ. 1։ Դ.Կռ. ի. 9։
~Բ Որ. ժբ. 33։ Նա. ա. 21։ ե. 4։
Ձար Բ. 30։
էր Որ. ժբ. 34։ Ձար Ժգ. 17։ Որ. գ. 6։
Աատ. ղ. 12։
~Ձար Բ. 5 Եզեկ. Ղէ. Ժգ. 6։

Բ Ղէ. Ժբ. 12։
Ելք. Յայտ. չ'կայ
էր Որ. ժբ. 10։ Ղէ. գ. 13։
Դատ. Ժ. 10. Աագ. հը. 34։
Նա. խգ. 16։
Եր Որ. ժբ. 37։ Դատ. Ժ. 14։
Նա. խե. 20։
Ծղ. Ժա. 13։
Հշբ. 23, 31։
Նա. ա. 5։ Բ. 13։ Ղէ. ե. 3։
Եր Մե. ղգ. 16։ Հեռ Բ. 26, Մատ. Յոթ. 29 եւլն. Գործ. է. 51։ ~Ձեռ. բ. 15։
Հշբ. 5։
Աագ. Ժբ. 4։
Եր Որ. ժբ. 15։
Ձաագ. Ժգ. 21։ Ղէ. Ժգ. 25. Որ. բ. 14։
Աագ. Եզ. 35։ Ղէ. Ժբ. 4։
Հշբ. 23, 29։

եմ. հէնց նորա բարկութիւնը ետ էլ է դառել ինձանից։ Ահա ես քեզ հետ պիտի դատ վարեմ Էքո ասելու հա-
36 մար, թէ Ձեմ մեղանչել։ Պինչ ես չատ թափառում՝ ճանապարհներդ փո-փոխելով, Եգիպտոսից էլ պիտի ա-
37 մաչես, Պինչպէս Ասորեստանից ես ամաչել։ Սորանից էլ դուրս կ'գաս, Ձեռքերդ էլ գլխիդ, որովհետեւ Տէրը մերժել է քո յոյսերը, եւ դու չես յա-ջողուելու նորանցում։

Գլ. Գ

Յորդոր ապաշխարելու։ Աստծոյ ներելի խոստմունքը։

1 Կ'ասէն թէ Ահա մէկ մարդ որ արձակէ իր կնոջը, եւ նա նորանից դնայ, եւ մի ուրիշ մարդի կին դառնայ, Պի-թէ հետը էլի նորա մօտ կ'դառնայ. Պի թէ այն երկիրը բոլորովին չէր պղծուիլ. բայց դու, Պէհէւ չատ հո-մանիների հետ ես չնացել, Էլի դէպի ինձ ետ դարձիր, ասում է Տէրը։
2 Բարձրացրու աչքերդ դէպի Էլլուրները եւ տես, դու ո՞րտեղ չես պոռնկութիւն արել. Ճանապարհներին նստել էիր նորանց համար ինչպէս Արաբացին՝ անապատումը, եւ Երկիրը պղծեցիր քո պոռնկութիւններովդ ու
3 չարութիւններովդ։ Եւ Ճանձրեւները խափանուեցան, եւ վերջի անձրեւը չ'եղաւ, բայց Դու մի պոռնիկ կնկայ ճակատն ունեցար. մէկ կողմ ես դրել
4 ամաչելը։ Ահա այսուհետեւ դու ինձ կանչելու ես՝ Ով հայրս, դու ես Իմ երիտասարդութեան մեծերիմը։
5 Պիթէ յաւիտեան պիտի բարկանայ եւ քէն-ը-ինէնը միշտ պահէ. ահա քո խօսածը, եւ չարութիւնը անում ես եւ կարողանում։
6 Եւ Տէրն ասեց ինձ Յովսիա Թագաւորի օրերումը. Տեսա՞ր ինչ որ արաւ

3 Երե. 9.
4 Աստ. իը. 13։ ա Յոբ. 8, 10։
6 Երե. 19։ Գլ. լ. 22. Ովս. 4. 13։ Ժբ. 1, 2։
7 Ես. ը. 3։ Գլ. լե. 7։
8 ը Մն. իբ. 10, 20, 21։ Ես Թագ. Ժգ. 19։
—
ես Օբ. իգ. 4։
9 Գլ. բ. 7։
10 Գլ. բ. 20. Եզեկ. Ժգ. 20, 28, 29։
11 Գլ. գ. 1։ Զաք. ա. 3։
12 Նե ը Օբ. Ժբ. 2։ Գլ. բ. 20։
13 Ես. իբ. 14։ Աստ. իգ. 28. Եզեկ. Ժգ. 24, 25։
14 Գլ. բ. 7։ Երե. 9։ Ը Ղե. իգ. 19։ ը Օբ. իբ. 23, 24. Գլ. թ. 12. Ժգ. 4։
15 Գլ. ե. 3. գ. 15. ը. 13։ Եզեկ. գ. 7։ Մաթ. գ. 8։
16 Գլ. բ. 2։ Ովս. բ. 15։
17 Ես. ԿԱ. 7 Ղե. Ժբ. 9, 10։
18 Ես. Ժէ. 16. Երե. 12։
19 Երե. 11, 14։ Գլ. ե. 24։
20 Գլ. բ. 20։
21 Թագ. Ժէ. 13։
22 Եզեկ. Ժգ. 46։ իգ. 2, 4։
23 Եզեկ. իգ. 9։
24 Թագ. Ժէ. 6, 18։
25 Եզեկ. իգ. 11 Ղե։
1 Գլ. բ. 7։ Երե. 2։
2 Գլ. բ. 27։
3 Ովս. ե. 14։
4 Եզեկ. Ժգ. 51. իգ. 19։
5 Թագ. Ժէ. 6։
6 Ես. Ժ. 15. Ժբ. 8, 9։ Երե. 5։
7 Ես. իգ. 40 Ղե. ը Օբ. Ը 1, 2 Ղե։ Աստ իբ. 13։
8 Երե. 3. Եզեկ. Ժբ. 15, 24, 25։
9 Գլ. բ. 25։
10 Ը Օբ. Ժբ. 2։
11 Հառաք. Ժ. 3։
12 Գլ. իգ. 4. Եզեկ. իգ. 23։ Եզեկ. գ. 11։
13 Թագ. ի. 28։

16 տուբիւնով ։ Եւ երբոր դուք չատացած եւ աճած կ՚լինիք այն երկրումն
այն օրերը , ասում է Տէրը , այլ եւս
չեն ասիլ՝ Տիրոջ ուխտի տապանակը ,
եւ Նա միտք չի ընկնիլ , եւ նորան
չեն յիշիլ ու չեն ուզիլ . եւ այլ եւս
17 չեն շինիլ ։ Այն ժամանակ Երուսաղէմը կ՚կոչեն՝ Տիրոջ աթոռ , եւ նորա
վերայ պիտի ժողովուին բոլոր ազգերը
՚Տիրոջ անունի համար Երուսաղէմումը . եւ ՚այլ եւս չեն գնալ իրանց չար
18 սրտի կամակորութեան ետեւից ։ Այն
օրերը պիտի գնան Հուդայի տունը
Իսրայէլի տան հետ , եւ միասին պիտի
գան ՚հիւսիսային երկրից այն երկիրը ,
որ ես ժառանգեցրի նորանց հայրերին ։
19 Բայց ես ասում էի . Ինչպէս կը
դնէի որդկանց հետ , եւ կ՚տայի քեզ
՚ցանկալի երկիրը՝ ազգերի զարդա-
րանքների զարդի ժառանգութիւնը .
եւ ասում էի . դու ՚Հայր» կը
կանչէիր ինձ , եւ իմ ետեւից ետ չէիր
20 դառնալ ։ Սակայն ինչպէս որ
մի կին անհաւատարիմ կ՚լինի իր մար-
դին , դուք նոյնպէս ՚անհաւատարիմ
եղաք ինձ , ով Իսրայէլի տուն , ա-
սում է Տէրը ։
21 ՚Մի ձայն է լսւում բլուրների վե-
րայ՝ Իսրայէլի որդկանց ողորմելի լա-
ցը . որ նորանք ծռել են իրանց ճա-
նապարհը , մոռացել իրանց Տէր Ա-
տուծուն ։
22 ՚Դեռ դարձէք , ով ապստամբ որդիք .
՚Ես կ՚բժշկեմ ձեր ապստամբութիւն-
ները ։
Ահա մենք գալիս ենք դէպի քեզ ,
որովհետեւ դու ես մեր Աստուածը ,
23 ով Տէր ։ Ցիրաւի սուտ էր Իրլուրներից՝ սարերի չատութիւնից ։ Ճշ յոյսը .
որովհետեւ ՚Տէր Աստուածանից է Ի-
24 սրայէլի փրկութիւնը ։ Եւ Նամօթը կը-
րել է մեր հայրերի մանկութիւնից
վատակածը՝ նորանց հօտերը եւ նո-
25 րանց արջառները , նորանց տղերանց
եւ նորանց աղջկերանցը ։ Մենք պառ-
կում ենք մեր ամօթով , եւ մեր ա-
նարգանքը ծածկում է մեզ . որովհե-
տեւ մեր Տէր Աստուծոյ դէմ մեղան-
չեցինք՝ մենք եւ մեր հայրերը ՚մեր
մանկութիւնից մինչեւ այսօր . եւ
չ՚լսեցինք մեր Տէր Աստուծոյ ձայնին ։

Գլ . Դ

Արդեօք քարոզ ապաշխարելու , հրաւիրանք աւետում նախազգուշացնում է Մարգարէն ուրիշ .

1 ԵԹԷ դառնալու լինես , ով Իսրայէլ ,
ասում է Տէրը , ՚դէպի ինձ դարձիր ,
եւ եթէ հեռացնելու լինես քո գարշե-
լիքը իմ առաջից , թափառական պիտի
2 չ՚լինես . եւ կենդանի է Տէրը՝ ՚ճշմարտու-
թեամբ , իրաւամբ ու արդարութեամբ .
եւ ՚ազգերը պիտի նորանով օրհնուին
3 եւ Նորանով պարծենան ։ Որովհետեւ
այսպէս է ասում Տէրը Հուդայի եւ
Երուսաղէմի մարդկանցը . ՚Նոր հերկ
հերկեցէք ձեզ համար , եւ չմի սերմէք
4 փուշերի մէջ ։ ՚Թլփատուեցէք Տիրոջ
համար , եւ հեռացրէք ձեր սրտի ան-
թլփատութիւնը , ով Հուդայի մարդիկ
եւ Երուսաղէմի բնակիչք . որ մի դուէ
կրակի պէս դուրս գայ իմ բարկու-
թիւնը եւ այրէ առանց մի հանգցնողի
ձեր գործերի չարութեան համար ։
5 Հուդայի մէջ իմացրէք եւ Երուսաղէ-
մի մէջ լուր տուէք , եւ ասեցէք . Փող
հնչեցրէք երկրի վերայ . կանչեցէք ,
ձայնը բարձրացրէք , եւ ասեցէք , ՚Ժո-
ղովուեցէք ու մտնենք պարսպաւոր
6 քաղաքները ։ Դրօշակ բարձրացրէք
դէպի Սիօն , փախէք , մի կանգնէք .
որովհետեւ ես չարիք եմ բերում հիւ-
7 սիսից՝ եւ մեծ կոտորած ։ Եվեր կացաւ
առիւծը իր մացառից եւ Հեդերին
ջարդողը ճանապարհուեցաւ դուրս ե-
կաւ իր տեղից . Էոր քո երկիրը աւե-

ՠ Նա. կե. 17։
ՠ Նա. կ. 9։
ՠՂ. Ժա. 8.
ՠ Նա. Նա. 4. 13. Նեհկ. լէ. 10—22. Ովս. ա. 11։
ՠ Հր. 12. Գղ. լա. 8։
ՠ Ամգ. ճգ. 24. Նեհկ. ք. 6. Դան. ը. 9. Ժա. 16, 41, 45.
ՠ Նա. կգ. 16։
ՠՆա. խը. 8. Գլ. և. 11.
ՠ Նա. Ժե. 2.
ՠ Հ՚Ե. 14. Ովս. Ժգ. 1։
ՠ Ովս. գ. 1. Ժգ. 4։
Ի Ամգ. Ձա. 1. 2։
ՂՄգ. գ. 8։
Կղ. Ժա. 13. Ովս. ք. 10։
ՂԵզր. ք. 7։
ՃԿղ. իբ. 21։

—Գլ. գ. 1. 22. Ցովել. բ. 12։
ՠ Ը. Ժ. 20. Նա. խե. 23. կե. 16. Տես Գլ. և. 2.
ՠ Նա. խը. 1. Զաք. ը. 8.
ՠՆեհ. իբ. 18։ Ամգ. հը. 17։
Գաղ. գ. 8։
Նա. խե. 25. — Կար. ա. 31.
ՂՕվս. Ժ. 12.
ԻՄատ. Ժգ. 7, 22.
ՠ Ը. Ժ. 10. ը. 6. Գլ. ք. 26. Հռովմ. ք. 28, 29. Կող. բ. 11.
ՠ Նա. Նա. 4.
ՠԳլ. ա. 13—15. գ. 1, 22.
ՠ Ք Մագ. Ագ. 1. Գլ. և. 6. Դան. է. 4.
ՠԳլ. խե. 9։
Նա. ա. 7. Գլ. բ. 15.

բակ անէ. քո քաղաքները պիտի քան-
8 դուին՝ Ահա առանց բնակչի։ Սորա հա-
մար հրեշտներ հագէք, սուգ արէք ու
ողբացէք, որ Տիրոջ բարկութեան բոր-
9 բոքումը մեզանից ետ չէ դարձել։ Եւ
կ՚լինի այն օրը, ասում է Տէրը, որ
պիտի կորչէ թագաւորի սիրտը եւ իշ-
խանների սիրտը, եւ պիտի ապշեն քա-
հանաները, ու մարգարէները հիանան։
10 Եւ ես ասեցի. Աւա՛ղ, ով Տէր Ե-
հովայ, Նա՛եւ դու խաբեցիր այս
ժողովուրդն ու Երուսաղէմը՝ հասելով
թէ Ձեզ խաղաղութիւն կ՚լինի. բայց
սուրը մինչեւ ներքին հոգին է հասել։
11 Այն ժամանակ պիտի ասուի այս
ժողովրդին ու Երուսաղէմին. Մի
օդափոխին քամի է բլուրներից
անապատումը՝ իմ ժողովրդի աղջկայ
Նահապարտին, որ հոսելու համար է
12 եւ ոչ թէ մաքրելու համար։ Սորանից
մի աւելի սաստիկ քամի գալու է ինձ.
հիմա էլ Ես եմ խօսելու նորանց հետ
դատաստաններով։
13 Ահա նա ամպերի պէս է վեր կե-
նում, եւ փոթորկի պէս են նորա
կառքերը, արծիւներից արագաչարժ
են նորա ձիերը, վա՛յ մեզ, որովհե-
14 տեւ աւերակ դառանք։ Մաքրիր չա-
րութիւնից քո սիրտը, ով Երուսա-
ղէմ, որպէս զի փրկութիւն գտնես.
մինչեւ ե՞րբ պիտի սրտումդ մնան քո
15 չար խորհուրդները։ Որովհետեւ մի
ձայն իմաց է տալիս Դանից, եւ թշ-
ուառութիւն է լուր տալիս Եփրեմի
16 սարիցը։ Ցիշեցրէք ազգերին, ահա
լուր տուէք Երուսաղէմի մասին.
Հսկաւորներ են գալիս հեռաւոր եր-
կրից, եւ իրանց ձայնը տալիս են
17 Յուդայի քաղաքների վերայ։ Ագա-
րակի պահապանների պէս նորա վերայ
են չուրջանակի, որ նա ինձ դէմ
18 ապստամբուեց, ասում է Տէրը։ Ի-
ճանապարհներդ եւ քո արարքները
արին քեզ այս բանը. սա քո չարու-
թիւնն է. իրա՛ւ դառն, իրա՛ւ հասել
է մինչեւ սիրտդ։
19 Որովա՛յնս, որովա՛յնս, ցաւով բռա-
նուած եմ, սրտիս *խուցերը աղմնա-
վրայ է սրտովս, ես չեմ լռել. որով-
հետեւ փողի ձայնը լսում ես, ով իմ
անձը, այն պատերազմի աղաղակը։
20 Կոտորած կոտորածի վերայ է կանչը-
վում, որովհետեւ բոլոր երկիրը աւե-
րակ եղաւ. յանկարծակի աւերակ
եղան իմ վրանները, մի վայրկեանում
21 իմ խորանները։ Մինչեւ ե՞րբ պիտի
տեսնեմ դրօշը, լսեմ փողի ձայնը։
22 Որովհետեւ յիմար է իմ ժողովուրդը.
ինձ չ՚ճանաչեցին. նորանք անմիտ
զաւակներ են եւ բան չ՚հասկացող.
նորանք խմաստուն են չարութիւն
անելու, բայց բարութիւն անելը չ՚դի-
տեն։
23 Ես նայեցի երկրի վերայ, եւ ահա
պարապ եւ անձեւ էր, եւ երկնքին
24 եւ նորա լոյսը չ՚կար։ Նայեցի սարե-
րին, եւ ահա դողում էին, եւ բոլոր
25 բլուրները սասանվում էին։ Նայեցի,
եւ ահա մարդ չ՚կար, եւ երկնքի բո-
26 լոր թռչունները փախել էին։ Նայեցի,
եւ ահա կարմիզոսը անապատ էր. եւ
նորա բոլոր քաղաքները քարուքան-
դուած էին Տիրոջ երեսից եւ նորա
բարկութեան բորբոքման երեսից։
27 Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէրը.
Բոլոր երկիրը աւերակ պիտի դառնայ,
բայց բոլորովին վերջ չեմ անելու։
28 Սորա համար երկիրը պիտի սգայ,
եւ պիտի խաւարտի երկինքը վերե-
ւից. քանի որում ես ասել եմ, խորհել
եմ, եւ չեմ զղջալու եւ նորանից ետ
29 չեմ դառնալու։ Ձիաւորների եւ ա-
զեղնաւորների ձայնիցը փախչում է
բոլոր քաղաքը, մանում են ձմակները
եւ վեր են ելնում ապառաժները, բո-
լոր քաղաքները ձգուած թողուած են,
եւ նորանցում մի բնակող մարդ չ՚կայ։
30 Եւ դո՛ւ ինչ պիտի անես, ով աւերա-
կացած, որ ծիրանիներ ես հագնում,
ու քեզ ոսկի զարդերով զարդարում,

ա Նե. իբ. 13. Գլ. գ. 16.
բ Եզեկ. ժգ. 9. ը Թագ. բ. 11.
գ Գլ. ե. 13; ժգ. 13.
դ Գլ. ծա. 1. Եզեկ. ժե. 10. Ովս. ժգ. 15.
ե Գլ. ա. 16.
զ Նե. ե. 28.

է Ր Ող. իբ. 49. Ովբ գ. 19. Ովս. ը. 1. Ամբ. ա. 8.
ը Նե. ա. 16. Ճահ. գ. 8.
թ Գլ. ը. 16.
ժ Գլ. ե. 15.
ի Թագ. իե. 1, 4.
լ Սաղ. ձե. 17. Նե. ծ. 1.
խ Գլ. բ. 17, 19.

ծ Նե. ժե. 3. ժգ. 11. իա. 3.
կ Գլ. ա. 9. բ. 1, 10. Տես Հաւկ. ժբ. 43.
հ Եզեկ. գ. 16.
ձ Սաղ. խբ. 7. Եզեկ. է. 26.
ղ Գլ. ծ. 20.
ճ Հաւտ. ժգ. 19.
մ Նե. իդ. 19.

յ Նե. ա. 3.
ն Նե. ե. 25. Եզեկ. լը. 20.
շ Ովս. ա. 3.
ո Գլ. ե. 10, 18. լ. 11. Խզ. 28.
չ Ովս. գ. 3.
պ Նե. ե. 30. ծ. 3.
ջ Ռաւ. իդ. 19. Գլ. է. 16.

որ լայն բաց ես անում ձեռոյրոա աչքերդ . զուր ես քեզ զեղեցկացնում, 30 հոմանիքդ քեզ մերժեցին , հոգիդ են 31 ուզում : Որովհետեւ մի ձայն լսեցի իբր թէ ծննդականի չաշ , անդրանիկ ծնողի տառապանք է Սիօնի աղջկայ ձայնը , հառաչում է եւ տարածում իր ձեռքերը՝ վայ ինձ , որ հոգիս նուաղում է սպանուածների մասին :

Գլ. Ե

Հրեաների այլասէր մեղքերը եւ Նորանց դէմ սպառնացուած պատիժները։

1 Վա՛ն եկէք երուսաղէմի փողոցներումը եւ մէկ տեսէք ու իմացէք , եւ որոնեցէք նորա հրապարակներումը . 2 եթէ մի մարդ կ՚գտնէք , եթէ լինի մի իրաւունք անող եւ ճշմարտութիւն խնդրող , ես այն քաղաքին կ՚ներեմ : 2 Եւ թէպէտ ասում են Կենդանի է Տէրը , բայց սուտ են երդում անում :

3 Ով Տէր , մի՞թէ քո աչքերը դէպի ճշմարտութիւնը չեն . զուր Նորանց ծեծեցիր , բայց Նորանք չ՚ցաւեցին . զուր Նորանց վերջացրիր , չենն ուզում խրատ առնել . Նորանք իրանց երեսը ապառաժիցը պինդ են արել , չեն ու- 4 զում ետ դառնալ : Բայց ես ասեցի . Միայն ազքատներն են սորանք , որ դէտ են ու չ՚գիտեն Տիրոջ ճանապարհը եւ իրանց Աստուծոյ իրաւուն- 5 քը : Ես գնամ մեծերի մօտ եւ Նորանց հետ խօսեմ , որովհետեւ Նորանք գիտեն Տիրոջ ճանապարհները՝ իրանց Աստուծոյ իրաւունքը . բայց Նորանք էլ ամենքը լուծր կոտրել են, կապերը 6 կտրատել են : Սորա համար Նորանց պիտի առիւծը զարկէ անտառից , գայլերի գայլը փչացնէ Նորանց , ինձն է հսկելու Նորանց քաղաքների վերայ , ամեն ով որ Նորանից դուրս գայ՝ պիտի պատառուի , որովհետեւ

չատացել են Նորանց յանցանքները , զօրացել են Նորանց ապստամբութիւնները :

7 Սորա համար ես ինչպէս Նեղեմ քեզ , քո որդիքն ինձ թողել են , եւ հերդում են անում Չաստուածներով . եւ կշտացրի Նորանց , բայց Նորանք չնացան , եւ խումբով բոզանոցը 8 գնացին : Պարարտացած ձիերի պէս առաւօտը վեր են կենում , ամեն մէկն իր բնկերի կնոջ վերայ է խենջում : 9 Մի՞թէ սորա համար այցելութիւն պիտի չ՚անեմ , ասում է Տէրը , կամ սորա նման մի ազգից իմ անձը վրէժ պիտի չ՚առնէ՞ :

10 Վեր եկէք Նորա պարիսպների վերայ եւ կործանեցէք , բայց բոլորովին չ՚վերջացնէք . վերցրէք Նորա ոստերը , 11 որովհետեւ Նորանք Տիրոջը չեն : Որովհետեւ Իսրաէլի տունը եւ Յուդայի 12 տունը , ասում է Տէրը , Նորանք ուրացան Տիրոջը եւ ասեցին՝ Նա չէ , եւ մեզ վերայ չարիք չի գալ . եւ 13 Նաւար ու սով չենք տեսնելու : Եւ մարգարէքը քամի են դառնալու , եւ խօսողը չի լինելու Նորանցում . այսպէս է լինելու Նորանց :

14 Նորա համար Զօրաց Տէր Աստուածը այսպէս է ասում . Որովհետեւ դուք խօսում էք այս խօսքը . Ահա ես իմ խօսքերը քո բերանումը կրակ եմ չինում , եւ այս ժողովուրդը փայտ . եւ 15 Նա Նորանց պիտի ուտէ : Ահա ես ձեզ վերայ Հեռուից Հմկ ազգ եմ բերում , ով Իսրաէլի տուն , ասում է Տէրը , Նա զօրաւոր ազգ է , Նա հին ազգ է . մի ազգ որի լեզուն չ՚գիտես , եւ չես 16 իմանում թէ ինչ է խօսում : Նորա կապարճը բաց գերեզմանի պէս է , Նորանք ամենքը մարտիկներ են : 17 Եւ Նա պիտի ուտէ քո Հունձքը , եւ քո հացը , որ քո տղերքը եւ աղ-

---

ֆդ Քա. ք. 30. նչկ. իգ. 10.
–գլ. իբ. 20, 22։ Ոպբ. ա. 3, 19.
Քնա. ա. 15։ Ոպբ. ա. 17.
—
–նչկ. իբ. 30.
Քնն. ժբ. 33 եչն. Սաչ. ժբ. 1։
ֆնն. ժբ. 26.
ֆ Տիա. ա. 16.
Ի գլ. գ. 3։
ղ գլ. ե. 9։
Իբ Մն. ժգ. 9.
ը Նա. ա. 5։ ք. 13. գլ. բ. 30.
ֆ գլ. է. 29. Սափ. գ. 2։
ք գլ. ը. 7.
ի Մխբ. գ. 1։
լ Սաչ. բ. 3։
խ գլ. գ. 7։
ծ Սա. մդ. 20. Ա՛բ. ա. 9։ Սափ. գ. 3։
կ Ովա. ժգ. 7.
հ Ծհա. իգ. 7։ Սափ. ա. 5.
յ ք Օբ. իբ. 31։ գաչ. գ. 8։ ՀՔ Օբ. իբ. 15.
ճ նչկ. իբ. 11.
ո Հմբ. 29։ գլ. ք. 9.
չ գլ. խգ. 22.
պ գլ. ք. 8։
ջ գլ. գ. 27. Հմբ. 18.
–գլ. գ. 20.
ռ Մն. լգ. 16։ գլ. գ. 10.
ոն. իբ. 15.
ե գլ. ժգ. 13.
–գլ. ա. 9.
–նա. ք. 3. գլ. գ. 16.
ևբ Օբ. իբ. 49. նա. ե. 26։ գլ. ա. 15. գ. 22.
–գլ. իգ. 16. բ Օբ. իբ. 31, 33.

ջկերքը պիտի ուտէին, պիտի ուտէ քո հօտերն ու քո արջառները, պիտի ուտէ քո որթն ու թզենին. քո ապաւինած պարսպաւոր քաղաքները սրով պիտի քարուքանդ անէ։
48 Բայց այն օրերն էլ, ասում է Տէրը, [r]ձեզ պիտի բոլորովին չվերջացնեմ։
49 Եւ երբոր ասելու լինէք, [s]Ինչ բանի փոխարէն արաւ մեզ մեր Տէր Աստուածը այս ամենը, դու էլ ասիր Նոբանց. Ինչպէս որ դուք [t]ինձ թողեցիք, եւ օտար աստուածներ պաշտեցիք ձեր երկրումը, նոյնպէս էլ օտարների պիտի ծառայէք ձերը չեղած երկրում։
20 Սա իմացրէք Յակոբի տանը, եւ հրատարակեցէք այդ Յուդայի մէջ, ասելով. Մէկ լսեցէք սորան, [u]ով յիմար եւ անմիտ ժողովուրդ, աչքեր ունին ու չեն տեսնում, ականջներ ունին ու չեն լսում։ [v]Ձէ՞ք վախենում ինձանից, ասում է Տէրը, կամ իմ երեսից չէք դողում, որ աւազը ծովին նահման դրի իբրեւ յաւիտենական կանոն, եւ նա նորանից չի անցնիլ. թէեւ ծփում են նորա ալիքները, բայց չեն յաղթում, թէեւ դղրդում են,
23 բայց անց չեն կենում։ Սակայն այս ազգը մի անհնազանդ եւ ապստամբ սիրտ ունի, նորանք ապստամբում են
24 քանի որ գնում են։ Եւ չ'ասեցին իրանց սրտումը. Մէկ վախենանք մեր Տէր Աստուածանից, [w]որ տալիս է անձրեւը՝ հառաջիկը եւ վերջինը իր ժամանակին, որ պահում է մեզ համար հունձքի համար որոշուած շաբաթները։
25 [x]Ձեր անօրէնութիւնները դարձրին այս բաները, եւ ձեր մեղքերն են խափանում ձեզանից բարին։
26 Որովհետեւ անզգաւիներ են գտնւում իմ ժողովրդի մէջ՝ դարանամուտ են լինում հնդկատած թռչնորսների պէս, որոգայթներ են լարում՝ մարդիկ որսում։ Ինչպէս որ վանդակը լիքն է
27 լինում թռչուններով, նոյնպէս էլ լիքն են նորանց անները նենգութիւնով. նորա համար մեծացել եւ հարստացել
28 են նորանք։ [y]Գիարարտացել են՝ փայլում են, չարերի գործերիցն էլ են գերազանցում. դատաստան չեն դատում՝ որբի դատը. հայտնապէս յաջողվում են, թէեւ աղքատների իրաւունքը չեն դատում։ [z]Այս բանների համար ես այցելութիւն չ'անե՞մ, ասում է Տէրը, կամ սորա նման մի ազգից իր վրէժը չ'առնէ՞ իմ հոգին։
30 Սոսկալի եւ [a]քաւմունելի բան է լինում
31 երկրի վերայ. Մարգարէքը խոտա են մարգարէանում, եւ քահանաները իշխում են նորանց ձեռովը. եւ իմ ժողովուրդն էլ հայտնապէս է սիրում. բայց վերջը ինչ պիտի անէք։

Գլ. Զ

Ադամով ժողովրդի եւ իր մերձակայների վերայ։ Նրանք թշնամիներ են գալու։

4 [b]Փախէք, ով Բենիամինի որդիք, երուսաղէմի միջիցը, եւ Թեկուէումը փող հնչեցրէք, եւ [c]Բեթաքարմայի վերայ նշան բարձրացրէք. [d]որ չարիք է յարձակուել հիւսիսից եւ մեծ
2 կոտորած։ Ես յանկնում եմ վայելչագեղ եւ փափկացեալ Սիոնի աղ-
3 ջկանը։ Նորա մօտ գալիս են հովիւները եւ իրանց հօտերը, [e]նորա դէմ վրաններ են կանգնեցնում չուբջանակի, ամեն մէկը արածեցնում է իր
4 բաժնումը։ [f]Սուրբ պատերազմ որոշեցէք նորա դէմ, վեր կացէք, որ վեր գնանք էկէս օրին. վա՛յ մեզ, որ օրը դարձել է, եւ երկարացել են ե-
5 րեկոյեան ստուերները։ Վեր կացէք, որ վեր գնանք գիշերով, եւ կործա-
6 նենք նորա պատանները։ Որովհետեւ այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Փայտ կտրեցէք եւ պատնէշ կառուցէք Երուսաղէմի դէմ. այս քաղաքին այցելութիւն պիտի լինի, բոլոր նորա միջինը

---

r Գլ. դ. 27.
s Բր Օր. իթ. 24 եւ 25. դ Թագ. ը. 8, 9։ Գլ. Ժգ. 22. Ժզ. 13. — Գլ. ը. 13։
t Բր Օր. իը. 48։
u Նա. գ. 3։ Եզեկ. Ժր. 2։ Մատ. Ժգ. 14։ Յովէլ. Ժր. 48։ Դատ. իը. 20։ Հռովմ. Ժա. 8։
v Յոբ. Ժե. 5։
w Յեր. իթ. 10. լը. 10, 11. Մատ. էգ. 9։ Ռառակ. ը. 29. — Մատ. էիե. 8։ Գլ. Ժգ. 22. Մարկ. ե. 41։ Դատ. Ժգ. 16։ Բր Օր. Ժա. 14։ Յովէլ. բ. 23.
x Նե. Ժե. 22.
y Գլ. գ. 3։
a Յոյա. Ժե. 5։
b Յեր. իդ. 10. լը. 10, 11. Մատ. էգ. 9։ Ռառակ. ը. 29. — Մատ. էիե. 8։ Գլ. Ժգ. 22. Մարկ. ե. 41։ Դատ. Ժգ. 16։ Բր Օր. Ժա. 14։ Յովէլ. բ. 23.
c Ռառակ. ա. 11, 17, 18։ Եզր. ա. 13։
d Բր Օր. լը. 13։
e Նե. ա. 23։ Զաք. է. 10։ Ը Յեր. Ժր. 6։ Մատ. Հգ. 13։ Գլ. Ժր. 1։
f Յեր. իդ. 11։ Ովս. ը. 10։ Յոել. գ. 9։ Մատ. ե. 5։
g Գլ. իդ. 11։ Ովս. ը. 10։ Գլ. Ժգ. 14։ իգ. 25, 26։
h Եզեկ. Ժգ. 6։
i Մաթ. բ. 11։
k Նէեմ. գ. 14։
l Գլ. ա. 14։ գ. 6։
m Թագ. իե. 1, 3։ Գլ. գ. 17։
n Գլ. Ժա. 27. Յովէլ. գ. 9։
o Գլ. Ժա. 8։

7 զրկանք է։ Ինչպէս որ ջրհորը բղխում է իր ջուրերը, նոյնպէս էլ նա բղխում է իր չարութիւնը. Կնոբա-
նում զրկանք եւ յափշտակութիւն է լսվում, իմ առաջին կան միշտ ցաւ
8 եւ հարուած։ Խրատուիր, ով Երուսաղէմ, որ հոգիս քեզանից չ'բաժանուի, որ քեզ աւերակ երկիր չ'չինեմ անբնակ։
9 Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Բոլորովին հաւաքող պիտի անեն որթի պէս Իսրայէլի մնացորդին. ձեռքդ դարձրու քաղողի պէս դէպի կողովը։
10 Ո՞ւմ ասեմ եւ վկայեմ, որ լսեն. ահա նորանց ականջը անթլփատ է, եւ չեն կարող լսել, ահա Տիրոջ խօսքը նորանց համար անարգանք եղաւ,
11 նորանից չեն ախորժում։ Սակայն Տիրոջ բարկութիւնովը լիքն եմ, յոգնած եմ տանելուցը։ Թափիր հողեանց վերայ դրսումը եւ երիտասարդների բոլոր խմբի վերայ. որովհետեւ մարդն էլ կնկայ հետ պիտի բռնուին,
12 ծերը՝ տարիները առածի հետ։ Եւ Կնոբանց տները պիտի ուրիշների անցնեն, ագարակներն ու կանայքն միասին. որ իմ ձեռքը պիտի երկարացնեմ երկրի բնակիչների վերայ, ա-
13 սում է Տէրը։ Որովհետեւ նորանց պզտիկից մինչեւ նորանց մեծը, բոլորն էլ Էշահի ագահ են. եւ մարգարէից մինչեւ քահանան բոլորն էլ
14 ստաբաններ են։ Եւ Իմ ժողովրդի աղջկայ վէրքը բժշկում են թեթեւ կերպով, ասելով Խաղաղութիւն, խաղաղութիւն. քանի որ խաղաղու-
15 թիւն չ'կայ։ Մի՞թէ ամաչում են գոյգ-ծութիւն անելիս, ոչ ամաչել են ամաչում, ոչ պատկառել գիտեն. դորա համար պիտի ընկնեն ընկնողների հետ, եւ ես նորանց այցելելիս պիտի գլորուին, ասում է Տէրը։
16 Այսպէս է ասում Տէրը. Կանգնեցէք ճանապարհներին եւ տեսէք եւ հարցրէք վաղեմի ճանապարհներից, թէ որտեղ որն է լաւ ուղին, այն ժամանակ գնացէք նորանով. եւ դուք հանգստութիւն կ'գտնէք Հոգիներին համար։ Բայց նորանք ասում
17 են՝ Չենք գնում։ Եւ Ձեզ վերայ դէմեր նշանակեցի, թէ Ուշադիր եղէք փողի ձայնին, բայց նորանք ասում
18 են՝ Ուշադիր չենք լինում։ Ուրեմն լսեցէք, ով ազգեր, եւ իմացիր, ով
19 ժողով, նորանց միջինը։ Լսիր, ով երկիր, ահա ես այս ժողովրդի վերայ չարիք եմ բերելու, Նորանց խորհուրդների պտուղը. որ ուշ չ'դարձրին իմ խօսքերին, եւ իմ օրէնքն էլ
20 մերժեցին։ Ինչու՞ Սաբայից կընդրուկ գայ ինձ համար, եւ անուշահոտ խնկեղէգը՝ հեռու երկրից. Ձեր ողջակէզները ընդունելի չեն, եւ Ձեր
21 զոհերը ինձ հաճելի չեն։ Վասն որոյ այսպէս է ասում Տէրը. Ահա ես խոչեր եմ դնում այս ժողովրդի համար. եւ Նորանցով պիտի գլորուին հայրերը եւ որդիքը միկտեղ, դրացին եւ նորա հարեւանը պիտի կորչին։
22 Այսպէս է ասում Տէրը. Ահա Հմի ժողովուրդ է գալիս հիւսիսի երկրիցը, եւ մի մեծ ազգ է դուրս գալիս երկրի
23 ծայրերիցը։ Աղեղ եւ նիզակ են բռնած, անգութ են եւ չեն ողորմիլ, Նորանց ձայնը գոռում է Ծովի նման, եւ ձիերի վերայ են հեծնում, չարուած են պատերազմի մարդկանց պէս քեզ դէմ, ով Սիօնի աղջիկ։
24 Նորա լուրը լսեցինք, մեր ձեռքերը թուլացան, Նեղութիւն մեզ բռնեց Ծննդաբերող կնկայ երկունքի պէս։
25 Դուրս մի գնաք արտերը եւ ճանապարհին մի կանգնէք, որովհետեւ թշնամիի սուրը կայ. վախ է չուրջանակի։
26 Ով իմ ժողովրդի աղջիկ, Քուրձ հագիր, եւ մոխրում թաւալուիր. միամօրի սուգ արա՝ Հզաուն ակնկիծ

չ Նա. ՃԼ. 20.
ի Նա. ՃԼ. 9—11. Դվ. ի. 8, ԵԶԿ. է. 11, 23.
ճ ԵԶԿ. ԻԳ. 18, Ովս. Ք. 12.
ձ Դվ. ի. 8.
ղ Դվ. ի. 9.
ի Դվ. Ք. 21.
ճՐ Ովր. ԻԶ. 30, Դվ. ը. 16, Ի Նա. ՃԼ. 11, Դվ. Ը. 10, ԺԳ. 19, ԻԳ. 11, Մի. գ. 3, 11, ԺԴվ. Ը. 11, ԵԶԿ. Ժգ. 10, Լ Դվ. գ. 10, ԺԳ. 13, ԻԳ. 17, Հ Դվ. գ. 3, ը. 13, յ Նա. ը. 20, Դվ. ԺԸ. 18, Մ—գ. Դ. 4, Դ—Կ. ՃԳ. 29, չ Մ—ա. Ժա. 20, Ե Նա. ԻԱ. 11, ՃՐ. 1, Դվ. ԻՔ. 4, ԵԶԿ. գ. 17, Ովս. ը. 1, Ի Նա. ա. 3, ձ Առակ. ա. 31, Ղ Նա. ի. 6, Ճ. 7—9, Նա. ա. 11, Կղ. 3, Ովվ. Ճ. 21, Մի. գ. 3 Ճի, չ Նա. ի. 6, Ը Դվ. է. 21, Ի Դվ. ա. 15, Ճ. 15, Ժ. 22, Ճ. 41—43, չ Նա. Ճ. 30, Է Դվ. գ. 31, Ժգ. 21, ԽԲ. 24, Ճ. 43, Ը Դվ. գ. 8, Ի Դվ. ԻՃ. 34, Մի. ա. 10, Լ Զ—ք. Ժը. 10.

կոծ, որ յանկարծակի պիտի գայ կործանողը մեզ վերայ։
27 Ես քեզ իմ ժողովրդի մէջ փորձող եմ չինել իբրեւ մի բերդ, որ իմանաս նորանց ճանապարհը եւ փորձես։
28 Նորանք ամենքը կամակոր ապստամբողներ են, շրջաբերութեամբ վարուողներ են՝ պղինձ եւ երկաթ. նորանք
29 ամենքն էլ ապականիչ են։ Փուքսը այրուեցաւ, կրակիցը վերջացաւ կապարը, զուր է հալեցնողը.
30 որովհետեւ չարերը չ'ջոկուեցան։ Ետ ասան արծաթ են կոչելու նորանց, որովհետեւ Տէրը մերժեց նորանց։

Գ.Ի. Է

Դրուածոյ եղած ասուածպաշտութիւնը Աստուծոյ համար զգուելի է և չի պատելու պարծը։

1 Այս խօսքն եղաւ Երեմիային Տիրոջ
2 կողմից՝ ասելով. Կանգնիր Տիրոջ տան դռանը եւ այնտեղ կանչիր այս խօսքը, եւ ասիր՝ Լսեցէք Տիրոջ խօսքը, ով բոլոր Յուդա, որ մտնում էք այս դռներովը Տիրոջը երկրպագելու։
3 Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը. Լաւացրէք ձեր ճանապարհներն ու ձեր գործերը, եւ ես ձեզ կ'թողնեմ, որ բնակուէք
4 այս տեղը։ Մի յուսաք սուտ խօսքերի ասելով՝ Տիրոջ տաճարը, Տիրոջ տաճարը, Տիրոջ տաճարն են սորանք։
5 Այլ եթէ զուբ լաւացնէք ձեր ճանապարհներն ու գործերը, եթէ զուբ իրաւունք անէք մարդի եւ իր ընկերի
6 մէջ, Օտարին, որբին եւ որբեւայրիին չ'ղրկէք, եւ անմեղ արիւն չ'թափէք այս տեղը, եւ Յուբիշ աստուածների
7 համար չ'գնաք ձեր չարիքովը։ Այն ժամանակ ես ձեզ կ'թողնեմ, որ բնակուէք այստեղ՝ այս երկրումը, որ ես տուել եմ ձեր հայրերին յաւիտենից յաւիտեան։
8 Ահա զուբ ձեզ համար Ըսուտ խօսքերի էք Ըյսյս գնում, որոնք օգուտ
9 չ'ունին։ Միթէ գողանաք, սպանէք, շնութիւն անէք, եւ սուտ երդում անէք ու Բահաղին խունկ ծխէք, եւ այնպիսի աստուածների համար գնաք,
10 որոնց չէիք ճանաչում. եւ յետոյ էք ու կանգնէք այս տանը, որի վերայ կանչուած է իմ անունը, եւ ասէք. Ազատուեցանք բոլոր այս գարշու-
11 թիւններն անելու համար։ Միթէ Խաւազակների այր է այս տունը, որի վերայ կոչուած է իմ անունը, ձեր աչքերի առաջին. ահա ես էլ եմ տե-
12 սել, ասում է Տէրը։ Սակայն մէկ գնացէք իմ այն տեղը, որ Սիլովմն է, հուբ որ իմ անունը բնակել էի առաջ առաջ, եւ տեսէք, Ինչ եմ արել նորան իմ Իսրայէլ ժողովրդի չարութեան համար։
13 Եւ հիմա, որովհետեւ զուբ արիք այս բոլոր գործերը, ասում է Տէրը, Թէեւ խօսեցի ձեզ հետ Կանուխ վեր կենալով ու խօսելով, բայց զուբ չ'լսեցիք, եւ կանչեցի ձեզ, բայց զուբ
14 չ'պատասխանեցիք. ես էլ պէտք է անեմ այն տանը, որի վերայ կանչուած է իմ անունը, եւ որին զուբ ապաւինել էք, եւ այն տեղին, որ ես տուել եմ ձեզ եւ ձեր հայրերին, ինչ-
15 պէս որ արել եմ Սիլովին. Եւ ձեզ պէտք է դէն դցեմ իմ երեսի առաջից, Ինչպէս որ դէն եմ դցել ձեր բոլոր եղբայրներին՝ Եփրեմի բոլոր սերունդին։
16 Ուրեմն զու Իմ աղօթիր այս ժողովրդի համար, եւ նորանց համար աղաղակ ու աղաչանք մի բարձրացնիր, եւ նորանց համար ինձ մի բարեխօսիր,
17 որովհետեւ ես քեզ չեմ լսելու. Միթէ զու չես տեսնում, թէ նորանք ինչ են անում Յուդայի քաղաքներում, եւ Երուսաղէմի փողոցներում։
18 Որդիքը փայտեր են ժողովում եւ հայրերը կրակ են վառում, եւ կիներ նորը խմոր են հունցում, որ երկնքի

ր Գլ. ա. 18, ժե. 20։
ռ Գլ. Ե. 33։
ց Գլ. Բ. 4։
ւ Եզեկ. իր. 18։
փ Ես. ա. 22։

—

ք Գլ. իգ. 2։
և Գլ. ժբ. 11. իգ. 13։
ֆ Միք. գ. 11։
տ Գլ. իր. 3։

Եր Որ. գ. 14, 15։ ը. 19. ժա. 23. Գլ. ժգ. 10։
ը Որ. գ. 40։
Ի Գլ. գ. 18։
ղ Գլ. Ե. 31. ժգ. 13, 14։ ԻՀ. 4։
ծ գ Թագ. ժը. 21։ Ովս. գ. 1, 2. Սոփ. ա. 5։
ի Եզեկ. իգ. 39։
լ Հեր. 11, 14, 30։ Գլ. ը. 31։

լգ. 19։
խ Ա՝ա. իա. 13։ Ա՝ր. ժա. 17. Ղուկ. ժի. 46։
ձ Ես. ժգ. 7։
ն Ծն. ժգ. 1։ Դատ. ժը. 31։
շ Որ. ժը. 11։
ո ա Թագ. գ. 10, 11։ Սոգ. հը. 60։ Գլ. իգ. 6։
չ Սոգ. հը. 67, 68։
պ Ա՝ա. ա. 24։ Ես. իե. 12։ կգ. 4։
ջ ա Թագ. գ. 10, 11։ Սոգ. հը. 60։ Գլ. իգ. 6։
ռ գ Թագ. ժե. 23։
ս Սոգ. հը. 67, 68։
վ Գլ. ը. 10։ Գլ. ժա. 14։ ժգ. 11։
տ Գլ. ժե. 1։
ր Գլ. իթ. 17, 19։

Թագուհիի համար բլիթներ չինեն , եւ Թափելու Ընծէրներ նուիրեն ուրիշ աստուածներու , որպէս զի ինձ բարկացնեն ։
49 Արդ Մի՛ թէ ինձ են բարկացնում նորանք , ասում է Տէրը . չէ որ իրանց՝ որ ամօթահար անեն իրանց երեսը ։
20 Սրա համար Տէր Եհովան այսպէս է ասում . Ահա իմ բարկութիւնն ու իմ ցասումը պիտի թափուի այս տեղի վերայ . մարդի վերայ եւ անասունի վերայ , դաշտի ծառի վերայ եւ երկրի պտղի վերայ , որ այրէ եւ չ՚հանգչի ։
21 Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրն՝ Իսրայէլի Աստուածը . ՚Ձեր ողջակէզները աւելացրէք ձեր զոհերի վերայ ,
22 եւ միս կերէք ։ Որովհետեւ ես չեմ խօսել ձեր հայրերի հետ եւ նորանց պատուէր չեմ տուել , այն ժամանակ երբոր նորանց դուրս հանեցի եգիպտոսի երկրիցը ՚ողջակէզի եւ զոհի
23 վերաբերութեամբ ։ Այլ այս բանը պատուիրեցի նորանց ասելով . Վսեմեցէք իմ ձայնը , եւ ՚ես ձեզ Աստուած կ՚լինեմ , եւ դուք ինձ համար կ՚լինէք ժողովուրդ , եւ գնացէք այն բոլոր ճանապարհումը , որ ձեզ պատուիրում եմ , որպէս զի ձեզ համար բարի լինի ։
24 ՚Բայց նորանք չ՚լսեցին եւ ականջ չ՚դրին , եւ վարուեցան ՚իրենց խորհուրդներովը ՚իրանց չար սրտի կամակորութիւնովը , եւ ՚ետ գնացին ,
25 եւ ոչ թէ առաջ ։ Այն օրից որ ձեր հայրերը դուրս եկան եգիպտոսի երկրից մինչեւ այսօր , ես ուղարկում եմ ձեզ մօտ իմ ամէն ծառաներին՝ մարգարէներին ամէն օր ՚կանուխ վեր
26 կենալով ուղարկում եմ ։ ՚Բայց նորանք չ՚լսեցին ինձ եւ ականջ չ՚դրին , այլ ՚իրանց վիզը խստացրին՝ ՚իրանց հայրերիցը չար եղան ։
27 Եւ դու ասում ես նորանց ՚այս բոլոր բանները , բայց նորանք քեզ չեն լսում , եւ դու կանչում ես նորանց , բայց նորանք չեն պատասխանում ։
28 Ուրեմն ասիր նորանց . Սա այն ազգն է , որ չէ լսում իր Տէր Աստուծոյ ձայնը , եւ ՚խրատ չեն ընդունում , ՚ճշմարտութիւնը կորել եւ կտրուել է նորանց բերանիցը ։
29 Մազերդ խուզիր եւ դէն գցիր , -Վ եր-----չէ , եւ ողբ բարձրացրու բլուրների վերայ , որ Տէրը մերժեց եւ դէն
30 գցեց իր սրամտութեան սերունդը ։ Որովհետեւ Յուդայի որդիքը չարութիւն արին իմ աչքի առաջին, ասում է Տէրը, ՚Իրանց գարշելիքը դրին այն տանը , որի վերայ կոչուած է իմ անունը ,
31 որ պղծեն նորան ։ Եւ չինեցին ՚Տոփեթի բարձրաւանդակները , որ են Ենոմի որդի Ձորումն են , որ ՚կրակով այրեն իրանց տղերանցը եւ իրանց աղջկերանցը , ՚որն որ ես չը պատուիրեցի , եւ միտքս էլ չէր եկել ։
32 Ուրեմն ահա ՚օրեր են գալիս , ասում է Տէրը , որ չի ասուիլ այլ եւս Տոփեթ կամ Ենոմի որդի Ձոր , այլ Սպանութեան Ձոր , եւ ՚Տոփեթումն այնքան կ՚թաղեն , որ էլ տեղ չի մնայ ։
33 Եւ նայս ժողովրդի դիերը կերակուր պիտի դառնայ երկնքի թռչուններին եւ երկրի գազաններին , եւ ՚Ընդ
34 ՚վախեցնող չէ լինելու ։ Եւ պիտի դադարեցնեմ Յուդայի քաղաքներից եւ Երուսաղէմի փողոցներից ՚Ցնծութեան ձայնը եւ ուրախութեան ձայնը , փեսայի ձայնը եւ հարսի ձայնը , որովհետեւ երկիրը ՚աւերակ պիտի լինի ։

ԳԼ· Ը

Մեռ նախախնք, աւերմանք և ոգորանք է դարձ ժողովրդէ վերայ նորա ապաստութեան համար.

1 Ա՚յն ժամանակ ասում է Տէրը , կ՚հանեն Յուդայի թագաւորների ոսկորները եւ նորա իշխանների ոսկորները , քահանաների ոսկորները եւ մարգարէների ոսկորները եւ Երուսաղէմի

-Գլ· ԺԲ· 13։
Եր Ծր· լր· 16, 21։
-Ես· ա· 11։ Գլ· գ· 20։ Ա-Մոլ· ե· 21։ Յհ Ովս· ը· 13։
-- Թագ· Ժե· 22։ Յագ·Յա-16, 17։ Ովս· գ· 6։
Է Նե· Ժե· 28։ ը Ծր· գ· 3։ Գլ· Ժ-· 4, 7։
-Ես· ԺԲ· 5։ Ղե· խգ· 12։
ը Յագ· Ձա· 11։ Գլ· Յա· 9։
ՅԸ Ծր· ԼԲ· 19։ Յագ· Յա· 12։
-Գլ· ը· 27։ լը· 33։
ՀԸ Մե· լգ· 15։ Գլ· ԼԵ· 4։ ԼԲ· 19։
+ Հր· 13։
+ Հր· 24։ Գլ· Ժա· 8։ Ժե· 23։ ԼԵ· 3, 4։
ՆՂԼԵՒ· Ը· 17, 29։ Գլ· ԺԲ· 19։
-Գլ· Ժգ· 12։
ԸՅագ· Ձա· 11։ Գլ· Յա· 9։
ՅԸ Ծր· ԼԲ· 19։ Յագ· Յա· 12։

-Գլ· Ը· 3։
Ի Յագ· ա· 20։ Ես· Ժե· 2։ Գլ· Ժգ· 6։ Լը· 37։ Մ Ի՛ լը· ա· 16։
ՀՂ Թագ· լա· 4, 7։ ը Մե· լգ· 4, 5, 7։ Գլ· խգ· 11։ լը· 34։ Եզեկ· է· 20։ ը· 5, 6 և Ա՚ն· Դան· Ը· 27։
Ի՚ Թագ· խգ· 10։ Գլ· ԺԲ· 3։ լը· 33։
ը Յագ· Ըգ· 38։
ԸՏեռ ը Ծր· Ժե· 2։

ՃԳլ· ԺԲ· 6։
Ի՚ Թագ· խգ· 10։ Գլ· ԺԲ· 11։ Եզեկ· գ· 8։
Եր Ծր· Լը· 20։ Յագ· ՀԲ· 2։ Գլ· Ժբ· 9։ Ժգ· 4։ լգ· 20։
Եմ· Ի՛ գ· 7, 8։ Գլ· Ժբ· 9։ Ա՚ն· 10։ լգ· 11։ Եզեկ· խգ· 15։ Ովս· բ· 11։ Յայա· Ժբ· 23։
Ձ Ղե· խգ· 33։ Եմ· ա· 7։ գ· 26։
—

բնակիչների ոսկորներն իրանց գերեզ-
2 մաններից ։ եւ կ՚փռեն նորանց արե-
գակի դէմ , լուսնի դէմ եւ երկնքի
բոլոր զօրքերի դէմ , որոնց սիրեցին ,
որոնց ծառայեցին , եւ որոնց հետեւե-
ցին , որոնց խնդրեցին եւ ՚որոնց եր-
կրպագեցին . ոչ պիտի հաւաքուին ,
ոչ էլ թաղուին . հաղ պիտի դառ-
3 նան երկրի երեսի վերայ ։ եւ համր
ցանկալի պիտի լինի կեանքից այն ա-
մէն մնացորդի համար , որ կ՚մնան այս
չար ցեղից , որոնք կ՚մնան այն ամէն
տեղերումն , ուր որ նորանց տարագ-
րել էի , ասում է Զօրաց Տէրը ։
4 Եւ ասիր նորանց , այսպէս է ասում
Տէրը . Վայր կ՚ընկնին եւ էլ վեր չեն
կենայ , կամ ետ կ՚դառնան , եւ էլ
5 դարձի չեն գալ ։ Ինչու համար է ետ
դարձել այս երուսաղէմի ժողովուրդը
Խմչտական ապստամբութիւնով ։ Պինդ
բռնել են խաբդեանութիւնը , չէնն ու-
6 զում դարձի գալ ։ Ես ՚ուշադիր եղայ
եւ լսեցի . նորանք ուղիղ չեն խօսում ,
մարդ չ՚կայ որ զղջայ իր չարութեան
վերայ , եւ ասէ թէ ես ինչ եմ արել .
ամենը դարձել են իրանց ընթացքին ,
իբրեւ ձի որ արշաւում է պատերազմ .
7 ՚Արագիլն անգամ օդումը գիտէ իր
ժամանակները , եւ հատարակն ու
կռունկն ու ծիծեռնակը պահում են
նշանց գալու ժամանակը , բայց իմ
ժողովուրդը չ՚գիտէ Տիրոջ իրաւունքը :
8 Դուք ինչպէս էք ասում թէ Մենք
իմաստուններ ենք , եւ թէ Տիրոջ
օրէնքը մեզ մօտ է . յիրաւի Խուտա-
9 ցրել է դպիրների սուտ գրիչը ։ Ի-
մաստուններն ամաչեցին , զարհուրե-
ցին եւ բռնուեցան . ահա անարգեցին
Տիրոջ խօսքը , եւ էլ ինչ իմաստու-
10 թիւն ունին ։ Սորա համար ես նո-
րանց կանայքը ուրիշների պիտի տամ ,
նորանց ագարակները՝ իրանց տիրող-
ներին , որովհետեւ փոքրից մինչեւ
մեծը բոլորն հագահ են չահասիրու-

-գ Թագ. իգ. 5։ Նեհեմ. ը. 10։
Գ Գր. իր. 19։
Ա գ Թագ. ը. 37։ Սագ. ժգ. 10. Գր. ը. 32. ժգ. 4։
Գ Թագ. գ. 21, 33։ է. 13, 16. Ծագ. ը. 6։
Նգ. է. 24։
Ղեւ. ը. 6։
Նգ. է. 3։
Ես Գեռ. գ. 9։
Ես. ա. 3։
Յեզ. ը. 12։
Նգ. է. 4, 5։
Հեռ. ե. 17։
Ես. ժ. 1։
Նգ. գ. 15։
Ա Օր. իը. 30. Գր. գ. 12։

Քեան . մարգարէիցը մինչեւ քահանան
11 բոլորը սուտաբան են ։ եւ Ի՚նձ կեր-
պով բժշկում են իմ ժողովրդի աղջկան
վէրքը , ասելով . Խաղաղութիւն ,
խաղաղութիւն . քանի որ խաղաղու-
12 թիւն չ՚կայ ։ Գէաք է ամաչէին , որ
պղծութիւն գործեցին . բայց ոչ ա-
մաչել են ամաչում , եւ ոչ պատկա-
ռել գիտեն . սորա համար պիտի ընկ-
նեն ընկնողների հետ , նորանց այցե-
լելու ժամանակին պիտի պղորուին , ա-
13 սում է Տէրը ։ Բոլորովին բնաջինջ եմ
անելու նորանց , ասում է Տէրը , Խա-
ղող չէ լինելու որթի վերայ , եւ Թուզ
չէ լինելու թզենիի վերայ , եւ տերեւը
թառամելու է , եւ այն որ տուել եմ
նորանց , անց է կենալու նորանցից ։
14 Ինչու համար ենք նստել մենք ,
Հաւաքուեցէք եւ գնանք պարսպա-
ւոր քաղաքների մէջ , եւ այնտեղ կըս-
րենք մեր Ձայնը . որովհետեւ մեր Տէր
Աստուածը կարեցրեց մեր Ձայնը եւ
մեզ Ջուր խմեցրեց , որովհետեւ
15 մենք մեղանչեցինք Տիրոջ դէմ ։ Խա-
ղաղութեան սպասեցինք , բայց բարիք
չ՚կար . բժշկութեան ժամանակին
16 բայց ահա խռովութիւն ։ Դանից է
լսւում նորա Ձիերի շնչիւնը , նորա
Ներխմարների վրնջելու Ձայնից գո-
զում է բոլոր երկիրը . եւ նորանք
գալու են եւ ուտելու են երկիրը ու
նորա լրութիւնը , քաղաքը եւ նորա-
17 նում բնակողներին ։ Որովհետեւ ահա
ես ուղարկում եմ Ձեր մէջը օձեր եւ
քարքեր , նորանց համար թովչութիւնը
ոչինչ է . եւ նորանք պիտի կծոտեն
Ձեզ , ասում է Տէրը ։
18 Զուարթութիւնս սրտմտութեան մէջ
19 է . սիրտս ինձանում նուաղել է ։ Ա-
հա իմ ժողովրդի աղջկայ Ձայնը ՚հե-
ռու երկրից , Տէրը Սիոնումը չէ , կամ
թէ նորա Թագաւորը նորանում չէ .
ինչու համար ինձ բարկացրին ՚իրանց
կուռքերովն՝ օտար ունայնութիւննե-

Ամբ. ե. 11։ Սոփ. ա. 13։
Հես. Ձգ. 11։ Գր. ը. 13։
Յես. գ. 14։
Յեղեկ. Ժգ. 10.
Ժգ. գ. 3։ գ. 15։
Ես. ե. 1 Հես. Յոփե. ա. 7։
Յառա. խ. 19։ Ղեւ. Ժգ. 6 Հէ։
Նգ. գ. 5։
Ես. ժ. 19։
Նգ. Ժգ. 19։
Նգ. գ. 15։
Գր. խե. 3։
Ա Սագ. Ձգ. 4, 5։ Ձագ. Ժ. 11։
-ես. ը. 3։
-ը Օր. ը. 21։ ես. ա. 4։

20 բով։ Հոնձերը անցաւ, ամառը վերջացաւ, բայց մենք չ'փրկուեցանք։
21 Ախ՝ ժողովրդի աղջկայ վէրքի պատճառովը կոտրատուած եմ, խաւարած
22 սուգ եմ՝ սոսկում բռնել է զիս։ Հապա՞ղան չկա՞յ Գաղաադում, կամ բժիշկ չկա՞յ այնտեղ. ապա ինչու՞ համար առողջութիւն չ'գտաւ իմ ժողովրդի աղջկանը։

ԳԼ. Թ

Դժբաղձանք մեղ համարձակութիւն Թշուառ ժողովրդի համար մեղանի մեղ։

1 Եթանէ՞ քէ՝ գերութիւն չունէր, եւ աչքերս արտասուքի աղբիւր. եւ եթէ կ'լինէի ցերեկ եւ գիշեր իմ ժողովրդի աղջկայ սպանուածներուն վերայ։
2 Ո՞վ թէ ինձ անապատի մէջ ուղեւորների իջեւան տայիր. եւ ես կ'ձգէի իմ ժողովուրդը եւ կ'գնայի նոցանից մօտից, որովհետեւ նոքա բոլորը շնացողներ են, խաղիքանների խումբ
3 են։ Եւ նոքա լարում են իրանց լեզուները սուտի համար իբրեւ իրանց աղեղը. եւ ոչ թէ ճշմարտութեամբ են քաջանում երկրի վերայ, որովհետեւ մի չարութիւնից դուրս են գալիս հնում միւսը, եւ ինձ չեն ճանա-
4 չում, ասում է Տէրը։ Ամէն մարդ զգուշանայ իր ընկերիցը, եւ ամէն-մի մէկ եղբայր մի ապստիւնէք. որովհետեւ ամէն եղբայր խաբում է խաբեութեամբ եւ ամէն ընկեր մատն է
5 գաղտնի դրամագլուխներով։ Եւ ամէն մարդ ծաղրում է իր ընկերին, եւ ճշմարտութիւն չեն խօսում, սովորեցրել են իրանց լեզուն սուտ ասելու. անիրաւութիւն անելով յոգնում են։
6 Քո բնակութիւնը խարդախութեան մէջ է. խարդախութեան համար չեն ուզում ինձ ճանաչել, ասում է Տէրը։
7 Դորա համար Զօրաց Տէրը այսպէս է ասում. Ահա ես նոցանից պիտի հալեցնեմ եւ նոցանից փորձեմ,

ան էլ ինչպէս անեմ եա իմ ժողովրդի
8 աղջկայ վէրս։ Մահացու նետ է նոցանց լեզուն. Ծանոթութիւն է խօսում, բերանովը խաղաղութիւն է խօսում իր ընկերի հետ, իսկ իր սրտովը դարան
9 է պատրաստում նորան։ Միթէ նոցանց համար ես նոցանց չպատիժ, ասում է Տէրը. կամ մի այսպիսի ազգից իմ հոգին վրէժ չառնէ՞։
10 Սարի համար բարձրանան պիտի լայ լինեմ եւ ողբամ, եւ անապատի արտերի համար կոծ անեմ, որովհետեւ այրուել են, անցնող չկայ, եւ խաշինքների ձայն չեն լսում, երկրնքի թռչունները մինչեւ անասունը փախան գնացին։ Ես եւ Երուսաղէմը պիտի անեմ հիւլէաների դէզեր՝ շնագնդերի բնակարան. եւ Յուդայի քաղաքները ամայի պիտի չինեմ որ
12 բնակիչ չլինի։ Ո՞վ է այն իմաստունը մարդը, որ սա հասկանայ. եւ այն՝ ինչ որ խօսել է Տէրոջ բերանը դէպի նորան, եւ պատմէ այն, թէ երկիրը ինչու համար է փշացել, եւ այրուել անապատի պէս, որ անցնող չկայ։
13 Եւ Տէրն ասաց. Նորա համար որ թողեցին իմ օրէնքը որ ես դրել էի նոցանց առաջին, եւ իմ ձայնը չլսեցին
14 եւ նորանում չվարուեցան. Այլ գնացին իրանց սրտի կամակորութեան ետեւից, եւ այն Բահաղների ետեւից, որ իրանց հայրերը սովորեցրին իրանց։ Նորա համար այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը Իսրայէլի Աստուածը. Ահա ես այս ժողովրդին հալիցնեմ հեմ ուտելիքներու, եւ լեղի խմեցնեմ հեմ
16 ջնեցու։ Եւ նոցանց պիտի ցրուեմ ազգերի մէջ, որոնց ոչ իրանք գիտէին, ոչ իրանց հայրերը, եւ նոցանց ետեւից պիտի սուր ուղարկեմ, մինչեւ որ նոցանց վերջացնեմ։
17 Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Մտածեցէք եւ դարձեան կանայք կանչեցէք, որ գան, եւ այս կանայք վար-

պետ կնիկների հանուից Հոգ ուղարկե-
18 ցէք, որ գան ։ Եւ շուտով գան եւ մեզ
վերայ բարձրացնեն ողբը, եւ ՚մեր աչ-
քերը արտասուք թափեն, եւ մեր ար-
19 տեւանունքներից ջուրեր յորդեն ։ Ո-
րովհետեւ Սիօնից ողբի ձայն լսուե-
ցաւ՝ Ինչպէ՞ս կործանուեցանք, չատ
ամաչեցինք. որովհետեւ ձգեցինք եր-
կիրը, քանի որում Նդէն էին դրել մեր
20 բնակարանները ։ Ուրեմն, ով կանայք,
լսեցէք Տիրոջ խօսքը, եւ ձեր ականջն
ընդունէ նորա բերանի խօսքը, եւ
ձեր աղջկերանցը ողբ սովորեցրէք,
եւ ամէն մէկ կին իր ընկերին՝ լաց ։
21 Որովհետեւ մահը վեր եկաւ մեր պա-
տուհանները, մտաւ մեր պալատները,
որ բնաջինջ անէ ՚երեխային փողոցից,
երիտասարդներին՝ հրապարակներից ։
22 Ասիր թէ Տէրն այսպէս է ասում. Թէ
Մարդկանց դիակները վայր պիտի ընկ-
նեն ինչպէս Նաղրը՝ դաշտի երեսի վե-
րայ, եւ ինչպէս խուրձերը՝ հնձողի
23 հետեւին, որ ժողովող չլինի ։ Այսպէս
է ասում Տէրը. Իմաստունը իր իմաս-
տութիւնովը ՚չպարծենայ, եւ զօրա-
ւորը իր զօրութիւնովը չպարծենայ,
հարուստը իր հարստութիւնովը չպար-
24 ծենայ. ՚Այլ սորանով պարծենայ, ով
որ պարծենում է, թէ հասկանում եւ
ճանաչում է ինձ, որ ես եմ Տէրը,
որ երկրի վերայ ողորմութիւն, իրա-
ւունք եւ արդարութիւն եմ անում,
Նոր ես սորանց եմ հաւանում, ա-
25 սում է Տէրը ։ Ահա օրեր կ՚գան, ա-
սում է Տէրը, որ պիտի այցելեմ ՚բո-
լոր թլփատածներին եւ անթլփատ-
26 ներին, եգիպտոսին եւ Յուդային եւ
Եդոմին, եւ Ամմոնի որդիացը եւ
Մոաբին, եւ ՚բոլոր մօրուքներն եւ
կտրողներին, որ բնակւում են անա-
պատումը. որովհետեւ բոլոր ազգերը
անթլփատ են, բայց բոլոր Իսրայէլի
տունը ՚անթլփատ է սրտով ։

Գլ. ժ

Աստուած պիտի փչացնէ կուռքերին և կառապաններին, իսկ իր ժողովուրդին պիտի օգնէ։

1 Լսեցէք այն խօսքը, որ Տէրն ասում
2 է ձեզ, ով Իսրայէլի տուն. Այսպէս
է ասում Տէրը, ՚Ազգերի ճանապարհ-
ները մի սովորէք, եւ երկինքի նշան-
ներիցը մի վախենաք, որովհետեւ հե-
րանցից հեթանոսները կ՚վախենան ։
3 Որովհետեւ ժողովուրդների սովորու-
թիւնները ունայն են. ՚որովհետեւ
անտառի փայտ է այն, որ նա կարել
է, արուեստագէտի ձեռքի գործն է՝
4 կացինով ։—→ Արծաթով եւ ոսկիով
նորան զարդարում են, ՚բեւեռներով
եւ ուղերով պնդացնում են նորան,
5 եւ նա չէ շարժվում ։ Նորանք կոկ-
ուած արմաւենիի պէս են եւ ՚չեն խո-
սիլ ։ Նորանք պէտք է տարուբեր, ո-
րովհետեւ չեն գնալ ։ Նորանցից մի
վախեցէք, ՚որովհետեւ չարութիւն
չեն անիլ ։ բարիք անել էլ չ՚կայ նո-
րանց մօտ ։
6 ՚Ինչպէս չ՚կայ քեզ նմանը, ով Տէր,
դու մեծ ես, եւ մեծ է քո անունը
7 զօրութիւնով ։ ՚Ո՞վ չի վախենալ քե-
զանից, ով ազգերի թագաւոր, որով-
հետեւ քեզ է վայելում. որովհետեւ
Ազգերի բոլոր իմաստունների մէջ
եւ նորանց բոլոր թագաւորութիւն-
ների մէջ ընաւ չ՚կայ քեզ նմանը ։
8 Բայց միանգամայն էանըսան եւ անմիտ
են, ունայնութիւնների խրատը փայտ
9 է ։ Թիթեղացրուած արծաթը Թար-
սիսից է բերվում, եւ ոսկին ՚Ոփա-
զից. արուեստաւորի եւ ոսկերչի ձեռ-
քի գործքն են. կապուտակ եւ ծիրա-
նի է նորանց զգեստը, ՚ամէնքը վար-
10 պետների գործք են ։ Սակայն ՚Եհովան
ճշմարիտ Աստուած է. նա Էկենդանի
Աստուած է եւ յաւիտենական Թա-
գաւոր. նորա բարկութիւնիցը սար-
սում է երկիրը, եւ ազգերը չեն դի-
11 մանալ նորա բարկութեանը ։ Այսպէս

ա Գլ. ժգ. 17.
բ Տես Ղեւ. ժբ. 38, ի. 32.
գ Գլ. գ. 11.
դ Գլ. ը. 2, ժգ. 4.
ե Ժող. բ. 11.
զ — Կոր. ա. 31. է Կոր. ժ. 17.
ը Մէջք. գ. 8, ի. 18.
թ Հռոմ. բ. 8, 9.
ժ Գլ. իե. 23, իբ. 32.
ի Ղեւ. իգ. 41. Եզեկ. իգ. 7. Հռոմ. բ. 28, 29.
լ Ղեւ. ժբ. 3, ի. 23.
խ Տես. ի. 19, 20, իգ. 9, 10 և ևն. իե. 20.
ծ Տես. իա. 7, իգ. 7.
կ Սպաս. ՀԺե. 5, Հբ. 16.
հ Ամբ. բ. 19. ձ Կոր. ժբ. 2.
ղ Սպաս. ՀԺե. 7. Տես. իգ. 1, 7.
ճ Տես. իա. 23.
մ Նէ. ԺԵ. 11. Սպաս. Հգ. 8, 10.
յ Յայտ. ՀԺե. 4.
ն Սպաս. ԺԲ. 6.
շ Սպաս. ՀԺե. 8. Տես. իա. 29. Ամբ. բ. 18. Զաքա. ժ. 2. Հռոմ. ա. 21, 22.
ո Դան. Ժ. 5.
չ Սպաս. ՀԺե. 4.
պ Ա Տիմ. գ. 17.
ջ Սպաս. ժ. 16.

ասեցէք Նորանց · Ահա ասուածն որոնք երկինքն ու երկիրը չէն չինել, 12 պիտի բնաջինջ լինին Նորանք երկրից եւ երկնքի տակից։ Նա է Տանեղծել երկիրը իր զօրութիւնովը, Հաստատել աշխարհը իր իմաստութիւնովը, եւ Իր հանճարովը տարածել 13 երկինքը։ Երբ ձայն տալիս՝ ջրերի բազմութիւն է լինում երկնքումը · եւ Նա Վեր է հանում գոլորշիները երկրի ծայրերից, կայծակներ է շինում անձրեւի համար, եւ հողմը հանում է իր չտեսարաններից։ Անասնացել է Տաճն մարդ առանց գիտութեան, Պիտի է ամաչի ամեն ոսկերիչ կուռքերը, Որ սուտ է Նորա ձուլածը, եւ հոգի չկայ Նորանցում։ 15 Ունայնութիւն են Նորանք, մոլորութեան գործ, Նորանց այցելութիւն ե- 16 ղած ժամանակ Պիտի կորչին։ Սրանց պէս չէ Ցակոբի Բաժինը · որովհետեւ Նա ամենի Ստեղծողն է, եւ Իսրայէլը Նորա ժառանգութեան վիճակն է · Նորա անունը Զօրաց Տէր է։ 17 Հաւաքուիր երկրից քո ապրանքները, 18 ով բերդի մէջ բնակող կին։ Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէրը · Ահա ես այս անգամ դէն եմ դցելու Երկրի բնակիչներին եւ Նորանց նեղութեան մէջ եմ դնելու, Որ գտնեն։

19 Վա՛յ ինձ իմ հարուածի համար, անդարմանելի է իմ վէրքը · եւ ես ասեցի՝ Արդարեւ սա իմ ցաւն է, եւ 20 ես պիտի է տանեմ Նորան։ Իմ վրանը կործանուեցաւ եւ ամէն չուանները կտրուեցան, իմ որդիքն ինձանից յաւազ եկան եւ չկան · այլ եւս իմ վրանը կանգնեցնող չկայ եւ ոչ էլ 21 իմ վարագոյրներն դնող։ Որովհետեւ անասնացել են հովիւները եւ Տիրոջը չեն խնդրում · դորա համար Նորանք անխոհեմացան, եւ Նորանց բո-

22 լոր հօտը ցրուեցաւ։ Լուրի ձայն կայ, ահա գալիս է, եւ մեծ դղրդոց Հիւսիսի երկրիցը · որ Յուդայի քաղաքները աւերակ չինէ՝ այսինքն Ջչագալների բնակարան։

23 Գիտեմ, ով Տէր, որ Մարդինը չէ իր ճանապարհը, որ գնացող մարդի 24 քանը չէ, որ ուղղէ իր գնացքը։ Ով Տէր, Ինձ խրատիր, բայց իրաւունքով · ոչ թէ քո բարկութեամբը, որ 25 մի դուրկ ինձ ապառնցնես։ Թափիր քո ցասումն այն ազգերի վերայ, Որ քեզ չեն ճանաչում, եւ այն ցեղերի վերայ, որոնք քո անունը չեն կանչում, որովհետեւ կերան Ցակոբին, եւ կերան ու վերջացրին Նորան, եւ Նորա բնակութիւնը աւերակ դարձրին։

ԳԼ· ԺԱ

Ասուծոյ ուխտը, ժողովրդի անհաւատութիւնը, եւ բժիժայի կնաքը վտանգուած։

1 Ահա խօսքն է սա, որ եղաւ Երեմիա- 2 յին Տիրոջ կողմանէ ասելով · Լսեցէք այս ուխտի խօսքերը, եւ ասեցէք Յուդայի մարդկացը եւ Երուսաղէմի 3 բնակիչներին · Եւ դու ասիր Նորանց, Այսպէս է ասում Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը · Անիծեալ է այն մարդը, որ 4 չլսէ այս ուխտի խօսքերին · Որ ես պատուիրել եմ ձեր հայրերին այն օրը, որ ես Նորանց հանեցի Եգիպտոսի երկրիցը՝ Հայն երկաթի հնոցիցը, ասելով, Լսեցէք իմ ձայնին եւ կատարեցէք զորանց բոլորովին ինչպէս որ ես պատուիրում եմ ձեզ · եւ դուք կ'լինէք ինձ ժողովուրդ, եւ ես կ'լի- 5 նեմ ձեզ Աստուած · Որպէս զի հաստատեմ Հայն երդումը, որ արել եմ ձեր հայրերին, որ Նորանց տամ կաթ եւ մեղր բղխող երկիրը՝ ինչպէս որ այսօր։ Եւ ես պատասխանեցի ու ասեցի · Ամէն, ով Տէր։

---

1 Տես Սաղ. ղգ· 8։
2 Հմմտ. 13։ Եսա. բ. 18։ Զաքար. 3։
3 Եզ. ա. 1, 6, 9։ Սաղ. ճղգ. 3, 6։ Գլ. ծա. 15 եւլն։ Զաքար. 1։
4 Սաղ. ղգ. 1։
5 Եզ. ա. 6։ Եսր. ը. 8։ Սաղ. ճգ. 2։ Եսա. խ. 22։
6 Եսր. լբ. 34։
7 Սաղ. ճլե. 7։
8 Առաք. ը. 2։
9 Գլ. ծա. 17, 18։
10 Եսա. խբ. 17։ Լաց. 11։ Եսե. 16։
11 Ա՛ն. բ. 18։
12 Հմմտ. 11։
13 Սաղ. ժգ. 5։ Հգ. 26։ ՅԱՐ. 37։ Գլ. ծա. 19։ Ազգ. գ. 24։
14 Եր. Որ. լբ. 9։ Սաղ. Հգ. 2։ Եսա. խե. 4։ ծա. 15։ ՅԳ. 5։ Գլ. լա. 35։ լբ. 18։ ծ. 34։
15 Տես Գլ. գ. 1։ Եզեկ. ՅԲ. 3 եւլն։
16 Գլ. ժ. 25։ Սաղ. ճբ. 6։
17 Եսա. ը. 10։
18 Մխ. է. 9։
19 Գլ. գ. 20։
20 Գլ. ա. 18։ գ. 6։ է. 15։ գ. 22։
21 Գլ. ք. 11։
22 Առաք. ԺԳ. 1։ ի. 25։
23 Սաղ. գ. 1։ լբ. 1։ Գլ. Լ. 11։
24 Սաղ. Հք. 6։
25 Եր. ժբ. 21։ ա Թես. գ. 3։ ը Թես. ա. 8։
1 Գլ. ը. 16։

ա Եր Որ. ԻԲ. 26։ Դպ. գ. 10։ ՅԲ Որ. գ. 20։ գ Թագ. ը. 51։ ՅԼ. ԻԳ. 3, 12։ Գլ. է. 23։ ԹԸ Որ. Ե. 12, 13։ Սաղ. ՀՀ. 9, 10։

6 Եւ Տէրն ասաց ինձ. Կանչիր այս
բոլոր խօսքերը Յուդայի քաղաքնե-
րումը եւ Երուսաղէմի փողոցներումն
ասելով. Լսեցէք այս ուխտի խօսքերը
7 եւ կարէք նոցանց։ Որովհետեւ ես
ձեր հայրերին պարզապէս խրատեցի
այն օրից, որ նոցանց հանեցի եգիպ-
տոսի երկրիցը մինչեւ այսօր, կա-
նուխ վեր էի կենում ու խրատում
8 եւ ասում. Լսեցէք իմ ձայնին։ Բայց
նոքանք չլսեցին եւ ականջ չդրին,
եւ համին մէկը գնաց իր չար սրտի
կամակորութիւնովը, եւ ես բերի նո-
քանց վերայ այս ուխտի բոլոր խօս-
քերը, որ պատուիրել էի որ անեն,
9 բայց չարին։ Եւ Տէրն ասաց ինձ.
Դաւաճանութիւն է գտնւում Յու-
դայի մարդկանցում եւ Երուսաղէմի
10 բնակիչներում։ Նոքանք եւս դառան
դէպի հիրանց առաջի հայրերի անօրէ-
նութիւնները, որ մերժեցին լսել իմ
խօսքերը, եւ նոքանք գնացին ուրիշ
աստուածների ետեւից, որ նոքանց
ծառայեն. Իսրայէլի տունը եւ Յու-
դայի տունը քանդեցին իմ ուխտը, որ
արել էի նոցանց հայրերի հետ։
11 Վասն որոյ Տէրն այսպէս է ասում.
Ահա ես նոցանց վերայ չարիք եմ բե-
րելու, որից նոքանք չեն կարողանայ
դուրս գալ, եւ ինձ կանչեն դէպի ինձ,
12 բայց ես նոցանց չեմ լսի։ Եւ Յու-
դայի քաղաքները եւ Երուսաղէմի
բնակիչները կ'գնան եւ կ'կանչեն այն
աստուածներին, որոնց իրանք խունկ
էին ծխում, բայց նոքանք բնաւ չեն
օգնիլ նոցանց իրանց նեղութեան ժա-
13 մանակին։ Որովհետեւ Էքո քաղաք-
ների չափ եղան քո աստուածները,
ով Յուդա. եւ Երուսաղէմի փողոց-
ների չափ սեղաններ էք շինել ամօթի
համար, սեղաններ՝ որ Բահաղին
խունկ ծխելու համար են։ Բայց դու
Նի աղօթիր այս ժողովրդի համար,
եւ նոցանց համար աղաղակ ու աղա-
չանք մի բարձրացներ, որովհետեւ
ես չեմ լսելու նոցանց դէպի ինձ կան-
չած ժամանակը նոցանց չարիքի հա-
մար։
15 Ի՞նչ ունի իմ սիրելին իմ տանը.
Հչատ անօրէնութիւններ գործելով,
նոյնքան միեւնոյն էլ պիտի անց կենայ քե-
զանից, որ դու չարութիւն անելիս
16 Նուրախանում ես։ «Կանաչ ձիթենի՝
գեղեցիկ բարեպտուղ» կոչեց Տէրը քո
անունը. Բայց մեծ ազմկի ձայնով
կրակ վառեց նորա կողմովը, եւ
17 նորա ոստերը կոտրատուեցան։ Եւ
Զօրաց Տէրը, որ քեզ տնկել է, չա-
րիք է խօսել քեզ վերայ, Իսրայէլի
տան եւ Յուդայի տան չարութեան
համար, որ իրանք արին, Բահաղին
խունկ ծխելով որ ինձ բարկացնեն։
18 Եւ Տէրն ինձ իմացրեց, եւ ես գիտե-
դու ինձ ցոյց տուիր այն ժամանակ
19 նոցանց գործերը։ Բայց ես մի բնաւ-
յացած գառի պէս էի, որ տարվում է
մորթուելու, եւ չգիտէի թէ ինձ
դէմ նենգութիւն են հնարում, թէ
փչացնենք ծառը իր պտղովը, եւ նո-
քան բնաջինջ անենք նրանց երկրիցը, եւ նորա անունը այլ եւս
20 չյիշուի։ Սակայն, ով Զօրաց Տէր՝
արդար դատաւոր, երիկամունքներն
ու սիրտը քննող, թող տեսնեմ քո
վրէժը նոցանցից. որովհետեւ իմ վէ-
ճը քեզ վերայ եմ դրել։
21 Սորա համար այսպէս է ասում Տէ-
րը Անաթովթի մարդկանց համար,
նոքանք որոնում են քո հոգին՝ ասե-
լով. Մի մարգարէանար Տիրոջ ա-
նունովը, որ մեր ձեռովը չմեռնես։
22 Վասն որոյ այսպէս է ասում Զօրաց
Տէրը. Ահա ես այցելութիւն պիտի
անեմ նոցանց, ընտիրները սրով պիտի
ընկնեն, նոցանց որդիքը եւ նոցանց
23 աղջկերքը սովով պիտի մեռնեն։ Եւ
մնացորդ պիտի չ'ունենան նոքանք,
որովհետեւ ես չարիք եմ բերում Ա-

Ե Հռոմ. ը. 11։ Ա՛կ. ա. 22։ Հգ. է. 13, 25, լբ. 15։
Հգ. է. 26։
Ը Գլ. գ. 17, է. 11։ ը. 11։
Թ Եզեկ. իբ. 23։ Ովս. գ. 9։
Ժ Եզեկ. ե. 18։
ԺԱ Ես. ա. 15։ Գլ. ժգ. 12։
ԺԲ Եզեկ. ը. 18։ Միք. գ. 4։ Զաք. է. 13։
ԺԳ Ող. ող. 37, 38։
ԺԴ Գլ. բ. 28։
ԺԵ Նե. լբ. 10։ Գլ. է. 16. ժգ. 11. ա Յովհ. ե. 16։
ԺԶ Ես. ծ. 16։ Ես. ա. 11 եւլն։
ԺԷ Եզեկ. ժգ. 25 եւլն։
ԺԸ Ես. ա. 12—14։ Տիտ. ա. 16։
ԺԹ Ռաք. բ. 14։
Ի Ովս. ծբ. 8։ Հռոմ. ժա. 17։
ԻԱ Ես. ե. 2։ Գլ. բ. 21։
ԻԲ Գլ. ժբ. 18։
ԻԳ Ովս. ծգ. 4։
ԻԴ Ովս. ե. 9։ Գլ. ժէ. 19։ ի. 12։ Յայտ. բ. 23։
ԻԵ Գլ. ժբ. 5, 6։
ԻԶ Ես. ը. 10։ Ամաւ. բ. 13։ է. 15, 16։ Միք. բ. 6։

նաթոլիի մարդկանց վերայ՝ Նորանց այցելելու առթին։

ԳԼ. ԺԲ

Երկրի քշուառ վիճակը նորա բնակիչների մեղքի համար։ Դարչի պղերի մասին մարգարէութիւն։

1 Ա՛յդպար ես դու, ով Տէր, երբոր վիճակ քեզ հետ. սակայն իրաւացի բաներ եմ խօսում քեզ հետ. Ի՞նչու համար յաջող է ամբարիշտների ճանապարհը. հանգիստ են՝ բոլոր նենգաւորները։ 2 Դուք նորանց արմատացան, աճում են եւ պտուղ էլ են բերում. Դու մօտ ես նորանց բերանին, բայց հեռու՝ նորանց երիկամունքներից։ 3 Եւ դու, ով Տէր, դիտես ինձ, դու ինձ տեսար եւ քննեցիր իմ սիրտը քեզ մօտ. Ջոկիր նորանց մորթելու ոչխարների պէս, եւ որոշիր նորանց 4 Հագնման օրուայ համար։ Մինչեւ ե՞րբ պիտի սուգ անէ երկիրը, եւ բոլոր դաշտի խոտը չորանայ, Նորա նում բնակողների չարութեան համար. Ջնջուում են անասունն ու թռչուն, որ նորանք ասում են՝ Նա պիտի չտեսնէ մեր վախճանը։

5 Եթէ դու հետեւակների հետ վազեցիր եւ նորանք քեզ յոգնեցրին, ապա ինչպէս պիտի մրցէիր ձիերի հետ. եւ խաղաղութեան երկրի վերայ դու որ ապահով ես, ապա ինչպէս պիտի անէիր Յորդանանը բարձրանալիս։ 6 Որովհետեւ էլ ու եղբայրներն էլ եւ քո հօր տունն էլ՝ հէնց նորանք էլ նենգութիւն արին քեզ դէմ, հէնց նորանք էլ կանչեցին բարձրաձայն քո հետեւից. Դու նորանց մի հաւատար, թէեւ քեզ լաւ բաներ էլ ասեն։

7 Ես ձգել եմ իմ տունը, բարձի թողի եմ արել իմ ժառանգութիւնը, իմ հոգիի սիրածը տուի իր թշնամիների 8 Ձեռքը։ Իմ ժառանգութիւնն ինձ համար եղաւ առիւծին պէս, նա իր ձայնը արձակեց ինձ վերայ. 9 Որա համար ես ատեցի նորան։ Իմ ժառանգութիւնը մի դոյնդոյն թռչուն է եղել ինձ համար, թռչունները յարձակուել են նորա վերայ չուրջանակի. եկէք հաւաքուեցէք, ով դաշտի բոլոր գազանները, էրեկէք որ ուտեն նորան։ 10 Շատ հովիւներ աւերել են իմ այգին, հաւասկոտ են արել իմ բաժինը. իմ ցանկալի վիճակը ամայի անապատ 11 Դարձրին։ Նորան անապատ դարձրին, նա սուգ արաւ ինձ առաջին իրրեւ անապատ, աւերակ է դարձել բոլոր երկիրը, որովհետեւ չմարդ չ'կայ, որ 12 ուշ դարձնէ։ Անապատումը բոլոր բլուրների վերայ ասպատակներ եկան, որովհետեւ Տիրոջ սուրը ուտում է երկրի մէկ ծայրից մինչեւ երկրի միւս ծայրը, խաղաղութիւն չ'կայ ոչ մի 13 մարմնի համար։ Նորանք ցորեն են ցանել, բայց փուշ հնձեցին. աշխատանք են քաշել, օգուտ չտեսան. եւ դուք պիտի ամաչէք ձեր արդիւնքներից Տիրոջ բարկութեան բորբոքման համար։

14 Այսպէս է ասում Տէրը իմ չար դրացիների համար, որոնք դպչում են այն ժառանգութեան, որ տուել եմ իմ Իսրայէլ ժողովրդին. Ահա ես Նորանց պիտի խլեմ իրանց երկրի երեսից, եւ Յուդայի տունը պիտի խլեմ 15 Նորանց միջից։ Ետ երբոր ես Նորանց խլած կ'լինեմ, կատղ ես կ'դառնամ եւ կ'ողորմեմ Նորանց, եւ Նոր կ'դարձնեմ ամէն մէկին իր ժառանգութեանը, եւ ամէն մարդին՝ իր եր- 16 կիրը։ Եւ եթէ Նորանք լաւ սովորեն իմ ժողովրդի ճանապարհները, որ՝ իմ անունովը երդում անեն՝ թէ կենդանի է Տէրը, ինչպէս որ սովորեցրին իմ ժողովրդին Բահաղով երդում անելը, այն ժամանակ պիտի հաստատուին 17 իմ ժողովրդի մէջ։ Բայց եթէ չլսեն, պիտի խլեմ այն ժողովուրդը բոլորո-

---

Ա Գլ. իգ. 13։ իգ. 31։ իը. 44։ ի. 27։ Գաղ. ա՛ր. 44։
— Սագ. ծա. 4։
Բ Յոբ ա՛ր. 6։ բա. 7։ Սագ. լէ. 1, 35։ Հգ. 3 Եզեկ. Գլ. ե. 25։ Ամբ. ա. 4։ Մագ. գ. 15։
Գ Ես. իի՛. 13։ Մաա. ժե. 8։ Մար. է. 6։
Դ Սագ. ժե. 3։ ճի՛. 1։
Ե Գլ. ժա. 20։
* Կեր. ըրէյը
Զ Ամո. է. 3։
Է Գլ. իգ. 10։ Ամո. գ. 3։
Ը Սագ. ճե. 34։
Թ Գլ. գ. 25։ է. 20։ ի՛. 10։ Ամո. գ. 3։
Ժ Ես. ա. 15։ — Մն. ժր. 15։ Գլ. իի՛. 19։ ծ. 44։
Ի Գլ. ի՛. 4։ ժա. 19, 21։
Ա Եսա. իգ. 23։
Բ Ես. ծգ. 9։ Գլ. է. 33։
Գ Գլ. գ. 3։
Դ Ես. է. 1, 5։
Ե Սագ. կգ. 18։
Զ Հմր. 4։
Է Ես. իը՛. 23։
Ը Գաղ. իգ. 16։ ի՛ Օր. իը. 36։ Սիք. գ. 13։ Անգ. ա. 6։
Թ Զաք. ի՛. 8։
Ժ Տես ի՛ Սր. է. 3։ Գլ. ի՛. 37։
Ի Եզեկ. իը. 25։
Ա Ամո. ի՛. 14։
Գլ. գ. 2։
Բ Եզեկ. ի՛. 20, 21։ — Գաա. ի՛. 3։
Գ Ես. է. 13։
—

վին, եւ նա պիտի փչանայ, ասում է Տէրը։

ԳԼ. ԺԹ

Երկու օրինակով ցոյց է տալիս Հրեաների դատաստանը, ծղոտե-բրդե գեղի եւ գեղաւոր։

1 Այսպէս ասաց ինձ Տէրը. Գնա եւ քեզ համար մի քթանի գօտի գնիր եւ նորան մէջդ կապիր, եւ նորան ջուրը
2 չկոխես։ Եւ ես գնեցի գօտին Տիրոջ խօսքի համեմատ եւ մէջքիս կապեցի։
3 Եւ Տիրոջ խօսքն երկրորդ անգամ ե-
4 գաւ ինձ ասելով. Առ քո գնած գօտին որ մէջքիդ է, եւ վեր կաց գնա Եփրատ, եւ թաղցրու այնտեղ վէմի ծա-
5 կումը։ Եւ ես գնացի ու թաղցրի նորան Եփրատի մօտ, ինչպէս որ Տէրն
6 ինձ պատուիրել էր։ Եւ եղաւ որ չատ ժամանակ անցնելուց յետոյ Տէրն ինձ ասեց. վեր կաց գնա Եփրատ եւ վեր առ այնտեղից այն գօտին, որ ես քեզ
7 հրամայեցի թաղցնել այնտեղ։ Եւ ես գնացի Եփրատ եւ քանդեցի եւ վեր առայ գօտին այն տեղից, ուր որ ես նորան թաղցրել էի. բայց ահա գօտին փտել էր եւ ոչ մի բանի պիտանի չէր։
8 Եւ Տիրոջ խօսքն եղաւ ինձ ասելով.
9 Տէրն այսպէս է ասում. Այսպէս պիտի փչացնեմ Յուդայի հպարտութիւնը եւ Երուսաղէմի մեծ հպարտու-
10 թիւնը։ Այս չար ժողովուրդը, որ չէ ուզում լսել իմ խօսքերին, որ վարվում են իրանց սրտի կամակորութիւնովը, եւ գնում են ուրիշ աստուածների ետեւից, որ ծառայեն նորանց եւ երկրպագութիւն անեն նորանց, նորանք այս գօտիի պէս պիտի դառնան, որ ոչ մի բանի պիտանի չէ։
11 Որովհետեւ ինչպէս որ գօտին փակած է մարդիս մէջքին, այնպէս էլ ես փակցրել էի ինձ բոլոր Իսրայէլի տունը, եւ բոլոր Յուդայի տունը, ասում է Տէրը, որ ինձ համար ժողովուրդ լինեն եւ անուն եւ փառք ու պարծանք. բայց նորանք չլսեցին։
12 Եւ ասիր նորանց այս խօսքը. Այսպէս է ասում Իսրայէլի Տէր Աստուածը. Ամեն սրուակ պիտի լցուի գինիով. բայց նորանք քեզ ասելու են. Միթէ մենք բնաւ չգիտէինք, որ ամեն սրուակ
13 գինիով կ'լցուի։ Բայց դու ասիր նորանց. Այսպէս է ասում Տէրը. Ահա ես պիտի արբեցուցանեմ այս երկրի բոլոր բնակիչներին եւ այն թագաւորներին, որ նստում են Դաւիթի աթոռի վերայ, եւ քահանաներին ու մարգարէներին, եւ Երուսաղէմի բո-
14 լոր բնակիչներին։ Եւ հպիտի կոտրտամ մէկմէկով, եւ հայրերին ու որդիներին միասին, ասում է Տէրը. ոչ պիտի գթամ եւ ոչ խնայեմ, եւ ես չեմ ողորմելու՝ այլ նորանց բնաջինջ եմ անելու։
15 Լսեցէք եւ ականջ դրէք, մի հպարտանաք. որովհետեւ Տէրն է խօսում։
16 Խմաստուցէք Տէր Աստուծուն, դեռ չչխաւարած, եւ դեռ ձեր ոտքերը մթութեան սարերի վերայ չգլորած, եւ դուք կ'սպասէք լոյսի, բայց նա նորան ահաւոյն ստուեր կ'չինէ,
17 եւ թանձր մէգ կ'դարձնէ։ Բայց եթէ չլսէք սորան, իմ հոգին ծածուկ տեղերում պիտի լայ լինի հպարտութեան համար, եւ հպիտի արտասուքով արտասուէ եւ աչքս արտասուք պիտի թափէ. որովհետեւ Տիրոջ հօտը գերի առնուեցաւ։
18 Ասիր թագաւորին եւ թագուհին. խոնարհուեցէք, ցած նստեցէք, որովհետեւ իջել է ձեր գլխից ձեր փառքի
19 թագը։ Հարաւային քաղաքները կղպուեցան եւ բացող չկայ, բոլոր Յուդան գերութեան գնաց, ամբողջապէս
20 գերի գնաց։ Բարձրացրէք ձեր աչքերը եւ տեսէք հիւսիսից եկողներին, ո՞ւր է քեզ տրուած հօտը՝ քո փառքի խա-
21 չինքները։ Ինչ պիտի ասես երբոր քեզ այցելութիւն անէ. եւ դու ես նորանց սովորեցրել քեզ վերայ գլխաւոր իշխաններ լինելու. միթէ քեզ դժուար չեն բռնելու ծննդական կնկայ
22 նման։ Եւ եթէ ասես քո սրտումը.

–Ղե. իգ. 19։
ի Նը. ք. 14, ժա. 8, ժգ. 12, ի Նը. ոթ. 3, ի Նը. իգ. 9։
ի Նե. ծա. 17, 21, կդ. 6, Գե.
ի Ե. 27, ծա. 7, ի Ա–գ. բ. 9, ի Ձե. ե. 19, ի Ե. ե. 30, ը. 22, Ա–ե. 9,
ի Նե. ծթ. 9, ի Ա–գ. իգ. 19, ի Նը. ք. 1, ժգ. 17, Ոպր. ա. 2, 16, ը. 18,
ի Ե. ժգ. 12, Գե. իգ. 26, ի Նը. գ. 22, ի Գ. գ. 24,

Ա.յս բաներն ի՞նչու համար են ինձ հանդիպել · քո անօրէնութեան չա-
ուութիւնքդ հրացուցան քո քաղցքը , բայ եղան քո գարշապարները ·
23 Մի՛թէ եթէոպացին կ՚փոխէ իր մորքը , կամ ինձ իր խայտուցները , որ դուք էլ կարոզանայիք բարուքիւն անել , որ սովորած էք չարուքիւն ա-
24 նելու · Եւ ես նորանց պիտի ցրիուամ ինչպէս մղեղ , որ տարվում է
25 անապատի քամիները · Ա՛ս քո վիճակն է՝ քո մասն — բաժինը իմ կողմից , ասում է Տէրը , որ դու ինձ մոռացար
26 եւ ստուքեան ապաւինեցիր · Ուրեմն ես էլ վեր հանեցի քո քաղցքը քո երեսի վերայ , եւ երեւեցաւ քո անար-
27 դանքը · Եւ ես քո չնուքիւնները եւ ՛վրնջիւնները , քո գարչելի պոռնկութիւնը՝ գաշտի Ղլուրների վերայ տեսել եմ , Ա՛յ՚ուֆ քո պղծութիւնները · վա՛յ քեզ , Երուսաղէմ · դու քեզ չես մաքրում · էլ մինչեւ ե՞րբ ·

ԳԼ· ԺԴ

Յայտնում է թէ երաւութիւն և սով է լինելու · եբե-
փիշի ապիքը Ժողովրդի կողմից ·

1 Տիրոջ այն խօսքը , որ եղաւ Երեմիա-
2 յին երաչտութեան մասին · Ցուդան սուգ է անում , եւ Նորա դռները թառամել են , եւ մինչեւ գետնի վերայ , եւ Երուսաղէմի աղաղակը
3 վեր է ելել · Եւ նորանց ազնուականները Ջրի են ուղարկում իրանց պըզ-
միկներին · Նորանք գնացին Ջրհորների մօտ , Ջուր չգտան , ետ դառան ա-
մաններդ գդտակ · Ամաչեցին ու ՛պատկառեցին եւ ծածկեցին իրանց
4 գլուխը · Որովհետեւ գետինը ճաքճաքել է , երկրի վերայ անձրեւ չլինելու պատճառով , երկրագործները ամաչեցին եւ ծածկեցին իրանց գլուխը ·
5 Որովհետեւ եղնիկն էլ ծնեց դաշտումը եւ բայ թողեց , նորա համար որ խոտ
6 չկար · Եւ Վայրի էշերը կանգնեցին

բլուրների վերայ , չարպէների պէս ծծում են օդը · նորանց աչքերը նուաղել են , որովհետեւ խոտ չկայ ·
7 Թէեւ մեր անօրէնութիւնները վկայում են մեզ դէմ , ով Տէր , դու արա Ձքո անունի համար · որովհետեւ մեր յետդնացքները շատ են · քեզ դէմ
8 մեղք ենք գործել · Ով Իսրայէլի Յոյսը , նորա Փրկիչը նեղութեան ժամանակին · ինչու ես հիւրի պէս դարձել երկրումը , եւ մի ճանապարհորդի
9 պէս՝ որ մտել է օթևան · Ինչու ես հիացած մարդի պէս դարձել , Ձմի զօրաւորի պէս՝ որ կարող չէ օգնել · սակայն դու Ձմեր միջումն ես , ով Տէր , եւ Ձքո անունը կանչուած է մեզ վերայ · մեզ մի թողիր ·
10 Այսպէս է ասում Տէրն այս ժողովրդին · Որովհետեւ Ընորանք սիրեցին թափառելը , իրանց ոտքերը չզըսպեցին · Տէրը նորանց չհաւանեց , Ընդմա պիտի յիշէ նորանց անօրէնութիւնները , եւ այցելէ նորանց մեղքերը ·
11 Եւ Տէրն ինձ ասեց · Ձմի ազօթիր
12 այս ժողովրդի համար ի բարին · Ընորանք ծոմ պահելիս՝ ես չեմ լսում նորանց աղաղակը , եւ Ընորանք ողջակէզ եւ նուէր մատուցանելիս՝ ես չեմ հաւանում , որովհետեւ Ձսրով ու սովով եւ ժանտախտով պիտի ոչնչեմ
13 ես նորանց · Յետ ես ասեցի · Աւաղ , Տէր Ընովյ , ահա մարգարէքն ասում են նորանց · Պիտի սուր չտեսնէք եւ սով էլ չի լինելու ձեզ համար · այլ հէնց խաղաղութիւն պիտի լինի ձեզ
14 համար այստեղում · Եւ Տէրն ինձ ասեց · Ձմարգարէները սուտ են մարգարեանում իմ անունովը , ես նորանց չեմ ուղարկել եւ նորանց չեմ պատուիրել , եւ նորանց չեմ ասել · Նորանք սուտ տեսիլքներ եւ դուշակութիւն եւ անոտի բան եւ իրանց սրտի խաբէութիւններն են մարգա-
15 բէանում ձեզ համար · Ուրեմն այս-

---

1 Գլ· Ե· 19· Ժգ· 10·
2 Ես· գ· 17· Ես· 2, 3· ՀՐ· 29· Եզեկ· Ժգ· 37—39· Նաե· գ· 5·
3 Ա՚մոգ· ա· 4· Ովս· Ժգ· 3·
4 Ձմոգ բ· 29· Ա՚մոգ· Ժա· 6·
5 Գլ· Ժ· 14·
6 Ձ՚Ր· 22· Ոգր· ա· 8· Եզեկ· Ժգ· 37· Ես· 29· Ովս· բ· 10·
7 Գլ· Ե· 8·
8 Ես· Ես· 7· Գլ· բ· 20· գ· 2, 6· Եզեկ· գ· 13·
9 —
10 —Ես· գ· 26·
11 Ջ՚Ես — Թագ· Ե· 12·
12 Ա՚մոգ· Ես· 14·
13 Ղր Թագ· Ժե· 32·
14 Գլ· ր· 24·
15 Ձ՚մոգ· Ես· 11·
16 Գլ· Ժե· 13·
17 Ես· Ձթ· 1·
18 Ես· Ձթ· 45, 46· Ղե· Ես· 11, 12·
19 Ձդան· թ· 19, 19·
20 Ջ՚Ես Գլ· բ· 23—25·
21 Ովս· բ· 13· թ· 9·
22 Եր· թ· 10· Գլ· Ե· 16· Ժա· 14·
23 Ձ՚Ես· ա· 28· Ես· ա· 15·
24 Ժբ· 3· Գլ· Ժա· 11· Եզեկ· բ· 18· Մ՚Ես· գ· 4· Ձաք· Ե· 13·
25 Գլ· գ· 20· Ե· 21, 22·
26 Հգ· թ· 16·
27 Ղ՚Ր· գ· 10·
28 Ջ՚Ր· Ես· 10·
29 Ջ՚Ր· Ես· 21· Ես· 15· Ես· 8, 9·

պէս է ասում Տէրն այն մարգարէների
համար, որոնք մարգարէանում են իմ
անունով. Թէեւ ես նորանց չեմ ու-
ղարկել, եւ նորանք ասում են. Սուր
ու սով չէ լինելու այս երկրում.
այն մարգարէները սրով ու սովով պի-
16 տի վչանան։ Եւ այն ժողովուրդը, ո-
րոնց համար նորանք մարգարէանում
են, պիտի վայր գցուին Երուսաղէմի
մէջ՝ սովի եւ սուրի պատճառով, եւ
չ՚թաղող պիտի չ՚լինի, այսինքն իրանք,
իրանց կնիկները եւ իրանց տղերքը
եւ աղջկերքը, եւ նորանց վերայ պի-
տի թափեմ իրանց չարութիւնը։
17 Եւ նորանց ասիր այս խօսքը. Թող
իմ աչքերն ցիներ ու ցերեկ անդադար
արտասուք թափեն, որովհետեւ մեծ
կոտորածով հարուածուել է Իմ ժո-
ղովրդի կոյս աղջիկը՝ մի խիստ ցաւալի
18 հարուածով։ Եթէ ՚դաշտն եմ դուրս
գալիս՝ ահա սրով սպանուածներ են,
եւ եթէ քաղաք եմ մտնում՝ ահա սո-
վից թուլացածներ, որովհետեւ մար-
գարէն էլ՝ քահանան էլ՝ չուռ են գա-
լիս երկրի վերայ եւ չեն իմանում։
19 Արդեօք բոլորովին մերժել ես Յու-
դային. կամ Սիօնից զզուել է քո հո-
գին, ինչու համար մեզ զարկեցիր
այնպէս որ ՚չ՚բժշկուինք. Նայասում
ենք խաղաղութեան, բայց բարիք
չ՚կայ, եւ բժշկութեան ժամանակին՝
20 բայց ահա խռովութիւն։ Մենք դի-
տենք, ով Տէր, մեր ամբարշտութիւ-
նը՝ մեր հայրերի անօրէնութիւնը. որ
21 ՚մեղանչել ենք քեզ դէմ։ Մի զզուիր
քո անունի սէրի համար, մի անարգիր
քո փառքի աթոռը. ՚յիշիր եւ մի քան-
22 դիր քո ուխտը մեզ հետ։ Արդեօք էհե-
թանոսների ունայնութիւններում
մէկ ՚անձրեւ տուող կայ. կամ թէ
երկինքն է տալիս անձրեւները. ՚չէ՞ որ
տուողը դու ես, ով Տէր մեր Աստ-
ուածը, եւ մենք յոյս ենք դնում քեզ,
դու ես անում այս ամեն բաները։

Գլ. ԺԵ

Ժողովրդի վիճակը անհուսալի է. բայց Յուդան
կ՚ապաւինի Տիրոջով։ Երեմիայի համար առանձին խոսք
մխիթարութեան։

1 Եւ Տէրն ասաց ինձ. ՚Եթէ Մովսէսն ու
Սամուէլն էլ կանգնէին իմ առա-
ջին, իմ սիրտը այս ժողովրդի վերայ
չէ լինելու. Նորանց դէմն արա իմ ե-
2 րեսի առաջից որ գնան։ Եւ եթէ քեզ
ասելու լինեն, Որ՞ւր դուրս գնանք,
եւ Նորանց ասես՝ Տէրը այսպէս է ա-
սում. ՚Որոնք մահուայ համար են՝
մահուանը, եւ որոնք սուրի համար
են՝ սուրին, եւ որոնք սովի համար
են՝ սովին, եւ որոնք գերութեան հա-
3 մար են՝ գերութեանը։ Եւ Ես Նո-
րանց վերայ չորս տեսակ պատիժ եմ
որոշել, ասում է Տէրը. սուրը՝ սպա-
նելու համար, եւ շները՝ պատառելու
համար. եւ Երկինքի թռչունները ու
երկրի գազանները՝ ուտելու եւ ոչն-
4 կանելու համար։ Եւ Նորանց չարչա-
րանքի պիտի մատնեմ երկրի բոլոր
թագաւորութիւններին, Յուդայի թա-
գաւոր Եզեկիայի որդի ՚Մանասէի
պատճառով. Նորա երուսաղէմացին
5 արածի համար։ Որովհետեւ Ո՞վ պի-
տի ողորմէ քեզ, ով Երուսաղէմ, եւ
ո՞վ պիտի քեզ ցաւակից լինի. եւ ո՞վ
պիտի դառնայ քո առողջութիւնը հար-
6 ցնելու։ ՚Դու ինձ ձգեցիր, ասում է
Տէրը, Նա դնացիր, ես էլ իմ ձեռքը
երկարացնելու եմ քեզ վերայ եւ քեզ
փչացնելու եմ, Նա վատակել եմ
7 զՅուրիւն անելուց։ Եւ Նեծանոցով
հոսելու եմ Նորանց երկրի դռներումը,
անզաւակ եմ անելու, պիտի կորցնեմ
իմ ժողովրդին. Նորանք իրանց ճա-
նապարհներից էս չեն դառնում։
8 Աւելի չատ եղան իմ առաջին Նորանց
որբեւայրիքը ծովերի աւազից, ես
Նորանց երիտասարդի մօր վերայ ա-
ւերածուն կէս օրին եմ բերելու, յան-
կարծ Նորա վերայ ահ ու սարսափ եմ

ՃԳլ. Ա. 12, 13.
ՃՄագ. Հբ. 3.
ՀԳլ. Բ. 1. Ժգ. 17. Ցղբ. Ա. 16. բ. 19.
ԼԳլ. բ. 21.
ՄԵղեկ. է. 15.
ԼՑղբ. Ա. 22.
ՂԳլ. ԺԱ. 19.
ԼԳլ. բ. 13.

ՄՍագ. Ճգ. 6. Դան. Բ. 8.
ՄՍագ. Հգ. 3, 20. Ճգ. 48.
ՀԸ Օր. իբ. 21.
ՀԶաք. Ժ. 1, 2.
ՐՄագ. Ճլե. 7. Ճբէ. 8. Ես. Լ. 23. Գլ. Ա. 24. Ժ. 13.

—

ՄԵղեկ. Ժգ. 14 Ա՚Ն.
ՃՆԹ. իբ. 11, 13. Մագ. ՂԲ. 6.
է — Թագ. է. 9.
ԴԳլ. Խգ. 11. ՆԵղեկ. Ա. 3, 12. Զաք. Ժա. 9.
ԲՏես ՂՆ. Խգ. 18 Ա՚Ն.
ՀԸ Օր. իբ. 26. Գլ. է. 33.
ԵՐ Օր. իբ. 25. Գլ. Խգ. 9. ՆԵղեկ. Խգ. 46.

ՃԳ Թագ. Խա. 11 Ա՚Ն. Խգ. 26. Խգ. 3, 4.
ՔԵս. Ժա. 19.
ՅԳլ. բ. 13.
ԻԳլ. է. 24.
ԼՕգե. Ժգ. 14.
ԲԵս. Բ. 13. Գլ. Ա. 3. Ա՚Մակ. գ. 10, 11.

9 գրելու ։ Ինուաղեցաւ եօթը ծնողը, հոգին փչեց, Նոքա արուեբ մարը մատաղ գեռ օրով, նա ամաչեցաւ ու պատկառեցաւ. իսկ մնացորդը Նոքանց Քշնամիներուն սրին եմ մատնելու, ասում է Տէրը ։

10 Վայ ինձ, ով իմ մայր, որ ինձ կուսի մարդ եւ վէճի մարդ ծնեցիր բոլոր երկրի համար. ոչ չահով փող եմ առել, ոչ էլ ինձ չահով փող են առել,

11 բայց ամէնքը ինձ անիծում են ։ Տէրն ասում է. Անչուշտ քեզ պիտի ազատեմ յաջողութեան համար, եւ նախ չուշ ազաչել պիտի առ ։ Քշնամին դէպի քեզ՝ ձախորդութեան ժամանակին եւ նեղութեան ժամանակին։

12 Մի՞թէ կ՚կոտրուի երկաթը՝ նա էլ հիւ-

13 սիսի երկաթը եւ պղինձը ։ Ձո առաջուածքն ու քո գանձերը յափշտակութեան պիտի մատնեմ Ձրիապէս, այն էլ քո բոլոր մեղքերի պատճառով, եւ

14 քո բոլոր սահմաններուդ մէջ ։ Եւ քեզ եմ տալու քո Քշնամիներին որ քեզ տանին մի երկիր, Որ դու չ՚գիտես. որովհետեւ Կրակ է վառուել իմ բարկութիւնովը, ձեզ վերայ բորբոքուել է։

15 Դու գիտես, ով Տէր, ինձ յիշիր եւ ինձ այցելիր, եւ Իմ վրէժն առ ինձ հալածողներիցը, ինձ մի վեր առներ քո երկայնմտութեան համար. իմացիր, Որ քո մասին նախատինք

16 կրեցի ։ Ձո խօսքերը գտնուեցան, եւ Ես կերայ Նոքանց, եւ քո խօսքն ինձ համար սրտիս ցնծութիւն եւ ուրախութիւն եղաւ. որովհետեւ քո անունը կանչուած է ինձ վերայ, ով

17 Երուայ Զօրաց Աստուած ։ Ես չ՚նստեցի ծիծաղողների ժողովքումը եւ չ՚ուրախացայ. քո ձեռքի պատճառով առանձին նստեցի, որովհետեւ բար-

18 կութեամբ լցրել էիր ինձ ։ Ինչու է իմ ցաւը մշտնջենաւոր, եւ իմ հարուածը՝ անդարմանելի, որ չէ ուզում բժշկուիլ. Մի՞թէ դու ինձ համար խրաւ խաբողի նման ես դառնալու, ջրերի՝ պէս՝ որ հաւատարիմ չեն ։

19 Սորա համար այսպէս է ասում Տէրը. Եթէ դարձի գաս, ես քեզ եւս կ՚բերեմ. իմ առաջին կ՚կանգնես. եւ եթէ հանես Պատուականը անարգիցը, իմ բերանի պէս կ՚լինես. Նոքանք կը դառնան դէպի քեզ, եւ դու դէպի

20 Նոքանց չես դառնալ ։ Եւ քեզ այս ազգի դէմ պղնձի մեռը Պարիսպ կ՚չինեմ. եւ Նոքանք կ՚պատերազմեն քեզ դէմ եւ Քեզ չեն յաղթիլ, որովհետեւ ես քեզ հետ եմ որ քեզ փրկեմ եւ

21 քեզ ազատեմ, ասում է Տէրը ։ Եւ քեզ պիտի ազատեմ չարերի ձեռքիցը, եւ փրկեմ բռնաւորների ձեռքիցը ։

ԳԼ· ԺԶ

Յուդան աւերակ կ՚դառնայ և դերի կ՚գնայ իր կառավարութեան համար. Երուսաղէմ նախատինքի եւ կ՚դառնայ։

1 Եւ Տիրոջ խօսքն եղաւ ինձ ասելով.
2 Քեզ համար կին մի առներ, եւ քեզ համար տղերք եւ աղջկերք չ՚լինեն
3 այստեղ ։ Որովհետեւ Տէրը այսպէս է ասում այստեղ ծնուած տղերանց եւ աղջկերանց մասին, նաեւ Նոքանց այս երկրում ծնող մայրերի եւ Նոքանց
4 ծնող հայրերի մասին. Ցաւալի մահերով պիտի մեռնեն Նոքանք. Նոքանց վերայ Խուզ չէ լինելու, եւ Նոքանք չեն Թաղուելու, եւ Նոքանք աղբ պիտի դառնան երկրի երեսին. եւ սրով ու սովով պիտի ոչնչանան. եւ Նոքանց Դիակները կերակուր պիտի դառնայ երկնքի Թռչուններին եւ դաշ-
5 տի գազաններին ։ Որովհետեւ Տէրն այսպէս է ասում. Մտիր տուն մի մտներ եւ մի գնար ողբալու, եւ Նոքանց մի ցաւակցիր. որովհետեւ ես իմ խաղաղութիւնը, ողորմութիւնը եւ գթութիւնը եմ եմ առել այս ժողովրդից
6 գրեցին ասում է Տէրը ։ Եւ մեծերն ու պզտիկները մեռնելու են այս երկրում և չեն Թաղուելու. եւ Նոքանց համար սուգ չեն անելու, եւ Իրանց

Ձ — Ծագ. բ. 5,
է Ելեվմ. ը. 9,
Ճ Ծագ. գ. 1 Ելեվ. գլ. ք. 14,
ժ Գլ. լք. 11, 13, Ես. 4, 5,
ի Ասդ. խգ. 12, Գլ. ԺԷ. 3,
ի Գլ. Ժգ. 13, ԺԷ. 4,
ի Ք Օր. լբ. 22,
ի Գլ. Ժբ. 3,
ն Գլ. Ժ—. 20, ք. 13,
ղ Ասդ. կք. 7,
ղ Նեհկ. գ. 1, 3, Ծագ. Ժ. 9, 10, Տես Ծագ խգ. 12, Ասդ. ճԺք. 22, 111,
չ Ասդ. —. 1, խգ. 4, 5,
ո Գլ. ը. 15,
է Ծագ. գ. 15 Ելես

— Ձաք. գ. 7,
— Չմր. 1,
է Նեհկ. իբ. 26, խգ. 23,
— Գլ. —. 19, գ. 27,
ի Գլ. ք. 11,
—
— Գլ. ԺԷ. 2,
ի Գլ. իբ. 19, 19, ԺԷ. 33,
ի Ասդ. Ժգ. 10, Գլ. ը. 2, ք. 22,
ի Ասդ. ՀՔ. 2, Գլ. է. 33, ի՛գ. 20,
ի Նեհկ. խգ. 17, 23, 23,
ի Գլ. իբ. 18,
ի Գլ. ՃՔ. 24, ք Օր. Ժգ. 1, Գլ. Ես. 5, Ես. 5,

մարմինները չեն կտրտելու, եւ հի-
7 րանց մազերը չեն խուզելու։ Եւ հնոց
չեն կտորելու սուգի համար մեռելի
մասին միխիթարելու պատճառով, եւ
նորանց չեն խմեցնելու հմխիթարու-
թեան բաժակը, նորա հօր եւ նորա
8 մօր համար։ Եւ խնջոյքի տունն մի
մտնիր, նորանց հետ բնակուելու,
9 ուտելու եւ խմելու համար։ Որովհե-
տեւ այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝
Իսրայէլի Աստուածը. Ահա ես կ'զա-
դարեցնեմ այստեղից ձեր աչքի առա-
ջին եւ ձեր օրերումը՝ ցնծութեան
ձայնը եւ ուրախութեան ձայնը, փե-
10 սայի ձայնը եւ հարսի ձայնը։ Եւ եր-
բոր դու ասած կ'լինես այս բոլոր խօս-
քերը այս ժողովրդին, եւ նորանք
քեզ կ'ասեն, Ինչու համար է Տէրն
ասում մեր մասին այս բոլոր մեծ չա-
րիքը, եւ ինչ է մեր անօրէնութիւնը,
եւ ինչ է մեր մեղքը, որ մեղանչած
11 լինինք մեր Տէր Աստուծոյ դէմ. Եւ
դու ասիր նորանց. Ենորա համար որ
ձեր հայրերն ինձ թողեցին, ասում է
Տէրը, եւ գնացին ուրիշ աստուած-
ների ետեւից, եւ ծառայեցին նորանց
ու երկրպագեցին նորանց, բայց ինձ
թողեցին եւ իմ օրէնքը չ'պահեցին։
12 Սակայն դուք աւելի չարութիւն գոր-
ծեցիք քան թէ ձեր հայրերը, եւ ահա
ձեզանից ամեն մէկը գնում է իր
չար սրտի կամակորութեան ետեւից,
13 որ ինձ չէ լսում։ Ուստի ես էլ դէն եմ գր-
ցում ձեզ այս երկրի երեսիցը մի նայն-
պիսի երկիր, որ դուք չ'գիտէիք եւ
ոչ ձեր հայրերը, եւ այնտեղ պիտի
ծառայէք ցերեկ եւ գիշեր ուրիշ աստ-
ուածների, որովհետեւ ձեզ ողորմու-
թիւն չեմ անելու։

14 Սորա համար ահա օրեր կ'գան,
ասում է Տէրը, որ այլ եւս չի ասուիլ
թէ կենդանի է Տէրը, որ Իսրայէլի
որդկանցը վեր հանեց եգիպտոսի եր-
15 կրիցը, Այլ թէ կենդանի է Տէրը, որ
հանեց Իսրայէլի որդկանցը հիւսիսի
երկրիցը, եւ այն բոլոր երկիրներիցը,
ուր որ նորանց ազատել էր. եւ ես
պիտի եւս դարձնեմ նորանց դէպի ի-
րանց երկիրը, որ աուել եմ իրանց
հայրերին։

16 Ահա ես չատ ձկնորսներ եմ ու-
զարկելու, ասում է Տէրը, եւ նո-
րանք պիտի որսան նորանց. եւ նո-
րանից յետոյ չատ որսորդներ եմ ու-
զարկելու, եւ նորանք պիտի բռնեն
նորանց ամեն սարի վերայից, եւ ա-
մեն բլրի վերայից եւ վէմերի ծակե-
17 րից։ Որովհետեւ իմ աչքերը նորանց
բոլոր ճանապարհների վերայ է. նո-
րանք ծածուկ չեն իմ երեսի առաջին,
եւ գաղանի չէ նորանց անօրէնութիւ-
18 նը իմ աչքերի առաջին։ Եւ ես առաջ
պիտի նորանց կրկնապատիկ հատուց-
անեմ նորանց անօրէնութեան եւ նո-
րանց մեղքի համար. որովհետեւ նո-
րանք պղծեցին իմ երկիրը, իրանց
գարշութիւնների եւ պղծութիւնների
դիերովը լցրին իմ ժառանգութիւնը։
19 Ով Տէր, իմ զօրութիւնն ու իմ
բերդը, եւ իմ ապաստանարանը նեղ
օրումը. ազգերը երկրի ծայրերից քեզ
մօտ են գալու եւ ասելն. Միմիայն
սուտ ժառանգեցին մեր հայրերը՝
դունայնութիւն, եւ այնպէս բաներ
որոնց մէջ օգուտ չ'կայ։

20 Մի՞թէ մարդս իրան համար աստ-
ուածներ չինէ, քանի որ նորանք
21 աստուածներ չեն։ Սորա համար ահա
ես նորանց պիտի իմացնեմ այս ան-
գամ, պիտի իմացնեմ նորանց իմ ձեռ-
քը եւ իմ զօրը. եւ պիտի գիտենան,
որ իմ անունը Եհովայ է։

ԳԼ. ԺԷ

Պատպանութեան, մարգի յուսալը եւ խաբեութեան պատիժը. Նորութը սուրբ պահելու յորդոր.

1 Յուդայի մեղքը գրուած է երկաթի
գրիչով ադամանդեայ ծայրով, փո-
րագրուած է նորանց սրտի սեղանի
կի վերայ, եւ ձեր սեղանների եղջիւր-

ես. իր. 13։ Գլ. ե. 29։
Յովէլ. Բ. 4։ Տես ը Օր. իդ. 14։ Յոբ իր. 11։
Ա Սամ. լա. 6, 7։
Ես. իդ. 7, 8։ Գլ. ե. 34։ իե. 13։ Եզեկ. իդ. 13։ Յովէ. բ. 11։ Յայտ. Ժբ. 13։
ԼԲ Օր. ԼԲ. 14։ Գլ. ե. 19։
Ժգ. 22։ իր. 8։
Իր Օր. ԼԲ. 25։ Գլ. իր. 9։
Յ Գլ. է. 26։
Լ Գլ. Ժգ. 10։
Հր Օր. գ. 26—28։ իբ. 36, 43, 64, 65։
Յ Գլ. ԺԱ. 14։
Ես. իգ. 18։ Գլ. իգ. 7, 8։

Ժգ. 22։ իր. 8։
Իր Օր. ԼԲ. 25։ Գլ. իր. 9։
Յ Գլ. է. 26։
Լ Գլ. Ժգ. 10։
Հր Օր. գ. 26—28։ իբ. 36, 43, 64, 65։
Յ Գլ. ԺԱ. 14։
Ես. իգ. 18։ Գլ. իգ. 7, 8։

Գ Ես. իգ. 6։ լ. 3։ լբ. 37։
Է Տես Ամմ. գ. 2։ Ամբ. 15։
Յոբ լգ. 21։ Առակ. Ա. 21։ Ժե. 3։ Գլ. լբ. 19։
Ե Ես. Ա. 2։ Գլ. ԺԷ. 18։
Լ Եզեկ. իգ. 7, 9։
Ոռգ. Ժբ. 3։
Գլ. ԺԷ. 17։

Գ Ես. իգ. 10։ Գլ. բ. 11։ Ժ. 21։ Ես. լէ. 19։ Գլ. բ. 11։ Գաղ. գ. 8։
Ես. Ժե. 3։ Գլ. լգ. 2։ Ա Ժամ. Ա. 8։
Յոբ ԺԲ. 24։
Ա Առակ. գ. 3։ բ Կոր. գ. 3։

2 Նների վերայ ։ Նորանք չէ՞ր իրանց
որդկանց յիշելուն պէս իրանց սեղան-
ներին , եւ իրանց Տաճարամիներին
կանաչ ծառերի մօտ բարձր բլուրների
3 վերան ։ Ով իմ դաշտի մէջի սար , քո
հարստութիւնը՝ քո բոլոր գանձերը
յափշտակութեան պիտի մատնեմ , քո
բարձրաւանդակները՝ մեղքի համար
4 քո բոլոր սահմաններում ։ Եւ պիտի
դրկուիս հէնց քեզանով քո ժառան-
գութիւնիցը որ քեզ տուի , եւ քեզ
ծառայեցնելու եմ քո թշնամիներին
Դմի այնպիսի երկրում որ դու չգի-
տէիր , որովհետեւ Էրկակ էք տուել
իմ բարկութեանը , մինչեւ յաւիտեան
պիտի վառուի ։
5 Այսպէս է ասում Տէրը . Անիծեալ
լինի այն մարդը , որ մարդի է ապա-
ւինում , եւ Նմարմինը իրան բազուկ
չունում , եւ իր սրտովը խոտորում
6 Տէրիցը ։ Նա մոլենիի պէս պիտի լի-
նի անապատումը , եւ չպիտի բարիքը
եկած ժամանակը չտեսնի , եւ չպիտի
բնակուէ անապատի այրուած տեղե-
րումը , աղի եւ անբնակ երկրումը ։
7 Օրհնեալ լինի այն մարդը , որ Տիրոջն
է ապաւինում , եւ Տէրն է նորա յոյսը ։
8 Նա նման կ՚լինի ՀՀի ծառի , որ արմա-
կուած է ջրերի մօտ . նա իր արմատ-
ները կ՚ձգէ դեպի մօտովը , եւ չի տես-
նիլ տաքութիւնը՝ եկած ժամանակը .
այլ նորա տերեւները կանաչ կ՚լինի ,
եւ երաշտ տարին նա չի վախենալ եւ
չի դադարիլ պտուղ տալուց ։
9 Խորամանկ է սիրտն ամենից աւելի
եւ ապականուած . Նորան ո՛վ կարող
10 է հասկանալ ։ Ես Տէրս Էքսնում եմ
սիրտը՝ փորձում եմ երիկամունքը ,
որ Ժամ տարցիս իր ճանապարհնե-
րին համեմատ եւ իր գործերի պտու-
ղին համեմատ ։
11 Անիրաւութեամբ հարստութիւն չի-
նողը իր չ՚ածածովը թխսող կաքաւի

նման է . նա իր օրերի կէսին պիտի
թողէ նորան , եւ իր վերջումը հիմար
կ՚լինի ։
12 Փառքի աթոռ , բարձր սկզբից , մեր
13 սրբարանի տեղը , Իսրայէլի յոյսը ,
ով Տէր , Նրոլոր քեզ թողողները պի-
տի ամաչեն . Ինձանից հեռացողները
Ժամանակ են գրուելու . որովհետեւ
թողեցին Հկենաց ջրի աղբիւրը՝ Տիրոջը ։
14 Ինձ բժշկիր , ով Տէր , եւ ես կը
բժշկուիմ . փրկիր ինձ , եւ ես կ՚փրկ-
կուիմ . որովհետեւ Իմ պարծանքը
15 դու ես ։ Ահա նորանք ինձ ասում են ,
Ո՛ւր է Տիրոջ խօսքը , թող մէկ գայ ։
16 Բայց ես Նրա չ՚փաչուեցայ քո ետեւից
հովիւ լինելուց , եւ ձախորդ օրուայ
չեմ բաղձացել , դու գիտես . իմ շըր-
թունքներից դուրս եկածը քո դիմաց
17 առաջին էր ։ Ինձ համար արհաւիրք
մի լինիր . Իմ ապաւէնը դու ես չար
18 օրը ։ Նրող ամաչեն ինձ հալածողները ,
իսկ Ինձ պիտի չ՚ամաչեմ . Թող նո-
րանք զարհուրեն , իսկ ես պիտի չը
զարհուրեմ . Նորանց վերայ չար օր
բեր , եւ Երկպատիկ կոտորածով
կոտորիր նորանց ։
19 Տէրն այսպէս է ասում ինձ . Գնա
եւ կանգնիր ժողովրդի որդկանց դռա-
նը , որով Ցուդայի թագաւորները
մանում են եւ դուրս են գալիս . եւ
20 Երուսաղէմի բոլոր դռներումը ։ Եւ
ասիր Նորանց . Լսեցէք Տիրոջ խօսքը ,
Ո՛վ Ցուդայի թագաւորներ եւ ով բո-
լոր Ցուդա եւ ով Երուսաղէմի բոլոր
բնակիչներ , որ գալիս էք այս դռները ։
21 Այսպէս է ասում Տէրը . Զգուշացէք
ձեր անձերի համար , եւ բնս մի վեր
առնէք չաբաթ օրը ու մի բերէք Երու-
22 սաղէմի դռներիցը ներսը եւ ձեր տնե-
րիցը բնս մի դուրս բերէք չաբաթ օրը ,
եւ ոչ մի գործ մի անէք . Իսկ սրբեցէք
չաբաթ օրը , Ինչպէս որ պատուիրել
23 եմ ձեր հայրերին ։ Բայց նորանք չը

ՖԴաս. գ. 7. ր Մն. իգ. 18, ըգ. 3, 19. Նա. ա. 23. Ժէ. 9, գ. 20.
ՐԴՂ. Ժգ. 13.
ՔԴՂ. Ժէ. 14.
ՀՆե. յ. 1, 2. յա. 1.
ՖՀեռ Նա. յա. 3.
ԷԴՂ. Խգ. 6.
ՐՆաղ ք. 17.
Ժր Օր. ԺՓ. 23.
ՖՍաղ. ր. 12. ղգ. 8. ՀԺե. 1.
Հգ. 3. Ռահ. Ժգ. 20.
Նա. յ. 18.
ԷՍաղ. ա. 3.
Ք Քաղ. Ժգ. 7. ա Մն. իգ. 9. Սաղ. է. 9. ՀՓ. 23, 24. Ռահ. Ժէ. 3. Դղ. Ժա. 20. ք. 13. Հռովմ. ը. 27. Յայտ. ը. 23.
ՔՍաղ. կը. 12. Դղ. ը. 19. Հռովմ. ը. 6.
ՖՍաղ. ծճ. 23.

ՀԴաս. Ժը. 20.
ՖԴՂ. Ժգ. 8.
ՀՍաղ. Նգ. 27. Նա. ա. 28.
ՓՀեռ Դան. Ժ. 20.
ՃԴՂ. ը. 13.
ՃՐ Օր. Ժ. 21. Սաղ. ՀՓ. 1. ՀԼը. 14.
ՀՆա. ե. 19. Եզեկ. Ժը. 21. Ամաթ. ե. 18. ը Գնաց. գ. 4. ԷԴՂ. ա. 4 եւ ԱՀե.
ՀԴՂ. Ժգ. 19.
ՀՍաղ. ՀՀ. 4. ԼՀ. 14. Հ. 2. ՀՍաղ. ՀՀ. 2.
ԷԴՂ. Ժա. 20.
ՀԴՂ. ԺՐ. 3. ԼՀ. 2. ՀՆա. Ժե. 32 եւ ԱԳԵմ. Ժգ. 19.
ԷԴՂ. ՀՀ. 8. ԼԳ. 12. ՀՀ. 13. Եզեկ. ՀՀ. 12. ՀԴՂ. Ե. 24, 26. Ժա. 10.

լսեցին եւ իրանց ականջը չ՚ծռեցին ,
այլ խստացրին իրանց պարանոցը , որ
24 չ՚լսեն եւ որ խրատ չ՚առնեն : Եւ եթէ
ուշադրութեամբ ականջ դնէք ինձ ,
ասում է Տէրը , որ այս քաղաքի դռներ-
բիցը ներս բեռ չ՚բերէք շաբաթ օրը , եւ
որ շաբաթ օրը սրբէք , որ նորանում ոչ
25 մի գործ չ՚անէք . ²Այն ժամանակ այս
քաղաքի դռներովը կ՚մտնեն թագա-
ւորներ եւ իշխաններ , որ կ՚նստեն
Դաւթի աթոռի վերայ՝ հեծած կառ-
քերի եւ ձիերի , թէ իրանք եւ թէ ի-
րանց իշխանները , Յուդայի մարդիկը
եւ Երուսաղէմի բնակիչները . եւ այս
26 քաղաքը կ՚բնակուի յաւիտեան : Եւ
կ՚գան Յուդայի քաղաքներից եւ ²Ե-
րուսաղէմի շրջակայքից եւ Բենիամի-
նի երկրիցը , եւ ³դաշտից ու սարի-
ցը , եւ հարաւիցը , եւ կ՚բերեն ողջա-
կէզ եւ զոհ եւ հացի ընծայ եւ կնդրուկ ,
եւ գոհութեան ընծաներ կ՚բերեն
27 Տիրոջ տունը : Բայց եթէ ինձ չ՚լսէք ,
որ շաբաթ օրը պահէք , որ բեռ վեր
չ՚առնէք ու բերէք Երուսաղէմի դռնե-
րիցը ներս շաբաթ օրը , այն ժամանակ
⁴ես էլ կրակ կ՚վառեմ նորա դռներուը ,
եւ նա կ՚ուտէ Երուսաղէմի պալատ-
ները եւ չի հանգչուիլ :

ԳԼ. ԺԸ

Ագռխարանքը պղնձեղէն , անագործութիւնը փը-
չացնող եւ երեմիայի ազատիչ և պղծ :

1 Ա.յն խօսքը , որ Տիրոջ կողմանէ ե-
2 ղաւ Երեմիային ասելով . Վեր կաց
իջիր բրուտի տունը , եւ այնտեղ ես
3 քեզ լսել տամ իմ խօսքերը : Եւ ես
իջայ բրուտի տունը , եւ ահա նա բան
4 էր անում ճախարակների վերայ : Եւ
աւերուեցաւ այն ամանը , որ նա չի-
նում էր , ինչպէս բրուտի ձեռքի կա-
ւին պատահում է , եւ նա դարձաւ ու մի
5 ուրիշ ման չինեց , ինչպէս որ բրու-
տի աչքին հաճելի էր անելու : Եւ Տի-
6 րոջ խօսքն եղաւ ինձ ասելով . Մի՞թէ
ես չեմ կարող ²այս բրուտի պէս ա-
նել ձեզ , ով Իսրայէլի տուն , ասում
է Տէրը . ահա ինչպէս որ կաւն է
բրուտի ձեռքին , նոյնպէս էք դուք
7 իմ ձեռքին , ով Իսրայէլի տուն : Ամէն
անգամ որ խօսում եմ մէկ ազգի կամ
մէկ թագաւորութեան դէմ , Նորա
էքանդելու , փուլ ածելու եւ կորցը-
8 նելու համար , ²եթէ այն ազգը զարձ
է դալիս իր չարութիւնից , որի մա-
սին ես խօսել էի , ³ես ձեռնպահ կես էլ
զղջում եմ այն չարիքի համար , որ
9 խորհել էի նորան անելու համար : Եւ
ամէն անգամ որ խօսում եմ մէկ ազգի
կամ մէկ թագաւորութեան մասին ,
Նորան չինելու եւ անկելու համար ,
10 եթէ նա չարութիւն է անում իմ աչ-
քի առաջին եւ չէ լսում իմ խօսքին ,
⁴ես ձեռնպահ կես էլ զղջում եմ այն բա-
րիքի համար , որ ասել էի թէ Նորան
բարիք եմ անելու :
11 Եւ հիմա ասիր Յուդայի մարդկանցը
եւ Երուսաղէմի բնակիչներին , թէ
Այսպէս է ասում Տէրը . Ահա ես ձեզ
համար չարիք եմ չինում , եւ ձեր մա-
սին մի խորհուրդ եմ խորհում . Դե-
կէք եա դարձէք ամէն մարդ իր չար
ճանապարհից , եւ լաւացրէք ձեր ճա-
12 նապարհները եւ ձեր գործերը : Բայց
նորանք ասում են . ⁵Անհնարին է ,
որովհետեւ մենք մեր խորհուրդների
ետեւից ենք գնալու , եւ իւրաքան-
չիւրս իր չար սրտի կամակորութիւնն
ենք անելու :
13 Սորա համար այսպէս է ասում Տէ-
րը . ²Մէկ հարցրէք ազգերի մէջ , ո՞վ
է լսել այսպիսի բաներ . Խիստ սոս-
կալի բան արաւ Իսրայէլի կոյսը :
14 Մի՞թէ դաշտի վէմիցը կ՚պակասի Լի-
բանանի ձիւնը , կամ կ՚ցամաքին հո-
15 սող օտար ցուրտ ջրերը : Սակայն
ինձ մոռացել է իմ ժողովուրդը , նու-
նայն բանի է խունկ ծխում . եւ կնո-
րանց սանդարել են իրանց ճանապարհ-
ները , որ հին ճանապարհներ էին ,
որ այնպիսի ուղիներով գնան , որ

---

¹Դ. իր. 4.
²Դ. իր. 11; ղդ. 13.
³Զաք. է. 7.
⁴Ելագ. կէ. 23; եմգ. 17.
⁵Դ. իր. 14. իմ. 27. Ագգ. գ. 11. Ամով. ա. 4, 7, 10, 13; բ. 2, 5.

⁶Դ. Թագ. իե. 9. Դ. ծր. 13.
—
—Ես. իե. 9. Հաբ. բ. 20, 21.
⁷Ես. կդ. 8.

⁸Դ. ա. 10.
⁹Ելգկ. ժբ. 21; ղդ. 11.
¹⁰Դ. իմ. 3. Ռաթ. գ. 10.
¹¹Դ Թագ. ժէ. 13. Դ. է. 3, իե. 5; ղդ. 13; լե. 15.
¹²Դ. բ. 25.
⁺ Եբր. Ասա չկայ

¹³Դ. ա. 10. Տես ա Սար. ե. 1.
¹⁴Դ. ե. 30.
¹⁵Դ. բ. 13, 31; գ. 21; ժգ. 25, ժէ. 13.
¹⁶Դ. ժ. 15, ժգ. 19.
¹⁷Դ. ղ. 16.

16 պողոտայ չեն ։ Որ Նոյանք իրանց եր-
կիրը Էաւերակ՝ յաւիտեան Նուվելու
ապրելոյ չինեն . որ ամեն Նոյա մօտով
անցնողը հիանայ եւ զլուխը շարժէ ։
17 Իբրեւ թէ արեւելեան քամիով , հալի-
ան Նոյանց ցրուեմ թշնամիի առաջին.
մէջը եւ ոչ թէ երես պիտի ցոյց տամ
Նոյանց կործանման օրը ։
18 Բայց Նոյանք ասացին . Նեկէք հր-
նաբերներ սարքենք երեմիայի դէմ ,
Նորովհետեւ օրէնքը չի կորչիլ քահա-
նայիցը , եւ խորհուրդը՝ իմաստունի-
ցը , եւ խօսքը՝ մարգարէիցի ։ Եկէք
Նոյան զարկենք լեզուով , եւ Նոյա
ոչ մի խօսքին մաիկ չ'անենք ։
19 Ով Տէր , դէպի ինձ մաիկ արա ,
եւ լսիր ինձ հետ վիճողների ձայնը ։
20 Մի՞թէ բարիքի փոխարէն չարութիւն
կ'հատուցանուի . Նորովհետեւ Նոյանք
փոս են փորել իմ անձի համար . յիշիր
իմ կանգնելը քո առաջին , Նոյանց
համար բարեխօսելու մասին , որ ես
դարձնեմ քո բարկութիւնը Նոյանցից ։
21 Սոյա համար Նոյանց որդիանցը
մատնիր սովի եւ Նոյանց յանձնիր
սուրի ձեռքը , որ Նոյանց կանայքը
անզաւակ ու որբուայրի դառնան , եւ
Նոյանց մարդիկը մահով սպանուած-
ներ լինեն , Նոյանց երիտասարդները՝
պատերազմում սրով զարկուածներ ։
22 Աղաղակ լսուի Նոյանց անկերից , եր-
բոր դու Նոյանց վերայ յանկարծակի
գունդեր բերես , որովհետեւ փոս փո-
րեցին ինձ բռնելու համար , եւ վար-
մեր լարեցին ծածուկ իմ ոտքերի հա-
մար ։ 23 Բայց դու , ով Տէր , դիտես Նո-
յանց բոլոր խորհուրդները ինձ դէմ
մահի համար . Նոյանց մեղքերը մի
քաւիր , եւ Նոյանց մեղքը քո առաջից
մի ջնջիր . այլ թող Նոյանք կործան-
ուին քո առաջին , Նոյանց սոյա քո
բարկութեան ժամանակին ։

ԳԼ. ԺԲ

*Մի հոգի կուժի կաթելու օրինակովը ցոյց է տալիս Ե-
րուսաղէմի կործանումը։*

1 Ա յսպէս ասաց Տէրը . Դնա մի բրու-
տի հողի կուժ առ , եւ ժողովրդի ծե-
րերից ու քահանաների ծերերից էլ ։
2 Եւ դուրս եկ Ենոմի որդիի Ձորը ,
որ Հարսուքի դռան մուտքի մօտին է ,
եւ կանչիր այնտեղ այն խօսքերը , որ
3 կ'ասեմ քեզ ։ Եւ ասիր . Լսեցէք Տի-
րոջ խօսքը , ով Յուդայի Թագաւոր-
ներ , եւ ով Երուսաղէմի բնակիչներ .
այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրա-
յէլի Աստուածը . Ահա ես չարիք եմ
բերելու այս տեղի վերայ , որ ամեն
4 լսողի հականիշները ծվին ։ Նորա հա-
մար Որ ինձ Թողեցին եւ օտարացրին
այս տեղը , եւ Նորանում խունկ ծխե-
ցին ուրիշ աստուածների , որոնց չէին
ճանաչում իրանք եւ իրանց հայրերն
ու Յուդայի Թագաւորները , եւ այս
տեղն Հանմեղների արիւնով լցրին ։
5 Եւ Նչինեցին Բահաղի բարձրաւան-
դակները , որ իրանց որդիանցը կրա-
կով այրեն , իբրեւ ողջակէզներ Բա-
հաղի համար , Որ ես չեմ պատուիր-
րել , եւ չեմ ասել , եւ միաքս էլ չէ
6 եկել ։ Վասն որոյ ահա օրեր կ'գան ,
ասում է Տէրը , որ այլ եւս այստեղին
Տոփէթ եւ Հինոմի որդիի Ձոր չի ա-
7 ուել , այլ սպանութեան Ձոր ։ Եւ ես
պիտի խափանեմ այս տեղումը Յու-
դայի եւ Երուսաղէմի խորհուրդը , եւ
Նորանց պիտի սրով կործանեմ իրանց
թշնամիների առաջին , եւ Նորանց
հոգիները պահանջողների ձեռքովը ,
եւ Նորանց դիակները պիտի տամ
իբրեւ կերակուր երկնքի Թռչուննե-
8 րին եւ երկրի գազաններին ։ Եւ այս
քաղաքը կ'չինեմ Հաւերակ եւ Նախա-
տինք . ամեն Նոյա մօտով անցնողը
պիտի հիանայ եւ պիտի սուլէ Նոյա

Ի Գ. ԺԲ. 9, ԽԲ. 13, Ա. 13։
Ե Գ. Թագ. Բ. 8. Ոչ. Բ. 15. Միք. գ. 10։
Ա Սադ. Խբ. 7։
Հ Գ. Ժգ. 24. Տես Գլ. Բ. 27։
Յ Գ. Ժա. 19։
Ղ Ե. Ժ. 11. Մադ. Բ. 7. Ռաք. է. 48, 49։
Ա Սադ. Հբ. 4, 5։
Ժ Սադ. Լե. 7. Ել. 6. Հր. 23։
Ճ Սադ. Հբ. 9, 10. Հ Հր. 20։
Լ Սադ. Լե. 4. Հբ. 11. Գլ. Ժա. 20. Ել. 15։

Ը Ել. Ել. 8. գ. Թագ. Ի. 10. Գլ. է. 31։
Ի Ել. Ել. 20։
Ժ Գ. Թագ. գ. 11. գ Թագ. Ի. 12։
ԺԲ Որ. Իր. 20. Նա. Կե. 11. Գլ. Բ. 13, 17, 19. Ել. 6. Ել. 13։
ԺԴ Գ. Թագ. Ի. 10. Գլ. Բ. 34. Հ Գլ. է. 31, 32. Բ. 35։
Ե Ղ. Ել. 21։
Ճ Ել. Ել. 8։
Ռ Ղ. Իգ. 17. Բ Որ. Իբ. 33։
Ի Սադ. Հբ. 2. Գլ. է. 33. Ել. 4. Բ. 20։
Ի Գլ. Ել. 16. Ի. 13. Ա. 13։

9 բոլոր հարուածներիւ մասին ։ Եւ Նոբանց պիտի ուսուցնեմ իրանց որդկանց
միաբ եւ իրանց աղչկերանց միաբ , եւ
ամէն մարդ իր բնկերի միան է ուսու-
ցու այն պաշարմանքի եւ նեղութեան
մէջ , որով պիտի նեղեն Նորանց ի-
րանց թշնամիքը եւ Նորանց հոգին
պահանջողները ։
10 Եւ Էկաորիր այն կուժը քեզ հետ
գնացող մարդկանց աչքի առաջին ։
11 Եւ ասիր Նորանց . Այսպէս է ասում
Զօրաց Տէրը . Էնորա պէս պիտի կոտ-
րեմ այս ժողովուրդը եւ այս քաղաքը ,
ինչպէս որ մի հոգ կոտրում է բրուտի
ամանը , որ այլ եւս չի Նորոգուիլ . եւ
Էօփէթումը պիտի թաղուին , թաղելու
12 տեղ չ՚լինելու համար ։ Այսպէս պիտի
անեմ այս տեղին , ասում է Տէրը ,
եւ Նորա բնակիչներին , եւ այս քա-
13 ղաքը Տօփէթի պէս պիտի անեմ ։ Եւ
երուսաղէմի տները , եւ Յուդայի
թագաւորների տները Էօփէթի տե-
ղին պէս պիղծ կ՚լինեն , այն բոլոր
տների մասին , Նորանց կտրներին
խունկ են ծխել երկնքի բոլոր զօրքերի
համար եւ Էթափելու նուէրներ են
թափել օտար աստուածների ։
14 Եւ Երեմիան եկաւ Տօփէթից , ուր
որ Տէրը ուղարկել էր Նորան մարգա-
բէութիւն անելու , եւ կանգնեց Էտի-
րոջ տան գաւիթումը եւ ասեց բոլոր
15 ժողովրդին . Այսպէս է ասում Զօրաց
Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը . Ահա ես
այս քաղաքի վերայ եւ Նորա բոլոր
քաղաքների վերայ պիտի բերեմ այն
ամէն չարիքը , որ ասել եմ Նորա մա-
սին . որովհետեւ Էնորանք խստացրել
են իրանց պարանոցը , որ իմ խօսքերը
չ՚լսեն ։

Գլ. Ի

Փաստուր չարչարում է Երեմիային և սա մարգարէ-
նում է Բաբելոնի գերութիւնը և գանգատում է մար-
գարէ գահավէժում։

1 Եւ Էեմմելի որդի Փաստուր քահանան,
որ իշխանաւոր վերակացու էր Տիրոջ

տանը , լսեց Երեմիային որ մարգա-
2 բէանում էր այս խօսքերը ։ Եւ Փա-
ստուրը զարկեց Երեմիա մարգարէին
եւ դրաւ Նորան կոճղում որ Բենիա-
մինի վերի դռանն էր Տիրոջ տանը ։
3 Եւ հետեւեալ օրն եղաւ որ Փաստուրը
Երեմիային կոճղից հանեց . եւ Երե-
միան ասեց Նորան . Տէրը քո անունը
ոչ թէ Փաստուր է կոչելու , այլ Էմա-
4 գոր–միսաբիր ։ Որովհետեւ այսպէս
է ասում Տէրը . ահա ես քեզ արհա-
ւիրք պիտի չինեմ քեզ համար եւ քո
բոլոր բարեկամների համար . եւ Նո-
րանք պիտի ընկնեն իրանց թշնամի-
ների սրովը , եւ քո աչքերը պիտի
տեսնեն , եւ բոլոր Յուդան պիտի
մատնեմ Բաբիլոնի թագաւորի ձեռքը ,
եւ նա Նորանց գերի պիտի տանէ Բա-
բիլոն , եւ Նորանց պիտի զարկէ սրով
5 Եւ Էայս քաղաքի ամէն մթերքը եւ
Նորա բոլոր վաստակը եւ Նորա բոլոր
պատուական բանները , եւ Յուդայի
թագաւորների բոլոր գանձերը պիտի
տամ իրանց թշնամիների ձեռքը , եւ
Նորանք պիտի կողոպտեն Նորանց ,
եւ Նորանց առնեն ու տանեն Բաբիլոն ։
6 Իսկ դու , ով Փաստուր , եւ քո տան
բոլոր բնակիչները , գերի պիտի գնաք
եւ Բաբիլոն պիտի գնաս եւ այնտեղ
մեռնես եւ այնտեղ թաղուիս դու եւ
քո բոլոր բարեկամները , որոնց դու
Էսուտ մարգարէութիւն էիր անում ։
7 Դու ինձ համոզեցիր , ով Տէր , եւ
ես համոզուեցայ , Էդու ինձանից զօ-
րաւոր եղար եւ յաղթեցիր . Էես ծաղր
եմ դառել ամէն օր , ամէնքը ծիծա-
8 ղում են իմ վերայ ։ Որովհետեւ քանի
անգամ որ խօսեմ՝ պիտի աղաղակեմ ,
պիտի բողոքեմ Էբռնութիւն եւ զըր-
կանք . որովհետեւ Տիրոջ խօսքն ինձ
համար ամէն օր նախատինք ու ան-
9 արգանք է դառել ։ Եւ ես ասեցի .
Նորան չ՚յիշեմ , եւ չ՚խօսեմ այլ եւս
Նորա անունով . այն ժամանակ սըր-
տիս մէջ Էվառուած կրակի պէս զար-
ձաւ՝ ոսկորներումս պահուած , եւ

Էծն. խգ. 19. բ Որ. իբ. 33. Եռ. ի. 30, Ոպր. գ. 3, 10. Էդ. ծ. 63, 64. Էթագ. բ. 9. Եռ. լ. 14. Էդ. է. 32. Էգ Թագ. իգ. 10.

Էդ Թագ. իգ. 12. Դվ. լբ. 29. Սաֆ. ա. 5. Էմիւ. է. 18. Էեսթ. բ Մն. ի. 3. Էդվ. է. 26, 34. 23.

—

—ա Մն. իգ. 14. Էթագ. լա. 13. Էմբ. 10. Դվ. գ. 25. իբ. 5, իի. 29. * Աքսիւն՝ Ասիո յունարէնական է գ Թագ. ի. 17, իգ. 12—16. իե. 13 եբեր. Դվ. գ. 24.

Էդվ. ժգ. 13, 14, իբ. 15. իի. 21. Էդվ. ա. 6, 7. Էմարգ. գ. 14. Էդվ. գ. 7. Էմար լբ. 18, 19. Յագ. իի. 3.

և յոդնեցի կրելուցը , եւ չ՚կարողա-
40 ցայ : Որովհետեւ ես չառնեմ պարա-
ւանդը յանցի . վասն է չուրջանակի :
Ամբաստանեցէք եւ մինք էլ ենք ամ-
բաստանելու նորա մասին , ասաց Տէ-
ր՚ն Նե-
բեան . Իմ բոլոր բարեկամները նայում
են իմ սահելուն . Գուցէ կ՚խաբուի , այն
ժամանակ մենք նորան կ՚յաղթենք , եւ
41 մեր վրէժը կ՚առնենք նորանից : Բայց
Տէրը ինձ հետ է զօրաւոր սխոյանի
պէս , դորա համար իմ հալածողները
պիտի գլորուին եւ չկարենան յաղթել ինձ ,
նորանք որովհետեւ խիլք չ՚ունին ,
պէտք է չտա ամաչէն , մի յաւիտենա-
կան նախատանքով , որ պիտի չ՚մո-
42 ռանայ : Բայց ով Զօրաց Տէր , Նոր
դու քննում ես արդարին , որ տես-
նում ես երիկամունքը եւ սիրտը ,
քեզ հանձնում քո վրէժխնդրութիւնը
նորանցից , որովհետեւ իմ դատը քեզ
43 յայտնել եմ : Երդնեցէք Տիրոջը ,
օրհնեցէք Տիրոջը , Նոր նա փրկեց աղ-
քատի հոգին չարագործների ձեռքիցը :
44 Անիծեալ լինի իմ ծնուած օրը ,
այն օրը , որ իմ մայրը ծնեց ինձ ,
45 օրհնեալ չլինի : Անիծեալ լինի այն
մարդը , որ աւետիք տուաւ իմ հօրն
ասելով . Քեզ մի արու զաւակ է ծըն-
ուել , որ նորան ուրախութիւնով ու-
46 րախացրեց : Եւ այն մարդը այն քա-
ղաքների նման լինի , որոնց կործա-
նեց Տէրը եւ չխնայեց , եւ նա առաւ-
ղակի լսէ առաւօտը , եւ դառնայ կէս
47 օրուայ ժամանակին : Որ ինձ չմեռ-
ցրեց արգանդիցը , որ ինձ համար իմ
գերեզմանը իմ մայրը լինէր , եւ նորա
48 արգանդը յղի միայ յաւիտեան : Ինչ-
ու համար ես դուրս եկայ արգանդից , Նոր աշխատութիւն եւ ցաւ տես-
նեմ , եւ իմ օրերը վերջանան ամօթով :

ԳԼ՝ ԻԱ

Սեդեկիայի հարցմանը երեմիան յայտնում է նրան ապրելի ուխտերը եւ փրկելու միակ ճանապարհը :

1 Ա.յն խօսքը որ եղաւ Տիրոջ կողմա-

բ Յոբ ը. 18, Դտ. ԺԸ. 5.
գ Յոբ. ը. 13.
դ Յոբ ԺԲ. 19, Ես. խ. 9, ԽԲ. 13, 14, Ղուկ. Ժ. 53, 54.
է Ղկ. ա. 8, 19.
զ Ղկ. ԽԲ. 20, ԽԶ. 18.
ը Յոբ ը. 9—11.
թ Յոբ գ. 20.
ժ Յոբ. գ. 1.
ի —Ղկ. ը. 1.
լ Ք. Թագ. ԼԲ. 18. Գկ. ԼԲ. 25. ԼԷ. 3.
խ Գկ. լ. 3, 7.
ծ Ես. Ժգ. 4.
կ Ես. գ. 6.
հ Ղկ. լ. 17. ՊԲ. 3. Ծբ. 9. Եր Օր. խը. 30. ը Մն. լը. 17.
ձ Եր Օր. է. 19.
ղ Գկ. լը. 2, 17, 18.

անցնողը , որոնք ձեզ պաշարել են , պիտի ապրի , եւ Ինորա անձն իր հա-
40 մար աւար պիտի լինի : Որովհետեւ Ես իմ երեսս հաստատել եմ դէպի այս քաղաքը չարիքի համար եւ ոչ թէ բարիքի համար , ասում է Տէրը . Նա պիտի Բաբիլոնի թագաւորի ձեռքը արուի , եւ Ինա էլ պիտի կրակով այրէ նորան :
41 Եւ Յուդայի թագաւորի տանն ա-
42 սիր . Լսեցէք Տիրոջ խօսքը . Ով Դաւիթի տուն . այսպէս է ասում Տէրը . Առաւօտեանները դատաստան արէք , եւ ղրկեալին ազատեցէք հարստահարողի ձեռքից , որպէս զի ձեր գործերի չարութեան պատճառով իմ բարկութիւնը դուրս չ'գայ կրակի պէս եւ այրէ ,
43 եւ հանգցնող չլինի : Ահա Ես ձեզ դէմ եմ , ով հովտի դաշտի վէմի բնակիչ , ասում է Տէրը , որ ասում էիք , Ո՞վ է վայր իջնելու մեզ վերայ , եւ ո՞վ է գալու մեր բնակարանները :
44 Բայց Ես պիտի այցելեմ ձեզ Ձեր գործերի պտուղին համեմատ , ասում է Տէրը , եւ կրակ պիտի վառեմ Նորա անտառումը , որ ծաղառ Նորա բոլոր շրջակայքը :

ԳԼ· ԻԲ

Սեդեկիա (Յովաքազ), Յովակիմ և Յեքոնիա թագաւորների դէմ մարգարէութիւն։

1 Այսպէս է ասում Տէրը . Իջիր Յուդայի թագաւորի տունը , եւ ասիր
2 այնտեղ այս խօսքը . Եւ ասիր . Լսիր Տիրոջ խօսքը , Ո՞վ Յուդայի թագաւոր , որ նստել ես Դաւիթի աթոռի վերայ , դու եւ քո ծառաները եւ քո ժողովուրդը , որ մտնէք այս դռները ,
3 Այսպէս է ասում Տէրը . Իրաւունք եւ արդարութիւն արէք , եւ ղրկեալին ազատեցէք հարստահարողի ձեռքից , եւ մի ճնշէք , մի բռնանաք օտարականին , որբին եւ որբեւայրիին , եւ անմեղ արիւն մի թափէք այս տեղու-
4 մը : Որովհետեւ եթէ իրաւ անէք այս

բանը . այն ժամանակ կ'մտանեն այս տան դռներովը Դաւիթի աթոռի վերայ նստող թագաւորներ՝ կառքի եւ ձիերի վերայ հեծած՝ իրանք եւ իրանց
5 ծառաները ու իրանց ժողովուրդը։ Իսկ եթէ չլսէք այս խօսքերը, Ինձանով երդում եմ անում եմ , ասում է Տէրը , որ այս տունը աւերակ պիտի դառնայ :
6 Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէրը Յուդայի թագաւորի տան մասին . Դու ինձ համար Գաղաադն ես՝ Լիբանանի գագաթն է , բայց անշուշտ քեզ անապատ պիտի չինեմ , այնպիսի քա-
7 ղաքներ , որ բնակուած չեն : Եւ քեզ դէմ կործանողներ եմ որոշելու , ամեն մէկն իր զէնքերովը . եւ նորանք պիտի կարեն Ձօր ընտիր եղեւիններըը եւ
8 Հպիտի գցեն կրակի մէջը : Եւ շատ ազգեր պիտի անցնեն այս քաղաքովը եւ ասեն ամեն մէկն իր ընկերին . Ինչու համար Տէրն այսպէս արաւ
9 այս մեծ քաղաքին : Եւ նորանք պիտի ասեն . Որովհետեւ թողցին իրանց Տէր Աստուծոյ ուխտը եւ երկրպագութիւն արին ուրիշ աստուածների եւ նորանց պաշտեցին :
10 Լաց մի լինիք մեռնողի համար եւ նորա մասին մի ողբաք , այլ լաց եղէք գնացողի համար , որովհետեւ այլ եւս պիտի էս չ'դառնայ , որ տեսնէ իր
11 ծննդեան երկիրը : Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէրը Յուդայի թագաւոր Յովսիայի որդի Սեղդումի մասին , որ թագաւորեց իր հօր Յովսիայի տեղը , Որ գնաց եկաւ այս տեղիցը . այլ եւս էս պիտի չ'դառնայ այստեղ ,
12 Որովհետեւ այնտեղ , ուր որ Նորան գերի էին տարել , պիտի մեռնի , եւ այլ եւս պիտի չ'տեսնէ այս երկիրը :
13 Լաւ՜ Նորան , որ իր տունը անարդարութիւնով է չինում , եւ իր վերնատները՝ անիրաւութիւնով , Նոր Ձրի բանեցնում է իր դրացիին , եւ Նորա
14 վարձքը չէ տալիս Նորան , Որ ասում

ՃԳ· լՔ· 18· Խե· 2։
ՃԼՀ· Ժե· 10· Գլ· Խգ· 11· Ամ՜ք· Ք· 4։
ՃԼ՜ք· լԸ· 3։
ՃՂ՜ք· լԳ· 3, 33· լե· 10· լԸ· 18, 23· Ժր· 13։
ՃՈՁ՜ք· Հա· 4։
ՃԳ· Իր· 3· Զ՜ք· Ե· 3։
Հեշկ· Ժգ· 8։

ՃԳ· լՔ· 4։
ՂԱ՜ք· ա· 31։ Ես· գ· 10, 11։
Ք Մն· լԳ· 19· Գլ· Ժր· 13։
—
—Գ· Ժե· 20։
ՃԳ· Խա· 12։
ՃՏՆ· ՀՀր· 17։

ԴԳ· Ժե· 25։
ՃԵրր· գ· 13, 14, 17։
ՀԵս· լե· 24։
ՃԳ· Խա· 14։
ԸՐ Օր· ԼՔ 24, 25։ գ Թագ· Ք· 8, 9։
ՃԴ Թագ· Խր· 17։ Ք Մն· լԳ· 25։
Ժգ Թագ· Խր· 20։

ԴՀՐ· 11։
ՃՏՆ ա Մն· գ· 15 և տես գ Թագ· Խգ· 30։
ՃՏՆ գ Թագ· Խգ· 34։
Ժգ Թագ· Խգ· 33։ ՀՀր· 15։
ՃԳՀ· ԺՔ· 13։ ք Օր· Խգ՜ 14։ 15։ ՄԼք· գ· 10։ Ամ՜ք· ք· 9։ Ցահ· Ե· 4։

է . Ես ինձ համար ընդարձակ տուն
եւ հովանոց վերնասներ չունեմ , եւ
իր համար պատուհաններ է բաց ա-
նում եւ ծածկում եղեւնափայտով ,
45 եւ ներկում կարմրագոյնով : Մի՞թէ
կ՚թագաւորես , որ ամբացնել ես եղե-
նափայտի համար . Հո՞ր որ քո հայրը
կերաւ եւ խմից , եւ իրաւունք ու
արդարութիւն արաւ . այն ժամանակ
46 հրաւ եղաւ նորա համար : Նա տեսաւ
աղքատի եւ անանկի դատը , եւ յա-
ջող էր . մի՞թէ սա չէ ինձ ճանաչելը , ա-
47 սում է Տէրը : Որոյ քո աչքերն ու
քո սիրտն ուրիշ բանի վերայ չէ բայց
միայն քո չահասիրութեան վերայ , եւ
անմեղ արիւն թափելու եւ անիրա-
ւութեան ու զրկողութեան վերայ , որ
անես :
48 Սորա համար այսպէս է ասում Տէրը
Յուդայի Թագաւոր Յովսիայի որդի
Յովակիմի մասին . Նորա վերայ պի-
տի չողբան՝ Ա՛հ՝ եղբայր , վա՛յ
քոյր . Նորա վերայ պիտի չողբան՝ Ա՛հ
վա՛յ տէր , վա՛յ նորա փառքը :
49 Էշի թաղումով պիտի թաղուի նա ,
քաշ տալով ու երուսաղէմի դռներից
դուրս դէն գցելով :
20 Վեր ելիր Լիբանանը ու կանչիր ,
եւ Բասանի վերայ ձայնդ բարձրացրու ,
եւ աղաղակիր Աբարիմիցը . որովհե-
տեւ քո բոլոր հոմանիները փշրուե-
21 ցան : Ես ասացի քեզ քո յաջողութիւ-
նումը . Ես՝ դու ասացիր Չեմ լսում .
Նա է քո ճանապարհը քո մանկու-
22 թիւնից , որ իմ խօսքը չլսես : Որ
բոլոր հովիւներին քամին է քշելու ,
եւ՝ քո հոմանիները գերի պիտի գնան .
իրաւ այն ժամանակ պիտի ամաչես
եւ պիտի պատկառես քո բոլոր չարու-
23 թիւններից : Ով Լիբանանում բնա-
կող եւ եղեւիններում բոյն դնող ,
ինչ ողորմելի պիտի լինես դու , եր-
բոր քեզ վերայ կ՚գան ծննդեան ցա-
24 ւերը՝ մի ծննդականի նման : Կենդա-
նի եմ ես , ասում է Տէրը , որ եթէ
Յուդայի Թագաւորի Յովակիմի որդի
Ե*Յեքոնիան մատանիի Կնիք լինի իմ
աջ ձեռքում , որ այնտեղից էլ քեզ
25 պիտի պոկեմ . Եւ քեզ պիտի տամ
քո հոգին պահանջողների ձեռքը եւ
նորանց ձեռքը , որոնց երեսիցը դու
վախենում ես . եւ Բաբիլոնի Նաբու-
գոդոնոսոր Թագաւորի ձեռքը եւ Քաղ-
26 դէացիների ձեռքը : Եւ ես դէն պիտի
գցեմ քեզ եւ քո ծնող մօրն օտար երկիր , ուր որ չէք ծնուել , որ
27 այնտեղ մնանէք : Եւ այն երկիրը ,
ուր որ նորանց անձը բաղձում է դառ-
նալ , այնտեղ պիտի նա չդառնան :
28 Մի՞թէ մի անարգուած փչրուած ա-
ման է այս Եկեքնիա մարդը , կամ
Էմի այնպիսի անօթ է , որ նորան չը
հաւանին . ինչու համար գցուեցան
ինքը եւ իր սերունդը , եւ քշուեցան
29 իրանց չգիտցած երկիրը : Ով եր-
կիր , երկիր , երկիր , լսիր Տիրոջ խօս-
30 քը : Տէրն այսպէս է ասում . Անղա-
ւակ գրեցէք այս մարդին , մի մարդ ,
որ յաջողութիւն պիտի չտեսնէ իր
օրերումը , որովհետեւ չպիտի յաջողէ
նորա սերունդից մէկ մարդ , որ նըս-
տի Դաւիթի աթոռի վերայ , եւ էլի
տիրէ Յուդայի վերայ :

Գլ. ԻԹ

Յոր հովիւների դէմ. Դաւիթի ցեղից բարի հովիւ և թագաւորը խոստացվում է։ Սուտ մարգարեների պատիժը.

1 Վա՛յ՝ այն հովիւներին , որ կորցնում
եւ ցրւում են իմ արօտի ոչխարներին ,
2 ասում է Տէրը : Սորա համար այսպէս
է ասում Տէրն՝ Իսրայէլի Աստուածը ,
այն հովիւների մասին , որ հովւում
են իմ ժողովրդին . Դուք իմ ոչխար-
ներին ցրիւ տուիք եւ դուրս արիք
եւ նորանց վերայ տեսչութիւն չարիք .
Բանս ես ձեզ այցելութիւն պիտի ա-
նեմ ձեր գործերի չարութեան համար ,
3 ասում է Տէրը : Եւ ես պիտի ժողո-
վեմ իմ հօտի մնացորդը այն ամէն եր-

Հգ Թագ. իգ. 25.
3 Մագ. Հիր. 1. Եսա. գ. 10.
Ղեկեկ. ՀԲ. 6.
4 Գլ. Ժգ. 4, 6.
5 Տես գ Թագ. Ժգ. 30.
Եր Մն. լգ. 6. Գլ. լգ. 30.
Նգ. գ. 25. է. 33 Եզեկ.

Ղգ. իգ. 1.
— Հիր. 20.
Ղգ. գ. 24.
Տես գ Թագ. իգ. 6, 8. —
Մն. գ. 16. Գլ. լՀ. 1.
* Եբր. Գոնիա

— գլ. լգ. 30.
գ Թագ. իգ. 13. ր Մն. լգ. 10.
Համ. ը. 13. Գլ. Խը. 38.
Ովս. ը. 8.
Եր Ցր. լր. 1. Եսա. — . 2. լգ.
1. Միք. — . 2.
Տես — Մն. գ. 10, 17. Մատ.

— . 12.
Գլ. լգ. 30.
—
Գլ. Ժ. 21. Իր. 23. Եզեկ.
լգ. 2.
Ես. լը. 34.
Գլ. լը. 37. Եզեկ. լգ. 13 եւ

կիրներից, ուր որ Նորանց աքսորեցի, եւ Նորանց ետ պիտի դարձնեմ իրանց փարախները, եւ Նորանք պիտի աճին 4 եւ բազմանան։ Եւ Նորանց վերայ Հովիւներ պիտի կանգնեցնեմ, որ Նորանց հովուեն, եւ Նորանք այլ եւս պիտի չվախենան եւ չդարխրեն, եւ պիտի չպակասին, ասում է Տէրը։ 5 Ահա օրեր են գալիս, ասում է Տէրը, որ Դաւիթի համար վեր կ'կացնեմ արդարութեան Ճառաւիղ եւ Իբր թագաւոր կ'թագաւորէ ու խոհեմութեամբ կ'վարուի, եւ Իրաւունք ու արդարութիւն կ'գործէ երկրի վերայ։ 6 Ի Նորա օրերին կ'ազատուի Յուդան, եւ Իսրայէլը Հապահով կ'բնակուի. եւ Նա է Նորա անունը, որով Նա կ'կոչուի՝ ՏԻՐՈՋ ՄԵՐ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆՔ։ 7 Թիւնէ, Սորա համար ահա Հօրեր են գալիս, ասում է Տէրը, որ այլ եւս չեն ասելու, Թէ կենդանի է Տէրը, որ դուրս հանեց Իսրայէլի որդիները 8 Եգիպտոսի երկրիցը. Այլ Թէ՝ կենդանի է Տէրը, որ վեր հանեց եւ բերաւ Իսրայէլի տան սերունդը հիւսիսի երկրիցը եւ Նայն բոլոր երկիրներիցը, ուր որ ես Նորանց քշել էի, եւ Նորանք պիտի բնակուեն իրանց հողի 9 վերայ։ Մարգարէների համար սիրտս կոտրուում է ներսումս, Ներերում են բոլոր ոսկորներս. ես եղել եմ մի արբած մարդի պէս, եւ մի պինեհար մարդի նման, Տիրոջ երեսիցը եւ Նո- 10 րա սուրբ խօսքերի երեսիցը։ Որովհետեւ Երկացողներով լցուել է երկիրը, որ Վանէծքի պատճառով երկիրը սուգ է բռնել, Նորացել են անապատի արօտները, եւ Նորանց ընթացքը չար 11 է, եւ Նորանց ոյժը ուղիղ չէ։ Որովհետեւ Երէց մարգարէն Թէ քահանան եղծուած են, Իմ տանն անդամ գտել եմ Նորանց չարութիւնը, ասում է 12 Տէրը։ Սորա համար Նորանց ճանա-

պարհն իրանց համար խաւարի մէջ սահելիկոտ տեղերի պէս պիտի լինի. Նորանք պէտք է հրուին, եւ Նորա- նում վայր ընկնեն, որովհետեւ ես Նորանց վերայ չարիք եմ բերելու Նո- րանց այցելութեան տարին, ասում է Տէրը։

13 Եւ Սամարիայի մարգարէներումը յիմարութիւն տեսայ, Բանադով մար- գարէացան եւ Ժողովրդին իմ Իսրայէլ 14 Ժողովրդին։ Եւ Երուսաղէմի մարգա- րէներումը սոսկալի բան տեսայ՝ Շնա- նալ եւ Սուտութեամբ գնալ, որ Չա- րագործների ձեռքերը զօրացնեն, որ ես չդառնան ամէն մէկին իր չարու- թիւնից. Նորանց ամէնը ինձ համար Սոդոմի պէս են, եւ Նորա բնակիչ- 15 ները՝ Գոմորի պէս։ Սորա համար այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը մար- գարէների մասին. Ահա ես Նորանց Դօշինդր պիտի ուտեցնեմ, եւ Նորանց լեղի ջուր պիտի խմեցնեմ, որովհե- տեւ Երուսաղէմի մարգարէներից ա- պականութիւն դուրս եկաւ բոլոր երկրի մէջ։

16 Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Մի լսէք ձեզ համար մարգարէացող մարգարէների խօսքերին. Նորանք ձեզ խաբում են, Նորանք Սրանց սրտի տեսիլքն են խօսում, եւ ոչ Թէ 17 Տիրոջ բերանիցը։ Նորանք ասում ու ասում են ինձ անարգողներին. Տէրը խօսեց, Խաղաղութիւն է լինելու ձեզ համար. եւ ամէն իր սրտի կա- մակորութեամբ վարուողներին ասում են. Չեզ վերայ չարիք չի գալու։ 18 Որովհետեւ Ո՞վ է կանգնել Տիրոջ խորհուրդում, եւ տեսել ու լսել Նո- րա խօսքը. ո՞վ է ականջ դրել Նորա 19 խօսքին ու լսել։ Ահա Տիրոջ մրրիկը բորբոքած դուրս եկաւ, եւ պտոյտ եկող Թաթառը պտուտելու է Ա- 20 րների գլխին։ Տիրոջ բարկութիւնը

Գ Պղ. գ. 15. Եզեկ. լգ. 23 և 24։
Ե Նա. գ. 2. Ժա. 1. Ի. 10, 11. Պղ. լգ. 14—16. Դան. Բ. 24. Զաք. գ. 8. գ. 12. Մաղ. ա. 11.
Է Սաղ. հբ. 2. Նա. Բ. 7. Ը. 1, 18.
Թ Ը Ծ. Ի. 28. Զաք. Ժգ. 11. Է Պղ. Ը. 37.
Ժ Պղ. լգ. 10. ա Պար. ա. 30. Ի Պղ. Ժգ. 14, 15.
ԺԱ Նա. Ի. 5, 6. Հմր. 3. Հեռ Ա Պղ. գ. 16.
ԺԲ Պղ. Ա. 7, 8, Ի. 2. Ա Մակ. գ. 3, 5.
ԺԳ Պղ. Ի. 10. Ժր. 4. ԺԴ Պղ. գ. 13. Ը. 10. Մաղ. գ. 4.
ԺԵ Պղ. Ե. 30. Ժա. 18. Ը. 24.

Եզեկ. Ը. 11. Ի. 39.
ԺԶ Պղ. Ժգ. 14. Հմր. 21.
Պղ. Ժգ. 16.
ԺԷ Պղ. Ժա. 23.
ԺԸ Պղ. Ը. 8.
ԺԹ Նա. Ի. 16.
Ի Պղ. Ի. 23.
Հմր. 26.
Եզեկ. Ժգ. 22.
ԻՐՕր. Ը. 32. Նա. ա. 9, 10. Պղ. Ը. 14. Ի. 15.
Պղ. Ժգ. 14. Հմր. 21.
Պղ. գ. 14. Ը. 11. Եզեկ. Ժգ. 10. Զաք. Ժ. 2.
Մի. գ. 11.
Ա Ծր. Ժ. 8. ա Պար. Ը. 16.
Պղ. Ի. 32. Ը. 23.
Պղ. Ը. 24.

եւ չի դառնալու, մինչեւ որ անէ եւ մինչեւ որ կատարէ իր սրտի խորհուրդները. ²յետոյ օրերումը պիտի
24 պարզ հասկանաք այդ։ ³Ես այդ մարգարէներին չեմ ուղարկել, բայց իրանք վազ են տալիս, եւ ես նորանց հետ չեմ խօսել, բայց իրանք մարգա-
22 բէութիւն են, եւ եթէ կանգնած լինէին իմ խորհրդումը, այն ժամանակ լսել կ'տային իմ խօսքերը իմ ժողովրդին, եւ նորանց եւ կ'դարձնէին
*իրանց չար ճանապարհներիցը, եւ իրանց չար գործերիցը։
23 Մի՞թէ ես մօտիկից եմ Աստուած, ասում է Տէրը, եւ հեռուից Աստուած
24 չե՞մ։ Կամ մի մարդ կարո՞ղ է ծածկուել ծածուկ տեղեր, որ ես նորան չտեսնեմ, ասում է Տէրը. Չէ՞ որ երկինքն ու երկիրը լցնողը ես եմ,
25 ասում է Տէրը։ Ես լսել եմ ինչ որ ասում են իմ անունով սուտ մարգա-
բէացող մարգարէները, ասելով. Ե-
26 րազ եմ տեսել, երազ եմ տեսել։ Մինչեւ ե՞րբ է լինելու այս սուտ մարգա-
բէացող մարգարէների սրտումը, որ մարգարէանում են իրանց սրտի խա-
27 բէութիւնը. Որոնք մտածում են որ իմ ժողովրդին մոռացնել տան իմ անունը, այն երազներովին որ իրար
պատմում են, ²ինչպէս որ իրանց հայրերը մոռացան իմ անունը Բահաղի
28 պատճառով։ Այն մարգարէն, որի մօտ երազ կայ, թող երազ պատմէ, եւ որի մօտ իմ խօսքը կայ, թող իմ
խօսքը խօսէ ճշմարտութեամբ. չարդը ինչ բան ունի ցորենի հետը, ասում
29 է Տէրը։ Ահա իմ խօսքը կրակի նման է, ասում է Տէրը, եւ մուրճի պէս
30 որ կոտրատում է ապառաժը։ Սորա համար ահա Ես այն մարգարէների դէմ եմ, ասում է Տէրը, որոնք իմ
31 խօսքերն իրարից գողանում են։ Ահա ես այն մարգարէների դէմ եմ՝ ասում է Տէրը, որ վեր են առնում իրանց
լեզուն եւ պատգամ հրատարակում։
32 Ահա ես այն սուտ երազներ մարգա-
բէացողների դէմ եմ, ասում է Տէրը, որ պատմում են նորանց եւ մոլորե-
ցնում իմ ժողովրդին իրանց ստու-
թիւններովին ու Ինքնահրոմ ուսոյցքներովը, եւ ես նորանց չեմ ուղար-
կել եւ նորանց չեմ պատուիրել, եւ մի շահ եւ օգուտ չ'ունենն այս ժողո-
վրդի համար, ասում է Տէրը։
33 Եւ երբոր քեզ հարցնէ այս ժողո-
վուրդը կամ մարգարէն կամ քահա-
նան՝ ասելով թէ Ի՞նչ է Տիրոջ *բեռ-
ը, այն ժամանակ դու ասիր նո-
րանց. Ո՞ր բեռը, եւ ²ես ձեզ պիտի
34 դէն գցեմ, ասում է Տէրը։ Եւ Տիրոջ բեռն ասող մարգարէին եւ քահանա-
յին ու ժողովրդին՝ ես այնպիսի մար-
դին ու նորա տունը պիտի այցելեմ։
35 Այսպէս ասեցէք՝ ամեն մարդ իր ըն-
կերին եւ ամեն մարդ իր եղբօրը. Տէրն ի՞նչ է պատասխանել, եւ Տէրն
36 ի՞նչ է ասել։ Եւ այլ եւս մի յիշէք Տիրոջ բեռը. որովհետեւ բեռն է դառ-
նալու ամեն մարդի համար իր խօսքը, եւ դուք փոխել էք կենդանի Աստու-
ծոյ խօսքը, որ Զօրաց Տէրն է մեր
37 Աստուածը։ Այսպէս ասիր մարգա-
բէին՝ Տէրը քեզ ի՞նչ է պատասխանել,
38 եւ Տէրն ի՞նչ է ասել։ Բայց եթէ Տի-
րոջ բեռը ասէք, ուրեմն այսպէս է ասում Տէրը, որովհետեւ դուք ասում
էք այդ «Տիրոջ բեռը» խօսքը, թէեւ
²ես ուղարկեցի ձեզ մօտ ասելով Մի
39 ասիք Տիրոջ բեռը, Դորա համար ա-
հա ես Ինձ ձեզ բոլորովին պիտի մոռա-
նամ, եւ Ինձ պիտի ձգեմ իմ երեսի առաջից, եւ այն քաղաքը, որ տուել
40 եմ ձեզ եւ ձեր հայրերին։ Եւ ձեզ վերայ պիտի դնեմ Յաւիտենական ա-
նարգանք եւ յաւիտենական նախա-
տինք, որ չի մոռացուիլ։

ԳԼ. ԻԴ

Լաւ և վատ թուզերի օրինակով ցոյց է տալիս Տէրն-
ըն լաւ և վատ մարդկին։

1 ²Տէրը ինձ ցոյց տուաւ, եւ ահա եր-
կու կողով թուզ՝ դրուած Տիրոջ տա-

ց Նե. խթ. 1։
= Գլ. ժգ. 14։ իե. 15։ իթ. 9։
է Հեր. 18։
* Գլ. իե. 5։
* Մաշ. ճթ. 7 եւ Ռաճվ. թ. 3, 3։
ք Ես. ե. 27։ Մաշ. ճթ. 7։
= Դատ. գ. 7։ ը. 25, 26։
Բ ը. Օր. ժը. 20։ Գլ. ժգ. 14, 15։
ե Ռաճ. գ. 4։
* Ա. Թագ. պատգամը,
ը Հեր. 39։
թ Ռաճ. գ. 6։
ժ Հեր. 33։
ի Գլ. թ. 11։
—
= Ռաճվ. է. 1, 4։ ը. 1։

ձաթի առաջին, նորանից յետոյ որ Բաբիլոնի Նաբուզոդոնոսոր թագաւորը գերի էր արել Յուդայի թագաւոր Յովակիմի որդի Յեքոնիային եւ Յուդայի իշխաններին եւ հիւսներին ու դարբիններին Երուսաղէմից եւ նո-
2 րանց Բաբիլոն տարել՝ Մէկ կողովը չատ լաւ թուզեր էին կանխահաս թուզերի պէս, եւ միւս կողովը՝ չատ վատ թուզեր, որ վատութիւնից չէին
3 ուտուել՝ եւ Տէրն ասեց ինձ. Դու ինչ ես տեսնում, Երեմիա. եւ ես ասեցի. Թուզեր. լաւ թուզերը չատ լաւ են, իսկ վատերը՝ չատ վատ, որ վատութիւնից չեն ուտուել՝
4 Եւ Տիրոջ խօսքն եղաւ ինձ ասելով.
5 Այսպէս է ասում Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը. Հէնց այս լաւ թուզերին պէս պիտի մտիկ տամ Յուդայի գերեվարեալներին, որոնց ես այստեղից ուղարկեցի Քաղդէացիների երկիրը՝
6 ի բարին՝ եւ իմ աչքերը պիտի ուղղեմ նորանց վերայ՝ ի բարին, եւ Նորանց եմ պիտի դարձնեմ այս երկիրը. եւ Նորանց պիտի չքանդեմ, եւ նորանց պիտի անկեմ
7 եւ չխլեմ՝ եւ նորանց Ինձ սիրտ պիտի տամ ինձ ճանաչելու, որ ես եմ Տէրը, եւ նորանք Իմ ժողովուրդը պիտի լինեն, իսկ ես կ՚լինեմ նորանց Աստուած. որովհետեւ Իրանց բոլոր սրտովը դէպի ինձ պիտի դառնան՝
8 Իսկ այն Վատ թուզերի մասին, որոնք վատութիւնից չեն ուտուել, այսպէս է ասում Տէրը. Այնպէս պէտք է անեմ Յուդայի Թագաւոր Սեդեկիային եւ նորա իշխաններին եւ Երուսաղէմի մնացորդին, որ մնացել են այս երկրումը, եւ Եգիպտոսի
9 երկրումը բնակողներին՝ Եւ նորանց պիտի տամ Հանդիման եւ չարչարանքի՝ երկրի բոլոր թագաւորութիւններին Նախատինք ու առակ ու անարգանք եւ Հանդ եղ լինելու համար այն բոլոր տեղերումն ուր որ ես նո-
10 րանց պիտի քշեմ՝ Եւ ես նորանց մէջ կ՚ուղարկեմ սուբը, սովը եւ Ժանտախտը մինչեւ որ նորանց վերջացնեմ Հողի երեսիցը, որ տուել եմ նորանց եւ նորանց հայրերին՝

Գլ. ԻԵ

Երեմիայի եօթանասուն տարուայ գերութիւնը. Բաբելոնի կործանումը. Բարկութեան բաժակը ամեն ազգին.

1 Այն խօսքը որ եղաւ Երեմիային բոլոր Յուդայի մասին՝ Յուդայի Թագաւոր Յովսիայի որդի Յովակիմի չորրորդ տարին, որ Բաբիլոնի Նաբուզոդոնոսոր Թագաւորի առաջին տարին
2 էր, Որ ասեց Երեմիա մարգարէն բոլոր Յուդայի ժողովրդին եւ Երուսաղէմի բոլոր բնակիչներին ասելով.
3 Յուդայի Թագաւոր Ամմոնի որդի Յովսիայի տասներեքերորդ տարիից մինչեւ այս օրը ահա քսանեւերեք տարի է, որ Տիրոջ խօսքը լինում է ինձ, եւ ես խօսում եմ ձեզ հետ կանուխ վեր կենալով եւ խօսելով,
4 բայց դուք չլսեցիք. Եւ Տէրն ուղարկեց ձեզ մօտ իր բոլոր ծառաներին՝ մարգարէներին՝ կանուխ վեր կենալով եւ ուղարկելով, բայց դուք չլսեցիք, եւ ձեր ականջը չդնեցիք
5 չտուիք, Որոնք ասում էին. Իմ ամեն մէկդ իր չար ճանապարհից եւ ձեր չար գործերից, եւ դուք կ՚բնակուէք այն երկրումը, որ Տէրը տուաւ ձեզ եւ ձեր հայրերին՝
6 յաւիտենից մինչեւ յաւիտեան՝ Մի գնաք ուրիշ աստուածների հետից նորանց ծառայելու եւ նորանց երկրպագելու համար, եւ ինձ մի բարկացընէք ձեր ձեռքի գործերովը. եւ ես
7 ձեզ չարիք չեմ անել՝ Բայց դուք ինձ չլսեցիք, ասում է Տէրը, որ Ինձ բարկացնէիք ձեր ձեռքի գործովը, ձեզ համար՝ ի վնաս՝
8 Վասն որոյ այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը, Որովհետեւ դուք չլսեցիք իմ
9 խօսքերը, Ահա ես կ՚ուղարկեմ եւ

Բ Թագ. իգ. 12 եւ ը. 38. ԻԳ. 10։
ե Նեհ Գլ. իբ. 24 եւ իբ. 2. Ա Գլ. Ժբ. 15. իբ. 10։
Գլ. լբ. 41. ղ. 7. իբ. 10. Ա Օբ. լ. 6. Գլ. լբ. 39. Նեհ. ժ. 19. ԻԶ. 36, 37։
Գլ. լ. 22. լա. 33. լբ. 38. ԻԶ. 10։
է Գլ. իբ. 13.
ը Գլ. իբ. 17.
թ Գլ. իգ. 4. իգ։
իբ Օբ. իբ. 25, 37. գ Թագ. ի. 7. բ Մն. է. 20. Գլ. Ժե. 4. իբ. 18. ԻԶ. 17։

չՈ-գ. իգ. 13, 14։
Գլ. իբ. 18, 22.
—
-Գլ. ԻԶ. 1։
ք Գլ. ա. 2։
ֆ Գլ. է. 13. Ժա. 7, 8, 10. Ժգ. 10, 11. Ժչ. 12. Ժե.
23. Ժբ. 12. Ժբ. 15. իբ. 31. Գլ. է. 13, 25. իգ. 5. իբ. 19.
Ե գ Թագ. Ժե. 13. Գլ. Ժբ. 11. լե. 15. Յաղե. գ. 8։
Ը Օբ. լբ. 21. Գլ. է. 19. լբ. 30։

կ՚առնեմ Աբիւսիսի բոլոր ազգատոհմերը, ասում է Տէրը, եւ իմ ծառայ Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորի հետ կ՚պատերազմեցնեմ, եւ ես նորանց կ՚բերեմ այս երկրի վերայ եւ նորա բնակիչների վերայ, եւ այս բոլոր ազգերի վերայ շուրջանակի, եւ նորանց նզովածի պէս բնաջինջ կ՚անեմ եւ նորանց կ՚չինեմ Աւերածման եւ նախատինքի — — — եւ յաւիտենական աւերակներ։
10 Եւ կ՚կորցնեմ նորանց միջից ձայնը ուրախութեան ձայնը եւ ուրախութեան ձայնը, փեսայի ձայնը եւ հարսի ձայնը, երկանքի ձայնը եւ ձրագի լոյսը։ Եւ այս բոլոր երկիրը անապատ եւ աւերակ կը դառնայ, եւ այս ազգերը պէտք է Բաբիլոնի թագաւորին ծառայեն եօթանասուն տարի։ Եւ երբոր եօթանասուն տարին վերջացած կ՚լինի, ես կ՚այցելեմ Բաբիլոնի թագաւորին եւ այն ազգին, ասում է Տէրը, նորանց անօրէնութեան համար, եւ Քաղդէացիների երկրին, եւ Նորան յաւիտենական աւերակներ կ՚չինեմ։ Եւ կ՚բերեմ այն երկրի վերայ այն իմ բոլոր խօսքերը, որ ասել եմ նորա մասին, այս գրքի մէջ բոլոր գրուածը, որ մարգարէացել է Երեմիա մարգարէն բոլոր ազգերի մասին։ 13 Որովհետեւ նորանց էլ պիտի ծառայեցնեն շատ ազգեր եւ հսկայ թագաւորներ, եւ ես պիտի հատուցանեմ նորանց իրանց արարքի համեմատ եւ իրանց ձեռքի գործերին համեմատ։

15 Որովհետեւ այսպէս է ասում ինձ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը. Առ Նայս բարկութեան գինիի բաժակը իմ ձեռքից եւ խմեցրու նորան բոլոր ազգերին, որոնց մօտ ես քեզ ուղարկում եմ։ 16 Եւ՝ Որ կխմեն եւ շշկլտուն եւ յիմանան այն սուրի պատճառով, որ ես ուղարկում եմ նորանց մէջը։ 17 Եւ ես առայ բաժակը Տիրոջ ձեռքից եւ խմեցրի բոլոր ազգերին, որոնց մօտ Տէրն ուղարկեց ինձ. 18 Երուսաղէմին եւ Յուդայի քաղաքներին, եւ նորա թագաւորին — նորա իշխաններին, որ նորանց աւանապատ, ամայութիւն, նախատինք ու անէծք անէ, ինչպէս որ այսօր է. 19 Եգիպտոսի Փարաւօն թագաւորին, եւ նորա ծառաներին, եւ նորա իշխաններին ու նորա բոլոր ժողովրդին. 20 Եւ բոլոր խառնիճաղանճ ժողովրդին, եւ Հուս երկրի բոլոր թագաւորներին, եւ Փղշտացիների երկրի բոլոր թագաւորներին, այսինքն Ասկաղոնին, Գազային, Ակկարոնին 21 եւ Ազոտասի մնացածներին. Եդոմին, Մովաբին եւ Ամմոնի որդիներ 22 ին, եւ Տիւրոսի բոլոր թագաւորներին, եւ Սիդոնի բոլոր թագաւորներին, եւ ծովեզրեայ թագաւորներին, 23 որ Ծովի այն կողմին են, Դեդանին եւ Թեմային, եւ Բուզին, եւ բոլոր Մազերի ծայրը կարողներին, 24 Եւ Արաբացիների բոլոր թագաւորներին, եւ խառնիճաղանճ ժողովուրդների բոլոր թագաւորներին, որ բնակվում են անապատում։ 25 Եւ Զամբրիի բոլոր թագաւորներին, եւ Եղամի բոլոր թագաւորներին, եւ Մարաց բոլոր 26 թագաւորներին. Եւ Հիւսիսի բոլոր թագաւորներին՝ իրար մօտիկներին եւ հեռուներին, եւ աշխարհի բոլոր թագաւորութիւններին, որ երկրի երեսին են, եւ նորանցից յետոյ Թող 27 խմէ Սիսակի թագաւորը։ Եւ ասիր նորանց. Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը. Խմեցէք, ու արբեցէք եւ փսխեցէք, եւ կործանուեցէք ու մի կանգնէք այն սուրի առաջին, որ ես ուղարկում եմ ձեր 28 մէջը։ Եւ եթէ չինի, որ չուզեն բաժակն առնել քո ձեռքից խմելու համար, այն ժամանակ դու նորանց ասիր. Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը.

ԽԵ. ա. 15.
ԷՂ. խե. 6. խգ. 10. ՏԵՒ. խգ. 28. խե. 1. ԳԼ. խ. 2.
ԲՂ. ժբ. 10.
ՅԵ. խգ. 7. Ղբ. ե. 34. ժբ. 9. եգ. խդ. 13. Ովս. բ. 11. Յոել. ժբ. 23.
ՅՈԳ. ժբ. 4.
ԼԲ ՍՆ. լգ. 21, 22. եգբ. ա. 1. Ղբ. իԲ. 10. Դան. ը. 2.
ԽԵ. ժբ. 19. ժգ. 23. խե. 1 Եզր. խե. 1. Ղբ. ծ. 3, 13, 23, 39, 40, 45. ծաւ. 25, 26.
ՅՂ. ծ. 9. ծաւ. 27, 28.
ՅԵ. խե. 7.
ՀՂ. ծ. 41. ծաւ. 27.
ՅՂ. ծ. 29. ծաւ. 6, 24.
ՀՈՎ. խա. 20. Յաւ. Հե. 8. ԵՒ. ծաւ. 17. Յայտ. ժգ. 10.
ՅՂ. ծաւ. 7. ԵԶԿ. խգ. 34.

ՆԱՒ. գ. 11.
ՀՂ. խե. 4.
ՅՂ. խԲ. 23.
ՐՂ. խԲ. 8.
ՅՐ ՄԱ. բ. 14.
ՅՈՒ ՀՂ. 20. Ղբ. իԲ. 31. ծ. 37. եգԿ. ը. 5.
ՅՂ. խե. 1, 5, 7.
ՅՈՒ ԽԵ. բ. 1.
ՀՂ. խԲ. 7 Եզր.
ՅՂ. խբ. 1.
ՅՂ. խԲ. 1.
ՀՂ. խե. 4.
ՅՂ. խԲ. 34.
ՅՂ. ծ. 9.
ՅՂ. ծաւ. 41.
ՅԱՒ. բ. 16.
ՅԵ. ծաւ. 21. կգ. 6.

29 Անպատճառ պիտի խմէք ։ Որովհետեւ
այն քաղաքի վերայ, Էորի վերայ կոչ-
ուած է իմ անունը. Էես սկսել եմ
չարիք բերելու, մի՛թէ դուք անպա-
տիժ կ՚մնաք. անպատիժ չէք մնալ.
որովհետեւ ես Տուրը պիտի կանչեմ
երկրիս բոլոր բնակիչների վերայ, ա-
սում է Զօրաց Տէրը ։
30 Եւ դու մարգարէացիր նորանց մա-
սին այս բոլոր խօսքերը եւ նորանց
ասիր. Տէրը Էբարձրից որոտալու է,
եւ Էիր սուրբ բնակութիւնից տալու
է իր ձայնը. Էնա իր բնակարանի վերայ
Էորոտալու է մեծաձայն, հնձան կո-
խողների աղաղակին պէս պիտի կան-
չէ երկրի բոլոր բնակիչների վերայ ։
31 Աղաղակը հասնելու է մինչեւ երկրի
ծայրը, որովհետեւ Տէրը վէճ ունի
ազգերի հետ, Էնա դատ է տեսնում
ամեն մարմնի հետ. նա ամբարիշտ-
ներին սուրի է մատնելու, ասում է
Տէրը ։
32 Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը.
Ահա չարիք պիտի դուրս գայ մէկ ազ-
գից դէպի միւս ազգ, եւ Էմեծ մրրիկ
պիտի վեր կենայ երկրի ծայրերիցը ։
33 Եւ ԷՏիրոջ սպանուածներն այն օրը
երկրի մէկ ծայրից մինչեւ երկրի միւս
ծայրը կ՚լինեն. Էնորանց համար սուգ
պիտի չլինի, եւ Էնորանք պիտի չժո-
ղովուին եւ չթաղուին. աղբ պիտի
դառնան նորանք երկրի երեսին ։
34 Ողբացէք, ով հովիւներ, եւ աղա-
ղակեցէք. եւ թաւալուեցէք, ով հօտի
ընտիրները. որովհետեւ լրացել են
ձեր մորթուելու եւ ցիրուցան լինելու
օրերը. եւ վայր պիտի ընկնէք ինչ-
35 պէս մի պատուական աման ։ Եւ պի-
տի անհետանայ ապաստանը հովիւնե-
րից, եւ փրկութիւնը՝ հօտի ընտիր-
36 ներիցը ։ Հովիւների աղաղակի ձայնը,
եւ հօտի ընտիրների ոռնալը լսւում է.
որ Տէրը աւերակ է արել նորանց ա-
37 րօտները ։ Եւ ամայացել են խաղա-
38 ղաւէան բնակարանները, Տիրոջ
սաստիկ բարկութեան երեսից ։ Նա
թողց իրեւ մի հասոյզ առիւծ իր
բնակարանը, որովհետեւ նորանց
երկիրը ամայի է դարձել աւերիչի
բարկութեան երեսից, եւ Նորա սաս-
տիկ բարկութեան երեսից ։

ԳԼ. ԻԶ

Երեմիայի քարոզը, դանդաղ և պատասխանը։ Իսխա-
նները նորան պաշտպանում են։

1 Յուդայի Թագաւոր Յովսիայի որդի
Յովակիմի Թագաւորութեան սկզբումն
այս խօսքն եղաւ Տիրոջ կողմանէ ա-
սելով.
2 Տէրն այսպէս է ասում. Կանգնիր
Տիրոջ տան գաւիթումը եւ ասիր ե-
կըրպագելու համար Տիրոջ տունը ե-
կող Յուդայի բոլոր քաղաքներին Էայն
ամեն խօսքերը, որ քեզ պատուիրել
եմ նորանց ասելու, Էմի խօսք չպա-
3 կասեցնես ։ Գուցէ կ՚լսեն եւ ետ կը
դառնան ամեն մէկն իր չար ճանա-
պարհիցը, որ Էես զղջամ այն չարիքի
մասին, որ ես մտածել եմ նորանց
անելու իրանց գործերի չարութեան
4 պատճառով ։ Եւ ասիր նորանց, Այս-
պէս է ասում Տէրը. Էեթէ ինձ չլը-
սէք, որ իմ օրէնքումը վարուիք, որ
5 ես դրել եմ ձեր առաջին. Որ լսէք իմ
ծառաների՝ մարգարէների խօսքերին,
որոնց ես ուղարկում եմ ձեզ մօտ,
որ ես Էկանուխ վեր կենալով ուղար-
6 կում էի, բայց դուք չլսեցիք. Այն
ժամանակ այս տունը Էսիլովի պէս
պիտի անեմ, եւ այս քաղաքը Էանէծք
պիտի չինեմ երկրի բոլոր ազգերի հա-
մար ։
7 Եւ լսեցին քահանաներն ու մար-
գարէքը եւ բոլոր ժողովուրդը՝ երե-
միան այս խօսքերը Տիրոջ տանը ա-
8 սելիս ։ Եւ եղաւ երբոր Երեմիան ասց
վերջացրեց ամեն ինչ որ Տէրը պատուի-
րել էր ասելու այն բոլոր ժողովրդին,

ե Դան. ք. 18, 19.
զ Առակ. ժ. 31. Գլ. խք. 13. եզեկ. ք. 6. Որդ. 16. Ղուկ. իգ. 31. ա Պետ. գ. 17.
է եզեկ. լը. 21.
ը Ես. խը. 13. Յովէլ. գ. 16. Ամովս. ա. 2.
թ Ժող. ժ. 4. Գլ. ժէ. 12. ի Գ. Թագ. ք. 3. Սաղ. ճգ. 14.
ժ Ես. ժգ. 9. Գլ. խը. 33.
ի Մով. գ. 1. Մ՚կ. գ. 2.
ի Ես. կդ. 16. Յովէլ. գ. 2.
ի Գլ. իգ. 19. լ. 13.
լ Ես. կդ. 16.
խ Գլ. իգ. 4, 8.
ծ Ժող. հը. 3. Գլ. ը. 3.

Յայտ. ժ. 9.
կ Գլ. գ. 8. գ. 26.
հ Ժող. հզ. 2.
—
ձ Գլ. ժը. 14.
ղ եզեկ. գ. 10. Մատ. իը. 20.
ճ Գործ. ի. 27.
մ Գլ. լգ. 3.
յ Գլ. ժը. 8. Յովե. գ. 8, 9. ղՂԱ. իգ. 14 և 25. բ Որ. իշ. 15.
ն Գլ. ե. 13, 23. ժ. 7. Ամո. 3, 4.
շ Գ. Թագ. գ. 10, 11. Ժող. հը. 60. Գլ. ե. 12, 14.
ո Ես. կե. 15. Գլ. իգ. 9.

այն ժամանակ բռնեցին Նորան քահանաները եւ մարգարէքը եւ բոլոր ժողովուրդն ասելով Դուն անպատ-
9 ճառ պիտի չ մեռնիս ։ Ինչու համար մարգարէացար Տիրոջ անունով ասելով . Այս տունը Սիլովի պէս պիտի դառնայ , եւ այս քաղաքը պիտի քանդուի եւ անբնակ դառնայ . եւ բոլոր ժողովուրդը ժողովուեցաւ Տիրոջ տունը Երեմիայի մօտ ։
10 Եւ Յուդայի իշխանները լսեցին այս բաները եւ վեր գնացին Թագաւորի տանիքը Տիրոջ տունը եւ նստեցին Տիրոջ դռան նոր դռան մուտքումը ։
11 Եւ քահանաները եւ մարգարէքը ասեցին իշխաններուն եւ բոլոր ժողովրդին թէ Այս մարդը մահի արժանի է , որովհետեւ մարգարէացել է այս քաղաքի դէմ , ինչպէս որ լսեցիք ձեր ականջներովը ։
12 Եւ Երեմիան ասեց բոլոր իշխաններուն եւ բոլոր ժողովրդին . Տէրն ինձ ուղարկեց որ մարգարէանամ այս տան դէմ եւ այս քաղաքի դէմ այն
13 բոլոր խօսքերը որ լսել էք ։ Եւ հիմա ւղղացէք ձեր ճանապարհները եւ ձեր գործերը , եւ լսեցէք ձեր Տէր Աստուծոյ ձայնը , եւ Տէրը կ'ղջայ այն չարիքի մասին , որ խօսել է ձեր
14 մասին ։ Բայց Ես ահա ձեր ձեռքին եմ , արէք ինձ ինչ որ հաճոյ եւ ուղիղ է
15 ձեր աչքին ։ Միայն թէ լաւ իմացած լինէք , որ եթէ ինձ սպանելու լինէք , դուք անմեղ արիւն էք թափում ձեր վերայ եւ այս քաղաքի վերայ ու նորա բնակիչներուն վերայ . որովհետեւ ճշմարտապէս Տէրն է ինձ ուղարկել ձեզ մօտ , որ ասեմ ձեր ականջներին այս ամէն խօսքերը ։
16 Եւ իշխանները եւ բոլոր ժողովուրդը ասեցին քահանաներուն եւ մարգարէներուն . Այս մարդը մահի արժանի չէ , որովհետեւ մեր Տէր Աստուծոյ ա-
17 նունովը է խօսել մեզ դէմ ։ Եւ Երկրի ծերերից մարդիկ վեր կացան եւ ասեցին ժողովրդի բոլոր ժողովին թէ
18 Մօրաստացի Միքիան մարգարէանում էր Եզեկիա Յուդայի եզեկիա թագաւորի օրերին . եւ նա ասեց Յուդայի բոլոր ժողովրդին թէ Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը . Սիոնը պիտի հերկուի իբրեւ ագարակ , եւ Երուսաղէմն աւերակների դէզեր պիտի դառնայ , եւ տաճարի սարը՝ անտառի բարձր տե-
19 ղերի պէս ։ Մի՞թէ Յուդայի թագաւոր Եզեկիան եւ բոլոր Յուդան նորան խկոյն մեռցրին . չէ՞ որ նա վախեցաւ Տէրից եւ աղօթք արաւ Տիրոջ առջեւն . եւ Տէրը զղջաց այն չարիքի մասին , որ ասել էր նորանց դէմ . ուրեմն մենք մեծ չարութիւն պատճ կ'լինենք մեր անձերի դէմ ։
20 Եւ մի մարդ էլ կար , որ մարգարէանում էր Տիրոջ անունովը՝ Կարիաթարիմցի Սեմայիայի որդի Ուրիան . եւ նա մարգարէացաւ այս քաղաքի վերայ եւ այս երկրի վերայ Երեմիայի
21 բոլոր խօսքերին պէս ։ Եւ երբոր լսեց Յովակիմ թագաւորը եւ բոլոր նորա քաջազուններն եւ բոլոր իշխանները այն խօսքերը , այն ժամանակ թագաւորն ուզեց նորան սպանել . բայց երբոր Ուրիան լսեց՝ վախեցաւ եւ փա-
22 խաւ ու գնաց Եգիպտոս ։ Եւ Յովակիմ թագաւորը Եգիպտոս մարդիկ ուղարկեց՝ Աքբորի որդի Եղնաթանին եւ նորա հետ մի քանի մարդիկ
23 Եգիպտոս . եւ նորանք հանեցին Ուրիային Եգիպտոսից եւ նորան բերին Յովակիմ թագաւորի մօտ , եւ նա նորան սպանեց սրով եւ նորա մարմինը գցեց ժողովրդի որդկանց
24 գերեզմանները ։ Բայց Աիսիանի որդի Աքիկամի ձեռքը Երեմիայի հետ էր , որ նորան չմատնեն ժողովրդի ձեռքը նորան սպանելու համար ։

ԳԼ. ԻԷ

Նբեմիան յորդորում է Յուդայի և ուրիշ երկիրների թագաւորներին Աստուծոյ կամքին համեմատ մնալ Բաբելոնի թագաւորի լուծի տակը։

1 Յուդայի թագաւոր Յովսիայի որդի *Սեդեկիայի թագաւորութեան սկզբումը այս խօսքն եղաւ Երեմիային

ա Գծ. լբ. 4.
բ Գծ. է. 3.
ձ Եզր. 3, 19.
ե Գծ. լբ. 3.
դ Գոբ. ե. 34 եւ 36.
է Մխ. ա. 1.
ը Մխ. գ. 12.
թ Ած. լբ. 26.
ժ Գծ. լբ. 14. բ Թագ. իգ. 16.
ի Գոբ. ե. 29.
ժա Գծ. լբ. 14.
* Ուշադ. Յովսիայի. բայց տես Հմր. 13, 19, 20. Գլ. իբ. 1.

Տիրոջ կողմանէ ասելով.
2 Այսպէս է ասում ինձ Տէրը. Ինձ համար կապեր եւ լուծներ չինիր, եւ
3 նորանց դիր քո պարանոցին։ Եւ նորանց ուղարկիր Եդոմի Թագաւորին, Մովաբի Թագաւորին եւ Ամմոնի որդիանց Թագաւորին եւ Տիւրոսի Թագաւորին եւ Սիդոնի Թագաւորին այն դեսպանների ձեռով, որ եկել են Երուսաղէմ Յուդայի Սեդեկիա Թա-
4 գաւորի մօտ։ Եւ պատուիրիր նորանց, իրանց տէրերի մասին ասելով. Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը. Այսպէս ասեցէք ձեր տէ-
5 րերին. Ես եմ ստեղծել երկիրը եւ մարդը եւ անասունը, որ երկրի երեսին են, իմ մեծ զօրով եւ իմ մեկնած բազուկով, եւ տալիս եմ այն
6 նորան ով որ հաճոյ է իմ աչքին։ Եւ հիմա ես տուել եմ այս բոլոր երկիրները Իմ ծառայ՝ Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորի ձեռքը, Նաեւ դաշտի գազանները տուել եմ
7 Նորան, որ նորան ծառայեն։ Եւ պիտի Ծառայեն նորան բոլոր ազգերը, եւ նորա որդիին, եւ նորա որդու որդիին, մինչեւ որ գայ նորա երկրի էլ ժամանակը. եւ շատ ազգեր եւ մեծ Թագաւորներ Նորան ծառայեցնեն։
8 Եւ պիտի լինի որ այն ազգը եւ այն Թագաւորութիւնը որ Նորան չ'ծառայէ, այսինքն Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսորին, եւ իր պարանոցը չ'դնէ Բաբիլոնի Թագաւորի լուծի տակը, ես սովով, սրով եւ ժանտախտով պիտի այցելեմ այն ազգին, ասում է Տէրը, մինչեւ որ Նորան սպառեցնեմ Նորա ձեռով։
9 Եւ դուք մի լսէք ձեր մարգարէներին, եւ ձեր հմայողներին, եւ ձեր երազատեսներին, եւ ձեր դուշակողներին եւ ձեր կախարդներին, որոնք ձեզ ասում են Թէ Բաբիլոնի Թագա-
10 ւորին չէք ծառայելու։ Որովհետեւ Նորանք ձեզ սուտ են մարգարէանում, որպէս զի ձեզ հեռացնեն ձեր երկրի վերայից, որ ես դուրս անեմ,
11 եւ դուք կորչէք։ Իսկ այն ազգը որ իր պարանոցը կ'դնէ Բաբիլոնի Թագաւորի լծի տակին եւ Նորան կ'ծառայէ, ես Նորան հանդիստ պիտի Թողեմ երկրի վերայ, ասում է Տէրը, եւ նա պիտի մշակէ Նորան եւ Նորա-
նում բնակուէ։
12 Եւ ես խօսեցի Յուդայի Թագաւոր Սեդեկիայի հետ այս բոլոր խօսքերի համեմատ ասելով. Դուք ձեր պարանոցները դրէք Բաբիլոնի Թագաւորի լծի տակին եւ ծառայեցէք Նորան եւ Նորա ժողովրդին, եւ ողջ կ'մնաք։
13 Ինչու համար մեռնէք՝ դուք եւ քո ժողովուրդը սրով, սովով եւ ժանտախտով, ինչպէս որ Տէրն ասել է այն ազգի մասին, որ չ'ծառայէ Բաբիլոնի
14 Թագաւորին։ Եւ մի լսէք այն մարգարէների խօսքերին, որ ձեզ ասում են Թէ Դուք չէք ծառայելու Բաբիլոնի Թագաւորին, որովհետեւ Նորանք
15 ձեզ Խաբեայ են մարգարէանում։ Որովհետեւ ես Նորանց չեմ ուղարկել, ասում է Տէրը, եւ Նորանք սուտ են մարգարէանում իմ անունովը, որպէս զի ես ձեզ դուրս անեմ եւ կորչէք դուք եւ ձեզ համար մարգարէացող մարգարէները։
16 Եւ ես խօսեցի քահանաների եւ այս բոլոր ժողովրդի հետ ասելով. Այսպէս է ասում Տէրը. Մի լսէք ձեր մարգարէների խօսքերին, որ մարգարէանում են ձեզ համար ասելով. Ահա Տիրոջ տան անօթները հիմա չուտով եւ են բերուելու Բաբիլոնից, որովհետեւ Նորանք ձեզ սուտ են մար-
17 գարէանում։ Նորանց մի լսէք. ծառայեցէք Բաբիլոնի Թագաւորին, եւ պիտի ողջ մնաք. ի՞նչու համար այս
18 քաղաքը աւերակ դառնայ։ Իսկ եթէ Նորանք մարգարէներ են, եւ եթէ Տիրոջ խօսքը կայ Նորանց մօտ, Թող մէկ ազօթք անեն Զօրաց Տիրոջ, որ այն անօթները, որ մնացել են Տիրոջ տանը եւ Յուդայի Թագաւորի տանը

ա Գլ. իր. 10, 12. Տես Եզեկ. գ. 1. Ժր. 3. իգ. 3 Եւն.
բ Նագ. հժե. 15. Հիսդ. 6. Եսթ. ե. 13.
գ Նագ. հժե. 16. Դան. գ. 17, 28, 32.
դ Գլ. իր. 14.
ե Գլ. իե. 9. իգ. 10. Եզեկ. իի. 18, 20.
զ Գլ. իր. 14. Դան. ր. 38.
է Ար Մն. լգ. 20.
ը Գլ. իե. 32. ծ. 27. Դան. ե. 28.
թ Գլ. իե. 14.
ժ Գլ. իե. 14.
ի Նե. 14.
ի Գլ. իր. 1. լր. 17. Եզեկ. Ժր. 31.
ի Գլ. Ժգ. 14. իգ. 21. իր. 8, 9.
ի Ար Մն. լգ. 7, 10. Գլ. իր. 3. Դան. ա. 2.

եւ երուսաղէմումը , Բաբիլոն չ՚գնան ։
19 Որովհետեւ այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը , Խրնեների , ծովի եւ մեքենոյթների մասին եւ այն մնացած անօթների մասին , որ մնացել են այս քա-
20 ղաքումը , Որոնց Բաբիլոնի Նաբուզոդոնոսոր թագաւորը չէ առել գերել , երբոր նա գերի տարաւ Յուդայի թագաւոր Յովակիմի որդի Յեքոնիային Երուսաղէմիցը Բաբիլոն , եւ Յուդայի եւ Երուսաղէմի բոլոր ազնուա-
21 կաններին ։ Որովհետեւ այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը այն անօթների մասին , որ մնացել են Տիրոջ տանը եւ Յուդայի թագա-
22 ւորի տանը եւ Երուսաղէմումը ։ Նորանք Բաբիլոն պիտի տարուին եւ հաստատ պիտի մնան մինչեւ նորանց այցելելուս օրը՝ ասում է Տէրը , եւ յետոյ նորանց պիտի հանեմ ու ետ բերեմ այս տեղը ։

ԳԼ ։ ԻԸ

Անանիա սուտ մարգարէն հակառակում է Երեմիային։ Սա նորան յայտնում է նորա մահը, և նա էլ մեռնում է։

1 Եւ եղաւ՝ այն տարին Յուդայի Թագաւոր Սեդեկիայի Թագաւորութեան սկզբումը , չորրորդ տարուայ հինգերորդ ամսումն Ազուրի որդի Անանիա մարգարէն , որ Գաբաւոնիցն է , Տիրոջ տանը քահանաների եւ բոլոր ժողովրդի աչքի առաջին ասեց ինձ ։
2 Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը թէ ։ Ես կոտրեցի
3 Բաբիլոնի Թագաւորի լուծը ։ Մինչեւ երկու տարին ես ետ եմ բերելու այս տեղը Տիրոջ տան բոլոր անօթները , որոնք Բաբիլոնի Նաբուզոդոնոսոր Թագաւորը վեր է առել այստեղիցը եւ
4 Նորանց տարել Բաբիլոն ։ Եւ Յուդայի Թագաւոր Յովակիմի որդի Յեքոնիային էլ եւ Յուդայի բոլոր գերիներին , որ գնացել են Բաբիլոն , ես ետ եմ դարձնելու այս տեղը , ասում է Տէրը ։ որովհետեւ ես կոտրելու եմ Բաբիլոնի Թագաւորի լուծը ։
5 Եւ Երեմիա մարգարէն ասեց Անանիա մարգարէին քահանաների առաջին եւ բոլոր ժողովրդի առաջին որ
6 կանգնած էին Տիրոջ տանը , Եւ Երեմիա մարգարէն ասեց ։ Ամէն . այդպէս անէ Տէրը , Տէրը հաստատէ քո խոսքերը , որ մարգարէացար Տիրոջ տան անօթները եւ բոլոր գերիներին Բաբիլոնից այստեղը ետ դարձնելու հա-
7 մար ։ Բայց մէկ լսիր այս խօսքը , որ ես եմ խօսում քո ականջների եւ բոլոր ժողովրդի ականջների առաջին ։
8 Այն մարգարէները , որոնք վաղուց կային ինձանից եւ քեզանից առաջ , մարգարէանում էին շատ երկիրների եւ մեծ թագաւորութիւնների դէմ պատերազմ եւ չարիք , եւ
9 ժանտախտ ։ Այն մարգարէն , որ խաղաղութիւն է մարգարէանում , երբոր այն մարգարէի խօսքը կատարուի , այն ժամանակ ճանաչվում է այն մարգարէն , թէ ճշմարտապէս Տէրն է ուղարկել նորան ։
10 Եւ Անանիա մարգարէն վեր առաւ լուծը երեմիա մարգարէի պարանոցի-
11 ց եւ կոտրեց նորան ։ Եւ Անանիան ասեց բոլոր ժողովրդի աչքի առաջին թէ Այսպէս է ասում Տէրը . Ես մինչեւ երկու տարի սորա նման կոտրելու եմ Բաբիլոնի Նաբուզոդոնոսոր թագաւորի լուծը Բոլոր ազգերի պարանոցի վերայից . եւ Երեմիա մարգարէն գնաց իր ճանապարհը ։
12 Եւ Տիրոջ խօսքն եղաւ Երեմիային , Անանիա մարգարէն լուծը Երեմիա մարգարէի պարանոցի վերայից կոտ-
13 րելուց յետոյ ասելով . Գնա եւ ասիր Անանիային թէ Այսպէս է ասում Տէրը . Դու կոտրեցիր փայտի լուծերը , բայց նորանց տեղը պիտի երկաթի
14 լուծեր չինես ։ Որովհետեւ այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը . Ես երկաթի լուծ եմ դնում այս Բոլոր ազգերի պարանոցին Բաբիլոնի Նաբուզոդոնոսոր Թագաւորին ծառայելու համար , եւ նորանք պիտի

---

1 գ Թագ. ԺԱ. 13 ԱԷն. Գլ. Ժր. 17, 20, 21.
2 գ Թագ. ԺԴ. 14, 15. Գլ. ԻԴ. 1։
3 գ Թագ. ԺԱ. 13. բ Մն. ԻԴ. 13, 14. Գլ. ԻԷ. 16, 17։
ԻՔ Մն. ԻԶ. 21։ Գլ. ԺԱ. 12։ ՌՔ. 10։ ԻԲ. 5։
4 Եզր. ա. 7. ԺԲ. 19։ —
— Գլ. ԺԱ. 1։
5 Գլ. ԺԱ. 12։
6 Գլ. ԺԱ. 16։
Ղ Թագ. ա. 36։
ԽՐ Ովբ. Ժր. 22։
Գլ. ԺԱ. 3։
Գլ. ԺԱ. 7։
ԷՐ Ովբ. ԻԸ. 18։ Գլ. ԺԱ. 4-7։

ծառային Նորան, եւ Իդալիտի զազանները էլ եմ տուել Նորան։
15 Եւ Երեմիա մարգարէն ասեց Անանիա մարգարէին. Լսիր, Անանիա, Տէրը քեզ չէ ուղարկել, եւ դու խաբի յուսացրիր այս ժողովրդին։ Դորա
16 համար այսպէս է ասում Տէրը. Ահա ես քեզ դուրս պիտի զցեմ երկրի երեսիցը. այս տարի պիտի մեռնես, որ հալածամբութիւն խօսեցիր Տիրոջ
17 դէմ։ Եւ Անանիա մարգարէն մեռաւ այն տարին՝ եօթներորդ ամսում։

Գլ. ԻԹ

Երեմիայի Թուղթը Բաբելոնի գերիներին, Սեմայիային պատիժ է յայտնում։

1 Եւ սորանք են այն նամակի խօսքերը, որ Երեմիա մարգարէն Երուսաղէմից ուղարկեց գերութեան մնացած
2 ծերերին եւ քահանաներին եւ մարգարէներին եւ բոլոր ժողովրդին, որոնց Նաբուգոդոնոսորը Երուսաղէմից գերի էր տարել Բաբիլոն։ Գնեզոնիա
3 թագաւորը եւ թագուհին եւ պալատականները եւ Յուդայի ու Երուսաղէմի իշխանները եւ հիւսներն ու դարբիններն Երուսաղէմից դուրս գալուց յետոյ, Սափանի որդի Եղեասայի եւ Քեղկիայի որդի Գամարիայի ձեռով, որոնց Յուդայի թագաւոր Սեդեկիան Բաբիլոն ուղարկեց Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորի մօտ, ասելով.
4 Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը բոլոր գերիներիդ, որոնց ես գերի տանել տուի Երուսա-
5 ղէմից Բաբիլոն. Տներ շինեցէք եւ բնակուեցէք, եւ այգիներ անկեցէք եւ
6 կերէք նորանց պտուղը. կանայք առէք եւ տղերք ու աղջկերք ծնեցէք, եւ ձեր տղերանց համար կանայք առէք, եւ ձեր աղջկերքը մարդի տուէք, որ նորանք տղերք եւ աղջկերք ծնեն, եւ չատացէք այդտեղ, եւ մի փչա-
7 նէք։ Եւ այն քաղաքի խաղաղութիւնն ուզեցէք, ուր որ ես ձեզ գերի եմ տանել տուել եւ Տաղօթք արէք նորա համար Տիրոջը, որ նորա խաղաղութիւնով ձեզ խաղաղութիւն
8 կ'լինի։ Որովհետեւ այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը. Թող ձեզ չխաբեն ձեր մարգարէները, որ ձեր միջումն են եւ ձեր հմայողները, եւ մի լսէք ձեր երազատեսներին, որոնց երազել էք տալիս ձեզ
9 համար։ Որովհետեւ նորանք սուտ են մարգարէանում ձեզ համար իմ անունովը, ես նորանց չեմ ուղարկել, ասում է Տէրը։
10 Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէրը. Որովհետեւ հէնց որ լրացաւ Նաբոթանասուն տարին Բաբիլոնի համար, ես ձեզ պիտի այցելեմ եւ հաստատեմ ձեզ համար իմ բարի խօսքը, որ ձեզ ետ
11 բերեմ այս տեղը։ Որովհետեւ ես գիտեմ այն խորհուրդները, որ ես խորհում եմ ձեր մասին, ասում է Տէրը, խաղաղութեան խորհուրդները եւ ոչ թէ չարութեան, որ ձեզ տամ ապագան
12 եւ յոյսը։ Եւ դուք կ'կանչէք ինձ, եւ կ'գնաք ու աղօթք կ'անէք դէպի ինձ,
13 եւ ես կ'լսեմ ձեզ. Եւ դուք ինձ կ'որոնէք եւ կ'գտնէք, որովհետեւ ինձ
14 կ'խնդրէք ձեր բոլոր սրտովը. Եւ ես կ'գտնուիմ ձեզ համար, ասում է Տէրը, եւ ետ կ'դարձնեմ ձեր գերութիւնը եւ կ'ժողովեմ ձեզ ամեն ազգերից եւ ամեն տեղերից, ուր որ ձեզ ա-
15 ռաքել եմ, ասում է Տէրը, եւ ես ձեզ ետ կ'դարձնեմ այն տեղը, որտեղից
16 որ ես ձեզ գերի տանել տուի։ Որովհետեւ դուք ասել էք թէ Տէրը մեզ համար մարգարէներ է յարուցրել Բաբիլոնում։
17 Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէրը այն թագաւորին, որ նստում է Դաւթի աթոռի վերայ եւ այն ամեն ժողովրդին, որ բնակվում է այս քաղաքումը, ձեր եղբայրներին, որ ձեզ
18 հետ չեն գնացել գերութիւնը։ Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Ահա ես ուղարկում եմ նորանց մէջ սուրը,

---

Բ Գլ. ԽԱ. 6։
Ա Գլ. ԽԹ. 31։ Եզեկ. ԺԳ. 22։
Ա Ը Օր. Ժգ. 5։ Գլ. ԻԹ. 32։

—

Ա Թագ. Խգ. 12 եւ 3։ Գլ. Խ. 26։ ԽԸ. 4։
Բ Շար. 28։
Ե Նեհ. գ. 10։ ա Տիմ. ր. 3։
Տ Գլ. Ժգ. 14։ Խգ. 21։ ԽԱ. 14, 15։ Եփես. Ե. 6։

Բ Շար. 31։
Ը Մն. լգ. 21, 22։ Նեհ. ա. 1։ Գլ. ԽԱ. 12։ ԽԲ. 22։ Դան. Բ. 2։
Ե Դան. Բ. 3 եւ 3։
Է Ղեւ. Խգ. 39, 40 եւ 3 Ը Օր. Լ. 1 եւ 3։
Գլ. ԽԳ. 7։
Բ Ը Օր. գ. 7։ Ա Թագ. ԼԲ. 6։ Հագ. 1։ Ես. Ա. 6։
Ի Գլ. Խգ. 3, 9։ Լ. 3։ ԼԲ. 37։
Է Գլ. Խգ. 10։

սովը եւ ժանտախտը, եւ նորանց
Երժանտ Թուղթի պէս անեմ, որ զ-
18 չուԹիւնից չի ուտուիլ։ Եւ նորանց
պիտի հալածեմ սրով, սովով եւ ժան-
տախտով, եւ Նորանց չարչարանքի
մահանեմ երկրի բոլոր Թագաւորու-
ԹիւնՆերին՝ նախ.ծքի ու զարմանքի
եւ սուլելու ու նախատինքի համար
ամեն ազգերի մէջ, ուր որ ես նորանց
19 աքսորել եմ։ Որովհետեւ նորանք չը
լսեցին իմ խօսքերին, ասում է Տէրը,
որ ես նորանց մօտ ուղարկեցի Իմ
ծառաներին՝ մարգարէներին կանուխ
վեր կենալով եւ ուղարկելով, բայց
20 դուք չլսեցիք, ասում է Տէրը։ Իսկ
դուք լսեցէք Տիրոջ խօսքը, ով բոլոր
գերիներ, որոնց ես ուղարկել եմ Ե-
21 րուսաղէմիցը Բաբիլոն։ Այսպէս է ա-
սում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուա-
ծը Կովղիայի որդի Աքաաբի եւ Մաա-
սիայի որդի Սեդեկիայի մասին, որ
Ձեզ սուտ մարգարէուԹիւն են անում
իմ անունովը։ Ահա ես պիտի մատ-
նեմ նորանց Բաբիլոնի Նաբուզոդոնո-
սոր Թագաւորի ձեռքը, եւ նա նորանց
22 պիտի սպանէ ձեր աչքի առաջին։ Եւ
Նորանցից անէծք պիտի առնուի Ցու-
դայի բոլոր գերիների համար, որ Բա-
բիլոնումն են, ասելով Թէ Տէրը քեզ
Սեդեկիայի եւ Աքաաբի պէս անէ, ո-
րոնց Բաբիլոնի Թագաւորը խորովեց
23 կրակով։ Որովհետեւ ԱմպգամուԹիւն
արին Իսրայէլի մէջ եւ չնուԹիւն ա-
րին իրանց ընկերների կանանցը հետ,
եւ իմ անունովը սուտ խօսք խօսեցին,
որ ես իրանց չէի պատուիրել, բայց
ես գիտեմ եւ վկայ եմ, ասում է Տէրը։
24 Եւ Նեհելամացի Սեմայիային հետ
25 խօսիր ասելով. Այսպէս է ասում Զօ-
րաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը ասե-
լով. Որովհետեւ դու քո անունովը
Թուղթեր ես ուղարկել բոլոր ժողովրդ-
դին, որ Երուսաղէմումն է եւ Մաա-
սիայի որդի Սոփոնիա քահանային
26 եւ քահանաներին ասելով. Տէրը քեզ
քահանայ է դրել Յոյիադա քահանայի
տեղ, որ Վերակացուներ լինէք Տիրոջ
տանը ամեն Խելացնորող ու մարգա-
բէացող մարդի դէմ, որ նորան դնես
27 Կոճղուում եւ վզի շղթայում. Եւ հիմա
ինչու չյանդիմանեցիր Անաթովթացի
Երեմիային, որ մարգարէանում է ձեզ
28 համար, Որովհետեւ նա սորա համար
Թուղթ է ուղարկել մեզ Բաբիլոն,
ասելով Թէ երկարատեւ է լինելու.
Տներ շինեցէք եւ բնակուեցէք, եւ այ-
գիներ անկեցէք եւ կերէք նորանց պը-
29 տուղը։ Եւ Սոփոնիա քահանան կար-
դաց այս Թուղթը Երեմիա մարգարէի
30 ականջների առաջին։ Եւ Տիրոջ խօսքն
31 եղաւ Երեմիային ասելով. Լ-ը ու-
զարկիր բոլոր երկիրներին ասելով.
Այսպէս է ասում Տէրը Նեհելամացի
Սեմայիայի մասին, որովհետեւ Սեմա-
յիան ձեզ համար մարգարէացաւ, Բա-
նի որ ես նորան չէի ուղարկել եւ
32 ձեզ սուտի յուսացրեց, Դորա համար
Տէրը այսպէս է ասում. Ահա ես պի-
տի այցելեմ Նեհելամացի Սեմայիային
եւ նորա սերունդին. Նորա համար
մարդ պիտի չլինի այս ժողովրդի մէջ
բնակող, եւ նա պիտի չտեսնէ այն
բարիքը, որ ես անելու եմ իմ ժո-
ղովրդին, ասում է Տէրը, Որովհե-
տեւ Տիրոջ դէմ ապստամբուԹիւն է
խօսել։

ԳԼ. Լ.

Իսրայէլի եւ Յուդայի փրկութիւնը եւ օծեալի գալը մարգարէացուած է։

1 Ա.յն խօսքը որ եղաւ Երեմիա մար-
2 գարէին Տիրոջ կողմանէ ասելով. Այս-
պէս է ասում Տէրը՝ Իսրայէլի Աստ-
ուածը, Թէ Գրիր քեզ համար մէկ
3 գրքի մէջ այն բոլոր խօսքերը, որ
քեզ հետ խօսել եմ. Որովհետեւ ահա
օրեր են գալիս, ասում է Տէրը, որ
ես պիտի դարձնեմ Իմ Իսրայէլ եւ
Յուդա ժողովրդի գերուԹիւնը, ա-
սում է Տէրը, եւ Նորանց ես պիտի
դարձնեմ այն երկիրը, որ տուել եմ

ԽԳԼ. խգ. 8։
Բր Որ. իբ. 23. բ Սն. իՔ. 8. Գլ. ԺԼ. 4. իգ. 9. լգ. 17. ¶ Գլ. իգ. 6. իբ. 18. ՀԳլ. իՆ. 4. լբ. 33. | ¶ ՅԵռ ՅՆ. իբ. 20. Ես. կՆ. 15. ՀՀոմ. գ. 6. ¶ Գլ. իգ. 14. / գ. Թագ. իՆ. 18. Գլ. իա. 1. ¶ Գլ. ի. 1. | Գ Թագ. Ք. 11. Գար. իգ. 24. | ¶ Գլ. իբ. 16. — ՀՀր. 18. Գլ. լբ. 44. Նեհեմ. իՔ. 25. ՌՀով. Ք. 14. 15. ԲԳլ. ԺԼ. 15.

իրանց հայրերին, եւ պիտի ժառանգեն նոքան։
4 Եւ սորանք են այն խօսքերը, որ Տէրը խօսեց է Իսրայէլի եւ Յուդայի
5 մասին. Թէ այսպէս է ասում Տէրը՝ Սոսկալի ձայն լսեցինք, վախ կայ եւ
6 խաղաղութիւն չ'կայ։ Մէկ հարցրէք եւ տեսէք, թէ արուն կ'ծնի՞, ապա ինչու եմ տեսնում ամէն մարդ ձեռքերը երանքին դրած ծննդականի պէս, եւ ամէն երեսները փոխուած դեղնացած, Վաւ՜ղ, որովհետեւ մեծ է այն
7 օրը. Նորա նմանը չ'կայ. եւ նա նեղութեան ժամանակ պիտի լինի Յակոբի համար. բայց նա ազատուելու է
8 նորանից։ Եւ կ'լինի այն օրը, ասում է Զօրաց Տէրը, ես կ'կոտրեմ նորա լուծը քո պարանոցիցը, եւ քո կապերը կ'կտրեմ. որ նորան այլ եւս
9 չեն ծառայեցնել օտարները։ Եւ նորանք կ'ծառայեն իրանց Տէր Աստուծուն, եւ իրանց Դաւիթ Թագաւորին, Որին ես կ'յարուցանեմ նորանց
10 համար։ Բայց դու՝ մի վախենար, ով իմ ծառայ Յակոբ, ասում է Տէրը. Մի զարհուրիր, ով Իսրայէլ, որովհետեւ ահա ես քեզ կ'ազատեմ հեռուից եւ քո սերունդին երկրից գերութեան երկրիցը. եւ Յակոբը նա կ'դառնայ եւ հանդարտ ու հանդիստ
11 կ'լինի. եւ վախեցնող չի լինիլ։ Որովհետեւ ես քեզ հետ եմ, ասում է Տէրը, քեզ ազատելու համար, Նորա համար որ Իսպիտի վերջացնեմ այն բոլոր ազգերը, ուր որ ես քեզ ցրիւ եմ տուել. Բայց քեզ պիտի չ'վերջացնեմ, այլ Քեզ պիտի խրատեմ իրաւունքով եւ քեզ բնաւ անմեղ պիտի չ'համարեմ։
12 Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէրը. Ծաւսահատական է քո կոտրուածը,
13 ցաւալի՝ քո հարուածը. Քո դատը դատող չ'կայ, կապելու համար. Բժշկութիւն՝ ապեղանի չ'կայ քեզ համար։
14 Քո բոլոր համանիները մոռացել են քեզ, քեզ չեն որոնում. որովհետեւ Թշնամիի հարուածով հարուածեցի քեզ՝ նանգութի պատիժով, Քո անօրէնութիւնների չատութեան համար. Որովհետեւ քո մեղքերը։ Ինչ ես աղաղակում Քո կոտրուածի համար, յուսահատական է քո ցաւը. քո անօրէնութիւնների չատութեան համար, որ չատացել էին քո մեղքերը, ես ա-
16 րի այս բաները քեզ։ Սորա համար բոլոր քեզ ուտողները Պիտի ուտուին, եւ բոլոր քեզ նեղողները՝ ամէնքն էլ գերի պիտի գնան. եւ քեզ յափշտակողները պիտի յափշտակուին, եւ բոլոր քեզ կողոպտողներին պիտի տամ
17 կողոպուտի։ Որովհետեւ ես քեզ պիտի սպեղանի դնեմ, եւ քո հարուածներիցը պիտի բժշկեմ քեզ, ասում է Տէրը. որովհետեւ քեզ՝ Ազատուած կոչեցին, Ըէ — այն Սիոնն է, որին խնդրող չ'կայ։
18 Այսպէս է ասում Տէրը. Ահա ես եմ պիտի դարձնեմ Յակոբի վրանների գերութիւնը. եւ Նորա բնակարաններին պիտի ողորմեմ, եւ քաղաքը պիտի շինուի իր Բլուրի վերայ, եւ պալատը իր կարգի համե-
19 մատ բնակարան լինի։ Եւ նորանցից պիտի դուրս գայ գոհաբանութիւն եւ ուրախացողների ձայն. եւ Նորանց պիտի չատացնեմ, ու պիտի չ'փիչանան Նորանք. եւ նորանց պիտի փառաւորեմ, եւ պիտի չ'նուաստանան։
20 Եւ նորա որդիքը Առաջուայ պէս պիտի լինեն, եւ նորանց ժողովքը պիտի հաստատուի իմ առաջին, եւ ես պիտի այցելեմ նորա բոլոր հարա-
21 տահարիչներին։ Եւ Նորա մեծաւորը պիտի իրանից լինի, եւ նորա իշխանն իր միջիցը պիտի դուրս գայ, եւ Ես պիտի մօտեցնեմ նորան, եւ նա պիտի մօտ լինի ինձ. որովհետեւ ո՞վ է նա որ վտահանայ իր սրտովը ինձ մօ-
22 տենալու, ասում է Տէրը։ Եւ Դուք

---

4 Գլ. գ. 31, ը. 24։
Բ Թագ. բ. 11, 31. Ա Մնաց. ե. 18։ Ամբ. ա. 14 և ընդ. Խրատ. Յոբ. 1։
Նեռ. ա. 5, 4։ Եզեկ. լգ. 33. լե. 24։ Ամբ. գ. 3։
Նեղուկ. ա. 29։ Գործ. բ. 30. Ժգ. 23։
Ես. խա. 13. խգ. 5. խգ. 2. Գլ. խգ. 27, 28։
Ես. գ. 18։
Ա Թագ. բ. 8։
Ես. գ. 27.
Ամգ. գ. 1։ Ես. խ. 8։ Գլ. Ժ. 24. խգ. 28։
Եր Սն. լգ. 16. Գլ. Ժե. 18։
Գլ. բ. 21։
Ա Թագ. ա. 2.

հ Յոբ Ժգ. 24։ Ժգ. 9. Ժբ. 11։
Յ Յոբ լ. 21։
Գլ. Ե. 6.
Գլ. Ժե. 18։
Ես. խգ. 22. Ես. լգ. 1։ խա. 11։ Գլ. Ժ. 25.
Գլ. լգ. 6։
Հեր. Յ։ Գլ. լգ. 7, 14։
Ամգ. հբ. 13։
Ես. լե. 10. Ժա. 11. Գլ. Ե, 18, 19. լգ. 10, 11.
Ջոբ. Ժ. 8.
Ես. ա. 26.
Ես. խբ. 10։
Ես. Ժգ. 5.
Գլ. խգ. 7։ լ. 1, 33. լբ. 38. Եզեկ. Ժա. 20. լգ. 28. լե. 27.

կ՚լինէք ինձ համար ժողովուրդ, եւ ես կ՚լինիմ ձեզ համար՝ Աստուած։
23 Ահա ՀՏիրոջ մրրիկը բարկութեամբ պիտի դուրս գայ։ չադաչող թաթաւը
24 պտուտուելու է չարերի գլխին։ Տիրոջ բարկութեան բորբոքումը ետ չի դառնալու, մինչեւ որ անէ եւ մինչեւ որ կատարէ իր սրտի խորհուրդները. Յետին օրերուն պիտի հասկանաք այս։

ԳԼ. ԼԱ

Մարգարէութիւն Խորտկի եւ Յուդայի փրկութեան եւ նոր ուխտի մասին։

1 Այն ժամանակ, ասում է Տէրը, ես Աստուած կ՚լինիմ Իսրայէլի բոլոր ազգատոհմների համար. եւ նոքանք
2 ինձ համար ժողովուրդ կ՚լինեն։ Այսպէս է ասում Տէրը. Սուրից փախած ժողովուրդը չնորհք գտաւ անապատում, երբոր Իսրայէլին
3 հանգստացնելու։ Հեռուանց է երեւացել ինձ Տէրը, թէ Յաւիտենական սիրով սիրել եմ քեզ. դորա համար
4 Քաշեցի քեզ ողորմութիւնով։ Եւ կրկին միւսանգամ պիտի չինեմ, եւ դու պիտի չինուես, ով Իսրայէլի կոյս. միւսանգամ պիտի զարդարուես քո թմբուկներով, եւ պիտի դուրս գաս ուրախացողների պարախումբի
5 մէջ։ Միւսանգամ պիտի այգիներ անկես Սամարիայի սարերի վերայ, անկողները պիտի անկեն եւ քաղեն։
6 Որովհետեւ կայ այն օրը, որ պահապանները պիտի կանչեն Եփրեմի սարի վերայ. Եկէք կացէք եւ վեր գնանք Սիօն դէպի մեր Տէր Աստուածն։
7 Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէրը. Ուրախութեամբ երգեցէք Յակոբի համար, եւ ցնծացէք ազգերի գլխի վերայ, բարձրաձայն գովաբանեցէք ու ասեցէք. Փրկիր, ով Տէր, քո ժողո-
8 վըրդին՝ Իսրայէլի մնացորդին։ Ահա ես Հնորանց պիտի բերեմ հիւսիսի երկրից, եւ հաւիտի ծոցերից, հնորանց հետ կոյրին ու կաղին, յղիին ու ծնածին միասին. մի մեծ ժողովք պիտի դառնայ
9 այստեղ։ Լացով են գալու, եւ ազաչանքներով եմ բերելու նորանց. Հնորանց պիտի առաջնորդեմ դէպի ջրերի վտակները, ուղիղ ճանապարհով, որի մէջ պիտի չդայթակղին. որովհետեւ ես Իսրայէլին հայր եղայ, եւ Եփրեմը իմ անդրանիկն է։
10 Լսեցէք Տիրոջ խօսքը, ով ազգեր, եւ իմացրէք հեռաւոր կղզիներին, եւ ասեցէք. Իսրայէլին ցրիւ տուողը նպիտի ժողովէ նորան, եւ նորան պիտի պահպանէ ինչպէս հովիւն իր հօտը։
11 Որովհետեւ Տէրը փրկել է Յակոբին եւ նորան ազատել է Հնորանից մի ա-
12 ւելի զօրաւորի ձեռքից։ Եւ պիտի գան ու ցնծան Սիօնի բարձրութիւնով, եւ պիտի հոսելով գան դէպի Տիրոջ բարիքները, դէպի ցորենը եւ դէպի գինին եւ դէպի իւղը, եւ դէպի հօտերն ու արջառները. եւ նորանց անձերը պիտի լինեն Նջրուած պարտէզի պէս, եւ նայլ եւս պիտի չնուաղեն։
13 Այն ժամանակ կոյսը պիտի ուրախանայ պարախումբով, եւ երիտասարդներն ու ծերերը միասին. եւ ես կը դարձնեմ նորանց սուգը ուրախութեան, ու կ՚մխիթարեմ նորանց, եւ նորանց կ՚ուրախացնեմ նորանց սըբատ-
14 մութիւնից։ Եւ պիտի պարարտացնեմ քահանաների հոգիները իւղով, եւ իմ ժողովուրդը պիտի կշտանայ իմ բարիքովը, ասում է Տէրը։
15 Այսպէս է ասում Տէրը. Ռամայում մի ձայն լսուեցաւ դառնագին ողբ՝ լաց. Ռաքէլը լաց է լինում իր որդկանցը համար, չէ ուզում մխիթարուիլ իր որդկանցը համար, Որ
16 չ՚կան։ Այսպէս է ասում Տէրը. Դադարեցրու ձայնդ լալուց եւ աչքերդ արտասուքից, որովհետեւ վարձք կայ քո գործքի համար, ասում է Տէրը.

Եզ. խդ. 19, 20, խե. 32. Բն. խթ. 1, — Գլ. լ. 31. Ի Գլ. լ. 32. Ելս. ժ. 33. բ Օր. ա. 33. Աագ. գե. 11. Ես. ից. 14. Ցեռաքս. ժա. 28, 29. Ե Աագ. ա. 3. Հմկա. ժ. 4. Ի Գլ. լդ. 7. Ես. կե. 20. Դան. ժա. 34. Աագ. հիթ. 3. Ես. կե. 21. Ամվ. թ. 14. Ք Ես. ր. 3. Միք. գ. 2. Ե Ես. ժբ. 3, 6. Հ Գլ. գ. 12, 18. խդ. 8. Ի Եզեկ. ժ. 31, 41. լդ. 13. Ժ Աագ. հիդ. 5, 6. Կ Ես. ծ. 4. Լ Ես. խ. 8. խգ. 19. Ի՞ր. 10, 11. Հ Եզ. գ. 22. Ն Ես. խ. 11. Եզեկ. լդ. 12—14. Շ Ես. խդ. 23. խը. 20. Ո Ես. խի. 21, 25. Ղ Եզեկ. ժբ. 23. խ. 40. Չ Ոգե. գ. 5. Ց Ես. ժբ. 11. Ես. կե. 10. կե. 19. Յայտ. ա. 4. Ձ Ես. ժբ. 25. Ղ Աա. բ. 17, 18. Ղ Եր. խբ. 15.

եւ ետ պիտի դառնան Աքիմելիքի եր-
17 կրիցը ։ Եւ յոյս կայ քո ապագայի հա-
մար , ասում է Տէրը , եւ որդիքը ետ
պիտի դառնան իրանց սահմանը ։
18 Իրաւ ես լսել եմ Եփրեմին ողբալիս .
Ինձ խրատեցիր , եւ ես խրատուեցայ
չ'սովորած զուարակի նման . Ինձ
դարձրու , եւ ես կ'դառնամ , որովհե-
տեւ դու ես , ով Տէր , իմ Աստուածը ։
19 Իրաւ՝ իմ դառնալուց յետոյ զղջացի ,
եւ խելօքանալուցս յետոյ զարկեցի իմ
ազդրին , ամաչեցի եւ պատկառեցի էլ ,
որովհետեւ կրեցի իմ մանկութեան
20 անարգանքը ։ Մի՞թէ պատուական որ-
դի է ինձ համար Եփրեմը , կամ մի
սիրական զաւակ է նա , որ քանի ան-
գամ որ խօսում եմ նորա վերայ , էլի
յիշում եմ նորան անպատճառ , Հօրա
համար զալարում են իմ աղիքները .
ես ՚անշուշտ պիտի ողորմեմ նորան ,
ասում է Տէրը ։
21 Կոթողներ անկիր քեզ համար , քեզ
համար սիւներ դիր . ՚սիրտդ տուր քո
դէպ ուղու ճանապարհին՝ պողոտային ,
ետ դարձիր , ով Իսրայէլի կոյսը , ետ
22 դարձիր դէպի քո այս քաղաքները ։
՚Մինչեւ ե՞րբ պիտի տարուբերուես , ով
՚ապստամբ աղջիկ . որովհետեւ Տէրը
նոր բան է ստեղծել երկրիս վերայ ,
23 կինը պիտի շրջապատէ մարդին ։ Այս-
պէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի
Աստուածը . Դեռ պիտի ասեն այս
խօսքը Յուդայի երկրումը եւ նորա
քաղաքներումը , երբոր ես ետ կ'դար-
ձնեմ նորանց գերութիւնը ։ Թող օրհ-
նէ Տէրը , ով արդարութեան բնակա-
24 բան , ՚սուրբ սար ։ Եւ նորանում պի-
տի բնակուեն Յուդան եւ ՚նորա բոլոր
քաղաքները միասին , երկրագործներ
25 եւ հօտերով չուղղներ ։ Որովհետեւ
ես պիտի զովացնեմ վաստակած հոգին ,
եւ ամեն նուաղած հոգին պիտի կըշ-
26 տացնեմ ։ Սորա համար զարթնեցի եւ
նայեցի , եւ իմ քունը քաղցր էր
ինձ համար ։
27 Ահա օրեր են գալիս , ասում է Տէ-
րը , եւ Իսրայէլի տան եւ Յուդայի
տանը պիտի սերմնեմ մարդի սերունդ
28 եւ անասունի սերունդ ։ Եւ ինչպէս
որ ՚հսկեցի նորանց վերայ՝ նըզն-
էխլելու , փչացնելու , քանդելու , կոր-
ցնելու եւ չարչարելու համար , նոյն-
պէս պէտք է հսկեմ նորանց վերայ
չինելու եւ տնկելու համար , ասում է
29 Տէրը ։ Այն ՚օրերը այլ եւս չեն ասիլ՝
Հայրերը ազռս են կերել եւ որդիանց
30 առաւիները առել է ։ Այլ ամեն մարդ
իր անօրէնութեան համար պիտի մեռ-
նէ , ամեն մարդ որ ազռս ուտէ նո-
րա առաւիները պիտի առնէ ։
31 Ահա ՚օրեր են գալիս , ասում է
Տէրը , որ Իսրայէլի տան հետ եւ Յու-
դայի տան հետ պիտի նոր ուխտ կա-
32 պեմ ։ Ոչ թէ այն ուխտի պէս , որ ես
արի նորանց հայրերի հետ , այն օրը
որ էնս բռնեցի նորանց ձեռքիցը ե-
գիպտոսի երկրիցը նորանց հանելու
համար , որ իմ այն ուխտը նորանք
զանց արին , թէպէտ ես նորանց հետ
ամուսնականապէս կապուել էի , ա-
33 սում է Տէրը ։ Այլ հայս է այն ուխտը ,
որ պիտի կապեմ Իսրայէլի տան հետ
այն օրերից յետոյ , ասում է Տէրը ։
Իմ օրէնքը պիտի դնեմ նորանց ներ-
սումը , եւ նորանց սրտի վերան պիտի
գրեմ այն , եւ էնս պիտի լինեմ նո-
րանց Աստուած , եւ նորանք պիտի
34 ինձ համար ժողովուրդ լինեն ։ Եւ այլ
եւս մէկ մարդ իր ընկերին եւ մէկ
մարդ իր եղբօրը պիտի չ'սովորեցնէ ,
ասելով թէ ճանաչեցէք Տիրոջը , ո-
րովհետեւ նորանք համենքը պիտի ճա-
նաչեն ինձ , նորանց փոքրներիցը մին-
չեւ նորանց մեծերը , ասում է Տէրը ։
որովհետեւ էնս պիտի ներեմ նորանց
անօրէնութիւնը , եւ նորանց մեղքերը
35 այլ եւս պիտի չ'յիշեմ ։ Այսպէս է ա-
սում Տէրը , որ Խորհրդակը դրել է օր-

ե Ելք. 4, 5։ Եզր. ա. 5։ Ծէն. ա. 11։
— Ծագ. ե. 21։
— ը Օր. լ. 3։
Ել Օր. լգ. 36։ Ես. կդ. 15։ Ծէն. ժա. 8։
Ժես. ձե. 18։ Ծէն. ժգ. 4։
է Գէ. ձ. 5։
ջ Գէ. ը. 18, 23, 36։
— Գէ. է. 6, 8, 11, 12, 14, 22։
ի Ելս. Սագ. հիր. ե—8։ Ես. ա. 26։
+ Զաք. ը. 3։
• Գէ. լգ. 12, 13։
ֆ Եզեկ. լգ. 9—11։ Ծէն. ը. 33։
— Գէ. խգ. 27։
ֆ Գէ. ա. 10։ Ժը. 7։
ֆ Գէ. իգ. 6։
ֆ Եզեկ. Ժը. 2, 3։
ֆ Գաղ. գ. 5, 6։

ՀԳէ. լը. 40։ լգ. 14։ Եզեկ. լե. 20։ Նբր. ը. 8—13։ Ժ. 16, 17։
եր Օր. ա. 31։
ը Գէ. լը. 40։
ֆ Սագ. ե. 8։ Եզեկ. Ժա. 19, 20։ լգ. 26, 27։ ը Կոր. գ. 3։
ֆ Գէ. իգ. 7։ լ. 33։ լը. 38։
ՀԳէ. լը. 40։ լգ. 14։ Եզեկ. լե. 20։ Նբր. ը. 8—13։ Ժ. 16, 17։
եր Օր. ա. 31։
ը Գէ. լը. 40։
ֆ Սագ. ե. 8։ Եզեկ. Ժա. 19, 20։ լգ. 26, 27։ ը Կոր. գ. 3։
ֆ Գէ. իգ. 7։ լ. 33։ լը. 38։
ֆ Ես. Ժգ. 13։ Յովհ. գ. 45։ — Կոր. բ. 10։ — Յովհ. բ. 20։
Լգէ. լգ. 8։ Ժ. 20։ Մխք. է. 18։ Կոր. Ժ. 43։ Ժգ. 39։ Հռովմ. Ժա. 27։
Խնն. ա. 16։ Յագ. հբ. 5, 17։ 2Թ. 2, 36, 37։ ՀԺԹ. 89։

ուան լոյսի համար , լուսնի եւ աստղերի կանոնները դիչերուայ լոյսի համար , Ծոր սաստում է ծովին , երբոր Նորա ալիքները գոռում են . Նորա ա-
36 Նուէրը Ջօրաց Եհովայ է . Հեթէ վերանան այս կանոնները իմ առաջից , ասում է Տէրը , Իսրայէլի սերունդն էլ կ'դադարին իմ առաջին ամեն ժամանակ ազգ լինելուց : Այսպէս է ա-
37 սում Տէրը , Եթէ երկինքը կ'չափուի վերեւումը , եւ կ'քննուին երկրի հիմունքը ցածումը , ես էլ կ'մերժեմ Իսրայէլի բոլոր սերունդը իրանց բոլոր արածների համար , ասում է Տէրը :
38 Ահա օրեր են գալիս , ասում է Տէրը , որ քաղաքը պիտի չինուի Տիրոջ համար , Անանայէլի աշտարակից մինչեւ Անկեան դուռը : եւ պիտի էլի
39 դուրս գնայ չափի լարը դէպի առաջ մինչեւ Գարեբի բլուրը եւ նա դառնայ դէպի Գոաթ : եւ դիակների ու
40 մոխրի բոլոր ձորը եւ բոլոր արտերը մինչեւ կեդրոն հեղեղատը մինչեւ Ձիերի դռան անկիւնը դէպի արեւելք , սուրբ պիտի լինի Տիրոջ համար , այլ եւս պիտի յաւիտեան չ'քանդուի եւ փուլ ածուի :

ԳԼ· ԼԲ

Երեմիան մի արա է առնում որ նշանակում է քէ ժողովրդը գալո է Բաբիլոնից. ապրիք է անում և պատասխան առնում քէ Իսրայէլը կ'փրկուի :

1 Ա՛յն խօսքը որ եղաւ Երեմիային Տիրոջ կողմանէ Յուդայի Թագաւոր Սեդեկիայի տասներորդ տարին այսինքն Նաբուգոդոնոսորի տասնեւութներորդ
2 տարին : եւ այն ժամանակ Բաբիլոնի Թագաւորի զօրքը պաշարել էր Երուսաղէմը , եւ Երեմիա մարգարէն արգիլուած էր բանտի գաւիթումը , որ
3 Յուդայի Թագաւորի տունն է , Ուր որ Նորան բանտարկել էր Յուդայի Թագաւոր Սեդեկիան ասելով . Ինչու դու մարգարէութիւն արիր եւ ասեցիր Թէ Տէրը այսպէս է ասում . Ահա ես պիտի տամ այս քաղաքը Բաբիլոնի Թագաւորի ձեռքը , եւ նա պիտի առնէ
4 Նորան : եւ Յուդայի Սեդեկիա Թագաւորը չի պրծնիլ Քաղդէացիների ձեռքից , այլ անպատճառ պիտի Բաբիլոնի Թագաւորի ձեռքը արուի եւ պիտի բերան առ բերան խօսէ Նորա հետ եւ աչք աչքի հետ պիտի տես-
5 նուին : եւ նա պիտի Բաբիլոն տանէ Սեդեկիային , եւ նա այնտեղ պիտի մնայ Համինչեւ որ ես Նորան այցելեմ , ասում է Տէրը . Հերբոր պատերազմէք Քաղդէացիների հետ , չ'պիտի յաջողէք :
6 եւ Երեմիան ասեց . Տիրոջ խօսքը
7 եղաւ ինձ ասելով . Ահա քո հօրեղբօր Անղղուսի որդի Անամայէլը պիտի քեզ մօտ գայ եւ ասէ . Առ իմ ագարակը , որ Անաթովթումն է , որովհետեւ Հազարականութեան իրաւունքը քոնն է ,
8 որ ծախու առնես : եւ իմ հօրեղբօր որդի Անամայէլն եկաւ ինձ մօտ Տիրոջ խօսքին համեմատ բանտի գաւիթը եւ ասեց ինձ . Խնդրեմ՝ ծախու առ իմ ագարակը , որ Բենիամինի երկրի Անաթովթումն է , որովհետեւ քեզ կը վերաբերէ ժառանգութեան իրաւունքը եւ քոնն է ազգականութիւնը , ծախու առ քեզ համար : Եւ ես իմա-
9 ցայ որ սա Տիրոջ խօսքն էր : եւ ես ծախու առայ այն ագարակը իմ հօրեղբօր որդի Անամայէլից , որ Անաթովթումն է , եւ կշռեցի դրամ Նորան արծաթը՝ տասնեւեօթը սիկղ արծաթ :
10 Եւ ես գրեցի մուրհակումը եւ կնքեցի եւ վկաներով վկայեցի , եւ կշռե-
11 ցի դրամ կշռեցի արծաթը : եւ առայ առաջուածքի մուրհակը պատուէրի ու կանոնների համաձայն կնքուածը եւ
12 բացը , եւ տուի այն առաջուածքի մուրհակը Մաասիայի որդի Ներիայի որդի Բարուքին իմ հօրեղբօր Անամայէլի աչքի առաջին եւ ձայն վկաների աչքի առաջին , որոնք գրուած էին առաջուածքի մուրհակումը՝ եւ այն ամեն Հրէաների աչքի առաջին , որոնք
13 նստած էին բանտի գաւիթումը . Եւ Բարուքին պատուիրեցի Նորանց աչքի
14 առաջին ասելով . Այսպէս է ասում

ձ Նե. ժա. 15։
է Գլ. ժ. 16։
ը Ա՛ա. ճիր. 6. Նե. ժգ. 9, 10. Գլ. լգ. 30 և ԼԲ։
ի Գլ. լգ. 32։
չ Նեհեմ. գ. 1. Զաք. ժգ. 10։

ի Նեհեմ. խ. 9. Զաք. բ. 1։
ր Ա՛ա Ն. իգ. 15. Նեհեմ գ. 28։
ց Յովել գ. 17։
—
գ Թագ. ի. 1, 2. Գլ. ի. 1։

բ Նեհեմ. գ. 25։ Գլ. լգ. 1. լե. 21. լը. 6. լի. 14։
թ Գլ. լգ. 2։
ժ Գլ. լգ. 3. լը. 18, 23. լի. 3. ծբ. 9։
ի Գլ. իբ. 22։

ի Գլ. ի. 4, լգ. 5. Ի՛ղ. ի. 24, 25, 32։ Հռութ գ. 4։
ը Նե. իգ. 16. Զաք. ժա. 13։ Ռ Գլ. լգ. 4։
ծ Տես Նե. ը. 2։

Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը. Ա՛ռ այս մուրհակները՝ այս առաջուածքի մուրհակը՝ կնքուածը եւ այս բաց մուրհակը, եւ դիր նոռանց մի հողի ամանի մէջ, որ չառ օրեր մնան։ 15 Որովհետեւ այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը. Դեռ տներ եւ ագարակներ ու այգիներ նորից ծախու առնուին այս երկրումը։ 16 Եւ ես աղօթք արի Տիրոջը՝ առաջուածքի մուրհակը Ներիայի որդի Բարուքին տալուցս յետոյ ասելով. Ո՛հ, Տէր Եհովայ, դու ես ստեղծել երկինքն ու երկիրը քո մեծ զօրութիւնովը եւ քո մեկնած բազուկովը. Քեզ 18 համար ոչ մի բան դժուար չէ. Որ դու ողորմութիւն ես անում հազարաւորներին, եւ հայրերի անօրէնութիւնները հատուցանում ես նոռանց որդկանց ծոցը նոռանցից յետոյ, ով դու մեծ եւ հզօր Աստուած, հորի անուն Զօրաց Եհովայ է։ Դու մեծ ես խորհուրդով եւ զօրաւոր՝ գործերով, որ Հաչքերդ բաց են մարդկանց որդիների ամեն ճանապարհների վերայ, տալ վճարես մարդիս իր ճանապարհների համեմատ եւ իր գործերի պտուղի համեմատ. Որ նշաններ եւ հրաշքներ արիր Եգիպտոսի երկրումը մինչեւ այսօր եւ Իսրայէլի ու մարդկանց վերայ, եւ քեզ համար անուն դրիր՝ ինչպէս որ այսօր է։ Եւ հանեցիր քո Իսրայէլ ժողովրդին Եգիպտոսի երկրիցը նշաններով եւ հրաշքներով եւ զօրաւոր ձեռքով եւ մեկնած բազուկով եւ մեծ ահարկութեամբ. 22 Եւ տուիր նոռանց այս երկիրը, որ երդում էիր արել իրանց հայրերին, որ տաս նոռանց՝ մի երկիր՝ որ կաթ 23 ու մեղր է բղխում։ Եւ նոռանք եկան ու ժառանգեցին նոռան, եւ չլսեցին քո ձայնին եւ քո օրէնքներովը չգնացին, եւ այն ամենը, որ դու պատուիրել էիր նոռանց անելու համար, չարին եւ դու նոռանց հանդիպեցրիր 24 այս բոլոր չարիքին։ Ահա պաանէշները եկել են քաղաքը՝ որ նոռան առնեն, եւ քաղաքը տրուեցաւ Քաղդէացիների ձեռքը, որ պատերազմում են նոռա դէմ, սուրի, սովի եւ ժանտախտի պատճառովը. եւ ինչ որ ասել էիր՝ եղաւ. եւ ահա դու տեսնում ես։ 25 Սակայն դու ասեցիր ինձ, ով Տէր Եհովայ, փողով առ քեզ համար այն ագարակը, եւ վկաներով վկայիր. բայց քաղաքը Քաղդէացիների ձեռքն է տրւում։

26 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ Երեմիային, 27 ասելով. Ահա ես եմ Տէրը՝ ամեն մարմնի Աստուածը, միթէ ինձ համար մի որ եւ է դժուար բան կայ. 28 Սորա համար Տէրը այսպէս է ասում. Ահա ես այս քաղաքը պիտի մատնեմ Քաղդէացիների ձեռքը եւ Բաբիլոնի Նաբուզոդոնոսոր թագաւորի ձեռքը, 29 եւ նա պիտի առնէ նոռան։ Եւ այս քաղաքի դէմ պատերազմող Քաղդէացիք պիտի գան, եւ պիտի այրեն այս քաղաքը կրակով եւ նոռան այրեն, եւ նաեւ այն տները՝ որոնց կտուրների վերայ Բահաղին խունկ են ծխում, եւ թափելու նուէրներ մատուցանում օտար աստուածների, որպէս զի ինձ բարկացնեն։ 30 Որովհետեւ Իսրայէլի որդիքը եւ Յուդայի որդիքը միայն չարութիւն էին անում իմ առաջին իրանց մանկութիւնից ի վեր. որովհետեւ Իսրայէլի որդիքն ինձ հէնց բարկացնում են իրանց ձեռքի գործերովը, ասում է Տէրը։ 31 Որովհետեւ իմ բարկութեան եւ իմ սրտմտութեան համար եղաւ այս քաղաքը ինձ համար այն օրից որ նոռան չինեցին մինչեւ այս օրը, որ նոռան վերացնեմ իմ 32 առաջիցը, Իսրայէլի որդկանց եւ Յուդայի որդկանց ամեն չարութեան համար, որ նոռանք գործեցին ինձ բարկացնելու համար, նոռանք եւ նոռանց

ե Հմր. 37, 43.
զ Ք՝ագ. ԻԲ. 13.
ի Նե. Բ. 14; Հմր. 27; Դաւ. ը. 37.
ժ Նը. ի. 6; ԻԳ. 7. ը Օր. ի. 9, 10.
ի Նե. Բ. 6.
ի Գր. Ե. 16.
ի Նե. Իը. 39.
ի Հմր. 21. Ա՝ագ. ԻԳ. 13. Ա՝ագ. ի. 21; Գր. ԺԷ. 17.
ի Գր. ԺԸ. 10.
ի Նը. Ք. 16. ա Ա՝Ն. ԺԸ. 21. Ես. ԿԲ. 13; Դաւ. Ք. 15.
ի Նը. գ. 6; ը Ք՝ագ. ի. 23. ա Ա՝Ն. ԺԸ. 21. Ա՝ագ. ԻԳ. 11, 12.
ի Նը. գ. 8, 17. Գր. ԺՈ. 5. Նեհ. Ք. 26; Գր. ԺՈ. 8; Դաւ. Ք. 10—14.
ի Գր. ԻԳ. 4.
ի Հմր. 25, 36.
ի Գր. ԺԳ. 13.
ի Ես. ՀԱ. 21.
ի Ես. ԺԳ. 22.
ի Հմր. 17.
ի Հմր. 3.
ի Գր. Խ. 10; Լ. 8, 10; ԽԲ. 13.
ի Գր. ԺԲ. 13.
ի Գր. Ը. 7. գ. 25; է. 23—26; ԻԲ. 21; Նեհկ. ի. 28.
ի Ք՝ագ. Իգ. 27; ԻԳ. 3.
ի Ես. ա. 4, 6. Դաւ. Ք. 9.

թագաւորներն ու նորանց իշխանները՝ նորանց քահանաները եւ մարգարէները եւ Յուդայի մարդիկը եւ Երուսաղէմի
33 բնակիչները ։ Եւ դէպի ինձ դարձին եւ ոչ թէ երես , թէպէտեւ ես սովորեցնում էի նորանց կանուխ վեր կենալով եւ սովորեցնելով . բայց
34 նորանք չէին լսում խրատ առնելու համար ։ Այս իրանց պղծութիւնները դրին այն տան մէջ , որի վերայ կոչուած էր իմ անունը , որ նորան պղծէին ։ Եւ չինեցին Բահաղի բարձրաւանդակները , որ Ենովմի որդի Ձորուին է , որ իրանց տղերքն ու աղջկերքը անցկացնեն Մողոքի համար , որ ես նորանց չէի հրամայել եւ մտքովս էլ չէր անցել այդ գարշելութիւնը անելը Յուդային մեղանչել տալու
36 համար ։ Եւ հիմա սորա համար այսպէս է ասում Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը . Այս քաղաքի մասին , որ դուք ասում էք թէ Բաբիլոնի թագաւորի ձեռքն է տրւում սրով , սովով եւ ժանտախ-
37 տով . Ահա ես նորանց կպիտի ժողովեմ այն բոլոր երկիրներիցը ուր որ ես նորանց ազարակել եմ իմ բարկութիւնովը եւ մեծ ցասումով , եւ ես պիտի բերեմ այս տեղը եւ նորանց պիտի բնակեցնեմ ապահովութիւնով ։
38 Եւ նորանք ինձ համար կ՚լինեն ժողովուրդ , եւ ես կ՚լինեմ նորանց
39 համար Աստուած ։ Եւ ես կ՚տամ նորանց մէկ սիրտ եւ մէկ ճանապարհ , որ ինձանից վախենան ամեն ժամանակ , որ լաւ լինի իրանց համար եւ իրանցից յետոյ իրանց որդկանց հա-
40 մար ։ Եւ ես էյաւիտենական ուխտ եմ դնում նորանց հետ , որ ես չդադարեմ նորանցից նորանց բարութիւն անելուց , եւ իմ երկիւղը կ՚դնեմ նորանց սրտերումը , որ ինձանից չ՚հեռանան ։
41 Եւ ես պիտի ուրախանամ նորանց բարութիւն անելով , եւ նորանց պիտի անկեմ այս երկրումը հաւատար-
42 մութիւնով իմ բոլոր սրտովը եւ իմ բոլոր անձովը ։ Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէրը . Ինչպէս որ ես բերի այս ազգի վերայ այս բոլոր մեծ չարիքը , այնպէս էլ պիտի բերեմ նորանց վերայ այն բոլոր բարիքը , որոնք
43 ես խօսել եմ նորանց մասին ։ Եւ դարձեալ պիտի առնուի այս երկրումը , որի համար դուք ասում էք թէ Ամայի է , առանց մարդի եւ անասունի , Քաղդէացիների ձեռքն է
44 տրուել ։ Դողով ագարակներ են առնելու եւ մուրհակում գրելու եւ կընքելու են եւ վկաներով վկայելու են Բենիամինի երկրումը , եւ Երուսաղէմի շրջակայքումը , եւ Յուդայի քաղաքներումը եւ սարի քաղաքներումը , եւ դաշտային քաղաքներումը եւ հարաւային քաղաքներումը . որովհետեւ ես եմ դարձնելու նորանց գերութիւնը , ասում է Տէրը ։

ԳԼ. ԼԳ

Մարգարէութիւն Բաբիլոնից փրկութեան , Մեսիայի եւ Աստուծոյ յաւիտենական ուխտի մասին ։

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ երեմիային երկրորդ անգամ եւ նա տակաւին արգիլուած էր բանտի դաւիթումը , ա-
2 սելով . Այսպէս է ասում Տէրը՝ Հայ անողը , եւ այս կազմող Տէրը , որ սա հաստատուի , որի Հանունն Եհովայ է .
3 Կանչիր ինձ եւ ես քեզ պիտի պատասխանեմ , եւ ես քեզ պիտի մեծամեծ եւ անհասանելի բաներ իմացնեմ ,
4 որ դու չգիտես ։ Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը այս քաղաքի տների մասին եւ Յուդայի թագաւորի տների մասին , որ քանդուել են հպատակէների եւ սուրի
5 համար ։ Գալիս են պատերազմելու Քաղդէացիների հետ , եւ որ նորանց լցնեն մարդի դիակներով , որոնց ես պիտի զարկեմ իմ բարկութիւնովը եւ իմ սրտմտութիւնովը , որովհետեւ ես ծածկել եմ իմ երեսը այս քաղաքից

---

† Գլ. բ. 37. ֆ. 31.
† Գլ. ֆ. 13.
§ Գլ. ֆ. 30, 31. իգ. 11. եզեկ. բ. 5. 6.
— Գլ. ֆ. 31. մթ. 8.
‡ Գ Կ. մբ. 21. գ Թագ. մա. 33.
† Գլ. ֆ. 31.
ՃՀմր. 24.
Եր Որ. լ. 3. Գլ. իգ. 3. իթ. 14. լա. 10. եզեկ. ը. 21.
Հգ. իգ. 6. իգ. 16.
Ի Գլ. իգ. 7. լ. 22. լա. 33.
Հ Գլ. իգ. 7. եզեկ. մա. 19, 20.
Քեռ. ֆե. 3. Գլ. լա. 31.

ՃԳլ. լա. 33.
Եր Որ. լ. 9. Մոփ. գ. 17.
Հգ. իգ. 6. լա. 28. Ամպ. թ. 15.
Ի Գլ. լա. 28.
Հ Գլ. լա. 28.
Հմր. 15.
Ի Գլ. իգ. 10.
Հգ. մբ. 20.
ՃԳլ. իգ. 7, 11, 26.
— Գլ. իբ. 2, 3.
Քեռ. յե. 36.
Հ Գլ. մե. 3. Ամպ. ե. 8. թ. 6.
Ա Մագ. գա. 15. Գլ. իթ. 13.
Ի Գլ. իբ. 24.
Հգ. իբ. 5.

նորանց բոլոր չարութիւնների համար։
6 Ահա ինձ դնելու եմ նորա վերայ սպեղանիք եւ բժշկութիւն, եւ պիտի բժժշկեմ նորանց, եւ պիտի յայտնեմ նորանց խաղաղութեան եւ ճշմարտու-
7 թեան առատութիւն. Եւ ես դարձնեմ Յուդայի գերութիւնը եւ Իսրայէլի գերութիւնը, եւ պիտի շի-
8 նեմ նորանց ինչպէս առաջ. Եւ պիտի մաքրեմ նորանց ի բոլոր անօրէնութիւններից, որ մեղանչեցին ինձ դէմ, եւ պիտի ներեմ նորանց բոլոր անօրէնութիւնները, որով մեղանչեցին ինձ դէմ եւ որով ինձ դէմ ապստամ-
9 բեցին. Եւ նա պիտի լինի ինձ համար ուրախութեան անուն, փառք եւ պարծանք երկրի բոլոր ազգերի համար, որոնք կ'լսեն այն բոլոր բարիքը, որ ես կ'անեմ նորանց. եւ նորանք պիտի վախենան եւ դողան այն բոլոր բարիքի համար եւ այն բոլոր խաղաղութեան համար, որ ես նորան կ'անեմ,
10 Այսպէս է ասում Տէրը. Դեռ այս տեղումը, ի որի համար դուք ասում էք թէ Աւերակ է՝ առանց մարդի եւ առանց անասունի, Յուդայի քաղաքներումը, երուսաղէմի փողոցներումը որ աւերակ է դարձած առանց մարդի
11 եւ առանց բնակչի եւ առանց անասունի, Պիտի լսուի ձայնը ուրախութեան ձայն եւ ուրախութեան ձայն, փեսայի ձայն եւ հարսի ձայն, նորանց ձայնը որ կ'ասեն. Օրհնեցէք Զօրաց Տիրոջը, որ բարի է Տէրը, եւ յաւիտեան է նորա ողորմութիւնը, եւ նորանց որ Տիրոջ տունը
12 գոհութեան նուէր են բերում. Որովհետեւ ես եմ պիտի դարձնեմ երկրի գերութիւնը ինչպէս որ առաջ էր, ա-
13 սում է Տէրը. Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Դեռ այս տեղումը, որ աւերակ է առանց մարդի մինչեւ անասունը, եւ նորա ամեն քաղաքներումը պիտի լինեն հովիւների բնակարաններ, որոնք
14 հօտեր են մակաղեցնում. Վերստին

քաղաքներումը, դաշտային քաղաքներումը, եւ հարաւային քաղաքներումը եւ Բենիամինի քաղաքներումը եւ երուսաղէմի չրջակայքումը եւ Յուդայի քաղաքներումը դեռ հօտեր են հանց կենալու համարոդի ձեռքովը, ասում է Տէրը։
14 Ահա օրեր են գալիս ասում է Տէրը, որ պիտի հաստատեմ այն բարի խօսքը, որ ես ասել եմ Իսրայէլի տան
15 համար եւ Յուդայի տան համար։ Այն օրերը եւ այն ժամանակը ես Դաւիթի համար մի արդարութեան ճիւղ պիտի բուսցնեմ, եւ նա պիտի իրաւունք եւ արդարութիւն անէ երկրի
16 վերայ։ Այն օրերը Յուդան պիտի ազատուի եւ երուսաղէմը պիտի ապահովութեամբ բնակուէ, եւ այս է որով նա պիտի կոչուի, ԵՀՈՎԱՆ
17 ՄԵՐ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆԸ։ Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէրը, չ'պիտի պակասէ Դաւիթի համար մէկ մարդ՝ նըստող Իսրայէլի տան աթոռի վերայ.
18 եւ Ղեւտացի քահանաներից պակաս չ'պիտի լինի իմ առաջին ողջակէզ մատուցանող, հացի ընծայ նուիրող եւ զոհ անող մարդ ամեն ժամանակ։
19 Եւ եղաւ Տիրոջ խօսքը երեմիային
20 ասելով. Այսպէս է ասում Տէրը. Եթէ խափանէք իմ ուխտը ցերեկը եւ իմ ուխտը գիշերը, որ չ'լինի ցերեկն
21 ու գիշերն իրանց ժամանակին, Իմ ուխտն էլ կ'խափանուի իմ ծառայ Դաւիթի հետ, որ նա որդի չ'ունենայ թագաւորող իր աթոռի վերայ. նոյնպէս եւ իմ պաշտօնեայ Ղեւտացի քա-
22 հանանների հետ։ Ինչպէս որ չի համարուիլ երկնքի զօրքը եւ չի համարուիլ ծովի աւազը, նոյնպէս պիտի չաւազնեմ իմ ծառայ Դաւիթի սերունդը, եւ իմ պաշտօնեայ Ղեւտացիներին։
23 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ երեմիային
24 ասելով. Չե՞ս տեսնում թէ ինչ են խօսում այս ժողովուրդը ասելով թէ

ԺԳ. ը. 17.
ԷՁ. ԼԴ. 3։ ԼՐ. 44. ՀԶՐ. 11. ԲԵ. ա. 26. Գ. ԲԳ. 6. Ը. 20. ԼԱ. 4. 28։ ԻՐ. 10.
ԺԵԽԿ. ԻԶ. 25. ՋԱՔ. ԺԴ. 1. ԵՐՐ. Բ. 13. 14։
ԺԳ. ԼԱ. 34. ՄԻՔ. Ե. 18. ԼՏԵ. ԵՒ. Կ. 5։
ԺԳ. ԼԲ. 43.

ԺԳ. Ե. 34. ԺԶ. 9. ԼԲ. 10. ՅՈՒՆ. ԺՐ. 23.
Ի ՂԵ. Ե. 12. ՍԱՂ. ԷԶ. 22. ՏԺԶ. 17.
ՀԱ ՍԱՄ. ԺԳ. 8. 34. Բ ՍԱՄ. Ե. 13. Ե. 3. ԵԶԵՐ. Գ. 11. ՍԱՂ. ՃՂԴ. 1. ԵՒ. ԺՐ. 4. ՅՀՆՐ. 7։
ՂԵՒ. ԿՆ. 10. ԳՂ. ԼՈ. 21.

Ե. 19.
ԺԳ. ԺԵ. 16. ԼՐ. 44. ՈՂՔ. ԽՂ. 32։
ՅԳ. ԻԲ. 5. Ա. 27. 31. ՆԳ. ԻՔ. 10։
ՂԵՒ. Գ. 3. ԺԱ. 1. ԻԲ. 5. ՆԳ. ԻԲ. 6։
ԼՐ ՔԱՂ. Ե. 16. Գ ՔԱՂ. Ր. Ե. ՍԱՂ. ԻՔ. 29, 36։ ՂԱՒ.
Ա. 33, 33.
ՂՀՈՎՄ. ԺՐ. 1. ԺԵ. 18. Ա ԹԱԳ. Ր. 5, 9. ՅՈՒՆ. Ա. 6։
Է ՍԱՂ. ԻՔ. 37։ ԵՒ. ԺԳ. 9։ ԳՂ. ԼՈ. 36։ ՀԶՐ. 25.
ՍԱՂ. ԻՔ. 34.
ՅՆ. ԺԳ. 16. ԺԵ. 5. ԻՐ. 17. ԳՂ. ԼՈ. 37.

Ա՛յն երկու ազգատոհմներին , որոնց Տէրը ընտրել էր , նորանց մերժել է . եւ նորանք անարգում են իմ ժողովրդին , որ ազգ չ՛լինի այլ եւս նո-
25 րանց առաջին : Այսպէս է ասում Տէրը . եթէ ես ուխտ չ՛առնէ ցերեկուայ եւ գիշերուայ հետ ե՛ կանոններ չեմ
26 դրել երկնքին եւ երկրիս , զակոբի եւ իմ ծառայ Դաւիթի սերունդն էլ պիտի մերժեմ , որ նորա սերունդից չ՛առնեմ իշխաններ Աբրահամի , Իսահակի եւ Յակոբի սերունդի վերայ , որովհետեւ նորանց գերութիւնը պիտի դարձնեմ եւ նորանց պիտի ողորմեմ :

ԳԼ· ԼԴ

Սեդեկիան չի պահում պատուիրան տրին, և մարգարէն յայտնում է նրան և նրա ժողովրդին Աստուծոյ պատիժը:

1 Ա՛յն խօսքը որ եղաւ Երեմիային Տիրոջ կողմանէ , երբ Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը եւ նորա բոլոր զօրքերը եւ երկրի բոլոր թագաւորութիւնները որ իր իշխանութեան ձեռքումն էին , եւ բոլոր ժողովուրդներովը պատերազմում էին երուսաղէմի դէմ եւ նորա բոլոր քաղաքների դէմ , ասելով .
2 Այսպէս է ասում Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը . Գնա եւ խօսիր Ցուդայի թագաւոր Սեդեկիային եւ ասիր նորան . Այսպէս է ասում Տէրը . Ահա ես այս քաղաքը պիտի տամ Բաբիլոնի թագաւորի ձեռքը , եւ նա պի-
3 տի այրէ նորան կրակով : Եւ դու պիտի չ՛պրծնես նորա ձեռքիցը , այլ անպատճառ պիտի բռնուես եւ նորա ձեռքը մատնուես , եւ քո աչքերը պիտի տեսնեն Բաբիլոնի թագաւորի աչքերը , եւ նորա բերանը պիտի խօսէ քո բերանի հետ , եւ պիտի գնաս Բա-
4 բիլոն : Սակայն լսիր Տիրոջ խօսքը , ով Ցուդայի Սեդեկիա թագաւոր , այսպէս է ասում Տէրը քո մասին . Դու
5 սրով պիտի չ՛մեռնես : Դու խաղաղու-

Թիւնով պիտի մեռնես . եւ ինչպէս որ քեզանից առաջ եղող քո հայրերի առաջին թագաւորների համար խունկ ծխեցին , նոյնպէս եւ պիտի ծխեն քեզ համար , եւ վա՛յ տէր , ասելով , պիտի սուգ անեն քեզ վերայ , որովհետեւ այս խօսքը ես խօսեցի , ասում է Տէրը :
6 Եւ Երեմիա մարգարէն խօսեց Ցուդայի Սեդեկիա թագաւորի հետ այս
7 բոլոր խօսքերը Երուսաղէմում : Եւ Բաբիլոնի թագաւորի զօրքը պատերազմում էր Երուսաղէմի դէմ եւ Ցուդայի մնացած բոլոր քաղաքների դէմ , Լաքիսի եւ Ազեկայի դէմ , որովհետեւ Ցուդայի քաղաքների մէջ սոքանք էին մնացել պարսպաւոր քաղաքներ :
8 Այն խօսքը որ եղաւ Երեմիային Տիրոջ կողմանէ , երբոր Սեդեկիա թագաւորը Երուսաղէմում եղող ժողովրդի բոլորի հետ ուխտ էր դրել ,
9 որ նորանք ազատութիւն քարոզեն . Որ ամեն մարդ իր ծառային եւ ամեն մարդ իր աղախնին՝ եբրայեցի եւ եբրայեցուհի ազատ արձակէ , որ Հոչ մէկը չ՛ծառայեցնէ իր
10 Հրէայ եղբօրը : Եւ լսեցին բոլոր իշխանները եւ բոլոր ժողովուրդը , որոնք ուխտ արին , որ ամեն մարդ իր ծառային եւ ամեն մարդ իր աղախնին ազատ արձակէ , որ այլ եւս նորան չ՛ծառայեցնէ եւ նորանք լսեցին
11 ու արձակեցին : Բայց յետոյ ետ դարձան եւ իրանց ազատ արձակած ծառաներին եւ աղախիններին ետ դարձրին եւ նորանց բռնի ծառաներ եւ աղախիններ արին :
12 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ Երեմիային
13 Տիրոջ կողմանէ՝ ասելով . Այսպէս է ասում Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը . Ես ուխտ արի ձեր հայրերի հետ այն օրը որ նորանց հանեցի Եգիպտոսի երկրիցը՝ ծառայութեան տանիցը ա-
14 սելով Թէ Եօթը տարիից յետոյ ձեզանից ամեն մարդ արձակէ իր Եբրայեցի եղբօրը , որ ծախուած է քեզ վե-

---

ա Հիմ. 21, 22։
բ Հիմ. 10. Նե. ը. 22։
գ Ասգ. հգ. 16. Ճգ. 19։ Գլ. լա. 35, 36։
դ Գլ. լա. 37։
ե Հիմ. 7, 11. Նգ. ը. 1։

զ Գ Թագ. ին. 1 եւ 2։ Գլ. ը. 1. Ծգ. 4։
է Գլ. ա. 15։
ը Գլ. իա. 10։ լը. 3, 28։
թ Գլ. լը. 29։ Հիմ. 22։
ժ Գլ. լը. 4։
ի Նե. բ Ամ. ժգ. 14։ իա. 19։

ի Նե. Դան. ը. 46։
լ Գլ. իբ. 18։
խ Գ Թագ. ժգ. 13։ ԺԹ. 8։ բ Ամ. ժա. 5, 9։
ծ Գլ. իա. 2։ Ղե. ին. 10, Հիմ. 14։

կ Նէ. ա. 11։
հ Ղե. ին. 39—46։
ձ Նե. Հիմ. 21։ Գլ. լե. 5։
ղ Նէ. իա. 2։ իգ. 10։ բ Օր. ժե. 12։

բայ եւ ծառայել է քեզ վեց տարի, դու նորան ազատ արձակիր քո կշտիցը, բայց ձեր հայրերը ինձ չ'ենազանդեցին 15 ցին եւ ականջ չ'դրին։ Եւ դուք այսօր ետ էիք դառել եւ արել այն՝ ինչ որ ուղիղ է իմ աչքի առաջին, ամեն մարդ իր ընկերին ազատութիւն քարոզելով, եւ նախ էիք կապել իմ առաջին հայն տանը, որի վերայ կոչուած է իմ ա- 16 նունը. Բայց էյք դառաք ու պղծեցիք իմ անունը, եւ ետ դարձրիք ամեն մարդ իր ծառային եւ ամեն մարդ իր աղախնին, որոնց ազատ արձակել էիք իրանց համար, եւ նորանց բռնադատեցիք, որ ձեզ համար ծառաներ եւ աղախիններ լինեն։

17 Վասնորոյ այսպէս է ասում Տէրը. Դուք ինձ չ'լսեցիք, որ ազատութիւն քարոզէիք ամեն մարդ իր եղբօրը եւ ամեն մարդ իր ընկերին, ահա ես ձեզ համար ազատութիւն կ'քարոզեմ, ասում է Տէրը, Նուբրին եւ ժանտախտին եւ սովին, եւ ձեզ պիտի մատնեմ տանջանքի վերկրի բոլոր թագա- 18 ւորութիւններին։ Եւ պիտի մատնեմ այն մարդիկը, որոնք դանց են արել իմ ուխտը, որոնք չեն կատարել այն ուխտի խօսքերը, որ արին իմ երեսի առաջին, որ զուարակը բաժանեցին երկու կողէ եւ կտորների միջովը ան- 19 ցան, Այսինքն Յուդայի իշխանները եւ երուսաղէմի իշխանները, պալատականները եւ քահանաները եւ երկրի բոլոր ժողովուրդը, որ անց կացաւ զուարակի կտորների միջովը։ 20 Եւ նորանց պիտի մատնեմ իրանց թշնամիների ձեռքը եւ նորանց հոգին պահանջողների ձեռքը, եւ Նորանց դիակները պիտի կերակուր դառնան երկնքի թռչուններին համար եւ երկրի 21 գազանների համար։ Եւ Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին եւ նորա իշխաններին պիտի տամ իրանց թշնամիների ձեռքը եւ նորանց հոգին պահանջողների ձեռքը եւ Բաբիլոնի թագաւորի զօրքի ձեռքը Որ ձեզանից ետ են 22 գնացել։ Ահա ես հրամայում եմ, ասում է Տէրը, եւ նորանց ետ եմ դարձնելու այս քաղաքի վերայ, եւ նորանք պիտի պատերազմին նորա դէմ եւ Նորան առնեն եւ Նորան այրեն կրակով, եւ Յուդայի քաղաքները պիտի ամայի անեմ՝ առանց բնակչի։

Գլ. Լե

Ռեքաբեանց հնազանդութիւնը և Հրէաների անհնազանդութիւնը դէպի Տէր են դիմագրէ։

1 Այն խօսքը որ եղաւ Երեմիա մարգարէին Տիրոջ կողմանէ Յուդայի թագաւոր Յովսիայի որդի Յովակիմի 2 օրերին, ասելով. Գնա Ռեքաբեանց տունը եւ խօսիր նորանց հետ, եւ տար նորանց Տիրոջ տունը՝ Խանհանակների մէկը, եւ նորանց գինի խմել տուր։ 3 Եւ ես Քասաստիայի որդի Երեմիայի որդի Յեզոնիային եւ նորա եղբայրներին եւ նորա բոլոր որդկանցը վերառայ, նաեւ բոլոր Ռեքաբեանց տունը, 4 Եւ նորանց տարի Տիրոջ տունը Աստուծոյ մարդ Յեդդողիայի որդի Անանի որդկանց սենեակը, որ Սեղդուայի որդի Մաասիա Դռնապանի սենեակից վերեւ եղող իշխանների սենեակի մօտ է, եւ Ռեքաբեանց տան որդկանց առաջին ամաններ դրի դինով լիքը եւ բաժակներ, եւ ասեցի 6 նորանց. Գինի խմեցէք։ Եւ նորանք ասեցին. Մենք գինի չենք խմում, որովհետեւ մեր հայրը Ռեքաբի որդի Յովնադաբը մեզ պատուիրել է ասելով թէ Գինի չ'խմէք ոչ դուք եւ ոչ 7 ձեր որդիքը յաւիտեան։ Եւ տուն չ'շինէք, եւ սերմ չ'ցանէք, եւ այդի չ'անկէք, եւ այ քեզ պիտի չ'ունենաք. այլ վրանների մէջ բնակուեցէք ձեր բոլոր օրերումը, Որպէս զի շատ օրեր ապրէք երկրի երեսին, ուր որ 8 դուք պանդխտ էք։ Եւ մենք լսում ենք մեր հայր Ռեքաբի որդի Յովնադաբի ձայնին այն ամեն բանում որ պատուիրել է մեզ, որ գինի չ'խմենք մեր բոլոր օրերումը՝ թէ մենք թէ մեր

---

1 դ Թագ. իգ. 3։ Նեհեմ. ժ. 29, 30։ Գծ. ե. 10։
5 Նե. ե. 7։ Դե. ժթ. 12, 13։ Ես. կբ. 24, 26, 27։ Ծր Ծր. իբ. 25, 61։ Դե. իթ. 18։
7 Տես Նե. ժե. 10, 17, 2 Դե. ե. 33։ ժգ. 4։ իթ. 7։ Տես Դե. լե. 5, 11։ — Դե. լե. 8, 10։ Ես Դե. լբ. 3։ իթ. 1, 2, 8։ ծր. 7, 13։
Ես. ե. 11։ իգ. 2, 6։ — դ Թագ. ժ. 15։ = Մն. բ. 53։
Ես. բ. 11։ — Մն. բ. 18, 19։ դ Թագ. ը. 5։ դ Թագ. ծր. 9։ իե. 18։ = Մն. բ. 18, 19։ դ Թագ. ժ. 15։ Ե Նե. ե. 12։ Նեհեմ. ը. 2, 3։

կանայքը թէ մեր տղայքը թէ մեր
9 աղջկերքը ։ Եւ տուներ չ՚ունենք բնակուելու համար , եւ մենք այդի , արտ-
10 րակ եւ ցանք չենք ունենում ։ Այլ վրաններում ենք բնակվում , եւ հնազանդում ենք ու անում այն ամենի համեմատ , որ մեզ պատուիրել է մեր
11 հայրը՝ Յովնադաբը ։ Եւ եղաւ երբոր Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը եկաւ այս երկրի վերայ , այն ժամանակ ասեցինք ։ Եկէք գնանք Երուսաղէմ Քաղդէացիների զօրքերի պատճառով եւ Ասորիների զօրքերի պատճառով ։ Եւ բնակվում ենք Երուսաղէմում ։
12 Եւ եղաւ Տիրոջ խօսքը Երեմիային
13 ասելով ։ Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը ։ Գնա եւ ասիր Յուդայի մարդկանցը եւ Երուսաղէմի բնակիչներին ։ Մի՞թէ խրատ չէք առնում որ իմ խօսքերին հնա-
14 զանդէք , ասում է Տէրը ։ Ռեքաբի որդի Յովնադաբի խօսքերը , որ պատուիրել է իր որդկանցը գինի չխմել , հաստատուում են , եւ նորանք չեն խմում մինչեւ այսօր , այլ հնազանդում են իրանց հօր պատուէրին ։ բայց Ես խօսեցի ձեզ հետ կանուխ վեր կենալով եւ խօսելով , բայց դուք
15 ինձ չլսեցիք ։ Եւ Ես ձեզ մօտ ուղարկեցի իմ բոլոր ծառաներին՝ մարգարէներին , կանուխ վեր կենալով եւ ուղարկելով , եւ ասեցի Դեռ գարձէք ամէն մարդ իր չար ճանապարհից , եւ լաւացրէք ձեր գործերը , եւ ուրիշ աստուածների ետեւից մի գնաք նորանց ծառայելու համար , այն ժամանակ գուք կ՚բնակուէք այս երկրի վերայ որ Ես տուել եմ ձեզ եւ ձեր հայրերին , բայց գուք ականջ չդրիք եւ
16 չլսեցիք ինձ ։ Սակայն Ռեքաբի որդի Յովնադաբի որդիքը կատարեցին իրանց հօր պատուէրը , որ պատուիրել էր իրանց , իսկ
17 այս ժողովուրդը ինձ չեն լսում ։ Սորա համար այսպէս է ասում Զօրաց Տէր Աստուած՝ Իսրայէլի Աստուածը ։ Ահա Ես բերելու եմ Յուդայի վերայ եւ Երուսաղէմի բոլոր բնակիչների վերայ այն ամէն չարիքը , որ խօսել եմ նորանց մասին , Խորհրդեանեւ Ես ասեցի նորանց , բայց նորանք չլսեցին , եւ կանչեցի նորանց , բայց նորանք չպատասխանեցին ։
18 Եւ Երեմիան ասեց Ռեքաբեանց տանը , Ըհ Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը ։ Որովհետեւ դուք լսել էք ձեր հայր Յովնադաբի պատուէրին , եւ պահում էք նորա ամէն պատուէրները , եւ անում էք այն ամենի համեմատ , որ նա ձեզ
19 պատուիրել է ։ Դորա համար այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը ։ Ռեքաբի որդի Յովնադաբից միշտ կիմ առաջին կանգնող մարդ պիտի պակաս չլինի ։

ԳԼ ։ ԼԲ

Երեմիայի մարգարէութիւնն պղծում են , բայց կրկին դրւում են յաւերժաբար ։

1 Եւ եղաւ Յուդայի թագաւոր Յովսիայի որդի Յովակիմի չորրորդ տարին , որ այս խօսքը եղաւ Երեմիային
2 Տիրոջ կողմանէ ասելով ։ Ինձ համար ՚մի տոմս առ եւ գրիր նորա վերայ այն բոլոր խօսքերը , որ ասել եմ քեզ Իսրայէլի մասին եւ Յուդայի մասին եւ բոլոր ազգերի մասին այն օրից որ խօսեցի քեզ հետ Յովսիայի
3 օրերից մինչեւ այս օրը ։ Գուցէ կարելի է կ՚լսէ Յուդայի տունը այն բոլոր չարիքը , որ Ես խորհել եմ նորանց անելու , որպէս զի Ամէն մարդ իր չար ճանապարհից ետ դառնայ , եւ Ես ներեմ նորանց անօրէնութիւնը եւ նորանց մեղքը ։
4 Եւ Երեմիան կանչեց Ներիայի որդի Բարուքին ։ եւ Բարուքը գրեց Երեմիայի բերանից Տիրոջ բոլոր խօսքերը , որ նա ասել էր նորան , մի գրքի տոմ-
5 սի վերայ ։ Եւ Երեմիան պատուիրեց Բարուքին ասելով ։ Ես բանտարկուած

ՂՂ. ը. 33։
Եր. Մե. լգ. 15։ Գլ. ե. 13։ իե. 3։
Ը Գլ. է. 25։ իե. 4։
Թ Գլ. ժը. 11։ իե. 5, 6։

Ք Ա.-ե. ա. 34։ Եա. իե. 12։ իգ. 4։ Գլ. է. 13։
Ի Գլ. ժե. 19։

—

Ա-Եա. բ. 1։ Եզեկ. բ. 9։ Զաք. է. 1։
Բ Գլ. լ. 2։
Գ Գլ. իե. 15։
Ը Գլ. իե. 3։

Ի Հ-ղ. 7։ Գլ. իգ. 3։
Վ Գլ. ժը. 8։ Ճահ. գ. 8։
Ի Գլ. ը. 12։
Ը Տես Գլ. իե. 1։

եմ՝ չեմ կարող դնալ Տիրոջ տունը։
6 Բայց դու գնա եւ կարդա այդ տոմսիցը, որ դու գրեցիր իմ բերանիցը, Տիրոջ խօսքերը՝ ժողովրդի ականջին Տիրոջ տանը Բծամասպահուքեան օրը, նաեւ բոլոր Յուդայի Հրէից ականջին, որ գալիս են իրանց քաղաքներիցը,
7 կարդաս նորանց։ Գուցէ կարելի է նորանց աղօթքը ընկնէ Տիրոջ առաջը եւ ամէն մարդ ետ դառնայ իր չար ճանապարհիցը, որովհետեւ մեծ է այն բարկութիւնն ու սրտմտութիւնը, որ
8 Տէրը ասել է այս ժողովրդի դէմ։ Եւ Ներիայի որդի Բարուքը արաւ այն ամենի համեմատ, որ նորան պատուիրել էր Երեմիա մարգարէն, որ կարդայ Տիրոջ խօսքերի գրքիցը Տիրոջ տանը։
9 Եւ եղաւ Յուդայի թագաւոր Յովսիայի որդի Յովակիմի հինգերորդ տարին իններորդ ամսին ծոմապահութիւն քարոզեցին Տիրոջ առաջին Երուսաղէմի բոլոր ժողովուրդը, եւ այն բոլոր ժողովուրդը, որ եկել էր Յուդայի քաղաքներից Երուսաղէմ։
10 Եւ Բարուքը կարդաց գրքիցը Երեմիայի խօսքերը Տիրոջ տանը Սափան դպրի որդի Գամարիայի սենեակումը վերի գաւիթումը, Տիրոջ տան Նոր դռան մուտքումը ժողովրդի ականջի առաջին։
11 Եւ Սափանի որդիի Գամարիայի որդի Միքիան լսեց Տիրոջ բոլոր խոս-
12 քերը այն գրքի միջից։ Եւ իջաւ թագաւորի տունը դպրի սենեակը, եւ ահա այնտեղ նստած էին բոլոր իշխանները՝ Եղիսամա դպիրը եւ Սեմայիայի որդի Դաղայիան եւ Ակբորի որդի Եղնաթանը եւ Սափանի որդի Գամարիան եւ Անանիայի որդի Սեդեկիան եւ բոլոր իշխանները։
13 Եւ Միքիան նորանց պատմեց այն ամէն խօսքերը, որ լսել էր, երբոր Բարուքը կարդում էր գրքիցը ժողովրդի ական-
14 ջին։ Եւ բոլոր իշխանները ուղարկեցին Բարուքի մօտ Քուսիի որդի Սեղեմիայի որդիի Նաթանիայի որդի Յուդիին ասելով. Այն տոմսը, որից դու կարդացել ես ժողովրդի ականջին, վեր առ եւ եկ։ Եւ Ներիայի որդի Բարուքն առաւ այն տոմսը իր ձեռքը եւ
15 դնաց նորանց մօտ։ Եւ նորանք ասեցին նորան. Խնդրում ենք՝ նստիր, եւ կարդա դորան մեր ականջին։ Բարուքն էլ կարդաց նորանց ականջին։
16 Եւ երբոր նորանք լսեցին այն բոլոր խօսքերը, դողալով իրար էին նայում, եւ ասեցին Բարուքին. Անպատճառ պատմելու ենք թագաւորին այդ բոլոր
17 խօսքերը։ Եւ Բարուքին հարցրին եւ ասեցին. Խնդրում ենք՝ մեզ ասիր՝ ինչպէս գրեցիր այս բոլոր խօսքերը
18 նորա բերանիցը։ Եւ Բարուքն ասեց նորանց. Իր բերանովն նա ինձ ասում էր այս բոլոր խօսքերը եւ ես գրում
19 էի այս գրքում թանաքով։ Եւ իշխաններն ասեցին Բարուքին. Գնա եւ թաք կացէք դու եւ Երեմիան, եւ մարդ չիմանայ թէ դուք որտեղ էք։
20 Եւ նորանք եկան արաւը թագաւորի մօտ, բայց տոմսը պահ տուին դպիր Եղիսամայի սենեակումը, եւ բոլոր խօսքերը պատմեցին թագաւորի ա-
21 կանջին։ Եւ թագաւորը ուղարկեց Յուդիին, որ առնէ տոմսը. եւ նա առաւ նորան դպիր Եղիսամայի սենեակից, եւ Յուդին կարդաց նորան թագաւորի ականջին եւ բոլոր իշխանների ականջին, որ կանգնել էին
22 թագաւորի կողմին։ Եւ թագաւորը կենում էր Ձմերառանը իններորդ ամսումը, եւ կրակարանը վառուած
23 էր նորա առաջին։ Եւ եղաւ երբոր Յուդին կարդաց երեք եւ չորս էջ, նա կտրեց նորան դպրի դանակովը եւ գցեց կրակը, որ կրակարանումն էր մինչեւ որ բոլոր տոմսը վերջացաւ կրակարանումն եղող կրակի վերայ։
24 Եւ չզարհուրեցան եւ չպատառեցին իրանց հանդերձները ոչ թագաւորը եւ ոչ նորա բոլոր ծառաները, որ լսում
25 էին այս բոլոր խօսքերը. Թէպէտ եւ Եղնաթանը, Դաղայիան եւ Գամարիան թագաւորին պաղատեցին, որ տոմսը չայրէ. բայց նա նորանց չլսեց։
26 Եւ թագաւորը հրամայեց Երաքմէլին՝

Բդ. Թ. 29, իգ. 27—32. | Ա Նգր. 3.
Գոր. Ի. 9. | Իզ. Իգ. 10.

Ես Ա՛ռ. գ. 15. | 22. ք. 1.
Իգ Թագ. իբ. 11. Եռ. 17.

Թագաւորի որդիին՝ եւ Եզրիէլի որդի Սարայիային եւ Աբդիէլի որդի Սելեմիային, որ բռնեն դպիր Բարուքին եւ Երեմիա մարգարէին, բայց Տէրը նորանց ծածկեց։

27 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ Երեմիային, երբոր Թագաւորը այրել էր այն մոմը եւ այն խօսքերը, որոնք Բարուքը գրել էր Երեմիայի բերանից, ասելով՝

28 Դարձեալ քեզ համար մի ուրիշ մոմ առ եւ գրիր նորա վերայ այն առաջի խօսքերը, որոնք կային առաջի մոմի վերայ, որ Յուդայի Յովակիմ Թագաւորը այրեց, եւ Յուդայի Յովակիմ

29 Թագաւորին ասիր. Այսպէս է ասում Տէրը. Դու այրեցիր այս մոմը ասելով թէ Ի՞նչու ես գրել նորա վերայ թէ անպատճառ պիտի գայ Բաբիլոնի Թագաւորը եւ աւերէ երկիրը եւ դադարեցնէ նորանից մարդն ու անասունը։

30 Դորա համար այսպէս է ասում Տէրը Յուդայի Յովակիմ Թագաւորի մասին. Չնորա համար նստող չ'պիտի լինի Դաւիթի աթոռի վերայ եւ նորա դիակը պիտի դէն գցուի ի՛ ցերեկը տա-

31 քումբ եւ գիշերը կրտուելը։ Եւ ես պիտի այցելեմ նորան եւ նորա սերունդին եւ նորա ծառաներին իրանց անօրէնութիւնների համար, եւ պիտի բերեմ նորանց վերայ եւ Երուսաղէմի բնակիչների վերայ եւ Յուդայի մարդկանց վերայ այն բոլոր չարիքը որ ես ասեցի նորանց, բայց նորանք չ'լսեցին։

32 Եւ Երեմիան մի ուրիշ մոմ առաւ եւ տուաւ Ներիայի որդի դպիր Բարուքին, եւ նա գրեց նորա վերայ Երեմիայի բերանից այն գրքի բոլոր խօսքերը, որ Յուդայի Յովակիմ Թագաւորը այրել էր կրակով, եւ դեռ նորանց վերայ նորանց պէս շատ բաներ էլ աւելացուեցան։

ԳԼ. ԼԷ

Երեմիային ծեծում և բանտարկում են։

1 Եւ Յովսիայի որդի Սեդեկիա Թա-

ա Գլ. խր. 30։
բ Գլ. խր. 19։
գ Գլ. խդ. 31։

— դ Թագ. խդ. 17։ ե Մն. լգ. 10։ Գլ. խր. 34 և ալն։
զ Մն. լգ. 13, 14։
է Գլ. խա. 1, 2։ իմ. 25։ ծր. 34։

ը Տես դ Թագ. խդ. 7։ Եզեկ. ժվ. 15։
թ Շր. 11։ Գլ. լգ. 21։
ժ Գլ. խա. 3։

ի Գլ. լգ. 22։
ի Գլ. խա. 4, 5։
լ Շր. 3։

գաւորը Թագաւոր եղաւ Յովակիմի որդի Յեքոնիայի տեղ, որին Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորը Յուդայի

2 երկրում Թագաւոր դրաւ։ Բայց նա եւ նորա ծառաները եւ երկրի ժողովուրդը չ'հնազանդեցին Տիրոջ խօսքին, որ խօսեց Երեմիա մարգարէի ձեռովը։

3 Եւ Սեդեկիա Թագաւորը ուղարկեց Սեղեմիայի որդի Յուքալին եւ Մաասիայի որդի Սոփոնիա քահանային Երեմիա մարգարէի մօտ ասելով. Խնդրում ենք՝ աղօթք արա մեզ հա-

4 մար մեր Տէր Աստուածուն։ Եւ Երեմիան մանում ու դուրս էր գալիս ժողովրդի մէջ, եւ նորան չէին գրել

5 բանտի տունը։ Եւ Փարաւոնի զօրքը դուրս եկաւ Եգիպտոսից, եւ Քաղդէացիք, որոնք պաշարել էին Երուսաղէմը, լսեցին նորանց լուրը եւ հեռացան Երուսաղէմի վերայից։

6 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ Երեմիա

7 մարգարէին ասելով. Այսպէս է ասում Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը. Այսպէս ասեցէք Յուդայի Թագաւորին, որ ձեզ ուղարկել է ինձ մօտ ինձ հարցնելու. Ահա Փարաւոնի զօրքը, որ դուրս էր եկել ձեզ օգնելու,ետ պիտի դառնայ իր երկիրը՝ Եգիպտոս։

8 Եւ Քաղդէացիք էլ պիտի եւս դառնան ու պատերազմեն այս քաղաքի դէմ, եւ պիտի նորան առնեն եւ նորան

9 կրակով այրեն։ Այսպէս է ասում Տէրը. Մի խաբէք ձեր անձերը ասելով թէ Քաղդէացիք անչուշտ գնացել են մեր վերայից. բայց նորանք չեն գնալու։

10 Որովհետեւ եթէ զարկէք Քաղդէացիների բոլոր զօրքը, որ պատերազմում է ձեզ հետ, եւ նորանցից ՚ի ՚ան վիրաւորուած մարդիկ մնան, ՚ելն ամէն մարդ իր վրանում կանգնելով պիտի այս քաղաքը կրակով այրեն։

11 Եւ եղաւ երբոր Քաղդէացիների զօրքը եւս քաշուեցաւ Երուսաղէմի վերայից Փարաւոնի զօրքի պատճառով,

12 Այն ժամանակ Երեմիան դուրս եկաւ Երուսաղէմից, որ գնայ Բենիամինի երկիրը որ բաժին առնէ այնտեղից

13 ժողովրդի մէջ. եւ նա երբոր Բենիա-
մինի դռնումն էր, այնտեղ էր մի
ոստիկան՝ անունը Անանիայի որդիի
Սեղեմիայի որդի Ցերիա. եւ նա բռա-
նեց Երեմիա մարգարէին ասելով թէ
Դու անցնում ես Քաղդէացիների կող-
14 մը։ Բայց Երեմիան ասաց. Սուտ է,
ես Քաղդէացիների կողմը չեմ անց
կենում. իսկ նա նորան չլսեց, եւ
Ցերիան բռնեց Երեմիային, եւ նորան
15 տարաւ իշխանների մօտ։ Եւ իշխան-
ները բարկացան Երեմիայի վերայ եւ
նորան ծեծեցին եւ նորան ձգեցին
բանտը գրիչ Յովնաթանի տանը. ո-
րովհետեւ դա բանտ էին չինել։
16 Երբոր Երեմիան եմաւ բանտը եւ
խուցերը, այնտեղ մնաց Երեմիան
17 շատ օրեր. եւ Սեդեկիա թագաւորը
հղէ ուղարկեց եւ նորան առաւ, եւ
թագաւորը հարցրեց նորան իր տանը
ծածուկ եւ ասեց. Տիրոջ կողմանէ
խօսք կայ. եւ Երեմիան ասեց՝ կայ.
եւ ասեց՝ Դու Բաբիլոնի թագաւորի
18 ձեռքն ես տրուելու։ Եւ Երեմիան
ասեց Սեդեկիա թագաւորին. Ես ինչ
մեղք եմ արել քեզ դէմ եւ քո ծառա-
ների դէմ եւ այս ժողովրդի դէմ, որ
19 ինձ դրել էք բանտը։ Եւ ո՞ւր են ձեր
մարգարէները, որ մարգարէանում
էին ձեզ ասելով թէ Բաբիլոնի թա-
գաւորը չպիտի գայ ձեզ վերայ եւ այս
20 երկրի վերայ։ Եւ հիմա լսիր խնդրեմ,
ով իմ տէր թագաւոր, թող իմ աղա-
չանքը քո առաջին ընկնէ. եւ ինձ
եւ մի ուղարկիր դրիչ Յովնաթանի
21 տունը, որ այնտեղ չմնանեմ։ Եւ Սե-
դեկիա թագաւորը պատուիրեց, եւ
Երեմիային դրին բանտի դաւիթումը,
եւ նորան տային էին ամէն օր մէկ
նկանակ հաց հացագործների փողոցից,
մինչեւ բոլոր հացը քաղաքից վերջա-
ցաւ։ Եւ Երեմիան մնում էր բանտի
դաւիթումը։

ԳԼ. ԼԸ

Երեմիային դուրս են մի գուբ. թագաւորի հրամանով

հանում են, և նա ասում է որ թագաւորը անձնատուր
կին էր Քաղդէացիներին։

1 Եւ լսեցին Մատթանի որդի Սափա-
տիան եւ Փաշուրի որդի Գեդոդիան
եւ Սեղեմիայի որդի Յուքաղը եւ
Մեղքիայի որդի Փաշուրը այս խօս-
քերը, որ Երեմիան խօսում էր բոլոր
2 ժողովրդի հետ ասելով. Այսպէս է
ասում Տէրը. Այս քաղաքում մնա-
ցողը պիտի սրով, սովով եւ ժանա-
խտով մնանէ, իսկ դուրս ելող՝ Քաղ-
դէացիների մօտ գնացողը պիտի ապրէ,
եւ իր հոգին իրան համար աւարի
պէս պիտի լինի, եւ նա պիտի ապրէ։
3 Այսպէս է ասում Տէրը. Անպատճառ
այս քաղաքը պիտի Բաբիլոնի թագա-
ւորի զօրքի ձեռքը մատնուի, եւ նա
4 պէտք է առնէ նորան։ Եւ իշխաններն
ասացին թագաւորին. Խնդրում ենք՝
թող այս մարդը մեռցնուի, որովհետեւ
այդ պատճառով դա թուլացնում է պա-
տերազմի մարդկանց ձեռքերը, որոնք
մնացել են այս քաղաքում, եւ բոլոր
ժողովրդի ձեռքերը, նորանց այսպիսի
խօսքեր ասելով. որովհետեւ այս
մարդը խաղաղութիւն չէ ուզում այս
5 ժողովրդի համար, այլ չարիք։ Եւ
Սեդեկիա թագաւորն ասեց. Ահա նա
ձեր ձեռքին է, որովհետեւ թագաւորը
6 ձեզ մօտ մի բան չէ կարող։ Եւ նո-
րանք առան Երեմիային եւ ձգեցին
նորան թագաւորի որդի Մեղքիայի
դուրը որ բանտի դռանն էր. եւ
չուաններով իջեցրին Երեմիային, եւ
դուրի մէջ ջուր չկար այլ տիղմ. եւ
Երեմիան ընկղմում էր տիղմի մէջ։
7 Եւ Եբեդմելեք Աբդիմելէք ներ-
քինին, որ թագաւորի տանն էր լի-
նում, լսեց, որ Երեմիային ձգել են
դուրը. եւ թագաւորը նստել էր Բե-
8 նիամինի դռանը։ Եւ Աբդիմելէքը
դուրս ելաւ թագաւորի տանից եւ
9 խօսեց թագաւորի հետ ասելով. Ով
տէր իմ թագաւոր, այս մարդիկը վատ
բան արին ամէն ինչ որ Երեմիա մար-
գարէին արին, որ նորան ձգեցին

ԺԹ. ԼԸ. 10։
ԻԹ. ԼԸ. 6։
ԼԴ. ԼԲ. 3։ ԼԸ. 13, 28։
ԾԹ. ԼԸ. 9։ ԽԲ. 6։

—

—ԴԼ. ԼԶ. 3։
ԾԹ. ԽԱ. 1։

ԻԹ. ԽԱ. 8։
ՃԹ. ԽԱ. 9։
ԾԹ. ԽԱ. 10. ԼԲ. 3։

ՀՃԽ. ԴԼ. ԻԲ. 11։
ԾԹ. ԼԶ. 21։
ՃԹ. ԼՓ. 16։

դուբը . եւ նա կ'մնայ Նորա տակին
առվի պատճառով , որովհետեւ քաղա-
10քումը այլ եւս հաց չ'կայ : Եւ Թա-
գաւորը պատուիրեց ԵԹէոլպացի Աբ-
դիմելէքին ասելով . Վեր առ այստե-
ղից քեզ հետ երեսուն մարդ եւ հա-
նիր Երեմիա մարգարէին այն գուբիցը
11Նորա մեռնելուց առաջ : Եւ Աբդիմե-
լէքն առաւ այն մարդիկն իր մօտ եւ
տարաւ Նորանց Թագաւորի տունը
չտեմարանի տակը , եւ այնտեղից ա-
ռաւ պատառոտած չորեր եւ հինացած
չորեր եւ իջեցրեց Նորանց չուաններ-
12բով գուբը Երեմիայի մօտ : Եւ ԵԹէ-
օլպացի Աբդիմելէքն ասեց Երեմիային .
Այդ պատառոտած եւ հինացած չորերը
դիր կռներիդ տակին չուանների տակ .
13եւ Երեմիան այնպէս արաւ : Ընդ ե-
րեմիայինն վեր քաշեցին չուաններով
եւ Նորան հանեցին գուբիցը . եւ Ե-
րեմիան կենդում էր Բանտի գաւի-
Թումը :
14 Եւ Սեդեկիա Թագաւորը հղդ ու-
զարկեց եւ տարաւ Երեմիա մարգա-
րէին իր մօտ այն երրորդ մուտքը որ
Տիրոջ տան մօտ է , եւ Թագաւորն
ասեց Երեմիային . Ես քեզանից մի
բան եմ հարցնելու , ինձանից ոչինչ
15չ'ծածկես : Եւ Երեմիան ասեց Սեդե-
կիային . ԵԹէ քեզ պատմեմ , մի՞Թէ
ինձ չես սպանել տալ . եւ ԵԹէ քեզ
16խրատ տամ , ինձ չես լսիլ : Եւ Սեդե-
կիա Թագաւորը ծածուկ երդում ա-
րաւ Երեմիային ասելով . Կենդանի
է Տէրը , որ առեղծել է մեր այս հո-
գին , որ քեզ չեմ մեռցնիլ եւ քեզ չեմ
տալ այս մարդկանց ձեռքը , որ պա-
17հանջում են քո հոգին : Եւ Երեմիան
ասեց Սեդեկիային . Այսպէս է ասում
Տէրոջ Զօրաց Աստուածը՝ Իսրայէլի
Աստուածը . ԵԹէ իրաւ Դուրս գաս
Բաբիլոնի Թագաւորի իշխանների
մօտ , այն ժամանակ քո անձը ողջ
պիտի մնայ , եւ այս քաղաքը չի ա-
րուիլ կրակով . եւ ողջ կ'մնաս դու եւ
18քո տունը : Իսկ եթէ դուրս չ'գաս
Բաբիլոնի Թագաւորի իշխանների մօտ,
այն ժամանակ այս քաղաքը պիտի
Քաղդէացիների ձեռքը մատնուի , եւ
Նորանք պիտի այրեն Նորան կրակով .
եւ Դու էլ չես պրծնիլ Նորանց ձեռ-
19քիցը : Եւ Սեդեկիա Թագաւորն ասեց
Երեմիային . Ես վախենում եմ Հրէա-
ներիցը , որոնք անցել են Քաղդէացի-
ների կողմը , որ մի գուցէ ինձ Նորանց
ձեռքը տան , եւ Նորանք անարգեն
20ինձ : Եւ Երեմիան ասեց . Չեն տալ .
խնդրեմ՝ լսիր Տիրոջ ձայնին , որ ես
քեզ ասում եմ , այն ժամանակ լաւ
կ'լինի քեզ համար , եւ քո անձը ողջ
21կ'մնայ , իսկ եթէ չ'ուզես դուրս գնալ ,
ահա այն բանը որ Տէրը ցոյց տուաւ
22ինձ : Եւ ահա այն բոլոր կանայքը ,
որոնք մնացել են Յուդայի Թագաւորի
տանը , պիտի դուրս տարուին Բաբի-
լոնի Թագաւորի իշխանների մօտ , եւ
Նորանք պիտի ասեն . Քեզ հրապու-
րեցին եւ քեզ յաղթեցին քո բարե-
կամները . խրուեցան տիղմի մէջ քո
ոտները , Նորանք ետ քաշուեցան :
23 Եւ քո բոլոր կանանցը եւ Որդ-
կանցը պիտի դուրս հանեն Քաղդէա-
ցիների մօտ , եւ Դու էլ չես պրծնիլ
Նորանց ձեռքիցը . այլ պիտի բռնուիս
Բաբիլոնի Թագաւորի ձեռքովը , եւ
այս քաղաքը պիտի այրես կրակով :
24 Եւ Սեդեկիան ասեց Երեմիային . Ոչ
մի մարդ չ'իմանայ այս խօսքերը , եւ
25դու չես մեռնիլ . Եւ երբոր իշխաննե-
րը լսեն , որ ես քեզ հետ խօսել եմ
եւ դան քեզ մօտ եւ քեզ ասեն . Մեզ
ասիր՝ ինչ ես ասել Թագաւորին , մե-
զանից մի ծածկիր , եւ մենք էլ քեզ
չենք սպանիլ , եւ ինչ ասեց քեզ Թա-
26գաւորը . Այն ժամանակ ասես Նո-
րանց . Ես աղաչանքս մատուցի
Թագաւորին , որ ինձ ետ չ'ուղարկէ
Յոնաթանի տունը , որ այնտեղ մեռ-
27նեմ : Եւ բոլոր իշխանները եկան Ե-
րեմիայի մօտ եւ Նորանից հարցրին ,
եւ նա պատմեց այս բոլոր խօսքերը
համեմատ որ Թագաւորը հրամայել էր
իրան , եւ դադարեցին Նորա հետ խո-
սելուց , որովհետեւ բանը չ'յայտնուե-

ԲՏես. ՀԹ. 6։
ՀԳՂ. ԻԱ. 31։
ԻՆա. ՅԹ. 16։

ՀԳ Թագ. ԻԳ. 12։
ԻՂՂ. ԼՔ. 3։
ԴՂՂ. ԼԲ. 4. ԻԳ. 3. ՀԹ. 33։

ՀԳ Թագ. ՀԱ. 4։
ՀՂՂ. ԼՔ. 6. ԽԱ. 10։
ՅՀԹ. 18։

ՀՂՂ. ԼՀ. 20։
ՀՂՂ. ԼՀ. 15։

28 ցաւ։ Եւ Երեմիան եւս դառաւ բանտի դաւիթը մինչեւ այն օրը, որ երուսաղէմն առնուեցաւ. եւ եղաւ այնտեղ, երբոր առնուեցաւ Երուսաղէմը։

ԳԼ. ԼԹ

Երուսաղէմը առնվում է. կուրացուած Սեդեկիան առնում են Բաբիլոն. Նաբուզոդոնոսորը պատպանում է Երեմիային, և սա յայտնում է Աբդեմելեքին որ կ՚ազատուի։

1 Յուդայի Թագաւոր Սեդեկիայի ինն երորդ տարուայ տասներորդ ամսուն եկաւ Բաբիլոնի Նաբուզոդոնոսոր Թագաւորը եւ նորա բոլոր զօրքը ե-
2 րուսաղէմ եւ պաշարեցին նորան։ Սեդեկիայի տասնեմէկերորդ տարուայ չորրորդ ամսումը՝ ամսի իննին
3 քաղաքը նուաճուեցաւ։ Եւ Բաբիլոնի Թագաւորի Էրոլոր իշխանները եկան նստեցին միջին դռանը այսինքն Ներգեղսարասարը, Սամնգարնաբաւը, Սարսեքիմ Ներքինապետը, Ներգեղսարասար մոգպետը եւ Բաբիլոնի Թագաւորի բոլոր մնացած իշխանները։
4 Եւ երբոր նորանց տեսան Յուդայի Թագաւոր Սեդեկիան եւ բոլոր պատերազմի մարդիկը, փախան եւ քաղաքիցը դուրս եկան գիշերը Թագաւորի պարտէզի ճանապարհով երկու պարսպի միջի դռնովը. եւ ինքը դուրս
5 եկաւ դաշտի ճանապարհը։ Եւ Քաղդէացիների զօրքերը բնկան նորանց ետեւից եւ հասան Սեդեկիային Երիքովի դաշտերումը եւ նորան բռնեցին եւ տարին Բաբիլոնի Նաբուզոդոնոսոր Թագաւորի մօտ Եմաթ երկրի Ռիբղայի մէջ, եւ նա վճռեց նորա դա-
6 տաստանը։ Եւ Բաբիլոնի Թագաւորը մորթեց Սեդեկիայի որդկանցը նորա աչքի առաջին Ռիբղայումը եւ Բաբիլոնի Թագաւորը Յուդայի բոլոր ազ-
7 նուականներին էլ մորթեց։ Եւ Կուրացրեց Սեդեկիայի աչքերը, եւ նորան կապեց պղնձի չղթաներով, նորան
8 Բաբիլոն տանելու համար։ Եւ քաղդէացիք Էայրեցին Թագաւորի տունը եւ ժողովրդի տները կրակով, եւ Երու-
9 սաղէմի պարիսպները քանդեցին։ Եւ քաղաքումը մնացած ժողովրդի մնացորդը եւ այն փախստականներին, որոնք անցել էին նորա կողմը, եւ մնացած ժողովրդի մնացորդը Նաբուզարդան Թագհամպետը գերի տարաւ
10 Բաբիլոն։ Եւ աղքատ ժողովրդիցը, որ ոչինչ չունէին, Թողեց Նաբուզարդան դահճապետը Յուդայի երկրումը, եւ նորանց տուաւ այգիներ եւ արտեր նոյն ժամանակին։
11 Եւ Բաբիլոնի Նաբուզոդոնոսոր Թագաւորը պատուիրեց Երեմիայի մասին դահճապետ Նաբուզարդանին
12 ասելով. Նորան առ եւ աչքդ Թող նորա վերայ լինի եւ նորան ոչինչ չարբան չ՚անես, այլ ինչպէս որ քեզ ասէ,
13 նորան այնպէս արա։ Եւ Նաբուզարդան դահճապետը եւ Նաբուսազաբան Ներքինապետը եւ Ներգեղսարասար մոգպետը եւ Բաբիլոնի Թագաւորի բոլոր նախարարները ուղարկեցին,
14 Այնուհետեւ սուրհանդակ հղած ուղարկեցին եւ առան Երեմիային բանտի դաւիթից, եւ տուին նորան Սափանի որդի Ահիկամի որդի Գոդոդիային, որ նորան դուրս բերէ տանէ տունը. եւ նա բնակուեց ժողովրդի մէջ։
15 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ Երեմիային, երբոր նա բանտի դաւիթումը արգել-
16 ուած էր, ասելով. Գնա ասիր Եբեդմելեքացի Աբդիմելեքին թէ Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը. Ահա ես պիտի բերեմ Ահիմ խօսքերը այս քաղաքի վերայ՝ ի չարն, եւ ոչ թէ՝ ի բարին, եւ կ՚կատարուին
17 քո առաջին այն օրը։ Եւ կ՚ազատեմ քեզ այն օրը, ասում է Տէրը, եւ դու չես արուիլ այն մարդկանց ձեռքը,
18 որոնց առաջին դու վախենում ես։ Բոլովհետեւ ես քեզ անպատճառ պիտի պրծացնեմ, եւ դու սրով չես ընկնիլ, եւ կեանքդ քեզ համար աւարի պէս կ՚լինի, որովհետեւ դու հինձ յուսացիր, ասում է Տէրը։

ա Գլ. լե. 21։ լթ. 14։
— գ Թագ. ԻԵ. 1—4։ Գլ. ծթ. 4—7։
դ Գլ. լբ. 17։
ե Գ Թագ. ԻԵ. 4 Եւեր. Գլ. ծթ. 7 Եւեր.
զ Գլ. լբ. 4։ լբ. 18, 23։ է Գ Թագ. ԻԷ. 33։ Ընդեմ. ծթ. 13։ Տես Գլ. լբ. 4։
ը Գ Թագ. ԻԵ. 9։ Գլ. լբ. 19։ ծթ. 13։
թ Գլ. լբ. 21։ լթ. 14։
ժ Գ Թագ. ԻԵ. 11 Եւեր. Գլ. ծթ. 15 Եւեր.
ի Ելք. 10, 11 Եւեր. Տես ՅԻ. լե. 36։
լ Գլ. լբ. 28։
խ Գլ. ԻԷ. 24։
ծ Գլ. Լ. 5։
կ Գլ. լբ. 7, 12։
հ Դատ. Բ. 12։
ձ Գլ. ԻԵ. 9։ ԻԵ. 5։ Հմ ՅՆ. 4. 20։ Սաղ. լԷ. 10։

Գլ. Խ

Երեմիան Յուդայի մասին, որ չի հաւատում թէ Բաբելոնի դէմ դատաստանը կայ։

1 Այն խօսքը որ եղաւ Երեմիային Տիրոջ կողմանէ երբոր Նաբուզարդան գահակալեալ Նորան Բաբելոնէ արձակել էր եւ յետոյ Նորան կապել չղթաներով այն բոլոր երուսաղէմի եւ Յուդայի գերիների մէջ, որ գերի էին տարուում Երուսաղէմ։

2 Եւ գահակալեալ առաւ Երեմիային եւ Ներան ասեց. Քո Տէր Աստուածը խօսել է այս չարիքը այս տեղի վերայ.

3 եւ բերել է եւ արել է Տէրը ինչպէս որ խօսել էր, որովհետեւ դուք մեղանչել էք Տիրոջ դէմ եւ չէք լսել Նորա ձայնին, եւ ձեզ եղաւ այս բանը։

4 Եւ հիմա ես ահա այսօր քեզ արձակում եմ այդ չղթաներից, որ քո ձեռքերի վերայ են. Եթէ քո աչքերին հաճելի է երթալ ինձ հետ Բաբիլոն գնալը, եկ, եւ ես իմ աչքը քեզ վերայ կ'դնեմ. իսկ եթէ վատ է երթալ քո աչքին ինձ հետ Բաբիլոն գնալը, թող մնայ. տես՝ երկիրը քո առաջին է. ուր որ լաւ եւ ուղիղ է երթալ քո աչքին գնալու՝ գնա։ Ուրեմն դեռ Սափանի որդի Աքիկամի որդի Գոթոդիան, որին Բաբիլոնի թագաւորը Յուդայի քաղաքների վերայ է դրել, եւ չդառած, դու դարձիր եւ բնակուիր Նորա հետ ժողովրդի մէջ, կամ ամէն ուր որ հաճելի է քո աչքին որ երթաս, գնա։ Եւ դահճապետը Նորան պաշար եւ պարգեւ տուաւ եւ արձակեց Նորան։

6 Եւ Երեմիան եկաւ Մասփա Աքիկամի որդի Գոդոդիայի մօտ եւ բնակուեց Նորա հետ այն ժողովրդի մէջ, որ մնացել էր երկրումը։

7 Երբ երբոր լսեցին զաւտումը եղող զօրքերի գլխաւորները՝ իրանք եւ իրանց մարդիկը, որ Բաբիլոնի թագաւորը վերակացու է դրել երկրի վերայ Աքիկամի որդի Գոդոդիային եւ Նորան յանձնել է այն մարդկանցն ու կանանցը եւ երեխաներին եւ երկրի աղքատ լինողներիցը, որոնցից Բաբիլոն գերի չէին տարուած, եկան Մասփա Գոդոդիայի մօտ, այսինքն Իսմայելը եւ Կարէի որդիքը Յոհանանը եւ Յոնաթանը, եւ Թանհումեթի որդի Սարայիան եւ Նետոփաթացի Եփայի որդիքը եւ Մաքաթիի որդի Յեզոնիան՝ իրանք եւ իրանց մարդիկը։ Եւ Սափանի որդիի Աքիկամի որդի Գոդոդիան երդում տբաւ Նորանց եւ Նորանց մարդկանցը, ասելով. Մի վախենաք Քաղդէացիներին ծառայելուց. բնակուեցէք այս երկրում եւ ծառայեցէք Բաբիլոնի թագաւորին, եւ ձեզ համար լաւ կ'լինի։

10 Եւ ահա ես կենում եմ Մասփայում, որ կանգնեմ այն Քաղդէացիների առաջին որ գալիս են մեզ մօտ. եւ դուք գինի եւ ամառային պտուղներ եւ իւղ ժողովեցէք եւ դրէք ձեր ամանների մէջ եւ բնակուեցէք ձեր քաղաքներումը, որոնք բռնած էք։ Եւ երբոր լսեցին այն ամէն Հրէաները, որ Մովաբումն ու Ամմոնի որդկանց մէջ եւ Եդոմումն եւ բոլոր երկիրներումն էին, որ Բաբիլոնի թագաւորը մնացորդ է թողել Հրէաստանումը, եւ Նորանց վերայ դրել է Սափանի որդի Աքիկամի որդի Գոդոդիային,

12 Այն ժամանակ եւս դառան բոլոր Հրէաները այն բոլոր երկիրներից, ուր որ աքսորուած էին, եւ եկան Մասփա Հրէաստանի երկիրը Գոթոդիայի մօտ. եւ ժողովեցին գինի եւ ամառային պտուղ խիստ շատ։

13 Եւ Կարէի որդի Յոհանանը եւ դաշտումը եղող բոլոր զօրավարները եւ

14 կան Մասփա Գոդոդիայի մօտ. Եւ ասեցին Նորան. Գիտե՞ս որ Ամմոնի որդկանց թագաւորը Բաալիս ուղարկել է Նաթանիայի որդի Իսմայելին քո անձը սպանելու համար. բայց Աքիկամի որդի Գոդոդիան Նորանց չը

15 հաւատաց։ Եւ Կարէի որդի Յոհանանը ասեց Մասփայում Յոդոդիային՝ Թէ Թող գնամ եւ սպանեմ Նաթանիայի որդի Իսմայելին, եւ ոչ մի

ա Գլ. իբ. 14։
բ Գլ. ե. 7։
գ Ել. Ղր. իբ. 24, 25. Դատ. ք. 11։
դ Գլ. իբ. 12։
ե Նեհ. ք. 15։
զ Դ Թագ. իե. 22 եւ ըե. 26։
է Գլ. իբ. 14։

ը Դատ. ք. 1։
թ Դ Թագ. իե. 23 եւ ըե. 25։
ժ Գլ. իբ. 10։
ի Գլ. խա. 1։
լ Գլ. խա. 10։

մարդ չ'իմանայ. ինչու համար նա սպանէ քո անձը, եւ ցրուին բոլոր Հրէայքը, որոնք ժողովուել են քեզ
16 մօտ եւ կորչէ Հրէից մնացորդը։ Եւ Աբիկամի որդի Գոդողիան ասեց Կարէի որդի Յովնանանին. Մի անիր այդ բանը, որովհետեւ դու սուտ ես խօսում Իսմայէլի մասին։

ԳԼ. ԽԱ

Իսմայէլը սպանում է Գոդողիային և ուրիշ Հրէաներ ու Քաղդէացիներ. Յովնանանը հալածում է նորան. Հրեաները ուզում են նեղուցս մնալ։

1 Եւ եղաւ հօթներորդ ամսումը, որ եկաւ թագաւորազն եղիսամայի որդի Նաթանիայի որդի Իսմայէլը, եւ թագաւորի նախարարները եւ տասը մարդ իր հետը, Մասփա Աբիկամի որդի Գոդողիայի մօտ, եւ միասին հաց կերան այնտեղ Մասփայում։
2 Եւ վեր կացաւ Նաթանիայի որդի Իսմայէլը եւ այն տասը մարդիկը, որոնք նորա հետն էին, եւ զարկեցին Սափանի որդիի Աբիկամի որդի Գոդողիային սրով եւ սպանեցին նորան, որին Բաբիլոնի թագաւորը դրել էր
3 երկրի վերայ, եւ այն բոլոր Հրէաներին, որոնք Գոդողիայի հետ Մասփայումն էին, եւ այն Քաղդէացիներին էլ, որոնք գտնւում էին այնտեղ. այն պատերազմականներին կոտորեց Իսմայէլը։
4 Եւ եղաւ որ Գոդողիային մեռցնելու հետեւեալ օրը դեռ մարդ չ'գիտէր,
5 Սիւքեմից, Սելովից եւ Սամարիայից ութսուն մարդիկ եկան Էիրանց մօրուքները ածիլած եւ հանդերձները պատռած եւ մարմինները կտորած, եւ նորանց ձեռքին ընծաներ եւ կրնդրուկ Տիրոջ տանը մատուցանելու
6 համար։ Եւ Նաթանիայի որդի Իսմայէլը դուրս եկաւ նորանց դէմ Մասփայից, եւ գնալիս գնում էր ու լայ լինում. եւ երբոր նորանց հասաւ, այն ժամանակ ասեց նորանց. Եկէք
7 Աբիկամի որդի Գոդողիայի մօտ։ Եւ եղաւ հէնց որ նորանք եկան քաղաքի մէջը, Նաթանիայի որդի Իսմայէլը նորանց կոտորեց այն փոսի մէջ ինքը
8 եւ իր հետ եղող մարդիկը։ Եւ տասը մարդ գտնուեցան նորանց մէջ, որ ասեցին Իսմայէլին. Մեզ մի սպաներ, որովհետեւ մենք գաշտումը ցորենի, գարիի իւղի եւ մեղրի ծածուկ չտեսրանններ ունինք. եւ նա թող տուաւ, եւ նորանց չ'սպանեց իրանց եղբարց մէջ։
9 Եւ այն փոսը, ուր որ Իսմայէլը ածեց այդ բոլոր մարդկանց դիակները, որոնց նա սպանեց Գոդողիայի կէսին, այն է որ Ասա թագաւորը չինել էր Իսրայէլի Բաասա թագաւորի պատճառով. Նաթանիայի որդի Իսմայէլը լցրեց նորան մեռելներով։
10 Եւ Իսմայէլը գերի արաւ Մասփայում եղող ժողովրդի բոլոր մնացորդը՝ Էթագաւորի աղջկանցը եւ Մասփայում մնացած բոլոր ժողովուրդը, որոնց վերայ Էդամճապետ Նաբուզարդանը դրել էր Աբիկամի որդի Գոդողիային. եւ Նաթանիայի որդի Իսմայէլը նորանց գերի արաւ ու գնաց, որ անցնէ Էամմոնի որդկանց մօտ։
11 Եւ կարէի որդի Յովնանանը եւ նորա հետ եղող Էբոլոր զօրավարները լսեցին այն բոլոր չարիքը, որ Նաթա-
12 նիայի որդի Իսմայէլը արել էր. եւ առան բոլոր մարդկանցը եւ գնացին Նաթանիայի որդի Իսմայէլի հետ պատերազմելու, եւ նորան գտան ԷԳաբաւոնի չատ ջրերի մօտ։ Եւ երբոր
13 Իսմայէլի մօտ եղող բոլոր ժողովուրդը տեսան Կարէի որդի Յովնանանին եւ նորա հետ եղող բոլոր զօրավարներին,
14 ուրախացան։ Եւ չուռ տուաւ այն բոլոր ժողովուրդը, որին Իսմայէլը գերի էր առել Մասփայից, եւ ետ դառան ու գնացին Կարէի որդի Յո-
15 վնանանի մօտ։ Իսկ Նաթանիայի որդի Իսմայէլը փախաւ ութը մարդով Յովնանանի երեսից եւ գնաց Ամմոնի որդկանց մօտ։
16 Եւ Կարէի որդի Յովնանանը եւ նորա հետ եղող բոլոր զօրավարները առան ժողովրդի բոլոր մնացորդը, որը Նա-

---

ա Թագ. ԻԵ. 23։ Գլ. Ի. 8։ Բ Թագ. ԻԵ. 25։ Բ Կհ. ԻՔ. 27, 28։ բ Օր. Ժգ. 1։ Ես. ԺԵ. 2։ գ Թագ. ա. 7։ Տես գ Թագ. ԻԵ. 9։ դ Թագ. ԺԵ. 22։ բ Մն. Ժգ. 6։ ե Գլ. Խգ. 6։ զ Գլ. Ի. 7։ է Գլ. Ի. 14։ ը Գլ. Ի. 7, 8, 13։ թ Թագ. բ. 13։

Թանխայի որդի Իսմայէլը գերի էր տարել Մասփայից Աբիկամի որդի Դոդոդիայից ապահովուց յետոյ՝ այսինքն այն պատերազմող քաջ մարդիկը եւ կառնապետը եւ երեխայքը եւ ներքինիները,
17 որոնց գերի էր արել Գաբաւոնից։ Եւ դնացին ու մնացին Բեթլէհեմի կշտին եղող Քամաամի պանդոկումը, որ զբաղան մտնեն եգիպտոս Քաղդէացիների
18 երեսից։ Որովհետեւ վախենում էին նորանցից, որովհետեւ Նաթանէայի որդի Իսմայէլը սպանել էր Աքիկամի որդի Դոդոդիային, որին Բաբելոնի թագաւորը վերակացու էր դրել երկրի վերայ։

ԳԼ. ԻԲ

Երեմիան արգելում է Յովհաննէին եւ մեւս հրամանատարներին եգիպտոս գնալը։

1 Եւ մօտեցան բոլոր զօրավարները եւ Կարէէի որդի Յովհաննէը եւ Ովսէիայի որդի Յեզոնիան եւ բոլոր ժողովուրդը
2 փոքրիցը մինչեւ մեծը, եւ ասացին Երեմիա մարգարէին. Թող մեր աղաչանքը քո առաջին ընդունելի լինի, եւ Տէր Աստուածդ այս բոլոր մնացորդի համար, որովհետեւ էշամիցը քիչ ենք մնացել, ինչպէս որ աչքդ մեզ տես-
3 նում է։ Եւ քո Տէր Աստուածը մեզ իմացնէ մեր գնալու ճանապարհը եւ
4 մեր անելու բանը։ Եւ Երեմիա մարգարէն ասեց նորանց. Լսեցի, ահա ես աղօթք կ'անեմ ձեր Տէր Աստուածուն ձեր խօսքերի համեմատ, եւ ինչ պատասխան որ Տէրը ձեզ համար տալու լինի, ես ձեզ կ'իմացնեմ, չձե-
5 զանից մի բան ետ չեմ պահել։ Եւ նորանք ասացին Երեմիային. Տէրը մեր մէջը ճշմարիտ եւ հաւատարիմ վկայ լինի, որ անպատճառ կ'անենք այն ամէն խօսքերի համեմատ, որոնք քո Տէր Աստուածը կ'ուղարկէ քեզ մօտ մեր մասին, այնպէս կ'անենք.
6 Թէ բարի թէ չար, մենք պիտի լսենք մեր Տէր Աստուծոյ ձայնին, որի մօտ մենք քեզ ուղարկում ենք, որպէս զի մեզ համար լաւ լինի մեր Տէր Աս-
7 տուծոյ ձայնին լսելով։ Եւ տասը օրից յետոյ եղաւ Տիրոջ խօսքը Երեմիային.
8 Եւ նա կանչեց Կարէի որդի Յովհաննէին եւ նորա հետ եղող բոլոր զօրավարներին եւ բոլոր ժողովրդին փոք-
9 րից մինչեւ մեծը, եւ նորանց ասեց. Այսպէս է ասում Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը, որի մօտ դուք ինձ ուղարկեցիք, որ ձեր աղօթքը մատու-
10 ցանեմ նորան. Եթէ այս երկրումը բնակուելու լինէք, ես էլ պիտի չէնաւնեմ ձեզ եւ պիտի չ'քանդեմ, եւ ես պիտի անկում ձեզ եւ պիտի չ'խլեմ, որովհետեւ ղղջացի այն չարիքի հա-
11 մար, որ արի ձեզ։ Մի վախենաք Բաբիլոնի թագաւորի երեսից, որի երեսից դուք վախենում էք. նորանից մի վախենաք, ասում է Տէրը, որովհետեւ ես ձեզ հետ եմ ձեզ ազատելու
12 եւ ձեզ փրկելու նորա ձեռքից. Ես ձեզ ողորմութիւններ պիտի ցոյց տամ, եւ նա ձեզ պիտի ողորմէ, եւ նա ձեզ ետ պիտի դարձնէ ձեր երկիրը։
13 Եւ եթէ ասէք. Մենք չենք կենալ այս երկրումը՝ ձեր Տէր Աստուծոյ
14 ձայնին չլսելով. Ասելով թէ Ոչ, այլ պէտք է գնանք եգիպտոսի երկիրը, որ չտեսնենք պատերազմ եւ չենք տեսնիլ եւ փողի ձայնը չենք լսիլ, եւ հացի համար չենք սովիլ, եւ այնտեղ կ'բնա-
15 կուենք. Ուրեմն հիմա Տիրոջ խօսքը լսեցէք, ով Յուդայի մնացորդ. Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը. Եթէ դուք ձեր երեսները ուղղէք եգիպտոս գնալու եւ
16 գնաք այնտեղ պանդխտանալու, Այն ժամանակ այն սուրը, որից դուք վախենում էք, այնտեղ եգիպտոսի երկրումը պիտի հասնէ ձեզ, եւ այն սովը, որից դուք զարհուրում էք, այնտեղ պիտի փակչէ ձեր ետեւից եգիպտոսումը, եւ այնտեղ պիտի մեռ-
17 նէք։ Եւ այն ամէն մարդիկը, որոնք իրանց երեսները ուղղել են եգիպտոս

ԻԳ. Ի. 5.
— Գ. Ի. 8, 13. Ի. 11. Ի. Թագ. Ե. 8. Ժբ. 19. Ես. Լ. 4. Յահ. Ա. 16.
ԻԳ. Ի. 22. Ծեզ. Ը. 21. Ի Թագ. Իբ. 14. Ը. Թագ. Գ. 18. Դան. Ի. 20. Ես. Ծ. 50.
ԸՐ Օր. Գ. 3. Գ. Ե. 23. ՌԳ. Իգ. 6. Ը. 28. Իգ. 7. Ի Օր. Իբ. 30. Գ. Ժբ. 8. Ի Ես. Խգ. 5. Հռովմ. Ը. 31. Ա Տես. Ծգ. 45, 46.
ԻԳ. Խգ. 16. Ի Օր. Ժե. 16. Գ. Խգ. 12, 13, 14. Ա Կռհ. Ք. 51. Հ Նեհ. Ժա. 8.

գնալու համար, որ այնտեղ պանդխտանան, պիտի մնանեն Նոյով, սուրով եւ ժանտախտով, եւ նոքանցից ազատուող պրծնող պիտի չլինի այն չարեաց երեսից, զորոնք ես պիտի բերեմ ձեզ վերայ։

18 Որովհետեւ այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը. Ինչպէս որ թափուեցաւ իմ բարկութիւնն ու իմ սրտմտութիւնը Երուսաղէմի բնակիչների վերայ, նոյնպէս պիտի թափուի ձեզ վերայ իմ սրտմտութիւնը, երբոր դուք եղիպտոս գնաք, եւ դուք պիտի լինիք անէծք եւ զարմանք եւ նզովք ու նախատինք. եւ այլ եւս

19 չէք տեսնիլ այստեղը։ Տէրը ասում է ձեզ համար, ով Յուդայի մնացորդը, Եղիպտոս մի գնաք. հաստատ իմացած լինէք, որ այսօր վկայեցի ձեզ

20 համար։ Որովհետեւ դուք նենգութիւն արիք ձեր հոգիների դէմ, որ ինձ ուղարկեցիք ձեր Տէր Աստուծոն մօտ ասելով. Մեզ համար աղօթք արա դէպի մեր Տէր Աստուածը, եւ այն ամենի համեմատ ինչ որ ասէ մեր Տէր Աստուածը, այնպէս մեզ իմացրու եւ

21 մենք կ'անենք։ Եւ ես այսօր ձեզ իմացրի, բայց դուք չէք լսում ձեր Տէր Աստուծոյ ձայնին, եւ այն ամենին, որոնց համար նա ինձ ձեզ մօտ է ու-

22 ղարկել։ Եւ հիմա հաստատ իմացած լինէք, որ նոյով, սուրով եւ ժանտախտով պիտի մեռնէք այնտեղը, ուր որ ուզում էք գնալ այնտեղ պանդխտանալու համար։

ԳԼ. ԽԴ

Հրեաները Աստուծոյ դէպ[1]ի[2]ն հակառակ գնում են եգիպտոս և երեմիան էլ իրանց հետ տանում, որ այնտեղ էլ մարգարեանում է նոքա[3]ցդ[4]ի[5]ն ա[6]ր[7]շառանքը։

4 Եւ երբոր Երեմիան վերջացրեց դէպի բոլոր ժողովուրդը իրանց Տէր Աստուածոյ բոլոր խօսքերը խօսելը, որ իրանց Տէր Աստուածը ուղարկել էր նոքանց մօտ՝ այսինքն այս ամեն խօսքերը,

2 Այն ժամանակ Ովսէիայի որդի Ազարիան եւ Կարէի որդի Յոհանանը եւ բոլոր ամբարտաւան մարդիկը խօսեցին եւ ասեցին Երեմիային. Դու սուտ ես խօսում, քեզ չէ ուղարկել մեր Տէր Աստուածը ասելով թէ Եգիպտոս մի գնաք այնտեղ պանդխտա-

3 նալու համար. Այլ Ներիայի որդի Բարուքն է քեզ դրգռում մեզ դէմ, որ մեզ մատնէ Քաղդէացիների ձեռքը, որ մեզ մեռցնեն, եւ որ մեզ գերի

4 տանեն Բաբիլոն։ Եւ Կարէի որդի Յոհանանը եւ բոլոր զօրավարները եւ բոլոր ժողովուրդը չլսեցին Տիրոջ ձայնին, որ Յուդայի երկրումը մնային։

5 Այլ Կարէի որդի Յոհանանը եւ բոլոր զօրավարները առան Յուդայի բոլոր մնացորդը, որոնք ետ էին դարձել այն ամեն ազգերից, ուր որ աքսորուել էին, որ պանդխտանան Յուդայի եր-

6 կրումը. Այսինքն մարդկանցը եւ կանանցը եւ երեխաներին եւ Թագաւորի աղջկերանցը եւ այն բոլոր անձերին, որոնց Թագել էր Նաբուզարդան դահճապետը Սափանի որդի Աքիկամի որդի Գոդոդիայի մօտ, եւ Երեմիա մարգարէին եւ Ներիայի որդի Բարու-

7 քին. Եւ գնացին Եգիպտոսի երկիրը, որովհետեւ չլսեցին Տիրոջ ձայնին, եւ գնացին մինչեւ Տափնաս։

8 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ Երեմիային

9 Տափնասում ասելով. Ձեռքդ մեծ մեծ քարեր առ եւ նոքանց Թաղիր աղիւսատան կաւի մէջ, որ Փարաւոնի տան մուտքումն է Տափնասի մէջ, Յուդայի մարդկանց աչքի առաջին։

10 Եւ ասիր նոքանց. Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը. Ահա ես կ'ուղարկեմ եւ կ'առնեմ Իմ ծառայ Բաբիլոնի Թագաւոր Նաբուգոդոնոսորին եւ նորա աթոռը կ'դնեմ այս քարերի վերայ, որոնք ես Թաղեցի, եւ նա պիտի տարածէ իր գահոյ-

11 քը նոքանց վերայ։ Եւ պիտի գայ եւ պիտի զարկէ Եգիպտոսի երկիրը, Հորը մահու համար՝ մահուան, եւ գ'րը գերութեան համար՝ գերութեան, եւ գ'րը

---

1 Գլ. խդ. 10։ Հմր. 23.
2 Տես Գլ. խդ. 14, 28.
3 Գլ. է. 30.
4 Գլ. ժբ. 16. խդ. 9։ խդ. 6. ի՛բ. 18, 22. խդ. 12. Զաք. բ. 13.
5 բբ Օբ. ժկ. 10.
6 Հմր. 2.
7 Հմր. 17։ Եզեկ. գ. 11։

—

1 Գլ. խբ. 1.
2 Գլ. խ. 11, 12.
3 Գլ. խ. 10.
4 Գլ. ի՛բ. 10. խ. 7.
5 Գլ. բ. 16. խգ. 1. Բայց Ես. լ. 4 «Հանեսա»։
6 Գլ. ի՛ե. 9. խէ. 6. Տես Եզեկ. ի՛բ. 18, 30.
7 Գլ. խգ. 13. խգ. 13.
8 Գլ. ժե. 2. Զաք. ժա. 9։

12 սուբի համար՝ սուբին ։ Եւ ես Ելրակ պիտի վառեմ Եգիպտոսի աստուածների
տները. եւ նա պիտի այրէ նորանց, եւ նորանց գերի առնէ. եւ նա պիտի
իր վերայ փաթաթէ Եգիպտոսի երկիրը, ինչպէս որ հովիւը փաթաթում է
իր հանդերձը իր վերայ. եւ նա խա-
13 ղաղութեամբ պիտի դուրս գայ ։ Եւ նա պիտի կոտրատէ Եգիպտոսում եղող
*Բեթսամիսի արձանները, եւ Եգիպտոսի աստուածների տները կրա-
կով պիտի այրէ ։

ԳԼ. ԻԴ

Պատուէր է կատարել Հրէաներին մեծամեծ պատիժներ.

1 Ա՛յն խօսքը որ եղաւ Երեմիային այն բոլոր Հրէաների մասին որոնք բնակվում էին Եգիպտոսի երկրումը, այսինքն բնակվում էին Մագդոլում, Տահպանհեսում, Մեմփիսում եւ Պաթրոսի երկրումը, ասելով. Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը. Դուք տեսաք այն ամէն չարիքը, որ ես բերի Երուսաղէմի վերայ եւ ահա նորանք այսօր ՚աւերակ են, եւ նորանցում բնակող չկայ.
3 Այն չարութեան պատճառով, որ արին ինձ բարկացնելու համար, որ գնան խունկ ծխեն եւ ուրիշ աստուածների ծառայեն, որոնց չէին ճանաչում ոչ իրանք, ոչ դուք, ոչ ձեր
4 հայրերը։ Եւ ես ուղարկեցի ձեզ մօտ իմ բոլոր ծառաներին մարգարէներին կանուխ վեր կենալով եւ ուղարկելով ասելով. Մի անէք այս գարշելի բանը
5 որ ես ատում եմ։ Բայց նորանք չլսեցին եւ ականջ չդրին, որ ետ դառնային իրանց չարութիւնից, որ ուրիշ աստուածների խունկ չծխէին։
6 Եւ իմ սրամտութիւնն ու իմ բարկութիւնը թափուեցաւ եւ վառուեցաւ Յուդայի քաղաքներումը եւ Երուսաղէմի փողոցներումը, եւ նորանք անապատ եւ ամայի եղան, ինչ-
7 պէս որ այսօր է։ Եւ հիմա այսպէս է ասում Զօրաց Տէր Աստուածը՝ Իսրայէլի Աստուածը. Ինչու էք դուք մեծ չարութիւն անում ձեր անձերի դէմ, որ ձեզ համար բնաջինջ անէք մարդն ու կինը, երեխան ու կաթնակեր մանուկը Յուդայի միջից, որ ձեզ
8 համար մնացորդ չմնայ. Որ ինձ բարկացնէք ձեր ձեռքի գործերովը եգիպտոսի երկրումն ուրիշ աստուածների խունկ ծխելու համար, ուր որ դուք մտել էք պանդխտանալու համար, որ ձեզ բնաջինջ անէք, եւ որ նանէձք ու նախատինք լինէք երկրի բոլոր ազ-
9 գերի մէջ։ Մի՞թէ մոռացել էք ձեր հայրերի չարութիւնները եւ Յուդայի թագաւորների չարութիւնները եւ նորանց կանանց չարութիւնները եւ ձեր չարութիւնները եւ ձեր կանանց չարութիւնները, որ արել են Յուդայի երկրումը եւ Երուսաղէմի փողոցնե-
10 րումը։ Նորանք չխոնարհուեցան մինչեւ այս օրը եւ չվախեցան եւ չգնացին իմ օրէնքովն ու կանոններովը, որոնց ես դրել եմ ձեր առաջին եւ
11 ձեր հայրերի առաջին։ Սորա համար այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը. Ահա ես իմ երեսը ուղղել եմ դէպի ձեզ չարիք հասցնելու եւ բոլոր Յուդան բնաջինջ անելու հա-
12 մար։ Եւ պիտի առնեմ Յուդայի մնացորդը, որոնք ուղղել են իրանց երեսը եգիպտոս գնալու համար, որ այնտեղ պանդխտանան. եւ Եգիպտոսի երկրումը սրով պիտի ընկնեն, սովով պիտի ապառուին. փոքրիկը մինչեւ՚ մեծը՝ սրով ու սովով պիտի մեռնեն, եւ նորանք պիտի դառնան նանէձք, զարմանք եւ
13 նզովք ու նախատինք։ Եւ պիտի այցելեմ Եգիպտոսի երկրումը բնակողներին, ինչպէս որ Երուսաղէմին եմ այցելել՝ սրով, սովով եւ
14 ժանտախտով։ Եւ ազատուող ու պրծնող պիտի չլինի Յուդայի մնացորդից, որոնք եկել են որ պանդխտանան Եգիպտոսի երկրումը, որ ետ

ԺԳ. խզ. 28։
*Կամ՝ Աբեթսեմի տան

—

—Եր. ԺԳ. 2, Գլ. խզ. 14։

ԺԳ. խզ. 7։
ե Եր. ԼԲ. 13։
զ Գլ. Բ. 15։ լգ. 22։
է Գլ. ԼԲ. 4։
ը Որ. ԺԳ. 61 լբ. 17։
թ Ես. ՄԵ. լբ. 15։ Գլ. է. 35։

ՄԵ. 4։ խզ. 5. ԼԲ. 19։
ժ Գլ. Խբ. 18։
ի Ծն. ԺԳ. 38։ Գլ. է. 19։
ձ Գլ. ՄԵ. 5, 7։
ղ Գլ. Խբ. 19։ Հմր. 12։
ճ Ահաւ. Բ. 14։

Ի Գլ. ՄԵ. 10. ի. 3, 6. Ա-մոս. Բ. 4։
յ Գլ. Խբ. 15—17, 22։
ն Գլ. Խբ. 18։
շ Գլ. Խզ. 11։

դառնան Յուդայի երկիրը, ուր որ նոքա
քանք փախչելում են եւ դառնալ, որ
այնտեղ բնակուին. որովհետեւ ոչ ով
եւ չի դառնալ, բայց միայն նպրծած-
նները։
45 Եւ այն ամէն մարդիկը որոնք գի-
տէին, որ իրանց կանայքը խունկ էին
ծխում ուրիշ աստուածների եւ բոլոր
ներկայ կանայքը՝ մի մեծ ժողով եւ
բոլոր ժողովուրդը, որ բնակվում էր
Եգիպտոսի երկրումը եւ Պաթուրե-
սումը, պատասխանեցին Երեմիային
46 ասելով. Այն խօսքը, որ դու ասեցիր
մեզ Տիրոջ անունովը, մենք քեզ չենք
47 լսում. Այլ հանպատճառ մեր բերա-
նից դուրս եկած խօսքն ենք անելու
Երկնքի Թագուհիին խունկ ծխելով
եւ նորան թափելու նուէրներ մատու-
ցանելով, ինչպէս որ արել ենք մենք
եւ մեր հայրերը, մեր Թագաւորներն
ու իշխանները Յուդայի քաղաքներու-
մը եւ Երուսաղէմի փողոցներումը,
եւ հացով կուշտ էինք եւ յաջողակ
48 էինք եւ չարիք չ'տեսանք։ Բայց այն
ժամանակից որ դադարեցինք երկնքի
Թագուհիին խունկ ծխելու եւ նորան
թափելու նուէրներ մատուցանելու,
ամէն բանի կարօտ եղանք եւ սրով
49 ու սովով սպառուեցանք։ Իսկ երբոր
երկնքի Թագուհիին խունկ էինք ծխում, եւ նորան թափելու նուէրներ
մատուցանում, մի՞թէ առանց մեր
մարդկանց էինք նորա համար բլիթ-
ներ չինում նորան պաշտելով, եւ
նորան թափելու նուէրներ մատու-
20 ցանում։ Եւ Երեմիան ասեց բոլոր
ժողովրդին՝ մարդկանցը եւ կանանցը
եւ բոլոր ժողովրդին որ իրան խօսք
21 պատասխան տուին, եւ ասեց. Չէ՞ որ
այն խունկը, որ ծխում էիք Յուդայի
քաղաքներումը եւ Երուսաղէմի փո-
ղոցներումը դուք եւ ձեր հայրերը,
ձեր Թագաւորներն ու ձեր իշխանները
եւ երկրի ժողովուրդը յիշել է Տէրը
22 եւ նորա միաքն են բնկել. Եւ Տէրը
չ'կարողացաւ այլ եւս համբերել ձեր
գործերի չարութեան պատճառով այն
գարշութիւնների պատճառով, որ
դուք արել էք, եւ ձեր երկիրը եղել է
աւերակ, ամայի եւ նզովք առանց
23 բնակչի, ինչպէս որ այսօր կայ։ Որովհետեւ դուք խունկ ծխեցիք եւ
մեղք գործեցիք Տիրոջ դէմ եւ չ'լսե-
ցիք Տիրոջ ձայնին եւ նորա օրէնքովն
եւ կանոններովը ու վկայութիւննե-
րովը չ'գնացիք. Դորա համար ձեզ
հանդիպել է այդ չարիքը, ինչպէս որ
այսօր է։
24 Եւ Երեմիան ասեց բոլոր ժողովրդին եւ բոլոր կանանցը. Լսեցէք Տի-
րոջ խօսքը, ով Եգիպտոսի երկրումը
25 եղող բոլոր Յուդա. Այսպէս է ասում
Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը ա-
սելով. Դուք եւ ձեր կանայքը խօ-
սեցիք ձեր բերանովը եւ ձեր ձեռքով
կատարեցիք՝ ասելով. Անպատճառ
պէտք է կատարենք մեր ուխտերը որ
ուխտել ենք՝ երկնքի Թագուհիին
խունկ ծխելու եւ նորան թափելու
նուէրներ մատուցանելու համար. ան-
չուշտ դուք կ'հաստատէք ձեր ուխ-
26 տերը եւ պիտի կատարէք ձեր ուխ-
տերը։ Դորա համար լսեցէք Տիրոջ
խօսքը, ով Եգիպտոսի երկրումը բնա-
կող բոլոր Յուդա. Ահա ես երդում
արի իմ մեծ անունովը, ասում է Տէ-
րը, որ այլ եւս իմ անունը պիտի
չ'կանչուի բոլոր Եգիպտոսի երկրումը
ոչ մի մարդի բերանից, ասելով թէ
27 կենդանի է Տէր Եհովան։ Ահա ես
նորանց վերայ հսկում եմ ի չարն եւ
ոչ թէ ի բարին, եւ նորանք պիտի
սպառուին Եգիպտոսի երկրումը Հարց
28 եւ սովով մինչեւ որ վերջանան։ Եւ
սուրից սպառուածները, որ եւս կը
դառնան Եգիպտոսի երկրից Յուդայի
երկիրը, սակաւաթիւ մարդիկ կ'լի-
նին, եւ պիտի իմանան Յուդայի մը-
նացորդը, որոնք մտել են Եգիպտոսի
երկիրը այնտեղ պանդխտանալու հա-
մար, թէ որի՞ խօսքը պիտի հաստատ-
29 ուի՞ իմ թէ նորանցը։ Եւ սա ձեզ
նշան լինի, ասում է Տէրը, որ այս
տեղը ես ձեզ այցելութիւն պիտի ա-

---

3 Հմր. 28։
Նմ. ը. 16։
4 Թագ. ը. 13. բ Օր. խդ. 23։ Դատ. Ժա. 36. Յես Հմր. 31։
Գլ. ե. 18։
Գլ. է. 18։
Գլ. իե. 11, 19, 36։
Հմր. 6։
Դատ. բ. 11, 12։
Գլ. խդ. 7. Հմր. 15։
Հմր. 15 և բ։
Յես. իբ. 10։
Եզեկ. բ. 39։
Գլ. ա. 10։ ըա. 28. Եզեկ. 6։
Հմր. 13։
Հմր. 14. Ես. իե. 13։
Հմր. 17, 25, 26։

նեմ, որպէս զի իմանաք թէ իմ խօսքերը
30 ուն ձեզ վերայ ի չարն։ Այսպէս է ասում Տէրը. Ահա ես մատնել եմ Եգիպտոսի Վափռա Փարաւոն թագաւորին իր թշնամիների ձեռքը եւ նորա հոգին պահանջողների ձեռքը, ինչպէս որ մատնեցի Հուդայի Սեդեկիա թագաւորին իր թշնամի եւ իր հոգին պահանջող Բաբիլոնի Նաբուզոդոնոսոր թագաւորի ձեռքը։

ԳԼ. ԽԵ

Մխիթարում է Բարուքին որ ոչ է մեռնել։

1 Այն խօսքը որ խօսեց Երեմիա մարգարէն Ներիայի որդի Բարուքի հետ, երբոր նա գրքում գրում էր այս խօսքերը Երեմիայի բերանից Յուդայի թագաւոր Յովսիայի որդի Յովակիմի չորրորդ տարին ասելով.
2 Ինձ համար այսպէս է ասում Իսրայէլի Տէր Աստուածը, ով Բարուք.
3 Դու ասացիր. Ո՛հ վայ ինձ, որ Տէրը տրտմութիւն է աւելացրել իմ ցաւի վերայ, ես վաստակել եմ հեծեծուցս, 4 եւ հանգստութիւն չեմ գտնում։ Նորան այսպէս ասիր. Տէրը այսպէս է ասում. Ահա իմ շինածը ես քանդում եմ, եւ իմ տնկածը ես խլում եմ, 5 այսինքն այս բոլոր երկիրը։ Եւ դու քեզ համար մեծամեծ բաներ ես որոնում. մի որոնիր. որովհետեւ ահա ես չարիք եմ բերելու բոլոր մարմնի վերայ, ասում է Տէրը, եւ ես քո անձը քեզ տալիս եմ իբրեւ աւար այն ամէն տեղերում, ուր որ գնաս։

ԳԼ. ԽԶ

Եգիպտոսի գէմ մարգարէութիւն։ Խրոյսի համար մխիթարութիւն։

1 Տիրոջ խօսքը որ եղաւ Երեմիա մարգարէին ազգերի մասին, 2 Եգիպտոսի նկատմամբ Եգիպտոսի Ենեքաւում Փարաւոնի զօրքի մասին, որ Եփրատ գետի մօտ Քարքամիսում էր, որին զարկեց Բաբիլոնի Նաբուզոդոնոսոր թագաւորը Յուդայի թագաւոր Յովսիայի որդի Յովակիմի չորրորդ տարին։
3 Պատրաստեցէք վահան ու վահան, եւ մօտեցէք պատերազմի. 4 լծեցէք ձիերը, եւ ձիաւորուեցէք, ով հեծեալներ. չորուեցէք սաղաւարտներով, փայլեցրէք նիզակները, հագէք զրահները։ 5 Ինչու եմ նորանց տեսնում զարհուրած եւ դառնալիս, եւ նորանց քաջազուններն ջարդուում են. վազելով փախչում են եւ ետ չեն նայում, Երկիւղ չուրջանակի, ասում է Տէրը։
6 Թող արագաշարժը չփախչէ, եւ չը պրծնէ զօրաւորը. հիւսիսում՝ Եփրատ գետի եզերքում պիտի խաւնեն եւ կործանուին։ 7 Ո՞վ է սա որ Նվիր է գալիս գետի պէս, գետերի նման 8 ծփում են նորա ջուրերը։ Եգիպտոսը վիր է գալիս գետի պէս, եւ գետերի պէս ծփում են ջուրերը. եւ ասում է. Ես վիր կ'գնամ, երկիրը կ'ծածկեմ, բնակիչը կ'անեմ քաղաքը եւ նորա 9 նում բնակողներին։ Վիր ելէք, ով ձիանք, եւ կատաղեցէք, ով կառքեր, եւ զօրաւորները դուրս գան, Եթէովպացի եւ Փութացի վահան բռնողները, եւ Ղուդացի Խաղող բռնող լարողները։
10 Որովհետեւ հայս օրն է Զօրաց Եհովայ Տիրոջ վրէժխնդրութեան օրը, որ վրէժ առնէ իր թշնամիներից, եւ Նետը պիտի ուտէ եւ կշտանայ եւ նորանց արիւնով լիանայ, որ Զօրաց Եհովայ Տէրը Հզոն ունի, հիւսիսային
11 երկրումը՝ Եփրատ գետի մօտ։ Ելիր Գաղաադ, եւ բալասան առ, Կոյս Եգիպտոսի կոյս աղջիկ. զուր ես շատացնում դեղերը. Խապեանիք չ'կայ
12 քեզ համար։ Ազգերը լսում են քո անարգանքը, եւ քո աղաղակովը լցուել է երկիրը. որովհետեւ զօրաւորը զօրաւորովը սահում է, Նորանք միասին երկուսն էլ կործանուեցան։

---

2 Պար. լդ. 11։
— Դ. Թագ. 23, 29։ Եզեկ. լթ. 3 Հնդ. ը. 21։
4 Դ. լթ. 6։
— Դ. լդ. 1, 4, 22։ Ես. ը. 5։
5 Դ. լե. 26։
6 Դ. Թագ. 9. ը. 2. լթ. 18։
— Դ. լե. 15 Հնդ։
7 Դ. Թագ. լդ. 29. ը Մն. լե. 20։
8 Դ. ամ. 11, 12։ Կաս. ը. 1։

գ. 14։
9 Դ. գ. 25. Թագ. 29։ Ես. Դան. ամ. 19։
10 Ես. ը. 7, 8. Դ. Թագ. 2. Դան. ամ. 22։
Ես. լդ. 19։
11 Ես. ամ. 6. Յովէլ. ա. 15։

ը. 1։
12 Ը. Օր. ը. 42։ Ես. լդ. 6։ Ես. լդ. 6։ Մաք. ա. 7։ Տես Եզեկ. լթ. 17։
13 Դ. ը. 22. ամ. 8։
Ես. Խէ. 1։
Եզեկ. լ. 21։

13 Այն խօսքը որ Տէրը խօսեց Երեմիա մարգարէին Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորի գալու եւ Եգիպտոսի
14 երկիրը զարկելու նկատմամբ։ Պատմեցէք Եգիպտոսում եւ լուր տուէք Մագդոլում, եւ լուր տուէք Մեմփիսում եւ Տափնասում, ասեցէք, Կանգնիր եւ պատրաստ եղիր. որ հասուրը պիտի ուտէ քո չրջակայքը։
15 Ինչու կործանուեցան քո զօրաւորքը. նորանք չկանգնեցին, որովհետեւ Տէրը
16 նորանց վայր դրեց։ Շատացրեց գերուածներին. իրար վերայ էլ ընկան, եւ ասեցին. Վեր կաց, որ դառնանք վեր դէպի մեր ժողովուրդը եւ դէպի մեր հայրենի երկիրը բռնաւորի սուրի
17 պատճառով։ Անտեղ կանչում էին Եգիպտոսի Փարաւօն թագաւորը ձայթում է, անց է կացրել որոշուած
18 ժամանակը։ Կենդանի եմ ես, ասում է Թագաւորը՝ Տանուտէրը Զօրաց Տէր. որ ինչպէս Թաբօրն է սարերի մէջ, եւ Կարմէղոսը մինչեւ ծովը, նա պէտք
19 է գայ։ Գերութեան կարասիներ պատրաստիր քեզ համար, ով Եգիպտոսում բնակող աղջիկ, որ Մեմփիսը աւերակ պիտի դառնայ, եւ պիտի վառուի առանց բնակողի մնայ։
20 Եգիպտոսը մի գեղեցկագոյն երինջ է, բայց կոտորածը հիւսիսից գալիս
21 է՝ գալիս։ Նորա վարձուածներն էլ նորա մէջ պարարտ երինջների նման են. որովհետեւ նորանք էլ ետ դառան, փախան միասին՝ չկանգնեցին, որ նորանց կորստեան օրը եկաւ նորանց վերայ, նորանց այցելութեան
22 ժամանակը։ Նորա ձայնը դուրս է գալիս ինչպէս օձինը, որովհետեւ զօրքով են դուրս գալիս, եւ կացիններով են գալիս նորա վերայ փայտահարների
23 նման։ Նորանք պիտի կտրեն նորա անտառը, ասում է Տէրը, թէպէտ եւ նա անհամար էլ լինի. որովհետեւ նորանք սարաթից շատ են եւ թիւ չը
24 կայ նորանց։ Ամօթով պիտի մնայ եդիպտոսի աղջիկը, նա պիտի հիւսիսի
25 ժողովրդի ձեռքը տրուի։ Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը ասում է. Ահա ես այցելում եմ Նովայի Ամոնին, նաեւ Փարաւօնին եւ Եգիպտոսին, եւ նորա աստուածներին ու նորա թագաւորներին, եւ Փարաւօնին եւ
26 նորան ապաւինողներին։ Եւ նորանց պիտի մատնեմ նորանց հոգին պահանջողների ձեռքը եւ Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորի ձեռքը եւ նորա ծառաների ձեռքը. եւ յետոյ նորա կ'բնակուի առաջի օրերին պէս ասում է Տէրը։
27 Բայց դու մի վախենար, ով իմ ծառայ Յակոբ, եւ մի զարհուրիր, ով Իսրայէլ, որովհետեւ ահա ես քեզ ազատելու եմ հեռուից, եւ քո սերունդը՝ իրանց գերութեան երկրից. եւ Յակոբը պիտի ետ դառնայ, եւ հանգիստ ու հանդարտ լինի. եւ վախեցնող չէ
28 լինելու։ Դու մի վախենար, ով իմ ծառայ Յակոբ, ասում է Տէրը. նորա համար որ ես քեզ հետ եմ. որովհետեւ ես պիտի վերջացնեմ բոլոր այն ազգերին, ուր որ քեզ ազատեցի. բայց քեզ պիտի չվերջացնեմ, այլ քեզ պիտի խրատեմ չափաւորութեամբ, եւ քեզ անպատճառ անմեղ չեմ համարելու։

Գլ. Խ

Փղշտացիների, Տիւրոսի և Սիդոնի դէմ մարգարէութիւն։

1 Տիրոջ այն խօսքը որ եղաւ Երեմիա մարգարէին Փղշտացիների նկատմամբ՝ Փարաւօնը գազան զարկելուց
2 առաջ։ Տէրը այսպէս է ասում. Ահա ջուրեր են վեր գալիս հիւսիսից եւ յորդած հեղեղ են դառնում, եւ պիտի հեղեղեն երկիրը եւ նորա լիութիւնը, քաղաքը եւ նորանում բնակողներին. եւ մարդիկ պիտի աղաղակեն, եւ երկրի բոլոր բնակիչները պիտի ոռնան
3 Նորա հերիւարների ամրակների տրոփելու ձայնից, նորա կառքերի չա-

---

ա ես. ԻԲ. 1. Գլ. խգ. 10, 11; եզեկ. ԻԲ. Ը և ԼԲ.
բ Չմ. 3, 4.
գ Չմ. 10։
դ Դ Թագ. խգ. 37.
ե Ես. խե. 1։ խը. 3։ Գլ. խը. 15.
զ ես. բ. 6.
է Տես Գլ. խը. 18.
ը Ովս. Յ. 11։
թ Գլ. ա. 14։ խե. 2. Չմ. 6, 10։
ժ Յով. լե. 13։ Գլ. ծ. 37.
ի Տես ես. ԻԲ. 4։
լ ես. Ժ. 34։
խ Դատ. գ. 5։
ծ Գլ. Ժ. 22. Ը. 11։
կ Գլ. ա. 15։
հ Տես եզեկ. Ը. 14—16։ Նաւ. գ. 8։
ձ Գլ. խգ. 12, 13։ եզեկ. Ը. 13.
ղ Գլ. խգ. 30։ եզեկ. ԻԲ. 11։
ճ եզեկ. ԻԲ. 11, 13, 14։
մ ես. խ. 13, 14. խգ. 3. խգ. 3։ Գլ. Ը. 10, 11։
յ Գլ. Ժ. 24. Ը. 11։
ն Գլ. իե. 20. եզեկ. իե. 19, 16. Մաթ. բ. 4, 5։
շ Ամով. ա. 6—8։
ո ես. Ը. 7։ Գլ. խգ. 7, 8։
չ Գլ. ա. 14. խգ. 20։
պ Գլ. Ը. 16։ Նաւ. գ. 3։

չիւնից եւ նորա անիւների չառաչիւնից, հայրերը պիտի չ'նային որդկանց
4 վերայ ձեռքերի թուլութիւնից ։ Այն օրուայ համար, որ գալիս է բոլոր Փղշտացիներին կորցնելու, ևՏիրոսին եւ Սիդոնին բնաջինջ անելու, բոլոր ազատուած օգնականներին. որ Տէրը պիտի աւերակ անէ Փղշտացիներին, Կափթոր կղզիի ևնացորդ-
5 ներին ։ Գազայի վերայ կնաւաթիւն եկաւ, Աշկաղոնը աւերակ եղաւ իր հովիտի մնացորդով. մինչեւ ե՞րբ պիտի
6 հնձես կտրես։ Աւա՛ղ, հով Տիրոջ սուր, մինչեւ ե՞րբ չես դադարելու, ետ քաշուիր քո պատեանը, հանգիստ
7 եղիր եւ լռիր ։ Ի՞նչպէս ես կարող հանգստանալ. քանի որ Եհովան հրամայուիրել է *քեզ. Աշկաղոնի եւ ծովիզերքի դէմ նշանակել է *քեզ։

ԳԼ. ԽԸ

Մովաբի դէմ մարգարէութիւն.

1 -Մովաբի մասին այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը. Վա՛յ ինաբաւին, որ աւերակ է դարձել. Կարիաթհաիմ ամաչեց՝ առնուեցաւ, ամաչեց Մասգաբը եւ զարհուր-
2 բեց ։ Այլ եւս ևՄովաբի պարծենալը չ'կայ Հեսեբոնում. նորա վերայ չարիք են խորհում, ասելով՝ Գնանք նորան փշացնենք ազգութիւնից. Դուն էլ, ով Մադմէն, պիտի պապանձես.
3 նուիրեգ գալիս է սուրը ։ Աղաղակի ձայն է գալիս Որոնայիմիցը, աւեր-
4 ած եւ մեծ կոտորած ։ Մովաբը փշրուեցաւ. նորա պզտիկները ա-
5 ղաղակ բարձրացրին ։ Որովհետեւ Լուհիթի զառիվերովը լացով են վեր ելնում՝ լացով. որովհետեւ Որոնայիմի զառիվայրի վերայ լսում են Քշնամիքը
6 կոտորածի աղաղակ ։ Փախէք, ազատեցէք ձեր անձը. եւ Եմաշնիի պէս

7 եղէք անապատումը ։ Որովհետեւ քո գործերին եւ քո գանձերին վստահելուդ համար դուն էլ պիտի առնուես. եւ Քամոսը պիտի գերի գնայ՝ նորա քահանաները եւ նորա իշխանները
8 միասին իր հետ ։ Եւ Նպիտի գայ կործանողը ամեն քաղաքի վերայ, եւ ոչ մի քաղաք պիտի չ'պրծնէ, եւ հովիտը պիտի փչանայ եւ դաշտը աւերուի,
9 որն որ ասել է Տէրը ։ Եմոաբին թեւեր տուէք, որ թռչէ փախչէ. եւ նորա քաղաքները աւերակ պիտի դառնան, բնակիչ պիտի չ'լինի նորանցում։
10 Անհնձեալ լինի Տիրոջ գործը թուլութեամբ անողը, եւ անիծեալ լինի իր սուրը արիւնից խնայողը։
11 Հանգիստ էր Մովաբն իր մանկութիւնից ի վեր, եւ հանդարտ մնացել էր ինր մրուրի վերայ, նա չ'թափուեցաւ ամանից աման, եւ գերութեան չ'գնաց. դորա համար նորա համը մնաց իրանում եւ հոտը չ'փոխուեցաւ ։
12 Ուրեմն ահա օրեր են գալիս, ասում է Տէրը, որ ես նորա համար փոխադրողներ կ'ուղարկեմ, եւ նորանք կը փոխադրեն նորան, եւ նորա ամանները կ'դատարկեն եւ նորա տիկերը
13 կ'պատառատեն ։ Եւ Մովաբը կ'ամաչէ ևՔեմոսից, ինչպէս որ Իսրայէլի տունը ամաչեց իր ապաւինած ևԲեթէլից։
14 Ի՞նչպէս էք ասում, Մենք զորաւոր մարդիկ ենք, եւ զօրաւոր մարդիկ պատերազմի համար ։ Մովաբը քանդուեցաւ եւ նորա քաղաքները վեր ելան, եւ նորա ընտիր երիտասարդները իջան մորթուելու, ասում է Թագաւորը՝ որի անունը Զօրաց Տէր է ։
16 Մօտ է Մովաբի կորուստը որ գայ, եւ նորա ձախորդութիւնը չատագում է ։ Ողջացէք նորա վերայ, ով բոլոր նորա չրջակայքը, եւ ով բոլոր նորա անունը գիտացողներ, ասացէք, Ինչպէս կոտրուեցաւ հզօրութեան գաւա-

---

Ա Գր. ԺԲ. 22։
Բ Մն. Ժ. 14։ Ամվ. Բ. 7։
Գ Եզեկ. ԺԵ. 16։ Ամվ. ա. 8։ Ամվ. ա. 7։ Մխ. ա. 10։ Սոփ. բ. 4, 7։ Զաք. Բ. 5։
Դ Գր. ԺԵ. 20։
Ե Գր. Ժգ. 6։ խա. 5։ Խը. 37։
Զ Ը Ար. լբ. 41։ Եզեկ. խա. 3—5։
Է Եզեկ. Ժգ. 17։
* Եբր. Նորան։
—
Ը Ես. Ժե. 4 Ժգ. Գր. ԺԵ. 31։ ԺԶ. 3. Եզեկ. ԽԵ. 9։ Ամվ. բ. 1, 2։
Թ Թագ. լբ. 38։ լգ. 47։ Ես. Ժե. 2։
Ժ Թագ. լբ. 37։
ԺԱ Ես. Ժգ. 14։
ԺԲ Ես. Ժե. 4։
ԺԳ Հրկ. 5։
ԺԴ Ես. Ժե. 5։
ԺԵ Գր. Ժե. 6։
ԺԶ Թագ. ԺԲ. 23։ Դատ. Ժա. 33։ Ես Ես. խգ. 1, 2։ Գր. խգ. 12։
ԺԷ Գր. ԽԲ. 3։
ԺԸ Գր. գ. 26։ Հրկ. 18։
ԺԹ Ես. Ժե. 6։ Հրկ. 28։
Ի Ես Դատ. Ե. 23։ ա Թագ. Ժե. 3, 9։ գ Թագ. բ. 43։
Լ Սոփ. ա. 12։
Հ Դատ. Ժա. 24։ գ Թագ. Ժա. 7։
Ն Ամս. Ժ. 6։
Շ Ը Թագ. Ժբ. 29։
Ո Ես. Ժգ. 6։
Չ Հրկ. 8, 9, 18։
Պ Գր. Ե. 27։
Ջ Գր. խգ. 18. Ժա. 57։
Ռ Ես Ես. բ. 4. Ժգ. 4, 5։

18 զանը՝ փառաց ցուպը՝ Իմիր փառքիցը
եւ նաեւ ծառաւութիւնում, Ով Դե-
բռնում բնակող աղջիկ. որովհետեւ
Մոաբը կործանողը քեզ վերայ է
յարձակուելու, եւ քարուքանդ է ա-
19 նելու քո բերդերը։ Ճանապարհին
կանգնիր եւ դիտիր, ով Արոերի բնա-
կիչ, հարցրու փախչողին եւ պրծնո-
ղին, ասիր՝ Ինչ դառաւ։
20 Ամաչեց Մոաբը, որովհետեւ կոտ-
րուեցաւ. Ոռնա եւ գոռա. պատմիւ-
ցէք Առնոնում, թէ աւերակ եղաւ
21 Մոաբը։ Եւ դատաստան եկաւ Հոլո-
տի երկրի վերայ Փոզոնի,
22 եւ Մեփայաթի վերայ. Եւ Դիբոնի
վերայ, Նաբաւի վերայ, եւ Բեթդե-
23 լաթեմի վերայ, եւ Կարիաթեմի վե-
րայ, եւ Բեթգամուղի վերայ եւ Բեթ-
24 մաւնի վերայ. Եւ Կարիօթի վերայ,
եւ Բոսրայի վերայ, եւ Մոաբի երկրի
բոլոր քաղաքների վերայ, հեռաւոր-
25 ների եւ մօտաւորների վերայ։ Կոտ-
րուեցաւ Մոաբի եղջիւրը, եւ նորա
բազուկը փշրուեցաւ, ասում է Տէրը։
26 Նորան արբեցրէք, որովհետեւ նա
գոռոզացաւ Տիրոջ դէմ, որ թաւա-
ւի Մոաբն իր փսխածումը եւ ինքն
27 էլ ծաղր լինի։ Կամ Իսրայէլը
ծաղր չէ՞ղաւ քեզ համար, կամ նա
գողերի միջում գտնուեցա՞ւ. որ քա-
նիցս որ նորա վերայ խօսէիր, դլուխդ
28 էիր շարժում։ Զգուշէք քաղաքները
եւ վէմերում բնակուեցէք, ով Մոաբի
բնակիչներ. եւ աղաւնիի նման եղէք,
որ բոյն է դնում անդունդի բերանի
անցքումը։
29 Մենք լսել ենք Մոաբի ամբար-
տաւանութիւնը. նա չատ ամբարտա-
ւան է. նորա հպարտութիւնը, եւ
նորա ամբարտաւանութիւնը, նորա
գոռոզութիւնը եւ նորա բարձրամը-
30 տութիւնը։ Ես գիտեմ, ասում է Տէրը,
նորա սրամտութիւնը, բայց պարապ
է. նորա ՞անապարհ խօսքերը ո-
31 չինչ չեն գործել։ Սորա համար Մո-
աբի ողբամ Մոաբի վերայ, եւ ա-
զաղակեմ բոլոր Մոաբի վերայ,
կիրհարեսի մարդկանց համար հառա-
32 չում են։ Յազերի լացովը լաց եմ լի-
նելու քեզ վերայ, Ով Սեբամայի որ-
թը, քո չառաւիղները անցան ծովիցը,
մինչեւ Յազերի ծովն են հասել. քո
ամառային պտուղի եւ քո այգեկութի
վերայ աւարառու յարձակուեցաւ։
33 Եւ վեր է առնուելու ուրախութիւնն
ու ցնծութիւնը պտղաբեր արտերիցն
ու Մոաբի երկրիցը, եւ գինին գա-
դարեցնելու եմ հնձաններիցը, ուրա-
խութիւնով խաղաղ պիտի չկոխուի,
եւ խաղող կոխելու ուրախութիւնը
34 ուրախութիւն չէ լինելու։ Հեսեբոնի
աղաղակից մինչեւ Եղէազէ մինչեւ
Յասսա աւելին իրանց ձայնը. Հո-
դովրից մինչեւ Որոնայիմ եռամեայ
երինջի նման. որովհետեւ Նեմերիմի
35 ջուրերը անապատ են դառել։ Եւ
պիտի դադարեցնեմ Մոաբից, ասում
է Տէրը, Բարձրաւանդակում ողջա-
կէզ մատուցանողին, եւ նորա աստ-
ուածներին խունկ ծխողին։
36 Սորա համար Հիւրտա հնչում է
սրինգների պէս Մոաբի վերայ, եւ
իմ սիրտը կիրհարեսի մարդկանց վե-
րայ հնչում է սրինգների պէս, սորա
համար հայն հարստութիւնը, որ ա-
37 րել էին, փչանում է։ Որովհետեւ
Եամեն դլուխ պիտի կնատայ, եւ ա-
մեն մօրուք կարուի. բոլոր ձեռքերի
վերայ կտրածներ պիտի լինեն, եւ
38 Եմէջքի վերայ՝ քուրձ։ Մոաբի բոլոր
կուրծների վերայ եւ նորա փողոցնե-
րում բոլորովին ողբ պիտի լինի, որ
ես կոտրեցի Մոաբին մի այնպիսի
Եամանի պէս, որից չեն ախորժիլ, ա-
39 սում է Տէրը։ Ինչպէս կոտրուեցաւ.
ոռնում են. ինչպէս է Մոաբը մէջքը
դարձնում ամօթով. եւ Մոաբը ծաղր
ու սոսկում պիտի լինի բոլոր իրան
40 չրջապատողների համար։ Որովհետեւ
այսպէս է ասում Տէրը. Ահա Եարձիւ

ա Թուոց. խ. 32. նս. ԺԵ. 2. Տես նս. խէ. 14. Գ. Խգ. 19. էչէր. 8.
գ Թուոց. գ. 13. Ելք Օր. բ. 36. նս. Ժգ. 7.
դ Տես Թուոց. խ. 13. էչէր. 8.
ե Ռաքվ. բ. 2.
զ Թուոց. էն. 10.
է Տես նգէկ. լ. 21. Գ. ԱԹ. 15, 27.
ը Ռաֆ. բ. 8.
թ Տես Գ. բ. 26.
ժ Թուոց. ԱԹ. 6, 7. էչէր. 9. ի Նս. Ժգ. 6 եւ 8.

ա նս. Ժգ. 6. Գ. Ա. 36.
բ նս. ԱԹ. 5. Ժգ. 7, 11.
գ նս. Ժգ. 8, 9.
դ նս. Ժգ. 10. Ռավել. ա. 12.
ե նս. ԱԹ. 4—6.
զ նս. ԱԹ. 5, 6. Հեր. 5.
է նս. ԱԹ. 2. Ժգ. 12.
ը նս. ԱԹ. 5. Ժգ. 11.
թ նս. ԱԹ. 7.
ժ նս. ԱԹ. 3, 3. Գ. Խէ. 5.
ի նեմ. լէ. 24.
լ Գ. Իր. 28.
խ Ելք Օր. Իր. 49. Գ. Իթ. 32. Դատ. է. 4. Ռաք. ը. 1. Ռաք. ա. 8.

պէս թռչում է, եւ տարածում իր
41 թեւերը Մովաբի վերայ։ Քաղաքները
առնվում են, եւ բերդերը՝ նուաճվում.
եւ այն օրը Մովաբի տղամարդկանց
սիրտը երկանց ցաւ քաշող կնոջ սրտի
42 պէս կ'լինի։ Եւ Մովաբը պիտի
հաշնչանայ Տոզովուրդ լինելուց, որով-
հետեւ նա գոռոզացաւ Տիրոջ դէմ։
43 Վախ ու փոս ու վարս քեզ վերայ,
ով Մովաբի բնակիչ, ասում է Տէրը։
44 Վախից փախչողը փոսի պիտի ընկնէ,
եւ փոսիցը դուրս եկողը վարսումը
պիտի բռնուի. որովհետեւ ես Տէրս
վերայ այսինքն Մովաբի վերայ պիտի
բերեմ նորանց այցելութեան տարին,
45 ասում է Տէրը։ Եսեբոնի հովանումը
կանգնում են ուժը գնացած փախըս-
տականները. բայց կրակ դուրս եկաւ
Սեհոնից եւ Սիհոնի միջից՝ բոց,
եւ կերաւ Մովաբի ծայրը եւ տղ-
46 մուկի որդկանց գագաթը։ Վա՛յ
քեզ, Մովաբ, կորաւ Քամոսի ժողո-
վուրդը, որովհետեւ քո տղերքը գերի
առնուեցան, եւ աղջկերքդ՝ գերու-
47 թեան։ Բայց Հաքի օրերը ես պիտի
դարձնեմ Մովաբի գերութիւնը, ա-
սում է Տէրը։

Մինչեւ այստեղ է Մովաբի դատաս-
տանը։

Գլ. Ի֊Թ

Ամմոնի, Եդոմի, Դամասկոսի, Կեդարի, Հասորի և Ե-
լամի դէմ մարգարէութիւն։

1 Ամմոնի որդկանց նկատմամբ՝ այս-
պէս է ասում Տէրը. Մի՞թէ Իսրայէլը
որդիք չ'ունի. կամ նա ժառանգ չ'ու-
նի. ինչու Մելքոմը ժառանգեց Գա-
դին, եւ նորա ժողովուրդը նորա քա-
2 ղաքներումը բնակուեց։ Սորա համար
ահա օրեր են գալիս, ասում է Տէրը,
որ Ամմոնի որդկանց Հաբբայի դէմ
պատերազմի աղաղակ պիտի լսել տամ,
որ նա փլատակների դէզ դառնայ, եւ
նորա աղջկերքը կրակով այրուին.
իսկ Իսրայէլը պիտի ժառանգէ իր ժա-

ռանգողներին, ասում է Տէրը։
3 Ողբա, ով Եսբոն, որ Գային աչքն-
չացաւ. աղաղակեցէք, ով Ռաբբայի
աղջկերք, հագէք, սուգ
արէք եւ դէս ու դէն փախէք ցանգերի
մէջ. որ Մելքոմը գերի պիտի գնայ
իր Քահանաներն ու իշխանները մէկ-
4 տեղ։ Ինչ ես հովիտներով պարծե-
նում. հովիտդ ջրի պէս գնաց, ով
Խափտատոմը աղջիկ, որ ապաւինել էիր
քո գանձերին, Ո՞վ է գալիս
5 ինձ վերայ։ Ահա ես քեզ վերայ վախ
եմ բերում, ասում է Զօրաց Տէր Ե-
հովան, քո բոլոր շրջականերից. եւ
դուք պիտի ցրուիք ամէն մարդ դէպի
իր առաջը. եւ փախստականներին
6 ժողովող պիտի չ'լինի։ Եւ Ենորանից
յետոյ պիտի ես դարձնեմ Ամմոնի
որդկանց գերութիւնը, ասում է Տէրը։
7 Եդոմի նկատմամբ՝ այսպէս է ա-
սում Զօրաց Տէրը. Մի՞թէ էլ իմաս-
տութիւն չ'կայ Թեմանումը, կորա՞ծ
խորհուրդը Հանճարեղներից, դար-
ակուեցա՞ծ նորանց իմաստութիւնը։
8 Փախէք, դարձէք, խորերը մտէք
բնակուելու համար, ով Դեդանի բնա-
կիչներ, որովհետեւ Եսաւի կորուստը
պիտի բերեմ նորա վերայ, նորան այ-
9 ցելութիւն արած ժամանակս։ Եթէ
քեզ մօտ Հրազողներ գային, մի՞թէ ա-
ւելորդ հիներ չէին թողել. եթէ գողեր՝
գիշերով, նորանք փչացնելու էին որքան
10 իրանց բաւական լինէր։ Սակայն Հա-
մերկացրի Եսաւին, բաց արի նորա ծա-
ծուկ տեղերը. բայց նա չէ կարող
քաք կենալ. կորան նորա սերունդը,
նորա եղբայրները եւ նորա դրացիքը,
11 եւ չ'կան։ Թող տուր քո որբերին,
ես նորանց կ'պահեմ. եւ քո որբևա-
12 այրիքը թող ինձ ապաւինեն։ Որով-
հետեւ այսպէս է ասում Տէրը. Ահա
Հնորանք որ պարտաւոր չէին բաժակը
խմելու՝ անպատճառ պէտք է խմեն,
եւ դու որ ջանք էիր անում անպա-
տիժ մնալու. անպատիժ չես մնալ,

ձ Ես. ը. 8։
է Ես. Ջգ. 8, իս. 3։ Գլ. ը. 6։
Ամ. 22, 24։ Ծ. 43։ Յա-
30։ Միք. գ. 9։
6 Պատ. Ջգ. 4։ Ես. է. 8։
9 Ես. իգ. 17, 18։
10 Ես. Ջգ. 4։ Ես. է. 8։
11 Ես. Ջգ. 22։
12 Պատ. իս. 28։

ք Ես. ը. 11։ Գլ. գ. 8։ գ. 26։
իգ Պատ. Ժ. 5, 33։
13 Ամ. Խը. 7։ Ամավ. ա. 15։
ի Գլ. գ. 14։
ը Գլ. իս. 13։
ճ Ամ. ա. 3։
Ջ Ես. Ջգ. 30, Գլ. Խը. 47։
ժ Եզեկ. իե. 12։ Ամավ. ա. 11։

է Տես Ես. Ժգ. 11։
Ը Ես. 30։
թ Գլ. իե. 23։
ի Մգտ. 8։
ձ Ամ. ա. 3։
յ Ես. Ժ. 14։
13 Գլ. իե. 28, 29։ Մգտ. 16։

13 այլ անպատճառ պիտի խմիս։ Որովհետեւ [1]ես երդում եմ անում իմ անձովը, ասում է Տէրը, որ ամայութիւն, նախատինք, աւերակ եւ անէծք պիտի դառնայ [2]Բոսրան, եւ նորա բոլոր քաղաքները պիտի յաւիտենական աւերակներ դառնան։

14 [3]Լուր լսեցի Տիրոջ կողմանէ, եւ դեսպան ուղարկուեցաւ ազգերին, Թէ ժողովուեցէք եւ գնացէք նորա վերայ,

15 եւ կանգնեցէք պատերազմի։ Որովհետեւ, ահա ես քեզ պզտիկ եմ արել ազգերի մէջ, անարգ՝ մարդկանց մէջ։

16 Քո ահաւորութիւնը՝ քո սրտի ամբարտաւանութիւնը խաբել է քեզ, ո՛վ վէմի խոռոչների մէջ բնակող եւ բարձր բլուրներին փակչող, Եթէ արծիւի պէս բարձրուիս դնես քո բոյնը, [4]այնտեղից էլ քեզ պիտի իջեցնեմ, ասում է Տէրը։

17 Եւ եղովմը ամայի պիտի լինի. [5]ամէն նորա մօտով անցնողը պիտի հիանայ, եւ նորա բոլոր հարուածների համար պիտի սուլէ։

18 [6]Սոդոմի ու Գոմորի եւ նորա դրացիների կործանման պէս, ասում է Տէրը, այնտեղ մարդ չի բնակուիլ եւ մարդի որդի նորանում չի պանդխտանայ։

19 Նայ։ Ահա առիւծի պէս վեր պիտի գնայ [7]Յորդանանի փարթիցը ամուր բնակարանը. որովհետեւ մի վայրկեանում պիտի փախցնեմ նորան նորա վերայից, եւ ո՛վ է ընտրուած, որ նորա վերայ գնեմ, որովհետեւ [8]ո՛վ է ինձ նման, եւ ո՛վ կ'որոշէ իմ ժամանակը, եւ [9]ո՛վ է այն հովիւը, որ կանգնէ

20 իմ առաջին։ [10]Ուրեմն լսեցէք Տիրոջ խորհուրդը, որ խորհել է եղովմի վերայ, եւ նորա մտածմունքները, որ մտածել է Թեմանի բնակիչների վերայ. անպատճառ պիտի քշեն նորանց հօտի փոքրերը, անպատճառ նորանց բնակարանները պիտի աւերէ նորանց

21 հետ։ [11]Նորանց ընկնելու ձայնից երկիրը կ'դողայ, աղաղակի ձայնը մինչեւ

22 [12]Կարմիր ծովը կ'լսուի։ [13]Ահա արծիւի նման վեր կ'բարձրանայ եւ կ'թռչի, եւ իր թեւերը կ'տարածէ Բոսրայի վերայ, եւ այն օր եղովմի զօրամարդկանց սիրտը երկանց ցաւ քաշող կնկայ սրտին պէս կ'լինի։

23 [14]Դամասկոսի նկատմամբ։

Եմաթն ու Արփադը ամաչեցին, որովհետեւ վատ լուր լսեցին՝ հալումած են. [15]ծովումը տատապանք կայ՝ չէ կարող հանդարտանալ։

24 Թուլացել է Դամասկոսը, դարձել է որ փախչէ, արհաւիրքը բռնել է նորան, [16]տագնապն ու երկունքը բռնել են նորան ինչպէս

25 ծննդական կնկան։ [17]Ինչպէս չ'թողուեցաւ փառաց քաղաքը, իմ զուարճութեան քաղաքը։

26 Ճիշտ նորա համար նորա ընտիրները վայր կ'ընկնեն նորա հրապարակներում, եւ բոլոր պատերազմական մարդիկը կ'պապանձուին

27 այն օր, ասում է Զօրաց Տէրը, եւ [18]ես կրակ պիտի վառեմ Դամասկոսի պարսպի մէջ, եւ նա պիտի լափէ Բենադադի պալատները։

28 [19]Կեդարի նկատմամբ եւ Հասորի թագաւորութիւնների նկատմամբ, որոնց Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը զարկից, այսպէս է ասում Տէրը. վեր կացէք գնացէք Կեդարի վերայ, եւ ասիացրէք արեւելքի որդիները։

29 Նորանց [20]վրանները եւ նորանց հօտերը պիտի առնեն, նորանց վարագոյրները եւ նորանց բոլոր կարասիները, եւ նորանց ուղտերը պիտի առնեն իրանց համար. եւ նորանց պիտի կանչեն, Վախ չուրջանակի։

30 Փախէք, շատ վազեցէք, խորերը մտէք բնակուելու, ով Հասորի բնակիչներ, ասում է Տէրը, որովհետեւ Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը ձեզ դէմ խորհուրդ է խորհել, եւ ձեզ դէմ մտածմունք է մտածել։

31 Վեր կացէք, վեր եկէք հապահով եւ անդորր բնակող ազգի վերայ, ասում

---

1 Ես. խր. 10։ Ես. խե. 23։ Ամվ. գ. 8։
2 Ես. լդ. 6։ կդ. 1։
3 Որդ. 1—3։
4 Որդ. 4։
5 Որդ. 27։
6 Ամվ. բ. 2։
7 Ել. ժբ. 16։ ե. 13։
8 Ել. ե. 11։
9 Ել. ե. 44 եբ.։
10 Գլ. ժբ. 5։
11 Եր. ե. 11։
12 Նար. բ. 10։
13 Գլ. ե. 45։
14 Գլ. ե. 16։
15 Գլ. գ. 13։ խր. 49, 41։
16 Ես. ե. 1։ լե. 13։ Ամվ. ա. 3։ Զաք. բ. 1, 2։
17 Ես. ե. 10։
18 Ես. ժգ. 8։ Գլ. գ. 31։ գ. 34։ լ. 8։ խր. 41։ Հեր. 22։
19 Գլ. լդ. 9։ ե. 41։
20 Գլ. ե. 30։ ե. 4։
21 Ամվ. ա. 4։
22 Ես. խ. 13։
23 Ես. ե. 7։
24 Թագ. ե. 3։ Ամո. գ. 3։
25 Ես. ե. 8։
26 Գլ. գ. 20։ խգ. 5։
27 Հեր. ջ. 5։
28 Գլ. գ. 29։ խգ. 5։
29 Ամվ. ա. 4։
30 Ես. խ. 13։
31 Գլ. ե. 32։

է Տէրը, որ գոներ չ'ունի, նիգեր
32 չ'ունի, հաւանեցին է բնակուիլ։ Եւ
Նոյանց ուղտերը աւար պիտի դառ-
նան, եւ Նոյանց խաշինքներուն բազ-
մութիւնը՝ կողոպուտ, եւ ես պիտի
ցրուեմ Հաւին կողմ Հնօրուքի ծայրը
կատղողներին, եւ ամէն անցուդարձից
պիտի բերեմ Նոյանց կորուստը, ա-
33 սում է Տէրը։ Եւ Հասորը պիտի Հյա-
գարների որջ դառնայ յաւիտենական
ամայութիւն։ Հոն նեղ մարդ պիտի
չ'բնակուի, եւ Նոյանում չ'պանդխտա-
նայ մարդի որդի։
34 Տիրոջ խօսքը, որ եղաւ Երեմիա
մարգարէին Հեղամի մասին Յուդայի
Սեդեկիա թագաւորի թագաւորու-
թեան սկզբումը, ասելով.
35 Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը.
Ահա ես կոտրում եմ Հեղամի աղեղը՝
36 Նոյանց զօրութեան գլխաւորը, եւ
պիտի բերեմ Եղամի վերայ չորս հո-
վմերը երկնքի չորս կողմից, եւ Նո-
յանց պիտի ցրուեմ այս բոլոր հողմե-
րին, եւ այն ազգը չէ լինելու, ուր
գնացած չ'լինին Եղամի փախստական-
37 ները։ Եւ ես պիտի վախեցնեմ Եղա-
մին իրանց թշնամիների առաջին. եւ
Նոյանց հոգիները պահանջողների ա-
ռաջին, եւ Նոյանց վերայ ձախորդու-
թիւն պիտի բերեմ՝ իմ բարկութեան
բորբոքումը, ասում է Տէրը, եւ Նո-
յանց ետեւից պիտի ուղարկեմ սուրը,
38 մինչեւ որ Նոյանց վերջացնեմ։ Եւ
ես իմ աթոռը պիտի դնեմ Եղամումը
եւ այնտեղից պիտի թագաւոր եւ իշ-
խաններ կորցնեմ, ասում է Տէրը։
39 Եւ պիտի լինի որ Վերջի օրերումը
Եղամի գերութիւնը պիտի դարձնեմ,
ասում է Տէրը։

Գլ. Ը

Մարգարեանում է Բաբիլոնի կործանումը և Հրեաների ազատիքը։

1-Ա. Այն խօսքը որ Տէրը խօսեց Քաղ-

Ը Թագ. ի. 9. ը Օր. լգ. 28, Միք. ե. 14.
Թ Եզեկ. ե. 10. Հեր. 36.
ի Գլ. բ. 20. իե. 13.
ի Գլ. բ. 11. ժ. 22.
լ Հեր. 18.
ի Գլ. իե. 25.
ի Տես Նա. իբ. 6.
ի Հեր. 32.
հ Գլ. բ. 16. իբ. 2.

դէացիների երկրի՝ Բաբիլոնի մասին
Երեմիա մարգարէի ձեռով։
2 Իմացրէք ազգերի մէջ, հրատարա-
կեցէք ու դրօշակ բարձրացրէք, հրա-
տարակեցէք, մի ծածկէք, ասացէք.
Բաբիլոնը առնուեցաւ, Բէլը ամաչեց,
Մարովդաքը կոտրուեցաւ, Համաչեցին
Նոյա արձանները, կոտրատուեցան
3 Նոյա կուռքերը։ Որովհետեւ Նոյա
վերայ հիւսիսից Հմի ազգ եկաւ, նա
Նոյա երկիրը աւերակ պիտի անէ,
եւ Նոյանում բնակող չէ լինելու.
մարդից մինչեւ անասուն պիտի փախ-
չեն գնան։
4 Այն օրերը եւ այն ժամանակը, ա-
սում է Տէրը, պիտի գան Իսրայէլի
որդիքը՝ Հրեանք եւ Յուդայի որդիքը
միասին. Լքայլելով ու լալով պիտի գնան
եւ Հրանց Տէր Աստուծուն որոնեն։
5 Սիոնն են հարցնելու՝ երեսները դէպի
այնտեղ, եկէք եւ Տիրոջը յարենք
Յաւիտենական անմոռաց ուխտով։
6 Հկորած ոչխարներ եղան իմ ժողո-
վուրդը, Նոյանց հովիւները մոլորե-
ցնում են Նոյանց, Հսարների վերայ
չուռ են տալիս Նոյանց, սարից դէպի
բլուրը գնացին՝ իրանց մակաղատեղը
7 մոռացան։ Ամէն ով որ Նոյանց գտաւ՝
կերաւ Նոյանց, եւ Նոյանց նեղիչ-
ներն ասացին՝ Մենք յանցաւոր չենք,
Նոյա փոխարէն, որ Նոյանք մեղք են
գործել Տիրոջ Արդարութեան բնա-
կարանի դէմ, հեւ իրանց հայրերի
8 յուսատեղի՝ Տիրոջ դէմ։ Փախէք Բա-
բիլոնի միջից, եւ դուրս եկէք Քաղ-
դէացիների երկրիցը, եւ նոխազների
9 պէս եղէք հօտերի առաջին։ Որովհե-
տեւ ահա ես պիտի զարթնեցնեմ եւ
բերեմ Բաբիլոնի վերայ մեծամեծ ազ-
գերի ժողովք հիւսիսի երկրիցը. Նո-
յանք չարմում են Նոյա դէմ, եւ Նա
կ'առնուի այնտեղից. Նոյա նետերը
հմուտ ռազմարդի պէս են՝ չպարապ
10 չեն եա դառնալ։ Եւ Քաղդէացիների

Ը Ներ. գ. 12, 13. Ասպ. հիւս. 5, 6. Գլ. լ. 9. Զաք. ժբ. 10.
ը Օմո. գ. 5.
Թ Գլ. լ. 31 Հեբ. լբ. 40.
ի Նա. ժգ. 6. Հեր. 17. — Գնա. բ. 25.
ի Գլ. բ. 20. գ. 6, 23.
լ Ասպ. Հբ. 7.
խ Գլ. խ. 2, 3. Զաք. ժա. 5.

Ը Տես Գլ. բ 3. Դան. ը. 16.
ի Ասպ. գ. 1.
հ Ասպ. իբ. 4.
յ Նա. խբ. 20. Գլ. ժա. 6, 48. Զաք. բ. 6, 7. Ասպ. ժբ. 4.
ղ Գլ. իե. 14. ժա. 27. Հեր. 3, 41.
ճ Հեր. 14, 19.
ո Ես Ասպ. ա. 23.

երկիրը աւար պիտի լինի. Նորա ամէն աւարառուները պիտի կշտանան, ասում է Տէրը։
11 Որովհետեւ ուրախանում էք եւ ցնծում էք, ով իմ ժառանգութիւնը կողոպտողներ, որովհետեւ ոստնում էք խոտի միջի երինջին նման եւ երիվար-
12 ների պէս խրխնջում. Ձեր մայրը պիտի չատ ամաչէ, ձեզ ծնողը պիտի պատկառէ, ահա նա ազգերի յետինը, անապատ,
13 անջուր, եւ աման պիտի լինի։ Տիրոջը ցասումի պատճառով նա պիտի չբնակուի, ՚այլ պիտի բոլորովին աւերակ դառնայ, Բաբիլոնի մօտով ամէն անց կենողը պիտի հիանայ եւ սուլէ նորա ամէն հարուածների վի-
14 րայ։ ՚Շարուեցէք Բաբիլոնի դէմ չուրջանակի, ով բոլոր Նաղեղ լարողներ, դցեցէք նորա վերայ, նետերը մի խնայէք, որ նա մեղանչել է Տիրոջ դէմ։
15 Աղաղակեցէք նորա դէմ չուրջանակի, նա ՚անձնատուր եղաւ. նորա բուրգերը վայր ընկան, ՚նորա պարիսպները հիմնայատակ եղան. որովհետեւ սա Է Տիրոջ վրէժխնդրութիւնն է, նորանից վրէժ առէք, ՚ինչպէս նա է ա-
16 րել՝ արէք իրան։ Կոտրեցէք սերմնացանին Բաբիլոնից եւ մանգաղաւորին հունձի ժամանակին. բռնաւորի սուրի երեսից. ՚ամէն մարդ նա դառնայ իր ժողովրդին, եւ ամէն մարդ իր երկիրը փախչէ։
17 Իսրայէլը մի ՚մոլորեալ ոչխար է, ՚առիւծներն են փախցրել. նախ նորան Ասորեստանի թագաւորը կերաւ, եւ ահա յետոյ նորա ոսկորները փըշրեց ՚Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թա-
18 գաւորը։ Սորա համար Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը այսպէս է ասում. Ահա ես պիտի այցելեմ Բաբիլոնի թագաւորին եւ նորա երկրին, ինչպէս այցելել եմ Ասորեստանի թագաւորին,
19 ՚եւ ես Իսրայէլին պիտի դարձնեմ իր բնակարանը. եւ նա պիտի արածէ

Կարմէղոսումը եւ Բասանումը, եւ Եփրեմի սարի վերայ եւ Գաղաադումը
20 պիտի կշտանայ նորա հոգին։ Ա՛յն օրերը եւ այն ժամանակը, ասում է Տէրը, պիտի ՚Իսրայէլի անօրէնութիւնը որոնուի, բայց պիտի չլինի նա. եւ Յուդայի մեղքերը՝ բայց պիտի չը գտնուին. որովհետեւ ՚ես պիտի ներեմ նորանց, որոնց ինացորդ պահեցի։
21 ՚Մերաթայիմի երկրի մասին. Վեր եկիր նորա վերայ եւ ՚Փակոդի բնակիչների դէմ, աւերիր եւ նզովածի պէս բնաջինջ արա նորանց ետեւից, ասում է Տէրը, եւ արա այն ամէնի պէս որ քեզ
22 պատուիրում եմ. ՚Երկրումը պատերազմի ձայն կայ, եւ մեծ կոտորած։
23 ՚Ինչպէս Հկոտրուեցաւ ու փշրուեցաւ բոլոր երկրի մուրճը, ՚ինչպէս աւերակ
24 եղաւ Բաբիլոնը ազգերի մէջ։ Ես որոգայթ լարեցի քեզ համար, դու էլ բռնուեցար, ով Բաբիլոն, ՚բայց դու չ՚գիտացիր, գտնուեցար եւ բռնուեցար. որովհետեւ Տիրոջ դէմ հակառակեցիր։
25 Տէրը բաց արաւ իր զինարանը, եւ հանեց Իր բարկութեան գործիները. որովհետեւ գործ ունի Զօրաց Տէր Աստուածը Քաղդէացիների երկրումը։
26 Եկէք նորա վերայ ծայրերից, բացէք նորա չտեսմարանները, դէղ տուէք նորան ՚խոշոր չիղջերի պէս, եւ նորան նզովեցէք, նորա համար ինացորդ
27 չ՚լինի։ Փշացրէք նորա բոլոր ՚զուարակները, թող նորանք իջնեն սպանդանոցը. վա՛յ նորանց, որովհետեւ եկել է նորանց օրը՝ ՚նորանց այցելե-
28 լու ժամանակը։ Բաբիլոնի երկրից փախչողների եւ ազատուողների ձայնը, որ պատմէ ՚Սիոնում մեր Տէր Աստուծոյ վրէժխնդրութիւնը՝ նորա տաճարի վրէժխնդրութիւնը։
29 Բաբիլոնի վերայ հրաւիրեցէք աղեղնաւորներին. Ով բոլոր աղեղնաւորներ, նորա դէմ բանակ տուէք չուրջանակի, ազատուող չ՚լինի.

ց Յայտ. ժէ. 16.
ն Ես. խէ. 6.
չ Ոմո. ժ. 11.
ո Դ. խե. 13.
չ Դ. խթ. 17.
պ Հեր. 9. Դ. Ծա. 3.
Չ Դ. խթ. 35. Հեր. 29.
ռ Ես. ԼԹ. 24. բ Մն. չ. 8. Յոբ. ե. 6. եզեկ. ժէ. 18.
ս Դ. Ծա. 56.
վ Դ. Ծա. 6, 11.
տ Յայտ. հէ. 8. Հեր. 29. Յայտ. ժբ. 6.
ր Ես. ժգ. 14. Դ. Ծա. 9.
ց Հեր. 6.
ւ Դ. բ. 15.
փ Դ. Քագ. ժէ. 6.
ք Դ. Քագ. իգ. 10, 14.
օ Ես. կե. 10. Դ. լգ. 12. եզեկ. լգ. 13, 14.
ֆ Դ. լ. 34.
ա Ես. ա. 9.
* Այլն՝ կրկնապատիկ պատասխանութեան
բ եզեկ. իգ. 13.
գ Այլն՝ պատժուած
դ Տես բ Քագ. ժգ. 11. գ Քագ. ժբ. 23. բ Մն. լգ. 23. Ես. Ծ. 6. իգ. 28. խբ. 14. Դ. լգ. 22.
ե Դ. լ. 34.
զ Ես. ժգ. 6. Դ. Ծա. 30.
է Դ. Ծա. 8, 31, 39, 57. Դան. ե. 30, 31.
ը Ես. ժգ. 5.
թ Յայտ. իբ. 12. Ես. լգ. 7. Դ. իգ. 21.
ժ Յայտ. իբ. 44. Հեր. 31.
ի Դ. Ծա. 10, 11.
լ Հեր. 14.

Ընթան հատուցրէք նորա գործքի համեմատ, այն ամենի համեմատ որ նա է արել՝ արէք իրան. որ Տէա հպարտացաւ Տիրոջ Իսրայէլի Սուրբի դէմ։
30 Վասն այսորիկ համար նորա երիտասարդները պիտի ընկենուն նորա հրապարակները, եւ բոլոր պատերազմի մարդիկը պիտի պապանձուին այն օր,
31 ասում է Տէրը։ Ահա ես քեզ դէմ եմ, ով հպարտ, ասում է Զօրաց Եհովայ Տէրը. որովհետեւ հկել է քո այցելութեան ժամանակը։ Եւ հպարտը պիտի սահէ եւ վայր ընկնէ, եւ մի կանգնեցնող պիտի չլինի նորա համար, եւ հա նորա քաղաքների մէջ կրակ պիտի վառեմ, եւ նա պիտի լափէ նորա բոլոր շրջակայքը։
33 Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Իսրայէլի որդիքը եւ Յուդայի որդիքը միասին զրկուեցան եւ բոլոր նորանց գերի անողները բռնեցին նորանց,
34 չ'ուզեցին նորանց արձակել։ Նորանց Փրկիչը զօրաւոր է, Զօրաց Եհովայ է նորա անունը. նա անպատճառ պիտի ջատագովէ նորանց դատը, որ երկրին հանգստութիւն տայ, եւ դողացնէ
35 Բաբիլոնի բնակիչներին։ Սո՛ւր Քաղդէացիների վերայ, ասում է Տէրը, եւ Բաբիլոնի բնակիչների վերայ, եւ նորա իշխանների եւ նորա իմաստուններուն վերայ։ Սո՛ւր չաղակրատների վերայ, որ յիմարանան. սո՛ւր նորա զօրավարդկանց վերայ, որ զարհուրելն։ Սո՛ւր նորա ձիերի եւ նորա կառքերի վերայ, եւ նորա միջում եղող բոլոր խառնիճաղանջի վերայ, որ հինհինների նման դառնան. սո՛ւր նորա գանձերի վերայ, որ յափշտակուին։
38 Զօրութիւն նորա ջրերի վերայ, որ չորանան, որ նա հկուածքների երկիր է, եւ սոսկալի բաներով գժվում են։
39 Դորա համար այնտեղ վայրի կատուներ եւ բորենիներ պիտի բնակուեն, եւ ջայլամներ պիտի բնակուեն նորանում,

եւ նա պիտի չ'բնակուի միւսանգամ յաւիտեան, եւ չէն պիտի չ'լինի ազգէ
40 ազգ։ Ինչպէս որ Աստուած կործանեց Սոդոմն ու Գոմորը եւ նորա դրացիներին, ասում է Տէրը, այնտեղ էլ մարդ պիտի չ'բնակուի, եւ բնակութիւն չ'անէ նորանում մարդի որդի։
41 Ահա մի ժողովուրդ է գալիս հիւսիսից, եւ մի մեծ ազգ եւ շատ թագաւորներ զարթնում են երկրի ծայրերից։
42 Նորանք աղեղ եւ գեղարդ ունեն, անգութ են նորանք եւ չեն ողորմիլ, նորանց ձայնը ծովի պէս է գոռում, եւ ձիերի վերայ են հեծած՝ պատրաստուած են պատերազմի մարդի նման քեզ դէմ, ով Բաբիլոնի աղ-
43 ջիկ։ Բաբիլոնի թագաւորը լսեց նորանց լուրը, եւ նորա ձեռները թուլացան, տագնապը նորան բռնեց իբրեւ
44 ծննդականի երկունք։ Ահա առիւծի պէս բարձրանում է Յորդանանի փառքից դէպի ամուր բնակարանը. որովհետեւ իսկոյն պիտի նորանց վազցնեմ նորա վերայից եւ ո՛վ է ընտրուած, որ նորա վերայ նշանակեմ, որովհետեւ ո՛վ է ինձ նման, եւ ո՛վ է կարող իմ ժամանակը որոշել, եւ ո՛վ է այն հովիւը, որ կանգնէր իմ առջեւն։
45 Ուրեմն լսեցէք Տիրոջ խորհուրդը, որ խորհել է Բաբիլոնի վերայ, եւ նորա մտածմունքները, որ մտածել է Քաղդէացիների երկրի վերայ. անպատճառ պիտի քշեն նորանց հօտի փոքրերը, անպատճառ պիտի աւերէ բնակարանը
46 նորանց հետ։ Բաբիլոնի առնուելու ձայնից երկիրը պիտի դողայ, եւ աղաղակը պիտի լսուի ազգերի մէջ։

ԳԼ. ԾԱ

Բաբիլոնը պիտի քանդուի մարդոց ձեռքով. հրեաները կարող են նա դառնալ։

1 Այսպէս է ասում Տէրը, Ահա ես պիտի զրդռեմ Բաբիլոնի վերայ եւ իմ Քշնամիների մէջ բնակողների վերայ

ա Ներ. 15։ Գլ. Ծա. 50։ Յայտ. Ժը. 6.
բ Եր. խե. 10. գ Գլ. խԲ. 26։ Ծա. 4։ Հներ. 27.
դ Գլ. խ. 14.
ե Յայտ. Ժը. 8.
զ Եր. խե. 4.
է Դան. է. 20.
ը Եր. խե. 13.
թ Եր. խգ. 23։ Գլ. խը. 30.
ժ Գլ. խԲ. 20, 21։ Եզեկ. լ. 5.
ի Գլ. Ծա. 30։ Նաա. գ. 13.
լ Եր. խգ. 27։ Գլ. Ծա. 32, 36։ Յայտ. Ժգ. 13.
խ Հներ. 3։ Գլ. Ծա. 44, 47, 51.
ծ Եր. Ժգ. 21, 22, լգ. 11։ Գլ. Ծա. 37։ Յայտ. Ժը. 2.
կ Եր. Ժգ. 20։ Գլ. խե. 12.
հ Ես. խԴ. 23, խե. 19. Գլ. խԲ. 23։ Ծա. 26.
ձ Հներ. 9։ Գլ. գ. 22։ խե. 14։ Ծա. 27.
ղ Գլ. գ. 23.
ճ Եր. Ժգ. 18.
մ Եր. է. 30.
յ Գլ. խԲ. 24.
ն Գլ. խԲ. 19 եւ.
շ Յոր խա. 10։ Գլ. խԲ. 19։ Եր. Ժգ. 24 եւ։ Գլ. Ծա. 11.
ո Յայտ. Ժը. 9.

2 մի՞ ապականիչ հողմ։ եւ Բաբիլոնի
վերայ Հռոսղներ պիտի ուղարկեմ,
եւ նորանք պիտի հոսին նորան եւ
զատարկին նորա երկիրը. որ Ինորա
վերայ պիտի դան չուրջանակի ձախոր-
3 դութեան օրումը։ Աղեղնաւորի դէմ
աղեղ պիտի լարէ աղեղը լարողը, եւ
իր զրահովը հպարտացողի դէմ. եւ մի
խնայէք նորա երիտասարդներին, Ինդ-
վածի պէս բնաջինջ արէք նորա բոլոր
4 զօրքերը։ Եւ սպանուածներ պիտի ընկ-
նին Քաղդէացիներուն երկրումը, եւ խո-
ցոտուածներ՝ նորա Խիղոցներումը։
5 Որովհետեւ որբեւայրի չէ Թողուած Իս-
րայէլն ու Յուդան իր Աստուածներէն,
Զօրաց Տէրէն. այլ նորանց երկիրը
լիքն է յանցանքով Իսրայէլի Սուրբի
6 դէմ։ Խփախէք Բաբիլոնի միջիցը եւ
ամեն մարդ ազատէ իր անձը, որ չը
փչանաք նորա անօրէնութեանովը.
որովհետեւ Վրէժխնդրութեան ժամա-
նակ է Տիրոջ համար, Ինորա արարքը
7 պիտի հատուցանէ նորան։ Ոսկի բա-
ժակ էր Բաբիլոնը Տիրոջ ձեռքին, որ
արբեցնում էր բոլոր երկիրը։ Ինորա
գինիէն խմեցին ազգերը, սորա հա-
8 մար Խիմարացան ազգերը։ Յանկարծ
Եվայր ընկաւ Բաբիլոնը եւ կոտրուե-
ցաւ, Ծողրացէք նորա վերայ, Եթայա-
նան առէք նորա վէրքի համար, գուցէ
բժշկուի։
9 Բաբիլոնին դարմանեցինք, բայց չը
բժշկուեցաւ, Թողէք նորան, եւ Հիւ-
րաքանչիւրս իր երկիրը դնանք. Նորով-
հետեւ Նորա դատաստանը երկնքին
հասաւ, եւ բարձրացաւ մինչեւ ամ-
պերը։
10 Տէրը Ելոյս բերաւ մեր արդարու-
թիւնը. եկէք ու Սիօնումը պատմինք
11 մեր Տէր Աստուծոյ գործերը։ Փայ-
լեցրէք նետերը, վահանները լցրէք,
Տէրը գարթնեցրեց Մարաց Թագա-
ւորների հոգին. Որ նորա մտածմունքը
Բաբիլոնի վերայ է նորան փչացնե-
լու համար. որովհետեւ Տիրոջ վրէժ-
խնդրութիւնն է սա՝ իր տաճարի վրէ-
12 ժը։ Բաբիլոնի պարիսպների դէմ
դրօշ բարձրացրէք, ուժովացրէք պա-
հապանին, դէմեր նշանակեցէք, դա-
րանններ պատրաստեցէք. որովհետեւ
Տէրը որոշեց, եւ արաւ էլ իր ասածը
13 Բաբիլոնի բնակիչների վերայ։ Ով
շատ ջրերի վերայ բնակող, շատ գան-
ձեր ունեցող, եկել է քո վերջը՝ քո
14 ագահութեան չափը։ Զօրաց Տէրը
երդում է արել իր անձովը, Թէ ինչ
անպատճառ պիտի լցնեմ մարդկանցով
Եմարախի պէս, եւ նորանք պիտի
աղաղակով դոռան քեզ վերայ։
15 Երկիրն իր զօրութիւնովը չինողը,
աշխարհն իր իմաստութիւնովը հաս-
տատողը, Նա որ իր հանճարովը Հաս-
16 տնել է երկինքը, Նա որոտալով եր-
կընքումը ջուրերը կուտակելիս, Համ-
պեր է բարձրացնում երկրի ծայրերից,
փայլատակմունք է չինում անձրեւի
համար, եւ հանում է քամին իր չան-
17 մարաններից։ Տգէտ անասուն է
դառնում ամեն մարդ, ամաչում է ա-
մեն ոսկերիչ էր քանդակած կուռքի
համար. Որովհետեւ սուտ է նորա
ձուլած կուռքը, եւ հոգի չկայ նորա-
18 նում։ Ունայն են նորանք՝ խաբէու-
թեան գործ, նորանց այցելութիւն եղած
19 ժամանակը պիտի կորչին։ Սորանց
նման չէ Յակոբի բաժինը, որովհետեւ
Նա ամենի Ստեղծողն է, Իսրայէլը նորա
ժառանգութեան վիճակն է, Զօրաց
Տէր է նորա անունը։
20 Դու ինձ համար կռան ես, պատե-
րազմի գործիք ես, եւ ես քեզանով
ազգեր կ'ջարդեմ, եւ Թագաւորու-
21 թիւններ կ'փչացնեմ քեզանով։ Եւ ես
քեզանով ձին ու ձիաւորին կ'ջարդեմ,
եւ քեզանով կ'ջարդեմ կառքն ու կա-
22 ռավարը։ Եւ քեզանով մարդն ու կը-

ա Գլ. գ. 11.
բ Գլ. Ա՛. 7.
գ Գլ. ծ. 14.
դ Գլ. ծ. 14.
ե Գլ. ծ. 21.
զ Գլ. ԻԲ. 26. ծ. 30, 37.
է Գլ. ծ. 8. Յայտ. ԺԸ. 4.
ը Գլ. ծ. 15, 28.
թ Գլ. Ի՛. 14.
ժ Յայտ. ԺԷ. 4.
ի Յայտ. ԺԳ. 8.
լ Գլ. Ի՛. 16.
խ Ես. Խ. 9. Յայտ. ԺԸ. 8, ԺԹ. 2.
ծ Գլ. Խը. 10. Յայտ. ԺԹ. 9, 11, 19.
կ Գլ. Խգ. 11.
հ Ես. ԺԳ. 14. Գլ. ծ. 16.
ձ Յայտ. ԺԹ. 5.
ղ Յայտ. ԺԶ. 6.

ճ Գլ. ծ. 28.
մ Գլ. Խգ. 4.
յ Ես. ԺԳ. 17. Ղեր. 28.
ն Գլ. ծ. 45.
շ Գլ. ծ. 28.
ո Ես. ը. 1. գ. 14.
չ Յայտ. Ա՛. 1, 15.
պ Գլ. ԻԲ. 13. Ամով. գ. 8.
ջ Ես. գ. 15.
ռ Գլ. ծ. 15.
ս Ես. ա. 1, 6. Գլ. ծ. 13 և ԼԱ.
վ Յոբ Բ. 8. Յայտ. ԺԹ. 2. Ես. Խ. 22.
տ Գլ. ծ. 13.
ր Յայտ. ԺԸ. 7.
ց Գլ. ծ. 14.
ւ Գլ. ծ. 2.
փ Գլ. ծ. 15.
ք Գլ. ծ. 16.
օ Ես. ծ. 5, 15. Գլ. ծ. 23.

Նիկը կ'ջարդեմ, եւ կ'ջարդեմ քեզանով ձիերն ու երիտասարդը, եւ քեզանով սպամարդն ու կոյսը կ'ջարդեմ,
23 Եւ քեզանով կ'ջարդեմ հովիւն ու իր հօտը, եւ քեզանով երկրագործն ու նորա զոյգ եղինքը կ'ջարդեմ, եւ կուսակալներն ու նախաթարներըը կ'ջարդեմ
24 դեմ քեզանով. Եւ կ'հատուցանեմ Բաբիլոնին եւ բոլոր Քաղդէացիների բնակիչներին նորանց բոլոր չարութիւնները, որ իրանք արին Սիօնին՝ ձեր աչքի առաջին, ասում է Տէրը։
25 Ահա ես քեզ դէմ եմ, ով Հապականիչ սար, ասում է Տէրը. որ ապականեցիր բոլոր երկիրը, եւ ես պիտի մեկնեմ իմ ձեռքը քեզ վերայ, եւ քեզ պիտի գլորեմ վէմերիցը, եւ էքեզ այ-
26 րած սար պիտի չինեմ։ Եւ քեզանից չեն առնել ոչ անկեան քար, ոչ հիման քար, Տորովհետեւ յաւիտենական աւերակ պիտի դառնաս, ասում է Տէրը։
27 Դրօշակ բարձրացրէք երկրի մէջ, փող հնչեցրէք ազգերի մէջ, Նորա դէմ պատրաստեցէք ազգերին, հրաւիրեցէք նորա դէմ Հարարատի, Մինեի եւ Ասքանազի թագաւորութիւնները, Նորա վերայ զօրավարներ նշանակեցէք. ձիեր վեր հանեցէք մորուխ
28 մարախների չափ. Նորա դէմ պատրաստեցէք ազգերը՝ Մարաց թագաւորներին, Նորա կուսակալներին եւ Նորա բոլոր նախաթարներին եւ Նորա
29 տէրութեան բոլոր երկիրը։ Եւ երկիրը պիտի դողայ եւ նեղութիւն քաշէ, որ Բաբիլոնի վերայ պիտի կատարուի Տիրոջ մտածմունքները, Բաբիլոնի երկի-
30 րը ամայի անբնակ անելու համար։ Դադարեցին Բաբիլոնի զօրամարդիկը պատերազմելուց, բերդերում բնակուեցին, Նորանց ոյժը կորուեցաւ, Կանայք դառան. Նորա բնակարանները այրեցին, Կոտրուեցան Նորա նիգերը։
31 Մուրհանդակ մուրհանդակի դէմ է վազում, եւ լրաբեր լրաբերի դէմ,

Բաբիլոնի թագաւորին իմացնելու համար, թէ Նորա քաղաքը առնուեցաւ
32 մէկ կողմից։ Անցքերը բռնուեցան, եւ եղէգները այրեցին կրակով, եւ
33 պատերազմի մարդիկը խռովեցան։ Որովհետեւ այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը. Բաբիլոնի աղջիկը կալի նման է, Նորան կոխելու ժամանակն է, մի քիչ ժամանակ էլ եւ կ'գայ Նորա հնձելու ժամանակը։
34 Մեզ կերաւ, մեզ բնաջինջ արաւ Բաբիլոնի Նաբուզոդոնոսոր թագաւորը, մեզ դրաւ իբրեւ պարապ աման, մեզ կուլ տուաւ վիշապի պէս, իր փորը լցրեց իմ փափկութիւններիցը,
35 մեզ դուրս արաւ։ Ինձ եւ իմ մարմինը Բաբիլոնի վերայ լինի, պիտի ասէ Սիօնի բնակչուհին. եւ իմ արիւնը՝ Քաղդէացիների բնակիչների
36 վերայ, պիտի ասէ Երուսաղէմը։ Սորա համար այսպէս է ասում Տէրը. Ահա ես եմ վարում քո դատը, եւ ես եմ առնում քո վրէժը, եւ Նորա ծովը ցամաքեցնում եմ, եւ չորացնում Նո-
37 րա աղբիւրը։ Եւ Բաբիլոնը պիտի փլատակներ դառնայ, շնչաղների բնակարան, ամայութիւն եւ ծաղր առանց բնակչի։
38 Միասին պիտի գոռան առիւծների պէս, պիտի մռնչեն մատակ առիւծների կորիւնների պէս։
39 Նորանք տաքանալիս կոչունք պիտի անեմ Նորանց, եւ Նորանց պիտի արբեցնեմ որ զուարճանան, եւ քնանան յաւիտենական քնով, եւ չզարթնեն,
40 ասում է Տէրը։ Ես Նորանց պիտի իջեցնեմ սպանդանոցը գառների պէս, ինչպէս խոյերը նոխազների հետ։
41 Ինչպէս առնուեցաւ Սիսակ, եւ բռնուեցաւ բոլոր երկրի պարծանքը, ինչպէս ամայի եղաւ Բաբիլոնն ազգերի մէջ։
42 Ծովը վեր եկաւ Բաբիլոնի վերայ, Նորա ալիքների չառաչիւնից
43 ծածկուեցաւ։ Նորա քաղաքները ա-

ֆր Ա՛. լգ. 17.
— Գլ. ծ. 18, 29.
ք Եր. ԻԹ. 3. Զաք. գ. 7.
ֆ Յայտ. ը. 8.
ֆԳլ. ծ. 49.
ֆ Եր. ԻԹ. 2.
ֆԳլ. Լե. 11.
ֆՆա՛. ը. 4. Գլ. ծ. 41. Տես Եր. ը՛. 38.
ը Հմր. 11.
ֆԳլ. ծ. 13, 39, 40. Հմր. 43.
ֆ Եր. ԻԹ. 16. Գլ. Խը. 41. ծ. 37.
ֆՅոբ. ը. 9. Ամվ. ա. 5. Նաա. գ. 13.
Ղ Գլ. ծ. 38.
ֆԵր. ծ. 38.
ֆ Եր. խ. 10. Ամվ. ա. 3.
Բ Եր. ԻԹ. 2. Գլ. ծ. 49.
ֆ Եր. ԻԹ. 13.
ֆ Եր. խ. 13. Ամր. գ. 13.
Հ Եր. Ա՛. 5 եւ 44. Ովս. գ. 11.
Ֆ Ովս. գ. 13. Յոել. Ժգ. 15, 18.
ֆԳլ. ծ. 17.
ֆԳլ. ծ. 34.
ֆԳլ. ծ. 38.
ֆ Եր. Ժգ. 22. Գլ. ծ. 39.
Ֆ Յայտ. Ժը. 2.
ֆԳլ. Լե. 9, 18.
Ֆ Հմր. 37.
Ղ Գլ. Լե. 26.
— Եր. Ժգ. 19. Գլ. Խը. 35. Դան. գ. 30.
Ֆ Ես Եր. ը. 7, 8.
ֆԳլ. ծ. 35, 40. Հմր. 29.

ւերակ պիտի դառնան՝ անջուր երկիր
եւ անապատ, մի երկիր՝ ուր ոչ մի
մարդ չէ բնակվում, եւ նորանով մի
44 մարդի որդի չէ անցնում։ Վեւ պիտի
այցելեմ Բելին Բաբիլոնումը, եւ պիտի
հանեմ նորա կուլ տուածը նորա բե-
րանից, եւ ազգերը այլ եւս նորա մօտ
չեն գնայ. Բաբիլոնի պարիսպն էլ
45 վայր կ՚ընկնէ։ Դուրս եկէք նորա
միջիցը, ով իմ ժողովուրդ, եւ իւրա-
քանչիւրը թող ազատէ իր անձը, Տի-
46 րոջ բորբոքած բարկութիւնից։ Եւ
մի դուջէ ձեր սիրտը նուաղի եւ վա-
խենաք՝ Աւերումը լուրը լսելիս. եւ
գայ տարուայ մէջ այն լուրը, եւ նորա
հետեւեալ տարում դարձեալ լուրը, եւ
բռնութիւն լինի երկրումը՝ այսինքն
իշխան իշխանի դէմ։
47 Սորա համար ահա օրեր են գալիս,
որ պիտի այցելեմ Բաբիլոնի կուռքե-
րին, եւ նորա բոլոր երկիրը ամօթով
պիտի լինի, եւ նորա բոլոր սպան-
ուածները պիտի նորանում ընկնեն։
48 Եւ պիտի ցնծան Բաբիլոնի վերայ երկ-
ինքն ու երկիրը, եւ ամէն ինչ որ
կայ նորանում, որովհետեւ աւերող-
ները հիւսիսից գալիս են նորա հա-
49 մար, ասում է Տէրը։ Ինչպէս Բաբի-
լոնն է վայր դցել Իսրայէլի սպանուած-
ներին, նոյնպէս էլ Բաբիլոնի բոլոր
երկրի սպանուածները պիտի վայր ընկ-
50 նեն։ Ով սուրից ազատուածներ,
գնացէք, մի կանգնէք. հեռուից յիշե-
ցէք Տիրոջը, եւ Երուսաղէմը թող ձեր
միտքը գայ։
51 Ամենք ամաչում ենք, որովհետեւ
նախատինք լսեցինք, ամօթը ծածկեց
մեր երեսը, որովհետեւ օտարները
52 մտան Տիրոջ տան սրբարանը։ Նորա
համար ահա օրեր են գալիս, ասում
է Տէրը, որ պիտի այցելեմ նորա կուռ-
քերին, եւ նորա բոլոր երկրումը պի-
53 տի հեծեծեն վիրաւորները։ Թէեւ Բա-
բիլոնը բարձրանայ մինչեւ երկինքը
եւ բարձրումը պնդացնէ իր զօրու-
թիւնը, իմ կողմանէ աւերողներ պիտի
դան նորա համար, ասում է Տէրը։
54 Աղաղակի ձայն կայ Բաբիլոնից, եւ
մեծ կոտորած՝ Քաղդէացիների երկրի-
55 ցը։ Որովհետեւ Տէրը պիտի աւերէ
Բաբիլոնը, եւ կորցնէ նորանից մեծ
ձայնը. որովհետեւ գոչում են նորանց
ալիքները չատ ջրերի նման. նորանց
ձայնը ադմուկի նման է դուրս գալիս։
56 Որովհետեւ նորա՝ այսինքն Բաբիլոնի
վերայ աւերող եկաւ, եւ նորա զօրա-
ւորները առնուեցան, նորանց աղեղնե-
րը կոտրուեցան. որովհետեւ Տէրը
հատուցանող Աստուած է, նա անպատ-
57 ճառ կ՚հատուցանէ։ Եւ ես պիտի արբե-
ցնեմ նորա իշխաններին, եւ նորա ի-
մաստուններին՝ կուռակալներին, եւ
նորա նախարարներին ու նորա զոր-
մարդիկներին, որ յաւիտենական քնով
քնանան եւ չզարթնեն, ասում է Թա-
գաւորը՝ որի անունը Զօրաց Տէր է։
58 Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Բա-
բիլոնի լայն պարիսպները հիմնայատակ
պիտի լինեն, եւ նորա բարձր դռները
կրակով պիտի այրուին, եւ Ժողո-
վուրդները զարմակ տեղը պիտի յոգ-
նեն, եւ ազգերը կրակի համար պիտի
աշխատեն։
59 Այն խօսքը որ Երեմիա մարգարէն
պատուիրեց Մաասիայի որդի Ներիա-
յի որդի Սարայիային, երբոր նա Ցե-
դայի Սեդեկիա թագաւորի հետ Բա-
բիլոն գնաց նորա թագաւորութեան
չորրորդ տարին, եւ Սարայիան դպա-
60 ւոր անեկապան էր։ Եւ Երեմիան
գրեց այն ամէն չարիքը, որ գալու
էին Բաբիլոնի վերայ, մի գրքում,
այսինքն այս բոլոր խօսքերը որ գրո-
61 ւած են Բաբիլոնի դէմ։ Եւ Երեմիան
ասեց Սարայիային. Երբոր Բաբիլոն
մտար, այն ժամանակ նայիր որ կար-
62 դաս այս բոլոր խօսքերը, եւ ասես.
Ով Տէր, դու խօսեցիր այս տեղի մա-
սին, որ աւերես նորան, որ նորա-
նում բնակող չլինի՝ մարդից մինչեւ
անասունը, որ սա պէտք է յաւիտե-
63 նական աւերակներ դառնայ։ Եւ երբ-

ե Եռ. խգ. 1. Գլ. ծ. 2. — Հմր. 58.
ը Հմր. 6. Գլ. ծ. 8. Յայտ. ԺԸ. 4.
է Ծագ. ԺԲ. 7.
ը Գլ. ծ. 3. Հմր. 52.
ր Եռ. խգ. 23. խբ. 13. Յայտ. Ժը. 20.
ց Գլ. ծ. 3, 41. — Գլ. խգ. 28.
ի Յագ. խգ. 11, 16. հբ. 4. լ Հմր. 47.
խ Գլ. խբ. 16. Ամվ. բ. 2. Ութ. 4.
ծ Գլ. ծ. 22.
կ Յագ. ղղ. 1. Գլ. ծ. 29. Հմր. 21.
հ Հմր. 39.
ձ Գլ. խգ. 19. խբ. 15. — Հմր. 44.
ղ Ութ. բ. 13.
ճ Գլ. ծ. 3, 39. Հմր. 39.

որ վերջացրիր այս դիրքը կարդալը, Ներայից մի քար կապիր եւ գցիր
64 Ներան եփրատի մէջ, եւ ասիր. Այսպէս պիտի ընկղմուի Բաբիլոնը եւ չկանգնէ այն չարեաց պատճառով, որ ես պիտի բերեմ նորա վերայ, եւ Ներանք պիտի վաստակին։

Մինչեւ այստեղ է Երեմիայի խոսքերը։

ԳԼ. ՃԲ

Երուսաղէմի աւերման համառօտ պատմութիւնը. Յոյակին թագաւորին եղած չարչարքը։

1 Քսանեւմէկ տարեկան էր Սեդեկիան, երբոր թագաւոր եղաւ, եւ տասնեւմէկ տարի թագաւորութիւն արաւ Երուսաղէմում, եւ նորա մօր անունն էր Ամիտաղ՝ Լեբնացի Երե-
2 միայի աղջիկը։ Եւ նա չարութիւն արաւ Տիրոջ առաջին բոլորովին այն-
3 պէս ինչ որ արել էր Յոյակիմը։ Որովհետեւ Տիրոջ բարկութիւնը Երուսաղէմի եւ Յուդայի վերայ էր, որ Ներանց դէն գցէր իր երեսի առաջից, եւ Սեդեկիան ապստամբուեց Բաբիլոնի թագաւորի դէմ։

4 Եւ եղաւ որ Ներա թագաւորութեան իններորդ տարում տասներորդ ամսուայ՝ ամսի տասին եկաւ Բաբիլոնի Նաբուզոդոնոսոր թագաւորը ինքը եւ իր բոլոր զօրքը Երուսաղէմի վերայ, եւ բանակ տուին Ներա դէմ, եւ Ներա դէմ պատնէշներ չինեցին
5 չուրջանակի։ Եւ քաղաքը պաշարման մէջ բնակաւ մինչեւ Սեդեկիա թագա-
6 ւորի տասնեւմէկերորդ տարին. Չորրորդ ամսուայ՝ ամսի իններն սովը սաստկացաւ քաղաքում, եւ հաց
7 չկար երկրի ժողովրդի համար։ Եւ քաղաքը ձգուեցաւ, եւ բոլոր պատերազմական մարդիկը փախան եւ դուրս եկան քաղաքիցը գիշերով երկու պարիսպների միջի դռան ճանապարհով, որ թագաւորի պարտէզի մօտ է, եւ Քաղդէացիք քաղաքը չրջապատած էին. եւ Ներանք գնացին

8 անապատի ճանապարհով։ Բայց Քաղդէացիների զօրքերը բնկան թագաւորի ետեւից եւ հասան Սեդեկիային Երիքովի դաշտերումը. եւ նորա բո-
9 լոր զօրքերը ցրուեցան մօտիցը։ Եւ թագաւորին բռնեցին եւ Ներան վեր տարան Եմաթի երկրում լինող Ռեբլաթան, Բաբիլոնի թագաւորի մօտ. եւ
10 Ներա վճռեց Ներա դատաստանը։ Եւ Բաբիլոնի թագաւորը մորթեց Սեդեկիայի որդիները Ներա աչքի առաջին, եւ Յուդայի բոլոր իշխաններին էլ մոր-
11 թեց Ռեբլաթայում։ Եւ կուրացրեց Սեդեկիայի աչքերը, եւ Ներան կապեց պղնձի չղթաներով, եւ Բաբիլոնի թագաւորը Ներան տարաւ Բաբիլոն, եւ Ներան բանտը դրաւ մինչեւ Ներա մահուան օրը։

12 Եւ Բաբիլոնի Նաբուզոդոնոսոր թագաւորի տասնեւիններորդ տարին Հինգերորդ ամսուայ՝ ամսի տասնին եկաւ Նաբուզարդան դահճապետը, որ կանգնում էր Բաբիլոնի թագաւորի
13 առաջին Երուսաղէմ։ Եւ այրեց Տիրոջ տունը եւ թագաւորի տունը, եւ Երուսաղէմի բոլոր տները եւ ամեն
14 մեծ տները այրեց կրակով։ Եւ Երուսաղէմի բոլոր պատերը չուրջանակի քանդեցին Քաղդէացիների բոլոր զօր-
15 քերը, որ դահճապետի հետ էին։ Եւ ժողովրդի աղքատներիցը եւ ժողովրդի մնացորդը, որ մնացել էին քաղաքումը եւ այն փախչողներին, որոնք Բաբիլոնի թագաւորի կողմն էին անցկացել, եւ մնացած բազմութիւնը գերի տարաւ Նաբուզարդան դահճապետը։
16 Եւ երկրի աղքատներիցը Նաբուզարդան դահճապետը այգեգործներ եւ երկրագործներ թողեց։
17 Եւ այն պղնձի սիւները, որ Տիրոջ տանն էին, նաեւ մեքենայքները եւ պղնձի ծովը, որ Տիրոջ տանն էր, կոտրատեցին Քաղդէացիք, եւ Նորանց բոլոր պղինձը տարան Բաբիլոն։
18 Եւ թաղարները եւ թիակները եւ բազմակաները եւ կոնքերը եւ խնկա-

---

ԲՏՀ. Ելս. ԺԸ. 21։ ԸՀԹ. 38։

— Գ Թագ. ԻԳ. 18։ Բ Թագ. ԻՀ. 1—27։ Գր. Ք. 1։ Է Զաք. Ը. 19։ Դ Գր. ԼԲ. 1։

ԲԷԿԿ. ԺԸ. 13։ ՂՏՀ ՀԹ. 39։ ԲԶաք. Է. 5. Ը. 19։ ՃԳր. ՔԲ. 9։ ՃԳր. ՔԲ. 8, 9։

ԲՏՀ. Գ Թագ. Է. 13, 23, 27, 50։ Ի Գր. ԻԲ. 19 ևլն։ ԼԷԿ. ԻԲ. 3. Գ Թագ. ԻԲ. 14—16։

տուփերը եւ բոլոր պղնձի անօթները ,
որոնցով սպասարկութիւն էր լինում ,
19 վեր առան : Եւ բաժակները եւ բուր-
վառները եւ կոնքերը եւ թաղար-
ները եւ աչտանակները եւ խնկատու-
փերը եւ սկաւառակները՝ որը ոսկի
էր ոսկի եւ որը արծաթ էր արծաթ՝
20 վեր առաւ զօհապետը : Եւ երկու
սիւները , մէկ ծովը , տասնեւերկու
պղնձի եղները որ մեքենովիքների *տակն
էին , որ Սողոմոն թագաւորը շինել
էր Տիրոջ տան համար . Էայս բոլոր
21 անօթների պղնձին կշիռը չկար : Եւ
Նախներից մէկ սիւնը տասնեւութը
կանգուն էր բարձրութիւնով , եւ մի
զերձան տասնեւերկու կանգուն չրջա-
պատում էր նորան , եւ նորա թանձ-
րութիւնը չորս մատնաչափ էր՝ մէջը
22 դատակ : Եւ մի պղնձի խոյակ կար
նորա վերայ , եւ մէկ խոյակի բարձ-
րութիւնը հինգ կանգուն , եւ ցանցեր
ու նռներ կային խոյակի վերայ չուր-
ջանակի՝ բոլորը պղնձի . եւ սորա նը-
ման էր եւ միւս սիւնը եւ նռները :
23 Եւ նռները իննսունեւվեց էին մէկ
կողմովը , Բոլոր նռները հարիւր էին
ցանցի վերայ չուրջանակի :
24 Եւ զօհապետը առաւ մեծ քահա-
նայ Սարայիային եւ Սերկրորդ քահա-
նայ Սոփոնիային եւ դուռն երիք պա-
25 հապաններին , Եւ քաղաքիցն առաւ
մի ներքինի , որ պատերազմի մարդ-
կանց վերակացուն էր , եւ թագաւորի
առաջին կանդնողներից եօթը մարդ ,
որոնք գտնվում էին քաղաքումը եւ
զօրքի դիսաւոր գրագրին , որ զինուո-
րագրում էր երկրի ժողովրդին , եւ
վաթսուն մարդ երկրի ժողովրդիցը ,
որոնք գտնվում էին քաղաքի միջումը :
26 Եւ Նորանց վեր առաւ Նաբուզարդան
զօհապետը եւ տարաւ Նորանց Բա-
27 բիլոնի թագաւորի մօտ Ռիբղա : Եւ
Բաբիլոնի թագաւորը զարկից Նորանց
եւ սպանից Նորանց Եմաթի երկրի
Ռիբղայումը : Եւ Յուդան գերի տար-
28 ուեցաւ իր երկրիցը : Սա է Նաբու-
գոդոնոսորի գերի տարած ժողովուրդը
Նօթներորդ տարին †երիք հազար
29 քսանեւերիք Հրէայ . Նաբուգոդոնո-
սորի տասնեւութերորդ տարին Երու-
սաղէմից ութը հարիւր երեսունեւեր-
30 կու հոգի : Նաբուգոդոնոսորի քսան-
եւերիքերորդ տարին Նաբուզարդան
զօհապետը Հրէաներից գերի տարաւ
եօթը հարիւր քառասունեւինդ հոգի .
ամենը չորս հազար վեց հարիւր հոգի :
31 Եւ եղաւ Յուդայի Յոյաքին թագա-
ւորի գերութեան երեսունեւեօթներ-
որդ տարին տասնեւերկուերորդ ամ-
սուայ՝ ամսի քսանեւհինգին բարձրա-
ցրեց Եղմարովդաք Բաբիլոնի թագա-
ւորը իր թագաւոր եղած տարին Յու-
դայի Յոյաքին թագաւորի գլուխը
32 եւ նորան հանից բանտի տանիցը : Եւ
նորա հետ քաղցրութեամբ խօսեց , եւ
նորա աթոռը նորա հետ Բաբիլոնումն
եղող թագաւորների աթոռից վեր
33 դրաւ : Եւ նորա բանտի հանդերձները
փոխեց , եւ նա Սիշտ իր կեանքի բո-
լոր օրերումը հացը նորա առաջին էր
34 ուտում : Եւ նորա ռոճիկը մշտական
ռոճիկ լինելով տրվում էր նորան Բա-
բիլոնի թագաւորի կողմանէ օր ըստ
օրէ մինչեւ նորա մահուան օրը , նորա
կեանքի բոլոր օրերումը :

---

* կամ՝ տակին
† գ Թագ . ե . 47 ,
‡ գ Թագ . իե . 17 . ր Ցն . գ . 15 ,
§ Տես գ Թագ . ե . 20 ,
‖ գ Թագ . իե . 18 ,
¶ Ել . բա . 1 . իբ . 25 ,
** Տես գ Թագ . իգ . 13 ,
†† Տես գ Թագ . իգ . 14 ,
‡‡ Տես Էմր . 12 . Գլ . իբ . 9 .
§§ գ Թագ . իե . 28—30 ,
‖‖ Տես նե . ե . 13 , 20 .
¶¶ գ Թագ . բ . 13 .

ԵՐԵՄԻԱՅԻ ՈՂԲԵՐԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Աներակ և խայտառակ երուսաղէմը ողբում է և ապաշխարել խնդրում։

1 Ինչպէս առանձին է նստում բազմամարդ քաղաքը, ՝որբևայրիի պէս է դառել ազգերի մէջ մնծը, դաւառներում իշխանուհի եղողը հարկատու է դառել։

2 Դառնապէս լաց է լինում գիշերը եւ նորա արտասուքը նորա այտերի վերայ է, Խմխիթարող չ՚ունի նա Իր բոլոր սիրելիներից. նորա բոլոր ընկերները խաբեցին նորան, Թշնամիներ եղան նորա համար։

3 Իդերի գնաց Յուդան տառապանքից եւ չատ ծառայութիւնից, Ահա բնակվում է ազգերի մէջ, հանգստութիւն չէ գտել, Նորա բոլոր հալածողները հասան նորան նեղութիւնների մէջ։

4 Սիօնի ճանապարհները սուգ են անում ոտնի եկողներ չ՚լինելով, Նորա բոլոր դռները ամայացած են, Նորա քահանաները հևծում են, Նորա կոյսերը տրտմած են, եւ ինքը տիրած է։

5 Նորա նեղիչները գլխաւոր եղան, Նորա թշնամիքը յաջողուեցան, որովհետեւ Տէրը նորան տրտմեցրել է Նորա յանցանքների չատութեան համար. Նորա երեխաքը գերի գնացին թշնամիի առաջին։

6 Եւ հեռացաւ Սիօնի աղջկանց բոլոր վայելչութիւնը, Նորա իշխանները ճարակ չ՚գտնող եղջերուների նման եղան. եւ ուժասպառ գնում են հալածողի առաջին։

7 Երուսաղէմը յիշից իր տառապանքի եւ թշուառութեան օրերում իր բոլոր վայելչութիւնները, որ ունէր վաղ ժամանակներից, երբոր իր ժողովուրդը թշնամիի ձեռքն ընկաւ, եւ օգնող չ՚ունէր, թշնամիները տեսան նորան, ծիծաղեցին նորա կործանումի վերայ։

8 Երուսաղէմը ծանր մեղանչեց, դորա համար զզուելի է համարվում, Նորա բոլոր պատուողները անարգում են նորան, որովհետեւ Տեսան նորա մերկութիւնը, Նա ինքն էլ է հևծում, եւ ետ դառնում։

9 Նորա պղծութիւնները իր զգեստների վերայ է. Ինա չ՚յիշեց իր վերջը. եւ զարմանալի կերպով ցածացաւ, Մխիթարիչ չ՚ունի. Նայիր, ով Տէր, իմ տառապանքին, որ հպարտացաւ թշնամին։

10 Թշնամին մեկնեց իր ձեռքը նորա բոլոր ցանկալի բաներին, որովհետեւ Տեսաւ հեթանոսներին, որ մտան իր սրբարանը, որն որ դու պատուիրել էիր, որ քո ժողովքի մէջ չ՚մտնեն.

11 Նորա բոլոր ժողովուրդը հևծում է հաց ուզելով, Իրանց ցանկալիքը տալիս են ուտելիքի՝ սիրտը ուժովցնելու համար. տես, ով Տէր, եւ նայիր, որ ես անարգանք եմ դառել։

12 Ձէ՞ք տեսնում, ով բոլոր ճանապարհով անցնողներ, Նայեցէք եւ տեսէք Թէ Արդեօք կայ մի ցաւ իմ ցաւի նման, որ եկաւ ինձ վերայ, որին տրտմեցրեր է Տէրը իր բորբոքած բարկութեան օրուայ։

13 Նա բարձրից կրակ ուղարկեց իմ ոսկորների մէջ, որ նորանց տիրէ, Ոտներիս ցանց տարածեց, ինձ ետ դարձրեց, ամայի արաւ ինձ՝ բոլոր օրը հիւանդոտ։

14 Իմ յանցանքի Լուծը նորա ձեռովը

–ես. խե. 7, 8,
Բ Եզր. գ. 20,
† Եբեմ. Ժգ. 17,
Ծ Ած. Ա. 3, Ած. գ. 6,
Ի Շմր. 9, 16, 17, 21,
Շ Շմր. 19,
Ի Եբեմ. ծգ. 27,
ՀԸ Օր. իբ. 61, 65, Գլ. բ. 9,
ՖՐ Օր. իբ. 43, 44,
Ք Եբեմ. լ. 14, 15, Դան. բ. 7, 16,
Ի Շմր. 10,
Լ Ի Ած. բ. 46,
Խ Եբեմ. Ժգ. 22, 26, Եզեկ.

Ժգ. 37, խգ. 29, Ովս. բ. 10,
Ֆր Օր. լբ. 29, Ես. խե. 7,
Ի Շմր. 2, 17, 21,
Հ Շմր. 7,
Յ Եբեմ. Ծա. 51,
ՀԸ Օր. խգ. 3, Եբեմ. Ժգ. 1,
Կ Եբեմ. լբ. 9, ծբ. 6, Գլ. բ. 12, գ. 4,
Ո Դան. բ. 12,
Չ Եզեկ. ծբ. 13, Ժէ. 20,
Ֆր Օր. իբ. 48,

կապուեցաւ, Նորանք հիւսուեցան՝ վեր եղան իմ պարանոցի վերայ. Նա նուաճել է իմ ոյժը. Տէրը ինձ մատնել է ձեռների, որ չեմ կարող կանգնել։
15 Տէրը անարգեց իմ բոլոր զօրաւորներին իմ մէջումը, ինձ վերայ ժողով կանչեց իմ երիտասարդներին կոտրելու համար. Հնձան կոխեց Տէրը Յուդայի կոյս աղջկայ համար։
16 Սորանց համար ես լաց եմ լինում, աչքերս՝ աչքերս ջուր են թափում, որ հեռացել է ինձանից Մխիթարիչը՝ իմ սիրտը հանգստացնողը, իմ որդիքը նուաղեցան, որովհետեւ թշնամին զօրացաւ։
17 Սիօնը մեկնում է իր ձեռները, չկայ մխիթարող նորա համար. Տէրը պատուիրեց Յակոբի մասին, որ նեղիչներ լինեն նորա չուրջը. Երուսաղէմը դաչտանաւոր կին դառաւ նորանց մէջ։
18 Արդար է Տէրը, որովհետեւ ես նորա դէմ անհնազանդ եղայ, մէկ լսեցէք, ով բոլոր ժողովուրդներ, եւ տեսէք իմ ցաւը, իմ կոյսերն ու իմ երիտասարդները գերի գնացին։
19 կանչեցի իմ սիրելիներին, Նորանք ինձ խաբեցին, քահանաներս ու ծերերս քաղաքումը վախճանուեցան. երբոր կերակուր էին որոնում իրանց համար, որ իրանց սիրտը ուժովացնեն։
20 Նայիր, ով Տէր, որ նեղութեան մէջ եմ, աղիքներս գալարվում են, սիրտս տակնուվերայ է եղել, որովհետեւ սաստիկ ապստամբել եմ, դրսից սուրն է ինչ անզաւակ անում, ներսիցը՝ ինչպէս մահ։
21 Լսեցին որ ես հառաչում եմ, չկայ մխիթարիչ չունիմ. իմ բոլոր թշնամիները լսեցին իմ թշուառութիւնը, ուրախացան որ դու արիր. Դու բերում ես այն օրը որ կանչեցիր, որ Նորանք էլ ինձ պէս դառնան։
22 Նորանց բոլոր չարութիւնը թո առաջը գայ, եւ Նորանց այնպէս արա ինչպէս ինձ արիր իմ բոլոր յանցանաց համար, որ իմ հառաչանքները շատ են եւ սիրտս նուաղած է։

ԳԼ. Բ

Երուսաղէմի եւ Յուդայի կործանման մասին ողբ.

1 Ինչպէս է Տէրը ամպով պատել Սիօնի աղջկանը իր բարկութիւնովը, Նա երկնքից գցեց երկրի վերայ Իսրայէլի փառքը, եւ չյիշեց իր ոտների պատուանդանը իր բարկութեան օրը։
2 Տէրը խորտակեց առանց խնայելու Յակոբի բոլոր բնակարանները, քանդեց իր բարկութիւնովը Յուդայի աղջկայ ամրոցները, տապալեց տուաւ, պղծեց Թագաւորութիւնն ու Նորա իշխանները։
3 Նա իր բորբոքած բարկութիւնովը փշրեց Իսրայէլի բոլոր եղջիւրը, Հետ դարձրեց Նորա աջ ձեռքը թշնամիի երեսից, եւ վառուեցաւ Յակոբի մէջ կրակի պէս Յակոբի մէջ կերաւ չուրջանակի։
4 Իր աղեղը լարեց թշնամիի պէս, կանգնեց իր աջովը նեղիչի նման, եւ կոտորեց բոլոր աչքի հաճելի բանները. կրակի պէս իր բարկութիւնը Սիօնի աղջկերանց վրանի մէջն ածեց։
5 Տէրը թշնամիի պէս եղաւ, կործանեց Իսրայէլին, կործանեց Նորա բոլոր պալատները, փչացրեց Նորա բերդերը, եւ չատացրեց Յուդայի աղջկայ մէջ ողբն ու կոծը։
6 Հաւասատարեց այգիի պէս իր ցանը, Նորա ժողովատեղին փչացրեց. Տէրը Տոռացրեց Սիօնի մէջ տօնը եւ շաբաթը, եւ անարգեց իր բարկութեան ցասումովը թագաւորին ու քահանային։

---

2 Նա. կգ. 3. Յոյս. ժգ. 19, 20. Յր. 15.
3 Երեմ. ժգ. 17. Գլ. բ. 13.
4 Հին. 3, 9.
5 Երեմ. գ. 31.
6 Հին. 2, 9.
7 Նեեմ. բ. 13. Դան. թ. 7, 16.
8 Թագ. ժբ. 14, 15.
9 Հին. 3. Երեմ. ը. 14.
10 Հին. 11.
11 Յոբ ը. 27. Նա. ժգ. 11. Երեմ. գ. 19. Լամ. բ. 11. Եզե. ժա. 8.
12 Ող. ը. 25. Եզեկ. է. 15.
13 Հին. 3.
14 Երեմ. գ. 13. է. 2 Եզե.
15 Յագ. 2Ր. 15.
16 Գլ. ե. 17.

17 Մատ. ժա. 23.
18 Յր Թագ. ա. 19.
19 Ես Մն. իր. 3. Յագ. գԲ. 5, 6Ր. 7.
20 Հին. 17, 21. Գլ. գ. 43.
21 Յագ. 2Ր. 39.
22 Յագ. հգ. 11.
23 Յագ. 2Ր. 46.
24 Նա. կգ. 10. Հին. 3.
25 Եզեկ. իգ. 25.
26 Հին. 4. Երեմ. ը. 14.
27 Յագ. իգ. 9. Երեմ. ծբ. 13.
28 Յագ. ժ. 12. 2Ր. 40. Նա. ե. 5.
29 Գլ. ա. 4. Սոփ. գ. 18.

7 Տէրը մերժեց իր սեղանը, զզուեց
իր սրբարանիցը, յանձնեց Բ֊նամիի
ձեռքը նորա պալատների պարիսպները.
ձայն տուին Տիրոջ տանը ոտնի օրու-
այ պէս։
8 Տէրը խորհեց Սիոնի աղջկայ պա-
րիսպը քանդել, կքաշեց լարը, եւ չը
դարձրեց իր ձեռքը կործանելուց,
պատնէշն ու պարիսպը սուգ անել
տուաւ, միասին տրամեցին։
9 Տարբ մտան նորա դռները. նա փը-
չայրեց ու փշրեց նորա նիգերը, նորա
թագաւորն ու նորա իշխանները ազ-
գերի մէջ են. Օրէնք չ'կայ. Ճնորա
մարգարէներն էլ չեն տեսիլք դանում
Տիրոջից։
10 Հողի վերայ նստել են՝ լռել են Սիոնի
աղջկայ ծերերը. Փոշի բարձրացրին
իրանց գլխի վերայ, Քուրձեր հագան,
իրանց գլուխը գետինը իջեցրին երու-
սաղէմի կոյսերը։
11 Աչքերս մաշուեցան արտասուքով,
Աղիքներս բորբոքուել են, Լեարդս
գետինը թափուեցաւ իմ ժողովրդի
աղջկայ բեկման համար, Երեխաներն
ու կթնակերները քաղաքի հրապա-
րակներումը նուաղելիս։
12 Իրանց մայրերին ասում են. Ո՞ւր
է ցորենն ու գինին, քաղաքի հրապա-
րակներումը վիրաւորուածների պէս
նուաղելիս, Ե֊ իրանց հոգին իրանց
մայրերի գրկումը աւանդելիս։
13 Ինչ ինչ վկայեմ, Քեզ ինչ օրինակ
բերեմ, ով Երուսաղէմի աղջիկ, քեզ
ինչ նմանութիւն բերեմ որ քեզ սիթ-
թարեմ, ով Սիոնի կոյս աղջիկ. որ
քո կոտրածը մեծ է ծովի պէս, ո՞վ
կ'բժշկէ քեզ։
14 Ճո մարգարէքը քեզ համար սուտ
ու անհամ տեսիլքներ տեսան, Քո
անօրէնութիւնը բաց չ'արին, որ քո
գերութիւնը նա դարձնէին, եւ քեզ
համար սուտ պատգամներ ու Ճմոլո-
րութիւններ տեսան։
15 Ձեռափ են տալիս քեզ վերայ բոլոր
Ճանապարհով անցնողները, սուլում
են եւ Ճրանց գլուխը շարժում Երու-
սաղէմի աղջկայ վերայ Եւ Սա է
այն քաղաքը, որին ասում էին Գե-
ղեցկութեան կատարելութիւն, Բո-
լոր երկրի ուրախութիւն։
16 Ճրանց բերանը բաց արին քեզ վե-
րայ քո բոլոր թշնամիները, սուլեցին
եւ ատամ կրճտեցին ու ասեցին. Կուլ
տուինք. Հէնց սա է մեր սպասած
օրը. գտանք, տեսանք։
17 Տէրը կատարեց Ճիր խորհածը, լրա-
ցրեց իր խօսքը որ պատուիրեց առաջի
օրերից. Քանդեց եւ չ'խնայեց, եւ
Ճուրախացրեց քեզ վերայ Ե֊ թշնա-
միին. բարձրացրեց քո նեղիչների եղ-
ջիւրը։
18 Նորանց սիրտն աղաղակեց դէպի
Տէրը. ով Սիոնի աղջկայ Ճպարիսպ,
գետի պէս Ճարտասուք թափիր ցերեկ
ու գիշեր, քեզ դադար մի տար, աչ-
քիդ բիբը թող չ'հանգստանայ։
19 Վեր կաց Ճաղաղակիր գիշերով պա-
հերի սկզբումը. Ճսիրտդ Ջրի պէս թա-
փիր Տիրոջ երեսի առաջին, դէպի նո-
րան բարձրացրու ձեռներդ քո երե-
խաների հոգիների համար, որոնք Ճո-
վից նուաղում են Ճբոլոր փողոցների
գլխին։
20 Նայիր, ով Տէր, եւ տես, ո՞ւմ ես
այսպէս արել. միթէ Ճկանայք իրանց
պտուղը՝ գրկած երեխաներին ուտեն,
Ճտիրոջ սրբարանումը սպանուին քա-
հանան ու մարգարէն։
21 Ճգետնի վերայ պառկեցին դրսումը
տղան ու ծերը. իմ կոյսերն ու իմ ե-
րիտասարդները սրով ընկան, սպա-

ա Սաղ. հգ. 4.
բ Ղեւտ. ղ. 13։ Նա. լգ. 11։
գ Ղեւտ. ծա. 30։
դ Ր. Օր. իբ. 36։ գ Թագ. իգ. 13։ իե. 7։ Գլ. ա. 3։ գ. 20։ Ը. Մն. ժե. 3։
ե Սաղ. հգ. 9։ Եզեկ. է. 26։
զ Ճեր. ր. 13։ Նա. գ. 26։ Գլ. գ. 28։
է Ճեր. ր. 12։
ը Նա. ժե. 3։ Եզեկ. է. 18։ իե. 31։
թ Սաղ. ղ. 7։ Գլ. գ. 48 և ձն. 16։
ժ Գլ. ա. 20։
ի Ճեր. ժգ. 13։ Սաղ. իբ. 11։
լ Հմր. 13։ Գլ. գ. 4։
խ Գլ. ա. 12։ Դան. ք. 12։
ծ Ղեւտ. ր. 8։ և. 31։ ժգ. 14։ իբ. 16։ իե. 8։ 9։ Եզեկ. ժգ. 2։
կ Նա. ժը. 1։
հ Կամ՝ աջորդական պատմաններ
ձ Եզեկ. իե. 6։ Նա. գ. 19։
ղ Թագ. ք. 8։ Ղեւտ. ժը. 16։
ճ Թագ. ժք. 21։ Սաղ. խգ. 14։
մ Սաղ. ծ. 2։
յ Սաղ. խը. 2։
ն Ճոր. ժգ. 9, 10։ Սաղ. խը. 13։ Գլ. գ. 46։
շ Սաղ. ծգ. 2։
ո Սաղ. լե. 21։
չ Գլ. խգ. 16 և ձն. ը Օր. խը. 15 և ձն.։
պ Հմր. 2։
ջ Սաղ. լը. 16։ ղբ. 42։
ռ Հմր. 8։
ս Ղեւտ. ժգ. 17։ Գլ. ա. 16։
վ Սաղ. հժբ. 147։
տ Սաղ. կը. 8։
ր Հմր. 11։
ց Նա. ծա. 20։ Գլ. գ. 1։ Նաա. գ. 10.
ւ Գլ. իգ. 29։ ը Օր. խը. 53. Ղեւտ. ժբ. 9։ Գլ. գ. 10. Եզեկ. և. 10։
փ Գլ. գ. 13, 16։
ք Մն. լգ. 17։

Նեցիր քո բարկութեան օրումը , Մորթեցիր , չ'խնայեցիր ։
22 Դ'Ասնի օրուայ պէս կանչեցիր իմ վախերը չուրջանակի . Եւ Տիրոջ բարկութեան օրը չ'եղան պրծնող ու ազատուող , Զինչ որ գրկել ու մեծացրել էի , իմ թշնամին նորանց բնաջինջ արաւ ։

ԳԼ· Գ

Երեմիայի ողբալը և ներքաւթիւն։

1 Ես այն մարդն եմ , որ տառապանք տեսայ Նորա բարկութեան գաւազանովը ։
2 Նա ինձ տարաւ ու մեն մենակ խաւարում եւ ոչ Թէ լոյսի մէջ ։
3 Հէնց ինձ դէմ դառաւ , ձեռքը դարձրեց բոլոր օրը ։
4 Մաշել մարմինս ու մորթս , Կոտրատեց ոսկորներս ։
5 Ինձ դէմ չինեց եւ չրջապատեց դառնութիւնով ու տառապանքով ։
6 Մութ տեղերում ինձ նստեցրեց յաւիտենական մեռելների պէս ։
7 Եղեւ իբր ցանցով պատեց որ դուրս չ'գամ , ծանրացրեց իմ չղթաները ։
8 Եթէ աղաղակեմ էլ եւ գոչեմ , Նա արգելից իմ աղօթքը ։
9 Նա պատեց իմ ճանապարհները տաշած քարերով , ծռեց իմ չաւիղները ։
10 Նա ինձ համար գարանակալ արջ է , մի առիւծ թաքուն տեղերում ։
11 Նա խոտորեցրեց իմ ճանապարհները, Ինձ ցիրուցան արաւ , ինձ ամայի չինեց ։
12 Լարեց իր աղեղը եւ Ինձ կանգնեցրեց Նեաի նպատակի պէս ։
13 Իմ երիկամունքների մէջ կոխեց իր նետերը ։
14 Ես ծաղր եղայ իմ բոլոր ժողովրդին, Նորանց երգը՝ բոլոր օրը ։
15 Ինձ կշտացրեց դառնութիւններով , օշինդրով արբեցրեց ինձ ։
16 Եւ կոտրատեց խիճերով իմ ատամները , ինձ մոխիրը դրաւ ։
17 Այսպէս հեռացրիր իմ անձը խաղաղութիւնից , բարիքը մոռացել եմ ։
18 Եւ ասեցի՝ կորաւ իմ զօրութիւնը եւ իմ ակնկալութիւնը Տէրից ։
19 Ցիշիր իմ տառապանքը ու իմ թշուառաւթիւնը , Նշինդրը եւ դառնութիւնը ։
20 Լաւ յիշում է իմ հոգին եւ խոնարհւում է ինձանում ։
21 Սրանք ես իմ միտքն եմ բերում , ուրեմն եւ յոյս ունիմ ։
22 Տիրոջ ողորմութիւններն են , որ չ'վերջացանք , որովհետեւ չ'պակասեցան Նորա գթութիւնները ։
23 Նորանք ամեն առաւօտ Նորանոր են . մեծ է քո հաւատարմութիւնը ։
24 Իմ բաժինը Տէրն է , ասեց իմ հոգին , սորա համար Նորան եմ յուսալու ։
25 Բարի է Տէրը Նրան յուսացողներին՝ այն անձին որ Նորան որոնում է ։
26 Լաւ է յուսալ եւ սպասել լռութիւնով Տիրոջ փրկութեանը ։
27 Լաւ է մարդու համար , որ լուծը իր երիտասարդութիւնում կրէ ։
28 Առանձին նստում եւ լռում է , որովհետեւ ըն դրուեցաւ Նորա վերայ ։
29 Նա իր բերանը հողին է դնում, գուցէ յոյս կ'լինի ։
30 Նա իր ծնօտը տալիս է Նորան զարկողին , կշտանում է նախատինքով ։
31 Որովհետեւ Տէրը չի մերժիլ յաւիտեան ։
32 Այլ Թէեւ ցաւեցնէ էլ , գթալով կը գթայ իր ողորմութիւնների չատութեան չափ ։
33 Որովհետեւ Նա Ի սրտէ չէ նեղացընում եւ տրտմեցնում մարդկանց որդիներին ։
34 Իր ոտների տակին կոխ տալ երկրի ամեն կապուածներին ,

ա Գլ· գ· 43։
բ Սաղ· լա· 13։ Երեմ· գ· 25, խգ· 5։
գ Ողբ· բ· 12, 13։

—

դ Ցոր ժգ· 8։
ե Սաղ· ծա· 8։ Նա· ը· 13։ Նաբեմ· ծ· 17։
զ Սաղ· ձբ· 5, 6։ Հեզ· 3։
է Ցոր գ· 23։ Յբ· 8։ Ողբ· բ· 6։
ը Ցոր լ· 20։ Սաղ· իբ· 2։
թ Ցոր ծ· 16։ Նա· լ· 13։ Ողբ· ե· 14։ Ժգ· 7, 8։
ժ Ողբ· գ· 1։
ի Ցոր ծ· 30։ Ժգ· 12։ Սաղ· լ· 2։
լ Ցոր գ· 4։
խ Երեմ· ի· 7։
ծ Ցոր լ· 9։ Սաղ· կթ· 12։ Հեբ· 63։
կ Երեմ· ք· 15։
հ Ռաւթ· ի· 17։
ձ Սաղ· լա· 22։
ղ Երեմ· ք· 15։
ճ Սաղ· գ· 6։
մ Նա· իգ· 2։
յ Սաղ· ժգ· 5։ Հգ· 26։ Ժյթ· 57։ Երեմ· ժ· 16։
ն Սաղ· ճլ· 6։ Նա· լ· 18։ Միք· է· 7։
շ Սաղ· լէ· 7։
ո Սաղ· ղղ· 12։ Ժյթ· 71։
չ Երեմ· ժե· 17։ Գլ· ը· 19։
պ Ցոր իբ· 6։
ջ Նա· ծ· 6։ Մաա· ե· 39։
ռ Սաղ· ղգ· 14։
ս Եզեկ· իգ· 11։ Երբ· ժբ· 10։

35 Մարդի իրաւունքը ծռել Բարձրելոյն
երեսի առաջին,
36 Մարդիս անիրաւութիւն անել իր
դատումը, Տէրը չէ՞ տեսնում։
37 Ո՞վ է նա որ ասէ, եւ կատարուի,
որ Տէրը չէ հրամայել։
38 Բարձրելոյն բերանից չէ՞ն դուրս
գալիս չարիքն ու բարիքը։
39 Ի՞նչ է սրտնեղում ապրող մարդը՝
մարդը իր մեղքի մէջ։
40 Քննենք մեր ճանապարհները եւ
փորձենք, եւ եւս դառնանք Տիրոջը։
41 Բարձրացնենք մեր սրտերը դէպ ձեռ-
քերի հետ դէպի երկինքում լինող Աստ-
ուածը։
42 Մենք յանցանք արինք եւ ապըս-
տամբութեցինք. դու չներեցիր։
43 Բեզ բարկութիւնով ծածկեցիր եւ մեզ
հալածեցիր, սպանեցիր ու չխնայեցիր։
44 Բեզ ամպով ծածկեցիր, որ աղօթք
անց չկենայ։
45 Աւելորդ եւ անարդ արիր մեզ ազ-
գերի մէջ։
46 Մեր բոլոր թշնամիները յայն բա-
ցել են իրանց բերանը մեզ դէմ։
47 Եվաթ եւ վիհ եղաւ մեզ համար՝
աւերումն ու կոտորած։
48 Ջրի գետեր է թափւում իմ աչքը
իմ ժողովրդի աղջկայ բնկման համար։
49 Իմ աչքը բղխում է եւ չէ դադա-
րում՝ հանգստութիւն չունի։
50 Մինչեւ որ նայէ եւ տեսնէ Տէրը
երկնքիցը։
51 Աչքս ցաւում է հոգով չափ իմ քա-
ղաքի բոլոր աղջկերանց համար։
52 Որսալու են աչխատում ինձ ճրնճ-
դուկի պէս ոչխար իմ թշնամիները։
53 Գոռում կարեցին իմ կեանքը, եւ
քար դրեցին ինձ վերայ։
54 Ջուրերն անցան գլխովս. Ես ա-
սեցի Թէ կտրուեցայ։
55 Ես կանչեցի քո անունը, ով Տէր,
խորագոյն գուբիցը։
56 Լսացես ընդիր, մի ծածկիր ականջդ
իմ հառաչանքին՝ իմ աղաղակին։
57 Դու մօտեցար՝ ես քեզ կանչած օրը,
ասեցիր՝ Մի վախենար։
58 Իմ հոգիի դատը վարեցիր, ով Տէր,
դու փրկեցիր իմ կեանքը։
59 Ով Տէր, դու տեսար ինձ եղած
զրկանքը, նպաստպանիր իմ դատը։
60 Դու տեսար նորանց բոլոր վրէժ-
խնդրութիւնը՝ նորանց բոլոր դիտա-
ւորութիւնքը ինձ դէմ։
61 Լսեցիր նորանց նախատինքը, ով
Տէր, նորանց բոլոր դիտաւորութիւն-
քը ինձ դէմ։
62 Իմ թշնամիների չրթունքները եւ
նորանց ամեն օր արած մտածմունք-
ները ինձ դէմ։
63 Նորանց նստելն ու նորանց վեր
կենալը դիտիր, Ես նորանց երգն եմ։
64 Հնորանց հատուցում պիտի տաս, ով
Տէր, նորանց ձեռքի գործերի համեմատ։
65 Նորանց սրտի մթութիւն պիտի տաս,
քո անէծքը նորանց վերայ լինի։
66 Նորանց պիտի հալածես քո բարկու-
թեամբը, եւ Տիրոջ երկնքի տակիցը
նորանց բնաջինջ պիտի անես։

ԳԼ. Դ

Ցաւագին թշուառութիւնը եւ նախատինքը։

1 Ինչպէս է մթագունել ոսկին, փոխ-
ուել է մաքուր ոսկին. թափուած են
սրբարանի քարերը ամեն փողոցների
գլխին։
2 Սիոնի որդիքը պատուական՝ մա-
քուր ոսկիի հաւասար, ինչպէս հա-
մարուեցան իրրեւ բնկեխի ամաններ՝
բրուտի ձեռքի գործ։
3 Վիշապներն էլ են ծիծը հանում ի-
րանց ձագերին կաթ տալիս, իմ ժո-
ղովրդի աղջիկը դանդուխ է դառել ա-
նապատի ջայլամների պէս։
4 Կաթնակերի լեզուն ծարաւութիւ-

---

1 Ա՛ր. ա. 13.
— Սաղ. լդ. 9;
— Ծն. բ. 10։ Ես. խե. 7։ Ա-
մով. գ. 6։
2 Ա՛ռաք. ԺԲ. 3։
— Մ՚ի՛ք. ե. 9։
3 Սաղ. ԺԷ. 4։
4 Դան. Բ. 5։
— Գ՚ր. բ. 2, 17, 21։
5 Հ՚ռ. 8։
6 — Կոր. գ. 13։
— Գ՚ր. բ. 16։
8 Ես. խդ. 17. Երեմ. խբ. 43։
— Ես. Ծ—. 19։
9 Երեմ. գ. 19։ բ. 1։ Ժդ. 17.
Գ՚ր. բ. 11։
10 Սաղ. հե. 2։ Գ՚ր. ա. 16.
11 Ես. խդ. 18։
12 Սաղ. ճ՚ղ. 7, 19։ կբ. 4.
ՀԲ. 3. ՀԺԲ. 161։
13 Երեմ. ե. 16. ԼԸ. 6, 9, 10.
Եզեկ. գ. 17.
14 Սաղ. կԲ. 2. ՀԽդ. 4, 5.
15 Սաղ. լ—. 22. Ես. ԼԸ. 10,
11. Հ՚ռ. 18.
16 Սաղ. Ծ՚ղ. 1. Յոբ. բ. 2.
17 Սաղ. գ. 4. գ. 6. Ժբ. 6.
ՀԳ. 19. ՀԺդ. 1.
18 Ա՛մկ. գ. 8.
19 Սաղ. ե՛. 1։ Երեմ. Ծ—. 36.
20 Սաղ. Հ—. 23.
21 Սաղ. Բ. 4։ ե՛. 23.
22 Երեմ. Ծ—. 19։
23 Սաղ. Ծ՚ՂԲ. 2.
24 Հ՚ռ. 14.
— Սաղ. իբ. 4։ Ցես Երեմ. Ծ—.
10։ բ Տիմ. գ. 18։
25 Ը Օբ. ե՛. 19։ Երեմ. Ծ.11։
—
— Գ՚ր. բ. 19.
26 Ես. լ. 14։ Երեմ. ԺԲ. 11։
բ Կոր. գ. 7։
28 Յոբ ԼԲ. 14, 16.
29 Սաղ. իբ. 15։

նից իր քիմքին կպաւ. Հերեխաները հաց ուզեցին, հաց կարող չ'կայ նոր-
5 րանց համար։ Համեղ բաներ ուտողները քան-
զուած նստել են փողոցներում, որ-
դան կարմիրի վերայ մեծացածները
Հպարանոցները գրկեցին։
6 Եւ մեծ եղաւ իմ ժողովրդի աղջկայ անօրէնութիւնը Սոդոմի մեղքից, Որ հիմնայատակ եղաւ յանկարծակի, եւ նորան ձեռք չէր դպել։
7 Մաքուր էին նորա ազնուականները ձիւնից, սպիտակ էին կաթից. կարմիր էին մարմնով բուստերից, շափիւզայ էր նորանց կերպարանքը։
8 Աժուխից սեւ եղաւ նորանց դէմքը, չեն ճանաչվում փողոցներում. Մնորանց մորթը նորանց ոսկորին է կպել, չորացել է փայտի պէս։
9 Լաւ էին սուրից սպանուածները քան թէ սովից սպանուածները, որովհետեւ սորանք մաչուեցան՝ ազատակի պատուղներին կարօտ։
10 Ողորմած կանանց ձեռքերը եփեցին Էրանց զաւակներին, նորանց համար Կկերակուր եղան իմ ժողովրդի աղջկայ բնկման ժամանակը։
11 Տէրը կատարեց իր բարկութիւնը, Էթափեց իր բորբոքած բարկութիւնը, եւ Էնա կրակ վառեց Սիօնում, եւ նա լափեց նորա հիմունքը։
12 Չ'հաւատացին երկրի թագաւորները եւ աշխարհի բոլոր բնակիչները, Թէ նեղիչն ու թշնամին կ'մանեն երուսաղէմի դռներով։
13 Նորա մարգարէների մեղքերից, նորա քահանաների անօրէնութիւններից, Որոնք թափում էին արդարների արիւնը նորա մէջ,
14 Թափառեցին իրրեւ կոյրեր փողոցներում. Պղծուեցան արիւնով, Որ կարող չէին դպչել նորանց հագուստներին։
15 Քաշուեցէք, պիղծներ, կանչում էին նորանց, Քաշուեցէք, քաշուեցէք, մի դպչիք. Նորանք էլ փախան եւ թափառեցին. ասեցին ազգերի մէջ Այլ եւս չեն բնակուելու։
16 Տիրոջ բարկութիւնը ցրուել է նորանց, էլ չէ նայելու նորանց վերայ. քահանաների երեսը չ'յարգեցին, Ծերերին չ'գթացին։
17 Տակաւին մաչվում էին մեր աչքերը զուր տեղ Մեր օգնութեանը ապեղծ. դիտելով սպասում էինք մի ազգի, որ չէր օգնել։
18 Նորանք որսացին մեր քայլերը, որ չ'գնանք մեր հրապարակներում, Մեր վերջը մօտեցաւ, մեր օրերը լցուեցան. իրաւ եկել է մեր վերջը։
19 Թեւեաւաբոյժ են մեր հալածողները Երկնքի արծիւներից, սարերի վերայ մեզ հալածեցին, դաշտում դարան սարքեցին մեզ համար։
20 Մեր Կեանքի չունչը՝ Տիրոջ օծեալը բռնուեցաւ Նորանց որոգայթներում, որի համար մենք ասում էինք. Նորա հովանիի տակ կ'ապրինք ազգերի մէջ։
21 Ցնծա եւ ուրախ եղիր, ով Եդոմի աղջիկ, որ բնակվում ես Հուս երկրում, Քեզ էլ կ'անցնէ բաժակը, կ'արբես եւ ինքդ քեզ կ'մերկացնես։
22 Վերջ անօրէնութիւնը պիտի վերջանայ, ով Սիօնի աղջիկ, էլ գերի չի տանիլ քեզ. Քո անօրէնութեանը կ'այցելէ, ով Եդոմի աղջիկ, կ'յայտնէ քո մեղքերը։

Գլ. Ե

Ջուսած ժողովրդը նորից և օգնութիւն է խնդրում

1 Յիշիր, ով Տէր, թէ մեզ ինչ եղաւ, եւ տես Մեր անարգանքը։
2 Մեր ժառանգութիւնը անցաւ օտարներին, մեր տները՝ օտարականներին։

Գլ. ր. 11, 13։
Ամոբ խդ. 8։
Նա. ԺԲ. 13։
Գլ. և. 10։ Ամէնբ. ր. 6, Նաա. ր. 10։
Ամոգ. ճր. 5։
Նա. ԽԲ. 15։
Գլ. ր. 10։
Ր Օր. իբ. 58։ գ Թագ. գ. 20։
Երեմ. ֆ. 20։

Բր Օր. լբ. 32։ Երեմ. խ. 14։ Երեմ. և. 31։ գ. 13։ Ժգ. 14։ իգ. 11, 21։ Նեղկ. իբ. 26, 28։ Ամոս. գ. 4։
Համաս. իգ. 31, 37։
Երեմ. բ. 34։
Ամս. ԺԲ. 16։
Ղև. Ժգ. 45։
Գլ. և. 13։
գ Թագ. իգ. 7։ Նա. ֆ. 3, և. 6, 7։ Երեմ. լէ. 7։ Նեղկ. ԺԲ. 16։
Նգ Թագ. իե. 4, 5։
Նեղկ. է. 2, 3, 6։ Ամոբ. ր. 3։
Ր Օր. իբ. 49։ Երեմ. գ. 13։
Նա. բ. 7։
Նեղ. գԲէ
Գլ. բ. 9։
Երեմ. Ժբ. 9։ Նեղկ. Ժբ. 13։ ԺԲ. 4, 8։
Նա. Ժ. 9։

- Երեմ. իե. 15, 16, 21։ Ամոգ. 10։
Հ Նա. ֆ. 2։
- Ամոգ. Ճլ. 7։

—

- Ամոգ. ԺԲ. 50, 51։
Գլ. բ. 13։ Ամոգ. ՀԲ. 4։
Ե Ամոգ. ՀԲ. 1։

3 Որքեր եղանք առանց հօր, մեր մայրերը որբևայրիների նման են։
4 Մեր ջուրը փողով խմեցինք, մեր փայտը գնով է գալիս։
5 Մեր վզին ընկ֊նելվ հալածվում ենք, վաստակեցինք ու հանգստութիւն չ՚ունենք։
6 Եգիպտոսին ձեռք մեկնեցինք, Ասորեստանին էլ՝ հացով կշտանալու համար։
7 Մեր հայրերը մեղք գործեցին, եւ չ՚կան, իսկ մենք նորանց անօրէնութիւններն ենք կրում։
8 Ծառաներ տիրեցին մեզ վերայ, նորանց ձեռքից ազատող չ՚կայ։
9 Մեր անձի վտանգվ֊ելով բերինք մեր հացը, անապատումը եղող սուրի պատճառով։
10 Մեր մորքը փուռի պէս սեւացաւ, սովի ահեղանաց պատճառով։
11 Կանանցը Սիոնի մէջ բռնադատեցին, կոյսերին՝ Յուդայի քաղաքներումը։
12 Իշխանները կախուեցան իրանց ձեռովը, Ծերերի երեսը չ՚յարգուեցան։
13 Երիտասարդները երկանաքարեր վեր առան, եւ տղայքը փայտի տակին ընկան։
14 Ծերերը դադարեցին դռնից, երիտասարդները՝ իրանց երգելուցը։
15 Դադարեց մեր սրտի ուրախութիւնը, մեր պարը սուգի փոխուեցաւ։
16 Վայր ընկաւ մեր գլխի թագը, վա՛յ մեզ, որովհետեւ մեղանչել ենք։
17 Սորա համար մեր սիրտը նուաղած է, սորանց համար խաւարուեցան մեր աչքերը։
18 Սիօն սարի համար, որ աւերակ է, աղուէսներ են մեր գալիս նորանում։
19 Դու, ով Տէր, յաւիտեան կաս, Քո աթոռը ազգից ազգ է։
20 Ինչու՞ ես մեզ յաւիտեան մոռանում, մեզ ձգում ես երկար օրերով։
21 Մեզ դարձրու, ով Տէր, դէպի քեզ, եւ մենք կ՚դառնանք. նորոգիր մեր օրերը առաջուայ պէս։
22 Այլ դու մեզ բոլորովին մերժեցիր, մեզ վերայ չատ բարկացար։

ԵԶԵԿԻԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Տէրոջ փառքը երեւում է քերովբէների վերայ։

1 Եւ եղաւ երեսունեւորդ տարուայ չորրորդ ամսուայ հինգին, երբոր ես գերիների մէջ էի Քոբար գետի մօտ, երկինքը բացուեցաւ, եւ ես տեսայ
2 Աստուծոյ տեսիլքները։ Ամսի հինգին այսինքն Յոյակիմի թագաւորի գե-
3 րութեան հինգերորդ տարին, եղաւ Տէրոջ խօսքը Բուզիի որդի եզեկիէլ

Ա Եւ եղաւ երեսունեւորդ տարուայ չորրորդ ամսուայ հինգին, երբոր ես գերիների մէջ էի Քոբար գետի մօտ, երկինքը բացուեցաւ, եւ ես տեսայ
2 Աստուծոյ տեսիլքները։ Ամսի հինգին այսինքն Յոյակիմի թագաւորի գե-
3 րութեան հինգերորդ տարին, եղաւ Տիրոջ խօսքը Բուզիի որդի եզեկիէլ քահանային Քաղդէացիների երկրումը Քոբար գետի մօտ, եւ այնտեղ Տիրոջ ձեռքը նորա վերայ եղաւ։
4 Եւ ես տեսայ, եւ ահա մի մրրկայից հողմ էր գալիս հիւսիսից՝ մեծ ամպ եւ բորբոքուած կրակ, եւ մի պայծառութիւն նորա չուրջը. եւ նորա միջից միջից մի հրանալի կերպարանք
5 կրակի միջից։ Եւ նորա միջից էր նորա կենդանիների նմանութիւնք. եւ նորանց երեւոյթը սա էր. նորանց հիւր-

ՏԲ Օբ. խբ. 18։ Եբեմ. խբ. 14։ Ի Ովհ. ժբ. 1։ Ղեբեմ. ծ. 15։ Ի Եբեմ. լ. 29։ Եզեկ. ժբ. 3։ Ը Եզն. խբ. 13։ Զաք. ա. 5։ Ի Ղեբեմ. ծ. 15։ Ժ Ծոբ լ. 30։ Սաղ. ճԺբ. 83։ Գէ. գ. 8։ Ի Ես. Ժգ. 16։ Զաք. ժգ. 3։ Ա Ես. խե. 6։ Գէ. գ. 16։ Ի Դատ. ժգ. 21։ Ծ Ծոբ ԺԲ. 9։ Սաղ. ճԲ. 39։ Ի Գէ. ա. 22։ Ա Սաղ. գ. 7։ Գէ. բ. 11։ Ե Սաղ. ք. 7։ Ժ. 16. ԺԲ. 10. գ. 7։ Հբ. 12, 26, 27։ Ճհե. 13։ Ամբ. ա. 12։ Ը Սաղ. խե. 6։ Ա Սաղ. Ժգ. 1։ Ժ Սաղ. ճ. 3, 7, 19։ Եբեմ. լ. 18։ — Ելմր. 3։ Գէ. գ. 13, 23։ Ժ. 15, 20, 22։ Քգ. 3։ Ի Սաղ. գ. 10։ Դար. է. 33։ Ժ. 11։ Յայտ. ԺԲ. 11։ Ի Գէ. բ. 3։ ԺԳ Թագ. իգ. 12, 15։ Ի Թագ. Ժբ. 40։ գ Թագ. գ. 15։ Գէ. գ. 14, 22։ ը. 1։ ա. 1։ Ի Եբեմ. իգ. 19։ իե. 22։ Ի Եբեմ. ա. 14։ գ. 6։ ը. 5։ Ը Յայտ. գ. 6 Ա.։ Ի Գէ. Ժ. 8 Ա.։ Ի Ելմր. 10։ Ի Գէ. Ժ. 14, 21։

պարանքը մարդի նմանութիւն ունէին։
6 Եւ չորս երես ունէր ամէն մէկը, եւ
չորս թեւ ունէր նորանց ամէն մէկը։
7 Եւ նորանց ոտները ուղիղ ոտներ էին.
եւ նորանց ոտների թաթը զուարակի
ոտների թաթին նման, եւ փայլում
էին թիթեղ պղնձի կերպարանքի պէս։
8 Եւ Էմարդի ձեռներ կային նորանց
թեւերի տակին նորանց չորս քառա-
կողմներին. եւ չորսն էլ երեսներ ու
9 թեւեր ունէին։ Իմէկի թեւերը կը-
պած էին միւսներին. չուռ չէին տա-
լիս երբոր նորանք գնում էին. ամէն
մէկը ուղիղ իր դիմացն էր գնում։
10 Եւ նորանց երեսների նմանութիւնը
մարդի երես էր, եւ առիւծի երես աջ
կողմից այն չորսի համար, եւ եզի ե-
րես ձախ կողմից այն չորսի համար.
եւ չորսն էլ արծիւի երես ունէին։
11 Եւ նորանց երեսները եւ թեւերը բա-
ժանուած էին վերից, ամէն մէկի եր-
կուսը կպած էին իրար եւ ներկուսա-
ծը ծածկում էին իրանց մարմինները։
12 Եւ ամէն մէկը գնում էր Ինչ երեսի
դիմացը, ուր որ Ոգին էր լինում որ
գնայ նորանք գնում էին. չուռ չէին
13 տալիս երբոր գնում էին։ Եւ կենդա-
նիների նմանութիւնը նորանց կեր-
պարանքը կրակի վառուած կայծերի
պէս էր ինչպէս ջահերի կերպարանք.
նա ման էր գալիս կենդանիների մէջ,
եւ փայլում էր կրակը. եւ կրակից
14 կայծակներ էին դուրս գալիս։ Եւ
կենդանիները վազում եւ դառնում
էին փայլատակմունքի կերպարանքով։
15 Եւ մարիկ տուի կենդանիներին, եւ
ահա մէկ անիւ կար գետնի վերայ
կենդանիների կշտին դէպի քառակող-
16 մը։ Անիւների կերպարանքը եւ նո-
րանց չինուածքը ոսկեքարի պէս էր,
եւ այն չորսն էլ մէկ նմանութիւն
ունէին. եւ նորանց կերպարանքն ու
չինուածքը իբրեւ թէ անիւ անիւի մէջ
17 լինէր։ Գնալիս իրանց չորս քառակողմի
վերայ էին գնում, չուռ չէին տալիս
18 երբոր գնում էին։ Եւ նորանց չրջա-
նակները բարձր էին եւ ահեղ էին.
եւ նորանց չորսի չրջանակները լիքն
19 էին աչքերով չուրջանակի։ Եւ կեն-
դանիները գնալիս անիւները գնում
էին նորանց կշտին, եւ կենդանիները
երկրի վերայից բարձրանալիս անիւ-
20 ները բարձրանում էին։ Ուր որ ոգին էր լինում գնալու համար
գնում էին, ուր որ ոգին գնար. եւ
անիւները բարձրանում էին նորանց
կողքին, որովհետեւ կենդանիի ոգին
21 կար անիւների մէջ։ Երբ գնալիս
գնում էին, եւ երբ կանգնելիս
կանգնում էին, եւ երբ երկրի
վերայից բարձրանալիս անիւները
բարձրանում էին նորա կողքին, ո-
րովհետեւ կենդանիի ոգին կար անիւ-
22 ների մէջ։ Եւ կենդանիի գլուխների
վերայի նմանութիւն կար հաստատու-
թեան ահաւոր ակնեանի կերպարան-
քի նման, տարածուած վերեւից նո-
23 րանց գլուխների վերայ։ Եւ հաստա-
տութեան տակին նորանց թեւերը ու-
ղիղ դէպ ի մէկմէկ էին դէպի մէկմէկ.
ամէն մէկը երկուսն էր, որով
ծածկում էր եւ միւսը էր երկուսը,
որով նորանք ծածկում էին իրանց
24 մարմինները։ Եւ ես լսեցի նորանց
թեւերի ձայնը ինչ ջրերի ձայնի պէս
Ամենակարողի ձայնին պէս, երբոր
գնում էին, աղմուկի ձայնի պէս բա-
նակի ձայնի պէս. կանգնելիս կախ
25 էին գցում իրանց թեւերը։ Եւ մի
ձայն եղաւ այն հաստատութեան վե-
րեւից որ նորանց գլխի վերայ էր.
(նորանք կանգնելիս կախ էին գցում
իրանց թեւերը։)
26 Եւ այն հաստատութիւնից վեր, որ
նորանց գլխի վերայ էր, շափիւզայ
քարի կերպարանքով աթոռի նման դ-
ուռն կար, եւ այն աթոռի նմանի վե-
րայ մի նմանութիւն կար մարդի կեր-
27 պարանքով նորա վերայ վերեւից։ Եւ
ես մարիկ տուի հրահանգի երեւոյթի

ա Դան. ժ. 6; Յայտ. ա. 15.
բ Գլ. ժ. 8, 21.
գ Հիմ. 11.
դ Հիմ. 13; Գլ. ժ. 11.
ե Յայտ. գ. 7.
զ Եր. գ. 3.
է Հիմ. 9; Գլ. ժ. 22.
ը Հիմ. 10.
թ Հիմ. 9, 17.
ժ Յայտ. գ. 5.
ի Ջաք. գ. 10.
լ Ա՛մ. իգ. 27.
խ Գլ. ժ. 9.
ծ Գլ. ժ. 9, 10.
կ Դան. ժ. 6.
հ Հիմ. 13.

ձ Գլ. ժ. 12; Ջաք. գ. 10.
ղ Գլ. ժ. 16, 17.
ճ Հիմ. 13.
մ Գլ. ժ. 17.
յ Հիմ. 19, 20; Գլ. ժ. 17.
ն Գլ. ժ. 1.
շ Գլ. իգ. 3; Դան. ժ. 6; Յայտ. ա. 15.
ո Եր. լե. 4, 5. Ա՛ռ. իթ. 3, 4; կը. 33.
չ Գլ. ժ. 5.
պ Գլ. ժ. 1.
ջ Գլ. իգ. 10.
ռ Գլ. ը. 2.

պէս կրակի կերպարանքով ներսեւանից չուրջանակի նորա երանքի կերպարանքիցը մինչեւ վեր, եւ նորա երանքի կերպարանքից դէպի ցած տեսայ կրակի կերպարանքի պէս, եւ պայ-
28 ծառութիւն նորա չուրջը։ Ինչպիսանի կերպարանքի նման, որ լինում է ամպամբ անձրեւ օրը, այնպէս էր այն պայծառութեան կերպարանքը չուրջանակի։ Էս Տիրոջ փառքի նմանութեան կերպարանքն էր. եւ ես տեսայ ու ՚ի վեր բնկայ երեսիս վերայ. եւ մի ձայն լսեցի որ խօսում էր։

Գլ. Բ

Եզեկիէլը մարգարէ է նշանակւում։

1 Եւ ինձ ասեց, Մարդի որդի, ՚կանգնիր ոտներիդ վերայ, որ քեզ հետ խո-
2 սեմ։ Եւ ՚Հոգին մտաւ ինձ՝ հէնց որ նա խօսեց ինձ հետ, եւ ինձ կանգնեցրեց ոտներիս վերայ. եւ ես լսեցի
3 նորան, որ խօսում էր ինձ հետ։ Եւ նա ասեց ինձ. Մարդի որդի, ես քեզ ուղարկում եմ Իսրայէլի որդկանց մօտ, այն ինձ դէմ ապստամբող ապստամբ ազգերի մօտ. Նորանք եւ նորանց հայրերը յանցաւոր եղան ինձ
4 դէմ մինչեւ իսկ այս օրը. Եւ ՚որդիքը պինդերիս եւ խստասիրտ են. ես քեզ նորանց մօտ եմ ուղարկում. եւ ասիր նորանց. Այսպէս է ասում Տէր Եհո-
5 վան։ Եւ նորանք՝ թէ լսեն թէ զանց անեն, որովհետեւ նորանք ապստամբ տուն են, եւ ՚Կ՚իմանան որ մարգարէ է եղել իրանց մէջը։
6 Իսկ դու, մարդի որդի, Իմ վախենար նորանցից, եւ նորանց խօսքերիցն էլ մի վախենար, թէեւ մօտդ հառաստակներ եւ փուշեր էլ լինեն, եւ դու կարիճների վերայ ես բնակվում. Ինորանց խօսքերիցը մի վախենար եւ նորանց երեսիցը մի զարհուրիր, ՚Թէեւ
7 նորանք ապստամբ տուն են։ Եւ Իմ խօսքերն ասիր նորանց՝ ՚Թէ լսեն թէ զանց անեն, որովհետեւ նորանք ապստամբ են։
8 Իսկ դու, մարդի որդի, լսիր թէ ես ինչ եմ ասում քեզ, ապստամբ մի լինիր այն ապստամբ տան պէս. բաց բերանդ եւ ՚Կեր ինչ որ ես տալիս եմ
9 քեզ։ Եւ ես մտիկ արի եւ ահա Իմ ձեռք կար դէպի ինձ մեկնուած, եւ ահա Ինորանում մի դրքի տոմս։
10 Եւ նա տարածեց Ինորան իմ առաջին, եւ նա դրուած էր առաջիցն ու ետեւիցը. եւ Ինորա վերայ գրուած էին ողբեր եւ հառաչանք ու վայ։

Գլ. Գ

Ասուած մի տոմս է տալիս ուտելու։ Եզեկիէլը հոգով վերանում է, նա Իսրայէլի վերայ դէս է, և կրկին ածգամ անհնազանդ է Ասուածոյ փառքը։

1 Եւ ասեց ինձ. Մարդի որդի, ինչ որ գտար՝ կեր, ՚կեր այս տոմսը, եւ
2 գնա խօսիր Իսրայէլի տան հետ։ Եւ ես բացի բերանս, եւ նա ինձ ու-
3 տեցրեց այն տոմսը։ Եւ ինձ ասեց. Մարդի որդի, փորդ կերակրիր եւ առամոքդ լցրու այս տոմսովը որ ես քեզ եմ տալիս։ Եւ ես ՚կերայ Ինորան. եւ նա Իմերի պէս քաղցր էր իմ քե-
4 րանումը։ Եւ նա ասեց. Մարդի որդի, գնա մտիր Իսրայէլի տունը եւ խօսիր
5 Ինորանց հետ իմ խօսքերովը. Որովհետեւ դու դժուարիմաց եւ ծանրալեզու ժողովրդի մօտ չես ուղարկւում, ՚այլ
6 Իսրայէլի տան մօտ. Ոչ թէ դժուարիմաց եւ ծանրալեզու չատ ժողովուրդների մօտ, որոնց խօսքերը դու չես հասկանում. յիրաւի եթէ քեզ Ինորանց մօտ ուղարկէի, Ինորանք քեզ մտիկ
7 կ՚ուային։ Բայց Իսրայէլի տունը չեն ուզելու քեզ լսել, ՚որովհետեւ Ինորանք չեն ուզում Ինձ լսել. Իորովհետեւ բոլոր Իսրայէլի տունը ճակատապինդ
8 եւ խստասիրտ են։ Ահա ես պինդ եմ չինում քո երեսը Ինորանց երեսի դէմ, եւ ճակատդ ամուր՝ Ինորանց ճակատի
9 դէմ։ ՚Ինդամանդի պէս վէմից պինդ եմ չինելու քո ճակատը, Ինորանցից

Թ Յով. գ. 3, ժ. 1։
Ի Գլ. գ. 23. ը. 4։
ՀԳլ. գ. 25. Դան. ը. 17. Գար. Բ. 4։ Յով. ա. 17.
—
—Դան. ժ. 11։
Ի Գլ. գ. 24։
Ի Երեմ. գ. 25։ Գլ. ք. 18, 21, 30։
ՀԳլ. գ. 7։
Ի Գլ. գ. 11, 26, 27։
ՀԳլ. ԺԳ. 33։
Ի Երեմ. ա. 8, 17։ Դանի. ժը. 4։
Հ Երեմ. գ. 28։ Տես նաև Բ. 18։ Մխ. ե. 4։
ՀԳլ. գ. 9։ — Գնաց. գ. 14

Ի Գլ. գ. 9, 26, 27։
Ի Երեմ. ա. 7, 17։
Հ Հմր. 5։
Ի Յով. ժ. 9։
Ի Գլ. ը. 3։ Երեմ. ա. 9։
Ի Գլ. գ. 1։
—
—Գլ. ը. 8, 9։

Ի Յով. ժ. 9։ Տես Երեմ. ժե. 16։
Ի Ա-գ. ԺՔ. 10. ՀԺՔ. 103։
ՀՁհՀ. ԺԵ. 20։
Ի Գլ. ը. 4։
Հ Ես. Ե. 7։ Երեմ. ա. 18. ԺԵ. 20։ Տես Մխ. գ. 8։
Ի Երեմ. ա. 8, 17։ Գլ. ը. 6։

մի վախենար , եւ մի զարհուրիր նոր-
քանց երեսիցը , թէեւ նորանք ապըս-
տամբ տուն են ։
10 Եւ ինձ ասեց . Մարդի որդի , այս
ամէն խօսքերը , որ խօսում եմ քեզ ,
սրտիդ մէջ դիր եւ ականջներովդ լսիր .
11 Եւ գնա մօիր գերիների մէջ քո ժո-
ղովրդի որդկանց մօտ եւ խօսիր նո-
րանց հետ եւ ասիր նորանց . Այսպէս
է ասում Տէր Եհովան , թէ լսին թէ
զանց անին ։
12 Եւ Եհոզին ինձ բարձրացրեց եւ
լսեցի իմ հետիւց մի մեծ որոտման
ձայն՝ Օրհնեալ է Տիրոջ փառքը իր տե-
13 ղիցը . Եւ ընդ կենդանիների իրար
դպչող թեւերի ձայնը եւ նորանց կողքի
անիւների ձայնը եւ մեծ որոտման
14 ձայնը ։ Եւ Եհոզին ինձ բարձրացրեց
եւ ինձ վեր առաւ , եւ ես գնում էի
դառնագին իմ հոգիի բորբոքումովը .
եւ Տիրոջ ձեռքը ինձ վերայ ամուր
15 էր ։ Եւ ես թելաբիր եկայ գերիների
մօտ , որոնք բնակվում էին Քոբար գե-
տի մօտ . եւ նուր որ իրանք նստած
էին՝ ես էլ նստեցի այնտեղ եօթն օր
նորանց մէջ ապշած ։
16 Եւ եօթն օրից յետոյ Տիրոջ խօսքը
17 եղաւ ինձ ասելով . Մարդի Որդի ,
ես քեզ Դէտ եմ դրել Իսրայէլի տան
համար . եւ դու պէտք է իմ բերանից
խօսք լսես եւ զգուշացնես նորանց իմ
18 կողմանէ ։ Երբոր ես ամբարշտին ա-
սեմ՝ Անպատճառ պէտք է մեռնես ,
եւ դու նորան չզգուշացնես եւ չխո-
սես որ զգուշացնես ամբարշտին իր
չար ճանապարհիցը որ ապրէ . նոյն
ամբարիշտը իր անօրէնութիւնովը կը
մեռնէ , բայց նորա արիւնը քո ձեռ-
19 քից կ՚պահանջեմ ։ Իսկ եթէ դու
զգուշացնես ամբարշտին , եւ նա նո
չդառնայ իր ամբարշտութիւնիցը եւ
իր չար ճանապարհիցը . նա իր անօ-
րէնութիւնովը կ՚մեռնէ , հիսկ դու
20 կ՚ազատես քո անձը ։ Եւ երբոր նար-
դարը նո դառնայ իր արդարութիւնիցը
եւ չարութիւն անի , եւ ես գայթակ-
դութիւն դնեմ նորա առաջին՝ նա
մեռնէ , որովհետեւ դու նորան չզգու-
շացրիր . նա իր մեղքովը կ՚մեռնէ եւ
չի յիշուիլ նորա արած արդարութիւ-
նը . իսկ նորա արիւնը քո ձեռից կը
21 պահանջեմ ։ Եւ եթէ դու զգուշացնես
արդարին , որ չմեղանչէ արդարը եւ
նա էլ չմեղանչէ . նա անպատճառ
կ՚ապրէ , որովհետեւ զգուշացրուել է ,
եւ դու կ՚ազատես քո անձը ։
22 Ուր այնտեղ Տիրոջ ձեռքը եղաւ ինձ
վերայ եւ ասեց ինձ . Վեր կաց դուրս
գնա Հովիտը , եւ ես այնտեղ կ՚խօ-
23 սեմ քեզ հետ ։ Եւ ես վեր կացայ եւ
գնացի դուրս Հովիտը , եւ ահա այն-
տեղ կանգնած էր Տիրոջ փառքը այն
փառքի պէս , որ տեսել էի Քոբար
գետի մօտ , եւ Ես վայր ընկայ երե-
24 սիս վերայ ։ Եւ Եհոզին եկաւ մէջս եւ
ինձ կանգնեցրեց ոտներիս վերայ , եւ
խօսեց ինձ հետ եւ ասեց ինձ՝ Գնա
25 թաք կաց քո տանը ։ Եւ դու , մարդի
որդի , ահա՝ քեզ վերայ կապանքներ
են դնելու եւ քեզ կապելու են նո-
րանցով , որ դու դուրս չգաս նորանց
26 մէջ ։ Եւ ես Էքո լեզուդ քիմքիդ եմ
կպցնելու , եւ դու կ՚համրանաս , եւ
դու նորանց համար խրատող մարդ
չես լինելու , որովհետեւ նորանք
27 ապստամբ տուն են ։ Ուր ես քեզ հետ
խօսելիս կ՚բանամ քո բերանը , եւ դու
նորանց ասես . Այսպէս է ասում Տէր
Եհովան . Լսողը լսէ , զանց անողը
զանց անէ , որովհետեւ նորանք ա-
պըստամբ տուն են ։

Գլ . Դ

Երուսաղէմի պաշարումը օրինակով ։

1 Եւ դու , մարդի որդի , մի աղիւս առ
քեզ համար , եւ նորան առաջդ դիր , եւ
նորա վերայ մի քաղաք գծագրիր , Երու-
2 սաղէմը ։ Եւ նորա վերայ պաշա-
րում շինիր , եւ նորա դէմ մատակոց-
ներ հիմնիր , եւ նորա դէմ պատնէշ
դիր , եւ բանակներ շինիր նորա դէմ ,
եւ հոյիր դիր նորա դէմ շուրջանակի ։

Ա Գլ . բ . 5 , 7 . Հմր . 37 .
Բ Հմր . 11 . 5եւ Գլ . բ . 3 . գ
Թագ . ժբ . 12 . դ Թագ . բ .
16 . Գծր . բ . 30 .
ե Հմր . 13 .
զ Թագ . գ . 15 . Գլ . ա . 3 .
ը . 1 . լէ . 1 .
է Ցծր . բ 13 . Ես . ջէ . 1 .
Ը Գլ . ւգ . 7 — 9 .
թ Նե . ծր . 8 . ծդ . 10 . կր . 6 .
Նբեմ . գ . 17 .
ժ Գլ . ւգ . 6 . Յովէ . բ . 21 , 24 .
ժա Նե . խթ . 4 , 5 . Գծր . ի . 26 .
ժբ Գլ . ժբ . 24 . ւգ . 12 , 13 .
ժգ Հմր . 14 . Գլ . ա . 3 .
ժդ Գլ . բ . 4 .
ժե Գլ . ա . 28 .
ժզ Գլ . ա . 1 .
ժէ Գլ . ա . 29 .
ժը Գլ . բ . 2 .
ժթ Գլ . գ . 8 .
ի Գլ . իգ . 27 . Դան . ա . 20 , 22 .
իա Գլ . բ . 5 — 7 .
իբ Գլ . իգ . 27 . ւգ . 22 .
իգ Հմր . 11 .
իդ Հմր . 9 , 26 . Գլ . ժբ . 2 , 3 .
իե —
իզ Գլ . խա . 22 .

3 Եւ դու քեզ համար մի երկաթի տապակ առ եւ նորան դիր իբրեւ երկաթի պարիսպ քո մէջ եւ քաղաքի մէջ, եւ երեսդ դարձրու դէպի նորան, եւ նա լինի պաշարման մէջ, եւ դու նորան պաշարիր. Էսա մէկ նշան լինի Իսրայէլի տան համար։
4 Եւ դու պառկիր քո ձախ կողքին, եւ նորա վերայ դիր Իսրայէլի տան անօրէնութիւնը, այն օրերի թուով, որ դու կ'պառկես նորա վերայ, պիտի
5 կրես նորանց անօրէնութիւնը։ Եւ ես քեզ տուի նորանց անօրէնութեան տարիները օրերի թուով երեք հարիւր իննսուն օր. եւ Էդու կ'կրես Իսրա-
6 յէլի տան անօրէնութիւնը։ Եւ երբոր սորանց վերջացնես, այն ժամանակ կրկին պառկիր քո աջ կողքին, եւ կրիր Յուդայի տան անօրէնութիւնը քառասուն օր՝ ամէն մէկ տարուայ տեղ մէկ մէկ հատ օր եմ տալիս քեզ։
7 Եւ դու դէպի Երուսաղէմի պաշարումը ուղղիր երեսդ եւ քո մերկացրած բազուկը, եւ մարգարէացիր նորանց
8 դէմ։ Եւ ես անա կապանքներ պիտի դնեմ քեզ վերայ, որ դու մէկ կողքիդդ միւս կողքիդ վերայ չ'դառնաս, մինչեւ որ լրացնես քո պաշարման օրերը։
9 Եւ դու վեր առ քեզ համար ցորեն, գարի, բակլայ, ոսպ, կորեկ եւ հաճար, եւ նորանց դիր մէկ ամանուն, եւ նորանց հաց չինիր քեզ համար. այն օրերի թուով որ պառկած էիր քո կողքին երեք հարիւր իննսուն օր ու-
10 տես այն։ Եւ կերակուրդ, որ պիտի ուտես, կշռով լինի՝ օրը քսան սիկղ, ժամանակից ժամանակ ուտես այն։
11 Եւ ջուրը չափով խմես՝ հինգերորդը, ժամանակից ժամանակ
12 խմես այն։ Եւ գարիղէն չօթերի պէս ուտես այն. եւ մարդի աղբով թխես
13 այն նորանց աչքի առաջին։ Եւ Տէրն ասեց. Իսրայէլի որդիքը սորա նման պիղծ պիտի ուտեն իրանց հացը այն ազգերի մէջ, ուր որ ես նորանց կ'աքս-
14 սորեմ։ Եւ ես ասեցի. Հաւա՛ղ, ով Տէր Եհովայ, անա իմ անձը պղծուած չէ. եւ ես մանկութիւնից մինչեւ հիմա, եւ բնաւս չպիղծ միս չ'մտած։
15 Եւ նա ինձ ասեց. Տես՝ արջառի քսակորը նշանակեցի քեզ համար մարդի աղբի տեղ, եւ հացդ նորա վերայ չի-
16 նիր։ Եւ ինձ ասեց. Մարդի որդի, անա ես պիտի կոտրեմ Երուսաղէմում հացի ցուպը եւ նորանք հացը կշռով եւ տագնապով պիտի ուտեն, եւ ջուրը չափով եւ ապշութեամբ
17 պիտի խմեն։ Որովհետեւ նորանք պիտի կարօտանան հացի եւ ջրի, եւ պիտի ապշեն իրար հետ, եւ պիտի հալուսաղ լինեն իրանց անօրէնութեան մէջ։

Գլ. Ե

Եսեկիէլ պատգամաւորը Երուսաղէմի վերայ։

1 Եւ դու, մարդի որդի, քեզ համար մի սուր դանակ առ, քեզ համար մի սափրիչի ածելի առ, եւ՝ անց կացրու գլխիդ վերայով եւ մօրուքիդ վերայով, եւ քեզ համար կշռորդով մի կշռաք
2 առ եւ հաշիւը բաժին բաժին արա։ Իմ երրորդը կրակով այրիր Երուսաղէմի մէջ, երրոր Երուսաղէմի օրերը լրանան, եւ մի երրորդն առ եւ դանակը կատրիր նորա չուրջը, իսկ մի երրորդը ցրիւ տուր օդի մէջ, եւ ես սուր պիտի
3 մերկացնեմ նորանց ետեւից։ Եւ նորանցից մի սակաւ թուով առ, եւ ծրարիր նորանց քղանցքներիդ մէջ։
4 Եւ էլի առ նորանցից եւ նկրակը դիր նորանց եւ կրակով այրիր նորանց. նորանից կրակ պիտի դուրս գայ բոլոր Իսրայէլի տան համար։
5 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Այս է Երուսաղէմը. ես դրել եմ նորան ազգերի եւ նորա չրջակայ երկիրների
6 մէջը, բայց նա ապստամբուեց իմ իրաւունքների դէմ ազգերիցն աւելի չարութիւն գործելով, եւ իմ կանոնների դէմ իր չրջակայքում եղող երկիրներից աւելի. որովհետեւ նորանք մեր-

---

Բ Գլ. Ժր. 6, 11; Խ. 24, 27։ Ե Թես. Ժգ. 34։ Ը Գլ. գ. 25։ Թ Ոգե. Բ. 3։ Ղ Գոր. Ժ. 11։ Ի Ել. իգ. 31։ Ղև. Ժա. 40։ Ժէ. 15։ ԻԸ Որ. Ժգ. 3։ Ես. կե. 4։ Ի Ղև. Խգ. 26։ Ասգ. 56. 16։ Ես. գ. 1։ Գլ. Ե. 16։ Ժգ. 13։ ԻՀ Ոգե. 10։ Գլ. Ժը. 19։

Ի Հոբ. 11։ Ղև. Խգ. 30։ Գլ. Խգ. 23։ — Տես Ղև. Խա. 5։ Ես. ե. 20։ Ի Հոբ. 13։ Ի Գլ. գ. 1։ Ը Գլ. գ. 7, 8։ Ի Եզեկ. Ե. 6։ Ժը. 16։ Ղեբեկ. Խա. 1, 2 Եզե. Խգ. 14։

ժեցին իմ դատաստանները եւ չ'գնա-
7 ցին իմ կանոններովը ։ Դորա համար այսպէս է ասում Տէր Եհովան . Որովհետեւ դուք աղմկեցիք աւելի քան թէ ձեր չրջակայքում եղող ազգերը՝ իմ կանոններումը չ'գնացիք , եւ իմ իրաւունքները չ'արիք , եւ ձեզ չրջապատող ազգերի սովորութիւնների պէս
8 էլ չ'արիք . Դորա համար այսպէս է ասում Տէր Եհովան . Ահա ես էլ քեզ դէմ եմ , եւ քո մէջ դատաստաններ պիտի անեմ , ազգերի աչքի առաջին ։
9 Եւ քեզ էայն բանը պիտի անեմ , որ նորա նմանը երբէք էլ չեմ արած եւ չեմ էլ անիլ , քո բոլոր գարչելու-
10 թիւնների համար ։ Դորա համար քո մէջ հայրերը պիտի որդկանցը ուտեն , եւ որդիքը պիտի իրանց հայրերին ուտեն , եւ քեզ դատաստաններ պիտի անեմ , եւ քո բոլոր մնացորդը պիտի
11 ցրիւ տամ էրոլոր կողմերը ։ Դորա համար կենդանի եմ ես , ասում է Տէր Եհովան , որովհետեւ դու պղծեցիր իմ սրբարանը էքո բոլոր պղծութիւններովը եւ քո բոլոր գարչելութիւններովը . ես էլ պիտի ֆեղ կոտրեմ եւ էաչքս պիտի չ'խնայէ , եւ ես էլ պիտի
12 չ'ողորմեմ ։ Էքո մի երրորդը ժանտախտով պիտի մեռնէն եւ սովով պիտի վերջանան քո մէջ , եւ մի երրորդը սուրով պիտի ընկնէն քո չուրջը , իսկ մի երրորդը ցրիւ պիտի տամ բոլոր կողմերը եւ սուր պիտի մերկացնեմ
13 նորանց ետեւիցը ։ Եւ իմ բարկութիւնը կ'կատարուի , եւ էպիտի հանդրստացնեմ իմ սրտմտութիւնը նորանց վերայ եւ ֆլրէժ պիտի առնեմ . եւ էպիտի գիտենան , որ ես Տէրս եմ խօսել իմ նախանձովը , երբոր իմ բարկութիւնը կատարեմ նորանց վերայ ։
14 Եւ ես քեզ պիտի ֆաւերմունքի եւ առնարգանքի մատնեմ քեզ չրջապատող ազգերի մէջ ամէն անցնողի աչքի ա-
15 ռաջին ։ Եւ դու էանարգանք ու նախատինք , խրատ եւ զարմացում պիտի դառնաս քեզ չրջապատող ազգերի համար , երբոր ես քեզ վերայ դատաստաններ անեմ , բարկութիւնով եւ սրտմտութիւնով եւ բարկութեան պատիժներով . ես Տէրս եմ ասել ։
16 Երբոր էսովի չար նետերը նորանց վերայ դցեմ , որ նոքա ապականեն , որոնք ես պիտի դցեմ ձեզ փչացնելու համար , սովն էլ եմ աւելացնելու ձեզ վերայ , եւ էձեր հացի ցուպը պիտի
17 կոտրեմ ։ Եւ ձեզ վերայ սով պիտի ուղարկեմ եւ էչար գազաններ , որ քեզ անզաւակ անեն . եւ էժանտախտ ու արիւն պիտի անցնէ քո միջովը , եւ սուր պիտի բերեմ քեզ վերայ . ես Տէրս եմ ասել ։

Գլ· Զ

Կատարած երկրի աւերմունքը։

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով .
2 Մարդի որդի , էերես դարձրու էդէպի Իսրայէլի սարերը եւ մարգարէացիր
3 նորանց դէմ , եւ ասիր . Ով Իսրայէլի սարեր , լսեցէք Տէր Եհովայի խօսքը , այսպէս է ասում Տէր Եհովան սարերին ու բլուրներին , ձորերին ու հովիտներին . Ահա ես ձեզ վերայ սուր պիտի բերեմ . եւ էպիտի կորցնեմ ձեր
4 բարձրաւանդակները . Եւ աւերակ պիտի դառնան ձեր սեղանները եւ պիտի փչրուին ձեր արեգական կուռքերը , եւ էձեր սպանուածներին պիտի
5 դցեմ ձեր կուռքերի առաջին ։ Եւ Իսրայէլի որդկանց դիակները պիտի դնեմ իրանց կուռքերի առաջին , եւ պիտի ցրիւ տամ ձեր ոսկորները ձեր սեղան-
6 ների չուրջը ։ Ձեր ամէն բնակութիւններումը քաղաքները պիտի աւերակ դառնան , եւ բարձրաւանդակները՝ ամայանան . որպէս զի աւերակ ու ամայի դառնան ձեր սեղանները , եւ

Ներմ. բ. 19, 11։ Գլ. Ժ. 47.
ե Ողբ գ. 6. Դան. թ. 12։ Ամով. գ. 2.
թ Ղեւ. իզ. 29։ բ Օր. իբ. 33. գ Թագ. գ. 29։ Ներմ. ԺԹ. 9։ Ողբ բ. 20։ գ. 10.
ժ Շմր. 12։ Ղեւ. իզ. 33. բ Օր. իբ. 64։ Գլ. Ժբ. 14։ Զաք. ը. 6.
իբ Մն. իզ. 14։ Գլ. ը. 5 եւ 8։ իգ. 38։ Ես. Ժ. 21։ Ներմ. է. 4, 9։ բ. 18։ թ. 10։ Յեհ Շմր. 2։ Ներմ. Ժե. 2. ի. 3։ Գլ. ը. 12։ ի Ներմ. թ. 16. Շմր. 2, 10։ Գլ. գ. 8։ Հղեւ. իզ. 33։ Շմր. 2. Գլ. Ժբ. 14։ ի Ողբ. գ. 11. Գլ. ը. 12. է. 8։
ը Ներմ. ի. 17։ է Ես. ա. 24։ ժ Գլ. իզ. 6. իբ. 19։ ի Ղեւ. իզ. 31, 33։ Ներմ. բ. 17։ ա Օր. իբ. 37։ գ Թագ. թ. 7։ Ամգ. հթ. 4։ Ներմ. իզ. 9։ Ողբ. բ. 15։ Գլ. իե. 17։ բ Օր. իբ. 23, 24։ Ղեւ. իզ. 26։ Գլ. գ. 16։ Ժգ. 13։ Ղեւ. իզ. 22։ բ Օր. իբ. 24։ Գլ. Ժգ. 21։ իզ. 27, իզ. 35։ Գլ. իբ. 22։
—
Գլ. ի. 46։ իա. 2։ իե. 2։ Գլ. իզ. 1։ Ղեւ. իզ. 30։ Ղեւ. իզ. 30։

փչրուին ու խախտուին ձեր կուռքերը, եւ ձեր արեգական կուռքերը կտորուին եւ ձեր արարքները ջնջուին։
7 Եւ սպանուած պիտի վայր ընկնէ ձեր մէջ, Որ իմանաք թէ ես եմ Տէրը։
8 Եւ ես աւելորդ պիտի թողում որ մնան ձեզ համար Նուրից ազատուածներ ազգերի մէջ, երբոր զուք ցրուած
9 կ'լինէք երկիրների մէջ։ Եւ ձեր ազատուածները պիտի յիշեն ինձ ազգերի մէջ, ուր որ նորանք գերի են տարուել, որ կտրեցի Ինորանց չնացող սիրտը, որ հեռացել էր ինձանից, եւ նորանց աչքերը որոնք չնացան Էրանց կուռքերի ետեւից. եւ Ինորանք պիտի զզուին իրանցից այն չարութիւնների համար, որ արին իրանց
10 բոլոր պղծութիւնների նկատմամբ։ Եւ պիտի իմանան, որ ես եմ Տէրը, որ 'ի զուր չեմ խօսել, թէ պիտի անեմ
11 Նորանց այս չարիքը։ Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Հզարկիր ձեռքըդով եւ ոտներդով տրտիփիր, եւ ասիր. Աւաղ Իսրայէլի տան բոլոր չար պղծութիւններին, որ Էսրով, սովով եւ
12 ժանտախտով պիտի ընկնեն։ Հեռին ժանտախտով պիտի մեռնէ, եւ մօտիկը սրով պիտի ընկնէ, եւ մնացածն ու պաշարուածը սովով պիտի մեռնէ, եւ Նես պիտի կատարեմ իմ բարկութիւնը Նորանց վերայ։ Եւ Էպիտի գիտենաք որ ես եմ Տէրը, երբոր Նորանց սպանուածները կ'լինեն իրանց կուռքերի մէջտեղը, իրանց սեղանների չուրջերը, Ամէն բարձր բլուրի վերայ՝ Նասրերի բոլոր գլխներին եւ Համեն կանաչ ծառի տակ եւ ամեն տերեւախիտ բեւեկնիի տակ, այնտեղ ուր որ անուշահոտ խունկ էին մատուցանում իրանց ամեն կուռքերին։
14 Այսպէս Նիմ ձեռքը պիտի մեկնեմ Նորանց վերայ, եւ երկիրը պիտի աւերակ ու աւերեալ չինեմ. Ղիբլաթի անապատից աւելի, Նորանց բոլոր բնակութիւններում. եւ կ'իմանան որ ես եմ Տէրը։

Գլ. Է

Աւասնոյ պատուհասները Իսրայէլի վերայ.

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
2 Եւ դու, մարդի որդի, այսպէս է ասում Տէր Եհովան Իսրայէլի երկրին. Վախճան՝ եկել է վախճանը երկրի
3 չորս ծայրերի համար։ Հիմա Եկել է վախճանը քեզ վերայ. այսինքն իմ բարկութիւնը պիտի ուղարկեմ քեզ վերայ, եւ Էքեզ պիտի դատեմ քո ճանապարհների համեմատ, եւ քեզ վերայ պիտի բերեմ քո բոլոր պղծութիւնները։ Եւ Նիմ աչքը քեզ պիտի չՆայէ, եւ ես պիտի չՆայեմ. այլ քո ճանապարհները քեզ վերայ պիտի դնեմ, եւ քո պղծութիւնները քո մէջը պիտի լինեն, եւ Ղուք կ'իմանաք, թէ ես եմ Տէրը։
5 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Մէկ չարիք, ահա մէկ չարիք է գալիս։
6 Վախճանն է գալիս, եկել է վախճանը. արթնացել է քեզ վերայ, ահա գալիս է։
7 Ի Ղատուհասը գալիս է դէպի քեզ, ով երկրի բնակիչ, Ժամանակը եկել է, մօտ է խռովութեան օրը, եւ ոչ թէ
8 ցնծութիւն սարերի վերայ։ Հիմա մօտերիս Էպիտի թափեմ իմ սրամտութիւնը քեզ վերայ, եւ իմ բարկութիւնը քեզ վերայ կատարեմ, եւ Էքեզ պիտի դատեմ քո ճանապարհների համեմատ, եւ քեզ վերայ բերեմ քո բոլոր
9 գարշելութիւնները։ Եւ Նիմ աչքը պիտի չՆայէ, եւ ես պիտի չողորմեմ, Էքո ճանապարհների համեմատ պիտի տամ քեզ, եւ քո պղծութիւնները պիտի քո միջումը լինեն, եւ Էպիտի իմանաք որ ես Տէրս եմ զար-
10 կողը։ Ահա օրը, ահա գալիս է, Ղուրս է եկել պատուհասը, ծաղկել է գաւազանը, ընձիւղուել է ամբարտա-
11 ւանութիւնը։ Բռնաւորութիւնը վեր

Ա Հմր. 13, 9։ ե. 4, 9։ Ժա. 10. 11։ Ժբ. 15։
Ղ Նբհմ. խգ. 28։ 9։ ե. 2, 11։ Ժբ. 16։ Ժգ. 22։
Ի Սպ. հր. 40։ Նս. ե. 13։ խգ. 24։ կգ. 10։
Ճ Թես. ժե. 39։ 9։ բ. 7, 24։
Ք Ղև. խէ. 39։ Ցոր խր. 6։
9։ բ. 43։ լգ. 31։
Ք 9։ խ. 14։
Ղ 9։ ե. 12։
Ղ 9։ ե. 13։
Ի Հմր. 7։
Ի Նբհմ. ր. 20։
Ն Ովս. դ. 13։ Ա Նե. ժէ. 9։
Ճ Նե. ժէ. 5։

Ղ Թես. ա. 10։
—
— Հմր. 3, 6։ Ովթ. ր. 2։ Մաս. խգ. 6, 13, 14։
Ք Հմր. 8, 9։
Ֆ Հմր. 9։ 9։ ե. 11։ ր. 18։ ք. 10։
Ց Հմր. 27։ 9։ գ. 7։ ժբ. 20։
Ի Հմր. 10։
Չ Հմր. 12։ Մտթ. ա. 14, 15։
Ի 9։ բ. 8, 21։
Ջ Հմր. 3։
Ռ Հմր. 4։
Ք Հմր. 3, 8։
Ի Հմր. 4։
Ւ Հմր. 7։
Ի Նբհմ. գ. 7։

կացաւ իբրեւ ամբարշտութեան դաւաղան. ոչ մի բան նորանցից, ոչինչ նորանց բազմութիւնից ու ոչինչ նորանց ճոխութիւնից դէմ չ՚ինայ, եւ
12 ոչ մի վայելչութիւն նորանցում։ Եւ կաւ ժամանակը, մօտեցաւ օրը, գնողը չ՚ուրախանայ եւ ծախողը չ՚ողբայ, որովհետեւ բարկութիւն կայ նորա
13 բոլոր բազմութեան վերայ։ Նորա համար որ ծախողը եւ պիտի չ՚դառնայ էլ ծախուածին, թէպէտեւ նա տակաւին ապրողների մէջ ողջ լինի. որովհետեւ տեսիլքը նորա բոլոր բազմութեան համար պիտի եւ չ՚դառնայ, եւ մարդ իր կեանքի անօրէնութեամբ պիտի չ՚ուժովանայ։
14 Փողը հնչեցրին, եւ պատերազմի գնացող չ՚կայ. որովհետեւ իմ բարկութիւնը նորա բոլոր բազմութեան վերայ է։
15 Սուրը դրսումը, եւ ժանտախտն ու սովը ներսեւանց. դաշտումը եղողը սրով պիտի մեռնի, եւ քաղաքումը եղողին սովն ու ժանտախտն է ուտելու։ Եւ նորանց ազատուածները, որ կ՚ազատուին, պիտի լինեն սարերի վերայ ձորերի աղաւնիների նման, ամենքը պիտի հեծծեն՝ ամեն մէկը իր
17 անօրէնութեան համար։ Բոլոր ձեռները պիտի կախ ընկնեն, եւ բոլոր
18 ծունկերը պիտի ջրի դէս գնան։ Եւ հրտւթեամբ պիտի հագնեն, եւ սարսափը պիտի ծածկէ նորանց, եւ ամեն երեսի վերայ ամօթ պիտի լինի, եւ
19 նորանց ամեն գլխի վերայ՝ կնատուքիւն։ Իրանց արծաթը պիտի փողոցները դցեն, եւ նորանց ոսկին անարգանք պիտի դառնայ, նորանց արծաթն ու ոսկին չէ կարող փրկել նորանց Տիրոջ բարկութեան օրը, նորանք չեն կշտացնել իրանց անձը, եւ իրանց փորը չեն յագել. որովհետեւ նա եղաւ նորանց անօրէնութեան
20 գայթակղութիւնը։ Եւ իր զարդերի փառքը հպարտութեան գործածեց, եւ իրանց գարշելի պատկերները՝ իրանց կուռքերը չինեցին նորանով, սորա համար անարգանք պիտի չինեմ
21 նորան իրանց մօտ։ Եւ նորան օտարների ձեռքը պիտի տամ յափշտակելու, եւ երկրի ամբարիշտներին՝ կողոպտելու, եւ նորանք պիտի պղծեն նորան։
22 Եւ ես չուռ պիտի տամ իմ երեսը նորանցից, եւ նորանք պիտի պղծեն իմ գաղտնի տեղը. եւ նորա մէջը բռնաւորներ պիտի մտնեն, եւ պիտի պղծեն նորան։
23 Շինիր չղթան, որովհետեւ երկիրը լցուեցաւ արեան դատաստաններով, եւ քաղաքը բռնութիւնով լցուեցաւ։
24 Եւ ես ազգերի չարերին պիտի բերեմ, եւ նորանք պիտի ժառանգեն նորանց տները, եւ պիտի դադարեցնեմ բռնաւորների ամբարտաւանութիւնը, եւ պիտի պղծուին նորանց սրբարանները։
25 Կործանումը գալիս է եւ պիտի խաղաղութիւն որոնեն, բայց չ՚կայ։
26 Թշուառութիւն թշուառութեան վերայ է գալիս, եւ զոյժի վերայ զոյժ է լինելու, եւ նորանք տեսիլք պիտի որոնեն մարգարէից, եւ օրէնքը պիտի կորչէ քահանայից, եւ խորհուրդը՝
27 ծերերից։ Թագաւորը սուգ պիտի առնէ, եւ իշխանը ապշութիւն պիտի հագնէ, եւ երկրի ժողովրդի ձեռքերը պիտի դողան. նորանց ընթացքի համեմատ պիտի անեմ նորանց, եւ նորանց դատաստաններով պիտի դատեմ նորանց, եւ նորանք կ՚իմանան, որ ես եմ Տէրը։

ԳԼ. Ը

Մարգարէն հոգով վերանում է Երուսաղէմ եւ տաճարը տեսնում է պղծի կատարութեան։

1 Եւ եղաւ որ վեցերորդ տարին վեցերորդ ամսի հինգին ես նստած էի տանս, եւ Յուդայի ծերերը նստած էին իմ առաջին, եւ այնտեղ Տէր Եհովայի ձեռքը բնակ լինէ վերայ։
2 Եւ տեսի արի եւ ահա մի կերպարանք՝ կրակի երեւոյթով, նորա երանքի կերպարանքից դէպի ցած կրակ էր,

---

ա Հմր. 7.
b Ը Օր. լր. 25։ Ոպր. ա. 20։ Գլ. ե. 13.
գ Գլ. ջ. 9.
դ Նե. Ժգ. 7։ Երեմ. ջ. 21։ Գլ. խ. 7.
ե Նե. գ. 31. Ժե. 3, 3. Երեմ. խբ. 37. Ամավ. ը. 10։
զ Սպ. ձե. 5.
է Առակ. Ժա. 4։ Ովթ. ա. 18.
ը Գլ. Ժգ. 3, 4։ խգ. 11։
թ Երեմ. ֆ. 30։
ժ Նե. գ. 31. Ժե. 3, 3. Երեմ. խբ. 37. Ամավ. ը. 10։
ի Սպ. ձե. 5.
լ Առակ. Ժա. 4։ Ովթ. ա. 18.
խ Գլ. Ժգ. 3, 4։ խգ. 11։
ծ Երեմ. ֆ. 30։

ա Գ Թագ. ի. 16։ Գլ. ը. 9։ Յով. 6.
բ Ը Օր. լր. 23. Երեմ. գ. 20.
գ Սպ. հգ. 9։ Ոպր. ը. 9. Գլ. ի. 1, 3.
դ Հմր. 4.
ե —
զ Գլ. Ժգ. 1։ ի. 1։ լգ. 31.
է Գլ. ա. 3։ գ. 22.
ը Գլ. ա. 26, 27.

եւ Նոքա երանքից դէպի վեր մի փառաւոր կերպարանք Էհրահաղբի տեսքով ։ եւ նա մի Խնդրի նմանութիւն
3 մեկնեց եւ բանեց իմ դլխի վարսիցը , եւ Հոդին վերացրեց ինձ երկրի ու երկնքի մէջտեղը , եւ տարաւ ինձ Երուսաղէմ Աստուծոյ տեսիլքներով ներքին դռան մուտքը , որ նայում է դէպի հիւսիս , հար որ Քնասած էր Նախանձի կուռքը՝ նախանձ գրդռո-
4 ղը։ եւ ահա այնտեղ էր Իսրայէլի Աստուծոյ փառքը , այն Խտսիլքի պէս , որ տեսել էի դաշտումը ։
5 եւ ինձ ասեց . Մարդի որդի , աչքերդ բարձրացրու դէպի հիւսիս . եւ ես բարձրացրի աչքերս դէպի հիւսիս, եւ ահա սեղանի դռան հիւսիսային կողմին կար այդ նախանձի կուռքը
6 մուտքումը ։ եւ նա ասեց ինձ . Մարդի որդի , տեսնո՞ւմ ես դու , թէ դրանք ինչ են անում , այդ մեծամեծ պղծութիւնները , որ Իսրայէլի տունը անում է այստեղ որ ես հեռանամ իմ սրբարանից , բայց էլի դարձիր տես աւելի մեծ պղծութիւններ ։
7 եւ ինձ տարաւ դաւթի դուռը , եւ ես մտիկ տուի , եւ ահա մի ծակ
8 կար պատի վերայ ։ եւ ասեց ինձ . Մարդի որդի քանդիր այս պատը . եւ ես քանդեցի պատը , եւ ահա մէկ
9 մուտք կար ։ եւ նա ասեց ինձ . Ել եւ տես այն զէշ պղծութիւնները , որ
10 Նոքանք անում են այստեղ ։ եւ ես մտայ ու տեսայ եւ ահա ամէն սողունների եւ գարշելի անասունների նմանութիւններ , եւ Իսրայէլի տան բոլոր կուռքերը պատին վերայ փոր-
11 ուած չուրջանակի չուրջով ։ եւ եօթանասուն մարդիկ Իսրայէլի տան ծերերից եւ Սափանի որդի Յազոնիան Նոքանց մէջ կանգնած , որոնք կանգնած էին Նոքանց առաջին . եւ ամէն մէկը բուրվառը ձեռքին , եւ խունկի ծուխը ամպը վեր էր բարձրանում ։
12 եւ ինձ ասեց . Մարդի որդի , տեսնո՞ւմ ես ինչ են անում Իսրայէլի տան ծերերը խաւարում , ամէն մարդ իր նկարների սենեակներումը , որովհետեւ ասում են թէ Տէրը մեզ չէ
13 տեսնում , Տէրը թողել է երկիրը ։ եւ ասեց ինձ . Էլի դարձիր տես աւելի մեծ պղծութիւններ , որ Նոքանք անում են ։
14 եւ ինձ տարաւ Տիրոջ տան դռան մուտքը , որ դէպի հիւսիս էր . եւ ահա այնտեղ կանայք էին նստել , որ
15 լաց էին լինում Թամուզի վերայ ։ եւ ասեց ինձ . Տեսնո՞ւմ ես , մարդի որդի . Էլի դարձիր տես սորանցից աւելի մեծ պղծութիւններ ։
16 եւ ինձ տարաւ Տիրոջ տանը ներքին դաւիթը , եւ ահա Տիրոջ տաճարի մուտքումը Նարահի եւ սեղանի մէջտեղը Էքսանեւհինդ մարդի չափ կային , Նքամախները դէպի Տիրոջ տաճարը եւ երեսները դէպի արեւելք , եւ Նոքանք երկրպագութիւն էին ա-
17 նում դէպի արեւելք արեւկին ։ եւ ինձ ասեց . Տեսնո՞ւմ ես , մարդի որդի , մի՞թէ բաւական բան է Յուդայի տան համար անել այս պղծութիւնները , որ անում են այստեղ , որ լցրել են երկիրը բռնութիւնով եւ եւս են դառել ինձ բարկացնելու համար , եւ ահա Նոքանք ճիւղը մեկնում են
18 դէպի իրանց քիթը ։ Նէ ես էլ պէտք է անեմ սրտմտութիւնով . Հաչքս պիտի չխնայէ , եւ ես պիտի չողորմեմ . եւ Նոքանք պիտի կանչեն իմ ականջներին մեծ աղաղակով , բայց ես Նոքանց չեմ լսելու ։

Գլ. Թ

Երուսաղէմի մէջ մեծ պատուհաս, որից ազատ են միայն բարեպաշտները։

1 Եւ մեծ ձայնով կանչեց իմ ականջներին ասելով . Մօտեցէք , ով քաղաքի վերակացուները , եւ ամէն մարդ իր ապականիչ զործիքը իր ձեռքին ։
2 եւ ահա վեց մարդ էին գալիս վերի դռան ճանապարհով , որ դէպի հիւսիս է , եւ ամէն մարդ իր փշրող զոր-

---

Գլ. ա. 4։
Դատ. ե. 5։
Գլ. գ. 14։
Գլ. ժա. 1, 24։ ա. 2։
Ելք. ե. 30։ լբ. 34։ Գլ. ե. 11։
Բ. Օր. լբ. 16, 21։
Գլ. ա. 28. գ. 22, 23. Գլ. բ. 9։
Ջեփ. բ. 17։
Գլ. ժա. 1։
Ելք. ժ. 27։ լբ. 33։

Բ. Օր. գ. 19. դ Թագ. իդ. 5, 11։ Ցար Լ. 28։ Ելք. ի. 17։
Գլ. բ. 9։
Գլ. ե. 13. ժզ. 42։ իդ. 13։
Գլ. ե. 11։ է. 4, 9. բ. 5, 10։
Ա Ցաւ. ա. 28։ Ես. ա. 15։ Ելք. ժա. 11։ ժզ. 12։ Միք. գ. 4։ Զաք. է. 13։

ծիքը իր ձեռին, եւ ¯նորանց մէջ մէկ մարդ կար քթանի հաւուսա հագած, եւ մի դրագիրի թանաքաման մէջքին. եւ եկան ու կանգնեցին պղնձի սեղանի կլսին։ 3 Եւ Իսրայէլի Աստուծոյ փառքը վեր բարձրացաւ այն քերովբէի վերայից, որի վերայ որ էր, դէպի տան սեամը։ Եւ կանչեց այն քթանի հագուստ հագած մարդին, որ դրագիրի թանաքաման ունէր մէջքում, 4 եւ ։ Տէրը ասեց նորան։ Անց կաց քաղաքի միջովը այսինքն Երուսաղէմի միջովը, եւ ընդան դիր այն մարդկանց ճակատներին ¯որ հառաչում եւ ողբում են նորա միջումն արած բոլոր պղծութիւնների համար։ 5 Եւ միւսներին ասեց իմ ականջների առաջին. Գնացէք նորա ետեւից քաղաքի միջովը եւ զարկէք, չձեր աչքերը չխնայեն, եւ 6 չողորմէք։ Ծերերին, երիտասարդին, եւ կոյսին ու երեխային ու կանանց սպանեցէք փչացրէք, բայց Եամեն ով, որ վերան նշանը լինի նորան մի մօտենաք, եւ ¯իմ սրբարանիցն սկսեցէք։ Եւ նորանք սկսեցին այն ծեր մարդկանցից, որ տան առաջին էին։ 7 Եւ ասեց նորանց. Պղծեցէք տունը եւ դաւիթները լցրէք սպանուածներով, դուրս եկէք. եւ նորանք դուրս եկան եւ ջարդեցին քաղաքումը։

8 Եւ երբոր նորանց զարկեցին, եւ ես մնացի, ես վայր ընկայ երեսիս վերայ եւ գոչեցի եւ ասեցի. Աւաղ, ով Տէր Եհովայ, միթէ դու փչացնելու ես Իսրայէլի բոլոր մնացորդը քո սրտմտութիւնը երուսաղէմի 9 վերայ թափելով։ Եւ ինձ ասեց. Իսրայէլի եւ Յուդայի տան անօրէնութիւնը չատ եւ չատ մեծ է, եւ երկիրը արիւնով լցուել է, եւ քաղաքը լիքն է անիրաւութիւնով, որովհետեւ ասում են թէ Տէրը թողել է երկիրը, 10 եւ Տէրը չէ տեսնում։ Եւ հիմա ես էլ աչքովս պիտի չխնայեմ եւ պիտի չողորմեմ, նորանց ճանապարհը իրանց գլուխներովին եմ տալու։

11 Եւ ահա այն քթանի հագուստ հագած մարդը, որի մէջքումն էր թանաքամանը, պատասխան տուաւ եւ ասեց. Ես արի ինչպէս որ ինձ հրամայել էիր։

Գլ. Ժ

Տիրոջ փառքը քերովբէների վերայ։

1 Եւ ես նայեցի եւ ահա այն ¯հաստատութեան վերայ, որ քերովբէներին դլխի վերայ էր, չափիւղայ քարի պէս աթոռի նմանութեան կերպարանքով ¯ի ¯նրանց երեւում էր նորանց վերայ։ 2 Եւ ասեց այն քթանի հագուստ հագած մարդին ասելով. Եկ քերովբէից տակի անիւների մէջտեղը մտիր եւ ափերդ լցրու Էկրակի կայծերիցը քերովբէների միջիցը եւ ¯ցրիւ տուր քաղաքի վերայ. եւ նա մտաւ իմ աչքերի առաջին։ 3 Եւ քերովբէները կանգնած էին տան աջ կողմին այն մարդը մտնելիս, եւ ամպը լցրեց ներսի գաւիթը։ 4 Եւ ¯Տիրոջ փառքը բարձրացաւ քերովբէների վերայից տան սեամի վերայ, եւ Հաւունը լցուեցաւ ամպովը եւ դաւիթն էլ լցուեցաւ Տիրոջ փառոց պայծառութիւնովը։ 5 Եւ քերովբէների թեւերի ձայնը լսւում էր մինչեւ դուրսի սրահը իբրեւ ¯Ամենակարող Աստուծոյ ձայնը երբոր խօսում է։ 6 Եւ եղաւ երբոր հրամայեց քթանի հագուստ հագած մարդին ասելով Անիւների միջից քերովբէների մէջտեղից կրակ վեր առ, նա գնաց ու կանգնեց անիւի մօտ. 7 Եւ քերովբէների միջից քերովբէն մեկնեց իր ձեռքը դէպի քերովբէների մէջտեղը եղող կրակը եւ վեր առաւ դրաւ քթանի հագուստ հագածի ափումը, եւ նա առաւ ու 8 դուրս եկաւ։ Եւ ¯քերովբէների թեւերի տակին մի մարդի ձեռքի նմա-

---

–Գէն. ժգ. 4։ Գլ. ժ. 2, 6, 7։ Ցայտ. ծէ. 6։
բՏէս Գլ. գ. 23. ը. 4։ ժ. 4, 18. ԺԱ. 22, 23։
գԵզ. ժը. 7։ Ցայտ. է. 3։ ԲԼ. 4։ Տէս Ցայտ. ժգ. 16, 17. ի. 4։
դՑայտ. ԼԺԲ. 53, 136։ Երեմ. ժգ. 17։ ը Կոր. ժը. 31։
ե Գէն. ը. 8։ Է Նէհ. ը. 10։ Գլ. է. 11։ ըր Մն. լդ. 17։ թՑայտ. ի. 4։ ժ Երեմ. խե. 29։ — Գէն. գ. 17։ իԳլ. ը. 11, 12, 16։ լՔ Ժամ. ժգ. 5։ ժգ. 4, 22, 45։ Գէս. է. 6։

ի Գլ. ժ. 13։ լդ Թագ. խ. 16։ Գլ. ը. 17։ խԳլ. ը. 12։ ծ Ցայտ. ժ. 11։ Նա. ԼԲ. 15։ կ Գլ. է. 11։ է. 4։ ը. 19։ հԳլ. ժ. 21։ —
–Գլ. ա. 22, 26։ ՔԳլ. Բ. 2, 3։

ի Գլ. ա. 13։ ՀՏէս Ցայտ. ը. 5։ ԽՏէս Էզր. 15։ Գլ. ա. 28. Բ. 3։ ձդ Թագ. ը. 10, 11։ Գլ. խգ. 5։ ՂԳլ. ա. 24։ ճՑայտ. ԼԲ. 3 եւ ի։ ՄԳլ. ա. 8։ Էզր. 21։

նութիւն էր երեւում։
9 Ձեւ ես մարիկ տուի, եւ ահա չորս անիւներ կային քերովբէների կշտին՝ մէկ անիւը մէկ քերովբէի կշտին, եւ մէկ անիւն էլ մէկ քերովբէի կշտին, եւ անիւների կերպարանքը նոսկեքա-
10 րի տեսքի պէս։ Եւ նորանց չորսի կերպարանքն էլ մէկ նմանութիւն ունէր՝ իբր թէ անիւ անիւի մէջ լինէր։
11 Գնալիս դէպի չորս քառակողմն էին գնում, չուռ չէին դալիս երբոր գնում էին, որովհետեւ այն կողմը ուր որ ուղղուած էր գլուխը՝ նորա ետեւիցն էին գնում։ Նորանք չուռ չէին տալիս
12 երբոր գնում էին։ Եւ նորանց բոլոր մարմինները եւ նորանց մէջքերը ու ձեռքերը եւ նորանց թեւերը եւ Խանիւները լիքն էին աչքերով չորջա-
13 նակի այն չորս անիւները։ Անիւների մասին՝ նորանց կանչեցին՝ Մրրիկ, իմ
14 ականջների առաջին։ Ձեւ մէկը չորս երես ունէր. մէկի երեսը քերովբէի երեսն էր, եւ երկրորդի երեսը մարդի երես էր, եւ երրորդը՝ առիւծի երես, եւ չորրորդը՝ արծիւի երես։
15 Եւ քերովբէները վերացան։ Սորանք են այն կենդանիները որոնց տեսայ
16 Քոբար գետի մօտ։ Եւ քերովբէները գնալիս անիւները կշտովը գնում էին. եւ երբոր քերովբէները բարձրացնում էին իրանց թեւերը որ վերանան երկրի վերայից, անիւներն էլ չուռ չէին
17 տալիս նորանց կշտիցը։ Նորանք կանգնելիս կանգնում էին, եւ նորանք վերանալիս վերանում էին նորանց հետ, որովհետեւ կենդանիի ոգին կար նորանցում։
18 Եւ դուրս եկաւ Տիրոջ փառքը տան սեմի վերայից եւ կանգնեց քե-
19 րովբէների վերայ։ Եւ քերովբէները բարձրացրին իրանց թեւերը եւ վերացան երկրիցը իմ աչքերի առաջին դուրս գալով, եւ անիւները նորանց մօտին, եւ կանգնեցին Տիրոջ տան արեւելեան դռան մուտքումը, եւ Իսրայէլի Աստուծոյ փառքը նորանց վե-
20 րայ էր վերեւից։ Սորանք էին այն կենդանիքը, որ ես տեսայ Իսրայէլի Աստուծոյ տակին Քոբար գետի մօտ եւ դիտացի, որ քերովբէներ են նո-
21 րանք։ Նմանն մէկը չորս չորս երես ունէին, եւ ամեն մէկը չորս թեւ, եւ Մարդի ձեռքերի նմանութիւն կար
22 նորանց թեւերի տակին։ Եւ նորանց երեսների նմանութիւնը այն երեսներինն էր, որ տեսել էի Քոբար գետի մօտ՝ նորանց կերպարանքը եւ իրանք Նամեն մէկը ուղիղ դէպի առաջ էր գնում։

ԳԼ. ԺԱ

Յուդայի իշխանները պատժվում և աքսորուածները մխիթարվում են։

1 Եւ Հոգին ինձ վեր առաւ եւ բերաւ ինձ Տիրոջ տան Բարեւելեան դուռը, որ ուղղուած է դէպի արեւելք, եւ ահա դռան մուտքումը քսանհինգ մարդ կար. եւ նորանց մէջ տեսայ Ազուրի որդի Յազոնիային եւ Բանիայի որդի Փաղատիային՝ ժողովրդի իշխան-
2 ներին։ Եւ ինձ ասեց. Մարդի որդի, սորանք են անօրէնութիւն մտածող մարդիկը, որ չար խորհուրդ են տա-
3 լիս այս քաղաքին. Որ ասում են. Տաճիկներումս չէ. տուներ չինել պէտք է. Նա կաթսան է, եւ մենք՝ միսը։ Սորա համար մարգարէացիր նորանց վերայ, մարգարէացիր, մարդի որդի։
5 Եւ Տիրոջ Հոգին ընկաւ ինձ վերայ եւ ինձ ասեց. Ասիր՝ Տէրը այսպէս է ասում. Դուք այսպէս ասացիք, ով Իսրայէլի տուն, բայց ես իմացել եմ
6 ձեր մտքերում վեր կացածը։ Դուք չատացրիք ձեր սպանածները այս քաղաքումը, եւ լցրիք նորա փողոցները
7 սպանուածներով։ Սորա համար այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ձեր սպանուածները, որ դուք նորանց մէջը դրիք, նորանք են միսը, եւ նա՝

ա Գլ. ա. 15։
բ Գլ. ա. 16։
գ Գլ. ա. 17։
դ Գլ. ա. 18։
ե Գլ. ա. 6, 10։
զ Գլ. ա. 5։
է Գլ. ա. 19։
ը Գլ. ա. 11, 20, 21։
թ Ձեր. 4։
ժ Գլ. ժ. 22։
ի Գլ. ա. 22։ Ձեր. 15։
լ Գլ. ա. 1։
խ Գլ. ա. 6։ Ձեր. 14։
ծ Գլ. ա. 8։ Ձեր. 8։
կ Գլ. ա. 10։
հ Գլ. ա. 13։
ձ Գլ. գ. 13, 14։ ը. 3։ Ձեր. 24։
ղ Գլ. ժ. 19։
ճ Ձեւ Գլ. ը. 16։
մ Գլ. ժբ. 23, 27։ բ Պետ. գ. 4։
յ Ձեւ Երեմ. ա. 13։ Գլ. իդ. 3 և 4։
ն Գլ. բ. 2։ գ. 24։
շ Գլ. է. 23։ իբ. 3, 4։
ո Գլ. իդ. 3, 6, 10, 11։ Մէջ. գ. 3։

կաթսան. Բայց ձեզ պիտի հանեմ
8 Նորա միջից՝ Դուք սուրիը վախե-
ցիք. բայց ես սուր եմ բերելու ձեզ
9 վերայ, ասում է Տէր Եհովան։ Եւ
ձեզ պիտի դուրս բերեմ Նորա միջից,
եւ ձեզ պիտի օտարների ձեռքը մատ-
նեմ, եւ Ձեզ դատաստաններ պիտի
10 անեմ։ Սրով պիտի ընկնէք. Իսրա-
յէլի սահմանի վերայ պիտի դատեմ
ձեզ. եւ Էպիտի դիտենաք թէ ես եմ
11 Տէրը։ Այս ձեզ համար պիտի կաթ-
սայ չ՚դառնայ, որ դուք նորանում միս
լինէիք. Իսրայէլի սահմանի վերայ
12 պիտի դատեմ ձեզ։ Եւ կդուք պիտի
դիտենաք, որ ես եմ Տէրը, որ իմ
կանոններովը չ՚գնացիք, եւ իմ իրա-
ւունքները չ՚կատարեցիք, եւ Ձեզ
չրջապատող ազգերի սովորութիւննե-
13 րի պէս արիք։ Եւ եղաւ որ ես մար-
գարէանալիս Բենայիայի որդի Փաղա-
տիան մեռաւ, եւ Ես իմ երեսի վե-
րայ ընկայ ու աղաղակեցի մեծ ձայ-
նով եւ ասեցի. Աւա՛ղ, ով Տէր Եհո-
վայ, միթէ պիտի փչացնես Իսրայէլի
14 մնացորդը։ Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ
15 ինձ ասելով. Մարդի որդի, քո եղ-
բայրները՝ Հէնց Նո՛ւ քո եղբայրները են
քո ազգականները եւ բոլոր Իսրայէլի
տունը ամենքը, որոնց ասում են Ե-
րուսաղէմի բնակիչները. Հեռացէք
Տիրոջ մօտից. այս երկիրը մեզ է
տրուած իբրեւ ժառանգութիւն։
16 Դորա համար ասիր. Այսպէս է ա-
սում Տէր Եհովան. Թէեւ հեռացրել
եմ նորանց ազգերի մէջ, եւ թէեւ
ցրուել եմ նորանց երկիրներումը,
բայց ես նորանց համար սրբարան պի-
տի դառնամ մի քիչ այն երկիրներե-
րումը, ուր որ նորանք գնացել են։
17 Սորա համար ասիր. Այսպէս է ասում
Տէր Եհովան. Ահա ձեզ պէտք է հա-
ւաքեմ ազգերի միջից, եւ պիտի ժո-
ղովեմ ձեզ այն երկիրներից, ուր որ
ցրուած էք, եւ ձեզ պիտի տամ Իս-
18 րայէլի երկիրը։ Եւ այնտեղ պիտի
մտնեն, եւ պիտի հեռացնեն նորանից
Նորա բոլոր կուռքերը, եւ նորա բո-
19 լոր պղծութիւնները։ Եւ Նորանց
պիտի մէկ սիրտ տամ, եւ Նոր հոգի
պիտի դնեմ ձեր ներսումը, եւ պիտի
հեռացնեմ՝ քարի սիրտը նորանց մարմ-
նիցը, եւ նորանց մի մսի սիրտ տամ։
20 Որպէս զի իմ օրէնքներումը գնան,
եւ իմ իրաւունքները պահեն եւ նո-
րանց կատարեն, որ Նորանք ինձ
համար ժողովուրդ լինեն, եւ ես Նո-
21 րանց համար Աստուած լինեմ։ Բայց
որոնց սրտերը, որ դէպի իրանց գա-
ղելիքների ու պղծութիւնների սիրան
է գնում, Նորանց ճանապարհը իրանց
գլխովը պիտի տամ, ասում է Տէր Ե-
հովան։
22 Եւ քերովբէները՝ թարթրոցին ի-
րանց թեւերը եւ անիւները նորանց
կ՚տին, եւ Իսրայէլի Աստուծոյ փառքը
23 Նորանց վերայ էր վերեւիցը։ Եւ բար-
ձրացաւ՝ Տիրոջ փառքը քաղաքի մէջ-
տեղի վերայից եւ կանգնեց այն Լեռի
վերայ, որ քաղաքի՝ արեւելքումն էր։
24 Եւ Հոգին ինձ վեր առաւ ու բերաւ
Քաղդէացիների երկիրը գերիների մօտ
տեսիլքում Աստուծոյ հոգուվը. եւ
վերացաւ իմ վերայից այն տեսիլքը,
25 որ տեսել էի։ Եւ ես խօսեցի գերի-
ների հետ Տիրոջ բոլոր խօսքերը, որ
ինձ ցոյց էր տուել։

ԳԼ. ԺԲ

Թագաւորը իր ժողովրդի հետ պիտք է գերի գնայ. սա մարգարէութիւնը պիտք է չատով կատարուի։

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
2 Մարդի որդի, դու՝ ապստամբների
տան մէջ ես բնակւում, որոնք Քայքեր
ունին տեսնելու բայց չեն տեսնում,
եւ ականջներ ունին լսելու բայց չեն
լսում, Որովհետեւ ապստամբների
3 տուն են Նորանք։ Իսկ դու, մարդի
որդի, քեզ համար գաղթելու գործիք-

Բ Հռ. 9։
Ա Գլ. Ե. 8։
Դ գ Թագ. ԺԱ. 19—21։ Երեմ.
ԼԲ. 6։ Ժբ. 10։
Ե գ Թագ. Ը. 65։ գ Թագ.
Ժգ. 25։
Է Պատ. Բ. 16։ Գլ. գ. 7։ Ժգ.
9, 14, 21, 23։
Ը Տես Հռ. 3։
Թ Ղև. Ժբ. 3, 24 Ա՛բ. Բ Օբ.
Ժբ. 20, 31։ Գլ. Ը. 10, 14,
16։
Ժ Հռ. 10։
Ժա Հռ. 1։ Տես Դատ. Ե. 5։
Ժգ Գլ. Բ. 8։
Ժդ Պատ. գ. 1։ գ. 9։ Ե. Ը.
14։
Ժե Երեմ. իդ. 3։ Գլ. Իբ. 25։
իդ. 13։ իգ. 24։
Ժզ Գլ. Ճ. 33։
Ժէ Երեմ. լբ. 39։ Գլ. իգ. 26,
27. Տես Մատ. գ. 9։
Ժը Պատ. Ժա. 10։ Երեմ. լ-
33. լբ. 39։ Գլ. Ժբ. 31։
Ի Պատ. Ճե. 45։
Իա Երեմ. իդ. 7։ Գլ. Ժգ. 11։
իգ. 28. իվ. 27։
Իբ Գլ. Բ. 10։ իբ. 31։
Իգ Գլ. ա. 19։ Ժ. 19։
Իդ Գլ. Ը. 4։ Բ. 3։ Ժ. 4, 18։
իգ. 4։
Իե Տես Պատ. գ. 9։
Իզ Գլ. իգ. 2։
Իէ Գլ. Ը. 3։

ներ չինիր եւ զաղթիր ցերեկով նոցանց աչքի առաջին , եւ զաղթիր քո տեղիցը մի ուրիշ տեղ նոցանց աչքի առաջին . զուցէ տեսանին , թէեւ ա-
4 պստամբների տուն են նոքանք : Եւ դուրս բեր քո զործիքները իբրեւ զաղթելու զործիքներ ցերեկով նոցանց աչքի առաջին , բայց իրիկունը դուրս ել նոցանց աչքի առաջին զերութեան
5 դնացողների նման : Նոցանց աչքի առաջին պատը ծակիր եւ այնտեղով
6 դուրս բեր : Նոցանց աչքի առաջին ուսիզ վերայ առ դուրս ել մթնած ժամանակը , երեսդ ծածկիր որ տափը չ'տեսնես , զորովհետեւ քեզ նշան եմ դնում Իսրայէլի տան համար :
7 Եւ ես այնպէս արի ինչպէս որ ինձ պատուիրել էր . զործիքներս դուրս հանեցի ցերեկով ինչպէս զաղթողի զործիքներ , եւ իրիկունը պատը ծակեցի ինձ համար ձեռքով , մթնած ժամանակը դուրս հանեցի ուսի վերայ
8 կրելով նոցանց աչքի առաջին : Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ առաւօտը
9 ասելով . Մարդի որդի , քեզ չ'ասեցին Իսրայէլի տունը՝ Հպստամբների տունը , թէ՝ Ա՛յդ ինչ ես անում : Նոցանց ասիր . Այսպէս է ասում Տէր Եհովան . Իշխանինն է այս պատգամը երուսաղէմում եւ Իսրայէլի բոլոր տանը ,
11 որոնք նոցանում են : Ասիր . Ես ձեզ համար նշան եմ , ես ինչպէս որ արի , նոցանց այնպէս է լինելու . Նոքանք
12 պիտի զաղթեն՝ զերի դնան : Եւ Հայն իշխանը որ նոցանց մէջ է , ուսին վերայ է վեր առնելու մթնած ժամանակը եւ դուրս գայ , պատը պիտի ծակեն , որ նոցանով դուրս բերեն , նա իր երեսը պիտի ծածկէ , որպէս զի աչքով
13 տափը չ'տեսնէ : Եւ Ես որս վերայ պիտի տարածեմ իմ ցանցը , եւ նա պիտի բռնուի իմ որոգայթումը , եւ Ես նոցան պիտի տանիմ Բաբիլոն Քաղդէացիների երկիրը , բայց նա նոցան պիտի չ'տեսնէ եւ նա այնտեղ պիտի մեռնի :
14 Եւ ես ցրուեցի նոցա չորջը եղող օգնականներին եւ նոցա բոլոր զօրքերին եւ ցրիւ կ'տամ բոլոր կողմերը , եւ Հսուր
15 կ'մերկացնեմ նոցանց եւ ելից : Եւ կ'իմանան որ ես եմ Տէրը , երբոր նոցանց տարածեմ աղգերի մէջ եւ նոցանց ցրիւ տամ երկիրներում :
16 Եւ նոցանցից պիտի սակաւաթիւ մարդիկ թողեմ , որ հաւ սուրից , սովից եւ ժանտախտից , որպէս զի պատմեն իրանց բոլոր պղծութիւնները այն աղգերի մէջ , ուր որ պիտի զնան եւ պիտի իմանան , որ ես եմ Տէրը :
17 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով .
18 Մարդի որդի , Հացդ դողալով կեր , եւ ջուրդ տագնապով եւ անձկութիւ-
19 նով խմիր , եւ ասիր այս երկրի ժողովրդին . Այսպէս է ասում Տէր Եհովան երուսաղէմի բնակիչներին վերայ որ Իսրայէլի երկրումն են . Նոքանք իրանց հացը անձկութիւնով պիտի ուտեն եւ իրանց ջուրը ապշութիւնով խմեն , որովհետեւ նոցանց երկիրը պիտի Համայնայ իր լրութիւնից՝ Նոցանում բնակողների բոլորի անիրա-
20 ւութեան պատճառով : Եւ չէն քաղաքները պիտի անապատանան , եւ երկիրը ամայի դառնայ . եւ պիտի իմանաք , որ ես եմ Տէրը :
21 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով .
22 Մարդի որդի , դա ինչ առակ է որ ունիք Իսրայէլի երկրումը , որ ասում էք . Օրերը երկարանում են , եւ ամեն
23 տեսիլք ոչնչանում է : Սորա համար ասիր նոցանց . Այսպէս է ասում Տէր Եհովան . Ես կ'զադարեցնեմ այդ առակը եւ նոցան միւսանգամ չեն ասիլ իբրեւ առակ Իսրայէլի տան մէջ . այլ նոցանց ասիր . Օրերը մօտեցել են , եւ ամեն տեսիլքի կատարումը :
24 Որովհետեւ Այլ եւս ոչ մի տեսիլք զատակ պիտի չ'լինի եւ չողոքորթական զուշակութիւն Իսրայէլի տան
25 մէջ : Որովհետեւ ես եմ Տէրը . Խօսացայ խօսում եմ եւ խօսքս կատա-

---

ա Նա. ը. 18, Գլ. գ. 3, իգ. 24, Հրմ. 11.
բ Գլ. ը. 5.
գ Գլ. ժէ. 12, իգ. 19, Եմագ. ա. 1.
դ Հրմ. 6.
ե Գ Թագ. իե. 4, 5, 7.
զ Երեմ. լԲ. 4.
է Եմոբ. ժԲ. 4, Երեմ. ծը. 9, Ողբ. ա. 13, Գլ. ժէ. 20.
ը Գ Թագ. իե. 7, Երեմ. ծը. 11, Գլ. ժէ. 16.
թ Գ Թագ. իե. 4, 5, Գլ. ե. 10.
ժ Գլ. ե. 2, 12.
ի Եմոբ. Բ. 16, Գլ. գ. 7, 11, ժա. 10, Հրմ. 18, 20.
լ Գլ. գ. 8—10.
խ Գլ. գ. 16.
ծ Ջաղ. է. 11.
կ Եսա. ժվ. 34.
հ Հրմ. 27, Գլ. ժա. 3, Ամավ. գ. 3, ը գ. 4.
ձ Եսկէլ. ը. 1, Մատ. ա. 14, Գլ. ժգ. 23, Ողբ. ը. 14, Եսա. ժե. 11, Հրմ. 28, Դան. Բ. 12, Ղուկ. իա. 33.

բում, այլ եւս պիտի չ՚ուշանայ. որովհետեւ ձեր օրերուն, ով ապստամբների տուն, մի խօսք եմ խօսում, եւ նորան պիտի կատարեմ, ասում է Տէր Եհովան։

26 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
27 «Մարդի որդի, ահա Իսրայէլի տունը ասում են. Այն տեսիլքը որ դա տեսնում է՝ նշան օրերի համար է, եւ հեռու ժամանակների համար է դա մարգարէանում։ 28 Սորա համար ասիր նորանց. Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Այլ եւս իմ ոչ մի խօսքը պիտի չ՚ուշանայ. խօսած խօսքս պիտի կատարեմ, ասում է Տէր Եհովան։

ԳԼ. ԺԳ

Սուտ մարգարէների եւ մարգարէուհիների դէմ մարգարէութիւն

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
2 «Մարդի որդի, մարգարէացիր Իսրայէլի մարգարէացող մարգարէների դէմ, եւ ասիր Էրանց սրտիցը մարգարէացողներին. Լսեցէք Տիրոջ խօսքը. 3 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Վա՛յ յիմար մարգարէներին, որ իրանց հոգիի եաեւիցն են գնում, եւ ոչինչ չեն տեսել։ 4 Իսրայէլներուն եղող աղուէսների պէս են դառել քո մարգարէները, ով Իսրայէլ։ 5 Դուք վեր չը գնացիք խրամատուածքների տեղերը, եւ պարսպով չ՚պատեցիք Իսրայէլի տունը, պատերազմուելու համար Տիրոջ օրուան։ 6 Ինորանք զարտակ տեսիլք եւ սուտ գուշակութիւն են տեսնում, որ ասում են. Տէրն է ասում, թէեւ Տէրը նորանց չէ ուղարկել. եւ յոյս են տալիս թէ խօսքը պիտի կատարուի։ 7 Չէ՞ որ զարտակ տեսիլքներ տեսաք, եւ սուտ գուշակութիւն խօսեցիք, եւ ասեցիք. Տէրն է ասում, թէեւ ես չէի խօսել։ 8 Սորա համար այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Որովհետեւ ձեր խօսքերը զարտակ են եւ ձեր գուշակութիւնը՝ սուտ, Սորա համար ես ձեզ դէմ եմ, ասում է Տէր Եհովան։ 9 Եհովան։ Եւ իմ ձեռքը պիտի լինի այն մարգարէների դէմ, որոնք զարտակ տեսիլք են տեսնում եւ սուտ գուշակում. Նորանք պիտի չլինին իմ ժողովրդի խորհրդումը, եւ Իսրայէլի տան գրքումը պիտի չ՚գրուին, եւ Իսրայէլի երկիրը պիտի չ՚մանեն, եւ դուք պիտի իմանաք, որ ես եմ Տէրը։ 10 Նորա համար եւ հէնց նորա համար որ մոլորեցնում են իմ ժողովուրդը ասելով թէ՝ Խաղաղութիւն է, քանի որ խաղաղութիւն չ՚կայ. եւ սա մի պատ է չինում, եւ ահա նորանք ծեփում են։ 11 խով ծեփում են։ Ասիր այն ցեխով ծեփողներին, թէ վայր է ընկնելու, Էյորդահոս անձրեւ է լինելու, եւ դուք, ով կարկուտի քարեր, վայր ընկէք, եւ մրրկայից հողմը յարձակուի։ 12 Եւ ահա պատը վայր պիտի ընկնէ. մի՞թէ ձեզ չեն ասելու. Ո՞ւր է այն ծեփը, որ ծեփեցիք։ 13 Սորա համար այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Որ իմ սրտմտութիւնովը մրրկայից հողմ պիտի բաց թողնեմ, եւ յորդահոս անձրեւ պիտի լինի իմ բարկութիւնովը, եւ կարկուտի քարեր սրտմտութիւնով փչացնելու համար։ 14 Եւ պիտի քանդեմ այն պատը, որ ցեխով ծեփեցիք, եւ պիտի տասիով տամ նորան, որ նորա հիմքը բացուի, եւ վայր ընկնէ, եւ դուք նորա միջումը բնաջինջ լինէք, 15 Որ իմանաք թէ ես եմ Տէրը։ Եւ իմ սրտմտութիւնը պիտի կատարեմ այդ պատի վերայ եւ նորան ցեխով ծեփողների վերայ, եւ ձեզ պիտի ասեմ. Չկայ պատը եւ չկան նորա ծեփողները. 16 Այսինքն Իսրայէլի մարգարէները, որոնք մարգարէանում են Երուսաղէմի վերայ, եւ նորա մասին խաղաղութեան տեսիլք են տեսնում, քանի որ խաղաղութիւն չկայ, ասում է Տէր Եհովան։

17 Եւ դու մարդի որդի, Էերեսդ դարձրու դէպի քո ժողովրդի աղջիկները, որոնք իրանց սրտիցը մարգարէանում են, եւ մարգարէացիր նորանց մասին.

ա Երէմ. 23։
բ Ես. գլ. 4։
գ Երէմ. 23, 25։
դ Ես. 17։
ե Երէմ. 14։ էջ. 16, 26։
զ Երէմ. ը. 15։
է Սաղ. ձղ. 33, 36։ Դն. էջ. 30։
ը Երէմ. 33։ Դն. ԺԸ. 21։ էջ. 28։
թ Երէմ. ԺԹ. 14։ էջ. 16, 26։
ժ Սաղ. կթ. 29։
ի Դն. ի. 38։
լ Դն. ԺԸ. 10, 12։
խ Երէմ. գ. 14։ ը. 11։
ծ Դն. էջ. 28։
կ Դն. լը. 23։
հ Ես. 9, 21, 23։ Դն. ԺԹ. 8։
ձ Երէմ. գ. 14։ էջ. 3։
ղ Դն. ի. 46։ ԽԱ. 2։
ճ Ես. 3։

18 Եւ ասիր. Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Վայ այն կանանց, որ *ձեռքերի
ամէն արմուկի համար բարձիկներ են
կարում եւ լաչակներ են չինում ա-
մէն հասակի գլխի համար հոգիներ
որսալու նպատակով. Իմ ժողովրդի
հոգիները դուք որսում էք, եւ մի՞թէ
19 ձեր հոգիները կ'ապրեն. Եւ դուք ինձ
անարգում էք իմ ժողովրդի առաջին
մի քանի չբուռ գարիի եւ մի քանի
կտոր հացի համար, որ մեռցնէք չը
մեռնելու հոգիները, եւ որ ապրեցնէք
չ'ապրելու հոգիները ձեր սուտով, որ
ասում էք իմ ատութեան լսող ժողովրդ-
20 դին. Սորա համար այսպէս է ասում
Տէր Եհովան. Ահա ես ձեր բարձիկ-
ների դէմ եմ, որոնցով դուք հոգիներ
էք որսում, որ նրանց թռցնեմ. եւ
նորանց պիտի պոկեմ ձեր բազուկների
վերայից, եւ պիտի արձակեմ այն հո-
գիներին՝ որ դուք որսում էք, այն հո-
21 գիներին որ թռչեն. եւ պիտի պատա-
ռեմ ձեր լաչակները եւ պիտի ազա-
տեմ իմ ժողովուրդը ձեր ձեռքից,
որ նորանք այլ եւս որս չլինեն ձեր
ձեռքում, եւ Ե՛կ իմանաք, որ ես եմ
22 Տէրը. Որովհետեւ դուք սրտմնջում
էք արդարի սիրտ սուտութեամբ, որին
ես չեմ սրտմնջում, եւ ուժ ժողով-
նում էք ամբարշտի ձեռքերը, որ իր
չար ճանապարհից ետ չդառնայ եւ
23 ապրէ. Ուրեմն չդարտակ տեսիլք մի
տեսնէք եւ այլ եւս գուշակութիւն
մի գուշակէք. եւ ես պիտի ազատեմ
իմ ժողովուրդը ձեր ձեռքից, եւ
Ե՛կ դիտեցնաք, որ ես եմ Տէրը։

ԳԼ. ԺԴ

Կուռք պաշտողները Աստուածմէնից պատասխան չեն ստանում. Նրանց պատիժը ամենաբարեկամ մարդկանց ապերջանիկ են դարձնում։

1 Եւ եկան ինձ մօտ Իսրայէլի
2 ծերերից եւ նստեցին առաջս. եւ
3 Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով. Մար-
դի որդի, այս մարդիկը իրանց կուռ-
քերը դրել են իրանց սրտումը, եւ

* Կամ ձեռքի ամէն յօգերի համար ծածկոցներ հմր գնաս. ր. 11։
ե Տես Ամակ. իր. 21։ Միք. գ. 5։
չՀրդ. 9։

† Ես. ր. 1։ ի. 1։ իգ. 31։
ջ Գլ. ե. 19։ Հրդ. 5, 7։
ի Դ Թագ. գ. 13։
ղ Ես. ժե. 10։ ի. 3, 5, 6։
Երեմ. խգ. 11։ Գլ. ժե. 7։
ն Թագ. իէ. 10։ ր Օր. իը. 37։

Գլ. ե. 15։
շ Գլ. գ. 7։
ո Դ Թագ. իր. 23։ Ցաղ. ժր. 16։ Երեմ. գ. 10։ ր Թես. ր. 10։
ս Գծ. գ. 15։

4 Խօսի՛ր նորանց եւ ասա՛ ցնոսա Տէր
Եհովան. Ամէն մարդ Իսրայէլի տունից,
որ իր կուռքերը դրել է իր սրտումը եւ իր անօրէնու-
թեան գայթակղութիւնը դրել է իր
երեսի առաջին, եւ գալիս է մարգա-
րէի մօտ, ես Տէրս նորան պատաս-
խան պիտի տամ, որ գալիս է, նորա
կուռքերի չատութեան համեմատ։
5 Որպէս զի բռնեմ Իսրայէլի տունը ի-
րանց սրտից, որոնք օտարացել են
ինձանից իրանց բոլոր կուռքերով։
6 Սորա համար ասիր Իսրայէլի տանը.
Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Դարձի
եկէք, եւ ետ դարձէք ձեր կուռքե-
րից եւ ձեր բոլոր պղծութիւններից
7 ետ դարձրէք ձեր երեսները։ Որովհե-
տեւ ամէն մէկ մարդ Իսրայէլի տա-
նից եւ այն պանդուխտներից, որ
պանդխտանում են Իսրայէլի մէջ, որ
օտարանայ ինձանից եւ իր կուռքերը
դնէ իր սրտումը եւ իր անօրէնու-
թեան գայթակղութիւնը դնէ իր երե-
սի առաջին, եւ գայ մարգարէի մօտ
որ նորանով հարցնէ ինձանից, ես
Տէրս եմ տալու նորա պատասխանը
8 ինձանով։ Եւ ես դէմ երեսը պիտի
ուղղեմ դէպի այն մարդը եւ նորան
առակ անեմ իրրեւ Նշան եւ առակ,
եւ նորան պիտի բնաջինջ անեմ իմ
ժողովրդի միջից, եւ Ե՛կ իմանաք որ
ես եմ Տէրը։
9 Եւ երբոր մէկ մարգարէ սխալուի
ու խօսք խօսէ, ես Տէրս եմ սխալե-
ցրել այն մարգարէին. եւ ես պիտի
մեկնեմ իմ ձեռքը նորա վերայ եւ նո-
րան ջնջեմ իմ Իսրայէլ ժողովրդի
10 միջից. Եւ նորանք պիտի կրեն ի-
րանց պատիժը. ինչպէս որ է հարցա-
նողի պատիժը, մարգարէի պատիժն էլ
11 նոյնպէս պիտի լինի. Որպէս զի Իսրայէլի տունը ինձ

հետեւելուց , եւ այլ եւս չ'պղծուին իրանց բոլոր յանցանքներովը . եւ ինձ-
բանք իմ ժողովուրդը լինին եւ ես նորանց Աստուած լինեմ , ասում է Տէր
Եհովան :
42 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով .
43 Մարդի որդի , երբոր մի երկիր անհա-
ւատարմութիւն անելով մեղանչէ ինձ
դէմ , եւ ես մեկնեմ իմ ձեռքը նորա
վերայ եւ ջկոտրեմ նորա հացի ցուպը
եւ նորա մէջը սով ուղարկեմ , եւ
բնաջինջ անեմ նորանցից մարդն ու
44 անասունը . Ես լինի որ այս երեք
մարդիկը նորա մէջ լինին՝ Նոյը , Դա-
նիէլը եւ Ցոբը , սորանք Իրանց ար-
դարութիւնովը կ'ազատեն Դ-ջ իրանց
անձերը , ասում է Տէր Եհովան :
45 Եթէ ես էջար գազաններ բերեմ եր-
կիրը , որ նորան անզաւակ անեն , եւ
նա ամայի դառնայ որ անցնող չլինի
46 գազանների պատճառով . Երէ այս
երեք մարդիկը նորա մէջը լինին , կեն-
դանի եմ ես՝ ասում է Տէր Եհովան ,
որ էջ-ն ազերանցին ու աղջկերանցին
էլ չեն ազատել . իրանք միայն կ'ա-
զատուին , եւ երկիրը անապատ կը
դառնայ :
47 Կամ Եթէ սուր բերեմ այն երկրի
վերայ , եւ ասեմ . Ով սուր , անց կաց
այդ երկրովը , հնս նորանից փչացնեմ
48 մարդն ու անասունը , Ես այս երեք
մարդիկը նորա մէջը լինին , կենդանի
եմ ես՝ ասում է Տէր Եհովան , որ
էջ-ն ազերանցին ու աղջկերանցին էլ
չեն ազատել , այլ միայն իրանք կ'ա-
զատուին :
49 Կամ Եթէ Ժանտախտ ուղարկեմ
այն երկիրը եւ Իմ սրտմտութիւնը
թափեմ նորա վերայ արիւնով նորա-
նից մարդն ու անասունը փչացնելու
20 համար . Ես Նոյը , Դանիէլը եւ Ցոբը
նորա մէջը լինին , կենդանի եմ ես
ասում է Տէր Եհովան , որ ոչ տղայ եւ
ոչ աղջիկ կ'ազատեն , նորանք իրանց
արդարութեամբը իրանց անձը կ'ազա-
տեն :
21 Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէր
Եհովան . Ո՞ւր մնաց որ Եթէ Իմ չորս
չար պատիժները՝ այսինքն սուրը ,
սովը , եւ չար գազաններն ու ժան-
տախտը բերեմ Երուսաղէմի վերայ նո-
րանից մարդն ու անասունը բնաջինջ
22 անելու համար , Ես ահա նորա մէջ
մնացորդ պիտի մնայ ազատուած
դուրս բերուած տղերքն ու աղջկերքը .
ահա նորանք դուրս են գալու ձեզ
մօտ , եւ դուք պիտի տեսնէք նորանց
ճանապարհը եւ նորանց գործերը , եւ
պիտի մխիթարուիք այն պատուհասի
մասին , որ բերի Երուսաղէմի վերայ
այսինքն այն բոլորը , որ բերի նորա
23 վերայ : Եւ նորանք պիտի մխիթարեն
ձեզ երբոր տեսնէք նորանց ճանապար-
հը եւ նորանց բոլոր գործերը . եւ
դուք կ'իմանաք Թէ չի զուր չեմ արել
այն ամենը որ արի նորան , ասում է
Տէր Եհովան :

Գլ· Ժե

Առակ որթի փայտը :

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով .
2 Մարդի որդի , ինչ --էնչ է որթը դ--
ամեն փայտերից , որթի ճիւղը որ ան-
3 տառի ծառերի մէջ է : Մի՞թէ նորանից
փայտ կ'առնուի մի բանի գործածելու
համար , կամ Թէ նորանից մի ցից
կ'առնուի՞ նորանից որ եւ է աման
4 կախելու համար : Ահա կրակի մէջ է
դրվում այրուելու համար . նորա եր-
կու ծայրերն էլ կ'ուտէ կրակը , եւ
մէջը կ'այրուի . մի՞թէ նա պիտանի է
5 մի բանի : Ահա նա ամբողջ եղած ժա-
մանակը մի բանի օգուտ չ'ունի . ուր
մնաց որ կրակը նորան ուտէ , եւ նա
այրուած լինի . մի՞թէ նա էլ մի բանի
6 օգուտ կ'ունենայ : Սորա համար այս-
պէս է ասում Տէր Եհովան . Ինչպէս
որ է որթի փայտը անտառի փայտերի
մէջ , որ տուել եմ կրակին այրելու
համար , նոյնպէս էլ տուի Երուսաղէմի
7 բնակիչները : Եւ Իմ երեսը պիտի
ուղղեմ դէպի նորանց . Ինորանք մէկ

Բ Գլ· Ժա· 23, լե· 27·
Թղկ· խդ· 20· Ես· գ· 1· Գլ·
գ· 10, ե· 16·
Երեմ· ժե· 1· Հզր· 16, 18,
20· Տես Երեմ· ե· 16· Ժա·
11, Ժգ· 11·
Ա Ռաջ· Ժա· 4·
Ղղկ· խգ· 22· Գլ· ե· 17·
Թ Հզր· 14, 18, 20·
Ղղկ· խգ· 23· Գլ· ե· 12· խա·
3, 4, իԲ· 8· լը· 21·
Հգլ· լե· 13· Ամ· ա· 3·
Յ Հզր· 14·
Դր Թագ· խգ· 18· Գլ· լը· 22·
Գլ· է· 8·
Հզր· 14·
Գլ· ե· 17· լգ· 27·
Գլ· գ· 8·
Ա Գլ· ի· 43·
Երեմ· իբ· 8, 9·
Ամվ· ժե· 6·
Ղկ· ժէ· 10· Գլ· Ժգ· 8·
Ես· խգ· 18·

կրակիցը դուրս կ'գան եւ միւս կրակը կ'ուտէ նորանց, եւ դուք կ'իմանաք, թէ ես եմ Տէրը, երբոր երեսս ձեր
8 վերայ ուղղած կ'լինեմ։ Եւ այս երկիրը ամայի պիտի անեմ, նորանց արած անհաւատարմութեան համար, ասում է Տէր Եհովան։

ԳԼ. ԺԶ.

Երուսաղէմի անհաւատարմութիւնը, պատիժը եւ երկին բեղուելիքը։

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
2 Մարդի որդի, հասկացրու Երուսա-
3 ղէմին նորա պղծութիւնները, եւ ա-սիր. Այսպէս է ասում Տէր Եհովան Երուսաղէմին. Սկիզբդ ու ծնունդդ Քանանացիների երկրիցն է, հայրդ
4 Ամորհացին էր եւ մայրդ Քետացին։ Եւ ծնունդդ դուս ծնուած օրդ պորտդ չկարուեցաւ, եւ ջրով չլուացուեցար մաքրուելու համար, եւ աղով չաղուեցար, եւ խանձարուրով չփաթաթ-
5 ուեցար. Մի աչք քեզ չխնայեց, որ սորանցից մէկը անէր քեզ համար քեզ ողորմելով, այլ դայտի երեսը գցուեցար քո անձի զզուանքովը քո ծնուած
6 օրը։ Եւ ես անցայ մօտովդ ու տեսայ քեզ արիւնդ մէջ կոխ արուելիս, եւ ա-սեցի քեզ քո արիւնդ մէջ քէ՝ Ապրիր. Այո՛, ասեցի քեզ քո արիւնդ մէջ քէ՝
7 Ապրիր։ Դաշտի բոյսի պէս քեզ բիւ-րաւոր չինեցի, եւ դու չատացար ու մեծացար, եւ հասար գեղեցկութեան կատարելութեան. ատինքներդ եղան եւ մազերդ բուսան, բայց դու մերկ ու տկլոր էիր։
8 Եւ ես անցայ մօտովդ ու տեսայ քեզ, եւ ահա ժամանակդ սէրի ժամա-նակ էր, եւ ես տարածեցի իմ քղ-ղանցքը քեզ վերայ, եւ ծածկեցի քո մերկութիւնը, եւ քեզ համար երդում անելով քեզ հետ ուխտ արի, ասում է
9 Տէր Եհովան, եւ դու իմը եղար։ Եւ ես քեզ լուացի ջրով, եւ արիւնդ ողո-ղեցի քո վերայից, եւ քեզ իւղով օծեցի։
10 Եւ քեզ նկարագործ հագուստ հագցրի, եւ կօշիկներդ թխտայի արի, եւ քեզ բեհեզի զօտի կապեցի, եւ քեզ մե-
11 տաքսով ծածկեցի։ Եւ քեզ զարդարեցի զարդով, եւ հապարանջաններ դրի ձեռքերիդ վերայ, եւ շղանակ պա-
12 րանոցիդ վերայ։ Եւ հօղակ դրի քո քթին, եւ դինաւոր քո ականջներին
13 եւ փառաւոր պսակ քո գլխին։ Եւ դու զարդարուեցար ոսկիով եւ արծա-թով եւ քո հագուստները բեհեզ ու մետաքս ու նկարագործ եղան. հնա-չիհ ու մեղր ու իւղ կերար, եւ չատ ու չատ գեղեցկացար, եւ թագաւո-
14 րութեան յաջողեցիր։ Եւ քո գեղեց-կութեան համբաւը դուրս եկաւ ազ-գերի մէջ, որովհետեւ նա կատարեալ եղաւ իմ քեզ վերայ դրած վայելչու-թեան համար, ասում է Տէր Եհովան։
15 Բայց դու ինքատնացար քո գեղեց-կութեանը, եւ նշնացար քո անունի պատճառով, եւ թափեցիր քո չնու-թիւնը ամէն անցնողի վերայ. եւ նա
16 նորանն էր լինում։ Եւ դու առար քո հանդերձներիցը, եւ քեզ համար գոյն-զգոյն բարձրաւանդակներ չինեցիր, եւ չնացար նորանց վերայ. չեղած
17 եւ չլինելու բան։ Եւ առար քո զար-դարանքի բաները այն ոսկիիցս ու ար-ծաթիցս, որ ես էի քեզ տուել, եւ քեզ համար արուական պատկերներ
18 չինեցիր, եւ նորանցով չնացար։ Եւ առար քո նկարագործ հագուստը եւ նորանց ծածկեցիր, եւ իմ իւղն ու իմ
19 խունկը նորանց առաջը դրիր։ Եւ հիմ քեզ տուած հացը՝ քեզ ուտեցրած նա-չիհը եւ իւղը եւ մեղրը, դու նորանց առաջը դրիր անոյշ հոտի համար, եւ
20 եղաւ էլ, ասում է Տէր Եհովան։ Եւ հաւար տղերդ եւ աղջկերդ, որոնց դու ինձ համար էիր ծնել, եւ զոհե-ցիր նորանց ուտելու համար. մի՞թէ
21 քիչ է քո պոռնկութիւնը։ Եւ դու մորթեցիր իմ որդկանցը, եւ նորանց տուիր նորանց կրակին անցկացնելով։

Գ Ա.Ր. գ. 7. ե. 4. ժա. 10. ե. 38, 42, 44.
— Գ Ա.Ր. ե. 4։ իբ. 3։ իգ. 7—9։ Բ Գ.Ր. իա. 20։ Ե Հմր. 43։ Գ Ա.Ե. ր. 3։ Ի Նէ. ա. 7։ Հ Հառ. գ. 9։ Ի Նէ. ԺԲ. 5։ Սբեմ. ր. 2։ Ջնե. իգ. 25, 47։ Ղ Ա.ա.կ. ա. 9։ Ք Նա. գ. 11։ Իբ Ծր. ը. 13, 14։ Ա Ծագ. իը. 2։ Ի Ծար. բ. 13։ Ք Տես ր Ծր. ը. 15։ Եբեմ. է. 4. Միք. գ. 11։ Ն Նա. ա. 11։ Ձէ. 8։ Եբեմ. ր. 20. գ. 2, 6, 20։ Գ.Ր. իգ. 3, 8, 11, 12։ Ծվս. ա. 2։ Հգ Թագ. իգ. 7։ Գ.Ր. է. 20։ Ծվս. բ. 8։ Ե Ծվս. բ. 8։ Հգ Թագ. Ժգ. 3։ Ա.գ. հգ. 37, 38։ Նա. Ձէ. 5։ Եբեմ. է. 31. ը. 35։ Գ.Ր. ի. 26. իգ. 37։

22 եւ քո բոլոր պղծութիւնների ու պոռնկութիւնների հետ չ՚յիշեցիր քո մանկութեան օրերը, երբոր դու մերկ ու ակլոր էիր, եւ քո արեան մէջ կոխ
23 էիր արվում։ Եւ եղաւ որ քո բոլոր չարութիւններից յետոյ, (վայ, վայ
24 քեզ, ասում է Տէր Եհովան.) Դու չ՚քեզ համար բոզանոց էլ չինեցիր, եւ չ՚քեզ համար բարձր տեղ պատրաստե-
25 ցիր ամէն հրապարակում։ Ամէն ճանապարհի գլխին չինեցիր քո բարձրաւանդակները եւ պղծեցիր քո գեղեցկութիւնը, եւ չքերդ բաց արիր ամէն անցողի համար, եւ չատացրիր քո
26 պոռնկութիւնները։ Եւ քո մեծանդամ Եգիպտացի դրացիների հետ չնացար, եւ չատացրիր քո չնութիւնները ինձ
27 բարկացնելու համար։ Բայց ահա ես իմ ձեռքը քեզ վերայ եմ մեկնել, եւ կարճացրել եմ քո ռոճիկը, եւ քեզ յանձնեցի քեզ ատող Փղշտացիների աղջիկներանց հաճութեանը, որոնք ամաչում են քո ցանկամոլ ընթացքից։
28 Եւ Ասորեստանի որդկանց հետ էլ չնացար առանց կշտանալու, եւ նորանց հետ չնացար, եւ չ՚կշտացար։
29 Եւ չատացրիր քո չնութիւնները Քանանի երկրի վերայ Քաղդէացիների երկիրը, բայց սորանով էլ չ՚կըշ-
30 տացար։ Ի՜նչ նուաղ է քո սիրտը, ասում է Տէր Եհովան, որ անում ես այս բոլոր բաները՝ համարձակ պոռնիկ
31 կնոջ գործը։ Բոզանոցներդ ամէն ճանապարհի գլխին չինելով, որ բարձրաւանդակներդ ամէն հրապարակի մէջ չինեցիր։ Եւ բոզի պէս չ՚եղար՝
32 կապէնքը անարգելով։ Շնացող կինը իր մարդի փոխարէն օտարներին է
33 առնում։ Ամէն պոռնկին կապէնք կը տան, իսկ դու քո կապէնքը տալիս ես համանիներիդ. այո՛, դու ես նորանց կաշառում, որ քեզ մօտ գան չըրջակայքից քո չնութիւնների համար։
34 Եւ քեզ կանանց պոռնկութիւնների է լինում քո պոռնկութիւնները, որ քեզ հետեւող չ՚կայ չնանալու համար։ Եւ դու կապէնք տալով, եւ քեզ կապէնք չ՚առնելով, դու ներհակը եղար։
35 Ուրեմն, ով պոռնիկ, լսիր Տիրոջ
36 խօսքը։ Այսպէս է ասում Տէր Եհովան։ Որովհետեւ տարածուեցաւ քո պղինձը, եւ յայտնուեցաւ քո մերկութիւնը համանիներիդ հետ քո պոռնկութիւններով, եւ քո ամէն գարշելի կուռքերով, եւ Քո որդկանց արիւնների չափով, որ տուիր նո-
37 րանց։ Դորա համար ահա ես պիտի հաւաքեմ քո ամէն համանիներին, որոնց դու հաճելի եղար, եւ քո բոլոր սիրածներին, եւ քո բոլոր ատածներին, եւ ես նորանց պիտի չրջակայքից քեզ վերայ ժողովեմ, եւ քո մերկութիւնը բաց անեմ նորանց առաջին, որ նո-
38 րանք տեսանեն քո մերկութիւնը։ Եւ քեզ պիտի դատեմ չ՚նացող եւ չ՚արիւնահեղ կանանց դատաստանով, եւ քեզ սրտմտութեան ու նախանձի արեանը
39 պիտի տամ։ Եւ ես քեզ նորանց ձեռքը պիտի յանձնեմ, եւ նորանք պիտի քարուքանդ անեն քո բոզանոցները, եւ պիտի վուլ ածեն քո բարձր տեղերը, եւ հեթանոց պիտի մերկացնեն քո հանդերձները, եւ վեր պիտի առնեն քո զարդարանքի բաները, եւ քեզ
40 պիտի թողեն մերկ ու ակլոր։ Եւ չ՚քեզ վերայ մի ժողով պիտի կանգնեցնեն, եւ չ՚քեզ պիտի քարով քարկոծեն, եւ քեզ պիտի խոցոտեն իրանց սուրերով։
41 Եւ տներդ հրով պիտի կրակով այրեն, եւ քեզ դատաստաններ պիտի անեն չատ կանանց աչքի առաջին, եւ ես պիտի դադարեցնեմ քեզ պոռնկութիւնից, եւ միւսանգամ էլ կապէնք չես տալ։
42 Եւ ես կ՚հանգստացնեմ իմ սրտմտութիւնը քեզ վերայ, եւ իմ նախանձը կ՚հեռանայ քեզանից, որ ես հանգստա-
43 նամ եւ էլ չ՚բարկանամ։ Որովհետեւ

ա Երեմ. բ. 2. Հմր. 43, 60. Ովս. ժ. 1.
բ Հմր. 4—6.
գ Հմր. 31.
դ Ես. ծէ. 5, 7. Երեմ. բ. 20. գ. 2.
ե Առակ. ք. 14.
զ Դէ. ը. 10, 14. ի. 7, 8. իգ. 19—21.
է Ր Մն. իը. 18, 19. Հմր. 57.
ը Դ Թագ. ժգ. 7, 10. ր Մն. իը. 13. Երեմ. բ. 18, 36. Դէ. իգ. 12 և ձն.
թ Դէ. իգ. 14 և ձն.
ժ Հմր. 24, 39.
ի Ես. լ. 3. Ովս. բ. 9.
լ Հմր. 20. Երեմ. բ. 34.
խ Երեմ. ժգ. 23, 26. Ովս. ա. 8, 9, 10, 23, 29. Ովս. բ. 10. ը. 10. Նաւ. գ. 5.
ծ Ես. ի. 10. ր Օր. իը. 22. Դէ. իգ. 45.
կ Նե. ք. 6. Ես. խա. 12. Հեր. Հմր. 20, 30.
հ Դէ. իգ. 16. Ովս. ը. 3. Ամ. ը. 7.
ձ Դէ. իգ. 10, 17.
ղ Ովս. ը. 5, 7.
ճ Ր Օր. ժգ. 16. դ Թագ. իբ. 9. Երեմ. իբ. 8. ծը. 13. Դէ. ե. 8. իգ. 10.
մ Դէ. իգ. 27.
յ Դէ. ե. 13.

դու չյիշեցիր զօրութեան օրերը,
այլ ինձ բարկացրիր այս ամենովը,
եւ ահա էլ ես քո ճանապարհը ի գլուխ
44 եմ տալիս, ասում է Տէր Եհովան, եւ դու չես անիլ այդ չար խորհուրդը քո բոլոր պղծութիւններից
ետոյ։
Ահա ամէն առակաբանող պիտի առակ
ասէ քեզ վերայ թէ, Ինչպէս մայրը՝
45 նոյնպէս ել աղջիկը։ Դու քո մօր աղջիկն
ես, որ զզուեցաւ իր այրից եւ իր
որդիներից, եւ դու քո քոյրերի քոյրն
ես, որոնք զզուեցան իրանց այրերից
ու իրանց որդիներից. Հէթ մայրը
Քետացի եւ Հէր հայրը Ամորհացի է։
46 Եւ քո մեծ քոյրը Սամարիան է, ինքը
եւ իր աղջիկները որ բնակւում են քո
ձախ կողմին, եւ քո փոքր քոյրը քո
աջ կողմին բնակողն է, Սոդոմ
47 դոմը եւ իր աղջիկները։ Բայց դու ոչ
թէ նորանց ճանապարհներովը գնացիր,
եւ նորանց պղծութիւնների պէս ա-
րիր՝ մի քիչ միայն. այլ դու նորանցից աւելի ապականութիւն արիր քո
48 բոլոր ճանապարհներումը։ Կենդանի
եմ ես, ասում է Տէր Եհովան, որ Քո
քոյրը Սոդոմն ինքն ու իր աղջիկները
չեն արել, ինչպէս որ դու ես արել
49 եւ քո աղջիկները։ Ահա սա էր քո
քոյր Սոդոմի անօրէնութիւնը, հպարտութիւն, հացի կշռութիւն եւ ան-
հոգ հանգստութիւն ունէր նա եւ իր
աղջիկները. եւ խեղճի ու աղքատի
50 ձեռքը չէր ուժովացնում։ Եւ նորանք
հպարտացան եւ պղծութիւններ արին
ինձ առաջին, եւ նորանց վերացրի
51 հէնց որ տեսայ. Սամարիան էլ քո
մեղքերի կէսին չափ չէ մեղանչել. եւ
դու քո պղծութիւնները նորանցից
չատացրիր, եւ արդարացրիր քո քոյ-
րերին քո արած բոլոր պղծութիւն-
52 ներով։ Դու էլ ուրիսին կրիր քո ա-
նարգանքը, որ դատապարտում էիր քո
քոյրերին, քո մեղքերի համար, որ
նորանցից աւելի պղծութիւն գործե-

ցիր, նորանք քեզանից արդար են։
Ուրեմն դու էլ ամաչիր եւ քո անար-
դանքը կրիր, որ արդարացրիր քո քոյ-
53 րերին։ Դէ ես նո պիտի դարձնեմ
նորանց գերութիւնը, Սոդոմի եւ
նորա աղջիկների գերութիւնը, եւ
Սամարիայի եւ նորա աղջիկների գե-
րութիւնը, եւ քո գերիների գերու-
54 թիւնը նորանց միջումը։ Որպէս զի
կրես քո անարգանքը, եւ ամաչես քո
ամէն արածիդը՝ նորանց մխիթարելով։
55 Եւ քո քոյրերը՝ Սոդոմը ու իր աղ-
ջիկները նո պիտի դառնան իրանց
առաջի վիճակին, եւ Սամարիան ու
իր աղջիկները նո պիտի դառնան ի-
րանց առաջի վիճակին, եւ դու ու քո
աղջիկները նո պիտի դառնաք ձեր
56 առաջի վիճակին։ Եւ քո քոյր Սոդոմի
լուրն էլ չկար քո բերանումը քո
57 հպարտութեան օրումը Ո՛ւ չարութիւ-
նը յայտնուելուց առաջ. ինչպէս այն
ժամանակ որ յայտնեցաւ ամօթը Ա-
սորիների աղջիկների առաջին եւ քո
բոլոր շրջակայ Փղշտացիների աղջիկ-
ների առաջին, որոնք քեզ նախատում
58 էին չարչանակի։ Քո չարագործու-
թիւններն ու քո պղծութիւնները դու
կրեցիր, ասում է Տէրը։
59 Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէր
Եհովան. Ես էլ քեզ արի, ինչպէս
դու էիր արել, որ հերհրեցիր երդ-
60 մնելը ուխտադրուժ լինելով։ Իսկ ես
պիտի յիշեմ իմ քեզ հետ քո մանկու-
թեան օրերին արած ուխտը, եւ քեզ
հետ յաւիտենական ուխտ պիտի հաս-
61 տատեմ։ Եւ պիտի յիշես քո ճանա-
պարհները եւ պիտի ամաչես՝ քեզա-
նից մեծ քոյրերիդ եւ քեզանից փոքր-
ներին ընդունելով եւ ես նորանց քեզ
պիտի տամ Իբրեւ աղջիկներ, Բայց
62 քո ուխտիցը չեն։ Դէ ես պիտի հաս-
տատեմ իմ ուխտը քեզ հետ, եւ դու
63 պիտի իմանաս որ ես եմ Տէրը։ Որ-
պէս զի յիշես եւ ամաչես, եւ երես-
անդամ բերանդ չբանաս ամաչելուդ

Ե՛զեկ. 21։ Սոփ. հր. 41։
Ե՛զդ. ք. 10. ժա. 21։ իբ. 31.
Ղեւտ. 3։
Եր Որ. լբ. 32։ Նա. ա. 10.
Ը՛զ Թագ. իա. 9. Գլ. ե. 6.
7. Հեր. 48, 51։
Ի՛սա. ժ. 18. ժա. 24.
Թ՛ես. ժգ. 10.

Ի՛սն. ժգ. 13. ժը. 20. ժթ. 5.
Ը՛սն. ժթ. 24։
Ե՛սրեմ. գ. 11։ Սոփ. ժը. 41, 42.
Յ՛ես Նա. ա. 9. Հեր. 60, 61.
Ի՛սրեմ ի. 16.
Հ՛զկ. ժգ. 22, 23.
Յ՛զ Թագ. ժգ. 3. ը Մն. իը. 18. նա. ի. 1.
Ղես. ժգ. 28. Հեր. 27.
Ա՛զկ. իգ. 49.
Ը՛ր Օր. իթ. 12. 14.
Յ՛զկ. ժէ. 15. 16.
Ն Սպ. ձգ. 45։
Ե՛սրեմ. լբ. 40. ն. 3.
Ա՛զկ. ի. 43. իգ. 31։

Ե՛ես. ծգ. 1. կ. 4։ Դան. գ. 26 եւ ն.
Հ՛սրեմ. լ. 31 եւ ն.
Ի՛սկ. ը. 19, 20.
Հեր. 61։
Հեսկ. գ. 19։

համար, երբոր ես քաւութիւն անեմ քեզ համար քո ամէն արածին, ասում է Տէր Եհովան։

Գլ. ԺԷ

Դատքի առն Ներկայն և ապագայն մասի մի խորհրդաւոր խօսք։

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
2 Մարդի որդի, մի հանելուկ առաջարկիր եւ առակ ասիր Իսրայէլի տանը.
3 եւ ասիր. Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. «Մեծ արծիւը՝ թեւերը մեծ՝ փետուրը երկայն՝ փետրալից՝ գոյնզգոյն եկաւ Լիբանան եւ հառաւ եղեւրնի գագաթը,
4 Նորա ընձիղների ծայրը կոտրեց եւ տարաւ Նորան Քանանի երկիրը եւ Նորան դրաւ վաճառականների քաղաքումը։
5 Եւ առաւ այն երկրի սերմերիցը եւ դրաւ Նորան մի ցանքի արտում. Նոքա առաւ չատ ջրերի մօտ անկից Ուռիի ուռի։ (Եւ Նա բուսաւ եւ եղաւ մի տարածուած որթ Եկարճահասակ,) որ Նորա ճիւղերը դէպի Նորան ուղղուին եւ արմատները Նորա տակին լինէին. եւ Նա մի որթ եղաւ եւ ոստեր հանեց եւ ընձիղներ արձակեց։
7 Եւ մէկ արծիւ էլ կար մեծ՝ թեւերը մեծ՝ եւ փետրալից. եւ ահա Հայս որթը իր արմատները տարածեց դէպի Նորան եւ իր ճիւղերը դէպի Նորան արձակեց, որ Նորան ոռոգէ իր արտից
8 կուսած ածուներիցը։ Նա անկուեցաւ բարիներ արաւում չատ ջրերի մօտ, որ ոստեր տայ եւ պտուղ բերէ եւ ազնիւ
9 որթ լինի։ Ասիր՝ Այսպէս է ասում Տէր Եհովան, Մի՞թէ նա կ'յաջողէ. Իմի՞թէ Նորա արմատները չի խլել, եւ Նորա պտուղը չի քաղել, որ նա չորանայ։ Նորա բոլոր բուսած տերեւները պիտի չորանան, եւ առանց մեծ բազուկի եւ չատ ժողովրդի, որ Նո-
10 րան հանէ Նորա արմատներիցը։ Եւ ահա թէեւ անկուեցաւ, մի՞թէ յաջողուելու է. Չէ՞ որ հէնց արեւելեան քամին Նորան դպչելուն պէս պիտի խակոյն չորանայ, իր բուսած ածուներումը պիտի չորանայ։
11 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
12 «Ասիր ապստամբների տանը, մի՞թէ չէք հասկանում թէ սա ինչ է. ասիր. Ահա եկաւ Բաբիլոնի թագաւորը Երուսաղէմ եւ առաւ նորա թագաւորին եւ նորա իշխաններին եւ նորանց
13 տարաւ Բաբիլոն իր մօտ։ Եւ առաւ Թագաւորի սերունդիցը Դէնի եւ նորա հետ ուխտ արաւ եւ Նորան երդում անել տուաւ, եւ երկրի զօրաւորներին էլ առաւ. Որ թագաւորութիւնը Ցած լինի եւ չկարողանայ իրան բարձրացնել, որ իր խոստումը պահէ որ
15 ինքը հաստատ լինէ։ Բայց նա ապստամբուեց Նորա դէմ իր դեսպաններին Եգիպտոս ուղարկելով որ Նրան ձիեր եւ չատ զօրք տան. Մի՞թէ յաջողուելու է. Մի՞թէ ազատուելու է այս բաներն անողը. եւ ուխտը կ'դրժէ՝ եւ
16 կ'ազատուի։ Կենդանի եմ ես, ասում է Տէր Եհովան, որ նա պէտք է այն տեղը, հուր որ թագաւորը Նորան թագաւոր արաւ, որի երդումը նա անարգեց եւ որի ուխտը նա դրժեց,
17 Նորա հետ մեռնի Բաբիլոնում։ Չեւ մեծ զօրքով եւ չատ բազմութիւնով Փարաւօնը Նորան մի բան չի անիլ պատերազմի մէջ Պատնէշ չինուելիս եւ մարտկոց կազմուելիս՝ չատ հոգիներ կոտրելու համար։ Եւ նա անարգեց երդումը, որ ուխտը դրժէ. եւ ահա Նա իր ձեռքը տուել էր եւ այս ամէնը արաւ. Նա չի ազատուիլ։
19 Սորա համար այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Կենդանի եմ ես որ իմ երդումը որ նա անարգեց եւ իմ ուխտը որ նա դրժեց, Նորա գլխովը պիտի
20 տամ. Եւ Նորա վերայ պիտի տարածեմ իմ ցանցը, եւ նա պիտի բռնուի իմ որոգայթումը, եւ ես Նորան պիտի տանեմ Բաբիլոն եւ Նորա հետ դատ պիտի վարեմ այնտեղ այն յանցանքի
21 համար, որ գործեց ինձ դէմ։ Եւ Նորա բոլոր փախստականները Նորա բո-

---

ա Տես հմր. 12 եւ ծն. իգ Թագ. իգ. 13։
գ Գլ. իթ. 12։ Ովս. ժգ. 15։ Ես. ը. 7—9։ զ Ես. խգ. 4։ է Հմր. 14։ ը Հմր. 15։

թ Թագ. իե. 7։ ժ Գլ. իթ. 12։ Ովս. ժգ. 15։ Ես. ը. 5։ ժբ. 7։ ի Հմր. 3։ գ Թագ. իգ. 11—16։ լ Գ Թագ. իգ. 17։ խ Ած. լգ. 13։

ծ Հմր. 6։ Գլ. իթ. 14։ կ Ես. ը. 1, 3։ լգ. 6, 9։ հ Հմր. 9։ ձ Երեմ. լբ. 5։ լգ. 3։ ժբ. 11։ Գլ. ժբ. 13։ ղ Երեմ. լե. 7։ ճ Եզեկ. ժբ. 4։ Գլ. գ. 3։ մ Պգր. ե. 6։ Տես ա Մն. իթ. 24։ յ Գլ. ժբ. 13։ լբ. 3։ ն Գլ. ե. 26։ շ Գլ. ժբ. 14։

լոր զօրքերուամբ պիտի սրով ընկնին, եւ ձեռացածները պիտի ցրուին դէպի ամէն կողմը. եւ դուք կ'իմանաք, որ ես Տէրս եմ խօսել։
22 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ես էլ պիտի առնեմ Լբարձր եղեւրնի գագաթիցը եւ պիտի անկեմ. նորա ընձիւղների ծայրիցը պիտի մատղաչը կարեմ եւ Նպիտի անկեմ ես մէկ բարձր
23 եւ վեր եղած սարի վերայ։ Իսրայէլի բարձր սարի վերայ պիտի անկեմ նորան. եւ նա ոստեր պիտի արձակէ եւ պտուղ տայ, եւ նա ազնիւ եղեւրն պիտի դառնայ. եւ ընդ նորա տակին կը բնակուին ամէն տեսակ թեւաւոր թռչուններ, նորա ոստերի հովանումը
24 կ'բնակուին նորանք։ Եւ դաշտի բոլոր ծառերը պիտի դիտենան որ ես Տէրս եմ Ճբարձր ծառերը ցածացրել եւ ցած ծառերը բարձրացրել, կանաչ ծառը չորացրել, եւ չորացրել չոր ծառը. Ես Տէրս ասել եմ եւ պիտի անեմ։

ԳԼ. ԺԸ

Մարդս իր մեղքի համար կ'մեռնէ։ Տէրը ցանկանում է մեղաւորի դարձը։

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
2 Ինչ էք դուք այդ առակը ասում Իսրայէլի երկրումը ասելով. Հայրերը Ճազոխ կերան եւ որդկանց առանիներն
3 ատան։ Ես կենդանի եմ, ասում է Տէր Եհովան, որ այս առակը այլ եւս պիտի
4 չ'ասէք Իսրայէլումը։ Ահա բոլոր հոգիները իմն են. ինչպէս հօր հոգին՝ նոյնպէս եւ որդիի հոգին իմն է. Իմեղանչող անձը ինքը պիտի մեռնէ։
5 Եթէ մէկ մարդ արդար է եւ գործէ իրաւունք եւ արդարութիւն,
6 ԵՒսարերի վերայ չ'ուտէ, եւ աչքերը չ'բարձրացնէ դէպի Իսրայէլի տան կուռքերը, եւ Ճիր ընկերի կնկանը չ'պղծէ, եւ Իր ամսական անմաքրութեան
7 քնան մէջ լինող կնոջ չ'մօտենայ, եւ Նմարդի չ'զրկէ, նորա պարտքի
Եգրաւը եան դարձնէ, բռնութիւնով բան չ'յափշտակէ, Ճիր հացը սոված տայ, եւ մերկին հանդերձ հագցնէ,
8 Ճվաշխով ֆոիզ չ'տայ եւ տոկոս չ'առնէ, իր ձեռքը ետ քաշէ անօրէնութիւնից, Ճշմարիտ դատաստան անէ մէկի եւ
9 միւսի մէջտեղը, նա իմ օրէնքներումը է գնում եւ իմ իրաւունքները պահում է որ ճշմարտութիւն անէ. նա արդար է. Ինա անպատճառ պիտի ապրէ, ասում է Տէր Եհովան։
10 Եւ Ճէնէ նա ծնէ մի անխրատ եւ Նբռնահնդ որդի, եւ նա սորանցից
11 միայն մէկիցն անէ. Այսինքն նա այս ամէնը չ'անէ, այլ սարերի վերայ ուտէ էլ, եւ իր ընկերի կնկանը պղծէ,
12 ԵՒնեղեալ եւ աղքատին զրկէ, յափշտակութիւններ անէ, գրաւը ետ չ'դարձնէ, եւ իր աչքերը բարձրացնէ դէպի կուռ-
13 քերը՝ Ճպղծութիւն գործէ, վաշխով ֆոիզ տայ եւ տոկոս առնէ. միթէ նա կ'ապրէ. Նա չի ապրիլ, որ անում է այս բոլոր պղծութիւնները, նա պէտք է անշուշտ մեռնէ. Ինորա արիւնը իր վերայ լինի։
14 Կամ թէ ահա նա մի որդի ծնէ, եւ նա տեսնէ իր հօր արած բոլոր մեղքերը եւ վախենայ եւ այնպէս չ'անէ.
15 ԵՒսարերի վերայ չ'ուտէ, եւ իր աչքերը վեր չ'բարձրացնէ դէպի Իսրայէլի տան պղծութիւնները, իր ընկերի կնկանը
16 չ'պղծէ. եւ մէկ մարդի չ'զրկէ, գրաւ չ'առնէ, եւ յափշտակութիւն չ'անէ, իր հացը սոված տայ եւ մերկին
17 ծածկէ հագուստով, ԵՒնեղից ետ քաշէ իր ձեռքը, վաշխ եւ տոկոս չ'առնէ, իմ դատաստանները գործադրէ, իմ օրէնքներումը վարուի. նա պիտի չը մեռնէ իր հօր անօրէնութիւնովը. նա
18 անշուշտ պէտք է ապրէ։ Ինորա հայրը, որովհետեւ զրկանք արաւ եւ չէ եղբօրից բան յափշտակեց, եւ արաւ այն, ինչ որ լաւ չէր, իր ազգի մէջ, եւ ահա Ինա պիտի մեռնէ իր անօրէնութիւնովը։

ա Ես. ժա. 1։ Երեմ. իգ. 5։ Զաք. գ. 8։
բ Ես. ծգ. 2։
գ Սաղ. ը. 6։
դ Ես. ը. 3, 3։ Գլ. ի. 10. Միք. գ. 1։
ե Տես Գլ. լ. 6. Դան. գ. 12։
զ Ղեւ. ա. 32։
է Գլ. իը. 14։ իգ. 14։
—
ը Երեմ. լա. 29. Ողբ. ե. 7.
թ Հմր. 20։ Հռոմ. գ. 23.
ժ Գլ. իը. 9։
ի Ղեւ. ժը. 20։ ի. 10.
ժա Ղեւ. ժը. 19։ ի. 18։

ժբ Գլ. իը. 21. Ղեւ. ժը. 15. իե. 14։
ժգ Նե. իը. 26. ը Օր. իգ. 12, 13.
ժդ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
ժե Նե. իը. 25. Ղեւ. իե. 36, 37. բ Օր. իգ. 19. Ղեւմ. ե. 7. Ա—գ. ժե. 5.
ժզ Ղեւ. իը. 21. Ղեւ. ժը. 15. իե. 14։
ժէ Նե. իը. 26. բ Օր. իգ. 12, 13.
ժը Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
ժթ Նե. իը. 25. Ղեւ. իե. 36, 37. բ Օր. իգ. 19. Ղեւմ. ե. 7. Ա—գ. ժե. 5.
ի Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իա Ղեւ. ժը. 19։ ի. 18։
իբ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իգ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իդ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իե Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իզ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իէ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իը Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իթ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իժ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իի Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իժա Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իժբ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իժգ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իժդ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իժե Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իժզ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իժէ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իժը Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իժթ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իի Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իիա Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իիբ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իիգ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իիդ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իիե Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իիզ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իիէ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իիը Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իիթ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իիժ Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.
իի Ես. ծը. 7. Ա—ա. իե. 35, 36. Տես բ Օր. ժե. 7. 8.

49 Եւ դուք ասում էք. Ի՞նչու չ՚կրէ
Տէրդին հօր անօրէնութիւնը։ Որով-
հետեւ որդին իրաւունք եւ արդարու-
թիւն գործեց, իմ բոլոր օրէնքները
պահեց եւ նորանց կատարեց, նա
20 պէտք է անշուշտ ապրէ։ Ա՚յն անձը
որ մեղանչում է, նա պիտի մեռնէ.
Տէրդին պիտի չ՚կրէ հօր անօրէնու-
թիւնը. եւ հայրը պիտի չ՚կրէ որդի
անօրէնութիւնը. Ա՚րդարի արդարու-
թիւնը իր վերայ պիտի լինի, եւ Ա՚մ-
բարշտի ամբարշտութիւնը իր վերայ
21 պիտի լինի։ Եւ Ա՚մբարիշտը, երբոր
դարձի գայ իր բոլոր մեղքերիցը որ
արել էր, եւ պահէ իմ բոլոր օրէնք-
ները եւ իրաւունք ու արդարութիւն
գործէ, պէտք է անշուշտ ապրէ, նա
22 պիտի չ՚մեռնէ։ Ա՚նորա արած բոլոր
յանցանքները պիտի չ՚յիշուին նորան.
իր արած արդարութիւնովը նա պիտի
23 ապրէ։ Ա՚մի՞թէ ես երբէք կ՚ուզեմ ամ-
բարշտի մեռնելը, ասում է Տէր Եհո-
վան. չէ՞ որ նորա իր ճանապարհից
24 դարձի գայն ու ապրելն եմ ուզում։ Բայց
Ա՚մէն արդարը ես դառնայ իր արդա-
րութիւնից եւ անօրէնութիւն անէ,
եւ ամբարշտի արած բոլոր պղծու-
թիւնների պէս անէ, մի՞թէ նա կ՚ապ-
րէ. Ա՚նորա արած բոլոր արդարու-
թիւնը պիտի չ՚յիշուի. նա նորանցով
այսինքն իր արած յանցանքովը եւ իր
արած մեղքովը պիտի մեռնէ։
25 Եւ դուք ասում էք. Ա՚Տիրոջ ճանա-
պարհը ուղիղ չէ. մէկ լսեցէք, ով
Իսրայէլի տուն. մի՞թէ ուղիղ չէ իմ
ճանապարհը. չէ՞ որ ձեր ճանապարհը
26 չէ ուղիղ։ Ա՚երբոր արդարը ես դառ-
նայ իր արդարութիւնից եւ անօրէ-
նութիւն անէ եւ նորանցով մեռնէ,
նա իր արած անօրէնութեան համար
27 պիտի մեռնէ։ Եւ երբոր Ա՚մբարիշտը
ես դառնայ իր արած ամբարշտութիւ-
նից եւ իրաւունք ու արդարութիւն
28 անէ, նա կ՚ապրեցնէ իր անձը. Որով-
հետեւ հոգաց եւ ես դառաւ իր ա-
րած բոլոր յանցանքներիցը. նա ան-
շուշտ պիտի ապրէ, պիտի չ՚մեռնէ։
29 Ա՚Բայց Իսրայէլի տունն ասում է.
Տիրոջ ճանապարհը ուղիղ չէ. մի՞թէ
իմ ճանապարհները ուղիղ չեն, ով
Իսրայէլի տուն, չէ՞ որ ձեր ճանա-
30 պարհները չեն ուղիղ։ Ա՚Վասն որոյ ես
ձեր ամէն մարդին իր ճանապարհների
համեմատ պիտի դատեմ, ով Իսրայէլի
տուն, ասում է Տէր Եհովան. Ա՚դարձի
եկէք, եւ ձեր բոլոր յանցանքներիցը
ես դարձէք, որ ձեզ համար անօրէ-
նութեան դայթակղութիւն չ՚դառնայ։
31 Ա՚Դէն ղցկեցէք ձեր վերայից ձեր բոլոր
յանցանքները, որով դուք յանցաւոր
եղաք եւ ձեզ համար Ա՚նոր սիրտ եւ
Ա՚նոր հոգի գործեցէք, որովհետեւ ի՞նչ-
չու համար մեռնէք, ով Իսրայէլի
32 տուն։ Ա՚Որովհետեւ ես հաճութիւն
չ՚ունիմ մեռնողի մեռնելուն, ասում
է Տէր Եհովան, ուրեմն ես դարձէք
որ ապրէք։

Գլ. ԺԹ

Իսրայէլը մի արտասուք ասէ, մի քաղաքած օդի է։

1 Եւ դու Ա՚ողբ բարձրացրու Իսրայէլի
2 իշխանների վերայ, եւ ասիր. Ի՞նչ է
քո մայրը, մի մատակ առիւծ, որ ա-
րիւծների մէջ է պառկում, որ իր լա-
կոտներին՝ կորիւնների մէջ է մեծա-
3 ցնում։ Եւ նա մեծացրեց իր լակոտ-
ներից մէկին, որ Ա՚մի կորիւն եղաւ,
եւ սովորեց յափշտակութիւն անել,
4 Ե՚ր որ մարդ էր ուտում։ Եւ ազգերը
լսեցին նորա մասին, նա բռնուեցաւ
նորանց փոսումը. եւ նորան չղթա-
ներով տարան Ե՚գիպտոսի երկիրը։
5 Եւ երբոր տեսաւ որ Ա՚յուսացել է յոյսը
կորուել է, այն ժամանակ Ա՚իր լա-
կոտներից մէկին առաւ, մի կորիւն
6 չինեց նորան։ Ա՚Եւ նա մանեակաւ ա-
րիւծների մէջ Ա՚առիւծ եղաւ, եւ սո-
վորեց յափշտակութիւն անել, Ե՚ր մարդ

---

3 Տես նէ. բ. 5. բ Օր. ե. 9. գ Թագ. իդ. 25. իգ. 3, 4. ՚ՀՀմր. 4.
4 բ Օր. իդ. 16. գ Թագ. ժգ. 6. բ Մն. լե. 4. Երեմ. լա. 20, 39.
5 Նե. գ. 10, 11.
6 Հեսկ. բ. 9.
7 ՀՀմր. 27. Գլ. լգ. 13, 19.
8 Գլ. լգ. 16.
9 ՀՀմր. 32. Գլ. լգ. 11. ա Տիմ. բ. 4. բ Գնա. գ. 9.
10 Գլ. գ. 20. լգ. 12, 13, 18. բ Գնա. բ. 20.
11 ՀՀմր. 29. Գլ. լգ. 17, 20.
12 ՀՀմր. 24.
13 ՀՀմր. 21.
14 ՀՀմր. 14.
15 ՀՀմր. 25.
16 Գլ. է. 3. լգ. 20.
17 Սաա. գ. 7. Ծայա. բ. 5. Նեհե. գ. 22, 23.
18 Երեմ. լբ. 39. Գլ. ժա. 19. լգ. 26.
19 Գլ. իդ. 17. Հե. 3.
20 ՀՀմր. 6. գ Թագ. իգ. 31, 32. դ Թագ. իգ. 33. բ Մն. լգ. 4. Երեմ. իբ. 11, 12.
21 Թագ. իգ. 34.
22 Երեմ. իբ. 13—17.
23 ՀՀմր. 3.

7 ուտել ։ Եւ նա դիտաց Նորա որբևայրիներին եւ քանդից Նորանց քաղաքները , եւ ապականից երկիրն ու Նորա զօրութիւնը Նորա մնաչելու ձայնիցը ։
8 Եւ Խազդեր վերկացան Նորա վերայ զաւառներից չուրջանակի , եւ տարածելին Նորա վերայ իրանց ցանցը , Ընդ
9 էլ բռնուեցաւ Նորանց փոսումը ։ Եւ Նորան չղթաներով վանդակում դրին , եւ Նորան տարան Բաբիլոնի Քաղաւորի մօտ , Ե՞ Նորան դրին բնդումն . որպէս զի Նորա ձայնը միւանդամ չլսուի Իսրայէլի սարերի վերայ ։
10 Մայրդ քո նմանութիւնով ջրերի վերայ անկուած Խորխի նման է , որ Նպտղատու եւ ոստոյից եղաւ չատ
11 ջրերից ։ Եւ նա զօրաւոր չաւաւիղներ ունեցաւ իշխանների զաւազանների համար , եւ Ինորա հասակը բարձրացաւ մինչեւ ամպերի մէջը , եւ նա երեւեցաւ իր բարձրութիւնովը՝ իր ճիւ-
12 ղերի առատութիւնովը ։ Բայց նա իւրուեցաւ բարկութիւնով դետինը գրցուեցաւ , եւ Խարեւելեան քամին չորացրեց Նորա պտուղը , կոտրատուեցան եւ չորացան Նորա զօրաւոր ճիւ-
13 ղերը , կրակը լափեց Նորան ։ Եւ հիմա անկուել է անապատումը , չոր ու ցա-
14 մաք երկրումը ։ Եւ կրակ դուրս եկաւ Նորա ոստերի մի չաւաւիղիցը , կեբաւ Նորա պտուղը , եւ Նորա վերայ զօրաւոր ճիւղ չմնաց իշխանի գաւազանի համար ։ Սա ողբ է , եւ ողբ պիտի լինի ։

ԳԼ· Ի

Իսրայէլի անհնազանդութիւնը՝ անցածը և նորը։ Պատիժ և խոստումներ։

1 Եւ եղաւ եօթներորդ տարումը հինգերորդ ամսուայ տասնին , որ Իսրայէլի ծերերից մարդիկ եկան Եհովայից հարցնելու , եւ Նստեցին իմ առաջին ։
2 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով .
3 Մարդի որդի , խօսիր Իսրայէլի ծերերի հետ եւ ասիր Նորանց · Այսպէս է ասում Տէր Եհովան · Դուք ինձանից հարցնելո՞ւ էք եկել · կենդանի եմ ես , Էոր ես ինձ հարցնուել չեմ տալ ձեզա-
4 նից , ասում է Տէր Եհովան ։ Մի՞թէ Նորանց դատելու ես · դատելո՞ւ ես , օվ մարդի որդի · դու Ենորանց իրանց հայրերի պղծութիւնները իմացրու ·
5 Եւ ասիր Նորանց · Այսպէս է ասում Տէր Եհովան · Էնս Իսրայէլին ընտրած օրս , որ Խնձօր վեր բարձրացրի Յակոբի տան սերունդի համար եւ Յայտնուեցայ Նորանց Եգիպտոսի երկրումը , իմ ձեռքը վեր բարձրացրի ասելով ·
6 Ինձ եմ ձեր Տէր Աստուածը · Այն օրը որ ես ձեռքս վեր բարձրացրի Նորանց համար , Էոր Նորանց հանեմ Եգիպտոսի երկրիցը դէպի այն երկիրը , որ ես Նորանց համար պատրաստել էի , որ կաթ եւ մեղր էր բղխում , որ Եամէն
7 երկիրների զարդն է · Եւ ասեցի Նորանց · Ձեզանից ամէն մարդ Խդէն դցէ իր աչքերի գարշութիւնները եւ Նեգիպտոսի կուռքերով մի պղծուիք · ես եմ ձեր Տէր Աստուածը ։
8 Բայց Նորանք ապստամբուեցին ինձ դէմ եւ չ'ուզեցին ինձ լսել · ամէն մարդ իր աչքերի գարշութիւնները դէն չ'դցեց , եւ Եգիպտոսի կուռքերը չ'ձգեցին · Եւ ես ասեցի որ թափեմ Իմ սրամտութիւնը Նորանց վերայ որ իմ բարկութիւնը կատարեմ Նորանց
9 վերայ Եգիպտոսի երկրումը ։ Ինչ ես արի իմ անունի համար , որ չ'պղծուի այն ազգերի աչքերի առաջին , որոնց մէջ են Նորանք , որոնց ես յայտնուեցայ Նորանց աչքերի առաջին Նորանց Եգիպտոսի երկրիցը հանելիս ։
10 Եւ ինս Նորանց հանեցի Եգիպտոսի երկրիցը եւ Նորանց տարայ անապա-
11 ստը · Էնչ տուի Նորանց իմ օրէնքները, եւ իմ իրաւունքները իմացրի Նորանց ,

---

Ելք Թագ. իգ. 3։
Ես Շմր. 4։
Բր Մն. լգ. 6։ Երեմ. իբ. 18։
Յեզ. գ. 2։
Ելզ. Յէ. 6։
Ես Որ. բ. 7—9։
Ելզ. լ. 3։ Դան. գ. 11։
Ելզ. Յէ. 10։ Ովս. Ժգ. 15։
Դատ. Բ. 15։ Տես գ Թագ. իգ. 20։ Ելզ. Յէ. 18։ Հովել. գ. 20։
—
—Ելզ. բ. 1։ Ժգ. 1։
Ես Շմր. 31։ Ելզ. Ժգ. 3։
Ելզ. Ժգ. 2։
Ելզ. գ. 7։ Բ Օր. է. 6։
Ելզ. գ. 8։
Ելզ. գ. 31։ Բ Օր. գ. 34։
Ելզ. բ. 3։
Ելզ. գ. 8, 17։ Բ Օր. բ. 7—9։ Երեմ. լբ. 22։
Ես Սաղ. իբ. 2։ Շմր. 15։ Դան. բ. 3։ Ամ. 16, 41։ Զաք. է. 14։
Ելզ. Ժգ. 31։
Էր Մն. Ամ. 8։
Ղևս. Ժէ. 7։ Ժբ. 3։ Բ Օր.
ՅԲ. 16—18։ Ես. իգ. 14։
Ելզ. է. 8։ Շմր. 13, 21։
Տես Ելզ. լբ. 12։ Ամ. Ժգ. 13 և Ես. բ Օր. Բ. 28. Շմր. 14, 22։ Գ. լգ. 21, 24։
Ելզ. Ժգ. 18։
Բր Օր. գ. 8։ Ղևս. Բ. 13, 14։ Մաղ. Հխէ. 19, 20։

որոնց Ո՛ր մարդ որ կատարէ՝ կ՚ապրէ
12 Նորանցով։ Նաեւ Իմ շաբաթները
տուի նորանց որ նշան լինի իմ եւ
նորանց մէջ, որ իմանան թէ ես եմ
նորանց սրբող Տէրը։
13 Բայց Իսրայէլի տունը ապստամբ-
ուեց ինձ դէմ անապատումը, նորանք
չ՚գնացին իմ օրէնքներովը, եւ Իմ ի-
րաւունքները մերժեցին, որոնց կա-
տարող մարդը նորանցով կ՚ապրէ, եւ
իմ շաբաթները չատ պղծեցին. եւ
ես ասացի թէ թափեմ իմ սրտմտու-
թիւնը նորանց վերայ՝ անապատումը
14 նորանց բնաջինջ անելու համար։ Բայց
ես արի իմ անունի համար, որ չպղծ-
ուի ազգերի աչքերի առաջին, որոնց
աչքերի առաջին ես հանեցի նորանց։
15 Եւ ձեռքս էլ բարձրացրի նորանց հա-
մար՝ անապատումը, որ նորանց չը
տանիմ այն տուած երկիրս, որ մեղր
եւ կաթ է բղխում, Որ զարդ է բոլոր
16 երկիրների համար։ Որովհետեւ նո-
րանք մերժեցին իմ իրաւունքները եւ
իմ օրէնքներովը չ՚գնացին եւ իմ շա-
բաթները պղծեցին, որովհետեւ Ի-
րանց կուռքերի ետեւիցն էր գնում
17 նորանց սիրտը։ Բայց իմ աչքը խնա-
յեց նորանց, որ նորանց չ՚կորցնեմ,
եւ նորանց չ՚վերջացրի անապատումը։
18 Եւ նորանց որդիներին ասեցի անա-
պատումը. Ձեր հայրերի կանոններովը
մի գնաք, եւ նորանց սովորութիւն-
ները մի պահէք եւ նորանց կուռքե-
19 րովը մի պղծուիք։ Ես եմ ձեր Տէր
Աստուածը, Իմ օրէնքներովը գնացէք,
եւ իմ իրաւունքները պահեցէք եւ
20 նորանց կատարեցէք։ Եւ Իմ շաբաթ-
ները սրբեցէք, որ նորանք նշան լի-
նեն իմ մէջ եւ ձեր մէջ, որ իմանաք
թէ ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը։
21 Բայց Որդիքը ապստամբուեցին ինձ
դէմ, իմ օրէնքներովը չ՚գնացին եւ իմ
իրաւունքները չ՚պահեցին որ անէին
նորանց, որոնց աւնն ով որ անէ Նո-
րանցով կ՚ապրէ. նորանք պղծեցին իմ
շաբաթները. եւ ես ասեցի որ Իմ
սրտմտութիւնը թափեմ նորանց վե-
րայ, որ կատարեմ իմ բարկութիւնը
22 նորանց վերայ անապատումը։ Սա-
կայն ես ետ քաշեցի իմ ձեռքը, եւ
հարի իմ անունի համար, որ չ՚պղծուի
այն ազգերի աչքերի առաջին որոնց
աչքերի առաջին ես նորանց հանեցի։
23 Ես էլ իմ ձեռքը բարձրացրի նորանց
համար անապատումը, որ Նորանց
ցրուեմ ազգերի մէջ եւ նորանց սրսխ-
24 ուեմ երկիրների մէջ։ Որովհետեւ նո-
րանք չ՚կատարեցին իմ իրաւունքնե-
րը եւ մերժեցին իմ օրէնքները եւ իմ
շաբաթները պղծեցին եւ Նորանց աչ-
քերը իրանց հայրերի կուռքերի ետե-
25 ւիցն էր։ Եւ Ես էլ նորանց օրէնք-
ներ տուի որ լաւ չէին, եւ իրաւունք-
ներ՝ որոնցով չէին կարող ապրել։
26 Եւ նորանց պղծեցի իրանց ընծաներ-
բովը Եամնն արգանդ բացողին կրակով
անցկացնել տալով, որպէս զի նորանց
բնաջինջ անեմ, եւ Որպէս զի գիտե-
նան որ ես եմ Տէրը։
27 Սորա համար խօսիր Իսրայէլի տան
հետ, մարդի որդի, եւ ասիր նորանց.
Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Դեռ
սորանով էլ նախատեցին ինձ ձեր հայ-
րերը ինձ դէմ անհաւատարմութիւն
28 գործելով։ Եւ ես նորանց տարել էի
այն երկիրը, որի մասին ես բարձ-
րացրել էի ձեռքս, որ նորանց տամ
այն, իսկ նորանք Եամնն բարձր բլուր
եւ ամեն տերեւալից ծառ տեսնելով
այնտեղ իրանց զոհերը մատուցրին եւ
իրանց գրգռող մատաղները այնտեղ
տարան եւ Իրանց անուշահոտ խունկ-
երը մատուցրին այնտեղ, եւ այնտեղ
29 թափեցին իրանց նուէրները։ Եւ ես
նորանց ասեցի. Դա ի՞նչ բարձրաւան-
դակ է ուր որ դուք գնում էք, եւ

---

3 Ղեւ. ժբ. 3։ Ելից. 13, 21։ Համբ. ժ. 5։ Գաղ. գ. 13։ Ածկ. ի. 8։ լա. 13 եւ ծն. 3. բ Օր. ե. 12։ Նեեմ. թ. 14։ 4 Թագ. ժգ. 22։ Սաղ. հը. 40։ գե. 8—10։ 5 Ելից. 16, 24։ Առակ. ա. 25։ 6 Ածկ. ժգ. 29։ իդ. 63։ Սաղ. ճգ. 33։ 7 Ելից. 9, 22։ — Թագ. ժգ. 28։ Սաղ. գե. 11, ճգ. 36։ 8 Ելից. 6։ 9 Ելից. 13, 24։ 10 Թագ. ժե. 39։ Սաղ. հը. 37, Աննվ. ե. 25, 26։ Գործ. է. 40, 43։ — Սաղ. հը. 38։ — բ Օր. ե. 32, 33։ գ. ե. ը. ժ. ժա. ե. ժբ։ 11 Ելից. 12։ Նեեմ. ժէ. 22։ 12 Թագ. իե. 1, 2։ բ Օր. ի. 23, 24։ լա. 27։ 13 Ելից. 11, 13։ 14 Ելից. 9, 13։ — Սաղ. հը. 38։ Ելից. 17։ 15 Ելից. 9, 14։ 16 Ղեւ. իդ. 33։ բ Օր. իբ. 64։ Սաղ. ճչ. 37։ Նեեմ. ժե. 4։ 17 Ելից. 13, 16։ 18 Նեեմ. գ. 9։ — Նեեմ Սաղ. լա. 12։ Ելից. 39։ Համբ. ա. 31։ բ Թագ. ի. 11։ 19 Թագ. ժէ. 17։ լա. 6։ բ Մն. իբ. 3։ իդ. 6։ Նեեմ. իբ. 35։ Դէւ. ժգ. 20, 21։ 20 Նեե. ժէ. 5 եւ 22։ Դէւ. գ. 13։ 21 Դէւ. գ. 7։ Նեե. ժէ. 5 եւ 22։ Դէւ. գ. 13։

Նորան մինչեւ այս օրը բարձրաւանդակ
են անուանում։
30 Սորա համար ասիր Իսրայէլի տանը. Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Մի՛թէ դուք ձեր հայրերի ճանապարհովը պղծուելիք եւ նորանց գարշութիւնների հետեւելով պղծուելիք,
31 եւ ձեր ընծաները մատուցանելիս եւ ձեր որդիանց կրակով անցկացնելիս պղծուելիք ձեր բոլոր կուռքերովը մինչեւ այսօր, եւ ես ինձ հարցանուի՞լ կը տամ ձեզանից, ով Իսրայէլի տուն, կենդանի եմ ես, ասում է Տէր Եհովան, որ ես ինձ ձեզանից հարցանուիլ
32 չեմ տայ։ Եւ ձեր մտքումը վեր կացածը պիտի բնաւ չկատարուի, որ ասում էք թէ Ազգերի պէս եւ երկրի ցեղերի պէս լինենք փայտին ու քարին պաշտելով։ Կենդանի եմ ես,
33 ասում է Տէր Եհովան, որ անշուշտ պիտի ձեզ վերայ զօրաւոր ձեռքով եւ երկնած բազուկով ու թափած սրտմտութիւնով տիրեմ։ Եւ ձեզ պիտի
34 հանեմ եւ ձեզ ժողովեմ երկիրներից ուր որ ձեզ ցրիւ էի տուել զօրաւոր ձեռքով եւ երկնած բազուկով եւ թափած սրտմտութիւնով։ Եւ ձեզ պիտի
35 հանեմ ազգերի անապատը եւ ձեզ հետ այնտեղ դատաւորիմ երես առ երես։
36 Ինչպէս որ դատուեցայ ձեր հայրերի հետ Եգիպտոսի երկրի անապատումը, նոյնպէս պիտի դատուիմ եւ ձեզ հետ, ասում է Տէր Եհովան։
37 Եւ ձեզ պիտի անցկացնեմ գաւազանի տակովը եւ ձեզ պիտի մտցնեմ
38 ուխտի կապուածքի տակ։ Եւ ես պիտի ջոկեմ ձեզանից ապստամբներին եւ ինձ դէմ յանցաւոր եղողներին իրանց պանդխտութեան երկրիցը հանեմ, բայց Իսրայէլի երկիրը չմտնեն։ Եւ դուք պիտի իմանաք որ ես եմ Տէրը։
39 Եւ դուք, ով Իսրայէլի տուն, այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Դուք ամէն մարդ գնացէք ձեր կուռքերին ծառայեցէք. բայց յետոյ իրաւ որ ինձ պիտի լսէք եւ ինի սուրբ անունը այլ եւս պիտի չպղծէք ձեր ընծաներովը
40 եւ ձեր կուռքերովը։ Որովհետեւ ինի սուրբ սարի վերայ, Իսրայէլի սարին վերայ, ասում է Տէր Եհովան, այնտեղ ինձ պիտի ծառայեն բոլոր Իսրայէլի տունը բոլորովին այն երկրումը. այնտեղ կամ պիտի հաւանեմ նորանց եւ այնտեղ պիտի որոնեմ ձեր ընծաները, ձեր տուրքերի երախայրիքը ձեր բոլոր սուրբ բաներովը.
41 Անուշահոտ խունկով պիտի հաճեմ ձեզ երբոր ձեզ հանեմ ազգերի միջից եւ ձեզ ժողովեմ այն երկիրներից ուր որ ես ձեզ ցրիւ եմ տուել, եւ պիտի սրբուիմ ձեզանով ազգերի աչքի առաջին, եւ դուք կ'իմանաք թէ ես եմ Տէրը Երբոր ձեզ կ'առնեմ Իսրայէլի երկիրը՝ այն երկիրը որի մասին ձեռքս վեր եմ բարձրացրել որ նորանց հայրերին տամ այն։ Եւ այնտեղ պիտի յիշէք ձեր ճանապարհները եւ ձեր բոլոր գործերը, որովհետեւ դուք պղծուեցաք, եւ պիտի զզուէք ձեր անձերից ձեր արած բոլոր չարութիւնների համար. Եւ պիտի գիտենաք, որ ես եմ Տէրը, երբոր ես ձեզ կ'անեմ այս ինի անունի համար ե՛ ոչ ձեր չար ճանապարհների համեմատ, եւ ձեր ապականեալ արարքների համեմատ, ով Իսրայէլի տուն, ասում է Տէր Եհովան։
45 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
46 Մարդի որդի, երեսդ դէպի հարաւ արա եւ խօսք բղխիր դէպի հարաւ եւ մարգարէացիր հարաւային
47 դաշտի անտառի մասին. Եւ ասիր հարաւային անտառին. Լսիր Տիրոջ խօսքը, այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ահա ես քեզանում կրակ եմ վառելու, որ պիտի լափէ քո մէջ ամէն կանաչ ծառը եւ ամէն չոր ծառը.

ա Ելք. 16։
բ Ելք. 3։
գ Գլ. ժա. 5։
դ Երեմ. իա. 5։
ե Երեմ. բ. 9, 35։ Գլ. ժէ. 20։
զ Ես. խա. ժգ. 21—23, 28, 29։
է Նահ. իէ. 32։ Երեմ. լգ. 13։
ը Գլ. լգ. 17, 20։ Մատ. իե. 31, 33։
թ Երեմ. խգ. 14։
ժ Գլ. գ. 7։ Մե. 7, խգ. 49։ Հոսե. ե. 14։ Մատ. ժա. 13։ Ամով. գ. 1։
ի Ես. ա. 13։ Գլ. խգ. 38, 39։ Ես. բ. 2, 3։ Գլ. ժե. 22։
լ Միք. գ. 1։
խ Ես. ծգ. 7։ կ. 7։ Զաք. բ. 20 և 24։ Մատ. գ. 4։ Հռոմ. ժբ. 1։
ծ Երեմ. ե. 2։ Փիլ. գ. 18։
կ Ես. 38, 44։ Գլ. լգ. 23, լբ. 33։
հ Գլ. ժա. 17։ լգ. 13։ լգ. 21։
ձ Գլ. ժգ. 61։
ղ Ղեւ. իգ. 30։ Գլ. գ. 9։ Ովս. ե. 15։
ճ Ելք. 38։ Գլ. խգ. 21։
մ Գլ. լգ. 22։
յ Գլ. գ. 2։ իա. 2։
ն Երեմ. իա. 14։
շ Ղեւ. խգ. 31։

բորբոքուած բոցը պիտի չ'հանդչէ եւ
ամեն կողմերը պիտի այրուին նորա-
48 նով Հարաւից մինչեւ հիւսիս։ Եւ
ամեն մարմին պիտի տեսնէ որ ես Տէրս
եմ նորան վառել. նա չ'պիտի հանդ-
49 չէ։ Եւ ես ասեցի. Աւազ, Տէր Եհո-
վայ, նորանք ինձ համար առակ են.
Չէ՞ որ դա առակախօսութիւններ է
անում։

ԳԼ. ԻԱ

Գաղտնութիւնների սուրը Հրէաների եւ Ամմոնացիների դէմ.

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
2 Մարդի որդի, երեսդ դէպի Երու-
սաղէմ արա եւ խօսք բղխիր սրբա-
րանների մասին, եւ մարգարէացիր
3 Իսրայէլի երկրի մասին, եւ ասիր
Իսրայէլի երկրին. Այսպէս է ասում
Տէրը. Ահա ես քեզ դէմ եմ եւ հա-
նում եմ իմ սուրը իր պատեանից եւ
պիտի բնաջինջ անեմ քեզանից Հար-
4 առին եւ ամբարշտին։ Որովհետեւ
ես պիտի բնաջինջ անեմ արդարին եւ
ամբարշտին, ուրեմն իմ սուրը դուրս
պիտի գայ իր պատեանից ամեն
մարմնի վերայ Հարաւից մինչեւ հիւ-
5 սիս։ Եւ ամեն մարմին պիտի դիտե-
նայ, որ ես Տէրս եմ հանել իմ սու-
րը իր պատեանից, Էնա այլ եւս ետ
6 չի դառնալ։ Էնէ դու, մարդի որդի,
հառաչիր, մէջքը կոտրելով եւ դառն
հառաչանքով՝ նորանց աչքի առաջին.
7 Եւ եթէ լինի որ քեզ ասեն. Ինչո՞ւ
համար ես հառաչում. դու էլ ասիր.
Գոյժի համար որ գալիս է. եւ ամեն
սիրտ պիտի հալուի, եւ Համեն ձեռ-
քեր թուլանան, եւ ամեն հոգի պիտի
նուաղէ, եւ ամեն ծունկեր պիտի
դնան ջրի պէս. ահա կ'գայ եւ կ'կա-
տարուի, ասում է Տէր Եհովան։
8 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասե-
9 լով. Մարդի որդի, մարգարէացիր եւ
ասիր. Այսպէս է ասում Տէրը. Ասիր՝
Սուրը, սուրը սրուել է եւ մաքրուել
10 էլ է. Մեծ կոտորած անելու համար
է սրուել, փայլելու համար է մաք-

բուել, կամ ուրախանա՞նք, Էէ որ-
դուս գաւազանը արհամարհում է ա-
11 մեն փայտ։ Բայց նա տուաւ նորան
մաքրուելու՝ ձեռքով բռնելու համար.
այն սուրը սրուել է, եւ նա սրբուել է
12 սպանողի ձեռքին դնելու համար։ Ա-
ղաղակիր եւ ողբա, մարդի որդի, ո-
րովհետեւ նա իմ ժողովրդի վերայ
եւ Իսրայէլի բոլոր իշխանների վերայ
է. նորանք իմ ժողովրդի հետ սուրի
են մատնուած. դրա համար Էխփիր
13 ազդրիդ։ Որովհետեւ Էխոցը եղաւ,
եւ ի՞նչ, եթէ այն անարգող գաւա-
զանն էլ չլինի, ասում է Տէր Եհո-
14 վան։ Եւ դու, մարդի որդի, մար-
գարէացիր եւ Էձայն զարկ. եւ սուրը
պիտի կրկնուի երեք անգամ՝ այնպէս
մահացու վիրաւորուածների սուրը՝ որ
է մեծ կոտորածի սուրը, որ չրջապա-
15 տում է նորանց։ Սրտերը հալուելու
եւ խոչերը չատանալու համար նո-
րանց բոլոր դռների վերայ դրի սուրի
երկիւղը. ահ, Էլինուել է փայլելու
համար, սրուել է մորթելու համար։
16 Էհաւաքուիր՝ աջ կողմն անցիր, կամ
անց կաց ձախ կողմը, ուր որ որոշ-
17 ուած է երեսդ։ Ես էլ եմ Էձայն
զարկելու, եւ կմ սրամտութիւ-
նը պիտի հանդստացնեմ. ես Տէրս
եմ խօսել։
18 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասե-
19 լով. Եւ դու, մարդի որդի, դու քեզ
համար երկու ճանապարհ պատրաստիր
Բաբիլոնի թագաւորի սուրը գալու
համար. մէկ երկրից պիտի դուրս գան
նորանք երկուսն էլ. եւ մի տեղ
որոշիր, քաղաքի ճանապարհի գլխ-
20 ին որոշիր. Մի ճանապարհ պատ-
րաստիր, որ սուրը գայ Ամմոնի
որդկանց Բաբբան եւ Յուդայի Երու-
սաղէմը պարսպաւոր երուսաղէմը։
21 Որովհետեւ Բաբիլոնի թագաւորը
կանգնել է ճանապարհի գլխին՝ երկու
ճանապարհների բաժանման տեղի վե-
րայ որ հմայութիւն անէ. նա նե-
տերը շուռ է տալիս՝ հարցնում է թե-

Ես. խ. 4։
—Գլ. ի. 16։
Յեր. ք. 22։
Գլ. ի. 47։

Ես. խե. 23, ձե. 11։
Ես. իր. 4։
Գլ. ե. 17։
Եր Օր. իր. 41. Հմր. 15, 28։
Ընդհմ. լ. 19։

Յեր. ք. 23. ր Կոր. ը. 3։
Հ Շմր. 27։
Յես. իդ. 10. Շմր. 17։ Գլ. դ. 11։
Հմր. 10, 28։

Ես. ժգ. 17։
Հ Շմր. 14։ Գլ. իր. 13։
Գլ. ե. 13։
Հրհմ. իթ. 2. Գլ. լե. 5. Ամով. ա. 14։

բախիմներին, մեկ է տալիս լսար-
22 դին։ Նորա աչ ձեռքին հմայութիւն
կար երուսաղէմի համար, որ պատ-
րաստ նվիրներ դնեն, բերան բանան
պատերազմի աղաղակով, դէմները
բարձրացնեն դռնով, նվիրներ
դնեն դռների դէմ, հողաթումբներ կազ-
23 մեն, մարտկոցներ չինեն։ Բայց սա
նորանց աչքի առաջին մնսոի հմայու-
թիւնն պէս պիտի լինի, ամենասաս-
տիկ երդումներ չէ՛ն լինի նորանց հա-
մար. իսկ նա անօրէնութիւնը յիշե-
ցնելու է որ բանան։
24 Սորա համար այսպէս է ասում Տէր
Եհովան. Որովհետև դուք յիշեցրիք
ձեր անօրէնութիւնը՝ ձեր յանցանք-
ները յայտնուելիս, որ երևան ձեր
մեղքերը ձեր բոլոր գործերովը. ձեր
յիշեցնելու համար ձեռքով պիտի բըռ-
25 նուիք։ Եւ դու, ով պիղծ ամբար-
իշխան Իսրայէլի իշխան, որի օրը ե-
կել է՝ վերջի անօրէնութեան ժամա-
26 նակին։ Այսպէս է ասում Տէր Եհո-
վան. Հեռացրու խոյրը եւ վեր առ
թագը. սա այս չէ. Խոնջը բարձ-
րացրու, եւ բարձրը ցածացրու.
27 Տակն ի վեր՝ տակն ի վեր՝ տակն
ի վեր պիտի անեմ նորան. Սա էլ
պիտի չլինի մինչեւ որ իրաւունքն
ունեցողը գայ. նորան եմ տուել։
28 Եւ դու, մարդի որդի, մարգարէաց-
իր եւ ասիր. Այսպէս է ասում Տէր
Եհովան Ամմոնի որդկանց մասին եւ
նորանց նախատանքի մասին, եւ ա-
սիր. Սուրը սուրը հանուած է՝ մար-
թիկու համար մաքրուած որ փշացնէ,
29 որպէս զի փայլէ։ Նրեղ համար ու-
նայն տեսիլքներ տեսնելիս եւ քեզ
համար սուտ հմայութիւններ անելիս,
քեզ պիտի դնեն ամբարիշտների սպան-
ուածների վրայ, որոնց օրը հասել է
վերջի անօրէնութեան ժամանակին։
30 Դարձրու իր պատեանը. այնտեղ
որ ստեղծուեցար՝ Քո ծագման երկ-
31 րում պիտի դատեմ քեզ։ Եւ քեզ
վերայ պիտի թափեմ իմ ցասումը,
իմ բարկութեան կրակովը պիտի
փչեմ քեզ վերայ. եւ քեզ պիտի մատ-
նեմ վայրենի մարդկանց ձեռքը, ո-
րոնք վարպետ են փշացնելու համար։
32 Հրոյ ճարակ պիտի լինես դու, քո
արիւնը պիտի երկրի մէջտեղը լինի։
Դու պիտի չյիշուես, որովհետև ես
Տէրս եմ խօսում։

ԳԼ. ԻԹ

Երուսաղէմի մեղքերը եւ պատիժները.

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
2 Եւ դու, մարդի որդի, մի՞թէ դուդ
դատելու, դատելու ես հայ արիւնա-
հեղ քաղաքը, այլ իմացրու նորան
3 նորա բոլոր գարշելիութիւնները, եւ ա-
սիր. Այսպէս է ասում Տէր Եհովան.
Ով քաղաք, որ քո մէջն արիւն ես
թափում որպէս զի քո ժամանակը
գայ, եւ քո մօտ կուռքեր ես շինում
4 պղծութեան համար. Քո այն թա-
փած արիւնովը յանցաւոր եղար եւ
քո այն շինած կուռքերովը պղծուե-
ցար, եւ օրերդ մօտեցրիր եւ հասար
քո տարիներին, Հդորա համար ես քեզ
անարգանք չինեցի ազգերի համար
եւ ծաղր՝ բոլոր երկիրների համար։
5 Քեզանից մօտաւորները եւ հեռաւոր-
ները քեզանով ծաղր պիտի անեն, ով
վատահամբաւ եւ աղմկալից։
6 Ահա Իսրայէլի իշխանները ամեն
մէկը իր բազուկովը քեզանում է որ-
7 պէս զի արիւն թափէ։ Հօրն ու մօ-
րը անարգեցին քեզանում, հօտաբա-
կանին բռնութիւն արին քո մէջը,
որբին եւ այրեւայրին զրկեցին քե-
8 զանում. Իմ սուրբ բաներն արհա-
մարհեցիր, եւ իմ շաբաթները պղծե-
9 ցիր։ Եղանաարկու մարդիկ եղան քե-

---

3 Գլ. գ. 2։
Ա Եսթ. ծա. 14։
4 Գլ. գ. 2։
7 Գլ. ԺԶ. 13, 15, 16, 18։
ԺԹ Մն. լգ. 13։ Եսթ. ծգ. 3։ Գլ. ԺԶ. 39։
8 Շմր. ԻԲ. 5։
9 Գլ. ԺԶ. 21։ Ղեւ. ա. 53։
10 Մն. ԼԹ. 10։ Շմր. 13։ Ղեւ. ա. 32, 33. Ծոփ.
ա. 49։
Ա Եսթ. ԼԹ. 1։ Գլ. ԼԶ. 3, 6. Ծոփ. գ. 8—10։
11 Շմր. 9, 10։
Ա Գլ. ԺԶ. 24։ ԼԶ. 28։
Շմր. 25։ Ծոր ԺԶ. 20. Ծոփ. ԼԶ. 13։
Եսթ. ԼԹ. 6, 7։
Ա Գլ. ԺԶ. 3։
Եսթ. ԺՆ. 11։ Գլ. ԺԶ. 38.

Ի Գլ. է. 8։ ԺԳ. 13։ ԼԶ. 22։
Գլ. ԼԶ. 20, 21։
Գլ. ԼՆ. 10։
—
Գլ. է. 4։ ԼԳ. 36։
Գլ. ԼԳ. 6, 9։ Նաե. գ. 1։
Գլ. ԺԶ. 2։
ԺԲ Ծոփ. ԼՈ. 16։
Ի Ը Ծր. ԼՀ. 37. Գ Ծոփ. Ք. 7. Գլ. Ե. 14. Դան. Ք. 16.
Ես. ա. 23. Մ Ի Ք. գ. 1—3. Ծոփ. գ. 3.
Ի Ը Ծր. ԼՀ. 16։
Ես. ԼՀ. 21, 22.
Շմր. 26.
Ի Գ Ե. ԺՔ. 30. Գլ. ԼԳ. 38.
Ես. ԼԳ. 1. Ղե. ԺՔ. 10.

զանում արիւն Թափելու համար, եւ
Համբերի վերայ կերան քեզանում, եւ
զնուագործութիւններ արին քո մէջը։
40 Էօր մերկութիւն բացին քեզանում,
Համականով անմաքուր կնկան բրա-
41 նագաւեցին քեզանում. Եւ մարդ Իր
բնկերի կնկայ հետ պղծութիւն գոր-
ծեց, եւ մարդ իր հարսին պղծեց հե-
զնուագործութիւնով, եւ մարդ Իր
քրոջը՝ իր հօր աղջիկը բռնադատեց։
42 Կհաչաք առան քեզանում արիւն Թա-
փելու համար, Կվաչս ու տոկոս ա-
ռար, եւ ագահանալով քաչում ես քո
բնկերներիցը բռնութիւնով, եւ Ինձ
մոռացել ես, ասում է Տէր Եհովան։
43 Եւ ահա ես զարկեմ Համերս իրար
քո արած ագահութեան վերայ եւ քո
մէջ եղած արիւնհեղութիւնների վերայ։
44 Կմի՞թէ սիրտդ կ՚դիմանայ, կամ ձեռ-
քերդ կ՚ուժովանան այն օրերը որ ես
քեզ հատուցում պիտի անեմ։ Ես Տէրս
45 ասեցի եւ պիտի անեմ էլ։ Եւ ես քեզ
պիտի ցրուեմ ազգերի մէջ եւ քեզ
պիտի փռեմ երկիրների մէջ, եւ Հպի-
տի վերջացնեմ քո պղծութիւնը քե-
46 զանից։ Եւ դու քեզանով պիտի պղղ-
ծուես ազգերի աչքի առաջին, եւ
Կ՚իմանաս թէ ես եմ Տէրը։
47 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
48 Մարդի որդի, Իսրայէլի տունը ինձ
համար կղկղանք է դառել, Նորանք
ամենքը պղինձ, անագ եւ երկաթ ու
կապար են հալոցի մէջ արծաթի կրդ-
49 կղանք են դառել։ Սորա համար Տէր
Եհովան այսպէս է ասում. Որովհետեւ
դուք ամենքդ կղկղանք էք դառել,
դորա համար ահա ես ձեզ պիտի ժո-
20 ղովեմ Երուսաղէմի մէջ։ Արծաթը եւ
պղինձը ու երկաթն ու կապարն ու
անագը հալոցի մէջ ժողովուելու պէս,
որ Նորա վերայ կրակը փչեն որ հա-
լեցնեն, Նոյնպէս պիտի ժողովեմ ձեզ
իմ բարկութիւնովը ու սրտմտութիւ-
21 նովը եւ դնեմ ու հալեցնեմ։ Եւ ձեզ
պիտի ժողովեմ եւ Ձեզ վերայ փչեմ
իմ ցասման կրակովը, որ դուք հալ-
22 ուիք Նորանում։ Ինչպէս որ արծաթը
հալուում է հալոցումը, Նոյնպէս էլ
դուք պիտի հալուիք Նորանում. որ
իմանաք թէ ես Տէրս եմ Թափել Իմ
սրտմտութիւնը ձեզ վերայ։
23 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
24 Մարդի որդի, ասիր Նորան. Դու մի
երկիր ես որ չէ մաքրուել, անձրեւ
25 չէ տացել բարկութեան օրը։ Նորա
մարգարէների դաւաճանութիւնը կայ
Նորա մէջ, մռնչող առիւծի պէս Հոգի են ուտում, Հան-
ձեր ու պատուական բաներ են առ-
նում, Նորա այրեւայրիներին չատա-
26 ցնում են Նորանում։ Նորա քահա-
նաները բռնաբարում են իմ օրէնքը,
եւ Իմ սրբութիւնները պղծեցին,
Հասրի եւ պիղծի մէջ տարբերու-
թիւն չարին, եւ անմաքուրի ու մա-
քուրի մէջ ջոկութիւնը չսովորեցրին
եւ իմ շաբաթներիցը ծածկեցին իրանց
աչքերը, եւ ես պղծուեցայ Նորանց
27 միջումը։ Նորա Իշխանները Նորա
միջումը գայլերի պէս աւար են յա-
փրչտակում, արիւն Թափելու Հոգի-
ներ կորցնելու համար, որպէս զի ա-
28 գահութեամբ քաչեն։ Եւ Նորա մար-
գարէները Նորանց համար ցեխ են
ծեփում Հունայն տեսիլքներ տեսնե-
լով եւ Նորանց համար սուտ հմայելով,
ասելով թէ Այսպէս է ասում Տէր Ե-
հովան, քանի որ Տէրը չէ խօսել։
29 Երկրի ժողովուրդը զրկանքներ է որ
գործում է յափշտակութիւններ է որ
անում է, եւ խեղճին ու աղքատին
հարստահարում, եւ Հօտարականին
30 զրկում անիրաւութեամբ։ Եւ ես Նո-
րանցից մարդ որոնեցի Պատրիսը չի-

ՀՂ. ԺԲ. 6, 11.
ԲՂՀ. ԺԲ. 7, 8; Բ. 11; = ԿԲ. Ե. 1.
ՅՂՀ. ԺԲ. 19; Բ. 18, ՂՀ. ԺԲ. 6.
ՂՂՀ. ԺԲ. 20; Բ. 10; Բ ՕԲ. ԲԲ. 22, ԵՂՀՇ. Ե. 8, ՂՀ. ԺԲ. 11.
ՀՂՀ. ԺԲ. 15; Բ. 12.
ՅՂՀ. ԺԲ. 9; Բ. 17.
ՀՆ. ԲԳ. 8; Բ ՕԲ. ԺԲ. 19, ԲԲ. 25.
Ե ՆՂ. ԲԲ. 25; ՂՀ. ԲՀ. 30; Բ ՕԲ. ԲԳ. 19, ՂՀ. ԺԲ. 13.
ՐԲ ՕԲ. ՂԲ. 18. ԵՐՀՇ. Գ. 21, ՂՀ. ԲԳ. 35.
ՃՂՀ. ԲՀ. 17.
= ՏԵՒ ՂՀ. ԲՀ. 7.
ԼՂՀ. ԺԲ. 24.
ՐԲ ՕԲ. Գ. 27; ԲԲ. 25, 64, ՂՀ. ԺԲ. 14, 15.
ՀՂՀ. ԲԳ. 27, 48.
ՂՍ=Գ. Բ. 16, ՂՀ. Գ. 7.
Է ՆՍ. = 22, ԵՐՀՇ. Գ. 28 ՃՀ.
ՏԵՒ ՍԱԳ. ՀԺԲ. 119.
= ՂՀ. ԲՀ. 31.
= ՂՀ. Բ. 8, 33, ՀԺ. 31.
Է ՍՎ. Գ. 9.
= ՏԵՒ ՄՍԱ. ԲԳ. 14.
Բ ՄԲԳ. Գ. 11; ՄՎ. Գ. 3, 4.
Ճ ՄՍԳ. Բ. 8.
= ՂՀ. ԲՀ. 2 ՃՀ. = ՓԱԳ. Բ. 29.
ՃՂՀ. Ժ. 10; ԵՐՀՇ. ԺԲ. 19; ՂՀ. ԲԳ. 23.
Ե ՆՍ. = 23, ՂՀ. ԲՀ. 6; ՄՖԳ. Գ. 3, 3—11; ՄՓ. Գ. 3.
Ը ՂՀ. ԺԳ. 10.
Ի ՂՀ. ԺԲ. 6, 7. ԲԱ. 29.
= ԵՐՀՇ. Ե. 26—28; ՂՀ. ԺԲ. 13.
Ի ՆՂ. ԲՀ. 21. ԲԳ. 9, ՂՀ. ԺԲ. 33, ՂՀ. ԲՀ. 7.
Ի ԵՐՀՇ. Ե. 8.
Ի ՂՀ. ԺԳ. 3.

Նոզ եւ Խթրամատուքեան առաջին
կանգնող իմ դիմացը երկրի համար,
որ Նոյան չ՚ապականեմ. բայց չ՚գտայ
31 Վասն որոյ Ինոքանց վերայ թափեցի
իմ ցասումը՝ իմ բարկութեան կրակո-
վը ապառնի Նոյանց. Ինոքանց ճանա-
պարհը իրանց գլխովը տուի, ասում է
Տէր Եհովան։

ԳԼ. ԻԹ

Խրատիչը և Յուդան պատուիրեն են անում կատարել
Ների Հետ Աստուծոյ գիմ անհատականների պարտքը։

4 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
2 Մարդի որդի, Երկու կանայք կային՝
3 մէկ մօր աղջկերք, եւ Ինոքանք պոռ-
նկութիւն արին Եգիպտոսում, Էր-
քանց մանկութիւնումը պոռնկութիւն
արին, այնտեղ ճմլուեցան Նոյանց
ծիծերը, եւ այնտեղ չոչափեցին Նո-
4 յանց կուսութեան տեղերները։ Եւ
Նոյանց անունները՝ մեծիմը Ոողայ,
եւ Նոյա քրոջինը Ոողիբայ էր. եւ Ինո-
քանք իմն էին, եւ աղերք ու աղջը-
կերք ծնանէին. եւ Նոյանց անուննները՝
Սամարիան Ոողայ է, եւ Երուսաղէմը
Ոողիբայ։
5 Եւ Ոողան՝ իմը լինելովը պոռնկու-
թիւն արաւ եւ սիրահարուեցաւ իր
սիրականների վերայ. այսինքն իր
դրացի Ասորեստանցիների վերայ,
6 կապուտակ հագնող կուսակալների
եւ նախաթարների վերայ, բոլորը չը-
նորհալի երիտասարդներ, ձիաւորներ՝
7 ձիանք հեծած։ Եւ Նա իր պոռնկու-
թիւնը Նոյանց ընծայից՝ Ասորեստանի
ընտիր որդկանցը ամենին. եւ այն
ամենովը, որոնց վերայ սիրահարուել
էր՝ Նոյանց բոլոր կուռքերովը պղծուե-
8 ցաւ։ Եւ իր Եգիպտոսից բէրէ պոռ-
նկութիւնները չ՚ձգեց, որովհետեւ
Նոյա հետ պառկել էին Նոյա մանկու-
թեան ժամանակին, եւ Նոյանք չոչա-
փել էին Նոյա կուսական տեղերը.
եւ իրանց պոռնկութիւնը թափել էին
9 Նոյա վերայ։ Դորա համար ես Նոյան
յանձնեցի իր սիրականների ձեռքը՝
Ասորեստանի որդկանց ձեռքը որոնց
10 վերայ Նա սիրահարուել էր։ Նոյանք
բացւ արին Նոյա ամօթոյքը, առան
Նոյա տղերքն ու աղջկերքը, եւ իրան
էլ սրով սպանեցին. եւ Նա անուանի
եղաւ կանանց մէջ, եւ դատաստաններ
գործադրեցին Նոյա վերայ։
11 Եւ Ինոքա Ողիբայ քոյրը տեսաւ,
եւ Ինոքանից աւելի ապականութիւն
արաւ իր տուխանքովը, եւ իր պոռնը-
կութիւնները իր քրոջ պոռնկութիւնս-
12 Ներիցն աւելի. Ասորեստանի որդ-
կանցը սիրահարուեցաւ՝ կուսակալ-
ներին եւ նախաթարներին էր դրացի-
ներին, որոնք հագուած էին չքնաղա-
կութիւնով ձիաւորներ՝ ձիանք հեծած,
բոլորը չնորհալի երիտասարդներ։
13 Եւ տեսայ որ պղծուեցաւ, երկուսին
14 էլ ճանապարհը մէկ էր։ Եւ իր պոռ-
նկութիւնները աւելացրեց. երբոր
մարդիկ տեսաւ պատի վերայ փորագ-
րուած՝ Քաղդէացիների պատկերները
15 կարմիր ներկերով նկարուած. Իրանց
մէջքերը գօտի կապած, գոյնզգոյն խոյ-
րեր իրանց գլուխներին, ամենքը իշ-
խանների կերպարանքով իրանց ծնունդ-
եան երկրի՝ Քաղդէացիների Բաբիլոնի
16 որդկանց նմանութիւնովը. Ասիկ ժա-
մանակ զորանց սիրահարուեցաւ՝ աչ-
քերը տեսածին պէս, եւ դեսպաններ
ուղարկեց Նոյանց մօտ Քաղդէացիների
17 երկիրը։ Եւ Բաբիլոնի որդիքը Նոյա
մօտ մտան տուխանքի անկողինը եւ
Նոյան պղծեցին իրանց պոռնկութիւն-
ներովը. եւ Նա պղծուեցաւ Նոյանցով.
եւ Ինոքանցից բաժանուեցաւ Նոյա
18 հոգին։ Եւ Նա բաց արաւ իր պոռնը-
կութիւնները եւ բաց արաւ իր ամօ-
թոյքը. եւ Իմ հոգին էլ բաժանուե-
ցաւ Նոյանից ինչպէս որ հոգիս բա-
19 ժանուել էր Նոյա քրոջից։ Եւ Նա չա-
տացրեց իր պոռնկութիւնները յիշելով
իր մանկութեան օրերը, որ պոռնկա-
20 ցել էր Եգիպտոսի երկրումը. Եւ Նա

ԽՁ։ Ա։ Ժէ. 13, 22։ Ղ։ Ա։ 9։ Ե։ Ա։ 10։ Ժ։ 21։ Ժէ. 43։ — Բրեմ. գ. 7, 8, 10։ Գլ. Ժէ. 46։ Բ Պտ. Ժէ. 7։ Ըմ։ Ժ։ 14։ Գլ. Ի. 9։ Ե Գլ. Ժէ. 22։ Ը Գլ. Ժ. 8, 20։ Ի Ա Թագ. Ժ։ 19։ Ժէ. 7։ Ժ։ 3։ Ոմ։ Ը. 9։ Ղ։ Ա։ 3։ Ի Ա Թագ. Ժ։ 3—6, 23։ Ժը. 9—11։ Ի Գլ. Ժ. 37, 41։ Ը Բրեմ. գ. 8։ Ի Բրեմ. գ. 11։ Գլ. Ժ. 47, 51։ Ի Ա Թագ. Ժ։ 7, 10։ ր Ա Թ. Ի. 16—23։ Գլ. Ժ. 28։ Ղ։ Ա։ 6, 23։ Ի Ա Թագ. Ի. 1։ Գլ. Ժ. 29։ Ե Ա։ 22, 28։ Ի Բրեմ. գ. 8։ Ղ։ Ա։ 3։

սիրահարուեցաւ իր տարիքածուների վերայ, որոնց մարմինը էշերի մարմին է, եւ ցանկութիւնը ձիերի ցանկութիւն։ 21 Եւ դու մտիկ ուր իր մանկութեան եղեւնագործութիւնը՝ եգիպտացիները ըո տիրկնները չոշափեցին ըո մատաղութեան ծծերի պատճառով։

22 Սորա համար, ով Ողիբայ, այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ահա ես ըո սիրականներին վեր եմ կացնելու քեզ վերայ, որոնցից ըո հոգին բաժանուել է, եւ նորանց քեզ վերայ եմ
23 բերելու ամէն կողմից, Բաբիլոնի որդիներին, եւ բոլոր Քաղդէացիներին, Փակուդին, Սուէին եւ Կուէին, Ասորեաստանի բոլոր որդիքը նորանց հետ, բոլորը չնորհալի երիտասարդներ, կուսակալներ եւ նախարարներ, ամէնքը զօրագլուխներ եւ անուանի-
24 ներ՝ ձի հեծնողներ։ Եւ նորանք պիտի գան քեզ վերայ զէնքերով, կառքերով ու անիւներով եւ ժողովուրդների բազմութիւնով, եւ վահան ու ասպար եւ սաղաւարտ պիտի դնեն քեզ դէմ չուրջանակի, եւ նորանց առաջին պիտի դնեմ դատաստանը, որ նորանք քեզ
25 դատեն իրանց դատաստաններով։ Եւ ես իմ նախանձը պիտի քեզ դէմ ուղղեմ, եւ նորանք քեզ հետ բարկութեամբ պիտի վարուին. քիթդ ու ականջներդ պիտի վեր առնեն, եւ մնացորդդ սրով պիտի ընկնէ. նորանք պիտի առնեն ըո տղերքն եւ աղջկերքը, եւ մնացորդդ կրակով պիտի այրուի։
26 Եւ քեզանից պիտի հանեն ըո հանդերձները եւ պիտի առնեն ըո զար-
27 զարանքի բաները. Եւ Ես պիտի դադարեցնեմ ըո պղծագործութիւնները քեզանից եւ Եգիպտոսի երկրից քեզ-
պոռնկութիւնները. եւ աչքերդ պիտի չվարձրացնես դէպի նորանց, եւ միւս անգամ չես յիշիլ Եգիպտոսը։
28 Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ահա ես քեզ մատնելի նորանց ձեռքը՝ որոնց դու ատում ես,
29 նորոնցից բաժանուել է ըո հոգին։ Եւ նորանք քեզ հետ ատելութիւնով պիտի վարուին, եւ պիտի առնեն ըո բոլոր վաստակը, եւ թողնեն քեզ մերկ ու ակոր պիտի դնեն, եւ պիտի բացուի ըո պոռնկութեան ամօթոյքը եւ ըո պղծագործութիւնն ու ըո պոռնկութիւնը։
30 Նները։ Սորանք պէտք է կատարուին քեզ վերայ, որովհետեւ դու ազգերին հետեւելով պոռնկութիւն արիր, նորա համար որ դու պղծուեցար նորանց
31 կուռքերովը։ Դու ըո քրոջ ճանապարհովը գնացիր, ես էլ նորա՝ բաժակը
32 ըո ձեռքին դրի։ Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Դու պիտի ըո քրոջ խոր եւ լայն բաժակը խմես, դու պիտի՝ ծաղր ու ծանակ լինես. նա չատ կը
33 պարունակէ։ Արբեցութիւնով ու տրտմութիւնով պիտի լցուես. ապշութեան ու հիացութեան բաժակ է ըո
34 քրոջ Սամարիայի բաժակը։ Եւ դու պիտի խմես նորան եւ քամես եւ նորա կտորները պիտի լիզես. եւ պիտի սրինգներդ նուագով պատառոտես, որովհետեւ ես եմ խօսել, ասում է Տէր
35 Եհովան։ Սորա համար այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Որովհետեւ՝ դու ինձ մոռացար եւ՝ ինձ ըո մէջքի քամակը դցեցիր, ուրեմն դու էլ կրիր ըո պղծագործութիւնները եւ պոռնկութիւնները։
36 Եւ Տէրն ասց ինձ. Մարդի որդի, մի՞թէ դու դատելու ես Ողային եւ Ողիբային. ապա նորանց պատմիր
37 իրանց պղծութիւնները։ Որովհետեւ նորանք շնութիւն են արել, եւ արիւն կայ նորանց ձեռքերին, եւ իրանց կուռքերովը շնացել են. եւ իրանց որդկանցն էլ, որոնց ծնել էին ինձ համար, կերակուր անկացրին նորանց
38 համար որ կերակուր լինեն։ Դեռ սա էլ արին ինձ. իմ սրբարանը աղտոտեցին այն օրը, եւ իմ շաբաթները
39 պղծեցին։ Որովհետեւ իրանց որդկանցը մորթեցին իրանց կուռքերի համար եւ միեւնոյն օրը մտան իմ սրբարանը

---

1 Գ. Ժգ. 26.
2 Գ. Ժգ. 37. Հբ. 28.
3 Երեմ. Ե. 21.
4 Հբ. 12.
5 Գ. Ժգ. 39.
6 Գ. Ժգ. 41. Իր. 15.
7 Հբ. 3, 19.
8 Գ. Ժգ. 37.
9 Հբ. 17.
10 Գ. Ժգ. 39. Հբ. 26.
11 Գ. Ի. 9.
12 Երեմ. Իե. 15 եւ եւ.
13 Գ. Իր. 4, 5.
14 Ա՛մոս. Հե. 9. Նա. Ե. 17.
15 Երեմ. Ի. 33. Ի. 21. Ժգ. 35. Գ. Իր. 13.
16 Ես. Ոգ. Ժգ. 9. Ա՛ես. Ի. 26.
17 Գ. Ի. 4, 5.
18 Գ. Ի. 4. Իր. 3.
19 Նա. Ե. 1.
20 Գ. Ժգ. 38. Հբ. 45.
21 Գ. Ժգ. 20, 21, 36, 45. Ի. 26, 31.
22 Գ. Իր. 8.

որ Նորան պղծեն. եւ Հառա այսպէս
40 արին իմ առն մէջ՝ եւ մինչեւ առ-
աջի լոյր ուղարկեցիք հնուից եկող
մարդկանցը, որոնց մօտ պատգամա-
ւորը դնալուն պէս, Նորանք ահա խա-
կոյն եկան, որոնց համար դու Ի լուա-
ցուեցար, Հաչքերիդ ծարոյր դրիր եւ
41 զարդերով զարդարուեցար՝ եւ Պատ-
ուական բազմոցի վերայ նստեցիր, եւ
պատրաստուած սեղան կար Նորա ա-
ռաջին, եւ Իմ խունկն ու իւղը դրիր
42 Նորա վերայ՝ եւ Նորա հետ ուրախու-
թիւն անող մի բազմութեան ձայն
կար. եւ ռամիկ մարդկանց հետ անա-
պատից դինեմոներ բերուեցան, եւ Նո-
րանք ապարանջաններ կին դնում Նո-
րանց ձեռքերին, եւ պարծանքի Թա-
43 գեր՝ Նորանց գլխին. եւ Ես ասացի
չնութիւնների մէջ պատաւածին վերայ,
Հիմա Նորա պոռնկութիւնների հետ
44 կ՚պոռնկանան՝ եւ Նորա մօտ կ՚մտնեն
պոռնիկ կնկայ մօտ մտնելու նման,
Նոյնպէս մտան Ոողայի եւ Ոողիբայի
մօտ՝ այդ պղծագործ կանանց մօտ՝
45 եւ արդար մարդիկ իրանք պիտի դա-
տեն Նորանց չնացող կանանց դատաս-
տանովը եւ արիւնահեղների դատաս-
տանովը, որ Նորանք չնացողներ են
եւ Նարիւն կայ Նորանց ձեռքին՝
46 Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէր
Եհովան. Հէս Նորանց դէմ ժողովք
պիտի կանգնեցնեմ եւ Նորանց պիտի
մատնեմ տանջանքի եւ յափշտակու-
47 թեան՝ եւ ժողովքը պիտի Նորանց
քարկոծէ քարերով, եւ Նորանց կտրէ
իրանց սուրերովը, Նորանց տղերքն
ու աղջկերքը սպանէ եւ Նորանց տները
48 կրակով այրէ՝ եւ Ես պիտի դադարեցնեմ
պղծագործութիւնը երկրից, եւ Երոլոր
կանայքը պիտի խրատուին, որ Ձեր
պղծագործութիւնների պէս չ՚անեն՝
49 եւ Ձեր պղծագործութիւնը Ձեզ վերայ
պիտի դնեն, եւ Դուք Ձեր կուռքերի
մեղքերը պիտի կրէք եւ Էիմանաք
որ Ես եմ Տէր Եհովան՝

Գլ. Ի Գ

Երուսաղէմի աւերմունքը նախատինք կաթոլիկ եկեղեցւոյ համար մանրամասն յայտնուած։

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ իններորդ
տարուայ տասներորդ ամսուայ տասի
2 տասին՝ ասելով. Մարդի որդի, գրիր
քեզ համար այս օրուայ անունը հէնց
այսօր. Բաբիլոնի թագաւորը Հէնց
3 այսօր մօտացաւ Երուսաղէմին՝ եւ
Խառակով խօսիր դէպի այս ապըս-
տամբ տունը եւ ասիր Նորանց. Այս-
պէս է ասում Տէր Եհովան. Դիր
կաթսան՝ դիր, եւ մէջն էլ ջուր ածիր՝
4 Ժողովիր Նորա կտորները մէջը՝ ամէն
լաւ կտորը, ազդրը եւ ուսը, ընտիր
5 ոսկորներով լցրու՝ Ոչխարների ըն-
տիրներն առ եւ ոսկորները դիզիր Նո-
րա տակին. Նորան սաստիկ եռացրու,
որ ոսկորներն էլ եփուին միջումը՝
6 Դորա համար այսպէս է ասում Տէր
Եհովան. Վա՛յ Երիւնահեղ քաղաքին,
այն կաթսային որի ժանգը իրանում
է եւ ժանգը միջիցը դուրս չէ եկած,
կտոր կտոր հանիր կտորները. Նորա
7 վերայ վիճակ չ՚գցուի. Որովհետեւ
Նորա արիւնը իրանում է. չոր ապա-
ռաժի վերայ է դրել Նորան, Հղեհանի
վերայ չէ թափել Նորան որ Նորան
8 ծածկէ հողով՝ Իմ սրտմտութիւնը վեր
հանելու Ե՛ վրէժը առնելու համար
Նորա արիւնը դրի չոր ապառաժի վե-
9 րայ, որ չ՚ծածկուի՝ Սորա համար
այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Վա՛յ
արիւնահեղ քաղաքին. Ես էլ կրակի
10 խարոյկը պիտի մեծացնեմ՝ Շատացրու
փայտերը, վառիր կրակը որ միսը հալ-
ուի, համեմներ էլ դիր եւ Թող ոսկորնե-
11 րը այրուին՝ եւ յետոյ կայծերի վերայ
դիր պարապ, որպէս զի տաքանայ եւ
այրուի պղինձը, եւ Հալուի Նորանում
Նորա պղծութիւնը՝ վերջանայ ժանգը՝
12 Աշխատութիւններով յոգնեցաւ Նա, եւ
Նորանից դուրս չ՚ելաւ Նորա չատ
13 ժանգը՝ կրակով Նորա ժանգը՝ Քո
անմաքրութիւնումը պղծագործու-

ֆգ Թագ. խ. 4.
— Նա. ձէ. 9.
ք Հաւթ գ. 3.
է գ Թագ. ք. 30. Երեմ. գ. 30.
ը Նահ. ա. 6. Նա. ձէ. 7.
ի Ա Թագ. է. 17. Գլ. ժգ. 18, 19. Ա Մա. բ. 8.
ի Գլ. ժգ. 38.
— Հէզր. 37.
է Գլ. ժգ. 40.
Բր Մն. լգ. 17, 19. Գլ. խգ. 21.
ք Գլ. իբ. 13. Հէզր. 27.
իբ Որ. ժգ. 11. ք Գնա. բ. 6. Հէզր. 35.
Ի Գլ. ք. 38, 42, 44. իբ. 5.
— գ Թագ. իբ. 1. Երեմ. ք. 1. Յր. 4.
ք Գլ. ձէ. 12.
ի Տես Երեմ. ա. 13. Գլ. ժա. 3.
ը Գլ. իբ. 3. իգ. 37. Հէզր. 9.
Ի Տես ր Թագ. բ. 3. Ծ Ա Մն. գ. 3. Ես. 11. Նա. գ. 10.
Ի Ա Մա. ժէ. 13. ք Որ. ժբ. 16, 24.
Ի Հէզր. 6. Նա. գ. 1. Ա Մն. բ. 12.
է Գլ. իբ. 15.

Քիւն կայ . որովհետեւ ես քեզ մաքրեցի եւ դու մաքուր չ'եղար , այլ եւս պիտի չ'մաքրուիս քո պղծագործութիւնից Եմինչեւ որ իմ սրտմտութիւնը
44 հանգստացնեմ քեզ վերայ : Ես Տէրս եմ խօսել , պիտի գայ . եւ ես պիտի կատարեմ , ես պիտի չ'խղճամ , եւ չը խնայեմ եւ չ'զղջամ . քո ճանապարհների համեմատ եւ քո արարքների համեմատ պիտի դատուիս , ասում է Տէր Եհովան :
45 Եւ Տիրոջ խօսքն ինձ եղաւ ասելով .
46 Մարդի որդի , ահա ես վեր եմ առնում քեզանից մի հարուածով քո աչքերի ցանկութիւնը , եւ դու պիտի ոչ ողբաս ոչ լաց լինես , եւ արտասուքդ
47 պիտի չ'գայ : Լռութեամբ հառաչիր , մեռելի սուգ պիտի չ'անես . Գլխաբաց կապիր գլխիդ , Էկօշիկներդ առնիր հագիր , Դունչդ մի ծածկիր , եւ մարդկանց հացը մի ուտիր :
48 Եւ ես առաւօտը խօսեցի ժողովրդի հետ , եւ իրիկունը մեռաւ կինս . եւ ես առաւօտը ինձ հրամայուածին պէս
49 արի : Եւ ժողովուրդն ինձ ասեց . Մեզ չե՞ս իմացնիլ , թէ սա ինչ է նշանակում մեզ համար , որ դու անում ես :
50 Եւ ես ասեցի նորանց . Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով .
51 Ասիր Իսրայէլի տանը թէ Այսպէս է ասում Տէր Եհովան . Ահա ես պիտի պղծեմ իմ սրբարանը՝ ձեր զօրութեան պարծանքը , Ձեր աչքերի ցանկութիւնը եւ ձեր հոգու խնայածը . եւ Ձեր թողած տղերքն ու աղջկերքը սրով պի-
52 տի ընկնին : Եւ դուք պիտի իմ արածին պէս անէք , Դունչ պիտի չ'ծածկէք , եւ մարդկանց հացը պիտի չ'ուտէք .
53 Եւ Ձեր ապարօշները Ձեր գլխին եւ Ձեր կօշիկները Ձեր ոտքին չ'հնչեն Պիտի սուգ չ'անէք եւ լաց չ'լինէք , այլ պիտի հալուածաչ լինէք Ձեր անբարեւութիւններովը եւ դէպի իրար
54 հառաչէք : Եւ Եզեկիէլը Ձեզ համար նշան է . Ամբա բոլոր արածին պէս պիտի անէք . Նա լինելիս Կ'իմանաք , որ ես եմ Տէր Եհովան :
55 Եւ դու , մարդի որդի , ահա երբոր ես վեր կ'առնեմ նորանցից Երանց զօրութիւնը , Երանց պարծանքի ուրախութիւնը , Երանց աչքերի ցանկութիւնը եւ Երանց սրտի ուզածը՝ Ե-
56 րանց տղերքն ու աղջկերքը , Ա՛յն ժամանակ կ'գայ ազատուած մէկը քեզ մօտ , որ լուր կ'բերէ ականջներիդ :
57 Ա՛յն ժամանակ բերանդ պիտի բացուի այն ազատուածովը եւ պիտի խօսես ու այլեւս համր չ'լինիս . եւ Դու նորանց համար նշան կ'լինիս . եւ Նորանք կ'իմանան , որ ես եմ Տէրը :

ԳԼ . ԻԵ

Ամմոնացիների , Մովաբացիների , Եդովմացիների և Փղշտացիների դէմ մարգարէութիւն :

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով .
2 Մարդի որդի , Երեսդ դէպի Ամմոնի որդիկանցն արա եւ մարգարէացիր Նո-
3 րանց դէմ , եւ ասիր Ամմոնի որդիկանցը . Լսեցէք Տէր Եհովայի խօսքը , Այսպէս է ասում Տէր Եհովան . Վերոյհետեւ դուք՝ վա՛շ ասեցիք իմ սրբարանի մասին երբոր նա պղծուեցաւ , եւ Իսրայէլի երկրի մասին՝ երբոր նա անապատացաւ , եւ Յուդայի տան մասին՝ երբոր նորանք գերի գնացին .
4 Դորա համար ահա ես քեզ պիտի արեւելքի որդիկանցը մատնեմ իրրեւ ժառանգութիւն , որ նորանք իրանց գիւղերը չինեն քեզանում եւ իրանց վրանները դնեն քեզանում . Նորանք պիտի ուտեն քո պտուղները եւ Նորանք պիտի խմեն քո կաթը :
5 Եւ ես Րաբբան պիտի Ուղտերի փարախ չինեմ եւ Ամմոնի որդիկանցը՝ հօտերի մակաղատեղ , եւ Դուք կ'իմանաք որ
6 ես եմ Տէրը : Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէր Եհովան , Նորա համար որ

Գլ . ե . 13 . ը . 18 . ժգ . 42 . ժա թագ . ժե . 39 .
ի Երեմ . ժգ . 5—7 .
լ Տես Դան . ժ . 6 . իս . 10 .
խ թագ . ժե . 30 .
ծ Հմր . 22 . Դան . ժգ . 45 . Միք . գ . 7 .
կ Գլ . ժբ . 9 . լե . 18 .
հ Երեմ . է . 14 . Գլ . է . 20—22 .
ն Սաղ . իե . 4 .
շ Գլ . իգ . 47 .
ո Երեմ . ժգ . 6 , 7 . Հմր . 17 .
ս Ծն բ . 18 . Սաղ . հը . 64 .
ր Դան . իգ . 38 . Գլ . լգ . 10 .
ց Տես ի . 3 . Գլ . գ . 3 . ժբ . 6 , 11 .
փ Երեմ . ժե . 15 . Ծափ . ժգ . 19 . ժգ . 29 .

ա Գլ . գ . 7 . իե . 5 .
բ Հմր . 21 .
գ Գլ . լգ . 21 , 22 .
դ Գլ . գ . 26 , 27 . իբ . 21 . լգ . 22 .
ե Հմր . 24 .

—

զ Գլ . գ . 2 . լե . 2 .
է Երեմ . խբ . 1 Եզեկ . Գլ . իա . 24 . Ամպա . ա . 13 . Սոփ . բ . 9 .
ը Ասաղ . ժե . 5 . Գլ . իգ . 3 .
թ Գլ . իա . 20 .
ժ Տես . ժե . 2 . լբ . 14 . Սոփ . բ . 14 , 15 .
ի Գլ . իգ . 24 . իգ . 6 . լե . 9 .

դու Ծնած տուբր եւ ոտքով ֆեխինը արտիւցիր եւ Ըրա բոլոր արհամարհանքովը հոգով չափ ուրախացիր Իսրա-
7 յէլի երկրի վերայ, Դորա համար անա ես իմ ձեռքը մեկնում եմ դէպի քեզ, եւ քեզ մասնում եմ ազգերին իբրեւ յափշտակութիւն. եւ ես քեզ պիտի փշացնեմ ազգերից, եւ քեզ պիտի կորցնեմ երկիրներիցը. ես քեզ բնաջինջ պիտի անեմ, եւ դու կ'իմանաս որ ես եմ Տէրը։

8 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան, որովհետեւ Մոաբը եւ Սէիրն ասեցին Թէ Ահա Յուդայի տունը ամեն ազգերի
9 պէս է. Դորա համար անա ես պիտի բանամ Մոաբի կողմը քաղաքներիցը՝ նորա քաղաքներիցը նորա սահմաններիցը, երկրի պարծանք Բեթեսիմո-
10 թը, Բէէլմոնը եւ Կարիաթեմը Սեւեւելքի որդկանց համար՝ Ամմոնի որդկանց հետ միասին պիտի սա էլ տամ իրեւ ժառանգութիւն, որպէս զի Ամմոնի որդկանց յիշատակ չլինի ազգերի
11 մէջ։ Մոաբումն էլ եմ դատաստաններ անելու, եւ նորանք պիտի իմանան որ ես եմ Տէրը։

12 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Որովհետեւ Եդոմը ---ՙ--Ի- գործածելով Իւուդայի տանիցը վրէժ առաւ եւ նորանից վրէժ առնելով յանցանք
13 գործեց, Դորա համար այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ես իմ ձեռքը պիտի տարածեմ Եդոմի վերայ, եւ նորանից բնաջինջ անեմ մարդը եւ անասունը, եւ նորան պիտի Թեմանից առաւել անապատ չինեմ, եւ մինչեւ
14 Դեդան պիտի սրով ընկնեն։ Եւ Իմ վրէժը պիտի կատարեմ Եդոմի վերայ իմ ժողովուրդ Իսրայէլի ձեռով. եւ նորանք պիտի անեն Եդոմի մէջ իմ բարկութեան եւ իմ սրտմտութեան համեմատ. եւ նորանք պիտի ճանաչեն իմ վրէժը, ասում է Տէր Եհովան։
15 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Որովհետեւ Փղշտացիք վրէժխնդրու-

Բիւնով վարուեցան եւ հոգիի արհամարհանքով վրէժ առան մշտական ա-
16 տելութիւնով ապականելով. Դորա համար այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Անա ես իմ ձեռքը տարածում եմ Փղշտացիների վերայ եւ նորանց Քրեթեացիներին պիտի բնաջինջ անեմ, եւ պիտի փշացնեմ Ծովի եզերքում եղող
17 մնացորդը. Եւ նորանց մէջ մեծամեծ վրէժխնդրութիւններ պիտի գործեմ սրտմտութեան յանդիմանութիւններով. եւ նորանք պիտի իմանան որ ես եմ Տէրը, Երբոր իմ վրէժը կ'առնեմ նորանցից։

Գլ. ԻԶ

Տիրոս քաղաքի ապերախտ մարդութիւնը։

1 Եւ եղաւ տասնեւմէկերորդ տարուայ ամսի մէկին Տիրոջ խօսքը դէպի ինձ
2 ասելով. Մարդի որդի, Որովհետեւ Տիրոսը Երուսաղէմի վերայ ասեց՝ Բվաշ կոտրուեցաւ ժողովուրդների դռները, դէպի ինձ է չուռ տալիս. ես պիտի լցուիմ. նա անապատ է
3 դառնում. Դորա համար այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Անա քեզ դէմ եմ, ով Տիրոս, եւ չատ ազգեր պիտի յարուցանեմ քեզ վերայ, ինչպէս որ ծովը յարուցանում է իր ալիքները։
4 Եւ նորանք պիտի քանդեն Տիրոսի պարիսպները եւ փուլ տան նորա աշտարակները, եւ ես պիտի աւերեմ նորա հողը նորանից եւ Ինորան չոր
5 ապառաժ պիտի չինեմ։ Ընա ուռկան փռելու տեղ պիտի դառնայ ծովի մէջ, որովհետեւ ես եմ խօսել, ասում է Տէր Եհովան. եւ նա ազգերին աւար
6 պիտի դառնայ։ Եւ նորա աղջկերքը, որոնք դաշտումն են, սրով պիտի սպանուին, եւ Էպիտի իմանան որ ես եմ Տէրը։

7 Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Անա ես Տիրոսի վերայ պիտի բերեմ Բաբիլոնի Թագաւոր Նա-

---

ե Ծոր բե. 23։ Ծոր բ. 15։ Սոփ. բ. 15։
զ Գլ. ղդ. 5։ Սոփ. բ. 8, 10, Ինս. Ձե. Ժգ. Երեմ խը. 1 եւ 2։ Ամավ. բ. 1։
է Գլ. լե. 2, 5, 12։
ը Հեզ. 4։
թ Գլ. խա. 32։
ժ Ես ԱՆ. խը. 17։ Սոգ. Հէ. 7. Երեմ խթ. 7, 8 եւ 2։ Գլ. լե. 2 եւ 3։ Ամավ. ա. 11։ Սոգ. 10 եւ 2։
ի Հես Ես. Ժա. 11։ Երեմ խթ. 2։
լ Երեմ խե. 20. խե. 1 եւ 2։ Ամավ. գ. 4 եւ 2։ Ամավ. ա. 6։
խ Ես ԱՆ. խը. 13։
ծ Սոփ. բ. 4 եւ 2։
կ Ես Ծոգ. Լ. 14։
հ Երեմ խե. 4։
ձ Գլ. ե. 15։
ղ Սոգ. Բ. 16։
— Ես. խգ. Երեմ խե. 22. խե. 4։ Ամավ. ա. 9։ Զաք. Բ. 2։
բ Գլ. խե. 3։ ղգ. 2։
գ Հեզ. 14։
դ Գլ. խե. 32։
ե Գլ. խե. 5։

բուզոդոնոսորին հիւսիսից՝ Քաղաւորների թագաւորին ձիերով, կառքերով ու ձիաւորներով եւ բազմու-
8 թիւնով ու մեծ ժողովուրդով։ Նա քո աղջկերքը դաշտում սրով պիտի սպանէ, եւ քեզ դէմ հարակից պիտի չինէ, եւ քեզ դէմ հողաթումբներ պիտի կանգնեցնէ, եւ քեզ դէմ վահան պիտի
9 բարձրացնէ. Եւ իր կործանիչ մեքենաները պիտի դնէ քո պարիսպների դէմ եւ քո աշտարակները պիտի քանդէ
10 իր տապարներով։ Նորա ձիերի չաուէթիւնից քեզ պիտի ծածկէ նորանց փոշին. ձիաւորների, անիւների եւ կառքերի դղրդիւնից պիտի սասանեն քո պարիսպները, երբոր նա մտնէ քո դռներովը ինչպէս որ կոտրուած քա-
11 ղաքը կ'մտնեն։ Իր ձիերի սմբակներովը պիտի կոխ տայ քո բոլոր փողոցները, քո ժողովրդին սրով պիտի սպանէ եւ քո զօրաւոր բերդերը գե-
12 տինը պիտի իջնեն։ Եւ քո հարստութիւնը պիտի թալանեն եւ պիտի կողոպտեն քո ապրանքը եւ պիտի քանդեն քո պարիսպները եւ քաղցր-քանդ անեն քո ցանկալի տները, եւ քո քարերը ու քո փայտերը եւ քո հողը
13 պիտի ջրի մէջը թաղեն։ Եւ ես պիտի դադարեցնեմ երգերի աղմուկը քո, եւ քո քնարների ձայնը այլեւս պիտի
14 չլսուի։ Եւ ես քեզ պիտի դնեմ ապառաժ չինեմ. ուրկան փռելու տեղ պիտի դառնաս. այլեւս պիտի չշինուիս. որովհետեւ ես Տէրս եմ խօսել, ասում է Տէր Եհովան։
15 Տէր Եհովան այսպէս է ասում Տիբրոսին. Մի՞թէ քո կործանման ձայնիցը՝ երբոր քո մէջումը կոտորած կատարուելով վիրաւորուածների հեծեծելովը կղզիները պիտի չսասանեն։
16 Եւ նաւովի բոլոր իշխանները էպիտի իջնեն իրանց աթոռների վերայից եւ պիտի հանեն իրանց պատմուճանները եւ իրանց նկարագործ հանդերձներիցը պիտի մերկանան, սոսկումներ պիտի
հագնեն, գետնի վերայ պիտի նստեն եւ պիտի սարսափեն ամեն վայրկեան,
17 եւ քեզ պիտի ապշեն քեզ վերայ։ Եւ նորա պիտի բարձրացնեն քեզ վերայ եւ քեզ ասեն. Ինչպէս կործանուեցար, ով ծովեզերեայ անուանի քաղաք, որ նաւովումը զօրաւոր էիր ինքդ եւ բնակիչներդ, որ ամէն էիք տալիս նորա բո-
18 լոր բնակիչներին։ Հիմա պիտի զարհուրեն կղզիները քո կործանման օրը, եւ ծովումը եղող կղզիները պիտի ապշեն քո կորուստովը։
19 Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ես քեզ այն անբնակ քաղաքների պէս աւերակ քաղաք չինեմ՝ անդունդը քեզ վերայ հանելիս,
20 որ քեզ ծածկեն չաս ջրերը, եւ քեզ դուբը իջնողների հետ այն յաւիտենական ժողովրդի մօտ իջեցնելիս եւ քեզ տակի երկրումը յաւիտենական աւերակներումը նստեցնելիս դուբը իջնողների հետ որպէս զի չբնակուիս, այն ժամանակ ես փառք կ'տանեմ կեն-
21 դանութեան երկրումը։ Քեզ սոսկման եղբուկ կ'չինեմ, եւ դու պիտի ոչընչանաս, ես դու պիտի որոնուիս, բայց պիտի այլեւս չգտնուիս յաւիտեան, ասում է Տէր Եհովան։

ԳԼ. ԻԷ

Տիբոսի վերայ ողբ։

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
2 Եւ դու, մարդի որդի, Տիբոսի վե-
3 րայ ողբ բարձրացրու, եւ ասիր Տիբոսին, որ ծովի մուտքերումը բնակող, որ հաճախականութիւն ես անում ազգերի հետ չաս կղզիների վերայ, այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ով Տիբոս, դու ասացիր՝ Ես գեղեց-
4 կութեան կատարելութիւնն եմ։ Ծովի սրտումն են քո սահմանները. քեզ շինողները կատարելագործեցին քո գեղեցկութիւնը։
5 Սանիրի մայրից չինեցին բոլոր լանջքերը քեզ համար. Լիբանանի ե-

---

չԵր. ե. 11։ Դան. բ. 37։ Երզ. խա. 22։
ըԵս. ժգ. 11։ իգ. 8։ Երեմ. ե. 31։ ԺԶ. 9։ իե. 10։
թԵս. իգ. 16։ Երզ. իը. 13։ Յայտ. ԺԸ. 22։
ժԵր. ե. 4, 5։

ի Երեմ. իթ. 21։ Հեր. 18։ Երզ. իե. 29։ լա. 16։
լԵս. իգ. 8։
խՅոթ. գ. 6։
ծՅոբ բ. 12։
կԵրզ. լբ. 10։
հԵրզ. իե. 35։

յԵրզ. իե. 32։ Յայտ. ԺԸ. 9։
չԵս. իգ. 4։
փՀեր. 15։
ցԵրզ. լբ. 18, 21։
քԵրզ. լբ. 23, 26, 27, 32։
օԵրզ. իե. 36. իը. 19։
ֆՅայտ. ը. 30։

ԵՐզ. իե. 31։ Յայտ. ԺԸ. 9։
ՀԵրզ. ժբ. 1. իգ. 17. իը. 11. լբ. 2։
ՂԵրզ. իը. 2։
ՃԵս. իգ. 3։
ՄԵրզ. լբ. 13։
ՅԲՕր. գ. 9։

դևերին առան քեզ վերայ կայմ չինելու.
6 Ըս Թիակները Բասանի կաղնիներից չինեցին. ըս նստարանները չինեցին փղոսկրից՝ դուբեյին Կիտացիների կղզիներից
7 դիներից Եւ-ն տօսախով՝ Եգիպտոսից Քեր-ն նկարագործ բևեռից էր ըս առագաստ, որ քեզ համար դրօշ լինէր. կապուտակ եւ ծիրանագոյն էր ըս ծածկոցը Եղիսայի կղզիից Քեր---ն.
8 Սիդոնի եւ Արուադի բնակիչները Թիակահարներ էին. ըս իմաստունները, ով Տիբրոս, որ քեզանում կային, ըս
9 նաւավարներն էին. Գեբալի ծերերը եւ նորա իմաստունները, որ քեզանում կային, ծակոտուածքդ պնդացնողներն էին, ծովի բոլոր նաւերը եւ նորանց նաւաստիները քեզանում էին ըս ապ-
10 րանքները առուտուրի դնելու. Պարսիկներ, Ղուդացիք եւ Փութացիք ըս զօրքի մէջ էին իրրեւ ըս պատերազմական մարդիկը. վահան եւ սաղաւարտ կախող էին. նորանք քեզ
11 փառաւորութիւն տուին. Արուադացիք եւ ըս զօրքը ըս պարիսպների վերայ էին չուրջանակի, եւ քաջասիրտներն էին ըս աշտարակների վերայ. նորանք իրանց վահանները կախում էին ըս պարիսպների վերայ չուրջանակի. նորանք կատարելագործեցին Ի՛ըս գեղեցկութիւնը.
12 Թարսիսը ըս վաճառականներն էր ամէն տեսակ ապրանքի չատութիւնիցը. արծաթով, երկաթով, անագով եւ կապարով առնում էին ըս առուտուրը.
13 Յաւանը, Թոբէլը եւ Մոսոքը ըս վաճառականներն էին. նորանք քեզ հետ Մարդկանց հոգիների եւ պղնձի առ-
14 օքների առուտուր էին անում. Թորգոմայի տունից ձիեր եւ ձիաւորներ եւ ջորիներ էին բերում քեզ մա-
15 իրրեւ առուտուրի ապրանք. Դեդանի որդիքը ըս վաճառականներն էին. չատ կղզիներ իրրեւ վաճառականութեան տեղեր ձեռքիդ էին. փղոսկրեայ եղջիւրներ եւ ամպհազ փայտ էին հա
դարձնում քեզ իրրեւ փոխանակու-
16 թիւն. Ասորիք ըս վաճառականներն էին, ըս ձեռագործների չատութեան համար. կարկհանով, ծիրանեղոյնով, նկարագործներով, բեհեզով, բուսաբով եւ կարմիր յակինթով առնում էին
17 ըս առուտուրը. Յուդան եւ Իսրայէլի երկիրը ըս վաճառականներն էին. Մինննիթի հցորենով, խմորեղէնով, մեղրով, իւղով եւ դեղատեառնով առնում
18 էին ըս վաճառականութիւնը. Դամասկոս ըս վաճառականն էր, ձեռագործներիդ չատութեան ամէն տեսակ ապրանքի չատութեան համար՝ Քեղբոնի գինիով եւ սպիտակ բուրդով.
19 Վեդանը եւ Յաւանը Ուզալից բերում էին ըս ապրանքները. չինած երկաթեղէն, կասիա եւ խնկեղէն էր լի-
20 նում ըս փոխանակութիւնը. Դեդանը ըս վաճառականն էր կառքի պատ-
21 տառակներով. Արաբացիք եւ Կեդարի բոլոր իշխանները ըս պատրաստ վաճառականներն էին. գառներով, խոյերով եւ նոխազներով էին առուտուր
22 անում քեզ հետ. Սաբայի եւ Ռեգմայի վաճառականները ըս վաճառականներն էին, ամէն տեսակ պէսպէս բուսմունքներով եւ ամէն տեսակ պատուական քարերով եւ ոսկով ա-
23 նում էին ըս առուտուրը. Քհառանը, Քաննէն եւ Եդեմը, Սաբայի վաճառականները, Ասորեստանն -- Քամմադ ըս վաճառականներն էին. Նորանք
24 քեզ հետ վաճառականութիւն էին անում չքեղ հանդերձներով, կապուտակ եւ նկարագործ վերարկուներով, մանածների կուտակներով, հիւսուած չուաններով եւ եղեւնափայտեայ պնդուտկներով ըս վաճառանոցներումդ.
25 Թարսիսի նաւերը ըս կարաւաններն էին ըս վաճառքների համար, եւ դու լցուեցար եւ չատ փառաւորուեցար ծովի միջումը.
26 Շատ ջրերով տարան քեզ Ի՛ թիակահարները. Արեւելեան քամին քեզ

ա Երեմ. ը. 10.
բ Գ Թագ. ե. 18. Սագ. Հգ. 7.
գ Երեմ. խզ. 9. Գլ. լ. 9. լը. 3.
դ Հմր. 3.
ե Նն. ժ. 4. ը Նե. ի. 36.
զ Նն. ժ. 2.
է Ցայս. ժը. 13.
ը Նն. ժ. 3. Գլ. լը. 6.
թ Նն. ժ. 7.
ժ Դատ. ժա. 33.
ի Գ Թագ. ե. 9, 11. Եզր. գ. 7. Դեր. ժը. 20.

ի Երեմ. ը. 22.
ձ Նն. ի. 3.
ղ Նն. ի. 13. Ես. կ. 7.
ճ Նն. ժ. 7. գ Թագ. ժ. 1, 2. Սագ. հը. 10, 15. Ես. կ. 6.
մ Նն. ժա. 31. գ Թագ. ժը. 12.
յ Նն. ի. 3.
ն Սայս. իը. 7. Ես. ը. 16. իգ. 14.
շ Հմր. 4.
ո Սագ. իը. 7.

27 կոտրեց ծովի միջումը։ Քո [a]ապրանքներն ու վաճառքները՝ քո առուտուրը, քո նաւատիներն ու նաւավարները, քո ձակատուածքը պնդացնողները եւ քեզ հետ առուտուր անողները, եւ քեզանում լինող քո բոլոր պատերազմի մարդիկը եւ քո բոլոր բազմութեան հետ որ քեզանում է, պիտի ընկնեն
28 ծովի մէջը քո անկման օրը։ Քո նաւավարների աղաղակի ձայնից պիտի
29 դողան նաւուաձանները։ Եւ [b]պիտի իջնեն իրանց նաւերից բոլոր թիավարները, նաւատիները՝ ամէն նաւավարները ծովի մէջ եւ կանգնեն
30 երկրի վերայ։ Եւ իրանց ձայնը լսել կ'տան քեզ վերայ եւ կ'աղաղակեն դառնապէս. եւ [c]հող վեր կ'ածեն իրանց գլուխների վերայ, եւ Հոխորի
31 մէջ կ'թաւալուեն։ Եւ [d]իրանց մազերը կ'ածիլեն քո մասին եւ քուրձեր կը հագնեն եւ քեզ վերայ լաց կ'լինեն
32 դառն հոգով եւ դառն սուգով. Եւ [e]իրանց կոծ անելովը ողբ կ'բարձրացնեն քեզ վերայ, եւ ողբ կ'երգեն քեզ վերայ [f]ասելով. [g]Ո՛վ է Տիւրոսի նման,
33 ծովի մէջ բնաջինջ եղածին նման։ [h]Քո վաճառքները ծովիցը դուրս գալիս՝ շատ ազգեր էիր կշտացնում, քո ապրանքների ու քո առուտուրների չատութիւնովը հարստացնում էիր երկրի թագա-
34 ւորներին. Հիմա որ ծովի միջումը ջրերի խորերն ես խորտակուել, [i]քո վաճառքներն եւ բոլոր բազմութիւնդ
35 ընկան քո մէջը։ [k]Կղզիների բոլոր բնակիչները ապշել են քեզ վերայ եւ նորանց թագաւորները սաստիկ զարհուրեցան. դողում են նրանց երես-
36 ները։ Ազգերի միջի վաճառականները հառում են քեզ վերայ, դու [l]սոսկում եղար եւ ոչնչացար յաւիտեան։

Գլ. ԻԸ

Տիրոսի թագաւորի դէմ. Եկեղեցի անհաւատ Խորհրդի ազգովի խաղաղութիւնը։

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.

2 Մարդի որդի, ասիր Տիւրոսի իշխանին՝ [a]Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Որովհետեւ սիրտ հպարտացաւ եւ [b]ասեցիր. Ես աստուած եմ, Հաստուածոյ աթոռի վերայ եմ նստած ծովի միջումը. Երբոյց դու մարդ ես եւ ոչ Աստուած, թէեւ դու քո սիրտը Աս-
3 տուածոյ սրտի տեղն ես դրել. Ահա դու [c]Դանիէլից իմաստուն ես. ոչ մի
4 գաղտնիք մութ չէ քեզ համար. Քո իմաստութեամբն ու հանճարովը քեզ համար հարստութիւն չինեցիր, եւ ոսկի ու արծաթ դրիր քո գանձարան-
5 ներումը. Քո չատ իմաստութիւնովը՝ քո վաճառականութիւնովը չատացրիր քո հարստութիւնը, եւ սիրտդ բարձրացաւ քո հարստութիւնովը։
6 Սորա համար այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Որովհետեւ դու քո սիրտը
7 Աստուածոյ սրտի նման չինեցիր, Դորա համար ահա ես քեզ վերայ պիտի բերեմ օտարներին՝ հզգերի բռնաւորներին, եւ նորանք պիտի հանեն իրանց սրերը քո իմաստութեան գեղեցկութեան վերայ, եւ պիտի ապա-
8 կանեն քո գեղեցկութիւնը։ Քեզ դուրը պիտի դցեն, եւ դու պիտի մեռնես վիրաւորուածների մահով ծովի մէջ։
9 Մի՞թէ հասկու ես քեզ սպանողների առաջին. Ես աստուած եմ. քանի որ դու մարդ ես եւ ոչ Աստուած՝ քեզ
10 սպանողների ձեռքին։ [d]Անթլփատների մահով պիտի մեռնես օտարների ձեռքով. որովհետեւ ես խօսեցի. ասում է Տէր Եհովան։
11 Եւ Տիրոջ խօսքն եղաւ ինձ ասելով.
12 Մարդի որդի, [e]ողբ բարձրացրու Տիւրոսի թագաւորի վերայ եւ ասիր նորան. Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. [f]Դու կատարելութեան կնիքն ես լիքն իմաստութիւնով, եւ գեղեցկու-
13 թեամբ կատարեալ։ [g]Եդեմումն Աստուածոյ դրախտումն էիր. բոլոր պատուական քարերը քո ծածկոյն էին՝ սարդիոն, տպազիոն, անդամանդ,

---

[a] ՂԱՀ. ժ. 4։ ՀԶԵ. 31. ՀԱԹ. Յ. 9 Հէն. Է Գլ. իգ. 15, 18. [b] Յայտ. ԺԸ. 17 Հէն. [c] Յոր բ. 12. Յայտ. Ժբ. 19. Հ Նեհ. գ. 1, 3։ Նբհմ. գ. 26. [d] Նբհմ. Ժգ. 6։ իմ. 5։ Մ Ի ք. ա. 16, [e] Գլ. իգ. 17. Հէն. 2. [f] Յայտ. Ժբ. 18. [g] Յայտ. Ժբ. 19. [h] Գլ. իգ. 19. [i] Հէն. 9. [k] Գլ. իմ. 3, 4։ [l] Եզ. ա. 3. [a] Նբհմ. Ժբ. 16. [b] Գլ. իգ. 21. — Հէն. 9. [c] Գլ. իմ. 3, 4։ [d] Եզ. ա. 3. [e] Յայտ. Ժբ. 3. [f] Գլ. ա. 18։ իբ. 21, 25, 27. [g] Գլ. իմ. 2. [h] Գլ. իմ. 3։ Հէն. 3. [i] Գլ. ա. 8, 9. [k] Յայտ. կբ. 10։ Զաք. բ. 3. [l] Գլ. ա. 11։ ա. 12։ իբ. 13։ Հ Հէն. 2. [a] Գլ. ա. 18։ իբ. 21, 25, 27. [b] Գլ. իմ. 2. [c] Գլ. իմ. 3։ Հէն. 3. [d] Գլ. ա. 8, 9.

ոսկեքար, եղինդնաքար եւ յասպիս, շափիւղայ, կարկինան եւ զմրուխտ եւ ոսկի. քո Խմբուկների եւ քո սրինգների գործը քեզ համար քո տեղծուած օրը պատրաստուեցաւ։ Դու մի օծուած քերովբէ էիր Եդածկող, եւ ես քեզ չինեցի. Աստուծոյ սուրբ սարի վերայ էիր. կրակի քարերի մէջ
15 տեղ էիր մանդալիս։ Դու կատարեալ էիր քո ճանապարհներումը քո տեղծուած օրիցը մինչեւ որ քեզանումս ա-
16 նօրէնութիւն գտնուեցաւ։ Քո առուտուրի չատութեան համար լցուեցաւ քո ներսը զրկանքով եւ դու մեղանչեցիր. եւ ես քեզ իբրեւ պիղծ հե-
ռուէն Աստուծոյ սարիցը, եւ քեզ փչացրի, ով Եդածկող քերովբէ, կրակի
17 քարերի մէջից։ Սիրտդ հպարտացաւ քո գեղեցկութիւնովը. դու ապականեցիր քո իմաստութիւնը քո գեղեցկութեան պատճառով. ես քեզ գետինը պիտի դցեմ. թագաւորների առա-
18 ջին քեզ տեսարան պիտի չինեմ։ Քո անօրէնութիւնների չատութիւնովը՝ քո անիրաւ վաճառականութիւնովը պղծեցիր քո սրբարանները. եւ ես կրակ պիտի հանեմ քո միջից. նա պիտի ուտէ քեզ, եւ ես քեզ մոխիր պիտի չինեմ երկրի վերայ բոլոր քեզ
19 տեսողների աչքերի առաջին։ Ազգերի մէջ քեզ ամէն ճանաչողները պիտի ապշեն քեզ վերայ. դու նոսկումս եղար եւ ոչնչացար յաւիտեան։

20 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
21 Մարդի որդի, Երեսդ Սիդոնին դարձրու, եւ մարգարէացիր նորա վերայ.
22 եւ ասիր. Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ահա ես քեզ դէմ եմ, ով Սիդոն. եւ պիտի փառաւորուիմ քեզանումս, եւ պիտի իմանան որ ես եմ Տէրը, երբոր նորանումս դատաստաններ անեմ եւ նորանումս սրբուիմ։
23 Եւ նորա մէջ ժանտախտ պիտի ուղարկեմ եւ նորա փողոցների մէջ՝ արիւն. եւ վիրաւորուածներ պիտի

ընկնեն նորա մէջ նորա վերայի սրով չորջանակի։ Եւ պիտի իմանան, որ
24 ես եմ Տէրը։ Եւ Իսրայէլի տան համար այլեւս պիտի չլինի խայթող տատասկ եւ ցաւացնող փուշ նորանց բոլոր չրջականներից, որ տառում են նորանց. եւ պիտի գիտենան, որ ես եմ Տէր Եհովան։
25 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Երբոր ես կ'հաւաքեմ Իսրայէլի տունը այն ազգերի միջից որոնցում ցրուել եմ, եւ երբոր ես կ'սրբուիմ նորանցով ազգերի աչքերի առաջին, այն ժամանակ նորանք կ'բնակուին իրանց հողի վերայ, որ ես տուի իմ ծառայ
26 Յակոբին։ Եւ նորանք կ'բնակուին նորանում յապահովութիւնով եւ տուներ կ'չինեն եւ տնկեր կ'տնկեն, եւ յապահով կ'բնակուին, երբոր ես դատաստաններ կ'անեմ իրանց չրջակայքիցը բոլոր իրանց արհամարհողներին, եւ կ'գիտենան որ ես եմ Տէրը նորանց Աստուածը։

ԳԼ. ԻԹ

Եգիպտոսի դէմ.

1 Տասներորդ տարուայ տասներորդ ամսի տասներկուսին եղաւ Տիրոջ
2 խօսքը ինձ ասելով. Մարդի որդի, երես դարձրու դէպի եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորը, եւ մարգարէացիր նորա դէմ եւ Բոլոր եգիպտոսի
3 դէմ. խօսիր եւ ասիր. Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ահա ես քեզ դէմ եմ, ով եգիպտոսի Փարաւոն թագաւոր, ով մեծ վիշապ որ պառկում ես գետերումդ, Որ ասում ես. Իմ գետը իմն է, եւ ես եմ չինել ինձ համար։
4 Բայց ես քո կզակներին կարթեր եմ անցկացնելու եւ քո գետերի ձկները կպցնելու եմ քո թեփերին, եւ քեզ դուրս եմ քաշելու քո գետերիցը, նաեւ քո գետերի բոլոր ձկները, որ
5 կպած կ'լինեն քո թեփերին։ Եւ քեզ դէն պիտի դցեմ անապատը եւ քո դե-

---

ա Գլ. խգ. 13.
բ Տես Նէ. իթ. 20։ Հմր. 16.
գ Գլ. ի. 40.
դ Հմր. 14.
ե Հմր. 3, 5.
զ Գլ. խգ. 21։ իթ. 36.
է Գլ. գ. 3. իթ. 2. իգ. 2.
ը Ես. խգ. 4, 12։ Ներեմ. իթ. 22։ իգ. 3. Գլ. լգ. 30։
թ Ներ. ժգ. 4, 17. Գլ. իգ. 13.
ժ Ասգ. գ. 16.
ի Գլ. ե. 41։ լգ. 23. Հմր. 33.
լ Գլ. լգ. 22.
խ Թուա. լգ. 55։ Ցես. խգ. 13.
ծ Ես. ժա. 13. Գլ. ժա. 17. ի. 41. լգ. 13. լե. 21.

ա Հմր. 22.
բ Ներեմ. խգ. 6. Գլ. լգ. 28.
գ Ես. կե. 21. Ամավ. գ. 11.
դ Ներեմ. լ. 5.

—

ե Գլ. լե. 21.

զ Ես. ժգ. 1. Ներեմ. իե. 19։ խգ. 2, 28.
է Ներեմ. խգ. 30. Գլ. լգ. 22. Հմր. 10.
ը Ասգ. հգ. 13, 14. Ես. իե. 1. ծ. 9. Գլ. լգ. 3.
թ Տես Գլ. լգ. 3.
ժ Ես. լե. 22. Գլ. լգ. 4.

տերի բոլոր ձիհները . դու դաշտի ե-
բնի վերան ես ընկնելու , Դու պիտի
չ՚ժողովուիս եւ պիտի չ՚հաւաքուիս .
ես Էքեզ տալիս եմ երկրի գազաննե-
րին եւ երկնքի թռչուններին իբրեւ
6 կերակուր : Եւ Եգիպտոսի բոլոր բնա-
կիչները կ՚գիտենան , որ ես եմ Տէրը .
որովհետեւ նորանք Իսրայէլի տունը ե-
7 ղան Իսրայէլի տան համար : Երբ նորանք
քեզ ձեռքիդ բռնելիս , դու կոտրուե-
ցար եւ նորանց բոլոր թիկունքները
ճղեցիր . եւ նորանք քեզ վերայ կրո-
նելիս , դու փշրուեցար եւ Ոկանգնե-
ցրիր նորանց երանքները :
8 Դորա համար այսպէս է ասում Տէր
Եհովան . Ահա ես Էսուր եմ բերում
քեզ վերայ , եւ քեզանից պիտի փշա-
9 ցնեմ մարդն ու անասունը : Եւ Ե-
գիպտոսի երկիրը պիտի ամայի եւ ա-
նապատ դառնայ , եւ պիտի իմանան
որ ես եմ Տէրը , որովհետեւ նա ասեց .
10 Դեսը իմն է , եւ ես եմ չինել : Դորա
համար ահա ես քեզ դէմ եւ քո գե-
տերի դէմ եմ . եւ Եգիպտոսի երկիրը
անապատների Հանապատի պէս ամայի
պիտի չինեմ Էմադդոդից մինչեւ Սու-
էնէ եւ մինչեւ Եթէովպացիների սահ-
11 մանը : Էնորանով մարդի ոտք չ՚պիտի
անց կենայ , եւ անասունի ոտք չ՚պիտի
անց կենայ նորանով . եւ նա բնակ-
ուած չ՚պիտի լինի քառասուն տարի :
12 Եւ ես Եգիպտոսի երկիրը ամայի պի-
տի անեմ ամայացած երկիրների մի-
ջում , եւ նորա քաղաքները անապա-
տացած քաղաքների միջում պիտի ա-
մայի լինեն քառասուն տարի . եւ Ե-
գիպտացիներին պիտի ցրեմ ազգերի
մէջ եւ նորանց ցիրուցան անեմ եր-
կիրների մէջ :
13 Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէր
Եհովան . Վերջ քառասուն տարիից յետոյ
ես պիտի ժողովեմ Եգիպտացիներին
այն ազգերից , ուր որ ցրուած են ե-
14 ղել : Եւ ես պիտի դարձնեմ Եգիպ-
տոսի գերութիւնը , եւ ես պիտի տա-
նեմ նորանց Պաթուրեսի երկիրը՝ ի-
րանց ծագման երկիրը , եւ նորանք
այնտեղ մի նշան թագաւորութիւն
15 պիտի լինեն : Թագաւորութիւններից
ցածը պիտի լինի , եւ այլեւս պիտի
չ՚բարձրանայ ազգերի վերայ . եւ ես
նորանց պիտի քիչացնեմ որ չ՚տիրեն
16 ազգերի վերայ . Եւ այլեւս պիտի Իս-
րայէլի տան համար Հապաստանարան
չ՚լինի՝ անօրէնութիւն յիշեցնելով նո-
րանց եւեւից հետեւելով : Եւ նորանք
պիտի իմանան որ ես եմ Տէր Եհովան :
17 Եւ եղաւ քսանեւօթներորդ տար-
ուայ առաջին ամսի մէկին Տիրոջ խօս-
18 քը եղաւ ինձ ասելով . Մարդի որդի ,
Նաբուգոդոնոսոր Թագա-
ւորը իր զօրքը մեծ ծառայութեան
համար ծառայեցրեց Տիւրոսի դէմ .
ամեն գլուխ կնտացաւ , եւ ամեն ուս
պլոկուեցաւ . բայց ոչ վարձք չ՚եղաւ
նորան եւ նորա զօրքին Տիւրոսիցը
այն նորա դէմ արած ծառայութեան
19 համար : Դորա համար այսպէս է ա-
սում Տէր Եհովան . Ահա ես տալիս եմ
Եգիպտոսի երկիրը Նաբու-
գոդոնոսոր Թագաւորին . եւ նա պիտի
վեր առնէ նորա առատութիւնը եւ
կողոպտէ նորա կողոպուտը եւ յափըշ-
տակէ նորա աւարը . եւ — վարձք
20 կ՚լինի նորա զօրքին : Իրեւ վճար ,
որի համար նա ծառայել է , տալիս եմ
նորան Եգիպտոսի երկիրը . որովհե-
տեւ ինձ համար են արել . ասում է
21 Տէր Եհովան : Այն օրը ես եղջիւր
պիտի բուսցնեմ Իսրայէլի տան հա-
մար , եւ քեզ էլ Էրեւանի բացութիւն
պիտի տամ նորանց մէջ . եւ նորանք
պիտի իմանան որ ես եմ Տէրը :

ԳԼ . Ւ .

Նաբուգոդոնոսորը փշացնում է Եգիպտոսի զօրութիւնը, դաշնակիցներին և թագաւորին.

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով .
2 Մարդի որդի , մարգարէացիր եւ ասիր .
Այսպէս է ասում Տէր Եհովան . Ողբ-
3 բացէք՝ աւա՜ղ այն օրուան : Որովհե-
տեւ Էօրը մօտացել է , եւ մօտացել է

Ա Եբրեմ. բ. 3. Ժգ. 4. Ել. 33. 3 Եբրեմ. է. 33. լգ. 20. Դեւ Թագ. Ժբ. 21. Ես. լգ. 6. 4 Եբրեմ. լե. 6, 7, 11. Գլ. Ժե. 17. * Կամ՝ գազանների օրէր

Ե Գլ. Ժգ. 17. լբ. 11—13. Ջգլ. լ. 12. Ես. Ժգ. 3. Եբրեմ. խգ. 1. Գլ. լ. 6. 6 Գլ. լբ. 13. 7 Գլ. լ. 7, 26.

8 Ես. ԺԹ. 23. Եբրեմ. խգ. 20. 9 Գլ. Ժե. 6, 14. 10 Ես. լ. 2, 3. լգ. 4, 6. 11 Եբրեմ. խե. 6. Գլ. խդ. 7, 8. 12 Տես Եբրեմ. խե. 7. 13 Սագ. ճլբ. 17.

Ա Գլ. խդ. 27. — Ես. Ժգ. 6. Ք Գլ. է. 7, 13. Յովել. բ. 1. Սոփ. ա. 7.

Տիրոջ օրը, ամպոտ օրը. դա ազգերի
4 ժամանակը պիտի լինի, եւ սուբ պիտի դայ Եգիպտոսի վերայ եւ Եթովպիայումը, երբոր Եգիպտոսումը կ'ընկնին սպանուածները, եւ Էվեր կ'առնեն նորա առատութիւնը եւ Էքարուքանդ կ'լինին
5 Նորա հիմունքը. Եթէովպացիք, Խփութացիք, Ղուդացիք եւ Էրոյոր խառնիճաղանճ ժողովուրդը եւ Քուբացիք եւ ուխտի երկրի որդիքը Նո-
6 բանց հետ սրով պիտի ընկնեն. Այսպէս է ասում Տէրը. Եգիպտոսի օգնականներն էլ պիտի ընկնեն, եւ պիտի իջնէ Նորա զօրութեան հպարտութիւնը, Իմադդոյից մինչեւ Սուէն սրով պիտի ընկնեն Նորանում, ասում
7 է Տէր Եհովան. Եւ Էպիտի ամայանան ամայացած երկիրների միջում, եւ Նորա քաղաքները պիտի լինեն անա-
8 պատացած քաղաքների մէջ. Եւ պիտի իմանան որ ես եմ Տէրը, երբոր ես կրակ կ'դցեմ Եգիպտոսի մէջ եւ կ'կոտրատուին Նորա բոլոր օգնական-
9 Նները. Այն օր Էգնեպաններ պիտի դուրս գան Նաւերով իմ առաջից՝ ապահով Եթէովպացիներին վախեցնելու համար, եւ Նորանց մէջ երկունք պիտի լինի Եգիպտոսի օրուայ պէս. որովհետեւ ահա գալիս է։
10 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Եւ Էգիպտոսի բազմութիւնն էլ պիտի վերացնեմ Բաբիլոնի Նաբուզոդոնոսոր
11 Թագաւորի ձեռով. Նա եւ իր ժողովուրդն իր հետ՝ Էազգերի ըռնակալները բերուում են երկիրը աւերակ անելու, եւ Նորանք պիտի մերկացնեն իրանց սուերը Եգիպտոսի վերայ, եւ երկիրը պիտի լցնեն սպանուած-
12 Ներով. Եւ Էես պիտի ցամաքեցնեմ գետերը, եւ Էերկիրը ծախեմ չարերի ձեռքը, եւ ամայի անեմ երկիրը եւ Նորա լիութիւնը օտարների ձեռով. Ես Տէրս եմ խօսել։
13 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ես

Էկուռքերն էլ պիտի բնաջինջ անեմ, եւ փչացնեմ չաստուածները Մեմֆիսից. եւ Էգիպտոսի երկրից այլ եւս իշխան պիտի չլինի. եւ Էվախ պիտի
14 դնեմ Եգիպտոսի երկրումը, եւ Նպիտի ամայի անեմ Պաթուրէսին, եւ Տանյանեթի մէջ կրակ պիտի դցեմ, եւ Նովի մէջ դատաստաններ պիտի ա-
15 Նեմ. Եւ իմ սրամտութիւնը պիտի խափեմ Եգիպտոսի ամրութեան՝ Սինի վերայ եւ պիտի ջարդեմ Էնովի բազ-
16 մութիւնը. Եւ Էկրակ պիտի դցեմ Եգիպտոսի մէջ. Սինը պիտի երկունքներով դալարուի, եւ Նովը պիտի ճեղքուի. Եւ Քսնամիները պիտի Մեմ-
17 փիսը ցերեկով Էահեն։ Աւենի եւ Բուբաստի երիտասարդները պիտի սրով ընկնեն. եւ իրանք գերի պիտի գնան։
18 Էնե Տահփանեսում ցերեկը պիտի խաւար դառնայ, երբոր ես այնտեղ կոտրատեմ Եգիպտոսի լուծերը, եւ երբոր այնտեղ կ'փչանայ Նորա այժի հպարտութիւնը. ամպ պիտի ծածկէ Նորան, եւ Նորա աղջկերքը գերի պիտի գնան։
19 Այսպէս ես Եգիպտոսում դատաստաններ պիտի անեմ, եւ Նորանք պիտի իմանան որ ես եմ Տէրը։
20 Եւ եղաւ տասնեմեկերորդ տարուայ առաջին ամսի եօթին Տիրոջ
21 խօսքը եղաւ Էնձ ասելով. Մարդի որդի, Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորի Նթազուկը կոտրեցի, եւ ահա Նա պիտի չ'փաթաթուի բժշկութիւն տալու համար, որ կապ դնեն փաթաթաձի վերայ, որպէս զի զօրանայ սուբ
22 բռնելու համար։ Դորա համար այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ահա ես Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորի դէմ եմ, եւ Նպիտի փչրեմ Նորա բազուկները՝ թէ զօրաւորը թէ կոտրածը, եւ վայր պիտի դցել սուբը Նորա
23 ձեռքիցը։ Եւ Էեգիպտացիներին պիտի ցրուեմ ազգերի մէջ եւ Նորանց սփռեմ
24 երկիրների մէջ։ Բայց պիտի զօրացնեմ Բաբիլոնի թագաւորի բազուկները,

---

ա Գլ. իբ. 19։
գ Երեմ. ծ. 13։
դ Գլ. իե. 10։
ե Երեմ. իե. 20, 21։
զ Գլ. իբ. 10։
է Գլ. իբ. 12։
ը Եհ. ժբ. 1, 2։

թ Գլ. իբ. 19։
ժ Գլ. իբ. 7։
ի Եհ. ժբ. 5, 6։
լ Եհ. ժբ. 4։
խ Եհ. ժբ. 4։
ծ Եհ. ժբ. 1։ Երեմ. խգ. 13, խգ. 35։ Զաք. ժգ. 2։

կ Զաք. ժ. 11։
հ Եհ. ժբ. 16։
յ Գլ. իբ. 14։
ղ Ամոս. հբ. 13, 43։
ճ Նահ. գ. 8—10։
ռ Երեմ. խգ. 25։

ս Հեր. 8։
վ Երեմ. ր. 18։
տ Երեմ. խբ. 25։
ր Երեմ. խբ. 11։
ց Ամոս. յե. 17։
ւ Հեր. 26։ Գլ. իբ. 12։

եւ իմ սուրը պիտի դնեմ նորա ձեռքին, սակայն Փարաւոնի բազուկները պիտի փշրեմ, եւ նա պիտի սպանուի հեծեծանքովը հեծ նորա առջեւին։
25 Եւ Բաբիլոնի թագաւորի բազուկները պիտի զօրացնեմ, իսկ Փարաւոնի բազուկները պիտի ընկնին. եւ պիտի իմանան որ ես եմ Տէրը, երբոր ես իմ սուրը կ'տամ Բաբիլոնի թագաւորի ձեռքը, եւ նա նորան կ'մեկնէ Եգիպտոսի երկրի վերայ. եւ կ'ցրուեմ
26 Եգիպտացիները ազգերի մէջ եւ նորանց կ'սփռեմ երկիրներուն մէջ, այն ժամանակ կ'իմանան որ ես եմ Տէրը։

ԳԼ. ԼԱ

Եգիպտոսի թագաւորն եւ պետք է կրծքի քցեն ասորեաց թագաւորը։

1 Եւ եղաւ տասնեւմէկերորդ տարուայ երրորդ ամսի մէկին, Տիրոջ խօսքը
2 եղաւ ինձ ասելով. Մարդի որդի, ասիր Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին եւ նորա բազմութեանը. Որու նմա
3 ես նմանուիս քո մեծութիւնովը։ Ահա Ասորեաստանցին մի եղեւին էր Լիբանանի վերայ, ոտները գեղեցիկ եւ տերեւախիտ, հովանաւոր եւ բարձրահասակ էր, եւ ամպերի մէջ էր նորա
4 գագաթը։ Ջրերը նորան մեծացրին, անդունդները նորան բարձրացրին, իր գետերը գնում էին իր տունկի չուրջը, եւ իր վտակները նա ուղարկում էր դաշտի բոլոր ծառերին։
5 Սորա համար նորա հասակը բարձր եղաւ դաշտի բոլոր ծառերից. եւ ճեղին նորա ոտները եւ տարածուեցան նորա ճիւղերը չատ ջրերից ընձ-
6 արձակուելով։ Նորա ճիւղերի վերայ բոյն էին գնում երկնքի բոլոր թռչունները, եւ նորա ճիւղերի տակ ծնում էին դաշտի բոլոր գազանները, եւ նորա հովանումը բնակվում էին բոլոր
7 մեծամեծ ազգերը։ Եւ նա գեղեցիկ էր իր մեծութիւնովը, իր ոտների ընդարձակութիւնովը. որովհետեւ նորա
8 արմատը չատ ջրերի վերայ էր։ Եղեւ-

9 ևները նորան չէին ծածկում Աստուծոյ դրախտում, մայր ծառերը չէին նմանում նորա չառաւիղներին, եւ սօսիները նորա ոտների նման չէին. ոչ մի ծառ Աստուծոյ դրախտի մէջ չէր նմանում նորան իր գեղեցկու-
9 թիւնովը։ Ես նորան գեղեցիկ էի շինել իր ոտների չատութիւնովը. եւ նախանձում էին նորան Աստուծոյ դրախտում եղող բոլոր եդեմի ծառերը։

10 Դորա համար այսպէս ասաց Տէր Եհովան. որովհետեւ *բարձրացաւ հասակով եւ իր գագաթը դրաւ ամպերի մէջ, եւ Իր սիրտը հպարտացաւ իր
11 բարձրութիւնովը, ես էլ նորան տուի ազգերի հզօրի ձեռքը. նա հատուցանելով կ'հատուցանէ նորան. նորա չարութեան համար ես քշեցի նորան։
12 Եւ օտարները՝ ազգերի բռնակալները նորան ջարդեցին եւ դէն գցեցին. սարերի եւ բոլոր հովիտների վերայ ընկան նորա ոտները եւ կոտրատուեցան նորա չառաւիղները երկրի բոլոր ձորերում, եւ նորա հովանիից իջան երկրի բոլոր ժողովուրդները եւ
13 դէն գցեցին նորան։ Նորա բնակած-ների վերայ բնակուեցին երկնքի ամէն թռչունները, եւ նորա չառաւիղների վերայ էին գալիս ամէն գազանները։
14 Որպէս զի իրանց հասակով չ'հպարտանան ամէն ջրասուն ծառերը եւ իրանց գագաթները չ'դնեն ամպերի մէջ, եւ իրանց հպարտութիւնով իրանց վերայ հաստատ չ'կենան բոլոր ջրով ոռոգուածները, որովհետեւ ամենքը էմահուան են մատնուած երկրի տակերում մարդկանց որդիների
15 մէջ գուբը իջնողների հետ։ Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Նա գերեզմանը իջած օրը սուգ անել տուի. նորա համար անդունդը ծածկեցի եւ արգելեցի նորա գետերը, եւ չատ ջրեր բռնուեցան, եւ սուգ հագցրի Լիբանանին նորա մասին, եւ դաշտի բոլոր ծառերը թառամեցին նորա պատճա-

---

է Սաղ. ք. 16, — Հմր. 33. Գլ. իք. 13, — Հմր. 18. Դտն. գ. 10, է Տես Երեմ. ծա. 36, Դտն. գ. 11, Դլ. ժէ. 23; Դտն. գ. 12. — Ծն. ը. 8; ժգ. 10; Գլ. իբ. 13, * Կամ. գու բարձրացար Դտն. և. 20, ը Գլ. իբ. 7, թ Գլ. իբ. 5; լե. 8, ժ Ես. ժբ. 6; Գլ. լբ. 4, ի Սաղ. նբ. 7, լ Գլ. լբ. 18.

16 ռով։ Ենորա անկման ձայնիցը դողալ տուի ազգերին երբոր Ենորան իջնցրի գերեզմանը դուրը իջնողների հետ, եւ Եդեմի բոլոր ծառերը, Լիբանանի ընտրեալներն ու լաւերը՝ բոլոր
17 ջրով ոռոգուածները։ Նորանք էլ Ենորա հետ իջան գերեզմանը սրով սպանուածների մօտ. եւ Ենորա բազուկը եղոյնները, որ բնակվում էին Ենորա հովանիումը ազգերի մէջ։
18 Ո՞ւմ ես նմանում այսպէս փառքով եւ մեծութիւնով Եդեմի ծառերի մէջ. դու վայր պիտի զգուիս Եդեմի ծառերի հետ գետնի տակը, Անթլիատների մէջ պիտի պառկես սրով սպանուածների հետ։ Այսինքն Փարաւոնը եւ Ենորա բոլոր բազմութիւնը, ասում է Տէր Եհովան։

ԳԼ. Լ՚Ը

Եգիպտոսից եւ դէպ է դուրը ինձն ինչպէս մեռ ազգերը։

1 Եւ եղաւ տասնեւերկուերորդ տարուայ, տասնեւերկուերորդ ամսուայ առաջին մէկին եղաւ Տիրոջ խօսքը ինձ
2 ասելով. Մարդի որդի, ողբ բարձրացրու Եգիպտոսի Փարաւոն Թագաւորի վերայ եւ ասիր Ենորան. Ազգերի մէջ դու առիւծի էիր նմանւում. եւ դու մի վիշապի նման էիր ջրերում. դու վեր էիր բղխում քո գետերովը, եւ ոտքդ էիր պղտորացնում էիր ջուրը ոտներովդ, եւ կոխ էիր տալիս Ենորանց
3 գետերը։ Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ես պիտի իմ ցանցը քեզ վերայ տարածեմ շատ ազգերի ժողովրդով, եւ քեզ վեր պիտի քաշեմ իմ ուռկա-
4 նովը։ Եւ Թքեզ պիտի գցեմ գետնի վերայ, դաշտի երեսը պիտի շպռտեմ քեզ, եւ Թքեզ վերայ պիտի բնակեցնեմ երկնքի բոլոր թռչուններին, եւ քեզանով պիտի կշտացնեմ երկրի բոլոր
5 գազաններին։ Եւ քո մսով պիտի հաս-

ԻԳԼ. իվ. 15.
ՅԵՍ. Ժգ. 15.
ԼԵՍ. Ժգ. 8.
ՀԳԼ. լբ. 31.
ՅՈԲ Գ. 20.
ՆԱՀ. 3. ԳԼ. լբ. 19.
ՓԳԼ. իբ. 10. ։ լբ. 19, 21,
24 ՀՃԾ.
—
ՈԳԼ. իե. 2. Հեր. 16.
ԲԳԼ. ԺՔ. 3, 6. լբ. 13.
ԷԳԼ. ԺՔ. 3.
ԻԳԼ. լդ. 18.

ԼԳԼ. Ժբ. 13. Ժե. 20. Ովբ. է. 12.
ՀԳԼ. ԺՔ. 3.
ԼԳԼ. լ՚. 13.
ՀԳԼ. լ՚. 12.
ՅԵՍ. Ժգ. 10. Ովբ. բ. 31. գ. 15. Ամվ. ը. 9. Մատ.
ԺԹ. 29. Յով. գ. 12, 13.
ՀԳԼ. իե. 35.
ԼԳԼ. իվ. 16.
ՀԵԶԿ. խզ. 28. ԳԼ. ը. 4.
ԼԳԼ. իբ. 7.
ԼԳԼ. ԺՔ. 19.
ՂԳԼ. ԺՔ. 11.

րերի վերայ գցեմ, եւ պիտի լցնեմ
6 ձորերը քո դիերովը։ Եւ երկրին պիտի խմեցնեմ քո արիւնի արտահոսմովը մինչեւ սարերն էլ, եւ հեղեղատները պիտի լցուին քեզանով։ Եւ քեզ
7 հանգցնելիս Թպիտի ծածկեմ երկինքը, եւ աստղ պիտի հազցնեմ Ենորա աստղերին, արեգակը ամպով պիտի ծածկեմ, եւ լուսինը պիտի չՀաառագայթէ
8 իր լոյսը։ Երկնից վերայ բոլոր լուսաւոր լուսատուներին պիտի խաւարեցնեմ քո պատճառով, եւ քո երկրի վերայ մթութիւն պիտի բերեմ, ա-
9 սում է Տէր Եհովան։ Եւ շատ ժողովուրդների սիրտը պիտի խռովեցնեմ, երբոր քո կործանումը հասցնեմ ազգերին այն երկիրներում, որոնց չէիք
10 գիտում։ Եւ շատ ժողովուրդներ պիտի ապշեցնեմ քեզ վերայ, եւ Ենորանց Թագաւորները զարհուրանքով պիտի քեզ վերայ զարհուրին, երբոր իմ սուրը կՀթափահարեմ Ենորանց առաջին. եւ պիտի ամեն մարդ Համեն վայրկեան սարսափէ իր անձի համար քո կործանման օրը։
11 Ովասկեւ այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Բաբիլոնի Թագաւորի սուրը
12 պիտի գայ քեզ վերայ։ Զօրաւորների սրերովը վայր պիտի գցեմ քո բազմութիւնը, որոնք ամենքը Հազգերի բռնաւորներն են։ Եւ Ենորանք պիտի կողոպտեն Եգիպտոսի պարծանքը, եւ պիտի ոչնչանայ Ենորա բոլոր բազմու-
13 թիւնը։ Եւ պիտի կորցնեմ Ենորա բոլոր անասունները, շատ ջրերի վերայից, եւ Այլ եւս Ենորանց պիտի չը պղտորէ մարդի ոտք, եւ անասունի կՀզակներ պիտի Ենորանց չՀպղտորեն։
14 Այն ժամանակ պիտի պարզեցնեմ Ենորանց ջրերը, եւ իւղի պէս հոսեցնեմ Ենորանց գետերը, ասում է Տէր Եհո-
15 վան. երբոր Եգիպտոսի երկիրը աւերակ կՀզարձնեմ, եւ երկիրը աւերակ կՀզառնայ իր լիութիւնից. երբոր ես կՀզարկեմ Ենորա միջի բոլոր բնակիչ-

ներին , այն ժամանակ հ՚իմանան թէ
ես եմ Տէրը ։
46 Այս մի ողբ է , եւ ողբով պիտի
երգեն նորան , աղջկերքը պիտի ողբալով երգեն նորան , Եգիպտոսի վերայ եւ նորա բոլոր բազմութեան վերայ պիտի ողբալով երգեն նորան , ասում է Տէր Եհովան ։
47 Եւ եղաւ տասնեւերկուերորդ տարուայ՝ ամսի տասնեւհինգին , որ Տիրոջ
48 խօսքը եղաւ ինձ ասելով . Մարդի որդի , կոծ արա Եգիպտոսի բազմութեան վերայ եւ իջեցրու նորան՝ նորան եւ զօրաւոր աղգերի աղջիկներին դեպի տակը դուրը իջնողների հետ ։
49 Դու ումից ես վայելուչ . իջիր եւ
20 պառկիր անթլփատների հետ ։ Սրով սպանուածների մէջ պիտի ընկնին , սուրի պիտի տրուի նա , քաշքշեցէք նորան եւ նորա բոլոր բազմութիւնը ։
21 Նորան խօսելու են զօրաւորների հրզօրները դեպի դժոխքի միջից՝ նորա օգնողների հետ . Իջել պառկել են անթլփատները՝ սրով սպանուած ։
22 Ասորեստանցին եւ նորա բոլոր ամբոխը , նորա դեպի դժոխքները նորա շրջակայքումն են . ամենքը
23 սպանուած՝ սրով ընկածներ են ։ Որի դեպի դժոխքները գուբի խորքերումն են չինուած , եւ իր ամբոխը իր դեպի դժոխքների շրջակայքումն է , ամենքը սպանուած՝ սրով ընկածներ են , որոնք վախ էին տալիս կենդանեաց երկրումը ։
24 Ասկնեղ է Եղամացին եւ իր բոլոր բազմութիւնը , իր դեպի դժոխքների շրջակայքումը , ամենքը սպանուած՝ սրով ընկածներ են , որոնք իջել են անթլփատ՝ երկրի տակերը , որոնք իրանց վախը տալիս էին կենդանեաց երկրումը , սակայն իրանց ամօթը պիտի կրեն գուբը իջնողների հետ ։
25 Սպանուածների մէջ նորան անկողին սուրն իր բոլոր բազմութեան հետ , նորա շրջակայքումն են իր դեպի դժոխքները . ամենքը անթլփատներ՝ սրով սպանուած , որ իրանց վախը տալիս էին կենդանեաց երկրումը , եւ որոնք պիտի կրեն իրանց ամօթը գուբը իջնողների հետ . նա սպանուածների մէջ է դրուել ։
26 Ասկնեղ է Մոսոքը՝ Թոբէլը եւ նորա բոլոր ամբոխը , նորա շրջակայքումն են իր դեպի դժոխքները . ամենքը անթլփատներ՝ սրով սպանուածներ , որոնք իրանց վախը տալիս էին կենդանեաց երկրումը ։ Եւ նորանք պիտի չ՚պառկեն անթլփատներից ընկնող զօրաւորների հետ , որոնք իրանց պատերազմական զէնքերովը դեպի դժոխքն իջան , եւ որոնց սուրերը իրանց գլիներին տակին դրին . բայց նորանց անօրէնութիւնները իրանց ոսկորների վերայ պիտի լինի , թէեւ նորանք զօրաւորների երկիւղն էին կենդանեաց
28 երկրումը ։ Եւ դու պիտի անթլփատների մէջ փշրուիս , եւ պառկես սրով սպանուածների հետ ։
29 Ասկնեղ է Եդոմը , նորա թագաւորները եւ նորա բոլոր իշխանները , որոնք իրանց զօրութիւնովը սրով սպանուածների հետ են դրուած . նորանք պիտի պառկեն անթլփատների հետ եւ դուբը իջնողների հետ ։
30 Ասկնեղ են Հիւսիսի իշխանները բոլորը , եւ բոլոր Սիդոնացիք , որոնք իջան սպանուածների հետ . իրանց ահարկութիւնովը պիտի ամաչեն իրանց զօրութիւնից , եւ պիտի պառկեն անթլփատ՝ սրով սպանուածների հետ , եւ իրանց ամօթը կրեն գուբը իջնողների հետ ։
31 Փարաւօնը տեսնելու է նորանց , եւ Հպիտի մխիթարուի իր բոլոր ամբոխի մասին , սրով սպանուածներ են Փարաւօնը եւ իր բոլոր զօրքերը , ասում
32 է Տէր Եհովան ։ Որովհետեւ ես նորա երկիւղ տալ տուի կենդանեաց երկրումը . եւ նա պիտի պառկեցնուի անթլփատների մէջ՝ սրով սպանուած-

---

1 Եր. է. 5, ժգ. 4, 18, Սոգ. Բ. 16, գլ. գ. 7.
2 Հր. 2. Հես բ Թագ. ա. 17, բ Մն. լե. 25, գլ. իգ. 17, Նգլ. իգ. 20, լա. 14.
3 գլ. լա. 2, 16.
4 Հր. 21, 24 եւ 25, գլ. իբ. 19, 20. ա. 31, ժգ. 9, 10, Հր. 27.
* Դ՚ոյ՝ մեռելների բնակարանի
5 Հր. 19, 25 եւ 26.
6 Հես Հր. 24, 28, 29, 30.
7 Ես. ժգ. 15.
8 գլ. իգ. 17, 20, Հր. 24—27, 32.
9 Երեմ. խբ. 34 եւ 35.
10 Հր. 31.
11 Հր. 23.
12 Եր. ժ. 2, գլ. իե. 13, լբ. 3.
13 Հր. 19, 20 եւ 26.
14 Հր. 21, Ես. ժգ. 18, 19.
15 գլ. իբ. 17, Հր. 24—27, 32.
16 Դ՚ոյ՝ մեռելների բնակարանն. տես՝ գծագիր
17 գլ. իե. 12 եւ 26.
18 գլ. լբ. 6, 15, գբ. 3.
19 գլ. իբ. 21.
20 գլ. լա. 16.

Ների հետ՝ Փարաւոնը եւ Նորա բոլոր ամրոխը, ասում է Տէր Եհովան։

ԳԼ. ԼԴ

Հոգևոր դէպքերի պարագրք. Աստուծոյ բարութիւնը և արդարութիւնը. Երուսաղէմի կործանման լուրը. Նոր պայմանների սպառնալիք։

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
2 Մարդի որդի, ՙխօսիր քո ժողովրդի որդիանց հետ եւ ասիր Նորանց. Երբէք մի երկրի վրայ սուր բերեմ, եւ այն երկրի ժողովուրդը մէկ մարդ ընտրէ իր միջիցը եւ Նորան իրանց համար
3 դիտէ չինեն. Եւ Նա տեսնէ այն սուրը գալիս երկրի վրայ, եւ փողը հնչեցնէ
4 եւ ժողովրդին զգուշացնէ. Բայց մէկը փողի ձայնը որոշ լսէ եւ չ՚զգուշանայ, եւ սուրը գայ եւ Նորան վեր առնէ. ՙնորա արիւնը Նորա գլուխը պիտի լինի։
5 Նա լսել էր փողի ձայնը եւ չ՚զգուշացաւ. Նորա արիւնը իր վրայ պիտի լինի. եւ եթէ Նա զգուշացած լինէր իր անձը
6 կ՚ազատէր։ Բայց եթէ դէսը տեսնէ սուրը գալիս եւ փողը չ՚հնչեցնէ, եւ ժողովուրդը չ՚զգուշանայ, եւ սուրը գայ եւ Նորանցից մի հոգի վեր առնէ. Նա իր անօրէնութիւնովը վեր առնուեցաւ, բայց Նորա արիւնը ես դէպի ձեռքիցն եմ պահանջելու։
7 Եւ դու, մարդի որդի, ես քեզ դէտ դրի Իսրայէլի տան վրայ, եւ դու պիտի իմ բերանից խօսքը լսես եւ Նո-
8 րանց զգուշացնես իմ կողմանէ։ Եթէ ամբարշտին ասելիս, Ով ամբարիշտ, դու անպատճառ պիտի մեռնես, եւ դու եթէ չ՚խօսես ամբարշտին՝ իր ճանապարհից զգուշացնելու համար. այն ամբարիշտը կ՚մեռնէ իր անօրէնութեան համար, բայց Նորա արիւնը
9 քո ձեռքիցն ես կ՚պահանջեմ։ Իսկ եթէ դու զգուշացնես ամբարշտին իր ճանապարհից, որ Նորանից հետ դառնայ, բայց Նա հետ չ՚դառնայ, Նա իր անօրէնութեան համար կ՚մեռնէ, բայց դու ազատած կ՚լինես քո անձը։
10 Եւ դու, մարդի որդի, ասիր Իսրայէլի տանը. Դուք այսպէս էք խօսում եւ ասում թէ Մեր յանցանքներն ու մեր մեղքերը մեզ վերայ է, եւ մենք Նորանցով մաշվում ենք. ՙուր-
11 բեմն ինչպէս պիտի ապրինք։ Նորանց ասիր. Կենդանի եմ ես, ասում է Տէր Եհովան, որ ես Համբարշտի մեռնելը չեմ ուզում, այլ որ ամբարիշտը դարձի գայ իր ճանապարհից եւ ապրէ։ Դարձէք, դարձէք ձեր չար ճանապարհներիցը, եւ ինչու համար դուք մեռնէք, ով Իսրայէլի տուն։
12 Եւ դու, մարդի որդի, ասիր քո ժողովրդի որդիանցը թէ Հաւատարիմ արդարութիւնը Նորան չի փրկիլ երբոր Նա յանցանք գործէ, եւ ամբարիշտը իր ամբարշտութիւնովը չի գլորուիլ երբոր իր ամբարշտութիւնից Նա դառնայ, եւ արդարը չէ կարող իր ՙ-
13 ՙ-ՙՙ-Նովը ապրիլ երբոր մեղանչէ։ Երբոր ես արդարին ասեմ թէ Նա անպատճառ պիտի ապրէ, եւ Նա վստահանայ իր արդարութեան վերայ եւ անօրէնութիւն անէ. Նորա բոլոր արդարութիւնը պիտի չ՚յիշուի, եւ այն իր արած անօրէնութեանովը պիտի
14 մեռնէ։ Բայց Երբոր ամբարշտին ասեմ. Դու անպատճառ պիտի մեռնես, եւ Նա Նա դառնայ իր մեղքիցը եւ իրաւունք ու արդարութիւն գործէ.
15 Ամբարիշտը Նրաւոր կամ դարձնէ, Հափշրչուածը հատուցանէ, Նկանքի կանոններովը գնայ առանց անօրէնութիւն գործելու. Նա անշուշտ պիտի
16 ապրէ եւ չ՚պիտի մեռնէ։ Ամէն մեղքերը, որ Նա արել էր, պիտի չը յիշուին. Նա իրաւունք ու արդարութիւն գործեց. Նա անշուշտ պիտի ապրէ։
17 Եւ քո ժողովրդի որդիքը կ՚ասեն. Տիրոջ ճանապարհը ուղիղ չէ. բայց իրանց ճանապարհն է որ ուղիղ չէ։
18 Երբոր արդարը Նա դառնայ իր արդարութիւնից եւ անօրէնութիւն գոր-

---

–Գլ. գ. 11։
ՙԳլ. ԺԳ. 17։
էր Քագ. ԺԸ. 21, 23։ գ Քագ. ք. 17։ Նիե. 7։ Ովբ. ք. 8։
ՙԳլ. ԺԸ. 13։
ՙՙՆիե. 9։
ՙՙԳլ. գ. 17 եւ ի. ՙՙԳլ. ԺԳ. 23։
ՙՙԵս. Խք. 14։ Գլ. լե. 11։ Եր Քագ. ԺԳ. 1։ Գլ. ԺԸ. 23, 32։ Ովբ. գ. 16, 17։ ա Տիտ. բ. 4։ Տիտ. բ. 11։ բ Գնա. գ. 9։
ՙՙՙԳլ. ԺԸ. 31։
ՙՙՙԳլ. գ. 20։ ԺԸ. 24, 26, 27։ էր Մն. ե. 14։
ՙՙՙԳլ. գ. 20։ ԺԸ. 24։
ՙՙՙԳլ. գ. 18, 19։ ԺԸ. 27։
ՙՙՙԳլ. ԺԸ. 7։
ՙՙՙՀնե. իբ. 1, 4։ Ղև. գ. 2, 4, 5։ Թաս. ե. 6, 7։ Ղուկ. ԺՔ. 8։
ՙՙՙՅԳև. ԺԸ. 5։ Գլ. ք. 11, 13, 21։
ՙՙՙՂԳլ. ԺԸ. 23։
ՙՙՙՀՂեր. 20։ Գլ. ԺԸ. 25, 29։
ՙՙՙԳլ. ԺԸ. 26, 27։

ձէ, այն ժամանակ նա պէտք է նո-
49 րանցում մնայ, եւ երբոր ամբարիշ-
տը նա դառնայ իր ամբարշտութիւնից
եւ իրաւունք ու արդարութիւն գոր-
ծէ, նա պէտք է ապրէ նորանցով։
20 Բայց դուք ասում էք թէ՝ Տիրոջ ճա-
նապարհը ուղիղ չէ, ես ձեզանից ա-
մէն մէկին իր ճանապարհների համե-
մատ պիտի դատեմ, ով Իսրայէլի
տուն։
21 Եւ եղաւ որ մեր գերութեան տաս-
նեւերկուերորդ տարուայ տասներորդ
ամսի հինգին մէկ ազատուած եկաւ
ինձ մօտ Երուսաղէմից ասելով թէ՝
Քաղաքը կոտրուեցաւ։
22 Եւ Տիրոջ ձեռքը ինձ վերայ եղաւ
այն իրիկունը ազատուածի գալուց
առաջ եւ բացաւ իմ բերանը մինչեւ
որ նա առաւօտը ինձ մօտ եկաւ, եւ
բերանս բացուեցաւ եւ այլ եւս համր
չէի։
23 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
24 Մարդի որդի, այս Հաւերակների բը-
նակիչները Իսրայէլի երկրի վերայ ա-
սում են թէ՝ Աբրահամը մէկ հատ
հոգի էր եւ ժառանգեց երկիրը. իսկ
մենք շատ ենք, երկիրը մեզ կ'տրուի
25 իրրեւ ժառանգութիւն։ Դորա համար
ասիր նորանց. Այսպէս է ասում Տէր
Եհովան. Վերուք արիւնոլի էք ուտում
եւ ձեր աչքերը բարձրացնում էք
դէպի ձեր կուռքերը եւ արիւն էք
թափում. եւ դուք ժառանգէք երկի-
26 րը։ Դուք հաստատ կանգնած էք ձեր
սրի վերայ, պղծութիւն էք անում,
եւ ձեզանից ամէն մէկը իր ընկերի
կնոջը պղծում է. եւ դուք ժառան-
27 գէք երկիրը։ Այսպէս ասիր նորանց.
Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Կեն-
դանի եմ ես, որ Հաւերակներում եղ-
ողները սրով պիտի ընկնեն, եւ դաշ-
տի վերայ եղողները գազաններին եմ
տալիս իրրեւ նորանց կերակուր, եւ
բերդերում ու ձորայրներում եղող-
ները ժանտախտով պիտի մեռնեն։
28 Եւ երկիրը ամայի ու ամայացած
պիտի չինեմ, եւ պիտի փչանայ նորա
զօրութեան հպարտութիւնը. եւ ա-
մայի պիտի դառնան Իսրայէլի սա-
29 րերը որ անց կենող չլինի։ Եւ կ'ի-
մանան որ ես եմ Տէրը, երբոր երկիրը
ամայի ու ամայացած կ'անեմ նորանց
արած բոլոր պղծութիւնների համար։
30 Իսկ դու, մարդի որդի, քո ժողովրդի
որդիքը որ խօսակցում են քեզ դէմ
պատերի մօտ եւ տների դռներում
եւ մէկմէկի հետ խօսում են իրար
ասելով. Մէկ եկէք ու լսենք թէ ինչ
բան կայ դուրս եկած Տիրոջ կողմից։
31 Եւ նորանք քեզ մօտ կ'գան հէնց որ
ժողովուրդը եկաւ եւ էքո առաջին կը
նստին իրրեւ իմ ժողովուրդ, եւ կը
լսեն քո խօսքերը, բայց նորանց չեն
կատարիլ. այլ նորանք իրանց բերա-
նովը հաճութիւն ցոյց կ'տան, Իրայց
նորանց սիրտն իրանց ագահութեան
32 ետեւակիցն է գնում։ Եւ ահա դու
նորանց համար քաղցր երգի պէս ես՝
գեղեցկաձայն եւ բարեյարմար. եւ
նորանք կ'լսեն քո խօսքերը, բայց նո-
33 րանց կատարողները չեն։ Եւ երբոր
սա կ'գայ, (ահա պիտի գայ), այն ժա-
մանակ կ'պիտի իմանան, որ իրանց
միջումը մարգարէ է եղել։

ԳԼ. ԼԴ

Ընձուռատարիմ հովիւների դէմ. Դաւիթ հովիւը կանգնեցնելու խոստումը.

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
2 Մարդի որդի, մարգարէացիր Իսրայէլի
հովիւների մասին, մարգարէացիր եւ
ասիր նորանց՝ այդ հովիւներին. Թէ
Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Վայ
Իսրայէլի հովիւներին, որոնք իրանց
են արածեցնում. հովիւները չէ՞ որ
3 հօտը պիտի արածեցնեն։ Կաթը ու-
տում էք, եւ բուրդը հագնում էք,
եւ հաստատուն մորթում էք. իսկ

ձ Ղեմ. 17. Գլ. ԺԸ 25, 29.
ղ Գլ. ա. 2.
ճ Գլ. իգ. 26.
ի Քագ. ԼԵ. 4.
յ Գլ. ա. 3.
ն Գլ. իգ. 27.
շ Ղեմ. 27. Գլ. լգ. 4.
ո Բս. ՃԱ. 2. Գործ. է. 5.
չ Եզ. Մէջ. գ. 11. Մաա. գ. 9. Յովէլ. բ. 35.
Հնհ. բ. 4. Գաղ. գ. 17. է. 20. Ժէ. 10. Ժք. 20. բ Ծր. Ժբ. 16.
պ Գլ. Ժբ. 6.
ռ Գլ. Ժբ. 6. իբ. 11.
ս Ղեմ. 21.
վ Գլ. ՃԲ. 4.
տ Դաա. ը. 2. — Քագ. Ժգ. 6.

ր Երեմ. իգ. 2, 6, 22. Գլ. լգ. 34, 35.
ց Գլ. է. 24. իգ. 21. ը. 6, 7.
փ Գլ. գ. 2, 3, 6.
— Բս. իՔ. 13.
ք Գլ. Ժգ. 1. ի. 1 եւ 2.
օ Գլ. ը. 1.
ֆ Յոպ. հը. 36, 37. Եա. իՔ. 13.
Ա Մաա. Ժգ. 22.
Ջա Քագ. գ. 20.
Ե Գլ. բ. 5.
— Երեմ. իգ. 1. Ջաք. Ժա. 17.
Բս. Ժգ. 11. Ջաք. Ժա. 16.
Գլ. լգ. 25, 26. Մէջ. գ. 1—3. Ջաք. Ժա. 5.

4 հաւր չէք արածեցնում, 5 Տկարներին չ'ուժովացրիք, եւ հիւանդին չ'բժշկեցիք, եւ դուք կատարածին չ'կապեցիք, եւ մոլորուածին նա չ'բերիք, եւ կորածին չ'որոնեցիք, այլ հեստութեամբ ու բռնութեամբ նոքա նոցա վերայ եւ բռնութեամբ 6 իշխեցիք։ Եւ նոքա ցրուեցան հովիւ չ'լինելոյ պատճառով, եւ ամէն կենդանի դաշտի բոլոր գազաններին եղան ուտելիք ցրուեցան եղան։ 7 Մոլորուում են իմ ոչխարները ամէն սարերի վերայ եւ ամէն բարձր բլուրի վերայ, եւ երկրի բոլոր երեսի վերայ ցրուել են իմ ոչխարները. եւ որոնող չ'կայ, ու հարցանող չ'կայ։

7 Դորա համար, ով հովիւներ, լսեցէք Տիրոջ խօսքը. 8 կենդանի եմ ես, ասում է Տէր Եհովան, որովհետեւ իմ հօտը յափշտակուեցաւ եւ իմ հօտը՝ հովիւ չ'լինելու համար՝ դաշտի բոլոր գազաններին կերակուր եղաւ, եւ իմ հովիւները չ'որոնեցին իմ ոչխարներին, եւ հովիւները իրանց են արածեցնում, բայց իմ ոչխարներին չեն արածեցնում. 9 Դորա համար, ով հովիւներ, լսեցէք 10 Տիրոջ խօսքը. Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ահա ես հովիւների դէմ եմ, եւ իմ ոչխարներին պիտի պահանջեմ նոցանից ձեռքիցը, եւ նոցանց պիտի դադարեցնեմ ոչխար արածեցնելուց, եւ հովիւները էլ ալ պիտի չ'արածեցնեն նոցանց, եւ պիտի ազատեմ իմ ոչխարներին նոցանց բերանիցը, որ նոքանք նոցանց համար ուտելիք չ'լինեն։

11 Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ահա ես ինքս եմ պահանջելու իմ ոչխարներին եւ նոցանց որոնելու. 12 Ինչպէս որ հովիւն է որոնում իր հօտը երբոր նոքանք ցրուած ժամանակ նա իր ոչխարների մէջ է լինում, այնպէս պիտի որոնեմ իմ ոչխարներին եւ նոցանց պիտի ազատեմ այն ամէն տեղերից, ուր որ նոքանք ցրուած են եղել ամպի եւ մառախուղի օրը. 13 Եւ նոցանց պիտի հանեմ ազգերի միջից եւ պիտի ժողովեմ նոցանց երկիրներից եւ նոցանց պիտի բերեմ նոցանց երկիրը եւ նոցանց պիտի արածեցնեմ Իսրայէլի սարերի վերայ, ձորերումը եւ երկրի բոլոր 14 բնակութիւններումը. Նոցանց պիտի լաւ արօտում արածեցնեմ, եւ Իսրայէլի բարձր սարերի վերայ պիտի լինի նոցանց փարախը. Հանգստեղ լաւ փարախի մէջ պիտի մտկաղնեն. եւ պարարտ արօտում պիտի արածեն Իսրայէլի 15 լեռների սարերի վերայ։ Ես եմ արածեցնելու իմ ոչխարներին եւ ես եմ նոցանց մտկաղել տալու, ասում է Տէր 16 Եհովան։ Կորածը որոնելու եմ, եւ մոլորուածը ետ եմ բերելու, եւ կոտրածը պիտի կապեմ եւ հիւանդը պիտի զօրացնեմ, եւ պարարտն ու զօրաւորը պիտի փչացնեմ՝ իրաւունքով պիտի հովուեմ նոցանց։

17 Եւ դուք, ով իմ ոչխարները, այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ահա ես դատաստան եմ անելու ոչխարի եւ ոչխարի մէջ, խոյերի եւ նոխազների 18 մէջ։ Սա քիչ է ձեզ համար որ դուք լաւ արօտում էք արածում, ձեր արօտի մնացորդը ձեր ոտքերովը կոխ էլ էք տալիս. եւ մաքուր ջուրը խմում էք, մնացածը ձեր ոտներովը 19 պղտորում էք։ Եւ իմ ոչխարները ձեր ոտնակոխ արածն է ուտում, եւ ձեր ոտներով պղտորածն է խմում։

20 Դորա համար այսպէս է ասում Տէր Եհովան նոցանց. Ահա ես ինքս պիտի դատեմ պարարտ ոչխարի եւ նիհար 21 ոչխարի մէջ։ Որովհետեւ դուք ձեր կողքովը հրում էք եւ ձեր եղջիւրներովը հարում էք ամէն տկարներին, մինչեւ որ նոցանց ցիրուցան արիք 22 դրսումը։ Բայց ես պիտի փրկեմ իմ ոչխարներին, եւ նոքանք այլ եւս պիտի չ'յափշտակուին, եւ Ես պիտի դա-

---

Ա Տիմ. 16։ Ջաք. ժա. 16։
Ի Պետ. ե. 3։
Ա Պետ. դ. 31, 28։
Ես. ԽԳ. 24։ Մատ. ՔԵ. 36։
Ես. ԽԴ. 9։ Եբեմ. ԺԲ. 9։
Ես. 8։
Ք Ես. 3, 6։
Ի Ես. 3, 10։
Ա Պետ. 3, 8։
Ես. ԽԳ. 3, Յովել. բ. 3։
Ես. ԽԴ. 9, 10։ Եբեմ. ԽԳ. 3, Գ. Ես. 21, 22։
Ա Պետ. ե. 4։
Յովհ. ժ. 11։
Միք. գ. 6։ Մատ. ԺԸ. 11։ Մար. ը. 17։ Պետ. ե. 38։
Ա Ես. Ժ. 16։ Ամով. գ. 1։
Ղ Պետ. ի. 37, 38։ Ես. 10, 22։ Ջաք. Ժ. 3։ Մատ. ԻԵ. 32, 33։
Ես. 17։
Ե Ես. 17։

23 առեմ ոչխարի եւ ոչխարի մէջ։ Եւ
նորանց վերայ Մէկ հովիւ պիտի դնեմ,
եւ նա պիտի արածեցնէ նորանց,
Այսինքն իմ Դաւիթ ծառային, նա
պիտի արածեցնէ նորանց, եւ նա է
24 լինելու նորանց հովիւը։ Եւ Ես Տէրս
կ'լինիմ նորանց համար Աստուած,
իսկ իմ Դաւիթ ծառան Իշխան նո-
25 րանց մէջ. Ես Տէրս եմ խօսել։ Եւ
Ձեզ հետ խաղաղութեան ուխտ պիտի
դնեմ, եւ պիտի դադարեցնեմ չար
գազաններին այդ երկրից. եւ նորանք կը
բնակուին անապատումը ապահով. եւ
26 կ'քնանան անտառներումը։ Եւ նորանց
եւ Վիմ բլուրի չրջակայքը պիտի օրհ-
նութիւն չինեմ, եւ Հանդրեւը պիտի
տամ թափիմ իր ժամանակին. Հանդ-
րեւները պիտի օրհնութիւն լինին։
27 Եւ Դաշտի ծառը պիտի իր պտուղը
տայ, եւ երկիրը պիտի տայ իր բերքը,
եւ նորանք ապահով պիտի լինին իւ-
րանց երկրումը, եւ պիտի իմանան
թէ ես եմ Տէրը, երբոր Ես նորանց լուծի
փայտերը կ'կոտրեմ եւ Նորանց կ'ա-
զատեմ իրանց ծառայեցնողների ձեռ-
28 քից։ Եւ այլ եւս Ազգերին աւար
չեն լինիլ, եւ երկրի գազանները նո-
րանց չեն ուտիլ, եւ Հապահով կ'բնակ-
29 ուեն եւ վախեցնող չի լինիլ։ Եւ Նո-
րանց համար մի անուանի բոյս վեր
կ'կացնեմ, որ այլ եւս սովով չ'սպառ-
ուին այն երկրումը, եւ Հայլ եւս չը
30 կրեն ազգերի նախատինքը։ Եւ կ'գի-
տենան թէ Ես Նորանց Տէր Աստուա-
ծը իրանց հետ եմ, եւ իրանք իմ ժո-
ղովուրդն են Իսրայէլի տունը, ա-
սում է Տէր Եհովան։
31 Եւ դուք իմ Ոչխարները իմ արօ-
տի ոչխարները մարդիկ էք դուք. Ես
Ձեր Աստուածն եմ, ասում է Տէր Ե-
հովան։

ԳԼ. ԼԹ

Եզեկիէլի գիր մարգարէութեան.

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
2 Մարդի որդի, Երեսդ Մէկիր սարին
դարձրու եւ Համարգարէացիր նորա մա-
3 սին, եւ ասիր նորան. Այսպէս է ա-
սում Տէր Եհովան. Ահա ես քեզ դէմ
եմ, ով Մէկիր սար, եւ Ամենակալում եմ
իմ ձեռքը քեզ վերայ եւ ես քեզ ա-
4 մայի ու ամայացած պիտի անեմ։ Իմ
քաղաքները աւերակ պիտի անեմ, եւ
դու ամայի պիտի դառնաս, եւ պիտի
պիտանաս որ ես եմ Տէրը։
5 Որովհետեւ դու Հնչանցնենական ա-
տելութիւն ունեիր եւ Իսրայէլի որդի-
կանցը սուրի ձեռք մատնեցիր նորանց
պատուհասի ժամանակին, Հանօրէ-
նութիւնը ծայրին հասած ժամանակին։
6 Դորա համար կենդանի եմ ես, ասում
է Տէր Եհովան, որ քեզ արիւն պիտի
անեմ, եւ արիւնը պիտի հալածէ քեզ.
քանի որում Դու արիւնը չ'ատեցիր,
7 արիւնն էլ պիտի հալածէ քեզ։ Եւ ես
Մէկիր սարը ամայի ու ամայացած պիտի
չինեմ, եւ Հնորանից պիտի փչացնեմ
8 անցնողն ու դարձողը։ Հնե պիտի լը-
ցնեմ նորա սարերը նորա սպանուած-
ներովը, եւ բլուրներիդ ու հովիտնե-
րիդ եւ բոլոր ձորերիդ մէջ պիտի
9 սրով սպանուածներ ընկնեն։ Հնե քեզ
յաւիտենական անապատներ պիտի չի-
նեմ, եւ քո քաղաքները պիտի չ'բը-
նակուին, եւ Դուք պիտի իմանաք
որ ես եմ Տէրը։
10 Որովհետեւ դու ասացիր թէ Այս
երկու ազգերը եւ այս երկու երկիր-
ները իմն են լինելու, եւ Կունենք պիտի
տիրենք նորանց, թէեւ Տէրը այնտեղ
11 էր. Դորա համար՝ կենդանի եմ ես,
ասում է Տէր Եհովան, որ պէտք է

ա Ես. ի. 11. Երեմ. իգ. 4, 5. Յով. ժ. 11. Երբ. ժգ. 20. ա Պետ. բ. 25. ե. 4. գ Երեմ. լ. 9. Գլ. լե. 24, 25. Յով. գ. 5. դ Հմր. 30. Եզ. իբ. 45. Գլ. լե. 27. ե Գլ. լե. 22. Դանիէլ. ա. 33, 39. զ Գլ. լե. 26. է Դատ. իդ. 6. Ես. ժա. 6—9. լե. 9. Յով. բ. 18. ը Հմր. 23. Երեմ. իգ. 6. թ Ես. ի. 11. Երբ. ժգ. 20. ա Պետ. բ. 25. ե. 4. ժ Երեմ. լ. 9. Գլ. լե. 24, 25. Յով. գ. 5. ի Հմր. 30. Եզ. իբ. 45. Գլ. լե. 27. ի Գլ. լե. 22. Դանիէլ. ա. 33, 39. լ Գլ. լե. 26. խ Դատ. իդ. 6. Ես. ժա. 6—9. լե. 9. Յով. բ. 18. ծ Հմր. 23. Երեմ. իգ. 6. կ Ես. ժգ. 7. Գլ. ի. 40. հ Եզ. ժբ. 3. Ես. ժբ. 24. Զաք. բ. 13. ձ Դատ. իդ. 4. ղ Ամգ. կբ. 9. Մտթ. գ. 10. ճ Դատ. իդ. 4. Ամգ. ձե. 12. Ես. գ. 2. մ Դատ. իդ. 13. Երեմ. բ. 20. յ Երեմ. իե. 14. ն Ես. ձգ. 8. Գլ. լգ. 4. շ Հմր. 25. Երեմ. լ. 10. Խոշ. 27. ո Ես. ժա. 1. Երեմ. իգ. 5. պ Գլ. լգ. 3, 6, 18. ջ Հմր. 24. Գլ. լե. 27. ռ Ամգ. ճ. 3. Ամփ. ժ. 11. — ս Գլ. գ. 2. վ Օր. ր. 5. տ Երեմ. իե. 7, 8. Գլ. իե. 13. Ամփ. ա. 11. Մտթ. 10 և ձ. ր Գլ. գ. 14. ց Հմր. 9. ւ Գլ. իե. 12. Մտթ. 10. փ Գլ. իե. 15. ք Ամգ. ճի. 7. Գլ. իա. 25, 29. Տես Դան. բ. 21. Մտթ. 11. օ Ամգ. ճբ. 17. ֆ Դատ. ե. 6. Գլ. իթ. 11. ա Գլ. լա. 12. լբ. 5. բ Երեմ. իե. 17, 18. Հմր. 4. Գլ. իե. 13. Ամգ. ա. 3, 4. գ Գլ. գ. 7. ե. 4, 9. լգ. 11. դ Ամգ. ձգ. 4, 12. Գլ. լգ. 31. Մտթ. 13. ե Ամգ. իբ. 1, 3. ճբ. 13, 14. Տես Գլ. իբ. 35.

անեմ հքո բարկութեան եւ քո նախանձի համեմատ, որ ի գործ դրիր նոցանց առելիս, եւ ես պիտի ճանաչուիմ նոցանց մէջ երբոր կ'անեմ քո
42 դատաստանը։ Եւ կ'գիտենաս, որ ես Տէրս լսել եմ քո հայհոյանքները, որ խօսեցիր Իսրայէլի սարերի դէմ, ասելով. Աւերակ եղան՝ մեզ արուեցան
43 իբրեւ ուտելիք։ Եւ դուք նկատառութեամբ ձեր բերանովը ինձ դէմ, եւ ձեր խօսքերը չատացրիք ինձ դէմ. ես լսել եմ։
44 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Երբոր երկիրը ուրախանալիս, քեզ
45 աւերակ պիտի անեմ։ Ինչպէս որ դու ուրախացար Իսրայէլի տան ժառանգութեան վերայ, երբոր նա աւերակ եղաւ, այնպէս էլ պիտի անեմ քեզ. Դու աւերակ պիտի դառնաս, ով Սէիր սար, եւ ով բոլոր եդոմ. եւ կ'իմանան որ ես եմ Տէրը։

ԳԼ. ԼԶ

Իսրայէլի փրկութիւնը։ Նոր սիրտ և օրհնուած երկիր է խոստացուած։

1 Եւ դու, մարդի որդի, մարգարէացիր Իսրայէլի սարերին եւ ասիր. Ով Իսրայէլի սարեր, լսեցէք Տիրոջ
2 խօսքը։ Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Որովհետեւ Թշնամին ասեց ձեր մասին. Վա՛շ, յաւիտենական բլուրներն էլ նմեզ համար ժառանգութիւն եղան. Սորա համար մարգա-
3 րէացիր եւ ասիր. Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Հէնց իսկ նորա համար որ ձեզ աւերակ արին եւ ձեզ վերայ յարձակուեցան չորջանակի որ մնացած ազգերին ժառանգութիւն դառնաք, եւ դուք շնդուանների շրթունքն ընկաք եւ նախատինք եղաք
4 ժողովրդին։ Սորա համար, ով Իսրայէլի սարեր, լսեցէք Տէր Եհովայի խօսքը. Տէր Եհովան այսպէս է ասում սարերին, բլուրներին, ձորերին եւ հովիտներին եւ ամայի աւերակներին եւ թողուած քաղաքներին, որոնք
5 եաւար եւ ծաղր են դառել չորջանակի մնացած ազգերի մնացածին. Սորա համար այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Որ խանդաղատ իմ նախանձի կրակովն եմ խօսել մնացած ազգերի եւ բոլոր եդոմի մասին, որովհետեւ նորանք իմ երկիրը իրանց տուին իբրեւ ժառանգութիւն բոլոր սրտի ուրախութիւնով եւ հոգիի արհամարհանքով, որ նորան դարատակելով յափշտակեն։
6 Դորա համար մարգարէացիր Իսրայէլի երկրի մասին եւ ասիր սարերին եւ բլուրներին, ձորերին եւ հովիտներին Թէ Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ահա ես խօսեցի իմ նախանձովն ու իմ բարկութիւնովը, Որովհետեւ դուք կրեցիք ազգերի նախա-
7 տինքը։ Դորա համար այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ինս բարձրացրել եմ իմ ձեռքը երդում, որ ձեր շուրջը եղող ազգերը իրանք պիտի քաշեն
8 իրանց նախատինքը։ Իսկ դուք, ով Իսրայէլի սարեր, ձեզ համար ճիւղեր տուէք, եւ ձեր պտուղը բերէք իմ Իսրայէլ ժողովրդի համար, որ մօտենալ են դալու համար։
9 Որովհետեւ ահա ես ձեր կողմին եմ, եւ դէպի ձեզ եմ դարձել, եւ դուք պիտի մշակուիք
10 եւ սերմանուիք։ Եւ ձեզ վերայ պիտի մարդը չատացնեմ այսինքն Իսրայէլի տունը, բոլորը. եւ քաղաքները պիտի չէնանան, եւ աւերակները պիտի
11 շինուին։ Եւ ձեզ վերայ պիտի չատացնեմ մարդը եւ անասունը, եւ նորանք պիտի բազմանան եւ պտղաբեր լինեն, եւ ձեզ պիտի բնակեցնեմ ձեր առաջի կացութեան պէս եւ ձեր առաջուայ վիճակից աւելի լաւութիւն
12 պիտի անեմ, եւ Էպիտի իմանաք Թէ ես եմ Տէրը։ Եւ ձեզ վերայ մարդ պիտի մանեմ ածեմ, այսինքն իմ ժողովուրդ Իսրայէլը, եւ Ինորանք պիտի ժառանգեն քեզ, եւ դու նորանց ժառանգութիւնը պիտի լինես. եւ նորանց այլ եւս անզաւակ պիտի չանես։
13 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ո-

---

4 Մատ. ե. 2։ Յակ. բ. 13։
3 — Թագ. բ. 3։ Յով. Ժգ. 6։
չ Ես. կե. 13, 14։
6 Ովբդ. 12, 15։
7 Հրկ. 3, 4։
— Գլ. գ. 3, 3։
8 Գլ. կե. 3։ Լկ. 2։
9 Գլ. լե. 10։
10 Ծր. Որ. լբ. 37. գ. Թագ. ք. 7։ Ովբդ ք. 15։ Դան. ք. 16։
Գլ. լգ. 29։
չ Ովբդ. հք. 4։
10 Որ. գ. 31։ Գլ. լը. 19։
ջ Գլ. լե. 10, 12։
ճ Ովբդ. ճիգ. 3, 4։ Գլ. լգ. 29։
Հրկ. 13։
ի Գլ. ք. 5։
ի Հրկ. 33։ Ես. ծբ. 12։ կա. 4։ Ամով. ք. 14։
չ Եբեմ. լ. 27։ լգ. 12։
Գլ. լե. 9։ լէ. 8, 13։
ծ Ովբդ. 17 ևլն։

բովհետեւ ձեզ համար ասում են թէ Դու մարդ ուտող ես, եւ քո ժողո-
14 վրդին անզաւակ ես արել. Դորա համար այլ եւս մարդ պիտի չ'ուտես եւ այլ եւս պիտի անզաւակ չ'անես քո ժողովրդին, ասում է Տէր Եհովան։
15 Եւ հքո մէջ այլ եւս պիտի լսել չ'տամ ազգերի նախատինքը, եւ այլ եւս պիտի չ'կրես ժողովուրդների անարգանքը, եւ քո ազգերին այլ եւս պիտի անզաւակ չ'անես, ասում է Տէր Եհովան։
16 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասե-
17 լով. Մարդի որդի, Իսրայէլի տունը իրանց երկրումը բնակուեցան եւ Նորան պղծեցին իրանց ճանապարհով եւ իրանց գործերով, Դաշտանաւորի պղծութեան պէս եղաւ Նորանց ճա-
18 նապարհը իմ առաջին։ Ես էլ իմ բարկութիւնը թափեցի Նորանց վերայ ?այն արիւնի համար, որ թափեցին երկրի վերայ, եւ որը պղծեցին իրանց
19 կուռքերովը։ Եւ Հորանց ցրուեցի ազգերի մէջ, եւ Նորանք ցիրուցան եղան երկիրների մէջ. Հորանց ճանապարհի եւ Նորանց գործերի համե-
20 մատ դատաստան արի իրանց։ Եւ երբոր գնացին այն ազգերի մօտ, ուր որ գնացել են, Նպղծեցին իմ սուրբ անունը, երբոր Նորանց համար ասուեցաւ. Սորանք Տիրոջ ազգն են եւ
21 Նորա երկրիցն են դուրս եկել։ Սակայն ես դիացի Իմ սուրբ անունի համար, որ Իսրայէլի տունը պղծեցին այն ազգերի մէջ, ուր որ գնացել էին։
22 Սորա համար ասիր Իսրայէլի տանը. Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Չէ թէ ձեզ համար եմ անում ես, ով Իսրայէլի տուն, այլ Իմ սուրբ անունի համար, որ դուք պղծեցիք այն ազ-
23 գերի մէջ ուր որ գնացել էք։ Եւ ես սրբեցի իմ սուրբ մեծ անունը, որ պղծուած էր այն ազգերի մէջ որոնց մէջ դուք պղծեցիք. եւ ազգերը պիտի գիտենան որ ես եմ Տէրը, ասում է Տէր Եհովան, երբոր ես Ի'սրբուիմ ձեր մէջ Նորանց աչքերի առաջին։
24 Եւ Ձեզ պիտի առնեմ ազգերի միջից եւ ժողովեմ ձեզ ամեն երկիրներից
25 եւ ձեզ բերեմ ձեր հողը. Եւ ?ձեզ վերայ մաքուր ջուր պիտի սրսկեմ, եւ մաքուր պիտի լինէք. Ձեր բոլոր պղծութիւններից ու ձեր բոլոր կուռ-
26 քերից պիտի մաքրեմ ձեզ։ Եւ ես ձեզ Նոր սիրտ պիտի տամ, եւ Նոր հոգի պիտի դնեմ ձեր միջումը, եւ վեր պիտի առնեմ ձեր մարմնիցը քարեղէն սիրտը եւ ձեզ մարմնեղէն սիրտ
27 պիտի տամ։ Եւ Իմ հոգին պիտի դընեմ ձեր միջումը, եւ պիտի անեմ, որ իմ օրէնքների մէջ վարուէք եւ իմ դատաստանները պահէք եւ Նորանց
28 կատարէք։ Եւ Ընակուէք այն երկրումը որ տուել եմ ձեր հայրերին, եւ Իմ ժողովուրդը լինէք, եւ ես ձեր Աստ-
29 ուածը լինեմ։ Եւ ձեզ պիտի ազատեմ ?ձեր բոլոր պղծութիւններից, եւ պիտի կանչեմ Ցորենը եւ չատացնեմ Նորան. Եւ ?ձեզ վերայ սով պիտի
30 չ'բերեմ։ Եւ ?պիտի չատացնեմ ծառերի պտուղը եւ դաշտի բերքը, որպէս զի այլ եւս սովի նախատինք չը
31 քաշէք ազգերի մէջ։ Եւ ?դուք պիտի յիշէք ձեր չար ճանապարհները եւ ձեր գործերը որ լաւ չէին, եւ պիտի զզուիք ձեզանից ?ձեր անօրէնութիւնների համար եւ ձեր պղծութիւնների
32 համար։ Ոչ թէ ձեզ համար եմ անում, ասում է Տէր Եհովան, — ձեզ յայտնի լինի. ամաչեցէք եւ պատկառեցէք ձեր ճանապարհներից, ով Իսրայէլի տուն։
33 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Այն օրը որ ձեզ կ'մաքրեմ ձեր բոլոր անօրէնութիւններից, այն ժամանակ քաղաքները պիտի մարդաբնակ անեմ,
34 եւ ?աւերակները պիտի չինուին։ Եւ ամայացած երկիրը պիտի մշակուի փոխանակ որ ամայի էր ամեն անցողի
35 աչքի առաջին։ Եւ պիտի ասեն. Այս

ա Ելք. ժգ. 33։
բ Գլ. լգ. 29։
գ Ղեւ. ժգ. 25, 27, 28։ Երեմ. բ. 7։
դ Ղեւ. ժե. 19 եւ ք։
ե Գլ. ժգ. 36, 38։ իգ. 37։
զ Գլ. իբ. 15։
է Գլ. ե. 3։ ժգ. 30։ լթ. 24։
ը Տես Ես. ծբ. 5։ Հռովմ. բ. 24։
թ Գլ. թ. 9, 14։
ժ Սաղ. ճգ. 8։
ի Գլ. ե. 41։ իբ. 22։
լ Գլ. լգ. 13։ լե. 21։
խ Երբ. ժ. 22։
ծ Երեմ. լգ. 8։
կ Երեմ. լբ. 39։ Գլ. ժա. 19։
հ Գլ. ժա. 19։ լե. 14։
ո Գլ. իբ. 25։ լե. 25։
ճ Երեմ. ը. 22։ Գլ. ժա. 20։ լե. 27։
յ Ա Սամ. ա. 21։ Հռովմ. ժա. 26։
ն Տես Սաղ. ևե. 16։
շ Գլ. լգ. 29։
ո Գլ. լգ. 27։
չ Գլ. ժգ. 61, 63։
պ Ղեւ. իգ. 39։ Գլ. գ. 9։ խ. 43։
ջ Որ. Ք. 5։ Հմր. 22։
ռ Հմր. 10։

ամայացած երկիրը Եդեմի դրախտի պէս է դառել եւ աւերակ ու ամայի եւ քարուքանդ քաղաքները պարսպաւոր
36 — մարդաբնակ են դառել։ Եւ ձեր չրջակայքում մնացած ազգերը պիտի իմանան որ ես Տէրս չինուած եմ քանդուածները եւ անկուած՝ ամայացածը։ Ես Տէրս խօսեցի եւ պիտի կատարեմ։
37 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան։ Իսրայէլի տունը դեռ այս բանն էլ պիտի խնդրէ ինձանից որ անեմ իրանց։ Նոռանց պիտի չատացնեմ մարդկանց
38 պէս Խաչինքի պէս։ Սուրբ խաչինքի պէս, երուսաղէմի խաչինքների պէս նոռա տօն օրերին։ այնպէս պիտի լինեն այն աւերակ քաղաքները մարդկանց խաչինքներով լիքը, եւ պիտի իմանան որ ես եմ Տէրը։

ԳԼ. Լէ

Իսրայէլի յարութիւնը եւ միութիւնը։

1 Տիրոջ ձեռքը ինձ վերայ եղաւ, եւ Տէրը ինձ դուրս հանեց Հոգիով, եւ ինձ դուրս հանեց դաշտի մէջը, եւ
2 դա լիքն էր ոսկորներով։ Եւ ինձ մանածեց նոռանց վերայ չուրջանակի, եւ ահա նոռանք խիստ չատ էին դաշտի երեսի վերայ։ եւ ահա չատ չորացած էին։
3 Եւ ինձ ասեց։ Մարդի որդի, միթէ կ'կենդանանան այս ոսկորները։ եւ ես ասեցի։ Ով Տէր Եհովայ, դուս գիտես։
4 Եւ նա ինձ ասեց։ Մարգարէացիր այս ոսկորների վերայ եւ ասիր նոռանց։ Ով չորացած ոսկորներ, լսեցէք Տիրոջ խօսքը։
5 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան այս ոսկորներին։ Ահա ես ձեր մէջը հոգի պիտի դնեմ, եւ
6 դուք պիտի կենդանանաք։ Եւ ձեզ վերայ ջիղեր պիտի դնեմ, եւ ձեզ վերայ միս պիտի բերեմ եւ ձեզ պիտի մորթով պատեմ, եւ ձեր մէջը *շունչ պիտի դնեմ, եւ դուք պիտի կենդանանաք։ եւ Եպիտի իմանաք որ ես եմ Տէրը։
7 Եւ ես մարգարէացայ ինչպէս որ ինձ պատուիրուեցաւ։ եւ մի ձայն եղաւ հէնց որ մարգարէացայ, եւ ահա մի չարժում, եւ ոսկորները մօ-
8 տեցան՝ ոսկոր ոսկորի մօտ։ Եւ տեսայ, եւ ահա նոռանց վերայ ջիղեր եւ միս եկաւ, եւ մորթը պատեց նոռանց վերեւիցը, սակայն չունչ չկար նո-
9 ռանց մէջ։ Եւ ինձ ասեց։ Մարգարէացիր չունչին՝ մարգարէացիր, ով մարդի որդի, եւ ասիր չունչին։ Այսպէս է ասում Տէր Եհովան, Հզօր աչաարհակողմիցը եկ, ով *չունչ, եւ փչիր այս սպանուածների վերայ որ
10 կենդանանան։ Եւ ես մարգարէացայ ինչպէս որ ինձ պատուիրուել էր, եւ չունչը Նոռանց մէջը մտաւ, եւ նոռանք կենդանացան եւ կանգնեցին իրանց ոտների վերայ, եւ մի խիստ չատ մեծ բանակ էր։
11 Եւ ինձ ասեց։ Մարդի որդի, այս ոսկորները բոլոր Իսրայէլի տունն է։ ահա նոռանք ասում են։ Մեր ոսկորները չորացան եւ մեր յոյսը փչացաւ, մենք կորած ենք։
12 Դորա համար մարգարէացիր եւ ասիր նոռանց։ Այսպէս է ասում Տէր Եհովան։ Ահա ես պիտի բանամ ձեր գերեզմանները, եւ ձեզ իմ ժողովուրդը դուս պիտի հանեմ ձեր գերեզմաններիցը, եւ Եձեզ
13 պիտի տանեմ Իսրայէլի երկիրը։ Եւ դուք կ'իմանաք որ ես եմ Տէրը, երբոր կ'բանամ ձեր գերեզմանները եւ ձեզ Եքեզ իմ ժողովուրդը կ'հանեմ ձեր
14 գերեզմաններիցը։ Եւ ես իմ հոգին ձեր մէջը կ'դնեմ, եւ դուք կ'կենդանանաք, եւ ես ձեզ կ'հանգստացնեմ ձեր երկրի վերայ, եւ դուք կ'իմանաք որ ես Տէրս խօսեցի եւ կատարեցի, ասում է Տէրը։
15 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասե-
16 լով։ Եւ դու, մարդի որդի, Եքեզ համար մէկ փայտ առ եւ նորա վերայ գրիր՝ Յուդայինը եւ Ենորա ընկեր Իսրայէլի որդկանցը։ եւ մէկ փայտ էլ

է Եսա. ծա. 3. Գլ. խբ. 13; Յովել. բ. 3.
ե Գլ. ԺԷ. 24. իբ. 14. լե. 11; Եզեկ. Գլ. ԺԱ. 3.
զ Եզեկ. Գլ. ԺԳ. 3.
ը Հմր. 19.

— Գլ. ա. 3.
թ Գլ. գ. 14. ը. 3. ժա. 24; Ղեւտ. գ. 1.
ժ Ը Որ. լբ. 39; ա Թագ. բ. 6; Յովհ. 6. 21; Հռոմ. գ. 13; ը Կոր. ա. 9.
ի Սաղ. ճգ. 30. Հմր. 9.

* Կամ՝ Հոգի
ի Գլ. գ. 7; լե. 12; Յովել բ. 27. գ. 17.
ձ Սաղ. ճգ. 30. Հմր. 5.
ի Թագ. ծա. 11.
ղ Սաղ. ճծա. 7. Եզեկ. խթ. 14.

ի Եսա. խգ. 19; Յովհ. ժգ. 14.
ձ Գլ. ԺԳ. 24. Հմր. 25.
ի Գլ. ԺԳ. 27.
ղ Եզեկ. Թա. 3.
իբ Ա Թես. ժա. 13, 15; ժե. 9, 11, 18.

առ եւ Նորա վերայ դրիր՝ Յովսէփինը՝
Եփրեմի փայտը եւ Նորա բնակիր Իս-
17 րայէլի բոլոր տունը։ Եւ Ինորանց մօ-
տեցրու միմեանց որ մէկ փայտ դառ-
նան, եւ Նորանք միանան քո ձեռ-
18 քումը։ Եւ երբոր քո ժողովրդի որ-
դիքը խօսին քեզ հետ ասելով. Մեզ
չես ասիլ թէ Նա ինչ է քո ունեցածը.
19 Ինորանց ասիր թէ Այսպէս է ասում
Տէր Եհովան. Ահա ես վեր եմ առնե-
լու Յովսէփի փայտը, որ Եփրեմի
ձեռքին է, եւ Նորա ընկեր Իսրայէլի
ցեղերը, եւ Նորանց Նորա վերայ դը-
նեմ Յուդայի փայտի հետ եւ Նորանց
մէկ փայտ եմ չինելու, եւ Նորանք
20 մէկ պիտի լինին իմ ձեռքումը։ Եւ
այն փայտերը, որոնց վերայ դու պիտի
գրես, Ինքո ձեռքին լինին Նորանց աչ-
21 քի առաջին. Եւ ասիր Նորանց. Այս-
պէս է ասում Տէր Եհովան. Ահա ես
վեր եմ առնելու Իսրայէլի որդկանցը
այն ազգերի միջից, ուր որ իրանք
գնացել են, եւ Նորանց ժողովելու եմ
չուրջանակի եւ բերելու եմ Նորանց
22 իրանց երկիրը։ Եւ Ինորանց մէկ ազգ
եմ չինելու երկրումը Իսրայէլի սա-
րերի վերայ եւ Ամէկ Թագաւոր պիտի
լինի Նորանց ամենքի Թագաւորը, եւ
այլ եւս երկու ազգեր չեն լինիլ եւ
այլ եւս պիտի չպատակուին երկու
23 Թագաւորութիւնների։ Եւ Ինայ եւս
պիտի չպղծուին իրանց կուռքերովը
ու գարշելիներովը եւ իրանց բոլոր
յանցանքներովը, եւ Ես պիտի ազա-
տեմ Նորանց իրանց բոլոր բնակու-
թիւններից, որոնց մէջ իրանք մեղք
գործեցին, եւ Նորանց պիտի սրբեմ,
եւ Նորանք կ'լինեն իմ ժողովուրդը
եւ ես կ'լինեմ Նորանց Աստուածը։
24 Եւ Ամէկ Դաւիթը՝ Թագաւոր
Նորանց վերայ, եւ Ինորանց ամենքին
մէկ հովիւ կ'լինի. եւ Ամիմ իրաւունք-
ների մէջ կ'գնան եւ իմ կանոնները
25 կ'պահեն եւ Նորանց կ'կատարեն։ Ես-
ես կ'գտնան այն երկիրը որ տուել
եմ իմ ծառայ Յակոբին, ուր որ Ձեր
հայրերը բնակել էին. եւ Ինորանք
կ'բնակուեն Նորա վերայ՝ իրանք եւ ի-
րանց որդիքը եւ իրանց որդկանց որ-
դիքը մինչեւ յաւիտեան, եւ Ամի ծա-
ռայ Դաւիթը իշխան կ'լինի Նորանց
26 համար մինչեւ յաւիտեան։ Եւ Նորանց
համար Խաղաղութեան ուխտ կ'դնեմ՝
յաւիտենական ուխտ կ'լինի Նորանց
հետ. եւ Նորանց պիտի հաստատեմ
եւ Ցանացնեմ, եւ իմ Սրբարանը
27 Նորանց մէջ դնեմ յաւիտեան։ Եւ Ամի
խորանը Նորանց մօտ կ'լինի եւ ես
Նորանց Աստուած կ'լինեմ եւ Նորանք
28 իմ ժողովուրդը կ'լինին։ Եւ Ազգերը
կ'իմանան որ ես եմ Տէրը՝ Իսրայէլին
սրբողը, երբոր իմ սրբարանը Նորանց
մէջ կ'լինի յաւիտեան։

ԳԼ. ԼՐ

Դարը կ'յաղթահարի Իսրայէլի երկրի վերայ և կ'ոչնչանայ։

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
2 Ամարդի որդի, Երեսդ դէպի Գոգն
արա Մագոգի երկրում՝ դէպի Ռոսի,
Ամոսքի եւ Թոբէլի իշխանը եւ մար-
3 գարէացիր Նորա վերայ, եւ ասիր.
Այսպէս է ասում Տէր Եհովան, Ահա
ես քեզ դէմ եմ, ով Գոգ՝ Ռոսի,
4 Մոսքի եւ Թոբէլի իշխան։ Եւ Ակեզ
պիտի ես դարձնեմ եւ կարթեր պիտի
դնեմ քո կզակներին, եւ քեզ պիտի
հանեմ եւ քո բոլոր զօրքը՝ ձիերն ու
ձիաւորները, Ընոլորը չքնաղութիւնով
հագուած վահանաւորների եւ սպա-
րակիրների մեծ ժողովը, որոնց ա-
5 մենքն էլ սուր բռնողներ են։ Պար-
սիկները, Եթէովպացիները եւ Ափու-
դացիք Նորանց հետ. ամենքն էլ
6 սպարակիր եւ սաղաւարտաւոր։ Գո-
մերը եւ Նորա բոլոր գունդերը, Թոր-
գոմայի տունը՝ հիւսիսի ծայրերից

Ե Տես Ելք. 22, 24։
Զ Գլ. Ժր. 9։ Ի Ա. Ջամ. Ժ. 6։
Ը Ելք. 16, 17։
Ջ Գլ. Ժր. 3։
Ժ Գլ. լդ. 24։
Ի Նա. Յա. 13։ Երեմ. գ. 18, Ե. 4։ Ովս. ա. 11։
Ի Գլ. լդ. 23, 24։ Ովմ. Ե. 16։
Ի Գլ. լդ. 25։
Ի Գլ. լդ. 28, 29։
Ա Նա. Ե. 11։ Երեմ. իդ. 5, Լ. 9։ Գլ. լդ. 23, 24։ Ովմ. գ. 5։ Զաւ. ա. 33։
Ի Ելք. 22։ Ովմ. Ժ. 16։
Ի Գլ. լդ. 27։
Ի Գլ. լդ. 28։
Ա Նա. գ. 21։ Ովմ. գ. 20։ Ովմ. Ե. 15։
Ելք. 24։ Ովմ. Ժբ. 34։
Ա Սաղ. ՃԲ. 3։ Նա. Ե. 3։
Երեմ. լբ. 40։ Գլ. լդ. 25։
Գլ. լդ. 10, 37։
Բր Կար. գ. 16։
Ի Ա. իդ. 11, 12։ Գլ. իդ. 7։ Ովմ. ա. 14։
Գլ. Ժա. 20։ Ժգ. 11։ լդ. 28։
Գլ. լդ. 23։
Գլ. ի. 12։
—
Գլ. ի. 1։
Գլ. լե. 2, 3։
Ա Յով. ի. 8։
Գլ. լբ. 26։
Ի Ա Թագ. ԺԲ. 28։ Գլ. ԻԲ. 1, ԻԲ. 2։
Գլ. իգ. 12։
Գլ. իե. 10։ Լ. 5։
Ա Նե. Ժ. 2։
Գլ. իե. 14։

եւ նորա բոլոր դնդերը. չաւ ժողովուրդներ քեզ հետ։
7 Ցաւարաւս եղիր եւ պատրաստիր քեզ եւ քո բոլոր ժողովուրդը որ ժողովուել են, եւ դու նորանց պահապանը
8 եղիր։ Շատ օրերից յետոյ պիտի այցելուիս. աւարների վերջին դու պիտի գաս այն երկիրը, որ սուրիցը ետ է առնուած, եւ շատ ազգերից ժողովուածի վերայ Իսրայէլի սարերի վերայ, որոնք մշտնջենական աւերակներ էին. բայց ազգերի միջից դուրս բերուեցան, եւ նոքա ամենքն էլ ապահով
9 են բնակուում։ Բայց դու նմրրիկի պէս պիտի վեր կենաս գաս, երկիրը ծածկելու համար եղող համպի պէս պիտի լինես դու եւ քո բոլոր գունդերը եւ շատ ազգեր քեզ հետ։
10 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Եւ այն օրը պիտի լինի, որ սրտումդ բաներ պիտի վեր կենան եւ դու պիտի
11 չար խորհուրդներ խորհես, եւ ասես. Վեր գնամ բաց երկրի վերայ, հասնեմ նապահովների վերայ, որ նապահով բնակուել են, ամենքը բնակուում են առանց պարսպի, եւ նորանք նիզեր
12 ու դռներ չունին, Աւար յափշտակելու եւ կողոպուտ կողոպտելու, որ ձեռքդ դարձնես մարդաչէն դառած աւերակներին, եւ դէպի այն ժողովուրդը որ հաւաքուած է ազգերի միջից, որ խաչինք ու ապրանք է ստացել, որ նստել են երկրի միջին
13 տեղը։ Սաբան եւ Դեդանը եւ Թարսիսի վաճառականները եւ նորա բոլոր առիւծները քեզ պիտի ասեն. Մի՞թէ աւար յափշտակելու համար եկար դու, մի՞թէ կողոպուտ կողոպտելու համար ժողովեցիր քո ժողովը, որ արծաթ ու ոսկի վեր առնես, որ խաչինք ու ապրանք առնես, որ մեծ աւար յափշտակես։
14 Դորա համար մարգարէացիր, մարդի որդի, եւ ասիր Գոգին. Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ահա դուն օրը, երբոր իմ ժողովուրդ Իսրայէլը նապա-
15 հով կ'բնակուէ, կ'իմանաս, եկ կ'գաս քո տեղերից՝ հիւսիսի յայերիցը՝ դու ինքդ եւ շատ ժողովուրդներ քեզ հետ, ամենքը ձիեր հեծած, մեծ բազ-
16 մութիւնով եւ շատ զօրքով։ Եւ դու վեր կ'գաս Իմ Իսրայէլ ժողովրդի վերայ իբրեւ ամպ երկիրը ծածկելու. Վերջի օրերումը պիտի լինի. եւ քեզ պիտի իմ երկրի վերայ բերեմ, որպէս զի ազգերը ինձ ճանաչեն, երբոր ես քեզանով կ'սրբուիմ նորանց աչքի առաջին, ով Գոգ։
17 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Դու նա՞ ես որի համար առաջի օրերը ասել եմ իմ ծառաներ՝ Իսրայէլի մարգարէների ձեռովը, որ մարգարէանում էին այն օրերը եւ տարիները, որ քեզ
18 նորանց վերայ բերեմ։ Եւ այն օրը պիտի լինի երբոր Գոգը կ'գայ Իսրայէլի երկրի վերայ, ասում է Տէր Եհովան, իմ բարկութիւնը երեսիս պի-
19 տի բարձրանայ։ Եւ՝ իմ նախանձովը՝ իմ բարկութեան կրակովը խօսեցի, որ էայն օրը անչուշտ մեծ խռովութիւն պիտի լինի Իսրայէլի երկրի վե-
20 րայ։ Եւ պիտի դողան իմ երեսիս ծովի ձկները եւ երկնքի թռչունները եւ դաշտի գազանները եւ երկրի վերայ սողացող բոլոր սողունները եւ ամեն մարդ որ երկրի երեսին է, եւ տարերը պիտի քանդուին, եւ դահավէժ ժայռերը կործանուին եւ ամեն պա-
21 րիսպները գետինը պիտի ընկնեն։ Եւ իմ բոլոր սարերի վերայ նորա դէմ նաւթ պիտի կանչեմ, ասում է Տէր Եհովան, Թամեն մարդի սուրը իր ընկերի դէմ պիտի լինի։ Եւ նորա հետ
22 պիտի դատուիմ ժանտախտով եւ արիւնով եւ յորդառատ անձրեւ եւ կարկուտի քարեր եւ կրակ ու ծծմ-

---

ա Նա. ը. 9, 10։ Երեմ. խզ. 3, 4, 14։ Յոե. 12։
բ Նեհ. խթ. 1։ ը Օր. գ. 30։ Հմր. 16։
գ Հմր. 12։ Գլ. լդ. 13։
դ Գլ. լդ. 1, 4, 8։
ե Երեմ. խգ. 6։ Գլ. խը. 20։ լդ. 25, 28։ Հմր. 11։
զ Նա. խը. 2։
է Երեմ. գ. 13։ Հմր. 16։
ը Երեմ. խթ. 31։ Հմր. 8։
թ Գլ. լդ. 34, 35։
ժ Հմր. 8։
ի Դատ. թ. 37։
լ Գլ. խ. 13։ Գ Օր. ժ. 14։
խ Գլ. խ. 15, 20։
ծ Գլ. խ. 12։
կ Ջամ Գլ. ժթ. 5, 6։
հ Նա. ը. 9, 10։

ձ Հմր. 6։
ղ Գլ. թ. 2։
ճ Հմր. 6։
մ Հմր. 9։
յ Հմր. 8։
ն Գլ. լդ. 33։ ժթ. 21։
շ Գլ. լդ. 5, 8։ ժթ. 25։
ո Նա. ժթ. 46։
չ Ջամ Գլ. ժթ. 5, 6։
պ Նա. գ. 6, 7։ Յոել. ժգ. 19։
ջ Գլ. գ. 3։
ռ Երեմ. գ. 24։ Նա. ա. 5, 6։
ս Գլ. ժգ. 17։
վ Նա. կե. 16։
տ Դատ. է. 22։ ա Թագ. ժգ. 20։ բ Մն. ի. 23։
ր Նե. կդ. 16։ Երեմ. խե. 31։
ց Գլ. ե. 17։
ւ Գլ. ժգ. 11։ Յոել. ժգ. 21։

Ծումբ Դպիտի տեղամ Նորա վերայ եւ Նորա գունդերի վերայ եւ Նորա հետ
23 եղող չատ ազգերի վերայ։ Եւ ես պիտի փառաւորուիմ եւ Խրբուիմ եւ Ճանաչուիմ չատ ազգերի աչքի առաջին, եւ պիտի իմանան որ ես եմ Տէրը։

ԳԼ· ԼԹ

Գոգի վերջնալու նախագուշակութիւնը։

1 Եւ դու, մարդի որդի, մարգարէացիր Գոգի դէմ եւ ասիր. Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ահա ես քեզ դէմ եմ, ով Գոգ՝ Ռոսի, Մոսոքի եւ
2 Թոբէլի իշխան։ Եւ ես քեզ ետ պիտի դարձնեմ եւ քեզ պիտի տանեմ եւ քեզ վեր հանեմ Հիւսիսի ծայրերիցը եւ քեզ պիտի բերեմ Իսրայէլի սարերի
3 վերայ։ Եւ պիտի զարկեմ քո աղեղը ձախ ձեռքիցդ եւ նետ վայր պիտի
4 դցեմ աջ ձեռքիցդ։ Իսրայէլի սարերի վերայ պիտի ընկնես դու ինքդ եւ քո գունդերը եւ քեզ հետ եղող ազգերը. Տանին տեսակ թեւաւոր գիշատիչ Թռչնի եւ դաշտի գազանի կերակուր
5 եմ արել քեզ։ Դաշտի երեսին պիտի ընկնես, որովհետեւ ես ասեցի, ա-
6 սում է Տէր Եհովան։ Եւ կրակ պիտի ուղարկեմ Մագոգի վերայ եւ Կղզիների ապահով բնակողների վերայ,
7 եւ պիտի իմանան թէ ես եմ Տէրը։ Եւ իմ սուրբ անունը պիտի ճանաչել տամ իմ Իսրայէլ ժողովրդի մէջ, եւ Իմ սուրբ անունը այլեւս պղծել չեմ տար. եւ Հազգերը կ'իմանան որ ես եմ Իսրայէլումը սուրբ եղող Տէրը։
8 Ահա գալիս է, եւ կ'կատարուի, ասում է Տէր Եհովան. Նա այն օրն է
9 որ ես ասեցի։ Եւ Իսրայէլի քաղաքների բնակիչները դուրս կ'գան եւ կրակ կ'վառեն, եւ կ'այրեն զէնքերը. եւ ասպարներով ու վահաններով, աղեղներով ու նետերով, ձեռքի մահակներով եւ նիզակներով եօթը տարի
10 կրակ կ'անեն։ Եւ փայտ չեն կրիլ դաշտիցը, եւ փայտ էլ չեն անիլ անտառներիցը, որովհետեւ զէնքերով պիտի կրակ անեն, եւ Իրանցից յափշտակողներից պիտի յափշտակեն, եւ իրանցից կողոպտողներից պիտի կողոպտեն, ասում է Տէր Եհովան։
11 Եւ այն օրը կ'լինի որ ես այնտեղ Գոգին տեղ պիտի տամ իբրեւ գերեզման Իսրայէլի մէջ անցաւորների ձորը՝ ծովի արեւելքումը. եւ նա արգիլելու է անցաւորներին, եւ այնտեղ պիտի թաղեն Գոգին եւ Նորա բոլոր բազմութիւնը, եւ կ'կոչեն Գոգի բազմաւ-
12 թեան ձոր։ Եւ Իսրայէլի տունը պիտի թաղեն Նորանց Երկիրը մաքրելու
13 համար եօթը ամիս։ Եւ երկրի բոլոր ժողովուրդը պիտի թաղէ, եւ սա Նորանց համար համբաւ պիտի դառնայ այն օրը որ Ես կ'փառաւորուիմ, ա-
14 սում է Տէր Եհովան։ Եւ մարդիկ պիտի ջոկեն որ միշտ մարդ դան երկրումը, որոնք մարդ եկողների հետ Թաղեն երկրի երեսի վերայ մնացածներին Նորան մաքրելու համար. 15 եօթն ամսից յետոյ պիտի որոնեն։ Եւ մարդ եկողները մարդ պիտի դան երկրումը, եւ երբոր մարդի ոսկորներ տեսան՝ Նորա կշտին նշան պիտի չինեն մինչեւ որ Թաղողները Թաղեն Նորան Գոգի բազմութեան ձորումը։
16 Եւ քաղաքի անունն էլ *Համոնա պիտի լինի. եւ Հերկիրը պիտի մաքրեն։
17 Իսկ դու, մարդի որդի, այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ասիր Համին Թեւաւոր Թռչնին եւ դաշտի բոլոր գազաններին. Ժողովուեցէք ու եկէք՝ հաւաքուեցէք չուրջանակի իմ զոհի համար, որ ես զոհել եմ ձեզ համար՝ մեծ զոհ Իսրայէլի սարերի վերայ, եւ միս կերէք ու արիւն խը-
18 մեցէք։ Զօրաւորների միս կերէք եւ երկրի իշխանների արիւնը խմեցէք՝ խոյերի, գառների, նոխազների, զուարակների, որոնք ամէնքը Բասանի
19 պարարտներ են։ Եւ ճարպ կերէք

ա Գ· ԺԸ· 6, Տես նաեւ ԼԹ· 6, Լ· 30։
բ Գ· ԼԲ· 23։
գ Պատ· Բ· 16, Գ· Լե· 38, ԼԹ· 7, Հմր· 16։
—
դ Գ· ԼԸ· 3, 3։
ե Գ· ԼԸ· 15։
զ Գ· ԼԸ· 21, Հմր· 17։
է Գ· ԼԲ· 27։
ը Գ· ԼԸ· 23, Ամվ· ա· 4։
թ Պատ· Հր· 10։
ժ Հմր· 23։
ի Ղևտ· Ժթ· 31, Գ· ԻԲ· 39։
ա Գ· ԼԸ· 16, 23։
բ Տես նաեւ Ժ· 17, իա· 6, Գ· ԼԸ· 17։
գ Նաեւ Ժ· 2։
դ Ես Որ· իա· 23, Հմր· 14, 16, Գ· Իբ· 22։
ե Հմր· 13։
զ Նաեւ ՀԹ· 17։
է Նաեւ Ժբ· 6, ԼԲ· 6, Երեմ· Ժբ· 9, Սոփ· ա· 7։
ը Հմր· 4։
թ Նաեւ ՀԹ· 18։
ժ Ես Որ· լբ· 14, Պատ· Իբ· 13։
* Այլուն՝ բազմութիւն

մինչեւ որ կշտանաք, եւ արիւն խըմեցէք մինչեւ որ արբնաք այն զո-
20 հիցը որ ես զոհեցի ձեզ համար։ Դուք կշտացէք իմ սեղանի վերայ ձիերով եւ կառքերով, հզօրաւորներով եւ ամէն պատերազմական մարդով, ասում է
21 Տէր Եհովան։ Եւ ես իմ փառքը պիտի դնեմ ազգերի մէջ եւ ամէն ազգերը պիտի տեսնեն իմ դատաստանը, որ պիտի անեմ, եւ Իմ ձեռքը որ նորանց
22 վերայ պիտի դնեմ։ Եւ Իսրայէլի տունը պիտի իմանան, որ ես եմ Նորանց Տէր Աստուածը այս օրից եւ
23 յետոյ։ Եւ ազգերը պիտի իմանան, որ Իսրայէլի տունը իրանց անօրէնութիւնների համար գերի են գնացել, որովհետեւ ապստամբուել են ինձ դէմ, եւ ես ծածկեցի իմ երեսը Նորանցից, եւ Նորանց իրանց նեղիչների ձեռքը մատնեցի եւ ամէնքը սրով ըն-
24 կան։ Ընորանց պղծութիւնների եւ Նորանց յանցանքների համեմատ արի Նորանց, եւ իմ երեսը ծածկեցի Նորանցից։

25 Սորա համար այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Հիմա ես պիտի դարձնեմ Յակոբի գերութիւնը եւ պիտի գթամ Իսրայէլի բոլոր տանը, եւ պիտի նախանձեմ իմ սուրբ անունի համար։
26 Եւ Նորանք պիտի կրեն իրանց նախատինքը եւ իրանց բոլոր ապստամբութիւնը որ ապստամբեցին ինձ դէմ երբոր ապահով բնակուել էին իրանց
27 երկրումը եւ վախեցնող չկար։ Երբոր ես Նորանց հետ կ'բերեմ ազգերի միջից եւ Նորանց կ'ժողովեմ իրանց թշնամիների երկիրներիցը, եւ Նորանցով կ'սրբուիմ շատ ազգերի աչքի
28 առաջին։ Այն ժամանակ Նորանք կ'իմանան թէ ես եմ Նորանց Տէր Աստուածը, երբոր Նորանց գերի կ'տանեմ ազգերի մօտ եւ կ'հաւաքեմ Նորանց իրանց երկիրը, եւ Նորանցից այլ եւս
29 այնտեղ չեմ թողիլ։ Եւ այլ եւս չեմ ծածկիլ իմ երեսը Նորանցից. որով-

հետեւ Իմ հոգին թափած կ'լինեմ Իսրայէլի տան վերայ, ասում է Տէր Եհովան։

Գլ. Խ

Նոր տաճարի նախչէր, նորա գործիքները և սրանները։

1 Ամեր գերութեան քսանեւհինգ տարում, տարուայ սկզբի ամսի տասնին, քաղաքի յաղթուելուց յետոյ տասնեւչորեքորդ տարում, նոյն օրը Տիրոջ ձեռքը եղաւ ինձ վերայ եւ ինձ
2 տարաւ այնտեղ։ Աստուծոյ տեսիլքներով ինձ տարաւ Իսրայէլի երկիրը եւ ինձ մի շատ բարձր սարի վերայ դրաւ. եւ նորա վերայ մի քաղաքի շինուածքան պէս բան կար դէպի հա-
3 րաւին կողմը։ Եւ ինձ տարաւ այնտեղ. եւ ահա մի մարդ որի երեւոյթը պղինձի երեւոյթի պէս էր, եւ ձեռքին մի քթանի լար եւ չափի եղէգը.
4 եւ նա կանգնած էր դռան մէջ։ Եւ այն մարդը խօսեց ինձ հետ. Մարդի որդի, մտիկ տուր աչքերովդ, եւականջներովդ լսիր, եւ ուշադրութիւն արա այն ամէնին ինչ որ ես քեզ ցոյց եմ տալիս, որովհետեւ քեզ ցոյց տալու համար բերուեցար դու այստեղ. Համեմ ինչ որ տեսնում ես պատմիր Իսրայէլի տանը։
5 Եւ ահա մի պարիսպ կար տանիցը դուրս շրջապատ. եւ այն մարդի ձեռքին չափի եղէգը վեց կանգուն էր՝ մէկ կանգուն եւ մի ձեռքի լայնութիւն. եւ նա չափեց շէնքի լայնութիւնը մէկ եղէգ եւ նորա բարձրութիւնը մէկ եղէգ։
6 Եւ եկաւ այն դուռը որի երեսը դէպի արեւելք էր եւ նորա աստիճաններովը վեր եկաւ եւ չափեց դռան սեամը մէկ եղէգ լայն, եւ մէկ սեամը
7 մէկ եղէգ լայն։ Եւ մէկ խուցը մէկ եղէգ երկայն եւ մէկ եղէգ լայն էր. եւ խուցերի միջտեղերը հինգ կանգուն. եւ դռան սեամը դռան սրահի կողին
8 տաճարի կողմից մէկ կանգուն։ Եւ

Նում. գլ. 3, գլ. լբ. 4։
Ես. ծթ. 18։
Գլ. լբ. 16, 23։
Եր. ե. 4։
Հեր. 7, 28։
Գլ. լգ. 18—20, 23։
Ող. լբ. 17։ Ես. ծթ. 2։
Ղեւ. իգ. 26։
Գլ. լգ. 19։
Սերեմ. լ. 3, 18։ Գլ. լգ. 13, լգ. 24 եւն.
Գլ. ի. 40։ Ովս. ա. 11։
Դան. թ. 16։
Ղեւ. իգ. 5, 6։
Գլ. իբ. 25, 26։
Գլ. լգ. 23, 24։ լբ. 18։

Գլ. լգ. 30։ Հեր. 22։
Ես. ծգ. 8։
Ովս. բ. 18։ Զաք. ժբ. 10։ Դան. բ. 17։
—
Գլ. լգ. 21։
Գլ. ա. 3։
Գլ. բ. 3։
Ովս. իա. 10։
Գլ. ա. 7։ Դան. ժ. 6։
Գլ. խե. 3։
Ովս. ժա. 1. իա. 13։
Գլ. խգ. 5։
Գլ. խգ. 10։
Գլ. խբ. 20։

չափից դուռն սրահը տաճարի կողմից
9 մէկ եղէգ ։ Եւ չափից դուռն սրահը
ութ կանգուն եւ նորա դրանդիքը
երկու կանգուն , եւ դուռն սրահը
10 դէպի տաճարն էր ։ Եւ դուռն խուցերը
դէպի արեւելք՝ երեքը այս կողմից եւ
երեքը այն կողմից . նորանց երեքի
չափն էլ մէկ էր . եւ դրանդիների
չափն էլ մէկ էր այս կողմին եւ այն
11 կողմին ։ Եւ չափից դուռն մուտքի
լայնութիւնը տասը կանգուն . դուռն
երկայնութիւնը տասներեք կան-
12 գուն ։ Եւ մէկ սահման կար խուցերի
առաջին մէկ կանգուն , եւ մէկ կան-
գուն էր սահմանը միւս կողմից . եւ
խուցը վեց կանգուն էր այս կողմից
13 եւ վեց կանգուն միւս կողմից ։ Եւ
չափից դուռը մէկ խուցի կտուրից
մինչեւ դ-ւռ կտուրը՝ լայնութիւնը
քսանեհինգ կանգուն , մուտք մուտ-
14 քի դէմ ։ Եւ դրանդիքը վաթսուն կան-
գուն արաւ , եւ դաւիթը մինչեւ
դրանդիքը հասնում էր դուռն չուրջը ։
15 Եւ դուրսի դուռն երեսից մինչեւ ներսի
դուռն սրահի երեսը յիսուն կանգուն ։
16 Եւ ելմնդակապատ պատուհաններ
խուցերի մօտ եւ նորանց դրանդիքի
մօտ դուռն ներսումը չուրջանակի . եւ
այսպէս էին սրահները , չուրջանակի
պատուհաններ ներսի կողմից . եւ
դրանդիքի վերայ արմաւենիներ ։
17 Եւ ինձ տարաւ դուրսի դաւիթը ,
եւ ահա Խանհաւակներ եւ դաւիթի հա-
մար չինուած քարայատակ չուրջա-
նակի . Յերեսուն սենեակ քարայա-
18 տակի վերայ . Եւ քարայատակը դրա-
նների կշտին էր դռների երկայնութեան
դէմդէմ , ց-ւ-ւ-ն տակի քարայատա-
19 կը ։ Եւ նա չափից լայնութիւնը տակի
դուռն առաջից մինչեւ ներքին դաւիթի
երեսը ներսից հարիւր կանգուն , ա-
րեւելքից եւ հիւսիսից ։
20 Եւ այն դուռը որը երեսովը դէպի
հիւսիս էր նայում ներսի դաւիթի
մօտ՝ չափից նորա երկայնութիւնը եւ
21 նորա լայնութիւնը ։ Եւ նորա խու-
ցերը երեքը այս կողմից եւ երեքը
այն կողմից էին , եւ նորա դրանդիքն
ու նորա սրահները առաջի դուռն չա-
փին համեմատ էին՝ յիսուն կանգուն
նորա երկայնութիւնը եւ լայնութիւնը
22 քսանեհինգ կանգուն ։ Եւ նորա պա-
տուհաններն ու սրահները եւ արմա-
ւենիները այն դուռն չափին համեմատ,
որի երեսը դէպի արեւելք էր ուղ-
ղուած . եւ եօթը աստիճանով վեր էին
նրնում նորա վերայ , եւ նորա սրահ-
23 ները նորանց առաջին էին ։ Եւ մէկ
դուռ ներսի դաւիթի մօտ հիւսիսային
եւ արեւելեան դուռն դիմացը . եւ նա
չափից դռնից մինչեւ դուռ հարիւր
կանգուն ։
24 Եւ ինձ տարաւ հարաւային կողմը ,
եւ ահա մէկ դուռ կար դէպի հարաւ .
եւ չափից նորա դրանդիքը եւ նորա
սրահները նոյն չափերին համեմատ ։
25 Եւ նա պատուհաններ ունէր եւ նորա
սրահները չուրջանակի այն պատու-
հաններին պէս . յիսուն կանգուն եր-
կայն եւ լայնութիւնը քսանեհինգ
26 կանգուն ։ Եւ եօթը աստիճան էին
նորանով վեր երնելու համար . եւ նո-
րա սրահները նորանց առաջիցն էին ,
եւ արմաւենիներ ունէր մէկը այս կող-
մից միւսը այն կողմից իր դրանդիքի
մօտ ։
27 Եւ ներսի դաւիթի դուռը դէպի
հարաւ էր , եւ չափից դռնից դուռ
28 դէպի հարաւ հարիւր կանգուն ։ Եւ
ինձ տարաւ դէպի ներսի դաւիթը հա-
րաւի դուռն միջով , եւ չափից հարա-
ւային դուռը նոյն չափերին համեմատ
29 Եւ նորա խուցերը եւ դրանդիներն
ու սրահները չուրջանակի՝ յիսուն
կանգուն երկայն եւ քսանեհինգ
30 կանգուն լայն ։ Եւ չուրջանակի
սրահները երկայն էին քսանեհինգ
կանգուն՝ եւ հինգ կանգուն լայն ։
31 Եւ նորա սրահները դէպի դուրսի
դաւիթն էին , եւ արմաւենիներ կա-
յին նորա դրանդիքի վերայ . եւ
ութ աստիճան ունէր վեր երնելու
համար ։
32 Եւ ինձ տարաւ ներսի դաւիթը
դէպի արեւելք , եւ չափից դուռը նոյն
33 չափերին համեմատ ։ Եւ նորա խու-

Իդ Թագ. ը. ։։
Ճառա. ժա. ։։

Իդ Թագ. ը. ։։

Թագ. խե. ։։

Տես հմմ. 21, 25, 33, 36։

ցերը եւ դրանդիքն ու սրահները նոյն չափերին համեմատ, եւ նա պատուհաններ ունէր եւ նորա սրահները չուրջանակի՝ երկայնութիւնը յիսուն կանգուն եւ լայնութիւնը քառասնհինգ
34 կանգուն։ Եւ նորա սրահները դէպի դուրսի դաւիթը, եւ նորա դրանդիքի վերայ արմաւենիներ այս կողմից եւ այն կողմից. եւ ութ աստիճան ունէր վեր ելնելու համար։
35 Եւ նա ինձ տարաւ հիւսիսային դուռը եւ չափեց նոյն չափերին հա-
36 մեմատ. նորա խուցերը, դրանդիքը եւ սրահները. եւ նա պատուհաններ ունէր չուրջանակի երկայնութիւնը յիսուն կանգուն եւ լայնութիւնը
37 քառասնհինգ կանգուն։ Եւ նորա դրանդիքը դէպի դրսի դաւիթն էին, եւ արմաւենիներ կային նորա դրանդիքի վերայ այս կողմից եւ այն կողմից, եւ ութ աստիճան ունէր վեր ելնելու համար։
38 Եւ մէկ սենեակ կար, եւ նորա մուտքը դռների դրանդիքի մօտ. այն-
39 տեղ լուանում էին ողջակէզը։ Եւ դրան սրահումը երկու սեղան կար այս կողմից եւ երկու սեղան այն կողմից նորանց վերայ ողջակէզը եւ մեղքի պատարագը եւ յանցանքի պատա-
40 րագը մորթելու համար։ Եւ դրսի կողմին դէպի հիւսիսային դռան մուտքը վեր դնալու մօտ երկու սեղաններ կային, եւ միւս կողմին որ դռան սր-
41 բարի մօտ էր երկու սեղաններ։ Չորս սեղան այս կողմից եւ չորս սեղան միւս կողմից դռան կողմին. ութ սե-
42 ղան՝ որ նորանց վերայ մորթեն։ Եւ չորս սեղան ողջակէզի համար, տաշած քարից՝ երկայնութիւնը մէկուկէս կանգուն եւ լայնութիւնը մէկուկէս կանգուն եւ բարձրութիւնը մէկ կանգուն. դորանց վերայ պէտք է դնէին այն գործիքները, որոնցով մորթում
43 էին ողջակէզը եւ զոհը։ Եւ կրկնակարթիք՝ մէկ ձեռքի չափ՝ պնդացրուած էին տան վերայ չուրջանակի, եւ սեղանների վերայ զոհի միսը։
44 Եւ ներսի դռան դրսի կողմից Երգեցողների սենեակներն էին, ներսի դաւիթումը, որ հիւսիսային դռան կողքին էր, եւ նորանց երեսները դէպի հարաւ էին, մէկը արեւելեան դռան կողքին՝ երեսը դէպի հիւսիս։
45 Եւ նա ասեց ինձ. Ա՛յս սենեակը որի երեսը դէպի հարաւ է՝ տաճարի պահպանութիւնը անող քահանաներինն է։
46 Եւ այն սենեակը որի երեսը դէպի հիւսիս է՝ սեղանի պահպանութիւնն անող քահանաներինն է։ Նորանք Սադովկի որդիքն են, որոնք Ղեւիի որդկանցից մօտենում են Տիրոջը՝ նորան ծառայելու։
47 Եւ չափեց դաւիթը՝ երկայնութիւնը հարիւր կանգուն եւ լայնութիւնը հարիւր կանգուն՝ քառակուսի, եւ սեղանը տաճարի առաջին։
48 Եւ ինձ տարաւ տաճարի սրահը եւ չափեց սրահի դրանդիքը հինգ կանգուն մէկ կողմից եւ հինգ կանգուն միւս կողմից. եւ դռան լայնութիւնը երեք կանգուն մէկ կողմից եւ երեք
49 կանգուն միւս կողմից։ Սրահի երկայնութիւնը քսան կանգուն եւ լայնութիւնը տասնեւմէկ կանգուն, եւ այն աստիճաններով միասին որոնցով վեր էին ելնում. եւ դրանդիքի մօտ սիւներ կային՝ մէկը մէկ կողմից եւ միւսը միւս կողմից։

ԳԼ. ԽԱ

Տաճարի ներսի նկարագրութիւնը։

1 Եւ ինձ տարաւ տաճարը, եւ չափեց դրանդիքը՝ վեց կանգուն լայն այս կողմից եւ վեց կանգուն լայն այն կող-
2 մից խորանի լայնութիւնով։ Եւ մուտքի լայնութիւնը տասը կանգուն, եւ դռան կողքերը՝ հինգ կանգուն այս կողմից եւ հինգ կանգուն միւս կողմից, եւ չափեց նորա երկայնութիւնը՝ քառասուն կանգուն, եւ լայնութիւնը քսան կանգուն։
3 Եւ ներս մտաւ, եւ չափեց մուտքի դրանդիքը՝ երկու կանգուն, եւ մուտքը վեց կանգուն, եւ մուտքի լայնու-

---

ՀՂԼ. գ. 3, 3։ | 38, 33, 39։ Ժբ. 5։ — ՍՆ. բ. 33։ բ ՍՆ. Ժգ. 11։ Սագ. ճղ. 1։
ՅՂԼ. Ա. 6։ գ. 6։ է. 1։ | Թաւ. Ժբ. 5։ Գլ. Խգ. 15։
Հ — ՍՆ. գ. 31։ | Թաւ. գ. 27։
ԺՂԼ. բ. 35։ Թաւ. գ. 27։ | Ժգ Թագ. ը. 35։ Գլ. Խգ. 19։ Խգ. 15, 16։
Նգ Թագ. գ. 3։ | Ա Թագ. է. 21։
— | —

Թիւնը եօթը կանգուն ։
4 Եւ չափեց նորա երկայնութիւնը քսան կանգուն եւ լայնութիւնը քսան կանգուն տաճարի երեսովը . եւ ինձ ասեց. Սա սրբութեանց սրբութիւնն է։
5 Եւ չափեց տան պատը՝ վեց կանգուն , եւ ամէն մի սենեակի լայնութիւնը , որունք չուրջանակի տաճարի չուրջն էին , չորս կանգուն էր ։
6 Եւ սենեակները երեք՝ սենեակ սենեակի վերայ երեսուն անգամ . եւ մտնում էին տաճարի պատը որ [illegible] էր չուրջանակի սենեակների համար որ կպչէին , բայց իրանք կպչուած
7 չէին տաճարի պատիցը ։ Եւ լայնանում եւ ընդարձակվում էին սենեակները միշտ դէպի վեր . որովհետեւ տաճարը ընդարձակվում էր միշտ դէպի վերը չուրջանակի տան չուրջովը . դորա համար լայնանում էր տունը դէպի վեր . եւ այսպէս ցածի յարկիցը բարձրանում էր , վերի յարկը միջի-
8 նովը ։ Եւ տեսայ տաճարի բարձրութիւնը չուրջանակի , սենեակների հիմերը [illegible] եղէգ՝ վեց կան-
9 գուն մինչեւ յօդուածը ։ Սենեակների պատի լայնութիւնը դրսից հինգ կանգուն , եւ մնացածը սենեակների մէջն
10 էր ներսիցը ։ Եւ [illegible] սենեակների միջի լայնութիւնը քսան կանգուն էր
11 չուրջանակի տաճարի չուրջը ։ Եւ սենեակների մուտքերը դէպի մնացած տեղն էին , մէկ մուտքը դէպի հիւսիս, եւ մէկ մուտքը դէպի հարաւ , եւ մնացած տեղի լայնութիւնը հինգ կանգուն չուրջանակի ։
12 Եւ անջրպետի դիմացի շէնքը դէպի արեւմտեան կողմը՝ եօթանասուն կանգուն եւ շէնքի պատը հինգ կանգուն լայն չուրջանակի , եւ նորա երկայ-
13 նութիւնը իննսուն կանգուն ։ Եւ չափեց տունը՝ երկայնութիւնը հարիւր կանգուն , եւ անջրպետը եւ շէնքը եւ նորա պատերը հարիւր կանգուն
14 երկայն ։ Եւ տաճարի երեսի լայնութիւնը եւ անջրպետը դէպի արեւելք հարիւր կանգուն ։
15 Եւ չափեց շէնքի երկայնութիւնը անջրպետի դիմացը , որ նորա հետեւի կողմին էր , եւ նորա խորշերը այս կողմից եւ միւս կողմից հարիւր կանգուն . եւ ներսի տաճարը եւ գաւիթի
16 սրահները ։ Սեմերը եւ խիտ պատուհանները եւ խորշերը չուրջանակի սենեակների մօտ երեք յատակից , սեմերի առաջին տախտակած չուրջանակի՝ գետնիցը մինչեւ պատուհանները , եւ պատուհանները
17 ծածկուած էին ։ Մուտքի վերայի տեղը թէ ներսը մինչեւ տաճարը թէ դուրսը բոլոր պատի վերայ չուրջանակի ներսիցը եւ դրսիցը չափերով ։
18 Եւ քերովբէներ ու արմաւենիներ էին չինուած , եւ մէկ արմաւենի եւ կու քերովբէների միջտեղը , եւ քե-
19 րովբէն երկու երես ունէր ։ Եւ մարդի երեսը դէպի արմաւենին մէկ կողմից եւ առիւծի երեսը դէպի արմաւենին միւս կողմից՝ չինուած էր բո-
20 լոր տան համար չուրջանակի ։ Գետնիցը մինչեւ մուտքի վերեւը չինուած էին քերովբէները եւ արմաւենիները
21 եւ տաճարի պատի վերայ ։ Տաճարի դրանդիքը քառակուսի էին , եւ սրբարանի երեսը նոյն երեւոյթն ունէր ։
22 Սեղանը փայտից էր՝ երեք կանգուն բարձրութիւնը եւ նորա երկայնութիւնը երկու կանգուն եւ անկիւնները ունէր . եւ նորա յատակն ու պատերը փայտից էին ։ Եւ ինձ ասեց . Սա է Տիրոջ առաջին եղող [illegible]
23 Եւ [illegible] ու սրբարանը երկու
24 դուռ ունէին ։ Եւ դռները երկու փեղկանի էին , երկու ծալուող փեղկերով, երկու փեղկեր մէկ փեղկին եւ երկու
25 փեղկեր միւսին ։ Եւ նորանց վերայ այսինքն տաճարի դռների վերայ քերովբէներ եւ արմաւենիներ էին չինուած ինչպէս որ չինուած էր պատերի վերայ . եւ փայտամած կար սրահի դէմ
26 դրսի կողմից ։ Եւ [illegible] ու պատուհաններ եւ արմաւենիներ այս կողմից եւ այն կողմից սրահի կողքերքին եւ տան եւ փայտամածի կողմանքին ։

ա Թագ. ը. 20։ ր Մն. գ. 8։ բ Թագ. ը. 5, 6։ գ Թագ. ը. 8։ դ Նկ. Ե. 5։
ե Նկ. Ե. 16։ զ Թագ. ը. 29։ է Մն. գ. 10։ ը Նկ. Լ. 1։
թ Նկ. Լ. 8։ ժ Նկ. Խ. 16։ Մ-գ. ա. 7, 12։ ի Թագ. ը. 31—35։ լ Նկ. Ե. 16։ Հմ. 16։

Գլ. ԽԲ

Տաճարի մասի չինութիւնները և տաճարի չափերը։

1 Եւ ինձ դուրս տարաւ դուրսի գաւիթը դէպի հիւսիսի ճանապարհովը եւ ինձ բերաւ այն սենեակը, որ ընդդիմապետի առաջին էր եւ որ դէպի հիւսիսային կողմի չէնքի առաջին էր։
2 Այն հարիւր կանգուն երկարութեան առաջին մուտքը դէպի հիւսիս որի լայնութիւնը յիսուն կանգուն էր։
3 Ներսի գաւիթի քսան կանգուն առաջին եւ դուրսի գաւիթի քարայատակի առաջին խորշ խորշի դէմ էուայարկ։
4 Եւ սենեակների դիմաց մի ճեմելիք տասը կանգուն լայն ներսեւից ի մի ճանապարհ մէկ կանգուն։ Եւ նորանց
5 մուտքերը դէպի հիւսիս։ Եւ վերի սենեակները կարճ էին, որովհետեւ խորշերը նորանցից տեղ էին առնում ընդհանուր չէնքի տակի եւ միջի յարկերիցը
6 բիցը։ Որովհետեւ էուայարկ էին նորանք եւ սիւներ չունէին գաւիթների սիւների նման։ Նորա համար նեղացնում էին տակի եւ միջի յարկերիցը
7 գետնից ալեաք։ Եւ մի պատ կար դրսից սենեակների կշտովը դէպի դուրսի գաւիթը սենեակների դիմացը երկայնութիւնը յիսուն կանգուն։
8 Որովհետեւ դրսի գաւիթի սենեակների երկայնութիւնը յիսուն կանգուն էր, եւ ահա տաճարի դիմացը հարիւր կանգուն էր։
9 Եւ այս սենեակների տակին մի մուտք արեւելքից նորանց մօտ դնալու համար դուրսի գաւիթի կողմից։
10 Գաւիթի պատի լայնութիւնովը դէպի արեւելք անջրպետի առաջին եւ չէնքի առաջին սենեակներ էին։
11 Եւ դէպի նորանց առաջին մի ճանապարհ կար դէպի հիւսիս նզով սենեակների երեւոյթին պէս թէ նորանց երկայնութեան, թէ լայնութեան եւ նորանց ելքերի եւ նորանց ձեւերի եւ
12 մուտքերի նկատմամբ։ Եւ նոյնպէս էլ սենեակների մուտքերը որոնք դէպի հարաւն էին, մի մուտք կար ճանապարհի գլխին այսինքն դէմդիմաց պատի առաջի ճանապարհի արեւելեան ճանապարհի գլխին երբոր գալիս են։
13 Եւ ինձ ասաց. Հիւսիսի սենեակները եւ հարաւի սենեակները որոնք անջրպետի առաջին են, նորանք սուրբ սենեակներն են, ուր որ Տիրոջը մօտեցող քահանաները պիտի ուտեն ամենասուրբ բանները, այնտեղ պիտի դնեն ամենասուրբ բանները եւ հնացի ընծան եւ մեղքի պատարագն ու յանցանքի պատարագը. որովհետեւ այն տեղը սուրբ է։
14 Երբոր քահանաները այնտեղ մտնեն, պիտի դուրս չդան սուրբ տեղիցը դէպի դրսի գաւիթը, այլ այնտեղ պիտի դնեն իրանց զգեստները որոնցով նորանք պաշտօն են մատուցանում, որովհետեւ նորանք սուրբ են. ուրիշ հագուստներ հագնեն եւ մօտենան ժողովրդի վերաբերեալ բաներին։
15 Եւ վերջացրեց ներսի տան չափերը, եւ ինձ դուրս տարաւ այն ճանապարհովը, որի երեսը դէպի արեւելք էր,
16 եւ նորան չափեց չուրջանակի։ Նա չափեց արեւելեան կողմը չափի եղէգովը հինգ հարիւր եղէգ չափի եղէգովը։
17 Չափեց հիւսիսային կողմը հինգ հարիւր եղէգ չափի եղէգովը չուրջանակի։ Չափեց հարաւային կողմը հինգ հարիւր եղէգ չափի
18 եղէգովը չուրջանակի։ Չափեց հարաւային կողմը հինգ հարիւր եղէգ չափի
19 եղէգովը։ Դարձաւ դէպի արեւմտեան կողմը չափեց հինգ հարիւր եղէգ չա-
20 փի եղէգովը։ Չորս կողմերը չափեց նորան։ Նա չուրջանակի էպատեր ունէր։ երկայնութիւնը հինգ հարիւր եւ լայնութիւնը հինգ հարիւր, սուրբը եւ անսուրբը բաժանելու համար։

Գլ. ԽԹ

Նոր տաճարի փառքը, տեղը և նուագարանը։

1 Եւ ինձ տարաւ դուռը այսինքն դէպի
2 արեւելք նայող դուռը։ Եւ ահա Իսրայէլի Աստուծոյ փառքը գալիս էր արեւելքի ճանապարհից, եւ ձայնը նորա ձայնի նման էր, եւ երկիրը լուսաւորուեցաւ նորա

ա-Գլ. խա. 12, 15. բ-Գլ. խա. 16. գ-Հեր. ե. դ-Գլ. ը. 16, 26. թգ. 9. ե-Գլ. բ. 3, 10. գ. 11, 17, 25, 29. է. 1. ժ. 12, 14. թա. ժբ. 9, 10. զ-Գլ. խգ. 19. է-Գլ. խ. 5. ը-Գլ. ժ. 19. խգ. 1. խէ. 1. թ-Գլ. ժ. 23. ժա-Գլ. ա. 24. Յայտ. ա. 15. ժբ. 3. ԺՔ. 1, 8. ժգ-Գլ. ժ. 4. Յայտ. ժբ. 1.

3 փառքիցը ։ Եւ Խեսիլքը նման էր այն
տեսիլքին , որ տեսել էի իրրեւ իմ
տեսած տեսիլքը , երբոր գալիս էի
Դքսաքաքը աւերելու . եւ տեսիլքները
նման էին այն տեսիլքին , որ տեսել էի
Խեորար գետի մօտ . եւ ես վայր ըն-
կայ երեսիս վերայ ։
4 Եւ Տիրոջ փառքը եկաւ տունը
այն դռան ճանապարհով որի երեսը
5 դէպի արեւելք է ։ Ես հոգին վեր ա-
ռաւ ինձ եւ տարաւ ներսի գաւիթը ,
եւ ահա Տիրոջ փառքը լցրել էր տունը։
6 Եւ ես տանիցը դէպի ինձ մի խօսող
լսեցի , եւ մի մարդ կանգնել էր կշտիս
7 եւ ասեց ինձ . Մարդի որդի , ահա իմ
Աթոռի տեղը եւ Ոտների գարշա-
պարների տեղը , ուր որ ես պիտի
բնակուիմ Իսրայէլի որդւոց մէջ յա-
ւիտեան . եւ Այլ եւս պիտի չպղծեն
Իսրայէլի տունը իմ անունը՝ իրանք
եւ իրանց Թագաւորները իրանց պոռ-
նկութիւններով եւ իրանց Թագա-
ւորների դիւերով իրանց բարձրաւան-
8 դակներումը , Իրանց սեմերը իմ սե-
մերի հետ եւ իրանց դրանդիքը իմ
դրանդիքի մօտ դնելով . Թէեւ պատ
կար իմ եւ նորանց մէջտեղ . բայց
նորանք պղծեցին իմ սուրբ անունը
իրանց արած պղծութիւններով , եւ
ես սպառեցի նորանց իմ բարկութիւ-
9 նովը ։ Հիմա թող հեռացնեն իրանց
պոռնկութիւնը եւ իրանց Թագաւոր-
ների դիակները ինձանից . եւ ես
կ'բնակուիմ նորանց մէջ յաւիտեան ։
10 Դու , մարդի որդի , պատմիր Իս-
րայէլի տանը այս տունը , որ ամաչեն
իրանց անօրէնութիւնների ը . եւ Թող
11 չափեն գաղափարը ։ Եւ եթէ ամաչեն
բոլոր իրանց արածներիցը , տանը
ձեւը եւ նորա կարգաւորութիւնը եւ
նորա ելքերը եւ մուտքերը եւ նորա
բոլոր ձեւերը , եւ նորա կանոնները
եւ նորա բոլոր ձեւերը եւ նորա բո-
լոր օրէնքները հասկացրու նորանց ,
եւ գրիր նորանց աչքի առաջին , որ
նորանք պահեն նորա բոլոր ձեւը , եւ
նորա բոլոր կանոնները եւ կատարեն
12 նորանց ։ Սա է տաճարի օրէնքը ։
Տաճարի գլխին նորա բոլոր գաւառը
չուրջանակի ամենասուրբ է ։ ահա
սա է տաճարի օրէնքը ։
13 Եւ սորանք են սեղանի չափերը
կանգունով , (Կանգունը՝ մէկ կան-
գուն եւ մէկ թաթ) եւ խորքը մէկ
կանգուն եւ մէկ կանգուն բոյը , եւ մէկ կանգուն լայն ,
եւ նորա սահմանը եզերքի վերայ
չուրջանակի մէկ թիզ . եւ սա սեղանի
14 հիմքն է ։ Եւ գետնի խորքից մինչեւ
ստակի չրջանակը երկու կանգուն եւ
լայնութիւնը մէկ կանգուն , եւ փոքր
չրջանակից մինչեւ մեծ չրջանակը չորս
կանգուն եւ լայնութիւնը մէկ կան-
15 գուն ։ Եւ կրակարանը չորս կանգուն ,
եւ կրակարանից վերեւ չորս եղջիւր-
16 ները ։ Եւ կրակարանը տասնեւերկու
կանգուն երկայն՝ տասնեւերկու կան-
գուն լայնութեամբ՝ քառակուսի նորա
17 չորս կողմի վերայ ։ Եւ չրջանակը
տասնեչորս երկայն եւ տասնեչորս
լայնութիւնով իր չորս քառակողմե-
րին , եւ սահմանը նորա չուրջը կէս
կանգուն , եւ նորա խորքը մէկ կան-
գուն չուրջանակի . եւ Նորա աստի-
ճանները դէպի արեւելք էին ։
18 Եւ ասեց ինձ . Մարդի որդի , այս-
պէս է ասում Տէր Եհովան . Սորանք
են սեղանի կանոնները նորան չինելիս ,
որ նորա վերայ ողջակէզ մատուցա-
նեն եւ Նորա վերայ արիւն սրսկեն ։
19 Եւ տուր Ղեւտացի քահանաներին ,
որոնք Սադովկի սերունդից են որ
մօտենում են ինձ , ասում է Տէր Ե-
հովան , ինձ ծառայելու համար , Դա-
չաններից մէկ զուարակ մեղքի պա-
20 տարագի համար ։ Եւ նորա արիւնից
եւ քսիր նորա չորս եղջիւրներին եւ
չրջանակի չորս անկիւններին եւ սահ-
մանին չուրջանակի , եւ նորան սրբիր
21 եւ քաւիր նորան ։ Եւ առ մեղքի պա-
տարագի զուարակը եւ Նայիրիր նորան

Ե Գլ. ա. 4, 28, ը. 4։
Ղ Երեմ. ա. 10։
Ե Գլ. ա. 3, գ. 23։
Ը Ձեռ Գլ. ժ. 19, խգ. 2։
Գլ. գ. 12, 14, ը. 3։
ժգ Թագ. ը. 10, 11, Գլ. խգ. 4։
Ե Գլ. խ. 5։
Ի Ասգ. գք. 1։
Խա Ամ. իր. 2։ Ասգ. գք. 3։
Ե Նկ. իք. 45։ Ասգ. կը. 16։
Ճրթ. 14։ Ե-մկ. գ. 17։ Ե-մկ.
ա. 14։ ը Կոր. գ. 16։
Լ Ղեւ. խգ. 30։ Երեմ. ժգ. 18։
Հ Գլ. իք. 7։

Յ Ձեռ գ Թագ. ժգ. 14։ խա.
4, 5, 7։ Գլ. ը. 3։ խգ. 39։
խգ. 7։
Ճ Հմր. 7։
Ե Հմր. 7։
Ո Գլ. խ. 4։
Պ Գլ. խ. 2։
Ռ Գլ. խ. 3։ խա. 8։
Ս Ձեռ Նկ. ի. 26։
Ե Ղեւ. ա. 5։
Ը Գլ. խգ. 15։
Ո Նկ. իք. 10, 12։ Ղեւ. ը. 14,
15։ Գլ. խե. 18, 19։
Ր Նկ. իք. 14։

տաճարի որոչուած տեղը ՝սրբարանից
22 դուրս : Եւ երկրորդ օրը մի կատարեալ այծի նոխազ մատուցրու. մնաց պատարագի համար, եւ սրբին սեղանը ինչպէս որ սրբեցին զուարա-
23 կովը : Երբոր սրբելը վերջացնես մի կատարեալ զուարակ մատուցրու արջառներից եւ ոչխարներից մի կատար-
24 եալ խոյ : Եւ նորանց մատուցրու Տիրոջ առաջին, եւ ՝քահանաները նորանց վերայ աղ ածեն եւ նորանց ող-
25 ջակէզ մատուցանեն Տիրոջը : Վեցերորդ օր մատուցանես օրը մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար, եւ արջառներից մի զուարակ եւ ոչխարներից մի խոյ, կատարեալները պիտի մա-
26 տուցուին : Եօթն օր քաւութիւն անեն սեղանին եւ նորան սրբեն, եւ
27 նորան նուիրեն : ՝Եւ երբոր այդ օրերը վերջանան, այն ժամանակ ու-
ԹԵՐորդ օրը եւ այնուհետեւ էլ պէտք է քահանաները սեղանի վերայ մատուցանեն ձեր ողջակէզները եւ ձեր խաղաղութեան զոհերը . եւ ՝ես պիտի ընդունեմ ձեզ, ասում է Տէր Եհովան :

ԳԼ· ԽԴ

Նոր տաճարի քահանաները.

1 Եւ ինձ եան դարձրից դուրսի սրբարանի դռան ճանապարհով, որ նայում է ՝դէպի արեւելք . եւ նա կըղ-
2 պուած էր : Եւ Տէրն ասեց ինձ . Այս դուռը կղպուած պիտի մնայ . չ'պիտի բացուի, նորանով պիտի չ'մանեն, Իսրայէլի Տէր Աստուածը մտաւ նորանով . ուրեմն կղպուած
3 պիտի մնայ : Իսկ իշխանը ինքը իբրեւ իշխան նստէ այնտեղ ՝Տիրոջ առաջին հաց ուտելու համար . ՝ես դռան սրահի ճանապարհով պիտի մտնէ, եւ նոյն ճանապարհով դուրս գայ :
4 Եւ ինձ տարաւ հիւսիսային դռան ճանապարհով տան առաջը, եւ տե-
սայ, եւ ահա լցրել էր Տիրոջ փառքը
5 Տիրոջ տունը . եւ ՝ես ընկայ երեսիս վերայ : Եւ Տէրն ասեց ինձ . Մարդի որդի, ուշադրութիւն արա եւ տես աչքերովդ եւ ականջներովդ լսիր ա-մէն ինչ որ խօսում եմ քեզ հետ Տիրոջ տան բոլոր կանոնների նկատմամբ եւ նորա բոլոր օրէնքի նկատմամբ . եւ ուշդ դարձրու տան մուտքին սբր-
6 բարանի բոլոր ելքերովը : Եւ ասիր հպատակմամբներին՝ այսինքն Իսրայէլի տանը . Այսպէս է ասում Տէր ԵՀՈ-վան . Բաւական է ձեզ համար ձեր բոլոր պղծութիւնները, օվ Իսրայէլի
7 տուն, Որ դուք ներս էք բերում հօտարների որդիներին՝ սրտով անթլփատներին՝ մարմնով անթլփատներին, որ իմ սրբարանումը լինեն իմ տունը պղծելու համար, դուք էիմ հացը, ճարպը եւ արիւնը մատուցանելիս . եւ նորանք դրժեցին իմ ուխտը, ձեր բո-
8 լոր պղծութիւններից ի զատ : Եւ չ'պահեցիք իմ սուրբ բաների պահպանութիւնը, այլ իմ սրբարանումն հիմ պահպանութիւնը ՝նրանք համար ձեզ համար պահապաններ դրիք :
9 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան . Ոչ մի օտարազգի՝ սրտով անթլփատ եւ մարմնով անթլփատ պիտի չ'մտնէ իմ սրբարանը բոլոր օտարազգիներից, որոնք Իսրայէլի որդիների մէջ են :
10 Ա՛յլ եւ Ղեւտացիքն էլ, որոնք հեռացան ինձանից Իսրայէլի ինձ դէմ սրած մոլորութիւնովը մոլորուելով եւ իրանց կուռքերին հետեւելով, պիտի իրանց անօրէնութիւնները կրեն :
11 Եւ սպասաւորներ պիտի լինեն իմ սրբարանումը տան դռներին որոշուած եւ տանը ծառայողներ . ՝նորանք պէտք է մորթեն ողջակէզը եւ զոհը ժողովրդի համար . եւ նորանք պէտք է կանգնեն ՝նորանց առաջին նորանց
12 ծառայելու համար : Որովհետեւ նորանց ծառայութիւն արին իրանց կուռքերի առաջին, եւ Իսրայէլի

— Երբ· ժգ· 11։
— Ղև· բ· 13։
Ել· ԼԺ· 35, 36։ Ղև· բ· 33։
— Ծիս Ղև· Ը· 1։
ՐԾոր Խր· 5։ Գլ· Ժ· 40, 41։ Հռովմ· ժբ· 1։ — Գնաս· բ· 3։

—

— Գլ· Խգ· 1։
ՔԳլ· Խգ· 4։
ԼԳն· լ· 34։ — Կոր· ժ· 28։
ՏԳլ· Խգ· 2, 8։
ՒԳլ· գ· 23։ Խգ· 5։
ՀԳլ· — · 28։
ՒԳլ· Ը· 4։
ՃԳլ· ԺԱ· 9։ — Գնաս· գ· 3։

ԺԳլ· Խգ· 8։ Հմր· 9։ Դտր· բ· 23։
ԻՂև· Խգ· 23։
ԼՂև· Խգ· 43։ ՐՕր· ժ· 16։ Դտր· է· 31։
ԽՂև· բ· 6, 8, 17, 21։
ՔՂև· գ· 10։ ԺԵ· 11։
ՃՂև· Խր· 2 Ֆիլ· Հմր· 24, 26։ Գլ· Ը· 45։

ՃՀմր· 7։
ՀՁն· գ· Ծգ· Խգ· 8 Ֆիլ· Ր Ա՛ն· ԺԲ· 4, 5։ Գլ· Ը· 11։
Ծ — Ա՛ն· Խգ· 1։
ՇՐ Ա՛ն· ԺԲ· 34։
ԻԾռա· ժգ· 9։
ՆԵս· Ր· 16։ Գլ· ժգ· 3, 4։ Ա՛ղ· Ր· 8։

տան համար անօրէնութեան պատիժ-
դուխիւն եղան . դորա համար Էն ես քա-
բարացրի նորանց վերայ , ասում է
Տէր Եհովան , որ կրեն իրանց անօ-
13 րէնութիւնները : Եւ ինձ
չմօտենան՝ ինձ համար քահանայու-
թիւն անելու եւ իմ բոլոր սուրբ բա-
ներին եւ ամենասուրբ բաներին մօ-
տենալու համար . այլ նրանց նախա-
տինքը պիտի կրեն եւ իրանց արած
14 պղծութիւնները : Սակայն նորանց
պիտի տան պահապանութիւնը պահ-
պանողներ լինեմ նորա բոլոր ծառա-
յութեան համար , եւ այն ամեն բանի
համար որ նորանում պիտի կատար-
ուի :
15 Սրայց Ղեւտացի քահանաները՝ Սա-
դովկի որդիքը , որոնք պահեցին իմ
սրբարանի պահապանութիւնը , երա-
յէլի որդիքը ինձանից ապստամբելու
ժամանակ , նորանք պիտի մօտենան
ինձ որ ինձ ծառայեն , եւ պիտի կանգ-
նեն Վրա առաջին ինձ ճարպ եւ արիւն
մատուցանելու , ասում է Տէր Եհո-
16 վան : Նորանք պիտի իմ սրբարանը
մտնեն , եւ նորանք պիտի մօտենան
իմ սեղանին ինձ ծառայելու համար ,
եւ պիտի պահպանեն իմ պահպանու-
17 թիւնը : Եւ կ՚լինի որ նորանք ներսի
գաւիթի դռներովը մտնելիս՝ պէտք է
բկտաւի հանդերձներ հագնեն , եւ նո-
րանց վերայ բուրդ պիտի չդայ , նո-
րանք ներսի գաւիթի դռներում եւ
18 ներսում ծառայելու ժամանակ : Կը-
տաւի ապարօշներ պիտի լինեն նորանց
գլխին եւ կտաւի վարտիքներ նորանց
երանքների վերայ . քրտնեցնող գօտի
19 պիտի չկապեն : Եւ դրսի գաւիթը
ժողովրդի մօտ՝ պէտք է հայն
հանդերձները հանեն , որոնցով նորանց
պաշտօն են մատուցանում , եւ նորանց
պիտի սուրբ սեննեակներում դնեն ,
եւ ուրիշ հանդերձներ հագնեն , որ-
պէս զի ժողովուրդը չսրբեն իրանց
20 հանդերձներովը : Եւ իրանց գլուխը
պիտի չծածկեն եւ իրանց վարսերը
չերկայնացնեն . իրանց գլխի մազերը
21 պէտք է անպատճառ խուզեն : Եւ
երեսու գինի պիտի չխմեն քահանա-
ները երբոր ներքին գաւիթն են գալիս :
22 Եւ որբեւայրին ու արձակուածը ի-
րանց համար կին չառնեն , այլ Իսրա-
յէլի տան սերունդից եղող կոյսը , կամ
այն որբեւայրին որ մի քահանայից
23 որբեւայրի է մնացել , առնեն : Եւ իմ
ժողովրդին սովորեցնեն Էսուրբի եւ
անսուրբի տարբերութիւնը , եւ պիղծի
ու մաքուրի տարբերութիւնը պիտի
24 հասկացնեն նորանց : Եւ դատերի
վերայ նորանք պէտք է կենան դա-
տելու համար իմ դատաստաններովս
եւ նորանց դատեն իմ օրէնքովը եւ
իմ կանոններովը , եւ իմ ժողովները
պիտի պահեն եւ Էիմ շաբաթները սրբ-
25 բեն : Եւ հմեռած մարդի մօտ պիտի
չգնան որ չպղծուին , այլ միայն իր
հօր եւ մօր , տղու եւ աղջկայ , եղբօր
եւ քրոջ մօտ գնան որ մարդի չէ գնա-
ցած , ջուրն հեռ պղ-
26 ծուին : Եւ նմիկը իր մաքրուելուց
յետոյ եօթը օր համարէ իրան համար :
27 Եւ նա սրբարանը ներսի գաւիթը
սրբարանում պաշտօն մատուցանելու
մտած օրը , ընա պիտի մատուցանէ իր
մեղքի պատարագը , ասում է Տէր Ե-
հովան :
28 Եւ սա նորանց համար ժառանգու-
թիւն լինի՝ ես եմ նորանց ժառան-
գութիւնը . եւ նորանց կալուածք չը
տաք Իսրայէլում . ես եմ նորանց
29 կալուածքը : Հացի ընծան , մեղքի
պատարագը եւ յանցանքի պատարագը
նորանք պիտի ուտեն . եւ Իսրայէլի
մէջ Էամէն նուիրուածը նորանցը պիտի
30 լինի : Եւ ամեն բանի Էրոյր երախայ-
րիների առաջինը , եւ ամեն բանի բո-
լոր ընծան ձեր բոլոր ընծաներից քա-

Լեւտ. կդ. 26։
- գ Թագ. իգ. 9։ Թես. Ժը. 3։
Ելք. լբ. 30։ լգ. 7։
Դատ. Ժը. 4։ — Ա՚ն. իգ. 28, 32։
Ելք. Ե. 46։ իգ. 19։
— Թագ. բ. 35։
- Հմր. 10։
Ել Օր. Ժ. 8։
- Հմր. 7։
Ելք. խա. 22։
Նե. իբ. 39, 40, 43։ ՔԹ. 27, 28։
- Նե. իբ. 40, 42։ ՔԹ. 28։
Ելք. խբ. 14։
Ելք. իգ. 20։ Տես Նե. ՔԹ. 37։ լ. 29։ Ղեւտ. գ. 27։ Թագ. իգ. 17, 19։
Ղեւտ. խա. 9։

Ղեւտ. Ժ. 9։
- Ղեւտ. խա. 7, 13, 14։
Ելք. Ժ. 10, 11։ Գ՚ր. իբ. 20։ Թագ. բ. 7։
Ել Օր. Ժէ. 8 Հէն. բ Ա՚ն. ՁՔ. 8, 10։
Տես Գ՚ր. իբ. 26։
Ղեւտ. խա. 1 Հէն։
Թես. գ. 10։ ՁՔ. 11 Հէն։ Հմր. 17։

Ղեւտ. գ. 3։
Թես. Ժը. 20։ բ Օր. Ժ. 9։ Ժբ. 1, 2։ Ես. Ժբ. 14, 33։
Ղեւտ. գ. 19, 29։ ե. 6։
Ղեւտ. իե. 21, 28։ Տես Թես. Ժբ. 14։
Նե. Ժգ. 3։ իբ. 29, 30։ իգ. 19։ Թես. գ. 13։ Ժբ. 13, 15։

հանանեերինը լինի. եւ ձեր էցօրինեղէնների երախայրիները տուէք քահանային, որ Խօրհուրդիւնը հանգչէ
31 քո տան վերայ։ Ոչ մի նմանած կամ զաղանաբեկ, թէ թռչուն թէ անասուն, պիտի չուտեն քահանաները։

ԳԼ. ԽԵ

Արբարանի քահանաների, Ղեւտացիների եւ իշխանի երկերը։ Իշխանի ընծայի չափը եւ կերը։ Զատիկի կանոնները։

4 Եւ երբոր վիճակ զցէք երկրի վերայ ժառանգելու, Տիրոջ համար մի էասրը նուէր պիտի նուիրէք երկրիցը. երկայնութիւնը քառնեհինդ հազար երկայն, եւ լայնութիւնը տասը հազար. սա սուրբ է չուրջանակի բոլոր սահ-
2 մաններում։ Սորանից պէտք է լինի արբարանի համար էհինդ հարիւրով հինդ հարիւր քառակուսի չուրջանակի. եւ յիսուն կանգուն նորա ար-
3 ուարձանը չուրջանակի։ Եւ այս չափածից չափիր երկայնութիւնով քառնեհինդ հազար եւ լայնութիւնով տասը հազար. եւ Ենորանում պիտի լինի
4 արբարանը՝ ամենասուրբ տեղը։ Սա սուրբ պիտի լինի երկրիցը արբարանին ծառայող քահանաների համար, որոնք մօտենում են Տիրոջը ծառայելու, եւ նորանց համար տների տեղ պիտի լինի, եւ Էսուրբ՝ արբարանի համար։
5 Եւ Էքսանեհինդ հազար երկայնութիւնով եւ տասը հազար լայնութիւնով պիտի լինի Ղեւտացիներին, որոնք ծառայում են տանը, իբրեւ իրանց կալուածք. Նոքա Էքսան աննեակ։
6 Էնչ քաղաքին կալուածք տասը հինդ հազար լայն, եւ երկայնութիւնը քսանեհինդ հազար արբարանի ընծայի կշռին. սա բոլոր Իսրայէլի տան համար պիտի լինի։
7 Եւ իկ իշխանին՝ արբարանի կալուածքի եւ քաղաքի կալուածքի այս կողմից եւ այն կողմից, արբարանի ընծայի դիմաց եւ քաղաքի կալուածքի դիմաց, ծովի կողմից դէպի արեւմուտք եւ արեւելքի կողմից դէպի արեւելք. եւ երկայնութիւնով ժառանգութիւնների մէկի մօտովը արեւմտեան սահմանից մինչեւ արեւելեան
8 սահմանը։ Իրրեւ երկիր նորա կալուածքը լինի սա Իսրայէլի մէջ. եւ Էայլ եւս չՀարատահարեն իմ իշխանները իմ ժողովրդին. եւ երկիրը տան Իսրայէլի տանը նորանց ցեղերի համեմատ։
9 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Էհաւական է ձեզ, ով Իսրայէլի իշխաններ, Էզրկանքն ու յափշտակութիւնը հեռացրէք. եւ իրաւունք ու արդարութիւն արէք. վեր առէք ձեր բռնի պահանջմունքները իմ ժողովրդի
10 վերայից, ասում է Տէր Եհովան։ ԷԱրդար կշիռք եւ արդար արդու եւ արդար
11 մար ունեցէք։ Արդուն եւ մարը մէկ չափ լինեն, որպէս զի մարը քոռի տասներորդը պարունակէ եւ արդուն էլ քոռի տասներորդը պարունակէ. քոռի
12 համեմատ լինի նորա չափը։ Եւ Էսիկղը քսան կերագ, ձեր մնասը քսան սիկղ, քսանեհինդ սիկղ եւ տասնեհինդ սիկղ լինի։
13 Սա է ձեր մատուցանելու ընծան՝ մէկ վեցերորդ արդու մէկ քոռ ցորենից, եւ մէկ վեցերորդ արդու մէկ
14 քոռ գարիցը։ Եւ իւղի կանոնը՝ մէկ մար իւղից մէկ մարի տասներորդը մէկ քոռից. կամ տասը մարից որ մէկ խօմէր է, որովհետեւ տասը մարը մէկ
15 խօմէր է։ Եւ Իսրայէլի ջրարբի արօտների հօտերից՝ երկու հարիւրից մէկ ոչխար. իրրեւ հացի ընծայ եւ ողջակէզ եւ խաղաղութեան զոհ, որ Ենորանց համար քաւութիւն լինի, ասում է
16 Տէր Եհովան։ Երկրի բոլոր ժողովուրդը պարտական են այս ընծան Իսրայէլում իշխան եղողին։
17 Եւ իշխանի վերայ պիտի լինեն ողջակէզները եւ հացի նուէրը եւ թափելու ընծան տօներին եւ ամսագլուխներին եւ շաբաթներին եւ Իսրայէլի տան բոլոր տօներին. նա պէտք է մատուցանէ մեղքի պատարագը եւ

Խթ. Ժե. 30։ Ղեծ. Ժ. 37։ Թ Ներկ. գ. 9, 10։ Մաղ. գ. 10։
Ել. Խբ. 31։ Ղե. Խբ. 9։
—
Գ. Խե. 22։
Գ Խբ. 8։
Է Գ. Խբ. 20։
Ը Գ. Խբ. 10։
Ի Ընդ. Ե. Գ. Խբ. 10, Ածե. Գ. Խբ. 13։

Խծս Գ. Խ. 17։
Ը Գ. Խբ. 13։
Ի Գ. Խբ. 31։
Թ Գ. Խգ. 16։ Ծս Երեմ. Խբ. 17։ Գ. Խբ. 37։
Է Գ. Խգ. 6։
Ելբեմ. Խբ. 3։
Ի Ղե. Ամ. 35, 36։ Ներկ. Ժ. 1։
Թ Ել. Լ. 13։ Ղե. Խե. 23։ Թ. Ներկ. գ. 47։
Ի Ղե. Ա. 4։

հացի նուէրը եւ ողջակէզը եւ խաղաղութեան զոհերը Իսրայէլի տան համար քաւութիւն անելու համար։
18 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Առաջի ամսի առաջինին վեր առ մի կատարեալ զուարակ արջառներից, եւ հնորան մեղքի պատարագ արա
19 սրբարանի համար։ Եւ քահանան առնէ մեղքի պատարագի արիւնից եւ քսէ տան դրանդիքին եւ սեղանի չորս անկիւններին եւ ներ-
20 սի գաւիթի դռան դրանդիքին։ Եւ այսպէս պիտի անես ամսի եօթին հնախառնած եւ անմիտ մարդի համար, եւ տան համար քաւութիւն արէք։
21 Առաջի ամսի տասնեւչորսերորդ օրը Ձեզ համար զատիկ լինի, եօթն
22 օր ոտն. բաղարջ պիտի ուտուի։ Եւ այն օրը իշխանը իրան համար եւ երկրի բոլոր ժողովրդի համար մէկ զուարակ մատուցանէ իբրեւ մեղքի պա-
23 տարագ։ Եւ ոտնի եօթն օրը Տիրոջը ողջակէզ մատուցուի եօթը զուարակ եւ եօթը կատարեալ խոյ, իւրաքանչիւր օր եօթն օրերը. իսկ մեղքի պատարագ այծերից մի նոխազ իւրա-
24 քանչիւր օր։ Եւ մէկ արդու հացի նուէր մէկ զուարակի համար եւ մէկ արդու մէկ խոյի համար մատուցուի. եւ մէկ հինէն իւղ մէկ արդուի հա-
25 մար։ Եօթնևրորդ ամսուայ ամսի տասնեւհինգերորդ օրը տնտի ժամանակին այսպէս անուի եօթն օր թէ մեղքի պատարագը թէ ողջակէզը թէ հացի նուէրը թէ իւղը։

Գլ. ԽԶ

Իշխանի գործերի կանոնները և նորա հոգի ընծան. Ջանկրի խոհանոցները.

1 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Ներսի գաւիթի դէպի արեւելեայ նայող դուռը կղպուած մնայ գործի վեց օրը, իսկ շաբաթ օրը բացուի. եւ ամսա-
2 գլուխ օրն էլ բացուի։ Եւ իշխանը մտնէ դրսիցը դռան սրահի ճանապարհով եւ կանգնէ դռան դրանդիքի մօտ, եւ քահանաները մատուցանեն նորա ողջակէզը եւ նորա խաղաղութեան զոհերը, եւ նա երկրպագութիւն անէ դռան սեմի վերայ եւ դուրս գայ. եւ դուռը չկղպուի մինչեւ իրի-
3 կուն։ Եւ երկրի ժողովուրդը երկրպագութիւն անեն այն դռան մուտքումը շաբաթներին եւ ամսագլուխներին Տիրոջ առաջին։
4 Եւ Իշխանի ողջակէզը որ պիտի մատուցանէ Տիրոջը՝ շաբաթ օրը վեց կատարեալ գառ եւ մէկ կատարեալ
5 խոյ։ Եւ իբրեւ հացի նուէր մէկ արդու մէկ խոյին, եւ գառների համար իբրեւ հացի նուէր Ձեռքիցը եկածը, եւ մէկ հինէն իւղ իւրաքանչիւր ար-
6 դուի համար։ Ամսագլուխ օրը արջառներից մէկ զուարակ կատարեալ եւ վեց գառներ եւ մէկ խոյ, որ պէտք
7 է կատարեալ լինեն։ Եւ մէկ արդու մէկ զուարակի համար եւ մէկ արդու մէկ խոյի համար մատուցուի իբրեւ հացի նուէր, եւ գառների համար Ձեռքին հասածը. իսկ մէկ հինէն իւղ մէկ արդուին։
8 Եւ իշխանը գալիս դռան սրահի ճանապարհով պիտի գայ եւ նոյն ճա-
9 նապարհով դուրս գայ։ Եւ երկրի ժողովուրդը տնտներին Տիրոջ առաջը գալիս հիւսիսային դռան ճանապարհով երկրպագելու համար մտնողը հարաւային դռան ճանապարհով դուրս գայ, եւ հարաւային դռան ճանապարհով մտնողը հիւսիսային դռան ճանապարհով դուրս գայ, իր ներս մտած դռան ճանապարհով ետ չդառնայ, այլ դիմացինով դուրս գայ։ Եւ
10 իշխանը նորանց մէջ նորանք մտնելիս մտնէ, եւ դուրս գալիս դուրս գայ։
11 Եւ տնտներին ու հանդիսաւոր օրերին հացի նուէրը մէկ արդու մէկ զուարակին եւ մէկ արդու մէկ խոյին. եւ գառներին Ձեռքիցը եկածը. իսկ
12 մէկ հինէն իւղ մէկ արդուին։ Եւ երբոր իշխանը մէկ կամաւոր ողջակէզ կամ կամաւոր խաղաղութեան զոհ

ՀՂԼ. Ժգ. 16։
3 Գլ. խգ. 20։
ՀՂԼ. գ. 27։
* Նմ. Ժբ. 18։ ՂԼ. խգ. 3, 6. Թագ. Բ. 3, 3. իբ. 16, 17։ Բ Օր. Ժգ. 1 եւն։
ՀՂԼ. գ. 14։
ՀՂԼ. խգ. 8։
Ն Տես Թագ. իբ. 15, 23, 30. իԹ. 3, 11, 16, 19 եւն։
Գ Գլ. խգ. 3, 7։
ՀՂԼ. խգ. 33 եւն. Թագ. իԹ.

13։ Բ Օր. Ժգ. 13։
—
Գլ. խգ. 3։ ՀՂԼ. 8։
Գ Գլ. խե. 17։
Գ Գլ. խե. 24։ ՀՂԼ. 7, 11։
ԹՎ Օր. Ժգ. 17։
Ե ՀՂԼ. 2։
ՂԵՒ. խգ. 14—17։ Բ Օր. Ժգ. 16։
Ե ՀՂԼ. 5։

մատուցանէ Տիրոջը, այն ժամանակ նորա համար բանան ¹դէպի արեւելք նայող դուռը, եւ նա մատուցանէ իր ողջակէզը եւ իր խաղաղութեան զոհը ինչպէս որ մատուցանում է շաբաթ օրը, եւ դուրս գայ, եւ դուռը կղպին նորա դուրս գալուց յետոյ։

13 ²Եւ ամէն օր մէկ տարեկան գառ ողջակէզ մատուցանես Տիրոջը. ամէն առաւօտ մատուցանես
14 նորան։ Եւ նորա համար հացի նուէր մատուցանես ամէն առաւօտ մէկ վեցերորդ արդու, եւ մէկ երրորդ հիմէն իւղ նաչիի հետ խառնելու համար. սա մշտական հացի նուէր է Տիրոջ՝
15 յաւիտենական կանոնով։ Եւ մատուցանեն գառը եւ հացի ընծան եւ իւղը ամէն առաւօտ՝ մշտնջենական ողջակէզ։
16 Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Երբոր իշխանը իր որդիկանցից մէկին ընծայ տայ, նա նորա ժառանգութիւնն է՝ նորա որդիներինը լինի. նա նորանց ժառանգական կալուածքն
17 է։ Եւ երբոր իր ժառանգութիւնից ընծայ տայ իր ծառաներից մէկին, դա նորանը լինի մինչեւ ³ծողութեան տարին. յետոյ ետ դառնայ իշխանին. նորա ժառանգութիւնը միմիայն իր
18 որդիկանցը պիտի լինի։ Եւ ⁴իշխանը պիտի չ'առնէ ժողովրդի ժառանգութիւնից, նորանց զրկելով իրանց կալուածքից. իր կալուածքից ժառանգութիւն տայ իր որդիկանցը, որպէս զի իմ ժողովուրդը չ'ցրուի ամէն մէկն իր կալուածքից։
19 Եւ ինձ տարաւ դռան մօտ եղող մուտքով դէպի քահանաների սուրբ սենեակները, որ ուղղուած են դէպի հիւսիս. եւ ահա այնտեղ մէկ տեղ
20 կար նրբի կողմերումը դէպի արեւմուտք։ Եւ ասաց ինձ. Սա այն տեղն է ուր որ քահանաները պիտի եփեն յանցանքի պատարագի եւ մեղքի պատարագի միսը, ուր որ հացի նուէրը թխեն, որպէս զի դուրս չը տանեն դուրսի դաւիթը, որ ⁵ժողովուրդը սրբեն։
21 Եւ ինձ դուրսը տարաւ դրսի դաւիթը եւ ինձ մանց անց դաւիթի չորս անկիւնները. եւ ահա դաւիթի ամէն մէկ անկիւնումն մէկ դաւիթ կար։
22 Դաւիթի չորս անկիւններումը չրջապատ դաւիթներ կային քառասուն երկայն եւ երեսուն լայն. այն չորս անկիւնները մէկ չափով էին։
23 Եւ նորանց չորսի չուրջն էլ չուրջանակի մէկ կարգ ⁶եփ կար. եւ եփարաններ էին չինուած կարգերի տակին չուրջանակի։
24 Եւ ինձ ասաց. Սորանք եփողների տուներն են, ուր որ տանը պաշտօնեաները պիտի եփեն ժողովրդի զոհը։

Գլ. Խ։

Ապրը լուրջի տեսիլը, նրանի առաջները.

1 Եւ ինձ ետ դարձրեց տան մուտքը, եւ ահա ջուրեր էին դուրս գալիս տան սեմի տակից արեւելեան կողմից. որովհետեւ տան երեսը դէպի արեւելքն էր. եւ ջրերը իջնում էին տան աջ կողմի տակի սեղանի հարաւային կող-
2 մից։ Եւ ինձ դուրս տարաւ հիւսիսային դռան ճանապարհով եւ չուռ ածեց դուրսի ճանապարհով դէպի դուրսի դուռը դէպի արեւելք նայող ճանապարհով. եւ ահա ջրեր էին բղխում աջ կողքից։
3 ⁷Մարդը դէպի արեւելք դուրս գնալիս մի լար ունէր ձեռքին, եւ հազար կանգուն չափեց, եւ ինձ անց կացրեց ջրերովը. ջրերը մինչեւ գար-
4 չապարներս էին։ Եւ նա չափեց հազար էլ, եւ ինձ անց կացրեց ջրերովը. ջրերը մինչ ծունկերս էին, եւ չափեց հազար էլ, եւ ինձ անց կացրեց. ջրերը
5 մինչեւ մէջքս էին։ Եւ չափեց հազար էլ. մի գետ որով չ'կարողացայ անց կենալ, որովհետեւ ջրերը յորդել էին, լողալու ջրեր էին, մի այնպիսի գետ որ չէր կարելի անց կենալ։
6 Եւ ինձ ասաց. տեսնո՞ւմ ես, մարդի որդի. եւ ինձ տարաւ ման ածեց գետի
7 եզերքին։ Եւ ես ման էի գալիս, ահա

---

¹ Գլ. խգ. 3; Հմր. 2; Եզ. խթ. 38; Թագ. իբ. 3; Դ Պտ. խ. 10։
² Գլ. խե. 8; Հր Պտ. ը. 13; Եզ. ը 4, 5, 7։
³ Գլ. խգ. 19։
⁴ Տես Հմր. 20։
⁵ Ածվել. գ. 18; Հաբ. ժգ. 1; ժգ. 8; Յայտ. իբ. 1։
⁶ Գլ. ը. 3։

գետի եզերքին խիստ չատ ծառեր կային այս կողմից եւ այն կողմից։
8 Եւ ինձ ասեց. Այս ջրերը դուրս են գալիս դէպի արեւելեան գաւառը եւ իջնում են անապատը եւ գնում են ծովը. դուրս են տարվում ծովը, որ
9 առողջանան նորա ջրերը։ Եւ պիտի լինի որ ամեն կենդանի չունչ, որ շարժում է այն ամեն տեղերում ուր որ այն կրկնակի գետը գնում է, պիտի ապրէ, եւ ձուկը խիստ չատ պիտի լինի. որովհետեւ այս ջրերը այնտեղ պիտի գնան, եւ նորանք պիտի բժշկուին, եւ ամենքը պիտի կենդա-
10 նանան ուր որ գետը գնայ։ Եւ պիտի լինի որ նորա վերայ ձկնորսներ պիտի կանգնեն, Ենգադդիից մինչեւ Ենեգլայիմ ուռկաններ փռելու տեղ պիտի լինի. նորանց ձկները ըստ տեսակին են լինելու, Մեծ ծովի ձկներին չափ
11 խիստ չատ են լինելու։ Նորա տիղմերը եւ նորա ճահիճները չեն բժշկուելու, աղի համար պիտի մնան։
12 Եւ գետի վերայ նորա եզերքին պիտի այս կողմից եւ այն կողմից ամեն տեսակ պտղաբեր ծառեր բուսանեն. Նորանց տերեւը չի թառամիլ եւ նորանց պտուղը չի վերջանալ. ամեն ամիս նորից պտուղ պիտի տայ, որովհետեւ նորա ջրերը սրբարանիցն են դուրս գալիս. եւ նորանց պտուղը ուտելու համար է եւ նորանց տերեւները՝ Երբ-
13 ժշկութեան համար։ Այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Սա է այն երկրի սահմանը, որը պիտի ժառանգէք Իսրայէլի տասնեւերկու ցեղերին համեմատ. Յովսէփին երկու
14 բաժին։ Եւ նորան ամեն մարդ իր ընկերին պէս պիտի ժառանգէ, որի համար իմ ձեռքը երդմնէ բարձրացրի որ տամ ձեր հայրերին. եւ Ձեզ երկիրը ձեզ պիտի ընկնէ իբրեւ ժառան-
15 գութիւն։ Եւ սա է երկրի սահմանը. դէպի հիւսիսային կողմը մեծ ծովից Հեթլոնի ճանապարհը մինչեւ Սեդադ՝

16 Եմաթ, Բերոթա, Սիբրայիմ, որ Դամասկոսի սահմանի եւ Եմաթի սահմանի մէջտեղն է, միջի Ասերը որ
17 Ազրանի սահմանն է։ Եւ սահմանը լինի ծովից Ասար-Ենան՝ Դամասկոսի սահմանը, եւ հիւսիսի նկատմամբ դէպի հիւսիս եւ Եմաթի սահմանը. սա է
18 հիւսիսային կողմը։ Եւ արեւելեան կողմը Ազրանի միջից՝ եւ Դամասկոսի միջից եւ Գաղաադի միջից եւ Իսրայէլի երկրի միջից՝ Յորդանանը. սահմանից չափեցէք մինչեւ արեւելեան
19 ծովը. սա է արեւելեան կողմը։ Եւ հարաւային կողմը դէպի հարաւ Թամարից մինչեւ կադէսի հակառակութեան ջրերը. հեղեղատովը մինչեւ Մեծ ծովը. եւ դէպի հարաւային կողմը՝
20 սա է հարաւը։ Եւ արեւմտեան կողմը՝ Մեծ ծովը սահմանիցը մինչեւ Եմաթի դիմացը. սա է արեւմտեան կողմը։
21 Եւ բաժանեցէք այս երկիրը ձեզ
22 համար Իսրայէլի ցեղերի վերայ. Եւ պիտի լինի որ վիճակով պիտի բաժանէք նորան ձեզ համար եւ ձեզ միջումը պանդխտացող օտարականների համար, որոնք ձեր մէջ որդիք են ծնել, եւ Նորանք ձեզ համար բնակների պէս պիտի լինեն Իսրայէլի որդիների մէջ. Նորանք ձեզ հետ պիտի
23 ժառանգեն Իսրայէլի ցեղերի մէջ։ Եւ ո՛ր ցեղի մէջ որ օտարականը պանդխտացել է, այնտեղ պիտի տաք նորա ժառանգութիւնը, ասում է Տէր Եհովան։

Գլ. ԽԸ

Երկրի բաժանումը. Սորը գաղթի տարածութիւնը և նորա դռների անուանները.

1 Եւ սորանք են ցեղերի անունները. -Հիւսիսի ծայրից Եթլոնի ճանապարհի մօտովը դէպի Եմաթ, Ե- Ասար-Ենան՝ Դամասկոսի սահմանը դէպի հիւսիս մինչեւ Եմաթի մօտ. սա պէտք է լինի արեւելեան եւ արեւմտեան կողմը.
2 Դանը՝ մէկ։ Եւ Դանի սահմանի մօտ

ե Ելք. 12։ Յոշ. խբ. 3։
զ Թագ. ի. 6։ Յեր. խդ. 4։ Գլ. խբ. 28։
է Ելք. 7։
ը Յոշ. ա. 3։ Երեմ. ժէ. 8։
թ Յոշ. խբ. 2։
ժ Ելն. խբ. 5։ ա Պտ. ե. 1։ Գլ. խբ. 4, 5։
ժա Ելք. իդ. 6։ Յեր. խդ. 4։ Գլ. խբ. 28։
ժբ Ելք. 7։
ժգ Յոշ. ա. 3։ Երեմ. ժէ. 8։
ժդ Յոշ. խբ. 2։
ժե Ելն. խբ. 5։ ա Պտ. ե. 1։ Գլ. խբ. 4, 5։
ժզ Ելք. իդ. 6։ Յեր. խդ. 4։ Գլ. խբ. 28։ Ելք. 7։ ժգ. 15. ժե. 7. ժէ. 8։ խդ. 3։ խբ. 13։ Գլ. ե. 5, 6, 28, 42։
ժէ Գլ. խբ. 29։
ժը Գլ. խբ. 1։
ի Թագ. իդ. 8։
ի Եր Թագ. ը. 8։
ի Թագ. իդ. 9։ Գլ. խբ. 1։
ի Թագ. ի. 13։ ր Օր. իբ. 21։ Սագ. ձա. 7։ Գլ. խբ. 28։
ի Ելն Եփես. գ. 6։ Յոշ. է. 9, 10։
ի Ելն Հաւմ. ժ. 12։ Գագ. գ. 28։ Կոզ. գ. 11։
— Գլ. խէ. 15 եւ ձե։

արեւելեան կողմից դէպի արեւմտեան
3 կողմը . Ասերը՝ մէկ : Եւ Ասերի սահ-
մանի մօտ արեւելեան կողմից մինչեւ
արեւմտեան կողմը . Նեփթաղիմը՝ մէկ:
4 Եւ Նեփթաղիմի սահմանի մօտ արե-
ւելեան կողմից մինչեւ արեւմտեան
5 կողմը . Մանասէն՝ մէկ : Եւ Մանասէի
սահմանի մօտ արեւելեան կողմից մին-
չեւ արեւմտեան կողմը . Եփրեմը՝ մէկ:
6 Եւ Եփրեմի սահմանի մօտ արեւելեան
կողմից մինչեւ արեւմտեան կողմը .
7 Ռուբէնը՝ մէկ : Եւ Ռուբէնի սահմանի
մօտ արեւելեան կողմից մինչեւ արե-
մտեան կողմը . Գուդան՝ մէկ ։
8 Եւ Գուդայի սահմանի մօտ արեւել-
եան կողմից մինչեւ արեւմտեան կողմը
Էայն ընծան լինի , որ պիտի նուիրէք
քահանայապետ հազար եղէգ լայն , եւ եր-
կայնութիւնը բաժինների մէկին չափ
արեւելեան կողմից մինչեւ արեւմտե-
եան կողմը . եւ սրբարանը նորա մէջ
9 լինի : Այն ընծան՝ որ պիտի նուիրէք
Տիրոջը , երկայնութիւնը քահանայապետ
հազար եւ լայնութիւնը տասը հազար
10 լինի : Եւ սորանցը պիտի լինի սուրբ
ընծան, այսինքն քահանաներին. դէպի
հիւսիս քահանայապետ հազար , եւ դէպի
արեւմուտք լայնութեամբ տասը հա-
զար , եւ դէպի արեւելք լայնութեամբ
տասը հազար , եւ դէպի հարաւ եր-
կայնութեամբ քահանայապետ հազար
եղէգ . եւ Տիրոջ սրբարանը նորա մի-
11 ջումը լինի . Ա֊ Սադովկի որդկանց-
ցից սրբուած քահանաներինը լինին ,
որոնք կատարել են իմ պահպանութ-
իւնը , եւ չեն մոլորուել երբոր մո-
լորուեցան Իսրայէլի որդիքը , ինչ-
պէս որ Ղեւտացիքը մոլորուեցան :
12 Եւ նորանցը պիտի լինի մէկ ընծան
երկրի նուէրքից իրրեւ սահմանուած՝
Ղեւտացիների սահմանների մօտ :
13 Եւ Ղեւտացիները լինին քահանա-
ների սահմանի կշտին՝ քահանայապետ
հազար երկայնութեամբ եւ լայնու-
թեամբ տասը հազար . բոլոր երկայ-
14 նութիւնը քահանայապետ հազար եւ լայ-
նութիւնը տասը հազար : Եւ պիտի
չ'ծախեն նորանից եւ պիտի չ'փոխեն ,

եւ երկրի երախայրին — ըէչ անց չ'կա-
ցնեն , որովհետեւ սուրբ է Տիրոջ հա-
մար :
15 Եւ այն քահանայապետ հազարի մօտ
լայնութիւնով մնացած հինգ հազարը
հասարակ պիտի լինի քաղաքի համար ,
բնակութեան համար եւ արուարձանի
համար . եւ քաղաքը նորա մէջ լինի :
16 Եւ սորանք են նորա չափերը՝ հիւ-
սիսային կողմը չորս հազար հինգ
հարիւր , եւ հարաւային կողմը չորս
հազար հինգ հարիւր , եւ արեւելեան
կողմից չորս հազար հինգ հարիւր եւ
արեւմտեան կողմից չորս հազար հինգ
17 հարիւր : Եւ քաղաքի արուարձանը
դէպի հիւսիս երկու հարիւր յի-
սուն , եւ դէպի հարաւ երկու հարիւր
յիսուն , եւ դէպի արեւելք երկու հա-
րիւր յիսուն, եւ դէպի արեւմուտք եր-
18 կու հարիւր յիսուն էր: Եւ երկայնու-
թեամբ մնացածը սուրբ ընծայի կշտովը
տասը հազար դէպի արեւելք եւ տասը
հազար դէպի արեւմուտք , (որ սուրբ
ընծայի կշտին է) եւ նորա բերքը կե-
րակուր լինի քաղաքի ծառայողներին :
19 Եւ քաղաքին ծառայողները պէտք է
Իսրայէլի բոլոր ցեղերիցը լինին :
20 Բոլոր ընծան քսանեւհինգ հազար
քսանեւհինգ հազարով քառակուսի
ընծայեցէք սուրբ ընծան իրրեւ քա-
ղաքի կալուածք :
21 Եւ մնացածը իշխանինը լինի սուրբ
ընծայի եւ քաղաքի կալուածքի այս
կողմից եւ այն կողմից , ընծայի քսան-
եւհինգ հազարի առաջին մինչեւ արե-
ւելեան սահմանը , եւ դէպի արեւ-
մուտք քսանեւհինգ հազարի առաջին
մինչեւ արեւմտեան սահմանը դէ֊
բաժինների կշտին իշխանինը լինի :
Սա է սուրբ ընծան , եւ Տաճարի
22 սրբարանը նորա միջումը : Եւ Ղեւ-
տացիների կալուածքից եւ քաղաքի
կալուածքից իշխանի բ֊ժէչ մէջտեղը
Գուդայի սահմանի եւ Բենիամինի
սահմանի մէջը իշխանինը լինի :
23 Եւ մնացած ցեղերը . արեւելեան
կողմից մինչեւ արեւմտեան կողմը .
24 Բենիամինը՝ մէկ : Եւ Բենիամինի սահ-

ա Գղ. խա. 1—6,
ի Գղ. խգ. 15.
գ Գղ. խգ. 10։

ե Ել. խր. 19. Ղե. խե. 10,
33, 33.
զ Գղ. խա. 6.

ը Գղ. խգ. 10.
ջ Գղ. խա. 6։

ճ Գղ. խա. 7։
ժ Ելմ. ը, 10.

մանի մօտ արեւելեան կողմից մինչեւ արեւմտեան կողմը. Շմաւոնը՝ մէկ։
25 Եւ Շմաւոնի սահմանի մօտ արեւելեան կողմից մինչեւ արեւմտեան կողմը. Իսաքարը՝ մէկ։
26 Եւ Իսաքարի սահմանի մօտ արեւելեան կողմից մինչեւ արեւմտեան կողմը. Զաբուղոնը՝ մէկ։
27 Եւ Զաբուղոնի սահմանի մօտ արեւելեան կողմից մինչեւ արեւմտեան
28 կողմը. Դադը՝ մէկ։ Եւ Դադի սահմանի մօտ հարաւային կողմից մինչեւ հարաւ պէտք է սահման լինի կադէսի Վիճաբանութեան ջուրը հեղեղատով մինչեւ Մեծ ծովը։ Սա է այն երկիրը որ վիճակով պիտի բաժանէք Իսրայէլի ցեղերին. եւ սորանք են նորանց բաժինները, ասում է Տէր Եհովան։
30 Եւ սորանք են քաղաքի ելքերը. հիւսիսային կողմից չորս հազար հինգ
31 հարիւր չափ։ Եւ Հքաղաքի դռները Իսրայէլի ցեղերի անուններին համեմատ պիտի լինեն. երեք դուռ դէպի հիւսիս, Հրուբէնի դուռը՝ մէկ. Ցուդայի դուռը՝ մէկ. Ղեւիի դուռը՝ մէկ։
32 Եւ արեւելեան կողմին չորս հազար հինգ հարիւր, եւ երեք դուռ. այսինքն Յովսէփի դուռը՝ մէկ, Բենիամինի
33 դուռը՝ մէկ. Դանի դուռը՝ մէկ։ Եւ հարաւային կողմին չորս հազար հինգ հարիւր չափ, եւ երեք դուռ. Շմաւոնի դուռը՝ մէկ. Իսաքարի դուռը՝ մէկ.
34 Զաբուղոնի դուռը՝ մէկ, Արեւմտեան կողմին չորս հազար հինգ հարիւր, նորա դռները երեք. Դադի դուռը՝ մէկ. Ասերի դուռը՝ մէկ. Նեփթաղիմի
35 դուռը՝ մէկ։ Շրջապատը տասնեւուրը հազար ըսէ. Եւ Հքաղաքի անունը այն օրից Հ*Եհովա–շամմա է։

ԴԱՆԻԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Դանիէլն ու իր ընկերները դաստիարակվում են Բաբելոնի արքունիքում. նորանց հաստատամտութիւնը եւ խրատութիւնը։

1 Ցուդայի Թագաւոր Յովակիմի Թագաւորութեան երրորդ տարին Բաբիլոնի Նաբուզոդոնոսոր Թագաւորը եկաւ Երուսաղէմ եւ պաշարեց նորան։
2 Եւ Տէրը Ցուդայի Յովակիմ Թագաւորին եւ Աստուծոյ տան Հանօթների մի մասը նորա ձեռքը մատնեց, եւ նա նորանց տարաւ Հ*Սենաար երկիրը իր աստուծոյ տունը. եւ Հանօթները դրաւ իր աստուծոյ գանձատունը։
3 Եւ Թագաւորն ասեց իր ներքնապետ Ասփանէզին, որ բերէ Իսրայէլի որդիականցից եւ Թագաւորական սե-
4 րունդից ու իշխանազուններից՝ Ինաւ արատ չունեցող եւ դէղեցկադէմ եւ ամէն իմաստութեան ընդունակ եւ դիտութեան տեղեակ եւ հանճարեղ եւ Թագաւորական պալատումը կանգնելու կարողութիւն ունեցող տղերք, եւ Հնորանց սովորեցնէ Քաղդէացիների դիրն ու լեզուն։ Եւ Թագաւորը նորանց համար օրական ռոճիկ որոշեց Թագաւորի կերակուրից եւ իր խմած գինիից. եւ որ նորանց մնուացանէ երեք տարի. եւ յետոյ Հկանգնեն Թագաւորի առաջին։ Եւ նորանցում կային Ցուդայի որդիներից Դանիէլը, Անանիան, Միսայէլը եւ Ա-
7 զարիան։ Եւ ներքնապետը նորանց անուններ դրաւ. եւ Հ*Դանիէլին՝ Բաղ-

---

ա Նեհ. խ. 19։
բ Նեհ. խ. 14, 21, 22, Յեսա. խ. 13 եւ 23։ Յեհ. ես. ԺԶ. 13. Դատ. գ. 31։
գ Ա–թ–ն՝ Տէրը պահել է։
դ Նեհեմ. գ. 17. Յոշել. գ. 21, Զաք. բ. 10. Յեսա. խ. 3, իբ. 3։
— Գ Թագ. իգ. 1։ բ Մն. լգ. 7։
ե Նեհեմ. իե. 19, 20. զ Նն. ժ. 10. Ժաս. 3. Նա. Ժաս. 11. Զաք. ե. 11։ Բ Մն. լգ. 7։
է Յեհ. Դան. ե. 22։
ը Նէր. 19. Նն. խա. 46. գ Թագ. Ժ. 8։
թ Յեհ. Նն. խա. 45. գ Թագ. իգ. 17։
ժ Նէ. գ. 8. ե. 12.

դասատար, Անանիային՝ Սեդրաք, Միսայէլին՝ Միսաք եւ Ազարիային՝ Աբեդ-Նագով։
8 Եւ Դանիէլը որոշեց իր սրտումը, որ իրան չ'պղծէ †թագաւորի կերակրովը եւ նորա խմած գինովը, եւ խնդրից ներքնապետիցը, որ իրան
9 չ'պղծէ։ Եւ †Աստուած Դանիէլին շնորհք եւ ողորմութիւն տուաւ ներքնապետի առաջին։
10 Եւ ներքնապետը ասեց Դանիէլին. Ես վախենում եմ իմ տէր թագաւորից, որ որոշել է ձեր ուտելիքը եւ խմելիքը. որովհետեւ ինչու համար նա ձեր երեսները վատ տեսնէ այն տղերանց երեսներից որ ձեզ հասակակից են, եւ ինձ գլխապարտ
11 անէք թագաւորի մօտ։ Եւ Դանիէլն ասեց †Մելսարին, որին ներքնապետը դրել էր Դանիէլի, Անանիայի, Միսայէլի եւ Ազարիայի վերայ,
12 Աղաչում եմ՝ փորձիր ծառաներիդ մի տասն օր, եւ մեզ ուտելու համար ընդեղէն եւ
13 խմելու համար ջուր տան։ Եւ երեսն քո առաջին մեր դէմքը եւ այն տղերանց դէմքը որ թագաւորի կերակրից ուտում են, եւ ինչպէս որ տեսնես, նորա համեմատ արա ծառաներիդ հետ։
14 Եւ նա լսեց նորանց այս բանի համար, եւ նորանց փորձեց
15 տասն օր։ Եւ տասն օրից յետոյ նորանց դէմքը աւելի լաւ եւ մարմնով գեր էին քան թէ այն ամեն տղերքը, որոնք ուտում էին թագաւորի կե-
16 րակրից։ Եւ Մելսարը վեր էր առնում նորանց թագաւորական կերակուրը եւ նորանց խմելու գինին եւ նորանց ընդեղէն էր տալիս։
17 Եւ †Աստուած այս չորս տղերանց †գիտութիւն եւ հանճար տուաւ ամեն գրքութիւնում եւ իմաստութիւնում, եւ Դանիէլը հասկանում էր †տեսիլք եւ երազ։ Եւ այն օրերը վեր-
18 Ջանալուց յետոյ, որ թագաւորը հրամայել էր նորանց բերել, այն ժամանակ ներքնապետը բերաւ նորանց Նա-
19 բուզոդոնոսորի առաջը։ Եւ թագաւորը խօսեց նորանց հետ, եւ նորանցից մէկը չ'գտնուեցաւ Դանիէլի, Անանիայի, Միսայէլի եւ Ազարիայի պէս. եւ նորանք կանգնեցին թագա-
20 ւորի առաջին։ Եւ †հիմաստութեան գիտութեան վերաբերեալ ամեն բանում, որ թագաւորը հարցնում էր նորանցից, թագաւորը նորանց տասնապատիկ գերազանց էր գտնում իր բոլոր թագաւորութիւնում եղող մո-
21 գերից ու հմայողներից։ Եւ Դանիէլը մնաց մինչեւ կիւրոս թագաւորի առաջին տարին։

Գլ. Բ

Դանիէլը մեկնում է Նաբուգոդոնոսորի երազը յորս այլաբանական թագաւորութիւններ նմանի, եւ նորանցից յետոյ Աստուծոյ թագաւորութիւնը։ Դանիէլը յաջողութեամբ է։

1 Եւ Նաբուգոդոնոսորի թագաւորութեան երկրորդ տարին Նաբուգոդոնոսոր երազներ տեսաւ եւ †խռովեցաւ նորա հոգին. եւ †նորա քունը
2 գնաց նորա վերայից։ Եւ †թագաւորը հրամայեց կանչել մոգերին եւ հմայողներին եւ կախարդներին ու քաղդէացիներին, որ թագաւորին պատմեն նորա երազները. եւ նորանք եկան ու կանգնեցին թագաւորի առաջին։
3 Եւ թագաւորն ասեց նորանց. Ես մի երազ տեսայ, եւ իմ հոգին խռովեցաւ, որ իմանամ այն երազը։
4 Եւ քաղդէացիները ասեցին թագաւորին քաղդէարէն. †Թագաւոր, յաւիտեան կաց, ասիր երազը քո ծառաներին, եւ մենք իմացնենք մեկնութիւնը։
5 Թագաւորը պատասխանեց եւ ասեց քաղդէացիներին. †Խօսքը դուրս է եկել ինձանից, եթէ ինձ չ'իմացնէք երազը եւ նորա մեկնութիւնը, իսկոյր կտոր կտոր պիտի յօշատուիք, եւ ձեր տները աղ-
6 բանոց պիտի դառնան։ Բայց եթէ երազը եւ նորա մեկնութիւնը իմացնէք, ինձանից պարգեւներ, տուրքեր եւ մեծ պատիւ կ'ստանաք.

ֆ Տես ը Օր. լբ. 38։ Նեեմ. գ. 13։ Սիմ. ք. 3։
ֆ Տես նեմ. լբ. 21։ Ասգ. էզ. 46։ Առակ. ժգ. 7։
* Պեղտասիրին
էգ Քագ. գ. 12։ Ծակ. ա. 5, 17։
ֆ Տես Գար. է. 23։
ֆ Քոռ. ժբ. 6։ ը Սեն. խգ. 5. Գլ. է. 11, 13, 14. ժ. 1։
‖ նեմ. խա. 46։ Հբ. 5։
հգ Քագ. ժ. 1։
յ Գլ. գ. 28։ Տես Գլ. ժ. 1։

ֆ Տես ը Օր. լբ. 38։ Նեեմ. գ. 13։ Սիմ. ք. 3։
ֆ Տես նեմ. լբ. 21։ Ասգ. էզ. 46։ Առակ. ժգ. 7։
* Պեղտասիրին
էգ Քագ. գ. 12։ Ծակ. ա. 5, 17։
ֆ Տես Գար. է. 23։
ֆ Քոռ. ժբ. 6։ ը Սեն. խգ. 5. Գլ. է. 11, 13, 14. ժ. 1։
‖ նեմ. խա. 46։ Հբ. 5։
հգ Քագ. ժ. 1։
յ Գլ. գ. 28։ Տես Գլ. ժ. 1։

—նեմ. խա. 8. Գլ. գ. 5։
ֆ նեմ. գ. 1։ Գլ. գ. 18։
ֆ նեմ. խ. 8. Եզ. է. 11։ Գլ. ե. 7։
ոգ Քագ. ա. 31։ Գլ. գ. 9։ ե. 10։ է. 6, 21։

* Կամ՝ բանը Կ իմ՝ հրամանը
էգ Քագ. ժ. 27։ Եզր. է. 11։ Գլ. գ. 29։
ոգլ. ե. 16։
ֆ Գլ. ե. 17։ Հբ. 48։

ուրեմն երազն ու նորա մեկնութիւնը
7 իմացրէք ինձ։ Նորանք կրկին անգամ պատասխանեցին եւ ասեցին. Թագաւորը թող ասէ երազը իր ծառաներին, եւ մենք կ'իմացնենք նորա մեկնու-
8 թիւնը։ Թագաւորը պատասխանեց եւ ասեց. Ես ճշմարիտ գիտեմ, *որ դուք ժամանակ էք որոնում, որովհետեւ տեսնում էք որ †խօսքը դուրս
9 է եկել ինձանից։ Իսկ եթէ ինձ չ'իմացնէք երազը, ձեզ համար Միակ դատավճիռ կայ. որովհետեւ դուք որոշել էք սուտ եւ ապականեալ բան խօսելու իմ առաջին, մինչեւ որ ժամանակը փոխուի. ուրեմն ասեցէք ինձ երազը, եւ ես կ'իմանամ թէ դուք ինձ նորա մեկնութիւնն էլ կ'ասէք։
10 Քաղդէացիները պատասխանեցին թագաւորի առաջին եւ ասեցին. Երկրի վերայ մարդ չ'կայ, որ կարողանայ Թագաւորի բանը իմացնել. եւ դորա համար էլ ոչ մի Թագաւոր՝ մեծ եւ իշխան սորա նման մի բան չէ պահանջած ոչ մի մոգից, հմայողից եւ
11 Քաղդէացից։ Եւ այն բանը որ Թագաւորը պահանջում է դժուար է, եւ մի ուրիշը չ'կայ, որ Թագաւորի առաջին իմացնէ այն †բացի աստուածներից, որոնց բնակութիւնը մսեղէնների մէջ չէ։
12 Սորա համար Թագաւորը սրտմտեցաւ եւ չատ բարկացաւ եւ հրամայեց կոտորել Բաբիլոնի բոլոր իմաստուն-
13 ներին։ Եւ հրամանը դուրս եկաւ, եւ իմաստունները կոտորվում էին. եւ որոնեցին Դանիէլին եւ նորա ըն-
14 կերներին որ նորանց սպանեն։ Այն ժամանակ Դանիէլն իմաստութեամբ եւ խոհեմութեամբ խօսեց Թագաւորի †զահակալ Արիովքի հետ, որ դուրս էր եկել Բաբիլոնի իմաստուններին
15 կոտորելու. խօսեց եւ ասեց Թագաւորի իշխան Արիովքին. Ինչու համար է այս խիստ հրամանը Թագաւորի կողմից. այն ժամանակ Արիովքն ի-
16 մացրեց բանը Դանիէլին։ Եւ Դանիէլը

մտաւ եւ խնդրեց Թագաւորից որ ժամանակ տուի իրան, եւ նա մեկնութիւնը կ'իմացնէ Թագաւորին։
17 Այն ժամանակ Դանիէլը գնաց տուն, եւ բանը իմացրեց իր ընկերներին՝ Ա-
նանիային, Միսայէլին եւ Ազարիային,
18 *Որ ողորմութիւն խնդրին երկնքի Աստուածանից այս գաղտնիքի մասին, որ չ'կոտորուին Դանիէլը եւ նորա ընկերները Բաբիլոնի մնացած իմաստունների հետ։
19 Այն ժամանակ Գիշերուայ տեսիլքում յայտնուեցաւ Դանիէլին այն գաղտնիքը. եւ Դանիէլն օրհնեց երկ-
20 նից Աստուծուն։ Դանիէլը խօսեց եւ ասեց. Օրհնեալ լինի Աստուծոյ անունը յաւիտենից մինչեւ յաւիտեան, *որ իմաստութիւնը եւ զօրութիւնը
21 նորանն է։ Եւ †նա է ժամանակները եւ ժամերը փոխողը, Թագաւորներ իջեցնողը եւ Թագաւորներ դնողը. Նա է տալիս իմաստութիւն իմաստուններին, եւ հանճար՝ գիտականներին։ †Նա է խոր եւ ծածուկ բաները յայտնողը, *որ գիտէ մութի մէջ եղածը, եւ *լոյսը նորա հետ է բնակ-
23 վում։ Քեզ, ով իմ հայրերի Աստուած, օրհնում եւ փառաբանում եմ ես, որ իմաստութիւն եւ զօրութիւն տուիր ինձ, եւ հիմա ինձ իմացրիր ինչ որ Խնդրել էինք քեզանից, որ Թագաւորի բանը մեզ իմացրիր։
24 Վասն որոյ Դանիէլը մտաւ Արիովքի մօտ, որին Թագաւորը նշանակել էր Բաբիլոնի իմաստուններին կորցնելու համար. գնաց եւ այսպէս ասեց նորան. Բաբիլոնի իմաստուններին մի կորցնիր. ինձ Թագաւորի առաջը տար, եւ ես իմացնեմ մեկնութիւնը Թագա-
25 ւորին։ Այն ժամանակ Արիովքը չտապալով Դանիէլին Թագաւորի առաջը տարաւ եւ նորան այսպէս ասեց Թէ Մի մարդ եմ գտել Գուդայի գերիներից, որ պիտի իմացնէ մեկնութիւնը
26 Թագաւորին։ Թագաւորը պատասխանեց եւ ասեց Դանիէլին, որի անունը

---

*Եբեռ. ե. 16.
†Կամ՝ բանը և լմ՝ հրամանը
†Եսթ. գ. 11.
‡Հիւ. 28, գլ. ե. 11.
†Նե. լ. 36.

‡Մատ. ժբ. 19.
†Ծն. ա. 6; Յոբ լբ. 15, 16.
†Սագ. հմգ. 2. հմե. 19.
†Երեմ. լբ. 19.
†գլ. ե. 25.

†Յոբ ժբ. 18. Սագ. հե. 6, 7. Երեմ. ի. 5; գլ. գ. 17. Ղուկ. ա. 52.
†Ծագ. ա. 5.
*Յոբ ժբ. 22. Սագ. իե. 14. Հիւ. 28, 29.
*Սագ. հլթ. 11, 12. Երբ. գ. 13.
*Գլ. ե. 11, 14. Ծագ. ա. 17.
†Հիւ. 18.

Բաղդասասար էր. կարո՞ղ ես արդեօք ինձ իմացնել իմ տեսած երազը եւ նորա մեկնութիւնը։
27 Դանիէլը պատասխանեց Թագաւորի առաջին եւ ասեց. Այդ գաղտնիքը որ Թագաւորը պահանջում է, չեն կարող իմաստունները, հմայողները, մոգերը եւ բաղդ նայողները Թագաւորին իմացնել.
28 Բայց կայ Աստուած երկնքում՝ գաղտնիքներ յայտնող, եւ նա յայտնում է Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորին ինչ որ պիտի լինի յետին օրերում. քո երազը եւ գլխիդ տեսիլքը քո անկողնի վերայ սա է. Դու,
29 ով Թագաւոր, խորհրդածութիւններ էիր անում քո անկողնի վերայ թէ սորանից յետոյ ինչ պիտի լինի, եւ Գաղտնիքներ յայտնողը քեզ իմացրեց
30 թէ ինչ պիտի լինի։ Եւ ինձ, ոչ թէ ամեն ապրողներից աւելի իմաստութիւն ունենալուս համար, յայտնուեցաւ այս գաղտնիքը, այլ նորա համար որ մեկնութիւնը իմացնուի Թագաւորին, եւ Որ գիտենաս քո սրտի խորհուրդները։
31 Դու, ով Թագաւոր, տեսնում էիր, եւ ահա մի մեծ արձան. այդ արձանը մեծ էր եւ նորա պայծառութիւնը գերազանց՝ կանգնած քո առաջին. եւ
32 նորա երեսոյթը ահաւոր էր։ Այս արձանի գլուխը մաքուր ոսկիից էր. նորա կուրծքը եւ բազուկները՝ արծաթից, նորա մէջքն ու ազդրերը՝
33 պղնձից. Սրունքները՝ երկաթից, նորա ոտները՝ մէկ մասը երկաթից
34 մէկ մասը կաւից։ Դու տեսնում էիր մինչեւ որ մի քար կտրուեցաւ՝ առանց ձեռքի, եւ զարկուեցաւ արձանի ոտներին, որ երկաթից ու կաւից էին, եւ նորանց փշրեց։
35 Այն ժամանակ փշրուեցան միասին երկաթը, կաւը, պղինձը, արծաթը եւ ոսկին, եւ ամառուայ կալերի Հմղուին պէս եղան, եւ քամին տարաւ նորանց, եւ Քնաւ տեղ չգտնուեցաւ նորանց համար. բայց այն քարը, որ զարկեց արձանին, եղաւ եւ լեց-
36 րեց բոլոր երկիրը։ Սա է երազը, եւ նորա մեկնութիւնն ասենք Թագաւորի առաջին։
37 Դու, ով Թագաւոր, Թագաւորաց Թագաւոր ես, Որովհետեւ երկնից Աստուածը քեզ Թագաւորութիւն, կարողութիւն, զօրութիւն եւ պատիւ
38 է տուել. Եւ ամեն տեղեր ուր որ մարդկանց որդիք են բնակւում՝ գազանները եւ երկնից թռչունները քո ձեռքն է տուել, եւ քեզ իշխան է դրել նորանց ամենի վերայ. Դու ես
39 նորա այն ոսկի գլուխը։ Եւ քեզանից յետոյ վեր է կենալու մի ուրիշ Թագաւորութիւն քեզանից ցած. եւ մի ուրիշ երրորդ Թագաւորութիւն պղնձից, որ կ'տիրէ բոլոր երկրին։
40 Եւ չորրորդ Թագաւորութիւնը պինդ կ'լինի երկաթի նման. քանի որում երկաթը փշրում եւ ջարդում է ամեն բան, եւ սա էլ այս ամենը կոտրատող երկաթին նման կ'փշրէ եւ կ'կոտ-
41 րատէ։ Եւ որ տեսար Ոտները եւ մատները՝ մի մասը բրուտի կաւից, եւ մի մասը երկաթից, ՝ մի բաժանուած Թագաւորութիւն է լինելու, եւ երկաթի պինդութիւնից է ունենալու, որովհետեւ տեսար երկաթը
42 տղմուտ կաւի հետ խառնուած։ Եւ ոտների մատները՝ մի մասը երկաթից, մի մասը կաւից՝ է, Ըէ այն Թագաւորութիւնը մասամբ պինդ է լինելու, եւ մէկ մասը դիւրաբեկ է լի-
43 նելու։ Եւ որ դու տեսար երկաթը խառնուած տղմուտ կաւի հետ, է՝ Ըէ նորանք խառնուելու են մարդկանց սերունդի հետ, բայց մէկդմէկ պիտի չ'կպչեն. ահա ինչպէս երկաթը չի խառնուիլ կաւի հետ։
44 Եւ այն Թագաւորների օրերում Երկնքի Աստուածը մէկ Թագաւորութիւն է վեր կացնելու, Որ յաւիտեան չի աւերուիլ, եւ նորա տէրու-

---

ա Դն. ե. 8, ե. 16, Հմր. 18, 47. Ամով. գ. 13.
բ Դն. ե. 1.
գ Հմր. 21, 28.
դ Տն Դն. ե. 16, Դտ. գ. 12.
ե Հմր. 47.
զ Հմր. 38 և ձ.
է Հմր. 45, Գլ. ը. 35, Զաք. գ. 6, ը Կոր. ե. 1. Եբր. ը. 24.
ը Ասգ. ա. 4, Ովս. ժգ. 3.
թ Ասգ. լե. 10, 36.
ժ Նե. ը. 2, 3.
ի Ասգ. ձ. 9.
ա Եզր. է. 12, Տն Նե. ե. 7, Եզեկ. է. 7, Ովս. ը. 10.
բ Եզր. ա. 3.
գ Գլ. գ. 21, 22, Եզեկ. ե. 6.
դ Հմր. 33.
ե Գլ. է. 7, 23.
զ Հմր. 33.
է Հմր. 38.
ը Գլ. գ. 3, 34, գ. 26, է. 14, 27, Միք. գ. 7, Ղուկ. ա. 32, 33.

Թիւնը ուրիշ ազգի չի տրուիլ. Ինա պիտի փշրէ եւ վերջացնէ այս բոլոր թագաւորութիւնները. իսկ նա ինքը
45 կ'մնայ յաւիտեան։ Որովհետեւ դու տեսար որ սարիցը մի քար կտրուեցաւ առանց ձեռքի, եւ նա փշրեց երկաթը, պղինձը, կաւը, արծաթը եւ ոսկին. մեծ Աստուածը իմացրեց Թագաւորին, թէ ետքէնից յետոյ ինչ է լինելու. եւ երազը հաստատ է եւ մեկնութիւնը ստոյգ։
46 Ա՛յն ժամանակ Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորը ընկաւ իր երեսի վերայ, եւ Դանիէլին երկրպագութիւն արաւ, եւ ընծաներ ու Խանուչահոտ բաներ հրամայեց որ մատուցանեն Նորան։
47 Թագաւորը պատասխանեց Դանիէլին եւ ասեց. Ճիրաւի որ ձեր Աստուածն է աստուածների Աստուածը եւ Թագաւորների Տէրը եւ Գաղտնիքներ յայտնողը. որովհետեւ դու կարողացար յայտնել այս գաղտնիքը։ Ա՛յն
48 ժամանակ Թագաւորը մեծացրեց Դանիէլին եւ Իշատ մեծ պարգեւներ տուաւ Նորան, եւ Նորան իշխան դրաւ Բաբիլոնի բոլոր գաւառի վերայ, եւ Բաբիլոնի Բոլոր իմաստուններին
49 վերայ՝ գլխաւոր իշխան։ Եւ Դանիէլը խնդրեց Թագաւորից, եւ նշանակեց Բաբիլոնի գաւառը կառավարելու համար Սեդրաքին, Միսաքին եւ Աբեդնագովին. եւ Դանիէլը Թագաւորի դռանն էր լինում։

Գլ. Գ

Սեդրաքը, Միսաքը և Աբեդնագովը դժուժ են Ոսկէ կուռքը։

1 Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորը մի ոսկի արձան չինեց՝ Նորա բարձրութիւնը վաթսուն կանգուն, լայնութիւնը վեց կանգուն. Նորան կանգնեցրեց Դուբայի դաշտումը Բաբիլոնի գաւառումը։
2 Եւ Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորը ուղարկեց որ հաւաքեն կուսակալներին, Նախարարներին եւ կառավարիչներին, գլխաւոր դատաւորներին, դանձապետներին, խորհրդականներին, օրէնսդէաններին եւ դատաւորների բոլոր իշխաններին, որ գան Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորի կանգնեցրած արձանի նա-
3 ւակատիքին. Այն ժամանակ ժողովուեցան կուսակալները, Նախարարները եւ կառավարիչները, գլխաւոր դատաւորները, գանձապետները, խորհրդականները, օրէնսդէտները եւ գաւառների բոլոր իշխանները Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորի կանգնեցրած արձանի նաւակատիքին, եւ կանգնեցին այն արձանի առաջին, որ կանգնեցրել էր Նաբուգոդոնոսորը։
4 Եւ մունետիկը կանչում էր ուժով. Ձեզ են ասում, Ո՛վ ժողովուրդներ,
5 ազգեր եւ լեզուներ, երբոր լսէք փողի, սրնդի, քնարի, ջութակի, տաւիղի, տիկի եւ ամէն տեսակ նուագարանների ձայնը, վայր ընկնէք եւ երկրպագութիւն արէք այն ոսկի արձանին, որ կանգնեցրեց Նաբուգո-
6 դոնոսոր Թագաւորը։ Եւ ով որ չ'ընկնէ եւ երկրպագութիւն չ'անէ, իսկոյն պիտի դուն կրակով Բորբոքուած
7 հնոցի մէջը։ Ուրեմն երբոր լսեցին բոլոր ժողովուրդները փողի, սրնդի, քնարի, ջութակի, տաւիղի, եւ ամէն տեսակ նուագարանների ձայնը, ընկնում էին բոլոր ժողովուրդները, ազգերը եւ լեզուները Ե՛ր երկրպագութիւն էին անում այն ոսկի արձանին, որ կանգնեցրել էր Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորը։
8 Այս պատճառով այն ժամանակին Իմաստացան մի քանի Քաղդէացի մարդիկ եւ չարախօսութիւն արին Հրէա-
9 ներից. Ասացին եւ ասացին Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորին. Ո՛ Թագաւոր, կաց, արքայ. Դու, ով Թագաւոր, հրամայեցիր որ ամէն մարդ, որ լսէ փողի, սրնդի, քնարի, ջութակի, տաւիղի, տիկի եւ ամէն տեսակ նուագարանների ձայնը, ընկնէ եւ երկրպա-
11 գութիւն անէ ոսկի արձանին. Եւ ով որ չ'ընկնէ եւ երկրպագութիւն չ'անէ, պիտի դուն կրակով բորբոք-
12 ուած հնոցի մէջը։ Իմ քանի Հրէայ

ա Ծագ. բ. 9; ե. 4. ժ. 12. ա Կոր. ժե. 24, Ի Հմ. ե. 26. ե. 16, ը Հմ. ժ. 25. ժգ. 12, իբ. 6.

ի Ներ. գ. 10. ի Հմ. 28, ի Հմ. 6. լ Գլ. գ. 9. ե. 11, ի Գլ. գ. 12.

ի Ներ. ե. 19, 21. գ. 2. — Գլ. գ. 1. գ. 25, ի Տես երեմ ԺԹ. 22. Յայտ. ժգ. 15, ի Գլ. գ. 12. ի Գլ. բ. 4. ե. 10. գ. 6, 21. ի Գլ. բ. 49.

մարդիկ կան, որոնց դու որոշել ես Բաբելոնի գաւառը կառավարելու համար՝ Սեդրաքը, Միսաքը եւ Աբեդնագովը. այս մարդիկը քո հրամանին չեն լսում, ով Թագաւոր, քո աստուածներին չեն պաշտում, եւ քո կանգնեցրած ոսկի արձանին երկրպագութիւն չեն անում։

13 Այն ժամանակը Նաբուգոդոնոսորը սրտմտութեամբ եւ բարկութեամբ հրամայեց որ բերին Սեդրաքին, Միսաքին եւ Աբեդնագովին. եւ այն ժամանակը բերին այն մարդկանցը Թա-
14 գաւորի առաջին։ Նաբուգոդոնոսորը նորանց պատասխան տուաւ եւ ասեց. Նպատակո՞վ է, ով Սեդրաք, Միսաք եւ Աբեդնագով, որ դուք չէք պաշտում իմ աստուածուն, եւ իմ կանգնեցրած արձանին երկրպագութիւն չէք անում։
15 Արդ եթէ պատրաստ էք որ երբ լսէք փողի, արնդի, քնարի, ջութակի, տաւիղի, տիկի եւ ամեն նուագարանների ձայնը, վայր ընկէք եւ երկրպագութիւն արէք իմ շինած արձանին. բայց եթէ երկրպագութիւն չ'անէք, իսկոյն պիտի գցուիք կրակով բորբոքուած հնոցի մէջը. եւ Ո՞ր աստուածն է որ ձեզ ազատէ իմ ձեռքից։
16 Եւ Սեդրաքը, Միսաքը եւ Աբեդնագովը պատասխանեցին եւ ասեցին Թագաւորին. Ի՛մենք պէտք չ'ունինք այս բանի մասին քեզ պատասխան տա-
17 լու, ով Նաբուգոդոնոսոր։ Ահա մեր Աստուածը, որին մենք պաշտում ենք, կարող է մեզ ազատել կրակով բորբոքուած հնոցիցը. եւ քո ձեռքիցն էլ,
18 ով Թագաւոր, նա մեզ կ'ազատէ։ Եւ եթէ ոչ, Թող քեզ յայտնի լինի, ով Թագաւոր, որ քո աստուածուն մենք չենք պաշտում եւ քո կանգնեցրած արձանին երկրպագութիւն չենք անում։
19 Այն ժամանակ Նաբուգոդոնոսորը լցուեցաւ բարկութիւնով, եւ նորա երեսի կերպարանքը փոխուեցաւ Սեդրաքի, Միսաքի եւ Աբեդնագովի վերայ, պատասխանեց եւ հրամայեց, որ վառեն հնոցն եօթնապատիկ աւելի
20 քան թէ սովոր էին վառել, եւ տղամարդիկների զօրաւոր տղամարդիկների հրամայեց, որ կապեն Սեդրաքին, Միսաքին եւ Աբեդնագովին եւ գցեն
21 կրակով բորբոքուած հնոցի մէջը։ Այն ժամանակ այս մարդիկը կապեցին իրանց անդրավարտիքներովը, պատմուճաններովը եւ վերարկուներովը եւ միւս հանդերձներովը եւ գցեցին կրակով բորբոքուած հնոցի մէջը։
22 Որովհետեւ Թագաւորի խօսքը սաստիկ էր եւ հնոցը չափազանց վառուած էր, այն մարդկանցը, որոնք վեր առան Սեդրաքին, Միսաքին եւ Աբեդնագովին, սպանեց կրակի բոցը.
23 Եւ այս երեք մարդիկը՝ Սեդրաքը, Միսաքը եւ Աբեդնագովը ընկան կրակով բորբոքուած հնոցի մէջը կապուած։
24 Այն ժամանակ Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորը ապշել էր եւ չտակելով վեր կացաւ եւ խօսեց եւ ասեց իր խորհրդականներին. Չէ՞ որ մենք երեք մարդ գցեցինք կրակի մէջը՝ կապուած. Նորանք պատասխանեցին եւ ասեցին Թագաւորին. Այո, ով Թագաւոր։
25 Նա էլ պատասխանեց եւ ասեց. Ահա ես չորս մարդ եմ տեսնում՝ արձակուած մէն ին գալիս կրակի մէջը. եւ վնաս չ'կայ Նորանց վերայ. եւ չորրորդի կերպարանքը Աստուածների որդիի է նման։ Այն ժամանակ
26 մօտեցաւ Նաբուգոդոնոսորը կրակի հնոցի դռանը, պատասխանեց եւ ասեց. Ով Սեդրաք, Միսաք եւ Աբեդնագով, Բարձրեալ Աստուծոյ ծառաներ, դուրս եկէք եկէք։ Այն ժամանակ Սեդրաքը, Միսաքը եւ Աբեդնագովը դուրս եկան
27 կրակի միջիցը։ Եւ ժողովուեցան կուսակալները, նախարարները, եւ կառավարիչները եւ Թագաւորի խորհրդականները, մարիկ տուին այն մարդկանցը, Որ Նորանց մարմնի վերայ կրակը չէր տիրել եւ Նորանց գլխի մազը չէր այրուել եւ Նորանց անդրավարտիքները չէին փոխուել, եւ կրակի հոտն էլ չ'կար Նորանց վերայ։
28 Նաբուգոդոնոսորը պատասխան

չնչ. 6. 1։ գ Թագ. ժբ. 38։ | ը Նա. խգ. 2։
Եսթ. Մատ. ժ. 19։ | Ճ Յոբ ա. 6։ լբ. 7։ Յազ. լբ.
7։ Հբր. 38։ | Ժբրբ. ժա. 34։

տուաւ եւ ասեց. Օրհնեալ է Սեդրաքի, Միսաքի եւ Աբեդնագովի Աստուածը, որ ուղարկեց իր հրեշտակին եւ ազատեց իր ծառաներին, որոնք ՙնորանաստուածացան՚ եւ թագաւորի խօսքը անարգեցին, եւ իրանց մարմինները տուին, որպէս զի չ՚պաշտեն եւ չ՚երկրպագեն ոչ մի աստուծոյ, բացի 29 իրանց Աստուածանից։ Ես ինձանից հրաման է դուրս գալիս, որ ամէն ժողովուրդ, ազգ եւ լեզու որ սխալ բան ասէ Սեդրաքի, Միսաքի եւ Աբեդնագովի Աստուծոյ դէմ, պիտի էկաւոր կաւոր յօշատուի եւ նորա տունը աղբանոց պիտի դառնայ, ՙորովհետեւ չ՚կայ մի ուրիշ աստուած որ կարող 30 լինի այսպէս ազատել։ Այն ժամանակ թագաւորը յաջողութիւն տուաւ Սեդրաքին, Միսաքին եւ Աբեդնագովին Բաբիլոնի գաւառումը։

Գլ. Դ

Նաբուգոդոնոսորի մի ուրիշ երազը եւ նորա մեկնութիւնը, նորա յիշուած պէս լինելը եւ խելքի գալը։

1 Նաբուգոդոնոսոր թագաւոր. ՙԲոլոր ժողովուրդներին, ազգերին եւ լեզուներին, որոնք բնակվում են բոլոր երկրի վերայ, շատանայ ձեր խաղա-
2 ղութիւնը։ Այն նշանները եւ հրաշքները, որ ինձ հետ արաւ Բարձրեալ Աստուածը, հաճոյ է երեւում իմ ա-
3 ռաջին յայտնել ՙինձ։ ՙնորա նշանները որքան մեծ են. եւ նորա հրաշքները որքան զօրաւոր են. նորա թագաւորութիւնը յաւիտենական թագաւորութիւն է, եւ նորա իշխանութիւնը մնում է յարէ ցյար։

4 Ես Նաբուգոդոնոսորս հանգիստ էի իմ տանը, եւ զուարճանում էի իմ
5 պալատումը. երազ տեսայ, որ ինձ վախեցրեց, եւ խորհուրդներ ՙանկողնիս վերայ, եւ գլխիս տեսիլքները
6 ներ ինձ ՙհռովիցրին։ Եւ ինձանից հրաման դուրս եկաւ, որ իմ առաջին բերեն Բաբիլոնի բոլոր իմաստուններին, որ ինձ յայտնեն երազի մեկնութիւնը։
7 Ինչը։ Այն ժամանակ եկան մոգերը, հմայողները, քաղդէացիները եւ բաղդ նայողները, եւ ես երազը ասեցի նորանց առաջին. բայց նորանք
8 ինձ չ՚իմացրին մեկնութիւնը։ Եւ վերջապէս եկաւ առաջիս Դանիէլը, ՙորի անունն է Բաղդասասար՝ իմ աստուծոյ անուան պէս, եւ ՙորի մէջ կայ սուրբ աստուածների հոգին. եւ
9 ես ասեցի երազը նորա առաջին. Ով ՙԲաղդասասար՝ մոգերի իշխան, որովհետեւ գիտեմ որ սուրբ աստուածների հոգին կայ քեզանում եւ ոչ մի գաղտնիք քեզ նեղութիւն չի տալ. երազիս տեսիլքները, որ տեսայ, — է, եւ նորա մեկնութիւնը ասիր։
10 Եւ իմ գլխի տեսիլքները անկողնիս վերայ — էր. տեսնում էի, եւ ահա էմի ծառ երկրի մէջ եւ նորա բարձ-
11 րութիւնը մեծ էր։ Այն ծառը մեծանում էր եւ զօրանում, եւ նորա բարձրութիւնը հասաւ երկինքին, եւ նա տեսնվում էր մինչեւ բոլոր երկրի
12 ծայրը։ Նորա տերեւները գեղեցիկ էին եւ նորա պտուղները առատ. եւ նորա վերայ կերակուր կար ամենի համար. նորա տակին հովանաւորվում էին դաշտի գազանները եւ նորա ոստերի վերայ բնակվում էին երկրքի թռչունները, եւ նորանից էր
13 կերակրվում ամէն մարմին։ Ես տեսնում էի իմ գլխի տեսիլքներումն անկողնիս վերայ, եւ ահա էմի պահապան եւ մի սուրբ իջաւ երկնքիցը։
14 Նա կանչեց ուժով եւ այսպէս ասեց. ՙԾառը կարեցէք, եւ ոստերը կտորեցէք տերեւները թօթափեցէք, եւ պտուղները ցրուեցէք. գազանները փախչեն նորա տակից եւ թռչունները
15 նորա ոստերից։ Բայց նորա արմատի բունը թողեցէք երկրումը, եւ երկաթի ու պղնձի կապանքով, դաշտի խոտերի մէջ, եւ երկնքի ցօղովը թրջուի, եւ նորա բաժինը անասուններին

ՙՍամ. ԺԲ. 7, 8, ՔԻՆ. ԺԹ. 7, ՏԹ. ՆԵ. Ը. 33, 34. ՀՆ. Գ. 26. ՔԻՆ. Բ. 3. ՔՆ. Գ. 37.

ՔՆ. Գ. 4, Ը. 28. ՔՆ. Գ. 26. ՀՆ. Գ. 27. ՀՀԱ. Գ. 34, ՆՀ. Բ. 44, Գ. 26. ՆՆ. Բ. 29, 30. ՀՆ. Բ. 1. ՔՆ. Բ. 2.

ՀՆ. Ա. 7. ՔՆ. ՆԹ. 11, ՀՀԱ. 18, ՆՀ. Բ. 11, Ե. 11, 14. ՔՆ. Բ. 48, Ե. 11. ՒՆԵՂ. Լ. 3 ԱԲ, ՀՀԱ. 20. ԼՆԵՂ. ԺԲ. 23, Լ. 6, ՏԵՒ ՈՂՐ Գ. 20. ՒՐ ՕՐ. ԺԲ. 2. ՄԱԳ. ԺԳ. 20, ՀՀԱ. 17, 33. ՆՀ. Ը. 13. ՋԱՔ. ԺԳ. 5. ՄԱԳ. 14. ՔՄԱՆ. Գ. 10. ՒՆԵՂ. Լ. 12.

16 հետ լինի երկրի խոտերի մէջ. Նորա սիրտը մարդկութիւնից փոխուի, եւ նորան անասունի սիրտ տրուի, եւ նորա վերայով եօթը ժամանակ
17 անց կենան։ Պահապանների վճռովն է պատգամը, եւ սրբերի խօսքովը՝ խնդիրքը. Նորպէս զի ապրողներն իմանան Ն֊Ի Բարձրեալն է տիրում մարդկանց թագաւորութեան վերայ, եւ ում որ ուզում է՝ տալիս է այն, եւ մարդկանց անարգին դնում է նորա
18 վերայ։ Այս երազը տեսայ ես Նաբուգոդոնոսոր թագաւորս. իսկ դու, Բաղդասասար, ասիր մեկնութիւնը, ո֊րովհետեւ իմ թագաւորութեան բոլոր իմաստունները չ՚կարողացան ինձ իմացնել մեկնութիւնը. բայց դու կարող ես, ո֊րովհետեւ քեզանում սուրբ աստուածների հոգին կայ։
19 Այն ժամանակ Դանիէլը, ո֊որի անունը Բաղդասասար էր, մէկ ժամ հիացած մնաց եւ նորա խորհուրդները նորան խռովեցրին։ Թագաւորը պատասխանեց եւ ասեց. Ով Բաղդասասար, երազը եւ մեկնութիւնը քեզ չը խռովեցնէ։ Բաղդասասարը պատասխանեց եւ ասեց. Ով Տէր իմ, Ն֊երազը քեզատողներին եւ նորա մեկնութի-
20 նը քո թշնամիներին։ Այն ծառը որ տեսար, որ մեծացաւ եւ ուժովացաւ եւ նորա բարձրութիւնը հասաւ երկնքին, եւ նա տեսնվում էր բոլոր
21 երկրումը, եւ նորա տերեւները գեղեցիկ եւ պտուղը առատ էր, եւ կեանքուր կար նորա վերայ ամենի համար. նորա տակին բնակվում էին դաշտի գազանները, եւ նորա ոստերի վերայ կենում էին երկնքի թռչունները.
22 Ն֊նա դու ես, ով թագաւոր, որ մեծացար եւ ուժովացար եւ քո մեծութիւնը բարձրացաւ եւ հասաւ երկնքին, եւ Ն֊քո իշխանութիւնը հ֊֊֊
23 երկրի ծայրը։ Ն֊Եւ որ թագաւորը մի պահապան եւ սուրբ տեսաւ իջնելիս երկնքից որ ասեց. կարեցէք ծառը, եւ աւերեցէք նորան, բայց նորա արմատի բունը թողեցէք երկրումը, եւ երկաթի ու պղնձի կապերով լինի, դաշտի խոտերումը հաչ, եւ երկնքի ցօղովը թրջուի, եւ Ն֊դաշտի գազանների հետ լինի նորա բաժինը, մինչեւ որ եօթը ժամանակ անց կենան նորա
24 վերայ։ Սա է մեկնութիւնը, ով Թագաւոր, եւ Բարձրեալի վճիռն է այդ,
25 որ հասել է իմ տէր Թագաւորին։ Եւ ՚քեզ արտաքսելու են մարդկանց միջից եւ դաշտի անասունների հետ պիտի լինի քո բնակութիւնը, եւ խոտ են ուտեցնելու քեզ արջառների պէս, եւ երկնքի ցօղովը թրջուելու ես. եւ եօթը ժամանակ է անց կենալու քեզ վերայ, ՚մինչեւ որ իմանաս Թէ Բարձրեալն է տիրում մարդկանց թագաւորութեան վերայ, եւ Ո֊որին որ ուզում է՝ տալիս է այն։
26 Եւ որ ասեցին Թէ մնայ ծառի արմատի բունը, ՚֊֊ է ՚֊ք քո թագաւորութիւնը պէտք է վերահաստատուի քեզ համար այն պատճառով որ հասկացած կ՚լինես որ իշխողը երկնքումն է։
27 Դորա համար, ով թագաւոր, թող իմ խրատը քեզ հաճոյ երեւայ, եւ քո մեղքերը արդարութիւնով Ո֊դէն գցիր, եւ քո անօրէնութիւնները՝ Ո֊աղքատներին ողորմելով. Դրէթ Ո֊երկայն պէտք է լինի՚՚ քո խաղաղութիւնը։
28 Այս ամենը պատահեց Նաբուգոդո-
29 նոսոր թագաւորին։ Տասնեւերկու ամսից յետոյ նա ձեռնում էր թագաւորական պալատի վերայ որ Բաբելո-
30 նումն է։ Թագաւորը Ո֊պատասխանեց եւ ասեց. Ահա այն մեծ Բաբելոնը, որ ես թագաւորութեան տուն եմ շինել իմ մեծ զօրութեամբը եւ իմ մե-
31 ծութեան փառքի համար։ Ո֊Խօսքը դեռ թագաւորի բերանումն էր, որ Ո֊երկնքից մի ձայն իջաւ Թէ Քեզ են ասում, ով Նաբուգոդոնոսոր արքայ, թագաւորութիւնդ գնաց քեզա-
32 նից։ Եւ ՚մարդկանցից քեզ պիտի արտաքսեն եւ դաշտի անասուններին հետ պիտի լինի քո բնակութիւնը,

---

ՀԳլ. ժբ. 7.
3 Սաղ. ՃԲ. 10.
ՂԳլ. բ. 21, ե. 21. Հբ. 33, 33.
ՁԳլ. բ. 38.
4 Ղեմ. խա. 8, 15. Գլ. ե. 8, 13.
ՇՀբ. 8.
ՃՀբ. 8։
ՂՏես բ Թագ. ժբ. 33։
ԼՀբ. 10—12։
ՂԳլ. բ. 38։
ԼԵրեմ. իէ. 6—8.
ՂՀբ. 13.

ԷԳլ. ե. 21.
ՁՀբ. 32։ Գլ. ե. 21 Ա֊ձ.
ՁՀբ. 17, 32։ Սաղ. ՃԽ. 18.
ՀԵրեմ. իէ. 3։
Ո֊ա֊՚ քառբ
ՃՍաղ. խա. 1 Ա֊ձ.
Ո֊ա֊՚ Թերեւս երկայն լինի
ՃՔ Թագ. խա. 29.
3 Աստղ. ժգ. 18. Գլ. ե. 20.
ՁԳլ. ե. 3։ Տես Ղեւտ. ժբ. 20.
ԼՀբ. 34։
ՂՀբ. 29.

խոտ են ուտեցնելու քեզ արջառների պէս. եւ եօթը ժամանակ է անց կենալու քեզ վերայ մինչեւ որ իմանաս թէ Բարձրեալն է տիրում մարդկանց թագաւորութեան վերայ, եւ ում որ
33 ուզում է՝ տալիս է այն։ Նոյն ժամուն մը կատարուեցաւ խօսքը Նաբուգոդոնոսորի վերայ. եւ մարդկանց միջից արտաքսուեցաւ, եւ խոտ էր ուտում արջառների պէս, եւ երկնքի ցօղովը թրջվում էր նորա մարմինը մինչեւ որ նորա մազերը երկարացան ինչպէս արծիւներինը, եւ նորա եղունգները թռչունների պէս։
34 Եւ ՚այն օրերից յետոյ ես Նաբուգոդոնոսորս աչքերս բարձրացրի դէպի երկինքը, եւ խելքս ինձ վերայ եկաւ եւ Բարձրեալին օրհնեցի, եւ գովեցի եւ փառաւորեցի Յաւիտեանս կենդանի եղողին, որի իշխանութիւնը ՚յաւիտենական իշխանութիւն է եւ նորա
35 թագաւորութիւնը գարէ ցղար։ Եւ Երկրիս բոլոր բնակիչները ոչինչի պէս են համարվում, եւ նա Իր ուզածին պէս է անում երկնքի զօրքովը եւ երկրի բնակիչներովը, եւ ՚մէկը չ՚կայ որ զարկէ նորա ձեռքին եւ նո-
36 րան ասէ. Ի՞նչ ես անում։ Այն ժամանակ խելքս ինձ վերայ եկաւ, եւ Իմ թագաւորութեան փառքը, իմ պատիւը եւ իմ մեծվայելչութիւնը եկաւ ինձ վերայ. եւ իմ խորհրդականներն եւ իմ մեծամեծներն որոնեցին ինձ, եւ ես հաստատուեցայ իմ թագաւորութեան վերայ, եւ Էչափազանց վեհափառութիւն տրուեցաւ ինձ։
37 Արդ ես Նաբուգոդոնոսորս գովում, բարձրացնում եւ փառաւորում եմ երկնքի Թագաւորին, որովհետեւ Ընորա բոլոր գործերը ճշմարտութիւն՝ եւ Նորա ընթացքը իրաւունք են, եւ որովհետեւ Համբարտաւանութեամբ վարուողներին նա կարողանում է ցածցնել։

Գլ. Ե

Բաղդասար խնճոյքը. Ի ձեռքի գրուածքը. Նորա մեկնութիւնը.

1 Բաղդասար Թագաւորը *մեծ հայկերոյթ արաւ իր մեծամեծներից հազարի համար, եւ այն հազարի առաջին
2 դիմի խմից։ Բաղդասարը, երբոր գինին ճաշակել էր, հրամայեց որ բերեն այն ոսկի եւ արծաթի անօթները, որոնք վեր էր առել Ընորա *հայր Նաբուգոդոնոսորը Երուսաղէմի տաճարիցը, որ խմեն նորանցով Թագաւորը եւ նորա մեծամեծները, նորա կա-
3 նայքը եւ նորա հարճերը։ Այն ժամանակ բերին այն ոսկի անօթները, որ վեր էին առուել Երուսաղէմում եղող Աստուծոյ տաճարիցը, եւ նորանցով խմեցին Թագաւորը եւ նորա մեծամեծները, նորա կանայքը եւ նո-
4 րա հարճերը։ Գինին խմեցին եւ գովեցին Էոսկի եւ արծաթի, պղնձի, երկաթի, փայտի եւ քարի աստուածներին։
5 Ընոյն ժամուն դուրս եկան մարդի ձեռքի մատներ եւ դրեցին աչտանակին հանդէպ Թագաւորական պալատի պատի ծեփի վերայ, եւ Թագաւորը տեսաւ այն ձեռքի թաթը որ գրում էր։
6 Այն ժամանակ Թագաւորի գոյնը փոխուեցաւ, եւ նորա խորհուրդները նորան խռովեցրին, եւ նորա մէջքի յօդերը լուծվում էին, եւ նորա Էծունկերը մէկմէկու էին խփվում։ Ընդ-
7 գաւորը աղաղակեց ուժով, որ բերեն Էհմայողներին, Քաղդէացիներին եւ բաղդ նայողներին. Թագաւորը պատասխանեց եւ ասեց Բաբիլոնի իմաստուններին. Ով որ կարդայ այս գրուածքը եւ մեկնութիւնը ինձ իմացնէ, նա ծիրանի պիտի հագնի եւ ոսկի մանեակ նորա պարանոցին, եւ Թագաւորութեան մէջ Երրորդ իշխան
8 պիտի լինի։ Այն ժամանակ եկան Թագաւորի բոլոր իմաստունները,

ա Էսթ. 20։
ֆ Գլ. ժբ. 7։ Յայտ. գ. 10։
= Սաղ. ժ. 16։ Գլ. բ. 44։ է. 14։ Միք. գ. 7։ Ղուկ. ա. 33։
բ Նե. խ. 15, 17։
գ Սաղ. ճժե. 3։ ճչե. 6։
դ Ծն. լգ. 20։
ե Ծն. բ. 12։ Նե. խե. 9։ Հառմ. բ. 20։
զ Էսթ. 16։
է Տես Ծն. խբ. 12։
ը Սաղ. լգ. 4։ Յայտ. ժե. 3։ Ժզ. 7։

թ Ներ. ժբ. 11։ Գլ. ե. 20։
—
ժ Էսթ. ա. 3։
ի Գլ. ա. 2։ Տես Երեմ. ծբ. 19։
* Տես Հմբ. 11, 13։ բ Թագ. բ. 7։ բ Մն. ժե. 16։ Նե. բ. 10։
լ Ներ. ժբ. 11։ Գլ. ե. 20։
խ Յայտ. բ. 20։
ծ Գլ. գ. 31։
կ Նաե. բ. 10։
հ Գլ. բ. 2։ գ. 6։
ձ Նե. խե. 13։
ղ Տես Գլ. գ. 2։

բայց չ'կարողացան դրուածքը կարդալ եւ մեկնութիւնը իմացնել թագաւորին։ Այն ժամանակ Բաղդասար թագաւորը սաստիկ խռովեցաւ, եւ նորա գոյնը փոխուեցաւ նորա վերայ, եւ նորա մեծամեծները սարսափեցին։
10 Թագուհին խնջոյքի տունը եկաւ թագաւորի եւ նորա մեծամեծների խօսքի պատճառով. թագուհին պատասխանեց եւ ասաց. Ո՛վ թագաւոր, յաւիտեան կաց, քո խորհուրդները քեզ
11 չ'խռովեցնեն եւ գոյնդ չ'փոխուի։ Քո թագաւորութեան մէջ մի մարդ կայ, որի մէջ կայ սուրբ աստուածների հոգին. եւ քո հօր օրերումը լոյս եւ հանճար եւ աստուածների իմաստութեան պէս իմաստութիւն գտնուեցաւ նորանում, եւ հայրդ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը նորան Խմոզների, հմայողների, Քաղդէացիների, բաղդ նայողների գլխաւոր դրաւ՝ քո հայրը,
12 ով թագաւոր։ Որովհետեւ մի գերազանց հոգի եւ գիտութիւն եւ հանճար կայ նորանում երազներ մեկնելու, խրթնաբանութիւնները յայտնելու եւ կնճիռներ լուծելու, այդ Դանիէլումը, որի անունը թագաւորը Բաղդասար դրաւ. թող կանչուի Դանիէլը եւ նա կ'իմացնէ մեկնութիւնը։
13 Այն ժամանակ Դանիէլը տարուեցաւ թագաւորի առաջին. թագաւորը պատասխանեց եւ ասաց Դանիէլին. Դո՞ւ ես Դանիէլը այն Հրէայ գերիներից, որոնց իմ հայր թագաւորը բե-
14 րաւ Հրէաստանից։ Եւ ես լսել եմ քո մասին թէ հասուածների հոգի կայ քեզնումն, եւ լոյս ու հանճար եւ գերազանց իմաստութիւն կայ քեզ
15 մօտ. Եւ հիմա իմ առաջին իմաստունները, հմայողները բերուեցան, որ այս գրուածքը կարդային եւ նորա մեկնութիւնը ինձ իմացնէին. բայց չ'կարողացան իմացնել այս խօսքի մեկ-
16 նութիւնը. Եւ ես լսեցի քո մասին, որ կարող ես մեկնել մեկնութիւն եւ կնճիռներ լուծել. Արդ եթէ կարող
եւ կարդալ գրուածքը եւ նորա մեկնութիւնը ինձ իմացնել, ծիրանի կը հագնես եւ ոսկի մանեակ՝ պարանոցիդ վերայ. եւ թագաւորութեան մէջ երրորդ իշխան կ'լինես։
17 Այն ժամանակ Դանիէլը պատասխանեց եւ ասեց թագաւորի առաջին. Պարգեւներդ քեզ լինեն, եւ պնդաներդ ուրիշի տուր. իսկ ես կ'կարդամ գրուածքը թագաւորի համար եւ
18 մեկնութիւնը կ'իմացնեմ իրան։ Դու, ով թագաւոր, Բարձրեալն Աստուած թագաւորութիւն եւ մեծութիւն եւ փառք ու պատիւ տուաւ քո հօրը՝
19 Նաբուգոդոնոսորին։ Եւ այն մեծութիւնից, որ տուել էր նորան, ժողովուրդները, ազգերը եւ լեզուները դողում եւ վախենում էին նորա առաջին. որին որ ուզում էր՝ սպանում էր, եւ որին որ ուզում էր՝ ապրեցնում էր, եւ որին որ ուզում էր՝ բարձրացնում էր, եւ որին որ ու-
20 զում էր՝ ցածացնում էր։ Բայց երբ որ նորա սիրտը հպարտացաւ եւ նորա հոգին խստացաւ ամբարտաւանութեամբ, նա ընկաւ իր թագաւորութեան աթոռից, եւ նորա պատիւը
21 առնուեցաւ նորանից։ Եւ մարդկանց որդիների միջից արտաքսուեցաւ, եւ նորա սիրտը անասունների պէս եղաւ, եւ նորա բնակութիւնը վայրի էշերի հետ էր, արջառների պէս խոտ էին ուտեցնում նորան, եւ երկնքի ցօղով թրջվում էր նորա մարմինը, մինչեւ որ իմացաւ որ Բարձրեալ Աստուածն է տիրում մարդկանց թագաւորութեան վերայ, եւ որին որ ու-
22 զում է՝ դնում է նորա վերայ։ Եւ դու նորա որդի, Բաղդասար, չ'խոնարհեցրիր քո սիրտը, թէեւ այս ա-
23 մենը գիտէիր. Այլ երկնքի Տիրոջ դէմ քեզ բարձրացրիր եւ նորա տան անօթները բերին քո առաջին, եւ դու ու քո մեծամեծները եւ քո կանայքն ու քո հարճերը գինի խմեցիք նորանցով, եւ արծաթի ու ոսկի,

---

ա Գլ. բ. 27. գ. 7։
բ Գլ. բ. 1.
գ Գլ. բ. 1. գ. 9.
դ Գլ. բ. 48. գ. 8, 9, 10.
ե Գլ. գ. 9.
զ Գլ. գ. 3.
է Գլ. ա. 7.
ը Հմբ. 11, 12.
թ Հմբ. 7, 8.
ժ Հմբ. 7.

ի Գլ. բ. 6.
ժա Գլ. բ. 37, 38. գ. 17, 22, 25.
ժբ Երեմ. իե. 7. Գլ. գ. 4.
ժգ Գլ. գ. 30, 37.
ժդ Գլ. գ. 32 և դ. 3.
ժե Գլ. գ. 17, 20.
ժզ Մն. իգ. 33. իդ. 13։
ժէ Հմբ. 3, 4։

պղնձի, երկաթի, փայտի եւ քարի աստուածներին գովեցիր, Նորոնք ոչ տեսնում են, ոչ լսում եւ ոչ իմաստնում. բայց այն Աստուածն, որի ձեռքին է քո շունչը եւ որինն են քո բոլոր ճանապարհները, չփառաւորեցիր. 24 Ա՛յն ժամանակ այն ձեռքի թաթը ուղարկուեցաւ նորա առաջից, 25 եւ այս գրուածքը նկարուեցաւ. եւ այս է այն նկարուած գրուածքը. ՄԱՆԷ, ՄԱՆԷ, ԹԵԿԷԼ ՈՒ ՓԱՐՍԻՆ. 26 Այս է խօսքի մեկնութիւնը. Մանէ, Աստուած համարել է քո թագաւորութիւնը եւ նորան վերջացրել. 27 Թեկէլ, կշռուեցար կշիռքով եւ պակաս գտնուեցար. 28 Փարէս, բաժանուեցաւ քո թագաւորութիւնը եւ տրուեցաւ Մարաց եւ Պարսից։

29 Ա՛յն ժամանակ Բաղդասարը հրամայեց, եւ Դանիէլին ծիրանի հագցրին, եւ ոսկի մանեակ նորա պարանոցին, եւ մուէնտիկ կանչել տուին նորա մասին, որ երրորդ իշխան լինի թագաւորութեան մէջ։

30 Նոյն գիշերը Բաղդէացիների Բաղդասար թագաւորը սպանուեցաւ. 31 եւ Մարաց Դարեհը առաւ թագաւորութիւնը՝ երբոր վաթսունեւերկու տարեկանի չափ էր։

Գլ. Զ

Դանիէլին գցում են առիւծների գուբը։

1 Հաճոյ երեւեցաւ Դարեհի առաջին՝ թագաւորութեանը վերայ հարիւր քսան կուսակալներ դնելու, որոնք լինին բոլոր թագաւորութեան մէջ։ 2 Եւ սորանց վերայ երեք հրամանատար, որոնցից մէկը Դանիէլն էր, որոնց այն կուսակալները հաշիւ տան, որ թագաւորին վնաս չլինի։ 3 Ա՛յն ժամանակ այս Դանիէլը նախապատիւ եղաւ հրամանատարներից եւ կուսակալներից, որովհետեւ նորանում գերազանց հոգի կար, եւ թագաւորը մտածում էր որ նորան բոլոր թագաւորութեան վերայ դնէ։

4 Ա՛յն ժամանակ հրամանատարները եւ կուսակալները աշխատում էին մի պատճառ գտնելու Դանիէլի դէմ կառավարութեան կողմանէ, կայց բնաւ մի պատճառ եւ չարութիւն չկարողացան գտնել, որովհետեւ նա հաւատարիմ էր եւ ոչ մի յանցանք եւ չարութիւն չգտնուեցաւ նորա վերայ։ 5 Ա՛յն ժամանակ այս մարդիկն ասեցին թէ Մենք Դանիէլի դէմ բնաւ մի պատճառ չենք գտնելու, այլ նորա վերայ կգտնենք Աստուծոյ օրէնքի կողմանէ։ 6 Ա՛յն ժամանակ հրամանատարները եւ կուսակալները ժողովուեցան թագաւորի մօտ եւ այսպէս ասեցին նորան. Ո՛վ Դարեհ թագաւոր, յաւիտեան կաց։ 7 Խորհրդակցել են թագաւորութեան բոլոր հրամանատարները, նախարարները եւ կուսակալները, խորհրդականները եւ կառավարիչները, որ թագաւորը մի հրաման որոշէ եւ մի արգելք հաստատուի, որ ամեն ով որ մի խնդրուած խնդրէ որ եւ է աստուածանից եւ մարդից մինչեւ երեսուն օր բացի քեզանից, ով թագաւոր, նա գցուի առիւծների գուբը։ 8 Հիմա, ով թագաւոր, հաստատիր այս արգելքը եւ ստորագրիր հրովարտակը, որ չփոխուի Մարաց եւ Պարսից օրէնքի համեմատ, որ անխափանելի է։ 9 Վասն որոյ Դարեհ թագաւորը ստորագրեց հրովարտակը եւ արգելքը։

10 Եւ երբոր Դանիէլն իմացաւ թէ հրովարտակը ստորագրուեցաւ՝ դնաց իր տունը, եւ իր պատուհանները բաց էին վերնատանը Երուսաղէմ, եւ երեք անգամ նա ծունկի վերայ էր գալիս եւ աղօթք էր անում եւ գոհարանում էր իր Աստուծուն, ըստ որում նա սորանից առաջ 11 այսպէս էր անում։ Ա՛յն ժամանակ այն մարդիկը ժողովուեցան եւ գտան Դանիէլին խնդրելիս եւ աղաչելիս իր 12 Աստուծոյ առաջին։ Ա՛յն ժամանակ մօտեցան եւ ասեցին թագաւորի առաջին թագաւորի արգելքի մասին. Չէ՞ որ

ա Սաղ. ՀԺե. 5, 6; Երե. ժ. 23; Յոբ լա. 6; Սաղ. կբ. 9; Ես. խա. 2; Հբ. 11; Գլ. Բ. 1; Գլ. Ը. 28.

բ Հբ. 7; գ Երեմ. ծա. 31, 39, 57; Գլ. Բ. 1. —

դ Ես. Նաթ. ա. 1; ե Գլ. ե. 12; զ Ծագ. գ. 4; է Նեհեմ. ը. 3; Հբ. 21; Գլ. ը. 4; ը Նաթ. ա. 19; ը. 8; Հբ. 13, 15; թ Գլ. Թ. 4; ժ Սաղ. ՃԼ. 7. Ռոմ. ը. 4; ի Սաղ. ԺԸ. 17. Դոբ. ը. 1, 2, 13; գ. 1; ժ. 9; լ Գլ. գ. 8;

դու մի արգելք առորագրեիր որ ամեն մարդ որ խնդրէ որ եւ է աստուածա-
նից եւ մարդից մինչեւ երեսուն օր բացի քեզանից , ով Թագաւոր , պիտի ձգուի առիւծների գուբը · Թագաւորը պատասխանեց եւ ասեց . Հաստատ է այդ բանը ԻՄարաց եւ Պարսից օրէնք ,
13 քին համեմատ որ չի խափանուիլ : Այն ժամանակ պատասխանեցին եւ ասեցին Թագաւորի առաջին · Թէ Դանիէլը , որ Հրէաստանի գերիներից է , Եքեզ , ով Թագաւոր , եւ քո առորագրած արգելքն մի ինչ չէ համարուում , եւ օրը երեք անգամ խնդրուածք է
14 խնդրում : Այն ժամանակ Թագաւորը , երբոր լսեց այս խօսքը , Նչատ տրտմեց ինքնիրանում , եւ միտքը դրաւ Դանիէլի վերայ որ նորան ազատէ , եւ մինչեւ արեգակի մանելը ջանք էր
15 անում նորան ազատելու : Այն ժամանակ այն մարդիկը Թագաւորի մօտը ժողովուեցան եւ Թագաւորին ասեցին . Իմացիր , ով Թագաւոր , որ ԻՄարաց եւ Պարսից օրէնք է , որ Թագաւորի հաստատած ամեն արգելքն
16 ու հրամանը չի փոխուիլ : Այն ժամանակ Թագաւորն ասեց , եւ բերին Դանիէլին եւ նորան գցեցին առիւծների գուբը · Թագաւորը պատասխանեց եւ ասեց Դանիէլին . Քո Աստուածը , որին դու պաշտում ես անդադար ,
17 նա ազատէ քեզ : Եւ մի քար բերին եւ դրին գուբի բերանին . եւ Թագաւորը կնքեց նորան իր կնիքով եւ իր մեծամեծների կնիքով , որ Դանիէլի
18 նկատմամբ մի բան չփոխուի : Եւ յետոյ Թագաւորը գնաց իր պալատը , եւ գիշերը անցրեց առանց ուտելու , եւ *նուագարաններ էլ բերել չտուաւ իր առաջը . եւ քունը գնաց նորա վերայից :
19 Այն ժամանակ Թագաւորը արշալուսին վեր կացաւ կանուխ եւ չտա-
20 պելով գնաց առիւծների գուբը . Եւ երբոր գուբին մօտեցաւ , Դանիէլին կանչեց տրտում ձայնով . Թագաւորը խօսեց եւ ասեց Դանիէլին . Ով Դա-
նիէլ՝ կենդանի Աստուծոյ ծառայ , Եքո Աստուածը , որին դու պաշտում ես անդադար , կարողացա՞ւ քեզ ազատել
21 առիւծներիցը : Այն ժամանակ Դանիէլը խօսեց Թագաւորի հետ . Ով Թա-
22 գաւոր , յաւիտեան ապրի կաց : Իմ Աստուածը ուղարկեց իր հրեշտակը , եւ նա փակեց առիւծների բերանը , եւ նորանք ինձ չվնասեցին , որովհետեւ նորա առաջին մաքրութիւն գտնուեցաւ ինձ վերայ , եւ քո առաջին էլ , ով Թագաւոր , մի յանցանք չեմ
23 արել : Այն ժամանակ Թագաւորը չատ ուրախացաւ իրանում , եւ հրամայեց որ Դանիէլին գուբս հանեն գուբիցը · եւ Դանիէլը գուբս բերուեցաւ գուբիցը , եւ նորա վերայ ոչ մի վնաս չգտնուեցաւ , Որովհետեւ հա-
24 ւատացել էր իր Աստուծուն : Եւ Թագաւորը հրամայեց , եւ այն մարդկանցը բերին , որոնք Դանիէլի չարախօսութիւնն արել էին , եւ գցեցին առիւծների գուբը՝ նորանց , Նորանց որդկանցը եւ նորանց կանանցը · եւ նորանք դեռ չէին հասել գուբի յատակին , որ առիւծները յափշտակեցին նորանց եւ նորանց բոլոր ոսկորները փշրեցին :
25 Նայն ժամանակ Դարեհ Թագաւորը գրեց բոլոր ժողովուրդներին , ազգերին եւ լեզուներին , որոնք բնակվում են ամեն երկրում , Շատանայ ձեր
26 խաղաղութիւնը : Ինձանից հրաման դուրս եկաւ , որ իմ Թագաւորութեան բոլոր իշխանութեան մէջ դողան եւ վախենան Դանիէլի Աստուծոյ երեսից , Որ նա է կենդանի Աստուածը եւ կայ յաւիտեան , եւ նորա Թագաւորութիւնը չկի քանդուիլ , եւ նորա
27 իշխանութիւնը մինչեւ վերջն է · Նա է ազատում եւ փրկում , եւ Նշաններ ու հրաշքներ անում երկնքումը եւ երկրի վերայ , որ Դանիէլին ազատեց առիւծների ձեռքից :
28 Եւ այս Դանիէլը յաջողութիւն գտաւ Դարեհի Թագաւորութիւնում

բ Հմր. 8։
գ Գլ. ա. 6։ Ե. 13։
ի Գլ. գ. 12։
լ Մաւր. գ. 26։
ն Հմր. 8։
շ Ոզր գ. 53։

ա Մաւր. իե. 66։
* Կամ՝ կերակուր և կամ՝ պար խաղացող ազխերք
Հ Գլ. բ. 1։
յ Տես Գլ. գ. 15։
ղ Գլ. բ. 4։

ճ Գլ. գ. 28։
մ Երբ. ժա. 33։
յ Երբ. ժա. 33։
Ն Նե. բ. 10. Տես բ Օր. իգ. 16։ գ Թագ. ժգ. 6։
շ Գլ. գ. 1։

ո Գլ. գ. 29։
չ Աւագ. գԲ. 1։
պ Գլ. գ. 34։
ջ Գլ. բ. 44։ գ. 34։ ե. 14, 27. Ղեւկ. ա. 33։
ռ Գլ. գ. 3։

եւ [a]գարսիկ կիւրոսի Հպատաւորու-
թիւնումը ։

Գլ. Է

Դանիէլի տեսիլքը չորս այլաբնոյին թագաւորութիւն-
ների եւ Մարդէ Որդւէ յաւիտենական թագաւորութեան
մասին։

1 Բաբիլոնի Բաղդասար թագաւորի ա-
ռաջին տարին [b]Դանիէլն երազ տեսաւ ,
եւ [c]իր անկողնումն՝ իր գլխի տեսիլքնե-
րը . յետոյ գրեց երազը . գլխաւոր
2 բանը ասեց ։ Դանիէլը խօսեց եւ ասեց .
Դիշերը տեսնում էի տեսիլքում եւ ա-
հա երկնքի չորս կողմերը յարձակվում
3 էին մեծ ծովի վերայ ։ Եւ չորս մե-
ծամեծ գազաններ [d]ելան ծովիցը՝ տար-
բեր մէկմէկից ։
4 Առաջինը [e]առիւծի պէս էր եւ ար-
ծուի թեւեր ունէր . եւ տեսնում էի
մինչեւ որ նորա թեւերը պոկուեցան,
եւ նա վեր առնուեցաւ երկրիցը , եւ
ոտներին վերայ մարդի պէս կանգ-
նեցուեցաւ , եւ մարդի սիրտ տուե-
ցաւ նորան ։
5 Ւնէ ահա մի ուրիշ գազան՝ երկրոր-
դը՝ արջի նման , եւ մէկ կողմի վերայ
կանգնեց , եւ երեք կողքի ոսկորներ
ունէր բերանումը առաւիների մէջ , եւ
այսպէս ասեցին նորան . վեր կաց՝
շատ միս կեր ։
6 Սորանից յետոյ նայում էի , եւ ահա
մի ուրիշը ինձի նման , որի մէջքին
չորս [f]թռչնի թեւեր կային . եւ [g]չորս
գլուխ ունէր գազանը . եւ իշխանու-
թիւն տուեցաւ նորան ։
7 Սորանից յետոյ տեսնում էի գիշեր-
ուայ տեսիլքում , եւ ահա [h]մի չոր-
րորդ գազան՝ ահեղ , սոսկալի եւ չա-
փազանց զօրաւոր , որ երկաթի մեծ
մեծ առաւիներ ունէր , ուտում էր եւ
փշրում եւ մնացածը ոտներովը կոխ
էր տալիս , եւ նա տարբեր էր իրա-
նից առաջ եղող բոլոր գազաններիցը .
8 եւ [i]տասը եղջիւր ունէր ։ Ես մտիկ էի
տալիս այն եղջիւրներին , եւ ահա [j]մի
ուրիշ փոքր եղջիւր դուրս եկաւ նո-
րանց մէջ , եւ այն առաջի եղջիւրնե-
րից երեքը խլուեցան նորա առաջիցը .
եւ ահա [k]մարդի աչքերի պէս աչքեր
կային այդ եղջիւրի վերայ եւ [l]մեծ
մեծ բաներ խօսող բերան ։
9 [m]Ւնէս տեսնում էի մինչեւ որ աթոռ-
ներ դրուեցան , եւ [n]Հինաւուրցը նըս-
տեց . [o]նորա հագուստը՝ ձիւնի պէս
սպիտակ , եւ նորա գլխի մազը՝ մա-
քուր ասրի պէս . նորա աթոռը կրակի
բոց , [p]նորա անիւները վառուած կրակ։
10 [q]Մի կրակի գետ էր հոսում եւ գնում
նորա առաջիցը . [r]հազար հազարներ
ծառայում էին նորան եւ բիւր բիւրեր
կանգնած էին նորա առաջին . [s]դատ-
ւանը նստեց եւ գրքերը բացուեցան ։
11 Ես տեսնում էի , այն ժամանակ եղ-
ջիւրի խօսած մեծ մեծ խօսքերի հա-
մար , եւ [t]մտիկ էի տալիս մինչեւ որ
գազանը սպանուեցաւ եւ կորաւ նորա
մարմինը , եւ տրուեցաւ կրակի բո-
12 ցին ։ Եւ միւս գազաններիցը առնուե-
ցաւ նորանց իշխանութիւնը , եւ նո-
րանց տրուած էր եղել մի կենաց եր-
կարութիւն մինչեւ մի ժամ եւ ժա-
13 մանակ ։ Ես տեսնում էի գիշերուայ
տեսիլքներում , եւ ահա երկնքի ամ-
պերով գալիս էր [u]մարդի որդիի նման ,
եւ մինչեւ [v]Հինաւուրցը եկաւ , եւ
14 նորա առաջին մօտեցրին նորան ։ Ւնէ
նորան տրուեցաւ իշխանութիւն եւ
պատիւ ու թագաւորութիւն , որ բո-
լոր [w]ժողովուրդները , ազգերը եւ լե-
զուները նորան ծառայեն . նորա իշ-
խանութիւնը [x]յաւիտենական իշխա-
նութիւն է , որ չի անցնիլ եւ նորա
թագաւորութիւնը չի քանդուիլ ։
15 Ես Դանիէլս [y]վշտացայ սրտովս իմ
միջումը , եւ իմ գլխի տեսիլքները ինձ
16 խռովեցրին ։ Ես մօտեցայ կանգնած-

---

a Եզր. ա. 1, 2.
b Գլ. ա. 21.
c Թագ. ժբ. 6. Տես Ամվս գ. 7.
d Գլ. բ. 28.
e Յայտ. ժգ. 1.
f Յայտ. ժգ. 4.
g Գլ. ը. 8, 22.
h Գլ. բ. 40. Հմբ. 19, 23.
i Յայտ. ժգ. 1. Տես Գլ. բ. 41։
j Հմբ. 20, 21, 24. Գլ. ը. 9.
k Յայտ. թ. 7.
l Մաթ. ե. 3. Հմբ. 25. Յայտ. ժգ. 5.
m Յայտ. ի. 4.
n Մաթ. գ. 2. Հմբ. 13, 22. Յաղ. ժգ. 2. Յայտ. ա. 14.
o Եզեկ. ա. 15, 16.
p Յայտ. ի. 4, 12.
q Յայտ. ի. 20. Մատ. իգ. 30. իգ. 64. Յայտ. ա. 7, 13. ժգ. 14.
r Հմբ. 9.
s Մաթ. բ. 3, 7, 8. ը. 6. ժ. 1, 2. Մատ. ժա. 27. իը. 18. Յովհ. գ. 35. ա Կոր. ժ. 27. Եփես. ա. 22.
t Գլ. գ. 4.
u Մատ. ճիճ. 13. Գլ. բ. 44. Հմբ. 27. Մաթ. գ. 7. Ղուկ. ա. 33. Յովհ. ժբ. 34. Եբր. ժբ. 28.
v Հմբ. 28.

ներից մէկին եւ հարցրի այս բոլոր
բաների իսկութիւնը. եւ նա ասեց
ինձ եւ բաների մեկնութիւնը իմացրեց
17 ինձ. «Ա՛յս չորս մեծ գազաններ՝ չորս
թագաւորներ են վեր կենալու երկ-
18 րիցը. իսկ թագաւորութիւնը առնե-
լու են Բարձրեալի սուրբերը եւ ժա-
ռանգելու են թագաւորութիւնը մին-
չեւ յաւիտեան եւ մինչեւ յաւիտեանս
յաւիտենից.

19 Յետոյ ուզեցի տեղեկանալ չորրորդ գազանի
իսկութիւնն իմանալ, որ ամենից
տարբեր էր ի խիստ ահեղ, առաջինե-
րը երկաթի եւ եղունգները պղնձի,
ուտում էր, փշրում էր եւ մնացածը
20 իր ոտներովը կոխ էր տալիս. եւ նորա
գլխի վերայ տասը եղջիւրների մասին,
եւ այն միւսի մասին, որ դուրս ե-
կաւ եւ նորա առաջիցը երեքը ընկան,
որ այս եղջիւրը աչքեր ունէր եւ մեծ
մեծ բաներ խօսող բերան. եւ նորա
կերպարանքը մեծ էր քան թէ իր ըն-
21 կերներինը: Ես տեսնում էի, եւ այն
եղջիւրը պատերազմ էր անում սուր-
22 բերի հետ, եւ նորանց յաղթեց: Մին-
չեւ որ եկաւ Հինաւուրցը, եւ իրա-
ւունք տուեցաւ Բարձրեալի սուր-
բերին, եւ ժամանակը հասաւ որ
սուրբերը առնեն թագաւորութիւնը:
23 Այսպէս ասեց. Չորրորդ գազանը
չորրորդ թագաւորութիւն է լինելու
երկրի վերայ, որ տարբեր պիտի լինի
բոլոր թագաւորութիւններից, եւ պի-
տի ուտէ բոլոր երկիրը եւ նորան
24 պիտի ոտնահարէ եւ փշրէ: Եւ այն
տասը եղջիւրները՝ այն թագաւորու-
թիւնից տասը թագաւորներ են վեր
կենալու, եւ նորանցից յետոյ մի ու-
րիշն է վեր կենալու, եւ նա տարբեր
է լինելու առաջիններից, եւ նա երեք
25 թագաւոր է կործանելու. Եւ Բար-
ձրեալին դէմ խօսքեր է խօսելու եւ
զԲարձրեալի սուրբերին հարստահա-
րելու է, եւ խորհելու է որ ժամա-
նակներն ու օրէնքները փոխէ, եւ
նորանք պիտի նորա ձեռքը տուրն
մինչեւ մի ժամանակ եւ (երկու) ժա-
26 մանակներ եւ կէս ժամանակ: Բայց
ատեանը պիտի նստէ, եւ նորա իշ-
խանութիւնը պիտի վեր առնեն, որ
27 փչացնեն եւ կորչնեն իսպառ: Եւ
թագաւորութիւնն ու իշխանութիւնը
եւ բոլոր երկնքի տակին եղող թա-
գաւորութիւնների մեծութիւնը պիտի
տուի Բարձրեալի սուրբերի ժողո-
վրդին. Նորա թագաւորութիւնը
յաւիտենական թագաւորութիւն է եւ
բոլոր իշխանութիւնները պիտի նո-
րան ծառայեն եւ հնազանդեն:
28 Մինչեւ այստեղ է խօսքի վերջը.
ինձ Դանիէլիս չատ խռովեցնում էին
իմ խորհուրդները, եւ գոյնս փոխ-
ուեցաւ իմ վերաս, եւ խօսքը պա-
հեցի իմ սրտումս:

ԳԼ. Ը

Մարզ. Պարսից և Յունաց թագաւորութիւնքն և մի անոքին թագաւորի մասին պատկեր:

1 Թագաւորի թագաւորու-
թեան երրորդ տարիումը մի տեսիլք
երեւեցաւ ինձ Դանիէլիս, ետքն սկզ-
2 բումը ինձ երեւցածիցը յետոյ: Եւ ես
տեսայ տեսիլքում. եւ եղաւ որ ես
տեսնելիս եւ եղամի գաւառումն ե-
ղող Շուշան մայրաքաղաքումն էի.
եւ տեսայ տեսիլքում որ ես Ուլայ
գետի մօտ էի:
3 Եւ ես բարձրացրի իմ աչքերը եւ
տեսայ, եւ ահա գետի կշտին մէկ խոյ
կար կանգնած, եւ նա երկու եղջիւր
ունէր, եւ այն եղջիւրները բարձր
էին, եւ մէկը միւսիցը աւելի բարձր
էր, եւ այն բարձրը յետոյ վեր եկաւ:
4 Տեսայ՝ խոյը խփում էր դէպի արեւ-
մուտք եւ դէպի հիւսիս եւ դէպի հա-
րաւ, եւ ոչ մի գազան չէր կանգնում
նորա առաջին եւ նորա ձեռիցն ազա-
տող չկար. Էլի նա անում էր իր

ա Շմր. 3։
բ Նա. կ. 12—14; Շմր. 22, 27; Բ Տիմ. բ. 11, 12. Յայտ. բ. 26, 27; գ. 21. ք. 4։
գ Շմր. 7։
դ Գն. ը. 13, 14. Ժա. 31. Յայտ. Ժա. 7; Ժգ. 7; Ժէ. 14; Ժթ. 19։
ե Շմր. 18. ա Կոր. գ. 2. Յայտ. ա. 6; ե. 10; ք. 4։
զ Շմր. 7, 8, 20; Յայտ. Ժէ. 12։
է Նա. ը. 23; Գն. ը. 24, 25. Ժա. 28, 30, 31, 36; Յայտ. Ժգ. 8, 9։
ը Յայտ. Ժէ. 6. Ժը. 24։
թ Գն. ը. 21։
ժ Յայտ. Ժգ. 7։
ի Գն. Ժը. 7. Յայտ. Ժը. 14։
լ Շմր. 10, 22։
խ Շմր. 14, 18, 22։
ծ Գն. ը. 44. Ղևտ. ա. 33. Եսկ. Ժը. 34. Յայտ. Ժա. 15։
կ Յեռ. ե. 1։
հ Նեհ. ա. 2։
ձ Գն. ե. 19; Ժա. 3, 16։
ղ Շմր. 15. Գն. ը. 27. Ժ. 8, 10։
ճ Ղևտ. ը. 19, 31։
—
մ Գն. ե. 1։
յ Նեհ. ա. 2։
ն Գն. ե. 19; Ժա. 3, 16։

հանուքեան պէս , եւ մնծացաւ ։
5 Եւ երբոր ես մտածում էի , ահա մի այծերի քոչ եկաւ արեւմուտքից բոլոր երկրի երեսի վերայ , եւ գետնին չէր դպչում , եւ քոչը Տմի եղբեւկի եղջիւր ունէր իր աչքերի մէջ-
6 տեղը ։ Եւ նա հասաւ այն երկու եղջիւրաւոր խոյին , որ տեսել էի գետի կշտին կանգնած , եւ նորա վերայ վազից իր զօրութեան կատաղութիւնով։
7 Եւ ես տեսայ նորան որ հասաւ խոյի մօտ , եւ դառնացած նորա վերայ զարկից խոյին եւ կոտրատից նորա երկու եղջիւրները , եւ այժ չկար խոյումը նորա առաջին կանգնելու . եւ նորան գցից գետինը եւ կոխ առաւ նորան , եւ մկիր չկար որ խոյին ազատէր նո-
8 րա ձեռիցը ։ Եւ այծերի քոչը խիստ մնծացաւ , եւ հենց որ ուժովացաւ նորա մնծ եղջիւրը կոտրուեցաւ , եւ նորա տեղը չորս երեւելիները դուրս եկան դէպի երկնից չորս կողմերը ։
9 Ընդ նորանցից մէկից մի փոքր եղջիւր դուրս եկաւ , եւ նա չափազանց մնծացաւ հդէպի հարաւ եւ դէպի արե-
10 ւելք եւ հդէպի փառաւորը . Եւ մնծացաւ մինչեւ երկնքի զօրքը , եւ գցից գետինը այն զօրքիցը եւ աստ-
11 ղերիցը եւ նորանց կոխ առաւ ։ Եւ մինչեւ Իզօրաց Իշխանը Էրարձրացաւ , եւ Ինորանից վեր առաւ Ինշանենականը , եւ կործանուեցաւ նորա սրբ-
12 բարանի բնակարանը ։ Եւ հմկ զօրք տրուեցաւ մշանենական ընդ հետ ամբարշտութեան համար , եւ ճշմարտութիւնը գցից գետինը , եւ Ինանում
13 էր ու յաջողում ։ Եւ ես լսեցի մմկ սուրբ խօսելիս , եւ մկ սուրբ ասից այն ինչ խօսողին , Մինչեւ ե՞րբ է մշ-տենջենական ընդ տեսիլքը եւ աւերող ամբարշտութիւնը , որ սրբարանն էլ զօրքն էլ պիտի տրուին ոտնակոխա-
14 ինան ։ Եւ նա ասից ինձ . Մինչեւ երկու հազար երեք հարիւր իրիկուն-առաւօտ . յետոյ սրբարանը պիտի արդարանայ ։
15 Եւ եղաւ որ երբոր ես Դանիէլս տեսիլքը տեսայ , այն ժամանակ Ինաս-կացողութիւն էի որոնում , եւ ահա կանգնած էր Ինէջ առաջս Ինարդի և-
16 րեւոյթի պէս . Եւ ես լսեցի մի մարդի ձայն Ինուլայի միջից , եւ նա կանչեց ու ասից . Ինով Գաբրիէլ , հասկացրու
17 դորան տեսիլքը ։ Եւ նա եկաւ կանգնած տեղիս մօտը , եւ երբոր նա եկաւ՝ ես վախեցայ եւ Ընկայ երեսիս վերայ , եւ նա ինձ ասից . Հասկացիր , ով մարդի որդի , որ վերջի ժամանա-
18 կի համար է տեսիլքը ։ Ընե նա ինձ հետ խօսելիս ես Թմրած վայր ընկայ երեսիս վերայ գետինը , եւ Ընա ինձ դիպաւ եւ ինձ կանգնեցրեց կանգնած
19 տեղիս վերայ ։ Եւ ասից . Ահա քեզ իմացնում եմ Թէ ինչ է լինելու բարկութեան վերջումը , Ինորովհետեւ վերջի որոշ ժամանակի համար է ։
20 Ընայն երկու եղջիւրաւոր խոյը , որ տեսար , Մարաց եւ Պարսից Թագա-
21 ւորներն է . Ընե այն այծերի քոչը Յունաց Թագաւորն է . եւ այն մնծ եղջիւրը նորա աչքերի մէջ տեղը՝ Ինա-
22 ռաջին Թագաւորն է ։ Ընե այն կոտրուածը որի տեղը չորսը դուրս եկաւ , չորս Թագաւորութիւններ են դուրս դալու ազգիցը , բայց ոչ Թէ նորա զո-
23 րութեամբը ։ Եւ նորանց Թագաւորութեան վերջին՝ երբոր ամբարիշտները կ՚լրացնեն , մի Ինպիտանելիս եւ խորագէտ Թագաւոր Ինվեր կ՚կենայ .
24 Եւ կ՚զօրանայ նորա իշխանութիւնը , Ընայց ոչ Թէ նորա զօրութեամբը , եւ աքանչելիքներով պիտի աւերէ եւ Ինջաղէ ու կատարէ , եւ Ինպիտի փչացնէ զօրաւորներին եւ սրբերի ժողովուր-
25 դը ։ Եւ Ինորա խելքովը պիտի յաջողուի խարէութիւնը նորա ձեռովը , եւ

ד Շմր. 21.
ה Գ. ի. 6. ժա. 4. Շմր. 22.
ז Գ. ի. 8. ժա. 21.
ח Գ. ժա. 25.
ט Սաղ. բ. 2. Եզեկ. ի. 6, 15. Գ. ժա. 16, 41, 45.
י Գ. ժա. 28.
יא Ես. ժդ. 13.
יב Յայտ. ժբ. 4.
יג Ես. ժբ. 13.
יד Ելք. ի. 14.
טו Եզեկ. խը. 20, 42. Գ. ժա. 36. Շմր. 25.
טז Շմր. 23.
יז Գ. ժա. 31. ժբ. 11.
יח Եզ. իթ. 38. Ես. խը. 3. Եզեկ. խգ. 13.
יט Գ. ժա. 31.
כ Յայտ. ժթ. 43, 142. Եսթ. ա. 1.
כא Շմր. 4. Գ. ժա. 28, 36.
כב Գ. դ. 13. ժբ. 6. ա Պետ. ա. 12.
כג Գ. ժբ. 8. ա Պետ. ա. 10, 11.
כד Շմր. 20.
כה Գ. ժբ. 8, 7.
כו Ելք բ. 21. Ղեւ. ա. 19, 20.
כז Եզեկ. ա. 28. Յայտ. ա. 17.
כח Գ. ժ. 9, 10. Ղեւ. բ. 32.
כט Եզեկ. բ. 2.
ל Գ. բ. 27. ժա. 27, 38, 36. ժբ. 7. Ես. բ. 3.
לא Շմր. 3.
לב Շմր. 8.
לג Գ. ժա. 3.
לד Շմր. 8. Գ. ժա. 4.
לה Ել. Ես. խը. 50.
לו Շմր. 6.
לז Յայտ. ժբ. 13, 17.
לח Շմր. 12. Գ. ժա. 36.
לט Շմր. 10. Գ. ի. 25.
מ Գ. ժա. 21, 23, 24.

նա պիտի իր սրտումը հնպարտանայ, եւ խաղաղութեան մէջ չասերին պիտի կորցնէ, եւ վեր պիտի կենայ Իւխանաց Իւխանի դէմ, բայց Եառանց
26 Հոգի պիտի կոտրուի եւ Երիկուայ ու առաւօտուայ տեսիլքը, որ ասուեցաւ, ճշմարիտ է. Եւ դու տեսիլքը փակիր, որովհետեւ շատ օրերի համար է։
27 Ես ես Դանիէլս նուաղեցի եւ հիւանդացայ մի քանի օր. յետոյ վեր կացայ եւ Հարի Թագաւորի գործը, եւ զարմացած էի տեսիլքի մասին, եւ Հմկ հասկացնող չկար։

Գլ. Թ

Դանիէլի պատկառանքի պատճառը. Երեսունն շաբաթների յայտնութիւնը։

1 Ասուերոսի որդի Դարեհի առաջի տարին, որ Մարաց սերունդին էր եւ Թագաւոր դրուեցաւ Քաղդէացիների Թագաւորութեան վերայ, Նորա
2 Թագաւորութեան առաջի տարին ես Դանիէլս իմացայ գրքերուն մէջ այն տարիներուն Թիւը, որոնց համար Տիրոջ խօսքը եղել էր Երեմիա մարգարէին, Թէ պիտի վերջացնէր Երուսաղէմի աւերմունքները հօթանասուն տարիով։
3 Ես ես դարձայ իմ երեսը դէպի Տէր Աստուծուն, որ աղօթք եւ պաշտանք մատուցանեմ ծոմով եւ քուրձով ու
4 մոխիրով։ Ես աղօթեցի իմ Տէր Աստուծուն եւ խոստովանուեցայ ու ասեցի. Ո՜հ, Տէր, մեծ Աստուած եւ ահաւոր, որ ուխտ եւ ողորմութիւն կը պահես քեզ սիրողներին եւ պահ-
5 ապանքներդ պահողներին. Մենք մեղանչեցինք եւ անօրէնութիւն գործեցինք եւ ամբարիշտ եղանք ու ապստամբուեցինք եւ խոտորեցինք քու պատուիրանքներէդ ու իրաւունքնե-
6 րէդը. Ես չլսեցինք քու ծառաներին՝ մարգարէներին, որոնք խօսեցան քու անունովը մեր Թագաւորներուն, մեր իշխաններուն եւ մեր հայրերուն հետ եւ
7 երկրի բոլոր ժողովրդի հետ։ Արդարն է, ով Տէր, արդարութիւնը, իսկ մերը՝ երեսի ամօթը, ինչպէս որ այսօր է, Ծուդայի մարդկանցը եւ Երուսաղէմի բնակիչներին եւ բոլոր Իսրայէլին մօտաւորներուն եւ հեռաւորներուն այն ամէն երկիրներում, ուր որ Նորանց աքսորել ես Նորանց այն յանցանքի
8 համար, որ գործեցին քեզ դէմ։ Տէր, համերն է երեսի ամօթը՝ մեր Թագաւորներուն, մեր իշխաններուն եւ մեր հայրերուն, որ մեղանչեցինք քեզ դէմ։
9 Եմեր Տէր Աստուծուն է ողորմութիւնը եւ ներողութիւնը, որովհետեւ
10 մենք ապստամբեցինք Նորա դէմ, չես չլսեցինք մեր Տէր Աստուծոյ ձայնին, որ գնայինք Նորա օրէնքովը, որոնք Նա դրաւ մեր առաջին իր ծառաներէ՝
11 մարգարէներուն ձեռովը. Եւ Երոլոր Իսրայէլը զանց արաւ քու օրէնքը եւ խոտորեցաւ, որ չլսէ քու ձայնին եւ Թափուեցաւ մեզ վերայ այն անէծքը եւ երդումը որ գրուած է Աստուծոյ ծառայ Մովսէսի օրէնքումը. որովհետեւ մենք մեղանչեցինք Նորա դէմ։
12 Եւ Նա Հաստատեց իր խօսքերը, որ ասել էր մեր մասին եւ մեզ դատող մեր դատաւորներուն մասին՝ մեզ վերայ մեծ չարիք բերելով, այնպէս որ երկրքի տակ եղած չէ ինչպէս որ ե-
13 դաւ Երուսաղէմին։ Մովսէսի օրէնքումը գրուածին պէս այս բոլոր չարիքը եկաւ մեզ վերայ, հակառակ մենք չխնդրեցինք մեր Տէր Աստուծոյ երեսը, որ ետ դառնայինք մեր անօրէնութիւններիցը եւ խելամտէինք
14 քու ճշմարտութեան մէջ։ Եւ Տէրը հսկեց այս չարիքի համար եւ Նորան բերաւ մեզ վերայ. որովհետեւ ար-

---

ֆ Հմկ. 11։ Գլ. ժ. 36։
ա Հմկ. 11։ Գլ. ժ. 36։
բ Ծննդ. լդ. 20։ Ծագ. գ. 6։ Գլ. ը. 31, 45։
գ Գլ. ժ. 1։
դ Եզեկ. ժը. 27։ Գլ. ժ. 14։ ժը. 4, 9։ Եես Յայտ. իբ. 10։
ե Գլ. է. 28։ ժ. 8, 18։
զ Գլ. գ. 2, 3։
է Եես Հմկ. 16։
ը Գլ. ա. 21։ ե. 31։ գ. 28։ իր Մն. լդ. 21։ Երեմ. իե. 11, 12։ իթ. 10։
թ Հմկ. ա. 4։ Գլ. գ. 10։ Երեմ. իթ. 12, 13։ Յոել. գ. 2—10։
ժ Ել. ի. 6։ ը Որ. է. 9։ Հմկ. ա. 5։ բ. 32։
ի Ծննդ. ը. 47, 48։ Հմկ. ա. 6, 7։ բ. 33, 34։ Եսդ. 5—7։ Երեմ. ժգ. 7։ Հմկ. 15։
ր Մն. լդ. 15, 16։ Հմկ. 10։
ղ Հմկ. բ. 33։
ճ Հմկ. 7։
ռ Հմկ. բ. 17։ Յոել. ջ. 4, 7։
ձ Հմկ. 6։
ղ Ես. ա. 4—6։ Երեմ. ը. 5, 10։
ճ Ես. ա. 2։ Երեմ. ը. 7։
ռ Գլ. ժ. 14 Աբդ. ը Որ. իբ. 15 Աբդ. իը. 15 Աբդ. իթ. 20 Աբդ. ը. 17, 18։ լա. 17 Աբդ. լը. 19 Աբդ. Ծագ. ը. 12։
ն Յաբ. ա. 6։
շ Ծագ. ա. 12։ ը. 13։ Եզեկ. ա. 9։ Ամմա գ. 2։
ո Գլ. իդ. 14 Աբդ. ը Որ. իը. 15։ Ծագ ը. 17։
չ Ես. բ. 13։ Երեմ. ը. 38։ ա. 3։ Ովս. է. 7, 10։
պ Երեմ. լա. 28։ իգ. 27։

զար է Տէր Աստուածը իր արած բոլոր գործերի մասին. Եւ մենք
15 չլսեցինք նորա ձայնին։ Եւ արդ, ով մեր Տէր Աստուած, որ քո ժողովուրդը եգիպտոսի երկրից հանեցիր հզոր ձեռքով, եւ քեզ համար անուն շինեցիր, ինչպէս որ այսօր է. Մենք
16 մեղանչեցինք անօրինացանք։ Ով Տէր, քո բոլոր արդարութեան համեմատ, աղաչում ենք, թող ետ դառնայ քո բարկութիւնը եւ սրտմտութիւնը քո սուրբ սարից քո երուսաղէմ քաղաքիցը. որովհետեւ մեր մեղքերի համար եւ մեր հայրերի անօրէնութիւնների համար Երուսաղէմը եւ քո ժողովուրդը նախատինք ենք դառել մեր
17 բոլոր շրջականերին։ Եւ արդ, ով մեր Աստուած, լսիր քո ծառայի աղօթքը եւ նորա աղաչանքը, եւ Երեսդ լուսաւորիր քո երեսը քո ամայացած սրբա-
18 րանի վերայ Տիրոջ համար։ Ականջ դիր, ով իմ Աստուած, եւ լսիր, բաց աչքերդ եւ տես մեր աւերակները եւ այն քաղաքը որի վերայ կոչուած է քո անունը, որովհետեւ ոչ թէ մեր արդարութիւնների համար ենք աղաչում մենք աղօթելով քո առաջին, այլ քո շատ ողորմութիւննե-
19 րի համար։ Ով Տէր, լսիր, ով Տէր, ներիր, ով Տէր ականջ դիր եւ կատարիր, մի ուշացնիր քեզ համար, ով իմ Աստուած, որովհետեւ քո անունն է կոչուած քո քաղաքի եւ քո ժողովրդի վերայ։
20 Եւ ես տակաւին խօսում էի եւ աղօթում եւ խոստովանում էի իմ մեղքը եւ իմ ժողովրդի Իսրայէլի մեղքը եւ իմ աղաչանքը մատուցանում էի իմ Տէր Աստուծոյ առաջին իմ Աստու-
21 ծոյ սուրբ սարի համար. Եւ ես տա-

կաւին խօսում էի աղօթքում, որ այն Գաբրիէլ մարդը, որ տեսիլքումը տեսել էի սկզբումը թռուլացած նուագած ժամանակին, դպաւ ինձ երեկոյեան
22 զոհի ժամանակին, եւ հասկացնելով խօսում էր ինձ հետ, եւ ասեց. Ով Դանիէլ, հիմա դուրս եկայ որ քեզ
23 իմաստութիւն սովորեցնեմ. Քո աղաչանքի սկզբումը խօսք դուրս եկաւ, եւ ես եկայ յայտնելու, որ դու ցանկալի ես. ուրեմն հասկացիր խօսքը եւ
24 իմացիր տեսիլքը. Եօթանասուն եօթնեակ է վճռուած քո ժողովրդի եւ քո սուրբ քաղաքի վերայ, յանցանքը վերջացնելու եւ մեղքերը կնքելու եւ տանօրէնութիւնը քաւելու եւ յաւիտենական արդարութիւն բերելու եւ տեսիլքն ու մարգարէքը կնքելու եւ
25 Սրբոյն սրբոցը օծելու համար։ Եւ իմացիր ու հասկացիր, որ Երուսաղէմը դարձեալ շինելու համար հրամանը դուրս գալուց մինչեւ Քրիստոս իշխանը եօթը եօթնեակ եւ վաթսունեւերկու եօթնեակ կայ, որ դարձեալ պիտի շինուի հրապարակը եւ պարիսպը, այն էլ նեղ ժամանակներում։
26 Եւ վաթսունեւերկու եօթնեակից յետոյ պիտի Քրիստոսն մահով զատապարտուի երայց չէ թէ իրան համար. Եւ գալոց իշխանի ժողովուրդը պիտի փչացնէ քաղաքը եւ սրբարանը, եւ նորա վերջը իբր թէ հեղեղով կլինի, եւ մինչեւ պատերազմի վերջը աւե-
27 րումներ են որոշուած։ Եւ նա պիտի զօրացնէ ուխտը շատերի համար մէկ եօթնեակ, եւ եօթնեակի կէսին պիտի դադարեցնէ զոհը եւ պատարագը. Եւ պղծութիւնը կ'լինի մինչեւ որ վերջնական եւ նախասահմանեալ պատուհասը

ա Նեհեմ. բ. 33. Հմր. 7.
բ Հմր. 10.
գ Նչ. գ. 1, 6. յր. 11. դ Թագ. ը. 31. Նեհեմ. ա. 10. Երեմ. յբ. 21.
ե Նչ. ժգ. 18. Նեհեմ. բ. 10. Երեմ. յբ. 10.
զ Հմր. 5.
է Հմր. 20. Յոաբ. ը. 3.
ը Նչ. բ. 5.
թ Ողբ բ. 15, 16.
ժ Սաղ. խգ. 13, 14. հբ. 4.
ժա Եսա. գ. 25. Սաղ. կե. 1. Հ. 3, 7. 19.
ժբ Ողբ ե. 18.
ժգ Հմր. 19.
ժդ Նե. լէ. 17.
ժե Սաղ. ժ. 14 Հէն. ՁԼե Նչ. գ. 7.
ժզ Երեմ. կե. 29.
ժէ Սաղ. հբ. 9, 10. հը. 15, 16.
ժը Սաղ. լբ. 5. Նե. կե. 24.
ի Նչ. բ. 16.
* Կամ՝ յառաջ քաշելով.
ի Դն. ը. 18. ժ. 10, 16.
* գ Թագ. ժբ. 36.
ի Դն. ժ. 12.
ի Դն. ժ. 11, 19.
ի Սաս. խգ. 15.
ի Հես Քաս. ժգ. 34. Եզեկ. գ. 6.
ի Նե. ժգ. 10.
ի Նե. ժգ. 11. Երեմ. խգ. 5, 6. Երբ. բ. 12. Յայտ. ժգ. 6.
ի Յոաբ. կե. 7. Ղեւկ. ա. 35. Յոզե. ա. 41. Երբ. բ. 11.
ի Նչ. 23. Սաս. խգ. 15.
ի Երբ. գ. 24. գ. 1, 15. ե. 1. Նեհեմ. բ. 1, 3, 5, 6, 8.
ի Յոզե. ա. 41. գ. 25.
ի Աստ. Օծեալ
ի Նե. ծե. 4.
ի Նեհեմ. գ. 8, 16—18.
ի Նե. ժգ. 8. Սաս. բ. 11. Ղեւկ. խգ. 26, 46.
ի Հեռ. բ. 21. գ. 18.
ի Սաս. լբ. 7.
ի Ղեւկ. ժբ. 44.
ի Սաս. խգ. 2.
ի Սաս. խգ. 6, 11.
ի Նե. բ. 7, 8. Գբ. ժ. 10, 22. Նաե. ա. 8.
ի Նե. խբ. 6. ծե. 3. Երեմ. լա. 31. Եզեկ. ժգ. 60—63.
ի Նե. ժգ. 11. Սաս. խգ. 29. Հեռ. ե. 15, 19. Երբ. բ. 28.
ի Սաս. խգ. 15. Սաս. ժգ. 14. Ղեւկ. իա. 20.
ի Հե Նե. ժ. 22, 23. լբ. 23. Գբ. ժ. 36. Ղեւկ. իա. 24.

կ՚թափուի աւերածի վերայ։

Գլ. Ժ

Մի հրեշտակ նոր տեսիլք և ցոյց տալու։

1 Պարսից Կիւրոս Թագաւորի երրորդ տարին խօսք յայտնուեցաւ Դանիէլին, որի անունը Բաղդասասար էր կոչուում, եւ Խօսքը ճշմարիտ էր եւ զօրքը մեծ. եւ Ինք հասկացաւ խօսքը եւ տեղեկութիւն ունէր տեսիլքի համար։ 2 Աչն օրերը ես Դանիէլս սուգի մէջ էի երեք 3 ամիսնեակ օրեր. Ախորժելի հաց չ՚կերայ եւ միս ու գինի չ՚մտաւ բերանս, եւ Ծրնաւ չ՚օծուեցայ մինչեւ որ երեք ամիսնեակ օրերը լրացան։

4 Եւ առաջի ամսուայ քսանեւչորսորդ օրը ես մեծ գետի՝ այսինքն Տիգրիսի եզերքին էի. 5 Եւ Աչքերս բարձրացրի ու տեսայ, եւ Ահա մէկ մարդ՝ կտաւ հագած եւ մէջքը Ոգւոի կապած 6 Ոփազի ոսկիից. եւ Նորա մարմինը Ծոսկեքարի նման էր, եւ Նորա դէմքը էկայծակի երեւոյթին պէս եւ Աչքերը կրակի բոցերի պէս եւ Նորա բազուկներն ու Ոտները փայլուն պղնձի տեսքի նման, եւ Ծնորա խօսքերի 7 ձայնը ամբոխի ձայնի պէս։ Եւ Միայնակ ես Դանիէլս էի տեսնում այս տեսիլքը, եւ այն մարդիկը՝ որոնք ինձ հետ էին, տեսիլքը չէին տեսնում, այլ մեծ երկիւղ ընկաւ Նորանց վերայ 8 եւ փախան թաքուսաը։ Եւ ես միայնակ մնացի եւ տեսայ այս մեծ տեսիլքը, Եւ ինձանում զօրութիւն չ՚մնաց, եւ Իմ վայելչութիւնը փոխուեցաւ ապականութեան, եւ ես էլ ոյժ չ՚ունեցայ։ 9 Եւ լսեցի Նորա խօսքերի ձայնը, եւ Երբոր Նորա խօսքերի ձայնը լսեցի, ես Թմրած եղայ բնկայ երեսիս վերայ, եւ երեսս գետինն էր։

10 Ահա մի ձեռք դպաւ ինձ, եւ կանգնեցրեց ինձ ծունկերիս եւ ձեռքերիս թաթերի վերայ, եւ ասեց ինձ. 11 Ով Դանիէլ՝ ցանկալի մարդ, հասկացիր այն խօսքերը որ ես ասում եմ քեզ եւ կանգնիր կանգնած տեղդ, որովհետեւ հիմա քեզ մօտ ուղարկուեցայ։ Եւ Նա այս խօսքը ինձ հետ խօսելիս՝ ես 12 կանգնեցի դողալով։ Եւ Նա ինձ ասեց. Մի վախենար, ով Դանիէլ, որովհետեւ այն առաջի օրիցը որ սիրտ տուիր հասկանալու, եւ քո անձը խոնարհեցնելու քո Աստուծոյ առաջին, Ծքո խօսքերը լսուել են, եւ ես եկայ քո 13 խօսքերի համար։ Ծեւ Պարսից Թագաւորութեան իշխանը կանգնել էր իմ դիմացը քսանեւմէկ օր. եւ ահա Միքայէլը՝ առաջի իշխաններից մէկը եկաւ ինձ օգնելու. եւ ես մնացի այնտեղ Պարսից Թագաւորի կշռին։ 14 Եւ ես եկայ քեզ հասկացնելու թէ ինչ պիտի պատահէ քո ժողովրդին վերջի օրերումը, Ծորովհետեւ տեսիլքը տակաւին այն օրերի համար է։ Եւ Նա այսպէս խօսքեր ինձ հետ խօսելիս, ես Երեսս դէպի գետինն արի եւ համր եղայ։

16 Եւ ահա Մարդի որդկանց նմանութիւնով մէկը դպաւ շրթունքներիս, եւ ես բերանս բաց արի եւ խօսեցի եւ ասեցի իմ առաջը կանգնողին. Ով տէր իմ, այս տեսիլքովը Ձեռս դառան դէպի ինձ իմ ցաւերը, եւ ես էլ ոյժ 17 չ՚ունեցայ։ Եւ ի՞նչպէս պիտի կարողանայ այս իմ տիրոջ ծառան խօսել այս իմ տիրոջ հետ. որովհետեւ ինձանում հիմակուանից ոյժ չ՚կայ, եւ 18 ինձանում չունչ չ՚մնաց։ Եւ կրկին դպաւ ինձ այն մարդի կերպարանք 19 ունեցողը եւ ինձ զօրացրեց. Ծեւ ասեց. Մի վախենար, ով ցանկալի մարդ, խաղաղութիւն քեզ, զօրացիր, զօրացիր. եւ Նա ինձ հետ խօսելիս ես զօրացայ եւ ասեցի. Թող խօսէ տէրս, որովհետեւ ինձ զօրացրիր։

20 Եւ Նա ասեց. Գիտե՞ս թէ ինչու համար եկայ քեզ մօտ, եւ հիմա ետ պիտի դառնամ Պարսից իշխանի հետ

ա Գլ. ա. 7։
բ Գլ. բ. 26. Յայտ. ԺԲ. 9։
գ Գլ. ա. 17։ բ. 16։
դ Ձեռ. Մատ. ջ. 17։
ե Եզեկ. բ. 14։
զ Գլ. ԺԲ. 6, 7։
է Յայտ. ա. 13, 14։
ը Եզեկ. Ժ. 9։
թ Եզեկ. ա. 16։
ի Եզեկ. ա. 14։
լ Յայտ. ա. 14։ ԺԲ. 13։
խ Եզեկ. ա. 7. Յայտ. ա. 15։
ծ Եզեկ. ա. 24. Յայտ. ա. 13։
կ Ձեռ. գ Թագ. ջ. 17։
հ Գլ. բ. 27։
ձ Գլ. ե. 28։
ղ Գլ. ը. 18։
ճ Եզեկ. ա. 9։ Գլ. ը. 21։ Յայտ. ա. 17։
մ Գլ. բ. 33։
յ Յայտ. ա. 17։
ն Գլ. բ. 3, 4, 23, 23. Գործ. ե. 4։
շ Հնդ. 20։
ո Հնդ. 21. Գլ. ԺԲ. 1. Յուդ. 9. Յայտ. ԺԲ. 7։
չ Նահ. Խբ. 1. Գլ. ը. 28։
պ Գլ. ը. 26. Ամբ. բ. 3։
ջ Հնդ. 9. Գլ. ը. 18։
ռ Գլ. ը. 15։
ս Հնդ. 10. Եբեմ. ա. 9։
վ Հնդ. 8։
տ Հնդ. 11։
ր Ծաա. ջ. 23։
ց Հնդ. 13։

պատերազմելու . եւ ես դուրս եկած ժամանակը , ահա Յունաց իշխանը
21 պիտի գայ : Սակայն ես քեզ իմացնում եմ ճշմարտութեան գրքումը գրուածը , եւ մէկը չկայ որ ինձ հետ զօրեղանայ սորանց դէմ բացի ձեր իշխան Միքայէլից :

Գլ. ԺԱ.

Մարաց և Պարսից և մի մեծ թագաւորի մասին, նորա և հարաւի և հիւսիսի թագաւորների յարաբերութեան:

4 Եւ ես Մարաց Դարեհ Քաղդէացի հաստատեցի առաջին տարին կանգնել եմ նորա հետ՝
2 ուժովացնելու եւ նորան օգնելու : Եւ հիմա քեզ ճշմարտութիւնը իմացնեմ . Ահա դեռ երեք թագաւորներ են վեր կենալու Պարսից համար , եւ չորրորդը մեծ հարստութիւնով պիտի հարստանայ աւելի քան թէ ամենքը . եւ երբոր նա ուժովացաւ իր հարստութիւնովը , այն ժամանակ նա ամենին պիտի գրգռէ Յունաց թագաւորութեան դէմ :
3 Եւ վեր կ'կենայ մի զօրաւոր թագաւոր , որ մեծ իշխանութիւնով կ'իշխէ եւ կ'անէ իր հաճութեան պէս :
4 Եւ հէնց որ բարձրացաւ , Հպիտի կոտրուի նորա թագաւորութիւնը եւ պիտի բաժանուի երկնքի չորս կողմներին . բայց ոչ թէ իր յաջորդներին եւ ոչ էլ նայն իշխանութեան պէս , որ իշխում էր . որովհետեւ նորա թագաւորութիւնը պիտի քանդուի եւ ուրիշներինը լինի սորանցից զատ :
5 Եւ պիտի զօրանայ հարաւի թագաւորը , եւ նորա իշխաններից մէկը պիտի զօրանայ նորա վերայ եւ տիրէ . մեծ իշխանութիւն պիտի լինի նորա
6 իշխանութիւնը : Եւ մի քանի տարիներից յետոյ պիտի իրար հետ դաշնակցեն , եւ հարաւի թագաւորի աղջիկը պիտի գնայ հիւսիսի թագաւորին հաշտութիւն անելու համար . բայց բազուկի ոյժ պիտի չ'ունենայ , եւ պիտի չ'գիմանայ նորա բազուկն էլ . այլ պիտի մատնուին ինքը եւ նորա բերողները եւ նորա ծնողները եւ նորան այն ժամանակներում օգնողները :
7 Բայց նորա արմատների ընձիւղներից մէկը վեր կ'կենայ նորա համար , եւ նա կ'գայ զօրքով եւ կ'մտնէ հիւսիսի թագաւորի ամրոցը եւ կ'գործէ
8 նորանցում եւ կ'զօրեղանայ : Եւ նա նորանց աստուածներն էլ նորանց ձուլածոյ կուռքերի եւ ոսկեղէն ու արծաթեղէն ցանկալի անաւներով հետ գերի պիտի տանէ Եգիպտոս . եւ մի քանի տարի նա բարձր պիտի լինի
9 հիւսիսային թագաւորից : Եւ պիտի մտնէ հարաւային թագաւորի թագաւորութեան մէջ , եւ ետ դառնայ իր երկիրը :
10 Եւ նորա որդիքը պիտի զինուորուին եւ չատ զօրքերի բազմութիւն ժողովին . եւ նա անպատճառ պիտի գայ եւ հեղեղէ ու անցնէ . եւ ետ դառնալիս էլ պիտի պատերազմէ մինչ-
11 չեւ նորա ամրոցը : Բայց հարաւի թագաւորը պիտի զառնանայ եւ պիտի դուրս գայ ու պատերազմէ նորա հետ այսինքն հիւսիսի թագաւորի հետ . նա էլ մեծ բազմութիւն է հանելու , եւ այն բազմութիւնը նորա ձեռքն է տըր-
12 ուելու : Եւ բազմութիւնը պիտի բարձրանայ , նորա սիրտը պիտի հպարտանայ , եւ նա բիւրաւորներ պիտի վայր գցէ , բայց պիտի չ'ուժովանայ :
13 Եւ հիւսիսի թագաւորը ետ պիտի զառնայ եւ մի բազմութիւն հանէ առաջինից չատ . եւ մի քանի ժամանակներից յետոյ անպատճառ պիտի գայ մեծ զօրքով եւ մեծ պատրաստութիւ-
14 նով : Եւ այն ժամանակները չատերը վեր են կենալու հարաւային թագաւորի դէմ , եւ քո ժողովրդի բռնաւորների որդիքը պիտի բարձրանան , որ հաստատուն տեսիլքը , բայց պիտի ընկ-
15 նեն : Եւ հիւսիսի թագաւորը պիտի գայ , եւ հողաթումբներ պիտի կուտէ եւ առնէ պարսպաւոր քաղաքները . եւ հարաւի բազուկները պիտի չ'դիմանան եւ նորա բնտրեալների ժողովուրդն էլ , եւ դիմանալու ոյժ էլ չի
16 լինիլ : Եւ նորա դէմ եկողը պիտի նիր

– Հմր. 13։ Յուդ. 9։ Յայտն. 7։

—

– Գ. Ե. 31։
Բ Գ. Բ. 1։
Դ Գ. Ե. 6։ Ը. 5։

Բ Գ. Ը. 4։ Հմր. 10, 30։
Ե Գ. Ը. 8։
Ղ Գ. Ը. 22։

Ես. Ը. 8։ Գ. Բ. 26։
Ը Հմր. 7։
Բ Գ. Ը. 4, 7։ Հմր. 3, 36։

հաճութեան պէս անէ, եւ Իսահաղնող չի լինիլ նորա առաջին. եւ նա պիտի կանգնէ Տիառաւոր երկրուռմը, եւ նա
17 պիտի փչանայ նորա ձեռովը։ Եւ իր երեսը պիտի ուղղէ որ գայ իր թագաւորութեան բոլոր այծովը, եւ ուղիղները նորա հետ. եւ նա պիտի գործէ, եւ կանանց աղջիկը պիտի տայ նորան որ փչացնէ նորան. բայց նա պիտի չ'կանգնէ, եւ նա նորանը
18 պիտի չ'լինի։ Յետոյ նա իր երեսը պիտի դարձնէ դէպի կղզիները եւ շատերը պիտի առնէ. եւ մի իշխան պիտի դադարեցնէ նորա նախատինքը դէպի նորան, առանց նորա նախատինքը
19 իրան նա դարձնելու։ Եւ նա նա պիտի դարձնէ իր երեսը դէպի իր երկրի ամրոցները, բայց պիտի գլորուի եւ վայր ընկնի ու չ'գտնուի։
20 Եւ նորա տեղը մէկը վեր կ'կենայ, որ կ'ուղարկէ հարկապահանջին թագաւորութեան փառքով, եւ նա մէկ քանի օրերից յետոյ կ'կոտրուի, բայց ոչ բարկութիւնով եւ ոչ պատերազմով։
21 Եւ նորա տեղը Եմէկ անարգը վեր կ'կենայ, որ նորան թագաւորական պատիւ չեն տալ. բայց նա կ'գայ հանդարտութիւնով եւ կ'յափշտակէ թագաւորութիւնը չողոքորթութիւններով։ Եւ Եհեղեղի բազուկները պիտի
22 ընկզմուին նորա առաջին եւ չարդուին,
23 եւ նաեւ իշխան էլ։ Եւ նորա հետ եղած դաշնակցութիւնից նա հնարգուէթիւն պիտի անէ, եւ վեր պիտի գնայ
24 եւ այժ առանց քիչ ազգով։ Եւ ազատ եւ պարարտ գաւառը պիտի մտնէ, եւ պիտի անէ այն ինչ որ չէին արել նորա հայրերը եւ նորա հայրերի հայրերը. կողոպուտ, աւար եւ առատաձեռնութիւն պիտի բաշխէ նորանց, եւ պարիսպների դէմ պիտի մտածմունքներ մտածէ, բայց մինչեւ մի ժամանակ։
25 Եւ իր զօրութիւնն ու իր սիրտը պիտի մեծ զօրքով դրդռէ հարաւային թագաւորի դէմ, եւ հարաւային թագաւորը պիտի զինուորուի պատերազմի մեծ եւ խիստ զօրաւոր զօրքով, բայց պիտի չ'դիմանայ. որովհետեւ նորա
26 դէմ խորհուրդներ պիտի խորհեն։ Եւ նորա կերակուրները ուտողները նորան պիտի կոտրեն. եւ նորա զօրքը պիտի ընկզմէ. եւ շատ սպանուածներ
27 պիտի ընկնեն։ Եւ այս երկու թագաւորների էլ սրտերը չարութեան համար է. եւ մէկ սեղանի վերայ սուտ են խօսելու, բայց չէ յաջողելու. նորովհետեւ տակաւին վախճան կայ ո-
28 րոշուած ժամանակի համար։ Եւ նա երկիրը պիտի դառնայ մեծ ստացուածքով, եւ նորա սիրտը սուրբ ուխտի դէմ է լինելու. եւ պիտի գործէ եւ նա դառնայ իր երկիրը։
29 Որոշուած ժամանակին նա պիտի դառնայ եւ գնայ հարաւի վերայ. բայց առաջինի եւ վերջինի նման չի լինիլ։
30 Որովհետեւ Կիտացիների նաւերը նորա վերայ պիտի գնան, եւ նա պիտի Թուլանայ. եւ նա նա պիտի դառնայ ու բարկանայ սուրբ ուխտի դէմ եւ գործէ, եւ նա պիտի դառնայ եւ ուշը դարձնէ սուրբ ուխտը ձգողների վե-
31 րայ։ Եւ բազուկներ նրանից վեր կենալու նորա կողմից, եւ նորանք պիտի պղծեն սրբարանը՝ ամրոցը եւ հեռացնեն մշտնջենական ընծան եւ պիտի դնեն աւե-
32 րածի պղծութիւնը։ Եւ ուխտին դէմ ամբարշտութիւն անողներին պիտի հրապուրէ չողոքորթութիւնով, բայց իրանց Աստուծուն ճանաչողների ժողովուրդը պիտի զօրանայ եւ գործէ.
33 Եւ ժողովրդի իմաստուններն շատերին պիտի սովորեցնեն, բայց մի քանի ժամանակ պիտի ընկնեն սրով ու կրակով, գերութիւնով ու յափշտա-
34 կութիւնով։ Եւ նորանք ընկնելիս մի փոքր օգնութիւնով պիտի օգնուին, եւ շատերը չողոքորթութիւններով
35 նորանց պիտի յարեն։ Եւ իմաստուններից ոմանք պիտի ընկնեն, որ նորանց նկրտելով փորձէ եւ մաքրէ եւ սպիտակացնէ մինչեւ վերջի ժամանակը. Որովհետեւ դեռ մինչեւ որոշ ժամա-
36 նակն է։ Եւ թագաւորը իր հաճու-

ք Եես. ա. 3.
ի Դ. ը. 9; Հր. 41, 45; Ես. ք. 8; Ա-ղ. լ. 38. եւ գլխ. իգ. 21; ի Մ. ե. 8; ը. 9, 23, 25.
ք Հր. 10.
լ Դ. ը. 10, 11, 23.
հ Դ. ը. 25.
յ Հր. 29, 35, 40, Դ. ը. 19.
ղ Հր. 23.
ճ Հր. 25.
ն Դ. ը. 11; Ժր. 11.
շ Ա-ղ. ը. 7.
ո Ծր. Ժ. 35 եւ ի.
չ Դ. Ժր. 10. ա Եես. ա. 7.
պ Դ. ը. 17, 19; Հր. 40.
ջ Հր. 29.
ռ Հր. 16.

Քեան պէս պիտի անէ, եւ ՙիրան բարձրացնելու եւ մեծացնելու է ամեն աստուածութիւնից վեր, եւ Հաստուածների Աստուծոյ դէմ անհուի բաներ է ասելու, եւ պիտի յաջողուի ՙմինչեւ որ կատարէ բարկութիւնը, որովհետեւ նախասահմանուածը պիտի
37 գործադրուի։ Եւ իր հայրերի աստուածներին մի բան պիտի չ'համարէ, եւ ՚կանանց ցանկութիւնը, եւ ³ոչ մի աստուած մի բան պիտի չ'համարէ, որովհետեւ իրան ամենից մեծ է հա-
38 մարելու։ Սակայն ամրոցների աստուածուն՝ իրան տեղը՝ կ'պատուէ եւ իր հայրերի չ'ճանաչած աստուածուն կ'պատուէ ոսկով ու արծաթով եւ պատուական քարերով ու ցանկալի բա-
39 ներով։ Եւ պիտի գործէ ամրոցների պնդութիւնովը օտար աստուծոյ հետ. ով որ ճանաչէ նորան՝ փառքը պիտի շատացնէ, եւ նորանց տիրել պիտի տայ շատերի վերայ, եւ երկիր է բաժանելու իբրեւ վարձք։
40 ՙԵւ վերջի ժամանակումը նորա հետ պիտի զարկուի հարաւի թագաւորը եւ հիմրիկի պէս նորա վերայ է յարձակելու հիւսիսի թագաւորը կառքերով եւ ՚ձիաւորներով եւ շատ նաւերով, եւ երկիրները պիտի մանէ եւ
41 ՚պիտի ողողէ ու անցնէ։ Եւ պիտի գայ փառաւոր երկիրը, եւ շատերը պիտի կործանուին. բայց սորանք պիտի ազատուին նորա ձեռքից՝ Եդոմը եւ Մովաբը եւ Ամմոնի որդ-
42 կանց գլխաւորը։ Եւ նա իր ձեռքը պիտի մեկնէ դէպի երկիրները. եւ
43 Եգիպտոսի երկիրը չի ազատուիլ։ Եւ պիտի տիրէ Եգիպտոսի ոսկի եւ արծաթի գանձերին եւ բոլոր ցանկալիքներին. եւ Լիբէացիք ու ԵԹէոպացիք նորան հետեւող կ'լինեն։
44 Բայց լուրեր պիտի խռովեցնեն նորան արեւելքից եւ հիւսիսից, եւ նա պիտի
45 դուրս գայ մեծ բարկութիւնով որ շատերին փշացնէ եւ բնաջինջ անէ. Եւ նա իր պալատի պէս վրաններ տարածելու է ծովերի մէջտեղը դէպի ՙփառաւոր սուրբ սարը. ³Եւ պիտի հասնէ իր վախճանին. եւ նորան օգնող պիտի չ'լինի։

Գլ. ԺԲ

Մարդութիւնը դատաստանի կոչուած է։

1 Եւ այն ժամանակ վեր կ'կենայ այն մեծ իշխան ՙՄիքայէլը, որ կանգնած է քո ժողովրդի որդկանց վերայ. եւ ²նեղութեան ժամանակ կ'լինի, որը եղած չէ քանի որ մի ազգ կայ մինչ այս ժամանակը, եւ այն ժամանակ քո ժողովուրդը ³կ'ազատուի՝ ամեն ով որ
2 գտնուի ՙգրքումը գրուած։ Եւ երկրի հողումը գնացողների շատերը պիտի զարթնեն ³ոմանք ի յաւիտենական կեանք, իսկ ոմանք ՚ի յաւիտենական
3 նախատինք եւ անարգանք։ Եւ հիմաստունները պիտի ²փայլեն երկնի հաստատութեան լոյսին պէս եւ ³շատերին արդարութեան առաջնորդողները՝ ⁴աստղերին պէս յաւիտեանս յաւիտենից։
4 ՙԵւ դու, ով Դանիէլ փակիր այս խօսքերը եւ կնքիր դիրքը մինչեւ ²վերջի ժամանակը. շատերը պիտի քննեն, եւ գիտութիւնը պիտի շատանայ։
5 Եւ ես Դանիէլս տեսայ, եւ ահա երկու ուրիշը կանգնել էին, մէկը գետի այս ափին՝ միւսը Եգետի այն
6 ափին։ Եւ ասեց այն Ի կտաւ հագած մարդին, որ գետի ջրերից վեր էր. ՙՄինչեւ ե՞րբ է այս սքանչելեացս վերջը։
7 Եւ ես լսեցի, որ այն կտաւ հագած մարդը, որ գետի ջրերից վեր էր, ²իր աջ եւ ձախ ձեռքը բարձրացրեց դէպի երկինքը եւ երդում արաւ ³յաւիտեանս կենդանի եղողովը, թէ ⁴մի ժամանակ,

---

ա Գլ. է. 8, 25; ը. 23; բ Քեա. բ. 4. Ցայս. Ժգ. 5, 6.
գ Գլ. ը. 11, 24, 25.
դ Գլ. թ. 27.
ե = Տիմ. գ. 3.
զ Ես. Ժգ. 13; բ Քեա. բ. 4. — Հմր. 35.
է Ես. իս. 1. Զաք. բ. 14.
ը Նեհ. ջ. 4, 15. Ցայս. բ. 16.
թ Հմր. 10, 22.

ժ Տես Ես. ժա. 14. — Ացղ. իբ. 3. Հմր. 16, 41. Տես բ. Քեա. բ. 4.
ի Տես բ. Քեա. բ. 8. Ցայս. Ժբ. 20.
ա Գլ. ժ. 13, 21.
բ Ես. իդ. 20, 21. Երեմ. լ. 7. Մաա. իդ. 21. Ցայս. Ժգ. 18.
գ Հովմ. ժա. 25.

դ Գլ. լբ. 32. Ացղ. Ժգ. 8. Կբ. 28. Նեհէ. Ժգ. 9. Ղուկ. ժ. 20. Փիլ. գ. 3. Ցայս. գ. 5. Ժգ. 8.
ե Մաա. իե. 46. Ցովհ. ե. 28, 29. Գործ. իդ. 15.
զ Ես. իդ. 24.
է Գլ. ժա. 33, 35.
ը Ամաղ. գ. 18. Մաա. Ժգ. 43.
թ Ցայս. ե. 10.

ժ Գլ. ժե. 41, 42.
ի Գլ. բ. 36. Հմր. 9. Ցայս. ժ. 4. Տես Ցայս. իբ. 10.
ա Հմր. 9.
բ Գլ. ժ. 4.
գ Գլ. ժ. 5.
դ Գլ. բ. 13.
ե Գր Օր. լբ. 40. Ցայս. ժ. 5, 6.
զ Գլ. գ. 34.
է Գլ. է. 25. ժա. 13. Ցայս. Ժբ. 14.

եղեալ ժամանակներ եւ կէս . եւ վերբեր վերջանայ ասուբր ժողովրդի ձեռքի փչրուիլը , այս ամենը պիտի կատարուի ։
8 Եւ ես լսեցի , բայց չհասկացայ , եւ ասեցի . Ով Տէր իմ , ինչ պիտի լինի
9 սորանց վերջը . Եւ նա ասեց . Գնա , Դանիէլ , որովհետեւ այս խօսքերը փակուած եւ կնքուած են մինչեւ
10 վերջի ժամանակը ։ Շատերը պիտի մաքրուին եւ սպիտականան եւ չքնաղ փորձուին , Իսկ ամբարիշտները պիտի ամբարիշտ պիտի չհասկանան . բայց իմաստունները պիտի հասկանան ։
11 Ները պիտի վերացնելու եւ աւերածի պղծութիւնը դնելու ժամանակից յետոյ հազար երկու հարիւր իննսուն օր է ։
12 Երանի նորան որ կ'սպասէ եւ կ'հասնէ հազար երեք հարիւր երեսունհինգ
13 օրուան ։ Բայց դուն գնա մինչեւ վախճանը եւ հանգստացիր , եւ կ'կանգնես օրերի վերջին քո վիճակումը ։

ՈՎԱՍԷԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Իսրայէլի հաւատացեալները , պատիժը և Տէրոջ ընդունելը ։

1 Տիրոջ խօսքը , որ եղաւ Բէերիի որդի Ովսէէին Յուդայի թագաւորների՝ Ոզիայի , Յովաթամի , Աքազի և Եզեկիայի օրերուն եւ Իսրայէլի թագաւոր Յովասի որդի Երոբովամի օրերուն ։
2 Սկզբումը Տէրը Ովսէէի հետ խօսելով Տէրը ասեց Ովսէէին . Գնա քեզ համար մի պոռնկութեան կին եւ պոռնկութեան որդիք առ . որովհետեւ երկիրը բոլորովին պոռնկացել է Տիրոջը հետեւելուց ։
3 Եւ նա գնաց եւ առաւ Դաբելայիմի աղջիկ Գոմերին . եւ նա յղացաւ եւ
4 նորա համար մի որդի ծնեց ։ Եւ Տէրն ասեց նորան . Նորա անունը դիր Յեզրայէլ , որովհետեւ քիչ ժամանակից յետոյ պիտի պահանջեմ Եհուի Յեզրայէլի արիւնները Յեհուի տանից , եւ պիտի դադարեցնեմ Իսրայէլի տան թագաւորութիւնը ։
5 Եւ այն օրը կ'լինի , որ կ'կոտրեմ Իսրայէլի աղեղը Յեզրայէլի հովտումը ։
6 Եւ նա դարձեալ յղացաւ եւ ծնեց մի աղջիկ ։ Եւ նա ասեց նորան . Դորա անունը Լօ-րուհամա դիր , Որովհետեւ այլ եւս չեմ ողորմելու Իսրայէլի
7 տանը որ նորանց ներեմ ։ Բայց Յուդայի տանը ողորմելու եմ , եւ նորանց պէտք է փրկեմ իրանց Տէր Աստուծովը , եւ նորանց չեմ փրկել հաղեղով եւ սրով ու պատերազմով՝ ձիերով ու ձիաւորներով ։
8 Եւ նա կաթից կտրեց Լօ-րուհամային , եւ յղացաւ ու ծնեց մի տղայ .
9 Եւ նա ասեց նորան . Դորա անունը դիր Լօ-ամմի , որովհետեւ դուք իմ ժողովուրդը չէք , եւ ես էլ Ձեզ Աստ-
10 ուած չեմ լինիլ ։ Եւ Իսրայէլի որդիների թիւը ծովի աւազի պէս պիտի լինի որ չի չափուիլ եւ չի համարուիլ . եւ պիտի լինի որ՝ հայնտեղ որ նորանց ասուեցաւ՝ Դուք իմ ժողովուրդը չէք , նորանց պիտի ասուի՝ Կենդանի Աստուծոյ որդիք ։
11 Եւ Յուդայի որդիքն

ա Դնվ. խ. 24. Յայտ. ժ. 7. ժ Դն. ը. 24.
գ Հմր. ե.
դ Դն. ժա. 35. Զաք. ժգ. 9.
ե Մաթ. ժգ. 9. Յայտ. ք. 20. քբ. 11.
զ Դն. ժա. 33, 35. Յովշ. ե. 17. ը. 47. ժը. 37.
է Դն. ը. 11. ժա. 31.
ը Հմր. 9.
թ Ես. ծէ. 3. Յայտ. ժգ. 13.
— Սաղ. ա. 5.
ժ Դն. գ. 1.
ի Ը Օր. յ. 16. Սաղ. հգ. 27. Երեմ. ը. 13. Եզեկ. իգ. 3 Հբդ.
ի Դ Թագ. ժ. 11.
ի Ես. գ. Թագ. ժե. 10, 13.
ի Ես. գ Թագ. ժե. 30.
՝ Այսինքն յոգորմելի
ի Դ Թագ. ժէ. 9, 23.
ի Դ Թագ. ժը. 35.
ի Ես. Զաք. գ. 6. ը. 10.
ի Այսինքն ոչ իմ ժողովուրդ
Բնդ. ը. 11. Հառմ. թ. 26, 27.
ի Հառմ. թ. 25, 26. = Պետ. ը. 10.
ի Դն. բ. 23.
ի Յովշ. ա. 12. = Յովշ. գ. 1.
ի Ես. ժա. 12, 13. Երեմ. գ. 18. Եզեկ. լգ. 23. լէ. 16-24.
—

ու Իսրայէլի որդիքը պիտի ժողովուին մէկտեղ, եւ իրանց վերայ մէկ իշխան դնեն եւ վեր գնան երկրիցը, որովհետեւ մեծ է Յեզրաելի օրը։

ԳԼ. Բ

Ժողովուրդը կատարում է Աստուծոյ ուխտը, յետոյ հաշտվում է նրա հետ։

1 Ձեր եղբայրներին ասեցէք՝ *Ամմի եւ
2 ձեր քոյրերին՝ †Րուհամա. վիճեցէք ձեր մօր հետ, վիճեցէք, որովհետեւ ‡նա իմ կինը չէ, եւ ես նորա այրը չեմ. որ նա հեռացնէ իր §պոռնկութիւնները իր երեսից, եւ իր չնու-
3 թիւնները իր ստինքի միջից։ Որ մի գուցէ ¶նորան հանեմ մերկացնեմ, եւ նորան ներկայացնեմ ‖իր ծնուած օրին պէս. եւ նորան #անապատի պէս չինեմ, եւ նորան անջուր երկրի պէս անեմ եւ **ծարաւով մեռցնեմ նորան.
4 եւ նորա որդկանցը չողորմեմ, որ ††պոռնկութեան որդիք են նորանք։
5 ‡‡Որովհետեւ նորանց մայրը պոռնկացաւ, խայտառակուեցաւ նորանց ծնողը որ ասեց. Գնամ իմ §§հմանիների ետեւից, որոնք որ տալիս են իմ հացը եւ ջուրը, բուրդն ու քթանը. իւղ
6 եւ խմելիքներս։ Դորա համար ահա ես ¶¶փուշերով ցանդ պիտի քաշեմ ‖‖նորա ճանապարհին եւ նորան պիտի պատեմ պատով, որ նա իր ##ուխտները
7 չգտնէ։ եւ նա կ'գնայ իր հմանիների ետեւից, բայց նորանց չի հասնիլ, եւ նորանց կ'որոնէ, բայց չի գտնիլ. այն ժամանակ կ'ասէ. Կեցո դառնամ գնամ իմ ***առաջի մարդի մօտ, որովհետեւ ինձ համար այն ժամանակը լաւ էր
8 քան †††հիմա։ եւ նա չգիտէր, որ ես էի տալիս իրան ‡‡‡ցորենը, գինին եւ իւղը. եւ ես նորա արծաթը շատացրի եւ §§§ոսկին. որոնցով նորանք
9 ¶¶¶Բահաղներ չինեցին։ Դորա համար ես պիտի առնեմ ‖‖‖ցորենս իր ժամանակին եւ գինիս՝ իր եղանակին. եւ պիտի խլեմ բուրդս ու քթանս, որ նորա մերկութիւնը ծածկելու համար
10 էր. եւ հիմա պիտի յայտնեմ ###նորա անզգամութիւնը նորա հմանիների առաջին, եւ ոչ ոք չէ կարող նորան
11 ազատել իմ ձեռից։ Կեզ պիտի դադարեցնեմ նորա բոլոր ուրախութիւնները, նորա տօնները, ամսագլուխները եւ շաբաթները. եւ նորա բոլոր
12 հանդիսաւոր ժամանակները. եւ պիտի աւերեմ նորա որթերը եւ թզենիները, որոնց համար ասում էր ¶¶¶նրանք իմ կապիչքն են, որ իմ հմանիները տուել են ինձ. եւ ես ‖‖‖նորանց անտառ պիտի չինեմ, եւ դաշտի գազանները պիտի ուտեն նորանց։ եւ նորան
13 պիտի պատժեմ ###Բահաղիմների օրերի համար, որոնցում նա խունկ էր ծխում նորանց, եւ զարդարուում էր §§§օղերովը եւ պաճուճանքովը, եւ իր հմանիների ետեւից գնում, եւ ինձ մոռացել էր, ասում է Տէրը։
14 Սորա համար ահա ես նորան կը համոզեմ, եւ ¶¶¶նորան կ'տանեմ անապատը, եւ կ'խօսեմ նորա սրտի հետ։
15 եւ ես կ'տամ նորան իր այգիները այնտեղից, եւ ‖‖‖Աքորի ձորը իբրեւ յոյսի դուռ, եւ նա կ'պատասխանէ այնտեղ ###իր մանկութեան օրերի պէս եւ իր §§§Եգիպտոսի երկրից վեր գալու-
16 օրուան պէս։ եւ կ'լինի այն օրը, ասում է Տէրը, որ ինձ ¶¶¶Ով իմ այր կը կանչես, եւ ինձ այլ եւս ‖‖‖Բահադս չես
17 կոչիլ։ եւ ###նա կ'հեռացնեմ Բահաղիմների անունները նորա բերանից. եւ նորանք այլ եւս պիտի չյիշուին իրանց
18 անուններովը։ եւ նորանց համար ուխտ պիտի դնեմ այն օրը §§§գազանների հետ եւ երկնքի թռչունների հետ եւ երկրի սողունների հետ. եւ ¶¶¶աղեղը, սուրը եւ պատերազմը պիտի կոտրեմ երկրից, եւ նորանց

---

* Այլ.՝ իմ ժողովուրդ
† Այլ.՝ ողորմած
‡ Ես. ծ. 1.
§ Եզեկ. ԺԶ. 25.
¶ Երեմ. ԺԳ. 22, 26; Եզեկ. ԺԶ. 37, 39.
‖ Եզեկ. ԺԶ. 4.
Եզեկ. ԺԹ. 13.
** Մաղ. ը. 11, 13.
†† Ես. ը. 41.
‡‡ Ես. ա. 21; Երեմ. գ. 1, 6, 8, 9; Եզեկ. ԺԶ. 15, 16 և ԸԳ, Ընկ. ը. 8, 12; Երեմ. ԽԳ. 17.
§§ Ովս. գ. 23. ԺԹ. 8; Ովս. գ. 7, 9.
¶¶ Եբր.՝ փ
‖‖ Դտ. ծ. 15; Դատ. ԺԱ. 18; Եզեկ. ԺԶ. 8.
Ես. ա. 3.
*** Եզեկ. ԺԶ. 17—19; Ես. ծ. 3; Եզեկ. ԺԶ. 37. ԽԳ. 39; Ովս. ը. 10.
††† Ընկ. ը. 8, 12; Երեմ. ԽԳ. 17.
‡‡‡ Ովս. գ. 23. Ամով. ը. 5.
§§§ Մաղ. ԺԱ. 12, 13; Ես. Ա. 5.
¶¶¶ Եզեկ. ԽԶ. 40, 43.
‖‖‖ Եզեկ. ԺԶ. 35.
Ես. ծ. 26; Ես. ԿԱ. 10.
Երեմ. ը. 3. Եզեկ. ԺԶ. 8, 22, 60.
Ընկ. ԺԱ. 1.
Այլ.՝ Տէրս
Ընկ. ԽԶ. 13; Ես. ԽԳ. 7. Մաղ. ԺԶ. 4. Զաք. ԺԳ. 5.
Ես. ԺԱ. 12. Ես. Յոս. Շ—9. Եզեկ. ԽԳ. 25.
Մաղ. ԽԶ. 9. Ես. ը. 4. Եզեկ. ՔԲ. 9, 10. Զաք. ՔԲ. 10.

պիտի պահկեցնեմ ՚ապահովութեամբ։
49 Եւ քեզ պիտի նշանեմ ինձ համար յաւիտեան. եւ քեզ պիտի նշանեմ ինձ համար արդարութիւնով եւ իրաւունքով, եւ ողորմութիւնով ու գթութիւնով։ 20 Եւ քեզ պիտի նշանեմ ինձ համար ճշմարտութիւնով, եւ Տէրը կ՚ճանչնայ Տիրոջը։ 21 Եւ կ՚ըլլայ այն օրը, որ ես ՚կ՚պատասխանեմ, ասում է Տէրը, կ՚պատասխանեմ երկնքին, եւ նա կ՚պատասխանէ երկրին։ 22 Եւ երկիրը կ՚պատասխանէ ցորենին, գինիին եւ իւղին, եւ նորանք կ՚պատասխանեն Յեզրայելին։ 23 Եւ ՚ես պիտի սերմանեմ ինձ համար երկրի վերայ եւ ՚պիտի ողորմիմ չ՚ողորմածին, եւ կ՚ասեմ Նոքա ու ՚իմ ժողովուրդը չէ. Դու իմ ժողովուրդն ես, եւ նա կ՚ասէ. Ով իմ Աստուած։

Գլ. Գ

Աստուծոյ երկիմաութիւնը գործի է բերում Իսրայէլին։

1 Եւ Տէրն ասաց ինձ. ՚Երթ դնա մի չնացող կին սիրիր ՚ընկերիդը սիրուած, ինչպէս որ Տէրը սիրում է Իսրայէլի որդիանցը, իսկ նորանք դառնում են դէպի ուրիշ աստուածներ եւ չամիչի 2 կարկանդակներ են սիրում։ Եւ ես առայ նորան ինձ համար տասնեհինգ արծաթով եւ մէկ ու կէս քոռ գարիով, 3 եւ ասացի նորան. ՚Շատ օրերով կը նստես ինձ համար, չես պոռնկանալ, եւ մարդի չես մօտենալ, իսկ ես էլ նոյնպէս քո նկատմամբ։

4 Որովհետեւ շատ օրեր Իսրայէլի որդիքը պիտի նստին ՚առանց թագաւորի եւ առանց իշխանի, եւ առանց զոհի ու առանց կոթողի, եւ առանց Եփուդի ու առանց ՚Թերափիմի։ 5 Յետոյ պիտի դառնան Իսրայէլի որդիքը եւ որոնեն Էրեանց Տէր Աստուծուն եւ իրանց ՚Դաւիթ թագաւորին, եւ Դաղով մօտենան Տիրոջը եւ նորա բարութեանը վերջի օրերում։

Գլ. Դ

Աստուծոյ դատաստանները Իսրայէլի դէմ. Յուդային խրատ որ Իսրայէլին պէս չ՚անէ։

1 Լսեցէք Տիրոջ խօսքը, ով Իսրայէլի որդիք, որ Տէրը ՚վէճ ունի երկրի բնակիչների հետ, որովհետեւ ճշմարտութիւն չ՚կայ, ողորմութիւն չ՚կայ, եւ ՚Աստուծոյ գիտութիւն չ՚կայ երկրի մէջ։ 2 Երդնուելն ու ստելը եւ սպանելն ու գողանալն ու պոռնկանալը դուրս են թափուել. եւ արիւնները արիւնների են հասնում։ 3 Դորա համար ՚երկիրը սուգ պիտի անէ, եւ ՚պիտի նուազին նորա բոլոր բնակիչները դաշտի գազանների եւ երկնքի թռչուններուն հետ, եւ ծովի ձկերն էլ պիտի վերջանան։ 4 Սակայն թող մարդ չ՚վիճէ, եւ մարդ չ՚յանդիմանէ. բայց քո ժողովուրդը ՚քահանայի հետ վիճողների պէս է։ 5 Եւ դու կ՚գլորուիս ՚ցերեկը, եւ կ՚գլորուի քեզ հետ մարգարէն էլ գիշերը, եւ պիտի բնաջինջ անեմ քո մօրը։

6 Իմ ժողովուրդը բնաջինջ եղաւ գիտութիւն չ՚ունենալուն համար. որովհետեւ դու մերժեցիր գիտութիւնը, ես էլ քեզ եմ մերժելու իմ քահանայութիւնից. եւ դու մոռացար քո Աստուծոյ օրէնքը, ես էլ քո որդիանցն եմ մոռանալու։ 7 ՚Որչափ որ բազմացան, այնչափ մեղանչեցին ինձ դէմ. Փառքը ես անարգութեան պիտի փոխեմ։ 8 Նորանք ուտում են իմ ժողովրդի մեղքը, եւ սրտով ցանկանում են նորանց անօրէնութեանը։ 9 Եւ պիտի լինի ինչպէս ժողովրդին նոյնպէս էլ քահանային, եւ նորանց պիտի պատժեմ նորանց ճանապարհների համեմատ, եւ նորանց գործերը պիտի հատուցանեմ իրանց։ 10 Եւ ՚նորանք

ա ՚Ղեւ. իգ. 5, երեմ. իգ. 6, Հ երեմ. լա. 33, 34, Յովէլ. ժէ. 3.
բ ՚Զաք. ը. 12, ՚երեմ. լա. 27.
գ Գլ. ա. 6, ՚Գլ. ա. 10, Զաք. ժգ. 9, Հագէվ. Բ. 20, ՚ Գեա. բ. 10.

—

ա ՚Գլ. ա. 2, ՚երեմ. գ. 20, ՚ Տես բ Օր. իա. 13, ՚Գլ. ծ. 3, ՚ Ել. իը. 6, ՚Գատ. ժէ. 5, ՚ երեմ. ծ. 4, 5, Տես Գլ. ե. 6, ՚ երեմ. լ. 9, երեմ. լգ. 22, 24, լէ. 22, 24.

բեա. բ. 3, երեմ. լ. 24, ՚ Ե. գեկ. լբ. 8, 16, Դան. բ. 28, Մաթ. գ. 1.

—

ա ՚Ես. ա. 18, գ. 13, 14, ՚ Ե. բեմ. իե. 31, ՚Գլ. ժբ. 2, Մաթ. գ. 2, բ երեմ. գ. 22, ե. 4, գ երեմ. գ. 28, ժբ. 4, Յովէլ. ե. 16, ը. 6.

թՈսէ. ա. 3, ՚ Բ Օր. ժէ. 12, ՚ Տես երեմ գ. 4, 5, ՚ Ես. ե. 13, ՚ Գլ. ժգ. 6, ՚ Ա Թագ. բ. 30, Մալ. բ. 9, Փիլ. գ. 19, ՚ Ես. իգ. 2, երեմ. ե. 31, ՚ Ղեւ. իգ. 26, Մաթ. գ. 14, Ածգ. ա. 6.

կ'ուտեն ու չեն կշտանար, կ'պոռնկա-
նան ու չեն բազմանար. որովհետեւ
Թողել են Տիրոջը որ չ'հնազանդին։
11 Շնութիւնը, գինին եւ քաղցուն
12 Խանում են սիրտը։ Իմ ժողովուրդը
իր Էփայոին է հարցնում, եւ իր ցու-
ցը պիտի իմացնէ նորան. որովհետեւ
Պոռնկութեան հոգին խաբել է, եւ
պոռնկացան իրանց Աստուծուն չ'Էր-
13 պատակելով։ Սարերի գլուխներին
զոհ են մատուցանում, եւ բլուրների
վերայ ծխում կաղնիի, կաղամախի
եւ բեւեկնիի տակ՝ քան որում հով-
նին սիրուն է. Հարա համար ձեր
աղջիկները պիտի պոռնկանան, եւ
14 ձեր հարսերը շնութիւն անեն։ Ես
չեմ պատժել ձեր աղջիկներին նորանք
պոռնկանալիս, եւ ձեր հարսներին՝
երբոր նորանք չնանան. որովհետեւ
սորանք պոռնիկների հետ բաժանուած
են, եւ նուիրեալ բոզերի հետ զոհում
են. եւ ժողովուրդը, որ չէ հասկա-
նում, կորչում է։
15 Թէեւ դու պոռնկանաս, ով Իսրա-
յէլ, Յուդան թող յանցաւոր չ'լինի.
եւ մի գնաք Գաղգաղա, եւ վեր մի
երթէք Բեթաւան, եւ Երդում մի ա-
16 նէք՝ կենդանի է Տէրը։ Որովհետեւ
Ապստամբ երինջի պէս ապստամբել
է Իսրայէլ. հիմա նորանց պիտի արա-
ծեցնէ Տէրը գառների պէս լայնարձակ
17 տեղ։ Եփրեմը կուռքերին է փակել.
18 Թող տուր դորան։ Խոտորնակ է նո-
րանց արբեցողութիւնը՝, շնութիւնով
չնացել են, սիրով սիրահարուել են
19 ամօթի Նորա իշխանները։ Քամին
նորան փաթաթել է իր թեւերի մէջ
եւ Նորանք պիտի ամաչեն իրանց զո-
հերից։

Գլ. Ե

Երես. Քահանայութեան դէմ սպառնալիք.

1 Լսեցէք այս, ով քահանաներ, եւ ա-
կանջ դրէք, ով Իսրայէլի տուն, եւ
ուշադիր եղէք, ով Թագաւորի տուն,
որ դատաստան կայ ձեզ համար, ո-
րովհետեւ դուք որոգայթ եղաք Մաս-
փայում, եւ տարածուած վարի Թա-
2 բորի վերայ։ Եւ ապականութիւնով
մոլորուողները խորասոյզ եղան, բայց
ես Նորանց ամենին պիտի խրատեմ։
3 Ես ճանաչում եմ Եփրեմին, եւ Իս-
րայէլը ծածկուած չէ ինձանից. որով-
հետեւ Դու հիմա չնացար, ով Եփ-
4 րեմ, Իսրայէլը պղծուած է։ Թոյլ չեն
տալիս Նորանց գործերը, որ ետ դառ-
նան իրանց Աստուծոյ մօտ. որովհե-
տեւ Ընորանցում չնութեան հոգին կայ,
5 եւ Տիրոջը չեն ճանաչում։ Եւ Իս-
րայէլի հպարտութիւնը պիտի խոնար-
հուի Նորանց առաջին, եւ Իսրայէլն
ու Եփրեմը պիտի գլորուին իրանց ա-
նօրէնութեամբը, Յուդան էլ պիտի
6 գլորուի Նորանց հետ։ Ընորանք Ի-
րանց ոչխարներով ու արջառներով
պիտի գնան Տիրոջը որոնելու, բայց
պիտի չ'գտնեն, նա քաշուել է Նորան-
7 ցից։ Ընորանք անհաւատարմութիւն
արին Տիրոջը, որ օտար որդիներ ծը-
նան. հիմա Համիսը պիտի ուտէ Նո-
րանց իրանց վիճակներով։
8 Շեփոր հնչեցրէք Գաբաայումը,
փող՝ Ռամայումը, Բարձրաձայն կան-
չեցէք Բեթաւանումը, Հետեւիդ,
9 ով Բենիամին։ Եփրեմը ամայի պիտի
դառնայ իր յանդիմանութեան օրը.
Իսրայէլի ցեղերումը ճշմարտութիւնն
10 իմացրի։ Յուդայի իշխանները Հան-
ձանը փոխողների պէս եղան, Նորանց
վերայ պիտի թափեմ ջրերի պէս իմ
11 բարկութիւնը։ Եփրեմը ձնշուած է
եւ դատաստանով փչրուած, որ յօժա-
րակամ հղնաց հրամանի հետեւիդ։
12 Բայց ես ցեցի պէս եմ Եփրեմի համար,
եւ ուռիճի պէս՝ Յուդայի տան համար։
13 Եւ Եփրեմը տեսաւ իր ցաւը եւ Յու-

ե Ելք. իր. 7։ Տես ծագ. ի. 7։
ի Երեմ. ր. 27։ Ամբ. ր. 19։
ձ Ես. իգ. 20։ Գլ. ե. 4։
ղ Ես. ա. 29։ Ծէ. 5, 7։ Եզեկ.
գ. 13։ ի. 38։
ճ Ամբա ե. 17։ Հաբ. ա. 28։
ղ Հոբ. ի. 6։
ձ Գլ. ի. 19։ Ժբ. 12։ Ամբա
գ. 4։ ե. 5։
ճ Թագ. Ժբ. 29։ Գլ. Ժ. 8։
ղ Ամբա ր. 14։ Ծափ. ա. 5։
ձ Երեմ. գ. 6։ ի. 24։ ր. 5։
Ջաբ. ի. 11։
ճ Ա՛ա. Ժե. 14։
՝Կամ՝ ինձ՝ պղծեցիր զերկրացուս,
ղ Միք. գ. 11։ ի. 3։
՝ Երեմ. գ. 11, 12։ Ժա. 1։
ղ Ես. ա. 29։ Երեմ. ր. 26։
—
՝ Գլ. գ. 9։
ղ Ամբա գ. 2։
ի Եզեկ. իգ. 5 եւ ել. Գլ. գ. 17։
ղ Գլ. գ. 12։
ձ Գլ. ի. 10։
ճ Ամաւ. ա. 18։ Ես. ա. 15։
Երեմ. Ժա. 11։ Եզեկ. ր.
18։ Միք. գ. 4։ Զաքա. ի. 3։
Ես. իր. 8։ Երեմ. գ. 20։
ե. 11։ Գլ. գ. 7։ Մաղ. ր.
11։
ղ Ջաբ. Ժա. 8։
ճ Գլ. ր. 1։
ղ Ես. Ժ. 30։ Զաքա. ր. 1։
ձ Ես. ի. 2։ Գլ. գ. 15
ղ Դատ. ե. 14։
Եր Օր. Ժբ. 14։ իե. 17։
Եր Օր. իր. 33։
ղ Գ Թագ. Ժբ. 28։ Միք. գ.
16։

դան՝ իր վէրքը, եւ Եփրեմը գնաց Ասորեստան, Նեւ Յարէբ թագաւորի մօտ ուղարկեց. բայց նա կարող չէ ձեզ առողջացնել, եւ չի առողջացնիլ
14 ձեր վէրքը։ Որովհետեւ ես առիւծի պէս եմ Եփրեմի համար, եւ առոյգ առիւծի պէս՝ Յուդայի տան համար. ես՝ ես պիտի պատառեմ ու գնամ, պիտի տանեմ եւ ազատող պիտի չլինի։
15 Գնում եմ՝ ես եմ գառնում իմ տեղը, մինչեւ որ իրանց յանցանքը խոստովանեն եւ իմ երեսը որոնեն. Նրբոր նորանք նեղութեան մէջ լինեն կանուխ պիտի ինձ գիմեն։

ԳԼ. Զ

Աստուած խրատում է որ ապաշխարեն։

1 Եկէք ու ես գառնանք Տիրոջ մօտ, որ Նա պատառեց, եւ Նա էլ կ'բժշկէ մեզ. Նա զարկեց, Նա էլ կ'պատէ մեզ։
2 Նա մեզ կ'կենդանացնէ երկու օրից յետոյ, երրորդ օրը Նա մեզ կ'կանգնեցնէ, եւ մենք կ'ապրենք Նորա առջեւ։
3 Եկէք կ'ճանաչենք, եւ էլ կ'հետեւենք ճանաչելու Տիրոջը, Նորա ելքը լոյսի պէս պատրաստ է, եւ Նա պիտի գայ մեզ համար Հանձրեւի պէս, վերջի անձրեւի պէս որ ոռոգում է երկիրը։
4 Ի՞նչ անեմ քեզ, ով Եփրեմ, ի՞նչ անեմ քեզ, ով Յուդա, որ ձեր բարեպաշտութիւնը Հառաւօտեան ամպին պէս է, եւ վաղանցուկ ցօղի նման է որ անցնում է։ Նորա համար տաչեցի Եմարգարէներովը, Ես նորանց սպանեցի իմ բերանի խօսքերովը, եւ քո դատաստանները դուրս կ'գայ իբրեւ լոյս։
6 Որովհետեւ Ողորմութիւն եմ ուզում եւ Նոյ թէ զոհ, եւ Աստուծոյ գիտութիւն՝ քան թէ ողջակէզներ։ Բայց նորանք Ադամի պէս ուխտը զանց են անում, այնտեղ ինձ անհաւատարմ եղան։
8 Մարդասպան արիւն։ Գազազաղը անօրէնութիւն անողների քաղաք է, շաղախուած է արիւնով։ Աւազակները մարդի կեանքից զրան մանելու պէս Քահանաների խումբը Սիւքեմի ճանապարհումը հաշուի են սպանում, եւ
10 եղեռնագործութիւն անում։ Իսրայէլի տանը հռոսկալի բաներ տեսայ, այնտեղ է Եփրեմի պոռնկութիւնը,
11 Իսրայէլը պղծուեցաւ։ Քեզ համար էլ, ով Յուդա, մի հունձք կայ, Երբոր ես ես կ'դարձնեմ իմ ժողովրդի գերութիւնը։

ԳԼ. Է

Իսրայէլից գանգատ և նոր մեղքերի պատիժը։

1 Ես Իսրայէլին բժշկելիս յայտնուեցաւ Եփրեմի անօրէնութիւնը եւ Սամարիայի չարութիւնները, որովհետեւ Նորանք սուտութիւն են գործում, գողը ներս է մանում, աւազակների
2 գունդը դրսումը մերկացնում է։ Եւ իրանց սրտումը չեն ասում թէ Ես յիշում եմ Նորանց բոլոր չարութիւնը, հիմա Նորանց գործերը պաշարում են Նորանց. Նորանք Իմ երեսի առաջին
3 են։ Իրանց չարութիւնովը ուրախացնում են Թագաւորին, եւ իրանց
4 սուտութիւններովը իշխաններին։ Նորանք ամենքը շնացողներ են, Ի Թոնիրի նման որ վառուած է հաց թխողիցը, որ դադարում է արծարծելուց՝ համր հունցելուց մինչեւ Նորա թրթռուելը։ Մեր Թագաւորի օրումը հիւանդացան իշխանները գինիի տաքութիւնից, Նա մեկնեց իր ձեռքը ծաղր
6 անողների հետ։ Որովհետեւ Նորանք իրանց սիրտը Թոնիրի պէս են չինել իրանց դարանումը, բոլոր գիշերը գընում է Նորանց հացթուխը, առաւօտը Նա վառում է բոցավառ կրակի պէս։
7 Նորանք ամենքը տաքացել են Թոնիրի

Հ Եբեմ. լ. 12։
Յ գ Թագ. ժե. 19։ Գլ. է. 11, ժբ. 1։
Ա Պտր. ե. 6։
Ա Պտր. ժ. 10։ Գլ. ժգ. 7, 8։
Ա Պատ. ծ. 23։
յ Գեռ. խգ. 40, 41։ Եբեմ. ԽՔ. 12, 13։ Եզեկ. գ. 9։ ե. 43։ լգ. 31։
Ն Պատ. հը. 34։

—

ՈՐ Որ. լբ. 39։ ա Թագ. բ. 6։ Ցար Ե. 18։ Գլ. Ե. 14։
Ք Եբեմ. լ. 17։
ք Ես. ծգ. 13։
ր Թագ. իգ. 4։
Ե Պատ. Ե. 8։
Ա Եբեմ. ժ. 9։ Գլ. ժ. 3։
Ը Եբեմ. ա. 10։ Ե. 14։
Թ Եբեմ. իգ. 29։ Երբ. գ. 12։
Ժ Թագ. ժե. 33։ ծգ. Ե.

1։ Մխ. գ. 8։ Մատ. Ք. 13։ Յր. 7։
Ա Պատ. Ե. 8, 9։ Առակ. խ. 3։ Ես. ա. 17։
Ի Եբեմ. իբ. 10։ Ցովէ. ժէ. 3։ Ցօր լ. 33։
Լ Գլ. ը. 1։
Խ Գլ. Ե. 7։
Ծ Գլ. ժբ. 11։
Կ Եբեմ. ժ. 9։ Եզեկ. իբ. 23։ Գլ. Ե. 1, 2։
Հ Եբեմ. Ե. 30։

Գլ. գ. 12, 13, 17։
Յ Եբեմ. ծ. 33։ Յովէլ. գ. 13։ Ցայտ. ժգ. 15։
Ն Պատ. Ջ. 1։

—

Գլ. Ե. 1։ գ. 10։
Ք Եբեմ. ժէ. 1։
ր Ցաղ. ք. 16։ Առակ. Ե. 22։
Ս Պատ. գ. 8։ Տես Ես. լբ. 17։
Ի Եբեմ. ք. 2։

պէս . եւ ուտում են իրանց զատաւորներին . Նորանց բոլոր քաղաքներն էրնկել են . Նորանցում ինձ կանչող չկայ ։
8 Եփրեմը խառնուել է ժողովուրդներին , Եփրեմը դառել է մի չդարձած կարկանդակ ։ 9 Օտարները կերան նորա զօրութիւնը , բայց ինքը չգիտէ . ալեւորութիւն էլ է քաշուել
10 վերան , դարձեալ ինքը չգիտէ ։ Եւ Իսրայէլի զօրութիւնը խոնարհուել է նորա հանդէպ , բայց Նորանք ետ չեն դառնում իրանց Տէր Աստուծոյ մօտ , եւ այսու ամենայնիւ նորան չեն որո-
11 նում ։ Էճ Եփրեմը եղել է մի միամիտ աղաւնի պէս՝ անխելք . Եգիպտացիներին են կանչել , Ասորեստան
12 են գնում ։ Հէնց որ Նորանք գնացին , Ես իմ վարմը պիտի տարածեմ Նորանց վերայ , Նորանց պիտի իջեցնեմ երկնքի թռչունի պէս , եւ Նորանց պիտի պատժեմ հինպէս որ լուր է տուել Նորանց ժողովքին ։
13 Վայ Նորանց , որ փախան ինձանից , աւերում Նորանց , որ ինձ դէմ յանցաւոր եղան . Թէեւ ես Նորանց փրկեցի . բայց Նորանք ինձ դէմ սուտ խօ-
14 սեր են խօսում ։ Եւ Նորանք չաղաղակեցին ինձ դէմ իրանց սրտովը , երբոր ողբում էին իրանց անկողինների վերայ , Նորանք ցորենի եւ գինիի համար խռնվում են , խոտորում
15 են ինձ դէմ ։ Եւ ես խրատեցի , զօրացրի Նորանց բազուկը , իսկ Նորանք
16 ինձ դէմ չարութիւն խորհեցին ։ Նորանք դառնում են , բայց ոչ Քէ դէպի Բարձրեալը , Նորանք խաբեայ աղեղի պէս են դառել , Նորանց իշխանները սրով պիտի ընկնեն Իրանց լեզուի կատաղութիւնից . Նա Նորանց նախատինքը կլինի Եգիպտոսի երկրում ։

Գլ . Ը

Նախազգուշացումն ժողովրդի վերայ յանդիմանելու ։ Քննութիւն ։

1 Փողը բերանդ դիր . Արծիւի պէս յարձակվում է Տիրոջ տան վերայ Ընդհանուրը , որովհետեւ Նորանց արին իմ ուխտը , եւ իմ
2 օրէնքի դէմ յանցանք գործեցին ։ Դէպի ինձ են աղաղակում . Ով Աստուած , Էմենք Իսրայէլս ճանաչում ենք քեզ ։
3 Իսրայէլը մերժեց բարին , Թշնամին
4 պիտի հալածէ Նորան ։ Էնորանք թագաւոր դրին , բայց ոչ Քէ ինձանից . իշխաններ դրին , բայց ես չիմացայ . Իրանց արծաթին ու իրանց ոսկին իրանց համար կուռքեր չինեցին , որպէս զի բնաջինջ լինեն ։
5 Քո որթը մերժուեցաւ , ով Սամարիա , վառուեցաւ իմ բարկութիւնը Նորանց վերայ . Մինչեւ Ե՞րբ պիտի
6 Նորանք չկարողանան սրբուել ։ Որովհետեւ Նա էլ է Իսրայէլիցը . արուեստաւորը չինեց Նորան , եւ Նա Աստուած չէ . որովհետեւ փշուր փշուր
7 պիտի դառնայ Սամարիայի որթը ։ Որովհետեւ Եքսամի սերմեցին եւ մրրիկ պիտի հնձեն . Նա հասկ չունի . բոյսը չի չինելու խիւսը . եթէ չինէ էլ՝ օ-
8 տարներն են կուլ տալու ։ Իսրայէլը կուլ գնաց . հիմա աղդերի մէջ պիտի
9 լինին Անախորժ ամանի պէս ։ Որովհետեւ Էնորանք գնացին Ասորեստան . Էվայրենի էշը մեն է գալիս իրան համար . Եփրեմը նիւրականներ է վար-
10 ձում ։ Թէեւ վարձեն էլ աղդերի մէջ , հիմա Նորանց պիտի ժողովեմ . եւ Նորանք Կ՚հանգստանան մի քիչ Իշխա-
11 նաց Թագաւորի բեռից ։ Որովհետեւ Եփրեմը չատացրեց սեղանները մեղանչելով , Սեղանները Նորա համար
12 մեղքի պատճառ եղան ։ Եւ ես Նորան գրեցի իմ բիւրաւոր օրէնքները . Էսկ Նորանք օտարոտի բանի պէս համար-

---

ա Գլ. ը. 4։
բ Գ. Թագ. ԺԲ. 10, 14, 25, 30։
գ Ես. կդ. 7։
դ Սաղ. ՀԳ. 33։
ե Գլ. ը. 7։
զ Գլ. Ե. 3։
է Ես. Բ. 13։
ը Ես. Գլ. ԺՀ. 11։
թ Ես. դ Թագ. ԺԲ. 19։ ԺԳ. 4. Գլ. Ե. 13. Բ. 3. Ամբ. 1։
ժ Եզեկ. ԺԶ. 13։
ի Գլ. Ե. 1։
ժա Թագ. ԺԲ. 10, 11, 23, 24։
ժբ Ես. կդ. 7։
ժգ Սաղ. ՀԳ. 33։
ժդ Գլ. ը. 7։
ժե Գլ. Ե. 3։
ժզ Ես. Բ. 13։
ժէ Ես. Գլ. ԺՀ. 11։
ժը Ես. դ Թագ. ԺԲ. 19։ ԺԳ. 4. Գլ. Ե. 13. Բ. 3. Ամբ. 1։
ժթ Եզեկ. ԺԶ. 13։
ի Գլ. Ե. 4։
իա Ես. ԺԴ. 14 եւ Բ. Օր. ԼԲ. 13 եւ Ես. դ Թագ. ԺԲ. 13, 18։
իբ Միք. Գ. 4։
իգ Ես. Գ. 7. Բ. Օր. ԼԲ. 9, 10։ Ես. ԼԲ. 36։ Եզեկ. Գ. 10։ Զաք. Ե. 3։
իդ Գլ. ԺԱ. 7։
իե Սաղ. ԼԲ. 57։
իզ Սաղ. ԼԶ. 9։
իէ Գլ. Բ. 3, 6։

ի Գլ. Ե. 8։
իբ Բ. Օր. ԼԲ. 49։ Եզեկ. Գ. 13. Ամբ. Ա. 8։
իգ Գլ. Գ. 7։
իդ Ես. Լ. 34. Գլ. Ե. 15։
իե Ամս. Ա. 16։
իզ Թագ. ԺԲ. 15, 17, 25. Գլ. Ը. 8։ ԺԳ. 2։
իէ Եզեկ. ԺԳ. 27։
իը Ես. Ա. 8։ ԺԶ. 13։
իթ Առակ. ԼԲ. 8։ Գլ. Ժ. 13, 13։
ի Գլ. Է. 9։
իա Գ. Թագ. ԺԱ. 6։
իբ Եզեկ. ԼԲ. 28։ ԼԳ. 38։
իգ Թագ. ԺԲ. 19։
իդ Եզեկ. Գ. 33, 34։
իե Եզեկ. ԺԶ. 37։ Գլ. Ժ. 10։
իզ Ամ՚ Կ՚յարաբերի։
իէ Ես. Ժ. 8։ Եզեկ. ԼԲ. 7։ Դան. Բ. 37։
իը Գլ. ԺԲ. 11։
իթ Բ. Օր. Գ. 6, 8։ Սաղ. ԺՁՔ. 18։ Հեբ. 19, 20։

43 ուեցան ։ Իբրեւ ՛իմ ընծաների զոհեր նորանք միս են զոհում եւ ուտում, ՛Տէրը նորանց չէ հաւանում. Ն՚իմա նա պիտի յիշէ նորանց անօրէնութիւնը եւ պատժէ նորանց մեղքերը ։ Նորանք
44 Եգիպտոս պիտի դառնան ։ Որովհետեւ Իսրայէլը մոռացաւ իր Արարչին եւ Նպաստներ չհնոց ։ Եւ Ծուդան չատացրնց պարսպաւոր քաղաքները ։ Բայց Ն՚ես կրակ պիտի ուղարկեմ նորանց մէջ, եւ նա պիտի լափէ նորա պալատները ։

ԳԼ· Թ

Ուրախութիւնը դադցել է. հնել է հատուցումը.

1 Մի ուրախանար, ով Իսրայէլ, ցընծութեամբ ժողովուրդների պէս, որ պոռնկութիւն արիր Ո՞ր Աստուծոյ դէմ. Ի կապէնք սիրեցիր ամէն ցորենի
2 կալի վերայ ։ Հնալը եւ հնձանը նորանց չի կերակրիլ, եւ քաղցուն պիտի ստէ
3 նորան ։ Ո՚Նորանք չեն բնակուիլ Տիրոջ երկրումը, Հայլ Եփրեմը նա պիտի դառնայ Եգիպտոս ։ եւ Ն՚Ասորեստա-
4 նում Հպիղծ ըՀնէ պիտի ուտէ ։ Ո՚Նորանք դինիի նուէր պիտի չ՚մատուցանեն Տիրոջը եւ Ո՚նորան ընդունելի չեն նորանց զոհերը ։ Հացաւորների հացի պէս են նորանց համար ։ Նորա բոլոր ուտողները պիտի պղծուին, որովհետեւ նորանց հացը նորանց անձերի համար պիտի չ՚մտնէ Տիրոջ
5 տունը ։ Ի՞նչ էք անելու Հոծնի օրը, եւ Տիրոջ տօնախմբութեան օ՚ր ։
6 Որովհետեւ ահա գնում են կործանումից, Եգիպտոսը պիտի ժողովէ նորանց, Մեմփիսը նորանց թաղէ ։ Նորանց ցանկալի արծաթեղէնները Էհղինձը պիտի ժառանգէ, փուշ ըՀղ
7 ի՞նչ նորանց վրաններում ։ Եկան այցելութեան օրերը, եկան հատուցման

օրերը, Իսրայէլը պիտի իմանայ ։ անմիտ է մարգարէն, Հնկաղար՝ ներշընչեալ մարդը քո անօրէնութեան չատութեան եւ մեծ հակառակութեան
8 համար ։ Մարիկ է տալիս Եփրեմը իմ Աստուծուն ։ մարգարէն որոգայթ է լարում նորա բոլոր ճանապարհների վերայ, հակառակութիւն՝ իր Աստու-
9 ծոյ տան մէջ ։ Ա՚պականեցան խորունեցան Հգիբեայի օրերի պէս ։ Նա պիտի յիշէ նորանց անօրէնութիւնը, պատժէ նորանց մեղքերը ։
10 Խաղողի պէս գտայ եւ անապատումը Իսրայէլին ։ Ն՚ետնիի առաջի եւ բախայրիի պէս տեսայ ձեր հայրերին ։ Նորանք եկան Հբաալփեգովր, եւ Ի՚բրանց նուիրեցին ՛ամօթի ու Նպիղծ
11 եղան իրանց սիրածին պէս ։ Եփրեմի փառքը Թռչնի պէս պիտի Թռչէ ։ ոչ ծնունդ, ոչ արգանդ եւ ոչ յղութիւն
12 դէ՛ւ յինէ ։ Ն՚եթէեւ իրանց որդկանցը մեծացնեն, Ո՚դարձնալ պիտի մարդից զուրկ Թողեմ նորանց ։ որովհետեւ Ա՚ւա՛յ էլ նորանց, երբոր Ո՚ես եմ քաշ-
13 ուիմ ։ Եփրեմը՝ Ի՚նչպէս որ Տիւրոսը տեսայ, անկուած էր գուարճալի տեղ ։ Ո՚բայց Եփրեմը իր որդկանցը դուրս
14 պիտի հանէ սպանողի մօտը ։ Տուր նորանց, ով Տէր ։ Ի՞նչ պիտի տաս ։ տուր նորանց վիժող արգանդ եւ ցամաք սիներ ։
15 Նորանց բոլոր չարութիւնը Գաղգազայումն է ։ որովհետեւ այնտեղ ատեցի նորանց Հիբանց գործերի չարութեան համար, Նորանց արտաքսելու եմ իմ տանիցը, էլ չեմ սիրելու նորանց ։ Ո՚նորանց բոլոր իշխանները ապստամբներ են ։
16 Հարուածուեցաւ Եփրեմը ։ Նորանց արմատը չորացաւ ։ պտուղ չեն տալու ։ Ո՚եթէեւ ծնեն էլ, նորանց արգանդի ցանկալիներին էլ պիտի մեռցնեմ ։
17 Նորանց մերժելու է իմ Աստուածը,

Ի Եփեմ. ե. 21։ Զաք. է. 6։
ի Եփեմ. ժգ. 10, 13։ Գլ. ե. 6։ Ք. ե. 4։ Ամովս. ե. 22։
ն Գլ. Ք. 9։ Ամովս. ը. 7։
ո Գր. Օր. իը. 68։ Գլ. Ք. 3, 6։ Ժամ. 3։
պ Գր. Օր. կր. 18։
ր Գ Թագ. ժը. 31։
ս Եփեմ. ժէ. 27։ Ամովս. ը. 5։
տ Գլ. գ. 13։ ե. 4, 7։
ու Գլ. ը. 12։
փ Գլ. ը. 9, 13։
ք Գեն. իե. 29։ Եփեմ. ը. 7։ ժգ. 18։
օ Գլ. ը. 13։ Տես Գլ. ժա. 5։
ֆ Գ Թագ. ժէ. 6։ Տես Գլ. ժա. 11։
ա Եփեմ. գ. 13։ Դան. ա. 8։
բ Գլ. գ. 4։
գ Եփեմ. գ. 20։ Գլ. ը. 13։ Գր. Օր. իգ. 14։
դ Գլ. ը. 11։
ե Գլ. ե. 10։ Հմր. 3։

ը Եա. ե. 6։ կր. 13։ լէ. 43։ Գլ. ժ. 8։
թ Եզեկ. ժգ. 3 եւ 13։ Միք. ը. 11։ Սոփ. գ. 4։
ժ Եա. լ. 6։ Գլ. ժ. 9։
ի Դան. ժք. 22։
լ Գլ. ը. 13։
խ Եա. իը. 4։ Միք. է. 1։
ծ Թագ. իե. 3։ Սաղ. ճգ. 28։
կ Գլ. գ. 14։
հ Եփեմ. ժա. 13։
ձ Սաղ. ժա. 12։ Եզեկ. ի. 9։

Ամովս. գ. 5։
ղ Ցոփ իե. 14։
ճ Ելս. իը. 41, 62։
մ Գր. Օր. լը. 17։ գ Թագ. ժէ. 18։ Գլ. է. 6։
յ Տես ա Թագ. իը. 15, 16։
ն Տես Եզեկ. իգ. իե. իը.
շ Հմր. 10։ Գլ. ժգ. 10։
ո Գլ. գ. 15։ ժը. 12։
չ Գլ. ա. 6։
պ Եա. ա. 23։
ջ Հմր. 13։

որովհետեւ Նորան չ՚լսեցին . եւ ²քա-
փառողներ պիտի լինին աղղերի մէջ ,

Գլ. Ժ

Առանց արդարութեան փրկութիւն չկայ.

1 Մի սաղարթածաւալ որթ է Իսրայէլը · պտուղ է բերում իրան համար . Նա ²չատացրել է սեղանները իր երկրի արդիւնքի չափ . որքան լաւ է երկիրը, Նորանք ³դէմ ⁴յաջողում են կուռ-
2 քերը ; կոկուած էր Նորանց սիրտը . հիմա յանցաւոր կ՚լինեն . Նա պիտի ջարդէ Նորանց սեղանները , փչացնէ
3 Նորանց կուռքերը : ²Որովհետեւ հիմա Նորանք պիտի ասեն . Մենք թագաւոր չ՚ունինք , որովհետեւ Տէրից չ՚վախեցինք , եւ թագաւորն ինչ կ՚անէ մեզ ;
4 խօսքեր են խօսել , սուտ երդուել , ուխտ դնելիս , եւ դատաստանը ²սէզի պէս պիտի բուսնէ արտի ակօսների
5 վերայ : ²Բեթաւանի Նորքերի պատճառով պիտի վախենան Սամարիայի բնակիչները , որ սուգ պիտի անէ Նորայ վերայ Նորա ժողովուրդը , եւ Նորա ³քուրմները ⁴դողալու են Նորա փառքի համար . որովհետեւ Նա գերի
6 պիտի գնայ Նորանից : Նա էլ է Ասորեստան տարուելու իբրեւ բնծայ ²Յարբէր Թագաւորի համար , ամօթը պիտի բռնէ Եփրեմին , եւ ³Իսրայէլը պիտի
7 ամաչէ իր խորհրդից : ²Սամարիան բնաջինջ պիտի լինի իր թագաւորով ,
8 ջրի երեսի փրփուրին պէս : Եւ քաքուքանդ պիտի լինեն ²Աւենի բարձրաւանդակները՝ ³Իսրայէլի մեղքը . Փուշ ու տատասկ պիտի բուսնի Նորանց սեղանների վերայ . եւ ⁴պիտի ասեն սարերին . Ծածկեցէք մեզ , եւ բլուրներին՝ Ընկէք մեզ վերայ ;
9 ²Գաբաայի օրերից մեղք գործեցիք , ով Իսրայէլ . այնտեղ կանգնեցին . Նորանց չ՚հասաւ ³Գաբաայում պատե-
10 բազմը չարութեան որդկանց դէմ ; ²Իմ ուզածովը Նորանց կ՚խրատեմ էլ , եւ Նորանց վերայ ժողովուրդներ կը ժողովեմ , Նորանք իրանց երկու անօ-
11 րէնութիւնների համար կապուած ժամանակը , եւ Եփրեմը ²մի սովորած երինջ է՝ կալ կասել սիրող , բայց ես Նորա վզի գեղեցկութեան վերայ լծ կ՚անցնեմ , կառքի եմ չծելու Եփրեմին . Յուդան պիտի հերկէ . Յակոբը պիտի տափանէ Նորա համար ;
12 Սերմեցէք ձեզ համար արդարութիւնով , հնձեցէք ողորմութեան համեմատ , ²համատատ մշակեցէք ձեզ համար , ըստ որում ժամանակ է Տիրոջը որոնելու , մինչեւ որ Նա գայ եւ արդարութիւն սերմ ձեզ վերայ ;
13 Դուք ամբարտաւանութիւնով էք հերկել , անօրէնութիւն հնձեցիք . սուտի պտուղը կերաք . որովհետեւ դու ապաւինեցիր քո հանապարհին եւ քո
14 զօրաւորների բազմութեանը ; Ոռնիւն խռովութիւն է վեր կենալու քո ժողովուրդների մէջ , եւ քո բոլոր բերդերը պիտի քանդուին , ինչպէս Սալմանն քանդեց ²Բեթարբէլը պատերազմի օրը . Մայրը որդկանցը հետ ջարդուե-
15 ցաւ ։ Այսպէս է անելու ձեզ Բեթելը , ձեր չարութեան չար լինելու համար . արշալոյսին պիտի բոլորովին բնաջինջ լինի ²Իսրայէլի թագաւորը ։

Գլ. ԺԱ

Առաւել գթառատ ողորմութիւնը.

1 Երբոր ²մանուկ էր Իսրայէլը , ես սիրում էի Նորան , եւ ³Եգիպտոսից
2 կանչեցի ⁴իմ որդին ։ Կանչեցին Նորանց , բայց Նորանք գնացին Նորանց առաջից . ²Բահաղիմներին զոհ մատուցրին , եւ կուռքերին խունկ ծխե-
3 ցին ։ ³Բայց ես ման ածեցի Եփրեմին . Նորանց բռնում էի իրանց բազուկնե-

---

ՅԲ Օր. իը. 44, 65։
—
¬Գլ. ը. 11։ Ժր. 13։
ՔԳլ. ը. 4։
ՖԳլ. գ. 4։ Ժա. 3. Միք. գ. 9. Հմր. 7։
ՐՏնս ը Օր. իԲ. 19. Ամվս. 6. 7. գ. 12. Գոր. ը. 23. Երր. Ժր. 15։
ՏԳլ. գ. 15։
ՂԳ Թագ. Ժր. 29, 33։ Գլ. ը. 5, 6։
ՃԳ Թագ. իգ. 5։ Սաք. ա. 1։
ՃՃ Թագ. գ. 21, 22։ Գլ.Ք. 11։
ՄԳլ. Ե. 13։
ՅԳլ. Ժա. 6։
ՆՀմր. Ե. 11։ Միք. գ. 3, 15։
ՇԳլ. գ. 15։
ՈՐ Օր. Ք. 31. գ Թագ. Ժբ. 30։
ՉԳլ. Ք. 6։
ՊՏնս. ը. 19։ Ղուկ. իգ. 30. Յայտ. գ. 16։ Ք. 6։

ՀԳլ. Ք. 9։
ՅՏնս Գաղ. ի.
ՆՐ Օր. իը. 63։
ՈԵրեմ. Ժգ. 18։ Եզեկ. իգ. 46, 47։ Գլ. ը. 16։
ՇԵրեմ. Ե. 11։ Միք. գ. 13։
ՉԵրեմ. գ. 3։
ՊՅոբ գ. 9։ Առակ. իը. 8. Գլ. ը. 7. Գաղ. գ. 8։
ՋԳլ. Ժգ. 16։
ՌԳ Թագ. Ժը. 34։ Ժք. 13։
ՍԳլ. Ժգ. 16։
ՏՀմր. 7։
—
¬Գլ. ը. 15։
ՔՄատ. ը. 15։
ՖԱ. գ. 22։
ՏՂ Թագ. Ժէ. 10։ Գլ. ը. 12։ Ժգ. 2։
ՐԲ Օր. ա. 31։ ը. 10—12։ Ես. խզ. 3։

բիցը, սակայն չ'իմացան թէ Նես եմ
4 բժշկուած Նորանից։ Մարդի լարերով ես
Նորանց քաշեցի՝ սիրոյ կապերով, եւ
ես Նորանց համար եղայ իբրեւ Նո-
րանց ծնօտներիցը լուծը հանող, եւ
Հանդարտ կերակրեցի Նորանց դէմ՝ ուսու-
5 ցնում էի։ Նետ չ'պիտի դառնայ նա
Եգիպտոս. այլ Ասորեստանն է Նորա
թագաւորը, Նորովհետեւ չ'ուզեցին
6 դառնալ։ Եւ պատռ պիտի տայ սուրը
Նորա քաղաքների վերայ, եւ վերջա-
ցնէ Նորա նիզակը ու լափէ Նորանց
7 խորհուրդների մասին։ Եւ իմ ժողո-
վուրդը Հակամիտ է ինձանից խոտոր-
ուելու. Թէկեւ դէպի Բարձրեայն են
կանչւում Նորանք, --Նրա վեր չեն կե-
նում։

8 Նես քեզ ինչպէս թող տամ, ով
Եփրեմ, եւ քեզ յանձնեմ, ով Իսրա-
յէլ. ես քեզ ինչպէս Ադմայի պէս ա-
նեմ, Սեբոյիմի պէս չինեմ. Հպատար-
ւում է սիրտս ինձանում, միանգամ-
մայն քրքրուել է կարեկցութիւնս։
9 Ես չեմ գործադրել իմ բորբոքած բար-
կութիւնը, կրկին չեմ աւերել Եփրե-
մին. Նորովհետեւ ես Աստուած եմ եւ
ոչ թէ մարդ. քո միջումը Սուրբ եմ,
10 եւ չեմ գալ գրգռմունքով։ Տիրոջ ե-
տեւից պիտի գնան. Նառիւծի պէս է
գոչելու նա. երբոր նա գոչէ, որդիքը
կ'գան Նարաադապէս արեւմուտքից։
11 Նորանք արագապէս պիտի գան թռչնի
պէս Եգիպտոսից, եւ Նազաւնիի պէս՝
Ասորեստանի երկրիցը. եւ Նես Նորանց
պիտի բնակեցնեմ իրանց անկումը,
ասում է Տէրը։

ԳԼ. ԺԲ

Ճակոբ նահապետը դէպ՝ երկնային օրհնակ է։

1 Ինձ սուտութիւնով պաշարել է Եփ-
րեմը, եւ նենգութիւնով Իսրայէլի
տունը. բայց Յուդան տակաւին տի-

ՀԳ. ԺԱ. 10։
ԽՀԼ. ԺԱ. 13։
ԸՍԱՂ. ՀԸ. 25. ՂԼ. Ը. 8։
ՏՅՈՒ. ՂԼ. Ը. 13. Ի. 3։
ՃՂ ՔԱՂ. ԺԱ. 13, 14։
ԽՂ. Ա. 6։
ՀՔՐՀՄ. Գ. 6 ՀԶԵ. Ը. 5. ՂԼ. Գ. 16։
ԽՂ. Է. 16։
ՅՔՐՀՄ. Ի. 7. ՂԼ. Գ. 4։
ՅՈՒ. ԺԳ. 8. ՀՔ. 21, 25.
Ը Ծր. ԼԻ. 23։ Ամվ. Գ. 11։
ՀՐ Ծր. ԼՐ. 36. Նս. ԿԳ. 15, ԵՔՀՄ. Լ. 20.
ՅՔԱՂ. ԽԳ. 19։ Նս. ՅՃ. 8, 9. Մ ՂԼ. Գ. 6.
ՀՆս. Լ. 4։ Յովել. Գ. 16, Ամվ. Ա. 2.
ՃՋՔ. Ը. 7.
ՀՆս. Կ. 8։ Ղ. Է. 11.
ՆԵՂԿ. ԻԸ. 25, 26։ ԼԻ. 21, 23.
—
ՀՀՂ. 2։

րեալ է Աստուծով, եւ հաւատարիմ
2 է սուրբերի հետ։ Եփրեմը էքամի է
արածում, եւ արեւելեան քամիի ե-
տեւից գնում. ամէն օր սուտ եւ ա-
ւերումը չատացնում է, եւ Եգիպ-
տացիք են գնում Ասորեստանի հետ, եւ
3 Տիւղ են տանում Եգիպտոս։ Եւ Նյու-
դայի հետ էլ վէճ ունի Տէրը, եւ պի-
տի այցելէ Յակոբին Նորա ճանապարհ-
ներին համեմատ, Նորա գործերին
համեմատ պիտի հատուցանէ Նորան։
4 Նարդանդումը բռնեց եղբօր գարշա-
պարիցը, եւ իր ոյժովը Էգօտեմարտեց
5 Աստուծոյ հետ։ Եւ գօտեմարտեց Հրեշ-
տակի հետ եւ յաղթեց, լաց եղաւ եւ
աղաչանք արաւ Նորան։ Հիմնէլումը
գտաւ Նորան, եւ այնտեղ խօսեց մեզ
6 հետ, Այսինքն Տէրը՝ Զօրաց Աստուածը,
7 Նորի յիշատակը Նովսէ է։ Նես դու
քո Աստուծուն դարձիր, ողորմութիւն
եւ իրաւունք պահիր, եւ Էքո Աստու-
ծուն յուսա միշտ։
8 Եէրեմը վաճառական է. Նորա ձեռքին
խաբէութեան կշիռք կայ, նա սիրում
9 է հարստահարել։ Բայց Եփրեմն ասում
է. Միրաւ հարստացայ, ինձ համար
առագուածք գտայ. իմ բոլոր վաստակ-
ները մի անօրէնութիւն չեն գտնիլ
10 որ մեղք լինի։ Բայց ես Էքո Տէր Աստ-
ուածն եմ Եգիպտոսի երկրիցը, դեռ
քեզ վրանների մէջ եմ բնակեցնելու
11 հանդիսաւոր օրերի պէս։ Հրոյհետեւ
ես խօսեցի մարգարէների հետ, եւ
չատացրի տեսիլքները. եւ մարգարէ-
ների ձեռով առակախօսութիւն արի։
12 Անշուշտ անօրէն է Գաղաադը, իրաւ
ունայն են դառել. Գաղգաղայումն
արջառներ մորթեցին, Նորանց սե-
ղանները էլ քարակոյտերի նման են
արտի ակօսների վերայ։
13 Եւ Յակոբը փախաւ Ասորիների
դաշտը, եւ Իսրայէլը ծառայեց կնոջ

ՀԳԼ. Ը. 7.
ԵՔՔ ՔԱՂ. ԺԱ. 4. ՂԼ. Ե. 13. Ը. 11։
ՐԵՍ. Լ. 6. ՅԱ. 9.
ԽՂ. Գ. 1։ ՄԲՔ. Գ. 2։
ՀՉԵՏ. ԼԸ. 26.
ԽՅՅ. ԼՐ. 24. ՀՀՅ.
ՀՅՅ. ԻԸ. 12, 19. ԼԻ. 9, 10, 15.
ՏԵԼ. Գ. 13.
ՀԳԼ. ԺԲ. 1։ ՄԲՔ. Գ. 8։
ԼՍԱՂ. ՀԸ. 25. Ա. 15։ Ամվ. Գ. 4. Ե. 3.
ՀՂԼ. Բ. 11. ԺԱ. 1.
ՀՅՅ. ԽԲ. 5։ Ր Ծր. ԽԳ. 5.
ՀՅՅ. ԻՔ. 20, 23.
ՀՅՈՒՆ. ԺԱ. 1. Ամվ. Բ. 5։
ԻՋՔ. ԺԱ. 5. Յոչ. Գ. 17.
ՅՂԼ. ԺԳ. 4.
ՅՂԼ. ԽԲ. 12, 13. ՆԵՒՄ. Ը. 17. ՋՔ. ԺԳ. 16.
ՀՔ ՔԱՂ. ԺԲ. 13.
ՅՂԼ. Ե. 1. Գ. 8.
ՀՂԼ. Գ. 15. Ի. 15. Ամվ. Գ. 4. Ե. 3.
ՀՂԼ. Բ. 11. ԺԱ. 1.
ՀՅՅ. ԽԲ. 5. Ր Ծր. ԽԳ. 5.
ՀՅՅ. ԻՔ. 20, 23.

համար , եւ կնոջ համար հեթէքի պահա-
14 պան եղաւ : Եւ Յովի մարգարէով Տէրը
վեր հանեց Իսրայէլին Եգիպտոսից, եւ
մի մարգարէով նա պահպանուեցաւ :
15 Եփրեմը դառնապէս բարկացրեց Ա-
դոնային , եւ նորա արիւնը նորա վե-
րայ պիտի թափէ , եւ Տէրը նորա նախա-
տինքը նորան եւս պիտի դարձնէ Տէ-
րա Տէրը :

ԳԼ· ԺԹ

Մահից ազատութիւն։ Մեղքի ապականութիւնը։

4 Երբոր Եփրեմը խօսում էր , դողում
էին . Քայլ բարձրացաւ Իսրայէլի մէջ ,
եւ Յանցանք գործեց Բահաղով եւ մե-
2 ռաւ : Եւ հիմա էլի մեղք են գործում,
եւ Իրանց համար ձուլածոյ կուռքեր
են շինում իրանց արծաթից՝ իրանց
խելքի համեմատ արձաններ , որ ա-
մէնքը արուեստաւորի գործ են . ի-
րանք ասում են նորանց . Զոհ անող
3 մարդիկը Համբուրեն որթերին : Դորա
համար պիտի Առաւօտեան ամպի
պէս լինեն . եւ ցօղին պէս որ չուտով
անցնում գնում է . Խոտղի պէս , որ
փոթորիկը վեր է հանում կալիցը , եւ
ծխնելոյզից դուրս եկած ծուխին պէս :
4 Սակայն ես Յէր Աստուածն եմ
եգիպտոսի երկրիցն ի վեր . եւ ինձա-
նից ջոկ մի Աստուած չես ճանաչում .
եւ Իմ Փրկիչ չկայ բացի ինձանից :
5 Ես քեզ ճանաչեցի անապատումը ,
6 Հօթակէզ երկրումը : Իրանց արօ-
տին համեմատ նորանք կշտացան ,
կշտացան եւ նորանց սիրտը հպարտա-
ցաւ . սորա համար Ինձ մոռացան :
7 Եւ ես նորանց համար պիտի Առիւծի
պէս լինեմ , Ինձու նման պիտի դարան
8 մանեմ ճանապարհի մօտ : Նորանց
պիտի հանդիպեմ ձագերը կորցրած
արջու նման , եւ պիտի ճղռտեմ նո-
րանց սրտի փականքը , եւ
ակնթեղ պիտի ուտեմ առիւծի պէս .
գազանը պիտի պատառէ նո-
9 րանց : Կիզ կորցնում է , ով Իսրա-
յէլ , այն , որ դու Ինձ՝ քո օգնութեանը
10 դէմ ես : Ո՞ւր է հիմա քո թագաւորը ,
Նոր քեզ ազատէ քո բոլոր քաղաքնե-
րումը , եւ ո՞ւր են քո դատաւորները ,
որոնց համար Ասում էիր . Տուր ինձ
11 թագաւոր եւ իշխաններ : Ես քեզ
թագաւոր տուի իմ բարկութիւնովը ,
եւ կ՚առնեմ իմ սրամտութիւնովը :
12 Եփրեմի անօրէնութիւնը կապուած է,
13 ծածկուած է Նորա մեղքը : Ծննդա-
կանի ցաւեր են գալիս Նորա վերայ .
Նա անխելք տղայ է . որովհետեւ
Ժամանակով չէր կանգնիլ որդեծննդ-
14 եան արգանդի բերանումը : Ազատքի
ձեռքից պիտի ազատեմ Նորանց , մա-
ուանից պիտի պրծեցնեմ Նորանց .
Ո՞ւր է ժանտախտդ , մահ , ո՞ւր է ա-
ւերմունքդ , դժոխք . Աղջումը ծած-
15 կուած է իմ աչքերից : Որովհետեւ
Նա պտղաբեր է եղբայրների մէջ .
Քայլ Արեւելեան քամին պիտի գայ ,
Տիրոջը հողմը վեր է կենդանու անա-
պատից , եւ պիտի ցամաքի նորա
աղբիւրը , եւ չորանայ նորա ակնը .
Նա պիտի կողոպտէ ամէն Հանկալի
16 բաների գանձը : Սամարիան աւերակ
պիտի դառնայ , Որ ապստամբուեց իր
Աստուծուն դէմ . Սրով պիտի ընկնեն ,
Նորանց երեխաները պիտի ջախջախ-
ուին . եւ Նորանց յղի կանայքը պիտի
ճեղքուին :

ԳԼ· ԺԴ

Իսրայէլի պատիժը, դարձը և յաղթութիւնը.

1 -Եա դարձիր , ով Իսրայէլ , քո Տէր
Աստուծուն մօտ . Որովհետեւ դու
ղլորուել ես անօրէնութեան պատճա-
2 ռով : Ձեզ հետ խօսքեր վեր առէք եւ
եա դարձէք Տիրոջ մօտ . ասեցէք Նո-

Նե· Ժբ· 30, 31; Ժգ· 3; Սոգ· Հե· 20; Ես· կգ· 11; Մէք· գ· 4;
Ելք Թագ· Ժե· 11—18;
Բր Օր· իբ· 37;
Ղեռն· Ժա· 18;
—
Գ Թագ· Ժե· 16, 18; Գլ· Ժա· 3;
Ի Գլ· բ· 8; բ· 4;
Է Թագ· Ամբ· 18;
Ե Գլ· գ· 4;
Ի Դան· բ· 35;
Ղես· իգ· 11; Գլ· Ամբ· 10;
Իես· իգ· 11; Իե· 21;
Ելբ Օր· բ· 7; լբ· 10;
Իբ Օր· բ· 15; լբ· 10;
Իբ Օր· բ· 12, 14; լբ· 15;
Ի Գլ· բ· 14;
Ղ Գլ· Ե· 10; Գլ· Ե· 14;
Ես Իեսի· Ե· 6;
Իբ Թագ· Ժբ· 3;
Ղես· իե· 9; Ես Ղեռ· Ժբ· 13;
Ի Ռաթ· գ· 32; Գլ· Ժգ· 1;
Մատ· 9;
Հ Հմր· 4;
Ն Գ Թագ· Ժե· 4;
Ես Ղես· Ժբ· 54, 55;
Է Իբեմ· Ժե· 6; Տես Հաւմ·
Ամ· 29;
—Տես Յես· Իես· 32; Իբ· 19;
—Իբեմ· գ· 11; Եզեկ· Ժե· 10;
Ժբ· 12; Գլ· գ· 19;
Է Ղես· բ· 9;
Գ Թագ· Ժե· 6;
Ե Գ Թագ· Ժբ· 12;
Ե Գ Թագ· բ· 12; Ժե· 16;
Ես· Ժգ· 16; Գլ· Ժ· 14, 15;
Ամբա· ա· 13; Նես· գ· 10;
—Գլ· Ամբ· 7; Յովել բ· 13;
Ի Գլ· Ժգ· 9;

բան. Ամէն անօրէնութիւն վէր առ, եւ ընդունիր բարութեամբ, եւ մենք պիտի մատուցանենք մեր շրթունքներ-
3 րի զոհաբանները։ Ասորեստանցին մեզ չի փրկիլ. Ձիերի վրայ չենք հեծնիլ, եւ Մեր ձեռաց գործերին չենք ասել միւսանգամ. Ով մեր Աստուած. Որովհետեւ որբը քեզանից կը գանէ ողորմութիւն։
4 Նորանց խոտորմունքը պիտի բժշկեմ, Նորանց պիտի ձրի սիրեմ, որովհետեւ իմ բարկութիւնը ետ է դա-
5 ռել Նորանցից. Ես ցօղի պէս պիտի լինեմ Իսրայէլի համար. Նա շուշանի պէս պիտի ծաղկէ, եւ արմատներ
6 պիտի գցէ Լիբանանի պէս։ Նորա ոստերը պիտի տարածուին, եւ Նորա վայելչութիւնը ձիթենիի պէս, եւ
Նորա բուրմունքը Լիբանանի պէս
7 պիտի լինի։ Նեա պիտի դառնան Նորա հովանուոյ նստողները. պիտի կենդանանան ցորենով, եւ ծաղկեն որթի պէս, Նորա յիշատակը Լիբանանի գի-
8 նիին պէս պիտի լինի։ Եփրեմ ինչ-ո՞ւ-ե. Ես էլ ինչ ունիմ կուռքերի հետ։ Ես լսեցի Նորա խնդրուածքը, եւ Նորան խնամեցի, ես կանաչ մայրի ծառի պէս եմ. Ինձանից է քո պտուղը գտնելու։
9 Ո՞վ է իմաստուն, որ հասկանայ այս, կամ հասկացող, որ գիտենայ սորանց. որովհետեւ Տէրոջ ճանապարհները եւ արդարները գնում են Նորանցով. իսկ յանցաւորները կը գլորուին Նորանցում։

ՅՈՎԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Մարխներէն պատիժը սրինակ է Տէրոջ սրտայր Դատաստանի եւ խնդրուածք։

1 Տիրոջ խօսքը, որ եղաւ Փաթուէլի որդի Յովէլին։
2 Լսեցէք այս, ով ծերեր, եւ ականջ դրէք, ով երկրի բոլոր բնակիչներ, Այսպիսի բան եղե՞լ է արդեօք ձեր օրե-
3 րին, եւ կամ ձեր հայրերի օրերին։ Սորա մասին պատմեցէք ձեր որդիներին, եւ ձեր որդիքն իրանց որդիներին, եւ Նորանց որդիքը ուրիշ սերունդի։
4 Հատանիչից մնացածը մորեխը կերաւ, եւ մորեխից մնացածը ջրիակը կերաւ, եւ ջրիակից մնացածը երեխլը կերաւ։
5 Զարթնեցէք, ով արբածներ, եւ լացէք եւ ողբացէք, ով ամէն գինի խմողներ, քաղցումին համար Որ
6 կտրուել է ձեր բերանից։ Որովհետեւ մի ազգ է վեր եկել իմ երկրի վերայ՝ զօրաւոր եւ անթիւ, Նորա ատամները առիւծի ատամներ են, եւ մա-
7 տակ առիւծի ժանիքներ ունի։ Նա իմ որթը աւերեց, թզենիս կոտրատեց, բոլորովին պլոկեց ու դէն գցեց. Նորա ոստերը սպիտակացան։
8 Ողբա կոյսի պէս, Որ քուրձով գօտեւորուած է իր երիտասարդու-
9 թեան ամիրայ վերայ։ Հացի ընծան եւ նուէրը կտրուել է Տիրոջ տանից, սուգ են անում Տիրոջ ծառայող քա-
10 հանաները։ Արտը աւերուել է, երկիրը սուգ է անում, որ աւերուել է ցորենը, Նոր գինի չորացել քաղցուն, Թոռմել իւղը։
11 Ամաչեցէք, ով երկրագործներ.

---

1 Սոփ. ժգ. 18։
2 Տես Սբեմ. լա. 18 Աչ. Գլ. ե. 13։ Յր. 2։
3 Տես ը Օր. ժէ. 16։ Ամգ. իգ. 17։ Նա. լ. 2, 16, լա. 1։ Գլ. ը. 17։ Հռ. 9։
4 Ամգ. ժ. 14։ կը. 5։
5 Յոբ իթ. 19։ Ամաւ. ժթ. 12։
6 Ամգ. ծը. 8։ ժէը. 3։
7 Նեռ. իէ. 27։ Սրգ. գ. 11։
8 Ամգ. գա. 1։ Հմր. 3։
9 Սբեմ. լա. 18։
10 Ամգ. ա. 17։
11 Ամգ. մէ. 43։ Սբեմ. ը. 12։ Դան. ժը. 10։ Ամէն. ը. 47։ ժը. 37։

ը Կր. ը. 16։ ա Գես. ը. 7, 8։
—
—Գլ. ը. 3։
ը Ամգ. հը. 1։
թ Օր. իը. 38։ Գլ. ը. 25։
ի Ամաւ. ը. 23—27։ Գլ. ը. 2, 11, 25։
ղ Ամգ. ը. 9։
ե Ես. ե. 6։
ձ Ես. իը. 12։
ճ Ամաւ. ը. 17։
ժ Հմր. 13։ Գլ. ը. 14։
ի Սբեմ. ժը. 11։ ժգ. 2։
ձ Ես. իգ. 7։ Հմր. 12։
ղ Սբեմ. ժգ. 3, 4։

ողբացէք, ով այգեգործներ, ցորենին համար եւ գարիին համար որ փչացել
12 է արտի բերքը։ Որթը չորացել է, եւ թզենին խոտոմել, նռնենին, արմաւենին էլ եւ խնձորենին՝ արտի բոլոր ծառերը չորացել են. որովհետեւ ցամաքել է ուրախութիւնը մարդկանց որդիներից։
13 Գիտեւորուեցէք ւռ-ը-ւ եւ սուգ արէք, ով քահանաներ, ողբացէք, ով սեղանի սպասաւորներ, եկէք՝ գիշերը քուրձերով անցրէք, ով իմ Աստուծոյ սպասաւորները, որ խափանուել է ձեր Աստուծոյ տանից ընծան եւ
14 նուէրը։ Նշում սրբեցէք, հանդէս կանչեցէք. ժողովեցէք ծերերին՝ երկրի բոլոր բնակիչներին ձեր Տէր Աստուծոյ տունը եւ աղաղակեցէք Տիրոջ։
15 Վայ այն օրին, որովհետեւ մօտ է Տիրոջ օրը. եւ իբրեւ աւերմունք
16 է գալիս Ամենակարողի կողմից։ Ահա մեր աչքի առաջին կարուել է կերակուրը, մեր Աստուծոյ տանից՝ ուրախութիւնն ու ցնծութիւնը։
17 Սերմերը փտել են հողի կոշտերի տակին, ամայացել են չտմարանները, քանդուել՝ ամբարները, որ խոշորակահար
18 է եղել ցորենը։ Ինչպէս են հեծում անասունները, չկուլել են արջառների հօտերը, որովհետեւ արօտ չկայ նորանց համար, ոչխարների հօտերն
19 էլ տանջւում են։ Դէպի քեզ եմ աղաղակում, ով Տէր, որ Կրակը կերել է անապատի արօտները, եւ բոցը այրել
20 է դաշտի բոլոր ծառերը։ Դաշտի անասուններն էլ են ձգտում մեզ տալիս, որ Չորացել են ջրերի վտակները, եւ կրակը այրել է անապատի արօտները։

Գլ. Բ

Յորդորում է հրաշաբեր ապաշխարել. խոստանում նոր օրհնութիւն.

1 Փող հնչեցրէք Սիօնում, եւ բազդ
ադաղակեցէք իմ սուրբ սարի վերայ. դողան երկրի բոլոր բնակիչները, որ Տիրոջ օրը եկել է, որ մօտ է նա։
2 Խաւարի եւ մէգի օրը, ամպի եւ մառախուղի օրը. ինչպէս որ արշալոյսը տարածւում է սարերի վերայ, նոր բազմաթիւ եւ զօրաւոր ազգ է ւ-ը-ւ, որի նմանը չէ եղել յաւիտենից եւ նորանից յետոյ էլ չի լինիլ, մինչեւ
3 տարիները գալէ ցղար։ Նորա առաջից կրակը պիտի ուտէ, եւ նորա եւ ետեւից բոցը պիտի այրէ. Եղեմի դրախտին պէս կ'լինի երկիրը նորա առաջին, իսկ նորա ետեւից ամայի անապատին պէս, եւ մէկ ազատուած անգամ չի ունենայ։
4 Ձիերի կերպարանք է նորանց կերպարանքը, եւ ձիաւորների պէս պիտի
5 վազեն։ Կառքերի ձայնին պէս սարերի գլխին ոստոստում են յարդ ուտող կրակի բոցի ձայնի պէս, նմի հզօր ժողովրդի պէս, որ չարուած է պա-
6 տերազմի։ Նորանց երեսից պիտի տագնապեն ժողովուրդները, Բոլոր երեսները պիտի ետ գաչեն գոյնը։
7 Զօրաւորների պէս պիտի վազեն, պատերազմի մարդկանց պէս վեր պիտի բարձրանան պարսպի վերայ, եւ ամէն մարդ իր ճանապարհներով պիտի գնայ, եւ
8 պիտի չփոխեն իրանց շաւիղները։ Եւ մէկն իր ընկերին պիտի չհրէ, ամէն մէկն իր ճանապարհով պիտի գնայ. եւ թէկ զէնքի վերայ էլ ընկնեն, պի-
9 տի չվիրաւորուին։ Քաղաքում պիտի վազվազեն, պարսպի վերայ պիտի վազեն, վեր պիտի բարձրանան տները Ղատուհաններով ներս պիտի մտնեն
10 գողի նման։ Նորանց երեսից երկիրը պիտի դողայ, երկինքը սարսէ, հաստղերն ու լուսինը պիտի խաւարուին, եւ աստղերը ետ գաչեն իրանց
11 լոյսը։ Եւ Տէրը հպիտի տայ իր ձայնը իր զօրքերի առաջին, որ չատ մեծ է

ա Ղեր. 10.
բ Ես. իգ. 11։ Երեմ. խր. 33, 86։ Ասց. գ. 7։ Ես. ք. 3.
գ Ղեր. 9։ Երեմ. գ. 8.
դ Ղեր. 9.
ե Մաղ. ի. 3, 4։ Գլ. բ. 15, 16.
զ Գլ. իգ. 36.
է Մաղ. ի. 13.
ը Երեմ. լ. 7.
թ Ես. ԺԳ. 6, 9։ Գլ. բ. 1.
ժ Ես. ը. 8։ Ամբ. ժ. 6, 7։ Ժգ. 11, 14, 15.
ի Ամբ. գ. 3.
լ Ասց. ծ. 15.
խ Երեմ. ք. 10։ Գլ. բ. 3.
ծ Ասց. ծ. 15.
կ Երեմ. ք. 10։ Գլ. բ. 31, 32։ Եզեկ. լբ. 41։ Ասց. Հգ. 21, Հեբ. 15։
հ Թագ. ժէ. 7։ Ժբ. 5.
ձ Երեմ. գ. 5։ Ղեր. 15.
ղ Թագ. ի. 9, 9։

ճ Գլ. ա. 15։ Աթգ. 15։ Սոփ. 14, 15.
ռ Ամբ. ե. 18, 20.
ն Ղեր. 8, 11, 15։ Գլ. ա. 6.
շ Եզ. ժ. 14.
ո Գլ. ա. 19, 20.
չ Ծն. բ. 8։ Ժգ. 10։ Ես. ծա. 3.
պ Ասց. է. 14.
ջ Ասյ. բ. 7.
ռ Ասյ. բ. 9.
ս Գլ. ա. 15։ Ամբ. 4։ Սոփ. 14, 15.
վ Ղեր. 2.
տ Երեմ. բ. 21։ Ասր գ. 8.
ր Երեմ. բ. 21.
ց Ասց. ծ. 7.
ւ Ես. Ժգ. 10. Եզեկ. լբ. 7. Ղեր. 21։ Գլ. գ. 15։ Մատ. իգ. 29.
փ Երեմ. լե. 30. Գլ. գ. 16. Ամաս. ա. 2.
ք Ղեր. 21.

նորա բանակը, որովհետեւ զօրաւոր է իր խօսքը կատարողը։ Որովհետեւ մեծ է Տիրոջ օրը եւ չատ անեղ, եւ ո՞վ կարող է դիմանալ նորան։
42 Սակայն հիմա էլ, ասում է Տէրը, դէպի ինձ դարձէք ձեր բոլոր սրտովը, 43 եւ ծոմով ու լացով եւ ողով։ Եւ պատռեցէք ձեր սրտերը, ու չէ թէ ձեր հանդերձները, եւ ետ դարձէք դէպի ձեր Տէր Աստուածը, քանզի որում ողորմած եւ գթած է, երկայնամիտ եւ բազումողորմ եւ զղջացող չարիքի 44 համար։ Ո՞վ գիտէ, գուցէ դարձեալ զղջայ. եւ իր եւեւիքը օրհնութիւն թողէ, նուագի բնծայ եւ թափելու նուէր ձեր Տէր Աստուածին համար։
45 Փող հնչեցրէք Սիօնում, ծոմ 46 սրբեցէք, հանդէս հրաւիրեցէք։ Ժողովուրդ հաւաքեցէք, ժողովքը սրբեցէք, ներևրին ժողովեցէք. երեխաներին ու մանուկներին հաւաքեցէք, փեսան դուրս գայ իր սենեակից, եւ 47 հարսը՝ իր առագաստից։ Սրահի եւ սեղանի մէջտեղը լայ լինեն քահանաները՝ Տիրոջ ծառաները. եւ ասեն. Խնայիր, ով Տէր, քո ժողովրդին, եւ քո ժառանգութիւնը մի տար նախատինքի, որ ազգերը տիրեն նորանց վերայ. ինչու համար ասեն ազգերի մէջ. Ո՞ւր է նորանց Աստուածը։
48 Այն ժամանակ Տէրը պիտի նախանձէ իր երկրի համար, եւ ողորմէ 49 իր ժողովրդին։ Եւ Տէրը պիտի պատասխանէ եւ ասէ իր ժողովրդին. Ահա ես ձեզ համար ուղարկում եմ ցորեն, գինի եւ իւղ, որ պիտի կըշտանանաք նորանով. եւ ձեզ այլ եւս նախատինք պիտի չ'անեմ ազգերի մէջ.
20 եւ հիւսիսացուն պիտի հեռացնեմ ձեր վերայից, եւ նորան պիտի քշեմ մի չոր եւ ամայի երկիր, երեսը դէպի արեւելեան ծովը եւ քամակը դէպի եւեւի ծովը եւ նորա վառ հոտը պիտի բարձրանայ, եւ կ'բարձրանայ նորա գարշահոտութիւնը, որովհետեւ 21 մեծ բաներ է կատարել։ Մի վախենար, ով երկիր, ցնծա եւ ուրախացիր, որ Տէրը մեծ բաներ է անում։ 22 Մի վախենաք, ով դաշտի անասուններ, որ կանաչելու են անապատի արօտները, որովհետեւ ծառը տալու է իր պտուղը, թզենին եւ որթը պիտի տան իրանց զօրութիւնը։ 23 Եւ ով Սիօնի որդիք, ցնծացէք եւ ուրախացէք Տիրոջմով ձեր Աստուծով. որ կ'տայ ձեզ ուսուցիչ արդարութեան համար. եւ ձեզ համար անձրեւ կ'իջեցնէ՝ առաջի եւ վերջի անձրեւ առաջուայ պէս։ 24 Եւ կալերը կ'լցուին ցորենով, եւ հնձանները կ'յորդին գինով եւ իւղով։ 25 Եւ ես կ'հատուցանեմ ձեզ այն տարիները, որ ուկերան մորեխը, ջրեակը, երեւիլը եւ խանդիրը, այն իմ մեծ զօրքը որ ուղարկեցի ձեր մէջը։ 26 Եւ կուիտ ուտէք ու ուտէք եւ կշտանաք, եւ օրհնաբանէք ձեր Տէր Աստուծոյ անունը, որ ձեզ համար հրաշքներ արաւ. եւ իմ ժողովուրդը պիտի չ'ամաչէ յաւիտեան։ 27 Եւ կուիտ իմանաք որ ես Իսրայէլի մէջ եմ, եւ ես եմ Ես Տէր Աստուածը, ու միւսը չ'կայ. եւ իմ ժողովուրդը պիտի չ'ամաչէ յաւիտեան։
28 Ես պիտի լինի սորանից յետոյ, որ Իմ հոգին պիտի թափեմ ամեն մարմնի վերայ, եւ պիտի մարգարէանան Ձեր տղերքն ու Ձեր աղջկերքը, ձեր ծերերը երազներ պիտի երազեն. ձեր երիտասարդները տեսիլքներ պիտի 29 տեսանեն։ Եւ ծառաներին ու աղա-

---

4 Եբեմ. լ. 7. Ամվս ե. 18. Սոփ. ա. 15.
5 Ծն. խգ. 33. Մ-ալ. գ. 2.
6 Եբեմ. գ. 1. Ովս. ժբ. 7. Ժղ. 1.
7 Ամգ. լգ. 18. ե-ա. 17.
8 Ծն. լե. 31. բ Թագ. ա. 11. Ովս ա. 10.
9 Ել. լգ. 6. Ամգ. ժգ. 5, 15. Ռոմ. գ. 3.
10 Ես. ժգ. 12. բ Թագ. ժբ. 22. գ Թագ. ԺԲ. 4. Ամվս. ե. 15. Ռոմ. գ. 9. Սոփ. բ. 3.
11 Ես. կե. 8. Ռնգ. բ. 19.
12 Ել. ա. 9, 13.
13 Ծն. ժ. 3. Հմր. 1.
14 Ել. ա. 14.
15 Ել. ԺԲ. 10, 22.
16 Ել. ա. 18, 20.
17 Ել. ա. 14.
18 Ես. ժ. 13.
19 Ելեկ. բ. 16. Մաա. ԺԹ. 35. Ել. ա. 11, 12. բ Օր. Բ. 26—29.
20 Ել. ԺԲ. 10. ՀԲ. 19. ՀԺԵ. 3. Մէկ. է. 10.
21 Ել. ա. 14. բ. 21.
22 Ել. ա. 20. Եա. ե. 10.
23 Ես. ԽԲ. 1. Ել. ա. 11. Ամգ. ԺԲ. 8. Ել. ա. 14. Ամգ. ԺԲ. 8. Ել. ա. 18, 20.
24 Ել. ա. 20. Ամգ. ԺԲ. 8. Ել. ա. 18, 20.
25 Ել. ա. 12. Ես. Գլ. ա. 19.
26 Ես. խա. 16. կ—10. Ամգ. գ. 19. Ձաք. Ժ. 7.
27 Ել. ԺԲ. 4. բ Օր. Ժա. 14. Ել. 15.
28 Ել. ա. 10. Ժղ. 29. Գործ. բ. 17.
29 Ձաք. Ժբ. 10. Ծալմ. է. 39. Ես. Ժգ. 13.
Գործ. խա. 9.
Ա ա Կոր. Ժբ. 13. Գաղ. գ. 28. Կող. գ. 11.
Ես Ղև. խգ. 26. Մէկ. գ. 14.
Գլ. գ. 17.
Ղև. խգ. 11, 12. Եղեկ. լե. 20—26.
Ես. խե. 5, 21, 22. Եղեկ. ԺԲ. 22, 28.
Ես. խգ. 3. Եղեկ. ԺԲ. 29. Գործ. բ. 17.
Ձաք. Ժբ. 10. Ծալմ. է. 39. Ես. Ժգ. 13.
Գործ. խա. 9.
Ա ա Կոր. Ժբ. 13. Գաղ. գ. 28. Կող. գ. 11.

խիններին վերայ էլ պիտի թափեմ այն
30 օրերը իմ հոգին ։ Եւ Ընդհաններ պիտի
տամ երկնքումը ու երկրիս վերայ .
արիւն եւ կրակ եւ ծուխի սիւներ ։
31 Արեգակը պիտի փոխուի խաւարի ,
եւ լուսինը՝ արեան , Տիրոջ մեծ եւ
32 ահեղ օրը գալուց առաջ ։ Եւ պիտի
լինի , որ Ամեն ով որ կանչէ Տիրոջ
անունը , կ՚փրկուի . որովհետեւ Սիօն
սարի վերայ եւ Երուսաղէմումը փըր-
կուիւն կ՚լինի՝ Տիրոջ ասածին պէս .
եւ Հայն մնացորդների վերայ , որոնց
Տէրը կ՚կանչէ ։

Գլ. Գ

Թշնամիների պատժուիլը։ Աստուծոյ ժողովրդի փրկու-
թիւնը և օրհնեալ վիճակը։

1 Որովհետեւ ահա Այն օրերը եւ այն
ժամանակը , որ ես եմ կ՚դարձնեմ
Յուդայի եւ Երուսաղէմի գերութիւ-
2 նը . Եւ Այն ժամանակ կ՚ժողովեմ բոլոր
ազգերը , եւ նորանց կ՚իջեցնեմ Յով-
սափատի հովիտը , եւ Հայտեղ նո-
րանց հետ դատ կ՚վարեմ իմ ժողովրդի
եւ իմ ժառանգութիւնի՝ Իսրայէլի հա-
մար , որին ցրուեցին ազգերի մէջ , եւ
3 իմ երկիրը բաժանեցին ։ Եւ Իմ ժո-
ղովրդի վերայ վիճակ ձգեցին , եւ տղա-
յին տուին պոռնկի Վաճառէ անդ , եւ աղ-
4 ջիկը ծախեցին գինի եւ խմեցին ։ Եւ
դուք էլ ինչ էք ինձ համար , Ով Տիւ-
րոս եւ Սիդոն , եւ ով բոլոր Փղշտա-
ցիների սահմաններ , Եմի՞թէ դուք ինձ
հատուցում էք անելու , եւ կամ դուք
ինձ հատուցանողնի՞ր էք . Հեչա Ե-
շուտով եմ կ՚դարձնեմ ձեր հատու-
5 ցումը ձեր գլխին . Որովհետեւ իմ ար-
ծաթին ու ոսկին առաք դուք , եւ իմ
Ընտիկաւի բաբի բաները տարաք ձեր
6 մեհեաններ ։ Եւ Յուդայի որդիներին
ու Երուսաղէմի որդիներին Յունաց
7 որդկանցը ծախեցիք . որպէս զի նո-
րանց հեռացնէք իրանց սահմանիցը ։
Ահա Ես պիտի զարթնեցնեմ նորանց
այնտեղից ուր որ նորանց ծախեցիք ,
եւ ձեր հատուցումը եմ պիտի դար-
8 ձնեմ ձեր գլխին ։ Եւ պիտի ծախեմ
ձեր տղերքն ու աղջկերքը Յուդայի
որդկանց ձեռը , եւ նորանք պիտի
ծախեն նորանց Սաբայեցիներին՝ այն
Հեռու ազգին . որովհետեւ Տէրն է
խօսել ։

9 Հրատարակեցէք այս՝ ազգերի մէջ ,
պատերազմ որոշեցէք . զարթնեցրէք
տղամարդիկներին . մօտենան վեր գը-
նան բոլոր պատերազմի մարդիկը ։
10 Ձեր խոփերը սուրեր շինեցէք , եւ
ձեր յօտցնները՝ նիզակներ . Թոյլ
11 տկարն ասէ . Տղամարդ եմ ես ։ Շուտա-
պեցէք եւ եկէք , ով բոլոր շրջակայ
ազգեր , եւ ժողովուեցէք . Այնտեղ
տար , ով Տէր , քո զօրաւորներին ։
12 Զարթնեն եւ վեր գան ազգերը Յով-
սափատի հովիտը , որովհետեւ Այն-
տեղ պիտի նստեմ բոլոր շրջակայ ազ-
գերը դատելու համար ։
13 Մանգաղը գցեցէք , որովհետեւ
հասել է հունձը , եկէք , իջէք , ո-
րովհետեւ հղյուել է հնձանը . աւա-
զանները լորդում են . որովհետեւ
14 չատ է նորանց չարութիւնը ։ Բազ-
մութիւններ , բազմութիւններ վճռի
հովիտումը , որովհետեւ մօտ է Տիրոջ
15 օրը վճռի հովիտումը ։ Արեգակն ու
լուսինը պիտի խաւարին , եւ աստ-
16 ղերը եմ քաշեն իրանց լոյսը ։ Եւ
Տէրը Ոպիտի գոչէ Սիօնից , եւ Երու-
սաղէմից ձայն պիտի տայ , եւ Երկինք
ու երկիրը պիտի դողան . բայց
Տէրը ապաւէն կ՚լինի իր ժողովրդի
համար , եւ ամրոց՝ Իսրայէլի որդկանց
17 համար ։ Եւ Դուք պիտի իմանաք ,

ա Մաս. իգ. 29։ Մար. ժգ. 24։ Ղուկ. իս. 11, 25.
բ Հմր. 10. Ես. ժգ. 9, 10. Գլ. գ. 1, 13։ Մաս. իգ. 29։ Մար. ժգ. 24։ Ղուկ. իս. 25։ Յայտ. գ. 13.
գ Մաս. գ. 5.
դ Հռովմ. ժ. 13.
ե Ես. իգ. 13. ՃՔ. 20։ Երգ. 17. Հռովմ. ժա. 25.
զ Ես. ժա. 11, 16. Երեմ. լ. 7։ Միք. գ. 7. Ե. 3, 7, 8։ Հռովմ. ք. 27։ ժա. 5, 7.
— Երեմ. լ. 3։ Եզեկ. լբ. 14.
է Ջաք. ժգ. 2—4.
ը Հմր. 12.
թ Ես. կգ. 16։ Եզեկ. լբ. 22.
ի Երգ. 11. Նա. գ. 10.
ժ Ռամբ ա. 6, 9.
ժա Եզեկ. իե. 15—17.
ժբ Դան. ժա. 38.
ժգ Ես. իգ. 5, 6. իե. 12. Եր. իգ. 8։ Եզեկ. գ. 20.
— Եր. ե. 9, 10։ Եզեկ. իգ. 3, 4։ Եզեկ. լբ. 7.
ժդ Ես. ե. 1. Միք. գ. 3.
ժե Ջաք. ժբ. 8.
ժզ Հմր. 2.
ժէ Ջաք. ժգ. 10. Ես. ժգ. 3.
ժը Հմր. 2.
ժթ Ջաք. ժգ. 10. Ես. ժգ. 3.
ի Հմր. 2.
իա Ջաք. ժգ. 13։ ղբ. 9։ ես. 6. Ես. ր. 4. գ. 13. Միք. գ. 3.
իբ Եր. ժգ. 20.
իգ Եր. ե. 9, 10։ Եզեկ. իգ. 3, 4։ Եզեկ. լբ. 7.
իդ Ես. ե. 1. Միք. գ. 3.
իե Ջաք. ժբ. 8.
իզ Հմր. 2.
իէ Եր. ժգ. 20. Ես. ժգ. 3.
իը Հմր. 2.
իթ Մաս. իգ. 39։ Յայտ. ժգ. 15, 18.
լ Եր. ե. 33. Եր. գ. 11։ Ես. կգ. 3. Ոգր ա. 15. Յայտ. ժգ. 19, 20.
լա Հմր. 2.
լբ Գ. գ. 1.
լգ Գ. ր. 10, 31.
լդ Եր. իե. 30. Գլ. ր. 11. Ռամբ ա. 2.
լե Ոբդ. ր. 6.
լզ Ես. ժա. 5, 6.
լէ Գ. ր. 27.

որ ես եմ Տէր Աստուածը, որ բնակվում եմ իմ սուրբ Սիօն սարում. եւ Երուսաղէմը սուրբ պիտի լինի, եւ օտարներ այլ եւս չեն անց կենալ նորա միջով։
18 Եւ պիտի լինի այն օրը որ սարերը կաթացուն պիտի ծորեցնեն, եւ բլուրները կաթ հոսեցնեն, եւ Յուդայի բոլոր ձորերը ջուր պիտի բղխեն, եւ Տիրոջ տանից մի աղբիւր պիտի դուրս գայ, եւ ոռոգէ Սատիմի ձորը։
19 Եգիպտոսը ամայի պիտի դառնայ, եւ Եդոմը մի ամայի անապատ պիտի դառնայ, Յուդայի որդիների դէմ բռնութեան անիրաւութեան համար. որովհետեւ անմեղ արիւն թափեցին նորանց երկրում։ 20 Բայց Յուդան յաւիտեան պիտի բնակուէ, եւ Երուսաղէմը դարէ դար։ 21 Եւ նորանց արիւնը պիտի մաքրեմ, որ չէի մաքրել. եւ Տէրը պիտի բնակուէ Սիօնում։

ԱՄՈՎՍԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Իսրայէլի դրացիներին պատուհաս է Աստուծոյ պատիժները։

1 Ամովսի խօսքերը, որ Թեկուէի հովիւներից էր, որ նա տեսաւ Իսրայէլի մասին Յուդայի Ոզիա թագաւորի օրերին եւ Իսրայէլի թագաւոր Յովասեան Յեհոաքազի որդու Երոբովամի օրերին, երկու տարի գետնաշարժից առաջ։ 2 Եւ ասեց. Տէրը Սիօնից պիտի կանչէ, եւ Երուսաղէմից պիտի տայ իր ձայնը. եւ սուգ պիտի անեն հովիւների արօտները, եւ Կարմէղոսի գլուխը պիտի չորանայ։
3 Այսպէս է ասում Տէրը, Դամասկոսի երեք յանցանքի համար, եւ չորսի համար՝ Ես չեմ դարձնելու նրա պատիժը. Որովհետեւ նորանք երկաթի կամնասայներով կալի պէս կասեցին Գաղաադին. 4 Այլ կրակ պիտի դնեմ Ազայէլի տունը, որ լափէ Բենհադադի պալատները։ 5 Եւ պիտի կոտրեմ Դամասկոսի նիգը, եւ պիտի կորեմ բնակիչը Աւենի հովիտից, եւ գաւազան բռնողը Եդեմի տունից, եւ գերի պիտի գնայ Ասորիների ժողովուրդը Կիր, ասում է Տէրը։
6 Այսպէս է ասում Տէրը, Գազայի երեք յանցանքի համար, եւ չորսի համար՝ ես չեմ դարձնելու. որովհետեւ նորանք գերիներին գերի քշեցին բոլորովին որ Եդոմացիներին յանձնեն։ 7 Եւ կրակ պիտի ուղարկեմ Գազայի պարսպի վերայ, եւ պիտի լափէ նորա պալատները։ 8 Եւ պիտի կորեմ բնակիչը Ազովտոսից, եւ գաւազան բռնողը Ասկաղոնից, եւ իմ ձեռքը պիտի Ակկարոնի վերայ դարձնեմ, որ կորչի Փղշտացիների մնացորդը, ասում է Տէր Եհովան։
9 Այսպէս է ասում Տէրը. Տիւրոսի երեք յանցանքի համար, եւ չորսի համար՝ ես չեմ դարձնելու. Որովհետեւ նորանք գերիները բոլորովին մատնե-

---

1 Դան. ժ. 45։ Եզր. 10. Զաք. ը. 5։
2 Եռ. կե. 8։ Ծր. 1։ Կաւ. ա. 15։ Զաք. ժգ. 21։ Յոել. 3. 17։
3 Ամով. բ. 13։
4 Եռ. է. 15։
5 Սպան. խգ. 4։ Եզեկ. խե. 1։ Զաք. ժգ. 8։ Յոել. բ. 1։
6 Ծեփ. խե. 1։
7 Եռ. ԺԲ. 1 Կէն.
8 Եզեկ. խր. 17։ Սեզեկ. խե. 12, 13։ Ամով. ա. 11։ Եզր. 10։
9 Ամով. բ. 13։
10 Եռ. գ. 4։
11 Եզեկ. խը. 35։ Հմր. 17։ Յոել. բ. 3։
12 Աբդ. ժգ. 2։ Ը Մն. բ. 10։
13 Ամով. բ. 14։
14 Ամով. ա. 1։
15 Երեմ. խ. 17։ Սեզեկ. խե. 1։ Զաք. ժգ. 5։

---

1 Զաք. ժգ. 5։
2 Երեմ. խե. 30։ Յովել գ. 16։ Եռ Թագ. խե. 2։ Եռ. լգ. 9։ Հես. ը. 4։ ԺԼ. 1։ Երեմ. խը. 13։ Զաք. բ. 1։
3 Ամով. ա. 3։
4 Եռ Թագ. ժ. 33։ ԺԳ. 7։
5 Երեմ. ԺԼ. 27։ խը. 27։ Հմր. 7, 10, 13։ Գղ. ը. 2, 3։
6 Երեմ. Ծա. 30։ Սեզր. ը. 9։ Եռ Թագ. ԺԳ. 9։ Գղ. բ. 7։
7 Ը Մն. խը. 18։ Եռ. ԺԳ. 29։ Երեմ. խե. 4, 5։ Եզեկ. խե. 15։ Սոփ. ը. 4։
8 Հմր. 9։
9 Եզեկ. խե. 1։
10 Սոփ. ը. 4։ Զաք. բ. 5, 6։
11 Սաղ. ձա. 15։
12 Երեմ. խե. 4։ Եզեկ. խե. 16։
13 Եռ. լգ. 1։ Երեմ. խե. 4։ Եզեկ. խգ. խե. 25։ Յովել գ. 4, 5։
14 Հմր. 6։

ցին եղովմացիներին, եւ չչիչեցին
10 եղբայրական ուխտը. Այլ ես կրակ
պիտի դնեմ Տիւրոսի պարսպի վերայ,
եւ նա պիտի լափէ նորա պալատները։
11 Այսպէս է ասում Տէրը. Եղովմի
երեք յանցանքի համար, եւ չորսի
համար՝ ետ չեմ դարձնելու. որովհե-
տեւ նորանք սուրով հալածեց իր եղբօրը, եւ
կտրեց իր ողորմութիւնը, եւ միշտ
պատառեց իր բարկութիւնը, եւ իր
12 ցասումը պահեց յաւիտեան. Այլ ես
կրակ պիտի դնեմ Թեմանի մէջ, եւ
պիտի լափէ Բոսրայի պալատները։
13 Այսպէս է ասում Տէրը. Ամմոնի
որդկանց երեք յանցանքի համար, եւ
չորսի համար՝ ետ չեմ դարձնելու. ո-
րովհետեւ Նորանք ձղեցին Գաղաադի
յղիներին, որպէս զի լայնացնեն իրանց
14 սահմանները. Բայց ես կրակ պիտի
վառեմ Հաբբայի պարսպի վերայ, եւ
պիտի լափէ նորա պալատները, պա-
տերազմի օրը աղաղակի ժամանակին,
15 փոթորկի օրը մրրկի մէջ. Եւ Նորանց
թագաւորը գերի պիտի գնայ, Թէ ինքը
Թէ իր իշխանները միասին, ասում է
Տէրը։

ԳԼ. Բ

Մովաբի, Յուդայի և Իսրայէլի դեմ պատառելիքներ.

1 Այսպէս է ասում Տէրը. Մովաբի
երեք յանցանքի համար, եւ չորսի
համար՝ ետ չեմ դարձնելու. որովհե-
տեւ նա այրեց եղովմի թագաւորի
2 ոսկորները կիր հնէ. Բայց կրակ պիտի
դնեմ Մովաբի վերայ, եւ պիտի լափէ
Կարիօթի պալատները, եւ պիտի Թա-
գաւորակով մեռնէ Մովաբը, աղմուկով
3 եւ փողի ձայնով։ Եւ պիտի փշացնեմ
դատաւորը նորա միջիցը, եւ նորա
բոլոր իշխաններին պիտի մեռցնեմ ի-
րան հետ, ասում է Տէրը։
4 Այսպէս է ասում Տէրը. Յուդայի
երեք յանցանքի համար, եւ չորսի
համար՝ ետ չեմ դարձնելու. Որովհե-
տեւ նորանք անարգեցին Տիրոջ օրէնք-
քը, եւ նորա պատուիրանքները չը
պահեցին. այլ նորանց մոլորեցրին Ի-
րանց սուտերը, Որոնց ետեւից գնա-
5 ցել էին իրանց հայրերը. Բայց ես
կրակ պիտի դնեմ Յուդայի մէջ, եւ
պիտի լափէ Երուսաղէմի պալատները։
6 Այսպէս է ասում Տէրը. Իսրայէլի
երեք յանցանքի համար, եւ չորսի
համար՝ ետ չեմ դարձնելու. որովհե-
տեւ Նորանք արդարը ծախեցին փո-
ղով, եւ անանկը՝ մի զոյգ կօշիկի.
7 Որոնք փափաքում են երկրի հողին
հաղքատների գլխին, որոնք չքաւոր-
ների ճանապարհը ծռում են, եւ
Համարձակ իր հայրը Ղեւ-նէ աղջկան
մօտ են գնում, Որպէս զի պղծեն իմ
8 սուրբ անունը։ Եւ Գրաւ դրուած
հանդերձների վերայ են պառկում,
Ամեն մի սեղանի կշտին. եւ զըր-
կուածների գինին են խմում իրանց
9 աստուածների տանը. Բայց ես բնա-
ջինջ արի Ամօրհացիին նորանց առա-
ջին, Որի բարձրութիւնը եղեւինների
բարձրութեան պէս էր, եւ որ պինդ
էր կաղնիների նման. եւ Նես փշացրի
նորա պտուղը իր վերայից, եւ նորա
10 արմատները՝ տակիցը։ Եւ Նես ձեզ
վեր հանեցի եգիպտոսի երկրիցը, եւ
Ձեզ տարի անապատումը քառա-
սուն տարի, որ ժառանգէիք Ամօրհա-
11 ցիների երկիրը։ Եւ ձեր որդկանցից
մարգարէներ վեր կացրի եւ ձեր երի-
տասարդներից Նազարացիներ, ասա
այսպէս չէ՞, ով Իսրայէլի որդիք, ա-
12 սում է Տէրը։ Սակայն դուք ուխտա-
զորներին գինի խմեցրիք, եւ մարգա-
րէներին պատուիրեցիք՝ Ասելով. Մի

ա Ամո. ժգ. 16.
բ Երեմ. խթ. 1.
գ Որ. գ. 11. դ Թագ. ժբ. 20. Երեմ. խթ. 2. Եզեկ. մե. 5.
ե Գլ. բ. 2.

ա Նես. ժե. ժգ. Երեմ. խբ. ե. զեկ. մե. 8 և ժե. Ամո. բ. 8.
բ Երեմ. խբ. 21, 41.
գ Գլ. ա. 14.
դ Ամո. ժգ. 17. Երեմ. խբ. 7.

ա Ղեւ. ժգ. 11, 15. Ելեմ. ա. 7. Դան. բ. 11.
բ Նես. խբ. 15. Երեմ. ժգ. 19, 20. Հռոմ. ա. 25.
գ Եզեկ. ե. 13, 16, 18, 24, 30.
դ Երեմ. ժե. 27. Ամո. բ. 14.
ե Նես. խթ. 21. Գլ. բ. 6.
զ Նես. ժ. 2. Գլ. ե. 12.
է Եզեկ. իբ. 11.
ը Ղեւ. ե. 3. Եզեկ. լգ. 20. Հռոմ. բ. 24.
թ Նես. իբ. 36.

ի Ամո. ժ. 21.
ժ Ամո. ժ. 24. բ Որ. բ. 31. Ամո. ժգ. 8.
լ Ամո. ժգ. 29, 33, 34.
խ Նես. ե. 24. Մաթ. գ. 1. Նես Որ ժբ. 10.
ծ Նես. ժբ. 81. Մաթ. գ. 4. Որ. բ. 7. բ. 3.
կ Ամո. գ. 2. Գաղ. ժգ. 5. Նես. ժ. 10. Երեմ. ժ. 21. Գլ. կ. 12, 13. Մաթ. բ. 6.

43 մարգարէանաք։ Ահա ես ձեզ վայր պիտի ձնշեմ, ինչպէս որ ճնշում է
44 սրաներով լիքը սայլը։ Եւ Նժախչելը կ'կորչի արագընթացիը. եւ զօրաւորին չի քաջացնիլ նորա ոյժը եւ Նոր-
45 զամարդը չի ազատիլ իր անձը։ Եւ աղեղ բռնողը չի դիմանալ, եւ իր ոտ-
ներով թեթեւը չի պրծնիլ, եւ Նձի
46 հեծածը չի ազատիլ իր անձը։ Եւ ազամարդիկներուն մէջ քաջասիրտը մերկ պիտի փախչի այն օրը, ասում է Տէրը։

ԳԼ. Գ

Ինչպէս որ մարգարէի խօսքը, նոյնպէս և կ'պայ Իսրայէլի վերայ Տէրոջ դատաստը։

4 Լսեցէք այս խօսքը, որ Տէրը ասում է ձեր մասին, ով Իսրայէլի որդիք, այն բոլոր ազգատոհմի համար, որ վեր բերի եգիպտոսի երկրից, ասելով.
2 Միայն ձեզ եմ ճանաչել երկրի բոլոր ազգատոհմներից, Նզորա համար ձեզ պիտի պատժեմ ձեր ամեն անօրէնութ-
3 թիւնների համար։ Մի՞թէ երկուսը կ'գնան միասին, եթէ համաձայնուած
4 չ'լինեն։ Մի՞թէ առիւծը կ'մռնչէ անտառումը, եթէ որս չ'ունենայ. մի՞թէ առոյգ առիւծը ձայնը կ'հանէ իր որ-
5 ջիցը, եթէ Ն բան որսած չ'լինի։ Մի՞թէ վայր կ'ընկնի թռչունը երկրի վերայ վարմի մէջը, եթէ նորա համար բա-
րող եղած չ'լինի. մի՞թէ վարմը վեր կ'առնուի երկրի վերայից, եթէ մի
6 որս որսած չ'լինի։ Կամ եթէ փող փչուի քաղաքում, եւ ժողովուրդը չի վախենալ, կամ Նչարիք կ'լինի մի քա-
ղաքում, որ Տէրը չ'լինի արած այն։
7 Որովհետեւ Տէր Եհովան ոչ մի բան չի անիլ, Նեթէ չ'յայտնէ իր խորհուր-
դը իր ծառաներին՝ մարգարէներին։
8 Առիւծը մռնչել է, ո՞վ չէ վախենում. Տէր Եհովան է խօսում, Նո՞վ չի մար-
գարէանալ։
9 Հրատարակեցէք Ազովոտի պալատների վերայ, եւ Եգիպտոսի երկրի մէջ պալատների վերայ, եւ ասեցէք.
Ժողովուեցէք Սամարիայի սարերի վերայ, եւ մտիկ արէք նորա մէջի չատ խռովութիւններին եւ նորա մէջի
10 հարատահարութիւններին։ Նեւ չ'գիտեն ուղղութիւն անել, ասում է Տէրը, իրանց պալատներումը զրկանք ու
11 յափշտակութիւն դիզողները։ Սորա համար այսպէս է ասում Տէր Եհովահ Ծ Ն ա մ ի, եւ այն էլ երկրի չուրջը. եւ նա պիտի իջեցնէ քեզանից քո ոյժը, եւ քո պալատները պիտի կողոպտուին։
12 Այսպէս է ասում Տէրը. Ինչպէս որ հովիւն է ազատում առիւծի բերանից երկու ոտքներ կամ մի ականջի բըլ-
թակ, այնպէս էլ պիտի ազատուին Իսրայէլի որդիքը, որոնք բնակվում են Սամարիայումը՝ բազմոցի անկիւնի վերայ եւ դամասկեայ անկողնի վերայ։
13 Լսեցէք եւ վկայեցէք Յակոբի տանը, ասում է Տէր Եհովան՝ Ջ ա օ թ ա Ա տ-
14 ուածը. Այն օրը երբ որ կ'բերեմ Իսրայէլի յանցանքների պատիժը իր վերայ, եւ կ'պատժեմ Բեթէլի սեղանները. այն ժամանակ կ'կոտրուին սեղանի եղջիւրներն ու գետինը կ'ընկ-
15 նեն։ Եւ ես կ'ջարդեմ Ձմեռային տունը եւ Համարային տունը, եւ կ'կոր-
չեն Նիփոսկրեայ տունները, եւ բնաջինջ կ'լինեն մեծամեծ տները, ասում է Տէրը։

ԳԼ. Դ

Իսրայէլի էշխաններէ դէմ ատենաբանութիւն։

4 Լսեցէք այս խօսքը, ով Սամարիայի սարի վերայ եղող Բասանի էգ ե-
րինջներ, որ զրկում էք աղքատներին, որ ճնշահարում էք անանկներին, որ
2 ասում էք ձեր տէրերին. Բերէք որ խմենք։ Տէր Եհովան երդում է անում իր սրբութիւնովը, Թէ ահա օրեր են գալիս ձեզ վերայ, որ ձեզ վեր կ'առնէ
3 կարթներով, եւ ձեր սերունդին՝ ձկան կարթերով։ Եւ դուք Ռքանդուած տեղերով դուրս կ'գաք ամեն մէկդ իր հանդէպով, եւ բերդը պիտի Ռդցուիք,

---

ե Գ. բ. 1 Ամ. Էբեմ. բ. 23, Ա Սաղ. իդ. 10. ը Սաղ. իդ. 17.
— ր Ծն. Ե. 6. Ա. 13. Սաղ. ՀԽԹ. 19, 20. ց Ծն. Գ. 12. Մաա. Ժա. 22. Ղուկ. Ժբ. 47. Հռովմ. բ. 9. — Գաղ. գ. 17. է Ես. Խե. 7. ը Ծն. գ. 19. Ժբ. 17. Սաղ. ԽԹ. 14. Ռոմ. Ժե. 15. թ Գ. — ժ Ես. Ե. 1. ի Ամ. Ե. 11. Սաղ. ՀԲ. 10. լ Ամ. Ե. 12. Եզեկ. ՃԲ. 18. խ Սաղ. ՀՔ. 35. ծ Ամ. Ե. 16. Ռմր. — 15. կ Եզեկ. Ժբ. 5, 12. — Ա — գրկ

ե Գոր. գ. 20. Ե. 20, 21. — Կոր. Բ. 16. է Ամ. գ. 23. ը Գ Թագ. Ժե. 3, 6. Ժբ. 9—11. թ Ամ. գ. 22. ժ Ես. գ. 20. ի Ամ. գ. 20. լ Գ Թագ. Իբ. 30. Սաղ. ԽԵ. 9. — Սաղ. Իբ. 13. Եզեկ. ՃԲ. 18. ծ Սաղ. ՀՔ. 35. կ Ամ. Ե. 16. Ռմր. — 15. հ Եզեկ. Ժբ. 5, 12. — Ա — գրկ

ասում է Տէրը։
4 Ինկէք Բեթէլ եւ յանցանք գործեցէք, Գաղգաղայումը չաւացրէք յանցանք գործելը. եւ Եմաուցրէք ամէն առաւօտ ձեր զոհերը, Եամէն երեք
5 օրը՝ ձեր տասանորդները։ Եւ Խնդրահակալութեան զոհը խմորուած խնկեցէք, եւ Հքարոզեցէք կամաւոր ընծաներ Ը- հրաւարակեցէք, Ետրովհետեւ այսպէս էք սիրել, ով Իսրայէլի որդիք, ասում է Տէր Եհովան։
6 Ես էլ ձեզ ատամների մաքրութիւն տուի ձեր ամէն քաղաքներում, եւ հացի կարօտութիւն ձեր բոլոր տեղերում. եւ Դուք ետ չդարձաք
7 ինձ մօտ, ասում է Տէրը։ Եւ ես էլ ձեզանից արգելեցի անձրեւը հունձին դեռ երեք ամիս լինելով. եւ մէկ քաղաքի վերայ անձրեւ տեցայի, իսկ մէս քաղաքի վերայ անձրեւ չտեղացի, մէկ վիճակի վերայ անձրեւ եկաւ, եւ այն վիճակը, որի վերայ անձ-
8 րեւ չեկաւ, չորացաւ։ Եւ երկու երեք քաղաք հաւաքուեցան նկան մէկ քաղաք ջուր խմելու համար, բայց չկշտացան։ եւ Դուք ետ չդարձաք ինձ մօտ, ասում է Տէրը։
9 Ձեզ զարկեցի խորշակով եւ դալուկով, Ձեր բաղմաթիւ այգիները եւ պարտէզները եւ թզենիներն ու ձիթենիքը խաւնիճը կերաւ. եւ
10 դուք ետ չդարձաք ինձ մօտ, ասում է Տէրը։ Ձեր մէջը ժանտախտ դնեցի եգիպտոսի կերպով, սրով սպանեցի ձեր երիտասարդներին, ձեր ձիերը գերի անելով, եւ ձեր բանակների գարշահոտութիւնը մինչեւ ձեր քթերն էլ հանեցի. եւ Դուք ետ
11 չդարձաք ինձ մօտ, ասում է Տէրը։ Կործանեցի ձեզ ինչպէս Աստուած Սոդոմն ու Գոմորը կործանեց, եւ Հրդեհից ազատուած խանձողի պէս եղաք. եւ Դուք ետ չդարձաք ինձ
12 մօտ, ասում է Տէրը։ Սորա համար քեզ այսպէս եմ անելու, ով Իսրայէլ, եւ Հէնց որ ես քեզ հետ այսպէս կ'անեմ, Պատրաստուիր քո Աստուծուն դիմաւորելու, ով Իսրայէլ։
13 Որովհետեւ ահա նա, որ կազմում է սարերը եւ առնծում է քամին, եւ Իմացնում մարդին, Թէ ինչ է նորա մտածմունքը, որ արշալոյսը խաւար է Նանում, եւ Ման է գալիս երկրի բարձրերի վերայ. Ներհովայ Զօրաց Աստուած է նորա անունը։

Գլ. ե

Դանդաղութեան յորդոր ապաշխարելու։ Սուտ պաշտամունքը պատճառ չէ նրան։

1 Լսեցէք այս խօսքը, Որով ես ողբում եմ ձեզ վերայ, ով Իսրայէլի
2 տուն։ Ընկաւ, այլեւս վեր չի կենայ Իսրայէլի կոյսը, փռուել է իր երկրի
3 վերայ, կանգնեցնող չունի։ Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէր Եհովան. Այն քաղաքումը, որ հազար էր դուրս բերում, պիտի մնայ հարիւր, եւ հարիւր դուրս բերողումը տասը պիտի
4 մնայ Իսրայէլի տան համար։ Որովհետեւ այսպէս է ասում Տէրը Իսրայէլի տանը. Ինձ որոնեցէք, եւ Կ'ապրիք։
5 Բայց Բեթէլը մի որոնէք, եւ Գաղգաղան մի մանէք, եւ Բերսաբէէն մի գնաք. որովհետեւ Գաղգաղա անպատճառ գերի պիտի գնայ, եւ Բեթէլը
6 պիտի Ոչնչանայ։ Խնդրոյը որոնեցէք եւ կ'ապրիք, որ նա չյարձակուի կրակի պէս Յովսէփի տան վերայ, եւ նա լափէ, եւ Բեթէլը հանդցնող չու-
7 նենայ. Դուք Որ օրէնքը էք դարձնում իրաւունքը, եւ արդարութիւնը գետ-
8 նով տալիս. Որոնեցէք Նորան, որ արաւ Բազմաստեղն ու Հայկը, որ մահուան ստուերը առաւօտ է դարձնում, եւ ցերեկը մթնեցնում է գիշերի. որ Ծովի ջրերը կանչում է, եւ նորանց

Ինկէք. ի. 39։
Ամո. գ. 15։ Ժբ. 12։ Գլխ. 5։
Ժաւ. իբ. 3, 4։
Բ Օր. Ժգ. 28։
Ղևտ. կ. 13։ իգ. 17։
Ծղևտ. իբ. 18, 21։ Բ Օր. Ժբ. 6։
Ելս. Ձաւ. 12։
Ամո. իգ. 11։ Երեմ. կ. 3։ Ովթ. բ. 17։ Հմր. 8, 9։
Ինմր. 6, 10, 11։
Ծբ Օր. իբ. 22։ Ովթ. բ. 17։ Ամով. ա. 4։ բ. 25։
Ովթ. ք. 3, 6. Ժբ. 29. բ Օր. իբ. 27, 60։ Ամգ. Հբ. 30։
Հմր. 6։
Ղևտ. Ժբ. 24, 25։ Ես. Ժգ. 19։ Երեմ. իբ. 18։
Զաթ. գ. 2։ Ամգ. 23։
Հմր. 6։
Տես Եզեկ. Ժգ. 5։ իբ. 30։
Ղուկ. Ժգ. 31, 32։
Ասգ. հբ. 2։ Դան. բ. 28։
Դբ. ե. 8։ բ. 9։
Բ Օր. լբ. 13։ լգ. 29։ Մատ. ա. 3։
Ես. խե. 4։ Երեմ. ժ. 16։ Դբ. ե. 8. ք. 6։
—
Երեմ. է. 29. Եզեկ. Ժբ. 1։ խե. 2։
Բբ Մն. Ժե. 2։ Երեմ. իք.
13։ Հմր. 6։
Ես. ծե. 3։
Դբ. գ. 4։
Դբ. ը. 14։
Ամո. գ. 15։ Ժ. 8։
Ընդ. գաղջայ Աձն.
Հմր. 4։
Դբ. գ. 12։
Ովթ. ք. 9։ լբ. 31։
Ասգ. ճգ. 20։
Ովթ. լբ. 34։ Դբ. ք. 6։

ածում է երկրի երեսի վերայ, Ետոբա
9 անունը նշոլայ է, Որ աւերմունք է
փայլատակեցնում բռնաւորի վերայ,
եւ աւերմունքը մինչեւ ամրոցն է
գալիս։
10 Ի Բոման մէջ ատում են յանդիմանո-
ղին, եւ ծղրտում են ուղիղ խօսողից։
11 Ետոբա համար որովհետեւ ոտնահար
էք անում աղքատին, եւ նորանից
ցորենի պարգեւներ էք առնում. Դուք
սրբատաշ քարից տներ կ'շինէք, բայց
նորանցում չէք բնակուիլ. ցանկալի ա-
զիներ կ'տնկէք, բայց նորանց գինին
12 չէք խմիլ։ Որովհետեւ ես գիտեմ ձեր
չատ յանցանքները եւ ձեր ծանր մեղ-
քերը, հարդարին նեղողներ, կաշառք
առնողներ, որոնք դաղքատներին ծը-
13 ռում են դռան մէջ։ Ետոբա համար ի-
մաստունը այն ժամանակ կ'պիտի լռէ,
որովհետեւ նա չար ժամանակ է լի-
14 նելու։ Բարութիւն որոնեցէք եւ ոչ
թէ չարութիւն, որ ապրիք, եւ այս-
պէս Զօրաց Տէր Աստուածը ձեզ հետ
15 կ'լինի, ինչպէս որ ասել էք։ Ատե-
ցէք չարութիւնը եւ սիրեցէք բարին,
եւ դռան մէջ հաստատեցէք իրաւունք-
քը, գուցէ Զօրաց Տէր Աստուածը
դթայ Յովսէփի մնացորդին։
16 Ետոբա համար այսպէս է ասում Տէրը՝
Զօրաց Եհովայ Աստուածը, ամէն հր-
բապարակներում ողբ պիտի լինի, եւ
ամէն փողոցներում վայ վայ պիտի
ասեն, եւ երկրագործին պիտի սուգի
կանչեն, եւ ողբի Ողբ դիտացողնե-
17 րին։ Եւ ամէն այգիներում ողբ է լի-
նելու, որովհետեւ ես պիտի անցնեմ
քո միջովը, ասել է Տէրը։
18 Վայ Տիրոջ օրուանը ցանկացողնե-
րին, ձեզ ինչ պէտք է Տիրոջ օրը.
19 Նա խաւար է, եւ ոչ թէ լոյս։ Ինչ-
պէս որ մարդ կ'փախչէ առիւծի բե-
րանից, եւ արջը կ'հանդիպէ նորան.
կամ տունը կ'մտնէ ու ձեռքը կ'կռնե-
ցընէ պատին, եւ օձը կ'կծէ նորան.
20 Ահա Տիրոջ օրը խաւար է եւ ոչ թէ
լոյս, եւ մառախուղ եւ ոչ թէ պայ-
ծառութիւն ունի նա։
21 Ես Հատում եմ, մերժում եմ ձեր
տօները, եւ չեմ հոտոտում ձեր հան-
22 դէսները։ Թէեւ ինձ ողջակէզներ
էլ մատուցանէք եւ ձեր հացի ընծա-
ներն էլ, ես չեմ ընդունիլ. եւ ձեր
պարարտ անասունների խաղաղու-
23 թեան զոհին մտիկ չեմ տալ։ Քո եր-
գերի աղմուկը հեռացրու ինձանից,
որ չլսեմ տաւիղներիդ նւագակը։
24 Բայց թող իրաւունքը յորդէ ջրի պէս,
եւ արդարութիւնը վարար գետի պէս
25 Զոհեր եւ հացի ընծաներ էիք մա-
տուցանում ինձ անապատում, այն
քառասուն տարին, ով Իսրայէլի տուն։
26 Այլ դուք կրեցիք ձեր Մողոքի վրանը
եւ ձեր Քեւմիայ աստուծոյ աստղը
ձեր պատկերները որ շինել էիք ձեզ
27 համար։ Ուրեմն ձեզ գերի պիտի ա-
նել տամ Դամասկոսից այն կողմ, ա-
սում է Տէրը, որի անունը Զօրաց
Աստուած է։

Գլ. Զ

Յուդայի և Իսրայէլի իշխանների դեմ խօսքեան և զգու-
շացուցանելը դէմ ապստամբելու։

1 Վա՛յ Սիօնում ապահով նստողնե-
րին, եւ Սամարիայի սարի վերայ վստա-
հացողներին, Ցաղկերի գլխաւոր նշա-
նաւորներին, որոնց մօտ գալիս է Իս-
2 րայէլի տունը։ Անցէք Քաղանէ եւ
տեսէք, եւ այնտեղից գնացէք Եմաթ
Եմաթը, եւ Փղշտացիների Գէթը ի-
ջէք. Նրանք լաւ են այս թագաւո-
րութիւններից, կամ նորանց սահմա-
3 նը մեծ է ձեր սահմանից։ Վա՛յ նորան
որ չար օրը հեռի են համարում, եւ
4 բռնութեան աթոռը, Որ

ա Գլ. 3. 13։
բ Ամ. իթ. 21։
գ Դ Թագ. իթ. 8։
դ Ր Օր. իբ. 10, 38, 39. Միք. գ. 12։ Սոփ. ա. 13. Անդ. ա. 6։
ե Գլ. բ. 6։
զ Ամ. իթ. 21. Գլ. բ. 7։
է Գլ. գ. 10։
ը Միք. գ. 11։
թ Ասդ. յդ. 14. գե. 10. Հաւմ. ժբ. 9։
ի Գլ. իբ. 30. Դ Թագ. ժբ. 1. Ոսվէ. բ. 11։
ժ Ներեմ. ի. 17։
ժա Գլ. ժբ. 12. Նաե. ա. 13։
ժբ Ամ. ե. 19. Ներեմ. ժե. 13. Եզեկ. ժբ. 22, 27. բ Գծա. գ. 4։
ժգ Ներեմ. լ. 7։ Ոսվէ. բ. 2. Սոփ. ա. 15։
ժդ Ներեմ. խբ. 14։
ժե Աւետ. խա. 27. Ամ. ա. 11 —16։ Ներեմ. գ. 20։ Ոսվէ. ը. 13։
ժզ Գծ. 31։
ժէ Ամ. կդ. 3։ Միք. գ. 6, 7։
ժը Ոսվէ. գ. 6։ Միք. գ. 8։
ի Ար Օր. ը. 17։ Յեռ. իգ. 14։ Եզեկ. բ. 8, 10, 24։ Դան. ե. 25, 28։ Տես Ամ. իգ. 23։
իա Թագ. ժա. 33։
իբ Թագ. ժե. 6։
իգ Գծ. 13։
իդ Գծ. 31։
իե Ամ. կդ. 3։ Միք. գ. 6, 7։
իզ Ոսվէ. գ. 6։ Միք. գ. 8։
իէ Ար Օր. ը. 17։ Յեռ. իգ. 14։ Եզեկ. բ. 8, 10, 24։ Դան. ե. 25, 28։ Տես Ամ. իգ. 23։
իը Թագ. ժա. 33։
իթ Թագ. ժե. 6։
իժ Գծ. 13։
—
իի Գծ. 24։
իլ Ամ. ժբ. 5։
իէ Ներեմ. բ. 10։ Ես. ժ. 9։
իդ Թագ. ժբ. 34։ Ը Մն. իգ. 6։ Ներ. գ. 8։
իե Գ. Ե. 18. Բ. 10։ Եզեկ. ժբ. 27։
իզ Ամ. ղդ. 20։ Գլ. Ե. 12։ Հմր. 12։

պահում են փղոսկրեայ անկողինների վերայ, եւ մինչդեռ իրանց մահիճների վերայ, եւ ուտում հօտերից դառնուկները եւ պարարտացնելու գոմերից՝
5 որթերը ։ Որ խաղ են ասում տաւիղի ձայնակցութեամբ, Դաւիթի նման
6 նուագարաններ հնարում ։ Որ բաժակներով գինի են խմում, եւ գլխաւոր իւղով օծվում, եւ չեն ցաւում Յովսէփի բնկման վերայ ։ Դորա համար հիմա պիտի գերի գնան առաջի գերիների հետ ։ եւ պիտի հեռանայ խրախճանացողների զուարճանքը ։
8 Երդուել է Տէր Եհովան իր անձով՝ ասում է Զօրաց Տէր Աստուածը, Ես զզվում եմ Յակոբի պարծանքից, եւ ատում եմ նորա պալատները, եւ պիտի մատնեմ քաղաքն ու իր լիու-
9 թիւնը ։ Եւ եթէ լինի որ մէկ տան տասը մարդ մնալու լինեն, նորանք էլ
10 պիտի մեռնեն ։ Եւ մեր պիտի առնէ նորան իր հօրեղբայրը եւ նորա այրողը, որ ոսկորները դուրս տանէ տանիցը, եւ պիտի ասէ տան մէջ եղողին ։ Էլ կայ մօտդ ։ եւ նա պիտի ասէ ։ Ոչ ։ Նա էլ պիտի ասէ ։ Լռիր, Որովհետեւ Տիրոջ անունը յիշել չկայ ։
11 Որովհետեւ ահա Տէրը հրամայում է, եւ նա պիտի փշուր փշուր անէ մեծ տունը, եւ փոքր տունը կտորատէ ։
12 Մի՞թէ ձիերը ապառաժի վերայ կը վազեն, կամ թէ նա եղներով կ՚հերկուի ։ որ Դուք դառնութեան էք փոխել իրաւունքը, եւ արդարութեան
13 պտուղը՝ օշինդրի ։ Դուք ոչինչ բանով ուրախացողներդ, որ ասում էք ։ Ահա մեր այժմը մեզ համար եղջիւրներ
14 առանք ։ Որովհետեւ ահա, ով Իսրայէլի տուն, ես ձեզ վերայ Տէր ազգ եմ մեր կացնում, ասում է Եհովայ Զօրաց Աստուածը, որ ձեզ նեղեն Եմաթի մուտքից մինչեւ անապատի հեղեղաձոր ։

Գլ. Է

Երեք օրինակով ցոյց է տալիս Իսրայէլի մերժումը։ Եւ մինչ յայտնում է իրան Նեղացնող Ամովսէսի նոր վերայ գալու պատիճը։

1 Ինձ այսպէս ցոյց տուաւ Տէր Եհովան, որ ահա կազմեց մորեխներ յետին խոտի բուսանելու սկզբումը ։ եւ ահա վերջին խոտը թագաւորի հունձքից
2 յետոյ է ։ Եւ եղաւ երբոր երկրի խոտը կերել վերջացրել էին, այն ժամանակ ես ասեցի ։ Ով Տէր Եհովայ, ազատում եմ, ներիր ։ Ինչպէս պիտի կանգնէ
3 Յակոբը, որ պզտիկ է ։ Տէրը զղջաց սորա վերայ ։ Չլինի, ասեց Տէրը ։
4 Ինձ այսպէս ցոյց տուաւ Տէր Եհովան, եւ ահա կանչում էր որ դատէ կրակով Տէր Եհովան, եւ նա կերաւ մեծ անդունդը, եւ կերաւ վիճակն էլ
5 Եւ ես ասեցի ։ Ով Տէր Եհովայ, մէկ դադարիր ։ Յակոբն ինչպէս կանգնէ, որովհետեւ փոքր է, Տէրը զղջաց սորա մասին, Սա էլ Թող չլինի, ասեց Տէր Եհովան ։
7 Ինձ այսպէս ցոյց տուաւ, եւ ահա Տէրը կանգնել էր լարաւոր պարսպի վերայ,
8 եւ ձեռքին մի լարագուն ։ Եւ Տէրն ասեց ինձ ։ Դու ինչ ես տեսնում, ով Ամովս ։ եւ ես ասեցի ։ Մի լարագուն ։ եւ Տէրը ասեց ։ Ահա ես լարագուն եմ դնում իմ Իսրայէլ ժողովրդի մէջ ։ Այլ ևս չեմ անցկենալ
9 նորա մօտով ։ Եւ Հաւերակ պիտի դառնան Իսահակի բարձրաւանդակները, եւ Իսրայէլի սրբարանները պիտի քանդուին, եւ վեր պիտի կենամ Երոբոամի տան վերայ սրով ։
10 Եւ մարդ ուղարկեց Բեթէլի քահանայ Ամասիան Իսրայէլի Երոբոամ թագաւորի մօտ ասելով ։ Քեզ դէմ դաւաճանութիւն է անում Ամովսը Իսրայէլի տան մէջ, երկիրը չէ կարող դիմանալ նորա բոլոր խօսքերին ։
11 Որովհետեւ Ամովսն այսպէս է ասում ։ Երոբոամը սրով պիտի մեռնի, եւ

ե Ես. Ա. 12։
է — Սե. խգ. 5։
ը Երեմ. Ծա. 11։ Եզր. գ. 13, 14, 17։
թ Գլ. Ա. 13։
ի Գլ. ը. 3։
ձ Ես. Ծե. 11։

ղ Գլ. գ. 15։
ճ Ամո. Ժ. 4։ Գլ. Ա. 7։
ն Երեմ. Ա. 15։
շ Թագ. ից. 8։ գ Թագ. ը. 65։

—

ա Ես. Ծա. 19։ Հմր. 5։ Բր Օր. կ. 36։ Հմր. 6։ Ռաթ. գ. 10։ Յակ. Ա. 16։
բ Հմր. 2, 3։
գ Տես գ Թագ. խա. 13։ Ես. Իբ. 17։ ւգ. 11։ Զեք ը. 8։
դ Գլ. ը. 3։ Միք. է. 19։

ե Տես. Ծե. խգ. 23։ խգ. 1։ Գլ. Ա. 5։ ը. 11։
զ Տես գ Թագ. Ժե. 10։ ը գ Թագ. Ժը. 32։ Ըդ Թագ. Ժգ. 23։

Իսրայէլը պիտի անպատճառ դերի տարուի իր երկրի վերայից։
12 Եւ Ամասիան ասաց Ամովսին. Ով տեսանող, գնա փախիր քեզ համար Յուդայի երկիրը, եւ այնտեղ հաց կեր
13 եւ այնտեղ մարգարէացիր։ Եւ Բեթէլումն այլ եւս չ'շարունակես մարգարէանալը, քանի նա թագաւորի սրբարանն է, եւ թագաւորութեան տունն է նա։
14 Եւ Ամովսը պատասխանեց եւ ասաց Ամասիային. Ես մարգարէ չեմ եւ մարգարէի որդի չեմ, հապա արաբատցի
15 եմ ես եւ մոլաբուղ գաղող։ Բայց Տէրն ինձ վեր առաւ հօտերի հետեւիցը, եւ Տէրն ինձ ասաց. Գնա մարգարէացիր իմ ժողովրդին Իսրայէլ։
16 Իսկ դու լսիր Տիրոջ խօսքը. Դու ասում ես՝ Իսրայէլի մասին մի մարգարէանար, եւ մի ճչար Իսահակի տան վերայ։
17 Սորա համար Տէրն այսպէս է ասում. Քո կինը քաղաքի մէջ պիտի պոռնկանայ եւ քո որդիներն ու քո աղջկերքը սրով պիտի ընկնեն, եւ քո երկիրը լարով պիտի բաժանուի, եւ դու պիտի պիղծ երկրի վերայ մեռնես, եւ Իսրայէլն էլ պիտի անպատճառ դերի տարուի իր երկրի վերայից։

ԳԼ. Ը

Ասուած խրատու է Իսրայէլին, ե. Իսրայէլը ուվ է քաղելու. Ասուածոյ խօսքի համար։

1 Այսպէս ցոյց տուաւ ինձ Տէր Եհովան, եւ ահա մի կողով ամառային
2 պտուղ. Եւ ասեց. Դու ի՞նչ ես տեսնում, ով Ամովս. Եւ ես ասեցի՝ Մի կողով ամառային պտուղ. Եւ Տէրն ինձ ասեց. Վերջը եկել է իմ Իսրայէլ ժողովրդի վերայ, հապա եւս չեմ անց
3 կենալ միւսանգամ նորա մօտով։ Եւ պիտի ողբան տաճարի երգերը այն օրը, ասում է Տէր Եհովան. Շատ դիակներ, ամեն տեղ ձգուած՝ լուռ։
4 Լսեցէք այս, ով դուք նանանկին կլանողներ, եւ երկրի աղքատներին
5 փչացնելու ջանք դնողներ. Որ ասում էք. Երբ է անցնելու ամսագլուխը, որ ցորեն վաճառաշահենք, եւ շաբաթը՝ որ բանանք հացի չափ շինելը, Էոր փոքրացնենք արդուն եւ մեծացնենք սիկղը, եւ նենգենք խարդախութեան
6 կշիռքը։ Որ փողով ծախու առնենք աղքատներին, եւ տնանկներին մի զոյգ կօշիկով. եւ ցորենի խոտանովը
7 չահաճատուենք։ Տէրը երդում արաւ Յակոբի մեծ վայելչութեանով, Թէ Ինորանց բոլոր գործերը յաւիտեան չեմ մոռանալու։
8 Մի՞թէ այս բանի վերայ երկիրը չի դողալ, եւ ամէն բանիլ անոնց նորանում բնակողը. եւ վեր պիտի գնայ Նեղոսի պէս նորա ամենը, եւ պիտի քշուի եւ խոտոդուի Եգիպտոսի Նեղոսի պէս։
9 Եւ այն օրը պիտի լինի, ասում է Տէր Եհովան, որ Արեգակը մար եմ մտցնելու կէս օրին, եւ խաւարեցնելու եմ երկրի
10 համար լոյս օրին։ Եւ ձեր տօները պիտի սուգի դարձնեմ, եւ ձեր բոլոր երգերը՝ ողբի. եւ Եամեն մէջքի վերայ քուրձ պիտի դնեմ, եւ ամեն գլխի վերայ՝ կնատութիւն, եւ Նպիտի անեմ ինչպէս մէկ հատիկի սուգ, եւ նորա վախճանը դառնութեան օրուայ պէս։
11 Ահա օրեր են գալիս, ասում է Տէր Եհովան, որ սով պիտի ուղարկեմ երկրի վերայ, ոչ թէ հացի սով եւ ոչ ջրի ծարաւ, այլ Տիրոջ խօսքը լսելու։
12 Եւ պիտի թափառեն ծովից մինչեւ ծով եւ հիւսիսից մինչեւ արեւելք, եւ նորանք պիտի ման գան Տիրոջ խօսքը որոնելու համար, եւ պիտի չ'գտնեն։ Այն օրը պիտի նուաղեն գեղեցիկ կոյսերը եւ երիտասարդները
14 ծարաւով. Որոնք երդնում են Սամարիայի յանցանքովը եւ ասում. Կենդանի է քո աստուածը, ով Դան, եւ կենդանի է Բերսաբէէի ճանապարհը. Նորանք պիտի ընկնեն եւ այլեւս վեր չ'կենան։

ՅԳ. բ. 12։
Իդ Թագ. ԺԲ. 28. ԺԳ. 1, 4 Թագ. ԺԲ. 28. գ Թագ. ե. 3. գ. 28. գ. 1։
Ի՞Գ. ա. 1. Զաք. ԺԴ. 5.
Ի՞Միք. բ. 6։
Ի Տես երեմ. իբ. 12. իՔ. 21, 22, 32.
Հես. ԺԴ. 16. Ոզր. ե. 11։
Ոմո. գ. 13. Զաք. ԺԴ. 2.
—
—Նեհե. է. 2.
ԲԳ. ե. 8.
Է Գ. ե. 23.
ԸԳ. գ. 9, 10.
Ի Նաղ. ԺԴ. 4. Ռաուխ. լ. 14.
ՀՆեհեմ. ԺԴ. 15, 16.
Ի Միք. գ. 10, 11.
ՀԳ. բ. 8.
Ոմո. ը. 13. Ք. 9.
Ի Ոմո. գ. 3.
Է Գ. Ք. 5.
Ը Ոզր. ե. 14. Ես. ԺԴ. 10. ՃՔ. 9, 10. երեմ. ԺԵ. 9. Միք. գ. 6.
Ի Ես. ԺԵ. 2, 3. երեմ. Խը. 37. եզեկ. է. 18. իե. 31.
Ի երեմ. գ. 26. Զաք. ԺԲ. 10.
Ի — Թագ. գ. 1. Սաղ. հգ. 9. Նեհե. է. 26.
Հ Ոմո. գ. 15.
Ն Ը. Ք. 21.
ՀԳ. ե. 5.
—

Գլ. Թ

Գայիք կործանումն սուգ քաղաքին. Դանիէլ խորհրդի վերակացուէ։

1 Տիրոջը տեսայ սեղանի վերայ կանգնած, որ ասեց. Զարկ խոյակին որ սեմերը դողան, եւ նորանց փչրիր նորանց ամենի գլխի վերայ. եւ նորանց մնացորդին սրով պիտի սպանեմ. Նորանցից մի փախստական պիտի չփախչէ, եւ նորանցից մէկ պրծնող 2 պիտի չպրծնէ։ Եթէ նորանք դամկեն դժոխքն անցնեն, այնտեղից էլ իմ ձեռքը նորանց պիտի առնէ. Եթէ երկինքն էլ ելնեն, այնտեղից էլ պիտի 3 իջեցնեմ նորանց։ Եւ եթէ Կարմէղոսի գլխին թաքչուին, այնտեղից պիտի փնտռեմ եւ առնեմ նորանց, եւ եթէ իմ աչքի առաջին ծովի խորքումը դամկուին, այնտեղից էլ օձին պիտի հրամայեմ, եւ նա պիտի կծէ նորանց։ 4 Եւ եթէ նորանք գերի գնան իրանց թշնամիների առաջին, Նայնտեղից սուրին պիտի հրամայեմ եւ նա պիտի սպանէ նորանց. եւ Իմ աչքը պիտի գնեմ նորանց վերայ չարիքի համար, եւ ոչ թէ բարիքի համար։

5 Եւ Զօրաց Եհովայ Տէրը պիտի դիպչի երկրին, եւ Նա պիտի հալուի, եւ Երոլոր նորանում բնակողները պիտի սուգ անեն, եւ նա վեր պիտի գնայ Նեղոսի պէս նորա բոլորը, եւ 6 պէս. Նա որ երկնքումն է չինում Իր վերնատները, եւ նորա կամարը երկրի վերայ հաստատում. Նա որ կանչում է ծովի ջրերը եւ նորանց թափում է երկրի երեսի վերայ. Եհովայ է նորա անունը։

7 Մի՞թէ դուք եթէովպացիների որդիկանց պէս չէք ինձ համար, ով Իսրայէլի որդիք, ասում է Տէրը, չէ՞ որ Իսրայէլին վեր հանեցի Եգիպտոսի երկրից, եւ Փղշտացիներին՝ Կափթորից, 8 եւ Ասորիներին՝ Էկիրից։ Ահա Տէր Եհովայի աչքերը այդ մեղաւոր թագաւորութեան վերայ է. եւ Ես նորան պիտի փչացնեմ երկրի երեսի վերայից. միայն թէ բոլորովին պիտի չփչացնեմ 9 Յակոբի տունը, ասում է Տէրը։ Որովհետեւ ահա Ես հրամայում եմ, եւ պիտի մաղեմ ամեն ազգերի մէջ Իսրայէլի տունը. ինչպէս որ մաղով կմաղուի, որ մի հատ վայր 10 չընկնէ երկրի վերայ։ Սրով պիտի մեռնեն իմ ժողովրդի բոլոր մեղաւորները, Երոնք ասում են Մեզ չի հասնիլ եւ մեր առաջը չի գալ չարիքը։

11 Յայն օրը պիտի կանդնեցնեմ Դաւիթի ընկած խորանը, եւ պիտի նորոգեմ նորա պատառուածքները, պիտի կանդնեցնեմ նորա քանդուածքները եւ նորան պիտի չինեմ ինչպէս 12 վաղեմի օրերումը. Որպէս զի նորանք ժառանգեն Եդոմի մնացորդը, եւ այն բոլոր ազգերը, որոնց վերայ կը յիշուի իմ անունը, ասում է Տէրը՝ 13 այս բաներն անող։ Ահա Երօրեր պիտի գան, ասում է Տէրը, որ հերկողը կհասնի հնձողին, եւ խաղող կոխողը՝ սերմ ցանողին. եւ Երաները քաղցու կկաթեցնեն, եւ բոլոր բլուրները կը հալուին։

14 Եւ Ես եւ կդարձնեմ իմ Իսրայէլ ժողովրդի գերութիւնը, եւ նորանք պիտի չինեն աւերակ քաղաքները, եւ բնակուեն, եւ այգիներ պիտի տընկեն եւ խմեն նորանց գինին, եւ պարտէզներ պիտի չինեն եւ ուտեն նո15 րանց պտուղները։ Եւ Ես պիտի տընկեմ նորանց իրանց երկրի վերայ, եւ Նորանք այլ եւս պիտի չպոկուին իրանց երկրի վերայից, որ տուել եմ իրանց, ասում է Տէրը՝ քո Աստուածը։

---

1 Գլ. բ. 11։
2 Յով. գ.Թ. 7—12։
3 Յոբ ի. 8։ Երեմ. ծա. 13. Ողբ. 4։
4 Ղեւ. խգ. 33։ բ Օր. իբ. 65. Նեեմ. ե. 12։
5 Ղեւ. ժե. 10։ Երեմ. խգ. 11։ Միք. ա. 4։
6 Գլ. ը. 8։
7 Յով. գ. 3, 13։
8 Գլ. ե. 8։
9 Գլ. գ. 12։
10 Երեմ. խե. 4։
11 Օր. բ. 23։ Երեմ. խե. 4։
12 Գլ. ա. 5։
13 Ղեւ. խ. 5։
14 Երեմ. լ. 11։ լա. 35, 36. Ողբ. 16, 17.
15 Գլ. գ. 3։
16 Դար. ժե. 16, 17։
17 Ողբ. 19։
18 Ծն. խգ. 18։
19 Ղեւ. խգ. 5։
20 Յով. գ. 18։
21 Երեմ. լ. 3։
22 Ես. կա. 4։ կե. 21։ Եզեկ. լգ. 33—36։
23 Ես. կ. 21։ Երեմ. լբ. 41։ Եզեկ. լգ. 28։ Յով. գ. 20։

ԱԲԴԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

Զօրախնդաց եղեմը պիտի պաժանի, եւ Իսրայէլը կ՚աղաւաղի։

1 Աբդիայի տեսիլքը։

Այսպէս է ասում Տէր Եհովան Եդոմի մասին. Իւրը լսեցինք Տիրոջ կողմանէ, եւ դեսպան ուղարկուեցաւ ազգերի մէջ ընդ վեր կացէք, որ նորա
2 վերայ պատերազմի վեր կենանք։ Ահա քեզ պզտիկ եմ արել ազգերի մէջ,
3 դու չատ անարգուած ես։ Քո սրտի հպարտութիւնը քեզ խաբել է, դու վէմի խոռոչներումը բնակող, որի բնակարանը բարձր է, որ սրտումդ ասում ես. Ո՞վ կ՚իջեցնէ ինձ երկիրը։
4 Թէեւ արծիւի պէս բարձրանաս, եւ թէեւ աստղերի մէջ դնես քո բոյնը, քեզ այնտեղից պիտի իջեցնեմ, ասում
5 է Տէրը։ Եթէ գողեր գային քեզ մօտ կամ գիշերային աւազակներ, (ինչպէս կործանուեցար.) միթէ չէին գողանալ որքան իրանց բաւական է. եթէ կթթողներ գային քեզ մօտ, միթէ չէին
6 թողել ճիւռեր։ Ինչպէս քննուեցաւ Եսաւը. որոնուեցան նորա ծածուկ
7 տեղերը։ Մինչեւ սահմանն ուղարկեցին քեզ քո բոլոր դաշնակիցները, թքեզ խաբեցին քեզ յաղթեցին քեզ հետ խաղաղութիւն ունեցողները, քո հացը որոգայթ դրին քո տակին. Հասկացողութիւն չկայ նորանում։
8 Ահա այն օրը, ասում է Տէրը, պիտի փչացնեմ իմաստուններին Եդոմիցը, եւ հանճարը Եսաւի սարի-
9 ցը։ Եւ քո զօրաւորները պիտի զարհուրին, ով Թեման, որպէս զի մարդ բնաջինջ լինի Եսաւի սարիցը սպան-
10 ուելով։ Նեղութիւն Յակոբի անիրաւու-

Թեան համար քեզ ամօթը պիտի ծածկէ, եւ դու բնաջինջ պիտի լինես
11 յաւիտեան։ Դու հանդէպ կանգնած օրը, այն օրը որ օտարները գերի արին նորա զօրքը, եւ օտարազգիները մտան նորա դռները, եւ Երուսաղէմի վերայ վիճակ ձգեցին, դու էլ նո-
12 րանց մէկի նման էիր։ Եւ պիտի մըտիկ չանէիր քո եղբօր օրը՝ նորա օտարի օրը, եւ պիտի չուրախանայիր Յուդայի որդկանց վերայ նորանց կորըստեան օրը, եւ պիտի չմեծաճոխէիր
13 բերանդ նեղութեան օրը։ Դու պիտի չմտնէիր իմ ժողովրդի դռնովը նորանց թշուառութեան օրը, դու էլ պիտի մտիկ չանէիր նորա ձախորդութեանը՝ նորա թշուառութեանը օրը, եւ պիտի չերկարացնէիր նորա ապրանքին նորա թշուառութեան օրը։
14 Եւ պիտի չկանգնէիր ճանապարհի գլխին նորա ազատուածներին բնաջինջ անելու համար, եւ պիտի չմատնէիր նորա ճեացածները նեղութեան օրը։
15 Որովհետեւ մօտիկ է Տիրոջ օրը բոլոր ազգերի վերայ, ինչպէս որ դու արիր, քեզ էլ կ՚անէ պիտի անեն. քո հատուցումը եա պիտի դառնայ քո գլխին։
16 Որովհետեւ ինչպէս որ դուք խմեցիք իմ սուրբ սարի վերայ, բոլոր ազգերն էլ պիտի խմեն միշտ, նորանք պիտի խմեն ու կլանեն, եւ չեղածի պէս դառնան։
17 Բայց Սիօն սարի վերայ փրկուածներ կ՚լինեն, եւ նա սրբութիւն է լինելու. եւ Յակոբի տունը պիտի տա-
18 նայ իր տացուածքները։ Եւ Յակոբի տունը կրակ պիտի լինի եւ Յովսէփի

---

1 Եսա. խա. 11; լդ. 5; Եզեկ. խե. 12—14; Յովէլ գ. 19; Մաղ. ա. 3.
2 Երեմ. խթ. 14 եւ այլն.
4 Յոբ ժգ. 7.
5 Եսա. ԺԳ. 13—15; Յայտ. Ժը. 7։
6 Յոբ ե. 6։ Երեմ. խթ. 16; Յօե. 53. Աբդ. թ. 2.
7 Աբդ. թ. 9.
8 Երեմ. խթ. 9։
9 Ը Որ. իգ. 21; Եսա. Ժէ. 6; իգ. 13.
10 Երեմ. լը. 23։
11 Եսա. ԺԹ. 11, 12։
12 Յոբ ե. 13, 15; Եսա. ԼԲ. 14. Երեմ. խթ. 7.
13 Սոփ. էվ. 8։ Աբդ. թ. 16.
14 Երեմ. խթ. 7.
15 Սոփ. էվ. 7։ Եզեկ. խե. 12, 14. ե. 3. Աբդ. ա. 11.
16 Եզեկ. լե. 9։ Մատ. ա. 4. Յովէլ. գ. 3. Նաե. գ. 10.
17 Սոփ. իը. 17; Ժգ. 7; ԺԲ. 10. Միք. գ. 11. է. 10։
18 Սոփ. էե. 13. Եզե. 7։
19 Որ լա. 29. Ամոս. Ժէ. 5; իգ. 17, 18. Միք. է. 8. Եզեկ. լ. 3. Յովէլ գ. 14. Եզեկ. լե. 15. Աբդ. ը. 8. Երեմ. խե. 28, 29; խթ. 12. Գնա. գ. 17.
20 Յովէլ ը. 32.
Աբդ. ը. 8.
Զաք. Ժը. 6. Տես Եսա. Ժ. 17.

տունը՝ բոց, եւ նաեւ տունը՝ յարդ, եւ պիտի վառուին նորանց մէջ եւ ուտեն նորանց, եւ նաեւ տունը մեռցորդ չի ունենալ. որ Տէրն է խօ-
19 սել։ Եւ հարաւացիք պիտի տիրեն Ենաեւ սարին, եւ Դաշտայինք՝ Փղշտացիների երկրին, եւ պիտի տիրեն Եփրեմի դաշտին եւ Սամարիայի դաշ-
20 տին, եւ Բենիամինը՝ Գաղաադին։ Եւ Իսրայէլի որդիանց այս զօրքի գերիները՝ Քանանացիների երկրին մինչեւ Սարեփթա, եւ Երուսաղէմի գերիները՝ որ Սեփարաթայիմն են, նորանք պիտի
21 տիրեն հարաւային քաղաքներին։ Եւ ազատիչներ պիտի վեր երթեն Սիօն սարը, Ենաեւ սարը դատելու համար. եւ Տիրոջը պիտի լինի թագաւորութիւնը։

ՅՈՎՆԱՆԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Մարգարէի կոչումը, տեսլակաները եւ պատիժը։

1 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ Ամաթիի որդի
2 Յովնանին ասելով. Վեր կաց գնա Նինուէ մեծ քաղաքը, եւ քարոզիր նորա դէմ. որովհետեւ նորանց չարութիւնը վեր է եկել իմ առաջին։
3 Բայց Յովնան վեր կացաւ, որ Տիրոջ երեսից Թարսիս փախչէ, եւ իջաւ Յոպպէ եւ մի նաւ գտաւ որ Թարսիս էր գնում, եւ նորա վարձքը տուաւ, ու նորա մէջն իջաւ, որ նորանց հետ Թարսիս գնար Տիրոջ երեսից։
4 Եւ Տէրը մի մեծ քամի հանեց ծովի վերայ, եւ մեծ փոթորիկ եղաւ ծովումը, եւ նաեւ ուզում էր փչրուիլ։
5 Եւ նաւավարները վախեցան, եւ ամեն մարդ իր աստուծուն էր աղաղակում, եւ նաեւ կարասիները, որ նաւումն էին, գցեցին ծովը, որ իրանց վերայից թեթեւացնեն. իսկ Յովնանը իջել էր նաեւ խորքը եւ պառկել ու խոր
6 քնել։ Եւ նաւապետը նորա մօտ եկաւ եւ ասեց նորան, Ինչ ես մրափել. վեր կաց աղաղակիր քո Աստուծուն, գուցէ Աստուած յիշէ մեզ, եւ մենք չկորչինք։
7 Եւ մէկմէկի ասում էին. եկէք վիճակ գցենք ու իմանանք, թէ ո՛ւմ պատճառով է հասել մեզ այս չարիքը. եւ վիճակ գցեցին, եւ վիճակը ընկաւ
8 Յովնանին։ Եւ նորան ասեցին. Մեզ ասիր մեզ, թէ ո՛ւմ պատճառով է այս չարիքը հասել մեզ վերայ, Ինչ է քո բանը, եւ որտեղից ես գալիս. ո՞րն է քո երկիրը, եւ դու ո՞ր ժողովրդից
9 ես։ Եւ նա նորանց ասեց. Ես Եբրայեցի եմ, եւ ես պաշտում եմ երկնքի Աստուծուն՝ Տիրոջը, Որ ստեղծել է
10 ծովը եւ ցամաքը։ Եւ այն մարդիկը վախեցան մեծ վախով եւ ասեցին նորան. Դա Ինչ ես արել դու. որովհետեւ այն մարդիկն իմացան որ նա փախչում է Տիրոջ երեսից, որովհե-
11 տեւ պատմեց նորանց։ Եւ ասեցին նորան. Մենք քեզ Ինչ անենք, որ ծովը դադարէ մեզ վերայ. որովհետեւ
12 ծովը գնալով ալեկոծւում էր։ Եւ նա ասեց նորանց. Առէք ինձ եւ գցեցէք ինձ ծովը, եւ ծովը կ'դադարէ ձեզ վերայ. որովհետեւ ես գիտեմ որ իմ

ա Անվ. ք. 12.
է Սաֆ. բ. 7.
— Երեմ. լբ. 44.
— Ծագ. իբ. 28. Դան. բ. 44. ե. 14, 27. Զաք. դ. 9. Ղուկ. ա. 33. Յայտ. ժա. 15. ժբ. 6.
— գ Թագ. ժգ. 25. Մատ. ժբ. 39.
բ Նեհ. ժ. 11, 12. Գաղ. գ. 3, 7. 11.
է Նեհ. ժբ. 20, 21. Նեռ. ք. 6. Ծաղ. ե. 4. Յայտ. ժբ. 5.
ը Գաղ. գ. 2.
թ Յեհ. ժք. 40. բ Մն. բ. 16. Դեռ. ք. 36.
ժ Նեհ. դ. 16. Ծեր ա. 12. բ. 7.
ի Սաղ. ձե. 25.
լ Դեռ. իե. 18, 19, 38.
խ Սաղ. ձե. 28.
ծ Յովել ք. 14.
կ Յեհ. ե. 14, 16. — Թագ. ժ. 20, 21. ժգ. 41, 42. Առակ. ժգ. 33. Դեռ. ա. 20. լ Յեհ. ե. 17. — Թագ. ժգ. 43.
խ Սաղ. ճկզ. 6. Դեռ. ժե. 24.
ծ Յեհ. Ծեփ. ժա. 10.

պատճառով է նկել այս մեծ փոթորիկը ձեզ վերայ։
13 Եւ այն մարդիկը թիավարում էին որ ետ հասնին ցամաքին, բայց չէին կարողանում, որովհետեւ ծովը դնալով ալեկոծվում էր նորանց վերայ։
14 Եւ նորանք աղաղակեցին Եհովային եւ ասեցին. Ո՛հ, Եհովայ, աղաչում ենք, թող չկորչենք այս մարդի անձի պատճառով, եւ հանմեղ արիւն մի դնիր մեզ վերայ, որովհետեւ դու, ով Եհովայ, ինչպէս որ ուզում եա՝ անում ես։ Եւ առան Յովնանին եւ ծովը դնեցին նորան. եւ ծովը դա-
16 դարից իր կատաղութիւնից։ Եւ այն մարդիկը մեծ երկիւղով վախեցան Տէրից, եւ զոհեր մատուցին Տիրոջը եւ ուխտեր արին։
17 Եւ Տէրը հրամայեց մի մեծ ձկան, որ Յովնանին կուլ տայ. եւ Յովնանը ձկան փորումն էր երեք օր եւ երեք գիշեր։

Գլ. Բ

Յովնանի աղօթքը եւ ազատութիւնը։

1 Եւ Յովնանը աղօթք արաւ իր Տէր
2 Աստուծուն ձկան փորիցը. եւ ասեց. Իմ նեղութիւնիցը կանչեցի դէպի Տէրը, եւ նա ինձ պատասխանեց. անդունդի փորիցը աղաղակեցի,
3 Ե՛ս դու լսեցիր իմ ձայնը։ Ես դու ինձ գցեցիր անդունդը՝ ծովերի մէջ. եւ հեղեղներն ինձ պաշարեցին. էր բոլոր կոհակները եւ ալիքները անց
4 էին կենում ինձ վերայով։ Ես ես ասեցի՝ ես վռնտուած եմ քո աչքի առաջից, սակայն էլի պիտի նայեմ Էր
5 սուրբ տաճարին։ Ինձ շրջապատեցին ջրերը մինչեւ հոգիս, անդունդն ինձ պաշարել էր, կնիւն գլխիս փաթաթ-
6 ուեցաւ։ Ես սարերի հիմանց մտան իջայ, երկիրն իր նիգերովը հաւիտեան էր յաւիտեան. բայց դու իմ կեանքը Էհանեցիր *կորուստից, ով իմ Տէր Աստ-
7 ուած։ Հոգիս ինձ վերայ նուաղելիս՝ յիշեցի Տիրոջը. եւ իմ աղօթքը քեզ
8 մտաւ հասաւ քո սուրբ տաճարը։ Փուչ ունայնութիւնների նայողները իրանց ընէրը ողորմութիւնը թողում են։
9 Բայց ես Էօրհներգութեան ձայնով քեզ զոհ պիտի մատուցանեմ. ազատ խոստումնքս պիտի կատարեմ. Էիբր-
10 կութիւնը Տիրոջն է։ Եւ Տէրը հրամայեց ձկանը. եւ նա Յովնանին ցամաքը ցամաքը։

Գլ. Գ

Մարգարէի արդիւնաւոր քարոզը Նինուէում։

1 Եւ Տիրոջ խօսքը երկրորդ անգամ
2 եղաւ Յովնանին ասելով. Վեր կաց դնա Նինուէ մեծ քաղաքը եւ քարոզիր նորա դէմ այն քարոզութիւնը,
3 որ ես քեզ կ'ասեմ. Եւ Յովնանը վեր կացաւ ու գնաց Նինուէ Տիրոջ խօսքին համեմատ. եւ Նինուէն մեծ քաղաք էր Աստուծոյ համար՝ երեք օր-
4 ուայ ճանապարհ։ Եւ Յովնանը սկսեց քաղաքը մտնել մէկ օրուայ ճանապարհ, եւ քարոզում էր ու ասում. Դեռ քառասուն օր կայ, եւ Նինուէն պիտի կործանուի։
5 Եւ Նինուէի մարդիկը Էհաւատացին Աստուծուն, եւ ծոմ հրատարակեցին եւ քուրձեր հագան մեծերից մինչեւ
6 պզտիկները։ Եւ խօսքը հասաւ Նինուէի թագաւորին, եւ նա վեր կացաւ իր աթոռիցը եւ հանեց պատմուճանը իր վերայից եւ քուրձ հագաւ եւ Էնըս-
7 տեց մոխրի վերայ. Եւ Էկանչել տուաւ ու ասեց Նինուէումը թագաւորի եւ նորա մեծամեծների հրամանովն ասելով. Մարդ եւ անասուն, արջառ եւ ոչխար ոչինչ չճաշակեն, չարածեն
8 եւ ջուր չխմեն. Եւ քուրձ հագնեն մարդիկ եւ անասունք, եւ ուժով աղաղակեն առ Աստուած, եւ Էամեն մարդ ետ դառնայ իր չար ճանապարհից եւ Էիր ձեռքերումն Էզձ անի-
9 րաւութիւնից։ Էվ գիտէ, Էօ՞ղ Աստուած ետ դառնայ եւ զղջայ,

---

1 Ծառ. բ. 30։ 2 Ր Ող. բ. 8։ 3 Ծագ. ճ՚ա. 3։ 4 Ծագ. ձԲ. 9։ Գ Ծառ. գ. 40։ Գար. Ե. 11։ 5 Ծառ. ժ. 10։ Ժ. 4։ Ղուկ. ժ՚ա. 30։

— Ծագ. ձԲ. 1։ Ձ. 1։ Էկր. 1։ Ող գ. 55, 56։ 6 Ծագ. Ձ. 6։ 7 Ծագ. Էր. 7։ 8 Ծագ. լ՚ա. 22։ 9 Ծագ. ԿԲ. 1։ Ող գ 54։ 10 Ծագ. Ժ. 10։

* Կամ՝ գուբիցը 5 Ծագ. Ժ. 6։ 6 Ք Ծագ. ԺԲ. 15. Ծագ. լա. 6, Երեմ. ժ. 9։ Ժ. 19։ 7 Ծագ. Ծ. 14, 23. ՆՀ. 17, 18. Ովս. Ժ. 3. Ներեմ. 15։ 8 Ծագ. գ. 8։

— Ծա՚ Բ Ող. Ժ. 22։ 5 Ծառ. Ժ. 41։ Ղուկ. ժ. 33։ 6 Ծառ. բ. 8։ Ղր Ծն. բ. 3։ Յովել բ. 13։ 8 Ես. Ժ. 6։ 9 Ես. ԺԲ. 6։ Ներ Ծագ. Ժ. 22։ Յովել բ. 14։

եւ ետ զառնայ իր սաստիկ բարկութիւնից ու մենք չկորչենք։
10 Եւ Աստուած տեսաւ նորանց գործերը, որ ետ զառան իրանց չար ճանապարհից, եւ Աստուած զղջաց այն չարիւց մասին, որ ասել էր թէ պիտի անէ նորանց, եւ չարաւ։

ԳԼ. Դ

Աստուած խրատում է Յովնանին, որ դժկամ է նինուէացիների դարձից զգուշ։

1 Եւ Յովնանը տրտմեց մեծ տրտմու-
2 թիւնով եւ զայրացաւ. Եւ աղօթք արաւ Տիրոջը եւ ասեց. Ո՛հ Տէր, սա չէր իմ խօսքը քանի որ դեռ իմ երկրումն էի. դորա համար էլ աճապարեցի որ Թարսիս փախչեմ. որովհետեւ գիտէի, որ դու Ողորմած, գթած, երկայնամիտ եւ բազումողորմ Աստուած ես եւ կ'զղջաս չարիքի հա-
3 մար։ Եւ հիմա, ով Տէր, աղաչում եմ առ հոգիս ինձանից. որովհետեւ
4 մեռնելս աւելորդ լաւ է։ Եւ Տէրն ասեց. Միթէ լաւ է որ բարկացել ես
5 Եւ Յովնանը դուրս եկաւ քաղաքիցը եւ նստեց քաղաքի արեւելեան կողմին, եւ իրան համար այնտեղ մի հովանի շինեց եւ նորա տակին նստեց չուքի մէջ մինչեւ որ տեսնէ թէ ինչ
6 է լինելու քաղաքին։ Եւ Տէր Աստուածը հրամայեց մի դդմենու, որ նա վեր եկաւ Յովնանի վերայ որ չուք անէ նորա գլխի վերայ, որ նորան ազատէ իր տառապանքիցը. եւ Յովնանը ուրախացաւ դդմենու վերայ մեծ ուրախութիւնով։
7 Եւ Աստուած հրամայեց մի որդնի առաւօտուայ արշալոյսը ծագելիս, եւ նա զարկեց դդմենուն, եւ սա չորա-
8 ցաւ։ Եւ եղաւ երբոր արեգակը ծագեց, այն ժամանակ Աստուած հրամայեց արեւելեան խորշակահար քամուն, եւ արեւը զարկեց Յովնանի գլխին, եւ նա թուլացաւ, եւ իր անձի համար ուզում էր մեռնել, եւ ասեց. Ինձանից լաւ է ապրելուցս։
9 Եւ Աստուած ասեց Յովնանին. Միթէ լաւ է որ բարկացել ես դդմենու մասին. Եւ նա ասեց. Լաւ է, որ բարկացել եմ մինչեւ մահ։
10 Եւ Տէրն ասեց. Դու ափսոսում ես դդմենու մասին, որի վերայ աշխատութիւն չքաշեցիր եւ որին չմեծացրիր, որն որ մէկ գիշերուայ մէջ եղաւ եւ մէկ գիշերուայ մէջ փչացաւ։
11 Իսկ ես չափսոսամ Նինուէ մեծ քաղաքի մասին, որի մէջ կան հարիւր քսան հազար մարդիկ աւելի, որոնք չեն հասկանում իրանց աջ ու ձախ ձեռքը, եւ շատ անասուն։

ՄԻՔԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՆԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Կառապետութեան պատճառով Յուդան եւ Իսրայէլը կ'քանդուին։

1 Տիրոջ խօսքը որ եղաւ Մօրաստացի Միքիային Յուդայի Յովաթամ, Աքազ եւ Եզեկիա թագաւորների օրերին, որ Նա տեսաւ Սամարիայի եւ Երու-
2 սաղէմի մասին։
Լսեցէք, ով բոլոր ժողովուրդներ, ուշադրութիւն արա, ով երկիր եւ նորա բոլոր լրութիւնը. եւ Տէր Եհովան Վկայ լինի ձեզ դէմ, Տէրը Իր
3 սուրբ տաճարիցը։ Որովհետեւ ահա Տէրը դուրս է գալիս իր տեղիցը,

---

ե Բրեմ. ժգ. 9. Առակ. ի. 3, 6.
— Գլ. ա. 3.
ի Եզ. լդ. 6. Սոպ. ձգ. 5. Յովել. բ. 13.
ի Գ Թագ. ժթ. 4.
ղ Հմր. 8.
* Միթէ խիստ բարկացել ես։
ի Հմր. 3.
ղ Գլ. ա. 2. գ. 2, 3.
ի Բ Օր. ա. 39.

ե Սոպ. լդ. 6. Հբկ. 9.
— Բրեմ. իգ. 18.
ի Առակ. ա. 1.
ի Բ Օր. լբ. 1. Ես. ա. 2.
ղ Սոպ. ծ. 7. Սոպ. գ. 3.
ի Սոպ. ժա. 4. Յովել. բ. 7. Առբ. բ. 10.
ե Ես. իգ. 21.
ի Սոպ. ճժե. 3.

եւ պիտի իջնէ եւ ման գայ Հերկրի
4 բարձրաւանդակներուն վերայ։ Եւ Բաալ-
բերը պիտի հալուին նորա տակին,
եւ հովիտները պիտի ճեղքուին ինչ-
պէս մոմ կրակի առաջին, ինչպէս
5 ջուր որ իջնում է զառիվայրից։ Ցակոբի յանցանքի համար է այս ամենը
եւ Իսրայէլի տան մեղքերի համար.
ո՞վ է Ցակոբի յանցանքը, չէ՞ որ Սա-
մարիան. եւ ո՞վ է Յուդայի բարձրա-
ւանդակները, չէ՞ որ Երուսաղէմը։
6 Եւ Սամարիան պիտի Դաշտի քարա-
կոյտ չինեմ՝ այգի անկնելու տեղեր,
եւ նորա քարերը պիտի թափեմ ձորը,
7 եւ Բանամ նորա հիմերը։ Եւ նորա
բոլոր կուռքերը պիտի կոտրատուին,
եւ նորա բոլոր վարձքերը պիտի կրա-
կով այրուին, եւ նորա բոլոր արձան-
ները պիտի ամայի անեմ. որովհետեւ
բոզի վարձքից է ժողովել, ուրեմն
բոզի վարձքի էլ պիտի դառնան։
8 Սորա համար Կպիտի ողբամ եւ
հառաչեմ, պիտի կողոպտուած եւ Էմերկ
մանդամ, Խուզ պիտի անեմ չագալ-
ների պէս եւ կոճ՝ ջայլամների պէս։
9 Որովհետեւ անբժշկելի են նորա վէր-
քերը, որովհետեւ եկաւ Կմինչեւ Յու-
դան, հասաւ իմ ժողովրդի դռանը՝
10 մինչեւ Երուսաղէմ։ Գէթի մէջ մի
խմացնէք, բնաւ լաց մի լինիք, Բե-
թաիրայումը Կփոչու մէջ պիտի թա-
11 ւալուիմ. Անց կաց քեզ համար, ով
†Սափիրի բնակչուհի, Նամօթով մերկ.
դուրս չէ եկել Ցանանանի բնակչու-
հին, Բեթեսելի կոծը պիտի առնէ
12 Ձեզանից իր օթեւանը։ Որովհետեւ
զայրոյթով է բարեաց համար **Մա-
րոթի բնակչուհին, որովհետեւ Հարիք
պիտի իջնէ Տիրոջ կողմից մինչեւ Ե-
13 րուսաղէմի դուռը։ Ձին կապին լծիր,
ով Լաքիսի բնակչուհի, դա մեղքի
սկիզբն է Սիօնի աղջկայ համար. ո-
րովհետեւ քեզանումդ գտնվում են Իս-

14 րայէլի յանցանքները։ Դորա համար
ընծաներ պիտի տաս Մօրեսեթ-Գէթին.
††Աքզիբի անները պիտի տուն Իսրա-
15 յէլի թագաւորներին։ Դեռ ժառանգ
պիտի բերեմ քեզ համար, ով ‡‡Մա-
րեսայի բնակչուհի մինչեւ Ադոդոմ
16 պիտի հասնէ Իսրայէլի փառքը։ Գեր-
ծիր եւ կարիր մազերդ քո փափուկ
որդկանց համար, լայնացրու կնոսու-
թիւնդ արծիւի պէս, որովհետեւ գերի
տարուեցան քեզանից։

Գլ. Բ

Պատուհասի վերայ ուրախացող անբարեներին.

1 Վա՛յ անօրէնութիւն խորհողներին,
եւ Իրանց անկողինների վերայ չա-
րութիւն գործողներին. Նորանք ա-
նում են այն առաւօտեան լոյսին, որ
2 Իրանց ձեռքն է իրանց այծը։ Եւ
Նորանք Ցանկանում են ագարակների
եւ յափշտակում, եւ Կնկնում տըն-
ների՝ եւ առնում. եւ բռնաբարում են
մարդին ու իր տանը եւ մարդին ու
3 Նորա ժառանգութեանը։ Դորա համար
այսպէս է ասում Տէրը. Ահա ես Ին-
քիս եմ խորհում այս ազգի վերայ.
որտեղից որ չէք կարողանալ քաշել
ձեր պարանոցները, եւ չէք գնալ հը-
պարտութեամբ, Որովհետեւ ժամա-
4 Նակը չար է։ Այն օրը ձեզ վերայ
Կառակ են խօսելու, եւ ողբալի ողբով
Կողբալու են ասելով. Բոլորովին փչա-
ցանք. իմ ժողովրդի բաժինը նա փո-
խեց, նա ինչպէս է վեր առնում ին-
ձանից, խոտորողին բաժանում է մեր
5 դաշտերը։ Դորա համար դու Չկար ձգող
պիտի չունենաս Տիրոջ ժողովքումը։
6 Նորանք Իմ մարգարէանաք, Կեղծ
մարգարէանում են։ Նորանք չպիտի
մարգարէանան Նորանց վերայ. Նա-
7 խատինքը չի վերնայ։ Ով Ցակոբի
տուն կոչուածդ, մի՞թէ Տիրոջ հոգին
կարճ է. կամ սորանք են նորա

ԸԲ Թագ. լբ. 13, լգ. 19. Ա-
մովս գ. 13։
ԹԴատ. ե. 5. Սագ. գէ. 5։
Նա. կդ. 1—3. Ամովս Թ. 5։
Ամբ. գ. 6, 10։
ԺԹ Թագ. ԻԲ. 25. Գլ. գ. 11։
ԻԵզեկ. Ժգ. 14։
ԼՆա. ե. 1, իր. 4. Երեմ. գ. 19։
ԽՆա. ե. 2—4։
ԾՈթ լ. 39. Սագ. հբ. 6։
ՀԹ Թագ. Ժբ. 13. Նա. բ. 7, 8։
ՀԸ Թագ. ա. 20։
*Աստուածաշունչ
ՅԵրեմ. գ. 20։
†Աստուածաբանութիւն
ՆՄՆա. Ժե. 11։
††Աստուածաբանութիւն
ԸԸ Մն. Ժա. 7։
•Ցոր ա. 10։ Նա. Ժե. 2, իր. 12։ Երեմ. է. 29։ Ժգ. 6, իե. 5։ իշ. 27։
ՃՈգբ գ. 5։
—
ՈՄՂ. է. 6։
ՃՄագ. լգ. 4։
ՃՆե. լա. 29։
ՄՆա. է. 8։
ՅԵրեմ. ը. 3։
ՉԱմով Ե. 13։ Եփես. Ե. 10։
ՆԱմբ. բ. 6։
ՀԸ Թագ. ա. 17։
ՀՈբ. լբ. 8, 9։
ՃՆա. լ. 10։ Ամով բ. 12։ է. 16։
ՈՒ՞ր Նորանց։

գործերը. մի՛թէ իմ խօսքերը լաւ
8 չեն ուղիղ վարուողի համար։ Եւ իմ
ժողովուրդը *անցեալումն իրրեւ թշնամի է վեր կացել. հանդերձի վերայից չոխչաակում էք պատմուճանը ապահով անցուդարձողներից, պատե-
9 րազմից ետ դարձողներից։ Իմ ժողովրդի կանանցը վռնտում էք իրանց զուարճալի տներիցը, նորանց երեխաների վերայից առնում էք իմ փառքը
10 յաւիտեան։ Վեր կացէք ու գնացէք, որովհետեւ սա չէ հանգստութեան տեղը. Այն պղծութեան պատճառով, որ պիտի կործանէ, եւ այն եղ սաստիկ
11 կործանումով։ Եթէ մի մարդ ՝ի թեթեւաբարոյ եւ սուտպատում՝ ասէ ինձ դինիի եւ օղիի վերայ մարգարէանամ, ահա նա կ՚լինի այս ազգի մարգարէն։
12 Անպատճառ պիտի ժողովեմ ձեզ ամենիդ, ով Յակոբ, անպատճառ պիտի հաւաքեմ Իսրայէլի մնացորդը։ Ոչխարների պէս, ինչպէս մի հօտ իր փարախի մէջ. Պիտի աղմուկ հանեն մարդկանց բազմութեան պատճառով։ Արդարեւ վեր է կենում նորանց առաջին, նորանք խրամատում եւ անց են կենում դռնովը ու նորանով դուրս գալիս, եւ նորանց թագաւորը անց է կենում նորանց առաջին, եւ Տէրն էլ նորանց պարագլուխ։

Գլ. Գ

Հոգեւոր և աշխարհական իշխանների պատիժը։ Երուսաղէմի կործանումը։

1 Եւ ես ասեցի. Մէկ լսեցէք, ով Յակոբի գլխաւորներ, եւ Իսրայէլի տան իշխաններ, ՝չէ՞ որ դուք պէտք է ի-
2 մանաք իրաւունքը. Դուք՝ բարին ատողներդ եւ չարը սիրողներդ, որ մաշկում էք մարդկանց կաշին իրանց վերայիցը, եւ նորանց միսը իրանց
3 ոսկորներիցը։ Որ ուտում էք իմ ժողովրդի միսը, եւ պոկում էք նորանց կաշին իրանց վերայիցը, եւ նորանց ոսկորները փշրում, եւ նորանց կտրում ինչպէս՝ կաթսայում եւ ինչպէս
4 միս՝ պատկի մէջ։ Այն ժամանակ՝ կ՚աղաղակեն դէպի Տէրը, եւ նորանց չի պատասխանել նա, եւ իր երեսը կ՚ծածկէ նորանցից այն ժամանակին, որովհետեւ նորանք չարացրել են իրանց արարքները։
5 Այսպէս է ասում Տէրը՝ Իմ ժողովուրդը մոլորեցնող մարգարէների մասին, որ կծում են իրանց առաջներովը, եւ աղաղակում՝ խաղաղութիւն, եւ որ նորանց բերանը ոչ բան չ՚դնէ, նորա դէմ պատերազմ կը
6 հրատարակեն. Ուստի որոյ դիշեր չ՚լինի ձեզ որ տեսիլք չ՚տեսնէք. եւ ձեզ խաւար կ՚լինի որ գուշակութիւն չ՚անէք. եւ արեգակը պիտի մար մանէ մարգարէների վերայ, եւ օրը խաւարէ
7 նորանց վերայ։ Եւ պիտի ամաչեն տեսանողները, եւ պիտի ամօթահարուին գուշակողները եւ երես չրջունքները ծածկեն նորանք ամենքը, որովհետեւ չ՚կայ Աստուծոյ պատասխան։
8 Սակայն ես լցուած եմ զօրութիւնով Տիրոջ հոգուով, նաեւ դատաստանով ու արիութիւնով, որ Իմացնեմ Յակոբին իր յանցանքը, եւ Իսրայէլին՝ իր մեղքը։
9 Մէկ սա լսեցէք, ով Յակոբի տան գլխաւորներ, եւ Իսրայէլի տան իշխաններ, իրաւունքից գզուողներ, որ
10 ամեն ուղիղ բան ծռում էք. Սիօնը Էարիւնհեղութեամբ չինելով, եւ ե-
11 րուսաղէմը՝ անիրաւութեամբ։ Նորա գլխաւորները կաշառով են դատում, եւ նորա քահանաները վարձքով են սովորեցնում, եւ նորա մարգարէները փողով են մարգարէանում, եւ Տիրոջ վերայ են կռնում՝ ասելով. Չէ՞ որ Տէրը մեր մէջն է, մեզ վերայ չարիք
12 չի գալ։ Դորա համար Սիօնը ձեր պատճառով պիտի հերկուի աղարակ հերկուի, եւ Երուսաղէմը աւերակ-

---

* Կամ՝ Երեկ

իբ Ղր. Ժբ. 9։
ղԼՂ. Ժբ. 35, 38, Երեմ. գ. 3։
ի Եզեկ. Ժգ. 3։
ձ Գղ. գ. 6, 7։
ճ Երեմ. լա. 10։
ղ Եզեկ. լէ. 37։
յ Ովս. գ. 5։
ա Ես. Ժբ. 12։
—
բ Երեմ. Ե. 4, 5։
գ Ամոց. Ժգ. 4։
դ Եզեկ. Ժա. 3, 7։
ե Ամոց. Ժբ. 41։ Ղաւկ. ա. 28։ Ես. ա. 15։ Եզեկ. ը. 18։ Զաք. է. 13։
զ Ես. Ժէ. 10, 11։ Եզեկ. Ժգ. 10։ իբ. Ժբ. 25։
ղԳղ. ը. 11։ Մատ. է. 15։
ի Եզեկ. Ժգ. 18, 19։
ձ Ես. ը. 20, 22։ Եզեկ. Ժգ. 23։ Զաք. Ժգ. 4։
ճ Ամոս. ը. 9։
ղ Ամոց. Կգ. 9։ Ամոս. ը. 11։
յ Ես. Ժբ. 1։
ա Երեմ. իբ. 13։
ի Եզեկ. իբ. 37։ Ովս. ը. 13։
ձ Ես. Ժբ. 3։ Երեմ. է. 4։ Հաւմ. բ. 17։
ճ Երեմ. իգ. 18։ Գղ. ա. 6։
ղ Ամոց. Կբ. 1։

Ների դէզեր դառնայ, եւ հատաքարի սարը՝ անտառի բարձրաւանդակներ։

Գլ. Դ

Մեհեկի թագաւորութիւնը. Իսրայէլը դառն չարութենէն չհեռանալով կը կործանի։

1 Եւ ՚վերջի օրերը պիտի լինի որ Տիրոջ տան սարը հաստատուն պիտի լինի սարերի գլխին, եւ բարձր պիտի լինի բլուրներից, եւ ժողովուրդները
2 հոսելով նորա մօտ պիտի գնան. եւ շատ ազգեր պիտի գնան եւ ասեն. Եկէք վեր գնանք Տիրոջ սարը, եւ Յակոբի Աստուծոյ տունը, որ նա մեզ սովորեցնէ իր ճանապարհները, եւ որ մենք գնանք նորա շաւիղներովը, որովհետեւ Սիօնից պիտի գուրս գայ օրէնքը, եւ Տիրոջ խօսքը՝ Երուսաղէմից։
3 Եւ նա շատ ժողովուրդների մէջ դատաստան պիտի անէ, եւ զօրաւոր ազգերին պիտի յանդիմանէ մինչեւ հեռուները. եւ ՚նորանք պէտք է կոտրատեն՝ իրանց սուրերը խոփեր չինեն, եւ իրանց նիզակները՝ յօտոցներ, ազգ ազգի վերայ սուր պիտի չ՚բարձրացնէ, եւ էլ եւս պատերազմ
4 պիտի չ՚սովորին։ ՚Այլ ամէն մարդ պիտի իր որթի տակին բնակուէ, եւ իր թզենու տակին, եւ վախեցնող պիտի չ՚լինի, որովհետեւ Զօրաց Տիրոջ բե-
5 րանն է ասել։ Որովհետեւ Իսրայէլ ժողովուրդները՝ իւրաքանչիւրն իր աստուծոյ անունովն է գնում, իսկ մենք Տէր Աստուծոյ անունովը պիտի գնանք, յաւիտեան յաւիտենից։
6 Այն օրը, ասում է Տէրը, Իպիտի ժողովեմ կաղը, Իեւ աքսորուածը պիտի հաւաքեմ, եւ այն էլ՝ որին չա-
7 րիք եմ արել։ Եւ կաղը պիտի Բնիանցորդ չինեմ, եւ հեռու քչուածը՝ զօրաւոր ազգ. եւ ՚Տէրը պիտի Թագաւորէ նորանց վերայ՝ Սիօն սարումն,
8 այսուհետեւ մինչեւ յաւիտեան։ Եւ դու, ով հօտի աշտարակ, Սիօնի աղ-

ջկան բլուրը, մինչեւ քեզ է գալու եւ հասնելու առաջի իշխանութիւնը, Երուսաղէմի աղջկան թագաւորութիւնը։

9 Հիմա ինչու ես դոռում գոչում Իթագաւորը մէջդ չէ՞, կամ թէ խորհրդականդ կորե՞լ է, որ քեզ Ծննդա-
10 կանի պէս ցաւ է բռնել։ Գալարիր եւ ցաւադնիր Ծննդականի պէս, ով Սիօնի աղջիկ, որովհետեւ հիմա դուրս ես գալու քաղաքիցը, եւ պիտի բնակուես դաշտումը, եւ պիտի գնաս մինչեւ Բաբիլոն, եւ այնտեղ պիտի ազատուես, Տէրը քեզ այնտեղ պիտի ազատէ քո թշնամիների ձեռքից։
11 Եւ հիմա քեզ վերայ շատ ազգեր են ժողովուել, որոնք ասում են. Թող պղծուի, եւ մեր աչքերը Խնայնեն
12 Սիօնին։ Բայց նորանք չ՚գիտեն Տիրոջ խորհուրդները, եւ չեն հասկանում նորա խորհուրդը, որովհետեւ նա նորանց ժողովելու է հինչպէս ո-
13 րանները կալի մէջ։ Վեր կաց ու կալը կասիր, ով Սիօնի աղջիկ, որովհետեւ ես քո եղջիւրը երկաթի պիտի անեմ, եւ քո կճղակները պիտի պղնձի չինեմ, եւ դու Շատ ժողովուրդներ պիտի մանրես. եւ ՚ես Տիրոջը պիտի նուիրեմ նորանց աշխատանքը, եւ ՚նորանց առացուածքը բոլոր երկրի Տիրոջը։

Գլ. Ե

Մեհեկի ծնունդի գալուքը և նորա ընդհանուր թագաւորութիւնը. Իսրայէլի դարձը և փառքը։

1 Հիմա դու քեզ գունդ կազմիր, ով գնդի աղջիկ, պաշարումն է դրուել մեզ վերայ, գաւազանով պիտի հարուածեն ՚Իսրայէլի դատաւորի ծնօ-
2 ծին։ Եւ դու, ով ՚Բեթլէհեմ Եփրաթա, փոքր Ն՚ես Յուդայի Հազարաւորների մէջ, Ն՚ից քեզանից պիտի դուրս գայ ինձ համար նա որ ՚Իշխան լինի Իսրայէլին, եւ Նորա ելքը վաղուց

---

4 Գլ. գ. 2.
— Ես. ր. 2 Հզե. Եզեկ. ժէ. 22, 23.
5 Ես. ր. 4։ Տես Յովել գ. 10։
6 Սոփ. Հր. 7.
7 Թագ. գ. 23. Զաք. գ. 10։
9 Երեմ. ր. 11։
Զաք. ժ. 12։
10 Եզեկ. իգ. 16. Միք. գ. 12։
11 Սաղ. ճբ. 2։ Եզեկ. իգ. 13։
իե. 21։
Գլ. ր. 13. Ա. 3, 7, 8։ ե. 15։
12 Ես. ր. 8։ Յեռ. իգ. 28. Գաղ. ե. 14, 27։ Ղուկ. ա. 33։ Յայտ. ժա. 15։
13 Երեմ. ը. 19։
Ես. ժգ. 8։ իա. 3։ Երեմ. ի. 6. ծ. 13.
Միք. գ. 10.
14 Սգր. 12։ Գլ. է. 10.
Ես. ծե. 8. Հազմ. ժա. 33.
Ես. իա. 10.
Ես. իա. 15, 16. Երեմ. ծա. 33.
Դան. ր. 44։
Ես. ժը. 7. իգ. 18. ի. 6, 9։
Զաք. գ. 14. ը. 5։
— Միք գ. 30. Ա. 39. իե. 30.
Ա. ր. 6. Յովէ. ե. 42.
Ես. ժը. 25. — Ա. իգ. 23.
Նհ. իմ. 10. Ես. ր. 6. Ա. 23, 23։ Յովէ. ա. 1.

3 յաւիտենական օրհրից է։ Դորա հա-
մար նորանց պիտի ձգէ մինչեւ Ծնո-
ղի Ծնելու ժամանակը, եւ Ինորա
եղբայրներուն մնացորդը նա պիտի դառ-
4 նայ Իսրայէլի որդկանց մօտ։ Եւ նա
պիտի կանգնէ եւ Հովուէ Տիրոջ զո-
ժովը, իր Տէր Աստուծոյ անուան մե-
ծախտուքեամբը, եւ նորանք պիտի
բնակուին, որովհետեւ հիմա Տպիտի
5 մեծանայ մինչեւ երկրի ծայրերը։ Եւ
սա Խաղաղութիւն պիտի լինի, Աս-
րեսատանցին երբոր մեր երկիրը մտնէ,
եւ երբոր մեր պալատներուս մէջ,
այն ժամանակ մենք կ'կանգնեցնենք
նորա դէմ հօթը հովիւ եւ ութ իշխան
6 մարդ։ Եւ նորանք պիտի հովուեն Ա-
սորեստանի երկիրը սրով եւ Ներրոյ-
թի երկիրը իր դռներովը, եւ Նա
պիտի ազատէ Աստրեսատանցիներիցը,
երբոր նորանք մեր երկիրը մտնեն եւ
մեր սահմաններուս մէջ։
7 Եւ Յակոբի մնացորդը պիտի լինի
ժողովուրդների մէջ Տիրոջ կողմից
եկած ցօղին պէս լինի, այն չաղին
պէս որ կ'իջնէ խոտի վերայ, որ մարդի
չէ սպասում, եւ մարդի որդկանց չէ
8 յուսում։ Եւ Յակոբի մնացորդը ազ-
գերի մէջ պիտի լինի շատ ժողովուրդ-
ների մէջ, ինչպէս առիւծն անտառի
անասուններուն մէջ, ինչպէս կորիւնը
ոչխարներուն հօտերի մէջ, որ եթէ անցնէ
ու կոխ տայ եւ պատառէ, ազատող
9 չի լինիլ։ Թող ձեռքդ բարձրանայ քո
թշնամիներուն վերայ, եւ քո բոլոր ո-
սոխները բնաջինջ կ'լինին։
10 Եւ պիտի լինի այն օրը որ պիտի
բնաջինջ անում քո ձիերը քո միջիցը
11 եւ պիտի կորցնում քո կառքերը։ Եւ
պիտի բնաջինջ անում քո երկրի քա-
ղաքները, եւ պիտի քանդում քո բեր-
12 դերը։ Եւ պիտի բնաջինջ անում քո
ձեռից կախարդութիւնները, եւ հզու-
չակողներ պիտի չ'ունենաս դու։
13 Եւ պիտի բնաջինջ անում քո դրօշակ-
ները եւ քո արձանները քո միջիցը,
եւ Նայլ եւս չես երկրպագիլ քո ձեռաց
14 գործերին։ Եւ պիտի կործանում քո
Աստարովթները քո միջիցը, եւ պիտի
15 փշացնում քո քաղաքները։ Եւ վրէժ
պիտի կատարում բարկութեամբ եւ
սրտմտութեամբ այն ազգերին որոնք
չեն լսում։

Գլ. 2

Պատերախա ժողովուրդը։ Աստուծոյ հաճելի գործը։ Շար
ջանքի հունձը։

1 Ա՛կ լսեցէք Տիրոջ ասածը. վեր
կաց, դատ վարիր սարերի առաջին, եւ
2 բլուրները լսեն քո ձայնը։ Լսեցէք,
ո՞վ սարեր, Տիրոջ դատը, եւ դուք,
ով հաստատուն հիմունք երկրի. ո-
րովհետեւ Տէրը դատ ունի իր ժո-
ղովրդի հետ, եւ Իսրայէլի հետ պիտի
վիճէ։
3 Ով իմ ժողովուրդ, ես քեզ ինչ եմ
արել, եւ ինչով եմ քեզ յոգնեցրել,
պատասխանիր ինձ։ Որովհետեւ ես
քեզ հանել եմ Եգիպտոսի երկրիցը,
եւ ծառայութեան տանիցը քեզ ազա-
տել եմ, եւ քո առաջն ուղարկեցի
Մովսէսին, Ահարօնին եւ Մարիամին։
5 Ով իմ ժողովուրդ, մէկ յիշիր թէ ինչ
էր խորհում Մովաբի Բաղակ թա-
գաւորը, եւ թէ նորան ինչ պա-
տասխանեց Բէովրեան Բաղաամ. Ս-
ատիմից մինչեւ Գաղգաղա. որպէս զի
գիտենաս Տիրոջ արդար գործերը։
6 Ես ինչով գիմաւորեմ Տիրոջը, բնկ-
նեմ Բարձրեալ Աստուծոյ առաջին.
արդեօք գիմաւորեմ նորան ողջակէզ-
ներով, մէկ տարեկան օրթերով։
7 Մ'թէ Տէրը կ'հաճի հազարաւոր խո-
յերի, կամ բիւրաւոր Յուղի գետերի.
արդեօք Իմ անդրանիկը տամ իրրեւ
իմ յանցանքի պատարագ, իմ որովայնի
պտուղը իրրեւ իմ անձի մեղքի փո-

ա Գլ. ը. 10.
բ Գլ. ը. 7.
գ Ես. խ. 11. Ամ. ժ. 10. Եզեկ.
լգ. 33. Գլ. է. 14.
դ Ես. հը. 9. Ես. ծը. 13.
Զաք. ժ. 10. Ղուկ. ա. 33.
ե Ես. հը. 7. Ես. ը. 8.
Զաք. ժ. 10. Ղուկ. ը. 14.
Եզեկ. ը. 14.
զ Ես. ժ. 8, 10, 11.
է Ղուկ. ա. 71.
ը Հմր. 3.
թ Ամ. ը. 2. Ես. հը. 6.
Հմ. 3.
ժ Զաք. ժ. 10.
ի Ես. ը. 6.
ժա Զաք. ժգ. 2.
ժբ Ես. ը. 9.
ժգ Ես. ժ. 8. Ը
Թես. ա. 8.

—

ժդ Ամ. ը. 1. Ես. ծ. 1, 4.
Ես. ա. 2.
ժե Ամո. ժը. 21.
ժզ Ես. ա. 18. Ա. 3, 4. Խգ.
26. Ամո. գ. 1.
ժէ Եզեկ. ը. 5, 31.
ժը Ել. ժը. 21. ժգ. 30. Ը. 2.
Ը Ամ. ը. 10.
ի Ես. ը. 5. Խգ. 7. Խգ. 10,
11. Ը Ամ. ը. 4, 5. Ճեռ.
Խգ. 9, 10. Ցոյս. ը. 14.
ի Թես. Ա. 1. Ղգ. 49. Ճեռ.
գ. 19. Ա. 10.
իա Դատ. ե. 11.
իբ Ես. ծ. 9. Ես. ա. 16. Ես.
ա. 11.
իգ Ես. ԼԲ. 6.
իդ Թագ. Ժգ. 3. Խա. 6. Խգ.
10. Եզեկ. ե. 31. ԺԲ. 9.
Եզեկ. Խգ. 37.

8 Տիեզ յայտնել է, ով մարդ, քէ ինչ է բարին. եւ Տէրը ինչ է ուզում քեզանից, այլ միայն Իրաւունք անել, ողորմութիւն սիրել, եւ խոնարհութեամբ վարուիլ քո Աստուծոյ հետ։
9 Տիրոջ ձայնը կանչում է քաղաքին, եւ իմաստութիւնը նկատում է քո անունը. լսեցէք պատժի գաւազանը եւ
10 նորա մեծութիւն։ Դեռ անօրէնի տանը անօրէնութեան գանձեր կան, եւ նուազած արդու՝ Էոր անիծեալ է։
11 Մի՞թէ ես մարդուց կ'համարեմ նենգ քշնութեան կշռաւորին եւ խարդախ
12 քարերի քսակաւորին։ Որի հարուստները լիքն են զրկանքով, եւ նորա բնակիչները սուտ են խօսում. եւ նորանց բերանում հնենգաւոր լեզու
13 կայ։ Ուրեմն ես էլ հիւանդացնում եմ քեզ զարկելով, ե՛ւ աւերակ եմ ա-
14 նում քո մեղաց պատճառով։ Դու պիտի ուտես, ու չ'կշտանաս, եւ քո անօթութիւնը քո փորումը դէպ ետ։ եւ դու կ'քաշես, բայց չես ազատիլ, եւ ինչ որ ազատես սրի պիտի մատ-
15 նեմ։ Դու պիտի սերմես, բայց չ'հընձես, դու ձէթ պիտի կոխես, բայց իղոյ չ'օծուիս. եւ քաղցու՝ բայց
16 դինի պիտի չ'խմես։ Եւ պահւում են Ամրիի հրամանները, եւ Աքաաբի տան բոլոր գործերը, եւ դուք գնում էք նորանց խրատներովը, որպէս զի քեզ համայի անեմ, եւ նորա բնակիչները սուլելու ենթարկեմ։ եւ դուք պիտի կրէք իմ ժողովրդի նախատինքը։

ԳԼ. Է

Բարեպաշտների քաջութիւնը, նոքա պատիժից չեն ազատուիլ Աստուծոյ շնորհքի միջոցաւոր խոստումները։

1 Վա՛յ ինձ, որ ամառային պաղաքաղի նման եմ դառել, այգեկուքի ճոճաքաղի պէս. ողկոյզ չ'կայ ուտելու, Էմի կանխահաս թուզ որը փափաքում է սիրտս։
2 Հեռացաւ է բարեպաշտը երկրիցը, եւ ուղիղը չ'կայ մարդկանց մէջ. ամենքը արիւնների համար դարան են սարքում, Տամին մարդ իր եղբօրը որսում
3 է վարմով։ Դէպի չարութիւն են ձեռնամ ձեռքերը, որ յաջողին, Իշխանը պահանջում է ընծայ, եւ դատաւորը վարձքով է դատ տեսնում, եւ մեծ մարդը իր սրտի ցանկացածն է խօսում. եւ
4 նորանք ոլորում են բանը։ Նորանց լաւագոյնը Էփուշի նման է, ուղիղը փշեղէն ցանկից վատ. քո դէտերի օրը՝ եկաւ քո այցելութիւնը, հիմա պիտի
5 լինի նորանց չփոթութիւնը։ Մի հաւատաք բարեկամին, ընկերին մի վստահիք, ծոցիդ պահպողիցը պահիր
6 բերանիդ դռները։ Որովհետեւ Տորդին անարգում է հօրը, աղջիկը վեր է կենում իր մօր վերայ, հարսը իր սկեսրի վերայ. մարդիս թշնամիներն իր ընտանիքն են։
7 Բայց ես Տիրոջը կ'սպասեմ, եւ կ'յուսամ իմ փրկութեան Աստուծուն. ինձ պիտի լսէ իմ Աստուածը։
8 Մի ուրախանար ինձ վերայ, ով իմ թշնամի, որովհետեւ Ընկեր ընկնեմ, վեր կ'կենամ, թէեւ խաւարի մէջ
9 նստեմ, Տէրը ինձ լոյս կ'լինի։ Տիրոջ ցասումը պիտի կրեմ, (որ նորա դէմ մեղք եմ գործել,) մինչեւ որ նա պաշտպանէ իմ դատը եւ ինձ իրաւունք անէ, ինձ հանէ լոյսը, որ նորա արդարութիւնը տեսնեմ։ Այն ժամանակ իմ թշնամին տեսնէ, եւ ամօթը նորան ծածկէ, որ ասում էր ինձ թէ Որտե՞ղ է քո Տէր Աստուածը. Իմ աչքերը տեսնեն նորան. հիմա նա ոտնակոխ պիտի լինի ինչպէս փողոցի ցեխը։
11 Այն օրը որ Ասպարիսպներդ կ'շինուին, նոյն օրը պատուէրը կ'հեռանայ։
12 Այն օրը մինչեւ քեզ մօտ են գալու

ԼԲ Օր. Ժ. 12. ա Թագ. Ժե. 33. Ովս. գ. 6. Ամբ. 7.
Ե՚ՆԹ. Ամբ. 10. Նա՚ա. ա. 17.
Ծր Օր. ԺԸ. 13—16. Առաք. Ժա. 1. բ. 10, 33.
Ա Ովս. Ամբ. 8.
Հ Նբհմ. բ. 3, 5, 6, 8.
Ղ Ղե. իգ. 16. Ռագ. ԺԸ. 17, 18.
Ղ՚Ե. իգ. 26. Ովս. գ. 10.
Ծր Օր. ԾԸ. 38—40. Ամբա՚ե. 11. Ռաք. ա. 13. Անգ. 6.
Ճ գ Թագ. Ժգ. 25, 26.
ը Ովս. Ե. 11.
Ն գ Թագ. Ժգ. 30 եւ 36. Ես. 25, 26. գ Թագ. Ես. 3.
Ղ գ Թագ. Բ. 9. Երեմ. ԺԲ. 8.
Ջ Ես. ԺԵ. 8. Երեմ. Ժա. 21. Ռագ. Ե. 1.
Ես. Ժէ. 6. իգ. 13.
Ք Ամբ. ա. 15.
Ի Ովս. գ. 18.
Ձ Ես. ա. 23. Զէ. գ. 11.
Ղր Թագ. իգ. 6, 7. Նբհկ. բ. 6. Տես Ես. Ժե. 13.
Ը Երեմ. Բ. 4.
Ճ Նբհկ. իբ. 7. Մաա. Ժ. 21, 35, 36. Գաղ. Ծր. 53. Ես. 16. ր Տիտ. գ. 3. 3.
Ք Ես. ը. 17.
Ի Ռաք. իգ. 17. Տես Ռագ. գ. 21.
Ա Ռաք. իբ. 11 եւ 13.
Ես. Ժէ. 1.
Ք Ամբ. ա. 15.
Ի Ովս. գ. 18.
Ձ Ես. ա. 23. Զէ. գ. 11.
Ղր Թագ. իգ. 6, 7. Նբհկ. բ. 6. Տես Ես. Ժե. 13.
Ը Երեմ. Բ. 4.
Ճ Նբհկ. իբ. 7. Մաա. Ժ. 21, 35, 36. Գաղ. Ծր. 53. Ես. 16. ր Տիտ. գ. 3. 3.
Ք Ես. ը. 17.
Ի Ռաք. իգ. 17. Տես Ռագ. գ. 21.
Ա Ռաք. իբ. 11 եւ 13.
Ա Ռագ. լե. 34. Առաք. իգ. 16.
Ե Ռագ. իե. 1.
Ծ Ռագ. գ. 30.
Ի Ռագ. լե. 6.
Հ Ռագ. լե. 26.
Ձ Ռագ. իգ. 3, 10. Հբ. 10. Հմե. 3. Ռովիւ բ. 17.
Ջ Զէ. գ. 11.
Ծր Թագ. իբ. 43. Զաք. Ժ. 5.
Ռ Ամբա՚ե բ. 11 եւ 13.

Ասորեստանից եւ Եգիպտոսի քաղաքներից, եւ Եգիպտոսից մինչեւ Գետ,
43 եւ ծովից ծով ու սարից սար։ Եւ երկիրը ամայի պիտի լինի իր բնակիչների պատճառով, Իրանց գործերի պտուղների համար։
44 Հովուիր ժողովրդին քո գաւազանովը՝ քո ժառանգութեան հօտերը, առանձին նստողներին Անտառումը կարմելոսումը. թող արածեն Բասանումը եւ Գաղաադումը վաղ օրերի պէս։
45 Քո եգիպտոսի երկրից դուրս գալու օրերի պէս նորան հրաշքներ
46 պիտի ցոյց տամ։ Ազգերը Պիտի տեսնեն եւ ամաչեն իրանց բոլոր արիութիւնից, Ձեռքը պիտի դնեն բերանի վերայ, Նորանց ականջները պիտի
47 խլանան։ Հող պիտի լիզեն օձի պէս,

երկրի սողունների պէս. Դողալով պիտի գան իրանց թաքստաններից, Մեր Տէր Աստուածանից պիտի դողան. այո՛, քեզանից պիտի վախենան։
18 Ո՞վ է Աստուած քեզ նման, Ով ներելութիւն վեր առնող, եւ Իր ժառանգութեան մնացորդի մեղքից անց կենող, Որ չէ պահում իր բարկութիւնը յաւիտեան, որովհետեւ նա ողորմութիւն սիրող է։
19 Նա դարձեալ մեզ պիտի ողորմէ, Նա պիտի ոտնահարէ մեր անօրէնութիւնները. եւ մեր բոլոր մեղքերը դու կ'դցես ծովի
20 խորքերը։ Ճշմարտութիւն պիտի անես Յակոբին եւ ողորմութիւն Աբրահամին, Որ երդում ես արել մեր հայրերին վաղ օրերից ի վեր։

ՆԱՈՒՄԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Աստծոյ վճռաբանութիւնը Նոբինէի դէմ։

1 Ծինուէի պատգամը։ Ելկեսացի Նաումի տեսիլքի գիրքը։
2 Նախանձոտ եւ վրէժխնդիր Աստուած է Տէրը, վրէժխնդիր է Տէրը եւ բարկութեան տէր, վրէժ առնող է Տէրը իր ոսոխներից, եւ բարկութիւն
3 պահող իր թշնամիների դէմ։ Տէրը Երկայնամիտ է եւ Իմեծազօր, եւ երբէք չի արդարացնիլ չնչին։ Տիրոջ ճանապարհը մրրկի եւ փոթորկի մէջ է, եւ ամպերը նորա ոտների փոշին են։ Նա խաստում է ծովին եւ նորան ցամաքեցնում, եւ բո-

լոր գետերը չորացնում. Թառամում են Բասանն ու Կարմելոսը, եւ Լիբանանի ծաղիկը թառամում է։
5 Սարերը դողում են նորանից եւ Բլուրները հալվում են, Երկիրը բարձրանում է նորա առաջին, Նաեւ աշխարհը եւ բոլոր նորանում բնակողները։
6 Նորա ցասման առաջին ո՞վ կ'կանգնէ, եւ Ո՞վ կ'դիմանայ նորա բարկութիւնը բորբոքելիս։ Նորա սրտմտութիւնը Թափվում է կրակի պէս, եւ ապառաժները ճաքում են նորա առաջին։
7 Բարի է Տէրը, ամրոց է նեղութեան օրուայ. եւ Նա Ճանաչում է իրան ապաւինողներին։
8 Հեղեղով պիտի վերջ տայ նորա տեղին, եւ նորա թշնամիներին պիտի հալածէ

Ա Նա. ա. 16. Յհ. 23 Հբ. Յհ. 13։ Ովս. ժա. 11։
Բ Երեմ. խա. 14։ Գլ. գ. 12։
Գ Սոպ. խբ. 9։ Գլ. ե. 4։
Դ Ես. լէ. 24։
Ե Սոպ. կբ. 22. Հբ. 12. Գ Ես. խգ. 11։
Զ Յոբ խա. 5։ ԽԲ. 9։
Է Յոբ. գ. 14։ Սոպ. հբ. 9։ Ես. խԲ. 23։
Ը Սոպ. Յբ. 45։
Թ Երեմ. լգ. 9։
Ժ Եզ. ժե. 11։
ԺԱ Երեմ. ե. 10. 3 Գլ. գ. 7։ ե. 3, 7, 8։
ԺԲ Սոպ. հգ. 9։ Ես. ծէ. 16. Երեմ. գ. 5։
ԺԳ Ղուկ. ա. 72, 73։
ԺԴ Սոպ. ճե. 9, 10։
ԺԵ Ոսփ. բ. 13։
ԺԶ Նե. ի. 5։ լգ. 14։ բ Օր. գ.

24։ Ճեռ. իգ. 19։
ԺԷ Օր. լբ. 35։ Սոպ. գգ. 1. Ես. ԽԲ. 18։
ԺԸ Նե. լգ. 6, 7. Ովեմ. Բ. 17. Սոպ. հգ. 8։ Ռոմ. գ. 25։
ԺԹ Յոբ Բ. 4։
ԻՍոպ. Յբ. 7 Հբ. գե. 2. Ամբ. գ. 5, 11, 13։
ԻԱ Սոպ. հգ. 9։ Ես. ծ. 2։ Մաա. ը. 26։
ԻԲ Ես. լգ. 9։
ԻԳ Սոպ. կբ. 8։
ԻԴ Սամ. ե. 5։ Սոպ. գե. 5։ Միք. ա. 4։
ԻԵ Գ Մաա. ժգ. 10։
ԻԶ Սոպ. գ. 2։
ԻԷ Սոպ. ժգ. 1։
ԻԸ Մաա. ժգ. 34։ Սոպ. ճ. 5։ Երեմ. լգ. 11։ Ովբ. գ. 25։
ԻԹ Սոպ. ա. 6։ Բ Տիմ. բ. 19։
ԼԱ Դատ. ի. 26։ Ժա. 10, 32, 40։

9 խաւարը ։ Ինչ էք մտածում Տիրոջ դէմ. Վերջ առնողը նա է. նեղութիւնը երկու անգամ վեր չի կենայ։
10 Որովհետեւ մինչեւ որ նորանք փուշերի պէս խճճուած են, եւ իրբ իրանց գինովը արբածներ, պիտի ապառուին բոլորովին չոր յարդի պէս։
11 Չէ՞ւզանից դուրս եկաւ Տիրոջ դէմ չարութիւն մտածող՝ անօրէն խորհրդ-
12 ական։ Այսպէս է ասում Տէրը. Թէեւ անզորը են ու այնքան բազմաթիւ, բայց եւ այնպէս նպէտք է կըտրուին, եւ նա պիտի անցնի. թէեւ ես քեզ
13 նեղել եմ, այլ եւս չեմ նեղիլ։ Եւ հիմա պիտի նորա լուծը կոտրեմ քո վերա-
14 յից, եւ կապերդ պիտի կտրեմ։ Եւ Տէրը հրամայել է քո մասին. այլ եւս սերունդ պիտի չլինի քո անունից, քո աստուածների տանիցը պիտի բնաջինջ անեմ քանդակածն ու ձուլածոյ կուռքն. Քո գերեզմանը պիտի լինեմ,
15 որովհետեւ դու անարգ եղար։ Ահա լեռների վերայ աւետիք բերողի ոտներըր, որ խաղաղութիւն է քարոզում. տօնիր, ով Յուդա, քո տօները, կատարիր ուխտերդ. որ այլ եւս Նանօրէն պիտի չանցնի քո միջովը, բոլորը բնաջինջ եղաւ։

Գլ. Բ

Նինուէ քաղաքի կործանման նախագուշակութիւնը։

1 Ոտրատակող է վեր գալիս քեզ դէմ. Բաներիր պարիսպը. ճանապարհին նայիր, մէջքդ պնդացրու, ոյժդ չատ զո-
2 րացրու։ Որովհետեւ Տէրը նա է զարձրել Յակոբի վայելչութիւնը, Իսրայէլի վայելչութեան պէս. որովհետեւ Բարատակողները դարատակել են նորանց, եւ նորանց որթի ուռերը փչացրել են։
3 Նորա տղամարդների վահանը Կարմրած է, քաջազուններըը որդան կարմիրով են ներկ---, բոցացայտ պողպատով գ-----ե է կառքը նորա պատրաստութեան օրը, եւ նռի նշդ-ներըը
4 ծածանվում են։ Փողոցներումը կա-

տաղում են կառքերը, իրար են բաղխում հրապարակներումը, նորանց երեւոյթը ջահերի պէս է, կայծակների պէս են վազվազում։
5 Նա յիշում է իր զօրաւորներին, նորանք գլորվում են գնալիս, չատ պում են դէպի պարիսպը, եւ պատրա-
6 պարանը պատրաստուած է։ Գետերի դռները պիտի բացուին, եւ պալատը
7 պիտի հալուի։ Եւ որոշուեցաւ, որ նա գերութեան հանուի, եւ նորա աղախինները հընչում են իրր աղաւնիների ձայնով, իրանց սրտերին ծեծե-
8 լով։ Եւ Նինուէ ջրերի աւազանի պէս էր իր առաջի օրերից ի վեր. եւ նորանք փախչելիս կանգնեցէք, կանգնեցէք,
9 չ'---ն, բայց ուշադրող չկայ։ Արծաթ կողոպտեցէք, ոսկի կողոպտեցէք. եւ վախճան չունին զարդերը՝ ծանրաբեռնուած ամեն տեսակ ցանկալի սպասնե-
10 րով։ Դատարկ ու դատարկուած ու դատարկացրուած է. եւ հոգին մէջքերը երերվում են, եւ բամենի երեսը սպրանում է։
11 Ո՞ւր է առիւծների բնակարանը, եւ կորիւնների արօտատեղին, ուր որ մտն էին գալիս արու առիւծը, մատակ առիւծը եւ առիւծի լակոտը. եւ վա-
12 խեցնող չկար։ Առիւծը պատառում էր իր լակոտներին բաւականանալու չափ, եւ խեղդում էր իր մատակ առիւծների համար. եւ լցնում էր որսով իր մորիները, եւ իր բնակարանները յա-
13 փրշտակութիւնով։ Ահա ես քեզ դէմ եմ, ասում է Զօրաց Տէրը, եւ պիտի ծուխով այրեմ նորա կառքերը, եւ քո կորիւններին պիտի սուրն ուտէ. եւ երկրիցը պիտի քո որսը բնաջինջ անեմ, եւ այլ եւս չպիտի չլսուի քո դեսպանների ձայնը։

Գլ. Գ

Նինուէի պատիժ պատճառը իր մեղքն է։

1 Վա՛յ ՝արիւնհեղութեանց քաղաքին,

3 Ծպ. բ. 1։
չ— Թագ. գ. 13։
ճբ Թագ. իգ. 6, 7։
յ Գլ. գ. 11։
յ Ծպ. գ. 1։
դգ Թագ. ժբ. 22, 23։
էգ Թագ. ժբ. 35, 37։
—եբեմ. բ. 20. լ. 8։
էգ Թագ. ժբ. 37։
գես. ծբ. 7։ Հռովմ. ժ. 15։
է Հրկ. 11, 13։
—
—եբեմ. ծ. 23։
բ եբեմ. ծ— 11, 12։ Գլ. գ. 14։
թ Ծպ. ձ. 12։
ը Թես. կգ. 2, 3։
ի Թես. լբ. 11։ ժբ. 11։
չ Թես. ժգ. 7, 8։
կ Դան. ե. 6։
ղ եբեմ. լ. 6։
ճ Ծովել բ. 6։
ձ Ծոբ գ. 10, 11։ եբեմ. ժբ. 2—7։
ի եբեմ. իբ. 3. լբ. 3. ղբ. 1։ Գլ. գ. 5։
լգ Թագ. ծբ. 17, 19։ ժբ. 9, 23։
—եբեմ. իբ. 2, 3։ իգ. 6, 9։ Ամբ. բ. 12։

բոլորը լիքն է սուտ[ե]ամբ՝ յափշտա-
2 կութ[ե]ամբ. որոյ պակաս չէ. Խոթա-
զանի չռինդը եւ [f]անիւի չառաչման
ձայնը, եւ սրընթաց ձին ու ցնցուղ
3 կառքը. վեր վեր խաղացող ձիաւորը
եւ թուրի պպզղոցը եւ նիզակի չոզ-
չոզոցը, եւ չատ վիրաւորները եւ մե-
ռածներուն բազմութ[ի]ւնը, եւ անթիւ
դիակները, որոնց դիակներուն վերայ
4 գլորվում են. Պոռնկի պոռնկութ[ի]ւն-
ներուն չատութ[ե]ան համար, որ [g]լաւ
շնորհալի է իրրեւ կախարդութ[ի]ւն-
ներուն տիկին, որ ազգերը ծախում է
իր պոռնկութ[ի]ւնովը, եւ ազգատոհմ-
ները՝ իր կախարդութ[ի]ւններովը։
5 [h]Ահա ես քեզ դէմ եմ, ասում է Զօրաց
Տէրը, եւ [i]պիտի քո քղանցքը բա-
նամ քո երեսին, եւ [k]ցոյց տամ ազ-
գերին քո մերկութ[ի]ւնը, եւ թագա-
ւորութ[ի]ւններին՝ քո անարգանքը։
6 Եւ քեզ վերայ պիտի պղծութ[ի]ւններ
գցեմ ու [l]քեզ խայտառակեմ, եւ քեզ
7 հանդէս պիտի դնեմ։ Եւ պիտի լինի
որ ամէն քեզ տեսնողը [m]պիտի փախչէ
քեզանից եւ պիտի ասէ՝ Աւերակ ե-
ղաւ Նինուէն, [n]ո՞վ պիտի ողբայ նորա
վերայ, [o]որտեղից որոնեմ քեզ համար
մխիթարիչներ։
8 [p]Մի՞թէ դու լաւ ես [q]Նոյ–ամոնից,
որ շրջապատուած ջրերով դեռերում
էր բնակվում, որի խրամը ծովն էր,
9 ծովից էր նորա պարիսպը։ [r]Եթէով-
պացիք էին նորա ոյժը, եւ [s]եգիպտա-
ցիք՝ որ ծայր չ'ունէին. Փութացիք եւ
10 [t]լիբէացիք քեզ օգնական էին։ Նա էլ
պէտք է աքսոր գնայ գերութ[ի]ւնով
եւ նորա մանուկներն էլ պիտի ջար-
դուին Համէն ճանապարհի գլխին, եւ
նորա պատուականների վերայ [u]վիճակ
պիտի գցեն, եւ նորա բոլոր մեծա-
մեծները պիտի կապուին շղթաներով։
11 Դու էլ [v]պիտի արբես՝ անյայտ դառ-
նաս, դու էլ պիտի ապաստանարան
12 որոնես [w]թշնամուցը։ Քո բոլոր բեր-
դերը [x]թզենիներ են կանխահաս [y]հա-
ղէ։ [z]Հէնց որ թափահարուին, [a]ի-
նոյն կ'ընկնեն ուտողի բերանը։ Ահա
13 [b]քո ժողովուրդը կանայք է քո միջումը,
քո թշնամիների առաջին պիտի բաց-
ուին քո երկրի դռները, կրակը պիտի
14 ուտէ [c]քո նիգերը։ Պաշարման համար
ջուր քաշիր քեզ համար, [d]պնդացրու
բերդերդ, ցեխը մտիր եւ կոխ տուր
15 կաւը, [e]նորոգիր աղիւսի փուռը։ Այն-
տեղ քեզ կրակը պիտի ուտէ, սուրը
պիտի քեզ [f]կարդէ, [g]ջորեակի պէս քեզ
ուտէ. բազմացրու քեզ [h]ջորեակի պէս,
16 [i]շատացրու քեզ մորեխի պէս. Դու
շատացրիր քո վաճառականները եր-
կընքի աստղերից աւելի. [k]Ջորեակը
17 [l]տարածուեցաւ ու [m]թռաւ։ [n]Քո թա-
գակիրները մորեխի պէս են, եւ քո
զօրավարները՝ անթիւ մորեխների պէս.
որոնք ցուրտ օրը [o]հանդչում են ցան-
գերի վերայ, արեգակը ծագելիս՝ չու-
ում են, եւ չ'գիտացվում նորանց
18 տեղը [p]է ուր են։ [q]Քնած են քո հո-
վիւները, ով [r]Ասորեստանի թագաւոր,
պառկած են քո ազնուականները,
ցրուած է քո ժողովուրդը [s]սարերի
19 վերայ, եւ [t]ժողովող չ'կայ։ Ամբուժն
չ'կայ քո կոտրուածքի համար, [u]Հան-
դուժելի է քո վէրքը, ամէն [v]քո լուրն
լսողները քեզ վերայ ծափ են տալիս.
որովհետեւ [w]ո՞ւմ վերայ չէ անցել միշտ
քո չարութ[ի]ւնը։

---

[f] Եբեմ. խե. 3.
[g] Ես. խե. 9, 13։
[h] Դն. բ. 13.
[i] Ես. խե. 2, 3. Եբեմ. ժգ. 22, 25. Եզեկ. ժգ. 37. Միք. ա. 11.
[k] Ամբ. բ. 16։
[l] Մաղ. բ. 9։ Երբ. ժ. 33.
[m] Ես. Յաղ. ժբ. 10.
[n] Տե՛ս Եբեմ. ժե. 5.
[o] Ամոս գ. 3.
[p] Եբեմ. խգ. 25, 26. Եզեկ. լ. 14—16.
[q] Յաղ. ե՛լե. 9. Ես. ժգ. 16. Ովս. ժգ. 16։
[r] Ողբ բ 19.
[s] Զաքր. գ. 9։ Մրգ. 11։
[t] Եբեմ. խե. 17, 21։ Դն. ա. 10.
[u] Յաղ. գ. 13.
[v] Եբեմ. ծ. 37։ ծա. 30.
[w] Յաղ. մխե. 13. Եբեմ. ծա. 30.
[x] Դն. բ. 1.
[y] Ռաքէ ա. 4.
[z] Տե՛ս Յաղ. ք. 7.
[a] Տե՛ս Նա. ժե. 10։ Սաղ. հգ. 6։
[b] Եբեմ. ծ. 18։ Եզեկ. լ. 3 եւ ե.
[g] Թագ. իբ. 17.
[d] Միք. ա. 9։
[e] Ողբ բ. 13։ Սոփ. բ. 15։ Տե՛ս ես. ժգ. 8 եւ ե.

ԱՄԲԱԿՈՒՄԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Ցուցքի մեղքը. Գաղթականների մէջտեղ. Մարգարէի պատճէնը և պարտքը։

1 Ա՛յն պատգամը, որ տեսաւ Ամբակում մարգարէն։
2 Մինչեւ ե՞րբ, ով Տէր, ՚աղաղակեմ ես, եւ դու չ՚լսես, աղաղակեմ դէպի
3 քեզ զրկա՚նք, եւ դու չ՚ազատես։ Ինչու՞ ես ինձ անօրէնութիւն տեսնել տալիս, տառապանք ցոյց տալիս. եւ յափշտակութիւնն եւ զրկանք կայ իմ առաջին, եւ կռիւ է լինում, եւ վէճ բարձրանում։ Սորա համար օրէնքը խափանուել է եւ իրաւունքը մշտապես չէ հանդիսանում, որովհետեւ ամբարիշտը չրջապատում է արդարին. դորա համար դատաստանն էլ ծուռ է դուրս գալիս։
5 Դ՚նայեցէք ազգերի մէջ եւ տեսէք, եւ զարմանալով հիացէք, որ մի գործ է գործում ձեր օրերում, որ չէք հաւատալ եթէ պատմուի։ Որովհետեւ ահա ես յարուցանում եմ Քաղդէացիներին, այն դառն ու արագընթաց ազգը, որ գնում է դէպի երկրի լայնութիւնները, որ տիրէ իրանը չ՚եղող
7 բնակութիւններին։ Նա սոսկալի եւ ահարկու է, նորա դատաստանն ու իշխանութիւնը նորանից դուրս կ՚գայ։
8 Եւ ինձերից աւելի արագաշարժ են նորա ձիերը, եւ աւելի կատաղի՝ քան թէ Երեկոյեան գայլերը, եւ պիտի արշաւեն նորա ձիաւորները, եւ նորա ձիաւորները հեռուից պիտի գան, եւ նպիտի թռչեն արծիւի պէս որ յար-
9 ձակւում է ուտելու։ Ամենքը զրկանքի համար են գալիս, իրանց երեսների յարձակմունքը դէպի առաջ է, եւ աւազի չափով գերիներ պիտի ժողովէ։
10 Եւ նա ծաղր պիտի անէ թագաւոր-

ներին, եւ իշխանները նորա խաղալիկը պիտի լինեն, նա ծիծաղելու է ամեն ամրոցի վերայ, որովհետեւ նա հող է դիզելու եւ նորան առնելու է։
11 Ա՛յն ժամանակ միտքը պիտի փոխուի եւ հպարտանայ ու յանցաւոր դառնայ, ինչը թէ իր այս զօրութիւնը իր աստուծունն է։
12 Ահա դու ի յաւիտենից ես, ով իմ Տէր Աստուած, իմ Սուրբը. մենք չենք մեռնելու։ Ով Տէր, դու նորան դատաստանի համար ես դրել. եւ ով վէմ, դու նորան յանդիմանութեան
13 համար ես հաստատել։ Դու, որ աչքերդ մաքուր են չարութիւն տեսնելուց, եւ անիրաւութեան մոխիկ տալ չես կարող, ինչու՞ ես մոխիկ տալիս նենգաւորներին, եւ լռում՝ ամբարիշտն
14 իրանից արդարին կուլ տալիս։ Եւ մարդս չինել ես ծովի ձկների պէս՝ սողունների պէս՝ որոնց վերայ տիրող
15 չ՚կայ։ Ընորանց ամենին հանել է կարթով, նորանց քաշում է իր ուրախանովը, եւ նորանց ժողովում է իր ցանցովը, դորա համար ուրախանում
16 է եւ ցնծում։ Դորա համար զոհ է մատուցանում իր ուրկանին եւ խունկ ծխում՝ իր ցանցին. որովհետեւ նորանցով պարարտ է նորա բաժինը, եւ նորա կերակուրը պարարտացրուածն է։ Արդե՞օք այս պատճառով նա դատարկէ իր ուրկանը, եւ միշտ ազգերը խեղդէ առանց խղճալու։

ԳԼ. Բ

Հաւատքի մեքենութիւնը. Քաղդէացիների մեղքը։ Անբռնաւոր դատաստանը.

1 Իմ ՚պահապանութեան տեղը կանգնեմ, եւ կենամ պարսպի վերայ, եւ իմանիկ տամ տեսնեմ թէ ինչ է խօ-

---

–Ծագ. գ. 8.
ք Ծագ. իա. 7. Ելագ. գգ. 3 եւ 5, Երեմ. ԺԸ. 1.
է Նա. իԲ. 11. Դան. Ժգ. 41. ԵԶ Ծր. իԸ. 49, 50, Երեմ. Ե.
ի Ն. Տէս ը Մն. իգ. 6.
ը Երեմ. Ե. 6. Սոփ. գ. 3.
ղ Երեմ. գ. 13.
ե Դան. Ե. 4.
ճ Ելագ. գ. 3. գգ. 2. Ծագ Ե.19.
ի Ք. Թագ. ԺԲ. 23. Նա. Ժ. 7. Ներեմ. Լ. 23.
ք Ելագ. Ե. 5.
լ Երեմ. Ժգ. 1.
խ Երեմ. Ժգ. 16. Ամաթ գ. 2.
–Նա. իա. 8, 11.
ծ Ելագ. ԻԵ. 8.

անլու ինձ հետ. եւ ինչ պիտի պատասխանեմ իմ յանդիմանութեան մասին։
2 Եւ Տէրը ինձ պատասխան տուաւ եւ ասեց. «Գրիր տեսիլքը եւ որոշ նշանակիր տախտակների վերայ, որպէս զի վազէ նորան կարդացողը։
3 Որովհետեւ տեսիլքը տակաւին որոշուած ժամանակի համար է, եւ չտապում է վախճանին, եւ չի սխալ. եթէ ուշանայ էլ, սպասիր նորան, որովհետեւ Հանապատճան պիտի գայ եւ չի մնայ։ Ահա նա դողդոջել է, նորա հոգին ուղիղ չէ իրանում, բայց Հարդարը իր հաւատքով պիտի ապրէ։
5 Եւ մանաւանդ գինին խաբեբայ է, ամբարհաւած մարդը հանգստանալ չի մնայ, որ Հադեսի պէս լայնացրել է իր հոգին, եւ ինքը մահուան պէս է ու չէ կշտանում. եւ իր մօտ ժողովից բոլոր ազգերը, եւ իր մօտը հաւաքեց ամէն ժողովուրդները։ 6 Մի՞թէ սորանք ամէնքը նորա վերայ առակ չեն հանելու, եւ ծաղրական հանելուկներ՝ նորա մասին, եւ ասելու. Վա՛յ իրանը չեղածը չատացնողին, (մինչեւ ե՞րբ.) եւ իր վերայ ծանր գրաւներ բեռնողին։
7 Մի՞թէ յանկարծ չեն վեր կենալու քեզ կծողները, եւ զարթնելու՝ քեզ տեղահան անողները, եւ դու աւար ես դառնալու նորանց համար։ 8 Որովհետեւ դու չատ ազգեր ես կողոպտել, քեզ էլ պիտի կողոպտեն բոլոր ազգերի մնացորդները, Հարդիկանց արիւնների եւ երկրի -- քաղաքի եւ նորանում ամէն բնակողների զրկանքին համար։
9 Վա՛յ իր տան համար չար վաստակ վաստակողին, որպէս զի Նիր բոյնը բարձր տեղը դնէ, չարի ձեռքից ազատուելու համար։ 10 Անարգանք խորհեցիր քո տան համար, շատ ազգերի կտրմանումով, եւ մեղանչեցիր քո հոգով։ 11 Որովհետեւ քարը պիտի պատից ազաղակէ, եւ գերանը պատասխան պիտի տայ փայտերի միջից։
12 Վա՛յ քաղաքը Հարիւններով չինողին, եւ աւանը անիրաւութեամբ հաստատողին։ 13 Ահաւասիկ Զէ՞ որ ահա սա Զօրաց Տէրից է. Նոր ազգերը կրակի համար են յոգնում, եւ ժողովուրդները դատարկ տեղն են վաստակում։ 14 Որովհետեւ Երկիրը պիտի լցուի Տիրոջ փառքի գիտութեամբը, ինչպէս որ ջրերը ծածկում են ծովը։
15 Վա՛յ իր ընկերին խմեցնողին, որ բարկութիւնդ թափում ես ու նաեւ արբեցնում, որպէս զի տեսնես Հնոցանց մերկութիւնը։ 16 Դու փառքից աւելի ամօթով կշտացար, Նդու էլ խմիր եւ մերկացիր, դէպի քեզ պիտի դառնայ Տիրոջ աջի բաժակը, եւ անարգանքը՝ քո փառքի վերայ։ 17 Որովհետեւ Լիբանանի զրկանքը պիտի ծածկէ քեզ, եւ գազանների յափշտակութիւնը քեզ պիտի վախեցնէ, Համրդկանց արիւնների եւ երկրի -- քաղաքի եւ նորանում ամէն բնակողների զրկանքի համար։
18 Ի՞նչ օգուտ ունի կուռքը, որն որ քանդակել է նորան արուեստաւորը, ձուլածոյ կուռքը եւ Հաւատթիւն սովորեցնողը, որ իր քանդակածը քանդակողը ապաւինում է նորա վերայ, 19 եւ Համր կուռքեր չինում։ Վա՛յ նորան, որ փայտին ասում է՝ Զարթնիր. Վեր կաց է ----՞ մունջ քարին. Մի՞թէ նա սովորեցնող է. ահա նա պատուած է ոսկով եւ արծաթով, Նիսկ բնաւ Հոգի չկայ նորա միջումը։ 20 Սակայն Տէրը իր սուրբ տաճարումն է, Ղոր նորա առաջին, ով բոլոր երկիր։

Գլ. Գ

Մարգարէի աղօթքը։

1 Ամբակում մարգարէի աղօթքը։ Շիկիովթի վերայ։
2 Ով Տէր, լսել եմ քո լուրը եւ վախեցել, ով Տէր, վերանորոգիր քո գործը տարիների մէջ, տարիների մէջ

ե Ես. ը. 1։ լ. 8։
զ Դատ. ժ. 14։ Ժա. 27, 35։
է Երե. ժ. 37։
ը Ծովհ. գ. 36։ Հաւմ. ա. 17։ Գաղ. գ. 11։ Երե. ժ. 38։
թ Աբակ. իե. 20։ լ. 16։
ժ Միք. ը. 4։
ի Ես. լգ. 1։
ի Հշմր. 17։
լ Երեմ. իը. 13։
խ Երեմ. իթ. 16։ Ովգ. 4։
ծ Երեմ. իը. 13։ Եզեկ. իգ. 9։ Միք. գ. 10։ Նաւ. գ. 1։

ձ Երեմ. ծա. 58։
ղ Ես. ժա. 9։
ճ Նեհ. ը. 22։
յ Երեմ. իե. 20, 21։ ծա. 57։ Հշմր. 8։
ն Ես. խգ. 9, 10. խը. 2։
շ Երեմ. ծ. 8, 14։ Զաք. ժ. 2։
ո Սաղ. ճժե. 5։ ա Կոր. ժբ. 2։
չ Սաղ. ճժ. 17։
պ Սաղ. ժա. 4։
ջ Սահ. ա. 7։ Զաք. ը. 13։
— Տես Սաղ. է. վերնագիրը։

իմացրու , եւ բարկութեան մէջ ողորմութիւն յիշիր ։
3 Աստուած Թեմանիցն եկաւ , եւ Սուրբը՝ Փարան սարիցը · (Սէլայ ·) Նորա փառքը ծածկեց երկինքը , եւ նորա գովաբանութեամբը լցուաւ երկիրը ։ 4 եւ պայծառութիւնը լոյսի պէս էր , ճառագայթներ ունէր իր կողմին , եւ այնտեղ էր նորա զօրութեան ծածկոյթը ։ 5 Նորա առջեւն գնում էր ժանտախտը , եւ հրաստաղնապ անդը դուրս էր գալիս նորա ոտների տակից ։ 6 Նա կանգնեց եւ չափեց երկիրը , նայեց եւ դողացրեց ազգերը , եւ պատառատուեցան վաղեմի սարերը , խոնարհուեցան մշտական բլուրները , յաւիտենական ընթացք ունի նա ։
7 Տաղնապի տակ տեսայ Քուշանի վրաններըը , սարսեցին Մադիամի երկրի 8 առագաստները ։ Մի՞թէ գետերին է բարկացել Տէրը , կամ գետերին էր քո ցասումը , կամ ծովի՞ն քո սրտմտութիւնը , որ հեծար ձիերիդ՝ փրկութեան կառքերիդ ։ 9 Բոլորովին մերկացաւ քո աղեղը , ցեղերին երդումների խօսքի համար · (Սէլայ ·) 10 գետերով պատառեցիր երկիրը ։ Քեզ տեսան սարերը եւ դողացին , ջուր հեղեղը անցաւ · անդունդը տուաւ իր ձայնը · դէպի վեր բարձրացրեց իր ձեռքերը ։ 11 Արեգակը , լուսինը , կանգնում են իրենց կայանումը , նորանք ընթանում են քո նետերի լոյսով , քո նիզակի փայլուն պայծառութիւնով ։ 12 Բարկութեամբ քայլում ես երկրի վերայ , սրտմտութեամբ Հեանակոխում ես 13 ազգերին ։ Դու դուրս եկար քո ժողովրդի փրկութեան համար , քո օծեալի փրկութեան համար , ջարդեցիր գլուխը անօրէնի տանից , հիմունքը մերկացնելով մինչեւ պարանոցը ։ (Սէլայ ։) 14 Դու ծակեցիր նորա գաւազանով նորա զօրավարների գլուխը , որոնք փոթորկի պէս յարձակվում են , որ ինձ ցրիւ տան · որոնք ուրախութիւն ունէին իրր թէ անանկին ուտելու են 15 ծածուկ տեղը ։ Դու ճանապարհորդեցիր ծովում քո ձիերով , շատ 16 ջրերի յորձանուտում ։ Լսեցի եւ հներսս սարսափից , ձայնից դողացին շրթունքներս , փտութիւն մտաւ իմ ոսկորների մէջ , եւ ես սարսափեցի իմ տեղը , որ հանգստանամ նեղութեան օրը , երբոր ժողովրդի վերայ է գալիս նա , որ նորան նեղում է ։
17 Թէեւ թզենին չ՚ծաղկի , եւ որթերի վերայ բերք չ՚լինի , ձիթենու արդիւնքը սուտ է , եւ արտերը կերակուր չ՚տան , կտրուկ ոչխարը փարախից , եւ 18 արջառ չ՚լինի մսուրում , Յակայն ես Տէրովը պիտի ցնծամ , պիտի իմ փրկութեան Աստուծովն ուրախանամ ։ 19 Տէր Եհովան իմ զօրութիւնն է , եւ իմ ոտները Հեղնիկներինի նման է անում , եւ ինձ իմ բարձր տեղերի վերայ է տան ածում ։

Դիմաւոր երաժշտին իմ նուագարաններով ։

Բ Օր. լգ· 3, Դատ. ե· 4, Սաղ. կը· 7։
Գ Տես Նահ. ա· 3։
Դ Օր. իբ· 24, Սաղ. ժը· 8, Նահ. ա· 5։
Ե Տես. խբ· 20։
Զ Օր. լգ· 26, 27, Սաղ. կը· 4, ճգ· 3, Հմր. 15։
Է Սաղ. հը· 15, 16, ճե· 11, Ծն. ւիբ· 16, 18, Դատ. ե· 4, 5, Սաղ. կը· 8, հէ· 18, ճժգ· 4։
Ը Ել· ժգ· 22, Ցես· գ· 16, Ցես. ժ· 12, 13։
Թ Սաղ. ժը· 14, հէ· 17, 18, Ցես Ցես. ժ· 11։
Ժ Եբեմ. ծա· 39, Ամբա· ա· 3, Միք· գ· 13։
Ժա Ցես. ժ· 24, ժա· 9, 12, Սաղ. կբ· 21։
Ժբ Ընդ. 8, Սաղ. հէ· 19։
Ժգ Սաղ. ճժբ. 130, Ներեմ. 9։
Ժդ Որ ժգ· 13։
Ժե Ես· խա· 16, կա· 10։
Ժզ Սաղ. իէ· 1։
Ժէ Թագ. իբ· 34, Սաղ. ժը· 33։
Ժը Օր· իբ· 13, լգ· 29։

ՍՈՓՈՆԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Բարեբեհան սրբ.

1 Տիրոջ խօսքը, որ եղաւ Եզեկիայի որդի՝ Ամարիայի որդի՝ Գողդոդիայի որդի՝ Քուսիի որդի՝ Սոփոնիային՝ Ծուդայի թագաւորի Ամոնի որդիի Յովսիայի օրերուն։

2 Բոլորովին բնաջինջ պիտի անեմ ամէն բան երկրի երեսէն, ասում է
3 Տէրը։ Բնաջինջ պիտի անեմ մարդն ու անասունը, բնաջինջ պիտի անեմ երկնից թռչուններն ու ծովի ձկները, եւ կռայարկուածները ամբարիշտների հետ, եւ պիտի վչացնեմ մարդը
4 երկրի երեսէն, ասում է Տէրը։ Եւ պիտի մեկնեմ իմ ձեռքը Ծուդայի վրայ, եւ Երուսաղէմի բոլոր բնակչայ վրայ. եւ պիտի բնաջինջ անեմ այս տեղից Բահաղի մնացորդը, քրմերի
5 անունը քահանաների հետ. եւ երկրագուրների վերայ երկնքի զօրքերին երկրպագողներին, եւ Տէրոջմով երդուող երկրպագողներին, որոնք Տիրոջմով են երդնում, եւ Մելքոմով երդում անողներին. եւ Տիրոջ ետեւից խոտորողներին, եւ Տիրոջը չփնտռողներին եւ չխնդրողներին։

7 Լռիր Տէր երկրայի առաջին, որովհետեւ մօտ է Տիրոջ օրը, որովհետեւ Տէրը պատրաստել է իր
8 կոչնականներին։ Եւ պիտի լինի Տիրոջ զոհի օրուայ, որ պիտի պատժեմ իշխաններին եւ թագաւորի որդիներին եւ ամէն օտար զգեստ հագնողներին։
9 Եւ պիտի պատժեմ բոլոր սեմովը լոք ուղղին այն օրը, որոնք իրանց Տիրոջ տունը լցնում են զրկանքով, եւ
10 խարդախութեամբ։ Եւ պիտի լինի այն օրը, ասում է Տէրը, աղաղակի ձայն Ձկանց դռնիցը, եւ հեծեծանք՝ Մասենայից, եւ մեծ կոտորած՝ բլուրնե-
11 րիցը։ Ողբացէք, ով Մաքթեսի բնակիչներ, որովհետեւ փչացել է Քանանու բոլոր ժողովուրդը, բնաջինջ է եղել բոլոր արծաթ կրողները։
12 Եւ պիտի լինի այն ժամանակը, որ ես Երուսաղէմը պիտի քննեմ ճրագներով, եւ պիտի պատժեմ Իրանց մրուրի վերայ նստող մարդկանցը, որոնք ասում են իրանց սրտումը. Տէրը ոչ բարիք է անում ոչ չարիք։
13 Եւ նորանց ստացուածքը աւար պիտի դառնայ, եւ նորանց տունները՝ աւերակներ. եւ պիտի տուներ չինեն, բայց չբնակուեն, եւ պիտի այգիներ անեն, բայց գինին չխմեն։
14 Մօտ է Տիրոջ մեծ օրը, մօտ է եւ շատ շատապում է, ահ Տիրոջ օրուան ձայնը. դառնապէս աղաղակում է
15 այնտեղ զօրաւորը։ Բարկութեան օր է այն օրը, նեղութեան եւ տառապանքի օր, կործանման եւ աւերման օր, խաւարի եւ մէգի օր, ամպի
16 եւ մառախուղի օր. Փողի եւ աղաղակի օր պարսպաւոր քաղաքների դէմ, եւ բարձրացած աշտարակների
17 դէմ։ Եւ ես պիտի նեղեմ մարդկանց, որ կոյրերի պէս պան գան, որովհետեւ Տիրոջ դէմ մեղանչեցին, եւ Նորանց արիւնը պիտի թափուի փոշիի պէս, եւ նորանց միսը՝ աղբերի պէս։
18 Նորանց արծաթն էլ, նորանց ոսկին էլ չէ կարող նորանց ազատել Տիրոջ

ա Մմ. գ. 3.
բ Եզեկ. է. 19; Ժգ. 3, 4, 7; Մաա. Ժգ. 11.
գ Գ Թագ. իգ. 4, 5.
դ Մմ. Ժ. 5.
ե Գ Թագ. իգ. 12. Եզեկ. ՅՔ. 13.
զ Գ Թագ. ԺԸ. 21. Գ Թագ. Ժէ. 33, 41.
է Ես. իբ. 1. Մմ. գ. 15.
ը Ծմ. իգ. 7. Գ Թագ. Ժա. 33.
թ Ես. ա. 4. Եզեկ. ը. 13, 17. Ժէ. 6.
ժ Մմ. է. 7.
ի Մար. բ. 30. Զաք. բ. 13. Ես. Ժգ. 6.
լ Ես. լգ. 6. Եզեկ. իգ. 10. Եզեկ. ՔԲ. 17. Յօան. ՔԲ. 17.
խ Եզեկ. ը. 6.
ծ Մմ. ԺԲ. 6.
կ Ր Մն. լԲ. 11.
հ Յով. ա. 1.
ձ Եզեկ. իբ. 11. Ամաս գ. 1.
ղ Սոփ. գգ. 7.
ճ Ր Օր. իբ. 30, 39. Ամաս. ա. 11.
մ Միք. գ. 15.
յ Յովէլ բ. 1, 11.
ն Ես. իբ. 5. Եզեկ. լ. 7. Յովէլ բ. 2, 11. Ամաս ա. 18; Հմր. 18.
շ Ր Օր. իբ. 19. Ես. ՅԲ. 10.
ո Սոփ. ՀԲ. 3.
չ Սոփ. Ժգ. 10. Եզեկ. ՔԸ. 22. Ժգ. 4.
պ Ռաթ. Ժա. 4. Եզեկ. է. 19.

բարկութեան օրը, եւ Ընթա նախանձի կրակովը պիտի ապառնի բոլոր երկիրը, որովհետեւ նա պիտի վերջացնէ եւ [a]պիտի պատուհասէ երկրի բոլոր բնակիչներին։

Գլ. Բ

Աղաչաբութեան յորդոր. Աղեղի գաւառները.

1 [b]Ժողովեցէք ձեր անձերը եւ քննութիւն
2 արէք, ով անամօթ ազգ։ Դեռ որչուէմը չ'ծնած, օրը [c]մղեղի պէս է անցնելում, դեռ Տիրոջ բորբոքած բարկութիւնը ձեզ վերայ չ'եկած, դեռ [d]Տիրոջ բարկութեան օրը ձեզ վերայ
3 չ'եկած։ [e]Ինդրեցէք Տիրոջը, ով երկրի բոլոր խոնարհներ, որ կատարում էք նորա իրաւունքը, որոնեցէք արդարութիւն, որոնեցէք խոնարհութիւն, [f]գուցէ ծածկուած պահուիք
4 Տիրոջ բարկութեան օրը։ Որովհետեւ [g]Գազան Քաղաքած է լինելու, եւ Ամկաղոնը՝ աւերակ, [h]Ազովոտոսին կէսօրին են աքսորելու, եւ Ակկարոնը
5 պիտի վարուի։ Վա՛յ [i]Ծովեզերքում բնակողներին, Քերեթիների ազգին. Տիրոջ խօսքը ձեզ դէմ է, ով Փղշտացիների երկիր՝ Քանան. որ ես քեզ պիտի
6 փչացնեմ, որ բնակող չ'լինի։ Եւ ծովեզերքը պիտի գառնայ հովիւների գեղնափոր արօտներ եւ հօտերի մա-
7 կաղաւեղիք։ Եւ ծովեզերքը Յուդայի տան Վիացորդինը պիտի լինի. եւ նորանք պիտի արածեցնեն նորանց վերայ, Ասկաղոնի տներում իրիկուընը պիտի մակաղեն, որովհետեւ Ենթրանց Տէր Աստուածը պիտի այցելէ նորանց, եւ Դնորանց գերութիւնը պիտի նա դարձնէ։
8 Լսեցի Մոաբի նախատինքը, եւ [j]Ամմոնի որդւոցն հայհոյութիւնները, որով նախատեցին իմ ժողովրդին, եւ նզոռոզացան նորանց սահմանի դէմ։
9 Դորա համար, կենդանի եմ ես, ասում է Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը, որ [k]Մոաբը Սոդոմի պէս պիտի գառնայ, եւ [l]Ամմոնի որդիքը Գոմորի պէս, [m]եղինճների ստացուածք եւ աղի հանք եւ ամայի՛ մինչեւ յաւիտեան. [n]Իմ ժողովրդի մնացորդը պիտի յափշտակէ նորանց, եւ ազգիս մնացորդը պիտի ժառանգէ նորանց։
10 [o]Սա պիտի լինի նորանց համար իրանց ամբարտաւանութեան տեղ, որովհետեւ նորանք նախատեցին եւ ամբարտաւանացան Զօրաց Տիրոջ ժողովրդի
11 դէմ։ Ահարկու է Տէրը նորանց դէմ, որովհետեւ նա [p]կնչացնելու է երկրի բոլոր աստուածները, եւ Ընթան կերկրպագութիւն պիտի անեն իւրաքանչիւրն իր տեղից [q]ազգերի բոլոր կղզիները։
12 [r]Դուք էլ, ով Եթովպացիք, [s]իմ սրովն պիտի սպանուիք։
13 Եւ նա մեկնելու է իր ձեռքը հիւսիսի վերայ, եւ Կկորցնելու է Ասորեստանցիին, եւ Նինուէն ամայի է անելու, [t]չոր երկիր՝ ինչպէս անապատ։ Եւ [u]Ընթա մէջ պիտի հօտերով մակաղեն [v]ազգերի բոլոր գազանները, Հաւալուսն էլ, ոզնին էլ պիտի օթեւանեն նորա խոյակներումը. Ձայնը պիտի հնչէ պատուհաններումը, աւերմունքը չէմքումը պիտի լինի. որովհետեւ [w]Ընթա
15 եղեւնազարդը նա մերկացրեց։ Սա է ցնծացող քաղաքը, [x]որ ապահով բնակուել էր, [y]որ իր սրտումն ասում էր. Ես եմ, եւ ինձանից զատ էլ չ'կայ. [z]Ինչպէս աւերակ եւ գազանների մակաղատեղի եղաւ. ամէն նորա մօտով անցնողը [a]պիտի սուլէ եւ ձեռքը չարժէ։

---

[a] Գր. ը. 8։
[b] Հոր. 2, 3։
[c] Յովէլ բ. 18։
[d] Յոբ խա. 18։ Յոգ. ա. 4։ Նա. Ժէ. 13։ Յիս. Ժգ. 3։
[e] գ Թագ. իգ. 26։
[f] Յոգ. ձէ. 5։ Ամով ե. 6։
[g] Յոգ. Հգ. 9։
[h] Յովէլ բ. 14։ Ամով ե. 15։ Յոբա. գ. 9։
[i] Եբեմ խէ. 4, 5։ Եզեկ. խե. 15։ Ամով ա. 6—8։ Զաք. բ. 5, 6։
[j] Եբեմ գ. 4։ Ժե. 8։
[k] Եզեկ. խե. 10։
[l] Յես. Ժգ. 3։
[m] Յես. Ժգ. 2։ Հոբ. 14։
[n] Յես. Ժ. 11։ Միք. գ. 7, 8. 7, 8։ Ովբ. ա. 13։ բ. 2։ Հոբ. 9։
[o] Եզեկ. խե. 6։ Ամով ե. 6։
[p] Յես. Ժգ. 21։ Դաւիթ. ա. 60։
[q] Յոգ. Հիգ. 1։ Եբեմ խթ. 14. Գէ. գ. 20։
[r] Եբեմ խբ. 27։ Եզեկ. խե. 8։
[s] Եզեկ. խե. 3, 6։
[t] Եբեմ խթ. 1։
[u] Ես. Ժե։ Եբեմ. խբ։ Եզեկ. խե. 9։ Ամով բ. 1։
[v] Ամով ա. 13։
[w] Նա. Ձթ. 13։ բ Ոբ. խթ. 23։ Ես. Ժգ. 19։ իգ. 13։ Եբեմ. խթ. 18։ ե. 40։
[x] Հոր. 7։
[y] Ես. Ժգ. 6։ Եբեմ խբ. 29։
[z] Յոգ. ա. 11։ Յոգ. գ. 21։
[a] Նա. ե. 8։
[a] Ես. Ժբ. 1։ ք. 4։ Եբեմ խբ. 9։ Եզեկ. լ. 9։
[a] Յոգ. Ժէ. 13։
[a] Ես. ժ. 12։ Եզեկ. լա. 3։ Նա. ա. 1։ բ. 10։ գ. 15, 19։
[a] Հոր. 6։
[a] Ես. Ժգ. 21, 22։
[a] Ես. իգ. 11, 14։
[a] Եբեմ խբ. 14։
[a] Ես. խէ. 8։
[a] Յոգ. ա. 7։
[a] Յոբ խէ. 23։ Ոզբ. 15։ Ես. գձ. խէ. 16։
[a] Ես. գ. 19։

ԳԼ. Գ

Երուսաղէմի գէմ սպառնալիք. Մխիթարութիւն է գերեզմանեան լուրով.

1 Վա՛յ ապստամբին եւ պիղծին, հա-
2 րստահարող քաղաքին։ Հնչեց ձայ-
նին, խրատ չընդունեց. Տիրոջը չվա-
3 յեաւ ինչ, իր Աստուծուն չմօտեցաւ։
Ընդ որ իշխանները նորա մէջ մռնչող առիւծներ են, նորա դատաւորները երեկոյեան գայլեր են, որոնք մի բան չեն թողուր առաւօտուայ համար։
4 Նորա մարգարէքը անպատիւ խար-
դախ մարդիկ են, նորա քահանայքը պղծում են սրբարանը, բռնաբարում
5 են օրէնքը։ Տէրը արդար է նորա մէջ, նա անօրէնութիւն չէ անում, առաւօտ առաւօտ նա ի լոյս է հանում իր իրաւունքը անխնայ, բայց
6 չանիրաւը ամօթ չգիտէ։ Ազգերը ես բնաջինջ եմ արել, ամայացել են նորանց աշտարակները, անապատացրել եմ նորանց փողոցները, որ անցնող չկայ, աւերակ են դառել նորանց
7 քաղաքները անմարդ և անբնակ։ Ասացի. Միայն վախենայիր ինձանից՝ խրատ ընդունելիր. եւ նորա բնակարանը բնաջինջ չի դառնայ, որքան էլ որ նորան պատժելու լինեմ։ Սակայն նորանք կանուխ վեր կացան եւ ապականեցին իրանց բոլոր արարքը։
8 Ուրեմն ինձ սպասեցէք, ասում է Տէրը, մինչեւ իմ որսի վեր կենալու օրը. որովհետեւ իմ իրաւունքն է հաւաքել ազգերը ժողովել, թագաւորութիւնները հաւաքել, որ նորանց վերայ թափեմ իմ ցասումը՝ իմ բարկութեան բոլոր բորբոքումը. որովհետեւ իմ նախանձի կրակովը պիտի ապառուի բոլոր երկիրը։
9 Որովհետեւ այն ժամանակ ժողովուրդների շրթունքները մաքուր շրթունքներ պիտի դարձնեմ, որ ամենքը կանչեն Տիրոջ անունը նորան համա-
10 մտաբար ծառայելու համար։ Ետիոպիայի գետերի այն կողմից պիտի իմ երկրպագողները՝ իմ ցրուածների աղ-
11 ջիկը ինձ ընծայ բերեն։ Այն օրը պիտի չամաչես քո բոլոր գործերիցը, որոնցով ինձ դէմ յանցանք արիր, որովհետեւ այն ժամանակ կվռնացնեմ քո միջից հպարտութեան զուարճութիւնները, եւ այլ եւս չես հպարտանալ սրբանգամ իմ սուրբ սարի վերայ։
12 Եւ քո միջումը պիտի մնացորդ թողեմ մի խոնարհ եւ աղքատ ժողովուրդ, եւ նորանք պիտի յուսան Տիրոջ անու-
13 անը։ Իսրայէլի մնացորդը անօրէնութիւն չեն անելու, եւ սուտ չեն խօսելու, եւ նորանց բերանում խաբեպայութեան լեզու չի գտնուելու, որովհետեւ նորանք պիտի արածեն եւ մակաղեն, եւ վախեցնող չի լինիլ։
14 Ցնծա, ով Սիօնի աղջիկ, աղաղակիր, ով Իսրայէլ. ուրախացիր ու զուարճացիր բոլոր սրտով, ով Երու-
15 սաղէմի աղջիկ։ Տէրը վեր առաւ քո դատաստանները. նա վանեց է քո թշնամիին. Իսրայէլի թագաւորը՝ Տէրը քո միջումն է, այլ եւս չարիք չես տեսնելու։
16 Այն օրը Երուսաղէմին պիտի ասուի. Մի վախենար, ով Սիօն, ձեռքերդ
17 չթուլանան։ Քո Տէր Աստուածը քո միջումը զօրաւոր է, նա փրկում է, նա պիտի ուրախանայ քեզ վերայ զուարճութեամբ, նա պիտի լռէ իր սիրովը, եւ պիտի ցնծայ քեզ վերայ
18 խնդալով։ Հանդիսաւոր ժողովի մասին տրտմածներին պիտի ժողովեմ, նորանք քեզանից են. նորանց վերայ
19 բեռ է նախատինքը։ Ահա ես այն ժամանակ պիտի գործեմ քո բոլոր նեղիչների հետ, եւ կպահեմ պիտի ազատեմ, եւ աքսորուածին պիտի ժողովեմ, եւ նորանց գովասանք եւ անուանի պիտի անեմ, նորանց նախա-

---

ա Երեմ. իր. 21.
բ Երեմ. ե. 3.
գ Եզեկ. իր. 27։ Միք. գ. 9—11։
դ Եսա. ա. 8։
ե Երեմ. իգ. 11, 33։ Ողբ բ. 14։ Ովս. թ. 7։
զ Եզեկ. իգ. 26։ Հբ Որ. բ. 4։
է Հմբ. 15, 17։ Տես Միք. գ. 11։
ը Երեմ. գ. 3։ ը. 15։ ը. 12։
թ Երեմ. ը. 6։
ժ Սն. գ. 13։
ի Սոփ. իե. 14։ լե. 34։ Առակ. ի. 22։
լ Ովսէ. գ. 2։
խ Գլ. ա. 18։
ծ Տես Սոփ. կը. 31։ Ես. Ժը. 1, 7. կ. 4 եւլն։ Մաղ. ա. 11։ Գործ. բ. 27։
կ Երեմ. ե. 4։ Միք. գ. 11։

Մաղ. գ. 9։
ձ Ես. Ժգ. 33։ Զաք. Ժա. 11։ Մաղ. ե. 3։ ա Գործ. ա. 27, 28։ Ցեփ. բ. 5։
ղ Միք. գ. 7։ Գլ. բ. 7։
ճ Ես. կ. 31։
մ Ես. կգ. 8։ Յայտ. Ժգ. 5։
յ Եզեկ. լգ. 28։ Միք. գ. 4։ ե. 14։
ն Ես. Ժբ. 6։ Ժգ. 1։ Զաք. բ. 10. թ. 9։
շ Ցեփ. ա. 49։
ո Հմբ. 5, 17։ Եզեկ. իբ. 33։ Յայտ. ե. 13։ իա. 3, 4։
չ Ես. լբ. 3, 4։
պ Երբ. Ժբ. 13։
ջ Հմբ. 16։
ռ Որ. բ. 9։ Ես. կբ. 5։ կե. 19։ Երեմ. լբ. 41։ — Ողբ բ. 6։
վ Եզեկ. լգ. 10։ Միք. գ. 6, 7։

20 ամենքի բոլոր երկրումը։ Ա՛յն ժամանակ ՚ձեզ պիտի բերեմ, եւ այն ժամանակ ձեզ պիտի ժողովեմ. որովհետեւ ձեզ անուանի եւ գովելի պիտի անեմ երկրի բոլոր ժողովուրդներուն, երբոր ես կ՚դարձնեմ ձեր գերեվարները ձեր աչքին առաջին, ասում է Տէրը։

ԱՆԳԷՒ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Տամաբի չինուելուն ժամանակ ցոյց արուած անոթութեան յանդիմանութիւնը։

1 ՚Պարսից Թագաւորի երկրորդ տարին՝ վեցերորդ ամսուայ ամսի մէկին Տիրոջ խօսքը եղաւ Անգէ մարգարէի ձեռովը Զուգայի իշխան ՚Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլին եւ մեծ քահանայ ՚Յոսեդեկեան ՚Յեսուին, ասելով. Ա՛յսպէս է ասում Զօրաց Տէրը թէ Ա՛յս ժողովուրդն ասում է. ժամանակը չէ եկել Տիրոջ տունը չինուելու ժամանակը։ 3 Նակը։ եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ՚Անգէ 4 մարգարէի ձեռովը, ասելով. ՚Ձեզ համար ժամանա՞կ է արդեօք, որ ձեր ձեղունաղարդ տներումը բնակուէք, 5 իսկ այս տունը աւերա՞կ մնայ։ Եւ հիմա այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. ՚Ձեր ուշը դարձրէք ձեր ճանապարհներին։ 6 ՚Սերմել էք շատ, բայց բերել էք քիչ, կերել էք, բայց չէք կշտացել, խմեցիք, բայց ծարաւը չ՚հանգցրիք, հագնուեցաք, բայց չ՚տաքացաք. եւ ՚վարձկանը վարձի համար գործում է ծակուած քսակով։

7 Ա՛յսպէս է ասում Զօրաց Տէրը, Ձեր ուշը դարձրէք ձեր ճանապարհներին։ 8 վեր ելէք սարը եւ փայտ բերէք, եւ տունը չինեցէք. այն ժամանակ ես կ՚հաւանիմ գորան եւ կ՚փառաւորուիմ, ասում է Տէրը։ 9 Նայեցիք չատին, եւ ահա քիչ եղա՝, եւ բերիք տուն, Էրայց ես փչեցի միջին։ Ինչու համար, ասում է Զօրաց Տէրը. իմ տան համար, որ աւերակ է. իսկ ձեզանից իւրաքանչիւրը վազ է տալիս 10 իր տան համար։ Սորա համար ՚ձեզ վերայ երկինքը պիտի արգիլէ ցօղը եւ երկիրը պիտի արգիլէ իր պտուղը։ 11 Եւ ես ՚երաշտութիւն կանչեցի երկրի վերայ եւ սարերի վերայ, եւ ցորենի վերայ, եւ գաղցուի վերայ եւ իւղի վերայ, եւ երկրի բերքի վերայ, եւ մարդկանց վերայ ու անասունների վերայ, եւ ՚ձեռքի բոլոր վաստակի վերայ։

12 ՚Ա՛յն ժամանակ լսեց Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլը եւ մեծ քահանայ Յոսեդեկեան Յեսուն եւ ժողովրդի բոլոր մնացորդը իրանց Տէր Աստուծոյ ձայնին եւ Անգէ մարգարէի խօսքերին, ինչպէս որ իրանց Տէր Աստուածը նորան ուղարկել էր. եւ ժողովուրդը 13 վախեց Տիրոջ երեսից։ Եւ Տիրոջ դեսպան Անգէն ասեց Տիրոջ դեսպանութեամբը ժողովրդին, ասելով. Ես 14 ձեզ հետ եմ, ասում է Տէրը։ Նէ Տէրը գարթնեցրեց ՚Զուգայի իշխան՝ Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլի հոգին եւ մեծ քահանայ Յոսեդեկեան Յեսուի հոգին եւ ժողովրդի բոլոր մնացորդի հոգին։ Եւ գնացին ու գործ գործեցին իրանց Զօրաց Տէր Աստուծոյ տանը, 15 վեցերորդ ամսի քսանեւչորսին՝ Դարեհ Թագաւորի երկրորդ տարին։

ՀՆ. ԺԱ. 12. ԻԹ. 11. ՅԳ. 8. ԵԶԿ. ԻԷ. 25. ԻԹ. 13. ԼԻ. 31. ԱՄՄ. Բ. 11.

—ԵՂԵՐ. Գ. 34. Ե. 1. ԶՕՐ. —. 1.

ԲՂ— ՄԱ. Գ. 17, 19; ԵՂԵՐ. Գ. 21; ՄԱԿ. Ա. 12. ՂՈՒԿ. Գ. 37; Ը— ՄԱ. Գ. 15; ԵՂԵՐ. Գ. 3. Ե. 2. Ի ՆԵՂ. Ե. 1. ՀՐ ՔՈՒԳ. Ե. 2; ՍԱՂ. ՀՐ. 3 ԱՆՁ. Ի ՅՈՒԴ. Գ. 40. ՀԻՌ. 7. ԸՐ ՕՐ. ԻԷ. 38. ՒԼԱ. Գ. 10. ՄԻՔ. Գ. 14, 15; ԶԼ. Բ. 10; ՐԶՈՒԳ. Բ. 10. ՅԶԳ. Բ. 10; ՅԳԼ. Բ. 17; ՂԵՒ. ԻԷ. 19. Ը ՕՐ. ԻԷ. 33. Գ ՔՈՒԳ. Բ. 35. ԻԳ ՔՈՒԳ. Ե՛Է. 1. Գ ՔՈՒԳ. Ը. 1. ՅԳ. Բ. 17; Ա ԵՂԵՐ. Ե. 3. Ա ՄԱԿ. ԻԷ. 20. ՀԱՒՔ. Բ. 31. Յ ՅՈՀ Ը ՄԱ. ԼԳ. 23; ԵՂԵՐ. Ա. 1. Ե ՅԳ. Բ. 21. Ե ԵՂԵՐ. Ե. 3, 8.

Գլ. Բ

Տաճարի պատերը և Մեհեանի դռները։

1 Եօթներորդ ամսի քսանևմէկին եղաւ Տիրոջ խօսքը Անգէ մարգարէի ձեռքով,
2 ասելով. Մէկ ասիր Զուդայի իշխան Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլին եւ մեծ քահանայ Յեհոսադակեան Յեսուէին եւ մնացորդ ժողովրդին թէ՝
3 Ո՞վ է ձեզանում մնացորդ, որ տեսել է այս տունը իր առաջի փառաւորութիւնով, եւ դուք ինչպէս էք տեսնում նորան հիմա, էչէ որ սա ոչինչի պէս է նորա մօտ ձեր աչքերի
4 առաջին։ Սակայն հիմա զօրացիր, ով Զօրաբաբէլ, ասում է Տէրը, եւ զօրացիր դու, ով Յեհոսադակեան Յեսուէ մեծ քահանայ։ Եւ զօրացիր, ով երկրի բոլոր ժողովուրդ, ասում է Տէրը, եւ աշխատեցէք, որովհետեւ ես ձեզ հետ եմ, ասում է Զօրաց Տէր Աստուա-
5 ծը։ Ըստ խօսքի համեմատ որ ես կապել եմ ձեզ հետ՝ դուք եգիպտոսից դուրս գալիս, իմ հոգին կենդում է ձեր
6 մէջտեղը. մի վախենաք։ Որովհետեւ այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Մէկ անգամ էլ, մի քիչ չեռոյ կ՚շարժեմ երկինքն ու երկիրը, եւ ծովն ու ցա-
7 մաքը. եւ կ՚շարժեմ բոլոր ազգերը, եւ կ՚գան բոլոր ազգերի ցանկալիքը, եւ կ՚լցնեմ այս տունը փառքով, ա-
8 սում է Զօրաց Տէրը։ Իմն է արծաթը, եւ իմն է ոսկին. ասում է Զօրաց
9 Տէրը։ Այս վերջի տան փառքը մեծ պիտի լինի առաջուանինից, ասում է Զօրաց Տէրը, եւ այստեղումը խա-
10 ղաղութիւն պիտի տամ, ասում է Զօրաց Տէրը։
11 Իննևերորդ Հէ քսանևչորսին Դարեհի երկրորդ տարին, Տիրոջ խօսքը եղաւ Անգէ մարգարէի ձեռքով, ա-
12 սելով. Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Մէկ հարցրու օրէնքը քահանաներից, ասելով. Թէ ահա մի մարդ առած միս տանէ իր հանդերձի քղանցքումը, եւ

իր քղանցքովը դպչէ հացի եւ ապուրի եւ գինու եւ իւղի եւ ինչ եւ իցէ կերակուրի, մի՞թէ նա սուրբ կ՚դառնայ։ Եւ քահանայքը պատասխանեցին եւ
13 ասեցին. Ոչ։ Եւ Անգէն ասեց. Եթէ այս ամէն բաներին դպչէր, մէն մեռելով պղծուածը, կ՚պղծուի՞։ Եւ քահանայքը պատասխանեցին ու ասեցին.
14 Կ՚պղծուի։ Եւ Անգէն պատասխանեց ու ասեց. Այսպէս է այս ժողովուրդը եւ այսպէս է այս ազգը իմ առաջին, ասում է Տէրը, եւ այսպէս է նորանց ձեռքի բոլոր գործքը. եւ ինչ որ մատուցանեն այնտեղ՝ պիղծ է։
15 Ուրեմն մի լաւ ուշ դարձրէք այս օրից դէպի առաջ քանի որ քար քարի վերայ դրուած չէր Տիրոջ տաճարումը.
16 երբոր Հմէկը գալիս էր սորանից առաջ քսանհնգոց դէպի մօտ, այն ժամանակ տասն էր գտնում. գնում էր կարասի մօտ լիսուն հանելու, եւ
17 քսան էր գտնում։ Եւ զարկեցի ձեզ Հխորշակով ու դալուկով եւ կարկուտով, ձեր ձեռաց բոլոր գործերը, եւ հզուք դէպի ինձ չէք դարձ, ասում է
18 Տէրը։ Մէկ ձեր ուշադրութիւնը դարձրէք այս օրից եւ էլ առաջուց իննեբորդ Հէ քսանևչորսերորդ օրից, այսինքն այն օրից որ հիմնուեցաւ Տիրոջ տաճարը, դարձրէք ձեր ու-
19 շադրութիւնը։ Մի՞թէ սերմը դեռ ամբարումն է, եւ թզենին ու նռնենին եւ ձիթենին պտուղ չեն բերել. այս օրից ի վեր պիտի օրհնեմ։
20 Եւ Տիրոջ խօսքը կրկին անգամ եղաւ Անգէին, ամսի քսանևչորսին,
21 ասելով. Ասիր Զուդայի իշխան Զօրաբաբէլին թէ Ես պիտի չարժեմ
22 երկինքն ու երկիրը, եւ Հտակնիվեր պիտի անեմ թագաւորութիւնների աթոռը, եւ պիտի կորցնեմ ազգաց թագաւորութիւնների զօրութիւնը, եւ Հտակնիվեր պիտի անեմ կառքն ու նորա հեծեալը, եւ պիտի ցածանան ձիանքն ու իրանց հեծեալները. ամէն մէկն

ա Եզր. գ. 12։
բ Զաք. գ. 10։
գ Զաք. բ. 9։
դ Եզ. իթ. 15, 16։
ե Նեհեմ. թ. 20։ Նա. կգ. 11։
զ Հէ. 31։ Յոէլ գ. 16։ Սրբ. Ժր. 20։

է Տես Յոէլ. ա. 14։
ը Ա—գ. Ագ. 8, 9։ Զաւկ. բ. 14։ Եզեկ. բ. 14։
թ Զաք. ժ. 10, 11։ ի Օր. լգ. 10։ Մ—գ. բ. 7։
ժ Տես. Ժր. 11։
ի Տես. ա. 13։

լ Զգ. ա. 5։
խ Զգ. ա. 6, 9։ Տես Զաք. բ. 10։ Ագ Օր. իբ. 23։ գ Թագ. բ. 57. Զգ. ա. 9։ Ամաթ գ. 5։
ծ Զգ. ա. 11։
կ Սրեմ. Ե. 3։ Ամաթ գ. 6, 8—11։

հ Զաք. բ. 9։
ձ Զաք. բ. 13։
ղ Զգ. ա. 14։
ճ Մաթ. ե. 17։ Սրբ. Ժր. 28։
մ Դան. բ. 44։ Մ—թ. 7։
յ Մաթ. ե. 10։ Զաք. գ. 6։ Բ. 10։

23 իր եղբօր որովը։ Այն օրը, ասում է Զօրաց Տէրը, ես քեզ կ'առնեմ, ով իմ ծառայ Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլ, ասում է Տէրը. եւ ՚քեզ կ'դնեմ ինչպէս մի կնիք. ՚որովհետեւ ես քեզ հաւանել եմ, ասում է Զօրաց Տէրը։

ՁԱՔԱՐԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Ապաշխարելու յորդոր։ Տէրոջ հրեշտակի երեսը։

1 ՚Դարձեալ երկրորդ տարուայ ութերորդ ամսուայ եղաւ Տիրոջ խօսքը Ադդովի որդի Բարաքիայի որդի ՚Զաքարիա մարգարէին ասելով.

2 Բարկացած է Տէրը ձեր հայրերի 3 վերայ բարկութիւնով։ Եւ նորանց ասիր. Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. ՚Դէպի ինձ դարձէք, ասում է Զօրաց Տէրը, եւ ես էլ դէպի ձեզ կ'դառնամ, 4 ասում է Զօրաց Տէրը։ Մի լինիք ձեր հայրերի նման, ՚որոնց աղաղակում էին առաջի մարգարէները՝ ասելով. Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. ՚Դէ ՚Ձեր չար ճանապարհներից եւ ձեր չար արարքներից մէկ ես դարձէք, բայց նորանք չ'լսեցին եւ ինձ ականջ 5 չ'դրին, ասում է Տէրը։ Ձեր հայրերն ո՞ւր են. եւ մի՞թէ յաւիտեան պիտի 6 ապրէին մարգարէքը։ Սակայն ՚իմ խօսքերն ու պատուէրները, որոնք ես պատուիրել էի իմ ծառաներին՝ մարգարէներին, չէ՞ որ հասան ձեր հայրերին. ապա նորանք ես դառան եւ ասեցին. ՚Ինչպէս որ ՚Զօրաց Տէրը մտածում էր մեզ անելու մեր ճանապարհներին ու մեր արարքներին համեմատ, այնպէս է արել մեզ հետ։

7 Դարձեալ երկրորդ տարուայ տասնեւմէկերորդ ամսուայ՝ այսինքն Սեբաթ ամսի քսաներկուերորդ օրը եղաւ Տիրոջ խօսքը Ադդովի որդի Բարաքիայի որդի՝ Զաքարիա մարգարէին։ 8 ասելով. Տեսայ գիշերը, եւ ահա ՚մի մարդ՝ հեծած մի աշխէտ ձիի վերայ, եւ նա կանգնել էր ձորումը եղող մրտենիների մէջտեղը. եւ նորա ետեւին կային ՚աշխէտ, պիսակ ու 9 ապիտակ ձիանք։ Եւ ասեցի. Տորանք ինչ են, տէր իմ։ Եւ ասեց ինձ այն հրեշտակը որ ինձ հետ խօսում էր թէ ես քեզ ցոյց կ'տամ թէ որանք ինչ 10 են։ Եւ մրտենիների մէջտեղը կանգնող մարդը պատասխանեց եւ ասեց. ՚Սորանք նորանք են, որ Տէրը ու 11 ղարկել է երկրումը ման գալու։ Եւ նորանք պատասխանեցին մրտենիների մէջտեղը կանգնող ՚Տիրոջ հրեշտակին եւ ասեցին. Ման եկանք երկրումը, եւ ահա բոլոր երկիրը նստած եւ 12 հանգիստ է։ Եւ Տիրոջ հրեշտակը պատասխանեց եւ ասեց. ՚Ով Զօրաց Տէր, մինչեւ ե՞րբ չես ողորմելու Երուսաղէմին եւ Յուդայի քաղաքներին, որոնց վերայ՝ ահա ՚հօթանասուն տարի է՝ բարկացած ես։ Եւ 13 Տէրը պատասխանեց ինձ հետ խօսող հրեշտակին ՚բարի խօսքերով մխիթա- 14 րական խօսքերով։ Եւ ինձ հետ խօսող հրեշտակը ասեց ինձ. Կանչիր եւ ասիր. Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Մեծ նախանձով ես նախանձել եմ Երուսաղէմի եւ Սիօնի համար։ Եւ ես 15 բուռ բարկութիւնով բարկացել էի հանդարտ ազգերի վերայ, որովհետեւ ես քիչ էի բարկացել, բայց նորանք օգնեցին

ա Երեմ. ը. 6։ Տես Երեմ. իր. 14։
բ Ես. խր. 1։ խգ. 10։
գ Երեմ. գ. 21։ Ովթ. ա. 1։
դ Երեմ. ե. 1։ Մատ. իգ. 35։
ե Երեմ. ե. 6։ Տես Երեմ. իր. 14։
զ Ես. ը. 19։ Մատ. գ. 7։ Ղուկ. ժե. 20։ Յովհ. գ. 9։ Գոր Մն. լգ. 15, 16։
է Ես. լ. 6։ Երեմ. գ. 12։ Ժը. 11։ Եզեկ. ժը. 30։ Ովթ. ժգ. 1։
ը Ես. ձե. 1։
թ Ովթ. ա. 18։ ը. 17։
ժ Տես Ովթ. ե. 13։ Յայտ. գ. 1։
ի Զգ. գ. 3—7։
լ Երեմ. ա. 14։
խ Սաղ. ճգ. 20, 21։
ծ Սաղ. ճը. 13։ Տես Յայտ. գ. 10։
կ Երեմ. ժե. 11, 12։ Դան. Թ. 2։ Գլ. է. 5։
հ Երեմ. իթ. 10։
ձ Յովել ը. 18։ Գլ. ը. 2։
ղ Ես. խե. 6։

16 չարութեան համար։ Սորա համար Տէրը այսպէս է ասում. Ահա ես եմ դառնում երուսաղէմին ողորմութիւններով. իմ տունը պէտք է շինուի նորանում, ասում է Զօրաց Տէրը, եւ չար պիտի ձգուի երուսաղէմի վերայ։
17 Էլի կանչիր ասելով. Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Դեռ պիտի յորդին իմ քաղաքները բարիքներով, եւ Տէրը պիտի դեռ մխիթարէ Սիոնին, եւ դեռ պիտի ընտրէ երուսաղէմին։
18 Եւ աչքերս բարձրացրի ու նայեցի
19 եւ ահա չորս եղջիւր։ Եւ ասացի ինձ հետ խօսող հրեշտակին. Սորանք ինչ են. եւ նա ասեց ինձ. Սորանք այն եղջիւրներն են որոնք ցրուեցին Յուդային, Իսրայէլին եւ երուսաղէմին։
20 Եւ Տէրն ինձ չորս արուեստաւոր ցոյց տուաւ։ Եւ ես ասացի. Սորանք գալիս են որ ինչ անեն. եւ նա ասեց. Սորանք այն եղջիւրներն են, որոնք ցրուեցին Յուդային, այնպէս որ մարդ չ'բարձրացրեց իր գլուխը. եւ սորանք եկել են որ նորանց վախեցնեն, որ վայր դնեն Յուդայի երկրի դէմ՝ նորան ցրուելու համար՝ հեղջիւր բարձրացնող ազգերի եղջիւրները։

Գլ. Բ

Ցնծում խնդում է երուսաղէմին. Նորան չափում են. Սիոնի փրկութիւնը եւ հեթանոսների հաւաքուելը։

1 Եւ ես աչքերս վեր բարձրացրի ու նայեցի, եւ ահա մի մարդ եւ ձեռքին
2 մի չափելու չուան։ Եւ ասացի. Դու ո՞ւր ես գնում. եւ նա ասեց ինձ. Երուսաղէմը չափելու, որ տեսնեմ թէ որքան է լայնութիւնը եւ որքան երկայնութիւնը։
3 Եւ ահա այն ինձ հետ խօսող հրեշտակը դուրս եկաւ, եւ մի ուրիշ հրեշտակ դուրս եկաւ
4 նորա դիմացը. Եւ ասեց նորան. Վազիր՝ ասիր այս տղային թէ՝ Երկայնաձակ պիտի բնակուէ երուսաղէմը իրանում եղած մարդկանց եւ անասնոց
5 պատճառով։ Եւ ես պիտի նորա համար հրեղէն պարիսպ լինեմ չորջանակի, ասում է Տէրը, եւ փառաց համար պիտի լինեմ նորանում։
6 Ա՛յ, ա՛յ, էլ փախէք հիւսիսի երկրից, ասում է Տէրը, որովհետեւ երկնքի չորս հողմերին պէս ցրուել եմ ձեզ, ասում է Տէրը։
7 Ա՛յ Սիոն, ազատիր քեզ, որ բնակուում ես Բաբելոնի աղջկայ մօտ։
8 Որովհետեւ այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Փառքի համար ուղարկել է նա ինձ ձեզ կողոպտող ազգերի մօտ. որովհետեւ ձեզ դպչողը նորա աչքերի բիբին է դպչում։
9 Որովհետեւ ահա ես իմ ձեռքը չարժելու եմ նորանց վերայ, եւ նորանք պիտի իրանց ծառաներին աւար դառնան. եւ կ'գիտենաք, որ
10 Զօրաց Տէրն է ինձ ուղարկել։ Ցնծա եւ ուրախացիր, ով Սիոնի աղջիկ, որովհետեւ ահա ես գալիս եմ ու կը բնակուեմ Քո միջումն, ասում է Տէրը։
11 Եւ շատ ազգեր Տիրոջն են յարելու, եւ ինձ ժողովուրդ են լինելու. եւ ես քո միջումն եմ բնակուելու, եւ դու կ'գիտենաս, որ Զօրաց Տէրն
12 է ինձ ուղարկել քեզ մօտ։ Եւ Տէրը պիտի ժառանգէ Իր ժառանգութիւնը՝ Յուդան, սուրբ երկրի վերայ, եւ էլի պիտի հաւանէ երուսաղէմին։
13 Լռէ ամէն մարմին Տիրոջ առաջին, որ հնա զարթնից իր սուրբ բնակութիւնից։

Գլ. Գ

Յեսուն կանգնում է Տիրոջ հրեշտակի առաջին. Շատախի խօսքերը։

1 Եւ նա ինձ ցոյց տուաւ մեծ քահանայ Յեսուին, որ կանգնել էր Տիրոջ հրեշտակի առաջին. եւ Սատանան կանգնել էր նորա աջ կողմին
2 նորան հակառակելու համար։ Եւ Տէրն

---

1 Նե. ժբ. 1. ծգ. 9. Գլ. բ. 10. ը. 3.
2 Գլ. բ. 1, 2.
3 Նե. ծա. 3.
4 Նե. ժգ. 1. Գլ. բ. 13. գ. 2.
5 Ծագ. հե. 4, 5.
— Տես Եզեկ. խ. 3.
6 Ծայս. ժա. 1. իա. 15, 16.
7 Երեմ. 27. Եզեկ. լգ. 10, 11.
8 Նե. իգ. 1. Գլ. բ. 8.
9 Նե. կ. 19. Ծայս. իա. 23.
10 Նե. իբ. 20. ծբ. 11. Երեմ. 11. ծ. 8. ծա. 6, 13.
11 Ծայս. ծբ. 4.
12 Բ Օր. իբ. 64. Եզեկ. ժէ. 21.
13 Ծայս. ծբ. 4.

---

4 Նե. ժա. 15. ժք. 10.
5 Գլ. գ. 9.
6 Նե. ծբ. 6. ծգ. 1. Սոփ. գ. 11.
7 Հիւ. իգ. 12. Եզեկ. լե. 27. Գլ. ը. 3. Յովէ. ա. 14. բ Կոր. գ. 18.
8 Գլ. գ. 10.
9 Նե. բ. 3, 3. իք. 22. կ. 3 եբ. Գլ. ը. 22, 23.
4 Եզեկ. լգ. 33. Հր. 9.
5 Բ Օր. իբ. 9.
7 Գլ. ա. 17.
8 Ա՛ն. բ. 20. Սոփ. ա. 7. բ Օր. իգ. 18. Մատ. կբ. 3. Նե. ծե. 15. կգ. 15.
— Անգ. ա. 1.
9 Ծագ. ձբ. 6. Ծայս. ժբ. 10.

ասեց սատանային. «Տէրը քեզ յանդիմանէ, ով սատանայ, եւ Տէրը քեզ յանդիմանէ որ ընտրել է Երուսաղէմին. Սա՞ իբր սա կրակից պատառուած խանձող չէ»։
3 Եւ Յեսուա Հկեղտոտ հագուստներ էր հագել եւ կանգնել հրեշտակի առաջին։
4 Եւ նա պատասխանեց ու ասեց իր առաջը կանգնողներին թէ Հեռացրէք նորա վերայից այդ կեղտոտ հագուստները. եւ նորան ասեց. Տես՝ ես քո վերայից վեր առայ քո անօրէնութիւնը, եւ Քեզ պատուական զգեստներ եմ
5 հագցնում։ Եւ ես ասեցի, որ Հնորա գլխին մաքուր խոյր դնեն. եւ մաքուր խոյր դրին նորա գլխին եւ հանդերձներ հագցրին նորան. եւ Տիրոջ հրեշտակը կանգնած էր։
6 Եւ Տիրոջ հրեշտակը վկայեց Յեսուին եւ ասեց. Այսպէս է ասում
7 Զօրաց Տէրը. Եթէ իմ ճանապարհներովը գնաս, եւ եթէ Իմ պահպանութիւնը պահես, այն ժամանակ դու էլ Իմ տունը կ'դատես, եւ իմ սրահներն էլ կ'պահես, եւ ես քեզ *ընթացք կը
8 տամ այս կանգնողների մէջ։ Մէկ լսիր, ով մեծ քահանայ Յեսու, դու եւ քո առաջին նստող բարեկամներդ, որ նորանք Նշանի մարդիկ են. որովհետեւ ահա ես պիտի բերեմ Իմ ծա-
9 ռայ՝ Ծնառուիղին։ Որովհետեւ ահա այն քարը, որ դրել եմ Յեսուի առաջին. Մէկ քարի վերայ Եօթը աչքը կայ, ահա ես փորագրում եմ նորա փորագիրը, ասում է Զօրաց Տէրը, եւ հան երկրի անօրէնութիւնը պիտի մէկ
10 օրում վեր առնեմ։ Այն օրը, ասում է Զօրաց Տէրը, դուք միմեանց կ'կանչէք Որթի տակը եւ Թզենիի տակը։

Գլ. Դ

Ոսկի աշտանակը և երկու ձիթենիները.

1 Եւ Հաս դարձաւ ինձ հետ խօսող հրեշտակը եւ Ինձ զարթեցրեց ինչպէս որ մի մարդ կ'զարթեցնէն իր
2 քնիցը։ Եւ ինձ ասեց. Ի՞նչ ես տեսնում դու. եւ ես ասեցի. Տեսնում եմ որ ահա մի Ոսկի աշտանակ եւ մի բաժակ նորա գագաթին, եւ Եօթը ճրագ նորա վերայ, եւ եօթը խողովակներ այն եօթը ճրագների
3 համար, որ նորա գագաթին են։ Եւ երկու ձիթենի նորա կշռին՝ մէկը բաժակի աջ կողմիցը եւ մէկը նորա ձախ
4 կողմիցը։ Եւ ես պատասխանեցի եւ ասեցի ինձ հետ խօսող հրեշտակին թէ Տէր իմ, եւ ինձ հետ խօսող հրեշտակը պատասխանեց ինձ եւ ասեց. Մի՞թէ չ'գիտես թէ
5 սորանք ինչ են. եւ ես ասեցի. Ոչ, տէր իմ։ Եւ նա պատասխանեց եւ ասեց ինձ թէ Սա Տիրոջ խօսքն է առ Զօրաբաբէլ՝ ասելով. Ոչ թէ զօրութիւնով, եւ ոչ թէ ոյժով, այլ իմ
7 հոգովը, ասում է Զօրաց Տէրը։ Դու ո՞վ ես, Հով մեծ սար. դու Զօրաբաբէլի առաջին մի դաշտ ես. եւ Հնա դուրս պիտի հանի գլխի քարը Հաղաղակներով Շնո՛րհք, շնո՛րհք Նորան։
8 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասե-
9 լով. Զօրաբաբէլի ձեռքերն են հիմնել այս տունը, եւ նորա ձեռքերն էլ Էպիտի աւարտեն. եւ Կ'գիտենաս, Որ Զօրաց Տէրն է ինձ ձեզ մօտ ու-
10 ղարկել։ Որովհետեւ Ո՞վ է փոքր բաների օրը անարգում. եւ ուրախանում ու Նայում են Զօրաբաբէլի ձեռքի կապարաղնտակին, սորանք եօթնեանք Տիրոջ աչքերն են, որոնք մանն են դալիս բոլոր երկրումը։
11 Եւ ես պատասխան տուի ու ասեցի նորան. Ի՞նչ են այս երկու ձիթենիքը աչտանակի աջ կողմին եւ նորա ձախ
12 կողմին։ Եւ երկրորդ անգամ պատասխանեցի եւ ասեցի նորան. Ի՞նչ են հայս երկու ձիթենիի հասկերը, որոնք

ե. 9։
ը. 17։ Հռոմ. ը. 33։
ի Ծն. գ. 11։ Հռոմ. ժ. 8։ Ծն. գ. 23։
ձ Ծն. կգ. 6։
ի Ծն. կա. 10։ Դան. ժե. 22։ Ծայս. ժբ. 8։
ձ Ել. ԺԲ. 6։ Գլ. գ. 11։
ի Դան. ը. 33։ գ Թագ. ը. 3։ Եզեկ. խգ. 16։
* Կամ՝ առնելութիւն ի յոյ-

ձեռնիւքը
ի ը Ծն. Ժէ. 9։ Մտ. ը. 7։
ի Ծն. ը. 18։ ի. 3։
լ Ծն. խը. 1։ ԺԲ. 3, 8։ Ծը. 13։ Ծգ. 11։ Եզեկ. լդ. 23, 24։
խ Ծն. գ. 3։ Ծա. 1։ Ներեմ. իգ. 5։ լգ. 15։ Գլ. գ. 12։ Դան. ա. 78։
ձ Ել. ժբ. 22։ Ծա. իը. 16։ Գլ. գ. 10։ Ծայս. ե. 6։
հ Ներեմ. լա. 34։ ե. 10։ Մեր-

ե. 18, 19։ Գլ. Ժգ. 1։
ձ Գլ. ը. 11։
ղ Թագ. գ. 35։ Ծա. լգ. 16։ Մեր. գ. 4։

—

գ. 3։
ի Դան. ը. 18։
ի Ել. ի. 31։ Ծայս. ա. 13։
ե Ել. ի. 37։ Ծա Ծայս. գ. 3։
ի Հ Ներ. 11, 12։ Ծայս. Ժա. 4։
ղ Ծէք. ա. 7։

ի Ներեմ. Ծա. 23։ Մատթ. ի. 22։
ձ Ել. Ժբ. 22։
ի Ծա Ներ. գ. 11, 13։
ե Ներ. գ. 10։
ի Ներ. գ. 15։
լ Գլ. ը. 9, 11։ գ. 15։
խ Ծա. խը. 16։ Գլ. ը. 8։
ձ Անգ. ը. 3։
հ Մն. Ժգ. 9։ Ռաւակ. Ժե. 3։ Ծա Գլ. գ. 9։
ձ Հ Ներ. 3։

երկու ոսկի խողովակներով միջով ոս-
13 կի յ-ւղը թափում են իրանցից։ Եւ Նա
ինձ ասեց թէ Մի՛թէ չգիտես թէ ս-
րանք ինչ են. եւ ես ասեցի. Ոչ,
14 տէր իմ։ Եւ Նա ասեց. սորանք են
Երկու օծեալները, որոնք Կանգնում
են երկոր երկրի Տիրոջ առաջին։

ԳԼ. Ե

Թռչող մատը և արդուի մէջ կինը։

1 Եւ ես ետ դառայ ու աչքերս բարձ-
րացրի եւ տեսայ, եւ ահա մի թռչող
2 մատ։ Եւ Նա ինձ ասեց. Ինչ ես
տեսնում դու. եւ ես ասեցի. Ես մի
թռչող մատ եմ տեսնում, երկայնու-
թիւնը քսան կանգուն, եւ լայնու-
3 թիւնը տասը կանգուն։ Եւ Նա ինձ
ասեց. Սա երոր երկրի երեսի վերայ
դուրս եկող անէծքն է, որովհետեւ
ամեն գողութիւն անող այս կողմին
համեմատ պիտի ջնջուի. իսկ երդում
անողը միւս կողմին համեմատ պիտի
4 ջնջուի։ Ես Նորան հանել եմ, ասում
է Զօրաց Տէրը, եւ Նա պիտի մտնէ
գողանողի տունը եւ իմ անունովը
երդում երդում անողի տունը, եւ Նորա
տան մէջ պիտի օթեւանէ եւ Նորան
պիտի սպառէ Նորա փայտերովը ու
քարերովը։

5 Եւ ինձ հետ խօսող հրեշտակը դուրս
եկաւ եւ ինձ ասեց. Մէկ աչքերդ
բարձրացրու եւ մտիկ տուր, թէ ինչ
6 է այս դուրս եկողը։ Եւ ես ասեցի.
Ինչ է. եւ Նա ասեց. Սա արդուն է
դուրս եկողը. եւ ասեց. Սա Նորանց
7 աչքերն են բոլոր երկրումը։ Եւ ահա
մի կապարեայ տաղանդ վեր բարձ-
րացուեցաւ, եւ ահա մի կին նստած
8 արդուի մէջ։ Եւ Նա ասեց. Սա Զա-
րութիւնն է, եւ Նորան զցեց արդուի
մէջը, եւ կապարաղնտակն էլ զցեց
9 Նորա բերանին։ Եւ ես բարձրացրի
աչքերս եւ մտիկ տուի, եւ ահա եր-
կու կին էին դուրս գալիս, եւ քամի
կար Նորանց թեւերումը, եւ Նորանք
արագիլի թեւերի պէս թեւեր ունէին,
եւ Նորանք վեր առան այն արդուն
10 երկրի ու երկնքի մէջտեղը։ Եւ ես
ասեցի ինձ հետ խօսող հրեշտակին.
Սորանք ո՞ւր են տանում այդ արդուն
11 Եւ Նա ասեց ինձ. Որպէս զի Նորա
համար Տուն շինեն Սենաարի երկ-
րումը, եւ պիտի հաստատուի, եւ
այնտեղ պիտի դրուի իր խարսխի
վերայ։

ԳԼ. Զ

Չորս կառքերը. Շաւտիէլի տատրը և պղնձը։

1 Եւ ես ետ դառայ ու աչքերս բարձ-
րացրի, եւ տեսայ, եւ ահա չորս կառք
էին դուրս գալիս երկու սարերի մէջ-
տեղից, եւ սարերը պղնձի սարեր էին։
2 Առաջի կառքի ձիերը սաւխէտ էին,
եւ երկրորդ կառքի ձիերը խաւ էին.
3 եւ երրորդ կառքի ձիերը ճապիտակ
ու չորրորդ կառքի ձիերը պիտակ էին
4 *զորշագոյն։ Եւ ես պատասխան տուի
եւ ասեցի Ինձ հետ խօսող հրեշտա-
5 կին. Սորանք ինչ են, տէր իմ։ Եւ
հրեշտակը պատասխան տուաւ ու ա-
սեց ինձ. Սորանք երկնքի չորս հող-
մերն են, որոնք դուրս են գալիս
Երոյոր երկրի Տիրոջ առաջին կանգ-
6 նելուց։ Այն սեւ ձիերը, որ Նորան
[illegible] են, դուրս են գալիս դէպի
հիւսիսի երկիրը, եւ ապիտակները
դուրս են գալիս Նորանց ետեւից, եւ
պիտակները դուրս են գալիս դէպի
7 հարաւի երկիրը։ Եւ զորշագոյնները
դուրս եկան, եւ ուզեցին որ երթան
ման գան երկրումը. եւ Նա ասեց.
Գնացէք ման եկէք երկրի վերայ. եւ
8 Նորանք ման եկան երկրի վերայ։ Եւ
Նա աղաղակեց դէպի ինձ եւ խօսեց
ինձ հետ ասելով. Տես՝ դէպի հիւսիսի
երկիրը դուրս եկողները հանգչեցրին
իմ հոգին հիւսիսի երկրումը։

9 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ ասելով.
10 Վեր առ գերիներից՝ Հեղդայից, Տո-
բիայից եւ Ցեդայիայից, եւ նոյն օրը
գնա դու ինքդ եւ մտիր Բաբիլոնից
եկող Սոփոնիայի որդիի Յոսիայի տու-

---

3 8այտ. ժ. 4։
չ Ել. գ. 7։ Դատ. ա. 19։
4 Տես Յեր. գ. 13։ Գլ. չ. 3։

— Եզեկ. բ. 9։
5 Մատ. գ. 6։
ի Դատ. ժբ. 12։ Գլ. բ. 17։ Մատ. գ. 5։
ը Տես Դատ. ժգ. 45։
ի Երեմ. լթ. 5, 29։

չ Ծն. ժ. 10։
—
—Գլ. ա. 8։ 8այտ. գ. 4։
բ 8այտ. գ. 5։
գ 8այտ. գ. 2։
4 Կամ՝ գորտաբար

ը Գլ. ե. 10։
ի Յայտ. ճգ. 4։ Երբ. ա. 7, 14։
ը Թագ. իբ. 19։ Դան. է. 10։ Գլ. գ. 14։ Ղուկ. ա. 19։
ի Գլ. ա. 10։

11 նը. եւ արծաթ ու ոսկի առ եւ հարսանիսներ չինիր, եւ դիր մէջ քո անասնոյ
12 Յովսեդեկեան Յեսուէ գլխին. եւ ասիր նորան թէ Այսպէս է ասում Տէրը Զօրաց թէ Ահա նրա մարդ անունը Ճեռառիդ. նա իր տեղից պիտի բուսնէ, եւ չինէ Տիրոջ տա-
13 ճարը. եւ նա կ'չինէ Տիրոջ տաճարը, եւ նա մեծափառութիւն է կրելու, եւ պիտի բազմէ ու իշխէ իր աթոռի վերայ, եւ նա քահանայ է լինելու իր աթոռի վերայ, եւ խաղաղութեան խորհուրդ պիտի լինի երկուսի մէջտեղը։
14 Եւ պահակները պիտի լինին Հելեմին, Տուբիային ու Յեդայիային եւ Սոփոնիայի որդի Հենին Էլբրեւ յիշատակ
15 Տիրոջ տաճարում։ Եւ հեռաւորները պիտի գան ու չինեն Տիրոջ տաճարումը, նայն ժամանակ կ'գիտենաք, որ Զօրաց Տէրն է ինձ ուղարկել ձեզ մօտ։ Եւ սա պիտի լինի, եթէ իրաւ լսէք ձեր Տէր Աստուծոյ ձայնին։

ԳԼ. Է

Աստուծոյ հաճելի է պատմութեան գործերը և ոչ թէ պատաքին ծոմը։

1 Եւ եղաւ որ Դարեհ Թագաւորի չորրորդ տարումը Տիրոջ խօսքը եղաւ Զաքարիային իններորդ ամսի՝ այսինքն
2 Քասղեւի չորսին, երբոր Սարասարին եւ Ռեկեմմելէքին եւ նորա մարդկանցը Աստուծոյ տունը ուղարկեցին, որ
3 Տիրոջ առջին աղօթք մատուցանեն. Անելով Զօրաց Տիրոջ տան վերայ եղող քահանաներին եւ մարգարէներին. Արդեօք լայ լինեմ հինգերորդ ամիսը ինձ պահելով, ինչպէս որ այսքան
4 տարիներ արել եմ։ Եւ Զօրաց Տիրոջ
5 խօսքը եղաւ ինձ ասելով. Ասիր այս երկրի բոլոր ժողովրդին եւ քահանաներին թէ երբոր ծոմ էիք պահում

եւ սուգ անում հինգերորդ ու եւթներորդ — հիմները հարիւր այս եօթանասուն տարին, մի՞թէ ինձ համար էիք
6 ծոմ պահում։ Եւ երբոր ուտում էիք, ու երբոր խմում էիք, մի՞թէ ձեզ համար չէիք ուտում եւ ձեզ համար
7 խմում։ Մի՞թէ նոյն խօսքերը չէ՞րատարակեց Տէրը առաջի մարգարէների ձեռովը, քանի որ Երուսաղէմը եւ նորա շրջակայ քաղաքները չէն եւ հանգիստ էին, եւ հարաւային ու դաշտային կողմերը չէն էին։
8 Եւ Տիրոջ խօսքը եղաւ Զաքարիային
9 ասելով. Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը թէ Արդար դատաստան արէք, եւ ողորմութիւն ու գթութիւն արէք
10 ամէն մէկդ իր եղբօրը. Եւ հոբելեարիին ու որբին, օտարականին ու անանկին մի զրկէք, եւ իմիմեանց դէմ չարութիւն մի մտածէք ձեր սրտերումը։ Բայց նորանք մերժեցին
11 ականջ դնել, եւ նուսը խոտորեցրին, եւ իրանց ականջները ծանրացրին որ
12 չ'լսեն։ Եւ իրանց հոգին անդամանդի պէս չինեցին, որ չ'լսեն օրէնքը եւ այն խօսքերը որ Զօրաց Տէրը իր հոգովը առաջի մարգարէների ձեռովը ուղարկեց. Հետ մեծ բարկութիւն եղաւ Զօրաց Տիրոջ կողմանէ։
13 Եւ եղաւ որ ինչպէս նա կանչեց, ու նորանք չ'լսեցին, այնպէս էլ նորանք կանչեցին եւ ես չ'լսեցի, ասում է
14 Զօրաց Տէրը։ Եւ ես փոթորիկով ջնջեցի նորանց հաւին ազգերի մէջ, որոնց նորանք չ'գիտէին, եւ հերկիրը ամայացաւ նորանց ետեւից անցուդարձից, եւ ցանկալի երկիրը ամայի արին։

ԳԼ. Ը

Աստուծոյ ժողովուրդը նորից կընդունի. սուրբ ազգեր կ'սկսին խնդրել Տիրոջը։

1 Եւ Զօրաց Տիրոջ խօսքը եղաւ ասե-

ե Նէ. իբ. 30; իթ. 6. Ղեւ. ը. 9. Գէ. գ. 5.
թ Նեռ. Ղեւկ. ա. 78. Յովէլ. ա. 15.
ի Նէ. գ. 8.
ի Նէ. գ. 9; Մաա. ժգ. 18. Եփես. բ. 20—22; Սբր. գ. 3.
ղ Սաղ. ճժ. 4. Սբր. գ. 1.
ի Նէ. ժբ. 14. Մաա. ժգ. 9.
ի Նեռ. ձէ. 19. կ. 10. Եփես. բ. 13, 19.
ա Գէ. բ. 9. գ. 9.
— — Թագ. ժգ. 12. Գէ. ը. 21.
ի Բ Օր. ձէ. 9—11. լէ. 10. Մաղ. բ. 7.
ի Սբհմ. ձբ. 12. Գէ. բ. 19. Ցեռ. ձբ. 3.
Ի Սբհմ. իա. 1. Գէ. ը. 19. Ջէ. ա. 12.
Ի Սբհմ. ժգ. 6.
Ը Սբհմ. ձէ. 26.
Ի Ցեռ. ձբ. 6, 7. Սբհմ. է. 23.
Մէք. գ. 8. Գէ. ը. 16. Մաա. իգ. 23.
ի Նէ. իբ. 31, 32. բ Օր. իգ. 17. Ես. ա. 17. Տես Սբհմ. ձ. 28.
ի Սաղ. լգ. 4. Մէք. բ. 1. Գէ. ը. 17.
Ի Նեհէմ. ի. 19. Սբհմ. է. 24. Ովս. գ. 16.
Ի Տես Գաղ. է. 56.
ի Սբհկ. ա. 10. լգ. 26.
Ի Նեհէմ. ի. 29, 30.
հբ Մն. լգ. 16. Դան. ի. 11.
ի Ես. ա. 24—28. Ես. ա. 15. Սբհմ. ձ. 11. Մէք. գ. 4.
էբ Օր. գ. 27. իբ. 64. Սբհկ. լգ. 19. Գէ. ը. 9.
ի Յովէլ. իգ. 23.
ի Ես. ա. 9.
յ Տես Դան. ը. 9.
—

2 յով. Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Ես նախանձեցի Սիոնի համար մեծ նախանձով, եւ մեծ բորբոքումով նա-
3 խանձեցի նորա համար։ Այսպէս է ասում Տէրը. Ես դարձել եմ Սիոնին եւ բնակուելու եմ Երուսաղէմում, եւ Երուսաղէմը պիտի Հաւատարիմ քաղաք կոչուի, եւ Զօրաց Տիրոջ սարը՝ Սուրբ սար։
4 Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Տակաւին ծերեր եւ պառաւներ պիտի բնակուեն Երուսաղէմի հրապարակներում, եւ ամեն մարդ իր գաւազանը
5 ձեռքին՝ օրերի չատութիւնից։ Եւ քաղաքի հրապարակները լիքը պիտի լինեն տղերքով ու աղջկերքով, որոնք խաղ են անելու նորա հրապարակներում։
6 Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Եթէ դժուար լինի այս ժողովրդի մնացորդի աչքի առաջին այն օրերին, միթէ իմ աչքերի առաջին էլ պիտի դժուար լինի, ասում է Զօրաց Տէրը։
7 Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Ահա ես ազատելու եմ իմ ժողովրդին արեւելեան երկրիցը եւ արեւմտեան
8 երկրիցը։ Եւ նորանց բերելու եմ, որ բնակուեն Երուսաղէմի մէջ, եւ ինձ համար ժողովուրդ լինեն եւ ես նորանց համար Աստուած լինեմ ճշմարտութիւնով եւ արդարութիւնով։
9 Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Թող զօրանան ձեր ձեռքերը, ով դուք, որ այս խօսքերը այս օրերում էայն մարգարէների բերանից լսում էք, որոնք կային Զօրաց Տիրոջ տանը
10 տաճարը չինուելիս։ Որովհետեւ այն օրերից առաջ մարդի վարձքը չկար, եւ անասունի վարձքը ոչինչ էր, եւ դուրս եկողն ու մտնողը խաղաղութիւն չունէին նեղութեան պատճառով, որովհետեւ ես ամեն մարդկանց
11 իրար դէմ էի հանել։ Բայց հիմա ես
12 այն առաջին օրերին պէս պիտի չլինեմ այս ժողովրդի մնացորդի համար, ասում է Զօրաց Տէրը։ Որովհետեւ ցանքը խաղաղութեամբ է լինելու, որթը իր պտուղը պիտի տայ, եւ երկիրը պիտի իր արդիւնքը տայ, եւ երկինքը պիտի տայ իր ցօղը, եւ այս ժողովրդի մնացորդին ժառանգել պիտի տամ այս
13 բոլորը։ Եւ պիտի լինի որ ինչպէս դուք անէծք էիք ազգերի մէջ, ով Յուդայի տուն եւ Իսրայէլի տուն, նոյնպէս էլ պիտի ազատեմ ձեզ, որ դուք օրհնութիւն լինէք. մի վախենաք. թող զօրանան ձեր ձեռքերը։
14 Որովհետեւ այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Ինչպէս որ մտադիր էի չարիք անելու ձեզ, երբոր ձեր հայրերը զայրացրին ինձ, ասում է Զօրաց Տէրը, եւ ես
15 չդղջացի. նոյնպէս դարձեալ մտադիր եմ այս օրերը բարիք անելու Երուսաղէմին եւ Յուդայի տանը. մի վախենաք։
16 Սորանք են այն բաները, որ պէտք է անէք. Ճշմարտութիւն խօսեցէք ամեն մէկը իր ընկերի հետ, արդարութիւնով ու խաղաղ դատաստանով
17 դատեցէք ձեր դռներում։ Եւ ամեն մէկը իր ընկերի չարիքը մի խորհէք ձեր սրտերում, եւ սուտ երդում մի սիրէք, որովհետեւ այս ամենը ես ատում եմ, ասում է Տէրը։
18 Եւ Զօրաց Տիրոջ խօսքը եղաւ ինձ
19 ասելով, Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Զորրորդ ամսի ծոմը, եւ հինգերորդի ծոմը, եւ եօթներորդի ծոմը եւ տասներորդի ծոմը Յուդայի տան համար պիտի ցնծութիւն եւ ուրախութիւն եւ խնդալից օրեր դառնան, սիրելի ճշմարտութիւնն ու խաղաղութիւնը սիրեցէք։
20 Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Տակաւին ժողովուրդներ պիտի գան
21 եւ շատ քաղաքների բնակիչներ. եւ մէկի բնակիչները պիտի գնան միւսի

– Նաե. ա. 3։ Գլ. ա. 14։
բ Գլ. ա. 16։
գ Գլ. բ. 10։
դ Ես. ա. 21, 26։
ե Ես. բ. 2, 3։
զ Երեմ. լա. 23։
է Նեհ. – Թագ. բ. 21։ Ես. կե. 20, 22։
ը Եզե. ժբ. 14։ Դան. ա. 37։ Ես. 27։ Հաբմ. գ. 21։
թ Ես. ժա. 11, 12։ Խոշ. 5, 6։
ժ Երեմ. լե. 31։ Ամաս. բ. 14, 15։
ի Երեմ. լ. 33։ լա. 1, 33։ Գլ. ժգ. 9։
լ Երեմ. գ. 2։
խ Ամգ. բ. 4։
ծ Եզե. ե. 1, 2։
կ Ամգ. բ. 18։
հ Ամգ. ա. 6, 9, 10։ բ. 16։ Հբ Մն. ժե. 5։
ձ Ովս. բ. 21, 22։ Յովել. բ. 22։ Ամգ. բ. 19։
ղ Սոփ. կե. 6։
ճ Նեհ Ամգ. ա. 10։
մ Երեմ. խբ. 18։
յ Ամ. ժբ. 2։ Հաբ. գ. 11, 12։ Ես. ժբ. 24, 25։ Սոփ. գ. 20։
ն Հբ. 9։
շ Երեմ. լա. 28։
ո Մն. ւգ. 16։ Գլ. ա. 6, Գլ. ե. 9։ Հբ. 10։
չ Գլ. ե. 3, 4։
պ Ամաս. գ. 20։ Գլ. ե. 10։
ջ Գլ. ե. 3, 4։
ռ Երեմ. ծբ. 6, 7։
ս Երեմ. ծբ. 12, 13։ Գլ. ե. 3, 5։
վ Թագ. լե. 25։ Երեմ. խա. 1, 2։
տ Ամաս. ծբ. 4։
ր Նաե. գ. 20։ Գլ. ե. 10։
ց Հբ. 17։ Ես. լե. 10։
ւ Հբ. 10։

մօտ ասելով. Եկէք դնանք Տիրոջ առաջը աղօթք անելու եւ Զօրաց Տիրոջը խնդրելու. 22 եւ էլ եմ գալիս. Եւ էշատ ժողովուրդներ ու զօրաւոր ազգեր պիտի գան Զօրաց Տիրոջը խնդրելու Երուսաղէմում, եւ Տիրոջ առջեւ աղօթելու. 23 Այսպէս է ասում Զօրաց Տէրը. Այն օրերը կ'բռնեն ազգերի ամեն լեզուներից տասը մարդ, այնինչ կ'բռնեն մի Հրէայ մարդի քղանցքը, ասելով. Գնանք ձեզ հետ, որովհետեւ լսել ենք որ Աստուած ձեզ հետ է։

Գլ. Թ

Հեթանոսների դէմ։ Սեխ մեծ թագաւորի գալստեան խոստմունքը։

1 Տիրոջ խօսքի պատգամը Հադրաքի երկրի դէմ. Եւ Դամասկոսը նորա հանգչելու տեղն է, որովհետեւ Տիրոջ աչքը մարդկանց եւ Իսրայէլի բոլոր ցեղերի վերայ է։ 2 Եւ Եմաթն էլ դպած է նորան, նաեւ Տիւրոսն ու Սիդոնը, թէեւ շատ հիմաստութիւն ունէին։ 3 Եւ Տիւրոսն իրան համար ամրոց շինեց, եւ խարծաթը դիզեց հողի պէս, եւ մաքուր ոսկին՝ փողոցների ցեխին պէս։ 4 Ահա Տէրը նորան պիտի նուաճէ, եւ զարկէ ծովումը նորա զօրութիւնը, եւ նա կրակով պիտի ապառուի։

5 Տեսնելու է Ասկաղոնը եւ վախենալու է, Գազան էլ տագնապելու է շատ, եւ Ակկարոնն էլ, որովհետեւ ցամաքելու է յոյսը. եւ կորչելու է թագաւորը Գազայից, եւ Ասկաղոնը 6 պիտի չբնակուի։ Եւ պառնկոպրդին պիտի բնակուէ Ազովաստումը, եւ բնաջինջ պիտի անեմ Փղշտացիների հպարտութիւնը։ 7 Եւ պիտի վերացնեմ նորա արիւնը իր բերանից, եւ նորա պղծութիւնները՝ իր առաւիների միջից. եւ նա էլ է մնացորդ լինելու մեր Աստուծոյ համար, եւ նա պիտի տոհմապետի պէս լինի Յուդայի մէջ, եւ Ակկարոնը՝ Եբուսացիների պէս։

8 Եւ հսս բանակ պիտի դնեմ իմ տան համար զօրքերի՝ անցուդարձողի պատճառով, եւ էայլ եւս նորանց վերայ բռնաւոր չի անց կենալ. որովհետեւ հիմա տեսել եմ իմ աչքերովս։

9 Ուրախացիր, ով Սիօնի աղջիկ, ցնծութեամբ աղաղակիր, ով Երուսաղէմի աղջիկ, ահա Քո թագաւորը գալիս է քեզ մօտ, նա արդար ու փրկագործ է, հեզ, եւ էշի վերայ հնձած, այսինքն էշի 10 ձագի՝ յաւանակի վերայ։ Եւ պիտի բնաջինջ անեմ Եփրեմից եւ Ձին՝ Երուսաղէմից, եւ պիտի փշանայ պատերազմի աղեղը, եւ նա խաղաղութիւն է խօսելու ազգերին, եւ նորա իշխանութիւնը պիտի լինի ծովից մինչեւ ծով, եւ գետից մինչեւ 11 երկրի ծայրերը։ Քո էլ ուխտի արիւնով քող տուի քո գերիներին այն 12 գուբիցը, որի մէջ ջուր չկար։ Ետ դարձէք ամրոցը, ով յոյսի գերիներ, այսօր էլ եմ ծանուցանում, Ընչ կրկնա-
13 պատիկ եմ վճարելու քեզ։ Որովհետեւ Յուդան պիտի ինձ համար լարեմ իբրեւ աղեղ, եւ պիտի լցնեմ Եփրեմին, եւ քո որդիները պիտի գրգռեմ, ով Սիօն, քո որդիների վերայ, ով Յունաստան, եւ քեզ պիտի զօրաւորի 14 սուրի պէս շինեմ։ Եւ Տէրը պիտի երեւայ նորանց վերայ, եւ կայծակի պէս պիտի դուրս գայ նորա նետը, եւ Տէր Եհովան պիտի հնչեցնէ փողը, եւ պիտի գնայ հարաւային մրրիկներով։ 15 Զօրաց Տէրը պիտի պաշտպան լինի նորանց վերայ, եւ նորանք պիտի ապառնեն ու ոտնակոխ անեն իրը պարաքարներ. եւ պիտի խմեն ու աղմուկ հանեն գինիի պէս, եւ պիտի լցուին սաւտի պէս՝ ինչպէս սեղանի 16 անկիւնները։ Եւ այն օր նորանց Տէր Աստուածը պիտի փրկէ նորանց իր ժողովրդի հօտին պէս, որովհետեւ

ա Ես. ր. 3։ Մաթ. գ. 1, 2։
բ Ես. կ. 3 եւ. կգ. 23։
գ Ես. գ. 6. գ. 1։
դ ա Կոր. ժգ. 25։

— Ամէն ա. 3։
ե Հեր. ի. 17. Ապ. վեճ. 15։
զ Նեհ. ի. 3։
է Ամէն ա. 9։
ը Նեհ. իբ. 21։
թ Նեհ. իբ. 3 եւ.
ժ Սոփ. ի. 10. Նեհ. իբ. 4, 5։
ի Ես. իգ. 1։
լ Նեհ. իգ. 17։
խ Երեմ. խե. 1, 5. Սոփ. բ. 4։
* Կամ՝ սասրապէրն
ծ Ամէն ա. 8։

Ամէն ա. 9։
կ Նեհ. իբ. 21։
հ Նեհ. իբ. 3 եւ.
ձ Սոփ. ի. 10. Նեհ. իբ. 4, 5։
ղ Ես. իգ. 1։
մ Նեհ. իգ. 17։
յ Երեմ. խե. 1, 5. Սոփ. բ. 4։
ն Եզեկ. իե. 15։
շ Ամէն ա. 8։

չ Ապ. ի. 7. Գլ. բ. 5։
ռ Ես. կ. 18. Եզեկ. իբ. 24։
ս Գլ. գ. 7։
վ Ես. կբ. 11. Գլ. բ. 10. Ամոս. բ. 5. Սոփ. ժբ. 15։
տ Ամոս. բ. 5. Սոփ. ժբ. 15։
ր Եզեկ. իգ. 3. ը. 9. Հովհ. ժբ. 39. Սոփ. ա. 19։
ց Եզեկ. իգ. 3. ը. 9. Հովհ. ժբ. 39. Սոփ. ա. 19։
ւ Սոփ. ա. 7. բ. 18. Մեք. ե. 10. Ամբ. բ. 20։

չ Եզեկ. բ. 14, 17։
փ Ամոս. հբ. 8։
ք Ես. իբ. 7. Յով. 14. կ. 14։
օ Ես. իբ. 9։
ֆ Ես. կա. 7։
և Ամոս. ժբ. 14. Հե. 17. Տիտ. 6։
ա Ես. իա. 1։
բգ. ի. 18, 23. բ Օր. ժբ. 27։

իբր Թագի քարեր պիտի պսպղան
17 Նորա երկրի վերայ։ Որովհետեւ Ինչ
մեծ է Նորա բարութիւնը, եւ ինչ մեծ
Նորա գեղեցկութիւնը. ցորեներ երի-
տասարդներ եւ քաղցուն կոյսեր է
բուսցնելու։

Գլ. Ը

Ժողովուրդը պիտի ապաւէն, ժողովի և արհաւ-

1 Պնդրեցէք Տէրից Հանձրեւ Հետքի
անձրեւի ժամանակին. Տէրը Ւկայ-
ծակներ է չինում, եւ անձրեւ ու
տարափ կ'տայ Նորանց. ամեն մէկին
2 խոտ իր ագարակումը։ Որովհետեւ
Թերափիմները Հուսայունութիւն են
խօսել, եւ գուշակողները սուտ են
տեսել, եւ փուչ երազներ են խօսել,
Դատարակ են մխիթարել. սորա հա-
մար հօտի պէս պիտի չուեն, հճնչուե-
լու են, որովհետեւ հովիւ չկայ։
3 Հովիւների վերայ բորբոքուեցաւ իմ
բարկութիւնը, եւ Հնոխաղներին պիտի
այցելեմ. որովհետեւ Զօրաց Տէրը
այցելեց իր հօտը՝ Յուդայի տունը,
եւ Նորանց չինեց ինչպէս իր փառա-
4 ւոր երիվարը պատերազմի մէջ։ Նո-
րանից է անկիւնաքարը, Նորանից է
Ցեւեւոը, Նորանից է պատերազմի ա-
զեղը, Նորանից է դուրս գալիս ամեն
5 զօրավար միկտեղ։ Եւ պիտի լինեն
տղամարդկանց պէս, որ Էկոխ են տա-
լիս պատերազմումը փողոցների ցեխի
մէջ, եւ պիտի պատերազմեն, որով-
հետեւ Տէրը Նորանց հետ է, եւ պիտի
6 ամաչեն ձիաւոր հեծնողները։ Եւ ես
պիտի քաջացնեմ Յուդայի տունը, եւ
փրկեմ Յովսէփի տունը, եւ Հնորանց
պիտի բնակեցնեմ, որովհետեւ Նորանց
ողորմել եմ. եւ Նորանք պիտի լինեն
իբր թէ ես Նորանց չէի մերժել, ո-
րովհետեւ ես եմ Նորանց Տէր Աստ-
7 ուածը, եւ Հնորանց պիտի լսեմ։ Եւ
զօրաւորի պէս պիտի լինի Եփրեմը,
եւ Նորանց Նէրտը պիտի ուրախանայ
իբր թէ գինիով, եւ Նորանց որդիքն
էլ պիտի տեսնեն եւ ուրախանան,
Նորանց սիրտը պիտի ցնծայ Տէրովը։
8 Հես Նորանց պիտի սուլեմ եւ Նորանց
ժողովեմ, որովհետեւ ես փրկել եմ
Նորանց, եւ Հնորանք պիտի չաճանան
9 ինչպէս որ չաճ էին։ Թէեւ ես Նորանց
ցանեմ ազգերի մէջ, բայց Նորանք
Հհեռու տեղերում էլ պիտի յիշեն ինձ,
եւ պիտի ապրեն իրանց որդկանց հետ
10 եւ ետ դառնան։ Եւ Հես Նորանց ետ
պիտի դարձնեմ Եգիպտոսի երկրիցը,
եւ Ասորեստանից պիտի ժողովեմ Նո-
րանց. եւ Նորանց պիտի բերեմ Գա-
զաադի երկիրը եւ Լիբանանը, եւ
Դեհէ չ'պիտի գտնուի Նորանց համար։
11 Եւ Հես պիտի անց կենայ Նեղութեան
ծովովը, եւ պիտի զարկէ ծովումը
ալիքներին, եւ պիտի չորանան գետի
բոլոր խորութիւնները, եւ Ապիտի ի-
ջեցնուի Ասորեստանի հպարտութիւնը,
եւ Եգիպտոսի գաւազանը պիտի հե-
12 ռանայ։ Եւ Նորանց պիտի զօրացնեմ
Տէրովը, եւ Հնորանք մեն պիտի գան
Նորա անունովը, ասում է Տէրը։

Գլ. ԺԱ

Անհաւատութիւն հովիւներ, դեղեցկութիւն և պատիր
սուտ գաւազաններ, երեսուն արծաթ.

1 Բաց արա դռներդ, ով Լիբանան, եւ
2 կրակը լափէ քո եղեւիններդ։ Թող
ողբայ մայր ծառը, որովհետեւ ընկել
է եղեւինը, որովհետեւ ազնուական-
ները կողոպտուել են. Թող ողբան Բա-
սանի կաղնիները, որովհետեւ իջել է
3 անմատչելի անտառը։ Հովիւների
ողբալու ձայնը լսւմ է, որովհետեւ
կողոպտուել է Նորանց փառքը. լսւմ
է կորիւնների մռնչելու ձայնը, որովհե-
տեւ կողոպտուել է Յորդանանի շքե-
ղութիւնը։
4 Այսպէս է ասում իմ Տէր Աստուածը.
5 Արածացրու մորթուելու հօտը, որոնց
առնողները մորթում են ու չեանցաւոր

ա Ես. կր. 3. Մաղ. գ. 17.
բ Ամոս. լ. 19.
գ Ամոս. գ. 18։ Ամաթ. ե. 14.
—
դ Երեմ. Ժգ. 22.
ե Ր. Օր. ժ. 14.
զ Յոբ ԽԲ. 23։ Յովել բ. 23.
է Երեմ. ժ. 17.
ը Դատ. ժե. 5.
թ Ես. Ժ. 5.
ժ Երեմ. Ժգ. 9.
ի Ես. Ժ. 4.
ժա Ես. ԽԲ. 19։ Ղ. Ր. 18.
ժբ Ես. ԽԲ. 20.
ժգ Ես. ԽԳ. 1.
ժդ Ես. ԽԳ. 5.
ժե Եզեկ. ԼԴ. 17.
ժզ Դղուկ. Ա. 68.
ժէ Երեմ. Ա. 9.
ժը Ես. ԽԲ. 23.
ժթ Ամոս. Ժբ. 12.
ի Երեմ. գ. 18։ Եզեկ. լե. 21.
ի Ամբ. Ա. 7.
իա Գլ. Ժգ. 9.
իբ Ամոս. Զգ. 15։ Գլ. Բ. 15.
իգ Ես. Ե. 26.
իդ Ես. ԽԲ. 19։ Եզեկ. ԼԴ. 37.
իե Ր. Օր. Լ. 1.
իզ Ես. Ժա. 11, 16։ Ամբ. Ժա. 11.
իէ Ես. ԽԲ. 20.
իը Ես. Ժա. 15, 16.
իթ Ես. Ժգ. 25.
իժ Եզեկ. Լ. 13.
իի Միք. գ. 5.
—
իա Ես. ԼԲ. 19.
իբ Հմր. 7.
իգ Երեմ. բ. 3. Ե. 7.

չեն. եւ որոնց ծախողները Տասում են. Օրհնեալ լինի Տէրը որ հարստացայ. եւ նորանց հովիւները չեն գթալու
6 նորանց վերայ։ Որովհետեւ այլ եւս չեմ գթալու երկրի բնակիչների վերայ, ասում է Տէրը, եւ ահա ես մարդկանց իրար ձեռը պիտի դնեմ եւ իր թագաւորի ձեռը, եւ նորանք պիտի զարկեն երկիրը, եւ պիտի չ'փրկեմ նորանց ձեռիցը։
7 Եւ ես արածեցրի Հայն մորթուելու հօտը, այսինքն Հօտի թշուառները, եւ ես երկու գաւազան առայ, մէկին կոչեցի Գեղեցկութիւն եւ միւսին կոչեցի Կապեր, եւ արածեցրի հօտը։
8 Եւ Հիւսցրի երեք հովիւներին մէկ ամսում, որովհետեւ սիրտս վրդովուել է նորանց վերայ, եւ նորանց սիրտերն
9 էլ ինձանից էին զզուել։ Եւ ես ասեցի. Ձեզ չեմ հովուելու, Համեռնողը թող մեռնէ, եւ փչանողը փչանայ. եւ մնացածները թող մէկմէկի միս ու-
10 տեն։ Եւ ես վեր առայ իմ գաւազանը՝ Գեղեցկութիւնը, եւ կոտրեցի նորան, որ ցրեմ իմ ուխտը, որ արել եմ բո-
11 լոր ազգերի հետ։ Եւ նա քանդուեցաւ նոյն օրը, եւ այսպէս ճանաչեցին Հօտի խեղճերը, որ սպասում էին ինձ, թէ սա Տիրոջ խօսքն է։
12 Եւ ես նորանց ասեցի. Եթէ հաճելի է ձեր աչքին, տուէք իմ վարձքը, իսկ եթէ ոչ, թող տուէք. եւ նորանք կշռեցին իմ վարձքը երեսուն արծաթ։
13 Եւ Տէրն ասեց ինձ, Դէն դիր դա բրուտի մօտ, պատուական դին է, որով ես գնահատուեցայ նորանց կողմից. եւ ես առայ այն երեսուն արծաթը, եւ դրեցի նորան Տիրոջ տունը
14 բրուտի մօտ։ Եւ կոտրեցի իմ երկրորդ գաւազանը՝ Կապերը. որ քանդեմ Յուդայի եւ Իսրայէլի միջի եղբայրութիւնը։
15 Եւ Տէրն ասեց ինձ. Էլի քեզ համար յիմար հովիւի գործիքներ առ։
16 Որովհետեւ ահա ես երկրի վերայ մի

Ել Ծր· ԼԲ· 13։ Ովս· Ժբ· 9։ Ի Շմ· 4։
Ջ Ծափ· գ· 12։ Մաա· Ժա· 3։ Գործ Ընծրկը
Ի Ծվ· ե· 7։
Ե Նբհմ· Ժե· 3։ Խգ· 11։
Ք Ծափ· գ· 12։ Շմ· 7։
Ր Մաա· Խգ· 13։
Ս Մաա· Խե· 9, 12։
Տ Նեղեմ· ւգ· 2—5։
Ու Նբհմ· Խգ· 1։ Նեղեմ· ւգ· 3, Ծովմ· ե· 12, 13։

հովիւ եմ յարուցանելու, նա կորչողին պիտի չ'այցելէ, եւ ցրուածը պիտի չ'որոնէ, եւ կոտրածը պիտի չ'բժշկէ, կանգնածին պիտի չ'խնամէ. այլ գէրերի միսը պիտի ուտէ եւ նորանց
17 կճղակները փշրէ։ Եվա՛յ փուչ հովիւին, որ ձգում է հօտը. սո՛ւրը նորա բազուկի վերայ եւ նորա աջ աչքի վերայ. նորա բազուկը պիտի անպատճառ չորանայ, եւ նորա աջ աչքը պիտի անպատճառ խաւարի։

ԳԼ· ԺԲ

Երուսաղէմը երկնքեան բաժակ ու ծանր քար։ Հոգին թափելու խոստմանդը, նոցանի վերայ ողորմ։

1 Տիրոջ խօսքի պատգամը Իսրայէլի մասին. ասում է Տէրը, որ Տարածում է երկինքը եւ հիմնում է երկիրը եւ Տառեղծում է մարդի հոգին նորա
2 միջումը. Ահա ես Երուսաղէմը Թըմբուքեան բաժակ եմ չինելու բոլոր շրջակայ ազգերի համար, եւ Յուդայի վերայէ պիտի լինի Երուսաղէմի պա-
3 շարման ժամանակին։ Եւ պիտի լինի որ այն օրը ես Երուսաղէմը Խծանր քար եմ չինելու բոլոր ազգերի համար, ամէն նորան բարձրացնողները պիտի անպատճառ ջարդուին, եւ նորա վերայ պիտի ժողովուին երկրի բոլոր
4 ազգերը։ Այն օրը, ասում է Տէրը, պիտի Տանին ձի զարկեմ սոսկումով, եւ նորա հեծեալին՝ գիժութիւնով, իսկ Յուդայի տան վերայ պիտի բանամ աչքերս, եւ ժողովուրդների բոլոր ձիերը պիտի զարկեմ կուրութիւ-
5 նով։ Եւ Յուդայի առաջնորդները պիտի ասեն իրանց սրտումը. Ինձ համար զօրութիւն են Երուսաղէմի բնակիչները իրանց Զօրաց Տէր Ա-
6 ստուծով։ Այն օրը ես Յուդայի առաջնորդներին պիտի չինեմ Կրակի վառարանի պէս փայտերի մէջ, եւ կրակի ջահի պէս՝ որաների մէջ, եւ նորանք պիտի ուտեն աջ ու ձախ բոլոր շրջակայ ժողովուրդներին, եւ

Ա Նեղեմ· ւգ· 1։ Ես· Խր· 5· Խգ· 21։ Խե· 13, 15։ Խր· 13։ Գործ· Ժգ· 14։
Բ Թագ· Ժգ· 23։ Ծագ· Ժբ· 7։ Ես· Ծե· 16։ Երր· Ժբ· 9։
Գ Ես· Ծա· 17, 22, 23։
Դ Հմր· 4, 6, 8, 9, 11։ Գր· Ժգ· 1։ Ժգ· 4, 6, 8, 9, 13։
Ե Մաա· Խա· 14։
Զ Ծագ· Հգ· 6։ Նեղեմ· ւբ· 4։
Է Ծրգ· 18։

երուսաղէմը զարձեալ իր տեղը պիտի
7 բնակուէ՝ երուսաղէմումը ։ Եւ Տէրը
պիտի փրկէ առաջ Յուդայի վրանները ,
որպէս զի չ՚հպարտանայ Դաւիթի տան
պարծանքը , եւ երուսաղէմի բնակչի
8 պարծանքը՝ Յուդայի վերայ ։ Այն օրը
Տէրը պիտի պաշտպանէ երուսաղէ-
մումը բնակողին , եւ նորանց միջի
Հղիւրագայթողը այն օրը Դաւիթի պէս
պիտի լինի , եւ Դաւիթի տունը՝ Ա-
ստուծոյ պէս , Տիրոջ հրեշտակին պէս
9 նորանց առաջին ։ Եւ պիտի լինի այն
օրը որ ես պիտի ջանամ բնչացնելու
այն բոլոր ազգերը , որոնք կ՚գան ե-
10 րուսաղէմի վերայ ։ Եւ Հպիտի թափեմ
Դաւիթի տան վերայ , եւ երուսաղէ-
մումը բնակողի վերայ շնորհքի եւ
աղօթքի հոգին ։ Եւ նորանք պիտի
մտիկ տան ինձ , որին խոցեցին ։ Եւ
սուգ պիտի անեն նորա վերայ Հմիա-
մօրի սուգի պէս ։ Եւ պիտի ցաւեն
նորա վերայ , ինչպէս որ անդրանկի
11 վերայ կ՚ցաւեն ։ Այն օրը Հսուգը մեծ
պիտի լինի երուսաղէմումը , ինչպէս
Ադադ-ռիմմոնի սուգը Հմակեդոնի
12 դաշտումը ։ Եւ երկիրը պիտի սուգ
անէ , ամեն մի ազգատոհմ առանձին ։
Դաւիթի տան ազգատոհմը առանձին
եւ նորանց կանայքն առանձին , Նա-
թանի տան ազգատոհմը առանձին եւ
13 նորանց կանայքն առանձին ։ Ղեւիի
տան ազգատոհմը առանձին եւ նորանց
կանայքն առանձին , Սեմէիի ազգա-
տոհմը առանձին եւ նորանց կանայքն
14 առանձին ։ Բոլոր մնացեալ ազգատոհմ-
ները ամեն մէկն առանձին , եւ նորանց
կանայքն առանձին ։

Գլ. ԺԳ

Սեղբ մաքրելու աղբիւրը։ Սեծ հովիւի մասը։ Երուսաղէմի ժողովրդը։

1 -Ա.յն օրը Հմի աղբիւր է լինելու
բացուած Դաւիթի տան համար եւ ե-
րուսաղէմի բնակիչների համար , մեղ-
2 քի համար եւ պղծութեան համար ։
Եւ այն օրը պիտի լինի , ասում է Զօ-
րաց Տէրը , որ բնաջինջ պիտի անեմ
Հկուռքերի անունները երկրից , եւ
այլ եւս պիտի չ՚յիշուին ։ Եւ Հմար-
գարէներին էլ եւ պղծութեան հոգին
3 Հէ պիտի վերացնեմ երկրից ։ Եւ պիտի
լինի որ երբ մի մարդ էլի մարգարէա-
նայ , այն ժամանակ նորան պիտի ա-
սեն նորա հայրը եւ մայրը՝ նորա ծը-
նողները ։ Չ՚ապրիս , որ սուտ խօսե-
ցիր Տիրոջ անունովը ։ Եւ Նորան
պիտի խոցեն նորա հայրն ու մայրը՝
նորա ծնողները՝ նա մարգարէանալիս ։
4 Եւ այն օրը պիտի լինի որ պիտի ա-
մաչեն Հմարգարէները , ամեն մէկը
իր տեսիլքիցը՝ մարգարէանալիս ։ Եւ
Հմազի վերարկու չեն հագնելու՝ խա-
5 բելու նպատակով ։ Հէս պիտի ասէ ։
Ես մարգարէ չեմ ։ Ես մի երկրագործ
մարդ եմ ։ որովհետեւ մի մարդ ինձ ծա-
6 խու է առել իմ երիտասարդութիւնիցը։ Եւ
նորան ասելու են ։ Սա ինչ հարուած-
ներ են ձեռքերիդ մէջ ։ Եւ նա ասելու
է ։ Այս հարուածքը ես ստացել եմ իմ
բարեկամների տանը ։
7 Հնով սուր , վեր կաց իմ հովիւի
վերայ եւ Հիմ ընկեր մարդի վերայ ,
ասում է Զօրաց Տէրը ։ Հարկէ հովի-
ւին , եւ ոչխարները ցրուին , եւ ես
եմ պիտի դարձնեմ Հիմ ձեռքը փոքր-
8 նների վերայ ։ Եւ պիտի լինի բոլոր
երկրումը , ասում է Տէրը , Հերկու
մասը նորանում պիտի կորուի մեռնի ,
իսկ երրորդը պիտի կենայ նորանում ։
9 Եւ այն Հերրորդ մասը պիտի մանեմ
կրակի մէջ , եւ Նորանց պիտի զը-
ւում ինչպէս արծաթին են զուում ։
եւ Նորանց պիտի փորձեմ ինչպէս փոր-
ձուում են ոսկին , Նա կ՚կանչէ իմ ա-
նունը եւ ես կ՚պատասխանեմ նորան ։
Նա կ՚ասէմ . Նա իմ ժողովուրդն է ։
եւ Նա կ՚ասէ . Տէրը իմ Աստուածն է ։

ը Յոչխ. գ. 10։
Թ Ամգ. ր. 22. Հմր. 3.
ժ Նեհմ. ա. 9։ ծ. 4. Նեհկ.
լթ. 29. Յոչխ. ր. 26։
ի Յոչխ. ժթ. 34, 37. Յոայ.
ա. 7։
լ Նբհմ. գ. 26. Ամմա. ը. 10.
խ Նոր. ր. 37.
ծ Յ. Թագ. իգ. 29. բ Մն. լթ.
24.
կ Մաա. իգ. 30. Յոայ. ա. 7.
հր Թագ. ծ. 14։ Ղուկ. գ.
31.
—
—Ղլ. ժը. 3.
բ Նբր. ք. 14. ա Գնա. ա.
19։ Յոայ. ա. 5.
գ Նե. իգ. 13. Գնա. իգ. 7.
Մագ. ժգ. 4. Նեհկ. լ. 13.
Ոխ. ր. 17. Մխգ. ծ. 13,
14.
դր Գնա. ր. 1.

իր Որ. ժգ. 6, 8. ժը. 20.
չ Մխգ. գ. 6, 7.
ի Թագ. ա. 8.՝ Նա. ք. 2.
Մաա. գ. 4.
ե Ամոս է. 14.
ք Նա. ա. 11. Նեհկ. լգ. 23.
թ Յոչխ. ժ. 30. ժգ. 10, 11.
Փիլ. ր. 6.
ժ Մաա. իգ. 31. Մաբ. ժգ.
37.
ի Մաա. ժը. 10, 14. Ղուկ.
ժը. 32.
ի Հռոմ. ժա. 5.
լ Նա. իգ. 10.
խ Գնա. ա. 6, 7.
ծ Մագ. ծ. 15։ գա. 15։ Գլ
ժ. 6.
կ Մագ. հիգ. 15. Նբհմ է. 23.
Նեհկ. ժա. 20. Յոէ. ը. 23.
Գլ ը. 8.
—

Գլ. ԺԴ

Երուսաղէմի ներքին եւ արտաքին կողմերը. Ամենայն թագաւորութեանց տարածութիւնը. Ամեն բան սրբութիւն։

1 Ա.Ահա՝ մէկ օր է գալիս Տիրոջ համար, եւ քո աւարը պիտի բաժանուի քո
2 մէջ։ Եւ ես պիտի ժողովեմ բոլոր ազգերը Երուսաղէմի վրայ պատերազմի համար, եւ քաղաքը պիտի առնուի, եւ տները պիտի կողոպտուին, եւ կանայքը՝ պղծուին, եւ քաղաքի կէսը՝ գերի գնայ. բայց ժողովրդի մնացորդը պիտի քաղաքիցը
3 չկարուի։ Եւ Տէրը դուրս պիտի գայ, եւ պիտի պատերազմէ այն ազգերի հետ. ինչպէս նորա պատերազմի օրը՝
4 ճակատամարտի օրուանը։ Եւ նորա ոտները կանգնած կ՚լինեն այն օրը՝ Ձիթենեաց սարի վրայ, որ Երուսաղէմի առաջն է դէպի արեւելք, եւ կ՚պատռուի Ձիթենեաց սարը մինչեր դէպի արեւելք ու արեւմուտք. խիստ մեծ ձոր կ՚լինի, եւ սարի կէսը կ՚քաշուի դէպի հիւսիս, եւ կէսը՝ դէպի
5 հարաւ։ Եւ դուք կ՚փախչէք իմ սարերի ձորը. որովհետեւ սարերի ձորը պիտի հասնի Ասալ. եւ դուք պիտի փախչէք ինչպէս որ Ղեւտնաչարժիցը փախաք՝ Ցուդայի Ոզիա թագաւորի օրերուանը. եւ Տէրը պիտի գայ իմ Տէր Աստուածը Երոյր սուրբերը քեզ հետ։
6 Եւ այն օրը պիտի լինի, որ լոյս չի
7 լինիլ, պայծառները կ՚աղօտանան։ Եւ մէկ օր կ՚լինի՝ Տիրոջը յայտնի, ոչ ցերեկ եւ ոչ գիշեր. եւ իրիկուայ
8 ժամանակին լոյս կ՚լինի։ Եւ պիտի լինի որ այն օրը կենդանի ջրեր դուրս կ՚գան Երուսաղէմից՝ նորանց կէսը դէպի Արեւելեան ծովը, եւ նորանց կէսը դէպի արեւմտեան ծովը. ամառ
9 ու ձմեռ կ՚լինի։ Եւ Տէրը Թագաւոր կ՚լինի բոլոր երկրի վերայ. այն օրը Մէկ կ՚լինի Տէրը, եւ նորա անունն
10 էլ մէկ։ Բոլոր երկիրը Գաշտի պէս

պիտի դառնայ Գաբաայից մինչեւ Ռիմմոնը Երուսաղէմի հարաւային կողմը. եւ պիտի բարձրանայ եւ իր տեղը բնակուէ Բենիամինի դռնից մինչեւ Առաջի դռան տեղը՝ մինչեւ Անկեան դուռը. եւ Յանանայէլի աշտարակից
11 մինչեւ Թագաւորի հնձանները։ Եւ պիտի բնակուեն նորանում, եւ Նզովք էլ չի լինիլ։ Եւ Երուսաղէմն ապահով պիտի բնակուէ։
12 Եւ սա պիտի լինի այն հարուածը՝ որով Տէրը պիտի հարուածէ բոլոր ժողովուրդներին, որոնք պատերազմեցին Երուսաղէմի դէմ. Նորանց մարմինը պիտի հալուի՝ իրանց ոտներին վերայ կանգնած եւ Նորանց աչքերը պիտի հալուին իրանց խորշերում. եւ Նորանց լեզուն պիտի հալուի իրանց բերանում։
13 Եւ պիտի լինի այն օրը որ Տիրոջ Խռովութիւնը մեծ պիտի լինի Նորանցում, եւ ամեն մարդ պիտի բռնէ իր ընկերի ձեռքը, եւ Նորա ձեռքը պիտի բարձրանայ իր
14 ընկերի ձեռքի դէմ։ Եւ Ցուդան էլ է պատերազմելու Երուսաղէմի դէմ, եւ պիտի ժողովուի Երոյր չրջակայ ազգերի առատութիւնը, ոսկի ու արծաթ եւ հանդերձներ չատ առատութեամբ։
15 Եւ Նոյն ձիերի, ջորիի եւ ուղտի ու էշի եւ բոլոր անասուններուն հարուածը, որ կ՚լինին այն բանակների մէջ,
16 պիտի այս հարուածի պէս լինի։ Եւ բոլոր այն ազգերից մնացածը, որոնք եկել էին Երուսաղէմի վերայ, վեր պիտի գնան տարուց տարի Զօրաց Տիրոջ Թագաւորին երկրպագելու, եւ Տաղաւարահարաց տօնը կատարելու։
17 Եւ Պիտի լինի որ երկրի ազգատոհմներից ով որ վեր չ՚գնայ Երուսաղէմ Զօրաց Տիրոջ Թագաւորին երկրպագելու, Նորանց վերայ անձրեւ չի լի-
18 նելու։ Եւ Եթէ Եգիպտոսի ազգատոհմը վեր չ՚գնէ եւ չ՚գայ, (Որ Նորանց վերայ Հարուած չ՚իջնէ.) պիտի լինի Նոյնը

ա Ես. ԺԴ. 9։ Յովէլ բ. 31։ Զաք. բ. 10։
բ Յովէլ գ. 2։
գ Ես. ԺԴ. 16։
դ Տես Եզեկ. ժա. 23։
ե Ամովս ա. 1։
զ Ամաս. ԺԴ. 27։ ԽԴ. 30, 31։ ԽՆ. 31։ Յուդ. 14։
է Յովէլ գ. 11։
ը Յոյս. իբ. 5։
թ Ամաս. ԽԴ. 20։
ժ Ես. լ. 26։ կ. 19, 20։ Յոյս. իա. 33։
ի Եզեկ. խե. 1։ Յովէլ գ. 18։ Յոյս. իբ. 1։
լ Յովէլ բ. 20։
խ Դան. բ. 44։ Յոյս. ժա. 15։
ծ Եզեկ. գ. 5, 6։

ա Ես. ե. 4։
հ Գր. ԺԴ. 6։
ձ Եզեկ. գ. 1։ ԺԴ. 39։ Երեմ. լա. 38։
ղ Երեմ. լա. 40։
ճ Երեմ. իգ. 6։
մ Ա Թագ. ԺԴ. 15, 20։
յ Դատ. է. 22։ բ Սմ. ի. 23։ Եզեկ. լբ. 21։
ն Եզեկ. լԲ. 10, 17 եւ ԺԲ։
շ Հմր. 12։
ո Ես. է. 6, 7, 9։ կգ. 23։
չ Ղեւ. իգ. 34, 43։ Եզեկ. բ. 14։ Յովէլ. ԺԴ. 10։ Յովէլ. ե. 2։
պ Ես. է. 12։
ջ Ը Ցր. ժա. 10։

վերջ այն հարուածը, որով Տէրը պիտի զարկէ այն ազգերին որ վեր չ'գնացին, որ
19 ժողվին տաղաւարահարաց ժողը։ Սա պիտի լինի եգիպտոսի պատիժը եւ այն ամէն ազգերի պատիժը, որ վեր չ'գնացին տաղաւարահարաց ժողը տօնելու։
20 Այն օր ձիերանց սանձերի զարդի վերայ լինելու է ՝ՍՐԲՈՒԹԻՒՆ ՏԵԱՒՈՒՆ եւ Տիրոջ տան կաթսաները սեղանի առաջի կոնքերի պէս պիտի լինեն։
21 Եւ Երուսաղէմում ու Ցուդայում ամէն կաթսայ սուրբ պիտի լինի Զօրաց Տիրոջը, եւ բոլոր զոհ անողները պիտի գան եւ նորանցից առնեն ու նորանց մէջ եփեն, եւ այն օր այլ եւս ՝Քանանացի չի լինելու Զօրաց Տիրոջ տանը։

ՄԱՂԱՔԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Իսրայէլի ապերախտութիւնը, քահանաների անպատկառութիւնը, և ապրիլն դուրը։

1 Տիրոջ խօսքի պատգամը Իսրայէլի մասին՝ Մաղաքիայի ձեռով։
2 ՝Ես ձեզ սիրել եմ, ասում է Տէրը, իսկ դուք ասում էք. Ինչով ես սիրել մեզ։ Մի՞թէ Եսաւը եղբայրը չէ Յակոբին, ասում է Տէրը, եւ Ես
3 Յակոբին եմ սիրել։ Իսկ Եսաւին ատել եմ, եւ նորա սարերը ամայի եմ արել, եւ նորա ժառանգութիւնը անապատի չաղալներին եմ տուել։ Թէեւ Եդոմն ասէ. Մենք կործանուեցանք, բայց դարձեալ պիտի չինենք աւերակները. Զօրաց Տէրն էլ այսպէս է ասում. Նորանք կ'չինեն, բայց ես կը քանդեմ. եւ նորանց կ'կոչեն Անօրէնութեան սահման, եւ մի ժողովուրդ որի դէմ Տէրը բարկացած է յաւիտեան։
5 Եւ ձեր աչքերը պիտի տեսնեն, եւ դուք էլ պիտի ասէք. Մեծ է Տէրը Իսրայէլի սահմանից վեր։
6 Տղան ՝իր հօրը կ'մեծարէ, եւ ծառան՝ իր Տիրոջը. Եթէ ես էլ հայր եմ, ո՞ւր է իմ մեծարանքը. եւ եթէ տէր եմ ես, ո՞ւր է իմ երկիւղը, ասում է Զօրաց Տէրը, ով իմ անունը անարգող քահանաներ, ՝որ ասում էք Թէ Ինչով ենք անարգում քո անունը։
7 Իմ սեղանի վերայ հպիղծ հաց մատուցանելով. բայց դուք ասում էք. Մենք ինչով ենք քեզ պղծում. Ձեր ասելովը՝ Թէ ՝Տիրոջ սեղանը անարգուած է։
8 Ապա ՝երբոր կոյր մատուցանում էք զոհելու, վատ չէ. կամ երբոր մատուցանում էք կաղ կամ հիւանդը, վատ չէ. Նորան մէկ քո իշխանին մատուցրու, արդեօք քեզ կ'հաւանէ՞ կամ ե՞քեզ կ'ընդունէ, ասում է Զօրաց Տէրը։
9 Եւ արդ, աղօթք արէք Աստուծոյ դիմացը, որ մեզ ողորմէ. Էձեր ձեռքիցն եղաւ այս. մի՞թէ ձեզ կ'ընդունէ, ա-
10 սում է Զօրաց Տէրը։ Ո՞վ էլ կայ ձեզանում որ դռները չդէ փակէ. Դուք սեղանս էլ չէք լուսաւորում ձրի. ես ձեզ չեմ հաւանում, ասում է Զօրաց Տէրը. եւ Էրնծայ չեմ ընդունում ձեր
11 ձեռքիցը։ Որովհետեւ Արեգակի ելքիցը մինչեւ նորա մուտքը մեծ է իմ անունը ազգերի մէջ. եւ համեմ տեղ իմ անուանը խունկ եւ սուրբ ընծայ է մատուցվում. Որովհետեւ մեծ է իմ անունը ազգերի մէջ, ասում է

ա Տես Ես. խգ. 18։
բ Տես Ել. ե. 8։ Յովել գ. 17։ Ծպտ. խա. 27։ իր. 15։
գ Եզեկ. ը. 19—22։
դ Որ Որ. է. 8։ Ա. 15։
ե Հռոմ. թ. 13։
զ Երեմ. իբ. 18։ Եզեկ. լե. 3, 4, 7, 9, 14, 15։ Որդ. 10 եւլն.
է Նէ. ի. 12։
ը Դ Ագէ. գ. 16։
թ Նէ. ը. 14, 17. գ. 7, 8, 13։ Եր Որ. ԻԱ. 21։
ժ Եզեկ. խա. 23. Հմր. 12։
ի Դ Կռ. իբ. 22. ը Որ. ԻԱ. 21։ Հմր. 14։
լ Ծար իբ. 8։
խ Եբր. քո երեսը
ծ Ովս. Ա. 9։
կ Տես ա Եսր. թ. 13։
հ Ես. ա. 11։ Երեմ. գ. 20։ Ամով. ե. 21։
ձ Ծաղ. ՀԱ. 3։ Ես. ծթ. 19։
ղ Ես. կ. 3, 5։
ճ Յովհ. գ. 21, 23։ ա Տիմ. բ. 8։
յ Ծպտ. բ. 3։
չ Ես. կշ. 19, 20։

42 Ձօրաց Տէրը ։ Բայց դուք պղծում էք
նորան՝ ձեր ասելովը՝ Թէ Տիրոջ սե-
ղանը պղծուած է . եւ նորա բերքը
43 —ուտելը անարդուած է ։ Եւ
ասում էք . Ահա ինչ աշխատութիւն
է . եւ փչում էք նորա վերայ , ասում
է Ձօրաց Տէրը . եւ բերում էք յափշ-
տակուածն ու կաղը եւ հիւանդը .
այսպէս էք բերում ընծան . Միթէ ես
կ'ընդունեմ այդ ձեր ձեռքերիցը , ա-
44 սում է Տէրը . Եւ անիծեալ լինի խա-
բողը , որ իր հօտի մէջ արձը լինելով ,
ուխտ է անում եւ խանդարուածը Զո-
հում Տիրոջը . որովհետեւ Ես մեծ
Թագաւոր եմ , ասում է Ձօրաց Տէրը ,
եւ իմ անունը ահարկու է ազգերի
մէջ ։

ԳԼ. Բ

Քահանաներին խիստ յանդիմանութիւն կատարելու-
թեան և շնութեան համար։

1 Եւ արդ ձեզ համար է այս պատուէրը ,
2 ով քահանաներ ։ Եթէ չլսէք եւ ու-
շադրութիւն չանէք , որ իմ անուանը
պատիւ տաք , ասում է Ձօրաց Տէրը ,
այն ժամանակ ես ձեր մէջը կ'ուղար-
կեմ անէծքը , եւ կ'անիծեմ ձեր օրհ-
նութիւնները . այո՛ ես արդէն անի-
ծել եմ նորանց , որ դուք ուշ չէք
3 դարձնում ։ Ահա ես պիտի յանդիմա-
նեմ ձեր սերունդը , եւ աղբ պիտի
ցրուեմ ձեր երեսի վերայ՝ ձեր տօների
աղբը . եւ Ձեզ իր մօտ պիտի տանէ ։
4 Եւ դուք կ'իմանաք , Թէ ես եմ ու-
ղարկել ձեզ դէմ այս պատուէրը . որ-
պէս զի իմ ուխտը լինի Ղեւիի հետ ,
5 ասում է Ձօրաց Տէրը ։ Իմ ուխտը
նորա հետ էր իրրեւ կեանք եւ խա-
ղաղութիւն , եւ ես տուի նորան Երկիւղ , որ նա վախենայ ինձ-
նից . եւ նա իմ անունի երեսից սար-
6 սափում էր ։ Ճշմարտութեան օրէնք
կար նորա բերանումը , եւ անիրաւու-
թիւն չէր գտնւում նորա շրթունքների-
րումը . խաղաղութեամբ ու ուղղու-
թեամբ էր Ինձ հետ . եւ
Ինձանից դարձնում էր անօրէնու-
7 թիւնից ։ Որովհետեւ քահանայի շըր-
թունքները պէտք է գիտութիւն պա-
հեն , եւ օրէնք կ'փնտռեն նորա բե-
րանիցը . Որովհետեւ նա Ձօրաց Տիրոջ
8 դեսպանն է ։ Բայց դուք խոտորել էք
ճանապարհիցը , Ինձանից դայթակ-
ղեցրիք օրէնքի մէջ . Դուք քանդեցիք
Ղեւիի ուխտը , ասում է Ձօրաց Տէրը ։
9 Ուրեմն ես էլ ձեզ եմ անում անարգ-
ուած ու նուաստացած բոլոր ժողովրդի
մօտ . ինչպէս որ դուք չէք պահում
իմ ճանապարհները . եւ երեսպաշտու-
թիւն էք անում օրէնքի մէջ ։
10 Միթէ մեր ամենքի հայրը մէկը
չէ . Միթէ մէկ Աստուած չէ ստեղ-
ծել մեզ . ինչու համար է —ըէնե նենգ-
թիւն անում ամէն մարդ իր եղ-
բօրը . որ քանդէ մեր հայրերի ուխտը ։
11 Յուդան նենգութիւն արաւ , եւ
պղծութիւն գործուեցաւ Իսրայէլի ու
Երուսաղէմի մէջ . որովհետեւ Յուդան պղծեց Տիրոջ սրբարանը , որն նա
սիրում էր . եւ Համաւսին եղաւ օտար
12 աստուծոյ աղջկան ։ Տէրը բնաջինջ է
անելու այն մարդին որ անում է այս ,
արթուններն եւ պատասխանողին՝ Յա-
կոբի վրաններիցը . եւ Ձօրաց Տիրոջը
ընծայ մատուցանողին ։
13 Եւ երկրորդ՝ սա էք անում . ծած-
կում էք արտասուքով Տիրոջ սեղանը՝
լացով ու ողբով . որ Նա այլ եւս չէ
նայում ընծային եւ հաճութեամբ չէ
14 ընդունում ձեր ձեռքիցը ։ Բայց դուք
ասում էք . Ինչու համար . Նորա հա-
մար որ Տէրը վկայում է քո եւ Հքո
երիտասարդութեան կնոջ մէջտեղը ,
որի դէմ դու անհաւատարիմ ես եղել .
սակայն Նա քո ընկերն է եւ քո ուխ-
15 տի կինը ։ Եւ այն մէկին էլ չ'արաւ ,
որ հոգիի առատութիւն ունէր . Եւ
Ինչ էր փնտռում այն մէկը . Աստու-
ծոյ սերունդ . ուրեմն զգուշացէք ձեր
անձերի մասին , եւ երիտասարդու-

---

4 Ելս. ե.
Ղեւ. իբ. 20 և ըն.
Ելս. ե.
Թագ. իե. 3. — Տիմ. գ. 15։
—Ղեւ. իգ. 14 և ըն. ր Օր. իբ. 15 և ըն։
Թագ. Թագ. ժգ. 10։
Թես. իե. 12. Նեհեմ. իգ. 25. Հբ. 26։
Ցր Օր. իգ. 8. 9։
Եր Օր. իգ. 10։
—Ղեւ. ե. 22. Միք. գ. 8. Նեհեմ. իգ. 22. Յակ. ե. 20։
Ելս. Օր. ժե. 9. 10. իգ. 8։
Ղեւ. ժ. 11. Եզր. է. 10. Երեմ. ձբ. 18. Անգ. բ. 11. 12.
Ցգաղ. գ. 14։
Թագ. գ. 17. Երեմ. ձբ. 15։
Նեհեմ. ժգ. 29։
Ես Օր. բ. 8. Նեհեմ. գ. 6. Եսթեր. ե. 15.
Նար. Բ. 1. ժ. 3. Նեհեմ. ժգ. 23.
Նեհեմ. ժգ. 28. 29.
Առաք. ե. 18.
Առաք. բ. 17.

Քեանդ կնոջը հետ անհաւատարիմ մի
16 լինիր ։ Որովհետեւ Ես ատում եմ ա-
պահարգանը , ասում է Իսրայէլի Տէր
Աստուածը . եւ նա ծածկում է ոճի-
րով իր հանդերձը , ասում է Զօրաց
Տէրը . ուրեմն զգուշացէք ձեր անձերի
մասին եւ անհաւատարիմ մի լինէք ։
17 Դուք ձանձրացնում էք Տիրոջը
ձեր խօսքերով . բայց դուք ասում էք ,
Ինչով ենք ձանձրացնում . ձեր ասե-
լովը թէ Ամէն չարագործ հաճելի է
Տիրոջ աչքի առաջին . եւ ինքը հա-
ւանում է նորանց . կամ թէ , ո՞ւր է
դատաստանի Աստուածը ։

Գլ. Գ

Մեսիայի գեղեցիկ, և Մեսիայի գալուստը ։ Բարե-պաշտների վիճակը ։

4 Ա Ահա Ես ուղարկում եմ իմ դեսպանը,
որ Ճանապարհ պատրաստէ իմ առա-
ջին , եւ յանկարծակի է գալու իր տա-
ճարի մօտ այն Տէրը , որին դուք ո-
րոնում էք , եւ Ուխտի հրեշտակը ,
որին դուք հաւանում էք . ահա նա
2 գալիս է , ասում է Զօրաց Տէրը ։ Եւ
ո՞վ է նորա գալու օրը տանողը , եւ
ո՞վ է նորա երեւալու ժամանակին
կանգնողը , որովհետեւ Նա հալեցնողի
կրակին պէս է , եւ Քաւիչների օճա-
3 ռին պէս ։ Եւ Նա նստելու է իբրեւ
արծաթ հալեցնող եւ մաքրող . եւ
մաքրելու է Ղեւիի որդկանցը եւ զր-
տելու է նորանց ոսկիի եւ արծաթի
պէս . եւ Նորանք կ՚լինին արդարու-
թեամբ ընծայ մատուցանողներ Տիրոջ
4 համար ։ Եւ Ընդունելի կ՚լինի Տիրոջը
Յուդայի եւ Երուսաղէմի ընծան . ինչ-
պէս վաղեմի օրերին եւ նախնի տա-
5 րիներին ։ Եւ Ես կ՚մօտենամ ձեզ դա-
տաստանի համար , եւ Ես չիր վկայ
կ՚լինիմ կախարդների ու չնացողների
եւ խաւտ երդում անողների դէմ .
Նաեւ վարձկանի վարձը , որբեւայրիին
եւ որբին զրկողներին , եւ օտարակա-
նին ճնշողներին , որոնք ինձանից չեն
վախենում , ասում է Զօրաց Տէրը ։
6 Որովհետեւ Ես Տէրս չեմ փոփոխուել .
Եւ դուք , ով Յակոբի որդիք , չէք
ապառուել ։
7 Ձեր հայրերի օրերից ի վեր խո-
տորել էք իմ պատուէրներիցը եւ Ն-
րանց չէք պահել . Նա դարձէք դէպի
ինձ , եւ Ես էլ կ՚դառնամ դէպի ձեզ ,
ասում է Զօրաց Տէրը . Բայց դուք
ասում էք . Ինչ բանում ենք դառնանք։
8 Մի՞թէ մարդ Աստուած կ՚խաբէ , որ
դուք ինձ խաբում էք . բայց դուք ա-
սում էք , Ինչ բանում ենք քեզ խա-
բում . Տասանորդումը եւ ընծայում ։
9 Անէծքով դուք անիծուած էք , որով-
հետեւ դուք ինձ խաբում էք բոլոր
10 ազգդ ։ Ինչոր տասանորդը տարէք
Գանձատունը , որ իմ տանը պաշար
լինի . եւ ինձ մէկ փորձեցէք սորանով ,
ասում է Զօրաց Տէրը , Թէ արդեօք չե՞մ
բանալ ձեզ համար վերնիցի պատու-
հանները եւ Օրհնութիւն թափել ձեզ
համար՝ մինչեւ որ Նորա հարց տեղ չլինի ։
11 Եւ Ես պիտի կշտամբեմ ձեզ համար Ո-
ւտողին , որ Նա չ՚ապականէ ձեզ հա-
մար երկրի արդիւնքը , եւ ձեզ համար
անպտուղ չլինի որթը այգումը , ա-
12 սում է Զօրաց Տէրը ։ Եւ ձեզ պիտի
երանեն բոլոր ազգերը , որովհետեւ
դուք պիտի Ցանկալի երկիր լինիք ,
13 ասում է Զօրաց Տէրը ։ Ձեր խօսքերը
ծանր են ինձ դէմ , ասում է Տէրը .
բայց դուք ասում էք . Մենք ինչ ենք
14 խօսում քեզ դէմ ։ Դուք ասում էք .
Դատարկ է Աստուծոյ ծառայելը , եւ
ինչ օգուտ որ մենք Նորա պահապա-
նութիւնները պահել ենք , եւ սուգով
վարուեցանք Զօրաց Տիրոջ առաջին ։
15 Եւ հիմա Մենք երանուում ենք դոոզ-
ներին , եւ բարեչէն էլ են անօրէնու-
թիւն անողները , մինչեւ անգամ Աս-
տուծուն էլ փորձում են եւ պրծնում ։
16 Այն ժամանակ խօսեցին Տէրից վա-

ա Տես Մատ. ե. 23, ԺԲ. 8, Մարկ. Ա. 2, Ղուկ. Գ. 4, Գլ. Գ. 13—15, Յովհ. Ա. 23.
— Մատ. ժա. 10, Մարկ. ա. 2, Ղուկ. ա. 76, է. 27.
բ Ես. Խ. 3.
գ Ես. Ին. 9.
դ Գլ. Գ. 1.
ե Ցայս. ը. 17.
զ Տես Ես. գ. 4, Մատ. գ. 10—12.
է Ես. ա. 25, Զաք. Ժգ. 9.
ը ա Պետ. բ. 5.
թ Գլ. ա. 11.
ժ Զաք. ե. 4, Յակ. ե. 4, 13.
ի Քաւ. իգ. 19, Հռոմ. ժա. 29, Յակ. ա. 17.

ա Ոզր գ. 23.
բ Գոյ. է. 51.
գ Զաք. ա. 3.
դ Գլ. ա. 6.
ե Հովհ. Ժգ. 10, 12.
զ Յակ. գ. 9, 10.
է ա Մակ. գ. 20, բ Մակ. ա. 11, Հովհ. ժ. 38, Ժգ. 13.
ը Ես. ե. 11, թ Քաղ. է. 2.
ժ Ես. Ծ. 10.
ի Ամովս գ. 9.
ա Դան. ը. 9.
լ Գլ. բ. 17.
խ Ես. ա. 14, 15, իգ. 17, Մատ. Ին. 13, Մարկ. ա. 13, Լուս. Ին. 12, Գլ. բ. 17.
ծ Մատ. գ. 9.
կ Ես. ա. 11, ղ Ես. Ծ. 10, Ա Մակ. գ. 2.

խնցողները [1]իրար հետ, եւ Տէրը ա-
կանջ դրաւ ու լսեց, եւ [2]յիշատակի
գիրք գրուեցաւ նորա առաջին Տէրից
վախեցողների համար, եւ նորա ա-
նունը [3]մտածողների հա-
17 մար։ Եւ Նորանք իմը կ'լինեն, ասում
է Զօրաց Տէրը, այն օրը, որ ես կ'ա-
նեմ, [4]իմ սեպհականութիւնը. եւ [5]ես
նորանց կ'խնայեմ [6]ինչպէս մի մարդ իր
որդին կ'խնայէ, որ ծառայում է իրան։
18 Եւ [7]դուք ետ կ'դառնաք եւ կ'տեսնէք
արդարի ու ամբարշտի տարբերութիւ-
նը. Աստուծոյ ծառայութիւն անողին
եւ ծառայութիւն չանողին տարբերու-
թիւնը։

ԳԼ. Դ

Աստուծոյ դատաստանը չարերի դէմ, և նորա օրհնու-
թիւնը բարիների վերայ։

1 [1]Որովհետեւ, ահա [2]գալիս է այն օրը,
որ վառուած է [3]թոնիրի պէս, եւ [4]բո-
լոր գոռոզները ու չարագործները
[5]խարդի պէս են լինելու. եւ Նորանց
պէտք է այրէ այն եկող օրը, ասում
է Զօրաց Տէրը, որ Նորանց համար
2 [1]արմատ եւ ոստ պիտի չ'թողէ։ Բայց
ձեզ համար, [2]որ իմ անունից վախենում
էք, [3]պիտի ծագէ արդարութեան ա-
րեգակը, եւ [4]թէչկութիւն պիտի լինի
նորա թեւերի վերայ, եւ դուք դուրս
պիտի գաք ու ոստնէք գոմի պարարտ
3 որթերի պէս։ Եւ պիտի կոխ տաք ամ-
բարիշտներին, որովհետեւ Նորանք մո-
խիր պիտի դառնան ձեր ոտների թա-
թերի տակ այն օրը, որ ես կ'անեմ,
ասում է Զօրաց Տէրը։
4 Յիշեցէք իմ ծառայ [1]Մովսէսի օրէնք-
քը, որ Նորան պատուիրեցի [2]Հորեբի
վերայ բոլոր Իսրայէլի մասին, [3]կա-
5 նոններ եւ իրաւունքներ։ Ահա ես
կ'ուղարկեմ ձեզ համար [1]Եղիա մար-
գարէն, [2]Տիրոջ մեծ եւ ահեղ օր գա-
6 լուց առաջ. Եւ նա պիտի դարձնէ
հայրերի սիրտը դէպի որդիքը եւ որդ-
կանց սիրտը դէպի իրանց հայրերը.
որ մի գուցէ ես գամ եւ երկիրը հարա-
կեմ [3]անէծքով։

---

1 [1]Որ. գ. 13։
[2]Մաղ. ծգ. 8։ Ես. կե. 6։ Յայտ. ի. 12։
[3]Եբ. ժգ. 5։ ր Որ. է. 6։ Մաղ. չկե. 4։ Տես. ր. 14։ ա Գես. ր. 9։
2 [1]Մաղ. ծգ. 13։
[2]Մաղ. ծը. 11։
[3]Յովէլ ր. 31։ Գլ. գ. 5։ ր Գես. գ. 7։
[4]Տես Գլ. գ. 18։
[5]Ելք. ի. 3 եւ ել։
[6]Ելք. գ. 11։
[7]Մաղ. ծգ. 13։
3 [1]Ելք. գ. 16։
[2]Տես Դան. ա. 78։ Եփես. ե. 14։ ր Գես. ա. 19։ Յայտ. ր. 28։
[3]Եր Թագ. իր. 13։ Միք. է. 10։ Զաք. ժ. 5։
[4]Ելք. ի. 3 եւ ել։
[5]Եր Որ. գ. 10։
[6]Մաղ. չկե. 19։
[7]Ա-ած. ժա. 11։ ժէ. 11։ Մար. ի. 11։ Դան. ա. 17։
[8]Յովէլ ր. 31։
[9]Զաք. ժգ. 12։
[10]Զաք. ե. 3։

ՄԵՐ ՏԷՐ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԸ

ՅՈՑՆ ԲՆԱԳՐԻՑ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱՃԵԱՆԻ ՏՊԱՐԱՆՈՒՄԸ

ՏՊԱԳՐՈՒԵՑԱԻ ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉԻ ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԾԱԽՍՈՎԸ

1895

ՀԱՅ ԱՍՏՂԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ՏՈՂԵՐՔԻ ՀԱՄԱՐ

1893

Ա. ԻԵՏԱՐԱՆ

ԸՍՏ

ՄԱՏԹԷՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ա

Քրիստոսի ազգաբանութիւնը եւ ծնունդը։

1 Աբրահամի որդի Դաւիթի որդի
Յիսուս Քրիստոսի տնտեսութեան գիրքը։
2 Աբրահամ ծնեց Իսահակին. Իսահակ ծնեց Յակոբին. Յակոբ
ծնեց Յուդային եւ նորա եղբայրներին.
3 Յուդան ծնեց Փարէսին եւ Զարային
Թամարից. Փարէս ծնեց Եսրոնին.
4 Եսրոն ծնեց Արամին. Արամ ծնեց
Ամմինադաբին. Ամմինադաբ ծնեց Նաասոնին. Նաասոն ծնեց Սաղմոնին.
5 Սաղմոն ծնեց Բոոսին Հիսախարից.
Բոոս ծնեց Ովբէդին Հռութից. Ովբէդ ծնեց Յեսսէին. Յեսսէ ծնեց
6 Դաւիթ թագաւորին։ Դաւիթ թագաւորը ծնեց Սողոմոնին Ուրիայի
7 կնոջից. Սողոմոն ծնեց Ռոբովամին. Ռոբովամ ծնեց Աբիային. Ա-
8 բիան ծնեց Ասային. Ասան ծնեց Յովսաափատին. Յովսափատ ծնեց Յովրամ
9 ին. Յովրամ ծնեց Ոզիային. Ոզիան
ծնեց Յովաթամին. Յովաթամ ծնեց
Աքազին. Աքազ ծնեց Եզեկիային.
10 Եզեկիան ծնեց Մանասէին. Մանասէն ծնեց Ամոնին. Ամոն ծնեց Յով-
11 սիային. Յովսիան ծնեց Յեքոնիային եւ նորա եղբայրներին, Բաբելոնի
12 գերութեան ժամանակին։ Բաբելոնի գերութենից յետոյ Յեքոնիան ծնեց
Սաղաթիէլին. Սաղաթիէլը ծնեց Զո-
13 րաբաբէլին. Զորաբաբէլը ծնեց Աբիուդին. Աբիուդը ծնեց Եղիակիմին. Ե-
14 ղիակիմը ծնեց Ազովրին. Ազովրը ծնեց Սադովկին. Սադովկը ծնեց Ա-
15 քինին. Աքինը ծնեց Եղիուդին. Եղիուդը ծնեց Եղիազարին. Եղիազարը ծնեց Մատթանին. Մատթանը ծնեց
16 Յակոբին. Յակոբը ծնեց Յովսէփին՝ Մարիամի մարդին, որից ծնուեցաւ Յիսուսը, որ ասվում է Քրիստոս։
17 Արդ՝ բոլոր ազգերը Աբրահամից մինչեւ Դաւիթ տասնեւչորս ազգ էն, եւ Դաւիթից մինչեւ Բաբելոնի գերութիւնը տասնեւչորս ազգ, եւ Բաբելոնի գերութիւնից մինչեւ Քրիստոսը տասնեւչորս ազգ։
18 Եւ Յիսուսի Քրիստոսի ծնունդն այսպէս էր. այսինքն նորա Նմայրը՝ Մարիամը նշանուած լինելով Յովսէփին՝ դեռ մինչեւ նորանց իրար մօտ գալը Սուրբ Հոգիից յղացած գտա-
19 նուեցաւ։ Եւ նորա մարդը Յովսէփը արդար լինելով, եւ նորան Քայատառակել չուզելով, խորհեց ծածուկ ար-
20 ձակել նորան։ Եւ մինչդեռ նա մտածում էր այս, անա Տիրոջ հրեշտակը երազում երեւեցաւ նորան եւ ասեց. Յովսէփ Դաւիթի որդի, մի վախենար ես մօտ առնել քո կին Մարիամին, որովհետեւ նորանում ծնուածը
21 Սուրբ Հոգիից է։ Եւ նա որդի կը ծնի, եւ նորա անունը Յիսուս դնես. Որովհետեւ նա իր ժողովրդին կ'փրկէ
22 իրանց մեղքերից։ Եւ այս ամենը

ա—նձն. ժբ. 3, իբ. 18; Գաղ. գ. 16.
բ Մագ. ճբ. 11. նա. ժա. 1; Երեմ. իգ. 5. Գլ. իբ. 43; Ղուկ. ա. 33, 69. Յովհ. է. 42. Գործ. բ. 30. ժգ. 23; Հռոմի. ա. 3. բ Տիմ. բ. 8.
գ Տես Ղուկ. գ. 23.
դ Նձն. իա. 2, 3; Ղուկ. գ. 34—36;
ե Նձն. իե. 26, ՀՆձն. իթ. 35;
զ Նձն. լբ. 27—30;
է Հուդ. գ. 18—22. ա Մն. բ. 4—12.
ը Ցճն. գ. 23.
թ ա Թագ. ժգ. 1; ժե. 12.
ժ Թագ. ժբ. 24;
իա Մն. գ. 10—14.
իբ Թագ. բ. 21. ա Մն. գ. 13.
իգ Մն. գ. 15, 16 աճ.
իդ Թագ. իգ. 14—16. ժե. 11; բ Մն. լդ. 10, 20; Երեմ. ժե. 20; Դան. ա. 2.
իե Մն. գ. 17—19.
իզ Նեղ. գ. 2. ե. 2. Եզեկ. բր. 1; Անգ. ա. 1; Ղուկ. ա. 27.
իէ Ղուկ. ա. 35.
իը Ծր. իբ. 13—21. Համ. իդ. 1.
իթ Ղուկ. ա. 33.
լ Ղուկ. ա. 31.
լա Ծննդ. Փրկիչ։
լբ Գործ. գ. 13. ժգ. 33.
լգ Գործ. ե. 31. ժգ. 38.

եղաւ, որ կատարուի մարգարէի ձեռամբ Տէրին ասուածը որ ասում է.
23 Ահա կոյսը կ'յղանայ եւ որդի կ'ծնի. եւ նորա անունն Էմմանուէլ կ'կանչեն. որ թարգմանվում է՝ Աստուած
21 մեզ հետ։ Եւ Յովսէփը քնից զարթնելով այնպէս արաւ, ինչպէս Տիրոջ հրեշտակը հրամայեց իրան. եւ առաւ
25 իր կնիկն էլ մօտ։ Եւ չ'գիտէր նորան մինչեւ որ նա իր անդրանիկ որդին ծնեց, եւ նորա անունը կոչեց Յիսուս։

Գլ. Բ

Մոգերին երուսաղէմ ժամանումը. Հերովդէսը. Բեթլեհեմը նշանակուում։

1 Եւ երբոր Յիսուսը ծնուեց Հրէաստանի Բեթլէհէմում Հերովդէս թագաւորի օրերում, ահա Բարեւելքից
2 մոգեր եկան Երուսաղէմ, եւ ասացին. Որ՞տեղ է Հրէաների ծնուած թագաւորը. որովհետեւ մենք տեսանք նորա աստղը արեւելքում, եւ եկանք
3 նորան երկրպագելու։ Եւ երբոր Հերովդէս թագաւորը լսեց՝ շփոթուեցաւ,
4 եւ բոլոր Երուսաղէմը նորա հետ։ Եւ նա բոլոր Քահանայապետներին եւ ժողովրդի Դպիրներին ժողովելով հնարանքից հարցրեց, թէ որտեղ պիտի
5 ծնուի Քրիստոսը։ Եւ նորանք ասացին նորան. Հրէաստանի Բեթլէհէմում. որովհետեւ այսպէս է գրուած
6 մարգարէի ձեռամբ. Եւ դու, Բեթլէհէմ՝ Յուդայի երկիր, բնաւ փոքրագոյն չես Յուդայի իշխանների մէջ. որովհետեւ քեզանից իշխան պիտի դուրս գայ, որ իմ ԻսրայէլՀողովրդին հովուէ։ Այն ժամանակ Հերովդէսը մոգերին թագուն կանչելով, նորանցից ստուգեց այն երեւոյ աստղի
8 ժամանակը։ Եւ նորանց Բեթլէհէմ ուղարկելով ասաց. Գնացէք ստոյգ իմացէք այն երեխայի համար, եւ երբոր գտնէք, ինձ իմացրէք, որ ես
9 էլ գամ երկրպագեմ նորան։ Եւ նորանք՝ երբոր լսեցին թագաւորիցը՝ գնացին. եւ ահա այն աստղը, որ

չԵս. ֆ. 14։
ղՆե. Ժգ. 2։ Յես Ղուկ. բ. 7, 21։
—Ղուկ. բ. 4, 6, 7. Յես Յն.

լԱ. 19։
բՍՂ. Ժ. 30. լԱ. 8. գ Թագ. գ. 30. Եզր ա. 1, 3.
դՂուկ. բ. 11։
զԹագ. իգ. 17։ Ես. ֆ. 3.

եր ՍՂ. իգ. 14։
էր ՍՂ. իգ. 13։
թՄատ. բ. 7։
ըՄարկ. Ե. 3։ Յովհ. ֆ. 43, բ Յոյս. բ. 27.

ժՈրուն՝ տեսան
իՅոպ. հր. 10։ Ես. ֆ. 6։
լԳդ. ա. 20։
խՅովհ. Ժա. 1։
ծԵրեմ. լա. 15։

վեր կայ՝ վեր առ երեխային եւ նորա մօրը եւ դնա Իսրայէլի երկիրը. որովհետեւ երեխայի կեանքը որոնողները
21 մեռել են։ Եւ նա վերկացաւ՝ վեր առաւ երեխային եւ նորա մօրը եւ եկաւ
22 Իսրայէլի երկիրը։ Եւ լսելով թէ Արքելայոսն է թագաւորում Հրէաստանի վերայ իր հայր Հերովդէսի տեղ, վախեցաւ գնալ այնտեղ, եւ երազում պատգամ առնելով գնաց Գալիլեայի
23 կողմերը. Եւ եկաւ բնակուեց այն քաղաքումը որ Նազարէթ է ասւում. որ կատարուի մարգարէների ձեռով ասուածը թէ՝ Նազովրեցի կ'կոչուի։

ԳԼ. Գ

Յովհաննէս Մկրտչի քարոզութիւնը անապատումը. Նա մկրտում է Քրիստոսին Յորդանանում։

1 Ա յն օրերումն եկաւ Յովհաննէս Մկրտիչը, քարոզում էր Հրէաստանի
2 անապատումը, եւ ասում. Ապաշխարեցէք, որ մօտեցել է երկնքի թագաւորութիւնը։ Որովհետեւ սա է այն
3 ասուածը Եսայի մարգարէի ձեռով, որ ասում է. Անապատումը կանչողի ձայնը. Պատրաստ արէք Տիրոջ ճանապարհը, ուղիղ արէք նորա շա-
4 ւիղները։ Եւ ինքը Յովհաննէսը ուներ իր հագուստը ուղտի բրդից, եւ կաշիէ գօտի իր մէջքին, եւ նորա կերակուրն էր մարախ եւ վայրի
5 մեղր։ Յն ժամանակ գուրս էին գնում նորա մօտ Երուսաղէմը եւ բոլոր Հրէաստանը եւ Յորդանանի բոլոր
6 կողմերը։ Եւ մկրտւում էին Յորդանանի մէջ նորանից՝ իրանց մեղքերը
7 խոստովանելով։ Եւ երբոր նա տեսաւ որ Փարիսեցիներից եւ Սադուկեցիներից շատերը գալիս էին իր մկրտութեանը, ասեց նորանց. Լիմի զաւակներ, ո՞վ ցոյց տուեց ձեզ փախչել էն-
8 գալու բարկութիւնից։ Արդ ապաշ-

3 Գլ. գ. 13. Ղուկ. բ. 39։
4 Յովհ. ա. 45։
— Մար. ա. 4, 13։ Ղուկ. գ. 2—17։
5 Յհաս. ժգ. 10։
6 Դան. բ. 44։ Գլ. գ. 17։ Ժ. 7։
7 Ես. խ. 3։ Մար. ա. 3։ Ղուկ. գ. 4։ Յովհ. ա. 23։
8 Ղուկ. ա. 76։
Ղմար. ա. 6։
9 գ Թագ. ա. 8։ Զաք. ժգ. 4։
9 ՂՀաբ. ժա. 23։
Ա— Թագ. ժգ. 25, 26։
10 Մատ. ա. 5։ Ղուկ. գ. 7։ Գործ. ժք. 4։
11 Գործ. ժք. 18։
Ղգ. ժբ. 34։ իգ. 33։
12 Հռովմ. ե. 9։ — Քհաս. ա. 10։
13 Յովհ. ը. 33, 39։ Գործ. ժգ. 26։ Հռովմ. գ. 1, 11, 16։
14 Գլ. է. 19։ Ղուկ. ժգ. 7, 9։ Յովհ. ժե. 6։
15 Մատ. ա. 8։ Ղուկ. գ. 16։ Յովհ. ա. 15, 30, 33։ Գործ. ա. 5։ ժ. 16։ ժք. 4։
16 Ես. գ. 4։ իգ. 3։ Մատ. գ. 2։ Գործ. բ. 3, 4։ — Կործ. ժբ. 13։
17 Հաս Մատ. գ. 3։
1 Մատ. գ. 1։ Գլ. ժգ. 30։
2 Մար. ա. 9—11։ Ղուկ. գ. 21, 22։
3 Գլ. ա. 23։
4 Մար. ա. 10։
5 Ես. ժ. 3։ իգ. 1։ Ղուկ. գ. 22։ Յովհ. ա. 33, 34։
— Յովհ. ժբ. 26։
6 Մատ. բ. 7։ Ես. իգ. 1։ Գլ. ժբ. 16։ ժէ. 3։ Մար. ա. 11։ Ղուկ. ի. 3։ Նէեմ. ա. 6։ Կազ. ա. 13։ բ Պետ. ա. 17։
— Մար. ա. 12։ Ղուկ. գ. 1—13։
7 Հաս գ Թագ. ժբ. 12։ Նէեմ գ. 14։ ը. 3։

անապատը տարուեցաւ, որ փորձուի
2 սատանայիցը։ Եւ եքառասուն օր եւ
քառասուն գիշեր ծոմ պահելուց յետոյ
3 սովեց։ Եւ փորձիչը նորա մօտ գալով
ասեց. Եթէ Աստուծոյ որդի ես,
4 ասիր որ այս քարերը հաց լինեն։ Նա
էլ պատասխան տուաւ եւ ասեց.
Գրուած է՝ Ոչ միայն հացով կ'ապրի
մարդ, այլ ամէն խօսքով, որ դուրս է
գալիս Աստուծոյ բերանիցը։
5 Այն ժամանակ սատանան նորան
առաւ տարաւ Նուսրը քաղաքը, եւ
կանգնեցրեց նորան տաճարի աչտա-
6 րակի վերայ, եւ ասեց նորան. Եթէ
Աստուծոյ որդի ես, քեզ վայր գցիր.
որովհետեւ գրուած է քէ Իր հրեշ-
տակներին կ'հրամայէ քեզ համար, եւ
ձեռների վերայ կ'բարձրացնեն քեզ,
որ քո ոտքը քարի չդիպցնես երբէք։
7 Յիսուսը նորան ասեց. Դարձեալ գըր-
ուած է, քէ Էմի փորձիր Տիրոջը քո
Աստուծուն։
8 Դարձեալ առաւ տարաւ նորան սա-
տանան մի չատ բարձր սար եւ ցոյց
տուաւ նորան աշխարհքի բոլոր թա-
գաւորութիւնները եւ նորանց փառքը,
9 եւ ասեց նորան. Սորանց ամէնը քեզ
կ'տամ, եթէ ընկած երկրպագես ինձ։
10 Այն ժամանակ ասեց նորան Յիսուսը.
Դէն գնա, սատանայ. որովհետեւ
գրուած է Ըէ Տիրոջը քո Աստուծուն
երկրպագիր եւ միայն նորան պաշտիր։
11 Այն ժամանակ սատանան թողեց նո-
րան, եւ ահա հրեշտակներ մօտ ե-
կան եւ ծառայում էին նորան։
12 Եւ երբոր Յիսուսը լսեց, քէ Յով-
հաննէսը մատնուեցաւ, հետացաւ գնաց
13 Գալիլեա. Եւ Նազարէթը թողած ե-
կաւ բնակուեց Յովհաղրեայ կախուա-
նայուժումը, Զաբուղոնի եւ Նեփթա-
14 ղիմի սահմաններումը. Որ կատարուի
Եսայի մարգարէի ձեռով ասուածը,
15 որ ասում է, Զաբուղոնի երկիրը եւ
Նեփթաղիմի երկիրը՝ ծովի ճանապար-
հը՝ Յորդանանի այն կողմը, հեթա-
16 նոսների Գալիլեան. Խաղովուրդ, որ
խաւարի մէջ նստած էր, մեծ լոյս
տեսաւ. եւ նորանց որ մահի երկ-
րումը եւ ստուերումը նստած էին,
17 լոյս ծագեց նորանց։ Այն ժամանա-
կից Յիսուսն սկսեց քարոզել եւ ասել.
Ապաշխարեցէք, որովհետեւ մօտեցել
է երկնքի թագաւորութիւնը։
18 Եւ Յիսուսը Գալիլեացիների ծովի
եղրումը մեն գալիս տեսաւ երկու
եղբարց՝ Սիմոնին որ Պետրոս է կոչ-
ուած, եւ նորա Անդրէաս եղբօրը,
որ ուղկան էին գցում ծովը, որովհե-
19 տեւ ձկնորս էին. Եւ ասեց նորանց.
Իմ ետեւից եկէք, եւ ես Ձեզ մարդկանց
20 որսորդ կ'չինեմ։ Եւ նորանք չուտով
իրանց ուղկանները թողած նորա ե-
21 տեւից գնացին։ Եւ այն տեղից ա-
ռաջ գնալով ուրիշ երկու եղբայրնե-
րին տեսաւ, Զեբեդեան Յակոբոսին
եւ նորա եղբայր Յովհաննէսին՝ նաւումն
իրանց հայր Զեբեդէոսի հետ իրանց
ուղկանները չինելիս, եւ նորանց կան-
22 չեց։ Եւ նորանք էլ չուտով նաւը եւ ի-
րանց հօրը թողած, նորա ետեւից
գնացին։
23 Եւ Յիսուսը մեն էր գալիս բոլոր
Գալիլեայումը՝ ժողովրեցնելով նորանց
ժողովարաններումը եւ քարոզելով
Արքայութեան աւետարանը, եւ
ժողովրդի մէջ եղած ամէն հիւան-
24 դութիւն եւ ամէն ցաւ բժշկելով։ Եւ
նորա համբաւը դուրս եկաւ բոլոր
Սիւրիա. եւ նորա մօտ բերին ամէն
հիւանդներին որ կերպ կերպ ցաւերով
եւ տանջանքներով նեղվում էին, եւ
դիւահարներ եւ լուսնոտներ եւ ան-
դամալոյծներ. եւ նա նորանց բժշկեց։
25 Եւ նորա ետեւից շատ ժողովուրդներ
էին գնում Գալիլեայից եւ Դեկապո-
լիսից եւ Երուսաղէմից եւ Հրէաս-
տանից եւ Յորդանանի այն կողմից։

ե ֆ Քոգ. ժք. 1։
ր Տես Գլ. ժգ. 33։
Եր Որ. ը. 3։
ղ Նհեմ. Յա. 1. Ես. խը. 2. Ծբ. 1. Գլ. ԽԱ. 53.
ի Քոգ. գ. 11, 12.
ը Եր Որ. գ. 16.
՝ Ոմանք՝ յետս

Իր Որ. գ. 13. ժ. 20. Յես. խգ. 14. ա Քոգ. է. 3.
ի Գլ. խգ. 53. Ղուկ. խը. 43. Երր. ա. 14։
ի Մարկ. ա. 14. Ղուկ. գ. 20. Յովհ. գ. 24. գ. 43.
է Ես. Ք. 1, 2։
Ի Ես. խը. 7. Ղուկ. ը. 32.

ի Մարկ. ա. 14, 15։
լ Գլ. գ. 2. ժ. 2.
խ Մարկ. ա. 16—18. Ղուկ. ե. 2.
ծ Յովհ. ա. 42.
կ Ղուկ. ե. 10, 11.
հ Մարկ. ժ. 28. Ղուկ. ժը. 28.
ձ Մարկ. ա. 13. Ղուկ. ե. 10.

ղ Գլ. ք. 38. Մարկ. ա. 21, 39. Ղուկ. գ. 15, 43.
ճ Գլ. խգ. 14. Մարկ. ա. 14.
ջ Մարկ. ա. 34։
ռ Մարկ. գ. 7.

Գլ. Ե

Մարկ վերաց Գերասի գաղարը։

1 Եւ ժողովուրդները անոնցով՝ վեր
ելաւ սարը. եւ երբոր ինքը նստաց,
նորա աշակերտներն եկան նորա մօտ։
2 Եւ նա իր բերանը բանալով նորանց
սովորեցնում էր եւ ասում.
3 Երանի հոգով աղքատներին, որ
նորանցն է երկնքի թագաւորութիւնը։
4 Երանի սգաւորներին, որ նորանք
5 կ'մխիթարուին։ Երանի հեզերին,
որ նորանք կ'ժառանգեն երկիրը։
6 Երանի նորանց, որ սոված եւ ծարաւ
են արդարութեան, որ նորանք կը
7 կշտանան։ Երանի ողորմածներին,
որ նորանք ողորմութիւն կ'գտանեն։
8 Երանի նորանց, որ սրտով մաքուր
են, որ նորանք Աստուծուն կ'տես-
9 նեն։ Երանի խաղաղութիւն անողնե-
րին, որ նորանք Աստուծոյ որդիք կը
10 կոչուին։ Երանի նորանց որ արդա-
րութեան համար հալածուած են, որ
նորանցն է երկնքի արքայութիւնը։
11 Երանի է ձեզ, երբոր կ'նախատեն
ձեզ եւ կ'հալածեն եւ ամեն չար բան
սուտ տեղը կ'ասեն ձեր վերայ իմ
12 պատճառով։ Ուրախացէք եւ ցնծա-
ցէք, որ ձեր վարձքը շատ է երկնք-
քումը. որովհետեւ այսպէս հալածե-
ցին մարգարէներին, որ ձեզանից ա-
ռաջ էյին։
13 Դուք երկրի աղն էք. Եթէ աղն
անհամանայ, ինչով կ'աղանուի. այլ
եւս ոչնչի պէտք չէ, միայն թէ դուրս
դցուի եւ մարդկանցից սանկոխ լինի։
14 Դուք աշխարհի լոյսն էք. մի քաղաք,
որ կենում է սարի վերայ, կարող չէ
15 թաղչուիլ։ Եւ ճրագը չեն վառիլ եւ
դնիլ գրուանի տակ, այլ ճրագակալի
վերայ, եւ նա լոյս կ'տայ ամենին որ
16 տան մէջ են։ Այսպէս լուսաւորէ ձեր
լոյսը մարդկանց առաջին, նոր ձեր
բարի գործերը տեսնեն, եւ Հիսուսա-
տորին ձեր Հօրը որ երկնքումն է։
17 Մի կարծէք, թէ ես եկայ օրէնքը
կամ մարգարէները քանդելու. ես
չեկայ քանդելու, այլ կատարելու։
18 Որովհետեւ ճշմարիտն ասում եմ ձեզ,
մինչեւ որ երկինքն եւ երկիրս անց
կենան, օրէնքիցը մի կէտ կամ մէկ
պզտիկ նշանագիր չի անցնիլ մինչեւ
19 որ բոլորը չ'կատարուի։ Արդ՝ ով որ
այս ամենաէտոր պատուիրանքներից
մէկը քանդէ, եւ մարդկանց այնպէս
սովորեցնէ, նա փոքրագոյն կ'կոչուի
երկնքի արքայութիւնումը. բայց նա
որ կ'անէ եւ կ'սովորեցնէ, նա մեծ
կ'կոչուի երկնքի արքայութիւնումը։
20 Որովհետեւ ասում եմ ձեզ, եթէ չ'ա-
ւելանայ ձեր արդարութիւնն աւելի
քան Դպիրներինը եւ Փարիսեցիների-
նը, բնաւ չէք մտնիլ երկնքի արքա-
յութիւնը։
21 Լսել էք, որ առաջիններին ասուե-
ցաւ, Մի սպանիր, եւ ով որ սպանէ,
պարտական կ'լինի դատաստանին։
22 Բայց ես ասում եմ ձեզ թէ Ամեն ով
որ զուր տեղը բարկանայ իր եղբօրը,
պարտական կ'լինի դատաստանին. եւ
ով որ իր եղբօրն ասէ Ցիմար, պար-
տական կ'լինի առեանին. եւ ով որ
չէ էպեշէ ասէ Մորոս, պարտական
23 կ'լինի գեհենի կրակին։ Արդ՝ Եթէ
սեղանի վերայ մատուցանես քո ըն-
ծան, եւ այնտեղ յիշես, թէ քո եղ-
24 բայրը քեզ դէմ մէկ բան ունի, Թո'ղ
այնտեղ քո ընծան սեղանի առաջին.
եւ գնա առաջ հաշտուիր քո եղբօր
հետ. եւ յետոյ եկ ընծադ մատուցրու։
25 Նրա ոսոխի հետ չուտով միաբանուիր,
քանի որ նորա հետ ճանապարհումն
ես. որ մի գուցէ ոսոխը քեզ դատա-
ւորին մատնէ, եւ դատաւորը քեզ
մատնէ դահճին, եւ բանտը դցուիս։
26 Ճշմարիտն ասում եմ քեզ, դուրս չես

– Մատ. գ. 13, 20։ Տես Ղուկ. գ. 20։
բ Ղուկ. գ. 20։ Տես Մատ. ծա. 17։
գ Նա. կա. 3, 5։ Ղուկ. գ. 21։ Յովհ. ժգ. 20։ բ Կոր. ա. 7։ Յայտ. իա. 4։
դ Մատ. լե. 11։
ե Տես Հռոմ. գ. 13։
զ Նա. ծե. 1, կե. 13։
է Մատ. խա. 1։ Գլ. գ. 14։ բ Տիմ. ա. 16։ Երբ. գ. 10։ Յովհ. ը. 12։
թ Մատ. ե. 13։
ժ Մատ. ժե. 3։ իգ. 4։ Երբ. իբ. 11։
ի Նա. Կոր. ժգ. 12։ – Յովհ. գ. 3, 5։
լ Գործ. գ. 17։ բ Տիմ. բ. 12։ – Գնա. գ. 14։
խ Ղուկ. գ. 22։
ծ – Գնա. գ. 14։
կ Ղուկ. գ. 23։ Գործ. ե. 41։ Հռոմ. ե. 3։ Յակ. ա. 2։ – Գնա. գ. 13։
հ Մատ. ը. 19։ Ղուկ. ժգ. 34, 35։
ձ Ղուկ. ը. 10։
ղ Ա Կոր. գ. 18։ Գիւ. ը. 15։
ճ Մատ. գ. 21։ Ղուկ. ը. 10։ ժա. 33։
յ – Գնա. ը. 12։
շ Յովհ. ժե. 2։ – Կոր. ժգ. 35։
ո Հռոմ. գ. 31։ ժ. 4։ Գաղ. գ. 24։
պ Ղուկ. ժգ. 17։
ջ Յակ. ը. 10։
ռ Հռոմ. ը. 31։ ժ. 3։
ս Ես. ը. 13։ բ Օր. ե. 17։ – Յակ. գ. 13։
վ Ղուկ. ը. 4։ իգ. 19։
տ Գաղ. ը. 19։ – Տիմ. բ. 2։ – Գնա. գ. 7։
ր Ա Կոր. իե. 2։ Ղուկ. ժգ. 58, 59։

գալ այն տեղից, մինչեւ որ վերջի նաքարակիտը չվճարես։
27 Եւ էք որ ասուեցաւ առաջիններին
28 րին, Թէ Շնութիւն մի անիր։ Բայց ես ասում եմ ձեզ թէ Ամեն ով որ մի հինկայ վերայ մարկ տայ նորան ցանկանալու համար, նա արդէն շնացաւ
29 նորա հետ իր սրտի մէջ։ Եւ եթէ քո աջ աչքը գայթակղեցնում է քեզ, հանիր նորան եւ քեզանից դէն գցիր, որովհետեւ լաւ է քեզ համար, որ քո անդամներից մէկը կորչի, եւ քո բո-
30 լոր մարմինը չգցուի դժոխք։ Եւ եթէ քո աջ ձեռքը գայթակղեցնում է քեզ, կարիր նորան եւ քեզանից դէն գցիր. որովհետեւ լաւ է քեզ համար որ քո անդամներից մէկը կորչի, եւ քո բո-
31 լոր մարմինը չգցուի դժոխք։ Էլի ասուեցաւ Թէ Ով որ իր կնկին արձակէ, թող արձակման թուղթ տայ
32 նորան։ Բայց ես ասում եմ ձեզ թէ Ով որ իր կնկին արձակէ առանց պոռնկութեան պատճառի, նա նորան շնութիւն անել է տալիս. եւ ով որ մի արձակուածին առնէ, շնութիւն է անում։
33 Դարձեալ լսել էք որ ասուեցաւ առաջիններին, Սուտ երդում մի անիր, բայց Տիրոջը վճարիր քո երդ-
34 մունքը։ Բայց ես ասում եմ ձեզ. Ընաւ երդում մի անիր. ոչ երկրնքով՝ որովհետեւ նա Աթոռ է Աս-
35 տուծոյ. եւ ոչ երկրով՝ որովհետեւ պատուանդան է նորա ոտների. եւ ոչ Երուսաղէմով՝ որ քաղաք է մեծ
36 Թագաւորի։ Եւ ոչ քո գլխով երդում արա, որովհետեւ կարող չես մէկ մազ
37 սպիտակ անել կամ սեւ։ Բայց ձեր խօսքը լինի, Այո՛ այո, եւ Ոչ՝ ոչ. եւ սորանից աւելին չարիքն է։
38 Լսել էք՝ որ ասուեցաւ Աչքի տեղ
39 աչք, եւ ատամի տեղ ատամ։ Բայց

ես ասում եմ ձեզ. Չարին հակառակ մի կենաք, այլ Ով որ ապտակ տայ քո աջ երեսին, միւսն էլ նորան դար-
40 ձրու։ Եւ Ով որ ուզէ քեզ հետ դատ վարել եւ քո շապիկն առնել, թո՛ր քա-
41 նոնն էլ Թող նորա մօտ։ Եւ ով որ քեզ պահակ բռնած մէկ մղոն գնէ,
42 նորա հետ երկուսը գնա։ Ինձանից խնդրողին տուր. քեզանից փոխ առնել կամեցողից մերկա մի դարձնիր։
43 Լսել էք որ ասուեցաւ, Քո ընկերին սիրիր, եւ Քո թշնամին ատիր։
44 Բայց ես ասում եմ ձեզ. Սիրեցէք ձեր թշնամիներին, օրհնեցէք ձեզ անիծողներին. բարի արէք ձեզ ատողներին. եւ հաղօթք արէք ձեզ չարչարողների եւ ձեզ հալածողների
45 համար. Որ որդիք լինէք ձեր Հօրն, որ երկնքումն է. որովհետեւ Նա իր արեգակը ծագեցնում է չարերի եւ բարիների վերայ, եւ անձրեւ է բե-
46 րում արդարների եւ անիրաւների վերայ։ Որովհետեւ եթէ ձեզ սիրողներին սիրէք, ինչ վարձք ունէք. չէ՞ որ մաքսաւորներն էլ նոյնն են անում
47 Եւ եթէ միայն ձեր եղբայրներին բարեւ տաք, ինչ աւելի բան էք անում. չէ՞ որ մաքսաւորներն էլ են այնպէս
48 անում։ Արդ դուք կատարեալ եղիք, ինչպէս ձեր Հայրը որ երկնքումն է։

Գլ. Զ

Պբհատուի քարոզի շարունակութիւնը։

1 Զգոյշ կացէք, որ ձեր ողորմութիւնը մարդկանց առաջին չանէք, նորանցից տեսնուելու համար, եթէ ոչ վարձք չունիք ձեր Հօրից որ երկնքումն է։ Արդ Երբոր ողորմութիւն անես, փող մի հնչեցնիր քո առաջին. ինչպէս կեղծաւորներն են անում ժողովարանների մէջ եւ փողոցների մէջ,

---

10, 11.
– Գլ. իգ. 16.
Տես նե. լգ. 2։ ր քո–գ. ժա. 2.
Գլ. ԺԸ. 8, 9. Մա–ր. ք. 16։ Տես Գլ. ԺԲ. 12. Հռովմ. ը. 13։ – Կոր. Բ. 27։ Կող. գ. 5։
ր Ը. Ծ. իգ. 1։ Երեմ. գ. 1։ Տես Գլ. ԺԲ. 3. Մա–ր. ժ. 2 և ձ.
Գլ. ԺԲ. 9։ Ղուկ. ժգ. 18, Հռովմ. ե. 3։ – Կոր. ե.

ր. 19։ Հռովմ. Ը. 17, 19։ – Կոր. գ. 7։ – Թես. ե. 15։ – Գես. գ. 9.
Ե նե. ժ. 6. Ոզբ գ. 30.
Գլ. իե. 32. Մա–ր. ժե. 21, Ը Ը. ժե. 8, 10. Ղուկ. գ. 30, 35.
Ղես. ԺԲ. 18.
Ը Ը. իգ. 6։
Գ Ղուկ. գ. 24, 25։ Հռովմ. ԺԸ. 14, 20.
Գ Ղուկ. գ. 31. Գործ. ե. 39. – Կոր. գ. 12, 13։ – Գես.

ր. 22։ գ. 9։ Ղ Գոր. ե. 3։ Ի Ղուկ. գ. 33.
Ե նե. ժ. 1. Ղես. ժա. 44. ԺԲ. 3. Ղուկ. գ. 36. Կող. – Գես. գ. 12. Ցաղ. – Գես. – Գես. ժ. 15, 16։
Նեհես. ե. 1.
– Ը Ը. իգ. 13. Մաղ. Գ՛ր. 9. Դան. գ. 27. ր Կոր. Ք. 9, 10.
Հռովմ. ժբ. 8։

որ փառաւորուին մարդկանցից. ճշմարիտն ասում եմ ձեզ. նորանք իրանց
3 վարձքն առած են։ Բայց դու երբոր ողորմութիւն անես, թող չ'իմանայ
քո ձախ ձեռքը, թէ ինչ է գործում քո
4 աջը. որպէս զի քո ողորմութիւնը ծածուկ լինի, եւ քո Հայրն՝ որ ծածուկ տեսնում է, յայտնապէս կ'հատուցանէ քեզ։
5 Եւ երբոր աղօթք անես, չ'լինիս ինչպէս կեղծաւորները, որովհետեւ նորանք սիրում են ժողովարանների մէջ եւ հրապարակների անկիւններում կանգնած աղօթք անել, որ մարդկանց երեւան։ Ճշմարիտն ասում եմ ձեզ, որ նորանք իրանց վարձքն
6 առած են։ Բայց դու երբոր աղօթք անես, մտիր քո սենեակը եւ դուռդ փակած աղօթք արա դէպի քո Հայրը, որ ծածուկումն է. եւ քո Հայրն՝ որ ծածուկ տեսնում է, յայտնապէս
7 կ'հատուցանէ քեզ։ Եւ աղօթք անելիս չ'սատակիսես մի՛ լինիք ինչպէս հեթանոսները, Որովհետեւ նորանք կարծում են, թէ իրանց շատ խօսելու
8 համար կ'լսուին։ Արդ նորանց մի նմանիք. որովհետեւ ձեր Հայրը դիտէ թէ ինչ բաներ պէտք են ձեզ, ձեր
9 նորանից խնդրելուցն առաջ։ Արդ դուք այսպէս աղօթք արէք.

Մեր Հայր, որ երկնքումն ես.
10 սուրբ լինի քո անունը. Գայ քո արքայութիւնը, չ'լինի քո կամքը, ինչպէս երկնքումն՝ այնպէս էլ երկրի վրայ։
11 Մեր ամէն օրուայ հացը տուր
12 մեզ այսօր։ Եւ թող մեզ մեր պարտքերը, ինչպէս մենք էլ թողում ենք
13 մեր պարտականներին։ Եւ մի տաներ մեզ փորձութեան մէջ. Հապա ազատիր մեզ չարիցը. Որովհետեւ քոնն է թագաւորութիւնը եւ զօրութիւնը եւ
14 փառքը յաւիտեանս. ամէն։ Որովհետեւ եթէ դուք մարդկանց իրանց յանցանքները թողէք, ձեր երկնաւոր
15 Հայրն էլ ձեզ կ'թողէ։ Իսկ եթէ դուք մարդկանց չէք թողիլ նորանց յանցանքները, ձեր Հայրն էլ չի թողիլ ձեր յանցանքները։
16 Եւ երբոր ծոմ էք պահում, մի՛ տխրում մի լինիք ինչպէս կեղծաւորները, որովհետեւ նորանք իրանց երեսները տխրեցնում են, որ մարդկանց ծոմ պահող երեւան. ճշմարիտն ասում եմ
17 ձեզ՝ թէ նորանք իրանց վարձքն առած են։ Բայց դու ծոմ պահելիս,
18 գլուխդ օծիր եւ երեսդ լուա. Որ մարդկանց ծոմ պահող չ'երեւաս, այլ քո Հօրը՝ որ ծածուկումն է. եւ քո Հայրը, որ ծածուկ տեսնում է, յայտնապէս կ'հատուցանէ քեզ։
19 Ձեզ համար գանձեր մի դիզէք երկրիս վրայ. ուր որ ցեցն եւ ժանգն ապականում են, եւ ուր որ գողերը
20 դուրս ծակում են եւ գողանում։ Բայց ձեզ համար գանձեր դիզեցէք երկնքումը, ուր ո'չ ցեց եւ ո'չ ժանգ չեն ապականում, եւ ուր գողերը դուրս
21 չեն ծակում եւ չեն գողանում։ Որովհետեւ ինչ տեղ որ ձեր գանձն է, այն
22 տեղ կ'լինի եւ ձեր սիրտը։ Մարմնի ճրագն աչքն է. արդ՝ թէ որ քո աչքը պարզ լինի, քո բոլոր մարմինը լուսաւոր կ'լինի. Բայց թէ որ քո աչքը
23 չար լինի, քո բոլոր մարմինը խաւար կ'լինի. Ուրեմն՝ եթէ այն լոյսն որ քեզանումն է՝ խաւար է, դո՛ւ խաւարը
24 ո՞րքան դուխ է։ Ոնչ ոք չէ կարող երկու տէրերի ծառայել. որովհետեւ կամ մէկին կ'ատէ եւ միւսին կ'սիրէ, կամ մէկին կ'մնծարէ եւ միւսին կ'արհամարհէ։ Չէք կարող Աստուծուն ծառայել եւ մամոնային։ Սորա համար
25 ասում եմ ձեզ. Հոգս մի անէք ձեր կեանքի համար ըն՛ինչ պիտի ուտէք, եւ ինչ պիտի խմէք. եւ ո'չ ձեր մարմնի համար՝ ըն՛ինչ պիտի հագնիք։ Չէ՞ որ կեանքը աւելի է կերակուրից,
26 եւ մարմինը՝ հագուստից։ Մտիկ

---

4 Գլուխ. ժգ. 15։ ԺԳ. Ժ՚գ. 33։ Ի՚ծագ. ե. 2։ ՂԳ. Ի՚թագ. ժ. 26, 29։ Ի՚Գլուխ. ժա. 2։ Ջ. Ի՚գ. 39, 42։ ՔՄատ. ԺԹ. 20, 21։ Ա՚Տես Որ է՚գ. 12։ Ռաթ. Ը. 6։

Է Գլուխ. ժգ. 21։ Ի՚գ. Ի՚գ. 41։ Գլուխ. իբ. 40, 46։ ա Պտր. ժ. 15։ բ Գնա. բ. 9։ Յայտ. գ. 10։ Ի՚Յովհ. ժէ. 15։ Ա՚ Ա՚Ն. ԻԲ. 11։ Ի՚Մար. ժա. 25, 26։ Եփես. գ. 33։ Կող. գ. 13։ Հգ. ԺԶ. 35։ Ռաթ. բ. 13։

Յ Ես. Ծր. 3։ Հեսու. գ. 3։ Դան. ժ. 3։ Ռաթ. Ի՚գ. 4։ — Ելմ. գ. 17։ Երբ. ժգ. 3։ Ռաթ. Ե. 1 Կբ։ Ի՚գ. ՃԲ. 21։ Գլուխ. ԺԶ. 33, 34։ ԺԶ. 22։ — Ելմ. գ. 19։ — Գնա. — 4։ Ա՚ Հմբ. 22, 23։ Գլուխ. ժա. 34, 36։ Ի՚Գլուխ. ժգ. 13։ Հ Դ՚գ. — 10։ Ռաթ. գ. 4։ — Ռաթ. բ. 15։ — Հմբ. 27, 28, 31, 34։ Ռաթ. Ա՚Ե. 22։ Գլուխ. ԺԶ. 22, 23։ Փիլ. գ. 6։ ա Գնա. Ե. 7։ Հ Ռոբ ԼԸ. 41։

արէք երկնքի թռչուններին, որ չեն սերմանում, եւ ոչ էլ հնձում, եւ ոչ ամբարների մէջ ժողովում, եւ ձեր երկնաւոր Հայրը կերակրում է նորանց. չէ՞ որ դուք նորանցից աւելի լաւ էք։
27 Հիմա՝ ձեզանից ո՞վ կարող է հոգս անելով իր հասակի վերայ մէկ կանգուն
28 աւելացնել։ Եւ հագուստի համար ինչ էք հոգս անում. մտիկ արէք դաշտի շուշաններին, ինչպէս են մեծանում. ոչ ջանք են անում՝ եւ ոչ մա-
29 նում։ Բայց ասում եմ ձեզ, թէ Սողոմոնն էլ իր բոլոր փառքի մէջ նո-
30 րանց մէկի նման չ'հագաւ։ Իսկ թէ որ դաշտի խոտը, որ այսօր կայ եւ էգուց փուռն է գցվում, Աստուած այնպէս է հագցնում, չէ՞ որ չատ ա-
31 ւելի ձեզ, թերահաւատներ։ Ուրեմն հոգս մի անէք ասելով, ինչ ինչ պիտի ուտենք, կամ ինչ պիտի խմենք, կամ
32 ինչ պիտի հագնենք։ Որովհետեւ այդ ամէնքը հեթանոսներն են խնդրում. որովհետեւ ձեր երկնաւոր Հայրը գիտէ
33 որ այդ ամէնը պէտք է ձեզ։ Սակայն նախ՝ Աստուծոյ արքայութիւնը եւ նորա արդարութիւնը խնդրեցէք. եւ
34 այդ ամէնքը կ'տրուի ձեզ։ Ուրեմն էգուցվայ համար հոգս մի՛ անէք, որովհետեւ էգուցվայ օրն իր համար հոգս կ'անի. օրուայ համար բաւական է իր նեղութիւնը։

Գլ. Է

Գրկում է ընդհանրապէս դատելը։ Իր ուժը վերայ դնող մարդի մասին։

1 -Մի դատէք, որ չ'դատուիք։
2 Որովհետեւ ինչ դատաստանով որ դատում էք, նորանով պիտի դատուիք. եւ ինչ չափով որ չափում էք, նո-
3 րով կ'չափուի ձեզ։ Եւ ինչու քո եղբօր աչքի մէջի շիւղը տեսնում ես, եւ քո աչքի մէջի գերանը չես նկա-
4 րում, կամ ինչպէս կ'ասես քո եղ-

7Տես գ Քոր. գ. 13. Մատ. ւ. 25. Մար. ժ. 30. Ղուկ. ժբ. 31. = Տիմ. գ. 8։

—

—Ղուկ. ը. 37, 38, 41, 42. Հռոմ. բ. 1. Ժգ. 3, 4, 10, 13. = Կոր. գ. 3, 5. Յակ. գ. 11, 12.

ԲՄար. գ. 24։ Ղուկ. ը. 38. ԹՂուկ. ը. 41, 42.

ՐՄատ. Ք. 7, 8. Ղկ. 9. Գոր. Ժգ. 45, 46.

ԺՂՒ. Ժբ. 19. Ք. 22. Մար. ժա. 24. Յակ. Ժգ. 13. ԺԱ. 7, 10. Ժգ. 23, 24. Յակ. ա. 5, 6. = Յակ. գ. 23. Ա. 14, 15.

ՀՄատ. ը. 17. Երեմ. ԼԲ. 13, 14.

ԽՂուկ. ժա. 11—13.

ը Ես. գ. 5. ը. 21. ԶՀշմ. 21. Գ. Ա. 16, 45, 48. գ. 9, 14, 24. Ժբ. 30. Ժգ. 17. Ժը. 10, 14, 19, 35. Ղկ. 9.

ԺՂուկ. գ. 31.

ԻՂՒ. Ղբ. 39, 40. Հռոմ. Ժգ. 8, 9. Գոր. Ա. 14.

ԼՂուկ. Ժգ. 24.

*Ոմն՝ քանդի

Ղբ Ծր. Ժգ. 3. Երեմ. Ղկ. 16. Դկ. Ղկ. 4, 5, 11, 24. Մար. Ժգ. 33. Հռոմ. Ժգ. 17, 18. Եփես. Ա. Ե. Կող. բ. 8. ը Գաղ. բ. 1—3. = Յակ. գ. 1.

ԲՄատ. գ. 5. ը Տիմ. գ. 5. ԼՊոր. բ. 29, 30.

ՀԶՀշ. 20. Գ. Ծր. 33.

†Կամ՝ կ'ճանչէք

ՅՂուկ. գ. 43, 44.

ՉՂՒ. Ծր. 33.

18 Զի կարող բարի ծառը չար պտուղ բերել, ոչ էլ չար ծառը բարի պտուղ
19 բերել։ Ամեն ծառ որ բարի պտուղ չէ բերում, կտրվում է եւ կրակի մէջ
20 գցվում։ Ուրեմն իրանց պտուղներից *ճանաչեցէք նորանց։
21 Ոչ թէ ամեն ինձ ՙՏէր, Տէր՚ ասողը կ՚մտնէ երկնքի արքայութիւնը. այլ նա որ կատարում է իմ Հօր կամքը,
22 որ երկնքումն է։ Շատերը կ՚ասեն ինձ այն օրը. Տէր, Տէր, ՙչէ՞ որ քո անունով մարգարէացանք, եւ քո անունով դեւեր հանեցինք, եւ քո անունով շատ զօրութիւններ գործեցինք։
23 Եւ ես այն ժամանակ պարզ կ՚ասեմ նորանց, Թէ երբէք ձեզ չեմ ճանաչել. Ինձանից դէն գնացէք, ով անօրէնութիւն գործողներ։
24 Արդ՝ ամեն ով որ իմ այս խօսքերը լսում է եւ նորանց կատարում, կ՚նմանացնեմ նորան մի խելառ մարդի
25 որ իր տունը չինեց ժայռի վերայ։ Եւ անձրեւն էլ եկաւ, գետերն էլ վարարեցին, քամիներն էլ փչեցին եւ այն տանը զարկեցին, եւ նա չ՚կործանուեցաւ. որովհետեւ ժայռի վերայ հաս-
26 տատուած էր։ Եւ ամեն ով որ իմ այս խօսքերը լսում է եւ նորանց չէ կատարում, նա կ՚նմանուի մի անխելք մարդի՝ որ իր տունը չինեց աւազի
27 վերայ։ Եւ անձրեւն էլ եկաւ, գետերն էլ վարարեցին, քամիներն էլ փչեցին, եւ այն տանը զարկեցին, եւ նա կործանուեցաւ, եւ նորա կործանումը մեծ էր։
28 Եւ եղաւ երբոր Յիսուսը այս խօսքերը վերջացրեց, Ժողովուրդները զարմանում էին նորա վարդապետու-
29 թեան վերայ։ Որովհետեւ իշխանութիւն ունեցողի պէս էր սովորեցնում նորանց, եւ ոչ թէ դպիրների պէս։

ԳԼ. Ը

Բժշկում է բորոտին, բժշկում հարիւրապե-

ա Ժողովին և Գնդապետ ջուրանին Բերգեսցիներն.

1 Եւ երբոր սարիցն իջաւ, շատ ժողովուրդներ գնացին նորա ետեւիցը։
2 Եւ ահա մի բորոտ գալով երկրպագում էր նորան եւ ասում. Տէր, Թէ որ կամենաս, կարող ես ինձ սրբել։
3 Եւ Յիսուսը ձեռքը մեկնելով նորան դիպաւ եւ ասեց. Կամենում եմ՝ սրբուիր. եւ նորա բորոտութիւնը չուտով սրբ-
4 ուեցաւ։ Եւ Յիսուսն ասեց նորան. ՚Զգոյշ կաց՝ ոչ ոքի չ՚ասես, այլ գնա քեզ ցոյց տուր քահանային եւ Մովսէսից հրամայուած ընծան մատուցրու, նորանց վկայութիւն լինելու համար։
5 Եւ երբոր Յիսուսը մտաւ Կափառնայում, մի հարիւրապետ եկաւ նորա
6 մօտ, աղաչում էր նորան, եւ ասում. Տէր, իմ ծառան անդամալոյծ ընկած է տանը եւ չարաչար տանջվում է։
7 Յիսուսն էլ ասեց նորան. Ես կ՚գամ
8 կ՚բժշկեմ նորան։ Եւ հարիւրապետը պատասխանելով ասեց. Տէր, Ես արժանի չեմ, որ իմ յարկի տակը մտնես, այլ միայն մի խօսք ասիր՝
9 եւ իմ ծառան կ՚բժշկուի։ Որովհետեւ ես էլ իշխանութեան տակ չինուած մարդ եմ. եւ իմ տակ զինուորներ ունեմ. եւ ասում եմ սորան՝ գնա, եւ գնում է, եւ ուրիշին՝ եկ, եւ գալիս է. եւ ծառայիս՝ այս բանն արա, եւ
10 անում է։ Եւ երբոր Յիսուսը լսեց, զարմացաւ եւ ասեց հետիցը եկողներին. Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ. Իսրայէլի մէջ էլ այսպիսի հաւատք չը
11 գտայ։ Եւ ասում եմ ձեզ, որ շատերը Արեւելքից եւ արեւմուտքից կ՚գան, եւ կ՚նստեն Աբրահամի եւ Իսահակի եւ Յակոբի հետ երկնքի արքայու-
12 թիւնումը, իսկ արքայութեան որդիքը դուրս կ՚գցուին Դրսի խաւարը, այնտեղ կ՚լինի լացը եւ ատամների
13 կրճտելը։ Եւ Յիսուսն ասեց հարիւրապետին. Գնա, եւ ինչպէս որ հա-

---

6 Գլ. գ. 10։ Ղուկ. գ. 9։ *Կամ՝ կ՚ճանաչէք
7 Ովս. ը. 2։ Գլ. ի. 11, 12։ Ղուկ. գ. 46։ Գործ. 28։ Գործ. ժ. 13։ Հռոմ. ը. 15։ Յովհ. ա. 22։
8 Մատ. իգ. 4։ Յովհ. ժա. 51։ — Կոր. ժգ. 3։
9 Գլ. ի. 13։ Ղուկ. ժգ. 25, 27։ ը Գլ. ի. 19։
10 Ա Պտ. ը. 3։ գ. 8։ Գլ. ի. 41։ — Ղուկ. գ. 47 եւ այլն։
11 Գլ. ժգ. 34։ Մատ. ա. 22։ գ. 2։ Ղուկ. գ. 33։ Յովհ. է. 46։ —
12 — Մատ. ա. 40։ Ղուկ. է. 12—14։ 13 Մատ. ը. 19։ Ղուկ. է. 1 եւլն։
14 Գլ. ը. 30։ Ժը. 10։ ԺԹ. 30։ ԻԹ. 9։ Մատ. ա. 35, 34։ գ. 12։ է. 43։ ի. 36։ ը. 20, 30։ Ղուկ. է. 14։ ՚Ը. 21։
15 Ղուկ. ը. 2—4. 10, 21, 22։ ը Ղուկ. է. 1 եւլն։ Ի Ղուկ. ԻԹ. 19, 21։ ՚Ա Պտ. ՚Ե. 20։
16 Ծն. ԺԸ. 3։ Ես. ը. 3, 3։ Ժ. 10։ Մատ. ա. 11։ Ղուկ. ԻԹ. 39։ Գործ. ժ. 45։ Ժ. 18։ ԺԹ. 36։ Հռոմ. ԺԱ. 9։ Եբեռ. գ. 6։
17 Գլ. իա. 13։ ը Գլ. ԺԹ. 48, 50։ իը. 13։ ԻԹ. 51։ ԼԱ. 30։ Ղուկ. ԺԹ. 38։ ը գծա. ը. 17։ Յուդ. 13։

ւատացիր՝ Թող քեզ մեղքերդ լինի քեզ. եւ
Նորա ծառան առողջացաւ այն ժամուանէ։
14 Եւ երբոր Յիսուսն եկաւ Պետրոսի
տունը, տեսաւ Նորա հարքանչը պառ-
15 կած ջերմում էր։ Եւ Նորա ձեռքիցը
բռնեց, եւ ջերմը թողեց Նորան, եւ
նա վերկացաւ եւ ծառայում էր Նո-
րանց։
16 Եւ երբոր իրիկուն եղաւ, շատ
դիւահարներ բերին Նորա մօտ, եւ
նա խօսքով հանեց ոգիները, եւ ամէն
17 հիւանդներին բժշկեց. Որ կատարուի
Եսայի մարգարէի ձեռով ասուածը, որ
ասում է. Ինքն մեր հիւանդութիւն-
ները վեր առաւ եւ չէզ ցաւերը կրեց։
18 Եւ երբոր Յիսուսը շատ ժողովուրդ-
ներ տեսաւ իրան չորս կողմովը, հրա-
19 մայեց այն կողմը գնալ։ Եւ Դպրից
դպիր մօտենալով Նորան ասեց. Վար-
դապետ, ես քո հետեւիցը կ'գամ, ո՛ր
20 տեղ էլ որ գնաս։ Յիսուսն էլ ասեց
Նորան, Աղուէսները որջեր ունին,
եւ երկնքի թռչունները՝ բոյներ. բայց
մարդի Որդին չէ՛ունի որ իր գլուխը
21 դնէ։ Եւ Նորա աշակերտներից մի
ուրիշն ասեց Նորան. Տէ՛ր, ինձ
հրաման տուր՝ գնամ առաջ իմ հօրը
22 թաղեմ։ Եւ Յիսուսը Նորան ասեց.
Դու իմ հետեւից եկ, եւ թող մեռել-
ները թաղեն իրանց մեռելներին։
23 Եւ երբոր Նա նաւը մտաւ, Նորա
աշակերտները գնացին Նորա հետեւից։
24 Եւ նայա մեծ աւերածում եղաւ ծովի
մէջ, որ նաւն էլ ծածկվում էր ալիք-
25 ներիցը. եւ ինքը քնած էր։ Եւ Նորա
աշակերտները մօտենալով Նորան
զարթնեցրին եւ ասեցին. Տէ՛ր, փրկիր
26 մեզ, կորչում ենք։ Եւ Նորանց ասեց.
Ինչու վախկոտ էք, Հաւատաւոր-
ներ։ Այն ժամանակ վերկացաւ
սաստեց քամիներին եւ ծովին, եւ
27 մեծ խաղաղութիւն եղաւ։ Իսկ մար-
դիկը զարմացան եւ ասում էին, Սա
ինչպիսի մէկն է՝ որ քամիները եւ
ծովն էլ հնազանդում են սորան։

28 Եւ երբոր նա այն կողմը՝ Գերգե-
սացիների երկիրն անցաւ, երկու դի-
ւահարներ պատահեցին Նորան, գե-
րեզմաններիցը դուրս եկած է՛ն շատ
չար, մինչեւ որ մէկը չէր կարող այն
29 ճանապարհովն անցնել։ Եւ ահա ա-
ղաղակեցին եւ ասեցին. Քեզ ինչ
բան կայ մեզ հետ, Յիսուս՝ Աստու-
ծոյ Որդի, եկել ես այստեղ ժամա-
30 նակից առաջ մեզ տանջելո՞ւ։ Եւ Նո-
րանցից հեռու շատ խոզերի երամակ
31 կար՝ որ արածում էր։ Եւ դեւերն ա-
ղաչում էին Նորան եւ ասում. Եթէ
մեզ հանում ես, հրաման տուր մեզ
32 այն խոզերի երամակը գնալու։ Եւ
Նորանց ասեց՝ Գնացէք. եւ Նորանք
դուրս եկան եւ գնացին խոզերի ե-
րամակի մէջ. եւ ահա խոզերի բոլոր
երամակն այն դահավէժ տեղիցը վազեց
33 ծովը, եւ ջրերի մէջ մեռան։ Եւ խո-
զարածները փախան, եւ քաղաքը
գնալով պատմեցին ամենը եւ դիւա-
34 հարների բանէն էլ։ Եւ ահա բոլոր
քաղաքը դուրս եկաւ Յիսուսի առաջը,
եւ երբոր Նորան տեսան, Հաղաչեցին
որ գնայ իրանց սահմաններիցը։

ԳԼ. Թ

Բժշկում է դանդաղ հիւանդութիւնը. յա-
րուցանում է մի մեռած աղկոն։

1 Եւ նա նաւը մտնելով անցաւ այն
2 կողմը, եւ եկաւ իր քաղաքը։ Եւ
ահա մի անդամալոյծ բերին Նորա
մօտ՝ մահճի մէջ դրած. եւ Յիսուսը
Նորանց հաւատքը տեսնելով անդա-
մալոյծին ասեց. Քաջացիր, որդեակ,
3 քո մեղքերը ներուած են քեզ։ Եւ
ահա դպիրներից ոմանք իրանց մէջ
4 ասեցին. Դա հայհոյում է։ Եւ Յի-
սուսը Նորանց խորհուրդները տես-
նելով, ասեց. Ինչու էք չար բաներ
5 խորհում ձեր սրտերումը։ Որովհետեւ
ո՞րն է աւելի հեշտ. ասել՝ Քո մեղ-
քերը թողուած են քեզ, թէ ասել՝
6 վեր կաց եւ ման եկ։ Բայց որ իմա-

ա Մարկ. ա. 29—31։ Ղուկ. դ. 38—40։
բ Տես ա Կոր. բ. 5։
գ Մարկ. ա. 32 եւ Ղուկ. դ. 41, 42։
դ Տես. Ծգ. 4։ ա Պետ. բ. 24։
ե Ղուկ. բ. 57, 58։
զ Ղուկ. բ. 59, 60։
է Տես դ Թագ. ԺԹ. 20։
ը Մարկ. դ. 36։ Ա. 17։ Ղուկ. ը. 22—37։
թ Նիւ. գ. 30։
ժ Յով. կա. 7։ ԺԲ. 9։ Ես. 29։
ի Մարկ. ա. 1 եւ Ղուկ. ը. 26։
ժա Տես ը Կոր. Ա. 23։ գ Թագ. Ժէ. 19։ Ղուկ. Ա. 1։ Գործ. Ժգ. 39։
ժբ Նիւ. գ. 13։
ժգ Մարկ. բ. 3։ Ղուկ. Ա. 19։
ժդ Նիւ. ը. 10։
ժե Յով. ՀԺ. 2։ Գլ. Ժը. 25։ Մարկ. Ժբ. 15։ Ղուկ. Ա. 22։ գ. 8. բ. 47։ Ա—. 17։

նաք, թէ մարդի Որդին իշխանութիւն ունի երկրի վերայ մեղքեր թողուլու. այն ժամանակ անդամալոյծին ասեց. վեր կաց քո մահիճը վեր առ
7 եւ գնա քո տունը։ Եւ նա վերկացաւ
8 գնաց իր տունը։ Եւ ժողովուրդները տեսնելով զարմացան, եւ Աստուծուն փառաւորում էին, որ այնպիսի իշ-
9 խանութիւն է տուել մարդկանց։ Եւ Յիսուսն այն տեղից առաջ գնալով, տեսաւ մի մարդ, որ նստած էր մաքսատանը, անունը Մատթէոս, եւ նորան ասեց. Իմ հետից ե՛կ, եւ նա
10 վերկացաւ գնաց նորա հետից։ Եւ Եղաւ՝ երբոր նա տանը սեղանի վերայ նստած էր, եւ ահա շատ մաքսաւորներ եւ մեղաւորներ եկել բազմել էին Յիսուսի եւ նորա աշակերտների հետ։
11 Եւ Փարիսեցիները տեսնելով նորա աշակերտներին ասեցին. Ինչու համար ձեր վարդապետը ուտում է Հմաքսաւորների եւ մեղաւորների հետ։
12 Բայց երբոր Յիսուսը լսեց, նորանց ասեց, Առողջները բժշկի կարօտ չեն,
13 այլ հիւանդները. Գնացէք սովորեցէք՝ Ըէ ինչ է. Ողորմութիւն եմ կամենում՝ եւ ոչ զոհ. որովհետեւ ես չեմ եկել արդարներին կանչելու, հայլ մեղաւորներին՝ ապաշխարութեան։
14 Այն ժամանակ Յովհաննէսի աշակերտները նորա մօտ եկան եւ ասեցին. Ինչու մենք եւ Փարիսեցիները շատ ծոմ ենք պահում, եւ քո աշա-
15 կերտները ծոմ չեն պահում։ Եւ Յիսուսը նորանց ասեց. Միթէ կարող են հարսնիքի որդիքը սուգ անել, քանի որ փեսան նորանց հետ է. բայց օրեր կ՚գան, որ փեսան նորանցից վեր կ՚առնուի, եւ Էյն ժամանակ ծոմ
16 կ՚պահեն։ Ոչ ով նոր լաթից կարկատան չի դնել հին հանդերձի վերայ, որովհետեւ նորա լրութիւնը (լրացումը) կ՚առնէ հանդերձիցը, եւ պատառուածքն էլ աւելի չար կ՚լինի։
17 Եւ նոր գինին էլ հին տիկերի մէջ չեն ածիլ. ապա թէ ոչ՝ տիկերը կ՚պատառուին՝ եւ գինին կ՚թափուի, եւ տիկերը կ՚կորչին. այլ նոր գինին նոր տիկերի մէջ կ՚ածեն, եւ երկուսն էլ կ՚պահուին։
18 Ինչ այս բաները նորանց հետ խօսելիս, ահա մի իշխան եկաւ նորան երկրպագեց եւ ասեց. Իմ աղջիկը արդէն մեռաւ, միայն թէ եկ եւ ձեռդ
19 նորա վերայ դիր՝ եւ կ՚ապրի։ Եւ Յիսուսը վերկացաւ գնաց նորա հետից եւ նորա աշակերտներն էլ։
20 Եւ ահա մի տասներկու տարուայ տեղատեսիլ կին հետիցը մօտ գալով
21 նորա հանդերձի ծայրին դիպաւ։ Որովհետեւ իր հոգու մէջ էր ասում՝ Թէ միայն նորա հանդերձին դիպչիմ՝ կ՚փըր-
22 կուիմ։ Բայց երբոր Յիսուսը ետ դարձաւ, նորան տեսաւ եւ ասեց՝ Քաջալերիր, դուստր, հըր հաւատքը քեզ ապրեցրեց. եւ կինը ազատուեցաւ նոյն ժամից։
23 Եւ Երբոր Յիսուսն եկաւ իշխանի տունը եւ տեսաւ Նիզող փչողները եւ
24 շփոթուած ամբոխը, Նորանց ասեց. Դէն գնացէք, որովհետեւ այդ աղջիկը մեռած չէ, այլ քնած է։ Եւ
25 նորանք ծաղր էին անում նորան։ Եւ երբոր ամբոխը դուրս արուեցաւ, ինքը ներս մտաւ՝ նորա ձեռքիցը բռնեց,
26 եւ աղջիկը վերկացաւ։ Եւ այս համբաւը դուրս եկաւ այն բոլոր երկիրը։
27 Եւ Յիսուսն այն տեղից անցնելիս, երկու կոյր նորա հետից գնում էին, աղաղակում եւ ասում. Ողորմիր մեզ, Որդի Դաւիթի։ Եւ երբոր տունը մտաւ, կոյրերը նորա մօտ եկան. եւ Յիսուսը նորանց ասեց. Հաւատո՞ւմ էք թէ կարող եմ այդ անել, նորան
29 ասեցին. Այո, Տէր։ Այն ժամանակ նորանց աչքերին դիպաւ եւ ասեց. Ձեր հաւատքի պէս թող լինի ձեզ։
30 Եւ նորանց աչքերը բացուեցան։ Եւ Յիսուսը նորանց ասաստեց եւ ասեց.
31 Զգոյշ կացէք, ոչ ոք չիմանայ. Նրանք

ա Մարկ. ը. 14—17, Ղուկ. ե. 27—32.
բ Մարկ. ը. 18 եւ Ղուկ. ե. 33 եւ այլն.
գ Ել. ժա. 19, Ղուկ. ժե. 2.
դ Գոզ. ը. 18.
ե Ոմէ. ը. 6, Միք. է. 6—8, Ել. ժը. 7.
զ Ել. ա. 15, Տես Գլ. ժը. 11.
է Մարկ. ը. 18—22, Ղուկ. ե. 33—38, ժը. 13.
ը Ոմէ. է. 20.
թ Դոր. ժգ. 2, 3. ժգ. 22, ա Կոր. ե. 5.
ժ Մարկ. ե. 22 եւ Ղուկ. ը.

ժա Ել. ա. 22, բ. 30, 31, Մարկ. ժ. 47, 48, Ղուկ. ժը. 38, 39.
ժբ Տես Գլ. ը. 4, ժը. 18. ժե. 9.
ժգ Մարկ. է. 36.

Նորանք դուրս գնացին՝ հռչակեցին
Նորան այն բոլոր երկրումը։
32 Նէ երբոր Նորանք դուրս էին գը-
նում, անա մի համր դիւահար մարդ
33 բերին Նորա մօտ։ Եւ երբոր դեւը
դուրս հանուեցաւ, համրը խօսեց։
Եւ ժողովուրդները զարմացան եւ ա-
սեցին թէ երբէք Իսրայէլի մէջ այս-
34 պիսի բան չերեւեցաւ։ Բայց Փարի-
սեցիներն ասում էին թէ Դեւերի իշ-
խանովն է հանում դեւերը։
35 Եւ Յիսուան ամէն քաղաքները եւ
գիւղերը մանէր գալիս, Նորանց ժո-
ղովարաններումը սովորեցնելով եւ
արքայութեան աւետարանը քարոզե-
լով եւ ժողովրդի մէջ ամէն ցաւ եւ
36 ամէն հիւանդութիւնը բժշկելով։ Նէ
նա ժողովուրդներին տեսնելով, դթաց
Նորանց վերայ, որ յոգնած եւ ցիրուս-
ցան եղած էին, Ինչպէս ոչխարներ
37 որ հովիւ չունէին։ Այն ժամանակ իր
աշակերտներին ասեց։ Հունձքը շատ
38 է, բայց մշակները քիչ։ Աղա-
չեցէք հնձի Տիրոջը, որ մշակներ հանէ
իր հունձի մէջ։

Գլ. Ժ

Փրկչոջը առաքեալներին իշխանութիւն տալով ուղարկումը է։

1 Եւ Իր տասնեւերկու աշակերտներին
իր մօտ կանչեց, եւ Նորանց իշխա-
նութիւն տուաւ պիղծ հոգիների վերայ,
որ Նորանց հանեն, եւ ամէն ցաւ եւ
ամէն հիւանդութիւն բժշկեն։
2 Եւ Յայն տասնեւերկու առաքեալների
անուններն այս են։ առաջինը Սիմոն
Պետրոս կոչուածը, եւ Նորա եղբայրն
3 Անդրէաս։ Յակոբոս Զեբեդեանը եւ
Նորա եղբայրը Յովհաննէս։ Փիլիպ-
պոս եւ Բարթողոմէոս։ Թովմաս եւ
Մատթէոս մաքսաւորը։ Յակոբոս
Ալփեանը։ եւ Ղեբէոսը որ Թադէոս
4 մականուանուեցաւ, Սիմոն կանա-
նացին եւ Յուդա Իսկարիովտացին,
որ մատնեց էլ Նորան։
5 Այս տասնեւերկուսին ուղարկեց Յի-
սուսը, Նորանց պատուէր տուաւ եւ
ասեց։ Հեթանոսների ճանապարհ չը
գնաք, եւ Սամարացիների քաղաք
6 չմտնէք։ Բայց աւելի գնացէք Իսրա-
յէլի տան կորած ոչխարների մօտ։
7 Եւ երբոր կ'գնաք, քարոզեցէք եւ
ասեցէք, թէ Երկնքի արքայութիւնը
8 մօտեցել է։ Հիւանդներին բժշկեցէք,
բորոտներին արթնցէք, մեռելներին
յարուցէք, դեւերը հանեցէք։ Ձրի
9 առել էք, ձրի տուէք։ Իվեր չմտնէք
ոսկի, եւ ոչ արծաթ, եւ Նոյ պղինձ
10 Ձեր գօտիների մէջ։ Ոչ ճանապար-
հի պարկ, եւ ոչ երկու հանդերձ, եւ
ոչ կօշիկներ, եւ ոչ գաւազան։ Որով-
հետեւ մշակն իր կերակուրին արժա-
11 նի է։ Եւ որ քաղաք կամ գիւղ որ
մտնէք, հարցրէք թէ Նորանում ո՛վ է
արժանի, եւ այնտեղ կացէք մինչեւ
12 որ դուրս գնաք։ Եւ երբոր տունը կը
13 մտնէք, բարեւ տուէք Նորան։ Եւ
Նթէ այն տունն արժանի է, Ձեր
բարեւը Նորա վերայ գայ, բայց նթէ
արժանի չէ, Ձեր բարեւը ետ դառ-
14 նայ դէպի Ձեզ։ Եւ ով որ Ձեզ չընդ-
դունի եւ ոչ էլ Ձեր խօսքին ականջ
դնէ, երբոր այն տանիցը կամ այն
քաղաքիցը դուրս գնաք, Ձեր ոտների
15 փոշին թօթափեցէք։ Ճշմարիտ ասում
եմ Ձեզ որ Սողոմացիների եւ Գոմո-
բացիների երկրի համար աւելի հեշտ
կ'լինի դատաստանի օրումը քան թէ
այն քաղաքին։
16 Նահա ես ուղարկում եմ Ձեզ ինչ-
պէս ոչխարներ գայլերի մէջ, ուստի
խոհեմ եղէք ինչպէս օձերը, եւ
17 միամիտ ինչպէս աղաւնիները։ Եւ
զգոյշ կացէք մարդկանցից։ որովհետեւ

---

1 Տես Գլ. Ժբ. 33։ Ղուկ. ժ. 14։
2 Մտ. գ. 23։ Ղուկ. ժ. 15։
3 Մտ. գ. 6։ Ղուկ. ժգ. 21։ գԹագ. գ. 39։
4 Մտ. գ. 34։
5 Մտ. իե. 17։ գ Թագ. իբ. 17։ Եզեկ. իդ. 5։ Զաք. ժ. 2։
6 Ղուկ. ժ. 2։ Յովհ. ժ. 36։ Էր Թես. գ. 1։

7 Մտ. գ. 13—15։ գ. 7։ Ղուկ. գ. 13։ ի. 1։
8 Մտ. գ. 16—19։ Ղուկ. գ. 14—18։ Դտր. ա. 13։
9 Յովհ. ա. 42։
10 Ղուկ. գ. 15։
11 Յովհ. ժգ. 20։
12 Տես գ Թագ. ժե. 24։ Յովհ. գ. 9, 20։
13 Գլ. ժե. 24։ Դտր. ժգ. 46։ Ես. ծգ. 6։ Երեմ. ե. 6, 17։
14 Մտ. ժ. 33։ Մրկ. զ. 11։ Ղուկ. թ. 5։ Գործ. ժգ. 51։
15 Ծն. ժգ. 22։ Ղեւ. ժգ. 2։ Ղուկ. ժ. 12։ Յուդ. 7։ Յայտ. ի. 5։
16 Ես. ծգ. 13։
17 Մտ. գ. 11։ Ղուկ. թ. 5։ Յով. 10, 11։
18 Եզեկ. ե. 13։ Դտր. ժգ. 51։ Ես. ծ. 6։
19 Գլ. ժա. 22, 24։
20 Ղուկ. ժ. 3։
21 Միք. ժգ. 19։ Տես ՅԵ. գ. 1։
22 Դտր. ժգ. 20։ Փիլ. բ. 15։

Նձեզ դատաստանի կ'մատնեն, եւ ի
ժողովարանսն ձեր կ'ծեծեն
18 ձեզ, եւ ի կուսակալսն եւ թագա-
ւորսն տարցին վասն իմ պատ-
ճառի, նոցա եւ հեթանոսացն
19 վկայութիւն լինել համար։ Բայց
երբոր մատնեն ձեզ, հոգս մի անէք
ի ինչպէս կամ ինչ պիտի խօսիք.
որովհետեւ Նոյն ժամուն կ'տրուի
20 ձեզ ինչ որ պիտի խօսիք։ Վասն-
զի չէ թէ դուք էք խօսողները, այլ
Հոգին Հօր ձեր, որ ձեզմէ խօ-
21 սում է։ Եւ եղբայր զեղբօր մահի
կ'մատնէ, եւ հայր որդւոյն, եւ որ-
դիքը ի վեր կ'կենան ծնողացն
22 եւ կ'սպանանեն զնոսա։ Եւ
դուք կ'ատիք ամենեցուն վասն
անուանս իմոյ համար. Բայց որ
23 համբերէ մինչեւ ի վերջ, նա կ'ապրի։ Եւ երբոր հալածեն ձեզ
ի քաղաքէս, փախէք ուրիշը.
որովհետեւ ճշմարիտ ասում եմ ձեզ,
դուք չէք վերջացնիլ Իսրայէլի քա-
ղաքները մինչեւ որ Մարդի Որդին
24 կ'գայ։ Աշակերտը վարդապետիցը
բարձր չէ, եւ ոչ ծառան բարձր է իր
25 տէրեցը։ Բաւական է աշակերտին որ
իր վարդապետի նման լինի, եւ ծա-
ռային իր տիրոջ նման։ Եթէ տան տի-
րոջը Բէելզեբուղ կոչեցին, ապա ո՞ր-
26 քան աւելի նորա ընտանիքը։ Ուստի
մի վախենաք նոցանից. Որովհետեւ
ոչինչ չկայ ծածուկ որ չյայտնուի, եւ
27 թագուն բան որ չլսուացուի։ Ինչ որ
ասում եմ ձեզ խաւարումը, լոյսի մէջ
ասեցէք. եւ ինչ որ ականջում լսում
էք, կատուների վերայ քարոզեցէք։
28 Եւ ի մի վախենաք նոցանից, որ մար-
մինն սպանում են եւ հոգին չեն կա-
րող սպանել, այլ աւելի վախեցէք
նոցանից, որ կարող է հոգին էլ մար-
29 մինն էլ կորցնել գեհենի մէջ։ Չէ՞ որ
երկու ճնճղուկ մէկ դանկի են ծախ-
վում, եւ նոցանից մէկը չի ընկնիլ
30 գետինն առանց ձեր Հօր։ Իսկ ձեր
գլխի ամէն մազերն էլ համարուած են։
31 Ուրեմն մի վախենաք. դուք չատ
32 ճնճղուկներից աւելի յա էք։ Ամէն
ով որ ինձ մարդկանց առաջին
դաւանի, Ես էլ նորան կ'դաւանեմ
իմ Հօր առաջին որ երկնքումն է։
33 Եւ ով որ ինձ ուրանայ մարդկանց
առաջին, Ես էլ կ'ուրանամ նորան իմ
34 Հօր առաջին որ երկնքումն է։ Մի
կարծէք թէ ես եկայ երկրիս վերայ
խաղաղութիւն դնելու. չեկայ խաղա-
35 ղութիւն դնելու, այլ սուր։ Որովհե-
տեւ եկայ հրամայելու մարդն իր Հօր
դէմ, եւ աղջիկն իր մօր դէմ, եւ
36 հարսն իր սկեսրի դէմ։ Եւ մարդի
թշնամիներն իր ընտանիքը կ'լինին։
37 Ով որ Հօրը կամ մօրը ինձանից ա-
ւելի է սիրում, նա ինձ արժանի չէ.
եւ ով որ որդին կամ աղջիկն ինձա-
նից աւելի է սիրում, նա ինձ արժանի
38 չէ։ Եւ ով որ չէ առնում իր խաչն
եւ իմ ետեւից գալիս, նա ինձ ար-
39 ժանի չէ։ Ով որ իրան անձը գտնում
է՝ կ'կորցնէ նորան. եւ ով որ իր
անձն ինձ համար կորցրեց՝ նա կ'գըտ-
40 նէ նորան։ Ով որ ձեզ ընդունում է,
ինձ է ընդունում. եւ ով որ ինձ ըն-
դունում է, ինձ ուղարկողին է ըն-
41 դունում։ Ով որ մարգարէ է ընդու-
նում մարգարէի անունով, նա մար-
գարէի վարձք կ'առնէ. եւ ով որ ար-
դար է ընդունում արդարի անունով,
42 արդարի վարձք կ'առնէ։ Եւ ով որ
այս փոքրիներից մէկին միայն մի ա-
ման ցուրտ ջուր խմեցնէ աշակերտի
անունով, ճշմարիտ ասում եմ ձեզ,
նա չի կորցնիլ իր վարձքը։

ա Գղ. խգ. 9։ Մարբ. ժգ. 9։ Ղուկ. ժբ. 11։ իա. 12։
գ Գծոր. ե. 40։
է Գծոր. ժբ. 1։ իդ. 10։ իե. 7, 23։ բ Տիմ. գ. 12։
ը Մարբ. ժգ. 11—13. Ղուկ. ժբ. 11։ իա. 14, 15։
թ Եզ. գ. 18։ Երեմ. ա. 7։
ժ Բ Թագ. իդ. 2։ Գծոր. գ. 8։ գ. 10։ բ Տիմ. գ. 7։
ժԱ Ել. ե. 1։ Հմր. 35, 36։ Ղուկ. իա. 16։
ժԲ Ղուկ. իա. 17։
ժԳ Գծոր. ժբ. 13, 13։ Գղ. իգ. 13։ Մարբ. ժգ. 13։
ժԴ Գղ. բ. 13։ գ. 12։ ժբ. 15։ Գծոր. բ. 1։ բ. 25։ ժգ. 6։
ժԵ Գղ. ժգ. 28։
ժԶ Ղուկ. գ. 40։ Յովհ. ժգ. 16։ իե. 20։
ժԷ Մարբ. գ. 22։ Յովհ. բ. 48, 52։
ժԸ Մարբ. գ. 22։ Ղուկ. բ. 17. ժբ. 2։
ժԹ Ես. բ. 12, 13։ Ղուկ. ժբ. 1։ ա Պետ. գ. 14։
ի Մարբ. ժգ. 33։ Յովհ. ժբ. 25։
իա Գղ. ժբ. 34։ Մարբ. բ. 34։ Ղուկ. բ. 23։ ժգ. 27։
իբ Գղ. ժբ. 35։ Մարբ. բ. 35։ Ղուկ. ժե. 33։ Յովհ. ժբ. 25։
իգ Գղ. ժբ. 5։ Ղուկ. ժ. 16։ Յովհ. ժգ. 20։ Գործ. գ. 14։ Տես Գղ. ժբ. 5։
իդ Գծոր. ժե. 10։ ժբ. 4։ գ Գծոր. գ. 8։
իե Գղ. ժբ. 5, 6։ ժե. 40։ Մարբ. բ. 40։ Երբ. գ. 10։

իզ Գծոր. ժգ. 41։ բ Գծոր. ժգ. 11։ Ղուկ. իա. 18։ Գծոր. ժե. 34։
իէ Ղուկ. ժբ. 8։ Հռովմ. ժ. 9, 10։
իը Յայտ. գ. 5։
իթ Մարբ. ը. 38։ Ղուկ. ի. 26։ բ Տիմ. բ. 12։
κ Հմր. 34, 35։ Ղուկ. ժբ. 51—53։
κա Եբր. ե. 6։
κբ Յովհ. ժգ. 18։
κգ Ղուկ. ժգ. 26։
κդ Գղ. ժգ. 34։ Մարբ. բ. 34։ Ղուկ. ի. 23։ ժգ. 27։
κե Գղ. ժբ. 35։ Մարբ. բ. 35։ Ղուկ. ժե. 33։ Յովհ. ժբ. 25։
κզ Գղ. ժբ. 5։ Ղուկ. ժ. 16։ Յովհ. ժգ. 20։ Գործ. գ. 14։ Տես Գղ. ժբ. 5։
κէ Գծոր. ժե. 10։ ժբ. 4։ գ Գծոր. գ. 8։
κը Գղ. ժբ. 5, 6։ ժե. 40։ Մարբ. ի. 40։ Երբ. գ. 10։

ԳԼ· ԺԱ

Քրիստոսի պատասխանը Յովհաննէս Մկրտչի աշակերտներին։ Ներչնորհումն է Քրիստոսի, Բնթացիկան և Կապիտալը։

1 Եւ եղաւ երբոր Յիսուս իր տասնեւերկու աշակերտներին պատուէր տալը վերջացուց, այն տեղից գնաց նորանց քաղաքներումը սովորեցնելու եւ քարոզելու։

2 Եւ Յովհաննէսը՝ բանտումը Քրիստոսի գործերը լսելով, իր աշակերտներից երկուսին ուղարկեց։ 3 Եւ նորան ասեց, Դո՞ւ ես այն որ գալու էիր, թէ ուրիշի սպասենք։ 4 Եւ Յիսուսը պատասխան տուաւ եւ նորանց ասեց· Գնացէք Յովհաննէսին պատմեցէք ինչ 5 որ լսում էք եւ տեսնում էք։ Կոյրերը տեսնում են, եւ կաղերը գնում են, բորոտները սրբվում են, եւ խուլերը լսում են, մեռելները յարութիւն են առնում, եւ Խաղքանչերին աւետարան է քարոզվում։ 6 Եւ երանելի է նա, որ ինձ վերայ չի գայթակղուիլ։

7 Բայց երբոր նորանք գնացին, Յիսուսն սկսեց ժողովուրդներին ասել Յովհաննէսի համար· Ինչ տեսնելու դուրս գնացիք անապատը, Եմի եղէգ քամուց չարժուած։ 8 Ապա ինչ տեսնելու դուրս գնացիք· մի մարդ փափուկ չորերով հագուած· ահա փափուկ հագնողները թագաւորների տներումն են։ 9 Բայց ինչ տեսնելու դուրս գնացիք, Եմի մարգարէ՞· այո, ասում եմ ձեզ, մարգարէից էլ աւելին։ 10 Որովհետեւ սա այն է՝ որի համար գրուած է· Ահա ես իմ հրեշտակը ուղարկում եմ քո երեսի առաջին, որ քո ճանապարհը քո առաջին պատրաստէ։ 11 Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ կանանց ծնածների մէջ չէ վեր կացել Յովհաննէս Մկրտչից մի մեծը, բայց երկնքի արքայութեան մինի փոքրը 12 նորանից մեծ է։ Բայց Յովհաննէս Մկրտչի օրերիցը մինչեւ հիմա երկնքի արքայութիւնն ուժով է առնւում, եւ ուժովները յափշտակում են նորան։ 13 Որովհետեւ բոլոր մարգարէները եւ օրէնքը մինչեւ Յովհաննէսը մարգարէացան։ 14 Եւ եթէ կամենում էք ընդունել՝ նա Եղիան է, որ գալու էր։ 15 Ով որ լսելու ականջ ունի՝ թող լսէ։

16 Բայց ո՞ւմ նմանեցնեմ այս ազգը, այն երեխաների նման է, որ փողոցներումը նստած իրանց ընկերներին կանչում են, եւ ասում· Մենք փող փչեցինք ձեզ համար, եւ դուք պար չի՛կաք· մենք ողբացինք ձեզ համար, 17 եւ դուք կոծ չարիք։ Որովհետեւ Յովհաննէսն եկաւ, ոչ ուտում էր եւ ոչ խմում էր· եւ ասում են, Դեւ կայ նորանում։ 18 Մարդի Որդին եկաւ, ուտում է եւ խմում է, եւ ասում են· Ահա ուտող եւ գինի խմող մարդ, համաքաւորների եւ մեղաւորների բարեկամ, Եւ իմաստութիւնն արդարացաւ իր որդիներիցը։

20 Ապա ժամանակ նա սկսեց նախատել այն քաղաքներին, որոնցում եղան նորա հրաշքների շատերը, որ 21 չ'ապաշխարեցին· վայ քեզ, Քորազին· վայ քեզ, Բեթսայիդա· որովհետեւ եթէ Տիւրոսի եւ Սիդոնի մէջ եղած լինէին այն հրաշքները, որ ձեր մէջ եղան, շատոնց Քրձով եւ մոխրով ապաշխարել էին։ 22 Բայց ասում եմ ձեզ, Տիւրոսին եւ Սիդոնին աւելի հեշտ կ'լինի դատաստանի օրումը քան թէ ձեզ։ 23 Եւ դուք, Կափառնայում, Որ մինչեւ երկինքը բարձրացած ես, մինչեւ դժոխքը կ'ցածանաս· որովհետեւ եթէ Սոդոմի մէջ եղած լինէին այն հրաշքները որ քեզանում եղան, մինչեւ այսօր դեռ կ'մնային։ 24 Բայց ասում եմ ձեզ, որ Սոդոմացիների երկրի համար աւելի հեշտ կ'լինի դատաստանի օրումը, քան թէ քեզ։

ա Գլ· Ժգ· 3։
բ Ղուկ· է· 18, 19։
գ Մտ· Խթ· 10· Ղուկ· իգ· 17, ր Որ· Ժգ· 15, 18։ Դան· է· 13· թ· 21։ Յովէլ· գ· 13։
դ Մտ· ԻԹ· 18, իե· 5, 6· Ղուկ· է· 33։ Յովհ· ե· 35։ Յովէլ· բ· 23։ գ· 3, 4։ Ամ· 9· 13։ Ժգ· 11։
ե Մտ· կա· 1։ Ղուկ· գ· 18։ Գլ· ե· 3։
զ Մտ· ե· 14, 15։ Գլ· Ժգ· 21, 37։ իգ· 10։ իգ· 31։ Մարկ· գ· 21։ Հովհ· բ· 23։
է Ղուկ· է· 31։
ը Եփես· գ· 14։ Տես Յովհ· ա· 6։
թ Գլ· Ժգ· 3։ իա· 26։ Մարկ· ա· 32։ Ղուկ· ա· 76։ ի· 6։
ժ Մտ· գ· 1։ Մարկ· ա· 2։ Ղուկ· ա· 76։ է· 27։
ի Ղուկ· Ժգ· 16։
լ Մտ· գ· 6։
խ Մտ· գ· 5։ Գլ· Ժե· 10—13։ Մարկ· թ· 11—13։ Ղուկ· ա· 17։ Տես Յովհ· ա· 21։
ծ Գլ· Ժգ· 3։ Ղուկ· ը· 8։ Ժգ· 35։ Յակ· ը· 7, 11, 17, 29· գ· 6, 13, 22։ Ժգ·9։
կ Ղուկ· է· 31։ Ժգ· 19, 20։
հ Գլ· ք· 10։
յ Ղուկ· է· 35։
ղ Ղուկ· ժ· 13—15։
ճ Յովել· գ· 7, 8։
մ Գլ· Ժ· 15։ Հեր· 31։
ն Տես Նա· Ժգ· 13։ Ռզդ· ը·11։
շ Գլ· Ժ· 15։

25 Այն ժամանակ Յիսուս պատասխան տուաւ եւ ասաց. Դոհանում եմ քեզանից, ով Հայր՝ երկնքի եւ երկրի Տէր, որ իմաստուններից եւ գիտուններից այս բաները ծածկեցիր
26 եւ Նորեխաներին յայտնեցիր։ Այո, ով Հայր, որովհետեւ այսպէս հաճոյ
27 եղաւ քո առաջին։ Ամէն բան ինձ տրուեցաւ իմ Հօրից. եւ ոչ ով չէ ճանաչում Որդուն՝ բայց միայն Հայրը. Եւ ոչ ով չէ ճանաչում Հօրը՝ բայց միայն Որդին. եւ ում որ Որդին կա-
28 մենայ յայտնել։ Ինձ մօտ եկէք, ամէն վաստակածներ եւ բեռնաւորուածներ, եւ ես հանգիստ կ՚տամ ձեզ։
29 Ձեզ վերայ առէք իմ լուծը եւ ինձանից սովորեցէք. որովհետեւ ես հեզ եմ եւ խոնարհ. եւ Հոգիներ անձերի համար հանգստութիւն կ՚գտնէք։
30 Որովհետեւ իմ լուծը քաղցր է, եւ իմ բեռը՝ թեթեւ։

ԳԼ. ԺԲ

Շաբաթ օրուայ մասին։ Քրիստոսը բժշկութիւններ է գործում։ Աստղի գործ ունեցողները

1 Այն ժամանակ Յիսուս շաբաթ օրը գնաց արտերի միջովը, եւ նորա աշակերտները սովեցին, եւ խոպանցին
2 հասկ պոկել եւ ուտել։ Եւ երբոր Փարիսեցիները տեսան, նորան ասացին. Ահա քո աշակերտներն անում են ինչ
3 որ արժան չէ շաբաթ օրն անել։ Նա էլ ասաց նորանց. Դուք չէ՞ք կարդացել, թէ ինչ արաւ Դաւիթը, երբոր
4 ինքը սովից եւ նորա հետ լինողներն էլ. Ինչպէս Աստուծոյ տունը մտաւ եւ Խաւրշաւորութեան հացը կերաւ, որ օրինաւոր չէր նորան ուտել, եւ
5 ոչ էլ նորա հետ լինողներին, բայց միայն քահանաներին։ Կամ չէ՞ք կարդացել Օրէնքումը, որ քահանաները շաբաթ օրերումն տաճարի մէջ շաբա-
6 թը պղծում են, եւ անմեղ են։ Բայց ես ասում եմ ձեզ՝ Որ տաճարից էլ
7 մեծն է այստեղ։ Բայց եթէ դիտէիք՝ ինչ է «Ողորմութիւն եմ ուզում եւ ոչ թէ զոհ» դուք չէիք դատապար-
8 տիլ անմեղներին։ Որովհետեւ մարդի Որդին շաբաթի էլ տէրն է։
9 Եւ Ճչեաց այն տեղից գնաց՝ եւ
10 կաւ Նորանց ժողովարանը։ Եւ ահա մի մարդ կար՝ ձեռքը չորացած. Նորան հարցրին եւ ասացին թէ Շաբաթ օրը արժան է բժշկութիւն անել, որ Նո-
11 րանից չարախօսեն։ Եւ Նա ասաց Նորանց. Ո՞վ կ՚լինի ձեզանից այն մարդը, որ մէկ ոչխար ունենայ, եւ Եթէ Նա շաբաթ օրը ընկնի փոսի մէջ, մի՞թէ չի բռնիլ Նորան եւ վեր հանիլ։
12 Ասա՛ որքան առաւել է մարդը ոչխարից. ապա ուրեմն արժան է շա-
13 բաթ օրը բարիք գործել։ Այն ժամանակ ասաց այն մարդին. Ձեռքդ մեկնիր, Նա էլ մեկնեց, եւ Նա ողջ եղաւ
14 ինչպէս մեւսը։ Բայց Փարիսեցիները դուրս գնացին եւ Նորա դէմ խորհուրդ արին, թէ ինչպէս կորցնեն Նորան։
15 Եւ Յիսուսն իմանալով հեռացաւ այն տեղից, եւ հչատ ժողովուրդներ գնացին Նորա ետեւից. եւ Նա Նորանց
16 ամէնին բժշկեց։ Եւ Նորանց նախատեց
17 որ Նորան յայտնի չանեն. Որ կատարուի Եսայի մարգարէի ձեռով ասուածը
18 որ ասում է. Ահա իմ ծառան, որին ես ընտրեցի, Ե՛ իմ սիրելին՝ որին իմ անձը հաւանել է. իմ Հոգին Նորա վերայ կ՚դնեմ, եւ Նա հեթանոսներին
19 իրաւունք կ՚պատմէ։ Նա ոչ կ՚հակառակէ, եւ ոչ կ՚աղաղակէ, եւ ոչ էլ հրապարակների մէջ մէկը Նորա ձայնը
20 կ՚լսէ։ Ջախջախուած եղէգը չի փշրիլ, եւ հանդչող պատրոյգը չի հանգցնիլ մինչեւ որ դատաստանը յաղթութեան
21 հանէ։ Եւ հեթանոսները յոյս կ՚դնեն Նորա անունին։

ե Ղեւտ. ժ. 31.
– Տես Ա–գ. բ. 3. – Կոր. ա. 19, 27; բ. 8. բ Կոր. գ. 14; ե Դէմ. ժգ. 17.
զ Դէմ. իբ. 19; Ղեւտ. ժ. 32; Ծագմ. գ. 35; Ժգ. 3; ժէ. 2. – Կոր. ժ. 27.
է Ծագմ. ա. 18; գ. 46; ժ. 15. – Ծագմ. ժգ. 15; Փիլ. բ. 5. – գնա. բ. 21; – Ծագմ. բ. 6.
– Զաքր. Բ. 9. Փիլ. բ. 7, 8.

ը Ելբեմ. գ. 16. – – Ծագմ. ժ. 3. —
– Մար. բ. 23—28; Ղեւտ. գ. 1—3.
թ Բ Օր. իգ. 25.
ժ Տես Ել. բ. 9.
ի Ա–գ. ժգ. 14; ժգ. 3; Ծագմ. Բ. 16.
լ Տես Ել. իգ. 4, 5; բ Օր. իբ. 4.

խ Ա–գ. իբ. 9, 10; Ծագմ. ժ. 22.
ծ Տես Ածգ. բ. 7, 9; Մ–գ. գ. 1; Հոբ. 41, 42.
կ Ածգ. գ. 6; Մէիգ. գ. 6; Գ. Բ. 13.
հ Մ–գ. գ. 1—6; Ղեւտ. գ. 6—11.
ձ Ղեւտ. ժգ. 14; ժգ. 3; Ծագմ. Բ. 16.
ղ Տես Ել. իգ. 3—8, 32, 33. Ղե. իգ. 3—8, 32, 33. Ղե. ը. 31.

ն Տես Գէ. ժ. 31.
շ Գէ. ի. 1; Մ–գ. գ. 6. Ղեւտ. գ. 11; Ծագմ. ե. 18; ժ. 39. ժա. 53.
ո Տես Գէ. ժ. 33; Մ–գ. գ. 7; ե Գէ. ժի. 2.
չ Գէ. ի. 30; Մ–գ. ա. 23; գ. 12; բ. 30. Ղեւտ. գ. 41; Հես. իբ. 1—3.
պ Գէ. գ. 17; ժէ. 5.

22 [a]Այն ժամանակը մի կոյր եւ համր դիւահար բերուեցաւ նորա մօտ, եւ նա նորան բժշկեց. այնպէս որ կոյրը
23 եւ համրը խօսեց էլ տեսաւ էլ։ Եւ բոլոր ժողովուրդները զարմացան եւ ասում էին. Մի՞թէ սա է Դաւիթի որ-
24 դին. [b]Բայց փարիսեցիները լսելով ասեցին. Դա դեւերն [c]Բէեղզեբուղ չէ հանում, բայց միայն դեւերի իշխան Բէ-
25 եղզեբուղի ձեռով։ Եւ Յիսուս նորանց խորհուրդները իմանալով, ասեց նորանց. Ամէն թագաւորութիւն որ իր դէմ բաժանուած է՝ կաւերուի, եւ ամէն քաղաք կամ տուն որ իր
26 դէմ բաժանուած է՝ չի մնայ։ Եւ թէ որ սատանան սատանային հանում է, իր դէմ բաժանուեցաւ. էլ ինչպէս
27 նորա թագաւորութիւնը կ'կենայ։ Եւ եթէ ես Բէեղզեբուղով եմ հանում դեւերը, ձեր որդիքն ինչով են հա-
28 նում. սորա համար նորանք կ'լինին ձեր դատաւորները։ Բայց եթէ ես Աստուծոյ Հոգիովն եմ հանում դեւերը, ուրեմն Աստուծոյ արքայութիւնը
29 ձեզ վերայ հասել է։ [d]Կամ ինչպէս մէկը կարող է զօրաւոր մարդի տունը մտնել՝ եւ նորա կարասիները յափշտակել. եթէ առաջ չ'կապէ այն զօ-
30 րաւորին, եւ յետոյ նորա տունը կը
31 յափշտակէ։ Ով որ ինձ հետ չէ, ինձ հակառակ է. եւ ով որ ինձ հետ չէ
32 ժողովում՝ ցրւում է։ Սորա համար ասում եմ ձեզ. Ամէն մեղք եւ հայհոյանք կ'թողուի մարդկանց, [e]բայց Հոգիին չէմ հայհոյանքը չի թողուի մարդկանց։ Եւ ով որ Մարդի Որ-
33 դիին դէմ բան ասէ՝ կ'թողուի նորան. բայց ով որ Սուրբ Հոգիին դէմ ասէ, նորան չի թողուիլ ոչ այս աշխարհ-
34 քումը եւ ոչ գալու [f]աշխարհումը։ Կամ ծառը բարի արէք՝ եւ նորա պտուղն էլ բարի, կամ ծառը չար արէք՝ եւ նորա պտուղն էլ չար. որովհետեւ

---

[a] Հմր. 24։ Տես Դ. Թ. 32։ Ղուկ. ժա. 14, 15։
[b] Դ. Թ. 34։ Մար. գ. 22։ Ղուկ. ժա. 15։
[c] Բ. 4։ Ելք. ը. 25։ Թագ. ը. 23։
[d] Ես. խթ. 24։ Ղուկ. ժա. 21—23։
[e] Մար. գ. 28։ Ղուկ. ժը. 10։ Սրբ. գ. 4։ Ա. 26, 29։ ա Թագ. Ե. 16։
[f] Դան. է. 51։ Էդղ. ժա. 19։ ժգ. 55։ Թագ. Ե. 12, 13։ — ա Տիմ. ա. 13։
[g] Դ. է. 16—20։ Ղուկ. գ. 43, 44։
[h] Դ. գ. 7։ իգ. 33։ — Ղուկ. գ. 43։
[i] Դ. ժգ. 1։ Մար. ը. 11։ Ղուկ. ժա. 16, 29։ Թագ. ը. 18։ ա Կոր. ա. 22։
[j] Ես. ժե. 3։ Դ. ժգ. 4։ Մար. ը. 38։ Թագ. գ. 48։ — Թագ. ա. 17։
[k] Ղուկ. ժա. 32։
[l] Տես Եբեմ. գ. 11։ Եզեկ. ժգ. 31, 32։ Հաւմ. բ. 21։ Թագ. գ. 8։
[m] Ես. ժ. 1։ ը Մն. Թ. 1։ Ղուկ. ժա. 31։
[n] Ղուկ. ժա. 24։
[o] Ես. ա. 7։ ա Պետ. Ե. 8։

45 Այն ժամանակ գնում է իրանից էլ աւելի չար ոգիներ է առնում իր հետ, եւ մանում բնակվում է այնտեղ. եւ հայն մարդի յետինն աւելի չար է լինում քան թէ առաջինը. այսպէս կ'լինի եւ այս չար ազգին։

46 Եւ նա տակաւին ժողովրդների հետ խօսելիս, Տահա նորա մայրը եւ Ենորա եղբայրները դուրսը կանգնած՝ 47 ուզում էին նորա հետ խօսել։ Եւ մէկն ասեց նորան. Ահա մայրդ եւ եղբարդդ դուրսը կանգնած՝ ուզում են քեզ հետ 48 խօսել։ Նա էլ պատասխան տուաւ իրան ասողին եւ ասեց. Ո՞վ է իմ մայրը, եւ ո՞վ են իմ եղբայրները։ 49 Եւ իր ձեռքը դէպի իր աշակերտները մեկնելով ասեց. Ահա իմ մայրը եւ իմ 50 եղբայրները։ Որովհետեւ ո՛վ որ իմ Հօր կամքը կատարէ որ երկնքումն է, նա է իմ եղբայրը, քոյրը եւ մայրը։

ԳԼ. Դ.

Սերմնացանի, օրմի, մանանեխի, խմորի, ծածկած գանձի, մարգարիտի և ծովը գցած ուկանի առակները։

4 Ա՚Այն օրը Յիսուս տանից դուրս գալով 2 ծովի եղերքումը նստեց։ Եւ հաւատ ժողովուրդներ նորա մօտ ժողովուեցան, մինչեւ որ ինա նաւը մտաւ նստեց. եւ բոլոր ժողովուրդը ծովեղերին կանգնել էր։ 3 Եւ նորանց հետ շատ բաներ խօսեց առակներով առելով,

4 Ահա սերմ ցանողը դուրս գնաց սերմ ցանելու. եւ նա սերմելիս՝ մի քանիսը ճանապարհի մօտ ընկաւ, եւ երկնքի թռչուններն եկան եւ կերան 5 նորանց։ Եւ ուրիշներն ընկան քարքարուտ տեղ, ուր շատ հող չ'կար, եւ չուտով բուսան՝ խոր հող չ'ունեն-

6 նալու պատճառով։ Բայց երբոր արեւը ծագեց, տաքացաւ. եւ որովհետեւ արմատ չ'ունէին՝ չորացան։ 7 Եւ ուրիշներն ընկան փշերի մէջ, եւ փշերը դուրս եկան եւ խեղդեցին նո-

8 րանց։ Եւ ուրիշներն ընկան բարի երկրի վերայ, եւ պտուղ էին տալիս. որը հարիւր, եւ որը վաթսուն, եւ 9 որը երեսուն։ Ով որ լսելու ականջ ունի՝ թող լսէ։

10 Եւ աշակերտները մօտ գալով ասեցին նորան. Ինչու առակներով ես 11 խօսում նորանց հետ։ Նա էլ պատասխան տուաւ եւ ասեց նորանց. Որովհետեւ ձեզ տրուած է երկնքի արքայութեան խորհուրդները գիտենալ, բայց նորանց չէ տրուած։ 12 Որովհետեւ ով որ ունի՝ նորան կ'տրուի եւ կ'աւելանայ. եւ ով որ չ'ունի, ունեցածն 13 էլ կ'առնուի նորանից։ Նորա համար եմ առակներով խօսում նորանց հետ, որ տեսնելով չեն տեսնում, եւ լսելով չեն լսում, եւ չեն իմանում։ 14 Եւ նորանց վերայ կատարվում է Եսայիի մարգարէութիւնն, որ ասում է. Լսելով կ'լսէք, եւ չէք իմանալ, եւ տեսնելով կ'տեսնէք, եւ չէք տեսնիլ։ 15 Որովհետեւ թանձրացաւ այս ժողովրդի սիրտը, եւ ձէրնով ականջներով ծանր լսեցին, եւ իրանց աչքերը խփեցին, մի գուցէ աչքերով տեսնեն եւ ականջներով լսեն եւ սրտով իմանան, եւ ետ դառնան, եւ ես նորանց բժշկեմ։ 16 Բայց երանելի են ձեր աչքերը՝ որ տեսնում են, եւ ձեր ականջները՝ որ լսում են։ 17 Որովհետեւ ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, որ շատ մարգարէներ եւ արդարներ ցանկացան տեսնել ինչ որ տեսնում էք՝ եւ չ'տեսան, եւ լսել ինչ որ լսում էք՝ եւ չ'լսեցին։

18 Դուք հիմա լսեցէք սերմ ցանողի 19 առակը։ Այն ամենից՝ որ Տէրքայութեան խօսքը լսում է եւ չէ իմանում, գալիս է չարը՝ եւ յափշտակում նորա սրտի մէջ սերմածը. սա է ճանապար-

20 հի մօտ սերմածը։ Եւ քարքարուտ տեղը սերմածը նա է, որ խօսքը լսելիս չուտով ուրախութիւնով

21 ընդունում է նորան։ Բայց արմատ

---

4 Երր. գ. 1. Ժ. 16. ր Գործ. ր. 20—23.
5 Մատ. գ. 31. Ղուկ. ր. 19—21.
6 Գղ. Ժգ. 55. Մատ. գ. 3. Յովհ. ր. 12. ե. 3, 5. Գործ. ը. 14. ը Հռոմ. ր. 5. Գ Կոր. ը. 19.
7 Ելհ Յովհ. ժե. 14. Գործ. ե. 6. է. 15. Կող. գ. 11. Երր. ր. 11. —
Մատ. գ. 1. Ղուկ. ը. 1. Ղուկ. ե. 3. Գործ. ը. 14. ը Հռոմ. ր. 5. Գ Կոր. ը. 19.
Ղուկ. ը. 5. Ելհ Յովհ. ժգ. 33.
Ղ Յովհ. ժ. 15. Մատ. գ. 9. Ժ. 22. Ղուկ. ժ. 17. Մատ.

գ. 11. ը Հռոմ. ր. 10. Յովհ. ը. 37.
ե Գղ. ե. 29. Մատ. գ. 25. Ղուկ. ր. 18. Ժ. 26.
զ Նեհ. գ. 9. Եզեկ. ժը. 3. Մատ. գ. 12. Ղուկ. ը. 10. Յովհ. ժը. 40. Գործ. ր. 26, 27. Հռոմ. ժ. 8. ր Հռոմ. գ. 14, 15.
Երր. ե. 11.

Ղ Գղ. ժգ. 17. Ղուկ. ժ. 23, 24. Յովհ. ի. 29.
է Երր. ժ. 13. ը Գործ. ը. 10, 11.
Ը Մատ. գ. 14. Ղուկ. ը. 11. Գղ. գ. 23.
Թ Նե. ը. 3. Եզեկ. լգ. 31, 32. Յովհ. ե. 35.

չ՚ունի իր մէջ, այլ ժամանակաւոր է. եւ երբոր նեղութիւն կամ հալածանք
են լինում այն խօսքի համար, չուտով
22 հպայթակղում է։ Եւ փշերի մէջ սերմածը նա է, որ խօսքը լսում է, եւ
այս աշխարհքի հոգսերը, եւ հարստու-
թեան խաբեբայութիւնը խեղդում են
այն խօսքը, եւ անպտուղ է լինում։
23 Բայց բարի երկրումը սերմածը նա է,
որ խօսքը լսում է եւ իմանում. որ
եւ պտուղ է տալիս, որը հարիւր եւ
որը վաթսուն եւ որը երեսուն։
24 Մի ուրիշ առակ նորանց առաջին
դրաւ եւ ասեց. Երկնքի արքայու-
թիւնը նմանուեցաւ մի մարդի, որ իր
25 արտումը բարի սերմ ցանեց, եւ մար-
դիկը քնելիս, նորա թշնամին եկաւ
եւ ցորենի մէջ որմիներ ցանեց եւ
26 գնաց։ Եւ երբոր խոտը բուսաւ եւ
պտուղ տուաւ, այն ժամանակ որմ-
27 ներն էլ երեւեցան։ Եւ տան տիրոջ
ծառաները մօտ գալով ասեցին նորան.
Տէր, միթէ դու քո արտումը բարի
սերմ չ՚սերմեցիր, ապա ինչ տեղից են
28 որմիները։ Նա էլ ասեց նորանց.
Թշնամի մարդ է արել այդ։ Ծառա-
ներն էլ ասեցին նորան. Հիմա կամե-
նո՞ւմ ես որ գնանք քաղենք նորանց
29 դուրս հաներ։ Նա էլ ասեց, Ոչ. մի
գուցէ որմիները քաղելիս, ցորենն էլ
30 նորանց հետ պոկէք։ Թող տուէք որ
երկուսը միասին մեծանան մինչեւ
հունձքը, եւ հնձի ժամանակին հնձող-
ներին կ՚ասեմ. Առաջ որմիները քա-
ղեցէք եւ նորանց խուրձ խուրձ կա-
պեցէք այրելու, իսկ ցորենը ժողո-
վեցէք իմ ամբարի մէջ։
31 Մի ուրիշ առակ դրաւ նորանց ա-
ռաջին եւ ասեց. Երկնքի արքայու-
թիւնը նման է մանանեխի հատի, որ
մի մարդ առաւ իր արտի մէջ սերմեց.
32 Որ ամեն սերմուներից փոքրն է, բայց
երբոր կ՚աճի, բոլոր բանջարներից
մեծ է, եւ ծառ է լինում, այնպէս որ
երկնքի թռչունները գալիս են նորա
ճղերումը հանգիստ առնում։
33 Մի ուրիշ առակ խօսեց նորանց.
Երկնքի արքայութիւնը նման է խմորի՝
որ մի կնիկ առաւ եւ երեք չափ ա-
լիւրի մէջ թագցրեց մինչեւ որ բոլորը
խմորուեցաւ։
34 Ա՚յս բոլորը Յիսուս առակներով
խօսեց ժողովուրդների հետ, եւ ա-
ռանց առակի չէր խօսում նորանց
35 հետ, Որ մարգարէի ձեռով ասուածը
կատարուի՝ որ ասում է, Առակնե-
րով կ՚բանամ իմ բերանը, ե՛ս դուրս
կ՚գրեմ՝ աշխարհքի սկզբից ծած-
կուածները։
36 Այն ժամանակ Յիսուս ժողովուրդ-
ներին թողնելով եկաւ տուն, եւ նորա
աշակերտները նորա մօտ եկան եւ ա-
սացին. Մեկնիր մեզ արտի որմիների
37 առակը։ Նա էլ պատասխան տուաւ
եւ ասեց նորանց, Բարի սերմը ցա-
38 նողը մարդի Որդին է։ Եւ նարաց
աշխարհքս է, եւ բարի սերմը նորանք
են, որ արքայութեան որդիքն են.
39 եւ որմիները չարի որդիքն են։ Եւ
թշնամին, որ նորանց սերմեց, սա-
տանան է. եւ հնձանքն աշխարհքի
վերջն է, եւ հնձողները հրեշտակներն
40 են։ Արդ՝ ինչպէս որ որմիները հա-
ւաքւում են եւ կրակով այրւում,
այնպէս կ՚լինի աշխարհքիս վերջումը։
41 Մարդի Որդին կ՚ուղարկէ իր հրեշ-
տակներին, եւ նորա արքայութիւնից
՝կ՚հաւաքեն բոլոր գայթակղութիւն-
ները եւ անօրէնութիւն գործողներին.
42 Եւ ՝կ՚դցեն նորանց կրակի փուռն մէջ.
Հայհոյել կ՚լինի լացր եւ ատամների
43 կրճտելը։ ՚Այն ժամանակ արդարները
կ՚ծագեն ինչպէս արեգակը իրանց Հօր
արքայութեան մէջ։ ՚Ով որ լսելու ա-
կանջ ունի՝ թող լսէ։
44 Դարձեալ նման է երկնքի արքա-
յութիւնը մի արտի մէջ թագցրուած
գանձի, որ նորան մի մարդ գտնելով
թագցրեց, եւ ուրախութիւնից գը-
նում ՚ամեն ինչ որ ունի ծախում է,

ՀՂԼ. Յօ. 6. բ Տիմ. ա. 15. Յնբհմ. գ. 3.
ՀՂԼ. ՅԲ. 23. Մաբ. Յ. 23. Ղուկ. Յը. 24. ա Տիմ. 6. 23. գ. 9. բ Տիմ. գ. 10.
ՀՂԼ. գ. 13.
Յ Ցհ. բ. 2, 3. Մէք. գ. 1. Մաբ. գ. 31. Ղուկ. Յգ. 18, 19.
ՀՂԼ. Յգ. 30.
ՀՄաբ. գ. 33, 34.
ԼՄաբ. Կբ. 3.
ՀՀռոմ. Յգ. 25, 26.
ՀՂԼ. Իգ. 14. Իը. 19. Մաբ. Յգ. 15, 20. Ղուկ. Իգ. 47. Հռոմ. Յ. 18. Կող. ա. 6. գԹես. գ. 13. Յովհ. բ. 44. Գոր. Յգ. 10. ա Յովհ. գ. 8. ԼՅովէլ գ. 13. Յօել. Յգ. 13.
ՀՂԼ. գ. 13. Յօել. Յբ. 20. բ. 10.
ԼՂԼ. բ. 13. Հբր. 10.
ԳԴան. Յբ. 3. ա Կոր. Յե. 41, 43.
ՀՀբր. 9.
բՓիլ. գ. 7, 8.

եւ ՙարար առնում։
45 Դարձեալ նման է երկինքի արքայութիւնը մի վաճառական մարդի, որ գեղեցիկ մարգարիտներ է որոնում.
46 Որ իմ թանկագին մարգարիտ գտնելով, գնաց ամէն ինչ որ ունէր՝ ծախեց, եւ առաւ նորան։
47 Դարձեալ նման է երկինքի արքայութիւնը ծովը գցուած ուկանի, որ
48 ամէն տեսակից ժողովում է։ Որ երբոր լցուեցաւ՝ ցամաքը հանեցին, ու նստեցին լաւերը ժողովեցին ամանների մէջ, եւ անպէտները դուրս
49 գցեցին։ Այսպէս կ՚լինի աշխարհի վերջումը. հրեշտակները դուրս կ՚գան եւ կ՚ջոկեն չարերին արդարների մի-
50 ջից. եւ կ՚գցեն նորանց կրակի փոռն մէջ. այնտեղ կ՚լինի լացը եւ առամների կրճտելը։
51 Յիսուսը ասեց նորանց. Իմացաք այդ բոլորը։ Ասեցին նորան. Այո,
52 Տէր։ Նա էլ ասեց նորանց. Սորա համար ամէն դպիր, որ երկինքի արքայութեանն է աշակերտել, նման է առնտէր մարդի, որ հանում է իր դանձից հնոր եւ հին բաներ։
53 Եւ եղաւ՝ երբոր Յիսուսը այս առակները վերջացրեց, գնաց այնտեղից։
54 Եւ ՙգալով իր գաւառը, նորանց ժողովարանումը սովորեցնում էր նորանց, այնպէս որ զարմանում էին նորանք եւ ասում, ո՞րտեղից է սորան այս իմաստութիւնը եւ զօրութիւն-
55 ները։ Չէ՞ որ սա հիւսան որդին է. չէ՞ որ սորա մայրը Մարիամ է կոչւում. եւ եղբայրները՝ Յակոբոս եւ
56 Յովսէս եւ Սիմոն եւ Յուդա. եւ չէ՞ որ սորա ամէն քոյրերը մեզ մօտ են, ապա ո՞րտեղից է սորան այս ամէն ի-
57 ները։ Եւ նրանք նեղւում էին նորա վերայ։ Յիսուսն էլ նորանց ասեց. Մի մարգարէ անարգուած չէ, բայց միայն
58 իր գաւառի եւ իր տան մէջ։ Եւ նրան տեղ չատ զօրութիւններ չ՚արաւ Ընդանց անհաւատութեան պատճառով։

ԳԼ. ԺԴ

Յովհաննէս Մկրտչի սպանութիւնը. Քրիստոսի հրաշքները։

1 Ա,յն ժամանակը ՙՀերովդէս չորրոր-
2 դապետը Յիսուսի համբաւը լսեց. եւ ասեց իր ծառաներին. Նա Յովհաննէս Մկրտիչն է. նա մեռելների միջից յարութիւն է առել, եւ նորա համար զօրութիւններ են գործւում նորանում։
3 Որովհետեւ Հերովդէսը բռնեց Յովհաննէսին, կապեց նորան եւ բանտի մէջ դրաւ՝ իր եղբայր՝ Փիլիպպոսի
4 կնոջ Հերովդիայի համար։ Որովհետեւ Յովհաննէսը նորան ասում էր, Չի՛ Սրժան չէ քեզ, որ դու դորան ունես։
5 Նաս։ Եւ ուզում էր նորան սպանել, ՙբայց ժողովրդից վախենում էր, որովհետեւ նորան ընդունում էին իբրեւ
6 պէս մարգարէ։ Եւ երբոր Հերովդէսի ծննդեան օրն եղաւ, Հերովդիայի աղջիկը հանդէսի մէջ պարեց՝ եւ հաճոյ
7 թուեցաւ Հերովդէսին։ Ապա նա էլ երդումով խոստացաւ նորան տալ ինչ
8 որ ուզէ։ Նա էլ առաջ իր մօրից խրատ առնելով ասեց. Տուր այստեղ ակուռեղի վերայ Յովհաննէս Մկրտչի
9 գլուխը։ Եւ թագաւորը տրտմեցաւ, բայց իր երդումների եւ իր հետ նստողների համար հրամայեց որ տրուի։
10 Եւ ուղարկեց բանտումը գլխատեց
11 Յովհաննէսին։ Եւ նորա գլուխը բերին ակուռեղի վերայ եւ տուին աղջկանը. 12 Եւ նա տարաւ իր մօրը։ Եւ նորա աշակերտներն եկան՝ մարմինը վեր առան եւ թաղեցին նորան. եւ եկան պատմեցին Յիսուսին։
13 Եւ Յիսուսը լսելով այնտեղից նաւով գնաց առանձին մի անապատ տեղ։ Եւ ժողովուրդները երբոր լսեցին, այն քաղաքներից ոտով գնացին նորա ետեւից։
14 Եւ երբոր Յիսուսը դուրս եկաւ, չատ ժողովուրդ տեսաւ եւ գթաց նորանց վերայ եւ հրաշկեց նորանց

–Ես. ԽԶ. 1. Յայտ. գ. 18.
‡ Ա.–Կ. բ. 4, գ. 14, 15. ը. 10, 12.
•Գլ. իբ. 10։
•Գլ. իե. 32.
§ Երգ. է. 13։
–Գլ. ը. 23. Մաթ. գ. 1–6. Ղուկ. գ. 16, 23.
‡Մաթ. գ. 3. Ղուկ. գ. 23, գ. 23։ Յովհ. գ. 41.
‡Գլ. ԺԸ. 40։
ՀՄաթ. ԻԱ. 40. Գաղ. ա. 19.
ՒԳլ. ժա. 6։ Մաթ. գ. 3, 4. ՀՂուկ. գ. 21. Յովհ. գ. 44.
Տես Երեմ. ժա. 21. ԺԸ. 6.
ՒՄաթ. գ. 5, 6։ Տես Ղուկ. գ. 23–27։
ՀՄաթ. Բ. 23։
–Մաթ. գ. 14–23։ Ղուկ. Բ. 7–9.
‡Գլ. ժա. 2։ Ղուկ. գ. 19, 20.
‡Ղեւ. ԺԸ. 16, ի. 21.
ՀԳլ. իա. 26. Ղուկ. ի. 6.
ՒԳլ. ժ. 23. Մաթ. գ. 32–44. Ղուկ. Բ. 10–17. Յովհ. գ. 1–13.
ՀՂուկ. Բ. 11.

15 հիւանդներին ։ եւ Հերբոր իրիկուն եղաւ , աշակերտները Նորա մօտ եկան եւ ասեցին . Տեղս անապատ է , եւ ժամանակն արդէն անցել է . ժողովուրդներն արձակիր որ գնան գիւղերն
16 իրանց համար կերակուր առնեն ։ Յիսուսն էլ ասեց Նորանց . Պէտք չէ որ գնան , դուք տուէք Նորանց ուտել ։
17 Նորանք էլ ասեցին Նորան . Մենք այստեղ հա՜ չունինք, բայց միայն հինգ
18 հաց եւ երկու ձուկ ։ Նա էլ ասեց .
19 Նորանք այստեղ բերէք ինձ մօտ ։ եւ հրամայեց որ ժողովուրդները խոտերի վերայ նստեն . եւ հինգ հացը եւ երկու ձուկն առաւ՝ դէպի երկինքը նայեց՝ օրհնեց , եւ կտրեց , հացերը տուաւ աշակերտներին , եւ աշակերտները
20 ժողովուրդներին ։ եւ ամենքը կերան եւ կշտացան , եւ կտորների աւելացածը տասներկու քոյց լիքը վեր ա-
21 ռան ։ եւ ուտողները հինգ հազարի չափ մարդիկ էին բացի կանանցից եւ երեխաներից ։
22 Եւ Յիսուսը չուտով իր աշակերտներին ստիպեց , որ նաւը մտնեն եւ իրանից առաջ անցնեն այն կողմը , մինչեւ որ ինքն այն ժողովուրդներին
23 արձակէ ։ Եւ Հերբոր ժողովուրդներին արձակեց , վեր ելաւ սարը , առանձին աղօթք անելու . եւ Հերբոր իրիկուն
24 եղաւ , միայն նա՜ էր այնտեղ ։ Բայց նաւն արդէն ծովի մէջ տեղն էր է- ա-լեկոծվում էր , որովհետեւ քամին ներ-
25 հակ էր ։ Եւ գիշերի չորրորդ պահին Յիսուսը ծովի վերայ գնալով Նորանց
26 մօտ եկաւ ։ Եւ աշակերտներն երբոր տեսան Նորան ծովի վերայ գնալիս , չփոթուեցան եւ ասեցին , Թէ աչքի երեւոյթ բան է , եւ վախից աղաղա-
27 կեցին ։ Եւ Յիսուսը չուտով խօսեց Նորանց հետ եւ ասեց . Քաջ եղէք , 28 ես եմ՝ մի վախենաք ։ Եւ Պետրոսը պատասխան տուաւ Նորան եւ ասեց , Տէր , եթէ դու ես , հրամայիր ինձ , որ ջրերի վերայով քեզ մօտ գամ ։
29 Նա էլ ասեց , եկ ։ Եւ Պետրոսը նաւից իջնելով ջրերի վերայով գնաց ,
30 որ գայ Յիսուսի մօտ ։ Եւ տեսնելով որ քամին սաստիկ է , վախեցաւ , եւ երբոր սկսեց ընկղմուիլ , աղաղակեց
31 եւ ասեց , Տէր , փրկիր ինձ ։ Եւ չուտով Յիսուսը իր ձեռքը մեկնեց Նորան բռնեց եւ ասեց Նորան . Թերահաւատ, ինչու երկմտեցիր ։ Եւ երբոր նաւը
33 մտան , քամին հանդարտեց ։ Եւ նաւի մէջ լինողները մօտ գալով Նորան երկրպագեցին եւ ասեցին . Ճշմարիտ՝ դու Աստուծոյ Որդին ես ։
34 Եւ միւս կողմն անցնելով եկան
35 Գեննեսարէթի երկիրը ։ Եւ այնտեղի մարդիկը Նորան ճանաչելով , ուղարկեցին բոլոր շրջակայքը եւ ամէն հի-
36 անդներին Նորա մօտ բերին ։ Եւ Նորան աղաչում էին՝ որ միայն Նորա հանդերձի ծայրին դիպչեն. եւ Հնորանք որ դիպան , փրկուեցան ։

Գլ. ԺԵ

Քրիստոսը յանդիմանում է Փարիսեցիներին. Թշնամում է Քանանացի կնոջ ապրանքը, և այլ հրաշքներ գործում։

1 Այն ժամանակ Երուսաղէմացի գրիչները եւ Փարիսեցիները Յիսուսի
2 մօտ եկան եւ ասեցին . Ինչու համար քո աշակերտները Դերերի աւանդութիւնը գանց են անում , որովհետեւ իրանց ձեռքերը չեն լուանում , երբոր
3 հաց են ուտում ։ Նա էլ պատասխան տուաւ եւ ասեց Նորանց . Ապա դուք ինչու էք Աստուծոյ պատուիրանքը գանց անում ձեր աւանդութեան համար ։ Որովհետեւ Աստուած պատուիրեց եւ ասեց . Պատուիր քո հօրը եւ
5 մօրը ։ Եւ իր հօրը կամ մօրը Թամ-
6 բասողը մահով մեռնի ։ Բայց դուք ասում էք . Ընչ Ո՛վ որ հօրը կամ մօրը ասէ՝ Խպատարագ է այն որ ինձանից պիտի չօգուտէիր , նա թող չպատուէ իր հօրը եւ իր մօրը ։ Եւ ձեր աւանդութեան համար Աստուծոյ պատուէրը
7 խափանել էք ։ Կեղծաւորներ , լաւ

Մատ. գ. 33։
Ես. ԽԲ. 26. խգ. 28. Մատ. գ. 41. ը. 7. Յհ. 21. Ղուկ. ԺԸ. 16. խգ. 30.
Մատ. գ. 46.
Յհ. գ. 16.
Յհ. ը. 8.

Ելք. ը. 7. Գլ. գ. 3, 6. ը. 29. Մատ. ա. 1. Ղուկ. ա. 35. Յհ. ա. 34. Դատ. ը. 37. Հռոմ. ա. 4. ա Յովհ. գ. 15. ե. 5.
Մատ. գ. 53.
Գլ. Ը. 20. Մատ. գ. 10.

Ղուկ. գ. 19. Գատ. ԻԲ. 12.
* Ա-ինան թշնամանքն։
Մատ. ե. 1 եւ.
Կող. բ. 8.
Գլ. բ. 12. Ղե. ԻԲ. 3. բ Օր. ե. 16. Ուսկ. խգ. 22.
Եփես. գ. 2.
Գլ. խ. 17. Ղե. ի. 9. բ Օր. ԽԵ. 16. Ուսկ. ի. 20. Ա. 17.
Կամ՝ անիծեալը.
Մատ. ե. 11, 12.
Մատ. ե. 6.

մարդաբէացաւ ձեր մասին Եսայիան
8 ասելով. Այս ժողովուրդը իրան բե-
րանովն է մօտենում ինձ, եւ շրթունք-
ներովն է ինձ պատւում, բայց իրանց
սիրտն ինձանից հեռացած ջոկուած է։
9 Զուր տեղն են պաշտում ինձ՝ վար-
դապետութիւններ սովորեցնելով, [ո-
10 մարդկանց պատուէրներ են։ Բեւ ժո-
ղովուրդներն իրան մօտ կանչելով,
ասեց նորանց. Լսեցէք եւ իմացէք.
11 Ոչ թէ բերանը մտնողն է պղծում
մարդին, այլ բերանիցը դուրս եկողը՝
նա է պղծում մարդին։
12 Այն ժամանակ նորա աշակերտները
մօտ գալով ասեցին նորան. Գիտե՞ս
որ Փարիսեցիներն այն խօսքը լսելով
13 գայթակղուեցին։ Նա էլ պատասխան
տուաւ եւ ասեց. Ամէն տունկ, որ
իմ երկնաւոր Հայրը չ'տնկեց, կ'պոկ-
14 ուի։ Թոյլ տուէք նորանց. Կոյր ա-
ռաջնորդներն են կոյրերի, եւ երբոր
կոյրը կոյրին առաջնորդէ, երկուսն
15 էլ փոսի մէջ կ'ընկնեն։ Պետրոսը
նորան պատասխան տուաւ եւ ասեց.
16 Այս առակը մեկնիր մեզ։ Յիսուսն էլ
ասեց. Դո՞ւք էլ տակաւին անխելք էք։
17 Տակաւին չէ՞ք հասկանում, թէ ամէն
ինչ որ բերանն է մտնում, փորն է
18 գնում եւ արտաքնոցն է գցվում։ Բայց
բերանիցը դուրս եկող բաները սրտից
են դուրս գալիս, եւ նորանք
19 են մարդին պղծում։ Որովհետեւ սրտից
դուրս են գալիս չար խորհուրդ-
ներ, սպանութիւններ, շնութիւններ,
պոռնկութիւններ, գողութիւններ,
սուտ վկայութիւններ, հայհոյութիւն-
20 ներ։ Սորանք են մարդին պղծողը,
բայց անլուայ ձեռքով ուտելը մարդին
չէ պղծում։
21 Եւ Յիսուսը այնտեղից դուրս ե-
կաւ գնաց Տիւրոսի եւ Սիդոնի կող-
22 մերը։ Եւ ահա մի Քանանացի կին
այն սահմաններից դուրս եկած աղա-
ղակում էր նորան եւ ասում. Ողոր-
միր ինձ, Տէր, Դաւիթի Որդի, իմ
աղջիկը չարաչար դիւահարւում է։
23 Եւ նա նորան ՀՆ խօսք պատասխան
չտուաւ. եւ նորա աշակերտները մօտ
գալով աղաչում էին նորան եւ ասում.
Արձակիր դորան, որովհետեւ մեր ե-
24 տեւիցն աղաղակում է։ Նա էլ պա-
տասխան տուաւ եւ ասեց. Ինձ չեմ
ուղարկուել՝ եթէ ոչ Իսրայէլի տան
25 կորած ոչխարների մօտ։ Այն կինն էլ
եկաւ՝ նորան երկրպագում էր եւ ա-
26 սում. Տէր, օգնիր ինձ։ Նա էլ պա-
տասխան տուաւ եւ ասեց. Լաւ չէ
երեխաների հացն առնել եւ շներին
27 գցել։ Նա էլ ասեց. Այո, Տէր, սա-
կայն շներն էլ իրանց տէրերի սեղա-
նից ընկած փշրանքներիցն են ուտում։
28 Այն ժամանակ Յիսուսը պատասխան
տուաւ եւ ասեց նորան. Ով կին, մեծ
է քո հաւատքը. քեզ լինի ինչպէս
ուզում ես. եւ նորա աղջիկը բժըշ-
կուեց նոյն ժամից։
29 Եւ Յիսուսը այնտեղից գնալով
Գալիլեայի ծովի մօտ եկաւ, եւ վեր
30 ելաւ սարը՝ այնտեղ նստեց։ Եւ նչատ
ժողովուրդներ եկան նորա մօտ, որ
իրանց հետ ունէին կաղեր, կոյրեր,
համրեր, հաշմանդամներ, եւ ուրիշ
շատեր, եւ նորանց գցեցին Յիսուսի
31 ոտները, եւ նա նորանց բժշկեց։ Մին-
չեւ որ ժողովուրդները զարմանում
էին, տեսնելով համրերին խօսելիս,
հաշմանդամներին առողջ, կաղերին
գնալիս եւ կոյրերին տեսնելիս. եւ
փառաւորեցին Իսրայէլի Աստուածն։
32 Եւ Յիսուսը իր աշակերտները
մօտը կանչելով ասեց. Գութս շար-
ժում է այս ժողովրդի վերայ, որով-
հետեւ արդէն երեք օր է իմ մօտս են
եւ բան չ'ունեն որ ուտեն. եւ նորանց
չեմ ուզում սոված ճանապարհ գցել,
մի գուցէ նուաղեն ճանապարհումը։
33 Եւ Նորա աշակերտները նորան ասե-
ցին. Ո՞րտեղից է մեզ այս անապա-
տումը այնչափ հաց, որ այդքան ժո-
34 ղովուրդը կշտացնենք։ Եւ Յիսուսը

ի Նա՝ ԼՔ· 13· Եզեկ· լդ· 31· ։ ե Նա՝ ԼՔ· 13· Կոր· բ· 18—22։ Տիտ· ա· 14։ ։ Մար· ե· 14։ ։ Գործ· ժ· 15։ Հռովմ· ժգ· 14, 17, 20։ ա Տիմ· գ· 4։ Տիտ· ա· 15։ ։ Ցած· ժե· 2։ ա Կոր· գ· 12 Հնդ։ ։ Նա՝ ԼՔ· 16։ Մատ· բ· 8։ Գղ· իգ· 16։ Դանիէլ· ը· 39։ ։ Մար· ե· 17։ ։ Գղ· ժգ· 9։ ։ Կոր· ը· 13։ ։ Ցած· ժե· 2։ ա Կոր· գ· 12 Հնդ։ ։ Նա՝ ԼՔ· 16։ Մատ· բ· 8։ Գղ· իգ· 16։ Դանիէլ· ը· 39։ ։ Մար· ե· 17։ ։ Գղ· ժգ· 9։ ։ Կոր· ը· 13։ ։ Ցած· գ· 6։ ։ Նա՝ ը· 3։ Երեմ· ժե· 9։ Մար· ե· 21։ ։ Մար· ե· 24։ ։ Գղ· ժ· 5, 6։ Գործ· գ· 25, 26։ ժգ· 46։ Հռովմ· ժե· 8։ ։ Գղ· ե· 6։ Փիլ· գ· 3։ ։ Մար· ե· 31—37։ ։ Գղ· գ· 19։ ։ Նա՝ ը· 5, 6։ Գղ· ժա· 3։ Դանիէլ· ե· 23։ ։ Մար· բ· 1։ ։ Գործ· գ· 43։

Նորանց ասեց. Քանի՞ հաց ունիք. Նորանք էլ ասացին, Եօթը, եւ մի
35 քանի փոքր ձկներ։ Եւ նա հրամայեց ժողովրդին, որ գետնի վերայ
36 նստին։ Եւ այն եօթն հացը եւ ձկները առաւ, գոհացաւ, կտրեց եւ իր աշակերտներին տուաւ, եւ աշակերտ-
37 ները ժողովրդին։ Եւ ամենքը կերան եւ կշտացան. եւ կտորների ավելացած եօթը զամբիւղ լիքը վեր առան։
38 Եւ ուտողները չորս հազար մարդիկ էին՝ կանանցից եւ երեխաներից զատ։
39 Եւ Ժողովուրդներն արձակելուց յետոյ մտաւ նաւը եւ եկաւ Մագդաղէի սահմանները։

ԳԼ. ԺԶ.

Փարիսեցիները նշան են խնդրում. Քրիստոսի պատասխանը. Նմանաւոր խմորում է իր մասին.

1 Եւ Փարիսեցիները եւ Սադուկեցիները նորա մօտ եկան, եւ փորձելով նորանից ուզում էին որ երկնքիցը մի
2 նշան ցոյց տայ նորանց։ Նա էլ պատասխան տուաւ եւ ասեց նորանց. Իրիկուն գառած ժամանակ ասում էք՝ Գարշ կ՚լինի, որովհետեւ երկինքը կար-
3 մրել է։ Եւ առաւօտ՝ Այսօր մրրիկ կ՚լինի, որովհետեւ երկինքը պղտորած կարմրացել է։ Կեղծաւորներ, երկնքի երեսը գիտէք քննել, բայց ժամանակ-
4 ների նշանները չէք կարող։ Չար եւ շնացող ազգը նշան է խնդրում. եւ նշան չի տրուիլ նորան, բայց միայն Յովնան մարգարէի նշանը։ Եւ նորանց թողեց գնաց։
5 Եւ Նորա աշակերտները այն կողմը
6 գնալիս մոռացան հաց վեր առնել։ Եւ Յիսուս նորանց ասեց. Տեսէք եւ զգոյշ կացէք Փարիսեցիների եւ Սա-
7 դուկեցիների խմորից։ Իսկ նորանք իրանց միջումը միտք էին անում եւ
8 ասում՝ Թէ Հաց չենք վեր առել։ Եւ Յիսուս այս իմանալով ասեց. Ի՞նչու էք միտք անում ձեր միջումը, թէ-
9 Տակաւին չէք իմանում, եւ չէք էլ յիշում այն հինգ հացը հինգ հազար մարդկանցը, եւ քանի՞ զամբիւղ վեր ա-
10 ռաք։ Ո՛չ էլ այն եօթը հացը չորս հազար մարդկանցը, եւ քանի՞ զամ-
11 բիւղ վեր առաք. Ինչպէս չէք իմանում, որ հացի համար չ՚ասեցի ձեզ՝ զգոյշ կենալ Փարիսեցիների եւ Սա-
12 դուկեցիների խմորից։ Այն ժամանակ հասկացան, որ չ՚ասեց հացի խմորիցն զգոյշ կենալ, այլ Փարիսեցիների եւ Սադուկեցիների վարդապետութիւնից։
13 Եւ Յիսուս գնաց Փիլիպպոսի Կեսարիայի կողմերը, եւ իր աշակերտներին հարցնում էր եւ ասում. Մարդիկ ինձ համար ո՛վ են ասում,
14 որ մարդի Որդին լինի։ Նորանք էլ ասացին. Յովհաննէս Մկրտիչն է. իսկ միւսները՝ Եղիան. ուրիշներն էլ՝ Երեմիան, կամ մարգարէների
15 մէկը։ Նորանց ասեց. Իսկ դուք ո՛վ էք ասում ինձ համար, թէ լինիմ։
16 Սիմոն Պետրոսը պատասխան տուաւ եւ ասեց. Դու ես Քրիստոսը՝ կեն-
17 դանի Աստուծոյ Որդին։ Եւ Յիսուսը պատասխան տուաւ եւ ասեց նորան. Երանի քեզ, Սիմոն Յովնանի որդի, որովհետեւ մարմինը եւ արիւնը չ՚յայտնեց քեզ, հապա իմ Հայրը որ եր-
18 կնքումն է։ Ես էլ ասում եմ քեզ, որ դու ես Պետրոս, եւ Եայդ վէմի վերայ կ՚շինեմ իմ եկեղեցին, եւ դժոխքի
19 դռները չեն յաղթիլ նորան։ Եւ ես կ՚տամ քեզ երկնքի արքայութեան բանալիները, եւ այն որ կապես երկրի վերայ, կապուած կ՚լինի երկնքումը. եւ այն որ երկրի վերայ արձակես,
20 արձակուած կ՚լինի երկնքումը։ Յետոյ ժամանակ իր աշակերտներին պատուիրեց, որ ոչ ոքի չ՚ասեն, թէ նա է Քրիստոսը։
21 Յետուստեւէ Յիսուս սկսեց դալ-

ղՂլ. ժգ. 19։
է = Քո-գ. Բ. 13. Ղուկ. իր. 19։
=Մարբ. ը. 10։
—
—Ղլ. ժբ. 38. Մարբ. բ. 31։ Ղուկ. ա—. 16. ժբ. 56—36։ ԷՂլ. ժբ. 39։
ի Մարբ. բ. 14։
ԺՀմր. 11. Ղուկ. ժբ. 1։
ԻՂլ. ժ. 17. Յովհ. գ. 9։ ՂՂլ. ժե. 34։
Ի Մարբ. բ. 27։ Ղուկ. Բ. 14։ ՀՂլ. ժգ. 3. Ղուկ. Բ. 7—9։ ԹՂլ. ժգ. 33. Մարբ. ը. 29։ Ղուկ. Բ. 30։ Յովհ. գ. 70։
ժ—. 27. Գործ. բ. 37. Բ. 10։ = Յովհ. գ. 15. ե. 3. ԼԳր. —. 2. 5։
ԽԵփես. բ. 8։
ԾՅհ— = Կոր. բ. 10. Գալ. —. 16։
ԿՅովհ. —. 42։
* Աչքերով վեմ

ժ—. 17. Գործ. բ. 37. Բ. 10։ ԽԵփես. բ. 20. Յայտ. խ. 14։
ՅՅհ. բ. 10. Տես Կոր. ը. 17։
ԼՂլ. ժբ. 18. Յովհ. ի. 33։
ՀՂլ. ժե. 9. Մարբ. ը. 30։ Ղուկ. Բ. 21։
ՃՂլ. ի. 17. Մարբ. բ. 31։ Բ. 31. Ղուկ. Բ. 22—37. ժբ. 31։

կերանների յայտնել, Թէ պէտք է Նոյան երուսաղէմ գնալ եւ ծերերից եւ քահանայապետներից եւ դպիրներից չատ չարչարանքով չարչարուիլ, սպանուիլ եւ երրորդ օրը յարութիւն
22 առնել։ Եւ Պետրոսը Նոյան մի կողմ առնելով սկսաց Նոյան յանդիմանել եւ ասել՝ Քաւ լիցի քեզ, Տէր, այդ
23 չլինի քեզ։ Եւ նա դառնալ ասաց Պետրոսին. չատ գնա, Սատանայ, դու գայթակղութիւն ես ինձ. որովհետեւ դու միտք չես անում Աստուծոյ՝ այլ մարդկանց բանը։
24 Այն ժամանակ Յիսուս իր աշակերաներին ասաց. Եթէ մէկը կամենում է իմ ետեւից գալ, թող իր անձն ուրանայ եւ իր խաչն առնէ, եւ իմ
25 ետեւից գայ։ Որովհետեւ ով որ իր անձը ուզէ ապրեցնել, կ'կորցնէ Նոյան, եւ ով որ իր անձը կորցնէ ինձ
26 համար՝ կ'գտնէ Նոյան։ Որովհետեւ ինչ օգուտ ունի մարդ, որ բոլոր աշխարհքն ստանայ եւ իր անձը կորցնէ. կամ ինչ դին կ'տայ մարդ իր անձը
27 փրկելու համար։ Որովհետեւ մարդի Որդին գալու է իր Հօր փառքովն իր հրեշտակների հետ. եւ Նայն ժամանակ ամեն մէկին կ'հատուցանէ Նոյան
28 գործերի համեմատ։ Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, Նայտեղ կանգնողներից կան ոմանք, որ մահ չեն ճաշակել, մինչեւ որ մարդի Որդին տեսնէն իր թագաւորութիւնովը գալիս։

ԳԼ. ԺԷ

Փրկուած այլակերպութիւնը, բժշկում է լուսնոտին, Նաուասցանում է երկրորդ անգամ.

1 Եւ վեց օրից յետոյ Յիսուսը Պետրոսին եւ Յակոբին եւ Նոյա եղբայր Յովհաննէսին իր հետն առաւ, եւ Նոյանց առանձին մի բարձր սար հա-
2 նեց։ Եւ Նոյանց առաջին կերպարանափոխուեցաւ, եւ Նոյա երեսը փայլեց ինչպէս արեգակը, եւ Նոյա հանդերձները լոյսի պէս սպիտակ եղան։
3 Եւ ահա երեւեցան Նոյանց Մովսէսը եւ Եղիան, որ Նոյա հետ խօսում էին։
4 Եւ Պետրոսը պատասխանեց եւ ասեց Յիսուսին. Տէր, լաւ է որ մենք այստեղ լինենք. եթէ կամենաս, այստեղ երեք տաղաւար շինենք, մէկը քեզ համար, մէկը՝ Մովսէսին, եւ մէկը՝
5 Եղիային։ Եւ Նա տակաւին խօսելիս, ահա մի լուսաւոր ամպ հովանի եղաւ Նոյանց վերայ. եւ ահա մի ձայն էր-
այն ամպից եւ ասեց. Դա է իմ սիրելի Որդին, Որին ես հաւանել եմ.
6 դորան լսեցէք։ Եւ Նաշակերտները լսելով իրանց երեսների վերայ ընկան,
7 եւ չատ վախեցան։ Եւ Յիսուսը մօտեցաւ՝ Նոյանց բռնեց եւ ասեց. Վեր կացէք եւ մի վախենաք։ Եւ Նոյանք իրանց աչքերը բարձրացրին, — ոչ ոքին չ'տեսան, միայն Յիսուսին։
9 Եւ Նոյանք սարից իջնելիս, Յիսուսը Նոյանց պատուիրեց եւ ասեց. Ոչ ոքի չ'ասէք այդ տեսիլքը, մինչեւ որ մարդի Որդին մեռելների միջից
10 յարութիւն առնէ։ Եւ Նոյա աշակերտները հարցրին Նոյանից եւ ասեցին. Ապա ինչու դպիրները ասում են,
11 Թէ Առաջ եղիան պէտք է գայ։ Յիսուսն էլ պատասխանեց եւ ասեց Նոյանց. Իրաւ առաջ եղիան կ'գայ եւ
12 համեն բան կ'վերանորոգէ։ Բայց ես ասում եմ ձեզ, որ եղիան արդէն եկել է, եւ Նոյան չ'ճանաչեցին. այլ ինչ որ ուզեցին՝ Նոյան արին. այնպէս էլ մարդի Որդին չարչարուելու
13 է Նոյանցից։ Այն ժամանակ աշակերտները հասկացան, Թէ Յովհաննէս Մկրտչի համար ասեց Նոյանց։
14 Ու եւ երբոր Նոյանք ժողովրդի մօտ եկան, մի մարդ մօտեցաւ Նոյան եւ առաջը ծունկ դնելով ասում էր.
Տէր, իմ որդուն ողորմիր, որ լուս-

չՏես ր Թագ. ԺԲ. 22։
ճՀամմ. ր. 7։
իՄԳ. Ա. 38. Մարբ. ը. 34։ Ղուկ. Բ. 23, Ժգ. 27։ Գործ. Ժգ. 21. ա Թես. գ. 3։ բ Տիմ. գ. 12։
յՂուկ. Ա. 33. Յովհ. Ժբ. 36։
նՄագ. Խբ. 7, 8.
շՂՎ. Խգ. 6։ Մարբ. ը. 36. Ղուկ. Բ. 26։
ոԴան. է. 10։ Զաք. Ժգ. 5. Գլ. Խ. 31. Յուդ. 14.
չՅով. ιդ. 11. Ովպ. կբ. 12. Ամակ. իգ. 13. Երեմ. Ժէ. 10։ ιբ. 10։ Հովէլ ը. 9, 10. ա Կոր. գ. 8. բ Կոր. ե. 10։ ա Գես. ա. 17. Յայտ. բ. 23. իբ. 12.
պՄարբ. ը. 39. Ղուկ. Բ. 27.

—Մարբ. Բ. 1. Ղուկ. Բ. 28—30.
բբ Գես. ա. 17.
գՂՎ. գ. 17. Մարբ. ա. 11. Ղուկ. գ. 22.
դբ Օբ. Խբ. 15, 19։ Գործ. գ. 22, 23.
եբ Գես. ա. 18։ Դան. ը. 18. Բ. 21. Ա. 10, 18.
զՂՎ. Ա. 20։ Մարբ. ը. 30. Բ. 9.

թՄագ. գ. 3. Գլ. Ա. 14. Մարբ. Բ. 10.
իՄագ. գ. 6։ Ղուկ. ա. 16, 17. Գործ. գ. 21.
ժԳլ. Ա. 14. Մարբ. Բ. 11, 12.
լԳլ. Ա. 3, 10.
խԳլ. Ա. 21.
ծՂՎ. Ա. 14.
կՄարբ. Բ. 14—20. Ղուկ. Բ. 37—42.

Նոտում է՝ եւ չարաչար տանջվում է · որովհետեւ չատ անգամ կրակն է ընկ-
15 նում, եւ չատ անգամ ջուրը · Եւ ես Նորան քո աշակերտներիդ մօտ բերի,
16 եւ չկարողացան Նորան բժշկել · Յիսուսն էլ պատասխանեց եւ ասեց · Ով անհաւատ եւ խոտորեալ ազգ, մինչեւ ե՞րբ պիտի ձեզ հետ լինեմ, մինչեւ ե՞րբ պիտի ձեզ համբերեմ · Նորան ինձ
17 մօտ բերէք այստեղ · Եւ Յիսուսը Նորան սաստեց · եւ դեւը Նորանից դուրս եկաւ, եւ տղան նոյն ժամից բժըշ-
18 կուեցաւ · Այն ժամանակ աշակերտները առանձին Յիսուսի մօտ եկան եւ ասեցին · Մենք ինչու՞ չկարողա-
19 ցանք հանել Նորան · Յիսուսն էլ ասեց Նորանց, Ձեր թերահաւատութեան համար · որովհետեւ ճշմարիտ ասում եմ ձեզ՝ եթէ հնանանեխի հատի չափ հաւատք ունենաք, այս սարին կ՚ասէք՝ փոխադրուիր այստեղից այնտեղ, եւ նա կ՚փոխադրուի · եւ ոչինչ ան-
20 կարելի չի լինիլ ձեզ համար · Բայց այս ցեղը դուրս չի գալ եթէ ոչ աղօթքով եւ ծոմով ·
21 Եւ երբոր Նորանք Գալիլեայի մէջ մեն էին գալիս, Յիսուսը Նորանց ասեց · Մարդի Որդին մարդկանց ձեռն
22 է մատնուելու · եւ Նորան կ՚սպանեն, եւ երրորդ օրը յարութիւն կ՚առնէ · եւ Նոքա՛ չատ տրտմեցան ·
23 Եւ երբոր Նորանք Կափառնայում եկան, հերկդրամեան ուղղները Պետրոսի մօտ եկան եւ ասեցին · Ձեր վարդապետը հերկդրամեանը չէ՞ վճա-
24 րում · Նա ասեց՝ Այո՛ · Եւ երբոր տունը մտաւ, Յիսուսը Նորանից առաջ սկսեց եւ ասեց, Ինչ կ՚կարծէս է երեւում, Սիմո՛ն, երկրի թագաւորներն ումից են առնում հարկը կամ տուրքը, իրանց որդիների՞ց թէ
25 օտարներից՞ · Պետրոն ասեց Նորան · Օտարներից · Յիսուսը Նորան ասեց · Ապա ուրեմն ազատ են որդիները ·
26 Բայց որպէսզի Նորանց չ՚գայթակղե-
ցնենք, գնա ծովը եւ կարթը գցիր, եւ առաջի դուրս եկող ձուկն առ՝ բերանը բաց, եւ մի սատեր կ՚գտնես · այն առ տուր Նորանց իմ եւ քո տեղ ·

ԳԼ· ԺԸ

Երիտասարդ պատուիրում է խոնարհ լինել, հեռի և պարսկոտի տանջը·

1 Այն ժամումը աշակերտները Յիսուսի մօտ եկան եւ ասեցին · Ո՞վ է
2 մեծ երկնքի արքայութեան մէջ · Եւ Յիսուսն իր մօտ մի երեխայ կանչելով, Նորան կանգնեցրեց Նորանց մէջ-
3 տեղը · Եւ ասեց · Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ · Եթէ դարձ չ՚գաք եւ չլինիք երեխաների նման, չէք մանիլ երկընքի արքայութիւնը ·
4 Եւ որ ով որ իր անձը այս երեխայի նման խոնարհեցնէ, նա է մեծ երկնքի արքայութեան
5 մէջ · Եւ որ ով որ մի այսպիսի երեխայ ընդունի իմ անունովը, ինձ է ընդու-
6 նում · Եւ որ ով որ գայթակղեցնէ այս փոքրներից մէկին, որ հաւատում են ինձ, աւելի լաւ է Նորան, որ մի էշի ջաղացի քար Նորա վղիցը կախուի, եւ նա ծովի անդունդում ընկղմուի ·
7 Վա՛յ աշխարհիս գայթակղութիւնների համար · Որովհետեւ պէտք է որ գայթակղութիւնները գան, սակայն վա՛յ այն մարդին, որի ձեռովը կ՚գայ
8 գայթակղութիւնը · Եւ եթէ քո ձեռքը կամ քո ոտքը քեզ գայթակղեցնում է, կտրիր Նորան եւ քեզանից դէն գցիր · լաւ է քեզ կաղ կամ հաշմանդամ մանել կեանքը, քան թէ երկու ձեռք եւ երկու ոտք ունենալ՝ եւ յա-
9 ւիտենական կրակը գցուիլ · Եւ թէ որ քո աչքը քեզ գայթակղեցնում է, հանիր Նորան եւ քեզանից դէն գցիր, լաւ է քեզ մէկ աչքով մանել կեանքը, քան թէ երկու աչք ունենալ՝ եւ կրակի գեհենը գցուիլ ·
10 Զգոյշ կացէք, որ այս փոքրներից մէկին չ՚անարգէք · որովհետեւ ասում եմ ձեզ, որ Նորանց հրեշտակները

---

3 Գլ· Ես· 21· Մար· Ժ·· 33· Ղուկ· Ժէ· 6· = Կոր· Ժբ· 9· Ժգ· 2·
4 Գլ· Ժգ· 21· ի· 17· Մար· բ· 31· բ· 29, 30· ժ· 33· Ղուկ· բ· 22, 44· ժբ· 31· իգ· 6, 7·
5 Մար· բ· 32· Ղուկ· բ· 48· իբ· 24·
6 Մաղ· էլ·· 2· Գլ· ԺԲ· 14·
7 Մար· ժ· 14· Ղուկ· ժբ· 10· = Կոր· Ժգ· 20· = Գործ· բ· 3·
8 Գլ· ի· 27· իգ· 11· Մար· ժ· 43·
9 Մար· բ· 41, 43· Ղուկ· ժէ· 12·
10 Ղուկ· ժէ· 1· = Կոր· Ժ·· 19·
Գլ· իգ· 24·
Գլ· ճ· 29, 30· Մար· բ· 43, 44·
Մաղ· լգ· 7· Գործ· Ժգ· 7· Երբ· ա· 14·

երկնքումը միշտ Հանանում են իմ Հօր
11 երեսը որ երկնքումն է։ Որովհետեւ
մարդի Որդին եկաւ, որ ապրեցնէ
12 կորածը։ Ի՞նչպէս է երեւում ձեզ,
եթէ մի մարդի հարիւր ոչխար լինի,
եւ նորանցից մէկը մոլորի, նա չի՞
թողել իննսունն եւ իննը ու-ը սարե-
րը եւ գնալ այն մոլորածին որոնել։
13 Եւ եթէ լինի որ գտնէ նորան, ճշմա-
րիտ ասում եմ ձեզ, որ նորա վերայ
աւելի կ'ուրախանայ քան թէ այն իննս-
սունն եւ իննի վերայ որ չեն մոլորած։
14 Այսպէս ձեր Հայրը՝ որ երկնքումն է,
չէ կամենում, որ այս փոքրներից
մէկը կորչի։
15 Ինքէ քո եղբայրը քեզ դէմ մեղան-
չէ, գնա նորան յանդիմանիր՝ երբոր
դու եւ նա մինակ լինիք. եթէ քեզ
16 լսէ, դու եղբայրը շահեցիր։ Բայց եթէ
չլսէ, վեր առ մի կամ երկու ուրիշն
էլ քեզ հետ, որովհետեւ ներկու կամ
երեք վկայի բերանով ամեն բան կը
17 հաստատուի։ Բայց եթէ նորանց էլ
չլսէ, ասիր եկեղեցուն. ապա եթէ ե-
կեղեցուն էլ չլսէ, թող լինի քեզ հա-
մար ինչպէս հեթանոս եւ մաքսաւոր։
18 Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, ինչ որ
երկրի վերայ կապէք, երկնքումն էլ
կապուած կ'լինի, եւ ինչ որ երկրի
վերայ արձակէք երկնքումն էլ ար-
19 ձակուած կ'լինի։ Դարձեալ ասում
եմ ձեզ՝ եթէ ձեզանից երկուսը երկրի
վերայ միաբանուին ամեն ինչ բանի
համար որ խնդրեն, կ'լինի նորանց
20 իմ Հօրից՝ որ երկնքումն է։ Որով-
հետեւ ուր որ երկու կամ երեք հաւէն
իմ անունովը ժողովուած լինին՝ ես
այնտեղ նորանց մէջ եմ։
21 Այն ժամանակ Պետրոսը նորա մօտ
գալով ասեց. Տէր, քանի՞ անգամ եթէ
իմ եղբայրն ինձ դէմ մեղք անէ,
ես նրանում նորան. Մինչեւ եօթն ան-
22 գամ։ Յիսուսը նորան ասեց. Չեմ
ասում քեզ, մինչեւ եօթն անգամ,
Այլ մինչեւ եօթանասուն անգամ եօ-
23 թը։ Սորա համար երկնքի արքայու-
թիւնը նմանուեցաւ մի թագաւոր
մարդի, որ ուզեց իր ծառաների հետ
24 հաշիւ տեսնել։ Եւ երբոր սկսեց հաշիւ
տեսնել, նորա մօտ մէկը բերուեցաւ
տասը հազար *քանքար պարտական։
25 Բայց որովհետեւ չունէր վճարելու,
նորա տէրը հրամայեց որ նա եւ նորա
կինն եւ նորա որդիները եւ ամեն ինչ
որ ունէր ծախուի եւ դրամը վճար-
26 ուի։ Եւ ծառան էլ երեսի վերայ ընկ-
նելով երկրպագում էր նորան եւ ա-
սում. Տէր, համբերիր ինձ համար,
27 եւ բոլորը կ'հատուցանեմ քեզ։ Տէրն
էլ գթաց այն ծառայի վերայ՝ նորան
արձակեց, եւ պարտքն էլ չնորհեց
28 նորան։ Եւ երբոր այն ծառան դուրս
եկաւ, իր ծառայակիցներից մէկին
գտաւ՝ որ իրան հարիւր դահեկան էր
պարտական, եւ նորան բռնած խեղ-
դում էր եւ ասում, վճարիր ինձ
29 ինչ որ պարտական ես։ Հիմա նորա
այն ծառայակիցը նորա ոտներն ընկաւ,
նորան աղաչում էր եւ ասում. Համ-
բերիր ինձ համար եւ բոլորը կ'հա-
30 տուցանեմ քեզ։ Բայց նա չէր կամե-
նում, այլ գնաց նորան դրեց բանտը,
31 մինչեւ որ պարտքը վճարէ։ Երբոր
նորա ծառայակիցները տեսան եղած
բաները չատ տրտմեցան եւ եկան ի-
րանց տիրոջը յայտնեցին բոլոր եղածը։
32 Այն ժամանակ նորա տէրը մօտ կան-
չեց նորան եւ ասեց. Չար ծառայ,
ես այն բոլոր պարտքը չնորհեցի քեզ,
33 որովհետեւ դու աղաչեցիր ինձ։ Պէտք
չէ՞ր որ դու էլ քո ծառայակցին ողոր-
մէիր՝ ինչպէս որ ես էլ քեզ ողորմեցի։
34 Եւ նորա Տէրը բարկանալով նորան
մատնեց դահիճներին, մինչեւ որ բո-
լոր պարտքը վճարէ նորան։ Այսպէս
35 էլ իմ երկնաւոր Հայրը կ'անէ ձեզ,
եթէ դուք ամեն մէկդ իր եղբօրը՝ ձեր
բոլոր սրտիցը չ'թողէք նորանց յան-
ցանքը։

ք Եփ. ա. 14։ Ղեւ. ա. 19։ Ի Ղեւ. բ. 16, Յհ. 10։ Ծեփ. գ. 17։ Յհ. 47։ Ղեւ. Ա. 4։ Ի Ղեւ. Յհ. 17։ Ղեւ. Ա. 3։ Ի Ծեփ. ե. 20։ = Գնա. գ. 1։ | լը Ծր. Ա. 6։ Յհ. 15։ Ծեփ. բ. 17։ բ Կոր. Ա. 1։ Եբր. ժ. 28։ ՀՀաւմ. Ա. 17։ = Կոր. ե. 3։ բ Թես. գ. 6, 14։ բ Ծեփ. 10։ | յ Գ. Ա. 19։ Ծեփ. բ. 23։ = Կոր. ե. 4։ չ Գ. ե. 24։ ֆ = Ծեփ. գ. 2, ե. 14։ ՀՂեւ. Ա. 4։ ց Գ. գ. 14։ Մար. Ա. 25։ | Կող. գ. 13։ * Ա-ին՝ տաղանդ Կ Թագ. գ. 1։ Նէհ. ե. 8։ ե Ասա. բ. 13։ Գ. գ. 12։ Մար. Ա. 16։ Ծեփ. բ. 13։ —

Գլ. ԺԹ

Քրիստոսի վարդապետութիւնը ապաշխարութեան եւ հաւատոյ վերաբերեալ։

1 Եւ եղեւ երբոր Յիսուս զայս խօսքերը վերջացուց, Գալիլեայէն վեր կացաւ Հրէաստանի սահմաններն եկաւ,
2 Յորդանանի այն կողմը։ Եւ իրեան ժողովուրդներ նորա ետեւէն գնացին, եւ նորանց այնտեղ բժշկեց։
3 Եւ Փարիսեցիները նորա մօտ եկան եւ նորան փորձելով ասում էին նորան. Արժան է արդեօք մարդիս, որ իր կինն արձակէ ամեն որ եւ է պատճառի համար։
4 Նա էլ պատասխանեց եւ ասեց նորանց. Չէք կարդացել թէ նա որ սկզբից ստեղծեց, Տէրը եւ
5 էգ ստեղծեց նորանց, եւ ասեց. Ահա համար մարդ կ'թողէ հայրը եւ մայրը եւ իր կնոջը կ'յարի եւ Երկուսը կ'լինին մէկ մարմին։
6 Որովհետեւ այլ եւս երկու չեն, այլ մէկ մարմին. արդ այն որ Աստուած միացոյց, թող մարդը չ'բաժանէ։
7 Նորան ասեցին. Ապա ինչու Մովսէսը պատուիրեց մեզ, արձակման թուղթ տալ
8 եւ արձակել նորան։ Նորանց ասեց, թէ Մովսէսը ձեր քարասրտութեան համար հրաման տուաւ ձեզ, ձեր կիներին արձակելու. բայց սկզբից
9 այնպէս չ'եղաւ։ Ես ես ասում եմ ձեզ թէ Ամեն ով որ իր կինն արձակէ, առանց պոռնկութեան պատճառի եւ ուրիշն առնէ, շնութիւն է գործում. եւ արձակուածն առնողը շնու-
10 թիւն է գործում։ Իրան աշակերտները նորան ասեցին. Եթէ այդպէս է մարդի բանը կնկայ հետ, լաւ չէ ամուսնանալ։
11 Նա էլ ասեց նորանց. Ամենքը չեն տանում այդ բանը, բայց որոնց
12 որ տրուած է։ Որովհետեւ կան ներքինիներ, որ մօր որովայնից այնպէս են ծնուել. եւ կան ներքինիներ՝ որ մարդկանցից են ներքինացուել. եւ կան ներքինիներ՝ որ իրանց ներքինացրին երկնքի արքայութեան համար.
13 Ով որ կարող է տանել՝ թող տանի։ Ա՛յն ժամանակ երեխաներ բերուեցան նորա մօտ՝ որ ձեռքերը դնէ նորանց վերայ եւ աղօթք անէ. իսկ աշակերտները յանդիմանում էին նո-
14 րանց։ Բայց Յիսուս ասեց. Թոյլ տուէք այդ երեխաներին՝ եւ գորանց մի արգիլէք ինձ մօտ գալ. որովհետեւ Հայդպիսիներին է երկնքի արքայու-
15 թիւնը։ Եւ նորանց վերայ ձեռք դրաւ, եւ այնտեղից գնաց։
16 Եւ Ահա մէկն եկաւ նորա մօտ եւ ասեց. Վարդապետ, ինչ բարի բան գործեմ որ յաւիտենական կեանքն ու-
17 նենամ։ Նա էլ ասեց նորան. Ինչու ես ինձ բարի ասում. ոչ ոք է բարի բայց միայն մէկն Աստուած. իսկ թէ որ կամիս կեանքը մանել, պահիր պատուի-
18 րանքները։ Նորան ասեց. Որոնք։ Յիսուս էլ ասեց, Սորանք. Մի՛ սպաներ, Մի՛ շնար, Մի՛ գողանար, Մի՛ սուտ
19 վկայիր, Պատուի՛ր քո հօրը եւ քո մօրը, Եւ սիրիր քո ընկերին քո անձի պէս։
20 Պատանին նորան ասեց. Այդ ամենն իմ երեխայութիւնիցը պահեցի. էլ ինչ
21 բանով եմ պակաս։ Յիսուս նորան ասեց. Եթէ կամենում ես կատարեալ լինել, գնա ունեցածներդ ծախիր եւ տուր աղքատներին, եւ գանձ կ'ունենաս երկնքումը, եւ ել հետեւիր
22 ինձ։ Երբոր պատանին այս խօսքը լսեց, տրտմած գնաց, որովհետեւ շատ ստացուածք ունէր։
23 Յիսուս էլ ասեց իր աշակերտներին. Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, որ հարուստը դժուար կ'մանէ երկնքի
24 արքայութիւնը։ Բայց դարձեալ ասում եմ ձեզ. Աւելի հեշտ է, որ մի ուղտ անցնի ծակումն անցնի, քան թէ մի հարուստ Աստուծոյ արքայութիւնը
25 մանէ։ Եւ նորա աշակերտները երբոր լսեցին, շատ զարմացան եւ ասեցին.
26 Ապա ո՞վ կարող է փրկուել։ Յիսուս էլ նորանց մտիկ տալով ասեց. Մարդկանց կողմանէ դա անկարելի է, բայց

– Մար. ժ. 1։ Ած. ժ. 40։ ‖ Գլ. ժը. 15։
‖ Տես Գլ. ե. 31։
ցՏես ես. 27։ ե. 3։ Մաղ. բ. 15։ Մար. ժ. 6։
ի Տես Գլ. ե. 24։ Մար. ժ. 7։ Եփես. ե. 31։
ա Կոր. ը. 16։ է. 2։

ր Որ Որ. իդ. 1։ Գլ. ե. 31։
ս Գլ. ե. 32։ Մար. ժ. 11։ Ղուկ. ժգ. 18։ = Կոր. ի. 10, 11։
տ Ասաւ. խա. 19։
ւ Կոր. է. 2, 7, 9, 17։
փ = Կոր. է. 33, 34։ բ. 3, 13։

ք Մար. ժ. 13։ Ղուկ. ժը. 15։
օ Գլ. ժը. 3։
ֆ Մար. ժ. 17։ Ղուկ. ժը. 18։
ձ Ղուկ. ժ. 25։
հ Հնչ. ի. 13։ բ Որ. ե. 17։
յ Գլ. ժե. 4։
ղ Ղուկ. ժը. 18։ Գլ. իբ. 39։ Հռովմ. ժգ. 9։ Գաղ. ե. 14։

ճ Սաղ. բ. 8։
ն Գլ. գ. 10։ Ղուկ. ժը. 33։ ժգ. 7։ Գործ. բ. 45։ գ. 34, 35։ = Եբր. գ. 18, 19։
շ Գլ. ժգ. 32։ Մար. ժ. 34։ = Կոր. ա. 20։ = Եբր. գ. 9, 10։

ՙԱստուծոյ կողմանէ ամէն բան կարելի է։
27 Ան ժամանակ Պետրոս պատասխանեց եւ ասեց Նորան. Ահա մենք ամէն բաներ թողեցինք եւ քո ետեւից եկանք. հիմա ինչ կ՚լինի մեզ. Յիսուս էլ ասեց Նորանց. Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, թէ դուք իմ ետեւից եկողներդ, *վերստին ծնունդում երբոր մարդի Որդին իր փառաց աթոռի վրայ կ՚նստի, դուք էլ տասներկու աթոռի վերայ կ՚նստիք եւ Իսրայէլի 29 տասներկու ցեղերը կ՚դատէք։ Եւ Ամէն ով որ թողեց տներ, կամ եղբայրներ, կամ քոյրեր, կամ հայր, կամ մայր, կամ կին, կամ որդիք, կամ արտեր իմ անունի համար, հարիւրապատիկ կ՚առնէ եւ յաւիտենական 30 կեանքը կ՚ժառանգէ։ Եւ շատ առաջիններ յետինք կ՚լինին, եւ յետիններ առաջինք։

Գլ. Ի

Այգու մշակների առակը։ Երկրորդ կանչու խնդիրը իր չարչարանքների։ Զեբեդեայի որդկանց մասին։ Երկուսը երկու կոյրերի աչքերը է բանում։

1 Որովհետեւ նման է երկնքի արքայութիւնը մի տանուտէր մարդի, որ առաւօտանց կանուխ դուրս եկաւ իր 2 այգու համար մշակներ բռնելու։ Եւ մշակների հետ օրը մի դահեկանի խօսելով, Նորանց ուղարկեց իր այգին։ 3 Եւ ժամը երեքի մօտ դուրս եկաւ՝ ուրիշներ տեսաւ, որ հրապարակում պարապ կանգնել էին։ Նորանց էլ ասեց. Դուք էլ գնացէք այգին, եւ ինչ 5 որ արժան է կ՚տամ ձեզ։ Նորանք էլ գնացին. եւ դարձեալ ժամը վեցին եւ իննին դուրս գալով նոյնպէս ա- 6 րաւ։ Եւ ժամը տասնեմէկին մօտ էլ դուրս գալով ուրիշները գտաւ պարապ կանգնած եւ ասեց Նորանց. Ինչու էք այստեղ բոլոր օրը պարապ 7 կանգնել։ Նորան ասեցին. Որովհետեւ ոչ ոք մեզ չ՚վարձեց։ Նորանց

ասեց. Դուք էլ գնացէք այգին, եւ 8 ինչ որ արժան է կ՚առնէք։ Եւ երբոր իրիկուն եղաւ, այգու տէրն իր տան վերակացուին ասեց. Մշակներին կանչիր եւ Նորանց վարձքը տուր՝ յետիններից սկսած մինչեւ առաջինները։ 9 Եւ ժամը տասնեմէկինները գալով, 10 մի մի դահեկան առան։ Առաջիններն էլ եկան՝ եւ կարծեցին, թէ աւելի կ՚առնեն. եւ նորանք էլ մի մի դահե- 11 կան առան։ Բայց երբոր առան, տան տիրոջիցը տրտնջում էին եւ ասում. 12 Թէ այդ յետիններս մէկ ժամ գործեցին, եւ դորանց մեզ հետ հաւասար արիր, որ օրի ծանրութիւնը եւ տա- 13 քութիւնը քաշեցինք։ Նա էլ պատասխանեց Նորանցից մէկին եւ ասեց. Ընկեր, ես չեմ զրկում քեզ. չէ՞ որ դու ինձ հետ մի դահեկանի համաձայ- 14 նեցիր։ Քոնը առ եւ գնա. բայց ես ուզում եմ, որ այս յետիններին տամ ինչ- 15 պէս քեզ։ Կամ ՙմի՞թէ ես իշխանութիւն չ՚ունեմ՝ անելու ինչ որ ուզում իմ տացուածքին. կամ թէ քո աչքը 16 չար է որ ես բարերար եմ։ Այսպէս յետիններն առաջինք կ՚լինին, եւ առաջիններն յետինք. Որովհետեւ շատեր են կանչուած, բայց քիչեր են ընտրուած։

17 Երբոր Յիսուս վեր էր երուսաղէմ, տասներկու աշակերտներն առանձին իր հետ առաւ ճանապար- 18 հում եւ ասեց Նորանց. Ահա վեր ենք երուսաղէմ, եւ մարդի Որդին կ՚մատնուի քահանայապետներին եւ դպիրներին եւ կ՚դատապար- 19 տեն Նորան մահով. Եւ կ՚մատնեն Նորան հեթանոսներին՝ խայտառակելու եւ ծեծելու եւ խաչ հանելու. եւ Նա երրորդ օրը յարութիւն կ՚առնէ։

20 Ան ժամանակ Զեբեդեայի որդկանց մայրը իր որդկանցը հետ Նորա մօտ եկաւ երկրպագեց, եւ Նորանից 21 մի բան խնդրեց։ Նա էլ ասեց Նորան. Ինչ ես ուզում. Նորան ասեց. Ասիր

ՙ Ա Կոր. ԺԵ. 14։ Յոբ խր. 2։ Երեմ. կբ. 17։ Զաք. բ. 8։ Ղուկ. ա. 37։ Ժբ. 27։
ՙ Մար. Ժ. 28։ Ղուկ. Ժբ. 28։ Էր Օր. լգ. 9։ Գլ. գ. 20։ Ղուկ. Ե. 11։
*Այլ՝ ՙի ամենայն փոփոխման ժամանակի։

ՙ Գլ. ի. 21։ Ղուկ. իբ. 28—30։ ա Կոր. գ. 2, 3։ Յայտ. բ. 26։
ՙ Մար. Ժ. 29, 30։ Ղուկ. Ժբ. 29, 30։
ՙ Գլ. ի. 16։ իա. 31, 32։ Մար. Ժ. 31։ Ղուկ. Ժգ. 30։
—

ՙ Հռոմ. ի. 21։ Էր Օր. Ժե. 9։ Ա Թես. խ. 5։ Գլ. գ. 23։
ՙ Գլ. Ժի. 30։
ՙ Գլ. իբ. 14։
ՙ Մար. Ժ. 32։ Ղուկ. Ժը. 31։ Յովհ. Ժբ. 13։

ՙ Գլ. Ժգ. 21։
ՙ Գլ. իե. 2։ Մար. Ժե. 1։ Ղուկ. իգ. 1։ Յովհ. Ժբ. 28 Եւ Նոր. գ. 13։
ՙ Մար. Ժ. 33։
ՙ Գլ. գ. 21։

որ իմ այս երկու որդիքը նստեն Իմէկը քո աջ կողմը՝ եւ մէկը ձախ կողմը քո
22 արքայութիւնումը։ Յիսուս էլ պատասխանեց եւ ասեց. Դուք չգիտէք թէ ինչ էք խնդրում. կարո՞ղ էք այն բաժակը խմել որ ես եմ խմելու, կամ այն մկրտութիւնով մկրտուիլ որ ես եմ մկրտուելու։ Նորան ասեցին.
23 կարող ենք։ Եւ նա ասեց նորանց. Իմ բաժակը կ'խմէք, եւ այն մկրտութիւնով որ ես պիտի մկրտուիմ կը մկրտուիք, բայց իմ աջ եւ ձախ կողմը *նստեցնելն՝ իմը չէ տալ. այլ նորանց՝
24 որ իմ Հօրիցը պատրաստուած է։ Եւ այն տասներն երբոր լսեցին, նեղա-
25 ցան այն երկու եղբարց վերայ։ Յիսուս էլ նորանց իրան մօտ կանչելով ասեց. Գիտէք, որ ազգերի իշխանները տիրում են նորանց վերայ, եւ մեծամեծները իշխում են նորանց վե-
26 րայ. Բայց հայնպէս չ'լինի ձեր մէջ, այլ ձեզանից ով որ կամենայ մեծ լի-
27 նել, թող ձեզ ծառայ լինի. եւ ձեզանից ով որ կամենայ առաջին լինել,
28 թող ձեզ ծառայ լինի. †Ինչպէս մարդի Որդին չ'եկաւ որ իրան ծառայեն, ‡այլ որ ինքը ծառայէ, եւ չատերի փոխանակ իր անձը փրկանք տայ։
29 Եւ երբոր նորանք Երիքովից դուրս եկան, չատ ժողովուրդներ գնացին
30 նորա ետեւից։ Եւ ահա երկու կոյր այն ճանապարհի վերայ նստած էին. երբոր լսեցին թէ Յիսուս է անց կենում, աղաղակեցին եւ ասեցին, Ո-
31 ղորմիր մեզ, Տէր Դաւիթի Որդի։ Իսկ ամբոխը յանդիմանեց նորանց՝ որ լռեն, բայց նորանք էլ առաւել էին աղաղակում եւ ասում. Ողորմիր մեզ,
32 Տէր, Դաւիթի Որդի։ Եւ Յիսուսը կանդնեց՝ կանչեց նորանց եւ ասեց.
33 Ինչ էք ուզում որ անեմ ձեզ։ Նորան ասեցին. Տէր, որ մեր աչքերը բաց-
34 ուին։ Յիսուսն էլ գթաց՝ նորանց աչքերին դիպաւ, եւ չուտով տեսան նորանց աչքերը, եւ նորանք գնացին նորա ետեւից։

ԳԼ. ԻԱ

Քրիստոսի մուտքը Երուսաղէմ. Տաճարից ցոյց առած իշխանութիւնը. երկու օրդինը ուենցող մարդ ատելը։

1 Եւ երբոր Երուսաղէմին մօտեցան՝ եւ Բեթփագէ եկան Ձիթենեաց սարի մօտ, այն ժամանակ Յիսուս երկու
2 աշակերտ ուղարկեց, եւ ասեց նորանց. Գնացէք այդ գիւղը՝ որ ձեր առաջին է, եւ չուտով այնտեղ մի էշ կ'գտնէք կապած եւ մի աւանակ նորա հետ. արձակեցէք բերէք ինձ մօտ։
3 Եւ եթէ մէկը բան ասէ ձեզ, ասեցէք, թէ Նորանք Տիրոջը պէտք են. եւ նա
4 չուտով կ'ուղարկէ նորանց։ Բայց այս ամենը եղաւ, որ կատարուի մարգարէի ձեռով խօսուածը, որ ասում է.
5 †Ասեցէք Սիօնի աղջկանը. Ահա քո թագաւորը քեզ մօտ է գալիս, հեզ՝ եւ էշն ու աւանակի քուռակը հետած։
6 Աշակերտներն էլ գնացին՝ եւ արին ինչպէս որ Յիսուս հրամայեց նորանց.
7 Էշը եւ աւանակը բերին՝ եւ իրանց հանդերձները նորանց վերայ դնեցին,
8 եւ նա նորանց վերայ նստեց։ Եւ խիստ չատ ժողովուրդներ իրանց հանդերձները ճանապարհի վերայ փռեցին. Ուրիշներն էլ ծառերից ճիւղեր էին կտրում եւ ճանապարհումը փռում։
9 Եւ առաջից եւ ետեւից գնացող ժողովուրդները աղաղակում էին եւ ասում. Հոսաննա Դաւիթի Որդուն. Օրհնեալ է Տիրոջ անունովը եկողը. Հոսաննա բարձունքներումը։
10 Երբոր նա Երուսաղէմ մտաւ, բոլոր քաղաքը դղրդաց եւ ասեց. Սա ո՞վ է։
11 Եւ ժողովուրդներն ասում էին. Սա Յիսուս Մարգարէն է՝ Գալիլեայի Նազարէթից։
12 Եւ Յիսուսը մտաւ Աստուծոյ տա-

ա Գղ. ժթ. 38։
բ Գղ. իդ. 30, 43։ Մտթ. ժդ. 26։ Ղուկ. իթ. 43։ Յովհ. ժբ. 11։
գ Ղուկ. ժբ. 50։
դ Գործ. ժբ. 3։ Հռոմ. ը. 17։ Ը Կոր. ա. 7։ Յայտ. ա. 9։ Յովհ. Նաեղ.
ե Գղ. իե. 31։
զ Մտթ. ժ. 41։ Ղուկ. իը. 31, 35։
է Հա գլխ. ե. 3.
ը Գղ. իդ. 11։ Մտթ. ը. 34։ ժ. 43։
թ Գղ. ժբ. 4։
ժ Յովհ. ժբ. 4։
ի Գիմ. է. 7։
ժա Ղուկ. իթ. 37։ Յովհ. ժդ. 14։ Ա Յովհ. ծգ. 10, 11։ Դան. ը. 24, 26։ Յովհ. ժ. 51, 52։
ժբ Տիմ. ը. 6։ Տիտ. ը. 14։ Ա Գլխ. ա. 19։ Տես Գղ. իդ. 31։ Հովհ. ե. 15, 19։ Երբ. ը. 33.
ժգ Մտթ. ժ. 40։ Ղուկ. ժբ. 35։ Գղ. ը. 37։
ժդ Ղուկ. ժ. 1։ Յովհ. ժ. 1։ Գղ. ը. 37։
ժե Մտթ. ժ. 1։ Ղուկ. ժբ. 29։
ժզ Զաք. ծգ. 4։
ժէ Մտթ. ի. 9։ Յովհ. ժբ. 13։
ժը Մտթ. ժ. 4։
ժթ Ա Թագ. ը. 40։ Յովհ. ժբ. 35։
ի Մտթ. ժբ. 35։
իա Մտթ. ժբ. 36։ Գղ. իդ. 39։
իբ Մտթ. ժ. 15։
իգ Մտթ. ժ. 4։
իդ Թագ. ը. 13։
իե Ղուկ. իգ. 40։
իզ Մտթ. ժբ. 35։
իէ Մտթ. ժբ. 36։ Գղ. իդ. 39։
իը Մտթ. ժ. 15։
իթ Գղ. ը. 23։ Ղուկ. է. 16։ Յովհ. գ. 14։

ճարը եւ դուրս արաւ տաճարի մէջ
բոլոր ծախողներին եւ առնողներին,
եւ ներող փոխողներուն սեղանները եւ
աղաւնի ծախողներուն աթոռները կոր-
13 ծանեց. եւ ասեց նորանց. Գրուած է՝
Իմ տունը աղօթքի տուն պիտի կոչ-
ուի. եւ դուք աւազակներուն այր էք
արել զորան։
14 Եւ տաճարի մէջ կոյրեր եւ կա-
ղեր եկան նորա մօտ եւ նա նորանց
15 բժշկեց։ Երբոր քահանայապետները
եւ դպիրները տեսան այն հրաշքները
որ արաւ, եւ այն երեխաներին էլ
տաճարումն աղաղակելիս եւ ասելիս՝
Ովսաննա Դաւիթի Որդուն, նեղացան.
16 եւ ասեցին նորան. Լսե՞ւմ ես, զո-
րանք ինչ են ասում։ Յիսուս էլ ա-
սեց նորանց. Այո, դուք երբէք չէք
կարդացել թէ Իմանուկների եւ կաթ-
նակերների բերանից օրհնութիւն կա-
տարեցիր։
17 Եւ նա նորանց թողնելով գնաց քա-
ղաքիցը դուրս՝ Բեթանիա եւ գիշերն
այնտեղ մնաց։
18 Եւ հառաւօտանց երբոր նա էր դառ-
19 նում քաղաքը, սովեց։ Եւ նայն ճա-
նապարհի վերայ մի թզենի տեսնելով,
գնաց նորա մօտ, եւ նորա վերայ մի
բան չգտաւ բայց միայն տերեւ. եւ
նորան ասեց. Այլ եւս քեզանից պը-
տուղ չլինի յաւիտեան. եւ թզենին
20 իսկոյն չորացաւ։ Եւ Հաչակերտները
տեսնելով զարմացան եւ ասեցին.
Ինչպէս թզենին իսկոյն չորացաւ։
21 Յիսուս էլ պատասխանեց եւ ասեց
նորանց. Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ.
Եթէ որ հաւատք ունենաք եւ չկեր-
մանք, ոչ թէ միայն կ'անէք թզենիին
եղածը, այլ թէ որ այդ սարին էլ ա-
սէք՝ վեր կաց եւ ընկիր ծովը, կ'լինի։
22 Եւ ամէն ինչ որ աղօթքի մէջ խընդ-
րէք հաւատալով, կ'առնէք։
23 Եւ Երբոր եկաւ տաճարը, նա սո-
վորեցնելիս, քահանայապետները եւ
ժողովրդի ծերերը նորա մօտ եկան եւ
ասեցին. Ինչ իշխանութիւնով եւ ա-
նում այդ բաները, եւ ո՞վ տուաւ քեզ
24 այդ իշխանութիւնը։ Յիսուսն էլ պա-
տասխանեց եւ ասեց նորանց. Ես էլ
ձեզանից մէկ բան կ'հարցնեմ. եթէ
այն ինձ ասէք, ես էլ ձեզ կ'ասեմ ըն-
ինչ իշխանութիւնով եմ անում այս
25 բաները։ Յովհաննէսի մկրտութիւնը
ո՞րտեղից էր, երկնքի՞ց թէ մարդկան-
ցից. եւ նորանք իրանց մէջ միաք
26 էին անում եւ ասում. եթէ ասենք՝
երկնքից, կ'ասէ մեզ՝ Ապա ինչու
չհաւատացիք նորան. իսկ եթէ ասենք՝
մարդկանցից, ժողովրդիցը վախենում
ենք, որովհետեւ Համենքը Յովհան-
նէսին մարգարէի տեղ են ընդունում։
27 Եւ պատասխանեցին Յիսուսին եւ ա-
սեցին. Չգիտենք։ Նա էլ նորանց ա-
սեց. Ես էլ չեմ ասիլ ձեզ ըն ինչ իշ-
խանութիւնով եմ անում այս բաները։
28 Բայց ինչպէս է երեւում ձեզ. մի
մարդ երկու որդի ունէր. եւ եկաւ
առաջինին ասեց. Որդի, գնա այսօր
29 իմ այգումը բան արա։ Նա էլ պա-
տասխանեց եւ ասեց. Չեմ կամենում.
30 բայց յետոյ զղջաց եւ գնաց։ Եւ միւսի
մօտ գնաց եւ ասեց այնպէս. Նա էլ
պատասխանեց եւ ասեց. Կ'գնամ,
31 տէր. եւ չգնաց։ Հիմա այս երկուսից
ո՞րն արաւ հօր կամքը։ Նորան ասե-
ցին. Առաջինը։ Յիսուս նորանց ա-
սեց. Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, որ
մաքսաւորները եւ պոռնիկները ձե-
զանից առաջ կ'մտանեն Աստուծոյ ար-
32 քայութիւնը։ Վերովհետեւ Յովհան-
նէսն եկաւ ձեզ մօտ արդարութեան
ճանապարհով, եւ չհաւատացիք նո-
րան, բայց մաքսաւորները եւ պոռ-
նիկները հաւատացին նորան. եւ դուք
տեսնելով չզղջացիք յետոյ, որ հաւա-
տար նորան։
33 Մի ուրիշ առակ լսեցէք. Մի տա-
նուտէր մարդ կար՝ որ այգի տնկեց
եւ նորան ցանգով պատեց. եւ նորա
մէջ հնձան փորեց եւ աշտարակ շինեց.

ր Ը՛ր. ժգ. 25։
ս Ես. ջգ. 7, 8։
Խ Երեմ. է. 11. Մ՛ր. ժա. 17։ Ղ՛ւկ. ժՓ. 46։
ա Ած. ը. 2։
ի Մ՛ր. ժ. 11. Ած՛ն. ժա. 18։
ա Մ՛ր. ժա. 13։
ն Մ՛ր. ժա. 20—24։
շ Ղ՛ւկ. ժէ. 19, 20. Ղ՛ւկ. ժէ. 6։
ո Ած՛ն. ա. 6։
չ ՚ն Կոր. ժգ. 2։
պ Ղ՛ւկ. է. 7. Մ՛ր. ժա. 24։ Ղ՛ւկ. ժա. 9։ Ած՛ն. ե. 16։
ա Ած՛ն. գ. 22։ ե. 14։
ը Մ՛ր. ժա. 27—33. Ղ՛ւկ. է. 1—8։
ե Ես. ը. 14։ Գոր. գ. 2։ է. 37։
զ Ղ՛ւկ. ժգ. 3։ Մ՛ր. ը. 30. Ղ՛ւկ. է. 6։
է Ղ՛ւկ. է. 29, 30։
ը Ղ՛ւկ. գ. 1 և ԺԱ։
թ Ղ՛ւկ. գ. 12, 13։
ժ Մ՛ղ. ա. 9։ Երգ. ը. 11։ Ես. ե. 1. Երեմ. ը. 21։ Մ՛ր. ժը. 1։ Ղ՛ւկ. է. 9։

և տուաւ Նորան մշակների, և հգնաց
31 հետու աչխարհք։ Եւ երբոր պողի ժամանակը մօտեցաւ, ուղարկեց իր ծառաները մշակների մօտ՝ Նորա պտուղները առնելու։ 32 Եւ մշակները Նորա ծառաներին բռնեցին՝ մէկին տանջեցին, մէկին սպաննեցին, մէկին քարկոծեցին։ Դարձեալ ուղարկեց ուրիշ ծառաներ առաջիններից չատ, և 33 Նորանց էլ այնպէս արին։ Վերջապէս իր որդուն Նորանց մօտ ուղարկեց ա-
38 սելով, իմ որդուցը կ'ամաչեն։ Բայց մշակներն որդուն տեսնելով, իրանք իրանց ասեցին. Այս է ժառանգը, եկէք սորան սպաննենք, և Նորա ժա-
39 ռանգութիւնը տիրենք։ Եւ բռնեցին Նորան, այգուցը դուրս հանեցին և
40 սպանեցին։ Արդ երբոր այն այգուտէրը գայ, ինչ կ'անէ այն մշակնե-
41 րին։ Նորան ասեցին. Չարերին չարաչար կ'կորցնէ, և հայգին կ'տայ ուրիշ մշակների, որ պտուղները կ'տան
42 Նորան իրանց ժամանակներումը։ Յիսուս Նորանց ասեց. Դուք երբէք չէք կարդացել գրքումը Աչն քարը, որ չինողներն անարգեցին, նա եղաւ անկիւնի գլուխ. սա Տիրոջիցը եղաւ, և մեր աչքերի առաջին զարմանալի է։
43 Սորա համար ասում եմ ձեզ. որ Աստուծոյ արքայութիւնը ձեզանից վեր կ'առնուի և մի ազգի կ'տրուի, որ
44 Նորա պտուղներ կ'բերէ։ Եւ հայս քարի վերայ ընկնողը կ'փշրուի. և ում վերայ որ նա ընկնի՝ կ'ջարդէ Նորան։
45 Եւ երբոր քահանայապետները և Փարիսեցիները Նորա առակները լսեցին, հասկացան՝ որ իրանց համար է
46 ասում։ Եւ ուզում էին որ բռնեն Նորան, բայց ժողովուրդներիցը վախեցան. որովհետև Նորան մարգարէի տեղ էին ընդունում։

ԳԼ. ԻԲ

Հարսանիքի առակը։ Հերովհեսեանները։ Սադուկեցիները։

1 Եւ Յիսուս պատասխանեց և դարձեալ խօսեց Նորանց հետ առակներով, ա-
2 սելով. Երկնքի արքայութիւնը նմանեցաւ մի թագաւոր մարդի, որ իր
3 որդուն հարսանիք արաւ։ Եւ իր ծառաներն ուղարկեց՝ որ հարսանիքի կանչեն հրաւիրուածներին. և նորանք
4 չկամեցան գալ։ Դարձեալ ուրիշ ծառաներ ուղարկեց և ասեց. Ասեցէք հրաւիրուածներին, ահա իմ ճաշը պատրաստեցի. իմ արջառները և մսացուները մորթուած են, և բոլորը
5 պատրաստ է. եկէք հարսանիքը։ Իսկ նորանք անհոգ լինելով գնացին մէկն իր արտը, միւսն իր առուտուրին։
6 Եւ մնացածները բռնեցին Նորա ծառաներին՝ նախատեցին և սպանեցին։
7 Բայց թագաւորը լսելով բարկացաւ, և Իր զօրքն ուղարկեց այն սպանողներին սատակեցրեց, և նորանց
8 քաղաքն այրեց։ Այն ժամանակ իր ծառաներին ասեց. Հարսանիքը պատրաստ է, բայց հրաւիրուածներն հար-
9 ժանի չէին։ Արդ գնացէք դէպի ճանապարհների անցքերը, և ում որ էլ
10 գտնէք, կանչեցէք հարսանիքը։ Եւ այն ծառաները դուրս գնացին ճանապարհները, և Նժողովեցին ամենին ում որ գտան՝ չարը և բարին, և հարսանիքը բազմականներով լցուե-
11 ցաւ։ Բայց երբոր թագաւորը մտաւ՝ որ բազմականներին մտիկ անէ, այնտեղ մի մարդ տեսաւ՝ Նհարսանիքի
12 հանդերձ չհագած. Եւ Նորան ասեց. Ընկեր, ինչպէս մտար այստեղ, որ հարսանիքի հանդերձ չունիս. և նա
13 պապանձուեցաւ։ Այն ժամանակ թագաւորն ասեց ծառաներին. Դորա առաները և ձեռքերը կապեցէք. վեր առէք

Ա Գլ. ԽԱ. 14, 15.
Ա Երդ. Ը. 11, 12.
Բ Ը Մա. ԽԹ. 31, 42. 16։ ՆԽ-Ա.Մ. Ը. 36. Գլ. Ա. 12։ ԽԳ. 34, 37։ Դոբ. Ը. 38. ա Ծնա. Ը. 18. Երբ. Ժա. 20, 37.
բ Երդ. Ը. 8. Երբ. ա. 2։
գ Ես. Ը. 2. Գլ. ԽԳ. 3. ԽԱ. 1։ Յովէ. Ժա. 33։ Դոբ. գ. 37.
դ Գլ. ԽԷ. 50։ Մաբ. Ժգ. 46

Ա Ես. Ղ. 1։ ԽԲ. 14 Ա Ես. Յովէ. Ժբ. 12 Ա Ես. Դոբ. Բ. 23.
ե Տես Ղ. 1։ 16.
զ Ղ. 1։ ԽԱ. 24. Երբ. Ը. 2, 3.
է Դոբ. Ժգ. 46. Ա Ե. 7. Ժբ. 6. ԽԸ. 18. Հռ. 1. Ը. Ժա.
ը Ես. ԺԲ. 23. Ես. ԽԸ. 16. Մաբ. Ժբ. 10. Ղ. 1։ 17.

Դոբ. գ. 11. Եփես. Ը. 20. ա Գես. Ը. 6, 7.
բ Գլ. Ը. 13.
գ Ես. Ը. 14, 15. Ջաք. Ժբ. 3. Ղ. 1։ Հռ. 1. 18. Հռովմ. Ը. 33. ա Գես. Ը. 8.
դ Ես. 1. 12. Դան. Ը. 44.
ե Հբ. 11. Ղ. 1։ 16. Յովէ. 1. 40.
ա Գլ. Ժա. 25.

թ Ղ. 1։ Ժգ. 16—24. Յայտ. Ը. 7, 9.
է Ես. 1. Ը. 2.
ը Դան. Ը. 26. Ղ. 1։ Ժբ. 27.
թ Գլ. Ժ. 11, 13. Դոբ. Ժգ. 46. Յայտ. գ. 4.
ժ Գլ. Ժգ. 47.
ժա Դոբ. Ե. 3. Եփես. գ. 24. Հռ. գ. 10. Յայտ. գ. 4. Ժգ. 15. Ը. 8.

դորան Հղրսի խաւարը զցեցէք. այնտեղ կ՚լինի լացը եւատամների կրճը-
44 տելը։ Որովհետեւ շատեր են կանչուած, բայց քիչեր՝ ընտրուած։
45 Այն ժամանակ Փարիսեցիները գնացին նորա համար խորհուրդ արին, թէ ինչպէս խօսքով որոգայթ գնեն
46 նորան։ Եւ իրանց աշակերտներին Հերովդեսեանների հետ նորա մօտ ուղարկեցին եւ ասեցին, Վարդապետ, գիտենք որ ճշմարիտ ես՝ եւ Աստուծոյ ճանապարհը սովորեցնում ես ճշմարտութիւնով, եւ ոչ մի մարդից հոգս չունես. որովհետեւ մարդի ե-
47 րեսապաշտութիւն չես անում։ Արդ՝ ասիր մեզ, ինչպէս է երեւում քեզ, կայսրին հարկ տալ պէտք է, թէ չէ։
48 Եւ Յիսուսը նորանց չարութիւնն իմանալով ասեց. Ինչու էք փորձում
49 ինձ, կեղծաւորներ։ Ցոյց տուէք ինձ հարկի ստակը, եւ նորանք մի դահե-
20 կան բերին տուին նորան։ Եւ նորանց ասեց. Այս պատկերը կամ գիրը ո՞ւմ
21 է։ Ասեցին նորան. Կայսեր։ Այն ժամանակ ասեց. Ուրեմն կայսրինը կայսրին տուէք եւ Աստուծունը՝ Ա-
22 ստուծուն։ Եւ լսելով զարմացան. եւ նորան թողեցին գնացին։
23 Այն օրը Սադուկեցիները նորա մօտ եկան՝ որ ասում են թէ յարու-
24 թիւն չկայ՝ եւ նորան հարցրին, եւ ասեցին. Վարդապետ, Մովսէսն ասեց, եթէ մի մարդ առանց զաւակի մեռնի, թող նորա եղբայրը նորա կինն առնէ, եւ իր եղբօր համար զաւակ
25 յարուցանէ։ Հիմա մեզ մօտ եօթը եղբարք կային. եւ առաջինը կին առաւ եւ մեռաւ, եւ որովհետեւ զաւակ չունէր՝ իրան կինը թողեց իր եղբօրը։
26 Այնպէս էլ երկրորդ եղբայրը եւ երրոր-
27 դը՝ մինչեւ եօթներորդը։ Եւ ամենից
28 յետոյ կինը մեռաւ։ Հիմա յարութիւնում այն եօթից որին կ՚լինի կինն. որովհետեւ ամենքը նորան առան։
29 Յիսուսն էլ պատասխանեց եւ ասեց նորանց. Մոլորուած էք, որ չգիտէք գիրքերը, եւ ոչ Աստուծոյ զօրութիւ-
30 նը։ Որովհետեւ յարութիւնում ոչ կին են առնում, եւ ոչ մարդի գնում, հայր երկինքում Աստուծոյ հրեշտակ-
31 ների նման են։ Իսկ մեռելների յարութիւն առնելու համար, չէք կարդացել այն Աստուածանից ձեզ խօս-
32 ուածը որ ասում է. Ես եմ Աբրահամի Աստուածը, եւ Իսահակի Աստուածը, եւ Յակոբի Աստուածը։ Աստուած մեռելների Աստուած չէ, այլ
33 կենդանիների։ Եւ Հոդովուրդները լսելով զարմանում էին նորա վարդապետութեան վերայ։
34 Բայց Փարիսեցիները երբոր լսեցին, թէ Սադուկեցիներին պապանձեցրեց,
35 հաւաքուեցան մէկտեղ։ Եւ նորանցից մէկը՝ մի օրինական՝ հարցրեց
36 փորձելով նորան եւ ասեց. Վարդապետ, ո՞ր պատուիրանքն է մեծ օրէն-
37 քումը. Յիսուսն էլ ասեց նորան. Սիրիր քո Տէր Աստուածն քո բոլոր սրտով քո բոլոր անձովը եւ քո բոլոր
38 մտքովը։ Սա է առաջին եւ մեծ պատ-
39 ուիրանքը։ Երկրորդն էլ սորան նման. Սիրիր քո ընկերին քո անձի պէս։
40 Այս երկու պատուիրանքից կախուած են բոլոր օրէնքը եւ մարգարէքը։
41 Եւ երբոր Փարիսեցիները հաւաքուած էին, Յիսուսը նորանցից հար-
42 ցրեց եւ ասեց. Ձեզ ինչպէս է երեւում Քրիստոսի համար. Նա ումի որդին է։ Նորան ասեցին. Դաւիթի։
43 Նորանց ասեց. Ապա ինչպէս Դաւիթը հոգով նորան Տէր է կոչում, ասելով.
44 Տէրն իմ Տիրոջն ասեց. Իմ աջ կողմը նստիր, մինչեւ քո թշնամիները քո
45 ոտների պատուանդան դնեմ։ Արդ՝ եթէ Դաւիթը նորան Տէր է կոչում, նա
46 ինչպէս է նորա որդի։ Եւ ոչ ոք չէր կարողանում մի բան պատասխան տալ նորան. եւ հայն օրից յետոյ էլ

ը Գլ. ը. 13։
ի Գլ. ի. 16։
ա Մար. ժբ. 13. Ղուկ. ի. 20։
բ Գլ. ժե. 25. Հռոմ. ժգ. 7։
գ Մար. ժբ. 18. Ղուկ. ի. 27։
դ Եսր. իգ. 8։
ե Որ. իե. 5։
զ Ծագ. ե. 9։
է Ես. ծե. 43, 44, 49, 52. — Ծագ. գ. 2։
ը Գլ. ը. 6. Գործ. է. 32, 51. Մար. ժբ. 26. Ղուկ. ի. 37. Երր. ժա. 16։
թ Գլ. է. 29։
ժ Մար. ժբ. 29։
ի Ղուկ. է. 30. ժ. 25. ժա. 45, 46, 52. ժգ. 3. Տիտ. գ. 13։
ր Որ. գ. 6. ժ. 13. ը. 6. Ղուկ. ժ. 27։
ն Ղուկ. ժ. 18. Գլ. ժբ. 19. Մար. ժբ. 31. Ղուկ. ժ. 27. Հռոմ. ժգ. 9. Գաղ. ե. 14. Ծագ. բ. 3։
ծ Գլ. է. 12. — Տիտ. ա. 5։
ո Մար. ժբ. 35. Ղուկ. ի. 41—44։
չ Մարգ. ժ. 1. Գործ. բ. 34. — Կոր. ժե. 25. Երբ. ա. 13. ժ. 12։
ղ Ղուկ. ժգ. 6։
ճ Մար. ժբ. 34. Ղուկ. ի. 40։

մէկը չէր համարձակում Նորանից մի բան հարցնելու։

Գլ. ԻԴ

Կեղծաւոր դպիրները։

1 Եւ ժամանակ Յիսուս ժողովուրդների եւ իր աշակերտների հետ խօսեց
2 եւ ասեց. Մովսէսի աթոռի վերայ դպիրները եւ Փարիսեցիները նստեցին։
3 Արդ՝ ինչ էլ որ ասեն ձեզ պահել, պահեցէք եւ արէք, բայց Նորանց գործերի պէս մի անէք. որովհետեւ խօսում են բայց չեն անում։
4 Որովհետեւ ծանր եւ դժուարակիր բեռներ են կապում եւ դնում մարդկանց ուսերին, բայց իրանց մատովը չեն ուզում չարժել Նորանց։ 5 Եւ Իրանց բոլոր գործերն անում են մարդկանց երեւելու համար. Իրանց գրապանակները լայնացնում են եւ իրանց հանդերձի քղանցքները մեծացնում. 6 Սիրում են ընթրիքներում առաջին բազմոցը, եւ ժողովարաններում առաջին աթոռները, 7 եւ փողոցների մէջ բարեւները. Եւ մարդկանցից Ռաբբի Ռաբբի կոչուիլը։ 8 Բայց դուք Ռաբբի չկանչուիք, որովհետեւ մէկն է ձեր ուսուցիչը՝ Քրիստոսը. եւ դուք ամէնդ եղբարք էք։ 9 Եւ երկրիս վերայ մէկին ձեզ հայր չկանչէք. Որովհետեւ մէկն է ձեր Հայրը՝ Նա որ երկնքումն է։
10 Ոչ էլ ուսուցիչներ կանչուեցէք, որովհետեւ մէկն է ձեր Ուսուցիչը՝ 11 Քրիստոսը։ Եւ Ձեզանից մեծը Թող 12 ձեր ծառան լինի. Իւր որ իր անձը բարձրացնէ՝ կ'խոնարհուի. եւ ով որ իր անձը խոնարհեցնէ՝ կ'բարձրանայ։
13 Իսկ վայ ձեզ, դպիրներ եւ Փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, Որ փակում էք երկնքի արքայութիւնը մարդկանց առաջին, որ ինքներդ չէք մանում, եւ մանողներին էլ թոյլ չէք տալիս 14 մանել։ [Վայ ձեզ, դպիրներ եւ Փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, Որ ուտում էք որբևայրիների անները, եւ պատճառանքով երկար աղօթք անում. Նորա համար աւելի դատապարտուե-
15 Թիւն կ'առանաք։] Վայ ձեզ, դպիրներ եւ Փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, որ չուռ էք գալիս ծովն ու ցամաքը, որ մէկը Նորահաւատ անէք. եւ երբոր լինում է, Նորան ձեզանից երկու տակ
16 աւելի դհննի որդի էք անում։ Վայ ձեզ, հկոյր առաջնորդներ, որ ասում էք, Ով որ տաճարովն երդում անէ, մի բան չէ. բայց ով որ տաճարի ոսկովն երդում անէ, պարտական է։
17 Ցիմարներ եւ կոյրեր. Որն է արդեօք աւելի մեծ, ոսկին թէ Տաճարը, որ
18 սրբում է ոսկուն։ Եւ, ով որ սեղանովն երդում անէ, մի բան չէ. բայց ով որ Նորա վերայ լինող պատարագովն երդում անէ, պարտական է։
19 Ցիմարներ եւ կոյրեր. Որն է արդեօք աւելի մեծ, պատարագը թէ Սեղանը,
20 որ սրբում է պատարագին։ Արդ՝ սեղանովն երդում անողը Նորանով եւ այն բոլոր բաներովն է երդում անում
21 որ Նորա վերայ են։ Եւ տաճարովն երդում անողը Նորանով եւ Հնորանում
22 բնակողովն է երդում անում։ Եւ երկնքովն երդում անողը Աստուծոյ աթոռովն է երդում անում եւ Նորա
23 վերայ Նստողովը։ Վայ ձեզ, դպիրներ եւ Փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ. որ անանուխի եւ սամիթի եւ չամանի տասանորդը տալիս էք, եւ Թողում էք օրէնքի ծանր ծանր բաները՝ դատաստանը եւ ողորմութիւնը եւ հաւատքը. սա պէտք էր անել՝ եւ այն
24 չ'Թողել։ Հկոյր առաջնորդներ, որ մժեղը քամում էք, բայց ուղտը կուլ
25 էք տալիս։ Վայ ձեզ, դպիրներ եւ Փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, Որ մաքրում էք բաժակի եւ սկաւառակի դրսի կողմը, բայց ներսեանց լիքն

– Տես Մար. ժր. 38—40, Ղուկ. ր. 45—47։
ք Տես Նկեմ. ր. 4։ Մագ. ր. 7։ Մար. ժր. 38։ Ղուկ. ր. 45։
ֆ Հռոմ. ր. 19—23։
ց Ղուկ. ժա. 45։ Գոր. ժե. 10։ Գագ. գ. 13։
հ Գլ. գ. 1, 3, 5, 16։
ձ Ծն. ժե. 38։ ր Օր. գ. 8։ Ել. 12։ Ղեւտ. գ. 3։
ղ Մար. ժր. 38, 39։ Ղուկ. ժա. 43։ ր. 46։ գ Ցածկ. 3։
ճ Ծն. Նկեմ. գ. 1։ Տես ր Կոր. ս. 24։ ա Գեւտ. ե. 3։
ն Մագ. ս. 6։ Գլ. է. 11։
շ Գլ. ր. 26, 27։ Մար. ք. 35։
ո Գոր. իբ. 29։ Ղեւտ. իք. 33։ Ղուկ. ժգ. 11։ ժը. 14։ Ցածկ. գ. 6։ ա Գեւտ. ե. 5։ Ելիշ. 14, 15, 16, 23, 25, 27, 29։
չ Ղուկ. ժա. 52։
պ Մար. ժը. 40։ Ղուկ. ր. 47։ ք Տիմ. գ. 6։ Տիտ. ա. 11։
ռ (Տես Գոր. ր. 11։ գ. 5։ ժգ. 43։)
ս Գլ. ժե. 14։ Ելիշ. 34։
տ Գլ. ե. 33—39։
վ Նե. է. 29։
փ Նե. իք. 37։
ք Ցածկ. ր. 13։ ր Ցն. գ. 2։ Ցագ. իգ. 8։ Ցիշ. 14։
օ Գլ. ե. 34։ Ցագ. ժա. 4։
ֆ Ղուկ. ժա. 42։
ց Ցածկ. ժե. 22։ Գլ. ք. 13։ Ցիշ. 7։
հ Ելիշ. 16։
ձ Մար. է. 4։ Ղուկ. ժա. 39։

են չափչափութիւնով եւ անիրաւու-
26 թիւնով։ Կոյր Փարիսեցի, առաջ մաք-
րիր բաժակի եւ սկաւառակի մէջը,
որ նորանց դուրսն էլ մաքուր լինի։
27 Վայ ձեզ դպիրներ եւ Փարիսեցիներ՝
կեղծաւորներ, որ նման էք ծեփած
գերեզմանների, որ դրսեւանց գեղեցիկ
են երեւում, բայց ներսեւանց լիքն
են մեռելների ոսկորներով եւ ամէն
28 պղծութիւնով։ Այնպէս էլ դուք դրս-
եւանց արդար էք երեւում մարդ-
կանց բայց ներսեւանց լիքն էք կեղ-
ծաւորութիւնով եւ անօրէնութիւնով։
29 Վայ ձեզ, դպիրներ եւ Փարիսեցի-
ներ՝ կեղծաւորներ, որ մարգարէների
տապանները չինում էք՝ եւ արդար-
30 ների գերեզմանները զարդարում. եւ
ասում էք, եթէ մենք լինէինք մեր
հայրերի օրերումը, մանակից չէինք
լինիլ նորանց հետ մարգարէների ար-
31 իւնին։ Ուրեմն դուք ձեր մասին վը-
կայում էք, թէ՝ որդիք էք մարգա-
32 րէների սպանողներին։ Եւ՝ դուք ձեր
33 հայրերի չափը լցրէք։ Օձեր, Իժերի
զաւակներ, դուք ինչպէս էք փախ-
34 չելու դեհենի դատաստանիցը։ Դորա
համար ահա ես ձեզ մօտ մարգարէներ
եւ իմաստուններ եւ գրիչներ կ'ու-
ղարկեմ. եւ նորանցից կ'սպանէք եւ
կ'խաչէք եւ նորանցից ձեր ժողովա-
րաններումը կ'տանջէք՝ եւ քաղաքից
35 քաղաք կ'հալածէք, որպէսզի ձեզ
վերայ գայ ամէն արդար արիւն, որ
երկրի վերայ թափուել է՝ արդար Ա-
բէլի արիւնից մինչեւ Բարաքիայի
որդի Զաքարիայի արիւնը, որին
սպանեցիք տաճարի եւ սեղանի մէջ-
36 տեղը։ Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, այս
բոլորը կ'գայ այս ազգի վերայ։
37 Երուսաղէմ Երուսաղէմ, մարգա-
րէները կոտորող, եւ քեզ մօտ ու-
ղարկուածները քարկոծող. քանի
անգամ՝ կամեցայ զո երեխաները ժո-
ղովել, ինչպէս հաւը ժողովում է իր
ձագերը իւրեւերի տակը. եւ դուք
38 չկամեցաք։ Ահա ձեր տունն աւեր-
39 ուած կ'թողուի ձեզ. Որովհետեւ ա-
սում եմ ձեզ, Ըէ այսուհետեւ չէք
տեսանիլ ինձ՝ մինչեւ որ ասէք. Օրհ-
նեալ է Տիրոջ անունով եկողը։

ԳԼ. ԻԴ

Քրիստոսը կանխաւ ասում է տաճարի, Երուսաղէմի եւ
Յուդայի կործանումը, Պատրաստում է արքան Յուդ.

1 Եւ՝ Յիսուսը դուրս եկած գնում էր
տաճարիցը, եւ աշակերտները մօտ ե-
կան՝ որ ցոյց տան նորան տաճարի
2 շինուածքը։ Յիսուսն էլ պատասխա-
նեց եւ ասեց նորանց. Չէ՞ք տեսնում
այդ ամէնը. Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ.
Չպատեղ քար քարի վերայ չի թող-
ուիլ որ չքանդուի։
3 Եւ երբոր նա Ձիթենեաց սարի վե-
րայ նստած էր, Աշակերտներն առան-
ձին նորա մօտ եկան եւ ասեցին.
Ասիր մեզ, այդ ե՞րբ կ'լինի. եւ ի՞նչ
կ'լինի քո գալստեան եւ աշխարհքիս
4 վերջի նշանը։ Յիսուսն էլ պատասխա-
նեց եւ ասեց նորանց. Զգոյշ կացէք,
5 որ մէկը ձեզ չխաբէ։ Որովհետեւ շատ-
սերը կ'գան իմ անունովը եւ կ'ասեն՝
Ես եմ Քրիստոսը. եւ շատերին կ'մո-
6 լորեցնեն։ Պատերազմներ եւ պատե-
րազմների համբաւներ կ'լսէք, զգոյշ
կացէք, որ չշփոթուիք. որովհետեւ
ամէնը պէտք է լինի. բայց դեռ վերջը
7 չէ։ Որովհետեւ հաղթ ազգի վերայ վեր
կ'կենայ, եւ թագաւորութիւն թագա-
ւորութեան վերայ. եւ սովեր կ'լի-
նին. եւ մահտարաժամներ՝ եւ տեղ
տեղ երկրաշարժութիւններ կ'լինին։
8 Բայց այս ամէնը ցաւերի սկիզբն է։
9 Ա՛յն ժամանակ ձեզ նեղութեան կը
մատնեն. եւ ձեզ կ'սպանեն, եւ իմ ա-
նունի համար ամէն ազգերից ատուած
10 կ'լինիք։ Եւ այն ժամանակ շատերը կը

ղՂ.Ա.Ժ. 44։ Դար.Թգ.3։ ԷՂ.Ա.Ժ. 47, 48։
—Դար. է. 51, 52։ = Թես. ը. 15։
—Սն. Ժե. 10։ Դան. ը. 23։ = Թես. ը. 16։
ԷՂ.գ. 7։ Ժը. 34։
ոՂ.Թա. 31, 35։ Ղ.Ա.Ժ. 49։
բԴար. է. 40։ է. 57, 58։ Թր. 19։
ցՂ.Ժ.17։ բՆար.Ժ. 28, 29։ —Յաւտ. Ժը. 36։
թՍն. գ. 9։ = Յովհ. գ. 12։ բ. 15։
ժՂ.Ա.Ժ. 35, 36։
իր Մն. Թգ. 21։ Ղ.Ա. 38։ Ժը. 37։
լՈր. իբ. 11, 12։
խՍ.գ. Ժե. 8։ գա. 4։
ծՍ.գ. ճԺր. 26։ Ղ.Ա. 8։ Ղ.Ա.Ժ. 38։

—Ա.Թր. Ժգ. 1 եւ 2։ Ղ.Ա. Թ. 5 եւ 6։
քգ Թագ. ը. 7։ Երեմ. Թգ. 16։ Մի. գ. 12։ Ղ.Ա.Ժ. 44։
ռՄ.գ. Ժ. 3։
սԹես. Թ. 1։
տԵփես. Թ. 6։ Կող. ը. 9։ ը Թես. բ. 3։ = Յովհ. գ. 1։
ւԵրեմ. Ժգ. 14։ Թգ. 21, 25։ Հեր. 34։ Յովհ. Թ. 43։
փԱ.Թր. 11։
քր Մն. Ժե. 6։
ֆՍ.ԺԲ. 3։ Երեմ. Ծա. 46։ Ովհ. բ. 23։ Ջ.գ. Ժգ. 13։
քՂ.Ժ. 17, 21։ Յովհ. Ժե. 20։ Ժգ. 2։ Գոր. գ. 2, 3։ է. 58։ Ժր. 1։ = Գես. գ. 16։ Յաւտ. բ. 10, 13։
ֆՂ.Ա.Ժ. Ժգ. 57։ ը Տիմ. ա. 15։ գ. 10, 16։

գայթակղին, եւ իրար կ'մատնեն եւ
41 իրար կ'ատեն։ եւ Նշատ սուտ մարգա-
րէներ դուրս կ'գան եւ Նշատերին կ'մո-
42 լորեցնեն։ եւ անօրէնութեան չատա-
նալու պատճառովը՝ չատերի սէրը կը
43 սառչի։ Բայց ով որ մինչեւ վերջը համ-
44 բերէ՝ նա կ'փրկուի։ եւ արքայութեան
այս աւետարանը բոլոր տիեզերքումը կ'քարոզուի ամէն հեթանոսներին վկա-
յութիւն լինելու համար, եւ այն ժա-
մանակ կ'գայ վերջը։
45 Արդ՝ երբոր տեսնէք աւերածի պղծ-
ութիւնը, Դանիէլ մարգարէի ձեռով
ասուածը, սրբութեան տեղումը կանգ-
46 նած. կարդացողը մտածէ. Այն ժա-
մանակ նորանք որ Հրէաստանումն
47 են՝ թող փախչեն սարերը։ Ով որ
կտուրի վերայ լինի՝ թող վար չ'գայ մի
48 բան վեր առնելու իր տանիցը։ եւ ով
որ յանդումն է՝ թող յետ չ'դառնայ իր
49 հանդերձները վեր առնելու։ Բայց Վայ
այն օրը յղիներին եւ ծիծ տուողնե-
50 րին։ եւ աղօթք արէք, որ ձեր փախ-
չելը ձմեռը չ'լինի, ոչ էլ շաբաթ օրը։
51 Որովհետեւ Նայն ժամանակը մեծ նե-
ղութիւն կ'լինի, որ նման աշխարհ-
քիս սկզբիցը մինչեւ հիմա չ'եղաւ, եւ
52 ոչ էլ երբէք կ'լինի։ եւ եթէ այն օրերը
չ'կարճացնուէին, ոչ մի մարմին չէր
փրկուիլ. Նայց ընտրեալներուն համար
53 այն օրերը կ'կարճացնուին։ Այն ժա-
մանակ եթէ մէկն ասէ ձեզ՝ Ահա այս-
տեղ է Քրիստոսը, կամ այնտեղ. չ'հա-
54 ւատաք։ Որովհետեւ Նսուտ քրիստոս-
ներ եւ սուտ մարգարէներ վեր կ'կեն-
նան, եւ մեծ նշաններ եւ հրաշքներ
կ'տան մինչեւ որ Նեթէ կարելի լինէր,
55 ընտրեալներին էլ կ'մոլորեցնէին։
Ահա առաջուց ասեցի ձեզ։ (26) Արդ
եթէ ասեն ձեզ. Ահա անապատումն է,
57 դուրս չ'գնաք. Ահա ներսի սենեակ-
կումն է. չ'հաւատաք։ Որովհետեւ
ինչպէս կայծակը դուրս է գալիս ա-
րեւելքից եւ երեւում մինչեւ արեւ-
մուտք. այնպէս էլ կ'լինի մարդի Որ-
28 դուն գալուստը։ Որովհետեւ որտեղ
մնած մարմինը լինի, այնտեղ կ'հա-
ւաքուին արծիւները։
29 Եւ Նշուտով այն նեղութեան օրե-
րուին յետոյ Նարեգակը կ'խաւարի, եւ
լուսինն իր լոյսը չի տալ. եւ աստ-
ղերը երկնքից վայր կ'ընկնեն, եւ եր-
կնքի զօրութիւնները կ'շարժուին։
30 Եւ այն ժամանակ կ'երեւի մարդի
Որդու նշանը երկնքումը, եւ այն ժա-
մանակ կոծ կ'անեն Ներկրի բոլոր ազ-
գերը. եւ Նկ'տեսնեն մարդի Որդին
գալիս երկնքի ամպերի վերայ զօրու-
31 թիւնով եւ շատ փառքով։ Նեւ նա
կ'ուղարկէ իր հրեշտակները մեծաձայն
փողով, եւ նորանք կ'ժողովին նորա
ընտրեալներին չորս հողմից՝ երկնքի
ծայրերից մինչեւ նորա միւս ծայրերը։
32 Նթզենուցը սովորեցէք առակը.
երբոր նորա ճղերն արդէն կակուղա-
ցել են եւ տերեւը բուսել է, դիտէք
33 որ մօտ է ամառը։ Այսպէս էլ դուք.
երբոր այս ամենը տեսնէք, իմացէք
34 Նոր մօտ է՝ դռներին է։ Ճշմարիտ ա-
սում եմ ձեզ՝ Այս ազգը չի անցնիլ,
35 մինչեւ որ այս ամենը լինի։ Ներկինքն
ու երկիրը կ'անցնին, բայց իմ խօս-
քերս չեն անցնիլ։
36 Նիսկ այն օրուայ եւ ժամի համար
ոչ ոք չ'գիտէ, ոչ էլ երկնքի հրեշ-
տակները, Նբայց միայն իմ Հայրը։
37 Եւ ինչպէս Նոյի օրերն, այնպէս կ'լինի
38 եւ մարդի Որդու գալուստը։ Որով-
հետեւ ինչպէս որ էին ջրհեղեղից ա-
ռաջ եղած օրերը, ուտում էին եւ
խմում էին, կին էին առնում եւ մարդի
էին գնում, մինչեւ այն օրն, որ Նոյը
39 մտաւ տապանը. եւ չ'գիտացին, մին-
չեւ որ ջրհեղեղն եկաւ, եւ ամենքը

ա Գղ. է. 13։ Դոր. բ. 29։ բ Գնա. ր. 1։
գ Ա Տիմ. գ. 1։ Հբ. ե. 24։
դ Գղ. ժ. 33։ Մարկ. ժգ. 13։ Ներր. գ. 6, 14։ Յայտ. բ. 10։
ե Գղ. գ. 23։ ք. 35։
զ Հռովմ. ժ. 18։ Կող. ա. 5, 23։ բ Տիմ. գ. 12։
է Մարկ. ժգ. 14։ Ղուկ. ժբ. 20։
ը Դան. ք. 27։ Մր. 14։
թ Դան. ք. 23, 25։
ժ Ղուկ. իգ. 20։
ի Դան. ք. 28։ Ժր. 1։ Յովհ. ր. 2։ Զաք. Ժգ. 2, 3։
լ Նե. կե. 8, 9, 15, 22։
խ Մարկ. ժգ. 21։ Ղուկ. ժե. 23։ իա. 8։
ծ Ծր Ցր. Ժ. 1։ Հմր. 5, 11։ բ Թես. բ. 9—11։ Յայտ. ժգ. 13, 14։ Ժգ. 11։
կ Յովէլ. գ. 37։ Ա. 28, 29։ Հովմ. ը. 28—30։ բ Տիմ. բ. 13։
հ Ղուկ. ժե. 24։
ձ Ծր Ցր. 30։ Ղուկ. ժե. 37։ — Հմր. 11։
ղ Նե. Ժգ. 10։ իգ. 23։ Եզեկ. ը. 7։ Յովէլ բ. 10, 31։ գ. 15։ Ամովս ե. 20։ Սոփ. ա. 15։ Գոր. բ. 20։ Յայտ. գ. 13։
ճ Դան. է. 13։ Հմր. 3։ — Զաք. Ժբ. 12։ Յայտ. ա. 7։
ղ Գղ. Ժգ. 37։ Մարկ. Ժգ. 26։
ն Գղ. Ժգ. 41։ — Գոր. ժե. 35։ — Թես. գ. 15։
շ Ղուկ. իա. 29։
ո Յովհ. ե. 9։
պ Գղ. Ժգ. 28։ իգ. 36։ Մարկ. Ժգ. 30։ Ղուկ. իա. 32։
ջ Յայտ. ը. 26։ Նե. Ժա. 6. Եբեմ. լա. 35, 36։ Գղ. ե. 18։ Ներր. ա. 11։
ռ Հմր. 30։ Գոր. ա. 7։ — Թես. ե. 2։ բ Թես. գ. 10։
ս — Զաք. Ժբ. 7։ Մարկ. Ժգ. 32։
վ Յայտ. ը. 1։ Նե. Ժա. 6. Եբեմ. լա. 35, 36։ Գղ. ե. 18։ Ներր. ա. 11։
տ Հմր. 3—5։ ե. 3։ Ղուկ. Ժե. 26։ — Գես. գ. 20։

վեր առաւ, այնպէս կ'լինի եւ մարդի Որդու գալուստը։
40 Այն ժամանակ երկու հոգի կ'լինին արտումը. մէկը կ'առնուի եւ մէկը
41 կ'թողուի։ Եւ երկու հոգի մի ջաղացում կ'աղան՝ մէկը կ'առնուի եւ մէկը
42 կ'թողուի։ Արդ՝ Տարթուն կացէք. որ չ'գիտէք թէ ո՛ր ժամում ձեր Տէրը կ'գայ։
43 Բայց այս իմացէք, որ եթէ տան տէրը գիտենար թէ որ պահում կ'գայ գողը, արթուն կ'կենար եւ թոյլ չէր տալ որ
44 իր տունը ծակեն։ Սորա համար դուք էլ պատրաստ կացէք որ այն ժամին, որ դուք չէք կարծում, մարդի
45 Որդին կ'գայ։ Ո՞վ է այն հաւատարիմ եւ իմաստուն ծառան, որի տէրը նորան իր ծառաների վերայ դրաւ, որ նորանց կերակուրը տայ
46 ժամանակին։ Երանի այն ծառային, որ նորա տէրը, երբոր գայ, նորան
47 այնպէս անելիս գտնէ։ Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, Որ նորան իր ամեն
48 ունեցածների վերայ կ'դնէ։ Բայց եթէ այն չար ծառան իր սրտումն ասէ,
49 Իմ տէրը գալը ուշացնում է. եւ սկսէ իր ծառայակիցներին ծեծել՝ եւ արբե-
50 ցողների հետ ուտել եւ խմել։ Այն ծառայի տէրը մի օր կ'գայ, որ նա չէ սպասում, եւ մի ժամ՝ որ նա չ'գիտէ։
51 Եւ նորան միջից կ'կտրէ, եւ նորա բաժինը կեղծաւորների հետ կ'դնէ. Ժայռատեղ կ'լինի լացը եւ առանիների կրճտելը։

ԳԼ. ԻԹ

Տասը կոյսերի եւ քանքարների առակը. Վերջին դատաստանի նկարագրութիւնը։

1 Այն ժամանակ կ'նմանի երկնքի արքայութիւնը տասը կոյսերի, որ իրանց
2 լապտերները վեր առան եւ դուրս ե-
3 կան Փեսային դիմաւորելու։ Եւ նորանցից հինգը իմաստուն էին, եւ
4 հինգը յիմար։ Այն յիմարները վեր առան իրանց լապտերները, բայց ձէթ
5 վեր չ'առան իրանց հետ։ Սակայն իմաստունները իրանց անօթներում ձէթ վեր առան իրանց լապտերների հետ միասին։ Եւ երբոր փեսան ուշացաւ, Նոքա բոլորեցան եւ քնեցին։
6 Եւ կէս գիշերին Հաղագակ եղաւ՝ Ահա փեսան գալիս է. դուրս
7 եկէք նորան դիմաւորելու։ Այն ժամանակ ամեն կոյսերը վերկացան եւ Իրանց լապտերները պատրաստեցին։
8 Բայց յիմարները ասացին իմաստուններին. Տուէք մեզ ձեր իւղից, որովհետեւ մեր լապտերները հանգչում
9 են։ Իմաստուններն էլ պատասխանեցին եւ ասացին. Մի գուցէ մեզ եւ ձեզ բաւական չ'լինի. բայց աւելի լաւ՝ գնացէք ծախողների մօտ եւ գնեցէք ձեզ համար։ Եւ երբոր նորանք
10 գնացին գնելու, փեսան եկաւ. եւ պատրաստեալները նորա հետ հարսանիքը մտան, եւ դուռն փակուեցաւ։ Եւ յետոյ այն միւս կոյսերն էլ եկան եւ
11 ասացին. Տէր, Տէր բաց մեզ։ Նա էլ պատասխանեց եւ ասեց. Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, Չեմ ճանաչում
12 ձեզ։ Արդ՝ արթուն կացէք. որովհետեւ չ'գիտէք ոչ օրը եւ ոչ ժամը, [որ Նորանում մարդի Որդին կ'գայ։]
13 Որովհետեւ ինչպէս մի մարդ, որ օտար երկիր էր գնում, իր ծառաներին կանչեց, եւ իր ունեցածը նորանց
14 յանձնեց։ Եւ մէկին հինգ քանքար տուաւ, եւ միւսին՝ երկու, եւ միւսին՝ մէկ, Իւրաքանչիւրին իր կարողութեան չափ, եւ չուտով գնաց։
16 Եւ այն հինգ քանքար առնողը գնաց նորանցով բան արաւ եւ ուրիշ հինգ
17 քանքար էլ շահեց։ Այնպէս էլ նա՝ որ երկուսն ---, ուրիշ երկուսն էլ
18 շահեց։ Իսկ այն մէկին առնողը գնաց՝ գետինը փորեց՝ եւ իր տիրոջ արծաթը
19 թագցրեց։ Եւ յետ ժամանակից յետոյ գալիս է այն ծառաների տէրը եւ նո-
20 րանցից հաշիւ առնում։ Եւ այն հինգ քանքար առնողը մօտ եկաւ. ուրիշ հինգ քանքար էլ առաջ բերաւ եւ ա-

---

4 Ղեւտ. ժբ. 31 եւ ԺԵ։
Գ Գղ. իե. 13։ Մաթ. ժգ. 33 եւ ԺԶ։ Ղեւտ. իա. 36։
Ե Ղեւտ. ժբ. 39—46։
Ը Գղ. իե. 13։ — Թեա. ե. 6։
Ի Ղեւտ. ժբ. 42։ — Կոր. գ. 3։ Երբ. գ. 5։
Ձ Յայտ. ժբ. 15։
Ղ Գղ. իե. 21, 23։
Ժ Գղ. ը. 13։ իե. 30։ —
— Եփես. ե. 29, 30, 32։ Յայտ. ժբ. 7։ իա. 2, 9։
Ժա Գղ. ժգ. 47։ իբ. 10։
Ժբ — Թեա. ե. 6։
Ժգ Գղ. իգ. 31։ — Թեա. գ. 16։
Ժդ Ղեւտ. ժբ. 35։
Ժե Ղեւտ. ժբ. 25։
Ժզ Ել. է. 11—23։
Ժէ Յայտ. ե. 5։ Մաթ. ա. 15։ Յայտ. ժբ. 3։
Ժը Գղ. իգ. 43, 44։ Մաթ. ժգ. 33, 35։ Ղեւտ. իա. 36։ — Կոր. ժգ. 13։ — Թեա. ե. 6, — Պետ. ե. 8։ Յայտ. ժգ. 15։
Ի Ել. ժբ. 12—27։ Գղ. իա. 33։ Տես Մաթ. ժգ. 34։ Ի Հռոմ. ժբ. 6։ — Կոր. ժբ. 7, 11, 29։ Եփես. գ. 11։

սեց. Տէր, ինձ հինգ քանքար տուիր, տես, ուրիշ հինգ քանքար էլ շահեցի
21 նորանց վերայ։ Նորա տէրն էլ ասեց նորան. Լաւ, բարի եւ հաւատարիմ ծառայ, քիչ բանների վերայ հաւատարիմ էիր, ես քեզ շատ բանների վերայ կ'դնեմ. Խնամիր քո տիրոջ ուրախու-
22 թիւնը։ Եւ այն երկու քանքար առնողն էլ մօտ եկաւ եւ ասեց. Տէր, ինձ երկու քանքար տուիր. տես, երկու ուրիշ քանքար էլ շահեցի նո-
23 րանց վերայ։ Նորա տէրը նորան ասեց. Լաւ, բարի եւ հաւատարիմ ծառայ. քիչ բանների վերայ հաւատարիմ էիր, ես քեզ շատ բանների վերայ կ'դնեմ.
24 մարիր քո տիրոջ ուրախութիւնը։ Եւ այն մէկ քանքար առնողն էլ մօտ եկաւ եւ ասեց. Տէր, ես ճանաչում էի քեզ, որ դու մի պինդ մարդ ես. հնձում ես ուր որ չ'սերմնացիր, եւ
25 հաւաքում ես, ուր որ չ'փռեցիր։ Եւ վախենալով գնացի՝ թագդրի քո քանքարը գետնի մէջ. ահա քոնը առ։
26 Նորա տէրն էլ պատասխանեց եւ ասեց նորան. Չար եւ ծոյլ ծառայ, գիտէիր որ ես հնձում եմ ուր որ չ'սերմնացի, եւ հաւաքում եմ ուր որ չ'փռե-
27 ցի։ Ուրեմն պէտք էր որ իմ արծաթը սեղանաւորներին տայիր՝ եւ ես կ'գայի
28 տոկոսով կ'առնէի իմը։ Արդ՝ առէք դորանից քանքարը, եւ տուէք տասը
29 քանքարն ունեցողին։ Որովհետեւ ամեն ով որ ունի՝ նորան կ'տրուի եւ կ'աւելանայ, բայց նա որ չ'ունի՝ նորանից այն ունեցածն էլ վեր կ'առնուի։
30 Եւ այն անպիտան ծառային հանեցէք դրսի խաւարը, այնտեղ կ'լինի լացը եւ ատամների կրճտելը։
31 Եւ երբոր մարդի Որդին իր փառքով կ'գայ եւ ամեն սուրբ հրեշտակները նորա հետ, այն ժամանակ կը
32 նստի իր փառաց աթոռի վերայ. Եւ ամեն ազգերը կ'ժողովուին նորա առաջը, եւ նա զնորանց կ'բաժանէ իրարից ինչպէս հովիւը բաժանում է
33 ոչխարներն այծերից. Եւ ոչխարներն իր աջ կողմին կ'կանգնեցնէ, իսկ այծերը՝ ձախ կողմին։
34 Այն ժամանակ թագաւորը կ'ասէ իր աջ կողմիններին, եկէք, ով իմ Հօր օրհնածները, ժառանգեցէք պատրաս-
35 տուած թագաւորութիւնը։ Որովհետեւ սովեցի, եւ դուք տուիք ինձ ուտել. ծարաւեցի եւ խմեցրիք ինձ. օտար էի, եւ ինձ ձեզ մօտ առաք.
36 մերկ էի, եւ հագցրիք ինձ. հիւանդ էի, եւ ինձ այցելեցիք. բանտի մէջ
37 էի, եւ ինձ մօտ եկաք։ Այն ժամանակ արդարները կ'պատասխանեն նորան եւ կ'ասեն. Տէր, ե՞րբ տեսանք քեզ սոված, եւ կերակրեցինք, կամ
38 ծարաւ, եւ խմեցրինք։ Ե՞րբ տեսանք քեզ օտար, եւ մեզ մօտ առանք, կամ
39 մերկ, եւ հագցրինք։ Ե՞րբ տեսանք քեզ հիւանդ, կամ բանտի մէջ, եւ
40 եկանք քեզ մօտ։ Թագաւորն էլ կը պատասխանէ եւ կ'ասէ նորանց. Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, Որովհետեւ այս իմ փոքր եղբայրներից մէկին արիք, ինձ արիք։
41 Այն ժամանակ կ'ասէ ձախ կողմիններին էլ. Վերձանից դէն գնացէք, ով անիծեալներ, յաւիտենական կրակի մէջ, որ պատրաստուած է սատանայի
42 եւ նորա հրեշտակների համար։ Որովհետեւ ես սովեցի, եւ դուք չ'տուիք ինձ ուտել, ծարաւեցի, եւ ինձ չ'խը-
43 մեցրիք։ Օտար էի եւ ինձ ձեզ մօտ չ'առաք, մերկ՝ եւ ինձ չ'հագցրիք, հիւանդ եւ բանտի մէջ՝ եւ ինձ չ'այ-
44 ցելեցիք։ Այն ժամանակ նորանք էլ կ'պատասխանեն եւ կ'ասեն. Տէր, քեզ ե՞րբ տեսանք սոված, կամ ծարաւ, կամ օտար, կամ մերկ, կամ հիւանդ, կամ բանտի մէջ, եւ քեզ
45 ծառայութիւն չ'արինք։ Այն ժամանակ կ'պատասխանէ նորանց եւ կ'ասէ.

ա Ղկ. խգ. 47. Հմր. 31, 46. Դան. ժբ. 44. իբ. 29, 30. Ի Եբր. ժբ. 3. բ Տիմ. բ. 12. = Գաղ. ա. 8.
գ Հմր. 31.
դ Գկ. ժգ. 12. Մար. գ. 33. Դան. ը. 18. ժբ. 20. Յովհ. ժբ. 2.
ե Գկ. ը. 12. խգ. 31.
զ Գաղ. ժգ. 5. Գկ. ժբ. 27. ժբ. 28. Մար. ը. 38. Գործ. ա. 11. = Թես. գ. 13. բ Թես. ա. 7. Յուդ. 14. Յայտ. ա. 7.
է Հովհ. ժգ. 10. բ Կոր. ե. 10. Յայտ. բ. 13.
ը Գկ. ժգ. 49. Ելս Եզեկ. լգ. 17, 20, 23.

ա Հովհ. բ. 17. = Գեռ. ա. 4, 9.
բ Գկ. ի. 23. Մար. ժ. 40. = Կոր. բ. 9. Եբր. ժա. 16.
գ Ես. ժբ. 7. Եզեկ. ժբ. 7. Յով. ա. 27.
դ Եբր. ժգ. 3. բ Յովհ. 5. = Յով. բ. 15, 16.
ե Տիմ. ա. 16.
զ Ղաղ. ժգ. 31. ժբ. 17. Գկ. ժ. 42. Մար. թ. 40. Եբր. գ. 10.
է Ասգ. գ. 8. Գկ. ե. 23. Ղաղ. ժգ. 27. Գկ. ժգ. 40, 42.
ը Գեռ. բ. 4. Յուդ. 6.

Ձշմարիտ ասում եմ ձեզ՝ Հորովհետեւ այս փոքրներից մէկին չ՚արիք, ինձ էլ չ՚արիք։
46 Ահա սորանք կ՚գնան յաւիտենական տանջանքը, իսկ արդարները՝ յաւիտենական կեանքը։

ԳԼ. ԻԶ

Իրեաններըը խորհուրդ են անում Քրիստոսին սպանել։ Մի կին օծում է նորան։ Յուդայի մատնութիւնը։ Քրիստոսը ուտում է զատիկը, և սահմանում Տաղտկութիւնը։ Պղտրոսը է պատերազմը։ Բանվում և կիսիմի տանջին և տաքում։ Գետսեմանի պարտէզում է Քրիստոսին։

1 Եւ եղաւ երբոր Յիսուսը այս ամէն խօսքերը վերջացրեց, իր աշակերտներին ասեց. 2 Գիտէք, որ երկու օրից յետոյ զատիկ կ՚լինի. և մարդի Որդին կ՚մատնուի խաչուելու։ 3 Այն ժամանակ քահանայապետները և գրագիրները և ժողովրդի ծերերը ժողովուեցան այն քահանայապետի սրահը, 4 որի անունը Կայիափա էր։ Եւ խորհուրդ արին, որ Յիսուսին բռնեն նենգութեամբ և սպանեն։ 5 Բայց ասում էին, Այս տօնին ոչ, որ ժողովրդի մէջ խռովութիւն չ՚լինի։
6 Եւ երբոր Յիսուսը Բեթանիա էր՝ Սիմոն բորոտի տանը, 7 Նորա մօտ մի կին եկաւ, որ մի շիշ ծանրագին իւղ ունէր, և նորա գլխի վերայ թափեց, երբոր նա սեղան նստած էր։ 8 Նորա աշակերտներն էլ տեսնելով նեղացան և ասեցին. Ինչու եղաւ այդ կորուստը. 9 Որովհետեւ կարող էր այդ իւղը շատ ծախուիլ և աղքատներին տրուիլ։ 10 Յիսուսն էլ իմանալով ասեց նորանց. Ինչու էք այդ կնոջը նեղութիւն տալիս, որ դա մի բարի բան գործեց ինձ 11 վերայ։ Հորովհետեւ աղքատներն ամէն ժամանակ ունիք ձեզ հետ. բայց 12 ինձ միշտ ձեզ հետ չ՚ունիք։ Դա այդ իւղն իմ մարմնի վերայ թափելով, իմ 13 թաղուելու մասին արաւ։ Բայց ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, ուր որ էլ բոլոր աշխարհքի մէջ այս աւետարանը քարոզուի, կ՚խօսուի նա էլ, որ դա արաւ՝ դորա յիշատակի համար։
14 Այն ժամանակ տասներկուսից մէկը, որ Իսկարիովտացի էր ասուում, գնաց քահանայապետներին 15 մօտ եւ ասեց. Ինչ էք կամենում ինձ տալ, եւ ես ձեզ մատնեմ նորան։ Եւ նորանք երեսուն արծաթ կշռեցին 16 դոյն նորան։ Եւ նա այնուհետեւ յարմար ժամանակ էր որոնում, որ նորան մատնէ։
17 Եւ բաղարջակերաց առաջին օրը աշակերտները Յիսուսի մօտ եկան եւ ասեցին նորան, Ո՞րտեղ ես կամենում, որ քեզ համար զատիկը պատրաստենք 18 ուտելու։ Նա էլ ասեց. Գնացէք քաղաքն՝ այսինչի մօտ, եւ ասեցէք նորան. Վարդապետն ասում է՝ իմ ժամանակը մօտ է. քեզ մօտ եմ անելու զատիկն իմ աշակերտների հետ։ 19 Եւ աշակերտներն արին ինչպէս Յիսուսը հրամայեց նորանց. եւ զատիկը պատրաստեցին։
20 Երեկոյեան երբոր իրիկուն եղաւ տասներկուսի 21 կուսի հետ սեղան նստեց։ Եւ նորանք ուտելիս, ասեց. Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, որ ձեզանից մէկը կ՚մատնէ ինձ։ 22 Եւ նորանց ամէն մէկը չատ տրտմած՝ սկսեցին նորան ասել. Միթէ ե՞ս եմ, 23 Տէր։ Նա էլ պատասխանեց եւ ասեց. Ինձ հետ իր ձեռքը սկաւառակի 24 մէջ մտցրեց, նա կ՚մատնէ ինձ։ Իրաւի մարդի Որդին կ՚գնայ, ինչպէս նորա համար գրուած է. բայց վա՛յ այն մարդին, որի ձեռով մարդի Որդին կ՚մատնուի. լաւ էր նորան, թէ այն մարդը ծնուած չ՚լինէր։ 25 Յուդան էլ՝ նորա մատնողը՝ պատասխանեց եւ ասեց. Միթէ ե՞ս եմ, վարդապետ։

ա Առակ. ժգ. 31, ժէ. 5, Զաք. բ. 8, Գործ. ք. 5, Գ Կոր. ը. 9, Յայտ. ե. 10, Հռովմ. բ. 7 եւլն։
բ Մատ. ժգ. 1, Մարկ. ժդ. 1, Ղուկ. իզ. 1, Յովհ. ե. 55, ժգ. 1, գ Մատ. ը. 31, Յովհ. ժա. 47, Գործ. գ. 25—27,
դ Մատ. ժգ. 3—9, Յովհ. ժա. 1, 2, իզ. 1—3, Տես Ղուկ. ի. 36—50,
ե Գ. խ. 17,
զ Յովհ. իզ. 4,
է Ը Որ. ժե. 11, Յովհ. իզ. 8,
ը Տես Գ. իզ. 20, իզ. 20, Յովհ. ժգ. 28, ժգ. 19, ժգ. 5, 18, ժէ. 11,
թ Մատ. ժգ. 10, 11, Ղուկ. իզ. 3—6, Յովհ. ժգ. 2, 27, 30,
ժ Գ. ժ. 4, Հոբ. 25, 47, Գ. ի. 3,
ի Զաք. ժա. 12, Տես Գ. ի. 3,
լ Եր. իզ. 6, 18, Մատ. ժգ. 18, Ղուկ. իզ. 7,
խ Մատ. ժգ. 17—21,
ծ Ղուկ. իզ. 14, Յովհ. ժգ. 21, Յայտ. խա. 9, Ղուկ. իզ. 21, Յովհ. ժգ. 18,
կ Մատ. իզ. Ես. ժգ. Դան. ք. 20, Մատ. ք. 11, Ղուկ. իդ. 23, 26, 46, Գործ. ժէ. 2, 3, իզ. 22, 23, ա Կոր. ժե. 3, ա Պետ. ա. 11,
հ Յովհ. ժէ. 12,

Նոքան ասեց, Դու ասեցիր։
26 Նէ Նոքանք զեռ ուսումն էին, Յիսուս հացն առաւ եւ օրհնեալ կոտրեց, եւ աշակերտներին տուաւ եւ ասեց. Առէ՛ք կերէք, այս է իմ մարմինը։
27 Եւ բաժակն առաւ, գոհացաւ, Նոքանց տուաւ եւ ասեց. Ի՛միցէ՛ք զոքանչիդ
28 ամենքդ։ Վասնզի այդ է իմ արիւնը Նոր ուխտի, Որ թափվում է շատերի համար ի թողութիւն մեղաց։
29 Միայն Ասում եմ ձեզ, թէ Այսուհետեւ որքի այս բերքիցն էլ չեմ խմիլ մինչեւ այն օրը, որ զոքան ձեզ հետ Նոր կ'խմեմ Իմ Հօր արքայութեան մէջ։
30 Եւ օրհներգելուց յետոյ դուրս եկան
31 Զիթենեաց սարը։ Այն ժամանակ Յիսուս Նոքանց ասեց. Դուք ամենքդ այս գիշեր Կ'գայթակղիք ինձանից. որովհետեւ գրուած է Ես հարիւր կը զարկեմ՝ եւ հօտի ոչխարները կ'ցրուին։
32 Բայց իմ յարութիւն առնելուցը յետոյ ձեզանից առաջ Կ'գնամ Գալիլեա։
33 Պետրոսը պատասխանեց եւ ասեց Նոքան. Թէեւ ամենքը գայթակղին քեզանից, ես երբէք չեմ գայթակղիլ։
34 Յիսուս Նոքան ասեց. Ճշմարիտ ասում եմ քեզ. այս գիշեր դեռ հաւը չ'խօսած՝ երեք անգամ կ'ուրանաս ինձ։
35 Պետրոսը Նոքան ասեց. Եթէ քեզ հետ մեռնելու էլ լինիմ, չեմ ուրանալ քեզ. այնպէս էլ բոլոր աշակերտներն էին ասում։
36 Այն ժամանակ Յիսուս Նոքանց հետ մի տեղ եկաւ՝ անունը Գեթսեմանի, եւ ասեց աշակերտներին. Այդտեղ նստեցէք, մինչեւ որ ես գնամ
37 աղօթք անեմ այնտեղ։ Եւ Պետրոսին եւ Զեբեդեայի երկու որդկանցն իր հետ առաւ, սկսեց տրտմիլ եւ վշտանալ
38 Նոյն։ Այն ժամանակ Նոքանց ասեց. Հոգիս մեռնելու չափ տրտմած է. այստեղ մնացէք, եւ ինձ հետ արթուն
39 կացէք։ Եւ մի քիչ առաջ գնալով իր երեսի վերայ ընկաւ, հաղօթք էր անում եւ ասում. Իմ Հայր, եթէ կարելի է, Թող այս բաժակն ինձանից անցնի. սակայն ոչ թէ ինչպէս ես
40 եմ կամենում, Այլ ինչպէս դու։ Եւ աշակերտների մօտ է գալիս, եւ Նոքանց քնի մէջ է գտնում եւ ասում է Պետրոսին. Այդպէս մէկ ժամ էլ չը կարացիք ինձ հետ արթուն կենալ։
41 Արթուն կացէք եւ աղօթք արէք, որ փորձութեան մէջ չ'մանէք. Հոգին
42 յօժար է, բայց մարմինը տկար։ Դարձեալ երկրորդ անգամ Յիսուս գնաց, աղօթք արաւ՝ եւ ասեց. Իմ Հայր, եթէ կարելի չէ որ այս բաժակն ինձանից անցնի առանց իմ Նոքան
43 խմելուս, քո կամքը լինի։ Եւ գալով Նոքանց գտնեալ քնի մէջ է գտնում. որովհետեւ Նոքանց աչքերը ծանրացել էին։ Նոքանց Թողնց դարձեալ գնաց, եւ երրորդ անգամ աղօթք արաւ եւ
45 միեւնոյն խօսքն ասեց։ Այն ժամանակ գալիս է իր աշակերտների մօտ եւ Նոքանց ասում. Այսուհետեւ քնեցէք եւ հանգստացէք. որ ահա հասել է ժամը, եւ մարդի Որդին մատնւում
46 է մեղաւորների ձեռը։ Վեր կացէք գնանք, ահա հասաւ ինձ մատնողը։
47 Եւ Նա տակաւին խօսում էր, ահա Յուդան՝ այն տասնեւերկուսից մէկը եկաւ, եւ Նոքա հետ մեծ ամբոխ սրերով եւ բիրերով քահանայապետների
48 եւ ժողովրդի ծերերի կողմից։ Եւ Նոքան մատնողը Նոքանց նշան էր տուել եւ ասել. Որին որ համբուրեմ՝ Նա է,
49 Նոքան բռնեցէք։ Եւ չուտով Յիսուսի մօտ եկաւ եւ ասեց. Բարեւ, վարդապետ. եւ համբուրեց Նոքան։ Յիսուսն էլ ասեց Նոքան. Ընկեր, ինչու համար եկար. եւ այն ժամանակ մօտ եկան՝ Յիսուսին ձեռք ձգեցին եւ
51 բռնեցին Նոքան։ Եւ ահա Յիսուսի

---

3 Մ-ր. Ժգ. 21. Ղուկ. իր. 19։
4 Նոր. Ժ. 33—39։
5 Ես. Ա. 16։
6 Մ-ր. Ժգ. 33։
7 Ես. Խգ. 6։
8 Եբեմ. լ. 31։
9 Գ. Թ. 31։
10 Գ. Ժ. 6։
11 Մ-ր. Ժգ. 35։ Ղուկ. իր. 18։
12 Գ. Ժ. 43։ Ղուկ. իր. 39։
13 Մ-ր. Ժգ. 36—31։
14 Մ-ր. Ժգ. 37։ Ծաղմ. Ժգ. 31։
15 Գ. Ժ. 6։
16 Ջ. Ժգ. 7։
17 Գ. իր. 7, 10, 16։ Մ-ր. Ժգ. 38. Ժգ. 7։
18 Մ-ր. Ժգ. 30։ Ղուկ. իր. 34. Ծաղմ. Ժգ. 38։
19 Մ-ր. Ժգ. 31—42։ Ղուկ. իր. 39—42, 45, 46։ Ծաղմ. Ժգ. 1։
20 Գ. Գ. 21. Ժէ. 1։
21 Ծաղմ. Ժգ. 27։
22 Մ-ր. Ժգ. 36։ Ղուկ. իր. 43. Եբր. Ե. 7։
23 Ծաղմ. Ժգ. 27։
24 Գ. թ. 22։
25 Ջմ. Ա. 49։ Ծաղմ. Ե. 30։ Ք. 88. Փիլ. բ. 9։
26 Մ-ր. Ժգ. 33։ Ժգ. 38։ Ղուկ. իր. 40, 46։ Եփես. գ. 17։
27 Մ-ր. Ժգ. 43—50. Ղուկ. իր. 47—53. Ծաղմ. Ժգ. 3—11։ Գաղ. ա. 16։
28 Ժ-գ. ի. 9։
29 Ա-գ. իա. 9. ՃԵ. 13. Գէ. ի. 13։
30 Ծաղմ. Ժգ. 10։

հետ լինողներից մէկը ձեռքը մեկնեց, իր սուրը հանեց, եւ քահանայապետի ծառային զարկելով ականջը կտրեց։
52 Ա՛յն ժամանակ Յիսուս ըսաւ նորան. Սուրդ տեղը դիր. որովհետեւ բոլոր սուր վեր առնողները սրով պիտի կոր-
53 չեն։ Կամ կարծո՞ւմ ես թէ չեմ կա-րող հիմա իմ Հօրն աղաչել, որ հասցնէ ինձ աւելի քան տասնեւերկու
54 գունդ հրեշտակներ։ Բայց ի՞նչպէս կը կատարուին գրքերը, Թէ այսպէս պէտք է լինել։
55 Ա՛յն ժամին Յիսուս այն ամբոխներին ըսաւ. Ինչպէս մի աւազակի վերայ սրերով եւ բիրերով դուս ե-կաք ինձ բռնելու. ամէն օր ձեզ մօտ նստում էի եւ տաճարում սովորե-
56 ցնում էի, եւ չբռնեցիք ինձ։ Բայց այս ամէնը եղաւ, որ Մարգարէների գրքերը կատարուին։ Ա՛յն ժամանակ բոլոր աշակերտները նորան թողեցին փախան։
57 Բայց նորանք Յիսուսին բռնեցին տարան Կայիափա քահանայապետի մօտ, ուր որ դպիրները եւ ծերերը
58 ժողովուած էին։ Պետրոս էլ գնում էր նորա հետից հեռուանց մինչեւ քահանայապետի սրահը, եւ ներս մը-տաւ, ծառաների հետ նստեց՝ վերջը
59 տեսնելու։ Բայց քահանայապետները եւ ծերերը եւ բոլոր առեղծը Յիսուսի դէմ սուտ վկայութիւն էին որոնում
60 որ նորան սպանեն, բայց չգտան։ Եւ թէպէտ Իւրա սուտ վկաներ էին եկել, բայց չգտան. վերջապէս Երկու սուտ
61 վկաներ առաջ եկան, եւ ասեցին. Սա ասաց Ես կարող եմ Աստուծոյ տաճարը քանդել եւ երեք օրուայ մէջ
62 նորան։ Եւ քահանայապետը վեր կացաւ նորան ասեց. Ոչինչ չե՞ս պա-տասխանում. դորանք ի՞նչ են վկայում
63 քեզ դէմ։ Եւ Յիսուսը լուռ էր կենում։ Եւ քահանայապետը պատաս-

խանեց եւ ասեց նորան. Երդում եմ տալիս քեզ կենդանի Աստուծովը որ մեզ ասես, Թէ դո՛ւ ես Քրիստոսը
64 Աստուծոյ որդին։ Յիսուս էլ նորան ասեց. Դու ասեցիր. սակայն ասում եմ ձեզ, Որ հիմիկուց յետոյ կ՚տես-նէք մարդի Որդին Զօրութեան աջ կողմը նստած եւ երկնքի ամպերի
65 վերայ գալիս։ Ա՛յն ժամանակ քահա-նայապետն իր հանդերձները պատա-ռեց եւ ասեց Թէ Հայհոյեց. էլ ի՞նչ պէտք են մեզ վկաներ. ահա հիմա
66 դորա հայհոյանքը լսեցիք։ Ի՞նչպէս է երեւում ձեզ։ Նորանք էլ պատաս-խանեցին եւ ասեցին. Մահապարտ է։
67 Ա՛յն ժամանակ թքեցին նորա երեսին, եւ բռնցքով ծեծեցին նորան, ո՞մանք էլ ապտակ տուին նորան, ասելով.
68 Մարգարէացիր մեզ, Քրիստոս, ո՞վ էր քեզ զարկողը։
69 Եւ Պետրոսը դուրսը նստած էր սրահում, եւ մէկ աղախին եկաւ նորա մօտ եւ ասեց. Դու էլ Գալիլ-
70 եացի Յիսուսի հետ էիր։ Նա էլ բո-լորի առաջին ուրացաւ եւ ասեց. Ես չեմ իմանում Թէ դու ի՞նչ ես ասում։
71 Եւ երբոր նա դուրսը բակը գնաց, մի ուրիշը նորան տեսաւ եւ այնտեղ լի-նողներին ասեց. Սա էլ էր Նազովրեցի
72 Յիսուսի հետ։ Եւ նա դարձեալ ու-րացաւ երդումով, Թէ ես այն մարդին
73 չեմ ճանաչում։ Եւ քիչ ժամանակից յետոյ այնտեղ կանգնողները եկան եւ Պետրոսին ասեցին. Ճշմարիտ դու էլ նորանցից ես. որովհետեւ քո խօսքն
74 էլ յայտնի է անում քեզ։ Ա՛յն ժամա-նակ նա սկսեց անիծել եւ երդուել Թէ այն մարդին չեմ ճանաչում, եւ
75 չուտով հաւը խօսեց։ Եւ Պետրոսը յիշեց Յիսուսի այն խօսքն, որ ասեց Թէ Հաւը խօսելուց առաջ երեք ան-գամ կ՚ուրանաս ինձ. եւ դուրս գնաց դառնապէս լացաւ։

Ա Մակ. ք. 6։ Յայտ. ժգ. 10։ Ը գ. Քագ. գ. 17։ Դան. է. 10։
Բ Կոր. ծգ. 7 եւ յետ. Հռ. 24։ Գաղ. իգ. 23, 44, 46։
Ժ Կոր. ծգ. 7—10։ Ոգբ. գ. 20. Հռ. 54, 56։
Ե Կոր. Ժողմ. ժբ. 18։
Է Մար. ժգ. 53—65։ Ղուկ. իբ. 54։ Ժողմ. ժբ. 12—18, 19—24։
Ը Մատ. իե. 12. Հե. 11։ Դար. գ. 13։
Թ Որ. ԺԲ. 18։
Ի Գլ. իե. 40. Ժողմ. բ. 19։ Հ Մար. ժգ. 60։
Յ Կոր. ծգ. 7. Գլ. իե. 13, 14։ ՚ԺԱ. ե. 1։ ՚՚ Թագ. ժգ. 24, 26. Գլ. ժգ. 16. Ժողմ. գ. 69։
Ի Դան. է. 13. Գլ. ժգ. 27. իգ. 30։ իե. 31։ Ղուկ. խ. 27։ Ժողմ. ա. 51։ Հռոմ. ժգ. 10։ ա Թես. գ. 16։ Յայտ. ա. 7։
Ա Մատ. ԺԴ. 1։ Դար. է. 35։ Ա Պետ. ժգ. 37. ԺԲ. 1։
ՆԱԱ. իգ. 16։ Ժողմ. ԺԲ. 7։ Ա Կոր. ծ. 6. ժգ. 3։ Գլ. իե. 30։
Ղուկ. իբ. 63։ Ժողմ. ԺԲ. 3։ Ա Մար. ժգ. 68. Ղուկ. իբ. 64։
Ա Մատ. ժգ. 66—72։ Ղուկ. իբ. 55—62։ Ժողմ. ժբ. 16—18, 25—27։
Է Ղուկ. իբ. 59։ Տես Ժողմ. ժբ. 28։
Ը Մատ. ժգ. 71։
Թ Ժող. 31։ Մատ. ժգ. 30. Ղուկ. իբ. 61, 62. Ժողմ. ժգ. 28։
—

ԳԼ· ԻԶ

Քրիստոսը տարվում է Պիղատոսի առաջին. Յուդայի յուսահատությունը, Քրիստոսի շարաշարանքը, խաչելությունը, մահը և թաղումը։

1 Եւ երբոր առաւօտ եղաւ, ՚բոլոր քահանայապետները եւ ժողովրդի ծերերը Յիսուսի դէմ խորհուրդ արին,
2 որ սպանեն նորան։ Եւ նորան կապելով տարան եւ Ի Պոնտացի Պիղատոս կուսակալին յանձնեցին։
3 Ի Այն ժամանակ նորա մատնիչը Յուդան տեսնելով որ դատապարտուեցաւ, զղջացած այն երեսուն արծաթը ետ դարձրեց քահանայապետներին եւ ծերերին, եւ ասեց, Ես մեղք գործեցի՝ անմեղ արիւն մատնելով։ Նորանք էլ ասեցին, Մե՛զ ինչ։
5 դու տես։ Եւ նա արծաթը դեց տաճարի մէջ հեռացաւ, եւ գնաց ինքնիրան խեղդեց։ Եւ քահանայապետներն որ արծաթն առան՝ ասեցին։ Արժան չէ դրան գանձանակի մէջ ընդունել,
7 որովհետեւ արիւնի գին է։ Եւ խորհուրդ արին եւ նորանով բրուտի արտատեղն առան, օտարականների գերեզմանատեղի համար։ Նորա համար այն արտատեղը Հաբիւնի արտ կոչուեցաւ մինչեւ այսօր։ Ա Յն ժամանակ կատարուեցաւ երեմիա մարգարէի ձեռով ասուածը, Ես երեսուն արծաթն առան՝ այն գնահատուածի գինը, որ Իսրայէլի որդիներից գնահատեցին,
10 հատել էին, եւ նորան բրուտի արտին տուին, ինչպէս որ հրամայեց ինձ Տէրը։
11 Եւ Յիսուսը կանգնեց կուսակալի առաջը։ Եւ կուսակալը հարցրեց նորան եւ ասեց։ Դո՞ւ ես Հրէաների թագաւորը։ Յիսուսն էլ ասեց նորան,
12 ՚Դու ես ասում։ Եւ երբոր քահանայապետներից եւ ծերերից ամբաստանուում էր՝ ոչինչ չ՚պատասխանեց։
13 Ա Յն ժամանակ Պիղատոս ասեց նորան։ ԻՉե՞ լսում՝ որքա՜ի բաներ են վկայում քեզ հակառակ։ Եւ նա նորան ոչ մէկ բան էլ չ՚պատասխանեց։ Մինչեւ որ կուսակալն էլ չատ զարմացաւ։
15 Ի Բայց սովորութիւն էր կուսակալին տօնի ժամանակին մէկ կապուած արձակել ժողովրդի համար։ որին որ ուզէին։ Եւ այն ժամանակ մի նշանաւոր բանտարկեալ ունէին, անունը
17 Բարաբբա։ Արդ՝ երբոր նորանք հաւաքուեցան, Պիղատոս ասեց նորանց։ Ո՞րն էք ուզում որ ձեզ համար արձակեմ։ Բարաբբայի՞ն, թէ Յիսուսին, որ Քրիստոս է կոչւում։
18 Որովհետեւ գիտէր, որ նախանձով էին մատնել նորան։
19 Եւ երբոր նա աթոռն նստած էր, նորա կինը հաղորդեց նորա մօտ եւ ասեց։ Այդ արդար մարդի հետ դու բան չ՚ունես։ որովհետեւ չատ բաներ քաշեցի այսօր նորա պատճառով։
20 Բայց քահանայապետները եւ ծերերը ժողովրդին համոզեցին, որ Բարաբբային ուզեն, իսկ Յիսուսին կորցնեն։ Եւ կուսակալը պատասխանեց եւ ասեց նորանց։ Այս երկուսից ո՞րն էք ուզում, որ արձակեմ ձեզ համար։ Եւ նորանք ասեցին, Բարաբբային։
22 Պիղատոս ասեց նորանց։ Ապա ինչ անեմ Յիսուսին որ Քրիստոս է կոչւում։ Ամենքն ասեցին։
23 Թող խաչուի։ Եւ կուսակալն ասեց, Ապա ինչ չար բան է արել։ Բայց նորանք էլ աւելի էին աղաղակում եւ
24 ասում՝ Խաչուի։ Պիղատոսն էլ երբոր տեսաւ, թէ ոչինչ օգուտ չէ անում, այլ աւելի խռովութիւն է լինում, Ջուր առաւ՝ ձեռքերը լուաց ժողովրդի առաջին եւ ասեց։ Ես այդ արդարի արիւնից անմեղ եմ, դուք տեսէք։
25 Եւ բոլոր ժողովուրդը պատասխանեց եւ ասեց։ Ի Նորա արիւնը մեզ վերայ
26 եւ մեր որդկանց վերայ։ Ա Յն ժամանակ նա Բարաբբային արձակեց նորանց համար, եւ Յիսուսին ծեծելուց յետոյ յանձնեց որ խաչուի։
27 Ա Յն ժամանակ կուսակալի զինուորները Յիսուսին տարան պալատը, եւ

–Մաթ. ը. 2։ Մար. ժե. 1։ Ղուկ. իբ. 66։ իգ. 1։ Յովհ. ժը. 28։
բՂկ. ի. 13։ Գոր. գ. 13, 26։ Ղուկ. գ. 1։ Ա Տիմ. 2։
գՂկ. իդ. 14, 15։
դԳոր. ա. 19։
եՂուկ. իա. 12, 13։
զՄար. ժե. 2։ Ղուկ. իգ. 3։ Յովհ. ժը. 33։
էՅովհ. ժը. 37։ — Ցխոր. գ. 13։
ըՂկ. իգ. 63։ Յովհ. ժթ. 9։
թՂկ. իգ. 62։ Յովհ. ժթ. 10։
ժՄար. ժե. 6։ Ղուկ. իգ. 17։ Յովհ. ժը. 39։
իՄար. ժե. 11։ Ղուկ. իգ. 18։ Յովհ. ժը. 40։ Գոր. գ. 13, 14։
լԳոր. ը. 6։
խՅովհ. ժթ. 10։ Յհս. ե. 19։
ծՄաթ. ա. 16։ գ Թագ. բ. 33։ Գոր. ե. 28։
կՅհս. ե. 9։ Ղուկ. իգ. 16։ Յովհ. ժբ. 1, 16։
հՄար. ժե. 16–21։

բոլոր զօրագունդը հաւաքեցին նորա
28 վերայ ։ Եւ նորան մերկացնելով նորա
վերայ մի կարմիր քղամիդ զգեցին ։
29 Եւ պսակ ոլորեցին նորա
գլխին դրին , եւ նորա աջ ձեռքին մի
եղէգ . եւ նորա առաջը ծունր դնելով
ծաղր էին անում եւ ասում . Ողջ լեր ,
30 Հրէաների թագաւոր ։ Եւ նորա վերայ
թքելով եղէգն առնում էին եւ նորա
31 գլուխը ծեծում ։ Եւ երբոր ծաղր ա-
րին նորան , կարմիր քղամիդը նորա-
նից հանեցին եւ նորան հագցրին իր
հանդերձները , եւ տարան նորան
խաչելու ։
32 Եւ երբոր դուրս եկան , մի Կիւ-
րենացի մարդ գտան՝ անունը Սիմոն ,
նորան պահակ բռնեցին , որ նորա
33 խաչը վեր առնէ ։ Եւ երբոր Գողգոթա
ասուած տեղն եկան , որ գանկի տեղ
34 ասել է , նորան լեղիի հետ խառնած
գինի տուին խմելու . եւ երբոր ճա-
35 շակեց , չէր կամենում խմել։ Եւ նորան
խաչը հանելով բաժանեցին նորա հան-
դերձները՝ վիճակ գցելով , որ կատար-
ուի մարգարէի ձեռով ասուածը՝ Իմ
հանդերձները իրանց մէջ բաժանեցին ,
եւ իմ պատմուճանի վերայ վիճակ
36 գցեցին ։ Եւ նստած նորան պահում
37 էին այնտեղ ։ Եւ նորա յանցանքը
գրած դրին նորա գլխից վեր . ԱՅՍ Է
38 ՅԻՍՈՒՍ ՀՐԷԻՑ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ։ Ա՛յն
ժամանակ նորա հետ երկու աւազակ-
ներ խաչուեցան՝ մէկը աջ կողմին եւ
միւսը ձախ կողմին ։
39 Եւ Անցնող դարձողները հայհոյում
էին նորան , իրանց գլուխները շար-
40 ժելով , եւ ասում էին . Ով տաճարը
քանդող՝ եւ երեք օրում չինող , ազա-
տիր քեզ . եթէ Աստուծոյ որդի ես ,
41 իջիր խաչից ։ Այնպէս էլ քահանա-
յապետներն էին ծաղր անում գրիր-
42 ների եւ ծերերի հետ եւ ասում . Ու-

բրիչներին ազատեց , ինքն իրան չէ
կարողանում ազատել . Թէ որ Իսրա-
յէլի թագաւորն է , իջնէ հիմա խաչից ,
43 եւ կ՚հաւատանք դորան ։ Աստուծուն
յուսացաւ , հիմա թող նա փրկէ դո-
րան , եթէ ուզում է դորան . որովհե-
տեւ ասեց , Թէ Աստուծոյ Որդի եմ ։
44 Միեւնոյնն էլ աւազակները , որ նորա
հետ խաչուած էին , նախատում էին
նորան ։
45 Եւ ժամը վեցից խաւար եղաւ
բոլոր երկրի վերայ մինչեւ իններ ժամը։
46 Եւ ժամը իններ դէմ , Յիսուսը մեծ
ձայնով աղաղակեց եւ ասեց . Էլի՛ Էլի՛
լա՛մա սաբաքթանի . այսինքն , Իմ
Աստուած՝ իմ Աստուած , ի՞նչու թո-
47 ղեցիր ինձ ։ Ա՛յնտեղ կանգնածներից
ոմանք էլ երբոր լսեցին , ասում էին
48 Թէ եղիային է կանչում դա ։ Եւ չու-
տով նորանցից մէկը վազեց՝ մի բա-
պունդ առաւ , լցացախով լցրեց , եղէգի
վերայ անցրեց՝ եւ նորան տուաւ , որ
49 խմէ . Եւ միւսներն ասում էին , Թող
տեսնենք , Թէ եղիան կ՚գա՞ դորան
փրկէ ։
50 Յիսուսը դարձեալ մեծ ձայնով
կանչեց՝ եւ արձակեց հոգին ։
51 Եւ Տաճարի վարագոյրն եր-
կու հղուեցաւ վերեւից մինչեւ ցածը,
եւ երկիրը չարժուեց . եւ քարերը
52 պատառուեցան . Եւ գերեզմանները
բացուեցան . եւ շատ սուրբ հնձեցեալ-
ների մարմիններ յարութիւն առան .
53 Եւ գերեզմաններից դուրս գալով ,
նորա յարութիւնից յետոյ , սուրբ
քաղաքը մտան , եւ շատերին երեւե-
ցան ։
54 Բայց հարիւրապետը եւ նորանք
որ նորա հետ Յիսուսին պահում էին ,
երբոր երկրաշարժը եւ այն եղածները
տեսան , շատ վախեցան եւ ասեցին .
Ճշմարիտ որ սա Աստուծոյ Որդի էր ։

---

3 Մատ. ժե. 17. Ղուկ. իգ. 11։ Յովհ. իԲ. 3։ Տես Յոյս. ժէ. 4։ իբ. 16.
4 Յոագ. կԲ. 19։ Ես. Դ. 3. 6 Ես. ծ. 6. Դ. իգ. 67.
7 Ես. Դ. 7.
8 Թես. ա. 15. 9 Թագ. իա. 13. Գործ. է. 57. Եբր. Դ. 12.
10 Մատ. ժե. 21. Ղուկ. իգ. 20.
11 Յովհ. ժե. 22. Ղուկ. իգ. 33. Յովհ. ԺԲ. 17.
12 Յոագ. կԲ. 21։ Տես Հմր. 18, Մատ. ժե. 23.
13 Մատ. ժե. 24. Ղուկ. իգ. 34. Յովհ. ԺԲ. 21.
14 Յոագ. իբ. 19.
15 Հմր. 34.
16 Մատ. ժե. 26. Ղուկ. իգ. 38. Յովհ. ԺԲ. 19.
17 Ես. Դ. 12. Մատ. ժե. 27. Ղուկ. իգ. 32, 33. Յովհ. ԺԲ. 18.

4 Յոագ. իբ. 7. ԺԲ. 28. Մատ. ժե. 29. Ղուկ. իգ. 35.
5 Գլ. իգ. 61. Յովհ. բ. 19.
6 Գլ. իգ. 63. Տես Ղուկ. գ. 23.
9 Յոագ. իբ. 8.
10 Մատ. ժե. 32. Ղուկ. իգ. 39.
11 Սաղմ. ծ. 9. Մատ. ժե. 33. Ղուկ. իգ. 44.
12 Երբ. ե. 7.
1 Յոագ. իբ. 1.
2 Յոագ. կԲ. 31. Մատ. ժե. 36. Ղուկ. իգ. 36. Յովհ. ԺԲ. 29.
3 Մատ. ժե. 37.
4 Եզ. իգ. 31. ԺԱ. գ. 14։ Մատ. ժե. 38. Ղուկ. իգ. 45.
5 Հմր. 30. Մատ. ժե. 39. Ղուկ. իգ. 47.

55 Եւ այնտեղ չատ կանայք կային, որ հեռուանց մտիկ էին ընում, որ Գալիլեայից Յիսուսի ետեւիցն եկան նո-
56 րան ծառայութիւն անելու։ Նորանց միջումն էր Մարիամ Մագդաղենացին՝ եւ Մարիամ Յակոբի եւ Յովսէի մայրը՝ եւ Զեբեդիայի որդկանց մայրը։
57 Եւ երբոր իրիկուն եղաւ, Արիմաթիայից մի հարուստ մարդ եկաւ՝ անունը Յովսէփ, որ ինքն էլ աշակերտ
58 եղած էր Յիսուսին։ Սա գնաց Պիղատոսի մօտ եւ Յիսուսի մարմինը խնդրեց. այն ժամանակ Պիղատոսը հրա-
59 մայեց որ մարմինը տուի։ Եւ Յովսէփը մարմինն առնելով մաքուր կտա-
60 ւով պատանեց, եւ դրաւ իր նոր գերեզմանի մէջ, որ վէմի մէջ փորել էր. եւ գերեզմանի դռանը մի մեծ քար
61 թաւալեց գնաց։ Եւ այնտեղ էր Մարիամ Մագդաղենացին եւ միւս Մարիամը, գերեզմանի դիմացը նստած։
62 Եւ հետեւեալ օրը որ ուրբաթից յետոյ է, քահանայապետները եւ Փարիսեցիները հաւաքուեցան Պիղատոսի
63 մօտ, եւ ասեցին. Տէր, յիշում ենք որ այն մոլորեցուցիչը, դեռ կենդանի, ասում էր Երեք օրից յետոյ յարու-
64 թիւն կ'առնեմ. Ուրեմն հրամայիր, որ մինչեւ երրորդ օրը գերեզմանն զգուշութիւնով պահեն. մի գուցէ աշակերտները գիշերը գան՝ նորան գողանան. եւ ժողովրդին ասեն՝ Մեռելներիցը յարութիւն առաւ, եւ յետին մոլորութիւնը չար լինի քան թէ ա-
65 ռաջինը։ Պիղատոս էլ ասեց նորանց. Ունիք պահապան զինուորներ, գնացէք՝ զորոյ պահեցէք ինչպէս գիտէք։
66 Նորանք էլ գնացին գերեզմանին պահպանութիւն արին, Քարը կնքելով պահապան զինուորների հետ։

ԳԼ. ԻԸ

Գերեզմանի յարութիւնը և կրկին երեւումը։

1 Եւ շաբաթ Իրիկունն՝ որ միաշաբաթի էր լուսանում, Մարիամ Մագդաղենացին եկաւ՝ եւ Մի-
2 ւս Մարիամը, գերեզմանը տեսնելու։ Եւ ահա մեծ շարժ եղաւ, որովհետեւ Տիրոջ Հրեշտակը երկնքից իջաւ գնաց՝ գնդիցն քարը հեռու թաւալեց, եւ նորա
3 վերայ նստեց։ Եւ Երեսը կերպարանքը փայլակի պէս էր, եւ նորա հագուստը
4 ձիւնի պէս սպիտակ։ Եւ նորա ահիցը պահապանները չփոթուեցան, եւ մե-
5 ռելի նման եղան։ Եւ հրեշտակը պատասխանեց եւ այն կանանցն ասեց, Մի վախենաք դուք, գիտեմ որ խաչ-
6 ուած Յիսուսին էք որնուում։ Այստեղ չէ. որովհետեւ յարութիւն առաւ, Ինչպէս ասեց. եկէք, տեսէք այն տե-
7 ղը, ուր Տէրը պառկած էր։ Եւ չուտով գնացէք նորա աշակերտներին ասեցէք թէ Յարութիւն առաւ մեռելներիցը, եւ Ահա նա ձեզանից առաջ Գալիլեա կ'գնայ. այնտեղ նորան կը
8 տեսնէք. ահա ասեցի ձեզ։ Եւ նորանք չուտով գերեզմանիցը դուրս եկան՝ վախով եւ մեծ ուրախութիւնով. եւ վազում էին նորա աշակերտներին
9 պատմելու։ Եւ երբոր գնում էին որ նորա աշակերտներին պատմին, ահա Յիսուսը պատահեց նորանց եւ ասեց. Ողջոյն ձեզ. եւ նորանք մօտ եկան, նորա ոտները բռնեցին եւ նո-
10 րան երկրպագութիւն արին։ Այն ժամանակ Յիսուսը նորանց ասեց. Մի վախենաք. գնացէք հիմ եղբայրներին ասեցէք, որ գնան Գալիլեա, եւ այնտեղ կ'տեսնեն ինձ։
11 Եւ երբոր նորանք գնացին՝ ահա պահապան զինուորներից ոմանք եկան քաղաքը եւ պատմեցին քահանայա-
12 պետներին բոլոր եղածները։ Եւ նորանք ծերերի հետ հաւաքուած խորհուրդ արին, եւ չատ փող տուին զինուոր-
13 ներին, եւ ասեցին. Ասեցէք, թէ նորա աշակերտները գիշերը եկան գողացան նորան, երբոր մենք քնած
14 էինք։ Եւ եթէ այդ լուրը կուսակալին հասնէ, մենք կ'համոզենք նորան
15 եւ ձեզ անհոգ կ'անենք։ Եւ նորանք փողն առնելով, այնպէս արին ինչպէս

ՂՒԿԱ. ը. 3, 3.
ՅՈՎՍ. ՅԱ. 40.
ՂՒՄԱ. ԺԱ. 42։ ՂՒԿԱ. ԻԳ. 50. ՅՈՎՍ. ԺՔ. 38.
ՅՈՎ. Ձգ. 9.
ԵՍԱ. Ձգ. 31. Ժբ. 23. ԻԱ. 19.
ԻԳ. 61. ՄԱՐ. ը. 31. Ժ. 34. ՂՒԿԱ. Ք. 22. Ծը. 33. ԻԳ. 8, 7. ՅՈՎՍ. ը. 19.
ԲԴԱՆ. ը. 17.
—ՄԱՐ. Ժգ. 1։ ՂՒԿԱ. ԻԳ. 1.
ՅՈՎՍ. ԻԱ. 1.
ՅՂ. ԽԲ. 36.
ԵՍԱ ՄԱՐ. Ժգ. 5. ՂՒԿԱ. ԻԳ. 4. ՅՈՎՍ. ԻԱ. 12.
ԸԴԱՆ. Ժ. 6.
ՅՂ. Ժբ. 40. Ժգ. 22. Ժբ.
23. ԻԱ. 19.
ՂՒԿ. ԻԳ. 32. ՄԱՐ. Ժգ. 7.
ԵՍԱ ՄԱՐ. Ժգ. 9. ՅՈՎՍ. ԻԱ. 14.
ԸԵՍԱ ՅՈՎՍ. ԻԱ. 17. ՀԱՄԲՍ. ը. 29. ԵԲՐ. ը. 11.

սովորեցրուած էին. եւ այս բանը հռչակուեցաւ Հրէաների մէջ մինչեւ այսօր։
16 Բայց տաճարամէկ աշակերտները գնացին Դալիլեա այն սարը Նոր Ցի-
17 ուսը Նորանց հրամայել էր։ Եւ երբոր Նորան տեսան, երկրպագութիւն արին Նորան, բայց ոմանք երկմտե-
18 ցին։ Եւ Յիսուս մօտ գալով Նորանց հետ խօսեց եւ ասաց, Ամէն իշխա-
19 նութիւնն ինձ տրուեցաւ երկնքում եւ երկրումս. Ուրեմն գնացէք Բոլոր ազգերը աշակերտեցէք, Նորանց մկրտելով Հօր եւ Որդու եւ Սուրբ Հո-
20 գու անունովը. Ինորանց սովորեցնելով, որ ամէն ինչ որ ձեզ պատուիրեցի՝ պահեն. եւ ահա ես ձեզ հետ եմ ամէն օր մինչեւ աշխարհքի վերջը։ Ամէն։

ԱԻԵՏԱՐԱՆ

ԸՍՏ

ՄԱՐԿՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ա

Յովհաննէս Մկրտչի պատմութիւն. Քրիստոսի մկրտուիլն է, եւ փորձուիլ. քարոզչութիւն է, եւ կանչուիլ Պետրոսին, Անդրեասին, Յակոբոսին եւ Յովհաննէսին. Բազմութիւնները է գործուիլ։

1 Սկսումն Որդի՝ Յիսուսի Քրիստոսի աւետարանի սկիզբը։
2 Ինչպէս գրուած է մարգարէներումը. Ահա ես իմ հրեշտակն ուղարկում եմ քո երեսի առաջից, որ պատրաստէ
3 քո ճանապարհը քո առաջին. Կանչողի ձայնը անապատումը՝ պատրաստ արէք Տիրոջ ճանապարհը, եւ շիտակ
4 արէք Նորա շաւիղները։ Յովհաննէսը անապատումը մկրտում էր, եւ ապաշխարութեան մկրտութիւն քարոզում՝
5 մեղաց թողութեան համար։ Եւ ըզնում էր Նորա մօտ Հրէաստանի բոլոր երկիրն եւ ամէն երուսաղէմացիք, եւ ամէնքը Նորանից մկրտուում էին Յոր-
6 դանան գետումը, իրանց մեղքերը խոստովանելով։ Եւ Յովհաննէսը հագած էր բուրդ եւ հագած գօտի իր մէջքին, եւ նորա կերակուրը
7 Խարեաս եւ վայրի մեղր էր. Եւ քարոզելով ասում էր, Ինձանից զօրաւորը գալիս է իմ ետեւից, որին ես արժանի չեմ խոնարհուիլ եւ Նորա
8 կօշիկների կապն արձակել։ Ես ջրով մկրտեցի ձեզ, բայց Նա Սուրբ Հոգով կմկրտէ ձեզ։
9 Եւ եղաւ այն օրերը՝ որ Յիսուս եկաւ Գալիլեացիների Նազարէթից, եւ մկրտուեցաւ Յովհաննէսից Յորդա-
10 նանի մէջ։ Եւ չուտով որ ջրից դուրս է գալիս՝ տեսաւ երկինքը ճըղուած, եւ Աստուծոյ Հոգին աղաւնի
11 պէս՝ որ իջնում էր Նորա վերայ։ Եւ ձայն եղաւ երկնքիցը՝ Դու ես իմ սիրելի Որդին, որին ես հաւանեցի։

Բ Գծ. իգ. 33։ Հմր. 7. Դան. է. 13, 14։ Գծ. Յա. 27։ Յգ. 28։ Ղուկ. ա. 32։ Յ. 33։ Յովհ. գ. 35։ Ա. 22։ Յգ. 3։ Յհ. 2։ Գոր. բ. 36։ Հռովմ. Յգ. 9։ ա Կոր. Յհ 27. Եփես. ա. 10, 21։ Փիլ. բ. 9, 10։ Եբր. ա. 2։ բ. 8։ ա Պետ. գ. 22։ Յայտ. Յհ. 14.

Ի Մատ. Յգ. 15։ Ղես. Յբ. 10։ Ղուկ. իգ. 47։ Գոր. բ. 38, 39։ Հռովմ. Յ. 18։ Կող. ա. 23։ Ի Գոր. բ. 42.

—

Մատ. Յգ. 33։ Ղուկ. ա. 35։ Յովհ. ա. 34, 49։ Բ Մատ. գ. 1։ Մատ. Յա. 10։ Ղուկ. ե. 27 Ի ես. խ. 3։ Մատ. գ. 3։ Ղուկ. գ. 4։ Յովհ. ա. 15, 23. Գ Մատ. գ. 1։ Ղուկ. գ. 3։ Յովհ. գ. 23. Ի Մատ. գ. 5։ Ղ Մատ. գ. 4։ Ե Ղև. Յա. 22։ Ը Մատ. գ. 11։ Յովհ. ա. 27։ Գոր. Յգ. 35։ Թ Գոր. ա. 5։ Յա. 16։ Յգ. 4։ Ի ես. խգ. 3։ Յովհ. բ. 28։ Գոր. բ. 4։ Յ. 45։ Յա. 15, 16։ ա Կոր. Յգ. 13. Ի Մատ. գ. 13։ Ղուկ. գ. 21։ Ղ Մատ. գ. 16։ Յովհ. ա. 32։ Ի Մատ. բ. 7։ Մատ. գ. 17։ Գղ. բ. 6.

42 Եւ չուտով Հոգին նորան անապա-
43 տը հանեց։ Եւ նա այնտեղ անապա-
տումն էր քառասուն օր սատանայիցը
փորձուելով. եւ գազանների հետ էր,
եւ հրեշտակները ծառայում էին նո-
րան։
44 Եւ Յովհաննէսը մատնուելուց յե-
տոյ, Յիսուսը եկաւ Գալիլիա, քա-
րոզում էր Աստուծոյ թագաւորու-
45 թեան աւետարանը եւ ասում, Թէ
Ժամանակը կատարուել է, եւ Աս-
տուծոյ թագաւորութիւնը մօտեցել է.
ապաշխարեցէք, եւ հաւատացէք ա-
ւետարանին։
46 Գալիլեացիների ծովի մօտովն անց-
կենալիս, տեսաւ Սիմօնին եւ նորա եղ-
բայր Անդրէասին, որ ուսկան էին
գցում ծովը. որովհետեւ ձկնորս էին։
47 Եւ Յիսուսը նորանց ասեց. Իմ հետ-
ւից եկէք, եւ ես կ'անեմ ձեզ, որ
48 մարդկանց որսորդ լինէք։ Եւ նորանք
չուտով իրանց ուսկանները թողնելին
49 եւ նորա հետւից գնացին։ Եւ այս-
տեղից մի քիչ առաջ գնալով, Յակո-
բոս Զեբեդեանին եւ նորա եղբայր
Յովհաննէսին տեսաւ, որոնք էլ նաւի
մէջ ուսկաններ չինում էին, եւ չու-
20 տով նորանց կանչեց։ Եւ նորանք ի-
րանց հայր Զեբեդէոսին վարձկանների
հետ նաւի մէջ թողելով, նորա հետ-
ւից գնացին։
21 Եւ մտնում են կափառնայում. եւ
չուտով շաբաթ օրը ժողովարանը մը-
22 տաւ եւ սովորեցնում էր։ Եւ զար-
մանում էին նորա վարդապետութեան
վերայ. որովհետեւ նա նորանց իշ-
խանութիւն ունեցող սովորե-
ցնում էր եւ ոչ թէ դպիրների պէս։
23 Եւ նորանց ժողովարանումը մի մարդ
կար պիղծ ոգով, եւ նա աղաղակեց
24 եւ ասեց. Թող տուր. Ինչ բան ու-
նես մեզ հետ, Յիսուս Նազովրեցի.
եկար մեզ կորցնելո՞ւ. գիտեմ քեզ,
25 Թէ ով ես, Աստուծոյ Սուրբդ։ Եւ
Յիսուսը հաստատեց նորան եւ ասեց,
Գազանէիր, եւ դորանից դուրս եկ։
26 Եւ պիղծ ոգին սաստիկ թափահարեց
նորան, եւ մեծ ձայնով աղաղակելով
27 դուրս եկաւ նորանից։ Եւ ամենքը
զարմացան, մինչեւ որ իրանց մէջ
հարցուփորձ էին անում եւ ասում.
Սա ինչ է. ինչ նոր վարդապետու-
թիւն է դա, որ իշխանութիւնով պիղծ
ոգիներին էլ սաստում է՝ եւ հնազան-
28 դում են իրան։ Եւ նորա համբաւը
չուտով դուրս գնաց Գալիլեայի ամեն
կողմերը։
29 Եւ չուտով ժողովարանից դուրս
գալով, եկան Սիմօնի եւ Անդրէասի
տունը՝ Յակոբի եւ Յովհաննէսի հետ։
30 Եւ Սիմօնի զոքանչը տենդած պառկած
էր, եւ չուտով նորա համար ասեցին
31 նորան։ Եւ նա մօտ եկաւ վերկացրեց
նորան՝ ձեռքից բռնելով. եւ չուտով
տենդը թողեց նորան, եւ նա ծառա-
32 յում էր նորանց։ Երբոր իրիկուն
եղաւ, արեգակը մար մանելիս, բոլոր
հիւանդներին եւ դիւահարներին նորա
33 մօտ բերին։ Եւ բոլոր քաղաքը ժողով-
34 ուած էր դռան առաջին։ Եւ շատ կերպ
կերպ ցաւերով հիւանդներին բժշկեց,
եւ շատ դեւեր հանեց. եւ թոյլ չէր
տալիս դեւերին որ խօսեն. որովհետեւ
գիտում էին նորան։
35 Եւ լուսածագին առաւօտանց շատ
կանուխ վերկացաւ՝ դուրս եկաւ գնաց
մի անապատ տեղ, եւ այնտեղ աղօթք
էր անում։
36 Եւ Սիմօնը եւ նորա հետ լինողները
37 նորա հետւից գնացին։ Եւ երբոր նո-
րան գտան. ասեցին նորան, Թէ Ա-
38 մենքը որոնում են քեզ։ Եւ նորանց
ասեց. Գնանք այդ գիւղաքաղաքներն
էլ, որ այնտեղ քարոզեմ. որովհե-
39 տեւ սորա համար եմ եկած։ Եւ բո-
լոր Գալիլեայի մէջ նորանց ժողովա-
րաններումը քարոզում էր, եւ դեւերը
հանում։
40 Եւ մի բորոտ եկաւ նորա մօտ,
աղաչում էր նորան եւ ծունր էր դը-

ձ Մատ. գ. 1. Ղուկ. գ. 1.
ղ Մատ. գ. 11.
ճ Մատ. գ. 12.
մ Մատ. գ. 13.
յ Դան. ը. 21. Գործ. գ. 1. Եբրեա. ա. 10.
ն Մատ. գ. 2. գ. 17.

շ Մատ. գ. 18. Ղուկ. ե. 1. ո Մատ. ՃԻ. 27. Ղուկ. ե. 11.
չ Մատ. գ. 21.
պ Մատ. գ. 13. Ղուկ. գ. 31. Մատ. ե. 38. Ղուկ. գ. 33.

ռ Մատ. ը. 29.
ս Հմփ. 34.
վ Գծ. ի. 19.
տ Մատ. ը. 14. Ղուկ. գ. 39.
ր Մատ. ը. 16. Ղուկ. գ. 41.
ց Գծ. գ. 12. Ղուկ. գ. 42. Տես Գործ. ԺԷ. 17, 18.

ւ Ղուկ. գ. 43.
փ Ղուկ. գ. 44.
ք Ես. կա. 1. Յովէլ. Ժէ. 28. ԺԹ. 4.
օ Մատ. գ. 23. Ղուկ. գ. 45.
ֆ Մատ. ը. 2. Ղուկ. ե. 18.

նում առաջին եւ ասում Նորան. Թէ որ կամենաս կարող ես ինձ սրբել։
41 Յիսուսն էլ դիմելով ձեռքը մեկնեց, Նորան դիպաւ, եւ ասեց Նորան. Կա-
42 մենում եմ՝ սրբուիր։ Եւ երբոր ասեց Նորան, չուռով բորոտութիւնը գնաց
43 Նորանից, եւ նա սրբուեցաւ։ Եւ Նորան սաստելով չուռով դուրս հանեց
44 Նորան, եւ ասեց Նորան. Զգոյշ կաց՝ ոչ ոքի ոչինչ չ'ասես. այլ գնա՝ քեզ ցոյց տուր քահանային, եւ քո սրբու-
թեան համար մատուցրու այն, որ Մովսէսը հրամայեց, Նորանց վկայու-
45 թիւն լինելու համար։ Եւ նա դուրս գնալով, սկսեց շատ բաներ քարոզել եւ այն բանը տարածել, մինչեւ որ Նա այլեւս չէր կարողանում յայտնա-
պէս քաղաքը մտնել, այլ դուրսը ա-
նապատ տեղերում էր, եւ ՚ամէն կող-
մերից գալիս էին Նորա մօտ։

Գլ. Բ

Քրիստոսը մի անդամալոյծ է բժշկում։ Մեզաւորներին ապաշխարութեան է կանչում։ Աշակերտները է իր ա-
կնկարների ընթացքը ծոմ պահելու եւ շաբաթ մասին։

1 Եւ դարձեալ մտաւ ՚Կափառնայում
2 ՚ի ՚ետ օրից յետոյ, եւ լսուեցաւ թէ տանն է, եւ չուռով շատ մարդիկ ժողովուեցան, մինչեւ որ տեղ չկար
եւ ոչ էլ դռան մօտ. եւ Նա խօսում
3 էր Նորանց Աստուծոյ խօսքը։ Եւ գալիս էին Նորա մօտ, եւ մի անդամա-
լոյծ էին բերում չորս հոգով վեր ա-
4 ռած։ Եւ երբոր չկարողացան մօտե-
նալ Նորան ամբոխի պատճառով, այն
տեղ ծածքը քանդեցին, ուր էր Յի-
սուսը, եւ ծակ բանալով իջեցրին մա-
հիճը, որի վրայ պառկած էր անդա-
5 մալոյծը։ Յիսուսն էլ Նորանց հաւատքը տեսնելով, ասեց անդամալոյծին.
Որդեակ, թողուած են քեզ քո մեղ-
6 քերը։ Եւ գրիչներից ոմանք այնտեղ
նստած էին. եւ իրանց սրտերումը
7 միտք էին անում. Ինչու համար սա այսպէս հայհոյութիւններ է խօսում. ՚Ո՞վ կարող է մեղք թողել, եթէ ոչ
8 մէկը՝ Աստուած։ Եւ ՚Յիսուսը իր հո-

գւի մէջ չուռով դիտաց, թէ իրանց սրտումն այսպէս են միտք անում, եւ
ասեց Նորանց. Ինչու էք ձեր սրտե-
9 րումն այդ բաները մտածում. ՚Ո՞րն է հեշտ. անդամալոյծին ասել՝ Թող-
ուած են քեզ քո մեղքերը, կամ
ասել՝ վեր կաց, քո մահիճն առ եւ
10 գնա՝ Բայց որ իմանաք, թէ Որ-
դին մարդոյ իշխանութիւն ունի երկրի
վերայ մեղքեր թողնելու. (անդամա-
11 լոյծին ասեց). Ասում եմ քեզ. վեր կաց, քո մահիճն առ եւ գնա քո տու-
12 նը։ Եւ նա չուռով վերկացաւ, մա-
հիճն առաւ, եւ ամենի առաջին դուրս գնաց. մինչեւ որ ամենքը զարմանում էին եւ Աստուծուն փառաւորում ա-
սելով թէ երբէք այսպիսի բան չենք տեսել։
13 Նորից դարձեալ դէպի ծովի եզերը դուրս գնաց, եւ բոլոր ժողովուրդը
Նորա մօտ էր գալիս. եւ Նա սովորե-
14 ցնում էր Նորանց։ Եւ անցնելիս տե-
սաւ Ղեւի Աղիեանին նստած մաքսա-
ւորութեան. եւ Նորան ասեց. Իմ ե-
տեւից եկ. եւ Նա վերկացաւ գնաց
15 Նորա ետեւից։ Եւ եղաւ, երբոր Նորա տանը սեղանի վերայ նստած էր, շատ մաքսաւորներ եւ մեղաւորներ
էլ Յիսուսի եւ Նորա աշակերտների
հետ սեղան էին նստած, որովհետեւ
շատ մարդիկ էին, որ Նորա ետեւից
16 գնում էին։ Բայց դպիրները եւ Փա-
րիսեցիները տեսնելով որ մաքսաւոր-
ների եւ մեղաւորների հետ ուտում է,
ասեցին Նորա աշակերտներին. Այդ
ինչ է, որ մաքսաւորների եւ մեղա-
ւորների հետ ուտում եւ խմում է։
17 Եւ Յիսուսը երբոր լսեց, ասեց Նո-
րանց. ՚Առողջներին բժիշկ պէտք չէ,
այլ հիւանդներին. ես չեկայ արդար-
ներին այլ մեղաւորներին ապաշխա-
րութեան կանչելու։
18 Եւ Յովհաննէսի աշակերտները եւ Փարիսեցիները ծոմ էին պահում եւ
եկան Նորան ասեցին. Ինչու Յովհան-
նէսի եւ Փարիսեցիների աշակերտները
ծոմ են պահում, բայց քո աշակերտ-

• Ղե. ժդ. 3, 4, 10. Ղուկ. ե. 14.
‡ Ղուկ. ե. 15.
=Գլ. բ. 13.

=Մատ. բ. 1. Ղուկ. ե. 18.
‡ Տես ժդ. 4. Ես. խգ. 25.
ֆ Մատ. բ. 4.
ՙՄատ. բ. 5.

ՆՄատ. բ. 9.
ՀՄատ. բ. 9. Ղուկ. ե. 27.
ՆՄատ. բ. 10.
ՀՄատ. բ. 12, 13. ժբ. 11.

Ղուկ. ե. 31, 32. ժբ. 10.
ա Տիմ. ա. 15.
ՖՄատ. բ. 14. Ղուկ. ե. 33.

19 Նները ծոմ չեն պահում։ Եւ Յիսուս
Նոքանց ասաց. Մի՞թէ կարող են հար-
նիքի որդիքը ծոմ պահել՝ քանի որ
փեսան Նոքանց հետ է. քանի որ փե-
սան իրանց հետ ունին, չեն կարող
20 ծոմ պահել։ Բայց օրեր կ'գան, որ
փեսան Նոքանցից վեր կ'առնուի, եւ
21 ապա այն օրերումը ծոմ կ'պահեն։ Եւ ոչ
ով Նոր լաթից կարկատան չի դնիլ հին
հանդերձի վերայ, ապա թէ ոչ՝ Նորն
իր ուժովն այն հինից կ'առնէ, եւ
պատառուածքն էլ աւելի չար կ'լինի։
22 Եւ ոչ ով Նոր գինին հին տիկերի մէջ
չի ածիլ. ապա թէ ոչ՝ Նոր գինին
տիկերը կ'պատառէ, եւ գինին կ'թափ-
ուի, տիկերն էլ կ'կորչին. այլ Նոր
գինին Նոր տիկերի մէջ պէտք է ածուի։
23 Եւ եղաւ որ Նա չաբաթ օրը ար-
տերի միջովն անցնում էր եւ Նորա
աշակերտներն սկսեցին գնալ հասկ
24 պոկելով։ Եւ Փարիսեցիներն ասեցին
Նորան. Տես, ինչ են գործում չաբաթ
25 օրը, որ արժան չէ։ Եւ Նա ասց Նո-
քանց. Դուք երբէք չէ՞ք կարդացել,
թէ Դաւիթն ինչ արաւ, երբոր պէտք
ունէր, եւ սովից ինքը եւ Նորա հետ
26 լինողներն։ Ինչպէս Աստուծոյ տունը
մտաւ Աբիաթար քահանայապետի
օրին. եւ առաջաւորութեան հացերը
կերաւ, Որ ուրիշի օրէնք չէր ուտել,
բայց միայն քահանայից. եւ իր հետ
27 լինողներին էլ տուաւ։ Եւ Նոքանց
ասեց. Շաբաթը մարդի համար եղաւ,
եւ ոչ թէ մարդը չաբաթի համար։
28 Ուրեմն մարդի Որդին չաբաթի էլ
տէրն է։

Գլ. Գ

Բժշկութիւն չաբաթ օրը։ Ընտրում է առաքեալներին. Սատանան հերքում է դպիրների ամբաստանութիւնը։ Ասում է թէ ովքեր են իր եղբայրը, քոյրը և մայրը։

3 1 Եւ դարձեալ ժողովարանը մտաւ,
եւ այնտեղ մի մարդ կար՝ ձեռքը չո-
2 րացած։ Եւ սպասում էին Նորան՝ թէ
արդեօք չաբաթ օրը կ'բժշկէ՞ Նորան
3 որ չարախօսեն Նորանից։ Եւ Նա ա-
սաց ձեռքը չորացած մարդին. Կանգ-
4 նիր մէջտեղը։ Եւ ասաց Նորանց.
Արժա՞ն է չաբաթ օրը բարի գործել՝
թէ չար գործել. մի հոգի ապրեցնել՝
թէ սպանել. իսկ Նորանք լռեցին։
5 Նա էլ բարկութիւնով չորս կողմովը
Նորանց մարիկ ապրում Նորանց սրտերի
կուրութեան համար տրտմած՝ այն
մարդին ասեց. Ձեռդ մեկնիր. եւ Նա
մեկնեց, եւ Նորա ձեռքը ողջացաւ ինչ-
6 պէս միւսը։ Եւ Փարիսեցիները չու-
տով դուրս գնացին Հերովդէսեան-
ների հետ Նորա դէմ խորհուրդ էին
անում, թէ ինչպէս կորցնեն Նորան։
7 Եւ Յիսուս իր աշակերտների հետ
ծովի մօտ գնաց. եւ չատ բազմութիւն
Նորա ետեւից գնում էին Գալիլեայից
8 եւ Հրէաստանից, եւ Երուսաղէմից,
եւ Եդովմից, եւ Յորդանանի այն
կողմերը, եւ Նորանք էլ որ Տիւրոսի
եւ Սիդոնի չրջակայքն էին, չատ
բազմութիւն, երբոր լսում էին, թէ
ինչ բաներ էր անում, Նորա մօտ էին
9 գալիս։ Եւ իր աշակերտներին ասեց
որ մի պզտիկ նաւ պատրաստ լինի
իրան համար այն ամբոխի պատճառով,
10 որ չնեղեն Նորան։ Որովհետեւ չատե-
րին բժշկեց. մինչեւ որ Նորա վերայ
էին թափւում, որ Նորան դպչին,
11 որունք որ ցաւ ունէին։ Եւ Խիղճ ո-
գիները երբոր Նորան տեսնում էին,
ընկնում էին Նորա առաջը, աղաղա-
12 կում էին եւ ասում, թէ Դու Աստու-
ծոյ Որդին ես. եւ Նա չատ սաստում
էր Նորանց, որ իրան չյայտնեն։
13 Եւ վեր ելաւ սարը եւ իր մօտ
կանչեց որոնց որ ինքը կամեցաւ. եւ
14 Նորա մօտ գնացին։ Եւ տասնեւերկու
հոգի կարգեց, որ իր հետը լինին,
եւ որ Նորանց ուղարկէ՝ քարոզելու.
15 եւ Նորանք իշխանութիւն ունենան
ցաւերը բժշկելու՝ եւ դեւերը հանելու։
16 Եւ Սիմոնի անունը Պետրոս դրաւ.
17 եւ Զեբեդեան Յակոբին՝ եւ Յակոբի
եղբայր Յովհաննէսին. եւ Նորանց ա-
նունները Բանեռգէս դրաւ, որ է՝

ՅՄատ. մր. 1։ Ղուկ. գ. 1։ Յհ Որ. խգ. 25։ ՅՄատ. մր. 6։ Ինչ. ԼԲ. 33, 33։ Ղկ. խգ. 9։

ՅՄատ. մր. 9։
—
ՅՄատ. մր. 9։ Ղուկ. գ. 6։ ՅՄատ. մր. 14։ ՅՄատ. իր. 16։

Ղուկ. գ. 17։ Ծն. ա. 33, 34։ Ղուկ. գ. 42։ ՀՄատ. մգ. 33։ Գլ. ա. 1։ ՆՄատ. մր. 18։ Գլ. ա. 25, 34։

ՀՄատ. մ. 1։ Ղուկ. գ. 13։ Ք. 1։ ՅՈաննէ. ա. 42։

18 Որոմանքի որդիք՝ եւ Անդրէասին, եւ Փիլիպպոսին, եւ Բարթողոմէոսին, եւ Մատթէոսին, եւ Թոմասին, եւ Յակոբոս Ալփեանին, եւ Թադէոսին, եւ Սիմոն Կանանացուն։ 19 Եւ Յուդա Իսկարիովտացուն, նա որ մատնեց էլ նորան։

20 Եւ եկան տուն, եւ դարձեալ հաւաքուեցաւ ամբոխը, մինչեւ որ չը կարողացան հաց էլ ուտել։ 21 Եւ նորա ընտանիքը լսելով դուրս եկան նորան բռնելու. Որովհետեւ ասում էին թէ զժուել է։ 22 Եւ դպիրները որ Երուսաղէմիցն իջել էին, ասում էին, թէ Հրէեզերբուղ ունի, եւ թէ դեւերի իշխանովն է հանում դեւերը։ Ինքն նորանց իր մօտ կանչելով առակներով ասում էր նորանց. Ի՞նչպէս սատանան կարող է սատանայ հանել։ 24 Եւ եթէ մի թագաւորութիւն իր միջումը բաժանուի, այն թագաւորութիւնը կարող չէ կենալ։ 25 Եւ եթէ մի տունն իր միջումը բաժանուի, այն տունը կարող չէ կենալ։ 26 Եւ եթէ սատանան իր անձի վերայ վերկացաւ եւ բաժանուած է, կարող չէ կենալ, այլ վերջացած է։ 27 Ոչ ոք կարող չէ մի զօրաւորի տունը մանելով, նորա կարասիքը յափշտակել, եթէ առաջ այն զօրաւորին չկապէ, եւ ապա նորա տունը կ'յափշտակէ։ 28 Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ՝ թէ Մարդկանց որդիների ամեն մեղքերը եւ հայհոյանքները, որքան որ հայհոյին էլ, կ'թողուին. 29 Բայց ով որ Սուրբ Հոգուն հայհոյէ, յաւիտեան թողութիւն չի ունենայ. այլ յաւիտենական դատապարտութեան պարտական կ'լինի։ 30 Որովհետեւ ասում էին, թէ պիղծ ոգի կայ նորա մէջ։

31 Եւ եկան նորա եղբարքը եւ մայրը, եւ դուրսը կանգնած՝ նորա մօտ ուղարկեցին կանչելին նորան։ 32 Եւ ժողովուրդը նորա չորս կողմը նստած էր. եւ ասացին նորան. Ահա մայրդ եւ եղբարդ դուրսը քեզ ուզում են։ 33 Եւ նա նորանց պատասխանեց եւ ասաց. Ո՞վ է իմ մայրը կամ իմ եղբարքը։ 34 Եւ իր չորս կողմը նստածներին մտիկ տուաւ եւ ասաց. Ահա իմ մայրը եւ իմ եղբարքը. 35 Որովհետեւ ով որ կատարէ Աստուծոյ կամքը, նա է իմ եղբայրը եւ քոյրը եւ մայրը։

Գլ. Դ

Սերմնացանի, ծածուկ անոյշ սերմի և մանանեխի հատի առակները։ Փրկութեան հանդերձեցման և ծովի ալեկոծութիւնը։

4 Եւ դարձեալ սկսեց ծովի մօտ սովորեցնել, եւ չատ ամբոխ հաւաքուեցաւ նորա մօտ, մինչեւ որ նաւի մէջ մտաւ. եւ ծովի վերայ նստեց. եւ բոլոր ամբոխը ծովի մօտ ցամաքի վրայ էին։ 2 Եւ չատ բաներ էր սովորեցնում նորանց առակներով. եւ Իր վարդապետութեան մէջ ասում էր նորանց. 3 Լսեցէք. ահա սերմ ցանողը դուրս գնաց սերմ ցանելու։ 4 Եւ եղաւ որ սերմանելու ժամանակին մի քանին ճանապարհի մօտ ընկաւ, եւ երկնքի թռչուննները եկան եւ կերան նորան։ 5 Եւ ուրիշն ընկաւ քարքարուտ տեղ, չատ հող չ'կար, եւ չուտով բուսաւ, 6 Հողը խոր չ'լինելուն համար։ Եւ երբոր արեգակը ծագեց՝ տաքացաւ եւ արմատ չ'ունենալուն համար չորացաւ։ 7 Եւ ուրիշն ընկաւ փշերի մէջ, եւ փշերը դուրս եկան եւ խեղդեցին նորան. եւ պտուղ չ'տուաւ։ 8 Եւ ուրիշն ընկաւ բարի երկիրը, եւ պտուղ էր տալիս, որ դուրս եկաւ եւ աճեց, եւ մէկը բերում էր երեսուն՝ եւ մէկը վաթսուն՝ եւ մէկը հարիւր։ 9 Եւ ասում էր նորանց. Ով որ լսելու ականջ ունի՝ թող լսէ։

10 Եւ երբոր մինակ էր, նորա մօտինները այն տասներկուսի 11 հետ հարցրին նորան այն առակը։ Եւ նա ասեց նորանց. Ձեզ տրուած է Աստուծոյ արքայութեան խորհուրդը գիտել, բայց Ինորանց որ դրսի են, 12 ամեն բան առակներով է լինում. Որ տեսնելով տեսնեն՝ եւ չ'տեսնեն, եւ

ա Գղ. գ. 31.
բ Յովհ. ե. 1; ժ. 10.
գ Մատթ. թ. 34; ժ. 25; Ղուկ. ժա. 15; Յովհ. ե. 20; ը. 48, 52; ժ. 20.
դ Մատթ. ժբ. 25.
ե Ես. խթ. 24; Մատթ. ժբ. 29.
զ Մատթ. ժբ. 31; Ղուկ. ժբ. 10; ա Յովհ. ե. 18.
է Մատթ. ժբ. 46; Ղուկ. ը. 19.
—
ը Մատթ. ժգ. 1; Ղուկ. ը. 4.
թ Գղ. ժբ. 38.
ժ Յովհ. ժե. 1; Կող. ա. 6.
ժա Մատթ. ժգ. 10; Ղուկ. ը. 9 և 18.
ժբ Կոր. ե. 12; Կող. գ. 5.
ժգ Թես. գ. 13; ա Տիմ. գ. 7; Ես. գ. 9; Մատթ. ժգ. 14; Ղուկ. ը. 10; Յովհ. ժբ. 40; Գոր. իբ. 26; Հռովմ. ժա. 8։

լսելով լսեն եւ չ'իմանան. մի գուցէ
դառնան, եւ մեղքերը թողուին նո-
13 րանց։ Եւ նորանց ասեց. Դուք չ'գի-
տէք այս առակը. եւ ինչպէս ամեն
14 առակները կ'գիտենաք։ Հ Սերմողը
15 խօսքն է սերմում. Եւ նորանք են
ճանապարհի վերայինները, ուր բանը
սերմվում է, եւ երբոր լսում են,
չուտով գալիս է սատանան եւ վեր
առնում նորանց սրտերումը սերմուած
16 խօսքը։ Նոյնպէս էլ քարքարուտ տեղը
սերմուածները նորանք են, որոնք,
երբոր խօսքը լսում են, չուտով ու-
րախութիւնով ընդունում են նորան.
17 Եւ իրանց մէջ արմատ չ'ունին, այլ
առժամանակեայ են. յետոյ երբոր այն
խօսքի համար նեղութիւն կամ հալած-
մունք է լինում, չուտով դայթակղում
18 են։ Եւ փշերի մէջ սերմուածները
նորանք են, որ խօսքը լսում են,
19 Բայց աշխարհիս հոգսերը եւ հարըս-
տութեան խաբէութիւնը եւ ուրիշ
բաների ցանկութիւնները մտնում են
խօսքը խեղդում. եւ անպտուղ է լի-
20 նում։ Բայց այն բարի երկրի վերայ
սերմուածները նորանք են, որ խօսքը
լսում են, եւ ընդունում են, եւ պը-
տուղ են տալիս՝ մէկը երեսուն, եւ
մէկը վաթսուն՝ եւ մէկը հարիւր։
21 Ե Եւ ասեց նորանց. Մի՞թէ ճրագը
գալիս է, որ գրուանի կամ մահճի
տակ դրուի. չէ՞ որ ճրագակալի վերայ
22 դրուի։ Հ Որովհետեւ ծածուկ բան չը
կայ, որ չ'յայտնուի. եւ մի թագուն
բան չեղաւ, որ դէպի յայտնութիւն
23 չ'գար։ Հ Եթէ մէկը լսելու ականջ ունի,
թող լսէ։
24 Եւ ասեց նորանց. Տեսէք՝ ինչ էք
լսում, Ինչ չափով որ չափէք, նորա-
նով էլ ձեզ կ'չափուի, եւ կ'աւելանայ
25 ձեզ լսողներիդ։ Որովհետեւ Ով որ
ունի, նորան կ'տրուի. եւ ով որ
չ'ունի, այն էլ որ ունի՝ վեր կ'առնուի
նորանից։
26 Եւ ասում էր. այսպէս է Հ Աստու-
ծոյ արքայութիւնը, որպէս թէ մի
27 մարդ սերմ գցէր հողի մէջ։ Եւ գիշեր
ցերեկ քնէ եւ վեր կենայ. եւ սերմը
բուսնէ եւ աճի. այնպէս որ նա չ'գի-
28 տէ։ Որովհետեւ երկիրն ինքն իրան
պտուղ է բերում, առաջ խոտը, յետոյ
հասկը, եւ նորանից յետոյ լցուած
29 ցորեն հասկի մէջ։ Բայց երբոր պտու-
ղը կ'տայ, չուտով կ'ուղարկէ մանա-
գաղը, որովհետեւ հունձքը հասել է։
30 Եւ ասում էր, Ումի՞ նմանեցնենք
Հ Աստուծոյ արքայութիւնը, կամ ինչ
առակով առակի բերենք նորան։
31 Նման է մանանեխի հատի, որ երբոր
հողի մէջ սերմվում է, երկրիս վերայ
32 եղած ամեն սերմերից փոքրն է. Եւ
երբոր սերմվում է, բուսնում է եւ
ամեն բանջարից աւելի մեծ է լինում,
եւ մեծ մեծ ճիւղեր է արձակում,
մինչեւ որ կարողանում են երկնքի
թռչունները նորա հովանիի տակ
բնակուել։
33 Ե Եւ չատ այսպիսի առակներով խօ-
սում էր նորանց հետ խօսքը, ինչպէս
34 որ նորանք կարող էին լսել։ Եւ ա-
ռանց առակի չէր խօսում նորանց
հետ, բայց առանձին իր աշակերտնե-
րին ամեն բան մեկնում էր։
35 Ե Եւ այն օրն, երբ որ իրիկուն էր
լինում, նորանց ասեց. Եկէ՛ք անցնենք
36 այն կողմը։ Եւ ժողովուրդը թողեցին,
եւ նորան նաւումն առան, ինչպէս որ
էր նաւումը. եւ ուրիշ նաւակներ էլ
37 կային նորա հետ։ Եւ քամի մեծ
փոթորիկ էր լինում, եւ ալիքները
թափում էր նաւի մէջ, մինչեւ որ
38 համարեա արդէն լցվում էր։ Եւ ինքը
նաւի ետի կողմումը բարձի վերայ
քնած էր. եւ նորան զարթնեցնում
են եւ ասում նորան. Վարդապետ,
39 հոգդ չէ՞ որ կորչում ենք։ Եւ նա
զարթնելով քամին սաստեց, եւ ասեց
ծովին. Լռիր, պապանձուիր։ Եւ քա-
մին դադարեց, եւ մեծ խաղաղութիւն
40 եղաւ։ Եւ ասեց նորանց. Ինչու այդ-
պէս վախկոտ էք. Ինչպէս հաւատք
չ'ունիք։ Եւ նորանք մեծ վախով վա-

ե Մատ. ժգ. 19։
զ = Տիմ. գ. 9, 17։
է Մատ. ե. 13։ Ղուկ. ը. 16, ժ. 33։
ը Մատ. ժ. 26։ Ղուկ. ժը. 2։
թ Մատ. ժ. 15։ Հմմտ. 9։
ժ Մատ. է. 2։ Ղուկ. գ. 38։
ժա Մատ. ժգ. 13, ԼԶ. 29։ Ղուկ. ը. 18։ ԺԲ. 26։
ժբ Մատ. ժգ. 24։
ժդ Յայտ. ժգ. 15։
ժե Մատ. ժգ. 31, 32։ Ղուկ. ժգ. 18, 19։
ժզ Մատ. ժգ. 34։ Յովհ. ժգ. 13։
ժէ Մատ. ը. 18, 23։ Ղուկ. ը. 22։

խեցան, եւ իրար ասում էին. Ա՛ռ ո՞վ է արդեօք. որ քամին էլ ծովն էլ հնազանդվում են նորան։

ԳԼ. Ե

Քրիստոս բժշկում է լկտի անեզոյ մարդին և սատանա կենդանի. յարուցանում է Յայրոսի աղկոնը.

1 Եւ եկան ծովի այն կողմը՝ Գադարացիների երկիրը։ 2 Եւ երբոր նաւից դուրս եկաւ, նորան իսկոյն պատահեց գերեզմաններից մի մարդ պիղծ 3 ոգով, որի բնակութիւնը գերեզմաններումն էր. եւ ոչ ոք չէր կարող նորան կապել։ 4 Որովհետեւ չատ անգամ ոտների կապերով եւ չղթաներով կապուել էր, բայց նա չղթաները կոտրատել եւ ոտների կապերը փշրել էր, եւ ոչ ոք կարող չէր նորան 5 նուաճել։ Եւ միշտ գիշեր ու ցերեկ գերեզմաններումը եւ սարերումն աղաղակում էր եւ ինքն իրան նեղում 6 էր քարերով։ Բայց երբոր հեռուանց Յիսուսին տեսաւ, վազեց Ընորան 7 երկրպագութիւն արաւ. եւ մեծ ձայնով աղաղակելով ասեց. Ինչ ինձ բան կայ ինձ հետ, Յիսու՝ Բարձրեալ Աստուծոյ Որդի. Աստուծով երդում եմ տալիս քեզ, մի տանջիր ինձ։ 8 (Որովհետեւ ասում էր նորան. Դուրս 9 եկ, պիղծ ոգի, այդ մարդիցը։) Եւ հարցրեց նորան. Անունդ ինչ է. եւ նա պատասխանեց եւ ասեց. Լէգէոն է իմ անունը. որովհետեւ մենք չատ 10 ենք։ Եւ չատ աղաչում էին նորան, որ իրանց այն աշխարհքիցը դուրս 11 չ՚ուղարկէ։ Եւ այնտեղ սարի մօտ խոզերի մի մեծ երամակ կար, որ ա- 12 բածում էր։ Եւ բոլոր դեւերը նորան աղաչեցին եւ ասեցին. Ուղարկիր մեզ այն խոզերի մէջ, որ նորանց մէջ 13 մտնենք։ Եւ Յիսուսը հրաման տուաւ նորանց չուտով. եւ պիղծ ոգիները դուրս եկան խոզերի մէջ մտան. եւ երամակն այն զառիվեր տեղիցը ծովի մէջ վազեց. եւ երկու հազարի չափ էին. եւ ծովումը խեղդուում էին։ 14 Եւ խոզարածները փախան եւ քաղաքումը եւ արտերումը պատմեցին. եւ դուրս եկան տեսնելու Թէ ինչ է 15 այդ եղածը։ Եւ Յիսուսի մօտ եկան, եւ դիւահարին տեսան նստած հագուած եւ խելքը գլուխը եկած, նա՝ որ լէգէոն ունեցել էր. եւ վախեցան։ 16 Եւ տեսնողները պատմեցին նորանց, Թէ ինչ եղաւ այն դիւահարին, եւ 17 խոզերի մասին։ Եւ սկսեցին աղաչել նորան, որ իրանց սահմաններիցը 18 դուրս գնայ։ Եւ երբոր նա նաւը մտաւ, Դիւահարն աղաչում էր նո- 19 րան, որ նորա հետ լինի։ Բայց Յիսուսը Թոյլ չ՚տուաւ նորան, այլ ասեց նորան. Գնա՛ քո տունը քո բնաւնիքի մօտ, եւ նորանց պատմիր, Թէ Տէրը ինչ բաներ արաւ քեզ, եւ քեզ ողոր- 20 մեց։ Եւ նա գնաց եւ սկսեց Դեկապոլիսի մէջ քարոզել, ինչ բաներ որ Յիսուսը իրան արել էր, եւ ամենքը զարմանում էին։

21 Դարձեալ երբոր Յիսուսը նաւով զարձեալ այն կողմն անցաւ, չատ ժողովուրդ նորա մօտ ժողովուեցան, եւ 22 նա ծովի մօտ էր. Եւ ահա գալիս է ժողովրդապետներից մէկը՝ անունը Յայրոս. եւ երբոր նորան տեսաւ, 23 ընկաւ նորա ոտները. Եւ նորան չատ աղաչում էր եւ ասում. Թէ Աղջիկս վախճանելու մօտ է, գաս, ձեռքդ նորա վերայ դնես, որպէսզի ազատ- 24 ուի եւ ապրի։ Եւ նա նորա հետ գնաց. եւ չատ ժողովուրդ նորա հետից գնում էին, եւ նորան նեղում էին։ 25 Եւ մի կին, որ Հարիւնի տեսատեսութեան մէջ էր տասներկու տարի, 26 եւ չատ բժիշկներից չատ չարչարուել էր, եւ իր բոլոր ունեցածը ծախսել եւ ոչինչ օգուտ չէր ստացել, այլ էլ 27 աւելի էր դէպի վատը գնացել, երբոր Յիսուսի համար լսեց, ամբոխի մէջ հետեւից եկաւ զգաւ նորա հանդերձ- 28 ին։ Որովհետեւ ասում էր, որ եԹէ միայն նորա հանդերձին դպչիմ, կը 29 փրկուիմ։ Եւ չուտով նորա արիւնի աղբիւրը ցամաքուեցաւ. եւ նա մարմնումը իմացաւ որ այն տանջանքիցը 30 բժշկուեցաւ. Եւ չուտով Յիսուս իր անձումն իմացաւ, Թոր իրանից զօրու-

---

ա Մատ. ը. 29. Ղուկ. ը. 26. | բ Տես Մատ. ը. 3. | գ Ղուկ. ը. 26. Դոր. ժգ. 17. | դ Մատ. ը. 31. Դոր. ժգ. 39. | ե Ղուկ. ը. 38. | զ Մատ. թ. 1. Ղուկ. ը. 40. | է Մատ. թ. 18. Ղուկ. ը. 41. | ը Ղուկ. ժե. 25. Մատ. թ. 20. | թ Ղուկ. գ. 19. ը. 46.

Թիւն դուրս գնաց, դարձաւ ամբոխի մէջ եւ ասեց. Ո՞վ դպաւ իմ հան-
31 դերձին։ Եւ նորա աշակերտներն ա-սեցին նորան. Տեսնում ես այդ ամ-բոխը որ նեղացնում է քեզ, եւ ասում ես թէ Ո՞վ դպաւ իմ հանդերձին։
32 Եւ նա նայում էր չորս կողմն, որ
33 տեսնէ այս բանն անողին։ Կինն էլ վախենալով եւ դողալով, որովհետեւ գիտէր ինչ եղաւ իրան, եկաւ բնկաւ նորա առաջը, եւ բոլոր ճշմարտու-
34 թիւնն ասեց նորան։ Նա էլ ասեց նո-րան. Դուստր, հէր հաւատքն ազա-տեց քեզ, գնա խաղաղութեամբ, եւ քո տանջանքիցն առողջ եղիր։
35 Ինչ դեռ խօսելիս, ժողովրդապետի տանիցը գալիս են եւ ասում թէ Ազ-ջիկդ մեռաւ, էլ ինչու ես աչխատե-
36 ցնում վարդապետին։ Եւ Յիսուսը լսած բանն խոչոր լսելով, ժողովրդա-պետին ասեց. Մի վախենար, բայց
37 միայն հաւատա։ Եւ ոչ ոքի թոյլ չը տուաւ որ իր հետ գնայ, բայց միայն Պետրոսին եւ Յակոբին եւ Յակոբի
38 եղբայր Յովհաննէսին. Եւ եկաւ ժո-ղովրդապետի տունը, եւ այնտեղ մեծ ամբոխ տեսաւ եւ լացողներ, եւ շատ
39 աղաղակ անողներ. Եւ ներս մտաւ՝ նորանց ասեց. Ինչու էք չփոթվում եւ լաց լինում. երեխան մեռած չէ,
40 այլ քնած է։ Եւ նորանք ծիծաղում էին նորա վերայ. բայց նա բոլորին դուրս հանեց, եւ առնելով երեխայի հօրը եւ մօրը եւ իր հետ լինողներին՝ մտաւ այն տեղն ուր երեխան պառ-
41 կած էր։ Եւ երեխայի ձեռքիցը բռնե-լով ասեց նորան. Տալիթա կումի. որ թարգմանվում է, Ով աղջիկ, (քեզ
42 եմ ասում,) վեր կաց։ Եւ չուտով վեր կացաւ աղջիկը եւ ման էր գալիս, որովհետեւ տասնեւերկու տարեկանի չափ էր. եւ մեծ զարմանքով զարմա-
43 ցան։ Եւ նորանց շատ պատուիրեց, որ ոչ ոք չիմանայ այս. եւ ասեց, որ նորան բան տան ուտելու։

Գլ. Զ

Գրիչոսը անարգվում է իր քաղաքակիցներից։ Աշա-կերտներին խրատելիս է տալիս գնել հանելու։ Նո-րան Յովհաննէս Մկրտչին են կարծում մեռելներից յա-րութիւն առած։ Հինգ հազար եւ երկու ձկան հրաշքը։ Գրիչոսը մտնում է գալիս ծովի վերայ, եւ բժշկում բազա-թիւ հիւանդների։

1 Եւ ե՛լան տեղից դուրս գնաց, եկաւ իր հայրենիքը. եւ նորա աշակերտ-
2 ները նորա ետեւից գնում էին։ Եւ որովհետեւ շաբաթ էր սկսեց ժողո-վարանի մէջ սովորեցնել. եւ շատերը լսելով զարմանում էին եւ ասում. Այսոքան ո՞րտեղից է այս բաները, կամ սա ինչ իմաստութիւն է՝ որ տրուած է սորան, որ այսպիսի զօրութիւններ
3 էլ են լինում սորա ձեռովը։ Չէ՞ որ սա է հիւսը՝ Մարիամի որդին, Յակո-բոսի եւ Յովսէսի եւ Յուդայի եւ Սի-մոնի եղբայրը, եւ չէ՞ որ դորա քոյ-րերը այստեղ մեզ մօտ են. եւ Նորա
4 վերայ գայթակղում էին։ Յիսուս էլ նորանց ասեց. Մի Խոթքարէ ա-նարգ չէ, բայց միայն իր հայրենիքի եւ իր ազգականների եւ իր տան մէջ։
5 Նէ չէր կարողանում այնտեղ ոչ մի զօրութիւն անել. բայց միայն մի քանի հիւանդների վերայ ձեռք դրաւ
6 եւ բժշկեց։ Եւ Նորանց անհաւա-տութեան համար զարմանում էր։ Եւ գան էր գալիս չորս կողմի գիւղերը եւ սովորեցնում։
7 Եւ տասնեւերկուսին իր մօտ կանչեց, եւ սկսեց նորանց երկու երկու ու-ղարկել, եւ նորանց իշխանութիւն էր
8 տալիս պիղծ ոգիների վերայ։ Եւ նո-րանց պատուիրում էր, որ ճանապարհի համար ոչինչ վեր չառնեն, բայց միայն մի գաւազան. ոչ պարկ, ոչ հաց, ոչ
9 պղնձէ դրամ մէջները. Այլ ոտքե-րի տակ հագնեն. եւ երկու հանդերձ
10 չհագնէք։ Եւ նորանց ասում էր. Որ տուն որ մտնէք, այնտեղ մնացէք, մինչեւ որ այնտեղից դուրս գնաք։
11 Եւ որոնք որ ձեզ չընդունեն, եւ ձեզ լսելիք էլ չդնեն, այնտեղից դուրս

ա Մատ. ք. 22, Գլ. ժ. 52, Գործ. ժգ. 8, Ղուկ. ը. 49։
բ Մատ. ը. 4, ք. 30, ժբ. 16, ժէ. 9, Գլ. գ. 12, Ղուկ. ե. 14։
գ Մատ. ժգ. 54, Ղուկ. գ. 16։
դ Յովհ. գ. 42։
ե Մատ. ժբ. 46, Գալ. ա. 19։
զ Մատ. ժա. 8։
է Մատ. ժգ. 57, Յովհ. գ. 44։

ը Տես նաև ժբ. 22, իբ. 25։ Մատ. ժգ. 58, Գլ. ք. 22։
թ Տես. ծք. 16։
ժ Մատ. ք. 35։ Ղուկ. ժգ. 22։
ի Մատ. ժ. 1։ Գլ. գ. 13, 14։ Ղուկ. ք. 1։
ժա Գործ. ժբ. 8։
ժբ Մատ. ժ. 11։ Ղուկ. ք. 4։ ժ. 7, 8։
ժգ Մատ. ժ. 14։ Ղուկ. ժ. 19։

գալիս՝ Էֆեր ոտների տակի փոշին թօթափեցէք, նորանց վկայութիւն լինելու համար։ Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ. Սոդոմի եւ Գոմորի համար աւելի հեշտ կ՚լինի դատաստանի օրուայ քան թէ այն քաղաքին։

12 Եւ նորանք դուրս եկան, քարոզում
13 էին, որ ապաշխարեն։ Եւ շատ դեւեր էին հանում, եւ շատ հիւանդներին իւղով օծում էին՝ եւ նորանց բժշկում էին։

14 Եւ Հերովդէս Թագաւորը լսեց, (որովհետեւ նորա անունը յայտնի եղաւ.) եւ ասում էր, թէ Յովհաննէս Մկրտիչը մեռելների միջից յարութիւն է առել, եւ նորա համար զօրութիւն-
15 ներ են գործվում նորանով։ Ուրիշներն ասում էին, թէ Եղիան է. ուրիշներն էլ ասում էին թէ մարգարէ է, կամ թէ մարգարէներից մէկի պէս։
16 Եւ Հերովդէսը լսեց, ասեց. Սա Յովհաննէսն է՝ որի գլուխը ես կարեցի. նա մեռելների միջից յարութիւն է առել։
17 Որովհետեւ Հերովդէսն ինքն ուղարկեց, Յովհաննէսին բռնեց եւ նորան կապեց բանտի մէջ իր եղբօր՝ Փիլիպպոսի կին Հերովդիայի համար,
18 որ կին էր առել նորան։ Որովհետեւ Յովհաննէսը Հերովդէսին ասում էր, թէ Օրէնք չէ քեզ քո եղբօր կինն
19 ունենալ։ Եւ Հերովդիան նորա դէմ էր պահում, եւ ուզում էր սպանել նորան, եւ չէր կարողանում։
20 Որովհետեւ Հերովդէսը Յովհաննէսից վախենում էր՝ նորան արդար եւ սուրբ մարդ ճանաչելով, եւ պահում էր նորան. եւ նորանից լսելով շատ բան էր անում, եւ քաղցրութիւնով լսում
21 էր նորան։ Եւ մի յարմար օր պատահելով, երբոր Հերովդէսը իր ծննդի օրը ընթրիք էր տալիս իր նախարարներին եւ զօրապետներին եւ Գալիլէացիների մեծամեծներին. Եւ երբոր
22 իսկ Հերովդիայի աղջիկը մտաւ՝ պարեց, եւ Հերովդէսին եւ նորա հետ նստածներին հաճոյ եղաւ. Թագաւորն ասեց աղջկանը. Խնդրիր ինձանից ինչ
23 որ ուզես, եւ ես կ՚տամ քեզ։ Եւ երդում արաւ նորան՝ թէ ինչ բան որ դու խնդրես ինձանից, կ՚տամ քեզ, մինչեւ իմ Թագաւորութեան կէսը։
24 Նա էլ դուրս գնաց ասեց իր մօրը, ինչ խնդրեմ. եւ նա էլ ասեց, Յովհաննէս Մկրտչի գլուխը։ Եւ
25 հաննէս Մկրտչի գլուխը։ Եւ իսկոյն չսպասելով Թագաւորի մօտ գնաց, խնդրեց եւ ասեց. Կամենում եմ որ հէնց հիմա սկուտեղի վերայ տաս ինձ
26 Յովհաննէս Մկրտչի գլուխը։ Եւ Թագաւորը շատ տրտմեց. բայց իր երդմուներն եւ կանչուած մարդկանց համար չկամեցաւ անարգել նորան։ Եւ
27 Թագաւորը շուտով գահից ուղարկեց եւ հրամայեց նորա գլուխը բերել. Նա էլ գնաց գլուխը կարեց բանտի
28 մէջ։ Եւ նորա գլուխը սկուտեղով բերաւ եւ աղջկանը տուաւ նորան,
29 աղջիկն էլ տուաւ իր մօրը։ Եւ երբոր նորա աշակերտները լսեցին, եկան նորա մարմինը վեր առան եւ դերեզմանի մէջ դրին։
30 Եւ Առաքեալները Յիսուսի մօտ ժողովուեցան, եւ պատմեցին նորան բոլորը՝ թէ ինչ որ արել էին. թէ ինչ
31 որ սովորեցրել էին։ Նէ նա ասեց նորանց. Դուք առանձին անապատ տեղ եկէք, եւ մի քիչ հանգիստ առէք. Որովհետեւ եկող եւ գնացողները շատ էին, եւ հաց ուտելու էլ ժամա-
32 նակ չունէին։ Նէ նաւով առանձին
33 անապատ տեղ գնացին։ Եւ ժողովուրդները տեսան նորանց որ գնում էին, եւ շատերը ճանաչեցին նորան. եւ ամեն քաղաքներից ոտով այնտեղ էին վազում, եւ նորանից առաջ եկան եւ
34 Նորա մօտ հաւաքուեցան։ Նէ երբոր Յիսուսը դուրս եկաւ շատ ամբոխ տեսաւ, եւ նորանց վերայ գթաց. որովհետեւ հովիւ չունեցող ոչխարների պէս էին, եւ սկսեց նորանց
35 շատ բաներ սովորեցնել։ Նէ երբոր արդէն շատ ժամանակ էր անցել, նորա

ե Գործ. ժգ. 51։ ժբ. 6։
բ Յհ. ե. 14։
ի Մատ. ժգ. 1։ Ղուկ. թ. 7։
հ Մատ. ժգ. 14։ գլ. ը. 28։
յ Մատ. ժգ. 2։ Ղուկ. գ. 19։
ղ Ղեւ. ժը. 16։ ք. 21։
ճ Մատ. ժգ. 3։ ք. 26։
ի Մատ. ժգ. 6։
ղ Նեհ. ք. 20։
ն Նեռ. ե. 3, 6։ է. 2։
է Մատ. ժգ. 9։
ը Ղուկ. թ. 10։
թ Մատ. ժգ. 13։
ժ Գլ. գ. 20։
ի Մատ. ժգ. 13։
լ Մատ. թ. 36։ ժգ. 14։
խ Ղուկ. թ. 11։
ծ Մատ. ժգ. 13։ Ղուկ. թ. 11։

աշակերտները մօտ եկան եւ ասեցին, Թէ Ա՛յս տեղը անապատ է, եւ ժա-
36 մանակն էլ արդէն ուշ։ Արձակիր զորանց, որ չորս կողմի չէները եւ գիւղերը գնան իրանց համար հաց առնեն. որովհետեւ այստեղ ուտելու
37 բան չ'ունեին։ Նա էլ պատասխանեց եւ նորանց ասեց. Դուք տուէք զորանց ուտել. նորանք էլ ասեցին նորան, Գնանք երկու հարիւր դահեկանի հաց առնենք, եւ զորանց տանք
38 որ ուտեն։ Նա էլ նորանց ասեց. Քանի՛ հատ հաց ունիք. գնացէք եւ տեսէք. երբ որ գիտացին, նորան ասե-
39 ցին. Հինգ, եւ երկու ձուկ։ Եւ հրամայեց նորանց՝ որ ամենքը զուռնդ զուռնդ կանանչ խոտի վերայ նստեն։
40 Եւ դաս դաս նստեցին, հարիւր հա-
41 րիւր՝ եւ հիսուն հիսուն։ Եւ այն հինգ հացը եւ երկու ձուկն առած դէպի երկինքը նայեց՝ օրհնեց կտրեց հացերը, եւ իր աշակերտներին տուաւ որ դնեն նորանց առաջը. եւ այն եր-
42 կու ձուկը բաժանեց ամենին։ Եւ ա-
43 մենքը կերան եւ կշտացան, եւ փշրանքներից տասներկու կողով լիքը
44 վեր առան, եւ ձկներից էլ։ Եւ հացը ուտողները հինգ հազարի չափ մարդիկ էին։
45 Եւ չուտով ստիպեց իր աշակերտներին, որ նաւը մտնեն, եւ առաջ այն կողմը՝ Բեթսայիդա գնան, մինչեւ-
46 որ ինքը ժողովուրդին արձակէ։ Եւ նորանցից բաժանուելով, վեր եկաւ
47 սարը աղօթք անելու։ Եւ երբոր իրիկուն եղաւ, նաւը ծովի մէջտեղն էր, եւ ինքն մինակ ցամաքումը։
48 Եւ տեսաւ նորանց, որ նաւելիս ալէկոծվում էին, որովհետեւ քամին ներ-
հակ էր նորանց. եւ գիշերուայ չորրորդ պահին ծովի վերայ գնալով նորանց մօտ եկաւ, եւ ուզում էր նո-
49 րանցից անցնել։ Նորանք էլ, երբոր տեսան ծովի վերայ գնալիս՝ կարծեցին Թէ աչքի երեւոյթ բան լինի, եւ
50 ազաղակ բարձրացրին։ Որովհետեւ

ամենքը նորան տեսան՝ եւ չփոթուեցան. եւ չուտով խօսեց նորանց հետ եւ ասեց. Քաջ եղէք, ես եմ, մի վա-
51 խենաք։ Եւ վեր եկաւ նաւը նորանց մօտ՝ եւ քամին դադարեց, եւ իրանց մէջ խիստ չափազանց ապշել էին, եւ
52 զարմանում էին. Որովհետեւ այն հացի վերայ էլ չմտացան. որովհետեւ նորանց սիրտը խմբած էր։
53 Եւ անցնելով, Գեննեսարէթի երկիրը եկան, եւ խարիսխը
54 ձգեցին։ Եւ երբոր նորանք նաւից դուրս եկան, անդէն չուտով ճա-
55 նաչեցին նորան։ Եւ գաւառի կողմերը վազելով սկսեցին հիւանդներին մահճակալներով բերել, որտեղ որ լսում էին՝
56 Թէ այնտեղ է։ Եւ որտեղ որ մտնում էր՝ գիւղեր Թէ քաղաքներ Թէ ագարակներ, հիւանդներին հրապարակների մէջ էին դնում, եւ նորան աղաչում էին որ դպնէ հանդերձի ծայրին դպչեն. եւ որոնք որ դպան նորան, փրկուեցան։

Գլ. է

Փրիսեացիք դատապարտում է Փարիսեցիների կեդծաւորութիւնը՝ որ աւանդութիւններ բանելով Աստուծոյ պատուիրանքն անարգում են։ Ցոյց է տալիս Աւետ հնոյ մշկանը, և մի խօսք և դեմոնախոս մարդի։

1 Եւ ժողովուեցան նորա մօտ Փարիսեցիները եւ դպիրներից ոմանք, որ
2 Երուսաղէմից եկել էին։ Եւ երբոր տեսան, որ նորա աշակերտներից մի քանիսը խառնակ ձեռքով, այսինքն առանց լուանալու հաց էին ուտում,
3 բամբասեցին։ Որովհետեւ Փարիսեցիները եւ բոլոր Հրէաները Թէ որ մի լաւ չլուանան ձեռքերը՝ չեն ուտում. որովհետեւ պահում են ծերերի աւան-
4 դութիւնը։ Եւ հրապարակից ՙ՚՚՚, եթէ չլուացուին, չեն ուտում. եւ ուրիշ շատ բաներ կան, որ ընդունեցին պահել, բաժակների եւ անօթների եւ պղնձէ ամանների եւ մահճա-
5 կների ՙլուացմունքներ։ Եւ Փարիսեցիները եւ Դպիրները հարցրին նորան, Թէ Ինչո՞ւ քո աշակերտները

ա Թագ. ժա. 13, 22։ գ Թագ. գ. 43։
բ Սաղ. ժգ. 17։ Ղուկ. ք. 13։ Յովհ. գ. 6։ Յհս Սաղ. ժե. 31։ գլ. ը. 5։
գ = Թագ. ք. 13։ Սաղ. իգ. 26։
դ Սաղ. ժգ. 22։ Յովհ. գ. 17։ ե Սաղ. ժգ. 23։ Յովհ. գ. 16, 17։
զ Յհս Ղուկ. իգ. 28։
է Գլ. ը. 17, 18, 21։
ը Գլ. գ. 5։ ը. 17։ ժգ. 14։
թ Սաղ. ժ. 40։ Հաւմ. ժա. 7։ ր Կոր. գ. 14։
ժ Սաղ. ժգ. 34։
ի Սաղ. ք. 20։ Գլ. ե. 27, 28։ Գոր. իբ. 12։
ժա Սաղ. իե. 1—28։
ժբ Հմր. ե. Սաղ. իգ. 25։ Ղուկ. ժա. 39։
ժգ Հմր. ե. Երր. գ. 2. ք. 10։
ժդ Սաղ. իե. 2։

ծերերի աւանդութեան համեմատ չեն
գնում. այլ անլուայ ձեռքով հաց են
6 ուտում: Նա էլ պատասխանեց եւ
ասեց նորանց, Թէ Եսայիան լաւ մար-
գարէացաւ ձեզ կեղծաւորներիդ վերայ,
ինչպէս գրուած է. Ա՛յս ժողովուրդը
շրթունքներով է պատուում ինձ, իսկ
նորանց սիրտը ինձանից հեռացած
7 ջոկուած է: Եւ զուր տեղն են պաշ-
տում ինձ. սովորեցնելով այնպիսի
վարդապետութիւններ, որ մարդկանց
8 պատուէրներ են: Որովհետեւ Աստու-
ծոյ պատուիրանքը թողած պահում
էք մարդկանց աւանդութիւնը, ա-
նօթիների եւ ամանների լուացմունք-
ներ՝ եւ սորանց նման էլ ուրիշ շատ
9 բաներ էք անում: Եւ նորանց ասեց.
Վա՛ւ էք անարգում Աստուծոյ պատ-
ուիրանքը, որ ձեր աւանդութիւնը
10 պինդ պահէք: Որովհետեւ Մովսէս
ասեց. Պատուիր քո հօրը եւ քո մօրը.
եւ՝ Նա որ հօրիցը կամ մօրիցը չա-
րախօսութիւն անէ, թող մահով մեռ-
11 նի: Բայց դուք ասում էք, Եթէ
մարդս հօրը կամ մօրը ասէ, Korban է
(այսինքն պատարագ) այն որ ինձա-
12 նից պէտք է չահուիս, ուրեմն է [illegible]: Եւ
այլեւս թոյլ չէք տալիս նորան որ մի բան
13 անէ իր հօրը կամ իր մօրը: Եւ Աս-
տուծոյ խօսքն անարգում էք ձեր ա-
ւանդութիւնովը, որ աւանդեցիք. եւ
սորան նման ուրիշ էլ շատ բաներ էք
անում:
14 Եւ բոլոր ժողովուրդն իրան մօտ
կանչելով ասեց նորանց. Ամենքդ ինձ
15 լսեցէք, եւ հասկացէք: Ոչինչ չկայ
մարդից դուրս նորա մէջ մտնող, որ
կարողանայ պղծել նորան, այլ նորա-
նից այն դուրս եկողներն են որ մար-
16 դին պղծում են: Ով որ լսելու ա-
կանջ ունի, թող լսէ:
17 Եւ երբոր ամբոխից տուն եկաւ,
նորա աշակերտները հարցրին նորան
18 այն առակի համար: Եւ նա ասեց
նորանց. Դո՞ւք էլ այդչափ անմիտ էք.
չէք իմանում, որ ամեն ինչ որ դրսից
մարդու մէջ չէ կարող
19 նորան պղծել: Որովհետեւ նորա սիր-
տը չէ մտնում, այլ փորը, եւ դուրս
է գնում արտաքնոցը՝ ամեն կերակուր
20 նները սրբելով: Եւ ասում էր Թէ Մար-
դիցը դուրս եկողն է պղծում մարդին:
21 Որովհետեւ ներսիցը մարդկանց սրտից են դուրս գալիս չար խորհուրդ-
ներ, շնութիւններ, պոռնկութիւն-
22 ներ, սպանութիւններ, գողութիւն-
ներ, ագահութիւններ, չարութիւն-
ներ, նենգութիւն, պիղծ ցանկութիւն,
չար աչք, հայհոյութիւն, ամբարտա-
23 ւանութիւն, անզգամութիւն: Ա՛յս
ամեն չար բաները ներսիցն է դուրս
գալիս, եւ մարդին պղծում:
24 Եւ այնտեղից վերկացաւ՝ եւ եկաւ
Տիւրոսի եւ Սիդոնի սահմանները. եւ
տուն որ մտաւ՝ չէր ուզում որ մէկն
իմանայ, բայց չկարողացաւ ծածկուիլ:
25 Որովհետեւ նորա համար լսեց մի կին,
որի աղջիկը պիղծ ոգի ունէր. եկաւ
26 նորա ոտների առաջին ընկաւ: Եւ
այն կինը Յոյն էր՝ ազգաւ Փիւնիկ Ա-
սորի. եւ աղաչում էր նորան, որ
դեւն իր աղջկանիցը դուրս հանէ:
27 Յիսուս էլ ասեց նորան. Թող առաջ
երեխաները կշտանան. որովհետեւ
լաւ չէ երեխաների հացն առնել եւ
28 շներին գցել: Նա էլ պատասխանեց
եւ ասեց նորան. Ա՛յո, Տէր, որովհետեւ
շներն էլ սեղանի տակին՝ երեխաների
29 փշրանքից են ուտում: Եւ ասեց նո-
րան, Ա՛յս խօսքի համար գնա, դեւը
30 դուրս եկաւ քո աղջկանիցը: Եւ իր
տունը որ գնաց, գտաւ դեւը դուրս
եկած, եւ աղջիկը մահճի վերայ պառ-
կած:
31 Եւ դարձեալ Տիւրոսի եւ Սիդոնի
սահմաններիցը դուրս գնաց, եւ Գալիլ-
եայի ծովի մօտ եկաւ՝ Դեկապոլիսի
32 սահմանների միջից: Նեւ մի խուլ եւ
դժուարախօս բերին նորան, եւ աղա-
չում էին, որ ձեռքը դնէ նորա վերայ:
33 Եւ նա նորան ամբոխիցը մի կողմ տա-
րաւ, իր մատները նորա ականջների

ե Նե. ԻԲ. 13:
զ Ղուկ. է. 30. Յովհ. Յգ. 48: ա Գործ. ա. 19: Գաղ. գ. 15. ա Թես. գ. 8. Երբ. Ժ. 28:
ը Նե. ի. 13: ի՛ա. 17. բ Որ. ե. 16. Մատ. ԻԵ. 4. ը Նե. ի՛ա. 17: Ղե. ի. 9: Առակ. ի. 20.
թ Մատ. ԻԵ. 5. իգ. 18.

ի Մատ. ԻԵ. 10.
լ Մատ. ԻԵ. 19.
խ Մատ. ԻԵ. 15.
ծ Նե. գ. 5. ի՛ա. 21. Մատ. ԻԵ. 19.
կ Մատ. ԻԵ. 21.
* Կամ՝ Հեթանոս
ձ Մատ. ԻԵ. 29—31.
ղ Նե. Մատ. ԻԵ. 21.
յ Մատ. ը. 32. Ղուկ. Ժա. 14.

մէջ դրաւ եւ ՚ի քէն, եւ նորա լեզ-
31 ուին դպաւ։ ՚Եւ դէպի երկինքը նա-
յելով հառաչեց եւ ասեց նորան. ՚Եփ-
35 փաթա՛ այսինքն բացուիր։ ՚Եւ չու-
տով նորա ականջները բացուեցան,
եւ նորա լեզուին կապն արձակուե-
36 ցաւ, եւ խօսում էր ուղիղ։ Եւ Նո-
րանց պատուիրեց՝ որ ոչ օրի չասեն.
եւ որչափ նա պատուիրում էր նո-
րանց, նորանք էլ աւելի էին հռչա-
37 կում։ Եւ չափից դուրս զարմանում
էին եւ ասում. Մա ամէն բան լաւ
գործեց. խուլերին լսել է տալիս՝ եւ
համրերին՝ խօսել։

Գլ. Ը

Երկասիրը հրաշքով կերակրում է ժողովրդին։ Զգուշացնում է իր աշակերտներին փարիսեցիների և Հերովդեսեանների խմորից։ Մի կոյր աչքերը բանում է։ Ստանացնում է թէ ինքը Քրիստոսն է, որ պիտի չարչարուի և յարութիւն առնէ։ Ճանապարհում է գնացողին։ Որդեդրում է աշակերտներին ուսուցանել հաւատալիս համբերել։

1 Ա յն օրերին՝ երբոր խիստ չատ ժո-
ղովուրդ կար եւ բան չունէին ուտե-
լու, Յիսուսը իր աշակերտներին կան-
2 չեց՝ եւ ասեց Նորանց. Խեղճ է դա-
լիս այդ ժողովրդի վերայ. որովհետեւ
արդէն երեք օր է ինձ մօտ են, եւ
3 բան չունեն որ ուտեն։ Եւ եթէ Նո-
րանց սոված արձակեմ իրանց տները,
կ՚ինուլանան ճանապարհին. որովհե-
տեւ դորանցից ոմանք հեռու տեղից
4 են եկել։ Նորա աշակերտները պա-
տասխանեցին Նորան. Ո՞ր տեղից կա-
րող է մէկը հացով կշտացնել դորանց
5 այստեղ՝ անապատումս։ ՚Եւ նա Նո-
րանց հարցրեց՝ Քանի՞ հաց ունէք։ Եւ
6 Նորանք ասացին՝ Եօթը։ Եւ նա ժո-
ղովրդին հրամայեց, որ գետնի վերայ
նստեն. եւ այն եօթը հացը առաւ,
գոհացաւ, կարեց, եւ իր աշակերտ-
ներին էր տալիս, որ դնեն. եւ Նո-
7 րանք դրեցին ժողովրդի առաջին։ Մի
քիչ փոքր ձուկեր էլ ունէին. եւ նա
օրհնեց ու ասեց որ Նորանց էլ դնեն։
8 կերան եւ կշտացան. եւ կտորների
աւելցածը եօթը զամբիւղ վեր առան։
9 Եւ ուտողները չորս հազարի չափ էին։
10 եւ Նորանց արձակեց։ ՚Եւ չուտով իր
աշակերտների հետ նաւը մտաւ՝ եւ
Դալմանութայի կողմերն եկաւ։
11 ՚Եւ Փարիսեցիները դուրս եկան եւ
սկսեցին Նորա հետ վիճել. եւ Նորան
փորձելով Նորանից նշան էին ուզում
12 երկնքիցը։ Եւ Նա չատ զայրացաւ իր
հոգիի մէջ եւ ասեց. Ինչ է, որ այս
ազգը նշան է ուզում. ճշմարիտ ա-
սում եմ ձեզ, որ այս ազգին նշան չի
13 տրուիլ։ Եւ Նորանց թողեց, դարձեալ
նաւը մտաւ՝ եւ այն կողմը գնաց։
14 ՚Եւ մոռացան հաց վեր առնել, եւ
մէկ հացից աւելի չունէին իրանց հետ
15 նաւի մէջ։ ՚Եւ Նորանց պատուիրում
էր եւ ասում. Զգոյշ կացէք Փարի-
սեցիների խմորիցը եւ ՚Հերովդէսեան-
16 նների խմորիցը։ Եւ իրար հետ միտք
էին անում եւ ասում, Որովհետեւ
17 հաց չունինք։ Եւ Յիսուսը իմանալով
ասեց Նորանց. Ի՞նչ էք միտք անում
քէ հաց չունիք. տակաւին չէ՞ք հ-
մանում եւ չէ՞ք յիշում. տակաւին
18 քարշած է ձեր սիրտը։ Աչք ունիք՝
եւ չէ՞ք տեսնում. եւ ականջ ունիք՝
19 եւ չէ՞ք լսում. եւ չէ՞ք յիշում։ ՚Երբո-
ր այն հինգ հացը հինգ հազարի հա-
մար կարեցի, քանի՞ կողով լիքը վեր
առաք Նորա կտորները. Եւ Նորան
20 ասացին՝ Տասներեքկու։ ՚Եւ երբոր եօթը
հացը չորս հազարին համար, քանի՞
զամբիւղ լիքը վեր առաք Նորա կտոր-
ները. եւ Նորանք ասացին, Եօթը։
21 Եւ Նորանց ասեց. Ապա ի՞նչպէս չէք
իմանում։
22 Եւ գալիս է ՚Բեթսայիդա. եւ Նորա
առաջին մի կոյր են բերում եւ Նորան
23 աղաչում, որ դպչի Նորան։ Եւ կոյրի
ձեռքիցը բռնեց՝ չէնիցը դուրս հանեց,
եւ Նորա աչքերի մէջ թքելով, եւ
ձեռքը վերան դնելով Նորան հարցրեց,
24 Թէ մի բան տեսնո՞ւմ է։ Եւ Նա մտիկ
առաւ եւ ասում էր. Մարդիկը տես-

չԳլ. ը. 23. Յովհ. թ. 6.
3 Գլ. գ. 41. Յովհ. ժա. 41. Հբ. ւ.
ՃՏես Գլ. ե. 41.
չԵս. լե. 5, 6. Մատ. ժա. 5. Ղ Գլ. ե. 43.

—Մատ. ժե. 32.
ՃՄատ. ժե. 31. Գլ. գ. 34—44. Ղ. ը. 1.
ՃՄատ. ժգ. 19. Գլ. գ. 41.
ՃՄատ. ժե. 39.
ՃՄատ. ժգ. 38. Հգ. ւ. Յովհ. գ. 30.
չՄատ. ժգ. 9.

ՃՄատ. ժգ. 6. Գլ. ե. 43. Ղուկ. ժգ. ւ.
ՃՏես Գլ. գ. 6. Հգ. ւ3.
ՃՀմբ. 21.
ՃԳլ. գ. 32.
ՃՄատ. ժգ. 10. Գլ. գ. 43. Ղուկ. թ. 17. Յովհ. գ. 13.
չՄատ. ժե. 37. Հմբ. 8.
ՃԳլ. գ. 52. Հմբ. 17.
ՃՏես Մատ. ժա. 21.
ՃԳլ. ե. 33.

նում եմ որ իբր ծառերի պէս՝ մարդ են
25 գալիս։ Յետոյ ձեռքերը դարձեալ նորա աչքերի վերայ դրաւ եւ նորան նայել տուաւ. եւ նա ողջացաւ՝ եւ ամէն
26 բան համարձակ տեսնում էր։ Եւ նորան ուղարկեց նորա տունն եւ ասաց. Ոչ գիւղը մտնես, հա՛ւ էլ գիւղի մէջ մէկին ասես։
27 Եւ Յիսուսը իր աշակերտների հետ դուրս գնաց Փիլիպպոսի կեսարիայի գիւղերը, եւ ճանապարհին հարցնում էր իր աշակերտներին եւ ասում. Մարդիկ ինձ համար ո՛վ են ասում,
28 թէ եմ։ Նորանք էլ պատասխանեցին. Յովհաննէս Մկրտիչը, եւ ուրիշները Եղիան, եւ ուրիշներն էլ՝ մարգարէ-
29 ներից մէկը։ Նա էլ ասեց նորանց. Ապա դուք ո՛վ էք ասում ինձ համար, թէ եմ։ Պետրոսը պատասխանեց եւ նորան ասեց. Դու ես Քրիստոսը։
30 Եւ նա նորանց սաստեց, որ ոչ ոքի չ'ասեն իրան համար։
31 Եւ սկսեց սովորեցնել նորանց, թէ պէտք է մարդի Որդին շատ չարչարուի, եւ անարգուի ծերերից եւ քահանայապետներից եւ դպիրներից, եւ սպանուի եւ երեք օրից յետոյ յա-
32 րութիւն առնէ։ Եւ համարձակ խօսում էր այս խօսքը. եւ Պետրոսը նորան մի կողմ քաշեց եւ սկսեց սաս-
33 տել նորան։ Եւ նա դառաւ, իր աշակերտներին տեսաւ՝ Պետրոսին սաստեց եւ ասեց. Ե՛տս գնա, սատանայ, որ դու Աստուծոյ բաները չես միտք անում, այլ մարդկանց բաները։
34 Եւ նա ժողովուրդն իր աշակերտների հետ իրան մօտ կանչեց եւ նորանց ասեց. Ով որ ուզում է իմ ետեւից գալ, թող իր անձն ուրանայ եւ իր խաչը վեր առնէ, եւ իմ ետեւից
35 գայ։ Որովհետեւ ով որ կամենայ իր անձն ապրեցնել՝ կ'կորցնէ նորան. եւ ով որ իր անձն ինձ համար եւ աւետարանի համար կորցնէ, նա կ'ապ-
36 րեցնէ նորան։ Որովհետեւ ինչ օգուտ է մարդի, եթէ բոլոր աշխարհս առա-
37 նայ եւ իր անձը կորցնէ։ Կամ ինչ փրկանք կ'տայ մարդ իր անձի
38 համար։ Որովհետեւ ով որ ինձ եւ իմ խօսքերը համօթ համարէ այս շնացող եւ մեղաւոր ազգի մէջ, մարդի Որդին էլ նորան համօթ կ'համարէ երբոր գայ իր Հօր փառքովը եւ սուրբ հրեշտակ-
39 ներովը։ Եւ նորանց ասեց. Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ. Քէ այստեղ կանգնածներից ոմանք կան, որ մահ չեն ճաշակիլ, մինչեւ որ չ'տեսնեն Աստուծոյ արքայութիւնը զօրութեամբ եկած։

ԳԼ. Թ

Քրիստոսի պայծառակերպութիւնը։ Խօսում է Եղիայի գալստեան մասին։ Մի խօսք եւ հարց դէ եւ հանում։ Կախաղանի ճանապարհ է իր եւ յարութեան։ Աղօթքում է իր աշակերտներին ներքինի եւ խրատում է դիմակալութեան չարից։

1 Եւ ե՛րեք օրից յետոյ Յիսուսը իր հետն առաւ Պետրոսին եւ Յակոբոսին եւ Յովհաննէսին, եւ հանեց նորանց միայնակ առանձին մի բարձր սար եւ այլակերպ-
2 ուեցաւ նորանց առաջին։ Եւ նորա հանդերձները փայլուն եղան՝ ձիւնի պէս շատ սպիտակ, որ երկրի վերայ մի քարիչ չէ կարող այնպէս սպիտա-
3 կացնել։ Եւ երեւեցաւ նորանց Եղիան Մովսէսի հետ եւ խօսում էին Յիսուսի
4 հետ։ Եւ Պետրոսը պատասխանեց եւ ասեց Յիսուսին. Ռաբբի, լաւ է որ մենք այստեղ լինենք. եւ երեք տաղաւար շինենք, մէկը քեզ եւ մէկը
5 Մովսէսին եւ մէկը Եղիային։ Որովհետեւ չ'գիտէր թէ ինչ խօսէր, որովհետեւ զարհուրել էին։ Եւ մի ամպ նորանց վերայ հովանի եղաւ. այն ամպիցը ձայն եկաւ՝ եւ ասեց, Դա է իմ
7 սիրելի Որդին. դորան լսեցէք։ Եւ չուռաւ որ իրանց շուրջը նայեցին, ոչ ոք չ'տեսան, բայց միայն Յիսուսին
8 իրանց հետ։ Եւ իջաբերից իջնելիս, նորանց պատուիրեց, որ ոչ մէկին չը պատմեն ինչ որ տեսան, բայց միայն

---

4 Մատ. ը. 4։ Գլ. ե. 43։
5 Մատ. ԺԶ. 13։ Ղուկ. Թ. 18։
6 Մատ. ԺԶ. 2։
7 Մատ. ԺԶ. 16։ Յովհ. ը. 70։ Ժա. 37։
8 Մատ. Ժ. 39։ ՂՀ. Թ. 21։
9 Մատ. ԺԶ. 21։ ԺԷ. 22։
Ղուկ. Թ. 22։
10 Մատ. Ժ. 39։ ԺԶ. 24։
Ղուկ. Թ. 23։ ԺԶ. 27։
Յովհ. ԺԲ. 25։
11 Մատ. Ժ. 33։ Ղուկ. Թ. 20։ ԺԲ. 9։
12 Ելհ. Հատմ. ա. 16։ բ. Տիմ. ա. 8։ բ 12։
13 Մատ. ԺԶ. 28։ Ղուկ. Թ. 27։
Ղուկ. Ի. 19։
—
14 Մատ. ԺԷ. 1։ Ղուկ. Թ. 28։
Գործ. Ե. 9։ Մատ. Ի. 3։
15 Մատ. ԻԳ. 30։ Ի. 31։
16 Մատ. ԺԷ. 9։

այն ժամանակն որ մարդի Որդին մե-
9 ռելոց միջից յարութիւն առնէ , եւ
նոքանք այն խօսքը պահեցին իրանց
մօտ , եւ իրար հարցնում էին , թէ
ինչ է այն մեռելների միջից յարու-
10 թիւն առնելը : Եւ նոքան հարցրին եւ
ասեցին . Ինչ է որ դպիրներն ասում
են , թէ Է՛լիա նախ եղիան գայ ,
11 Նա էլ պատասխանեց եւ ասեց նոքանց .
Իրաւ եղիան առաջ կ՛գայ , եւ ամեն
բան կարգի կ՛դնէ . եւ ինչպէս գըր-
ուած է մարդի Որդու համար , թէ
չատ պիտի չարչարուի եւ նախարգուի ,
12 Միայն ասում եմ ձեզ՝ թէ Է՛ղիան ե-
կաւ էլ , եւ ինչեր ուզեցին , նոքան
արին էլ . ինչպէս նոքա համար գըր-
ուած էր :
13 Ետ երբոր եկաւ աշակերտների
մօտ , նոքանց չորս կողմումը շատ ամ-
բոխ տեսաւ , եւ դպիրներին , որ նո-
14 քանց հետ վիճում էին : Եւ չուտով
բոլոր ժողովուրդը տեսնելով նոքան ,
չատ զարմացան եւ առաջ վազելով
15 նոքան բարեւում էին : Եւ նա հար-
ցրեց դպիրներին , Ինչ էիք վիճում
16 նոքանց հետ : Եւ ժողովրդի միջից
Մէկը պատասխանեց եւ ասեց . Վար-
դապետ , իմ որդին քեզ մօտ բերի ,
17 որ համր ոգի ունի : Եւ որտեղ որ
նոքան հասնում է , գետնով է տալիս
նոքան . եւ նա փրփրում է եւ առամ-
նները կրճտում է , եւ ցամաքում է .
եւ քո աշակերտներին ասեցի , որ հա-
18 նեն նոքան , բայց չ՛կարողացին : Նա
էլ պատասխանեց եւ ասեց նոքան .
Ով անհաւատ ազգ , մինչեւ ե՞րբ պիտի
ձեզ հետ լինեմ . մինչեւ ե՞րբ պիտի
ձեզ համբերեմ . նոքան ինձ մօտ բերէք :
19 Եւ նոքան բերին նոքա մօտ . Եւ
նոքան որ տեսաւ , չուտով ոգին թա-
փահարեց նոքան . եւ նա գետինն ըն-
կաւ թաւալում էր փրփրելով :
20 Նոքա հօրը հարցրեց , Քանի՞ ժամա-
նակ է , որ այդ եղաւ դորան . Նա էլ
21 ասեց՝ Երեխայութիւնից . Եւ չատ
անգամ էլ կրակի մէջ գցեց եւ ջրի
մէջ , որ դորան կորցնէ , սակայն եթէ
մի բան կարող ես , օգնիր մեզ՝ գթա-
22 լով մեզ վերայ : Յիսուս էլ նոքան
ասեց . Այն՝ եթէ կարող ես հաւատալ ,
Համին բան կարելի է հաւատացողին :
23 Եւ չուտով տղայի հայրն աղաղակեց
եւ արտասուքով ասեց , Հաւատում
եմ , Տէր , իմ անհաւատութեանն
24 օգնիր : Եւ երբոր Յիսուսը տեսաւ
թէ ամբոխը դիզվում է , պիղծ ոգուն
սաստեց եւ ասեց նոքան . Համր եւ
խուլ ոգի , ես հրամայում եմ քեզ ,
դորանից դուրս եկ , եւ այլ եւս դորա
25 մէջ չ՛մտնես : Եւ նա աղաղակելով եւ
սաստիկ թափահարելով նոքան , դուրս
եկաւ . եւ նա մեռելի պէս եղաւ .
մինչեւ որ շատերն ասում էին թէ
26 Մեռաւ : Եւ Յիսուսը նոքա ձեռքիցը
բռնեց , վերկացրեց նոքան . եւ նա
27 կանգնեց : Ետ երբոր նա տուն մտաւ
աշակերտներն առանձին հարցրին նո-
քան թէ Մենք ինչու չ՛կարողացինք
28 հանել նոքան : Եւ նա ասեց նոքանց .
Այդ ցեղը ուրիշ բանով անկարելի է
դուրս գայ , եթէ ոչ աղօթքով եւ ծո-
մով :
29 Եւ այնտեղից դուրս եկած Գալիլ-
եայի միջովն անցնում էին . եւ չէր
30 ուզում որ մէկն իմանայ : Որովհե-
տեւ աշակերտներին սովորեցնում էր
եւ նոքանց ասում թէ մարդի Որդին
մարդկանց ձեռքը պիտի մատնուի ,
եւ նոքան կ՛սպանեն . բայց երբոր
սպանուի , երրորդ օրումը յարութիւն
31 կ՛առնէ : Իսկ նոքանք այն խօսքը չէին
իմանում , եւ վախենում էին հարցնել
նոքան :
32 Ետ եկաւ Կափառնայում . եւ երբոր
տանն էր , նոքանց հարցնում էր՝ Ինչ
էիք ճանապարհին իրար հետ վիճում :
33 Բայց նոքանք լուռ էին , որովհետեւ
ճանապարհին իրար հետ վիճում էին ,
34 թէ ո՞վ է մեծը : Եւ նա նստեց տասն-
եւերկուսին կանչեց եւ ասեց նոքանց .
Եթէ մէկն ուզում է առաջին լինել ,
Թող ամենից յետին եւ ամենի *ծառայ

ա Մատ. դ. 3։ Մատ. ժե. 10։ Ղուկ. ա. 17։
բ Մատ. իբ. 6։ Ես. ծգ. 2 Հբեր. Դան. ք. 26։
գ Ղուկ. իգ. 15։ Փիլ. բ. 7։ Մատ. Յով. 14։ ժե. 13։
դ Մատ. ժե. 14։ Ղուկ. ք. 37։
ե Մատ. ժե. 14։ Ղուկ. ք. 38։
զ Ղուկ. ա. 35։ Ղուկ. ք. 42։
է Մատ. ժե. 19։ Գլ. Յով. 21։ Ղուկ. ժե. 8։ Յովէլ. Յով. 40։
ը Մատ. ժե. 19։
թ Մատ. ժե. 21։ Ղուկ. ք. 44։
ժ Մատ. Յբ. 1։ Ղուկ. ք. 46։ իբ. 24։
ի Մատ. ի. 26, 27։ Գլ. ժ. 43։ * պաշտաւնեայ

35 լինի։ Եւ հմի երեխայ առաւ, կանգ-
նեցրեց Նոյեան Նոյանց միջումը։
36 Եւ Նոյան գրկելով ասեց Նոյանց։ Ով
որ այսպիսի երեխաներից մէկին իմ
անունովն ընդունի՝ ինձ է ընդունում.
եւ ով որ ինձ ընդունի՝ ինձ չէ ըն-
37 դունում, այլ ինձ ուղարկողին։ Եւ
Յովհաննէսը Նոյան պատասխանեց
եւ ասեց։ Վարդապետ, մէկին տե-
սանք, որ քո անունովը դեւեր էր
հանում, եւ մեր ետեւից չէր գալիս,
եւ մենք արգիլեցինք Նոյան, որով-
38 հետեւ մեր ետեւից չէր գալիս։ Յի-
սուսն էլ ասեց։ Մի արգիլէք Նոյան։
Որովհետեւ ոչ ոք չկայ՝ որ իմ անու-
նովը մի զօրութիւն անէ, եւ կարո-
39 ղանայ չուտով հայհոյել ինձ։ Որով-
հետեւ ով որ մեզ հակառակ չէ, մեր
40 կողմն է։ Որովհետեւ ով որ մի բա-
ժակ ջուր խմեցնէ ձեզ իմ անու-
նովը՝ քէ գուք Քրիստոսինն էք, ճըշ-
մարիտ ասում եմ ձեզ, նա չի կոր-
41 ցնիլ իր վարձքը։ Եւ ով որ դայթակ-
ղեցնէ այս փոքրիներից մէկին, որ ինձ
հաւատում են, աւելի լաւ էր Նոյան,
որ Նոյա վիզը մի ջաղացի քար անց-
42 նուի, եւ ծովը դցուի։ Եւ Եթէ քո
ձեռքը քեզ դայթակղեցնէ՝ կտրիր Նո-
յան, որովհետեւ լաւ է քեզ որ խեղ
մանուս յաւիտենական կեանքը, քան
երկու ձեռք ունենաս՝ եւ գեհենը գնաս
43 այն անանցանելի կրակի մէջ։ Որտեղ
Նոյանց որդը չէ մեռնում՝ եւ կրակը
44 չէ անցնում։ Եւ Եթէ քո ոտքը քեզ
դայթակղեցնէ՝ կտրիր Նոյան. լաւ է
քեզ որ կաղ մանուս յաւիտենական
կեանքը, քան թէ երկու ոտք ունե-
նաս՝ եւ գեհենը ընկնիս՝ այն անանցա-
45 նելի կրակի մէջ։ Որտեղ Նոյանց որդը
չէ մեռնում՝ եւ կրակը չէ անցնում։
46 Եւ Եթէ քո աչքը քեզ դայթակղեցնէ,
դուրս հանիր Նոյան. լաւ է քեզ որ
մէկ աչքով Աստուծոյ արքայութիւնը
մանուս, քան թէ երկու աչք ունենաս՝
47 եւ կրակի գեհենն ընկնիս։ Որտեղ
Նոյանց որդը չէ մեռնում՝ եւ կրակը
48 չէ անցնում։ Որովհետեւ բոլորը
կրակով պէտք է աղանուի, եւ ամէն
49 զոհ աղով պէտք է աղանուի։ Աղը
բարի է. իսկ Եթէ աղն անհամանայ,
ինչով պիտի համեմացնէք. Աղ ու-
նեցէք ձեր անձերումը, եւ իրար
հետ խաղաղութիւն արէք։

Գլ. Ժ

Քրիստոսի վարդապետութիւնը ամուսնութեան, և երե-
խաների վերաբերեալ հարցերուն առթիւ։ Հարուստ մի վանդը։
Քրիստոս կանխատեսում է իր չարչարանքը, մահը
և յարութիւնը։ Երկու աշակերտների փառասիրութիւնը։
Քրիստոս բռնում է կոյր Բարտիմեոսի աչքերը։

1 Եւ ՚այն տեղից վերկացաւ եկաւ
Հրէաստանի սահմանները՝ Յորդանանի
այն կողմովը. եւ ժողովուրդները
դարձեալ հաւաքվում էին Նորա մօտ,
եւ ինչպէս որ սովոր էր՝ դարձեալ սո-
վորեցնում էր Նորանց։
2 Բայց Փարիսեցիները մօտ եկան,
Նորան հարցրին, թէ Արժանի է մար-
դիս որ կինը արձակէ. եւ փորձում
3 էին Նորան։ Նա էլ պատասխանեց եւ
ասեց Նորանց, Մովսէսն ինչ պատ-
4 ուիրեց ձեզ։ Նորանք էլ ասեցին.
Մովսէսը հրաման տուաւ՝ արձակ-
5 ման թուղթ գրել, եւ արձակել։ Եւ
Յիսուսը պատասխանեց եւ ասեց Նո-
րանց. Նա ձեր քարասրտութեան հա-
մար այն պատուիրանքը գրեց ձեզ։
6 Բայց առնդագործութեան սկզբից
Աստուած Նորանց արու եւ էգ ա-
7 րաւ, Ե- -ԵՅ. Ի՚սորա համար մարդ
իր հօրը եւ մօրը կ՚թողէ, եւ իր կնոջը
8 կ՚յարի. Եւ երկուսը մէկ մարմին կը
լինեն. այնպէս որ այլ եւս երկու չեն՝
9 բայց մէկ մարմին։ Ուրեմն ինչ որ
Աստուած միաւորեց՝ թող մարդը չը
10 բաժանէ։ Եւ տանը աշակերտները
դարձեալ մի եւ նոյն բանը հարցրին
11 Նորանից։ Եւ Նա ասեց Նորանց. Ով
որ կինն արձակէ եւ մի ուրիշն առնէ,

---

5 Մատ. ժբ. 3. Գլ. ժ. 16,
3 Մատ. ժ. 40. Ղուկ. բ. 48.
Մատ. ժա. 28. Ղուկ. բ.
49։
Մատ. ժբ. 3.
Տես Մատ. ժբ. 30.
Մատ. ժ. 42.
Մատ. ժբ. 6. Ղուկ. ժէ. 1։

էբ Ծր. ժգ. 6. Մատ. ե. 29,
ժբ. 8.
Ես կգ. 24։
Ղուկ. բ. 13. Եփես. ֆթ. 24.
Մատ. ե. 18. Ղուկ. ժգ.
24։
Եփես. գ. 23։ Կող. գ. 6։
Հռոմ. ժբ. 10. ժգ. 19։

բ Կոր. ժգ. 11. Երբ. ժբ.
14։
—
Մատ. ԺԲ. 1. Ծագ. ժ. 40.
ժա. 7.
Մատ. ԺԲ. 3.

էբ Ծր. ֆգ. 1. Մատ. ե. 31.
ԺԲ. 7.
Ղուկ. ա. 27. ե. 2։
Նախ. բ. 24։ ա Կոր. գ. 16.
Եփես. ե. 31.
Մատ. ե. 32. ԺԲ. 9. Ղուկ.
ժգ. 18. Հռոմ. է. 3. ա
Կոր. է. 10, 11։

42 չնութիւն է գործում նորա դէմ, եւ եթէ մի կին իր մարդին արձակէ եւ ուրիշ մարդու գնայ, չնութիւն է գործում։
43 Եւ նորա մօտ երեխաներ էին բերում՝ որ դպչի նորանց. բայց աշակերտները սաստում էին բերողներին։
44 Իսկ երբոր Յիսուսը տեսաւ, բարկացաւ, եւ ասեց նորանց. Թոյլ տուէք երեխաներին ինձ մօտ գան, եւ մի արգիլէք դորանց. որ այդպիսիներին է Աստուծոյ արքայութիւնը։
45 Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, Ով որ Աստուծոյ արքայութիւնը չ'ընդունի ինչպէս
46 երեխայ, նա չի մանիլ նորա մէջ։ Եւ նորանց առաւ գիրկը, ձեռքը դրաւ նորանց վերայ, եւ օրհնեց նորանց։
47 Եւ այնտեղից ճանապարհը գնալիս, մէկը վազելով եկաւ՝ ծունր դրաւ, նորան հարցնում էր եւ ասում. Բարի վարդապետ, ինչ գործեմ, որ յաւիտենական կեանքը ժառանգեմ։
48 Յիսուս էլ ասեց նորան. Ինչու ես ինձ բարի ասում. ոչ ով բարի չ'կայ, բայց
49 միայն մէկը՝ Աստուած։ Պատուիրանքները գիտես՝ Մի չնար, Մի սպաներ, Մի գողանար, Մի սուտ վկայիր, Մի զրկիր, Պո հօրը եւ մօրը
20 պատուիր։ Նա էլ պատասխանեց եւ ասեց նորան. Վարդապետ, այդ ամենն իմ երեխայութիւնից պահել եմ։
21 Յիսուսն էլ նորան մտիկ տուաւ՝ նորան սիրեց, եւ ասեց նորան. Մէկ բան պակաս է քեզ, գնա, ինչ որ ունես ծախիր եւ աղքատներին տուր. եւ գանձ կ'ունենաս երկնքումը. եւ
22 խաչն առած՝ եկ ինձ հետեւիր։ Նա էլ այն խօսքի համար դժուարացած՝ գնաց տրտմած. որովհետեւ շատ ինչքի
23 տէր էր։ Եւ Յիսուսը շուրջը նայելով ասեց իր աշակերտներին. Ինչքան դժուար է, որ հարստութիւն ունեցողները Աստուծոյ արքայութիւնը մտնեն։
24 Եւ աշակերտները զարմանում էին նորա խօսքերի վերայ. բայց Յիսուսը դարձեալ պատասխանեց եւ ասեց նորանց, Որդեակներ, ո՜րքան դժուար է, որ Հարստութեան վերայ յուսացողները Աստուծոյ արքայութիւնը մտնեն։
25 Աւելի հեշտ է, որ ուղտն անցնի ասղի ծակովը անցնէ, քան թէ հարուստն Աստուծոյ արքայութիւնը մտնէ։
26 Եւ նորանք առաւել եւս զարմանում էին, ըսելով. Ապա ո՞վ կարող է փրկուիր։
27 Յիսուս էլ նորանց մտիկ տուաւ եւ ասեց. Մարդկանց կողմանէ անկարելի է, այլ ոչ թէ Աստուծոյ կողմանէ. որովհետեւ ամէն բան կարելի է Աստուծոյ կողմանէ։
28 Եւ Պետրոսը սկսեց նորան ասել. Ահա մենք ամէն բան թողեցինք, եւ քո ետեւից եկանք։
29 Յիսուսն էլ պատասխանեց եւ ասեց. Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, ոչ ով չ'կայ, որ թողեց տուն կամ եղբայրներ կամ քոյրեր կամ հայր կամ մայր կամ կին կամ որդիք կամ արտեր ինձ համար
30 կամ աւետարանի համար, Որ հարիւրապատիկ հիմա այս ժամանակումը չ'առնէ տներ եւ եղբայրներ եւ քոյրեր եւ մայրեր եւ որդիք եւ արտեր հալածանքի հետ, եւ գալու աշխարհումը յաւիտենական կեանքը։
31 Բայց շատ առաջիններ յետինք կ'լինին, եւ յետիններն առաջինք։
32 Եւ ճանապարհի վրայ երուսաղէմ էին գնում, եւ Յիսուսը նորանցից առաջ էր գնում, եւ նորանք զարմանում էին եւ ետեւիցը գնալով վախենում էին։ Եւ տասներկուսին դարձեալ առանձին առաւ մօտը, սկսեց նորանց ասել, Թէ ինչ բաներ են իրան պատահելու.
33 Թէ ահա վեր ենք երուսաղէմ. եւ մարդի Որդին կ'մատնուի քահանայապետներին եւ դպիրներին. եւ նորան մահ կ'դատապարտեն, եւ նորան հեթանոսներին կ'մատնեն։
34 Եւ նորան ծաղր կ'անեն, եւ նորան կ'ծեծեն, եւ նորա վերայ կ'թքեն, եւ կ'սպանեն նորան. եւ երրորդ օրումը յարութիւն կ'առնէ։

---

5 Մատ. ժբ. 13։ Ղուկ. ժբ. 15։
6 Ծննդ. ժդ. 20։ ա Պետ. բ. 3։
7 Մատ. ժբ. 3։
8 Մատ. ժբ. 16։ Ղուկ. ժբ. 18։
9 Ելք. բ. 14։ Հռովմ. ժդ. 9։
10 Մատ. դ. 19, 20։ ժբ. 21։ Ղուկ. ժբ. 33։ ժդ. 9։
11 Մատ. ժբ. 23։ Ղուկ. ժբ. 24։
12 Ծննդ. լ. 24։ Սաղ. ծբ. 7։
13 Մատ. ժբ. 30։ բ. 16։ Ղուկ. ժդ. 30։
14 Մատ. ժբ. 17։ Ղուկ. ժբ. 31։
15 Մատ. ժբ. 17։ Ղուկ. ժբ. 31։
16 Մատ. ժբ. 21։ Ղուկ. ժբ. 33։
17 Մատ. ժբ. 30։ բ. 16։ Ղուկ. ժդ. 30։
18 Մատ. ժբ. 31։ Ղուկ. ժբ. 33։
19 Ելք. ի. 12։ Ղեւտ. ժթ. 18։ Բ Օր. ե. 16։ Մատ. ժբ. 19։ Ղուկ. ժբ. 20։
20 Մատ. ժբ. 10։ ա Տիմ. գ. 17։
21 Երեմ. ըբ. 17։ Մատ. ժբ. 16։ Ղուկ. ա. 37։
22 Մատ. ժբ. 27։ Ղուկ. ժբ. 28։
23 Ա Պետ. բ. 9։ Ղուկ. ժբ. 30։
24 Մատ. ժբ. 30։ բ. 16։ Ղուկ. ժդ. 30։
25 Մատ. ժբ. 17։ Ղուկ. ժբ. 31։
26 Ղուկ. ժդ. 17։ Ղուկ. ժբ. 31։
27 Ա Պետ. բ. 31։ Ա Պետ. բ. 30։ Ղուկ. ժբ. 33։

35 Եւ Զերեդիայի որդիք՝ Յակոբոսը
եւ Յովհաննէսը Նորա մօտ են գնում
եւ ասում. Վարդապետ, ուզում ենք
որ՝ ինչ որ քեզանից խնդրենք՝ մեզ
36 անես։ Նա էլ Նորանց ասեց. Ի՞նչ էք
37 ուզում որ ես ձեզ անեմ։ Նորանք էլ
ասեցին Նորան. Տուր մեզ, որ մէկը
աջ կողմդ եւ միւսը ձախ կողմդ նըս-
38 տենք քո փառքումը։ Յիսուսն էլ ա-
սեց Նորանց. Չգիտէք թէ ինչ էք խնդ-
րում. կարո՞ղ էք խմել այն բաժակը
որ ես պիտի խմեմ, կամ այն մկրտու-
թիւնով մկրտուել՝ որով ես պիտի
39 մկրտուիմ։ Նորանք էլ ասեցին Ն-
րան. կարող ենք։ Յիսուսն էլ ասեց
Նորանց. Այն բաժակը որ ես պիտի
խմեմ, կ'խմէք, եւ այն մկրտութիւ-
նով՝ որ ես պիտի մկրտուիմ՝ կ'մկրը-
40 տուէք։ Բայց իմ աջ եւ իմ ձախ կողմը
նստեցն իմս չէ, որ տամ. այլ Նորանց,
41 որ պատրաստուած է։ Եւ այն տաս-
ները լսելով սկսեցին բարկանալ Յա-
42 կոբի եւ Յովհաննէսի մասին։ Յիսուսն
էլ Նորանց իրան մօտ կանչեց, եւ ա-
սեց Նորանց. Գիտէք՝ որ հեթանոս-
ների իշխան համարուողները տիրում
են Նորանց վերայ, եւ Նորանց մեծա-
մեծները իշխում են Նորանց վերայ։
43 Այնպէս պիտի չլինի ձեր միջումը.
այլ ձեզանից ով որ կամենայ մեծ լի-
44 նել՝ Ձեզ ծառայ լինի։ Եւ
ձեզանից ով որ կամենայ առաջին լի-
45 նել, Ձեզ ամենի ծառայ լինի։ Որով-
հետեւ մարդի Որդին էլ չեկաւ, որ
իրան ծառայեն, այլ Նա ծառայէ, եւ
Իր անձը փրկանք տայ շատերի տեղ։
46 Եւ գալիս են Երիքով. եւ երբոր
Նա եւ Նորա աշակերտները եւ շատ
ժողովուրդ Երիքովից դուրս էին գա-
լիս, Տիմէի որդի Բարտիմէոս կոյր
ճանապարհի վերայ նստած մուրացկա-
47 նութիւն էր անում։ Եւ լսելով թէ Յի-
սուս Նազովրեցին է, սկսեց աղաղակել
եւ ասել. Յիսուս՝ որդի Դաւիթ, ողոր-
48 միր ինձ։ Եւ շատ մարդիկ սաստում էին
Նորան, որ լուռ կենայ. բայց Նա էլ
աւելի էր աղաղակում. Որդի Դաւիթ,
49 ողորմիր ինձ։ Եւ Յիսուսը կանգնեց եւ
ասեց, որ Նորան կանչեն. եւ կոյրին
կանչեցին եւ ասեցին Նորան. Քաջ եղիր,
50 վեր կաց, քեզ կանչում է։ Նա էլ իր
հանդերձը դէն գցեց՝ վերկացաւ եւ
51 Յիսուսի մօտ եկաւ։ Եւ Յիսուս պա-
տասխանեց եւ Նորան ասեց. Ի՞նչ ես
կամենում որ անեմ քեզ։ Կոյրն էլ
Նորան ասեց. Ռաբբունի, որ տեսնեմ։
52 Յիսուսն էլ ասեց Նորան. Գնա՝ քո
հաւատքը քեզ ապրեցրեց. եւ Նա չու-
տով տեսաւ, եւ ճանապարհումը Յի-
սուսի հետից գնում էր։

ԳԼ. ԺԱ

Քրիստոսի մուտքը Երուսաղէմ։ Նիշեում է անպտուղ թզենին։ Առևտրականների և մոխրագործների վտարումը։ Ուսուցչարանների յորդորում է որ հաստատ հաւատք ունենան, և իրանց թշնամիներին ներեն։ Դատաւորների հարցման պատասխանը։ Յովհաննէսի մկրտութիւնը։

1 Եւ երբոր Երուսաղէմին մօտեցան՝
Բեթփագէ եւ Բեթանիա՝ Ձիթենեաց
սարի մօտ, իր աշակերտներից եր-
2 կուսին ուղարկեց։ Եւ ասեց Նորանց.
Գնացէք այդ ձեր առաջի գիւղը. եւ
չուտով երբոր Նորա մէջ մտնէք, մի
կապած աւանակ կ'գտնէք որի վերայ
ոչ ոք չէ նստած. Նորան արձակեցէք
3 բերէք։ Եւ եթէ մէկը ձեզ ասէ. Ի՞նչ-
ու համար էք այդ անում. ասեցէք՝
թէ Նա պէտք է Տիրոջը. եւ չուտով
4 Նորան այստեղ կ'ուղարկէ։ Գնացին,
եւ աւանակը դռան դուրսը փողոցի
մէջ դռան մօտ կապած, եւ Նորան ար-
5 ձակեցին։ Եւ այնտեղ կանգնածներից
ոմանք ասեցին Նորանց. Ի՞նչ էք ա-
նում դա, որ արձակում էք այդ աւա-
6 նակը։ Նորանք էլ ասեցին Նորանց,
ինչպէս Յիսուսը հրամայել էր. եւ
7 թոյլ տուին Նորանց։ Եւ աւանակը
Յիսուսի մօտ բերին. եւ իրանց հան-
դերձները Նորա վերայ գցեցին, եւ
8 Նա Նորա վերայ նստեց։ Բազմաթիւն էլ
իրանց հանդերձները ճանապարհին
փռում էին, ուրիշներն էլ ծառերից
ճիւղեր էին կտրում եւ ճանապարհին
9 փռում։ Եւ առաջից գնացողները եւ

յ Մատ. ք. 20։
ն Մատ. ք. 21։
ղ Ղ.-ի. իզ. 23։
շ Մատ. ք. 20, 29։ Գլ. ք. 34։ Ղ.-ի. ք. 48։
* պատասխանեց
չ Ծ.-ի. ժգ. 14։ Փիլ. ք. 7։
ո Մատ. ք. 20։ ա Տիմ. ք. 6։

տիս. ք. 14։
է Մատ. ք. 29։ Ղ.-ի. ժգ. 33։
ը Մատ. ք. 22։ Գլ. ե. 34։
— Մատ. իս. 1։ Ղ.-ի. ժգ. 19։ Ծ.-ի. ժգ. 14։
թ Մատ. իս. 8։

եաեւից եկողները աղաղակում էին եւ ասում, Ովսաննա. Օրհնեալ է
10 Տիրոջ անունով եկողը. Օրհնեալ է Տիրոջ անունով մեր Դաւիթի հօր եկող թագաւորութիւնը. Ովսաննա՝ ի բարձունս։
11 Եւ Յիսուսը մտաւ Երուսաղէմ՝ եւ տաճարի մէջ. եւ չորս կողմով ամեն բանի մտիկ տուաւ. եւ որովհետեւ արդէն իրիկուայ ժամանակ էր, դուրս գնաց Բեթանիա տասնեւերկուսի հետ։
12 Եւ հետեւեալ օրն երբոր Բեթանիայից դուրս էին գալիս, նա սոված։
13 Եւ հեռուանց մի թզի ծառ տեսնելով, որ տերեւներ ունէր, գնաց թէ արդեօք նորա վերայ մի բան կ'գտնէ. եւ երբոր եկաւ, մի բան չ'գտաւ բայց միայն տերեւներ. որովհետեւ թզի
14 ժամանակ չէր։ Յիսուսը պատասխանեց եւ ասեց նորան. այլ եւս ոչ ոք քեզանից յաւիտեան պտուղ չ'ուտէ. եւ նորա աշակերտները լսում էին։
15 Եւ եկան Երուսաղէմ. եւ Յիսուսը տաճարը մտաւ, սկսեց դուրս հանել տաճարումը ծախողներին եւ առնողներին. եւ սեակ փոխողների սեղանները, եւ աղաւնի ծախողների աթոռ-
16 ները կործանեց։ Եւ չէր թողում, որ մէկը մի անօթ անցկացնէ տաճարի
17 միջով։ Եւ սովորեցնում էր եւ ասում նորանց, Գրուած չէ թէ Իմ տունը աղօթքի տուն պիտի կոչուի ամեն ազգերի համար, Դուք գուբ աւազակների բոյն արիք դորան։ Եւ գրիչները եւ քահանայապետները լսեցին, եւ ուզում էին թէ ինչպէս կորցնեն նորան. որովհետեւ վախենում էին նորանից. որովհետեւ ներոր ժողովուրդը նորա վարդապետութեան վերայ զարմացել էր։
19 Եւ երբոր իրիկուն եղաւ, քաղաքից դուրս եկաւ։
20 Եւ առաւօտեան անցնելիս տեսան այն թզի ծառն արմատիցը չորացած։
21 Եւ Պետրոսը յիշելով ասեց նորան. Ռաբբի, տես այն թզենին, որ անիծեցիր, չորացաւ։
22 Եւ Յիսուսը պատասխանեց եւ ասեց նորանց. Ասուածոյ հաւատքն ունեցէք։
23 Որովհետեւ ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, թէ ով որ այս սարին ասէ՝ վեր կաց եւ ծովը ընկիր, եւ իր սրտումն չ'երկմտի, բայց հաւատայ թէ ինչ որ ասում է՝ կ'լինի նորան, կ'լինի ինչ
24 որ ասէ։ Սորա համար ասում եմ ձեզ թէ Ամեն ինչ որ աղօթք անելով խնդրէք, հաւատացէք թէ կ'առնէք,
25 եւ կ'լինի ձեզ։ Եւ որ ժամանակ որ կանգնէք աղօթք անէք, ներեցէք եթէ մէկի դէմ բան ունենաք. որպէս զի ձեր Հայրն էլ՝ որ երկնքումն է,
26 ձեր յանցանքը թողէ ձեզ։ Բայց եթէ դուք չ'ներէք, ձեր Հայրն էլ որ երկնքումն է, ձեր յանցանքը չի ներիլ ձեզ։
27 Եւ դարձեալ Երուսաղէմ եկան. եւ նա տաճարումը մեծ գլխ, քահանայապետները եւ դպիրները եւ ծե-
28 րերը նորա մօտ եկան. Եւ ասեցին նորան. Ինչ իշխանութիւնով ես անում այդ բանները. եւ ո՞վ տուաւ քեզ այդ իշխանութիւնը որ այդ բաներն անես։
29 Յիսուսն էլ պատասխանեց եւ ասեց նորանց. Ես էլ ձեզանից մէկ բան հարցնեմ ու ինձ պատասխան տուէք, եւ ես էլ կ'ասեմ ձեզ թէ ինչ իշխանութիւնով
30 եմ անում այս բաները։ Յովհաննէսի մկրտութիւնն երկնքից էր, թէ մարդ-
31 կանցից, պատասխան տուէք ինձ։ Եւ իրար հետ միաք էին անում եւ ասում. Եթէ ասենք՝ երկնքից, կ'ասէ, Ապա
32 ինչու չ'հաւատացիք նորան։ Այլ թէ ասենք՝ Մարդկանցից, ժողովրդից վախենում ենք. որովհետեւ Յովհաննէսը ընդունում էին Յովհաննէսին՝ թէ իրաւի մարգարէ էր։ Եւ պատասխանեցին եւ ասեցին Յիսուսին. Չ'գիտենք։ Յիսուսն էլ նորանց պատասխանեց եւ ասեց. Ես էլ չեմ ասել ձեզ, թէ ինչ իշխանութիւնով եմ անում այս բաները։

ե Մարկ. ձեր. 20։
զ Մատ. խա. 12։
է Մատ. խա. 18։
ը Մատ. խա. 19։
թ Մատ. խա. 13. Ղուկ. ժբ. 45։ Յովհ. բ. 14։

ժ Ես. ծգ. 7։
ժա Երեմ. է. 11։
ժբ Մատ. խա. 45, 46։ Ղուկ. ժբ. 47։
ժգ Մատ. է. 28։ Գլ. ա. 22։ Ղուկ. գ. 32։

ժդ Մատ. խա. 19։
ժե Մատ. ժէ. 19. խա. 21։ Ղուկ. ժէ. 6։
ժզ Մատ. է. 7։ Ղուկ. ժա. 9։ Յովհ. ծգ. 13. ժէ. 7. ծգ. 24։ Յակ. ա. 5, 6։

ժէ Մատ. գ. 14։ Կող. գ. 13։
ժը Մատ. ծբ. 38։
ի Մատ. խա. 23։ Ղուկ. ի. 1։
ի Մատ. գ. 5։ ծգ. 5. Գլ. գ. 20։

ԳԼ. ԺԲ

Ա.ղեգաններէն առակ։ Կայսրին հարկ տալ։ Ծառայքեան մասին Աստուածներուն մոլորութիւնը։ Աւետեաց առաքելական պատուիրաններ։ Դատիլն ընդունիլ է Աստուած իբր իրան տէրը։ Երեսառոյ դիւրացնելով է ժողովրդին դիմելիքէն։ Երեսս լուսոյ ուղղա տգիտաց չերեսոյին։

4 Եւ ՚սկսաց Նոյեանց հետ առակներով խօսիլ՝ եւ ՚ասէ. Մի մարդ այգի տընկեց, եւ նորան ցանգով շրջապատեց, եւ հնձան փորեց, եւ աշտարակ շինեց, եւ Նորան մշակներէ առաւ, 2 եւ ծառայ երկիր գնաց։ Եւ ժամանակին այն մշակներուն մօտ մի ծառայ ուղարկեց, որ մշակներէն այգու 3 պտղէն առնէ։ Նորանք էլ բռնեցին՝ Նորան ծեծեցին, եւ դատարկ ճանապարհ դրին։ 4 Եւ դարձեալ մի ուրիշ ծառայ ուղարկեց Նորանց մօտ. եւ քարկոծելով Նորա գլուխը պատառեցին եւ անպատուած արձակեցին։ 5 Եւ դարձեալ ուրիշն ուղարկեց՝ եւ Նորան սպանեցին, եւ շատ ուրիշներին, ոմանց ծեծում եւ ոմանց սպանում էին։ 6 Հիմա դեռ իր մէկ սիրելի որդի ունենալով, Նորան էլ ուղարկեց Նորանց մօտ վերջապէս եւ ասեց Թէ իմ որ- 7 դուցս կ՚ամչցնեն։ Բայց այն մշակներն իրար ասեցին Թէ Սա է ժառանգը. եկէք սորան սպաննենք, եւ ժառան- 8 գութիւնը մեզ կ՚լինի։ Եւ Նորան բռնեցին՝ սպանեցին եւ հանեցին այ- 9 գուցը դուրս։ Արդ այգու տէրն ինչ կ՚անէ. կ՚գայ եւ մշակներին կ՚կորցնէ 10 եւ այգին ուրիշներուն կ՚տայ։ Եւ դուք չէ՞ք կարդացել այն գրածը՝ Թէ Հայն քարն՝ որ շինողներն անարգեցին՝ Նա 11 եղաւ անկիւնի գլուխ։ Տէրիցն եղաւ այս, եւ մեր աչքերի առաջին զար- մանալի է։

12 Եւ ուզում էին Նորան բռնել, բայց ժողովրդից վախեցան. որովհետեւ իմացան Թէ այն առակն իրանց համար ասեց. եւ Նորան Թողեցին եւ գնացին։

13 Եւ Փարիսեցիներից եւ Հերովդեականներից մի քանի հոգի Նորա մօտ ուղարկեցին, որ խօսքով որսան Նո- 14 րան։ Եւ Նորանք եկան եւ ասեցին Նորան. Վարդապետ, գիտենք՝ որ ճըշ-

---

1 Մատ. խ. 33։ Ղուկ. ի. 9։
2 Մարկ. ՀԺ. 2։
3 Մատ. խ. 45, 46։ Գլ. ժա.
4 Մատ. խ. 35, 36, 44։
5 Մատ. իր. 52։ Ղուկ. ի. 20.
6 Մատ. իր. 37։ Ղուկ. ի. 27։

մարիտ ես, եւ ոչ ոքից հոգս չ՚ունիս, որովհետեւ մարդկանց երեսպաշտութիւն չես անում, այլ Աստուծոյ ճանապարհը ճշմարտութիւնով սովորեցնում ես։ Արժա՞ն է կայսրին հարկ տալ, Թէ չէ- 15 տա՞նք Թէ չ՚տանք։ Նա էլ իմանալով Նորանց կեղծաւորութիւնը, ասեց Նորանց. Ինչու՞ էք փորձում ինձ, մի դահեկան բերէք ինձ՝ որ տեսնեմ։ 16 Նորանք էլ բերին։ Եւ ասեց Նորանց. Այս պատկերը կամ գիրը ո՞ւմն է։ Նորանք էլ ասացին Նորան, Կայսրին։ 17 Յիսուս էլ պատասխանեց եւ ասեց Նորանց. Կայսրինը կայսրին տուէք, եւ Աստուծունը՝ Աստուծուն։ Եւ զարմացան Նորա վերայ։

18 Եւ Նորա մօտ եկան Սադուկեցիները, որ ասում են Թէ Յարութիւն չ՚կայ. 19 Նորան հարցրին եւ ասեցին. Վա՛րդապետ, Մովսէս մեզ համար գրեց որ եթէ մէկի եղբայրը մեռնի, եւ կին Թողէ, եւ որդիք չ՚Թողէ՝ որ Նորա եղբայրը Նորա կինն առնէ, եւ իր եղ- 20 բօր համար զաւակ յարուցանէ։ Արդ եօթը եղբարք կային, եւ առաջինը կին առաւ՝ եւ մեռնելիս զաւակ չ՚Թո- 21 ղեց։ Եւ երկրորդը Նորան առաւ՝ եւ մեռաւ, եւ Նա էլ զաւակ չ՚Թողեց. 22 այսպէս էլ երրորդը։ Եւ այն եօթն էլ Նորան առան եւ զաւակ չ՚Թողեցին. եւ ամենից վերջը կինն էլ մեռաւ։ 23 Արդ յարութեան ժամանակին երբոր յարութիւն կ՚առնեն, Նորանցից որի՞ն կ՚լինի կին. որովհետեւ այն եօթն էլ 24 Նորան կին առան։ Եւ Յիսուս պատասխանեց եւ ասեց Նորանց. Չէ՞ որ իսկ դրա համար մոլորուած էք, որ ոչ գիրքը գիտէք եւ ոչ Աստուա- 25 ծոյ զօրութիւնը։ Որովհետեւ երբոր մեռելների միջից յարութիւն կ՚առնեն, ոչ կին կ՚առնեն եւ ոչ մարդի կ՚գնան, այլ Հրեշտակների պէս են որ երկնի- 26 քում են։ Սակայն մեռելների համար՝ Թէ յարութիւն կ՚առնեն, դուք չէ՞ք կարդացել Մովսէսի գրքում մօրենու մէջ, Թէ Աստուած ինչպէս խօսեց Նո- րան եւ ասեց. Ես եմ Աբրահամի Աստուածը, եւ Իսահակի Աստուածը,

---

7 Գործ. իգ. 8։ Եր Որ. իե. 5։
9 Մատ. իբ. 1։ Մարկ. ժբ. 1։ Ղուկ. ի. 9։
10 Սաղ. ճժբ. 22։
11 Մատ. իա. 42։ Գործ. դ. 11։
12 Մատ. իա. 45։ Մարկ. ժբ. 12։
13 Մատ. իբ. 15։ Ղուկ. ի. 20։
14 Մատ. իբ. 23։ Ղուկ. ի. 27։
15 Մատ. իբ. 17։ Մարկ. ժբ. 14։ Ղուկ. ի. 22։
16 Մատ. իբ. 19։ Մարկ. ժբ. 16։ Ղուկ. ի. 24։
17 Մատ. իբ. 21։ Մարկ. ժբ. 17։ Ղուկ. ի. 25։
18 Մատ. իբ. 23։ Մարկ. ժբ. 18։ Ղուկ. ի. 27։
19 Մատ. իբ. 24։ Մարկ. ժբ. 19։ Ղուկ. ի. 28։
20 Մատ. իբ. 25։ Մարկ. ժբ. 20։ Ղուկ. ի. 29։
21 Մատ. իբ. 26։ Մարկ. ժբ. 21։ Ղուկ. ի. 30։
22 Մատ. իբ. 27։ Մարկ. ժբ. 22։ Ղուկ. ի. 31։
23 Մատ. իբ. 28։ Մարկ. ժբ. 23։ Ղուկ. ի. 32։
24 Մատ. իբ. 29։ Մարկ. ժբ. 24։ Ղուկ. ի. 33։
25 Մատ. իբ. 30։ Մարկ. ժբ. 25։ Ղուկ. ի. 34։
26 Մատ. իբ. 31։ Մարկ. ժբ. 26։ Ղուկ. ի. 35։

27 եւ Յակոբի Աստուածը։ Եւ նա մեռելների Աստուած չէ, բայց կենդանիների. ուրեմն դուք չատ մոլորուած էք։

28 Ուեւ դպիրներից մէկը մօտ եկաւ, լսելով որ վիճում էին, եւ երբոր տեսաւ թէ լաւ պատասխանեց Նորանց, Նորան հարցրեց, Ո՞րն է ամենից առաջին պատուիրանքը։ 29 Յիսուս էլ Նորան պատասխանեց, Թէ Ամէն պատուիրանքներից առաջինը — է, Լսիր, Իսրայէլ, մեր Տէր Աստուածը մէկ 30 Տէր է։ Եւ սիրիր քո Տէր Աստուածդ բոլոր սրտիդ, եւ բոլոր անձիդ, եւ բոլոր մտքիդ, եւ բոլոր զօրութիւնիդ. սա է առաջին պատուիրանքը։ 31 Եւ երկրորդը սորան նման, Սիրիր քո ընկերին քո անձի պէս. սորանցից աւելի մեծ ուրիշ պատուիրանք չկայ։ 32 Եւ դպիրը Նորան ասեց. Լաւ, վարդապետ, ճշմարտութեամբ ասացիր Թէ մէկ է Աստուած, Ինորանից բացի ուրիշը չկայ։ 33 Եւ Նորան սիրելը բոլոր սրտից եւ բոլոր մտքից եւ բոլոր անձից եւ բոլոր զօրութիւնից, եւ ընկերին անձին պէս սիրելը՝ աւելի է քան Թէ Ամէն ողջակէզները եւ զոհերը։ Եւ Յիսուս Նորան տեսնելով, որ իմաստութեամբ պատասխանեց, ասեց Նորան. Դու հեռու չես Աստուծոյ արքայութիւնից։ Եւ այլ եւս ոչ ոք չէր համարձակում Նորան մի բան հարցնել։

35 Ուեւ Յիսուս պատասխանեց եւ ասեց, երբոր տաճարում սովորեցնում էր. Ինչպէս են ասում դպիրները, Թէ Քրիստոս Դաւիթի որդին է։ 36 Որովհետեւ ինքը Դաւիթ Սուրբ Հոգուով ասում է, Տէրն իմ Տիրոջն ասեց. Իմ աջ կողմը նստիր, մինչեւ որ քո թշնամիները ոտներիդ պատուանդան 37 դնեմ։ Արդ Դաւիթ ինքն Նորան Տէր է ասում՝ ապա ինչպէս որդի է Նորան. եւ չատ ժողովուրդը յօժարութեամբ լսում էր Նորան։

38 Ուեւ իր վարդապետութեան մէջ ասում էր Նորանց, Զգոյշ կացէք դպիրներից, որ կամենում են պայծառ հագուստներով մեն գալ, եւ Հրապարակներում բարեւներ ընդունել։ 39 Եւ ժողովարանների մէջ առաջին աթոռներ, եւ ընթրիքներում առաջին 40 բազմոցներ։ Որ որբեւայրիների տները ուտում են, եւ պատճառանքով երկար աղօթք են անում. դորանք աւելի եւս դատապարտութիւն կ'առնեն։

41 Ուեւ Յիսուս գանձանակի դիմացը նստած մտիկ էր անում, Թէ ժողովուրդն ինչպէս էր ձգում գանձանակը, եւ չատ հարուստներ չատ բաներ էին ձգում։ 42 Եւ մի աղքատ որբեւայրի եկաւ երկու լումայ ձգեց, 43 որ մի նաքարակիտ է։ Եւ իր աշակերտներին իրան մօտ կանչեց, եւ ասեց Նորանց. Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ՝ Թէ այս աղքատ որբեւայրին գանձանակը ձգողների ամենից աւելի 44 ձգեց։ Որովհետեւ ամենքն իրանց աւելորդիցը ձգեցին. բայց սա իր չքաւորութիւնից ամեն ինչ որ ունէր ձգեց, Իր կեանքի բոլոր ապրուստը։

ԳԼ. ԺԳ

Քրիստոսը կանխաբանում է տաճարի կործանումը, հալածանքներ, պատերազմներ, Աւետարանի քարոզութիւնը, Պատերկրամ է արթուն լինել։

1 Եւ Երբոր նա տաճարիցը դուրս էր գալիս, Նորա աշակերտներից մէկը Նորան ասեց. Վարդապետ, տես ինչպիսի քարեր եւ ինչպիսի շինուածներ։ 2 Եւ Յիսուս պատասխանեց եւ ասեց Նորան. Տեսնո՞ւմ ես այդ մեծ շինուածները. Քար քարի վերայ չի թողուիլ՝ որ չ'քանդուի։

3 Եւ երբոր նա Ձիթենեաց սարի վերայ նստած էր տաճարի դիմացը, Պետրոսը եւ Յակոբոսը եւ Յովհաննէսը եւ Անդրէասը առանձին հարցնում էին Նորան. 4 Ասիր մեզ, դո-

---

ա Մատ. իր. 33.
բ Ը Օր. գ. 1. Ղեւ. ժ. 17. ՀՂեւ. ԺԹ. 18. Մատ. իր. 39. Հռովմ. ԺԳ. 9. Գաղ. Ե. 14. Յակ. բ. 8.
գ Ը Օր. գ. 39. Ես. խե. 6, 14. Խչ. 9.
դ — Քագ. ԺԸ. 22. Ոչխ. գ. 8. Միք. գ. 6—8.
ե Մատ. իր. 46.
զ Մատ. իր. 41. Ղեւ. բ. 41.
է Ը Քագ. իգ. 2.
ը Սաղ. ՃԺ. 1.
թ Գլ. գ. 2.
ի Մատ. իգ. 1. Ղեւ. բ. 46.
ժ Ղեւ. ժա. 43.
ի Մատ. իգ. 14.
լ Ղեւ. բա. 1.
խ Գ Քագ. իր. 9.
ծ Ծատ. պղծած
կ Ը Կոր. բ. 13.
հ Ը Օր. իգ. 6. = Յովհ. գ. 17.
— Մատ. իգ. 1. Ղեւ. բա. 5.
ձ Ղեւ. իր. 44.
ղ Մատ. իգ. 3. Ղեւ. բա. 7.

բանք ի՛րր կ՚լինին. եւ նշանն ինչ է, երբոր այդ բոլոր բանները պիտի կա-
5 տարուին։ Ցիսուան էլ պատասխանեց եւ սկսեց նորանց ասել. «Զգոյշ կացէ՛ք, մի գուցէ մէկը ձեզ խաբէ։
6 Որովհետեւ շատերը կ՚գան իմ անունովը, եւ կ՚ասեն՝ Թէ ես եմ Քրիստոսը.
7 եւ շատերին կ՚մոլորեցնեն։ Բայց երբոր պատերազմներ եւ պատերազմների լուրեր կ՚լսէք, մի՛ վհատիք. որովհետեւ պէտք է որ լինին. բայց դեռ
8 վերջը չէ։ Որովհետեւ ազգ ազգի վերայ վեր կ՚կենայ, եւ թագաւորութիւն թագաւորութեան վերայ. եւ տեղ տեղ երկրաշարժներ կ՚լինին, եւ սովեր եւ խռովութիւններ կ՚լինին. Սկսրանք նեղութիւնների սկիզբն են։
9 Բայց դուք զգոյշ կացէք ձեր անձերին, որ Ձեզ առեանների կ՚մատնեն, եւ ժողովարանների մէջ կ՚ծեծուիք, եւ կուսակալների եւ թագաւորների առաջին կ՚կանգնիք ինձ համար նորանց
10 վկայութիւն լինելու։ Եւ Երբոր ազգերին պէտք է առաջ աւետարանը
11 քարոզուի։ Բայց երբոր Ձեզ կ՚առնեն որ մատնեն, առաջուց հոգս չ՚անէք թէ ինչ պիտի խօսիք, եւ ոչ էլ մտածեցէք. այլ ինչ որ այն ժամուն կ՚տրուի Ձեզ, այն խօսեցէք. որովհետեւ դուք չէք խօսողները՝ բայց
12 Հոգին Սուրբ։ Եւ Ղեղբայր եղբօր կ՚մատնէ մահի, եւ հայրը որդուն. եւ որդիք վեր կ՚կենան ծնողների վերայ,
13 եւ նորանց կ՚սպանեն։ Եւ Համենին առելի կ՚լինիք իմ անունի համար. բայց Նոյ որ մինչեւ վերջը համբերէ՝ նա կ՚ապրի։
14 Եւ Երբոր տեսնէք աւերածի պղծութիւնը, որ ասուած է Դանիէլ մարգարէիցը, կանգնած այն տեղումը որ արժան չէ. (Նոյ որ կարդում է, միտք առնէ.) այն ժամանակ նորանք որ Հրէաստանումն են, թող սարերը
15 փախչեն։ Եւ ով որ կաթի վերայ է, թող չիջնէ տան մէջ, եւ չմտնէ իր
16 տանիցը մի բան վեր առնելու։ Եւ յանդումը լինողը թող եւս չդառնայ
17 իր հանգերձը առնելու։ Հրայոյ վայ այն օրերումը յղացածներին եւ ծիծ
18 աուողներին։ Եւ աղօթք արէք, որ Ձեր փախչելը ձմեռ ժամանակին չլինի։
19 Որովհետեւ այն օրերը նեղութիւններ կ՚լինին. որ այնպիսիները աշխարհի սկզբիցը, որ Աստուած առեղծել է, մինչեւ հիմա չեն եղած, եւ երբէք
20 չեն լինիլ։ Եւ եթէ Տէրն այն օրերը չէր կարճացրել, ոչ մի մարմին չէր ապրիլ, բայց ընտրուածների համար, որոնց ընտրեց, այն օրերը կարճացրեց։
21 Եւ Նայն ժամանակ եթէ մէկը Ձեզ ասէ. Ահա այստեղ է Քրիստոսը, կամ
22 ահա այնտեղ, մի հաւատաք։ Որովհետեւ սուտ քրիստոսներ եւ սուտ մարգարէներ վեր կ՚կենան. եւ նշաններ եւ հրաշքներ կ՚տան, որ եթէ կարելի լինէր, ընտրուածներին էլ մո-
23 լորեցնեն։ Հրայոյ դուք զգոյշ կացէք, ահա ասեցի առաջուց բոլորը։
24 Հրայոյ այն օրերումն այն նեղութիւնից յետոյ արեգակը կ՚խաւարի,
25 եւ լուսինն իր լոյսը չի տալ։ Եւ երկրնքի աստղերը կ՚թափուին, եւ երկրնքումը լինող զօրութիւնները կը
26 շարժուին։ Հեւ այն ժամանակ կ՚տեսնեն մարդի Որդին ամպերով գալիս
27 շատ զօրութիւնով եւ փառքով։ Եւ այն ժամանակ իր հրեշտակները կ՚ուղարկէ, եւ իր ընտրուածներին չորս հողմիցը կ՚ժողովէ, երկրի ծայրիցը
28 մինչեւ երկնքի ծայրը։ Բայց Նթզենուցը սովորեցէք առակը. երբոր նորա ճղերը արդէն կ՚կակղին եւ տերեւները կ՚արձակուին գիտէք թէ ամառը մօտ
29 է։ Այնպէս էլ դուք, երբոր տեսնէք այս բոլորը լինելիս, իմացէք թէ մօ-
30 տիկ է դռներին։ Ճշմարիտ ասում եմ Ձեզ, թէ այս ազգը չի անցնիլ, մին-
31 չեւ որ այս բոլորը լինի։ Երկինքն եւ

ա Եբեր. ի՛բ. 8։ Եփես. ե. 6։ ա Թես. բ. 3։
բ Մատ. իգ. 8։
գ Մատ. ժ. 17, 18. իգ. 9։ Յայտ. բ. 10։
դ Մատ. իգ. 14։
ե Մատ. ժ. 19։ Ղուկ. ժբ. 11։ բա. 14։
զ Բեր. բ. 4։ գ. 8, 31։
է Մատ. է. 6։ Մատ. ժ. 21. իգ. 10։ Ղուկ. իա. 10։
ը Մատ. իգ. 9։ Ղուկ. իա. 17։
թ Դան. ժբ. 11։ Մատ. ժ. 22. իգ. 13։ Յայտ. բ. 10։
ժ Մատ. իգ. 15։
ի Դան. ի՛բ. 27։
ժա Ղուկ. իա. 24։
ժբ Ղուկ. իա. 32. Մատ. իգ. 29։
ժգ Դան. ի՛բ. 26։ Ժբ. 1։ Յովէլ բ. 2։ Մատ. իգ. 31։
ժդ Մատ. իգ. 33։ Ղուկ. ժէ. 23. իա. 8։
ժե Գծ. գ. 17։
ժզ Դան. է. 10։ Սափ. ա. 15. Մատ. իգ. 29։ Ղուկ. իա. 25։
ժէ Դան. է. 13, 14։ Մատ. իգ. 27։ իգ. 30։ Գլ. ժգ. 62։ Գործ. ա. 11։ ա Թես. գ. 13։ բ Թես. ա. 7, 10։ Յայտ. ա. 7։
ժը Մատ. իգ. 32։ Ղուկ. իա. 29։

երկիրը կ'անցնեն , բայց Իմ խօսքերը չեն անցնիլ ։
32 Միայն այն օրուայ եւ ժամի համար ոչ ոք չ'գիտէ , ոչ հրեշտակները երկընքումը եւ ոչ Որդին , բայց միայն
33 Հայրը ։ Զգուշացէք , արթուն կացէք եւ աղօթք արէք . որովհետեւ չ'գիտէք
34 թէ ժամանակը երբ է ։ Ինչպէս մի մարդ , որ հեռու աշխարհ գնալիս իր տունը թողէ , եւ իր ծառաներին իշխանութիւն տայ , եւ ամէն մէկին իր գործը , եւ դռնապանին հրաման տայ ,
35 որ արթուն կենայ ։ Արդ արթուն կացէք , որ չ'գիտէք թէ տանտէրը երբ կ'գայ , իրիկո՞ւնը , թէ կէս գիշերը , թէ հաւի խօսելու ժամանակին , թէ
36 առաւօտանը . Որ չ'լինի թէ յանկարծ
37 գայով ձեզ քնած գտնէ ։ Բայց ինչ որ ձեզ ասում եմ , ամէնին եմ ասում . Արթուն կացէք ։

ԳԼ· ԺԴ

Երկուսով սեփում է մի կնոջից, Զաքէին ուսուցչ յանձնառնում է հարցուփորձիչը։ Կանխաւ ասում է իր ալեկոչանների ցրուիչը։ Ուրգայի մասնակցով երկուսով բանում է պարակուսիչ եւ սարքում տանջը. Գնարոյ սրանում է նորան։

14 Եւ ՚երկու օրից յետոյ զատիկն էր եւ բաղարջակերք, եւ քահանայապետները եւ գպիրները որոնում էին թէ ինչպէս նորան նենգութեամբ բռնեն ըս-
2 պանեն ։ Բայց ասում էին՝ Ոչ Ի՛ւ տօնում , մի գուցէ ժողովրդի մէջ խռովութիւն լինի ։
3 Եւ երբոր Բեթանիա էր , Սիմոն բորոտի տան սեղան նստած , մի կին եկաւ՝ որ մի շիշ աղնիւ Քանկապին նարդոսի իւղ ունէր , եւ շիշը կոտրեց՝
4 նորա գլխի վերայ թափեց ։ Բայց կային ոմանք որ իրանց մէջ դժուարացան , ասելով . Ինչու համար եղաւ
5 իւղի այդ կորուստը ։ Որովհետեւ կարելի էր գորան երեք հարիւր դահեկանից աւելի Քանկ ծախել , եւ աղքատներին տալ ։ Եւ չատ յանդիմանում
6 էին այն Ընդ՚ը ։ Յիսուս էլ ասեց . Թոյլ տուէք գորան . ինչու էք նեղու-

Բեթն տալիս գորան . Ը՚ մի բարի
7 բան գործեց ինձ վերայ ։ Որովհետեւ ամէն ժամանակ աղքատներին ձեզ հետ ունիք , եւ երբոր կամենաք՝ կարող էք նորանց բարի անել . բայց ինձ ամէն ժամանակ ձեզ հետ չ'ունիք ։
8 Գա ինչ որ ունէր , արաւ . առաջուց իմ մարմինն օծեց՝ թաղման համար ։
9 Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ , ուր որ այս աւետարանը քարոզուի , բոլոր աշխարհի մէջ գորա յիշատակի համար նա էլ կ'խօսուի՝ որ գա արաւ ։
10 Եւ Յուդա Իսկարիովտացին՝ այն տասնեւերկուսից մէկը՝ քահանայապետների մօտ գնաց , որ նորան մատնէ
11 նորանց ։ Նորանք էլ երբոր լսեցին՝ ուրախացան եւ խոստացան նորան արծաթ տալ . եւ որոնում էր թէ ինչպէս յարմար ժամանակով մատնէ նորան ։
12 Եւ բաղարջակերաց առաջին օրը , երբոր զատկի գ՚ը մորթում էին , նորա աշակերտները նորան ասեցին . Ւ՚ինչտեղ ես կամենում , որ գնանք պատրաստենք , որ զատիկն ուտես ։
13 Եւ իր աշակերտներից երկուսին ուղարկեց եւ ասեց նորանց . Գնացէք քաղաքը , եւ մի մարդ կ'պատահի ձեզ՝ ջրի կուժ տանող , նորա ետեւից գնա-
14 ցէք ։ Եւ ուր որ մտնէ , այն տան տիրոջն ասեցէք , թէ Վարդապետն ասում է՝ Ո՞ւր է այն իջեւանը , ուր զատիկն ուտեմ աշակերտներիս հետ ։
15 Եւ նա մի մեծ վերնատուն ցոյց կ'տայ ձեզ՝ սարքուած պատրաստ . այնտեղ պատրաստեցէք մեզ համար ։ Եւ
16 նորա աշակերտները գնան ու գան քաղաքը , եւ գտան ինչպէս նորանց ասեց . եւ զատիկը պատրաստեցին ։
17 Եւ երբոր իրիկուն եղաւ , գաւ
18 տասնեւերկուսին հետ . Եւ երբոր սեղան նստեցին եւ ուտում էին , Յիսուս ասեց . Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ , որ ձեզանից մէկը կ'մատնէ ինձ . Նա որ
19 ինձ հետ ուտում է ։ Նորանք էլ սկսեցին տրտմել եւ մէկը մէկից յետոյ

ՀԵ՚ Խ· 8։
ՀՄատ· իգ· 43· իե· 13։ Ղուկ· իգ· 40· իա· 34։ Հովհ· իգ· 11· ՚ի թեւ· ե· 6։

ՀՄատ· իգ· 45· իե· 14։ ՂՄատ· իգ· 42, 44։

—

—Մատ· իգ· 3· Ղուկ· իգ· 1· Յովհ· ժ· 55· իգ· 1։ ՃՄատ· իգ· 6ա Յովհ· իգ· 1, 3· տես Ղուկ· է· 37։ ՄԵր· իե· 11։

ՀՄատ· իգ· 14· Ղուկ· իգ· 3, 4։ ՅՄատ· իգ· 17· Ղուկ· իգ· 7։ ՂՄատ· իգ· 20—24։

Նոքան ասել, Մի՛թէ կա՛ս. եւ մի՛սը՝
20 Մի՛թէ ե՛ս։ Նա էլ պատասխանեց եւ
ասեց Նոքանց. Տանուտերկու՛սիդդ մէկը՝
նա որ ձեռքը ինձ հետ սկա՛ւտակի մէջ
21 կոխեց։ Բայց Մարդի Որդին կ՚դնայ՝
ինչպէս Նորա համար գրուած է. ա-
կայն վա՛յ այն մարդին, որի ձեռամբ
մարդի Որդին կ՚մատնուի. լա՛ւ էր
Նոքան, եթէ այն մարդը ծնուած չլի-
նէր։
22 Եւ Նոքանք ուտելիս, Յիսուս հաց
առա՛, օրհնեց՝ կոտրեց եւ տուա՛ Նո-
քանց եւ ասեց. «Առէ՛ք կերէ՛ք». այս է
23 իմ մարմինը։ Եւ բաժակն առա՛, գո-
հացա՛, տուա՛ Նոքանց, եւ ամենքը
24 խմեցին Նոքանից, եւ ասեց Նոքանց.
Այս է իմ արիւնը Նոր ուխտի, որ
25 շատերի համար թափվում է։ Ճշմա-
րիտ ասում եմ ձեզ թէ այլ եւս որթի
բերքիցը չեմ խմիլ մինչեւ այն օրը,
երբոր Նոքան Նոր խմեմ Աստուծոյ
արքայութեան մէջ։
26 Եւ օրհներգելուց յետոյ դուրս եկան
27 Ձիթենեաց սարը։ Ե՛ւ Յիսուս Նո-
քանց ասեց թէ Ամենքդ այս գիշեր
կ՚գայթակղիք ինձանից. որովհետեւ
գրուած է՝ Ըն էհովիւը կ՚զարկեմ՝ եւ
28 ոչխարները կ՚ցրուին։ Բայց Իմ յա-
րութիւն առնելուց յետոյ ձեզանից ա-
29 ռաջ կ՚գնամ Գալիլեա։ Պետրոսն էլ
ասեց Նորան. Թէեւ ամենքն էլ գայ-
30 թակղին, բայց ես ոչ։ Յիսուսն էլ
Նորան ասեց. Ճշմարիտ ասում եմ
քեզ, թէ այսօր, հէնց այս գիշեր հաւը
երկու անգամ չխօսած, երեք անգամ
31 կ՚ուրանաս ինձ։ Բայց նա առաւել
եւս ասում էր. Թէ որ քեզ հետ մեռ-
նել էլ պէտք լինի ինձ, ես քեզ չեմ
ուրանալ. այնպէս էլ ամենքն էին ա-
սում։
32 Ե՛ւ եկան մի տեղ՝ որի անունը
Գեթսեմանի էր. եւ Նա իր աշակերտ-
ներին ասեց. այստեղ նստեցէ՛ք, մին-
33 չեւ ես աղօթք անեմ։ Եւ Պետրոսին
եւ Յակոբոսին եւ Յովհաննէսին իր հետ
առա՛, եւ սկսեց զարհուրել եւ տրխ-
34 րել։ Եւ ասեց Նոքանց. Իմ անձը
մահի չափ խիստ տրտմած է. այստեղ
35 մնացէ՛ք եւ արթո՛ւն կացէ՛ք։ Եւ մի
քիչ առաջ գնաց, գետնի վերայ ըն-
կաւ, եւ աղօթք էր անում, որ եթէ
կարելի է, այն ժամն իրանից անցնէ։
36 Եւ ասում էր. Աբբա, Հայր, Նոքան
բան կարելի է քեզ, այս բաժակն ին-
ձանից անցրու. Բայց ոչ թէ ինչ որ
ես եմ կամենում, այլ ինչ որ դու։
37 Եւ գալիս է գտնում Նոքանց քնած եւ
ասում Պետրոսին. Սիմո՛ն, քնո՞ւմ ես,
չկարացիր մէկ ժամ արթո՛ւն կենալ։
38 Արթո՛ւն կացէ՛ք եւ աղօթք արէք, որ
փորձութեան մէջ չմանէք. Հոգին
39 յօժար է, բայց մարմինը ակար։ Եւ
դարձեալ գնաց աղօթք արաւ, նոյն
40 խօսքերն ասելով։ Եւ նո՛ւ դարձ՝ Նո-
քանց դարձեալ քնած գտաւ, որովհե-
տեւ Նոքանց աչքերը ծանրացել էին,
եւ չգիտէին թէ ինչ պատասխանին
41 Նորան։ Եւ երրորդ անգամն է գալիս
եւ ասում Նոքանց. Այսո՛ւհետեւ քնե-
ցէ՛ք եւ հանգիստ առէ՛ք. բաւական է.
Ժամն եկաւ. ահա մարդի Որդին
42 մատնւում է մեղաւորների ձեռք։ Ե՛լէք
կացէ՛ք գնանք, ահա մօտեցաւ ինձ
մատնողը։
43 Ե՛ւ չուտով դեռ Նա խօսելիս՝ եկաւ
Յուդան՝ այն տասնեւերկուսից մէկը.
եւ Նորա հետ շատ ամբոխ սրերով եւ
բիրերով քահանայապետներիցը եւ
44 դպիրներիցը եւ ծերերիցը։ Նորան
մատնողն էլ Նոքանց նշան էր տուել՝
եւ ասել, Որին որ ես համբուրեմ,
նա է, Նորան բռնեցէ՛ք եւ զգուշու-
45 թեամբ տարէ՛ք։ Եւ եկաւ՝ չուտով
մօտեցաւ Նորան եւ ասեց. Ռաբբի,
46 Ռաբբի, եւ համբուրեց Նորան։ Եւ
Նոքանք իրանց ձեռքը դրեցին Նորա
47 վերայ եւ բռնեցին Նորան։ Եւ Նորա
մօտ կանգնածներից մէկը սուրը քա-
շեց՝ քահանայապետի ծառային զար-
48 կեց, եւ ականջը կտրեց։ Եւ Յիսուսը
պատասխանեց եւ ասեց Նոքանց.
Ինչպէս մի աւազակի վերայ սրերով

ա Մատ. իդ. 34. Ղուկ. իբ. 32.
բ Մատ. իդ. 35; Ղուկ. իբ. 33; ե Սերբ. Ժամ. 33.
գ Թարգ. Առէք.
դ Մատ. իդ. 36.
ե Մատ. իդ. 37.

զ Ջան. ժգ. 7.
է Նոյն. ժգ. 7.
ը Մատ. իդ. 38; Ղուկ. իբ. 33, 34; Յովհ. ժգ. 27, 28; Ժողովող. գ. 4.
թ Մատ. իդ. 39. Ղուկ. իբ. 39; Յովհ. ժբ. 1.

ի Յովհ. ժբ. 27.
ժ Հռոմ. ը. 15; Գաղ. գ. 6; Եբր. ե. 7.
ի Յովհ. ե. 30. է. 30.
լ Հռոմ. է. 22, 23; Գաղ. ե. 17.

խ Յովհ. ժգ. 1.
ծ Մատ. իդ. 40; Յովհ. ժբ. 1, 2.
կ Մատ. իդ. 42; Ղուկ. իբ. 47; Յովհ. ժբ. 3.
հ Մատ. իդ. 50; Ղուկ. իբ. 52.

եւ բիրերով դուրս հանէք ինձ բռնելու։
49 Ամէն օր ձեզ մօտ էի ուսմարուքն ու-
սուցնելով. եւ ինձ չբռնեցիք. բայց
50 որպէս զի գրքերը կատարուին։ Ելե-
51 ալները Նորան թողնելին փախան։ Եւ
մէկ երիտասարդ Նորա հետից գնում
էր, որ կտաւ էր գցել մերկ մարմնի
վերայ, եւ երիտասարդները բռնում
52 էին Նորան։ Իսկ նա կտաւը թողնե՛
եւ մերկ փախաւ Նորանցից։
53 Եւ Յիսուսին տարան քահանայա-
պետի մօտ, եւ բոլոր քահանայապետ-
ները եւ դպիրները եւ ծերերը Նորա
54 մօտ էին գալիս։ Եւ Պետրոսն էլ հե-
ռուանց գնաց Նորա հետից մինչեւ
քահանայապետի սրահի ներսը, եւ
սպասաւորների հետ նստել էր եւ
55 կրակի մօտ տաքանում էր։ Իսկ
քահանայապետները եւ բոլոր ատեանը
Յիսուսի դէմ վկայութիւն էին որո-
նում որ Նորան սպանեն. սակայն
56 չէին գտնում։ Որովհետեւ շատերը
սուտ վկայութիւն էին տալիս Նորա
դէմ, բայց վկայութիւնները իրար
57 յարմար չէին։ Եւ ոմանք վերկացան
եւ Նորա դէմ սուտ վկայում էին եւ
58 ասում՝ Թէ Մենք լսեցինք դորանից,
որ ասում էր՝ Թէ Ես այդ ձեռագործ
տաճարը կ'քանդեմ, եւ երեք օրում
59 ուրիշը կ'չինեմ անձեռագործ։ Սակայն
այնպէս էլ Նորանց վկայութիւնն ի-
60 րար յարմար չէր։ Եւ քահանայապե-
տը վերկացած մէջտեղը՝ Յիսուսին
հարցրեց եւ ասեց. Ոչինչ չե՞ս պա-
տասխանում. ինչ են վկայում դորանք
61 քեզ դէմ։ Իսկ Նա լուռ էր կենում՝
եւ ոչինչ պատասխան չէր տալիս.
քահանայապետը դարձեալ Նորան
հարցնում էր եւ ասում. Դո՞ւ ես
62 Քրիստոսը՝ Օրհնեալի Որդին։ Յիսուսն
էլ պատասխանեց, Ես եմ. Եւ դուք
կ'տեսնէք մարդի Որդին զօրութեան
աջ կողմը նստած, եւ երկնքի ամպե-
63 րովն եկած։ Եւ քահանայապետն իր
հանդերձները պատառելով ասեց. Էլ
64 ինչ պէտք է մեզ վկաներ։ Լսեցիք
հայհոյանքը. ինչպէս է երեւում ձեզ.
Նորանք էլ ամենքը դատապարտեցին
Նորան, Թէ մահապարտ է։
65 Եւ ոմանք սկսեցին Նորա վերայ
թքել, եւ երեսը ծածկել, եւ բռունց-
քով ծեծել Նորան եւ Նորան ասել,
մարգարէացիր. եւ սպասաւորները
Նորան ապտակներով ծեծում էին։
66 Եւ երբոր Պետրոսը վարը սրահում
էր, քահանայապետի աղախիններից
67 մէկը գալիս է, եւ տեսնում է Պետ-
րոսին որ տաքանում է, մտիկ է տա-
լիս Նորան՝ եւ ասում. Դու էլ էիր
68 Յիսուս Նազովրեցու հետ։ Բայց Նա
ուրացաւ եւ ասեց. Չ'գիտեմ եւ
չեմ էլ հասկանում, Թէ դու ինչ ես
ասում. եւ դուրս գնաց նախա-
69 սրահը եւ հաւը խօսեց։ Եւ Հաղա-
խինը Նորան տեսաւ, դարձեալ սկսեց
ասել այնտեղ կանգնածներին Թէ Սա
70 Նորանցից է։ Բայց Նա դարձեալ ու-
րացաւ։ Եւ մի քիչ յետոյ այնտեղ
կանգնածները դարձեալ ասեցին Պետ-
րոսին. Ճշմարիտ դու էլ Նորանցից
ես, որովհետեւ Գալիլեացի ես եւ քո
71 խօսուածքն էլ նման է։ Բայց Նա սկսեց
անիծել եւ երդում անել Թէ Ես չ'գի-
տեմ այն մարդին, որ դուք ասում էք։
72 Եւ հաւը երկրորդ անգամ խօսեց։
Եւ Պետրոսը յիշեց այն խօսքը, որ
Յիսուսը Նորան ասեց Թէ Հաւը դեռ
երկու անգամ չ'խօսած դու երեք ան-
գամ կ'ուրանաս ինձ. եւ սկսեց լալ։

Գլ. ԺԵ

Քրիստոսի դէմ եղած ամբաստանութիւնը, Նորա դա-
տապարտութիւնը, չարչարանքը, խաչելութիւնը, մահը
և թաղումը։

1 Եւ շուտով առաւօտանց քահանայա-
պետները ծերերի եւ դպիրների հետ
եւ բոլոր ատեանը խորհուրդ արին,
Յիսուսին կապեցին եւ տարան մատ-
2 նեցին Պիղատոսին։ Եւ Պիղատոսը
Նորան հարցրեց. Դո՞ւ ես Հրէից թա-

- Մատ. իր. 6։ Ես. ծգ. 7։ Հեր. Ղուկ. իր. 37։ իգ. 44։
- Մատ. իգ. 57։ Ղուկ. իր. 54։ Յովհ. ժբ. 13։
- Մատ. իգ. 59։
- Գործ. ժե. 29։ Յովհ. բ. 19։
- Մատ. իգ. 61։
- Ես. ծգ. 7։
- Մատ. իգ. 63։
- Տես Մատ. իգ. 64։
- Մատ. իգ. 30։ իգ. 64։ Ղուկ. իր. 69։
- Մատ. իգ. 58, 59։ Ղուկ. իր. 55։ Յովհ. ժբ. 19։
- Մատ. իգ. 71։ Ղուկ. իր. 58։ Յովհ. ժբ. 25։
- Մատ. իգ. 73։ Ղուկ. իր. 59։ Յովհ. ժբ. 26։
- Գործ. բ. 7։
- Մատ. իգ. 75։
- Մատ. ր. 2։ Մատ. իե. 1։ Ղուկ. իր. 66։ իգ. 1։ Յովհ. ժբ. 28։ Գործ. գ. 13։ գ. 26։
- Մատ. իե. 11։

գաւորը · Նա էլ պատասխանեց եւ ա-
3 սեց Նորան · Դու ես ասում ։ Եւ քա-
հանայապետները չատ ամբաստանու-
4 թիւններ էին անում Նորանից · Եւ
Պիղատոսը դարձեալ հարցրեց Նորան
եւ ասեց · Ոչինչ պատասխան չե՞ս
տալիս · տես ո՛րքան են վկայում քեզ
5 դէմ ։ Բայց Յիսուսը դարձեալ ոչինչ
չպատասխանեց , մինչեւ որ Պիղատո-
սը զարմացաւ ։
6 Բայց Նա ամեն տօնի ժամանակին
մէկ բանտարկեալ էր արձակում Նո-
րանց համար , որին որ խնդրում էին ։
7 Եւ Բարաբբա ասուած մէկը կար
այն խռովարարների հետ կապուած ,
որ իրանց խռովութիւնում մարդաս-
8 պանութիւն էին արել ։ Եւ ամբոխն
սկսեց բարձր ձայնով աղաղակել եւ
խնդրել , որ անէ ինչպէս միշտ անում
9 էր Նորանց · Պիղատոսն էլ պատաս-
խանեց Նորանց եւ ասեց · Կամենո՞ւմ
էք Հրէից Թագաւորը կ՛արձակեմ ձեզ
10 համար ։ Որովհետեւ գիտէր որ քահա-
նայապետները նախանձով էին մատ-
11 նել Նորան ։ Բայց քահանայապետ-
ները ամբոխին գրգռեցին , որ աւելի
Բարաբբային արձակէ Նորանց համար ։
12 Եւ Պիղատոսը դարձեալ պատասխա-
նեց Նորանց եւ ասեց · Ապա ինչ էք
ուզում որ անեմ Նորան որին ասում
13 էք Հրէից Թագաւոր · Եւ Նորանք
դարձեալ աղաղակեցին , Խաչիր Նորան ։
14 Պիղատոսն էլ Նորանց ասեց · Ապա
ինչ չար բան է արել · եւ Նորանք ա-
ւելի եւս ազաղակում էին , Խաչիր
15 զորան ։ Բայց Պիղատոսը՝ որովհե-
տեւ կամենում էր ամբոխը գոհացնել ,
Բարաբբային արձակեց Նորանց հա-
մար · եւ Յիսուսին ծեծեց՝ Նորանց
յանձնեց , որ խաչուի ։
16 Եւ զինուորները Նորան տարան
սրահի ներսը այսինքն պալատը · եւ
17 բոլոր գունդը մէկտեղ կանչեցին ։ Եւ
Նորան ծիրանի հագցրին եւ փչերից
18 չինած պսակ դրին Նորա գլխին · Եւ
սկսեցին Նորան ողջոյն տալ · Բարե՛ւ ,
19 Հրէից Թագաւոր ։ Եւ Նորա գլուխը
եղէգով ծեծում էին , եւ Նորա վերայ
թքում էին՝ եւ ծունկ դնելով երկրը-
20 պագում էին Նորան ։ Եւ երբոր ծաղր
արին Նորան , այն ծիրանին Նորանից
հանեցին , եւ իր հանդերձները հագ-
ցրին , եւ դուրս տարան որ խաչեն
Նորան ։
21 Եւ պահակ բռնեցին Սիմոն Կիւ-
րենացուն , Աղեքսանդրի եւ Ռուփոսի
հօրը՝ որ արտից գալով այն տեղից
անցնում էր , որ Նորա խաչը վեր
22 առնէ ։ Եւ Նորան տարան մի Գող-
գոթա ------> տեղ , որ թարգմանւում
23 է Գանկի տեղ ։ Եւ Նորան գմռսած
գինի էին տալիս խմելու , բայց Նա
24 չառաւ ։ Եւ Նորան խաչեցին եւ Նրա
հանդերձները վիճակ գցելով Նորանց վերայ՝ թէ ով ինչ
25 պիտի առնէ ։ Եւ ժամը երրորդն էր՝
26 որ Նորան խաչեցին ։ Եւ Նորա
յանցանքի գիրը գրուած էր՝ ՀՐԷԻՑ
27 ԹԱԳԱՒՈՐԸ ։ Եւ Նորա հետ երկու
աւազակ խաչեցին , մէկը Նորա աջ
28 կողմին եւ մէկը ձախ կողմին ։ Եւ
կատարուեցաւ այն գիրը , որ ա-
սում է , Հանօրէնների հետ համար-
29 ուեցաւ ։ Եւ Նայողները Նորան հայհոյում էին , իրանց գլուխ-
ները չարժելով ու ասելով , վա՛հ , Նով
տաճարը քանդող՝ ու երեք օրումը
30 չինող , Ապրեցրու քո անձը եւ իջիր
31 խաչից ։ Նոյնպէս էլ քահանայապետ-
ները դպիրների հետ միասին ծաղր
էին անում եւ ասում · Ուրիշներին
ապրեցրեց՝ իր անձը չէ կարողանում
32 ապրեցնել · Քրիստոսը՝ Իսրայէլի Թա-
գաւորը՝ Թող հիմա խաչից իջնէ , որ
տեսնենք եւ հաւատանք · Եւ Նորա
հետ խաչուածներն էլ էին Նորան նա-
խատինք տալիս ։
33 Եւ Երբոր ժամը վեցը եկաւ , խա-
ւար եղաւ բոլոր երկրի վերայ մինչեւ
34 իննը ժամը ։ Եւ իններորդ ժամին Յի-

---

4 Մատ. ԺԷ. 13։
5 Ես. Ծգ. 7. Ծափ. ԺԲ. 9. Ա Տիմ. ԺԳ. 13։ Ղուկ. ԻԳ. 17. Ծափ. Ժբ. 38։
6 Մատ. ԺԷ. 15. Ղուկ. ԻԳ. 17։
7 Մատ. ԺԷ. 16. Ղուկ. ԻԳ. 18։
8 Մատ. ԺԷ. 26. Ծափ. ԺԲ. 1, 16։
9 Մատ. ԺԷ. 27։
10 Մատ. ԺԷ. 33. Ղուկ. ԻԳ. 26։
11 Մատ. ԺԷ. 33. Ղուկ. ԻԳ. 33. Ծափ. ԺԲ. 17։
12 Մատ. ԺԷ. 34։
13 Մարկ. ԻԲ. 18. Ղուկ. ԻԳ. 21։
14 Մատ. ԺԷ. 23։
15 Մատ. ԺԷ. 45. Ղուկ. ԻԳ. 44. Ծափ. ԺԲ. 14։
16 Մատ. ԺԷ. 27. Ծափ. ԺԲ. 19։
17 Մատ. ԺԷ. 38։
18 Մատ. ԺԷ. 44. Ղուկ. ԻԳ. 39։
19 Մատ. ԺԷ. 48։
20 Մարկ. ԺԵ. 7։
21 Ես. Ծգ. 59. Ծափ. ԺԲ. 19։
22 Մատ. ԺԷ. 44. Ղուկ. ԻԳ. 39։
23 Մատ. ԺԷ. 45. Ղուկ. ԻԳ. 44։

սուսը մեծ ձայնով աղաղակեց եւ ասեց. Ի՛լի ի՛լի լա՛մա սաբաքթա՛նի. որ
թարգմանվում է՝ Իմ Աստուած, իմ
35 Աստուած, ի՞նչու թողիր ինձ։ Եւ այնտեղ կանգնածներիցը ոմանք, երբոր լսեցին, ասում էին. Ահա Եղիա-
36 յին է կանչում։ Եւ մէկը վազից մի սպունգ քացախով լցրեց, եւ եղէգի վերայ դրաւ, տուաւ նորան որ խմէ, եւ ասեց. Թողէք տեսնենք, եղիան
37 կ'գա՞յ որ նորան վայր բերէ։
38 Եւ Յիսուսը մեծ ձայն արձակեց՝ եւ հոգին տուաւ։ Եւ տաճարի վա-
39 րագոյրն երկու պատառուեցաւ՝ վերեւից մինչեւ ցածը։ Եւ հարիւրապետը, որ այնտեղ նորա դիմացը կանգնած էր, երբոր տեսաւ թէ Յիսուսը այսպէս աղաղակելով հոգին տուաւ, ասեց. Ճշմարի՛տ, այս մարդն
40 Աստուծոյ Որդի էր։ Կանայք էլ կային, որ հեռուանց մտիկ էին տալիս, որոնց միջումն էր Մարիամ Մագդաղենացին, եւ փոքր Յակոբոսի եւ Յովսէսի մայրը Մարիամ եւ Սաղովմէին,
41 որոնք էլ, երբոր նա Գալիլեա էր, նորա ետեւից գնում եւ նորան ծառայում էին. եւ ուրիշ շատ կանայք էլ, որ նորա հետ երուսաղէմ էին եկել։
42 Եւ երբոր արդէն իրիկուն եղաւ, որովհետեւ ուրբաթ էր՝ այսինքն շա-
43 բաթից առաջի օրը. եկաւ Արիմաթայի Յովսէփը՝ մի երեւելի խորհրդական, որ ինքն էլ Աստուծոյ արքայութեան սպասում էր. համարձակելով մտաւ Պիղատոսի մօտ, եւ խնդրեց Յիսուսի
44 մարմինը։ Եւ Պիղատոսը զարմացաւ, թէ արդէն մեռել է. եւ հարիւրապետին իրան մօտ կանչեց, նորան հարցրեց եւ ասեց, թէ շատո՞նց է որ մե-
45 ռաւ։ Եւ հարիւրապետիցը տեղեկանալով, մարմինը Յովսէփին չնորհեց։
46 Եւ Յովսէփը կտաւ առաւ եւ նորան իջեցրեց կտաւով պատեց, եւ նորան
մի գերեզմանի մէջ դրաւ, որ փորուած էր քարից. եւ մի քար թաւա-
47 լեց գերեզմանի դռանը։ Եւ Մարիամ Մագդաղենացին եւ Յովսէսի Մարիամն էլ տեսան՝ ուր որ նա դրուեցաւ։

ԳԼ. ԺԶ

Քրիստոսի յարութիւնը, կրկին երեւումը և համբարձումը։

1 Եւ երբոր շաբաթն անցաւ, Մարիամ Մագդաղենացին եւ Յակոբի մայրը Մարիամը եւ Սաղովմէն խունկեր առան, որ գան նորան օծեն։
2 Եւ միաշաբաթի առաւօտեան չատ կանուխ արեգակը ծագելիս գալիս են
3 գերեզմանը։ Եւ իրար ասում էին. Ո՛վ կ'թաւալեցնէ քարը մեզ համար
4 գերեզմանի դռնիցը։ Եւ նայեցան տեսան, որ քարը գերեզմանիցը հեռու էր թաւալած, որովհետեւ չատ մեծ
5 էր։ Եւ երբոր գերեզմանը մտան, մի երիտասարդ տեսան՝ աջ կողմը նստած՝ սպիտակ պատմուճան հագած. եւ չատ զարհուրեցին։
6 Եւ նա ասեց նորանց. Մի զարհուրիք, դուք խաչուած Նազովրեցի Յիսուսն էք որոնում. նա յարութիւն առաւ, այստեղ չէ, ահա այն տեղը՝ ուր որ նորան
7 դրին։ Բայց գնացէք, նորա աշակերտներին եւ Պետրոսին ասեցէք, թէ Նա ձեզանից առաջ կ'գնայ Գալիլեա. այնտեղ կ'տեսնէք նորան. ինչպէս նա
8 ձեզ ասեց։ Եւ չուտով դուրս եկան փախան գերեզմանիցը, եւ նորանք դողով եւ սարսափով բռնուած էին, եւ ոչ ոքի ոչինչ չ'ասեցին. որովհետեւ վախենում էին։
9 Եւ Յիսուսը երբոր յարութիւն առաւ՝ միաշաբաթի առաւօտեան առաջ երեւեցաւ Մարիամ Մագդաղենացուն,
10 որից եօթը դեւ էր հանել։ Եւ նա գնաց պատմեց նորա հետ լինողներին, որ սուգ էին անում եւ լաց լինում։

ա Մատ. իբ. 1։ Մատ. իե. 46, Ղուկ. իգ. 39.
բ Մատ. իե. 48։ Ղուկ. իգ. 36, Յովհ. ժբ. 29.
գ Ղուկ. ժբ. 21.
դ Մատ. իե. 50։ Ղուկ. իգ. 48։ Յովհ. ժբ. 30.
ե Մատ. իե. 51։ Ղուկ. իգ. 49.
զ Մատ. իե. 54։ Ղուկ. իգ. 47.
է Մատ. իե. 55, Ղուկ. իգ. 49.
ը Ղուկ. ը. 3, 9.
թ Մատ. իե. 57։ Ղուկ. իգ. 50, Յովհ. ժբ. 38.
ժ Ղուկ. ը. 25, 39.
ի Մատ. իբ. 59, 60, Ղուկ. իգ. 53, Յովհ. ժբ. 40.
լ Մատ. իբ. 1։ Ղուկ. իգ. 1, Յովհ. բ. 1.
խ Մատ. իբ. 2։ Ղուկ. իգ. 2։ Յովհ. ի. 1.
ծ Ղուկ. իգ. 3։ Յովհ. բ. 1.
կ Ղուկ. իգ. 3։ Յովհ. բ. 11, 12.
հ Մատ. իբ. 5—7.
ձ Մատ. իգ. 32, Գլ. ժգ. 28, Ղուկ. իգ. 9.
ղ Մատ. իբ. 8, Ղուկ. իգ. 9.
ճ Յովհ. բ. 11.
մ Ղուկ. ը. 2.
յ Ղուկ. իգ. 10, Յովհ. բ. 18.

11 Նոքանք էլ լսելով, թէ կենդանի է, եւ երեւեցաւ Նոքան, չհաւատացին։
12 Ապա նոցանից յետոյ ուրիշ կերպարանքով երեւեցաւ Նոքանցից երկուսին, որ
13 գան գալով յանդն էին գնում։ Նոքանք էլ գնացին այն միւսներին պատմեցին, բայց նոքանց էլ չհաւատացին։
14 Վերջը երբոր այն տասնեւմէկը սեղան էին նստած, Նոքանց երեւեցաւ եւ նոքանց անհաւատութիւնը եւ քարասրտութիւնը յանդիմանեց, որ չհաւատացին նոքանց, որ նոքան տեսել էին յարութիւն առած։
15 Ձեւ Նոքանց ասաց. Գնացէք բոլոր աշխարհք, աւետարանը քարոզեցէք
16 ամեն արարածի։ Ով որ հաւատաց եւ մկրտուեցաւ կ'փրկուի. եւ Ով որ
17 չհաւատաց՝ կ'դատապարտուի։ Նոքանց էլ, որ հաւատացին, այս նշաններն կ'հետեւին. Իմ անունովը դեւեր կ'հանեն, Նոր լեզուներ կ'խօսեն.
18 Օձեր վեր կ'առնեն, եւ եթէ մի մահացու խմեն, Նոքանց վնաս չի տալ. Հիւանդների վերայ ձեռք կ'դնեն, եւ Նոքանք կ'առողջանան։
19 Արդ Տէրը Նոքանց հետ խօսելուց յետոյ, Երկինքը համբարձաւ, Աս-
20 տուծոյ աջ կողմը նստեց։ Նոքանք էլ դուրս գնացին, ամեն տեղ քարոզում էին, եւ Տէրը գործակցում էր Նոցանց եւ Խօսքը հաստատում էր այն նշաններով որ հետեւում էին։ Ամէն։

ԱՒԵՏԱՐԱՆ
ԸՍՏ
ՂՈՒԿԱՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ա

Զաքարիային մի հրեշտակ է երեւում. Մարիամին աւետում է Նոր Երգը. Յովհաննէսի ծնունդը, և Զաքարիայի մարգարէութիւնը։

1 Որովհետեւ չատերը ձեռնարկեցին մեր մէջ հաստատուած բաների պատ-
2 մութիւնը վերատին կարգել. Ինչպէս մեզ աւանդեցին սկզբից Ականատես եւ խօսքին սպասաւոր լինող-
3 ները, ես էլ, որ սկզբիցը բոլոր բաներին ճշմարտութիւնով հետեւեցի, կամեցայ Կարգաւ գրել քեզ, Ով
4 պատուականդ Թէոփիլէ. Որ իմա-

նաս այն բանների ստուգութիւնը, որ սովորեցիր։
5 Հերովդէսի Թագաւոր Հերովդէսի օրերումը մի քահանայ կար անունը Զաքարիա, Աբիայի դասակարգութիւնից, եւ նորա կինն Ահարոնի աղջիկներից, եւ նորա անունն Ել-
6 սաբէթ։ Երկուսն էլ Աստուծոյ առաջին Արդար էին, եւ Տիրոջ բոլոր պատուիրանքներումը եւ իրաւունք-
7 ներումը գնում էին անարատ։ Եւ նորանք զաւակ չունէին, որովհետեւ Ելիսաբէթը ամուլ էր. եւ երկուսն էլ իրանց օրերը անց էին կացրել։

---

1 Մատ. ԺԴ. 1. Գործ. Ե. 35. Ղուկ. Ե. 13. Ժգ. 3. = Կորնթ. Ա. 4. 5. Եբր. Բ. 4.
2 Մատ. ԺԱ. 1. Յովհ. ԺԵ. 27. Եբր. Բ. 3. = Գործ. Ա. 1. Յովհ. Ա. 14. 15. Գործ. Ա. 2. 3. Ղուկ. Ի. 31.
3 Յովհ. Ժբ. 45. Ղուկ. Ա. 17. Գործ. Ե. 18. Ը. 7. Ժգ. 18. ԺԲ. 13. Գործ. Բ. 4. Ա. 46. ԺԲ. 6. = Կորնթ. Ժբ. 10. 28. Ղուկ. Ա. 19. Գործ. ԺԸ. 5. Գործ. Ե. 19. 20. Ը. 17. Եբր. Ե. 7. Յովհ. Ա. 14. Գործ. Ա. 1. = Գործ. Ա. 3. 3. Ղուկ. Ի. 31.
4 Գործ. Ժե. 19. 28. 29. = Կորնթ. Ե. 40. Գործ. Ժա. 4. Գործ. — 1. Ղուկ. Ե. 31. Ա Մատ. Ի. 1. 2 = Մատ. Իգ. 10. 19. Ղուկ. Ժբ. 4. 17. Յովհ. Ե. 1. Ժե. 1. Գործ. Իգ. 1. Իգ. 16.

8 Եւ եղաւ, երբոր նա քահանայու-
թիւն էր անում իրան հասած դասա-
կարգութեան օրերում Աստուծոյ ա-
9 ռաջին, ՝քահանայութեան սովորու-
թեան պէս, ՝իրան ընկաւ, որ Տիրոջ
տաճարը մտնէ խնկարկութիւն անե-
10 լու։ Եւ ժողովրդի բոլոր բազմու-
թիւնը դուրսն աղօթք էին անում
11 խնկարկութեան ժամանակին։ Եւ
Տիրոջ հրեշտակը երեւեցաւ նորան՝
կանգնած խնկի սեղանի աջ կողմին։
12 Եւ Զաքարիան տեսնելով ՝շփոթու-
եցաւ, եւ վախ ընկաւ նորա վերայ։
13 Եւ հրեշտակն ասեց նորան. Մի վա-
խենար, Զաքարիա. որովհետեւ քո
աղօթքը լսուեցաւ, եւ քո կինն Եղի-
սաբեթը մի որդի կ'ծնի քեզ, եւ նորա
14 անունը Յովհաննէս կ'դնես։ Եւ քեզ
ուրախութիւն եւ ցնծութիւն կ'լինի,
եւ շատերը նորա ծնունդովը կ'ու-
15 րախանան։ Որովհետեւ նա մեծ կ'լի-
նի Տիրոջ առաջին. եւ գինի եւ օղի
չի խմիլ, եւ դեռ իր մօր որովայնից
16 Սուրբ Հոգով կ'լցուի։ ՝Եւ Իսրայէլի
որդիներից շատերին կ'դարձնէ դէպի
17 իրանց Տէր Աստուածը։ ՝Եւ ինքն կը
գայ նորա առաջից եղիայի հոգովը
եւ զօրութիւնովը, որ հայրերի սըր-
տերը դէպի որդիքը դարձնէ, եւ ան-
հնազանդները՝ արդարների իմաստու-
թեան մէջ, որ Տիրոջ համար բարե-
18 կարգ ժողովուրդ պատրաստէ։ Եւ
Զաքարիան ասեց հրեշտակին. Ես
՝ինչով ճանաչեմ այդ. որովհետեւ ես
ծեր եմ, եւ իմ կինն իր օրերն անց է
19 կացրել։ Եւ հրեշտակը պատասխանեց
եւ ասեց նորան. Ես Գաբրիէլն եմ,
որ Աստուծոյ առաջին կանգնում եմ,
եւ ուղարկուեցայ քեզ հետ խօսելու
եւ այս բաները քեզ աւետիք տալու։
20 Եւ ահա համր կ'լինես, եւ չես կա-
րենայ խօսել, մինչեւ այն օրն որ այս
բաները կ'լինին. որովհետեւ չես հաւա-
տացիր իմ այս խօսքերին՝ որ իրանց
21 ժամանակին կ'կատարուին։ Եւ ժո-
ղովուրդը սպասում էր Զաքարիային,
եւ զարմանում էին նորա տաճարի
22 մէջ ուշանալու համար. Եւ երբոր
դուրս եկաւ, չէր կարենում խօսել
նորանց հետ. եւ իմացան՝ որ տաճարի
մէջ տեսիլք է տեսել. եւ նա նշան-
ներով էր խօսում նորանց հետ, եւ
23 մնում էր պատանեցած։ Եւ եղաւ,
՝երբոր նորա պաշտօնի օրերը կատար-
24 ուեցան, գնաց իր տունը։ Եւ այն
օրերից յետոյ նորա կին Եղիսաբեթը
յղացաւ, եւ հինգ ամիս իր անձը ծա-
25 ծուկ պահում էր եւ ասում. Թէ այս-
պէս արաւ ինձ Տէրն այս օրերումն,
որ ՝ինչ վերայ նայեց՝ որ հիմ նախա-
տինքը մարդկանց միջից վեր առնէ։
26 Եւ վեցերորդ ամսումը Գաբրիէլ
հրեշտակն Աստուածանից ուղարկուե-
ցաւ Գալիլեայի մի քաղաք, որի ա-
27 նունը Նազարէթ էր, ՝Մի կոյսի մօտ,
որ նշանուած էր մի մարդի, որի ա-
նունը Յովսէփ էր՝ Դաւիթի տանից.
եւ այն կոյսի անունը Մարիամ էր։
28 Եւ հրեշտակը նորա մօտ գալով ասեց.
Ողջոյն քեզ, ով չնորհակալ. ՝Տէրը
քեզ հետ. օրհնեալ ես դու կանանց
29 մէջ։ Եւ նա նորան տեսնելով ՝շփոթ-
ուեցաւ նորա խօսքի համար, եւ իր
մտքումը մտածում էր, թէ ինչպիսի
30 ըն պիտի լինի այս ողջոյնը։ Եւ հրես-
տակը ասեց նորան. Մի վախենար,
Մարիամ. որովհետեւ Աստուածանից
31 չնորհք գտար։ Եւ ահա կ'յղանաս եւ
որդի կ'ծնես. եւ ՝նորա անունը Յի-
32 սուս կ'դնես։ Նա մեծ կ'լինի, եւ
Բարձրեալի ՝Որդի կ'կոչուի. եւ ՝Տէր
Աստուածը նորա Դաւիթի հօր աթոռը
կ'տայ նորան. եւ ՝նա յաւիտեան կը
33 թագաւորէ Յակոբի տան վերայ. Եւ
նորա թագաւորութեանը վերջ չի լի-
34 նիլ։ Եւ Մարիամն ասեց հրեշտակին.

ա ՄՆ. խգ. 19. բ ՄՆ. ը. 14, 15. գ ՀՀ. 60, 63.
դ ՀՀ. 58.
ե ՄՆ. գ. 7, 8. զ ՔՄգ. ը. 23. ՄՆ. խգ. 13. բ ՄՆ. ԼԲ. 11.
է ՂՀ. ԺԳ. 17. Յովս. ը. 3, 4.
ը Նե. ը. 1.
թ Դատ. գ. 22. ԺԳ. 22. Դան. Ա. 8. ՀՀ. 29. Գլ. բ. 9. Գոր. Ժ. 6. Յովս. ա. 17.
ժ ՀՀ. 60, 63.
ի ՀՀ. 58.
լ Թագ. գ. 3. Դատ. ԺԳ. 4. Գլ. է. 33.
խ Բրեմ. ա. 5. Գաղ. ա. 15.
ծ Մգ. գ. 5, 6.
կ Մգ. գ. 5. Մատ. ԺԱ. 14. Մարկ. բ. 11.
հ ՍՂ. ԺԸ. 17.
ձ Դան. ը. 16. բ. 21—23. Մատ. Ժը. 10. Եբր. ա. 14.
ղ Ղեկ. գ. 26. խգ. 27.
ճ Տես գ Թագ. Ժ. 5. ՄՆ. բ. 25.
մ ՍՂ. ը. 23. Նա. գ. 1. Ծգ. 1, 4.
յ Մատ. ա. 18. Գլ. բ. 4, 5.
ն Դան. բ. 23. Ժ. 19.
շ Դատ. գ. 12.
ո ՀՀ. 15.
չ ՍՂ. գ. 15. Նա. է. 14. Մատ. ա. 21. Գաղ. գ. 4.
պ Գլ. բ. 21.
ջ Մարկ. Ա. 7.
ռ Տես Մատ. իբ. 18 և բԹագ. է. 11, 12. Մատ. Ճգր. 11. Նա. բ. 6, 7. Ժ. 5. Եբրմ. խգ. 5. Յայտ. գ. 7.
վ Դան. բ. 44. է. 14, 27. Մրկ. 21. Մհբ. գ. 7. Յովճ. Ժբ. 34. Եբր. ա. 8.

Սա ինչպէս կ'լինի . քանզի որում ես
35 այր չ'գիտեմ : Հրեշտակը պատասխանեց եւ ասեց նորան . Հոգին
Սուրբ Հոգին կ'գայ քեզ վերայ , եւ Բարձրեալի զօրութիւնը քեզ վերայ կ'հովանաւորէ ,
ուստի որոյ եւ այն ծնուած սուրբն էլ
36 Աստուծոյ Որդի կ'կոչուի : Եւ անա քո ազգական՝ Եղիսաբեթը , նա էլ
մի որդիով յղի է իր ծերութիւնումը .
եւ սա այն ամսուն կոչուածի վեցերորդ
37 ամիսն է : Որովհետեւ Աստուծոյ ա-
38 ռաջին ոչ մի բան անկարելի չէ : Մարիամն էլ ասեց . Ահա Տիրոջ աղախինն եմ . թող քո խօսքի պէս լինի
ինձ : Եւ հրեշտակը գնաց նորանից :
39 Մարիամն այն օրերումը վերկացաւ՝ շտապելով լեռնակողմը գնաց՝ ՚Յու-
40 դայի քաղաքը . եւ Զաքարիայի տունը
մտաւ , եւ Եղիսաբեթին բարեւեց :
41 Եւ եղաւ , երբոր Եղիսաբեթը Մարիամի բարեւը լսեց , երեխան նորա որովայնումը խաղաց . եւ Եղիսաբեթը
42 Սուրբ Հոգիով լցուեցաւ : Եւ մեծ ձայնով աղաղակեց եւ ասեց . ՚Օրհնեալ
ես դու կանանց մէջ . եւ օրհնեալ է
43 քո որովայնի պտուղը . Եւ սա ինչ
տեղից է ինձ , որ իմ Տիրոջ մայրն
44 ինձ մօտ եկաւ : Որովհետեւ անա , երբոր քո բարեւի ձայնն իմ ականջներին հասաւ , երեխան որովայնումս
45 ուրախանալով խաղաց : Եւ երանի նորան , որ հաւատաց , թէ այն բաները կ'կատարուին , որ Տէրից իրան
46 ասուած են : Եւ Մարիամը ասեց .
Փառք իմ անձը փառաւորէ Տիրոջը :
47 Եւ իմ հոգին ուրախացաւ իմ Փրկիչ
48 Աստուծոյ : Որովհետեւ Իր աղախնի խոնարհութեանը մտիկ տուաւ ,
որովհետեւ անա այսուհետեւ Երկրի
49 ազգերը կ'երանեն ինձ : Որովհետեւ Հզօրը Մեծագործ բաներ արաւ ինձ ,
50 եւ Խաւրբ է նորա անունը : Եւ ՚Նորա ողորմութիւնը ազգից ազգ նորանից
51 վախեցողներին ՚Ջրայ է : ՚Զօրութիւն արաւ իր բազուկովը , ՚ցրուեց ամբարտաւաններին իրանց սրտի մտածմունքովը : ՚Զօրաւորներին աթոռներից իջեցրեց , եւ խոնարհներին բարձրացրեց : ՚Սովածներին բարիքներով լցրեց , եւ հարուստներին դատարկ
54 արձակեց : Իր Իսրայէլ ծառային օգնեց Երէ ողորմութիւնը յիշելով .
55 ՚Ինչպէս մեր հայրերի հետ խօսեց , Աբրահամին եւ նորա զաւակին՝ մինչեւ յաւիտեան :
56 Եւ Մարիամը մնաց նորա մօտ երեք ամիսի չափ . եւ չ'՚Ջրայ դարձաւ իր
տունը :
57 Եւ եղիսաբեթի ծնելու ժամանակը
58 լրացաւ , եւ որդի ծնեց : Եւ նորա դրացիները եւ ազգականները լսեցին ,
թէ Տէրն իր ողորմութիւնը մեծ արաւ նորա վերայ . եւ ուրախանում էին նորա հետ :
59 Եւ եղաւ՝ ութերորդ օրումն եկան երեխային թլփատելու , եւ նորան իր
հօր անունովը Զաքարիա էին կոչում
60 Եւ նորա մայրը պատասխանեց եւ ասեց . Ոչ , այլ Յովհաննէս կոչուի :
61 Եւ ասեցին նորան , թէ Ոչ ոք չ'կայ քո ազգումը , որ այդ անունով կոչ-
62 ուում լինի : Եւ նշաններով հարցնում էին նորա հօրը , թէ ինչ է կամենում
63 որ նա կոչուի : Եւ նա տախտակ խնդրեց , գրեց եւ ասեց , Դորա անունը Յովհաննէս է . եւ ամենքը զար-
64 մացան : Եւ բերանի նորա բերանը եւ լեզուն բացուեցաւ . եւ խօսում էր՝
65 Աստուածն օրհնելով : Եւ ահ ընկաւ ամենքի վերայ , որ նորանց չորս կողմովը բնակվում էին . եւ Երէ աստանիկ
բոլոր լեռնակողմումը այս ամեն բաները պատմվում էին : Եւ բոլոր լսողներն իրանց սրտերումն էին դնում
եւ ասում . Այս երեխան ինչ պիտի լինի . եւ Տիրոջ ձեռը նորա հետ էր :

ֆ Առա. ա. 20։
ֈ Առա. ժգ. 33։ իդ. 63, 64։ Մար. ա. 1։ Յովհ. ա. 34։ ի. 31։ Գոր. ը. 37, 38։ Հռոմ. ա. 4։ ա Յովհ. գ. 13։ ե. 5։
։ (Տես նաեւ ի. 2, 6։)
֊ Նե. ժբ. 11։ երեմ. լբ. 17։ Զաք. բ. 6։ Առա. ժթ. 26։ Մար. ժ. 37։ Գլ. ժբ. 27։ Հռոմ. գ. 21։
֋ Ցեռ. խ. 9—11։
֌ Դատ. ե. 24։ Հմր. 28։
֍ ՚Ես. ը. 1։ Յոել. լգ. 2, 3. լե. 9։ Ամբ. գ. 18։
֎ ՚Ես. ա. 11։ Յոել. ՚Ջը. 6։
֏ Առա. գ. 13։ Գլ. ժա. 27։
ց Յոել. բ. 19։ Զէք. 2, 3։
ւ Յոել. ժա. 9։
ջ Նե. ժէ. 7։ Ես. ի. 6։ Յոել. ՚Ջգ. 17, 18։

ֆ Յոգ. գր. 1։ ժբ. 13։ Եսա. ի. 10։ ծա. 9։ ծբ. 10։
ֈ Յոգ. լգ. 10։ ա Գեն. ե. 3։
։ ՚Ես. ը. 6։ Ցոբ ե. 11։ Յոգ. ժծ. 7։
։ ՚Ես. ը. 3։ Յոգ. լգ. 10։
։ Յոգ. գը. 3։ երեմ. լա. 3, 20։
։ Նե. ժէ. 19։ Յոգ. ՚Ջգ. 11։ Հռոմ. ժ. 18։ Գոգ. գ. 16։
։ Հգր. 14։
։ Նե. ժէ. 13։ Գե. ծբ. 3։
։ Հգր. 13։
։ Հգր. 13։
։ Հգր. 20։
։ Հգր. 39։
։ Գր. ը. 19, 51։
։ Նե. քբ. 3։ Յոգ. ե. 17։ քբ. 21։ Գոր. ժ. 21։

67 Եւ Նորա հայրը՝ Զաքարիան Սուրբ
Հոգիով լցուեցաւ, մարգարէացաւ եւ
68 ասեց. Օրհնեալ է Իսրայէլի Տէր Աս-
ուածը, Նոր այցելութեան եկաւ, եւ
փրկութիւն արաւ իր ժողովրդի հա-
69 մար։ Եւ փրկութեան եղջիւր վեր-
կացրեց մեզ համար իր Դաւիթ ծա-
70 ռայի տանը։ Ինչպէս որ խօսեց յա-
ւիտենից իր սուրբ մարգարէների բե-
71 րանովը. Փրկութիւն մեր թշնամինե-
րից եւ բոլոր մեզ ատողների ձե-
72 ռից. Որ մեր հայրերի վերայ ողոր-
մութիւն անէ, եւ իր սուրբ ուխտը
73 յիշէ. Այն երդումը, որ մեր հայր
Աբրահամին երդուաւ, որ մեզ տայ,
74 Որ մեր թշնամիների ձեռքից ազատ-
ուած Անվեհերութեամբ պաշտենք իրան
75 Սրբութիւնով եւ արդարութիւնով
Նորա առաջին մեր կեանքի բոլոր
76 օրերումը։ Եւ դու, երեխայ, Բարձ-
եալի մարգարէ կ'կոչուիս. որովհետեւ
կ'գնաս Տիրոջ երեսի առաջից Նորա
77 ճանապարհները պատրաստելու, Որ
Նորա ժողովրդին տաս փրկութեան
գիտութիւնը Իրանց մեղքերի թողու-
78 թեան մէջ, Մեր Աստուծոյ գթած ո-
ղորմութեան համար, որով Ծագող
79 Արեգակը վերեւիցը այցելից մեզ. Որ լոյս
տայ Խաւարումն եւ մահի ստուերու-
մը նստողներին. որ մեր ոտները դէպի
խաղաղութեան ճանապարհն ուղղէ։
80 Եւ Երեխան աճում էր եւ զօրա-
նում էր հոգիով. եւ Անապատներումն
էր, մինչեւ այն օրն որ նա երեւե-
ցաւ Իսրայէլին։

Գլ. Բ

Քրիստոսի ծնունդը. Հրեշտակի աւետիքը. Քրիստոսի
Քթթաւորիչը. տասամ տարուրը. Սիմէոն ծերակնի եւ
Աննա մարգարէուհի են Նորա մասին. Քրիստոսը
Նազարէթ է գնում եւ զարգանում իմաստութեամբ.

1 Եւ այն օրերումն եղաւ, որ հրաման

ա Ղուկ. բ. 38.
- գ Քթագ. ա. 48. Ղագ. խա-
ղ. 13. Հր. 18. Հգ. 48.
ե Ես. գ. 16. գ. 31. Ղագ.
ճմա. 9. Գլ. ե. 16.
- Ղագ. հգր. 17.
է Երեմ. իգ. 5. 6. լ. 10.
Դան. ք. 21. Գագ. գ. 31.
Հաւաք. ա. 2.
- Գե. իգ. 42. Ղագ. զբ. 3.
ճե. 8. 9. Հգ. 45. Եզեկ.
ժգ. 60. Հմր. 54.
- Ես. ժգ. 3. ԺԼ. 4. իգ. 16.
17. Երբ. գ. 15. 17.

ը Հաւաք. գ. 18. 22. - Տիտ.
բ. 2. Երբ. ք. 14.
- Երեմ. լբ. 39. 40. Եզեկ.
գ. 24. բ Քես. բ. 22. բ
Տիտ. ա. 9. Ֆիա. բ. 12. -
Գաղ. ա. 15. բ Գես. ա. 4.
ի Ես. խ. 3. Ղագ. գ. 1. գ.
3. Ղաս. ժա. 10. Հմր. 17.
ժ Ղագ. ա. 4. Գլ. գ. 3.
- Ղաս. իգ. 17. Ղագ. գ. 2.
ի Ես. ք. 3. իգ. 7. իք. 9.
Ղաս. գ. 16. Գագ. իգ.
18.
+ Գլ. բ. 40.

ա Ղաս. գ. 1. ժա. 7.
—
- Գագ. ե. 37.
բ Ղագ. ժգ. 1. 4. Ցովհ.
ե. 42.
գ Ղաս. ա. 16. Գլ. ա. 37.
- Ղաս. ա. 25.
ե Գլ. ա. 12.
զ Գե. ժգ. 3. Ղաս. իգ. 19.
Ղար. ա. 15. Հմր. 31. 32.
Գլ. իգ. 47. Գագ. ա. 23.
է Ես. ք. 6.
ը Ղաս. ա. 21.
թ Ղաս. ա. 16. ժգ. 16. Գլ.
ա. 43. Գագ. բ. 36. ժ. 36.
Փիլ. բ. 11.
ժ Ես. իգ. 12. լբ. 1. 2. Ղագ.
ճգ. 20. 21. Ֆիզ. 2. Դան.
ե. 10. Երբ. ա. 14. Ցայտ.
ե. 11.
ի Գլ. ԺԲ. 38. Եփես. ա. 6.
գ. 10. 21. Ցայտ. ե. 13.
լ Ես. ԽԵ. 19. Գլ. ա. 79.
Հաւաք. ե. 1. Եփես. բ. 17.
Գագ. ա. 20.
խ Ցովհ. գ. 16. Եփես. բ. 4. 7.
բ Քես. բ. 16. - Ցովհ. գ.
9. 10.

ասացին. Եկէք գնանք մինչեւ Բեթլէհէմ, եւ տեսնենք այս եղած բանը, 46 որ Տէրը ցոյց տուաւ մեզ։ Եւ չտապեցին եկան եւ գտան Մարիամին եւ Յովսէփին, եւ երեխային՝ մսուրի մէջ 47 դրած։ Եւ երբոր տեսան՝ իմացուին այն բանին, որ այս երեխայի համար ասուեցաւ նոցանց։ 48 Եւ բոլոր լսողները զարմացան այն բաներուն համար, որ հովիւները նոցանց հետ խօսեցան։ 49 Իսկ Մարիամ այս բոլոր բաները պահում էր, եւ իր սրտումը մտածում 50 էր։ Եւ հովիւները կը գառան. Աստուծուն փառաբանում եւ օրհնում էին այն բոլոր բաներուն համար, որ լսեցին եւ տեսան, ինչպէս որ նոցանց ասուեցաւ։

21 Եւ երբոր ութ օր լրացաւ, որ մանուկը թլփատուէր, նորա անունը Յիսուս կոչուեցաւ, այն որ հրեշտակին կողմէն կոչուած էր՝ նա դեռ արգանդումը չյղացուած։

22 Եւ երբոր նորա մաքրուելու օրերը լրացան, Մովսէսի օրէնքի պէս, նոքա տարան Երուսաղէմ, որ Տիրոջ 23 առաջին կանդնեցնեն։ Ինչպէս Տիրոջ օրէնքումը գրուած է, Թէ Ամէն արու որ արգանդ բանայ, Տիրոջը սուրբ 24 պիտի կոչուի։ Եւ տոր Տիրոջ օրէնքումը ասուածին պէս պատարագ բերին մի զոյգ տատրակ, կամ աղաւնու երկու ձագ։

25 Եւ ահա երուսաղէմումը մի մարդ կար, որի անունը Սիմէոն էր, եւ այս մարդը արդար եւ աստուածավախ էր, եւ սպասում էր Իսրայէլի մխիթարութեանը, եւ Սուրբ Հոգի կար նորա 26 վերայ։ Եւ նորան պատգամ էր եղած Սուրբ Հոգիից, որ մահ չի տեսնիլ, մինչեւ որ Տիրոջ Քրիստոսին կ'տեսնէ։ 27 Նէ։ Եւ Հոգիովն եկաւ տաճարը, եւ երբոր ծնողքը Յիսուս երեխային բերին, որ օրէնքի սովորութեան պէս 28 նորա վերայ անեն, Նա էլ առաւ նորան ընդունեց իր գիրկը, եւ Աստուած 29 ծուն օրհնեց, եւ ասեց. Հիմա արձակում ես քո ծառային, ով Տէր, քո խօսքի պէս խաղաղութիւնով. 30 Որովհետեւ իմ աչքերը տեսան քո փրկութիւնը, 31 Որ պատրաստեցիր ամէն ժողովուրդների առաջին՝ Լոյս հեթանոսներին լուսաւորելու, եւ փառք քո Իսրայէլ ժողովրդի համար։ 33 Եւ Յովսէփը եւ նորա մայրը զարմացել էին այն բաների վերայ, որ նորա համար խօսւում էին։ 34 Եւ Սիմէոնն օրհնեց նորանց, եւ նորա մայր Մարիամին ասեց, Ահա այս հաստատ կայ Իսրայէլի մէջ շատերի համար ընկնելու եւ կանգնելու եւ հակառակուելու նշան։ 35 Եւ քո անձովը սուր կ'անցնէ, որ շատ սրտերից խորհուրդներ յայտնուին։

36 Եւ այնտեղ էր Աննա մարգարէուհին՝ Փանուէլի աղջիկը՝ Ասերի ցեղից. սա ինքը շատ օրեր էր անցրել, եւ իր կուսութեան ժամանակից եօթը տարի 37 էր ապրել մարդի հետ. Եւ ութսուն եւ չորս տարուայ չափ որբեւայրի էր, որ տաճարիցը չէր հեռանում. ծոմերով եւ աղօթքներով պիշեր ու ցերեկ 38 ծառայում էր Աստուծոյ։ Սա էլ նոյն ժամումը վրկացաւ՝ Տէրիցը գոհանում էր եւ խօսում էր նորա մասին այն ամենին հոր երուսաղէմի մէջ փրկութեան սպասում էին։

39 Եւ երբոր ամենը Տիրոջ օրէնքի պէս կատարեցին, նոքա դարձան Գալիլեա՝ իրանց Նազարէթ քաղաքը։ 40 Եւ մանուկը էլ աճում էր եւ զօրանում հոգիով իմաստութիւնով լցուած. եւ Աստուծոյ շնորհքը նորա վերայ էր։

41 Եւ նորա ծնողքը տարուց տարի երուսաղէմ էին գնում զատկի տօնին։ 42 Եւ երբոր նա տասնեւերկու տարեկան եղաւ, նորանք տօնի սովորութեան 43 պէս երուսաղէմ գնացին, եւ երբոր օրերը կատարելուց յետոյ եւ գառան,

---

ա Ղկ. լե. 11; Գլ. ա. 68, Հիմ. 51։
բ Ղկ. ժբ. 12; Ղկ. ժբ. 3, Գլ. ա. 69։
գ Ա՛ած. ա. 21, 25; Գլ. ա. 31։
դ Ղկ. ժբ. 1—4, 6։
ե Նեհ. ժգ. 3; իբ. 29; իդ. 19; Ա՛ած. գ. 13; ը. 17; ժբ. 13; ժդ. 4; Ղկ. ժբ. 3; Հիմ. 38։
զ Ա՛ած. ժբ. 48; Երբ. ժա. 3։
է Ա՛ած. գ. 1։
ը Ղկ. խգ. 30; Փիլ. ա. 23։
թ Նե. ժբ. 10; Գլ. գ. 6։
ժ Նե. ք. 2; խբ. 6; ք՛ք. 6։
ի. 1—3. Ա՛ած. գ. 16; Գոր. ժգ. 47; խբ. 38։
ղ Նե. ը. 14; Ովբ. ժգ. 9; Ա՛ած. խ. 41; Հռովմ. ք. 32, 33; — Կոր. ա. 23, 24; բ Կոր. բ. 16; — Գաղ. բ. 9, 6։
ե Գոր. խբ. 22։
— Ա՛ած. գ. 16; Գոր. ժգ. 47; խբ. 38։
զ Նե. ը. 14; Ովբ. ժգ. 9; Ա՛ած. խ. 41; Հռովմ. ք. 32, 33; — Կոր. ա. 23, 24; բ Կոր. բ. 16; — Գաղ. բ. 9, 6։
է Գոր. խբ. 22։
— Ա՛ած. գ. 16; Գոր. ժգ. 47; խբ. 38։
ը Գոր. խգ. 10; Յովհ. ժբ. 25։
թ Գոր. իգ. 7. — Տիմ. ե. 5։
ժ Ա՛ած. ժե. 43; Հիմ. 35; Գլ. իգ. 21։
ի Հիմ. 32; Գլ. ա. 80։
ղ Նե. իգ. 15, 17; իդ. 23։ ե Ովբ. ժգ. 1, 16։

Յիսուս տղան երուսաղէմումը մնաց. եւ չ'իմացան Յովսէփը եւ նորա մայրը,
44 եւ կարծելով, թէ նա ճանապարհակիցների հետ կ'լինի, մի օրուայ ճանապարհ եկան՝ եւ նորան որոնում էին ազգականների եւ ծանօթների մէջ։
45 եւ երբոր նորան չ'գտան, ետ դարձան երուսաղէմ եւ որոնում էին նորան։
46 Եւ երեք օրից յետոյ եղաւ, որ նորան տաճարի մէջ գտան, վարդապետների մէջ նստած՝ նորանց ականջ էր դնում, եւ նորանցից հարցնում էր։
47 Եւ ամենքն, որ նորանից լսում էին, զարմանում էին նորա իմաստութեան
48 եւ պատասխանների վերայ։ Եւ երբոր նորան տեսան, շատ սքանչացան. եւ նորա մայրն ասեց նորան. Որդեակ, ինչու համար մեզ այսպէս արիր. ահա, հայրդ եւ ես ցաւելով որոնում
49 էինք քեզ։ Եւ նա նորանց ասեց. Ինչու համար էիք ինձ որոնում. դուք չ'գիտէիք թէ պէտք է, որ ես
50 իմ Հօր գործը լինեմ։ Եւ նորանք չը հասկացան այն խօսքը որ նորանց հետ
51 խօսեց։ Եւ նա նորանց հետ իջաւ եւ գնաց Նազարէթ. եւ նորանց հնազանդ էր. Եւ նորա մայրը այս բոլոր
52 բանները պահում էր իր սրտումը։ Եւ Յիսուս զարգանում էր իմաստութիւնով եւ հասակով, եւ չնորհքով Աստուծոյ եւ մարդկանց մօտ։

ԳԼ. Գ

Յովհաննէսի քարոզելը եւ մկրտելը. Քրիստոսը մկրտւում է. նորա ազգաբանութիւնը։

1 Տիբերիոս կայսեր տէրութեան տասնեւհինգերորդ տարում, Պոնտացի Պիղատոսի Հրէաստանի վերայ կուսակալութեան ժամանակին, եւ Հերովդէսի Գալիլեայի վերայ չորրորդապետութեան ժամանակին, եւ նորա եղբայր Փիլիպպոսի Իտուրացիների եւ Տրաքոնացիների երկրի վերայ չորրորդապետութեան ժամանակին, եւ Լիսանիայի Աբելինացիների վերայ չոր-
2 րորդապետութեան ժամանակին, Անանայի եւ Կայիափայի քահանայապետութեան օրերումը Աստուծոյ խօսքն եղաւ Զաքարիայի որդի Յովհաննէսին անա-
3 պատումը։ Եւ նա եկաւ Յորդանանի ամեն կողմերը, ապաշխարութեան մկրտութիւնը քարոզելով մեղքերի
4 թողութեան համար. Ինչպէս նայիա մարգարէի խօսքերի գրքումը գրուած է՝ որ ասում է. Կանչողի ձայնը անապատումը. պատրաստ արէք Տիրոջ ճանապարհը, եւ ուղիղ արէք նորա
5 շաւիղները։ Ամեն ձոր լցուի, եւ ամեն սար եւ բլուր խոնարհուի. եւ դժուարները հեշտ լինեն, եւ խորտուբորտները հարթ ճանապարհներ լինեն.
6 Եւ ամեն մարմին Աստուծոյ փրկութիւնը կ'տեսնէ։
7 Եւ այն ժողովուրդներին, որ դուրս էին եկած նորանից մկրտուելու, ասեց. Իժերի զաւակներ, ո՞վ սովորեցրեց ձեզ փախչել այն գալու բար-
8 կութիւնից։ Արդ ապաշխարութեան արժանի պտուղներ արէք. եւ մի սկսէք ասել ձեր միջումը՝ մենք Աբրահամն ունինք հայր. որովհետեւ ասում եմ ձեզ, թէ Աստուած կարող է այս քարերիցը որդիներ հանել Աբրահա-
9 մի համար։ Բայց արդէն կացինն էլ ծառերի արմատի մօտ դրած է. Կարդ ամեն ծառ որ բարի պտուղ չէ բերում,
10 կ'կարուի եւ կրակի մէջ կ'գցուի։ Եւ ժողովուրդները նորան հարցնում էին
11 եւ ասում. Ապա ինչ անենք։ Եւ նա պատասխանեց եւ ասեց նորանց. Ով որ երկու հանդերձ ունի, թող տիրը չ'ունեցողին տայ. եւ նա էլ, որ կերակուր ունի, թող նոյնպէս անէ։
12 Եւ մաքսաւորներն էլ եկան մկրտուելու, եւ նորան ասացին. Վարդա-
13 պետ, ինչ անենք։ Նա էլ ասեց նորանց. Ձեզ հրամայածից աւելի մի՛ հաւաքէք։
14 Ոչ մի բան մի առնէք. եւ զինուորներն էլ էին հարցնում նորան եւ ասում. Ապա մենք ինչ անենք. Նորանց էլ

ա Մատ. ե. 28. Մարկ. ա. 23. Ղկ. գ. 23, 31. Յովհ. ե. 15, 46.
— Յովհ. բ. 16.
գ Ղկ. ք. 45. Յոբ. 31.
դ Դան. ե. 28. Հռ. 19.
ե ա Թագ. բ. 26. Հռ. 40.
— Յովհ. Յոբ. 49, 51. Յոբ. 13. Դոբ. գ. 6.
զ Մատ. գ. 1. Մարկ. ա. 4.
է Ղկ. ա. 77.
ը Եսա. խ. 3. Մատ. գ. 3. Մարկ. ա. 3. Յովհ. ա. 23.
թ Մատ. ղբ. 2. Եսա. Յոբ. 10. Ղկ. բ. 10.
ժ Մատ. գ. 7.
ի Մատ. ե. 19.
լ Դոբ. բ. 37.
խ Ղկ. Յոբ. 41. բ Նոր. բ. 14. Յովհ. բ. 15, 16. — Յովհ. գ. 17. գ. 20.
ծ Մատ. ի. 32. Ղկ. ե. 29.
կ Ղկ. Յոբ. 8.

ասաց . Ոչ մէկին մի հարցատարէք , ոչ էլ դրպարտութիւն արէք , եւ ձեր թագակոյը բաւականացէք ։
15 Ժողովուրդն էլ դէտ ապատելիս եւ ամէնքն իրանց սրտերումն մտածելիս՝ Յովհաննէսի համար , թէ մի գուցէ նա
16 լինի Քրիստոսը , Յովհաննէսն ամէնին պատասխանեց եւ ասաց . Ես ջրով եմ մկրտում ձեզ . բայց ինձանից աւելի զօրաւորն է գալիս , որ ես արժանի չեմ նորա կօշիկների կապերը լուծելու . նա ձեզ Սուրբ Հոգով եւ կրա-
17 կով կ՚մկրտէ ։ Որ հողեին նորա ձեռքին է , եւ նա իր կալը կ՚սրբէ , եւ ցորենն իր ամբարը կ՚ժողովէ , իսկ
18 դարմանը կ՚այրէ անշէջ հրով ։ Եւ ուրիշ էլ շատ բաներ յորդորելով աւե-
19 տարանում էր ժողովրդին ։ Բայց Հերովդէս չորրորդապետը՝ նորանից յանդիմանուած իր եղբայր Փիլիպպոսի կնկայ Հերովդիայի մասին, եւ այն ամէն չար գործերի համար , որ Հերովդէսն
20 արաւ , Ամէնի վերայ սա էլ աւելացրեց, որ Յովհաննէսին բանտի մէջ դրաւ ։
21 Եւ բոլոր ժողովրդի մկրտուելու ժամանակին եղաւ , որ Հիսուս էլ մկրտուեցաւ՝ եւ աղօթք էր
22 անում , երկինքը բացուեցաւ , եւ Սուրբ Հոգին մարմնաւոր տեսիլքով աղաւնու պէս իջաւ նորա վերայ . եւ երկնքից ձայն եղաւ որ ասում էր . Դու ես իմ սիրելի Որդին , ես քեզ հաւանեցի ։
23 Եւ ինքն Յիսուս սկսած էր մօտ երեսուն տարեկանի չափ լինել , որ ինչպէս կարծւում էր , Յովսէփի որդին էր . եւ նա Հեղիին . եւ նա Մատթա-
24 տի . եւ նա Ղեւիի . եւ նա Մելքիի . եւ նա Յաննէի . եւ նա Յովսէփի .
25 եւ նա Մատաթիայի . եւ նա Ամոսի . եւ նա Նաւումի . եւ նա Եսղիի . եւ նա
26 Նաննդէի , եւ նա Մաաթի . եւ նա Մատաթիայի . եւ նա Սէմէիի . եւ նա
27 Յովսէփի . եւ նա Յուդայի . եւ նա Յովհաննայի . եւ նա Ռէսայի . եւ նա Զօրաբաբէլի . եւ նա Սաղաթիէլի .
28 եւ նա Նէրէիի . եւ նա Մելքիի . եւ նա Ադդէիի . եւ նա Կոսամի . եւ նա
29 Եղմոդադի . եւ նա Էրի . եւ նա Յոսէսի . եւ նա Եղիազարի . եւ նա Յովրիմի . եւ նա Մատթատի . եւ նա Ղե-
30 ւիի . եւ նա Սիմէոնի . եւ նա Յուդայի . եւ նա Յովսէփի . եւ նա Յովնանի .
31 Նաթի . եւ նա Եղիակիմի . եւ նա Մելիայի . եւ նա Մայնանի . եւ նա Մատաթայի . եւ նա Նաթանի . եւ նա
32 Դաւիթի . Եւ նա Յեսսէի . եւ նա Ովբէդի . եւ նա Բոոսի . եւ նա Սաղ-
33 մոնի , եւ նա Նաասոնի . եւ նա Ամինադաբի . եւ նա Արամի . եւ նա Եբրոնի . եւ նա Փարէսի . եւ նա Յու-
34 դայի . եւ նա Յակոբի . եւ նա Իսահակի . եւ նա Աբրահամի . Եւ նա
35 Թարայի . եւ նա Նաքովրի . եւ նա Սերուքի . եւ նա Ռագաւի . եւ նա Փաղեկի . եւ նա Եբերի . եւ նա Սա-
36 ղայի . Եւ նա Կայնանի . եւ նա Արփաքսադի . Եւ նա Սէմի . եւ նա
37 Նոյի . եւ նա Ղամէքի . եւ նա Մաթուսաղայի . եւ նա Ենովքի . եւ նա Յարեդի . եւ նա Մաղաղիէլի . եւ նա
38 Կայնանի . եւ նա Ենոսի . եւ նա Սէթի . եւ նա Ադամի . Եւ նա Աստուծոյ ։

ԳԼ . Դ

Երեսուն փորձւում է Նազարէթից մերժում են նորան. կաֆառնայումում բժշկում է բազմաթիւ հիւանդներ և դեւահարներ.

1 Եւ Յիսուսը Սուրբ Հոգիով լցուած Յորդանանից ետ դառաւ եւ Հո-
2 գիով տարուեցաւ անապատը ։ Քառասուն օր սատանայից փորձուեցաւ . եւ նայն օրերումը ոչինչ չկերաւ , եւ երբոր նորանք լրացան , սոսկաց ։
3 Եւ սատանան նորան ասաց . Եթէ Աստուծոյ որդի ես , ասէր այդ քա-
4 րին որ հաց լինի ։ Եւ Յիսուսը նորան պատասխանեց եւ ասաց . Գրուած է, թէ Ոչ միայն հացով կ՚ապրի մարդ , այլ Աստուծոյ ամէն խօսքովը ։
5 Եւ սատանան նորան մի բարձր տար հանեց՝ եւ աշխարհի բոլոր թագաւորութիւնները ցոյց տուաւ նորան մի

ա Նե. խդ. 1. Ղև. ժբ. 11.
բ Մա. գ. 11.
գ Մկ. գ. 11. Մա. ժգ. 30.
դ Մա. ժգ. 3. Մր. գ. 17.
ե Մա. գ. 13. Յովհ. ա. 32.
զ Մա. գ. 3, 35, 39, 43, 47.
է Մա. ժգ. 55. Յովհ. գ. 42.
ը Ջ. ժբ. 12.
թ Ը. ա. 14. ա Մն. գ. 5.
ժ Հռ. գ. 18 եւ 23. ա Մն. բ. 10 եւ 23.
ի Նե. ժա. 21, 26.
լ Նե. ժե. 12.
խ Նե. ա. 6 եւ 3. ժա. 10 եւ 3.
ծ Նե. ա. 1, 2.
կ Մա. գ. 1. Մր. ա. 12.
հ Հմ. 14. Գլ. բ. 37.
ձ Նե. ժգ. 28. ա Թ. ժբ. 8. ա Կր. ը. 3.

6 վայրկեանի մէջ ։ Եւ սատանան ասեց
Նորան . Այս բոլոր իշխանութիւնը
եւ սորանց փառքը քեզ կ'տամ . Որ
ինձ է տրուած . եւ ում որ կամենում
7 եմ տալիս եմ սորան ։ Արդ դու , եթէ
իմ առաջը ընկած երկրպագութիւն
8 անես , բոլորը քոնը կ'լինի ։ Եւ Յի-
սուսը Նորան պատասխանեց եւ ասեց .
*Գնա յետս , սատանայ . որովհետեւ"
Գրուած է , Թէ քո Տէր Աստուծուն
պէտք է երկրպագութիւն անես , եւ
Նորան միայն պաշտես ։
9 Եւ նա տարաւ Նորան Երուսաղէմ ,
եւ տաճարի աշտարակի վերայ կանգ-
նեցրեց եւ ասեց Նորան . Եթէ Աստու-
ծոյ որդի ես , այստեղից քեզ վայր
10 գցիր . Որովհետեւ Գրուած է , Թէ Իր
հրեշտակներին կ'հրամայէ քեզ համար ,
11 որ քեզ պահեն . Եւ որ ձեռքերի վե-
րայ քեզ վեր առնեն , որ երբէք քո
12 ոտքը քարի չ'զպչնես ։ Յիսուս Նորան
պատասխանեց եւ ասեց , Թէ Ասուած
է՝ Մի փորձիր քո Տէր Աստուծուն ։
13 Եւ սատանան երբոր բոլոր փորձու-
թիւնը կատարեց , Հեռացաւ Նորա-
նից մինչեւ մի ժամանակ ։
14 Եւ Յիսուս Հոգիի զօրութիւնովը
եւ Գալիլեա . եւ Նորա համ-
բաւը դուրս գնաց այն գաւառի ամեն
15 կողմերը ։ Եւ նա սովորեցնում էր Նո-
րանց ժողովարաններում , եւ ամե-
նից փառաւորվում էր ։
16 Եւ եկաւ Նազարէթ , ուր որ մե-
ծացել էր . եւ իր սովորութեան պէս
Շաբաթ օրը ժողովարանը մտաւ , եւ
17 կանգնեց որ կարդայ ։ Եւ Եսայիա մար-
գարէի գիրքը տուին Նորան . եւ երբ-
որ գիրքը բացաւ՝ այն տեղը գտաւ ,
18 ուր գրուած էր . Հոգին Տիրոջ Հոգին ինձ
վերայ է . որի համար եւ օծեց ինձ .
Նա ինձ ուղարկել է աղքատներին ա-
ւետարանելու , սրտով կոտրուածնե-
19 րին բժշկելու , Գերիներին Թողութիւն
քարոզելու , եւ կոյրերին տեսութիւն .
խոցուածներին արձակելու ազատելով ,
Տիրոջ ընդունելի տարին քարոզելու ։
20 Եւ գիրքը խփեց պաշտօնեային տուաւ ,
նստեց , եւ ժողովարանի մէջ ամենքի
21 աչքերը Նորան էին մտիկ տալիս ։ Եւ
Նա սկսեց ասել Նորանց , Թէ Այսօր
այս գիրքը կատարուեցաւ ձեր ականջ-
22 ներումը ։ Եւ ամենքը վկայում էին
Նորան , եւ զարմանում էին այն շը-
նորհաց խօսքերի վերայ , որ դուրս
էին գալիս Նորա բերանից . եւ ասում
էին . Չէ՞ որ սա Յովսէփի որդին է ։
23 Եւ Նա Նորանց ասեց , Ի հարկէ՝ այս
առակը կ'ասէք ինձ . Բժի՛շկ , քո անձը
բժշկիր . Որչափ բաներ լսեցինք՝ կա-
փառնայումի մէջ եղած , քո հայրե-
24 նիքումը այստեղ էլ արա ։ Եւ ասեց .
Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ , Թէ Ոչ մի
մարգարէ ընդունելի չէ իր հայրենի-
25 քումը ։ Եւ ճշմարտութեամբ ասում
եմ ձեզ , Որ Եղիայի օրերին Իսրայէլի
մէջ շատ որբեւայրիներ կային , երբոր
երկինքը երեք տարի եւ վեց ամիս
փակուեցաւ , այնպէս որ բոլոր երկրի
26 վերայ մեծ սով եղաւ ։ Եւ Եղիան նո-
րանցից ոչ ոքի մօտ չ'ուղարկուեցաւ ,
բայց միայն Սիդոնացիների Սարեփ-
27 թան՝ մի որբեւայրի կնոջ մօտ ։ Եւ
շատ բորոտներ կային Իսրայէլի մէջ
Եղիսէ մարգարէի ժամանակին . եւ
Նորանցից ոչ ոք չ'սրբուեցաւ , բայց
28 միայն Նեեման Ասորին ։ Եւ ամեն-
քը բարկութիւնով լցուեցան ժողով-
29 րանի մէջ , երբոր այս լսեցին ։ Եւ վեր
կացան Նորան քաղաքիցը դուրս հա-
նեցին , եւ տարան Նորան մինչեւ այն
սարի գլուխը որի վերայ Նորանց քա-
ղաքը շինուած էր , որ բարձր տեղիցը
30 վայր գցեն Նորան ։ Իսկ Նա Նորանց
մէջտեղ անցաւ գնաց ։
31 Եւ իջաւ Կափառնայում՝ Գալիլեա-
յի՝ քաղաքը , եւ շաբաթ օրը սովո-
32 րեցնում էր Նորանց ։ Եւ Նորանք զար-
մանում էին Նորա վարդապետութեան
վերայ , Որ Նորա խօսքը իշխանու-
33 թիւնով էր ։ Եւ ժողովարանում մի

ե 8-ովհ. ժբ. 31 ։ ժգ. 30 ։ 8-այտ. ժգ. 2, 7.
* Մատթ չ'ունի.
ը Ղր Օր. գ. 13. ժ. 30 ։
թ Սաղ. գ. 8.
ի 8-ովհ. գա. 11.
լ Ղր Օր. գ. 16.

խ 8-ովհ. ժգ. 30։ ԵՐԲ. գ. 15։
ծ Սաղ. ժ. 12. 8-ովհ. գ. 43.
կ Հնմր. 1.
հ Գործ. ժ. 37.
ձ Սաղ. ը. 33. ժգ. 34։ Մար. գ. 1.
ղ Գործ. ժգ. 14։ ժէ. 2.

ճ Եսա. կա. 1.
յ 8-այտ. խե. 2. Սաղ. ժգ. 34։ Մար. գ. 3. Գլ. ը. 47.
շ 8-ովհ. գ. 42.
ո Սաղ. գ. 13. ժա. 23.
չ Սաղ. ժգ. 34։ Մար. գ. 1.
պ Սաղ. ժգ. 37. Մար. գ. 1.
ջ Սաղ. ժգ. 1։ ժէ. 2.

8-ովհ. գ. 44.
ռ Գործ. ժէ. 9. ժը. 1.
ս Գործ. ե. 14.
վ 8-ովհ. ը. 39. ժ. 39.
տ Սաղ. գ. 13. Մար. ա. 21.
ր Սաղ. ե. 28, 29. Տիտ. ը. 15.
ց Մար. ա. 23.

մարդ կար, որ պիղծ դեւի ոգի ունէր, եւ
34 մեծ ձայնով աղաղակեց, եւ ասաց. Թող տուր. ինչ բան ունիս մեզ հետ, Յիսուս Նազովրեցի. եկար մեզ կորցնելո՞ւ. ես գիտեմ քեզ, դու ով ես,
35 Աստուծոյ Սուրբը։ Յիսուս սաստեց նորան եւ ասեց. Դադարիր եւ դուրս եկ դորանից. եւ դեւը նորան գետինը զարկեց մէջ տեղը՝ եւ դուրս եկաւ նորանից, եւ ոչ մի վնաս չը
36 տուաւ նորան։ Եւ զարմանք եղաւ ամենքի վերայ, եւ իրար հետ խօսում էին եւ ասում. Սա ինչ բան է, որ իշխանութիւնով եւ զօրութիւնով պիղծ ոգիներին սաստում է, եւ նո-
37 րանք դուրս են գալիս։ Եւ նորա համբաւը գնում էր չրջակայքի ամեն տեղը։
38 Ել վերկացաւ ժողովարանից, եւ
39 մտաւ Սիմօնի տունը. Սիմօնի զօքանչն էլ սաստիկ տենդով բռնուած էր. եւ նորան աղաչեցին նորա հա-
40 մար։ Եւ նա նորա մօտը կանգնեց՝ սաստեց տենդին. եւ թեղը թողեց նորան. եւ նա իսկոյն վերկացաւ՝ եւ ծառայում էր նորանց։
41 Եւ արեգակը մանելիս՝ ամենքը, որ կերպ կերպ ցաւերով հիւանդներ ունէին, նորանց բերում էին նորա մօտ. նա էլ նորանց ամեն մէկի վերայ ձեռք էր դնում՝ եւ բժշկում նորանց։
42 Շատերից էլ դեւեր էին դուրս գալիս, աղաղակում էին եւ ասում, Թէ Դու ես Քրիստոս Աստուծոյ Որդին, Եւ նա սաստելով նորանց թոյլ չէր տալիս որ խօսեն. որովհետեւ գիտէին որ նա Քրիստոսն է։
43 Եւ երբոր ցերեկ եղաւ, դուրս եկաւ գնաց անապատ տեղ. եւ ժողովուրդները որոնում էին նորան, եւ եկան մինչեւ նորա մօտ. եւ արգելում
44 էին նորան, որ չ'գնայ իրանցից։ Նա էլ ասեց նորանց, Ես ուրիշ քաղաքներին էլ պէտք է Աստուծոյ արքայութիւնը աւետարանեմ, որովհետեւ իսկ
45 սորա համար ուղարկուեցայ։ Ել քա-

բոզում էր Գալիլեայի ժողովարանների մէջ։

Գլ. Ե

Քրիստոսը կանչում է Պետրոսին. բժշկում մի բորոտի եւ մի անդամալոյծի. կանչում է Մատթէոս մաքսաւորին. Ուրբաթօրեայում է իր եւ իր աշակերտների վրա։

4 Եւ եղաւ, երբոր ժողովուրդը նորա վերայ կիսվում էր Աստուծոյ խօսքը լսելու, եւ ինքը Գեննեսարէթի ծո-
2 վակի մօտ կանգնած էր. եւ երկու նաւ տեսաւ՝ ծովակի մօտ կանգնած, ձկնորսներն էլ նորանցից դուրս էին եկած՝ եւ ուռկանները լուանում էին։
3 Եւ նա մտաւ այն նաւերի մէկի մէջ որ Սիմօնինն էր, եւ խնդրեց նորան նաւը ցամաքիցը մի քիչ ներս տանել. նստեց եւ նաւից սովրեցնում էր ժողովրդներին։
4 Եւ երբոր խօսելուց դադարեց, Սիմօնին ասեց. Տա՛ր դէպի խորը տար, եւ ձեր ուռկանները ձգեցէք որսի։
5 Եւ Սիմօնը պատասխանեց եւ ասեց նորան. Վարդապետ, բոլոր գիշերն աշխատեցանք՝ եւ ոչինչ չ'բռնեցինք, բայց քո խօսքի համար ուռկանը կը
6 ձգեմ։ Եւ երբոր այս արին, ձկների մի մեծ բազմութիւն ներս փակեցին, եւ նորանց ուռկանը պատռուում էր։
7 Եւ նշան էին անում միւս նաւի մէջ լինող ընկերներին, որ գան իրանց օգնեն. եւ նորանք եկան, եւ երկու նաւը լցրին մինչեւ որ թաղվում էին։
8 Սիմօն Պետրոսն էլ տեսնելով ընկաւ Յիսուսի ծնկների առաջին եւ ասեց. Էհնձանից դուրս գնա, որ ես մեղա-
9 ւոր մարդ եմ, Տէր։ Որովհետեւ ահ պատեց նորան եւ ամենքին էլ, որ նորա հետ էին, այն ձկների որսի հա-
10 մար որ բռնեցին։ Այնպէս էլ Զեբեդեայի որդիներին՝ Յակոբոսին եւ Յովհաննէսին, որ Սիմօնի ընկերներն էին, եւ Յիսուսը Սիմօնին ասեց. Մի վախենար՝ տայսուհետեւ մարդիկ
11 որսող կ'լինես։ Եւ նաւերը հանեցին ցամաքը, Եւ ամեն բաները թողեցին,

---

ա Հբր. 43։
բ Մտ. ժգ. 10։ Դան. թ. 24, 26։ Զկ. ա. 35։
գ Մտ. ը. 14։ Մար. ա. 29։
դ Մտ. ը. 16։ Մար. ա. 33։
ե Մտ. ա. 34։ գ. 11։
զ Մտ. ա. 25, 34։ Հբր. 34, 35։
է Մտ. ա. 35։
ը Մար. ա. 38։
թ Մտ. ա. 39։ Մար. ա. 16։
ժ Մտ. գ. 18։ Մար. ա. 16։
ի Ռմ. ի. 6։
լ Մտ. գ. 19։ Մար. ա. 17։
խ Մտ. գ. 20։ Ժբ. 27։ Մար. ա. 18։ Զկ. ժբ. 28։

եւ Նորա եաեւիքը գնացին ։
42 Ուր եղաւ , երբոր նա քաղաքներիցը մէկուսին էր , ահա մի մարդ՝ բորոտութիւնով լիքը , երբոր Յիսուսին տեսաւ , երեսի վերայ ընկնելով , Նորան աղաչեց եւ ասեց . Տէր , եթէ
43 կամենաս , կարող ես ինձ սրբել ։ Եւ նա իր ձեռքը մեկնելով դպաւ Նորան եւ ասեց . Կամենում եմ , սրբուիր ։
44 եւ չուտով բորոտութիւնը հեռացաւ ։ Նորանից ։ Ուր ինքը պատուիրեց Նորան , որ ոչ ոքի չ՚ասէ , այլ թէ՝ Գնա , անձդ ցոյց տուր քահանային , եւ քո սրբութեան համար բնձան բեր , ինչպէս Մովսէսը հրամայեց՝ Նորանց վկա-
45 յութեան համար ։ Բայց Նորա վերայ խօսակցութիւնը առաւել եւս տարածվում էր , եւ շատ ժողովուրդներ ժողովվում էին որ լսեն եւ իրանց հիւանդութիւններիցը բժշկուին Նորա-
46 նով ։ Իսկ նա քաշվում էր անապատ տեղերանք , եւ աղօթք էր անում ։
47 Եւ մէկ օր եղաւ , որ ինքը սովորեցնում էր . եւ Փարիսեցիները եւ օրէնքի վարդապետները նստած էին , որ Գալիլեայի ամեն գիւղաքաղաքներիցը եւ Հրէաստանից եւ Երուսաղէմիցը հաւաքուած էին . եւ Տիրոջ զորութիւնը կար Նորանց բժշկելու հա-
48 մար ։ Ուր ահա մարդիկ մահիճով մի մարդ էին բերում , որ անդամալոյծ էր , եւ ուզում էին Նորան ներս տա-
49 նել , եւ Նորա առաջը դնել ։ Եւ երբոր չ՚գտան թէ որ տեղով Նորան ներս տանեն՝ այն ամբոխի պատճառով , վեր ելան կտուրը , եւ օձորքիցը կախեցին Նորան մահիճովը մէջտեղը Ցի-
50 սուսի առաջին ։ Եւ նա Նորանց հաւատքը տեսնելով Նորան ասեց . Ով մարդ , քո մեղքերը թողուած լինին
51 քեզ ։ Եւ Դպիրները եւ Փարիսեցիները սկսեցին խորհել եւ ասել . Սա ո՞վ է , որ հայհոյանք է խօսում . Ո՞վ կարող է մեղք թողել՝
52 բացի միայն Աստուած ։ Յիսուսն էլ երբոր Նորանց խորհուրդներն իմացաւ , պատասխանեց եւ Նորանց ասեց . Ինչ
23 էք խորհում ձեր սրտերումը . Ո՞րն է աւելի հեշտ . ասել՝ Մեղքերդ թողուած լինին քեզ , թէ ասել՝ վեր կաց
24 եւ մանկ ։ Բայց որ իմանաք , թէ մարդի Որդին իշխանութիւն ունի երկրի վերայ մեղքեր թողելու . անդամալոյծին ասեց . Քեզ եմ ասում , վեր կաց եւ մահիճդ առ , եւ գնա քո
25 տունը ։ Եւ նա իսկոյն Նորանց առաջին վեր կացաւ , իր վերայ առաւ այն՝ ինչի վերայ պառկած էր , ե- գնաց իր տու-
26 նը՝ Աստուածն փառաւորելով ։ Եւ զարմանք բռնեց ամենքին , եւ փառք էին տալիս Աստուածուն . եւ անով լցուեցան , եւ ասում էին , թէ Նորա-
27 նման բաներ տեսանք այսօր ։ Ետ Նորանից յետոյ Ցի-----ը դուրս գնաց եւ մի մաքսաւոր տեսաւ՝ անունը Ղեւի , մաքս առնելու տեղը նստած ,
28 եւ Նորան ասեց , Իմ եաեւից եկ։ Եւ նա ամեն բան թողից , վերկացաւ գնաց
29 Նորա եաեւից ։ Եւ Ղեւին Նորան մեծ ընդունելութիւն արաւ իր տան մէջ . եւ հսկայ բազմութիւն կար մաքսաւորների եւ ուրիշների , որ Նորանց
30 հետ սեղան էին նստել ։ Եւ Նորանց դպիրները եւ Փարիսեցիները տրտնջում էին Նորա աշակերտների մօտ եւ ասում . Ինչու էք մաքսաւորների եւ մեղաւորների հետ ուտում եւ խը-
31 մում ։ Եւ Յիսուսը պատասխանեց եւ ասեց Նորանց . Առողջները կարօտ չեն
32 բժշկի , այլ հիւանդները ։ Ես չեմ եկել նարդարներին կանչելու , այլ մեղաւորներին՝ ապաշխարութեան ։
33 Նորանք էլ ասացին Նորան . Ինչու Յովհաննէսի աշակերտները ամէն ժամ են պահում եւ աղօթքներ են անում , նոյնպէս էլ Փարիսեցիները . իսկ քո -ը-կերները ուտում են եւ
34 խմում ։ Նա էլ ասեց Նորանց . Միթէ կարող էք հարսանիքի տղաներին , քանի որ փեսան Նորանց հետ է , ծոմ
35 պահել տալ ։ Բայց օրեր կ՚գան , երբոր փեսան վեր կ՚առնուի Նորան-

---

չՄատ. ը. 2։ Մարկ. ա. 40։ Ղկ. ե. 12։
ՅՄատ. ը. 4։
ըՂկ. ժգ. 4, 10, 21, 23։
ՅՄատ. գ. 25։ Մարկ. գ. 7։
Յովհ. գ. 2։
ՅՄատ. ժգ. 23։ Մարկ. գ. 46։
ՅՄատ. ը. 2։ Մարկ. բ. 3։
չՄատ. ը. 3։ Մարկ. բ. 6, 7։
ՅՄատ. կբ. 5։ Ես. խգ. 25։
ՅՄատ. ը. 9։ Մարկ. բ. 13, 14։
ՅՄատ. ը. 10։ Մարկ. բ. 15։
Հգ. ժե. 1։
ՅՄատ. ը. 13։ ա Տիմ. ա. 15։
չՄատ. ը. 14։ Մարկ. բ. 18։

ցից . ապա այն օրերումը ծոմ կ'պահ-
36 հէին : Մի առակ էլ ասեց Նորանց Թէ
Ոչ ով մի Նոր հանդերձի կարկատան
հին հանդերձի վերայ չի գցիլ . ապա
Թէ ոչ , այն Նորն էլ կ'պատառէ , եւ
հնի հետ չի միաբանուիլ այն կտորը
37 որ Նորիցն է : Եւ ոչ ով Նոր գինի
հին ակերի մէջ չի ածիլ . ապա Թէ ոչ ,
Նոր գինին ակերը կ'պատառէ . ինքն
էլ կ'Թափուի , ակերն էլ կ'կորչին :
38 Այլ Նոր գինին Նոր ակերի մէջ պէտք
է ածուի , եւ երկուսն էլ կ'պահուին :
39 Եւ ոչ ով չ'կայ , որ հինը խմէ չուտով
Նորը կամենայ , որովհետեւ ասում է ,
Թէ Հինն աւելի քաղցր է :

Գլ. Զ

Փրկչատէր արդարացնում է իր աշակերտների ընթացքը շաբաթ օրուան նկատմամբ : Մի չորացած ձեռք է բժշկում ի ժամս ընդդէմ է սաներին առաքեալների եւ հրամանների է սորա :

4 Եւ ՚երկրորդի առաջին շաբաթ օրումն
եղաւ , որ Նա անցնում էր արտերի մի-
ջով , եւ Նորա աշակերտները հասկ
էին պոկում՝ ափի մէջ չփում եւ ու-
2 տում : Եւ Փարիսեցիներից ոմանք ա-
սեցին Նորանց . Ա՚յդ ինչու՞ էք անում ,
3 որ շաբաթ օրն օրէնք չէ : Եւ Յի-
սուսը Նորանց պատասխանեց եւ ա-
սեց . Դուք չէ՞ք կարդացել այն որ
Դաւիթն արաւ , երբոր սովից ինքը
4 եւ Նորա հետ լինողները . Ինչպէս Նա
Աստուծոյ տունը մտաւ , եւ առաջա-
ւորութեան հացերն առաւ եւ կերաւ ,
եւ իր հետ լինողներին էլ տուաւ .
որոնց օրէնք չէր ուտել , բացի միայն
5 քահանաներին : Եւ ասեց Նորանց , Թէ
Մարդի Որդին աէր է շաբաթի էլ :
6 Ինչ մի ուրիշ շաբաթ օր էլ եղաւ , որ
ժողովարանը մտաւ՝ եւ սովորեցնում
էր . եւ այնտեղ մի մարդ կար , եւ
7 Նորա աջ ձեռքը չորացած էր : Եւ
գրիրները եւ Փարիսեցիները սպասում
էին Նորան , Թէ շաբաթ օրումը կը
բժշկէ՞ , որ Նորանից չարախօսելու
8 դո՞ւռ դանեն : Նա էլ դիտէր Նորանց
խորհուրդները , եւ այն մարդին , որի

4 Մատ. ք. 16, 17. Մարկ. բ. 21, 23.
—
—Մատ. ժբ. 1։ Մարկ. բ. 23.

ձեռքը չորացած էր , ասեց . Վեր կաց ,
եւ կանգնիր մէջ տեղը . եւ Նա վեր
9 կացաւ կանգնեց : Արդ Յիսուսը ասեց
Նորանց . Հարցնում եմ ձեզանից . Ինչ
է արժան չարաթ օրը , բարի՞ գործ անել
Թէ չար գործել . հոգի ապրեցնե՞լ Թէ
10 կորցնել : Եւ չորս կողմովը Նորանց
ամենի վերայ նայելով ասեց այն մարդին . Ձեռքդ մեկնիր , Նա էլ այնպէս
արաւ . եւ Նորա ձեռքը առողջացաւ .
11 միւսի պէս : Նորանք էլ կատաղութիւնով լցուեցան , եւ իրար հետ խո-
սում էին , Թէ ինչ անեն Յիսուսին :
12 Ուրեմն այն օրերումն եղաւ , որ ելաւ
սարը աղօթք անելու , եւ բոլոր գի-
շերն անցրեց աղօթք անելով Աստուծ
13 Առաւօտ եղաւ , երբոր առաւօտ եղաւ ,
կանչեց իր աշակերտները , եւ երեսից
նորանցից տասներկուսին , որոնց
14 առաքեալ էլ անուանեց . Սիմոնին ,
որին Պետրոս էլ անուանեց , եւ Նորա
եղբայրը՝ Անդրէասին , Յակոբոսին եւ
Յովհաննէսին , Փիլիպպոսին եւ Բար-
15 թողոմէոսին . Մատթէոսին եւ Թով-
մասին , Յակոբոս Ալփեանին , եւ Նա-
16 թանայոյլ կոչուած Սիմոնին . Եւ
Յակոբի Յուդային , եւ Յուդա Իս-
կարիովտացուն , որ մատնիչ էլ դա-
17 ռաւ : Եւ իջաւ Նորանց հետ՝ մի տա-
փարակ տեղ կանգնեց . եւ ՚ներեղ էր
Նորա աշակերտների ժողովը եւ Ժո-
ղովրդի մի մեծ բազմութիւն բոլոր
Հրէաստանից եւ Երուսաղէմից եւ
18 Տիւրոսի եւ Սիդոնի ծովեզերքից , Որ
եկան Նորանից լսելու , եւ իրանց հի-
ւանդութիւններից բժշկուելու . եւ
պիղծ ոգիներից չարչարուողները . եւ
19 բժշկվում էին : Եւ բոլոր ժողովուրդը
Նուզում էր դպչել Նորան , Նորովհե-
տեւ Նորանից զօրութիւն էր դուրս
գալիս եւ ամենին բժշկում :
20 Եւ Նա իր աչքերը դէպի իր աշա-
կերտները բարձրացրեց՝ եւ ասեց .
Երանի աղքատներիդ , որ ձերն է Ա-
21 տուծոյ արքայութիւնը : Երանի հիմա
սովածներիդ , որ պիտի կշտանաք .

ե Մատ. թ. 10։
զ — Ղուկ. իա. 6.
է Ղեւ. իդ. 9.
ը Մատ. ժբ. 9. Մարկ. գ. 1. Ղուկ. ժգ. 14. Ժգ. 3. Յովհ. բ. 16.

ի Մատ. ժգ. 23.
ժ Մատ. ժ. 1.
ժա Յովհ. ա. 42.
ժբ Յուդ. 1.
ժգ Մատ. գ. 25։ Մարկ. գ. 7.
ժդ Մատ. ժգ. 36.

ժե Մարկ. ե. 30։ Ղուկ. բ. 46։
ժզ Մատ. ե. 3։ Յով. 3։ Յակ. բ. 5.
ժէ Եբ. ծե. 1։ կե. 13. Մատ. ե. 6.

Աբրահամ հիմա յաղողներիդ, որ պիտի
22 ծիծաղիք։ Հերանի ձեզ, երբոր մարդիկ ձեզ ատեն, եւ երբոր ձեզ ջոկեն
եւ նախատեն, եւ ձեզ վերայ չար անունն հանեն՝ մարդի Որդու պատճա-
23 ռովը։ Ուրախ եղէք այն օրուն եւ ցնծացէք, որ ահա ձեր վարձքը չատ
է երկնքումը. որովհետեւ այդպէս էին անում մարգարէներին նորանց
24 հայրերը։ Բայց վայ ձեզ՝ հարուստներիդ, որ ձեր մխիթարութիւնն ըն-
25 դունեցիք։ Վայ ձեզ՝ որ կշտացել էք, որ պիտի սովիք. վայ ձեզ՝ որ հիմա
ծիծաղում էք, որ սուգ պիտի անէք,
26 եւ յաց պիտի լինիք։ Վայ ձեզ՝ երբոր ամէն մարդիկ ձեզանից բարի ասեն,
որովհետեւ այդպէս էին անում սուտ մարգարէներին նորանց հայրերը։
27 Բայց ձեզ՝ որ լսում էք, ասում եմ. Սիրեցէք ձեր թշնամիներին, բարի
28 արէք ձեզ ատողներին։ Օրհնեցէք ձեզ անիծողներին, Աղօթք արէք ձեզ նե-
29 ղացնողների վերայ։ Որ հէնց երեսին զարկողին միւսն էլ դէմ արա. եւ՝ նա՝
որ քո վերարկուն քեզանից հանում է, շապիկդ էլ մի արգելիր նորանից։
30 Ամէնին՝ որ ուզում է քեզանից, տուր,
31 եւ քոնը առնողիցը եա մի առնիր։ Եւ՝ ինչպէս կամենում էք՝ որ մարդիկ
ձեզ անեն, նոյնպէս էլ դուք արէք
32 նորանց։ Եւ եթէ դուք ձեզ սիրողներին սիրէք, ինչ շնորհք է ձեզ, որ-
33 ովհետեւ մեղաւորներն էլ են իրանց սիրողներին սիրում։ Եւ եթէ ձեր
բարերարներին բարի անէք, ինչ շնորհք է ձեզ, որովհետեւ մեղաւոր-
34 ներն էլ են այնպէս անում. Եւ եթէ փոխ էք տալիս նորանց՝ որ նորանցից
եա առնելու յոյս ունիք, ինչ շնորհք է ձեզ. որովհետեւ մեղաւորներն էլ
են մեղաւորներին փոխ տալիս, որ
35 հաւասար չափը եա առնեն։ Բայց
սիրեցէք ձեր թշնամիներին, եւ բա-
րի արէք եւ փոխ տուէք ոչինչ ակն-
կալելով. եւ ձեր վարձքը չատ կ'լինի,
եւ Բարձրեալի որդիք կ'լինիք. որով-
հետեւ նա քաղցր է երախտամոռների
36 եւ չարերի վերայ։ Ուրեմն ողորմած
եղէք, ինչպէս ձեր Հայրն էլ ողորմած
37 է։ Եւ մի դատէք, եւ չէք դատուիլ.
մի դատապարտէք, եւ չէք դատա-
պարտուիլ. Արձակեցէք՝ եւ կ'արձակ-
38 ուիք՝։ Տուէք եւ կ'տրուի ձեզ. լաւ
չափով թափ տրուած չարժուած լիփ
լիքը կ'տան էձեր գոգը. Որովհետեւ
այն չափովը որ չափէք, նորանով կը
չափուի ձեզ։
39 Մի առակ էլ ասեց նորանց. Միթէ
կարող է կոյրը կոյրին առաջնորդել,
չէ՞ որ երկուսն էլ փոսը կ'ընկնեն.
40 Աշակերտն իր վարդապետիցը բարձր
չէ. բայց ամէն կատարեալն իր վար-
դապետի պէս կ'լինի։
41 Ընչու քո եղբօր աչքումը չիւղը տեսնում ես, եւ քո աչքի միջի գե-
42 րանը չես նչմարում։ Կամ ինչպէս կարող ես եղբօրդ ասել. Եղբայր,
թող քո աչքի միջի չիւղը հանեմ,
բայց քո աչքի միջի գերանը չես տես-
նում. կեղծաւոր, նաւաջ քո աչքիցը
գերանը հանիր, եւ ապա մանկ կ'տաս,
որ քո եղբօր աչքիցը չիւղը հանես։
43 Որովհետեւ Բարի ծառ չկայ, որ չար
պտուղ բերէ. եւ ոչ էլ չար ծառ, որ
44 բարի պտուղ բերէ։ Որովհետեւ Հա-
մէն մէկ ծառ իր պտղիցն է ճանաչ-
ւում. որովհետեւ փչերից թուզ չեն
քաղում, եւ ոչ մորենուցը խաղող են
45 կթում։ Բարի մարդն իր սրտի բարի
գանձիցը բարի է բղխում, եւ չար
մարդն իր սրտի չար գանձիցը չար է բղխում, Որովհետեւ սրտի աւելա-
ցածիցն խօսում է նորա բերանը։
46 Ընչու էք ինձ Տէր Տէր կոչում,

ա Եր. կա. 3։ Մատ. ե. 4,
4 Մատ. ե. 11։ = Գաղ. բ. 19,
գ. 14, գ. 14,
յ Յովհ. ժգ. 3,
ւ Մատ. ե. 11։ Գործ. ե. 41,
Գաղ. ա. 24։ Յակ. ա. 2,
ե Գործ. է. 51,
ջ Ամբակ. գ. 2։ Յակ. ե. 1։
ը Գլ. իգ. 31,
թ Մատ. գ. 2, 16, Գլ. ժգ.
35,
ժ Եր. կե. 13,
ժա Ամոս. ժգ. 13,
ժբ Յովհ. ժե. 19։ = Յովհ. գ.
5,
ժգ Պետ. իգ. 4։ Ամոս. ե. 2։
Մատ. ե. 44. Հմր. 35,
Հռովմ. ժգ. 20,
ժդ Գլ. իգ. 34։ Գործ. է. 59,
ժե Մատ. ե. 39,
ժզ = Կոր. գ. 7,
ԼԲ Օր. ժե. 7, 8, 10։ Ամոս.
իա. 36։ Մատ. ե. 42,
ժէ Մատ. է. 12,
ժը Մատ. ե. 46,
ի Մատ. ե. 42,
ժթ = Հմր. 27,
ի Մարկ. լե. 26։ Հմր. 30,
ի Մատ. ե. 45,
ի Մատ. ե. 48,
ի Մատ. է. 1,
ի Նա՛ ներեցէք և կ'ներուի
ձեզ,
ի Ամոս. ԺՔ. 17,
ի Մարկ. ԼԲ. 12,
ի Մատ. է. 2։ Մարկ. գ. 24,
ի Մատ. ե. 46,
ի Մատ. ե. 42,
ի Մատ. ժ. 24։ Յովհ. ժգ.
16, ժե. 20,
ի Մատ. է. 3,
ի Տես Ամոս. ժգ. 17,
ի Մատ. է. 16, 17,
ի Մատ. ժգ. 35,
ի Մատ. ժգ. 33,
ի Մատ. ժգ. 35,
ի Մատ. ժգ. 34,
ի Մարկ. ա. 6, Մատ. է. 21,
ժե. 11, Գլ. ժգ. 25.

47 եւ չէք անուսմ այն որ ասում եմ։ Եւ ամէն-
ով որ ինձ մօտ է գալիս եւ իմ խօս-
քերը լսում՝ եւ նորանց անուսմ, ցոյց
48 տամ ձեզ՝ թէ ո՛ւմ նման է։ Նման է
մի մարդի, որ փորեց եւ
խորացրեց, եւ հիմը ժայռի վերայ դր-
բաւ. եւ երբոր ջրի հեղեղներ եղան,
գետն այն տանը զարկեց, եւ չկարո-
ղացաւ շարժել նորան, որովհետեւ
49 ժայռի վերայ էր հաստատուած։ Բայց ո՛ր
եւ-ւերը լսող եւ չանողը, նման է մի
մարդի՝ որ տունը հողի վերայ չինեց
առանց հիմնի. որ գետը նորան զար-
կեց, եւ չուտով վայր ընկաւ. եւ այն
տան կործանումը մեծ եղաւ։

ԳԼ. Է

Քրիստոս բժշկում է մի հարիւրապետի ծառային. յա-
րուցանում է այրի կնոջ որդուն. Փրիսեցիների քննա-
դատութեանց դէմ վկայութիւն է տալիս իր եւ Յովհան-
նէս Մկրտչի մասին Աղէքսդր մեծաւոր կինը.

7 1 Եւ իր բոլոր խօսքերը ժողովրդի ա-
կանջներին խօսելը կատարելուց յետոյ
2 Կափառնայում, եւ մի հարիւ-
րապետի ծառայ հիւանդացած մեռնե-
լու մօտ էր, որ պատուական էր նորա
3 համար։ Եւ նա Յիսուսի համար լսե-
լով, Հրէաներից ծերեր նորա մօտ ու-
ղարկեց՝ նորան աղաչելով, որ գայ իր
4 ծառային ապրեցնէ։ Նորանք էլ Յի-
սուսի մօտ եկան՝ նորան թախանձա-
նօք աղաչում էին եւ ասում, Թէ
Արժանի է նա, որ այս անես նորան։
5 Որովհետեւ մեր ազգին սիրում է, եւ
ժողովարանն էլ նա չինեց մեզ համար։
6 Եւ Յիսուսը նորանց հետ գնաց. երբոր
նա տանիցը տակաւին չատ հեռու չէր,
հարիւրապետը բարեկամներ ուղարկեց
նորա մօտ եւ ասեց նորան. Տէր, մի
յոգնիր, որովհետեւ արժանի չեմ, որ
7 իմ յարկի տակ մտնես։ Նորա համար
ես իմ անձն էլ արժանաւոր չհամա-
րեցի՝ քեզ մօտ գալու. այլ խօսքով
8 ասիր, եւ ծառաս կ՚բժշկուի։ Որով-
հետեւ ես էլ իշխանութեան տակ դըր-
ուած մարդ եմ, որ իմ ձեռի տակ
զինուորներ ունիմ, եւ որոշն ասում
եմ՝ Գնա, եւ նա գնում է. եւ ու-
րիշին՝ եկ, եւ գալիս է. եւ իմ ծա-
ռային՝ Այս բանն արա, եւ անուսմ է։
9 Եւ Յիսուսը այս լսելով զարմացաւ
նորա վերայ, եւ դարձաւ իր ետեւից
գնացող ժողովրդին ասեց. Ասում եմ
ձեզ՝ թէ Իսրայէլի մէջ էլ այսպիսի
10 հաւատք չգտայ։ Եւ այն ուղարկուած
տղերքը նա գտան տունն, եւ հիւանդ
ծառային բժշկուած գտան։
11 Եւ հետեւեալ օրը եղաւ, որ Նային
ասուած քաղաքն էր գնում, եւ նորա
հետ գնում էին նորա աշակերտներից
12 շատերը եւ շատ ժողովուրդ։ Եւ երբո-
ր մօտեցաւ քաղաքի դռանը, ա-
հա մի մեռել էին դուրս բերում՝ իր
մօր միածնունդ որդին. եւ նա որբևա-
յրի էր. եւ քաղաքից էլ մի մեծ
13 բազմութիւն կար նորա հետ։ Եւ Տէրը
նորան տեսաւ՝ գթաց նորա վերայ եւ
14 ասեց նորան. Մի լար։ Եւ մօտ եկաւ՝
դագաղին դպաւ. եւ տանողները
կանգնեցին. եւ ասեց. Երիտասարդ,
15 քեզ եմ ասում՝ Յո՛ւր կաց։ Եւ մե-
ռելը վերկացաւ, նստեց եւ սկսեց խօ-
16 սել. եւ նորան տուաւ իր մօրը։ Եւ
եահ բռնեց ամենքին, եւ Աստուծուն
փառք էին տալիս եւ ասում, Թէ Մի
մեծ մարգարէ է վեր կացել մեր մէջ,
եւ թէ Աստուած իր ժողովրդին այ-
17 ցելել է։ Եւ այս ձայնը նորա համար
դուրս գնաց բոլոր Հրէաստանը եւ
բոլոր շրջակայքը։
18 Ղեւ. Յովհաննէսին պատմեցին իր
աշակերտներն այս բոլոր բաների հա-
19 մար։ Եւ Յովհաննէս իր աշակերտ-
ներից երկուսին կանչեց իրան մօտ,
ուղարկեց Յիսուսի մօտ եւ ասեց.
Դո՞ւ ես այն որ գալու է, Թէ ուրիշի
20 սպասենք։ Այն մարդիկն էլ նորա
մօտ գալով ասեցին. Յովհաննէս Մկըր-
տիչը մեզ ուղարկել է քեզ մօտ՝ եւ
ասում է, Դո՞ւ ես այն որ գալու է,
21 Թէ ուրիշի սպասենք։ Եւ այն ժամին
շատերին բժշկեց հիւանդութիւններից
եւ հարուածներից եւ չար ոգիներից,
եւ շատ կոյրերին տեսնել չնորհեց։
22 Եւ Յիսուսը խպատասխանեց եւ ասեց

ԽՄատ. ե. 24։
—
ՂՄատ. բ. 5։
ՃԳՂ. բ. 34։ Յովհ. ժա. 43։
Գոր. ք. 40։ Հռոմ. գ. 17։
ՃԳՂ. ա. 65։
ՃԳՂ. իդ. 19։ Յովհ. գ. 19։
գ. 14։ ք. 17։
ՃԳՂ. ա. 68։
ՂՄատ. ժա. 2։
ԽՄատ. ժա. 5։

նորանց , Գնացէք Յովհաննէսին պատմեցէք ինչ որ տեսաք եւ լսեցիք . Որ կոյրերը տեսնում են , կաղերը գնում են , բորոտները սրբւում են , խուլերը լսում են , մեռելները յարուԹիւն են առնում , Տաղտուկներին աւետարան
23 է քարոզւում ։ Եւ երանելի է նա , որ ինձ վերայ չի գայԹակղիլ ։
24 Երբ երթր Յովհաննէսի ուղարկած մարդիկը գնացին , սկսեց Ժողովուրդներին հետ Յովհաննէսի համար ասել , Ինչ տեսնելու դուրս գնացիք անապատը , մի եղէգ քամուց չարժուած ։
25 Ապա ինչ տեսնելու դուրս գնացիք , մի մարդ փափուկ հանդերձներ հագած . ահա նորանք որ փառաւոր հանդերձներում եւ փափկուԹիւնում են՝ Թագաւորների պալատներումն են ։
26 Ապա ինչ տեսնելու դուրս գնացիք , մի մարգարէ . այո , ասում եմ ձեզ ,
27 որ մարգարէից էլ աւելին ։ Սա այն է , որի համար գրուած է , ԹԷ Ահա իմ *հրեչտակն ուղարկում եմ քո առաջից , որ պատրաստէ քո ճանապարհը քո
28 առաջին ։ Որովհետեւ ասում եմ ձեզ , որ կանանց ծնուածների մէջ Յովհաննէս Մկրտչից աւելի մեծ մարգարէ ոչ ոք չ'կայ . բայց Աստուծոյ արքայուԹեան միջի փոքրագոյնը նորանից մեծ է ։
29 Եւ բոլոր ժողովուրդն երբոր այս լսեցին եւ մաքսաւորները՝ Աստուծուն արդարացրին Յովհաննէսի
30 մկրտուԹիւնովը մկրտուելով ։ Բայց Փարիսեցիները եւ օրինականները անարգեցին Աստուծոյ խորհուրդն Իրանց անձերի համար՝ նորանից չ'մկրտուելով ։
31 †Տէրն էլ ասեց . Ինչի՞ նման ցնեմ այս ազգի մարդիկը . եւ ո՞ւմ են
32 նման ։ Նման են այն երեխաներին որ հրապարակներումը նստած են եւ իրար կանչում են եւ ասում . Մենք փող հնչեցինք ձեզ համար՝ եւ դուք պար չ'եկաք , ողբ երգեցինք եւ չ'լացիք ։
33 Որովհետեւ Յովհաննէս Մկրտիչն եկաւ , ո՛չ հաց էր ուտում , ո՛չ էլ գինի խմում , եւ ասում էք՝ դեւ ունի ։
34 Մարդի Որդին եկաւ , ուտում է եւ խմում է , եւ ասում էք . Ահա ուտող եւ գինի խմող մարդ , մաքսաւորների
35 եւ մեղաւորների բարեկամ ։ Եւ իմաստուԹիւնը արդարացաւ բոլոր իր որդիներից ։
36 Փարիսեցիներից մէկն աղաչում էր նորան , որ հաց ուտէ իր հետ . եւ նա մտաւ Փարիսեցիի տունը սեղան նըս-
37 տեց ։ Եւ ահա այն քաղաքումը մի կին կար , որ մեղաւոր էր , երբոր իմացաւ , ԹԷ նա Փարիսեցիի տանը սեղան է նստած , մի շիշ անուշահոտ
38 իւղ բերաւ ։ Եւ նորա ոտների մօտ նստած ետեւից կանգնած , լաց էր լինում , եւ սկսեց արտասուքով նորա ոտները Թրջել , եւ իր գլխի մազերովը սրբում էր , եւ նորա ոտները համբուրում էր ,
39 եւ իւղովն օծում ։ Եւ Փարիսեցին էլ , որ նորան կանչել էր , երբոր տեսաւ , իր մտքումն ասում էր . Սա եԹէ մի մարգարէ էր , ապա կ'գիտենար՝ ԹԷ ով կամ ինչպիսի կին է նա , որ իրան մօտենում է , որովհետեւ մեղաւոր է ։
40 Եւ Յիսուս պատասխանեց եւ ասեց նորան . Սիմօն , մի բան ունիմ քեզ ասելու . Նա էլ ասեց . Ասիր , վարդապետ . եւ ասէ .
41 պետ . Մի փոխ տուող երկու պարտական ունէր , մէկը հինգ հարիւր դահեկան էր պարտական եւ
42 միւսը յիսուն ։ Եւ երբոր նորանք բան չ'ունէին վճարելու , երկուսին էլ շնորհեց . արդ նորանցից ո՞րն աւելի կ'սիրէ
43 նորան , †ասիր ։ Սիմօնն էլ պատասխանեց եւ ասեց . Ինձ այսպէս է երեւում , ԹԷ նա՝ որ նորան շատ շնորհեց . Նա էլ ասեց նորան . Ուղիղ դատեցիր ։
44 Եւ դառնալով դէպի կինը , Սիմօնին ասեց . Տեսնո՞ւմ ես այս կինը . ես քո տունը մտայ , իմ ոտներին ջուր չես տուել , բայց սա իր արտասուքովը Թրջեց ոտներս , եւ իր գլխի մա-
45 զերովը սրբեց ։ Դու ինձ համբոյր չես տուել . իսկ սա՝ քանի որ այստեղ եմ մտել՝ ոտներս համբուրելուց չ'դադա-
46 րեց ։ Դու իւղով չ'օծեցիր իմ գլուխը .

ք Ես. լե. 3.
ի Գլ. գ. 18.
ա Մատ. ժա. 7.
ե Մատ. գ. 1.

* գեղապան
ը Մատ. գ. 5. Գլ. գ. 12.
ի Գոր. ի. 27.
† Յունարէն չ'ունի ։

ձ Մատ. ժա. 16.
ղ Մատ. գ. 4. Մարկ. ա. 6. Գլ. ա. 15.
հ Մատ. ժա. 19.

յ Մատ. իդ. 6. Մարկ. ժգ. 3. Յովհ. ժա. 2.
ղ Գլ. ժե. 2.
ճ Մատ. իգ. 5.

սա անուշահոտ իւղով օծեց իմ ոտ-
47 ները ։ Վասն որոյ ասեմ քեզ . Սորա շատ մեղքերն իրան թողուած
կ'լինին , որովհետեւ շատ սիրեց . բայց որին որ քիչ կ'թողուի նա քիչ կ'սիրէ ։
48 Եւ Նորան ասեց . Քո մեղքերը թող-
49 ուած լինին քեզ ։ Եւ Նորա հետ սե-
ղան նստողներն սկսեցին իրանց մըտ-
քումն ասել . Սա ո՞վ է , որ մեղք էլ
50 է թողում ։ Եւ նա ասեց այն կնկանը . Քո հաւատքն ապրեցրեց քեզ . դնա խաղաղութիւնով ։

ԳԼ· Ը

Կանայք իրանց ստացուածքովը ծառայում են Քրիստոսին։ Սերմնացանի և երեք տառակների։ Թէ ինչու են Քրիստոսի մարդը և եղբայրները։ Քրիստոսը հանդարտեցնում է ալեկոծութիւնը, բժշկում է մի դիւահար մարդի և մի տեառնից կնոջ , յարուցանում է Յայրոսի աղկնիկը։

1 Եւ Նորանից յետոյ եղաւ , որ նա ման
էր գալիս քաղաքները եւ գիւղերը
քարոզելով եւ Աստուծոյ արքայու-
թիւնն աւետարանելով . եւ այն տասն-
2 եւերկուան էլ Նորա հետ . Եւ մի
քանի կանայք , որ չար ոգիներից եւ հիւանդութիւններից բժշկուած էին . Մագդաղենացի կոչուած Մարիամը , Որ Նորանից եօթը դեւ էին դուրս
3 եկել . Եւ Յովհաննան՝ Հերովդէսի տան տեսուչ՝ Քուզայի կինը , եւ Շուշանը , եւ շատ ուրիշներ , որ իրանց ստացուածքներից Նորան ծառայութիւն էին անում ։
4 Եւ երբոր մեծ բազմութիւն էր հաւաքուած , եւ ամեն մէկ քաղաքից Նորա մօտ եկան , առակով ասեց .
5 Սերմ ցանողը դուրս գնաց իր սերմը ցանելու . եւ նա սերմանելիս՝ որը ճանապարհի մօտ ընկաւ՝ եւ կոխուեցաւ , եւ երկնքի թռչունները Նորան կերան։
6 Եւ ուրիշը ապառաժի վերայ ընկաւ . եւ բուսանելու ժամանակին չորացաւ՝ հիւթի պակասութեան պատճառով ։
7 Եւ ուրիշն ընկաւ փշերի մէջ , եւ փշերը Նորա հետ բուսան եւ խեղդեցին Նորան ։
8 Եւ ուրիշն ընկաւ այն բարի եւ պարարտ երկրի վերայ . եւ բուսաւ՝ հարիւրապատիկ պտուղ տուաւ . այս բաները խօսելիս՝ աղաղակեց . Ով որ լսելու ականջ ունի՝ թող լսէ ։
9 Աշակերտներն էլ Նորան հարցնում
10 էին , Թէ ինչ է այն առակը ։ Նա էլ ասեց . Ձեզ տրուած է Աստուծոյ արքայութեան խորհուրդները գիտենալ , բայց ուրիշներին՝ առակներով խօսում եմ . Որ տեսնելով չտեսնեն , եւ լսելով չիմանան ։
11 Վարդ առակն այս է . Սերմը Աս-
12 տուծոյ խօսքն է ։ Ճանապարհի մօտինն էլ նորանք են , որ լսում են եւ յետոյ սատանան գալիս է եւ խօսքը Նորանց սրտիցը հանում է , որ չհաւատան՝
13 եւ փրկուին ։ Ապառաժի վերայինները էլ նորանք են , որ երբոր կ'լսեն , խօսքը ուրախութիւնով ընդունում են . սակայն որանք արմատ չունին . մի առ ժամանակ հաւատում են , բայց փորձութեան ժամանակին հեռանում են ։
14 Փշերի մէջ ընկողն էլ նորանք են , որ խօսքը լսած են լինում , բայց հոգսերից եւ հարստութիւնից եւ կեանքի զուարճութիւններից՝ գնալով խեղդվում են , եւ անպտուղ են լինում ։
15 Բայց այն պարարտ երկրի միջինը , նորանք են , որ բարի եւ յօժար սրտով խօսքը լսում եւ ընդունում են , եւ համբերութիւնով պտուղ են տալիս ։
16 Ոմն ով ճրագ չի վառիլ եւ անօթով թացցնել՝ կամ մահճի տակ դնել . այլ ճրագակալի վերայ կ'դնէ , որ ներս
17 մտնողները լոյսը տեսնեն ։ Որովհետեւ ծածուկ բան չկայ՝ որ չյայտնուի . եւ ոչ թաղուն բան , որ չիմացուի եւ
18 յայտնուի ։ Ուրեմն տեսէք թէ ինչպէս էք լսում . Որովհետեւ ով որ ունի , Նորան կ'տրուի , եւ ով որ չունի , այն էլ որ կարծում է թէ ունի , Նորանից վեր կ'առնուի ։
19 Եւ Նորա մայրը եւ Նորա եղբայրները Նորա մօտ եկան , եւ չէին կարողանում բազմութեան պատճառով

ա Մտթ. ա. 14.
բ Մրկ. բ. 3։ Մրկ. բ. 5.
գ Մտթ. թ. 3։ Մրկ. բ. 7.
դ Մտթ. թ. 22։ Մրկ. ե. 34։ Ժ. 52։ Գլ. ը. 48։ Ժը. 42.
ե Մտթ. ժե. 35. 36.
զ Մրկ. Ժգ. 9։
է Մտթ. Ժգ. 3։ Մրկ. գ. 1.
ը Մտթ. Ժգ. 10։ Մրկ. գ. 10։
թ Նե. գ. 9։ Մրկ. գ. 13.
ժ Մտթ. Ժգ. 18։ Մրկ. գ. 14։
ժա Մտթ. ե. 15։ Մրկ. գ. 21։ Գլ. Ժա. 33.
ժբ Մտթ. Ժգ. 12։ ԺԹ. 29։ Գլ. Ժթ. 26.
ժգ Մտթ. Ժգ. 46։ Մրկ. գ. 31.

20 Նորա մօտ հասնել՝ նորան խնդ ա-
րին եւ ասեցին. Մայրդ եւ եղբայր-
ներդ դուրսը կանգնած ուզում են քեզ
21 տեսնել։ Նա էլ պատասխանեց եւ ա-
սեց նորանց. Իմ մայրը եւ իմ եղ-
բայրները նորանք են, որ Աստուծոյ
խօսքը լսում են եւ անում։
22 Ւեւ մէկ օր եղաւ, որ նա նաւ մը-
տաւ, եւ նորա աշակերտներն էլ, եւ
նա ասեց նորանց. Անց կենանք ծո-
վակի միւս կողմը. եւ ճանապարհ
23 ընկան։ Եւ երբոր նաւով գնում էին՝
նա քնեց. եւ քամու փոթորիկ ընկաւ
այն ծովակի մէջ, եւ նաւը լցվում էր,
24 եւ վտանգի մէջ էին։ Եւ մօտ եկան.
նորան արթնացրին եւ ասեցին. Վար-
դապետ, վարդապետ, կորչում ենք.
Նա էլ վերկացաւ, եւ քամուն եւ ջրի
ալէկոծութեանը սաստեց, եւ հան-
դարտեցին, եւ խաղաղութիւն եղաւ։
25 Եւ ասեց նորանց. Ո՞ւր է ձեր հա-
ւատքը, եւ նորանք խիստ վախեցան
զարմացան, եւ իրար ասում էին.
Սա ո՞վ է արդեօք որ քամիներին եւ
ջրերին էլ է հրաման տալիս, եւ հնա-
զանդում են սորան։
26 Ւեւ նաւով գնացին *Գադարացիների
երկիրը, որ Գալիլեայի դիմացի կողմն
27 է։ Եւ նա դուրսը ցամաքը գնալիս,
քաղաքիցը մի մարդ պատահեց նորան,
որ դեւեր ունէր բաւական ժամանա-
կից հետէ, եւ հագուստ չէր հագած
եւ տան մէջ չէր կենում այլ գերեզ-
28 մաններումը։ Եւ Յիսուսին որ տե-
սաւ, աղաղակեց եւ նորա առաջին
ընկաւ, եւ մեծ ձայնով ասեց. Քեզ
ի՞նչ բան կայ ինձ հետ, Յիսուս՝ Որդի
բարձրեալ Աստուծոյ. աղաչում եմ
29 քեզ՝ մի տանջիր ինձ։ Որովհետեւ նա
պիղծ ոգուն հրամայում էր որ այն
մարդուցը դուրս գայ. որովհետեւ
շատ ժամանակ էր որ յափշտակել էր
նորան, եւ շղթաներով ու ոտնակա-
պերով կապուած պահվում էր, բայց
կապանքները կորում էր, եւ դեւիցը
30 անապատ տեղեր էր տարվում։ Յի-
սուսն էլ նորան հարցրեց՝ եւ ասեց.
Անունդ ինչ է. Նա էլ ասեց. Լեգէոն,
որովհետեւ շատ դեւեր էին մտած
31 նորա մէջ։ Եւ աղաչում էին նորան,
որ չ'հրամայէ նորանց Հ'գնալ անդունդը։
32 Եւ այնտեղ շատ խոզերի մի երամակ
կար, որ այն սարի վերայ արածում
էին, եւ նորանք աղաչում էին նորան,
որ հրաման տայ իրանց մտնել նորանց
մէջը. եւ նա հրաման տուաւ նորանց։
33 Դեւերն էլ այն մարդիցը դուրս եկան՝
խոզերի մէջ մտան. եւ երամակն այն
գահավէժ տեղիցը վազեց ծովակի մէջ
34 եւ խեղդուեցաւ։ Խոզարածներն էլ որ
տեսան այն եղած բաները, փախան եւ
գնացին քաղաքի եւ ագարակների մէջ
35 պատմեցին։ Եւ դուրս եկան այն եղած
բանը տեսնելու։ Եւ Յիսուսի մօտ
եկան, եւ նստած գտան այն մարդը
որից դեւերը դուրս էին եկել, հագ-
ուած եւ զգաստացած Յիսուսի ոտների
36 մօտ. եւ վախեցան։ Եւ նորանք էլ
որ տեսել էին, պատմեցին նորանց,
թէ ինչպէս փրկուեցաւ դիւահարը։
37 Ւեւ Գադարացիների շրջակայքի բոլոր
բազմութիւնը աղաչեցին նորան որ
իրանցից գնայ որ մեծ ահով բռնուած
էին. Նա էլ նաւ մտաւ՝ ետ դարձաւ։
38 Եւ հայն մարդն էլ, որից դեւերը դուրս
էին եկել, նորան աղաչում էր, որ
նորա հետ լինի. բայց Յիսուսը ար-
39 ձակեց նորան եւ ասեց. Դարձիր քո
տունը, եւ պատմիր ինչ որ Աստուած
քեզ արաւ. եւ նա գնաց քարոզում էր
բոլոր քաղաքումը ինչ որ Յիսուսը ի-
րան արաւ։
40 Եւ եղաւ երբոր Յիսուսը ետ դար-
ձաւ, ժողովուրդն ընդունեց նորան.
որովհետեւ ամէնքն սպասում էին նո-
41 րան։ Եւ նայա մի մարդ եկաւ՝ ա-
նունն Յայրոս, եւ նա ժողովարանի
իշխան էր. եւ Յիսուսի ոտներն ընկ-
նելով աղաչում էր նորան, որ իր
42 տունը մտնէ։ Որովհետեւ մի միածը-
նունդ աղջիկ ունէր, իբր տասներեր-
կու տարեկան, եւ նա մեռնում էր.
եւ նորա գալու ժամանակ՝ ժողովուրդ-
ները նեղում էին նորան։
43 Ւեւ մի կին կար տասներեւերկու
տարուց հետէ տեառտեսութեան մէջ,

ԲՄատ. ը. 23։ Մար. գ. 21։
ԼՄատ. ը. 28։ Մար. ե. 1։
*Ուրեմն՝ Դերգեսացիների
ԽՄատ. ի. 3։
ԾՄատ. ը. 34։
ՅԾող. ժգ. 39։
ՀՄար. ե. 18։
ՅՄատ. թ. 18։ Մար. ե. 23։
ՂՄատ. թ. 20։

որ իր բոլոր ինչքը բժիշկների ծախսելով չէր կարողացել ոչ մէկից բժշկուիլ։
44 Ա՛ս մտ եկաւ եաեւիքը , Նորա հանդերձի ծայրին դպաւ . եւ իսկոյն Նո-
45 րա արիւնի վազելը կանգնեց ։ Եւ Յիսուսը ասեց . Ո՞վ է որ ինձ դպաւ . եւ երբոր ամենքն ուրանում էին , ասեց Պետրոսը եւ Նորա հետ լինողները . վարդապետ , ժողովրդները սեղմում են քեզ եւ նեղում , եւ դու
46 ասում ես , Ո՞վ է որ ինձ դպաւ ։ Եւ Յիսուսը ասեց . Մէկը դպաւ ինձ . Զօրութիւն ես իմացայ որ դուրս
47 գնաւ ինձանից ։ Եւ երբոր տեսաւ կինը , որ ծածուկ չմնաց , դողալով եկաւ՝ Նորա առաջին ընկաւ , եւ բոլոր ժողովրդի առաջին պատմեց Նորան , թէ ինչ պատճառով Նորան դպաւ , եւ թէ ինչպէս իսկոյն բժշկուե-
48 ցաւ ։ Նա էլ ասեց Նորան . Քաջացիր, դուստր , քո հաւատքը բժշկեց քեզ , գնա խաղաղութիւնով ։
49 Դեռ Նա տակաւին խօսելիս ժողովրդապետի տանիցը մէկն եկաւ , եւ Նորան ասեց , Թէ Աղջիկդ մեռաւ . մի
50 աշխատացներ վարդապետին ։ Բայց Յիսուսը երբոր լսեց , Նորան պատասխանեց եւ ասեց . Մի վախենար , միայն հաւատա , եւ կ՚ապրի ։ Եւ երբոր տունն էր մտնում , ոչ ոքի չ՚Թողեց ներս մտնել , բայց միայն Պետրոսին , եւ Յակոբոսին եւ Յովհաննէսին ,
52 եւ աղջկայ հօրը եւ մօրը ։ Եւ ամենքը լաց էին լինում եւ Նորա վերայ սուգ անում . եւ Նա ասեց , Լաց մի
53 լինիք , մեռած չէ , այլ քնած է ։ Բայց ծաղր էին անում Նորան , գիտենալով
54 որ մեռել է ։ Իսկ Նա ամենքին դուրս հանեց , եւ Նորա ձեռքիցը բռնելով կան-
55 չեց եւ ասեց . Աղջիկ , Վեր կաց . Եւ Նորա հոգին դարձաւ , եւ Նա իսկոյն կանգնեց . եւ հրամայեց , որ Նորան բան
56 ուտելու ։ Եւ Նորա ծնողքը զարմացան . Եւ Նա պատուիրեց , որ ոչ ոքի չ՚ասեն եղածը ։

ԳԼ. Թ

Քրիստոս առաքում է իր աշակերտներին քարոզելու և բժշկելու։ Հինգ հացով հինգ հազար հոգի է կերակրում։ Խոստում է իր աշակերտներին փրկագործութիւնը։ Բժշկում է մի լուսնոտի։ Պատմիչները է խօսում մեր քանի անգամ ուրացել են պարտականութիւնը Նորան հետևելու։

1 Եւ իր տասներկու աշակերտներին մէկտեղ կանչեց , եւ Նորանց զօրութիւն եւ իշխանութիւն տուաւ բոլոր դեւերի վերայ , եւ հիւանդութիւններ
2 բժշկելու ։ Եւ Նորանց ուղարկեց Աստուծոյ արքայութիւնը քարոզելու ,
3 եւ հիւանդներին բժշկելու ։ Եւ Նասեց Նորանց . Ոչինչ վեր չ՚առնէք ճանապարհի համար . ոչ գաւազան , ոչ պարկ , ոչ հաց , ոչ արծաթ , ոչ երկու
4 երկու վերարկու ունենալ ։ Եւ Որ տունը որ մտնէք՝ այնտեղ մնացէք , եւ
5 այնտեղից դուրս գնացէք ։ Եւ որոնք որ ձեզ չ՚ընդունեն , այն քաղաքիցը դուրս գնալիս , Ձեր ոտներից փոշին էլ թօթափեցէք՝ Նորանց վկայութիւն
6 Ընդ- համար ։ Եւ Նորանք Դուրս գնացին՝ եւ ման էին գալիս ուրեմներ աւետարանը քարոզելով , եւ ամեն տեղ բժշկութիւններ անելով ։
7 Եւ Հերովդէս չորրորդապետը լսեց Նորանից եղած բոլոր դէպքերը . եւ տարակուսանաց մէջ էր Նորա համար՝
8 որ ոմանք ասում էին , Թէ Յովհաննէսը մեռելներից յարութիւն է առել , եւ ոմանք էլ , Թէ Եղիան յայտնուել է . եւ ուրիշները , Թէ Առաջի մարգարէներից մէկը յարութիւն է առել .
9 Եւ Հերովդէսն ասեց . Յովհաննէսին գլխատեցի . բայց սա ո՞վ է , որի մասին ես այսպիսի բաներ եմ լսում . Եւ ուզում էր տեսնել Նորան ։
10 Եւ Առաքեալները դարձան եւ պատմեցին Նորան ինչ որ արին . եւ Նորանց առաւ եւ գնաց առանձին մի անապատ տեղ՝ մի քաղաքի մօտ , որ
11 կոչվում էր Բեթսայիդա ։ Եւ ժողովուրդները իմանալով , Նորա ետևից գնացին . եւ Նորանց ընդունեց եւ Նորանց հետ Աստուծոյ արքայութեան

---

4 Մաթ. ե. 30։ Գլ. գ. 19։
5 Մաթ. ե. 35։
6 Յովհ. ժա. 11, 12։
7 Գլ. ե. 14։ Յովհ. ժա. 43։
8 Մաթ. ը. 4։ ի. 30։ Մաթ. ժ. 4։ Մաթ. ժ. 1։ Մաթ. գ. 13։ գ. 7։
9 Մաթ. ժ. 7, 8։ Մաթ. գ. 13։ Գլ. ժ. 1, 9։
10 Մաթ. ժ. 9։ Մաթ. գ. 8։ Գլ. ժ. 4։ իգ. 38։
11 Մաթ. ժ. 10։
12 Գոր. ժգ. 31։
13 Մաթ. գ. 13։ Մաթ. ժգ. 1։ Մաթ. գ. 14։
14 Գլ. իգ. 8։
15 Մաթ. գ. 30։
16 Մաթ. ժգ. 13։

մասին խօսում էր, եւ նորանց՝ որ բժշկութեան կարօտ էին՝ բժշկում էր։
42 Եւ օրն սկսեց տաքանալ. տասներկուքն էլ մօտ եկան եւ ասեցին Նորան. Արձակիր այդ ժողովուրդը, որ շրջակայ գիւղերը եւ ագարակները գընան, իջեւանեն, եւ կերակուր գտնեն. որովհետեւ այստեղ անապատ
43 տեղում ենք։ Եւ նորանց ասեց. Դուք տուէք դորանց ուտել. Նորանք էլ ասեցին. Մենք հինգ հացից եւ երկու ձկնից աւելի չ'ունինք, եթէ ոչ՝ գընանք այդ բոլոր ժողովրդի համար կե-
44 րակուր գնենք։ Որովհետեւ հինգ հազարի չափ մարդիկ էին։ Եւ Նա իր աշակերտներին ասեց. Նստեցրէք դորանց
45 դաս դաս յիսուն յիսուն։ Եւ այնպէս
46 արին, եւ ամենքին նստեցրին։ Եւ առնելով հինգ հացն եւ երկու ձուկն առաւ, դէպի երկինքը նայեց, օրհնեց Նորանց եւ կտրեց, եւ տալիս էր աշակերտներին, որ ժողովրդի առաջին դնեն։
47 Ամենքը կերան եւ կշտացան. եւ կտորների փշրանքները վեր առան տասներկու քոյց։
48 Եղաւ, երբոր Նա առանձին աղօթք էր անում, աշակերտներն էլ Նորա հետ էին. եւ հարցրեց Նորանց եւ ասեց. Ժողովրդները ինձ համար
49 ո՞վ են ասում, թէ յիմեմ։ Նորանք էլ պատասխանեցին եւ ասեցին. Յովհաննէս Մկրտիչը, ուրիշներն էլ՝ Եղիան, ուրիշներն էլ, թէ Առաջի մարգարէներից մէկը յարութիւն է առել։
20 Եւ նորանց ասեց. Բայց դուք ո՞վ էք ասում ինձ համար թէ յիմեմ. Պետրոսը պատասխանեց եւ ասեց. Աս-
21 տուծոյ Քրիստոսը։ Նա էլ սաստեց Նորանց, եւ պատուիրեց՝ որ այս բանը
22 ոչ ոքի չ'ասեն։ Եւ ասեց, թէ Հոգէք է մարդի Որդին շատ չարչարուի եւ անարգուի ծերերից եւ քահանայապետներից եւ դպիրներից, եւ սպանուի եւ երրորդ օրում յարութիւն
23 առնէ։ Եւ Նոքանց ասում էր, եթէ մէկը կամենում է իմ ետեւից գալ, թող իր անձն ուրանայ եւ ամեն օր իր խաչն առնէ եւ իմ ետեւից գայ։
24 Որովհետեւ ով որ կամենայ իր անձն ապրեցնել՝ կ'կորցնէ Նորան. եւ ով որ իր անձն կորցնէ ինձ համար՝ Նա կ'ապ-
25 րեցնէ Նորան։ Ո՞րանդի ինչ օգուտ է մարդի, որ բոլոր աշխարհքս առանայ, եւ իր անձը կորցնէ, կամ վնասուի։
26 Որովհետեւ ով որ ինձ եւ իմ խօսքերն ամօթ համարէ, մարդի Որդին էլ Նորան ամօթ կ'համարէ, երբոր գայ իր, եւ Հօր եւ սուրբ հրեշտակների փառ-
27 քով։ Բայց ճշմարիտ ասում եմ ձեզ. Այստեղ կանգնածներիցը ոմանք կան, որ մահ չեն ճաշակիլ, մինչեւ որ Աստուծոյ արքայութիւնը տեսնեն։
28 Եւ եղաւ, որ այս խօսքերիցն ութ օրի չափ յետոյ, Պետրոսին եւ Յովհաննէսին եւ Յակոբին առաւ՝ եւ վեր
29 եղաւ աղօթք անելու։ Եւ եղաւ որ Նա աղօթք անելիս, Նորա երեսի կերպարանքն ուրիշ կերպ եղաւ. եւ Նորա հագուստը սպիտակ փայլուն եւ
30 դաւ։ Եւ ահա երկու մարդ խօսում էին Նորա հետ, որ Մովսէսն եւ Ե-
31 ղիան էին. Նորանք փառքով երեւեցած խօսում էին Նորա վախճանի համար, որ Երուսաղէմում կատարուելու
32 էր։ Բայց Պետրոսը եւ Նորա հետ լինողները քնով ծանրացած էին, եւ երբոր զարթնեցին՝ տեսան Նորա փառքը, եւ այն երկու մարդկանցը որ
33 Նորա մօտ կանգնած էին։ Եւ եղաւ որ Նորանք Նորանից հեռանալիս, Պետրոսն ասեց Յիսուսին. Վարդապետ, լաւ է մեզ համար այստեղ կենալ. եւ երեք տաղաւար չինենք, մէկը քեզ համար, եւ մէկը Մովսէսին, եւ մէկը Եղիային. եւ չ'գիտէր թէ ինչ էր խո-
34 սում։ Եւ երբոր Նա այս ասում էր մի ամպ եկաւ եւ Նորանց վերայ հովանի արաւ. եւ վախեցան, երբոր
35 այն ամպի մէջ մտան։ Եւ ձայն եղաւ ամպից, որ ասեց. Դա է իմ սիրելի
36 Որդին, դորան լսեցէք։ Եւ այն ձայնն որ եղաւ, Յիսուսը մինակ գտնուե-

---

ի Մատ. ժգ. 13։ Մարկ. ը. 35։ Ցովհ. ը. 1, 5.
ե Մատ. ժգ. 13։ Մարկ. ը. 27.
ի Մատ. ժ. 3։ Հռի. 7, 8.
ձ Մատ. ժգ. 16։ Ցովհ. ը. 70.
ղ Մատ. ժգ. 20։
հ Մատ. ժգ. 21։ Ժ. 21.
յ Մատ. ժ. 38։ ժգ. 24։ Մարկ. ը. 34։ Գղ. ժգ. 27։
ղ Մատ. ժգ. 26։ Մարկ. ը. 36։
ճ Մատ. ժ. 33։ Մարկ. ը. 38։
ռ Տիմ. ը. 12.
ն Մատ. ժգ. 28։ Մարկ. ը. 39։
շ Մատ. ժ. 1։ Մարկ. ի. 1։
ո Դան. ը. 18։ ժ. 9։
չ Մատ. գ. 17։
պ Գոր. գ. 22։

ցաւ. եւ Նորանք լռեցին, եւ այն օրերումն ոչ ոքի ոչինչ չ՚պատմեցին այն բաներից, որ տեսան։

37 Եւ հետեւեալ օրը եղաւ որ Նորանք սարից իջնելիս, չատ ժողովուրդ 38 Նորա առաջին եկաւ։ Եւ ահա մարդ ժողովրդից մի մարդ աղաղակեց եւ ասց. Վարդապետ, աղաչում եմ քեզ, մարկ տուր իմ որդուն, որովհետեւ 39 միածնունդս է։ Եւ ահա ոգի բռնում է Նորան, եւ նա յանկարծ գոռում է, եւ Նորան գետնով է տալիս փրփրեցնելով, եւ հազիւ հեռանում է Նորա- 40 նից Նորան կորստաբերուց յետոյ։ Եւ ես քո աշակերտներին աղաչեցի, որ հա- 41 նեն Նորան, բայց չ՚կարողացան։ Յիսուս էլ պատասխանեց եւ ասց. Ով անհաւատ եւ թիւր ազգ, մինչեւ ե՞րբ ձեզ հետ պիտի լինեմ եւ համբերեմ 42 ձեզ. քո որդին այստեղ բեր։ Եւ նա դեռ մօտ գալիս՝ դեւը գետնով զարկեց Նորան եւ չատ սաստիկ թափա- 43 հարեց։ Իսկ Յիսուս սաստեց պիղծ ոգուն, եւ երեխային բժշկեց. եւ Նո- 44 րան տուաւ իր հօրը։ Եւ ամենքը զարմանում էին Աստուծոյ մեծափառութեան վերայ։

Եւ երբոր ամենքը զարմանում էին այն բոլոր բաների վերայ, որ Յիսուս անում էր, իր աշակերտներին ասեց. 44 Ա՚յս խօսքերը դուք ձեր ականջներումը զրէք. որովհետեւ մարդի Որդին մարդկանց ձեռն է մատնուելու։ 45 Բայց Նորանք չէին իմանում այն խօսքը եւ ծածկուած էր Նորանցից, որ չ՚հասկանան Նորան։ Եւ վախենում էին հարցնել Նորան այն բանի համար։ 46 Մի խորհուրդ էլ մտաւ Նորանց մէջ այն թէ՝ Նորանցից ո՞վ լինի մեծը։ 47 Յիսուս էլ Նորանց սրտերի մտածմունքները իմանալով մի երեխայ առաւ՝ եւ Նորան կանգնեցրեց իրան 48 մօտ, եւ ասց Նորանց. Ով որ այս երեխային ընդունի իմ անունովը, ինձ է ընդունում. եւ ով որ ինձ ընդունի, ինձ ուղարկողին է ընդունում. որով- հետեւ՝ ով որ ձեր ամենիդ մէջ փոքրագոյն է, նա մեծ կ՚լինի։

49 Յովհաննէս էլ պատասխանեց եւ ասց. Վարդապետ, մեկը տեսանք, որ քո անունովը դեւեր էր հանում, եւ արդիլեցինք Նորան, որովհետեւ 50 մեզ հետ չէ մեզ գալիս։ Եւ Յիսուս Նորանց ասց. Մի արդիլէք Նորան. որովհետեւ ով որ մեզ հակառակ չէ, մեր կողմն է։

51 Եւ եղաւ, երբոր Նորա վերանալու օրերը կատարւում էին, Նա իր երեսը հաստատեց՝ որ գնայ Երուսա- 52 ղէմ։ Եւ իր երեսի առաջին պատգամաւորներ ուղարկեց. եւ գնացին՝ Սամարացիների մի գիւղը մտան, որ 53 Նորա համար քահանայապետն։ Բայց Նորանք չ՚ընդունեցին Նորան, որ Նորա երեսը Երուսաղէմ 54 գնալու։ Երբոր Նորա աշակերտները՝ Յակոբոսը եւ Յովհաննէսը տեսան՝ ասացին. Տէր՝ կամենո՞ւմ ես ասենք, կրակ իջնէ երկնքից եւ Նորանց սատ- 55 կեցնէ, ինչպէս Եղիան էլ արաւ։ Նա էլ դարձաւ՝ սաստեց Նորանց եւ ասց. Դուք չ՚գիտէք թէ ո՛ր հոգու էք 56 դուք։ Որովհետեւ մարդի Որդին չ՚եկաւ՝ մարդկանց հոգիները կորցնելու, այլ ապրեցնելու. եւ գնացին ուրիշ գիւղ։

57 Եւ եղաւ որ Նորանք գնալիս, ճանապարհին մի մարդ Նորան ասց. Ես քո հետեւից կ՚գամ՝ ո՛րտեղ որ 58 գնաս, Տէր։ Յիսուս էլ Նորան ասց. Աղուէսները որջեր ունին, եւ երկնքի թռչունները բոյներ. բայց մարդի Որդին տեղ չ՚ունի, որ գլուխը դնէ։

59 Մի ուրիշին էլ ասց. Իմ հետեւիր ինձ։ Եւ նա ասց. Տէր, հրամայի առաջ գնամ եւ թաղեմ հայրը 60 իմ։ Յիսուս Նորան ասց. Թող մեռելները իրանց մեռելներին թաղեն. իսկ դու գնա Աստուծոյ արքայութիւնը քարոզիր։

61 Մի ուրիշն էլ ասց. Տէր, քո հետեւից կ՚գամ. միայն թէ առաջ հրա-

---

ա Մատ. ժէ. 9։
բ Մատ. ժէ. 14։ Մարկ. թ. 13, 18։
գ Մատ. ժէ. 21։
դ Մարկ. թ. 31։ Ղկ. ը. 30։ ժը. 34։
ե Մատ. ժը. 1։ Մարկ. թ. 33։
զ Մատ. ժ. 40։ ժը. 5։ Մարկ. թ. 38։ Յովհ. ժը. 44։ ժգ. 30։
է Մատ. իգ. 11, 13։
ը Մարկ. թ. 37։ Տես Թուոց. ժա. 28։
թ Մատ. ժը. 30։ Ղկ. ժ. 23։
ժ Մարկ. ժգ. 19։ Գործ. ա. 2։
ի Հատուած օրինչ
լ Յովհ. գ. 4, 9։
խ Յովհ. գ. 17։ ժը. 47։
ծ Մատ. ը. 19։
կ Մատ. ը. 21։
հ Տես ե Թագ. ժթ. 20։

ման տուր ինձ, որ իմ տանը բարեւ
62 ձնա ասեմ։ Յիսուսն էլ նորան ասեց.
Ոչ ոք որ ձեռքը մածի վերայ է դնում
եւ ետեւին մտիկ անում, յարմար չէ
Աստուծոյ արքայութեան համար։

Գլ. Ժ

Քրիստոսը եօթանասուն աշակերտ է ուղարկում քարոզելու և բժշկելու։ Ասում է թէ ինչով պէտք է ուրախանալ։ Ողորմած Սամարացին առակը։ Մարթան և Մարիամը։

1 Յորանից յետոյ Տէրն ուրիշ եօթանասուն հոգի էլ կարգից. եւ նորանց
երկու երկու իր երեսի առաջին ուղարկեց այն բոլոր քաղաքներն եւ
տեղերն, որտեղ որ ինքը գնալու էր։
2 Եւ ասում էր նորանց. Հունձքը չատ
է, բայց մշակները քիչ. Ուրեմն աղաչեցէք հունձքի Տիրոջը, որ մշակներ հա-
3 նէ իր հունձքը։ Գնացէք. Ահա ես ու-
ղարկում եմ ձեզ ինչպէս գառներ գայ-
4 լերի մէջ։ Խվեր մի առնէք ոչ քսակ,
ոչ պարկ, ոչ կօշիկներ. եւ Ճանա-
5 պարհին ոչ ոքի բարեւ չ'տաք։ Եւ Որ
տուն որ մտնէք, առաջ ասեցէք՝ խա-
6 ղաղութիւն այս տանը։ Եւ Թէ որ
այնտեղ խաղաղութեան որդի լինի,
ձեր խաղաղութիւնը նորա վերայ կը
մնայ. ապա Թէ ոչ՝ դէպի ձեզ եա կը
7 դառնայ։ Եւ Նոյն տանը մնացէք,
Ինորանց ունեցածիցը կերէք եւ խմեցէք. Յորովհետեւ մշակն իր վարձքին
արժանի է. տանից տուն մի փոխուիք։
8 Եւ որ քաղաք որ մտնէք, եւ ձեզ ըն-
դունեն, կերէք՝ ինչ որ կ'դնեն ձեր
9 առաջին։ Եւ Նորա մէջի հիւանդնե-
րին բժշկեցէք. եւ Նորանց ասեցէք՝
Ըն Աստուծոյ արքայութիւնը մօտե-
10 ցել է ձեզ վերայ։ Բայց որ քաղաք որ
մտնէք, եւ ձեզ չ'ընդունեն՝ դուրս
Նորա հրապարակները գալով ասեցէք.
11 Ե'Ամէն փոշին էլ, որ ձեր քաղաքիցը
մեզ կպել է, թօթափում ենք ձեզ
վերայ. միայն Թէ սա գիտացէք, որ
Աստուծոյ արքայութիւնը մօտեցել է
12 ձեզ։ Եւ ասում եմ ձեզ, Որ Սոդո-
մացիների համար աւելի հեշտ կ'լինի
այն օրումը՝ քան Թէ այն քաղաքին։
13 Վա՛յ քեզ, Քորազին. վայ քեզ, Բեթ-
սայիդա. Որովհետեւ եթէ Տիւրոսի
եւ Սիդոնի մէջ եղած լինէին այն զո-
րութիւնները՝ որ ձեր մէջ եղան, վա-
ղուց քուրձի եւ մոխրի մէջ նստած
14 ապաշխարել էին։ Սակայն Տիւրոսի
եւ Սիդոնի համար աւելի հեշտ կ'լինի
15 դատաստանումը քան Թէ ձեզ։ Ինէ
դու՝ Կափառնայում, որ մինչեւ եր-
կինքը բարձրացած ես, մինչեւ դժոխ-
16 քը պիտի ցածանաս։ Ընձեզ լսողը, ինձ
է լսում. Եւ ձեզ անարգողը, ինձ է
անարգում. Եւ ինձ անարգողը, ինձ
ուղարկողին է անարգում։
17 Ինէ այն եօթանասունքը ուրախու-
թիւնով եա դառան եւ ասեցին. Տէր,
դեւերն էլ հնազանդում են մեզ քո
18 անունովը։ Եւ Նորանց ասեց. Տես-
նում էի Սատանային, որ կայծակի
19 պէս երկնքիցը վայր էր ընկնում։ Ահա
իշխանութիւնը տուի ձեզ, կոխել օձերի
եւ կարիճների վերայ եւ Թշնամու
բոլոր զօրութեանը վերայ, եւ ձեզ
20 ոչինչ չի վնասիլ։ Սակայն Նորա հա-
մար մի ուրախանաք՝ որ ոգիները ձեզ
հնազանդում են, բայց առաւել ուրա-
խացէք, որ Ձեր անուննները գրուած
են երկինքումը։
21 Նոյն ժամումն Յիսուս Հոգովը
ցնծաց եւ ասեց. Դոհանում եմ քե-
զանից, Հայր, երկնքի եւ երկրի Տէր,
որ իմաստուններից եւ գիտուններից
այս Բաները ծածկեցիր եւ մանուկների
յայտնեցիր։ Այո, ով Հայր. որովհե-
տեւ այսպէս հաճոյ եղաւ քո առաջին։
22 Ամէն բան տրուեցաւ ինձ իմ Հօրիցը.
Եւ ոչ ով չ'գիտէ Թէ ով է Որդին,

ա Մատ. ժ. 1. Մար. գ. 7.
բ Մատ. ը. 37, 38. Յովհ. գ. 35.
գ Ը. Թագ. գ. 1.
դ Մատ. ժ. 16.
ե Մատ. ժ. 9—15. Մար. գ. 8—11. Ղկ. ը. 3—5.
զ Գ. Թագ. գ. 29.
է Մատ. ժ. 12. Տես ա Թագ. իե. 6.
ը Մատ. ժ. 11.
թ Ա Կոր. ժ. 27.
ժ Մատ. ժ. 10. ա Կոր. ը. 4 կէտ. ա Տիմ. ե. 18.
ի Ղկ. ը. 2. Մատ. ժ. 7, 8.
լ Մատ. գ. 2. գ. 17. ժ. 7.
խ Մատ. ժ. 11.
ծ Մատ. ժ. 14. Ղկ. ը. 5. Գործ. ժգ. 51. Յհ. ե.
կ Մատ. ժ. 15. Մար. գ. 11. Հմր. 14.
հ Մատ. ժա. 21—23.
ձ Եզեկ. գ. 6.
ղ Մատ. ժա. 23.
ճ Մատ. ժ. 40. Մար. ը. 36. Յովհ. ժգ. 20.
մ ա Թագ. գ. 8.
յ Յովհ. ե. 28.
ն Հմր. 1.
շ Յովհ. ժբ. 31. ժգ. 11. Յայտ. ը. 1. ժբ. 8, 9, 12.
ո Մատ. գա. 13. Մար. ժգ. 19. Գործ. իը. 5.
չ Նէ. լբ. 32. Մատ. կբ. 28. Նա. գ. 3. Գաղ. ժբ. 1. Փիլ. գ. 3. Ծէր. ժբ. 23. Յայտ. ժգ. 8. ի. 12. խա. 27.
պ Մատ. ժա. 25—27.
ջ Ոմանք՝ Սուրբ Հոգովը
ռ Մատ. իբ. 18. Յովհ. գ. 35. ե. 27. Ժէ. 2.
ս Յովհ. ա. 18. գ. 44, 46.

բայց միայն Հայրը. եւ ով է Հայրը՝ բայց միայն Որդին, եւ ում որ Որդին կամենայ յայտնել։

23 Եւ դարձաւ դէպի աշակերտներն առանձին՝ եւ ասէ. Երանի՛ այն աչքերին՝ որ տեսնում են այն որ դուք
24 էք տեսնում։ Որովհետեւ ասում եմ ձեզ, թէ՝ շատ մարգարէներ եւ թագաւորներ կամեցան տեսնել այն որ դուք էք տեսնում, եւ չ'տեսան. եւ լսել այն որ դուք էք լսում, եւ չ'լսեցին։

25 Եւ ահա մէկ օրինական վերկացաւ՝ նորան փորձում էր ասելով. Վարդապետ, ինչ գործեմ որ յաւիտենական
26 կեանքը ժառանգեմ։ Նա էլ ասէ նորան. Օրէնքումն ինչ է գրուած, ինչ-
27 պէս ես կարդում։ Նա էլ պատասխանեց եւ ասէ. Սիրիր քո Տէր Աստուածն քո բոլոր սրտիցդ, քո բոլոր անձիցդ, քո բոլոր զօրութիւնիցդ, եւ քո բոլոր մտքիցդ. եւ քո ընկերին՝ քո
28 անձի պէս։ Եւ նորան ասէ. Ուղիղ պատասխանեցիր. այդ արա՝ եւ կ'ապրես։ Իսկ նա՝ որովհետեւ կամենում
29 էր իր անձն արդարացնել՝ Յիսուսին
30 ասէ. Եւ իմ ընկերն ո՞վ է։ Յիսուսն էլ պատասխանեց եւ ասէ. Մի մարդ երուսաղէմից իջնում էր երիքով. եւ աւազակների ձեռք ընկաւ, նորանք էլ մերկացրին նորան՝ եւ խոցոտեցին նո-
31 րան, կիսամահ թողնելին գնացին։ Եւ դիպուածով մի քահանայ էր իջնում նոյն ճանապարհովը, եւ նորան տե-
32 սաւ՝ հանցաւ։ Նոյնպէս էլ մի Ղեւտացի այն տեղը հասաւ եկաւ եւ տե-
33 սաւ՝ անցաւ։ Մի Սամարացի էլ, որ ճանապարհորդում էր, եկաւ այնտեղ
34 եւ նորան տեսնելով դթաց։ Եւ մօտ եկաւ՝ նորա խոցերը փաթաթեց՝ վերան ձէթ եւ գինի ածելով. եւ իր անասունի վերայ դրած տարաւ նորան մի իջեւան, եւ նորան հոգ տարաւ։
35 Եւ հետեւեալ օրն երբոր այն տեղիցը դուրս էր գնում, երկու դահեկան հանեց եւ իջեւանի տիրոջը տուաւ եւ ասաց նորան. Դորան հոգ տար, եւ ինչ որ աւելի ծախք անես, ես միւսանգամ ետ դառնալիս կ'վճա-
36 րեմ քեզ։ Հիմա այն երեքից ո՞րն է երեւում քեզ՝ թէ ընկեր է եղել այն աւազակների ձեռք ընկած մարդին։
37 Նա էլ ասաց. Նա՝ որ ողորմութիւն արաւ նորան։ Ապա Յիսուսը նորան ասաց. Գնա, դու էլ այնպէս արա։
38 Եւ եղաւ որ նորանք գնալիս, ինքն էլ մի գիւղ մտաւ. եւ մի կին՝ Մարթա անունը Մարթան ընդունեց նորան իր
39 տունը։ Եւ նա մի քոյր ունէր՝ անունը Մարիամ. եւ նա՝ Յիսուսի ոտների մօտ նստեց, եւ լսում էր նորա խօսքերը։
40 Մարթան էլ ծառայութեան համար շատ զբաղմունքի մէջ էր, կո՛ւ կանգնեց եւ ասաց. Տէր, հոգդ չէ՞ որ քոյրս ինձ մինակ թողեց ծառայելու. ու-
41 րեմն ասիր նորան, որ օգնէ ինձ։ Յիսուսը պատասխանեց եւ ասաց նորան. Մարթա, Մարթա, դու հոգս ես քաշում եւ շատ բաներով զբաղուած ես.
42 Բայց մէկ բան է պէտք. Մարիամը բարի բաժինն ընտրեց, որ վեր չի առնուիլ նորանից։

ԳԼ. ԺԱ

Քրիստոս ուսուցանում է ազօթել և պատուիրում է ազօթելուց չդադրել։ Խրիստոս մի դիւահարի, զարգացում է ժողովուրդների ամպրոպները և գրիչների, փարիսեցիների և օրինականների կեղծաւորութիւնը։

1 Եւ եղաւ որ մի տեղ ազօթք էր անում. եւ երբոր դադարեց, իր աշակերտներից մէկն ասաց նորան. Տէ՛ր, սովորեցրու մեզ ազօթք անելը, ինչպէս Յովհաննէսն էլ իր աշակերտնե-
2 րին սովորեցրեց։ Եւ ասաց նորանց. Երբոր ազօթք անէք, ասացէք. Մեր Հայր, որ երկնքումն ես, քո անունը սուրբ լինի. քո արքայութիւնը գայ։
3 Քո կամքը լինի՝ ինչպէս երկնքումն
4 այնպէս էլ երկրիս վերայ։ Մեր ամէն օրուայ հացը օրէցօր տուր մեզ։ Եւ թող մեզ մեր մեղքերը. որովհետեւ մենք էլ թողում ենք ամէնին, որ պարտական է մեզ. եւ մեզ փորձանքի մէջ մի տանիր, այլ փրկիր մեզ չարիցը։
5 Եւ նորանց ասաց. Ձեզանից ո՞վ է,

–Մատ. ժգ. 18։
* — Գաղ. ա. 19։
Մատ. ԺԲ. 16։ իգ. 35։ Գոբ Ծր. գ. 5։

իղ. ԺԲ. 18։
իղ. ԺԸ. 3։ Ղեմտ. Բ. 29։ Եզեկ. ք. 11, 13, 21։ Հաւմտ. ժ. 3։

–Գղ. ժգ. 15։
† Մատ. ԼԲ. 11։
‡ Յովհ. գ. 9։
* Յովհ. Յա. 1։ ժգ. 2, 3։

§ — Կոր. ե. 32 Եփես.
–Գղ. ք. 35։ Գոբ. իգ. 3։
—
–Մատ. գ. 9։

որ բարեկամ ունենայ, եւ կէս գիշերին ներա մօտ գնայ, եւ ներան ասէ. Բարեկամ, ինձ երեք հաց փոխ տուր. 6 Որովհետեւ իմ բարեկամին ինձ մօտ եկաւ ճանապարհիցը, եւ ես բան չունիմ նմա որ ներա առաջին դնեմ։ 7 Եւ նա պատասխանէ ներսիցն եւ ասէ. Մի յոդնեցնիր ինձ. դուռն արդէն փակուած է, եւ երեխաներս ինձ հետ անկողնուն են. չեմ կարող վեր կենալ 8 եւ տալ քեզ։ Ասում եմ ձեզ, եթէ վեր էլ չկենայ եւ ներան տայ Ինորա բարեկամ լինելու համար, սակայն ներա թախանձանքի համար վեր կը կենայ եւ կ'տայ ներան ինչ որ էլ 9 պէտք լինի։ Եւ ես ասում եմ ձեզ, խնդրեցէք եւ կ'տրուի ձեզ, որոնեցէք եւ կ'գտնէք, դ---ը թակեցէք 10 եւ կ'բացուի ձեզ։ Որովհետեւ ամեն ով որ խնդրում է՝ առնում է, եւ ով որ որոնում է՝ գտնում է, եւ ով որ դ---ը թակում է՝ բացվում է ներան։ 11 Եւ ո՞ձեզանից ո՞ր հօրիցն իր որդին հաց ուզէ, մի՞թէ քար կ'տայ ներան. կամ եթէ ձուկ՝ մի՞թէ ձկան տեղ օձ 12 կ'տայ ներան։ Եւ կամ ձու ուզէ, մի՞ 13 թէ կարիճ կ'տայ ներան։ Արդ եթէ դուք, որ չար էք՝ գիտէք բարի պարգեւներ տալ ձեր որդկանցը, էլ ո՞րքան աւելի երկնաւոր Հայրը Սուրբ Հոգին կ'տայ ներանց, որ ուզում են ներանից։

14 Ինչ մի դեւ էր հանում, որ համր էր. եւ եղաւ որ դեւը դուրս գալիս համրը խօսեց. եւ ժողովուրդները 15 զարմացան։ Եւ ներանցից ոմանք ասեցին. Դրա դեւերի իշխան՝ Բէեղզեբուղին է հանում դեւերը։ 16 Ուրիշներն էլ փորձելով Նմի նշան էին խնդրում ներանից երկնքիցը։ 17 Բայց նա Ինորանց մտածմունքները իմանալով ասեց ներանց. Ամեն թագաւորութիւն, որ իր մէջ բաժանուած է՝ կ'աւերուի, եւ տուն՝ տան դէմ բաժանուած կ'կորչի։ 18 Ծանուի։ Ապա եթէ սատանան ինքն իրան դէմ բաժանուած է, ներա թագաւորութիւնն ինչպէս կ'կենայ. որովհետեւ ասում էք, թէ ես Բէեղզեբուղով եմ հանում դեւերը։ 19 Բայց եթէ ես Բէեղզեբուղով եմ հանում դեւերը, ո՞ձեր որդիքն ինչով են հանում. դրա համար ներանք կ'լինին ձեր դատաւորները։ 20 Բայց եթէ ես Աստուծոյ մատովն եմ հանում դեւերն, ուրեմն Աստուծոյ արքայութիւնը ձեզ վերայ հասել է։ 21 Երբոր զօրաւորը զինուորուած իր տունը պահէ, ներա ստացուածքը խաղաղութեան մէջ են։ 22 Բայց եթէ ներանցից էլ աւելի զօրաւորը գայ՝ ներան յաղթէ, ներա զէնքերը՝ որ յոյսն ներանց վերայ էր դրել, կ'հանէ եւ ներա աւարը կ'բաժանէ։ 23 Ինձ որ հետ չէ՝ ինձ հակառակ է, եւ ով որ ինձ հետ չէ ժողովում՝ ցրւում է։

24 Երբոր պիղծ ոգին դուրս է գալիս մարդիցը՝ անջուր տեղերանքում ման է գալիս եւ հանգիստ որոնում. եւ երբոր չէ գտնում՝ ասում է. Ետ դառնամ իմ տունը՝ որտեղից դուրս 25 եկայ։ Եւ գալիս՝ ներա սրբուած եւ 26 զարդարուած է գտնում։ Այն ժամանակ գնում է եւ իրանից էլ աւելի չար եօթը ոգիներ է առնում՝ եւ մրանում բնակւում է այնտեղ, ևւ այն մարդի յետինն աւելի չար է լինում քան թէ առաջինը։

27 Եւ եղաւ որ նա այս խօսելիս, ժողովրդի միջից մի կին ձայն բարձրացրեց եւ ասեց. Երանի այն որովայնին՝ որ քեզ կրեց, եւ այն ծծերին՝ որ քեզ 28 ծծեցրին։ Նա էլ ասեց. Այո՛, երանի ներանց, որ Աստուծոյ խօսքը լսում են եւ ներան պահում։

29 Ինչ երբոր ժողովուրդները ներա վերայ դիզվում էին, սկսեց ասել. Այս ազգը չար է. նշան է խնդրում, եւ նշան չի տրուիլ սորան՝ բայց միայն 30 Յովնան մարգարէի նշանը։ Որովհետեւ ինչպէս Յովնանը նշան եղաւ Նինուէացիների համար, այնպէս էլ մարդի 31 Որդին այս ազգին կ'լինի։ Հարաւի

բ Նէ. ժբ. 1 Ա.Ն.
գ Մատ. է. 7։ Ղ. 22. Մարկ. ժ. 24. Յովհ. ժե. 7։ Յակ. ա. 6։ ա Յովհ. գ. 22.
դ Մատ. է. 9.
ե Մատ. ք. 33. ժբ. 22.
զ Մատ. ք. 34. ժբ. 26.
է Մատ. ժբ. 28. ժգ. 1.
ը Մատ. ժբ. 25. Մարկ. գ. 24. ք Յովհ. բ. 23.
թ Նէ. ը. 19.
ժ Մատ. ժբ. 29. Մարկ. գ. 27. ժա Ես. ԽԹ. 12. Կող. բ. 15.
ժբ Մատ. ժբ. 30.
ժգ Մատ. ժբ. 43.
ժդ Յովհ. ե. 14. Երբ. ղ. 4. Ա. 26. բ Գաղ. բ. 20.
ժե Գղ. ա. 28, 48.
ժզ Մատ. է. 21. Գղ. ը. 21. Յակ. ա. 25.
ժէ Մատ. ժբ. 38, 39.
ժը Յովհ. ա. 17. բ. 10.
ի Գ Թագ. ժ. 1.

Թագուհին դատաստանումը վեր կ'կենայ այս ազգի մարդկանց հետ եւ կը դատապարտէ Նորանց, որովհետեւ երկրի ծայրերիցն եկաւ Սողոմոնի իմաստութիւնը լսելու, եւ ահա Սողո-
32 մոնիցն էլ աւելին է այստեղ։ Նինուէի մարդիկը դատաստանումը վեր կ'կենան այս ազգի հետ եւ կ'դատապարտեն սորան, որովհետեւ Նորանք Յովնանի քարոզութիւնովն ապաշխարեցին. եւ ահա Յովնանիցն էլ աւելին է այստեղ։
33 Ոչ ով ճրագը չէ վառում եւ թագուն տեղ դնում եւ ոչ դրուանի տակ, այլ ճրագակալի վերայ, որ ներս մըտ-
34 նողները լոյսը տեսնեն։ Մարմնի ճրագը աչքն է, արդ երբոր աչքդ պարզ է, բոլոր մարմինդ էլ լուսաւոր կ'լինի. բայց երբոր չար է, մարմինդ էլ
35 խաւար կ'լինի։ Ուրեմն զգոյշ կաց, մի գուցէ այն լոյսը, որ քեզանում է,
36 խաւար լինի։ Եթէ բոլոր մարմինդ լուսաւոր է եւ ոչ մի խաւար մասը չ'կայ, բոլորը լուսաւոր կ'լինի. ինչպէս երբոր ճրագն իր ճառագայթովը լուսաւորէ քեզ։
37 Եւ Նա այս խօսելիս, մի Փարիսեցի աղաչում էր Նորան, որ Նորա մօտ հաց ուտէ. եւ Նա մտաւ տեղն նըս-
38 տեց։ Փարիսեցին էլ տեսնելով զարմացաւ, որ ճաշից առաջ չ'լուացուեց։
39 Տէրն էլ ասեց Նորան. Հիմա դուք Փարիսեցիներդ բաժակի եւ ամանի դրսի կողմը սրբում էք. բայց ձեր ներսը լիքն է յափշտակութիւնով եւ
40 չարութիւնով։ Անմիտներ, չէ՞ որ
41 դուրսը անողը ներսն էլ արաւ։ Բայց ձեր ունեցածից ողորմութիւն տուէք, եւ ահա ամէն բաներ սուրբ են ձեզ
42 համար։ Բայց վայ ձեզ Փարիսեցիներիդ, որ անանուխի եւ փիգենայի եւ ամէն բանջարի տասանորդ էք տալիս, եւ Աստուծոյ իրաւունքը եւ սէրը զանց էք անում. այս պէտք էր անել,
43 եւ Նորանք չ'թողել։ Վայ ձեզ Փա-

բիսեցիներիդ, որ սիրում էք ժողովարանների մէջ առաջի աթոռները, եւ հրապարակներում՝ բարեւները։
44 Վայ ձեզ դպիրներիդ եւ Փարիսեցիներիդ, կեղծաւորներ, որ դուք այն գերեզմանների պէս էք, որ անյայտ են, եւ մարդիկը որ Նորանց վերայ գնում են չ'գիտեն։
45 Եւ պատասխանեց օրինականներից մէկը եւ ասեց Նորան. Վարդապետ, այդ ասելով մեզ էլ ես նախատինք
46 տալիս։ Նա էլ ասեց, Եւ ձեզ օրինականներիդ էլ վայ. որովհետեւ դժուար տանելի բեռներով բեռնում էք մարդկանց, եւ դուք ձեր մատների մէկովը
47 չէք մօտենում այն բեռներին։ Վայ ձեզ որ մարգարէների գերեզմանները շինում էք, եւ հէնց ձեր հայրերը
48 սպանեցին Նորանց։ Ապա ուրեմն վկայում էք եւ հաւանում էք ձեր հայրերի գործերին. որովհետեւ Նորանք կոտորեցին Նորանց, եւ դուք շինում
49 էք Նորանց գերեզմանները։ Սորա համար Աստուծոյ իմաստութիւնն էլ ասեց. Մարգարէներ եւ առաքեալներ կ'ուղարկեմ Նորանց մօտ, եւ Նո-
50 րանցից կ'սպանեն եւ կ'հալածեն։ Որ բոլոր մարգարէների արիւնը, որ աշխարհի սկզբիցը թափուած է, այս
51 ազգիցը պահանջուի։ Հաբէլի արիւնիցը մինչեւ Զաքարիայի արիւնը, որ սեղանի եւ տաճարի մէջ կորաւ. այո՛, ասում եմ ձեզ, այս ազգիցը կ'պահանջուի։
52 Վայ ձեզ օրինականներիդ, որ դիտութեան բանալիքը վեր էք առել. դուք չէք մտել, եւ մանողներին էլ արգիլել էք։
53 Եւ երբոր այս բաներն ասում էր Նորանց, դպիրները եւ Փարիսեցիները սկսեցին սաստիկ սիրտը տալ, եւ շատ բաների համար Նորա հետ հակառա-
54 կել. Եւ Նորան աչքի տակ առած՝ ուզում էին, Նորա բերանիցը մի բան որսալ, որ ամբաստանեն Նորան։

ա Յովն. գ. 5,
բ Մատ. ե. 15; Մարկ. գ. 21, Ղկ. ը. 16.
գ Մատ. գ. 23,
դ Մարկ. ե. 3,
ե Մատ. իգ. 25,
զ Տիմ. ա. 15,
է Նե. ծր. 7; Դան. գ. 27, Ղկ. ժբ. 33,
ը Մատ. իգ. 23,
թ Մատ. իգ. 6. Մարկ. ժբ. 38, 39.
ժ Մատ. իգ. 27,
ի Մատ. ե. 9,
լ Մատ. իգ. 4,
խ Մատ. իգ. 29,
ծ Մատ. իգ. 34,
կ Նե. գ. 8,
հ Մատ. իգ. 20, 21,
ձ Մատ. իգ. 13,
ղ Մարկ. ժբ. 13,

ԳԼ· ԺԲ

Քրիստոսը յորդորում է պատրաստել կեդծաւորութիւնից և ագահութիւնից, և Տէրը գալու պատրաստ լինել. Պէտք է ժամանակին հասկանալ, Յորդորում է հաշուել. լե· պատրաստ լինել.

1 Այն միջոցին երբոր հազարներով ժո-
ղովուրդները դիզվում էին՝ մինչեւ որ
իրար կոխ էին տալիս, Սկսեց իր ա-
շակերտներին ասել. Աւասիկ ձեր ան-
ձերը զգոյշ պահեցէք Փարիսեցիների
խմորից, որ է կեղծաւորութիւնը։
2 Որովհետեւ ոչինչ չկայ ծածուկ, որ
չյայտնուի. եւ թաղուն, որ չիմաց-
3 ուի։ Ուստի ինչ որ խաւարումն ա-
սեցիք, լոյսի մէջ կ'լսուի. եւ ինչ որ
ներսի սենեակներումն ականջում խօ-
սեցիք, կտուրների վերայ կ'քարոզուի։
4 Բայց ասում եմ ձեզ՝ Իմ բարեկամնե-
րին. Մի վախենաք Նորանցից որ
մարմինն սպանում են, եւ Նորանից
յետոյ աւելի բան չ'ունէին՝ որ անեն։
5 Բայց ցոյց տամ ձեզ, թէ ումից պէտք
է վախենաք. Նորանից վախեցէք, որ
սպանելուց յետոյ իշխանութիւն ունի
գեհենի մէջ գցելու. այո՛, ասում եմ
6 ձեզ՝ Նորանից վախեցէք։ Չէ՞ որ հինգ
ճնճղուկ երկու դանիի են ծախվում. եւ
Նորանցից մէկին էլ Աստուծոյ առաջին
7 մոռացում չէ. Բայց ձեր գլխի բոլոր
մազերն էլ համարուած են. ուրեմն
մի վախենաք. որովհետեւ դուք չատ
8 ճնճղուկներից աւելի լաւ էք։ Իսկ
Հասում եմ ձեզ, Ըէ Ամէն ով որ ինձ
մարդկանց առաջին դաւանի, մարդի
Որդին էլ Նորան կ'դաւանի Աստուծոյ
9 հրեշտակների առաջին։ եւ ով որ ինձ
ուրանայ մարդկանց առաջին, Ն էլ
կ'ուրացուի Աստուծոյ հրեշտակների
10 առաջին։ Ինչ ամէն ով որ մարդի Որ-
դուս դէմ բան ասէ, կ'Թողուի Նորան.
բայց ով որ Սուրբ Հոգուս դէմ հայհո-
11 յէց, Նորան չի Թողուիլ։ Ինչ երբոր
տանեն ձեզ ժողովարանները եւ դա-
տաւորների եւ պետութիւնների առա-
ջին, հոգա մի՛ անէք՝ Թէ ինչպէս եւ
ինչ պատասխանէք, կամ ինչ ասէք։
12 Որովհետեւ Սուրբ Հոգին նոյն ժա-
մուն կ'սովորեցնէ ձեզ՝ Թէ ինչ պէտք
է խօսիլ։

13 Ինչ ժողովրդից մէկն ասեց Նորան.
Վարդապետ, իմ եղբօրն ասիր, որ ժա-
14 ռանգութիւնն ինձ հետ բաժանէ։ Նա
էլ ասեց Նորան. Մարդ, ո՞վ կարգեց
ինձ ձեզ վերայ դատաւոր կամ բաժա-
15 Նարար։ Ինչ Նորանց ասեց. Տեսէք
եւ զգոյշ կացէք ագահութիւնից, որ
մարդիս առատութեան առաւելութիւ-
16 նից չէ Նորա կեանքը։ Ինչ Նորանց
մի առակ խօսեց եւ ասեց. Մի հա-
րուստ մարդի արտը առատ պտուղ
17 տուաւ։ Ինչ Նա իր մտքումը մտածում
էր եւ ասում. Ինչ անեմ, որ տեղ
չ'ունիմ որ իմ պտուղներն այնտեղ
18 ժողովեմ։ Ինչ ասեց. Այս կ'անեմ.
իմ չտեմարանները կ'քանդեմ, եւ ա-
ւելի մեծերը կ'շինեմ, եւ իմ բոլոր
բերքերն ու բարիքները այնտեղ կ'ժո-
19 ղովեմ։ Ինչ իմ անձին կ'ասեմ. Ով
անձն, չատ բարիքներ ունիս չատ
տարիների համար ամբարուած. հան-
գատացիր, կեր, խմիր, զուարճացիր։
20 Բայց Աստուած Նորան ասեց. Անմիտ.
Հէնց այս գիշեր հոգիդ քեզանից եւ
կ'պահանջեն. Եւպա այս որ պատրաս-
21 տեցիր՝ ո՞ւմ կ'լինի։ Այսպէս էլ Նա՝
որ իր անձի համար գանձ է հաւա-
քում, եւ Աստուծով չէ հարուստ։

22 Իր աշակերտներին էլ ասեց. Դորա
համար ասում եմ ձեզ. Հոգա մի ա-
նէք ձեր կեանքի համար՝ Ըէ ինչ պիտի
ուտէք. ոչ էլ մարմնի համար՝ Թէ ինչ
23 պիտի հագնիք։ Հոգին աւելի է կե-
ղակուրիցը, եւ մարմինը՝ հագուստի-
24 ցը։ Մտիկ արէք ագռաւներին. որ ոչ
սերմում են եւ ոչ հնձում են. որոնք
ոչ չտեմարաններ ունին եւ ոչ ամբար-
ներ, եւ Աստուած կերակրում է Նո-
րանց. դուք ո՛րքան աւելի արժէք ու-
25 նէք Թռչուններիցը։ Ձեզանից ո՞վ կա-
րող է իր հոգս անելովն իր հասակի վե-
26 րայ մի կանգուն աւելացնել։ Արդ եթէ
ամենափոքր բանի համար կարող չէք,
ինչու էք ուրիշ բանների համար հոգս

ա Մատ. ժգ. 6։ Մար. ը. 15։
բ Մատ. ժգ. 12։
գ Մատ. ժ. 26. Մար. դ. 22.
Գլ. ը. 17.
դ Ես. Ֆա. 7. 8. 12, 13. Երեմ.
ա. 8։ Մատ. ժ. 28.

ե Մահ. ժբ. 14, 15.
զ Մատ. ժ. 32. Մար. ը. 38.
ը Տիմ. գ. 12։ ա Մահ. գ. 33.
թ Մատ. ժբ. 31, 32։ Մար.
դ. 38։ ա Մահ. ե. 16.
ը Մատ. ժ. 19։ Մար. ժգ. 11։
Գլ. բ. 14։
ժ Մահ. ժբ. 36.
ի Ա Տիմ. գ. 7 եւն.
լ Ծագ. ժա. 9։ ա Սար. ժե.
32. Մահ. ե. 5։
խ Մահ. գ. 14։
ծ Մատ. գլ. 6։ Երեմ. ժէ. 11։
կ Մատ. ժբ. 10։ Հեր. 33. ա
Տիմ. գ. 18, 19։ Մահ. բ. 5։
հ Մատ. գ. 28։
ձ Մար. լը. 41։ Մատ. ժխ. 9։

27 անում։ Մարիկ արէք չուշաններին. ինչպէս են մեծանում. ոչ ջանք են անում եւ ոչ մանում. բայց ասում եմ ձեզ Սողոմոնն էլ իր բոլոր փառքի մէջ նորանց մէկի նման չ'հագաւ։
28 Իսկ եթէ յանդի խոտն, որ այսօր կայ եւ էգուց փոռն մէջ է դցվում, Աստուած այնպէս է հագցնում, ո՛րքան եւս առաւել ձեզ, թերահաւատներ։
29 Եւ դուք մի որոնէք թէ ինչ ուտէք կամ ինչ խմէք, եւ մի դրդուիք։
30 Որովհետեւ այդ բոլոր բաներն աշխարհքի հեթանոսներն են որոնում. բայց ձեր Հայրը գիտէ՝ որ դորանք ձեզ
31 պէտք են։ Այլայն Աստուծոյ արքայութիւնը խնդրեցէք, եւ այդ բոլորը
32 կ'աւելանայ ձեզ։ Մի վախենար, փոքր հօտ. Որովհետեւ ձեր Հայրը հաճեցաւ, որ արքայութիւնը տայ ձեզ։
33 Ձեր ստացուածքը ծախեցէք եւ ողորմութիւն տուէք. Ձեզ համար չը հինցող քսակներ չինեցէք անպակաս գանձ՝ երկինքում, որտեղ գող չէ մօտենում եւ ոչ էլ ցեց է ապականում։
34 Որովհետեւ որտեղ որ ձեր գանձն է,
35 այնտեղ էլ ձեր սրտերը կ'լինին։ Թող ձեր գօտիները պինդ կապուած լինին մէջքին, Եւ ճրագները վառուած։
36 Եւ դուք նման եղէք մարդկանց, որ սպասում են իրանց տիրոջը, Թէ նա երբ եւս կ'դառնայ հարսանիքից. որ երբոր գայ եւ դռներ թակէ, յուսով
37 բանան նորա համար։ Երանի այն ծառաներին, որ տէրը գալիս արթուն գտնէ նորանց. Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, Թէ գօտին մէջքը կ'կապէ եւ նորանց սեղան կ'նստեցնէ եւ առաջ է-
38 կած կ'ծառայէ նորանց։ Եւ եթէ երկրորդ կամ երրորդ պահին գայ՝ եւ այնպէս գտնէ, երանի այն ծառաներին։
39 Բայց սա իմացէք, որ եթէ տան տէրը գիտենար՝ Թէ գողն որ ժամին կը գայ. արթուն կ'կենար եւ Թող չէր
40 տալ իր տուներ ծակել։ Ալրդ դուք էլ պատրաստ եղէք, որովհետեւ այն ժամին, որ չէք կարծում, մարդի Որդին կ'գայ։
41 Եւ Պետրոսը ասեց նորան. Տէր, այդ առակը մե՞զ ես ասում, Թէ ա-
42 մենքին էլ։ Տէրն էլ ասեց. Ո՞րեմն ո՞վ է այն հաւատարիմ եւ խոհեմ տնտեսը, որին իր տէրը իր զերդաստանի վերայ կարգից, որ նորանց կե-
43 րակուրը տայ ժամանակին։ Երանի այն ծառային, որ իր տէրը՝ երբոր գայ, այնպէս անելիս գտնէ նորան։
44 Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, Թէ իր բոլոր ստացուածքների վերայ կ'դնէ նո-
45 րան։ Բայց եթէ այն ծառան իր սրտումն ասէ, Իմ տէրն ուշանում է գալու, եւ սկսէ ծառաներին եւ աղախիններին ծեծել, ուտել ու խմել եւ
46 արբենալ, կ'գայ այն ծառայի տէրն այն օրը, որ նա չէ սպասում, եւ այն ժամին, որ նա չ'գիտէ, եւ նորան մի-
47 ջից կ'կտրէ, եւ նորա բաժինն անհաւատարիմների հետ կ'դնէ։ Եւ այն ծառան, որ իր տիրոջ կամքը գիտէնալով չէ պատրաստել եւ ոչ էլ արել նորա կամքի պէս, շատ ծեծ կ'ուտէ։
48 Իսկ նա որ չ'գիտենալով ծեծի արժանի բան գործեց, քիչ կ'ծեծուի. այն ամենին որ շատ տրուեց՝ նորանից շատ կ'ուզուի. եւ ում որ շատ պահ տրուեց՝ նորանից էլ աւելի կ'պահանջուի։
49 Ես եկայ որ կրակ գցեմ երկրիս վերայ. եւ ինչ ուզում եմ, եթէ արդէն
50 իսկ բորբոքուել է։ Բայց մի մկրտութիւն ունիմ մկրտուելու. եւ ինչպէս հոգս եմ քաշում, մինչեւ որ կատար-
51 ուի։ Կարծո՞ւմ էք Թէ ես եկայ խաղաղութիւն տալ երկրիս վերայ. Ոչ, ասում եմ ձեզ, Այլ բաժանմունք։
52 Որովհետեւ այսուհետեւ հինգ հոգի մէկ տան մէջ բաժին բաժին կ'լինին, երեքը երկուսի դէմ, եւ երկուսն ե-
53 րեքի դէմ։ Հայրը կ'բաժանուի որդուցը, եւ որդին հօրիցը, մայրն աղջկանիցը, եւ աղջիկը մօրիցը, սկեսուրը հար-

---

3 Մատ. գ. 33.
4 Մատ. Ժա. 25, 26, Մարկ. ԺԲ. 31, Գործ. բ. 45, գ. 34.
5 Մատ. գ. 10. Գլ. Ժգ. 9. = Տիտ. գ. 19.
6 Եբեր. գ. 14. = Գծա. ա. 13.
7 Մատ. ԺԱ. 1 Ա՛ձն.
8 Մատ. իգ. 46.
9 Մատ. իգ. 43. = Ղուկ. ե. 2, ը Գծա. գ. 10. Յայտ. գ. 3. Ժգ. 15.
10 Մատ. իգ. 44, ԺԱ. 13. Մարկ. Ժգ. 33. Գլ. իա. 34, 36. = Ղուկ. ե. 6. ը Գծա. ե. 17.
11 Մատ. իգ. 45, ԺԱ. 21. = Գործ. գ. 2.
12 Մատ. իգ. 47.
13 Մատ. իգ. 48.
14 Ղուկ. Ժ. 30. ը Ցր. ԺԱ. 2, Յովհ. ը. 41, Ժ. 22. Գործ. Ժգ. 30. Յակ. գ. 17. Ա Ղուկ. ե. 17. = Տիտ. ա. 13.
15 Հռ. 31.
16 Մատ. ԺԲ. 32. Մարկ. Ժ. 30. Ղուկ. ԺԲ. 10. Ա Յովհ. ե. 6. Յայտ. ԺԲ. 10. Ժ. 19.
17 Մատ. Ժ. 34. Հռ. 49
18 Միք. է. 6. Յովհ. ե. 43. Ը. 16. Ժ. 19.
19 Մատ. Ժ. 35.

սիցը, եւ հարան իր սկսորիցը։
51 Եւ ժողովուրդներին էլ ասեց. «Ե՛րբոր տեսնում էք արեւմուտքին ամպ դուրս գալիս, չուռով ասում էք. Անձրեւ կ՛գայ, եւ այնպէս է լինում.
53 եւ հարաւային քամին փչելիս, ասում էք՝ թէ Շոգ կ՛լինի, եւ այնպէս է լի-
56 նում. կեղծաւորներ, երկրի եւ երկնքի երեսը գիտէք փորձել. բայց ինչպէս չէք այս ժամանակը փորձում։
57 Եւ ինչու իսկ ձեզանից էլ չէք ընտ-
58 րում արժանին։ Երբոր քո ոսոխի հետ իշխանի մօտ ես գնում, ճամանապարհին տուր տալիքը, որ նորա ձեռքից ազատուես. մի գուցէ քեզ դատաւորի մօտ քաշէ, եւ դատաւորը քեզ դահճին մատնէ, եւ դա-
59 հիճը բանտի մէջ գցէ։ Ասում եմ քեզ. Ամենեցից դուրս չես գալ, մինչեւ որ վերջի լուման էլ չվճարես։

Գլ. ԺԲ

Քրիստոսի ապաշխարութեան եւ յարդարում յիշելով բռնաւոր Գաթիլեացիների եւ Սելեմայի աշտարակը։ Անպտուղ թզենին։ Քրիստոս բժշկում է մի կնոջ շաբաթ օրը։ Մանանեխի հատի եւ խմորի առակները։ Նեղ դուռը։ Ճանապարհում է Երուսաղէմը։

1 Նոյն ժամանակը եկան ոմանք եւ պատմեցին Նորա այն Գաթիլեացիների մասին, որոնց արիւնը Պիղատոսը խ-
2 բանց զոհի հետ խառնեց։ Յիսուս էլ պատասխանեց եւ ասեց Նորանց. Կարծո՞ւմ էք, թէ այդ Գաթիլեացիները աւելի մեղաւոր էին քան թէ բոլոր Գաթիլեացիները, որ այդպիսի բաներ
3 քաշեցին։ Ոչ, ասում եմ ձեզ. այլ եթէ չ՚ապաշխարէք, ամենքդ էլ այն-
4 պէս կ՚կորչէք. կամ այն տասնեւութ հոգին, որոնց վերայ Սելոամի միջի աշտարակը վայր ընկաւ, եւ Նորանց սպանեց. կարծո՞ւմ էք, թէ Նորանք աւելի պարտաւոր էին քան թէ երուսաղէմում բնակող բոլոր մարդիկը։
5 Ո՛չ, ասում եմ ձեզ. այլ եթէ չ՚ապաշխարէք, ամենքդ էլ այնպէս կ՚կորչէք։
6 Այս առակն էլ ասեց. «Մի մարդ իր այգու մէջ մի թզենի էր տնկել. եւ եկաւ, Նորա վերայ պտուղ որո-
7 նելու, եւ չ՚գտաւ։ Եւ այդնպանին ասեց. Ահա երեք տարի է, որ գալիս եմ պտուղ որոնելու այդ թզենու վերայ, եւ չեմ գտնում. կարիր դորան,
8 ինչու դա երկիրն էլ խափանէ։ Նա էլ պատասխանեց եւ ասեց. Տէր, այս տարի էլ թող դորան, մինչեւ որ դորա չորս կողմերը փորեմ եւ աղբ ածեմ։
9 Թերեւս պտուղ բերէ, ապա եթէ ոչ, եկող տարի կարիր դորան։
10 Եւ ժողովարաններից մէկումը ա-
11 մրեցնում էր շաբաթ օրը։ Եւ ահա մի կին կար, որ հիւանդութեան ոգի ունէր տասնեւութ տարիից ի վեր. եւ կծկուած էր, եւ ամենեւին չէր կարո-
12 ղանում ուղիղ կանգնել։ Եւ Յիսուս Նորան տեսնելով, իրան մօտ կանչեց եւ ասեց Նորան. Ով կին, ազատակուած ես քո հիւանդութիւնից։
13 Եւ ձեռքը դրաւ Նորա վերայ, եւ նա չուռով ուղղուեցաւ եւ փառաւորում
14 էր Աստուծուն։ Իսկ ժողովարանի դպետրը չատ բարկացած, որ Յիսուս շաբաթ օրը բժշկեց, պատասխանեց եւ ասեց ժողովրդին. «Վեց օր կայ, որ Նորանցում պէտք է գործել. հիմա այն օրերը եկէք բժշկուեցէք, եւ
15 ոչ թէ շաբաթ օրը։ Տէրն էլ պատասխանեց Նորան եւ ասեց. Կեղծաւոր, Եձեղանից ամեն մէկը շաբաթ օրն իր եզը կամ էշը չէ՞ արձակում մսուրիցը եւ տանում ջուր տալիս։
16 Դրայց սա՝ Աբրահամի աղջիկը լինելով, որին սատանան ահա տասնեւութ տարի է որ կապել էր, արժան չէ՞ր որ շաբաթ օրն այն կապանքիցն արձակուէր։
17 Եւ երբոր Նա այս ասեց, ամօթով էին լինում ամենքը, որ հակառակում էին Նորան. եւ բոլոր ժողովուրդն ուրախանում էր այն ամեն փառաւոր գործերի համար, որ Նորանով լինում էին։
18 Ուրեմն ասում էր. Աստուծոյ արքայութիւնն ինչի՞ նման է. եւ ինչի
19 նմանեցնեմ Նորան։ Մանանեխի հատի նման է, որը մի մարդ առաւ իր պարտէզի մէջ ցանեց. եւ մեծացաւ եւ մեծ ծառ եղաւ, եւ երկնքի թռչուն-

---

*Մատ. ժգ. 2։
*Առակ. իե. 8։ Մատ. ե. 25։
†Ծագ. իբ. 6։ Ես. ծե. 6։
‖Ես. ե. 1։ Մատ. իա. 19։ ¶Մարկ. ժգ. 18։ Դատ. ի. 17։
‖‖Եզ. ե. 9։
**Մատ. ժբ. 10։ Մարկ. գ. 2։ Գղ. ժգ. 7։ ժգ. 3։
††Գղ. ժգ. 5։
‡‡Մատ. ժգ. 31։ Մարկ. գ. 30։

ները Նորա ձեռքի վերայ բնակուեցին։
20 Եւ զարձեալ ասեց. Ինչի՞ նմանեմ
21 զԹագաւորութիւնը Աստուծոյ արքայութիւնը. Նըման է խմորի. որ Նորան մի կին առաւ եւ երկաք չափ ալիւրի մէջ թագցրեց, մինչեւ որ բոլորը խմորուեցաւ։
22 Եւ Նա էր գալիս քաղաքները եւ գիւղերը՝ եւ սովորեցնում էր. եւ ճանապարհ բնակած գնում էր դէպի Երուսաղէմ. Եւ մէկն ասեց Նորան. Տէր, միթէ քիչ են փրկուողները.
24 Նա էլ ասեց Նորանց. Ջանք արէք որ նեղ դռնովը ներս մանէք. որովհետեւ, ասում եմ ձեզ, շատերը կ՚ուզեն մանել եւ չեն կարողանալ։
25 Երբանից յետոյ որ տան տէրն կ՚ելլէ եւ դուռը կ՚փակէ. եւ կ՚սկսէք դուրսը կանգնել եւ դուռը թակել եւ ասել. Տէր Տէր, բաց մեզ. եւ Նա պատասխանելով կ՚ասէ ձեզ. Չեմ ճանաչում
26 ձեզ, ըն ինչ տեղից էք։ Այն ժամանակ կ՚սկսէք ասել. Մենք քո առաջին կերանք եւ խմեցինք, եւ դու մեր
27 հրապարակներումը սովորեցրիր։ Եւ կ՚ասէ. Ասում եմ ձեզ, ես չեմ ճանաչում ձեզ, ըն ինչ տեղից էք. Հեռու կացէք ինձանից, բոլոր անիրաւութիւն գործողներդ։ Այնտեղ կ՚լինի լացը եւ առաւիների կրճտելը. Երբոր կ՚տեսնէք Աբրահամին եւ Իսահակին եւ Յակոբին եւ բոլոր մարգարէներին Աստուծոյ արքայութեան մէջ, իսկ
29 ձեզ՝ դուրս հանած։ Եւ կ՚գան արեւելքից եւ արեւմուտքից, եւ հիւսիսից եւ հարաւից, եւ կ՚նստին Աստուծոյ արքայութիւնումը։
30 Եւ ահա յետիններ կան՝ որ առաջիններ կ՚լինին. եւ առաջիններ կան՝ որ յետիններ կ՚լինին։
31 Նոյն օրումը մի քանի Փարիսեցիներ մօտ եկան եւ Նորան ասեցին. Դուրս կէ եւ գնա այստեղից. որովհետեւ Հերովդէսը կամենում է քեզ
32 սպանել։ Եւ Նորանց ասեց. Գնացէք ասեցէք այն աղուէսին. Ահա դեւեր եմ հանում եւ բժշկութիւններ եմ կատարում այսօր եւ էգուց. եւ երրորդ
33 օրը կ՚կատարուիմ։ Սակայն այսօր եւ էգուց եւ միւս օրը պէտք է գնամ. որովհետեւ կարելի չէ որ մի մարգարէ երուսաղէմիցը դուրս կորչի։
34 Երուսաղէմ, Երուսաղէմ, մարգարէները կոտորող, եւ քեզ մօտ ուղարկուածները քարկոծող. քանի անգամ կամեցայ քո որդիները ժողովել ինչպէս հաւն իր ձագերը թեւերի տակն
35 է խոշտանգում. եւ չկամեցաք։ Ահա ձեր տունը ամերակ է թողում ձեզ. բայց ձշմարիտ ասում եմ ձեզ, թէ ինձ էլ չէք տեսնիլ, մինչեւ գայ ժամանակն, որ ասէք. Օրհնեալ է Տիրոջ անունով եկողը։

ԳԼ. ԺԴ

Փրկութեան չարքը շրջ բժշկում է մի հրդեհային Սովորեցնում է խոնարհութիւն։ Ոմի բերի առակը։ Հաստատ դրած անդրս, եւ անձնասիրութեան մասին հրահանգներ. Փրկութեան պայմանները ապի Նամանութիւնը։

1 Եւ եղաւ, երբոր Նա մի շաբաթ օր Փարիսեցիների իշխաններից մէկի տունը մտաւ հաց ուտելու. եւ նորանք
2 սպասում էին Նորան։ Եւ ահա մի ջրդողուած մարդ կար Նորա առաջին։
3 Եւ Յիսուս պատասխանեց եւ օրինականներին եւ Փարիսեցիներին ասեց Թէ Արժանի է շաբաթ օրը բըժշկութիւն անել։ Եւ նորանք լռեցին. եւ Նա բռնեց բժշկեց Նորան եւ
5 արձակեց։ Եւ պատասխանեց Նորանց եւ ասեց. Ձեզանից որի էշը կամ եզը ջրհորի մէջ ընկնի, եւ Նա չուռուզ չի հանիլ նորան շաբաթ օրը։
6 Եւ չկարողացան պատասխանել Նորան այդ բանի համար։
7 Եւ այն կանչուած մարդկանց էլ մի առակ խօսեց, տեսնելով Թէ ինչպէս առաջի տեղերն էին ընտրում. եւ ա-
8 սեց Նորանց. Երբոր մէկից հարսանիք ես կանչուում, մի նստիր առաջի բարձի վերայ. մի գուցէ քեզանից մի առաւել պատուաւորը լինի կանչուած
9 Նորա կողմից։ Եւ Նա՝ որ քեզ եւ Նո-

ե Մատ. ը. 35. Մարկ. ղ. 6։
զ Մատ. է. 13։
է Ժող. է. 34, ը. 21. Յոբ. 33. Հռոմ. ը. 31։
ը Ծագ. լը. 6։ Ես. ծե. 6։
թ Մատ. ի. 10։
ժ Ղկ. ղ. 48։

ի Մատ. է. 23. ին. 13։
լ Մատ. է. 13. ին. 41. Հմր. 25։
խ Ծագ. ղ. 8. Մատ. ին. 41։
ծ Մատ. ը. 13. Յոբ. 42. Յոբ. 31։
կ Մատ. ը. 11։

զ Մատ. Յոբ. 30. ի. 16. Մարկ. ժ. 31։
է Երբ. ը. 10։
ը Մատ. իգ. 37։
թ Ղկ. իգ. 31, 32. Ծագ. կը. 35. Ես. ա. 7. Դան. ը. 27. Միք. գ. 12։

ժ Մատ. ժբ. 26. Մատ. իա. 9. Մարկ. ժա. 10. Գլ. Յոբ. 33. Ծագ. Յոբ. 13.
ի Մատ. Յոբ. 10.
լ Ես. իգ. 3. ը Օր. իբ. 4. Գլ. Յոբ. 15.

բան կանչեց, զայ եւ քեզ ասէ. Առ-
բան տեղ տուր. եւ այն ժամանակ
սկսես ամօթով վերջի տեղը նստել։
10 †Այլ երբոր կանչուիս ես, գնա վերջի
տեղը նստիր. որպէս զի, երբոր քեզ
կանչողը զայ, ասէ քեզ. Բարեկամ,
վերեւ նստիր. այն ժամանակ քեզ
հետ նստողների առաջին փառք կ'լինի
11 քեզ։ ‡Որովհետեւ ամեն ով որ իր
անձը բարձրացնում է՝ կ'խոնարհուի.
եւ ով որ իր անձը խոնարհեցնում է,
կ'բարձրանայ։
12 Եւ իրան կանչողին էլ ասեց. Եր-
բոր ճաշ կամ ընթրիք ես անում, մի
կանչիր քո բարեկամներին, եւ ոչ քո
եղբայրներին, եւ ոչ քո ազգականնե-
րին, եւ ոչ քո հարուստ հարեւան-
ներին, մի գուցէ նորանք էլ նորա
փոխարէն կանչեն քեզ եւ հատուցում
13 լինի քեզ։ Այլ երբոր հացկերութիւն
ես անում, կանչիր խաղքատներին,
14 խեղերին, կաղերին, կոյրերին։ Եւ
երանելի կ'լինես. որովհետեւ քեզ չու-
նեն որ փոխարէն վճարեն քեզ. որով-
հետեւ արդարների յարութեան ժա-
մանակին կ'լինի քեզ հատուցումը։
15 Եւ երբոր սեղան նստողներից մէկն
այս բաները լսեց, նորան ասեց. Ե-
րանի նորան, որ Աստուծոյ արքայու-
16 թիւնումը հաց կ'ուտէ։ Ես նա ասեց
նորան. Մի մարդ մեծ ընթրիք արաւ
17 եւ շատերին հրաւիրեց։ Ես ընթրիքի
ժամանակին իր ծառան ուղարկեց, որ
հրաւիրածներին ասէ. եկէք, որովհե-
18 տեւ արդէն ամենը պատրաստ է։ Եւ
ամենքն սկսեցին մէկ մէկ եա քաշուել։
առաջինն ասեց նորան. Ագարակ ա-
ռայ, եւ պէտք է գնամ՝ նորան տես-
նեմ. աղաչում եմ քեզ, ինձ հրաժար-
19 ուած համարիր։ Եւ միւսն ասեց.
հինգ լուծ եզ առայ, եւ գնում եմ որ
նորանց փորձեմ. աղաչում եմ քեզ,
20 ինձ հրաժարուած համարիր։ Եւ միւսն
ասեց. կին եմ առել, եւ նորա համար
21 չեմ կարող գալ։ Եւ այն ծառան ե-
կաւ, այս բաները պատմից իր տիրոջը.
այն ժամանակ տան տէրը բարկացած
ասեց իր ծառային. Դուրս գնա չու-
տով քաղաքի հրապարակները եւ փո-
ղոցները, եւ աղքատներին եւ խեղե-
րին, եւ կաղերին եւ կոյրերին մրա-
22 ցրու այստեղ։ Եւ ծառան ասեց. Տէր,
եղաւ ինչպէս հրամայեցիր, եւ դեռ
23 էլ տեղ կայ։ Եւ տէրն ասեց ծառա-
յին. Դուրս գնա ճանապարհները եւ
ցանգերը, եւ ստիպիր որ մտնեն, որ
24 իմ տունը լցուի։ Որովհետեւ ասում
եմ ձեզ, †Թէ այն կանչուած մարդ-
կանցից ոչ մէկն իմ ընթրիքը չի ճա-
շակիլ։
25 Եւ շատ ժողովուրդներ գնում էին
նորա հետ. եւ դարձաւ նորանց ասեց.
26 †Եթէ մէկն ինձ մօտ գայ, եւ չ'ատէ
իր հօրը եւ մօրը, կնոջը եւ որդինե-
րին, եւ եղբայրներին եւ քոյրերին,
եւ էհնց իր անձին էլ. նա չէ կարող
27 իմ աշակերտ լինել։ Եւ ով որ իր
խաչը վեր չ'առնէ եւ իմ ետեւից գայ,
նա չէ կարող իմ աշակերտ լինել։
28 †Որովհետեւ ձեզանից ո՞վ է, որ կա-
մենայ աշտարակ շինել, եւ առաջ չը
նստի եւ ծախսը հաշուէ թէ արար-
29 տելու համար քանի՞ն ունի։ Որ
մի գուցէ երբոր հիմքը դնէ եւ չ'կա-
րողանայ արարել, ամեն տեսողնե-
30 րին սկսեն ծաղր անել նորան, եւ
ասել. Թէ Այս մարդն սկսեց շինել,
31 եւ չ'կարողացաւ արարել։ Կամ ո՞ր
թագաւոր է, որ գնայ ուրիշ թագա-
ւորի հետ պատերազմ անելու. մի՞թէ
չի նստել առաջ խորհուրդ անիլ թէ
տասը հազարով կարո՞ղ է դէմ կենալ
նորան, որ քսան հազարով գալիս է իր
32 վերայ։ Ապա թէ ոչ, քանի որ նա
հեռու է, պատգամաւոր կ'ուղարկէ
եւ կ'աղաչէ որ խաղաղութիւն անէ։
33 Արդ այսպէս էլ ձեզանից ամեն մէկին,
որ իր բոլոր ինչքից չ'հրաժար-
ուի, չէ կարող ինձ աշակերտ լինել։
34 ‡Աղը լաւ բան է. բայց եթէ աղն ան-
համանայ, ինչով պիտի համեղանայ։
35 Ոչ հողի համար է պիտանի եւ ոչ աղբի

---

† Մատ. ի. 6, 7։
‡ Յոբ իբ. 29։ Առակ. ի. 27։ Մատ. իզ. 12։ Գ. ի. 11։ Յակ. գ. 6։ ա Պետ. ե. 5։
† Ղեւտ. ր. 10, 12։ ‡ Յայտ. իզ. 9։ † Մատ. իբ. 2։ ‡ Մատ. ի. 3։ § Մատ. ի. 3։ ¶ Մատ. իա. 43։ իբ. 8։ Գործ. ի. 46։
† Մատ. իգ. 24։ Մարկ. ը. 34։ Գ. ի. 23։ ը Տիմ. գ. 12։ ‡ Մատ. ե. 13։ Մարկ. ի. 49։

համար , այլ դուրս կ'գցեն նորան . ով որ լսելու ականջ ունի , թող լսէ ։

ԳԼ· ԺԸ

Փրիսկոսը մեղաւոր տիկնոջ հետ, եւ անօգուտ որդիի առակներով արդարացնում է իր վարմունքը մեղաւորների հետ։

1 Եւ բոլոր մաքսաւորներն եւ մեղաւորները մօտենում էին նորան , որ
2 լսեն նորանից ։ Եւ փարիսեցիներն եւ դպիրները տրտնջում էին եւ ասում , Թէ Սա ընդունում է մեղաւորներին եւ նորանց հետ ուտում ։
3 Եւ այս առակն ասեց նորանց ։
4 Ո՞վանից ո՛վ է այն մարդը , որ հարիւր ոչխար ունենայ , եւ նորանցից մէկը կորցնէ · չի՞ թողիլ իննսունեւ իններ անապատումը , եւ այն կորածի հետեւից գնալ , մինչեւ որ գտնէ նո-
5 րան ։ Եւ երբոր գտնէ , ուրախանալով իր ուսերի վերայ կ'դնէ նորան ։
6 Եւ տուն գալով , բարեկամներին եւ դրացիներին կ'կանչէ եւ նորանց կ'ասէ · Ուրախացէք ինձ հետ · որովհետեւ
7 հին կորած ոչխարը գտայ ։ Ասում եմ ձեզ , Թէ այսպէս ուրախութիւն կ'լինի երկնքումը մէկ մեղաւորի համար , որ ապաշխարէ , քան Թէ իննսունեւ իններ արդարների համար , որոնց ապաշխարութիւն պէտք չէ ։
8 Կամ ո՞վ է այն կինը , որ տասը դրամ ունենայ , եւ եթէ մէկ դրամ կորցնէ , ճրագ չի՞ վառիլ եւ տունն աւելել եւ ամենայն որոնել , մինչեւ որ գտնէ ,
9 եւ երբոր կ'գտնէ , բարեկամներին եւ դրացիներին կ'կանչէ եւ կ'ասէ · Ուրախացէք ինձ հետ · որովհետեւ
10 դրամը գտայ , որ կորցրել էի ։ Ասում եմ ձեզ , այսպէս էլ Աստուծոյ հրեշտակների առաջին ուրախութիւն կը լինի մէկ մեղաւորի համար որ կ'ապաշխարէ ։
11 Եւ ասեց · Մի մարդ երկու որդի
12 ունէր · Եւ նորանցից փոքրն ասեց հօրը · Հայր , տուր ինձ ինչ որ բաժին կ'հանկ ինձ ստացուածքիցդ , եւ Նա
13 ապրանքը բաժանեց նորանց ։ Եւ չատ օր չ'անցած՝ փոքր որդին ամեն բա-

ա Մատ. ի. 10.
բ Գոր. ժա. 3։ Գալ. ը. 13.
գ Մատ. ժը. 13.
դ Ես գլխ. ը. 10, 25։ Ղկ. ե. 32։
ե Մատ. ժը. 44.
զ Գոր. ը. 32։ Եփես. ը. 13, 17։
է Ցաղ. ծա. 4.
ը Ես. ին. 32։ Եփես. ը. 1, ե. 14։ Յով. գ. 1։

ները ժողովից հետու երկիր գնաց · եւ այնտեղ իր ստացուածքը վատնեց ,
14 անառակ ապրելով ։ Եւ երբոր բոլորը հատցրեց , սաստիկ սով եղաւ այն երկրումը եւ ինքն սկսեց չքաւորել ։
15 Եւ գնաց այն երկրի քաղաքացիներից մէկի մօտ մտաւ · եւ Նա նորան ուղարկեց իր յանդը որ խոզ արածեցնէ ։
16 Եւ Նա ցանկանում էր իր փորն լեցնել այն եղջիւրներովը , որ խոզերն ուտում էին , բայց ոչ ով չէր տալիս
17 Նորան ։ Եւ ինքն իրան գալով ասեց · Քանի՛ վարձկաններ ունի իմ հայրը՝ հացով լցուած · եւ ես այստեղ սո-
18 վամահ կորչում եմ ։ Վեր կենամ գնամ իմ հօր մօտ , եւ նորան ասեմ · Հայր , մեղանչեցի երկնքի դէմ եւ քո առա-
19 ջին ։ Եւ այլեւս արժանի չեմ քո որդի կոչուելու · ինձ քո վարձկաններից մէ-
20 կի պէս արա ։ Եւ վերկացաւ եկաւ իր հօր մօտ , Եւ դեռ որ Նա հեռու էր , հայրը տեսաւ նորան եւ գութը շարժից · եւ վազեց նորա վզովն ընկաւ , եւ համբուրեց նորան ։ Եւ որ-
21 դին ասեց նորան · Հայր , մեղանչեցի երկնքի դէմ եւ քո առաջին , եւ այլ եւս չեմ արժանի քո որդի կոչուելու ։
22 Հայրն էլ ասեց իր ծառաներին · Առաջի պատմուճանը հանեցէք եւ հագցրէք նորան , եւ մատանի դրէք նորա ձեռ-
23 քին , եւ կօշիկներ նորա ոտներին ։ Եւ մացառ եզը բերէք մորթեցէք , եւ
24 ուտենք՝ ուրախ լինենք · Վասն այս իմ որդին մեռած էր , եւ կենդանացաւ · եւ կորած էր , եւ գտնուեցաւ · եւ
25 սկսեցին զուարճանալ ։ Եւ նորա մեծ որդին յանդումն էր · եւ երբոր եկաւ տանը մօտեցաւ , երգերի եւ պար գա-
26 լու ձայնը լսեց ։ Եւ ծառաներից մէկին կանչեց իրան մօտ , հարցնում էր
27 Թէ այդ ինչ է ։ Նա էլ ասեց նորան · Թէ եղբայրդ եկել է , եւ քո հայրը մացառ եզը մորթեց , որովհետեւ ողջ
28 եւ առողջ ընդունեց նորան ։ Եւ Նա բարկացաւ , եւ չէր ուզում ներս մըտնել , բայց հայրը դուրս եկաւ , աղա-
29 չում էր նորան ։ Նա էլ պատասխանեց եւ ասեց հօրը · Ահա այսքան տա-

բի է, որ քեզ ծառայում եմ, եւ քո պատուէրից երբէք դուրս չեմ եկել. բայց ինձ երբէք մի ուլ չ'տուիր, որ իմ բարեկամների հետ ուրախ լինէի։
30 Իսկ երբոր այդ քո որդին եկաւ, որ քո ստացուածքը պոռնիկների հետ կերաւ, մսացու եղը մորթեցիր դորա համար։
31 Նա էլ ասեց Նորան. Որդեակ, դու ամէն ժամանակ ինձ հետ ես, եւ ա-
32 մէն ինչ որ իմ է՝ քոնն է։ Բայց ուրախ լինել եւ խնդալ պէտք էր. Վոր այս քո եղբայրը մեռած էր եւ կեն-դանացաւ. կորած էր եւ գտնուեցաւ։

ԳԼ. ԺԶ

Աներաւ առակը՝ փրխտոց չանդիմանում է արծաթասէր փարիսեցիների կեղծաւորութիւնը։ Հրաման և աղօթ Դատաւորի։

16 Եւ իր աշակերտներին էլ ասեց. Մի հարուստ մարդ կար, որ մի տնտես ունէր. եւ Նորանից զանգատ եղաւ Նորան, իբր թէ նա վատնում է Նորա
2 ստացուածքը։ Եւ Նորան կանչեց եւ ասեց. Սա ինչ է որ ես լսում եմ քեզանից. տուր քո տնտեսութեան հա-մարը. որովհետեւ այլ եւս կարող չես
3 տնտես լինել։ Տնտեսն էլ իր մտքումն ասեց. Ինչ անեմ, որ իմ տէրը տըն-տեսութիւնն ինձանից առնում է. հերկել չեմ կարող, մուրանալու ամա-
4 չում եմ։ Գիտեմ ինչ կ'անեմ, որ՝ երբոր տնտեսութիւնից դուրս գամ,
5 ինձ ընդունեն իրանց տները։ Եւ իր տիրոջ պարտականներին մի մի ի-րան մօտ կանչեց եւ ասեց առաջինին. Ինչքան ես պարտական իմ տիրոջը։
6 Նա էլ ասեց. Հարիւր մար ձէթ. եւ Նորան ասեց. Առ գիրդ, եւ նստիր՝
7 չուտով դրիր յիսուն։ Յետոյ միւսին ասեց. Դո՛ւ ինչքան ես պարտական. Նա էլ ասեց. Հարիւր քոռ ցորեն. եւ Նորան ասեց. Առ գիրդ եւ դրիր
8 ութսուն։ Եւ տէրը գովեց անիրաւ տնտեսին, որ խմաստութիւնով գոր-ծեց. որովհետեւ այս աշխարհի որ-դիքը լոյսի որդիներից խմաստուն
9 են իրանց ցեղի մէջ։ Եւ ես ասում եմ ձեզ. Անիրաւ մամոնայից բարե-կամներ արէք ձեզ համար. որ երբոր պակասուիք, յաւիտենական բնակա-
10 րանների մէջ ընդունեն ձեզ։ Վորիչ բանի մէջ հաւատարիմը, չատ բանի մէջ էլ հաւատարիմ է. եւ փոչ բանի մէջ անիրաւը, չատ բանի մէջ էլ ա-
11 նիրաւ է։ Արդ թէ որ անիրաւ մա-մոնայի մէջ հաւատարիմ չ'եղաք, ճըշ-մարիտ հարստութիւնն ո՞վ կ'տայ ձեր ձե-
12 ռը։ Եւ եթէ օտար բանի մէջ հաւա-տարիմ չ'եղաք, ձերն ո՞վ կ'տայ ձեզ։
13 Ոչ մի ծառայ չէ կարող երկու տի-րոջ ծառայել. որովհետեւ կամ մինին կ'ատէ եւ միւսին կ'սիրէ. կամ մինին կ'պատուէ եւ միւսին կ'արհամարհէ. կարող չէք Աստուծոյ ծառայել եւ մա-մոնային։
14 Այս բոլոր բաները լսում էին Փա-րիսեցիները, Վոր արծաթասէր էին,
15 եւ ծիծաղում էին Նորա վերայ։ Եւ Նորանց ասեց. Դուք էք, որ մարդ-կանց առաջին դէմ անձերը արդա-րացնում էք, Բայց Աստուած գիտէ ձեր սրտերը. Վորովհետեւ մարդկանց առաջին բարձրը պիղծ է Աստուծոյ
16 առաջին։ Վօրէնքը եւ մարգարէները մինչեւ Յովհաննէան են. Նորանից յետոյ Աստուծոյ արքայութիւնն է աւե-տարանվում, եւ ամէն հաչ ջանք է
17 անում ուժով մանել Նորա մէջ։ Եւ հասկի հեշտ է որ երկինքն եւ երկիրս անցնին, քան թէ օրէնքի մէկ պզտիկ
18 նշանագիրը վայր ընկնէ։ Ամէն ով որ արձակում է իր կինը եւ ուրիշն առ-նում, շնութիւն է գործում, եւ ով որ մարդից արձակուած կին է առնում՝ շնութիւն է գործում։
19 Եւ մի հարուստ մարդ կար, եւ չատ աղնիւ ծիրանի եւ բեհեզ էր հագնում. եւ ամէն օր փառաւոր զուարճութիւն
20 էր անում։ Մի աղքատ մարդ էլ կար, անունը Ղազարոս. որ Նորա դռան
21 մօտ դցուած էր խոցերով լիքը. Եւ ցանկանում էր իրան կշտացնել այն փշրանքներիցն, որ հարուստի սեղա-

---

ժ Հմր. 24։
— Յովհ. ժբ. 30. Նեհե. ե. 9. — Թեհ. ե. 5։
ի Դան. գ. 27. Մատ. ժ. 19. ժբ. 21։ Գլ. ժա. 41։ — Տիմ. գ. 17—19։
ի Մատ. ի. 21։ Գլ. ժբ. 17։ Մատ. գ. 24։
ի Մատ. իդ. 14։ Գլ. ժ. 29։
ի Մատ. ե. 9։
ը — Թագ. ժգ. 7։
ի Մատ. գ. 17. ժա. 12, 13։ Գլ. ե. 29։
ի Մատ. ե. 26, 27։ Ես. ի. 8։ ժա. 6։ Մատ. ե. 18։ — Գհա. ա. 25։
ի Մատ. ե. 32. ժբ. 9։ Մարկ. ժ. 11։ ա Կոր. է. 10, 11։

նիցն ընկնում էին. այլ եւ չներն էլ գալիս էին եւ նորա խոցերը լիզում
22 էին։ Եւ եղաւ որ աղքատը մեռաւ, եւ հրեշտակները առան նորան Աբրահամի գոգը. հարուստն էլ մեռաւ՝
23 եւ թաղուեցաւ։ Եւ դժոխքումն՝ մինչ տանջանքի մէջ էր գտնում, իր աչքերը բարձրացրեց, հեռուից Աբրահամին տեսաւ, եւ Ղազարոսին էլ նո-
24 րա գոգումը։ Եւ նա աղաղակեց եւ ասեց. Հայր Աբրահամ, ինձ ողորմիր, եւ Ղազարոսին ուղարկիր, որ իր մատի ծայրը թրջէ ջրով, եւ իմ լե-
զուն հովացնէ. որովհետեւ էայս կրակի
25 բոցի մէջ տանջվում եմ։ Աբրահամն էլ ասեց. Որդեակ, յիշիր, որ դու ընդունեցիր քո բարիքը քո կեանքումը, եւ նմանապէս էլ Ղազարոսը՝ չարչարանքները. եւ հիմա սա այստեղ
մխիթարվում է, իսկ դու տանջվում
26 ես։ Եւ ի վերայ այսր ամենայնի մեր եւ ձեր մէջ մեծ անդունդ է հաստատուած, որ այստեղից ձեզ մօտ անցնել ուզողները չկարողանան, եւ ոչ
27 էլ այդտեղից մեզ մօտ անցնեն։ Եւ ասեց. Ուրեմն աղաչում եմ քեզ, հայր, որ դրան ուղարկես իմ հոր
28 տունը. Որովհետեւ ես հինգ եղբայր ունիմ. որ նորանց վկայութիւն տայ, որ նորանք էլ չգան այս տանջանքի
29 տեղը։ Աբրահամն ասեց նորան. Ունեն նորանք Մովսէսին եւ մարգարէներին
30 ունեն, թող նորանց լսեն։ Նա էլ ասեց. Ոչ, հայր Աբրահամ, այլ եթէ մեռելներից մէկը նորանց մօտ գնայ,
31 կ'ապաշխարեն։ Եւ նորան ասեց. Եթէ Մովսէսին եւ մարգարէներին ականջ չեն դնում, չեն էլ համոզուիլ՝ եթէ մեռելներից մէկը յարութիւն առնէ։

ԳԼ. ԺԷ

Քրիստոսը ուսուցանում է դայթակղութիւն չտալ եւ իւրաքանչիւրին ներել։ Հաւատքի զորութիւնը։ Անպիտան ծառաներ։ Քրիստոսը տասը բորոտ է բժշկում, եւ խստում է Աստուծոյ թագաւորութեան, եւ մարդի Որդու գալուստը։

1 Եւ աշակերտներին ասեց. Անկա-

ՀՈՎՀ. ԺԲ. 10, 11.

—

—ՄԱՏ. ԺԸ. 6, 7։ ՄԱՐԿ. ԲԹ. 41։ ա ԿՈՐ. Ժ. 10։ ՅՈՎՀ. Ը. 44։

ՀԱՏ. ԺԲ. 12։
ԻՍԱ. ԿԴ. 24։ ՄԱՐԿ. Բ. 43 Ա.ԼՒՆ.
ՅՈՎՀ. ԻԱ. 13։ ՂՈՒԿ. Գ. 24։
§ ԻՍԱ. Ը. 20։ ԻԴ. 16։ ՀԱՒՀՈՎ. 39, 43։ ԴԱՆ. ԺԱ. 21։ ԱԿՏ. 11։

ԹՂԱ. ԺՔ. 17։ ՌԱԱԿ. ԺԱ. 10։ ՀԱԿ. Ա. 19։
ՓԱՍ. ՄԿ. 19։ ԻԱ. 21։ ՄԱՐԿ. Բ. 22։ Ժ. 23։
ՒՆԳ. ՅԱ. 37։
ՀՈՎ ԻԲ. 3։ Ա. 7։ ՍԱՂ. ԺԳ. 2։ ՄԱՏ. ԻԱ. 30։ ՀԱՒՀՈՎ.

Գ. 12։ Ժ. 33։ ա ԿՈՐ. Բ. 16, 17։ ՓԻԼԻՊ. 11։
ՒՂՈՒԿ. Բ. 51, 52։ ՀԱՀՀ.Գ. 4։
ՀՂԱ. ԺԳ. 46։
ՒՂԱ. ԺԳ. 2։ ԺԳ. 2։ ՄԱՏ. Ը. 17։ ՄԱՐԿ. Ա. 6. ՂՈՒԿ. Ա. 14։

անձերը քահանաներին ցոյց տուէք. եւ եղաւ, որ նորանք գնալիս սրբուե-
15 ցան։ Եւ նորանցից մէկն, երբոր տե-
սաւ թէ բժշկուեցաւ, ետ դարձաւ՝ բարձր ձայնով փառաւորում էր Աս-
16 տուծուն։ Եւ իր երեսի վերայ ընկաւ նորա ոտների առաջին, եւ գոհանում էր նորանից. եւ ինքը Սամարացի էր։
17 Յիսուսն էլ պատասխանեց եւ ասեց. Չէ՞ որ տասն էլ սրբուեցան. ապա
18 այն ինն ո՞ւր են։ Ետ դառնողներ չը գտնուեցան, որ Աստուծուն փառք
19 տան, բացի այս այլազգին։ Եւ ասեց նորան. Վեր կաց՝ գնա. քո հաւատքն ապրեցրեց քեզ։
20 Երբոր Փարիսեցիներից հարցուեցաւ, թէ Աստուծոյ արքայութիւնն ե՞րբ պիտի գայ, պատասխանեց նորանց եւ ասեց. Աստուծոյ արքայու-
21 թիւնը դրսի նշանով չի գալ։ Ոչ էլ կ'ասեն, ըն Ահա այստեղ է, կամ՝ ահա այնտեղ է. որովհետեւ Ահա Աստուծոյ արքայութիւնը հէնց ձեր ներսումն է։
22 Աշակերտներին էլ ասեց. Օրեր կը գան, որ դուք կ'ցանկանաք մարդի Որդու օրերից մէկը տեսնել, եւ չէք
23 տեսնիլ։ Եւ ձեզ կ'ասեն՝ Ահա այստեղ է, կամ՝ ահա այնտեղ է, չը
24 գնաք եւ եասւելիքը չ'հետեւիք։ Որովհետեւ ինչպէս կայծակն որ փայլում երկնքի տակիցը լոյս է տալիս մինչեւ երկնքի դէս տակը, այնպէս էլ կ'լինի
25 մարդի Որդին իր օրումը։ Հապայց առաջ պէտք է որ նա չատ չարչարուի
26 եւ անարգուի այս ազգիցը։ Եւ ինչպէս եղաւ Նոյի օրերումն, այնպէս էլ
27 կ'լինի մարդի Որդու օրերումը։ Ուտում էին եւ խմում էին՝ կին էին առնում՝ եւ մարդի էին գնում, մինչեւ այն օրը որ Նոյը մտաւ տապանը, եւ ջրհեղեղն եկաւ եւ ամենքին կոր-
28 ցրեց։ Նմանապէս էլ ինչպէս Ղոտի օրերումն եղաւ. ուտում էին, խմում էին, առնում էին՝ ծախում էին, տնե-
29 կում էին՝ չինում էին։ Բայց այն օրը որ Ղոտը Սոդոմիցը դուրս եկաւ, կրակ եւ ծծումբ տեղաց երկնքիցը եւ
30 ամենքին կորցրեց։ Նոյն կերպովն էլ կ'լինի այն օրումը, որ մարդի Որ-
31 դին կ'յայտնուի։ Այն օրումն ով որ կարի վերայ լինի եւ իր բանները տան մէջ, թող չիջնէ նորանց առնելու. եւ յանդումը լինողն էլ այնպէս
32 թող ետ չդառնայ։ Յիշեցէք Ղոտի
33 կնոջը։ Ով որ ուզէ իր անձն ապրեցնել, կ'կորցնէ նորան. եւ ով որ կոր-
34 ցնէ նորան, կ'ապրեցնէ նորան։ Ասում եմ ձեզ. Նոյն գիշերումն երկու հոգի մէկ մահճի մէջ կ'լինին, մէկը
35 կ'առնուի եւ միւսը կ'թողուի։ Երկու հոգի միասին աղալու վերայ կ'լինին, մէկը կ'առնուի եւ միւսը կ'թողուի. եւ երկու հոգի արտումը կ'լինին, մէկը կ'առնուի եւ միւսը կ'թողուի։
36 Եւ պատասխանեցին եւ նորան ասե-
37 ցին. Տէր, Ո՞րտեղ։ Նա էլ ասեց նորանց. Որտեղ մարմինն է, արծիւներն էլ այնտեղ կ'հաւաքուին։

ԳԼ. ԺԸ

Քահանայ որքէսութիւն։ Աղօթող փարիսեցին և մաքսատուր մաքսաւորը։ Երեխաների մէջ Երեսուս Յիսուսը։ Երեսուսի համար ամեն բան թողողների վարձքը։ Երեսուսը յայտնում է իր մահը, և կոյրի աչքերը բանում։

1 Մի առակ էլ ասեց նորանց՝ նորա վերայ թէ՝ պէտք է ամեն ժամանակ
2 աղօթք անել եւ չ'ձանձրանալ։ Եւ ասեց. Մի դատաւոր կար մի քաղաքում, որ Աստուածանից չէր վախենում, եւ
3 մարդից չէր ամաչում։ Եւ մի որբեւայրի էլ կար այն քաղաքումը, եւ նորա մօտ էր գալիս եւ ասում, Իրաւունք արա
4 ինձ իմ ոսոխիցը։ Եւ նա մի ժամանակ չ'կամեցաւ. Նորանից յետոյ իր մտքումն ասեց. Թէեւ Աստուածանից չեմ վախենում, եւ մարդկանցից չեմ
5 ամաչում, Սակայն Որովհետեւ այս որբեւայրին չոգնեցնում է ինձ, իրաւունք անեմ նորան, որ վերջապէս

ա Մատ. ք. 33։ Մարկ. ե. 34։ Ղ. 53։ Գլ. է. 50։ ը. 48։ Յհ. 43։
բ Հռովմ. Ժգ. 17։
գ Հռովմ. ք. 15։ Յովէլ. Ա. 13։
դ Մատ. ք. 33։ Մարկ. Ժգ. 21։ Գլ. խ. 8։
ե Մատ. իգ. 37։
զ Մարկ. ը. 31։ ք. 30։ Ժ. 33։ Գլ. ք. 25։
է Նե. է. Մատ. իգ. 37։
ը Նե. ԺԲ։
թ Մատ. իգ. 40, 41։ ա Թես. գ. 10։
ժ Մատ. իգ. 17։ Մարկ. Ժգ. 15։
ի Նե. ԺԲ. 26։
լ Մատ. Ժ. 39։ Ժգ. 29։ Մարկ. ը. 35։ Գլ. ք. 24։ Յովէլ. Ա. 15։
խ Մատ. իգ. 10։
ծ Ամբ. ե. 18։ Սոփ. գ. 2։ ա Թես. ե. 17։
կ Գլ. Ժ. 5։ իա. 36։ Հռովմ. Ժբ. 12։ Եփես. գ. 18։ Յով. գ. 2։ ա Թես. ե. 17։
հ Գլ. Ժ. 5։
ձ Որ ԹԻ. 30։ Մատ. իգ. 39։
—
ղ Որ ԹԻ. 30։ Մատ. իգ. 39։
—

6 չ'գայ ինձ ձանձրացնել։ Եւ Տէրն ասեց. Լսեցէք թէ անիրաւ դատաւորն ինչ է
7 ասում։ Իսկայց Աստուած մի՞թէ իր ընտրեալներին համար իրաւունք չի անիլ, որ ցերեկ եւ գիշեր աղաղակում են դէպի նա, թէեւ նորանց
8 վերայ երկայնամիտ էլ լինի։ Ասում եմ ձեզ թէ շուտով իրաւունք կ'անէ նորանց համար։ Սակայն մարդի Որդին գալիս՝ արդեօք հաւատք կ'գտնէ երկրի վերայ։
9 Ումանց էլ, որ իրանցում վստահ էին, թէ արդար են եւ ուրիշներին ոչինչ էին համարում, այս առակն ա-
10 սեց. Երկու մարդ վեր կան տաճարն աղօթք անելու. մէկը Փարիսեցի եւ
11 միւսը մաքսաւոր։ Փարիսեցին առանձին կանգնած այս էր աղօթք առնում. Էվ Աստուած, գոհանում եմ քեզանից, որ չեմ ինչպէս ուրիշ մարդիկը՝ յափշտակող, անիրաւ, շնացող,
12 կամ ինչպէս էլ այս մաքսաւորը. Շաբաթը երկու անգամ ծոմ եմ պահում, եւ իմ բոլոր ստացուածքներիցը տա-
13 սանորդ եմ տալիս։ Եւ մաքսաւորը հեռու կանգնած իր աչքերն էլ չէր կամենում դէպի երկինքը բարձրացրնել. այլ իր կուրծքը ծեծում էր եւ ասում. Ով Աստուած, ողորմիր ինձ
14 մեղաւորիս։ Ասում եմ ձեզ, թէ սա արդարացած իջաւ իր տունը քան թէ նա. Որովհետեւ ամեն ինքն իրան բարձրացնողը կ'խոնարհուի, եւ ինքն իրան խոնարհեցնողը կ'բարձրանայ։
15 Ներեխաներ էլ էին բերում նորա մօտ, որ նորանց դպչի. աշակերտներն էլ երբոր տեսան, յանդիմանում էին
16 նորանց։ Բայց Յիսուս նորանց իրան մօտ կանչից, եւ ասեց. Թոյլ տուէք երեխաներին ինձ մօտ գալ, եւ մի արգիլէք դորանց. Որովհետեւ այդպիսիներինն է Աստուծոյ արքայու-
17 թիւնը։ Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ թէ Ով որ Աստուծոյ արքայութիւնը չ'ընդունի ինչպէս երեխայ՝ նա չի մըտնիլ նորա մէջ։
18 Եւ մէկ իշխան հարցրեց նորան եւ ասեց. Բարի վարդապետ, ինչ գործեմ, որ յաւիտենական կեանքը ժա-
19 ռանգեմ։ Յիսուս էլ նորան ասեց. Ինչու ես ինձ բարի ասում. ոչ ոք բարի չէ բացի մէկը՝ Աստուած։ Գտա-
20 ւրանքները գիտես. Մի չնար, Մի սպաներ, Մի գողանար, Մի սուտ վկայիր, Պատիւ քո հօրը եւ մօրը։
21 Նա էլ ասեց. Այդ ամենն իմ երեխա-
22 ութիւնիցը պահել եմ։ Յիսուս էլ երբոր այս լսեց՝ նորան ասեց. Մի բան տակաւին պակաս է քեզ. Ամեն ինչ որ ունիս՝ ծախիր, եւ աղքատներին տուր, եւ գանձ կ'ունենաս
23 երկինքումը, եւ եկ հետեւիր ինձ։ Նա էլ այս լսելով տրտմեց. որովհետեւ սաս-
24 տիկ հարուստ էր։ Յիսուս էլ երբոր նորան տրտմած տեսաւ, ասեց. Ինչպէս դժուար կ'մտնեն Աստուծոյ արքայութիւնը նորանք, որ ստացուածք-
25 ներ ունին։ Որովհետեւ աւելի հեշտ է որ ուղտն անցնի ասեղի ծակով անցնէ, քան թէ հարուստն Աստուծոյ արքա-
26 յութիւնը մտնէ։ Եւ նորանք որ լսեցին՝ ասում էին. Էլ ո՞վ կարող է փրր-
27 կուիլ։ Նա էլ ասեց. Այն բաներն որ կարելի չեն մարդկանց մօտ, կարելի են Աստուծոյ մօտ։ Եւ Պետրոս ասեց. Ահա մենք բոլորը թողնելով եւ
29 քո ետեւից եկանք։ Նա էլ ասեց նորանց. Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ թէ Ոչ ոք չկայ, որ թողել է տուն, կամ ծնողներ, կամ եղբայրներ, կամ կին, կամ որդիք Աստուծոյ արքայութեան
30 համար, Որ բազմապատիկ չառնէ այս ժամանակումը, եւ այն գալու աշխարհումը յաւիտենական կեանքը։
31 Եւ այն տասներկուսին մօտն առաւ եւ ասեց նորանց. Ահա վեր ենք գնում Երուսաղէմ. եւ Կ'կատարուին մարգարէների ձեռքէն մարդի Որդու

ե Յով. գ. 10.
զ Ելք. ժ. 37; բ Գնա. գ. 8, 9. Ղեւ. ժ. 29. Դ.Ը. 15.
է Սաղ. ճբ. 2.
ը Նե. ա. 15; ծբ. 2; Յով. գ. 17.
թ Ելք. իբ. 19; Մատ. իգ. 12; Գլ. ժգ. 11; Ցախ. գ. 6.
ժ Գնա. ե. 5, 6.
ի Մատ. ԻՔ. 13. Մար. ժ. 13.
լ Ա Կոր. ժգ. 20. Գնա. բ. 2.
խ Մաթ. ժ. 11;
ծ Մատ. ժ. 16; Մար. ժ. 17.
կ Ելք. ժ. 12, 16; բ Օր. ե. 16—20. Հեսու. ԻԳ. 9.
հ Գնա. գ. 2; Կոր. գ. 20.
ձ Մատ. գ. 19, 20; ԻՔ. 21. Գ Տիմ. գ. 19.
ղ Ասէ. ԺԸ. 28. Մատ. ԻՔ. 23. Մար. ժ. 28.
ճ Ելք. ԻԳ. 17. Ջաք. ը. 6.
մ Մատ. ԻՔ. 26; Գլ. ա. 37.
յ Մատ. ԻՔ. 27.
ն Ես Օր. ԻԹ. 9.
շ Ծն Խր. 10.
ո Մատ. ԻԳ. 21. ԺԷ. 21. Ի. 17. Մար. ժ. 31.
չ Ծա. Խր. Նե. ԺԳ.

32 համար բոլոր դրուածները՝ Հրամայեաւ հետեւանքներին կ՚մատնուի, եւ ծաղր կ՚լինի, կ՚նախատուի, եւ նորա
33 վերայ կ՚թքուի։ Եւ կ՚ծեծեն կ՚սպանեն նորան. եւ երրորդ օրը յարու-
34 թիւն կ՚առնէ։ Եւ նորանք ասրանցից ոչինչ չ՚իմացան, եւ խօսքը ծածկուած էր նորանցից, եւ ասածները չէին ի-
35 մանում։ Եւ եղաւ, որ նա երիքովին մօտենալիս, մի կոյր ճանապարհի վերայ նստած
36 մուրացկանութիւն էր անում։ Եւ երբոր ժողովրդի անցնելը լսեց, հարցնում էր՝
37 թէ Դա ինչ է։ Եւ պատմեցին նորան, թէ Յիսուս Նազովրեցին է անցնում։
38 Եւ նա աղաղակեց եւ ասեց. Յիսուս՝
39 որդի Դաւթի, ինձ ողորմիր։ Եւ նորանք որ առաջից գնում էին, յանդիմանում էին նորան, որ լռէ. իսկ նա էլ աւելի էր աղաղակում. Որդի
40 Դաւթի, ինձ ողորմիր։ Յիսուս էլ կանգնեց եւ հրամայեց, որ նորան իրան մօտ բերին. եւ երբոր նա մօտ
41 եկաւ, հարցրեց նորան եւ ասեց. Ինչ ես ուզում, որ անեմ քեզ. եւ նա
42 ասեց. Տէր, որ տեսնեմ։ Եւ Յիսուս էլ ասեց նորան. Տես. Հոգա առաջը
43 ապրեցրեց քեզ։ Եւ իսկոյն տեսնում էր, եւ նորա հետեւից գնում էր՝ Աստուածն փառաւորելով. եւ բոլոր ժողովուրդը որ տեսաւ՝ օրհնութիւն էր տալիս Աստուծուն։

Գլ. ԺԹ

Զաքէոս։ Տասը Ճառի առակը։ Քրիստոս մտնում է Երուսաղէմ, որի վերայ ողբում է։ Տաճարը մաքրում է։ Հրէաները դիտաւորութիւն ունում են նորան կորցնել, բայց չեն հասնում են ժողովրդից։

1 Եւ մտած՝ երիքովի միջովն անցնում
2 էր։ Եւ ահա մի մարդ՝ անունով Զաքէոս կոչուած, որ նա մաքսատուր էր,
3 եւ ինքը հարուստ էր։ Եւ ուզում էր Յիսուսին տեսնել թէ ով է, բայց բազմութեան պատճառով չէր կարողանում. որովհետեւ հասակով կարճ էր։
4 Եւ առաջ վազեց՝ վեր եկաւ մի ժանասթղենի, որ տեսնէ նորան. որովհետեւ այնտեղովը պիտի անցնէր։
5 Եւ երբոր այն տեղն եկաւ, Յիսուս վեր նայեց եւ նորան ասեց. Զաքէ, շուտ արա իջիր. որովհետեւ ինձ այսօր
6 պէտք է քո տանը կենալ։ Նա էլ շտապելով իջաւ եւ ուրախութիւնով ըն-
7 դունեց նորան։ Եւ բոլոր տեսնողները տրտնջում էին եւ ասում թէ՝ Մեղաւոր մարդի մօտ մտաւ հանգիստ առնելու։
8 Զաքէոսն էլ կանգնեց եւ Տիրոջն ասեց. Տէր, ահա իմ ինչքերի կէսն աղքատներին կ՚տամ. Եւ եթէ մէկին զրպարտութիւնով զրկել եմ՝ չորեքպատիկ
9 կ՚վճարեմ։ Յիսուսն էլ նորան ասեց թէ Այսօր փրկութիւն եղաւ այս տանը. Որովհետեւ սա էլ Աբրահամի որդի
10 է։ Որովհետեւ մարդի Որդին եկաւ, որ որոնէ եւ ապրեցնէ կորածին։
11 Եւ դեռ որ նորանք այս բաները լսում էին, մի առակ աւելացրեց եւ ասեց, որովհետեւ Երուսաղէմին մօտենում էր, Եւ նորանք կարծում էին, թէ Աստուծոյ արքայութիւնը իսկոյն
12 յայտնուելու է։ Ասած ասեց. Մի ազնուական դնաց հեռու երկիր, որ թագաւորութիւն առնէ իրան համար
13 եւ նա դառնայ։ Եւ իր տասը ծառաներին կանչեց, տասը մնաս տուաւ նորանց, եւ ասեց նորանց. Բանեցրէք
14 մինչեւ որ գամ։ Բայց Քնորա քաղաքացիները սաում էին նորան. եւ նորա հետեւից պատգամաւորներ ուղարկեցին եւ ասեցին. Չենք ուզում
15 որ դա թագաւոր մեզ վերայ։ Եւ եղաւ՝ որ նա թագաւորութիւնն առած նա դառաւ եւ ասեց որ կանչեն այն ծառաներին, որոնց տուել էր արծաթը, որ իմանայ թէ ով ինչ շահուե-
16 ցաւ։ Եւ առաջինն եկաւ եւ ասեց. Տէր, քո մնաս չահեց տասը մնաս։
17 Եւ նորան ասեց. Լաւ, բարի ծառայ, որովհետեւ քիչումը հաւատարիմ եղար, տասը քաղաքի վերայ իշխանու-
18 թիւն ունեցիր։ Եւ երկրորդն եկաւ եւ ասեց. Տէր, քո մնաս հինգ մնաս

էՄատ. իե. 2։ Գղ. իգ. 1։ Յովն. ժբ. 28։ Գործ. գ. 13։
—Մատ. բ. 23. Մար. ժ. 46. Լուկ. ժբ. 19։
ՃՂղ. ժբ. 26։ Գործ. գ. 21։
ժ—ԺԱ. 19։
—Մատ. բ. 11. Գղ. ե. 30։
իՂղ. գ. 14։
լԵղ. իբ. 1. — Թագ. ժբ. 3. բ Թագ. ժբ. 6։
ւՀռովմ. գ. 11, 12, 16. Գաղ. գ. 7։
խՂղ. ժգ. 18։
ծՄատ. ժբ. 11։ Յհա Մատ. ժ. 6. ժե. 24։
կԳործ. ա. 6։
հՄատ. իե. 14. Մար. ժգ. 34։
ձՄաղ. ա. 11։
ղՄատ. իե. 21. Գղ. ժգ. 10։

49 չահեց ։ Նոքան էլ ասեց · Դու էլ հինդ
20 քաղաքի վերայ եղիր ։ Եւ ուրիշն էլ
եկաւ եւ ասեց · Տէր , ահա քո մնաբ՝
որ վաշտակի մէջ պատած պահում
21 էի ։ Իրովհետեւ վախենում էի քե-
զանից · որովհետեւ դու խիստ մարդ
ես · մեր ես առնում ինչ որ չես դրել ,
եւ հնձում ես ինչ որ չես սերմել ·
22 Եւ ասեց Նոքան · Ուռ բերանիցը դա-
տում եմ քեզ , չար ծառայ · Գիտէիր
որ ես խիստ մարդ եմ , որ մեր եմ
առնում ինչ որ չեմ դրել , եւ հնձում
23 եմ ինչ որ չեմ սերմել ։ Էլ ինչու իմ
արծաթը սեղանաւորներին չ'տուիր ,
որ ես գայի չահով եա առնէի Նոքան ։
24 Եւ այնտեղ կանգնողներին ասեց ·
Առէք դոքանից մնաբը , եւ տուէք
25 տասը մնան ունեցողին ։ Եւ Նոքան
ասեցին · Տէր , տասը մնան ունի ։
26 Սորա համար ասում եմ ձեզ , թէ Ա-
մէն ունեցողին կ'տրուի · եւ չ'ունե-
ցողիցը ինչ էլ որ ունի , մեր կ'առնուի ։
27 Իսկ այն իմ թշնամիներին , որ չէին
ուզում , որ ես Նոքանց վերայ թա-
գաւորեմ , այստեղ բերէք եւ սպա-
28 նեցէք իմ առաջին ։ Եւ երբոր այս ա-
սեց , առաջ գնաց , որ մեր երու-
սաղէմ ։
29 Հնե եղաւ երբոր Բեթփագէին եւ
Բեթանիային մօտեցաւ , այն սարին
մօտ՝ որ Զիթենեաց սար է կոչվում՝
իր աշակերտներից երկուսին ուղար-
30 կեց եւ ասեց · Գնացէք այդ դիմացի
գիւղը , եւ երբոր մէջը մանէք , մի
կապած աւանակ կ'գտնէք , որի վերայ
երբէք ոչ մի մարդ նստած չէ · Նոքան
31 արձակեցէք բերէք ։ Եւ եթէ մէկը
հարցնէ ձեզ՝ ընչու էք արձակում ,
Նոքան այսպէս ասեցէք թէ Տիրոջը
32 պէտք է սա ։ Ուղարկուածներն էլ եր-
բոր գնացին , այնպէս գտան ինչպէս
33 Նոքանց ասեց ։ Եւ Նոքանք աւանակն
արձակելիս՝ Նոքա տէրերն ասեցին Նո-
քանց · Ընչու էք արձակում այդ ա-
34 ւանակը ։ Նոքանք էլ ասեցին · Տիրո-
35 ջը պէտք է սա ։ Եւ Նոքան բերին Զի-
թենեաց մօտ · Եւ իրանց հանդերձները
աւանակի վերայ դնեցին , եւ Յիսուս
36 սին հնձելրին ։ Եւ Նոքա դնալու ժա-
մանակին իրանց հանդերձները փռում
37 էին ճանապարհի վերայ ։ Եւ երբոր
նա արդէն մօտեցաւ Զիթենեաց սա-
րի զառիվայրին , աշակերտների բոլոր
բազմութիւնն ուրախութիւնով սկը-
սեց օրհնել Աստուծուն բարձր ձայ-
նով այն բոլոր զօրութիւնների
38 համար , որ տեսել էին ։ Եւ ասում
էին · Օրհնեալ է Տիրոջը անունովն
եկող թագաւորը · Խաղաղութիւն ի-
երկնքումը եւ փառք բարձունքներու-
39 մը ։ Եւ Փարիսեցիներից ոմանք ժո-
ղովրդի միջիցը Նոքան ասեցին ·
Վարդապետ , յանդիմանիր աշակերտ-
40 ներիդ ։ Եւ նա պատասխանեց եւ ա-
սեց՝ Ասում եմ ձեզ՝ որ եթէ սոքանք
լռեն , քարերն են աղաղակելու ։
41 Եւ երբոր մօտեցաւ , տեսաւ քաղա-
քը , լացաւ Նոքա վերայ եւ ասեց ·
42 Եթէ դո՛ւ էլ իմանայիր՝ գոնեա այս
օրուայ օրը քո խաղաղութեան մասին ·
բայց հիմա ծածկուեցաւ քո աչքերիցը ։
43 Որովհետեւ օրեր կ'գան քեզ վերայ ,
եւ քո թշնամիները չորս կողմովդ
պատնէշ կ'պատեն , եւ կ'պաշարեն քեզ
եւ ամեն կողմից քեզ կ'նեղացնեն ·
44 Եւ հիմնայատակ կ'անեն քեզ եւ քո
որդիքն էլ քո միջումը · եւ չեն թո-
ղիլ քո միջումը քար քարի վերայ ·
Փոխանակ որ չ'ճանաչեցիր քեզ այ-
ցելելու ժամանակը ։
45 Եւ տաճարը մտաւ սկսեց դուրս
հանել Նոքանում ծախողներին եւ առ-
46 նողներին · Եւ Նոքանց ասեց · Գիր-
ուած է ըն իմ տունն աղօթքի տուն
է , եւ դուք Նոքան աւազակների այր
էք արել ։
47 Եւ ամեն օր սովորեցնում էր Նո-
քանց տաճարումը · Բայց քահանայա-
պետները եւ դպիրները եւ ժողովրդի
ղլխաւորներն ուզում էին կորցնել

ի Մատ. ի. 21.
ր Թագ. ա. 16. Ծար. ժե. 6. Մատ. ժբ. 37.
ի Մատ. ի. 26.
ի Մատ. ժբ. 13. ի. 23. Մար. գ. 25. Գլ. ը. 18.
ի Մար. ժ. 32.
ի Մատ. ի. 1. Մար. ժ. 1. Ղ Թագ. ի. 13. Մատ. ի. 7. Մար. ժ. 7.
ի Մատ. ի. 8.
ի Մատ. ձբ. 26. Գլ. ժգ. 35. Ա Գլ. ը. 14. Եփես. ը. 13.
ի Անի. ը. 11. Ծափ. ժ. 35.
ի Ես. իբ. 3, 4. Երեմ. գ. 3, 6. Գլ. ի. 20.
ի Թագ. ի. 7, 8. Սիք. գ. 12. Մատ. իդ. 2. Մար. ժգ. 2. Գլ. ի. 6.
ի Դան. ի. 24. Գլ. ա. 68, 78. ա Գծա. ը. 12.
ի Ես. ի. 1. Մար. ժ. 12. Մատ. ի. 11, 15. Ծափ. ը. 14, 15.
ի Ես. ձգ. 7.
ի Երեմ. ը. 11.
ի Մար. ժ. 13. Ծափ. է. 19. ը. 57.

48 Նորան ։ Եւ չէին գանւում թէ ինչ անեն . որովհետեւ բոլոր ժողովուրդը Նորանից կախուած էր լսելով ։

ԳԼ· Ի

Քրիստոսը պատգամում է իր յիշատակին հաւատացողներին միմեանց սիրատածութեան հորդորելիս։ Այդպէս առաքեալներին պատուիրեց, թէ Քրիստոսը ինչպէս է Հօրից սրդի։ Դատապարտում է դպիրների կեղծաւորութիւնը։

1 -Եւ եղաւ որ այն օրերի մէկին Նա տաճարումը ժողովրդին սովորեցնելիս եւ աւետարանելիս , քահանայապետները եւ դպիրները ծերերին հետ վե-
2 րայ հասան ։ Եւ ասեցին Նորան . Ասիր մեզ , ի՞նչ իշխանութիւնով ես անում այդ բաները , կամ ո՞վ է այդ իշխա-
3 նութիւնը քեզ տուողը ։ Եւ Նա պատասխանեց եւ ասեց Նորանց . Ես էլ ձեզ մի բան հարցնեմ , եւ ասեցէք
4 ինձ . Յովհաննէսի մկրտութիւնը եր-
5 կնքո՞ց էր , թէ մարդկանցից ։ Եւ Նորանք իրանց միջումը միտք արին
6 եւ ասեցին . Եթէ ասենք , երկնքից . կ'ասէ . Ապա ի՞նչու չ'հաւատացիք Նորան . եւ եթէ ասենք , Մարդկանցից , բոլոր ժողովուրդը կ'քարկոծէ մեզ . Որովհետեւ համոզուած են թէ Յով-
7 հաննէսը մարգարէ է ։ Եւ պատասխանեցին թէ չ'գիտեն , թէ ո՛ր տեղից է ։
8 Եւ Յիսուս էլ Նորանց ասեց . Ես էլ ձեզ չեմ ասիլ՝ թէ ինչ իշխանութիւնով եմ անում այս բաները ։

9 Եւ սկսեց այս առակն ասել ժողովրդին . Մի մարդ այգի տնկեց , եւ մշակների տուաւ Նորան , եւ ինքն օտարութիւն գնաց չատ ժամանակով ։
10 Եւ ժամանակին մի ծառայ ուղարկեց մշակների մօտ , որ այգու պտղից իրան տան . բայց մշակները ծեծեցին Նորան եւ դատարկ հետ ուղարկեցին ։
11 Եւ Նորա վերայ մի ուրիշ ծառայ էլ ուղարկեց . եւ Նորանք Նորան էլ ծեծեցին , անպատիւ արին եւ դատարկ
12 հետ ուղարկեցին ։ Եւ Նորա վերայ մի երրորդին էլ ուղարկեց . Նորանք Նորան էլ վիրաւորեցին դուրս հանեցին ։
13 Եւ այգու տէրն ասեց . Ինչ անեմ . իմ սիրելի որդին ուղարկեմ . գուցէ
14 Նորան տեսնելով ամաչեն ։ Բայց մշակները երբոր Նորան տեսան՝ իրար հետ խորհուրդ արին եւ ասեցին . Սա է ժառանգը . եկէք սպանենք սորան .
15 որ ժառանգութիւնը մերը լինի ։ Եւ այգուցը դուրս հանեցին Նորան եւ սպանեցին . արդ՝ այգու տէրն ինչ
16 կ'անէ Նորանց ։ Կ'գայ եւ այն մշակներին կ'կորցնէ , եւ այգին ուրիշների կ'տայ ։ Լսողներն էլ ասեցին . Քաւ
17 լիցի ։ Իսկ Նա մարիկ տուաւ Նորանց եւ ասեց . Ապա ինչ է այն գրուածը Էէ Ա.ն քարն՝ որ չինողներն անարգեցին Նա անկիւնի գլուխ եղաւ ։
18 Ամեն այս քարի վերայ ընկնողը կ'փշրուի , Նա ում վերայ որ Նա ընկնի ,
19 կ'ջարդէ Նորան ։ Եւ քահանայապետները եւ դպիրները Նոյն ժամուին ուզում էին ձեռք ձգել Նորա վերայ , բայց ժողովրդից վախեցան . որովհետեւ իմացան , որ իրանց համար ասեց այն առակը ։

20 Եւ զգաստանալով լինելով խաբեբայ մարդիկ ուղարկեցին , որ կեղծաւորութիւնով իրանց անձերն արդար էին ցոյց տային , որ խօսքով բռնեն Նորան՝ տէրութեան եւ կուսակալի իշխանութեանը Նորան մատնելու հա-
21 մար ։ Եւ Նորան հարցրին եւ ասեցին . Վարդապետ , գիտենք որ ուղիղ ես խօսում եւ սովորեցնում , եւ երեսպաշտութիւն չես անում . այլ ճշմարտութիւնով սովորեցնում ես Աստու-
22 ծոյ ճանապարհը ։ Արժա՞ն է մեզ կայսրին հարկ տալ թէ ոչ ։ Նորանց խոր-
23 բամանկութիւնը հասկանալով , ասեց Նորանց . Ինչու էք ինձ փորձում .
24 Ցոյց տուէք ինձ մի դահեկան ։ Ո՞ւմ պատկերը եւ գիրն ունի ։ Պատաս-
25 խանեցին եւ ասեցին . Կայսեր ։ Եւ Նա ասեց Նորանց . Ուրեմն կայսրինը կայսրին տուէք , եւ Աստուծունը Աս-
26 տուծուն ։ Եւ չկարողացան խօսքով բռնել Նորան ժողովրդի առաջին ։ Եւ Նորա պատասխանի վերայ զարմանալով լռեցին ։

-Մատ. խ. 23։
ՔՆոր. գ. 7. ե. 27։
ՔՄատ. ԻԳ. 3։ խ. 26. Գլ. ե. 29։
ՔՄատ. խ. 33։ Մար. ԺԲ. 1։ ՔՆագ. ԺԲ. 33։ Մատ. խ. 42։
ՔՂՈՒԿ. ը. 24, 35։ Մատ. խ. 44։
ՔՄատ. խբ. 16։ Մար. ԺԲ. 14։
ՔՄատ. խբ. 15։

27 ¶ Սադուկեցիներիցը, որ հակառակ-
կուած են թէ յարութիւն չ'կայ, ամանք
28 մօտ եկան եւ հարցրին Նորան, եւ
ասացին. Վարդապետ, Մովսէսը գրեց
մեզ, եթէ մէկի եղբայրը մեռնէ, որ
կին ունենայ, եւ ինքն անզաւակ
մեռնէ, որ Նորա եղբայրն այն կինն
առնէ եւ իր եղբօր համար զաւակ
29 յարուցանէ։ Հիմա եօթն եղբարք կա-
յին, եւ առաջինը կին առաւ եւ ա-
30 նանց զաւակի մեռաւ։ Եւ երկրորդն
առաւ այն կինը, եւ նա էլ մեռաւ ա-
31 նանց զաւակի։ Երրորդն էլ առաւ Նո-
րան. այսպէս այն եօթն էլ, եւ
32 որդիք չ'թողացին, եւ մեռան։ Եւ ա-
33 մենից յետոյ այն կինն էլ մեռաւ։ Արդ
յարութեան ժամանակին Նորանցից
որին պիտի լինի կինը. որովհետեւ
34 այն եօթն էլ կին առան Նորան։ Եւ
Յիսուսը պատասխանեց եւ ասեց Նո-
րանց. Այս աշխարհի որդիքը կին են
35 առնում եւ մարդի են դնում։ Բայց
Նորանք որ արժանի լինին այն աշ-
խարհին հասնելու եւ մեռելներից
յարութիւն առնելու, ոչ կին կ'առնեն
36 եւ ոչ մարդի կ'գնան։ Եւ ոչ իսկ
կարող են մեռնել, Հորովհետեւ հրեշ-
տակների հաւասար են եւ Աստուծոյ
որդիք, Յարութեան որդիք լինելով։
37 Բայց թէ մեռելները յարութիւն կ'առ-
նեն, Մովսէսն էլ մարգարէացաւ մո-
րենու մօտ, ինչպէս Տիրոջ համար
ասում է՝ Աբրահամի Աստուած եւ Ի-
սահակի Աստուած եւ Յակոբի Աստ-
38 ուած։ Իսկ Աստուած մեռելներինը
չէ, այլ կենդանիներինը. Հորովհետեւ
ամենքը կենդանի են Նորա համար։
39 Դպիրներից ոմանք պատասխանեցին
եւ ասեցին. Վարդապետ, լաւ ասեցիր.
40 եւ այլեւս չէին համարձակւում Նոր-
նից ոչ մի բան հարցնելու։
41 Եւ Նորանց ասեց. Ինչպէս են ա-
սում Քրիստոսի համար՝ թէ Դաւիթի
42 որդի է։ Եւ Դաւիթն ինքը Սաղմոս-
ների գրքումն ասում է. Տէրն իմ
Տիրոջն ասեց՝ Իմ աջ կողմը նստիր,
43 մինչեւ որ քո թշնամիները ոտներիդ
44 պատուանդան դնեմ։ Արդ եթէ Դա-
ւիթը Տէր է կոչում Նորան, ապա
ինչպէս է Նորա որդի։
45 Եւ երբոր բոլոր ժողովուրդը լը-
սում էր, ասեց իր աշակերտներին.
46 Զգոյշ կացէք դպիրներիցը, որ փա-
ռաւոր պատմուճաններով կամենում
են մեզ դալ եւ սիրում են հրապա-
րակներումը բարեւ առնելը, եւ ժո-
ղովարանների մէջ առաջին աթոռնե-
րը, եւ ընթրիքներումը վերեւի տե-
47 ղերը. Որ որբեւայրների տներն ու-
տում են, եւ պատճառանքով երկար
աղօթք են անում. Նորանք աւելի
դատապարտութիւն կ'ընդունեն։

ԳԼ. ԻԱ

Երկասիրը գովում է աղքատ որբևայրին. նախատում է իրեններին հալածողներ, տաճարի եւ երդասղի կործանումը. Յոդրդրում է արթուն մնալ։

1 Եւ մարիկ տուաւ, ¶ տեսաւ հարուստ-
ներին, որ իրանց տուրքը գանձա-
2 նակին էին դցում։ Մի որբևայրի աղ-
քատ կին էլ տեսաւ, որ երկու լումայ
3 դցեց այնտեղ։ Եւ ասեց. Ճշմարիտ
ասում եմ ձեզ, ¶ Թէ այս աղքատ որբ-
4 եւայրին ամենքից աւելի դցեց։ Որով-
հետեւ Նորանք ամենքն իրանց աւե-
լացածներիցը դցեցին Աստուծոյ ըն-
ծաների մէջ, իսկ սա իր կարօտու-
թիւնից իր բոլոր ապրուստն՝ որ ու-
նէր՝ դցեց։
5 Եւ երբոր ոմանք ասում էին տա-
ճարի համար թէ Գեղեցիկ քարերով
եւ Նուէրներով զարդարուած է,
6 ասեց. Այդ բոլորն որ տեսնում էք,
օրեր կ'գան, Որ այդտեղ քար քարի
7 վերայ չի թողուիլ որ չ'քանդուի։ Եւ
հարցրին Նորան եւ ասեցին. Վարդա-
պետ, Ե՞րբ կ'լինին սորանք եւ ինչ է
8 Նշանը՝ երբոր սորանք լինին։ Նա էլ ա-
սեց. Զգոյշ կացէք՝ մի խաբուիք. որով-
հետեւ շատերը կ'գան իմ անունովը
եւ կ'ասեն, թէ Ես եմ. եւ ժամանա-
կը մօտեցաւ. արդ Նորանց ետեւից
9 մի գնաք։ Բայց երբոր պատերազմ-

¶ Մատ. իգ. 23. Մ-ր. ժգ. 38։
ժԳ. գ. 6։
իգ Օր. իե. 5։
ե= Ներ. ժե. 43, 49, 52, = Ծագ. գ. 3։
ի Հռովմ. գ. 23։
ձ Նկ. գ. 6։
լ Հռովմ. գ. 10, 11։
խ Մատ. իգ. 42։ Մ-ր. ժգ. 33։
ծ Մատ. ճե. 1։ Գործ. բ. 34։
կ Մատ. իգ. 1։ Մ-ր. ժգ. 38։

զ Մատ. իգ. 5։
է Գ. ժա. 43։
ը Մատ. իգ. 31։
—
թ Մ-ր. ժգ. 41։
իբ Ներ. գ. 12։
ի Մատ. իգ. 1։ Մ-ր. ժգ. 1։
՝ Գործ.՝ առաքեալներով
Գ. ՀՔ. 44։
ն Մատ. իգ. 4, 5։ Մ-ր. ժգ. 5։ Ղկ. ճ. 6։ ք Թես-ր. 3։

Ներ եւ խռովութիւններ կ'լսէք. մի զարհուրիք. որովհետեւ պէտք է որ առաջ նա լինի, բայց դեռ չուռայ
10 վերջը չէ։ Այն ժամանակ Նորանց ասեց. Հաղգ ազգի վերայ կ'կենայ եւ թագաւորութիւն թագաւորութեան
11 վերայ։ Եւ մեծամեծ գետնաշարժներ եւ տեղ տեղ սովեր եւ մահտարաժամներ կ'լինին. եւ երկնքիցն ահաւոր բաներ եւ մեծամեծ նշաններ կ'լինին։
12 Բայց այս բոլոր բաներիցն առաջ իրանց ձեռները ձեզ վերայ կ'ձգեն եւ կ'հալածեն. ժողովարաններուն եւ բանտերի մէջ կ'մատնեն, եւ կ'տանեն թագաւորներու եւ կուսակալներուն ա-
13 ռաջ իմ անունիս համար։ Ձեզ ա՛ կը
14 լինի ձեզ վկայութեան համար։ Ա՛րդ ձեր սրտի մէջ դրէք, որ առաջուց հոգս չ'անէք պատասխանելու համար։
15 Որովհետեւ ես բերան եւ իմաստութիւն կ'տամ ձեզ. Նորին չեն կարողանալ հակառակ խօսիլ եւ ոչ ընդդիմանալ ձեր բոլոր հակառակորդներուն։
16 Եւ Կ'մատնուիք ծնողներից եւ եղբայրներից եւ ազգականներից եւ բարեկամներից էլ, եւ Ձեզանից կ'սպա-
17 նեն։ Եւ բոլորին ատելի կ'լինիք իմ
18 անունիս համար։ Ձեւ ձեր գլխից մի
19 մազ չի կորչիլ։ Եւ ձեր համբերութեամբը կ'շահէք ձեր հոգիները։
20 Բայց երբոր կ'տեսնէք երուսաղէմը զօրքերով շրջապատուած, այն ժամանակ գիտացէք, թէ նորա աւերումը
21 մօտ է։ Այն ժամանակ Նորանք, որ Հրէաստանումն են, թող սարերը փախչեն. եւ Նորանք, որ Նորա միջումն են, թող հեռանան. եւ Նորանք, որ Նորա դաշտերումն են, թող չը
22 մտնեն Նորա մէջ։ Որովհետեւ այն օրերը վրէժխնդրութեան օրեր են, Նոր ամեն գրուածները կատարուին։
23 Բայց այն օրերումը վա՛յ յղիներին եւ ծիծ տուողներին. որովհետեւ մեծ Նեղութիւն կ'լինի երկրիս վերայ, եւ բարկութիւն այդ ժողովրդի վերայ։
24 Եւ սրի բերանով կ'ընկնին, եւ բոլոր հեթանոսների մէջ գերի կ'տարուին. եւ երուսաղէմը հեթանոսներից ոտնակոխ կ'լինի, մինչեւ որ հեթանոսների ժամանակները կատարուին։
25 Եւ Նշաններ կ'լինին արեգակումը եւ լուսնումը եւ աստղերումը, եւ երկրի վերայ հեթանոսները խռովութեամբ կ'տագնապին, ծովը կ'գոչէ եւ կ'ծը-
26 փան ալիքները։ Որովհետեւ մարդկանց սրտերը կ'նուաղին վախից եւ այն բաների սպասելուցն, որ բոլոր աշխարհքի վերայ պիտի գան. Նորովհետեւ երկնքի զօրութիւնները կ'շար-
27 ժուին։ Եւ այն ժամանակ կ'տեսնեն մարդի Որդին Ամպերի վերայ եկած
28 զօրութեամբ եւ մեծ փառքով։ Եւ երբոր այս բաները կ'սկսեն լինիլ, վեր նայեցէք եւ բարձրացրէք ձեր գլուխները. Որ ձեր փրկութիւնը մօտ է։
29 Ձեւ Նորանց մի առակ ասեց. Տե-
30 սէք թզենին եւ բոլոր ծառերը։ Երբոր արդէն բողբոջած են, տեսնելով ինքներդ իմանում էք, թէ ամառը
31 մօտ է։ Այնպէս էլ դուք երբոր այս բոլոր բաները եղած տեսնէք, գիտացէք, որ Աստուծոյ արքայութիւնը
32 մօտ է։ Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, թէ այս ազգը չի անցնիլ, մինչեւ այս
33 բոլորը լինին։ Երկինքը եւ երկիրս կ'անցնեն, բայց իմ խօսքերը չեն անց-
34 նիլ։ Զգոյշ կացէք անձներիդ, մի գուցէ ձեր սրտերը ծանրանան չատակերութիւնով եւ արբեցութիւնով եւ ապրուստի հոգսերով, եւ այն օրը
35 յանկարծ հասնէ ձեզ վերայ. Որովհետեւ Որոգայթի պէս կ'հասնէ այն ամենքի վերայ, որ բոլոր երկրի երեսի
36 վերայ բնակած են։ Ուրեմն արթուն կացէք, եւ Համեն ժամանակ աղօթք արէք, որ արժանի լինիք ազատուիլ այն բոլոր բաներից, որ պիտի լինին, եւ կանգնուիլ Մարդի Որդու առաջին։

ա Մատ. իգ. 7.
բ Մարկ. ժգ. 9. Յայտ. ը. 10.
գ Դան. է. 3. ե. 18. ժը. 4. ժգ. 20.
դ Դան. ին. 23.
ե Գործ. ա. 28. ը Թես. ա. 5.
զ Մատ. ժ. 19. Մարկ. ժգ. 11. Ղկ. ժբ. 11.
է Դան. ը. 10.
թ Մարկ. է. 8. Մատ. ժգ. 12.
ի Դան. է. 28. Մատ. ը. 2.
ժ Մատ. ժ. 22.
ի Մատ. ժ. 30.
լ Մատ. իգ. 15. Մարկ. ժգ. 14.
խ Դան. ը. 26, 27. Զաքար. ժա. 1.
ծ Մատ. իգ. 19.
կ Դան. ը. 27. ժը. 7. Հռովմ. ժ. 25.
հ Մատ. իգ. 29. Մարկ. ժգ. 24. ը Գործ. գ. 19, 20.
ձ Մատ. իգ. 35.
ղ Մատ. իգ. 30. Յայտ. ա. 7. ժգ. 14.
ճ Հռովմ. ը. 19, 22.
մ Մատ. իգ. 32. Մարկ. ժգ. 28.
յ Մատ. իգ. 33.
ն Ղկ. ժբ. 35. ժգ. 13. ա Թես. ե. 6. ա Պետ. գ. 7.
շ Մատ. իգ. 36. Մարկ. ժգ. 32. ա Թես. ե. 3. ը Պետ. գ. 10. Յայտ. գ. 3. ժգ. 15.
ո Մատ. իգ. 42. ԼԿ. ժբ. 39. Մարկ. ժգ. 33.
չ Ղկ. ժբ. 1.
պ Հռովմ. ժգ. 11. ա Թես. ե. 8. Եբեր. ը. 13.

37 Եւ [1]ցնծակիցները տաճարումը սովորեցնում էր եւ [2]դիւրները դուրս էր գալիս եւ կնում էր այն սարումն, որ
38 Ձիթենեաց սար էր կոչվում։ Եւ ժողովուրդն առաւօտեան կանուխ գնում էր տաճարը նորա մօտ նորանից լսելու։

ԳԼ. ԻԲ

Յուդայի դաւը Քրիստոսի դէմ. Զատիկը պատրաստում են. Քրիստոսը սահմանում է Հաղորդութեան խորհուրդը. Ազդում է անում Դիանմանութեան եւ արիւնի կաթիլներ պիտ գրկեն քաշում։ Նանուիլով քահանայապետի առնն է մարվում։ Պետրոս երեք անգամ ուրանում է. Քրիստոսը անարգանք է յոյժ կրում. Յայտնում է քէ Աստուծոյ Որդի է։

1 Եւ [3]բաղարջակերաց տօնը մօտենում,
2 որ զատիկ է կոչվում։ Եւ [4]քահանայապետները եւ գրիչները որոնում էին, թէ ինչպէս սպաննեն նորան. որովհետեւ ժողովրդից վախենում էին։
3 [5]Սատանան էլ մտաւ Իսկարիովտացի ասուած Յուդայի մէջ, որ տասներկուսի թուից էր. եւ գնաց քահանայապետների եւ իշխանների հետ խօսք կապեց, թէ նորան ինչպէս
5 մատնէ նորանց։ Եւ նորանք ուրախացան եւ [6]խոստացան արծաթ տալ
6 նորան։ Եւ նա խօսք տուաւ եւ յարմար ժամանակ էր որոնում՝ որ նորան մատնէ նորանց առանց ամբոխի։
7 Հէւ բաղարջակերաց օրն եկաւ, որ նորանում պէտք էր զատիկը մորթել։
8 Եւ Պետրոսին եւ Յովհաննէսին ուղարկեց եւ ասեց. Գնացէք զատիկը պատրաստեցէք մեզ համար որ ուտենք.
9 եւ նորանք ասացին. Ինչտեղ ես կամենում, որ պատրաստենք։
10 Նա էլ ասեց նորանց. Ահա երբոր քաղաքը կ'մտնէք, մի մարդ կ'պատահի ձեզ, որ ջրի կուժ է կրում. նորա ետեւից գնացէք այն տունն, ուր որ նա կը
11 մտնէ։ Եւ տան տիրոջն ասեցէք. Վարդապետն ասում է քեզ, Ո՞ւր է այն օթեւանը, ուր ես զատիկն ուտեմ իմ աշակերտների հետ։
12 Եւ նա ձեզ մի մեծ վերնատուն ցոյց կ'տայ սարքուած. այնտեղ պատրաստեցէք։
13 Գնէք։ Եւ նորանք գնացին այնպէս գտան, ինչպէս որ ասեց նորանց. եւ զատիկը պատրաստեցին։
14 Եւ [7]երբոր ժամն եղաւ, նա սեղան նստեց. եւ առաքեալներն առաքեալ
15 ներն էլ նորա հետ։ Եւ նորանց ասեց. Ցանկանալով ցանկացայ՝ այս զատիկը ձեզ հետ ուտել իմ չարչարութիւնից առաջ։
16 Որովհետեւ ասում եմ ձեզ, թէ այսուհետեւ էլ երբէք չեմ ուտիլ, մինչեւ որ կատարուի Աստուծոյ արքայութիւնը։
17 Եւ բաժակն առաւ՝ գոհացաւ եւ ասեց. Առէք գործեցէք եւ
18 ձեր միջումը բաժանեցէք։ Որովհետեւ ասում եմ ձեզ, թէ այսուհետեւ էլ չեմ խմիլ, մինչեւ որ Աստուծոյ արքայութիւնը գայ։
19 Եւ հաց առաւ, գոհացաւ, կտրեց եւ նորանց տուաւ, եւ ասեց. Այս է իմ մարմինը, որ ձեզ համար տրւում է. Այս արէք իմ յիշատակի համար։
20 Այնպէս էլ ընթրիքից յետոյ բաժակն առաւ, եւ ասեց. Այս բաժակը նոր ուխտն է իմ արիւնով, որ ձեզ համար թափւում է։
21 Սակայն ահա իմ մատնողի ձեռքն
22 ինձ հետ սեղանի վերայ է։ Եւ մարդի Որդին գնում է [8]ինչպէս սահմանուած է. բայց վայ այն մարդին, որի
23 ձեռով կ'մատնուի։ Եւ նորանք քանկսկին հարցուփորձ անել իրանց մէջ, թէ իրանցից ո՛վ է արդեօք նա, որ այն բանը գործելու է։
24 Հնորանց միջումը մի վէճ էլ եղաւ, թէ իրանցից ո՛վ պիտի մեծ
25 համարուի։ Եւ նա ասեց նորանց. Ազգերի թագաւորները տիրապետում են նորանց վերայ, եւ նորանց վերայ իշխանութիւն անողները բարերար են
26 կոչվում։ Բայց դուք ոչ այնպէս. այլ ձեր միջի մեծը՝ թող փոքրագոյնի պէս լինի, եւ առաջնորդը ծառայողի

---

[1] Ցուվ. ը. 1։
[2] Դն. իբ. 39։
[3] Մատ. իզ. 2։ Մարկ. ժգ. 1։ Ցուգ. բ. 1։ Ցուվ. ժա. 47։ Գործ. գ. 17։
[4] Մատ. իզ. 14—16։ Մարկ. ժգ. 10—11։ Ցուվ. ժգ. 2, 27։ Գործ. ե. 3։
[5] Զաքար. ժա. 12։
[6] Մատ. իզ. 17։ Մարկ. ժգ. 12։
[7] Մատ. իզ. 20։ Մարկ. ժգ. 17։
[8] Դն. ժգ. 13։ Գործ. ժ. 41։ Յայտ. ժԲ. 9։ Տես Գործ. իգ. 14։
[9] Մատ. իզ. 23։ Մարկ. ժգ. 20։
[10] Մատ. իզ. 26։ Մարկ. ժգ. 22։
[11] Մատ. իզ. 28։ Մարկ. ժգ. 24։
[12] Ղուկ. ժ. 16։
[13] Ցուգ. ժա. 9։ Մատ. իզ. 31, 33։ Մարկ. ժգ. 28։ Ցուվ. ժգ. 15, 16։
[14] Մատ. իզ. 34։
[15] Գործ. բ. 23։ գ. 26։
[1] Մատ. իզ. 22։ Ցուվ. ժգ. 22, 23։
[2] Մարկ. բ. 33։ Դն. ը. 46։
[3] Մատ. ե. 25։ Մարկ. ժ. 42։
[4] Մատ. ե. 26։ — Գնտ. ե. 3։
[5] Դն. ը. 48։

27 պէս ։ [1]Որովհետեւ ո՞վ է մեծ . սեղան նստո՞ղը թէ ծառայողը . չէ՞ որ սեղան նստողը . [2]բայց ես ձեր միջումը ծա-
28 ռայողի պէս եմ ։ Իսկ դուք էք , որ միշտ ինձ հետ կենաւմ էիք իմ փոր-
29 ձութիւններումը ։ Ես ևս ուխտաւմ եմ ձեզ [3]թագաւորութիւն ինչպէս իմ Հայրն էլ ինձ թագաւորութիւն ուխ-
30 տաց . [4]Որ ուտէք եւ խմէք իմ սեղանի վերայ իմ արքայութիւնումը , [5]եւ աթոռների վերայ նստէք՝ Իսրայէլի տասնեւերկու ցեղերին դատաստան անելու համար ։
31 Եւ Տէրն ասաց . Սիմոն , Սիմոն . ահա Սատանան ձեզ ուզեց , [6]որ մա-
32 ղէ ցորենի պէս . [7]Բայց ես աղաչեցի քեզ համար , որ քո հաւատքը չ'պակասի . [8]եւ դու երբոր դառնաս , եղ-
33 բայրներիդ հաստատիր ։ Նա էլ ասաց Նորան . Տէր , ես պատրաստ եմ քեզ
34 հետ բանտը եւ մահն էլ գնալու ։ [9]Եւ Նա ասաց . Ասւում եմ քեզ , Պետրոս , այսօր հաւը չի խօսիլ , մինչեւ որ դու երիք անգամ ուրանաս՝ թէ ինձ չ'գիտես ։
35 Ետև Նորանց ասաց . Երբոր ուղարկեցի ձեզ առանց քսակի , եւ պարկի եւ կօշիկների , մի՞թէ կարօտացաք մի
36 բանի ։ Նորանք էլ ասացին . Ոչինչի . ապա ասաց Նորանց . Բայց հիմա քսակ ունեցողը թող առնէ , այնպէս էլ պարկը . եւ չ'ունեցողը՝ թող իր հանդերձը ծախէ եւ իրան համար սուր առնէ ։
37 Որովհետեւ ասւում եմ ձեզ , թէ դեռ այս գրուածն էլ պէտք է կատարուի ինձանումը , թէ [10]Անօրէնների հետ համարուեցաւ . որովհետեւ ինչ որ ինձ համար [11]է , կատարումն է ։
38 Նորանք էլ ասացին . Տէր , ահա այստեղ երկու սուր կայ . եւ Նա ասաց Նորանց . Բաւական է ։
39 [12]Եւ դուրս ելաւ իր սովորութեան պէս [13]գնաց Ձիթենեաց սարը , եւ աշակերտներն էլ Նորա հետից գնացին ։
40 [14]Եւ երբոր այն տեղը հասաւ , Նորանց ասաց . Աղօթք արէք , որ փորձու-
41 թեան մէջ չ'մանէք ։ Ետև ինքը Նորանցից հեռացաւ մի քարընկէցի չափ ,
42 ծունր դրաւ , աղօթք էր անւում , եւ ասւում . Հայր , եթէ կամիս այս բաժակը անցրու ինձանից . [15]սակայն ոչ թէ իմ կամքը՝ բայց քո կ[16]ատը լինի ։
43 Եւ [17]հրեշտակ երեւեցաւ Նորան երկնքից , եւ զօրացնում էր Նորան ։ Եւ
44 Նա տագնապի մէջ լինելով , աւելի ևս աղօթք անւում էր ։ Եւ Նորա քրտինքն էր [18]ինչպէս արիւնի կաթիլներ , որ թափւում են երկրի վե-
45 րայ ։ Եւ աղօթքիցը վերկացաւ եկաւ իր աշակերտների մօտ , եւ Նորանց
46 քնի մէջ գտաւ տրտմութիւնից ։ Եւ ասաց Նորանց . [19]Ինչու էք քնում ։ [20]Վեր կացէք , աղօթք արէք , որ փորձութեան մէջ չ'մանէք ։
47 Եւ Նա տակաւին խօսելիս , [21]ահա մի ամբոխ . եւ Յուդա կոչւածը՝ այն տասնեւերկուսիցը մէկը՝ գնում էր Նորանց առաջին . եւ մօտեցաւ Յի-
48 սուսին , որ համբուրէ Նորան ։ Յիսուսն էլ Նորան ասաց . Յուդա , համբոյր[22]ով ես մարդի Որդին մատնում ։
49 Երբոր Նորա հետ լինողները տեսան , թէ ինչ է լինելու , Նորան ասացին . Տէր , սրով զարկենք ։ Ետև Նորանցից մէկը քահանայապետի ծառային զարկից , եւ Նորա ա[23]կանջը կտրեց ։
51 Բայց Յիսուսն էլ պատասխանեց եւ ասց . Թող տուէք մինչ այս . եւ Նորա ականջին դպաւ եւ բժշկեց Նորան ։
52 [24]Եւ Յիսուսն ասաց իրան վերայ եկած քահանայապետներին եւ տաճարի իշխաններին եւ ծերերին . Ինչպէս մի աւազակի՞ վերայ դուրս եկաք սրերով
53 եւ բիլեղով ։ Ես որ ամեն օր ձեզ հետ էի տաճարումը , ձեռք չ'ձգեցիք ինձ վերայ ։ Բայց սա ձեր ժամն է եւ խաւարի իշխանութիւնը ։
54 Եւ Նորան բռնեցին տարան , եւ

---

[1] Գլ. ժբ. 37.
[2] Մատ. ի. 28. Յովհ. ժգ. 13, 14. Գլ. բ. 7.
[3] Մատ. իգ. 47. Գլ. ժբ. 31. բ Նոր. ա. 7. բ Տիմ. բ. 12.
[4] Մատ. բ. 11. Գլ. ժբ. 15. Յայտ. իբ. 9.
[5] Մատ. ժթ. 14. Մատ. ժբ. 28. = Նոր. գ. 2. Յայտ. գ. 21.
[6] Գլ. գհ. ե. 8.
[7] Ա Թիմ. բ. 9.
[8] Յովհ. ժե. 9, 11, 15.
[9] Մատ. ժա. 13. Յովհ. ի. 15—17.
[10] Մատ. իգ. 34. Մար. ժգ. 30. Յովհ. ժգ. 38.
[11] Մատ. ի. 9. Գլ. բ. 3. ժ. 4. [12] Ես. ծգ. 12. Մար. ժե. 26.
[13] Մատ. իգ. 39. Մար. ժգ. 32. Յովհ. ժե. 1.
[14] Գլ. խ. 37.
[15] Մատ. գ. 13. իգ. 41. Մար. ժգ. 36. Հռ. ժ. 16.
[16] Մատ. իգ. 39. Մար. ժգ. 35.
[17] Յովհ. ե. 30. գ. 38.
[18] Մատ. գ. 11.
[19] Յովհ. ժբ. 37. Երբ. ե. 7.
[20] Հռ. 40.
[21] Մատ. իգ. 47. Մար. ժգ. 43. Յովհ. ժբ. 3.
[22] Մատ. իգ. 51. Մար. ժգ. 47. Յովհ. ժբ. 10.
[23] Մատ. իգ. 52. Մար. ժգ. 48.
[24] Յովհ. ժբ. 27.

մացրին քահանայապետի առունը. Պետրոսն էլ հետևանից գնում էր նրա-
55 բա հեռից, մինչև երբոր սրահի մէջ կրակ էին վառել եւ չորս կողմով նստել, Պետրոսն էլ նստեց նորանց
56 միջումը։ Մի աղախին տեսնելով նորան՝ լոյսի մօտ նստած, դիտեց նորա վերայ եւ ասեց. Սա էլ նորա հետ էր։
57 Բայց նա ուրացաւ եւ ասեց. Ով կին,
58 ես նորան չեմ ճանաչում։ Մինչ մի քիչ ուրիշը տեսաւ նորան եւ ասեց. Դու էլ նորանցից ես. Պետրոսն էլ ասեց.
59 Ով մարդ, չեմ։ Մինչ մէկ ժամի չափ էլ որ անցաւ, մէկ ուրիշը վճռում էր եւ ասում. Ճշմարիտ որ սա էլ նորա հետ էր. որովհետեւ Գալիլեացի է։
60 Պետրոսն էլ ասեց. Մարդ, ես չգիտեմ, թէ դու ինչ ես ասում. եւ խոսքն նա դեռ ասելիս՝ հաւը խօսեց։
61 Եւ Տէրը դարձաւ մարիկ տուաւ Պետրոսին, մինչ Պետրոսը յիշեց Տիրոջ խօսքը, որ ասեց նորան, թէ Մինչեւ հաւի խօսելը, երեք անգամ կ'ուրանաս ինձ։ Եւ Պետրոսը դուրս գնաց դառնապէս լացաւ։
63 Մինչ Յիսուսին պահող մարդիկը ծաղր էին անում նորան եւ ծեծում։
64 Եւ նորա աչքերը ծածկում էին եւ բերանին զարկում, եւ նորան հարցնում էին եւ ասում. Մարգարէացիր՝ ո՞վ է
65 նա, որ քեզ զարկեց։ Եւ ուրիշ շատ բաներ էլ հայհոյանքով խօսում էին նորա դէմ։
66 Մինչ երբոր առաւօտ եղաւ, ժողովրդի ծերակոյտը՝ քահանայապետները եւ դպիրները ժողովուեցան, եւ նորան հանեցին տարան իրանց առաջը, եւ ասացին. Եթէ դու Քրիս-
67 տոս ես, ասիր մեզ։ Եւ նորանց ասեց. Եթէ ասեմ ձեզ, դուք չէք հաւատալ։
68 Եւ եթէ ձեզ հարցնեմ էլ, ինձ պատասխան չէք տալ, կամ ինձ արձակել։
69 Բայց այսուհետեւ մարդի Որդին նըստած կ'լինի Աստուծոյ զօրութեան ա-
70 կողմը։ Եւ ամենքն ասացին. Ուրեմն դո՞ւ Աստուծոյ Որդին ես. Եւ նա ասեց նորանց. Դուք էք ասում, որ
71 ես եմ։ Նորանք էլ ասացին. Էլ ինչ պէտք է մեզ վկայութիւն, որ մենք ինքներս լսեցինք դորա բերանից։

ԳԼ. ԻԹ

Քրիստոսը տարվում է Պիղատոսի և Հերովդեսի. Դատապարտվում է խաչվելու։ Նորա մահը և թաղումը։

1 Եւ նորանց բոլոր բազմութիւնը վեր կացաւ, եւ նորան տարան Պիղատոսի
2 մօտ։ Եւ սկսեցին ամբաստանութիւն անել նորանից եւ ասել. Սորան գըտանք Էր ազգին մոլորեցնում էր՝ եւ արգելում էր կայսրին հարկ տալ՝ Էինքն իրան համար ասելով, թէ Քրիստոս՝
3 թագաւորն է։ Բայց Պիղատոսը հարցրեց նորան եւ ասեց. Դո՞ւ ես Հրէից թագաւորը. Նա պատասխանեց նորան
4 եւ ասեց. Դու ասեցիր։ Պիղատոսն էլ ասեց քահանայապետներին եւ ժողովուրդներին. Չես մի յանցանք չեմ
5 գտնում այս մարդումը։ Բայց նորանք սաստկացնում էին եւ ասում թէ ժողովուրդները խռովեցնում է բոլոր Հրէաստանի մէջ սովորեցնելով Գալիլեայից սկսած մինչեւ այստեղ։
6 Պիղատոսն էլ երբոր Գալիլեան լսեց, հարցրեց, թէ այդ մարդը Գալիլեացի՞
7 է. Եւ իմանալով Թէ Հերովդէսի իշխանութիւնից է, ուղարկեց նորան Հերովդէսի մօտ, որ նա էլ այն օրերը Երուսաղէմումն էր։
8 Հերովդէսն էլ Յիսուսին տեսնելով շատ ուրախացաւ. Որովհետեւ շատ ժամանակից ուզում էր տեսնել նորան. Որովհետեւ նորա համար շատ բաներ էր լսել. եւ յոյս ունէր թէ մի
9 նշան կ'տեսնէ նորանից եղած։ Շատ խօսքերով հարցնում էր նորան, բայց նա ոչինչ պատասխան չտուաւ նորան։
10 Քահանայապետները եւ դպիրները կանգնած էին, եւ շատ սաստիկ ամ-

---

1 Մտթ. իզ. 1; Մրկ. ժզ. 1։
2 Մտթ. իզ. 2; Մրկ. ժզ. 2; Ղկս. իգ. 66։
3 Մտթ. իզ. 11; Մրկ. ժզ. 2; Ղկս. իգ. 3; Յհ. ժը. 33։
4 Մտթ. իզ. 14; Մրկ. ժզ. 3; Ղկս. իգ. 4; Յհ. ժը. 38։
5 Մտթ. իզ. 5; Մրկ. ժզ. 4; Ղկս. իգ. 5։
6 Մտթ. իզ. 71; Մրկ. ժզ. 69; Ղկս. իգ. 59; Յհ. ժը. 25։
7 Մտթ. իզ. 73; Մրկ. ժզ. 70; Ղկս. իգ. 59; Յհ. ժը. 26։
8 Մտթ. իզ. 75; Մրկ. ժզ. 72; Ղկս. իգ. 61։
9 Մտթ. իզ. 74; 75; Ղկս. իգ. 62։
10 Մտթ. իզ. 67; 68; Մրկ. ժզ. 65։
11 Մտթ. իա. 1։
12 Գործ. գ. 26; Տես Գործ. իգ. 8։
13 Մտթ. իզ. 63; Մրկ. ժզ. 61։
14 Մտթ. իզ. 64; Մրկ. ժզ. 62; Ղկս. իգ. 63։
15 Մտթ. իզ. 64; Մրկ. ժզ. 63։
16 Մտթ. իզ. 65; Մրկ. ժզ. 63։
17 Մտթ. իա. 3; Մրկ. ժա. 1; Ղկս. ժգ. 28։
18 Գործ. ժե. 7։
19 Տես Մտթ. ժե. 26, իգ. 21. Մրկ. ժգ. 17։
20 Ղկս. ժգ. 12։
21 Մտթ. իե. 11. = Տիմ. գ. 13։
22 = Գեն. գ. 22։
23 Կղ. գ. 1։
24 Կղ. գ. 9։
25 Մտթ. ժգ. 1; Մրկ. գ. 14։

բաստանութիւն էին անում Նորանից։
11 Հերովդէսն էլ իր զինուորների հետ ա-
նարգեց Նորան. եւ ծաղր անելուց յե-
տոյ մի փառաւոր հանդերձ հագցրեց Նո-
րան, եւ ետ տանել տուաւ Պիղատոսի
12 մօտ։ Նոյն Պիղատոսն ու Հերովդէսը բա-
րեկամ եղան այն օրը միմեանց հետ.
որովհետեւ առաջ իրար դէմ թշնա-
մութեան մէջ էին։
13 Պիղատոսն էլ կանչեց քահանայա-
պետներին եւ իշխաններին եւ ժողո-
14 վրդին, եւ Նորանց ասեց. Դուք
այս մարդն ինձ մօտ բերիք իբրեւ ժո-
ղովուրդը մոլորեցնող. եւ ահա ձեր
առաջին դատելով ոչ մի յանցանք չը
գտայ այս մարդումն այն բաների հա-
մար, որ դուք ամբաստանութիւն էք
15 անում դորանից։ Եւ ոչ էլ Հերովդէսը.
որովհետեւ ձեզ ետ անել տուի Նորա մօտ.
եւ ահա մեռնելու արժանի ոչինչ չէ
16 գործել դա։ Ուրեմն պատժելով դորան՝ եւ
17 արձակեմ։ Որովհետեւ հարկաւոր էր,
հար ուներ ժամանակին մի հոգ ար-
18 ձակէր Նորանց համար։ Ուստի Նորանք
բոլոր բազմութեամբ աղաղակում էին
եւ ասում. Վեր առ դորան, եւ ար-
19 ձակիր մեզ համար Բարաբբային. Որ
քաղաքումն եղած մի խռովութեան
եւ մարդասպանութեան համար բանտն
20 էր դրուած։ Եւ Պիղատոսը դարձեալ
խօսեց դէպի Նորանց. կամենալով ար-
21 ձակել Յիսուսին։ Իսկ Նորանք աղա-
ղակում էին եւ ասում. Խաչիր, խա-
22 չիր դորան։ Եւ նա երրորդ անգամ
ասեց Նորանց. Ապա ինչ չար բան
գործեց սա. ոչինչ մեռնելու յանցանք
չ'գտայ սորանում. կ'պատժեմ սորան
23 եւ կ'արձակեմ. Բայց Նորանք բարձր
ձայնով սպիտում էին եւ խնդրում
էին, որ նա խաչուի. եւ Նորանց եւ
քահանայապետների աղաղակը զօրա-
24 նում էր։ Նէ Պիղատոսը վճռեց, որ
25 Նորանց խնդիրքը լինի։ Արձակեց Նո-
րանց համար խռովութեան եւ մար-
դասպանութեան համար բանտի մէջ
գցուածը, որին խնդրում էին. եւ
Յիսուսին մատնեց Նորանց կամքին։
26 Եւ երբոր Նորան տանում էին,
Սիմոն Կիւրենացի ոտքի մէկին բռա-
նեցին, որ յանդիպեը գալիս էր. խաչը
Նորա վերայ դրին, որ Յիսուսի հետ-
27 ից տանէ։ Եւ չատ ժողովուրդ էր
դնում Նորա հետից. եւ կանայք էլ,
որ կոծ եւ սուգ էին անում Նորա
28 վերայ։ Յիսուս էլ դարձաւ՝ Նորանց
ասեց. Երուսաղէմի աղջիկներ, լաց
մի լինիք ինձ վերայ, այլ լաց եղէք
ձեզ վերայ եւ ձեր որդկանց վերայ։
29 Որովհետեւ ահա օրեր կ'գան, որ կ'ա-
սեն. Երանի ամուլներին եւ այն որո-
վայններին, որ չ'ծնեցին եւ այն ծծերին,
30 որ չ'ծծեցրին։ Այն ժամանակ կ'սկսեն
ասել սարերին, Մեզ վերայ ընկէք,
եւ բլուրներին՝ Ծածկեցէք մեզ։
31 Որովհետեւ եթէ կանանչ փայտին են
անում այս բաներն, ապա չորին ինչ
կ'լինի։
32 Ուրիշ երկու մարդիկ էլ տարան,
չարագործներ, որ Նորա հետ սպանուն։
33 Եւ երբոր եկան այն տեղը որ Գա-
գաթն էր կոչւում, այնտեղ խաչե-
ցին Նորան. եւ այն չարագործներին,
մէկը աջ կողմին եւ միւսը ձախ կող-
34 մին։ Եւ Յիսուս ասեց. Հայր, Նո-
ցուր դորանց. Որովհետեւ չ'գիտեն թէ
ինչ են անում. եւ Նորա հանդերձ-
ները բաժանելիս, վիճակ գցեցին։
35 Եւ ժողովուրդը կանգնած մնիկ էր ա-
նում. Իշխաններն էլ Նորանց հետ ծաղր
էին անում եւ ասում. ուրիշներին
ապրեցրեց, Թող իրան էլ ապրեցնէ,
եթէ դա է Քրիստոսն, Աստուծոյ ընտ-
36 րուածը։ Զինուորներն էլ էին ծաղր
անում Նորան. եւ մօտ գալով քացախ
37 էին տալիս Նորան. Եւ ասում. Եթէ
դու ես Հրէաների թագաւորը, փրկիր
38 քո անձը։ Եւ Վի գիր էր գրուած
Նորա վերայ, Յունարէն, Հռոմայե-

ա Ես. ծգ. 3.
բ Գոր. գ. 27.
գ Մատ. ի. 23։ Մար. ժե. 14։ Ցովհ. ժը. 38։ Այլ. 4։ Ե Հմր. 1, 2։ Ե Հմր. 4։
դ Մատ. իե. 26։ Ցովհ. Այլ. 1։
ե Մատ. իե. 18։ Մար. ժե. 6։ Ցովհ. ժը. 30։
զ Գոր. գ. 14։
է Մատ. իե. 26։ Մար. ժե. 15։ Ցովհ. Այլ. 16։
ը Մատ. իե. 31։ Մար. ժե. 21։ Տես Ցովհ. Այլ. 17։
թ Մատ. իգ. 19։ Գղ. ի. 23։
ժ Ես. ը. 19։ Ովս. ժ. 8։ Յայտ. գ. 16։ Բ. 6։
ի Աստ. ժա. 31։ Երեմ. իե. 29։ Եզեկ. ի. 47։ իա. 3, 4։ ա Պետ. գ. 17։
ի Ես. ծգ. 12։ Մատ. իե. 38։ Մատ. իե. 33։ Մար. ժե. 22։ Ցովհ. Այլ. 17, 18։
լ Մատ. ե. 44։ Գոր. է. 59։ ա Կոր. գ. 12։ բ Տիմ. գ. 16։
խ Գոր. գ. 17։
ծ Մատ. իե. 35։ Մար. ժե. 24։ Ցովհ. Այլ. 23։
կ Մատ. իգ. 17։ Ղ. ի. 10։
հ Մատ. իե. 39։ Մար. ժե. 29։
ձ Մատ. իե. 37։ Մար. ժե. 26։ Ցովհ. Այլ. 19։

ցերէն եւ երբայեցերէն գրերով, ԸՆ
ԱՑՍ Ի ՀՐԻԱՆԵՐի ԹԱԳԱՒՈՐԸ.

39 Եւ այն կախաւած չարագործներից
մէկը հայհոյում էր նորան եւ ասում.
ԵԹԷ դու ես Քրիստոսը, փրկիր քո
40 անձը եւ մեզ։ Իսկ միւսը պատաս-
խանեց սաստելով նորան եւ ասեց.
Եւ դու չե՞ս վախենում Աստուածա-
նից, որ հէնց նոյն պատժի մէջ ես։
41 Եւ մենք՝ իրաւունքով ենք պատ-
ուհասւում. որովհետեւ մեր արած գործերին ար-
ժանի հատուցումն ենք առնում. իսկ
42 սա ոչ մի անտեղի բան չէ գործեց։ Եւ
ասեց Յիսուսին. Տէր, յիշի՛ր,
երբոր գաս քո թագաւորութիւնով։
43 Եւ Յիսուսը ասեց նորան. Ճշմարիտ
ասում եմ քեզ, Դու այսօր ինձ հետ
դրախտումը կ՚լինես։
44 Եւ ժամը վեցի դէմ էր. եւ բոլոր
երկրի վերայ խաւար եղաւ մինչեւ
45 իննը ժամը. եւ արեգակը խաւարուեցաւ,
եւ հաճարի վարագոյրը միջիցը ճղո-
46 ւեցաւ։ Եւ Յիսուսը մեծ ձայնով
կանչեց եւ ասեց. Հայր, հոգիս քո
ձեռն եմ աւանդում. Եւ այս ասելով
հոգի ուաւ։
47 Եւ հարիւրապետը եղածը տեսնե-
լով, Աստուծոյ փառք ուաւ եւ ա-
սեց. Ճիրաւի այս մարդն արդար էր։
48 Եւ բոլոր ժողովուրդները, որ այս
տեսարանը դիտելու համար եկել էին,
եղած բաները տեսնելով իրանց
կուրծքերը թակում էին եւ ետ դար-
49 նում։ Նորա բոլոր ծանօթներն էլ
հեռուանց կանգնած էին, եւ այն կա-
նայքն էլ, որ Գալիլեայիցը նորա հե-
տեւից եկել էին եւ տեսնում էին այս
բաները։
50 Եւ ահա մի մարդ՝ անունը Յովսէփ,
որ խորհրդական էր, բարի եւ ար-
51 դար մարդ. (Սա չէր միաբանուել
նորանց խորհրդի եւ գործերի հետ.)
Հրէաների Արիմաթիա քաղաքիցը.
52 որ ինքն էլ հէնց սպասում էր Աս-
տուծոյ արքայութեանը. Սա գնաց
Պիղատոսի մօտ եւ Յիսուսի մարմինը
53 խնդրեց։ Եւ վայր բերաւ նորան,
ամպիւ կատարով պատեց, եւ քարից
փորած գերեզմանի մէջ դրաւ՝ ուր
54 երբէք մի մարդ դրուած չէր։ Եւ Հօրը
ուրբաթ էր, եւ շաբաթ էր լուսանում։
55 Եւ այն կանայքն էլ, որ Գալիլ-
եայիցը նորա հետ եկել էին՝ գնում
էին նորա ետեւից, հետեւան գերեզ-
մանը, եւ թէ ինչպէս դրուեցաւ նորա
56 մարմինը։ Եւ ետ դառան՝ հնձկեր եւ
իւղեր պատրաստեցին. բայց շաբաթ
օրը հանդարտ մնացին Հրամանքի
համեմատ։

ԳԼ. ԻԴ

Գրչաւոր յարութիւնը, երեւումը և համբարձումը։

1 Բայց միաշաբաթի օրը առաւօտեան
կանուխ եկան գերեզմանը, Եւ բերին
այն խնկերը, որ պատրաստեցին. եւ
2 ուրիշք էլ նորանց հետ։ Եւ քարը
գերեզմանիցը հեռու թաւալած գտան։
3 Եւ երբոր ներս մտան, Տէր Յիսուսի
4 մարմինը չգտան։ Եւ եղաւ երբոր
նորա համար չատ հիացել էին, Ահա
երկու մարդ հասան նորանց լու-
5 սաւոր հանդերձներով։ Եւ երբոր նո-
րանք ահով յղուեցան, եւ իրանց ե-
րեսները դէպի երկիր խոնարհեցրին,
նորանց ասացին. Ինչ էք կենդանին
6 մեռելների մէջ որոնում. Այստեղ
չէ, այլ յարութիւն առաւ. Յիշեցէք
ինչպէս նա ձեզ հետ խօսեց, երբոր
7 Գալիլեայումն էր. Որ ասում էր, Թէ
պէտք է մարդի Որդին մեղաւոր
մարդկանց ձեռը մատնուի՝ եւ խաչ-
ուի եւ երրորդ օրը յարութիւն առնէ։
8 Եւ նորա խօսքերը յիշեցին։ (9) Եւ
գերեզմանիցը ետ դառան եւ այս բոլոր
բաները պատմեցին տասնեւմէկին եւ
10 բոլոր ուրիշներին։ Եւ էին Մարիամ

ա Մատ. իե. 44. Մար. ժե. 32.
բ Մատ. իե. 45. Մար. ժե. 33.
գ Մատ. իե. 51. Մար. ժե. 38.
դ Մատ. իե. 50. Մար. ժե. 37. Ցուղ. ժբ. 30.
ե Մատ. իե. 51. Մար. ժե. 39.
զ Ցուղ. իթ. 11. Մատ. իե. 55. Մար. ժե. 40. Ցեղ. Ցուղ. ժբ. 23.
է Մատ. իե. 57. Մար. ժե. 43. Ցուղ. ժբ. 38.
ը Մար. ժե. 43. Գղ. բ. 23. 36.
թ Մատ. իե. 59. Մար. ժե. 46. Ցուղ. իթ. 56.
ժ Գղ. իթ. 56.
ի Մատ. իբ. 2. Մար. ժզ. 1. Ղուկ. 23. Մար. ժզ. 2.
ժա Մար. ժզ. 2. Մատ. իբ. 3. Մար. ժզ. 10. Ցուղ. ա. 10. Գղ. ա. 10. Մատ. իբ. 23. Մար. ը. 31. թ. 30. Գղ. թ. 22.
ժբ Ցուղ. ը. 33.
ժգ Մատ. իբ. 9. Մար. ժզ. 10.

ա Մատ. իբ. 1. Մար. ժզ. 1. Ցուղ. ի. 1.

Մադդաղենացին , Եւ Յովհաննան , եւ Յակոբոսի Մայր Մարիամը, եւ նորանց հետ ուրիշներն էլ , որ այս բաները
11 ասում էին առաքեալներին : Եւ նորանց խօսքերը ցնորք երեւեցաւ նորանց առաջին , եւ չէին հաւատում
12 նորանց : Բայց Պետրոսը վեր կացաւ վազեց գերեզմանը , եւ ծռելով տեսաւ կտաւները մինակ դրուած . եւ գնաց եղածի վերայ իր մտքումը զարմանալով :
13 Եւ ահա նորանցից երկուսը միեւնոյն օրը մի գիւղ էին գնում , որ վաթսուն ասպարէզ Երուսաղէմից
14 հեռու էր , անունն Էմմաուս : Եւ նորանք իրար հետ խօսում էին այն բո-
15 լոր անցած բաների համար : Եւ եղաւ որ նորանք խօսելիս եւ վիճաբանելիս, Յիսուս ինքն մօտեցաւ եւ
16 գնում էր նորանց հետ : Բայց նորանց աչքերը բռնուած էին , որ չճանաչէն
17 նորան : Եւ նորանց ասաց . Այդ ինչ բաներ են , որ դորանց համար իրար հետ վիճում էք գնալիս , եւ տրտում
18 էք : Եւ պատասխանեց նորանցից մէկը, Կղէոպաս , եւ ասաց նորան . Դո՞ւ ես միայն բնակւում Երուսաղէմումն , որ չիմացար այն բաները , որ
19 այս օրերը եղան նորանում : Եւ նա ասաց նորանց . Ո՞ր բաներ . եւ նորանք ասացին . Յիսուս Նազովրեցու մասին , որ մի մարգարէ մարդ էր , հզօրաւոր գործերով Աստուծոյ եւ
20 բոլոր ժողովրդի առաջին : Թէ ինչպէս մեր քահանայապետները եւ իշխանները մահի դատաստանի մատնե-
21 ցին նորան , եւ խաչեցին նորան : Իսկ մենք յոյս ունէինք Թէ նա է , որ Իսրայէլին փրկելու էր . այլ այսու ամենայնիւ սա երրորդ օրն է , որ այս
22 բաները եղան : Բայց մի քանի կանայք էլ մեր միջից զարմացրին մեզ , որ առաւօտեան կանուխ գնացին գե-
23 րեզմանը : Եւ նորա մարմինը չգտած՝

եկան եւ ասացին , Թէ հրեշտակների տեսիլք են տեսել , որ ասում էին ,
24 Թէ նա կենդանի է : Եւ մեզանից ոմանք գնացին գերեզմանը , եւ իսկ այնպէս գտան , ինչպէս կանայքն ա-
25 սացին , բայց նորան չտեսան : Եւ նա ասց նորանց . Ով անմիտներ եւ Թուխսիրտներ , հաւատալու այն բոլոր բաներին , որ մարգարէները խօսացին ,
26 Չէ՞ որ պէտք էր որ Քրիստոսը այս չարչարանքները քաշէր եւ իր փառքը
27 մտնէր : Եւ սկսելով Մովսէսից եւ բոլոր մարգարէներից մեկնում էր նորանց՝ ինչ որ գրքերի մէջ էր
28 իր մասին : Եւ մօտեցան այն գիւղին , ուր որ գնում էին . Եւ նա այնպէս էր ցոյց տալիս , Թէ աւելի հեռու տեղ
29 է գնում : Եւ նորանք բռնադատեցին նորան եւ ասացին . Մնա մեզ հետ , որովհետեւ իրիկուայ դէմ է եւ օրն իջել է . եւ նա մտաւ որ նորանց հետ
30 մնայ : Եւ եղաւ երբոր նա նորանց հետ սեղան նստաց , Հաց առաւ՝ օրհնեց ,
31 կարեց եւ տուաւ նորանց : Եւ նորանց աչքերը բացուեցան եւ նորան ճանաչեցին . եւ նա աներեւոյթ եղաւ նո-
32 րանցից : Եւ իրար ասացին . Չէ՞ որ մեր սրտերը բորբոքւում էին մեզանում , երբոր ճանապարհին մեզ հետ խօսում էր , եւ ինչպէս գրքերը բաց էր անում մեզ համար :
33 Եւ նոյն ժամին վերկացան՝ եւ դարձան Երուսաղէմ , եւ այն տասնեմէկին ժողովուած գտան , եւ նորանց
34 հետ ընդունելիին . Որ ասում էին Թէ Արդարեւ Տէրը յարութիւն է առել , Եւ երեւացել Սիմոնին : Եւ նորանք պատմում էին այն որ ճանապարհին եղաւ , եւ Թէ ինչպէս իրան ճանաչեցրեց իրանց՝ հաց կարելու ժամանակին :
36 Չէ նորանք այս խօսելիս , Յիսուսն ինքը կանգնեց նորանց միջումը եւ նորանց ասաց . Խաղաղութիւն ձեզ :
37 Եւ նորանք զարհուրելով վախեցած ,

ա Գծ. ը. 3.
բ Մ-ը. ժգ. 11. Հմ. 21.
գ Յովհ. ի. 3. 6.
դ Մ-ը. ժգ. 12.
ե Մտա. ժը. 20. Հմ. 36.
զ Յովհ. ի. 14. իա. 4.
է Յովհ. ի. 23.
ը Գործ. ե. 33.
թ Մ-ա. իա. 11. Գծ. ե. 10.

ժ Մ-ը. գ. 3. դ. 10. զ. 14. Գործ. ը. 22.
ի Գծ. իգ. 10. Գործ. ժգ. 37, 38.
լ Գծ. ա. 68. ը. 38. Գործ. ա. 6.
խ Մ-ա. իը. 6. Մ-ը. ժգ. 10. Հմ. 9, 10. Յովհ. ի. 18.
ծ Հմ. 40. Գործ. ժէ. 3. ա Գծ. ա. 11.

ձ Հմ. 45.
ղ Մտ. գ. 15. իբ. 18. իդ. 4. իթ. 10. Գա. ի. 9. բ. 9. Ա Գծ. ի. 15.
ճ Մգ. ժգ. 9, 10. իբ. 1. ծ. 11. նա. է. 14. ի. 6. ի. 10, 11. ծ. 6. ծգ. Ա Գծ. ի. 5. իդ. 14, 15. Եզեկ. իդ. 23. լէ. 25. Դան. ի.

յա. Մ Գ. է. 10. Մ-ղ. գ. 1. գ. 3. Տես Յովհ. ա. 45.
յբ Տես նաև լբ. 26. Ի. Մ-ը. գ. 49.
յգ Նա. ի. 3. Գործ. ժգ. 15. Մ-ա. ժգ. 19.
յդ Մ-ա. ժգ. 19. Կոր. ժե. 5.
յե Մ-ը. ժգ. 11. Յովհ. ի. 19. Կոր. ժե. 5.

համարում էին, քէ՞ ոչի են անոնք։ 38 Նոյնպէս եւ Նորանց ասեց. Ինչու՞ էք չփթթուած. ինչու՞ համար խորհուրդներ են վերկենում ձեր սրտերումը։ 39 Տեսէք իմ ձեռքերը եւ իմ ոտներըը, որ ես ինքս եմ. շօշափեցէք ինձ եւ տեսէք. որովհետեւ ոգին մարմին եւ ոսկերք չ՚ունի, ինչպէս ինձ էք տեսնում որ ունիմ։ 40 Եւ սա որ ասեց, ձեռքերն ու ոտները ցոյց տուաւ Նոր. 41 բանց։ Եւ քանի որ դեռ չէին հաւատում ուրախութիւնից եւ զարմացած էին, ասեց Նորանց. Կերակուր ունի՞ք այս տեղ։ 42 Եւ Նորանք խորոված ձկան կտոր տուին Նորան եւ մեղրախորիսխ։ 43 Եւ առաւ կերաւ Նորանց առաջին։ 44 Եւ ասեց Նորանց. Ա՛յս այն բաններն են որ ձեզ հետ խօսեցի, քանի որ ես ձեզ հետ էի, քէ պէտք է կատարուի Մովսէսի օրէնքումը եւ մարգարէներումը եւ սաղմոսներումը բոլոր ինձ համար գրուածները։ 45 Ապա միտքը բացաւ, որ գրքերը հասկանան։ 46 Եւ Նորանց ասեց քէ Այսպէս է գրուած, եւ այսպէս պէտք էր Քրիստոսին չարչարուիլ եւ երրորդ օրը մեռելների միջից յարութիւն առնել։ 47 Եւ նորա անունովը ապաշխարութիւն եւ մեղքերի թողութիւն քարոզուիլ բոլոր ազգերի մէջ Երուսաղէմից սկսած։ 48 Եւ դուք այս բաների համար վկաներ էք։ 49 Եւ ահա ես իմ Հօր խոստումնըը կ՚ուղարկեմ ձեզ վրայ. դուք էլ նստեցէք Երուսաղէմ քաղաքումը, մինչեւ վերեւից զօրութիւն հագնիք։ 50 Ետ Նորանց հանեց մինչեւ Բեթանիա. եւ իր ձեռքերը բարձրացրեց եւ 51 օրհնեց Նորանց։ Ետ եղաւ որ նա Նորանց օրհնելիս, ջոկուեց Նորանցից, 52 եւ վերանում էր երկինքը։ Ետ Նորանք երկրպագեցին Նորան, եւ մեծ ուրախութիւնով նա դառան Երուսաղէմ 53 դէմ։ Ետ ամեն ժամանակ տաճարումն էին. գովում եւ օրհնում էին Աստուծուն։ Ամէն։

ԱՒԵՏԱՐԱՆ

ԸՍՏ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ա

Քրիստոսի աստուածութիւնը, մարդկութիւնը եւ պաշտաման։ Յովհաննէսի վկայութիւնը։ Քրիստոսը կանչում է Անդրէասին, Պետրոսին եւ այլն։

1 Սկզբումն էր Բանը. եւ Բանն էր Աստուծոյ մօտ էր. եւ Բանն էր Աստուած։ 2 Էր։ Նա սկզբումն Աստուծոյ մօտ էր։ 3 Ամէն ինչ Նորանով եղաւ, եւ առանց Նորան ոչինչ չ՚եղաւ, ինչ որ եղաւ։ 4 Նորանով էր կեանքը, եւ կեանքը մարդկանց լոյսն էր։ 5 Եւ լոյսը խաւարումը լոյս է տալիս.

Մար. գ. 49։ Յովհ. ի. 20, 27։ Նեհ. ի. 16։ Յովհ. իա. 3։ Գործ. ժ. 41։ Աստ. ժգ. 21։ ԺԶ. 31։ ի. 18։ Մար. ը. 31։ Գլ. ի. 22։ ԺԸ. 31։ Հմիս. 6։ Գործ. ժգ. 14։ Հմիս. 16։ Աստ. իգ. Եսա. ծ. 6։ ծգ. 2 Հմ. Գործ. ԺԶ. 3։ Դան. ի. 24։ Գլ. ա. 77։ Գործ. ԺԳ. 38, 46։ = Յովհ. ը. 18։ Յովհ. իա. 3։ Գործ. ժ. 43։ Աստ. իգ. 3։ Ա Պետ. ա. 8։ Յովհ. ժ. 30։ = Յովհ. ա. 1։ Յովհ. ժգ. 16, 28։ ԺԶ. 28։ ժգ. 7։ Գործ. ա. 4։ ը. 14։ Յովհ. ա. 13։ Յովհ. ժ. 17։ Գործ. ա. 8։ Ա Պետ. ա. 12։ Մար. ԺԸ. 19։ Յովհ. ի. 17։ Գործ. ա. 8։ Եփես. գ. 8։ Ա Պետ. իբ. 9, 17։ Գործ. ը. 46։ Ա. 42։ — Եսա. ա. 1։ Ռոմ. ը. 33, 33։ Հբ. Կոր. ա. 17։ = Յովհ. ա. 1։ Յայտ. ա. 3։ ԺԲ. 13։ Ռոմ. ը. 30։ Գլ. ԺԱ. 3։ = Յովհ. ա. 3։ Գլ. ը. 9։ = Յովհ. Ա. 7։ Յովհ. ա. 1։ Յայտ. լգ. 6։ Հմիս. 10։ Եփես. գ. 9։ Կող. ա. 16։ Եբր. ա. 3։ Յայտ. գ. 11։ Գլ. Ա. 26։ = Յովհ. Ա. 11։ Գլ. ը. 13։ Բ. 3։ Ժբ. 46։ Գլ. գ. 19։

Բեւ խաւարը չ՚իմացաւ նորան։
6 Մի մարդ եղաւ Աստուածմանից ուղարկուած, անունը Յովհաննէս։
7 Նա վկայութեան համար եկաւ, որ այն լոյսի համար վկայէ. որ ամենքը նորանով հաւատան։ 8 Նա չէր լոյսը, այլ որ լոյսին համար վկայէ։
9 Այդ էր ճշմարիտ լոյսը, որ ամեն մարդի լուսաւորում է, որ գալիս է աշխարհքը։ 10 Աշխարհքումն էր, եւ աշխարհքը նորանով եղաւ, եւ աշխարհքը նորան չ՚ճանաչեց։ 11 Իր բանների մէջ եկաւ, եւ իր բանները նորան չ՚ընդունեցին։ 12 Բայց որոնք որ նորան ընդունեցին, իշխանութիւն տուաւ նրանց Աստուծոյ որդիներ լինելու՝ նրանց, որ նորա անունին հաւատում են։ 13 Որոնք ոչ արիւնից եւ ոչ մարմնի կամքից, եւ ոչ մարդի կամքից, այլ Աստուածմանից ծնուեցան։
14 Եւ Բանը մարմին եղաւ եւ բնակուեց մեր մէջ. եւ նորա փառքը տեսանք՝ ինչպես Հօրից եղած միածնի փառք՝ շնորհքով եւ ճշմարտութիւնով լիքը։
15 Յովհաննէսը վկայում է նորա համար. եւ աղաղակեց եւ ասեց, Սա էր, որի համար ասում էի, Ով ինձանից յետոյ եկողը, ինձանից առաջ եղաւ. 16 նորովհետեւ ինձանից առաջ էր։ Եւ նորա լիութիւնից մենք ամենքս առանք շնորհք շնորհքի տեղ։ 17 Որովհետեւ Օրէնքը Մովսէսի ձեռովը տրուեցաւ. շնորհքը եւ ճշմարտութիւնը Յիսուս Քրիստոսի ձեռովն եղաւ։ 18 Աստուծուն ոչ ով երբէք չէ տեսել. Բայց միածին Որդին, Հօր ծոցումը լինողը, նա պատմեց։
19 Եւ այս է Յովհաննէսի վկայութիւնը, երբոր Հրէաներն Երուսաղէմից քահանաներ եւ Ղեւտացիներ ուղարկելին նորա մօտ, որ հարցնեն նորան, Ով դու ես։ 20 Եւ նա խոստովանեց եւ չ՚ուրացաւ. եւ խոստովանեց, Թէ ես չեմ Քրիստոսը։ 21 Եւ նորան հարցրին. Ապա ով, Եղիա՞ն ես. եւ նա ասեց. Չեմ. Մարգարէն ես դու. եւ նա պատասխանեց, Ոչ։ 22 Արդ ասեցին նորան. Ա՛ռ ով ես, որ պատասխան տանք մեզ ուղարկողներին. ինչ ես ասում քեզ համար։ 23 Ասեց. Ես եմ անապատումը կանչողի ձայնը, Ուղղեցէք Տիրոջ ճանապարհը, ինչպէս Եսայիա մարգարէն ասաց։ 24 Եւ ուղարկուածները Փարիսեցիներից էին։ 25 Եւ նորան հարցրին եւ ասեցին. Ապա ինչու ես մկրտում, եթէ դու ոչ Քրիստոսն ես եւ ոչ Եղիան, եւ ոչ մարգարէն։ 26 Յովհաննէսը պատասխանեց նորանց եւ ասեց. Ես ջրով եմ մկրտում. Բայց ձեր միջումը կայ մէկը, որին դուք չ՚գիտէք։ 27 Նա է ինձանից յետոյ եկողը, որ ինձանից առաջ եղաւ. որ ես արժանի չեմ, Նորա կօշիկների կապը արձակելու։ 28 Սա Բեթաբարայումն եղաւ Յորդանանի այն կողմին ուր որ Յովհաննէսը մկրտում էր։
29 Հետեւեալ օրը Յովհաննէսը տեսնում է Յիսուսին իրան մօտ գալիս, եւ ասում է. Ահա Աստուծոյ Գառը, որ վերս է առնում աշխարհքի մեղքը։ 30 Սա է, որի համար ես ասում էի, Ով ինձանից յետոյ մի մարդ է գալիս, որ ինձանից առաջ եղաւ, որովհետեւ 31 ինձանից առաջ էր։ Եւ ես նորան չէ գիտէի. այլ որ նա յայտնի լինի Իս-

---

Բ Տես նկատ. գ. 18։
գ Մատ. գ. 1. Մատ. գ. 1. Մարկ. ա. 4. Ղուկ. գ. 2. Հռ. 33.
դ Գործ. գծ. 4։
ե Ներքին. 6. Հռ. 4. ա Յովհ. բ. 3։
զ Հռ. 3. Երբ. ա. 2. Հռ. 3։
է Ղուկ. ԻԲ. 14. Գործ. գ. 26. գծ. 46.
ը Ներ. ծգ. 5. Հռոմ. բ. 15. Գործ. գ. 26. բ գծ. ա. 4. ա Յովհ. գ. 1։
թ Հռ. գ. 3. 6. 7. Յովհ. ա. 18. ա գծ. ա. 33.
ժ Հռ. 1։
ի Մատ. ա. 16. Ղուկ. իգ. 39. Հռոմ. ա. 3. ա Տիմ. գ. 16. Երբ. բ. 14. ա Յովհ. գ. 2։
լ Ներ. ե. 5. Մատ. ԺԱ. 2. Գլ. բ. 11. Ժա. 40. բ գծ. ա. 17։
խ Կող. ա. 19. բ. 3. 9։
ծ Հռ. 32. Գլ. գ. 32. ե. 33։
կ Մատ. ա. 11. Մարկ. ա. 7. Ղուկ. գ. 16. Հռ. 27. 30. Գլ. գ. 31։
հ Գլ. բ. 18. Կող. ա. 17. ա Գլ. գ. 34. Եբեռ. ա. 6—8։
ձ Կող. ա. 19. բ. 9. 10. Ա Ներ. ի. 1 Եզեկ. բ Ծր. գ. 44. Ա. 1. իգ. 4։
ղ Հռոմ. գ. 24. ե. 21. գ. 14։
ճ Գլ. բ. 32. Ժգ. 6։
մ Ներ. ԻԲ. 20. բ Ծր. գ. 12. Մատ. Ժա. 27. Ղուկ. Ժ. 22. Գլ. գ. 46. ա Տիմ. ա. 17. գ. 16. ա Յովհ. գ. 12, 30։
ն Հռ. 14. Գլ. գ. 16, 18. ա Յովհ. գ. 9։
շ Հռ. 15. Գլ. ե. 33։
ո Տես Գլ. ե. 10։
պ Գլ. գ. 28. Գործ. Ժգ. 25. ջ Մատ. գ. 5. Մատ. Ժա. 14. Ժե. 10։
ռ Ծր. Ծր. 15, 18. Գլ. գ. 14. Ա Ներ. ի. 3. Մատ. գ. 3. Մարկ. ա. 3. Ղուկ. գ. 4. Գլ. գ. 28։
ս Հռ. 20, 21։
վ Մատ. գ. 11. Ղուկ. գ. 16։
տ Մատ. գ. 1։
ր Հռ. 15, 30. Գործ. ԻԲ. 4։
ց Տես Մատ. գ. 7։
փ Գործ. ի. 24. Գլ. ժ. 40։
ք Գլ. գ. 26. Տես Մատ. գ. 1։
օ Նել. ԺԲ. 3. Ես. ԽԲ. 7. Հռ. 30. Գործ. գ. 22. ա Գծ. ա. 19. Ծայր. ի. 6. Ա Ներ. գ. 1, 16 Ա Հռ։
ֆ Նել. իբ. 38. Ես. ծգ. 11. ա Գործ. ԺԱ. 3. Գործ. ա. 4. Կող. բ. 14. Երբ. ա. 3. բ. 17. բ. 28. ա Գծ. բ. 24. գ. 18. ա Գծ. բ. 3. գ. 10. Ծայր. ա. 5։
և Հռ. 15, 27։
ֆ Հռ. 18։

բայէլին , Ընորա համար ևս նկայ ջրով
32 մկրտուլ ։ Ինձ վկայից Յովհաննէսը
եւ ասեց թէ Տեսնում էի Հոգին ,
որ աղաւնու պէս վայր էր գալիս եր-
33 կընքիցը եւ Նորա վերայ մնում ։ Եւ
ես չգիտէի Նորան . բայց Նա որ ինձ
ուղարկեց ջրով մկրտուլու , Նա ասեց
ինձ թէ Որի վերայ որ տեսնես Հո-
գին վայր է գալիս եւ Նորա վերայ մը-
նում , Նա է Սուրբ Հոգով մկրտողը ։
34 Եւ ես տեսայ եւ վկայեցի թէ Սա է
Աստուծոյ Որդին ։
35 Հետեւեալ օրը դարձեալ կանգնած
էր Յովհաննէսը , եւ Նորա աշակերտ-
36 ներիցը երկուսը ։ Եւ մարիկ տեսաւ
Յիսուսին , որ ման էր գալիս , եւ ա-
37 սեց . Ահա Աստուծոյ Գառը ։ Եւ այն
երկու աշակերտները լսեցին Նորանից՝
որ խօսում էր , եւ գնացին Յիսուսի
38 հետից ։ Յիսուսն էլ դարձաւ Նորանց
տեսաւ , որ գնում էին իր հետից ,
եւ ասեց Նորանց . Ինչ էք ուզում .
Նորանք ասեցին Նորան . Ռաբբի , (որ
Թարգմանուած ասվում է՝ վարդապետ)
39 որտեղ ես կենում ։ Նորանց ասեց .
Եկէք եւ տեսէք . եկան եւ տեսան Ի-
րեն որտեղ էր կենում . եւ այն օրը Նորա
մօտ մնացին . ժամն էլ տասի մօտ էր ։
40 Անդրէասը՝ Սիմօն Պետրոսի եղբայրն՝
այն երկուսից մէկն էր , որ Յովհաննէ-
սիցը լսեցին եւ Նորա հետից գնացին ։
41 Սա առաջ գտնում է իր Սիմօն եղբօրն
եւ Նորան ասում . Մեսիան գտել ենք ,
42 (որ Թարգմանվում է Քրիստոս) ։ Եւ
բերաւ Նորան Յիսուսի մօտ . Յիսուսն
էլ Նորան մարիկ տեսաւ եւ ասեց .
Դու Սիմօնն ես՝ Յովհաննի որդին .
դու պիտի կոչուիս Կեփաս , (որ
Թարգմանվում է Պետրոս) ։
43 Հետեւեալ օրը կամեցաւ Յիսուսը
դուրս գնալ Գալիլիա . եւ գտնում է
Փիլիպպոսին , եւ ասում Նորան . Իմ
44 հետից գնա ։ Փիլիպպոսն էլ Բեթսա-
յիդայից էր , Անդրէասի եւ Պետրոսի
45 քաղաքիցը ։ Փիլիպպոսն էլ գտնում է
Նաթանայէլին եւ ասում Նորան .
Նա որի մասին գրեց Մովսէսն օրէնք-
քում , եւ մարգարէներն էլ , գտանք՝
Յովսէփի որդի Յիսուսին Նազարէ-
46 թիցը , եւ Նաթանայէլը Նորան ասեց .
Կարելի՞ որ Նազարէթիցը մի բարի
բան լինի . Փիլիպպոսը Նորան ասեց .
47 Եկ եւ տես ։ Յիսուսը տեսաւ Նաթա-
նայէլին իրան մօտ գալիս՝ եւ ասեց
Նորա համար . Ահա ճշդի Իսրայէլացի .
48 որի մէջ նենգութիւն չկայ ։ Նաթա-
նայէլն ասում է Նորան . Ինչ տեղից
ես ճանաչում ինձ . Յիսուսը պատաս-
խանեց եւ ասեց Նորան . Փիլիպպոսը
դեռ քեզ չկանչած քեզ տեսայ որ թը-
49 զենու տակն էիր . Նաթանայէլը պա-
տասխանեց եւ ասեց . Ռաբբի , դու
Աստուծոյ Որդին ես . Դու ես Իսրա-
50 յէլի Թագաւորը ։ Յիսուսը պատաս-
խանեց եւ ասեց Նորան . Որովհետեւ
ես ասեցի քեզ թէ թզենու տակ տե-
սայ քեզ , հաւատում ես . սորանցից
51 էլ աւելի մեծ բաներ կ՚տեսնես ։ Եւ
Նորան ասեց . Ճշմարիտ ճշմարիտ ա-
սում եմ ձեզ , Յայսհետեւ կ՚տեսնէք
երկինքը բացուած , եւ Աստուծոյ
հրեշտակներին մարդի Որդու վերայ
երթալիս եւ իջնելիս ։

Գլ. Բ

Քրիստոսը նուէրը դիմի է յիշում. Տաճարից դուրս է ա-
նում ծախողներին և առեղծվերին. Կանխում է
իր յարութիւնը.

1 Եւ երրորդ օրը հարսանիք էր Գա-
լիլեայի Կանայումը , եւ Յիսուսի
2 մայրն այնտեղ էր ։ Յիսուսն էլ կան-
չուեցաւ այն հարսանիքը եւ Նորա
3 աշակերտներն էլ ։ Եւ երբոր գինին
պակասեց , Յիսուսի մայրն ասեց Նո-

Ա Մատ. գ. 3, Գործ. ա. 17, 76, 77. գ. 3, 4.
Բ Մատ. գ. 16, Մարկ. ա. 10, Գործ. գ. 22, գլ. ե. 32.
Գ Մատ. գ. 11, Գործ. ա. 5, ը. 4, ժ. 44, ԺԹ. 6, Հռ. 49, Տես Մատ. ԺԳ. 33, Ի Հռ. 29.
Դ Մատ. իգ. 7, 8, իդ. 35, 40, Մարկ. ԹԻ. 4, Ժ. 31, Ժգ. 48, Հռ. 49, գլ. գ. 2, 26, գ. 31, գ. 35, ԹԻ. 2, Ժ. 8, ԹԻ. 16,

Ե Տես Մատ. գ. 18—22, Մարկ. ա. 16—20,
Զ գլ. ԹԻ. 2,
Է գլ. գ. 25,
Ը Աղքնեան Օձեալ,
Թ Մատ. Ժգ. 17, գլ. իս. 15—17,
Ժ Գործ. Թ. 5, Գործ. գլ. 9, 11, Տես Մատ. Ժ. 3, Ժգ. 10,
Ժա Մատ. Ժ. 3, Մարկ. գ. 18, Ղուկ. գ. 14, Հռ. 45, 48, 49, գլ. գ. 5, 7, Ժգ. 21, 22, Ժգ. 8, 9, Գործ. ա. 13,
Ժբ Մատ. Ժա. 21,
Ժգ Հռ. 46—49, գլ. իս. 2,
Ժդ Ղուկ. իգ. 27,
Ժե Տես գլ. գ. 42,
Ժզ Տես Մատ. ը. 23,
Ժէ գլ. է. 41, 42, 52,
Ժը Մագ. գր. 3, Հգ. 1, գլ. ը. 39, Հռոմ. ԹԻ. 4, 6, Տես Հռոմ. ը. 29, Գործ. գ. 7, 23,
Ի Մատ. Ժգ. 33, Ղուկ. իը. 70, գլ. գ. 70, Հռ. 34
Իա Մատ. ի. 5, իե. 11, 42, գլ. Ժը. 37, ԺԹ. 3,
Իբ Ան. իը. 12, Մատ. գ. 11, Ղուկ. ը. 9, 13, իը. 43, իգ. 4, Գործ. ա. 10,
Իգ Տես ԺԹ. 28, գլ. գ. 46, ի. 2,
Իդ Մատ. իը. 3,
Իե գլ. ա. 40, 42, 43, 45, գ. 22, գ. 3, 67, 71,

4 բան. Դինի չ՚ունին։ Յիսուսը Նորան ասեց, Ո՞վ ի՞նչ բան կայ ինձ հետ, Իմ ժամանակը դեռ չէ հասել։
5 Նորա մայրն ասեց սպասաւորներին. Ինչ որ ասէ ձեզ, արէք։
6 Անդ կային վեց քարէ կարասներ կայինն Հրէաների մաքրուելու համար, որոնցից ամէն մէկը երկու կամ երեք մար էին տանում։
7 Յիսուսը Նորանց ասեց. Այդ կարասները ջրով լցրէք. եւ Նորանց լցրին մինչեւ վերը։
8 Եւ Նորանց ասեց. Հիմա առէք եւ տարէք սեղանապետին. եւ Նորանք տարան։
9 Եւ երբոր վերակացուն այն գինի դառած ջուրը ճաշակեց, (եւ չգիտէր թէ ինչ տեղից է. բայց սպասաւորները գիտէին որ ջուրը լցրել էին) սեղանապետը փեսային կանչեց,
10 եւ Նորան ասեց. Ամէն մարդ առաջ լաւ գինին է տալիս. եւ երբոր արբեցան, այն ժամանակ վատը. դու լաւ գինին մինչեւ հիմա պահեցիր։
11 Նշանների սկիզբը Յիսուսն այս արաւ Գալիլեայի Կանայում. եւ Իր փառքը յայտնեց. եւ Նորա աշակերտները հաւատացին Նորան։
12 Յորանից յետոյ Յիսուսն իջաւ Կափառնայում, ինքն եւ Իր մայրը եւ Իր եղբայրները եւ Իր աշակերտները. եւ շատ օրեր չմնացին այնտեղ։
13 Եւ Հրէաների զատիկը մօտ էր, եւ
14 Յիսուսը Երուսաղէմ գնաց։ Եւ տաճարում գտաւ եզներ եւ ոչխարներ եւ աղաւնիներ ծախողներին, եւ սեղանաւորներին նստած.
15 եւ չուանից խարազան շինեց, եւ ամէնին տաճարից դուրս հանեց՝ ոչխարներն էլ եւ եզներն էլ, եւ սեղանաւորների դրամները ցրուեց եւ սեղանները կոր-
16 ծանեց։ Եւ աղաւնի ծախողներին ասեց. Դորանց վեր առէք այստեղից. Իմ Հօր տունը մի շինէք առուտուրի տուն։
17 Եւ Նորա աշակերտները յիշեցին, թէ գրուած է, Հոգ տան Նորա խանձը կերաւ ինձ։
18 Արդ Հրէաները պատասխանեցին եւ ասեցին Նորան. Ի՞նչ նշան ես ցոյց տալիս մեզ, որ անում ես այդ։
19 Յիսուս պատասխանեց եւ ասեց Նորանց. Քանդեցէք այդ տաճարը, եւ երեք օրում կ՚կանգնեցնեմ Նորան։
20 Հրէաներն էլ ասացին. Այս տաճարը քառասունեւվեց տարում չինուեցաւ, եւ դու երեք օրում կ՚կանգնեցնե՞ս դորան։
21 Բայց Նա Իր մարմնի տաճարի
22 համար էր ասում։ Արդ երբոր Նա մեռելների միջից յարութիւն առաւ, Նորա աշակերտները յիշեցին, թէ Նա ասեց Նորանց այս բանը. եւ հաւատացին գրքին եւ այն խօսքին որ ասեց Յիսուսը։
23 Եւ երբոր Երուսաղէմումն էր զատկի տօնին, շատ մարդիկ հաւատացին Նորա անունին. տեսնելով Նորա այն
24 նշանները, որ անում էր։ Բայց Յիսուս ինքն իր անձը չէր հաւատում Նորանց. որովհետեւ ինքն ամէնը գիտէր։
25 Եւ որովհետեւ պէտք չէր որ մէկը վկայէր մարդի համար. Որովհետեւ ինքը գիտէր Ե՛ ինչ կար մարդում։

ԳԼ. Գ

Քրիստոսը սովորեցնում է Նիկոդեմոսին թէ վերստին ծնունդը հարկաւոր է. Յովհաննէսի վկայութիւնը, եւ Նորա վկայութիւնը Քրիստոսի մասին։

1 Եւ Փարիսեցիներից մի մարդ կար՝ անունը Նիկոդեմոս՝ Հրէաների իշխան։
2 Սա գիշերը Յիսուսի մօտ եկաւ եւ ասեց Նորան. Rաբբի, գիտենք որ Աստուածանից վարդապետ ես եկել. որովհետեւ Ոչ ոք չէ կարող այդ նշանները անել որ դու ես անում, եթէ Աստուած Նորա հետ չլինի։
3 Յիսուս պատասխանեց եւ ասեց Նորան. Ճշմարիտ ճշմարիտասում եմ քեզ. Եթէ մէկը վերստին չծնուի՝ կարող չէ Աստուծոյ արքայութիւնը տեսնել։ Նիկոդեմոսը Նորան ասեց.

Ա Կր. Ժգ. 10. Ժբ. 22. Ե Գլ. Ժբ. 20։ Ը Գլ. Ե. 6, 30։ Թ Մար. Ե. 3, 4. Գլ. գ. 25. Ը Գլ. գ. 46։ Ի Հբ. 1։ ԺԱ Ա. 14. ԺԲ Մատ. Ժգ. 46. ԺԳ Ած. Ժգ. 34. ԺԴ Ղեւ. իգ. 5. ԺԵ Օր. Ժգ. 1. ԺԶ Գլ. Ժբ. 23. Գլ. գ. 4. Յա. 55։ ԺԷ Նե Ղեւ. ր. 4։ ԺԸ Նե Մատ. խա. 12, 13. Մար. Ժա. 15—17. Ղեւ. Ժբ. 45, 46։ ԺԹ Ղեւ. ր. 49։ Ի Մատ. կթ. 9։ Ի Մատ. Ժգ. 38. խա. 23. Գլ. գ. 30. ԻԱ Մատ. իդ. 61. իե. 40. Մար. Ժգ. 58. Ժե. 29. ԻԲ Գլ. ր. 18. գ. 19. ը Գլ. գ. 19. Գլ. գ. 9. Գլ. ը. 31։ ԻԳ Ղեւ. իդ. 9։ ԻԴ Գլ. Ժգ. 7. ա Մն. իը. 9. Մատ. ք. 4. Մար. ը. 9. Գլ. գ. 65. Ժգ. 11. Ժգ. 30. ԻԵ Գլ. ա. 24. Յայտ. ը. 23. — Գլ. ե. 50. Ժբ. 39. ԻԶ Գլ. ք. 33. Գոր. ը. 22. ԻԷ Գոր. Ժ. 38. ԻԸ Նե Մատ. Ժբ. 28. Գլ. ա. 13. Գալ. գ. 15. Ֆիլ. գ. 20. Յակ. ա. 18. ա Պետ. ա. 23. ա Յովհ. գ. 9. ե. 18.

Մարդ ինչպէս կարող է ծնուիլ՝ որ
ծեր է. մի՞թէ կարող է երկրորդ ան-
գամ իր մօր արգանդը մտնել եւ ծըն-
ուիլ։ Յիսուս պատասխանեց. Ճըշ-
մարիտ ճշմարիտ ասում եմ քեզ. Եթէ
մէկը ջրից եւ Հոգուց չ'ծնուի, նա
կարող չէ Աստուծոյ արքայութիւնը
մտնել։ Մարմինից ծնուածը մարմին
է. եւ Հոգուցը ծնուածը հոգի է։
Մի զարմանար՝ որ ասեցի քեզ թէ
Պէտք է ձեզ՝ վերստին ծնուիլ։ Քա-
մին որտեղ ուզում է՝ փչում է, եւ
նորա ձայնը լսում ես. բայց չ'գիտես
թէ ո՞ր տեղից է գալիս եւ ո՞ր տեղ
է գնում. այսպէս է ամեն Հոգուցը
ծնուածը։ Նիկոդեմոսը պատասխանեց
եւ ասեց նորան. Ի՞նչպէս կա-
րող է լինել։ Յիսուս պատասխանեց
եւ ասեց նորան. Դու ես Իսրայէլի
վարդապետը, եւ այս չ'գիտե՞ս։ Ճըշ-
մարիտ ճշմարիտ ասում եմ քեզ, թէ
ինչ որ գիտենք՝ խօսում ենք, եւ ինչ որ
տեսանք՝ վկայում ենք. Եւ մեր վկա-
յութիւնը չէք ընդունում։ Եթէ երկ-
րաւոր բաներն ասեցի ձեզ, եւ չէք
հաւատում, ապա ինչպէս կ'հաւա-
տաք, եթէ երկնաւոր բաներն ասեմ։
Եւ ոչ ոք վեր չ'ելաւ երկինքը, եթէ
ոչ երկինքից իջնողը՝ մարդի Որդին
Նա որ երկինքումն է։ Եւ ինչպէս
Մովսէսն օձը բարձրացրեց անապա-
տումը, նոյնպէս պէտք է մարդի Որ-
դուն բարձրացուիլ. Որ ամեն նորան
հաւատացողը չ'կորչի, այլ յաւիտե-
նական կեանքն ունենայ։ Որովհե-
տեւ Աստուած այնպէս սիրեց աշխարհ-
քը որ իր միածին Որդին տուաւ. որ
ամեն նորան հաւատացողը չ'կորչի,
այլ յաւիտենական կեանքն ունենայ։
Որովհետեւ Աստուած իր Որդին չ'ու-
ղարկեց աշխարհքը, որ աշխարհքին
դատէ, այլ որ աշխարհքը նորանով
փրկուի։ Նորան հաւատացողը չի
դատապարտուիլ, իսկ չ'հաւատացողն
արդէն դատապարտուած է. որովհե-
տեւ չ'հաւատաց Աստուծոյ միածին
Որդու անունին։ Եւ սա է դատաս-
տանը, որ լոյսն եկաւ աշխարհքը,
եւ մարդիկ խաւարն աւելի սիրեցին
քան թէ լոյսը, որովհետեւ նորանց
գործերը չար էին։ Որովհետեւ ամեն
չար գործողըատում է լոյսին, եւ չէ
գալիս դէպի լոյսը, որ նորա գործերը
չ'յանդիմանուին։ Իսկ ճշմարտութիւն
գործողը գալիս է դէպի լոյսը, որ
նորա գործերը յայտնուին, որ Աստու-
ծով գործուեցան։
Սորանից յետոյ եկաւ Յիսուս եւ
նորա աշակերտները Հրէաստանի եր-
կիրը. եւ այնտեղ նորանց հետ մը-
նում՝ եւ մկրտում էր։ Եւ Յով-
հաննէսն էլ Այնոնումն էր մկրտում՝
Սաղիմի մօտ. որովհետեւ այնտեղ
շատ ջուր կար. եւ գալիս էին եւ
մկրտվում էին։ Որովհետեւ Յովհան-
նէսը դեռ բանտի մէջ չէր գցուած։
Արդ Յովհաննէսի աշակերտները
Հրէաների հետ վէճ ունեցան մաք-
րութեան համար։ Եւ Յովհաննէսի
մօտ եկան եւ ասեցին նորան. Ռաբ-
բի, նա որ Յորդանանի այն կողմումն
էր քեզ հետ, որի համար դու վկա-
յեցիր, ահա նա մկրտում է, եւ ա-
մենքը նորա մօտ են գալիս։ Յովհան-
նէսը պատասխանեց եւ ասեց. Մարդ
չէ կարող ոչինչ վեր առնել, եթէ եր-
կնքից տրուած չ'լինի նորան։ Դուք
ինքներդ վկայում էք ինձ համար, որ
ասեցի ձեզ, թէ ես Քրիստոսը չեմ,
այլ թէ նորա առաջից ուղարկուած
եմ։ Հարսն ունեցողն է փեսայ. բայց
փեսայի բարեկամը, որ կանգնած է
եւ լսում է նորան, ուրախութիւնով
ուրախանում է փեսայի ձայնի համար.
արդ իմ այս ուրախութիւնը լցուած է։
Նորան պէտք է աճել, եւ ինձ փոք-

ե Մար. Ժգ. 16. Գործ. ը. 38. Երբ. Ժ. 23. Տես Գլ. Ժգ. 51.
զ Գլ. ա. 13. ա Կոր. Ժե. 50. Եփ. Ե. 28.
է Ծագ. Ժա. 5. ա Կոր. ը. 11. Ես Գլ. գ. 53, 61.
ը Մատ. Ժա. 27. Գլ. ա. 18. Ե. 16. ը. 28. Ժգ. 49. Ժգ. 34.
թ Հմր. 32.
ժ Ածախ. ի. 4. Գլ. գ. 33, 38, 51, 63. Ժգ. 28. Գործ. ը. 34. ա Կոր. Ժե. 47. Եբեռ. գ. 9, 10.
ի Քոռ. ի. 9.
ի Գլ. ը. 28. Ժգ. 33.
լ Հմր. 36. Գլ. գ. 47.
խ Հռովմ. Ե. 4. ա Ցեղն. գ. 9, 16.
ծ Ղուկ. Ք. 16. Գլ. Ե. 45. ը. 15. Ժգ. 47. ա Ցեղն. գ. 14.
կ Գլ. Ե. 24. գ. 47. ի. 31.
հ (Տես Երբ. Ժա. 17.)
ձ Գլ. ա. 4, 9—11. Ժգ. 46. Ցեղ. իգ. 13, 16, 17. Հռովմ. Ժգ. 12. Եբեռ. Ե. 13.
ղ Գլ. գ. 3.
ճ ա Քոռ. Ք. 4.
մ Մատ. գ. 5, 6.
յ Մատ. Ժգ. 3.
ն Գլ. ը. 6.
շ Տես Գլ. ա. 38.

ո Գլ. ա. 7, 15, 27, 34.
պ ա Կոր. գ. 7. Երբ. Ե. 4. Ցեղ. ա. 17.
ջ Գլ. ա. 20, 27.
ռ Մատ. գ. 1. Մար. ա. 2. Ղուկ. ա. 17. Գլ. ա. 23.
ս Մատ. իբ. 3. Լե. 1. ը Կոր. Ժա. 2. Եփես. Ե. 25, 27. Ցեղ. իա. 9.
տ Երբ. Ե. 1.

31 բանալ ։ ⁻Վերեւից եկողն համոնից վեր
է . ։Երկրիցը լինողը երկրիցն է եւ երկ-
րիցն է խօսում . ։Երկնքից եկողն ամե-
32 նից վեր է . ։Ինչ որ տեսաւ եւ լսեց , նա
է վկայում . եւ նորա վկայութիւնը ոչ ոք
33 չէ ընդունում ։ Նորա վկայութիւնն
ընդունողը ⁻կնքեց , թէ Աստուած
34 ճշմարիտ է ։ ⁼Որովհետեւ նա որին
Աստուած ուղարկեց , Աստուծոյ բանն
է խօսում . որովհետեւ ⁼Աստուած հո-
35 գին չափով չէ տալիս ։ ⁼Հայրը սիրում
է Որդուն , եւ ամէն բան նորա ձեռն
36 է տուել ։ ⁼Որդուն հաւատացողը յա-
ւիտենական կեանք ունի . իսկ Որդուն
չ'հնազանդողը կեանքը չի տեսնիլ , այլ
Աստուծոյ բարկութիւնը մնում է նորա
վերայ ։

Գլ· Դ

Քրիստոս խօսակցում է մի Սամարացի կնոջ հետ։ Շատ Սամարացիներ հաւատում են։ Քրիստոս գնում է Գալիլեա և մի պաշտօնեայի որդուն բժշկում։

4 Եւ երբոր Տէրն իմացաւ , որ Փարի-
սեցիները լսեցին , թէ Յիսուսը աւելի
աշակերտներ է անում եւ ⁻մկրտում
2 քան թէ Յովհաննէսը , (թէպէտեւ
Յիսուսը ինքը չէր մկրտում՝ այլ
3 նորա աշակերտները ։) Հրէաստանն
էջնէրը թողնց եւ դարձեալ եկաւ Գա-
4 լիլեա ։ Եւ պէտք էր որ Սամարիայի
5 միջովն անցնէր ։ Արդ նա Սամարիայի
մի քաղաքն եկաւ , անունը Սիւքար ,
այն տեղի մօտ , ⁼որ Յակոբը տուաւ
6 իր որդի Յովսէփին ։ Եւ Յակոբի մի
աղբիւրը կար այնտեղ ։ Եւ Յիսուսը
ճանապարհիցը վաստակած այն աղբիւ-
րի վերայ նստեց . եւ ժամը վեցին դէմ
էր ։
7 Արդ Սամարիայից մի կին եկաւ ,
որ ջուր հանէ · Յիսուսը նորան ասց ·
8 Ինձ ջուր տուր խմեմ ։ Որովհետեւ
նորա աշակերտները քաղաքն էին
9 դնացել , որ կերակուր առնէն ։ Սա-
մարացի կինն էլ ասց նորան · Դու
որ Հրէայ ես , ինչպէս ես ինձանից
ջուր ուղում խմել , որ մի Սամարացի
կնոջ եմ · որովհետեւ ⁼Հրէաները չեն
10 խառնւում Սամարացիների հետ ։ Յի-
սուսը պատասխանեց եւ ասց նորան ,
եթէ Աստուծոյ պարգեւը գիտենայիր ,
եւ թէ ով է նա , որ քեզ ասում է ,
Ըէ Տուր ինձ խմել , ապա դու նորա-
նից կ'ինդրէիր , եւ նա ⁼կենդանի ջուր
11 կ'տար քեզ ։ Կինը նորան ասց · Տէր ,
դու դոյլ էլ չ'ունիս , եւ հորը խոր է ·
ապա ո՞րտեղից ունիս կենդանի ջուրը ։
12 Մի՞թէ դու աւելի մեծ ես քան մեր
հայր Յակոբը , որ այս հորը տուաւ
մեզ · եւ ինքը սորանից խմեց , եւ
նորա որդիքը եւ նորա անասունները ։
13 Յիսուսը պատասխանեց եւ ասց նո-
րան , ⁼Ամեն այդ ջրիցը խմողը դարձ-
եալ կ'ծարաւի · բայց ով որ խմէ այն
ջրիցը որ ես կ'տամ նորան , նա յա-
14 ւիտեան չի ծարաւիլ ։ Այլ այն ջուրը ,
որ ես կ'տամ նորան , ⁼Ջրի աղբիւր
կ'լինի նորանում , որ յաւիտենական
15 կեանքի համար կ'բղխէ ։ ⁼Կինը նորան
ասց · Տէր , տուր ինձ այն ջուրը ,
որ չ'ծարաւիմ , եւ չ'գամ այստեղ ջուր
16 հանելու ։ Յիսուսը նորան ասց ·
Գնա կանչիր քո մարդին , եւ նո՛ւ այս-
17 տեղ ։ Կինը պատասխանեց եւ ասց ·
Ես մարդ չ'ունիմ · Յիսուսը նորան
ասց · Լաւ ասեցիր թէ Մարդ չ'ու-
18 նիմ · Որովհետեւ դու հինգ մարդ ես
ունեցել , եւ նա որ հիմա ունիս , քո
մարդը չէ · դա ճշմարիտ ասեցիր ։
19 Կինը նորան ասց · Տէր , ⁼տեսնում
20 եմ որ դու մարգարէ ես ։ Մեր հայ-
րերը նայս սարումը երկրպագութիւն
արին · եւ դուք ասում էք , թէ Ե-
րուսաղէմումն է այն տեղն , ուր
21 պէտք է երկրպագութիւն անել ։ Յի-
սուսը նորան ասց · Կին , հաւատա
ինձ , որ ժամանակ կ'գայ , երբ այն
ժամանակ ոչ այս սարումը կ'երկրը-

⁻Հմր· 13· Գլ· ը· 23·
⁼Ասա· իր· 18· Գլ· ա· 15, 37· Հռոմ· բ· 5·
⁼ա Կոր· ժե· 47·
⁼Գլ· գ· 33· ա Կոր· ժե· 47· Եփես· ա· 21· Փիլ· բ· 9·
⁼Հմր· 11· Գլ· ը· 26· ժե· 18·
⁻Հռոմ· գ· 4· ա Յովհ· ե· 10·
⁼Գլ· ե· 16·
⁼Գլ· ա· 16·
⁻Ասա· ժա· 27· իր· 18· Ղուկ· ժ· 38· Գլ· ե· 20, 22· ժգ· 3· ժե· 3· Երբ· բ· 3·
⁼Ամբ· բ· 4· Գլ· ա· 12· գ· 47· Հմր· 15, 16· Հռոմ· ա· 17· ա Յովհ· ե· 10·

—

⁻Գլ· գ· 31, 36·
⁼Նե· իգ· 19· Իր· 22· Յես· իգ· 22·
⁼գ Թագ· ժե· 24· Ղուկ· բ· 52, 53· Գործ· ժ· 28· Տես Ասա· ժ· 5·
⁻Ես· ժբ· 3· իգ· 3· Նբեմ· բ· 13· Զաք· ժգ· 1· ժգ· 8·
⁼Գլ· գ· 35, 59·
⁻Գլ· ե· 38·
⁼Տես· Գլ· գ· 34· Հռոմ· գ· 23· ա Յովհ· ե· 20·
⁻Ղուկ· ե· 16· իգ· 19· Գլ· գ· 14· ե· 40·
⁼Ր Օր· ժա· 29· Յես· ը· 33· Գատ· բ· 7·
⁼Ր Օր· ժբ· 8, 11· գ Թագ· բ· 3· ր Պտ· է· 13·
⁼Ասգ· ա· 11· ա Տիմ· ը· 8·

պագէք Հօրը, եւ ոչ էլ երուսաղէ-
22 մումը։ Դուք երկրպագում էք նորան,
Որ դուք չգիտէք. մենք երկրպա-
գում ենք նորան, որ գիտենք. Որով-
հետեւ փրկութիւնը Հրէաներիցն է։
23 Բայց ժամանակ կ'գայ, եւ հիմա է,
որ ճշմարիտ երկրպագողները Հոգով
եւ ճշմարտութիւնով կ'երկրպագեն
Հօրը, որովհետեւ Հայրն էլ այսպէս է
24 ուզում իր երկրպագողներին։ Հաս-
ուած Հոգի է, եւ նորան երկրպա-
գողները պէտք է հոգով եւ ճշմար-
25 տութիւնով երկրպագեն։ Կինն ասց
նորան. Գիտեմ, որ Մեսիան պիտի
գայ (որ Քրիստոս է կոչւում). երբոր
նա կ'գայ, Նա մեզ բան կ'պատմէ մեզ։
26 Յիսուսը նորան ասց. Ես եմ, որ
27 քեզ հետ խօսում եմ։ Եւ սորա վերայ
եկան նորա աշակերտները, եւ զար-
մանում էին, որ կնկայ հետ խօսում
էր. բայց ոչ ոք չասց, Ինչ ես ու-
զում, կամ ինչ ես խօսում դորա
28 հետ։ Կինն էլ իր կուժը թողց, եւ
գնաց քաղաք, եւ մարդկանց ասց.
29 Եկէք տեսէք մի մարդ, որ ինձ ասց
ՙբոլորը ինչ որ գործել եմ. արդեօք
30 Նա՛ է Քրիստոսը։ Եւ դուրս եկան
քաղաքիցը, եւ նորա մօտ էին գալիս։
31 Եւ այն միջոցին աշակերտները
խնդրում էին նորան եւ ասում. Ռաբ-
32 բի, կեր։ Նա էլ ասց նորանց. Ես
կերակուր ունիմ ուտելու, որ դուք
33 չգիտէք։ Աշակերտներն էլ իրար ա-
սում էին. Արդեօ՞ք մի մարդ դորան
34 քա՞ն բերաւ ուտելու։ Յիսուսն ասց
նորանց. Իմ կերակուրը Նա է, որ
ինձ ուղարկողի կամքն անեմ, եւ
35 նորա գործը կատարեմ։ Մի՞թէ դուք
չէք ասում, թէ Դեռ չորս ամիս կայ,
եւ հունձքը կ'գայ. ահա ես ասում եմ
ձեզ. Բարձրացրէք ձեր աչքերը, եւ
տեսէք արտերը, Որ սպիտակացել են
36 եւ արդէն հնձին համար։ Հնձողը
վարձք է առնում, եւ յաւիտենական
կեանքի մէջ պտուղ ժողովում. որ
սերմողը եւ հնձողը իրար հետ ուրա-
37 խանան։ Որովհետեւ սորանում ճըշ-
մարիտ է այն խօսքը, թէ Ուրիշ է
38 սերմողը, եւ ուրիշ է հնձողը։ Ես
ուղարկեցի ձեզ հնձել այն, որ դուք
չաշխատեցիք. ուրիշները աշխատե-
ցին, եւ դուք նորանց աշխատանքի
մէջը մտաք։
39 Եւ Սամարացիների այն քաղաքիցը
շատերը հաւատացին նորան Նայն կրնա-
կայ խօսքի համար, որ վկայում էր,
թէ Ասց ինձ բոլորը ինչ որ գործել
40 էի։ Արդ երբոր Սամարացիները նորա
մօտ եկան, նորան աղաչեցին, որ ի-
րանց մօտ մնայ. եւ երկու օր մնաց
41 այնտեղ։ Եւ էլ շատերը հաւատացին
42 Նրա՛ն նորա խօսքի համար։ Եւ այն
կնկան էլ ասում էին, թէ Այլ եւս
քո խօսքերի պատճառով չենք հաւա-
տում. որովհետեւ մենք ինքներս
լսեցինք, եւ գիտենք որ ճշմարտապէս
սա է աշխարհի Փրկիչը Քրիստոսը։
43 Եւ երկու օրից յետոյ այնտեղից
44 գնաց Գալիլեա։ Որով-
հետեւ Յիսուսն ինքը վկայեց, թէ
Մարգարէն իր հայրենիքումը պատիւ
45 չունի։ Բայց երբոր Գալիլեա եկաւ,
Գալիլեացիները ընդունեցին նորան.
Տեսանելով այն բոլորն, որ տօնին ա-
րաւ Երուսաղէմումը. Որովհետեւ
նորանք էլ եկել էին այն տօնին։
46 Եւ Յիսուսը գարձեալ եկաւ Գալիլ-
եայի Կանան, Ուր ջուրը գինի արաւ.
մի Ազնուական մարդ կար, որի
որդին կախտաւորումի մէջ հիւանդ էր։
47 Նա լսելով թէ Յիսուսը Հրէաստանից
եկել է Գալիլեա, եկաւ նորա մօտ եւ
աղաչում էր, որ իջնէ եւ իր որդուն
բժշկէ. որովհետեւ մեռնելու մօտ էր։
48 Յիսուսն էլ նորան ասց, Մի՞թէ նը-
շաններ եւ հրաշքներ չտեսնէք՝ չէք
49 հաւատալ։ Ազնուականը նորան ա-
սց. Տէր, իջիր դուռ քանի որ չէ մե-
50 ռել երեխան։ Յիսուսը նորան ասց.
Գնա, քո որդին կենդանի է. եւ մար-

ա Գ. Թագ. ժէ. 38—34։
բ Ծն. խթ. 10։ Ես. ը. 3։ Ղեւտ. իգ. 47։ Հռովմ. գ. 1, 2։ ը. 4, 5։
գ Գէն. գ. 3։ Տես Ցուգ. 20։
դ Գլ. ա. 17։ Հր Կոր. գ. 17։
ե Գլ. ա. 41։
զ Հմր. 28, 30։ Տես ը Օր. ժը. 18։ Գլ. ժգ. 13—15։
է Հմր. 31։
ը Ծոր իգ. 13։ Գլ. ե. 30։ գ. 36։ ժէ. 4։ իթ. 30։
թ Մատ. ը. 37։ Ղուկ. ժ. 2։
ժ Հմր. 40։
ի Դան. ժը. 3։
ա Հմր. 29։
ի Գլ. ժէ. 8։ = Յովհ. գ. 14։
ղ Մատ. ժգ. 57։ Մարկ. գ. 4։ Ղուկ. գ. 24։
ճ Գլ. ը. 33։ գ. 2։
ա Ը Օր. ժգ. 16։
ի Գլ. ե. 1, 11։
ղ Նոյն թագաւորի պալատական
ճա Ղուկ. ա. 33։
—

դը հաւատաց այն խօսքին՝ որ Յիսու-
51 ս ըներան ասեց , եւ գնաց : Եւ դեռ
որ իջնում էր , ծառաները նո-
բան դիմաւորեցին եւ աւետիս տուին
եւ ասացին թէ Քո տղան կենդանի
52 է : Նա էլ նորանից հարցնում էր այն
ժամի համար , որ նորանում սկսեց
լաւանալ . եւ նորան ասացին թէ երէկ
ժամը եօթին տենդը թողեց նորան :
53 Այն ժամանակ հայրն իմացաւ , թէ
նոյն ժամին է , որ Յիսուս ըներան
ասեց թէ Քո որդին կենդանի է . եւ
հաւատաց ինքը եւ նորա բոլոր տունը :
54 Սա դարձեալ երկրորդ նշանն արաւ
Յիսուս , երբոր Հրէաստանից եկաւ
Գալիլեա :

Գլ. Ե

Քրիստոս մի անդամալոյծի է բժշկում շաբաթ օրը, և Հրէաների հետ վիճում սոր և իր մասին մասին.

1 Յետոյ ետն էր Հրէաների .
2 եւ Յիսուս վեր եկաւ Երուսաղէմ : Եւ
Երուսաղէմում Ոչխարաց դռան մօտ
մի աւազան կայ , որ Եբրայեցերէն Բեթ-
հեզդա է կոչվում , որ հինգ սրահ ունի :
3 Նորանցում խիստ շատ հիւանդներ
կային՝ պառկած . կոյրեր , կաղեր , չո-
րացածներ , [որ ջրի շարժուելուն էին
4 սպասում : Որովհետեւ Տիրոջ հրեշ-
տակը ժամանակ ժամանակ վայր էր
գալիս այն աւազանը եւ ջուրը շար-
ժում . եւ ջրի շարժուելուց յետոյ
նորա մէջ առաջ մտնողը բժշկվում էր՝
ինչ հիւանդութիւն էլ որ ունենար :]
5 Եւ այնտեղ մի մարդ կար , որ երե-
սուն եւ ութ տարի էր հիւանդութեան
6 մէջ : Երբոր Յիսուս նորան պառկած
տեսաւ , եւ գիտաց , թէ արդէն շատ
ժամանակից է , նորան ասեց . Կամե-
7 նո՞ւմ ես առողջ լինել : Հիւանդը պա-
տասխանեց նորան . Տէր , մարդ չու-
նեմ , որ երբոր ջուրը շարժվում է՝
ինձ աւազանի մէջ դցէ . եւ մինչեւ
որ ես գալիս եմ , ուրիշն ինձանից ա-
8 ռաջ իջնում է մէջը : Յիսուս նորան
ասեց . Յառիր կաց , մահիճդ առ եւ ման
9 ակ : Եւ մարդն իսկոյն ողջացաւ , եւ
վեր առաւ իր մահիճը եւ ման էր գա-
10 լիս . Եւ օրը շաբաթ էր : Հրէաներն
էլ ասացին բժշկուածին . Շաբաթ է .
Քարժան չէ քեզ , որ մահիճդ վեր առ-
11 նես : Նա պատասխանեց նորանց . Նա՝
որ ինձ բժշկեց , նա ասեց ինձ . Մա-
12 հիճդ առ եւ ման ակ : Արդ հարցրին
նորան եւ ասացին . Ո՞վ է այն մարդը ,
որ քեզ ասեց . Մահիճդ առ եւ ման
13 ակ : Բայց բժշկուածը չգիտէր թէ ո՛վ
է . որովհետեւ Յիսուսը այն տեղի ամ-
14 բոխի պատճառով խոյս տուաւ : Սո-
րանից յետոյ Յիսուսը նորան գտաւ
տաճարումը եւ նորան ասեց . Ահա
առողջացար , Այլ եւս չմեղանչես ,
Քոր էլ աւելի չար բան չլինի քեզ :
15 Մարդը գնաց եւ Հրէաներին պատմեց,
թէ Յիսուսն է , որ նորան առողջա-
ցրել է :
16 Եւ նորա համար Հրէաները Յիսուսին
հալածում էին , եւ ուզում էին նորան
սպանել , որ շաբաթ օրն անում էր
17 այն բանը : Եւ Յիսուսը պատասխա-
նեց նորանց . Իմ Հայրը մինչեւ հիմա
գործում է , եւ ես էլ գործում եմ :
18 Նորա համար Հրէաներն էլ աւելի
ուզում էին սպանել նորան . որ ոչ թէ
միայն շաբաթ օրն էր քանդում , այլ
Աստուածն էլ իրան Հայր էր ասում ,
Իր անձն Աստուածն հաւասար անե-
19 լով : Յիսուս պատասխանեց եւ ասեց
նորանց . Ճշմարիտ ճշմարիտ ասում
եմ ձեզ Որ Որդին իրանից կարող
չէ ոչինչ անել , թէ որ չտեսնէ Հօրն
անելիս . որովհետեւ ինչ որ նա անում
է , հէնց Որդին էլ այն բանը նորա
20 նման է անում : Որովհետեւ Հայրը
սիրում է Որդուն , եւ ամեն բան ցոյց
է տալիս նորան , որ ինքն անում է ,
եւ սորանցից էլ աւելի մեծ մեծ գոր-
ծեր ցոյց կ'տայ նորան , որ դուք զար-
21 մանաք : Որովհետեւ ինչպէս որ Հայրը
մեռեալներին յարուցանում է եւ կեն-
դանի անում , Նոյնպէս էլ Որդին , ո-

-Գլ. իդ. 2—44. բ Որ. իդ. 1—17. Տես գլ. բ. 13.
գ Նեհեմ. գ. 1. իդ. 39.
դ Ած. Գրոց ասիկ
ե Մատ. ը. 6. Մարկ. բ. 11. Ղուկ. ե. 24.
զ Գլ. ը. 14.
է Նեղ. ի. 10. Նեհեմ. իգ. 19. Երեմ. իե. 21 եւ ին. Մատ. իբ. 2. Մարկ. բ. 24. գ. 4. Ղուկ. գ. 2. իգ. 14. Հին. ը. 11.
ը Մատ. իբ. 45. Տես Եզեր. ի. 14.
թ Գլ. ի. 4. իգ. 10.
ժ Գլ. է. 20.
ի Գլ. ժ. 30, 33. իբ. 7. Փիլ. բ. 6.
ի Հմմտ. իբ. 49. իգ. 10.
լ Մատ. գ. 17. Գլ. գ. 35. ը Գծատ. ա. 17.
խ Ղուկ. է. 14. ը. 54. Գլ. ժա. 25, 43. ա Կոր. իե. 45.

բոնց որ կամենում է, կենդանի է ա-
22 նում։ Որովհետեւ Հայրը ոչ մէկին էլ
չէ դատում, հապա ամէն դատաստանը
23 տուաւ Որդուն. Որ ամէնքը պատուեն
Որդուն, ինչպէս որ պատուում են
Հօրը. Որդուն չ'պատուողը՝ Հօրն էլ
չէ պատուում, որ ուղարկեց նորան։
24 Ճշմարիտ ճշմարիտ ասում եմ ձեզ.
Թէ իմ խօսքը լսողը, եւ ինձ ուղար-
կողին հաւատացողը, յաւիտենական
կեանք ունի. եւ դատաստան չի մըտ-
նիլ, հապա մահիցը փոխուեցաւ դէպի
25 կեանք։ Ճշմարիտ ճշմարիտ ասում եմ
ձեզ Թէ ժամանակ կ'գայ եւ հիմա է,
Երբ մեռելներն Աստուծոյ Որդու ձայ-
նը կ'լսեն, եւ լսողները կ'ապրին։
26 Որովհետեւ ինչպէս որ Հայրն իր ան-
ձումը կեանք ունի, այնպէս էլ Որ-
դուն տուաւ՝ որ իր անձումն կեանք
27 ունենայ։ Եւ Նորան իշխանութիւն
տուաւ, Երբ դատաստան էլ անէ.
28 Որովհետեւ մարդի Որդի է։ Սորա
վերայ չ'մի զարմանաք. որովհետեւ
ժամանակ կ'գայ, որ ամէնքը՝ որ գե-
բեզմաններումն են, Նորա ձայնը կը
29 լսեն։ Նէ գուբս կ'գան Նորանք որ
բարի են գործել՝ դէպի կեանքի յա-
րութիւնը, եւ Նորանք որ չար են
արել՝ դէպի դատաստանի յարութիւնը։
30 Ես ինձանից չեմ կարող ոչինչ անել.
Ինչպէս լսում եմ՝ այնպէս եմ դատում,
եւ իմ դատաստանն արդար է. Որով-
հետեւ իմ կամքը չեմ որոնում, այլ
31 ինձ ուղարկող Հօր կամքը։ Եթէ ես
ինձ համար վկայեմ իմ վկայութիւնը
32 ճշմարիտ չէ։ Ուրիշն է որ ինձ հա-
մար վկայում է. եւ ես գիտեմ որ
ճշմարիտ է այն վկայութիւնը, որ
33 վկայում է ինձ համար։ Դուք ուղար-
կեցիք Յովհաննէսի մօտ. Եւ նա վկա-
յութիւն տուաւ ճշմարտութեանը։
34 Իսկ ես ոչ Թէ մարդկանցից եմ ա-
նում վկայութիւնը. այլ սա ասում
35 եմ, որ դուք ապրիք։ Նա այն ճրագն
էր՝ որ վառվում էր եւ Լոյս էր տա-
լիս. Եւ դուք կամեցաք մի առ ժա-
մանակ ուրախանալ Նորա լոյսովը։
36 Բայց ես աւելի մեծ վկայութիւն ու-
նիմ քան Թէ Յովհաննէսը, այսինքն
Հայն գործերն, որ Հայրն ինձ տուաւ,
որ կատարեմ Նորանց. Նոյն այն գոր-
ծերն՝ որ գործում եմ, ինձ համար
վկայում են, Թէ Հայրն ուղարկեց
37 ինձ։ Եւ ինձ ուղարկող Հայրն Ինքն
ինձ համար վկայեց. դուք ոչ Նորա
ձայնը լսեցիք երբէք, եւ Ոչ Նորա
38 կերպարանքը տեսաք. Եւ ոչ Նորա
խօսքն ունիք բնակուած ձեզանում. ո-
րովհետեւ այն որ Նա ուղարկեց, դուք
39 չէք հաւատում Նորան։ Քննեցէք
գրքերը որ դուք կարծում էք Թէ Նո-
րանցով ունիք յաւիտենական կեանք,
եւ Նորանք են որ ինձ համար վկա-
40 յում են։ Եւ դուք չէք կամենում
ինձ մօտ գալ, որ կեանք ունենաք։
41 Ես մարդկանցից փառք չեմ առնում։
42 Բայց ճանաչում եմ ձեզ, որ Աստու-
ծոյ սէրը չ'ունիք ձեր անձերումը։
43 Ես իմ Հօր անունովն եկայ, եւ ինձ
չէք ընդունում. եթէ ուրիշը գայ իր
44 անունովը, Նորան կ'ընդունիք. Ինչ-
պէս կարող էք դուք հաւատալ, որ
իրարից էք փառք առնում, եւ այն
փառքը որ միայն Աստուածանից է,
45 չէք որոնում։ Մի կարծէք, Թէ ես
Հօր մօտ ամբաստանութիւն կ'անեմ
ձեզանից. Կայ որ ձեզանից ամբաս-
տանութիւն է անում՝ Մովսէսը,
որի վերայ դուք ձեր յոյսը դրել էք։
46 Որովհետեւ եթէ դուք Մովսէսին հաւա-
տայիք, ինձ էլ կ'հաւատայիք. Որով-
47 հետեւ նա ինձ համար գրեց. Բայց
եթէ Նորա գրածներին չէք հաւատում,
ինչպէս իմ խօսքերին կ'հաւատաք։

ա Մատ. ժ. 37. իր. 13; Հմր. 27. գլ. գ. 35. ժէ. 3. Գործ. ժէ. 31. = գԼու. գ. 3. 1 = Յովհ. ր. 23. Տես Ղուկ. ժ. 16. 4 գլ. գ. 10, 18; ը. 31; ի. 31; = Յովհ. ե. 10. 5 = Յովհ. գ. 14; Հմր. 28; Եփես. ը. 1, 5; ե. 14; Կող. ը. 13. 6 Հմր. 22. Գործ. ժ. 42. ժէ. 31. 7 Դան. է. 13, 14; Հմր. 23. 8 Յովհ. իդ. 19. = Գործ. ժե. 52. = Թես. գ. 15. 9 Դան. ժը. 2. Մատ. իե. 33, 46. = Հմր. 19. 10 Մատ. իգ. 39; գլ. գ. 34. գ. 36. 11 գլ. ը. 14, 34. ժը. 21. Յայտ. գ. 14. 12 Մատ. գ. 17. ժէ. 5. Հմր. 37. գլ. ը. 18. = Յովհ. ե. 6, 7, 9. = գլ. ա. 15, 19, 27, 32. = գԼու. ա. 19. 13 Մատ. ժգ. 20. իա. 26. Մարկ. գ. 20. = Յովհ. ե. 9. 14 գլ. գ. 3. ե. 25, 38. ժգ. 12. ժե. 24. 15 Մատ. գ. 17. ժէ. 5. գլ. գ. 27. ը. 18. = Տես գլ. ա. 18. = Տիտ. ա. 17. = Յովհ. գ. 12. 16 Ես. ը. 20. լդ. 10. Ղուկ. ժգ. 29. Հմր. 45, 46. Գործ. ժէ. 11. 17 Որ. ժը. 15, 18. Ղուկ. իդ. 27. գլ. ա. 48. 18 գլ. ա. 11. գ. 19. է. 17. 19 Հմր. 34. = Թես. ր. 6. = գլ. ժը. 43. 20 Հաւմփ. ր. 22. 21 Հաւմփ. ր. 22. 22 Ես. գ. 15. ժը. 3. ժը. 18; իր. 18. ԼԱ. 10. ր. Որ. ժը. 15, 18. գլ. ա. 45. Գործ. իգ. 22.

—

ԳԼ· Զ

Քրիստոսը հինգ հացով և երկու ձուկով հինգ հազար հոգի է կերակրում. Ծովի վերայ նա գալով գնում է աշակերտների մոտ. ցույց է տալիս թէ ինչ է հոգևոր կերակուրը։

1 -Ետոյ Յիսուս գնաց Գալիլեայի Տիբերիա ծովի միւս կողմը։
2 Եւ շատ ժողովուրդ գնում էր նորա ետևից. որովհետև տեսնում էին նորա նշանները, որ անում էր հիւանդների վերայ։ 3 Յիսուս էլ վեր եկաւ սարը, եւ նստեց իր աշակերտների հետ այնտեղ։ 4 Եւ Հրէաների զատիկի տօնը մոտ էր։
5 Յիսուս էլ իր աչքերը բարձրացրեց եւ տեսաւ, որ շատ ժողովուրդ էր գալիս իրան մոտ. ասեց Փիլիպպոսին. Ինչ տեղից հաց առնենք, որ դորանք ուտեն։ 6 Բայց այս ասեց՝ նորան փորձելով. որովհետև ինքը գիտէր թէ ինչ պիտի անէր։ 7 Փիլիպպոսը պատասխանեց նորան. Երկու հարիւր դահեկանի հաց բաւական չէ դորանց, որ ամեն մէկը մի քիչ առնէ։ 8 Նորա աշակերտներից մէկը, Անդրէասը՝ Սիմօն Պետրոսի եղբայրն՝ 9 ասեց նորան. Այստեղ մէկ տղայ կայ, որ հինգ գարիւ հաց ունի եւ երկու փոքր ձուկ. Բայց սա ինչ է այդչափ մարդկանց համար։ 10 Յիսուս էլ ասեց. Մարդկանցը նստեցրէք. եւ շատ խոտ կար այն տեղը. եւ մարդիկը նստեցին համարով իբր հինգ հազար։ 11 Եւ Յիսուսը հացերն առաւ՝ գոհացաւ եւ բաժանեց աշակերտներին, եւ աշակերտներն էլ նստողներին, նոյնպէս 12 էլ ձկներիցը որչափ որ կամեցան։ Եւ երբոր կշտացան, ասեց իր աշակերտներին. Ժողովեցէք աւելացած կտորները՝ որ բան չկորչի։ 13 Եւ ժողովեցին, եւ կտորներիցը տասնեւերկու կողով լցրին այն հինգ գարիւ հացիցը, որ ուտողներից աւելացաւ։ 14 Բայց մարդիկն՝ երբոր տեսան այն նշանն որ արաւ Յիսուսը, ասում էին թէ Սա է ճշմարտապէս Հայն մարգարէն որ պիտի աշխարհք գար։ 15 Յիսուս էլ իմանալով թէ գալու են իրան յափշտակեն, որ թագաւոր չինեն իրան, դարձեալ մինակ գնաց սարը։ 16 Եւ երբ որ իրիկուն եղաւ, նորա աշակերտները իջան ծովի եզրը. 17 Եւ նաւը մանելով գնացին ծովի այն կողմը՝ Կափառնայում. եւ արդէն մթնել էր, եւ Յիսուսը չէր եկել նորանց մօտ։ 18 Եւ ծովն էլ սաստիկ քամու փչելուցը յուզվում էր։ 19 Երբոր թիավարելով քսանեհինգ կամ երեսուն ասպարէզի չափ առաջ էին գնացել, տեսան Յիսուսին ծովի վերայ քայլելով գալիս, որ 20 նաւին մօտենում էր եւ վախեցան։ Նա էլ ասեց նորանց. Ես եմ մի վախենաք։ 21 Եւ կամենում էին նորան ընդունել նաւի մէջ. եւ նաւը չուտով հասաւ այն երկիրը, որ գնում էին։
22 Հետեւեալ օրն այն ժողովուրդը, որ ծովի այն կողմին էր, տեսնելով որ ուրիշ նաւ չկար այնտեղ մէկից զատ՝ որ նորա աշակերտները նորա մէջ մտան. եւ որ Յիսուսը իր աշակերտների հետ նաւը չէր մտած, բայց միայն նորա աշակերտները գնացին։ 23 (Բայց Տիբերեայիցը ուրիշ նաւեր եկան այն տեղի մօտ, ուր հացը կերան Տիրոջ գոհանալովը։) 24 Արդ երբոր ժողովուրդը տեսաւ, որ Յիսուսն այնտեղ չէ, եւ ոչ էլ նորա աշակերտները, իրանք էլ նաւերը մտան եւ եկան Կափառնայում, Յիսուսին որոնելով։ 25 Եւ երբոր նորան ծովի այն կողմին գտան, նորան ասեցին. Ռաբբի, ե՞րբ եկար այստեղ։ Յիսուսը պատասխանեց նորանց եւ ասեց. Ճշմարիտ ճշմարիտ ասում եմ ձեզ. դուք ինձ որոնում էք՝ ոչ թէ նորա համար որ նշաններ տեսաք, բայց որ հացիցը կերաք եւ կշտացաք։ 27 Գործեցէք ոչ թէ կորչելու կերակուրի համար, հապա այն կերակուրի, որ մնացող է յաւիտենական կեանքի մէջ, որ մարդի Որդին կ'տայ ձեզ. Որովհետեւ Աստուած Հայրը կնքեց նորան։ 28 Արդ նորան ասացին. Ինչ անենք, որ Աստուծոյ գործերը անենք։

---

1 Մատ. ժգ. 13—21. Մարկ. զ. 32—44. Ղուկ. թ. 10—17. Յհ. ժ. 5. ր Օր. ժզ. 1. Գլ. ր. 13. ե. 1.
2 Մատ. ժգ. 14. Մարկ. զ. 33. Ղուկ. թ. 11.
3 Մատ. ժգ. 21. Մարկ. զ. 46. Ղուկ. թ. 12.
4 Տես Թուա. ժա. 21, 22. Ես Քագ. գ. 43. Ղ Օր. ժգ. 10. ր Օր. ժգ. 15. Մատ. ժա. 3, 11. Ղուկ. ե. 16. թ. 19. ի գ. 19. Գլ. ա. 21. գ 19. ե. 10. թ. 17. ժա. 37.
5 Մատ. ժգ. 22—33. Մարկ. զ. 45—51.
6 Հմմ. 58. Գլ. գ. 14.
7 Մատ. գ. 17. Ես. ե. Մարկ. ա. 11. թ. 6. Ղուկ. գ. 22. թ. 35. Գլ. ա. 33. ե. 37. ը. 18. Գոր. ր. 22. բ Գնա. ա. 17.

29 տուծոյ գործերը գործենք։ Յիսուս
էլ պատասխանեց եւ նորանց ասեց.
Այս է Աստուծոյ գործը, որ հաւա-
տաք նորան, որին նա ուղարկեց։
30 Եւ նորան ասացին. Ի՞նչ ապա դու ինչ
նշան ես անում, որ տեսնենք եւ հա-
31 ւատանք, ինչ ես գործում։ Մեր
հայրերը անապատումը մանանան կե-
րան. ինչպէս գրուած է. Երկնքից
հաց տուաւ նորանց ուտելու։
32 Յիսուս էլ նորանց ասեց. Ճշմարիտ
ճշմարիտ ասում եմ ձեզ. ոչ թէ Մով-
սէսը տուաւ ձեզ այն հացը երկնքից,
այլ իմ Հայրը տալիս է ձեզ երկնքից
33 ճշմարիտ հացը։ Որովհետեւ Աստուծոյ
հացը նա է, որ երկնքիցն է իջնում,
եւ որ աշխարհին կեանք է տալիս։
34 Նորանք էլ ասացին. Տէր, ամեն ժա-
35 մանակ տուր մեզ այդ հացը։ Յիսուս
էլ նորանց ասեց. Ես եմ կեանքի
հացը. ինձ մօտ եկողը չի սովիլ, եւ
ինձ հաւատացողը երբէք չի ծարաւիլ։
36 Բայց ես ասացի ձեզ, թէ տեսաք էլ
37 ինձ, եւ չէք հաւատում։ Ամեն ինչ
որ Հայրն ինձ տալիս է, ինձ մօտ կը
գայ. եւ ինձ մօտ եկողին ես դուրս
38 չեմ հանիլ։ Որովհետեւ ես իջայ եր-
կընքիցը, ոչ թէ իմ կամքն անեմ,
39 այլ ինձ ուղարկողի կամքը։ Սա է
ինձ ուղարկող Հօր կամքը, որ այն
ամենը որ նա ինձ տուաւ. նորանից
չկորցնեմ. այլ յետին օրումը յարու-
40 ցանեմ նորան։ Եւ սա է ինձ ուղար-
կողի կամքը. որ ամեն ով որ տեսնէ
Որդուն եւ հաւատայ նորան, յաւի-
տենական կեանք ունենայ. եւ ես յե-
տին օրումը կ'յարուցանեմ նորան։
41 Հրէաները էլ տրտնջում էին նորա-
նից, որ ասեց, Ես եմ երկնքից ի-
42 ջած հացը։ Եւ ասում էին. Չէ՞ որ
սա Յիսուսն է Յովսէփի որդին, որի
հօրը եւ մօրը ճանաչում ենք. ապա
սա ինչպէս է ասում, Ես երկնքիցն
43 եմ իջել։ Յիսուս էլ պատասխանեց
եւ ասեց նորանց. Մի տրտնջաք իրար
44 հետ։ Ոչ ով կարող չէ ինձ մօտ գալ,
եթէ Հայրն որ ինձ ուղարկեց չքաշէ
նորան. եւ ես յետին օրումը կ'յարու-
45 ցանեմ նորան։ Գրուած է մարգարէ-
ների մէջ. Եւ ամենքն Աստուա-
ծանից սովորած կ'լինին. արդ Ամեն
ով որ Հօրիցը լսում եւ սովորում է,
46 գալիս է ինձ մօտ։ Իբր չէ թէ մէկը
տեսել է Հօրը. բայց միայն նա, որ
Աստուածանից է. նա տեսել է Հօրը։
47 Ճշմարիտ ճշմարիտ ասում եմ ձեզ.
Ինձ հաւատացողը յաւիտենական
48 կեանք ունի. Ես եմ կեանքի հացը։
49 Ձեր հայրերը մանանան կերան անա-
50 պատումը, եւ մեռան. Սա է այն
հացը, որ երկնքիցն է իջնում որ եթէ
51 մէկը սորանից ուտէ, չի մեռնիլ։ Ես
եմ կենդանի հացն, որ երկնքիցն է
52 իջել։ Եթէ մէկն այս հացիցն ուտէ,
յաւիտեան կ'ապրի. Եւ այն հացն որ
ես կ'տամ իմ մարմինն է, որ ես նո-
րան աշխարհի կեանքի համար կը
տամ։
53 Հրէաներն էլ իրար հետ կռւում էին
եւ ասում. Սա ինչպէս կարող է նէ
մարմինը տալ մեզ ուտելու համար։
54 Յիսուս էլ նորանց ասեց. Ճշմարիտ
ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, Եթէ մարդի
Որդու մարմինը չուտէք եւ նորա ա-
րիւնը չխմէք, կեանք չունիք ձեր
55 անձերումը։ Իմ մարմինը ուտողը
եւ իմ արիւնը խմողը յաւիտենական
կեանք ունի. եւ ես յետին օրումը
56 կ'յարուցանեմ նորան։ Որովհետեւ իմ
մարմինը ճշմարիտ կերակուր է, եւ
իմ արիւնը ճշմարիտ խմիլիք է։
57 Իմ մարմինն ուտողը եւ իմ արիւ-
նը խմողը մնում է ինձանում, եւ ես
58 նորանում։ Ինչպէս ինձ ուղարկեց
կենդանի Հայրը, եւ ես կենդանի եմ
Հօր համար. այնպէս էլ նա որ ինձ

ա– Ծովհ. գ. 33։
բ Մատ. ժբ. 38. Մարկ. ը. 11. Ղեւ. ա. 22.
գ Մատ. ժբ. 39. Ղեւ. ա. 7—9։ Հովհ. ը. 15։ – Կոր. ա. 3։
դ Ծնն. Ը. 8. Ելից. ժա. 7—9։ Ղեւ. գ. 16։ – Կոր. ժ. 3։
ե Ծնն. Մ–գ. Հր. 24, 28, 46, 40, 54. Ղեւ. գ. 15։
զ Հովհ. 48, 51, 58։ Ղեւ. գ. 10, 14։ Ել. գ. 14. է. 37։
է Հովհ. 36, 65։
ը Հովհ. 45. Ղեւ. ժ. 29։ ժէ. 8, 9, 24։
թ Մատ. ժբ. 38. Մարկ. ը. 11. Տես – Կոր. ա. 22։
ժ Ելից. ժբ. 15. Թագ. ժա. 7—9։ Հովհ. ը. 15։ – Կոր. ժ. 3։
ի Ծնն. Մ–գ. Հր. 24, 28, 46, 40. Ելից. Ղեւ. գ. 15։
ժա Հովհ. 48, 51, 58։ Ղեւ. գ. 10, 14։ Ել. գ. 14. է. 37։
ժբ Հովհ. 36, 65։
ժգ Հովհ. 45. Ղեւ. ժ. 29։ ժէ. 8, 9, 24։
ժդ Մատ. ժբ. 38. Մարկ. ը. 11. Տես – Կոր. ա. 22։
ժե Ելից. ժբ. 15. Թագ. ժա. 7—9։ Հովհ. ը. 15։ – Կոր. ժ. 3։
ժզ Ելից. ժբ. 39։ Գլ. ե. 30. Ղեւ. գ. 31։
ժէ Գլ. ե. 28. ժէ. 13. Ժբ. 9. Ղեւ. գ. 15, 16։ գ. 14։ Ժբ. 45. Ժգ. 17. Հովհ. 27, 47, 55։
ժը Մատ. Ժգ. 35։ Մարկ. գ. 3։ Ղուկ. գ. 23։ գ. 33։
ժթ Երգ ա. 4. Հովհ. 66։
ի Մատ. Ժգ. 13. Եբեմ. լա. 34. Միք. գ. 2. Երբ. ը. 10. ժ. 16։
իա Հովհ. 37։
իբ Գլ. ա. 18. ե. 37։
իգ Մատ. Ժա. 27. Ղուկ. ժ. 22. Գլ. ա. 18. ե. 30. ը. 19։
իդ Գլ. գ. 10, 19, 36. Հովհ. 40։ – Հովհ. 33, 35։
իե Հովհ. 31։
իզ Հովհ. 51, 59։ – Գլ. գ. 13։
իէ Հովհ. 53. Երբ. ժ. 5, 10։
իը Գլ. ե. 43. ը. 16. ժ. 19։ – Գլ. գ. 9։
իթ Մատ. ԺԶ. 26—28. Մարկ. Ժգ. 22—24. Ղուկ. իբ. 19, 20. – Կոր. ժ. 23—27։ – Հովհ. 27, 40, 64. Գլ. գ. 13, 14։
ի Ծնն. Ը. 24. գ. 15, 16։

ուտում է, կենդանի կ'լինի ինձ հա-
59 մար։ Եվ է այն հացը՝ որ երկնքիցն
է իջել. ոչ թէ ինչպէս ձեր հայրերը
մանանան կերան եւ մեռան. այս հացն
ուտողը յաւիտեան կ'ապրի։
60 Այս ասեց Ժողովարանումը երբ որ
կափառնայումի մէջ սովորեցնում էր։
61 Եւ նորա աշակերտներից շատերը
որ լսեցին, ասեցին. Խիստ է այդ
62 բանը, ո՞վ կարող է լսել զորան։ Բայց
երբոր Յիսուսը գիտաց իր անձնումը,
թէ իր աշակերտները տրտնջում էին
զորա համար, նորանց ասեց. Դա գայ-
63 թակղեցնո՞ւմ է ձեզ։ Ապա ի՞նչէ՝ եթէ
տեսնէք եթէ մարդի Որդին տեանէք վեր
64 գնալիս, ուր որ առաջ էր։ Հոգին է
կենդանացնողը, մարմինը ոչինչ օգուտ
չէ տալիս. այն բանն որ ես ձեզ հետ խո-
65 սեցի, հոգի է եւ կեանք է։ Բայց
ձեզանից կան ոմանք, որ չեն հաւա-
տում, որովհետեւ Յիսուսը սկզբից
գիտէր թէ ով են չհաւատացողները,
եւ ով է նա՝ որ պիտի մատնէր նորան։
66 Եւ ասեց. Ընորա համար ասեցի ձեզ՝
թէ ոչ ով կարող չէ ինձ մօտ գալ,
եթէ իմ Հօրիցը տրուած չլինի նորան։
67 Յետոյ նորա աշակերտներից շատերը
ետ գնացին, եւ այլեւս
68 ման չէին գալիս նորա հետ։ Յիսուսն
էլ ասեց այն տասնեւերկուսին, Մի՞թէ
69 դուք էլ ուզում էք գնալ։ Սիմոն
Պետրոսն էլ պատասխանեց նորան.
Տէր, ո՞ւմ մօտ գնանք. Դու յաւիտեան-
70 կան կեանքի խօսքեր ունիս դու։ Եւ
մենք հաւատացինք եւ ճանաչեցինք,
թէ դու ես Քրիստոսը՝ կենդանի Ա-
71 ստուծոյ Որդին։ Յիսուսը պատասխա-
նեց նորանց. Չէ՞ որ ես ձեզ տասնե-
ւերկուսիդ ընտրեցի, եւ Դիվացից
72 մէկը սատանայ է։ Եւ սա Իսկարիով-
տացի Սիմոնեան Յուդայի մասին էր
ասում. որ նա էր մատնելու նորան.
եւ ինքը տասնեւերկուսից մէկն էր։

Գլ. է

Քրիստոսը յանդիմանում է իր եղբայրների փառաս-
բութիւնը. Դալիլեայից վեր է գնում երուսաղէմ տա-
ղաւորաւորաց տօնին. վիճաբանում է Հրէաների հետ
իր անձի եւ վարդապետութեան մասին։

1 Եւ սորանից յետոյ Յիսուսը ման էր
գալիս Գալիլեայի մէջ. որովհետեւ
չէր կամենում Հրէաստանումը ման
գալ, Որովհետեւ Հրէաները որոնում
էին սպանել նորան։
2 Եւ Հրէաների տաղաւարահարաց
3 տօնը մօտիկ էր։ Եւ նորա եղբայր-
ներն ասեցին նորան. Այստեղից դուրս
եկ եւ գնա Հրէաստան, որ քո աշա-
կերտներն էլ տեսնեն քո գործերը, որ
4 գործում ես. Որովհետեւ ոչ ով չկայ
որ թագուն մի բան անէ, եւ ուզէ
ճանաչուած լինել. եթէ դու այդ բա-
ները գործում ես, քո անձը յայտնիր
5 աշխարհին։ Որովհետեւ իր եղբայր-
6 ներն էլ չէին հաւատում նորան։ Յի-
սուսն էլ ասեց նորանց. Իմ ժամա-
նակը դեռ հասած չէ, բայց ձեր ժա-
7 մանակը միշտ պատրաստ է. Աշխարհ-
քը կարող չէ ձեզ ատել. բայց ինձ ա-
տում է, որ ես նորա համար վկա-
յում եմ, թէ նորա գործերը չար են։
8 Դուք գնացէք այն տօնին, ես դեռ չեմ
գնում այն տօնին, Որովհետեւ իմ ժա-
9 մանակը դեռ լրացած չէ։ Այս որ նո-
րանց ասեց, մնաց Գալիլեայումը։
10 Երբոր նորա եղբայրները գնացին, այն
ժամանակ ինքն էլ գնաց այն տօնին,
ոչ թէ յայտնի, այլ իբր գաղտնաբար։
11 Եւ Հրէաները որոնում էին նորան
այն տօնումը եւ ասում, Ո՞րտեղ է
12 նա։ Եւ ժողովուրդների մէջ շատ
զրոյց կար նորա համար. Ոմանք ա-
սում էին թէ Բարի մարդ է. ուրիշ-
ներն էլ ասում էին. Ոչ, այլ ժողո-
13 վրդին մոլորեցնում է։ Սակայն ոչ
ով համարձակ չէր խօսում նորա վե-
րայ՝ Հրէաների վախի համար։

ե Հմ. 49—51.
զ Հմ. 67. Մատ. ժա. 6.
ի Մար. ժգ. 19. Ղուկ. իգ. 31. Գլ. գ. 13. Գոր. ա. 9. Եփես. գ. 8.
ձ Կոր. գ. 6.
ը Հմ. 36.
ղ Մտ. ը. 24, 25. ժգ. 11. Հմ. 44, 45.
ի Հմ. 61.
լ Գոր. ե. 20.
խ Մատ. ժգ. 16. Մար. ը. 29. Ղուկ. ը. 20. Գլ. ա. 49. ժա. 27.
կ Ղուկ. գ. 13.
հ Գլ. ժգ. 27.

ա Գլ. գ. 1. 3. ժա. 54.
բ Գլ. ե. 16, 18. Հմ. 11, 13, 35.
գ Ղե. իգ. 34.
դ Մատ. ժբ. 16. Մար. գ. 31. Գոր. ա. 14.
ե Մար. գ. 21.
զ Գլ. ը. 4. ը. 20. Հմ. 8, 30. Գլ. ժե. 19.
է Գլ. գ. 19.
ը Գլ. ը. 20. Հմ. 6.
թ Գլ. ժա. 56.
ժ Գլ. ը. 16. ժ. 19.
լ Մատ. ի. 46. Ղուկ. ե. 16. Գլ. գ. 14. Հմ. 40.
խ Գլ. ը. 22. ժբ. 42. ժը. 38.

44 Եւ երբոր ոմանն արդէն կէս եղաւ, Յիսուս վեր եաւ տաճարը եւ սովո-
45 րեցնում էր։ Եւ Հրէաները զարմա-
նում էին եւ ասում. Սա ինչպէս գիտէ գիրքերը առանց սովորած լինե-
46 լու։ Յիսուս պատասխանեց նորանց եւ ասեց. Իմ վարդապետութիւնն իմը չէ, այլ ինձ ուղարկողինն է։
47 Եթէ մէկը կամենում է նորա կամքն անել, նա կ'իմանայ այս վարդապե-
տութեան համար, թէ արդեօք Աստուածածնի՞ց է, կամ եթէ ես իմ ան-
48 ձին եմ խօսում։ Ինքն անձիցը խօսողը, իր անձի փառքն է որոնում. բայց Նա որ իրան ուղարկողի փառքն է ո-
րոնում, Նա ճշմարիտ է եւ անիրա-
49 ւութիւն չկայ Նորանում։ Չէ՞ որ Մովսէսը տուաւ ձեզ օրէնքը, եւ ձե-
զանից ոչ ոք չէ կատարում օրէնքը։
20 Ինչու էք ուզում ինձ սպանել. ժո-
ղովուրդը պատասխանեց եւ ասեց. Դեւ ունիս. ո՞վ է ուզում քեզ սպա-
21 նել։ Յիսուս պատասխանեց եւ ասեց Նորանց. Մի գործ գործեցի, եւ ա-
22 մէնդ զարմացել էք։ Նորա համար Մովսէսը ձեզ տուաւ թլփատութիւնը, (ոչ թէ Մովսէսից է, այլ հայրերից·) եւ շաբաթ օրը մարդ էք թլփատում։
23 Եթէ մարդ շաբաթ օրւում թլփատու-
թիւն է ընդունում, որ Մովսէսի օ-
րէնքը չքանդուի, ինձ բարկանո՞ւմ էք, Որ ես ամբողջ մարդ բժշկեցի
24 շաբաթ օրը։ Աչքի երեւութով մի դատէք, այլ ուղիղ դատաստան արէք։
25 Արդ երուսաղէմացիներից ոմանք ասում էին. Չէ՞ որ սա նա է, որին
26 ուզում են սպանել։ Եւ ահա համար-
ձակ խօսում է, եւ ոչինչ չեն ասում դորան. Մի գուցէ իրաւ իշխաններն էլ իմացան, որ սա է Ճշմարտապէս
27 Քրիստոսը։ Բայց սորան գիտենք, Ով որ տեղից է. իսկ Քրիստոսն երբոր գայ, ոչ ոք չի գիտենալ թէ որ տեղից
28 է։ Յիսուս էլ սովորեցնելիս աղա-
ղակեց տաճարումն ասելով. Ինձ էլ գիտէք եւ գիտէք էլ թէ ինչ տեղից եմ. եւ Ես իմ անձիցը չեմ եկել. այլ Ճշմարիտ է ինձ ուղարկողը Հօրին
29 դուք չգիտէք։ Իսկ ես գիտեմ Նորան, որովհետեւ Նորանից եմ, եւ Նա ու-
30 ղարկեց ինձ։ Ուզում էին բռնել Նորան. բայց ոչ ով ձեռք չձգեց Նորա վերայ. որովհետեւ Նորա ժամը դեռ
31 չէր հասել։ Եւ ժողովրդից շատերը հաւատացին Նորան եւ ասում էին թէ երբոր Քրիստոս գայ, արդեօք դորան-
ցից աւելի նշաններ կ'անէ, քան որ սա արաւ։
32 Եւ Փարիսեցիները լսեցին ժողովըր-
դից, որ այդ բաները տրանջում էին Նորա համար. եւ Փարիսեցիները եւ քահանայապետներն հսպասաւորներ
33 ուղարկեցին, որ բռնեն Նորան։ Յի-
սուս էլ ասեց Նորանց. Դեռ մի քիչ ժամանակ ձեզ հետ եմ, եւ գնում եմ
34 ինձ ուղարկողի մօտ։ Ինձ կ'որոնէք եւ չէք գտնիլ, եւ որտեղ որ ես եմ,
35 դուք չէք կարող գալ։ Հրէաներն էլ իրար ասեցին. Դա ո՞րտեղ է գնալու, որ մենք չգտնենք դորան. արդեօք Հելլենացիների ցրուած ժողովուրդնե-
րի մօտն է գնալու եւ Հելլենացինե-
36 րին է սովորեցնելու։ Ինչ է այն խօսքն, որ ասեց Ինձ կ'որոնէք եւ չէք գտնիլ, եւ որտեղ որ ես եմ, դուք չէք կարող գալ։
37 Եւ Յոնի վերջին մեծ օրւում Յի-
սուս կանգնած էր, աղաղակեց եւ ա-
սեց. Եթէ մէկը ծարաւ է, թող ինձ
38 մօտ գայ, եւ խմէ։ Ինձ հաւատացո-
ղը, ինչպէս գիրքն ասում է, Նորա փորիցը կենդանի ջրերի գետեր կ'բղխ-
39 խին։ Սա ասեց այն Հոգու համար, որ ընդունելու էին նորա հաւատա-

---

ա Մատ. ժգ. 54. Մարկ. գ. 21. Ղուկ. գ. 23. Գործ. ը. 7.
բ Գ. գ. 11. ը. 28. ժը. 49. ժգ. 10, 24.
գ Տես Գ. ե. 40. ը. 43.
դ Գ. ե. 41. ը. 50.
ե Ելք. իգ. 3. ը Որ. իգ. 4. Գ. ա. 17. Գործ. է. 38.
զ Մատ. ժը. 14. Մարկ. գ. 6. Գ. ե. 16, 18. ը. 37, 40. ժ. 31, 39. ժա. 53.
է Գ. ը. 46, 52. ժ. 30. Տես Մարկ. գ. 22.
ը Ղուկ. ժը. 3.
թ Նե. ժէ. 10.
ժ Գ. ե. 8, 9, 16. ը Որ. ա. 16, 17.
ժա Հրկ. 48.
ժբ Մատ. ժգ. 55. Մարկ. գ. 3. Ղուկ. գ. 23.
ժգ Տես Գ. է. 14, 19. ը. 39. Գ. ե. 43. ը. 42.
ժդ Գ. ե. 33. ը. 26. Հռոմ. գ. 4.
ժե Գ. ա. 18. ը. 55.
ժզ Մատ. ժա. 37. Գ. ժ. 19.
ժէ Մատ. իգ. 36.
ժը Նե. ժե. 1. Գ. գ. 35. Յայտ. իը. 17.
ի Որ. ժը. 15.
իա Ամոս. Ժը. 4. Նե. ժը. 3. իգ. 3. Եզեկ. խէ. 1. Զաք. ժ. 8. Գ. գ. 14.
իբ Նե. իգ. 3. Յայտ. ը. 28. Գ. ժգ. 7. Գործ. ը. 4, 17, 33, 38.

ցոյները , որովհետեւ դեռ Սուրբ Հոգին տրուած չէր , որովհետեւ Յիսուսը դեռ չէր փառաւորուած ։ Արդ ժողովրդից շատերը , երբոր այս խօսքը լսեցին , ասում էին . Սա ճշմարտապէս մարգարէն է ։ Ուրիշներն ասում էին . Սա Քրիստոսն է . եւ էլ ուրիշներն ասում էին . Մի՞թէ Քրիստոսը Գալիլեայից կ՚գայ ։ Չ՚որ գիրքն ասում է , Քրիստոսը Դաւիթի սերունդից եւ Բեթլէհէմ գիւղից կ՚գայ , որտեղ Դաւիթն էր ։ Եւ տարաձայնութիւն եղաւ ժողովրդի մէջ Նորա համար ։ Եւ նրանցից ոմանք կամեցան բռնել Նորան . բայց ոչ ոք ձեռք չ՚ձգեց Նորա վերայ ։

Եւ սպասաւորները եկան քահանայապետների եւ Փարիսեցիների մօտ . եւ սորանք ասեցին Նորանց . Ինչու համար Նորան չ՚բերիք ։ Սպասաւորները պատասխանեցին . Երբէք մի մարդ այսպէս չ՚խօսեց ինչպէս այս մարդը ։ Փարիսեցիներն էլ պատասխանեցին եւ ասեցին . Մի՞թէ դուք էլ մոլորուեցիք ։ Մի՞թէ իշխաններիցն կամ Փարիսեցիներից մէկը հաւատաց Նորան ։ Այլ այդ ամիրկ ժողովուրդը , որ օրէնքը չ՚գիտէ , անիծուած են ։ Նիկոդեմոսը , որ դիշերը Նորա մօտ էր եկել , Նորանցից մէկը լինելով , ասեց Նորանց . Մի՞թէ մեր օրէնքը մի մարդի դատում է , եթէ առաջ չ՚լսէ Նորանից եւ չ՚գիտենայ , թէ ինչ է գործում ։ Պատասխանեցին եւ ասեցին Նորան . Մի՞թէ դու էլ ես Գալիլեայից . քննիր եւ տես , որ Գալիլեայից մարգարէ դուրս չէ եկել ։ Եւ ամէն մէկը գնաց իր տունը ։

Գլ. Ը

Քրիստոսը չէ դատապարտում նեղեալ մէկ բռնուած կնոջը։ Իր վարդապետութիւնը արդարացնելով՝ Նրան հանդիմանողներին պատասխան է տալիս և Նորանց կատարելիքները նա քարոզէ։

1 Եւ Յիսուսը գնաց Ձիթհնեաց սարը ։ 2 Եւ առաւօտանց դարձեալ եկաւ տաճարը , եւ բոլոր ժողովուրդը Նորա մօտ էր գալիս . եւ Նա նստած սովորեցնում էր Նորանց ։ 3 Դպիրները եւ Փարիսեցիները մի կին բերին Նորա մօտ՝ շնութեան մէջ բռնուած , եւ 4 Նորան մէջտեղը կանգնեցնելով , Նորան ասեցին . Վարդապետ , այս կինը բռնուել է յայտնապէս շնանալիս ։ 5 Եւ Օրէնքում Մովսէսը պատուիրեց մեզ , որ այսպիսիները քարկոծուին . 6 Հիմա դու ինչ ես ասում ։ Բայց այս բանն ասում էին Նորան փորձելով , որ չարախօսեն Նորանից ։ Յիսուս էլ դէպի ցած ծռուելով մատով գրում էր հողի վերայ ։ 7 Բայց երբոր տիպում էին հարցնելով Նորան , վեր նայեց եւ ասեց . Ձեզանից ով որ անմեղ է , Թող առաջ նա քար գցէ դրա վերայ ։ 8 Եւ դարձեալ դէպի ցած ծռուելով գրում էր հողի վերայ ։ 9 Նորանք էլ երբոր լսեցին եւ իրանց խղճմտանքից յանդիմանուեցան՝ մէկիկ մէկիկ եաեւից դուրս էին գնում , ծերերից սկսած մինչեւ յետինները . եւ Յիսուս միայն մնաց , եւ կինը կանգնած մէջտեղ ։ 10 Յիսուս էլ վեր նայեց , ոչ ոքին չ՚տեսաւ այն կնկանից զատ , եւ ասեց Նորան . Ով կին , ո՞ւր են [քեզ ամբաստանողները] . ոչ ով քեզ չը 11 դատապարտեց ։ Նա էլ ասեց . Ոչ , ով Տէր . եւ Յիսուս էլ ասեց Նորան . Ես էլ չեմ քեզ դատապարտում . գնա , եւ յայսմհետեւ մեղք մի գործիր ։

12 Արդ Յիսուս դարձեալ խօսեց Նորանց հետ եւ ասեց . Ես եմ աշխարհքի լոյսը . ով որ իմ եաեւից գայ , նա խաւարումը չի դնալ , այլ կունենայ լոյսը կ՚ընդունի ։ 13 Փարիսեցիներն էլ ասեցին Նորան . Դու ես քո անձի համար վկայում . քո վկայութիւնը ճշմարիտ չէ ։ 14 Յիսուս պատասխանեց եւ ասեց Նորանց . Թէեւ ես վկայեմ իմ անձի համար , իմ վկայութիւնը ճշմարիտ է . որովհետեւ գիտեմ թէ

Ա Գլ. Ժբ. 10։ Ժգ. 7։ Բր Օր. Ժբ. 15, 16. Գլ. ա. 31. ը. 14։
Բ Գլ. գ. 43. ը. 70։ Ի Հմբ. 33. Գլ. ա. 46։
Գ Մտթ. ճգր. 11. Եբեմ. խգ. 8։ Մխ. Ե. 3։ Մատ. բ. 5։ Գործ. ե. 4։
Դ — Քագ. Ժգ. 1, 4։ Հմբ. 12. Գլ. Բ. 16. Ժ. 19։ Ի Հմբ. 30.
Ե Մատ. է. 29։ Ցճս Գլ. Ժբ. 31, 32։
Զ Հմբ. 12։
Է Գլ. Ժբ. 43։ Գործ. ը. 7։ — Կործ. ա. 10, 26։ բ. 8.

Թ Բր Օր. Ժէ. 7։ Հաւմ. բ. 1։ Ի Հաւմ. բ. 23։ Ժ Նախ. Բ. 16։ Ժբ. 14։ Գլ. գ. 17։
Ի Գլ. է. 14։
Ի Գլ. ա. 4, 5, 9. գ. 19. Բ. 3։ Ժբ. 35, 36, 46։
Ի Գլ. է. 31.

որտեղից ինկայ եւ որտեղ եմ գնում. բայց դուք չգիտէք, թէ որտեղից եմ
15 գալիս, եւ որտեղ եմ գնում։ Դուք մարմնի համեմատ էք դատում. Ես
16 չեմ դատում ոչ մէկին էլ։ Եւ եթէ ես դատեմ էլ, իմ դատաստանը ճշմարիտ է. Որովհետեւ ես միայն չեմ, այլ ես
17 եւ ինձ ուղարկող Հայրը։ Ձեր ձեր օրէնքումն էլ գրուած է թէ երկու մարդկանց վկայութիւնը ճշմարիտ է։
18 Ես եմ, որ ինձ համար վկայում եմ, եւ Վկայում է ինձ համար ինձ ու-
19 ղարկող Հայրը։ Եւ ասում էին Նորան. Ո՞ր է քո Հայրը. Յիսուսը պատասխանեց. Ոչ ինձ գիտէք, եւ ոչ իմ Հօրը. Եթէ ինձ գիտենայիք, իմ Հօրն էլ կ'գիտենայիք։
20 Այս բանը Յիսուսը ՀԱՆԴԱՍԱՆԱՆ մէջ խօսեց Նորանց հետ տաճարում սովորեցնելիս. եւ Ոչ ով չբռնեց Նորան. որովհետեւ Դեռ Նորա ժամը չէր հասել։
21 Յիսուսը դարձեալ ասեց Նորանց. Ես գնում եմ, եւ Ինձ կ'որոնէք. Եւ ձեր մեղքի մէջ կ'մեռնիք. որտեղ որ ես եմ գնում, դուք չէք կարող
22 գալ։ Հրէաներն էլ ասում էին. Մի՞թէ ինքն իրան կ'սպանէ, որ ասում է, թէ Որտեղ որ ես եմ գնում, դուք չէք
23 կարող գալ։ Եւ ասեց Նորանց. Դուք ներքեւից էք, ես վերեւից եմ. Դուք այս աշխարհիցն էք, ես այս
24 աշխարհիցը չեմ։ Ասրդ ես ասեցի ձեզ, թէ Ձեր մեղքի մէջ կ'մեռնիք. Որովհետեւ եթէ չհաւատաք թէ ես
25 եմ, ձեր մեղքի մէջ կ'մեռնիք։ Եւ Նորանք ասեցին Նորան. Դու ո՞վ ես. Եւ Յիսուսն ասեց Նորանց. Այն, որ
26 սկզբից ձեզ հետ խօսում եմ։ Շատ բան ունիմ ձեզ համար խօսելու եւ դատելու. բայց Ինձ ուղարկողը ճշմարիտ է. Եւ ես ինչ որ Նորանից լսեցի,
27 այն եմ խօսում աշխարհի մէջ։ Չիմացան, թէ Հօր համար էր ասում Նորանց։
28 Յիսուսն էլ ասեց Նորանց. Երբոր մարդի Որդին կ'բարձրացնէք, Այն ժամանակ կ'իմանաք, թէ ես եմ. եւ իմ անձիցը ոչինչ չեմ անում. Այլ ինչպէս իմ Հայրը սովորեցրեց ինձ,
29 այն եմ խօսում։ Եւ ինձ ուղարկողն Ինձ հետ է. Ինձ մինակ չէ թողել Հայրը, Որովհետեւ ես միշտ Նորան հաճելի բաներն եմ անում։
30 Երբոր Նա այս բաները խօսում էր,
31 Շատերը հաւատացին Նորան։ Եւ Յիսուսն իրան հաւատացած Հրէաներին ասեց. Եթէ դուք իմ խօսքի մէջ կենաք, ճշմարտապէս իմ աշակերտներն
32 էք. Եւ ճշմարտութիւնը կ'ճանաչէք. եւ ճշմարտութիւնը կ'ազատէ ձեզ։
33 Պատասխանեցին Նորան. Մենք Աբրահամի զաւակ ենք, եւ ոչ ոքի երբէք չենք ծառայել. դու ինչպէս ես
34 ասում, թէ ազատ կ'լինիք։ Յիսուսը պատասխանեց Նորանց. Ճշմարիտ ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, թէ Ամեն ով որ մեղք է գործում, մեղքի ծա-
35 ոյ է։ Ծառան էլ յաւիտեան չէ կենում տան մէջ. որդին կենում է յա-
36 ւիտեան։ Ուրեմն Եթէ Որդին ազա-
37 ատ ձեզ, յիրաւի ազատ կ'լինիք։ Գիտեմ որ Աբրահամի զաւակ էք. Բայց ուզում էք ինձ սպանել. որովհետեւ
38 իմ խօսքը տեղ չունի ձեզանում։ Ես ինչ որ տեսայ իմ Հօր մօտ, խօսում եմ. եւ դուք ինչ որ ձեր հօրիցը տե-
39 սաք, անում էք։ Պատասխանեցին եւ ասեցին Նորան. Մեր Հայրն Աբրահամն է. Յիսուսը Նորանց ասեց. Եթէ Աբրահամի որդիք լինէիք, Աբրահամի
40 գործերը կ'գործէիք։ Բայց հիմա ուզում էք ինձ սպանել, մի մարդի, որ ճշմարտութիւնն եմ խօսել ձեզ. Դա

ը Գլ. ե. 28, թ. 39.
Ը Գլ. ե. 24.
ժ Գլ. է. 17. Ժբ. 47. Ժը. 36.
ի Հմր. 39. Գլ. Ժբ. 32.
լբ Ծն. Ժե. 6. Ժթ. 15. Մաս. Ժբ. 16. բ Կոր. Ժգ. 1. Եբր. ե. 28.
խ Գլ. է. 37.
ծ Հմր. 55. Գլ. Ժբ. 3.
կ Գլ. Ժբ. 7.
հ Մաթ. Ժբ. 41.
ձ Գլ. է. 30.

ղ Գլ. է. 8.
ճ Գլ. է. 34. Ժգ. 33.
մ Հմր. 24.
յ Գլ. գ. 31.
ն Գլ. Ժե. 19. Ժէ. 16. — Յովհ. գ. 5.
շ Հմր. 21.
ո Մաթ. Ժգ. 16.
պ Կամ Ասած այն որ խօսում եմ ձեր ձեզ հետ.
ջ Գլ. է. 28.
ռ Գլ. գ. 38. Ժե. 15.

ս Գլ. գ. 14. Ժբ. 32.
վ Հռովմ. ա. 4.
տ Գլ. է. 19, 20.
ր Գլ. գ. 11. է. 16.
ց Գլ. Ժգ. 10, 11.
ւ Հմր. 18.
փ Գլ. գ. 34. է. 30. գ. 39.
ք Գլ. է. 31. Ժ. 42. Ժա. 45. Ժբ. 11. 42.
օ Հռովմ. գ. 18, 22. ը. 2. Յովհ. ա. 25. բ. 13.
ֆ Գաղ. Ժե. 42. Մաս. գ. 9. Հմր. 39.
և Հռովմ. գ. 16, 20. բ Գաղ. 19. Գ Գաղ. գ. 30.
ք Հռովմ. ը. 2. Գաղ. է. 1. Գ Գլ. է. 20. Հմր. 40.
ֆ Գլ. գ. 32. է. 19, 30. Ժգ. 10, 24.
Մաս. գ. 9. Հմր. 33.
ք Հռովմ. ը. 28. թ. 7. Գաղ. գ. 7, 29.
Հմր. 37.
ֆ Հմր. 28. Տես Գլ. Ժէ. 7.

Աստուածանից լսեցի. այդ բանն Ա-
41 բրահամը չ'արաւ։ Դուք ձեր հօր գոր-
ծերն էք անում. եւ ասեցին նորան. Մենք պոռնկութիւնից չենք ծնուած. մէկ Հայր ունինք, այն է Աստուած.
42 Յիսուսն էլ նորանց ասեց. Եթէ ձեր հայրն Աստուած լինէր, ինձ կ'սիրէիք. Որովհետեւ ես Աստուածանից դուրս ելայ եւ եկայ. որովհետեւ ոչ թէ իմ անձիցն եկայ, այլ նա ուղարկեց ինձ։
43 Ինչու համար իմ խօսքը չէք իմանում. Նորա համար որ դուք չէք կարող
44 իմ խօսքը լսել։ Դուք չէր սատանայ հօրիցն էք, եւ կամենում էք ձեր հօր ցանկութիւնները անել. նա սկզբիցը մարդասպան էր, չեւ ճշմարտութեան մէջ չ'կեցաւ, որովհետեւ ճշմարտութիւն չ'կայ նորանում. երբոր սուտն է խօսում, իրանիցն է խօսում, որովհետեւ սատիսօ է եւ հօրը
45 նան հայրը։ Բայց ես, որովհետեւ ճշմարտութիւն եմ խօսում, ինձ
46 չէք հաւատում։ Ձեզանից ո՞վ կարող է ինձ մեղքի համար յանդիմանել. բայց եթէ ճշմարտութիւնն եմ ասում,
47 ի՞նչու չէք հաւատում ինձ։ Աստուածանից լինողը Աստուծոյ խօսքերը լսում է. Նորա համար դուք չէք ականջ դնում, որ Աստուածանից չէք։
48 Հրէաները պատասխանեցին եւ ասեցին Նորան. Ձէ որ մենք լաւ ենք ասում, թէ դու Սամարացի ես, հեւ
49 դեւ ունիս։ Յիսուսը պատասխանեց. Ես դեւ չ'ունիմ, այլ իմ Հօրը պատուում եմ, եւ դուք անպատուում էք
50 ինձ։ Չէս ես իմ փառքը չեմ որոնում.
51 կայ որոնողը եւ դատողը։ Ճշմարիտ ճշմարիտ ասում եմ ձեզ. Եթէ մէկն իմ խօսքը պահէ, նա մահ չի տեսնիլ
52 յաւիտեան։ Հրէաներն էլ ասեցին Նորան. Հիմա իմացանք, որ դեւ ունիս. Աբրահամը մեռաւ եւ մարգարէներն էլ. եւ դու ասում ես, եթէ մէկն իմ խօսքը պահէ, մահ չի ճաշակիլ յաւիտ-
53 եան։ Մի՞թէ դու աւելի մեծ ես քան մեր հայր Աբրահամը, որ մեռաւ եւ մարգարէներն էլ մեռան. դու քեզ ո՞վ
54 ես անում։ Յիսուսը պատասխանեց. Եթէ ես իմ անձը փառաւորեմ, իմ փառքը ոչինչ է. Հայրն է ինձ փառաւորողը, որի համար դուք ասում
55 էք, թէ ձեր Աստուածն է. Չես դուք չէք ճանաչում Նորան. բայց ես գիտեմ Նորան. եւ եթէ ասեմ, թէ ես չ'գիտեմ Նորան, ձեզ նման սուտասօ կ'լինիմ. բայց ես գիտեմ Նորան, եւ
56 Նորա խօսքը պահում եմ։ Աբրահամ՝ ձեր հայրը ցնծակացաւ, որ իմ օրը տեսնէ, եւ տեսաւ, եւ ուրախացաւ։
57 Էլ։ Հրէաները Նորան ասեցին. Դու դեռ յիսուն տարեկան չես, եւ Աբրա-
58 համին տեսար։ Յիսուսը Նորանց ասեց. Ճշմարիտ ճշմարիտ ասում եմ ձեզ. Աբրահամի լինելուց առաջ եմ
59 ես։ Եւ Նորանք քարեր վեր առան, որ Նորա վերայ ձգեն. բայց Յիսուսը ծածկուեցաւ, եւ դուրս ելաւ գնաց տաճարից՝ [Նորանց միջովն անցնելով. եւ այսպէս գնաց։]

ԳԼ. Թ

Քրիստոսը յաթոթ օրը բանում է ծնունդից կոյր մի մարդի աչքերը. Փարիսեցիները բժշկած մարդուս են անում իրանց ժողովարանից. Յիսուսը ընդունում է Նորան, նա էլ հաւատում է։

1 Եւ անցկենալիս մի մարդ տեսաւ ծը-
2 նունդից կոյր։ Եւ Նորա աշակերտները հարցրին Նորան եւ ասեցին. Ռաբբի, ո՞վ է մեղանչել, սա՞ թէ իրան ծնողք, որ կոյր է ծնուել։ Յիսուսը պա-
3 տասխանեց. Ոչ դա է մեղանչել, եւ ոչ էլ իրան ծնողքը. Բայց որ Աստուծոյ գործերը յայտնի լինին գործանում։
4 Ինձ պէտք է Նորա գործերը գործել, որ ինձ ուղարկեց, էքանի որ օր կայ. գիշերը գալիս է, որ այն ժամանակ
5 ոչ ով կարող չէ գործել։ Քանի որ աշխարհքումն եմ, Լոյս եմ աշխարհ-

---

Ես։ կգ. 16. կգ. 8. Մ-գ. 5.
Ես Ած. ե. 1.
Գգ. ժգ. 27. ել. 8, 25.
Գգ. ե. 43. ե. 28, 29.
Գգ. ե. 17.
Մ-ես. ժգ. 38. = Ած. գ. 8.
Ած-գ. 6.
Ած-ն. Նորա
Գգ. ժ. 20, 27. = Ած. գ. 6.
Գգ. ե. 20. Հմր. 51.
Գգ. ե. 41. ե. 18.
Գգ. ե. 24. ժ. 26.
Ած-ես. ե. Երբ. ժ. 13.
Գգ. ե. 21.
Գգ. ե. 41. ժգ. 14. ել. 1. Գոր. գ. 13.

Գգ. ե. 38, 39.
Հ-ես. ժ. 24.
Ած-ն. գնձագ
-երբ. ժ. 13.
Գգ. գ. 14. Ես. խգ. 13. Գգ. ել. 5, 24. կգ. ա. 17. Ած-ես. ա. 8.
Գգ. ժ. 31, 39. ժ. 8.

Հ-ես. գ. 30.
-Հմր. 31.
Գգ. ժ. 4.
Գգ. գ. 34. ե. 19, 36. ժ. 9. ժգ. 35. ել. 4.
Գգ. ա. 5, 9. գ. 19. ը. 12. ժգ. 38, 46.

6 քի. Ա՛յս ասելով Ի՛քեց գետինը, եւ
թո՛ւքիցը ցեխ չինեց, եւ ցեխը քսեց
7 կոյրի աչքերի վերայ, եւ նորան ասեց.
Գնա՛ Հլուացուի՛ր Սիլոամի աւազա-
նումը, (որ Թարգմանվում է՝ Ուղար-
կուած.) Ինքն նա գնաց լուացուեցաւ,
8 եկաւ եւ տեսնում էր։ Բայց դրացի-
ները եւ նորանք որ առաջուց տեսել
էին նորան, որ կոյր էր, ասում էին՝
Չէ՞ որ սա է այն նստող մուրացողը.
9 Ուրիշներն ասում էին, Թէ Նա է.
ուրիշներն էլ, Թէ Նորան նման է.
10 բայց ինքն ասում էր Թէ Ես եմ։ Եւ
նորան ասում էին. Ապա աչքերդ ինչ-
11 պէս բացուեցան։ Նա պատասխանեց
եւ ասեց. Մի մարդ՝ անունը Յիսուս,
ցեխ չինեց եւ աչքերիս քսեց, եւ ինձ
ասեց. Գնա՛ Սիլոամի աւազանը, եւ
լուացուի՛ր. գնացի եւ լուացուեցայ,
12 եւ տեսնում եմ։ Եւ նորան ասեցին.
Ո՞ր է նա. ասեց. Չ'գիտեմ։
13 Փարիսեցիների մօտ տարան նորան,
14 որ մի ժամանակ կոյր էր։ Եւ շաբաթ
օր էր, երբոր Յիսուսը ցեխը չինեց
15 եւ նորա աչքերը բացաւ։ Փարիսեցի-
ները դարձեալ հարցնում էին նորան,
Թէ ինչպէս տեսաւ. եւ նա նորանց
ասեց. Ցեխ դրաւ իմ աչքերի վերայ,
եւ լուացուեցայ, եւ տեսնում եմ։
16 Եւ Փարիսեցիներից ոմանք ասեցին.
Այն մարդն Աստուածմանից չէ, որ
շաբաթը չէ պահում. ուրիշներն ա-
սում էին, Ի՞նչպէս կարող է մի մե-
ղաւոր մարդ այսպիսի նշաններ անել.
Եւ բաժանմունք կար նորանց մէջ։
17 Դարձեալ ասեցին կոյրին. Դու ինչ
ես ասում նորա համար, որ աչքերդ
բացաւ. եւ նա ասեց, Թէ Մարգարէ
18 է։ Եւ Հրէաները չէին հաւատում
նորա համար, Թէ կոյր էր եւ բացո-
ւեցաւ. մինչեւ որ աչքը բացուածի
19 ծնողներին կանչեցին. Նորանց հարց-
րին եւ ասեցին. Սա՞ է ձեր որդին,
որի համար ասում էք դուք, Թէ կոյր
ծնուեցաւ. ապա ինչպէս է հիմա տես-
20 նում։ Նորա ծնողները պատասխանե-
ցին եւ ասեցին. Գիտենք, որ սա է
մեր որդին, եւ Թէ կոյր ծնուեցաւ.
21 Բայց Թէ հիմա ինչպէս է տեսնում,
չ'գիտենք, կամ ո՛վ բացաւ նորա աչ-
քերը, մենք չ'գիտենք. ինքը չափա-
հաս է. իրան հարցրէք. Թող ինքը
22 խօսի իրան համար։ Նորա ծնողներն
այս ասեցին, որովհետեւ Հրէաներից
վախենում էին. որովհետեւ Հրէաները
արդէն միասին որոշել էին, որ եթէ
մէկը Քրիստոս դաւանէ նորան, Ժո-
23 ղովարանիցը դուրս լինի։ Նորա հա-
մար նորա ծնողներն ասեցին, Թէ
Ինքը չափահաս է, իրանից հարցրէք։
24 Ցետոյ երկրորդ անգամ կանչեցին այն
մարդին, որ կոյր էր, եւ նորան ա-
սեցին. Փառաւորուն փառք տուր.
Մենք գիտենք, որ այն մարդը մեղա-
25 ւոր է։ Նա էլ պատասխանեց եւ ասեց.
Թէ մեղաւոր է, ես չ'գիտեմ. մի
բան գիտեմ, որ կոյր էի եւ հիմա տես-
26 նում եմ։ Եւ դարձեալ ասեցին նորան.
Ինչ արաւ քեզ. ինչպէս բացաւ աչ-
27 քերդ։ Նորանց պատասխանեց. Արդէն
ձեզ ասեցի եւ չ'լսեցիք. ինչու էք
դարձեալ կամենում լսել. մի Թէ դուք
էլ էք կամենում նորան աշակերտ լի-
28 նել։ Նորանք նախատեցին նորան եւ
ասեցին. Դու ես նորա աշակերտ.
իսկ մենք Մովսէսի աշակերտներն ենք։
29 Մենք գիտենք, որ Աստուած Մովսէ-
սի հետ խօսեց. Բայց սորան չ'գիտենք
30 Ընդ որտեղից է։ Մարդը պատասխա-
նեց եւ նորանց ասեց. Հէնց դա է
զարմանալին որ դուք չ'գիտէք Թէ որ
տեղից է, եւ նա իմ աչքերը բացաւ։
31 Եւ գիտենք, որ Աստուած մեղաւոր-
ներին չէ լսում. այլ եթէ մէկը աստ-
ուածապաշտ է՝ եւ նորա կամքը կա-
32 տարում է, նորան լսում է։ Աշխարհքի
սկզբից հետէ չէ լսուած որ մէկը կոյր
33 ծնուածի աչքերը բացած լինի։ Եթէ սա
Աստուածմանից չէր, ոչինչ չէր կարող
34 անել։ Պատասխանեցին եւ նորան ա-
սեցին. Դու բոլորովին մեղքի մէջ ես
ծնուել, եւ դո՞ւ ես մեզ սովորեցնում.

ե Մարկ. ե. 33. ը. 23. Հովհ. գ. 16. ի Տես գ. Թագ. ե. 11. ը Հովհ. ե. 7. ի Հովհ. 33. Գլ. գ. 2. ի Գլ. ե. 43. ժ. 19.

ի Գլ. գ. 19. գ. 11. լ Գլ. ե. 13. Յհ. 42. ժք. 38. Գործ. ե. 13. խ Հովհ. 31. Գլ. ժգ. 2. ծ Տես ե. 15. ա Գործ. գ. 2. կ Հովհ. 16.

ճ Գլ. ը. 14. ն Գլ. գ. 10. շ Որ իբ 9. լե. 12. Ծագ. ժը. 41. 17. 15. կգ. 18. Ա՛ա՛կ. ա. 38. ժե. 29. իը. 9. Ես. ա. 15. եքհմ. ժա. 11. ժգ. 12. եչկ. ը. 18. Միք. գ. 4. Զաք. ե. 13. ո Հովհ. 16. պ Հովհ. 2.

եւ դուրս արին Նորան։
35 Յիսուս լսեց, որ Նորան դուրս արին. եւ Նորան գտաւ եւ ասեց Նորան. Դու հաւատա՞ս ես Աստուծոյ
36 Որդուն։ Նա պատասխանեց եւ ասեց. Տէր, ո՛վ է նա՝ որ հաւատամ Նորան։
37 Յիսուս էլ Նորան ասեց. Տեսար էլ Նորան. Նա քեզ հետ խօսողն էլ նա
38 ինքն է։ Եւ նա ասեց. Հաւատում
39 եմ, Տէր, եւ երկրպագից Նորան։ Եւ Յիսուս ասեց. Ես դատաստանի համար եկայ այս աշխարհքը, որ չտեսնողները տեսնեն, եւ տեսնողները կուրանան։
40 Եւ Փարիսեցիներից ոմանք, որ Նորա հետ էին, լսեցին այս, եւ Նասեցին Նորան. Մի՞թէ մենք էլ կոյր ենք։
41 Յիսուս Նորանց ասեց. Եթէ կոյր լինէիք, մեղք չէիք ունենայ. բայց հիմա ասում էք, թէ Տեսնում ենք. Նորա համար ձեր մեղքերը մնում են։

Գլ. Ժ

Քրիստոս ասում է թէ ինքն է բարի հովիւը և Աստուծոյ Որդին. Հրեաների հետ վիճաբանում է և Նորանցից փախչում։

1 Ճշմարիտ ճշմարիտ ասում եմ ձեզ. Ով որ դռնովը չէ մանում ոչխարների գաւիթը, այլ ուրիշ կողմից է վեր ելնում, նա գող է եւ աւազակ։
2 Բայց դռնովը մանողը, ոչխարների հովիւն է։
3 Դռնապանը Նորա համար բաց է անում. եւ ոչխարները Նորա ձայնը լսում են, եւ Նա իր ոչխարներն իրենց անունովը կանչում է, եւ Նորանց դուրս է հանում։ Եւ երբոր իր ոչխարները դուրս է հանում, Նորանց առաջից գնում է, եւ ոչխարները զգում են Նորա ետեւից. որովհետեւ
5 Նորա ձայնը ճանաչում են։ Բայց օտարի ետեւից չեն գնում. այլ Նորանից փախչում են, որովհետեւ օտարների ձայնը չեն ճանաչում։
6 Այս առակը Յիսուս ասեց Նորանց. բայց Նորանք չ'գիտէին թէ ինչ էր այն
7 որ խօսում էր Նորանց հետ։ Յիսուս
8 դարձեալ Նորանց ասեց. Ճշմարիտ ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, թէ ես եմ ոչխարների դուռը։ Ամենքը՝ որ ինձանից առաջ եկան, գողեր են եւ աւազակներ. եւ ոչխարներն էլ Նորանց
9 չ'լսեցին։ Ես եմ դուռը. եթէ մէկն ինձանով ներս մանէ, կ'ապրի. եւ կը մանէ եւ դուրս կ'գայ, եւ արօտ կը
10 գտնէ։ Գողը չէ գալիս, բայց միայն որ գողանայ եւ սպանէ եւ կորցնէ. ես եկայ որ կեանք ունենան, եւ էլ
11 աւելի ունենան։ Ես եմ բարի հովիւը. բարի հովիւն իր անձը դնում է ոչ-
12 խարների համար։ Բայց վարձկանը որ հովիւ չէ, որ ոչխարներն իրանը չեն, տեսնում է գայլին գալիս, եւ թո-
13 ղում է ոչխարները եւ փախչում. եւ գայլը յափշտակում է Նորանց եւ ցըր-
14 ւում է ոչխարներին։ Ես եմ բարի Հովիւը, եւ ես Իմիններին ճանաչում եմ, եւ իմիններիցն
15 էլ ճանաչվում եմ։ Ինչպէս Հայրն է ինձ ճանաչում, ես էլ ճանաչում եմ Հօրը, եւ իմ անձը դնում եմ ոչխար-
16 ների համար։ Ունեմ ուրիշ ոչխարներ էլ ունեմ, որ այս գաւիթիցը չեն, եւ Նորանց էլ պէտք է բերեմ. եւ իմ ձայնին կ'լսեն, եւ մի հօտ եւ մի
17 հովիւ կ'լինին։ Նորա համար իմ Հայրը սիրում է ինձ, Որ իմ անձը դընում եմ, որպէս զի դարձեալ առնեմ
18 Նորան։ Ոչ ով Նորան վեր չէ առնում ինձանից. այլ ես ինքս եմ ինձանից դնում Նորան։ Ես իշխանութիւն ունիմ Նորան դնելու եւ իշխանութիւն ունիմ Նորան դարձեալ առնելու. Այս
19 պատուէրն առայ իմ Հօրիցը։ Արդ Հրաժանմունք եղաւ Հրէա-
20 ների մէջ այս խօսքերի համար։ Եւ Նորանցից շատերն ասում էին թէ Դեւ ունի, եւ գժւում է. Ինչու էք
21 ականջ դնում դորան։ Ուրիշներն ասում էին. Այս խօսքերը դիւահարի

ג Մատ. ժգ. 33, ժգ. 16, Մարկ. ա. 1, Գլ. ժ. 36, — Ճառկ. ե. 13.
ד Գլ. գ. 16.
ה Գլ. ե. 25, 27, 36ա Գլ. զ. 17, ժբ. 47.
ו Մատ. ժգ. 13.
ז Հռոմ. բ. 19.
ח Գլ. ժե. 22, 24.
— Գլ. ժգ. 6, Եփես. բ. 18.
ט Ես. խ. 11, Եզեկ. լգ. 12, 23. լե. 24, Երբ. ժգ. 20.
י Գաղ. ա. 15, ե. 4.
יא Զաք. ժա. 16, 17.
יב Տիտ. բ. 19.
יג Մատ. ժա. 27.
יד Ես. ժգ. 8.
טו Եզեկ. լե. 23, Եփես. բ. 14.
טז Գաղ. բ. 25.
יז Ես. ժգ. 7, 8, 13, Երբ. բ. 9.
יח Գլ. բ. 19.
יט Գլ. գ. 35, ժբ. 49, ժգ. 31, ժե. 10.
כ Գլ. է. 43, բ. 16, ը. 48, 52.

խօսէք չեն . Եւ՞թէ դուք կարող է
Հոգւոյն աչքերը բանալ ։
22 Այն ժամանակ Երուսաղէմումը նո-
ւակատիք ուն եղաւ , եւ ձմեռն էր ։
23 Եւ Յիսուս մեն էր դալիս տաճարու-
24 մը Սողոմոնի սրահի մէջ ։ Հրէաներն
էլ նորան չրջապատեցին եւ ասեցին
նորան . Մինչեւ ե՞րբ ես պահում մեր
հոդիները տարակուսանքի մէջ . եթէ
դու ես Քրիստոսը , համարձակ ասիր
25 մեզ ։ Յիսուս պատասխանեց նո-
րանց . Ասեցի ձեզ , եւ չէք հաւա-
տում . հայն գործերը որ իմ Հօր ա-
նունովը գործում եմ , նորանք վկա-
26 յում են ինձ համար ։ Բայց դուք
չէք հաւատում . որովհետեւ իմ ոչ-
խարներիցը չէք , ինչպէս որ ասեցի
27 ձեզ ։ Իմ ոչխարներն իմ ձայնը լսում
են , եւ ես ճանաչում եմ նորանց , եւ
28 իմ ետեւից գալիս են ։ Եւ ես յաւի-
տենական կեանք եմ տալիս նորանց ,
եւ նորանք չյաւիտեան չեն կորչիլ ,
եւ ոչ ոք չի յափշտակիլ նորանց իմ
29 ձեռիցը ։ Իմ Հայրը որ նորանց տուաւ
ինձ , ամենից մեծ է , եւ ոչ ոք կարող
չէ իմ Հօր ձեռիցը յափշտակել նորանց ։
30 Ես եւ Հայրը մի ենք ։
31 Հրէաները դարձեալ քարեր վեր
32 առան , որ նորան քարկոծեն ։ Յիսու-
ս նորանց պատասխանեց . Շատ բարի
գործեր ցոյց տուի ձեզ իմ Հօրիցը .
նորանցից ո՞ր գործի համար էք ինձ
33 քարկոծում ։ Հրէաները պատասխա-
նեցին եւ ասեցին . Բարի գործի հա-
մար քեզ չենք քարկոծում , այլ հայ-
հոյութեան համար . եւ որ դու մարդ
լինելով Ա՞ստուած ես ա-
34 նում ։ Յիսուս նորանց պատասխա-
նեց . Չէ՞ որուած չէ ձեր օրէնքումը ,
35 թէ ես ասեցի՝ Աստուածներ էք ։ եթէ
նորանց Աստուածներ է ասում , Ո՞ր
Աստուծոյ խօսքն եղաւ նորանց . (եւ
կարելի չէ որ գիրքը եղծանուի .)
36 Ա՞ր նորան որ Հայրը սրբեց եւ Ո՞ւ-

ղարկեց աշխարհք , դուք ասո՞ւմ էք ,
թէ հայհոյում ես , որ Ա՞սեցի , թէ
37 Աստուծոյ Որդի եմ ։ Ո՞եթէ իմ Հօր
գործերը չեմ գործում , մի հաւատաք
38 ինձ ։ Ապա եթէ գործում եմ , թէեւ
ինձ էլ չ՚հաւատաք , Դէմն գործերին
հաւատացէք , որ ճանաչէք եւ հաւա-
տաք , Ո՞թէ Հայրն ինձանում է եւ ես
նորա մէջ ։
39 Ո՞դարձեալ ուզում էին նորան բըռ-
նել , բայց նորանց ձեռիցը դուրս ե-
40 կաւ ։ Եւ դարձեալ գնաց Յորդանանի
այն կողմը , այն տեղը , ուր Յովհան-
նէսն էր առաջուց եւ մկրտում էր .
41 եւ այնտեղ էր կենում ։ Եւ շատերը
նորա մօտ եկան եւ ասում էին . Թէ
Յովհաննէսը ոչ մի նշան չ՚գործեց ։
42 Բայց Բոլորն ինչ որ Յովհաննէսը
նորա համար ասեց , ճշմարիտ էր . Եւ
այնտեղ շատերը հաւատացին նորան ։

ԳԼ· ԺԱ

Քրիստոսը յարուցանում է մեռած Ղազարոսին եւ շատ Հրեաներ հաւատում են . Փարիսեցիները եւ Քրիստոսի ժողովը են անում եւ պատրաստում որ նորան բռնեն ։

1 Եւ մի հիւանդ կար , Անո՞ւն Ղազա-
րոս , Բեթանիայիցը , Մարիամի եւ
2 նորա քոյր Մարթայի գիւղիցը ։ Մա-
րիամն էլ նա էր , որ Տիրոջը իւղով
օծեց եւ նորա ոտները սրբեց իր մա-
զերովը . որի եղբայրը Ղազարոսը հի-
3 ւանդ էր ։ Եւ նորա քոյրերն ուղարկեցին նորա մօտ եւ ասեցին . Տէր ,
ահա նա՝ որին դու սիրում ես՝ հիւան-
4 դացել է ։ Յիսուս էլ երբոր լսեց ,
ասեց . Այն հիւանդութիւնը մեռնելու
համար չէ , Այլ Աստուծոյ փառքի
համար . որ Աստուծոյ Որդին նորա-
5 նով փառաւորուի ։ Եւ Յիսուս սի-
րում էր Մարթային եւ նորա քրոջը
6 եւ Ղազարոսին ։ Եւ երբոր լսեց , թէ
նա հիւանդ է , այն ժամանակ Երկու-
7 օր մնաց այն տեղը , ուր որ էր . Ապա
նորանից յետոյ ասեց աշակերտներին .

Խ՚ղ· գ· 11։ Ա՚գ· գգ· 9։ Ճխգ· 8։
Ձ՚գ· բ· 6, 7, 33, 35։
Լ՚Ծոր· գ· 11։ Ե· 12։
Հ՚Հմ· 38։ Գլ· գ· 2։ Ե· 36։
Յ՚գ· ը· 47։ — Ծովհ· գ· 6։
Ղ՚Հմ· 4, 14։
Ժ՚գ· գ· 37։ Ժէ· 11, 12։ Ժը· 9։

Ի՚գ· Ժգ· 28։
Յ՚գ· Ժէ· 2, 8, 9, 11, 12, 24։
Ն՚գ· Ժէ· 11, 22։
Ը՚գ· ը· 59։
Ը՚գ· Ե· 18։
Ը՚Ա՚գ· Ժգ· 1։
Ի՚գ· գ· 37։
Ը՚գ· գ· 17։ Ե· 36, 37։ ը· 42։

Ը՚գ· Ե· 17, 18։ Հմր· 30։
Հ՚Ղ՚ա՚· 38։ Գլ· բ· 35, 37։
Ը՚գ· Ժե· 24։
Բ՚գ· Ե· 36։ Ժգ· 10—12։
Յ՚գ· Ժգ· 10, 11։ Ժէ· 21։
Ը՚գ· է· 39, 41։ ը· 59։
Ի՚գ· ա· 38։
Ի՚գ· գ· 30։

Ի՚գ· ը· 30։ Ժ՚ա· 45։
—
Հմր· 18։
Բ՚Ղ՚ա՚· Ժ· 38, 39։
Ի՚Մ՚ատ· Իգ· 7։ Մար· Ժգ·3։ Գլ· Ժը· 3։
Ը՚գ· Բ· 3։ Հմր· 40։
Ի՚գ· Ե· 40։

Եկէք դարձեալ գնանք Հրէաստան։
8 Աշակերտներն ասացին նորան. Ռաբբի, հիմա Հրէաներն ուզում էին քեզ քարկոծել. եւ դարձեալ այնտե՞ղ ես
9 գնում. Յիսուսը պատասխանեց. Չէ՞ որ օրը տասներկու ժամ ունի. Եթէ մէկը ցերեկը մանդայ, չի սայհիլ. որովհետեւ այս աշխարհքի լոյսը
10 տեսնում է. Իսկ եթէ մէկը գիշերը մանդայ, կ'սայհի. որովհետեւ
11 լոյս չ'կայ նորանում։ Այս ասեց, եւ սորանից յետոյ ասեց նորանց. Մեր Ղազարոս բարեկամը քնեց. բայց կը
12 գնամ, որ զարթնեցնեմ նորան։ Եւ նորա աշակերտներն ասացին նորան. Տէր, թէ որ քնել է՝ կ'առողջանայ։
13 Բայց Յիսուսը նորա մահուան համար էր ասել. նորանք էլ կարծում էին, թէ քուն քնելու համար էր ասում։
14 Այն ժամանակ Յիսուսը յայտնի ասեց
15 նորանց. Ղազարոսը մեռաւ։ Եւ ես ուրախ եմ ձեզ համար, որ ես այնտեղ չէի, որ դուք հաւատաք։ Բայց
16 գնանք նորա մօտ։ Եւ ասեց Թովմասը (երկուորեակ կոչուածը) աշակերտակիցներին. Մենք էլ գնանք նորա հետ մեռնենք։
17 Յիսուսն էլ եկաւ՝ նորան արդէն չորս օր գերեզմանի մէջ դրուած գտաւ։
18 Եւ Բեթանիան մօտ էր երուսաղէմին տասնեհինգ ասպարէզի չափ։
19 Եւ Հրէաներից շատերը եկել էին Մարթայի եւ Մարիամի մօտ, որ մխիթարեն նորանց իրանց եղբօր մասին։
20 Արդ երբոր Մարթան լսեց, թէ Յիսուսը գալիս է, գնաց նորան դիմաւորելու. բայց Մարիամը տանը
21 նստած էր։ Եւ Մարթան ասեց Յիսուսին. Տէր, եթէ այստեղ լինէիր,
22 իմ եղբայրը չէր մեռնիլ։ Բայց հիմա էլ գիտեմ, թէ ինչ որ Աստուածանից
23 խնդրես, Աստուած կ'տայ քեզ։ Յիսուս նորան ասեց. Քո եղբայրը յա-
24 րութիւն կ'առնէ։ Մարթան նորան ասեց. Գիտեմ որ յարութիւն կ'առնէ
25 յարութիւնումը՝ յետին օրը։ Յիսուսը նորան ասեց. Ես եմ Յարութիւնը եւ Կեանքը. Ինձ հաւատացողը թէեւ
26 մեռնի էլ, կ'ապրի։ Եւ ամէն ով որ կենդանի է եւ ինձ հաւատում է, յաւիտեան չի մեռնիլ. Հաւատո՞ւմ ես
27 սորան։ Նորան ասեց. Այո, Տէր, ես հաւատացել եմ, թէ դու ես Քրիստոսն՝ Աստուծոյ Որդին, որ պէտք է
28 աշխարհք գայիր։ Եւ երբոր այս ասեց, գնաց թագուն կանչեց իր Մարիամ քրոջը, եւ ասեց. Վարդապետը եկել
29 է եւ կանչում է քեզ։ Նա երբոր լսեց, չուտով վերկացաւ, եւ եկաւ նորա
30 մօտ։ Յիսուսը դեռ չէր եկել գիւղը, այլ այն տեղն էր, ուր որ Մարթան
31 եկաւ նորա առաջը։ Հրայց Հրէաները, որ տանը նորա հետ էին եւ նորան մխիթարում էին, երբոր Մարիամին տեսան, թէ չուտով վերկացաւ եւ գնաց, նորա ետեւից գնացին. ասելով թէ Գերեզմանն է գնում, որ այն
32 տեղ լայ։ Բայց երբոր Մարիամ այն տեղ եկաւ, ուր Յիսուսն էր, եւ տեսաւ նորան, նորա ոտներն ընկաւ եւ ասեց նորան. Տէր, եթէ այստեղ
33 լինէիր, իմ եղբայրը չէր մեռնիլ։ Յիսուսն էլ երբոր նորան տեսաւ որ լայ էր լինում, եւ նորա հետ եկած Հրէաներն էլ՝ որ լայ էին լինում, իր հո-
34 գով խռովից եւ յուզուեց։ Եւ ասեց. Ո՞ւր դրիք նորան. Նորան ասացին.
35 Տէր, եկ եւ տես։ Յիսուսը արտասու-
36 ւեց։ Հրէաներն ասում էին. Տես
37 ինչպէս էր սիրում նորան։ Նորանցից էլ ոմանք ասում էին. Մի՞թէ սա որ կոյրի աչքերը բացաւ, չէր կարող
38 անել՝ որ սա էլ չ'մեռնէր, եւ Յիսուսը դարձեալ խռոված եկաւ գերեզմանը. եւ այն մի քարայր էր, եւ մի քար
39 նորա վերայ դրուած։ Յիսուսը ասեց. Առ քարը վեր առէք. Մեռելի քոյրը՝ Մարթան ասեց նորան. Տէր, արդէն հոտած է. որովհետեւ չորս օրուայ է։
40 Յիսուսը նորան ասեց. Չ'ասեցի՞ քեզ, որ եթէ հաւատաս, Աստուծոյ փառքը կ'տեսնես։ Եւ քարը վեր առան,

---

չՂ. 8. 31։
ԲՂ. Բ. 4։
ԷԵբէմ. 8ք. 16. Գ. 8ք. 35. Իր Թագ. Ե. 13. Դան. 8ք. 3. Մաս. Բ. 24. ԽԹ. 32. Գօր. Ե. 59։ = Կօր. 8ե.
18, 51։
ԲՂ. Բ. 31։
ԼՂ. 14. Գ. Ե. 29։
ՂՂ. 39, 40, 44, 54։
ԲՂ. Ա. 4. 35. 8ք. 6. Կող. Գ. 4։ = Յովհ. Ա. 1, 2։
Ե. 11։
ԲՂ. Գ. 36. = Յովհ. Ե. 10 Հե՛ր.
Մաս. 8ք. 18. Գ. Ը. 14, 70։
չՂ. 21։
Ղ. 41։
ՂՂ. Բ. 6։
Ղ. 4, 23։

ուր որ մտնէր դրուած էր. Յիսուսն էլ իր աչքերը դէպի վեր բարձրացրեց եւ ասեց. Հայր, գոհանում եմ քեզա-
42 նից, որ լսեցիր ինձ եւ ես գիտէի, որ միշտ լսում ես ինձ. բայց այս շրջակայ ժողովրդի համար ասեցի, որ հաւատան թէ դու ուղարկեցիր ինձ:
43 Եւ այս ասելով մեծ ձայնով աղաղա-
44 կեց. Ղազարոս, դուրս եկ: Եւ մեռելը դուրս եկաւ՝ ոտները եւ ձեռքերը պատանով կապած, Նաեւ երեսը վարշամակով պատած: Յիսուսը նորանց ասեց. Արձակեցէք դորան, եւ թողէք գնայ:

45 Եւ Հրէաներից շատերը, որ Մարիամի մօտ էին եկել եւ նտեսան ինչ որ արաւ Յիսուսը, հաւատացին նո-
46 րան: Բայց նորանցից ոմանք գնացին Փարիսեցիների մօտ, եւ ասեցին նորանց ինչ որ Յիսուսն արաւ:

47 Եւ քահանայապետները եւ Փարիսեցիները ատեան ժողովեցին, եւ ասեցին. Ի՞նչ անենք, որ այդ մարդը
48 շատ նշաններ է անում: Եթէ դորան այդպէս թողնենք, ամենքը կ'հաւատան դորան, եւ Հռոմայեցիք կ'գան վեր կ'առնեն մեր երկիրն էլ եւ ազգն էլ:
49 Եւ նորանցից մէկը՝ Կայիափան, որ այն տարուայ քահանայապետն էր, ասեց նորանց. Դուք ոչինչ չ'գիտէք,
50 Նէ չէք էլ մտածում, որ լաւ է մեզ համար՝ որ մէկ մարդ մեռնի ժողովրդի համար, քան թէ բոլոր ազգը կորչի:
51 Բայց սա իրանից չ'ասեց. այլ որովհետեւ այն տարուայ քահանայապետն էր, մարգարէացաւ՝ թէ Յիսուսը պի-
52 տի մեռնէր ազգի համար: Նեւ ոչ թէ միայն ազգի համար, այլ որ նա Աստուծոյ ցրուած որդիքն էլ մէկտեղ ժողովէ:

53 Արդ այն օրից հետէ խորհուրդ ա-
54 րին, որ նորան սպանեն: Յիսուսն էլ համարձակ չէր մեռ գալիս Հրէաների մէջ. այլ այն տեղից գնաց մի երկիր, անապատի մօտ, Եփրայիմ ասուած քաղաքը. եւ այնտեղ կե-

նում էր իր աշակերտների հետ:

55 Նեւ Հրէաների զատիկը մօտ էր, եւ այն գաւառից շատերը զատկից առաջ վեր եկան Երուսաղէմ, որ իրանց
56 անձերը սրբեն: Նեւ որոնում էին Յիսուսին, եւ իրար ասում էին՝ տաճարումը կանգնած. Ի՞նչպէս է երեւում ձեզ. մի՞թէ այս տօնին չի գալ. բայց քահանայապետները եւ Փարիսեցիները հրաման էին տուել, որ եթէ մէկը գիտենայ թէ ուր է, իմաց տայ, որ բռնեն նորան:

ԳԼ. ԺԲ

Գրիստոսը հաց է ուտում մեռելներից յարուցած Ղազարոսի տանը ուր որ Մարիամն նորա ոտներն է օծում. Գրիստոսի երուսաղէմ մտնելը. Մի քանի Հեթանոսներ ուզում են իրան տեսնել. Գրիստոսը իր մահի վերայ է խոսում.

1 Եւ Յիսուսը զատկից վեց օր առաջ եկաւ Բեթանիա, Նորտեղ մեռած Ղազարոսն էր, որին մեռելներից յա-
2 րուԹիւն տուաւ: Նեւ այնտեղ հացկերուԹիւն արին նորա համար. եւ ՄարԹան ծառայում էր, եւ Ղազարոսը նորա հետ սեղան նստողներից մէկն էր:
3 Նմարիամն էլ մի լիտր նարդոսի ազնիւ մեծագին իւղ առաւ, Յիսուսի ոտները օծեց, եւ իր մազերովը սրբում էր նորա ոտները. եւ տունը լցուեցաւ
4 իւղի հոտովը: Եւ ասեց նորա աշակերտներից մէկը՝ Յուդա Սիմօնեան Իսկարիովտացին, որ նորան մատնե-
5 լու էր՝ Ի՞նչու համար այդ իւղը երեք հարիւր դենարի չ'ծախուեցաւ, եւ
6 աղքատներին տրուեցաւ: Բայց սա ասեց, ոչ Թէ որովհետեւ աղքատների համար նորա հոգն էր. այլ որ գող էր՝ եւ Nքսակը ունէր, եւ ընկածը
7 պահում էր: Յիսուսն էլ ասեց. Թոյլ տուր դորան, նա իմ պատանքի օր-
8 ուան համար էր պահել այդ: Նորովհետեւ աղքատներին միշտ ձեզ հետ ունէք. բայց ինձ միշտ չ'ունէք:

9 Եւ Հրէաներից շատ ժողովուրդ գիտաց, Թէ նա այնտեղ է, եւ եկան, ոչ Թէ միայն Յիսուսի համար, այլ որ Ղազարոսին էլ տեսնեն, Նորին մե-

---

ա Գլ. ժբ. 30.
բ Գլ. բ. 7.
գ Գլ. բ. 23. ժբ. 18. Գործ. բ. 42.
դ Մաթ. բ. 2. Մատ. իբ. 3. Մարբ. ժգ. 1. Ղուկ. իբ. 3.
ե Գլ. ժբ. 19. Գործ. գ. 16. Ղուկ. գ. 2. Գլ. ժբ. 14. Գործ. գ. 6.
զ Գլ. ժբ. 14.
է Նեռ. իբ. 8. = Ծածկ. բ. 3.
ը Գլ. ժ. 16. Եփես. բ. 14—17.
թ Գլ. գ. 1, 3. ե. 1.
ժ Տես բ Մն. ժգ. 19.
ի Գլ. բ. 13. ե. 1. գ. 4.
ժա Հռ. 8.
ժբ Գլ. ժ. 1, 43.
ժգ Մատ. իբ. 6. Մարբ. ժգ. 3.
ժդ Ղուկ. ժ. 38, 39. Գլ. ժա. 2.
ժե Գլ. ժգ. 29.
ժզ Մատ. իբ. 11. Մարբ. ժգ. 7.
ժէ Գլ. ժա. 43, 44.

40 ռեներից յարութիւն առաւ։ Իշխանա-
նայապետներն էլ խորհուրդ արին, որ
41 Ղազարոսին էլ սպանեն։ Որովհետեւ
Հրէաներից շատերը նորա պատճառով գնում էին եւ հաւատում էին Յիսուսին։
42 Ընորա հետեւեալ օրը շատ ժողովուրդ, որ եկել էին տօնին, երբոր լսեցին, թէ Յիսուսը գալիս է Երու-
43 սաղէմ, Արմաւի ծառերի ճղեր առան, եւ դուրս գնացին նորա առաջին, աղաղակում էին. Հոսաննայ, օրհնեալ է նա որ Տիրոջ անունով գալիս է,
44 Իսրայէլի թագաւորը։ Եւ Յիսուսը մի աւանակ գտաւ, եւ նորա վերայ նըս-
45 տեց. ինչպէս գրուած է Ըն Սիի վախենար, Սիոնի աղջիկ, ահա քո թագաւորը գալիս է՝ էշի աւանակի վերայ
46 նստած։ Եւ նորա աշակերտներն առաջ չիմացան այս բաները. Բայց երբ որ Յիսուսը փառաւորուեցաւ՝ այն ժամանակ յիշեցին, թէ այս նորա համար գրուած էր. եւ այն բանը արին
47 նորան։ Եւ ժողովուրդը՝ որ նորա հետ էր, վկայում էր, թէ Ղազարոսին դերեզմանիցը դուրս կանչեց. եւ մեռելներից յարութիւն առաւ նորան։
48 Եւ նորա համար էլ ժողովուրդը գնաց նորա առաջին, որ լսեցին թէ նա ա-
49 րել էր այն նշանը։ Բայց Փարիսեցիներն իրար մէջ ասում էին. Տեսնո՞ւմ էք, որ ոչինչ օգուտ չունիք. ահա աշխարհը նորա հետեւից գնաց։
20 Եւ կային Հոմանք Հելլենացիք՝ նորանցից, որ եկել էին այնտեղ, որ
21 երկրպագեն Հայն տօնում։ Նորանք եկան Փիլիպպոսի մօտ Որ Գալիլեայի Բեթսայիդայից էր, նորան խնդրում էին եւ ասում. Տէր, կամենում ենք
22 Յիսուսին տեսնել։ Փիլիպպոսը գալիս է Անդրէասին ասում. Անդրէասը եւ Փիլիպպոսը ասում են Յիսուսին։
23 Յիսուսն էլ պատասխանեց նորանց՝ եւ
ասեց. Ժամը հասաւ, որ մարդի Որ-
24 դին փառաւորուի։ Ճշմարիտ ճշմարիտ ասում եմ ձեզ. Նեթէ ցորենի հատը հողի մէջ չընկնի եւ մեռնի, ինքը մինակ կ'մնայ. բայց եթէ մեռնի,
25 շատ պտուղ կ'բերէ։ Որ անձը սիրողը՝ կ'կորցնէ նորան, եւ որ անձն ատողը այս աշխարհքումը, յաւիտենական
26 կեանքի մէջ կ'պահէ նորան։ Եթէ մէկը ծառայէ ինձ, թող նա իմ ետեւից գայ. եւ Ուր ես եմ, այնտեղ էլ իմ պաշտօնեան կ'լինի. եթէ մէկը ծառայէ ինձ, Հայրը կ'պատուէ նո-
27 րան։ Հիմա իմ անձը խռոված է. եւ ինչ ասեմ. Հայր, ազատիր ինձ այս ժամիցը. Նակայն իսկ սորա համար
28 եկայ այս ժամի մէջ։ Հայր, փառաւորիր քո անունը։ Եւ երկնքիցը ձայն եկաւ, Ըն Փառաւորեցի էլ եւ
29 դարձեալ կ'փառաւորեմ։ Եւ ժողովուրդը, որ կանգնած էր եւ լսում էր, ասում էին, Որոտմունք եղաւ. ուրիշներն ասում էին. Հրեշտակ խօսեց
30 նորա հետ։ Յիսուսը պատասխանեց եւ ասեց. Այս ձայնը ոչ թէ ինձ համար եղաւ, այլ ձեզ համար։
31 Հիմա դատաստան է այս աշխարհքի. Հիմա այս աշխարհքի իշխանը դուրս կ'գցուի։
32 Եւ Եւ ես երբոր բարձրանամ երկրիցը, Համոյնքին կ'քաշեմ ինձ մօտ։
33 Եւ այս ասում էր, որ ցոյց տայ, թէ
34 ինչպիսի մահով պիտի մեռնի։ Ժողովուրդը պատասխանեց նորան. Մենք օրէնքիցը լսեցինք, թէ Քրիստոսը Յաւիտեան կ'կենայ. եւ դու ինչպէս ես ասում, թէ պէտք է մարդի Որդին բարձրանայ. ո՞վ է այն
35 մարդի Որդին։ Յիսուսն էլ ասեց նորանց. Մի քիչ ժամանակ դեռ Լոյսը ձեզ հետ է. Գնացէք, քանի որ լոյսն ունիք, որ խաւարը ձեզ չհասնի. եւ
Խաւարումը գնացողը չգիտէ, Ըն ո՞ւր
36 է գնում։ Քանի որ լոյսն ունիք, հա-

Ե Ղուկ. ժգ. 31,
Զ Գլ. ժա. 45, Հմմ. 18,
Է Մատ. իա. 8. Մարկ ժա. 8. Ղուկ. ժթ. 36, 38 եւ այլն։
Ը Մատ. ճմբ. 23, 26,
Թ Մատ. իա. 7։
Ժ Ջրագ. Բ. 9։
Ի Ղուկ. մբ. 34,
Ի Գ. ե. 39,
Լ Գլ. ժգ. 26,
Խ Հմբ. 11,
Ն Գլ. ժա. 47, 48,
Ծ Գործ. մե. 4,
Կ Ք Թագ. ը. 41, 43։ Գործ. ը. 27.
Հ Հմբ. 1, 12։ Գլ. ժա. 55,
Ձ Գլ. ա. 44։
Ղ Գլ. ժգ. 32։ մե. 1։
Ճ Նոր. մե. 30,
Մատ. ժ. 39։ ժգ. 25։ Մարկ. ը. 35։ Ղուկ. Բ. 24։ մե. 33,
Յ Գլ. ժգ. 3։ մե. 24. ա Թես. գ. 16։
Ո Մատ. իգ. 38, 39։ Ղուկ. ժբ. 50։ Գլ. ժգ. 21,
Չ Ղուկ. իբ. 53։ Գլ. ժը. 37, Մատ. գ. 17,
Պ Գլ. ժա. 42,
Ջ Մատ. ժբ. 29. Ղուկ. ժ. 16։ Գլ. ժգ. 30. ժզ. 11։ Գործ. իգ. 18։ ը Կոր. գ. 4։ Եփես. բ. 2։ գ. 12,
Ռ Գլ. գ. 14։ ը. 28,
Ս Հռոմ. ե. 18. Եբր. ը. 9։
Վ Գլ. ժը. 33,
Տ Մատ. ձբ. 36, 37. ճմ. 4, ես. ը. 7. ժգ. 8. Եզեկ. լե. 25. Դան. ը. 44. է. 14, 27։ Միք. գ. 7.
Ր Գլ. ա. 9։ ը. 11. Բ. 5. Հմբ. 46,
Ց Եփես. ժգ. 16. Եփես. ե. 8։
Ւ Գլ. ժա. 10. ա Յովհ. ը. 11։

ւատացէք լոյսին, Որ լոյսի որդիք լինիք։ Յիսուս այս բաները խօսեց, եւ գնաց Թագցուեցաւ Նորանցից։

37 Եւ թէպէտ նա այնքան նշաններ արել էր Նորանց առաջին, Նորանք
38 չէին հաւատում Նորան. Որ Եսայիա մարգարէի խօսքը կատարուի, որ ասեց. Տէր, ո՞վ հաւատաց մեր լուրին, եւ Տիրոջ բազուկը ո՞ւմ յայտնուեցաւ։ Նորա համար չէին կարողանում հաւատալ. որ Եսայիան դարձեալ ասում է. Նորանց աչքերը կուրացրեց, եւ Նորանց սրտերը Թմրացրեց, որ աչքով չ'տեսանեն, եւ սրտով չ'իմանան, եւ դառնան՝ եւ ես բժշկեմ
41 Նորանց։ Եսայիան սա ասեց, երբոր Նորա փառքը տեսաւ, եւ Նորա հա-
42 մար խօսեց։ Բայց եւ այնպէս իշխաններից շատերը հաւատացին Նորան. Եւ նաեւ Փարիսեցիների պատճառով չէին դաւանում, որ ժողովարանից
43 դուրս չ'գցուին։ Որովհետեւ մարդկանց փառքն աւելի սիրեցին քան Թէ Աստուծոյ փառքը։

44 Եւ Յիսուս աղաղակում էր եւ ասում. Ինձ հաւատացողը չէ Թէ ինձ է հաւատում, այլ ինձ ուղարկողին։
45 Եւ ինձ տեսնողը, ինձ ուղարկողին
46 է տեսնում։ Ես լոյս եկայ աշխարհը, որ ամէն ինձ հաւատացողը խաւարի
47 մէջ չ'մնայ։ Եւ եթէ մէկն իմ խօսքերին լսէ եւ չ'հաւատայ, Ես չեմ դատել Նորան. Որովհետեւ ես չ'եկայ որ աշխարհքը դատեմ, այլ որ փրկեմ
48 աշխարհքը։ Ինձ անարգողը եւ իմ խօսքերը չ'ընդունողը ունի իրան դատողին. Խօսքն՝ որ ես խօսեցի,
49 Նա կ'դատէ Նորան յետին օրը։ Որովհետեւ Ես իմ անձիցը չ'խօսեցի. բայց ինձ ուղարկող Հայրը, Նա պատուէր տուաւ ինձ, Թէ ինչ պիտի ասեմ եւ
50 ինչ պիտի խօսեմ։ Եւ գիտեմ, որ Նորա պատուիրանքը յաւիտենական կեանք է. ուրեմն ինչ որ ես խօսում եմ, ինչպէս Հայրն ասեց ինձ՝ այնպէս եմ խօսում։

ԳԼ. ԺԳ

Գրիչոսը լուանում է իր աշակերտների ոտները և յորդորում է որ խոնարհ լինին. Կանխաբանում է Քրիստոսի իրան մատնելու և Քրիստոս ուրանալու։

1 Զատկի տօնին առաջ Յիսուս գիտաց, Որ իր ժամը հասել է, որ այս աշխարհիցը փոխուի դէպի Հայրը, իրաններին՝ որ այս աշխարհքումն են՝ սիրեց. եւ մինչեւ վերջը սիրեց Նորանց։

2 Եւ երբոր ընթրիք էր լինում, Սատանան արդէն Ծուզա Սիմօնեան Իսկարիովացու սրտի մէջ էր գցել, որ
3 մատնէ Նորան։ Յիսուս գիտենալով որ Հայրն ամէն բան իր ձեռն է տուել, եւ Որ Աստուածանից դուրս եկաւ, եւ Աստուծոյ մօտ է գնում.
4 Վերնթրիքիցը վերկացաւ եւ հանդերձները վայր դրաւ, եւ մի ղէնջակ առ-
5 նաւ իր մէջքը պատեց։ Յետոյ ջուր ածեց կոնքը, եւ սկսեց աշակերտների ոտները լուանալ, եւ այն ղէնջակովը
6 սրբել որ մէջքին պատած էր։ Եւ Սիմօն Պետրոսի մօտ եկաւ. եւ Նա Նորան ասեց. Տէր, դո՞ւ ես իմ ոտները
7 լուանում։ Յիսուս պատասխանեց եւ ասեց Նորան. Ինչ որ ես անում եմ, դու հիմա չես իմանում, Բայց յետոյ
8 Նից յետոյ կ'իմանաս։ Պետրոս Նորան ասեց. Դու իմ ոտները չես լուանալ յաւիտեան. Յիսուս պատասխանեց Նորան. Ես Թէ քեզ չ'լուանամ, ինձ
9 հետ բաժին չ'ունես։ Սիմօն Պետրոս ասեց Նորան. Տէր, ոչ Թէ իմ ոտները միայն, այլ իմ ձեռքերը եւ գլուխն էլ։
10 Յիսուս Նորան ասեց. Լուացածին բան պէտք չէ, բացի ոտները լուանալ. այլ բոլորովին մաքուր է. Ես եւ դուք մաքուր էք, բայց ոչ Թէ ամէնդ։
11 Որովհետեւ դիտէր իրան մատնիչին.

ՖՂուկ. Ժգ. 8. Եփես. Ե. 8, ա Թես. Ե. 5, ա Յովհ. բ. 8—11։
ՈՂ. բ. 59. Ժա. 14։
ՔԵս. Ժգ. 1. Հռոմէ. Ժ. 16։
ՖԵս. գ. 9, 10. Մատ. Ժգ. 14։
ՐԵս. գ. 1։
ՖՂՒ. Ե. 19. բ. 28։
ՂՂՒ. Ե. 44։
ՆՄատ. բ. 36։ ա ԳԼ. ա. 31։
ՀՂՒ. Ժգ. 9։
ՖՂՒ. ա. 9. գ. 19. բ. 5, 39։ Հմր. 35, 36։
ՃՂՒ. Ե. 43։ ը. 19, 20։
ՒՂՒ. գ. 17։
ՂՂուկ. Ժ. 16։
ԻՐ Ովս. Ժը. 19։ Մատ. Ժգ. 10։

ՃՂՒ. ը. 38. Ժգ. 10։
ԻՐ Ովս. Ժը. 18։
—
—Մատ. իգ. 3։
ՖՂՒ. Ժը. 33. Ժէ. 1, 11։
ՖՂուկ. իգ. 3. Հմր. 27։
ՐՄատ. Ժա. 27. իը. 18. ԳՂ. գ. 35. Ժէ. 3. Գոր. ը. 36. ա Գոր. Ժե. 27. Երբ. ը. 8։
ՆՂՒ. ը. 43. Ժգ. 38։
ՂՂուկ. իգ. 27. ԳԼ. բ. 7, 8։
ՒՏես Մատ. գ. 14։
ՀՀմր. 12։
ՖՂՒ. գ. 3. ա Գոր. գ. 13։ Եփես. Ե. 26. Տիտ. գ. 5։ Երբ. Ժ. 22։
ՃՂՒ. Ժե. 3։
ՒՂՒ. գ. 65։

Նորա համար ասեց, Ոչ թէ ամենքդ
12 մաքուր էք։ Եւ երբոր նորանց ոտները լուացաւ, իր հանդերձներն առաւ՝ եւ դարձեալ սեղան նստեց, եւ նորանց ասեց. Գիտէ՞ք ես ինչ արի ձեզ։
13 Դուք ինձ կանչում էք Վարդապետ եւ Տէր, եւ լաւ էք ասում, որովհետեւ եմ։
14 Արդ եթէ ես Տէրս եւ Վարդապետս՝ ձեր ոտները լուացի, դուք էլ պէտք է իրար ոտները լուանաք։
15 Որովհետեւ ես ձեզ օրինակ տուի, որ ինչպէս ես ձեզի արի, դուք էլ անէք։
16 Ճշմարիտ ճշմարիտ ասում եմ ձեզ. Ծառան իր տէրից մեծ չէ. ոչ էլ ուղարկուածը մեծ է իրան ուղարկողից։
17 Եթէ այս գիտէք, երանելի էք՝ թէ որ
18 այս անէք։ Ձեր բոլորիդ համար չեմ ասում. ես գիտեմ նորանց, որ ընտրեցի. բայց որ գրուածը կատարուի, Ընէ՝ Նա որ ինձ հետ հաց էր ուտում, ինձ դէմ իրան կրունկը բարձրացրեց։
19 Հիմիկուց ասում եմ ձեզ՝ լինելուց առաջ, որ երբոր լինի՝ հաւատաք թէ
20 ես եմ։ Ճշմարիտ ճշմարիտ ասում եմ ձեզ. Ով որ ընդունէ նրան, որ ես կ'ուղարկեմ, ինձ է ընդունում. եւ ինձ ընդունողը ինձ ուղարկողին է ընդունում։
21 Յիսուսն այս ասելով խռովեց հոգովը, եւ վկայեց եւ ասեց. Ճշմարիտ ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, թէ Ձեզանից մէկը կ'մատնէ ինձ։
22 Աշակերտները էլ իրար մոխիկ էին տալիս տարակուսած, թէ ո՛ւմ համար է ասում։
23 Եւ նորա աշակերտներից մէկը Յիսուսի գոգին նստած էր, որին Յիսուս սիրում էր։
24 Սիմոն Պետրոսը նորան ակնարկեց որ հարցնէ թէ նա
25 ո՛վ է, որի համար ասում է։ Եւ նա Յիսուսի լանջքովին ընկած, ասեց նորան. Տէր, նա ո՛վ է։
26 Յիսուսը պատասխանեց. Նա է՝ որ ես պատառ
Քաց կ'անեմ եւ նորան կ'տամ. եւ պատառը քաց արաւ եւ տուաւ Յուդա
27 դա Սիմոնեան Իսկարիովտացուն։ Ընդ պատառիցը յետոյ սատանան մտաւ նորա մէջ. եւ Յիսուսը նորան ասեց. Ինչ որ անում ես՝ չուտով արա։
28 Եւ այս բանը սեղան նստողներից ոչ ոք չիմացաւ, թէ ինչ պատճառով ասեց
29 նորան։ Որովհետեւ ոմանք կարծում էին, թէ որովհետեւ Յուդան քսակն ունէր, Յիսուսը նորան ասեց, Ընէ առ՝ ինչ որ այս տօնին պէտք է մեզ. կամ
30 թէ աղքատներին բան տայ։ Եւ նա երբոր պատառն առաւ, չուտով դուրս գնաց. եւ գիշեր էր։
31 Եւ երբոր դուրս գնաց, Յիսուսն ասեց. Հիմա մարդի Որդին փառաւորուեցաւ. եւ Աստուած նորանում
32 փառաւորուեցաւ։ Եթէ Աստուած նորանում փառաւորուեցաւ, Աստուած էլ նորան կ'փառաւորէ իր անձումը. Եւ չուտով կ'փառաւորէ նորան։
33 Որդեակք, տակաւին մի քիչ ժամանակ էլ ձեզ հետ եմ. ինձ կ'որոնէք, եւ ինչպէս Հրէաներին ասեցի, թէ Որտեղ որ ես եմ գնում, դուք չէք կարող գալ. եւ հիմա էլ ձեզ եմ
34 ասում։ Նոր պատուիրանք եմ տալիս ձեզ, որ իրար սիրէք. ինչպէս ես ձեզ սիրեցի, որ դուք էլ իրար սիրէք։
35 Սորանով կ'գիտենան ամենքը թէ իմ աշակերտներն էք, եթէ իրար սիրայ
36 սէր ունենաք։ Սիմոն Պետրոսը նորան ասեց. Տէր, ո՛ւր ես գնում. Յիսուսը պատասխանեց նորան. Որ տեղ որ ես գնում եմ, դու հիմա չես կարող իմ հետեւից գալ. Բայց յետոյ
37 իմ հետեւից կ'գաս։ Պետրոսը նորան ասեց. Տէր, ինչու չեմ կարող հիմա քո հետեւից գալ. Իմ անձը քեզ համար
38 կ'դնեմ։ Յիսուսը պատասխանեց նորան. Քո անձը կ'դնես ինձ համար.

ա Մատ. իգ. 8, 10. Ղուկ. գ. 40. ա Կոր. ը. 6. Ժէյ. բ. 11. Ի Ղուկ. իգ. 27.
բ Հռոմ. ժբ. 10. Գաղ. գ. 1, 2. ա Պետ. ե. 5.
գ Մատ. ժա. 29. Ժէյ. բ. 5. ա Պետ. բ. 21. ա Յովհ. բ. 6.
դ Մատ. ժ. 24. Ղուկ. գ. 40. Գլ. ժե. 20.
ե Յովհ. ա. 35.
զ Մատ. իա. 9. Մատ. իգ. 23. Հմբ. 21.
է Գլ. գ. 29. ժգ. 4.
ը Մատ. ժ. 40. իե. 40. Ղուկ. ժ. 16.
թ Մատ. իգ. 21. Մարկ. ժգ. 18. Ղուկ. իգ. 21.
ժ Գլ. ժա. 33. ժբ. 27.
ի Գործ. ա. 17. ա Յովհ. բ. 19. Գլ. ժբ. 26. ի. 3. իա. 7, 10, 24.
ի Ղուկ. իգ. 3. Գլ. գ. 71. Գլ. ժբ. 6.
լ Գլ. ժբ. 33.
խ Գլ. ժգ. 13. ա Պետ. գ. 11. Գլ. ժէ. 1, 4—6.
ծ Գլ. ժբ. 33.
կ Գլ. է. 34. ը. 21. ա Յովհ. բ. 7, 8. գ. 11. ը Յովհ. 5.
հ Ղուկ. ժբ. 18. Գլ. ժե. 13, 17.
Հռոմ. ժբ. 8. Գաղ. ե. 14, 22. Եփես. ե. 2. ա Թես. գ. 9. Յակ. բ. 8. ա Պետ. ա. 22. գ. 8. ա Յովհ. գ. 7, 11.
ձ Յովհ. բ. 5. գ. 20.
ղ Գլ. իա. 18. ը Պետ. ա. 14.
ճ Մատ. իգ. 33—35. Մարկ. ժգ. 23—31. Ղուկ. իգ. 33, 34.

ճշմարիտ ճշմարիտ ասում եմ քեզ, որ հաւը դեռ չի խօսիլ, որ դու երեք անգամ կ՚ուրանաս ինձ։

ԳԼ. ԺԴ

Քրիստոսը մխիթարում է իր աշակերտներին երթալուն նրանց համար տալով, խոստանում է մխիթարիչ Սուրբ Հոգին ուղարկել, և պատուիրներ է տալիս։

1 «Ձեր սիրտերը թող չ՚խռովին. Աստուծուն հաւատացէք, եւ ինձ հաւատացէք։ 2 Իմ Հօր տանը շատ բնակարաններ կան. ապա թէ ոչ ես ձեզ կ՚ասէի. Երթում եմ ձեզ համար տեղ 3 պատրաստելու։ Եւ եթէ գնամ եւ ձեզ համար տեղ պատրաստեմ, դարձեալ կ՚գամ եւ ձեզ ինձ մօտ կ՚առնեմ. Որ 4 ուր ես եմ, դուք էլ լինիք։ Եւ որ տեղ որ ես գնում եմ՝ գիտէք, եւ ճանապարհը գիտէք։

5 Թովմասը նորան ասեց. Տէր, մենք չ՚գիտենք թէ որ տեղ ես գնում. եւ ինչպէս կարող ենք ճանապարհը գիտենալ։ 6 Յիսուսը նորան ասեց. Ես եմ ճանապարհը եւ Ճշմարտութիւնը եւ Կեանքը. Ոչ ոք չի գալիս Հօր 7 մօտ, եթէ ոչ ինձանով։ Եթէ ինձ գիտենայիք, իմ Հօրն էլ կ՚գիտենայիք. եւ սորանից յետոյ կ՚գիտենաք նորան եւ տեսաք նորան։

8 Փիլիպպոսը նորան ասեց. Տէր, Հայրը ցոյց տուր մեզ, եւ բաւական 9 է մեզ։ Յիսուսը նորան ասեց. Այսքան ժամանակ ձեզ հետ եմ, եւ ինձ չ՚ճանաչիցի՞ր, Փիլիպպոս. Ինձ տեսնողը Հօրը տեսաւ. եւ դու ինչպէս ես ասում. Հայրը ցոյց տուր մեզ։ 10 Չե՞ս հաւատում, որ Ես Հօր մէջ եմ, եւ Հայրն ինձանում է. այն բանն՝ որ ես խօսում եմ ձեզ հետ, Իմ անձիցը չեմ խօսում. բայց Հայրը՝ որ ինձանում բնակած է, նա է գործում 11 այդ գործերը։ Հաւատացէք ինձ, որ ես Հօր մէջ եմ, եւ Հայրն ինձանում 12 է։ Եւապա թէ ոչ, իսկ այն գործերի համար հաւատացէք ինձ. Ճշմարիտ ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, Ընչ ինձ հաւատացողը այն գործերն որ ես գործում եմ, նա էլ կ՚գործէ, եւ նորանցից էլ աւելի մեծ բաներ կ՚գործէ. որովհետեւ ես իմ Հօր մօտ եմ գնում։ 13 Եւ ինչ որ էլ խնդրէք իմ անունովը, այն կ՚անեմ, որ Հայրը փառաւորուի 14 Որդումը։ Եթէ իմ անունովը մի բան 15 խնդրէք, ես կ՚անեմ։ Եթէ ինձ սիրում էք, իմ պատուիրանքները պա- 16 հեցէք։ Եւ ես Հօրը կ՚աղաչեմ, Եւ ուրիշ Մխիթարիչ կ՚տայ ձեզ. որ միայ 17 ձեզ հետ յաւիտեան։ Ճշմարտութեան Հոգին, որին աշխարհքս կարող չէ ընդունել. որ չէ տեսնում նորան. եւ ոչ էլ ճանաչում նորան. բայց դուք նորան ճանաչում էք, որովհետեւ ձեզ մօտ է մնում եւ Ձեզ հետ 18 կ՚լինի։ Չեզ որբ չեմ թողիլ. Կ՚գամ 19 ձեզ մօտ։ Մի փոքր ժամանակ էլ, եւ աշխարհքն էլ չի տեսնիլ ինձ, Բայց դուք կ՚տեսնէք ինձ. Որովհետեւ ես կենդանի եմ, եւ դուք կենդանի կ՚լի- 20 նիք։ Այն օրը դուք կ՚ճանաչէք, Որ ես իմ Հօր մէջ եմ, եւ դուք ինձա- 21 նում, եւ ես ձեզանում։ Ով որ իմ պատուիրանքներն ունի եւ նորանց պահում է, նա է ինձ սիրողը. եւ ինձ սիրողն իմ Հօրիցը կ՚սիրուի. եւ ես կ՚սիրեմ նորան, եւ ինձ կ՚յայտնեմ նորան։

22 Ասեց նորան Յուդան՝ ոչ թէ Իսկարիովտացին. Տէր, Ինչ է, որ մեզ կ՚յայտնես քեզ եւ աշխարհքին ոչ։ 23 Յիսուսը պատասխանեց եւ նորան ասեց. Եթէ մէկն ինձ սիրում է, իմ խօսքը կ՚պահէ եւ իմ Հայրը կ՚սիրէ նորան. Եւ նորա մօտը կ՚գանք եւ 24 բնակութիւն կ՚անենք նորա մօտ։ Ինձ չ՚սիրողը իմ խօսքերը չէ պահում. Եւ

---

1 Հմր. 17, Գլ. ժգ. 6, 23, Ես. Ժգ. 33, 36։ 2 Հմր. 19, 28, Գոր. ա. 11, Գլ. Ժր. 20, Ժէ. 24. — Թեսս. գ. 16։ 3 Գլ. ժ. 30, Ժէ. 24. — Ես. գ. 17։ 4 Գլ. ա. 17։ 5 Գլ. ժգ. 4։ — Ժ. 28։ 6 Գլ. ժ. 9։ 7 Գլ. ը. 19։ 8 Գլ. Ժբ. 45, Կող. ա. 15, Եբր. ա. 3։ 9 Հմր. 30, Գլ. ժ. 38, Ժէ. 21, 23։ 10 Գլ. ժ. 19, ի. 16, ը. 38, Ժբ. 49։ 11 Գլ. ժ. 38, ժ. 38։ 12 Մատ. իա. 21, Մարկ. Ժգ. 17. Ղուկ. ժ. 17։ 13 Մատ. է. 7, իա. 21, Մարկ. ժա. 24, Ղուկ. ժա. 9, Գլ. Ժէ. 7, 16, Ժգ. 23, 24, Յակ. ա. 5։ — Յակ. գ. 22։ 14։ — Յակ. ե. 3։ 15 Հմր. 21, 23, Գլ. Ժե. 10, 14։ — Յակ. ե. 3։ 16 Գլ. Ժե. 26, Ժգ. 7։ Հռովմ. ը. 15, 26։ 17 Գլ. Ժե. 26, Ժգ. 13. — Յակ. գ. 6։ 18 — Կոր. ը. 14։ 19 — Յակ. ը. 37։ 20 Մատ. իը. 30։ 21 Հմր. 3, 28։ 22 Գլ. Ժգ. 16։ — Կոր. Ժե. 20։ 23 Հմր. 10, Գլ. ժ. 38, Ժե. 21, 23, 26։ 24 Հմր. 15, 23. — Յակ. ը. 3։ Ե. 3։ Ղուկ. գ. 16։ Հմր. 19։ — Յակ. ը. 24։ Յայտ. գ. 20։ Հմր. 10, Գլ. ե. 19, 38, է. 16. ը. 28, Ժբ. 49։

այն խօսքը որ լսում էք՝ իմը չէ, այլ
25 ինձ ուղարկող Հօրը։ Ա.այս խօսեցի
26 ձեզ հետ՝ քանի որ ձեզ մօտ եմ։ [ա]Բայց
Մխիթարիչը՝ Սուրբ Հոգին, որ Հայրը
կ'ուղարկէ իմ անունովը, [բ]նա ամէն
բան կ'սովորեցնէ ձեզ, եւ կ'յիշեցնէ
27 ձեզ ամէն ինչ որ ձեզ ասեցի։ [ա]Խա-
ղաղութիւն եմ թողում ձեզ, իմ խա-
ղաղութիւնն եմ տալիս ձեզ. ոչ թէ
ինչպէս աշխարհն է տալիս՝ ես տա-
լիս եմ ձեզ. [բ]ձեր սիրտը չխռովի եւ
28 չվախենայ։ Լսեցիք, [գ]որ ես ասեցի
ձեզ, Ըէ Գնում եմ, եւ կ'գամ ձեզ
մօտ. [դ]եթէ ինձ սիրէիք, ապա ուրախ
կ'լինէիք՝ որ ասեցի, Հօր մօտ եմ գը-
նում. [ե]որովհետեւ իմ Հայրը մեծ է
29 ինձանից։ Ես հիմա ասեցի ձեզ՝ լի-
նելուց առաջ. որ երբոր լինի, հաւա-
30 տաք։ Ա.յլ եւս չատ չեմ խօսիլ ձեզ
հետ, [ա]որովհետեւ այս աշխարհի իշ-
խանը գալիս է, եւ ինձանում ոչինչ
31 չունի։ Ա.յլ որպէս զի աշխարհը ի-
մանայ, թէ ես սիրում եմ Հօրը. [բ]եւ
ինչպէս Հայրը պատուիրեց ինձ, այն-
պէս եմ անում. վեր կացէք, գնանք
այս տեղից։

ԳԼ. ԺԵ

Գրիչները չարաճճում է իրաններին այնուհ նիւթե-
ւէ վերայ վարդապետել։

1 [ա]Ես եմ ճշմարիտ որթը, եւ իմ Հայրը
2 մշակն է։ [բ]Ամէն ճիւղ, որ ինձանում
է եւ պտուղ չէ բերում, նա կարում
է նորան. եւ ամէն պտուղ բերողին
մաքրում է, որ էլ աւելի պտղաբեր
3 լինի։ [գ]Դուք արդէն մաքուր էք այն
խօսքի համար, որ ձեզ հետ խօսեցի։
4 [դ]Կացէք ինձանում՝ եւ ես ձեզանում.
ինչպէս որ ճիւղն իր անձինքը կարող
չէ պտուղ բերել, եթէ որթումը չլինայ,
այսպէս ոչ էլ դուք՝ եթէ ինձանում
5 չլինիք։ [ե]Ես որթն եմ՝ դուք ճիւղերը.
Նա որ ինձանում մնում է, եւ ես
նորանում, նա [զ]չատ պտուղ է բերում.
որովհետեւ առանց ինձ չէք կարող
6 ոչինչ անել։ [է]Եթէ մէկն ինձանում չէ
մնում, Ինա դուրս կ'գցուի ինչպէս
ճիւղը, եւ կ'չորանայ. եւ ժողովում
են նորանց եւ կրակի մէջ գցում,
7 եւ այրւում է։ [ը]Եթէ կենաք ինձա-
նում՝ եւ իմ խօսքերը ձեզանում կե-
նան, [թ]ինչ որ էլ կամենաք, կ'խնդ-
8 րէք, եւ կ'լինի ձեզ։ [ժ]Օրանով փառա-
ւորուեցաւ իմ Հայրը, որ չատ պտուղ
բերէք. եւ [ի]իմ աշակերտները լինիք։
9 [ժա]Ինչպէս իմ Հայրն ինձ սիրեց,
ես էլ ձեզ սիրեցի. կացէք իմ սէրի
10 մէջ։ [ժբ]Եթէ իմ պատուիրանքները
պահէք, իմ սէրի մէջը կ'կենանք. ինչ-
պէս ես իմ Հօր պատուիրանքները
պահեցի, եւ կենում եմ նորա սէրի մէջ։
11 [ժգ]Այս բաները խօսեցի ձեզ հետ, որ իմ
ուրախութիւնը ձեզանում մնայ, [ժդ]եւ
ձեր ուրախութիւնը լցուած լինի։
12 [ժե]Այս է իմ պատուիրանքը, որ իրար
սիրէք, ինչպէս որ ես ձեզ սիրեցի։
13 [ժզ]Ոչ ոք նորանից աւելի մեծ սէր չու-
նի, որ մէկին իր անձը դնէ իր բարե-
14 կամների համար։ [ժէ]Դուք իմ բարե-
կամներն էք, եթէ անէք ինչ որ ես
15 պատուիրում եմ ձեզ։ Ա.յլ եւս ծառայ
չեմ ասում ձեզ, որովհետեւ ծառան
չ'գիտէ, թէ իր տէրն ինչ է գործում.
բայց ձեզ բարեկամ ասեցի, [ժը]որովհե-
տեւ ամէն ինչ որ լսեցի իմ Հօրիցն,
16 իմացրի ձեզ։ [ժթ]Ոչ թէ դուք ինձ ըն-
րեցիք. այլ ես ընտրեցի ձեզ, եւ [ի]ձեզ
դրի, որ դուք գնաք եւ պտուղ բե-
րէք. եւ ձեր պտուղը մնայ. [ի ա]որպէս-
զի ինչ որ իմ Հօրիցը խնդրէք իմ ա-
17 նունովը, տայ ձեզ։ [ի բ]Ա.յս եմ պատ-
ուիրում ձեզ, որ իրար սիրէք։
18 [ի գ]Եթէ աշխարհը ձեզ ատում է,
գիտացէք, որ ինձ ձեզանից առաջ է
19 ատել։ [ի դ]Եթէ այս աշխարհիցը լինէիք,

ա Հմր. 18։ Ղուկ. իդ. 49։ Գլ. ժե. 26։ Ժգ. 7։
բ Գլ. բ. 22։ Ժբ. 16։ Ժգ. 13։ — Յակ. բ. 10, 27.
գ Գլ. գ. 7։ Յով Ղուկ. իդ. 36։ Գլ. ի. 19, 26։ Կոր. գ. 18։
դ Հմր. 1։
ե Հմր. 3, 19։
զ Հմր. 13։ Գլ. Ժգ. 16. ի. 17։
է Գլ. ե. 18. ժ. 30. Փիլ. բ. 6։
ը Գլ. Ժգ. 19. Ժգ. 4։
թ Գլ. Ժբ. 31։ Ժգ. 11։
ժ Գլ. ժ. 18։ Փիլ. բ. 9։ Երբր. ե. 9։

—

ի Մատ. ժե. 13։
ժա Գլ. Ժգ. 10. ժէ. 17։ Եփես. ե. 26։ — Գաղ. ա. 23։
ժբ Կող. — 23։ — Յակ. բ. 8։ — Գաղ. գ. 8։ — Յակ. գ. 9. — Գաղ. գ. 8։ — Յակ. գ. 11. գ. 21։
ժգ Գաղ. ե. 11, 13։ Հռոմ. ե. 7, 8։ Եփես. ե. 2։ — Յակ. գ. 16։
ժդ Գաղ. 23։
ժե Մատ. ե. 16։ Փիլ. ա. 11։
ժզ Գլ. բ. 31։ Ժգ. 35։
ժէ Գլ. Ժգ. 18, 21, 23։
ժը Գլ. Ժբ. 24։ Ժէ. 18։ — Յակ. ա. 4։
ժթ Գլ. Ժգ. 16։ — Յովս. գ. 9. — Գաղ. գ. 8։ — Յակ. գ. 11. գ. 21։
ի Գլ. ժ. 11, 15։ Հռոմ. ե. 7, 8։ Եփես. ե. 2։ — Յակ. գ. 16։
ի ա Գլ. Ժգ. 15, 23։ Տես Մատ. ժբ. 50.
ի բ Տես նե. Ժբ. 17։ Գլ. Ժե. 16։ Գոր. ի. 27։
ի գ Գլ. Ժ. 71. Ժգ. 18։ — Յակ. գ. 10, 19։
ի դ Մատ. իբ. 19. Մար. Ժգ. 15. Կող. ա. 6։
ի ե Հմր. 7։ Գլ. Ժգ. 13։
ի զ Հմր. 12։
ի է Յակ. գ. 1. գ. 13։
ի ը Յակ. գ. 5։

ապա աշխարհքն իրանը կ՚սիրէր. ՚բայց որովհետեւ աշխարհքիցը չէք, այլ ես ձեզ ընտրեցի աշխարհքիցը, նորա համար աշխարհքն ատում է ձեզ։
20 Յիշեցէք այն խօսքն, որ ես ասեցի ձեզ. Ի՝ծառան իր տէրիցը մեծ չէ. եթէ ինձ հալածեցին, ձեզ էլ են հալածելու. Եթէ իմ խօսքը պահեցին՝
21 ձերն էլ կ՚պահեն։ ՚Բայց այս ամենը կ՚անեն ձեզ իմ անունի համար. որովհետեւ չ՚ճանաչեցին ինձ ուղարկողին։
22 Եթէ ես չէի եկել եւ նորանց հետ խօսել, նորանք մեղք չէին ունենալ. ՚Բայց հիմա պատճառանք չ՚ունին իրանց
23 մեղքի համար։ Ով ատողն իմ Հօրն
24 էլ է ատում։ ՚Եթէ այն գործերը չէի գործել նորանց միջումը, որ մէկ ուրիշը չ՚գործեց, մեղք չէին ունենալ. բայց հիմա տեսան էլ, եւ ատեցին ինձ
25 էլ եւ իմ Հօրն էլ։ Այլ այ եղաւ որպէսզի այն խօսքը կատարուի, որ նորանց օրէնքումը գրուած է, Թէ ՚Զուր
26 տեղն ատեցին ինձ։ Բայց երբոր Մխիթարիչը կ՚գայ, որ ես Հօրիցը կ՚ուղարկեմ ձեզ, Ճշմարտութեան Հոգին, որ Հօրիցն է դուրս գալիս, ՚Նա կ՚վկայէ ինձ համար։
27 Նա կ՚վկայէ ինձ համար։ Եւ դուք էլ կ՚վկայէք, որովհետեւ սկզբիցն ինձ հետ էք։

ԳԼ. ԺԶ

Քրիստոսը խօսում է իր աշակերտների հետ անցքերի եւ նրանց Հոգու ներկայութեան մասին։ Երբ նորանց մխիթարիչ աշխարհը հաստատելու է։

1 Ա՚յս խօսեցի ձեզ հետ, որ ՚չ՚գայ-
2 թակղիք։ Իրանց Ժողովարաններիցը ձեզ դուրս կ՚հանեն. եւ ժամանակ էլ կ՚գայ՝ Որ ամեն ով որ սպանէ ձեզ, կ՚կարծէ, Թէ Աստուծուն պաշտօն է
3 մատուցանում։ ՚Եւ սա կ՚անեն ձեզ. որովհետեւ ոչ Հօրը ճանաչեցին եւ
4 ոչ ինձ։ Այս էլ խօսեցի ձեզ հետ, որ երբոր ժամանակը գայ, որպէսզ

յիշէք, Թէ ես ասեցի ձեզ։ Բայց Այս բաներն սկզբիցը չ՚ասեցի ձեզ. որովհետեւ ես ձեզ հետ էի։
5 Բայց հիմա ինձ ուղարկողի մօտ եմ գնում. եւ ձեզանից ոչ մէկը չէ հարցնում ինձ, ՚Ո՞ւր ես գնում։
6 Այլ որովհետեւ այս բաները խօսեցի ձեզ հետ, Տարտմութիւնը լցրեց ձեր
7 սիրտը։ Բայց ես ճշմարտութիւնն եմ ասում ձեզ, ՚Ի՝նչ է ձեզ համար, որ ես գնամ. որովհետեւ եթէ չ՚գնամ, Մխիթարիչը չի գալ ձեզ մօտ. ՚Բայց եթէ գնամ, Նորան կ՚ուղարկեմ ձեզ
8 մօտ։ Եւ Նա՝ երբոր գայ՝ աշխարհքին կ՚յանդիմանէ Մեղքի համար, եւ արդարութեան համար, եւ դատաստանի
9 համար։ Մեղքի համար, որովհետեւ
10 ինձ չեն հաւատում։ Արդարութեան համար, Որովհետեւ ես իմ Հօր մօտ եմ գնում, եւ ինձ այլ եւս չէք տես-
11 նիլ։ Եւ Դատաստանի համար, Որովհետեւ այս աշխարհքի իշխանը դա-
12 տապարտուած է։ Տակաւին չատ բան ունիմ ձեզ ասելու, ՚բայց հիմա չէք
13 կարող տանիլ։ Բայց երբոր Նա՝ Ճշմարտութեան Հոգին կ՚գայ, Նա կ՚առաջնորդէ ձեզ ամեն Ճշմարտութեան մէջ. որովհետեւ իր անձիցը չի խօսիլ, այլ ինչ որ կ՚լսէ՝ կ՚խօսի, եւ գալու
14 բաները կ՚պատմէ ձեզ։ Նա ինձ կ՚փառաւորէ, որովհետեւ իմիցը կ՚առնէ
15 եւ կ՚պատմէ ձեզ։ Ամեն ինչ որ Հայրն ունի՝ իմն է. Նորա համար ասեցի ձեզ, Թէ իմիցը կ՚առնէ եւ կը
16 պատմէ ձեզ։ Մի քիչ ՚ետեւակ էլ, եւ չէք տեսնիլ ինձ. եւ դարձեալ մի քիչ, եւ կ՚տեսնէք ինձ. ՚Որովհետեւ ես Հօր մօտ եմ գնում։
17 Նորա աշակերտներից ոմանք իրար ասում էին. Սա ինչ է, որ ասում է մեզ. Մի քիչ ՚ետեւակ՝ եւ չէք տեսնիլ ինձ, եւ դարձեալ մի քիչ, եւ կ՚տես-

---

ՃԳԼ. ԺԶ. 1։
ՆՄատ. Ժ. 34, Ղուկ. Գ. 40։ Գլ. Ժգ. 16։
ԷԵզեկ. Գ. 7։
—Մատ. Ժ. 22։ Իգ. 9։ Գլ. Ժգ. 3։
ՀԳԼ. Բ. 41։
ՊՀռոմ. —. 20։ Ցոհ. Գ. 17։
ՇԼ— Ցոհ. Ը. 33։
—Գլ. Գ. 3։ Է. 31։ Բ. 32։
—Մատ. ՀԼ. 19։ ԼԲ. 4։
ՀՂուկ. Իգ. 49։ Գլ. Ժգ. 17, 36։ Ժգ. 7, 13։ Գոր. Բ. 23։
— Ցոհ. Է. 6։
ՃՂուկ. Իգ. 45։ Գոր. —. 8, 31, 32։ Բ. 33։ Գ. 15։ Գ. 10, 33։ Է. 32։ Ժ. 39։ Ժգ. 31։
—
—Մատ. ԺԱ. 6։ Իգ. 10։ Իգ. 31։
ՃԳԼ. Բ. 23, 34։ Ժգ. 42։
ՃԳոր. Է. 50։ Բ. 1։ Իգ. 9—11։

ՃԳԼ. ԺԱ. 31։ Հռոմ. Ժ. 3։ — Կոր. Բ. 9։ — Տիմ. —. 13։
ՆԳԼ. Ժգ. 19։ Ժգ. 29։
ՇՄատ. Բ. 13։ Մար. Բ. 20։ Ղուկ. Է. 35։
ՈՀեբ. 10, 16։ Գլ. Է. 33։ Ժգ. 3։ Ժգ. 28։
ՉՀեբ. 33։ Գլ. Ժգ. 1։
ՊԳլ. Է. 39։ Ժգ. 16, 28։ Ժե. 26։
ՋԳոր. Բ. 33։
ՌԳոր. Բ. 23—37։
ՍԳոր. Բ. 33։

ՏԳԼ. Գ. 14։ Է. 33։
ՖԳոր. Իգ. 19։ Գլ. Ժգ. 31։
ՔՂուկ. Ժ. 18։ Գլ. Ժգ. 31։ Եփես. Բ. 3։ Կող. Բ. 13։ Եբր. Բ. 14։
ՀՄար. Գ. 33։ — Կոր. Գ. 2։ Եբր. Է. 13։
ՑԳլ. Ժգ. 17։ Ժե. 28։
ՑԳլ. Ժգ. 26։
ՀՄատ. Ժա. 27։ Գլ. Ժե. 10։
ՃՀՀ. 10։ Գլ. Է. 33։ Ժգ. 33։ Ժգ. 19։
ՃՀՀ. 29։ Գլ. Ժգ. 3։

Նէք ինձ. եւ, Թէ ես Հօր մօտ եմ
18 գնում։ Եւ ասում էին. Ինչ է այն
որ ասում է՝ Փիչ ֆոռոռակ. մենք չ'գի-
19 տենք, Թէ ինչ է խօսում։ Եւ Յիսու-
սը իմացաւ, որ ուզում էին հարցնել
իրան, եւ ասեց նորանց. Դորա՞
մար էք հարցնում իրար, որ ասեցի,
Ըն Մի քիչ ֆոռոռակ, եւ չէք տեսնիլ
ինձ, եւ դարձեալ մի քիչ, եւ կ'տես-
20 նէք ինձ։ Ճշմարիտ ճշմարիտ ասում
եմ ձեզ. որ դուք լաց կ'լինիք եւ կ'ող-
քաք եւ աշխարհքը կ'ուրախանայ.
դուք կ'տրտմիք, այլ ձեր տրտմու-
21 թիւնն ուրախութիւն կ'լինի։ Կինը,
երբոր ծնում է, տրտմութիւն ունի,
որ նորա ժամանակը հասել է, բայց
երբոր երեխան ծնեց, նեղութիւնն էլ
չէ յիշում այն ուրախութեան համար,
որ մի մարդ ծնուեցաւ աշխարհքի մէջ։
22 Ընդ դուք էլ հիմա տրտմութիւն ու-
նէք, բայց դարձեալ կ'տեսնեմ ձեզ,
Եւ ձեր սիրտը կ'ուրախանայ. եւ ձեր
ուրախութիւնը ոչ ոք չի առնիլ ձե-
23 ձանից։ Եւ այն օրը ոչինչ չէք հար-
ցնիլ ինձ. Ճշմարիտ ճշմարիտ ասում
եմ ձեզ, Թէ ինչ որ Հօրիցը խնդրէք
24 իմ անունովը, կ'տայ ձեզ։ Մինչեւ
հիմա ոչինչ չ'խնդրեցիք իմ անունովը.
խնդրեցէք եւ կ'առնէք, Որ ձեր ու-
25 րախութիւնը կատարեալ լինի։ Այս
բաներն առակներով խօսեցի ձեզ հետ.
բայց ժամանակ կ'գայ, որ էլ առակով
չեմ խօսիլ ձեզ հետ. այլ յայտնապէս
26 կ'պատմեմ ձեզ Հօր համար։ Այն
օրումն իմ անունովը կ'խնդրէք. եւ
չեմ ասում ձեզ, Թէ ես ձեզ համար
27 կ'աղաչեմ Հօրը։ Ընորա համար որ
Հայրն ինքը սիրում է ձեզ. որովհե-
տեւ դուք ինձ սիրել էք եւ Հաւա-
տացել էք, Թէ ես Աստուածմանից
28 դուրս եկայ։ Ես Հօրիցը դուրս եկայ եւ
եկայ աշխարհք. դարձեալ թողում եմ
աշխարհքը եւ գնում եմ Հօր մօտը։
29 Աշակերտները նորան ասեցին. Ահա
հիմա յայտնի ես խօսում, եւ ոչ մի
30 առակ չես ասում։ Հիմա գիտենք,
Որ դու բոլորը գիտես. եւ պէտք
չէ, որ մէկը հարցնէ քեզ. սորանով
Հաւատում ենք, Թէ դու Աստուա-
31 ծանից դուրս եկար։ Յիսուսը պա-
տասխանեց նորանց. Հիմա հաւատում
32 էք։ Ահա ժամանակ կ'գայ, եւ հիմա
եկած է, Որ ամեն մէկդ կ'ցրուիք իր
տեղը, եւ ինձ մինակ կ'թողէք. Բայց
ես մինակ չեմ. որովհետեւ Հայրն ինձ
33 հետ է։ Այս բաները խօսեցի ձեզ հետ,
Որ ինձանում խաղաղութիւն ունե-
նաք. Աշխարհքումը նեղութիւն կ'ու-
նենաք. Բայց քաջացէք, Ես յաղթել
եմ աշխարհքին։

Գլ. ԺԷ

Քրիստոսի աղօթքը.

1 Յիսուսը այս խօսեց, եւ իր աչքերը
բարձրացրեց դէպի երկինքը եւ ասեց.
Հայր, Ժամը հասել է, փառաւորիր
քո Որդուն, որ քո Որդին էլ քեզ
2 փառաւորէ. Ինչպէս նորան իշխա-
նութիւն տուիր ամեն մարմնի վերայ
որ յաւիտենական կեանք տայ այն ա-
3 մենին, Որ տուիր նորան։ Եւ սա է
յաւիտենական կեանքը, որ ճանաչեն
քեզ Միայն ճշմարիտ Աստուած. եւ
նորան, Որ ուղարկեցիր Յիսուսին
4 Քրիստոսին։ Ես քեզ փառաւորեցի
երկրի վերայ. Գործը կատարեցի,
5 Որ տուիր ինձ որ անեմ։ Եւ հիմա,
փառաւորիր ինձ դու, Հայր, քով մօտ
քո փառքովը, Որ աշխարհքի լինե-
6 լուցն առաջ ունէի քեզ մօտ։ Յայտ
անունը յայտնեցի այն մարդկանց, Որ
աշխարհքիցը տուիր ինձ. քոնն էին,
եւ ինձ տուիր նորանց. եւ քո խօսքը
7 պահեցին։ Հիմա իմացան, որ այն

Ա Կո. իգ. 17.
ԳՀԲ. 5։
Ա Ղուկ. իգ. 43, 53. Գլ. ժգ. 1, 27. բ. 20։ Գործ. բ. 46. ժգ. 53. ա Գնաս. ա. 8։
ԳՄատ. կ. 7։ Գլ. ժգ. 13. ժե. 16։
Դ Գլ. ժե. 11։
ԳՀԲ. 23։
Ա Գլ. ժգ. 21, 23։
Ա ՀԲ. 20։ Գլ. գ. 13. ժե. 8. Հ Գլ. ժգ. 3։
Ա Գլ. իա. 17։
ԳՀԲ. 27։ Գլ. ժե. 8։
ՅՄատ. իգ. 31։ Մարկ. ժգ. 27։
Ա Գլ. ի. 10։
ՃԳլ. ը. 29։ ժգ. 10, 11։
Ա Գլ. ժգ. 27. Եփես. բ. 14. Կող. ա. 20։
Ա Գլ. ժե. 19—21։ բ Տիմ. գ. 12։
ՃԳլ. ժգ. 1։
Հռոմ. ը. 37։ ա Յովհ. գ. 16։

4. ե. 4։
Ա Գլ. ժբ. 23։ ժգ. 22։
ՃԴաան. է. 14։ Մատ. ժա. 27։ իը. 19։ Գլ. գ. 35. ե. 27։ ա Կար. ժե. 25, 27։ Գիլ. բ. 10։ Եբր. բ. 8։
Ճ ՀԲ. 6, 9, 24։ Գլ. գ. 37։ Գա. ժգ. 11։ Եբեր. բ. 24։ Եր Մն. ժե. 3։ ա Կար. ը. 4։ ա Քնա. ա. 9։
Ղ Գլ. ժե. 26, 27։ գ.

28, 58։ է. 29։ ժ. 36. ժա. 42։
ՃԳլ. ժգ. 31. ժգ. 13։
Ղ Գլ. գ. 34։ ե. 36. ք. 3։ ժք. 30։
ՃԳլ. ժգ. 31։ ժե. 10։
ՃԳլ. ա. 1, 2։ ժ. 30։ ժգ. 9։ Գիլ. ը. 6։ Կող. ա. 15, 17։ Եբր. ա. 3, 10։
Ճ ՀԲ. 26։ Մագ. իբ. 22։
Ա ՀԲ. 2։ Գլ. գ. 37, 39. ժ. 39։ ժե. 19։

ամենը որ ինձ տուիր՝ քեզանից է.
8 Որովհետեւ այն խօսքն՝ որ ինձ տուիր,
ես նորանց տուի. եւ նորանք ընդու-
նեցին, եւ ճշմարտութեամբ իմացան,
որ քեզանից դուրս եկայ. եւ հաւա-
տացին, թէ դու ուղարկեցիր ինձ։
9 Ես նորանց համար եմ աղաչում. ոչ
թէ աշխարհի համար եմ աղաչում.
այլ նորանց համար՝ որ ինձ տուիր,
10 որ քոնն են։ Եւ ինչ որ իմն է, բո-
լորը քոնն է. հէս ինչ որ քոնն է՝ իմն
է. եւ ես փառաւորուած եմ նորան-
11 ցում։ Չէ ես՝ այլ եւս աշխարհումս
չեմ, իսկ նորանք աշխարհումս են,
եւ ես քեզ մօտ եմ գալիս. ով Սուրբ
Հայր, պահիր նորանց քո անունովը,
որոնց տուիր ինձ, որ մէկ լինեն ինչ-
12 պէս մենք։ Երբոր ես աշխարհումը
նորանց հետ էի, ես էի պահում նո-
րանց քո անունովը. նորանց որ տուիր
ինձ, պահեցի. Չեւ նորանցից ոչ մէկը
չկորաւ. բայց միայն կորուստի որ-
դին, որ գրուածը կատարուի։ Բայց
հիմա ես քեզ մօտ եմ գալիս. եւ այս
բանը խօսում եմ աշխարհումը, որ
իմ ուրախութիւնը կատարեալ ունե-
14 նան իրանց անձերումը։ Ես քո խօսքը
նորանց տուի, Չեւ աշխարհը նորանց
ատեց, որովհետեւ աշխարհիցը չեն,
15 ինչպէս ես էլ աշխարհիցը չեմ։ Ես
չեմ աղաչում, որ աշխարհիցը վեր
առնես նորանց. այլ որ նորանց պա-
16 հես չարիցը։ Այս աշխարհիցը չեն,
17 ինչպէս ես էլ աշխարհիցը չեմ։ Նո-
րանց Հօսւրբ արա քո ճշմարտութիւ-
նովը. քո խօսքը ճշմարտութիւն է։
18 Ինչպէս դու ինձ ուղարկեցիր աշ-
խարհ, ես էլ նորանց ուղարկեցի
19 աշխարհ։ Եւ ես նորանց համար իմ
անձը սուրբ եմ անում, որ նորանք
էլ ճշմարտութիւնով սրբուած լինեն։
20 Բայց ոչ թէ միայն նորանց համար եմ
աղաչում, այլ նորանց համար էլ, որ
նորանց խօսքովը կ'հաւատան ինձ։
21 Որ ամենքը մէկ լինեն, ինչպէս դու,
Հայր, ինձանում, եւ ես քեզանում,
որ նորանք էլ մեզանում մէկ լինեն.
որ աշխարհը հաւատայ, թէ դու ու-
22 ղարկեցիր ինձ։ Եւ ես այն փառքն՝
որ ինձ տուիր՝ նորանց տուի, որ մէկ
23 լինեն՝ ինչպէս մենք էլ մէկ ենք։ Ես
նորանցում՝ եւ դու ինձանում, որ
կատարեալ լինեն միութիւնում, որ-
պէսզի աշխարհը գիտենայ, թէ դու
ուղարկեցիր ինձ. եւ սիրեցիր նորանց
24 ինչպէս ինձ սիրեցիր։ Հայր, նորանք
որ ինձ տուիր, կամենում եմ, որ ինչ
տեղ որ ես եմ՝ նորանք էլ ինձ հետ
լինեն. որ իմ փառքը տեսնեն, որ
տուիր ինձ. Որովհետեւ աշխարհի
25 հիմնելուցն առաջ սիրեցիր ինձ։ Ար-
դար Հայր, աշխարհը չճանաչեց
քեզ. բայց ես ճանաչեցի քեզ, Եւ
սորանք ճանաչեցին որ դու ուղար-
26 կեցիր ինձ։ Չեւ ես քո անունը ճա-
նաչեցրի նորանց, եւ կ'ճանաչեցնեմ.
որ այն սէրն, որով ինձ սիրեցիր՝
նորանցում լինի, եւ ես էլ նորանցում։

ԳԼ. ԺԸ

Քրիստոս ճանաչելով տարվում է քահանայապետի մոտ, որ Պետրոս նորան ուրանում է, և Պիղատոսի մոտ որ Հրեաներն ուղում են որ Բարաբբան արձակուի։

1 Յիսուս այս ասելուց յետոյ՝ իր աշակերտների հետ դուրս գնաց Եկեդրոն հեղեզաձի միւս կողմը, որտեղ մի պարտէզ կար. որի մէջ մտաւ ինքը
2 եւ իր աշակերտները։ Յուդան՝ նորան մատնողն էլ գիտէր այն տեղը. Որովհետեւ Յիսուս շատ անգամ ժողովուել էր այնտեղ իր աշակերտների
3 հետ։ Չեւ Յուդան չինորդներն զունդը եւ քահանայապետներից եւ Փարիսեցիներից սպասաւորներ առնելով եկաւ

Ա Կր. ը. 28, ժբ. 49։ ԺԳ. 10։ Ա Կր. ը. 15։ Գ. ԺԳ. 27, 30։ Ա = Ծածկ. ե. 19։ Ե Գլ. ԺԳ. 18։ Յ Գլ. ԺԳ. 1։ ԺԶ. 28։ Ա = Գաղ. ա. 3։ Ծագ. 1։ Ե Հնդ. 21 Հնդ։ Ժ Գլ. ե. 30։ ԺԳ. գ. 39։ ժ. 28։ Երր. բ. 15։ Թ Գլ. ԺԶ. 9։ = Ծածկ. բ. 19։ Ի Գլ. գ. 11։ ԺԶ. 18։ = Ա Սամ. գ. 13։ Գործ. ա. 4։ = Ծածկ. ե. 18։ = Հնդ. 14։ Լ = Գաղ. ա. 22։ = Հնդ. 19։ Ճեռ Գլ. ԺԶ. 37։ Երր Թագ. է. 29։ Սաղ. ՀԺԲ. 143, 151։ Գլ. ը. 40։ ԺԶ. 37։ Գ Գլ. բ. 21։ = = Կորն. ա. 2, 30։ = Թեսա-

---

Գ. Գ։ Երր. ժ. 10։ Է Հնդ. 11, 22, 23։ Գլ. ժ. 16։ Հռովմ. ԺԶ. 5։ Գաղ. գ. 28։ Գլ. ժ. 36։ ԺԶ. 11։ Գլ. ԺԶ. 30։ = Ծածկ. ա. 3, գ. 24։ Ը Կոր. գ. 14։ = Գլ. ԺԶ. 26։ ԺԶ. 3։ = Թեսա. գ. 16։ Թ Հնդ. 6։ Ի Գլ. ժե. 21։ ԺԶ. 3։ Ա Սաա. ժա. 37։ Գլ. է. 39։ Ը. 55։ ժ. 15։ Լ Հնդ. 8։ Գլ. ԺԶ. 37։ Ա Հնդ. 6։ Գլ. ժե. 15։ Կ Գլ. ժե. 9։

—

= Սաա. իգ. 36։ Մաթ. ԺԶ. 35։ Ղուկ. իբ. 39։ Բր Թագ. ժե. 23։ Ա Ղուկ. իա. 37. իբ. 39։ Ա Սաա. իգ. 47։ Մաթ. ԺԶ. 43։ Ղուկ. իբ. 47։ Գործ. ա. 16։

այնտեղ չահերով եւ լապտերներով
4 եւ զէնքերով։ Բայց Յիսուսը՝ երբոր
դիտաց այն ամէն բաները, որ դալիս էին
իր վերայ, դուրս եկաւ Նորանց ասց.
5 Ո՞ւմ էք ուզում։ Պատասխանեցին
Նորան. Յիսուս Նազովրեցուն. Յի-
սուսը Նորանց ասց. Ես եմ. Ցու-
դան՝ Նորան մատնողն էլ կանգնած էր
6 Նորանց հետ։ Երբոր ասց Նորանց
Թէ ես եմ, Նորանք ետ ետ գնացին,
7 եւ գետնի վերայ ընկան։ Եւ դարձեալ
հարցրեց Նորանց, Ո՞ւմ էք ուզում.
եւ Նորանք ասեցին. Յիսուս Նազով-
8 րեցուն։ Յիսուսը պատասխանեց.
Ձեզ ասեցի Թէ ես եմ. արդ Թէ որ
ինձ էք ուզում, Թող տուէք գորանց,
9 որ գնան։ Որ կատարուի այն խօսքը
որ ասեց, Թէ Ինորանց որ ինձ տուիր,
10 Նորանցից ոչ մէկին էլ չկորցրի։ Բայց
Սիմօն Պետրոսը, որ սուր ունէր,
քաշեց Նորան եւ քահանայապետի ծա-
ռային զարկեց, եւ Նորա աջ ականջը
կտրեց գցեց. եւ այն ծառայի անունը
11 Մաղքոս էր։ Յիսուսն էլ Պետրոսին
ասեց. Սուրդ դիր պատեանի մէջը.
Հայն բաժակը որ իմ Հայրը տուաւ
ինձ, ես այն չխմեմ։
12 Եւ զինուորները գունդը եւ հազարա-
պետը եւ Հրէաների սպասաւորները
բռնեցին Յիսուսին, եւ կապեցին Նո-
13 րան. եւ տարան Նորան առաջ Ան-
նայի մօտ. որովհետեւ Կայիափայի
աներն էր, Որ այն տարուայ քահա-
14 նայապետն էր։ Էր այն Կայիափան
էր, որ Հրէաներին խրատ տուաւ, Թէ
լաւ է, մէկ մարդ կորչի ժողովրդի
15 համար։ Եւ Սիմօն Պետրոսը եւ միւս
աշակերտը գնում էին Յիսուսի հետ-
ից։ Այն աշակերտը ծանօթ էր քա-
հանայապետին, եւ Յիսուսի հետ
16 մտաւ քահանայապետի սրահը։ Պետ-
րոսն էլ դուռն մօտ կանգնած էր դուրս
եկաւ. այն միւս աշակերտը որ քահա-
նայապետին ծանօթ էր, դուրս եկաւ
եւ դռնապանին ասեց, եւ Պետրոսին
17 ներս մտցրեց։ Եւ այն աղջիկը՝ որ
դռնապան էր՝ Պետրոսին ասեց. Մի՞թէ
դու էլ այն մարդի աշակերտներից
18 ես. եւ Նա ասեց. Չեմ։ Ծառաներն
ու սպասաւորներն էլ կանգնել էին՝
կրակ արած, որովհետեւ ցուրտ էր,
եւ տաքանում էին. Պետրոսն էլ Նո-
րանց հետ կանգնած էր եւ տաքանում
19 էր։ Եւ քահանայապետը Յիսուսին
հարցրեց Նորա աշակերտների համար
եւ Նորա վարդապետութեան համար։
20 Յիսուսը պատասխանեց Նորան. Ես
յայտնի խօսեցի աշխարհքին. ես միշտ
սովորեցրի ժողովարանում եւ տա-
ճարում, որտեղ ամէն տեղից Հրէա-
ները ժողովւում են, եւ ծածուկ ոչ-
21 ինչ չխօսեցի։ Ինչու ես ինձ հարցը-
նում. լսողներին հարցրու, Թէ ես
ինչ խօսեցի Նորանց. ահա նորանք
22 գիտեն, ես ինչ եմ ասել։ Երբոր Նա
սա ասց, սպասաւորներից մէկը, որ
այնտեղ կանգնած էր, Յիսուսին
ապտակ տուաւ եւ ասց. Այդպէս
ես պատասխանում քահանայապե-
23 տին։ Յիսուսը Նորան պատասխանեց.
Եթէ չար խօսեցի, վկայիր այն չարի
համար. բայց եթէ բարի, ինչու ես
24 զարկում ինձ։ Եւ Աննան Նորան
կապած ուղարկեց Կայիափա քահա-
25 նայապետի մօտը։ Եւ Սիմօն Պետրոսը
կանգնած տաքանում էր. Նորան ա-
սեցին, Մի՞թէ դու էլ Նորա աշակերտ-
ներից ես. Նա ուրացաւ եւ ասեց՝
26 Չեմ։ Եւ քահանայապետի ծառանե-
րից մէկը, որ ազգական էր Նորան,
որի ականջը Պետրոսը կտրեց, ասեց.
Չէ՞ որ ես տեսայ քեզ այն պարտէ-
27 զում Նորա հետ։ Եւ Պետրոսը դարձ-
եալ ուրացաւ. Եւ չուտով հաւը
խօսեց։
28 Եւ Կայիափայի մօտից Յիսուսին
տարան պալատը. եւ առաւօտ էր.
Եւ իրանք չմտան պալատի մէջ, որ
չպղծուին, այլ որ զատիկն ուտեն։
29 Եւ Պիղատոսը դուրս եկաւ Նորանց
մօտ եւ ասեց. Այդ մարդի դէմ ինչ
30 գանգատ էք առաջ բերում։ Պատաս-

ԺԸ։ Ժէ. 12.
2 Մատ. իգ. 51; Մար. ԺԴ. 47; Ղուկ. իբ. 49, 50.
4 Մատ. ի. 22; իգ. 39, 42.
5 Ղուկ. գ. 2.
6 Տես Մատ. իգ. 57.
ԺԹ։ Ժա. 50.
1 Մատ. իգ. 58; Մար. ԺԵ. 54; Ղուկ. իբ. 54.
2 Մատ. իգ. 69; Մար. ԺԵ. 66; Ղուկ. իբ. 56.
4 Մատ. իգ. 58 Ղուկ. գ. 15; Գ։ ե. 14, 26, 28; բ. 2.
5 Գործ. ի. 2. Գործ. իգ. 2.
6 Մատ. իգ. 57.
7 Մատ. իգ. 69, 71; Մար. ԺԴ. 69. Ղուկ. իբ. 58.
9 Մատ. իգ. 74; Մար. ԺԴ. 72; Ղուկ. իբ. 60; Գ։ ԺԹ. 38.
Մատ. իե. 2; Մար. ԺԲ. 1.
Ղուկ. իգ. 1. Գործ. գ. 13.
Գործ. Ժ. 28; Ժա. 3.

խանեցին եւ ասեցին Նորան. եթէ
սա չարագործ չ'լինէր, ապա Նորան
31 չէինք մատնել քեզ։ Պիղատոս էլ
Նորանց ասեց. Դուք առէք Նորան,
եւ ձեր օրէնքի համեմատ դատեցէք
Նորան։ Հրէաներն էլ Նորան ասեցին.
32 Մեզ օրէնք չէ ոչ ոքի սպանել։ Որ
Յիսուսի խօսքը կատարուի, որ ասեց,
ցոյց տալով թէ ինչպիսի մահով է
33 մեռնելու։ Պիղատոսը դարձեալ մտաւ
պալատը, Յիսուսին կանչեց եւ Նորան
ասեց. Դո՞ւ ես Հրէաների թագաւորը։
34 Յիսուսը Նորան պատասխանեց. Դու
քեզանի՞ց ես ասում այդ, թէ ուրիշ-
35 ներն ասեցին քեզ ինձ համար։ Պիղա-
տոսը պատասխանեց. Մի՞թէ ես էլ
Հրէայ եմ. քո ազգը եւ քահանայա-
պետները քեզ մատնեցին ինձ. ինչ
36 ես արել։ Յիսուսը պատասխանեց.
Իմ թագաւորութիւնն այս աշխարհ-
քիցը չէ. եթէ իմ թագաւորութիւնն
այս աշխարհքիցը լինէր, ապա իմ ծա-
ռաները կռիւ կ'անէին որ չ'մատնուիմ
Հրէաների ձեռը. բայց հիմա իմ թա-
37 գաւորութիւնն այս տեղից չէ։ Պիղա-
տոսն էլ ասեց Նորան. Ապա ուրեմն
դու թագաւո՞ր ես. պատասխանեց
Յիսուսը. Դու ես ասում որ ես թա-
գաւոր եմ. ես դորա համար եմ ծըն-
ունդ եւ եկել աշխարհք, որ ճշմար-
տութեանը վկայեմ. Ամէն ով որ
38 ճշմարտութիւնիցն է՝ իմ ձայնը լսում
է։ Պիղատոսը Նորան ասեց. Ինչ է
ճշմարտութիւնը։ Եւ սա ասելով դար-
ձեալ դուրս գնաց Հրէաների մօտ եւ
Նորանց ասեց. Ես ոչ մի յանցանք
39 չեմ գտնում Նորանում։ Բայց ձեզ
սովորութիւն է, որ զատկին մի մարդ
արձակեմ ձեզ համար. արդ կամե-
նո՞ւմ էք, որ Հրէաների թագաւորն
40 արձակեմ ձեզ համար։ Ընդ ամենքը
դարձեալ աղաղակեցին եւ ասում էին,
Ոչ թէ դորան՝ այլ Բարաբբային. Եւ
այդ Բարաբբան մի աւազակ էր։

ԳԼ. ԺԹ

Գրխատրը յանդիմանում, խայտառակ, ծեծում և թաղվում է։

1 Այն ժամանակ Պիղատոսն առաւ
2 Յիսուսին եւ ծեծեց։ Եւ զինուորները
փշերից պսակ չինեցին, դրին Նորա
գլխին, եւ ծիրանի հանգերձ հագցրին
3 Նորան։ Եւ ասում էին. Ողջ կաց,
ով Հրէաների թագաւոր. եւ ապտակ-
4 ներ էին տալիս Նորան։ Պիղատոսը
դարձեալ դուրս գնաց եւ Նորանց ա-
սեց. Ահա Նորան դուրս եմ բերում
ձեզ մօտ, Որ գիտենաք թէ ես ոչ
մի յանցանք չեմ գտնում Նորանում։
5 Եւ Յիսուսը դուրս եկաւ, փշեղէն պսակ-
կը եւ ծիրանի հագուստը հագած. եւ
Պիղատոսը Նորանց ասեց. Ահա այն մար-
6 դը։ Երբոր քահանայապետները եւ
սպասաւորները Նորան տեսան, աղա-
ղակեցին եւ ասեցին. Խաչիր, խաչիր։
Պիղատոսը Նորանց ասեց. Դուք ա-
ռէք դորան եւ խաչեցէք. որովհետեւ
ես յանցանք չեմ գտնում դորանում։
7 Հրէաները պատասխանեցին Նորան.
Մենք օրէնք ունինք, եւ մեր օրէնքի
համեմատ պէտք է մեռնի. Որովհե-
տեւ իր անձն Աստուծոյ Որդի արաւ։
8 Երբոր Պիղատոսը այս խօսքը լսեց,
9 էլ աւելի վախեցաւ։ Եւ դարձեալ մը-
տաւ պալատը, եւ Յիսուսին ասեց.
Դու ինչ տեղից ես. Եւ Յիսուսը
10 չ'պատասխանեց Նորան։ Պիղատոսն էլ
ասեց Նորան. Ինձ հետ չե՞ս խօսում.
մի՞թէ չ'գիտես, որ ես իշխանութիւն
ունիմ քեզ խաչելու, եւ իշխանու-
11 թիւն ունիմ քեզ արձակելու։ Յիսու-
սը պատասխանեց. Դու ոչինչ իշխա-
նութիւն չէիր ունենալ ինձ վերայ,
եթէ վերեւիցը տրուած չ'լինէր քեզ.
Նորա համար՝ նա որ ինձ մատնեց քեզ,
12 Նորա մեղքն աւելի մեծ է։ Եւ Նորա-
նից յետոյ Պիղատոսը որոնում էր Նո-
րան արձակել. բայց Հրէաներն աղա-
ղակում էին եւ ասում. Եթէ դորան
արձակես՝ կայսրի բարեկամ չես.

ծ Մատ. ի. 19։ Գլ. ժբ. 33, 34։
ը Մատ. իե. 11։
թ Ա Կրն. գ. 13։
ժ Դան. բ. 44, ե. 14։ Ղուկ. ժբ. 14։ Գլ. գ. 15։ ը. 15։
ի Գլ. գ. 21։ ը. 47։ ա Յովհ. գ. 13։ գ. 6։
լ Մատ. իե. 21։ Ղուկ. իգ. 4։ Գլ. ժբ. 4, 6։
խ Մատ. իե. 15։ Մարկ. իե. 8, Ղուկ. իգ. 17։
ծ Դեւտ. գ. 14։
կ Ղուկ. իգ. 19։
հ Մատ. ի. 19։ իե. 26։ Մարկ. իե. 15։ Ղուկ. ժբ. 33։
ձ Գլ. ժբ. 38։ Հմր. 6։
ղ Դեւտ. գ. 13։
ճ Ղեւ. իգ. 16։
մ Մատ. իզ. 61։ Գլ. ե. 18։ ժ. 33։
ն Ես. ծգ. 7։ Մատ. իե. 12, 14։
շ Ղուկ. իբ. 31։ Գլ. ե. 30։
ո Ղուկ. իգ. 2։

Համն ով որ իր անձը Թագաւոր է կոչում, նա կայսրին հակառակ է խօսում։
13 Պիղատոսն էլ երբոր այս խօսքը լսեց, Յիսուսին դուրս բերաւ, եւ բեմի վերայ նստեց, այն տեղը՝ որ Քարայատակ էր կոչվում, եւ Եբրայեցերէն
14 Կաբբաթա։ Եւ Զատկի ուրբաթն էր՝ ժամը իրր վեցը, եւ Հրէաներին ասեց.
15 Ահա ձեր Թագաւորը։ Իսկ նորանք աղաղակում էին, վեր առ, վեր առ՝ եւ խաչիր դորան. Պիղատոսը նորանց ասեց. Ձեր Թագաւորը խաչեմ։ Քահանայապետները պատասխանեցին. Մենք Թագաւոր չունինք բացի կայսրից։
16 Ա՛յն ժամանակ նորան տուաւ նորանց ձեռը, որ խաչուի։
17 Եւ նորանք առան տարան Յիսուսին. Եւ խաչափայտն ինքը վերկացած, դուրս գնաց այն տեղը, որ Գագաթն էր ասվում, որ Եբրայեցերէն
18 Գողգոթա է կոչվում։ Այնտեղ խաչ հանեցին նորան. եւ նորա հետ երկու ուրիշին՝ այս կողմին եւ այն կողմին,
19 եւ Յիսուսին՝ մէջտեղը։ Պիղատոսը մի տախտակ էլ գրեց, եւ խաչի վերայ դրաւ. եւ գրուած էր. ԻՒՍՈՒՍ ՆԱԶՈՎՐԵՑԻ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀՐԷԻՑ։
20 Եւ այս տախտակը Հրէաներից շատերը կարդացին. որովհետեւ քաղաքին մօտ էր այն տեղը ուր որ Յիսուսը խաչուեցաւ. եւ գրուած էր Եբրայեցերէն, Յունարէն եւ Լատիներէն։
21 Եւ Հրէաների քահանայապետներն ասեցին Պիղատոսին. Մի գրիր Հրէաների Թագաւոր, այլ թէ Նա ասեց,
22 Ըն Թագաւոր եմ Հրէաների։ Պիղատոսը պատասխանեց. Ինչ որ գրեցի՝ գրեցի։
23 Բայց զինուորներն՝ երբոր Յիսուսին խաչ հանեցին, նորա հանդերձներն առան՝ եւ չորս բաժին արին, ամեն մէկ զինուորի համար մի բաժին. բայց պատմուճանը՝ որովհետեւ առանց կարի էր, վերեւիցը վայր բո-
24 լորը հիւսուած. Ուստի իրար ասեցին.

Դորան չպատառենք, այլ վիճակ գցենք դորա վերայ, թէ ումը լինի. որ գիրքը կատարուի, որ ասում է թէ Իմ հանդերձներն իրանց մէջ բաժանեցին եւ իմ պատմուճանի վերայ վիճակ գցեցին. եւ զինուորներն արին այդ բանը։
25 Եւ Յիսուսի խաչի մօտ կանգնած էին նորա մայրը, եւ նորա մօր քոյրը՝ Մարիամը Կղէոպասի կինը, եւ Մա-
26 րիամ Մագդաղենացին։ Յիսուսն էլ տեսնելով իր մօրը՝ եւ այն աշակերտին՝ որ սիրում էր, որ մօտիկ կանգնած էր, իր մօրն ասեց. Ովկին,
27 ահա քո որդին։ Յետոյ ասեց աշակերտին. Ահա քո մայրը. եւ այն ժամանակից այն աշակերտն Իրան մօտ առաւ նորան։
28 Սորանից յետոյ Յիսուսն իմանալով, որ ամեն բան արդէն լրացած է, Նորպէս զի գրուածը կատարուի՝ ասեց. Մարաւ
29 եմ։ Եւ մի աման կար քացախով լիքն. եւ նորանք մի սպունգ լցրին քացախով եւ զոգայի մշտիկի վերայ դրած
30 նորա բերանին մօտեցրին։ Եւ երբոր Յիսուսը քացախն առաւ՝ ասեց. Կատարուած է. եւ գլուխը խոնարհեցրեց՝ հոգին աւանդեց։
31 Բայց Հրէաները, Նորովհետեւ ուրբաթ օր էր, Նորպէս զի մարմինները չմնան խաչի վերայ շաբաթ օրը, որովհետեւ այն շաբաթ օրը մեծ էր, Պիղատոսին աղաչեցին, որ նորանց սրբունքները ջարդեն, եւ վեր առնուին։
32 Զինուորներն էլ եկան եւ առաջինի սրունքները ջարդեցին, այնպէս էլ միւսինը որ նորա հետ խաչուած էր։
33 Բայց երբոր Յիսուսի մօտ եկան եւ տեսան նորան արդէն մեռած, նորա
34 սրունքները չջարդեցին։ Այլ զինուորներից մէկը գեղարդով նորա կողը խոցեց. Եւ չուռով արիւն եւ ջուր
35 դուրս եկաւ։ Եւ նա որ այս տեսաւ՝ վկայեց. եւ նորա վկայութիւնը ճշմարիտ է. եւ նա գիտէ որ ճշմարիտ

ե Նոր. ԺԷ. 7։
ը Մատ. ԺԷ. 63, Յհն. ԺԹ. 10։
է Մատ. ԺԷ. 26, 31։ Մար. ԺԵ. 15։ Ղուկ. իգ. 24։
ի Մատ. ԺԷ. 31, 33։ Մար. ԺԵ. 21, 23։ Ղուկ. իգ. 26, 33։
լ Մատ. ԺԵ. 36։ Երբ. Ժգ. 12։
խ Մատ. ԺԷ. 37։ Մար. ԺԵ. 26։ Ղուկ. իգ. 38։
ծ Մատ. ԺԷ. 35։ Մար. ԺԵ. 24։ Ղուկ. իգ. 34։
կ Ցաղ. իգ. 18։
հ Ցաղ. Ժգ. 23, ի. ՝ր. բա. ։, 20, 24։
ձ Ցղ. բ. 4։
ղ Ցղ. ա. 11, Ժգ. 32։
ճ Ցաղ. կթ. 21։
մ Մատ. ԺԷ. 48։
յ Ղուկ. իգ. 49։
ն Ղուկ. իգ. 18։
շ Ցղ. Ժգ. 23, ի. ՝ր. բա. ։, 20, 24։
ո Ցղ. բ. 4։
չ Ցղ. ա. 11, Ժգ. 32։
պ Ցաղ. կթ. 21։
ջ Մատ. ԺԷ. 48։
ռ Ցղ. Ա. 4։
ս Հնր. 42։ Մար. ԺԵ. 42։ Եր Որ. իա. 23։
վ Ծածկ. ե. 6, 8։

36 է ասում, որ դուք հաւատաք։ Որով-
հետեւ այս բաները եղան, [a]որ գրուածք
կատարուի, [b]Ո՛չ Նորա ոսկորը չ'պիտի
37 [c]փշրուի։ Եւ դարձեալ մի ուրիշ գրու-
ած ասում է, [d]Ի՛մ Մոտիկ կ'տան Նո-
րան, որ խոցեցին։
38 [e]Յորանից յետոյ Պիղատոսին աղա-
չեց Յովսէփը, որ Արիմաթիայիցն էր,
(որ աշակերտ լինելով Յիսուսին, բայց
[f]Հրէից վախի պատճառով ծածկուած
էր) որ Յիսուսի մարմինը վեր առնէ.
եւ Պիղատոսը հրաման տուաւ. եւ
Նա եկաւ եւ վեր առաւ Յիսուսի մար-
39 մինը։ [g]Նիկոդիմոսն էլ եկաւ՝ (որ ա-
ռաջ Յիսուսի մօտ էր եկել գիշերով.)
եւ մօտաւոր բերաւ հալուէի հետ խառ-
40 նած՝ հարիւր լիտրի չափ։ Եւ Յիսուսի
մարմինն առան, եւ այն խնկերի հետ
[h]կտաւներով պատեցին, ինչպէս Հրէա-
41 ներին օրէնք էր պատել։ Եւ այն տեղը,
ուր որ խաչուեցաւ, մի պարտէզ կար,
եւ այն պարտէզումը մի նոր գերեզ-
ման, որ Նորանում երբէք ոչ ոք չէր
42 դրուած։ Հէնց այնտեղ դրին Յիսու-
սին [i]Հրէաների ուրբաթի համար,
որովհետեւ գերեզմանը մօտ էր։

ԳԼ. Ի

Փրկուսի յարութիւնը և վերստին երեւումը, Թովմասի քրիստոնեութիւնը։

1 [j]Եւ միաշաբաթի օրը Մարիամ Մագ-
դաղենացին առաւօտանց՝ տակաւին
մութ՝ գալիս է գերեզմանը, եւ տես-
նում է քարը գերեզմանից վեր առած։
2 Ապա վազում է գալիս Սիմոն Պետ-
րոսի եւ [k]միւս աշակերտի մօտ, որին
Յիսուսը սիրում էր, եւ ասում Նո-
րանց. Տիրոջը վեր առան գերեզմա-
նիցը, եւ չ'գիտենք Ո՛ր տեղ դրին
3 Նորան։ Հէնց դուրս եկաւ Պետրոսը
եւ միւս աշակերտը, եւ գալիս էին
4 գերեզմանը։ Եւ երկուսը միասին վա-
զում էին. եւ միւս աշակերտը վազից
չուտով անցաւ Պետրոսիցը, եւ առաջ
5 եկաւ գերեզմանը։ Եւ ծռելով տես-
նում է [l]կտաւները դրած. բայց Ներս

6 չ'մտաւ։ Սիմոն Պետրոսն էլ հասաւ
որ Նորա ետեւից գալիս էր, եւ մտաւ
գերեզմանը, եւ տեսնում է կտաւները
7 դրած. Հէնց վարշամակը՝ որ Նորա
գլխի վերայ էր, կտաւների հետ չէր,
այլ ջոկ ծալած մի առանձին տեղ։
8 Այն ժամանակ միւս աշակերտն էլ
Ներս մտաւ, նա որ առաջ էր գերեզ-
մանը եկել, տեսաւ եւ հաւատաց։
9 Որովհետեւ տակաւին չ'գիտէին գիր-
քը, թէ Պէտք է նա մեռելներից յա-
10 րութիւն առնէ։ Եւ աշակերտները
դարձեալ իրանց տեղը գնացին։
11 Բայց Մարիամը գերեզմանի մօտ
կանգնած էր դուրսը եւ լաց էր լինում.
եւ լաց լինելիս ծռուեց դէպի գերե-
12 զմանի մէջ. Եւ տեսնում է երկու
հրեշտակ՝ սպիտակ հանդերձներով նըս-
տած, մէկը գլխի կողմին, եւ միւսը
ոտների կողմին, որտեղ որ Յիսուսի
13 մարմինը դրուած էր։ Եւ Նորանք ա-
սեցին Նորան. Ով կին, ինչու ես լաց
լինում. Նորանց ասեց. Նորա համար
որ իմ Տիրոջը վեր առան, եւ չ'գիտեմ՝
14 թէ ուր դրին Նորան։ Հէնց երբոր սա
ասեց, դարձաւ իր յետին կողմը, եւ
Յիսուսին տեսաւ՝ կանգնած. Եւ չը
15 գիտէր թէ Յիսուսն է։ Յիսուսը Նո-
րան ասեց. Կին, ինչու ես լաց լի-
նում, ո՛ւմ ես որոնում. Նա էլ կար-
ծելով թէ պարտիզպանն է, ասեց Նո-
րան. Տէր, եթէ դու վեր առար Նո-
րան, ասիր ինձ՝ ուր ես դրել Նորան,
16 որ ես վեր առնեմ Նորան։ Յիսուսը
Նորան ասեց. Մարիամ. Եւ Նա դար-
ձաւ եւ ասեց Նորան. Ռաբբունի, որ
17 կ'թարգմանուի վարդապետ։ Յիսուսը
Նորան ասեց. Մի դպչիր ինձ, որով-
հետեւ դեռ չեմ վեր ելլել իմ Հօր մօտ.
բայց դու գնա Իմ եղբայրների մօտ,
եւ Նորանց ասիր. Ես վեր եմ ելնում
իմ Հօր մօտ եւ Ձեր Հօր մօտ, Իմ
Աստուծոյ մօտ եւ Ձեր Աստուծոյ մօտ։
18 Մարիամ Մագդաղենացին գալիս է
աշակերտներին պատմում, թէ Նա

---

a Նէ. Ժր. 46։ Թուա. Բ. 12։ Մաղ. լգ. 20։
b Մաղ. իբ. 16, 17, Զաք. Ժր. 10։ Յայտ. ա. 7։
c Մատ. իե. 57. Մար. ԺԱ. 43։ Ղուկ. իգ. 50։
d Գլ. Բ. 23։ Ժր. 42։
e Գլ. գ. 1, 2։ ե. 30։ f Գործ. Ե. 6։ ի ես. Ժգ. 9։ ի Հրէ. 31։
g Մատ. իբ. 1։ Մար. ԺԶ. 1։ Ղուկ. իգ. 1։
h Գլ. ԺԳ. 23։ ԺԹ. 26։ իա. 7, 20, 24։

i Ղուկ. իգ. 12։ j Գլ. ԺԲ. 10։ k Գլ. ա. 41։ l Մաղ. իբ. 10։ Մար. ԺԶ. 31։ Ժգ. 34, 35։ m Մար. ԺԶ. 5։ n Մատ. իբ. 9։ Մար. ԺԶ. 9։
o Ղուկ. իգ. 12։ p Գլ. ԺԲ. 10։ Ղուկ. իգ. 31։ Ժգ. 28։ q Եփես. ա. 17։ Տես ա Նոր. գ. 23։ Յայտ. գ. 12։ r Մատ. իբ. 22։ Մատ. իբ. 10։ Հռոմ. ը. 29։ Եբր. բ. 11։ Գլ. Ժգ. 28։

տեսաք Տիրոջը, եւ Ըն նա այս բաները իրան ասեց։
49 Եւ Նոյն օրը, Ի միաշաբաթի իրիկունը երբոր դռները փակուած էին, այնտեղ ուր որ աշակերտները ժողովուած էին Հրէաների վախից, Յիսուս եկաւ եւ Նորանց մէջ կանգնեց, եւ Նորանց ա-
20 սեց. Խաղաղութիւն ձեզ։ Եւ սա ասելով իր ձեռքերը եւ իր կողը ցոյց տուաւ Նորանց. եւ Աշակերտներն ուրախացան՝ երբոր Տիրոջը տեսան։
21 Յիսուս դարձեալ ասեց Նորանց. Խաղաղութիւն ձեզ, Հինչպէս իմ Հայրն ինձ ուղարկեց, ես էլ ձեզ եմ
22 ուղարկում։ Եւ սա ասելով փչեց Նորանց վերայ եւ ասեց. Առէք Սուրբ
23 Հոգին։ Որոնց մեղքը որ Քողէք՝ Քողուած կ՚լինի Նորանց. որոնցը որ պահէք՝ պահուած կ՚լինի։
24 Բայց Թովմասը՝ տասնեւերկուսից մէկը՝ երկուորեակ կոչուածը, Նորանց հետ չէր, երբոր Յիսուս եկաւ։
25 Միւս աշակերտներն ասում էին Նորան, Ըն Տիրոջը տեսանք. իսկ Նա ասեց Նորանց, Եթէ Նորա ձեռքերումն բեւեռների Նշանը չ՚տեսնեմ, եւ իմ մատը չ՚դնեմ բեւեռների տեղը, եւ իմ ձեռքը չ՚կոխեմ Նորա կողը, չեմ հաւատալ։
26 Եւ ութ օրից յետոյ աշակերտները դարձեալ ներսումն էին, եւ Թովմասն էլ Նորանց հետ. Յիսուս՝ դռները փակ լինելով եկաւ եւ Ներսից միջումը կանգնեց եւ ասեց. Խաղաղութիւն
27 ձեզ։ Յետոյ Թովմասին ասեց. Բեր քո մատը այստեղ, եւ տես իմ ձեռքերը, եւ Քո ձեռքը բեր՝ եւ իմ կողը կոխիր, եւ մի լինիր անհաւատ՝ այլ հաւա-
28 տացեալ։ Եւ Թովմասը պատասխանեց եւ ասեց Նորան. Ով իմ Տէրը, եւ
29 ով իմ Աստուածը։ Յիսուս Նորան ասեց. Որովհետեւ տեսար ինձ՝ հաւատացիր. Երանի Նորանց, որ չեն տեսել եւ հաւատում են։
30 Յիսուս ուրիշ էլ շատ Նշաններ արաւ իր աշակերտների առջեւից, որ
31 չեն գրուած այս գրքումը։ Բայց սրանք գրուեցան՝ որ հաւատաք, Թէ Յիսուս է Քրիստոսը՝ Աստուծոյ Որդին. Եւ որ հաւատալով կեանք ունենաք Նորա անունովը։

ԳԼ. ԻԱ

Քրիստոսը դարձեալ երեւում է իր աշակերտներին Նորանք ձուկ որսալիս. պատուիրում է Պետրոսին սրա Նեղել իր ոչխարները. Խոստանում է Թէ Պետրոսը կը մարտիրոսանայ. Եւ Թէ Յովհաննէսը շատ կ՚ապրի։

1 Սորանից յետոյ Յիսուսը դարձեալ իր անձը յայտնեց իր աշակերտներին Տիբերեայ ծովի եզերին մօտ. եւ այսպէս
2 յայտնեց։ Միասին էին Սիմոն Պետրոսը, եւ Երկուորեակ անուանուած Թովմասը, եւ Նաթանայէլը՝ որ Գալիլեայի Կանայիցն է, եւ Զեբեդեայի որդիները, եւ Նորա աշակերտներիցն ու-
3 րիշ երկուս էլ։ Սիմոն Պետրոսը Նորանց ասեց. Ես գնում եմ ձուկ բռնելու. Նորան ասացին. Մենք էլ գանք քեզ հետ. գնացին եւ նստուց մտան նաւը, եւ
4 այն գիշերը ոչինչ չ՚բռնեցին։ Երբոր արդէն առաւօտ եղաւ, Յիսուս ծովի եզրումը կանգնած էր, սակայն աշակերտները չ՚ճանաչեցին, Թէ Յիսուս
5 է։ Իսկ Յիսուս Նորանց ասեց. Տղերք, ուտելու բան ունի՞ք. պա-
6 տասխանեցին Նորան, Ոչ։ Նա էլ ասեց Նորանց. Ի՞ւղակողմը նաւի աջ կողմը գցեցէք, եւ կ՚գտնէք. Նորանք էլ գցեցին, եւ էլ չէին կարողանում քաշել ձկների չատութեան պատճա-
7 ռով։ Ուստի աշակերտը որ Յիսուս սիրում էր Նորան՝ Պետրոսին ասեց, Տէրն է Նա։ Սիմոն Պետրոսը երբոր լսեց՝ Թէ Տէրն է, վերարկուն իրան վերայ առաւ, որովհետեւ մերկ էր,
8 եւ գինքը ծովը գցեց։ Իսկ միւս աշակերտները եկան նաւակովը. որովհետեւ ցամաքիցը հեռու չէին. այլ երկու հարիւր կանդունի չափ, եւ ուրկանը ձկներովը քաշում էին։
9 Երբոր դուրս եկան ցամաքը, տեսան ածուխի կրակ վառած, եւ Նորա վե-
10 րայ դրած ձուկ եւ հաց։ Յիսուսը

ՅՄատ. ժգ. 14։ Ղուկ. իգ. 36։ ա Կոր. ժե. 5։
ՅԳղ. ժգ. 22։
ՀԳղ. ժէ. 18, 19. երբ. գ. 1։ բ Տիմ. բ. 2։
ՅՄատ. ժգ. 19. ժբ. 18. ՂԳղ. ժ. 16. ՅԹես. ա. 1. ՅԲ Կոր. ե. 7. ա Գեսա. ա. 8։ ՅԳղ. իա. 25.
ՂՂուկ. ա. 4.
ՂԳղ. գ. 15, 16. ե. 24. ա Գեսա. ա. 9. — Գղ. ա. 48։
ՅՄատ. գ. 21։ ՅԳղ. ի. 14. ՂՂուկ. իգ. 41. ՂՂուկ. ե. 4, 6, 7։ ՂԳղ. ժգ. 23։ ի. 2։

Նորանց ասեց. Բերէք այդ ձկներից՝
41 որ հիմա բռնեցիք։ Սիմոն Պետրոսը
Նաւը մտաւ եւ ուռկանը քաշեց դէպի
ցամաքը՝ մեծ մեծ ձկներով լիքը՝ հարիւր
յիսունեւերեք հատ. եւ այդքան լինե-
42 լով ուռկանը չ՚պատառուեցաւ։ Յի-
սուս Նորանց ասեց. Եկէք ճաշեցէք.
եւ աշակերտներիցը ոչ ով չէր համար-
ձակւում հարցնել՝ Թէ Դու ո՞վ ես.
որովհետեւ գիտէին, որ Տէրն է։
43 Յիսուսն էլ եկաւ՝ եւ հացն առաւ՝ եւ
Նորանց տուաւ, եւ նոյնպէս էլ ձուկը։
44 Սա երրորդ անգամն է որ Յիսուսը
իր աշակերտներին երեւեցաւ, մեռե-
ղներից յարութիւն առնելուց յետոյ։
45 Եւ երբոր ճաշեցին, Յիսուսն ասեց
Սիմոն Պետրոսին. Սիմոն Յովհաննի
որդի, սիրո՞ւմ ես ինձ դորանցից ա-
ւելի, Նորան ասեց. Այո, Տէր, դու
գիտես՝ որ ես սիրում եմ քեզ, Նորան
ասեց. Արածեցրու իմ գառները։
46 Դարձեալ ասեց Նորան. Սիմոն Յով-
հաննի որդի, սիրո՞ւմ ես ինձ. Նորան
ասեց. Այո, Տէր, դու գիտես որ ես
սիրում եմ քեզ. Նորան ասեց, Արա-
47 ծեցրու իմ ոչխարները։ Երրորդ ան-
գամն ասեց Նորան. Սիմոն Յովհաննի
որդի, սիրո՞ւմ ես ինձ. Պետրոսը
տրտմեցաւ. որովհետեւ երրորդ ան-
գամ Նորան ասեց՝ Ըն Սիրո՞ւմ ես ինձ.
եւ Նորան ասեց. Տէր, դու ամեն
բան գիտես, դու գիտես, որ ես սի-
րում եմ քեզ. Յիսուս Նորան ասեց.
48 Արածեցրու իմ ոչխարները։ Ճշմա-
րիտ ճշմարիտ ասում եմ քեզ, երբոր
պատանի էիր՝ ինքդ էիր գօտիդ կա-
պում՝ եւ ման գալիս որտեղ որ ու-
զում էիր. բայց երբոր կ՚ծերանաս,
ձեռքերդ կ՚մեկնես. եւ ուրիշը գօտի
կ՚կապէ, եւ կ՚տանէ՝ որտեղ որ չես
19 ուզիլ։ Սա ասեց՝ ցոյց տալով Թէ նա
ինչ մահով կ՚փառաւորէ Աստուծուն.
եւ սա ասելուց յետոյ, Նորան ասեց.
20 Իմ հետեւիլը եկ. Պետրոսն էլ դար-
ձաւ՝ տեսաւ այն աշակերտին, Որին
Յիսուսը սիրում էր, որ հետեւիլը գա-
լիս էր, նա՝ որ էլ Նորա լանջքովը ընկաւ
ընթրիքի ժամանակին եւ ասեց. Տէր,
21 ո՞վ է քեզ մատնողը։ Պետրոսը սորան
տեսնելով, Յիսուսին ասեց. Տէր, բայց
22 սա ինչ։ Յիսուսը Նորան ասեց. Եթէ
ես կամենում եմ, որ դա կենայ, մինչեւ
ես գամ. քե՞զ ինչ. դու իմ հետեւիլը
23 եկ։ Եւ այս խօսքը դուրս եկաւ եղ-
բայրների մէջ, Թէ այն աշակերտը չի
մեռնիլ. բայց Յիսուսը չ՚ասեց Նորան,
Թէ չի մեռնիլ. այլ եթէ կամենում եմ
որ դա կենայ մինչեւ ես գամ. քե՞զ
ինչ։
24 Սա այն աշակերտն է, որ այս բա-
ների համար վկայում է, եւ այս բա-
ներն էլ գրեց, Եւ գիտենք որ Նորա
25 վկայութիւնը ճշմարիտ է։ Բայց ու-
րիշ էլ շատ բաներ կան, որ Յիսուսը
արաւ, որոնք եթէ մէկ մէկ գրուած
լինէին, Կարծում եմ Թէ աշխարհքս
էլ բաւական չէր լինիլ այն գրուած
գրքերը տանելու։ Ամէն։

ԻՆոր. ժ. 41։
ԷՂԼ. բ. 19, 26։
ԻՆոր. բ. 28։ Երր. ժգ. 20։
ա Պետ. բ. 25։ ե. 3, 4։
ԻՂԼ. բ. 24, 28։ ժգ. 30։
ԻՂԼ. ժգ. 30։ Գոր. ժբ. 3, 4։
ՀԲ Պետ. ա. 14։
ԻՂԼ. ժգ. 23, 28։ բ. 2։
ԻՄատ. ժգ. 27, 28։ ԼԱ. 31։
ա Կոր. գ. 8։ ժա. 26։
Յայտ. բ. 23։ գ. 11։ ԻԲ. 7, 20։
ԻՂԼ. ԺԲ. 28։ գ Յովհ. 12։
ՀՂԼ. բ. 30։
ՅԱՒետ. ե. 10։

ԳՈՐԾՔ ԱՌԱՔԵԼՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Փրկաւոր խոստանում է Սուրբ Հոգին. երկինք է համբառնում. Յուդայի տեղը Մատթիան է ընտրվում առաքեալ.

1 Առաջին պատմութիւնն արի, Ով Թէոփիլէ, ամէն բանի համար, որ Յիսուսը սկսեց անել եւ սովորեցնել,
2 մինչեւ այն օրը, որ Սուրբ Հոգու ձեռովը պատուէր տուաւ իր ընտրած առաքեալներին, եւ վերացաւ. 3 որոնց էլ իր չարչարանքից յետոյ իրան կենդանի կանգնացրեց չատ ապացոյցներով քառասուն օրուայ միջոցում երեւելով նորանց եւ Աստուծոյ արքայութեան համար խօսելով։ 4 Եւ նորանց միասին ժողովուած ժամանակը, պատուէր էր տալիս նորանց՝ երուսաղէմիցը չհեռանալ, այլ սպասել Հօր աւետիքին, որ՝ ասէ՝ ինձանից լսեցիք։ 5 Որովհետեւ Յովհաննէսը ջրով մկրտեց. բայց դուք Սուրբ Հոգով կմկրտուիք, ոչ թէ չատ օրեր
6 յորանից յետոյ։ Եւ նորանք մէկտեղ գալով հարցնում էին նորան եւ ասում. Տէր, հայս ժամանակո՞ւմն ես կանգնեցնում Իսրայէլի թագաւորութիւնը։
7 Եւ նա ասեց նորանց. Ձեր բանը չէ գիտենալ ժամերը եւ ժամանակները, որ Հայրն իր իշխանութիւնումը դրաւ։
8 Բայց դուք զօրութիւն կ'առնէք երբոր Հոգին ձեզ վերայ կ'գայ, եւ իմ վկաները կ'լինիք երուսաղէմումը եւ բոլոր Հրէաստանի եւ Սամարիայի
9 մէջ մինչեւ երկրի ծայրերը։ Եւ երբոր այս ասեց, նորանք նայելիս՝ վերացաւ. եւ մի ամպ վեր առաւ նորան
10 նորանց աչքերիցը։ Եւ դեռ որ նորանք աչքերը ուղղած մտիկ էին տալիս դէպի երկինքը նորա գնալին, ահա երկու մարդիկ երեւեցան նորանց
11 նպաստակ հանդերձներով, որ եւ ասեցին. Ով Գալիլեացի մարդիկ, ինչ էք կանգնել եւ մտիկ էք անում դէպի երկինքը. այս Յիսուսը, որ ձեզանից վերացաւ երկինքը, հայսպէս կ'գայ ինչպէս նորան տեսաք երկինքը գնալիս։ 12 Յետոյ նորան եւ դառան երուսաղէմ Ձիթենեաց անուանուած սարիցը, որ մօտ է երուսաղէմին չաբաթ օրուայ ճանապարհի չափ։
13 Եւ երբոր մտան, վեր ելան վերնատունը որտեղ որ բնակվում էին, Պետրոսը եւ Յակոբոսը, եւ Յովհաննէս եւ Անդրէասը, Փիլիպպոսը եւ Թովմասը, Բարթողոմէոսը եւ Մատթէոսը, Յակոբոս Ալփեանը եւ Սիմոն Նախանձայոյզը՝ եւ Յուդա Յակոբեանը։ 14 Սորանք ամենքը միչտ միաբան աղօթք եւ աղաչանք էին անում հկանանց հետ, եւ Յիսուսի մայր Մարիամի եւ Ենորա եղբայրների հետ։
15 Եւ այն օրերումը Պետրոսը վերկացաւ եղբայրների մէջ ասեց, եւ այնտեղ հարիւր քսան հոգու չափ բազ-
16 մութիւն կային. Մարդիկ եղբարք, պէտք էր այն գրուածը կատարուէր. որ առաջուց ասեց Սուրբ Հոգին Դաւիթի բերանովը Յուդայի համար, որ Յիսուսի բռնողներին առաջնորդ
17 եղաւ։ Որ նա մեզ հետ համարուած

– Ղուկ. ա. 3։
բ Մատ. իբ. 19։ Մարկ. ժգ. 15։ Յովհ. բ. 21։ Գործ. ժ. 41, 42։
գ Մարկ. ժգ. 19։ Ղուկ. ի. 51։ իգ. 51։ Հռոմ. 9. – Տիմոթ. գ. 16։
դ Մարկ. ժգ. 14։ Ղուկ. իգ. 36։ Յովհ. ի. 19, 26։ իա. 1, 14։ – Կոր. ժե. 5։
ե Ղուկ. իգ. 49, 49։
զ Ղուկ. իգ. 49։ Յովհ. ժգ. 16, 26, 27։ ժե. 26։ ժգ. 7։ Գլ. բ. 33։
է Մատ. գ. 11։ Գլ. ժա. 16։ ժբ. 4։
ը Յովհ. գ. 18։ Գլ. բ. 4։ ժա. 15։
թ Մատ. իգ. 3։
ժ Յհ. ա. 26։ Դան ը. 27։ Ա Յովհ բ. 11։
ի Մատ. իգ. 36։ Մարկ. ժգ. 32։ – Քհա. ե. 1։
լ Ա Գլ. բ. 1, 4
խ Ղուկ. իգ. 49։ Ա Ղուկ. իգ. 48։ Յովհ. ժե. 27, Հռ. 22։ Գլ. բ. 32։
ծ Ղուկ. իգ. 51։ Յովհ. գ. 63։ Հռոմ. 3։
կ Մատ. իբ. 3։ Մարկ. ժգ. 5։ Ղուկ. իգ. 4։ Յովհ. ի. 12։ Գլ. ժ. 3, 30։
հ Գլ. բ. 7։ ժգ. 31։
ձ Դան. ը. 13։ Մատ. իգ. 30։ Մարկ. ժգ. 26։ Ղուկ. իա. 27։ Յովհ. ժգ. 3։ – Քհա. ա. 10։ գ. 15։ բ Քհա. ա. 10։ Յայտ. ա. 7։
ղ Ղուկ. իգ. 52։
ճ Գլ. ի. 37, 39։ ի. 9։
ն Մատ. ժ. 2–4։
յ Ղուկ. գ. 15։ – Յուդ. 1։
շ Գլ. բ. 1, 46։
ո Ղուկ. իգ. 49, 53։ իգ. 10։
չ Մատ. ժգ. 55։ – Յուդ. իա. 9։ Յովհ. ժգ. 18։ – Ղուկ. իբ. 47։ Յովհ. ժբ. 3։
պ Մատ. ժ. 4։ Ղուկ. գ. 16։

էր. ⁷եւ այս պաշտօնի վիճակը Նորան
18 էլ հասել էր։ Արդ սա ⁸անիրաւութեան վարձքովը մի ⁹ագարակ առաւ. եւ գլխի վայր ընկնելով միջիցը ճղուեցաւ, եւ Նորա բոլոր փորը դուրս
19 թափուեցաւ։ Եւ յայտնի եղաւ Երուսաղէմի բոլոր բնակիչներին. մինչեւ որ այն ագարակի անունն իրանց լեզուովը Ակեղդամա կոչուեցաւ. այս-
20 ինքն՝ Արիւնի ագարակ։ Որովհետեւ Սաղմոսների գրքումն գրուած է, ¹⁰Նորա բնակութիւնը աւերակ պիտի լինի, եւ Նորանում բնակող չլինի.
21 եւ ¹¹Նորա պաշտօնը ուրիշն առնէ։ Հիմա պէտք է այս մարդկանցիցը, որ մեզ հետ են եղել այն բոլոր ժամանակը,
22 որ Տէր Յիսուսը մեզ հետ մտաւ եւ դուրս եկաւ, ¹²Յովհաննէսի մկրտութիւնից սկսած մինչեւ այն օրը, որ մեզանից ¹³վերացաւ, սորանցից մէկը
23 մեզ հետ վկայ լինի Նորա յարութեանը։ Եւ երկու հոգի կանգնեցրին՝ Յովսէփին՝ որ ¹⁴Բարսաբա էր կոչւում, որ Յուստոս անուանուեցաւ, եւ Մատ-
24 թիային։ Եւ աղօթք անելով ասացին. Դու, Տէր, ¹⁵ամենի սրտագէտ. այս երկուսից մէկը յայտնիր, որին ըն-
25 րեցիր, ¹⁶որ այս պաշտօնի եւ առաքելութեան վիճակն առնէ, որից Յուդան
26 ընկաւ՝ իր տեղը գնալու համար։ Եւ Նորանց վերայ վիճակ գցեցին, եւ վիճակն ընկաւ Մատթիային վերայ, եւ Նա տասնեւմէկ առաքեալների հետ համարուեցաւ։

ԳԼ. Բ

Պարբ Հոգւոյ ուղարկուիլը։ Պետրոսի քարոզը։ Հազարաւոր մարդիկ դարձի կը գան։

1 Եւ երբոր ¹Պենտեկոստէի օրերը լրացան, ²ամենքը միաբան մէկտեղ
2 էին։ Եւ յանկարծակի երկնքիցը մի հնչիւն եղաւ՝ սաստիկ փչող քամու պէս, եւ ³ցրեց բոլոր տունը՝ ուր
3 նստած էին։ Եւ երեւեցան Նորանց բաժանուած լեզուներ ինչպէս կրա-

⁷ Հմր. 1։ Գլ. ժբ. 25, ի. 24, իա. 19.
⁸ Մատ. իգ. 15, ը Գնա. բ. 18։
⁹ Մատ. իե. 5, 7, 8։ — Մտգ. կբ. 35։
¹⁰ Մտգ. ըՀ. 8։
¹¹ Մարբ. ա. 1։
¹² Հմր. 3, 9։
¹³ Յովհ. ժե. 27, Հմր. 8։ Գլ. ը. 22։ — Գլ. ժե. 22։
¹⁴ ա Թագ. ժգ. 7։ — Մն. իբ. 9, իԲ. 17։ Երեմ. ժա. 20, ժե. 10։ Յովհ. բ. 25։ Գլ. ժե. 8։ Յայտ. բ. 23։

կից. եւ նստեց Նորանց ամեն մէկի
4 վերայ։ Եւ ⁴ամենքը Սուրբ Հոգով լցուեցան, եւ Իսկսեցին ուրիշ լեզուներով խօսել, ինչպէս որ Հոգին Նո-
5 րանց խօսել էր տալիս։ Եւ երուսաղէմումը բնակուած էին Հրէաներ՝ Աստուածավախ մարդիկ՝ երկնքի տակի
6 ամեն ազգերից։ Եւ երբոր այս ձայնը եղաւ, բազմութիւնն եկաւ մէկտեղ եւ կիսուեցաւ. որովհետեւ ամեն
7 մէկը լսում էր Նորանց, որ իր լեզուով խօսում էին։ Եւ ամենքը հիանում էին եւ զարմանում, եւ իրար ասում էին. Չէ՞ որ ահա սորանք ամենքը, որ խօսում են, ⁵Գալիլեացի
8 են։ Եւ ինչպէս մենք ամեն մէկս մեր լեզուովը լսում ենք որ Նորանում ծըն-
9 ուած ենք. Պարթեւներ եւ Մարք եւ Ելամացիք, եւ բնակողներ Միջագետի, Հրէաստանի եւ Կապադովկիայի, Պոն-
10 տոսի եւ Ասիայի մէջ, Փռիգիայի եւ Պամփիւլիայի մէջ, Եգիպտոսումը, եւ Լիբիացիների կողմերումը կիւրենէի
11 մօտ, եւ Նորահաւատներ, Հրէաներ եւ Նորահաւատներ, Կրետացիներ եւ Արաբացիներ, լսում ենք, որ Նորանք մեր լեզուներովը Աստուծոյ մե-
12 ծամեծ բաները խօսում են։ Եւ հիանում էին ամենքը եւ զարմանում, եւ մէկը միւսին ասում էին, Սա ինչ պիտի
13 լինի։ Իսկ ուրիշները ծաղր անելով ասում էին, Քաղցուով արբած են։
14 Եւ Պետրոս վերկացաւ այն տասնեւմէկի հետ, իր ձայնը բարձրացրեց, եւ Նորանց հետ խօսեց. Ով Հրէաստանցի մարդիկ, եւ ամենքդ՝ որ բնակուած էք երուսաղէմումը, սա ձեզ
15 յայտնի լինի, եւ իմ խօսքերին ականջ դրէք։ Որովհետեւ չէ թէ ինչպէս դուք էք կարծում, սորանք արբած են. Նորովհետեւ օրուայ երրորդ ժամին է։
16 Այլ սա Յովէլ մարգարէի ձեռովն ա-
17 ւածն է, ⁶Եւ կ՚լինի յետի օրերումը, ասում է Աստուած, որ Իմ Հոգուցը

⁴ Հմր. 17։ — ⁵ Ղե. իգ. 15, բ Օր. ժգ. 9։ Գլ. բ. 16։
⁶ Գլ. ա. 14։
⁷ Գլ. գ. 31։
⁸ Գլ. ա. 8։
⁹ Մարբ. ժգ. 17։ Գլ. ժ. 46։
ժբ. 6։ — Կոր. ժբ. 10, 28, 30, ժգ. 1։ ժգ. 2 Հե-
¹⁰ Գլ. ա. 11։
¹¹ — Թես. ե. 7։
¹² Ես. խգ. 3։ Եզեկ. ժա. 19, իգ. 27։ Յովէլ բ. 28, 29։ Զաք. ժբ. 10։ Յովհ. ե. 38։
¹³ Գլ. ժ. 41։

կ'թափեմ ամէն մարմնի վերայ, եւ ձեր որդիները եւ ձեր աղջիկները կը մարգարէանան. եւ ձեր երիտասարդները տեսիլքներ կ'տեսնեն, եւ ձեր 18 ծերերը երազներ կ'տեսնեն։ Եւ իմ ծառաներուն վերայ եւ իմ աղախիններուն վերայ էլ այն օրերուն իմ Հոգուս 19 կ'թափեմ, եւ կ'մարգարէանան։ Եւ նշաններ կ'տամ վերեւը երկինքում, եւ նշաններ ներքեւը երկրում, արիւն 20 եւ կրակ եւ ծխի մառախուղ։ Արեգակը խաւար կ'դառնայ, եւ լուսինն արիւն, Տիրոջ մեծ եւ երեւելի օրը 21 դեռ չ'եկած։ Եւ կ'լինի, Ամէն ով որ Տիրոջ անունը կ'կանչէ կ'փրկուի։

22 Ով Իսրայէլացի մարդիկ, այս խօսքերը լսեցէք. Յիսուս Նազովրեցին՝ այն մարդը՝ որ Աստուածանից ցոյց տուեցաւ ձեզանում զօրութիւններով եւ հրաշքներով եւ նշաններով, որ Աստուած նորա ձեռովն արաւ ձեր միջում 23 մը. ինչպէս դուք էլ գիտէք. Նորան, հոր Աստուծոյ սահմանուած խորհրդովը եւ կանխագիտութիւնովը մատնուած էր, նառաք անօրէնների ձեռով փայտի վերայ բեւեռած, սպանե- 24 ցիք. Որին Աստուած յարութիւն տուաւ մահի ցաւերը լուծելով. որովհետեւ կարելի չէր, որ նա բռնուի 25 նորանից։ Վասնզի Դաւիթն ասում է նորա համար. Առաջուց տեսնում էի Տիրոջն ամէն ժամանակ իմ առաջին. որ իմ աջ կողմն է, որ չ'սասանիմ։ 26 Սորա համար իմ սիրտն ուրախ եղաւ, եւ լեզուս ցնծացաւ, եւ իմ մարմինն 27 էլ յուսով կ'բնակուէ։ Որովհետեւ իմ անձը չես թողիլ դերեզմանում, եւ ոչ էլ քո Սուրբին ապականութիւն 28 տեսնել կ'տաս։ Կեանքի ճանապարհները ճանաչեցրիր ինձ. քո երեսի ու- 29 րախութիւնովը կ'լցնես ինձ։ Մարդիկ եղբարք, պէտք է համարձակութեամբ ասեմ ձեզ Դաւիթ Նահապետի համար. Թէ նա մեռաւ էլ՝ թաղուեցաւ էլ. եւ նորա գերեզմանը մինչեւ այսօր մեր 30 միջումն է։ Իսկ որովհետեւ մարգարէ էր, եւ գիտէր, որ Աստուած երդումով երդուաւ նորան, որ նորա ընտանքի պաղիցը մարմնի կոզմանէ յարուցանէ Քրիստոսին նորա աթոռի 31 վերայ նստեցնելու համար. Առաջուց իմացած՝ խօսեց Քրիստոսի յարութեան համար, թէ Նորա անձը դերեզմանում չ'թողուեցաւ՝ եւ ոչ էլ նորա մարմինն 32 ապականութիւն տեսաւ։ Այն այս Յիսուսին Աստուած յարուցանեց, որի վկաներն ենք մենք ամենքս։ 33 Արդ Աստուծոյ աջովը բարձրացած, եւ Սուրբ Հոգու խոստումնը Հօրից առած, թափեց այս, որ դուք հիմա 34 տեսնում եւ լսում էք։ Որովհետեւ ոչ թէ Դաւիթը վեր ելաւ երկինքը. բայց ինքն ասում է, Տէրն իմ Տիրոջն ասեց. Իմ աջ կողմին նստիր, 35 Մինչեւ քո թշնամիները քո ոտների 36 պատուանդան դնեմ։ Հիմա թող ստոյգ գիտենայ Իսրայէլի բոլոր տունը, որ Աստուած նորան Տէր եւ Օծեալ արաւ, այն այս Յիսուսին, որին դուք խաչեցիք։

37 Եւ երբոր այս լսեցին, էջուն սրտերնին զղջացին. եւ ասեցին Պետրոսին եւ միւս առաքեալներին, Ինչ 38 անենք, մարդիկ եղբարք։ Պետրոս էլ նորանց ասեց. Ապաշխարեցէք՝ եւ ձեզանից ամէն մէկը թող մկրտուի Յիսուս Քրիստոսի անունովը՝ մեղքերի թողութեան համար, եւ Սուրբ Հոգու 39 պարգեւը կ'ընդունէք։ Որովհետեւ ձեզ եւ ձեր որդկանց համար է այս խոստումնը, եւ այն ամէն հեռաւորների համար, որոնց մեր Տէր Աստուածը 40 կ'կանչէ։ Եւ ուրիշ շատ խօսքերով վկայութիւն էր դնում, եւ յորդորում եւ ասում. Ազատուեցէք այս թիւր 41 ազգիցը։ Եւ նորանք որ նորա խօսքը

ժ Գլ. խ. 9։
ի Գլ. ի. 4, 9, 10, ա Կոր. ժբ. 10, 28։ ժգ. 1 եւլն։
լ Յովէլ բ. 30, 31։
խ Մատ. իգ. 29։ Մարկ. ժգ. 24։ Ղուկ. խ. 25։
ծ Հռոմ. ժ. 13։
կ Յովէլ. գ. 2։ ժգ. 10, 11։ Գլ. ժ. 28։ Սբր. բ. 4։
հ Մատ. իգ. 24։ Ղուկ. իբ. 23, իգ. 44։ Գլ. գ. 18։ գ. 24։
յ Գլ. ե. 30։
ղ Գլ. գ. 15։ գ. 10։ ժ. 40։ ժգ. 30, 34։ ժե. 31։ Հռոմ. գ. 24։ բ. 11։ ա Կոր. գ. 14։ ժե. 15։ բ Կոր. գ. 14։ Գաղ. ա. 1։ Եփես. ա. 20։ Կող. բ. 12։ ա Թես. ա. 10։ Սբր. ժգ. 20։ ա Պետ. ա. 21։ ե Մատ. ժգ. 8։
* Կամ՝ մեռելների բնակարանումը։ Գուբ. գ ժողովուրդը

զ Գլ. թ. 10։ Գլ. ժգ. 36։ յբ Թագ. է. 12, 13։ Ասգ. Գլ. 11։ Ղուկ. ա. 33, 69։ Հռոմ. ա. 3։ բ Տիմ. բ. 8։ ե Մատ. ժգ. 10։ Գլ. ժգ. 35։
է Հմբ. 24։
ը Գլ. ա. 8։
թ Գլ. ե. 31։ Գլ. բ. 9։ Սբր. ա. 3։ ժ. 12։
ի Յովէլ. ժգ. 26, ժե. 26, ժգ. 7, 13։ Գլ. ա. 4։
լ Գլ. ժ. 43։ Եփես. գ. 8։
խ Մատ. ճժ. 1։ Մատ. իբ. 44։ ա Կոր. ժե. 28։ Եփես. ա. 20։ Սբր. ա. 12։
ծ Գլ. ե. 31։
կ Ղուկ. ժբ. 10։ Ղուկ. գ. 10։ Գլ. բ. 6։ ժգ. 30։
հ Ղուկ. իգ. 47։ Գլ. գ. 19։
ձ Յովէլ բ. 28։ Գլ. գ. 23։
ղ Գլ. ժ. 45։ ժա. 15, 18։ ժգ. 26։ ժե. 14։ Եփես. բ. 13, 17։

յօժարութեամբ ընդունեցին՝ մկրտուելու. եւ այն օր երեք հազարի չափ
42 հոգիք աւելցան։ Եւ միշտ հետեւում էին առաքեալների վարդապետութեանը եւ հաղորդութեանը եւ հացի կոտրելին՝ եւ աղօթքներին։
43 Եւ ամեն անձի վերայ վախ եկաւ. շատ հրաշքներ եւ նշաններ էլ էին գործվում առաքեալների ձեռով։
44 Եւ բոլոր հաւատացեալներն իրար հետ մէկտեղ էին, եւ ամեն բան հասա-
45 րակաց ունէին։ Եւ ապրանքները եւ բոլոր բաները ծախում էին, եւ բաշխում էին այն ամենին, ում ինչ բան
46 որ պէտք էր լինում։ Ամեն օր միաբանութեամբ տաճարումն էին լինում, եւ հաց էին կոտրում տներում, եւ ուրախութիւնով եւ սրտի
47 միամտութիւնով կերակուր էին ուտում. Աստուծուն օրհնում էին, եւ բոլոր ժողովրդի առաջին չնորհք ունէին. եւ Տէրն ամեն օր փրկուածներին աւելացնում էր եկեղեցու հետ։

Գլ. Գ

Պետրոսը մի կաղ մարդի է բժշկում եւ յորդորում է Հրէաներին դէմ ել Քրիստոսին հաւատալ։

1 Պետրոսն եւ Յովհաննէսը գնում էին միասին տաճարը հինգերորդ ժամի
2 աղօթքին։ Եւ մի մարդ կար իր մօր որովայնիցը կաղ, որին վերկացած՝ ամեն օր գնում էին տաճարի այն դռանն մօտ, որ Գեղեցիկ էր կոչվում, տաճարը մտնողներից ողորմութիւն
3 խնդրելու համար։ Երբոր նա տեսաւ Պետրոսին եւ Յովհաննէսին, որ գնում էին մտնելն տաճարը, աղաչում էր, որ ողորմութիւն առնէ նոքանից։
4 Պետրոսը Յովհաննէսի հետ մտիկ արաւ նորան եւ ասեց. Մեզ նայիր։
5 Նա էլ ուշը դարձրեց դէպի նորանց, ակնկալելով որ մի բան առնէ նորան-
6 ցից։ Պետրոսն էլ ասեց. Արծաթ եւ ոսկի չունիմ. բայց ինչ որ ունիմ, այն քեզ կ'տամ. Յիսուս Քրիստոսի՝ Նազովրեցու անունովը վեր կաց եւ
7 մտն եկ։ Եւ աջ ձեռքիցը բռնեց՝ վերկացրեց նորան. եւ շուտով հաստատուեցան նորա սրունքը եւ բարձքը։
8 Վեր թռաւ, կանգնեց եւ մտն էր գալիս, եւ նորանց հետ մտաւ տաճարը մտն գալով եւ վազ տալով եւ Աստուծուն
9 ծունր օրհնելով։ Եւ բոլոր ժողովուրդը տեսաւ նորան, որ մտն էր գալիս
10 եւ Աստուծուն օրհնում էր։ Եւ ճանաչում էին նորան, որ սա էր, որ ողորմութեան համար նստում էր տաճարի Գեղեցիկ դռանը. եւ լցուեցան երկիւղով եւ զարմանքով այն եղածի համար։
11 Եւ քանի որ այն բժշկուած կաղը Պետրոսին եւ Յովհաննէսին բռնած էր, բոլոր ժողովուրդը վազեց նորանց մօտ այն սրահը, որ Սողոմոնի սրահ էր
12 կոչվում՝ զարմացած։ Երբոր Պետրոսը տեսաւ, պատասխանեց ժողովրդին. Ով Իսրայէլացի մարդիկ, ինչու էք զարմացել սորա վերայ, կամ մեզ վերայ ինչու էք սաստիկ նայում, իբր թէ մենք մեր զօրութիւնով եւ քաջութիւնով արած լինինք, որ դա
13 մտն գայ. Աբրահամի եւ Իսահակի եւ Յակոբի Աստուածը՝ մեր հայրերի Աստուածը, փառաւորեց իր Որդի Յիսուսին. նորին դուք մատնեցիք, եւ ուրացաք Պիղատոսի առաջին երբոր
14 նա վճռեց՝ որ արձակէ նորան։ Եւ դուք այն Սուրբին եւ Արդարին ուրացաք, հէւ խնդրեցիք որ մի մա-
15 հապարտ մարդ չնորհէ ձեզ։ Իսկ կեանքի Առաջնորդին սպանեցիք, նորին Աստուած մեռելներից յարութիւն տուաւ. Որի վկաներն ենք մենք։
16 Եւ նորա անունի հաւատքովը սորան՝ որ տեսնում էք եւ ճանաչում էք, նորա անունը հաստատեց. եւ նոյն

ա Գործ. 46, Գլ. ա. 14; Հռոմ. ժբ. 12; Եփես. գ. 18; Կող. գ. 2; Նբր. ժ. 25։
բ Մատ. ԻԷ. 17; Գլ. գ. 33, ե. 12։
գ Գլ. գ. 32, 34։
դ Նե. ՅԷ. 7։
ե Գլ. ա. 14։
զ Ղուկ. ԻԳ. 53; Գլ. ե. 42։
է Գլ. ի. 7; Հռ. 42։
ը Ղուկ. բ. 52; Գլ. գ. 33; Հռոմ. ԺԶ. 18։
թ Գլ. ե. 14; Յա. 34։
—
ժ Գլ. բ. 46։
ի Մարկ. ՅԵ. 17։
լ Գլ. ԺԶ. 7։
խ Յովհ. ք. 8։
ծ Գլ. ք. 10։
կ Նե. ՔՒ. 6։

հ Գլ. գ. 16, 21։
ձ Յովհ. ք. 8։
ղ Յովհ. Ա. 33, Գլ. ե. 12։
ճ Գլ. ե. 30։
մ Յովհ. ե. 39; ԺԶ. 16, ԺԸ. 1։
յ Կամ՝ Ծառայ
ն Սաա. ԻԸ. 3. Մատ. ԺԵ. 1։
շ Սաա. ԻԸ. 20. Մատ. ԺԵ. 11; Ղուկ. ԻԳ. 18, 20, 21. Յովհ. ԺԸ. 40; ԺՔ. 15; Գլ. ԺԳ. 28։
ո Գլ. ք. 38։
չ Յովհ. ԺԶ. 10. Մատ. ա. 24. Ղուկ. ա. 30. Գլ. բ. 27. գ. 37։
պ Գլ. է. 52. ԻԲ. 14։
ջ Ղուկ. ԻԳ. 17—19, 25։
ռ Սաա. բ. 32։
ս Գլ. բ. 24։
վ Սաա. Ք. 22; Գլ. գ. 10. ԺԳ. 8։

հաւատքը՝ որ նորանով է՝ այս առողջութիւնը տուաւ դորան ձեր ամենի
17 առաջին։ Եւ հիմա, եղբարք, գիտեմ, որ անգիտութեամբ արիք՝ ինչպէս ձեր
18 իշխաններն էլ։ Բայց Աստուած, ինչ որ առաջուց Ընդոր մարգարէների բերանովը պատմեց՝ Քրիստոսի չարչարուելու համար, այնպէս էլ կատարեց։
19 Ուրեմն զղջացէք եւ ետ դարձէք, որ
20 ձեր մեղքերը ջնջուին. Որ Տիրոջ երեսից հանգստանալու ժամանակները գան. եւ նա ուղարկէ առաջուց ձեզ համար քարոզուած Յիսուս Քրիստո-
21 սին. Որին երկինքը պէտք է ընդունի, մինչեւ այն ամեն բաների հաստատուելու ժամանակները, Որոնց համար խօսեց Աստուած իր բոլոր սուրբ մարգարէների բերանովը յաւի-
22 տենից հետէ։ Որովհետեւ Մովսէսը հայրերին ասեց, Թէ Զձեր Տէր Աստուածը մարգարէ մի կ'կացնէ ձեզ համար ձեր եղբայրների միջից ինձ նման, նորան լսեցէք ամեն բանի հա-
23 մար՝ ինչ որ խօսի ձեզ։ Եւ կ'լինի, որ ամեն անձն՝ որ այն մարգարէին չլսէ, նա ժողովրդի միջից Թող սա-
24 տակուի։ Եւ բոլոր մարգարէները որ Սամուէլից սկսած մարգարէացան,
25 այս օրերը պատմեցին։ Դուք էք այն մարգարէների որդիքը՝ եւ այն ուխտի, որ Աստուած մեր հայրերի հետ հաստատեց, եւ Աբրահամին ասեց. Եւ քո զաւակովը պիտի օրհնուին երկրի
26 բոլոր ազգերը։ Աստուած Յառաջ ձեզ համար վերկացրեց իր Որդի Յիսուսին, եւ Նորան ուղարկեց՝ որ նա ձեզ օրհնէ, Որ ամեն մէկը ետ դառնաք ձեր չարութիւններիցը։

Գլ. Դ

Առաքեալների դէմ հալածանք։ Հաւատացեալները միաբան են ունեցուածքով։

4 Եւ Նորանք տակաւին ժողովրդի հետ խօսելիս քահանաները եւ տաճարի
2 իշխանը եւ Սադուկեցիները Նորանց վերայ հասան, Վաստիկ բարկացած Նորա համար՝ որ Նորանք ժողովրդին սովորեցնում էին, եւ քարոզում էին Յիսուսի Հովով մեռելներից յարու-
3 թիւն առնելը։ Եւ իրանց ձեռքերը գցեցին Նորանց վերայ, եւ բանտի մէջ դրին մինչեւ հետեւեալ օրը. որովհետեւ
4 արդէն իրիկուն էր։ Եւ այս խօսքը լսողներից շատերը հաւատացին. եւ մարդկանց համարը հինգ հազարի չափ եղաւ։
5 Եւ հետեւեալ օրը եղաւ որ Նորանց իշխանները եւ ծերերը եւ դպիրներ
6 ը ժողովուեցան Երուսաղէմ։ Եւ Անանա քահանայապետը եւ Կայիափան, եւ Յովհաննէսը եւ Աղեքսանդրոսը, եւ այն ամենը որ քահանայական ցե-
7 ղից էին։ Եւ Նորանց կանգնեցնելով մէջտեղը՝ հարցնում էին Ըե ինչ զօրութիւնով կամ ո՞ր անունով արիք
8 դուք այս։ Այն ժամանակ Պետրոսը Սուրբ Հոգով լցուած Նորանց ասեց. Ով ժողովրդի իշխաններ եւ Իսրայէլի
9 ծերեր. Եթէ մենք այսօր հարցաքննւում ենք մի տկար մարդի երախտիքի համար, Թէ ում ձեռովը սա
10 բժշկուեցաւ, Թող յայտնի լինի ձեզ ամենիդ՝ եւ բոլոր Իսրայէլի ժողովրդիդ, որ Յիսուս Քրիստոսի Նազովրեցու անունովը՝ որին դուք խաչեցիք, Եւ որին Աստուած յարութիւն տուաւ մեռելներից, Նորանով սա հիմա ձեր
11 առաջին առողջ կանգնած է։ Սա է Ձեզանից՝ շինողներիդ անարգուած քարը, որ անկիւնի գլուխ եղաւ։
12 Եւ էլ մի ուրիշ ոչ մէկով փրկութիւն չկայ. որովհետեւ ուրիշ անուն էլ չկայ երկնքի ներքեւ մարդկանց մէջ-տուած, որով կարելի լինի մեզ փրկուել։
13 Եւ Պետրոսի եւ Յովհաննէսի համարձակութիւնը տեսնելով, եւ Գիտենալով, որ առանց ուսմունքի եւ տգէտ մարդիկ են, զարմանում էին. միայն

ՈՒղ. իգ. 31, Յովէլ. ժգ. 3, Գլ. ժգ. 37. = Կոր. բ. 8, = Տիմ. ա. 13.
ՈՒղ. իգ. 11, Գլ. իգ. 33, Մտգ. իբ. Նա. ժ. 6, ժգ. 5 եւ Դան. թ. 26. = Գնա. ժ. 10, 11.
Գլ. ը. 38.
= Գլ. ա. 11.
Մատ. ժ. 11.
ՈՒղ. ա. = Կոր. բ. 8.
Ը. Գլ. 37, = Յհ. ա. 29. = Գնա. ժ. 15, 18, 19. Գլ. է. 37.
= Գլ. բ. 33. Հովէլ. բ. 4, 8. ժ. 6. Գաղ. գ. 26.
= Գն. ժգ. 3. ժգ. 18. իբ. 18. իգ. 4. իբ. 14. Գաղ. գ. 8.
Մատ. ժ. 5. ժ. 24. ՈՒղ. իգ. 47. Գլ. ժգ. 32, 33, 46. Հռ. 22.
Մատ. ա. 21. Հովհ. ժ. 26.
Ա ՈՒղ. ժգ. 32. Հովհ. ժ. 26. Գլ. է. 37.
ՈՒղ. ժգ. 11, 12.
Գլ. գ. 6, 16.
Գլ. բ. 24.
Մտգ. էժգ. 22. Ես. իբ. 16. Մատ. իա. 42.
Մատ. ա. 21. Գլ. ժ. 43. = Տիմ. բ. 5, 6.
Մատ. ժ. 25. = Կոր. ա. 27.

ճանաչում էին Նորանց՝ որ Յիսուսի
14 հետ էին։ Եւ այն բժշկուած մարդին
էլ տեսնելով Նորանց հետ կանգնած,
15 ոչինչ չունէին պատասխանելու։ Եւ
հրամայեցին Նորանց, որ ատեանիցը
դուրս գնան, եւ իրար հետ խորհուրդ
16 արին, եւ ասացին. Ինչ անենք այս
մարդկանցը, որ երեւելի նշան եղաւ
որանց ձեռովը. որ Երուսաղէմի մէջ
բոլոր բնակողներին յայտնի է, եւ
17 կարող չենք ուրանալ։ Այլ որպէս զի
աւելի չտարածուի ժողովրդի մէջ,
սաստիկ սպառնանք Նորանց, որ այլ
եւս այն անունովը չխօսեն մարդկանց
18 ոչ մէկի հետ։ Եւ Նորանց կանչեցին
պատուէր տուին, որ ամենեւին չխօսեն, եւ ոչ էլ սովորեցնեն Յիսուսի
19 անունովը։ Բայց Պետրոս եւ Յովհաննէս պատասխանեցին Նորանց եւ
ասեցին. Նէթէ արժան է Աստուծոյ
առջին՝ որ ձեզ աւելի ականջ դնենք
քան թէ Աստուծուն, դուք դատեցէք։
20 Վասնզի մենք չենք կարող այն
հոր տեսանք եւ լսեցինք, չխօսել։
21 Իսկ Նորանք սպառնալով արձակեցին
Նորանց, եւ ոչինչ չգտնելով թէ ինչպէս պատիժ տան Նորանց ժողովրդի
պատճառով. որովհետեւ ամենքն էլ
Նայն եղածի համար փառք էին տալիս
22 Աստուծուն։ Վասնզի այն մարդը
քառասուն տարուց աւելի էր. որի
վերայ այս բժշկութեան նշանը եղաւ։
23 Եւ արձակուելուց յետոյ եկան Քրիստոնեաների մօտ, եւ պատմեցին ինչ որ
քահանայապետները եւ ծերերն ա-
24 սեցին Նորանց։ Եւ Նորանք երբոր լսեցին, միաբանութեամբ իրանց ձայները
բարձրացրին դէպի Աստուած եւ ասեցին. Տէր, դու ես Աստուած, որ արիր երկինքը եւ երկիրը՝ ծովը եւ Նո-
25 րանց մէջի բոլոր բանները։ Որ քո Դաւիթ ծառայի բերանովը խօսեցիր եւ
ասեցիր. Ինչու համար ազգերը խռովեցին՝ եւ ժողովուրդներն ունայն բա-
26 ներ մտածեցին։ Երկրի թագաւորները
վերկացան, եւ իշխանները մէկտեղ
հաւաքուեցան Տիրոջ դէմ եւ Նորա
27 Օծեալի դէմ։ Որովհետեւ արդարեւ
հաւաքուեցան Քո սուրբ Որդի Յիսուսի վերայ, որին օծեցիր, Հերովդէսը եւ Պոնտացի Պիղատոսը՝ հեթանոսների հետ եւ Իսրայէլի ժողովուրդ-
28 ների հետ, Որ անենք ինչ որ քո ձեռքը
եւ կամքն առաջուց սահմանեց լինե-
29 լու։ Եւ հիմա, Տէր, նայիր Նորանց
սպառնալիքին, եւ տուր քո ծառաներին, որ բոլոր համարձակութիւնով քո
30 խօսքը խօսել. Որ քո ձեռքը մեկնես,
որ բժշկութիւն, եւ նշաններ եւ
հրաշքներ լինեն, Քո սուրբ Որդի
31 Յիսուսի անունովը։ Եւ Նորանք աղօթք անելիս՝ շարժուեցաւ Նայն տեղը,
ուր որ ժողովուած էին, եւ ամենքը
Սուրբ Հոգով լցուեցան. եւ Աստուծոյ խօսքը խօսում էին համարձակութեամբ։
32 Եւ հաւատացեալների բազմութեան
սիրտը եւ հոգին մէկ էր. եւ ոչ ոք
չէր ասում իր ստացուածքի մէկի համար՝ թէ իրանն է. այլ Նորանց համար
33 ամեն բաները հասարակաց էին։ Եւ
առաքեալները մեծ զօրութիւնով
վկայութիւն էին տալիս Տէր Յիսուսի
յարութեան համար. եւ մեծ չնորհք
34 կար Նորանց ամենի վերայ։ Որովհետեւ Նորանց մէջ ոչ մէկը կարօտութիւն չունէր. ինչ որ ագարակների կամ տների տէր էին,
ծախում էին, եւ ծախուածի գինը
35 բերում էին, Առաքեալների ոտների
մօտ էին դնում. եւ ամեն մէկին
տրւում էր ինչ որ պէտք էր ունենում։
36 Եւ Յովսէսը որ առաքեալներից Բառնաբաս կոչուեցաւ, որ Մխիթարութեան որդի կ՚թարգմանուի, Ղեւտացի,
37 ծննդեամբ Կիպրացի, Նա մի ագարակ ունէր, ծախեց եւ գինը բերաւ առաքեալների ոտների մօտ դրաւ։

ա Գլ. գ. 11։
բ Յովէլ. ժ. 17։
գ Գլ. գ. 9. 10։
դ Գլ. է. 10։
ե Գլ. է. 39։
զ Գլ. ա. 8։ բ. 33։
է Գլ. իբ. 15։ — Յովէլ. ա. 1, 3։
ը Ա՜՜. թ. 39։ Ղեւտ. ի. 6, 10. իբ. 2։ Գլ. է. 26։
թ Գլ. գ. 7, 8։
ժ Գլ. ժբ. 12։
ի Գ. Թագ. ի՛Ը. 15։
լ Յովպ. բ. 1։
խ Ա՜՜. իգ. 3։ Ղեւտ. իգ. 2։ իգ. 1, 8։
ծ Ղեւտ. ա. 35։
կ Ղեւտ. գ. 18։ Յովէլ. ժ. 36։
հ Գլ. բ. 23. գ. 18։ Գ. Թագ. ի՛Ը. 27։ Դ. Թագ. ի՛Ը. 31։ Գլ. ի՛Ը. 27։ Ժգ. 46։ Ժգ. 3։ ի՛Ը. 8։
ձ Գլ. ի՛Ը. 36։ իգ. 33։ Եփես. գ. 19։
ղ Գլ. բ. 43։ է. 12։ — Հռ. 37։
ճ Գլ. գ. 6, 16։
մ Գլ. բ. 3, 4։ Ժգ. 36։ — Հռ. 39։
յ Գլ. բ. 44։ Ա՜՜. ժբ. 3։ Ա Կոր. Ժգ. 11։ Փիլ. ա. 27։ բ. 2։ — Գաղ. գ. 8։
ն Գլ. բ. 45. գ. 1։ — Հռ. 37. Գլ. է. 2։
շ Գլ. բ. 44։ — Գլ. բ. 46։
ո Գլ. ա. 8։
չ Գլ. ա. 22։
պ Գլ. բ. 47։
ջ Գլ. բ. 45։ — Հռ. 37. Գլ. է. 2։
ռ Գլ. բ. 43. գ. 1։ Հռ. 34, 35. Գլ. է. 1, 3։

—

Գլ. ե

Անանիայի և Սափիրայի մահը. Հիւանդներ բժշկւում են. Առաքեալները բանտարկւում են, բայց ազատւում. ուրախութիւնով քարոզում են.

1 Եւ մի մարդ՝ անունն Անանիա, իր
Սափիրա կնոջ հետ՝ մի կալուածք ծա-
2 խեց, եւ նորա գնիցը թագցրեց, որ
կինն էլ գիտէր. եւ մի բաժինը բե-
րաւ առաքեալների ոտների մօտ դրաւ.
3 Բայց Պետրոսը ասեց. Անանիա, ինչու
համար սատանան քո սիրտը լցրեց,
որ դու սուտ խօսես Սուրբ Հոգուն,
4 եւ ագարակի գնիցը թագցնես. Չէ՞ որ
նա որ կենում էր՝ քոնն էր, եւ ծախ-
ուած էլ քո իշխանութեան տակն էր.
ինչ է՞ որ այս բանը դրիր քո սրտի
մէջ. ոչ թէ մարդկանց սուտ խօսե-
5 ցիր, այլ Աստուծուն. Եւ Անանիան
հէնց որ այս խօսքը լսեց, մեռաւ
կաւ եւ հոգին հանեց. եւ մեծ վախ
եղաւ ամենքի վերայ, որ այդ լսեցին.
6 Երիտասարդներն էլ վերկացան՝ նա-
ստանեցին նորան, եւ տարան թաղե-
7 ցին. Եւ եղաւ երրոր երեք ժամի չափ
անցաւ, նորա կինն որ չ'գիտէր եղածը՝
8 ներս մտաւ. Պետրոսը պատասխանեց
նորան եւ ասէ. Ասիր ինձ՝ թէ այն-
չափի ծախեցիք ագարակը. Նա էլ ա-
9 սեց. Այո, այնչափի. Պետրոսն էլ ա-
սեց նորան. Ինչ է՞ որ միաբանեցաք
դուք, որ Տիրոջ Հոգին փորձէք.
ահա քո մարդը թաղողների ոտները
10 դռան մօտ են, քեզ էլ կ'հանեն. Եւ
նա իսկոյն վայր բնկաւ նորա ոտների
առաջին՝ եւ հոգին հանեց. Երիտա-
սարդներն էլ ներս մտան՝ նորան մե-
ռած գտան, եւ հանեցին՝ իր մարդի
11 մօտ թաղեցին. Եղե մեծ ահ եղաւ բո-
լոր եկեղեցու վերայ, եւ ամենքի վե-
12 րայ որ այս լսեցին. Եւ առաքեալ-
ների ձեռովը շատ նշաններ եւ հրաշք-
ներ էին լինում ժողովրդի մէջ. Յա-
մենքը միաբան Սողոմոնի սրահումն
13 էին. Եւ ուրիշներից ոչ ոք չէր հա-
մարձակում յարիլ նորանց. Բայց ժո-
14 ղովուրդը մեծարում էր նորանց. Եւ
առաւել եւս չատանում էին Տիրոջ
հաւատացեալները, Ե՛ եղբ՛ մի բազ-
մութիւն մարդկանց եւ կանանց.
15 Մինչեւ որ հիւանդներին հանում էին
հրապարակները, եւ իրանց պատգա-
րակներուն եւ մահիճներուն այնտեղ
էին դնում, Որ Պետրոսը անցնելիս,
գոնէ նորա ստուերը նորանցից մէկի վե-
16 րայ ընկնէ. Եւ շրջակայ քաղաքներից
բազմութիւնը հաւաքւում էին երու-
սաղէմ, որ բերում էին հիւանդնե-
րին եւ պիղծ ոգիներից չարչարուած-
ներին. որ ամենքն էլ բժշկւում էին.
17 Եւ վերկացաւ քահանայապետը եւ
ամենքը որ նորա հետ էին, եւ Սա-
դուկեցիների աղանդը, եւ նախանձով
18 լցուեցան. Եւ ձեռք դնեցին առաք-
եալներին, եւ նորանց դրին հասարա-
19 կաց բանտի մէջ. Բայց Տիրոջ հրեշ-
տակը գիշերով բանտի դռները բացաւ,
եւ նորանց դուրս հանելով ասեց.
20 Գնացէք եւ կանգնեցէք տաճարի մէջ
եւ հայս կեանքի բոլոր խօսքերը
21 խօսեցէք ժողովրդի հետ. Եւ երբոր
լսեցին, առաւօտանց մտան տաճարը
եւ սովորեցնում էին. Քահանայա-
պետն էլ եկաւ եւ նորանք էլ որ նորա
հետ էին, եւ կանչեցին ատեանը եւ
Իսրայէլի որդկանց բոլոր ծերակոյտը
մէկտեղ, եւ ուղարկեցին բանտը որ
22 բերեն նորանց. Եւ երբոր սպասաւոր-
ներն եկան, նորանց չ'գտան բանտի
23 մէջ. եւ ետ գառան պատմեցին, Եւ
ասեցին Թէ Բանտը բոլոր զգուշու-
թեամբ փակած գտանք, եւ պահա-
պաններն էլ դուրսը դռան մօտ կանգ-
նած. բայց երբոր բաց արինք՝ ներ-
24 սումը ոչ ովին չ'գտանք. Եւ երբոր
քահանայապետը եւ տաճարի իշխանը
այս խօսքը լսեցին, հիանում էին նո-
րանց համար, Թէ սա ինչ պիտի լինի.
25 Եւ մէկն եկաւ նորանց պատմեց, Թէ
Ահա այն մարդիկը, որ բանտի մէջ
դրիք, տաճարումը կանգնած սովորե-

–Գլ. գ. 37.
ԲԹագ. ե. 3. բ Որ. իգ. 31. Թագ. Ե. 4.
գԳործ. իբ. 3.
դՀրմ. 10, 11.
եԹագ. ԺԹ. 45.
զՀրմ. 3. Մատ. գ. 7.
էՀրմ. 5.
ըՀրմ. 5. Գլ. բ. 43. ԺԹ. 17.
թԳլ. բ. 43. Ժգ. 3. ԺԹ. 11. Հռոմ. Ժե. 19. բ Կոր. Ժբ. 12. Եբր. բ. 4.
ժԳլ. գ. 11. գ. 33.
իԹագ. բ. 23. Ժբ. 43. ԺԹ. 38.
լԳլ. բ. 47. գ. 21.
խՄատ. բ. 21. Ժգ. 36. Գլ. ԺԹ. 13.
ծՄարկ. ժբ. 37, 38. Թագ. Ժգ. 12.
կԳլ. գ. 1, 2, 6.
հՀռոմ. իա. 13.
ձԳլ. Ժբ. 7. Ժգ. 26.
ղԹագ. գ. 69. Ժե. 3. – Թագ. Ե. 11.
ճԳլ. գ. 3, 6.
մՀռոմ. իբ. 4. Գլ. գ. 1.

26 գնում են ժողովրդին : Այն ժամանակ իշխանն ապաստարաններին հետ գնաց նորանց բերաւ առանց բռնութեան . 27 որովհետեւ ժողովրդիցը վախենում էին որ չ'քարկոծեն : Եւ երբոր բերին նորանց կանգնեցրին առեանում . 28 եւ քահանայապետը հարցրեց նորանց, եւ ասեց . Զէ՞ որ պատուիրելով պատուիրեցինք ձեզ՝ որ չ'սովորեցնէք այդ անունովը . եւ ահա երուսաղէմը լցրիք ձեր ուսմունքովը , եւ կամենում էք այն մարդի արիւնը մեզ վերայ բերել : 29 Պետրոսը եւ առաքեալները պատասխանելով ասեցին . Պատուոյ պէտք է աւելի հնազանդել քան թէ 30 մարդկանց : Մեր հայրերի Աստուածը յարուցիւն տուաւ Յիսուսին՝ որին դուք փայտից կախած սպանեցիք : 31 Աստուած նորան Առաջնորդ եւ Փրկիչ բարձրացրեց Իր աջովը , որ Իսրայէլին ապաշխարութիւն եւ մեղքերի 32 թողութիւն տայ : Եւ մենք նորա վկաներն ենք այս բաների համար , եւ Սուրբ Հոգին էլ , որ Աստուած իր 33 հնազանդողներին տուաւ : Եւ նորանք երբոր լսեցին , կատաղում էին . եւ խորհում էին , որ նորանց սպանեն :

34 Բայց մի Փարիսեցի վերկացաւ առեանումը՝ անունը Գամաղիէլ , օրէնքի վարդապետ՝ բոլոր ժողովրդի առաջին պատուաւոր, հրամայեց որ առաքեալնե- 35 րին որ մի քիչ դուրս տանեն , եւ նորանց ասեց . Ով Իսրայէլացի մարդիկ , զգուշացէք այս մարդկանց համար , 36 թէ ինչ պիտի անէք : Որովհետեւ այս օրերից առաջ Թեւդասը վերկացաւ՝ ասելով թէ ինքը մի բան է . որ Թուով չորս հարիւրի չափ մարդիկ նորան յարեցան . որ նորա սպանուեցաւ՝ եւ ամենքն էլ՝ որ նորան հնազանդել էին, 37 ցրուեցան եւ ոչինչ եղան : Նորանից յետոյ Գալիլեացի Յուդան վերկացաւ աշխարհագրի օրերումը . եւ չատ ժողովուրդ քաշեց իր կողմը . նա էլ կորաւ՝ եւ ամենքն էլ որ նորան 38 հնազանդել էին , ցիրուցան եղան : Եւ հիմա ասում եմ ձեզ . Հեռու կացէք այդ մարդկանցից , եւ թողէք դորանց . որովհետեւ եթէ այդ խորհուրդը կամ այդ գործը մարդկանցից է , կ'քանդուի. 39 Բայց եթէ Աստուածանից է , չէք կարող քանդել դորան . մի դուգ Աստուծոյ դէմ կռիւ անող էլ գտնուիք : 40 Նորանք էլ համոզուեցան նորան . եւ առաքեալներին կանչեցին՝ տնձեցին , եւ պատուէր տուին , որ չ'խօսին Յիսուսի անունովը . եւ արձակեցին նո- 41 րանց : Իսկ նորանք ուրախանալով գնացին առեանի երեսից . որովհետեւ արժանի եղան նորա անունի համար 42 անարգուիլ : Եւ բոլոր օրը չէին դադարում Քառաբառումը եւ աւետարանել Յիսուս Քրիստոսին :

Գլ. Զ

Առաքեալներն նոքա ստրկութեան են մեհենագրում ազգականներին ոչ առնելու համար: Ստեփաննոս ամբաստանվում է իբրեւ հայհոյիչ:

1 Եւ այն օրերումն՝ երբոր աշակերտները չատացան , Հելլենախօսների կողմանէ տրտունջ եղաւ Եբրայեցիների դէմ թէ նորանց որբեւայրիները Տանին օրուայ մատակարարութիւնների մէջ 2 անտես էին լինում : Եւ տասնեւերկուսը կանչեցին աշակերտների բազմութիւնը եւ ասեցին . Մեզ վայել չէ որ Աստուծոյ խօսքը թողած սեղանին ծառայենք : 3 Հիմա , եղբայրներ, Տնձեզանից եօթը վկայուած մարդիկ ընտրեցէք , Սուրբ Հոգով եւ իմաստութիւնով լցուած , որոնց այս պիտոյքի վերայ դնենք : 4 Իսկ մենք աղօթքին եւ խօսքի պաշտամունքին հետեւինք : 5 Եւ այս խօսքը բոլոր բազմութեան առաջին հաւանեցի երեւե-

---

ց Մատ. խ. 26։
Գլ. գ. 18։
է Գլ. ը. 23, 26, գ. 15, է. 52։ — Մատ. խգ. 35, խէ. 25։
է Գլ. գ. 19։
Գլ. գ. 13, 15։ խր. 14։
Գլ. ը. 23, ժ. 39։ ժգ. 29։ Գործ. գ. 13։ — Գաղ. բ. 24։
— Գլ. գ. 15։
— Գործ. բ. 11։ Գլ. ժգ. 23։
Գլ. ը. 39, 36։ Փիլ. բ. 9։
Երբ. բ. 10։
— Գործ. իգ. 47։ Գլ. գ. 26։ ժգ. 39։ Եփես. ա. 7։ Կող. ա. 14։
ր Ցաւմ. ժե. 20, 27։
ց Գլ. բ. 41։ ժ. 44։
— Գլ. բ. 37։ է. 54։
է Գլ. իբ. 3։
ը Առաք. խա. 30։ Եա. բ. 10։ Մատ. ժե. 13։
ի Գործ. խա. 15։ — Կոր. ա. 23։

ը Գլ. է. 51։ Բ. 5։ իգ. 9։
— Գլ. գ. 18։
ի Մատ. ժ. 17։ իգ. 34։ Մարբ. ժգ. 9։
ի Մատ. ե. 12։ Հռոմ. ե. 3։ Ը Կոր. ժբ. 10։ Փիլ. ա. 29։ — Գործ. գ. 13, 16։
Երբ. ժ. 34։ Յուդ. ա. 2։ — Գործ. գ. 13, 16։
ժ Գլ. գ. 30, 39։
ի Գլ. բ. 46։

— Գլ. բ. 41։ գ. 4, ե. 14։ Հռ. 7։
ի Գլ. Բ. 20։
՝ Ա.-Կան. Հելլենախօս Հրեաներին
ի Գլ. գ. 33։
ի Գլ. Ժբ. 17։
Ը Օր. ա. 13։ Գլ. ա. 21։ ժգ. 21։ — Տիմ. գ. 7։
ի Գլ. բ. 42։

ցաւ . եւ ընտրեցին Ստեփաննոսին որ Սուրբ Հոգով եւ հաւատքով լցուած մարդ էր, եւ Փիլիպպոսին եւ Պրոքորոսին եւ Նիկանովրային եւ Տիմովնային եւ Պարմենային եւ Անտիոքացի Նո-
6 բահաւատ Նիկողայոսին : Նորանց կանգնեցրին առաքեալների առաջին .
եւ աղօթք անելով էձեռք դրին Նո-
7 րանց վերայ : Եւ Աստուծոյ խօսքը աճում էր եւ աշակերտների համարը խիստ չատանում էր Երուսաղէմումը . եւ Քահանաներից էլ շատ բազմութիւն հնազանդվում էին հաւատքին :
8 Ստեփաննոսն էլ հաւատքով եւ զօրութիւնով լցուած , մեծ մեծ հրաշքներ եւ նշաններ էր անում ժողովրդի
9 մէջ : Եւ վերկացան ոմանք այն ժողովրանից՝ որ *Լիբերտինացիների էր կոչվում . եւ Կիւրենացիներից եւ Աղեքսանդրացիներից եւ Նորանցից որ Կիլիկիայից եւ Ասիայից էին , եւ վիճա-
10 բանում էին Ստեփաննոսի հետ . Չէ եւ չէին կարողանում դէմ կենալ այն իմաստութեանը՝ եւ այն հոգուն , որով
11 Նա խօսում էր : Այն ժամանակ դ՚ուղ մարդկանց հրապուրեցին որ ասեն , թէ Մենք լսեցինք դորանից , որ հայհոյութեան բաներ էր խօսում՝ Մով-
12 սէսի եւ Աստուծոյ դէմ : Եւ ժողովրդին եւ ծերերին եւ դպիրներին դրդռեցին . եւ վերայ հասան յափշտակեցին Նորան՝ եւ տարան առաքանը .
13 Եւ սուտ վկաներ կանգնեցրին , որ ասում էին . Այս մարդը չէ դադարում այս սուրբ տեղի եւ օրէնքի դէմ հայհոյութեան բաներ խօսելուց :
14 Որովհետեւ մենք լսեցինք դորանից՝ որ ասում էր , թէ Այս Յիսուս Նազովրեցին այս տեղը կ՚քանդէ , եւ կը փոխէ Մովսէսի մեզ տուած սովորու-
15 թիւնները : Եւ առեանում նստողների ամենը երբոր մտիկ տուին Նորան՝ Նորա երեսը հրեշտակի երեսի նման տեսան :

Գլ· է

Ստեփաննոսի պատասխանը իրան դէմ եղած մեղադրութիւնների մասին եւ նորա քարկոծուիլը :

1 Եւ քահանայապետն ասեց Թէ Արդ-
2 եօք այդ բաներն այդպէ՞ս են : Նա էլ ասեց . *Մարդիկ՝ եղբայրներ եւ հայրեր , լսեցէք . Փառքի Աստուածն երեւեցաւ մեր հայր Աբրահամին , որ Միջագետումն էր , դեռ Խառանի մէջ
3 չ՚բնակուած . եւ ասեց Նորան . Դուրս եկ քո երկրիցը եւ քո ազգիցը , եւ եկ այն երկիրն՝ որ ես ցոյց կ՚տամ քեզ :
4 Այն ժամանակ Քաղդէացիների երկրիցը դուրս եկաւ՝ Խառանումը բնակուեց . եւ այն տեղից Նորա հօր մեռնելուց յետոյ՝ Նորան փոխադրեց պանդխտացրեց այս երկրումը , որ Նո-
5 րանում դուք հիմա բնակուած էք : Եւ սորանում ժառանգութիւն չ՚տուաւ Նորան , եւ ոչ էլ մի ոտքի քայլի չափ , եւ Խոստացաւ Նորան այս տեղը տացուածք տալ Նորան . եւ Նորանից յետոյ՝ Նորա զաւակին , Նա դեռ որդի
6 չ՚ունեցած : Եւ Աստուած այսպէս խօսեց . Թէ Նորա զաւակը պանդուխտ կ՚լինի օտար երկրի մէջ . եւ կ՚ծառայեցնեն Նորան , եւ Կ՚չարչարեն չորս
7 հարիւր տարի : Եւ այն ազգին , որին կ՚ծառայեն , Նորան ես կ՚դատեմ , ասեց Աստուած . եւ սորանից յետոյ դուրս կ՚գան՝ եւ Ինձ կը պաշտեն : Եւ Նորան Թլփատութեան ուխտը տուաւ . Եւ յետոյ Իսահակին ծնեց , եւ ութերորդ օրը Թլփատեց Նորան . եւ Իսահակ Յակոբին , եւ Յակոբը տասնեւերկու Նահապետներին :
9 Եւ Նահապետները նախանձելով Յովսէփին վերայ ծախեցին Եգիպտոս .
10 Եւ Աստուած Նորա հետ էր : Եւ փրկեց Նորան իր բոլոր նեղութիւններից . եւ Նորան չնորհք եւ իմաստութիւն տուաւ Եգիպտոսի Փարաւոն Թագաւորի առաջին . եւ Նորան իշ-
խան կանգնեցրեց Եգիպտոսի եւ իր

Ե Գլ· ժա· 24։
Ը Գլ· ը· 5, 26, խա· 8։
Թ Յով· բ· 6, 15։
ժ Գլ· ա· 24։
Ի Գլ· բ· 17։ Բ· 17։ ժգ· 3, — Տիմ· գ· 14։ Ե· 22։ Բ Տիմ· ա· 6։
Լ Գլ· ժբ· 24։ ժԲ· 20։ Կող· ա· 6։

Խ Յով· ժբ· 42։
* Ա֊ինն· Ազատութեններ
Ծ Գլ·ի· խա· 15։ Գլ· Ե· 39։ Տես նաեւ գ· 12։ Ես· ժգ· 17։ Իգ Թագ· խա· 10, 13։ Մատ· իչ· 59, 60։
Հ Գլ· իե· 8։
Յ Դան· Բ· 26։
—

—Գլ· իբ· 1։
Ք Ծն· ժբ· 1։
Կ Ծն· ժա· 31։ ժբ· 4, 5։
Ղ Ծն· ժբ· 7։ ժգ· 15։ ժե· 3, 18։ ժէ· 8։ իչ· 3։
Ն Ծն· ժե· 13, 16։
Շ Ել· ժբ· 40։ Գաղ· գ· 17։
Ո Ել· գ· 12։
Չ Ծն· ժէ· 9—11։
Ջ Ծն· խ· 1—4։
Ռ Ծն· իե· 26։
Ս Ծն· իԲ· 31 եւ ել· ե· 5 եւ ել· 18, 23։
Վ Ծն· իէ· 4, 11, 28։ Ծագ· եե· 17։
Տ Ծն· իԲ· 2, 21, 23։
Ր Ծն· խա· 37։ խբ· 6։

41 բոլոր տան վերայ ։ Եւ Նոյ եկաւ ե-
գիպտոսի բոլոր երկիրը՝ եւ Քանանն
էլ , եւ մեծ նեղութիւն . եւ մեր հայ-
42 րերը կերակուր չէին գտնում ։ Եւ
Յակորը լսելով թէ եգիպտոսումը ցո-
րեն կայ , մեր հայրերին ուղարկեց
43 առաջին անգամը ։ Եւ երկրորդումը
Յովսէփին իրան ճանաչել տուաւ իր
եղբայրներին . եւ Յովսէփի ազգը
44 յայտնի եղաւ Փարաւոնին ։ Յովսէփն
էլ ուղարկեց եւ կանչեց իր հայր Յա-
կորին , եւ բոլոր ազգատոհմին ։ Հօ-
45 թանասունեհինգ հոգի ։ Եւ Յակոբն
իջաւ եգիպտոս , եւ վախճանեց ինքը
46 եւ մեր հայրերը ։ Եւ փոխադրուե-
ցան Սիւքեմ , դրուեցան այն գերեզ-
մանումը , որ Աբրահամը Սիւքեմի հայր
Եմորի որդիներից առաւ արծաթով ։
47 Եւ երբոր խոստմանքի ժամանակը մօ-
տեցաւ՝ որ Աստուած Աբրահամին եր-
դումով խոստացել էր , ժողովուրդը
աճեց եւ չատացաւ եգիպտոսումը .
48 Մինչեւ որ մի ուրիշ թագաւոր վեր-
կացաւ եգիպտոսումը՝ որ Յովսէփին
49 չէր ճանաչում ։ Նա հնարք գործածեց
մեր ազգի դէմ , եւ մեր հայրերին չար-
չարեց՝ նոր իրանց երեխաները դուրս
20 ձգեն , որ չ'ապրեն ։ Որ այն ժամանակ
Մովսէսն էլ ծնուեցաւ , եւ Աստուծոյ առաջին . որ իր հօր
տանն երեք ամիս կերակրուեցաւ ։
21 Եւ երբ որ դուրս ձգեցին նորան ,
Փարաւոնի աղջիկը վեր առաւ նորան
եւ մեծացրեց նորան՝ իրան համար
22 իբրեւ որդի ։ Եւ Մովսէսը վարժուե-
ցաւ եգիպտացիների բոլոր իմաստու-
թիւնովը . Եւ զօրաւոր էր խօսքերով
23 եւ գործերով ։ Եւ երբոր նորա քա-
ռասուն տարեկան ժամանակը լրացաւ ,
նորա սրտի մէջ ընկաւ՝ որ իր եղբայր-
ներին՝ Իսրայէլի որդիներին այցելու-
24 թիւն անէ ։ Եւ երբոր տեսաւ , որ նոր-
ից մէկը զրկուած էր , պաշտպանեց եւ
այն զրկուածի վրէժն առաւ՝ եգիպ-
25 տացուն սպանելով ։ Կարծում էր թէ

Նորա եղբայրները կ'իմանան , որ Աստ-
ուած նորա ձեռովը փրկութիւն պիտի
տայ նորանց . բայց նորանք չ'իմացան ։
26 Եւ հետեւեալ օրն երեւեցաւ նորանց ,
որ կռիւ էին անում , եւ յորդորեց
նորանց դէպի խաղաղութիւն , ասելով .
Մարդիկ , դուք եղբայրներ էք , ինչու
27 էք իրար զրկում ։ Բայց նա՝ որ ըն-
կերին զրկում էր , մերժեց նորան եւ
ասեց . Ո՞վ քեզ նշանակեց մեզ վե-
28 րայ իշխան եւ դատաւոր ։ Մի՞թէ դու
կամենում ես ինձ էլ սպանել , ինչպէս
29 երէկ եգիպտացուն սպանեցիր ։ Եւ
Մովսէսը փախաւ այս խօսքի վերայ , եւ
պանդխտեաւ Մադիամի երկրու-
30 մը , ուր երկու որդի ծնեց ։ Եւ եր-
բոր քառասուն տարի լրացաւ , Սինա
սարի անապատումը Տիրոջ հրեշտակն
երեւեցաւ նորան կրակի բոցով , մորե-
31 նումը ։ Եւ Մովսէսն երբոր տեսաւ՝
զարմացաւ այն տեսիլքի համար , եւ
երբոր մօտենում էր որ մօիկ անէ ,
32 Տիրոջ ձայնը եղաւ նորան . Ես եմ
քո հայրերի Աստուածը , Աբրահամի
Աստուածը եւ Իսահակի Աստուածը
եւ Յակորի Աստուածը . եւ Մովսէսը
զարհուրած չէր համարձակում նայել ։
33 Եւ Տէրն ասեց նորան . Կօշիկներդ
հանիր ոտներիդից , որովհետեւ այդ տեղը
որ դու կանգնել ես , սուրբ երկիր է ։
34 Տեսնելով տեսայ իմ ժողովրդի չար-
չարանքները որ եգիպտոսումն է , եւ
լսեցի նորանց հառաչանքը եւ իջայ որ
նորանց փրկեմ . եւ հիմա եկ , քեզ
35 ուղարկեմ եգիպտոս ։ Հէնց այն Մով-
սէսին՝ որին ուրացան եւ ասեցին .
Քեզ ո՞վ կանգնեցրեց մեզ վերայ իշ-
խան եւ դատաւոր , Աստուած նորան
իշխան եւ փրկիչ ուղարկեց Հրեշտա-
կի ձեռովը , որ մորենումն երեւեցաւ
36 նորան ։ Նա հանեց նորանց՝ եւ հր-
բաշքներ եւ նշաններ արաւ եգիպ-
տոսի երկրումը , եւ Կարմիր ծովումը ,
եւ Անապատումը քառասուն տարի ։
37 Սա այն Մովսէսն է , որ ասեց Իսրա-

1 նե. խա. 34.
2 նե. խբ. 1.
3 նե. խե. 4, 16.
4 նե. խե. 9, 27.
5 նե. խգ. 37. ը Ծբ. ժ. 23.
6 նե. խգ. 16, 17.
7 նե. խգ. 5.
8 նե. խի. 33. եզ. ա. 6.
9 նե. ժ. 25. եզ. ժգ. 19.
10 նե. իգ. 18. լե. 19.
11 նե. ժե. 13. Հմր. 6.
12 եզ. ա. 7-9. Ա՜գ. ես. 24, 25.
13 եզ. ա. 23.
14 եզ. բ. 3.
15 երր. ժ. 23.
16 եզ. բ. 3—10.
17 Ղ՜ւկ. իգ. 19.
18 եզ. բ. 11, 12.
19 եզ. բ. 13.
20 Յես՜ղ՜ւկ. ժբ. 14. Գլ. գ. 7.
21 եզ. բ. 15, 22. գ. 20. ժբ. 3, 4.
22 եզ. գ. 2.
23 Ասա. իբ. 32. երր. ժա. 16.
24 եզ. գ. 5. Յես. ե. 13.
25 եզ. գ. 7.
26 եզ. գ. 19. Ծաս. ի. 16.
27 եզ. ժբ. 41. իգ. 1.
28 եզ. ժբ. 41. իգ. 1.
29 եզ. ե. բ. Ք. ժ. ժա. 4. ժգ. Ա՜գ. ես. 27.
30 եզ. ժգ. 21, 27—29.
31 եզ. ժգ. 1, 33.

յէլի որդկանցը, ԽՁեր Տէր Աստուածը
մի մարգարէ վեր կ'կացնէ ձեզ համար
ձեր եղբայրներիցն ինձ նման. Նորան
38 լսեցէք։ ԲՍա է՝ որ եղաւ ժողովրդի
մէջ անապատումն Հայն հրեշտակի
հետ, որի հետ Սինա սարումը խօսեց՝
եւ մեր հայրերի հետ. Որ կենդանի
Պատգամներ առաւ՝ որ տայ մեզ։
39 Որին մեր հայրերը չկամեցան հնա-
զանդ լինիլ. այլ մերժեցին եւ իրանց
40 սրտերովը ետ դառան Եգիպտոս. եւ
ԽԱհարոնին ասացին. Մեզ համար աստ-
ուածներ չինիր, որ մեր առաջին գը-
նան. որովհետեւ այն Մովսէսն՝ որ
Եգիպտոսի երկրիցը մեզ հանեց, չգի-
41 տենք թէ ինչ եղաւ Նորան։ Ընդ այն
օրերումը մի հորթ չինեցին, եւ զոհ
մատուցրին կուռքին եւ ուրախանում
42 էին իրանց ձեռքերի գործերովը։ Ընդ
Աստուած եբեր զարձրեց եւ Նորանց
մատնեց՝ որ հերկնքի զօրութեանը
պաշտեն. ինչպէս որ գրուած է մար-
գարէների գրքումն. ՀՄի՞թէ զոհեր
եւ պատարագներ բերիք ինձ քառա-
սուն տարի անապատումն, ով Իսրա-
43 յէլի տուն. Եւ Մողոքի վրանն առաք,
եւ ձեր Հռեմփա աստուծոյ աստղն.
այն պատկերները որ արիք Նորանց
երկրպագութիւն տալու համար. եւ
ես ձեզ կ'փոխադրեմ Բաբիլոնից այն
44 կողմը։ Վկայութեան խորանը մեր
հայրերի հետ անապատումն էր. ինչ-
պէս հրաման տուաւ Մովսէսի հետ
խօսողը, Որ Նորան անէ այն օրինա-
45 կի պէս՝ որ տեսաւ։ Որ Նորան մեր
հայրերն էլ առան բերին Յեսուի հետ
այն ազգերի կալուածքը, Որ Աստ-
ուած դուրս արաւ մեր հայրերի երես-
46 սից. մինչեւ Դաւիթի օրերը, Որ
Աստուծոյ առաջին շնորհք գտաւ, Եւ
խնդրեց՝ որ Յակոբի Աստուծոյ համար
47 բնակարան գտնէ։ Հայց Սողոմոնը
48 Նորա համար տուն չինեց. ՀԱյլ
Բարձրեալը ոչ թէ ձեռագործ տաճար-
ներումն է բնակվում. ինչպէս մարգա-
49 բէն ասում է, Երկինքն իմ աթոռն
է, եւ երկիրն իմ ոտների պատուան-
դան. ինչպիսի տուն պիտի չինէք ինձ
համար, ասում է Տէրը, կամ որն է
50 իմ հանգիստ առնելու տեղը։ Չէ՞ որ
51 իմ ձեռն արաւ այս ամենը։ Ահստա-
պարանոցներ՝ եւ Նսրտերով եւ ականջ-
ներով չթլփատուածներ. դուք միշտ
Սուրբ Հոգուն հակառակում էք. ինչ-
պէս ձեր հայրերը այնպէս էլ դուք։
52 ՀՄարգարէներից որին չհալածեցին
ձեր հայրերը, եւ սպանեցին Նորանց՝
որ առաջուց պատմեցին Նայն Արդարի
գալստեան համար, որի դուք հիմա
մատնիչներն եւ սպանողներն եղաք.
53 Հոր օրէնքն առաք հրեշտակների մա-
տակարարութեամբն, եւ չպահեցիք։
54 Նեւ այս խօսքերը լսելով, իրանց
սրտերումը կատաղում էին, եւ ա-
տամները կրճտեցնում էին Նորա վե-
55 րայ։ Իսկ նա Նլցուած Սուրբ Հոգով
դէպի երկինքը նայեց եւ Աստուծոյ
փառքը տեսաւ, եւ Յիսուսին՝ կանգ-
նած Աստուծոյ աջ կողմումը. Եւ ա-
սեց. ՀԱհա տեսնում եմ երկինքը բաց-
ուած, եւ ՀՄարդի Որդին կանգնած
56 Աստուծոյ աջ կողմումը։ Իսկ Նորանք
մեծաձայն աղաղակելով խլեցին ի-
րանց ականջները, եւ միասին յար-
57 ձակուեցան Նորա վերայ։ Եւ քաղա-
քիցը դուրս հանելով Նորան՝ քարկո-
ծում էին. եւ վկաներն իրանց հան-
դերձները դնում էին մի երիտասար-
դի ոտների մօտ՝ որ Սողոս էր կոչվում՝
58 եւ քարկոծում էին Ստեփաննոսին, որ
ձկանչում էր եւ ասում. ՀՏէր Յի-
59 սուս, ընդունիր իմ հոգին։ Եւ Ծնունկ

եր Որ. ժբ. 15, 18։ Գլ. գ. 22։ ե Մաս. Ա. 3.
ը Նկ. ժԲ. 3, 17։
ի Նս. ի. 1։ բ Որ. ե. 27, 31, լդ. 4։ Յովհ. ա. 17։
լ Հռովմ. գ. 2.
խ Նկ. լբ. 1։
ծ Որ. Բ. 16։ Պաղ. զդ. 19։
կ Յով. ձա. 12։ Նպեկ. ի. 25, 39։ Հռովմ. ա. 24։ բ Թես. ը. 10։
հբ Որ. գ. 19. ժբ. 3. գ Թագ. ժբ. 16։ իա. 3։ Նբեմ. ժԲ. 13.
յ Ամովս. ե. 25, 26.
ղ Նկ. ի. 40։ իգ. 30։ Երր. ը. 5.
ճ Ելս. գ. 14.
ո Նվեմ. Բ. 24։ Պաղ. իգ. 3։ Հր. 55։ Գլ. ժգ. 19։
յ ա Թագ. ժգ. 1։ բ Թագ. ե. 1։ Պաղ. ԺԲ. 19։ Գլ. ժգ. 22։
ն գ Թագ. ը. 17։ ա Մն. իր. 7։ Պաղ. զբ. 4, 5.
շ դ Թագ. գ. 1։ ը. 20. ա Մն. ժե. 13։ բ Մն. գ. 1։
ո գ Թագ. ը. 37։ բ Մն. բ. 6, 9. գ. 18։ Գլ. ժե. 24։
չ Նս. իգ. 1, 3, Մաս. ե. 34, 35, իգ. 22.
պ Նլ. ւբ. 9։ իգ. 3. Նս. իր. 4։ ջ Ղե. իգ. 41։ բ Որ. ժ. 16. Նբեմ. գ. 4։ ը. 19. Բ. 26. Նպեկ. իգ. 9։
ռ բ Մն. իգ. 16. Մաս. իա. 35։ իգ. 34, 37. ա Թես. բ. 15։
ս Գլ. գ. 14։
վ Նկ. ի. 1։ Գաղ. գ. 19։
տ Ելք. բ. 2։
ր Գլ. ե. 33։
ց Գլ. գ. 5։
ւ Նպեկ. ա. 1։ Մաս. գ. 16։ Գլ. ժ. 11։
փ Դան. է. 13։
ք գ Թագ. ի. 13. Ղուկ. գ. 39։ Երր. ժգ. 12։
և Ղե. իգ. 16։
օ Որ. ժգ. 9, 10, ժե. 7. Հմր. 39։ Գլ. իբ. 20։
ֆ Գլ. Բ. 14։
- Պաղ. լա. 5։ Ղուկ. իգ. 46։ ֆ Գլ. Բ. 40։ ի. 36. ի. 5։

դրաւ՝ եւ բարձր ձայնով աղաղակեց ։ 1Տէր , այդ մեղքը մի համարիր դուրանց համար ։ եւ այս ասելով ննջեց ։ եւ 2Սօղոս կամակից էր նորա սպանութեան ։

ԳԼ։ Ը

Հալածանք երուսաղէմումը Սօղոսի ձեռքով։ Սամարացիները, Սիմոն Մոգը և Փիլիպպոսի ներգործութիւնը։

1 Եւ այն օրերումը մեծ հալածմունք եղաւ երուսաղէմումը լինող եկեղեցու վերայ ։ եւ ամենքը ցրուեցան Հրէաստանի եւ Սամարիայի երկիրները 2մէջ , 2բացի առաքեալներից ։ եւ աստուածավախ մարդիկ Ստեփաննոսին վեր առան՝ եւ 2մեծ սուգ արին նորա 3վերայ ։ Բայց Սօղոս 2վնաս էր տալիս եկեղեցուն ։ եւ տանից տուն էր մտնում , եւ մարդկանց եւ կանանց քաշում մատնում էր բանտի մէջ ։

4 2Իսկ ցրուածները ման էին գալիս՝ 5խօսքն աւետարանելով ։ եւ 2Փիլիպպոսն իջաւ Սամարիայի մի քաղաքը՝ եւ Քրիստոսին քարոզում էր նորանց ։ 6Ժողովուրդներն էլ միաբան ականջ էին դնում Փիլիպպոսի խօսածներին , լսելով եւ տեսնելով այն նշանները , 7որ անում էր ։ 2Որովհետեւ պիղծ ոգիներ ունեցողների չատերից , մեծաձայն աղաղակելով դուրս էին գալիս ։ 8Եւ շատ անդամալոյծներ եւ կաղեր 9բժշկվում էին ։ Եւ մեծ ուրախութիւն եղաւ այն քաղաքումը ։ Եւ մի մարդ՝ անունը Սիմոն , առաջուց այն քաղաքումը 2մոգութիւն էր անում , եւ Սամարացիների ազգին ապշեցնում էր ։ ասելով 2Թէ ինքը մի մեծ բան է ։ 10Որին ամենքն էլ՝ փոքրից մինչեւ մեծը մտիկ էին անում , եւ ասում 2Թէ Սա է Աստուծոյ այն մեծ զօրութիւնը ։ 11Եւ մտիկ էին անում նորան ։ որովհետեւ շատ ժամանակ մոգութիւններով 12զուարճացրել էր նորանց ։ Բայց երբոր հաւատացին Փիլիպպոսին , 2որ աւետարանում էր Աստուծոյ արքայութեան եւ Յիսուսի Քրիստոսի անունի բաները , ամենքն էլ մկրտուում էին՝ 13Թէ մարդիկ եւ Թէ կանայք ։ Եւ Սիմոնն ինքն էլ հաւատաց , եւ երբ որ մկրտուեցաւ՝ միշտ Փիլիպպոսի հետ էր ։ եւ տեսնելով այն նշանները եւ մեծ մեծ զօրութիւնները , որ լինում էին , զարմանում էր ։ Երբոր երուսաղէմ լինող առաքեալները լսեցին , Թէ Սամարիան Աստուծոյ խօսքը ընդունեց , Պետրոսին եւ Յովհաննէսին 15ուղարկեցին նորանց մօտ ։ Որոնք իջան եւ աղօթք արին նորանց վերայ , 16որ Սուրբ Հոգին առնեն ։ 2Որովհետեւ դեռ նորանցից ոչ մէկի վերայ չէր իջել ։ միայն 2Տէր Յիսուսի անունով 17նովը 2մկրտուած էին ։ 2Այն ժամանակ ձեռքերը դրին նորանց վերայ , եւ նորանք ընդունում էին Սուրբ Հոգին ։ 18Սիմոնն երբոր տեսաւ՝ Թէ առաքեալների ձեռք դնելովը՝ Սուրբ Հոգին տրւում է , փող բերաւ նորանց եւ ասեց 19նոց . Ինձ էլ տուէք այս իշխանութիւնն , որ ում վերայ ձեռք դնեմ՝ 20Սուրբ Հոգին առնէ ։ Պետրոն էլ ասեց նորան . Քո արծաթը քեզ հետ կորչի ։ որովհետեւ դու կարծեցիր , Թէ Աստուծոյ պարգեւը փողով կ'առնուի ։ Դու բաժին եւ վիճակ չ'ունիս այդ բանումը . որովհետեւ քո սիրտը 22ուղիղ չէ Աստուծոյ առաջին ։ Արդ ապաշխարիր քո այդ չարութիւնիցը՝ եւ Աստուծուն աղաչիր , 2որ Թերեւս Թողուի քեզ քո սրտի չար խորհուրդը ։ 23Որովհետեւ տեսնում եմ քեզ՝ 2որ դառն մաղձի եւ անիրաւութեան կապանքի մէջ ես ։ 24Սիմոնն էլ պատասխանեց եւ ասեց . 2Դուք ինձ համար աղօթք արէք Տիրոջը , որ ինձ վերայ մի բան չ'գայ նորանցից , որ դուք ասացիք ։ 25Եւ նորանք վկայութիւն տալով եւ Տիրոջ խօսքը խօսելով , ետ գառան երուսաղէմ . եւ Սամարացիների շատ գիւղերի մէջ աւետարանում էին ։

---

1 Մատ. ե. 44. Ղուկ. ը. 28. Յհ. 34.
2 Հնդ. 57. Գլ. իզ. 20.
—
—Գլ. ժա. 19.
3 Ծնն. իգ. 2. ե. 10. ը Թագ. ը. 31.
4 Գլ. է. 57. ի. 1, 19, 21. իա. 4. իգ. 10, 11. ա Կոր. ժե. 9. Գաղ. ա. 13. Փիլ. գ. 6. — Տիմ. ա. 13.
5 Մատ. ժ. 23. Գլ. ժա. 19.
6 Գլ. ը. 31.
7 Մար. ձգ. 17.
8 Գլ. ժգ. 6.
9 Գլ. ե. 36.
10 Գլ. ա. 31.
11 Գլ. ը. 38.
12 Գլ. ձգ. 2.
13 Գլ. ժ. 43. ձգ. 5.
14 Մատ. իը. 19. Գլ. ը. 38.
15 Գլ. ը. 6. ձգ. 6. Եբր. ը. 2.
16 Գլ. ը. 38. ժ. 48. ժա. 17.
17 Մատ. ժ. 8. Տես ը Թագ. ե. 10.
18 Դան. գ. 27. ը Տիմ. ը. 22. Եբր. ժը. 18.
19 Ծնն. ի. 7, 17. Նե. ը. 8. Թագ. իա. 7. ը Թագ. ժգ. 6. Ցաւ. ե. 16.

26 Եւ Տիրոջ հրեշտակը խօսեց Փիլիպպոսի հետ եւ ասեց. Վեր կաց եւ գնա հարաւային կողմը՝ այն ճանապարհը, որ Երուսաղէմից իջնում է
27 Գազա, որ անապատ է։ Եւ նա վեր կացաւ գնաց. եւ ահա մի Եթէովպացի մարդ, Եթէովպացիների կանթակա թագուհու ներքինի մի իշխանը, որ նորա բոլոր գանձի վերայ էր, որ եկել էր Երուսաղէմ երկրպագութիւն
28 անելու. Եւ ետ դառնալիս իր կառքումը նստած կարդում էր եսայիա
29 մարգարէի էջերը։ Հոգին էլ Փիլիպպոսին ասեց. Մօտեցիր եւ հասիր այդ
30 կառքին։ Եւ Փիլիպպոսն առաջ վազելով լսեց որ եսայիա մարգարէի էջերն էր կարդում, եւ ասեց. Հաս-
31 կանո՞ւմ ես արդեօք կարդացածդ։ Նա էլ ասեց՝ Ինչպէս կ'կարողանամ, եթէ մէկը չառաջնորդէ ինձ. եւ Փիլիպպոսին աղաչեց, որ վեր եկնէ նստէ
32 նորա հետ։ Եւ գրքի պարունակութիւնն որ կարդում էր՝ այս էր. Ինչպէս ոչխար տարուեցաւ մորթուելու. եւ ինչպէս գառն իր խուզողի առաջ լուռ կացած՝ այնպէս չէ բանում իր
33 բերանը։ Նորա խոնարհութիւնով նորա դատաստանը վեր առնուեցաւ, Նորա ցեղն ո՞վ պիտի պատմէ. որովհետեւ նորա կեանքը երկրից վեր է
34 առնւում։ Եւ ներքինին պատասխանեց Փիլիպպոսին եւ ասեց. Աղաչում եմ քեզ, մարգարէն սա ո՞ւմ համար է ասում. իրա՞ն համար, թէ մի ու-
35 րիշի համար։ Փիլիպպոսն էլ իր բերանը բացաւ, Եւ այս գրքիցը սկսած՝
36 Յիսուսն աւետարանեց նորան։ Երբոր ճանապարհումը գնում էին, եկան մի ջրի մօտ. եւ ներքինին ասեց. Ահա ջուր, Ինչ է արգելում ինձ, որ
37 մկրտուիմ։ Եւ Նորան ասեց Փիլիպպոսը. Եթէ բոլոր սրտից հաւատում ես, կարելի է. եւ Նա պատասխանեց եւ ասեց. Հաւատում եմ թէ Յիսուէոյ Որդին է Քիստոս Քրիստոսը։
38 Եւ հրաման տուաւ որ կառքը կանգ-

նէ. եւ երկուսն էլ իջան ջուրը՝ Փիլիպպոսը եւ ներքինին, եւ նա մկըր-
39 տեց Նորան։ Եւ երբոր ջրիցը դուրս եկան, Տիրոջ Հոգին Փիլիպպոսին յափշտակեց, եւ ներքինին այլ եւս չտեսաւ Նորան. եւ Նա ուրախութեամբ գնում էր իր ճանապարհը։
40 Եւ Փիլիպպոսը գտնուեցաւ Ազովտոսումը. եւ մանր գալով աւետարանում էր ամեն քաղաքներին մինչեւ որ եկաւ Կեսարիա։

Գլ. Թ

Պօղոսի դարձի գալը. Դեբորը բժշկում է մի անդամալոյծի և յարուցանում է Տաբիթային։

1 Բայց Սօղոսը դեռ սպառնալիք եւ մահ շնչելով Տիրոջ աշակերտների վե-
2 րայ, քահանայապետի մօտ եկաւ, եւ Նորանից Թղթեր խնդրեց Դամասկոս՝ ժողովարանների վերայ. որ եթէ մէկին գտնէ այն ճանապարհին հետեւող՝ մարդիկ կամ կանայք, Նորանց կապած
3 բերէ Երուսաղէմ։ Բայց Նա գնալիս մօտեցաւ Դամասկոսին, եւ յանկարծակի Նորա չորս կողմից լոյս փայլեց
4 երկնքիցը։ Եւ Նա գետնի վերայ ընկած՝ մի ձայն լսեց, որ ասում էր Նորան, Սաւուղ, Սաւուղ, Ինչու՞ ես
5 ինձ հալածում։ Եւ Նա ասեց. Ո՞վ ես, Տէր. եւ Տէրն ասեց. Ես Յիսուսն եմ, որին դու հալածում ես. Դժուար
6 է քեզ խթանին քացի տալ։ Եւ դողալով ու զարհուրելով ասեց. Տէր, Ի՞նչ ես կամենում որ անեմ։ Եւ Տէրն ասեց Նորան. Կանգնիր եւ մտիր քաղաքը, եւ կ'ասուի քեզ թէ ինչ է պէտք քեզ անել։ Բայց այն մարդիկը՝ որ Նորա հետ գնում էին, ապուշ կանգնած էին. ձայնը լսում էին, բայց ոչ-
8 ինչ չէին տեսնում։ Սօղոսն էլ վերկացաւ գետնիցը, իր աչքերը բաց անելով ոչ ոքին չէր տեսնում, եւ Նորա ձեռքիցը բռնած մտցրին Դամասկոս։
9 Եւ երեք օր չէր տեսնում. եւ ոչ ուտում էր եւ ոչ խմում։
10 Եւ Դամասկոսումը Էր աշակերտ

ՃՍոփ. գ. 10։ ՃՍոփ. ծբ. 20։ ՃՆե. ծգ. 7, 8։ ՃՂուկ. իգ. 27։ Գլ. ժբ. 24։ ՃԳլ. ժ. 47։

ՃՄատ. իբ. 19։ Մար. ժգ. 10։ ՃՄատ. ժգ. 16։ Յովհ. ղ. 20։ Բ. 33, 38։ ԺԱ. 27։ Գլ. Բ. 38։ — Յովհ. գ. 15։ Ե. 5, 15։

ՃՓիլ. գ. 12։ դ Թագ. ը. 16։ Նէհ. գ. 11, 14։ — Գլ. ը. 3։ ՃՂեւ. իբ. 6։ իգ. 10—13։ ՃՄատ. իե. 40 Ա.Ե.։ Յես

ՃԱմբ. բ. 8։ ՃԳլ. ե. 39։ ՃՂուկ. գ. 10։ ՃԴան. ժ. 7։ Յես Գլ. իբ. 9։ իգ. 13։ ՃԳլ. իբ. 12։

կար՝ անունն Անանիա . եւ Տէրը տե-
11 սիլքի մէջ ըսաւ . Անանիա . եւ նա ըսաւ . Ահա ես , Տէր : եւ Տէրը ըսաւ ցանկ . վեր կաց դնա այն փողոցը՝ որ կոչուի Ուղիղ . եւ Ծուդայի տանը որոնիր մի Սօղոս անուանուած Տարսոնացի հոգի , որովհետեւ ա-
12 հա աղօթք է անում : եւ նա տեսիլքի մէջ տեսաւ մի Անանիա անունով մարդ , որ մտաւ եւ ձեռքը դրաւ իրան
13 վերայ , որ տեսնէ : Անանիան էլ պատասխանեց . Տէր , ես այն մարդի համար չսաւերից լսեցի , թէ Երուսաղէմի չարիք արաւ քո սուրբերին ներսում-
14 ումը ; եւ այստեղ էլ քահանայապետներից իշխանութիւն ունի , որ այն ամենքին կապէ , որ քո անունը
15 կանչում են : Տէրն էլ ասեց նորան . Դնա , որովհետեւ նա ինձ համար ընտրուած անօթ է , որ իմ անունը տանէ Հեթանոսների , Թագաւորների
16 եւ Իսրայէլի որդիանց առաջին : Որովհետեւ ես ցոյց կ՚տամ նորան , Թէ որչափ պիտի չարչարուի իմ անունի հա-
17 մար : Նէ Անանիան գնաց՝ եւ մտաւ այն տունը . եւ ձեռքերը դրաւ նորա վերայ , եւ ասեց . Սաուղ եղբայր , Տէրն ուղարկեց ինձ , այն Յիսուսը որ երեւեցաւ քեզ ճանապարհումը , որ գալիս էիր , որ տեսնես՝ եւ Սուրբ
18 Հոգով լցուիս : եւ չուտով նորա աչքերիցը թեփերի պէս վայր ընկան . եւ իսկոյն տեսաւ , եւ վերկացաւ
19 մկրտուեցաւ . եւ կերակուր առաւ՝ զօրացաւ : եւ Սօղոսը Նմի քանի օր Դամասկոսումը լինող աշակերտների հետ եղաւ :
20 եւ չուտով ժողովարաններումը Քրիստոսին քարոզեց , Թէ Այս է Աս-
21 տուծոյ Որդին : Ամենքն էլ որ լսում էին , զարմանում էին եւ ասում . Չէ՞ որ սա էր՝ որ Երուսաղէմումը հալածում էր այս անունը կանչողներին . եւ հէնց նորա համար է այստեղ եկել ,
22 որ տորանց կապած տանէ քահանայապետների մօտ : Բայց Սօղոսն աւելի եւս զօրանում էր՝ եւ յաղթում էր այն Հրէաներին , որ Դամասկոսումը բնակուած էին . ապացուցանելով Թէ սա է
23 Քրիստոսը : Երբոր բաւական օրեր լրացան , Հրէաները խորհուրդ արին՝
24 որ սպանեն նորան : Բայց նորանց նենգութիւնը յայտնուեցաւ Սօղոսին , որ գիշեր եւ ցերեկ դռները պահում
25 էին՝ որ նորան սպանեն : Աշակերտներն էլ նորան գիշերով առան , եւ զամբիւղով պարսպիցը կախելով ի-ջեցրին :
26 Նէ երբոր Սօղոսը Երուսաղէմ եկաւ , ջանք էր անում , որ աշակերտներին յարի . եւ ամենքը նորանից վախենում էին , եւ չէին
27 հաւատում՝ Թէ աշակերտ է : Բայց Բառնաբասը նորան առաւ՝ տարաւ առաքեալների մօտ . եւ նորանց պատմեց՝ Թէ ինչպէս ճանապարհումը Տիրոջը տեսաւ , եւ Թէ նորա հետ խօսեց , Եւ ինչպէս Դամասկոսումը համարձակ քարոզեց Յիսուսի անունը :
28 եւ նորանց հետ էր Երուսաղէմումը մտնելով եւ դուրս գալով ,
29 եւ Տէր Յիսուսի անունը համարձակ քարոզելով : եւ Հելլենախօսների հետ էլ խօսում էր՝ եւ վիճաբանութիւն էր անում . Եւ նորանք որոնում էին , որ
30 սպանեն նորան : եւ եղբայրները իմանալով , նորան իջեցրին Կեսարիա , եւ ուղարկեցին նորան Տարսոն :
31 Բայց եկեղեցիները բոլոր Հրէաստանի՝ Գալիլեայի եւ Սամարիայի մէջ խաղաղութիւն ունէին , չինվում էին , եւ Տիրոջ երկիւղին հետեւում . եւ Սուրբ Հոգու մխիթարութեամբը շատանում էին :
32 եւ եղաւ երբոր Պետրոսը Նման էր գալիս ամեն տեղ , եկաւ այն սրբերի մօտ , որ Լիւդիայի մէջ բնակուած էին
33 եւ այնտեղ մի մարդ գտաւ , անունը

ը Գլ. խ. 39. խ. 3.
ե Հմմտ. 1.
զ Հմմտ. 21. Գլ. ե. 39. խ. 10. — Կոր. ա. 3. բ Տիմ. բ. 22.
է Գլ. ժգ. 3. խ. 21. խգ. 17. Հռոմ. ա. 5. — Կոր. ժե. 10. Գաղ. ա. 15. Եփես. գ. 7. 8. — Տիմ. բ. 7. բ Տիմ. ա. 11.
ը Հռոմ. ա. 5. ժա. 13. Գաղ. բ. 7. 8.
թ Գլ. ի. 22. 23. խգ. 1 եւ 3. ժ Գլ. խ. 22. խա. 11. բ Կոր. ժա. 32—38. — Գործ. գ. 3.
ի Գլ. խբ. 13. 13.
լ Գլ. ը. 17.
խ Գլ. բ. 4. գ. 31. ը. 17. ժգ. 52.
ծ Գլ. խգ. 20.
կ Գլ. ը. 37.
հ Գլ. ը. 3. Հմմտ. 1. Գաղ. ա. 13. 23.
ձ Գլ. ժբ. 25.
ղ Գլ. խգ. 12. ի. 3. բ Կոր. ժա. 26.
ճ Գլ. ժբ. 17.
մ Գործ. բ. 15. — Գործ. իգ. 13.
յ Գլ. խբ. 17. Գաղ. ա. 17, 18.
ն Գլ. գ. 36. ժգ. 2.
շ Հմմտ. 20. 22.
— Գաղ. ա. 18.
— Գլ. գ. 1.
չ Հմմտ. 23. բ Կոր. ժա. 26.
— Գործ Գլ. ը. 1.
ջ Գլ. ը. 14.

Ենէա, որ ութ տարի մահիճի մէջ ան-
34 դամալոյծ դրած էր։ Եւ Պետրոսն ա-
սաց Ենէան. Ենէա, Յիսուս Քրիս-
տոսը քեզ բժշկում է, վեր կաց եւ
անկողինդ շինիր. եւ նա չուռաով վեր-
35 կացաւ։ Եւ տեսան Ենէան ամենքը որ
բնակուած էին Լիւդիայի եւ Սարոնի
մէջ, որոնք դարձան դէպի Տէրը։
36 Եւ Յոպպէի մէջ մի աշակերտ եղած
կին կար՝ անունը Տաբիթա, որ թարգ-
մանուած ասվում է Այծեմիկ. Նա
լիքն էր բարի գործերով եւ ողորմու-
37 թիւններով, որ անում էր։ Եւ եղաւ
այն օրերումը, որ նա հիւանդացաւ
եւ մեռաւ. եւ նորան լուացին՝ դրին
38 վերնատունը։ Եւ Լիւդիան Յոպպէին
մօտիկ լինելով, աշակերտները լսեցին՝
թէ Պետրոսը այնտեղ է, նորա մօտ
երկու մարդ ուղարկեցին աղաչելու,
39 որ չ'ուշանայ նորանց մօտ գալու։ Եւ
Պետրոսը վերկացաւ եկաւ նորանց
հետ. եւ երբ որ եկաւ, նորան հանե-
ցին այն վերնատունը. եւ ամեն որ-
բեւայրիները նորա չորս կողմովը
կանգնեցին, լաց էին լինում եւ ցոյց
էին տալիս այն հագուստները եւ այն
հանդերձները որ Այծեմիկը շինում
40 էր, քանի որ նորանց հետ էր։ Եւ
Պետրոսը համենին դուրս հանեց,
ծունկ դրաւ՝ աղօթք արաւ. եւ
դարձաւ դէպի մարմինն եւ ասաց.
Տաբիթա, վեր կաց. եւ նա աչքերը
բաց արաւ. եւ Պետրոսին որ տեսաւ՝
41 ուղիղ նստեց։ Եւ նա ձեռքը տուաւ
նորան՝ եւ վերկացրեց նորան. եւ
կանչեց սուրբերին եւ որբեւայրինե-
րին, եւ նոքանց առաջին կենդանի
42 կանգնեցրեց նորան։ Եւ յայտնի եղաւ
բոլոր Յոպպէի մէջ, եւ հաւատացին
43 Տիրոջը. Եւ նա շատ օր մնաց Յոպպէումը՝ մի կաշեգործ Սի-
մօնի մօտ։

Գլ. Ժ

Կոռնելիոսը եւ ուրիշ հեթանոսներ հաւատում են Պետ-
րոսի քարոզութիւնով։

1 Կեսարիայումը մի մարդ կար՝ անունը
Կոռնելիոս՝ հարիւրապետ, Իտալացի
2 կոչուած գնդիքը. Բարեպաշտ եւ
հաստատամտաւոր իր բոլոր անովը.
շատ ողորմութիւններ էր անում ժո-
ղովրդին, եւ ամեն ժամանակ աղօթք
3 անում դէպի Աստուած։ Ենա օրուայ
իրրեւ իններորդ ժամին տեսիլքի մէջ
յայտնի տեսաւ Աստուծոյ հրեշտակը,
որ մտնելով նորա մօտ՝ ասում էր
4 նորան, Կոռնելիոս։ Նա էլ նորան
նայելով շատ վախով բռնուեցաւ, եւ
ասաց, Ինչ է Տէր. եւ նա ասեց նո-
րան, Քո աղօթքներն ու քո ողորմու-
թիւնները վեր եկան Աստուծոյ առա-
5 ջին՝ յիշատակի համար։ Եւ հիմա մար-
դիկ ուղարկիր Յոպպէ, եւ կանչիր
Սիմօնին, որ Պետրոս է կոչւում։
6 Նա հիւր է մի կաշեգործ Սիմօնի
մօտ, որի տունը ծովի մօտ է. Նա
7 կ'ասէ քեզ ինչ պէտք է անել։ Եւ եր-
բոր գնաց այն հրեշտակն՝ որ Կոռնե-
լիոսի հետ խօսում էր, իր ծառանե-
րից երկուսին՝ եւ իր սպասաւորներից
8 մէկ բարեպաշտ զինուոր կանչեց. Եւ
բոլորը պատմեց նորանց, եւ ուղար-
կեց նորանց Յոպպէ։
9 Եւ հետեւեալ օրն երբոր նորանք
ճանապարհ ընկան, եւ այն քաղաքին
մօտեցան, Պետրոսը վեր եկաւ կտուրը
վեց ժամի մօտերը աղօթք անելու.
10 Սովեց՝ եւ կամենում էր ճաշել, եւ նո-
րանք կերակուր պատրաստելիս՝ մարքի յա-
փշտակութիւն եղաւ նորա վերայ։
11 Եւ տեսաւ երկինքը բացուած. եւ
մի մեծ կտաւի պէս անօթ չորս ծայ-
րերը կապած՝ իջաւ երկրի վերայ։
12 Որի մէջ կային երկրի ամեն կերպ չոր-
քոտանիները եւ գազանները եւ սո-
ղուններն եւ երկնքի թռչունները։
13 Եւ ձայն եղաւ նորան. Վեր կաց,
14 Պետրոս, մորթիր՝ եւ կեր։ Պետրոսն
էլ ասեց. Քաւ լիցի, Տէր, Նորովհե-
տեւ ես երբէք պիղծ կամ անմաքուր
15 բան չ'կերայ։ Եւ դարձեալ երկրորդ
անգամ ձայն եղաւ նորան, Ինչ որ
Աստուած սրբեց, դու պիղծ մի հա-

ա Գլ. գ. 6, 16, գ. 10։
բ Գործ. ե. 16։
գ Գլ. ժա. 31։
դ Ա Տիմ. բ. 10. Տիտ. գ. 8։
ե Գլ. ա. 13։
զ Ա Պետ. բ. 25։

է Գլ. ե. 39։
ը Գործ. ե. 41, 42։ Յովհ. ժա. 43։
թ Յովհ. ժա. 45. ժբ. 11։
ժ Գլ. ժ. 6։

—

ի Հմր. 22։ Գլ. ը. 3. իբ. 12։
ի Հմր. 35։
լ Հմր. 30. Գլ. ժա. 13։
խ Գլ. բ. 43։
ծ Գլ. ժա. 8 եւ 9։
կ Գլ. ե. 55։ Յայտ. ժբ. 11։

հ Դղ. ժա. 4։ բ. 28։ ը Ծն. ժգ. 3, 7։ Եզեկ. գ. 14։
ղ Գործ. ժե. 11. Գործ. ե. 18, 19, 20, 23. Հռովմ. ժգ. 17, 20. ա Կոր. ժ. 25։ ա Տիմ. գ. 4։ Տիտ. ա. 15։

16 մարիր։ Այս երեք անգամ եղաւ, եւ
17 այն անօթը վերացաւ երկինքը։ Եւ
երբոր Պետրոսը զարմացած էր իր
մտքումը, թէ ինչ պիտի լինի այն
տեսիլքը՝ որ տեսաւ, ահա Կոռնե-
լիոսից ուղարկուած մարդիկը՝ Սի-
մօնի տունը որոնելով դռան մօտ
18 կանգնեցին։ Եւ կանչելով հարցնում
էին, թէ Սիմօնն՝ որ Պետրոս է կոչ-
19 ւում՝ այստե՞ղ է հիւր։ Եւ դեռ Պետ-
րոսը այն տեսիլքի համար միտք էր ա-
նում, Հոգին նորան ասեց. Ահա ե-
20 րեք մարդիկ քեզ որոնում են։ Բայց
վեր կաց իջիր։ Եւ գնա նորանց հետ
առանց խղճմտանք անելու, որովհետեւ
21 ես եմ ուղարկել նորանց։ Եւ Պետ-
րոսն իջաւ այն մարդկանց մօտ որ
Կոռնելիոսից նորա մօտ էին ուղար-
կուած, եւ ասեց. Ահա ես եմ, որին
որոնում էք. ինչ բան կայ որի հա-
22 մար եկաք դուք։ Նորանք էլ ասացին,
Կոռնելիոս հարիւրապետն արդար
եւ աստուածավախ մարդ, Հրէա-
ների բոլոր ազգիցը քաջ վկայութիւն
ունի, նա հրաման առաւ մի սուրբ հրեշ-
տակից, որ քեզ կանչէ իր տունը եւ
23 քեզանից խօսքեր լսէ։ Եւ նորա կան-
չից նորանց՝ եւ ընդունեց իրրեւ հիւր։
Եւ հետեւեալ օրը Պետրոսը նորանց
հետ գնաց. եւ այն եղբայրներիցն՝ որ
Յոպպէացուն էին, իմի քանիսը նորա
24 հետ եկան։ Եւ հետեւեալ օրը մտան
Կեսարիա. եւ Կոռնելիոս իր ազգա-
կաններին եւ բնաւանի բարեկամներին
կանչել էր, եւ սպասում էր նորանց։
25 Եւ եղաւ երբոր Պետրոսը ներս էր
մտնում, Կոռնելիոսը դիմաւորից
նորան, եւ ոտներն ընկած երկրպագից։
26 Պետրոսն էլ կանգնեցրեց նորան եւ
ասեց. Վեր կաց, ես ինքս էլ մարդ
27 եմ։ Եւ նորա հետ խօսելով ներս մը-
տաւ. եւ գտնէլ շատ մարդ ժողով-
28 ուած գտաւ։ Եւ նորանց ասեց. Դուք
գիտէք, ինչպէս ապօրէն բան է Հրէայ
մարդի համար մի այլազգու դպչիլ
կամ մօտենալ. բայց ինձ Աստուած ինձ
ցոյց տուաւ, ոչ մէկ մարդի էլ պիղծ
29 կամ անմաքուր չասել։ Սորա համար
էլ առանց ընդդիմ խօսելու եկայ, եր-
բոր կանչուեցայ. հիմա հարցնում եմ,
30 ինչ բանի համար կանչեցիք ինձ։ Եւ
Կոռնելիոսը ասեց. Չորս օրից առաջ
մինչեւ այս ժամը՝ ծոմ էի պահում եւ
իններորդ ժամին իմ տան մէջ աղօթք
էի անում, եւ ահա մի մարդ կանգ-
նեց իմ առաջին հալիւտակ հանդերձ-
31 ներով, եւ ասեց. Կոռնելիոս, քո
աղօթքը լսուեցաւ, եւ քո ողորմու-
թիւնները յիշուեցան Աստուծոյ առա-
32 ջին։ Հիմա ուղարկիր Յոպպէ, եւ
կանչիր Սիմօնին՝ որ Պետրոս է կոչ-
ւում. սա մի կաշեգործ Սիմօնի տա-
նը հիւր է՝ ծովի մօտ. երբ որ նա գայ,
33 քեզ հետ կխօսի։ Եւ ես իսկոյն քեզ
մօտ ուղարկեցի. դու էլ լաւ արիր,
որ եկար. հիմա մենք ամենքս Աստու-
ծոյ առաջին կանգնած ենք, որ լսենք
այն ամենն՝ որ Տէրիցը քեզ հրամայ-
ուած է։
34 Պետրոսը իր բերանը բանալով ասեց.
Ճշմարտութեամբ հասկանում եմ, որ
35 Աստուած աչառ չէ. Այլ ամեն
ազգումն, ով որ վախենում է նորա-
նից՝ եւ արդարութիւն է գործում,
36 ընդունելի է նորան։ Այն խօսքը որ
ուղարկեց Իսրայէլի որդիանցը հա-
մար, խաղաղութիւն աւետարանել
Յիսուս Քրիստոսի ձեռովը. (սա է
37 ամենի Տէրը.) Դուք ինքներդ գիտէք
այն բանն, որ եղաւ բոլոր Հրէաստա-
նումը. Գալիլեայից սկսած այն մկրը-
տութիւնից յետոյ, որ Յովհաննէսը
38 քարոզից. Այն Յիսուսին որ Նազա-
րէթից է, թէ ինչպէս նորան Աստ-
ուած Սուրբ Հոգով եւ զօրութիւնով
օծից. որ ման եկաւ բարի անելով եւ
հաստատելով բոլոր հարստահարուած-
ներին բժշկելով. որովհետեւ Աստուած

Բ Գլ. ժա. 12.
Ա Գլ. ժե. 7.
Է Հիմ. ի. 2 Եզեկ.
Ը Գլ. իբ. 12.
Ը Հիմ. 45. Գլ. ժա. 12.
Ա Գլ. ժգ. 14. Յով. ԺՔ. 10. իբ. 9.
Ի Ծագ. ը. 9. Ես. 28. Գլ. ժա. 3. Գաղ. բ. 12, 14.
Հ Գլ. ժե. 8, 9. Եփես. գ. 6.
Ղ Աստ. իբ. 3. Մատ. ժգ. 5. Ղուկ. իգ. 4.
Չ Գլ. ա. 10.
Ճ Հիմ. 4 Եզեկ. Դան. ժ. 12. Տես Ղուկ. բ. 13.
• Ուշադիր չլինիր։
Ր Ը Օր. Ժ. 17. Բ Մն. ԺԲ. 7. Ծար լէ. 19. Հռովմ. բ. 11. Գաղ. բ. 6. Եփես. գ. 9. Կող. գ. 25. = Գնա. ա. 17.
Ց Գլ. ժե. 9. Հռովմ. բ. 13. 27. գ. 22, 29. Ա. 13, 13. = Կոր. Ժբ. 13. Գաղ. գ. 28. Եփես. բ. 13, 18. գ. 6.
Ն Ես. ԽԹ. 19. Եփես. բ. 14, 16, 17. Կող. ա. 20.
Շ Աստ. իբ. 19. Հռովմ. ժ. 12. = Կոր. ժե. 27. Եփես. ա. 20, 22. = Գնա. գ. 22. Յայտ. ժէ. 14. ԽԲ. 16.
Ո Ղուկ. գ. 16.
Չ Ղուկ. գ. 18. Գլ. բ. 22. գ. 27. Երր. ա. 9.
Պ Յով. է. 3.

39 Նորա հետ էր ։ Ել։ մինք վկայ ենք
այն ամեն բաներին , որ Հրէաների
երկրումը եւ Երուսաղէմումն արաւ ։
՚որին փայտից կախած սպանեցին ։
40 Նորան Աստուած յարուցիւն տուաւ
երրորդ օրը ։ եւ յայտնի արաւ նորան ։
41 ՚Ոչ թէ բոլոր ժողովրդին , այլ մեզ՝
Աստուածանից առաջագոյն ընտրուած
վկաներիս ։ Որ կերանք եւ խմեցինք
նորա հետ՝ նորա մեռելներից յարու-
42 թիւն առնելուց յետոյ ։ ՚Եւ պատուի-
րեց մեզ ժողովրդին քարոզել՝ եւ վկա-
յութիւն դնել ։ ՚թէ ինքն է Աստուա-
ծանից սահմանուած դատաւորը ՚մեռ-
43 ելներին եւ կենդանիներին ։ ՚Բոլոր
մարգարէները վկայութիւն են տալիս
նորա մասին , Որ նորա անունովը
մեղքերի թողութիւն կ՚առնէ ամեն
նորան հաւատացողը ։
44 Եւ Պետրոսը դեռ այս բանը խօսե-
լիս , ՚Սուրբ Հոգին իջաւ այն խօսքը
45 լսողների բոլորի վերայ ։ Եւ զարմա-
ցան Պետրոսի հետ եկող հաւատաց-
եալները , ՚որ թլփատութիւնից էին ։
Որ հեթանոսների մէջ էլ Սուրբ Հո-
46 գու պարգեւը թափվում էր ։ Որով-
հետեւ լսում էին՝ որ նորանք լեզու-
ներով խօսում եւ Աստուծուն փառա-
47 ւորում էին ։ Այն ժամանակ Պետրոսը
պատասխանեց ։ Մի՞թէ մէկը կարող է
ջուրը արգիլել , որ սորանք չ՚մկրտուին ,
՚որ Սուրբ Հոգին ընդունեցին ինչ-
48 պէս եւ մինք ։ Եւ նորանց հրամայեց
Որ Տիրոջ անունովը մկրտուին ։ այն
ժամանակ աղաչեցին նորան՝ որ մի
քանի օր մնայ ։

ԳԼ. ԺԱ

Պետրոսը արդարանում է թէ մտել է հեթանոսների մէջ , բայց նա ցոյց է տալիս իր իրաւունքը։ Բառնաբաս նկարագրում հաստատուելիը Անտիոքում։

1 Եւ առաքեալները եւ այն եղբայրները՝
որ Հրէաստանի կողմերումն էին , լսե-
ցին որ հեթանոսներն էլ ընդունեցին
2 Աստուծոյ խօսքը ։ Բայց երբոր Պետ-
րոսը վեր եկաւ Երուսաղէմ , այն հա-
ւատացեալները , ՚որ թլփատութիւ-
3 նից էին վիճում էին նորա դէմ , Եւ
ասում էին , թէ Դու անթլփատ մարդ-
կանց մօտ մտար , եւ Նորանց հետ
4 կերար ։ Եւ Պետրոսը սկսեց ՚կարգով
5 պատմել նորանց՝ եւ ասել ։ Էի Յոպէ
քաղաքումն աղօթք էի անում՝ եւ մտքի
յափշտակութեան մէջ տեսիլք տեսայ ,
՚որ մեծ տաւէր պէս մի անօթ՝ չորս
ծայրից կախուած՝ երկնքիցը վայր էր
գալիս , եւ ինձ մինչեւ ինձ մօտ ։
6 Երբոր աչքս նորա մէջ դցած նայում
էի , եւ տեսայ երկրի չորքոտանիները ,
եւ գազանները , եւ սողունները , եւ
7 երկնքի թռչունները ։ Եւ ձայն լսեցի ,
որ ասում էր ինձ ։ Վեր կաց Պետրոս ,
8 մորթիր եւ կեր ։ Եւ ասեցի ։ Ֆաւ
լիցի , Տէր ։ որովհետեւ երբէք պիղծ
կամ անմաքուր բան իմ բերանը չէ
9 մտած ։ Ձայնը երկրիցին ինձ երկրորդ
անգամ պատասխանեց ։ Այն որ Աստ-
ուած սրբեց , դու պիղծ մի համարիր
10 Եւ այս երեք անգամ եղաւ , եւ բո-
լորը դարձեալ վերացաւ երկինքը ։
11 Եւ ահա չուտով երեք մարդիկ եկան
կանգնեցին այն տան առաջին , ուր
որ ես էի ։ Կեսարիայիցն ինձ մօտ ու-
12 ղարկուած ։ Եւ Հոգին ինձ ասեց ,
որ նորանց հետ գնամ՝ առանց խղճմ-
տանք անելու ։ Այս վեց եղբայրներն
էլ ինձ հետ եկան , եւ մտանք այն
13 մարդի տունը ։ ՚Եւ պատմեց մեզ , թէ
ինչպէս տեսաւ հրեշտակին իր տանը ,
որ կանգնած էր՝ եւ ասում էր նորան ։
Ուղարկիր Յոպէ , եւ կանչիր Պետ-
14 րոս կոչուած Սիմօնին ։ Նա քեզ հետ
բաներ կ՚խօսի , որ նորանով կ՚փըր-
15 կուիս դու՝ եւ քո բոլոր տունը ։ Եւ
երբոր սկսեցի խօսել , Սուրբ Հոգին
իջաւ նորանց վերայ Ինչպէս եւ մեզ
16 վերայ սկզբում ։ Եւ ես յիշեցի Տիրոջ

է Գլ. ը. 33։
–Գլ. Ե. 30։
–Ցոմվ. Ժգ. 17, 33։ Գլ. Ժգ. 31։
Է Ղևտ. իգ. 30, 43։ Ցոմվ. ք. 13։
Ժ Սաա. իբ. 19, 20։ Գլ. ա. 8։
բ Ցոմվ. Ե. 22, 27։ Գլ. Ժե. 31։

ց Հռոմ. Ժգ. 9, 10։ բ Կոր. Ե. 10։ բ Տիմ. գ. 1։ ա Պետ. գ. 5։
–Ես. Ժգ. 11։ Երեմ. լ. 34։ Դան. թ. 24։ Միք. է. 18։ Զաք. Ժգ. 1։ Մալ. գ. 2։ Գլ. իգ. 22։
է Գլ. Ժե. 9։ իգ. 18։ Հռոմ. Ժ. 11։ Գալ. գ. 22։

թ Գլ. գ. 21։ ը. 15—17։ Ժա. 15։
ժ Հրկ. 23։
ի Գլ. Ժա. 18։ Գալ. գ. 14։
–Գլ. Ժա. 17։
ի Կոր. ա. 17։
է Գլ. բ. 38։ ը. 16։
–Գլ. Ժ. 45։ Գալ. բ. 12։

ի Գլ. Ժ. 28։
է Գործ. բ. 12։
Ղևտ. ա. 3։
ի Գլ. Ժ. 9, 44։
ՀՑոմվ. Ժգ. 13։ Գլ. Ժ. 19։ Ժե. 7։
ի Գլ. Ժ. 33։
–Գլ. Ժ. 30։
ջ Գլ. բ. 4։ Ժ. 47։

այն խօսքը՝ որ ասում էր . Յովհաննէսը ջրով մկրտեց . բայց դուք Սուրբ
47 Հոգով կ՚մկրտուիք : Երբեմն՝ երբ Աստուած միևնոյն պարգեւը տուաւ նորանց , ինչպէս եւ մեզ , որ Տէր Յիսուս Քրիստոսին հաւատացինք , ապա ես ո՛վ էի որ կարողանայի Աս-
48 տուծուն արգելել : եւ երբոր լսեցին այս բաները , լռեցին եւ փառաւորում էին Աստուծուն՝ եւ ասում էին . Երեմն հեթանոսներին էլ Աստուած կեանքի համար ապաշխարութիւն տուաւ :
49 Եւ նորանք որ ցրուած էին այն նեղութիւնից , որ Ստեփաննոսի վրայ եղաւ , մինչեւ Փիւնիկէ եւ Կիպրոս եւ Անտիոքիա հասան . եւ ոչ ոքի չէին խօսում Աստծոյ խօսքը , բայց
20 միայն Հրէաներին : Եւ նորանցից ոմանք կային՝ Կիպրացի եւ Կիւրենացի մարդիկ , որ Անտիոք մտած խօսում էին Յոյներին հետ՝ աւետարանելով
21 Տէր Յիսուսը : Նե Տիրոջ ձեռը նորանց հետ էր . եւ բազմաթիւ մարդիկ հաւատացին եւ դէպի Տէրը դար-
22 ձան : Այս բանի լուրը հասաւ Երուսաղէմի եկեղեցու ականջին , եւ Բառնաբասին ուղարկեցին որ գնայ մինչեւ
23 Անտիոք : Նա երբոր եկաւ , եւ Աստուծոյ շնորհքը տեսաւ՝ ուրախ եղաւ , եւ յորդորում էր ամենին՝ որ սրտի յաժարութեամբ Տիրոջ հետ մնան ,
24 Որովհետեւ նա բարի եւ Սուրբ Հոգով եւ հաւատքով լցուած մարդ էր . եւ նշան ժողովուրդ աւելացաւ Տիրոջ
25 համար : Եւ Բառնաբասը դուրս եկաւ Տարսոն , որ Սօղոսին որոնէ , եւ նո-
26 րան գտաւ բերաւ Անտիոք : Եւ եղաւ որ նորանք մի բոլոր տարի ժողովւում էին եկեղեցու մէջ , եւ շատ ժողովուրդ էին սովորեցնում , եւ աշակերտներն առաջ Անտիոքումը Քրիստոնեայ անուանուեցան :
27 Եւ այն օրերումն Երուսաղէմիցը
28 մարգարէներ իջան Անտիոք : Եւ նորանցից մէկին՝ անունն Ագաբոս , վեր-
կացաւ՝ Հոգովն իմաց տուաւ , թէ բոլոր աշխարհի վերայ մեծ սով է լինելու , որ կղավդիոս կայսեր ժամանակին եղաւ .
29 Էլ : Բայց աշակերտներն որոշեցին որ իրանցից ամեն մէկն , որքան որ կարող էր , ծառութիւն ուղարկէ Հրէաստանումը բնակուած եղբայրներին .
30 Նոր արին էլ , եւ ուղարկեցին երէցների մօտ՝ Բառնաբասի եւ Սօղոսի ձեռովը :

ԳԼ· ԺԲ

Յակոբոսը սպանւում է և Պետրոս բանտարկւում է Հերովդեսի մեռնիլը որ Տիրոյ հրեշտակից զարկուած չբարձր մեռնում է :

1 Այն ժամանակը Հերովդէս Թագաւորը ձեռք զցեց , որ եկեղեցուց մի քա-
2 նիսին չարչարէ : Եւ Յակոբոսին՝ Յով-
3 հաննէսի եղբօրը , սրով սպանեց : Եւ տեսնելով որ Հրէաներին հաճելի է , նորա վերայ Պետրոսին էլ բռնեց .
4 (եւ Բաղարջակերաց օրերն էր :) Նորան երբ որ բռնեց՝ բանտը դրաւ , եւ մատնեց չորս կարգ չորսական զինուորների որ պահեն նորան . եւ կամենում էր զատկից յետոյ նորան բերել ժողովըր-
5 դի առաջին : Եւ Պետրոսը բանտումը պահուած էր . բայց նորա համար անդադար աղօթք էր լինում եկեղեցուցը
6 դէպի Աստուած : Եւ երբոր Հերովդէսը կամեցաւ նորան դուրս բերել , այն դիշերը Պետրոսը քնած էր երկու զինուորների մէջ երկու շղթայով կապուած . եւ պահապանները դուռն
7 առաջին բանտը պահպանում էին : Եւ ահա Տիրոջ հրեշտակը կանգնեց , եւ տան մէջ լոյս ծագեց . եւ խթեց Պետրոսի կողին՝ նորան արթնացրեց եւ ասեց . Վեր կաց չուտով . եւ շղթաները
8 վայր ընկան նորա ձեռներիցը : Եւ հրեշտակն ասեց նորան . Գօտիդ կապիր եւ հողաթափներդ հագիր ոտներիդ , եւ նա այնպէս արաւ . եւ ասեց նորան . Հանդերձներդ քեզ վերայ
9 զգիր եւ իմ ետեւից եկ : Եւ նա դուրս եկաւ գնում էր նորա ետեւից , եւ չգիտէր թէ ճշմարիտ է հրեշտակից

ԺԲ· 11· Յովհ· ա· 36· 33· Գլ· ա· 5· ԺԲ· 4· ԺԵ· Բգ· 3· Յովհ· բ· 38· գ· 18·
ԺՂ· Ա՛ե· 8· 9·
ԻԳ· Ժ· 47·
ԻԹ· Ժ· 45·
Լբ Կոր· ե· 10·
ՀԳ· բ· 1, 4·
* Ոմանք՝ Հելլենախօսների
ՅՂ·ա՛ե· ա· 60· Գլ· բ· 47· ՂԳ· ք· 35·
ՃԳ· ք· 37·
ՀԳ· Ժգ· 43· Ժգ· 21·
ՀՂ· ը· 5·
ՆՀԲ· 21· Գլ· ե· 14·
ՂԳ· ք· 30·
ՃԳ· բ· 17· Ժգ· 1· Ժե· 32· ի՛ե· 9· = Կոր· Ժբ· 28· Եփես· գ· 11·
ՂԳ· ի՛ե· 10·
ՂՀոռմ· Ժե· 26· = Կոր· Ժգ· 1· բ Կոր· ք· 1· Գաղ· բ· 10·
ԷԳ· Ժբ· 23·
—
—Ա՛ե· գ· 21· Ժ· 2· ի՛ե· 22· ԲԵբ· Ժբ· 14, 15· Իգ· 15·
Ե Յովհ· ի՛ե· 18·
ՃԳ· ե· 19·
ՆՄագ· Էիգ· 1·

եղածը. որովհետեւ կարծում էր թէ
10 Ներաղ է տեսնում, եւ երբոր նորանք անցան առաջի պահապաններից եւ երկրորդից, եկան մինչեւ երկաթի դուռը որ դէպի քաղաքն էր տանում. Որ ինքն իրանից բացուեցաւ նորանց համար, եւ դուրս գալով մի փողոց անցան, եւ չուտով հրեշտակը նորա-
11 նից հեռացաւ։ Եւ Պետրոսը ինքն իրան գալով ասեց. Հիմա ճշմարիտ իմացայ, Որ Տէրն իր հրեշտակն ուղարկեց, եւ Հերովդէսի ձեռքից, եւ Հրէաների ժողովրդի
12 բոլոր սպասած բաներից։ Եւ մտածելով հենաւ Մարկոս կոչուած Յովհաննէսի մայր Մարիամի տունը, ուր շատերը ժողովուած՝ աղօթք էին
13 անում։ Եւ փողոցի դուռը որ թակեց, մի աղախին անունը Հոդէ մօտ եկաւ,
14 որ ականջ դնէ. Եւ Պետրոսի ձայնը ճանաչեց, ուրախութիւնից դուռը բաց չարաւ. Ներս վազեց եւ պատմեց, թէ Պետրոսը դռանը կանգնած է։
15 Նորանք էլ ասեցին նորան. Դժուել ես. իսկ նա հաստատում էր թէ այսպէս է. եւ նորանք ասում էին թէ Ի՛նորա
16 հրեշտակն է։ Բայց Պետրոսը կանգնած սակաւ դուռը թակում էր. երբոր բաց արին, տեսան նորան եւ զարմացան։
17 Եւ Ինա ձեռքով նշան արաւ նորանց որ լուռ կենան. եւ պատմեց նորանց, թէ ինչպէս Տէրը բանտից իրան հանեց. եւ ասեց. Այս բանը պատմեցէք Յակոբոսին եւ եղբայրներին. եւ դուրս ե-
18 կաւ գնաց ուրիշ տեղ։ Եւ երբոր առաւօտ եղաւ՝ մեծ խռովութիւն կար այն զինուորների մէջ, Թէ Պետրոսը
19 ինչ եղաւ։ Բայց Հերովդէսը երբոր նորան ուղեց եւ չգտաւ, պահապաններին քննեց եւ հրամայեց սպանել. եւ Հրէաստանից իջաւ կեսարիա՝ եւ
20 այնտեղ էր լինում։ Եւ Հերովդէսը չատ բարկացած էր Տիւրացիների եւ Սիդոնացիների վերայ. եւ նորանք միասին եկան նորա մօտ. եւ Բլաստոսին Թագաւորի ներսի
սան վերակացուին՝ համոզելով խաղաղութիւն էին խնդրում. Որովհետեւ նորանց երկիրը՝ արքունիքից էր կե-
21 րակրւում։ Մի որոշած օր, Հերովդէսը Թագաւորական զգեստ հագած աւետեանում նստած էր, եւ հրապարակաւ աւետարանում էր դէպի
22 նորանց։ Եւ ամբոխն աղաղակում էր, թէ Դա Աստուծոյ ձայն է, եւ ոչ թէ
23 մարդի։ Եւ իսկոյն Տիրոջ հրեշտակը հարկեց նորան, որովհետեւ Աստուծուն չտուաւ փառքը. եւ որդներով լցուելով՝ մեռաւ։
24 Եւ Աստուծոյ խօսքն աճում էր եւ
25 տարածւում։ Բառնաբասը եւ Սօղոսը Երուսաղէմից ետ դարձան. եւ իրանց հետ էին առել Յովհաննէսին էլ, որ Մարկոս էր կոչուած։

Գլ. ԺԲ

Պօղոս և Բառնաբասը ուղարկվում են. նրանց մոգ, Հրէաների հակառակութիւնը. Պօղոս և Բառնաբասը հեթանոսներին են գնում։

1 Եւ Անտիոքումն՝ այն տեղի եկեղեցու մէջ կային մի քանի մարգարէներ եւ վարդապետներ. Բառնաբասը եւ Նիգէր կոչուած Շմաւոնը, եւ Ղուկիոս Կիւրենացին, եւ Հերովդէս չորրորդապետի ընդունակից Մանայէնը, եւ
2 Սօղոսը։ Սորանք երբոր Տիրոջը պաշտօն էին մատուցանում եւ ծոմ էին պահում, Սուրբ Հոգին ասեց. Ինձ համար որոշեցէք Բառնաբասին եւ Սօղոսին այն գործի համար, Որ ես
3 գործանց կանչել եմ։ Այն ժամանակ ծոմ պահեցին եւ աղօթք արին, նորանց վերայ ձեռք դրին՝ արձակեցին։
4 Եւ նորանք էլ Սուրբ Հոգուցն ուղարկուած՝ իջան Սելեւկիա, եւ այն
5 տեղից նաւով Կղնացին Կիպրոս։ Եւ

ՀԳլ. Ժ. 3, 17. Ժա. 8.
ԲԳլ. Ժգ. 16.
ԷՄագ. լգ. 7։ Դան. գ. 28, գ. 22. Երբ. ա. 14.
ԶՅով. ե. 19։ Մագ. լգ. 18, 19։ լգ. 22։ Բա. 2։ գԹ. 10. բ Կոր. ա. 10. բ Գհա. բ. 9.
ԸԳլ. Ա՛ա. 37.
ԹԳլ. գ. 22.

ԺՆա. Խբ. 16։ Ա՛ա. Ժբ. 10.
ԺԳլ. Ժգ. 16. ԺԲ. 22. Բա. 40.
ԺԳ Թագ. ե. 9, 11։ Եզեկ. իե. 17.
ՃԱ Թագ. իե. 38. բ Թագ. իգ. 17.
ԺՅով. ՃԺե. 1.
ՃՆա. Ա՛ե. 11. Գլ. գ. 7. ԺԲ. 20. Կոչ. ա. 6.

ԺԳլ. Ժ. 39, 30.
ՃՀմբ. 13. Գլ. Ժգ. 5, 13. Ա՛ե. 37.
—
—Գլ. Ժ. 37. Ժգ. 23. Ա՛ե. 35.
ԺԳլ. Ժ. 33—36.
ՃՀաւմ. Ժգ. 21.

ԺԱ՛ա. ը. 14. Գլ. Բ. 15. իը. 21. Հաւմ. ա. 1. Գագ. ա. 15. բ. 9.
ԾԱ՛ա. Բ. 38. Գլ. Ժգ. 25. Հաւմ. Ժ. 15. Եփես. գ. 7, 8. ա Տիմ. ը. 7. բ Տիմ. ա. 11. Երբ. ե. 4.
ՀԳլ. գ. 6.
ԻԳլ. գ. 36.

Սաղամինա հանելով Աստուծոյ խօսքը պատմում էին Հրէաների ժողովարաններումը. Յովհաննէսին էլ ապա-
6 սաւոր ունէին։ Ման եկան կղզին մինչեւ Պափոս. եւ մի մոգ գտան՝ Հաւատ մարդարէ Հրէայ, որի անունը
7 Բարեյեսու էր։ Որ փոխանորդ բռնէր Սերգիոս Պողոսի, իմաստուն մարդի, հետ էր. սա Բառնաբասին եւ Սողոսին իրան մօտ կանչելով ուզում էր որ
8 Աստուծոյ խօսքը լսէ։ Բայց նորան հակառակ կացաւ Ելիմաս մոգը. որովհետեւ այսպէս է Թարգմանվում նորա անունը. սա ուզում էր փոխանորդ
9 բռնելին հաւատքից փոխել։ Բայց Սողոսը, որ Պողոսն է՝ Սուրբ Հոգով
10 լցուած մտիկ տուաւ նորան, եւ ասեց. Ով ամէն խաբեբայութիւնով եւ ամէն խորամանկութիւնով լցուած Սատանայի որդի, ամէն արդարութեան թշնամի. դու չե՞ս դադարում Տիրոջ ուղիղ ճանապարհները ծռելուց։
11 Եւ հիմա ահա Տիրոջ ձեռք քեզ վերայ է, եւ կոյր կ'լինես որ չ'տեսանես արեւը՝ մինչեւ մի ժամանակ. եւ իսկոյն մութ եւ խաւար ընկաւ նորա վերայ, եւ մեն գալով ձեռք բռնող
12 մարդիկ էր որոնում։ Այն ժամանակ փոխանորդ բռնէին երբոր տեսաւ այդ եղածը, հաւատաց, եւ Տիրոջ վարդապետութեան վերայ զարմացաւ։
13 Եւ Պողոսը եւ հետը լինողները Պափոսից դուրս եկան՝ եկան Պամփիլիայի Պերգէն. բայց Յովհաննէսը նորանցից բաժանուեց եւ դառաւ Երուսաղէմ։
14 Եւ նորանք Պերգէից գնացին՝ եկան Պիսիդիայի Անտիոքը. եւ հանգստի օրը
15 ժողովարանը մտան նստեցին։ Ետ օրէնքն ու մարգարէները կարդալուց յետոյ, ժողովրդապետները նորանց մօտ ուղարկեցին եւ ասեցին. Մարդիկ եղբարք, Եթէ դուք այդ ժողովրդին համար յորդորական խօսքեր
16 ունիք՝ խօսեցէք։ Պողոսն էլ վերկացաւ՝ ձեռքը շարժեց եւ ասեց. Ով Իսրայէլացի մարդիկ, եւ դուք որ Աստ-
17 ուածանից վախենում էք, լսեցէք։ Այս Իսրայէլ ժողովրդի Աստուածը ընտրեց մեր հայրերին. եւ ժողովուրդը բարձրացրեց պանդխտութիւնումն Եգիպտոսի երկրի մէջ. Եւ բարձր բազուկով նորանց այն տեղից դուրս
18 հանեց։ Եւ քառասուն տարի չափ ժամանակ նորանց կերակրեց անապա-
19 տումը։ Եւ Քանանի երկրումը եօթն ազգեր խորտակեց եւ նորանց երկիրը
20 նորանց ժառանգել տուաւ։ Եւ սորանից իբր չորս հարիւրեւհիսուն տարի յետոյ նորանց դատաւորներ տուաւ
21 մինչեւ Սամուէլ մարգարէն։ Եւ ապա թագաւոր ուզեցին, եւ Աստուած տուաւ նորանց Կիսի որդի Սաւուղը՝ մի մարդ Բենիամինի ցեղիցը, քառա-
22 սուն տարի։ Եւ նորան փոխելով, Դաւիթին նորանց համար թագաւոր կանգնեցրեց, որ նորա համար էլ վկայութիւն տուաւ եւ ասեց. Յեսսէի որդի Դաւիթին գտայ իմ սրտի պէս մարդ, որ նա իմ բոլոր կամքը կ'անէ։
23 Սորա զաւակիցն Աստուած էիր խոստմունքի պէս Իսրայէլացիների համար
24 Յիսուս Փրկիչը վերկացրեց։ Որ Յովհաննէսը նորա դալուց առաջ, կանխաւ ապաշխարութեան մկրտութիւնը քարոզեց Իսրայէլի բոլոր ժողովրդին։
25 Եւ երբոր Յովհաննէսը վերջացնում էր իր ընթացքը՝ ասում էր. Ինձ համար ո՞վ էք կարծում որ լինեմ. ես այն չեմ. բայց ահա իմ ետեւից գալիս է նա, որ ես չեմ արժանի նորա ոտների
26 կօշիկն արձակելու։ Մարդիկ եղբարք, Աբրահամի ցեղի որդիքներ, եւ ով որ ձեզանումն աստուածավախ են. Ձեզ ուղարկուեցաւ այս փրկութեան խօս-

---

ե Հմր. 46։
զ Գլ. Ժր. 35. Ժե. 37. Ծ Գլ. ը. 9։
է Նվ. ե. 11. ը Տիտ. գ. 9. Ի Մատ. Ժգ. 38։ Յովհ. ը. 44։ ա Յովհ. գ. 8։
ի Գլ. Ժե. 38։
ժ Գլ. Ժգ. 13. Ժէ. 1. Ժը. 4։
ժա Գլ. գ. 16. Հմր. 27։ Ընդբ. Ժգ. 23։
ժբ Գլ. Ժր. 17։
ժգ Հմր. 26։ Գլ. Ժ. 35։
ժդ Որ. ե. 6, 7։
ժե Նվ. ա. 1։ Սաղ. ՀԶ. 23, 24։ Գլ. ե. 17։
ժզ Գլ. գ. 6։ Ժգ. 14, 16։ — Նվ. Ժգ. 35։ Թագ. Ժգ. 33, 34։ Մատ. գ. 9, 10։ Գլ. է. 38։
ժէ Որ. ե. 1։
ժը Գնաց. Ժգ. 1, 2։ Սաղ. ՀԸ. 35։
իէ Թագ. ե. 10։ — Թագ. գ. 30։ — Թագ. ը. 5. Ժ. 1։
իը Թագ. Ժե. 33, 36, 38, Ժգ. 1։ Մկ. Ժգ. 11։ — Թագ. Ժգ. 13։ ը Թագ. ը. 4. ե. 2։
իթ Սաղ. ՀՐ. 20։
լ Թագ. Ժ. 14։ Գլ. է. 40։ — Ես. Ժ. 1։ Ղուկ. ա. 32, 69։ Գլ. ը. 30։ Հռոմ. ա. 3։
լա Թագ. է. 12։ Սաղ. Հը. 11։
լբ Մատ. ա. 21։ Հռոմ. Ժա. 26։
լգ Մատ. գ. 1, Ղուկ. գ. 3։ Կամ՝ մեծնոց
լդ Մատ. գ. 11։ Մարկ. ա. 7։ Ղուկ. գ. 16։ Յովհ. ա. 20, 27։ — Մատ. Ժ. 6։ Ղուկ. իգ. 47։ Հմր. 46։ Գլ. գ. 26։

27 քը ։ Որովհետեւ երուսաղէմեան բնա-
կիչները , եւ նորանց իշխանները՝
ինչ՛ճանաչեցին նորան , եւ ոչ էլ մարգա-
բէներուն ձայները՝ որ ամեն շաբաթ օրեր
կարդացվում են . այլ դատապար-
28 տելով կատարեցին , եւ թէպէտ մի
մահու պատճառ չգտան , Պիղատոսին
29 ուզեցին որ նա սպանուի ։ Եւ երբոր
այն ամենը որ նորա համար գրուած
էր , կատարեցին , փայտիցը վայր բե-
30 րին՝ դրին գերեզման ։ Բայց Աստուած
նորան մեռելներից յարութիւն տուաւ ,
31 որ շատ օրերով երեւեցաւ նորանց ,
որ նորա հետ Գալիլեայից ելել էին
երուսաղէմ , որոնք նորա համար վը-
32 կաներ են ժողովրդի առաջին ։ Եւ մենք
աւետարանում ենք ձեզ հայտ խոստ-
33 մունքը , որ հայրերին եղած էր . որ
Աստուած այն կատարեց մեզանում՝
որ նորանց որդիքն ենք , յիսուսին
յարուցանելով . ինչպէս երկրորդ սաղ-
մոսումն գրուած է . Դու իմ Որդին
34 ես . ես այսօր ծնեցի քեզ ։ Եւ թէ մե-
ռելներից յարութիւն տուաւ նորան ,
որ էլ չ՛պիտի դառնայ ապականութեան
մէջ՝ այսպէս ասեց . Թէ Ձեզ կ՛տամ
Դաւիթի հաւատարիմ սուրբ խոստում-
35 Նէրը ։ Որովհետեւ ուրիշ տեղում էլ
ասում է . Դու սուրբին ապականու-
36 թիւն տեսնել չես տալ ։ Բայց Դաւիթն
իր դարումը ծառայեց Աստուծոյ կամ-
քին , եւ հանգեց , եւ իր հայրերի հետ
դրուեցաւ եւ ապականութիւն տեսաւ ։
37 Բայց նա , որին Աստուած յարութիւն
տուաւ , ապականութիւն չ՛տեսաւ ։
38 Արդ թող յայտնի լինի ձեզ , մարդիկ
եղբարք , որ սորանով մեղքերի թո-
39 ղութիւն է աւետարանվում ձեզ ։ Եւ
այն ամեն բաներից , որ Մովսէսի
օրէնքովը չ՛կարողացաք արդարանալ ,
հաւատացողը ամեն հաւատացողը կ՛ար-
40 դարանայ ։ Արդ զգոյշ կացէք՝ որ չ՛լինի
քէ ձեզ վերայ գայ մարգարէներից
41 ասուածը ՝ Տեսէք , անարգողներ ,
եւ զարմացէք եւ փճացէք . որ ես մի
գործ եմ գործում ձեր օրերումը . մի
գործ , որ նորան չէք հաւատալ եթէ
մէկը պատմէ ձեզ ։
42 Եւ երբոր այնտեղից դուրս եկան ,
աղաչում էին որ միւս շաբաթուն
էլ այն բանը խօսեն իրանց համար ։
43 Երբոր ժողովուրդն արձակուեցաւ ,
Հրէաներից եւ նորահաւատ բարե-
պաշտ մարդկանցից շատերը գնում
էին Պօղոսի եւ Բառնաբասի հետից .
որոնք նորանց հետ խօսելով նորանց
համոզում էին որ յարատեւակեն Աս-
44 տուծոյ շնորհի մէջ կենալ։ Եւ հե-
տեւեալ շաբաթ օրն , համարեա թէ
բոլոր քաղաքը հաւաքուեցաւ՝ Աս-
45 տուծոյ խօսքը լսելու ։ Երբոր Հրէա-
ներն ամբոխը տեսան՝ նախանձով լը-
ցուեցան եւ Պօղոսից ասուած խօսքե-
րին դէմ խօսելով հակառակում եւ
46 հայհոյում էին ։ Պօղոսը եւ Բառնա-
բասն էլ համարձակութեամբ ասում
էին . Առաջ պէտք էր որ Աստուծոյ
բանը ձեզ խօսուէր ։ Բայց որովհետեւ
դուք մերժում էք նորան եւ արժան
չէք համարում ձեզ յաւիտենական
կեանքին , ահա դէպի հեթանոսներն
47 ենք դառնում ։ Որովհետեւ Տէրն այս-
պէս պատուիրեց մեզ ՝ Ես ձեզ հեթա-
նոսների լոյս դրի , որ դու փրկութիւն
48 լինես մինչեւ երկրի ծայրերը ։ Հեթա-
նոսներն այս լսելով ուրախանում էին .
եւ Տիրոջ խօսքը փառաւորում էին .
եւ հաւատացին՝ քանիսը որ կարգուած
էին դէպի յաւիտենական կեանքը ։
49 Եւ Տիրոջ խօսքը տարածվում էր այն
50 բոլոր գաւառը ։ Բայց Հրէաները զըր-
գռեցին բարեպաշտ եւ պատուաւոր կա-
նանցը եւ քաղաքի գլխաւորներին ,
եւ հալածանք վերկացնելով Պօղոսի

ք Ղուկ. խգ. 34։ Գլ. գ. 17։ ա Կոր. բ. 8.
ֆ Հբր. ե. 10, 11. Գլ. ժե. 21.
ր Ղուկ. խգ. 20, 44. Գլ. իգ. 23։ իբ. 23.
ց Մատ. իե. 22։ Մարկ. ժե. 13, 14. Ղուկ. խգ. 21, 22. Յովհ. ժբ. 6, 15.
շ Գլ. գ. 13, 14.
ռ Ղուկ. ժբ. 31։ խգ. 44. Յովհ. ժբ. 38, 39, 46, 47.
ս Մատ. իե. 59. Մարկ. ժե. 46. Ղուկ. խգ. 53. Յովհ. ժբ. 38.
տ Մատ. իբ. 6. Գլ. բ. 24. գ. 13, 15, 26. ե. 30.
ր Մատ. իբ. 16. Գլ. ա. 3. ա Կոր. ժե. 5—7։
ւ Գլ. ա. 11.
փ Գլ. ա. 8. բ. 32. գ. 15. ե. 32.
ք Մատ. գ. 15. ժբ. 3. իբ. 18. Գլ. իգ. 6. Հռովմ. գ. 13. Գաղ. գ. 16.
օ Մատ. բ. 7. Երբ. ա. 5. ե. 5. ։ Ես. ծե. 3. Ես բ Թագ. է. 8 Եւն. ծ Գլ. ժե. 10. Գլ. բ. 31.
հ Մատ. ժբ. 10. Գլ. բ. 31.
ձ Թագ. բ. 10. Գլ. բ. 29.
ղ Երեմ. լա. 31. Դան. թ. 24. Ղուկ. խգ. 47. ա Յովհ. բ. 12.
վ Ես. ժգ. 11. Հռովմ. գ. 28. բ. 3. Եբր. է. 19.
ռ Ես. իթ. 14. Ամբ. ա. 5.
ր Ուրեմն՝ ապստամբ էին հեթանոսները
ց Գլ. ժա. 23. ժգ. 21.
ւ Տես. բ. 11. Երբ. ժբ. 15. ա Գես. ե. 13.
ւ Գլ. ժբ. 6. ա Գես. գ. 4. Յով. գ. 10.
փ Մատ. ժ. 6։ Գլ. գ. 26. Հբր. 26. Հռովմ. ա. 16.
ք Գլ. իբ. 10. բ Որ. իբ. 21։ Ես. ծե. 5։ Մատ. իա. 43։ Հռովմ. ժ. 19.
օ Գլ. ժբ. 6։ իբ. 28.
ֆ Ես. իբ. 6. իթ. 6. Ղուկ. բ. 32.
ռ Գլ. բ. 47։
ց Գլ. ժբ. 51։ ա Տիմ. գ. 11.

եւ Բառնաբասի վերայ՝ նորանց դուրս
51 արին իրանց սահմաններիցը ։ Եւ նո-
րանք իրանց առների փոշին թօթափե-
ցին նորանց վերայ , եւ եկան Իկոնիոն։
52 Եւ աշակերտները լցվում էին ՚ուրա-
խութիւնով եւ Սուրբ Հոգով ։

ԳԼ· ԺԴ

Պողոսի գործերը Իկոնիոնում, Լիւստրայում, Դերբէում և Անտիոքում։

4 Եւ եղաւ Իկոնիոնումն որ նորանք
միասին մանում էին Հրէաների ժողո-
վարանը , եւ այնպէս խօսում որ
Հրէաներից եւ Յոյներից մեծ բազմու-
2 թիւն հաւատացին ։ Բայց չ՚հաւատա-
ցող Հրէաները հեթանոսների սիրտերը
գրգռեցին եւ չարացրին եղբայրների
3 դէմ . Եւ նորանք չատ ժամանակ ա-
րիւնէ մնացին համարձակ խօսելով Տիրոջ
վերայ , ՚որ վկայում էր իր չնորհաց
խօսքին . եւ նշաններ եւ հրաշքներ էր
4 լինել տալիս նորանց ձեռովը ։ Եւ տա-
րաձայնութիւն եղաւ քաղաքի բազ-
մութեան մէջ . եւ ոմանք Հրէաների
5 կողմն էին , եւ ոմանք Առաքեալների
կողմն էին ։ Երբոր հեթանոսները եւ Հրէա-
նեն իրանց իշխաններովը նորանց
վերայ յարձակեցին , ՚որ նորանց նա-
6 խատին եւ քարկոծեն , Նորանք իմա-
ցան՝ եւ ՚փախան Լիկաւոնացիների
Լիւստրա եւ Դերբէ քաղաքները եւ
նորանց չրջակայքը , եւ այնտեղ ա-
7 ւետարանում էին ։
Եւ Լիւստրայում մի մարդ՝ ոտնե-
րով տկար՝ նստած էր , որ իր մօր
որովայնիցը կաղ էր ծնուած , եւ երբէք
8 մանն եկած չէր ։ Սա լսեց Պողոսի խօս-
քերը . Նա էլ նորա վերայ նայեց , Եւ
երբոր տեսաւ որ հաւատք ունի փրր-
9 կուելու , Մեծ ձայնով ասեց · Կանգնի
վերայ ուղիղ կանգնիր . եւ նա
10 ցատկելով մանն էր գալիս ։ Եւ ժո-
ղովուրդը Պողոսի արածը տեսնելով ,
իրանց ձայնը բարձրացրին Լիկաոնե-
րէն՝ եւ ասեցին · ՚Աստուածները
մարդկանց նման եղած վայր եկան մեզ
11 մօտ ։ Եւ Բառնաբասին Դիոս էին կո-
չում , եւ Պողոսին Հերմէս . որովհե-
12 տեւ նա էր խօսքի առաջնորդը ։ Բայց
Դիոսի քուրմը՝ որ քաղաքի առաջին
կար , ցուլեր եւ պսակներ բերաւ
դռների մօտ եւ այն բազմութեան հետ՝
13 ՚կամենում էր զոհ անել ։ Եւ երբոր
Բառնաբաս եւ Պողոս առաքեալները
լսեցին , Իրանց հանդերձները պատա-
ռած՝ ամբոխի մէջ վազեցին , մեծ ձայ-
14 նով կանչում էին , Եւ ասում · Մարդիկ , այդ ինչու էք անում . Մենք էլ
ձեզ նման կիրքեր ունեցող մարդիկ ենք . որ աւետարանում ենք ձեզ՝
Էայդպիսի ունայն բաներից ետ դառնալ դէպի կենդանի Աստուածը . որ
ստեղծեց երկինքն ու երկիրը եւ ծովը՝
15 եւ ամեն ինչ որ նորանց մէջ է ։ Որ
անցած դարերում թոյլ տուաւ ամեն
հեթանոսներին՝ որ իրանց ճանապարհ-
16 ներովը գնան . Թէպէտեւ ինքն իրան
առանց վկայութեան չթողեց , բարե-
բարութիւն անելով՝ երկինքիցը տուաւ
ձեզ անձրեւներ եւ պտղաբեր ժամա-
նակներ , կերակուրներով եւ ուրա-
17 խութիւնով ձեր սրտերը լցնելով ։ Եւ
այս ասելով հազիւ թէ ժողովուրդնե-
րին դադարեցրին , որ զոհ չանեն
իրանց համար ։
18 Եւ ՚Անտիոքից եւ Իկոնիոնից Հրէա-
ներ եկան՝ ժողովուրդներին համոզե-
ցին եւ ՚Պողոսին քարկոծ անելով քա-
ղաքիցը դուրս քաշեցին , եւ կարծում
19 էին թէ մեռած է ։ Եւ երբոր աշա-
կերտները նորան չրջապատեցին , վեր
կացաւ մտաւ քաղաքը . եւ հետեւեալ
օրը Բառնաբասի հետ դուրս եկաւ
20 գնաց Դերբէ · Աչն քաղաքումն էլ ա-
ւետարանեցին , եւ ՚չաւերին աշա-
կերտ չինեցին . եւ ապա ետ դառան
Լիւստրա եւ Իկոնիոն եւ Անտիոք ·
21 Աշակերտների սրտերը հաստատեցին ,

---

4 ՚Մատ· ժ. 14։ Մարկ. գ. 11։ Ղուկ. ը. 3։ Գործ. ը. 6։
՚Մատ. ե. 12։ Ցովէլ. ժգ. 22։ Գործ. ը. 46։
—
՚Մարկ. ժգ. 20։ Երբ. ը. 4։ ՚Գործ. ժգ. 3։ ՚ը Տիմ. գ. 11։
՚Մատ· ժ. 23։ ՚Գործ. գ. 2։ ՚Մատ. ը. 10. ը. 2, 22, 29։ ՚Ես. լե. 6։ ՚Գործ. ը. 10։ իբ. 6։ ՚Գործ. ը. 46։ Երբ. գ. 19։ ՚Մատ. իգ. 63։ ՚Գործ. ժ. 26։ ՚Ցածկ. ե. 17։
՚Ես Թագ. ժբ. 21։ ՚ Թագ. ժգ. 13։ Ամմէ. բ. 4։ — Կար. ը. 4։ ՚Ցեես. գ. 10։ — Թես. ա. 9։ ՚Նե. ա. 1։ Մատ. իգ. 6։ Հբկ. 6։ Յայտ. ժգ. 7։ ՚Մատ. ժե. 12։ Գործ. ժե. 30։ — Գես. գ. 3։ ՚Գործ. ժե. 27։ Հռովմ. ա. 20։
՚Կղե. իգ. 4։ ը Օր. ժա. 14։ իբ. 13։ Ցար ե. 10։ Ցաղ. կե. 10։ կբ. 9։ Հբկ. ե. 45։ Երեմ. ժգ. 22։ Մատ. ե. 45։ ՚Գործ. ժգ. 45։ ՚ը Կար· ժա. 35։ ը Տիմ. գ. 11։ ՚Մատ. իբ. 19։

եւ Նոյդորեցին որ հաստատ կենան հաւատքի մէջ. եւ Թէ չատ նեղութիւններով պէտք է մեզ մանել Աստուծոյ արքայութիւնը։ 22 Նորանց ամեն մէկ եկեղեցիների համար երէցներ ձեռնադրեցին, աղօթք արին ծոմ պահելով, եւ Նորանց յանձնեցին այն 23 Տիրոջը, որին հաւատացել էին։ Եւ Պիսիդիայի մէջ ման գալով եկան Պամփիլիա։ 24 Եւ երբոր Պերգէի մէջ Տիրոջ 25 խօսքը խօսեցին, Իջան Աթալիա։ Եւ այնտեղից նաւով գնացին Անտիոք, Որ այն տեղից Աստուծոյ շնորհքին յանձնուած էին՝ այն գործի համար որ 26 կատարեցին։ Եւ երբոր եկան՝ ժողովեցին եկեղեցին պատմեցին ինչ որ Աստուած արաւ իրանց հետ, եւ Թէ նա հեթանոսների համար հաւատքի 27 դուռը բացաւ։ Եւ չատ ժամանակ մնացին աշակերտների հետ։

ԳԼ. ԺԵ

Առաքեալների ժողովը Թլփատութեան եւ օրէնքով պրպտութեան խնդիրների վերայ։ Պօղոսը եւ Բառնաբասը Անտիոքից բաժանվում են։ Շիլան։

1 Եւ՝ Հրէաստանից ոմանք իջել էին եղբայրներին սովորեցնում էին որ Եթէ չ'Թլփատուիք Մովսէսի սովորութեանը 2 պէս, չէք կարող փրկուել։ Եւ Պօղոսը եւ Բառնաբասը Նորանց հետ բաւական հակառակութիւն եւ վէճ անելուց յետոյ, վճռեցին որ Պօղոսը եւ Բառնաբասը եւ Նորանցից մի քանին այն խնդրի համար վեր գնան Երուսաղէմ առաքեալների եւ երէցների 3 մօտ։ Նորանք էլ եկեղեցուցը ճանապարհ դցուեցան, եւ Փիւնիկէի եւ Սամարիայի միջովն անցնելով պատմում էին հեթանոսների դառնալը, եւ մեծ ուրախութիւն էին անում բոլոր եղբայրներին։ 4 Եւ երբոր հասան Երուսաղէմ, եկեղեցուցը եւ առաքեալներիցը եւ երէցներիցն ընդունուեցան, եւ Նպատմեցին ինչ բաներ որ 5 Աստուած իրանց հետ արաւ։ Փարիսեցիների աղանդից մի քանի հաւատացեալներ վերկացան եւ ասում էին, Թէ Պէտք է Թլփատել դորանց եւ պատուիրել որ Մովսէսի օրէնքը պահեն։

6 Եւ առաքեալները եւ երէցները ժողովուեցան, որ տեսնեն այս բանի 7 համար։ Եւ չատ քննութիւն լինելուց յետոյ Պետրոսը վերկացաւ եւ Նորանց ասեց. Եղբարիկ եղբարք, դուք գիտէք, որ առաջին օրերից ձեր միջումն Աստուած ընտրեց որ իմ բերանովը հեթանոսներն աւետարանի խօսքը 8 լսեն եւ հաւատան։ Եւ Բարեգէտ Աստուածը վկայութիւն տուաւ Նորանց, Հոգը տալով Նորանց 9 ինչպէս եւ մեզ։ Եւ Ոչինչ խտրութիւն չ'արաւ Նորանց եւ մեր մէջ, հաւատքով Սրբելով Նորանց սրտերը։ 10 Եւ հիմա ինչու էք Աստուծուն փորձում, Որ մի լուծ դնէք աշակերտների վրի վերայ, որ ոչ մեր հայրերը եւ ոչ մենք կարողացանք տանել։ 11 Այլ հաւատում ենք որ Տէր Յիսուս Քրիստոսի Նորհքովը կ'ապրենք ինչպէս Նորանք էլ։

12 Եւ բոլոր բազմութիւնը լռեց, եւ լսում էին Բառնաբասին եւ Պօղոսին որ պատմում էին Թէ Աստուած որչափ Նշաններ եւ հրաշքներ արաւ Նորանց ձեռովը հեթանոսների մէջ։ 13 Եւ երբոր Նորանք լռեցին, Յակոբոսը պատասխանեց եւ ասեց. Մարդիկ եղբարք, ինձ լսեցէք։ Շմաւոնը պատմեց, Թէ ինչպէս Աստուած առաջուց այց արաւ, որ հեթանոսներիցը ժողովուրդ 15 առնէ իր անունի համար։ Եւ սորա հետ միաբանվում են մարգարէների 16 խօսքերը. ինչպէս էլ գրուած է. Յետոյ կ'դառնամ եւ Դաւթի վայր ընկած բնակարանը կ'չինեմ, եւ նորա քանդուածները նոր կ'չինեմ եւ 17 կ'կանդնեցնեմ Նորան. Որ մարդկանց մնացածները Տիրոջը խնդրեն. եւ այն

Նդ. ժա. 23, ժգ. 43, ԷՄատ. ժ. 38, ժգ. 24, Դուկ. իբ. 38, 39. Հռոմ. ը. 17. ը Տիմ. ը. 11, 12. գ. 12.
ՈՏիտ. ա. 5.
ԷՆդ. ժգ. 1, 3.
ՊՆդ. ժե. 10.
ԷՆդ. ժե. 4, 13. իա. 19.
ՌՆդ. ժ. 23. ժգ. 43.
ՍՄատ. ժ. 38. ժգ. 24.
Դուկ. իբ. 38, 39. Հռոմ. ը. 17. ը Տիմ. ը. 11, 12. գ. 12.
ՈՏիտ. ա. 5.
ԷՆդ. ժգ. 1, 3.
ՊՆդ. ժե. 10.
ԷՆդ. ժե. 4, 13. իա. 19.
ՌՆդ. ժ. 23. ժգ. 43.
ՍՄատ. ժ. 38. ժգ. 24.
Դուկ. իբ. 38, 39. Հռոմ. ը. 17. ը Տիմ. ը. 11, 12. գ. 12.
ՈՏիտ. ա. 5.
ԷՆդ. ժգ. 1, 3.
ՊՆդ. ժե. 10.
ԷՆդ. ժե. 4, 13. իա. 19.
ՌՆդ. ժ. 23. ժգ. 43.
ՍՄատ. ժ. 38. ժգ. 24.
Դուկ. իբ. 38, 39. Հռոմ. ը. 17. ը Տիմ. ը. 11, 12. գ. 12.
ՈՏիտ. ա. 5.
ԷՆդ. ժգ. 1, 3.
ՊՆդ. ժե. 10.
ԷՆդ. ժե. 4, 13. իա. 19.
ՌՆդ. ժ. 23. ժգ. 43.
ՍՄատ. ժ. 38. ժգ. 24.
Դուկ. իբ. 38, 39. Հռոմ. ը. 17. ը Տիմ. ը. 11, 12. գ. 12.
ՈՏիտ. ա. 5.
ԷՆդ. ժգ. 1, 3.
ՊՆդ. ժե. 10.
ԷՆդ. ժե. 4, 13. իա. 19.
ՌՆդ. ժ. 23. ժգ. 43.
ՍՄատ. ժ. 38. ժգ. 24.
Դուկ. իբ. 38, 39. Հռոմ. ը. 17. ը Տիմ. ը. 11, 12. գ. 12.
ՈՏիտ. ա. 5.
ԷՆդ. ժգ. 1, 3.
ՊՆդ. ժե. 10.
ԷՆդ. ժե. 4, 13. իա. 19.

ՌՆդ. ժ. 23. ժգ. 43.
ՍՄատ. ժ. 38. ժգ. 24.
Դուկ. իբ. 38, 39. Հռոմ. ը. 17. ը Տիմ. ը. 11, 12. գ. 12.
ՈՏիտ. ա. 5.
ԷՆդ. ժգ. 1, 3.
ՊՆդ. ժե. 10.
ԷՆդ. ժե. 4, 13. իա. 19.
ՌՆդ. ժ. 23. ժգ. 43.
ՍՄատ. ժ. 38. ժգ. 24.
Դուկ. իբ. 38, 39. Հռոմ. ը. 17. ը Տիմ. ը. 11, 12. գ. 12.
ՈՏիտ. ա. 5.
ԷՆդ. ժգ. 1, 3.
ՊՆդ. ժե. 10.
ԷՆդ. ժե. 4, 13. իա. 19.
ՌՆդ. ժ. 23. ժգ. 43.
ՍՄատ. ժ. 38. ժգ. 24.
Դուկ. իբ. 38, 39. Հռոմ. ը. 17. ը Տիմ. ը. 11, 12. գ. 12.
ՈՏիտ. ա. 5.
ԷՆդ. ժգ. 1, 3.
ՊՆդ. ժե. 10.
ԷՆդ. ժե. 4, 13. իա. 19.
ՌՆդ. ժ. 23. ժգ. 43.
ՍՄատ. ժ. 38. ժգ. 24.
Դուկ. իբ. 38, 39. Հռոմ. ը. 17. ը Տիմ. ը. 11, 12. գ. 12.
ՈՏիտ. ա. 5.
ԷՆդ. ժգ. 1, 3.
ՊՆդ. ժե. 10.
ԷՆդ. ժե. 4, 13. իա. 19.

ՌՆդ. ժ. 23. ժգ. 43.
ՍՄատ. ժ. 38. ժգ. 24.
Դուկ. իբ. 38, 39. Հռոմ. ը. 17. ը Տիմ. ը. 11, 12. գ. 12.
ՈՏիտ. ա. 5.
ԷՆդ. ժգ. 1, 3.
ՊՆդ. ժե. 10.
ԷՆդ. ժե. 4, 13. իա. 19.
ՌՆդ. ժ. 23. ժգ. 43.
ՍՄատ. ժ. 38. ժգ. 24.
Դուկ. իբ. 38, 39. Հռոմ. ը. 17. ը Տիմ. ը. 11, 12. գ. 12.
ՈՏիտ. ա. 5.
ԷՆդ. ժգ. 1, 3.
ՊՆդ. ժե. 10.
ԷՆդ. ժե. 4, 13. իա. 19.
ՌՆդ. ժ. 23. ժգ. 43.
ՍՄատ. ժ. 38. ժգ. 24.
Դուկ. իբ. 38, 39. Հռոմ. ը. 17. ը Տիմ. ը. 11, 12. գ. 12.
ՈՏիտ. ա. 5.
ԷՆդ. ժգ. 1, 3.
ՊՆդ. ժե. 10.
ԷՆդ. ժե. 4, 13. իա. 19.

բոլոր հեթանոսները՝ որոնց վերայ իմ անունը կոչուած է, ասում է Տէրը.
18 Նա որ այս բոլորն անում է։ Ճաւիտանից հետէ յայտնի է Տիրոջը իր բոլոր
19 գործերը։ Նորա համար հեռ էլ յարմար եմ համարում, նեղութիւն չը տալ նորանց՝ որ հեթանոսներից հեռ
20 դառնում դէպի Աստուած, Բայց որ թուղթ գրուի նորանց, որ ետ քաշուին ²կուռքերի պղծութիւններից, եւ ³պոռնկութիւնից. եւ խեղդուածից
21 եւ ⁴արիւնից։ Որովհետեւ Մովսէսն առաջին դարերից հետէ ամեն քաղաքներում իրան քարոզիչներն ունի եւ ⁵ժողովարանների մէջ ամեն շաբաթ օր կարդացվում է։
22 Այն ժամանակ հաճոյ երեւեցաւ առաքեալներին եւ երէցներին բոլոր եկեղեցու հետ, որ իրանցից ընտրուած մարդիկ ուղարկեն Անտիոք՝ Պօղոսի եւ Բառնաբասի հետ, Յուդային, որ Բարսաբաս կոչուած Ցուդային, եւ Շիղային՝ որ գլխաւոր մարդիկ էին եղբայրների մէջ.
23 եւ նորանց ձեռովը գրեցին այս բանը.

Առաքեալներս եւ երէցներս եւ եղբայրներս, Անտիոքի եւ Սիւրիայի եւ Կիլիկիայի մէջ լինող եղբայրներիդ՝ որ
24 հեթանոսներից էք, ողջոյն։ Որովհետեւ լսեցինք, որ ⁶ոմանք մեր միջից դուրս գալով խռովեցրին ձեզ խօսքերով եւ ձեր անձերը խախտեցին, ասելով որ թլփատուիք եւ օրէնքը պահէք. որոնց մենք չ'հրամայեցինք.
25 Մեզ միաբան ժողովուածներիս հաճոյ երեւեցաւ, որ ընտրուած մարդիկ ուղարկենք ձեզ մօտ մեր սիրելիների՝
26 Բառնաբասի եւ Պօղոսի հետ. Մարդիկ, նոր իրանց անձերը մատնած են մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունի հա-
27 մար։ Արդ Ցուդային եւ Շիղային ուղարկեցինք. որ իրանք էլ խօսքով մի-
28 եւ նոյն բանը պատմեն։ Որովհետեւ Սուրբ Հոգուն եւ մեզ հաճոյ երեւեցաւ, ուրիշ բեռ չ'դնել ձեզ վերայ այս հարկաւոր բաներից զատ։
29 ⁷Որ հեռու կենաք կուռքի զոհուածից եւ ⁸արիւնից՝ եւ խեղդուածից եւ պոռնկութիւնից. որ սորանցից ձեր անձերը պահելով լաւ կ'անէք. ողջ կացէք։
30 Եւ սորանք արձակուեցան՝ եկան Անտիոք, եւ ժողովուրդը հաւաքեցին՝
31 եւ թուղթը տուին։ Եւ կարդալով ուրախացան այն մխիթարութեան վերայ։
32 Եւ Ցուդան եւ Շիղան, որովհետեւ նորանք էլ մարգարէներ էին, Հոգւոյ խօսքերով մխիթարեցին եւ հաստատեցին
33 եղբայրներին։ Եւ մի ժամանակ կենալուց յետոյ, ⁹եղբայրներից խաղաղութիւնով արձակուեցան դէպի ա-
34 ռաքեալները. Եւ Շիղային հաճոյ երե-
35 ւեցաւ՝ այնտեղ մնալ։ Բայց ¹⁰Պօղոսը եւ Բառնաբասը Անտիոքի մէջ մընում էին, եւ Տիրոջ խօսքը շատ ուրիշ բաների հետ սովորեցնում էին եւ աւետարանում։
36 Բայց մի քանի օրերից յետոյ Պօղոսն ասեց Բառնաբասին. Դառնանք եւ այցելութիւն անենք մեր եղբայրներին ¹¹ամեն քաղաքներում, որոնց մէջ Տիրոջ խօսքը քարոզեցինք, թէ
37 ինչպէս են։ Եւ Բառնաբասը կամենում էր ¹²Մարկոս կոչուած Յովհան-
38 նէսին էլ վեր առնել։ Բայց Պօղոսն արժան չէր համարում, որ ¹³Պամփիլիայի մէջ իրանցից ջոկուածին, եւ նորանց հետ գործի մէջ չ'եկածին իրանց հետ չ'առնեն։ Եւ այսպէս գործութիւն եղաւ, մինչեւ որ ջոկուեցան իրարից. Բառնաբասը Մարկոսին
40 առաւ եւ նաւով գնաց Կիպրոս։ Եւ Պօղոսը Շիղային ընտրեց ճանապարհ ելաւ, ¹⁴եղբայրներից Աստուծոյ շնորհքին յանձնուած։ Եւ նա էր գալիս Սիւրիայի եւ Կիլիկիայի կողմերը, եւ ¹⁵եկեղեցիները հաստատում էր։

ե Հմր. 28։
զ ա Թես. ա. 9։
է Գծ. լե. 3. Ել. բ. 3, 23։ Եզեկ. բ. 30. ա Կոր. ը. 1։ Ժ. 20, 28։ Յայտ. բ. 14, 20։
ը Նա Կոր. գ. 9, 18։ Գաղ. ե. 19. Եփես. ե. 3։ Կող. գ. 5. ա Թես. գ. 3. ա Պետ. գ. 3։
ի Գծ. բ. 4։ Ղե. գ. 17։ բ Օր. Ժր. 16, 23.
ա Գծ. Ժգ. 19, 27։
լ Գծ. ա. 23։
ղ Հմր. 1. Գաղ. բ. 4։ ե. 12. Տիտ. ա. 10, 11։
ի Գծ. Ժգ. 50. Ժգ. 18. ա Կոր. ժե. 30. բ Կոր. Ժա. 23, 26։
ա Հմր. 30։ Գծ. իա. 23. Յայտ. բ. 14, 20։
ա Ղե. Ժե. 14։
է Գծ. Ժգ. 21։ Ժը. 23.
ը ա Կոր. Ժգ. 11։ Երբ. Ժա. 31.
ի Գծ. Ժգ. 1.
ա Գծ. Ժգ. 4, 13, 14, 31. Ժգ. 1, 6, 23, 24։
ա Գծ. Ժը. 13, 25։ Ժգ. 3. Կող. գ. 10. բ Տիմ. գ. 11։ Փիլիմ. 24։
է Գծ. Ժգ. 13։
ը Գծ. Ժգ. 25։
ի Գծ. Ժգ. 5։

Գլ. ԺԹ.

Տիմոթէոս. Գողոսի գործերը և նենգութիւնները Լիւստրայում, Երկոդեայում, Փիլիպպէում եւն.

1 Եւ եկաւ հասաւ ՙԴերբէ եւ Լիւստրա. եւ ահա մէկ աշակերտ կար այնտեղ՝ անունը ՚Տիմոթէոս. Որ մի հաւատացեալ Հրէայ կնկայ՝ եւ Յոյն հօր
2 որդի էր։ ՚Որ բարի վկայութիւն ունէր Լիւստրացի եւ Իկոնիացի եղբայրներից։ Գողոսը կամեցաւ, որ սա գնայ իր հետ. Եւ առաւ թլփատեց նորան՝ այն տեղերումը լինող Հրէաների պատճառովը, որովհետեւ ամենքը գիտէին որ նորա հայրը Յոյն էր։
4 Եւ երբ որ անցնում էին այն քաղաքներովը, աւանդում էին նորանց պահել այն հրամանները, Որ Երուսաղէմումը լինող առաքեալներից եւ ե-
5 րէցներից պատուիրուած էին։ Եւ Եկեղեցիները հաւատքով հաստատվում էին, որ օրէցօր թուով աւելանում էին։
6 Եւ Փռիւգիան եւ Գաղատացիների երկիրը մանեկան. Սուրբ Հոգուցն արգելուելով որ Ասիայի մէջ Աստծոյ
7 խօսքը չ՚խօսեն։ երբ որ եկան Միւսիայի կողմերը, ջանք էին անում որ գնան դէպի Բիւթանիա, եւ Հոգին
8 Յոյն չ՚տուաւ նորանց։ Եւ Միւսիայ
9 յօղն անցնելով իջան ՚Տրովադա։ Եւ գիշերումը տեսիլք երեւեցաւ Գողոսին. մէկ ՚Մակեդոնացի մարդ կանգնած էր, աղաչում էր նորան՝ եւ ասում. Անցիր Մակեդոնիա՝ եւ օգնիր մեզ։
10 Եւ երբոր տեսաւ տեսիլքը, չուտով ուզեցինք դուրս գալ ՚Մակեդոնիա. հասկանալով որ Տէրն է հրաւիրել մեզ, որ աւետարանենք նորանց։
11 Եւ Տրովադայից դուրս եկած՝ ուղիղ գնացինք Սամոթրակէ. եւ հետեւեալ
12 օրը Նէապոլիս. Եւ այնտեղից Փիլիպպէ, որ Մակեդոնացիների բաժնի առաջինն է՝ կոլոնիա քաղաք. եւ մենք քաղաքումը մի քանի օր մնացինք,
13 Եւ շաբաթ օրը քաղաքից դուրս գնացինք դէպի գետը, ուր որ սովոր էին աղօթք անելու. եւ նստած խօսում
14 էինք ժողովուած կանանց հետ։ Եւ մի կին՝ անունը Լիդիա՝ ծիրանավաճառ, Թիւատիր քաղաքից, աստուածավախ, լսեց. Որի սիրտը Տէրը բացաւ, որ Պողոսի խօսածներին մտիկ
15 անէ։ Եւ երբոր նա եւ իր տունը մկրտուեցաւ, աղաչեց ասելով. Եթէ ինձ Տիրոջը հաւատացած համարէք, մտէք իմ տունը՝ մնացէք. Եւ բռնադատեց տարաւ մեզ։
16 Եղաւ որ մենք աղօթքի գնալիս, մի աղախին պատահեց մեզ՝ որ Ճարտուկ ոգի ունէր. որ կախարդութիւնովն իր տէրերին Նչատ շահ էր
17 բերում։ Սա Պողոսի եւ մեր ետեւից բնկած՝ աղաղակում էր եւ ասում. Այս մարդիկը Բարձրեալ Աստուծոյ ծառաներն են, որ ձեզ պատմում են
18 փրկութեան Ճանապարհը։ Եւ շատ օրեր այս բանն անում էր. Պողոսն էլ հզայրացած դարձաւ եւ ասեց այն ոգուն. Ցիսուս Քրիստոսի անունովը պատուիրում եմ քեզ, դուրս կէ դուրանից. Նեւ նոյն ժամումը դուրս ե-
19 կաւ։ Նեւ երբոր նորա տէրերը տեսան թէ իրանց շահի յոյսը կարուեցաւ, ՙՊողոսին եւ Շիղային առան՝ ՙքաշեցին հրապարակն, իշխանների
20 մօտ։ Եւ նորանց տարան զօրապետների մօտ եւ ասեցին. Այս մարդիկը ՙխռովեցնում են մեր քաղաքը՝ իրանք
21 Հրէաներ լինելով. Եւ այնպիսի սովորութիւններ են քարոզում, որ մեզ արժան չէ ընդունել, եւ ոչ էլ անել.
22 որ Հռոմայեցի ենք։ Եւ ամբոխը կիսաուեցաւ նորանց վերայ. եւ զօրապետները նորանց հանդերձները հանեցին, եւ Նհրամայեն տուին որ ծեծեն։
23 Եւ նորանց շատ խոցեր տալուց յետոյ բանտը դցեցին, բանտապետին պատուիրելով, որ նորանց զգուշութեամբ

–Գլ. ԺԶ. 6.
ՙԳլ. ԺԲ. 22, Հնոմմ. Ժգ. 21։ = Կոր. գ. 17։ Փիլ. բ. 19։ = Թես. գ. 2։ = Տիմ. ա. 3։ բ Տիմ. ա. 2.
՚բ Տիմ. ա. 5.
ՙԳլ. գ. 3.
Ե = Կոր. Բ. 20. Տես Գալ.
բ. 3։ Ե. 2։
՚Գլ. ԺԶ. 29, 39.
ՙԳլ. ԺԶ. 41.
՚բ Կոր. բ. 12։ բ Տիմ. գ. 13։
ՙԳլ. Ժ. 30.
Բ Կոր. բ. 13։
Ի Փիլ. ա. 1։
ՙԳործ. ԺԳ. 43։
Ի Ն. Ժբ. 3։ ՂԳ. 11։ Դատ. Ժբ. 21։ Գործ. ԺԳ. 39։ Նբր. Ժգ. 2.
Ե = Թագ. Ի բ. 7։
Լ Գլ. Ժբ. 24։
Հ Տես Մարկ. ա. 25, 34։
Ն Մարկ. Ժգ. 17.
Ի Գլ. Ժբ. 35, 36։
Բ Կոր. գ. 5։
ՙՄատ. Ժ. 18։
Ի Թագ. Ժբ. 17։ Գլ. Ժէ. 6. Բ Կոր. գ. 5։ Ժատ. 23, 25։ = Թես. բ. 2։

24 պահէ ։ Նա էլ այն պատուէրն առած ,
նորանց ներսի բանտը գցեց . եւ նո-
րանց ոտները զնդացրեց կոճղուսը ։
25 Եւ կէս գիշերին Պօղոսը եւ Շիղան
աղօթք անելով օրհնում էին Աստու-
ծուն . եւ բանտարկուածներն էլ նո-
26 րանց ականջ էին դնում ։ Յե՛ւ յան-
կարծակի մեծ շարժ եղաւ՝ մինչեւ որ
բանտի հիմունքներն էլ շարժվում էին .
եւ իսկոյն ՚բոլոր դռները բացուեցան ,
եւ ամենքի կապանքներն արձակուե-
27 ցան ։ Երբոր բանտապետն էլ զարթ-
նելով տեսաւ բանտի դռները բացուած ,
սուրը քաշեց եւ կամենում էր ինքն
իրան սպանել . որովհետեւ կարծում
էր՝ թէ կապուածները փախել են ։
28 Եւ Պօղոսը մեծ ձայնով կանչեց եւ
ասեց . Անձիդ չար բան չ՚անես , որով-
29 հետեւ ամենքս այստեղ ենք ։ Ճրագ
ուզեց եւ ներս վազեց . եւ դողդոջով
Պօղոսի եւ Շիղայի առաջին ընկաւ ։
30 Եւ նորանց դուրս հանեց եւ ասեց .
Ն՚Տէրեր , ես ի՞նչ պէտք է անեմ որ
31 փրկուիմ ։ Եւ նորանք ասեցին . ՚Հա-
ւատա Տէր Յիսուս Քրիստոսին, եւ կը
32 փրկուես դու՝ եւ քո տունը ։ Եւ Տի-
րոջ խօսքը խօսեցին նորան՝ եւ այն
33 ամենին , որ նորա տանն էին ։ Եւ նա
նորանց վեր առաւ գիշերի նոյն ժա-
մուն եւ խոցերըդր լուացաւ . եւ իսկոյն մկրտուեցաւ ինքը՝ եւ բոլոր
34 իրանները ։ Եւ նորանց տարաւ իր
տունը , Նոքանց առաջին սեղան դրաւ .
եւ ուրախ եղաւ բոլոր ընտանիքովն
35 Աստուծուն հաւատալով ։ Եւ երբ որ
լուսացաւ , զօրագլուխները նուիրակ-
ներին ուղարկեցին եւ ասեցին . Ար-
36 ձակիր այն մարդկանցը ։ Եւ բանտա-
պետն այս խօսքերը պատմեց Պօղոսին,
թէ Զօրագլուխներն ուղարկեցին՝ որ
արձակուիք . ուրեմն հիմա դուրս ե-
37 կէք , գնացէք խաղաղութեամբ ։ Բայց
Պօղոսն ասեց նորանց . Հրապարակաւ
ծեծեցին մեզ՝ անմեղներիս որ ՚Հռով-
մայեցի մարդիկ ենք , եւ բանտը գցե-
ցին . եւ հիմա մեզ թաղո՞ւն են հա-
նում . ոչ . այլ թող իրանք գան մեզ
38 հանեն ։ Եւ նուիրակներն այն խօս-
քերը պատմեցին զօրագլուխներին . եւ
նորանք վախեցան՝ երբոր լսեցին թէ
Հռովմայեցի են . եւ եկան աղաչեցին
39 նորանց ։ Եւ երբոր հանեցին , ՚խընդ-
40 րում էին որ քաղաքիցը գնան ։ Եւ
բանտիցը դուրս եկան Լմտան Լիդիայի
տունը . եւ եղբայրներին տեսնելով ,
նորանց մխիթարեցին եւ գնացին ։

ԳԼ· ԺԷ

Պօղոսի հայտնութիւր, և նորա գործերը Թեսաղոնիկէում, Բերիայում և Աթենքում։

1 Եւ Ամփիպօլիսի եւ Ապողոնիայի մի-
ջովը մանր գալով եկան Թեսաղոնիկէ,
2 ուր էր Հրէաների ժողովարանը ։ Եւ
Պօղոսը սովորութիւնը պէս ՚մտաւ
նորանց մօտ , եւ երեք շաբաթ օրը
3 նորանց հետ խօսեց գրքերիցը . Բաց
էր անում՝ եւ առաջներին դնում , թէ
հարկաւ էր Քրիստոսը չարչարուէր՝
եւ մեռելներիցը յարութիւն առնէր .
եւ թէ Քրիստոսը այս Յիսուսն է որ
4 ես պատմում եմ ձեզ ։ Եւնէ նորանցից
ոմանք հաւատացին , եւ Պօղոսի եւ
՚Շիղայի հետ միացան . եւ աստուա-
ծավախ Յոյներից էլ չատ բազմու-
թիւն , եւ գլխաւոր կանանցից էլ ոչ
5 սակաւ ։ Բայց չ՚հաւատացող Հրէա-
ները նախանձելով եւ փողոցից մի
քանի անպիտան մարդիկ առնելով
ամբոխ արին եւ քաղաքի մէջ չփո-
թութիւն չինեցին . եւ Յասոնի տան
վերայ յարձակելով ուզում էին , որ
6 նորանց առնեն հրապարակը ։ Եւ երբ-
որ չ՚գտան նորանց՝ Յասոնին եւ մի
քանի եղբայրներին քաշելով առնում
էին քաղաքապետների մօտ , եւ սաս-
տիկ աղաղակում՝ թէ Դուս աշխարհ-
քը չփոթեցնողները այստեղ էլ հա-
7 ան . Որոնց Յասոնն ընդունել է . եւ
սորանք ամենքը կայսեր հրամաններ-
ին հակառակ են գործում , Թասելով

ԷՂ։ գ· 31։
–Գլ· ե· 19։ Ժբ· 7, 10։
ԷՂ։ գ· 10։ Գլ· բ· 37։ Ք· ։։
ՂՕ։ գ· 16, 36։ ը· 47։
= Ծ։ ե· 19։

ԷՂ։ ե· 39։ Ժբ· ։։
–Գլ· իբ· 25։
–Մատ· բ· 34։
ՀՀԲ· 14։
—

–ՂՕ։ գ· 16։ Գլ· Բ· 30։ Ժբ· 9, 11։ Ժգ· 1։ Ժը· 13։ Ք· ։։
ԲՂ։ իդ· 26, 40։ Գլ· Ժբ· 39։ Գաղ· գ· 1։
ԲԳլ· իբ· 34։

–Գլ· Ժե· 22, 27, 32, 40։
ԲՀռով· Ժգ· 21։
Գլ· Ժգ· 20։
ԲՂ։ իդ· 2։ Ծ։ Ժբ· 12։ = Գաղ· բ· 13։

Քէ մի ուրիշն է թագաւոր՝ Յիսուսը։
8 Եւ չմոթեցրին ժողովրդին եւ քա-
զաքապետներին, որ լսում էին այս
9 բ–նէը։ Եւ Յաւոնիցն ու ուրիշներիցն
երաշխաւորութիւն առան, եւ նորանց
10 արձակեցին։ Բայց եղբայրները Պօ-
ղոսին եւ Շիղային չուտով գիշերանց
ճանապարհ գցեցին դէպի Բերիա. որ
երբոր այնտեղ հասան, գնացին Հրէա-
11 ների ժողովարանը։ Բայց սորանք ա-
ւելի ազնիւ էին քան Քէ նորանք՝ որ
Թեսաղոնիկէացի էին. որ խօսքը բո-
լոր յօժարութեամբ ընդունեցին. Հա-
մըն օր Գրքերը քննում էին, Քէ այս
12 այսպէ՞ս է։ Եւ նորանցից շատերը հա-
ւատացին. եւ Յոյն պատուաւոր կա-
նանցից եւ մարդկանցից էլ ոչ սակաւ։
13 Բայց երբոր Թեսաղոնիկէի Հրէաները
գիտացին, Քէ Բերիայի մէջ էլ Աս-
տուծոյ խօսքը պատմուեցաւ Պօղոսից,
այնտեղ էլ եկան՝ ժողովուրդները
14 գրգռելով։ Ինչն ժամանակ եղբայր-
ները Պօղոսին չուտով ուղարկեցին՝
որ մինչեւ ծովը գնայ. եւ Շիղան եւ
15 Տիմոթէոսն այնտեղ մնացին։ Եւ Պօ-
ղոսին առնողները նորան մինչեւ Ա-
թէնք տարան. եւ նպաստուէր առնե-
լով Շիղայի եւ Տիմոթէոսի համար՝ որ
չուտով գան նորա մօտ, գնացին։
16 Եւ երբոր Պօղոսն Աթէնքում նո-
րանց սպասում էր, Նորա հոգին
սաստիկ զայրանում էր իրանում, որ
տեսնում էր քաղաքը կուռքերով լիքը.
17 Եւ խօսում էր ժողովարանում Հրէա-
ների եւ բարեպաշտ մարդկանց հետ
եւ փողոցում ամեն օր պատահողների
18 հետ։ Եպիկուրեան եւ Ստոյիկեան
փիլիսոփաներից ոմանք նորա հետ հա-
կառակում էին. եւ ոմանք ասում էին.
Այս սերմանաքաղն ինչ է ուզում ա-
սել. բայց ուրիշներն էլ. Երեւում է,
որ օտար աստուածների քարոզիչ է.
որովհետեւ Յիսուս եւ յարութիւն էր
19 աւետարանում։ Եւ առան նորան տա-
րան Արիսպագոն՝ ասելով. Կարո՞ղ

ենք իմանալ, Քէ ինչ է քո այդ խօ-
20 սած նոր վարդապետութիւնը. Որով-
հետեւ օտար բաներ ես բերում մեր
ականջներին. Հիմա կամենում ենք
իմանալ՝ Քէ դորանք ինչ պիտի լինին։
21 Որովհետեւ բոլոր Աթենացիք եւ այն
տեղ կենող օտարները՝ ուրիշ ոչ մի
բանի չէին պարապում, բայց միայն
որ նոր բան ասեն կամ լսեն։
22 Պօղոսն էլ կանգնեց Արիսպագոսի
միջին եւ ասեց. Ով Աթենացի մար-
դիկ, ես ձեզ ամեն կերպով կրօնասէր
23 եմ տեսնում. Որովհետեւ մեն գալիս
եւ ձեր պաշտամունքներին մտիկ տա-
լիս, մի սեղան էլ գտայ, որի վերայ
գրած էր, ԱՆԾԱՆՕԹ ԱՍՏՈՒԾՈՒՆ.
այն որ դուք առանց ճանաչելու պաշ-
տում էք. ես նորան եմ պատմում
24 ձեզ։ Այն Ա–ստուածը, որ աշխարհքս
եւ ամեն բան՝ որ նորանում կայ՝ ա-
րաւ, նա երկնքի եւ երկրիս Տէրը
լինելով՝ ձեռագործ տաճարներում չէ
25 բնակվում։ Եւ ոչ էլ մարդկանց ձեռով
է պաշտվում էքէ Ընչ հմի բանի կարօտ.
Նա է ամենի կեանք եւ շունչ՝ եւ
26 ամեն բան տուողը։ Եւ նա մէկ ար-
իւնից մարդկանց բոլոր ազգերն արաւ,
որ երկրի բոլոր երեսի վերայ բնակուեն.
որոշուած ժամանակներ եւ Նորանց
բնակութեան սահմանները հաստատեց,
27 որ Աստուծուն խնդրեն. Որ լինի Քէ
խարխափին նորան եւ գտնեն. Քէ եւ
28 ինքը հեռու չէ մեր ամեն մէկիցը. Որով-
հետեւ Ամենք նորանով ենք ապրում
եւ չարժվում եւ կանք. Ինչպէս ձեր
բանաստեղծներից ոմանք էլ ասեցին,
29 Քէ Նորա ազգիցն էլ ենք։ Արդ որով-
հետեւ Աստուծոյ ազգիցն ենք, Պէտք
չէ համարենք, Քէ Աստուածութիւնը
նման լինի ոսկու կամ արծաթի կամ
քարի՝ մարդի վարպետութեամբ եւ
30 մտքով քանդակուած։ Բայց Աստուած
՝տգիտութեան ժամանակներն անտես
անելով, Հիմա մարդկանց պատուի-
րում է, ամենին ամեն տեղ ապաշ-

ա Գլ. բ. 38, Հռ. 14, Եբ. յդ. 16, Գաղ. ժգ. 19, Յովհ. ե. 39, բ Մատ. ժ. 33, գ Գլ. ժգ. 5, դ Գաղ. բ. 8,

ե Գլ. ժգ. 14, զ Մատ. ժ. 23, է Գլ. ե. 48, ը Ծագ. ծ. 10—13, թ Նե. բ. 7, Թես. ժգ. 22, Յոր ժգ. 10. իե. 3, իգ. 4,

ի Գլ. ժգ. 14, լ Մատ. ժ. 23, խ Գլ. ե. 48, ծ Ծագ. ծ. 10—13, կ Նե. բ. 7, Թես. ժգ. 22, Յոր ժգ. 10. իե. 3, իգ. 4,

հ Հռ. ա. 20, ձ Գլ. ժգ. 16, ղ Կող. ա. 17, Եբր. ա. 3, ճ Տիտ. ա. 12, մ Ես. խ. 18, յ Գլ. ժգ. 15, Հռովմ. գ. 25, ն Գաղ. իգ. 47, Տիտ. բ. 11, 12, ա Գես. ա. 14, գ. 3.

31 խարել։ Մէկ օր հաստատեց Պօղ նո-
բանում աչխարհքս արդարութեամբ
պիտի դատէ այն մարդի ձեռովը, որ
սահմանեց նորանով ամենին հաւատք
տալ, Նորին մեռելներից յարութիւն
առաւ։
32 Երբոր լսեցին մեռելների յարու-
թիւնը, ոմանք ծաղր էին անում. ոմանք
էլ ասում էին, Այդ քեզ համար քե-
33 զանից դարձեալ կ'լսենք։ Եւ այսպէս
Պօղոսը նորանց միջիցը դուրս եկաւ։
34 Բայց մի քանի մարդիկ նորա կողմն
անցնելով հաւատացին. որոնց հետ էր
Դիոնեսիոս Արիսպագացին, եւ մի
կին՝ անունը Դամարիս, եւ ուրիշներ
էլ նորանց հետ։

ԳԼ. ԺԸ

Պօղոսի գործերը Կորնթոսում։ Ասիա առնելու նրա ծրագիրը։ Ակիլաս եւ Պրիսկիլլա։ Ապողոսի գործերը Եփեսոսում։

1 Ապա նրանից յետոյ Պօղոսն Աթէնքից
2 բաժանուեց եկաւ Կորնթոս։ Եւ մի
Հրէայ գտաւ՝ անունը Ակիլաս,
ազգով Պոնտացի, եւ նորա Պրիսկիլա
կինն էլ, Իտալիայից նոր եկած, կղո-
դիոսի հրամանի համեմատ որ բոլոր
Հրէաները Հռոմից հեռանան։ Եւ նո-
3 րանց մօտ գնաց։ Եւ որովհետեւ ար-
հեստակից էր, ուստի նորանց մօտ եւ
էրան էր անում. որովհետեւ արհես-
4 տով վրանակար էին։ Եւ խօսում էր
ժողովարանումն Շաբաթ օր եւ
Հրէաներին եւ Յոյներին համոզում
5 էր։ Իսկ երբոր Շիղան եւ Տիմոթէոսն
իջան Մակեդոնիայից, Պօղոսը հո-
գովը վառում էր վկայելով Հրէանե-
6 րին թէ Յիսուսն է Քրիստոսը։ Իսկ
երբոր նորանք հակառակում էին եւ
հայհոյում, հէանդերձները թօթափեց
եւ ասեց նորանց. Ձեզ արիւնը ձեր
գլուխը, ես անպարտ եմ, Այսուհե-
7 տեւ հեթանոսներին եմ գնում։ Եւ
այն տեղից գնաց մտաւ մէկի տունը՝
որի անունը Յուստոս էր, մի աստ-
ուածապաշտ մարդ, որ նորա տունը
8 ժողովարանի կից էր։ Կրիսպոս ժո-
ղովրդապետը հաւատաց Տիրոջն իր
բոլոր անովը. եւ Կորնթացիներից
շատերը երբոր լսեցին՝ հաւատացին
9 եւ մկրտուեցան։ Եւ Տէրն ասեց
գիշերւայ տեսիլքով Պօղոսին, Մի
վախենար՝ այլ խօսիր եւ լուռ մի կե-
10 նար։ Որովհետեւ ես քեզ հետ եմ,
եւ ոչ ով քեզ դէմ չի կենայ՝ քեզ
վնասելու. որովհետեւ ես շատ ժողո-
11 վուրդ ունիմ այս քաղաքումը։ Եւ
նստեալ մէկ տարի եւ վեց ամիս նստեց՝
եւ նորանց սովորեցնում էր Աստու-
ծոյ խօսքը։
12 Եւ երբոր Գաղիոնը փոխանորդ
բռնչխ էր Աքայիայումը, Հրէաները
միաբան վեր կացան Պօղոսի վերայ,
13 եւ նորան տարան առեանը. Ասելով,
Թէ Սա օրէնքի հակառակ հրապուրում
14 է մարդկանց Աստուած պաշտել։ Եւ
երբոր Պօղոսն իր բերանը ուզում էր
բանալ Գաղիոնը Հրէաներին ասեց.
Ով Հրէաներ, եթէ մի անիրաւու-
թիւն կամ մի չար ննջութիւն լինէր,
15 ինձ արժան էր որ լսէի։ Բայց եթէ
խնդիրը խօսքի եւ անուննների եւ ձեր
օրէնքի համար է, դուք ինքներդ
տեսէք. որովհետեւ այդպիսի բաների
16 դատաւոր չեմ ուզում լինել։ Եւ նո-
17 րանց հանեց դատաստանիցը։ Եւ բո-
լոր Յոյները Սոսթենէս ժողովրդա-
պետին բռնեցին եւ առեանի առաջին
ծեծում էին. եւ Գաղիոնը սորանց
համար ոչինչ հոգս չէր անում։
18 Բայց Պօղոսը տակաւին շատ օրեր
մնալուց յետոյ, եղբայրներիցը հրա-
ժարուելով, նաւով գնում էր դէպի
Սիւրիա. եւ Պրիսկիլլան եւ Ակիւ-
զասն նորա հետ, Կենքրայսումը գլուխ
19 իր խուզեց. որ ուխտ ունէր։ Եւ եր-
բոր հասաւ Եփեսոս, նորանց այն-
տեղ թողեց, եւ ինքը ժողովարանը
մտնելով Հրէաների հետ խօսում էր։
20 Եւ երբոր նորանք աղաչում էին
նորան՝ որ շատ ժամանակ այնտեղ

ղ Գլ. ժ. 43. Հռոմ. բ. 16; ժգ. 10;
է Գլ. բ. 24;
—
—Գլ. ժթ. 1;
ի Հռոմ. ժգ. 3; ա Կոր. ժգ. 19. բ Տիմ. գ. 19.

է Գլ. բ. 34; ա Կոր. գ. 13, ա Թես. բ. 9. բ Թես. գ. 8;
ը Գլ. ժէ. 3;
թ Գլ. ժէ. 14, 15;
ժ Յոհ. բ. 19. Գլ. ժէ. 3; Հբր. 19;
ի Գլ. ժգ. 45. ա Պետ. գ. 4.

ը Նկեմ. ե. 13; Մատ. ժ. 14; Գլ. ժգ. 31;
Ղ Հե. ի. 9, 11, 13. բ Թագ. ա. 16. Նեհեմ. ժբ. 13. ժգ. 4;
թ Նեհեմ. գ. 18, 19. ժգ. 9; Գլ. ի. 26;
ի Գլ. ժգ. 46. իբ. 28;
ե Կոր. ա. 14;

ի Գլ. իգ. 11;
ի Երեմ. ա. 18, 19. Մատ. իբ. 20;
լ Գլ. իգ. 29. իե. 11, 19.
ե Կոր. ա. 1.
յ Հռոմ. ժգ. 1.
ղԹես. գ. 18. Գլ. իա. 24;

21 Միայն, յանձը չ՚առաւ։ Բայց Նորանցից հրաժարեց եւ ասեց. «Աղապատճառ պէտք է ես առաջիկայ տօնը երուսաղէմումն անեմ.» Աստուծոյ կամքովը դարձեալ ձեզ մօտ կ՚դառնամ.
22 եւ Եփեսոսիցը վերկացաւ, եւ իջաւ Կեսարիա, վեր ելաւ, եւ բարեւ տուաւ եկեղեցուն, եւ վայր եկաւ
23 Անտիոք։ Եւ ընդհէնց մի ժամանակ մնալուց յետոյ, դուրս եկաւ՝ որ կարգով ման գայ Գաղատացիների աշխարհքումը եւ Փռիգիայումը, բոլոր աշակերտները հաստատելով։
24 Եւ Ամի Հրէայ՝ անունը Ապողոս, ազգով Աղեքսանդրացի, ճարտասախօս մարդ՝ եկաւ Եփեսոս, որ
25 զօրաւոր էր Գրքերովը։ Սա Տիրոջ ճանապարհին տեղեկացած էր, եւ հոգով վառուած՝ Տիրոջ համար խօսում էր՝ եւ ստոյգ սովորեցնում էր. բայց միայն Յովհաննէսի մկրտութիւնը։
26 Եւ գիտէր։ Սա սկսեց ժողովարանումը համարձակ խօսել. եւ երբոր Ակիւղան եւ Պրիսկիղան Նորանից լսեցին, Նորան իրանց մօտ առան, եւ էլ աւելի ստոյգ Աստուծոյ ճանապարհը
27 բացատրեցին Նորան։ Եւ երբոր Նա կամեցաւ գնալ Աքայիա, եղբայրները քաջալերելով գրեցին աշակերտներին, որ Նորան ընդունէն. երբոր Նա այնտեղ հասաւ, հաւատացեալներին չատ օգնութիւն էր տալիս շնորհքի ձեռովը։
28 Որովհետեւ խիստ աստիճ յանդիմանում էր Հրէաներին հրապարակաւ Գրքերիցը ցոյց տալով, թէ Քրիստոսը Յիսուան է։

Գլ. ԺԹ

Պողոսի գործերը Եփեսոսում։ Դեմետրիոսը ապստամբ է հանում Նորա դէմ։

1 Եւ եղաւ որ Ապողոսը Կորնթոսումն եղած ժամանակ, Պողոսը որ վերի կողմերումը ման էր եկել՝ եկաւ Եփեսոս. եւ մի քանի աշակերտներ գրա-
2 նելով Ասեց Նորանց. Արդեօք Սուրբ Հոգին ընդունեցիք երբոր հաւատացիք. Նորանք ասեցին Նորան. Մենք չենք էլ լսել թէ Սուրբ Հոգի կայ։
3 Եւ ասեց Նորանց. Ապա ինչով մկրտուեցաք. Նորանք էլ ասեցին. Յովհաննէսի մկրտութիւնովը։
4 Եւ Յովհաննէսը ժողովրդին ապաչխարութեան մկրտութիւնովն էր մկրտում եւ ասում թէ նա՝ որ Նորա ետեւից պիտի գայ, Նորան հաւատան.
5 այսինքն է՝ Քրիստոս Յիսուսին։ Եւ երբոր լսեցին, Տէր Յիսուսի անունովը մկրտուեցան։
6 Եւ նովը մկրտուեցան։ Եւ երբոր Պողոսը Նոցա դրաւ Նորանց վերայ, Սուրբ Հոգին եկաւ Նորանց վերայ. եւ Նորանք Լեզուներ էին խօսում եւ մարգարէանում։
7 Եւ ամենքը տասնեւերկու մարդի չափ էին։
8 Եւ ժողովարանի մէջ մտած երեք ամիս համարձակ խօսում էր, եւ Աստուծոյ արքայութեան մասին համոզում էր։
9 Եւ երբոր մի քանիսը յամառում էին եւ ընդդիմանում էին ճանապարհը բամբասելով բազմութեան առաջին, Նա բաժանուեցաւ Նորանցից՝ եւ աշակերտներին ջոկեց. Ը- ամեն օր խօսում էր մի Տիւրաննի դպրանոցումը։
10 Եւ Այս եղաւ մի երկու տարի, մինչեւ որ Ասիայի բոլոր բնակիչները՝ Հրէաները եւ Յոյները Տիրոջ խօսքը
11 լսեցին։ Եւ Աստուած նշանաւոր զօրութիւններ էր անում Պողոսի ձեռովը։
12 Մինչեւ որ Նորա մարմնի վերայից թաշկինակներ եւ վարշամակներ տանում էին դնում հիւանդների վերայ եւ ցաւերը հեռանում էին Նորանցից, եւ չար ոգիները դուրս էին գալիս։
13 Եւ Թափառական Հրէաներից ումանք, որ երդմնեցուցիչ էին, համարձակեցին Տէր Յիսուսի անունը կանչել չար ոգիներ ունեցողների վերայ՝ ասելով. Երդում ենք ձեզ այն Յիսուսով որ Պողոսը քարոզում է։
14 Ումն որ Պողոսը քարոզում է։ Հրէայ քահանայապետ Սկեւայի եօթը որդիքն

---

* Ուրեմն չ՚անէին։
4 ա Կոր. գ. 19։ Երբ. գ. 3. Յով. գ. 14։
5 Գոր. ա. 3. գ. 14։
6 Գոր. ժգ. 21. ԺԱ. 33. 41.
Ե ա Կոր. ա. 12։ գ. 5, 6։ գ. 6։ ԺԲ. 12։ գ. 13։
7 Հռոմ. ԺԲ. 11։
8 Գոր. ԺԲ. 5.
9 Գոր. ԺԲ. 23. ԺԹ. 9. ա Կոր. ա. 12։ գ. 5, 6։ գ. 6։ ԺԲ. 12։ գ. 13։ Հռոմ. գ. 13։
10 Գոր. ԺԹ. 26. ա Կոր. ա. 12։ գ. 5, 6։
11 Գոր. ԺԲ. 15։ Ես ա Թագ. գ. 7։
12 Գոր. ԺԲ. 25։
13 Մատ. գ. 11։ Յովհ. ա. 15, 27, 30։ Գոր. ա. 3։ ԺԱ. 16։ ԺԹ. 24, 25։
14 Գոր. ԺԳ. 10։
15 Գոր. գ. 6։ ը. 17։
16 Գոր. ը. 4։ Ժ. 46։
17 Գոր. ԺԵ. 3։ ԺԶ. 4։
18 Գոր. ա. 3։ ԺԶ. 23։
19 Գոր. ա. 15։ ը Գնաց. ը. 3։ Յուդ. 19։
20 Գոր. ԺԲ. 24։ Ես ա Թագ. գ. 39։
21 Մատ. ԺԶ. 27։
22 Ես Մատ. Բ. 38։ Ղուկ. Բ. 49։

15 էին, որ այս անուամ էին։ Զար ոդին պատասխանեց եւ ասեց. Յիսուսին դիտեմ, եւ Պօղոսին ճանաչում եմ, 16 բայց դո՞ւք ով էք։ Եւ այն մարդը՝ որ նորանում չար ոդի կար՝ յարձակեւլով նորանց վերայ բռնեց, նորանց յաղթահարեց, մինչեւ որ մերկ եւ 17 խոցուած այն տանիցը փախան։ Եւ այս յայտնի եղաւ բոլոր Հրէաներին եւ Յոյներին, որ Եփեսոսում բնակուած էին. եւ նահ ընկաւ նորանց ամենի վերայ. եւ Տէր Յիսուսի անուն 18 նը մեծանում էր։ Եւ հաւատացեալներից շատերը գալիս էին՝ խոստովանում էին, եւ իրանց գործերը պատ- 19 մում էին։ Եւ կախարդութեան հետեւողներից շատերը գրքերը բերում էին, եւ ամենի առաջին այրում էին. եւ նորանց գինը համրեցին՝ եւ գը- 20 տան չիսուն հազար արծաթի։ Եւ այսպէս Տիրոջ խօսքը աճում էր եւ զօրանում։

21 Եւ երբոր այս կատարուեցաւ, Պօղոսը միտքը դրաւ՝ որ Մակեդոնիայի եւ Աքայիայի միջովն անցնելով Երուսաղէմ՝ ասելով թէ Իմ անտեղ գնալուց յետոյ, Պէտք է ինձ որ Հռոմ 22 էլ տեսնեմ։ Եւ Տիրան սպասաւորութիւն անողներից երկուսին՝ Տիմոթէոսին եւ Երաստոսին ուղարկեց Մակեդոնիա, եւ ինքը մի ատ ժամանակ մնաց 23 Ասիայում։ Եւ այն ժամանակ ոչ սակաւ խռովութիւն եղաւ Նայն ճանա- 24 պարհի համար։ Որովհետեւ մի արծաթագործ՝ անունը Դեմետրիոս, Արտեմիսի արծաթէ տաճարներ չինելով Նոչ սա- 25 կաւ չահ էր տալիս վարպետներին. Որոնց հետ եւ այս արհեստի բանուորներին ժողովեց եւ ասեց. Ով մարդիկ, դուք ինքներդ գիտէք, որ այս գործիցն 26 է մեր չահը։ Եւ տեսնում էք ու լսում էք, որ այս Պօղոսը չէ թէ միայն Եփեսացիներից, բայց համարեա թէ բոլոր Ասիացիներից շատ ժողովուրդ համոզելով այն կողմը դարձրեց. որ ասում է թէ Ձեռքով չինուածները 27 աստուածներ չեն։ Եւ այս բանը ոչ թէ միայն մեր արհեստն է վտանգի մէջ գալու որ անարգուի, բայց մեծ աստուածուհու Արտեմիսի տաճարն էլ ոչինչի տեղ է համարուում. եւ նորա մեծութիւնն էլ կ'քանդուի, որին բոլոր Ասիան եւ աշխարհը պաշտում է։ 28 Եւ նորանք այս լսելով բարկութեամբ լցուեցան աղաղակում էին եւ ասում, 29 Մեծ է Եփեսացիների Արտեմիսը։ Եւ բոլոր քաղաքը չփոթութիւնով լցուեցաւ. ամենքն էլ միասին վազեցին թէատրոնը քաշելով Գայիոսին եւ Արիստարքոս Մակեդոնացուն՝ Պօղոսի 30 ճանապարհակիցներին։ Բայց Պօղոսը երբոր կամեցաւ ամբոխի մէջ մանել, աշակերտները չ'թողեցին նորան։ 31 Ասիայի պետերից ոմանք էլ, որ նորա բարեկամներն էին, ուղարկեցին նորա մօտ եւ աղաչում էին, որ 32 թէատրոնի մէջ չ'գնայ։ Եւ ամեն մէկը մի ուրիշ բան էր աղաղակում. որովհետեւ ժողովքը խռովուած էր. եւ նորանցից շատերը չ'գիտէին, թէ ինչ- 33 ու համար են հաւաքուած։ Եւ այն բազմութեան միջից Աղեքսանդրոսին առաջ բերին. եւ երբոր Հրէաները նորան առաջ քաշեցին, Աղեքսանդրոսը ձեռքը չարժեց եւ կամենում էր 34 ամբոխին պատասխանել։ Բայց երբոր գիտացին՝ թէ Հրէայ է, ամենքն էլ մէկ ձայնով երկու ժամի չափ աղաղակում էին թէ Մեծ է Եփեսացիների 35 Արտեմիսը։ Բայց առնաղպիրը ամբոխին հանդարտեցնելուց յետոյ ասեց. Ով եփեսացի մարդիկ, ո՞վ է այն մարդը՝ որ չ'գիտէ թէ Եփեսացիների քաղաքը մեծ Արտեմիս աստուածուհու եւ Դիոսից ընկած կուռքի տաճարի 36 պաշտօնեան է։ Եւ որովհետեւ այդ անվիճելի կերպով այդպէս է, պէտք է ձեզ որ հանդարտ կենաք եւ չանդգնուս- 37 թեամբ բան չ'գործէք։ Որովհետեւ այդ մարդկանցը բերիք, որ ոչ կոքի տուն կողոպտողներ եւ ոչ ձեր աստուածու- 38 հուն հայհոյանք տուողներ են։ Ուրեմն՝

ա Գոր. ա. 65; է. 16; Գլ. բ. 43, ե. 5, 11; Յայտ. գ. 9.
բ Գլ. գ. 7, ժը. 24, Հռ. ի. 22.
գ Գլ. ի. 22.
դ Հռոմ. ժե. 25, Գաղ. բ. 1.
ե Գլ. խգ. 11; Հռոմ. ժե. 24—28.
զ Գլ. ժգ. 5.
է Հռոմ. ժգ. 23; ը Տիմ. գ. 20.
ը Գոր. ա. 8.
թ Տես Գլ. ք. 3.
ժ Գլ. ժգ. 16, 19.
ի—Յաղ. ձժե. 4; Ես. խգ. 10—20; Նբմ. ժ. 3.
լ Հռոմ. ժգ. 23; ա Կոր. ա. 14.
խ Գլ. ե. 4, իե. 2; Կող. գ. 10; Փիլիմ. 24.
ծ Տիմ. ա. 20; ը Տիմ. գ. 14.
կ Գլ. ժը. 17.

եթէ Դեմետրիոսը եւ նորա հետ լինող վարպետները մէկի հետ բան ունին, առեան կայ եւ փոխանորդ բռնչխ կայ, 39 թող միմիանցից գանգատ անեն։ Իսկ եթէ մի ուրիշ բանի համար է ձեր խնդիրը, թող օրինաւոր ժողովրդում 40 վճռուի։ Վասնզի մեզ էլ մեծ վտանգ կայ այս օրուայ կռուի համար որ ամբաստանութիւնք. որովհետեւ մի պատճառ չկայ, որ այս ժողովքի համար կարող լինէինք պատասխան տալ. եւ այս ասելով ժողովուրդին արձակեց։

Գլ. Ի

Պօղոսի համբարձումը Եւրոպիոյ եւ գործերը Յունաստանում եւ Ասիայում։

1 Եւ ադմուկը դադարելուց յետոյ Պօղոսն աշակերտներին կանչեց, եւ հրաժարական ողջոյն առաւ՝ եւ դուրս 2 եկաւ՝ որ գնայ Մակեդոնիա։ Եւ այն կողմերը մանգալով եւ նորանց չատ խօսքերով յորդորելով, եկաւ Ելլադա։ 3 Եւ երբոր երեք ամիս կացաւ, Հրէաները նենգութեան խորհուրդ արին նորա համար, երբոր կամենում էր դուրս գալ Սիւրիա. Եւ խորհուրդ արաւ՝ որ Մակեդոնիայի միջովը 4 նա դառնայ։ Եւ մինչեւ Ասիա նորա հետ գնում էր Սոպատրոս Բերիացին. եւ Թեսաղոնիկեցիներից Արիստարքոսը եւ Սեկունդոսը՝ եւ Գայիոս Դերբացին եւ Տիմոթէոսը, եւ Ասիացիք՝ Տիքիկոսը եւ Տրոփիմոսը։ 5 Սորանք առաջ գնալով սպասում էին 6 մեզ Տրոադացւոց։ Եւ մենք Բազարջակերաց օրերից յետոյ նաւով գնացինք Փիլիպպէից, եւ մինչեւ հինգ օրն եկանք Տրոադա նորանց մօտ. ուր եօթն օր դադարեցինք։

7 Եւ Միաշաբաթի օրը դեռ որ ժողովուած էինք հաց կոտրելու համար, Պօղոսը նորանց խօսում էր, որովհետեւ հետեւեալ օրը գնալու էր. եւ խօսքն երկարացրեց մինչեւ կէս 8 գիշեր։ Եւ չատ լապտերներ կային վերնատանն, ուր որ մենք ժո-
9 ղովուած էինք։ Եւ Եւտիքոս անուն մի երիտասարդ պատուհանի վերայ նստած էր. Պօղոսի երկար խօսելու ժամանակ խոր քնի մէջ էր մտել. նա խոր քնով բռնուած տան երրորդ յատակնիցը վայր ընկաւ, 10 եւ վեր առնուեցաւ մեռած։ Եւ Պօղոսն իջաւ Ենորա վերայ ընկաւ. եւ գիրկն առնելով նորան՝ ասեց. Մի չխռնջուիք, որ հոգին իրանումն է։ 11 Եւ վեր ելաւ հացը կոտրեց եւ կերաւ. եւ չատ խօսեց մինչեւ առաւօտը, եւ 12 յետոյ դուրս եկաւ գնաց։ Եւ այն պատանուն բերին կենդանի, եւ անս-
13 չափ մխիթարուեցան։ Իսկ մենք նաւը մտանք գնացինք Ասոն, որ Պօղոսին դարձեալ այն տեղից մեզ հետ առնէինք. վասնզի այնպէս էր պատուիրել՝ նորա համար որ ինքն ցամաքով 14 էր գնալու։ Եւ երբոր Ասոնում հանդիպեցաւ մեզ, վեր առանք նորան եւ
15 կանք Միտիլինէ։ Եւ այն տեղից նաւով գնացինք՝ հետեւեալ օրը եկանք Քիոսի դիմացը, եւ միւս օր հասանք Սամոս. եւ Տրոգիլիոնում մնալով եւ հետեւեալ օրն եկանք Միլետոս։
16 Որովհետեւ Պօղոսը որոշել էր՝ որ Եփեսոսի մօտովը նաւով անցնէ՝ որ չլինի թէ նա Ասիայի մէջ ժամանակ կորցնէ. որովհետեւ կչտապում էր, որ եթէ կարելի լինի նորան՝ Պենտեկոստէի օրը Երուսաղէմում լինի։
17 Եւ Միլետոսից ուղարկեց Եփեսոս՝
18 եկեղեցու երէցներին կանչեց։ Եւ երբոր եկան նորա մօտ, ասեց նորանց. Դուք դիտէք Ես որ այն առաջին օրից հետէ որ Ասիա եկայ, ինչպէս եղայ
19 ամեն ժամանակ ձեզ հետ, Ամենայն խոնարհութեամբ Տիրոջը ծառայելով եւ չատ արտասուքով եւ փորձութիւններով որ Հրէաների նենգու-
20 թիւններից պատահեցան ինձ. Որ ինչպէս եւս չպահեցի ոչ մի օգտակար բան, որ չպատմեմ եւ սովորեցնեմ

ա Կոր. ժգ. 5։ ա Տիմ. ա. 3։
բ Գլ. ք. 33. խգ. 12. լե. 3. բ Կոր. ժ. 26։
գ Գլ. ժք. 29. լե. 2. Կոզ. գ. 10։
դ Գլ. ժք. 29։
ե Գլ. ժգ. 1։
զ Եփես. գ. 21. Կոզ. գ. 7. բ Տիմ. գ. 12. Տիտ. գ. 13։
է Գլ. խ. 29. բ Տիմ. գ. 20։
ը Գլ. ժբ. 14, 15. խգ. 15։
թ Գլ. ժգ. 8. բ Կոր. բ. 12. բ Տիմ. գ. 13։
ժ Կոր. ժգ. 2. Յայտ. ա. 10.
ի Գլ. ք. 43, 46. ա Կոր. ժ. 16. Ժա. 20 եւն։
լ Գլ. ա. 13։
խ Թագ. ժե. 31. գ Թագ. գ. 34։
ծ Մատ. ք. 24։
կ Գլ. ժք. 21. բա. 4, 12։
հ Գլ. բ. 1. ա Կոր. ժգ. 8։
ձ Գլ. խգ. 17։
ղ Գլ. ժբ. 1, 10։
ճ Հմբ. 5։
մ Հմբ. 27։

ձեզ՝ թէ հրապարակներում եւ թէ
21 տան մէջ՝ հրէաներին եւ յոյներին
վկայութիւն տալով Աստուած, եւ մեր Տէր Յիսուս
22 Քրիստոսին հաւատալ։ Եւ հիմա ահա
ես հոգով կապուած գնում եմ Երու-
սաղէմ. եւ չգիտեմ թէ այնտեղ ինչ
23 պիտի պատահի ինձ։ Միայն թէ Սուրբ
Հոգին քաղաքից քաղաք վկայում է՝
եւ ասում, թէ կապանքներ եւ նե-
24 ղութիւններ սպասում են ինձ։ Սրանց
ես մի բանի տեղ չեմ գնում եւ իմ
անձն էլ պատուական չեմ համարում՝
որ ուրախութեամբ կատարեմ իմ
ընթացքը, եւ Յայն պաշտօնը՝ որ Տէր
Յիսուսից առայ, որ Աստուծոյ շնոր-
25 հաց աւետարանին վկայեմ։ Եւ հիմա
ահա՝ ես գիտեմ, որ իմ երեսն այլեւս
չէք տեսնիլ դուք ամենդ, որ ձեր
մէջը մանելով Աստուծոյ արքայու-
26 թիւնը քարոզելով։ Սորա համար այս
օրուայ վկայութիւն եմ գնում
ձեզ՝ Որ ես ամենիդ արիւնից անմեղ
27 եմ։ Որովհետեւ ես՝ հետ չքաշուեցայ
Աստուծոյ բոլոր կամքը ձեզ պատմե-
28 լուց։ Ձեզ զգոյշ կացէք ձեր անձե-
րին եւ բոլոր հօտին, որի մէջ Սուրբ
Հոգին ձեզ՝ վերակացուներ դրաւ, որ
արածեցնէք Աստուծոյ եկեղեցին, Որ
29 իր արիւնովն ստացաւ։ Որովհետեւ
ես գիտեմ, որ իմ հեռանալուց յետոյ
յափշտակող գայլեր կ՚գան ձեր մէջը,
30 որ հօտին չեն խնայիլ։ Եւ ձեզնից ձեզ-
անից մարդիկ վեր կ՚կենան, որ ծուռ
բաներ կ՚խօսեն, որ աշակերտներին
31 իրանց հետեւից քաշեն։ Սորա համար
արթուն կացէք, յիշելով՝ որ երեք
տարի գիշեր եւ ցերեկ չդադարեցի
ամեն մէկիդ արտասուքով խրատելու։
32 Եւ հիմա՝ ձեզ Աստուծուն եմ յանձ-
նում, եղբարք, եւ Իւրոյ շնորհքի
խօսքին, որ նա կարող է շինել եւ
տանն սրբուածների հետ ձեզ ժա-
33 ռանգութիւն տալ։ Ես ձեզանից Իմկի
արծաթին կամ ոսկուն կամ հանդեր-
34 ձին չեմ ցանկացայ։ Դուք ինքներդ գի-
տէք, որ Այս ձեռները վաստակեցին
իմ պէտքը, եւ նորանց էլ՝ որ ինձ
35 հետ էին։ Ամեն բան ցոյց տուի ձեզ՝
Որ այսպէս պէտք է աշխատել, եւ
տկարներին հոգ տանել, եւ Տէր Յի-
սուսի խօսքը յիշել, որ ինքն ասեց.
Աւելի երանելի է տալը քան թէ առ-
36 նելը։ Եւ երբոր այս ասեց, ծնրադրեց
դրաւ ամենի հետ եւ աղօթք արաւ։
37 Եւ ամենքն էլ չատ լաց էին լինում,
եւ Պօղոսի վիզը ընկած՝ նորան համ-
38 բուրում էին։ Յատուկ էին մանաւանդ
այն խօսքի համար՝ որ ասում էր, թէ
Ինորա երեսը այլեւս պիտի չտեսնեն։
Եւ նորան ճանապարհ դրեցին դէպի
նաւը։

ԳԼ. ԻԱ

Պօղոսի ճամբորդութիւնները և գործերը Սիրիայում և Երուսաղէմում.

1 Եւ երբոր եղաւ՝ որ մենք դուրս ե-
կանք եւ նորանցից բաժանուեցանք,
ուղիղ գնալով եկանք Կոյ, եւ հե-
տեւեալ օրը՝ Հռոդոս, եւ այն տեղից՝
2 Պատարա։ Եւ մի նաւ գտանք, որ
Փիւնիկէ էր գնում, նորա մէջ մտանք
3 գնացինք։ Եւ երբոր Կիպրոսն երեւե-
ցաւ, նորան Թողինք ձախ կողմը, եւ
նաւեն ուղղեցինք դէպի Սիրիա եւ ի-
ջանք Տիւրոս. որովհետեւ նաւը բեռը
4 այնտեղ պիտի Թափէր։ Եւ աշակերտ-
ներին գտնելով այնտեղ եօթն օր մնա-
ցինք. նորանք Սուրբ Հոգու ձեռովը
՝Պօղոսին ասում էին, որ վեր չելլէ
5 Երուսաղէմ։ Եւ երբոր մենք այն
օրերը կատարեցինք, դուրս եկանք
գնացինք. ամենքը՝ կանանցով եւ ե-
րեխաներով մեզ ճանապարհ դրեցին
մինչեւ քաղաքի դուրսի կողմը. Եւ

ձ Գլ. ժբ. 5։
ն Ա Ա. ա. 15։ Գ.ա.կ. իգ.17։ Գլ. բ. 38։
շ Գլ. ժբ. 21։
ո Գլ. իա. 4, 11։ ա Թես. գ. 3։
չ Գլ. իա. 13։ Հռ.մ. բ. 25։ բ Ա Ա. ա. 10։
պ Տիմ. գ. 7։
ջ Գլ. ա. 17։ բ Ա Ա. գ. 1։ Գ Ա Ա. ա. 1։ Տիմ. ա. 3։
ռ Հմր. 38։ Հռ.մ. ժ.ե. 23։
ս Գլ. ժբ. 6։ բ Ա Ա. ե. 2։ Հմր. 20։
վ Գ.ա.կ. ե. 30։ Ա.մ.ս. ժ.ե.15։ Եփես. ա. 11։
տ — Տիմ. գ. 16։ ա Գես. ե. 2։
— ա Ա Ա. ժբ. 28։
ր Տես Սբր. Բ. 14։
ց Եփես. ա. 7, 14։ Ա Ա. ա. 14։ Սբր. Բ. 12։ ա Գես. ա. 19։ Յայտ. ե. 9։
ւ Մատ. ե. 15։ բ Գես. բ. 1։
փ Տիմ. ա. 20։ ա Ա.մ.ս. բ. 19։
ք Ա Ա. ժբ. 10։
օ Սբր. Ժգ. 9։
ֆ Գլ. Բ. 31։
ք Գլ. իբ. 18։ Եփես. ա. 19։ Ա Ա. ա. 12։ գ. 24։ Սբր. Բ. 18։ ա Գես. ա. 4։
և — Թագ. ժբ. 3։ ա Ա Ա. Բ. 12։ բ Ա Ա. ե. 2։ Ժա. 9. ժբ. 17։
ֆ Գլ. ժբ. 3։ ա Ա Ա. գ. 13։ — Թես. բ. 9։ բ Թես. գ. 8։
ք Հռ.մ. ժե. 1։ ա Ա Ա. Բ. 13։ բ Ա Ա. ժա. 9, 13։ ժբ. 13։ Եփես. գ. 28։ ա Թես. գ. 11։ ե. 14։ բ Թես. գ. 9։
օ Գլ. ե. 52։ իա. 8։
ֆ Ծն. իե. 14։ իգ. 29։
ք Հմր. 23։
— Հմր. 12։ Գլ. ի. 23։
ֆ Գլ. ի. 36։

ծովի եզրին մօտ ծունկ դրինք աղօթք
6 արինք ։ Եւ իրարից բաժանուելով մեր
եանք նաւը . եւ նորանք եւս գառան
7 իրանց տեղերը ։ Եւ մենք ծովի ճանա-
պարհորդութիւնը վերջացնելով Տիւ-
րոսիցը դուրս եկանք Պտողոմայիս . եւ եղբայրներին ողջոյն տուինք՝
եւ նորանց մօտ մէկ օր մնացինք ։
8 Եւ հետեւեալ օրն այն տեղից դուրս
եանք մենք , Կեսարիա . եւ փիլիպպոս հա-
ւետարանչի տունը մանելով , Որ այն
9 եօթիցն էր , նորա մօտ մնացինք ։ Նա
չորս կոյս աղջիկներ ունէր , Որ մար-
10 գարէութիւն էին անում ։ Եւ երբոր
մենք այնտեղ շատ օրեր մնում էինք ,
Հրէաստանից մի մարգարէ իջաւ ա-
11 նունն Ագաբոս ։ Եւ նա մեզ մօտ ե-
կաւ , Պօղոսի գօտին առաւ իր ձեռ-
ները եւ ոտները կապեց եւ ասեց ,
Սուրբ Հոգին այսպէս է ասում . Այն
մարդին՝ որի գօտին է այս , Հրէաները
Երուսաղէմում Հայսպէս կ՚կապեն ,
եւ հեթանոսների ձեռը կ՚մատնեն ։
12 Եւ երբոր այս լսեցինք , աղաչում էինք
մենք , եւ այն տեղացիք էլ , որ մեր
13 չ՚երթալ Երուսաղէմ ։ Այն ժամանակ
Պօղոսը պատասխանեց եւ ասեց . Ի՞նչ
էք անում , որ լաց էք լինում եւ
սիրտս ճմլում . որովհետեւ ես ոչ մի-
այն կապուելու բայց Երուսաղէմում
մեռնելու էլ պատրաստ եմ Տէր Յի-
14 սուս Քրիստոսի անունի համար ։ Եւ
երբոր նա ականջ չ՚դրաւ , լուռ կա-
ցինք՝ եւ ասեցինք . Տիրոջ կամքը
լինի ։
15 Եւ այն օրերից յետոյ պատրաստ-
16 ուած մեր եանք Երուսաղէմ ։ Եւ այն
կեսարացի աշակերտներիցն էլ մեզ
հետ եկան , եւ առնում էին մեզ մի
Մնասոն անուն Կիպրացի մարդի՝
հին աշակերտի մօտ , որ նորա մօտ
17 կէնանք ։ Ինչ երբոր մենք Երուսա-
ղէմ մտանք , եղբայրները մեզ ուրա-
18 խութեամբ ընդունեցին ։ Բայց հետեւ-
եալ օրը Պօղոսը մեզ հետ էդնաց Յա-
կոբոսի մօտ , եւ բոլոր երէցները եկան ։
19 Եւ ողջոյն տալով նորանց՝ մին մին
Պատմում էր ինչ որ Աստուած հե-
թանոսների մէջ արաւ Իր ծառայու-
20 թիւնովը ։ Եւ նորանք լսելով , փառաւորում էին Տիրոջը , եւ ասում էին
Նորան ։ Եղբայր , տեսնո՞ւմ ես , քանի
բիւրաւոր հաւատացեալ Հրէաներ կան ,
եւ Համիներն օրէնքի նախանձաւոր են ։
21 Բայց քեզ համար խոսել են , թէ հե-
թանոսների մէջ լինող ամեն Հրէա-
ներին սովորեցնում ես Մովսէսից
եւ քաշուել , ասելով որ իրանց երե-
խաներին չ՚թլփատեն , եւ սովորու-
22 թիւնների պէս չ՚վարուեն ։ Հիմա ինչ
կ՚լինի . անպատճառ պէտք է բազմու-
թիւնը մէկ տեղ գայ , որովհետեւ կը
23 լսեն որ եկել ես ։ Հիմա սա արա՝ որ
քեզ ասում ենք . Մեզանում չորս
մարդ կան , որ ուխտ են դրած իրանց
24 անձերի վերայ ։ Նորանց առ՝ եւ նո-
րանց հետ սրբուիր . եւ նորանց վերայ
ծախք արա՝ Որ չբռնեն գլխները ածի-
լեն . եւ ամենքը գիտենան , թէ ինչ որ
քեզ համար խոսել էին՝ ոչ ինչ է . այլ
թէ դու էլ միաբան եւս օրէնքը պահե-
25 լով ։ Բայց այն հաւատացեալ հեթա-
նոսների համար մենք ուղարկեցինք՝
որոշելով , որ նորանք այնպիսի բան
չ՚պահեն , բայց միայն զգուշանան
կուռքի զոհից եւ արիւնից եւ խեղ-
26 դուածից , եւ պոռնկութիւնից ։ Այն
ժամանակ Պօղոսը այն մարդկանցն առ-
առ , հետեւեալ օրը նորանց հետ սրբ-
բուեցաւ , Եւ տաճարը մտաւ իմաց
տալով Կատարուեան օրերի լրանալը ։
մինչեւ որ նորանց ամեն մէկի համար
պատարագը մատուցուեցաւ ։
27 Եւ երբոր այն եօթն օրը լրանալու
մօտ էին , Ասիացի Հրէաները նորան
տեսան տաճարում , եւ բոլոր ամբո-
խին Նրա վերայ թափեցին , եւ Նորան
28 ձեռք ձգելով աղաղակում էին . Ով
Իսրայէլացի մարդիկ , օգնեցէք . սա
այն մարդն է՝ Որ ժողովրդի եւ օրէնքի
եւ այս տեղի հակառակ՝ ամենին ամեն

* Ուրախ չ՚եղան։
† Եփես. գ. 11. բ Տիմ. գ. 3։ ‡ Գոլ. գ. 3. բ. 26, 40։ § Ռոմիկ բ. 28։ Գաղ. բ. 17։ Հայ. 20. 28։ ¶ Հռոմ. գ. 31։

‖ Գոլ. ի. 24։ ** Ա Մակ. գ. 10. խգ. 42։ Ղեւիտ. 20. 2. խգ. 42։ †† Գոլ. ժե. 4։ ‡‡ Գոլ. ժե. 13. Գաղ. ա. 19. բ. 9. §§ Գոլ. ժե. 4, 13. Հռոմ. ժե. 18, 19.

¶¶ Գոլ. ա. 17. ի. 24։ ‖‖ Գոլ. ի. 3. Հռոմ. ժ. 3. Գաղ. ա. 14։ *** Մատ. գ. 2, 13, 19. Գլ. ժը. 18։

††† Գոլ. ժե. 20, 29։ ‡‡‡ Գոլ. խգ. 18։ §§§ Մատ. գ. 13։ ¶¶¶ Գոլ. խգ. 18։ ‖‖‖ Գոլ. խգ. 21։ *** Գոլ. խգ. 5, 6։

տեղ սովորեցնում է. մինչեւ որ Յոյներ էլ մոցրեց տաճարի մէջ եւ այս
29 սուրբ տեղը պղծեց։ Որովհետեւ Տրոփիմոս Եփեսացուն առաջուց տեսել էին Նորա հետ քաղաքումը. եւ կարծում էին, թէ Պօղոսը նորան մոցրեց
30 տաճարի մէջ։ Եւ ընդոր քաղաքը դղրդաց, եւ ժողովուրդը կիսուեցաւ. եւ Պօղոսին բռնած տաճարիցը դուրս քաշեցին, եւ չուտով դռները փակ-
31 ուեցան։ Եւ երբոր ուզում էին նորան սպանել, լուր հասաւ գնդի հազարապետին, թէ բոլոր Երուսաղէմը
32 տակնուվրայ է եղել։ Նա էլ իսկոյն զինուորներ եւ հարիւրապետներ առաւ նորանց վերայ վազեց. եւ նորանք երբոր հազարապետին եւ զինուորներին տեսան, Պօղոսին ծեծելուց
33 դադարեցին։ Այն ժամանակ հազարապետը մօտեցաւ բռնեց նորան եւ հրամայեց, որ երկու շղթայով կապեն. եւ հարցնում էր, թէ ո՞վ է,
34 եւ ինչ է արել։ Եւ ամէն մէկը ամբոխի մէջ մի ուրիշ բան էին աղաղակում. երբոր ամբոխի չիմացութիւնից չկարողացաւ ստոյգն իմանալ հրամայեց նորան տանել բերդը։
35 Եւ երբոր հասաւ աստիճաններին, պէտք եղաւ որ ամբոխի բռնութեան պատճառով զինուորները նորան վեր
36 առնեն բերեն։ Որովհետեւ ժողովուրդի բազմութիւնը հետեւիցը գնում էր
37 աղաղակելով, Վեր առ դորան։ Եւ դեռ քանի որ Պօղոսը բերդը մտնելու վերայ էր, հազարապետին ասեց. Կարելի՞ է ինձ արդեօք, որ քեզ հետ խօսեմ. Նա էլ ասեց՝ Ծունարէն գի-
38 տե՞ս. Արդեօք դու այն եգիպտացին չե՞ս, որ այս օրերից առաջ չիմացութիւն արաւ եւ չորս հազար տիկար-
39 եան մարդիկ հանեց անապատը։ Եւ Պօղոսն ասեց. Ես Հրէայ մարդ եմ Կիլիկիայի Տարսոնիցը, ոչ թէ աննշան քաղաքի քաղաքացի. աղաչում եմ քեզ՝ հրաման տուր ինձ, որ այդ
ժողովրդի հետ խօսեմ։
40 Եւ երբոր նա հրամայեց, Պօղոսն աստիճանների վերայ կանգնեց եւ դէպի ժողովուրդը ձեռքը շարժեց. եւ երբոր շատ լուռ կացին, սկսեց երբայեցիների լեզուով խօսել՝ եւ ասեց.

Գլ. ԻԲ

Պօղոս պատմում է իր դարձի գործ. Ծեծուելուց առաքւում է իր Հռովմայեցի լինելը իմաց տալով.

1 Արդիկ եղբայրներ եւ հայրեր, հիմա իմ ձեզ պատասխան տալուս
2 լսեցէք։ Եւ երբոր լսեցին թէ երբայեցիների լեզուով էր նորանց հետ խօսում,
3 էլ աւելի լուռ կացին։ Եւ նա ասեց. Ես Հրէայ մարդ եմ Կիլիկիայի Տարսոնումը ծնուած՝ այս քաղաքումը մեծացած, Դամաղիէլի ոտքի մօտ, Հայրենական օրէնքի ճշմարտութեան պէս վարժուած. Աստուծոյ մասին նախանձաւոր էի՝ ինչպէս այսօր դուք
4 ամէնդդ էք։ Որ այս ճանապարհը հալածեցի մինչեւ ի մահ. որ Էմարդկանց եւ կանանց կապում էի եւ մատ-
5 նում բանտերի մէջ։ Ինչպէս քահանայապետն էլ ինձ վկայում է՝ եւ Ծերերի բոլոր ժողովն էլ. որոնցից թղթեր էլ առած գնում էի Դամասկոս եղբայրների մօտ, որ այնտեղ լինողներին էլ կապած բերեմ Երուսա-
6 ղէմ, որ պատժուին։ Եւ եղաւ որ երբ ես գնայիս Դամասկոսին մօտենում էի, կէս օրուայ դէմ յանկարծակի երկնքիցը մի աստիկ լոյս փայ-
7 լեց իմ չորս կողմովը։ Եւ ես վայր ընկայ գետինը, եւ մի ձայն լսեցի՝ որ ասում էր ինձ. Սաւուղ՝ Սաւուղ,
8 ինձ ինչու ես հալածում։ Եւ ես պատասխանեցի, Տէր՝ դու ո՞վ ես. Եւ նա ինձ ասեց. Ես Յիսուս Նազովրեցին եմ՝ որին դու հալածում ես։
9 Նրայց ինձ հետ լինողները լոյսը տեսնում էին եւ վախով լեցվում էին, բայց ինձ հետ խօսողի ձայնը չէին
10 լսում։ Եւ ես ասեցի, Ինչ անեմ՝

ա Գլ. ի. 4.
բ Գլ. իգ. 21.
գ Գլ. իգ. 27, իդ. 7.
դ Հմմտ. 11. Գլ. ի. 22.
ե Նոյնի՝ զորանոցը. Գրեքերանցին։
զ Ղեւտ. իգ. 18, Թուէ. ժթ.
է Գլ. ի. 22, իգ. 36.
ը Ելից՝ ուսուցիչ
—Գլ. թ. 11, իբ. 3.
—Գլ. իբ. 17.
—
—Գլ. ե. 2.

թ Գլ. իա. 39, իգ. 1.
ժ Կամ՝ ժա. 1.
ի Գլ. իբ. 22, իգ. 21.
լ Գլ. ե. 34.
խ Գլ. իգ. 3, իե. 38.
Ղեւտ. ժ. 39.
ծ Գլ. իգ. 5.
կ Գլ. իա. 30, Գաղ. ա. 14.
հ Համմ. ժ. 1.
ձ Գլ. ը. 3, իգ. 9—11, Գաղ. գ. 6, ա Տիմ. ա. 13.
ղ Ղեւտ. իբ. 66, Գլ. գ. 3.
ճ Գլ. թ. 3, իգ. 10, 13.
մ Գլ. թ. 3, իգ. 13, 13.
յ Գլ. թ. 7, Դան. ժ. 7.

Տէր . եւ Տէրն ասեց ինձ , Վեր կաց՝ դնա Դամասկոս , եւ այնտեղ կ՚ասուի քեզ ամեն բանի համար , որ քեզ համար
11 որոշուած է անել : Եւ երբոր այն լոյսի փառքիցը չէի տեսնում , ինձ հետ լինողները ձեռքիցս բռնեցին՝ եւ ես մտայ
12 Դամասկոս : Եւ մի Անանիա մարդ՝ օրէնքի համեմատ առաւելածախն , որ Դամասկոսում բնակող բոլոր Հրէաներիցը լաւ վկայութիւն ունէր ,
13 Նա եկաւ ինձ մօտ կանգնեց եւ ասեց .
14 Սաւուղ եղբայր , վեր նայիր : Եւ ես նոյն ժամուն վեր նայեցի դէպի նա
եւ նա ինձ ասեց . Մեր հայրերի Աստուածն առաջուց քեզ ընտրեց , որ նորա կամքը ճանաչես , եւ այն Արդարին տեսնես , եւ նորա բերանից
15 ձայն լսես . Որովհետեւ նորա համար վկայ կ՚լինես բոլոր մարդկանց առաջին այն բաների համար , որ տեսար եւ
16 լսեցիր : Եւ հիմա ինչու ես ուշանում , վեր կաց մկրտուիր եւ նրա մեղքերը
17 լուա՝ Տիրոջ անունը կանչելով : Ինչ եղաւ երբոր ես եւս դառայ Երուսաղէմ , եւ աաճարում աղօթք էի անում , մաքի յափշտակութիւն ինձ բռնեց .
18 Եւ ես նորան տեսայ որ ինձ ասում էր . Շտապիր չուա գուրս եկ Երուսաղէմից . որովհետեւ չեն ընդունիլ քո վկայութիւնը , որ ինձ համար
19 տալիս ես : Եւ ես ասեցի . Տէր՝ նորանք գիտեն՝ որ ես բանտեն էի դնում եւ ժողովարաններում ծեծում էի
20 քեզ հաւատացողներին . Ինչ երբոր քո Ստեփաննոս վկայի արիւնը թափում էր , ես ինքս նորա մօտ կանգնած էի , եւ նորա սպանմանը կամակից էի , եւ նորա սպանողների հանդերձները
21 պահում էի : Եւ նա ասեց ինձ . Գնա , որովհետեւ ես քեզ հեռու հեթանոսների մէջ կ՚ուղարկեմ :
22 Եւ մինչեւ այս խօսքն ականջ էին դնում նորան . եւ իրանց ձայները բարձրացրին՝ եւ ասեցին . Այդպիսի
մարդին երկրիցս վեր առ . որովհետեւ պէտք չէ դա ապրի : Եւ երբոր
23 նորանք աղաղակում էին եւ հանդերձները վեր գցում , եւ փոշին օդի մէջ
24 ցանում , Հազարապետը հրամայեց , որ նա բերդը առնուի . ասելով թէ պէտք է ծեծելով հարցնել նորան , որ իմանամ , թէ ինչ յանցանքի համար էին նորա վերայ այնպէս աղաղակում ,
25 եւ երբոր նորան կաշէ փոկերով պինդ կապեցին , Պօղոսն ասեց մօտ կանգնած հարիւրապետին թէ Արժան է որ դուք Հռովմայեցի եւ չ՚դատապար-
26 տուած մարդին ծեծէք : Եւ երբոր լսեց հարիւրապետը , մօտեցաւ հազարապետին պատմեց եւ ասեց . Զգուշացիր թէ ինչ ես կամենում անել , որովհետեւ այս մարդը Հռովմայեցի է :
27 Եւ հազարապետը մօտ եկաւ եւ նորան ասեց . Ասիր ինձ թէ դու Հռովմայեցի՞
28 ես . եւ նա ասեց . Այո . Եւ հազարապետը պատասխանեց թէ ես չատ փոդով առացայ այս քաղաքացիութիւնը , եւ Պօղոսն ասեց . Ես հէնց ծնուած եմ :
29 Ծնուած եմ՝ եւ նորանք՝ որ նորան ենթելով հարցաքննելու էին , չուտով հեռացան նորանից . եւ հազարապետն էլ վախեցաւ երբոր իմացաւ թէ Հռովմայեցի է . որովհետեւ կապել էր նորան :
30 Եւ հետեւեալ օրը կամենալով ճշմարիտն իմանալ , թէ ինչ է Հրէաների ամբաստանութիւնը , նորան արձակեց կապերիցը եւ հրամայեց որ քահանայապետները եւ բոլոր ատեանը կանչեն . եւ Պօղոսին էլ բերաւ նորանց մէջ կանգնեցրեց :

ԳԼ· ԻԴ

Պօղոս Հրէաների առաջին՝ Հրէաները որդոյք են լոյսի նորա դէմ , բայց հազարապետը նորան պահպանէ է ուզարկում կատակի մօտ :

1 Եւ Պօղոսն ատեանին մտիկ տուաւ՝ եւ ասեց . Մարդիկ եղբարք , Ես բոլորովին բարի խղճմտանքով վարուել եմ Աստուծոյ առաջին մինչեւ այսօր :

ԻԳլ· ի· 10, 17.
ՅՍ= Տիմ· գ· 7.
ՅԳլ· ժ· 23.
ՀԳլ· գ· 13· Ե· 30.
ՅԳլ· ի· 15· իգ· 16.
ՅԳլ· գ· 14· ե· 33.
ՅՍ= Կոր· ի· 1· ժե· 8.
ՀՍ= Կոր· ժա· 23· Գաղ· ա· 13.

ՀԳլ· իգ· 11.
ՀԳլ· գ· 20· իգ· 16.
ՀԳլ· ը· 36· Սքր· ժ· 33.
ՀՍ= Գլ· ի· 14· Հռովմ· ժ· 13.
ՀԳլ· ի· 26· ը Կոր· ժը· 3.
ՀԵփես· 14.
ԸՍաա· ժ· 14.
ՀՍ= Եփես· 4· Գլ· ը· 3.
ՀՍաա· ժ· 17.

ԷԳլ· ե· 37.
ՀՂուկ· ժա· 43· Գլ· ե· 39.
Հռովմ· ա· 33.
ՀԳլ· ի· 15· ժգ· 3, 40, 47.
ժը· 6· իգ· 17· Հռովմ· ա· 5· ժա· 13· ժե· 16· Գաղ· ա· 15, 16· ը· 7, 8· Եփես· գ· 7, 8· ա Տիմ· ը· 7· ը Տիմ· ա· 11.

ՀԳլ· իա· 38.
ՀԳլ· ի՛ե· 34.
ԿԳլ· ժգ· 37.

—

ՀԳլ· իգ· 16· ա Կոր· գ· 4· ը Կոր· ա· 13· գ· 3· ը Տիմ· ա· 3· Սքր· ժգ· 18.

2 Եւ Անանիա քահանայապետը մօտը
կանգնողներին հրամայեց, Իր նորա
3 բերանին զարկին։ Այն ժամանակ Պօ-
ղոս ասեց նորան. Աստուած պիտի
քեզ զարկէ՝ ծեփած պատ. եւ դու նստել
ես ինձ օրէնքի համեմատ դատելու, եւ
օրէնքի հակառակ հրամայում ես՝ որ ես
4 զարկուիմ։ Եւ նորա մօտ կանգնած-
ներն ասացին. Աստուծոյ քահանայապե-
5 տին ես հայհոյանք տալիս։ Եւ Պօղոս
ասեց. Եղբարք, ես չէ՛ի գիտէի՝ որ քա-
հանայապետ է. որովհետեւ գրուած է՝
Քէն ժողովրդի իշխանին չհայհոյես։
6 Երբոր Պօղոս իմացաւ որ մէկ մասը
Սադուկեցիներից է՝ եւ միւս մասը
Փարիսեցիներից, ատեանի մէջ աղա-
ղակեց. Մարդիկ եղբարք, Ես Փա-
րիսեցի եմ՝ եւ Փարիսեցու որդի.
մեռելների յոյսին եւ յարութեանը
7 համար եմ ես դատուում։ Եւ երբոր
նա այս ասեց, Փարիսեցիների եւ Սա-
դուկեցիների մէջ երկպառակութիւն
ընկաւ. եւ բազմութիւնը բաժանուե-
8 ցաւ։ Որովհետեւ Սադուկեցիք ա-
սում են թէ ոչ յարութիւն կայ, ոչ
հրեշտակ, եւ ոչ հոգի. բայց Փարի-
9 սեցիք երկուսն էլ դաւանում են։ Եւ
մեծ աղաղակ եղաւ. եւ Փարիսեցի-
ների կողմից դպիրները վերկացան,
հակառակում էին եւ ասում. Ոչինչ
չարութիւն չենք գտնում այս մար-
դումը. Բայց եթէ հոգի խօսեց դորա-
նում կամ հրեշտակ, մենք Աստուծոյ
10 հետ չմարտնչենք։ Եւ երբոր խռովու-
թիւնը չատացաւ, հազարապետը վա-
խեցաւ՝ մի գուցէ Պօղոսը նորանցից
պատառուի. զինուորներին հրամայեց,
որ իջնեն նորան յափշտակեն նորանց
11 միջից, եւ բերին բերդը։ Ւնէ հե-
տեւեալ գիշերը Տէրը կանգնեց նորա
մօտ եւ ասեց. Քաջացիր, Պօղոս,
որովհետեւ ինչպէս ինձ համար երու-
սաղէմումը վկայեցիր, այնպէս էլ
պէտք է Հռոմումը վկայես։
12 Եւ երբոր առաւօտ եղաւ Հրէանե-
րից ոմանք միաբանեցան եւ իրանց
անձերը նզովեցին ասելով, որ չուտեն
եւ չխմեն, մինչեւ որ Պօղոսին չըս-
13 պանեն։ Եւ քառասունից աւելի էին
այս երդումն իրար հետ անողները։
14 Նորանք քահանայապետների եւ ծե-
րերի մօտ եկան եւ ասացին. Նզովքով
նզովեցինք մեր անձերը՝ որ ոչինչ չը
ճաշակենք մինչեւ որ Պօղոսին սպա-
15 նենք։ Բայց դուք հիմա ատեանի հետ
իմաց արէք հազարապետին, որ էգուց
նորան վայր բերէ ձեզ մօտ, իբր թէ
կամենում էիք աւելի եւս ճշմարտու-
թեամբ բան իմանալ նորա համար.
մենք էլ նորա մօտ գալուց առաջ
պատրաստ ենք նորան սպանելու։
16 Եւ Պօղոսի քրոջ որդին երբոր նորանց
այս դաւաճանութիւնը լսեց, եկաւ
մտաւ բերդը եւ Պօղոսին պատմեց։
17 Եւ Պօղոսը հարիւրապետներից մէկին
կանչեց իրան մօտ եւ ասեց. Այս պա-
տանին տար հազարապետի մօտ, որ
18 բան ունի նորան պատմելու։ Եւ նա
առաւ նորան հազարապետի մօտ տա-
րաւ եւ ասեց. Կապուած Պօղոսն ինձ
կանչեց եւ աղաչեց, այս պատանին
քեզ մօտ բերել, որ բան ունի քեզ
19 խօսելու։ Հազարապետը նորա ձեռքից
բռնեց, զնաց առանձին տեղ, հարցը-
նում էր, թէ ինչ բան ունես ինձ ա-
20 նելու։ Եւ նա ասեց թէ Հրէաները
միաբանեցան քեզ աղաչելու, որ է-
գուց Պօղոսին վայր բերես ատեանը,
իբր թէ կամենում էին աւելի ճշմա-
րիտ քննութիւն անել նորա համար։
21 Բայց դու մի հաւատար նորանց. ո-
րովհետեւ նորանցից քառասունից էլ
աւելի մարդիկ դարան են մտել նորա
համար, որ իրանց անձերն էլ նզովե-
ցին, որ չուտեն եւ չխմեն մինչեւ
որ նորան չսպանեն. եւ հիմա պատ-
րաստ են եւ քո հրամանին են սպա-
22 սում։ Ապա հազարապետն այն պա-
տանուն արձակեց եւ պատուէր տուաւ,
թէ ոչ ոքի չասես, որ այս բանն ի-
մաց արիր ինձ։
23 Եւ հարիւրապետներից երկուսին
կանչեց եւ ասեց. Երկու հարիւր զին-
ուոր պատրաստեցէք, որ գնան մին-

Գ Թագ. իբ. 24։ Նրեմ. բ. 3։ Յովէլ. Յբ. 32։
Գղեմ. Զբ. 35։ բ Օբ. իե. 3։ 3։ Յովէլ. է. 61։
Գ Թագ. իբ. 17։
Նէէ. իբ. 28. Յոզ. ժ. 30. բ Պետ. բ. 10։ Յուդ. 8։
Ղեւ. իե. 3։ Փիլ. գ. 3։
Գ Թագ. իե. 11, 21։ իզ. 8։ իբ. 20։ Ըմաս. իբ. 23։ Մարբ. Զբ. 18։ Ղուկ. է. 37։
Գ Թագ. իբ. 31։
Գ Թագ. իբ. 7, 17, 18. Գ Թագ. Յբ. 9. իե. 33, 34։ Նէհ. 31, 32։ Գղ. իե. 3։ Իշհ. 13։

չեւ կեսարիա . եւ եօթանասուն ձիաւոր եւ երկու հարիւր էլ տիպաւոր՝
24 զիչերուայ ժամը երեքին . եւ զրաստներ էլ պատրաստեցէք , որ Պօղոսին հեծացնեն եւ ապահով հասցնեն Փելիքս
25 կուսակալի մօտ : եւ դ Նամէ գրեց ,
26 որի օրինակն այս էր : Կղօդիոս Լիւսիաս . պատուական կուսակալ Փե-
27 լիքսին ողջոյն : Այս մարդին որ Հրէաներից բռնուած էր եւ նորանցից ըսպանուելու մօտ էր , զինուորներով վերայ հասայ պրծացրի , իմանալով որ
28 Հռովմայեցի է : Եւ ուզելով որ նորա յանցանքն իմանամ՝ որի համար ամբաստանութիւն էին անում դորանից, վայր
29 բերի դորան նորանց առեանը: Եւ գտայ նորան հիրանց օրէնքի մի խնդիրների համար ամբաստանուած , Ոչ մեռնելու կամ կապուելու արժանի ոչինչ
30 յանցանք չունէր : Եւ երբոր ականջս հասաւ , որ Հրէաների կողմից այն մարդի համար նենգութիւն կայ , նորան իսկոյն քեզ մօտ ուղարկեցի . եւ չարախօսներին էլ հրամայեցի քո առջեւ խօսել . Ողջ կաց :
31 Եւ զինուորները իրանց հրամայուածի պէս Պօղոսին առան եւ գիչերով
32 տարան Անտիպատրիս : Եւ հետեւեալ օրը ձիաւորներին թողեցին , որ նորա հետ գնան , եւ իրանք մտան կեսարիա .
33 եւ նորանք մտան կեսարիա . եւ թուղթը կուսակալին տուին , եւ Պօղոսին էլ նորա առաջին ներկայա-
34 ցրին : Եւ երբոր կարդաց՝ կուսակալը հարցրեց թէ ո՞ր գաւառից է . եւ երբոր տեղեկացաւ թէ Կիլիկիացիցն է ,
35 Ասեց . Կ՚լսեմ քեզ՝ երբոր քո ամբաստանողներն էլ կ՚գան . եւ հրամայեց՝ որ Հերովդէսի պալատումը պահեն նորան :

ԳԼ· ԻԴ

Պօղոսը ամբաստանվում է փիլիքս կուսակալի առաջին: Պաշտպանողական պատասխան է տալիս:

4 Եւ ե հինգ օրից յետոյ Անանիա քահանայապետը ծերերի եւ մի հարա-

բախօս Տերտիւղոս անուն մարդի հետ իջաւ , եւ իշաց արին կուսակալին
2 Պօղոսի համար : Եւ երբոր նորան կանչեց , Տերտիւղոսը սկսեց ամբաս-
3 տանել եւ ասել . Որովհետեւ քեզանով չատ խաղաղութիւն ենք գտել՝ եւ այս ազգի համար չատ բաների կարգադրութիւն է եղել քո խնամքը տանելովը,
4 ամեն կերպով եւ ամեն տեղ չատ գոհութեամբ չենորհակալ ենք քեզանից ,
5 ով պատուական Փելիքս : Բայց որպէսզի աւելի նեղութիւն չտամ քեզ , աղաչում եմ՝ որ համառօտաբար լսես
6 մեզ քո հեզութեամբը : Որովհետեւ մենք գտանք այս մարդին որ ապականիչ եւ խռովարար է այն ամեն Հրէաներին , որ բոլոր աչխարհումը կան . եւ Նազովրեցիների աղանդի
7 առաջնորդ է . Որ տաճարն էլ ուզեց պղծել . որին բռնեցինք էլ . Եւ մեր
8 օրէնքի պէս ուզեցինք դատաստան էլ անել : Բայց Լիւսիաս հազարապետն եկաւ՝ եւ մեծ բռնութեամբ մեր ձեռքերիցը հանեց , Հրամայելով որ նորա դատախազներն էլ գան քեզ մօտ . որ
9 դու վերաքննելով կարող ես տեղեկանալ այն ամեն բանի համար , որ մենք
10 դանդատում ենք դորանից : Հրէաներն էլ միաբան եղած ասեցին , թէ Այդպէս է :
Պօղոսն էլ պատասխանեց՝ երբոր կուսակալը նորան ակնարկեց որ խօսէ . Գիտենալով որ դու չատ տարուց հետէ այս ազգի դատաւորն ես , աւելի յօժարութեամբ իմ մասին պատասխանում եմ ,
11 եմ տալիս : Որովհետեւ դու կարող ես գիտենալ , որ տասներեկու օրից աւելի չէ որ ես եկայ Երկրպագութիւն
12 անել Երուսաղէմումը : Եւ ոչ տաճարումն են գտել ինձ մի մարդի հետ խօսելիս , կամ չատ մարդ մէկտեղ հաւաքելիս , եւ ոչ ժողովարանումը ,
13 եւ ոչ էլ քաղաքումը . եւ ոչ էլ կարող են քո առաջին ցոյց տալ այն , որոնց համար հիմա ամբաստանում են ինձ-
14 Ինչ : Բայց սա եմ խոստովանում քեզ , թէ Հայն ճանապարհովն՝ որ ասում են

ա Գլ· խ· 33, խդ· 7,
ե Գլ· իբ· 30,
զ Գլ· իբ· 15, խե· 19,
է Գլ· իդ· 31,
ը Հմբ· 30,
թ Գլ· իդ· 8, խե· 6,
ժ Գլ· խ· 39,
ի Գլ· իդ· 1, 10, խե· 16,
լ Մատ· խե· 27,
— Գլ· խ· 18, 27,
խ Գլ· իդ· 3, 30, 35, խե· 3,
ծ Գլ·ից· իդ· 3, Գլ· ը· 13,
կ Ժ· 20, իժ· 6, խ· 28,
ա Գնա· բ· 13, 15,
բ Կամ՝ Հերձուածի
գ Գլ· խ· 28,
դ Ծագ· ԺԸ· 21,
ե Գլ· խ· 33,
զ Գլ· իդ· 30,
է Գլ· խ· 20,
ը Գլ· իբ· 8, իբ· 17,
թ Տես Ա Մակաբ· ե· 14, Գլ·Բ· 2·

հերձուած , այնպէս պաշտում եմ հայրենական Աստուծուն , ամէն բաների հաւատալով որ օրէնքումը եւ մարգարէներումը գրուած է . 15 Յուսալով այն Աստուծուն որին դորանք էլ սպասում են , Թէ արդարների եւ մեղաւորների յարութիւն պիտի լինի : 16 Ուր հէնց սորա համար ինքս ջանք եմ անում , որ ամէն ժամ մաքուր խղճմտանք ունենամ Աստուծոյ առաջին եւ մարդկանց առաջին : 17 Արդ շատ տարիներից յետոյ ես եկայ որ իմ ազգին ողորմութիւն անեմ եւ ընծաներ բերեմ . 18 Որ այդ բանի մէջ մի քանի Ասիացի Հրէաներ ինձ գտան սաճարուած սրբուած , ոչ շատերի եւ ոչ էլ ամբոխի հետ : Որ նորանց պէտք էր գալ քո առաջին եւ գանգատ անել , եթէ 20 մի բան ունէնային ինձանից : Կամ հէնց սորանք իրանք թող ասեն , թէ ինձանում ինչ անիրաւութիւն գտան դեռ քանի որ առեանումը կանգնած էի , բայց այս մէկ խօսքի համար , որ նորանց միջումը կանգնած աղաղակեցի , թէ Մեռեալների յարութիւն առնելուն համար եմ ես այսօր գատուում ձեզանից :

22 Փելիքսն էլ երբոր լսեց այս բաները , նորանց ուշացրեց , որովհետեւ շատ լաւ տեղեկացած էր այն ճանապարհի համար , եւ ասեց . Երբ որ Լիւսիաս հազարապետը իջնէ , կ'տեղեկանամ 23 ձեր գործին : Եւ հարիւրապետին հրամայեց՝ որ Պօղոսին պահէ՝ բայց արձակութիւն տայ . եւ նորա մարդկանցից ոչ մէկին չարգիլէ՝ նորան ծառայութիւն անելու կամ նորա մօտ գնալու :

24 Եւ մի քանի օրից յետոյ Փելիքսն եկաւ իր Դրուսիլա կնկայ հետ , որ Հրէայ էր , Պօղոսին կանչեց՝ եւ նորանից Քրիստոսի հաւատքի համար 25 բան լսեց : Եւ երբոր նա խօսում էր արդարութեան եւ ժուժկալութեան եւ գալու դատաստանի համար , Փելիքսը շատ անուշ բանուեցաւ , եւ պատասխանեց . Դու հիմա գնա . երբոր ժամանակ ունենամ , կ'կանչեմ քեզ : 26 Բայց նա յոյս էլ ունէր , որ Պօղոսից մի բան կ'տրուի իրան , որ նորան արձակէ եւ նորա համար շատ անգամ կանչում էր նորան եւ նորա հետ խօսում : 27 Եւ երբոր երկու տարին լրացաւ , Փելիքսի տեղ եկաւ Փեստոս Պորկիոսը . եւ որովհետեւ Փելիքսը կամեցաւ Հրէաներին մի չնորհք անել , Պօղոսին կապած թողեց :

ԳԼ. ԻԸ

Պօղոսը արդասանելով Փեստոսի առաջին, ինքնէրան պաշտպանում է և կայսրին բողոքում.

1 Եւ Փեստոսը երբոր իր իշխանութեան երկիրը հասաւ, երեք օրից յետոյ կեսարիայից վեր եկաւ Երուսաղէմ. 2 եւ քահանայապետը եւ Հրէաների գլխաւորները Պօղոսի համար իմաց տուին նորան, եւ աղաչում էին՝ 3 չնորհքը խնդրելով նորանից, որ Երուսաղէմ կանչէ նորան, որովհետեւ դարան էին գործել՝ որ ճանապարհին սպանեն նորան : Բայց Փեստոսը պատասխանեց թէ Պօղոսը կեսարիայումը կ'պահուի . եւ ինքն էլ շուտով այնտեղ է գնալու :

5 Եւ ձեզանից որոնք որ կարող են , ասեց , թող միասին գան . եւ եթէ այն մարդումը մի չանգանք կայ՝ թող 6 նորանից գանգատ անեն : Եւ այնտեղ տասն օրից աւելի մնալով իջաւ կեսարիա . եւ հետեւեալ օր առեան նրստեց , եւ հրամայեց Պօղոսին բերել : 7 Եւ նա երբոր եկաւ՝ նորա չորս կողմովը կանգնեցին Երուսաղէմից եկած Հրէաները . շատ եւ ծանր ամբաստանութիւններ բերելով Պօղոսի դէմ որ 8 չէին կարողանում ապացուցանել : Որովհետեւ նա պատասխան էր տալիս , թէ ոչ Հրէից օրէնքի , եւ ոչ տաճարի , եւ ոչ կայսեր դէմ մի մեղք եմ գործել : 9 Բայց Փեստոսը կամենալով Հրէաներին չնորհք անել , պատասխանեց Պօղոսին եւ ասեց . Կամենո՞ւմ ես երուսաղէմ գնալ՝ եւ այնտեղ այդ բաների

ե Գլ. խդ. 6։ խդ. 6, 7։ իբ. 30։ Դոռն. ժբ. 2։ Յովհ. ե. 38, 39.
ի Գլ. խդ. 1.
ի Գլ. ժա. 39, 30։ ի. 16։ Հռովմ. ժե. 25։ ը Կոր. ը. 4։ Գաղ. բ. 10.
լ Գլ. իա. 26, 27։ խդ. 21.
ճ Գլ. խդ. 30։ իե. 16։
յ Գլ. խդ. 6։ իբ. 20.
չՀմր. Ե.
ճ Գլ. իե. 3։ իբ. 16.

ի Նե. խդ. 2։ Գլ. ժբ. 3։ իե. 9, 14։ — Գլ. խդ. 1։ Հմր. 15.
ի Գլ. խդ. 13, 15.

ի Գլ. ժբ. 14։ Հմր. 19.
ր Մ՚ար. ժե. 3. Ղուկ. խդ. 3, 10։ Գլ. խդ. 3, 13.
ի Գլ. ը. 13. խդ. 12. իբ. 17.
չ Գլ. խդ. 27.
ի Հմր. 29.

10 համար դատուիլ իմ առաջին ։ Պօղոսն
էլ ասեց . Ես կայսեր առեանումն եմ
կանգնած , որ այնտեղ պէտք է ես
դատուիմ . Հրէաներին ոչինչ վնաս
չեմ տուել , ինչպէս դու էլ լաւ գիտես։
11 Բայց թէ որ անիրաւութիւն ունիմ
եւ մեռնելու արժանի բան եմ գործել՝
մեռնելուց չեմ քաշուում . իսկ եթէ
այնպիսի մի բան չկայ , որ սորանք ին-
ձանից ամբաստանում են , ոչ ոք ինձ
կարող չէ դրանց չնորհել . Ես դէպի
12 կայսրն եմ բողոքում ։ Այն ժամանակ
Փեստոսը խորհրդակիցների հետ խօսեց՝
եւ պատասխանեց , Դէպի կայսրը բո-
ղոքեցիր , կայսեր մօտ կ՚գնաս ։
13 Երբոր մի քանի օր անցաւ , Ագրիպ-
պաս թագաւորը եւ Բերենիկէն եկան
Կեսարիա՝ Փեստոսին չնորհաւորելու ։
14 Եւ երբոր այնտեղ շատ օրեր անցկա-
ցրին , Փեստոսը Պօղոսի համար իմա-
ցրեց թագաւորին՝ եւ ասեց . Ա՛յստեղ
մի մարդ է մնացել Փելիքսիցը կապ-
15 ուած . Որի համար երբոր երուսա-
ղէմ էի , քահանայապետներն ու Հր-
էաների գլխաւորներն իմացրին ինձ,
խնդրելով նորա դատապարտութիւնը ։
16 Որոնց պատասխանեցի Թէ Հռոմա-
յեցիներին օրէնք չէ՝ որ մի մարդ
կորստեան չնորհուի մինչեւ որ ամ-
բաստանեալն իր ամբաստանողներին
իր դիմացը չունենայ՝ եւ այն ամբաս-
տանութեան համար պատասխան տա-
17 լու պատեհութիւն չստանայ ։ Եւ եր-
բոր նորանք հէնց հետայստեղ եկան էնպէս
չուշացրի , այլ հետեւեալ օրը առեան
նստած հրամայեցի այն մարդին բերել ։
18 Եւ երբոր ամբաստանողներն առաջ ե-
կան , ոչ մի չարագործ չսկսին բերում
19 իմ կասկածածներից , Այլ Թէ իրանց
կրօնքի համար մի քանի խնդիրներ
ունէին նորա հետ , եւ մի մեռած Յի-
սուսի համար որ նորա համար Պօղոսը
20 ասում էր Թէ կենդանի է ։ Բայց երբոր
ես տարակուսեցայ այսպիսի բաները
քննելու՝ ասեցի Թէ արդեօք կամենո՞ւմ
է երուսաղէմ գնալ եւ այնտեղ դատ-
21 ուիլ այդ բանների համար ։ Բայց երբոր
Պօղոսը բողոքեց , որ վեհափառ կայ-
սէր քննութեան համար պահուի ,
հրաման տուի նորան պահել , մինչեւ
22 որ ուղարկեմ կայսեր մօտ ։ Ագրիպ-
պաս էլ Փեստոսին ասեց . Ես էլ կը
կամենայի լսել այդ մարդին . եւ նա
ասեց . Էգուց կ՚լսես ։
23 Եւ հետեւեալ օրն երբոր Ագրիպ-
պաս եւ Բերենիկէն մեծ հանդէսով
եկան , եւ հազարապետների եւ քա-
ղաքի պատուաւոր մարդկանց հետ
առեանը մտան , Փեստոսը հրամայեց
24 եւ Պօղոսին բերին ։ Եւ Փեստոսն ա-
սեց . Ով Ագրիպպաս Թագաւոր եւ
բոլոր մարդիկ որ մեզ հետ էք , տես-
նում էք սորան , որի համար Հրէա-
ների բոլոր ժողովուրդն իմ առաջին ե-
կան երուսաղէմում եւ այստեղ ա-
ղաղակելով Թէ Նա այլ եւս պիտի
25 չապրի ։ Բայց ես տեղեկացայ , որ
Դա ոչինչ մեռնելու արժանի բան չէ
գործել . եւ երբոր Դա ինքը դէպի
վեհափառը բողոքեց , խորհուրդ արի
26 որ ուղարկեմ ։ Որի համար մի հաս-
տատ բան չունիմ որ գրեմ իմ տիրոջը .
Նորա համար դորան բերի ձեր առա-
ջին , եւ մանաւանդ քո առաջին , ով
Ագրիպպաս Թագաւոր , որ վերաքըն-
27 նելով մի բան ունենամ գրելու ։ Որով-
հետեւ ինձ անպատշաճ է երեւում ,
որ մի կապած մարդ ուղարկեմ , եւ
նորա դէմ ասուած յանցանքները չիմ-
մացնեմ ։

ԳԼ. ԻԶ

Պօղոսը Ագրիպպաս Թագաւորի առաջին պատմում է իր վարքը եւ հրաշքով դարձի գալը։

1 Եւ Ագրիպպասը Պօղոսին ասեց . Քեզ
հրաման է որ քո մասին խօսես . այն
ժամանակ Պօղոսը ձեռքը մեկնեց եւ
2 պատասխան էր տալիս . Այն ամենի
համար որի մասին Հրէաները ամբաս-
տանուում են ինձանից , ով Ագրիպպաս
Թագաւոր , իմ անձը երանելի եմ հա-
մարում , որ այսօր քո առաջին պա-
3 տասխան պիտի տամ ։ Մանաւանդ որ
դու տեղեակ ես Հրէից բոլոր սովո-

ա Հմ. 25։ Գլ. ԻԵ. 11։ իդ. 29։ իզ. 31։
բ Գլ. իդ. 32։ իե. 19։
գ Գլ. իդ. 27։
դ Հմ. 2, 3։
ե Հմ. 4, 5։
զ Հմ. 6։
է Գլ. ԻԵ. 15։ իդ. 29։
ը Գլ. Բ. 15։
թ Հմ. 3, 5, 7։
ժ Գլ. իե. 22։
ի Գլ. իդ. 9, 29։ իզ. 31։
լ Հմ. 11, 13։
—

բութիւններին եւ խնդիրներին . նորա համար աղաչում եմ , որ համբերու-
4 թեամբ լսես ինձ : Արդ իմ կեանքին , որ ազայութիւնից հետէ՝ ի սկզբանէ իմ ազգի մէջ՝ երուսաղէմումն եմ ե-
դել , բոլոր Հրէաները տեղեակ են .
5 Որովհետեւ վաղուց գիտեն , (եթէ կամենան վկայութիւն տալ ,) որ ես ՚ամեր կրօնքի ճշմարտագոյն կուսակցութեան
6 համեմատ Փարիսեցի եմ ապրել : Եւ հիմա Աստուածմանից համար հայրերի եղած խոստումնքի յոյսին համար
7 կանգնած դատվում եմ .
Որին տասներկու ցեղը Ղիշեր եւ ցերեկ անդադար պաշտելով հասա-
8 նել են հասնել . եւ այդ յոյսի համար ամբաստանվում եմ Հրէաներից , ով
Ագրիպպաս արքայ : Ինչ , անհաւատալի՞ բան է երեւում ձեզ , որ Աստուած մեռելներին յարուցանում է :
9 Ես հէնց ես ինքս կարկաւոր էի հա-
մարում , որ Յիսուս Նազովրեցու անունի հակառակ շատ բաներ գործեմ .
10 Որ Երուսաղէմումն արի էլ . եւ սուրբերից շատերին ես բանտարկեցի Քահանայապետներից իշխանութիւն ա-
ռած , եւ նորանք սպանուելիս հաւա-
11 Նութիւն էի տալիս : Եւ բոլոր ժողովարաններում շատ անգամ պատիժ տալով նորանց բանադատում էի որ հայհոյեն . եւ էլ աւելի նորանց վերայ կատաղած՝ հալածում էի մինչեւ դրսի
12 քաղաքները : Որով եւ երբոր քահանայապետների իշխանութիւնով եւ հրամանով գնում էի Դամասկոս ,
13 կէս օրուայ ժամանակին ճանապարհի վերայ տեսայ , ով արքայ , որ երկնքից արեգակին լոյսից աւելի մի լոյս ծագեց իմ չորս կողմովը՝ եւ նորան-
14 ցով էլ՝ որ ինձ հետ գնում էին : Եւ երբոր մենք ամենքս գետնի վերայ ընկանք՝ ի ձայն լսեցի , որ երբայե-
ցիների բարբառով ինձ ասում էր . Սաուղ , Սաուղ , ինչու ես ինձ հալածում . դժուար է քեզ՝ խթանի դէմ
15 քացի տալ : Եւ ես ասեցի . Դու ո՞վ ես , Տէր . եւ Նա ասեց . Ես Յիսուսն
16 եմ , որին դու հալածում ես : Բայց վեր կաց՝ եւ ոտներիդ վերայ կանգնիր , որովհետեւ նորա համար երեւեցայ քեզ , Որ քեզ ձեռս առնեմ պաշտօնեայ եւ վկայ լինելու այն բաներին՝ որ դու տեսար , եւ այն բաներին
17 որոնցով պիտի երեւամ քեզ . Որ ազատեմ քեզ այդ ժողովրդից եւ հեթանոսներից . Որոնց մէջ ես հիմա
18 քեզ ուղարկում եմ . Դնորանց աչքերը բանալու , Եւ խաւարից դէպի լոյսը դարձնելու , եւ սատանայի իշխանութիւնից դէպի Աստուած . Որ Նորանք մեղքերի թողութիւն՝ եւ Սրբերի հետ
Ժառանգութիւն առնեն՝ ինձ հաւա-
19 տալով : Ուստի , ով Ագրիպպաս արքայ , ես անհնազանդ չ՚եղայ այն երկ-
20 նային տեսիլքին : Այլ առաջ Նորանց՝ որ Դամասկոսումը եւ Երուսաղէմումն էին եւ բոլոր Հրէաստանի երկրումը եւ հեթանոսներին պատմեցի , ապաշխարել եւ դառնալ դէպի Աստուծուն , ապաշխարութեան արժանի գործեր
21 գործելով : Սորա համար ՚Հրէաները ինձ տաճարումը բռնելով ուզում էին
22 սպանել , Իսկ որովհետեւ Աստուածանից ինձ օգնութիւն հասաւ՝ ես մինչեւ այսօր կանգնած վկայում եմ փոքրին եւ մեծին . Նորանից դուրս ոչինչ չ՚ասելով որ Մարգարէները, եւ Մովսէսը խօսեցին այն լինելու բաներ
23 համար . ՚Թէ Քրիստոսը պիտի չարչարուի , Նա՝ եւ նա առաջինը մեռելներից յարութիւն առած՝ ՚լոյս պիտի քարոզէ ժողովրդին եւ հեթանոսներին :
24 Եւ Նա այս պատասխանը տալիս , Փեստոսը մեծ ձայնով ասեց . Կիժվում

–Գլ. իր. 3. իգ. 6. իգ. 15, 31. Փիլ. գ. 5.
Բ Գլ. իգ. 6.
Ե Ղեռ. գ. 15. իր. 18. իգ. 4. իր. 10. ր Ծր. Ժբ. 18. ր Ծաղ. ե. 12. Ասգ. հգր. 11. Ես. գ. 2. ե. 14. ք. 6. թ. 10. Ա Թես. իգ. 3. իգ. 14— 16. Եփես. իգ. 23. լե. 24. Դան. ք. 24. Միգ. է. 20. Գլ. Ժգ. 31. Հռովմ. Ժե. 8. Տիտ. ր. 13.
ՃԾաղ. ա. 1.
Ե Ղեռ. գ. 37. — Թես. գ. 10. — Տիտ. ե. 5.
Ը Գլ. իգ. 5.
Ի Փիլ. գ. 11.
Ժ Ծաղ. Ժգ. 3. — Տիտ. ա. 13.
Ճ Գլ. ր. 3. Գաղ. ա. 13.
Ձ Գլ. ք. 14. ք. 21. իր. 3.
Ղ Գլ. իր. 19.
Ի Գլ. ք. 3. իր. 6.
Ի Գլ. իր. 15.
Ի Գլ. իր. 21.
Ի Ծա. լե. 3. իր. 7. Ղեռ. ա. 79. Ծաղ. ր. 13. ր Կոր. գ. 4. Եփես. ա. 18. — Թես. ե. 5.
Ա Կոր. գ. 14. Եփես. գ. 18. ե. 5. Կող. ա. 13. — Գես. ր. 9, 25.
Հ Ղեռ. ա. 77.
Յ Գլ. ր. 33.
Ղ Եփես. ա. 11. Կող. ա. 13.
Ո Գլ. ք. 10, 22, 23. Ժա. 26. Ժգ. Ժգ. Ժգ. Ժե. Ժը. Ժը. իր. իա.
Մ Ա ա. գ. 8.
Ց Գլ. իա. 30, 31.
Ն Ղեռ. իգ. 27, 44. Գլ. իգ. 14. իը. 23. Հռովմ. գ. 21. Ծաղ. ե. 46.
Շ Ղեռ. իգ. 26, 46.
Չ — Կոր. Ժե. 20. Կող. ա. 18. Ծայտ. ա. 9.
Պ Ղեռ. ր. 32.
Ջ Թագ. ք. 11. Ծաղ. Ժ. 10. — Կոր. ա. 23. ր. 13, 14. գ. 10.

ես , Պօղո՛ս , չատ կարդացողութիւնը
25 Ներդ մոլորեցնում են քեզ ։ Նա էլ ա-
սեց . Ես չեմ գժւում , ով ազնիւ Փես-
տոս , այլ ճշմարտութեան եւ զգաստու-
26 թեան խօսքեր եմ խօսում ։ Որովհե-
տեւ թագաւորն էլ այս բաները գիտէ ,
որի հետ էլ համարձակ խօսում եմ .
որովհետեւ չեմ կարծում որ սորանց-
ից մէկն էլ նորանից ծածկուած լինի .
որովհետեւ այս բանը անկիւնի մէջ
27 եղած չէ ։ Հաւատո՞ւմ ես մարգարէ-
ներին , ով Ագրիպպա արքայ . գիտեմ
28 որ դու հաւատում ես ։ Ագրիպպան
էլ Պօղոսին ասեց . Քիչ է մնում որ
ինձ համոզես որ քրիստոնեայ դառ-
29 նամ ։ Եւ Պօղոսն ասեց . Աստուա-
ծանից կ'խնդրէի՝ թէ քիչ թէ չատ՝ ոչ
միայն դու , այլ այն ամենն էլ՝ որ այս-
օր լսում են ինձ , այնպէս լինէին ինչ-
պէս ես եմ , այս կապանքներիցը չոկ ։
30 Եւ երբոր նա այս ասել էր , վերկա-
ցաւ թագաւորը եւ կուսակալը եւ
Բերնիկէն , եւ նորանց հետ նստող-
31 ները . Եւ գնալիս , իրար հետ խօսում
էին եւ ասում էին թէ՝ Այս մարդը մեռ-
նելու կամ կապանքի արժանի բան չէ
32 գործել ։ Բայց Ագրիպպասը Փեստոսին
ասեց . Կարելի էր այս մարդին արձա-
կել՝ եթէ դէպի Կայսրը բողոքած չլի-
նէր ։

ԳԼ. ԻԷ

Պօղոս նաւով ճանապարհւում է դէպի Իտալիա ։ Նա-
ւարեկութիւն են կրում , բայց անվնաս պրծնում .

27 1 Երբոր հրաման եղաւ մեզ , որ նա-
ւով գնանք Իտալիա , Պօղոսին եւ ու-
րիշ մի քանի կապուածներ էլ տուին
մի հարիւրապետի , որի անունը Յու-
2 լիոս էր՝ Սեբաստոսի գնդից ։ Եւ մրա-
նելով մի Ադրամինտացի նաւ՝ որ գնա-
լու էր Ասիայի կողմերը , ճանա-
պարհ ընկանք . Արիստարքոս Մակե-
դոնացի Թեսաղոնիկեցին էլ մեզ հետ
3 էր ։ Եւ միւս օրը իջանք Սիդոն . եւ
Յուլիոսը մարդասիրութիւն ցոյց տա-
լով Պօղոսին՝ հրամայեց որ բարեկամ-
ների մօտ գնայ եւ խնամք գտնէ ։
4 Եւ այնտեղից ճանապարհուելով նա-
ւով գնացինք կիպրոսի ցած կողմովը՝
5 քամու ներհակ լինելու պատճառով ։
Ա՛յն ժամանակ կիլիկիայի եւ Պամ-
փիւլիայի ծովի միջով գնալով իջանք
6 Լիկիացիների Միւռան ։ Եւ հարիւրա-
պետն այնտեղ մի Աղեքսանդրացի նաւ
գտաւ՝ որ Իտալիա էր գնում , եւ մեզ
7 նորա մէջ մտցրեց ։ Եւ չատ օրեր
դանդաղ նաւելով հազիւ հասանք Կնիդի
կողմերը . եւ երբոր քամին չ'թողեց
մեզ , նաւով գնացինք Կրետէի ցած
8 կողմը Սաղմոնայի մօտ ։ Եւ երբոր
նորանով դժուարութիւնով անցանք՝
եկանք մի տեղ , որ կոչւում էր Գե-
դեցիկ Նաւահանգիստ . որի մօտ էր
Ղասեա քաղաքը ։
9 Եւ որովհետեւ չատ ժամանակ էր
անցել՝ եւ նաւով գնալու համար վը-
տանգաւոր էր , Դեկտեմբեր ամսուայ ժամանակն էլ
արդէն անցած լինելով , Պօղոսը խրատ
10 էր տալիս , Նորանց ասելով . Ով մար-
դիկ , տեսնում եմ որ այս նաւարկու-
թիւնը Նեղութիւնով եւ չատ վնասով
է լինելու , ոչ թէ միայն բեռներն եւ
11 նաւին , այլ մեր անձերին էլ ։ Բայց
հարիւրապետը նաւապետին եւ նաւա-
վարին աւելի էր ականջ դնում քան
12 թէ Պօղոսի խօսքերին ։ Որովհետեւ
այն նաւահանգիստն անյարմար էր ե-
րեւում ձմեռն անցկացնելու համար ,
չատերը խորհեցին որ այնտեղից գնան .
որ ձմեռը վնասու համար գուցէ կա-
րողանան Փիւնիկէն հասնել՝ կրետա-
ցիների այն նաւահանգիստը որ դէպի
արեւմտեան հարաւ կողմը եւ դէպի
13 արեւմտեան հիւսիսն էր նայում ։ Եւ
երբոր հարաւ քամին մեղմօրէն փչեց ,
կարծում էին թէ նրանց նպատակին կը
հասնեն . եւ ճանապարհ ընկած անց-
14 նում էին Կրետէի մօտովը ։ Եւ չատ
ժամանակ չէր անցել՝ որ նորա վերայ
մի մրրկալից հողմ բնկաւ , որ Եւրակիկ-
15 լոն էր կոչւում ։ Եւ երբոր նաւը բռնուե-
ցաւ եւ հողմի դէմ չ'կարողացաւ դիմա-
նալ , բաց ընկած գնում եւ գալիս էինք ։
16 Եւ գիմելով մի կղզու՝ որ Կղոդա էր
կոչւում , հազիւ կարողացանք մակոյ-
17 կը բռնել ։ Որն առնելով օգնութեան
գործածեցին եւ նաւը տակիցը կապե-

ա Կոր. ը. 7.
բ Գլ. իդ. 9, 29, իե. 25.
գ Գլ. իե. 11.
դ Գլ. իե. 12, 25.
ե Գլ. իթ. 29.
զ Գլ. իդ. 29, իը. 16.
է Գլ. իդ. 27, 29, ՆՀեր. 21.

ցին, եւ վախենալով որ յորձանուտը չ'ընկնեն, առագաստը իջեցրին, եւ
48 այնպէս գնում եւ դալիս էին։ Եւ երբոր մենք չատ նեղութիւն էինք քաշում փոթորկից, հետեւեալ օրը ընկերը ծովի
49 մէջ էին գցում։ Եւ երրորդ օր մեր ձեռքովը Նաւի գործիքը դուրս թա-
20 փեցինք։ Եւ երբոր չատ օրեր ոչ արեւ եւ ոչ աստղեր էին երեւում, եւ փո-
թորիկն էլ քիչ չէր որ մեզ վերայ կար, ապա մեր ազատուելու բոլոր յոյսը
21 կարուեցաւ։ Եւ որովհետեւ չատ օր սոված էին, այն ժամանակ Պօղոսը նորանց մէջ կանգնած ասեց. Ով մարդիկ, պէտք էր ձեզ՝ ինձ լսէիք, եւ
Կրետէիցը դուրս չ'գայիք՝ եւ այս նեզութիւնիցը եւ վնասիցը պրծնէիք։
22 Եւ հիմա էլ խրատում եմ ձեզ՝ որ սրտապինդ կենաք. որ ձեզանից ոչ մէկի
անձին էլ վնաս չի լինիլ, բացի այդ
23 նաւիցը։ Որովհետեւ այս գիշեր ե-
թեւեցաւ ինձ այն Աստուծոյ հրեշտակը՝ որ ես նորան եմ, եւ որին էլ
24 պաշտում եմ. Եւ ասեց. Մի վախենար, Պօղոս. պէտք է քեզ՝ կայսեր առաջին
կանգնես. եւ ահա Աստուած չնորհել է քեզ այդ բոլոր քեզ հետ նաւողները։
25 Սորա համար սրտապինդ կացէք, ով մարդիկ. Որովհետեւ հաւատում եմ
Աստուծուն, որ այսպէս կ'լինի ինչ-
26 պէս ինձ հետ խօսեց։ Բայց պէտք է մի կղզի ընկնենք։
27 Երբոր տասնեւչորսերորդ գիշերն եղաւ՝ քանի որ դեռ Ադրիականի անդունդներումը տարուբերվում էինք, կէս գիշերումը նաւավարները կարծում էին՝ թէ մի ցամաքի հասած լի-
28 նեն։ Եւ գնդերը գցելով քսան գիրկ խոր գտան. եւ մի քիչ էլ առաջ գնալով էլի գցեցին՝ եւ տասնեհինգ գիրկ
29 գտան։ Եւ որովհետեւ վախեցան որ մի գուցէ քարոտ տեղերի մէջ ընկնեն. յետի կողմիցը չորս խարիսխ գցեցին
30 եւ ապասում էին լուսանալուն։ Բայց երբոր նաւավարներն ուզում էին՝ որ նաւիցը փախչեն եւ մակոյկը իջեցրին ծովը. այն պատճառանքով իբր թէ
31 առաջի կողմիցն էլ պիտի խարիսխ գցեն, Պօղոսը հարիւրապետին եւ զինուորներին ասեց. Եթէ դորանք նաւումը չ'մնան, դուք չէք կարող
32 ապրիլ։ Այն ժամանակ զինուորները մակոյկի չուանները կտրեցին՝ եւ նո-
33 րան դէն գցեցին։ Եւ երբոր ուզում էր առաւօտ լինել, Պօղոսն ամենին աղաչում էր՝ որ կերակուր առնեն, ասելով. Այսօր տասնեւչորսերորդ օրն է՝ որ դուք ապասելով անօթի էք մը-
34 նացել, եւ մի բան չէք կերել։ Նորա համար աղաչում եմ ձեզ, որ կերակուր ուտէք, որովհետեւ սա ձեր ազատութեան համար է. Եվ ձեզանից մէկի գլխից մի մազ չի ընկ-
35 նիլ։ Եւ սա ասելով, հաց առաւ, աստուածացնից դոհացաւ, կտրեց եւ սկսեց ուտել։ Եւ ամենքը քաջալերուեցան, եւ իրանք էլ
37 կերակուր առան։ Եւ նաւի մէջ ամենքս երկու հարիւր եօթանասունեւ-
38 վեց հոգի էինք։ Երբոր այն կերակրովը կշտացան, նաւը թեթեւացրին՝ ցորենը ծովը թափելով։
39 Եւ երբոր առաւօտ եղաւ՝ երկիրը չէին ճանաչում, բայց մի ղոգ էին տեսնում՝ որ ծովեզր էր. եւ մտածում էին որ եթէ հնար լինի, նաւն
40 այնտեղ պրծացնեն։ Եւ խարիսխները կտրելով ծովը գցեցին. զեկերի կապերը թուլացրին. եւ առագաստը վեր առան՝ քամուն տուին դէպի ծովի
41 եզրի կողմը։ Եւ մի տեղ ընկան՝ որ երկու կողմիցը ծով ունէր. եւ Նաւը նստեցրին. եւ նաւի առջի կողմը խրուած անշարժ մնաց, եւ յետի կողմն ալիքների սաստկութիւնիցը
42 քանդվում էր։ Եւ զինուորները խորհուրդ էին արել՝ որ կապուածներին սպանեն, մի գուցէ մէկը լողայ փախչի։
43 Բայց հարիւրապետը կամենալով Պօղոսին ապրեցնել, նորանց այն խորհրդիցը արգիլեց. եւ հրամայեց որ լող տալ կարողացողներն առաջ ընկ-
44 նեն եւ դուրս գնան ցամաքը։ Եւ մնացածներն էլ որը տախտակներով եւ

ՀՁ Թագ. ա. 5։ Ա Մակ. ժ. 1։ Ա Տիմ. ա. 3։

ՂՂ Ա Մակ. ժ. 43։ Հռոմ. գ. 20, 21։ Ը Տիմ. ա. 12։

ՃՃ Թագ. ա. 22։ Մատ. ժ. 30։ Ղուկ. ժը. 7։ Յով. 18։ Ա Թագ. Ը. 13։ Մատ. ժե.

ՃՄ Մարկ. ը. 6։ Յովհ. ը. 11։ Ա Տիմ. գ. 3, 4։

ՃՆ Կոր. ժա. 25։

որը նաւի ուրիշ բաներով. եւ այնպէս եղաւ որ Համմանքը պրծան դուրս եկան ցամաքը։

ԳԼ. ԻԸ

Պօղոսի գործերը Մելիտայի, Հռոմի հանդէպ եւ այնտեղ երկու տարի գործելուն է։

1 Եւ երբոր ազատուեցանք, այն ժամանակ իմացանք՝ որ Մալտա կղզուն Մելիտէ էր. 2 բայց բարբարոսները ոչ սակաւ մարդասիրութիւն ցոյց տուին մեզ. վասն զի կրակ վառեցին եւ մեզ ամենիս ընդունեցին մեր վերայ եկած անձրեւի եւ սաստիկ ցրտի համար։ 3 Եւ Պօղոսը երբոր շատ խուրձ էր հաւաքել եւ կրակի վերայ էր դնում, տաքութիւնից մի իժ դուրս ելաւ եւ նորա ձեռքիցը բռնեց։ 4 Եւ երբոր բարբարոսները տեսան գազանը նորա ձեռքիցը կախուած, իրար ասում էին, Այս մարդն անպատճառ մարդասպան է, որ ծովից ազատուելուց յետոյ արդար իրաւունքը չ'թողեց որ ապրի։ 5 Եւ նա այն գազանը կրակին մէջ թափ տուաւ. եւ ի բան ոչինչ վնաս չ'եղաւ։ 6 Իսկ նորանք սպասում էին, թէ կամ կ'ուռնայ, կամ յանկարծակի մեռած վայր կ'ընկնի. եւ երբոր շատ սպասեցին, եւ տեսան որ վնաս չ'եղաւ նորան, իրանց խօսքը զարձրին, եւ ասում էին, թէ Աստուած է։ 7 Եւ այնտեղի չորս կողմուլը կային այն կղզու գլխաւորի դիւղերը, որի անունը Պուպլիոս էր. որ մեզ երեք օր իրան մօտ առաւ եւ սիրով ընդունեց։ 8 Եւ եղաւ որ Պուպլիոսի հայրը ջերմով եւ թանչքով հիւանդացած պառկած էր. ի Պօղոսը նորա մօտ մտաւ՝ եւ աղօթք արաւ, եւ ձեռքերը նորա վերայ դրաւ, եւ նորան բժշկեց։ 9 Եւ երբոր այս եղաւ, ուրիշ հիւանդներն էլ որ այն կղզումը կային, գալիս էին եւ բժշկվում։ 10 Որոնք նշատ պատուով էլ պատուեցին մեզ. եւ երբոր գնացինք, ինչ որ պէտք էր տուին։

11 Եւ երեք ամսից յետոյ վեր եկանք մի Ալեքսանդրացի նաւ, որ ձմեռը այն կղզումն էր անցկացրել եւ Դիոսկուրացիների նշանն ունէր։ 12 Եւ իջանք Սիրակուսա, եւ երեք օր այնտեղ մնացինք։ 13 Այնտեղից պտոյտ տալով հասանք Հռեգիոն. եւ մէկ օրից յետոյ երբոր հարաւի քամին փչեց, երկրորդ օրը 14 եկանք Պատիողոս։ Ուր եղբայրներ էլ գտանք, որոնք աղաչեցին որ եօթն օր այնտեղ մնանք. եւ այսպէս եկանք Հռոմ։ 15 Եւ երբոր այնտեղից եղբայրները մեր մասին լսեցին, մեր առաջը դուրս եկան մինչեւ Ապիփոսի վաճառանոցը եւ Երեք իջեւանները. Պօղոսը որ նորանց տեսաւ, Աստուածանից գոհացաւ եւ քաջութիւն առաւ։ 16 Եւ երբոր մտանք Հռոմ հարիւրապետը կապուածները զօրապետին յանձնեց. եւ Պօղոսին հրաման եղաւ որ իր պահապան զինուորի հետ առանձին կենայ։ 17 Եւ երեք օրից յետոյ եղաւ որ Պօղոսը Հրէաների գլխաւորներին կանչեց. եւ երբոր եկան, նորանց ասեց. Մարդիկ եղբարք, Ես ժողովրդի կամ հայրենական սովորութիւնների հակառակ մի բան չ'գործած, Երուսաղէմիցը կապուած մատնուեցայ Հռոմայեցիների ձեռը։ 18 Որոնք ինձ դատելով կամեցան թող տալ, որովհետեւ ինձանում մեռնելու ոչինչ յանցանք չ'կար։ 19 Բայց երբոր Հրէաները հակառակում էին, Ստիպուեցայ դէպի Կայսրը բողոքել. ոչ թէ իբր իմ ազգիցը մի ամբաստանելու բան ունէի։ 20 Եւ այս պատճառի համար աղաչեցի ձեզ հիմա որ տեսնեմ եւ խօսեմ. որովհետեւ Իսրայէլի այն յոյսին համար եմ ես դայս չղթայով կապուած։ 21 Նորանք էլ ասեցին նորան. Մենք քեզ համար Հրէաստանիցը ոչ թուղթ ենք ստացել եւ ոչ էլ եղբայրներից մէկը եկաւ եւ քեզ համար մի չար բան պատմեց կամ խօսեց։ 22 Բայց կ'փագձանք քեզանից լսել թէ ինչ ես խորհում. որովհետեւ այդ աղանդի համար մեզ յայտնի է, որ ամեն տեղ

ԺՀՀ. 22.

—

ՈՂ. ԺԱ. 26.
ԲՀՈՎՀ. ա. 14. ա Կոր. ԺԲ. 11. Կող. գ. 11.

ԱՄ. Ժ. 18.
ԴՂ. Ժ. 10.
ԼՅ-Կ. Ե. 14, 15.
ՂՄ. գ. 5. Ե. 32. ԺԲ. 18. Ղ-Կ. ԺԲ. 13. ՂՂ. ՔԲ. 11, 12. ա Կոր. ԺԲ. 9, 28.

ՆՄ. ԺԲ. 6. ա ՏԻՄ. Ե. 17.
ԷՂ. ԻԳ. 33. ԺԱ. 3.
ԲՂ. ԻԳ. 12, 13. ԺԱ. 8.
ԶՂ. ԻՈ. 33.
ԻՂ. ԻԸ. 24. ԻԳ. 10. ԺԱ. 8. ԻԳ. 31.

ՀՂ. ԺՆ. 11.
ԻՂ. ԻԳ. 6, 7.
ԺՂ. ԻԳ. 29. ԵՒՒՆ. գ. 1. գ. 1. գ. 20. ա ՏԻՄ. ա. 16. բ. 9. ՓԻՄ. 10, 13.

23 նզորա դէմ են խօսում՝ երբոր նորա
հետ մէկ օր որոշել էին, չա՛տ մարդիկ
եկան նորա մօտ այն հիւրանոցը, հո-
րոնց Աստուծոյ արքայութիւնը վկա-
յութիւնով պատմում էր, եւ Յիսու-
սին համար նորանց համոզում էր
Մովսէսի օրէնքից եւ մարգարէնե-
րից առաւօտանց մինչեւ իրիկունը։
24 Ե՛ւ ոմանք խօսքերին համոզվում էին,
25 իսկ ոմանք չէին հաւատում։ Եւ իրար
հետ չ՛միաբանուած արձակուեցան,
երբոր Պօղոսը մի՛ մէկ խօսքն ասեց
թէ Սուրբ Հոգին եսայիա մարգարէի
ձեռովը մեր հայրերի հետ լա՛ւ խօսեց,
26 եւ ասեց. «Գնա ժողովրդի մօտ եւ
ասիր. Դուք լսելով կ՛լսէք եւ չէք հ-
մանալ. եւ տեսնելով կ՛տեսնէք եւ
27 չէք տեսնել։ Որովհետեւ այս ժողովրդի
սիրտը թանձրացաւ, եւ ի՛րանց ականջ-
ներովը ծանր լսեցին, եւ իրանց աչ-
քերը խփեցին. որ մի գուցէ աչքով
տեսնեն եւ ականջներովը լսեն, եւ
սրտով իմանան եւ դարձի գան, եւ
28 ես բժշկեմ նորանց։ Եւ հիմա յայտնի
լինի ձեզ, որ Աստուծոյ փրկութիւնն
ուղարկուեցաւ հեթանոսներին, եւ
29 նորանք կ՛լսեն։» *Եւ երբոր նա այս
ասեց. Հրէաները դուրս գնացին նո-
րանից. եւ իրանց մէջ չա՛տ վիճաբա-
նութիւն ունէին։"
30 Եւ Պօղոսը ամբողջ երկու տարի, իր
31 վարձքով բռնած տունը մնաց։ Եւ ամեն
իրան մօտ եկողներին ընդունում էր.
32 Աստուծոյ արքայութիւնը քարոզելով,
եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսի համար
սովորեցնելով, անխափան ամեն հա-
մարձակութեամբ։

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ԹՈՒՂԹԸ

ԱՌ ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

Ներածութիւնը աւետարանի շարունակութեան է գրած Ս. Ղուկաս պատմութեան անունով, որ ընդունուած է Քրիստոնեից եկեղեցւոյ մէջ։

1 Պօղոս Յիսուս Քրիստոսի ծառայ՝
կանչուած առաքեալ՝ Աստուծոյ ա-
2 ւետարանի համար ընտրուած, Ա՛յն
որ խոստացաւ իր մար-
գարէների ձեռովը սուրբ գրքերումը,
3 իր Որդու համար, ու Խմարիմի կող-
4 մանէ Դաւիթի զաւակից եղաւ. Եւ
Աստուծոյ Որդի սահմանուեցաւ զո-
րութիւնով Սրբութեան Հոգու կող-
մանէ՝ մեռելներից յարութիւն առնե-
լուցը, մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
5 համար, Որով ընդունեցինք Շնորհք
եւ առաքելութիւն՝ հնազանդութեան հնա-
զանդութեան համար ամեն ազգերի
6 մէջ Նորա անունի համար. Որոնց
միջումը դուք էլ Յիսուս Քրիստոսի
7 կանչուածներն էք. Ձեզ ամենիդ՝ որ
Հռոմումն էք՝ Աստուծոյ սիրելինե-
րիդ՝ կանչուած սուրբերիդ, Շնորհք
ձեզ եւ խաղաղութիւն Աստուա-

---

1 Ղուկ. ք. 34, գլ. իգ. 5, 11. — գծ. ք. 12. գ. 14, հղ. ուկ. իգ. 27. գլ. ժ. 3. ժք. 8.
3 տես գլ. իգ. 6, 23.
4 գլ. ժգ. 4. ժ. 4. ժք. 9. ժա. գ. 9. եբեմ. ե. 21. եբեկ. ժբ. 2. մատ. ժգ. 14, 15. մար. գ. 13. ղուկ. ք. 10. եսայ. ժբ. 40. հռոմ. ա. 3.
5 մատ. իա. 41, 43. գլ. ժգ. 46, 47. ժբ. 6. իբ. 21. իգ. 17, 18. հռոմ. ժա. 11.
6 ՚Ձեռն՝ չ՛ասէին այս հոմարը.
7 գլ. գ. 31. եփես. գ. 10.

— գոր. իբ. 21. ա կոր. ա. 1. գաղ. ա. 1. ա տիմ. ա. 1. բ. 7. բ տիմ. ա. 11.

8 գոր. ք. 18. ժգ. 2. գաղ. ա. 18.
9 գլ. գ. 21. ժգ. 26. գաղ. գ. 8.
10 տես գոր. իգ. 6. տիտ. ա. 3.
11 հռոմ. ա. 14. գաղ. գ. 4. ա մատ. ա. 6, 16. ղուկ. ա. 35. գոր. բ. 30. բ տիմ. բ. 8.
12 գոր. ժգ. 33.
13 երբ. ք. 14.
15 գլ. ժգ. 3. ժե. 18. ա կոր. ժե. 10. գաղ. ա. 15. բ. 9. եփես. գ. 8.
16 գոր. գ. 7. գլ. ժգ. 26.
17 գոր. ք. 15.
18 գլ. ք. 34. ա կոր. ա. 2. ա թես. գ. 7.
19 ա կոր. ա. 2. բ կոր. ա. 2. գաղ. ա. 3.

ծանից՝ մեր Հօրիցը եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսիցը։
8 Առաջ ինդհանուում եմ Աստուածանից Յիսուս Քրիստոսի ձեռովը ձեր ամենի համար, որ ձեր հաւատքը բոլոր աշխարհի մէջ պատմվում է։
9 Որովհետեւ Աստուած ինձ վկայ է, որին ես պաշտում եմ իմ հոգովը Նորա Որդու աւետարանումը, թէ ինչպէս անդադար ձեզ յիշում եմ։
10 Ամեն ժամանակ իմ աղօթքներումն աղաչելով որ լինի թէ մի անգամ յաջողուի ինձ՝ Աստուծոյ կամքովը
11 ձեզ մօտ գալ։ Որովհետեւ չատ ցանկանում եմ ձեզ տեսնել, որ մի հոգեւոր չնորհք հաղորդեմ ձեզ ձեր հաստատելու համար։ Այսինքն՝ որ ձեզ
12 հետ միխիթարուիմ մեր փոխադարձ՝ իմ եւ ձեր հաւատքի միջոցով։ Եղբարք, չեմ կամենում որ գուք չգիտենաք, թէ չատ անգամ միտք դրի որ ձեզ մօտ գամ, (մինչեւ հիմա արգիլուեցայ) Որ ձեր միջումն էլ պտուղ ունենամ՝ ինչպէս եւ ուրիշ
13 հեթանոսների մէջ։ Որովհետեւ ես Յոյներին եւ Բարբարոսներին, իմաստուններին եւ անմիտներին պարտական
14 կան եմ։ Այնպէս՝ իմ ոգին յօժար եմ ձեզ էլ, որ Հռովմայի էք՝ աւետարանը քարոզել։
15 Որովհետեւ Ես Քրիստոսի աւետարանը ամօթ չեմ համարում. որովհետեւ Աստուծոյ զօրութիւն է՝ փրկելու համար ամեն հաւատացողին, առաջ
16 Հրէային՝ եւ յետոյ Յոյնին։ Որովհետեւ Աստուծով արդարութիւնը նորանով յայտնվում է՝ հաւատքից հաւատքի մէջ. ինչպէս գրուած է թէ՝ Արդարը հաւատքից կ'ապրի։
17 Որովհետեւ Աստուծոյ բարկութիւնն երկնքիցը յայտնվում է մարդկանց ամեն ամբարշտութեան եւ անիրաւութեան վերայ, որ ճշմարտութիւնն
18 նրբաւութիւնով բռնում են։ Որովհետեւ Աստուծոյ գիտելիքը յայտնի է նորանցում. որ Աստուած յայտնեց
19 նորանց։ Որովհետեւ նորա հանդերեւոյթ բնէրը աշխարհի սկզբից առեղծուածներովն իմացուելով տեսնվում են, որ է՝ նորա յաւիտենաւոր զօրութիւնը եւ Աստուածութիւնը, այնպէս որ
20 անպատասխան լինան։ Որովհետեւ Աստուծուն ճանաչելով, նորան Աստուծոյ պէս չփառաւորեցին՝ կամ չնորհակալ չեղան. այլ իրանց մտածմանքներումն ունայնացան եւ նորանց
21 անմիտ սրտերը խաւարուեցան։ Ասելով թէ իմաստուն են՝ յիմարեցան.
22 եւ անեղ Աստուծոյ փառքը փոխեցին եղծանելի մարդի եւ թռչունների եւ չորքոտանիների եւ սողունների
23 պատկերի նմանութեան հետ։ Նորա համար Աստուած էլ նորանց մատնեց իրանց սրտերի ցանկութեան մէջ՝ պղծութեան համար. Որ խայտառակեն իրանց մարմիններն իրանց անձերում
24 մի։ Որոնք Աստուծոյ ճշմարտութիւնը Սուտութեան հետ փոխեցին. եւ երկրպագեցին եւ պաշտեցին առեղծուածներին քան թէ Առեղծողին. որ օրհնեալ է ի յաւիտեանս. ամէն։
25 Նորա համար Աստուած մատնեց նորանց Նանարգ կիրքերի. եւ նորանց էգերը բնական գործածութիւնը փոխեցին անբնականի հետ։
26 Այնպէս էլ արուները կնոջ բնական գործածութիւնը թողելով, իրանց ցանկութիւններովն իրար հետ բորբոքուեցան. արուներն արուների հետ խայտառակութիւն էին գործում, եւ այն փոխարէնը՝ որ արժան էր իրանց մոլութեանն՝ իրանց անձերումը ըն-

---

ձ = Կոր. ա. 4. Փիլ. ա. 3. Կող. ա. 3, 4. = Թես. ա. 3. Փիլիմ. 4։
ի Դ. Ժբ. 19. = Թես. ա. 8.
ձ Դ. Բ. 1. ր Կոր. ա. 23. Փիլ. ա. 8. = Թես. ր. 3.
ղ Դ. իե. 33. ր Տիմ. ա. 3. չ = Թես. գ. 10.
ճ Դ. Ա. 33, 32. = Թես. գ. 10.
ջ Դ. Ա. 32. Յով. գ. 15.
ռ Դ. Ա. 29.
ն Կոր. գ. 13. Տիտ. ա. 4. ր Գես. ա. 1.
շ Դ. Ա. 33.
ո Տես Գոր. Ժգ. 7. = Թես. ր. 16.
չ Փիլ. գ. 17.
պ = Կոր. Բ. 16.
ջ Ա = Ա. Ա. 9, 10. Մար. ը. 38. ր Տիմ. ա. 8.
ռ = Կոր. ա. 18. Ա. 3.
ս = Ղուկ. ր. 30—33. Ես. 47. Գոր. գ. 26. Ժգ. 20, 46. Գլ. ր. 9.
վ Դ. գ. 21.
տ = Ա. Ա. 4. Յով. գ. 36. Գոր. գ. 11. Փիլ. գ. 9. Եբր. Ա. 38.
ր Գոր. Ա. 30. Եփես. ե. 6. Կող. գ. 6.
ց Գոր. Ժգ. 16.
ւ = Յով. ա. 9.
փ = Ա = Յով. Ա. 1. Գոր. Ա. 16. Ա. 27.
ք Ա = Ա. Ա. 13. Եբեմ. ր. 3. Եփես. գ. 17, 18.
օ Եբեմ. Ա. 14.
ֆ Օր. գ. 16 Աչ. Յով. Ես. 20. Ես. ե. 18, 23. Եբեմ. ր. 11. Եզեկ. ը. 10. Գոր. Ա. 39.
= Յով. Ա. 11. Գոր. է. 42. Եփես. գ. 18, 19. ր Թես. ր. 10.
ֆ Ա. Ա. 22.
ֆ = Կոր. գ. 18. = Թես. գ. 4. = Գես. գ. 3.
ֆ = Թես. ա. 9. = Յով. ե. 20.
ֆ Ա. Ա. 14. Ա. 25. Ես. 20. Եբեմ. Ա. 14. Ա. 25. Ամոս ր. 4.
ֆ Ա. Ա. 32, 33. Եփես. ե. 12. Յով. գ. 10.

28 դունում էին ։ եւ ինչպէս որ չ'ընտրեցին Աստուծուն ունենալ իրանց
գիտութեան մէջ , Աստուած մատնեց
Նորանց անարդ մտքի որ Հանարժան
29 բաներ գործեն . Որոնք լցուած են
ամէն անիրաւութիւնով , պոռնկու-
թիւնով , անզգամութիւնով , ագահու-
թիւնով , չարութիւնով , լիքը նախանձ-
ով , մարդասպանութիւնով , կռիւով ,
նենգութիւնով , չարաբարութիւնով .
30 Բամբասողներ , բամբասողներ , աստուածա-
ատողներ , Թշնամանողներ , ամբարտա-
ւաններ , գոռոզներ , չար բաներ հնա-
րողներ , ծնողների անհնազանդներ .
31 Անմիտներ , ուխտադրուժներ , ան-
գութներ , անհաչներ , անողորմներ .
32 ՞Որ Աստուծոյ իրաւունքները հասկա-
նալով թէ այսպիսի բաներ գործող-
ները մահու արժանի են , ոչ թէ միայն
այս բաներն անում են , հայլ գործող-
ներին էլ կամակից են լինում ։

Գլ. Բ

Հեթանոսների նման հրէաներն էլ են մեղանչում Աստուծոյ և իրանց օրէնքի դէմ.

1 Նորա համար առանց պատասխան
տալու ես , ով մարդ՝ ով որ էլ լինես ,
որ դատում ես . Որովհետեւ ինչով որ
ուրիշին դատում ես , քեզ ես դատա-
պարտում . որ դու նոյնն ես գործում
2 որ ինքդ դատում ես ։ Բայց մենք գի-
տենք , որ Աստուծոյ դատաստանը
ճշմարտութեամբ է նորանց վերայ ,
3 որ այսպիսի բաներ գործում են ։ Իսկ ,
ով մարդ , որ դատում ես այսպիսի
բաներ գործողներին , եւ որ դու նոյնն
ես գործում , մի՞թէ կարծում ես՝ թէ
դու կ'պրծնիս Աստուծոյ դատաստա-
4 նիցը ։ Կամ թէ նորա քաղցրութեան
առատութիւնը եւ հանդերձութիւնը
եւ երկայնմտութիւնը արհամարհո՞ւմ
ես . Չ'գիտենալով որ Աստուծոյ քաղց-
րութիւնը քեզ ապաշխարութեան է

5 տանում ։ Բայց դու քո խստութիւ-
նովը եւ անդեղջ սրտովը բարկութիւն
ես կիտում քո անձի համար՝ Էքար-
կութեան եւ այն Աստուծոյ արդար
դատաստանի յայտնութեան օրուայ ,
6 ՞Որ նա ամէն մէկին իր գործերի պէս
7 հատուցումը կ'տայ . Նորանց , որ բարի
գործերի մէջ են յարատեւում , եւ
փառք եւ պատիւ եւ անապականու-
թիւն են որոնում , յաւիտենական
8 կեանք . Բայց նորանց որ հակառա-
կութիւնից են՝ եւ Բ՚ճշմարտութեան
անհնազանդ եւ անիրաւութեան հետե-
ւից գնացած , բարկութիւն եւ սրտմը-
9 տութիւն . Նեղութիւն եւ տառապանք
այն ամէն մարդի վերայ՝ որ չարու-
թիւն է գործում . Հառաջ Հրէայի՝ եւ
10 յետոյ Յոյնի ։ Իսկ փառք եւ պատիւ
եւ խաղաղութիւն ամէն բարի գոր-
ծողին . առաջ Հրէային՝ եւ յետոյ Յոյ-
11 նին ։ Որովհետեւ Աստուծոյ մօտ ա-
12 չառութիւն չ'կայ ։ Որովհետեւ նո-
րանք՝ որ առանց օրէնքի մեղք գոր-
ծեցին , առանց օրէնքի էլ կ'կորչեն .
եւ նորանք՝ որ օրէնքի տակ մեղք
13 գործեցին օրէնքով կ'դատուին ։ (Որով-
հետեւ ոչ թէ օրէնքը լսողներն են
Աստուծոյ առաջին արդար , այլ օրէնքը
14 կատարողները կ'արդարանան ։ Ուրեմն
երբոր հեթանոսները՝ որ օրէնք չ'ունին՝
բնութեամբ օրէնքի գործերն անեն ,
սորանք թէեւ օրէնք չ'ունին իրանք
15 են իրանց համար օրէնք . Որոնք ցոյց
են տալիս թէ օրէնքի գործը նորանց
սրտերումը գրուած է՝ նորանց խղճմը-
տանքի վկայութիւնովը , եւ իրանց
խորհուրդների իրար յանդիմանելովը ,
16 կամ թէ իրաւունք տալովը .) Նայն
օրը՝ որ Աստուած մարդկանց ծածուկ
բաները կ'դատէ Յիսուս Քրիստոսի ձեռովը
17 Նայա դու Հրէայ ես անուանւում ,
եւ Կոթնւում ես օրէնքի վերայ , եւ

ե Եփես. ե. 4,
է Գղ. բ. 2.
ը Գղ. գ. 21.
թ Մատ. ժ. 18. Ղկ. ե. 3.
—
—Գղ. ա. 20.
ի Ր Թագ. ժբ. 1—7. Մատ-
թ. 1, 2. Յովհ. բ. 9.
ժ Գղ. Բ. 23. Եփես. ա. 7.
բ. 4, 7.
ի Գղ. գ. 25.

ի Նէե. ե. 6.
չ Ես. լ. 18. բ Գնա. գ. 9, 15.
ի Ր Օր. լբ. 33. Յով. ե. 3.
ճ Յոբ լդ. 11. Մատ. կբ. 13.
Առաք. իդ. 18. Եփես. ե.
10. լբ. 19. Մատ. ժբ. 27.
Գղ. Ժբ. 12. ա Կոր. գ. 8.
բ Կոր. ե. 10. Յայտ. բ. 23.
թ. 12. իբ. 12.
ի Յոբ իդ. 13. Գղ. ա. 18. բ
Գնա. ա. 8.

ի Ամբ. գ. 2. Ղուկ. ժբ. 47,
48. ա Գնա. գ. 17.
ի — Գնա. ա. 7.
լ Ր Օր. ժ. 17. բ Մն. ժԲ. 7.
Յոբ լդ. 19. Գոր. ժ. 34.
Գաղ. բ. 6. Եփես. գ. 9.
Կող. գ. 25. ա Գնա. ա. 17.
խ Մատ. է. 21. Յովհ. ա. 22,
23, 25. Գոր. ժ. 35. ա Յովհ.
գ. 7, 10.
ծ Յակ. ժբ. 14. Մատ. իե.
31. Յովհ. ժբ. 48. Գղ. գ. 6.
ա Կոր. գ. 5. Յայտ. բ. 23.
կ Յովհ. ե. 22. Գոր. ժ. 42.
ժբ. 31. բ Տիմ. գ. 1, 8.
ա Գնա. գ. 5.
հ Յովհ. ե. 22. Գոր. ժ. 42.
ժբ. 31. բ Տիմ. գ. 1, 8.
ա Գնա. գ. 5.
յ Մատ. գ. 9. Յովհ. ը. 33.
Գղ. Բ. 6, 7. բ Կոր. ժա.
22.
չ Մրկ. գ. 11. Գղ. Բ. 4.

18 պարծենում ես Աստուծով, եւ նորա
կամքը գիտես, եւ սանձառնում ես
տարբեր բաները օրէնքիցը խրատուած
19 լինելով, եւ քո անձի վերայ վստա-
հութիւն ունես՝ որ կոյրերի առաջ-
նորդ ես. եւ խաւարեալների լոյս.
20 Անմիտների խրատիչ, երեխաների
վարդապետ. որ օրէնքի գիտութեան
եւ ճշմարտութեան կերպարանքն ու-
21 նես օրէնքումը. Արդ դու՝ որ ուրի-
շին սովորեցնում ես, քո անձին չե՞ս
սովորեցնում. դու որ քարոզում ես
22 չ՚գողանալ, գողանում ես։ Որ ասում
ես չնութիւն չ՚գործել՝ չնութիւն ես
գործում. դու՝ որ կռոտիցը գարշում
23 ես՝ սրբապղծութիւն ես անում։ Դու՝
որ օրէնքովը պարծենում ես, օրէնք-
ին դէմ գործելով Աստուծուն անար-
24 գո՞ւմ ես։ Որովհետեւ Աստուծոյ անուա-
նը ձեր պատճառովը հայհոյվում է հե-
թանոսների մէջ, Ինչպէս եւ գրուած է։
25 Արդ՝ թլփատութիւնը չահաւոր է՝
թէ որ օրէնքը պահող ես. ապա եթէ
օրէնքի դէմ յանցաւոր ես, քո թլփա-
տութիւնն անթլփատութիւն եղաւ։
26 Բայց թէ որ անթլփատութիւնն օրէնքի
իրաւունքները պահէ, չէ՞ որ նորա
անթլփատութիւնը՝ թլփատութիւն կը
27 համարուի. եւ ի բնէ անթլփատու-
թիւնը՝ օրէնքը կատարելով Ի՛ դատա-
պարտէ քեզ, որ գրով եւ թլփատութիւ-
28 նով օրէնքի դէմ յանցաւոր ես. Որովհե-
տեւ՝ նա չէ Հրէայ՝ որ դրսի երեւոյթով
է, եւ այն չէ թլփատութիւնը՝ որ մարմ-
29 նով դրսի երեւոյթով է. Այլ նա՝ որ
ծածուկ Հրէայ է, եւ սրտի թլփա-
տութիւնը՝ հոգով եւ ոչ թէ գրով.
որի գովասանքը ոչ թէ մարդկանցից
է, այլ Աստուածանից։

Գլ. Գ

Մարդս արդարանում է հնազանդով և արդարութիւնով, չէ թէ գործերով։

3 1 Արդ ի՞նչ է Հրէայի առաւելութիւնը,
կամ ի՞նչ է թլփատութեան օգուտը։
2 Շատ, ամեն կերպով. առաջ հէնց նա
՝որ Աստուծոյ պատգամները նորանց
3 հաւատացուեցան։ Բայց ի՞նչ. եթէ
ոմանք չ՚հաւատացին, մի՞թէ նորանց
անհաւատութիւնն Աստուծոյ հաւատա-
4 քը կ՚խափանէ. Քաւ լիցի։ Արդ Թող
Աստուած ճշմարիտ լինի, Իսկ ամեն
մարդ սուտ. ինչպէս գրուած է, Որ
արդար լինես քո խօսքերումը, եւ
5 յաղթես քո դատելումը։ Բայց եթէ
մեր անիրաւութիւնն Աստուծոյ ար-
դարութիւնը յայտնի երեւացնում է,
ի՞նչ ասենք. մի՞թէ անիրաւ է Աստ-
ուած, որ բարկութիւնը բերում է։
6 Մարդի կերպով եմ ասում, քաւ լիցի։
Եապա Աստուած ի՞նչպէս կ՚դատէ աշ-
7 խարհը։ Որովհետեւ եթէ Աստուծոյ
ճշմարտութիւնն իմ սուտիս մէջ ա-
ւելացաւ նորա փառքի համար, էլ
ի՞նչու եմ ես մեղաւորի պէս դատուում։
8 Եւ ի՞նչու համար այնպէս չ՚ենք ի՞նչ-
պէս չարախօսուում ենք, եւ ինչպէս ո-
մանք ասում են մեզ համար, թէ ա-
սում լինենք, թէ Չար գործենք՝ որ
բարին գայ. որոնց դատաստանը ար-
դար է։
9 Եւ հիմա ի՞նչ առելի՝ ենք. ամե-
նեւին ոչ. որովհետեւ առաջ մեղադ-
րեցինք Հրէաներին եւ հեթանոսներին,
10 Թէ ամենքը մեղքի տակ են. Ինչպէս
որ գրուած է, Թէ Արդար չ՚կայ՝ մէկն
11 էլ չ՚կայ։ Չ՚կայ իմացող, չ՚կայ Աս-
12 տուծուն խնդրող, Ամենքը խոտորե-
ցան, միասին անպիտան եղան. չ՚կայ
բարութիւն անող, մինչեւ մէկն էլ
13 չ՚կայ։ Ննորանց կոկորդը բաց գերեզ-
ման է, եւ իրանց լեզուներովը նեն-
գութիւն են անում. Իժերի թոյն
կայ նորանց շրթունքների տակ։
14 Որոնց բերանը անէծքով եւ դառնու-
15 թիւնով լիքն է։ Որոնց ոտները չու-
տափղոց են արիւն թափելու համար։

---

4 ես. խե. 33։ Ես. 2։ Յովէ. ը. 41։
5 Բ Օր. գ. 8։ Յով. հիե. 19, 20։
6 Փիլ. ա. 10։
7 Յով. ժե. 14։ իդ. 16, 17, 19, 34։ Յովէ. ը. 34, 40, 41։
8 Գլ. գ. 17։ Բ Տիմ. ա. 12։ գ. 3։
9 Յով. ժ. 16 եւ ի. Յով. իդ. 3 եւ ի.
10 Յով. գ. 8։
11 Ես. ի. 9։ Յովէ. ը. 39։ Գլ. ի. 6, 7։ Դաղ. գ. 16։ Յայտ. ը. 9։
12 Գլ. գ. 4։
13 Փիլ. գ. 3։ Ես. ը. 11։
14 Ես. ե. 7։
15 Բ Օր. գ. 7, 8։ Յով. հիե. 19, 20։ Գլ. ը. 18։ Ը. 4։
16 Գլ. ժ. 16։ Ես. գ. 2։
17 Ես. իդ. 18։ Գլ. ը. 6։ ժ. 29։ Բ Տիմ. ը. 13։
18 Յով. ի. 8։
19 Յով. լգ. 33։
20 Յով. կը. 9։ ճժ. 11։
21 Յով. ծ. 4։
22 Գլ. գ. 19։ Գաղ. գ. 15։ Ես. ծը. 3։ Ես. ը. 3։ լգ. 17։
23 Ես. ե. 20։ գ. 1, 15։
24 Ես. ծբ. 5։ Յովէ. ը. 22։
25 Յով. ծգ. 1—3։ ծգ. 1։ Յով. ե. 9։ Ես. հ. 10։
26 Յով. ե. 3։
27 Ես. ի. 7։
28 Ա Սամ. ա. 16։ Ես. ծբ. 7, 8։
29 Ես. ի. 8։ Ես. ի. 6։ Ես. ի. 10։ Ես. ի. 6։ Ես. ի. 6։ Ես. ի. 6։
30 Ես. ի. 6։ Ես. ի. 6։
31 Ես. ի. 6։ Ես. ի. 6։
32 Ես. ի. 6։ Ես. ի. 6։
33 Ես. ի. 6։ Ես. ի. 6։
34 Ես. ի. 6։ Ես. ի. 6։
35 Ես. ի. 6։ Ես. ի. 6։
36 Ես. ի. 6։ Ես. ի. 6։
37 Ես. ի. 6։ Ես. ի. 6։
38 Ես. ի. 6։ Ես. ի. 6։
39 Ես. ի. 6։ Ես. ի. 6։
40 Ես. ի. 6։ Ես. ի. 6։
41 Ես. ի. 6։ Ես. ի. 6։
42 Ես. ի. 6։ Ես. ի. 6։
43 Ես. ի. 6։ Ես. ի. 6։
44 Ես. ի. 6։ Ես. ի. 6։
45 Ես. ի. 6։ Ես. ի. 6։

46 կործանում եւ Քրիստոսիւն է նո-
47 րանց ճանապարհներումը ։ Եւ խաղա-
ղութեան ճանապարհը չ'ճանաչեցին ։
48 Աստուծոյ երկիւղը նորանց աչքերի
49 առաջին չէ ։ Բայց գիտենք, թէ ամեն
ինչ որ օրէնքն ասում է նորանց է ա-
սում, որ օրէնքի տակ են. ⁴որ ամեն
բերան խփուի, եւ ⁵բոլոր աշխարհը
Աստուծոյ առաջին դատապարտ լինի ։
20 ⁶Որովհետեւ օրէնքի գործերիցը ոչ
մի մարմին չի արդարանալ նորա ա-
ռաջին. որովհետեւ ⁷օրէնքովը լի՜ւ
մեղքի գիտութիւն ։
21 Բայց հիմա առանց օրէնքի Աստու-
ծոյ արդարութիւնը յայտնուած է,
⁸օրէնքից եւ մարգարէներից վկայ-
22 ուած լինելով. Այսինքն Աստուծոյ ար-
դարութիւնը որ ⁹Յիսուս Քրիստոսի
հաւատքիցն է, այն ամենի համար եւ ա-
մենի վերայ, որ հաւատում են. Նորով-
23 հետեւ խտրութիւն չ'կայ ։ ¹⁰Որովհետեւ
ամենքը մեղանչեցին, եւ Աստուծոյ
24 փառքիցը պակասուած են. ¹¹Զրի են
արդարանում նորա չնորհքովը՝ Հայն
փրկութեան ձեռովը՝ որ Յիսուս Քրիս-
25 տոսումն է ։ Որին Աստուած առաջուց
սահմանեց ¹²քաւութիւն լինելու հա-
մար ¹³հաւատալով նորա արիւնովը,
որ իր արդարութիւնը ցոյց տայ՝ այն
¹⁴առաջուց գործուած մեղքերի ¹⁵թոյլ-
տուութեան համար՝ Աստուծոյ ներե-
26 լու ժամանակին ։ Որ իր արդարու-
թիւնը երեւացնէ այս ժամանակումը.
որ ինքն լինի արդար եւ արդարացնող
նորան՝ որ Յիսուսի հաւատքիցն է.
27 ⁴Հիմա ո՞ւր է պարծանքը. խափան-
ուեցաւ. ո՞ր օրէնքով, գործերի՞ օրէն-
քո՞վը. ոչ, այլ հաւատքի օրէնքովը ։
28 Որովհետեւ համարում ենք, ¹⁶որ մարդը
հաւատքով է արդարանում առանց
29 օրէնքի գործերի ։ Միթէ Աստուած
միայն Հրէաներինն է, եւ հեթանոս-
ներինն էլ չէ. այո, հեթանոսներինն
30 էլ է ։ ¹⁷Որովհետեւ մէկ Աստուած է՝
որ արդարացնում է թլփատութիւնը
հաւատքից, եւ անթլփատութիւնը
31 նոյն հաւատքովը ։ Արդ միթէ օրէնքը
խափանում ենք հաւատքովը. քաւ
լիցի. այլ օրէնքը հաստատում ենք ։

Գլ. Դ

Աբրահամի օրինակի նման, հաւատքով եղաւ արդարա-
թիւնը։

4 Արդ ինչ ասենք, թէ ¹⁸մեր Աբրա-
համ հայրը գտաւ մարմնի կողմանէ ։
2 Որովհետեւ եթէ Աբրահամը ⁴գործե-
րով արդարացած լինէր՝ պարծանք
կ'ունենար. բայց ոչ թէ Աստուծոյ ա-
3 ռաջին ։ Որովհետեւ գիրքն ինչ է ա-
սում. ⁵Աբրահամը հաւատաց Աստու-
ծուն, եւ արդարութիւն համարուե-
4 ցաւ նորան ։ ⁶Բայց նորան՝ որ գործք
է անում, վարձքը չէ համարվում չը-
5 նորհքի պէս, այլ պարտքի պէս ։ Բայց
նորան՝ որ գործք չէ անում այլ հա-
ւատում է նորան, Էոր ամբարչտին
արդարացնում է, նորա հաւատքը հա-
6 մարվում է արդարութիւն ։ Ինչպէս
որ Դաւիթն էլ այն մարդի երանու-
թիւնն է ասում, որին Աստուած ար-
դարութիւն է համարում առանց գոր-
7 ծերի ։ ⁷Երանի նորանց՝ որոնց անօ-
րէնութիւնները թողուեցան, եւ որոնց
8 մեղքերը ծածկուեցան ։ Երանի է այն
մարդին, որին Տէրը մեղք չի համա-
9 րիլ ։ Արդ այս երանութիւնը՝ թլփա-
տութեան վերա՞յ է՝ կամ թէ անթլփա-
տութեան վերայ էլ է. որովհետեւ ա-
սում ենք՝ թէ Աբրահամի հաւատքն
10 արդարութիւն համարուեցաւ ։ Արդ
ինչպէս համարուեցաւ. երբոր թլփա-
տութիւնո՞ւմ էր՝ թէ անթլփատու-
թիւնումը. ոչ թէ թլփատութիւնում
11 այլ անթլփատութիւնում ։ Եւ թլփա-
տութեան նշանն առաւ ⁸երես արդա-

---

3 Մաղ. ιγ. 1։
4 Յովհ. ϛ. 31. Յհ. 25.
5 Յոբ ե. 16։ Մաղ. ιե. 43։ Եզեկ. Յզ. 63։ Գլ. ա. 20. ը. 1։
6 Հրէ. 9. 23։ Գլ. ը. 3։
7 Մաղ. Յհկ. 3։ Դտ. Յզ. 39. Դաղ. ը. 16. գ. 11։ Եփես. ը. 8. 9. Տիտ. գ. 5.
8 Գլ. ե. 7.
9 Դտ. Յհ. 11։ Գլ. ա. 17. Փիլ. գ. 9. Երբ. Յա. 4 եւ 2ե։ Յզ. ե. 46. Դտ. իզ. 23։
10 Գլ. ա. 3. = Գեա. ա. 10. Յհ. Ա՜ր. ը. 4։
11 Գլ. գ.
12 Գլ. Յ. 13. Դաղ. գ. 29։ Կաղ. գ. 11.
13 Հրէ. 9. Գլ. Յա. 32։ Գաղ. գ. 22։
14 Գլ. գ. 16։ Եփես. ը. 8. Տիտ. գ. 5. 7։
15 Ա՜մաս. բ. 19։ Եփես. ա. 7։ Կաղ. ա. 14։ = Տիտ. ը. 6։ Երբ. Բ. 12։ = Գեա. ա. 19. 19։
16 Գլ. ե. 1։ = Յհկ. ը. 31։ գ. 10.
17 Կաղ. ա. 20։
18 Դտ. Յգ. 38. 39. = Տիտ. ա. 15։
19 Գաղ. Յե. 30. Երբ. Բ. 15։
20 Գլ. ը. 17. 23։ գ. 2։ = Կաղ. ա. 29. 31. Եփես. ը. 9։
21 Գաղ. Յգ. 38. 39։ Հրէ. 20 — 23։ Գլ. ը. 3։ Գաղ. ը. 16.
22 Գլ. Յ. 13. 13. Գաղ. գ. 8. 20. 28։
23 Գլ. ը. 3։ Գաղ. ը. 16.
24 Գլ. ը. 3։ Գաղ. գ. 9։ Յհ. Ա՜ր. ը. 33. 39։ ը Կաղ. ա. 23։
25 Գլ. գ. 20. 27. 28. 4 Նե. Յե. 6. Գաղ. գ. 6. Յհ. գ. 23։
26 Գլ. Յա. 6։
27 Եփես. իգ. 2.
28 Յաղ. ը. 1. 2. 4 Նե. Յե. 10։

բութեան կնիք այն հաւատքի որ անՔրիստոսութիւնուն էր, Որ նա հայր լինի այն ամէն հաւատացեալների՝ որ անթլփատութիւնից են՝ որ նորանց
12 էլ համարուի արդարութիւնը. եւ Թլփատութեան հայր հաւատաւ ոչ միայն նորանց՝ որ Թլփատութիւնից են, այլ նորանց էլ՝ որ այն հաւատքի հետքովը են գնում, որ մեր հայր Աբրահամն անթլփատութիւնուն ունէր։
13 Որովհետեւ ոչ թէ օրէնքովը եղե Աբրահամին կամ նորա զաւակին այն խոստումնքը թէ նա հաչխարհքի ժառանգն է, այլ հաւատքի արդարութիւնից։
14 Որովհետեւ եթէ օրէնքից լինողներն են ժառանգ, ապա հաւատքն ունայն էր՝
15 եւ խոստումնքը կ'խափանուէր։ Որովհետեւ օրէնքը բարկութիւն է գործում. որովհետեւ ուր օրէնք չ'կայ՝ օ-
16 րինազանցութիւն էլ չ'կայ։ Սորա համար հաւատքից է, Որ շնորհքով լինի. Որ խոստումնքը հաստատ լինի ամէն զաւակի համար, ոչ միայն օրէնքից լինողի համար, այլ նորա համար էլ որ Աբրահամի հաւատքից է, Որ
17 մեր ամենի հայրն է։ Ինչպէս որ էլ գրուած է, թէ Շատ ազգերի հայր արի քեզ Աստուծոյ առաջին, որին հաւատաց, Որ մեռելներին կենդանի է անում՝ եւ չ'լինող բաները լինողի
18 պէս է կանչում։ Որ առանց յոյսի՝ յոյսով հաւատաց՝ թէ շատ ազգերի հայր կ'լինի. ինչպէս ասուեցաւ՝ թէ
19 Այնպէս պիտի լինի քո զաւակը։ Եւ չ'տկարացաւ հաւատքով, երբեմն մտիկ չ'արաւ իր մարմնին որ արդէն մեռած էր, ինքը իրեւս հարիւրամեայ լինելով, եւ ոչ էլ Սառայի արգանդի մեռած
20 լինելուն։ Եւ Աստուծոյ խոստումնքի համար չ'երկմտեց անհաւատութիւնով, այլ զօրացաւ հաւատքով, եւ Աստու-
21 ծուն փառք տուաւ։ Եւ իր մտքումը
22 համոզուած էր, թէ Նա որ խոստացաւ, կարող է եւ անել։ Նորա համար էլ արդարութիւն համարուեցաւ նորան։
23 Բայց ոչ միայն նորա համար գրուեցաւ թէ նորան համարուեցաւ արդա-
24 րութիւն. Այլ մեզ համար էլ, որ մեզ պիտի համարուի, Որ հաւատում ենք նորան՝ որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին յարութիւն տուաւ մեռելներից.
25 Որ մատնուեցաւ մեր յանցանքների համար. եւ յարութիւն առաւ մեզ արդարացնելու համար։

Գլ. ե

Հաւատքով արդարութեան պատճառը. Քրիստոսի և Ադամի բաղդատութիւնը։

1 Արդ մենք՝ հաւատքով արդարացած լինելով Աստուծոյ հետ խաղաղութիւն ունենք՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
2 տոսի ձեռովը։ Որով ընդունեցինք հաւատքով այս շնորհքի մէջ մտնելն էլ, Որ նորանում կանգնած ենք, եւ պարծենում ենք Աստուծոյ փառքի
3 յոյսովը։ Եւ ոչ միայն այդ, Այլ նեղութիւնների մէջ էլ պարծենում ենք. Գիտենալով որ նեղութիւնը
4 համբերութիւն է գործում, Համբերութիւնը՝ փորձառութիւն, փորձա-
5 ռութիւնը՝ յոյս. Յոյսն էլ չ'ամաչեցնում. Որովհետեւ Աստուծոյ սէրը փուած է մեր սրտերի մէջ Սուրբ Հոգու ձեռովը՝ որ տրուեցաւ մեզ։
6 Որովհետեւ երբոր մենք դեռ տկար էինք՝ Քրիստոսը մեզ համար իր ժամանակումն ամբարիշտների տեղ մե-
7 ռաւ։ Վասնզի հազիւ թէ մի արդարի համար մէկը մեռնի. (բայց մի բարի մարդի համար իցէ թէ մէկը համար-
8 ձակի մեռնել.) Բայց Աստուած յայտնեց իր սէրը դէպի մեզ, որ՝ երբոր մենք դեռ մեղաւոր էինք, Քրիստոսը
9 մեզ համար մեռաւ. Ապա ո՛րքան

ը Ղուկ. ԺԲ. 9։ Հբ. 12, 16։ Գաղ. գ. 7.
ի Ծն. ԺԵ. 4 եւ 5։ Գաղ. գ. 29.
ժ Գաղ. գ. 19։
ի Գլ. գ. 20։ ե. 13, 20. է. 8, 10, 11։ = Կոր. ԺԱ. 16, ը Կոր. գ. 7, 9։ Գաղ. գ. 10, 19. = Ծածկ. գ. 4.
ղ Գլ. գ. 24։
ի Գաղ. գ. 22։
ձ Ծն. ՃԵ. 2. Գլ. Բ. 8։
ղ Ծն. ԺԷ. 5։
հ Գլ. ը. 18։ Եփես. բ. 1, 5, = Կոր. ԺԵ. 17։ = Գաղ. ա. 21։
— Ես. լը. 17. Ծածկ. ԺԳ. 33. Գլ. գ. 28, 30։
ի Եփես. բ. 14. Կող. ա. 20. ի Ծածկ. ԺԲ. 9. Ժ. 6. Եփես. բ. 18. գ. 12. Եբր. ԺԲ. 19։
ք = Կոր. ԺԱ. 1։
ի Եբր. գ. 6։
ձ Ա = ա. 11, 12. Գաղ. ա. 41. բ Կոր. ԺԲ. 10. Գլ. բ. 17. Ծածկ. ա. 5, 12. = Գաղ. գ. 14։
ի Ծածկ. ա. 3։
ը Ծածկ. ա. 12։
ի Գլ. ա. 20։
ի Կոր. ա. 22. Գաղ. գ. 6. Եփես. ա. 13, 14։
ի Հբ. 8. Գլ. գ. 25։
ը Ծածկ. ԺԱ. 13. = Գաղ. գ. 18. = Ծածկ. գ. 10. գ. 9, 10։
ի Գլ. գ. 25. Եփես. բ. 13։ Եբր. Բ. 14. = Ծածկ. ա. 7։

աւելի հիմա, որ արդարացանք նորա արիւնովը՝ կ՚փրկուինք նորանով բար-
10 կութիւնից։ Որովհետեւ թէ որ դեռ թշնամի էինք, Աստուծոյ հետ հաշտուեցանք նորա Որդու մահովը, որքան աւելի որ հաշտուած ենք, կ՚ապ-
11 րինք նորա կեանքովը։ Եւ ոչ միայն այսուհետ. Այլ Աստուծով էլ պարծենում ենք՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի ձեռովը, որով հիմա հաշտութիւնն ընդունեցինք։

12 Սորա համար՝ ինչպէս մէկ մարդի ձեռովը մեղքը մտաւ աշխարհքը, եւ մահն մեղքովն էլ մահը. եւ այսպէս մահն ամեն մարդկանց վերայ տարածուեցաւ, քանի որում ամենքը մեղան-
13 չեցին։ (Որովհետեւ մինչեւ օրէնքը՝ մեղք կար աշխարհքում, բայց մեղքը չէ համարվում քանի որ օրէնք չ՚կայ։
14 Բայց մահը թագաւորեց Ադամից մինչեւ Մովսէսը Ադամի մեղքի նման չ՚մեղանչողների վերայ էլ. Նոր օրինակ
15 է նորան որ գալու էր։ Բայց չնորհքն այնպէս չէ՝ ինչպէս յանցանքը. որովհետեւ եթէ մէկի յանցանքովը շատերը մեռան, էլ ո՞րքան աւելի Աստուծոյ չնորհքն ու պարգեւը մէկ մարդի՝ Յիսուս Քրիստոսի չնորհքովն հասեւցաւ
16 շատերի վերայ։ Եւ պարգեւն այնպէս չէ՝ ինչպէս այն մէկ մեղանչողից եղածը, որովհետեւ դատաստանն այն մէկ մեղքից դէպի դատապարտութիւն տարաւ. բայց չնորհքը շատ մեղքերից
17 արդարութեան մէջ է դնում։ Որովհետեւ եթէ մէկի մեղքովը մահը թագաւորեց այն մէկի ձեռովն, էլ ո՞րքան աւելի նորանք, որ ընդունում են չնորհքի լիութիւնն ու արդարութեան պարգեւները կեանքով կ՚թագաւորեն՝ այն մէկ Յիսուս Քրիստոսի ձեռովը։)
18 Արդ ուրեմն՝ ինչպէս որ մէկի յանցանքովն ամեն մարդկանց վերայ դատապարտութիւն եկաւ, նոյնպէս էլ մէկի
արդարութիւնովն ամեն մարդկանց վերայ կեանքի արդարութիւն է գալիս։
19 Որովհետեւ ինչպէս որ մէկ մարդի անհնազանդութիւնովը շատերը մեղաւորներ եղան, այնպէս էլ մէկի հնազանդութիւնովը շատերը արդարներ
20 կ՚լինին։ Բայց օրէնքը մէջ ընկաւ՝ որ յանցանքը շատանայ. բայց ուր որ աւելի եղաւ մեղքը, այնտեղ շա-
21 տլի եւս շատացաւ չնորհքը։ Որպէս զի ինչպէս մեղքը թագաւորեց մահի ձեռովը, այնպէս էլ չնորհքը թագաւորէ արդարութիւնով յաւիտենական կեանքի մէջ՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի ձեռովը։

Գլ. Զ

Հաւատքի արդարութիւնով արեանը և նոր հոգեդրութիւնը։

1 Արդ ինչ ասենք. Մնանք մեղքի
2 մէջ, որ չնորհքը շատանայ։ Քաւ լիցի. Մենք որ մեռանք մեղքին, էլ ինչպէս
3 դեռ կ՚ապրենք նորանում։ Կամ չ՚գիտէ՞ք՝ թէ քանիներս որ Յիսուս Քրիստոսով մկրտուեցանք՝ նորա մահուա-
4 նը մկրտուեցանք։ Մկրտութիւնովը նորա հետ թաղուեցանք մահի մէջ. որ ինչպէս Քրիստոսը Հօր փառքովը մեռելների միջից յարութիւն առաւ, հայնպէս մենք էլ կեանքի նորոգու-
5 թեան մէջ մանք գնանք։ Որովհետեւ եթէ նորա մահի նմանութիւնովը նորա հետ անկուեցանք, ապա նորա
6 յարութեանն էլ նման կ՚լինինք։ Այս գիտենալով, որ մեր հին մարդը նորա հետ խաչուեցաւ, նոր մեղքի մարմինը խափանուի, որ այլ եւս չ՚ծառայենք
7 մեղքին։ Որովհետեւ նա որ մեռնում
8 է՝ արդարացած է մեղքից։ Եւ եթէ Քրիստոսի հետ մեռանք, հաւատում
9 ենք՝ որ նորա հետ էլ կ՚ապրենք։ Գիտենալով որ՝ Քրիստոսը մեռելների միջից յարութիւն առած լինելով, այլ

ա Գլ. ա. 18. ա Թես. ա. 10։ | բ Գլ. բ. 33։ | գ Կոր. ե. 18, 19։ Եփես. բ. 16։ Կող. ա. 20, 21։ | դ Յովհ. ե. 26։ Ժող. 19. բ Կոր. գ. 10, 11։ | ե Գլ. բ. 17. գ. 20, 30։ Յովհ. գ. 6. ա Կոր. ժե. 21։ | զ Յհ. բ. 17։ գ. 19։ Գլ. գ. 23. ա Կոր. ժե. 21, 56։

է Գլ. գ. 15։ ա Յովհ. գ. 4։ | ը Կոր. ժե. 21, 23, 45։ | թ Ես. ծգ. 13։ Ա ա ա. ի. 28։ իգ. 39։ | ժ Յովհ. ժբ. 31. Երբ. բ. 9։ | ի Յովհ. ժե. 22. Գլ. գ. 20. գ. 15. ե. 8. Գաղ. գ. 19, 23։ | ղ Գաղ. ե. 17։ ա Տիմ. ա. 14։ —

ա Գլ. գ. 8. Հռ. 15։ | բ Հռ. 11. Գլ. ե. 4. Գաղ. բ. 19. գ. 14. Կող. բ. 20. գ. 3. ա Պետ. բ. 24։ | գ Կող. գ. 3. ա Պետ. բ. 24։ | դ ա Կոր. ժե. 29։ | ե Կող. բ. 12։ | զ Յովհ. բ. 11. ժա. 40։ | է Գլ. բ. 11. ա Կոր. գ. 11. բ Կոր. ժգ. 4։

ը Գաղ. գ. 15. Եփես. գ. 23. Կող. գ. 10։ | թ Գլ. գ. 10, 11։ | ժ Գաղ. բ. 20. ե. 24. Եփես. գ. 23. Կող. գ. 9։ | ի Կող. բ. 11։ | լ ա Պետ. գ. 1։ | խ Տիմ. բ. 11։ | ծ Յայտ. ա. 18։

եւս չէ մեռնում, եւ մահը նորա վերայ
10 այլ եւս չէ տիրում։ Որովհետեւ այն
որ մեռաւ՝ մեղքին մեռաւ մէկ ան-
գամ, եւ այն որ կենդանի է՝ Աստու-
11 ծուն է կենդանի։ Նոյնպէս էլ դուք
ձեր անձերը մեղքին մեռած համարե-
ցէք, հա՛ Աստուծուն կենդանի՝ մեր
12 Տէր Քրիստոս Յիսուսի ձեռովը։ Որով
համար թող մեղքը չ'թագաւորէ ձեր
մահկանացու մարմնի մէջ, որ
հնազանդիք նորա ցանկութիւններին։
13 եւ ձեր անդամները անիրաւու-
թեան գործիք մի՛ ներկայացնէք մեղքին.
այլ ձեր անձերը ներկայացրէք Աս-
տուծուն՝ ինչպէս մեռելներից կենդա-
նացածներ, եւ ձեր անդամներն արդա-
14 րութեան գործիք Աստուծուն։ Որով-
հետեւ մեղքը չի տիրիլ ձեզ վերայ.
որովհետեւ օրէնքի տակ չէք, այլ շըր-
նորհքի տակ։
15 Արդ ինչ. մե՞ղք գործենք, որով-
հետեւ օրէնքի տակ չենք՝ այլ շնորհքի
16 տակ. քաւ լիցի։ Դուք չ'գիտէ՞ք, թէ
ում որ ձեր անձերը ծառայ էք ներ-
կայացնում նորան հնազանդելու, ծա-
ռաներ էք նորան որին հնազանդում
էք. թէ մեղքին՝ դէպի մահ, եւ թէ
հնազանդութեան՝ դէպի արդարու-
17 թիւն։ Բայց շնորհակալութիւն Աս-
տուծոյ. որ մեղքի ծառայ էիք, բայց
սրտով հնազանդեցիք այն վարդապե-
տութեան օրինակին՝ որին յանձնուե-
18 ցաք։ Ուրեմն դուք մեղքից ազատ-
ուած՝ ծառայեցիք արդարութեանը։
19 Մարդկօրէն եմ ասում ձեր մարմնի
տկարութեան համար. որ ինչպէս ձեր
անդամները ծառայ ներկայացրիք պղ-
ծութեանն ու անօրէնութեանը՝ անօ-
րէնութեան համար, նոյնպէս էլ հիմա
ձեր անդամները ծառայ ներկայացրէք
արդարութեանը սրբանալու համար։
20 Որովհետեւ երբոր մեղքի ծառայ էիք՝
21 ազատ էիք արդարութիւնից։ Ուրդ

ինչ պտուղ ունէիք այն ժամանակ,
որոնց համար հիմա ամօթ էք քաշում.
որովհետեւ նորանց վերջը մահ է։
22 Բայց հիմա որ մեղքից ազատուած
եւ Աստուծոյ ծառայ եղած էք՝ ձեր
պտուղն ունէք սրբանալու համար,
եւ նրա վերջը յաւիտենական կեանքն է։
23 Որովհետեւ մեղքի վարձքը մահն է.
բայց Աստուծոյ շնորհքը՝ յաւիտենա-
կան կեանք՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսի ձեռովը։

Գլ. է

Օրէնքի իշխանութիւնը մարդու վերայ, քանի որ նա
կենդանի է։ Մարմնի կռիւը հոգու դէմ.

1 Կամ չ'գիտէ՞ք, եղբարք, (որովհետեւ
օրէնք գիտացողների հետ եմ խօսում)
որ օրէնքը մարդի վերայ տիրում է՝
2 քանի որ նա կենդանի է։ Որովհետեւ
մարդ ունեցող կնիկը՝ իր կենդանի
մարդի հետ կապուած է օրէնքով. բայց
եթէ մարդը մեռնի՝ մարդի օրէնքից
3 արձակուած է։ Ուրեմն՝ քանի որ մար-
դը կենդանի է՝ նա չնացող է կոչվում,
եթէ ուրիշ մարդի դնայ. բայց եթէ
մարդը մեռնի, օրէնքից ազատ է՝ որ
չնացող չլինի եթէ ուրիշ մարդի դնայ։
4 Այսպէս էլ, եղբարք, դուք Քրիստո-
սի մարմնով մեռաք օրէնքին՝ որ ու-
րիշի լինէք՝ նորան որ մեռելների մի-
ջից յարութիւն է առել, որ պտուղ
5 բերենք Աստուծուն։ Որովհետեւ քանի
որ մարմնով էինք, մեղքերի կիր-
քերը՝ որ օրէնքովն էին՝ ներգոր-
ծում էին մեր անդամներումը, որ
6 մենք պտուղ բերենք մահին։ Բայց
հիմա արձակուեցանք օրէնքից մե-
ռնելով նորան՝ որով որ բռնուած էինք,
որպէս զի հոգու նորոգութիւնովը
ծառայենք՝ եւ ոչ թէ գրի հնութիւնովը։
7 Արդ ինչ ասենք. օրէնքը մե՞ղք է.
քաւ լիցի. բայց ես մեղքը չէի գի-
տենայ՝ եթէ ոչ օրէնքով. եւ ցանկու-

---

1 Եփ. բ. 27, 28.
Հռով. ի. 38.
3 Հիմ. 2.
4 Գաղ. բ. 19։
5 Հռով. գլ. 13. ԵՒԲ. 133.
Հռով. է. 5, Կող. գ. 5։ Յակ. գ. 1։
6 Հռով. ժբ. 1. = Գեղ. բ. 24։ գ. 26։
7 Հռով. է. 4, 6։ ը. 2։ Գաղ. ե. 18։
= Կոր. բ. 21։
= Մատ. գ. 24։ Յովհ. ը. 24։ բ Գեղ. բ. 19։
Ա Տիմ. ա. 13։
՝ Կամ՝ որով հրամանքաւ.
Հռով. է. 22։ = Կոր. ի. 23։ Գաղ. ե. 1։ = Գեղ. բ. 16։ Ես. ը. 34։
= Գլ. է. 5։
= Գլ. ա. 32։
Հ Յովհ. ը. 32։
Գեղ. բ. 17։ Գլ. ե. 12։ Յակ. ա. 15։
Գլ. բ. 7։ ե. 17, 21։ = Գեղ. ա. 4։
= Կոր. ի. 39։
Մատ. ե. 32։
Գաղ. ե. 2։ Գաղ. բ. 19։ ե. 18։ Եփես. բ. 15։ Կող. բ. 14։
Գաղ. ե. 22։
Գլ. գ. 13։
Գլ. գ. 21։ Գաղ. ե. 19։ Յակ. ա. 15։
Գլ. բ. 29։ բ Կոր. գ. 6։
Գլ. գ. 20։

Քիւնը չէի ճանաչել՝ եթէ օրէնքը չէր
8 ասել՝ Մի ցանկանար։ Մեղքը առիթ առնելով պատուիրանքովը, ինձ հնձանում ամէն ցանկութիւն գործեց. Քորովհետեւ առանց օրէնքի մեղքը մեռած է։
9 Եւ ես առանց օրէնքի մի ժամանակ կենդանի էի. բայց երբոր պատուիրանքը եկաւ, մեղքը կենդանացաւ։
10 Իսկ ես մեռայ, եւ այն պատուիրանքն՝ Որ կեանքի համար էր, ինձ մահի
11 պատճառ եղաւ։ Որովհետեւ մեղքը առիթ առած պատուիրանքովը՝ խաբեց
12 ինձ եւ նորանով սպանեց։ Ուրեմն՝ Քօրէնքը սուրբ է՝ եւ պատուիրանքն էլ սուրբ եւ արդար եւ բարի։
13 Ասա բարի՞ն ինձ մահ եղաւ. քաւ լիցի. այլ մեղքը. որ մեղքն երեւի որ բարիովն ինձ մահ գործեց. որ մեղքն աւելի եւս մեղաւոր լինի պատուի-
14 րանքի միջոցով։ Որովհետեւ գիտենք՝ որ օրէնքը հոգեւոր է. բայց ես եմ մարմնաւոր՝ Քմեղքի տակ ծախուած։
15 Որովհետեւ ինչ որ գործում եմ չ՚գիտեմ. որովհետեւ ոչ թէ ինչ որ կամենում եմ՝ այն եմ գործում. այլ ինչ
16 որ ատում եմ, այն եմ գործում։ Եւ եթէ ինչ որ չեմ կամենում՝ այն եմ գործում, օրէնքի համար վկայում եմ՝
17 թէ բարի է։ Արդ ուրեմն ոչ թէ ես եմ գործում այն, այլ ինձանում բնակուած մեղքը։ Որովհետեւ գիտեմ որ
18 Քինձանում (այսինքն իմ մարմնումը) մի բարի բան չէ բնակվում. քանզի կամենալն կայ իմ մօտը. բայց բարին ա-
19 նելը չեմ գտնում։ Քանզի ոչ թէ բարին՝ որ կամենում եմ, անում եմ. այլ չարը՝ որ չեմ կամենում, այն եմ
20 գործում։ Ուրեմն եթէ այն որ չեմ կամենում ես, այն եմ անում. էլ ես չեմ անում այն, բայց ինձանում բնակուած մեղքը։
21 Ուրեմն գտնում եմ այդ օրէնքը՝ որ երբ ես կամենում եմ բարին անել, չարն իմ մօտը կայ։
22 Որովհետեւ ես Ֆհաւանում եմ Աստուա-
23 ծոյ օրէնքին՝ Ներսի մարդովը։ Քայց տեսնում եմ ուրիշ օրէնք Քիմ անդամներումը՝ որ իմ մտքի օրէնքի դէմ պատերազմում է, եւ ինձ գերի է բռնում այն մեղքի օրէնքովը՝ որ իմ ան-
24 դամներումն է։ Ես թ՚ուղ խեղճ մարդ եմ. ո՞վ կ՚ապրեցնէ ինձ այս մահի մարմնի-
25 ցը։ Շնորհակալ եմ Աստուածանից մեր Տէր Քիսուս Քրիստոսի ձեռովը։ Արդ ուրեմն ես ինքս մտքով ծառայում եմ Աստուծոյ օրէնքին, իսկ մարմնով մեղքի օրէնքին։

Գլ. Ը

Քրիստոսում լինողների հոգեւոր ազատութիւնը, շնորհքները և յիշատակութիւնները։

1 Ուրեմն հիմա դատապարտութիւն չ՚կայ Քիսուս Քրիստոսումը լինողների համար, *որ մարմնաւորապէս չեն վար-
2 վում, այլ հոգեւորապէս՝։ Որովհետեւ կեանքի հոգեւ օրէնքը Քիսուս Քրիստոսումն՝ Քազատեց ինձ Քմեղքի եւ մահի
3 օրէնքիցը։ Որովհետեւ այն որ անկարելի էր օրէնքին, որ տկար էր մարմնի պատճառովը, Ներսուած իր Որդին ուղարկելով մեղքի մարմնի նմանութիւնովը եւ մեղքի համար՝ մեղքին
4 դատապարտեց այն մարմնումը. Որ օրէնքի արդարութիւնը կատարուի մեզանում, Որ մարմնաւորապէս չենք
5 վարվում՝ այլ հոգեւորապէս։ Քորովհետեւ մարմնաւոր լինողները մարմնի բաներն են մտածում. իսկ հոգեւոր
6 լինողները՝ Ֆհոգու բաները։ Քորովհետեւ մարմնի խորհուրդը մահ է. եւ հոգու խորհուրդը՝ կեանք եւ խաղաղութիւն։ Քորովհետեւ մարմնի խոր-
7 հուրդը Աստուծոյ դէմ թշնամութիւն է. որովհետեւ Աստուծոյ օրէնքին չէ
8 հնազանդում, Ֆեւ կարող էլ չէ։ Եւ Նորանք՝ որ մարմնով են, չեն կարող
9 Աստուծուն հաճոյ լինել։ Քայց դուք մարմնով չէք՝ այլ հոգով, Ֆեթէ Աս-

---

Քնե. ք. 17։ ը Օր. ե. 21։ Գոր. ք. 33։ Գլ. ժգ. 9։ ՔԳլ. գ. 13։ ե. 20։
է — Կոր. ժե. 56։
ըՂՆ. ե. 5։ Եզեկ. ք. 11, 13, 21։ ը Կոր. գ. 7։
թՍաղ. ք. 5։ Եզեկ. ք. 39, 137։ — Ելհ. — 8։
ժԳ Քաղ. խ. 10, 23։ գ Քաղ. ժե. 17։

ա Գաղ. ե. 17։ հՀնե. գ. 5։ ը. 21։
յ Յաղ. — 3։
ղը Կոր. գ. 10։ Եփես. գ. 16։ Կաղ. գ. 9, 10։
ճ Գաղ. ե. 17։
ո Գաղ. ե. 13, 19։
յ — Կոր. ժե. 57։ —

* Ուհան չ՚տպին։
— Կոր. ժե. 45։ ը Կոր. գ. 6։
ե Քաղ. ը. 36։ Գլ. գ. 18, 23։ Գաղ. ը. 19։ ե. 1։
է Գլ. ե. 24, 25։
ը Գոր. ժգ. 39։ Գլ. գ. 20։ Եզր. է. 18, 19։ ժ. 1, 2, 10, 14։
թ Կոր. ե. 21։ Գաղ. գ. 13։
ժ Գոր. ե. 1։
ի Քաղ. գ. 6։ — Կոր. ը. 14։
ձ Գաղ. ե. 22, 23։
ղ Գլ. գ. 21։ Հբ. 13։ Գաղ. գ. 8։
ճ Քաղ. գ. 4։
ն — Կոր. ը. 14։
շ — Կոր. գ. 15։ գ. 19։

տունծոյ Հոգին ձեզանումն բնակուած է. Իսկ եթէ մէկը Քրիստոսի Հոգին չ'ունի՝
10 նա Նորանը չէ։ Եւ եթէ Քրիստոսը ձեզանումն է՝ ապա մարմինը մեռած է մեղքի համար, եւ Հոգին կենդանի է
11 արդարութեան համար։ Եւ եթէ Յիսուսին մեռելներից յարուցանողի Հոգին ձեզանումն բնակուած է, ապա Քրիստոսին մեռելներից յարուցանողը ձեր մահկանացու մարմիններն էլ կը կենդանացնէ իր Հոգուվը, որ ձեզանումն բնակուած է։
12 Ապա ուրեմն, եղբարք, պարտական ենք ոչ թէ մարմնին՝ մարմնի պէս
13 ապրելու։ Որովհետեւ եթէ մարմնաւոր ապրէք՝ կ'մեռնէք. բայց եթէ Հոգով Տարմնի գործերն սպանէք՝ կ'ապրէք։
14 Որովհետեւ որոնք որ Աստուծոյ Հոգուվն են վարվում, Նորանք
15 Աստուծոյ որդիք են։ Որովհետեւ դուք ծառայութեան հոգին չ'առաք որ դարձեալ վախենաք. Այլ որդեգրութեան հոգին առաք, որով աղաղակում
16 ենք՝ Աբբա, Հայր։ Նոյն ինքն Հոգին վկայութիւն է տալիս մեր հոգուն հետ,
17 որ մենք Աստուծոյ որդիք ենք։ Եւ եթէ որդիք՝ ապա ժառանգներ էլ, Աստուծոյ ժառանգներ եւ Քրիստոսի ժառանգակիցներ. Որ եթէ Նորա չարչարանքներին կցորդ ենք՝ փառքին էլ մասնակից լինինք։
18 Որովհետեւ այնպէս եմ դատում որ Այս ժամանակի չարչարանքները արժանի չեն քաղաքանալ այն գալու փառքին հետ, որ մեզանումն պիտի յայտնուի։
19 Որովհետեւ ստեղծուածների եռանդալից ակնկալութիւնը Աստուծոյ որդկանց յայտնութեանն է սպասում։
20 Նորա համար որ ստեղծուածները հնազանդեցին ունայնութեան, ոչ թէ կամքով այլ Նորա համար՝ որ հնազանդեցրեց՝
21 բեց յոյսով, որ՝ ստեղծուածներն իրանք էլ ապականութեան ծառայութիւնից կ'ազատուին՝ Աստուծոյ որդկանց փառաւոր ազատութեան մէջ
22 Գիտենք։ Որովհետեւ գիտենք որ բոլոր ստեղծուածները մինչեւ հիմա միասին
23 հառաչում են եւ ցաւի մէջ են։ Եւ ոչ միայն Նորանք, այլ ինքներս էլ որ Հոգու առաջին պտուղն ունինք, մենք էլ մեր անձերումը հառաչում ենք՝ որդեգրութեանն սպասելով մեր
24 մարմնի ազատութեանը։ Որովհետեւ յոյսով փրկուեցանք. Բայց յոյսը որ տեսնւում է, յոյս չէ. Մարդի այն բանը, որ մէկը տեսնում է էլ ինչպէս
25 կ'յուսայ։ Բայց եթէ այն որ չենք տեսնում, Նորա յոյս ունինք, ապա համբերութեամբ սպասում ենք։
26 Այսպէս էլ Հոգին օգնում է մեր տկարութիւններին, Որովհետեւ թէ ինչ բանի համար պիտի աղօթք անենք՝ ինչպէս արժան է, չգիտենք. Բայց ինքը Հոգին անբարբառ հառաչանքով բարեխօս է լինում։
27 Եւ սրտերը քննողը գիտէ թէ ինչ է Հոգու խորհուրդը. Որովհետեւ Աստուծուն ըստ կերպով սուրբերի համար բարեխօսում է։
28 Բայց գիտենք, որ Աստուծուն սիրողներին ամեն բաները գործակից են լինում դէպի բարին Նորանց՝ որ նաեւ
29 խորհրդակցելովը կանչուած են։ Որովհետեւ Նորանց որ առաջուց ճանաչեց, Առաջուց էլ սահմանեց իր Որդու պատկերին կերպարանակից լինել. Որ Նա անդրանիկ լինի շատ եղբայրների մէջ։
30 Եւ որոնց առաջուց սահմանեց, Նորանց կանչեց էլ. եւ որոնց կանչեց, Նորանց արդարացրեց էլ. եւ որոնց արդարացրեց, Նորանց փառաւորեց էլ։
31 Ուրեմն ի՞նչ ասենք այս բաների համար. Եթէ Աստուած մեր

ի Յոհ. ա. 31։ Գործ. գ. 6։ Փիլ. ա. 19. — Գաղ. ա. 11։
2 Գործ. բ. 24։
3 Գործ. գ. 4։ — Կոր. գ. 14։ Բ Կոր. գ. 14։ Եփես. բ. 3։
4 Հռ. գ. 7, 14։
5 Հռ. ը. 9։ Գաղ. գ. 8։
6 Հռ. գ. 23։ Կող. գ. 5։
7 Գաղ. ե. 19։
8 — Կոր. բ. 12։ Եբր. բ. 15։ Յհ Ա. ա. 7։ — Յովհ. գ. 18։
9 Յհ. գ. 3, 4։ Գաղ. գ. 5, 6։ Ա Յհ. գ. 9։ Մարկ. ժգ. 36։
որ Կոր. ա. 22. ե. 5։ Եփես. ա. 13։ գ. 30։
10 Հռ. ի՛զ. 18։ Գաղ. գ. 7։ Գործ. ի՛գ. 21. Փիլ. ա. 29։ Բ Տիմ. բ. 11, 12։
11 Եր Կոր. գ. 17։ — Գաղ. ա. 6, 7։ գ. 13։
12 — Յհ Ա. գ. 17։
13 — Յովհ. գ. 3։
14 Ա Յհ. ե. 18։
15 — Յհ Ա. գ. 1։ — Յհ Ա. բ. 4։ Յայտ. բ. 23։
16 — Յովհ. ե. 16։
17 Ա Յհ. գ. 19։ — Յհ Ա. գ. 1։ Եբր. ե. 12։ Ա Պետ. գ. 9։ Յհ Ա. բ. 29։ Յայտ. ի՛ա. 7։
18 Ա Պետ. ա. 11։ Եր Կոր. ե. 5։ Եփես. ա. 14։ Եր Կոր. ե. 2, 4։
19 Եսա. ի՛գ. 13, 17։ Մատ. ա. 6։ Եբրեմ. ա. 5։ Մատ. ի. 33։
ի Գաղ. իա. 28։ Եփես. գ. 30։
բ Կոր. ե. 7։ Եբր. ժա. 1։ Մատ. ի. 23։ Յովհ. գ. 3։
3 Զաքա. ժբ. 10։ Եփես. գ. 18։ — Մատ. բ. 9։ Մարկ. ե. 9։ Եբրեմ. ա. 20։ Ա Թես. բ. 13։ Գործ. ա. 24։ — Գործ. բ. 4։ Յայտ. բ. 23։
4 — Յովհ. ե. 16։
5 Գաղ. բ. 11, 23, 24։ Բ Տիմ. ա. 9։
Բ Թես. բ. 13, 17։ Մատ. ա. 6։ Եբրեմ. ա. 5։ Մատ. ի. 33։
Գաղ. ժա. 2։ Բ Տիմ. բ. 19։ — Գործ. ա. 2։
6 Եփես. ա. 5, 11։
Յովհ. ժ. 33։ Բ Կոր. գ. 18. Փիլ. գ. 21։ — Յովհ. գ. 2։
7 Կող. ա. 15, 18։ Եբր. ա. 6։ Յայտ. ա. 5։
8 Գաղ. ա. 6։ Բ. 24։ Եփես. գ. 4։ Եբր. բ. 15։ — Գործ. բ. 9։
9 Կոր. գ. 11։
Յովհ. ժ. 28։ Եփես. բ. 6։
10 Ա Յովհ. ժգ. 9։ Մատ. ժգ. 6։

32 կողմն է՝ ո՞վ է մեզ հակառակ. Ո՛ր իր
Որդին էլ չ՚խնայեց, Այլ մեր ամենի
համար մատնեց նորան. էլ ինչպէս
Նորան հետ ամեն բան չի շնորհիլ մեզ։
33 Ո՞վ է որ Աստուծոյ ընտրուածների
դէմ մեղադիր լինի. Աստուած է որ
34 արդարացնում է։ Ո՞վ է որ դատա-
պարտէ. Քրիստոս որ մեռաւ եւ ա-
ւելի՝ որ յարութիւն էլ առաւ եւ Աս-
տուծոյ աջ կողմն է, Նոր մեզ համար
35 բարեխօս էլ է։ Ապա ո՞վ կ՚բաժանէ
մեզ Քրիստոսի սէրիցը. տառապա՞նք,
թէ նեղութի՞ւն, թէ հալածա՞նք, թէ
սո՞վ, թէ մերկութի՞ւն, թէ վտա՞նգ,
36 թէ սո՞ւր։ Ինչպէս գրուած է, Թէ
Քեզ համար մեռցնուում ենք բոլոր
օրը եւ մորթուելու ոչխարի պէս հա-
37 մարուեցանք։ Բայց այս ամեն բա-
ներուն առաւել եւս յաղթում ենք
38 Նորա միջոցովը՝ որ մեզ սիրեց, Որով-
հետեւ հաստատ դիտեմ, որ ոչ մահ,
ոչ կեանք, ոչ հրեշտակներ, ոչ իշ-
խանութիւններ, ոչ զօրութիւններ,
ոչ ներկայ բաներ, ոչ գալու բաներ,
39 եւ ոչ բարձրութիւն, ոչ խորութիւն,
եւ ոչ մէկ ուրիշ առեղծուած բան
կարող է մեզ բաժանել Աստուծոյ սէ-
րիցը՝ որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստո-
սումն է։

ԳԼ. Թ

Ընդունելի լինելը մարդկից կախում չունի, այլ Աստուծոյ ընտրելութենէ։

1 Ճշմարիտն եմ ասում Քրիստոսումը՝
ես սուտ չեմ ասում, իմ խղճմտանքն
2 էլ վկայում է ինձ Սուրբ Հոգով։ Որ
մեծ տրտմութիւն է ինձ եւ անպա-
3 կաս ցաւ իմ սրտին. Որ կ՚ինդրէի՝
ես ինքս նզովուած լինել Քրիստոսիցն
իմ եղբայրների եւ մարմնաւոր ազ-
4 գականների համար. Որոնք Իսրայէ-
լացի են. Որոնցն է որդեգրութիւ-
նը, եւ Տիրոջը եւ Ուխտերը, եւ
Օրինադրութիւնը եւ Պաշտօնը եւ
5 Խոստումները. Որոնց են հայրերը՝
եւ Որոնցից է Քրիստոսը մարմնի կող-
մանէ, որ Է ամենի վերայ Աստուած,
6 օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։ Բայց
ոչ իբր թէ Աստուծոյ խօսքը գետին է
ընկել. Որովհետեւ ոչ թէ ամենքը որ
Իսրայէլիցն են՝ նորանք են Իսրայէլը։
7 Հեւ ոչ թէ նորանք որովհետեւ Աբրահա-
մի սերունդ են, ամենքը որդիք են. Այլ
Իսահակով քեզ համար սերունդ պիտի
8 կոչուի։ Այսինքն՝ ոչ թէ մարմնի որ-
դիքն են Աստուծոյ որդիք. Այլ խոստ-
ման որդիքն են սերունդ համարվում։
9 Որովհետեւ խոստման խօսքը սա է.
Թէ Ասյս ժամանակումը կ՚գամ եւ
10 Սառային որդի կ՚լինի։ Եւ ոչ միայն
այսքան. բայց Ռեբեկան էլ որ մէկից
11 յղացաւ՝ մեր հայր Իսահակիցը. Քանզի
նորանք տակաւին չ՚ծնուած, եւ մի
բարի կամ չար բան էլ չ՚գործած, որ-
պէս զի ընտրութեան պէս Աստուծոյ
նախասահմանութիւնը հաստատ մնայ,
12 Ոչ թէ գործերիցն՝ այլ կանչողիցը,
13 ասուեցաւ նորան. Թէ մեծը պիտի
ծառայէ փոքրին. ինչպէս գրուած է,
Ցակոբին սիրեցի, եւ Եսաւինատեցի։
14 Հիմա ինչ ասենք. Մի՞թէ Աստուա-
ծոյ մօտ անիրաւութիւն կայ. քաւ
15 լիցի։ Որովհետեւ Մովսէսին ասում է.
Ում՝ ողորմիմ ում որ կ՚ողորմիմ, եւ կը
16 գթամ ում որ կ՚գթամ։ Ապա ուրեմն
ոչ կամեցողիցն է, եւ ոչ էլ վազողիցը.
այլ Աստուածանից որ ողորմում է։
17 Որովհետեւ գիրքն ասում է Փարա-
ւոնին, թէ Հենց նորա համար գրգռեցի
քեզ որ քեզանումս ցոյց տամ իմ զո-
րութիւնը, եւ իմ անունն ամեն երկրի

Ա Գծ. ե. 8, 10.
Բ Գծ. գ. 25.
Գ Ես. ծ. 8, 9։ Յայտ. ժբ. 10, 11.
Դ Յոբ. լգ. 19.
Ե Մատ. ժգ. 19։ Կոր. գ. 1։ Եբր. ա. 3. բ. 1։ ժբ. 2. = Գծ. գ. 22.
Զ Եբր. ե. 25. Ք. 24. = Յովհ. ը. 1.
Է Յոան. խգ. 22. = Կոր. ժե. 30, 31։ Ա Կոր. գ. 11։
Ը = Կոր. ժե. 57. Ը Կոր. ը. 14։ = Յովհ. գ. 4. ե. 4, 5. Յայտ. ժբ. 11.
Թ Եփես. ա. 21. գ. 12. Կող. ա. 16. ը. 15. = Գծ. գ. 22.

—

Ժ Գծ. ա. 9. Ը Կոր. ա. 22. Ժե. 31. ժբ. 19. Գաղ. ա. 20. Փլ. ա. 8. = Տիմ. ը. 7.
ԺԱ Գծ. ժ. 1.
ԺԲ Եզ. լբ. 32.
ԺԳ Որ. է. 6.
ԺԴ Եզ. գ. 22. Ը Որ. ժգ. 1. Եբրայ. լա. 9.
ԺԵ = Յովհ. գ. 31. Ը Յովհ. ժ. 29. Ա Կոր. գ. 11. Գաղ. գ. 10.
ԺԶ Յովհ. գ. 31. Ը Յովհ. ը. 11։ Յովհ. կգ. 2։ Հր. 61.
ԺԷ Գծ. գ. 25. Եբր. ը. 8—10.
ԺԸ Յովհ. ժբ. 19.
ԺԹ Եբր. Բ. 1.
Ի Գծ. ժգ. 22. Գլ. գ. 2. Եփես. բ. 12.
ԻԱ Որ. ժ. 15. Գլ. ժա. 29.
ԻԲ Ղևտ. գ. 23. Գլ. ա. 3. Եբրայ. իգ. 6. Յովհ. ա. 1. Գաղ. բ. 20. Եբր. ա. 8. = Յովհ. ե. 20.
ԻԳ Յոան. իգ. 10. Գլ. գ. 3.
ԻԴ Յովհ. ը. 39. Գլ. բ. 28, 29. գ. 12, 16. Գաղ. գ. 10.
ԻԵ Գաղ. գ. 23.
ԻԶ Ես. խ. 12. Եբր. ժա. 19.
ԻԷ Գաղ. գ. 28.
ԻԸ Ծագ. ձբ. 19.
ԻԹ Եբր. Բ. 1.
Κ Գծ. գ. 17. ը. 28. Ա Կոր. ժե. 33.
ԿԱ Մատ. ա. 2, 3. Եփես. ը. 15. Ա Տիմ. գ. 16. Յայտ. ժգ. 37. Ղևտ. ժգ. 26. Յովհ. ժբ. 35.
ԿԲ Որ. լբ. 4. ը Մա. ժբ. 7. Յոբ. ը. 3. լգ. 10. Ծագ. գբ. 15.
ԿԳ Եզ. լգ. 19.
ԿԴ Գաղ. գ. 8, 22.
ԿԵ Եզ. Բ. 10.

18 մէջ պատմուի։ Ապա ուրեմն ուժ որ կամենում է ողորմում է. եւ ուժ
19 կամենում է խստացնում է։ Ապա ինձ կ'ասես, էլ ինչու է մեղադրում. Նորա կամքին ո՞վ հակառակ կ'կենայ։
20 Բայց դու ո՞վ ես, մարդ, որ Աստուծուն դէմ պատասխան ես տալիս. մի՞թէ ստեղծուածը կ'ասէ իր ստեղծողին՝ թէ ինչու այդպէս արիր ինձ։
21 Մի՞թէ բրուտը իշխանութիւն չ'ունի հողի վերայ, որ միեւնոյն զանգուածից շինէ մէկը պատիւի անօթ, եւ
22 միւսը անարգութեան։ Եւ ինչ եթէ Աստուած՝ կամենում էր ցոյց տալ բարկութիւնը եւ յայտնել իր զօրութիւնը, չատ երկայնմտութեամբ համբերեց բարկութեան անօթներին՝ որ կորուստի համար պատրաստուած էին.
23 Եւ որ յայտնի ցոյց տայ իր փառքի մեծութիւնը՝ ողորմութեան անօթների վերայ, որոնց առաջուց պատրաստեց
24 փառքի համար. Որ մեզ էլ կանչեց, ոչ թէ միայն Հրէաներից, այլ հեթա-
25 նոսներից էլ. Ինչպէս որ Ովսէէի գրքումն էլ ասում է. Ան որ 'իմ ժողովուրդը չէ, ինձ ժողովուրդ կ'կանչեմ.
26 եւ չ'սիրուածը սիրուած. Եւ կ'լինի որ այնտեղ որ ասուեցաւ նորանց՝ թէ դուք իմ ժողովուրդ չէք, այնտեղ նորանք կենդանի Աստուծոյ որդիք
27 կ'կոչուին։ Եսայիան աղաղակում է Իսրայէլի համար. Թէեւ Իսրայէլի որդիանց համարը ծովի աւազին պէս չատ լինի, Դարձ մնացորդը կ'փրկուի։
28 Որովհետեւ Տէր կարճ եւ համառօտ բան կ'անէ Տէրը արդարութեամբ. Տէրը մի կարճ բան կ'անէ երկրի վերայ։
29 Եւ ինչպէս որ Եսայիան առաջուց ասեց. Եթէ Սաբաւովթ Տէրը մեզ համար սերունդ չէր թողել, Մենք Սոդոմի պէս կ'լինէինք եւ Գոմորին կ'նմանէինք։
30 Արդ ինչ ասենք. Թէ հեթանոսները, որ արդարութեան հետեւից չէին գնում, արդարութեան հասան՝ Այն արդարութեանն որ հաւատքից
31 է։ Բայց Իսրայէլը որ գնում էր արդարութեան օրէնքի հետեւից, Չարդարութեան օրէնքին չ'հասաւ։ Ինչու համար. որովհետեւ ոչ թէ հաւատքից, այլ իբր օրէնքի գործերից սկսան դէմ առնել. Որովհետեւ գայթակղութեան քարի վերայ գլորուեցան։ Ինչպէս գրուած է. Ահա ես Սիոնի մէջ գայթակղութեան քար եւ գլորուելու վէմ եմ դնում. եւ ամեն նորան հաւատացողը չի ամաչիլ։

Գլ. Ժ

Հաւատքի արդարութեան եւ օրէնքի արդարութեան բաղդատութիւնը։

1 Եղբարք, իմ սրտի փափաքը եւ դէպի Աստուած աղօթքը Իսրայէլի համար
2 փրկութեան մասին է։ Որովհետեւ վկայում եմ նորանց՝ որ Աստուծոյ նախանձն ունին, բայց գիտութեամբ
3 չէ։ Որովհետեւ Աստուծոյ արդարութիւնը չ'գիտենալով, եւ իրանց արդարութիւնը կանգնեցնել կամենալով Աստուծոյ արդարութեանը չ'հնազանդեցին։
4 Վասնզի Քրիստոսն է ամեն հաւատացողի համար դէպի արդարութիւն։
5 Որովհետեւ Մովսէսը գրում է այն արդարութեան համար որ օրէնքից է, Թէ այս բաներն անող մարդը կ'ապրի
6 նորանցով։ Բայց հաւատքից լինող արդարութիւնը այսպէս է ասում. Չ'ասես քո սրտումը, Ո՞վ վեր կ'ելնէ երկինքն, այսինքն Քրիստոսին վայր
7 բերելու համար։ Կամ՝ ո՞վ կ'իջնէ անդունդն այսինքն Քրիստոսին մեռելներից հանելու համար։
8 Բայց ինչ է ասում. Մօտիկ է քեզ խօսքը, քո բերանումն ու քո սրտումն է, այսինքն հաւատքի խօսքն որ մենք
9 քարոզում ենք։ Որովհետեւ Եթէ բե-

— որ Սե. բ. 6։ Յոր ք. 12. ղգ. 13։ Դան. գ. 35.
= Եր. ԻԲ. 10. Ամ. 9. կգ. 9. Ա Եսդ. ժգ. 41։ Երեմ. ժբ. 6։ որ Տիմ. բ. 20։
ը = Ծն. ե. 9.
ց = Գաղ. բ. 8. Յուդ. 4։
Գղ. բ. 18—20. Կող. ա. 27.
ե Գղ. բ. 18—20.
ի Գղ. գ. 23.
ա Ծն. բ. 23. ա Գծ. բ. 10.
ի Ծն. ա. 10։
— Եր. Ա. 22, 23.
ք Գղ. ժա. 5։
ե Եր. իբ. 21.
— Եր. ա. 9։ Յայտ. գ. 22.
Եր. ժգ. 19։ Երեմ. ծ. 40.
Գղ. գ. 11. ժ. 20.
Գղ. ա. 17.
Գղ. ժ. 2. ժա. 7.
ք Գաղ. ծ. 4։
ք Գղ. ա. 21. ա Կոր. ա. 23.
ք Յայտ. ժգ. 22։ Եր. բ. 14։ իբ. 16։ Ամա. իա. 42։ ա Գծ. բ. 5—8.
Գղ. ժ. 11.
—
— Գոր. իա. 20։ իբ. 3։ Գաղ. ա. 14։ գ. 17. Եփ. Գղ. բ. 31.
ք Գղ. ա. 17. բ. 20.
ե Փիլ. գ. 9։
Ամա. ծ. 17. Գաղ. գ. 24։
Ա Կղ. ժբ. 8. Նեեմ. բ. 29. Եզեկ. բ. 11, 13, 21. Գաղ. գ. 12.
Ը Որ. ը. 12, 13.
Ը Որ. ը. 14.
Ամա. ժ. 33. Ղուկ. ժբ. 8. Գոր. ը. 37.

բանով Յիսուսին Տէր դաւանես, եւ սրտովդ հաւատաս թէ Աստուած յարուցիլն ատաւ նորան մեռելներից,
10 կ'ապրես։ Քանզի սրտով հաւատում ենք արդարանալու համար, եւ բերանով դաւանում ենք փրկուելու համար։
11 Որովհետեւ գիրքն ասում է. Ամէն ով որ հաւատայ նորան՝ չի ամաչիլ։
12 Որովհետեւ Հրէայի եւ Յոյնի մէջ. որովհետեւ նոյն Տէրը ամենի Տէրն է, հարստ ամենի համար՝
13 որ կանչում են նորան։ Վասնզի ամէն ով որ Տիրոջ անունը կանչէ կ'ապրի։
14 Արդ ինչպէս կանչեն, որին չ'հաւատացին. եւ ինչպէս հաւատան, որից չ'լսեցին. եւ ինչպէս լսեն առանց
15 քարոզողի. Եւ ինչպէս քարոզեն, եթէ չ'ուղարկուին. ինչպէս գրուած է, Որքա՜ն գեղեցիկ են նորանց ոտները՝ որ խաղաղութիւն են քարոզում եւ
16 բարի բաներ են աւետիք տալիս։ Բայց ոչ թէ ամենքը հնազանդ եղան աւետարանին։ Որովհետեւ Եսայիան ասում է. Տէր, ո՞վ հաւատաց մեր լուրին։
17 Ուրեմն հաւատքը լսելուցն է, եւ
18 լսելը՝ Աստուծոյ խօսքից։ Բայց ես ասում եմ. Մի՞թէ չ'լսեցին. Ա՜մանաւանդ որ նորանց ձայնը գուրս գնաց բոլոր երկիրը. Եւ նորանց խօսքը՝
19 մինչեւ աշխարհի ծայրերը։ Բայց ասում եմ. Մի՞թէ Իսրայէլը չ'գիտաց. առաջ Մովսէսն է ասում. Ես ձեզ նախանձաւոր կ'չինեմ մի ոչինչ ժողովրդով, եւ մի անմիտ ազգով կը
20 գրգռեցնեմ ձեզ։ Բայց Եսայիան աւելի համարձակում է եւ ասում. Ես գտնուեցայ նորանցից որ ինձ չէին որոնում. յայտնի եղայ նորանց որ ինձ
21 համար չէին հարցնում։ Բայց Իսրայէլին ասում է. Բոլոր օրն իմ ձեռքերը մեկնեցի դէպի մի անհնազանդ եւ հակառակող ժողովուրդ։

ԳԼ. ԺԱ

Ընդունելի լինելը անփոփոխ է. չէ՞ն ընդունելը չեն կարող պարծենալ չընդունելի դէմ, որովհետեւ նորանց փրկութեան համար խոստացեալ կայ։

1 Ա՞րդ ասում եմ, Մի՞թէ Աստուած դէն դցեց իր ժողովուրդը. քա՜ւ լիցի. Որովհետեւ ես էլ Իսրայէլացի եմ՝ Աբրահամի սերունդից, Բենիամինի
2 ցեղից։ Աստուած դէն չ'դցեց իր ժողովուրդը որին առաջուց ճանաչեց. կամ չ'գիտէ՞ք թէ գիրքն ինչ է ասում Եղիայի համար էլեւ-էւտեսը. ինչպէս նա Իսրայէլի դէմ գանգատ
3 ասում է Աստուծոյ առաջին. Տէր, քո մարգարէներին կոտորեցին եւ քո սեղանները կործանեցին. եւ միայն ես մնացի, եւ իմ անձն որոնում են։
4 Բայց աստուածային պատգամն ինչ է ասում նորան. Եօթը հազար մարդ Ինձ համար, որ Բահաղին
5 ծունր չ'դրին։ Ընդէնց այսպէս էլ այս ժամանակումը չնորհքի ընտրութեան
6 պէս մի մնացորդ եղաւ։ Բայց եթէ չնորհքով է էլ գործերից չէ. ապա թէ ոչ՝ չնորհքն էլ չնորհք չի լինիլ. բայց եթէ գործերից է, էլ չնորհք չէ.
7 ապա թէ ոչ՝ գործն էլ գործ չէ։ Ուրեմն ինչ. Այն որ Իսրայէլը որոնում էր՝ նորան չ'հասաւ, բայց ընտրուածները հասան, եւ միւսները կուրացան։
8 Ինչպէս գրուած է. Աստուած տուաւ նորանց թմրութեան հոգի. Աչքեր՝ որ չ'տեսնեն, եւ ականջներ՝ որ չ'լսեն,
9 մինչեւ այս օրուայ օրը։ Եւ Դաւիթն ասում է. Ընորանց սեղանը թող որոգայթ լինի նորանց՝ եւ որս եւ գայթակղութիւն՝ եւ հատուցումն նորանց
10 համար։ Թող նորանց աչքերը խաւարին՝ որ չ'տեսնեն. եւ նորանց
11 թիկունքները միշտ ծռեցրու։ Ուրեմն ասում եմ. Մի՞թէ գլորուեցան՝ որ կործանուին. քա՜ւ լիցի. Բայց նորանց գլորուելովը հեթանոսների փրկու-

Բնե. իբ. 16։ Ելք. 23։ Երեմ. ժե. 7։ Գլ. թ. 33։
ժԳլ. գ. 23։ Գոր. ժե. 9։ Գալ. գ. 28։
իԳոր. ժ. 36։ Գլ. գ. 29։ — Տիտ. բ. 5։
ժԳ Գոր. ա. 7։ բ. 4, 7։
իԳոր. ք. 14։
լԵփես. ա. 7։ բ. 4, 7։
ԲԹես. ա. 5։ դ. 3։
Հնե. ծբ. 7։ Նաե. ա. 15։
ԺԳլ. գ. 3։ Սբբ. գ. 3։
լնե. ծգ. 1։ Ելք. ժբ. 28։
ԺԹագ. ժբ. 4։ Մատ. իգ. 14։ իբ. 19։ Մարկ. ժգ. 15։ Կող. ա. 6, 23։
ԺՏես. գ Թագ. ժբ. 10։ Մատ. գ. 8։
իբ Ծբ. իբ. 21։ Գլ. ժա. 11։
ԺՏիտ. գ. 3։

լնե. կե. 1։ Գլ. ք. 30։
— կե. 2։
— Թագ. ժբ. 23։ Երեմ. լ. 37։
իբ Կոր. ժա. 23։ Գիւ. գ. 3։
իԳլ. ը. 29։
ԺԳ Թագ. ժբ. 10, 14։
իգ Թագ. ժբ. 18։
ԼԳլ. ք. 27։

իԳլ. գ. 4, 5։ Գագ. ե. 4։ Տես բ Ծբ. ք. 4, 5։
ԼԳլ. ք. 31։ ժ. 3։
ԲԹես. ծբ. 10։
ժԹես. ը. 9։ Մատ. ժգ. 14։ Ելք. ժբ. 40։ Գոր. իբ. 26, 27։
իՍագ. կբ. 23։
լՍագ. կբ. 23։
ԲԳոր. իբ. 24, 28։ Գլ. ժ. 19։

Թիւնն եղաւ՝ որ նախանձի գրդռեհ
42 Նորանց։ Բայց եթէ նորանց յանցանքը
աշխարհին մեծութիւն է, եւ նորանց
նուաստութիւնը հեթանոսների մե-
ծութիւն, էլ ո՞րքան աւելի նորանց
43 լիութիւնը։ Բայց ձեզ հեթանոսներիդ
ասում եմ, ինչպէսհետեւ ես հեթանոս-
ների առաքեալ եմ՝ իմ պաշտօնը փա-
44 ռաւոր կ՚անեմ. Որ գուցէ իմ մարմինը
կ՚ընդհարեմ նախանձի գրգռեմ, եւ նո-
45 րանցից մի քանիսն ապրեցնեմ։ Քանզի
եթէ նորանց մերժումը աշխարհի
հաշտութիւն է, ապա նորանց ընդու-
նելութիւնն ինչ է, եթէ ոչ՝ կենդա-
46 նութիւն մեռելներից։ Հեւ եթէ երա-
խայրին սուրբ է՝ ապա զանգուածն էլ.
եւ եթէ արմատը սուրբ է՝ ապա ճիւղերն
47 էլ։ Բայց նեթէ ճիւղերիցը ոմանք կոտ-
րուեցան, Հեւ դու որ վայրի ձիթենի
էիր՝ նորանցում պատուաստուեցար,
եւ հաղորդ եղար արմատին եւ ճի-
48 թենու պարարտութեանը, Մի պար-
ծենար այն ճիւղերի դէմ. բայց եթէ
պարծենաս, դու չես արմատը վեր
49 քոնում, այլ արմատը՝ քեզ։ Արդ կ՚ա-
սես, ճիւղերը կոտրուեցան՝ որ ես
50 պատուաստուիմ։ Լաւ. Նորանք ան-
հաւատութիւնով կոտրուեցան, եւ
դու հաւատքով հաստատուեցար. Մի
ամբարտաւանանար, այլ վախեցիր։
51 Որովհետեւ եթէ Աստուած բնական
ճիւղերին չ՚խնայեց, մի գուցէ քեզ էլ
52 չ՚խնայէ։ Արդ տես Աստուծոյ քաղց-
րութիւնը եւ սաստկութիւնը. կոր-
ծանուածների վերայ սաստկութիւնը,
եւ քեզ վերայ քաղցրութիւնը, Նեթէ
այն քաղցրութիւնումը կենաս. ապա
53 թէ ոչ՝ դու էլ կ՚կտրուիս։ Եւ նորանք
էլ՝ եթէ անհաւատութիւնումը չ՚կե-
նան՝ կ՚պատուաստուին. որովհետեւ
Աստուած կարող է դարձեալ պատ-
54 ուաստել նորանց։ Վասնզի եթէ դու
ի բնէ վայրի ձիթենուցը կտրուեցար՝
եւ բնութեան դէմ բարի ձիթենու
վերայ պատուաստուեցար, էլ ո՞րքան
աւելի նորանք որ բնական են կ՚պատ-
ուաստուին իրանց ձիթենու վերայ։
55 Որովհետեւ չեմ կամենում, եղբարք,
որ չ՚գիտենաք այս խորհուրդը, Նոր
ձեր անձերումը իմաստուն չ՚լինիք,
Նոր մի մասով Իսրայէլին կուրութիւն
եղաւ, Մինչեւ որ հեթանոսների լրու-
56 թիւնը մտնէ։ Եւ այսպէս բոլոր Իս-
րայէլը կ՚ապրի. ինչպէս գրուած է,
Թէ Սիօնիցը Փրկիչը կ՚գայ՝ եւ ամ-
բարշտութիւնները դէն կ՚դցէ Յակո-
57 բից։ Եւ այս է իմ ուխտը նորանց
հետ, երբոր նորանց մեղքերը վեր
58 կ՚առնեմ։ Աւետարանի նկատմամբ
նորանք թշնամի են ձեր պատճառով,
բնութեան նկատմամբ՝ Հսրելի են
59 հայրերի համար։ Որովհետեւ Աստու-
ծոյ շնորհքը եւ կոչումը Դղջալ չ՚ունի։
60 Վասնզի ինչպէս դուք էլ մի ժամա-
նակ չէիք հաւատում Աստուծուն, եւ
հիմա ողորմութիւն գտաք նորանց
61 անհաւատութիւնովը, Այնպէս էլ
նորանք հիմա չ՚հաւատացին ձեր ո-
ղորմութիւնովը. որ նորանք էլ ողոր-
62 մութիւն գտնեն։ Որովհետեւ Աստու-
ած ամենին անհաւատութեան մէջ
արգիլեց որ ամենին ողորմի։
63 Ո՜վ Աստուծոյ մեծութեան եւ ի-
մաստութեան եւ գիտութեան խորու-
թիւնը. Ինչպէ՜ս անքննելի են նորա
դատաստանները, Եւ անհասկանալի
64 են նորա ճանապարհները։ Որովհետեւ
ո՞վ գիտաց Տիրոջ միտքը, Կամ ո՞վ
65 եղաւ նորա խորհրդակից։ Կամ ո՞վ
նորան առաջուց ի բաւ տուաւ, որ
նորա հատուցումն առնէ նորանից։
66 Որովհետեւ նորանից եւ նորանով եւ
դէպի նա է ամեն բան. Ընորան փառք
յաւիտեան. ամէն։

ա Գործ. Բ. 15; ժգ. 2, իբ. 21. Գլ. ժե. 16; Գաղ. ա. 16. բ. 2, 7—9; Եփես. գ. 8. = Տիմ. բ. 7. բ Տիմ. ա. 11; 1 = Կոր. է. 16. Ք. 23. = Տիմ. գ. 16; Յակ. ե. 20. 4 Ղեւ. իգ. 10. Թուա. ժե. 18 —31. ե Եբեմ. ժա. 16. 6 Գործ. բ. 39. Եփես. բ. 13, 13; 4 = Կոր. ժ. 12. 7 Գլ. ժբ. 16; 8 Ռոմ. իբ. 14. Ես. կդ. 2. Փիլ. բ. 12; 9 = Կոր. ժե. 2. Սբբ. գ. 6, 14. 10 Յովհ. ժե. 2. = Ռ Կոր. գ. 16. 11 Գլ. ժբ. 16. 12 Եբեմ. ժե. 16. 13 Ա Կոր. իբ. 14. Ես. կդ. 2. Փիլ. բ. 12; 14 = Կոր. ժե. 2. Սբբ. գ. 6, 14. 15 Յովհ. ժե. 2. = Ռ Կոր. գ. 16. 16 Գլ. ժբ. 16. 17 Ելմ. բ. 39. Եփես. բ. 13, 13. — Ես. ձբ. 20. Տես Ծագ. ժգ. 7. = Ես. իե. 9. Երեմ. լ — 31 Եզեկ. Սբբ. բ. 5. ժ. 16. 18 Ելմ Ռր. է. 8. Բ. 5. ժ. 15. + Թուա. իգ. 19. 19 Եփես. բ. 2. Կող. գ. 7. 20 Գլ. գ. 9. Գաղ. գ. 22. = Ծագ. լգ. 6. 21 Ռոմ ժա. 7. Ծագ. ղբ. 5. + Ռոմ ժե. 8. Ես. խ. 13. Երեմ. իգ. 18. = Կոր. բ. 16. + Ռոմ լգ. 23. 22 Ռոմ լե. 7. խա. 11. — Կոր. բ. 6. Կող. ա. 16. 23 Գաղ. ա. 8. = Տիմ. ա. 17. 24 Տիմ. գ. 16. Սբբ. ժգ. 21. = Գաղ. ա. 11. բ Գաղ. գ. 16. Ռոմ. ե. 15. Ծագ. 25. Ծայա. ա. 8.

Գլ. ԺԲ

Բանաւոր պաշտօնը և գրաւոր հետքի կանոնները։

1 Աւրդ աղաչում եմ ձեզ, եղբարք, Աստուծոյ ողորմութիւնովը, Որ ձեր մարմինները ներկայացնէք կենդանի, սուրբ եւ Աստուծոյ ընդունելի պատարագ, որ է ձեր բանաւոր պաշտօնը։
2 Եւ մի կերպարանուիք այս աշխարհքի կերպարանքովը. Այլ նորոգուեցէք ձեր մտքի նորոգութեամբը, Որ դուք քննէք թէ ինչ է Աստուծոյ կամքը բարին, հաճելին եւ կատարեալը։
3 Որովհետեւ Աստուծոյ շնորհքովն որ ինձ տրուած է՝ ասում եմ ձեր մէջ ամենին, Բան չմտածել նորանից աւելի, քան թէ արժան է մտածել, այլ մտածել պարկեշտ կենալ, ինչպէս որ Աստուած ամեն մէկին հաւատքի չափը բաժանեց։
4 Որովհետեւ ինչպէս մէկ մարմնի մէջ շատ անդամներ ունինք, եւ այն ամեն անդամները միեւնոյն գործը չունին,
5 Այնպէս էլ շատերս մէկ մարմին ենք Քրիստոսում, բայց ամեն մէկը միմեանց անդամ ենք։
6 Եւ մեր թէ զանազան պարգեւներ ունինք ըստ շնորհքի պէս որ մեզ տրուած է։ Թէ մարգարէութիւն՝ հաւատքի չափովը մեր-
7 ընդունած։ Թէ պաշտօն՝ պաշտօնում լինի։ Թէ մէկը սովորեցնող է՝ վար-
8 դապետութեան մէջ լինի։ Թէ միմիթարող է՝ միխիթարութեան մէջ։ Բաշխողը՝ զուարթութեամբ։ Վերակացուը՝ զգուշութեամբ։ Ողորմողը՝ ուրախութեամբ։
9 Թող սէրն առանց կեղծաւորութեան։ Ատեցէք չարն, բարին
10 հետեւեցէք։ Եղբայրասիրութեամբ իրար վերայ գթած եղէք։ Պատիւ
11 տալու մէջ իրար առաջ անցէք։ Ջանքի մէջ թոյլ չլինէք։ Հոգով ջերմեռանդ եղէք, Տիրոջը ծառայեցէք։
12 Ուրախ ուրախացէք, Նեղութեան համբերեցէք, Աղօթքում յարատեւեցէք։
13 Սրբերի պիտոյքներին հաղորդ եղէք։ Հիւրասիրութեան հետեւեցէք։
14 Ձեզ հալածողներին օրհնեցէք, օրհնեցէք եւ մի անիծէք։
15 Ուրախացողների հետ ուրախացէք, եւ լացողների հետ լա-
16 ցէք։ Իրար վերայ միեւնոյն խորհուրդը ունեցէք։ Բարձր բաները մի խորհիք։ այլ խոնարհների հետ խոնարհուեցէք։ Ձեր անձերումը իմաստուն մի լինիք։
17 Մէկին չարի տեղ չար մի հատուցանէք։ Ամեն մարդկանց առաջին բարի
18 խորհուրդ ունեցէք։ Եթէ կարելի է՝ որքան ձեզանից է կախուած՝ ամեն մարդկանց հետ խաղաղութիւն ունե-
19 ցէք։ Ձեր անձերի համար վրէժխնդրութիւն մի անէք, սիրելիներ։ այլ բարկութեան տեղ տուէք։ որովհետեւ գրուած է՝ Վրէժխնդրութիւնն իմն է։ ես հատուցումը կ'տամ, ասում է
20 Տէրը։ Աւրդ եթէ քո թշնամին սոված է, հաց տուր նորան։ եւ եթէ ծարաւ է, ջուր տուր նորան։ որովհետեւ այս անելով կրակի կայծեր կ'ժո-
21 ղովես նորա գլխի վերայ։ Մի յաղթուիր չարիցը, այլ բարիովը յաղթիր չարին։

ա–ա Կոր. ժ. 1։ Եփես. գ. 1։ բ — Գնա. բ. 1։
գ Մաղ. ե. 13, 14, 23։ Գլ. գ. 13, 16, 19։ — Կոր. գ. 13, 20։
դ Ծն. ժ. 20։
ե — Գնա. ա. 14։ — Յովհ. բ. 15։
զ Եփես. ա. 18։ գ. 23։ Կող. ա. 31, 23։ գ. 10։
է Եփես. ե. 10, 17։ — Թես. գ. 3։
ը Գլ. ա. 5։ ժե. 15։ — Կոր. գ. 10։ ժե. 10։ Գաղ. բ. 9։ Եփես. գ. 3, 7, 8։
թ Ռաֆ. ին. 27։ Յով. ե. 16։ Գլ. ժ. 20։
ժ — Կոր. ժբ. 7, 11։ Եփես. գ. 7։
ի — Կոր. ժբ. 13։ Եփես. գ. 16։
լ — Կոր. ժ. 17։ ժբ. 20, 27։ Եփես. ա. 23։ գ. 28։
խ — Կոր. ժբ. 4։ — Գնա. գ. 10, 11։
ծ Հմր. 3։
կ Գոր. ժա. 27։ — Կոր. ժբ. 10, 28։ ժգ. 3։ ժգ. 1, 6, 19, 31։
հ Կամ՝ ապաստարանքեան
ձ Գոր. ժգ. 1։ Եփես. գ. 11։ Գաղ. գ. 6։ — Ելմ. ե. 17։
ղ Գոր. ժե. 32։ — Կոր. ժգ. 3։
ճ Ասա. գ. 1—3։ բ Կոր. բ. 3։
մ Գոր. բ. 38։ — Ելմ. ե. 17։ Եբր. ժգ. 7, 21։ — Գնա. ե. 2։
յ բ Կոր. բ. 7։
ն — Ելմ. ա. 9։ — Գնա. ա. 22։
շ Ասա. իգ. 14։ իգ. 4։ գե. 10։ Ռաֆ. ե. 15։
ո Եբր. ժգ. 1։ — Գնա. ա. 22։ բ. 17։ գ. 8։ բ Գնա. ա. 7։
պ Փիլ. բ. 3։ — Գնա. ե. 5։
ջ Գաղ. ժ. 20։ Գլ. ե. 2։ ժե. 13։ Փիլ. գ. 1։ գ. 4։ — Թես. ե. 16։ Եբր. գ. 6։ — Գնա. գ. 13։
ռ Գաղ. իա. 19։ — Ելմ. գ. 11։ Եբր. ժ. 36։ ժբ. 1։ Յակ. ա. 4։ ե. 7։ — Գնա. բ. 19, 20։
ս Գաղ. ժբ. 1։ Գոր. բ. 43։ ժբ. 5։ Կող. գ. 2։ Եփես. գ. 18։ — Թես. ե. 17։
— Կոր. ժգ. 1։ բ Կոր. բ. 1, 13։ Եբր. գ. 10։ ժգ. 16։ — Յովհ. գ. 17։
— Ելմ. գ. 2։ Ելմ. ա. 8։ Եբր. ժգ. 1։ — Գնա. գ. 9։
վ Ասա. ե. 44։ Գաղ. գ. 28։ իգ. 34։ Գոր. ե. 59։ — Կոր. գ. 13։ — Գնա. բ. 23։ գ. 9։
տ — Կոր. ժբ. 26։
ր Գլ. ժե. 5։ — Կոր. ա. 10։ Փիլ. բ. 2։ գ. 16։ — Գնա. գ. 8։
ց Ասգ. հյ. 1, 2։ Երեմ. խե. 3։
— Ռաֆ. գ. 7։ իգ. 13։ Նա. ե. 21։ Գլ. ժա. 35։
փ Ռաֆ. ի. 22։ Ասա. ե. 39։ — Թես. ե. 15։ — Գնա. գ. 9։
ք Գլ. ժգ. 16։ բ Կոր. բ. 21։
օ Ասր. բ. 49։ Գլ. ժգ. 19։ Եբր. ժբ. 14։
ֆ Ղև. ժբ. 18։ Ռաֆ. իգ. 20։ Հբր. 17։
— Որ. իբ. 35։ Եբր. ժ. 30։
ա Նե. իգ. 4, 5։ Ռաֆ. ի. 21, 22։ Ասա. ե. 44։

ԳԼ. ԺԳ

Մարդիս պարտականութիւնները հանդէպ իրենց... քիւններին, հանդէպ իր դրացիներին և հանդէպ ինքն... իրեն։

1 -Ամէն անձը թող հնազանդի բարձր իշխանութիւններին. Որովհետեւ չկայ իշխանութիւն որ չէ Աստուածմանից. եւ ներկայ իշխանութիւններն
2 Աստուածմանից են կարգուած։ Ուրեմն ինչ իշխանութեանը հակառակողը Աստուծոյ հրամանին է հակառակում. եւ հակառակողներն իրանց անձերին
3 դատաստան կ'ընդունեն։ Որովհետեւ իշխանները բարի գործերի համար վախ պատճառ չեն, այլ չար գործերի. կամենում ես որ չիշխանութիւնից չվախենաս, բարին գործիր, եւ նո-
4 րանից գովասանք կ'ընդունես։ Որովհետեւ սպասաւոր է նա Աստուծոյ քեզ համար դէպի բարին. ապա եթէ չարը գործես՝ վախեցիր. որովհետեւ զուր տեղը սուրը չէ կրում. որովհետեւ նա սպասաւոր է Աստուծոյ՝ վրէժխնդիր բարկութիւն քեչչը չարը
5 գործողի համար։ Ինքնորոյ պէտք է հնազանդ լինել՝ ոչ միայն բարկութեան համար, այլ խղճմտանքի համար էլ։
6 Սորա համար հարկ էլ էք վճարում. որովհետեւ նորանք սպասաւորներ են Աստուծոյ որ իսկ այս բանին հոգ են
7 տանում։ Ուրեմն ամէնին վճարեցէք նրան որ պարտքը. ում որ հարկ՝ տուէք հարկը, ում որ մաքս՝ մաքսը, ում որ վախ՝ վախը, ում որ պատիւ՝ պատիւը։
8 Ոչ ովի ոչինչ պարտական չլինիք՝ բացի իրար սիրելուց. Որովհետեւ ընկերին սիրողը օրէնքը կատարել է։
9 Ինչան զի այն Մի չնարը, Մի սպանաներ, Մի գողանարը, Մի սուտ վկայերը, եւ Մի ցանկանարը, եւ ուրիշ ինչ պատուիրանք էլ որ կայ, այս խօսքումն է բովանդակվում, Թէ
10 ընկերը սիրիր քո անձի պէս։ Սէրն իր ընկերին չար չի անիլ. ուրեմն Օրէնքի լրումը սէրն է։
11 Եւ այս ասէ՛ իմանալով ժամանակը. որ Ժամ է արդէն քնից զարթնել. որովհետեւ հիմա մեզ աւելի մօտ է փրկութիւնը՝ քան թէ այն ժամանակ՝
12 որ հաւատացինք։ Գիշերն անցաւ գնաց, եւ ցերեկը մօտեցել է. Ուրեմն դէն գցենք խաւարի գործերը, եւ
13 զհագնենք լոյսի զէնքերը։ Ինչպէս ցերեկումը՝ պարկեշտութեամբ մանգանք. Ոչ թէ անառակութիւններով եւ արբեցութիւններով եւ Խառն անկողիններով եւ պղծութիւններով, Ոչ հակառակութիւնով եւ ոչ նախանձով։
14 Բայց զՏէր Յիսուս Քրիստոսին հագէք. Եւ մարմնի համար խնամք մի տանիք դէպի ցանկութիւն։

ԳԼ. ԺԴ

Տկարների հանդէպ քրիստոնեան պատասխանատուութիւն։

1 Բայց -հաւատքի մէջ տկար լինողին ընդունեցէք առանց կարծիքների վէ-
2 րայ վիճելու։ Մէկը հաւատում է՝ թէ համին բան կարող է ուտել. բայց
3 տկարը բանջար է ուտում։ Ուտողը չանարգէ չուտողին. եւ չուտողը չդատէ ուտողին. որովհետեւ Աստուած ընդունեց նորան։ Դու ո՞վ ես՝
4 որ ուրիշի ծառային դատում ես. իր Տիրոջ համար է կանգնում կամ ընկնում. բայց կ'կանգնի, որովհետեւ Աստուած կարող է կանգնեցնել նո-
5 րան։ Ամէկը օրն օրից աւելի է համարում, իսկ միւսն ամէն օր մէկ է համարում. ամէն մէկը թող իր վիճ-
6 քը հաստեցնէ։ Օրին մտիկ անողը, Տիրոջ համար է մտիկ անում. եւ օրին մտիկ չանողը, Տիրոջ համար չէ մտիկ անում. եւ ուտողը Տիրոջ համար է ուտում, Որովհետեւ Աստուածմանից գոհանում է. եւ չուտողը Տի-

---

-Տիտ. գ. 1. = գԹես. բ. 13. թՌառք. բ. 15, 16. Դան. բ. 21. գ. 32. Յոբ. Ժք. 11.
ժՏիտ. գ. 1.
ըԹես. բ. 14. գ. 13.
իՅակ. բ. 3.
լԹես. բ. 19.
խՄաս. իբ. 21. Մար. Ժբ. 17. Ղուկ. բ. 23.
ծՀբ. 10. Դագ. ե. 14. Կագ. գ. 14. = Տիտ. ա. 5. Յոհ. բ. 8.
կՆեղ. ի. 13 և 23. բ Օր. ե. 17 և 25. Մատ. Ժբ. 18.
հՂուկ. Ժբ. 18. Մատ. իբ. 39. Մար. Ժբ. 31. Գագ. ե. 14. Յոհ. բ. 8.
ձՄատ. իբ. 40. Հբ. 8.
ղ = Կար. Ժե. 34. Եփես. ե. 14. = Թես. ե. 8, 9.
ճԵփես. ե. 11. Կագ. գ. 8. Եփես. գ. 13. = Թես. ե. 8. Ա Թիմ. գ. 11. = գԹես. բ. 12.
մՅակ. իգ. 20. Ղուկ. իա. 34. = Յոհ. գ. 3.
յ = Կար. գ. 9. Եփես. ե. 5. Յոհ. բ. 14.
ն Գագ. գ. 17. Եփես. գ. 24. Կագ. գ. 10.
շԳագ. ե. 16. = գԹես. բ. 11. = Գղ. Ժե. 1, 7. = Կար. ը. 9, 11. ի. 22.
ոՀբ. 14. = Կար. ժ. 25. = Տիտ. գ. 4. Տիտ. ա. 13.
չԿագ. բ. 16.
պՅոհ. գ. 13.
ռԳագ. գ. 10. Կագ. բ. 16.
սԳագ. գ. 10.
վ = Կար. ժ. 31. = Տիտ. գ. 3.

բոջ համար չէ ուտում, եւ Աստուա-
7 ծանից գոհանում է։ Որովհետեւ մե-
ղանից ոչ ոք ինքն իրան համար չէ
ապրում, եւ ոչ ոք ինքն իրան համար
8 չէ մեռնում։ Որովհետեւ եթէ ապրենք՝
Տիրոջ ենք ապրում, եւ եթէ մեռ-
նենք՝ Տիրոջ ենք մեռնում. ուրեմն
թէ ապրենք եւ թէ մեռնենք՝ Տիրոջն
9 ենք։ Քրիստոս մեռաւ եւ կենդանացաւ՝
որ մեռելների եւ կենդանիների վերայ
10 տիրէ։ Բայց դու ինչու համար ես
դատում քո եղբօրը, կամ ինչու ես
քո եղբօրն անարգում. Որովհետեւ
ամենս Քրիստոսի առեանի առաջին
11 պիտի կանգնենք։ Որովհետեւ գրուած
է՝ Ես կենդանի եմ, ասում է Տէրը.
որ ամեն ծունկ ինձ պիտի կրկնուի
եւ ամեն լեզու խոստովան լինի Աս-
12 տուծուն։ Ուրեմն մեզանից ամեն
մէկն իր անձի համար պիտի հաշիւ
13 տայ Աստուծուն։ Այսուհետեւ այլեւս
իրար չդատենք. այլ աւելի այս դրէք
ձեր մտքումը, որ ոեղբօր գլորում
14 կամ գայթակղութիւն չդնէք։ Գիտեմ
եւ համոզուած եմ Տէր Յիսու-
սումը, որ ոչ մի բան պիղծ չէ ինքն
իրանով. բացի ոմ որ մի բան պիղծ
է համարում, նորա համար պիղծ է։
15 Բայց եթէ կերակուրի պատճառով քո
եղբայրը տրտմում է, դու այլ եւս
նորա հետ սիրով չես վարւում. Էքո
կերակուրով մի կորցնիր նորան, որի
16 համար Քրիստոսը մեռաւ։ Ուրդ ձեր
17 բարի բանը չդարձուսէ։ Որովհետեւ
Աստուծոյ արքայութիւնն ուտելիք եւ
խմելիք չէ. այլ արդարութիւն եւ
խաղաղութիւն եւ ուրախութիւն
18 Սուրբ Հոգովը։ Վասնզի նա որ ա-
յսպէսով Քրիստոսին ծառայում է,
Աստուծուն հաճելի է, եւ մարդկանց
19 գովելի։ Ապա ուրեմն խաղաղութեան

եւ Իրմիմանց չինութեան բաներին ե-
20 տեւից գնանք։ Կերակուրի պատճա-
ռով մի քանդիր Աստուծոյ գործը.
Ամեն բան մաքուր է. բայց չար է Նոյն
մարդի համար՝ որ գայթակղութիւն
21 տալով է ուտում։ Ղաւ է միս չուտե-
լով եւ գինի չխմել, եւ այն բանը
չանել՝ որ նորանով քո եղբայրը գլոր-
վում է կամ գայթակղում է կամ տը-
22 կատնում է։ Դու հաւատք ունես.
քեզ համար ունեցիր Աստուծոյ առա-
ջին. Երանի նորան՝ որ իր անձը չը
դատապարտէ նորանով, որ ընդունում
23 է։ Իսկ նա որ խղճմտանք է անում,
եթէ ուտէ դատապարտուած է, որով-
հետեւ հաւատքից չէ. Եւ ամեն ինչ
որ հաւատքից չէ, մեղք է։

Գլ. Ժե

Քրիստոսի օրինակին հետեւելով սկսածները զգուշացնելու պատճառները։

1 Մենք որ զօրաւոր ենք՝ պէտք է
տկարների տկարութիւնը վեր առ-
նենք, եւ միայն մեր անձերին հաճոյ
2 չլինենք։ Ապա մեզանից ամեն մէկը
թող հաճոյ լինի ընկերին դէպի բարին
3 շինութեան համար։ Որովհետեւ
Քրիստոսն էլ ոչ թէ իր անձին հաճոյ
եղաւ, այլ ինչպէս գրուած է, Ընկ Նեզ
նախատողների նախատինքները ինձ
4 վերայ ընկան։ Նորա համար ինչ որ
գրուեցաւ՝ մեր սովորելու համար
գրուեցաւ, որ համբերութեամբ եւ
գրքերի մխիթարութեամբը յոյսն ու-
5 նենանք։ Եղէ համբերութեան եւ մխի-
թարութեան Աստուածը տայ ձեզ մի-
եւնոյն բանը խորհել իրար հետ Քրիս-
6 տոս Յիսուսի կամեցողութեամբ. Որ միա-
բան մէկ բերանով փառաւորէք Աստու-
ծուն, եւ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
7 Հօրը։ Ուստի՝ որպէս իրար ընդունեցէք,
Ինչպէս Քրիստոս էլ մեզ ընդունեց Աս-

ե = Կոր. գ. 19, 20. Գաղ. բ. 20. = Ծն. ե. 10. = Գնա. գ. 2.
ի Կոր. ե. 13.
ք Գոր. ժ. 30.
ի Մատ. իե. 31, 32. Գոր. ժ. 43. Ժէ. 31. բ Կոր. ե. 10. Յուդ. 14, 15.
ձ Ես. խե. 23. Փիլ. բ. 10.
ի Մատ. ժբ. 36. Գաղ. գ. 5. = Գնա. գ. 5.
ի = Կոր. ը. 9, 13. ժ. 33.

ի Մատ. ժե. 11. Մարկ. ե. 15. Գոր. ժ. 15. Հռ. 3, 20. = Կոր. ժ. 25. = Տիտ. գ. 4. Տիտ. ա. 15.
ճ = Կոր. ը. 7, 10.
յ = Կոր. ը. 11.
ղ Գլ. ժբ. 17.
ճ = Կոր. ը. 8.
ոբ Կոր. ը. 21.
ձ Մարկ. իգ. 14. Գլ. ժբ. 18. Յովհ. ժե. 2. = Կոր. ժգ. 22. = Ծն. ե. 11.

չ Հռ. 13.
= Մատ. ժե. 11. Գոր. ժ. 15. Հռ. 14. Տիտ. ա. 15.
չ = Կոր. ը. 9—13.
ղ = Կոր. ը. 13.
է = Յովհ. գ. 21.
= Տիտ. ա. 15.
—
= Գաղ. գ. 1.
է Գլ. ժգ. 1.
ք = Կոր. ք. 19, 23. ժ. 24, 33. ժգ. 5. Փիլ. բ. 4, 5.

ը Գլ. ժգ. 18.
ի Մատ. իգ. 39. Յովհ. ե. 30. գ. 28.
չ Յով. կթ. 9.
ն Գլ. գ. 23, 24. = Կոր. ք. 9, 10. ժ. 11. բ Տիտ. գ. 10, 17.
է Գլ. ժբ. 10. = Կոր. ա. 10. Փիլ. գ. 10.
ի Գոր. գ. 24, 32.
ի Գլ. ժգ. 1, 3.
ի Գլ. ե. 2.

8 տուժոյ փառքի համար։ Բայց ասում
եմ Ն՚ՔՀ Յիսուս Քրիստոսը Քրիստու-
թեան սպասաւոր եղաւ Աստուծոյ
ճշմարտութեան համար, Իոր հայրերի
9 խոստումները հաստատէ։ Ն՚Բայց հե-
թանոսները ողորմութեան համար
փառաւորում են Աստուծուն, ինչպէս
գրուած է ՊՀ Սորա համար կ՚գոհա-
նամ քեզանից *հեթանոսների մէջ, եւ
10 քո անունին սաղմոս կ՚ասեմ։ Եւ դարձ-
եալ ասում է. Հուրախացէք, ով հե-
թանոսներ, Նորա ժողովրդի հետ։ Եւ
11 դարձեալ՝ Յօրհնեցէք Տիրոջը, ամէն
հեթանոսներ, եւ գովեցէք Նորան,
12 ամէն ժողովուրդներ։ Եւ դարձեալ
Եսայիան ասում է. Ն՚Եսսէի արմատը
կ՚լինի, եւ նա որ հեթանոսների հա-
մար իշխան կ՚կանգնի, Նորան յոյս կը
13 դնեն հեթանոսները։ Ն՚Եւ յոյսի Աստ-
ուածը լեցնէ ձեզ ամէն ուրախու-
թիւնով եւ խաղաղութիւնով, հաւա-
տալու մէջ, որ յուսով աւելանաք
Սուրբ Հոգու զօրութիւնովը։
14 Ն՚Եւ ես ինքս էլ, եղբարքս, ձեզ
համար հաստատ եմ, որ դուք լիքն էք
բարութիւնով, Ն՚լեցուած ամէն գի-
տութիւնով, որ կարող էք իրար էլ
15 խրատել։ Բայց համարձակեցի, եղ-
բարք, փոքր ի չատէ գրել ձեզ. իբր
Թէ ձեզ յիշեցնեմ Աստուածանից Ն՚ինձ
տրուած այն շնորհքի պատճառով.
16 Ն՚Որ ես Յիսուս Քրիստոսի սպասա-
ւորն եմ հեթանոսների մէջ. Աստու-
ծոյ աւետարանը մատակարարող, որ
Ն՚հեթանոսների պատարագն ընդունելի
17 լինի՝ Սուրբ Հոգովը սրբուած։ Արդ
պարծանք ունիմ Քրիստոս Յիսուսին
18 Աստուծոյ առաջին։ Ն՚Որովհետեւ ես
չեմ համարձակիլ մի բան խօսել՝ որը
Քրիստոս չ՚գործեց ինձանով Ն՚հեթա-
նոսները հնազանդեցնելու համար՝ խօս-
19 քով եւ գործքով։ Ն՚Նշանների եւ
հրաշքների զօրութիւնով, Աստուծոյ
Հոգիի զօրութիւնով. այնպէս որ ես
Երուսաղէմից սկսած պատյա տալով
մինչեւ Լիւրիկացիների կողմերը Քրիս-
20 տոսի աւետարանովը լցրել եմ։ Այն-
պէս ջանք արի աւետարանը քարոզե-
լու, ոչ Թէ որտեղ որ Քրիստոսի ա-
նունն անուանուած էր, որ մի գուցէ
Ն՚ուրիշի հիման վերայ չինեմ. այլ ինչ-
21 պէս որ գրուած է. Ն՚Որոնց չէ
պատմուած Նորա համար՝ կ՚տեսնեն,
եւ որոնք որ չեն լսել՝ միտք կ՚անեն։
22 Ն՚Սորա համար էլ չատ անգամ արգիլ-
23 ուեցայ ձեզ մօտ գալուց։ Բայց հիմա
որ այս կողմերումն այլ եւս տեղ չ՚ու-
նիմ, Ն՚եւ չատ տարուց հետէ խօսա-
24 փափաք ունիմ ձեզ մօտ գալու, Ն՚երբ
որ անցկենամ Սպանիա, կ՚գամ ձեզ
մօտ. յոյս ունիմ որ անցկենալու ժա-
մանակս տեսնեմ ձեզ. եւ ձեզանից
ճանապարհ գցուիմ այնտեղ, եթէ ա-
25 ռաջ մի քիչ ձեզանով լիանամ։ Ն՚Բայց
հիմա Երուսաղէմ եմ գնում սուրբե-
26 րին ծառայութիւն անելու։ Ն՚Որով-
հետեւ Մակեդոնացիք եւ Աքայեցիք
հաճեցան մի հաղորդութիւն անել աղ-
քատ սրբերին որ Երուսաղէմումն են.
27 Հաճեցան, նոյն իսկ պարտական էլ են
Նորանց. Ն՚որովհետեւ եթէ հեթանոս-
ները Նորանց հոգեւոր բարիքներին
մասնակից եղան, Ն՚պէտք է՝ որ մարմ-
նական բաներում էլ ծառայեն Նորանց։
28 Արդ այս որ կատարեմ եւ Ն՚Նորանց
պտուղն իր տեղը հասցնեմ, կ՚անցնեմ
29 Սպանիա ձեր միջովը։ Ն՚Եւ գիտեմ որ
երբոր ձեզ մօտ գամ, Քրիստոսի
աւետարանի առատ օրհնութիւնովը
կ՚գամ։
30 Եւ աղաչում եմ ձեզ, եղբարք, մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսի ձեռովը եւ
Ն՚Հոգու սիրովը, որ Ն՚ինձ պատերազ-
մակից լինիք ինձ համար աղօթքներ
31 անելով դէպի Աստուած. Որ ազատ-
ուիմ այն անհնազանդներիցը որ

Ա Պատ. Ժբ. 24։ Ցածկ. ա. 11։ Գործ. գ. 25, 26, Ժգ. 46.
Բ Պէտ. գ. 3։ բ Կոր. ա. 20.
Յ Ցածկ. Ժ. 16։ Պէտ. Բ. 24.
Ե Ծագ. Ժբ. 49.
* Կամ՝ ազգերի
Զ բ Օր. լբ. 43.
Է Ծագ. ՀԺ. 1.
Ը Նեհ. Ժա. 1, 10։ Ցայտ. Ե. 3։ Ժբ. 16.
Թ Պէտ. Ժբ. 13, Ժգ. 17.
Ժ բ Պետ. ա. 12։ ա Ցածկ. բ. 21.
ԺԱ ա Կոր. բ. 1, 7, 10.
ԺԲ Պէտ. ա. 8։ Ժբ. 3։ Գաղ. ա. 15։ Նախա. գ. 7, 8.
ԺԳ Ժա. 13։ Գաղ. բ. 7—9. — Տիմ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11. Փիլ. բ. 17.
ԺԴ ՀԳ. 20։ Փիլ. բ. 17.
ԺԵ Ես. Ի. 19։ Գաղ. բ. 8։ Պէտ. ա. 8։ Ժգ. 26.
ԺԶ Գործ. ժբ. 11։ բ Կոր. Ժբ. 12.
ԺԷ Կոր. Ժ. 13, 15, 16.
ԺԸ Կոր. Ծբ. 15.
ԺԹ Պէտ. ա. 13. ա Թես. բ. 17, 18.
Ի Գործ. ԺԲ. 21։ Հռ. 32։ Գաղ. ա. 11.
ԻԱ Գործ. Ժե. 3. Հռ. 32։ Յ Գործ. ԺԲ. 21։ ի. 22։ Ի Գ. 17.
ԻԲ Կոր. Ժգ. 1, 2։ բ Կոր. բ. 1։ Ե. 2, 12.
ԻԳ Պէտ. Ժա. 17.
ԻԴ ա Կոր. Բ. 11։ Գաղ. գ. 6։ Փիլ. գ. 17.
ԻԵ Պէտ. ա. 11.
ԻԶ Փիլ. բ. 1.
ԻԷ Կոր. ա. 11։ Կող. գ. 13։

†Հրէաստանումն են. եւ իմ ծառայու-
թիւնը †որ երուսաղէմումն ընդ-
32 սուրբերին ընդունելի լինի. Որ ուրա-
խութիւնով ձեզ մօտ գամ Աստուծոյ
կամքովը, եւ ընձեզ հետ հանգիստ
33 առնեմ։ Եւ խաղաղութեան Աստուա-
ծը ձեր ամենի հետ լինի. ամէն։

ԳԼ. ԺԶ

Անհատ բարեներ։ Հերձուածողներից եւ գայթակղու-
թիւն տուողներից զգուշանալու յորդոր։

1 Յանձնում եմ ձեզ մեր Փիբէ քոյրը,
†որ սպասաւոր է կենչրէայի եկեղեցու։
2 †Որ ընդունէք Տէրով՝ ինչպէս
սուրբերին արժան է. եւ հոգ տանիք
նորան ինչ բան որ ձեզանից պէտք
ունենայ, որովհետեւ ինքն էլ շատերին
խնամք է տարել, եւ իսկ ինձ էլ։
3 Բարեւ տուէք †Պրիսկիղային եւ Ակիւ-
զասին՝ իմ գործընկերներին Քրիստոս
4 Յիսուսումը. Որ իմ անձի տեղ իրանց
վիզն առաջարկեցին, որոնցից ոչ միայն
ես եմ շնորհակալ՝ այլ եւ հեթանոս-
5 ների բոլոր եկեղեցիները. Եւ †նորանց
տանը լինող եկեղեցուն. բարեւ տուէք
եպենետին՝ իմ սիրելուն †որ Ասիայ-
6 եայի անդրանիկն է †ի Քրիստոս։ Բարեւ
տուէք Մարիամին՝ որ շատ աշխատեց
7 մեր վերայ։ Բարեւ տուէք Անդրոնի-
կոսին եւ Ցունիային՝ իմ ազգական-
ներին, եւ գերութեանս ընկերներին.
որ առաքեալների մէջ երեւելի են՝ †որ
ինձանից առաջ են եղել Քրիստոսումը։
8 Բարեւ տուէք Ամպղիասին իմ սիրե-
9 լուն Տէրումը։ Բարեւ տուէք Ուր-
բանոսին՝ մեր գործակցին Քրիստոսու-
10 մը, եւ Ստաքիսին իմ սիրելուն։ Բա-
րեւ տուէք Ապելեսին՝ որ ընտիր է
11 Քրիստոսումը։ Բարեւ տուէք նորանց՝
որ Արիստոբուղոսի տանիցն են. բարեւ
տուէք Հերովդիոնին՝ իմ ազգականին.

†Գործ. ժբ. 1։
ը Կոր. բ. 4։
†Գործ. ժբ. 21։ Գաղ. ա. 10։
— Կոր. գ. 19։ Յակ. գ. 15։
ե — Կոր. ժգ. 18։ ը Կոր. է.
13։ ը Տիմ. ա. 16։ Փիլիմ.
7, 20։
†Գաղ. ա. 10։ — Կոր. ժգ.
33։ ը Կոր. ժգ. 11։ Փիլ.
գ. 9։ — Թես. ա. 33։ ը
Թես. գ. 16։ Ներ. ժգ. 20։

†Գործ. ժբ. 18։
ը Տիմ. ը. 20։ գ Յովհ. 5, 6։
†Գործ. ժբ. 2, 19, 20։ ը Տիմ.
գ. 19։
է — Կոր. ժգ. 19։ Կող. գ.
13։ Փիլիմ. 2։
ը — Կոր. ժգ. 15։
ը Գաղ. ա. 22։
ԸՐ Յովհ. 1։
ը — Կոր. ժգ. 20։ ը Կոր. ժգ.
11։ — Թես. ա. 26։ — Գաղ.
ա. 14։

ը Գործ. ժե. 1, 5, 24։ — Տիմ.
գ. 2։
ժ — Կոր. ա. 9, 11։ ը Թես.
գ. 6, 14։ ը Տիմ. գ. 5։
Տիմ. գ. 10։ ը Յովհ. 10։
ի Փիլ. գ. 19։ — Տիմ. գ. 8։
Կող. գ. 4։ ը Տիմ. գ. 6։
Տիմ. ա. 10։ ը Գաղ. ը. 2։
Ի Գ. ա. 8։
Ի Մատ. ժ. 16։ — Կոր. ժգ.
20։
Ի Գ. ժե. 33։

Հնդն. գ. 15։
ի Հռ. ժե. 24։ — Կոր. ժգ. 23։
ը Կոր. ժգ. 13։ Փիլ. գ. 24։
— Թես. ա. 26։ ը Թես. գ.
18։ Յայտ. իբ. 21։
Գործ. ժգ. 1։ Կող. ա. 1։
Փիլ. ը. 19։ — Թես. գ. 2։
— Տիմ. ա. 2։ Ներ. ժգ.
23։
Գործ. ժգ. 1։
Գործ. ժե. 5։
Գաղ. բ. 4։

23 Տէրումը ։ Երանելի է տալիս ձեզ Գայիոսը՝ իմ եւ բոլոր եկեղեցու հիւրընկալը ։ Երանելի է տալիս ձեզ Երաստոսը՝ քաղաքիս *հոգաբարձը, եւ Կուարտոս եղբայրը ։ *Մեր Տէր Յիսուս
24 Քրիստոսի շնորհքը լինի ձեր ամենի հետ . ամէն ։
25 Երայց նորան , որ կարող է ձեզ հաստատ պահել *իմ աւետարանի եւ Յիսուս Քրիստոսի քարոզութեան համեմատ , ըստ յայտնութեանը
26 նակնարկից լուռ պահուած էր , *երայց հիմա մարգարէական գրքերով յայտնուեցաւ՝ յաւիտենական Աստուծոյ հրամանին պէս , եւ Հաւատքին հնազանդելու համար բոլոր հեթանոսների
27 մէջ ճանաչուեցաւ . Մի *միայն իմաստուն Աստուծուն , Յիսուս Քրիստոսի ձեռովը , նորան փառք յաւիտեանս ։ Ամէն ։

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹԸ
ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

Յորդոր միաբան լինելու և Աստուածանից եղել խմաստութիւնը ունենալու։

1 Պօղոս՝ *Յիսուս Քրիստոսի կանչուած առաքեալ *Աստուծոյ կամքովը,
2 եւ Սոսթենէս եղբայր . Աստուծոյ եկեղեցուն , որ *Կորնթոսումն է , *Յիսուս Քրիստոսումը սրբուածներիդ՝ կանչուած սուրբերիդ՝ այն ամենի հետ, որ *մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի հանուններ կանչումն են ամեն տեղ , *իրանցը
3 եւ մերը ։ Շնորհք լինի ձեզ հետ եւ խաղաղութիւն Աստուած մեր Հօրիցը՝ եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսիցը ։
4 Միտքն ժամանակ գոհանում եմ իմ Աստուածանից ձեր մասին , Աստուծոյ այն շնորհքի համար՝ որ տրուած է
5 ձեզ Քրիստոս Յիսուսումը . Որ ամեն բանի մէջ հարստացաք նորանով՝ ամեն
6 խօսքով եւ ամեն գիտութիւնով ։ Ինչպէս Քրիստոսի վկայութիւնը հաստատեցաւ ձեր մէջ ։
7 Որ դուք չ'պակասուիք ոչ մի շնորհքով *մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի յայտնութեանը
8 սպասելով ։ Որ եւ կ'հաստատէ ձեզ մինչեւ վերջը՝ *անմեղադրելի մեր Տէր
9 Յիսուս Քրիստոսի օրումը ։ *Հաւատարիմ է Աստուած՝ որի ձեռով կանչուեցաք դէպի *նորա Որդու՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի *հաղորդութիւնը։
10 Աղաչում եմ ձեզ , եղբարք , մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովը , որ ամենդ *միեւնոյն խօսքն ունենաք , եւ երկպառակութիւններ չ'լինեին ձեր մէջ . այլ միեւնոյն մտքի եւ միեւնոյն կարծիքի մէջ հաստատուած
11 լինիք ։ Որովհետեւ ձեր մասին ինձ լուր հասաւ , եղբարք , Քղուէի ըն-

---

ա — Կոր. ա. 1։
բ Գործ. իզ. 21. ր Տիմ. գ. 20. *Կամ՝ գանձապետը
— Հմր. 20։ — Թես. ե. 23։
գ Եփես. գ. 20։ — Թես. գ. 13. ր Թես. ր. 16։ գ. 3. Յուդ. 24։
դ Յուդ. ր. 16։
է Եփես. ա. 9. գ. 3—5։ Կոր. ա. 27.
— ա Կոր. ր. 7։ Եփես. գ. 5, 9։ Կոլ. ա. 26.
— Եփես. ա. 9։ ր Տիմ. ա. 19։ Տիտ. ա. 2, 3. — Գործ. ա. 20։
ը Գործ. գ. 7։ Գլ. ա. 5. իե. 18։
— — Տիմ. ա. 17. գ. 16։ Յուդ. 25.
—
— Հռովմ. ա. 1.
ր Ես Կոր. ա. 1։ Եփես. ա. 1։ Կոլ. ա. 1։
է Գործ. իգ. 17.
ը Գործ. իգ. 1։
թ Յովհ. իե. 19։ Գործ. իե. 9։ Յուդ. 1։
ժ — Եփես. գ. 13։
ի Գործ. ր. 6։
լ Գործ. բ. 14, 21. իբ. 16։ ր Տիմ. ր. 22.
խ Հռովմ. գ. 22։ ե. 12.
ծ Հռովմ. ա. 7։ ր Կոր. ա. 2։ Եփես. ա. 2։ — Գործ. ա. 2։
կ Հռովմ. ա. 8.
հ Գլ. իգ. 5։ ր Կոր. ը. 7։
ձ Գլ. ր. 1։ ր Տիմ. ա. 6։ Յայտ. ա. 5.
ղ Փիլ. գ. 20։ — Թես. ա. 10։ Տիտ. ր. 13։ ր Գործ. գ. 13։
ճ — Թես. գ. 13։
մ Կոր. ա. 22։ — Թես. ե. 23։
յ Ես. խթ. 7։ Գլ. ե. 13. Երր. ժ. 23.
ն Յովհ. ժե. 4, ժզ. 21։ — Յովհ. ա. 3. գ. 13։
շ Հռովմ. իր. 10։ ժե. 5. ր Կոր. ժգ. 11։ Փիլ. ր. 2. գ. 16։ — Գործ. գ. 5։ Գլ. ե. 18.

տանիքիցը, քէ հակառակութիւններ
42 կան ձեզանումդ։ Եւ այս եմ ասում՝ ո՛ր
ձեզանից ամէն մէկն ասում է. Ե՛ս
Պօղոսեան եմ, եւ ես Ապողոսեան, եւ Ե՛ս
կեփասեան, եւ՝ ես Քրիստոսեան։ Բա-
43 ժանուա՞ծ է Քրիստոսը. մի՞թէ Պօղոսը
խաչուեցաւ ձեզ համա՞ր կամ Պօղոսի՞ անունով
44 մկրտուեցաք։ Գոհանում եմ Աստուածից
որ ես ձեզանից ոչ մէկին չը
45 մկրտեցի. բայց՝ միայն Կրիսպոսին եւ
46 Գայիոսին. որ մէկը չ՛ասէ, թէ իմ
անունովը մկրտեցի։ Եւ՝ Ստեփա-
նի տունն էլ մկրտեցի. էլ չ՛գիտեմ,
47 թէ մի ուրիշն էլ մկրտեցի։ Որովհետեւ
Քրիստոս չ՛ուղարկեց
ինձ մկրտելու, այլ աւետարանը քա-
րոզելու. Նոյ՝ քէ խօսքի իմաստու-
թեամբ, որպէսզի ունայն չլինի Քրիս-
48 տոսի խաչը։ Որովհետեւ խաչի խօս-
քը կորածների համար՝ յիմարութիւն
է, Բայց մեզ փրկուածներիս համար
49 Աստուծոյ զօրութիւն է։ Որովհետեւ
գրուած է. Իմաստունների իմաս-
տութիւնը կ՛կորցնեմ, եւ խելօքների
20 խորհուրդները կ՛անարգեմ։ Ո՞ւր է
իմաստունը, ո՞ւր է գրիչը, ո՞ւր է այս
աշխարհի քննողը. Չէ՞ որ Աստուած
այս աշխարհի իմաստութիւնը յիմա-
21 րացրեց։ Քանզի՝ որովհետեւ Աստու-
ծոյ իմաստութեան մէջ աշխարհը ի-
մաստութիւնով չ՛ճանաչեց Աստուծուն,
Աստուած հաճեց որ քարոզութեան
յիմարութիւնովը ապրեցնէ հաւատաց-
22 եալներին։ Եւ որովհետեւ Հրէաները
նշան են ուզում, եւ Յոյներն իմաս-
23 տութիւն են խնդրում. Մենք էլ քա-
րոզում ենք խաչեալ Քրիստոսը,
Հրէաներին գայթակղութիւն եւ Յոյ-
24 ներին հիմարութիւն։ Բայց այն կան-
չուած Հրէաներին եւ Յոյներին,

Քրիստոսը՝ Աստուծոյ զօ-
րութիւն եւ Աստուծոյ իմաստութիւն։
25 Վասնզի Աստուծոյ յիմարն աւելի ի-
մաստուն է քան թէ մարդիկ եւ Աս-
տուծոյ տկարն աւելի զօրաւոր է քան
26 թէ մարդիկ։ Հէնց ձեր կոչումին
մտիկ արէք, եղբայրներ, Որ ոչ թէ
շատ իմաստուններ մարմնի կողմանէ,
եւ ոչ թէ շատ զօրաւորներ, Ե՛ ոչ թէ
27 շատ ազնուականներ. Այլ այս աշ-
խարհքի յիմարներին Աստուած ընտ-
րեց՝ որ ամաչեցնէ իմաստուններին.
եւ աշխարհքիս տկարներին Աստուած
ընտրեց՝ որ ամաչեցնէ զօրաւորներին։
28 Եւ աշխարհքիս անտոհմներին եւ ա-
նարգուածներին Աստուած ընտրեց՝ եւ
Ոչինչներին, Որ մի քան լինողներին
29 ոչնչացնէ. Որպէսզի ոչ մի մարմին
30 չ՛պարծենայ Նորա առաջին։ Եւ դուք
Նորանից էք Քրիստոս Յիսուսը՝
Որ Աստուածանից մեզ համար եղաւ
իմաստութիւն, եւ Արդարութիւն եւ
31 Սրբութիւն եւ Փրկութիւն։ Որ ինչ-
պէս գրուած է, Նա որ պարծենում
է՝ Թող Տէրովը պարծենայ։

Գլ. Բ

Պօղոսը ծանուցանում է թէ իր քարոզութիւնը մարդ-
կային իմաստութիւնով չէ, այլ Աստուծոյ զօրութիւնովը։

1 Եւ ես էլ, եղբարք, որ ձեզ մօտ ե-
կայ, Ոչ թէ խօսքի կամ իմաստու-
թեան գերազանցութիւնովն եկայ Աս-
տուծոյ վկայութիւնը ձեզ պատմելու։
2 Որովհետեւ միտքս չէի դրած՝ մի ու-
րիշ բան գիտենալ ձեր մէջ Բայց
միայն Յիսուս Քրիստոսին՝ եւ այն էլ
3 խաչուածին։ Եւ ես տկարութիւնով
եւ վախով եւ շատ դողով եղայ Ձեզ
4 մօտ։ Եւ իմ խօսքը եւ քարոզութիւ-
նը ոչ թէ մարդկային իմաստութեան
պատիր խօսքերովն եղաւ, Այլ Հոգու

Ա Կոր. ա. 4, 5. ա Կոր. ա. 24. Յհ. ա. 9. Գլ. ժգ. 12։ ե Յովէլ. ա. 43. զ Կոր. Ժ. ա. 4։ Եփես. գ. 3։ է Կոր. Ժբ. 8. ը Հռոմ. Ժգ. 22. թ Գլ. գ. 1, 4, 13. ի Գծա. ա. 16. ժ Կոր. ե. 15. ի Կոր. Ժե. 16. Գլ. ը. 14. ի Գլ. Ժե. 2. ի Հռոմ. ա. 16. Հմր. 24. ի Ծոր. Ե. 12, 13։ Ես. ԺՔ. 14. Սբհմ. ը. 9. ի Ես. ւթ. 18. ի Ծոր. Ժը. 17, 20, 24. Ես. խգ. 23։ Հռոմ. ա. 22. ի Հռոմ. ա. 20, 21, 22. Մտ. Ժա. 25։ Ղուկ. Ժ. 21։ ի Մտ. Ժը. 38. Ժգ. 1. Մր. ը. 11։ Ղուկ. Ժա. 16։ Յովհ. գ. 48. ի Ես. ը. 14. Մտ. Ժա. 6. Ժգ. 57։ Ղուկ. ը. 34. Յովհ. գ. 61, 67։ Հռոմ. ը. 32. Գաղ. Ե. 11. ա Գծա. ը. 8. ի Հմր. 18. Գլ. ը. 14.

Հռոմ. ա. 4, 16. Հմր. 18. ի Կաղ. ը. 3. ի Յովհ. է. 49. Տես Մատ. Ժա. 25. ի Մատ. Ժա. 23. Յովհ. ը. 3. Տես Մատ. ը. 3. ի Հռոմ. գ. 17. ի Գլ. ը. 6. ի Հռոմ. գ. 27. Եփես. ը. 9. ի Հմր. 24. ի Սբհմ. իգ. 5, 6. Հռոմ. գ. 25. ը Կոր. Ե. 21. Փիլ. գ. 9. ի Յովհ. Ժե. 19. ի Եփես. ա. 7. ի Եբհմ. ք. 23, 24. ը Կոր. Ժ. 17. — Գլ. ա. 17. Հմր. 4, 13. ը Կոր. Ժ. 10. Ժա. 6. ի Գլ. ա. 6. ի Գաղ. գ. 14. Փիլ. գ. 8. ի Ես. Կոր. գ. 7. Ժ. 1, 10. Ժա. 30. Մր. Ե. 9. ի Գծա. Ժբ. 1, 6, 12. ի Հմր. 1. Գլ. ա. 17. ը Գծա. ա. 16. ի Հռոմ. Ժե. 19. ա Գծա. Ե.

եւ զօրութեան ապացուցութեամբը.
5 Որ ձեր հաւատքը մարդկանց իմաստութիւնով չլինի՝ այլ Աստուծոյ զօրութիւնով։ Բայց իմաստութիւն
6 ենք խօսում կատարեալների հետ, եւ ոչ թէ այս աշխարհի իմաստութիւնը, եւ ոչ էլ այս աշխարհի իշխանների
7 բինը՝ որ պիտի խափանուին։ Այլ Աստուծոյ ծածուկ իմաստութիւնն ենք խօսում խորհրդով, Որ Աստուած յա-
8 ւիտենից առաջ սահմանեց նորան մեր փառքի համար։ Որին այս աշխարհի իշխաններից ոչ ով չճանաչեց. Քանզի եթէ ճանաչած լինէին՝ փառքի Տի-
9 րոջը չէին խաչ հանել. Այլ ինչպէս գրուած է. Ինչ որ աչք չտեսաւ եւ ականջ չլսեց եւ մարդի սիրտ չընկաւ, այն պատրաստեց Աստուած իւ-
10 րան սիրողների համար։ Բայց մեզ յայտնեց Աստուած իր Հոգովը. որովհետեւ Հոգին ամեն բաները քննում է,
11 եւ Աստուծոյ խորքն էլ։ Որովհետեւ մարդկանցից ով գիտէ մարդի բաները նեթէ ոչ մարդի հոգին, որ նորանում է. Նայնպէս էլ Աստուծոյ բաներն ոչ ով չգիտէ, եթէ ոչ Աստուծոյ Հոգին։
12 Եւ մենք ոչ թէ այս աշխարհի հոգին առանք, այլ այն Հոգին՝ որ Աստուածանից է. որ ճանաչենք այն բաները որ Աստուածանից տուեցաւ մեզ։
13 Որն էլ խօսում ենք՝ ոչ թէ մարդկային իմաստութեան սովորած խօսքերով, այլ Սուրբ Հոգու սովորեցրած-
14 ներով՝ հոգեւորներն հոգեւորների հետ համեմատելով։ Բայց չնչաւոր մարդն Աստուծոյ Հոգու բաները չէ
15 ընդունում. Որովհետեւ նորանք յիմարութիւն են նորա համար. Եւ չէ կարող էլ գիտենալ՝ որովհետեւ հոգեւոր կերպով են քննւում։ Բայց հո-
16 գեւոր մարդը ամեն բան քննում է, եւ ինքը ոչ ոքից չէ քննւում։ Որովհետեւ ո՞վ գիտաց Տիրոջ միտքը, որ բան սովորեցնէ նորան։ Բայց մենք Քրիստոսի միտքն ունինք։

Գլ. Գ

Քրիստոսն է հիմք որի վերայ չնկնել է, և ոչ թէ իւրաքանչիւր դպրապետ պաշտպանները.

1 Եւ ես, եղբարք, չկարողացայ ձեզ հետ խօսել ինչպէս հոգեւորների հետ, այլ ինչպէս մարմնաւորների հետ, ինչպէս մանուկների հետ Քրիստո-
2 սում. Կաթ խմեցրի ձեզ, եւ ոչ թէ կերակուր. Որովհետեւ տակաւին չէիք կարող, այլ հիմա էլ դեռ չէք
3 կարող։ Որովհետեւ տակաւին մարմնաւոր էք. Վասնզի տակաւին նախանձ եւ կռիւ եւ բաժանումներ կան ձեզանում. չէ՞ որ մարմնաւոր էք եւ մարդկօրէն էք վարւում։ Որովհետեւ երբոր մէկն ասէ, Ես Պօղոսեան եմ,
4 եւ միւսը ես Ապողոսեան. չէ՞ որ մարմնաւոր էք։ Արդ ո՞վ է Պօղոսը կամ ո՞վ է Ապողոսը. Սմիայն պաշտօնեաներ, որոնց ձեռովը հաւատացիք. Եւ ամեն մէկին՝ ինչպէս Տէրը
5 տուաւ։ Ես տնկեցի, Ապողոսը ջուր տուաւ, Բայց Աստուած մեծացրեց։
6 Ուրեմն ոչ տնկողն է մի բան, ոչ էլ ջուր տուողը. բայց աճեցնող Աստուածը։ Տնկողը եւ ջուր տուողը մէկ
7 են. Բայց ամեն մէկին իր վարձքը կ'առնէ իր աշխատանքի չափովը։
8 Որովհետեւ մենք Աստուծոյ գործակիցներ ենք. դուք Աստուծոյ մշակութիւնը՝ Աստուծոյ շինուածն էք։
9 Աստուծոյ շնորհքի չափովը՝ որ ինձ տրուած է, Իմաստուն ճարտարապետի պէս հիմք դրի. բայց ուրիշը շի-

---

Ա Կոր. գ. 7, ը. 7.
Բ Կոր. գ. 3. ժ. 10. եփես. գ. 13. փիլ. գ. 15. կող. ե. 14.
գ Կոր. ա. 20. գ. 19. Յոբ. 1, 13. բ Կոր. ա. 12. Յակ. գ. 15.
դ Կոր. ա. 28.
ե Հռոմ. ժգ. 28, 29. եփես. գ. 5, 9. Կող. ա. 26. բ Տիմ. ա. 9.
զ Մատ. ժա. 25. Յովհ. ե. 48. Գործ. ժգ. 27. բ Կոր. գ. 14.
է Հռոմ. իգ. 34.
ը Ես. կ. 4.
թ Մատ. ժգ. 11. ժգ. 17. Յովհ. ժգ. 26. ժգ. 13. ա Յովհ. բ. 27.
ժ Յովհ. ի. 27. իե. 19. եբեմ. ժե. 9.
ժա Հռոմ. ժա. 33, 34.
ժբ Հռոմ. ը. 15.
ժգ Գործ. ա. 16. Յես Գլ. ա. 17. Յհ. 4.
ժդ Մատ. ժգ. 23.
ժե Գլ. ա. 18, 23.
ժզ Հռոմ. բ. 5—7. Յով. գ. 19. — Յաւակ. իբ. 5. ա Թես. ե. 21. ա Յովհ. գ. 1.
ժէ Յոբ ժե. 8. Ես. ի. 13. եբեմ. իգ. 18. Հռոմ. ժա. 34.
ժը Յովհ. ժե. 15.
—
ի Գլ. բ. 15.
ի Գլ. բ. 14.
ի Եբր. ե. 13.
ր Եբր. ե. 13, 13. ա Գեա. բ. 2.
ն Յովհ. ժգ. 13.
շ Գլ. ա. 11. ժա. 18. Գաղ. ե. 20, 21. Յակ. գ. 16.
ո Գլ. ա. 13.
չ Գլ. գ. 1. բ Կոր. գ. 3.
պ Հռոմ. իբ. 3, 6. ա Գեա. գ. 11.
ջ Գործ. ժբ. 4, 8, 11. Գլ. գ. 15. բ. 1. ժե. 1. բ Կոր. ժ. 14, 15.
ռ Գործ. ժբ. 24, 27. ժթ. 1.
ս Գլ. ա. 30. ժե. 10. բ Կոր. գ. 5.
վ Կոր. ժբ. 11. Գաղ. գ. 3.
տ Յովհ. կբ. 13. Հռոմ. բ. 6. Գլ. գ. 8. Գաղ. գ. 4, 5. Յայտ. բ. 23. իբ. 12.
ր Գործ. ժե. 4. բ Կոր. գ. 1.
ց Եփես. բ. 20. Կող. բ. 7. Եբր. գ. 3, 4. ա Գեա. բ. 5.
ւ Հռոմ. ա. 5. ժբ. 3.
փ Հռոմ. ժե. 20. Հբ. 6. Գլ. գ. 15. Յայտ. իա. 14.

նում է. Միայն թէ ամէն մէկը մարիկ
11 ասյ թէ ինչպէս է չինում. Որովհետեւ ոչ ոք ուրիշ հիմք չէ կարող դնել՝ քան թէ որ դրուած է, որ է
12 Յիսուս Քրիստոսը. Եթէ մէկն այս հիման վերայ չինէ ոսկի, արծաթ, ազնիւ քարեր, փայտ, խոտ, եղէգն.
13 Ամէն մէկի գործը պիտի յայտնուի. Որ օրը կ'երեւեցնէ. Որովհետեւ կրակով պիտի յայտնուի. եւ ամէն մէկի գործը թէ ինչպէս է, կրակը
14 կ'փորձէ. Եթէ մէկի գործը՝ որ չինեց՝
15 հասատատ կենայ, վարձք կ'առնէ. Եւ եթէ մէկի գործն այրուի՝ վնաս կ'քաշէ բայց ինքը կ'ապրէ. Այլ այնպէս՝ ինչ-
16 պէս թէ կրակով. Չգիտէ՞ք որ դուք Աստուծոյ տաճար էք եւ Աստուծոյ
17 Հոգին բնակուած է ձեզանում. Եթէ մէկն Աստուծոյ տաճարն ապականի, նորան էլ Աստուած կ'ապականէ. որովհետեւ Աստուծոյ տաճարը սուրբ է՝ որ դուք էք.
18 Ոչ ոք իր անձը չխաբէ. Եթէ ձեզանից մէկը կարծում է թէ իմաստուն է այս աշխարհումը, թող նա յիմար
19 լինի՝ որ իմաստուն լինի. Որովհետեւ այս աշխարհի իմաստութիւնը յիմարութիւն է Աստուծոյ առաջին. վասն-
զի գրուած է՝ Նա որսում է իմաստուններին
20 մէջ, եւ դարձեալ՝ Տէրը ծանանչում է իմաստունների մտածմունք-
21 ները, որ ունայն են. Ուրեմն ոչ ոք
22 չպարծենայ մարդկանցով. Որովհետեւ ամէն բան ձերն է. թէ Պօղոսը, թէ Ապողոսը, թէ Կեփասը, թէ աշխարհքը, թէ կեանքը, թէ մահը, թէ ներկայ բանները, թէ գալու բանները,
23 ամէն բան ձերն է. Դուք Քրիստոսինը եւ Քրիստոսը Աստուծունը։

Գլ. Դ

Յիսուս Քրիստոսի պաշտօնեաների պարտականութիւնները. Պօղոս առաքեալի օրինակ պէս։

1 Թող ամէն մարդ այսպէս համարէ մեզ՝ ինչպէս Քրիստոսի պաշտօնեաները եւ Աստուծոյ խորհուրդների
2 անտեսներ. Արդ անտեսների մէջ այն է պահանջվում որ մէկը հաւատարիմ
3 գտնուի. Բայց ինձ համար ոչինչ բան է՝ որ ձեզանից դատուիմ, կամ մարդկային դատաստանից. այլ ես իմ անձն
4 էլ չեմ դատում. Որովհետեւ իմ անձի համար ես բան չգիտեմ. Բայց սորանով չեմ արդարանում. որովհետեւ
5 ինձ դատողը Տէրն է. Ուրեմն ժամանակից առաջ մի դատէք. մինչեւ Տէրը գայ՝ որ խաւարի ծածուկ բաները կը բերէ էլ լոյսի մէջ, եւ սրտերի խորհուրդները կ'յայտնէ, Եւ այն ժամանակ ամէն մէկին գովասանք կ'լինի Աստուածանից։
6 Ահա բանը, եղբարք, իմ անձի եւ Ապողոսի վերայ օրինակ բերի ձեզ համար. Որ մեզանից սովորէք գրուածին աւելի բան չխորհել. Որ չլինի թէ մէկը մէկի վերայ հպարտանայ
7 ընկերի պատճառով. Որովհետեւ ո՞վ է քեզ որոշում. Ի՞նչ ունես դու՝ որ չես առել. եւ եթէ առել ես, ինչու ես պարծենում չառածի պէս։
8 Արդէն կշտացած էք, հարդէն հարբատացաք, առանց մեզ թագաւորեցիք եւ երանի թէ թագաւորէիք, որ մենք
9 էլ ձեզ հետ թագաւորէինք. Որովհետեւ ինձ այսպէս է երեւում՝ թէ Աստուած մեզ առաքեալներիս չատ յետին արաւ՝ Նահապարտների պէս. որովհետեւ Էաշխարհքի տեսարան եղանք,
10 հրեշտակների էլ՝ մարդկանց էլ։ Մենք կիմար ենք Քրիստոսի համար, իսկ դուք՝ իմաստուն Քրիստոսումը. Մենք

---

4 = Գնա. գ. 11։
5 Ես. իբ. 16։ Մատ. ժգ. 18։
6 Ղեւտ. ժա. 4։ Գաղ. ա. 7։
7 Ներ. ը. 20
8 Գլ. գ. 5։
9 = Գնա. ա. 7։ գ. 12։
= Ղեւտ. ը. 35։
10 Գլ. գ. 5։
= Յով. 33։
11 Գլ. գ. 19։ ը Կոր. գ. 10։ Եբր. ը. 21, 22. Եբր. գ. 6։ = Գնա. ը. 3։
= Ասաք. գ. 7։ Ես. ծ. 21։
= Գլ. ա. 10. ը. 6։
12 Յով. ե. 13։
= Մատ. ղդ. 11։
13 Գլ. ա. 12։ գ. 6։ Հմր. 4— 6։
= Ես. իբ. 5, 15։
= Հաւմ. ժգ. 8։ Գլ. ժա. 3։ ը Կոր. ժ. 7։ Գաղ. գ. 20։
—
= Մատ. իգ. 45։ Գլ. գ. 5։ ը. 17։ ը Կոր. գ. 4։ Կաղ. ա. 25։
17 Ղեւտ. ժը. 42։ Տիտ. ա. 7։ = Գնա. գ. 10։
* Յոհաննէս. օրից։
18 Յոբ ը. 2։ Մատ. Լգ. 3։ Տիտ. 3։ Ասաք. խ. 2։ Հաւմ. գ. 20։ գ. 2։
19 Մատ. է. 1։ Հաւմ. ը. 1, 16։ Ժգ. 4, 10, 13։ Յայտ. ը. 13։
20 Գլ. գ. 13։
= Հաւմ. ը. 29։ ը Կոր. ժ. 10։
21 Գլ. ա. 12։ գ. 4։
= Հաւմ. ժը. 3։
22 Գլ. գ. 21։ ժ. 2, 6։
= Յովհ. գ. 27։ Յակ. ա. 17։ = Գնա. գ. 10։
23 Յայտ. գ. 17։
= Մատ. խգ. 22։ Հաւմ. ը. 26։ Գլ. ժ. 30, 31։ ը Կոր. գ. 11։ գ. 9։
Եբր. ժ. 33։
Գլ. ը. 3։
Կոր. ժ. 18։ խգ. 24։ Գլ. ա. 18 եւ 23։ ը. 14։ գ. 18։ Յես գ Քագ. ը. 11։
Ը ը Կոր. ժգ. 9։

ակար՝ իսկ դուք զօրաւոր. դուք փա-
առւորուած իսկ մենք անարգուած։
11 Մինչեւ այս օրուայ ժամը սովում էլ
ենք՝ ծարաւում էլ, մերկ էլ գնում ենք
եւ հղիներս զարկվում էլ է եւ աս-
12 տանդական ման ենք գալիս։ Մեք աշ-
խատում ենք մեր ձեռքերովը գործե-
լով. Հրամայում են մեզ, իսկ մենք
օրհնում ենք. հալածում են եւ մենք
13 համբերում ենք. Հայհոյում են, մենք
աղաչանք ենք անում. Մինչպէս աւե-
լուք եղանք աշխարհին՝ ամենի ջնջոց
14 լինելով մինչեւ հիմա։ Ոչ թէ ձեզ ա-
մաչեցնելով եմ այս գրում. այլ ինչ-
պէս իմ սիրելի որդիներին նախատում
15 եմ։ Որովհետեւ թէ եւ տասը հազար
վարդապետներ ունենաք Քրիստոսում-
մը, բայց ոչ թէ շատ հայրեր. Վասն-
զի Քրիստոս Յիսուսում ես ծնեցի ձեզ
16 աւետարանովը։ Ուրեմն աղաչում եմ
17 ձեզ՝ Նոր ինձ նմանող լինէք։ Նորա
համար Տիմոթէոսին ուղարկեցի ձեզ
մօտ, Նոր իմ սիրելի եւ հաւատարիմ
որդին է Տէրով. Որ ձեզ յիշեցնէ իմ
ճանապարհները՝ որ Քրիստոսումն են,
Ինչպէս ամեն տեղ ամեն եկեղեցիներ-
18 րում Հաւորեցնում եմ։ Մի քանի-
սը հպարտացել են իբր թէ ես չեմ
19 գալ ձեզ մօտ։ Բայց շուտով կ'գամ
ձեզ մօտ, Եթէ Տէրը կամենայ. եւ
կ'հասկանամ ոչ թէ հպարտացածների
20 խօսքերը, այլ զօրութիւնը։ Որով-
հետեւ Աստուծոյ արքայութիւնը ոչ
21 թէ խօսքով է՝ այլ զօրութիւնով։ Ինչ-
պէս էք կամենում, Գաւազանո՞վ
գամ ձեզ մօտ, թէ սիրով եւ հեզու-
թեան հոգով։

Գլ. ե

Պղծութիւն անկրօնների մասին։ Անառակ-
ներից զգուշանալու մասին։

1 Ա՛ն հասարակ լսվում է ձեր մէջ
պոռնկութիւն, եւ այնպիսի պոռնը-
կութիւն՝ որ հեթանոսների մէջ էլ
չ'կայ, Այնպէս որ մէկն իր հօր
2 կինն ունենայ։ Եւ դուք հպար-
տացած էք՝ Եւ աւելի սուգ չէք մըտ-
նում՝ որ ձեր միջիցը վեր առնուի նա,
3 որ այն բանը գործեց։ Որովհետեւ ես՝
թէ եւ մարմնով բացակայ եմ բայց
հոգով ներկայ՝ արդէն վճռել եմ ներ-
կայ լինողի պէս՝ նորան, որ այնպիսի
4 բան գործեց, Մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսի անունովը՝ ձեր եւ իմ հոգու
մէկտեղ ժողովուելու ժամանակ մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսի զօրութեան
5 հետ, Այնպիսին մատնել Սատանային՝
Համարմունը կորչելու համար. որ հոգին
ապրի մեր Տէր Յիսուսի օրուայ։
6 Ձեր պարծանքը լաւ չէ. Չ'գիտէ՞ք Որ
մի փոքր խմորը բոլոր զանգուածը
7 խմորեցնում է։ Դէն գցեցէք հին խը-
մորը, որ նոր զանգուած լինէք, Ինչ-
պէս որ անխմոր էք. Որովհետեւ մեր
զատիկը մորթուեցաւ մեզ համար՝
8 Քրիստոս։ Նուասի տօն կատարենք
Ոչ թէ հին խմորով, Եւ ոչ էլ չա-
րութեան եւ անզգամութեան խմորո-
վը, այլ մաքրութեան եւ ճշմարտու-
9 թեան չխմորուածովը։ Գրեցի ձեզ
թղթովս՝ Չխառնուիլ պոռնիկների
10 հետ։ Եւ ոչ թէ ամենեւին հայս աշ-
խարհի պոռնիկների հետ, կամ ա-
գահների հետ, կամ յափշտակողների
հետ, կամ կռապաշտների հետ, ապա
թէ ոչ՝ Պէտք էր ձեզ որ հէնց աշ-
11 խարհիցը դուրս գնայիք։ Բայց հիմա

---

3 ր Կոր. գ. 1։ Ժա. 23—27. Փիլ. գ. 12։
4 Որ իր. 6. Հռովմ. ը. 35. ՚ Կոր. իգ. 2։
5 Կոր. Ժը. 3։ ի. 34. ա Թես. ը. 9։ բ Թես. գ. 8. ա Տիմ. գ. 10։
6 Ա Կոր. ե. 6։ Գաղ. գ. 9։ իգ. 34։ Կոր. է. 50։ Հռովմ. Ժը. 14, 20. ա Պետ. ը. 23. գ. 9։
7 Ելից գ. 48.
8 ա Թես. ը. 11։
9 Կոր. Ժը. 11։ Հռովմ. ԺԱ. 20։ Գաղ. գ. 6. Գաղ. գ. 19։ Փիլիմ. 19. Յակ. ա. 18.
10 Գաղ. Ժա. 1։ Փիլ. գ. 17. ա Թես. ա. 6։ բ Թես. գ. 9։
11 Կոր. ԺԲ. 28։ Գաղ. Ժա. 10. Փիլ. ը. 19։ ա Թես. գ. 2։ Տիմ. ա. 2. բ Տիմ. ա. 2։
12 Գաղ. Ժա. 3։
13 Գաղ. Ժգ. 33.
Գաղ. Ժա. 2։
Կոր. Ժա. 13։
Գաղ. ե. 2։
Կոր. ԺԲ. 21. Գաղ. Ժգ. 5։ բ Կոր. ա. 15, 23.
Կոր. Ժը. 21. Հռովմ. ԺԱ. 22. Սրբ. գ. 3. Յակ. գ. 15.
Գաղ. բ. 4։ ա Թես. ա. 8։
Ել Կոր. ժ. 3։ Ժգ. 10.

—

Գաղ. Ժը. 8։ բ Օր. իբ. 30. իե. 20։
Ել Կոր. ե. 13։
Գաղ. գ. 18։
Կոր. ե. 7, 10։
Կոր. ը. 5։
Ա Տես. Ժգ. 19. Ժը. 18. Յակ. ե. 23։ բ Կոր. ը. 10. Ժգ. 3, 10։
Որ. իգ. 18։
Որ բ. 6. Ապ. ԽԲ. 6։ Տիմ. ա. 20։
Ելից. 3. Գաղ. գ. 21։ գ. 19. Յակ. գ. 16։
Գաղ. ԺԱ. 33. Գաղ. ե. 9։ բ Տիմ. բ. 17։
Ես. Ձգ. 7. Յակ. ա. 29. ԺԲ. 14. Գաղ. ԺԱ. ա. 19. Յայտ. ե. 6, 12։
Ել. Ժը. 15։ Ժգ. 6.
Ել Որ. Ժգ. 3.
Ա Տես. Ժգ. 6, 18. Տես. բ. 15։ Գաղ. Ժը. 1։
Ես Հրը. 3, 7. բ Կոր. գ. 14։ Եփես. ե. 11։ բ Թես. գ. 14։
Գաղ. ա. 20.
Գաղ. ե. 27։
Յակ. Ժ. 15։ ա Յակ. ե. 19։

զրեցի ձեզ՝ չխառնուիլ, եթէ մէկը, որ եղբայր է անուանուած, լինի պոռնիկ, կամ ագահ, կամ կռապաշտ, կամ նախատող, կամ արբեցող, կամ յափշտակող, այնպիսիին հետ հաց էլ չուտել։ 12 Որովհետեւ ինձ ինչ պէտք է որ դրսիններին էլ դատեմ. չէ՞ որ դուք ներսիններին պիտի դատէք։ 13 Իսկ դրսիններին Աստուած կ'դատէ. Բայց դուք չարը ձեր միջից վեր առէք։

ԳԼ. Ջ

Կորնթացիներն խրատուում են դատ չտանել իրանց եղբայրների դէմ, մանաւանդ անհաւատների առաջին։ Սէր մարդիներիը հրամայուած են. դէպք է որ նորանց չդղեանք։

1 Ձեզանից մէկն՝ եթէ բան ունենայ իր ընկերի հետ, համարձակուում է անիրաւների առաջին դատուիլ եւ ոչ թէ 2 սուրբերի առաջին։ Կամ թէ չգիտէ՞ք որ սուրբերն աշխարհքս կ'դատեն. եւ եթէ ձեզանով աշխարհքը դատուում է, ապա չէք արժան անարդ բաների դատաստան անելու։ 3 Չգիտէ՞ք որ մենք հրեշտակներին կ'դատենք. էլ ո՞րքան աւելի երկրաւոր բաները։ 4 Եթէ երկրաւոր բաների համար դատաստան ունիք, եկեղեցու ցած մարդկացը ձեզ համար դատաւոր նստեցրէք։ 5 Ձեզ ամաչեցնելու համար եմ ասում. այնքան մի իմաստուն մարդ էլ չկայ ձեր միջումը, որ կարող լինի իրաւունք որոշել իր եղբայրների մէջ։ 6 Այլ եղբայր եղբօր հետ դատաստան է գնում, եւ այն էլ անհաւատների առաջին։ 7 Ձեզ համար արդէն բոլորովին պակասութիւն է ձեր միջումը որ դատաստաններ ունիք իրար հետ. Ընդհակառակն ինչու չէք աւելի դուք զրկւում. եւ ինչու չէք աւելի դուք 8 անիրաւութիւն քաշում. Բայց դուք էք զրկում եւ անիրաւութիւն անում, 9 եւ այն էլ ձեր եղբայրներին։ Կամ

---

4 Մատ. ժբ. 17. Հռոմ. ժգ. 17. բ Թես. գ. 6, 14. բ Տիմ. 10.
5 Գործ. բ. 13.
6 Մատ. գ. 11. Կոր. գ. 3. = Թես. գ. 11. = Տիմ. գ. 7.
7 Գլ. ե. 1—4.
8 Ը Որ. ժգ. 5. ԺԷ. 7. Յուդ. 21, 23, 24.

—

9 Մատ. ԽԲ. 14. Դան. է. 22. Մատ. ԽԲ. 28. Ղուկ. ԺԲ. 30. Յայտ. բ. 26. գ. 21. ե. 4.
10 Ը Որ. գ. 4. Յուդ. 6.
11 Գլ. ե. 11.
12 Մատ. ե. 22. Մատ. է. 39, 40. Ղուկ. գ. 29. Հռոմ. ժբ. 17, 19. = Թես. է. 13.
13 = Թես. գ. 6.

Գ Գործ. ԺԸ. 30. Գաղ. է. 21. Եփես. է. 3. = Տիմ. ա. 9. Երբ. ժբ. 14. ԺԳ. 4. Յայտ. ԻԲ. 15.

ԺԲ. 13.
4 Գլ. ժբ. 3. Եփես. բ. 2. գ. 22. է. 6. Կող. գ. 7. Տիտ. գ. 3.
5 Գլ. = 30. Երբ. ժ. 22.
6 Գլ. ժ. 23.
7 Մատ. ժե. 17. Հռոմ. ժգ. 17. Կող. բ. 22, 23.
8 Հռ. 19, 19, 20. = Թես. գ. 3, 7.
9 Եփես. է. 23.
10 Հռոմ. գ. 5, 8. ը. 11. բ Կոր. գ. 14. Երբ. ժգ. 20. Յուդ. 13.
11 Գլ. ժբ. 3. Եփես. բ. 2. է. 6. Կող. գ. 7. Տիտ. գ. 3.
12 Գլ. ժ. 23. Եփես. ա. 19, 20.
13 Հռոմ. ժբ. 3. Գլ. ժբ. 17. Եփես. գ. 12, 15, 16. է. 30.
14 Նե. բ. 24. Մատ. ԺԲ. 5. Եփես. է. 31.
15 Ծոփ. ԺԷ. 21—23. Եփես. գ. 4. է. 30.
16 Հռոմ. գ. 13, 13. Երբ. ժգ. 4.
17 Հռոմ. ա. 24. = Թես. գ. 4.
18 Գլ. գ. 16. բ Կոր. գ. 16.

20 Նիք. Եւ ձերինը չէք։ Որովհետեւ մնձ
գնով գնուեցաք. ուստի փառաւորեցէք Աստուածն ձեր մարմնովը եւ
ձեր հոգւովն՝ որ Աստուածն են։

Գլ. է

Ամուսնութեան, կուսութեան և միոյ այրութեան մասին.

1 Բայց այն բանների համար՝ որ ինձ
գրեցիք, ***ի՛մ Ըն Ա՛ւել է մարդիս
2 որ կնկայ չմօտենայ։ Սակայն պոռնկութեան պատճառով թող ամեն մարդ
իր կինն ունենայ. եւ ամեն մէկ կին
3 թող իր մարդն ունենայ։ Մարդը թող
իր կնկայ պարտքը վճարէ. եւ այն-
4 պէս էլ կինն իր մարդին։ Կինն իր
մարմնի վերայ իշխանութիւն չունի,
այլ մարդը. այնպէս էլ մարդն իր
մարմնի վերայ իշխանութիւն չունի,
5 այլ կինը։ Իրար մի զրկէք. բայց
միայն իրար հետ միաբանելով մի
քիչ ժամանակի համար, որ *ծոմապահութեան եւ՝ աղօթքի պարապուելիք.
եւ դարձեալ մէկտեղ դարձէք, Որ
սատանան չփորձէ ձեզ՝ ձեր անժուժ-
6 կալութեան պատճառով. Բայց այս
ձեզ տալով եմ ասում, Եւ ոչ թէ
7 հրամանով։ Որովհետեւ կամենում
եմ՝ որ ամեն մարդ ինձ պէս լինէր.
Բայց ամեն մարդ իր յատուկ չնորհքն
ունի Աստուածմանից. մէկն այսպէս
8 եւ միւսն այնպէս։ Սակայն ամուրիներին եւ որբեւայրիներին ասում եմ,
Ըն Ինձ է նորանց համար՝ որ ինձ պէս
9 մնան։ Ապա եթէ ժուժկալութիւն
չունին, թող ամուսնանան. որովհետեւ աւելի լաւ է ամուսնանալ, քան
10 թէ վառուիլ։ Բայց ամուսնացածներին պատուիրում եմ, Ոչ թէ ես՝ այլ
Տէրը, Որ կինը չբաժանուի իր մար-
11 դից։ Ապա եթէ բաժանուի էլ, թող
առանց ամուսնանալու մնայ՝ կամ իր
մարդին հետ հաշտուի. եւ որ մարդն
12 էլ կինը չթողէ։ Բայց ուրիշներին ես
եմ ասում, Ոչ թէ Տէրը. եթէ մի
եղբայր անհաւատ կին ունի, եւ նա
հաճի նորա հետ բնակուել՝ թող նորան
13 չթողէ։ Եւ մի կին՝ որ անհաւատ
մարդ ունի, եւ նա հաճի նորա հետ
14 բնակուել՝ թող նորան չթողէ։ Որովհետեւ անհաւատ մարդը սրբուած է
կնկանովը, եւ անհաւատ կինը սրբուած է մարդովը. Ապա թէ ոչ՝ ձեր
որդիքը պիղծ կլինէին. բայց հիմա
15 սուրբ են։ Բայց եթէ անհաւատը բաժանուում է, թող բաժանուի. այսպիսի բաների մէջ մի եղբայր կամ քոյր
գերի եղած չէ. Աստուած մեզ կան-
16 չեց խաղաղութեան մէջ։ Որովհետեւ
ինչ գիտես, կին, Հաւանէ քո մարդը
կ'ապրեցնես. կամ ինչ գիտես, մարդ,
17 հաւանէ քո կինը կ'ապրեցնես. Միայն
թէ ամեն մէկին ինչպէս Տէրը բաժին
է տուել. ամեն մէկին ինչպէս Աստուած կանչեց նորան, այնպէս գնայ.
եւ ես այնպէս եմ Ամեն եկեղեցիներում պատուէր տալիս։
18 Մէկը թլփատած կանչուեցաւ,
թող անթլփատ չձեւանայ. մէկը անթլփատութեան՝ կանչուեցաւ Ըթող
19 չթլփատուի. Թլփատութիւնն ոչինչ
է, եւ անթլփատութիւնն ոչինչ. Այլ
Աստուծոյ պատուիրանքների պահելը։
20 Ամեն մէկն՝ որ կոչումի մէջ որ կան-
21 չուեցաւ, նորանում կենայ. Ծառայ
կանչուեցար, հոգս մի անիր. բայց
եթէ կարենաս ազատ էլ լինել՝ աւելի
22 նա գործածիր։ Որովհետեւ Տէրով
կանչուած ծառան Տիրոջ ազատն է.
այնպէս էլ ազատ կանչուածը Քրիս-
23 տոսի ծառայ է. Մեծ գնով գնուեցաք՝ մարդկանց ծառայ մի լինիք։
24 Ամեն մէկն ինչ կոչումի մէջ որ կան-
չուեցաւ, եղբայրք, թող նորանում
մնայ Աստուծոյ առաջին։
25 Բայց կոյսերի համար հրաման չունիմ Ըն Տէրիցը. միայն խրատ եմ տալիս

ց Հռովմ. ժգ. 7, 8։
ՀԴեսր. ի. 18. Գղ. է. 23, Գաղ. գ. 13. Երբ. ք. 13. ա Գեսս. ա. 18, 19։ բ Գեսս. բ. 1։ Յայտ. ե. 9։
—
ա Հնր. 8, 28.
բ Նե. իա. 10. ա Գեսս. գ. 7.
է Յովել բ. 16. Զաք. է. 3. Տես նե. ԺԲ. 18. ա Թագ. իա. 4, 5։
ը Ծննդ. ք. 1. Գղ. է. 23. Գաղ. գ. 13. Երբ. ք. 13.
ա Գեսս. ա. 18, 19։ բ Գեսս. բ. 1։ Յայտ. ե. 9։
—
ա Հնր. 8, 28.
բ Նե. իա. 10. ա Գեսս. գ. 7.
է Յովել բ. 16. Զաք. է. 3. Տես նե. ԺԲ. 18. ա Թագ. իա. 4, 5։
ը Ծննդ. իգ. 29.
ԻՂԳ. ք. 5։
ա Ծառ. ԺԲ. 12։ Գղ. ԺԲ. 11.
բ Հնր. 1, 26։
գ Տիմ. ե. 14։ Տես Ծառ. ԺԲ. 11, 12։
է Տես Հնր. 18, 25, 40։
ը Ծննդ. ե. 6. գ. 15.
ա Գաղ. ե. 6. գ. 15.
բ Յովել. իե. 18. ա Յովել. բ. 3. գ. 24.
գ Յովել. բ. 30. Հռովմ. գ. 19, 23. Փիլիպ. 10։
դ Գղ. ք. 21. Գաղ. ե. 13։ Նախա. գ. 6։ ա Գեսս. բ. 16.
է Գղ. գ. 20. ա Գեսս. ա. 19, 19։ Տես Ղեւ. ի. 43.
ը Հնր. 20։
ա Հնր. 6, 10, 40. բ Կոր. բ. 8, 10։
ա Ծառ. ի. 1, 2, 19, 24, 28. Գաղ. ե. 2.
բ Ծառ. ի. 1, 2, 19, 24, 28. Գաղ. ե. 2.
գ Ծննդ. ի. 14, 16։ Ծառ. ե. 33։ Հբ. 6, 9։ Մարկ. ժ. 11, 12։ Ղեւ. ժգ. 18.
դ Հնր. 6.
է Ծառ. բ. 15.
ը Ծառ. բ. 15.
ա Հռովմ. ժբ. 18. ժգ. 19. Գղ. ժգ. 33. Երբ. ժբ. 14. Հ — Գեսս. գ. 1.
բ Գղ. գ. 17. բ Կոր. ժ. 28. Ծննդ. իե. 1, 2, 19, 24, 28. Գաղ. ե. 2.
գ Ծառ. ե. 14. ա Կոր. ժ. 33. Հբ. 6, 9։ Մարկ. ժ. 11, 12։ Ղեւ. ժգ. 18.
դ Հնր. 6.
է Ծառ. բ. 15.
ը Ծառ. բ. 15.
ա Հռովմ. ժբ. 18. ժգ. 19. Գղ. ժգ. 33. Երբ. ժբ. 14. Հ — Գեսս. գ. 1.
բ Գղ. գ. 17. բ Կոր. ժ. 28. Ծննդ. իե. 1, 2, 19, 24, 28. Գաղ. ե. 2.

ինչպէս Տէրիցը Շողոմոնի՛ն գաւա՛ծ
26 հաւատարիմ լինելու համար ։ Արդ ես համարում եմ թէ այսպէս լաւ է ներկայ նեղութեան պատճառով , որ լաւ
27 է մարդին՝ այնպէս լինել ։ Կնկայ հետ կապուա՛ծ ես՝ մի՛ աշխատիր արձակուելու ։ Կնկանից արձակուա՛ծ ես՝ կին
28 մի՛ որո՛նիր ։ Բայց եթէ ամուսնանաս , չ՛մեղանչեցի՛ր ։ Եւ եթէ մի կոյս ամուսնանայ , չ՛մեղանչեց ։ միայն թէ այնպիսինները մարմնի նեղութիւն կ՛ունենան ։ իսկ ես խնայում եմ ձեզ ։
29 Բայց սա եմ ասում , եղբարք , թէ ժամանակս կարճ է այսուհետեւ , որ կին՛ ունեցողներն էլ չ՛ունեցողների
30 պէս լինէի՛ն ։ Եւ լացո՛ղներն չ՛լացողների պէս ։ Եւ ուրախացողները չ՛ուրախացողների , եւ ծախո՛ւ առնողների չ՛ունեցողների պէս ։ Եւ այս
31 աշխարհի՛ս գործածողները չ՛իր կերպով չ՛գործածողների պէս ։ որովհետեւ այս աշխարհի կերպարանքն անցնում
32 է ։ Բայց կամենում եմ որ դուք առանց հոգսի լինի՛ք ։ չ՛ամուսնացողը Տիրոջ բաների համար է հոգս անում ,
33 թէ ինչպէս հաճոյ լինի Տիրոջը ։ Բայց ամուսնացածը աշխարհի՛ բաների համար է հոգս անում , թէ ինչպէս հաճոյ
34 լինի կնկանը ։ Եւ իրարից տարբեր են կինը եւ կոյսը ։ չ՛ամուսնացած կոյ՛սը Տիրոջ բաների համար է հոգս անում՝ որ սուրբ լինի մարմնով եւ հոգով , իսկ ամուսնացած կի՛նը աշխարհի՛ բաների համար է հոգս անում , թէ
35 ինչպէս հաճոյ լինի մարդին ։ Միայն թէ՝ սա ես ձեր չահի համար եմ ասում ։ Եւ ոչ թէ որ ձեզ համար *որոգայթ գցեմ ։ այլ պարկեշտութեան համա՛ր՝ եւ առանց արգելքի
36 Տիրոջը ծառայելու համար ։ Բայց եթէ մէկին ամօթ համարէ իր կոյսի համա՛ր՝ թէ չափահասութիւնից անցել է , եւ այնպէս պէտք է լինել , ինչ որ կամենում է՝ թող անէ ։ չէ մեղանչում ։
37 Թող ամուսնանան ։ Բայց նա՝ որ իր սրտի մէջ հաստատ է՝ եւ պէտք էլ չ՛ունի , նա իր կամքի վերայ իշխանութիւն ունի , եւ նա վճռեց իր սրտումն՝ որ իր կոյսը պահէ , նա լաւ է
38 անում ։ Ընդունայն եւ նա՝ որ իր կոյսը մարդի է տալիս , լաւ է անում , եւ նա՝ որ մարդի չէ տալիս , աւելի լաւ
39 է անում ։ Կինը կապուա՛ծ է օրէնքով քանի ժամանակ որ նորա մարդը կենդանի է ։ բայց եթէ նորա մարդը ննջէ , ազատ է ում հետ որ կամենայ ամուսնանալու , միայն թէ Տէրով ։
40 Բայց էլ աւելի երանելի է թէ որ այնպէս կենայ՝ իմ խրատի պէս ։ Այսպէս եմ համարում , թէ ես էլ ունիմ Աստուծոյ Հոգին ։

ԳԼ ։ Ը

Կուռքերին զոհուած մսից ես քաւիչ , Քրիստոնեան գաղափարն՝ առանց գիտութեան ։

1 Բայց կուռքի զոհերի համար Գիտենք , որովհետեւ ամենքս գիտութիւն ունենք ։ Գիտութիւնը հպարտացնում է , բայց սէրը չինում է ։
2 Եթէ մէկը կարծում է թէ բան գիտէ , նա դեռ բան չ՛գիտաց՝ ինչպէս պէտք
3 է գիտել ։ Բայց եթէ մէկը Աստուծուն սիրէ , Նա ճանաչուած է նորանից ։
4 Արդ կուռքի զոհուած կերակուրների համար Գիտենք , որ կուռքը ոչինչ է աշխարհքում ։ Եւ որ ուրիշ ոչ մի Աստուած չ՛կայ բացի այն մէկը ։
5 Որովհետեւ թէպէտեւ կան որ աստուածներ են անուանվում՝ թէ երկնքումը թէ երկրի վերայ , ինչպէս որ շատ աստուածներ կան եւ շատ տէ-
6 րեր , Բայց մեզ համար մէկ Աստուած կայ՝ Հայրը , Որիցն են ամեն բաները , եւ մենք նորա համար ։ Եւ մէկ Տէր Յիսուս Քրիստոս Որով են ամեն բա-
7 ները , եւ մենք նորանով ։ Սակայն

գ = Տիմ. ա. 13, 16։ Գղ. գ. 3։
է Հմբ. 1, 8։
— Հռովմ. ժգ. 11։ ա Գեղ. գ. 7։ բ Գեղ. գ. 8, 9։
— Գղ. Բ. 18։
* Ցուան. Խնչ.Նր.— չտան է Ներբ. ժգ. 4։
— Հռովմ. ե. 3։
ջ Գղ. Ժա. 11։ ժե. 38։ բ Նոր. գ. 14։
ջ Հմբ. 23։
— ա Թես. գ. 8։
—
—Գոր. ժե. 20, 29։ Գղ. Ժ. 19։
բ Հռովմ. ժգ. 14, 23։
է Հռովմ. ժգ. 3, 10։

բ Գղ. ժգ. 8, 9, 13։ Գաղ. գ. 3։ — Տիմ. գ. 4։
ե Գղ. 12, 17։ Նաա. ա. 7։ Ասա. է. 23։ Գաղ. գ. 9։ Տիմ. բ. 19։
զ Ես. խա. 24։ Գղ. ժ. 19։ Եր Ծր. գ. 33։ գ. 4։ Ես. խգ. 6։ Ասա. ժբ. 39։ Եփես. գ. 6։ — Տիմ. բ. 5։
է Ցովհ. ժ. 34։
Ը Մտթ. բ. 10։ Եփես. գ. 6։
թ Գոր. ժէ. 28։ Հռովմ. ժա. 36։
ի Ցովհ. ժգ. 13։ Գոր. բ. 36։ Գղ. ժբ. 3։ Եփես. գ. 5։ Փիլ. բ. 11։
լ Ցովհ. ա. 3։ Կող. ա. 16։ Ներբ. ա. 3։

ամենը ։ գիտութիւնը չ՚ունին. Երոյհետեւ ոմանք կուռքի մասին խղճմտանքով են ուտում մինչեւ հիմա իբրեւ կուռքերին զոհուած, եւ նորանց խղճմտանքը տկար լինելով 8 ՚պղծւում է։ Բայց կերակուրը մեզ չի կանգնեցնիլ Աստուծոյ առաջին. որ եթէ ուտենք՝ մի բանով չենք աւելանալ, եւ եթէ չ՚ուտենք՝ մի բանով 9 չենք պակասիլ։ ՚Միայն թէ զգոյշ կացէք՝ որ այդ ձեր իշխանութիւնը նզայթակղութիւն չլինի տկարներին։ 10 Որովհետեւ եթէ մէկը տեսնէ քեզ՝ որ գիտութիւն ունիս՝ կուռքի տան մէջ նստած, չէ՞ որ նորա խղճմտանքը, որ տկար է, համարձակութիւն 11 կ՚ստանայ զոհուած բանն ուտելու։ ՚Եւ այն տկար եղբայրը կ՚կորչի քո գիտութեան պատճառովը, որի համար 12 Քրիստոսը մեռաւ։ ՚Եւ այսպէս եղբայրների դէմ մեղանչելով, եւ այն տկարների խղճմտանքը զարկելով Քրիստոսի դէմ մեղք էք գործում։ 13 Վասն որոյ՝ ՚եթէ կերակուրն իմ եղբօրը գայթակղեցնում է, ես յաւիտեան միս չեմ ուտիլ, որ իմ եղբօրը չ՚գայթակղեցնեմ։

Գլ. Թ

Պօղոս առաքեալ պատճէնէութիւնը, եւ ուրամ ոչ օրէնք ծանրութիւն լինել, կամ գայթակղեցնել։

1 Ձէ՞ որ առաքեալ եմ, չէ՞ որ ազատ եմ, չէ՞ որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին տեսայ, չէ՞ որ դուք իմ գործն 2 էք Տէրով։ Թէեւ ուրիշներին առաքեալ չլինեմ, բայց հէնց ձեզ ——ել եմ ՚որ իմ առաքելութեան կնիքը 3 դուք էք Տէրով։ Իմ պատասխանը 4 ինձ քննողների դէմ սա է. Մ՚իթէ մենք իշխանութիւն չ՚ունինք ուտելու 5 եւ խմելու։ Մ՚իթէ իշխանութիւն չ՚ունինք քոյր կին ման ածելու մեզ հետ, ինչպէս ուրիշ առաքեալները եւ ՚Տի- 6 րոջ եղբարքը, եւ Կեփասը։ Կամ մ՚իթէ միայն ես եւ Բառնաբասը ՚իշխանութիւն չ՚ունինք չ՚գործելու։ 7 Ո՞վ է որ երբէք իր պաշարովն զինուորութիւն անէ. Ո՞վ է որ այգի տնկէ՝ եւ նորա պտղիցը չ՚ուտէ. Ո՞վ է որ հօտ արածեցնէ՝ եւ հօտի կաթ- 8 նիցը չ՚ուտէ։ Մ՚իթէ ես այս բաները մարդի կերպով եմ ասում, կամ չէ՞ որ օրէնքն էլ է ասում այս բաները։ 9 Որովհետեւ Մովսէսի օրէնքումը գրուած է՝ Կալի մէջ աչխատող եզան դունչը մի կապիր. մ՚իթէ Աստուած 10 եզների համար էր հոգս անում, կամ չէ՞ որ մանաւանդ մեզ համար է ասում. որովհետեւ մեզ համար գրուեցաւ, Որ հերկողը պէտք է յոյսով հերկէ. եւ կալողն իր յոյսը վայելելու յոյսով 11 ։—։ ՚Եթէ մենք ձեզանում հոգեւորները սերմեցինք, մեծ բան է որ ձե- 12 զանից մարմնաւորները հնձենք։ Եթէ ուրիշները ձեզ վերայ այդ իշխանութիւնը վայելում են, ո՞չ առաւել եւս մենք. Բայց մենք այս իշխանութիւնը չ՚բանեցրինք. այլ ամեն բանի համբերում ենք, Որ արգելք չ՚դնենք Քրիս- 13 տոսի աւետարանին։ ՚Չ՚գիտէք թէ նորանք՝ որ տաճարում գործում են, տաճարիցն են ուտում. եւ նորանք՝ որ սեղանի պաշտօնեաներ են, սեղա- 14 նիցն են բաժին առնում։ Այնպէս էլ Տէրը հրաման տուաւ աւետարանը քարոզողներին ՚աւետարանիցն ապրել։ 15 ՚Բայց ես սորանցից ոչ մէկին էլ չ՚բանեցրի. եւ այս բաները չ՚գրեցի որ ինձ այդպէս լինի. ՚Որովհետեւ աւելի լաւ է ինձ մեռնել, քան թէ մէկին իմ 16 պարծանքը ունայնացնէ։ Որովհետեւ եթէ աւետարան քարոզեմ, դա ինձ պարծանք չէ. Նորովհետեւ ——— հարկ է դրուած ինձ վերայ. եւ վայ է ինձ, 17 եթէ աւետարանը չ՚քարոզեմ։ Վասնզի

ե Գլ. ժ. 29, 29։
զ Հռոմ. ժգ. 14, 23։
է Հռոմ. ժգ. 17։
ը Գաղ. ե. 13։
թ Հռոմ. ժգ. 13, 20։
ժ Գլ. ժ. 28, 32։
ի Հռոմ. ժգ. 15, 20։
լ Մատ. ԺԲ. 40, 45։
խ Հռոմ. ժգ. 21։ ր Կոր. ժ. 29։
— Դոր. Բ. 15։ ժգ. 3։ Իմ. 17։ ր Կոր. ժ. 12։ Գաղ. ը. 7, 8։ — Տիմ. ը. 7։ ր Տիմ. ա. 18։
ի Գոր. Բ. 3, 17։ ժը. 9։ իր. 14, 15։ իգ. 11։ Գլ. ժե. 8, է Գլ. գ. 6։ ը. 15։
ր Կոր. գ. 2։ ժը. 12։
ն Հռ. 14։ — Գեա. ր. 6։ ր Գեա. ը. 9։
ո Մատ. ժգ. 55։ Մար. գ. 3։ Ղուկ. ը. 15։ Գաղ. ա. 19։
ն Մատ. ը. 14։
ր Գեա. գ. 8, 9։
ր Կոր. ժ. 4։ — Տիմ. ա. 18։ գ. 13։ ր Տիմ. ը. 3։ գ. 7։
ր Գոր. ը. 6։ Ա. Հով. իե. 18։ Գլ. գ. 6—8։
ր Յովհ. իա. 15։ — Գեա. ե. 2։
ր Գոր. իե. 4։ — Տիմ. ա. 18։ Տիմ. ը. 6։
ր Կոր. ժ. 4։ — Տիմ. ա. 18։ գ. 13։ ր Տիմ. ը. 3։ գ. 7։
ր Գեա. ը. 10։ Գաղ. ը. 6։
ր Հռոմ. ժե. 27։ Գաղ. գ. 8։
ր Գոր. ի. 33։ Հռ. 15, 18։ ր Կոր. ժ. 7, 9։ ժը. 13։
ր Գեա. ը. 6։
ր Կոր. ժ. 12։
ր Հռ. գ. 8, 9։ ե. 6։
ր Կոր. ժ. 12։
ր Գեա. գ. 10, 16։ է. 6 եւ ը Գեա. գ. 9, 10։ ժը. 9—32։
ր Գր. ժ. 9։ ժը. 1։
ր Մատ. ժ. 10։ Ղուկ. ժ. 7։
ր Գաղ. գ. 6։ — Տիմ. ե. 17։
ր Հռ. 13։ Գոր. ժը. 3։ ի. 34։ Գլ. գ. 13։ — Գեա. ր. 9։
ր Կոր. ժ. 10, 13։
ն Հռոմ. ա. 14։

եթէ չօժար կամքով անեմ այս , վարձք ունիմ . իսկ եթէ ակամայ՝ տնտեսու-
18 թիւնը յանձնուած է ինձ : Ապա ինչ է իմ վարձքը . զի որ՝ աւետարանեմ
ես ձրի տամ Քրիստոսի աւետարանը , որ աւետարանի մէջ իմ իշխանու-
19 թիւնը զէշ կերպով չգործածեմ : Որովհետեւ ամենից ազատ լինելով , ես
իմ անձը ամենքին ծառայ արի , որ շա-
20 տերին շահեմ : Հրէաներին հրէայի պէս եղայ , որ հրէաներին շահեմ :
21 Օրէնքի տակ լինողներին օրէնքի տակ լինողի պէս եղայ , որ օրէնքի տակ լի-
նողներին շահեմ . օրէնք չունեցողնե-
րին օրէնք չունեցողի պէս եղայ , (թէպէտ չէ
Քէ ես Աստուծոյ առաջին օրէնք չունէի,
այլ Քրիստոսի օրէնքի տակ էի) որ օրէնք
22 չունեցողներին շահեմ : Տկարներին տկարի պէս եղայ , որ տկարներին շահեմ .
ամենին ամեն բան եղայ , որ ինչ եւ
23 իցէ մի քանիսին ապրեցնեմ : Ա յս ա-
նում եմ աւետարանի համար , որ նո-
24 բան կցորդ լինիմ : Գիտէ՞ք , Քէ ա-
պարէզի մէջ վազողներն՝ ամենքն են
վազում . բայց մէկն է յաղթանակն
առնում . այդպէս վազեցէք որ
25 հասնէք : Եւ ամեն ով որ մրցում է
ամեն բանից ժուժկալ է լինում . հիմա
նորանք ցրտած են որ մի ապականելի
պսակ առնեն , իսկ մենք՝ անապա-
26 կանելի : Ուրեմն ես այնպէս եմ վա-
զում , ոչ Քէ ինչպէս անստոյգ .
այնպէս եմ մրցում ոչ Քէ ինչպէս
27 օդին զարկելով : Հապա իմ մարմինը
ճնշում եմ եւ ենուատում , որ մի
գուցէ ուրիշներին քարոզելով , ինքս
անպիտան գտնուիմ :

Գլ. Ժ

Պէտք է փախչել հեթանոսութիւնից, ցերով սեղանը դեւերի սեղան չդառնայ Կենաց դասը կենդանեաց:

1 Զի կամենում , եղբարք , որ չգիտե-
նաք՝ Քէ մեր հայրերն ամենն էլ
ամպի տակն էին . եւ ամենը ծովի
2 միջովն անցան : եւ ամենը Մովսէսով
մկրտուեցան ամպումը եւ ծովումը :
3 Եւ ամենն էլ նոյն հոգեւոր կերա-
4 կուրը կերան : Եւ ամենն էլ նոյն հո-
գեւոր խմելիքը խմեցին . որովհետեւ
այն հոգեւոր վէմից էին խմում՝ որ
գնում էր նորանց հետ . եւ այն վէմն
5 էր Քրիստոսը : Բայց Աստուած նո-
րանցից շատերին չհաւանեց . Որով-
հետեւ անապատումը փուած ընկան :
6 Եւ սորանք մեզ օրինակի համար եղան .
որ մենք չար բաների ցանկացող չլի-
նենք , ինչպէս նորանք ցանկացան :
7 Եւ կռապաշտ մի լինիք ինչպէս նո-
րանցից ոմանք . ինչպէս գրուած է ,
Ըն էծողովուրդը նստեց ուտելու եւ
խմելու , եւ վերկացան որ խաղան :
8 Եւ պոռնկութիւն էլ չանենք , ինչ-
պէս նորանցից ոմանք պոռնկութիւն
արին , եւ մէկ օրում քսանեւերեք
9 հազար հոգի վայր ընկան : Եւ Քրիս-
տոսին էլ չփորձենք , ինչպէս նորան-
ցից էլ ոմանք փորձեցին , եւ նաձերից
10 սատակեցին : Եւ չտրտնջաք էլ ինչ-
պէս նորանցից էլ ոմանք տրտնջացին ,
11 եւ սատակչի ձեռովը կորան : Եւ այն
ամենն օրինակի համար էր նորանց
հանդիպում , բայց մեզ խրատի հա-
մար գրուեցաւ , որոնց դարերի վերջը
12 հասաւ : Ուրեմն ով որ համարում է
Քէ հաստատ կանգնած է , թող զգոյշ
13 լինի , որ վայր չընկնի : Ձեզ ուրիշ
փորձութիւն չէ պատահել բացի մարդ-

էՂԼ. գ. 8, 14.
•ՂԼ. գ. 1. գԱԳ. ր. 7. փիլ. ա. 16. կող. ա. 25.
ՂԵ. ժ. 33. ր գոր. գ. 8. ժա. 7.
ՂՂ. ե. 31.
էՂՀ. 1.
•գԱգ. ե. 13.
•Ա ժա. ժը. 15. ա գնաւ. գ. 1.
էԳոր. ժգ. 3. ժը. 18. իա. 23 եբ.
* Ոմանք ասէին՝ չէ Քէ ես օրէնքի տակ էի.
•Հռոմ. ը. 13, 14.
էՂԼ. ե. 23.
ըՀռոմ. ժե. 1. ր գոր. ժա. 39.

•ՂԼ. ժ. 33.
էՀռոմ. ժա. 14. ՂԼ. է. 16.
•գԱգ. ր. 2. ե. 7. փիլ. բ. 16. գ. 14. ր Տիմ. գ. 7. եբր. ժբ. 1.
•եփես. գ. 12. ա Տիմ. գ. 12.
ր Տիմ. բ. 5. գ. 7.
էր Տիմ. գ. 8. Յակ. ա. 12. ա գնաւ. ա. 4. ե. 4. Յայտ. ր. 10. գ. 11.
ը Տիմ. բ. 5.
թՀռոմ. ը. 13. Կող. գ. 5.
իՀռոմ. գ. 19, 19.
ժԵբր. գ. 30. ր գոր. ժգ. 8, 8.

—

•ԵՂ. ժգ. 31. ե. 34. Թես. ք. 18. ժգ. 14. ր Օր. ա. 33. Նեեմ. ը. 12, 19. Սաղ. հը. 14. ճե. 39.
էՂԼ. ժգ. 22. Թես. իգ. 8. Յես. գ. 22. Յաղ. հը. 13.
էՂԼ. ժգ. 15, 35. Նեեմ. ը. 15, 20. Սաղ. հը. 24.
ըՂԼ. ժե. 6. Թես. ի. 11. Յաղ. հը. 15. ր Օր. ը. 21. Յես. ճե. 41.
էԹես. ժգ. 29, 32, 35. իգ. 64, 65. Յաղ. ճե. 26. Եբր. գ. 17. Յես. 3.
ըՂԼ. ժ. 1, 33, 34. Յաղ. ճգ. 14.
իՂՀ. 14.

ըՂԼ. լը. 6.
էՂԼ. գ. 18. Յայտ. ր. 14.
էԹես. ի. 1, 3. Յաղ. ճգ. 39.
էՂԼ. ժե. 2, 7. Թես. ի. 5. ր Օր. գ. 10. Յաղ. հը. 18, 36. գե. 9. ճգ. 14.
էԹես. ի. 6.
էՂԼ. ժգ. 2. ժե. 2. Թես. ժգ. 2, 29. ժգ. 41.
ԺՂԼ. ժը. 23. ր Յաղ. իգ. 16. ա Ա՛ն. ի. 15.
իԹես. ժգ. 37. ժգ. 49.
ԺՀռոմ. ժե. 4. ՂԼ. ք. 10.
ՅՂԼ. ե. 29. փիլ. գ. 5. եբր. ի. 25, 37. ա Յաղ. ր. 18.
ՂՀռոմ. ժա. 20.

կային ֆըլը-ֆիլոնը. ⁴բայց Աստուած
հաւատարիմ է, ⁵որ չի թողիլ ձեզ ձեր
կարողութիւնից վեր փորձուելու,
⁵այլ փորձութեան հետ էլ կ'պատ-
րաստէ, որ կարողանաք համբերել։
14 Նորա համար, իմ սիրելիք, ⁶փախէք
15 կռապաշտութիւնից։ ⁷Ինչպէս իմաս-
տունների հետ եմ խօսում, դուք ինք-
ներդ դատեցէք այն որ ասում եմ։
16 ⁸Այն օրհնութեան բաժակը, որ օրհ-
նում ենք, չէ՞ որ հաղորդութիւն է
Քրիստոսի արիւնի. ⁹այն հացը, որ
կտրում ենք, չէ՞ որ հաղորդութիւն է
17 Քրիստոսի մարմնին։ ¹⁰Որովհետեւ մէկ
հաց, մէկ մարմին ենք մենք չատերս.
վասնզի ամենքս այն մէկ հացիցն ենք
18 վայելում։ ¹¹Տեսէք ¹²իսրայէլին մարմնի
կողմանէ. ¹³չէ՞ որ զոհուածներն ու-
տողները մասնակից են սեղանին։
19 Արդ ինչ ասեմ. ¹⁴միթէ կուռքը մի
բան է, եւ կամ թէ կուռքերի զոհ-
20 ուածները մի բան են։ Բայց այն որ
¹⁵հեթանոսները զոհում են, դեւերին
են զոհում, եւ ոչ թէ Աստուծուն.
իսկ ես չեմ կամենում, որ դուք դե-
ւերին մասնակից լինէք. ¹⁶չէք կարող
Տիրոջ բաժակը խմել եւ ¹⁷դեւերի բա-
21 ժակը. Չէք կարող Տիրոջ սեղանիցը
22 վայելել՝ եւ դեւերի սեղանիցը։ ¹⁸կամ
թէ Տիրոջը նախանձի գրգռե՞նք. ¹⁹միթէ
նորանից աւելի զօրաւոր ենք։
23 Ամեն բան օրինաւոր է ինձ, բայց
ամեն բան օգուտ չէ. ²⁰ամեն բան
օրինաւոր է ինձ, բայց ամեն բան
24 չինութիւն չէ տալիս։ ²¹Ոչ ոք միայն
իր անձի օգուտը չ'որոնէ, այլ ամեն
25 մէկն ընկերինն էլ։ ²²Ամեն ինչ որ
ապանդանոցումը ծախվում է, կերէք
առանց մի բան քննելու խղճմը-
26 տանքի պատճառով։ ²³Որովհետեւ Տի-
րոջն է երկիրը եւ նորա բոլոր լիու-
27 թիւնը։ Եթէ անհաւատներից մէկը
կանչէ ձեզ, եւ դուք կամենաք գնալ,
ամեն բան որ ձեր առաջին դրուի,
կերէք, առանց մի բան քննելու խղճմը-
28 տանքի պատճառով։ Բայց եթէ մէկն
ասէ ձեզ, Թէ Դա կուռքի զոհուած
բան է, մի ուտէք՝ նորա պատճառով
որ յայտնեց, եւ խղճմտանքի պատ-
ճառով. որովհետեւ Տիրոջն է երկիրը
29 եւ նորա բոլոր լիութիւնը։ Բայց
խղճմտանք եմ ասում՝ ոչ թէ ձերը,
այլ ընկերինը. ²⁴որովհետեւ ինչու իմ
ազատութիւնը պիտի դատուի ուրիշի
30 խղճմտանքից։ Թէ որ ես չնորհակա-
լութիւնով վայելում եմ, ինչու հայ-
հոյուիմ այն բանի համար՝ որի համար
31 ես գոհանում եմ։ ²⁵Ուրեմն՝ Թէ ուտէք
Թէ խմէք, Թէ ինչ գործ էլ որ անէք,
ամեն բան Աստուծոյ փառքի համար
32 արէք։ ²⁶Առանց դայթակղութիւն տա-
լու եղէք Հրէաներին եւ Յոյներին
33 եւ ²⁷Աստուծոյ եկեղեցուն։ ²⁸Ինչպէս
ես էլ ամեն բանով ամենին հաճոյ եմ
լինում. Իմ անձի օգուտը չ'որոնելով,
բայց շատերինը որ փրկուին։

ԳԼ. ԺԱ

Դաստիարակութիւնը ծածկելու մասին. Առաքեալը Տէ-
րունական ընթրիքի հաստատութիւնն է յիշեցնում.

1 ¹Ինձ նմանող եղէք, ինչպէս ես էլ
2 Քրիստոսի։ Արդ գովում եմ ձեզ, եղ-
բարք, ²որ իմ ամեն բանները յիշում
էք, եւ ինչպէս պատուիրեցի ձեզ,
3 այն պատուէրները պահում էք։ Բայց
կամենում եմ որ դուք գիտենաք, Թէ
³ամեն մարդի գլուխը Քրիստոսն է,
եւ Կնկայ գլուխը՝ մարդը, ⁴եւ Քրիս-
4 տոսի գլուխն՝ Աստուած։ Ամեն մարդ՝
երբոր աղօթք է անում կամ Խարգա-
րէանում՝ եւ գլուխը ծածկած ունե-
5 նայ, անպատիւ է անում իր գլուխը։ ⁵Եւ

---

4 Գլ. ա. 9։
5 Ա Պետ. Ջին. 3։ բ Գնա. բ. 9։
6 Երեմ. ԽԹ. 11։
7 Հմր. 7։ բ Նոր. գ. 17. ա
Ցոզ. Ե. 21։
8 Գլ. ը. 1.
ա Ա՜ա. Թագ. 26—28։
9 Գոր. բ. 43, 46. Գլ. Ժա.
23, 24։
10 Հաւոմ. Ժբ. 5. Գլ. Ժբ. 27։
11 Հաւոմ. գ. 1. բ. 3, 3։ բ
Նոր. Ժա. 18.
12 Հաւոմ. գ. 12։ Գաղ. գ. 16.
13 Գնա. գ. 3։ ե. 15։
14 Գլ. ը. 1.
15 Ղեւ. Ժէ. 7։ բ Օր. ւր. 17.
Ա՜ա. Ե՜գ. 37. Ցաչ. բ. 20։
բբ Կոր. գ. 15, 16.
16 Օր. ւր. 38։
17 Օր. ւր. 31.
18 Եզեկ. ւր. 14։
19 Գլ. գ. 13։
20 Հաւոմ. Ժե. 1, 2. Հմր. 33։
Գլ. Ժգ. 3։ Փիլ. բ. 1, 21.
21 ա Տիմ. գ. 4։
22 Գլ. Ժբ. 3. բ Օր. Ժ. 14.
Ա՜ա. Թագ. 1. Ե. 12. Հմր.
28.
23 Ղեւ. Ժ. 7։
24 Գլ. բ. 10, 13.
25 Հաւոմ. Ժգ. 16։
26 Հաւոմ. Ժգ. 6։ ա Տիմ. գ.
3, 4։
27 Ա՜գ. գ. 17. ա Գնա. գ. 11.
28 Հաւոմ. Ժգ. 13։ Գլ. ը. 13։
բ Նոր. գ. 3.
29 Գոր. ւ. 38։ Գլ. Ժա. 22։
ա Տիմ. գ. 5.
30 Հաւոմ. Ժե. 2։ Գլ. բ. 19,
22։
31 Հմր. 24։
32 Գ՜ոտ. գ. 16։ Եփես. ե. 1։
Փիլ. գ. 17. ա Թես. ա. 6.
բ Թես. գ. 9.
33 Գլ. գ. 17։
34 Գլ. ե. 17։ բ Թես. բ. 14։
գ. 6։
35 Եփես. ե. 33.
36 Ա Թես. գ. 16։ ա Տիմ. բ. 11,
12։ ա Գնա. գ. 1, 5, 6։
37 Ցոհն. Ժգ. 23։ Գլ. գ. 23։
Ժե. 27, 28։ Փիլ. բ. 7—9։
38 Գլ. Ժբ. 10, 23։ Ժգ. 1, Ա՜ա.
ը Գոր. ւ՜ա. 9։

ամէն կին՝ երբոր աղօթք է անում
կամ մարգարէանում բաց գլխով, ան-
պատիւ է անում իր գլուխը. մանզի
6 մի եւ նոյն է թէ ծածկուած է. Որովհե-
տեւ եթէ կինը չ՚ծածկուի, թող ու-
բեւին իր մազերն էլ կտրէ. Իսայց եթէ
կնկան ամօթ է մազերը կտրելը կամ
7 ածիլելը, թող ծածկուի. Սակայն
մարդին պէտք չէ որ իր գլուխը ծած-
կէ, որովհետեւ Աստուծոյ պատկերը
եւ փառքն է. բայց կինը մարդի
8 փառքն է. Իրանզի ոչ թէ մարդն է
9 կնկանիցը, այլ կինն է մարդիցը. Եւ
որովհետեւ ոչ թէ մարդը կնկան հա-
մար ստեղծուեցաւ, այլ Իկինը մարդի
10 համար. Ինորա համար պէտք է, որ
կինը *չուք դնէ գլխի վերայ Հրեշտակ-
11 Ների համար. Իբայց դարձեալ ոչ կինն
առանց մարդի, եւ ոչ մարդն առանց
12 կնկայ, Տէրումը. Որովհետեւ ինչպէս
որ կինը մարդիցը եղե՞ւ, այնպէս էլ
մարդը կնկայ միջոցովն է. Իբայց ա-
մենն Աստուածմանից. Դուք ինքներդ
13 դատեցէք. Մի կնկայ վայելո՞ւմ է որ
չ՚ծածկուած աղօթք անէ Աստուծուն.
14 կամ հէնց բնութիւնն ինքը չէ՞ սովո-
րեցնում ձեզ, որ եթէ մարդը երկ-
մազեր ունենայ, այն անարգանք է
15 Նորան. Բայց եթէ կինն երկար մազեր
ունի, այն փառք է Նորան. որովհե-
տեւ երկար մազերը հագուստի տեղ է
16 տրուած Նորան. Իբայց եթէ մէկը կա-
մենում է հակառակել, մենք այնպիսի
սովորութիւն չ՚ունինք, եւս ոչ էլ Աս-
տուծոյ եկեղեցիները.

17 Բայց այս էլ պատուիրելով չեմ
գովում, որ դուք ոչ թէ դէպի լաւա-
գոյնն այլ դէպի վատթարն էք ժողով-
18 վում. Որովհետեւ նախ եւ առաջ եր-
բոր մէկտեղ էք ժողովվում եկեղեցու
մէջ, Հլսում եմ որ բաժանումներ կան
ձեր մէջ, եւ մասամբ էլ հաւատում
19 եմ. Հորովհետեւ հերձուածներ էլ պէտք
է լինին ձեր մէջ, Նոր ընտիր լինող-
20 ները յայտնի լինին ձեզանում. Արդ
երբոր մէկտեղ էք ժողովվում, սա
21 Տէրունական ընթրիքն ուտել չէ. Որ
ամէն մէկն առաջ իր ընթրիքն է ա-
նում ուտելու ժամանակ, եւ մէկը
22 սոված է, Եւ միւսը արբած. Մի՞թէ
տուն չ՚ունիք ուտելու եւ խմելու.
Կամ թէ Աստուծոյ եկեղեցին արհա-
մարհո՞ւմ էք, եւ Չքաւորներին ամա-
չեցնում. Ձեզ ի՞նչ ասեմ. գովե՞մ ձեզ.
23 այդ բանումը չեմ գովում. Հորովհե-
տեւ ես Տէրից ընդունեցի այն որ
ձեզ էլ աւանդեցի. Նոր Տէր Յիսուսն
այն գիշերը որ մատնվում էր, հաց
24 առաւ, եւ գոհանալուց յետոյ կտրեց
եւ ասեց. Առէք, կերէք. այս է իմ
մարմինը՝ որ ձեզ համար կոտրվում է.
այս արէք իմ յիշատակի համար.
25 Այնպէս էլ ընթրիքն ուտելուց յետոյ
բաժակն ---- եւ ասեց. Այս բաժա-
կը Նոր ուխտն է իմ արիւնովը. այս
արէք՝ քանի անգամ որ խմէք, իմ
26 յիշատակի համար. Որովհետեւ քանի
անգամ որ այս հացն ուտէք, եւ այս
բաժակը խմէք, Տիրոջ մահը պատմե-
27 ցէք՝ մինչեւ որ Նա կ՚գայ. Հուրեմն
ով որ այս հացն ուտէ՝ կամ Տիրոջ
բաժակը խմէ անարժանութեամբ, Նա
պարտական կ՚լինի Տիրոջ մարմնին
28 եւ արիւնին. Ուրեմն Թող մարդ
փորձէ իր անձը, եւ ապա այն հացիցն
29 ուտէ՝ եւ այն բաժակիցը խմէ. Որով-
հետեւ անարժանութեամբ ուտողը եւ
խմողը իր անձի համար դատաստան
է ուտում եւ խմում, որ չէ որոշում
30 Տիրոջ մարմինը. Նորա համար էլ ձեր
միջումը շատ հիւանդներ եւ ցաւա-
գարներ կան. եւ շատեր էլ ննջած են.
31 Հորովհետեւ եթէ մեր անձերը դա-
32 տէինք, չէինք դատապարտուիլ. Բայց
դատուելով Տէրիցը խրատվում ենք,
որ աշխարհի հետ չ՚դատապար-

Իր Օր. խ. 12.
Քնա. ե. 18. ը Օր. իբ. 5.
ի Նե. ա. 26. ե. 1. թ. 6.
Եփես. գ. 24.
լ Նե. ր. 31, 32.
խ Նե. ր. 18, 21, 22. = Տիմ.
ր. 13.
ծ Նե. իգ. 65.
* Ասա. Լխամանութիւն
ի Ծագ. ե. 6.
հ Գաղ. գ. 28.
յ Հաւիմ. ժա. 36.
ղ = Տիմ. գ. 4.
ճ Գլ. է. 17. Ժգ. 33.
ժ Գլ. ա. 10—12. գ. 3.
ի Ա՚մա. ժբ. 7. Ղեւի. ժէ. 1.
Գոր. բ. 30. = Տիմ. գ. 1.
ր Գնա. բ. 1, 2.
ն Ղեւի. բ. 33. = Ռավճ. բ.
19. Տես ը Օր. ժգ. 3.
շ Գլ. Գնա. գ. 1. Ռաւգ. 12.
= Գլ. ժ. 33.
չ Ռաւճ. բ. 6.
ղ Գլ. ժէ. 3. Գաղ. ա. 1, 11,
15.
ճ Ա՚մա. իգ. 26. Մար. ժգ.
23. Ղեւի. իբ. 19.
= Ռավճ. ժգ. 3. խա. 22. Գոր.
ա. 11. Գլ. գ. 5. ժէ. 23.
= Գնա. գ. 15. ը Գնա. ա.
10. Ռաւգ. 14. Ռայտ. ա. 7.
= Գնա. բ. 10, 13. Ռավճ. գ.
51, 64, 65. Ժգ. 27. Գլ. ժ.
21.
Էր Կար. ժգ. 5. Գաղ. գ. 4.
Տես Հաւիմ. ժգ. 3.
= Ռայտ. լբ. 5. = Ռավճ. ա. 9.
ը Ռայտ. գգ. 12, 13. Երբ. ժբ.
5—11.

33 տուինք ։ Ուրեմն , եղբարքս , երբոր ժողովուիք ուտելու համար , իրար
34 սպասեցէք ։ Ապա եթէ մէկը սոված է՝ թող իր տանն ուտէ . որ դատապարտութեան համար չժողովուիք . բայց ուրիշ բաներն՝ երբոր կ՚գամ՝ այն ժամանակ կ՚պատուիրեմ ։

ԳԼ. ԺԲ

Հոգևոր պարգևների գոհացութիւնը և գործածութիւնը։

1 Բայց հոգևոր պարգևների համար , եղբարք , չեմ կամենում որ չգիտենաք ։ Դուք գիտէք թէ երբ որ հեթանոս էիք , համձայն կուռքերի մատ էիք տարվում ինչպէս որ առաջնորդվում
3 էիք ։ Նորա համար յայտնում եմ ձեզ , որ ոչ ով չկարող Աստուծոյ Հոգովը խօսող որ Յիսուսին նզովեալ ասէ . եւ ոչ ով չէ կարող Յիսուսին Տէր
4 ասել՝ եթէ ոչ Հոգով Սրբով ։ Պարգևները զանազան են , բայց Հոգին
5 նոյնն է ։ Եւ պաշտօնները զանազան
6 են , բայց Տէրը նոյնն է ։ Եւ ներգործութիւնները զանազան են , բայց Աստուած նոյնն է , որ ամենը ամեն-
7 ի մէջ ներգործում է ։ Բայց ամեն մէկին տրուած է Հոգու յայտնութիւ-
8 նը օգտի համար ։ Որովհետեւ մէկին Հոգուցը տրուած է իմաստութեան խօսք . եւ ուրիշին գիտութեան խօսք՝
9 նոյն Հոգու չափովը ։ Մի ուրիշին բժշկութեան պարգևներ նոյն Հոգովը ։
10 Ուրիշին զօրութիւնների ներգործութիւններ . եւ ուրիշին մարգարէութիւն . ուրիշին հոգիների ընտրութիւն . ուրիշին այլ եւ այլ լեզուներ . ուրիշին լեզուների թարգմանութիւն-
11 ներ ։ Բայց այս ամենը հէնց մի եւ նոյն Հոգին է ներգործում , ամեն մէկին բաժանելով ինչպէս կամենում է ։

12 Ինչպէս էլ մարմինը մէկ է եւ անդամներ շատ ունի , եւ մէկ մարմնի բոլոր անդամները շատ լինելով մարմինը մէկ է , նոյպէս էլ Քրիստոսը ։
13 Որովհետեւ մենք էլ ամենքս մէկ Հոգով մկրտուեցանք մէկ մարմին լինելու . թէ Հրէաներ , թէ Յոյներ . թէ ծառաներ , թէ ազատներ , եւ ա-
14 մենքս մէկ Հոգիից խմեցինք ։ Որովհետեւ մարմինն էլ մէկ անդամ չէ , այլ
15 շատ ։ Եթէ ոտքն ասէ . Որովհետեւ ձեռք չեմ՝ մարմնիցը չեմ . մի՞թէ նո-
16 րանով մարմնիցը չի լինիլ ։ Եւ եթէ ականջն ասէ , Որովհետեւ աչք չեմ՝ մարմնիցը չեմ . մի՞թէ նորանով մարմ-
17 նիցը չի լինիլ ։ Եթէ բոլոր մարմինն աչք լիներ , որտեղ էր լսելիքը . եւ եթէ բոլոր մարմինը լսելիք լիներ ,
18 որտեղ էր հոտառելիքը ։ Բայց հիմա Աստուած անդամները՝ նորանց ամեն մէկը՝ դրաւ մարմնի մէջ Ինչպէս կա-
19 մեցաւ ։ Եւ եթէ ամենը մէկ անդամ
20 լինէր , որտեղ էր մարմինը ։ Բայց հիմա անդամները շատ են , իսկ մար-
21 մինը մէկ ։ Աչքը չէ կարող ձեռքին ասել , Ինձ պէտք չես . կամ դարձեալ գլուխը ոտներին՝ Ինձ պէտք չէք ։
22 Այլ մանաւանդ մարմնի այն անդամները՝ որ երեւում են թէ տկարագոյն
23 են , նորանք հարկաւոր են ։ Եւ նորանք՝ որ կարծում ենք թէ մարմնոյ շատ անարգուածներն են , նորանց առաւել եւս պատիւ ենք անում . եւ մեր անվայելուչ ընդմէնեն աւելի վա-
24 յելչութիւն ունին ։ Եւ մեր վայելուչ ընդհէնը մի բանի պէտք չունին . բայց Աստուած մարմինը բարեխառնեց ,
25 ցածին աւելի պատիւ տալով ։ Որ մարմնի մէջ տարաձայնութիւն չլինի , այլ որ անդամներն իրար համար նոյն
26 հոգան ունենան ։ Եւ եթէ մէկ անդամը ցաւում է , բոլոր անդամներն էլ

---

3 Հմր. 21.
— Հմր. 23.
4 Գլ. ե. 17. Տիտ. ա. 5.
— Գլ. ժգ. 1. 37.
5 Գլ. գ. 11. Եփես. բ. 11, 12. — Քհա. ա. 9. Տիտ. գ. 3. — Գհա. գ. 3.
6 Մտ. ճմե. 5.
7 Մար. բ. 28. — Յովհ. գ. 3, 5.
8 Մատ. ժգ. 17. Յովհ. ժե. 26. բ Կոր. գ. 5.
9 Հմր. 21. Գհ. ե. 17. Յովհ. ժե. 26. բ Կոր. գ. 5.
10 Գհ. ժգ. 1, 37. — Գհ. գ. 11. Եփես. բ. 11, 12. — Քհա. ա. 9. Տիտ. գ. 3. — Գհա. գ. 3.
11 Մատ. ճմե. 5.
12 Մար. բ. 28. — Յովհ. գ. 3, 5. Գհ. ժգ. 26. Եփես. գ. 7. — Գհա. գ. 10, 11.
13 Յովհ. բ. 6, 7.
14 Հմր. ա. 5. ժգ. 2. բ Կոր. բ. 7.
15 Մատ. ժե. 19. Գհ. ժգ. 2.
16 Կոր. գ. 13.
17 Մար. ժգ. 19. Յովհ. ե. 14.
18 Հմր. 28, 29. Մար. ժգ. 17. Գաղ. գ. 5.
19 Հմր. ժգ. 28. Յովհ. ե. 14.
20 Գհ. ժգ. 2. ժգ. 1 եւ 3.
21 Գհ. ժգ. 29. — Յովհ. գ. 1. 2 Կոր. բ. 4. ժ. 10. Գհ. ժգ. 1.
22 Հմր. ժգ. 6. Գհ. ե. 7.
23 Մատ. ժե. 19. Գհ. ժգ. 2.
24 Կոր. գ. 13.
25 Մար. ժգ. 19. Յովհ. ե. 14.
26 Հմր. 28, 29. Մար. ժգ. 17. Գաղ. գ. 5.
27 Հմր. ժգ. 6. Գհ. ժգ. 2. ժգ. 1 եւ 3.
28 Գհ. ժգ. 29. — Յովհ. գ. 1. 2 Կոր. բ. 4. ժ. 10. Գհ. ժգ. 1.
29 Հմր. ժգ. 6. Գհ. ե. 7.
30 Մատ. ժե. 19. Գհ. ժգ. 2.
31 Կոր. գ. 13.
32 Մար. ժգ. 19. Յովհ. ե. 14.
33 Հմր. 28, 29. Մար. ժգ. 17. Գաղ. գ. 5.
34 Հմր. ժգ. 6. Գհ. ե. 7.
35 Գհ. ժգ. 1, 5. Եփես. գ. 5, 16.
36 Հմր. 27. Գաղ. գ. 16.
37 Յովհ. գ. 5.
38 Գաղ. գ. 28. Եփես. բ. 13, 14, 16. Կող. գ. 11.
39 Յովհ. ե. 37—39.
40 Հմր. 28.
41 Յովհ. ժգ. 3. Գհ. գ. 3. Հմր. 11.

նորա հետ ցաւում են. եւ եթէ մէկ անդամը փառաւորւում է, բոլոր անդամներն էլ նորա հետ ուրախանում
27 են։ ՚Արդ դուք Քրիստոսի մարմինն էք, ՚եւ մէկ մէկ նորա անդամներ։
28 Վե՛ւ ոմանց դրաւ Աստուած եկեղեցում. ՚առաջ՝ առաքեալներին. ՚երկրորդ՝ մարգարէներին. երրորդ՝ վարդապետներին. ՚յետոյ ՚զօրութիւններ.
՚յետոյ բժշկութիւնների պարգեւներ, ՚օգնութիւններ, ՚կառավարութիւն-
29 ներ, այլ եւ այլ լեզուներ։ Մի՞թէ ամէնն առաքեալներ են. մի՞թէ ամէնը մարգարէներ են. մի՞թէ ամէնը վարդապետներ են. մի՞թէ ամէնը
30 զօրութիւններ են։ Մի՞թէ ամէնը բժշկութիւնների պարգեւներ ունեն. մի՞թէ ամէնը լեզուներ են խօսում. մի՞թէ ամէնը թարգմանում են։
31 ՚Բայց դուք նախանձաւոր եղէք լաւագոյն պարգեւներին. եւ ես էլ ուղիղ ճանապարհ ցոյց տամ ձեզ։

ԳԼ. ԺԳ

Սիրի գովասանքը. նորա գերազանցութիւնը մի-ւս պարգեւներից։

1 ԵԹԷ մարդկանց եւ հրեշտակների լեզուներով խօսիմ, բայց սէր չունենամ, ես եղայ ձայն հնչող պղինձ, կամ
2 հնչեցող ծնծղայ։ ՚Ես եթէ մարգարէութիւն ունենամ, եւ գիտենամ ամէն խորհուրդները եւ ամէն գիտութիւնը. եւ եթէ ամէն հաւատքն ունենամ, իմինչեւ սարերն էլ տեղափոխելու, բայց սէր չունենամ, ոչինչ եմ։
3 Եւ եթէ իմ ամէն ապրանքներն ուխտադրժներին տուեցնեմ եւ իմ մարմինը մատնեմ որ այրուի, բայց սէր չունենամ,
4 ես ոչինչ օգուտ չեմ ունենալ։ ՚Սէրը երկայնամիտ է՝ քաղցր է. սէրը չէ նախանձվում, չէ զոռոզանում, չէ
5 հպարտանում։ Չէ լրբանում, Իրը չէ որոնում, չէ գրգռւում, չարը չէ
6 մտածում. ՚Անիրաւութեան վերայ

— ²Շիր. 9։
³ Թես. ա. 17։
⁴ Հաւմ. ժբ. 8։ — Տիմ. ա. 17. Երր. ժգ. 17, 24։
⁵ Գլ. ժգ. 1, 39։

—Գլ. ժբ. 8—10, 28. ժգ. 1 եւ 5-ին Մատ. ե. 22։
⁶ Մատ. ժե. 19։ Մարբ. ժա. 32։ Ղուկ. ժե. 6։
⁷ Մատ. գ. 1, 2։
⁸ Ղուկ. ի. 12։ — Գործ. գ. 6։
⁹ Գլ. ի. 24։ Փիլ. բ. 4։
¹⁰ Մատ. ի. 3։ Հաւմ. ա. 32։ Եր Յովէլ. 4։
¹¹ Հաւմ. ժե. 1։ Գաղ. գ. 2։ ը Տիմ. բ. 24։
¹² Գլ. ը. 2։

չէ ուրախանում, Իրայց ուրախանում է ճշմարտութեան հետ. ՚Ամէն բանի դիմանում է. ամէն բան հաւատում է, ամէն բանի համար յոյս ունի, ամէն
8 բանի համբերում է։ Սէրը երբէք չի վերջանալ. եթէ մարգարէութիւններ կ՚-ն՝ կ՚խափանուին. եթէ լեզուներ՝ կ՚լռին. եթէ գիտութիւն՝ կ՚խափան-
9 ուի։ ՚Որովհետեւ փոքր ի չատէ գիտենք. եւ փոքր ի չատէ մարգարէա-
10 նում ենք։ Բայց երբոր կատարեալը գայ, այս փոքր ի չատէն կ՚խափան-
11 ուի։ Երբոր երեխայ էի՝ երեխայի պէս էի խօսում, երեխայի պէս էի մտածում, երեխայի պէս էի համարում. բայց երբոր մարդ եղայ, այն երեխա-
12 յութեան բաները խափանեցի։ ՚Որովհետեւ հիմա հայելու մէջ օրինակով ենք տեսնում, բայց այն ժամանակ դէմադէմ. հիմա փոքր ի չատէ եմ տեղեակ, Իրայց այն ժամանակին այնպէս կ՚գիտենամ՝ ինչպէս գիտեցուած
13 եմ։ Ապա ուրեմն մնում է հաւատք, յոյս, սէր. այս երեքը, եւ սորանցից մեծը սէրն է։

ԳԼ. ԺԴ

Լեզուների գործածութիւնը եկեղեցու համար քան մարգարէութիւնը։

1 ՍԷրին հետեւեցէք, ՚եւ հոգեւոր պարգեւներին նախանձաւոր եղէք. ՚եւ
2 մանաւանդ որ մարգարէանաք։ Որովհետեւ լեզուներով խօսողը, մարդկանց հետ չէ խօսում, այլ Աստուծոյ հետ. որովհետեւ ոչ ոք չէ լսում, բայց հոգով խորհուրդներ է խօսում։
3 Իսկ մարգարէացողը, մարդկանց հետ շինութիւն եւ մխիթարութիւն եւ
4 սփոփութիւն է խօսում։ Լեզուով խօսողը իր անձն է շինում, իսկ մար-
5 գարէացողը եկեղեցին է շինում։ Ես կամենում եմ որ դուք ամէնդ լեզուներով խօսիք, բայց մանաւանդ որ մարգարէանաք. որովհետեւ աւելի մեծ է մարգարէացողը, քան թէ լե-

—Գլ. ժբ. 31։
³ Թես. ա. 25, 29։
⁴ Գործ. բ. 4. ժ. 46. իբ. 9։

զուներով խօսողը, միայն եթէ թարգմանէ, որ եկեղեցին շինուածիւն առնէ։
6 Բայց հիմա, եղբարք, եթէ ձեզ մօտ գամ եւ լեզուներով խօսիմ, ինչ օգուտ կ'տամ ձեզ՝ եթէ չխօսիմ ձեզ հետ կամ Հայտնութիւնով, կամ գիտութիւնով, կամ մարգարէութիւնով,
7 կամ վարդապետութիւնով։ Անշունչ էլ անչունչ բաները որ ձայն են տալիս, թէ փող թէ քնար, եթէ ձայներով զանազանութիւն չ'անեն, ինչպէս կ'ճանաչուի փողի փչելը, կամ քնարի
8 հնչելը։ Որովհետեւ եթէ փողն էլ անորոշ ձայն տայ, ո՞վ կ'պատրաստուի
9 պատերազմի համար։ Այսպէս էլ դուք, եթէ լեզուներով բանը յայտնի չ'ասէք, այն խօսածն ինչպէս կ'իմացուի. որովհետեւ Ձեր Ընէ օդի մէջ խօսողներ
10 կ'լինիք։ Որովհետեւ այնքան այլ եւայլ ձայներ կան աշխարհքումը, եւ նորանց ոչ մէկն էլ առանց նշանակութեան չէ։
11 Արդ եթէ ես ձայնի զօրութիւնը չ'գիտենամ, ես խօսողին խուժ կ'լինիմ,
12 եւ խօսողն ինձ համար՝ դուժ։ Այսպէս էլ դուք, որովհետեւ հոգեւոր պըճնեղներին նախանձաւոր էք, եկեղեցու շինուածեան համար ջանք արէք,
13 որ էլ առաւելանաք։ Վասնորոյ լեզուով խօսողը, թող աղօթք անէ, որ
14 թարգմանէ եւ։ Վասնզի եթէ ես աղօթք անեմ օտար լեզուով, իմ հոգին է աղօթք անում. բայց միտքս անպըտուղ է։
15 Ուրեմն ինչ է, աղօթք անեմ հոգով, աղօթք անեմ մտքով էլ. Հաղմոս ասեմ հոգով, Հաղմոս ասեմ
16 մտքով էլ։ Ապա եթէ դու օրհնես հոգով, նա որ տգէտի տեղն է բռնում ի՞նչպէս Ամէն ասէ քո օրհնութեանը, քանի որ չ'գիտէ թէ ինչ ես ասում։
17 Դու իրաւ որ լաւ ես գոհանում. բայց
18 միւսը չէ շինվում։ Գոհանում եմ իմ Աստուածանից, որ ձեր ամենիցն ա-
19 ւելի լեզուներով խօսում եմ։ Բայց եկեղեցու մէջ աւելի կամենում եմ որ հինգ խօսք իմ մտքովը խօսիմ, որ ուրիշներին էլ բան սովորեցնեմ քան
20 թէ բիւրաւոր խօսքեր լեզուներով։ Եղբարք, Էմտքով տղայ մի լինիք. Բայց չարութեան կողմանէ տղայ եղէք, իսկ մտքով կատարեալ եղէք։
21 Օրէնքումը Էգրուած է, թէ Օտար լեզուներով եւ օտար շրթունքներով կ'խօսիմ այս ժողովրդի հետ. բայց եւ այնպէս ինձ ականջ չեն դնիլ, ասում
22 է Տէրը։ Ուրեմն լեզուները նշանի համար են՝ ոչ թէ հաւատացեալներին, այլ անհաւատներին. բայց մարգարէութիւնը ոչ թէ անհաւատների համար
23 է, այլ հաւատացեալների։ Արդ եթէ բոլոր եկեղեցին մէկ տեղ գայ, եւ ամենքը լեզուներով խօսին. եւ տգէտներ կամ անհաւատներ մտնեն Չ՞Էք, Համ՞թէ չեն ասիլ թէ դուք գժուած էք։
24 Բայց եթէ ամենքը մարգարէանան, եւ մի անհաւատ կամ տգէտ գայ մտնէ, նա ամենիցը կ'յանդիմանուի,
25 ամենիցը կ'քննուի։ Եւ այսպէս նորա սրտի գաղտնիքը յայտնի կ'լինի. եւ ապա երեսի վերայ ընկած Աստուծուն երկրպագութիւն կ'անէ, խոստովանելով եթէ արդարեւ Աստուած ձեր միջումն է։
26 Ուրեմն ինչ է, եղբարք. երբ որ մէկտեղ ժողովուիք, ձեզանից ամեն մէկը սաղմոս ունի, Վարդապետութիւն ունի, յայտնութիւն ունի, լեզու ունի, թարգմանութիւն ունի. Ամենը
27 ինչութեան համար լինի։ Եթէ մէկը լեզուով խօսի, թող երկու, եւ եթէ էլ աւելի չաս՝ երեք լինեն. մէկը միւսից յետոյ. եւ մէկը թող թարգ-
28 մանէ։ Բայց եթէ թարգմանող չ'կայ, թող լռէ եկեղեցումը. թող իրան համար եւ Աստուծոյ հետ խօսի։ Բայց
29 մարգարէներից թող երկուսը կամ երե-
30 քը խօսին, հեւ ուրիշները քննեն։ Բայց եթէ մի ուրիշին, որ այնտեղ նստած է՝ յայտնութիւն լինի, Նաառաջինը թող
31 լռէ։ Որովհետեւ կարող էք մէկ մէկից յետոյ ամենդ մարգարէանալ. որ ամենը սովորին եւ ամենը մխիթար-
32 ուին։ Ընդ մարգարէից հոգիներն էլ

Ա Ջնչր. 26.
Ի Եփես. ե. 19։ Կող. գ. 16.
Ղ Ռոգ. խե. 7։
Ի Գլ. ժա. 31.
ԼՌոգ. ԺԼ. 3։ Մատ. ժա.
31։ Ժր. 3։ ԺԲ. 14։ Հռոմ. ժգ. 19։ Գլ. գ. 1։ Եփես. գ. 14։ Ծրր. ե. 12, 13։
ԽՌատ. ԺԸ. 3։ ա Պետ. բ. 3։ Գլ. բ. 6.
ԽՌոմ. ժ. 34.
Ի Եփես. իբ. 11, 12.
Լ Գոր. բ. 13.
Ի Եփես. ե. 14։ Ջաղբ. բ. 23.
Ի Ջնչր. 6։ Գլ. ժբ. 5—10։
Լ Գլ. ժբ. 7։ բ Կոր. ժբ. 19։ Եփես. գ. 12.
Հ Գլ. ժբ. 10.
Յ ա Թես. ե. 19, 20.
Ա Ռոմ. գ. 1.

մարգարէներին հնազանդում են։
33 Որովհետեւ Աստուած խռովութեան
Աստուած չէ, այլ խաղաղութեան,
ինչպէս սուրբերի բոլոր եկեղեցինե-
րում։
34 Ձեր կանայքը եկեղեցիներում լուռ կենան. որովհետեւ նորանց հրաման չկայ խօսելու, այլ որ հնազանդ լինեն, ինչպէս օրէնքն էլ ասում է։ Բայց եթէ մի բան կամենան սովորել, թող տան մէջ իրանց մարդկանցից հարցնեն. որովհետեւ կնկանն անվայել է եկեղեցում խօսել։ Կամ թէ Աստուծոյ խօսքը ձեզանի՞ց դուրս եկաւ, կամ միայն ձե՞զ հասաւ։ Բայց եթէ մէկը կարծէ՝ թէ նա մարգարէ է կամ հոգեւոր, թող գիտենայ ինչ որ գրեցի ձեզ, որ Տիրոջ պատուիրաններն են։ Բայց եթէ մէկը ոչէ՞ա
39 է, թող ոչէ՞ա լինի։ Ուրեմն, եղբարք, ջանք արէք որ մարգարէանաք, եւ լեզուներով խօսելը մի արգելէք։
40 Ամեն բան թող պարկեշտութեամբ եւ կարգով լինի։

ԳԼ. ԺԵ

Յարութիւնը և յարուցեալ մարմինների փոխը։

4 Ի սկզբանէ եմ ձեզ, եղբարք, այն աւետարանը՝ որ աւետարանեցի ձեզ, որն էլ ընդունեցիք, որի մէջ էլ
2 կանգնած էք. որով փրկվում էլ էք, այն բանով որ ձեզ աւետարանեցի, եթէ ամուր բռնէք նրա. եթէ զուր
3 տեղը չէք հաւատացել։ Որովհետեւ ես առաջուց այն նուռի ձեզ, որ ես էլ ընդունեցի, թէ Քրիստոս մեր մեղքերի համար մեռաւ՝ ըստ գրքերի համաձայն
4 եւ թէ թաղուեցաւ, եւ թէ երրորդ օրը յարութիւն առաւ՝ ըստ գրքերի հա-
5 մաձայն։ Եւ թէ երեւեցաւ Կեփասին,
6 ետքոյ այն տասնեւերկուսին։ Ետքոյ երեւեցաւ հինգ հարիւրից աւելի եղ-

բայրներին մէկ անգամ, որոնցից շատերը մինչեւ հիմա մնում են, բայց
7 մի քանիսն էլ ննջեցին։ Եւ յետոյ երեւեցաւ Յակոբին, ետքոյ բոլոր ա-
8 ռաքեալներին։ Ամենից յետոյ իբր թէ մի վիժածի՞ պէս էլ երեւեցաւ։
9 Որովհետեւ ես առաքեալների յետինն եմ. որ արժանի չեմ առաքեալ կոչուելու. որովհետեւ Աստուծոյ եկե-
10 ղեցին հալածեցի։ Բայց Աստուծոյ շնորհքովն եմ ինչ որ եմ. եւ նորա շնորհքն որ ինձանում է ունայն չեղաւ. հապա նորանց ամենիցն աւելի աշխատեցի. դառկայն ոչ թէ ես, այլ Աստուծոյ շնորհքը որ ինձ հետ է։
11 Արդ թէ ես՝ թէ նորանք, այսպէս ենք քարոզում, եւ դուք այսպէս հաւատացիք։
12 Բայց եթէ Քրիստոսը քարոզվում է՝ թէ մեռելներից յարութիւն է առել, ինչպէս են ձեզանից ոմանք ասում, թէ մեռելների յարութիւն չկայ։
13 Եթէ մեռելների յարութիւն չկայ, Քրիստոսն էլ չէ յարութիւն
14 առել։ Եւ եթէ Քրիստոսը յարութիւն չէ առել, ուրեմն ունայն է մեր քարոզութիւնը, եւ ունայն է ձեր հա-
15 ւատքն էլ։ Եւ մենք էլ Աստուծոյ սուտ վկաներ ենք գտնվում, որ Աստուծոյ համար վկայեցինք, թէ Քրիստոսին յարութիւն տուաւ, որին չյարուցրեց, եթէ արդարեւ մեռելները
16 յարութիւն չեն առնում։ Որովհետեւ եթէ մեռելները յարութիւն չեն առնում, ապա Քրիստոս էլ յարութիւն
17 չէ առել. եւ եթէ Քրիստոս յարութիւն չէ առել՝ ունայն է ձեր հաւատքը. դեռ դուք ձեր մեղքերի մէջ էք։
18 Ուրեմն նորանք էլ, որ Քրիստոսումը
19 ննջեցին, կորան։ Եթէ միայն այս կեանքումն ունինք յոյս Քրիստոսի վերայ, ամեն մարդկանցից աւելի ո-

---

4 Գլ. ժա. 16.
ա — Տիտ. բ. 11, 12։
բ Եփես. ե. 22։ Կող. գ. 10։ Տիտ. բ. 5։ — Գնա. գ. 1։ Ծն. գ. 16։
գ Կոր. ժ. 7։ — Յովհ. գ. 6։ — Գլ. ժբ. 31։ — Քնա. ե. 30։ Հնգ. 33։
— Գաղ. ա. 11։
դ Հռոմ. ե. 3։
ե Հռոմ. ա. 16։ Գլ. ա. 21։
զ Գաղ. գ. 1։
է Գլ. ժ. 2, 23։
ը Գաղ. ա. 12։
թ Ծագ. իբ. 15 Ելն. ե. ժգ. 5, 6 եւ ի. Դան. բ. 28։ Զաք. ժգ. 7։ Ղուկ. իդ. 26, 46։ Գործ. գ. 18։ իբ. 23։ — Գնա. ա. 11։ բ. 21։
ժ Ծագ. բ. 7։ ժգ. 10։ Ես. ծգ. 10։ Ղուկ. իդ. 26, 46։ Գործ. բ. 23—31։ ժգ. 33—35։ իբ. 22, 23։ — Գնա. ա. 11։
ի Գործ. իդ. 34։
ժա Ծագ. իբ. 17։ Ծագ. ժգ. 14։ Ղուկ. իդ. 26։ Յովհ. ի. 19, 20։ Գործ. ժ. 41։
ժբ Ղուկ. իդ. 30։ Գործ. ա. 3, 4։
ժգ Գործ. բ. 4, 17։ իբ. 14, 18։ Գլ. ի. 1։
ժդ Եփես. գ. 8։
ժե Գործ. բ. 3։ ի. 1։ Գաղ. ա. 13։ Փիլ. գ. 6։ — Տիտ. ա. 13։
ժզ Գործ. ի. 7, 8։
ժէ Կոր. ժ. 23։ Ժբ. 11։
ժը Ա Կոր. ժ. 20։ Հռոմ. ժե. 18, 19։ բ Կոր. գ. 5։ Գաղ. բ. 8։ Եփես. գ. 7։ Փիլ. բ. 13։
ի Ծն. գ. 13։
ի Գործ. բ. 24, 32։ գ. 10, 32։ ժբ. 30։
ի Հռոմ. գ. 25։
ի Տիտ. գ. 12։

20 զորմելի ենք։ Բայց հիմա Քրիստոսը յարութիւն է առել մեռելներից, Ինքը
21 ննջածների առաջինն եղաւ։ Որովհետեւ մարդով եղաւ մահը, Նաեւ մարդով էլ մեռելների յարութիւնը.
22 Քանզի ինչպէս Ադամով ամենը մեռնում են, այնպէս էլ Քրիստոսով ա-
23 մենք կենդանանում են։ Նէյ ամեն մէկն իր կարգումը. առաջի պտուղը Քրիստոսը եւ յետոյ Քրիստոսինները
24 Նորա գալու ժամանակումը։ Եւ յետոյ վախճանը, Երբ որ թագաւորութիւնը Աստուծուն եւ Հօրը կ'տայ. երբոր կ'խափանէ ամեն իշխանութիւնը եւ ամեն պետութիւնը եւ զօրութիւնը։
25 Որովհետեւ պէտք է որ նա թագաւորէ, մինչեւ որ բոլոր թշնամիները իր ոտ-
26 ների տակ դնէ։ Վեհերն թշնամին՝ որ կ'խափանուի՝ մահն է. վասնզի ամեն բան հնազանդեցրեց Նորա ոտնե-
27 րի տակ։ Բայց երբոր ասէ՝ թէ Ամեն բան հնազանդ է Նորան, յայտնի է որ բացի Նորանցից որ ամեն բան հնա-
28 զանդեցրեց Նորան։ Բայց երբոր ամենը կ'հնազանդի Նորան, Ինքն Որդին էլ կ'հնազանդի Նորան՝ որ ամենը հնազանդեցրեց Նորան. որ Աստուած լինի ամենը ամե-
29 նում։ Ապա եթէ ոչ, ինչ կ'անեն մեռելների համար մկրտուողները եթէ արդարեւ մեռելները յարութիւն չ'առնեն. Էլ ինչու են նորանց հա-
30 մար մկրտվում։ Եւ մենք ինչու ամեն ժամանակ վտանգի մէջ ենք։
31 Երդնում եմ Ձեր վերայ ունեցած պարծանքով, որ մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
32 տոսումն ունիմ, թէ ես ամեն օր մեռ-
նում եմ։ Եթէ մարդկօրէն եփեսոսում գազանների կռիւ մտայ, ինչ օգուտ էր ինձ համար, եթէ մեռելները յարութիւն չեն առնում. Ուտենք եւ խմենք, որովհետեւ էգուց
33 կ'մեռնինք։ Մի խաբուիք. Չար ըն-

ա Ա Կոր. ա. 3։
բ Գործ. իզ. 23։ Հմր. 23։ Կազ. ա. 18։ Յայտ. ա. 5։
գ Հռովմ. ե. 12, 17։
դ Յովհ. ժա. 25։ Հռովմ. զ. 23։
ե Հմր. 20։ ա Թես. գ. 14—16։
զ Դան. ե. 14, 27։ Մատ. ԻԴ. 1։ Գործ. բ. 34, 35։ Եփես. ա. 22։ Երբ. ա. 13։ ժ. 12։
ը Տիմ. ա. 10։ Յայտ. ի. 14։
թ Մատ. ը. 6։ Մատ. իբ. 18։ Երբ. բ. 8։ ա Պետ. գ. 22։
ժ Ել. գ. 21։
ի Ել. գ. 23։ ժա. 3։
լ Կոր. ժա. 26։ Գաղ. ե. 11։
խ Հռովմ. ը. 36։ Ել. գ. 9։ ը Կոր. գ. 10, 11։ ժա. 23։
ծ Թես. բ. 19։
կ Կոր. ա. 8։
հ Ես. իբ. 13։ Ծգ. 13. Ծագ. բ. 24։ Ղուկ. ժբ. 19։
ձ Ել. ե. 6։
ղ Հռովմ. ժգ. 11։ Եփես. ե. 14։
ճ Թես. գ. 5։
մ Ել. գ. 5։
յ Նեեմ. լե. 3։
ն Յովհ. ժբ. 24։
շ Դան. ժբ. 3։ Մատ. ժգ. 43։
ո Ել. գ. 21։
չ Նեեմ. բ. 7։
պ Հռովմ. ե. 14։
ջ Յովհ. ե. 24, 39, 40, 54, 57. Ել. գ. 21։ Կազ. գ. 4։
ռ Նեեմ. բ. 7։ գ. 19։ Յովհ. գ. 31։

ջին մարդը երկրիցն է՝ հողեղէն. Բայց երկրորդ մարդն է Տէրը երկինքից։
48 Ինչպէս հողեղէնը, այնպէս էլ հողեղէնները. Եւ ինչպէս երկնաւորը,
49 այնպէս էլ երկնաւորները։ Եւ ինչպէս հողեղէնի պատկերը հագանք, Երկնաւորի պատկերն էլ պիտի հագ-
50 նենք։ Միայն թէ սա եմ ասում, եղբարք, Որ մարմին եւ արիւն չեն կարող Աստուծոյ արքայութիւնը ժառանգել. եւ ոչ էլ ապականութիւնը ժառանգում է անապականութիւնը։
51 Ահա մի խորհուրդ եմ ասում ձեզ. Ոչ թէ ամենքս կ'ննջենք, Այլ ա-
52 մենքս կ'փոխուինք։ Ցանկարծ՝ մի ականթարթում յետին փողի ժամանակին. Որովհետեւ փողը կ'փչուի, եւ մեռելները յարութիւն կ'առնեն անապականելի, եւ մենք կ'փոխուինք։
53 Վասնզի պէտք է որ այս ապականացուն հագնէ անապականութիւնը, եւ այս մահկանացուն հագնէ անմահու-
54 թիւնը։ Եւ երբոր այս ապականացուն անապականութիւնը կ'հագնէ, եւ այս մահկանացուն անմահութիւնը, այն ժամանակ կ'լինի այն խօսքը որ գրուած է թէ՝ Մահն ընկղմուեցաւ յաղ-
55 թութեան մէջ։ Ո՛վ մահ, ո՞ւր է քո խայթոցը. Դերեզման, ո՞ւր է քո յաղ-
56 թութիւնը։ Մահի խայթոցը մեղքն է, Եւ մեղքի զօրութիւնը՝ օրէնքը։
57 Բայց չնորհակալութիւն Աստուծուն, Որ տուաւ մեզ յաղթութիւնը մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի ձեռով։
58 Ուրեմն, սիրելի եղբարքս, հաստատ եղէք, անշարժ կացէք, ամեն ժամանակ աւելի առաջացէք Տիրոջ գործումը, գիտացէք, որ ձեր աշխատանքը զուր չէ Տէրումը։

ԳԼ. ԺԶ

Բարեգործութեան համար տուրք ժողովել. Հաւատքի մէջ հաստատ մնալ։

1 Բայց այն տուրք ժողովելու կողմանէ՝ որ սուրբերի համար է, ինչպէս Գաղատացիների եկեղեցիներին պատուիրեցի, այնպէս էլ դուք արէք։
2 Ամեն մէկ միաշաբաթ օրերը ձեղանից ամեն մէկը Թող իրան մօտ հաւաքէ՝
3 ինչ որ կ'յաջողուի։ Որ չլինի թէ երբոր գամ, այն ժամանակ ժողովելը լինի. բայց երբոր գամ՝ նորանց որ Թղթերով ընտրեցիք, նորանց կ'ուղարկեմ՝ որ ձեր բնծան տանեն Երու-
4 սաղէմ։ Եթէ ես էլ արժան լինի
5 գնալ, Թող ինձ հետ գնան։ Բայց ձեզ մօտ կ'գամ՝ երբ որ Մակեդոնիայի միջովն կ'անցնեմ. Որովհետեւ Մա-
6 կեդոնիայի միջովը մեն կ'գամ։ Եւ կարելի է որ ձեզ մօտ կ'մնամ՝ կամ թէ ձմեռը կ'անցնեմ. Որ դուք ինձ ճանապարհ դնէք՝ որ տեղ որ գնալու-
7 լինեմ։ Որովհետեւ չեմ կամենում որ ձեզ հիմա անցնողի պէս տեսնեմ. յոյս ունիմ որ մի ժամանակ ձեզ մօտ կե-
8 նամ, եթէ Տէրը հրամայէ։ Բայց հիմա Եփեսոսումն եմ կենում՝ մինչեւ
9 Պենտեկոստէն։ Վասնզի մեծ եւ արդիւնաւոր դուռ է բացուած ինձ, Եւ հակառակողները չատ են։
10 Հիմա եթէ Տիմոթէոսը գայ, նայեցէք որ անվախ լինի ձեզ մօտ. Որ Տիրոջ գործն է գործում, ինչպէս որ
11 ես էլ։ Արդ մէկը չ'անարգէ նորան. Եւ խաղաղութիւնով ճանապարհ դրէք նորան՝ որ ինձ մօտ գայ. որ սպասում եմ նորան եղբայրների հետ։
12 Իսկ Ապողոս եղբօր համար խնդրեցի, որ չատ ազաչեցի նորան որ ձեզ մօտ գայ եղբայրների հետ. բայց ամենեւին կամք չունէր որ հիմա գար. բայց

ե Յովհ. գ. 13, 31, է Գիւտ. գ. 20, 21, ը Նահ. ե. 3, թ Հռոմ. ը. 29. ը Կոր. գ. 18. գ. 11. Փիլ. գ. 21. — Յովհ. գ. 3. ժ Մատ. ժգ. 17. Յովհ. գ. 3, 5. ի Կոր. գ. 14—16. ի Փիլ. գ. 21. լ Ղուկ. ը. 31. Յովհ. ե. 29. — Թես. գ. 13. խ Կոր. ե. 1. ծ Թես. թես. 8. Երբ. ը. 14, 15. Յայտ. ե. 14. կ Յովհ. ժգ. 14. Մեռելների բնակարան. Ուրիշ գիտութ. հ Հռոմ. գ. 19. ե. 13. ե. 3, 13. ղ Հռոմ. ե. 28. — Յովհ. ե. 4, 8. ղր Գեա. գ. 14.

ղ Գղ. գ. 8. — Գործ. գոծ. 29. թգ. 17. Հռոմ. ժե. 26. ը Կոր. ը. 4. ը. 1, 12. Գործ. ը. 19. ը Գործ. ի. 7. Յայտ. — ա. 10. ը Կոր. ը. 19. ը Կոր. ը. 4, 19. ի Գործ. ժը. 21. ը Կոր. — 16. ի Գործ. ժե. 3. ժե. 15. թոա. 1. Հռոմ. ժե. 24. ը Կոր. — 16. ի Գործ. ժը. 21. Գղ. գ. 19. Երբ. գ. 3. Յովհ. գ. 15. ի Գործ. գոծ. 26. ը Կոր. ը. 12. Կող. գ. 3. Յայտ. գ. 8. ի Գործ. ժը. 2. ի Գործ. ժը. 22. Գղ. գ. 17. ի Հռոմ. ժգ. 21. Փիլ. ը. 30. 22. — Թես. գ. 2. ա Տիմ. գ. 12. ի Գործ. ժե. 33. ի Գղ. — 12. գ. 3.

կ'զայ երբոր յարմար ժամանակ կ'ունենայ։
13 Արթուն եղէք, հաստատ կացէք հաւատքումը. արիացէք եւ զօրաւորուեցէք։
14 Ձեր բոլոր բաները թող սիրով լինին։
15 Աղաչում եմ ձեզ, եղբարք, գիտէք Ստեփանի տունը, որ Աքայեցիների առաջի պտուղն է, եւ իրանց անձերը սուրբերի ծառայութեան նուիրեցին.
16 Որ դուք էլ հնազանդ լինիք այսպիսիներին, եւ այն ամենին, որ գործի
17 Եւ աշխատանքի ընկեր են։ Ուրախ եղայ Ստեփանի եւ Փորտունատի եւ Աքայիկոսի գալու համար, որ նորանք
18 Ձեր պակասութիւնը լցրին։ Որովհետեւ իմ եւ ձեր հոգուն հանգիստ տուին. Ուրեմն ճանաչեցէք այսպիսիներին։
19 Բարեւ են տալիս ձեզ Ասիացիների եկեղեցիները. չատ բարեւ են տալիս ձեզ Տէրով Ակիւղասը եւ Պրիսկիլան Հայն եկեղեցու հետ որ նորանց տանն
20 է։ Բարեւ են տալիս ձեզ բոլոր եղբարքը. Բարեւ տուէք իրար սուրբ համբոյրով։
21 Իմ Պօղոսի ձեռքի բարեւն է։
22 Եթէ մէկը Տէր Յիսուսին չսիրէ, անիծուած լինի. Մարան աթա։
23 Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեզ
24 հետ լինի։ Եւ իմ սէրը ձեր ամենի հետ Քրիստոս Յիսուսումն. Ամէն։

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹԸ
ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

Պօղոս առաքեալի մխիթարութիւնը իր քարոզութիւնները եւ իր նեղութիւնների մէջ.

1 Պօղոս Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ Աստուծոյ կամքովը, եւ Տիմոթէոս եղբայրը. Աստուծոյ եկեղեցուն որ Կորնթոսումն է՝ համայն սուրբերի հետ որ բոլոր Աքայիայումն են.
2 Շնորհք ձեզ եւ խաղաղութիւն Աստուած մեր Հօրիցը, եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսիցը։
3 Օրհնեալ Աստուած եւ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հայրը, գթութիւնների Հայրը եւ ամեն մխիթարութեան Աստուածը.
4 Որ մխիթարում է մեզ մեր ամեն նեղութիւնումը, որ մենք կարող լինենք մխիթարել նորանց որ ամեն դժուարութիւնում են՝ այն մխիթարութիւնովն որով մենք Աստուածմանից մխիթարվում ենք։
5 Որովհետեւ ինչպէս Քրիստոսի չարչարանքները աւելանում են մեզանում, այնպէս էլ Քրիստոսի ձեռովը չատանում է մեր մխիթարութիւնը։
6 Եւ եթէ նեղութիւն ենք քաշում, այն Ձեր մխիթարութեան եւ փրկութեան համար է. որ յաջողում է այն չարչարանքների համբերութիւն

1 Մատ. իգ. 42, իե. 13, Քհնա. ե. 6, Գաղ. ե. 8, Հգ. ժե. 1, Փիլ. ա. 27, գ. 1, Քհնա. գ. 8, բ Քհնա. բ. 14։
3 Եփես. գ. 10, Կող. ա. 11, Գղ. ժգ. 1, Գաղ. գ. 8, Գղ. ա. 16։
4 Հռոմ. ժգ. 5։
5 Կող. ը. 24, Բ. 1, Եբր. գ. 10։
6 Եբր. ժգ. 17։
7 Եբր. գ. 10։
8 Կող. ժա. 9, Գիւղ. բ. 30, Գիւղ. 13։
9 Կող. գ. 8։
10 Քհնա. ե. 12, Փիլ. բ. 29, Հռոմ. ժգ. 5, 15, Գիւղ. 3։
11 Հռոմ. ժգ. 16։
12 Կող. գ. 16, բ Քհնա. գ. 17։
13 Եփես. գ. 24։
14 Գաղ. ա. 8, 9։
15 Ա. յիշեմ՝ մեր Տէրը գալիս է։
16 Ես Յուդ. 14, 15։
17 Հռոմ. ժգ. 20։

18 Կող. ա. 1, Եփես. ա. 1, Կող. ա. 1, Տիմ. ա. 1, Բ Տիմ. ա. 1։
19 Փիլ. ա. 1, Կող. ա. 2։
20 Հռոմ. ա. 7, Կոր. ա. 3, Գաղ. ա. 3, Փիլ. ա. 2, Կող. ա. 2, Քհնա. ա. 2, Բ Քհնա. ա. 2, Փիլմ. 3։
21 Եփես. ա. 3, Գնա. ա. 3, Գաղ. բ. 4, Գլ. գ. 10, Կող. ա. 24։
22 Ահա՝ կը նեղութիւն ենք քաշում, այն Ձեր մխիթարութեան եւ փրկութեան համար է. եւ եթէ մխիթարութեան եւ փրկութեան համար է, որ յաջողում է այն չարչարանքների համբերութիւնովը որ մենք էլ չարչարում ենք. եւ մեր յոյսը ձեզ վերայ հաստատ է։
23 Գղ. գ. 15։

Նովը, որ մենք էլ չարչարվում ենք. եւ եթէ մխիթարվում ենք, այն ձեր մխիթարութեան եւ փրկութեան հա-
7 մար է։ Եւ մեր յոյսը ձեզ համար հաստատ է. Քորովհետեւ գիտենք թէ ինչպէս չարչարանքներին մասնակից էք, այնպէս էլ մխիթարութեանը։
8 Վասնզի չենք կամենում, եղբարք, որ դուք չգիտենաք Հայն Նեղութիւնն որ Ասիայումը մեզ եղաւ. որ մեր կարողութիւնից աւելի ծանրաբեռնուեցանք. մինչեւ որ մեր կեանքի
9 յոյսն էլ կտրել էինք։ Բայց հէնց մենք ինքներս մեզ վերայ մահուան վճիռն ունէինք. Քորպէս զի մեր անձերի վերայ յոյս չդնենք, այլ Աստուծոյ վերայ
10 որ մեռեալներին յարուցանում է։ Ինր այնպիսի մահից մեզ փրկեց եւ փրկում
11 էլ է. Որին յոյս ունենք՝ թէ տակաւին կ՚փրկէ էլ Հնձր մեզ համար արած աղօթքի օգնականութեամբը Նոր չատ մարդկանցից մեզ եղած չնորհքի համար չատերի ձեռովը գոհութիւն մատուցանուի մեզ համար։
12 Որովհետեւ մեր պարծանքը սա է՝ մեր խղճմտանքի վկայութիւնը, որ սրբութիւնով եւ Հնաստուծոյ պարզութիւնովը Հե՝ ոչ թէ մարմնական իմաստութիւնով, այլ Աստուծոյ չնորհքովը վարուեցանք աշխարհքի մէջ,
13 եւ էլ աւելի դէպի ձեզ։ Վասնզի ուրիշ բաներ չենք գրում ձեզ, այլ միայն նա որ կարդում էք կամ հէնց ճանաչում էք. եւ յոյս ունիմ թէ մինչեւ
14 վերջն էլ կ՚ճանաչէք։ Ինչպէս էլ փոքր ի չատէ ճանաչեցիք մեզ. Քորովհետեւ ձեր պարծանքն ենք. Հինչպէս դուք էլ մերը՝ Տէր Յիսուսի օրովը։
15 Եւ այս վստահութիւնովը կամենում էի առաջ ձեզ մօտ գալ, Նոր
16 դուք երկրորդ չնորհք ընդունէք. Եւ ձեզանից գնալ Մակեդոնիա. եւ դարձեալ Մակեդոնիայից ձեզ մօտ գալ, եւ
17 ձեզանից ճանապարհ դցուիլ դէպի Հրէաստան։ Արդ եթէ այս միտքն արի՝ միթէ թեթեւամտութիւն գործածեցի. եւ կամ թէ այն որ խորհում եմ մարմնի կերպով եմ խորհում. որ իմ կողմանէ այն այո լինի,
18 եւ ոչը՝ ոչ։ Եւ Աստուած հաւատարիմ է, որ մեր խօսքը դէպի ձեզ այո
19 եւ ոչ չեղաւ։ Քորովհետեւ Աստուծոյ Որդին Յիսուս Քրիստոսը, որ մեզանով ձեր մէջ քարոզուեցաւ, ինձանով եւ Սիղուանոսով եւ Տիմոթէոսով, այո եւ ոչ չեղաւ. Նայլ այո եղաւ
20 Նորանում։ Քորովհետեւ որքան Աստուծոյ խոստումներ որ կան՝ Նորանում է այոն, եւ Նորանում է ամենը Աս-
21 տուծոյ փառքի համար մեզանով։ Բայց մեզ ձեզ հետ հրիստոսումը հաստատողը եւ Հմեզ օծողը Աստուած է.
22 Նոր մեզ կնքեց էլ. Հեւ Հոգու գրաւը
23 մեր սրտերի մէջ տուաւ։ Բայց ես Աստուծուն վկայ եմ կանչում իմ անձի վերայ. Հոր ձեզ խնայելու համար
24 միւսանգամ չեկայ Կորնթոս. Հոչ թէ ձեր հաւատքի վերայ տիրապետում ենք՝ այլ ձեր ուրախութեանը գործընկեր ենք, Քորովհետեւ դուք հաւատքով հաստատ կանգնած էք։

Գլ. Բ

Առաքեալը խնդրում է որ հնազդած անձին ներեն. Աւետարանը կեանքի հոտ է և մահուայ հոտ է.

1 Բայց ես այս որոշեցի ինձանում Հոր դարձեալ տրտմութիւնով չգամ ձեզ
2 մօտ։ Որովհետեւ եթէ ես ձեզ տրտմեցնեմ, էլ ո՞վ է ինձ ուրախացնողը
3 եթէ ոչ ինձանից տրտմողը։ Եւ հէնց այս գրեցի ձեզ, որ մի գուցէ ես եւ-կած ժամանակը Հտրտմութիւն քաշեմ նորանցից որոնցից պէտք էր ինձ ուրախ լինել, Հվստահ լինելով ձեր ամենի վերայ, որ իմ ուրախութիւնն ձեր ամենի-
4 սինն է։ Որովհետեւ շատ նեղու-

ա Հնաոմ. ը. 17։ բ Տիմ. ը. 12։ գ Գործ. ԻԲ. 23։ = Կոր. ժբ. 32։ ժգ. 9։
դ Եփես. ժե. 3, 7։ ե Ը. Գաղ. ը. 9։
զ Հնաոմ. ժե. 30։ Փիլ. ա. 19։ Փիլիմ. 22։
է Գլ. գ. 18։
ը Գլ. ը. 17. գ. 2։
թ = Կոր. ը. 4, 13։

ի Գլ. ե. 12։
ժ Փիլ. ը. 16. գ. 1։ = Թես. ը. 19, 20։
լ = Կոր. գ. 19։
խ Հնաոմ. ա. 11։
ծ = Կոր. ժգ. 5, 6։
կ Գլ. ժ. 1։
հ Մատ. ա. 1. Ղուկ. ա. 35. Գործ. Ը. 20։
ն Երբ. ժգ. 8։

Հ Հնաոմ. ժե. 9, 9։
ղ = Եփես. ը. 20, 27։
ճ Եփես. ա. 13. գ. 20։ ը Տիմ. ը. 10. Յայտ. ը. 17։
ղ Գլ. ե. 3։ Եփես. ա. 14։
Հ Հնաոմ. ա. 9. Գլ. ժա. 21. Գաղ. ա. 20. Փիլ. ա. 8։
ղղ = Կոր. գ. 21. Գլ. ը. 3. ժը. 20. ժգ. 2, 19։
ղղ = Կոր. գ. 3։ = Գաղ. ե. 3։
Հ Հնաոմ. ժա. 20։ = Կոր. ժե. 1։
—
ղ Գլ. ա. 23։ ժը. 20, 21։ ժգ. 10։
ք Գլ. ժը. 21։
ֆ Գլ. ե. 18. ը. 22։ Գաղ. ե. 10։

Քիւնից սրտիս տագնապից զրկեցի ձեզ չատ արտասուքով . Ոչ թէ՝ որ սբրտմիք , այլ որ իմ սէրը գիտենաք , որն ես առաւօրէն ունիմ ձեզ վերայ ։
5 Եւ ապա եթէ մէկը տրտմեցուցել է , Ոչ թէ ինձ է տրտմեցրել , այլ փոքր ի չատէ , որ չ՚ծանրացնեմ՝ ձեզ ամենիդ։
6 Բաւական է այնպիսի մարդին համար այն խրատը , Որ չատերիցը եղեւ ։
7 Այսուհետեւ ընդհակառակը՝ աւելի ներեցէք , եւ մխիթարեցէք . մի գուցէ չատ սաստիկ տրտմութիւնից այնպիսին խեղդուի ։ Սորա համար աղաչում եմ ձեզ , որ սէրը հաստատէք նորա
9 վերայ ։ Որովհետեւ նորա համար գրեցի էլ ձեզ , որ ձեզ փորձով գիտենամ, Եթէ արդեօք ամեն բանի մէջ հնազանդ էք ։ Բայց եթէ դուք մէկին մի բան ներէք , ես էլ . որովհետեւ ես էլ եթէ մի բան ներեմ , որին որ ներում եմ՝ ձեզ համար է Քրիստոսի առաջին
11 Որ սատանան մեզ զրկանք չ՚անէ . որ նորա խորհուրդներին անտեղեակ չենք ։
12 Բայց երբոր ես հասայ Տրովադա Քրիստոսի աւետարանի համար , Եւ դուռն բնձ համար բաց էր Տէրով ,
13 Իմ հոգու մէջ հանգստութիւն չ՚ունէի . որ իմ Տիտոս եղբօրն այնտեղ չ՚գտայ . այլ նորանցից հրաժարելով գնացի Մակեդոնիա ։
14 Բայց շնորհակալութիւն Աստուծուն՝ որ մեզ ժամանակ մեզ յաղթող է անում Քրիստոսումը եւ իր գիտութեան հոտը մեզանով յայտնը-
15 զում է ամենայն տեղ ։ Որովհետեւ մենք Քրիստոսի անուշ հոտն ենք Աստուծոյ առաջին , Թփրկուածների մէջ
16 եւ կորածների մէջ ։ Ոմանց համար մահուայ հոտ դէպի մահ . եւ ոմանց համար կեանքի հոտ դէպի կեանք . Եւ այս բաների համար ո՞վ բաւական
17 կ՚լինի ։ Որովհետեւ չատերին պէս չենք , Որ Աստուծոյ խօսքը խարդախում են . Այլ ինչպէս պարզութիւնից , ինչպէս Աստուածանից՝ Աստուծոյ առաջին խօսում ենք Քրիստոսում ։

Գլ. Գ

Օրինքի պաշտօնութեան եւ Աւետարանի պաշտօնութեան մէջ բաղդատութիւն.

1 Դարձեալ սկսում ենք մեր անձերը յանձնարարել . կամ թէ ոմանց պէս պէտք են մեզ Յանձնարարական թղթեր ձեզ վերայ՝ կամ ձեզանից յանձ-
2 նարարականներ ։ Մեր թուղթը դուք էք՝ մեր սրտի մէջ գրուած՝ ամեն մարդկանցից իմացուած եւ կարդացուած ։
3 Դուք յայտնի էք թէ Քրիստոսի թուղթն էք՝ մեր ծառայութիւնովը եղած . եւ գրուած՝ ոչ թէ թանաքով , այլ կենդանի Աստուծոյ Հոգովը . Ոչ թէ քարի տախտակների վերայ , Այլ սրտի մարմնեղէն տախտակների վերայ։
4 Եւ այսպիսի վստահութիւն ունինք առ
5 Աստուած Քրիստոսի ձեռովը ։ Ոչ թէ մենք մեզանից բաւական ենք մի բան միտք անելու ինչպէս մեզանից, Այլ մեր բաւական լինելն Աստուածանից է .
6 Որ մեզ բաւական էլ արաւ Էնոր կըտակարանի Պաշտօնեայք լինելու՝ Ոչ թէ գրի , այլ հոգու . Որովհետեւ գիրն սպանում է , Այլ հոգին կենդանացնում է ։ Բայց եթէ մահի պաշտօնը գրով Քարերի վերայ փորուած՝ փառքով եղաւ , Հիմնելու որ Իսրայէլի որդիքը չէին կարող Մովսէսի երեսին մտիկ անել Նորա երեսի փառքի համար , որ խափանուող էր , Ո՞րքան աւելի հոգու պաշտօնը փառքով չ՚լինի ։
9 Որովհետեւ եթէ դատապարտութեան պաշտօնը փառքով էր , Շատ ո՞րքան աւելի արդարութեան պաշտօնը փառ-
10 քով է ։ Վասնզի այն փառաւորն էլ փառաւոր չէ այս մասին այն զերա-

---

Գլ. ե. 8, 9, 12.
բ ա Կոր. ե. 1.
գ Գաղ. գ. 12.
բ ա Կոր. ե. 4, 5. ա Տիմ. ե. 20.
ը Գաղ. գ. 1.
թ Գլ. ե. 15. ժ. 6.
ժ Գոր. ժգ. 8. ի. 6.
ի ա Կոր. ժգ. 9.
լ Գլ. է. 5, 6.
խ Երբ. ա. 3.
ծ ա Կոր. ա. 18.

կ Գլ. գ. 3.
հ Ղուկ. բ. 34. Յովհ. բ. 30. ա Պետ. բ. 7, 8.
յ ա Կոր. ժե. 10. Գլ. գ. 5, 6.
ղ Գլ. գ. 2. ժա. 13. բ Պետ. բ. 3.
ճ Գլ. ա. 12. գ. 2.
—
ո Գլ. ե. 12. ժ. 8, 12. ժբ. 11. ճ Գոր. ժբ. 37.

ք ա Կոր. բ. 2.
ռ ա Կոր. գ. 1.
ս Նէ. է գ. 12. լգ. 1.
վ Յով. ի. 8. Եբեմ. լա. 33. Եզեկ. ժա. 19. լգ. 26. Երբ. ը. 10.
տ Եբեմ. ժե. 5. գ. ը. 16.
ր ա Կոր. ժե. 10. Փիլ. բ. 13.
ց Եբեմ. լա. 31. Ա՝ա. իգ. 28. Երբ. ը. 8, 9.
ւ ա Կոր. գ. 5. ժե. 10. Գլ. ե. 18. Եփես. գ. 7. Կող. ա. 25. ա Տիմ. ա. 11, 12. բ Տիմ. ա. 11.
ք Հռոմ. ը. 27, 29. է. 6.
օ Հռոմ. գ. 20. գ. 19. է. 9—11. Գաղ. գ. 10.
ֆ Յով. գ. 64. Հռոմ. ը. 3. բ Հռոմ. է. 10.
և Ել. լգ. 1, 38. ը Որ. ժ. 1 և 26.
ա Ել. լգ. 29, 30, 35.
բ Գաղ. գ. 5.
գ Հռոմ. ա. 17. գ. 21.

11 զանցող փառքի համար։ Որովհետեւ եթէ այն խափանուողը փառքով էր, որքան աւելի փառքով է հաստատ
12 մնացողը։ Արդ այսպիսի յոյս ունենալով՝ շատ համարձակութեամբ ենք
13 վարուում։ Եւ ոչ թէ ինչպէս Մովսէսն իր երեսի վերայ քող էր դնում՝ որ Իսրայէլի որդիքը չնայեն խափան-
14 ուելիք ըն-դէդէ վախճանին. Բայց նոցանց միտքը կուրացաւ. որ մինչեւ այս օրուայ օրը այն քողը մնում է Հին կտակարանի կարդացմունքի վերայ վեր չ'առնուած, որովհետեւ Քրիստոսով
15 խափանուում է։ Այլ մինչեւ այսօր երբոր Մովսէսին կարդում են, մի քող ըն-
16 կած է նորանց սրտերի վերայ։ Բայց երբոր դէպի Տէրը կ'դառնան, նայն
17 քողը վեր կ'առնուի։ Որովհետեւ Տէրն է Հոգին. որտեղ որ Տիրոջ Հո-
18 գին է՝ այնտեղ է ազատութիւն։ Բայց մենք ամենս՝ բաց երեսով Տիրոջ փառքն Հինչպէս հայելու մէջ տեսնելով՝ նոյն պատկերի նման կերպարանափոխուում ենք փառքից դէպի փառք, ինչպէս թէ Տիրոջ Հոգուցը։

Գլ. Դ

Աւետարանը կրածների մէջ ծածկուած, բայց հաւատացեալների մէջ փայլուն է։

1 Սորա համար այս պաշտօնն ունենալով, ինչպէս որ ողորմութիւն
2 գտանք, չենք ձանձրանում, Այլ ամօթալի ծածուկ բաները մերժել ենք. եւ խորամանկութեամբ չենք վարուում. Եւ Աստուծոյ խօսքն էլ չենք ծռում. Այլ ճշմարտութեան յայտնութիւնովը Հմեր անձերն ընդունելի ենք անում ամեն մարդկանց խղճմտանքին՝ Ա-
3 ստուծոյ առաջին։ Իսկ եթէ մեր աւետարանը ծածկուած էլ լինի, նա կո-
4 րածների մէջ է ծածկուած. Հորոնցում այս աշխարհի աստուածը Հայն անհաւատների սրտերը կուրացրեց, Որ Քրիստոսի փառաւոր աւետարանի լուսաւորութիւնը չ'ծագէ նորանց վրայ. Որ անեղեւոյթ Աստուծոյ պատ-
5 կերն է։ Հորովհետեւ մենք ոչ թէ մեր անձերն ենք քարոզում, այլ Տէր Յիսուս Քրիստոսին. Եւ մեզ ձեր ծա-
6 ռաներ Յիսուսի համար։ Հորովհետեւ Աստուած որ ասեց թէ խաւարիցը լոյս ծագէ, Հինքը մեր սրտերի մէջ ծագեցրեց՝ Աստուծոյ փառքի գիտութեան լուսաւորութիւնը տալու համար Յի-
7 սուս Քրիստոսի դէմքումը։ Բայց այս գանձն ունինք Հողի անօթներում. Որ զօրութեան գերազանցութիւնը Աստուածունը լինի, եւ ոչ թէ
8 մեզանից։ Ամեն բանի մէջ նեղուած ենք, բայց չենք ճնշուած. կարօտ ենք,
9 բայց չենք տարակուսել. Հալածուած, բայց երեսից չ'ընկած. Վայր ընկած,
10 բայց չ'կորած. Ամեն ժամանակ Յիսուսի մեռնելը մեր մարմնումը կրում ենք՝ որ Յիսուսի կեանքն էլ մեր
11 մարմնումը յայտնուի։ Որովհետեւ մենք կենդանիներս միշտ Յիսուսի համար մահի ենք մատնուում. որ Յիսուսի կեանքն էլ յայտնուի մեր մահկա-
12 նացու մարմնումը։ Ամնպէս որ մահը մեզանում է գործում, եւ կեանքը
13 ձեզանում։ Բայց միեւնոյն հաւատքի հոգին ունենալով, ինչպէս գրուած է. Հաւատացի եւ նորա համար խօսեցի. մենք էլ հաւատում ենք՝ եւ
14 սորա համար էլ խօսում ենք։ Գիտենալով որ Տէր Յիսուսին յարուցանողը մեզ էլ Յիսուսի հետ կ'յարուցանէ, եւ ձեզ հետ իր առաջին կը
15 կանգնեցնէ։ Հորովհետեւ ամեն բան

---

4 Գլ. ե. 4. Եփես. գ. 19. Մ Եզ. լգ. 33, 35.
5 Հռոմ. ժ. 4. Գաղ. գ. 22.
6 Ես. գ. 10. Մատ. ժգ. 11, 14. Յովհ. ժբ. 40. Գործ. իգ. 26. Հռոմ. ժ. 7, 8, 25. Գլ. գ. 4.
7 Ղեւ. լգ. 34. Հռոմ. ժ. 23, 24.
— Ես. խե. 7.
8 Հմբ. 6. — Սաղ. ժ. 45. Գլ. գ. 4, 6. — Տիմ. ա. 11.
9 — Սաղ. ժգ. 12. — Հռոմ. ը. 29. — Սաղ. ժե.
49. Սաղ. գ. 10.
—
— Գլ. գ. 6.
10 — Սաղ. ե. 25. — Տիմ. ա. 15.
11 Գլ. ը. 17. — Փիլ. ը. 3, 5.
12 Գլ. գ. 4, 7. ե. 14.
13 Գլ. ե. 11.
14 — Սաղ. ա. 15. Գլ. ը. 15. — Փիլ. ը. 10.
15 Յովհ. ժբ. 31. ժգ. 30. ժգ. 11. Եփես. գ. 12.
16 Ես. գ. 10. Յովհ. ժբ. 40. Գլ. գ. 14.
17 Սաղ. գ. 17. Փիլ. գ. 10.
18 Հռոմ. ը. 17. Բ Տիմ. բ. 11, 12. — Գաղ. գ. 13.
19 Սաղ. խգ. 33. Հռոմ. ը. 36. — Սաղ. ժե. 31, 49. Գլ. ա. 8, 9.
20 Գլ. ժգ. 9.
21 Հռոմ. ա. 13. Բ Գաղ. ա. 1.
22 Սաղ. ճժգ. 10.
23 Հռոմ. ը. 11. — Սաղ. գ. 14.
24 Սաղ. գ. 3. Գլ. ա. 6. Սաղ. ա. 34. Բ Տիմ. բ. 10.

ձեզ համար է. ո՞ր չատացած չնորհքը չատերի գոհութիւնին՝ աւելանայ Աստուծոյ փառքի համար։
16 Նորա համար չենք թուլանում. այլ թէ եւ մեր դրսի մարդը փճանում է, բայց մեր ներսի մարդն օրէցօր նո-
17 րոգվում է։ Վերջիւնս մեր այժմեան թեթեւ նեղութիւնը ամենագերազանց յաւիտենական փառքի մեծութիւն է
18 գործում մեզ համար, ո՞ր այս երեւող բաներին չենք մտիկ անում, այլ աներեւոյթներին. որովհետեւ երեւողները ժամանակաւոր են, իսկ չերեւողները յաւիտենական։

Գլ. Ե

Հաւատացեալների յուսաբերութիւնը աւետարանով։

1 Որովհետեւ գիտենք որ ո՞եթէ մեր վրանի երկրաւոր չինուածքը քանդուի, Աստուածմանից մի չինուածք
2 ունինք՝ անձեռագործ մի տուն, որ յաւիտենական է երկնքումը։ Ետ հէնց սորանում հառաչում ենք ցանկանալով հագնել մեր այն բնակու-
3 թիւնը որ երկնքիցն է։ Միայն թէ՝ երբոր այն հագնենք, մերկ չգըտ-
4 նուինք։ Որովհետեւ մենք այս վրանի տակ լինողներս հառաչում ենք ծանրութիւնն կրելով. որ չենք կամենում հանուիլ, ա՛յլ ա՛ր- վերայ հագնել. որ մահկանացուն կեանքի մէջ ընկըղ-
5 մուի։ Բայց այս բանը մեզ յայտնողը տուողը Աստուած է. Որ Հոգու
6 գրաւն էլ տուաւ մեզ։ Նորա համար ամեն ժամանակ համարձակութիւն ունինք, եւ գիտենք թէ այս մարմնումը կենալով Տէրիցը օտարանում
7 ենք։ Ա(որովհետեւ հաւատքով ենք
8 գնում, եւ ոչ թէ երեւոյթով։) Բայց վստահ ենք ետեւ աւելի ընտրում ենք այս մարմինից դուրս գնալ՝ եւ Տիրոջ
9 մօտ մանել։ Նորա համար էլ ջանք ենք անում, որ թէ կենանք՝ եւ թէ դուրս գնանք՝ հաճոյ լինենք նորան։
10 Որովհետեւ մենք ամենս պէտք է յայտնի լինենք Քրիստոսի աստանի առաջին. Որ ամեն մէկն ընդունի իր մարմնովն՝ ինչ որ գործեց՝ թէ բարի, եւ թէ չար։
11 Ա(երդ Տիրոջ ահաւորութիւնը գիտենալով, մարդկանց համոզում ենք. Բայց Աստուծոյ առաջին յայտնի ենք. եւ ես յոյս ունիմ՝ որ ձեր խղճմտան-
12 քումն էլ յայտնի ենք։ Ինչ թէ գարձեալ մեր անձերը ձեզ յանձնարարում ենք. Այլ պատճառ ենք տալիս ձեզ՝ մեզ համար պարծենալու, որ մի բան ունենաք նորանց դէմ, որ պարծենում են աչքի առաջին եւ ոչ թէ սրտով։
13 Որովհետեւ եթէ գժուած ենք՝ Աստուծոյ համար է. եւ եթէ զգաստ
14 ենք՝ ձեզ համար է։ Վասնզի Քրիստոսի սէրը ստիպում է մեզ՝ որ ես ենք միտք անում, թէ հենէ մէկն ամենի տեղ մնաւ, ուրեմն ամենը մնաւած
15 են. Եւ ամենի համար մնաւ, Որ կենդանի լինողները այլ եւս ոչ թէ իրանց անձերի համար կենդանի լինեն, այլ նորա համար՝ որ իրանց համար մնաւ, եւ յարութիւն առաւ։
16 Ուրեմն այսուհետեւ մենք ոչ օրէն չգիտենք մարմնի կողմանէ. եւ թէեւ Քրիստոսին էլ գիտէինք մարմնի կողմանէ, ա՛յլ հիմա այլ եւս չգիտենք։
17 Ա(ուրեմն եթէ մէկը Քրիստոսումն է՝ Նոր ստեղծուած է. Հինները անցան,
18 ահա ամեն բան նոր եղաւ։ Բայց այն ամենն Աստուածմանից է. Որ մեզ իրան հետ հաշտեցրեց Յիսուս Քրիստոսի ձեռով. եւ մեզ հաշտութեան
19 պաշտօնը տուաւ։ Ո՞րովհետեւ Աստուած էր Քրիստոսումը որ աշխարհը հաշտեցրեց իրան հետ, եւ նորանց յանցանքները չհամարեց նորանց եւ

–Գլ. ա. 11։ բ. 19։ Բ. 11, 12։
=Հռոմ. է. 23։ Եփես. գ. 16։ Կող. գ. 10։ = Գնաց. գ. 4։
էՄատ. ժ. 12։ Հռոմ. բ. 18։ = Գնաց. ա. 6։ ի. 10։
=Հռոմ. բ. 24։ Գլ. ի. 7։ Եբր. ժ. 1։
—
–Եբր գ. 19։ Գլ. գ. 7. բ Գնաց. ա. 13, 14։
բՀռոմ. բ. 23։
գ Յայտ. գ. 18։ Ժգ. 15։ դա Կոր. ժի. 33, 34։
ե Ա(ա. իբ. 33։ Եփես. բ. 10։
զՀռոմ. բ. 23։ Գլ. ա. 23։ Եփես. ա. 14։ գ. 30։
էՀռոմ. բ. 24, 25։ Գլ. գ. 18։ = Կոր. Ժգ. 12։ Եբր. ժա. 1։
ըԳլ. ա. 23։
թՄատ. իե. 31, 32։ Հռոմ. Ժգ. 10։
իՀռոմ. բ. 6։ Գաղ. գ. 8։ Եփես. գ. 9։ Կող. գ. 24։
ձՅայտ. իբ. 12։
ղԲար լա. 23։ Եբր. ժ. 31։ Յուդ. 23։
ճԳլ. գ. 2։
յԳլ. գ. 1։
ՅԳլ. ա. 14։
ոԳլ. Ժա. 1, 16, 17. Ժբ. 6, 11։
չՀռոմ. ե. 15։
պՀռոմ. գ. 11, 12. Ժգ. 7, 8։ = Կոր. գ. 19։ Գաղ. բ. 20։ = Գնաց. ե. 10։ = Գնաց. գ. 2։
ջՄատ. Ժբ. 30։ Յովհ. Ժե. 14։ Գաղ. ե. 6։ Գլ. գ. 7, 8։ Կող. գ. 11։
ռՅովհ. գ. 64։
սՀռոմ. բ. 9. Ժգ. 7։ Գաղ. գ. 13։
տԳաղ. ե. 6. գ. 15։
քՆա. իգ. 18, 19, կե. 17։ Եփես. բ. 15։ Յայտ. իա. 8։
քՀռոմ. ե. 10։ Եփես. բ. 16. Կող. ա. 20։ = Յովհ. բ. 2. գ. 10։
օՀռոմ. գ. 24, 25։

հաչտութեան խօսքը մեր միջումը
20 դրաւ։ Արդ Քրիստոսի կողմից նպատ-
ակամաւորութիւն ենք անում, Իբրեւ
Թէ Աստուած է յորդորում մեզանով.
աղաչում ենք Քրիստոսի տեղ հա-
21 տուելէք Աստուծոյ հետ։ Զի զհամեստեւ
Ապաստ նորան, որ մեղք չգիտէր,
մեզ համար մեղք արաւ. Որ մենք
Աստուծոյ արդարութիւնը լինենք նո-
րանում։

Գլ. Զ

Քրիստոսի հաւատարիմ պաշտօնեութիւնը. Պետութիւն. Ներքին և չար ընկերութիւններից ետ կենալու յորդոր.

1 Եւ մենք Գործակից լինելով նաեւ
Բաղաչում ենք, որ դուք Աստուծոյ
չնորհքը դուք տեղը չընդունէք։
2 Որովհետեւ ասում է. Ընդունելի
ժամանակում լսեցի քեզ, եւ փրկու-
թեան օրում օգնեցի քեզ. ահա հիմա
է ընդունելի ժամանակ. ահա հիմա է
3 փրկութեան օր։ Ոչ մի բանով ոչ մի
գայթակղութիւն չենք տալիս, որ
4 պաշտօնը չնախատուի. Այլ ամեն
բանի մէջ մեր անձերը ընծայում ենք
ինչպէս Աստուծոյ պաշտօնեաներ
շատ համբերութիւնով նեղութիւննե-
րում, վիշտերում, չարչարանքներում,
5 Ծեծերում, բանտերում, խռովու-
թիւններում, աշխատանքներում,
6 հսկումներում, ծոմերում, Սրբու-
թիւնով, գիտութիւնով, երկայնմըտ-
ութիւնով, քաղցրութիւնով, Սուրբ
7 Հոգով, անկեղծ սիրով, Ճշմարտու-
թեան խօսքով, Աստուծոյ զորու-
թիւնով, Արդարութեան զէնքերով
8 աջ կողմից եւ ձախ կողմից. Փառքով
եւ անարգանքով, պարսաւանքով եւ
գովասանքով, Ինչպէս մոլորեցնողներ
9 բայց ճշմարիտներ. Ինչպէս չճանաչ-
ուածներ, բայց Լաւ ճանաչուածներ.
Ինչպէս Մեռնածներ, բայց ահա կեն-
դանի ենք. Ինչպէս Խաստժուածներ,
10 բայց չսպանուածներ, Ինչպէս տըրտ-

մածներ, բայց միշտ ուրախներ. Ինչ-
պէս աղքատներ, բայց շատերին հա-
րըստացնողներ. Ինչպէս Թէ ոչինչ
չունեցողներ, բայց ամեն բան ունե-
11 ցողներ։ Մեր բերանը բացուած է
դէպի ձեզ, ով Կորնթացիներ, Մեր
12 սիրտը լայնացած է. Դուք մեզանից
նեղութիւն չունիք, Միայն Թէ ձեր
13 սրտերումն էք նեղվում։ Եւ ես իբրեւ
նոյն հատուցումը Ընդ(Ինչպէս
Թէ որդիների հետ եմ խօսում,) դուք
էլ լայնացէք։
14 Անհաւատների հետ այլախառն լծա-
կից մի լինիք. Որովհետեւ ինչ մաս-
նակցութիւն ունի արդարութիւնը
անօրէնութեան հետ. եւ ինչ հաղոր-
դութիւն ունի լոյսը խաւարի հետ։
15 Եւ ինչ միաբանութիւն ունի Քրիս-
տոսը Բելիարի հետ. կամ ինչ բաժին
ունի հաւատացեալն անհաւատի հետ։
16 Կամ ինչ համաձայնութիւն ունի Աս-
տուծոյ տաճարը կուռքերի հետ.
Որովհետեւ դուք կենդանի Աստուծոյ
տաճարն էք. Ինչպէս Աստուած ասեց
Ընդ Նորանցում կ'բնակուեմ, եւ Նորան-
ցում մեն կ'գամ. եւ Նորանց Աստ-
ուած կ'լինեմ, եւ Նորանք իմ ժողո-
17 վուրդ։ Ընորա համար Նորանց միջի-
ցը դուրս գնացէք եւ բաժանուեցէք,
ասում է Տէրը, եւ պիղծ բաների մի
18 դպչիք։ Եւ ես կ'ընդունեմ ձեզ, Եւ
եմ ձեզ հայր կ'լինիմ. եւ դուք ինձ
որդիներ եւ աղջիկներ կ'լինիք, ա-
սում է Ամենակարող Տէրը։

Գլ. Է

Յորդոր դէպի մաքուր կեանք. Առաքեալը յայտնում է իր մխիթարութիւնը. երբոր Տիտոսն նորան պատմեց նրանց անկեղծ ապաշխարութիւնը.

1 Արդ ապսպիսի խոստումներ ունե-
նալով, սիրելիներ, մեր անձերը սրբ-
ենք հոգու եւ մարմնի ամեն պղծու-
թիւնից, սրբութիւնը կատարենք
Աստուծոյ ահովը։

Ա Յոր ԺԹ. 23. Մտթ. ը. 7. Գլ. գ. 6. Եփես. գ. 20. Գլ. գ. 1. Ես. Ծգ. 6, 9, 13. Գաղ. գ. 13. = Գործ. ը. 22, 24. = Յովհ. գ. 5. — Հռոմ. ա. 17. Ե. 19. Ժ. 3. — = Կոր. գ. 9. Բ Գլ. Ե. 20. Է Երր. Ժը. 15. Ը Ես. Խբ. 8. Ի Հռոմ. Ժգ. 13. = Կոր. Բ. 12. Ժ. 32. Ձ = Կոր. գ. 1. Ղ Գլ. Ժ. 23. Ե. Ի Գլ. Ե. 2. Է. 14. Ձ Գլ. գ. 2. Է. 14. Ճ = Կոր. ը. 4. Ի Գլ. Ժ. Ե. Եփես. գ. 11, 13. Ր Տիմ. գ. 7. Ի Գլ. գ. 3. Ե. 11. Ժա. 6. Ձ = Կոր. գ. 9. Գլ. ա. 9.

Գ. 10, 11. Ի = Պտգ. Ծժը. 19. Ի Գլ. Է. 3. Լ Գլ. Ժը. 19. Ճ = Կոր. գ. 14. Ի Ը Ը. 2, 3. = Կոր. Ե. 9, Է. 30. Ա = Թագ. Ե. 2, 3. Գ Թագ. Ժը. 21. = Կոր. Ժ. 30, 31. Եփես. Ե. 7, 11. Ե = Կոր. գ. 16. Գ. 19. Ե. Ֆիլ. ը. 21, 22. Երր. գ. 6. Ը Գլ. ԻԹ. 45. Գաղ. Իգ. 12. Երեմ. լա. 33. լը. 38. Եզեկ. Ժա. 20. լգ. 28. լե. 26 և այլն. Զ Գործ. ը. 8. Ժը. 9. Ի Ես. Ժը. 11. Գլ. Է. 1. Յայտ. Ժը. 4. Ա Երեմ. լա. 1, 9. Յայտ. Իա. 7. — Գլ. գ. 18. = Յովհ. գ. 3.

2 Տեղ արէք մեզ. մենք ոչ ոքի վնաս
չենք տուել, ոչ ոքին չենք փճացրել,
3 ոչ ոքին չենք զրկել։ Ոչ թէ դատա-
պարտելու համար եմ ասում. Եորով-
հետեւ առաջուց ասեցի, որ դուք մեր
սրտերումն էք՝ նէ հետ միասին կեն-
4 դանի լինելու եւ մեռնելու էլ։ Շատ
համարձակութիւնը չատ է դէպի ձեզ.
Լցատ է իմ պարծանքը ձեզ վերայ.
Սխիթարութիւնով լիքն եմ. ուրա-
խութիւնով աւելացած եմ մեր ամեն
5 նեղութիւնումը։ Որովհետեւ երբոր
հասանք Մակեդոնիա, մեր մարմինը
ոչինչ հանգիստ չունեցաւ, հապա ամեն
բանի մէջ նեղուում էինք. դրսիցը
6 կռիւներ՝ ներսիցն ահ ու վախ։ Բայց
խոնարհներին մխիթարող Աստուածը
7 մխիթարեց մեզ Տիտոսի գալովը. Ոչ
միայն նորա գալովը, այլ եւ այն մխի-
թարութիւնովը՝ որով նա ձեր մէջու-
մը մխիթարուել էր, երբոր նա պատ-
մեց մեզ ձեր սրտի փափաքը՝ ձեր
ողբալը՝ եւ ձեր ջերմեռանդութիւնը
ինձ համար, մինչեւ որ ես աւելի եւս
8 ուրախացայ. Որ թէեւ տրտմեցրի ձեզ
այն թղթովը՝ չեմ զղջում, թէ եւ
զղջացած էլ էի, որովհետեւ տեսնում
եմ որ այն թուղթը, թէեւ մի փոքր
9 ժամանակ, ձեզ տրտմեցրեց։ Հիմա
ուրախ եմ, ոչ թէ նորա համար որ
տրտմեցիք՝ այլ որ տրտմեցիք ապաշ-
խարութեան համար. որ դուք Աստու-
ծոյ ---ը կերպով տրտմեցիք, որ մեզա-
10 նից ոչ մի բանով չվնասուիք։ Որովհե-
տեւ Աստուծոյ ---ը կերպով տրտմու-
թիւնը, ապաշխարութիւն է գործում
փրկութեան համար առանց զղջալու.
Բայց աշխարհի տրտմութիւնը մահ
11 է գործում։ Որովհետեւ ահա հէնց նա
որ դուք Աստուծոյ ---ը կերպով տրտմ-
եցիք, որքան ջանք գործեց ձեզա-
նում, նաեւ արդարացումն, նաեւ
զայրոյթ, նաեւ վախ, նաեւ փափաք,
նաեւ նախանձ, նաեւ վրէժխնդրու-
թիւն. ամեն բանով ցոյց տուիք ձեր
անձերը, որ անմեղ էք այն բանումը։
12 Ուրեմն թէեւ գրեցի ձեզ՝ ոչ թէ զըր-
կողի համար էր, եւ ոչ էլ զրկեալի
համար եայլ որ ձեր ջանքը՝ որ մեզ
վերայ ունիք, յայտնի լինի ձեզ մատ
13 Աստուծոյ առաջին։ Նորա համար
մխիթարուած ենք ձեր մխիթարու-
թեան համար. եւ մանաւանդ աւելի
ուրախացանք Տիտոսի ուրախութեան
համար. Որ նորա հոգին ձեր ամե-
14 նիցը հանգիստ էր առած։ Որովհետեւ
ինչ որ էլ ձեզ համար պարծեցայ նորա
առաջին, չամաչեցի. այլ ինչպէս ամեն
բան ճշմարտութիւնով խօսեցինք ձեզ
հետ, այնպէս էլ մեր պարծանքը ճըշ-
15 մարիտ եղաւ Տիտոսի առաջին։ Եւ
նորա սէրն էլ աւելի է ձեզ վերայ,
երբոր յիշում է ձեր ամենի հնազան-
դութիւնը, թէ ինչպէս ահով եւ դո-
16 ղով ընդունեցիք նորան։ Արդ ուրախ
եմ, Որ ամեն բանի մէջ վստահու-
թիւն ունիմ ձեզ վերայ։

Գլ. Ը

Յորդոր որ առատութեամբ ողորմի Յուդայի հեղեցիներին։

1 Բայց, եղբարք, իմացնում ենք ձեզ
Աստուծոյ այն շնորհքը, որ Մակեդո-
նացիների եկեղեցիներին տրուած է։
2 Որովհետեւ նեղութեան մեծ փորձի
մէջ նորանց ուրախութեան առատե-
լութիւնը եւ նորանց ծանր աղքա-
տութիւնը չատ առատաձեռն եղաւ
3 նորանց պարզութիւնովը։ Որովհետեւ
իրանց կարողութեան չափ, վկայում
եմ, եւ կարողութիւնից էլ աւելի
4 յօժար կամքով, Շատ աղաչանքով
աղաչում էին մեզ, որ այն պաշտօնի
ընծան եւ պաշտօնի հաղորդութիւնը՝
Եսուրբերի համար, ընդունենք մենք։
5 Եւ ոչ թէ որքան որ յոյս ունէինք,
այլ իրանց անձերն էլ տուին առաջ
Տիրոջը եւ ---ը մեզ՝ Աստուծոյ կամ-
6 քովը. Եոր մենք էլ Տիտոսին աղաչե-
ցինք, որ ինչպէս առաջուց սկսեց՝
այնպէս կատարէ այդ շնորհքն էլ ձեր

ե Ծն. դ. 8, Ելք Օր. լբ. 35, ՚Ի Կոր. ա. 4, ՚Ի Տես Գլ. բ. 13, ՚Ի Կոր. ա. 4, ՚Ի Կոր. ա. 14, ՚Ի Կոր. ա. 4, Գլ. ա. 24, ՚Ի Կոր. բ. 13, ը Գլ. դ. 8, Ելք Օր. լբ. 35, ՚Ի Կոր. ա. 4, ՚Ի Տես Գլ. բ. 13, ՚Ի Կոր. ա. 4, Գլ. բ. 13, Ես. ԽԶ. 15, ա Առակ. ժե. 23, ՚Ի Գլ. բ. 4, ՚Ի Հռովմ. ժե. 23, ՚Ի Գլ. բ. 9, Գիւմ. բ. 12, Ես Թես. գ. 4, Գիւմ. 8, 21, — Մատ. ժբ. 44, ՚Ի Կոր. ա. 23, Հռովմ. ժե. 25, 26, — Կոր. ժգ. 1, 3, 4, Գլ. բ. 1, ՚Ի Հռ. 17, Գլ. ժբ. 19։

7 միջումը ։ Բայց ինչպէս ամէն բանի մէջ աւելանում էք հաւատքով, եւ խօսքով, եւ գիտութիւնով, եւ ամէն ջանքով, եւ ձեր սէրովը դէպի մեզ, Խորպէս զի այդ շնորհքումն էլ աւելա-
8 նաք ։ Ոչ թէ հրաման տալով եմ ասում, բայց ուրիշների ջանք անելու համար, եւ ձեր սէրի անկեղծու-
9 թիւնը փորձելով ։ Որովհետեւ գիտէք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը, Խոր ձեզ համար աղքատացաւ նա՝ որ հարուստ էր, որ դուք նորա աղքա-
10 տութիւնովը հարստանաք ։ Ես այս բանի մէջ մի խրատ եմ տալիս. Խոր սա օգուտ է ձեզ. որ ոչ թէ միայն անելը Խայլ եւ կամենալն առաջուց
11 սկսեցիք հերուանից ։ Բայց հիմա անելն էլ կատարեցէք. որ ինչպէս յօժարութիւն կայ կամենալու, այնպէս
12 էլ կատարելը լինի ունեցածից ։ Որովհետեւ եթէ յօժարութիւն կայ, ունեցածի չափովը է ընդունելի եւ ոչ թէ
13 չ'ունեցածի չափովը ։ Վասնզի ոչ թէ ուրիշներին հանգստութիւնն եմ Խնդ-
14 նում, եւ ձեզ նեղութիւն. Բայց հաւասարութիւնով այժմեան ժամանակում ձեր աւելութիւնը Խնդ նորանց պակասութեանը, որ նորանց աւելութիւնն էլ Խնդ ձեր պակասութեանը,
15 որ հաւասարութիւն լինի. ինչպէս գրուած է. Թէ նա որ շատ չ'աւելացաւ. եւ նա որ քիչ չ'պակասեց.
16 Բայց շնորհակալութիւն Աստուծուն, որ նոյն ջանքը ձեզ համար տուաւ
17 Տիտոսի սրտի մէջ. Խորովհետեւ նա աղաչանքն ընդունեց, եւ չտակղելով
18 յօժար կամքով ձեզ մօտ եկաւ ։ Եւ նորա հետ ուղարկեցինք Խայն եղբօրը, որ գովասանք Ոնի աւետարանումն
19 ամէն եկեղեցիների մէջ ։ Եւ ոչ թէ միայն այսքան, Խայլ եկեղեցիներիցն էլ ընտրուած՝ մեր ճանապարհորդութեան ընկեր այս շնորհքումը, Խորին մենք ծառայում ենք Տիրոջ փառքի հա-
20 մար եւ ձեր յօժար սրտովը. Ա՛յս բանիցն զգուշանալով, որ չ'լինի թէ մէկը աբատաւորէ մեզ այս առատութիւնում.
21 որին մենք ծառայում ենք ։ Որովհետեւ մտածում ենք բարի բաներ Ոնել՝ ոչ միայն Տիրոջ առաջին, Խայլ եւ
22 մարդկանց առաջին ։ Եւ նորանց հետ ուղարկեցինք մեր եղբօրը՝ որին փորձել ենք չատ բաների մէջ չատ անգամ որ ժիր է. եւ հիմա էլ աւելի ջանք անող այն մեծ վստահութեամբը որ Ոնի
23 դէպի ձեզ ։ Իսկ եթէ Տիտոսի համար Խոչ լինի, Ոնա իմ ընկերն է՝ եւ ձեզ համար իմ գործակիցը. եւ եթէ մեր եղբայրների Հոգեւորականների Ոաքելաներ են՝ եւ Քրիստոսի փառքը ։
24 Ուրեմն ձեր սէրի Ոեւ մեր ձեր համար պարծենալու ապացոյցը ցոյց տուէք դորանց ամէն եկեղեցիների առաջին ։

ԳԼ. Թ

Առաքեալը յորդորէ զհարուստսն ողորմել աղքատաց. Առատ վարձատրէ զողորմութիւնսն.

1 Որովհետեւ սուրբերի համար լինելու պաշտօնի մասին, աւելորդ է ինձ ձեզ
2 գրելը ։ Ես գիտեմ ձեր յօժարութիւնը, Խորով Մակեդոնացիների մէջ ձեզ համար պարծենում եմ. Թէ Աքայեցիները հերուանից պատրաստ են, եւ ձեր նախանձը չատերին գրգռեց ։
3 Ես եղբայրներին ուղարկեցի, որ մեր ձեզ վերայ պարծենալն զուր չ'լինի այս մասին. այլ ինչպէս ասել եմ,
4 պատրաստուած լինիք ։ Որ չ'լինի թէ՝ երբոր Մակեդոնացիներ ինձ հետ գան՝ եւ ձեզ անպատրաստ գտնեն, ամօթով լինենք մենք (որ չ'ասենք թէ՝ դուք.) այս պարծանքի վստահութեամբը ։
5 Ուրդ հարկաւոր համարեցի եղբայրներին աղաչել, որ առաջ ձեզ մօտ գան, եւ առաջուց պատրաստեն ձեր առաջուց խոստացած օրհնութիւնը, որ պատրաստ լինի, այնպէս ինչպէս օրհնութիւն, եւ ոչ թէ ինչպէս ագահու-

---

Գ՝ Կոր. ա. 5. ժբ. 8.
Գղ. Ք. 8.
Ը՝ Կոր. է. 6.
Ե Մատ. ը. 20. Ղուկ. Ք. 38. Փիլ. բ. 6, 7.
Զ՝ Կոր. է. 25.
Է Ղուկ. ԺՔ. 17. Մատ. Ժ. 41. = Տիտ. գ. 18, 19։ Երբ. ժգ. 16.
Ը Գղ. Ք. 3.
Թ Մատ. ԺԲ. 43, 44։ Ղուկ. ԻԱ. 3.
Ժ Ես. ԺԶ. 18.
Ժա Հռ. Ը. 6.
Ժբ Գղ. ԺԲ. 18.
Ժգ Գղ. Ք. 8.
Ժդ Հռոմ. ԺԲ. 17. Փիլ. գ. 8։ = Գաղ. ը. 12.
Ժե Փիլ. բ. 25.
Հատկութիւնները
Ժզ Գղ. է. 14. Ք. 2.
—
Ա Գղ. գ. 13.
Բ Հռոմ. ԺԲ. 17. Փիլ. գ. 8։ = Գաղ. ը. 12.
Գ Փիլ. բ. 25.
Դ Գղ. Ը. 10.
Ե Գղ. Ը. 17.
Զ Գղ. Ը. 24.
Է Գղ. Ը. 10.
Ը Գղ. Ը. 6, 17, 18, 22։
Թ Գղ. Ը. 6, 7, 8, 9։
Ժ Գղ. Ը. 10.
Ժա Գղ. Ը. 10.
Ժբ Գղ. Ը. 10.
Ժգ Գղ. Ը. 10.
Ժդ Գղ. Ը. 10.
Ժե Գղ. Ը. 10.
Ժզ Գղ. Ը. 10.
Ժէ Գղ. Ը. 10.
Ժը Գղ. Ը. 10.
Ժթ Գղ. Ը. 10.
Ի Գղ. Ը. 10.
Իա Գղ. Ը. 10.
Իբ Գղ. Ը. 10.
Իգ Գղ. Ը. 10.
Իդ Գղ. Ը. 10.
Իե Գղ. Ը. 10.
Իզ Գղ. Ը. 10.
Իէ Գղ. Ը. 10.
Իը Գղ. Ը. 10.
Իթ Գղ. Ը. 10.
Լ Գղ. Ը. 10.
Լա Գղ. Ը. 10.
Լբ Գղ. Ը. 10.
Լգ Գղ. Ը. 10.
Լդ Գղ. Ը. 10.
Լե Գղ. Ը. 10.
Լզ Գղ. Ը. 10.
Լէ Գղ. Ը. 10.
Լը Գղ. Ը. 10.
Լթ Գղ. Ը. 10.
Խ Գղ. Ը. 10.
Խա Գղ. Ը. 10.
Խբ Գղ. Ը. 10.
Խգ Գղ. Ը. 10.
Խդ Գղ. Ը. 10.
Խե Գղ. Ը. 10.
Խզ Գղ. Ը. 10.
Խէ Գղ. Ը. 10.
Խը Գղ. Ը. 10.
Խթ Գղ. Ը. 10.
Ծ Գղ. Ը. 10.
Ծա Գղ. Ը. 10.
Ծբ Գղ. Ը. 10.
Ծգ Գղ. Ը. 10.
Ծդ Գղ. Ը. 10.
Ծե Գղ. Ը. 10.
Ծզ Գղ. Ը. 10.
Ծէ Գղ. Ը. 10.
Ծը Գղ. Ը. 10.
Ծթ Գղ. Ը. 10.
Կ Գղ. Ը. 10.
Կա Գղ. Ը. 10.
Կբ Գղ. Ը. 10.
Կգ Գղ. Ը. 10.
Կդ Գղ. Ը. 10.
Կե Գղ. Ը. 10.
Կզ Գղ. Ը. 10.
Կէ Գղ. Ը. 10.
Կը Գղ. Ը. 10.
Կթ Գղ. Ը. 10.
Հ Գղ. Ը. 10.
Հա Գղ. Ը. 10.
Հբ Գղ. Ը. 10.
Հգ Գղ. Ը. 10.
Հդ Գղ. Ը. 10.
Հե Գղ. Ը. 10.
Հզ Գղ. Ը. 10.
Հէ Գղ. Ը. 10.
Հը Գղ. Ը. 10.
Հթ Գղ. Ը. 10.
Ձ Գղ. Ը. 10.
Ձա Գղ. Ը. 10.
Ձբ Գղ. Ը. 10.
Ձգ Գղ. Ը. 10.
Ձդ Գղ. Ը. 10.
Ձե Գղ. Ը. 10.
Ձզ Գղ. Ը. 10.
Ձէ Գղ. Ը. 10.
Ձը Գղ. Ը. 10.
Ձթ Գղ. Ը. 10.
Ղ Գղ. Ը. 10.
Ղա Գղ. Ը. 10.
Ղբ Գղ. Ը. 10.
Ղգ Գղ. Ը. 10.
Ղդ Գղ. Ը. 10.
Ղե Գղ. Ը. 10.
Ղզ Գղ. Ը. 10.
Ղէ Գղ. Ը. 10.
Ղը Գղ. Ը. 10.
Ղթ Գղ. Ը. 10.
Մ Գղ. Ը. 10.
Մա Գղ. Ը. 10.
Մբ Գղ. Ը. 10.
Մգ Գղ. Ը. 10.
Մդ Գղ. Ը. 10.
Մե Գղ. Ը. 10.
Մզ Գղ. Ը. 10.
Մէ Գղ. Ը. 10.
Մը Գղ. Ը. 10.
Մթ Գղ. Ը. 10.
Յ Գղ. Ը. 10.
Յա Գղ. Ը. 10.
Յբ Գղ. Ը. 10.
Յգ Գղ. Ը. 10.
Յդ Գղ. Ը. 10.
Յե Գղ. Ը. 10.
Յզ Գղ. Ը. 10.
Յէ Գղ. Ը. 10.
Յը Գղ. Ը. 10.
Յթ Գղ. Ը. 10.
Ն Գղ. Ը. 10.
Նա Գղ. Ը. 10.
Նբ Գղ. Ը. 10.
Նգ Գղ. Ը. 10.
Նդ Գղ. Ը. 10.
Նե Գղ. Ը. 10.
Նզ Գղ. Ը. 10.
Նէ Գղ. Ը. 10.
Նը Գղ. Ը. 10.
Նթ Գղ. Ը. 10.
Շ Գղ. Ը. 10.
Շա Գղ. Ը. 10.
Շբ Գղ. Ը. 10.
Շգ Գղ. Ը. 10.
Շդ Գղ. Ը. 10.
Շե Գղ. Ը. 10.
Շզ Գղ. Ը. 10.
Շէ Գղ. Ը. 10.
Շը Գղ. Ը. 10.
Շթ Գղ. Ը. 10.
Ո Գղ. Ը. 10.
Ոա Գղ. Ը. 10.
Ոբ Գղ. Ը. 10.
Ոգ Գղ. Ը. 10.
Ոդ Գղ. Ը. 10.
Ոե Գղ. Ը. 10.
Ոզ Գղ. Ը. 10.
Ոէ Գղ. Ը. 10.
Ոը Գղ. Ը. 10.
Ոթ Գղ. Ը. 10.
Պ Գղ. Ը. 10.
Պա Գղ. Ը. 10.
Պբ Գղ. Ը. 10.
Պգ Գղ. Ը. 10.
Պդ Գղ. Ը. 10.
Պե Գղ. Ը. 10.
Պզ Գղ. Ը. 10.
Պէ Գղ. Ը. 10.
Պը Գղ. Ը. 10.
Պթ Գղ. Ը. 10.
Ջ Գղ. Ը. 10.
Ջա Գղ. Ը. 10.
Ջբ Գղ. Ը. 10.
Ջգ Գղ. Ը. 10.
Ջդ Գղ. Ը. 10.
Ջե Գղ. Ը. 10.
Ջզ Գղ. Ը. 10.
Ջէ Գղ. Ը. 10.
Ջը Գղ. Ը. 10.
Ջթ Գղ. Ը. 10.
Ռ Գղ. Ը. 10.
Ռա Գղ. Ը. 10.
Ռբ Գղ. Ը. 10.
Ռգ Գղ. Ը. 10.
Ռդ Գղ. Ը. 10.
Ռե Գղ. Ը. 10.
Ռզ Գղ. Ը. 10.
Ռէ Գղ. Ը. 10.
Ռը Գղ. Ը. 10.
Ռթ Գղ. Ը. 10.
Ս Գղ. Ը. 10.
Սա Գղ. Ը. 10.
Սբ Գղ. Ը. 10.
Սգ Գղ. Ը. 10.
Սդ Գղ. Ը. 10.
Սե Գղ. Ը. 10.
Սզ Գղ. Ը. 10.
Սէ Գղ. Ը. 10.
Սը Գղ. Ը. 10.
Սթ Գղ. Ը. 10.
Տ Գղ. Ը. 10.
Տա Գղ. Ը. 10.
Տբ Գղ. Ը. 10.
Տգ Գղ. Ը. 10.
Տդ Գղ. Ը. 10.
Տե Գղ. Ը. 10.
Տզ Գղ. Ը. 10.
Տէ Գղ. Ը. 10.
Տը Գղ. Ը. 10.
Տթ Գղ. Ը. 10.
Ր Գղ. Ը. 10.
Րա Գղ. Ը. 10.
Րբ Գղ. Ը. 10.
Րգ Գղ. Ը. 10.
Րդ Գղ. Ը. 10.
Րե Գղ. Ը. 10.
Րզ Գղ. Ը. 10.
Րէ Գղ. Ը. 10.
Րը Գղ. Ը. 10.
Րթ Գղ. Ը. 10.
Ց Գղ. Ը. 10.
Ցա Գղ. Ը. 10.
Ցբ Գղ. Ը. 10.
Ցգ Գղ. Ը. 10.
Ցդ Գղ. Ը. 10.
Ցե Գղ. Ը. 10.
Ցզ Գղ. Ը. 10.
Ցէ Գղ. Ը. 10.
Ցը Գղ. Ը. 10.
Ցթ Գղ. Ը. 10.
Ւ Գղ. Ը. 10.
Ւա Գղ. Ը. 10.
Ւբ Գղ. Ը. 10.
Ւգ Գղ. Ը. 10.
Ւդ Գղ. Ը. 10.
Ւե Գղ. Ը. 10.
Ւզ Գղ. Ը. 10.
Ւէ Գղ. Ը. 10.
Ւը Գղ. Ը. 10.
Ւթ Գղ. Ը. 10.
Փ Գղ. Ը. 10.
Փա Գղ. Ը. 10.
Փբ Գղ. Ը. 10.
Փգ Գղ. Ը. 10.
Փդ Գղ. Ը. 10.
Փե Գղ. Ը. 10.
Փզ Գղ. Ը. 10.
Փէ Գղ. Ը. 10.
Փը Գղ. Ը. 10.
Փթ Գղ. Ը. 10.
Ք Գղ. Ը. 10.
Քա Գղ. Ը. 10.
Քբ Գղ. Ը. 10.
Քգ Գղ. Ը. 10.
Քդ Գղ. Ը. 10.
Քե Գղ. Ը. 10.
Քզ Գղ. Ը. 10.
Քէ Գղ. Ը. 10.
Քը Գղ. Ը. 10.
Քթ Գղ. Ը. 10.
Օ Գղ. Ը. 10.
Օա Գղ. Ը. 10.
Օբ Գղ. Ը. 10.
Օգ Գղ. Ը. 10.
Օդ Գղ. Ը. 10.
Օե Գղ. Ը. 10.
Օզ Գղ. Ը. 10.
Օէ Գղ. Ը. 10.
Օը Գղ. Ը. 10.
Օթ Գղ. Ը. 10.
Ֆ Գղ. Ը. 10.
Ֆա Գղ. Ը. 10.
Ֆբ Գղ. Ը. 10.
Ֆգ Գղ. Ը. 10.
Ֆդ Գղ. Ը. 10.
Ֆե Գղ. Ը. 10.
Ֆզ Գղ. Ը. 10.
Ֆէ Գղ. Ը. 10.
Ֆը Գղ. Ը. 10.
Ֆթ Գղ. Ը. 10.

6 Քիւն ։ Որովհետեւ սա եւս ասաւ, թէ խնայելով սերմողը, խնայելով էլ կը հնձէ. եւ առատութեամբ սերմողը,
7 առատութեամբ էլ կ'հնձէ ։ Ամեն մէկին ինչպէս որ սրտի յօժարութիւն կայ, ոչ թէ տրտմութիւնով կամ հարկադրութիւնով. Որովհետեւ Աստուած
8 սիրում է ուրախ տուողին ։ Բայց Աստուած կարող է ամեն չնորհքներն առատացնել ձեզանում. որ ամեն բանի մէջ ամեն ժամանակ ամեն բաւականութիւն ունենալով ամեն բարի գոր-
9 ծի համար առատանաք ։ Ինչպէս գրուած է. Ի֊ցրուեց աղքատներին տուաւ. նորա արդարութիւնը մնում է յաւիտե-
10 նան ։ Բայց նա՝ որ սերմ ցանողին սերմ է պարգեւում, եւ հաց՝ կերակուրի համար, նա կ'պարգեւէ եւ կը չատացնէ ձեր սերմունքը, եւ կ'աճեցնէ ձեր արդարութեան պտուղը ։
11 Ամեն բանի մէջ հարստացած ամեն լիութիւնով Ւոր մեզանով գոհութիւն
12 է բերում Աստուծուն ։ Որովհետեւ այս տուրքի պաշտօնը ոչ թէ միայն Ւուրբերի պակասութիւնն է լրացնում, այլ եւ չատերի գոհութիւնը
13 չատացնում է Աստուծոյ համար ։ Որ այս պաշտօնի փորձովը Աստուծուն փառաւորեն ձեր Քրիստոսի աւետարանին հնազանդ դաւանութեամբ համար. եւ հաղորդութեան համար որ նորանց եւ ամենին չնորհ է.
14 Եւ նորանց աղօթքովը ձեզ համար, Ւոր փափաքեն ձեզ Աստուծոյ այն առատ չնորհքի համար՝ որ ձեզանում է ։
15 Եւ չնորհակալութիւն Աստուծուն չնորհ անպատմելի պարգեւի համար ։

Գլ. Ը

Առաքեալը ցոյց է տալիս իր հոգեւոր իշխանութիւնը. Ասա առաքեալների անդիմադրութիւնը.

1 Բայց ես ինքս՝ Պօղոս աղաչում եմ ձեզ Քրիստոսի հեզութիւնովն ու հան-

զ Առակ. ժա. 24, ժբ. 17. իբ. 9. Գաղ. գ. 8, 9.
բ Ը. Թես. ա. 7.
ե Ը. իե. 2, իբ. 5. Առակ. ժա. 25. Հռովմ. ժբ. 8. Գ. բ. 13.
թ Առակ. ժա. 24, 25. իբ. 27. Փիլ. գ. 19.
ժ Ա Պետ. ե֊ժբ. 9.
ի Ես. ձե. 10.
ի Ա֊ես. ժ. 12.
ի֊ Գ. ա. 11. գ. 15.
ի֊ Գ. բ. 16.
լ Ա Սամ. ե. 16.
խ Բեր. ժգ. 16.
ծ Գ. բ. 1.
կ Ա֊կ. ա. 17.
— Հռովմ. ժբ. 1.
հ Ես. 10. Գ. ժբ. 5, 7, 9.
ձ ա֊Կոր. գ. 21. Գ. ժգ. 2, 10.
*Ցուն. մաքրի մէջ

դարատութիւնով, որ խոնարհ եմ Ւերես առ Ւերես ձեր միջումը լինելիս, իսկ հեռուից համարձակ եմ դէպի ձեզ ։
2 Աղաչում եմ Ւոր չլինի՝ թէ մօտից էլ այն վստահութիւնով համարձակ լինեմ որ համարում եմ յանդգնիլ մի քանիսի դէմ, որ մեզ համար կարծում են՝ թէ մարմնաւորապէս ենք վարվում.
3 Որովհետեւ թէ եւ *մարմնով ենք վարվում, բայց մարմնաւորապէս չենք զին-
4 ուորութիւն անում. Որովհետեւ մեր զինուորութեան դէնքերը մարմնաւոր չեն, այլ Աստուծով զօրաւոր, Ւերդեր քանդելու. Խորհուրդներ ենք
5 քանդում, եւ ամեն բարձրութիւն՝ որ գոռոզանում է Աստուծոյ գիտութեան դէմ. եւ գերի ենք բռնում ամեն միտք Քրիստոսին հնազանդեցնե-
6 լու համար ։ Ենք պատրաստ ենք վրէժ առնելու ամեն անհնազանդութեան համար՝ Ւերբ որ ձեր հնազանդութիւնը
7 կատարեալ լինի ։ Ւերեսի՛ էք նայում. Եթէ մէկն իր անձի վերայ վստահ է թէ Քրիստոսինն է, թող իր մտքումն այս էլ մտածէ, թէ ինչպէս որ նա Քրիստոսինն է, Ւնայնպէս էլ մենք ենք
8 Քրիստոսինը ։ Որովհետեւ եթէ մի աւելի բան պարծենալու լինեմ Ւմեր իշխանութեան համար որ Տէրը տուաւ մեզ՝ ձեր չինութեան եւ ոչ թէ կոր-
9 ծանման համար, Ւչեմ ամաչիլ ։ Որ չ'ենթի Ւրը թէ վախեցնում եմ ձեզ այս
10 թղթերովը ։ Որովհետեւ թղթերը՝ ասում են՝ ծանր են եւ սաստիկ. Բայց մարմնի կերպարանքը տկար՝ Ւեւ խօսքն
11 էլ անարդ ։ Այնպիսին թող սա միտք անէ, թէ ինչպէս որ ենք հեռուանց խօսքով Ւդէ թղթերովը, այնպէս էլ Ւե-
12 մօտանց գործով ։ Որովհետեւ չենք համարձակում մեր անձը կշռել եւ բաղդատել ոմանց հետ՝ որ իրանց անձերը գովելով յանձնարարում են. այլ նորանք իրանցով իրանց անձերը չա-

ե Տիմ. ա. 18. բ Տիմ. բ. 3.
ե Եփես. գ. 13. ա Թես. ե. 8.
է Գործ. է. 22. ա Կոր. բ. 5. Գլ. գ. 7. ժգ. 3, 4.
ը Երեմ. ա. 10.
թ ա Կոր. ա. 19. գ. 19.
ժ Գլ. ժգ. 3, 10.
ի Գլ. բ. 9. է. 15.
լ Ցուվէ. է. 24. Գլ. ե. 12. Յով. ա. 18.
խ ա Կոր. ժգ. 37. ա Ցուվէ.

գ. 6.
ծ ա Կոր. գ. 23. բ. 1. Գլ. Յով. 23.
կ Գլ. ժգ. 10.
հ Գլ. է. 14. Յով. 6.
ձ ա Կոր. բ. 3, 4. Հռով. 1. Գլ. Յով. 5, 7, 9. Գաղ. գ. 13.
ղ ա Կոր. ա. 17. բ. 1, 4. Գլ. Յով. 6.
ճ Գլ. գ. 1. ե. 13.

փելով, եւ իրանց անձերը իրանց հետ
13 բաղդատելով, չեն հասկանում։ Բայց
մենք չափից դուրս չենք պարծենում.
այլ այն կանոնի չափովը, որն Աստուած բաժանեց մեզ՝ հասնել մինչեւ
14 ձեզ մօտ էլ, Որ ոչ թէ իբր թէ ձեզ
մօտ չ'հասած մեր անձերը երկայնացնում ենք. Որովհետեւ մինչեւ ձեզ
մօտ էլ հասանք Քրիստոսի աւետարա-
15 նովը։ Եւ չափից դուրս չենք պարծենում՝ ուրիշների աշխատանքով, բայց
յուսալով թէ ձեր հաւատքը աճելիս՝
մենք էլ կ'մեծանանք ձեզանում մեր
16 կանոնի չափովը՝ առաւելութեամբ. Որ
ձեզանից այն կողմն էլ աւետարանը քարոզենք՝ եւ օտար կանոնով պատրաստ-
17 ուածների վերայ չ'պարծենանք։ Նէ-
ոյ որ պարծենում է՝ Թող Տէրովը
18 պարծենայ։ Որովհետեւ ոչ թէ իր անձը յանձնարարողն է ընտիր. Այլ նա՝ որին Տէրն է յանձնարարում։

ԳԼ. ԺԱ

Շարունակութիւն սուտ առաքեալների ունայնամտութեան. Պօղոսի առաքելութեան գերազանցութիւնը.

1 Երանի թէ մի քիչ՝ իմ անմտութեանը նեղէիք. բայց ներում էլ եք ինձ։
2 Եւ ամաչի ձեզ համար նախանձաւոր եմ Աստուծոյ նախանձովը. Որովհետեւ ձեզ մի մարդի նշանեցի՝ Որ մի
սուրբ կոյս կանգնեցնեմ Քրիստոսի
3 առաջին։ Բայց վախենում եմ՝ մի գուցէ ինչպէս Եւան իր խորամանկութեամբը խաբեց Եւային, Հայնպէս էլ
ձեր միտքն ապականուի այն միամտութիւնից՝ որ Քրիստոսումն է։
4 Որովհետեւ եթէ մէկը գայ եւ ուրիշ Յիսուս քարոզէ՝ որ մենք չ'քարոզեցինք, կամ ուրիշ հոգի առնէք՝ որ
չ'առաք, կամ ուրիշ աւետարան որ
չ'ընդունեցիք, լաւ կ'համբերէիք։
5 Որովհետեւ կարծեմ թէ ոչ մի բանով

պակաս չեմ քան թէ Յովհաննէս առաքեալները։ Թէեւ տգէտ լինիմ
խօսքով, Հայց ոչ թէ գիտութիւնով.
Այլ ամեն բանի մէջ բոլորովին յայտ-
7 նուեցանք ձեզ։ կամ թէ մեղք գործեցի՝ որ իմ անձը խոնարհեցրի. որ
դուք բարձրանաք. Հորովհետեւ Աստուծոյ աւետարանը ձրի աւետարա-
8 նեցի ձեզ։ Ուրիշ եկեղեցիներ կողոպտեցի, եւ վարձք առայ ձեզ ծառայե-
9 լու համար։ Եւ երբոր ձեզ մօտ էի՝ մի բանի պակասութիւն քաշած ժամանակս էլ, Հնձողից մէկին ծանրութիւն չ'տուի. Որովհետեւ իմ պակասութիւնը Մակեդոնիայից եկած եղբարքը լրացրին. Եւ ամեն բանի մէջ
իմ անձն առանց ձեզ ծանրութիւն
տալու պահեցի, եւ կ'պահեմ էլ։
10 Քրիստոսի ճշմարտութիւնն է ինձանում. Որ այս պարծանքն Աքայիայի
կողմերումը չի խափանուիլ ինձանից։
11 Ինչու համար. Հորովհետեւ ձեզ չեմ
12 սիրում. Աստուած գիտէ։ Այն որ անում եմ՝ կ'անեմ էլ, Հոր պատճառ ո-
րոնողների պատճառը կտրեմ. որ ինչով որ պարծենում են՝ նորանք էլ մեզ
13 նման գտնուին։ Որովհետեւ այնպիսիները սուտ առաքեալներ, Նենգաւոր մշակներ, Քրիստոսի առաքեալ-
14 ների պէս կերպարանուողներ են։ եւ զարմանալի էլ չէ. որովհետեւ սատանան ինքն էլ Լոյսի հրեշտակի կերպա-
15 րանքն իրան վերայ է առնում։ Ուրեմն մեծ բան չէ որ նորա պաշտօնեաներն էլ կերպարանուին՝ արդարութեան պաշտօնեաների նման. Որոնց վերջը
16 իրանց գործերին պէս կ'լինի։ Դարձեալ ասում եմ. չ'լինի որ մէկն ինձ յիմար համարէ. ապա թէ ոչ գոնեա յիմարի պէս ընդունեցէք ինձ որ ես
17 էլ մի քիչ պարծենամ։ Ինչ որ խօսում եմ, Հոչ թէ Տիրոջ Յովհ համեմատ եմ

---

4 Հմր. 15.
5 = Կոր. գ. 5, 10; գ. 15, թ. 1.
6 Հռոմ. ժե. 20.
8 Ես. կե. 16; Եբեմ. թ. 21. = Կոր. ա. 24.
9 Ասաք. իե. 2.
= Հռոմ. թ. 28. = Կոր. գ. 5.
— Հմր. 16. Գլ. ե. 13.
10 Գաղ. գ. 17, 18.
11 Գվռ. թա. 19, 20. = Կոր. գ. 15.
12 Գաղ. իա. 13.
13 Կոր. ա. 23.
14 Սեղ. ը. 1, 4. Յովհ. ը. 44.
15 Եբեմ. ը. 24. Կոր. բ. 4, 8, 18. = Տիմ. ա. 3; գ. 1. Եբր. ժգ. 9. 1 Պետ. գ. 17.
16 Գաղ. ա. 7, 8.
17 = Կոր. ժ. 10. Գլ. ժբ. 11. Գաղ. բ. 6, 9.
18 = Կոր. ա. 12. բ. 1, 13. Գլ. ժ. 10.
19 Եբեմ. գ. 4.
21 Գլ. գ. 2. ե. 11. ժբ. 13.
22 Գործ. ժբ. 3. = Կոր. բ. 6, 12. Գլ. ժ. 1.
23 Գործ. ե. 33. Գլ. ժբ. 13. = Թես. բ. 9. 1 Թես. գ. 8, 9.
24 Փիլ. գ. 10, 15, 16.
25 Գլ. ժբ. 14, 16.
26 Հռոմ. թ. 1.
27 Կոր. թ. 15.
28 Գլ. գ. 11. ե. 3. ժբ. 15.
29 Գործ. ժբ. 24. Հռոմ. ժգ. 19. Գաղ. ա. 7. գ. 13.
30 Փիլ. ա. 13. 1 Պետ. ե. 14. = Յովհ. գ. 1. Յայտ. ե. 1.
31 Գաղ. ե. 17. Փիլ. գ. 2. Տիմ. ա. 10, 11.
32 Գաղ. ա. 8.
33 Գլ. գ. 9.
34 Փիլ. գ. 19.
35 Հմր. 1. Գլ. ժբ. 6, 11.
36 Կոր. է. 6, 12.

խօսում, այլ ինչպէս անմտութեամբ
ՙայս պարծանքի նիւթին նկատմամբ։
18 Եւ ՙորովհետեւ չատերը մարմնի կողմանէ պարծենում են, ես էլ կ'պար-
19 ծենամ։ Վասնզի յօժարութեամբ համբերում էք անմիտներին՝ Իմաստուն
20 գոլով։ Որովհետեւ համբերում էք, ՙեթէ մէկը ձեզ ծառայեցնէ, եթէ մէկը ձեր բանն ուտէ, եթէ մէկը բան առնէ, եթէ մէկը գոռոզանայ, եթէ
21 մէկը ձեր երեսին զարկէ։ Անարգանքի համար եմ ասում. ՙիբր թէ մենք տկար էինք։ ՙԻնչ բանով որ մէկը համարձակէ դ-ՙՅ-ՀՈ-Լ, անմտութիւնով եմ ա-
22 սում, ես էլ եմ համարձակում։ Երբայեցի են, ես էլ. Իսրայէլացի են, ՙես էլ. Աբրահամի զաւակ են, ես էլ։
23 Քրիստոսի պաշտօնեաներ են, յիմարութիւնով եմ ասում՝ թէ էլ աւելի ես, մանաւանդ հաչխատանքներով, ծեծերով էլ աւելի, բանտերի մէջ մանաւանդ, ՙմահերով չատ անգամ։
24 Հրէաներից հինգ անգամ՝ Քառասունից մէկը պակաս ՅԲՔ ընդունեցի։
25 ՙԵրեք անգամ ձաղկով ծեծուեցայ. ՙմէկ անգամ քարկոծուեցայ. ՙերեք անգամ նաւակոտ եղայ. մի գիշեր ու
26 գիշեր անդնդումը մնացի։ Շատ անգամ ճանապարհներում. գետերից վտանգներ, աւազակներից վտանգներ, Ազգիցս վտանգներ, հեթանոսներից վտանգներ, քաղաքի մէջ վտանգներ, անապատի մէջ վտանգներ, ծովի մէջ վտանգներ, սուտ եղբայրներից վտանգ-
27 ներ։ Ջանքի մէջ եւ աշխատանքի մէջ. Չատ անգամ արթնութիւնների մէջ. Հսկի եւ ծարաւի մէջ. չատ անգամ ծոմի մէջ. ցրտի եւ մերկութեան մէջ,
28 Բացի արտաքին Ն-Ը-Ր-Ն-Ե-Ր-Ը, ինձ վրայ կիսովում է՝ ամէն օր ՙամէն եկեղե-
29 ցիների հոգսը։ ՊՈ՞վ կ'տկարանայ՝ եւ ես չեմ տկարանալ. ՙով կ'գայթակղէ՝ եւ
30 ես չեմ բորբոքուիլ։ Եթէ պարծենալ
պէտք լինի, ինձ տկարութիւնովը կը
31 պարծենամ։ Աստուած եւ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հայրը՝ Որ յաւիտեան օրհնեալ է՝ գիտէ որ սուտ չեմ
32 ասում. Դամասկոսումն Արետա թագաւորի ազգապետը Դամասկացիների քաղաքումը պահապաններ էր դրել որ
33 ինձ բռնէ. Եւ ես պատուհանիցը քիթցով կախուեցայ պարսպիցը, եւ փախայ նորա ձեռիցը։

ԳԼ. ԺԲ

Գովասի փոյթը սուտ առաքեալների հետ բռնելոյ համար։

1 Պարծենալը յիրաւի օգուտ չէ բերում ինձ. բայց կ'գամ Տիրոջ տեսիլքներին
2 եւ յայտնութիւններին. Մէկ մարդ գիտեմ ՙՔրիստոսումը տասնեւչորս տարուց առաջ, թէ մարմնով էր չ'գիտեմ, եւ թէ առանց մարմնի էր չ'գիտեմ, Աստուած գիտէ. ՙնա յափրշտակուեցաւ մինչեւ երրորդ երկինքը։
3 Եւ գիտեմ այսպիսի մարդին թէ մարմնով եւ թէ առանց մարմնի էր չ'գի-
4 տեմ. Աստուած գիտէ. ՙՈր նա յափրշտակուեցաւ դրախտի մէջ. եւ անասելի բաներ լսեց՝ որ մարդի պէտք չէ
5 նորանց խօսել։ Այնպիսուն համար կ'պարծենամ. ՙբայց իմ անձի համար չեմ պարծենալ, բայց միայն իմ տկա-
6 րութիւններովը։ ՙՈրովհետեւ եթէ կամենամ էլ պարծենալ՝ անմիտ չեմ լինիլ. որ ճշմարիտն եմ ասում. բայց խնայում եմ, որ մի գուցէ մէկն ինձ համար աւելի բան համարէ, քան թէ այն՝ որ ինձանումն տեսնում է կամ
7 ինձանից լսում։ Եւ որ յայտնութիւնների առաւելութեամբը չ'հպարտանամ, ՙմարմնիս համար խայթ տրուեցաւ ինձ՝ Սատանայի հրեշտակ, որ ինձ բռունցքով ծեծէ, որ չ'գոռոզանամ։
8 ՙԱրա համար երեք անգամ աղաչեցի Տիրոջը, որ նորան հեռացնէ ինձանից։
9 Եւ նա ինձ ասեց. Բաւական է քեզ

ա = Գլ. Բ. 4։
բ = Գլ. գ. 3, 4։
գ = Կոր. գ. 10։
դ = Գաղ. բ. 4։ գ. 9։
ե Գլ. ժ. 10։
զ Գլ. գ. 4։
է = Գոր. իբ. 3։ Հռովմ. ժա. 1։ Գլ. գ. 5։
ը = Կոր. ԺԱ. 10։
թ = Գոր. Բ. 16։ ի. 23։ խա. 11։ Գլ. գ. 4, 5։
ժ = Կոր. ԺԲ. 30—33։ Գլ. 9, 10։ գ. 11։ գ. 9։
ի Որ. ԻԲ. 3։
լ = Գոր. ԺԳ. 22։
խ Գոր. ԺԳ. 19։
ծ Գոր. ԺԴ. 11։
կ Գոր. ԻԲ. 11։
հ = Գոր. Բ. 18 եւ Հռովմ. ա. 14։
ձ = Գոր. բ. 13։ Բ. 21։
ղ Գլ. ԺԲ. 5, 9, 10։
ճ Հռովմ. ա. 9։ Բ. 1։ Գլ ա. 23։ Գաղ. ա. 3։ = Քնս. բ. 5։
մ Հռովմ. Բ. 5։
յ Հռովմ. ա. 24։ ԺԲ. 24։
ն Գոր. Բ. 24, 25։
շ = Հռովմ. ԺԳ. 7։ Գլ. ե. 17։ Գաղ. ա. 22։
ո Գոր. իբ. 17։
չ Գաղ. իբ. 43։
ց Գլ. ԺԱ. 30։
փ Գլ. ԺԱ. 8։ ԺԱ. 10։
ք Տես Եզեկ. իբ. 24։ Գաղ. գ. 13, 14։
օ Տես ը Որ. գ. 23—27։ Մատ. իբ. 44։

իմ չնորհքը, որովհետեւ իմ զօրութիւնը տկարութեան մէջ է կատարւում. արդ ԽԱւելի յօժարութեամբ իմ տկարութիւններովը կ'պարծենամ. Որ Քրիստոսի զօրութիւնը բնակուէ ինձ-
10 նում։ Եվ ասոնորոյ հաւանեալ եմ տկարութիւնների, թշուառութիւնքների, վիշտերի, հալածանքների, եւ նեղութիւնների Քրիստոսի համար. Որ երբոր տկարանում եմ, այն ժամանակ
11 զօրանում եմ։ Եվանիա եղայ պարծենալով. դուք ինձ բռնադատեցիք. որ պէտք էր ինձ վկայութիւն առնել ձեզանից. Որովհետեւ ոչ մի բանով պակաս չ'եղայ քան թէ այն մեծամեծ առաքեալները, թէեւ ես ոչինչ եմ.
12 Բայց առաքեալի նշանները ձեր մէջ գործուեցան՝ ամեն համբերութիւնով, նշաններով եւ հրաշքներով եւ զօրու-
13 թիւններով։ Որովհետեւ ինչ է որ ընորանով պակաս դնուեցաք քան թէ ուրիշ եկեղեցիները. Նեթէ ոչ ընորանում որ ես ծանրութիւն չ'տուի ձեզ. Ներեցէք ինձ այդ վնասը։
14 Ահա երրորդ անգամն է որ պատրաստ եմ ձեզ մօտ գալու, եւ ձեզ ծանրութիւն չեմ տալ. Որովհետեւ ձեր բանը չեմ որոնում՝ այլ ձեզ. Ընորա համար որ ոչ թէ որդիքը հայրերի համար պէտք է գանձ հաւաքեն,
15 այլ հայրերը որդկանց համար։ Բայց ես յօժարութեամբ ձեր անձերի համար ծախք կ'անեմ, եւ ծախք կ'լինիմ. Նեթէեւ աւելի սիրելով ձեզ՝ ես քիչ սիրուիմ։
16 Բայց թող լինի. Ես ծանրութիւն չ'եղայ ձեզ. սակայն խորագէտ լինելով վարպետութեամբ բռնեցի ձեզ։
17 Միթէ նորանց ձեռով՝ որ ձեզ մօտ ուղարկեցի՝ մի բան քաշեցի ձեզանից։
18 Աղաչեցի Տիտոսին՝ եւ նորա հետ այն եղբօրն էլ ուղարկեցի, միթէ Տիտոսը ձեզանից մի բան քաշեց. չէ՞ որ մենք նոյն հոգով վարուեցանք. չէ՞ որ նոյն ճանապարհով չ'գնացինք։
19 Վերջապէս կարծո՞ւմ էք թէ մենք ձեզ պաշտպանում ենք. Աստուծոյ առաջին Քրիստոսումը խօսում ենք. եւ ամեն բան, սիրելիներ, ձեր
20 շինութեան համար է։ Որովհետեւ վախենում եմ, որ մի գուցէ իմ գալու ժամանակը ձեզ այնպէս չ'գտնեմ՝ ինչպէս կամենում եմ. եւ ես գտնուիմ ձեզ համար ինչպէս էլ դուք չէք կամենում. որ չլինեն կռիւներ, նախանձներ, բարկութիւններ, գրգռութիւններ, չարախօսութիւններ, քսութիւններ, ամբարտաւանութիւններ, խռո-
21 վութիւններ։ Որ մի գուցէ դարձեալ իմ գալու ժամանակ՝ իմ Աստուածն ինձ ցածացնէ ձեզ մօտ. եւ սուգ մըտնեմ չատերի համար Որ առաջուց մեղք գործեցին, եւ ապաշխարած չ'լինին այն պղծութեան եւ պոռնկութեան եւ գիճութեան համար՝ որ գործեցին։

ԳԼ. ԺԳ

Յորդորանք ինքնահաճութեան և կասկածութեան.

1 Ահա երրորդ անգամն է որ ձեզ մօտ եմ գալիս. Բերկու եւ երեք վկաների բերանից ամեն բան կ'հաստատուի։
2 Առաջուց ասեցի եւ առաջ էլ ասում եմ իբր մօտ լինող երկրորդ անգամ. եւ հիմա հեռուանց գրում եմ նոյն առաջուց մեղք գործածներին եւ ամեն ուրիշներին. որ եթէ գարձեալ գամ,
3 չեմ խնայիլ. Քանի որ դուք ապացոյց էք որոնում Քրիստոսն ինձանով խօսում է, նա որ ձեր միջումը տկար չէ, հապա զօրաւոր է ձեզանում։
4 Որովհետեւ թէեւ խաչուեցաւ տկարութիւնից, բայց կենդանի է Աստուծոյ զօրութիւնովը. Որ մենք էլ թէ եւ տկարանում ենք նորա համար՝ բայց կենդանի կ'լիննենք նորա հետ

Բ Գլ. ժա. 30։
ժա. Գաղ. գ. 14։
Ի Հռոմ. ե. 3։ Գլ. ե. 4։
ի Գլ. ժգ. 4։
ի Գլ. ժա. 1, 16, 17։
Գլ. ժա. 5։ Գործ. բ. 6—9։
ի — Կոր. գ. 7։ ժե. 8, 9։ եփես. գ. 8։
Հ Հռոմ. ժե. 18, 19։ — Կոր. ի. 3։ Գլ. գ. 2։ գ. 4։ ժա. 6։
յ — Կոր. ա. 7։
ղ — Կոր. ի. 12։ Գլ. ժա. 9։
ճ Գլ. ժա. 7։
ի Գլ. ժգ. 1։
ի Գործ. ի. 33։ — Կոր. ժ. 33։
ն — Կոր. գ. 14, 15։
շ — Քհա. բ. 8։ փիլ. բ. 17։
— Յովհ. ժ. 11։ Գլ. ա. 8։ Կոդ. ա. 24։ բ Տիմ. բ. 10։
չ Գլ. գ. 12, 13։
ո Գլ. ժա. 9։
չ Գլ. ե. 2։

— Գլ. ը. 6, 16, 23։
— Գլ. ը. 19։
է Գլ. ե. 12։
— Հռոմ. ի. 1։ Գլ. ժա. 31։
ը — Կոր. ժ. 33։
ը — Կոր. գ. 21։ Գլ. ժգ. 2, 10։
— Գլ. ը. 1, 4։
է Գլ. ժգ. 2։
ո — Կոր. ե. 1։
—
— Գլ. ժբ. 14։

թ Գործ. լե. 30։ բ Օբ. ժ. 6։ ժբ. 15։ Աստ. ժբ. 16։ Յովհ. ը. 17։ երբ. ժ. 28։
ի Գլ. ժբ. 21։
ք Գլ. — 33։
Ի Աստ. ժ. 20։ — Կոր. ե. 4։ Գլ. ը. 10։
ձ — Կոր. ի. 2։
Ի Եփես. ը. 7, 8։ — Գաղ. գ. 18։
ը Հռոմ. ը. 4։
ի Տես Գլ. ժ. 3, 4։

Աստուծոյ զօրութիւնովը ձեզ համար. 5 Փորձեցէք ձեր անձերը, թէ արդեօք հաւատքո՞ւմն էք. քննեցէք ձեր անձերը. կամ թէ չ՚գիտէ՞ք ձեր անձերը՝ Եր Յիսուս Քրիստոսը ձեզմո՞ւմ է. Եւ միայն եթէ անպիտան լինիք։ 6 Բայց յոյս ունիմ որ գիտենաք, թէ 7 մենք անպիտան չենք։ Եւ ես աղօթում եմ դէպի Աստուած որ չար բան չ՚անէք. ոչ թէ որ մենք ընտիր երեւինք, բայց որ դուք բարին գործէք, Եւ մենք անպիտանի պէս լինինք։ 8 Որովհետեւ մի բան չենք կարող ճշմարտութեան դէմ. բայց ճշմարտութեան 9 համար։ Ուրախանում ենք, Երբոր մենք տկարանում ենք եւ դուք զօրանում էք. Եր հէնց դա էլ աղօթքով խնդրում ենք, Այնէն ձեր կատարե- 10 լութիւնը։ Հնորա համար այս հեռուանց դրում եմ. որ չ՚լինի թէ իմ գալու ժամանակ նաստակութեամբ վարուիմ Ըիմ իշխանութեան չափովը, որ Տէրը տուաւ ինձ չինելու եւ ոչ թէ քանդելու համար։

11 Վերջապէս, եղբարք, ուրախ եղէք, կատարեալ եղէք, մխիթարուեցէք, միաբան եղէք, եւ խաղաղութիւն արէք. Հեւ սէրի եւ խաղաղութեան 12 Աստուածը ձեզ հետ լինի։ Իրար բարեւ տուէք սուրբ համբոյրով. բարեւ են տալիս ձեզ բոլոր սուրբերը։ 13 Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը, եւ Աստուծոյ սէրը, Եւ Սուրբ Հոգու հաղորդութիւնը ձեր ամենի հետ. Ամէն։

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ԹՈՒՂԹԸ
ԱՌ ԳԱՂԱՏԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

Գաղատացիների ողջոյնը ուղարկում, և Պօղոսի առաքելութիւնը։

1 Պօղոս առաքեալ՝ ոչ թէ մարդկանցից եւ ոչ թէ մարդի ձեռով, Այլ Յիսուս Քրիստոսի եւ Հայր Աստուծոյ ձեռովը, Եր մեռելներից յարութիւն 2 տուաւ նորան։ Եւ ես ամեն եղբարքը՝ որ ինձ հետ են. Ի Գաղատիայի եկեղեցիները։ 3 Շնորհք լինի ձեզ եւ խաղաղութիւն Հայր Աստուածանից եւ 4 մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսից, Որ իր անձը մեր մեղքերի համար տուաւ, Եր մեզ այս չար աշխարհքիցը փրկէ՝ Աստուծոյ եւ մեր Հայր կամքի պէս։ 5 Որին լինի փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

6 Զարմանում եմ որ այսպէս շուտով փոխուիլում էք Ինձ Քրիստոսի շնորհքի մէջ կանչողից դէպի ուրիշ աւետարան։ 7 Որը ուրիշը չ՚կայ. Միայն թէ կան ոմանք որ ձեզ խռովեցնում են, եւ կամենում են Քրիստոսի աւետարանը փոխել։ 8 Բայց եթէ մենք էլ, կամ երկնքիցը մի հրեշտակ աւետարանէ ձեզ նորանից ուրիշ քան թէ

ք— Կոր. ժա. 28։
է Հռոմ. ը. 10։ Գաղ. գ. 19։
ը— Կոր. Բ. 27։
Ի Գլ. գ. 9։
թ— Կոր. գ. 10։ Գլ. ժա. 30։ ժը. 5, 9, 10։
ժ— Թես. գ. 10։
ի— Կոր. գ. 21։ Գլ. ը. 3։ ժ. 3։ ժը. 20, 21։
ն Տիտ. ա. 13։
ղ Գլ. ժ. 9։

ճ Հռոմ. ժը. 16, 18։ ժե. 5։ — Կոր. ա. 10։ Գլ. ը. 3։ գ. 16։ — Գես. գ. 8։
ո Հռոմ. ժե. 33։
չ Հռոմ. ժգ. 16։ — Կոր. ժգ. 20։ — Թես. ե. 26։ — Գես. ե. 14։
շ Հռոմ. ժգ. 24։
ջ Գլ. ը. 1։

—

— Հմր. 11, 12։
ռ Գաղ. Բ. 7։ Եր. ԻԲ. 10, 15, 21։ իգ. 10։ Յհ. — 3։
վ Գաղ. ը. 24։
տ Գլ. ը. 23։ գ. 22։
ր— Կոր. ժգ. 1։
ց Հռոմ. ա. 7։ — Կոր. — 3։ ը Կոր. — ա. 2։ Եփես. — 2։ Գլ. — ա. 2։ Կող. — ա. 2։ — Թես. — ա. 2։ ը Թես. — ա. 2։ ը Յհ. 3։

Ի Մատ. ի. 28։ Հռոմ. գ. 28։ Գլ. ը. 20։ Տիտ. ը. 14։
ը Տես Նա. կե. 17։ Յհ. ժե. 19, ժե. 14։ Սբր. ը. 5։ գ. 5։ — Յհ. ե. 19։
Ի Գլ. ե. 8։
ի Կոր. ժա. 4։
լ Գաղ. ժե. 1, 24։ ը Կոր. ը. 17։ ժա. 13։ Գլ. ե. 10, 13։
խ— Կոր. ժգ. 23։

որ մենք աւետարանեցինք ձեզ, նզովուած լինի։ 9 Ինչպէս առաջ ասեցինք՝ եւ հիմա դարձեալ ասում եմ, Եթէ մէկն աւետարանէ ձեզ նորանից ուրիշ քան որ դուք առաք՝ նզովուած լինի։ 10 Որովհետեւ հիմա մարդկանց եմ համոզեցնում, թէ Աստուծուն. կամ ուզում եմ մարդկանց հաճոյ լինել. եթէ տակաւին մարդկանց հաճոյ լինէի, Քրիստոսի ծառայ չէի։

11 Յիմացնում եմ ձեզ, եղբարք, այն աւետարանը, որ քարոզեցաւ, որ նա մարդից չէ։ 12 Որովհետեւ ես էլ ոչ մարդից առայ նորան, եւ ոչ էլ սովորեցի. հապա Յիսուս Քրիստոսի յայտնութիւնովը։ 13 Վասնզի դուք իմ վարքը լսել էք, որ մի ժամանակ Հրէութեան մէջ էի. որ չափից դուրս հալածում էի Աստուծոյ եկեղեցին, եւ կործանում էի 14 նորան։ Եւ Հրէութեան մէջ իմ հասակակիցների շատերից յառաջադէմ էի իմ ազգի մէջ, եւ աւելի նախանձաւոր լինելով հայրենական աւանդութիւնների համար։ Բայց երբոր բարեհաճեց Աստուած, որ իմ մօր որովայնից ինձ որոշել եւ իր շնորհքովն կանչել է, 16 Որ իր Որդին ինձանով յայտնէ. որ նորան հեթանոսների միջումն աւետարանեմ. այն ժամանակ իսկոյն Եմաբիլի եւ արիւնի հետ խորհուրդ չարի. 17 եւ ոչ էլ գնացի Երուսաղէմ նորանց մօտ, որ ինձանից առաջ առաքեալներ էին. այլ գնացի Արաբիա, եւ կրկին դարձայ Դամասկոս։ 18 Ապա հետեւեալ երեք տարուց յետոյ գնացի Երուսաղէմ, Պետրոսին տեսնելու. եւ տասնեհինգ օր նորա մօտ եղայ։ 19 Եւ առաքեալներից մի ուրիշին չտեսայ, բայց միայն Տիրոջ եղբայր՝ Յակոբին։ 20 Բայց ինչ որ ձեզ գրում եմ, ահա Աստուծոյ առաջին, որ ստում

21 չեմ ասում։ 22 Ցետոյ եկայ Սիւրիայի եւ Կիլիկիայի կողմերը։ 23 Եւ երեսով անծանօթ էի Քրէստոսի եկեղեցիներին որ Քրիստոսումն էին։ Բայց միայն լսել էին, թէ Նա որ մի ժամանակ մեզ հալածում էր, հիմա այն հաւատքն է աւետարանում որ առաջ 24 կործանում էր։ Եւ ինձանով փառաւորում էին Աստուծուն։

ԳԼ. Բ

Պօղոս և Պետրոս մէկ գաղափարի ջատագովներ են, հաւասարապէս արդարացած։

1 Ապա տասնեւչորս տարուց յետոյ Բառնաբասի հետ, եւ Տիտոսին էլ ինձ հետ առայ։ 2 Եւ գնացի յայտնութիւնով. Եւ նորանց իմացրի այն աւետարանը՝ որ քարոզում եմ հեթանոսների մէջ, եւ մասնաւորապէս նորանց՝ որ դէպ կարծուած էին. Որ չլինի թէ զուր 3 տեղը վազեմ կամ վազած լինեմ։ Բայց Տիտոսն էլ որ ինձ հետ էր՝ Հելլենացի լինելով, չբռնադատուեցաւ թլփատուելու։ 4 Եւ այն ներս պրծած սուտ եղբայրների պատճառով, որ ներս պրծան իմիր ազատութիւնը լրտեսելու համար, որ Քրիստոս Յիսուսումն ունինք, Որ մեզ ծառայեցնեն։ 5 Որոնց մի ժամ էլ ականջ չդրինք՝ հնազանդ լինելու համար, Որ աւետարանի ճշմարտութիւնը ձեզանում հաստատուն լինայ։ 6 Բայց այն դէպ կարծուածների համար, թէ մի բան լինին, (թէ ինչ էին մի ժամանակ, նա ես հոգս չեմ անում. Աստուած աչառութիւն չէ անում.) Որ այն դէպ կարծուածներն այնպիսի բան չիմացրին ինձ։ 7 Բայց ընդհակառակը, երբոր տեսան թէ անթլփատութեան աւետարանն հինձ հաւատացուած է, ինչպէս Պետրոսին թլփատութեան —Խօսքը.

Ա Կր. Գ. 3։ Ա Կր. Դ. 32։ Առակ. Ը. 6։ Յայտ. Իգ. 18։
Գ ա Քհա. Բ. 4։
Ե ա Գործ. Իգ. 7։ Մատ. Իգ. 14։ ա Յովհ. գ. 9։
Զ ա Քհա. Բ. 4։ Յակ. գ. 4։
Յ ա Կոր. Ժե. 1։
Ը ա Կոր. Ժե. 1, 2։ Հնր. 1։
Թ Եփես. գ. 3։
Ժ Գործ. Բ. 1։ Իր. 4, Իգ. 11։ ա Տիմ. ա. 13։
ԺԱ Գործ. ը. 3։
ԺԲ Գործ. Իր. 3։ Իգ. 9։ Փիլ. գ. 6։
ԺԳ Երեմ. Բ. 14։ Մատ. Ժե. 2։ Մարկ. ե. 8։ Յայտ. Բ. 5։
ա Ես. ԽԹ. 1, 5։ Երեմ. ա. 5։ Գործ. Բ. 16։ Ժգ. 2։ Իր. 14, 19։ Հռովմ. ա. 1։
ԺԴ Կոր. գ. 6։
ԺԵ Գործ. Բ. 15։ Իր. 21։ Իգ. 17, 19։ Հռովմ. Ժա. 13։ Եփես. գ. 8։
ԺԶ Մատ. Ժգ. 17։ ա Կոր. Ժե. 50։ Եփես. գ. 12։
ա Գործ. Բ. 20։
ա ա Կոր. Բ. 5։
ԺԷ Մատ. Ժգ. 35։ Մարկ. գ. 3։ ա Հռովմ. Բ. 1։
ԺԸ Գործ. Բ. 10։
ԺԹ ա Քհա. Գ. 14։ Հռովմ. Ժգ. 7։
—
ա Գործ. Ժե. 2։
Ի Գործ. Ժե. 13։
ԻԱ Փիլ. ը. 16։ ա Քհա. գ. 5։
ԻԲ Գործ. Ժե. 1, 24։ ը Կոր. Ժա. 10։
ԻԳ Գործ. գ. 33։ ե. 1, 13։ ա Կոր. Ժա. 10։ Գլ. գ. 3, 9։
ԻԴ Հնր. 14։ Գլ. գ. 1։ դ. 10։
ԻԵ Գլ. գ. 3։
ԻԶ Գործ. Ժ. 34։ Հռովմ. ը. 11։
ա Ցուն. մարգի անձ չէ ընդունում։
ԻԷ Կոր. Ժբ. 11։
ԻԸ Գործ. Ժգ. 46։ Հռովմ. ա. 5։ Ժա. 13։ ա Տիմ. ը. 7։ ը Տիմ. ա. 11։
ԻԹ Քհա. ը. 4։

8 (Որովհետեւ նա որ Պետրոսին յաջողեց
Թլփատութեան առաքելութիւնում,
Ինձ էլ յաջողեց հեթանոսների մէջ՝)
9 Եւ երբոր իմացան այն շնորհքը որ
ինձ տրուած էր, Յակոբոսը եւ Կե-
փասը եւ Յովհաննէսը, որ սիւներ
էին կարծուած, ինձ եւ Բառնաբասին
աջ ձեռ տուին հաղորդակցութեան
համար. որ մենք հեթանոսների մէջ
լինենք, եւ նորանք թլփատութեան մէջ.
10 Բայց միայն որ աղքատները յիշենք.
նոր ես էլ ջանք արի նոյնն անելու։
11 Բայց երբ որ Պետրոս եկաւ Անտիոք,
ես նորան հակառակ կեցայ, որ մե-
12 ղադրելի էր։ Վասնզի մի քանի մար-
դիկ դեռ չեկած Յակոբից, նա հան-
խոր ուտում էր հեթանոսների հետ.
բայց երբոր եկան, ետ էր քաշվում
եւ իր անձը ջոկում, վախենալով նո-
րանցից որ թլփատութիւնից էին։
13 Եւ նորա հետ ուրիշ Հրէաներն էլ
կեղծաւորութիւն արին. մինչեւ որ
Բառնաբասն էլ ծռուեցաւ նորանց
14 կեղծաւորութիւնովը։ Բայց երբոր
տեսայ, [ա]որ աւետարանի ճշմարտու-
թեան համեմատ ուղիղ չեն գնում,
[բ]ամենքի առաջին ասեցի Պետրոսին.
Եթէ դու, Հրէայ լինելովդ, հեթա-
նոսի պէս ես վարվում եւ ոչ թէ
Հրէայի պէս, էլ ինչու ես բռնադա-
տում հեթանոսներին որ Հրէայի պէս
15 վարուին։ Մենք որ բուն Հրէաներ
ենք, [գ]եւ ոչ թէ հեթանոսների միջից
16 մեղաւորներ. Գիտենք որ մարդ օրէն-
քի գործերից չէ արդարանում, [դ]բայց
միայն Յիսուս Քրիստոսի հաւատքից.
եւ մենք Յիսուս Քրիստոսին հաւա-
տացինք, որ Քրիստոսի հաւատքից
արդարանանք, եւ ոչ թէ օրէնքի գոր-
ծերից. Որովհետեւ օրէնքի գործե-
րից ոչ մի մարմին չի արդարանալ։
17 Իսկ եթէ մենք՝ որ ուզում ենք Քրիս-
տոսով արդարանալ, ինքներս էլ [ե]մե-
ղաւոր գտնուինք, ուրեմն Քրիստոսը
մեզքի՞ պաշտօնեայ է. քաւ լիցի։
18 Վասնզի՝ եթէ այն որ քանդեցի՝ նորան
կրկին չինեմ, ապա ես ինքս իմ անձը
19 մեղաւոր եմ երեւեցնում։ [զ]Որովհե-
տեւ ես օրէնքովն օրէնքին մեռայ,
[է]որ ապրեմ Աստուծուն. ես [ը]Քրիս-
20 տոսի հետ խաչուած եմ։ Եւ կենդանի
եմ, ոչ թէ այլ եւս ես, այլ Քրիստոս
է կենդանի ինձանում. եւ ինչ որ
հիմա կենդանի եմ մարմնով [թ]Աստու-
ծոյ Որդու հաւատքովն եմ կենդանի.
[ժ]որ ինձ սիրեց եւ իր անձը ինձ հա-
21 մար մատնեց։ Եւ ես Աստուծոյ շնորհ-
քը չեմ անարգում, [ի]որովհետեւ եթէ
արդարութիւնն օրէնքից էր, ուրեմն
Քրիստոսը զուր տեղը մեռաւ։

Գլ. Գ

Հաւատքով արդարանալ և ոչ թէ օրէնքով.

1 [ա]Ով անմիտ Գաղատացիներ, [բ]ո՞վ կա-
խարդեց ձեզ որ ճշմարտութեանը չը
հնազանդիք. որոնց համար աչքերի ա-
ռաջին նկարագրուեցաւ Յիսուս Քրիս-
2 տոսը խաչուած ձեր մէջ։ Այս միայն
կամենում եմ սովորել ձեզանից.
[գ]Օրէնքի գործերի՞ց ընդունեցիք Հո-
3 գին՝ եթէ հաւատքի լսելուցը։ Այդ-
քան անմի՞տ էք. [դ]Հոգով սկսեցիք,
Եւ հիմա մարմնո՞վ էք վերջանում։
4 [ե]Այնքան նեղութիւնները զո՞ւր տեղը
5 կրեցիք. Թէ որ զուր էլ լինի։ Արդ
ձեզ Հոգին բաժանողը եւ ձեր միջումը
զօրութիւններ գործողը, օրէնքի գոր-
ծերի՞ց է թէ հաւատքի լսելուցը։
6 [զ]Ինչպէս որ Աբրահամը հաւատաց Աս-
տուծուն, եւ այն նորա համար ար-
7 դարութիւն համարուեցաւ։ Ուրեմն
գիտացէք. Թէ [է]նորանք որ հաւատ-

ա Գործ. թ. 15, ժգ. 3։ բր. 21, իգ. 17, 18։ = Կոր. ժե. 10։ Գլ. = 16։ Կազ. = 23։
բ Գլ. գ. 6։
գ Հռովմ. = 5։ ժբ. 3, 6, ժե. 15։ = Կոր. ժե. 10։ Եփես. գ. 8։
դ Ա՛ստ. ժգ. 18։ Եփես. բ. 20։ Յայտ. իա. 14։
ե Գործ. ժ. 30։ իգ. 17, Հռովմ. ժե. 21։ = Կոր. ժգ. 21։ բ Կոր. ը. 8։
զ Գործ. ժե. 38։
է Հմմ. 5։
ը = Տիմ. ե. 20։
թ Գործ. ժ. 28։ ժա. 3։
ժ Գործ. ժե. 10, 11։
ի = Ա՛ստ. բ. 21։ Եփես. բ. 3, 12։
լ Գործ. ժգ. 38, 39։
խ Հռովմ. = 17։ գ. 23, 25։ բ. 3։ Գլ. գ. 24։ Եբր. է. 18, 19։
ծ Ա՛ստ. ՀԷգ. 2։ Հռովմ. գ. 20։ Գլ. գ. 11։
կ = Յովհ. ը. 2։
հ Հռովմ. գ. 14։ է. 4, 6։
ձ = Հռովմ. գ. 11։ բ Կոր. ե. 15։ = Թես. ե. 10։ Եբր. բ. 14։ = Գլ. գ. 2։
ղ Հռովմ. գ. 6։ Գլ. ե. 24։ գ. 14։
ճ Բր Կոր. ե. 15։ = Թես. ե. 10։ = Գլ. գ. 2։
մ = Գլ. = 4։ Եփես. ե. 2։ Տիտ. բ. 14։
յ Գլ. գ. 21։ Եբր. է. 11։ Տես Հռովմ. ժա. 6։ Գլ. ե. 4։
ն = Գլ. ե. 7։
շ Գործ. բ. 38։ բ. 15։ ժ. 47։ ժե. 8։ Հմմ. 14։ Եփես. ա. 13։ Եբր. գ. 4։
ո Հռովմ. ժ. 10, 17։
չ Գլ. գ. 9։
պ Եբր. է. 18։ բ. 10։
ջ Եբր. ժ. 38, 39։ բ Յովհ. 8։ Հմմ. 14։ Եփես. ա. 13։ Եբր. գ. 4։
ռ Հռովմ. ժ. 10։ Գլ. ե. 24։ գ. 9։
վ Եբր. է. 18։ բ. 10։
տ Եբր. ժ. 38, 39։ բ Յովհ. 8։ Հմմ. 14։ Եփես. ա. 13։ Եբր. գ. 4։
ր Կոր. գ. 8։
ց Ծն. ժե. 6։ Հռովմ. գ. 3, 9, 21, 22։ Յահ. բ. 23։
ւ Յովհ. բ. 39։ Հռովմ. գ. 11, 12, 16։

քիցն են, նորանք են Աբրահամի որ-
8 դիք։ ԺԴիրքն էլ առաջուց դիտենալով, որ Աստուած հաւատքիցն է արդարացնում հեթանոսներին՝ առաջուց Աբրահամին խոստացաւ, թէ Ինձանում
9 պիտի օրհնուին բոլոր ազգերը։ Ուրեմն նորանք որ հաւատքից են, օրհնւում են հաւատացեալ Աբրահամի հետ։
10 Որովհետեւ որոնք որ օրէնքի գործերից են, անէծքի տակ են. վասնզի գրուած է ըէ Անիծեալ լինի ամէն մարդ, որ չէ կենում օրէնքի գրքի մէջի բոլոր գրուածներուն, որ ամենն
11 անէ։ Եւ թէ օրէնքովն ոչ ով չէ արդարանում Աստուծոյ առաջին, չյայտնի է. որովհետեւ Արդարը հա-
12 ւատքիցը կ'ապրէ։ Բայց օրէնքը հաւատքիցը չէ այլ՝ Ընորանց կատարող
13 մարդը կ'ապրէ նորանով։ Քրիստոս դնաց մեզ օրէնքի անէծքիցը մեզ համար անէծք լինելով. (վասնզի գրուած է ըէ Անիծեալ լինի ամէն փայտից
14 կախուածը։) Որ Աբրահամի օրհնութիւնը հեթանոսների մէջ լինի Քրիստոս Յիսուսով, որ մենք Սուրբ Հոգու խոստումնէն ընդունենք հաւատքով։
15 Մարդկօրէն եմ ասում, եղբարք. Ոչ ոք չէ անարգում. եւ ոչ էլ նորա վերայ ուրիշ հրաման աւելացնում։
16 Նէ Աբրահամին խոստացուեցան այն խոստումնքները, եւ նորա զաւակին. չէ ասում, Եւ զաւակներին՝ ինչպէս չատերին, այլ ինչպէս մէկին. Եւ քո զաւակին. Որ է Քրիստոս։
17 Բայց սա եմ ասում. Այն կտակը, որ առաջուց Աստուածանից հաստատուած էր Քրիստոսի վերայ, Երրա հարիւր եւ երեսուն տարուց յետոյ
եղած օրէնքը Չի քանդիլ որ խոստմունքը խափանուի։
18 Որովհետեւ եթէ ժառանգութիւնն օրէնքից լինէր, Ոչ ապա խոստմունքից չէր. բայց Աստուած խոստմունքով չնորհեց Աբրահամին։
19 Արդ օրէնքն ինչ է. Նա յանցանքների պատճառով աւելացաւ. մինչեւ որ գայ այն զաւակը, որին եղաւ խոստմունքը Հրեշտակներով կարգուած
20 մէջնորդի ձեռով։ Բայց միջնորդը մէկի չէ, Ոսկայն Աստուած մէկ է։
21 Ուրեմն օրէնքն Աստուծոյ խոստմունքներին հակառակ է. քաւ լիցի. Որովհետեւ եթէ օրէնք տրուած լինէր որ կարող լինէր կենդանի անել, ապա իրաւի օրէնքից կ'լինէր արդարու-
22 թիւնը։ Բայց գիրքը Ծփակեց ամենքը մեղքի ներքեւ, Որ խոստմունքը Յիսուս Քրիստոսի հաւատքիցը արբ-
23 ուի հաւատացողներին։ Դեռ որ հաւատքը չէր եկած՝ օրէնքի ներքեւ փակուած պահւում էինք այն հաւատքի համար, որ պէտք էր յայտնուէր։
24 Ուրեմն օրէնքը մեզ համար դաստիարակ եղաւ դէպի Յիսուս Քրիստոսը,
25 Որ հաւատքից արդարանանք։ Բայց երբոր հաւատքն եկաւ, այլեւս դաս-
26 տիարակի տակ չենք։ Որովհետեւ ամենքդ Աստուծոյ որդիք էք Քրիս-
27 տոս Յիսուսի հաւատքովը։ Ինչանդի ամենքդ՝ որ Քրիստոսումը մկրտուեցաք, Քրիստոսին հագած էք։ Այլ եւս ոչ Հրէայ կայ եւ ոչ Յոյն, ոչ ծառայ կայ եւ ոչ ազատ, ոչ արու կայ եւ ոչ էգ. Որովհետեւ դուք ամենքդ մէկ էք Քրիստոս Յիսուսումը։
29 Նէ եթէ դուք Քրիստոսինն էք, ուրեմն Աբրահամի զաւակ էք՝ եւ խոստմունքի համեմատ ժառանգներ։

ա Գաղ. ա. 17. Հմմտ. Բ. 17. Հմմտ. 21.
բ Ծն. ժբ. 3. ժը. 18. իբ. 18. Գործ. գ. 25.
գ Ես. խե. 26. Երեմ. ժա. 3. Ի Գր. բ. 10.
դ Ամբ. բ. 4. Հաբ. ա. 17. Եբր. ժ. 38.
ե Հաբ. գ. 4, 5. ժ. 5, 6. ժա. 6.
զ Ղեւ. ժբ. 5. Նեեմ. Բ. 20. Եզեկ. ի. 11. Հաբ. ժ. 5.
է Հաբ. ը. 3. բ Կոր. ե. 21. Գղ. գ. 5.
ը Ես. Ը. ա. 23.
թ Հաբ. գ. 9, 16.
ժ Ես. լբ. 13. խգ. 3. Երեմ. լա. 33. լբ. 40. Եզեկ. ժա. 19. լգ. 27. Ոսղէ բ. 23, 25. Զաք. ժբ. 10. Ոսղ. ե. 39. Գործ. բ. 38.
ի Եբր. Բ. 17.
ժա Ծն. ժբ. 3, 7. ժե. 7. Հմմտ. 8.
ժբ Կոր. ժբ. 13.
ժգ Ել. ժբ. 40, 41.
ժդ Հաբ. գ. 13, 14. Հմմտ. 21.
ժե Հաբ. ը. 17.
ժզ Հաբ. ը. 14.
ժէ Ոսղ. ժե. 22. Հաբ. գ. 13. ե. 20. է. 8, 13. ա Տիմ. ա. 9.
իա Հմմտ. 16.
իբ Գործ. ե. 33. Եբր. բ. 2.
իգ Եբ. ի. 19, 21, 22. բ Ոբ. ե. 5, 22, 23, 27, 31. Ոսղ. ա. 17. Գործ. է. 38. — Տիմ. բ. 8.
իդ Հաբ. գ. 29, 30.
իե Գղ. բ. 21. — Հմմտ. 8.
իզ Հաբ. գ. 9, 19, 23. ժա. 32.
իէ Հաբ. գ. 11, 12, 16.
իը Ատ. ե. 17. Հաբ. ժ. 4. Կող. բ. 17. Եբր. Բ. 9, 10. — 9.
իթ Հմմտ. 16.
ի Գործ. է. 53. Եբր. բ. 2.
իա Եբ. ի. 19, 21, 22. բ Ոբ. ե. 5, 22, 23, 27, 31. Ոսղ. ա. 17. Գործ. է. 38. — Տիմ. բ. 8.
իբ Հաբ. գ. 29, 30.
իգ Գղ. բ. 21. — Հմմտ. 8.
իդ Հաբ. գ. 9, 19, 23. ժա. 32.
իե Հաբ. գ. 11, 12, 16.
իզ Ատ. ե. 17. Հաբ. ժ. 4. Կող. բ. 17. Եբր. Բ. 9, 10.
իէ Գործ. ժգ. 39. Գղ. բ. 16. — Ոսղ. ա. 13. Հաբ. բ. 14—16. Գղ. գ. 5. — Ոսղ. գ. 1, 2.
իը Հաբ. գ. 3.
իթ Հաբ. ժգ. 14.
ի Հաբ. ժ. 12. — Կոր. ժբ. 13. Գղ. ե. 6. Կող. գ. 11.
իա Ոսղ. ա. 16. ժե. 20, 21. Եփես. բ. 14—16. գ. 4, 15. Ես. խա. 10, 12. Հաբ. Բ. 7. Եբր. ժա. 18.
իբ Հաբ. բ. 17. Գղ. գ. 7, 29. Եփես. գ. 6.

Գլ. Դ

Մարդիս վիճակը օրէնքի ներքև և շնորհքի ներքև. հագաբ և Սարբա.

1 Բայց ասում եմ. քանի ժամանակ
որ ժառանգը երեխայ է՝ ծառայից ո-
չինչ տարբերութիւն չունի, թէ եւ
2 ամէն բանի տէր է՝ բայց վերակացու-
նների եւ տնտեսների ներքեւ է մինչեւ
3 հօր որոշած ժամանակը։ Այնպէս էլ
մենք, քանի որ երեխաներ էինք՝
աշխարհի սկզբունքների ներքեւ
4 ծառայութեան մէջ էինք։ Բայց երբոր
ժամանակի լրումն եկաւ, Աստուած
ուղարկեց իր Որդին՝ ի կնկանից ծնը-
5 ուած՝ ենթ օրէնքի ներքեւ եղած, Որ
օրէնքի տակ լինողներին փրկէ, Որ
6 որդեգրութիւնն ընդունենք։ Եւ որով-
հետեւ դուք որդիք էք, Աստուած իր
Որդու Հոգին ուղարկեց ձեր սրտերի
մէջ, որ աղաղակում է Աբբա Հայր։
7 Ուրեմն այլ եւս ծառայ չես՝ այլ որդի.
Եւ եթէ որդի՝ Աստուծոյ ժառանգ էլ
8 Քրիստոսով։ Բայց այն ժամանակ որ
Աստուծուն չգիտէիք, ծառայում
էիք նորանց որ ի բնէ աստուածներ
9 չեն։ Բայց հիմա որ ճանաչելիք Ա-
ստուծուն, մանաւանդ թէ Աստուա-
ծանից ճանաչուեցաք, ի՞նչպէս էք
կրկին եւս դառնում դէպի այն տկար
եւ աղքատ սկզբունքները, որոնց կա-
10 մենում էք դարձեալ ծառայել։ Օրեր
էք դանազանում եւ ամիսներ եւ ժա-
11 մանակներ եւ տարիներ։ Վախենում
եմ ձեզանից՝ հար մի գուցէ զուր տնդն
աշխատեցի ձեր մէջումը։

12 Ինձ նման եղէք, որովհետեւ ես էլ
ձեզ նման եմ. եղբարք, աղաչում եմ
ձեզ, ոչդուք ինձ ոչ մի վնաս չէք տուել։
13 Եւ գիտէք որ ի՞մարմնի տկարութիւ-
նով աւետարանեցի ձեզ ի՞առաջի ան-
14 գամը. Եւ իմ փորձանքն՝ որ իմ մարմ-

15 Քրիստոս Յիսուսին։ Արդ ի՞նչ էր այն
ձեր երանութիւնը. որովհետեւ վկա-
յում եմ ձեզ համար, որ եթէ կարելի
էր՝ ձեր աչքերն էլ կ՚հանէիք եւ ինձ
16 կ՚տայիք։ Ուրեմն թշնամի՞ եղայ ձեզ՝
17 ձեզ հետ ճշմարիտը խօսելով։ Նա-
խանձով են ձեզ համար, ոչ թէ լի
բարին. այլ կամենում են արգելել
մեզ որ նորանց համար նախանձաւոր
18 լինէք։ Սակայն լաւ է բարի բանում
ամէն ժամանակ նախանձաւոր լինել,
եւ ոչ թէ միայն երբ որ ձեզ մօտ լի-
19 նեմ։ Իմ որդեակներ, որ ձեզ կրկին
ծնում եմ ցաւով, մինչեւ որ Քրիս-
20 տոսը կերպարանուի ձեզանում։ Կա-
մենում էի որ հիմա ձեզ մօտ գամ եւ
ձայնս փոխեմ. որովհետեւ տարակու-
սած եմ ձեզ համար։

21 Ասեցէք ինձ դուք, որ կամենում էք
օրէնքի տակ լինել, օրէնքը չէք լսում։
22 Որովհետեւ գրուած է, թէ Աբրահամը
երկու որդիք ունէր, Մինն աղախնիցը,
23 ենթ միւսն ազատից։ Բայց նա որ
աղախնից էր՝ ետմարմնի կողմանէ էր
ծնուած, ենթ նա որ ազատից՝ խոստ-
24 մանքի համեմատ։ Այս բաները այլա-
բանօրէն են. որ նորանք երկու կտակա-
րաններն են, մէկը Սինա սարիցը ծա-
ռայութեան մէջ ծնուած՝ որ է Հա-
25 գարը։ Որովհետեւ Հագարը Սինա սարն
է՝ Արաբիայումն, որ հաւասար է այժմ-
եան երուսաղէմին, որ իր զաւակնե-
26 րովը հանդերձ ծառայ է։ Բայց վերին
երուսաղէմն ազատ է, որ մեր ամե-
27 նիս մայրն է։ Որովհետեւ գրուած է
ընդ, ենթ Ցնծա, ով ամուլ՝ որ չէիր ծնում,
գոչիր եւ աղաղակիր դու՝ որ ծնելու
ցաւ չէիր քաշում. որովհետեւ աւելի

ա Հմր. 9։ Գլ. գ. 23։ ե. 1։ Կող. բ. 8, 20։ Երբ. թ. 10։ բ Ծն. ԻԹ. 10։ Դան. թ. 24։ Մար. ա. 15։ Եփես. ա. 10։ գ Ծն. գ. 15։ ե. 14։ Միք. ե. 3։ Մատ. ա. 23, Ղուկ. ա. 31։ բ. 7։ դ Ելհ. ա. 14։ Հռոմ. ա. 3։ Գլ. բ. 7։ Երբ. բ. 14։ ե Մատ. ե. 17։ Ղուկ. բ. 27։ զ Մատ. ի. 38։ Գլ. գ. 13։ Տիտ. բ. 14։ Երբ. թ. 13։ Եփես. ա. 7։ — Գաղ. ա. 18, 19։ է Ելհ. ա. 12։ Գլ. գ. 26։ Եփես. ա. 5։ ը Հռոմ. ե. 5։ բ. 15։ թ Հռոմ. բ. 16, 17։ Գլ. գ. 29։ ժ Գաղ. բ. 12։ — Գաղ. գ. 5։ ի Հռոմ. ա. 23։ — Կող. ժբ. 3։ Եփես. բ. 11, 12։ — Գաղ. ա. 9։ լ — Կող. բ. 3։ ժգ. 12։ բ Տիմ. բ. 19։ խ Ինչ. գ. 3։ Կող. բ. 20։

նում էր, չ՚անարգելիք եւ չ՚արհա-
մարհելիք, այլ ինչպէս Աստուծոյ
հրեշտակ ընդունեցիք ինձ՝ ինչպէս
15 Քրիստոս Յիսուսին։ Արդ ի՞նչ էր այն
ձեր երանութիւնը. որովհետեւ վկա-
յում եմ ձեզ համար, որ եթէ կարելի
էր՝ ձեր աչքերն էլ կ՚հանէիք եւ ինձ
16 կ՚տայիք։ Ուրեմն թշնամի՞ եղայ ձեզ՝
17 ձեզ հետ ճշմարիտը խօսելով։ Նա-
խանձով են ձեզ համար, ոչ թէ լի
բարին. այլ կամենում են արգելել
մեզ որ նորանց համար նախանձաւոր
18 լինէք։ Սակայն լաւ է բարի բանում
ամէն ժամանակ նախանձաւոր լինել,
եւ ոչ թէ միայն երբ որ ձեզ մօտ լի-
19 նեմ։ Իմ որդեակներ, որ ձեզ կրկին
ծնում եմ ցաւով, մինչեւ որ Քրիս-
20 տոսը կերպարանուի ձեզանում։ Կա-
մենում էի որ հիմա ձեզ մօտ գամ եւ
ձայնս փոխեմ. որովհետեւ տարակու-
սած եմ ձեզ համար։

21 Ասեցէք ինձ դուք, որ կամենում էք
օրէնքի տակ լինել, օրէնքը չէք լսում։
22 Որովհետեւ գրուած է, թէ Աբրահամը
երկու որդիք ունէր, Մինն աղախնիցը,
23 ենթ միւսն ազատից։ Բայց նա որ
աղախնից էր՝ ետմարմնի կողմանէ էր
ծնուած, ենթ նա որ ազատից՝ խոստ-
24 մանքի համեմատ։ Այս բաները այլա-
բանօրէն են. որ նորանք երկու կտակա-
րաններն են, մէկը Սինա սարիցը ծա-
ռայութեան մէջ ծնուած՝ որ է Հա-
25 գարը։ Որովհետեւ Հագարը Սինա սարն
է՝ Արաբիայումն, որ հաւասար է այժմ-
եան երուսաղէմին, որ իր զաւակնե-
26 րովը հանդերձ ծառայ է։ Բայց վերին
երուսաղէմն ազատ է, որ մեր ամե-
27 նիս մայրն է։ Որովհետեւ գրուած է
ընդ, ենթ Ցնծա, ով ամուլ՝ որ չէիր ծնում,
գոչիր եւ աղաղակիր դու՝ որ ծնելու
ցաւ չէիր քաշում. որովհետեւ աւելի

ն Գլ. բ. 5, 14։ ո Հռոմ. ժ. 3։ — Ես. գ. 15։ Փիլմ. 10։ Յովհ. ա. 18։ պ Ծն. ԻԶ. 15։ ր Ծն. իա. 9։ ս Հռոմ. ի. 7, 8։ — Ծն. Իբ. 10, 14։ իա. 1, 2։ Երբ. ժ. 11։ տ Ը Օր. ԻԶ. 2։ ու Ես. բ. 2։ Երբ. Իբ. 22։ Յայտ. գ. 12։ իա. 2, 10։ փ Ես. ԻԶ. 1։

չատ են Յողուածի որդիքը քան թէ
28 արամրիինը։ Իսկ մենք, եղբարք,
Իսահակի պէս խոստումնաքի որ-
29 դիք ենք։ Բայց ինչպէս որ այն ժա-
մանակ մարմնի կողմանէ ծնուածը
հալածում էր Նորան՝ որ հոգու կող-
30 մանէ էր, այնպէս էլ հիմա։ Բայց
դի՞րքն ինչ է ասում. Դուրս հանիր
աղախնին եւ նորա որդուն. Որ ա-
ղախնի որդին ժառանգութիւն չ'պիտի
31 առնայ ազատի որդու հետ։ Սորա
համար, եղբարք, աղախնի որդիք
չենք, հայլ ազատի։

ԳԼ. Ե

Աւետարանի ազատութեան գործածութիւնը. Մարմնի գործերը եւ հոգու գործերը։

4 Ա.րդ՝ այն ազատութիւնովը որ Քրիս-
տոսը մեզ ազատեց, հաստատ կացէք
եւ Իզարձեալ ծառայութեան լծի տակ
2 մի մանէք։ Ահա ես Պօղոս ասում
եմ ձեզ, Որ եթէ թլփատուիք, Քրիս-
3 տոսը ձեզ օգուտ չի անիլ։ Եւ զարձ-
եալ վկայում եմ ամէն մարդի համար
որ թլփատվում է, թէ Ինա պարտա-
կան է բոլոր օրէնքը կատարելու։
4 Խափանուած էք Քրիստոսից դուք,
որ օրէնքով էք կամենում արդարա-
5 նալ. Ընկորճից ընկած էք։ Ինրով-
հետեւ մենք Հոգով հաւատքից ենք
սպասում արդարութեան յոյսին։
6 Ինանդի Քրիստոս Յիսուսումը ոչ
թլփատութիւնն է մի բան կարող, եւ
ոչ անթլփատութիւնը. Հայլ հաւատքը
7 որ սիրով գործում է։ Լաւ էիք վա-
զում, Ինձ ո՞վ եւս կանգնեցրեց՝ որ
8 չ'Ինազանդիք ճշմարտութեանը։ Այդ
համոզումը Նորանից չէ Որ կանչեց
9 ձեզ։ Խմի քիչ խմորը բոլոր զանգուա-
10 ծը խմորեցնում է։ Ինես ձեզ վերայ
յոյս ունիմ Տէրոջով՝ որ ուրիշ բան չէք
մտածիլ. Եւ ձեզ խռովեցնողը Դա-
տաստարտութիւն կ'քաշէ ով որ էլ լինի։
11 Բայց ես, եղբարք, եթէ տակաւին
թլփատութիւն եմ քարոզում, Էլ
ինչու համար եմ հալածվում. Ուրեմն
խաչի գայթակղութիւնը խափանուած
12 է։ Երանի թէ բոլորովին կտրուէին
Նորանք՝ որ ձեզ խռովեցնում են։
13 Որովհետեւ դուք ազատութեան հա-
մար էք կանչուել, եղբարք. Միայն թէ
ձեր ազատութիւնը պատճառ չըլ-
մարմնին. Հայլ սիրով ծառայեցէք ի-
14 րար։ Որովհետեւ բոլոր օրէնքն այս
մէկ խօսքումն է կատարվում. Նրա
15 ընկերին քո անձի պէս սիրիր։ Բայց
եթէ իրար կծէք եւ ուտէք, զգուշա-
16 ցէք որ իրարից չ'վճանաք։ Բայց ա-
սում եմ. Հոգով գնացէք, եւ մարմնի
17 ցանկութիւնը չէք կատարիլ։ Ինրով-
հետեւ մարմինը ցանկանում է հոգուն
հակառակ, եւ հոգին մարմնին հակա-
ռակ. եւ սորանք իրար հակառակ են,
՝որ մի գուցէ այն որ դուք կամենում
18 էք՝ այն անէք։ Բայց եթէ Հոգուց էք
19 առաջնորդվում, օրէնքի տակ չէք. ԵՒե-
յայտնի են մարմնի գործերը, որոնք են՝ շնու-
թիւն, պոռնկութիւն, պղծութիւն,
20 գիճութիւն, կռապաշտութիւն, կախար-
դութիւն, թշնամութիւններ, կռիւներ,
նախանձներ, բարկութիւններ, հակա-
ռակութիւններ, երկպառակութիւն-
21 ներ, բաժանմունքներ, Ջար նայուած-
ներ, սպանութիւններ, արբեցութիւն-
ներ, անառակութիւններ, եւ ինչ որ սո-
րանց նման են. որ առաջուց ասում
եմ ձեզ, ինչպէս էլ առաջուց ասում
էի, թէ՝ այսպիսի բաներ գործողներն
Աստուծոյ արքայութիւնը չեն ժառան-
22 գիլ։ Բայց Հոգու պտուղն է՝ սէր,

ե Գոր. գ. 23։ Հռովմ. ք. 8։ Գլ. գ. 29։
զ Ես. խ. 9։ — Գլ. ե. 11։ գ. 12։
է Գլ. գ. 8, 23։
ը Ես. խ. 10, 12։
թ Ժովմ. ը. 28։
ժ Ժովմ. ը. 36։ Գլ. ե. 1, 13։

—

ի Ժովմ. ը. 32։ Հռովմ. գ. 18։ — Գործ. ժե. 10։
ժա Գոր. ժե. 10։ Գլ. բ. 4։ գ. 9։
ժբ Գոր. ժե. 1։ Տես Գոր. ժգ. 3։
ժգ Գլ. գ. 10։
ժդ Հռովմ. ք. 31, 32։ Գլ. բ. 21։
ժե Ղեր. ժբ. 13։
ժզ Հռովմ. ը. 34, 35։ բ Տիմ. գ. 3։
ի Ես. խ. 10։ Գլ. գ. 28։ Գ. 15։ Կոչ. գ. 11։
իա Թես. ա. 3։ Ժովմ. բ. 18, 20, 23։
իբ Ես. ք. 24։
իգ Գլ. գ. 1։
իդ Գլ. ա. 6։
իե Ես. ք. 6։ ժե. 33։
իզ Ես. ը. 3։ ը. 23։
իէ Գլ. ա. 7։
իը Ես. ժ. 6։
իթ Գլ. գ. 13։
լ Ես. ժե. 30։ Գլ. գ. 29։ գ. 17։
լա Ես. ա. 23։
լբ Գեն. ե. 25։ ա Ես. ե. 13։ Գլ. ա. 5, 9։
լգ Գոր. ժե. 1, 2, 24։
լդ Ես. ը. 9։ ա Գես. բ. 16։ բ Գես. բ. 19։ Ժա. գ. 4։
լե Ես. ք. 19։ Գլ. գ. 2։
լզ Մատ. ե. 13։ իբ. 10։ Ժովմ. բ. 8։
լէ Ես. ե. 6։ ժե. 33։
լը Ես. ը. 3։ ը. 23։
լթ Գլ. ա. 7։
խ Ես. ժ. 6։
խա Ես. ժ. 33։
խբ Ես. ը. 3։ ը. 23։
խգ Գլ. ա. 7։
խդ Ես. ժ. 6։
խե Գլ. գ. 13։
խզ Ես. ժե. 30։ Գլ. գ. 29։ գ. 17։
խէ Ես. ա. 23։
խը Գես. ե. 13։ Գլ. ա. 5, 9։
խթ Գոր. ժե. 1, 2, 24։
ծ Ես. ը. 9։ ա Գես. բ. 16։ բ Գես. բ. 19։ Ժա. գ. 4։
ծա Ես. ք. 19։ Գլ. գ. 2։
ծբ Մատ. ե. 13։ իբ. 10։ Ժովմ. բ. 8։
ծգ Ես. ժ. 6։
ծդ Ես. ը. 3։ ը. 23։
ծե Գլ. ա. 7։
ծզ Ես. ժ. 6։
ծէ Գլ. գ. 13։
ծը Ես. ժե. 30։ Գլ. գ. 29։ գ. 17։
ծթ Ես. ա. 23։
կ Գես. ե. 13։ Գլ. ա. 5, 9։
կա Գոր. ժե. 1, 2, 24։
կբ Ես. ը. 9։ ա Գես. բ. 16։ բ Գես. բ. 19։ Ժա. գ. 4։
կգ Ես. ք. 19։ Գլ. գ. 2։
կդ Մատ. ե. 13։ իբ. 10։ Ժովմ. բ. 8։
կե Գոր. ը. 9։
կզ Ես. ժբ. 18։ Մատ. իբ. 39։ Հռովմ. ժգ. 9, 9։
կէ Հռովմ. գ. 13։ բ. 1, 4, 13։ ժգ. 11։ Հրկ. 25։ — Գես. բ. 11։
կը Հռովմ. ե. 23։ բ. 6, 7։
կթ Հռովմ. ե. 15, 19։
լ Հռովմ. գ. 14։ բ. 3։
լա Գոր. գ. 3։ Եփես. ե. 3։ Կող. գ. 5։ Ժովմ. գ. 14, 15։
լբ Գոր. գ. 9։ Եփես. ե. 3։ Կող. գ. 8։ Ժատ. իբ. 15։
լգ Ժովմ. ժե. 2։ Եփես. ե. 9։

ուբախութիւն, խաղաղութիւն, եր-
23 կայնմտութիւն, ²քաղցրութիւն, ³բա-
րութիւն, ⁴հաւատք, հեզութիւն,
ժուժկալութիւն. ⁵այնպիսիներուն դէմ
24 օրէնք չ'կայ։ Բայց նորանք որ Քրիս-
տոսինն են, ⁶իրանց մարմինը խաչ
հանեցին կիրքերովը եւ ցանկութիւն-
25 ներովը միասին։ ⁷Եթէ Հոգով ենք
26 ապրում, Հոգով վարուինք։ ⁸Մնա-
պարծ չ'լինինք իրար գրգռելով, եւ
իրար վերայ նախանձելով։

Գլ. Ջ

Զգուշութիւն ի նկատի ընկերաց յորդոր։

1 Եղբարք, ¹եթէ մէկը յանկարծ բռ-
նուի մի յանցանքով, դուք որ հոգեւոր
էք, հայնպիսին հաստատեցէք հեզու-
թեան հոգով, զգուշացիր քո անձին,
2 ²որ դու էլ չ'փորձուիս։ ³Իրար բեռը
վեր առէք, ⁴եւ այսպէս Քրիստոսի
3 օրէնքը կատարեցէք։ ⁵Որովհետեւ եթէ
մէկը համարում է թէ մին բան է եւ
4 ⁶չէ, նա իր անձը խաբում է։ ⁷Բայց
ամէն մէկը թող իր գործը կշռէ, եւ
ապա միայն իր անձի վերայ պարծանք
կ'ունենայ, ⁸եւ ոչ թէ ուրիշի վերայ.
5 ⁹որ ամէն մէկն իր բեռը պիտի վեր
առնէ։
6 ¹Այսքանին աշակերտողը թող վար-
դապետին մասնակից անէ ամէն
7 բարի բաներով։ ²Մի խաբուիք.
8 ³Աստուած չի ծաղրուիլ։ ⁴Որով-
հետեւ ինչ որ մարդ սերմէ, այն էլ
կ'հնձէ. ⁵իր մարմնի մէջ սերմողը
մարմնից ապականութիւն կ'հնձէ.
եւ Հոգու մէջ սերմողը Հոգուց յա-
9 ⁶ւիտենական կեանք կ'հնձէ։ ⁷Եւ չը
ձանձրանանք բարին գործելուցը,
⁸որովհետեւ իր ժամանակին կ'հնձենք
10 եթէ չ'թուլանանք։ ⁹Ուրեմն քանի
որ ժամանակ ունինք, ¹⁰բարի գործենք
ամենին, ¹¹մանաւանդ հաւատքի ըն-
տանիներին։
11 Տեսէք թէ ինչպիսի գրերով գրեցի
12 ձեզ իմ ձեռովը։ Որոնք որ կամենում
են համոյ երեւել մարմնի կողմանէ,
նորանք ստիպում են ձեզ՝ որ թլր-
փատուիք. ¹միայն որ ²Քրիստոսի
13 խաչի համար չ'հալածուին։ Որովհետեւ
այն թլփատուածներն իրանք էլ օրէնք-
քը չեն պահում. այլ կամենում են
որ դուք թլփատուիք, որ ձեր մարմ-
14 նովը պարծենան։ ¹Ինձ ոչ ոք մի
յիցի պարծենալ, բայց միայն մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի խաչովն. ²որ նո-
րանով աշխարհն ինձ համար խաչ-
15 ուած է, եւ ես էլ աշխարհին։ ¹Որով-
հետեւ Քրիստոս Յիսուսովը ոչ թլր-
փատութիւնը մի բան է, եւ ոչ ան-
թլփատութիւնը, ²այլ նոր արարածը։
16 ¹Եւ այն ամենին որ այս կանոնի հա-
մեմատ են վարվում, խաղաղութիւն
յինի նորանց վերայ եւ ողորմութիւն,
17 եւ ²Աստուծոյ Իսրայէլին վերայ։ Ա-
րանից յետոյ թող մէկը չ'աշխատեցնէ
ինձ. ³որ ես կրում եմ Տէր Յիսուսի
18 վէրքի նշանները իմ մարմնի մէջ։ ¹Մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը,
եղբարք, ձեր հոգու հետ լինի. Ամէն.

---

3 Կող. գ. 12. Յակ. գ. 17.
— Հռոմ. ժե. 14.
4 = Կոր. ժգ. 7.
5 = Տիմ. ա. 9.
6 Հռոմ. գ. 6. ժգ. 14. Գլ. բ. 13. = Գաղ. բ. 11.
8 Հռոմ. ը. 4, 5. Հբր. 16.
— Գիւ. բ. 3.
—Հռոմ. ժգ. 1. ժե. 1. Ղբր. ժբ. 13. Յակ. ե. 19.
9 = Կոր. բ. 15. գ. 1.
10 = Կոր. գ. 21. ը Գաղ. գ. 18. ը Տիմ. ը. 18.
որ Կոր. ե. 5. ժ. 13.
12 Հռոմ. ժե. 1. Գլ. ե. 13. = Գաղ. ե. 11.
13 Գաղ. ժգ. 14, 15, 34. ժե. 12. Յակ. բ. 8. = Գաղ. գ. 21.
14 Հռոմ. ժբ. 3. = Կոր. ը. 2. Գլ. բ. 6.
15 Կոր. գ. 3. ժբ. 11.
16 = Կոր. ժ. 32. ը Կոր. ժգ. 3.
18 Գաղ. Գլ. ժբ. 11.
1 Գաղ. բ. 6. = Կոր. գ. 3.
2 Հռոմ. ժե. 27. = Կոր. բ. 11, 14.
3 = Կոր. գ. 9. ժե. 33.
4 Յոբ ժգ. 9.
5 Ղուկ. ժգ. 25. Հռոմ. բ. 6.
6 Կոր. բ. 6.
8 Յոբ գ. 8. Յակ. ժ. 14. իբր. 8. Ա'մ. բ. 7. ժ. 12. Հռոմ. ը. 13. Յակ. գ. 18.
9 Գ Թես. գ. 13. = Կոր. ժե. 58.
10 Մատ. իգ. 13. Ղբր. գ. 6, 14. ժ. 36. ժբ. 3, 5. Յայտ. բ. 10.
11 Յակ. ե. 4. ժբ. 35.
12 = Գաղ. Գլ. 4. ժբ. 35.
13 = Գաղ. ե. 13. = Տիմ. գ. 18. Տիտ. գ. 3.
14 Եփես. բ. 16. Ղբր. գ. 6. Գլ. բ. 8. = Գաղ. գ. 28.
15 Գաղ. ե. 6. Գլ. բ. 10.
16 Հռոմ. ը. 17. = Տիմ. գ. 23. Գլ. ե. 11. Կող. ա. 24.
17 Տիմ. գ. 22. Գիւ. 25.

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ԹՈՒՂԹԸ

ԱՌ ԵՓԵՍԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

Այն շնորհքների որ Աստուած մեզ տալու է Յիսուս Քրիստոսի Ձեռքով, որ եկեղեցու գլուխն է։

1 Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ
Աստուծոյ կամքովը . այն սուրբերին
որ Եփեսոսումն են , եւ Քրիստոս
2 Յիսուսումը հաւատացեալներին . Շնո-
նորհք լինի ձեզ եւ խաղաղութիւն
Աստուած՝ մեր Հօրիցը , եւ Տէր Յի-
սուս Քրիստոսիցը ։
3 Օրհնեալ է Աստուած եւ մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի Հայրը . որ մեզ
օրհնեց ամեն հոգեւոր օրհնութիւնով
երկնաւոր բաներուն Քրիստոսով ։
4 Ինչպէս որ Նրանով մեզ նորանով
Հաշխարհի սահմանելուցն առաջ , Որ
մենք սուրբ եւ անարատ լինենք նորա
5 առաջին սիրով . Մեզ առաջուց սահ-
մանելով , Որ իրան որդիդիր լինենք
Յիսուս Քրիստոսի Ձեռովը՝ իր կամքի
6 հաճութեան պէս , Իր փառաւոր շնորհ-
քի գովասանքի համար . Որ նորանով
շնորհք ցոյց տուաւ մեզ Հայն Սիրե-
7 լիովը ։ Որով ունինք փրկութիւնը
նորա արիւնովը՝ մեղքերի Թողութիւ-
նը Իր շնորհքի մեծութեան չափովը .
8 Որ աւելցաւ մեզմանում ամեն իմաս-
9 տութիւնով եւ գիտութիւնով . Ցոյց
տալով մեզ իր կամքի խորհուրդն իր
հաճութեան պէս . Նոր առաջուց դրաւ
10 իրանում . Վերամանալիների լրութեան
անտեսութեան համար , որ Ամեն բան
Քրիստոսումը , ինչ որ երկնքումն է՝ եւ ինչ որ երկրումը ,
11 Նորանում . Որով որ էլ ստացանք
ժառանգութիւնը մենք Առաջուց ո-
րոշուած լինելով , Նորա յառաջադրու-
թեան պէս , Որ ամեն բան յաջողում
է իր կամքի խորհուրդների պէս .
12 Որ մենք գովասանք լինենք նորա
փառքին , Որ առաջուց մեր յոյսը
13 Քրիստոսի վերայ ենք դրել ։ Որ Նո-
րանումն եւ դուք յոյսէ , երբոր
Ճշմարտութեան խօսքը լսեցիք՝ ձեր
փրկութեան աւետարանը , որին էլ
երբոր հաւատացիք՝ Խոստմունքի
14 Սուրբ Հոգովը կնքուեցաք ։ Որ մեր
ժառանգութեան գրաւն է , Մինչեւ
ստացուածքի Փրկութիւնը , Նորա
փառացը գովասանքի համար ։
15 Նորա համար ես էլ լսելով ձեր հա-
ւատքը , որ ունիք Տէր Յիսուսի վերայ,
եւ ձեր սէրը դէպի ամեն սուրբերը ,
16 Զնմ դադարում ձեզ համար գոհու-
թիւն տալուց՝ ձեզ իմ աղօթքներումը
17 յիշելով . Որ մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսի Աստուածը՝ Փառքի Հայրը տայ
ձեզ իմաստութեան եւ յայտնութեան
18 Հոգի՝ իր գիտութիւնովը . Որ ձեր
սրտերի աչքերը լուսաւորուելով՝ գի-
տենանք , Թէ ինչ է նորա կոչումի
յոյսը , Եւ ինչ է իր ժառանգութեան

ը Կոր. ա. 1.
բ Հռովմ. ա. 7. ը Կոր. ա. 1։
գ Կող. ա. 2։
դ Գաղ. ա. 3. Տիտ. ա. 4.
ե Կոր. ա. 3. — Գաղ. ա. 3։
զ Հռովմ. ը. 28. ը Թես. ը. 13. ը Տիմ. ա. 9. Յակ. բ. 5. — Գաղ. ա. 3. ը. 9.
է — Գաղ. ա. 3, 20.
ը Հռովմ. ա. 7։ Գաղ. ը. 10. է. 21. Կող. ա. 22։ — Թես. գ. 7. Տիտ. ը. 13.
թ Հռովմ. ը. 29, 30. Հեբր. 11։
ժ Յակ. ա. 12. Հռովմ. ը. 15. ը Կոր. գ. 18. Գաղ. գ. 5։
— Յակ. գ. 1։
ի Մատ. ժ. 20. Ղուկ. ժը. 32։ — Կոր. ա. 21. Հեբր. 9.
լ Հռովմ. գ. 24. է. 15.
խ Մատ. գ. 17. ժե. 5. Յակ. գ. 23. ժ. 17.
ծ Գոր. ի. 28. Հռովմ. գ. 24. Կող. ա. 14. Հեբր. ը. 12. — Գաղ. ա. 18, 19. Յայտ. է. 9.
կ Հռովմ. ը. 4. գ. 24. ը. 23. Գլ. ը. 7. գ. 5, 16. Փիլ. գ. 19.
հ Հռովմ. ժգ. 23. Գլ. գ. 4, 9. Կող. ա. 26.
ձ Գլ. գ. 11. ը Տիմ. ա. 9.
ղ Գաղ. գ. 4. Եբր. ա. 2. ը. 10. — Գաղ. ա. 20.
ճ — Կոր. գ. 22, 23. Յակ. ա. Գլ. ը. 15. գ. 15.
մ Փիլ. ը. 9, 10. Կող. ա. 20.
յ Գոր. ի. 33. իգ. 18. Հռովմ. ը. 17. Կող. ա. 12. գ. 24. Տիմ. գ. 7. Յակ. ը. 5. — Գաղ. ա. 4.
ն Հեբ. 5.
շ Ես. խգ. 10, 11.
ո Հեբ. 6, 14. ը Թես. ը. 13.
պ Յակ. ա. 18.
ռ Յակ. ա. 17. ը Կոր. գ. 7. Եր Կոր. ա. 22. Գլ. գ. 30.
ս Գաղ. գ. 4. Եբր. ա. 2. ը. 10. — Գաղ. ա. 20.
վ Գոր. ի. 33. իգ. 18. Հռովմ. ը. 17. Կող. ա. 12. գ. 24. Տիմ. գ. 7. Յակ. ը. 5. — Գաղ. ա. 4.
տ Հեբ. 5.
ր Ես. խգ. 10, 11.
ց Հեբ. 6, 14. ը Թես. ը. 13.
ւ Յակ. ա. 18.
փ Յակ. ա. 17. ը Կոր. գ. 7. Եր Կոր. ա. 22. Գլ. գ. 30.
ք Կոր. ա. 22. ե. 5.
օ Գոր. ի. 28.
և Ղուկ. իա. 28. Հռովմ. ը. 33. Գլ. գ. 30.
ֆ Հեբ. 6, 12.
ա Կող. ա. 4. Փիլ. 5.
բ Հռովմ. ա. 9. Փիլ. ա. 3, 4. Կող. ա. 3. — Թես. ա. 3. ը Թես. ա. 3.
գ Յակ. ի. 17.
դ Կող. ա. 9.
ե Հռովմ. իգ. 18.
զ Գոր. իգ. 32.
է Գլ. ը. 22. գ. 4.
ը Հեբ. 11.

փառաւոր մեծութիւնը սուրբերուն.
19 եւ ինչ է նորա զօրութեան գերազանց մեծութիւնը մեզմէնուն, որ հաւատացինք, ըստ իր կարող զօրութեան
20 յաջողութեան պէս, որ Քրիստոսմէնուն գործադրեց՝ նորան մեռելներէն միջից յարուցանելով, եւ իր աջ կողմը
21 նստեցուց երկնաւորներուն, վերեւ Ամէն իշխանութենէն եւ պետութենէն եւ զօրութենէն եւ տէրութենէն վեր՝ եւ ամէն անունէն վեր՝ որ անուանվում է, ոչ միայն այս աշխարհքումը, այլ եւ այն հանդերձեալումը։ 22 Եւ ամէն բան հնազանդեցուց նորա ոտներուն տակ, եւ նորան գլուխ դրաւ եկեղեցուն՝ բոլոր բաներուն վերայ, 23 որ է նորա մարմինը, եւ լրումը նոր ամէնն ամէնի մէջ լրացնում է։

Գլ. Բ

Վերստին յիշեցած մարդի նկարագրութիւնը. վերակենդանութիւն Յիսուս Քրիստոսով։

1 Եւ դուք, որ մեռած էիք յանցանքներումը եւ մեղքերումը. 2 որոնցումէ մի ժամանակ գնում էիք այս աշխարհքի սովորութեան պէս՝ օդի իշխանութեան իշխանի պէս, այն հոգու պէս՝ որ հիմա ներգործում է ապստամբութեան որդիների մէջ. 3 որոնց մէջ մենք ամէնս էլ մի ժամանակ մեր էինք գալիս մեր մարմնի ցանկութիւններումը՝ մարմնի եւ մաքի կամքը կատարելով, եւ բնութեամբ բարկութեան որդիք էինք ինչպէս ուրիշներն էլ. 4 բայց Աստուած, որ մեծ է ողորմութեամբ, իր շատ սէրի համար որ 5 սիրեց մեզ, երբ որ մեռած էինք յանցանքներում, մեզ կենդանի արա

Քրիստոսի հետ. (շնորհքով էք փրկուած), 6 Նորա հետ մեզ յարոյց, եւ նորա հետ երկնաւորներումը նստեցրեց՝ Քրիստոս 7 Յիսուսումը. որ նոր եկող դարերում յայտնեան ցոյց տայ իր շնորհքի մեծութիւնը, Քրիստոս Յիսուսի մեզ վերայ ունեցած բարութեամբ։ 8 Որովհետեւ շնորհքով էք փրկուած հաւատքի ձեռով. եւ սա ոչ թէ ձեզանից է, այլ Աստուծոյ պարգեւն է. 9 ոչ թէ գործերից, որ 10 մէկը չպարծենայ։ Վասնզի նորա ստեղծուածն ենք՝ Քրիստոս Յիսուսով հաստատուած բարի գործերի համար. որոնց համար Աստուած առաջուց պատրաստեց մեզ, որ նորանցումը վարուինք։

11 Վասն որոյ յիշեցէք որ դուք՝ մի ժամանակ հեթանոսներ մարմնով, որ անթլփատութիւն են կոչուած՝ մարմնի մէջ ձեռով արած թլփատութեան 12 կողմանէ, որ այն ժամանակ առանց Քրիստոսի էիք, եւ հեռացած Իսրայէլի քաղաքակցութիւնից. եւ օտարացած խոստումներէ ուխտերից, յոյս չունէիք. եւ անաստուած էիք աշխարհքումը։ 13 Բայց հիմա Յիսուս Քրիստոսի ձեռով՝ դուք՝ որ ժամանակով հեռաւոր էիք, մօտաւոր եղաք 14 Քրիստոսի արիւնովը։ Վասնզի նա է մեր խաղաղութիւնը, որ երկուսին մէկ արաւ եւ մէջ տեղի բաժանող պատը՝ թշնամութիւնը քանդեց իր 15 մարմնովը. Հրամաններով դրած պատուիրանքների օրէնքը խափանելով. որ իրանով երկուսին մէկ նոր մարդ 16 ստեղծէ, խաղաղութիւն անելով. եւ երկուսին մէկ մարմնով հաշտեցնէ

–Գլ. գ. 7. Կող. ա. 23. բ. 13.
բ Գործ. բ. 21, 33.
գ Ա՛ղ. ե՛ր. 1. Գործ. է. 55. Կող. գ. 1. Երբ. ա. 3. ժ. 12.
դ Փիլ. բ. 9, 10. Կող. բ. 10. Երբ. ա. 4.
ե Հռովմ. ը. 38. Ա՛ղ. ա. 16. բ. 15.
զ Ա՛ղ. ը. 6. Ա՛ղ. իբ. 18. ա Կորնթ. ժե. 27. Երբ. բ. 8.
է Գլ. գ. 15, 16. Կող. ա. 18. Երբ. բ. 7.
ը Հռովմ. ժբ. 5. ա Կորնթ. ժբ. 13, 27. Գլ. գ. 12. Ա՛ղ. ե՛. 30. Կող. ա. 18, 24.
թ Կող. բ. 9, 10.
ժ ա Կորնթ. ժբ. 6. Գլ. գ. 10. Կող. գ. 11.
—
ի Գործ. ե. 24. Կող. բ. 13.
ժա Հռովմ. գ. 18.
ժբ Կորնթ. գ. 11. Գլ. գ. 22. Կող. ա. 21. գ. 7. ա Գործ. ե. 19.
ժգ Գլ. գ. 12.
ժդ Գլ. ե. 6. Կող. գ. 6.
ժե Յով. գ. 3. ա Գեր. գ. 3. Յով. գ. 3.
ժզ Կող. ե. 16.
ժէ Ա՛ղ. ե. 5. Հռովմ. ե. 12, 14.
ժը Հռովմ. ժ. 12. Գլ. ա. 7. Հեբ. 7.
ի Հռովմ. ե. 6, 8, 10.
իա Հռովմ. գ. 4, 5. Կող. բ. 12, 13. գ. 1, 3.
իբ Գլ. ա. 20.

ժ Եփես. գ. 4.
իգ Հռովմ. ե. 24. բ Եփես. ա. 9.
իդ Հռովմ. գ. 16.
իե Ա՛ղ. ժ՛ղ. 17. Գործ. գ. 14, 66. Հռովմ. ժ. 14, 15, 17. Գլ. ա. 19. փիլ. ա. 29.
իզ Հռովմ. գ. 20, 27, 28. գ. 2. բ. 11. ժ. 6. ա Կորնթ. ա. 29—31. բ Եփես. ա. 9. Եփես. գ. 3.
իը Ա՛ղ. ե՛ր. 6. Ա՛ղ. ե. 5. Յով. ա. բ. 23. բ. 23. իգ. 21. Գործ. գ. 3. ե Կոր. գ. 9. բ Կոր. ե. 5, 17. Գլ. գ. 24. Եփես. բ. 14.
իթ Գլ. ա. 4.
ի Կոր. ժբ. 21. Գլ. ե. 9. Կող. ա. 21. բ. 13.
ի Հռովմ. բ. 28, 29. Կող. բ. 11.
իա Գլ. գ. 18. Կող. ա. 21.
իբ Տես Եզեկ. ժգ. 9. Գործ. ժ. 18.
իգ Հռովմ. բ. 4, 5.
իդ Քես. գ. 13.
իե Գործ. գ. 8. ե Քես. գ. 5.
իզ Գործ. գ. 28.
իը Գործ. բ. 39. Հբ. 17.
իթ Մրկ. ե. 5. Գործ. ժգ. 33. Գործ. ժ. 36. Հռովմ. ե. 1. Կող. ա. 20.
իէ Գործ. ժ. 16. Գալ. գ. 28. Կող. ա. 22.
ի Կող. բ. 14, 20.
իը Կոր. ե. 17. Գալ. գ. 15. Գլ. գ. 24.
ի Կող. ա. 20—22.

Աստուծոյ հետ՝ էր խաչովը, Քրնամա-
17 քիւնը նորանով *սպանելով։ *Եւ եկաւ
աւետարանից խաղաղութիւն ձեզ հե-
ռաւորներիդ՝ եւ խաղաղութիւն մօտա-
18 ւորներին։ Վասնզի նորանով երկուսս
՝մէկ Հոգով ունինք մատնեալը Հօր մօտ։
19 Ուրեմն այլեւս օտար եւ պանդխտ չէք, *այլ սուրբերի հետ քա-
ղաքացիներ եւ Աստուծոյ բնտանիք-
20 ներ, *Առաքեալների եւ մարգարէների
Հիմքի վերայ շինուած. Որի անկիւնի գլուխը Յիսուս Քրիստոս է.
21 *Որ նորանում բոլոր շինուածքը միա-
սին յարմարուած աճում է, *որ լինի
22 սուրբ տաճար Տէրոջ. *Որ նորանում դուք էլ նորա հետ շինվում էք Աս-
տուծոյ բնակարան Հոգով։

ԳԼ. Գ

Հեթանոսների կոչումն՝ և գերի եկեղեցին Քրիստոսի անեսահնչի սէրը մեծութեան ծածկուած խորհուրդը։

1 Սորա համար ես Պօղոս՝ Յիսուս
Քրիստոսի *կապուածս *Ձեզ հեթա-
2 նոսներիդ համար. *Անշուշտ դուք
լսած էք Աստուծոյ շնորհքի այն տրն-
տեսութիւնը, *որ ինձ տրուած է ձեզ
3 համար։ *Որ *յայտնութիւնով ծանոյց
տրուեցաւ ինձ այն խորհուրդը. *(Ինչ-
պէս առաջուց կարճառօտ գրեցի ձեզ.
4 Որ կարող լինիք կարդալ եւ իմանալ
իմ տեղեկութիւնը, որ *Քրիստոսի
5 խորհրդի համար է.) *Որ ուրիշ դարե-
րում մարդկանց զաւակներին ցոյց
չ՚տրուեցաւ. Ինչպէս հիմա իր սուրբ
առաքեալներին եւ մարգարէներին
6 յայտնուեցաւ՝ Հոգով. *Որ հեթանոս-

ներն ժառանգակիցներ եւ Խմբակից կիցներ են, եւ Քրիստոսում Խոստմունքի մասնակից՝ աւետարանով։
7 Որի ես սպասաւորը եղայ *Աստուծոյ շնորհքի պարգեւի պէս՝ որ տրուեցաւ ինձ, Նորա զօրութեան ներգործելու
8 պէս. Ինձ՝ *ամենն սուրբերի չնչինիս՝ տրուեցաւ այս շնորհքը, որ *հեթա-
նոսների մէջ աւետարանեմ *Քրիստոսի
9 անքննելի հարստութիւնը. Եւ ամե-
նին լուսաւորեմ, Թէ *ինչ է այն խոր-
հրդի տնտեսութիւնը, *որ յաւիտ-
եանններից հետէ ծածկուած էր Աս-
տուծոյ մօտ՝ *որ ամեն բան ստեղծեց
10 (Յիսուս Քրիստոսով)։ *Որ հիմա Իշ-
խանութիւններին եւ պետութիւննե-
րին երկնաւորներում եկեղեցու ձե-
ռով յայտնուի Աստուծոյ *բազմա-
11 պատիկ իմաստութիւնը, Այն յաւի-
տենական յառաջադրութեան պէս, որ
մեր Տէր Քրիստոս Յիսուսի ձեռնից
12 արաւ. *Որով ունինք համարձակու-
թիւնը եւ յուսով մատնեալը նորան
հաւատալով։
13 *Վասն որոյ աղաչում եմ, որ չը
ձանձրանաք իմ նեղութիւններումը,
14 Ձեզ համար *որ ձեր փառքն է։ Սորա
համար կրկնում եմ իմ ծունկերը մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հօր առաջին,
15 *Որից ամեն նահապետութիւն երկրն-
քումը եւ երկրումս անուն է առնում,
16 *Որ իր փառքի հարստութեան պէս
տայ ձեզ, որ *զօրութեամբ հաստատ-
ուիք իր Հոգու ձեռով ներսի մար-
17 դումը։ *Որ Քրիստոս հաւատքով
բնակուի ձեր սրտերումը. եւ դուք

ֆ Հռոմ. ց. 6. ը. 3. Կող.բ. 14.
ա Ես. ծէ. 19. Զաք. բ. 10. Գործ. բ. 39. ժ. 36. Հռոմ. ե. 1. Հմբ. 13. 14.
բ Պաղ. հ.բ. 14.
գ Հռոմ. ժ. 9. ժգ. 6. Հռոմ. ե. 2. Գլ. գ. 12. Եբր. գ. 16. ժ. 19, 20. ա Պետ. գ. 18.
դ Կող. ժբ. 13. Գլ. գ. 4.
ե Փիլ. գ. 20. Եբր. ժբ. 22, 23.
զ Գաղ. գ. 10. Գլ. գ. 13.
է Կող. ժբ. 28. Գլ. գ. 11.
ը Ա Պետ. ժգ. 18. Գաղ. բ. 9. Յայտ. ի. 14.
թ Կող. գ. 9, 10. Գլ. գ. 12. ա Պետ. բ. 4, 5.
ժ Պաղ. ժբ. 25. Ես. իբ. 16. Մատ. ի. 42.
ի Գլ. գ. 15, 16.
լ Կող. գ. 17. գ. 19. բ Կող. գ. 16.
խ Ա Պետ. բ. 9.
— Գործ. ի. 23. իբ. 17, 20. Գլ. գ. 1. գ. 20. Փիլ. ա. 7, 13, 14, 16. Կող. գ. 3, 18. բ Տիմ. ա. 8. բ. 9. Փիլիմ. 1, 9.
ծ Կող. ա. 24. բ Տիմ. բ. 10.
կ Հռոմ. ա. 5. ժ ա. 13. ա Կող. գ. 1. Գլ. գ. 7. Կող. ա. 25.
հ Գործ. բ. 15. ժգ. 2. Հռոմ. ժբ. 3. Գաղ. ա. 16. Հմբ. 8.
ձ Գործ. իբ. 17, 21. իզ. 17, 18.
ղ Գաղ. ա. 12.
ճ Հռոմ. ժգ. 25. Կող. ա. 26, 27.
ղ Գլ. ա. 9, 10.
ճ ա Կող. գ. 1. Գլ. գ. 19. բ Գործ. ժ. 28. Հռոմ. ժգ. 23. Հմբ. 9.
ն Գլ. բ. 20.
շ Գաղ. գ. 28, 29. Գլ. բ. 14.
ո Գլ. բ. 15, 16.
չ Գաղ. գ. 14.
պ Հռոմ. ժբ. 16. Կող. ա. 23, 25.
ջ Հռոմ. ա. 5.
ռ Հռոմ. ժբ. 18, 19. Գլ. ա. 19. Կող. ա. 29.
ս ա Կող. ժբ. 9. ա Տիմ. ա. 13, 15.
վ Գաղ. ա. 16. բ. 8. ա Տիմ. բ. 7. բ Տիմ. ա. 11.
տ Գլ. ա. 7. Կող. ա. 27.
ր Հմբ. 3. Գլ. ա. 9.
ց Հռոմ. ժգ. 25. Հմբ. 5. ա Կող. բ. 7. Կող. ա. 26.
ւ Գաղ. ցբ. 6. Յովհ. ա. 3. Կող. ա. 16. Եբր. ա. 2. ա Գործ. ա. 13.
փ Հռոմ. բ. 28. Գլ. ա. 22. Կող. ա. 16. ա Գործ. գ. 22.
ք ա Կող. բ. 7. ա Տիմ. գ. 16.
և Գլ. ա. 9.
օ Եբր. ա. 2.
ֆ Հռոմ. ժգ. 21. Փիլ. ա. 14. ա Թես. գ. 3.
ա Հմբ. 1.
բ Կող. ա. 6.
գ Գլ. ա. 10. Փիլ. բ. 9—11.
դ Հռոմ. ի. 23. Գլ. ա. 7. Փիլ. գ. 19. Կող. ա. 27.
ե Գլ. գ. 10. Կող. ա. 11.
զ Հռոմ. է. 22. բ Կող. գ. 16.
է Յովհ. ժգ. 23. Գլ. բ. 22.

*սիրով արմատ ղցած եւ հաստատուած
18 լինիք ։ Հոր ամեն սուրբերի հետ իմա-
նաք , թէ ինչ է յոյնութիւնը եւ եր-
կայնութիւնը եւ բարձրութիւնը եւ
19 խորութիւնը . Որ ճանաչէք Քրիստոսի
սէրը որ ամեն գիտութիւնից գերազանց
է . †որ Աստուծոյ ամեն լիութիւ-
20 նովը լցուիք ։ Բայց Էնորան՝ որ կարող
է առատութեամբ անել Համեն բաներ-
ից աւելի քան որ խնդրում ենք եւ
իմանում , †մեզ զօրութեան չափովը՝
21 որ մեզանում ներգործում է . Ինորան
փառք լինի եկեղեցում , որ Քրիստոս
Յիսուսումն է , ամեն դարերում յա-
ւիտեանս յաւիտենից ։ Ամէն ։

Գլ. Դ

Յորդոր Քրիստոսով միաբանութեան, և պատուէր պիտի գործերը ձգելու։

4 †Ես՝ Արդ աղաչում եմ ձեզ ես՝ Տիրոջ
համար կապուածս , Էոր այնպէս գնաք
2 ինչպէս որ կ՚վայելէ այն կոչումին որի
մէջ կանչուեցաք ։ Համեն խոնարհու-
թիւնով եւ հեզութիւնով եւ երկայն-
մտութիւնով , սիրով իրար համբերե-
3 լով։ †Ջանալով Հոգու միաբանութիւնը
4 պահել խաղաղութեան կապովը ։ Մէկ
մարմին Էեւ մէկ Հոգի . Ինչպէս կոչ-
ուեցաք էլ ձեր կոչումի մէկ յոյսի մէջ ։
5 †Մէկ Տէր , Մէկ հաւատք , Մէկ
6 մկրտութիւն . Մէկ Աստուած եւ ա-
մենքի Հայր , որ ամենքի վերայ եւ
Համենքի հետ՝ եւ ձեր ամենքի մէջ է ։
7 Բայց մեր ամեն մէկիս տրուած է չը-
նորհքը՝ Քրիստոսի պարգեւի չափի
8 պէս ։ Սորա համար ասում է . Ըե Էվեր
եղաւ բարձրը , գերի առաւ գերու-
թիւնը . եւ մարդկանց պարգեւներ
9 տուաւ ։ Համն վեր եղաւը ինչ է , եթէ
չ՝ որ առաջ վայր իջաւ երկրի ցած
10 կողմերը ։ Ան վայր իջնողը նոյն ինքն
է , Էոր ամեն երկինքներից աւելի
բարձր վեր ելաւ , Էոր ամենը լրացնէ ։
11 †Եւ նա մի քանիսին տուաւ առաք-
եալներ լինելու , մի քանիսին մարգա-
րէներ , †մի քանիսին աւետարանիչ-
ներ , †մի քանիսին հովիւներ եւ Էվար-
12 դապետներ , Էսուրբերի կատարելու-
թեանը համար , պաշտօնի գործի հա-
մար , †Քրիստոսի մարմնի Էշինութեան
13 համար . Մինչեւ որ ամենքս հասնինք
հաւատքի Էեւ Աստուծոյ Որդին ճա-
նաչելու միութեանը . եւ Կատար-
եալ մարդ լինենք Քրիստոսի կատար-
14 եալ հասակի չափովը . †Որ այլ եւս
երեխայ չ՚լինենք †երերուած ու տա-
տանուած վարդապետութեան ամեն
հովտացը մարդկանց խարեբայութիւ-
նովը որ †մոլորեցնեն խարեբայութեան
15 խորամանկութիւնովը ։ †Բայց ճշմա-
րիտ լինելով սէրի մէջ՝ †աճինք նորա-
նում ամեն բանով , †որ է գլուխը՝
16 Քրիստոսը . Էորից բոլոր մարմինը
միասին կազմուելով եւ միասին յար-
մարուելով ամեն յօդուածի ձեռնտու-
թեամբը ամեն մէկ անդամի ներ-
գործութեան չափովը մարմնոյ աճիւը
գործվում է՝ իր անձը սիրով չինելու
համար ։
17 Արդ սա եմ ասում եւ վկայում
Տէրով , *որ դուք այլ եւս չ՚գնաք ինչ-
պէս ուրիշ հեթանոսներն են գնում
18 *իրանց մտքի ունայնութիւնովը , Էոր
խաւարուած են մտքով , եւ †օտար՝
Աստուծոյ կեանքիցը , այն տգէտու-
թեան պատճառովը որ նորանումն է .
19 †Իրանց սրտերի կուրութեան համար ։

---

* Կող. ա. 23. բ. 7.
† Գլ. ա. 18.
– Յովհ. ա. 16. Գլ. ա. 33. Կող. բ. 9, 10.
† Յովհ. ժգ. 25. Յուդ. 24.
† ա Կոր. բ. 9.
† Հռ. 7. Կող. ա. 29.
† Յովհ. ա. 36. ժգ. 27. Եբր. ժգ. 21.
—
– Գլ. գ. 1. Փիլիմ. 1, 9.
† Գլ. ա. 27. Կող. ա. 10. – Փիլ. բ. 12.
† Կոր. ի. 19. Գաղ. ե. 22, 23. Կող. գ. 12, 13.
† Կող. գ. 14.
† Հռովմ. ժբ. 1. – Կոր. ժբ. 12, 13. Գլ. բ. 16.
† – Կոր. ժբ. 4, 11.
† Գլ. ա. 10.
† – Կոր. ա. 13. բ. 6. ժբ. 5. բ Կոր. ժ. 5.
† Յուդ. 3. Հռ. 13.
† Գաղ. գ. 27, 28. Եբր. գ. 6. ժբ. 6.
† Հռովմ. ժա. 36.
† Հռովմ. ժբ. 3, 6. – Կոր. ժբ. 11.
† Ա Կոր. կբ. 18.
† Գաղ. ե. 15. Կող. բ. 18.
† Յուդ. 23. Հռ. 30, 68.
† Կոր. ա. 9, 11. – Տիմ. գ.
16. Եբր. գ. 14. ե. 26. բ. 1. բ. 24.
† Գաղ. բ. 33.
† – Կոր. ժբ. 28. Գլ. բ. 20.
† Գաղ. իա. 8. բ Տիմ. գ. 5.
† Գաղ. ի. 28.
† Հռովմ. ժբ. 7.
† – Կոր. ժբ. 7.
† – Գլ. ա. 23. Կող. ա. 24.
† – Կոր. ժգ. 26.
† Մատ. ա. 1. Դ Պետ. ա. 35. Յովհ. ա. 34, 49. Կող. բ. 2.
† – Կոր. ժգ. 20. Կող. ա. 28.
† Ես. իբ. 9. – Կոր. ժգ. 20.
† Եբր. ժգ. 9.
† Մատ. ժա. 7.
† Հռովմ. ժբ. 18. բ Կոր. բ. 17.
† Ջաք. բ. 16. բ Կոր. գ. 3. Հյր. 25. – Յովհ. գ. 18.
† Գլ. ա. 22. բ. 21.
† Կող. ա. 18.
† Կող. բ. 19.
† Գլ. բ. 1—3. Հյր. 22. Կող. գ. 7. – Գաղ. գ. 3.
† Յովհ. ա. 21.
† Գոր. իգ. 18.
† Գլ. բ. 12. Գաղ. գ. 8. – Գաղ. ե. 5.
† Հռովմ. ա. 21.
† – Տիմ. գ. 3.
† Հռովմ. ա. 24, 26. – Գաղ. գ. 3.

մատնեցին անաստակութեան ամէն պղծութեան գործերի մէջ ապահու-
20 թիւնով։ Բայց դուք Քրիստոսին այս-
21 պէս չ՚սովորեցիք. 21 եթէ նորանից լսեցիք, եւ նորանով սովորեցիք՝ ինչ-
պէս որ ճշմարտութիւնն է Յիսու-
22 սումը. Որ Հնձողանից դուրս հանէք հառաջի գնացքի պէս եղբ հին մարդը որ խաբեբայութեան ցանկութիւնովն
23 ապականուած է. 23 Եւ ձեր մտքի հոգուոյ
24 նորոգուէք. եւ 24 հնոր մարդին հագնէք՝ որ Աստուծոյ պատկերի պէս ստեղ-
ծուած է՝ ճշմարտութեան արդարու-
25 թիւնով եւ սրբութիւնով։ 25 Նորա համար դէն գցելով սուտ խօսեցէք ճշմարտութիւնն ամէն մարդ իր ընկերի հետ, Հմանդի իրար ան-
26 դամ ենք։ 26 Բարկանաք՝ մի մեղանչէք. Թող արեգակը ձեր բարկութեան վերայ
27 չ՚մանէ։ 27 Եւ տեղի չ՚տաք սատանային։
28 Նա որ գողանում էր, թող էլ չ՚գո-
ղանայ, հայլ մանաւանդ աշխատէ իր ձեռներովը բարին գործելով. Հոր ու-
29 նենայ տալու՝ պէտք ունեցողին։ 29 Ոչ մի գէշ խօսք չ՚դուրս գայ ձեր բերա-
նից. հայց այն՝ որ բարի է՝ շինու-
թեան համար հարկաւոր, հոր չնորհք
30 տայ լսողներին։ 30 Եւ մի տրտմեցնէք Աստուծոյ Սուրբ Հոգին, Հորով կընքուեցաք Փրկութեան օրուայ համար։
31 31 Ամէն դառնութիւն եւ բարկութիւն եւ սրտմտութիւն եւ աղաղակ եւ Հայհոյութիւն թող վեր առնուի ձեզանից՝
32 ամէն չարութեան հետ։ 32 Եւ իրար հետ քաղցր եղէք, գթած՝ իրար նե-
րելով, ինչպէս Աստուած էլ Քրիստոսով ձեզ ներեց։

ԳԼ. Ե

Յորդոր սուրբ կեանք անցնելու. Ամուսինների մասին խրատներ. Նկնգեցու մասին Քրիստոսի հետ։

1 1 Արդ նմանող եղէք Աստուծուն ինչ-
2 պէս սիրելի որդիներ։ 2 Եւ սիրով գնա-
ցէք, ինչպէս որ Քրիստոսն էլ մեզ սիրեց, եւ իր անձը մեզ համար մատ-
նեց, պատարագ եւ զոհ Աստուծոյ
3 Հանոյ հոտ լինելու. 3 Բայց պոռնկու-
թիւն եւ ամէն պղծութիւն, կամ ա-
գահութիւն թող չ՚անուանուի ձեզ-
նումդ՝ ինչպէս սուրբերին կ՚վայելէ։
4 Եւ 4 գարշութիւն, կամ յիմար խօս-
քեր, կամ խեղկատակութիւն, հոր չեն վայելում. այլ մանաւանդ գոհու-
5 թիւն։ 5 Որովհետեւ սա գիտէք, Հոր ոչ մի պոռնիկ, կամ պիղծ, կամ ա-
գահ, հոր կռապաշտ է՝ ժառանգու-
թիւն չ՚ունի Քրիստոսի եւ Աստուծոյ
6 արքայութեանումը։ 6 Ոչ ով թող չ՚խա-
բէ ձեզ դատարկ խօսքերով. Հորովհե-
տեւ այս պատճառով էլ՝ Աստուծոյ բարկութիւնը գալիս է Հանդնեացան-
7 դութեան որդիների վերայ։ 7 Ուրեմն
8 մասնակից մի լինիք նորանց։ 8 Հւ-
ազդի մի ժամանակ խաւար էիք, հիմկ հինս լոյս էք Տէրումը. Լոյսի որդի-
9 ների պէս գնացէք։ 9 Հորովհետեւ Հո-
գու պտուղը ամէն բարութիւնով է, եւ արդարութիւնով, եւ ճշմարտու-
10 թիւնով։ 10 Փորձեցէք թէ ինչ է հաճոյ
11 Տիրոջը։ 11 Եւ Հմանկական մի լինիք Հխաւարի անպտուղ գործերին. Հայլ
12 մանաւանդ յանդիմանեցէք։ 12 Հորովհետեւ նորանց միջումը ծածուկ գործ-
ուածները խօսքով ասելն էլ ամօթ է։
13 13 Բայց ամէն բան՝ լոյսիցը յանդիման-

Ե Գ. ա. 13։
Ա Կոր. ր. 11։ գ. 9, 9։ Երր. Յհ. 1. ա Գծս. ր. 1։
Ե Գ. ր. 2, 3։ Հմր. 17. Կոր. գ. 7. ա Գծս. գ. 3.
Ը Հռովմ. գ. 6.
Թ Հռովմ. Յհ. 2։ Կոր. գ. 10։
Ժ Հռովմ. գ. 4. ր Կոր. ե. 17։ Գաղ. գ. 15. Գ. գ. 11։ Կող. գ. 10.
ԺԱ Ես. ա. 26։ Կոր. գ. 10. Գ. ր. 10։
ԺԲ Ա Յհ. ը. 18. Հմր. 15։ Կոր. գ. 9.
ԺԳ Հռովմ. Յհ. 3։
ԺԴ Յաղ. գ. 4։ ԼԹ. 8։
ԺԵ Ա Կոր. ր. 10, 11։ Յակ. գ. 7. ա Գծս. ե. 9.
ԺԶ Գաղ. ե. 25. ա Ես. գ. 11. ա Ես. գ. 8, 11, 12։
ԺԷ Ղուկ. գ. 11.
ԺԸ Մատ. Յհ. 26. Գ. ե. 4։ Կող. գ. 8։
ԺԹ Կող. գ. 6։ ա Ես. ե. 11.
Ի Կող. գ. 16։
Իա Ես. է. 13, ԿԹ. 10. Եզեկ. Յհ. 43. ա Ես. ե. 19.
Իբ Գ. ա. 13։
Իգ Ղուկ. ԻԵ. 28. Հռովմ. ը. 23. Գ. ա. 14։
Իդ Կող. գ. 8, 19։
Իե Տիտ. գ. 3։ Յակ. գ. 11. ա Գծս. ը. 1.
Իզ Տիտ. գ. 3։
Իէ Կոր. ր. 10։ Կող. գ. 13, 13.
Իը Մատ. գ. 14. Յհ. 35. Մարկ. Յհ. 25։
Իթ Մատ. ե. 45, 48։ Ղուկ. գ. 35. Գ. գ. 33.
Κ Յակ. Յգ. 34. Յե. 12. ա Քհե. գ. 9. ա Յակ. գ. 11, 23. գ. 21։
Կա Կող. ա. 4։ ր. 20. Երր. ե. 27. ր. 14, 28. Յ. 10, 12. ա Յակ. գ. 16։
Կբ Ես. է. 21. Ղե. ա. 9. ր Կոր. ր. 15։
Կգ Հռովմ. գ. 13. ա Կոր. գ. 18. ր Կոր. Յհ. 21. Գ. գ. 19, 20։ Կող. ե. 5. ա Քհե. գ. 3 Հնդ։
Կդ Կոր. ե. 1.
Կե Մատ. Յհ. 35. Գ. գ. 20.
Կզ Հռովմ. ա. 28։
Կէ Կոր. գ. 9։ Գաղ. ե. 19, 21։
Կը Կոր. ե. 1.
Կթ Տիտ. գ. 5։
Լ Կոր. գ. 10։ Կող. գ. 13, 13.
Լա Մատ. գ. 14. Յհ. 35. Մարկ. Յա. 25։
Լբ Մատ. ե. 45, 48։ Ղուկ. գ. 35. Գ. գ. 33.
Լգ Յակ. Յգ. 34. Յե. 12. ա Քհե. գ. 9. ա Յակ. գ. 11, 23. գ. 21։
Լդ Կոր. ա. 4։ ր. 20. Երր. ե. 27. ր. 14, 28. Յ. 10, 12. ա Յակ. գ. 16։
Լե Ես. է. 21. Ղե. ա. 9. ր Կոր. ր. 15։
Լզ Հռովմ. գ. 13. ա Կոր. գ. 18. ր Կոր. Յհ. 21. Գ. գ. 19, 20։ Կող. ե. 5. ա Քհե. գ. 3 Հնդ։
Լէ Կոր. ե. 1.
Լը Մատ. Յհ. 35. Գ. գ. 20.
Լթ Հռովմ. ա. 28։
Մ Տիտ. գ. 5։
Մա Կոր. ր. 10։ Կող. գ. 13, 13.
Մբ Մատ. Յհ. 35. Մարկ. Յա. 25։
Մգ Մատ. ե. 45, 48։ Ղուկ. գ. 35. Գ. գ. 33.
Մդ Յակ. Յգ. 34. Յե. 12. ա Քհե. գ. 9. ա Յակ. գ. 11, 23. գ. 21։
Մե Կոր. ա. 4։ ր. 20. Երր. ե. 27. ր. 14, 28. Յ. 10, 12. ա Յակ. գ. 16։
Մզ Ես. է. 21. Ղե. ա. 9. ր Կոր. ր. 15։
Մէ Հռովմ. գ. 13. ա Կոր. գ. 18. ր Կոր. Յհ. 21. Գ. գ. 19, 20։ Կող. ե. 5. ա Քհե. գ. 3 Հնդ։
Մը Կոր. ե. 1.
Մթ Մատ. Յհ. 35. Գ. գ. 20.
Ն Հռովմ. ա. 28։
Նա Կոր. ր. 10։ Կող. գ. 13, 13.
Նբ Մատ. Յհ. 35. Մարկ. Յա. 25։
Նգ Մատ. ե. 45, 48։ Ղուկ. գ. 35. Գ. գ. 33.
Նդ Յակ. Յգ. 34. Յե. 12. ա Քհե. գ. 9. ա Յակ. գ. 11, 23. գ. 21։
Նե Կոր. ա. 4։ ր. 20. Երր. ե. 27. ր. 14, 28. Յ. 10, 12. ա Յակ. գ. 16։
Նզ Ես. է. 21. Ղե. ա. 9. ր Կոր. ր. 15։
Նէ Հռովմ. գ. 13. ա Կոր. գ. 18. ր Կոր. Յհ. 21. Գ. գ. 19, 20։ Կող. ե. 5. ա Քհե. գ. 3 Հնդ։
Նը Կոր. ե. 1.
Նթ Մատ. Յհ. 35. Գ. գ. 20.
Ծ Հռովմ. ա. 28։
Ծա Կոր. ր. 10։ Կող. գ. 13, 13.
Ծբ Մատ. Յհ. 35. Մարկ. Յա. 25։
Ծգ Մատ. ե. 45, 48։ Ղուկ. գ. 35. Գ. գ. 33.
Ծդ Յակ. Յգ. 34. Յե. 12. ա Քհե. գ. 9. ա Յակ. գ. 11, 23. գ. 21։
Ծե Կոր. ա. 4։ ր. 20. Երր. ե. 27. ր. 14, 28. Յ. 10, 12. ա Յակ. գ. 16։
Ծզ Ես. է. 21. Ղե. ա. 9. ր Կոր. ր. 15։
Ծէ Հռովմ. գ. 13. ա Կոր. գ. 18. ր Կոր. Յհ. 21. Գ. գ. 19, 20։ Կող. ե. 5. ա Քհե. գ. 3 Հնդ։
Ծը Կոր. ե. 1.
Ծթ Մատ. Յհ. 35. Գ. գ. 20.
Կ Հռովմ. ա. 28։
Կա Կոր. ր. 10։ Կող. գ. 13, 13.
Կբ Մատ. Յհ. 35. Մարկ. Յա. 25։
Կգ Մատ. ե. 45, 48։ Ղուկ. գ. 35. Գ. գ. 33.
Կդ Յակ. Յգ. 34. Յե. 12. ա Քհե. գ. 9. ա Յակ. գ. 11, 23. գ. 21։
Կե Կոր. ա. 4։ ր. 20. Երր. ե. 27. ր. 14, 28. Յ. 10, 12. ա Յակ. գ. 16։
Կզ Ես. է. 21. Ղե. ա. 9. ր Կոր. ր. 15։
Կէ Հռովմ. գ. 13. ա Կոր. գ. 18. ր Կոր. Յհ. 21. Գ. գ. 19, 20։ Կող. ե. 5. ա Քհե. գ. 3 Հնդ։
Կը Կոր. ե. 1.
Կթ Մատ. Յհ. 35. Գ. գ. 20.
Հ Հռովմ. ա. 28։
Հա Կոր. ր. 10։ Կող. գ. 13, 13.
Հբ Մատ. Յհ. 35. Մարկ. Յա. 25։
Հգ Մատ. ե. 45, 48։ Ղուկ. գ. 35. Գ. գ. 33.
Հդ Յակ. Յգ. 34. Յե. 12. ա Քհե. գ. 9. ա Յակ. գ. 11, 23. գ. 21։
Հե Կոր. ա. 4։ ր. 20. Երր. ե. 27. ր. 14, 28. Յ. 10, 12. ա Յակ. գ. 16։
Հզ Ես. է. 21. Ղե. ա. 9. ր Կոր. ր. 15։
Հէ Հռովմ. գ. 13. ա Կոր. գ. 18. ր Կոր. Յհ. 21. Գ. գ. 19, 20։ Կող. ե. 5. ա Քհե. գ. 3 Հնդ։
Հը Կոր. ե. 1.
Հթ Մատ. Յհ. 35. Գ. գ. 20.
Ղ Հռովմ. ա. 28։
Ղա Կոր. ր. 10։ Կող. գ. 13, 13.
Ղբ Մատ. Յհ. 35. Մարկ. Յա. 25։
Ղգ Մատ. ե. 45, 48։ Ղուկ. գ. 35. Գ. գ. 33.
Ղդ Յակ. Յգ. 34. Յե. 12. ա Քհե. գ. 9. ա Յակ. գ. 11, 23. գ. 21։
Ղե Կոր. ա. 4։ ր. 20. Երր. ե. 27. ր. 14, 28. Յ. 10, 12. ա Յակ. գ. 16։
Ղզ Ես. է. 21. Ղե. ա. 9. ր Կոր. ր. 15։
Ղէ Հռովմ. գ. 13. ա Կոր. գ. 18. ր Կոր. Յհ. 21. Գ. գ. 19, 20։ Կող. ե. 5. ա Քհե. գ. 3 Հնդ։
Ղը Կոր. ե. 1.
Ղթ Մատ. Յհ. 35. Գ. գ. 20.
Ճ Հռովմ. ա. 28։
Ճա Կոր. ր. 10։ Կող. գ. 13, 13.
Ճբ Մատ. Յհ. 35. Մարկ. Յա. 25։
Ճգ Մատ. ե. 45, 48։ Ղուկ. գ. 35. Գ. գ. 33.
Ճդ Յակ. Յգ. 34. Յե. 12. ա Քհե. գ. 9. ա Յակ. գ. 11, 23. գ. 21։
Ճե Կոր. ա. 4։ ր. 20. Երր. ե. 27. ր. 14, 28. Յ. 10, 12. ա Յակ. գ. 16։
Ճզ Ես. է. 21. Ղե. ա. 9. ր Կոր. ր. 15։
Ճէ Հռովմ. գ. 13. ա Կոր. գ. 18. ր Կոր. Յհ. 21. Գ. գ. 19, 20։ Կող. ե. 5. ա Քհե. գ. 3 Հնդ։
Ճը Կոր. ե. 1.
Ճթ Մատ. Յհ. 35. Գ. գ. 20.
Մ Հռովմ. ա. 28։
Մա Կոր. ր. 10։ Կող. գ. 13, 13.
Մբ Մատ. Յհ. 35. Մարկ. Յա. 25։
Մգ Մատ. ե. 45, 48։ Ղուկ. գ. 35. Գ. գ. 33.
Մդ Յակ. Յգ. 34. Յե. 12. ա Քհե. գ. 9. ա Յակ. գ. 11, 23. գ. 21։
Մե Կոր. ա. 4։ ր. 20. Երր. ե. 27. ր. 14, 28. Յ. 10, 12. ա Յակ. գ. 16։
Մզ Ես. է. 21. Ղե. ա. 9. ր Կոր. ր. 15։
Մէ Հռովմ. գ. 13. ա Կոր. գ. 18. ր Կոր. Յհ. 21. Գ. գ. 19, 20։ Կող. ե. 5. ա Քհե. գ. 3 Հնդ։
Մը Կոր. ե. 1.
Մթ Մատ. Յհ. 35. Գ. գ. 20.
Յ Հռովմ. ա. 28։
Յա Կոր. ր. 10։ Կող. գ. 13, 13.
Յբ Մատ. Յհ. 35. Մարկ. Յա. 25։
Յգ Մատ. ե. 45, 48։ Ղուկ. գ. 35. Գ. գ. 33.
Յդ Յակ. Յգ. 34. Յե. 12. ա Քհե. գ. 9. ա Յակ. գ. 11, 23. գ. 21։
Յե Կոր. ա. 4։ ր. 20. Երր. ե. 27. ր. 14, 28. Յ. 10, 12. ա Յակ. գ. 16։
Յզ Ես. է. 21. Ղե. ա. 9. ր Կոր. ր. 15։
Յէ Հռովմ. գ. 13. ա Կոր. գ. 18. ր Կոր. Յհ. 21. Գ. գ. 19, 20։ Կող. ե. 5. ա Քհե. գ. 3 Հնդ։
Յը Կոր. ե. 1.
Յթ Մատ. Յհ. 35. Գ. գ. 20.
Մ Հռովմ. ա. 28։
Մա Կոր. ր. 10։ Կող. գ. 13, 13.
Մբ Մատ. Յհ. 35. Մարկ. Յա. 25։
Մգ Մատ. ե. 45, 48։ Ղուկ. գ. 35. Գ. գ. 33.
Մդ Յակ. Յգ. 34. Յե. 12. ա Քհե. գ. 9. ա Յակ. գ. 11, 23. գ. 21։
Մե Կոր. ա. 4։ ր. 20. Երր. ե. 27. ր. 14, 28. Յ. 10, 12. ա Յակ. գ. 16։
Մզ Ես. է. 21. Ղե. ա. 9. ր Կոր. ր. 15։
Մէ Հռովմ. գ. 13. ա Կոր. գ. 18. ր Կոր. Յհ. 21. Գ. գ. 19, 20։ Կող. ե. 5. ա Քհե. գ. 3 Հնդ։
Մը Կոր. ե. 1.
Մթ Մատ. Յհ. 35. Գ. գ. 20.

ուած՝ յայտնի է լինում. վասն զի
ամէն բան՝ որ յայտնի է լինում, լոյս
14 է։ Սորա համար էլ ասում է. Արի՛
կաց, ով քնած, եւ ե՛լիր կանգնիր
մեռելներից, եւ Քրիստոսը կ՚լուսա-
ւորէ քեզ։
15 Ա՛յդ նայեցէք թէ ինչպէս զգուշու-
թեամբ վարուիք. ոչ թէ ինչպէս ան-
16 խելքներ, Այլ ինչպէս իմաստուններ.
՚գնեցէք ժամանակը. ՚որ օրերը չար
17 են, Ա՚նորա համար մի լինիք անմիտ,
՚այլ իմացէք ՚թէ ինչ է Տիրոջ կամքը։
18 ՚Եւ մի արբենաք գինով, որ նորա-
նում անառակութիւն կայ, այլ լցուե-
19 ցէք Հոգով, Խօսելով ձեր մէջ ՚սաղ-
մոսներով եւ օրհնութիւններով եւ
հոգեւոր երգերով, երգեցէք եւ սաղ-
մոսեցէք ձեր սրտերում Տիրոջը։
20 ՚Ամէն ժամանակ ամէն բանի համար
գոհացէք Աստուածահից եւ Հօրից՝
մեր ՚Տէր Յիսուս Քրիստոսի անու-
նով։
21 ՚Իրար հնազանդ եղէք Աստուծոյ
22 վախով։ Կանայք, հնազանդեցէք ձեր
23 մարդկանցը ՚ինչպէս Տիրոջը։ ՚Մարդը
կնոջ գլուխն է՝ ինչպէս Քրիստոս էլ
եկեղեցու գլուխը, ՚եւ ինքն է մարմ-
24 նին Փրկիչը։ Բայց ինչպէս եկեղեցին
հնազանդ է լինում Քրիստոսին, այն-
պէս էլ կանայք՝ իրանց մարդկանցն
25 ամէն բանի մէջ։ ՚Մարդիկ, սիրեցէք
ձեր կանանցը, ինչպէս Քրիստոսն էլ
սիրեց եկեղեցուն եւ Իր անձը մատ-
26 նեց նորա համար. Որ նորան սրբա-
ցընէ՝ մաքրելով ՚Տրի աւազանովը՝ Խօս-
27 քով. ՚Որ իր առաջին փառաւոր կանգ-
նեցնէ եկեղեցին, Չոր չ՚ունենայ մի
արատ կամ խոչոմութիւն կամ ուրիշ
բաներ, Նոր սուրբ եւ անարատ լինի։
28 Ա՚յսպէս պէտք է մարդիկ սիրեն իրանց
կանանցը, ինչպէս իրանց մարմիններըը.
ով որ իր կնոջը սիրում է, իրան է
29 սիրում։ Վասնզի ոչ ով իր անձը չէ
ատել, այլ կերակրում է եւ պահպա-
նում է նորան. ինչպէս Տէրն էլ եկե-
30 ղեցին։ Ի՚որովհետեւ նորա մարմնի
անդամներն ենք, Նորա մարմնիցը եւ
31 Նորա ոսկորներիցը։ ՚Սորա համար
մարդը կ՚թողէ իր հօրը եւ մօրը, եւ
իր կնկան կ՚յարէ ևեւ երկուսը մէկ
32 մարմին կ՚լինին։ Այս խորհուրդը մեծ
է, բայց ես Քրիստոսի եւ եկեղեցու
33 վերայ եմ ասում։ Հապա՚կաս դուք էլ
մի ըստ մէնջէ ամէն մէկն իր կնկանը
թող այնպէս սիրէ ինչպէս իր անձը.
Եւ կինը վախենայ իր մարդիցը։

Գլ. Զ

Ընդհանուր պարականութիւններ. Մեր կեանքը մի հոգեւոր զինուորութիւն է։

1 Որդիք, ՚հնազանդ եղէք ձեր ծնողնե-
2 րին Տէրով. որ այն է արժանը։ ՚Պատ-
ուիր քո հօրը եւ մօրը, սա է առա-
ջին պատուիրանը խոստումնքով,
3 Որ քեզ լաւ լինի, եւ երկար ապրես
4 երկրի վերայ։ Եւ, հայրեր, մի բար-
կացնէք ձեր որդկանցը. ՚այլ մեծա-
ցրէք նորանց խրատով եւ Տիրոջ ուս-
5 մունքովը։ Ի՚մառաներ, հնազանդ
եղէք ձեր մարմնաւոր տէրերին, Վա-
խով եւ դողալով Ի՚ձեր սրտի միամտու-
6 թեամբն ինչպէս Քրիստոսին. Ոչ թէ
աչքի առաջին ծառայելով ՚մարդկանց
հաճոյ լինողների պէս, այլ ինչպէս
Քրիստոսի ծառաներ, որ Աստուծոյ
7 կամքն են անում սրտանց, Ծառայու-
թեամբ ծառայելով Տիրոջը եւ ոչ թէ
8 մարդկանց. ՚Գիտենալով որ ամէն

է Ես. կ. 1։ Հռոմ. ժգ. 11, 12։ ա Կոր. ժե. 34։ ա Թես. ե. 6.
գ Ծն. կ. 25, Հռոմ. գ. 4, 5։ Գղ. ր. 5։ Կող. գ. 1։
ե Կող. գ. 5։
ա Կող. գ. 5։ Ես Գաղ. գ. 10.
ա Ծագ. ժա. 2. ժբ. 1. Ծագ. ժբ. 36։ Գղ. գ. 13.
է Կող. գ. 5։
ը Հռոմ. ժբ. 2։
ը ա Թես. գ. 3. ե. 18.
թ Ա՚ռաք. բ. 1. բգ. 29, 30. Ես. ե. 11, 22։ Ղուկ. բա. 34.
ժ Գաղ. ժգ. 23։ ա Կոր. ժգ. 26։ Կող. գ. 16. Ծագ. ե. 13։
ի Ա՚ռ. լգ. 1. Ես. կգ. 7։ Կող. գ. 17։ ա Թես. ե. 18. ր Թես. ա. 3։
ժ Գղ. ժգ. 15. ա Պետ. բ. 5. գ. 11։
ի Փիլ. բ. 3. ա Պետ. ե. 5։
ֆ Ես. կ. 10. ա Կոր. ժգ. 31. Կող. գ. 18. ա Տի՚մ. բ. 11, 12. Տի՚տ. բ. 5. ա Պետ. գ. 1.
ղ Գղ. գ. 5։
ճ ա Կոր. ժա. 3.
ի Գղ. ա. 23. գ. 15. Կող. ա. 18.
ղ Գղ. ա. 23։
ն Կող. գ. 20, 22։ Տի՚տ. բ. 9։
շ Կող. գ. 19. ա Պետ. գ. 7։
ն Գաղ. բ. 28։ Գաղ. ա. 4. ր 20. Հբ. 2։
շ Ծն. գ. 3. Ելք. գ. 5։ Սբր. ժ. 22. ա Յովհ. ե. 6.
ո Յովհ. ժե. 3. ժէ. 17։ Յր կար. ժա. 3. կող. ա. 22։
յ Սբդ գ. 7։
չ Գղ. ա. 4։
ն Ես. բ. 23. Հռոմ. ժբ. 5։ ա Կոր. գ. 15. ժբ. 27.
ն Ես. բ. 24. Մա. ժբ. 8. Մարկ. ժ. 7, 8։
ո ա Կոր. գ. 16։
ճ Հբ. 25. Կող. գ. 19։
ն ա Պետ. գ. 8։
—
ա Ռաք. իգ. 23. Կող. գ. 20։
ի Ես. ի. 11. բ Ար. ե. 16. իե. 18. Երեմ. ըի. 19. Եզեկ. իբ. 7. Մարկ. ա. 6. Մատ. ե. 4. Մարկ. ի. 10.
ֆ Կող. գ. 21։
ղ Ես. ժբ. 19. բ Ար. գ. 9. գ. 7, 30. ժա. 19. Սագ. ըբ. 4. Ա՚ռաք. ժբ. 18. իբ. 6. իթ. 17.
ճ Կող. գ. 23. ա Տի՚մ. գ. 1. Տի՚տ. բ. 9. ա Պետ. բ. 18. ը Պետ. ե. 15. Փիլ. բ. 12. ե Ես. իթ. 17. Կող. գ. 23. ը Կող. գ. 23, 24. ի Հռոմ. բ. 6. բ Կոր. ե. 10. Կող. գ. 24.

մէկն ինչ բարի որ անէ, նոյնը կ'ընդունի Տէրոջը. ինչ ծառայ լինի եւ
9 ինչ ազատ։ Ընդ որում, տէրեր, նոյնն արէք նորանց՝ սպառնալիքը. Գիտացէք որ հէնց ձեզ ինքներիդ էլ Տէր կայ երկնքումը, Ինչ նորա առաջին երեսպաշտութիւն չկայ։
10 Այսուհետեւ, եղբայրներս, զօրացէք Տէրով ևւ նորա զօրութեան կո-
11 րովթիւնովը։ Եւ Աստուծոյ սպառազինութիւնը հագէք, որ կարող լինիք սատանայի հնարքներին հակառակ կե-
12 նալ։ Ինչովհետեւ մեր պատերազմը արիւնի եւ մարմնի հետ չէ, այլ Իշխանութիւնների եւ պետութիւնների հետ, Այս աշխարհի խաւարի աշխարհակալների հետ, այն չար հոգիների հետ որ
13 երկնաւորների մէջ են։ Ուստի համար Աստուծոյ սպառազինութիւնն առէք, Որ կարող լինիք հակառակ կենալ չարութեան օրումը, եւ ամենը կատարե-
14 լով հաստատ կանգնել. Արդ հաստատ կանգնեցէք Ձեր մէջքերը ճշմարտութեամբ գօտեւորուած, ԵՒւ արդարու-
15 թեան զրահը հագած, եւ Ոտները կօշիկ հագած խաղաղութեան աւետա-
16 բանի պատրաստութիւնովը։ Ընդ ամենի վերայ հաւատքի վահանն առէք. որով կարող լինիք չարի ամեն կրակոտ նե-
17 տերը հանդցնել։ ԵՒւ փրկութեան սաղաւարտն առէք, ԵՒւ Հոգու սուրը՝
18 որ Աստուծոյ խօսքն է։ Ամեն աղօթքով եւ աղաչանքով աղօթք արէք ամեն ժամանակ Հոգով. ԵՒւ սորա նում հակեցէք բոլոր յարատեւութեամբ ԵՒւ աղաչանքով ամեն սուրբերի հա-
19 մար, եւ Ինձ համար էլ. որ ինձ խօսք տրուի իմ բերանը բանալու ժամանակ, Որ համարձակութիւնով հասկացնեմ աւետարանի խորհուրդը.
20 Որի համար ես պատգամաւոր եմ Կապանքներում, Որ նորանով համարձակ լինեմ, ինչպէս որ պէտք է ինձ խօսիլ։
21 Բայց որպէսզի դուք էլ գիտենաք ինձ համար, թէ ինչ եմ գործում, ամեն բան կ'իմացնէ ձեզ Տիւքիկոս եղբայրը եւ Տէրում պաշտօնեան.
22 Որին հէնց դորա համար ուղարկեցի ձեզ մօտ, որ մեր մասին տեղեկանաք, եւ նա ձեր սրտերը մխիթարէ։
23 Խաղաղութիւն լինի եղբայրների հետ, եւ սէր՝ հաւատքով Աստուած Հօրիցը եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսիցը։
24 Շնորհք լինի այն ամենի հետ, որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին սիրում են Անկեղծութեամբ։ Ամէն։

ա Գործ. գ. 26։ Կող. գ. 11։
բ Կող. գ. 1։
գ Ղեւտ. ի՛ա. 43։
դ Յայտն. ժգ. 13։ ա Կոր. է. 23։
ե Հռոմ. ը. 11։ Կող. գ. 23։
զ Գլ. ա. 19։ գ. 10։ Կող. ա. 11։
է Հռոմ. ժգ. 12։ բ Կոր. գ. 7։ Հնր. 13։ ա Թես. ե. 8։
ը Յայտն. ժգ. 17։ ա Կոր. ժե. 30։
թ Հռոմ. ը. 38։ Գլ. ա. 21։ Կող. բ. 15։
ժ Ղուկ. ի՛ը. 53։ Յովհ. ժբ. 31։ ժգ. 30։ Գլ. բ. 3։ Կող. ա. 13։
ի Կոր. ժ. 4։ Հնր. 11։
ժա Գլ. ե. 16։
ժբ Ես. ժա. 5։ Ղուկ. ժբ. 35։ ա Պետ. ա. 13։
ժգ Ես. ԽԲ. 17։ բ Կոր. գ. 7։ ա Թես. ե. 8։
ժդ Ես. ԽԲ. 7։ Հռոմ. ժ. 15։ Ես Յովհ. ե. 4։
ժե Ես. ԽԲ. 17։ ա Թես. ե. 8։
ժզ Ես. ԽԲ. 17։ ա Թես. ե. 8։
իա Գործ. ժ. 13։ Յայտ. ա. 10։ բ. 10։ ԽԲ. 15։
իբ Ղուկ. ժբ. 1։ Հռոմ. ժբ. 12։ Կող. գ. 2։ ա Թես. ե. 17։
իգ Մատ. իզ. 41։ Մարկ. ժգ. 33։
իդ Գլ. ա. 16։ Փիլ. ա. 4։ ա Տիմ. բ. 1։
իե Գործ. գ. 29։ Կող. գ. 3։ բ Թես. գ. 1։
իզ Կոր. գ. 13։
իէ Կոր. ե. 20։
իը Գործ. իգ. 29։ իբ. 20։ Գլ. գ. 1։ Փիլ. ա. 7, 13, 16։ բ Տիմ. ա. 16։ բ. 9։ Փիլիմ. 10։
իթ Գործ. իբ. 32։ Փիլ. ա. 20։ ա Թես. բ. 2։
κ Կող. գ. 7։
κա Գործ. ի. 41։ բ Տիմ. գ. 12։ Տիտ. գ. 12։
κբ Կող. գ. 8։
ա Թես. ե. 14։
κգ Տիտ. բ. 7։

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ԹՈՒՂԹ

ԱՌ ՓԻԼԻՊՊԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

Ողջոյնք առքեալ սիրոյ գիտակ Փիլիպպեցիներէն. Նորա նեղութիւնքէն սրտմտիլը. Ինչը պատրաստ է միւս Քրիստոսին փառաւորելու. Թէ իր ապրելովը և թէ մեռնելովը։

1 Պօղոս եւ Տիմոթէոս՝ Յիսուս Քրիս-
տոսի ծառաները. ամէն սուրբերին
՚Քրիստոս Յիսուսումը, որ Փիլիպ-
պէոսին են, եպիսկոպոսների եւ սար-
2 կաւագների հետ. ՚Շնորհք լիցի ձեզ
հետ եւ խաղաղութիւն Աստուած մեր
Հօրիցը, եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսիցը։
3 ՚Գոհանում եմ իմ Աստուածիցիդ
ամէն ժամանակ որ ձեզ յիշում եմ,
4 Որ ամէն ժամանակ իմ ամէն աղա-
չանքներումը ձեր ամէնի համար ա-
ղօթք եմ անում ուրախութիւնով.
5 ՚Ձեր աւետարանին հաղորդ լինելու
համար այն առաջի օրիցը մինչեւ հիմա։
6 Եւ հաստատ համոզուած եմ սորան,
Թէ նա որ ձեզնումն սկսեց այս
բարի գործը, Ի՚կատարէ էլ մինչեւ
7 Յիսուս Քրիստոսի օրը։ Ինչպէս որ
պէտք է ինձ մտածել այս բոլոր ձեր
ամէնի համար. որովհետեւ ձեզ իմ
սրտի մէջ ունիմ ՚իմ կապանքներումը,
եւ Աւետարանի ջատագովութեան եւ
հաստատութեան ժամանակ. Որ դուք
ամէնդ ինձ հետ չնորհքին հաղորդ
8 եղաք։ Վասնզի Աստուած ինձ վկայ
է, Թէ ինչպէս ձեր ամէնիդ փափա-
քում եմ Յիսուս Քրիստոսի գութովը։
9 Եւ սա աղօթք եմ անում, Որ ձեր
սէրն էլ աւելի եւ աւելի հարստանայ
գիտութիւնով եւ ամէն հասկացողու-
10 թիւնով. Որ դուք լաւագոյնն ընտ-
րէք, Որ մաքուր լինիք եւ առանց
դայթակղութեան Քրիստոսի օրումը,
11 Արդարութեան պտուղներով լցուած՝
Յիսուս Քրիստոսի ձեռովը, Աստու-
ծոյ փառքի եւ գովասանքի համար։
12 Կամենում եմ, եղբարք, որ գիտենաք,
Թէ ինչ բան որ իմ մասին եղաւ,
աւելի աւետարանի յառաջադիմու-
13 թեան համար յաջողուեցաւ. Մինչեւ
որ իմ կապանքները Քրիստոսումը
յայտնի եղան *բոլոր պալատին եւ ու-
14 րիշ ամէնին էլ. Եւ Տէրումը եղբայր-
ներից շատերը իմ կապանքներովը
քաջալերուած աւելի համարձակ եղան
Աստծոյ խօսքը առանց վախի խօսե-
15 լու. Ոմանք նախանձով ՚եւ հակառա-
կութեան պատճառով, եւ ոմանք էլ
բարեյաժար մտքով քարոզում են Քրիս-
16 տոսին. *Եւ ոմանք հակառակութիւ-
նից են քարոզում Քրիստոսին, եւ ոչ
Թէ անկեղծ. ՚կարծելով Թէ իմ կա-
պանքների վրայ նեղութիւն բերեն։
17 *Իսկ ոմանք սէրից. գիտենալով որ
Աւետարանի ջատագովութեան համար
18 կանգնած եմ։ Բայց ինչ. ինչ կեր-
պով էլ որ լինի, Թէ պատճառանքով
եւ Թէ ճշմարտութիւնով Քրիստոսն է
քարոզվում. եւ սորա համար ուրախ
19 եմ՝ եւ ուրախ էլ կ՚լինիմ։ Վասնզի
գիտեմ, Թէ այս բանը վերջալոյս ինձ
փրկութեան պատճառ կ՚լինի Ձեր ա-
ղօթքովը՝ Եւ Յիսուս Քրիստոսի Հո-
20 գու ձեռնտուութիւնովը։ *Իմ ակնա-
կալութեան եւ յոյսի համեմատ Ոչ մի
բանով ամօթ չեմ լինիլ, Այլ բոլոր

ա՝ Կոր. ա. 3։
բ Հռոմ. ա. 7։ գ Կոր. ա. 3։ ա Գործ. ա. 3։
ե Հռոմ. ա. 9, 9։ ա Կոր. ա. 1։ Եփես. ա. 15, 16։ Կող. ա. 3։ ա Քես. ա. 3։ գ Քես. ա. 3։
զ Հռոմ. ժբ. 13։ ժե. 20։ գ Կոր. ը. 1։ Գլ. գ. 14, 15։
է Յովհ. գ. 29։ ա Քես. ա. 3։
ը Հռոմ. 10։
Եր Կոր. գ. 2։ ե. 3։
ը Եփես. գ. 1։ գ. 20։ Կող. գ. 3, 18։ գ Տիմ. ա. 8։
թ Հռոմ. 17։
ժ Գլ. գ. 14։
ի Հռոմ. ա. 9։ ք. 1։ Գող. ա. 20։ ա Քես. գ. 8։
լ Գլ. ը. 28։ գ. 1։
խ Քես. գ. 12։ Փիլմ. 6։
ծ Հռոմ. ը. 18։ ժբ. 3։ Եփես. ե. 10։
կ Գործ. իգ. 16։ ա Քես. գ. 13։ ե. 23։
հ ա Կոր. ա. 8։
յ Յովհ. ժե. 4, 5։ Եփես. ը. 10։ Կող. ա. 6։
ղ Յովհ. ժե. 8։ Եփես. ա. 13, 14։
ճ Գլ. գ. 23։
մ Գլ. ը. 3։
* Ոմանք 16րդ տողը 17ից յետոյ են դնում։
յ Հռոմ. ը. 9։
ն Հռոմ. ը. 19։
շ Հռոմ. ե. 5։
ո Եփես. գ. 19, 20։

համարձակութիւնով ինչպէս ամէն ժամանակ, հիմա էլ Քրիստոսը փառաւորուի իմ մարմնումը, թէ կեան-
21 քով եւ թէ մահով։ Վասնզի ինձ համար կեանքը Քրիստոս է, եւ մեռնիլը՝
22 շահ։ Բայց եթէ մարմնի մէջ ապրիլը իմ գործիս պտուղ է ինծի՝ եւ չ'գի-
23 տեմ՝ թէ ո՞րն ընտրեմ։ Երկու կողմից էլ նեղ տեղ եմ. փափաքելով դուրս գալ եւ Քրիստոսի հետ լինել.
24 որ շատ աւելի լաւ է. Բայց մարմնումը կենալը աւելի հարկաւոր է ձեզ
25 համար։ Եւ հաստատ համոզուած սա դիտեմ. որ կ'կենամ եւ կ'մնամ ձեր
26 ամէնի հետ, որ դուք զարգանաք եւ ուրախ լինիք հաւատքով։ Որ ձեր պարծանքը աւելի լինի Քրիստոս Յիսուսով ինձանով իմ գալուս ձեզ մօտ գալու համար։
27 Միայն թէ Քրիստոսի աւետարանին վայելող կերպով գնացէք. որ՝ թէ գամ եւ տեսնեմ ձեզ, եւ թէ հեռու լինիմ եւ լսեմ ձեր մասին, որ հաստատ էք մէկ հոգով՝ եւ մէկ չունչով պատերազմիք աւետարանի հաւատքի
28 համար։ Եւ ոչ մի բանով մի զարհուրիք հակառակորդներից, որ դա նրանց համար նշան է կորուստի, եւ
29 ձեզ համար՝ փրկութեան։ Եւ ձեզ Աստուածմէնից այդ շնորհք եղաւ Քրիստոսի համար, ոչ միայն հաւատալ նորան, այլ նորա համար չար-
30 չարուիլ էլ։ Նոյն պատերազմն ունենալով որ իմ մէջ տեսաք, եւ հիմա իմ մէջից լսում էք։

Գլ. Բ

Ուրախ միասին և խոնարհմիտ լինելու։ Տիմոթէոսը և Եպաֆրոդիտոսը։

1 Արդ եթէ մխիթարութիւն կայ Քրիս-
տոսով, եթէ սէրի սփոփութիւն, եթէ Հոգու հաղորդութիւն, եթէ
2 գթածութիւն եւ ողորմութիւն. Ես-լցրէք իմ ուրախութիւնը, որ նոյն միտքն ունենաք, նոյն սէրն ունենալով, միաչունչ մի եւ նոյնը խորհէք։
3 Ոչ մի բան չ'լինի դրգռումով, եւ ոչ էլ անպարծութիւնով. Այլ խոնարհութիւնով թող մէկը միւսին իր ան-
4 ձից աւելի լաւ համարէ։ Մի'նակ ձեր անձերի բաներին մտիկ չ'տաք, այլ ամէն
5 մէկին իր ընկերի ը-նդ-ը-ն էլ։ Ձեր ամէն մէկը թող այն մտածէ, որ էլ Քրիս-
6 տոս Յիսուսումն էր. Որ Աստուծոյ կերպարանքումը լինելով, չյափշտակութիւն չ'համարեց Աստուծուն հա-
7 ւասար լինել։ Այլ իր անձն ունայնացրեց, եւ ծառայի կերպարանք առնելով եմարդկանց նման լինելով եւ կերպարանքով մարդի պէս գտնուե-
8 լով. Իրան խոնարհեցրեց, եւ չհնազանդ եղաւ մինչեւ ի մահ՝ եւ այն էլ
9 խաչի մահ։ Վնորա համար էլ Աստուած չատ բարձրացրեց նորան, եւ
10 նորան մի անուն չնորհեց, որ ամէն անունից աւելի բարձր է. Որ Յիսուսի անունով կրկնուի ամէն ծունկ երկնաւորների եւ երկրաւորների եւ
11 երկրի տակ լինողների, Եւ ամէն լեզու դաւանի, թէ Յիսուս Քրիստոսը Տէր է Հօր Աստուծոյ փառքի համար։
12 Ուրեմն, իմ սիրելիներ, ինչպէս ամէն ժամանակ հնազանդեցիք՝ ոչ միայն իմ ներկայութիւնումը, այլ հիմա էլ աւելի իմ բացակայութիւնումը, վախով եւ դողալով գործեցէք ձեր ան-
13 ձերի փրկութիւնը։ Վասն զի Աստուած է՝ որ ներգործում է ձեզանում կամենալն էլ՝ անելն էլ իր հաճութեան
14 պէս։ Ամէն բան գործեցէք առանց

էր Կոր. ա. 9։
— ր Տիմ. գ. 6։
— Գլ. բ. 24։
էր Կոր. ա. 14։ ե. 12։
— Եփես. գ. 1։ Կող. ա. 10։ ա Թես. բ. 12։ գ. 1։
ը Գլ. գ. 1։
ց — Կոր. ա. 10։
— Ժող. 3։
էր Կոր. ա. 5։
+ Հռոմ. բ. 17։ բ Տիմ. բ. 11։
ի Գոր. ե. 41։ Հռոմ. ե. 3։
ֆ Եփես. բ. 9։
— Կող. բ. 1։
ֆ Գոր. ժգ. 19 եւ ա Թես. բ. 2։
— ր Կոր. ժգ. 13։
ք Կող. գ. 12։
ֆ Ժող. գ. 20։
ր Հռոմ. ր. 16։ ժե. 3։ ա Կոր. ա. 10։ բ Կոր. ժգ. 11։ Գլ. ա. 27։ գ. 16։ գ. 2։ — Գես. գ. 3։
ի Գոր. ե. 35։ Գլ. ա. 15, 17։ Ժող. գ. 14։
ձ Հռոմ. ր. 10։ Եփես. ե. 21։ — Գես. ե. 5։
ե — Կոր. ժ. 24, 33։ ժգ. 5։
ը Մատ. ժա. 29։ Ժող. ժգ. 18։ — Գես. բ. 21։ — Ժող. բ. 6։
ց Ժող. ա. 1, 2։ ժե. 3։ բ Կոր. գ. 4։ Կող. ա. 15։ Եբր. ա. 3։
ձ Ժող. ե. 18։ ժ. 33։
ի Մատ. իբ. 6։ Նա. Ժգ. 3։ Գոծ. բ. 26։ Մատ. բ. 11։ Հռոմ. ժե. 3։
ղ Նա. իբ. 1։ Ամ. 3, 6։ Ժբ. 15։ Ժգ. 11։ Եզեկ. լգ. 23, 24։ Զաք. գ. 8։ Մատ. ի. 28։ Ղուկ. իբ. 27։
ի Ժող. ա. 14։ Հռոմ. ա. 3։ բ. 3։ Գող. գ. 4։ Եբր. բ. 14, 17։
ձ Մատ. իգ. 39, 43։ Ժող. ժ. 18։ Եբր. ե. 8։
ն Ժող. ժ. 1, 2, 5։ Գոր. բ. 33։ Եբր. բ. 9։
ճ Եփես. ա. 20, 21։ Եբր. ա. 4։
յ Նա. ի. 23։ Մատ. իբ. 18։ Հռոմ. ժգ. 11։ Ժող. ե. 13։
չ Ժող. ժգ. 13։ Գոր. բ. 36։ Հռոմ. ժգ. 9։ — Կոր. ը. 6։ Գես. 3։
ճ Գլ. ա. 5։
ժ Եփես. գ. 5։
յբ Կոր. գ. 3։ Եբր. ժգ. 21։
նա Կոր. ժ. 10։ — Գես. գ. 9։

տրանջանքի եւ վիճաբանութիւններէ։
15 Որ լինիք անբիծ եւ անարատ՝ որդիք
Աստուծոյ Հառանց մեղադրանքի՝ այն
կամակոր եւ ծուռ ազգի մէջ. Հորոնց
միջումը երեւիք ինչպէս լոյս տուող-
16 ներ աշխարհի մէջ. կեանքի խօսքը
՝պահելով ինձ պարծանք լինելու հա-
մար Քրիստոսի օրուըմը. ՝որ զուր
տեղը չվազեցի, եւ զուր չաշխատեցի։
17 Հայց թէեւ ընծայուիմ ձեր հաւատքի
պատարագի եւ ՝պաշտամունքի վե-
րայ՝ ՝ուրախ եմ, եւ ձեր ամենի հետ
18 ուրախանում եմ։ Այնպէս էլ դուք
ուրախ եղէք, եւ ինձ հետ ուրախա-
ցէք։
19 Բայց յոյս ունիմ Տէր Յիսուսումը,
որ ՝Տիմոթէոսին չուտով ուղարկեմ
ձեզ մօտ, որ սիրտս էլ հանգստանայ,
20 երբոր ձեր վիճակին իմանամ։ ՝Վասն-
զի մէկը չունիմ միասիրտ, որ մեր-
մաբար հոգս տանէ ձեզ համար։
21 Վասնզի ամենքն իրանց բաներն են
որնուում եւ ոչ թէ Յիսուս Քրիստո-
22 սինը։ Բայց դուք գիտէք նորա ընտիր
լինելը, ՝որ ինչպէս մի որդի Էր հօրը՝
այնպէս ինձ հետ ծառայեց աւետարա-
23 նին։ Ուրեմն յոյս ունիմ որ սորան
ուղարկեմ իսկոյն, երբոր իմ անձի
24 մասին կ՝տեղեկանամ։ ՝Բայց վստահ
եմ Տէրումը, որ ինքս էլ չուտով գամ։
25 Միայն հարկաւոր համարեցի՝ որ Էպ-
ափրոդիտոս եղբօրը՝ գործիս եւ ՝զին-
ուորութեանս ընկերին, իմն ձեր
*առաքեալին, եւ իմ պէտք լինող բա-
ների պաշտօնեային ուղարկեմ ձեզ
26 մօտ։ ՝Վասնզի ինքն էլ խիստ փափաք
ունէր ձեզ ամենիդ տեսնելու եւ հոգս
էր քաշում՝ որ լսել էիք թէ նա հի-
27 անդացաւ։ Եւ իրաւի որ հիւանդա-
ցաւ մերձ ի մահ, բայց Աստուած ո-
ղորմեց նորան. ոչ միայն նորան, այլ
ինձ էլ, որ տրտմութիւն տրտմութեան
28 վերայ չունենամ։ Ուրեմն աւելի չտա-
պով ուղարկեցի նորան, որ տեսնելով
նորան դարձեալ ուրախ լինիք, եւ ես
29 էլ առանց տրտմութեան լինեմ։ Արդ
ընդունեցէք նորան Տէրումն ամեն ու-
րախութիւնով, եւ հայնպիսիներին
30 պատուական համարեցէք։ Վասն զի
Քրիստոսի գործի համար մինչեւ մահ
մօտեցաւ. իր անձը վտանգի մէջ դնե-
լով, ՝որ ձեր ինձ ծառայելու պակա-
սութիւնը լրացնէ։

Գլ. Գ

Առաքեալը ամեն բանից հրաժարում է Յիսուս Քրիս-
տոսի համար։

1 Ա՛յսուհետեւ, իմ եղբարք, ՝ուրախ
եղէք Տէրումը, մի եւ նոյն բաները
ձեզ գրելը ինձ համար ձանձրութիւն
չէ, բայց ձեզ ապահովութիւն է։
2 ՝Զգոյշ կացէք չներիցը. ՝զգոյշ կացէք
չար մշակներիցը. ՝զգոյշ կացէք կըր-
3 ճատութիւնից։ Վասն զի մենք ենք
թլփատութիւնը, ՝որ հոգով պաշտում
ենք Աստուծուն, եւ պարծենում ենք
Քրիստոս Յիսուսով, եւ մարմնի վերայ
4 վստահութիւն չունենք։ ԹԷ եւ ես
վստահութիւն ունիմ մարմնի կողմանէ
էլ. եթէ մի ուրիշը կարծէ որ մարմնով
5 վստահ լինի, աւելի ես ես։ ՝Ութ
օրուայ թլփատուած, Իսրայէլի ազ-
գիցը, Բենիամինի ցեղիցը, Եբրայե-
ցի Եբրայեցիներից, Օրէնքի կողմանէ
6 փարիսեցի, ՝Զերմեռանդութեան կող-
մանէ հալածող էի եկեղեցուն, Օրէն-
քի արդարութեան մասին տալով նանա-
7 րատ էի։ Հայց ինչ բան որ ինձ շահ
էր, այն ինձս համարեցի Քրիստոսի
8 համար։ Եւ հէնց ամեն բաներ էլ ինձս
եմ համարում Իմ Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսի գերազանց գիտութեան համար,

ե Հռոմ. ժգ. 1։
զ Մատ. ե. 43։ Եփես. ե. 1։
է = Գեռ. ը. 12։
ը Որ. լբ. 5։
թ Մատ. ե. 14, 16։ Եփես. ե. 8։
ժ = Կոր. ա. 14։ = Թես. ը. 19։
ի = Գաղ. ը. 2։ = Թես. գ. 5։
լէ Տիմ. գ. 6։
ծ Հռոմ. ժե. 16։
ը Կոր. է. 4։ Կող. ա. 24։
թ Հռոմ. ժգ. 21։ = Թես. գ. 2։
ժ Մատ. ձե. 13։
ի = Կոր. ժ. 24, 33։ ժգ. 5։
ր Տիմ. գ. 9, 10։
ս = Կոր. գ. 17։ = Տիմ. ա. 2։ ը Տիմ. ա. 2։
ո Գեռ. ը. 23։ Փիլիմ. 23։
ն Գղ. գ. 18։
= Փիլիմ. 2։
ղ Կոր. ը. 23։
*առաքեալին
ը Կոր. ժա. 9։ Գղ. գ. 19։
ղ Գղ. ա. 2։
ն = Կոր. ժգ. 18։ = Թես. ե. 12։ = Տիմ. ե. 17։
շ = Կոր. ժգ. 17։ Գղ. գ. 10։
— որ Կոր. ժգ. 11։ Գղ. գ. 4։
= Թես. ե. 16։
ի Ես ձգ. 10։ Գաղ. ե. 15։
ի Կոր. ժա. 13։
ղ Հռոմ. ը. 28։ Գաղ. ե. 2։
ի Կոր. ժ. 18։ ժ. 6։ Եբեմ. գ. 4։ Հռոմ. ը. 29։ գ. 11։ 13։ Կող. ը. 11։
ձ Մատ. ը. 23, 24։ Հռոմ. է. 6։
ի Գաղ. գ. 14։
ը Կոր. ժա. 18, 21։
ղ Ես. ժէ. 12։
ի Կոր. ժա. 23։
ի Հռոմ. ժա. 1։
ր Կոր. ժա. 22։
ի Գաղ. ի. 4։ ե. 3։
ի Գաղ. իը. 3։ Գաղ. ա. 13, 14։
ի Կոր. ը 3։ ի. 1։
ձ Հռոմ. ժ. 3։
ի Գաղ. ա. 4։
ձ Եես Մատ. ժգ. 44։
ի Ես. ձգ. 11։ Եբեմ. ի. 23, 24։ Ճամէ. ժէ. 3։ = Կոր. ը. 2։ Կող. ը. 2։

որի պատճառով ամէն բանից զրկուեցայ, եւ աղբ եմ համարում, որ Քրիս-
9 տոսին շահեմ, Եւ նորանում գտնուիմ. Ոչ թէ իմ արդարութիւնն ունե-
նամ՝ որ օրէնքից է, այլ այն որ Քրիստոսի հաւատքից է. այն արդա-
րութիւնը որ Աստուածանից է հա-
10 ւատքով. Որ ճանաչեմ նորան՝ եւ նորա յարութեան զօրութիւնը՝ եւ
Նորա չարչարանքի մասնակից լինելը, նորա մահուան կերպարանակից լին-
11 լով. Որպէսզի մեռելների յարութեանը
12 հասնեմ։ Ոչ իբր արդէն բռնած լի-
նեմ, Կամ թէ արդէն կատարեալ ե-
զած լինեմ, բայց հետեւում եմ որ
իցէ թէ հասնեմ նորան, ինչպէս որ էլ
հէնց Քրիստոս Յիսուսից բռնուած
13 եմ։ Եղբարք, ես իմ անձը չեմ հա-
մարում որ հասած լինեմ, բայց մէկ
բան կայ, Հետեւի բաները մոռանալով,
Եղէպի առաջի լինողներն եմ նկրտում։
14 Հետեւում եմ դէպի նպատակը՝ Աս-
տուծոյ վերին կոչումի մրցանակին
15 Քրիստոս Յիսուսում։ Արդ որոնքս
Կատարեալ ենք, Այս մտածենք, եւ
եթէ մի բան ուրիշ կերպով մտածէք,
16 այն էլ Աստուած կ'յայտնէ ձեզ։ Միայն
թէ ինչի որ հասանք, Նոյն կանոնով
17 վարուենք, Նոյնը մտածենք։ Ինձ
նմանող եղէք, եղբարք, եւ նայեցէք
այն կերպով գնացողներին ինչպէս
18 մեզ օրինակ ունէք։ Վասնզի շատերն
են գնում, որոնց համար շատ անգամ
ասում էի ձեզ. եւ հիմա էլ լալով ա-
սում եմ, որ Քրիստոսի խաչի թշնա-
19 միներ են. Որոնց վերջը կորուստ է,
Որոնց Աստուածն էրեղ որովայնն է.
Եւ փառքը՝ իրանց ամօթի է. Որոնք
երկրաւոր բաներն են մտածում։
20 Բայց մեր քաղաքականութիւնը եր-

կընքումն է, Որ այնտեղից Տէրս Յիսուս Քրիստոսին.
21 Որ կը նորոգէ մեր խոնարհ մարմինը որ իր փառաւոր մարմնին կերպարա-
նակից լինի այն զօրութիւնով, որ կարող է Ամէն բան հնազանդեցնել իրան։

Գլ. Դ

Ընդհանուր յորդորներ. Հոգս առաքեալ անձնական։

1 Ուրեմն, իմ սիրելի եւ ցաղձալի եղ-
բարք, Իմ ուրախութիւնը եւ իմ պսակը. Այսպէս հաստատ կացէք Տէ-
րումը, սիրելիներ։
2 Եւոդիային աղաչում եմ, եւ Սիւն-
տիքին աղաչում եմ, Որ միեւնոյնը
3 խորհին Տէրումը։ Այո, քեզ էլ եմ
աղաչում, իմ հարազատ լծակից, դու
էլ օգնիր նորանց, Որ ձիգ քաշելով
աշխատեցին աւետարանումն ինձ հետ
միասին եւ կղեմէսի հետ եւ իմ ուրիշ
գործակիցների հետ էլ, Որոնորանց ա-
4 նունները կեանքի գրքումն են։ Ուրախ
եղէք Տէրումն ամէն ժամանակ. դարձ-
5 եալ ասում եմ՝ ուրախ եղէք։ Ձեր
հեզութիւնը թող յայտնի լինի ամէն
6 մարդկանց. Տէրը մօտ է։ Ոչինչ
հոգս մի անէք. այլ ամէն բանում ա-
ղօթքով եւ աղաչանքով եւ գոհու-
թիւնով ձեր խնդրուածքները թող
7 յայտնի լինեն Աստուծուն։ Եւ Աս-
տուծոյ խաղաղութիւնը, որ ամէն
մտքից վեր է, կ'պահպանէ ձեր սրտերն
ու միտքերը Քրիստոս Յիսուսում։
8 Այսուհետեւ, եղբարք, ինչ որ ճշմա-
րիտ է, ինչ որ պարկեշտ, ինչ որ
արդար, ինչ որ սուրբ, ինչ որ սի-
րուն, ինչ որ բարի անուն, Եթէ ա-
ռաքինութիւն է, եւ եթէ գովութիւն

ƒ Հռոմ. ժ. 3, 5։
ƒ Հռոմ. ա. 17։ գ. 21, 22։ Եբր. 10. ժ. 5, 6։ Գաղ. բ. 16։
ƒ Հռոմ. գ. 3—5։ ը. 17. բ Կոր. գ. 10, 11։ բ Տիմ. բ. 11, 12։ ա Պետ. գ. 15։
ƒ Գործ. իգ. 7։
— Տիմ. գ. 12։
ƒ Եբր. ժբ. 23։
ƒ Պաղ. ե՛ե. 10։ Ղուկ. ի՛. 62։ բ Կոր. ե. 10։
ƒ — Կոր. ի՛. 24, 26։ Եբր. գ. 1։
— բ Տիմ. գ. 7, 8։ Եբր. ժբ. 1։
— Եբր. գ. 1։
ƒ — Կոր. բ. 6։ ժգ. 20։
— Գաղ. ե. 10։
ƒ Գաղ. գ. 16։
ƒ Հռոմ. ժբ. 16։ ժե. 5. Գլ. բ. 3։
— Կոր. գ. 16։ ժա. 1. Գլ. գ. 9։ — Քես. ա. 6։
ƒ — Պետ. ե. 3։
ƒ Գաղ. ա. 7։ բ. 21։ գ. 12. Գլ. ե. 15, 17։
ƒ Կոր. ժա. 15։ բ Պետ. բ. 1։
ƒ Հռոմ. ժգ. 18։ — Տիմ. գ. 5. Տիտ. ա. 11։
— Ովս. գ. 7։ բ Կոր. ժա. 13։ Գաղ. գ. 13։
ƒ Հռոմ. ը. 5։
ƒ Եփես. բ. 6, 19։ Կող. գ. 1, 3։
ƒ Գործ. ա. 11։
ƒ — Կոր. ա. 7։ — Քես. ա. 10։ Տիտ. բ. 13։
ƒ — Կոր. ժե. 43, 48, 49։ Կող. գ. 4։ — Յովհ. գ. 2։
ƒ Եփես. ա. 19։
ƒ — Կոր. ժե. 26, 27։
—
— Գլ. ա. 8։
ƒ Բ Կոր. ա. 14։ Գլ. բ. 16։ — Քես. բ. 19, 20։
ƒ Գլ. — 27։
ƒ Գլ. բ. 2։ գ. 16։
ƒ Հռոմ. ժգ. 3։ Գլ. ա. 27։
ƒ Եբր. բ. 22։ Յազ. կթ. 28։ Գաղ. ժբ. 1։ Ղուկ. ժ. 20։ Յայտ. գ. 5։ ժգ. 8, բ. 12, բա. 27։
ƒ Հռոմ. ժբ. 12։ Գլ. գ. 1։ — Քես. ե. 10։ — Պետ. գ. 13։
ƒ Եբր. ժ. 25։ Յակ. ե. 8, 9։ — Պետ. գ. 7։ բ Պետ. գ. 8, 9։ Տես բ Քես. բ. 3։
ƒ Յայտ. ժե. 22։ Ռոմ. ժգ. 3։ Մատ. գ. 25։ Ղուկ. ժբ. 22։ ա Պետ. ե. 7։
ƒ Յովհ. ժգ. 27։ Հռոմ. ե. 1։ Կող. գ. 15։
ƒ — Քես. ե. 22։

9 է, այն մտածեցէք։ Հէնց այն որ ստ-
վորեցիք, եւ ընդունեցիք, եւ լսեցիք,
եւ ինձանում տեսաք, այն արէք.
Եւս խաղաղութեան Աստուածը ձեզ
հետ կ'լինի։
10 Ես մեծապէս ուրախացայ Տէրոմը,
Որ դուք արդէն զարձեալ միտքերնիդ
բերիք հոգալ ինձ համար, ինչպէս էլ
հոգում էիք, բայց պատշաճ ժամանակ
11 չէիք գտնում։ Ոչ թէ կարօտութեան
պատճառով եմ ասում. Սովորեցի
ստվորեցի ինչի մէջ որ կամ, Նորա-
12 Նով բաւական լինել։ Գիտեմ պակա-
սութիւն քաշել, եւ առատութեամբ
լինելն էլ. ամեն բանի մէջ ամենին
լաւ տեղեկացած եմ՝ կշտանալն էլ ստ-
վելն էլ. առատութեամբ ունենալն էլ,
13 պակասութիւն քաշելն էլ։ Ամեն բան
կարող եմ ինձ զօրացնող Քրիստոսով։
14 Սակայն լաւ արիք Նոր հաղորդ եղաք
15 ինձ իմ նեղութեանումը։ Դուք ինք-
ներդ էլ, Փիլիպպեցիք, գիտէք, որ
աւետարանի սկզբումը՝ երբոր Մակե-
դոնիայից դուրս եկայ Ոչ մի եկեղեցի
հաղորդութիւն չարաւ ինձ տալու
կամ առնելու հաշիւով, բայց միայն
16 դուք։ Վասնզի Թեսաղոնիկէի մէջ էլ
մի երկու անգամ ինձ պէտք եղած
17 բաները ուղարկեցիք։ Իբր ոչ թէ
տուրքն եմ ուզում, Այլ պտուղն եմ
ուզում, որ աւելանայ ձեր հաշիւին։
18 Բայց ես ամեն բան առել եմ, եւ ա-
ռատութիւն ունեմ. Լիքն եմ, որ ե-
պափրոդիտոսի ձեռնից ընդունեցի այն
որ ձեզանից է՝ Նանուշ հոտ Ընդուն-
նելի պատարագ՝ Աստուծոյ հաճոյ։
19 Եւ իմ Աստուածը լրացնէ ձեր ամեն
կարօտութիւնն Իր հարստութեան
չափովը՝ փառքով Քրիստոս Յիսուս-
20 ը։ Բայց Աստուծուն՝ մեր Հօրը
փառք յաւիտեանս յաւիտենից։
Ամէն։
21 Բարեւ տուէք ամեն սուրբերին
22 Քրիստոս Յիսուսումը։ Բարեւ են
տալիս ձեզ ինձ հետ լինող եղբայրները։
23 Բարեւ են տալիս ձեզ ամեն սուրբերն,
Մանաւանդ կայսրի տանիքը լինող-
24 ները։ Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհ-
քը ձեր ամենիդ հետ լինի։ Ամէն։

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ԹՈՒՂԹԸ
ԱՌ ԿՈՂՈՍԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

Կողոսացիների հաւատքը և Պօղոս առաքեալի նեղու-
թիւնները։

1 Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ
Աստուծոյ կամքովը, եւ Տիմոթէոս
2 եղբայրը. Կողոսայում լինող սուրբե-
րին եւ Հաւատացեալ եղբայրներին
Քրիստոսումը։ Շնորհք լինի ձեզ հետ՝
եւ խաղաղութիւն Աստուած մեր Հօ-
րից՝ եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսից։
3 Գոհանում ենք Աստուածանից եւ
մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հօրից՝
ամեն ժամանակ ձեզ համար աղօթք
4 անելով. Երբոր լսեցինք ձեր հաւատա-
քը, որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
վերայ, եւ Սէրը՝ որ դէպի ամեն
5 սուրբերն ունիք. Այն յոյսի համար՝
Որ պահվում է ձեզ համար երկնքում-
ը, որի համար առաջուց լսեցիք ա-
6 ւետարանի ճշմարիտ խօսքովը. Որ

Ես. գ. 17.
Ի Հռոմ. ժե. 33; ժզ. 20; ա Կոր. ժգ. 33; բ Կոր. ժգ. 11. ա Թես. ե. 23; Եբր. ժգ. 20.
Գբ Կոր. ժա. 9.
դ ա Տիմ. գ. 6, 8.
ե ա Կոր. գ. 11. բ Կոր. գ. 10; ժա. 27.
զ Յովհ. ժե. 5. բ Կոր. ժբ. 9.
է Գործ. ժ. 7.
ը բ Կոր. ժա. 8, 9.
ի Հռոմ. ժե. 28. Տիտ. գ. 14.
ժ Գործ. ժ. 33.
ի Եբր. ժգ. 16.
լբ Կոր. ք. 13.
խ Գործ. իդ. 1. բ Կոր. ք. 8.
ծ Եփես. ա. 7. գ. 16.
կ Հռոմ. ժգ. 27. Գործ. ա. 8.
հ Գործ. ա. 3.
ձ Գաղ. ա. 11.
ղ Հռոմ. ժգ. 24.
— Եփես. ա. 1.
մ ա Կոր. գ. 17. Եփես. գ. 21.
յ Գործ. ա. 3.
ն ա Կոր. ա. 4. Եփես. ա. 16. Փիլ. ա. 3. գ. 8.
շ Հռոմ. գ. 9. Եփես. ա. 15. Փիլիմ. 5.
ո Եբր. գ. 10.
չ Եբր. գ. 8. ա Պետ. ա. 4.

հասաւ ձեզ, ինչպէս ամէն աշխարհի մէջ, եւ պտուղ է բերում, ինչպէս ձեր միջումն էլ, այն օրից հետ՝ որ լսեցիք եւ ճանաչեցիք զՅաւետեան շնորհքը ճշմա-
7 րիտ. ինչպէս եւ սովորեցիք Եպափրասից՝ մեր սիրելի ծառայակցից, որ ձեզ համար հաւատարիմ պաշտօնեայ է,
8 որ եւ պատմեց մեզ ձեր սէրը հոգով:
9 Ընդ որում եւ մենք էլ այն օրից հետէ որ լսեցինք, չենք դադարում ձեզ համար աղօթք անելուց եւ խնդրելուց որ լցուիք հոգու գիտութիւնով, ամէն իմաստութիւնով եւ հոգեւոր հանճարով.
10 որ դուք գնաք ինչպէս արժանի է Տիրոջը, ամէն բանի մէջ հաճոյ լինելով նրան, ամէն բարի գործով պտղաբեր լինելով եւ աճելով Աստուծոյ գի-
11 տութեան մէջ. ամէն զօրութիւնով զօրացած իր փառքի զօրութեան համեմատ, ամէն համբերութեան եւ երկայնմտութեան մէջ ուրախութիւ-
12 նով. եւ գոհութիւն տալ Հօրը որ մեզ արժանացրեց մասնակից լինելու
13 սուրբերի վիճակին լոյսում. որ փրկեց մեզ խաւարի իշխանութիւնից, եւ փոխադրեց մեզ իր սիրելի Որդու
14 արքայութեան մէջ, որի ձեռնով ունենք փրկութիւն նորա արիւնով՝
15 մեղքերի թողութիւնը. որ անեղերեւոյթ Աստուծոյ պատկերն է՝ ամէն առեղծուածներից առաջ ծնուած.
16 որ ինչան դի նորանով ամէն բան առեղծուեցաւ, ինչ որ երկնքումն է եւ ինչ որ երկրիս վերայ է՝ երեւողները եւ չերեւողները, թէ աթոռները, թէ տէ-
17 րութիւնները, թէ պետութիւնները, թէ իշխանութիւնները. ամէն բաները նորանով եւ նորա համար ըս-
18 տեղծուեցան. որ նա ամէնից առաջ է, եւ ամէն բան նորանով է հաստատ.
եւ նա է մարմնի՝ եկեղեցու գլուխը, որ նա է սկիզբը, մեռելներից անդրանիկը. որպէս զի ամէն
19 բանի մէջ նա լինի առաջինը. որովհետեւ Աստուած հաճեց, որ նորանում Աստուածութեան բոլոր լիութիւնը բը-
20 նակուի. եւ նորանով ամէնը հաշտեցնէ իրան հետ, խաղաղութիւն անելով նորա ձեռովը նորա խաչի արիւնովը, թէ երկրիս վերայ թէ երկնքումը լինողներին:
21 Եւ ձեզ էլ, որ մի ժամանակ օտարացած եւ թշնամի էիք մտքով չար
22 գործերումը, հիմա հաշտեցրեց իր մեղկեն մարմնի մէջ իր մահի ձեռովը, որ ձեզ սուրբ, եւ անբիծ, եւ անա-
23 րատ կանգնեցնէ իր առաջին. եթէ հաւատքի մէջ հիմնուած եւ հաստատ կենանք, եւ հաւանց չարժուելու այն աւետարանի յոյսից՝ որ լսեցիք, որ երկնքի տակ լինող բոլոր արարածներին քարոզուեցաւ. որին ես Պօղոս
24 պաշտօնեայ եղայ. հիմա ուրախ եմ իմ չարչարանքներումը ձեզ համար, եւ լրացնում եմ Քրիստոսի նեղութիւնների պակասը իմ մարմնումը նորա մարմնի տեղ որ է եկեղեցին,
25 որի ես պաշտօնեայ եղայ, Աստուծոյ այն անուանութեան պէս, որ ինձ արուած է ձեզ համար Աստուծոյ խօսքը
26 կատարելու համար. այն խորհուրդը որ ծածկուած էր յաւիտեններից եւ դա-

---

ե Մատ. իդ. 14. Մար. ժգ. 15. Հռոմ. ժ. 18. Հրէ. 23.
զ Մար. գ. 8. Յովհ. ժե. 16. Փիլ. ա. 11.
է Ղր. գ. 12. Փիլիմ. 23.
ը Կող. ժա. 23. ա Տիմ. գ. 6.
թ Հռոմ. ժե. 30.
ժ Եփես. ա. 19, 16. Հրէ. 3, 4.
ի ա Կոր. ա. 6.
լ Հռոմ. ժգ. 2. Եփես. ե. 10, 17.
խ Եփես. ա. 6.
ծ Եփես. գ. 1. Փիլ. ա. 27. ա Թես. բ. 12.
կ ա Թես. գ. 1.
հ Յովհ. ժե. 16. բ Կող. թ. 8. Փիլ. ա. 11. Տիտ. գ. 1. Եբր. ժգ. 22.
ձ Եփես. գ. 16. ղ. 10.
ղ Եփես. գ. 2.
ճ Գոր. ե. 41. Հռոմ. ե. 3. Եփես. ե. 20. Գղ. գ. 15.
ռ Գոր. իգ. 18. Եփես. ա. 11.
ն Եփես. գ. 13. Եբր. բ. 14. ա Պետ. բ. 9.
շ ա Թես. բ. 12. բ Գես. ա. 11.
ո Եփես. ա. 7.
չ Կող. գ. 4. Եբր. ա. 3.
պ Յայտ. գ. 14.
ջ Յովհ. ա. 3. ա Կոր. բ. 6. Եփես. գ. 9. Եբր. ա. 2.
ռ Հռոմ. բ. 28. Եփես. ա. 21. Գղ. բ. 10, 15. ա Գես. գ. 22.
ս Հռոմ. ժա. 36. Եբր. բ. 10. Յուդ. ա. 1, 3. Ժէ. 5. ա Կոր. բ. 6.
վ Եփես. ա. 10, 22. գ. 15. ե. 23. ա Կոր. ժա. 3.
տ Գոր. իգ. 23. ա Կոր. ժե. 20, 23. Յայտ. ա. 5.
ր Յովհ. ե. 16. գ. 34. Գղ. բ. 9. գ. 11.
ց Եփես. ա. 10.
ւ Կող. ե. 19.
փ Եփես. բ. 14—16.
ք Եփես. բ. 1, 2, 12, 13. գ. 18.
օ Տիտ. ա. 15, 16.
ֆ Ղուկ. ա. 70. Եփես. ա. 4. Եբր. ե. 27. ա Թես. գ. 7. Տիտ. բ. 14. Յուդ. 24.
և Եփես. գ. 17. Գղ. բ. 7.
ֆ Յովհ. ժե. 6.
Ֆ Հռոմ. ժ. 18.
ֆ Գոր. ա. 17. բ Կոր. գ. 6. գ. 1. ե. 18. Եփես. գ. 7. Հրէ. 25. ա Տիմ. բ. 7.
ֆ Հռոմ. ե. 2. բ Կոր. ե. 4.
Ֆ Եփես. գ. 1, 13.
Ֆ Կող. ա. 5, 6. Փիլ. գ. 10. բ Տիմ. ա. 6. բ. 10.
ֆ Եփես. ա. 23.
Հ ա Կոր. ք. 17. Գաղ. բ. 7. Եփես. գ. 2. Հրէ. 23.
ֆ Հռոմ. ժգ 23. ա Կոր բ. 7.
Եփես. գ. 9.

բերից , Իսկ հիմա յայտնուեցաւ իր
27 առաքեալներին . Որոնց Աստուած կամեցաւ ցոյց տալ , Թէ ինչ է այս խորհուրդի փառաւոր ճոխութիւնը հեթանոսներուն , որ է Քրիստոս ձեզ-
28 նում՝ այն Փառքի յոյսը : Որին մենք քարոզում ենք Ամեն մարդի խրատելով եւ ամեն մարդի սորվեցնելով ամեն իմաստութիւնով , Որ ամեն
29 մարդի կատարեալ կանդնեցնենք Քրիստոս Յիսուսում . Որի համար էլ աշխատում եմ Նրիզ թափելով Նորա ներգործութեան չափովը , որ ինձանում ներգործում է զօրութիւնով :

ԳԼ. Բ

Յիսուս Քրիստոսով եղած իմաստութեան գանձերը։ Քրիստոսի խաչը, որ ամեն պարտականութիւններ չեն-
չիլ է։

1 Վ ասն դի կամենում եմ որ գիտենաք դուք , Թէ ինչպիսի Նիզ եմ Թափում ձեզ համար եւ Լաւտիկիացիների համար , եւ որոնք իմ երեսը մարմնով
2 չեն տեսել . Որ Նորանց սրտերը մխիթարուին Սիրով միացած . եւ կատարեալ իմաստութեան ամեն ճոխութեանը հասնին , այսինն Աստուծոյ եւ Հօր եւ Քրիստոսի խորհուրդը իմա-
3 նալու . Որի մէջ ծածկուած կան իմաստութեան եւ գիտութեան ամեն
4 գանձերը : Բայց սա եմ ասում , Որ մի գուցէ մէկը մոլորեցնէ ձեզ հրա-
5 պարական խօսքերով : Վասն դի Թէեւ մարմնով բացակայ եմ , բայց հոգով ձեզ հետ եմ . Ուրախանալով ձեր կարգը տեսնելով , եւ Ձեր հաւատքի հաստատութիւնը՝ որ Քրիստոսի վերայ
6 է : Ուրեմն ինչպէս Քրիստոս Յիսուս Տէրն ընդունեցիք՝ Նորանում գնացէք .
7 Արմատացած եւ Նորանում չինուած, եւ հաւատքում հաստատուած՝ ինչպէս որ սովորեցիք՝ առելով Նորանում
8 գոհութիւնով : Զգոյշ կացէք՝ մի գուցէ մէկը յափշտակէ ձեզ փիլիսոփայութիւնով եւ դատարկ խաբեբայութիւնով , Համաձայն աւանդութեան պէս , Աշխարհքիս սկզբունքների պէս եւ
9 ոչ Թէ Քրիստոսի պէս : Որովհետեւ Նորանում բնակուած է Աստուածութեան ամեն լիութիւնը մարմնապէս ,
10 Եւ դուք Նորանով լցուած էք , Որ Նա է Ամեն իշխանութեան եւ պե-
11 տութեան գլուխը . Որով դուք թլփատուեցաք անձեռագործ թլփատութիւնով , Մարմնական մեղքերի մարմինը մերկանալովը Քրիստոսի թլփա-
12 տութիւնովը . Թաղուելով Նորա հետ մկրտութիւնումը , Որով յարութիւն էլ առաք Նորա հետ Աստուծոյ ազդեցութեան հաւատքովը , Որ յարութիւն տուաւ Նորան մեռելներից :
13 Նէւ ձեզ որ մի ժամանակ մեռած էիք մեղքերումը եւ ձեր մարմնի անթլփատութիւնումը , Իրան հետ կենդանացրեց բոլոր մեղքերը ձեզ Նո-
14 րելով : Նէւ ջնջեց այն մեզ հակառակ ձեռագիրը հրամաններովը որ մեզ հակառակ էր , եւ Նորան վեր առաւ մէջ տեղից եւ խաչափայտին վերայ բե-
15 ւեռեց . Իշխանութիւններին եւ պետութիւններին Մերկացնելով , յայտնապէս խայտառակեց եւ Նորանց յաղթանակեց իրանում :
16 Արդ Թող մէկը չդատէ ձեզ Ուտելու կամ խմելու համար , Կամ տօնի կամ ամսագլխի կամ շաբաթնե-
17 րի մասին : Որոնք Նոր գալու բաների ստուերներն են , բայց մարմինը Քրիս-
18 տոսինն է : Ոչ ոք չդրկէ ձեզ մրցանակիցը՝ ինքնակամ խոնարհութիւնով

ա Մատթ. 11. բ 8հմ. ա. 10. գր Կոր. բ. 14. ե Հռոմ. ը. 23. Եփես. ա. 7. գ. 8. զ ա Տիմ. ա. 1. է Գործ. բ. 20, 27, 31. ը Կոր. թ. ա. 2. Եփես. ե. 21. Հեբր. 22. թ ա Կոր. ժե. 10. ժ Գղ. բ. 1. ի Եփես. ա. 19. գ. 7, 20. — ի Գղ. ա. 29. Փիլ. ա. 30. ա Թես. բ. 2. լ բ Կոր. ա. 6. խ Գղ. գ. 14. ծ Փիլ. գ. 8. Գղ. ա. 9. կ Կոր. ա. 24. բ. 6, 7. Եփես. ա. 8. Գղ. ա. 9. հ Հռոմ. ժգ. 18. բ Կոր. ժա. 13. Եփես. գ. 14. ե. 6. Հեբր. 8, 18. ձ Կոր. ե. 3. ա Թես. բ. 17. ղ ա Կոր. ժգ. 10. ճ Պետ. ե. 9. յ ա Թես. գ. 1. Ցուց. 3. ն Եփես. բ. 21, 22. գ. 17. Գղ. ա. 23. շ Եփես. ԻԲ. 8. Հռոմ. ժգ. 17. Եփես. ե. 6. Հեբր. 18. Ցեբ. ժգ. 9. ո Մատթ. ժե. 3. Մարբ. է. 7-9, 13. Գործ. ա. 14. Հռոմ. 22. պ Գործ. գ. 3, 9. Հեբր. 20. ջ Յովհ. ա. 14. Գղ. ա. 19. ռ Յովհ. ա. 16. Հ Յովհ. ա. 16. ս Եփես. ա. 20, 21. ա Պետ. գ. 22. վ Գղ. ա. 16. տ Ցր Օր. ժ. 16. լ. 6. Ցբեմ. գ. 4. Հռոմ. բ. 29. Փիլ. գ. 3. ր Հռոմ. գ. 6. Եփես. գ. 22. Գղ. գ. 8, 9. ց Հռոմ. գ. 4. ւ Գղ. գ. 5. փ Եփես. ա. 19. գ. 7. ք Գործ. բ. 24. օ Եփես. բ. 1, 5, 6, 11. ֆ Եփես. բ. 14—16. և Եփես. գ. 12. ֆ Ցեբ. գ. 15. Ասգ. կը. 18. Եփես. ժգ. 11. Մատթ. ժբ. 29. Ղուկ. ժ. 18. ժա. 22. Յովհ. ժբ. 31. ժգ. 11. Եփես. գ. 8. Ցբբ. բ. 14. ֆ Հռոմ. ժգ. 3, 10, 12. ֆ Հռոմ. ժգ. 3, 17. ա Կոր. բ. 8. ֆ Հռոմ. ժգ. 5. Գղ. գ. 10. ֆ Ցբբ. բ. 9. ք. 9. ժ. 1. ֆ Հեբր. 4.

եւ հրեշտակների կրօնքով միջամուխ լինելով այն բաներին որ չէ տեսած եւ զուր տեղը զոռոզացած է իր մարմ-
19նաւոր մտքումը · Եւ չբռնելով Գլուխը , որից բոլոր մարմինը յօդուածներով եւ խազերով հաղորդուած եւ կցուած՝ մեծանում է Աստուծոյ
20 աճմունքով : Արդ եթէ Քրիստոսի հետ մեռաք այս աշխարհքի սկզբունքներից՝ էլ ինչու էք այս աշխարհքի մէջ կենդանիների պէս ոյժերին կանոն-
21 նների կապւում , ըն՞մի մօտենար ,
22 մի ճաշակիր , մի դպչիր · որ ամէնն ապականութեան համար են գործածութեամբ , մարդկանց պատուիրաններն եւ վարդապետութիւնների պէս :
23 Որոնք իմաստութեան կերպարանք ունին ինքնահնար կրօնքով եւ խոնարհութիւնով եւ մարմինն չխնայելով , մի տեսակ չպատուելով մարմինը յագեցնելը :

Գլ. Գ

Յորդորներ երկրաւոր անգամներին պահելու. սէրն, խոնարհութեան և այլ պարտաւորութիւնների մասին խրատներ.

1 Արդ եթէ Քրիստոսի հետ յարութիւն առաք , ապա խնդրեցէք վերինները , որտեղ Քրիստոսն է նստում Աստու-
2ծոյ աջ կողմը : վերիններն մտածեցէք , ոչ թէ երկրի վերայինները .
3 Եվ ան դի դուք մեռաք՝ եւ ձեր կեանքը ծածկուած է Քրիստոսի հետ Աս-
4տուծոյ մէջ : Երբոր երբոր Քրիստոս՝ մեր կեանքը կ'յայտնուի , այն ժամանակ դուք էլ նորա հետ կ'յայտնուիք փառքով :
5 Մեռեալն սպանեցէք ձեր անդամները որ երկրի վերայ են , պոռնկութիւնը, պղծութիւնը , կիրքը , չար ցանկու-
6 թիւնը , եւ ագահութիւնը որ կռա-
պաշտութիւն է : Որոնց համար Աստուծոյ բարկութիւնը գալիս է հնազանդութեան որդիների վերայ ,
7 Որոնց մէջ դուք էլ մի ժամանակ դնացել էք , երբոր կենդանի էիք նո-
8 րանցում : Բայց հիմա դուք էլ դէն դրէք այն ամէնը , բարկութիւնը , սրտմտութիւնը , չարութիւնը , հայհոյութիւնը , համօթալի խօսքերը ձեր
9 բերանիցը : Մեռա մի խօսիք իրար հետ . հանեցէք հին մարդն իր գոր-
10 ծերովը : եւ հագէք նոր որ նորոգուած է գիտութիւնով ի ստեղ-
11 ծողի պատկերի պէս : Ուր ոչ Յոյն կայ եւ ոչ Հրէայ , ոչ թլփատութիւն եւ ոչ անթլփատութիւն , խուժ զուժ , Սկիւթացի , ծառայ , ազատ . Բայց Քրիստոսն է ամէնը եւ ամէնի մէջ :
12 Ուրեմն հագէք ինչպէս Աստուծոյ ընտրուածներ՝ սուրբեր եւ սիրելիներ՝ ողորմասիրտ գթածութիւն , քաղցրութիւն , խոնարհութիւն , հեզու-
13 թիւն , երկայնմտութիւն . Իրար համբերելով , եւ իրար ներելով , եթէ մէկը միւսի դէմ տրտունջ ունենայ , ինչպէս Քրիստոսն էլ ձեզ ներեց,
14 այնպէս էլ դուք . Եւ այս ամէնի վերայ հագէք սէրը , որ կատարելու-
15 թեան կապն է : Եւ Աստուծոյ խաղաղութիւնը իշխէ ձեր սրտերումը , որի մէջ էլ կանչուեցաք միմիկ մարմ-
16նով , Եւ գոհացող եղէք : Քրիստոսի խօսքը բնակուի ձեր միջումն առատապէս ամէն իմաստութիւնով · իրար սովորեցրէք եւ խրատեցէք , հաղթոսներով եւ օրհնութիւններով եւ հոգեւոր երգերով եւ շնորհքով օրհներգե-
17 ցէք Տիրոջը ձեր սրտերումը : Եւ ա-

— Եփես. գ. 3. = Տիմ. ա. 7. ‡ Եփես. գ. 18, 19. † Հռոմ. գ. 3, 5. ե. 4, 6. • Հռ. 8. Գաղ. բ. 19. Եփես. բ. 15. § Գաղ. գ. 3, 5. — = Տիմ. գ. 3. ‖ Ես. իթ. 13. Մատ. ժե. 9. Տիմ. ա. 14. ¶ = Տիմ. գ. 5. ‡ Հռ. 8.

—

— Հռոմ. գ. 5. Եփես. բ. 6. Գլ. բ. 12. ‖ Հռոմ. ը. 31. Եփես. ա. 20. ¶ Հռոմ. գ. 3. Գաղ. բ. 20. Գլ. բ. 20. ‡ Ը Կոր. ե. 7. Գլ. ա. 5. † = Ծոփ. գ. 3. ‡ Ծոփ. ժա. 23. ժգ. 6. § = Կոր. ժե. 43. Փիլ. գ. 21. ‖ Հռոմ. գ. 13. ը. 13. Գաղ. ե. 24. ¶ Եփես. ե. 3. # = Ծոփ. գ. 5. † Եփես. ե. 3. ‡ Հռոմ. ա. 18. Եփես. ե. 6. Յայտ. իբ. 15. § = Ծոփ. գ. 5. ‖ Հռոմ. ը. 29. ¶ = Ծոփ. ա. 4. = Գծ. ա. 2. բ Գծ. ա. 10. † Եփես. գ. 21. ‡ Հռոմ. գ. 19, 20. ե. 5. = Կոր. գ. 11. Եփես. բ. 21. Տիմ. գ. 3. ‖ Եփես. գ. 22. = Գծ. բ. 1: Ը Կոր. ե. 21. ‡ Եփես. գ. 20. ե. 4. † Գաղ. ժբ. 11. Եփես. գ. 23. ‡ Եփես. բ. 22, 24. § Հռոմ. ժբ. 3. ‖ Եփես. բ. 10. ¶ Եբ. ա. 20. Յովհ. գ. 9. Եփես. գ. 23, 24. # Հռոմ. ժ. 12. = Կոր. ժբ. 13. Գաղ. գ. 28. ե. 6. Եփես. գ. 23. † Եփես. ա. 22. = Ծոփ. ա. 4. = Գծ. ա. 2. բ Գծ. ա. 10. ‡ Եփես. գ. 24. § Գաղ. ե. 22. Փիլ. բ. 1. Եփես. գ. 2, 22. ‖ Կոր. ժբ. 21. ¶ Եփես. ե. 3, 22. # = Գծ. գ. 8. † Յովհ. ժբ. 34. Հռոմ. ժգ. 8. = Կոր. ժգ. Եփես. ե. 2. Գլ. բ. 3. = Ծոփ. գ. 5. ‡ = Տիմ. ա. 5. = Յովհ. գ. 23. գ. 22. § Եփես. գ. 3. ‖ = Տիմ. գ. 3. ¶ Հռոմ. ժգ. 17. Փիլ. գ. 7. # = Կոր. է. 15. † Հռոմ. ժգ. 16, 17. գ. 4. ‡ = Գլ. բ. 7. Հռ. 17. § = Կոր. ժգ. 26. Եփես. ե. 19. ‖ Գլ. գ. 6. ¶ = Կոր. ժ. 31.

մեն ինչ որ էլ անէք խօսքով կամ գործով, ամենը Տէր Յիսուսի անունովը արէք, գոհութիւն տալով Հաւրն Աստուծոյն եւ Հօրը նորա ձեռով։
18 Կանայք, հնազանդ եղէք ձեր մարդկանցը, ինչպէս կ'վայելէ Տէրումը։
19 Մարդիկ, սիրեցէք ձեր կանանցը, եւ զառն մի լինիք նորանց դէմ։
20 Որդիք, հնազանդ եղէք ձեր ծնողներին ամեն բանի մէջ. վասն զի այդ հաճոյ է Տիրոջը։
21 Հայրեր, մի գայրացնէք ձեր որդկանցը, որ չ'վհատին։
22 Ծառաներ, հնազանդ եղէք ամեն բանի մէջ ձեր մարմնաւոր տէրերին ոչ թէ աչքի առաջ ծառայութիւն անելով մարդահաճոյների պէս. բայց սրտի միամտութեամբ Աստուածանից
23 վախենալով։ Եւ ամեն ինչ որ էլ անէք, սրտանց արէք, ինչպէս Տիրոջը,
24 եւ ոչ թէ մարդկանց. Գիտենալով որ Տէրից կ'ստանէք ժառանգութեան հատուցումը. Քանզի Տէր Քրիստոսին էք ծառայում։ Բայց անիրաւը կ'ստանայ իր արած անիրաւութեան համար. Դէմառութիւն չ'կայ։

Գլ. Դ

Պարենոյ մասին յարաբերութիւն. Քրիստոնեական վարմունք.

1 Տէրեր, իրաւունքը եւ հաւասարը տուէք ծառաներին. գիտենալով որ դուք էլ Տէր ունիք երկնքումը։
2 Աղօթքին միշտ հաճեցեցէք. եւ արթուն կացէք նորանում գոհութիւնով։
3 Միեւնոյն ժամանակ մեզ համար էլ աղօթք արէք, որ Աստուած բանայ մեզ համար խօսքի դուռը խօսել Քրիստոսի խորհուրդը, որի համար էլ կապուած եմ։
4 Եմ։ Որ յայտնեմ նորան՝ ինչպես ինձ
5 արժան է խօսել։ Իմաստութիւնով վարուեցէք դրսիններին հետ, եւ ժամանակը գնեցէք։
6 Ձեր խօսքը ամեն ժամանակ շնորհքով հագուած հանդամանալի, որ գիտենաք թէ ինչպէս արժան է ձեզ ամեն մէկին պատասխան տալ։
7 Իմ մասին ամենը կ'իմացնէ ձեզ Տիւքիկոս սիրելի եղբայրը եւ հաւատարիմ պաշտօնեան եւ ծառայակիցը
8 Տէրումը, Որին հէնց դրա համար ուղարկեցի ձեզ մօտ, որ իմանայ ձեր մասին եւ մխիթարէ ձեր սրտերը.
9 Ոնեսիմոս հաւատարիմ եւ սիրելի եղբօր հետ, որ ձեզանից է. Նորանք ամենը կ'իմացնեն ձեզ ինչ որ այստեղ
10 կ'լինի։ Հրաբանէ է տալիս ձեզ Արիստարքոսն իմ գերեվարեան ընկերը, Եւ Բառնաբասի եղբօր որդի Մարկոսը. որի համար պատուէր առաք, որ եթէ ձեզ մօտ գայ, ընդունէք նորան։
11 Եւ Յիսուս որ Ցուստոս է անուանվում, որոնք թլփատութիւնից են. միայն դորանք են իմ գործակիցները Աստուծոյ արքայութիւնումն, որ ինձ համար էլ մխիթարութիւն եղան։
12 Հրաբանէ է տալիս ձեզ Եպափրաս Քրիստոսի ծառան, որ ձեզանից է. Միշտ ամեն ժամանակ ձեզ համար պատերազմում է աղօթքներում, որ կատարեալ եւ լցուած լինիք Աստուծոյ բոլոր կամքումը։
13 Վասնզի վկայում եմ նորա համար որ չատ նախանձ ունի ձեզ համար, եւ նորանց համար որ Լաւոդիկէումն եւ Իերապօլիսումն են։
14 Բարեւ է տալիս ձեզ բժիշկ Ղուկաս սիրելին եւ Դեմասը։ Բարեւ տուէք Լաւոդիկէումը լինող եղբայրներին եւ Նիմփային եւ Նորա տան եկեղեցուն։
16 Եւ երբոր ձեզ մօտ կարդացուի այս թուղթը՝ Լաւոդիկեցիների եկեղեցումն էլ կարդալ տուէք. եւ որ Լաւոդիկիա-

---

ֆ Հռոմ. ա. 8. Եփես. ե. 20. Գղ. ա. 12. բ. 7. = Քող. ե. 18. Ծբր. Ժգ. 13։
= Եփես. ե. 22. Յիս. բ. 5. = Գծա. գ. 1։
բ Եփես. ե. 3։
գ Եփես. ե. 25, 28, 33. = Գծա. գ. 7։
դ Եփես. գ. 31։
ե Եփես. ը. 1։
զ Եփես. ե. 24. Տիտ. բ. 9։
է Եփես. գ. 4։
ը Եփես. գ. 5 Հռ. = Տիտ. գ. 1. Յիս. բ. 9. = Գծա. բ. 18։
թ Հռ. 20։
ժ Փիլիմ. 10։
ի Եփես. գ. 6, 7։
լ Եփես. գ. 8։
խ = Կող. է. 22։
ծ Հռոմ. բ. 11. Եփես. գ. 9։ = Գծա. ա. 17. Տես բ. Որ. Ժ. 17։
—
կ Եփես. գ. 9։
հ Ղուկ. Ժբ. 1. Հռոմ. Ժբ. 12. Եփես. գ. 13։ = Քող. ե. 17, 18։
ձ Գղ. բ. 7. գ. 15։
ղ Եփես. գ. 19. բ Քող. գ. 1։
ճ = Կող. Ժգ. 9. բ Կող. բ. 12։
ջ = Ժգ. 11. = Կող. գ. 1. Եփես. գ. 19. Գղ. ա. 26. բ. 2։
ռ Եփես. գ. 20. Փիլ. ա. 7։
ս Եփես. ե. 15. = Քող. գ. 11։
վ Եփես. է. 16։
տ Ժգ. Ժ. 12. Գղ. գ. 16։
ր = Գծա. գ. 13։
ց Եփես. գ. 21։
ւ Եփես. գ. 22։
փ Փիլիմ. 10։
ք Կող. Ժբ. 29. բ. 4. թէ. 2. Փիլիմ. 24։
և = Կող. Ժե. 37. բ Տիտ. գ. 11. Ղկ. ա. 7. Փիլիմ. 23։
օ Հռոմ. Ժե. 30։
ֆ = Կող. ե. 18. = Գծա. բ. 6. Ժգ. 30. Փիլ. գ. 10. Ծբր. ե. 14։
ք բ Տիտ. գ. 11։
օ բ Տիտ. գ. 9. Փիլիմ. 24։
ֆ Հռոմ. Ժգ. 4. = Կող. Ժգ. 19։
= Քող. ե. 17.

17 յից եւ ասէ էլ դուք կարդաք ։ Նեւ Աբ-
քիպոսին ասացէք . Զգոյշ եղիր այն
սպասաւորութեանդ որ ընդունեցիր
18 Տէրոջմէ , որ նորան կատարես ։ Այս

բարեւը իմ Պօղոսիս ձեռքովն է , Յի-
շեցէք իմ կապանքը . Շնորհքը լինի
ձեզ հետ . Ամէն ։

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹԸ
ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

Աստուածպաշտութեան և ընթանալոյ մէջ յորդորելը։

1 Պօղոս եւ Սիղուանոս եւ Տիմոթէոս ,
Թեսաղոնիկեցիներուն եկեղեցւոյն Աստ-
ուած Հօրմովը եւ Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսովը . Շնորհք լինի ձեզ հետ եւ
խաղաղութիւն մեր Հայր Աստուա-
ծմանից եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսիցը ։
2 Գոհանալով ենք Աստուածմանից ա-
մէն ժամանակ ձեր ամէնուն համար
Ձեզ յիշելով մեր աղօթքներումը .
3 եւ անդադար յիշում ենք Ձեր հա-
ւատքի գործը եւ Հաէրի աշխատանքը,
եւ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի յոյսի
համբերութիւնը Աստուծոյ եւ մեր
4 Հօր առաջին . Գիտենալով , Աստուա-
ծմանից սիրուած եղբարք, Ձեր ընտրու-
5 թիւնը , Որ մեր աւետարանը ձեզ մտա
չ'եղաւ միայն խօսքով , այլ եւ զօրու-
թիւնով եւ Հոգով Սուրբով եւ շատ
լիութիւնով . ինչպէս լաւ գիտէք , թէ
որպիսիք եղանք ձեր միջումը ձեզ
6 համար ։ Նեւ դուք նմանող եղաք մեզ
եւ Տիրոջը՝ խօսքն ընդունելով շատ
նեղութեան մէջ Սուրբ Հոգու ու-
7 րախութիւնովը . Որ դուք օրինակ ե-
ղաք ամէն հաւատացեալներուն Մակե-

8 դոնիայի եւ Աքայիայի մէջ ։ Որով-
հետեւ ձեզմանից հնչակուեցաւ Տիրոջ
խօսքը . ոչ միայն Մակեդոնիայի եւ
Աքայիայի մէջ , այլ եւ ամէն տեղ
դուրս ելաւ ձեր հաւատքը առ Աստ-
ուած . այնպէս որ պէտք չէ մեզ մի
9 բան խօսել ։ Որովհետեւ հէնց իրանք
պատմում են մեր մասին Թէ ինչպիսի
մուտք ունեցանք ձեզ մօտ Նեւ ինչպէս
դուք դարձաք կուռքերիցը դէպի Աստ-
ուած , որ ծառայէք կենդանի եւ ճշմա-
10 րիտ Աստուծուն ։ Նեւ սպասէք Նորա
Որդուն Երկինքիցը , Որին յարութիւն
տուաւ մեռելների միջից՝ Յիսուսին
Որ փրկում է մեզ գալու բարկութիւ-
նից ։

ԳԼ. Բ

Առաքելոյն աւետարան քարոզելը. Թեսաղոնիկեցիներ համբերութիւնը։

1 Որովհետեւ ինքներդ գիտէք , եղ-
բարք , այն մեր ձեզ մօտ մտնելը , որ
2 ունայն չեղաւ . Այլ առաջ չարչար-
ուելով եւ անարգուելով , ինչպէս գի-
տէք , Փիլիպպէոսումը Համարձակե-
ցանք մեր Աստուծովը Խօսել ձեզ
Աստուծոյ աւետարանը Խիճ հակառա-
3 կութիւնով ։ Որովհետեւ մեր յորդո-
րանքը ոչ մոլութիւնից է, եւ ոչ պղծու-

Գ Փիլիպ. 2.
դ— Տիմ. գ. 6.
է— Կոր. Ժգ. 21. բ Թես. գ. 17.
—Կոր. Ժգ. 3.
—Կոր. Ժգ. 25.
—
—ր Կոր. ա. 19. բ Թես. ա. 1. — Գաղ. ե. 13.
ը Նփես. ա. 2.
թ Հռոմ. ա. 8. Նփես. ա. 16. Փիլիպ. 4.
ժ Գղ. բ. 13.
ի Փիլիպ. գ. 20. Գաղ. ե. 6. Գղ. գ. 6. բ Թես. ա. 3, 11. Փիլ. բ. 17.
լ Հռոմ. Ժգ. 6. Կոր. գ. 10. ի Կոր. գ. 13. բ Թես. բ. 12.
խ Մատ. Ժգ. 20. ա Կոր. բ. 4. գ. 20.
ծ Ա Կոր. գ. 6.
կ Ա Կոր. բ. 2.
հ Ա Կոր. բ. 1, 3, 10, 11. բ Թես. գ. 7.

ղ— Կոր. գ. 16. Յով. ա. Փիլ. գ. 17. Գղ. բ. 14. բ Թես. գ. 9.
ի Կոր. ե. 41. Կրկ. Ժ. 36.
յ Հռոմ. Ժ. 19.
ն Հռոմ. ա. 8. բ Թես. ա. 4.
շ Գղ. բ. 1.
ո— Կոր. Ժբ. 2. Գաղ. գ. 8.
չ Հռոմ. բ. 7. Փիլ. գ. 20. Տիտ. բ. 13. բ Գեն. գ. 12.
Ցով. ա. 7.
ց Գոր. ա. 11. Գղ. գ. 15. բ Թես. ա. 7.
ձ Գոր. բ. 24.
ղ Մատ. գ. 7. Հռոմ. ե. 9.
—
—Գղ. ա. 5, 9.
ճ Գոր. Ժգ. 22.
մ Գղ. ա. 3.
յ Գոր. Ժե. 2.
ն Գղ. ա. 10. Նեղ. բ. 1. Ա Կոր. ե. 2. Նփ. 5. բ Գեն. ա. 16.

Քիւնից, եւ ոչ խաբեբայութիւնով։
4 Եւ՝ այլ ինչպէս մենք Աստուածմանից ընտրուեցանք որ հաւատարանը մեզ հաւատացուի, այնպէս էլ խօսում ենք ոչ թէ իբր մարդկանց հաճոյ լինողներ, այլ Աստուծուն՝ որ մեր սրտե-
5 րը քննում է։ Որովհետեւ երբէք չողոքորթութեան խօսքերով չ'եղանք, ինչպէս գիտէք. եւ ոչ էլ ագահութեան պատճառանքով. Աստուած
6 վկայ է։ Եւ ոչ մարդկանցից փառք խնդրեցինք, ոչ ձեզանից, եւ ոչ ու-
7 րիշներից, Քրիստոսի առաքեալներ հանդուրժելի լինել, բայց հեզահոգի եղանք ձեր մէջ ինչպէս որ մի դայեակ անու-
8 ցանում է իր երեխաներին։ Այնպէս էլ մենք խանդակաթ սէր ունենալով դէպի ձեզ, հաճեցանք ոչ թէ միայն Աստուծոյ աւետարանը տալ ձեզ, այլ մեր անձներն էլ, որով-
9 հետեւ մեր սիրելիներն եղաք։ Վասնզի յիշում էք, եղբարք, մեր աշխատանքը եւ ջանքը, որ գիշեր եւ ցերեկ գործում էինք, որ ձեզանից ոչ մէկին ծանրութիւն չտանք. եւ Աստուծոյ աւետարանը քարոզում էինք
10 ձեզ։ Դուք ինքներդ վկայ էք եւ Աստուած էլ, թէ ինչպէս սրբութեամբ եւ արդարութեամբ եւ անբասութեամբ եղանք ձեզ հաւատաց-
11 եալներիդ մէջ։ Ինչպէս գիտէք, որ ձեզանից ամեն մէկին ինչպէս մի հայր
12 իր որդիներին՝ ծորդորում եւ մխիթարում էինք, եւ վկայութիւն էինք տալիս, որ դուք գնաք, ինչպէս այն Աստուծուն կ'վայելէ, որ ձեզ իր արքայութեան եւ փառքի մէջ կանչեց։
13 Նորա համար էլ մենք անսպառ գոհանում ենք Աստուածմանից, որ դուք Աստուծոյ քարոզութեան խօսքը մեզանից առած ընդունեցիք, ոչ թէ իբր մարդկանց խօսք, այլ ինչպէս որ ճշմարիտ է՝ Աստուծոյ խօսք. որ եւ ներգործում է ձեզ հաւատացեալնե-
14 րումդ։ Որովհետեւ, եղբարք, դուք նման եղաք Աստուծոյ այն եկեղեցիներին, որ Հրէաստանումն են Քրիստոս Յիսուսումը. որովհետեւ դուք էլ նոյնը կրեցիք ձեր ազգականներից. ինչպէս նորանք էլ Հրէաներից.
15 որոնք Տէր Յիսուսին էլ սպանեցին եւ իրանց մարգարէներին, եւ մեզ հալածեցին եւ Աստուծոյ անհաճոյ են-
16 ան. եւ բոլոր մարդկանց հակառակ են. որ մեզ արգելում են խօսել հեթանոսներին որ փրկուին, որ իրանց մեղքերը կատարեալ անեն ամեն ժամանակ, եւ հասել է նորանց վերայ բարկութիւնը մինչեւ վերջը։
17 Բայց մենք, եղբարք, թէեւ ա ժամանակ ձեզանից որբ մնացինք երեսով եւ ոչ սրտով, բայց աւելի եւս չտապակեցինք ձեր երեսը տեսնելու մեծ
18 փափաքով։ Նորա համար ես Պօղոս մի երկու անգամ կամեցայ ձեզ մօտ գալ, եւ սատանան խափանեց մեզ։
19 Որովհետեւ ո՞վ է մեր յոյսը կամ ուրախութիւնը կամ պարծանքի պսակը, եթէ ոչ դուք Տէրումը մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի առաջին Գնորա
20 գալու ժամանակումը։ Վասնզի դուք էք մեր փառքը եւ ուրախութիւնը։

Գլ. Գ

Ստաքեալի հոգը եւ բարեմաղթութիւնները Թեսաղոնիկեցիների համար.

1 Վասն որոյ այլ եւս չհամբերելով բարեւ եղեւնցաս մեզ, որ մենք
2 մինակ մնանք Աթենքումը։ Եւ ուղարկեցինք մեր Տիմոթէոս եղբայրը

ի= Կոր. ե. 20. = Տիմ. ա. 11, 12։
ը= Կոր. բ. 17. Գաղ. բ. 7. Տիմ. ա. 3.
ի Գաղ. ա. 10.
ի Ռոմ. ժե. 3. Հռովմ. ը. 27.
ի Գոր. ի. 33. ը Կոր. բ. 17. գ. 1. ե. 2. բ. 17.
ի Հռովմ. ա. 9.
ի Ռոմ. ե. 41, 44. Ժբ. 43. = Տիմ. ե. 17.
ա= Կոր. բ. 4, 5, 13, 18. ը Կոր. ժ. 1, 2, 10, 11. Ժգ. 10. բ Քեւ. գ. 9. Փիլիմ. 8, 9.
ա= Կոր. բ. 1, 2, 5. ը Կոր. ժ. 9. Ժբ. 13, 14. բ Քեւ. գ. 8.
ա= Կոր. բ. 3. բ. 22. բ Կոր. Ժգ. 4. բ Տիմ. բ. 24.
ա Հռովմ. ա. 11. Ժե. 29.
ը Կոր. Ժբ. 15.
ի Գոր. ի. 34. = Կոր. գ. 12. ը Կոր. ժ. 9. բ Քեւ. գ. 8.
ը Կոր. Ժբ. 13, 14.
ի Գաղ. ա. 8.
ը Կոր. ե. 2. բ Քեւ. գ. 7.
ի Եփես. ա. 1. Փիլ. ա. 27. Կող. ա. 10. Գաղ. գ. 1.
ա= Կոր. ա. 9. Գաղ. ե. 24. Ժբ. 13. Ժբ. 9. իբ. 21, 22.
ի Ցան. Ժե. 16. Մատ. իգ. 39.
ի Մատ. իգ. 6, 14.
ա Կոր. ե. 3. Կող. բ. 5.
ի Գաղ. գ. 10.
ա Հռովմ. ա. 13. Ժե. 22.
ի Կոր. ա. 14. Փիլ. բ. 16. գ. 3.
ի Ռոմ. Ժգ. 31.
ա Կոր. Ժե. 23. Գաղ. գ. 19. Յայտ. ա. 7. իբ. 12.
ի Գաղ. 3.
ի Գոր. Ժե. 11.
ի Գոր. Ժբ. 21. = Կոր. Ժգ 10. բ Կոր. ա. 19.

ի Գոր. ի. 1, 2, 5.
ի Կոր. Ժա. 9. Ժբ. 15, 14. բ Քեւ. գ. 8.
ա= Կոր. բ. 3. բ. 22. բ Կոր. Ժգ. 4. բ Տիմ. բ. 24.
ի Հռովմ. ա. 11. Ժե. 29.
ի Կոր. Ժբ. 15.
ի Գոր. ի. 34. = Կոր. գ. 12. ը Կոր. ժ. 9. բ Քեւ. գ. 8.
ը Կոր. Ժբ. 13, 14.
ի Գաղ. ա. 8.
ը Կոր. ե. 2. բ Քեւ. գ. 7.
ի Եփես. ա. 1. Փիլ. ա. 27. Կող. ա. 10. Գաղ. գ. 1.
ա= Կոր. ա. 9. Գաղ. ե. 24. Ժբ. 13. Ժբ. 9. իբ. 21, 22.
ի Ցան. Ժե. 16. Մատ. իգ. 39.
ի Մատ. իգ. 6, 14.
ա Կոր. ե. 3. Կող. բ. 5.
ի Գաղ. գ. 10.
ա Հռովմ. ա. 13. Ժե. 22.
ի Կոր. ա. 14. Փիլ. բ. 16. գ. 3.
ի Ռոմ. Ժգ. 31.
ա Կոր. Ժե. 23. Գաղ. գ. 19. Յայտ. ա. 7. իբ. 12.
ի Գաղ. 3.
ի Գոր. Ժե. 11.
ի Գոր. Ժբ. 21. = Կոր. Ժգ 10. բ Կոր. ա. 19.

եւ Աստուծոյ ծառան եւ Քրիստոսի առաքեալն մէջ մեր գործակիցը, որ ձեզ հաստատէ եւ մխիթարէ ձեր
3 հաւատքի համար, Որ չ'ամաչինք այս նեղութիւններուն, վասն զի դուք ինքներդ գիտէք, որ հէնց սորա
4 համար կանդնած ենք։ Ինչուհետեւ երբոր էլ ձեզ մօտ էինք, կանխաւ ասում էինք ձեզ, թէ նեղութիւններ ենք կրելու. ինչպէս որ եղաւ էլ, եւ
5 իմացանք էլ։ Ինսորա համար ես էլ այլ եւս չ'համբերելով, ուղարկեցի որ ձեր հաւատքը գիտենամ, Որ մի գուցէ փորձիչը ձեզ փորձեց եւ մեր աշխա-
6 ատանքը դուբ լինի։ Բայց հիմա երբոր Տիմոթէոսը ձեզանից եկաւ մեզ մօտ, եւ ձեր հաւատքի եւ սէրի աւետիքը տուաւ մեզ, որ ամէն ժամանակ մեր բարի յիշատակը չեք ունիք, փափաքելով մեզ տեսնել՝ ինչպէս մենք
7 էլ ձեզ, Նորա համար, եղբարք, Ամխիթարուեցանք ձեզ վերայ այն մեր ամէն վիշտուքը եւ նեղութիւնուքը
8 ձեր հաւատքի համար։ Ուրուհետեւ հիմա մենք կենդանի ենք, Եթէ դուք
9 հաստատ կենաք Տէրումը։ Ովանդի ինչ գոհութիւն կարող ենք մատուցանել Աստուծուն ձեր մասին այն ամէն ուրախութեան համար, որով ուրախանում ենք ձեզ վերայ մեր Աստու-
10 ծոյ առաջին, Աիշեր եւ ցերեկ հառաչել եւս աղաչում ենք, Որ ձեր երեսը տեսնենք, եւ Ձեր հաւատքի պակա-
11 սութիւնը լրացնենք։ Բայց ինքն Աստուած եւ մեր Հայրը եւ մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոս ուղղէ մեր ճանապար-
12 հը դէպի ձեզ։ Ասկ ձեզ աճեցնէ եւ առկայացնէ Տէրը սէրով Ադէպի իրար եւ դէպի ամէնը, ինչպէս որ մենք էլ
13 դէպի ձեզ։ Որ ձեր սրտերը հաստատուն անարատ սրբութիւնով Աստուծոյ եւ մեր Հօր առաջին՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Ի իր ամէն սրբերովը գալու ժամանակուանը։

Գլ. Դ

Յորդոր սուրբ լինելու. մեռելների յարութեան վերաբերեալ։

1 Ա, յսուհետեւ, եղբարք, աղաչում ենք ձեզ եւ յորդորում ենք Տէր Յիսուսում, Ինչպէս որ ընդունեցիք մեզանից, Թէ ինչպէս պէտք է ձեզ գնալ եւ հաճոյ լինել Աստուծոյ, որ էլ ա-
2 ւելի յառաջանաք։ Վասնզի գիտէք թէ ինչպիսի պատուիրանքներ տուինք
3 ձեզ Տէր Յիսուսումը։ Ուրուհետեւ սա է Աստուծոյ կամքը՝ Ձեր սրբութիւնը. Որ դուք ետ կենաք պոռնո-
4 կութիւնից, Ունենայ ձեզանից ամէն մէկը գիտենայ իր անօթը պահել սրբութեամբ եւ պատուով, Ոչ թէ ցանկութեան կիրքով, Ինչպէս հեթանոսներն էլ Որ Աստուծուն չ'գիտեն։
6 Ը'լինի որ մէկը մի բանում չափիցն անցնէ եւ իր եղբօրը զրկէ. Ուրուհետեւ Տէրն այդ բոլոր բաների համար վրէժխնդիր է. ինչպէս առաջուց էլ ասեցինք ձեզ եւ վկայութիւն տուինք։
7 Ուրուհետեւ Աստուած մեզ չ'կանչեց պղծութեան մէջ, Այլ սրբութեան
8 մէջ։ Ինուրեմն նա որ անարգում է, ոչ թէ մարդի է անարգում, այլ Աստուծուն, Որ եւ տուաւ մեզ Սուրբ Հոգին։
9 Բայց եղբայրասիրութեան համար հպէտք չ'ունիք մի բան գրել ձեզ. Ինորուհետեւ դուք ինքներդ Աստուածմանից սովորած էք Ի'րար սիրելու.
10 Ասր հէնց այդ էլ անում էք այն բոլոր եղբայրներին, որ ամբողջ Մակեդո-

---

ք Եփես. գ. 13.
ա Գաղ. բ. 16. Ժգ. 21. բ. 33. բա. 11. = Կոր. գ. 9. ը Տիմ. գ. 12. = Գեսա. բ. 21.
ղ Գաղ. բ. 20.
ե Հովհ. ե. 1.
զ = Կոր. է. 5. ը Կոր. Ժա. 3.
է Գաղ. ը. 2. գ. 11. Փիլ. բ. 16.
ը Գաղ. Ժբ. 1, 3.
թ Փիլ. ա. 8.
ժ Կոր. ա. 4. է. 6, 7, 13.
ի Փիլ. գ. 1.
ի Գլ. ա. 3.
լ Գաղ. իգ. 7. ը Տիմ. ա. 3.
խ Հովհ. ա. 10, 11. Ժե. 33.
ծ Գլ. բ. 17.
կ Կոր. Ժգ. 9, 11. Կոզ. գ. 13.
հ Մատ. ա. 3.
ձ Կոր. գ. 10.
ղ Գլ. գ. 9. ե. 15. ը Գեսա. ա. 7.
ճ = Կոր. ա. 9. Փիլ. ա. 10. Գլ. ե. 23. ը Քեսա. բ. 16. = Ծովմ. գ. 20, 21.
չ Ջոզ. Ժգ. 8. Ծուզ. 14. — Փիլ. ա. 27. Կոզ. բ. 6.
պ Գլ. բ. 13.
յ Կոր. ա. 10.
ո Հովհ. Ժբ. 2. Եփես. ե. 17.
ն Եփես. ե. 27.
շ = Կոր. գ. 15, 18. Եփես. ե. 3. Կոզ. գ. 5.
ո Հովհ. գ. 19. = Կոր. գ. 13, 18.
ջ Կոզ. գ. 3. Հովհ. ա. 34, 36.
ռ Եփես. գ. 17, 18.
ս = Կոր. Ժե. 34. Գաղ. գ. 8. Եփես. բ. 13. գ. 19. ը Քեսա. ա. 8.
վ Ղկ. Ժբ. 11, 13. = Կոր. գ. 8.
տ Քեսա. ա. 8.
ր Ղկ. Ժա. 44. Ժբ. 3. = Կոր. ա. 2. ըբր. Ժբ. 14. = Գեսա. ա. 15, 16.
ց Ղկ. Ժ. 16.
ւ = Կոր. բ. 10. ե. 40. = Ծովմ. գ. 24.
փ Գլ. ե. 1.
ք Երեմ. լա. 34. Ծովմ. գ. 45. Ժգ. 30. ըբր. բ. 11. = Ծովմ. բ. 30, 37.
և Մատ. իբ. 39. Ծովմ. Ժգ. 31. Ժե. 12. Եփես. ե. 2. = Գեսա. գ. 8. = Ծովմ. գ. 11, 23. գ. 21.
֏ Գլ. ա. 7.

նախայումն են. եւ աղաչում ենք ձեզ,
11 եղբարք, ²որ էլ աւելանաք, ³եւ ջանք
անէք որ հանդարտ լինիք. եւ ամէն
մէկն իր գործը գործէ. ⁴եւ ձեր ձե-
ռովն աշխատէք, ինչպէս որ պատուի-
րեցինք ձեզ, ⁵որ պարկեշտութիւնով
վարուիք դրսիններուն հետ եւ ոչ մի
բանով կարօտ չլինիք։
12 Ձենք կամենում, եղբարք, որ տգէտ
լինիք ննջեցեալների նկատմամբ. որ
չտրտմիք ¹ինչպէս ուրիշները ⁶որ յոյս
13 չունեն։ ⁷Որովհետեւ ¹⁰եթէ հաւատում
ենք, որ Յիսուսը մեռաւ եւ յարու-
թիւն առաւ, նոյնպէս էլ Աստուած
ննջեցեալներին Յիսուսի ձեռով կ'բերէ
14 ¹¹նորա հետ։ ¹²Որովհետեւ սա ենք ա-
ռում ձեզ Տիրոջ խօսքովը, ¹³թէ մենք
որ կենդանի մնացած ենք մինչեւ Տի-
րոջ գալը, ննջեցեալներիցը չենք ա-
15 ռաջանալ։ ¹⁴Որովհետեւ ինքը Տէրը
հրամանով, հրեշտակապետի ձայնով
եւ ¹⁵Աստուծոյ փողով վայր կ'գայ եր-
կնքիցը. եւ ¹⁶Քրիստոսով մեռելներն
16 առաջ յարութիւն կ'առնեն, ¹⁷եւ յետոյ
մենք, որ կենդանի ենք մնացած նո-
րանց հետ միկտեղ ամպերով օդի մէջ
¹⁸կ'յափշտակուինք Տիրոջը դիմաւորե-
լու. ¹⁹եւ այնպէս միշտ ժամանակ Տի-
17 րոջ հետ կ'լինինք։ ²⁰Ուրեմն իրար
մխիթարեցէք այս խօսքերովը։

Գլ. Ե

Ցորդոր արթուն լինելու. & Տիրոջ օրուան համար պատրաստուելու։

1 ¹Բայց այն ժամերի եւ ժամանակների
համար, եղբարք, ²պէտք չունիք
2 գրել ձեզ։ ³Որովհետեւ դուք ինքներդ
հաստատ գիտէք, թէ ⁴Տիրոջ օրը ինչ-
պէս գիշերուայ գող՝ այնպէս կ'հասնէ։
3 ⁵Երբոր կ'ասեն թէ խաղաղու-
թիւն եւ ապահովութիւն է, ⁶այն
ժամանակ յանկարծակի կ'հասնէ նո-
րանց վերայ կորուստը ինչպէս ծցաւը
յղիի վերայ, եւ նորանք չեն պրծնիլ։
4 ⁷Իսկ դուք, եղբարք, խաւարումը
չէք, որ այն օրը գողի պէս ձեզ վերայ
5 հասնէ։ ⁸Դուք ամենդ լոյսի որդիք
էք եւ ցերեկի որդիք, գիշերինը չենք
6 եւ ոչ խաւարինը։ ⁹Ապա ուրեմն չը
քնենք ուրիշների պէս, ¹⁰այլ արթուն
7 եւ զարթուն լինենք։ ¹¹Որովհետեւ
նորանք որ քնում են գիշերն են քը-
նում, եւ նորանք որ արբում են գի-
8 շերն են արբում։ ¹²Իսկ մենք ցերեկի-
նը լինելով արթուն լինինք՝ հագած
հաւատքի եւ սիրի զրահը, եւ փրը-
9 կութեան յոյսի սաղաւարտը։ ¹³Որով-
հետեւ Աստուած մեզ չդրաւ բարկու-
թեան համար, ¹⁴այլ փրկութիւնը
ստանալու համար մեր Տէր Յիսուս
10 Քրիստոսի ձեռովը. ¹⁵Որ մեզ համար
մեռաւ, որ թէ արթուն լինինք եւ
թէ քնենք, նորա հետ միկտեղ ապ-
11 րինք։ ¹⁶Սորա համար իրար մխիթա-
րեցէք, եւ իրար շինութիւն տուէք՝
ինչպէս անում էլ էք։
12 Եւ աղաչում ենք ձեզ, եղբարք,
¹որ ճանաչէք ձեր միջումը աշխատող-
ներին եւ ձեր վերակացուներին Տէ-
րումը, եւ ձեր խրատողներին էլ։
13 Եւ նորանց առաւելապէս պատ-
ուեցէք սիրով իրանց գործի պատ-
ճառով. ²Իրար հետ խաղաղու-
14 թիւնով վարուեցէք։ Աղաչում ենք
ձեզ, եղբարք, ³խրատեցէք անկարգ-
ներին, ⁴մխիթարեցէք փոքրասիրտե-
րին, ⁵օգնական եղէք տկարներին,
Երկայնամիտ եղէք ամենի հետ։

ᵃԳլ. գ. 13։
ᵇԲ Թես. գ. 11. ա Պետ. գ. 13։
ᶜՅով. ի. 35. Եփես. գ. 20. ր Թես. գ. 7, 8, 12։
ᵈՀռոմ. ծգ. 13. ե Կոր. ը. 21. Կող. գ. 5. ա Պետ. բ. 12։
ᵉՏես Ղկ. ժբ. 28. բ Որ. ժգ. 1, 2. բ Թագ. ժբ. 30։
ᶠԵփես. բ. 12։
ᵍա Կոր. ժե. 13։
ʰԵ Կոր. ժե. 19, 23. Գլ. գ. 13։
ⁱԲ Թագ. ժգ. 17, 18. ի. 35. ա Կոր. ժե. 51։
ᵏԵմատ. իդ. 30, 31. Գործ. ա. 11. բ Թես. ա. 7։
ˡա Կոր. ժե. 52։
ᵐ Կոր. ժե. 23, 52։
ⁿ Կոր. ժե. 51։
ᵒԳործ. ա. 9. Յայտ. ժա. 12։
ᵖՅովհ. ժբ. 26. ժգ. 3. ժի. 24։
ᵠԳլ. ե. 11։

ʳԱմատ. իդ. 3, 36. Գործ. ա. 7։
ˢԳլ. գ. 9։
ᵗԱմատ. իդ. 43, 44, իե. 13. Ղկ. ժբ. 39, 40. բ Պետ. գ. 10. Յայտ. գ. 3. ժգ. 15։
ᵘԵս. ժգ. 6—9. Ղկ. ժի. 17—29. իա. 34, 35. բ Թես. ա. 9։
ᵛԵբրհ. ժգ. 21. Ովս. ժգ. 13։
ʷՀռոմ. ժգ. 12, 13. ա Յովհ. բ. 9։
ˣԵփես. ե. 8։
ʸՄատ. իե. 8։
ᶻՄատ. իգ. 42, իե. 13. Հռոմ. ժգ. 11—13. ա Պետ. ե. 8։
ᵃᵃՂկ. իա. 34, 35. Հռոմ. ժգ. 13. ա Կոր. ժե. 34. Եփես. ե. 14։
ᵃᵇԳործ. բ. 15։
ᵃᶜԵս. ՅՔ. 17. Եփես. գ. 14, 16, 17։
ᵃᵈՀռոմ. ի. 33. Գլ. ա. 10. ա Պետ. բ. 8. Յուդ. 4։
ᵃᵉԲ Թես. բ. 13, 13։
ᵃᶠՀռոմ. ժգ. 8. 9. բ Կոր. ե. 15։
ᵃᵍԳլ. գ. 17։
ᵃʰա Կոր. ժգ. 18. Փիլ. բ. 29. ա Տիմ. ե. 17. Եբր. ժգ. 7, 17։
ᵃⁱՄատ. ի. 49։
ᵃʲբ Թես. գ. 11, 12։
ᵃᵏԵբրհ. ժբ. 12։
ᵃˡՀռոմ. ժգ. 1։ ժե. 1։ Գաղ. գ. 1, 2։
ᵃᵐԳաղ. ե. 22. Եփես. գ. 2։ Կող. գ. 12. բ Տիմ. գ. 3։

15 Զգոյշ կացէք՝ մի գուցէ մէկը չարի տեղ չար հատուցանէ, այլ ամեն ժամանակ բարիին հետեւեցէք իրար հետ
16 եւ ամենի հետ։ Ամեն ժամանակ
17 ուրախ եղէք։ Անդադար աղօթք ա-
18 րէք։ Ամեն բանի մէջ գոհացէք. ո-րովհետեւ սա է Աստուծոյ կամքը ձեզ
19 վերայ Քրիստոս Յիսուսումը։ Հոգին
20 մի հանգցնէք։ Մարգարէութիւնները
21 մի անարգէք։ Ամեն բան փորձեցէք,
22 բարին ամուր բռնեցէք։ Ամեն կերպ
23 չար բանից հեռու կացէք։ Եւ ինքը խաղաղութեան Աստուածը ձեզ սուրբ անէ բոլորովին. եւ ձեր բոլոր հոգին եւ հոգին եւ մարմինը անարատ պահուի մեր Տէր Յիսուս Քրիստո-
24 սի գալը։ Հաւատարիմ է նա որ կան-չեց ձեզ, որ կ'անէ էլ։
25 Եղբարք, աղօթք արէք մեզ համար
26 էլ։ Ողջունեցէք բոլոր եղբայրնե-
27 րին սուրբ համբոյրով։ Երդում եմ տալիս ձեզ Տէրովը, որ այս թուղթը բոլոր սուրբ եղբայրներին կարդացուի։
28 Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեզ հետ լինի. Ամէն։

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹԸ

ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

Յորդոր բարեպաշտ լինելու։ Առաքեալը վկայութիւն է տալիս իրանց հաւատքին։

1 Պօղոս եւ Սիղուանոս եւ Տիմոթէոս. Թեսաղոնիկեցիների եկեղեցուն Աստուած մեր Հօրումը եւ Տէր Յի-
2 սուս Քրիստոսումը. Շնորհք լինի ձեզ հետ եւ խաղաղութիւն Աստուած մեր Հօրից եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսից։
3 Պարտենք ամեն ժամանակ Աստուածանից գոհանալ ձեզ համար, եղբարք, ինչպէս արժան է, որ ձեր հաւատքը խիստ մեծանում է, եւ ձեր ամեն մէկի սէրն աւելանում է իրար
4 վերայ։ Ինչպէս որ մենք ինքներս ձեզանով պարծենում ենք Աստուծոյ եկեղեցիներում Աստուծոյ համբերութեան եւ հաւատքի համար ձեր բոլոր հալածանքներում եւ նեղութիւններում
5 մը, որոնց դուք համբերում էք։ Որ է Աստուծոյ արդար դատաստանի նշան է. որ դուք արժանի լինիք Աստուծոյ արքայութեանը, որի համար
6 էլ նեղութիւն էք քաշում, որ տեսէք իրաւունք է Աստուծոյ առաջին ձեզ նեղացնողներին նեղութիւն հատուցա-
7 նել. եւ ձեզ նեղուածներիդ հանգիստ մեզ հետ Տէր Յիսուսի երկնքից յայտնուելումը իր զօրութեան հրեշտակ-
8 ներովը։ Կրակի բոցով վրէժ առնելու նորանցից, որ Աստուծուն չեն ճանաչում, եւ չեն հնազանդում մեր
9 Տէր Յիսուսի աւետարանին. Որոնք

Ա Կոր. ժբ. 18։ Ա Թես. բ. 13։ Թես. 29։ Մատ. ե. 39, 44։ Հռոմ. ծբ. 17։ = Կոր. գ. 7։ = Գաղ. գ. 9։
= Գաղ. գ. 10։ Գլ. գ. 13։ Ա Կոր. գ. 10։ Գլ. գ. 4։ Գաղ. ծբ. 1։ թ. 26։ Հռոմ. ծբ. 13։ Եփես. գ. 18։ Կող. գ. 3։ = Գաղ. գ. 7։ Եփես. ե. 20։ Կող. գ. 17։ = Եփես. գ. 20։ = Տիմ. գ. 14։ բ Տիմ. ա. 6։ Տես = Կոր. ժգ. 30։
= = Կոր. ժգ. 1, 39։ Հ = Կոր. բ. 11, 15։ = Յովհ. գ. 1։
= Գիլ. գ. 9։
= Գիլ. գ. 8։ բ Գլ. գ. 11։ = Գիլ. գ. 9։ = Գլ. գ. 13։
է = Կոր. ա. 8։ ժ = Կոր. ա. 9։ ժ. 13։ բ Թես. գ. 3։
ժ = Կող. գ. 3։ բ Թես. գ. 1։

է Հռոմ. ժգ. 16։ = Կող. գ. 16։ բ Թես. գ. 14։ Հռոմ. ժգ. 20, 24։ բ Թես. գ. 18։
= բ Կոր. ա. 19։
թ = Թես. ա. 1։
ի = Կոր. ա. 3։
ր = Թես. ա. 3, 3։ գ. 6, 9։ Գլ. բ. 13։
ր Կոր. է. 14։ Բ. 3։ = Թես. բ. 19, 20։
ղ = Թես. ա. 3։
ճ = Թես. բ. 14։
ջ Գլ. ա. 10։
ճ = Թես. բ. 14։
ի Յայտ. գ. 10։
ի Յայտ. ծգ. 13։
լ = Թես. գ. 13։ Յուդ. 14։
խ Եբր. ժ. 27։ ժբ. 29։ բ Գես. գ. 7։ Յայտ. իա. 8։
ձ Յայտ. ՀԲ. 6։ = Թես. գ. 3։
ձ Հռոմ. բ. 8։
ճ Գիլ. գ. 19։ բ Գես. գ. 7։

պատիժ կ'կրեն յաւիտենական կորուստը Տիրոջ երեսիցը եւ ՚ի նորա փառաւոր զօրութիւնից, 10 երբոր կ'գայ, որ փառաւոր լինի իր սուրբերուն, եւ ՚զարմանալի՝ բոլոր հաւատացեալներուն. (որովհետեւ մեր վկայութիւնը ձեզ վերայ հաւատացուեցաւ) 11 այն օրուն. Ա՛յս պատճառով էլ ամեն ժամանակ աղօթք ենք անում ձեզ համար ՚որ մեր Աստուածը ձեզ արժանի անէ իր կոչումին եւ կատարէ բոլոր բարի հաճութիւնը, ՚եւ 12 հաւատքի գործը զօրութիւնով. ՚Որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունը փառաւորուի ձեզանում եւ դուք նորանում, մեր Աստուծոյ եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքի պէս։

Գլ. Բ

Նեռի ներգործութիւն. Յորդորներ կրկնում է բարեհաճութիւններ թեսաղոնիկեցիների համար.

1 Աղաչում ենք ձեզ, եղբարք, ՚մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի գալստեան եւ իմիս նորա մօտ ժողովուելու համար. 2 ՚Որ դուք չուտով չ'շարժուիք ձեր մտքիցը եւ չ'զարհուրիք ոչ հոգով, եւ ոչ խօսքով, եւ ոչ թղթով իբր թէ մեզանից է՝՝՝՝, որպէս թէ Քրիստոսի օրն եկած հասած լինի. 3 ՚Մէկը չ'խաբէ ձեզ ոչ մի կերպով. որովհետեւ նա չի գալ ՚եթէ առաջ չ'գայ ապստամբութիւնը, ՚Եւ յայտնուի անօրէնութեան մարդը՝ ՚կորուստի որդին, 4 ՚Ա՛յն հակառակորդը որ գոռոզացած է ՚Հայն ամենի վերայ, որ Աստուած կամ Աստուծոյ պաշտօնեայ է անուանուած. մինչեւ որ նա Աստուծոյ տաճարի մէջ (իբրեւ Աստուած) նստի, եւ իր անձը ցոյց տայ թէ 5 Աստուած է։ Չէ՞ք յիշում, որ քանի որ ձեզ մօտ էի, այս բաներն ասում 6 էի ձեզ։ Եւ հիմա գիտէք այն որ խափանում է, որ նա իր ժամանակին 7 յայտնուի։ ՚Որովհետեւ անօրէնութեան խորհուրդը արդէն զօրանում է. միայն թէ մինչեւ որ մէջ տեղիցը վեր 8 առնուի այժմ խափանողը։ Եւ այն ժամանակ կ'յայտնուի այն անօրէնը, որին Տէրը կ'սատակեցնէ ՚Իր բերանի հոգով, եւ ՚Կ'խափանէ իր գալստեան յայտնութիւնով։ 9 ՚Նրի գալը սատանայի ներգործութիւնից է, ամեն զօրութիւնով եւ նուա նշաններով եւ 10 հրաշքներով. Եւ անիրաւութեան ամեն խաբեպայութիւններով կորուսեալների մէջ. փոխանակ նորա որ ճշմարտութեան սէրը չ'ընդունեցին որ ապրեն, ՚Եւ նորա համար Աստուած մոլորութեան ներգործութիւն կ'ուղարկէ նորանց, ՚Որ հաւատան 11 ստութեան. Որ դատապարտուին ամենը որ չ'հաւատացին ճշմարտութեանը, ՚Այլ հաւանեցին անօրէնութեանը։ 12 ՚Իսկ մենք պարտ ենք ամեն ժամանակ Աստուածանից չնորհակալ լինել ձեզ համար Տէրիցը սիրուած եղբարք, որ Աստուած ՚սկզբիցն ՚Ընտրեց ձեզ փրկութեան համար ՚Հոգու սրբութեան եւ ճշմարիտ հաւատքի 13 մէջ. Որի մէջ կանչեց ձեզ մեր աւետարանով ՚մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի փառքն առանալու համար։

14 Ուրեմն, եղբարք, ՚Հաստատ կացէք, եւ ՚պահեք քանիցէք այն աւանդութիւնները, որ սովորեցիք՝ թէ խօսքով եւ թէ մեր թղթով։ 15 ՚Իսյայ ինքը մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը եւ մեր Աստուածը եւ Հայրը, ՚որ սիրեց մեզ եւ յաւիտենական մխիթարութիւն տուաւ մեզ եւ ՚բարի յոյս շնորհով, 16 Նա մխիթարէ ձեր սրտերը եւ հաստատէ ձեզ ամեն բարի խօսքի եւ գործերի մէջ։

ՅԲ Օր. ԻԳ. 2. Նա. Բ. 19։ Գլ. Բ. 8։
ՀՍաղ. ԺԲ. 7։
ՅՍաղ. ԿԲ. 35։
ՅՀԲ. 5։
ՅՍաղ. ՃԲ. 3։
Ն — Գնաս. ա. 3։
— Թնս. ա. 7. գ. 14։
— Թնս. գ. 15։
ԲՍաա. խգ. 31։ Մաբ. Ժգ. 27։ — Թնս. գ. 15։
ՍՍաա. խգ. 4։ Եփես. Ե. 6։ — Յովհ. գ. 1։
ՀՍաա. խգ. 4։ Եփես. Ե. 6։
Ե — ՏՀՖ. գ. 1։
ՀԴան. Է. 25։ — Յովհ. բ. 18։ Յայտ. Ժգ. 11 Ա.Ը.
Ը Յովհ. Ժէ. 12։
ԸՍաա. Ժգ. 13։ Եզեկ. ԼԸ. 2, 6, 9։ Դան. Է. 25։ Ժ.Ա. 36։ Յայտ. Ժգ. 6։
Թ — Կոր. Բ. 5։
Ժ — Յովհ. բ. 18. գ. 3։
ԻԴան. Է. 10, 11։
ԼՕր գ. 9. Նա. Ժ.Ա. 4. Ովբ. գ. 3. Յայտ. բ. 10։ Յհ. 10, 20, 21։
ԽԳլ. ա. 8, 9։ Երր. Ժ. 37։
Ի Յհ. բ. 11, 44։ Եփես. բ. 3. Յայտ. Ժբ. 23։
ԼՏիտ. բ. Օր. Ժգ. 1։ Մաթ. իգ. 24։ Յայտ. Ժգ. 13։ Ժբ 10։
ԿՕր. բ. 15։ գ. 3։
ՅՀաղմ. ա. 24 Ա.Ը. Տիտ. գ. Ժգ. իբ. 22։ Եզեկ. Ժգ. 9։
ՀՄաա. խգ. 5, 11։ — ՏՀՖ. գ. 1։
ՀՀաղմ. ա. 22։
ՅԳլ. ա. 3։
ՀԵփես. ա. 4։
Ն — Թնս. ա. 4։
ՀՂուկ. ա. 78։ — Գնաս. ա. 3։
— Յովհ. Ժէ. 22։ — Թնս. բ. 13։ — Գնաս. Ե. 10։
Ը — Կոր. Ժգ. 13։ Փիլ. գ. 1։
Ղ — Կոր. Ժա. 2։ Գլ. գ. 6։
ԼԳլ. ա. 1, 2։
— Յովհ. գ. 1։ գ. 10։ Յայտ. ա. 5։
— Գնաս. ա. 3։
Լ — Կոր. ա. 8։ — Թնս. գ. 13։ — Գնաս. Ե. 10։

ԳԼ· Գ

Յորդոր Աւետարանի յառաջանալու համար ապրելու եւ անձամբ ընկերներից ետ կենալու։

4 Ա՛յսուհետեւ, եղբարք, ՚աղօթք արէք մեզ համար, որ Տիրոջ խօսքն յառաջանայ, եւ ամէն տեղ փառաւորուի ինչպէս որ էլ ձեզ մօտ։ 2 Եւ որ փրկուինք անօրէն եւ անզգամ մարդկանցից· Յորովհետեւ հաւատքն ամենի բան չէ։ 3 ՚Բայց Տէրը հաւատարիմ է, որ կ՚հաստատէ ձեզ եւ կ՚պահէ այն չարիքը։ 4 Վստահութիւն ունինք ձեզ վերայ Տէրով, որ այն բաներն որ պատուիրեցինք ձեզ, եւ անում էք եւ կ՚անէք էլ։ 5 Իսկ Տէրը ուղղէ ձեր սրտերը դէպի Աստուծոյ սէրը եւ դէպի Քրիստոսի համբերութիւնը։

6 Եւ պատուիրում ենք ձեզ, եղբարք, մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովն, ՚որ ետ քաշուիք եղբայրից, որ անկարգ է վարւում· եւ ոչ թէ այն պատուիրանքի պէս որ ընդունեց մեզանից։ 7 Որովհետեւ դուք ինքներդ գիտէք, թէ ինչպէս պէտք է ձեզ մեզ նմանիլ· Որովհետեւ ձեր մէջ անկարգութիւնով չվարուեցանք։ 8 Եւ ոչ էլ ձրի հաց կերանք մէկի մօտ, այլ ջանքով եւ աշխատանքով գիշեր եւ ցերեկ գործելով, որ ձեզանից մէկին ծանրութիւն չտանք։ 9 Ոչ թէ իբր թէ իշխանութիւն չունինք, այլ որ մեր անձներն օրինակ տանք ձեզ որ մեզ նմանուիք։ 10 Նաեւ· Որովհետեւ երբոր ձեզ մօտ էինք, սա էինք պատուիրում ձեզ, որ ՚եթէ մէկը չէ կամենում գործել՝ թող չուտէ։ 11 Եւ էլ· Որովհետեւ ձեզանից ոմանց համար լսում ենք որ ՚անկարգութիւնով են վարւում, ՚բան չեն գործում, 12 այլ հետաքրքիր մարդ են դարձել· ՚Այնպիսիներին պատուիրում ենք եւ աղաչում ենք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսով ՚որ հանդարտութիւնով աշխատեն եւ իրանց հացն ուտեն։ Բայց դուք, եղբարք, ՚մի ձանձրանաք բարիք գործելուց։ 13 Եւ եթէ մէկը չ՚հնազանդէ մեր խօսքին միս թղթովը, դուք նշանակեցէք նորան· եւ ՚մի խառնուիք նորա հետ որ ամաչէ։ 14 ՚Բայց թշնամու պէս մի համարէք, այլ խրատեցէք նորան ինչպէս եղբայր։ 15 Իսկ ինքը խաղաղութեան Տէրը տայ ձեզ խաղաղութիւնը միշտ ամէնայն ժամանակ, եւ ամէն կերպով· Տէրը ձեր ամենիքեան լինի։ 16 Ա՛յս բարեւը իմ Պօղոսիս ձեռքիւն է, որ նշան է ամէն թղթերումը· 17 Այսպէս եմ գրում։ ՚Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր ամենի հետ լինի։ Ամէն։

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹԸ ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

Օրհնաբի և Աւետարանի վարդապետութիւնը Պօղոս Առաքեալ սրինակի համեմատ հրատարակուած։

1 Պօղոս Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ ՚մեր Փրկիչ Աստուծոյ եւ Յիսուս Քրիստոսի՝ ՚մեր յոյսին հրամանով· 2 ՚Տիմոթէոս՝ սիրելի որդուս՝ հաւատքով, Շնորհք, ողորմութիւն եւ խա-

— Եբեռ. գ. 19։ Կող. գ. 3։ — Թես. ե. 28։
Ք Հռոմ. ժե. 31։
Ֆ Գոր. իբ. 24։ Հռոմ. ժ. 10։
Ք — Կոր. ա. 9։ — Թես. ե. 24։
Ի Յովհ. ժե. 15. ր Գաղ. բ. 9։
Շր Կոր. ե. 10։ Գաղ. ե. 10։
Ե — Մա. իթ. 18։
Ը Հռոմ. ժգ. 17։ Շնր. 14։ — Տիտ. գ. 5։ ր Յովհ. 10։
Ք — Կոր. ե. 11, 13։
Ք — Թես. գ. 11։ ե. 14։ Շնր. 11, 13, 14։
Ի Գլ. բ. 14։
Լ — Կոր. գ. 16։ Ժա. 1։ — Թես. ա. 6, 7։
Խ — Թես. բ. 10։
Ֆ Գոր. ԺԸ. 3. ք. 34. ր Կոր. Ժա. 9։ — Թես. բ. 9։
Ձ — Կոր. ք. 6։ — Թես. բ. 6, 7։
Ճ Շնր. 7։
Յ Մա. գ. 19։ — Թես. գ. 14։
Չ Շնր. 6։
Ճ — Թես. գ. 11։ — Տիտ. ե. 13։ — Գես. գ. 15։
Ր — Թես. գ. 11։
Ր Եբեռ. գ. 29։
Ն Գաղ. գ. 9։
Շ Մա. Ժբ. 17։ — Կոր. ե. 9, 11. Շնր. 6։
Ոչ. ԺԸ. 17։ — Թես. ե. 14։
Չ Տիտ. գ. 10։
Գ Հռոմ. ԺԸ. 33։ ԺԶ. 20։
— Կոր. ԺԶ. 33։ ր Կոր. ԺԶ. 11։ — Թես. ե. 23։
Լ — Կոր. ԺԶ. 21։ Կող. գ. 18։
Հռոմ. ԺԶ. 24։
—
Գ. ր. 3։ գ. 10։ Տիտ. ա. 3։ ր. 10։ գ. 4։ Յուդ. 25։
Կող. ա. 27։
Գոր. ք. 15։ Գաղ. ա. 1, 12։
Տիտ. ա. 4։
Գաղ. ա. 3։ ր Տիտ. ա. 2։ — Գես. ա. 2։

զաղութին յԱ Աստուած մեր Հօրիցը եւ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսիցը ։
3 Ինչպէս որ աղաչեցի քեզ , որ երթ-
ասուսմը մնաս Մակեդոնիա գնալիս , Հոր պատուիրես ոմանց որ օտար ուս-
4 մունք չ'ասովորեցնեն . Հնչ մարիկ չը տան առասպելների եւ ազգաւտմար-
նների , որ վերջ չ'ունին , Հոր աւելի վիճաբանութիւններ են գրգռում , քան Թէ Աստուծոյ շինութիւնը հաւատքով
5 Ի նակ պատուիրանքի վախճանը սէրն է Հսուրբ սրտից , եւ բարի խղճմտանք , եւ անկեղծ հաւատքից . Որոնցից ոմանք խոտորելով Հունայն խոս-
7 քերի եռեւից գնացին , կամենում են օրէնքի վարդապետ լինել , Հեւ իրանք չեն իմանում ոչ այն որ խոսում են , եւ ոչ էլ այն բաները որ պնդում են ։
8 Ե եւ գիտենք որ օրէնքը բարի է , եթէ մէկն օրինաւորապէս գործածէ նորան ,
9 Ա այ իմանալով , որ արդարին օրէնք չ'կայ , այլ անօրէններին եւ անհնա-
զանդներին , ամբարիշտներին , եւ մեղաւորներին , անսուրբներին , եւ պիղծերին , հայրասպաններին , եւ մայրասպաններին , մարդասպաններին ,
10 Պոռնիկներին , արուագէտներին , մարդագողներին , սուտ ասողներին , սուտ երդում անողներին . Հեւ եթէ ուրիշ ինչ հակառակ է ողջամիտ վարդապե-
11 տութեանը , Ի ներանելի Աստուծոյ փառաւոր աւետարանի համեմատ , Որին
12 ինձ հաւատացուեցաւ ։ Եւ չնորհակալ եմ ինձ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսումը Զօրացնողիցը , Որ ինձ հաւատա-
րիմ համարեց եւ Ա պաստաւորութեան
13 մէջ դրաւ , Ն Որ առաջուց հայհոյիչ եւ հալածող եւ Թշնամանող էի , բայց ողորմութիւն գտայ , Նորովհետեւ չ'գի-
տենալով էի գործում անհաւատու-
14 թիւնով ։ Բայց էլ աւելի չատ եղաւ Մեր Տիրոջ չնորհքը Հաւատքով եւ Սիրով որ Քրիստոս Յիսուսումն է ։
15 Ճշմարիտ է Հայս խօսքը եւ ամեն ընդունելութեան արժանի , Որ Քրիս-
տոս Յիսուս աշխարհք եկաւ մեղաւորները փրկելու , որոնց առաջինը
16 ես եմ ։ Սակայն Նորա համար Ողորմութիւն գտայ , որ Յիսուս Քրիստոսը առաջ ինձանումն ցոյց տայ բոլոր երկայնմտութիւնը՝ օրինակ լինելու նոր-
անց , որ պիտի հաւատան Նորան
17 յաւիտենական կեանքի համար ։ Հ Բայց յաւիտենից Թագաւորին , այն Անեղծին եւ Անեերեւոյթին , այն Միակ Աստուծուն յԱ պատիւ եւ Փառք յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն ։
18 Հ Այս պատուիրանքն աւանդում եմ քեզ , Տիմոթէոս որդեակ , առաջուց Քեզ վերայ եղած մարգարէութիւն-
ների պէս , որ նորանցով պատերազ-
19 միս Քարի պատերազմը . Հ Ունենալով հաւատք եւ բարի խղճմտանք , որ մի քանիսը դէն գցելով հաւատքումը
20 Նաւակոծութիւն քաչեցին . Որոնցից են Հիմինեոսը եւ Հ Աղեքսանդրոսը , Որոնց մատնեցի սատանային Որ խրատուին չ'հայհոյել ։

ԳԼ· Բ

Աղօթք ամեն մարդկանց համար։ Յորդորում է կիներին համեստ լինել։

1 Ա Նդ աղաչում եմ , ամենից առաջ աղօթք անել , խնդրուածք , աղաչանք , գոհութիւն ամեն մարդկանց համար ,
2 Թագաւորների եւ Ամեն իշխանաւորների համար . որ խաղաղ եւ հանդարտ կեանք վարենք , բոլոր աստուածպաշտութիւնով եւ սրբութիւնով։
3 Որովհետեւ սա բարի եւ ընդունելի է Մեր Փրկիչ Աստուծոյ առաջին ,

---

չԴոր· ք· 1, 3· Փիլ· ր· 24· Ե Գաղ· ա· 6, 7· Գլ· գ· 3, 10· Հ Գլ· գ· 7· գ· 4, 20· ր Տիմ· ր· 14, 16, 23· Տիտ· ա· 14· գ· 9·
Ը Գլ· գ· 4·
թ Հռովմ· ժգ· 8, 10· Գաղ· ե· 14·
իր Տիմ· ր· 22·
ժԳլ· գ· 4, 20·
իԳլ· գ· 4·
ի Հռովմ· ի· 12·
լ Գաղ· գ· 19· ե· 23·
խԳլ· գ· 3· ր Տիմ· գ· 3· Տիտ· ա· 9· ր· 1·

յԳլ· գ· 15·
ձ Կոր· Բ· 17· Գաղ· ր· 7· Կաղ· ա· 25· ա Թես· ր· 4· Գլ· ր· 7· ր Տիմ· ա· 11· Տիտ· ա· 3·
ղ Կոր· ժգ· 9·
ճ Կոր· է· 25·
որ Կոր· է· 5, 6· գ· 1· Կաղ· ա· 25·
նԳաղ· ր· 3· Բ· 1· ա Կոր· ժե· 9· Փիլ· ժգ· 6·
շՂուկ· իգ· 34· Յովհ· Բ· 39, 41· Գաղ· գ· 17· իգ· 9· Հռովմ· ե· 20· ա Կոր· ժե· 10·

չԱ Տիմ· ա· 13·
ոՂուկ· է· 47·
պԳլ· գ· 1· դ· 9· ր Տիմ· ր· 11· Տիտ· գ· 8·
ռՄատ· Բ· 13· Մարկ· ր· 17· Ղուկ· ե· 31· Յհ· 10· Հռովմ· ե· 8· ա Յովհ· գ· 3· որ Կոր· դ· 1·
ս Մատ· ժ· 16· Հիսե· 13· Դան· է· 14· Գլ· գ· 15, 16· Հռովմ· ա· 23·
տ Յովհ· ա· 18· Եփր· ժա· 17· ա Յովհ· գ· 12·
ցՀռովմ· ժգ· 27· Յուդ· 25· ա Պե· իԲ· 11·

քԱ Տիմ· ա· 13·
օԳլ· գ· 13, 14, 20· ր Տիմ· ր· 2·
ֆԳլ· գ· 14·
ևԳլ· գ· 13· ր Տիմ· ր· 3· գ· 7·
ֆԳլ· գ· 9·
—Գլ· գ· 9·
իր Տիմ· ր· 17·
ֆր Տիմ· գ· 14·
ցա Կոր· ե· 5·
եԿոր· ժգ· 40·
—
—Եզր· գ· 10· Երեմ· իԲ· 7· Բ Հռովմ· ժգ· 1·
ֆՀռովմ· ժգ· 3· Գլ· ե· 4·
ֆԳլ· ա· 1· ր Տիմ· ա· 9·

4 Ի՞նչ կամենում է որ ամէն մարդիկ փրկուին, եւ ի ճշմարտութեան գիտու-
5 թեանը գան։ Ի՞նչովհետեւ մէկ Աստուած կայ, եւ մէկ միջնորդ Աստուծոյ եւ մարդկանց մէջ Քրիստոս Յի-
6 սուս մարդը, Որ իր անձը ամէնի համար փրկանք տուաւ, զոր վկայութիւն ըլլի իր ժամանակներուն։
7 Որուն ես քարոզիչ եւ առաքեալ կարգուեցայ (ճշմարիտն եմ ասում, սուտ չեմ խօսում)։ Հեթանոսների վարդապետ՝ հաւատքի եւ ճշմարտութեան մէջ։
8 Արդ կամենում եմ, որ մարդիկ ամէն տեղ աղօթք անեն, սուրբ ձեռքեր վեր բարձրացնեն առանց բարկութեան
9 եւ երկմտութեան։ Այնպէս էլ կանայքը վայելուչ հագուստով ամօթխածութիւնով եւ պարկեշտութիւնով իրանց անձերը զարդարեն, ոչ թէ հիւսուածներով, կամ ոսկիով կամ մարգարիտներով կամ թանգագին
10 հանդերձներով։ Այլ ինչպէս կ'վայելէ աստուածպաշտութիւնը յանձն
11 առած կանանց՝ բարի գործերով։ Կինը թող հանդարտութեամբ սովորի ամէն
12 հնազանդութիւնով։ Ի՛նկան հրաման չեմ տալիս, որ սովորեցնէ, ի՛եւ ոչ էլ մարդին վերայ իշխէ, այլ որ լուռ կե-
13 նայ։ Որովհետեւ Ադամն առաջ ըս-
14 տեղծուեցաւ եւ յետոյ Եւան։ Եւ Ադամ չխաբուեցաւ այլ կինը խաբուե-
15 լով մեղք գործեց։ Սակայն կ'ապրի որդեծնութեան համար, եթէ կենայ հաւատքի եւ սէրի եւ սրբութեան մէջ պարկեշտութեան հետ։

ԳԼ. Գ

Եպիսկոպոսի, սարկաւագի եւ կիներուն յատկութիւնները։

1 Ճշմարիտ է այս խօսքը, Եթէ մէկը եպիսկոպոսութեան է ցանկանում
2 Բարի գործի է ցանկանում։ Բայց եպիսկոպոսին պէտք է անարատ լինել, մէկ կնկան մարդ, զգաստ, խոհեմ, պարկեշտ, հիւրասէր, ուսումնասիրելու
3 յարմար. Ոչ գինեմոլ, ոչ զարկող, այլ հանդարտ, կռիւ չանող, ոչ ար-
4 ծաթասէր. Իր տանը բարի վերակացու լինող, որ որդիներ ունենայ հնազանդութեան մէջ ամէն պարկեշ-
5 տութեամբ. (Բայց եթէ մէկն իր տանը վերակացու լինել չգիտենայ, ինչպէս նա Աստուծոյ եկեղեցուն
6 խնամք կ'տանի.) Ոչ նորահաւատ, որ չգոռոզանայ եւ սատանայի դա-
7 տաստանն ընկնի։ Բայց պէտք է նորան, դրսիններից բարի վկայութիւն էլ ունենայ. որ չընկնի նախատինքի եւ սատանայի որոգայթի մէջ։
8 Այնպէս էլ սարկաւագները պէտք է ծանրաբարոյ լինեն. ոչ երկու լեզուանի, ոչ գինու մոլի. ոչ ամօթա-
9 լից չահ սիրող. Այլ հաւատքի խորհուրդը սուրբ խղճմտանքի մէջ ունե-
10 ցող։ Եւ սորանք առաջ թող փորձուին, եւ յետոյ այն պաշտօնը մըտ-
11 նեն, եթէ անարատ լինեն։ Այնպէս էլ Տէրոջ կանայքը ղէպ է ծանրաբարոյ լինեն. ոչ թէ չարախօս, այլ զգաստ,
12 ամէն բանի մէջ հաւատարիմ։ Սարկաւագները մէկ կնկան մարդ լինին, իրանց որդկանցը եւ իրանց տներին
13 բարի վերակացու։ Որովհետեւ պաշտօնը լաւ կատարողներն իրանց անձերի համար բարի աստիճան են չահում, եւ շատ համարձակութիւն՝ այն հաւատքումը որ Քրիստոս Յիսուսումն է։
14 Այս գրում եմ քեզ յուսալով որ
15 չուտով քեզ մօտ գամ։ Իսկ եթէ ուշանամ, որ գիտենաս թէ ինչպէս պէտք է Աստուծոյ տան մէջ վարուիլ. որ

---

1 Եզեկ. ժբ. 23. Յովէլ. գ. 16. Տիտ. բ. 11. ր Գործ. գ. 9.
2 Յովէլ. ժէ. 3. ր Տիտ. բ. 3.
3 Հռոմ. գ. 29, 30. Ա. 12. Գաղ. գ. 20.
4 Ներ. ը. 6. ի. 15. = Յովէլ. բ. 1.
5 Մատ. ի. 28. Մարկ. ժ. 45. Եզեկ. ա. 7. Տիտ. բ. 14. = Ես. ԽԲ. ա. 6. ր Քեզ. ա. 10. ր Տիտ. ա. 8.
6 Հռոմ. ե. 6. Գաղ. գ. 4. Եզեկ. ա. 10. գ. 5. Տիտ. ա. 3.
7 Եզեկ. գ. 7, 8. ր Տիտ. ա. 11.
8 Հռոմ. ի. 1.
9 Հռոմ. ժա. 13. ժե. 16. Գաղ. ա. 16.
10 Մատ. ա. 11. Յովէլ. գ. 21. Յայտ. էկզ. 3. Եզ. ա. 15.
11 Յես. գ. 3.
12 = Գեն. գ. 4.
13 Եզեկ. գ. 16. Տիտ. բ. 3. ր ես Կոր. ժգ. 24.
14 Եզեկ. ե. 24.
15 Եզեկ. ա. 27. բ. 18, 22. = Կոր. ժ. 9.
16 Եզեկ. գ. 6. բ Կոր. ժ. 3. — Գլ. ա. 15.
17 Գործ. ի. 28. Զէլ. ա. 1.
18 Եզեկ. բ. 12.
19 Տիտ. ա. 6 Ածե. Եզ. ե. 9.
20 Տիտ. բ. 24.
21 Հռ. Տիտ. ե. 7. ր Տիտ. ա. 13. ր Տիտ. բ. 24.
22 Տիտ. ե. 22. Յակ. գ. 2. Եզեկ. ժբ. 8, 9.
23 Եզեկ. ժբ. 3. ր Կոր. ժ. 3.
24 Գործ. ի. 13.
25 Գործ. ի. 12. = Կոր. ե. 12. ր Տիտ. ա. 11. ր Տիտ. բ. 24. ր Տիտ. ա. 8. ր Տիտ. ա. 9. ր Տիտ. ա. 13. ր Տիտ. ա. 9. ր Տիտ. գ. 3. ր Տիտ. ա. 6. ր Տիտ. ա. 10. ր Տիտ. ա. 9. Եզեկ. խգ. 21. ր Տիտ. ա. 10. ր Տիտ. ա. 11. ր Տիտ. ա. 21.
26 Մատ. ժբ. 21.

է կենդանի Աստուծոյ եկեղեցի, սիւն եւ հաստատութիւն ճշմարտութեան։
16 Եւ յայտնապէս մեծ է Աստուածպաշտութեան խորհուրդը. Աստուած յայտնուեցաւ մարմնով, արդարացաւ Հոգւով, երեւեցաւ Հրեշտակներուն, քարոզուեցաւ Հեթանոսներուն, հաւատացուեցաւ Աշխարհիս եւ վերացաւ Փառքով։

Գլ. Դ

Մի մեծ ուրացութեան գուշակութիւն. ծոյլ բարեպաշտ լինելու.

1 Եւ Հոգին յայտնի ասում է Թէ յետին ժամանակներում ոմանք հաւատքից կ'հեռանան, եւ մոլիկ կ'տան մոլար ոգիների եւ դեւերի
2 վարդապետութիւնների, Սատանայասների կեղծաւորութեամբ, որոնց
3 խղճմտանքը տաղտուկ է. Որ արգելլին կերակուրներից որ Աստուած ստեղծեց Հաւատացեալների եւ ճշմարտութիւնը ճանաչողների համար որ զոհութեամբ վայելին։ Որովհետեւ Աստուծոյ բոլոր ստեղծուածները բարի են, եւ ոչ մի բան խոտան չէ. երբոր
5 զոհութիւնով ընդունուի։ Որովհետեւ սրբւում է Աստուծոյ խօսքովը եւ ա-
6 ղօթքով։ Եթէ այս բաները եղբայրներին խրատ տաս, Յիսուս Քրիստոսի բարի պաշտօնեայ կ'լինես, Սնուած հաւատքի խօսքերովը, եւ այն բարի վարդապետութիւնովը որին հետեւե-
7 ցիր։ Բէց պիղծ ու պառաւական առասպելներիցը ետ կաց. բայց Վարժեցրու քո անձը աստուածպաշտու-
8 թեան։ Որովհետեւ մարմնի վարժութիւնը քիչ բանի համար է օգտակար. բայց աստուածպաշտութիւնն ամեն բանի համար օգտակար է, ունենալով այժմեան եւ գալու կենաց խոստ-
9 մունքը։ Ճշմարիտ է այս խօսքը եւ ամեն ընդունելութեան արժանի։
10 Որովհետեւ հենց սորա համար էլ աշխատում ենք եւ նախատւում, Որ յոյս ենք դրել կենդանի Աստուծոյ վերայ, որ Փրկիչ է ամեն մարդկանց, եւ մանաւանդ հաւատացեալներին։
11 Այս բաները պատուիրիր եւ սովո-
12 րեցրու։ Ոչ ոք քո մանկութիւնը չ'անարգէ. Այլ օրինակ եղիր հաւատացեալներին խօսքով, վարքով, սի-
13 րով, հաւատքով, սրբութիւնով. Մինչեւ որ գամ միտք դիր կարդալուն, յորդորմունքին եւ վարդապետութեան։
14 Որ Անհոգ մի լիներ այն քեզանում եղած շնորհքի համար. Որ քեզ արտուեցաւ մարգարէութիւնով Երիցուս
15 թեան ձեռնադրութեամբը։ Սորանք մտածիր, սորանցում կաց, որ քո յառաջադիմութիւնը ամենին յայտնի լինի։
16 Զգոյշ կաց անձիդ եւ վարդապետութեանդ, եւ դորանում յարատեւիր. որովհետեւ այդ անելով քո անձն էլ կ'ապրեցնես, եւ քեզ լսողներին էլ։

Գլ. Ե

Պատուէրներ երէցներին՝ երիտասարդների հետ իրենց ունեցած բնաւորութեան մասին.

1 Ծերին սաստիկ մի յանդիմանիր, այլ յորդորիր ինչպէս հօր, երիտա-
2 սարդներին եղբայրների պէս։ Պառաւներին մայրերի պէս, մատղաշ կանայքը՝ քոյրերի պէս բոլոր սրբութիւ-
3 նով։ Որբեւայրիներին պատուիր՝ Որ
4 ճշմարիտ որբեւայրի են։ Բայց եթէ մէկ որբեւայրի որդիք եւ թոռներ ու-

---

ց Ծովհ. ա. 14։ ա Ծովհ. ա. 2. գ. 2, 3.
ն Մատ. գ. 16։ Ծովհ. ա. 32, 33. ժե. 26. Յգ. 8, 9. Հռոմ. ա. 4։ ա Պետ. գ. 18. ա Ծովհ. ե. 6 եւլն.
շ Մատ. իբ. 3։ Մարկ. Յգ. 5։ Ղուկ. ը. 13. իգ. 4։ Ծովհ. ի. 12։ Եբեռն. գ. 10. ա Պետ. ա. 12.
ո Տոբ. ժ. 34։ Յգ. 46, 48։ Հռոմ. ժ. 15։ Կող. ը. 8։ Եբեռն. գ. 5, 6, 8։ Կոր. ա. 27, 28։ Գլ. ը. 7.
չ Կոր. ա. 6, 23.
պ Ղուկ. իգ. 51։ Գոր. ա. 9. ա Պետ. գ. 22։ Տես Եբեռն. գ. 8։

— Ծովհ. Յգ. 13. ը Պետ. ը. 3։ ը Տիմ. գ. 1 եւլն. ը Պետ. գ. 3։ ա Ծովհ. ը. 19. Յուդ. 4, 18.
բ ա Պետ. ա. 20.
ի ը Տիմ. գ. 13։ ը Պետ. ը. 1։ Յայտ. Յգ. 14.
ր Դատ. Յա. 35, 37, 38։ Յայտ. ը. 10.
ս Մատ. ի. 15։ Հռոմ. Յգ. 11։ Յհ. ա. 7։ Յուդ. 3։ Յայտ. ժբ. 9։ Մատ. Յ. 20. Հռոմ. ը. 28։
տ Կոր. ե. 29, 30, 31։ Կող. ը. 20, 21։ Եբր. Յգ. 4.
ք Հռոմ. Յգ. 3, 17։ ա Կոր. ը. 8։

— Հռոմ. Յգ. 6։ ա Կոր. Յ. 30։
ֆ Ցն. ա. 29. ը. 3.
ք Հռոմ. Յգ. 14, 20։ ա Կոր. Յ. 23։ Տիտ. ա. 15։
օ Տիմ. գ. 14, 15.
ֆ Գլ. ա. 4։ գ. 20։ ը Տիմ. ը. 16, 23։ գ. 4։ Տիտ. ա. 14։
ք Եբր. ե. 14.
ռ ա Կոր. ը. 8։ Կող. ը. 23։
օ Յայտ. ի. 4։ Յգ. 11։ Ճեր. ի. 3, 5։ Ճես. 10։ Մատ. գ. 33։ Յհ. 39։ Մատ. Յ. 20. Հռոմ. ը. 28։
ֆ Գլ. ա. 15.
ք Հռոմ. Յգ. 9, 11։ Տիտ. ը. 15։ ա Կոր. Յ. 22։ Յակ. ե. 20։
— Ղկ. Յգ. 33։
ք Հռոմ. ժ. 1։ Գոր. ա. 11, 12.
ֆ Գլ. գ. 17.
օ Յայտ. իգ. 6։ Ես. ի. 6։ Հռոմ. Յգ. 3.
ֆ Գլ. գ. 3.
ք ա Կոր. Յգ. 11. Տիտ. ը. 15։ ը Տիտ. ը. 7։ ա Պետ. ե. 3. ա Տիմ. ա. 6.
օ Գլ. ա. 18.
ֆ Գոր. գ. 6։ ը. 17. Յգ. 3։ Յհ. 6. Գլ. ե. 22. ը Տիմ. ա. 6.
ք Գոր. ի. 28.
— Եզեկ. իգ. 9։ Հռոմ. Յա. 14։ ա Կոր. ի. 22. Ծովհ. ե. 20.
— Ղկ. Յհ. 33.
ֆ Հռոմ. ե. 16։

Ննոյ , Թող առաջ սովորին իրանց ընտանիքումը որդիական սէր ցոյց տալ եւ
փոխարէնն հատուցանել ծնողներին. Որովհետեւ սա բարի է եւ Աստուծոյ ա-
5 ռաջին ընդունելի. Իսկ նա որ հնմարիտ որբեւայրի է եւ մինակ մնացած , նա
յոյսը Աստուծոյ վերայ է դնում , եւ
Ղիչեր եւ ցերեկ Ղաղօքին եւ աղա-
6 չանքին հետեւում է : Բայց փափկասէր
7 -ը-ե-յչն կենդանին մնած է : Ետ
այս բաները պատուիրիր , որ անարատ
8 լինեն : Բայց եթէ մէկը իրանների եւ
մանաւանդ ընտանիքների համար
խնամք չ'տանի , նա հաւատքին ու-
րացած է եւ անհաւատից էլ չար է :
9 Որբեւայրի նա ընտրուի , որ վաթ-
սուն տարուց պակաս չէ եւ Էմէկ
10 մարդի կին եղած է . Բարի գործերով
վկայուած , եթէ երեխաներ է մեծա-
ցրել , Էհիւրեր ընդունել , Տուրքերի
ոտները լուացել , նեղացածներին ձե-
ռընտու եղել , ամեն բարի գործերին
11 հետեւել : Բայց մատղաշ որբեւայրի-
ներիցը ետ կաց . որ երբոր ցանկու-
թիւնով լցվում են Քրիստոսի հակա-
12 ռակ՝ կամենում են ամուսնանալ . եւ
դատապարտութիւն են ընդունում ,
որ առաջին հաւատքը դէն գցեցին :
13 Միանգամայն էլ ծոյլ են սովորում
տուները մեն գալով . եւ ոչ թէ միայն
ծոյլ այլ եւ չատախօս , եւ հետաքըր-
քիր , եւ խօսում են ինչ որ պէտք չէ :
14 Կամենում եմ որ մատղաշ -ը-ե-յչն-
ներն ամուսնանան , որդիք ծնեն , տը-
նօրէնի լինեն . Էն հակառակողին ոչ
մի պատճառ չ'տան հայհոյանք անե-
15 լու : Որովհետեւ արդէն մի քանիսը
խոտորուեցան սատանայի ետեւիցը :
16 Եթէ մի հաւատացեալ մարդ կամ հա-
ւատացեալ կին որբեւայրիներ ունե-
նայ , նա Թող նորանց խնամք տանի .
եւ եկեղեցուն ծանրութիւն չլինի ,
որ ճշմարիտ որբեւայրիներին խնամք
տանի :
17 Լաւ վերակացութիւն անող երէց-
ները Թող երկուապատիկ պատիւ
արժանի լինեն . մանաւանդ նորանք
որ խօսքով եւ վարդապետութիւնով
18 են աշխատում : Որովհետեւ գիրքն
ասում է Ըն Կալի մէջ աշխատող եղի
գունչը չ'կապես . Ըն Մշակը արժանի
19 է իր վարձքին : Երէցի վերայ դան-
գատ մի ընդունիր . Բայց միայն եր-
20 կու կամ երեք վկաներով : Մեղան-
չողներին ամենի առաջին յանդիմա-
նիր , որ ուրիշներն էլ վախենան :
21 Կ'վկայութիւն եմ դնում Աստուծոյ եւ
Քհաւս Քրիստոսի եւ ընտրուած
հրեշտակների առաջին , որ այս բա-
ները պահես առանց նախապաշարման .
ոչինչ չ'անելով աչառութեամբ :
22 Ձեռը չուտով մի դնիր մէկի վերայ ,
եւ ուրիշների մեղքերին մասնակից
մի լինիր . քո անձը սուրբ պահիր :
23 Ա,յսուհետեւ միայն ջուր չխմես ,
այլ մի քիչ գինի գործածիր Էքո ստա-
մոքսի եւ քո չուտ չուտ տկարանալու
համար :
24 Կան մարդիկ , որոնց մեղքերը
յայտնի են , եւ առաջուց դատաստանի
հասած . իսկ ոմանցն էլ ետեւիցն են
25 գալիս : Ա,յնպէս էլ բարի գործերը
յայտնի են . եւ ուրիշ կերպ լինող-
ներն էլ չեն կարող ծածկուիլ :

Գլ. Զ

Պատուերներ երէցներին, ծառաներին և աթոռակալներին.

1 Որոնք որ ծառայութեան լծի տակ
են , Թող իրանց տէրերին ամեն պա-
տիւի արժանի համարեն . Որ Աստու-
ծոյ անունը եւ վարդապետութիւնը
2 չ'հայհոյուի : Իսկ հաւատացեալ տէրեր
ունեցողները Թող չ'անարգեն Ենորա

ե Տիս. ա. խ. 10, 11. Մատ. ժ. 4. Եփես. գ. 1, 3.
զ Ղեւ. բ. 3.
Ն Կոր. է. 33.
է Գործ. իգ. 7.
Ի Ղուկ. բ. 37. Ժբ. 1.
ը Ծակ. ե. 8.
ժ Գղ. ա. 3. գ. 11. ը. 17.
ի Ես. Ժբ. 7. Գ.գ. ը. 10.
իբ Տիմ. գ. 5. Տիտ. ա. 10.
իա Մատ. Ժբ. 17.
իբ Ղուկ. բ. 36. Գղ. գ. 3.
իգ Գործ. Ժբ. 15. Ներ. Ժբ. 2. — Գես. գ. 9.
իդ Ես. ե. Ժբ. 1. Ժբ. 3. Ղուկ. է. 39, 44. Ծակ. Ժբ. 9, 11.
իե Ներ. գ. 11.
իզ — Կոր. է. 9.
իէ Գղ. ը. 1. Տիտ. բ. 8.
իը Ղեւ. Ժ. 3.
ի Հռովմ. Ժբ. 8. — Կոր. Բ. 10, 11. Գալ. գ. 6. Գէ. բ. 20. — Ներ. ե. 13, 15. Ներ. Ժբ. 7, 17.
ի Գործ. իբ. 10.
Ներ Ներ. ին. 4. — Կոր. Բ. 9.
ի Ղուկ. Ժբ. 18. Ր Ներ. իդ. 14, 15. Մատ. ժ. 10. Ղուկ. ժ. 7.
ի Ներ Ներ. Ժբ. 15.
ի Գալ. բ. 11, 14. Տիտ. — 15.
ի Ներ Ներ. Ժբ. 11.
ի Գէ. ը. 13. Ր Տիմ. բ. 14. գ. 1.
ի Գոր. ը. 9, Ժբ. 3. Գէ. գ. 1.
ի Ներ. ը. 6. Ժբ. 3. Գէ. գ. 11. Ր Տիմ. ա. 6.
ի Ներ Ներ. 11.
ի Ներ Ներ. 13.
ի Ներ. ը. 15.
ի Գալ. Ներ. 19.
—
ի Եփես. գ. 5. Կող. գ. 22. Տիտ. բ. 9. — Գես. բ. 18.
ի Ես. Ներ. 5. Հռովմ. բ. 24. Տիտ. բ. 5, 8.
ի Կող. գ. 1.

համար որ եղբարք են. այլ առաւել եւս ծառայեն. Նորա համար որ հաւատացեալ են եւ սիրելի, որ բարեբարութեանը մասնակից են. Զայս բաները սովորեցրու եւ յորդորիր։
3 Եթէ ոք եղբայր կերպ բան սովորեցնէ եւ Համիկ չ'անէ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի ողջամիտ խօսքերին, Եւ աստուածպաշտութեան համեմատ
4 վարդապետութեանը, նա գոռոզացած է, Ոչինչ չիմանալով. Հայլ ախտացած է վիճաբանութիւնների եւ խօսքերով հակառակելու համար, որ նորանից լինում է նախանձ, կռիւ, հայ-
5 հոյութիւն, չար կարծիքներ, Զրպարտարկ վէճեր այնպիսի մարդկանց որ հմտութով ապականուած եւ ճշմարտութիւնից հեռացած են. Կար աստուածպաշտութիւնը շահավաճառութիւն են համարում. Հայնպիսիներից ետ քաշ-
6 ուիր։ Հայց մեծ շահավաճառութիւն է իրաւ աստուածպաշտութիւնը բա-
7 ւականութեան հետ միասին։ Որովհետեւ ոչինչ չենք բերել աշխարհս եւ յայտնի է որ ոչինչ էլ չենք կարող
8 դուրս տանել։ Հայց եթէ կերակուր եւ հագուստ ունինք, Նորանցով բա-
9 ւականանանք։ Հիսկ Նորանք որ կամենում են հարստանալ փորձութեան եւ Նորոգայթի եւ շատ անմիտ վնասակար ցանկութիւնների մէջ են ընկ-
10 նում. Կար ընկղմում են մարդկանց աատակումի եւ կորուստի մէջ։ Որովհետեւ արծաթսիրութիւնը ամեն չարիքների արմատն է. որին մի քանիսը անձնատուր լինելով հաւատքից մոլորուեցան, եւ իրանց անձերը շատ ցաւերով խոցեցին։
11 Հայց դու, Նով Աստուծոյ մարդ, փախիր սորանցից, եւ հետեւիր արդարութեան, աստուածպաշտութեան, հաւատքի, սէրի, համբերութեան,
12 հեզութեան։ Պատերազմիր հաւատքի բարի պատերազմը, Եւ բռնիր յաւիտենական կեանքը որի մէջ կանչուեցար, եւ Նդաւանեցիր բարի դաւանութիւնը շատ վկաների առաջին։
13 Պատուիրում եմ քեզ Աստուծոյ առաջին Նոր ամեն բան կենդանի է առնում, եւ Քրիստոս Յիսուսի առաջին Որ բարի դաւանութիւնը վկայեց Պոն-
14 տացի Պիղատոսի առաջին։ Որ դու պատուիրանքը անբիծ եւ անարատ պահես, մինչեւ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի յայտնութիւնը։ Որ իր ժամանակին ցոյց կ'տայ Հերանելին եւ միայն Հզօրը, Թագաւորների Թագաւորը եւ տէրերի Տէրը։ Որ միայն նա անմահութիւն ունի անմատոյց լոյսի մէջ բնակուած. Որ մարդկանցից ոչ ոք չ'տեսաւ եւ ոչ էլ կարող է տեսնել. Նորան լինի պատիւ եւ զօրութիւն յաւիտեանս. Ամէն։
17 Ներկայ աշխարհիս հարուստներին պատուիրիր որ չ'գոռոզանան, եւ ոչ էլ հոռչային մեծութեան վերայ յոյս դնեն, այլ կենդանի Աստուծոյ վերայ Որ ամեն բան տալիս է մեզ առատապէս վայելելու համար։ Բարի գործ անեն, բարի գործերով հարստանան, Հաւատաձեռն եւ հղորդելչի հաղորդող լինեն։ Իրանց անձերի համար բարի հիմ դանձեն հանդերձեալի համար, Որ յաւիտենական կեանք ձեռք բերեն։
20 Ով Տիմոթէոս, պահիր ինչ որ աւանդը, Եւ ետ կաց պիղծ ունայնաբանութիւններից եւ սուտանուն

Գղ. գ. 11։
Ե Գղ. ա. 3։
Գղ. ա. 10. բ Տիմ. ա. 13։ գ. 3։ Տիտ. ա. 9։
Տիտ. ա. 1։
ը ա Կոր. ը. 2։ Գղ. ա. 7։
Ը Գղ. ա. 4։ բ Տիմ. բ. 23։ Տիտ. գ. 9։
Գղ. ա. 6։
Ի Տիմ. գ. 8։
Տիտ. ա. 11։ բ Պետ. բ. 3։
Ղեռմ. ժգ. 17։ բ Տիմ. գ. 3։
Ա Գղ. ի. 16։ Եսայ. ժե. 10։ ժգ. 3։ Երբ. ժգ. 5։
Որ ա. 31։ Սղ. ի. 17։
Եսայ. ի. 14։ գ. 9։ Ա Տիմ. ա. 15։
Ա Պետ. ի. 10։ Երբ. ժգ. 5։
Ա Տիմ. ա. 20։ Ա Գղ. ա. 10։
Ա Տիմ. ա. 14։ գ. 10։ ա Թես. ա. 9։ Գղ. գ. 15։ գ. 10։
Գոր. ժգ. 16։ ժե. 35։
Ղուկ. ժբ. 21։ Գղ. ե. 10։ Տիտ. գ. 8։ Յակ. բ. 5։
Ղեռմ. ժբ. 15։
Գալ. գ. 6։ Երբ. ժգ. 16։
Մատ. գ. 20։ ի. 21։ Ղուկ. ժբ. 33։ ժգ. 9։
Հ Ա Տիմ. ա. 14։ Տիտ. ա. 9։ Յայտ. գ. 3։
Գղ. ա. 4։ ե. 7։ բ Տիմ. բ. 11։ 16։ 23։ Տիտ. ա. 14։ գ. 9։

պիտութեան հակառակութիւններից.
21 Որ մի քանիսը ընդունելով հաւատ-
քիցը մոլորուեցան. չնորհքը քեզ հետ
լինի. Ամէն.

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹԸ
ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

Պօղոս առաքեալ սերը դէպի Տիմոթէոսը. խրատ հաւատքում հաստատ լինելու.

1 Պօղոս Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ Աստուծոյ կամքովը, ըստ կեանքի խոստմունքի պէս, որ Քրիստոս Յիսուսումն
2 է, Տիմոթէոս՝ սիրելի որդուս, շնորհք, ողորմութիւն ե՛ խաղաղութիւն լինի Աստուած Հօրիցը եւ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսիցը։
3 Շնորհակալ եմ Աստուածանից, որին պաշտում եմ իմ նախնիքներից. մաքուր խղճմտանքով, որ անպակաս յիշում եմ քեզ իմ աղօթքներումը գիշեր
4 եւ ցերեկ, ցանկանալով քեզ տեսնել երբ յիշում եմ քո արտասուքը, որ
5 ուրախութիւնով լցուիմ. միտքս բերելով այն անկեղծ հաւատքը որ քեզանումն է. որ առաջ քո Լօիդա տատումը եւ քո եւնիկէ մօրումը բնակուեցաւ, համոզուած եմ որ քեզանումն
6 էլ։ Այդ պատճառով միտք եմ բերում որ արծարծես Աստուծոյ այն շնորհքն, որ քեզանումն է իմ ձեռքերը
7 եդիր վրայ դնելովը։ Որովհետեւ Աստուած չտուաւ մեզ երկչոտութեան հոգի, այլ զօրութեան եւ սիրի եւ
8 զգաստութեան։ Ուրեմն մօթ մի համարիր մեր Տիրոջ վկայութիւնը, եւ ոչ էլ ինձ որ նորա կապուածն եմ. այլ միասին չարչարուիր աւետարանի համար Աստուծոյ զօրութեան հա-
9 մեմատ, որ փրկեց մեզ, եւ սուրբ կոչումով կանչեց. ոչ թէ մեր գործերի համեմատ, այլ իր յառաջադրութեան եւ շնորհքի համեմատ, որ տուեցաւ մեզ Քրիստոս Յիսուսումն յաւի-
10 տենական դարերից առաջ, եւ հիմա յայտնուեցաւ մեր Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի երեւելովը. որ խափանեց մահն եւ լոյսի մէջ բերաւ կեանքն ու անմահութիւնը աւետարանի մի-
11 ջոցով, որին ես քարոզիչ եւ առաքեալ կարգուեցայ, եւ հեթանոսների
12 վարդապետ։ Որ այդ պատճառով էլ չարչարանքները կրում եմ. բայց ամօթ չեմ համարում. որովհետեւ գիտեմ թէ ո՛ւմ եմ հաւատացել. եւ համոզուած եմ թէ նա կարող է իմ աւանդը պահել մինչեւ այն օրը։
13 Ունեցիր հողջամիտ խօսքերի օրինակը, որ ինձանից լսեցիր հաւատքով եւ սիրով որ Քրիստոս Յիսուսումն է։
14 Այն բարի աւանդը պահիր Սուրբ Հոգովը, որ բնակուած է մեզանումն։
15 Սա գիտես, որ ինձանից ետ քաշուեցան ասիայի ամենը որ Ասիայումն էին. որոնցից են Փիգելոս եւ Հերմոգինէս։

ա Գլ. ա. 6, 19։ բ Տիմ. բ. 18։ գ Գործ. ա. 1։ դ Եփես. գ. 6։ Տիտ. ա. 2։ Սբր. բ. 15։ ե = Տիմ. ա. 2։ զ Հռոմ. ա. 8։ Եփես. ա. 16։ է Գործ. իզ. 3։ իգ. 1։ իգ. 14։ իէ. 23։ Հռոմ. ա. 9։ Գաղ. ա. 14։ ը = Փիլ. ա. 2։ գ. 10։ թ Գլ. գ. 9, 21։ ժ = Տիմ. ա. 3։ գ. 6։ ի Գործ. ժգ. 1։ լ = Փիլ. ե. 19։ = Տիմ. գ. 14։ խ Հռոմ. բ. 13։ ծ Հովհ. իգ. 49։ Գործ. ա. 8։ կ Հռոմ. ա. 16։ հ = Տիմ. բ. 6։ Յայտ. ա. 2։ ձ Եփես. գ. 1։ Փիլ. ա. 7։ ղ Կող. ա. 24։ Գլ. գ. 3։ ճ = Տիմ. ա. 1։ Տիտ. գ. 4։ մ = Փիլ. գ. 7։ Սբր. գ. 1։ յ Հռոմ. գ. 20։ բ. 11։ Տիտ. գ. 3։

ն Հռոմ. բ. 28։ շ Հռոմ. ծգ. 23։ Եփես. ա. 4։ գ. 11։ Տիտ. ա. 2։ = գլուխ. ա. 20։ ո Հռոմ. ծգ. 20։ Եփես. ա. 9։ Կող. ա. 26։ Տիտ. ա. 3։ = գլուխ. ա. 20։ չ = Կոր. ժե. 14, 15։ Սբր. բ. 14։ պ Գործ. բ. 13։ Եփես. գ. 7, 8։ = Տիտ. բ. 7։ գ. 17։ ջ Եփես. գ. 1։ գ. 1։ ռ = գլուխ. գ. 19։

ս Հռոմ. գ. 20։ վ = Տիտ. գ. 10։ տ Հովհ. ա. 18։ գ. 8։ ր Գլ. գ. 14։ Տիտ. ա. 9։ Սբր. ժ. 23։ Յայտ. բ. 23։ ց Հռոմ. բ. 20։ գ. 17։ = Տիտ. ա. 10։ գ. 3։ ւ Գլ. բ. 2։ փ = Տիտ. ա. 14։ ք = Տիտ. գ. 20։ օ Հռոմ. բ. 11։ ֆ Գլ. գ. 9, 10։ + Գործ. ժբ. 10։

16 Տէրը ողորմութիւն տայ Ընեսիփորոսի տանը, որ չատ անգամ հանգրտացրեց ինձ, եւ իմ կապանքին
17 համօթ չհատարեց. Այլ երբոր Հռովմայէն էր, չատ չանքով որոնեց ինձ
18 եւ գտաւ։ Տէրը տայ նորան որ Տեղորմութիւն գտնէ Տէրոջն Յայն օրուանն. եւ որքան ծառայութիւն արաւ ինձ Եփեսոսումը որ դուն լաւ գիտես։

ԳԼ. Բ

Տիմոթէոսին խրատ իր դերդը կատարելու, համառատանն եւ հանդիպող լինելոյն Տիրոջ ծառայի վրայ։

1 Ա՛ռդ դուն, իմ որդեակ, զօրացիր այն շնորհքովը որ Քրիստոս Յիսու-
2 սումն է։ Եւ այն բաները որ ինձանէ լսեցիր չատ վկաներով, յանձնէր հաւատարիմ մարդկանց Որ կարող լինեն ուրիշներուն սովորեցնել։
3 Դուն դու նեղութիւնները կրիր ինչպէս Քրիստոս Յիսուսի բարի զին-
4 ուոր։ Ոչ մի զինուորութիւն անող այս աշխարհքի գործերովը չէ զբաղվում, որպէս զի զօրապետին հաճոյ
5 լինի։ Եւ եթէ մէկը մրցի էլ պսակ չի առնուլ եթէ օրինաւորապէս չմրցի։
6 Ցէ։ Աշխատող հողագործն առաջ
7 պէտք է պտղիցը վայելէ։ Խնացիր ինչ որ ասում եմ. Տէրը քեզ իմաստու-
8 թիւն տայ ամեն բանի մէջ։ Յիշիր Յիսուս Քրիստոսին Դաւթեանների միջից յարութիւն առածին, որ Աւետիքի սերունդից է, Իմ աւետարանի համե-
9 մատ, Որի համար չարչարվում եմ մինչեւ կապանքի մէջ իբր չարագործի պէս. Բայց Աստուծոյ խօսքը
10 կապուած չէ։ Վասն որոյ ամեն բանի համբերում եմ ընտրուածների համար. Որ նորանք էլ հասնեն այն փրկու-
11 թեան, որ Քրիստոս Յիսուսումն է յաւիտենական փառքի հետ։ Ճշմարիտ է այս խօսքը, Որ եթէ հետը
12 մեռանք՝ հետն էլ կ'ապրենք։ Եթէ համբերենք, հետն էլ կ'թագաւորենք, Եւ եթէ ուրանանք, նա էլ կ'ուրա-
13 նայ մեզ։ Եւ եթէ չհաւատանք, նա հաւատարիմ կ'մնայ, Իր անձը չէ
14 կարող ուրանալ։ Այս բանը յիշեցրու Տիրոջ առաջին վկայութիւն դնելով, Որ խօսքերով կռիւ չանեն, որ ոչինչի պիտանի չէ եւ լսողներին է միայն
15 կործանում։ Ջանք արա որ քո անձն ընտիր կանդնեցնես Աստուծոյ առաջին Ընչ մի մշակ առանց ամօթի, որ ճշմարտութեան խօսքն ուղիղ մատա-
16 կարարես։ Բայց պիղծ ունայնախօսութիւնից եւ քաչուիր. որովհետեւ աւելի առաջ կ'գնան ամբարշտութեան
17 մէջ։ Եւ նորանց խօսքերը քաղցկեղի պէս ճարակում է. Որոնցից են Հիմենոս եւ Փիլետոսը, Որոնք ճշմարտութիւնից մոլորել են, Հասկով թէ յարութիւնն արդէն եղած է. եւ կործանում են ոմանց հաւատքը։
19 Բայց Աստուծոյ հաստատ հիմքը կանգնած է եւ այս կնիքն ունի, Որ Տէրը ճանաչում է նորանց որ իրն են. եւ Որ ետ կենայ անիրաւութիւնից այն ամենն որ Քրիստոսի անունն
20 կանչում է։ Բայց մի մեծ տան մէջ ոչ միայն ոսկեղէն եւ արծաթեղէն անօթներ կան. այլ փայտէ եւ հողէ էլ. Կան որ պատուի համար են, եւ կան
21 որ անարգութեան համար են։ Եթէ մէկը իր անձը մաքրէ այդպիսիներից, նա պատուական անօթ կ'լինի սրբուած եւ իր Տիրոջն օգտակար՝ ամեն բարի գործերի համար պատրաստ-
22 ուած։ Երիտասարդական ցանկու-

ա Մտթ. ե. 7.
բ Գղ. գ. 19.
գ Փիլիպ. 7.
դ Գործ. իգ. 20. Եփես. գ. 20.
ե Հռիւ. 8.
զ Մտթ. ի. 34—40.
է Ար Թես. ա. 10. Հռիւ. 13.
ը Ներգ. գ. 10.
—
թ Տիմ. ա. 3. Գղ. ա. 3.
ժ Եբեր. գ. 10.
ի Գղ. ա. 13. գ. 10, 14.
լ Տիմ. ա. 18.
խ Տիմ. գ. 2. Տիտ. ա. 9.
ծ Գղ. ա. 8. գ. 3.
կ Տիմ. ա. 19.
հ Կոր. ի. 25.
ձ Կոր. ի. 28, 29.
ղ Կոր. ի. 10.
ճ Կոր. Ա. 1, 4, 20.
մ Հռոմ. ա. 3, 4. Գործ. ի. 30. Ժգ. 23.
յ Հռոմ. ի. 16.
ն Գործ. ի. 16. Գղ. ա. 13.
շ Եբեր. գ. 10.
ո Գործ. իգ. 31. Եբեր. գ. 19, 20. Փիլ. ա. 13, 14.

ա Եբեր. գ. 13. Կոր. ա. 24.
բ Կոր. ա. 6.
գ Տիմ. ա. 15.
դ Հռոմ. գ. 5, 8. ի Կոր. գ. 10.
ե Հռոմ. ի. 17. ա Գես. գ. 13.
զ Մտթ. ա. 33. Մրկ. ի. 38. Ղուկ. Ժի. 9.
է Հռոմ. գ. 3. Բ. 6.
ը Տես. իգ. 19.
թ Տիմ. ե. 21. գ. 13. Գղ. գ. 1.
ժ Տիմ. ա. 4. գ. 4. Տիտ. գ. 9, 11.
ի Տիմ. գ. 7. գ. 20. Տիտ. ա. 14.
լ Տիմ. ա. 20.
խ Տիմ. գ. 21.
ծ Կոր. Ժե. 12.
կ Մտթ. իգ. 21. Հռոմ. ը. 35. ա Ցովհ. բ. 19.
հ Նաս. ա. 7. Ցովհ. Ժ. 14, 27. Տես Քես. Ժգ. 5.
ձ Տիմ. գ. 15.
ղ Հռոմ. Բ. 21.
ճ Տես Նա. Ժբ. 11.
մ Գղ. գ. 17. Տիտ. գ. 1.

Թիւններիցը փախիր. ՚այլ հետեւիր արդարութեան, հաւատքի, սիրի, խաղաղութեան, ի Տիրոջ անունը
23 ՚սուրբ սրտանց էրն՚ վերայ կանչողների հետ։ Բայց յիմար եւ անկիրթ վիճաբանութիւններից ետ քաշուիր. իմանալով որ կռիւներ են ծնում։
24 Բայց Տիրոջ ծառային պէտք չէ կռիւ անել, այլ ամենի հետ հեզահոգի լինել, ՚սովորեցնող, ոխ չ՚պահող, ՚Հակառակորդներին հանդարտութեամբ խրատել. ՚Թերեւս Աստուած նորանց ապաշխարութիւն տայ ՚ճշմարտութեան
26 Թիւնն իմանալու համար, ՚եւ սատանայի որոգայթից զգաստանալու, որից նորանք որսացուել են նորա կամքին ծառայելու համար։

ԳԼ. Գ

Դաւանութիւն բարեկրի ապաքինութեան։ Սուրբ Գրքերի գովասանքը։

1 Սա դիտացիր, ՚որ յետի օրերումը
2 չար ժամանակներ կ՚գան։ ՚Որովհետեւ մարդիկ կ՚լինին ինքնասէր, ՚արծաթասէր, ՚ամբարտաւան, ՚հպարտ, ՚հայհոյիչ, ծնողների անհնազանդ,
3 ապերախտ, անսուրբ, ՚Անգութ, ՚բանսարկու, ՚անժուժկալ,
4 դաժան, անբարեսէր, ՚մատնիչ, յանդուգն, զոռոզ, ՚աւելի ցանկասէր
5 քան թէ աստուածասէր։ Որ աստուածապաշտութեան կերպարանքն ունենին, Բայց նորա զօրութիւնն ուրացած են. Նորանցից էլ ետ քաշուիր։
6 ՚Որովհետեւ սորանցից են որ տունէ տուն են մանում, եւ գերի անում մեղքերով բեռնաւորուած տկարամիտ կիներին, որ կերպ կերպ ցանկութիւն-
7 ներով վարուած են. Որ ամեն ժամա-

-- Տիմ. գ. 1. Գլ. գ. 3, բ Գեն. գ. 3. = Յովհ. բ. 18. Յուդ. 18.
բ Փիլ. բ. 21.
բբ Գեն. բ. 3.
գ= Տիմ. գ. 4.
դ Յուդ. 18.
դդ= Տիմ. ա. 20. բ Գեն. բ. 12. Յուդ. 10.
ե= Հռոմ. ա. 30.
զ Հռոմ. ա. 31.
է Հռոմ. ա. 31.
ըբ Գեն. գ. 3.
իբ Գեն. բ. 10.
լ Գիւ. գ. 19. բ Գեն. բ. 15

Ա՚ել. Յուդ. 4. 19.
խ= Տիմ. ե. 8. Տիմ. ա. 16.
ծբ Գեն. գ. 6. = Տիմ. գ. 5.
կ Մատ. իգ. 14. Տիտ. ա. 11.
հ= Տիմ. բ. 4.
յ Եզ. է. 11.
ղ= Տիմ. գ. 5.
ճ Հռոմ. ա. 28. բ Կոր. ժգ. 5. Տիտ. ա. 16.
մ Եզ. է. 12. բ. 18. ք. 11.
յ Փիլ. բ. 22. = Տիմ. գ. 6.
ն Գոր. ժգ. 45, 50.
շ Գոր. ժգ. 2, 5.
ո Գոր. ժգ. 18 Ա՚ել.
չ Յուդ. 19. բ Կոր. ա. 10.

Գլ. գ. 17.
ղ Յուդ. 19. Գոր. ժգ. 31. Մատ. ժգ. 24. Յովհ. ժբ. 14. = Կոր. ժբ. 19. = Գեն. գ. 3.
ճբ Գեն. բ. 11. = Տիմ. գ. 1. Գլ. բ. 10.
= Տիմ. գ. 13. բ. 2.
ռ Յովհ. ե. 39.
ս Ա՚ել. Ասուածաշունչ Գիրք ոգեշունչ են
վ Գեն. ա. 20, 21.
տ Հռոմ. ժե. 4.
բ= Տիմ. գ. 11.
ց Գլ. բ. 21.

ԳԼ· Դ

Առաքեալը յորդորում է Տիմոթէոսին իր պաշտօնը լրանքով և արթնութիւնով կատարել։ Առաքեալի բոլոր պատերազմը և վաստակները։

1 Ա՛րդ այս ՚վկայութիւնը դնում եմ Աստուծոյ եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսի առաջին Էր դատելու է կենդանիներին եւ մեռելներին իր յայտնութիւնումը ու թագաւորութիւնումը·
2 քարոզիր· վերայ հասիր թէ ժամանակին լինի թէ ժամանակից դուրս, յանդիմանիր, Էսաստիր, Էյորդորիր ամեն երկայնմտութիւնով եւ
3 վարդապետութիւնով։ Էորովհետեւ ժամանակ կ'գայ Էոր ողջամիտ վարդապետութեանը չեն համբերիլ· Էայլ իրանց յաւուրկ ցանկութիւնների համեմատ վարդապետներ կ'դիզեն իրանց վերայ, իրանց լսելիքների մարմաջից
4 պէս։ Եւ իրանց լսելիքը ճշմարտութիւնից եւս կ'դարձնեն Էեւ ա-
5 ռասպելների եռեւից կ'մոլորին։ Բայց դու արթուն կաց ամեն բանի մէջ Էնեղութիւնները կրելով· Էաւետարանչի գործը գործիր· քո պաշտօնը կա-
6 տարիր։ Էորովհետեւ ես արդէն նուիրւում եմ, Էեւ իմ բաժնուելու ժամա-
7 Էնակը հասած է։ Էբարի պատերազմը պատերազմեցի, ընթացքը կատարեցի,
8 հաւատքը պահեցի· Էայսուհետեւ մնում է ինձ արդարութեան պսակը, որ Տէրը կ'տայ ինձ Էայն օրումը՝ արդար դատաւորը· եւ ոչ միայն ինձ, այլ եւ ամեններին, որ սիրեցին Էնորա յայտնութիւնը։
9 Շտապիր որ չուտով ինձ մօտ գաս· Էորովհետեւ Էդեմասը թողեց ինձ եւ

Այս աշխարհքը սիրեց, եւ դնաց Թես-
10 աղոնիկէ· Կրէսկէսը Գաղատիա· Տիտոսը՝ Դաղմատիա· Էղուկաս է
11 միայն ինձ հետ· Էմարկոսին առնես հետդ բերես· որ ինձ ծառայութեան
12 համար պէտք է։ Էտիքիկոսին ուղար-
13 կեցի Եփեսոս· վերարկուն, որ Տրոադայումն կարպոսի մօտ թողեցի, գալիս՝ բեր, գրքերն էլ, մանաւանդ մա-
14 գաղաթները։ Էալեքսանդրոս դարբինն ինձ չատ չարութիւն արաւ· ԷՏէրը նորան հատուցում տայ իր գոր-
15 ծերի պէս։ Դու էլ նորանից զգուշացիր· որ նա չատ հակառակ կեցաւ
16 մեր խօսքերին։ Ա՛խ-նա-ֆ առաջին ան-ֆ պատասխանելիս՝ ոչ ով չ'կանգնեց իմ կողմը, Էայլ ամենքը ինձ թողեցին· Էնոցա չ'համարուի նորանց։
17 Էիսկ Տէրն ինձ մօտ կանգնեց, եւ զօրացրեց ինձ Էոր ինձանով քարոզութիւնը հաստատուի, եւ բոլոր հեթանոսները լսեն· Էեւ ես ազատուեցայ
18 առիւծի բերանիցը։ Եւ Էկ'փրկէ ինձ Տէրն ամեն չար բանից եւ կ'ազատէ կ'հասցնէ իր երկնային արքայութեանը· Էորին լինի փառք յաւիտեանս յաւիտենից· Ամէն։
19 ԷԲարեւ տուր Պրիսկէին եւ Ակիւ-
20 զային, եւ ԷՈնեսիփորի տանը, Էերաստոսը մնաց Կորնթոսումը· եւ ԷՏրոփիմոսին հիւանդ թողեցի Մելիտոսում։
21 Էշտապիր որ ձմեռիցն առաջ գաս· Բարեւ է տալիս քեզ Եւբուղոսը, եւ Պուդէսը եւ Լինոսը, եւ Կլաւդիան
22 եւ բոլոր եղբարքը։ ԷՏէր Յիսուս Քրիստոսը քո հոգու հետ լինի· Էնորհք ձեզ հետ։ Ամէն։

— ա Տիմ. ե. 21. գ. 13. ԳԼ. բ. 14։
բ Գործ. ժ. 42։
գ — Տիմ. ե. 20. Տիտ. ա. 13. բ. 15։
դ — Տիմ. գ. 13։
ե ԳԼ. գ. 1։
զ — Տիմ. ա. 10։
է ԳԼ. գ. 6։
ը — Տիմ. ա. 4. գ. 7. Տիտ. ա. 14։
թ ԳԼ. ա. 8. բ. 3։
ժ Գործ. իա. 9. Եփես. գ. 11։
ի Փիլ. բ. 17։
լ Փիլ. ա. 23. Տիտ. բ. 9. ա. 14։
խ — Կոր. Բ. 24, 25. Փիլ. գ. 14. — Տիմ. գ. 12. Երբ. ԺԲ. 1։
ծ — Կոր. Բ. 25. Յուխ. ա. 11. — Գործ. ե. 4։ Յայտ. բ. 10։
կ ԳԼ. ա. 13։
հ Կող. գ. 14. Փիլիմ. 24։
ձ — Յովհ. բ. 15։
ղ Կող. գ. 14. Փիլիմ. 24։
ճ Գործ. ժԲ. 33. — Տիտ. ա. 20։
մ Յովհ. ԺԲ. 6։
յ Գործ. ի. 4։ Եփես. գ. 21. Կող. գ. 7. Տիտ. գ. 15։
ն Գործ. ԺԲ. 33. — Տիտ. ա. 20։
շ Բագ. գ. 39. Յայտ. իբ. 4։ Յայտ. ԺԲ. 6։
— ԳԼ. ա. 15։
չ Գործ. է. 59։
ո Ա — ա. ԺԲ. 9. իբ. 23։
ջ Գործ. Բ. 15։ իչ. 17, 18։
Եփես. գ. 8։
ռ — Յայտ. իբ. 21. բ Գործ. բ. 9։
— Յայտ. ԶԺա. 7։
վ Հռոմ. Ժա. 36. Գաղ. ա. 5։ Երբ. ԺԲ. 21։
տ Գործ. ԺԲ. 3։ Հռոմ. ԺԲ. 3։
ր ԳԼ. ա. 16։
ց Գործ. ԺԲ. 23։ Հռոմ. ԺԲ. 23։
— Գործ. է. 4։ իա. 29։
փ Հռոմ. գ. 8։
ք — Յայտ. իբ. 21. բ Գործ. բ. 9։
— Յայտ. ԶԺա. 7։
և Հռոմ. Ժա. 36. Գաղ. ա. 5։ Երբ. ԺԲ. 21։
օ Գործ. ԺԲ. 3։ Հռոմ. ԺԲ. 3։
ֆ ԳԼ. ա. 16։
ա Գործ. ԺԲ. 23։ Հռոմ. ԺԲ. 23։
— Գործ. է. 4։ իա. 29։
բ Հռոմ. գ. 8։
գ — Յայտ. իբ. 21. բ Գործ. բ. 9։
— Յայտ. ԶԺա. 7։
դ Հռոմ. Ժա. 36. Գաղ. ա. 5։ Երբ. ԺԲ. 21։
ե Գործ. ԺԲ. 3։ Հռոմ. ԺԲ. 3։
զ ԳԼ. ա. 16։
է Գործ. ԺԲ. 23։ Հռոմ. ԺԲ. 23։
— Գործ. է. 4։ իա. 29։
ը Հռոմ. գ. 8։
թ — Յայտ. իբ. 21. բ Գործ. բ. 9։
— Յայտ. ԶԺա. 7։
ժ Հռոմ. Ժա. 36. Գաղ. ա. 5։ Երբ. ԺԲ. 21։
ի Գործ. ԺԲ. 3։ Հռոմ. ԺԲ. 3։
լ ԳԼ. ա. 16։
խ Գործ. ԺԲ. 23։ Հռոմ. ԺԲ. 23։
— Գործ. է. 4։ իա. 29։
ծ Հռոմ. գ. 8։
կ — Յայտ. իբ. 21. բ Գործ. բ. 9։
— Յայտ. ԶԺա. 7։
հ Հռոմ. Ժա. 36. Գաղ. ա. 5։ Երբ. ԺԲ. 21։
ձ Գործ. ԺԲ. 3։ Հռոմ. ԺԲ. 3։
ղ ԳԼ. ա. 16։
ճ Գործ. ԺԲ. 23։ Հռոմ. ԺԲ. 23։
— Գործ. է. 4։ իա. 29։
մ Հռոմ. գ. 8։
յ — Յայտ. իբ. 21. բ Գործ. բ. 9։
— Յայտ. ԶԺա. 7։
ն Հռոմ. Ժա. 36. Գաղ. ա. 5։ Երբ. ԺԲ. 21։
շ Գործ. ԺԲ. 3։ Հռոմ. ԺԲ. 3։
ո ԳԼ. ա. 16։
չ Գործ. ԺԲ. 23։ Հռոմ. ԺԲ. 23։
— Գործ. է. 4։ իա. 29։
պ Հռոմ. գ. 8։
ջ — Յայտ. իբ. 21. բ Գործ. բ. 9։
— Յայտ. ԶԺա. 7։
ռ Հռոմ. Ժա. 36. Գաղ. ա. 5։ Երբ. ԺԲ. 21։
վ Գործ. ԺԲ. 3։ Հռոմ. ԺԲ. 3։
տ ԳԼ. ա. 16։
ր Գործ. ԺԲ. 23։ Հռոմ. ԺԲ. 23։
— Գործ. է. 4։ իա. 29։
ց Հռոմ. գ. 8։
փ — Յայտ. իբ. 21. բ Գործ. բ. 9։
— Յայտ. ԶԺա. 7։
ք Հռոմ. Ժա. 36. Գաղ. ա. 5։ Երբ. ԺԲ. 21։
և Գործ. ԺԲ. 3։ Հռոմ. ԺԲ. 3։
օ ԳԼ. ա. 16։
ֆ Գործ. ԺԲ. 23։ Հռոմ. ԺԲ. 23։
— Գործ. է. 4։ իա. 29։

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ԹՈՒՂԹԸ

ԱՌ ՏԻՏՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

Երէցները ին տեսակ մարդիկ պէտք է լինին, կրեաց-ցիներէ յառաքինեցեալ։

1 Պօղոս ՝Աստուծոյ ծառայ եւ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ. Աստուծոյ ընտրուածներուն հաւատքի եւ ճշմարտութեան գիտութեան համեմատ, 2 յուսոյ կեանքի յոյսովը, որ Աստուածը, որ չի կրնար սուտ խօսիլ, յաւիտենական դարերէն առաջ խոստացաւ 3 Աստուածը. ՚բայց իր ժամանակին յայտնեց իր խօսքը քարոզութիւնով, որ ին հաւատացուեցաւ մեր Փրկիչ Աստուծոյ հրամանի համեմատ. 4 Տիտոսի՝ սիրելի որդուն, ին հաւատքի համեմատ, Շնորհք, ողորմութիւն եւ խաղաղութիւն Աստուած Հօրէն եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսէն՝ մեր Փրկչէն։

5 Նորա համար Թողի քեզ Կրետէի մէջ որ նախատորդները ուղղես, եւ ինչպէս ես քեզ պատուիրեցի. 6 եթէ մէկն անարատ է, մէկ կնկան մարդ, հաւատացեալ որդիք ունենայ որոնց վրայ անառակութեան կամ անկարգ չ՚կայ 7 կամ անհնազանդ չէ։ Որովհետեւ եպիսկոպոսը պէտք է անարատ լինի ինչպէս Աստուծոյ տնտես. ոչ յանդուգն, ոչ բարկացող, ոչ գինեմոլ, ոչ զարկող, ոչ պիղծ շահ սիրող։

8 Այլ հիւրասէր, բարեսէր, խոհեմ, 9 արդար, սուրբ, ժուժկալ. հաստատ բռնելով վարդապետութեան հաւատարիմ խօսքը, որ կարող լինի ողջամիտ վարդապետութիւնով յորդորել էլ, եւ հակառակողներին յանդիմանել։ 10 Էլ ։ Որովհետեւ շատ անհնազանդներ, զրախօսներ, խաբեբաներ կան, մանաւանդ նորանք որ թլփատութենէ 11 նիցն են։ Որոնց պէտք է պատգամեցնել, որ ամբողջ տները կործանում են, սովորեցնելով այն որ արժան չէ պատճառով։ Նորանցից մէկը՝ հէնց իրանց յատուկ մարգարէ՝ ասեց. Կրետացիք միշտ ստախօս են, չար գազաններ, դատարկափոր։ Այս վկայութիւնը ճշմարիտ է. Նորա համար սաստիկ յանդիմանիր նորանց, որ առողջ լինեն հաւատքումը. 14 եւ մարդկանց պատուիրանքներին որ ճշմարտութենից թեքուած են։ 15 Ամէն բան սուրբ է սուրբերին. բայց պիղծերին եւ անհաւատներին ոչ մի բան սուրբ չէ, այլ պղծուած է նորանց միտքը եւ խորհուրդները։ 16 Խոստովանում են թէ Աստուծուն գիտեն, գործերովը ուրանում են նորան. պիղծ են եւ անհնազանդ եւ ամէն բարի գործի համար անպիտան։

—Ծակ. ա. 1.
իր Կոր. ա. 1։ Եփես. ա. 1։ ֆ— Տիմ. գ. 16. գ. 3. Տր Տիմ. բ. 25.
թր Տիմ. ա. 1։ Գլ. գ. 7. ՚Հռոմ. ժգ. 23. բ Տիմ. ա. 9։ — Գործ. ա. 20.
ի Եփես. ժգ. 19։ բ Տիմ. բ. 13. Եբր Տիմ. ա. 10.
Ք— Եփես. բ. 4։ — Տիմ. ա. 11.
ֆ— Տիմ. ա. 1։ բ. 3. գ. 10. իր Կոր. բ. 13։ ե. 13. բ. 6. 10. 23. ժբ. 18։ Գաղ. բ. 3։ ը— Տիմ. ա. 2.
Ի՚Հռոմ. ա. 12. բ Կոր. գ. 13. բ Գործ. ա. 1.
ֆ Եփես. ա. 2. Կոզ. ա. 3. — Տիմ. ա. 2. բ Տիմ. ա. 2.
ի— Կոր. ժա. 25.
Հ Գոր. ժգ. 22. բ Տիմ. բ. 2.
յ— Տիմ. գ. 2 Հնչ.
չ— Տիմ. գ. 13.
ճ— Տիմ. գ. 4. 12.
ՠ Մատ. ի. 45. — Կոր. գ. 1. 2.
ՠՂԼ. ժ. 9. — Տիմ. գ. 3. 8.
Ն— Գործ. ե. 2.
ը— Տիմ. գ. 3.
— Տիմ. գ. 3. բ Տիմ. բ. 2.
չ— Տիմ. ա. 10. գ. 3. բ Տիմ. գ. 3. Գլ. բ. 1.
ղ— Տիմ. ա. 6.
ՠՀռոմ. ժգ. 18.
—Գոր. ժե. 1.
—Մատ. ի. 14. բ Տիմ. գ. 6.
է— Տիմ. գ. 3.
—Գոր. ժե. 28.
բբ Կոր. ժգ. 10. բ Տիմ. գ. 3. Գլ. բ. 2.
— Տիմ. ա. 4. գ. 7. բ Տիմ. գ. 4.
ի Եսա. ի. 13. Մատ. ժե. 9. Կոզ. բ. 22.
ՠԳաղ. ժա. 39—41. Հռոմ. ժգ. 14, 20. — Կոր. գ. 13. ժ. 22, 23. — Տիմ. գ. 3, 4.
Հռոմ. ժգ. 23.
ի բ Տիմ. գ. 5. Յուգ. 4.
—Հռոմ. ա. 29. բ Տիմ. գ. 8.

Գլ. Բ

Տիտոսին հրահանգներ նոր վարդապետութեան և կնաց մասին. Առաջնորդ և ընդհանրապես բոլոր Քրիստոնեաների պարտաւորութիւնները.

1 Բայց դու խօսիր ինչ որ կ'վայելէ
2 ողջամիտ վարդապետութեանը. Որ ծերերը զգաստ լինին, ծանրաբարոյ, խոհեմ, ողջամիտ հաւատքով, սիրով,
3 համբերութեամբ. Նոյնպէս էլ պառաւները սրբավայել վարմունքով լինին, ոչ բանսարկու, ոչ գինեմոլ, այլ
4 բարի խրատ տուող. Որ զգաստացնեն մատաղաչ կանանցը լինել ՝այրասէր
5 և որդեսէր, խոհեմ, մաքուր, անառապատ, բարեգործ, իրանց մարդկանց հնազանդ, Որ Աստուծոյ խօսքը չը
6 հայհոյուի: Նոյնպէս էլ յորդորիր և բիտաասարդներին որ խոհեմ լինեն.
7 Ամեն կողմանէ քո անձը բարի գործերի օրինակ դնելով վարդապետութեան մէջ անեղծութիւն, ծանրաբա-
8 րոյութիւն, Ողջամիտ խօսք անմեղադրելի. որ հակառակորդը ամաչէ, ձեզ վերայ չար ասելու բան չունենալով:
9 Ծառայ: Ծառաներն իրանց տէրերին հնազանդ լինեն, Ամեն բաների մէջ հաճոյ լինեն, ոչ թէ հակառակ խօսող-
10 ներ. Բան չ'թագցնեն, այլ կատարեալ բարի հաւատարմութիւն ցոյց տան. Որ մեր Փրկիչ Աստուծոյ վարդապետութիւնը զարդարեն ամեն բա-
11 ների մէջ: Որովհետև Աստուծոյ շնորհքը երևեցաւ. որ փրկարար է,
12 Ամեն մարդկանց համար. Որ խրատում է մեզ, որ ուրանանք համբերշտութիւնը և Նախարհական ցանկութիւնները. և Խոհեմութեամբ և արդարութեամբ և աստուածպաշտութեամբ ապրինք այս աշխարհումը.
13 Ապասելով ՝այն երանելի յոյսին և ՝մեծ Աստուծոյ և մեր Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի փառքի յայտնութեանը,
14 Որ իր անձը մեզ համար տուաւ, որ մեզ ամեն անօրէնութիւնից փրկէ, և նրբէ Իրան համար յատուկ ժողովուրդ շինէ Բարի գործերի նախանձ-
15 աւոր: Այդ բաները խօսիր և յորդորիր և յանդիմանիր բոլոր սաստկութիւնով. Ոչ ով քեզ չ'անարգէ:

Գլ. Գ

Պատուէրներ Տիտոսին թէ ինչ պէտք է սովորեցնէ, Յամառ հերետիկոսներից ևս զգուշանալ:

1 Նորանց միտքը բեր, Որ իշխանութիւններին և պետութիւններին հնազանդեն, հպատակեն, և բամեն բարի
2 գործերի համար պատրաստ լինեն. Ոչ մէկին չ'հայհոյեն, Չկռիւ չ'անեն, Հեզ լինեն, Ամեն մարդկանց ամեն քաղ-
3 ցրութիւն ցոյց տան: Որովհետև մենք էլ էինք մի ժամանակ անմիտ, անհնազանդ, մոլորած, ցանկութիւնների և կերպ կերպ անառակութիւնների ծառայողներ, վարվում էինք չարութիւնով և նախանձով, առելի
4 էինք, Ե- իրար առող: Բայց երբ որ մեր Փրկիչ Աստուծոյ քաղցրութիւնը և մարդասիրութիւնը յայտնուեցաւ,
5 Ոչ թէ արդարութեան գործերից, որ մենք արինք, այլ իր ողորմութեան համեմատ փրկեց մեզ Նիւանդամ ծնունդը ապաղնովը, և Սուրբ
6 Հոգու Նորոգութիւնով, Որ առատութիւնով թափեց մեզ վերայ մեր
7 Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի ձեռով, Որ Նորա շնորհքովն արդարացած Յժառանգ լինինք յաւիտենական կեանքի յոյսով:
8 Ճշմարիտ է այս խօսքը և կամենում

— Տիտ. ա. 10, գ. 3, բ Տիտ. ա. 13,
բ Գլ. ա. 13,
է — Տիտ. բ. 9, 10, գ. 11, — Գնա. գ. 3, 4,
ը — Տիտ. ե. 14,
ի Եղեկ. ժբ. 16, — Կոր. Ժգ. 34, Եփես. ե. 22, Կող. գ. 18, — Տիտ. բ. 11, — Գնա. գ. 1, 5, 6,
ձ Հռոմ. բ. 24, — Տիտ. գ. 1, Եփես. ե. 22, — Գնա. ե. 3,
ղ — Տիտ. գ. 3,
ճ Նէեմ. ե. 9, — Տիտ. ե. 14, — Գնա. բ. 12, 15, գ. 16, Յբ Գնա. ե. 14,
ի Եփես. գ. 5, Կող. գ. 22, — Տիտ. գ. 1, 2, — Գնա.
բ. 18,
ի Եփես. ե. 24,
ի Պատ. ե. 16, Փիլ. բ. 15,
ի Հռոմ. ե. 15, Գլ. գ. 4, 5, — Գնա. ե. 12,
լ Եղեկ. ժբ. 23, Դան. գ. 6, Յովէլ. ա. 9, — Տիտ. բ. 4,
ձ Հռոմ. գ. 19,
յ — Գնա. գ. 2, — Յովէլ. բ. 16,
ղ Դան. ա. 75, Եփես. ա. 4, Կող. ա. 23, — Գնա. գ. 7,
ճ — Կոր. ա. 7, Փիլ. գ. 20, բ Գնա. գ. 13,
ի Գործ. իգ. 15, Կող. ա. 5, 23, Գլ. ա. 5, բ. 7,
ի Կող. գ. 4, բ Տիտ. գ. 1, 2,
ն Գործ. ա. 4, բ. 20, Եփես. ե. 3, — Տիտ. բ. 6,
ն Երբ. բ. 14,
ն Պետ. ե. 18, Յբ. 5, բ Օբ. ե. 6, Յգ. 3, իե. 18, — Գնա. բ. 9,
ն Եփես. բ. 10, Գլ. գ. 8,
պ Տիտ. գ. 2,
ո — Տիտ. գ. 12,
— Հռոմ. Ժգ. 1, — Գնա. բ. 13,
բ Կող. ա. 10, բ Տիտ. բ. 21, Երբ. Ժգ. 21,
ի Եփես. գ. 21,
ռ Տիտ. բ. 24, 25,
ի Փիլ. գ. 3,
ն Եփես. գ. 2, Կող. գ. 12, — Կոր. գ. 11, Եփես. բ. 1, Կող. ա. 21, գ. 7, — Գնա. գ. 3,
ց — Տիտ. բ. 3,
ց Գլ. բ. 11,
ք Հռոմ. գ. 20, բ. 11, Յա. 6, Գող. բ. 16, Եփես. բ. 4, 5, 9, բ Տիտ. ա. 9,
ի Յովէլ. գ. 3, 5, Եփես. ե. 20, — Գնա. բ. 2, գ. 21,
ն Եղեկ. իգ. 25, Յովէլ. բ. 28, Յովէլ. ա. 18, Գործ. բ. 33, Յա. 38, Հռոմ. ե. 5,
ֆ Հռոմ. գ. 24, Գործ. բ. 16, Գլ. բ. 11,
ֆ Հռոմ. բ. 23, 24,
ֆ Գլ. ա. 7,
և — Տիտ. ա. 13, Գլ. ա. 9,

եմ, որ դու այս բաները հաստատես, որ Աստուծուն հաւատացողները ջանք անեն յարի գործերի մէջ կենալու, սորանք են բարի եւ մարդկանց օգտակար։ 9 Բայց յիմար վիճաբանութիւններից, ազգահամարներից եւ հակակութիւններից, եւ օրէնքի կռիւներից հետ քաշուիր. որ անօգուտ եւ 10 ունայն են։ Հերձուածող մարդից, երբոր առաջին եւ երկրորդ անգամ 11 խրատես, հետ կաց։ Գիտենալով որ այնպիսին ծռուած է եւ մեղք է գործում ինքն իր անձը դատապարտելով։

12 Երբոր Արտեմասին կամ Տիքիկոսին ուղարկեմ քեզ մօտ չտապիր որ գաս Նիկոպօլիս ինձ մօտ. որովհետեւ որոշել եմ ձմեռն այնտեղ մնալ։ 13 Եւ օրինական Զենասին եւ Ապողոսին չուռով ճանապարհ դիր. եւ նայէր որ ոչ մի բան չպակասի նորանց։ 14 Բայց մերիններն էլ թող սովորեն յարի գործերի մէջ կենալ հարկաւոր պիտոյքների համար, որ չանպտուղ չլինին։ 15 Ներին։ Բարեւ են տալիս քեզ այն ամենը որ ինձ հետ են. բարեւ տուր նորանց որ սիրում են մեզ հաւատքով. շնորհքը ձեր ամենի հետ լինի։ Ամէն։

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ԹՈՒՂԹԸ
ԱՌ ՓԻԼԻՄՈՆ

Առաքեալը ուրախանում է Փիլիմոնի սիրը եւ հաւատքը լսելով, խնդրում է որ նորին իր ծառայ Ընեսիմոսին,

1 Պօղոս Յիսուս Քրիստոսի կապուածը եւ Տիմոթէոս եղբայրը, Փիլիմոն սի-
2 բելուն եւ մեր գործակցին, եւ Ապփիա սիրելուհուն եւ Արքիպոսին՝ Տէր զինուորակցին եւ Էքո տան ե-
3 կեղեցուն. Շնորհք լինի ձեզ հետ եւ խաղաղութիւն Աստուած մեր Հօրից եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսից։
4 Գոհանում եմ Աստուածանից՝ ամէն ժամանակ յիշելով քեզ իմ աղօթքնե-
5 րումը. Լսելով քո սէրը եւ հաւատքը, որ ունես դէպի Տէր Յիսուսը,
6 եւ դէպի ամէն սուրբերը. Որ քո հաւատքի հաղորդակցութիւնը բպտզաբեր լինի այն ամէն բարի բանների գիտութիւնով որ ձեզանում է Քրիս-
7 տոս Յիսուսումը։ Որովհետեւ չատ ուրախութիւն եւ մխիթարութիւն ընդունեցինք քո սիրոյ վերայ, Ռոր սուրբերի սրտերը քեզանով հանգիստ են գտել, եղբայր։
8 Եվասն որոյ թէպէտ չատ համարձակութիւն ունիմ Քրիստոսումը հրա-
9 մայել քեզ այն որ արժան է, Սակայն սիրի համար աւելի աղաչում եմ, մի այնպիսի լինելով՝ ինչպէս ծերունի Պօղոս, եւ հիմա էլ Յիսուս Քրիս-
10 տոսի կապուածս։ Աղաչում եմ քեզ իմ որդու համար, Ռորին ծնեցի իմ կապանքներումը, այսինքն Ընեսիմո-
11 սի համար, Որ մի ժամանակ անպիտան էր քեզ. բայց հիմա քեզ եւ ինձ պիտանի, Նորան ուղարկեցի ետ դարձ։
12 Դու էլ զորան որ իմ սրտի կտորն է
13 ընդունիր։ Ես կամենում էի Նորան ինձ մօտ պահել, Ռոր քո փոխանակ ծառայութիւն անէ ինձ աւետարանի
14 կապանքներումը։ Բայց առանց քո

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

կամքի չ՚կամեցայ ոչինչ անել , հոր քո բարիքը իբրեւ ստիպմամբ չ՚լինի , այլ
15 կամաւ . Նեւ թերեւս հետեւ սորա համար մի ժամանակ բաժնուեցաւ ետ-Նէ , որ յաւիտեան ունենաս զորան ,
16 Այլ ոչ եւս ինչպէս ծառայ , այլ ծառայից բարձր , ինչպէս սիրելի եղբայր . մանաւանդ ինձ , բայց որքան աւելի քեզ , եթէ մարմնի եւ թէ Տիրոջ կող-
17 մանէ . Եթէ ինձ ընկեր ես համարում , ընդունիր զորան ինչպէս ինձ ,
18 Եւ եթէ քեզ մի վնաս է արած կամ
19 պարտական է , նա ինձ հաշուիր . Ես Պօղոս իմ ձեռքովը գրեցի , ես կ՚վճարեմ . որ չ՚ասեմ քեզ թէ դու քո անձն
20 էլ ինձ պարտական ես . Այո , եղբայր , թող օգուտիմ քեզանից Տէրումը . Հանգստացրու իմ սիրտը Տէրումը ,
21 Քո հնազանդութեան վերայ համոզուած գրեցի քեզ , գիտենալով որ ասածիցս աւելի կ՚անես .
22 Միանգամայն ինձ համար կենալու տեղ էլ պատրաստիր . Որ յոյս ունիմ որ ձեր աղօթքներովը չնորհուիմ ձեզ .
23 Բարեւ է տալիս քեզ Եպափրաս իմ գերութեան ընկերը Քրիստոս Յիսու-
24 սումը . Մարկոսը , Արիստարքոսը , Դեմասը , Ղուկասը իմ գործակից-
25 ները . Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի չնորհքը ձեր հոգու հետ լինի . Ամէն .

[ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ] ԹՈՒՂԹԸ
ԱՌ ԵԲՐԱՅԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

Յիսուս Քրիստոս, Աստուծոյ Որդին, հրեշտակներից և ամեն արարածներից գերազանց է։

1 Շատ մասերով եւ շատ կերպերով Աստուած առաջուց խօսելով մեր հայ-
2 րերի հետ մարգարէների ձեռով , Մեր վերջի օրերումը խօսեց մեզ հետ Որդուվը , Որին ամեն բանի ժառանգ դրաւ , Որով աշխարհքն էլ արաւ .
3 Որ նորա փառքի լոյսը լինելով եւ նորա էութեան նկարագիրը , Որ իր զօրութեան խօսքովն ամեն բան կրում է Մեր մեղքերի սրբութիւնն իրանով անելուց յետոյ նստեց Աստուծոյ մեծութեան աջ կողմը բարձունքներումը,
4 Եւ հրեշտակներից այնքան աւելի յաւեղաւ , Որքան նորանցից աւելի դե-
5 րազանց անուն ժառանգեց , Որովհետեւ հրեշտակներից որին ասեց երբէք , Իմ որդին ես դու , ես այսօր ծնեցի քեզ . Եւ դարձեալ Ես նորան Հայր
6 կ՚լինիմ , եւ նա ինձ Որդի կ՚լինի , Եւ երբոր անդրանիկին միւսանգամ աշխարհ կ՚մտցնէ ասում է . Եւ երկրպագեն նորան Աստուծոյ բոլոր հրեշ-
7 տակները , Բայց հրեշտակների համար ասում է . Նա որ իր հրեշտակները հողիներ արաւ , եւ իր պաշտօնեաները
8 կրակի բոց , Բայց Որդուն ասում է , Քո աթոռն , ով Աստուած , մինչեւ յաւիտեանս յաւիտենից է . քո թագաւորութեան գաւազանը ուղիղ գա-
9 ւազան է . Սիրեցիր արդարութիւնը եւատեցիր անօրէնութիւնը . սորա

Հբ Կոր. բ. 7,
3 Կն. Խն. 1, 8.
Աշտ. իգ. 8. — Տիմ. գ. 2.
Կոչ. գ. 23.
Ր Կոր. ը. 23.
Շմր. 7.
Ր Կոր. ի. 16.
Ծիլ. ա. 25. բ. 24.
Ր Կոր. ա. 11.
Կոչ. ա. 7. գ. 12.
Գոր. Ր. 12, 35.
Գոր. ԺՔ. 39. ԽԹ. 2. Կոչ. գ. 10.
Կոչ. գ. 14.
Ր Տիմ. գ. 11.
Ր Տիմ. գ. 22.
Թես. Ժր. 6, 8.
Ր Ր. Կոր. գ. 30. Գաղ. գ. 4. Եփես. ա. 10.
Ծածկ. ա. 17. ԺՀ. 15. Դէ. ը. 3.
Աշտ. ը. 9. Ա Թես. Խ. 30. Ես. 18 , Ծածկ. գ. 33.
Հռոմ. ը. 17.
Ծածկ. ա. 3. — Կոր. ը. 6. Կոչ. ա. 16.
Յաւիտեանները
Ծածկ. ա. 14. Ժգ. 9. Ես. գ. 4. Կոչ. ա. 15.
Ծածկ. ա. 4. Կոչ. ա. 17. Աշտ. գ. 11.
Դէ. ի. 27. Ր. 12, 14, 20.
Աշտ. Ճժ. 1. Եփես. ա. 20. Դէ. ը. 1. Ժ. 11. Ժր. 2. — Գծ. գ. 33.
Ես. ԽԶ. 1. Ես. ա. 11. Ժր. 2.
Եփես. ա. 21. Փիլ. բ. 9, 10.
Ծաղ. բ. 7. Գոր. Ժգ. 33. Գէ. ի. 3.
Ր Թագ. ի. 14. — Ա Կն. իբ. 10. իբ. 6. Աշտ. ՀՔ. 10, 27.
Հռոմ. ը. 29. Կոչ. ա. 18. Աշտ. ա.
Կն Աշտ. գէ. 7. — Գծ. գ. 33.
Աշտ. Ճգ. 4.
Աշտ. իե. 6, 7.

համար օծեց քեզ, ով Աստուած, քո Աստուածը ուրախութեան իւղով աւելի քան թէ քո ընկերներին։ 10 Եւ դու, ով Տէր, ի սկզբանէ երկիրը հիմնեցիր. եւ երկինքները քո ձեռքի գործն են։ 11 Նոքա կ'կորչին, բայց դու կ'կենաս կ'մնաս. եւ ամէնը 12 հագուստի պէս կ'մաշուին. եւ վերարկուի պէս կ'գալարես նոքանց եւ կ'փոխուին, բայց դու նոյնն ես եւ քո տարիները 13 չեն պակասիր։ Եւ հրեշտակներից որի՞ն ասեց երբէք. Իմ աջ կողմը նստիր, մինչեւ որ քո թշնամիները քո ոտների 14 պատուանդան դնեմ։ Չէ՞ որ ամէնը սպասաւոր հոգիներ են ուղարկուած սպասաւորութիւն անելու նոքանց համար, որ փրկութիւնը պիտի ժառանգեն։

ԳԼ. Բ

Որդոյ հնազանդ լինելու փրկագործութիւնը. որ խոնարհեցաւ մեր բնութիւնն իր վերայ առնելու, որ մեզ փրկէ։

1 Նորա համար պէտք է մեզ առաւել եւս ականջ դնենք այն բաներին, որ մի գուցէ պակասունք։ 2 Որովհետեւ եթէ հրեշտակների ձեռով խօսած բանը հաստատ եղաւ, եւ ամէն յանցանք եւ անհնազանդութիւն 3 ընդունեց իր արդար պատիժը, Ա՞մենք ինչպէս կ'պրծնենք, եթէ անտէր լիներք այսպիսի մեծ փրկութեան համար, որ սկիզբն առաւ խօսելու Տէրերջը, եւ լսողների ձեռով մեր մէջումը 4 հաստատուեցաւ. Վկայեց Աստուած էլ միասին վկայեց նշաններով եւ հրաշքներով, եւ կերպ կերպ զօրութիւններով, եւ Սուրբ Հոգու պարգեւներովը ինչպէս ինքը կամեցաւ։

5 Որովհետեւ ոչ թէ հրեշտակներին հնազանդ արաւ հայն հանդերձեալ աշխարհքը, որի մասին խօսում ենք։ 6 Մէկը վկայեց մէկ տեղ ասելով. Մարդն ինչ է որ դու յիշես նորան, կամ 7 մարդի որդին որ այցելես նորան։ Մի քիչ ցած արիր նորան հրեշտակներից փառքով եւ պատիւով պակսեցիր նորան, եւ քո ձեռքի գործերի վերայ 8 կանգնեցիր նորան։ Ամէն բան հնազանդ արիր նորա ոտների տակ. որովհետեւ ամէնն որ հնազանդեցրեց նորան, ոչինչ չթողեց որ հնազանդ չլինի նորան. Բայց հիմա տակաւին չենք տեսնում թէ ամէն բան հնազանդուած 9 է նորան։ Բայց հրեշտակներից մի քիչ ցածացած տեսնում ենք Յիսուսին մահի չարչարանքի համար. փառքով եւ պատիւով պսակուած, որ Աստուծոյ շնորհքովն համայնի համար 10 մահը ճաշակէ։ Որովհետեւ վայելում էր նորան, Որի համար է ամէն բան եւ որով ամէն բան, որ շատ որդիք փառքի մէջ տանելիս Նորանց փրկութեան առաջնորդին Չարչարանքով կատարէ։

11 Որովհետեւ թէ սրբողը, եւ թէ սրբուողները, Ամէնը մէկից են. եւ Այդ պատճառով ամօթ չէ համարում նորանց եղբայր կոչել եւ ասել. 12 Կ'պատմեմ քո անունը իմ եղբայրներին, Ժողովրդի մէջ կ'օրհնեմ քեզ. 13 Եւ դարձեալ, Ես յոյս կ'դնեմ նորա վերայ. եւ դարձեալ. Ահա ես եւ իմ մանուկները որ Նորանց Աստուած տուաւ ինձ։ 14 Արդ որովհետեւ մանկունքն արիւնի եւ մարմնի մասնակից եղան, Ինքն էլ նման կերպով մասնակից եղաւ նորանց, որ Զօրեղով խափանէ մահի իշխանու-

---

3 Եսա. կա. 1. Դար. գ. 27. ժ. 38։
4 Եսա. ա. 1. Մատ. ին. 25—27. ժ. 33. ր գլխ. գ. 7, 10. Յայտ. ին. 1։
5 Մատ. կա. 1. Մատ. իր. 41. Մարբ. ժբ. 36. Ղուկ. ի. 12. Գլ. ժ. 13. Հմր. 3։
6 Եսա. ա. 16. ըբ. 1, 2, 24. Մատ. լգ. 7. դա. 11. Հգ. 20, 21. Դան. գ. 28. ի. 19. ժ. 11. Մատ. ժբ. 10. Ղուկ. ա. 19. բ. 9, 13. Գոր. ժբ. 7 եւ ին. իե. 21. Հռոմ. ը. 17. Տիտ. գ. 7։
7 Եսա. կա. 1. Մատ. իբ. 41. Մարբ. ժբ. 36. Ղուկ. ի. 12. Գլ. ժ. 13. Հմր. 3։
8 Եսա. ա. 1. Մատ. կբ. 17. Գոր. ի. 33. Գալ. գ. 19. Ք Թես. ա. 30, 31. ր Որդ. 3. ժէ. 2, 5, 13. իե. 25։
9 Գլ. ժ. 29, 30. ժբ. 28։
10 Մատ. գ. 17. Մարբ. ա. 11. Գլ. ա. 3։
11 Ղուկ. ա. 3։
12 Մատ. ժգ. 20. Գոր. ժգ. 3. ժբ. 11. Հռոմ. ժե. 18, 19. ա Կոր. բ. 4։
13 Գոր. բ. 22, 23։
14 Գոր. ժբ. 4, 7, 11. ը Եփես. ա. 5, 9։

ի Գլ. գ. 5. բ Գես. գ. 19։
3 Որդ ե. 17. Մատ. ը. 4 եւ 5 Հգ. 3։
4 Մատ. իը. 18. ա Կոր. ժե. 27. Եփես. ա. 22. Գլ. ա. 13։
5 ա Կոր. ժե. 25։
6 Փիլ. բ. 7—9։
7 Գոր. բ. 33։
8 Յովհ. գ. 16. ժբ. 32. Հռոմ. ե. 18. բ. 32. բ Կոր. ե. 15. ա Տիմ. բ. 6. — Յովհ. բ. 3. Յայտ. ե. 9։
9 Ղուկ. իգ. 46։
10 Հռոմ. ը. 30։
11 Գոր. գ. 15. ե. 31. Գլ. ժբ. 3։
12 Ղուկ. ժգ. 32. Գլ. ե. 9։
13 Գլ. ժ. 10, 14։
14 Գոր. ժե. 26։
15 Մատ. իբ. 10. Յովհ. ի. 17. Հռոմ. ը. 29։
16 Մատ. իբ. 32, 33։ Յայտ. ժ. 6։
17 Յովհ. ժ. 29. ժե. 6, 9, 11, 12։
18 Յովհ. ա. 14. Հռոմ. ը. 3։ Փիլ. բ. 7։
19 Մատ. ժե. 54, 55։ Կոր. բ. 15. բ Տիմ. ա. 10։

Թիւնն ունեցողին այսինքն սատանային, 15 և ազատէ նորանց որ մահի վախովն իրանց բոլոր կեանքի մէջ ծառայութեան մէջ բռնուած էին։ 16 Որովհետեւ ինքը հրեշտակների ձեռք չէ տալիս այլ Աբրահամի սերունդին է 17 ձեռք տալիս։ Ուստի պէտք էր նորան որ բոլորովին եղբայրներին նմանուի. որ ողորմած լինի, եւ հաւատարիմ քահանայապետ աստուածակոյս կողմանէ որ ժողովրդի մեղքերը քաւէ։ 18 Որովհետեւ ինքը որ չարչարուեցաւ եւ փորձուեցաւ, կարող է օգնութիւն տալ փորձուողներին։

Գլ. Գ

Քրիստոս աւելի արժան է փառքի քան Մովսէսը. ուրեմն եթէ նորան չհաւատանք ունի դառն կ'արձանանանք քան թէ խստասիրտ Իսրայէլացիները։

1 Ուստի, սուրբ եղբարք, երկնաւոր կոչումին մասնակիցք, համարկ տուէք մեր դաւանութեան Առաքելային եւ Քահանայապետին Քրիստոս Ցիսուսին, Որ հաւատարիմ է իրան հաստատողին, ինչպէս Մովսէսն էլ 3 նորա բոլոր տան մէջ։ Որովհետեւ նա աւելի փառքի արժան եղաւ քան Մովսէսը որքան որ տունին աւելի պատիւ ունի նորա չինողը. 4 Որովհետեւ ամեն տուն մէկից է չինւում. Իսկ նա որ ամենն արաւ Աստուած է։ 5 Եւ Մովսէսը հաւատարիմ է բոլոր տան մէջ ինչպէս ծառայ՝ հաստատելու բաներին վկայ լինելու համար։ 6 Իսկ Քրիստոս ինչպէս որդի իր տան վերայ։ Որի տունը մենք ենք, եթէ յոյսի համարձակութիւնը եւ պարծանքը մինչեւ վերջը հաստատ բռնենք։

7 Նորա համար՝ ինչպէս Սուրբ Հոգին ասում է. Եթէ այսօր՝ եթէ նորա ձայնը 8 լսէք, Մի խստացնէք ձեր սրտերը ինչպէս բարկանալու ժամանակին, փորձութեան օրը անապատի մէջ. Ուր 9 որ ձեր հայրերը փորձեցին ինձ. քննեցին ինձ եւ տեսան իմ գործերը քառասուն տարի։ Նորա համար զզուեցի այն ազգիցը եւ ասեցի. Միշտ մոլորւում են սրտով. եւ նորանք չ'ճանաչեցին իմ ճանապարհները։ Այնպէս որ ես երդում արի իմ բարկութեանումը, թէ պիտի չ'մտնեն իմ հանգստի 12 մէջ։ Նայեցէք. եղբարք, մի գուցէ ձեզանից մէկումը անհաւատութեան չար սիրտ լինի որ ապստամբուի կենդանի Աստուածանից. 13 Այլ իրար յորդորեցէք ամեն մէկ օր. քանի որ այսօր է ասւում. որ ձեզանից մէկը չը խստանայ մեղքի խաբէութիւնով։ 14 Որովհետեւ մասնակից եղանք Քրիստոսին, Եթէ այն հաստատութեան սկիզբը մինչեւ վերջը պինդ բռնենք, 15 Քանի որ ասւում է. Այսօր եթէ նորա ձայնը լսէք մի խստացնէք ձեր սրտերն ինչպէս որ բարկացնելու ժամանակը։ 16 Ումանք որ լսել էին, բարկացրին. բայց ոչ թէ Եգիպտոսից Մովսէսի միջոցով բոլոր դուրս 17 եկածները. Ումի՞ց զզուեցաւ այն քառասուն տարին. չէ՞ որ մեղք գործողներից որոնց ոսկորներն ընկան անապատի մէջը։ Եւ նորանց երդում արաւ որ իր հանգստի մէջ չ'մտնեն 19 մանեն, եթէ ոչ անհաւատներին։ Եւ տեսնում ենք որ չ'կարողացան մանել անհաւատութեան պատճառով։

Գլ. Դ

Քրիստոսհանգիստը հանգիստ կ'առնան հաւատքով. Մեր Քահանայապետ Քրիստոսով կարող ենք համարձակութեամբ գնալ շնորհքի աթոռի առաջը։

1 Ուրեմն վախենանք, մի գուցէ երբէք նորա հանգստի մէջ մանելու խոստումնը մնայիս, ձեզանից մէկը պատ- 2 կասած դառնում։ Որովհետեւ մենք էլ ենք աւետիքն առել ինչպէս եւ նորանք. բայց նորանց օգուտ չ'բերաւ լսելիքն, քարոզութեան խօսքը, որովհետեւ չ'միացաւ հաւատքով նորանց որ լսեցին։ 3 Որովհետեւ մենք որ հաւատացինք մտնում ենք հանգստի մէջ, ինչպէս որ ասաց. Ինչպէս երդում արի իմ բարկութեանումը, թէ պիտի չ'մտնեն իմ հանգստի մէջ։ Թէպէտ գործերը աշխարհի հիմնադրութենից կատարուած էին։ 4 Որովհետեւ ինչ-որ տեղ եօթներորդ օրի մասին այսպէս ասաց. Եւ Աստուած իր բոլոր գործերից հանգստացաւ եօթներորդ օրը։ 5 Եւ այստեղ նորից. Թէ պիտի չ'մտնեն իմ հանգստի մէջ։ 6 Ուրեմն որովհետեւ մնում է որ ոմանք մտնեն նորա մէջ, եւ նախ աւետիք առնողները անհաւատութեան պատճառով չ'մտան, 7 նորից որոշեց մի օր՝ Այսօր, Դաւիթի միջոցով շատ ժամանակ յետոյ ասելով, ինչպէս ասուեցաւ. Եթէ այսօր՝ եթէ նորա ձայնը լսէք, Մի խստացնէք ձեր սրտերը։ 8 Որովհետեւ եթէ Յեսուն հանգստացուցած լինէր նոցա, չէր խօսի յետոյ ուրիշ օրի մասին։ 9 Ուրեմն մնում է որ Աստուծոյ ժողովրդի համար հանգստի շաբաթ մնայ։ 10 Որովհետեւ որ մտաւ նորա հանգստի մէջ, նա էլ հանգստացաւ իր գործերից, ինչպէս Աստուած իր գործերից։ 11 Ուրեմն ջանանք մտնել այն հանգստի մէջ, որ մէկը նոյն անհնազանդութեան օրինակով չ'ընկնի։ 12 Որովհետեւ Աստուծոյ խօսքը կենդանի է եւ զօրաւոր, եւ աւելի սուր քան ամեն երկսայրի սուր, որ թափանցում է մինչեւ հոգու եւ ոգու, հոդերի եւ ծծերի բաժանումը, եւ դատում է սրտի խորհուրդները եւ միտքերը։ 13 Եւ չկայ արարած որ նրա առջեւ չերեւայ, այլ ամենքը մերկ եւ բացուած են նորա աչքերի առջեւ որին մենք խօսք պիտի տանք։ 14 Ուրեմն որովհետեւ մենք ունենք մեծ քահանայապետ որ անցաւ երկինքները, Յիսուս Որդի Աստուծոյ, բռնենք մեր խոստովանութիւնը։ 15 Որովհետեւ մենք չունենք քահանայապետ որ չկարենայ մեր տկարութեանց վերայ ցաւակցել, այլ որ ամեն կերպով փորձուած է մեզ պէս, բայց առանց մեղքի։ 16 Ուրեմն մօտենանք յոյսով շնորհքի աթոռին, որ ողորմութիւն ստանանք եւ շնորհք գտնենք օգնութեան ժամանակին։

Գլ. Ե

Քահանայապետը ընտրուած է մարդկանցից եւ մարդկանց համար. Ինքն էլ տկարութեան մէջ է. Ինքն էլ մահկանացու է. Ինքն էլ մեղքերի համար պատարագ մատուցանող է։

1 Որովհետեւ ամեն քահանայապետ որ մարդկանցից է առնում, մարդկանց համար է կարգուած Աստուծոյ առջեւ, որ ընծաներ եւ մեղքերի համար պատարագներ մատուցանէ։ 2 Որ կարող է զգացմունք ունենալ տգէտների եւ մոլորեալների հանդէպ, որովհետեւ ինքն էլ տկարութեան մէջ է։ 3 Եւ այդ պատճառով պարտական է ինչպէս ժողովրդի համար, այնպէս էլ իր համար մեղքերի համար պատարագ մատուցանել։ 4 Եւ ոչ ոք իր անձնական պատուի համար չ'առնում, այլ Աստուծոյ կոչումով, ինչպէս Ահարոն էլ։ 5 Այսպէս եւ Քրիստոս չ'փառաւորեց իրան որ քահանայապետ լինի, այլ որ իրան ասաց. Որդի իմ ես դու, ես այսօր ծնայ քեզ։ 6 Ինչպէս եւ ուրիշ տեղ ասում է. Դու քահանայ ես յաւիտեան Մելքիսեդեկի կարգով։ 7 Որ իր մարմնաւոր օրերում աղաչանքներ եւ պաղատանքներ մատուցանելով, աղաղակով եւ արտասուքով նորան որ կարող էր փրկել մահից, եւ լսուեցաւ իր երկիւղածութեան համար։ 8 Թէպէտ որդի էր, սակայն տառապանքներով սովորեց հնազանդութիւն։ 9 Եւ կատարուելով՝ դարձաւ յաւիտենական փրկութեան պատճառ բոլոր հնազանդողների համար։ 10 Որ Աստուած կոչեց քահանայապետ Մելքիսեդեկի կարգով։ 11 Որի մասին շատ խօսք ունենք ասելու, եւ դժուար է բացատրել, որովհետեւ դուք դանդաղ էք լսելու մէջ։ 12 Որովհետեւ ժամանակով պէտք էր որ վարդապետ լինէք, դարձեալ պէտք ունիք որ ձեզ սկզբնական խրատներ սորվեցնեն Աստուծոյ խօսքերից, եւ դարձեալ պէտք ունիք կաթի եւ ոչ պինդ կերակուրի։ 13 Որովհետեւ ամեն ոք որ կաթ կ'ուտէ անփորձ է արդարութեան խօսքի, որովհետեւ նա մանուկ է։ 14 Իսկ պինդ կերակուրը կատարեալների համար է, որոնք սովորութեամբ զգայարանները վարժեցրած ունին բարու եւ չարի խտրութեան համար։

Գլ. Զ

Ոչ թէ նորից հիմ դնել պէտք է, այլ կատարելութեան հասնել. Ոչ թէ նորից ապաշխարութիւն ընել, այլ ապաշխարութեան պտուղ բերել. Ոչ թէ նորից մկրտուել, այլ ձեռնադրութիւն ստանալ. Ոչ թէ նորից մեռելներ յարութիւն առնել, այլ հաւատալ. Ոչ թէ նորից դատաստան կրել, այլ ժառանգել։

1 Ուրեմն թողնելով Քրիստոսի վարդապետութեան սկզբնական խօսքը, դէպի կատարելութիւն գնանք, ոչ թէ նորից հիմ դնենք մեռելային գործերից ապաշխարութեան եւ Աստուծոյ հանդէպ հաւատքի, 2 Մկրտութիւնների եւ ձեռնադրութեան, մեռելների յարութեան եւ յաւիտենական դատաստանի։ 3 Եւ այս պիտի անենք Աստուած եթէ թոյլ տայ։ 4 Որովհետեւ անհնար է որ նորից նորոգեն նոցա որ մի անգամ լուսաւորուեցան, համտեսեցին երկնաւոր պարգեւը, եւ Սուրբ Հոգու բաժինն ունեցան, 5 Եւ համտեսեցին Աստուծոյ բարի խօսքը եւ գալիք դարու զօրութիւնները, 6 Եւ ինկան, նորից ապաշխարութեան նորոգել, որովհետեւ նորից խաչում են իրանց համար Աստուծոյ Որդին եւ ամօթի ենթարկում։ 7 Որովհետեւ երկիրը որ անձրեւը որ վրան յաճախ գալիս է խմում է, եւ բերում է խոտ նոցա համար որոնց համար եւ մշակուում է, օրհնութիւն է ստանում Աստուծոյ կողմանէ։ 8 Իսկ եթէ փուշ եւ տատասկ է բերում, անպիտան է եւ անէծքին մօտ է, որի վախճանը այրուելն է։ 9 Բայց մենք համոզուած ենք ձեզանից, սիրելիներ, աւելի լաւ բաների եւ փրկութեան հետ կապուած բաների, թէպէտ այսպէս խօսում ենք։ 10 Որովհետեւ Աստուած անիրաւ չէ որ մոռանայ ձեր գործը եւ սէրը որ ցոյց տուիք նորա անունի համար, որ սրբերին ծառայեցիք եւ ծառայում էք։ 11 Եւ ցանկանում ենք որ ամեն մէկդ նոյն ջանասիրութիւնը ցոյց տայ մինչեւ վերջը յոյսի կատարելութեան համար, 12 Որ ծոյլ չ'լինիք, այլ նմանողներ նոցա որ հաւատքով եւ համբերութեամբ ժառանգում են խոստացուածները։ 13 Որովհետեւ Աստուած Աբրահամին խոստանալով, որովհետեւ ոչ ոք աւելի մեծ չկար որ երդում ուտէր, երդում արաւ իր վերայ, 14 Եւ ասաց. Օրհնելով պիտի օրհնեմ քեզ եւ բազմացնելով պիտի բազմացնեմ քեզ։ 15 Եւ այսպէս համբերելով ստացաւ խոստացուածը։ 16 Որովհետեւ մարդիկ իրանցից մեծի երդում են ուտում, եւ երդումը ամեն վէճերի վերջ է նոցա համար հաստատութեան համար։ 17 Որով Աստուած աւելի առատ կամենալով ցոյց տալ խոստացուածի ժառանգներին իր խորհրդի անփոփոխութիւնը, երդումով միջնորդեց, 18 Որ երկու անփոփոխ բաներով որոնց մէջ անհնար է որ Աստուած սուտ խօսի, մենք որ ապաստանեցանք, մեր առջեւ դրուած յոյսը բռնելու, մեծ մխիթարութիւն ունենանք։ 19 Որ մեր անձերի համար իբրեւ խարիսխ ունինք յոյսը հաստատ եւ անսասան, որ մտնում է մինչեւ ներսի վարագոյրը, 20 Ուր որպէս նախակոչ մեր համար մտաւ Յիսուս, որ Մելքիսեդեկի կարգով յաւիտեան քահանայապետ եղաւ։

Գլ. Է

Մելքիսեդեկ Աբրահամից եւ նորա ընտանիքից աւելի մեծ է. Մելքիսեդեկ Ղեւիից եւ նորա ընտանիքից աւելի մեծ է. Մելքիսեդեկ Քրիստոսի նման է։

1 Որովհետեւ այս Մելքիսեդեկ Սաղէմի թագաւոր, Բարձրեալ Աստուծոյ քահանայ, որ դիմաւորեց Աբրահամին երբ թագաւորների կոտորածից դառնում էր եւ օրհնեց նորան, 2 Որին եւ Աբրահամ բաժանեց ամենից մի տասանորդ, որ նախ իր անունի թարգմանութեամբ արդարութեան թագաւոր է, եւ ապա Սաղէմի թագաւոր, որ է խաղաղութեան թագաւոր, 3 Առանց հօր, առանց մօր, առանց ազգատոհմի, որ ոչ օրերի սկիզբ ունի եւ ոչ կենաց վախճան, այլ Աստուծոյ Որդուն նմանեցուած քահանայ է յաւիտեան։ 4 Տեսէք որքան մեծ է այս մարդը որին Աբրահամ հայրապետը տասանորդ տուեց աւարից։ 5 Եւ որդիներից Ղեւիի քահանայութիւնն ստացողները օրէնքով հրաման ունին ժողովրդից տասանորդ առնել, այսինքն իրանց եղբայրներից, թէպէտ նոքա էլ Աբրահամի մէջքից ելած էին։ 6 Բայց որ նոցանից ազգատոհմով չէր, նա Աբրահամից տասանորդ առաւ եւ օրհնեց նորան որ խոստացուածներ ունէր։ 7 Եւ առանց ամենայն հակառակութեան փոքրը մեծից օրհնուի։ 8 Եւ այստեղ մեռնող մարդիկ տասանորդ են առնում, բայց այնտեղ՝ որի մասին վկայուած է որ կենդանի է։ 9 Եւ ինչպէս ասացի, Ղեւի էլ որ տասանորդ էր առնում, տասանորդ տուեց Աբրահամի միջոցով։ 10 Որովհետեւ դեռ հօր մէջքի մէջ էր երբ Մելքիսեդեկ նորան դիմաւորեց։ 11 Ուրեմն եթէ կատարելութիւն լինէր Ղեւացիների քահանայութեամբ, որովհետեւ ժողովուրդը օրէնք ստացաւ նոցա ձեռքով, ինչ պէտք էր որ ուրիշ քահանայ յառաջանայ Մելքիսեդեկի կարգով, եւ Ահարոնի կարգով չ'ասուի։ 12 Որովհետեւ քահանայութիւնը փոխուելով՝ պէտք է որ օրէնքն էլ փոխուի։ 13 Որովհետեւ որի մասին այս ասուեցաւ, նա ուրիշ ցեղից է, որից ոչ ոք խորանի սպասաւորութիւն չ'արաւ։ 14 Որովհետեւ յայտնի է որ մեր Տէրը Յուդայից ծագեց, որի ցեղի մասին Մովսէս քահանայապետութեան խօսք չ'ասաց։ 15 Եւ աւելի յայտնի է եթէ ուրիշ քահանայ է յառաջանում Մելքիսեդեկի նմանութեամբ, 16 Որ մարմնաւոր պատուիրանի օրէնքով չ'եղաւ, այլ անեղծ կենաց զօրութեամբ։ 17 Որովհետեւ վկայուած է. Դու քահանայ ես յաւիտեան Մելքիսեդեկի կարգով։ 18 Որովհետեւ մի կողմից ջնջուեցաւ նախկին պատուիրանը իր տկարութեան եւ անպիտանութեան համար, 19 Որովհետեւ օրէնքը ոչ մի բան կատարեալ չ'արաւ, այլ աւելի լաւ յոյսի մտցնելով որով մօտենում ենք Աստուծոյ։ 20 Եւ որովհետեւ առանց երդումի չէ, 21 Որովհետեւ նոքա առանց երդումի քահանայ եղան, բայց նա երդումով Նորանից որ ասաց. Երդուեցաւ Տէրը եւ չ'զղջայ. Դու քահանայ ես յաւիտեան Մելքիսեդեկի կարգով։ 22 Այդ չափով Յիսուս աւելի լաւ ուխտի երաշխաւոր եղաւ։ 23 Եւ նոքա շատ քահանայ եղան, որովհետեւ մահը թոյլ չ'տուեց որ մնան, 24 Բայց նա որովհետեւ յաւիտեան կենդանի է, անանց քահանայութիւն ունի։ 25 Ուրեմն կարող է նաեւ յաւիտեան փրկել նոցա որ Աստուծոյ մօտենում են նորա միջոցով, որովհետեւ միշտ կենդանի է նոցա համար միջնորդելու։ 26 Որովհետեւ այսպիսի քահանայապետ մեզ համար հարկաւոր էր որ սուրբ լինի, անարատ, անբիծ, մեղաւորներից զատուած եւ երկնքից աւելի բարձր եղած, 27 Որ ամեն օր պէտք չունի նախ իր մեղքերի համար զոհեր մատուցանելու, ապա ժողովրդի մեղքերի համար, որովհետեւ մի անգամ ինքն իրան մատուցանելով արաւ այդ։ 28 Որովհետեւ օրէնքը տկարութիւն ունեցող մարդիկ քահանայապետ են կարգում, բայց երդումի խօսքը որ օրէնքից յետոյ է, Որդին որ յաւիտեան կատարեալ եղած է։

Գլ. Ը

Քրիստոս երկնային սրբութեան քահանայապետ է. Նորա ուխտը աւելի լաւ է քան հինը. Նորա զոհերը աւելի կատարեալ են քան հինները։

1 Եւ գլխաւորը այն բաների որ ասում ենք այս է. Ունինք այսպիսի քահանայապետ որ նստաւ երկնքում մեծութեան աթոռի աջ կողմը, 2 Սրբութեան եւ ճշմարիտ խորանի սպասաւոր, որ Տէրը հաստատեց եւ ոչ մարդ։ 3 Որովհետեւ ամեն քահանայապետ նուիրուած է պատարագներ եւ զոհեր մատուցանելու համար, ուրեմն պէտք է որ այս մարդն էլ մատուցանելիք ունենայ։ 4 Որովհետեւ եթէ երկրի վերայ լինէր, քահանայ չէր լինիլ, որովհետեւ կան որ օրէնքով պատարագ են մատուցանում, 5 Որոնք երկնաւորների օրինակին եւ ստուերին ծառայում են, ինչպէս Մովսէսին ասուեցաւ երբ խորանը պիտի շինէր. Որովհետեւ տեսէք, ասում է, որ ամեն բան ըստ օրինակի որ լեռան վերայ քեզ ցոյց տրուեցաւ, անի։ 6 Բայց հիմա նա աւելի լաւ ծառայութիւն ստացաւ քան նոքա, որքան որ աւելի լաւ ուխտի միջնորդ է որ աւելի լաւ խոստացուածների վերայ հաստատուած է։ 7 Որովհետեւ եթէ առաջինը անթերի լինէր, երկրորդի տեղ չէր որոնուի։ 8 Որովհետեւ նոցա յանդիմանելով ասում է. Ահա օրեր են գալիս, ասում է Տէրը, որ Իսրայէլի տան եւ Յուդայի տան հետ նոր ուխտ պիտի կապեմ, 9 Ոչ թէ այն ուխտի պէս որ նոցա հայրերի հետ կապեցի այն օրը որ նոցա ձեռքից բռնեցի որ Եգիպտոսի երկրից հանեմ նոցա. որովհետեւ նոքա իմ ուխտիս մէջ չ'մնացին, եւ ես նոցանից հեռացայ, ասում է Տէրը։ 10 Որովհետեւ այն ուխտը որ Իսրայէլի տան հետ պիտի կապեմ այդ օրերից յետոյ, ասում է Տէրը, իմ օրէնքները նոցա միտքերի մէջ պիտի դնեմ եւ նոցա սրտերի վերայ պիտի գրեմ, եւ նոցա Աստուած պիտի լինիմ եւ նոքա ինձ ժողովուրդ պիտի լինին։ 11 Եւ ոչ ոք իր ընկերին եւ ոչ ոք իր եղբօրը պիտի սորվեցնի եւ ասի. Ճանաչեցէք զՏէր, որովհետեւ բոլորն էլ ինձ պիտի ճանաչեն, փոքրից մինչեւ մեծ նոցանից։ 12 Որովհետեւ ես ողորմած պիտի լինիմ նոցա անիրաւութիւնների վերայ, եւ նոցա մեղքերն ու անօրէնութիւնները այլեւս չպիտի յիշեմ։ 13 Երբ նոր ասաց, հինը հնացրեց. Եւ որ հնանում եւ ծերանում է, մերձ է անհետանալու։

Գլ. Թ

Հինի ուխտի պաշտամունքը. Նորա խորանը. Նորա զոհերը. Քրիստոս աւելի լաւ խորան ունի եւ աւելի լաւ զոհ։

1 Ուրեմն առաջինն էլ ունէր պաշտամունքի կանոններ եւ երկրաւոր սրբութիւն։ 2 Որովհետեւ խորան շինուեցաւ, առաջին մասը որի մէջ էին մոմակալը եւ սեղանը եւ հացերի դասը, որ կոչուում է Սուրբ։ 3 Եւ երկրորդ վարագոյրից ներս խորանը որ կոչուում է Սրբոց սրբոց, 4 Որ ունէր ոսկի խունկի սեղան եւ ուխտի տապանակը ամենայն կողմից ոսկով պատած, որի մէջ էր ոսկի սափորը որ մանանայ էր պարունակում, եւ Ահարոնի գաւազանը որ ծաղկեց, եւ ուխտի տախտակները, 5 Եւ նրա վերեւ փառաց քերովբէները որ ստուերում էին քաւութեան տեղին. որոնց մասին հիմա մանրամասն խօսելու ժամանակ չունինք։ 6 Ուրեմն այս բաները այսպէս պատրաստուած լինելով՝ քահանաները միշտ առաջին խորանը մտնում են պաշտամունքը կատարելու համար։ 7 Բայց երկրորդ խորանը միայն քահանայապետը մտնում է տարին մի անգամ, ոչ առանց արեան որ իր եւ ժողովրդի անգիտութեան համար մատուցանում է։ 8 Սուրբ Հոգին այս բանով ցոյց է տալիս որ առաջին խորանը կանգնած մնալու ժամանակ սրբոց սրբոց ճանապարհը դեռ չէր յայտնուած։ 9 Որ խորհրդանշական է ներկայ ժամանակի համար, որի համեմատ ընծաներ եւ զոհեր են մատուցանում որոնք չեն կարող խղճմտանքով կատարելագործել պաշտամունքը մատուցանողին։ 10 Որովհետեւ միայն ուտելիքների եւ ըմպելիքների եւ տարբեր լուացումների վերայ է, եւ մարմնաւոր պատուիրաններ են մինչեւ ուղղութեան ժամանակը։ 11 Բայց Քրիստոս որ եկաւ գալիք բարիքների քահանայապետ, աւելի մեծ եւ աւելի կատարեալ խորանով որ ձեռքով չէ շինուած, այսինքն որ այս շինուածքից չէ, 12 Ոչ այծերի եւ հորթերի արիւնով, այլ իր արիւնով մի անգամ մտաւ սրբոց սրբոց եւ յաւիտենական փրկութիւն գտաւ։ 13 Որովհետեւ եթէ այծերի եւ ցուլերի արիւնը եւ երինջի մոխիրը որ ցանում են պղծուածների վերայ, մարմնի սրբութեան համար կ'սրբացնեն, 14 Որքան աւելի Քրիստոսի արիւնը որ յաւիտենական Հոգով անարատ զոհ մատուցանեց Աստուծոյ, կ'սրբացնէ մեր խղճմտանքը մեռելային գործերից, որ ծառայենք կենդանի Աստուծոյ։ 15 Եւ այդ պատճառով նոր ուխտի միջնորդ է, որ մահուամբ եղած լինելով՝ առաջին ուխտի ժամանակ եղած յանցանքների համար, կոչուածները յաւիտենական ժառանգութեան խոստացուածը ստանան։ 16 Որովհետեւ ուր որ կտակ կայ, կտակողի մահը պիտի ապացուցուի։ 17 Որովհետեւ կտակը մեռելների վերայ է հաստատ, որովհետեւ երբէք չ'ուժենում կտակողի կենդանութեան ժամանակ։ 18 Որով առաջինն էլ առանց արեան չ'նուիրուեցաւ։ 19 Որովհետեւ երբ Մովսէս ամեն պատուիրանները ժողովրդին ըստ օրէնքի խօսեցաւ, ջուրը եւ կարմիր բուրդ եւ մորենի առնելով, գիրքի վերայ եւ ամեն ժողովրդի վերայ ցանեց, 20 Ասելով. Ահա ուխտի արիւնը որ Աստուած ձեզ պատուիրեց։ 21 Եւ խորանի եւ պաշտամունքի բոլոր սպասների վերայ նոյնպէս արիւն ցանեց։ 22 Եւ ամենայն բան օրէնքով գրեթէ արիւնով սրբացուում է, եւ առանց արիւնի թափելու թողութիւն չ'կայ։ 23 Ուրեմն հարկաւոր էր որ երկնաւորների օրինակները այդպիսի զոհերով սրբացուին, բայց երկնաւորները աւելի լաւ զոհերով քան այդ։ 24 Որովհետեւ Քրիստոս ձեռքով շինուած սրբութեան մէջ չ'մտաւ որ ճշմարիտ սրբութեան օրինակ է, այլ երկինքը ինքն իրան, որ հիմա երեւնայ Աստուծոյ առջեւ մեզ համար։ 25 Ոչ թէ որ ինքն իրան շատ անգամ մատուցանէ, ինչպէս քահանայապետը տարին ուրիշ արիւնով սրբութիւն մտնում է, 26 Որովհետեւ այդ պատճառով պէտք էր որ աշխարհի հիմնադրութենից շատ անգամ չարչարուած լինէր. բայց հիմա մի անգամ դարերի վախճանին յայտնուեցաւ որ իր զոհով մեղքը ջնջէ։ 27 Եւ ինչպէս մարդկանց համար մի անգամ մեռնել եւ դատաստան կրել է նշանակուած, 28 Այդպէս Քրիստոս էլ շատերի մեղքերը տանելու համար մի անգամ մատուցուեցաւ, եւ երկրորդ անգամ առանց մեղքի երեւնալով նոցա որ սպասում են նորան փրկութեան համար։

Գլ. Ժ

Հինի ուխտի զոհերը չեն կարող մեղքերը ջնջել. Քրիստոսի զոհը մի անգամ ընելով կատարելագործեց. Հաւատքի եւ յուսոյ պէտքը։

1 Որովհետեւ օրէնքը գալիք բարիքների ստուերն ունենալով, եւ ոչ թէ բուն նկարագիրը, նոյն զոհերով որ ամեն տարի անդադար մատուցանում են, չ'կարող է կատարելագործել մատուցանողները։ 2 Որովհետեւ եթէ կարող լինէր, մատուցանելը դադարած պիտի լինէր, որովհետեւ մատուցանողները մի անգամ սրբացած լինելով՝ մեղքերի գիտակցութիւն այլեւս չպիտի ունենային։ 3 Բայց այդ զոհերով ամեն տարի մեղքերի յիշատակ է լինում։ 4 Որովհետեւ անհնար է որ ցուլերի եւ այծերի արիւնը մեղքերը ջնջէ։ 5 Ուրեմն աշխարհ գալով՝ ասում է. Զոհ եւ ընծայ չ'կամեցար, այլ մարմին պատրաստեցիր ինձ համար։ 6 Ողջակէզներով եւ մեղքի համար զոհերով հաճութիւն չ'ունեցար։ 7 Այն ժամանակ ասացի. Ահա գալիս եմ, գրքի մէջ իմ մասին գրուած է, որ կամքդ անեմ, Աստուած։ 8 Վերեւ ասելով. Զոհ եւ ընծայ եւ ողջակէզներ եւ մեղքի համար զոհեր չ'կամեցար եւ հաճութիւն չ'ունեցար, որոնք օրէնքով են մատուցանում, 9 Յետոյ ասաց. Ահա գալիս եմ որ կամքդ անեմ, Աստուած։ Առաջինը վերցնում է որ երկրորդը հաստատէ։ 10 Որ կամքով մենք սրբացած ենք Յիսուս Քրիստոսի մարմնի մատուցանելով մի անգամ։ 11 Եւ ամեն քահանայ կանգնած է ամեն օր պաշտամունք կատարելով եւ նոյն զոհերը շատ անգամ մատուցանելով որ երբէք մեղքերը չեն կարող ջնջել։ 12 Բայց նա մեղքերի համար մի զոհ մատուցանելով յաւիտեան, Աստուծոյ աջ կողմը նստաւ, 13 Սպասելով այսուհետեւ մինչեւ որ թշնամիները նորա ոտքերի պատուանդան դրուին։ 14 Որովհետեւ մի ընծայով կատարելագործեց յաւիտեան սրբացուածները։ 15 Եւ Սուրբ Հոգին էլ մեզ վկայում է. Որովհետեւ նախ ասաց. 16 Այս է ուխտը որ պիտի կապեմ նոցա հետ այդ օրերից յետոյ, ասում է Տէրը. Իմ օրէնքները նոցա սրտերի վերայ պիտի դնեմ եւ նոցա միտքերի մէջ պիտի գրեմ, 17 Եւ նոցա մեղքերն ու անօրէնութիւնները այլեւս չպիտի յիշեմ։ 18 Ուրեմն որտեղ որ այդ ջնջուած է, մեղքի համար զոհ այլեւս չ'կայ։ 19 Ուրեմն, եղբարք, ունենալով համարձակութիւն Յիսուսի արիւնով սրբութեան մէջ մտնելու, 20 Նորա համար որ նոր եւ կենդանի ճանապարհ բացաւ մեզ համար վարագոյրից միջով, այսինքն իր մարմնով, 21 Եւ մեծ քահանայ ունենալով Աստուծոյ տան վերայ, 22 Մօտենանք ճշմարիտ սրտով, հաւատքի լիութեամբ, սրտերով սրբացած չար խղճմտանքից եւ լուացուած մարմինով մաքուր ջրով։ 23 Եւ խոստացողը հաւատարիմ է, պինդ բռնենք մեր յոյսի խոստովանութիւնը առանց տատանուելու։ 24 Եւ ուշադրութիւն ունենանք միմեանց սիրոյ եւ բարի գործերի համար։ 25 Եւ ոչ թողնենք մեր ժողովները, ինչպէս ոմանց սովորութիւն է, այլ միմեանց յորդորենք, եւ աւելի որքան որ տեսնում էք որ օրը մօտեցաւ։ 26 Որովհետեւ եթէ կամովին մեղանչենք ճշմարտութեան գիտակցութիւն ստանալուց յետոյ, այլեւս զոհ չ'կայ մեղքերի համար, 27 Այլ դատաստանի սարսափելի ակնկալութիւն եւ հրի բորբոքում որ պիտի ուտէ հակառակորդներին։ 28 Որովհետեւ Մովսէսի օրէնքը առանց ողորմութեան երկու կամ երեք վկաների բերանով մեռնում է։ 29 Որքան աւելի պատիժ կարծում էք որ արժանի պիտի համարուի նա որ Աստուծոյ Որդին ոտնակոխ արաւ, եւ ուխտի արիւնը որով սրբացաւ պղծուած համարեց, եւ շնորհքի Հոգուն նախատինք արաւ։ 30 Որովհետեւ ճանաչում ենք նորան որ ասաց. Իմ է վրէժխնդրութիւնը, ես կ'հատուցանեմ, ասում է Տէրը։ Եւ նորից. Տէրը իր ժողովրդին պիտի դատէ։ 31 Սարսափելի բան է կենդանի Աստուծոյ ձեռքը ընկնել։ 32 Բայց յիշեցէք առաջին օրերը որ լուսաւորուելուց յետոյ մեծ մարտ տանելով չարչարանքների մէջ, 33 Մի կողմից նախատինքներով եւ նեղութիւններով ցոյց տրուեցաք, եւ միւս կողմից այդպիսի վիճակի մէջ եղողների ընկերակից եղաք։ 34 Որովհետեւ կապանքներիս մէջ ցաւակցեցաք եւ ձեր ստացուածքների կողոպուտը ուրախութեամբ ընդունեցաք, գիտնալով որ ձեզ համար աւելի լաւ եւ մնացուկ ստացուածք ունիք։ 35 Ուրեմն ձեր համարձակութիւնը մի թողուք որ մեծ վարձատրութիւն ունի։ 36 Որովհետեւ համբերութեան պէտք ունիք որ Աստուծոյ կամքը անելով խոստացուածը ստանաք։ 37 Որովհետեւ մի քիչ ժամանակ եւ գալիքը պիտի գայ եւ չ'յապաղի։ 38 Եւ արդարը հաւատքով պիտի ապրի, եւ եթէ նահանջէ՝ հոգիս նրա մէջ հաճութիւն չ'ունի։ 39 Բայց մենք նահանջողների չենք որ կորստեան, այլ հաւատացողների որ հոգիները փրկեն։

Գլ. Ժա

Հաւատքի զօրութիւնը. Հաւատքով արդարներ. Հաւատքով նահատակներ։

1 Եւ հաւատքը հաստատութիւն է ակնկալուածների, համոզում չտեսնուածների։ 2 Որովհետեւ նորա համար ժամանակի ծերերը վկայուեցան։ 3 Հաւատքով հասկանում ենք որ աշխարհները Աստուծոյ խօսքով կազմուեցան, որ տեսանելիները անտեսանելիներից չ'եղան։ 4 Հաւատքով Աբէլ Աստուծոյ աւելի լաւ զոհ մատուցանեց քան Կայէն, որով վկայուեցաւ որ արդար է, Աստուած վկայելով նորա ընծաների համար, եւ նորա միջոցով թէպէտ մեռաւ, դարձեալ խօսում է։ 5 Հաւատքով Ենովք տարուեցաւ որ մահ չ'տեսնի, եւ չ'գտնուեցաւ որովհետեւ Աստուած տարաւ զնա։ Որովհետեւ նախքան տարուելը վկայուած էր որ Աստուծոյ հաճելի եղած է։ 6 Եւ առանց հաւատքի անհնար է հաճելի լինել, որովհետեւ որ մօտենում է Աստուծոյ պէտք է հաւատայ որ կայ եւ նոցա որ նորան փնտռում են վարձատրում է։ 7 Հաւատքով Նոյ, երբ երկնաւոր բաների համար զգուշացուեցաւ, որ դեռ չէին երեւում, եւ շարժուելով պատրաստեց տապան իր տան փրկութեան համար, որով աշխարհը դատապարտեց եւ հաւատքով արդարութեան ժառանգ եղաւ։ 8 Հաւատքով Աբրահամ կոչուելով հնազանդեցաւ որ ելնի այն տեղը որ ժառանգութեան համար պիտի առնէր, եւ ելաւ չիմանալով թէ ուր է երթում։ 9 Հաւատքով օտարութեան երկրում բնակուեցաւ իբրեւ օտար, խորաններում բնակուելով Իսահակի եւ Յակոբի հետ որ նոյն խոստացուածի ժառանգներ էին։ 10 Որովհետեւ հիմերով քաղաքի էր սպասում որ արհեստաւորն ու շինողը Աստուած է։ 11 Հաւատքով Սառա էլ զօրութիւն ստացաւ սերունդ ունենալու համար եւ ծնաւ ծերութեան ժամանակ, որովհետեւ հաւատարիմ համարեց նորան որ խոստացաւ։ 12 Ուրեմն մի մարդից եւ նա էլ մեռելացածից ծնուեցան որ երկնքի աստղերի պէս բազմութիւն են եւ ինչպէս ծովեզերքի անհամար աւազ։ 13 Հաւատքով այս բոլորը մեռան առանց խոստացուածները ստանալու, այլ հեռուից տեսան եւ ուրախացան եւ խոստովանեցան թէ օտար եւ պ

հետեւ չ՚խառնուեցաւ հաւատքի հետ
3 յաղողների մէջ։ Բայց մենք հաւատացեալքս մտնում ենք այն հանգստի
մէջ, ինչպէս ասեց Ընդ Ինչպէս երդում արի իմ բարկութիւնումս, թէ պիտի
չ՚մտնեն իմ հանգստի մէջ։ Թէեւ գործերն աշխարհի սկզբից կատարուած
4 էին։ Որովհետեւ մէկ տեղ Եօթներորդ օրուայ համար այսպէս է ասում.
Եւ Աստուած եօթներորդ օրը հանգիստ առաւ իր բոլոր գործերից։
5 Եւ այս տեղ դարձեալ ասում է թէ
6 Պիտի չ՚մտնեն իմ հանգստի մէջ։ Արդ որովհետեւ մնում է որ մի քանիսը
նորա մէջ մտնեն, Եւ նորանք որ առաջուց աւետիքն առան, չ՚մտան ան-
7 հաւատութեան պատճառով. կրկին ուրիշ օր է հաստատում. Այսօր Դաւիթով ասելով այնքան ժամանակներից
յետոյ. ինչպէս որ ասուեցաւ Այսօր եթէ նորա ձայնը լսէք մի խստացնէք
8 ձեր սրտերը։ Որովհետեւ եթէ Յեսուն նորանց հանգստի մէջ էր տարել, նո-
րանից յետոյ ուրիշ օրի համար էլ չէր
9 խօսել։ Ուրեմն մնում է մի հանգստա-
նալ Աստուծոյ ժողովրդի համար։
10 Որովհետեւ նորա հանգիստը մտնողը, ինքն էլ հանգստացաւ իր գործերից.
ինչպէս Աստուած Եւ իրաններից։
11 Ուրեմն ջանանք այն հանգստի մէջ մտնելու. Որ մի գուցէ մէկը նոյն
անհաւատութեան օրինակի պէս ընկ-
12 նի։ Որովհետեւ Աստուծոյ խօսքը Կենդանի է եւ զօրաւոր եւ Քան ամեն երկսայրի Խուրից աւելի կարուկ է,
եւ թափանցում է մինչեւ չունչի եւ
ոգու եւ յօդուածների եւ ծուծի բա-
ժանուիլը. եւ Քննող է սրտի մտքերը
13 եւ խորհուրդները։ Եւ չ՚կայ մի ա-
րարած աներեւոյթ նորա երեսից.
Բայց ամենն էլ մերկ եւ բաց է նորա
աչքերի առաջին որի հետ է մեր բանը։
14 Արդ որովհետեւ մեծ Քահանայապետ ունենք Երկինքներով անցած՝
Աստուծոյ Որդին Յիսուսին, Պահպ
15 դունք դաւանութիւնը։ Որովհետեւ ոչ թէ Չունենք քահանայապետ ունենք
որ չ՚կարողանայ մեր տկարութիւննե-
րին հետ կարեկից լինել. Այլ մի Նման
որ ամեն բանով փորձուած Քան նմանու-
16 թեամբ, Բայց առանց մեղքի։ Որեմն համարձակութիւնով մօտենանք Չնորհ-
քի աթոռին, որ ողորմութիւն ընդու-
նենք եւ Չնորհք գտնենք պատշաճ
ժամանակին օգնելու։

Գլ. Ե

Մեր Փրկչի քահանայապետական իշխանութիւնը և գո-
հերը։

1 Որովհետեւ ամեն քահանայապետ մարդկանցից առնուած՝ մարդկանց
համար է դրւում Աստուածակոյս բաներում. Որ ընծաներ եւ զոհեր
2 մատուցանէ մեղքերի համար։ Որ նա կարող է կարեկից լինել տգէտներին
եւ մոլորուածներին. Որ ինքն էլ
3 տկարութիւնով պատուած է։ Եւ այն պատճառով պէտք է ինչպէս ժո-
ղովրդի համար նոյնպէս էլ իր անձի
համար զոհեր մատուցանէ մեղքերի
4 համար։ Եւ ոչ թէ մէկն իր անձի համար պատիւը առնում է. այլ նա
որ Աստուածմանից կանչուած է, Ինչ-
5 պէս Ահարոնը։ Նմայպէս էլ Քրիստոսը ոչ թէ ինքն իր անձը փառաւորեց,
որ Քահանայապետ լինի. այլ նա որ
ասեց Նորան Ընդ Իմ Որդին ես դու,
6 ես այսօր Ծնեցի քեզ։ Ինչպէս էլ մի ուրիշ տեղ ասում է. Դու քահանայ
ես յաւիտեան Մելքիսեդեկի կարգի
7 պէս։ Նա որ իր մարմնի օրերումը Աղօթք եւ աղաչանք Խաստիկ աղա-
ղակով եւ արտասուքով մատուցա-
նում էր Նորան Որ կարող էր ազա-
տել Նորան մահից. Եւ լսուեցաւ իր

բ Գլ. ե. 14.
գ Ա—գ. գե. 11. Գլ. գ. 11. գ Ա—գ. գե. 7. Գլ. բ. 11. գ—ե. 17. բ Օր. ե. 14.
դ Գլ. գ. 19.
ե Ա—գ. գե. 7. Գլ. գ. 7.
զ Գլ. գ. 13, 18, 19.
է Ես. խգ. 2. Երեմ. խգ. 29. բ Կօր. ժ. 4, 5. ա Գնաս. 33.
ը Ահար. ե. 4.
թ Եբեմ. գ. 17. Ա—գ. ա. 16. բ. 16.
ժ — Կօր. ժգ. 24, 25.
ի Ա—գ. լգ. 13, 14. գ. 9. հիբ. 11, 12.
լ Ես. խգ. 6. լգ. 21. Ասահ. ժե. 11.
խ Գլ. գ. 1.
ծ Գլ. է. 26. բ. 11, 24.
կ Գլ. ժ. 23.
յ Ես. ժգ. 3. Գլ. բ. 18.
ղ Ղահ. խբ. 28.
ճ Կօր. է. 21. Գլ. է. 26. — Գնաս. բ. 33. — Ա—գ. գ. 5.
ո Եբեմ. բ. 18. գ. 12. Գլ. ժ. 19, 21, 22.
— Գլ. բ. 3.
ղ Գլ. բ. 17.
ճ Գլ. բ. 3, 4. բ. 9. ժ. 11. ժա. 4.
ռ Գլ. բ. 18. գ. 15.
ն Գլ. է. 28.
շ Ղահ. գ. 3. բ. 7. ժգ. 6, 15—17. Գլ. է. 21. բ. 7.
ո Ա—գ. խգ. 13.
չ Ա—գ. բ. 34.
պ Ա—գ. բ. 7. Գլ. ա. 3.
ջ Ա—գ. գե. 4. Գլ. է. 17, 21.
ռ Ա—գ. խգ. 39, 43, 44. Ա—բ. ժգ. 36, 39. Ա—գ. ժէ. 1.
ս Ա—գ. բբ. 1. Ա—գ. խ. 46, 50. Ա—բ. ժե. 34, 37.
վ Ա—գ. խգ. 53. Ա—բ. ժգ. 36.
տ Ա—գ. խգ. 37. Ա—բ. ժգ. 33. Ղահ. խբ. 43. Ա—գ. ժբ. 27.

8 բարեպաշտութեան համար ։ 'Թէ եւ
Որդի էր , Նայն չարչարանքներիցը
9 Հնազանդութիւնը սովորեց ։ Նէ երբոր
կատարուեցաւ բոլոր իրան հնազան-
դողներուն համար յաւիտենական փրկու-
10 թեան պատճառ եղաւ . Աստուածա-
նից անուանուելով Քահանայապետ
11 Մելքիսեդեկի կարգի պէս ։ 'Որի հա-
մար շատ բան ունինք ասելու , եւ
դժուար է մեկնել , 'որովհետեւ դուք
12 դանդաղ եղաք լսելիքով ։ Որովհետեւ
ժամանակին նայելով պիտի վարդա-
պետ լինէիք . կրկին կարօտ էք սովո-
րելու Թէ ինչ են Աստուծոյ խօսքերի
առաջին նշանագիրները , եւ 'կարօ-
տողներ եղաք կաթի եւ ոչ Թէ հաս-
13 տատ կերակուրի ։ Որովհետեւ ամեն-
ով որ կաթնակեր է , անհմուտ է ար-
դարութեան խօսքին , 'որովհետեւ
14 տղայ է ։ Բայց կատարեալներուն համար
է հաստատ կերակուրը . որոնց 'զգա-
յարանները վարժողութեամբ կրթուած
են Նրաբին եւ չարը զանազանելու ։

Գլ. Զ

Յորդորած է հաւատքից չընկնել այլ հաստատ մնալ։

1 Ուստի 'Քրիստոսի Նէն սկզբնական
խօսքը Թողելով դէպի կատարեալը
դանք . առանց կրկին հիմը դնելու
Նմեռած գործերից ապաշխարութեան
եւ Աստուծոյ հաւատալու համար .
2 Նեւ մկրտութիւնների ուսմունքի , եւ
Նձեռք դնելու , եւ Նմեռելոց յարու-
թեան եւ Նյաւիտենական պատաստա-
3 Նի համար ։ Եւ սա անենք , Նէթէ
4 Աստուած հրամայեց ։ 'Որովհետեւ
անկարելի է Նորոնց որ Նմէկ անգամ
լուսաւորուած , Նայն երկնաւոր պար-
գեւի համն առած , Նեւ Սուրբ Հոգուն
5 մասնակից եղած , եւ Աստուծոյ բա-
րի խօսքի , եւ Նհանդերձեալ աշ-
խարհի զօրութիւնները ճաշակած են ,
6 Նէթէ կործանուեցան , որ Նորից դարձ-
եալ Նորոգուին ապաշխարութեան
համար . Նորովհետեւ Աստուծոյ Որ-
դուն իրանց համար կրկին խաչեցին
7 եւ խայտառակ արին ։ Վասնզի այն
երկիրը , որ իր վերայ շատ անգամ
եկած անձրեւը խմէ , եւ չահաւոր
արդիւնք բուսեցնէ Նորանց համար ,
որոնց ձեռնէն էլ մշակուի է , Նա
Նաստուածանից օրհնութիւն կ'ընդու-
8 Նի ։ Բայց այն որ փուշ եւ տատասկ
է բերում , անպիտան է եւ անէծքի
9 մօտ . եւ Նորա վերջն այրուիլ է ։ Բայց
ձեզ համար , սիրելիներ , հաստատ յոյս
ունինք լաւագոյն եւ փրկութեան վե-
10 րաբերեալ բաների մասին ։ 'Որովհե-
տեւ Աստուած անիրաւ չէ Նոր մո-
ռանայ ձեր գործքը եւ այն սէրը որ
ցոյց տուիք , 'որ ծառայում էիք սուր-
բերին եւ ծառայում էք ։
11 Եւ փափաքում ենք որ ձեզանից
ամեն մէկը Նոյն ջանքը ցոյց տայ , որ
'վջոյը հաստատ մնայ մինչեւ վերջը ։
12 Որ հիւանդամիտ չլինիք . այլ նմանող
լինիք հաւատքով եւ երկայնմտութիւ-
նով 'խոստմունքները ժառանգողներին ։
13 Որովհետեւ երբոր Աստուած խոստ-
մունքը տուաւ Աբրահամին , այն
պատճառով որ ուրիշ աւելի մեծը
չ'ունէր 'Նոր Նորանով երդում անէր ,
14 Իր անձնէն երդում արաւ եւ ասեց .
Այո , օրհնելով կ'օրհնեմ քեզ , եւ շա-
15 տացնելով կ'շատացնեմ քեզ ։ Եւ այս-
պէս երկայնամիտ լինելով , հասաւ
16 խոստմունքին ։ Իրաւի մարդիկ աւելի
մեծէն են երդում անում , եւ Նորանց
բոլոր հակառակութեան վճիռը բանը
հաստատելու համար՝ երդումն է ։
17 Որով Աստուած առաւել եւս կամե-
նալով 'խոստմունքի ժառանգողներին
ցոյց տալ Իր խորհրդի անփոփոխ լի-

ե Գլ. գ. 6։
ը Ծն. բ. 3։
թ Գլ. բ. 10. Ժա. 40։
ժ Հռ. 6։ Գլ. գ. 20։
ի Ծագ. Ժգ. 12. բ գնաց. գ. 16։
լ Մատ. Ժգ. 13։
խ Գլ. գ. 1։
ծ Կոր. գ. 1—3։
կ Կոր. Ժգ. 11. Ժգ. 20. Եփես. գ. 14։ Գնաց. բ. 3։
հ Ես. ծ. 13։ Կոր. բ. 14, 15։

ղ Ես. բ. 3։ բ Օր. ա. 39։
—
ճ Փիլ. գ. 13—16։ Գլ. ե. 13։
ղ Գլ. Բ. 11։
ն Գոր. Ժբ. 4, 5։
շ Գոր. բ. 14—17. Ժբ. 6։
ո Գոր. Ժե. 31, 32։
չ Գոր. իգ. 25։ Հռոմ. բ. 16։
Գոր. Ժբ. 21։ ա Կոր. գ. 19։
ջ Մատ. Ժբ. 31, 32։ Գլ. Ժ. 29։ բ Գնաց. բ. 20, 21։ ա Գնաց. ե. 16։
ռ Գլ. Ժ. 32։
ս Գնաց. գ. 10. գ. 32։
վ Գոր. գ. 2, 3։ Գլ. բ. 4։
տ Գլ. բ. 5։
ր Գլ. Ժ. 29։
ց Գնաց. կե. 10։
ւ Ես. ե. 6։
փ Ծագ. Ժգ. 31։ Մատ. Ժ. 42։ Ես. կե. 40։ Գնաց. Ժգ. 20։
ք Հռոմ. գ. 3։ բ Թես. ա. 6, 7։
օ Թես. ա. 3։
ֆ Հռոմ. Ժե. 25։ բ Կոր. բ. 4։ Բ. 1, 12։ բ Տիմ. ա. 12։
Գլ. գ. 6, 14։
Գլ. Ժ. 36։
Ն Ես. իբ. 10, 17. Ծագ. ՀՀ. 9։ Նահ. ա. 12։
Գլ. իբ. 11։
Գլ. Ժա. 9։
Հռոմ. Ժա. 29։

18 Նկը, երդումը մէջ բերաւ. Որ երկու անփոփոխելի բանով, որոնցով անկարելի է որ Աստուած սուտ խօսի, հաստատուն մխիթարութիւն ունենանք, մենք որ ապաւինեցանք՝ մեր առջեւը
19 դրած յոյսը բռնելու. Որ հաստատ եւ անշարժ խարիսխի պէս ունինք մեր անձի համար. Որ եւ մտնում է վա-
20 րագուրի ներսի կողմն էլ, Ուր որ մեզ համար Առաջնորդ մտաւ Յիսուսը, Մելքիսեդեկի կարգի պէս յաւիտենական քահանայապետ եղած։

Գլ. Է

Քրիստոսը քահանայապետ է Մելքիսեդեկի կարգի պէս, եւ Ա-ռաւրեան կարգելեալ քահանաներից շատ գերա-զանց։

1 Որովհետեւ այս Մելքիսեդեկը Սա-ղէմի թագաւոր էր. բարձրեալ Աստուծոյ քահանայ. որ դիմաւորեց Աբրահամին, երբոր նա թագաւորների կոտորելուցն ետ էր դառնում եւ օրհ-
2 նեց նորան՝ որին Աբրահամ ամէն բաներից տասանորդ էլ տուաւ. նա առաջ թարգմանվում է արդարութեան թագաւոր, եւ յետոյ Սաղէմի թագաւոր, որ է խաղաղութեան թագաւոր.
3 Անհայր, անմայր, առանց ազգականների. որ ոչ օրերի սկիզբն ունի, եւ ոչ կեանքի վերջ. այլ Աստուծոյ Որդու նման եղած կենում մնում է քահանայ յաւիտենապէս։
4 Հիմա տեսէք թէ քանի մեծ էր սա, որին Աբրահամ նահապետն էլ տա-
5 սանորդ տուաւ այն աւարիցը. Եւ Ղեւիի որդիներից նորանք, որ ընդունում են քահանայութիւնը, հրաման ունին ժողովրդից տասանորդ առնելու օրէնքի համեմատ, այսինքն իրանց եղբայրներից. թէպէտեւ նորանք էլ Աբրահամի երանքից են
6 եկած. Բայց նա, որի ազգականները նորանցից չէր, տասանորդ առաւ Աբրահամից. եւ օրհնեց նորան որ
7 խոստումներն ունէր. Հիմա առանց որ եւ է հակառակութեան՝ նուա-
8 զը լաւագոյնից է օրհնւում։ Եւ այստեղ մահկանացու մարդիկ են առնում տասանորդ. Բայց այնտեղ նա, որ վկայուեցաւ թէ կենդա-
9 նի է. Եւ կարելի է ասել, թէ Աբրահամի պատճառով Ղեւին էլ որ տասանորդ է առնում, տասանորդ տուաւ
10 Որովհետեւ նա տակաւին իր հօր երանքումն էր, երբոր Մելքիսեդեկը նորան դիմաւորեց։
11 Ապա ուրեմն եթէ կատարելութիւնը Ղեւտացիների քահանայութիւնովն էր, (որովհետեւ ժողովուրդը նորա վերայ հիմնուելով օրէնքն ընդունեց), էլ ինչ պէտք կայ, որ Մելքիսեդեկի կարգի պէս մի ուրիշ քահանայ վեր կենայ եւ ոչ թէ Ահարոնի կարգի պէս
12 կոչուի. Բայց երբոր քահանայութիւնը փոխվում է, հարկ է որ օրէնքին
13 էլ փոփոխութիւն լինի. Որովհետեւ նա, որի համար այս բաները ասվում են, ուրիշ ցեղի էր մասնակից, որից
14 ոչ ոք սեղանին չ'մօտեցաւ. Վասնզի յայտնի է, որ մեր Տէրը Յուդայի ցեղից ծագեց, որ այն ցեղի վերայ Մովսէսը ոչ մի բան չ'խօսեց քահա-
15 նայութեան համար. Եւ — տակաւին եւս յայտնի է, երբ Մելքիսեդեկի նմանութեան պէս ուրիշ քահանայ է
16 վեր կենում, Որ ոչ թէ մարմնաւոր պատուէրի օրէնքի պէս եղաւ, այլ անխափան կեանքի զօրութեան պէս։
17 Ուրեմն վկայում է, թէ Դու քահանայ ես յաւիտեան Մելքիսեդեկի կար-
18 գի պէս։ Վասնզի խափանումն է լինում առաջի պատուիրանքին իր տկարութեան եւ անօգուտ լինելու հա-
19 մար. (Որովհետեւ օրէնքն ոչինչ կատարեալ չ'արաւ.) եւ նորա է մտնում մի ապրուստդն յոյս, որով մօտենում ենք Աստուծուն։
20 Եւ որքան որ առանց երդումի չէ. (որովհետեւ նորանք առանց երդումի
21 են քահանայ եղած. Բայց սա երդումով նորա ձեռով որ ասեց նորան.

ա Գլ. ժբ. 1։
բ Ղեւտ. ժգ. 15. Գլ. ք. 7։
գ Գլ. գ. 11։ ը. 1. ք. 24։
դ Գլ. գ. 1. ե. 6, 10. է. 17։
ե Ծն. ժգ. 18 եւն։
զ Ծն. ժգ. 20։
է Թուոց. ԻԸ. 21, 26։
ը Ծն. ժգ. 19։
թ Հռոմ. գ. 13. Գաղ. գ. 16։
ժ Գլ. ե. 6. ք. 20։
ի Գաղ. ը. 21։ Հմր. 18, 19։ Գլ. ը. 7։
ա Ծն. ժդ. 20։
բ Թուոց. ԻԸ. 21, 26։
գ Ծն. ժգ. 19։
դ Հռոմ. գ. 13. Գաղ. գ. 16։
ե Գլ. ե. 6. ք. 20։
զ Գաղ. ը. 21։ Հմր. 18, 19։ Գլ. ը. 7։
է Ծն. ժդ. 20։
ը Թուոց. ԻԸ. 21, 26։
թ Ծն. ժգ. 19։
ժ Հռոմ. գ. 13. Գաղ. գ. 16։
ի Գլ. ե. 6. ք. 20։
ա Գաղ. ը. 21։ Հմր. 18, 19։ Գլ. ը. 7։
բ Ես. ԻԱ. 1։ Մատ. ա. 3. Ղուկ. գ. 23. Հռոմ. ա. 3. Յայտ. ե. 5։
գ Մատ. ԻԲ. 41։ Գլ. ե. 6, 10. ք. 20։
դ Հռոմ. գ. 9։
ե Հռոմ. ը. 3. Գաղ. գ. 9։
զ Գաղ. գ. 29. Հռոմ. գ. 20, 21, 28։ ը. 3. Գաղ. ը. 16. Գլ. ք. 9։
է Ես. ԻԱ. 1։ Գլ. գ. 18։ ը. 6. Գաղ. գ. 21։
ը Հռոմ. ե. 2։ Եփես. ը. 18։ գ. 12. Գլ. գ. 16. ժ. 19։

Տէրը երդում արաւ եւ չի զղջայ, դու քահանայ ես յաւիտեան Մելքիսեդեկի
22 կարգի պէս։ Այնքան աւելի աղնիւ ուխտի երաշխաւոր եղաւ Յիսուս։
23 Եւ նորանք շատ քահանաներ են եղել. նորանց մահով որ-
24 ովհետեւ յաւիտեան է կենում, քահանայութիւնն ունի անանցանելի.
25 Ուստի եւ բոլորովին կարող է փրկել նորանց որ նորանով մօտենում են Աստուծուն, որովհետեւ միշտ կենդանի է՝ որ նորանց համար բարեխօսութիւն անէ։
26 Որովհետեւ այսպիսի քահանայապետ էր վայելում մեզ, նուրբ, անմեղ, անարատ, մեղաւորներից ջոկուած
27 եւ երկնքից վեր բարձրացած. որին ամեն օր պէտք չէ ինչպէս ուրիշ քահանայապետներին, որ նախ իր մեղքերի համար պատարագներ մատուցանէ եւ յետոյ ժողովրդի մեղքերի համար. որովհետեւ սա մէկ անգամ կատարեց այդ իր անձը պատարագ
28 մատուցանելով։ Որովհետեւ օրէնքը մարդիկ է կանգնեցնում քահանայապետներ, որ տկարութիւն ունին, բայց երդումի խօսքը որ օրէնքից յետոյ է՝ որդուն՝ որ յաւիտեան կատարեալ է։

ԳԼ. Ը

Քրիստոսի յաւիտենական քահանայութիւնով Նոր Կտակարանի քահանայութեան խափանուիլը։ Աստուծոյ խոստացեալը նոր ուխտ մասին։

1 Եւ ասածներիս բովանդակութիւնը սա է. մենք այնպիսի քահանայապետ ունինք, որ Մեծափառութեան աթոռի աջ կողմը նստեց երկնքում.
2 պաշտօնեայ սրբութիւններին եւ ճշմարիտ խորանին, որն որ Տէրը կանգնեց եւ ոչ թէ մարդ։ Որովհետեւ
3 ամեն քահանայապետ ընծաներ եւ պատարագներ մատուցանելու համար է կարգուում. ուստի Խորան էլ պէտք
4 է որ մի բան ունենայ մատուցանելու։ Որովհետեւ եթէ երկրի վերայ լինէր, քահանայ չէր լինել, քանի որ կանում էին դեռ նորանք, որ օրէնքի պէս
5 պատարագ էին մատուցանում. որոնք երկնաւոր բաների օրինակովը եւ ուրուանկարին էին ծառայում, ինչպէս հրաման եղաւ Մովսէսին, որ խորանը չինելու էր, Եմարիկ տուր, ասում է, որ ամեն բան անես այն օրինակի պէս, որ ցոյց արուեցաւ քեզ սարու-
6 մը։ Բայց հիմա Յիսուս աւելի աղնիւ պաշտամունքի հասաւ, որքան որ ինքն աւելի լաւ ուխտի միջնորդ է, որ աւելի աղնիւ խոստումների վերայ օրինադրուեցաւ։
7 Որովհետեւ եթէ այն առաջինն առանց պակասութեան լինէր, էլ երկրորդին համար տեղ չէր որոնուիլ։
8 Վասնզի նորանց յանդիմանելով ասում է. Ահա օրեր կ'գան, ասում է Տէրը, որ ես նոր ուխտ կ'կատարեմ Իսրայէլի
9 տան եւ Յուդայի տան հետ, ոչ թէ այն ուխտի պէս որ նորանց հայրերի հետ արի այն օրուանից, որ նորանց ձեռքից բռնեցի Եգիպտացիների երկրիցը հանելու համար. որովհետեւ նորանք չ'մնացին իմ ուխտի մէջ, եւ ես էլ անփոյթ եղայ նորանց համար,
10 ասում է Տէրն։ Որովհետեւ սա է այն ուխտը, որ կ'դնեմ Իսրայէլի տան հետ այս օրերից յետոյ, ասում է Տէրը. ես կ'տամ իմ օրէնքները նորանց մտքի մէջ եւ նորանց սրտերի վերայ կ'գրեմ նորանք. եւ Ինորանց կ'լինիմ Աստուած, եւ նորանք կ'լինին ինձ
11 ժողովուրդ։ Եւ Ինորանց ամեն մէկը չի սովորեցնիլ իր ընկերին, եւ ոչ էլ ամեն մէկն իր եղբօրը եւ ասիլ, ճանաչիր Տիրոջը. որովհետեւ ամենն էլ կ'ճանաչեն ինձ նորանց փոքրից-
12 րիցը մինչեւ մեծը։ Որովհետեւ նորանց անօրէնութիւնները ներող կ'լինիմ, եւ Ինորանց մեղքերը եւ նորանց

ԺԱ. ԺԲ. 1.
Լ Գլ. բ. 6. Բ. 15. ԺԲ. 24.
ՀՀԱՄՄ. բ. 34. = Տիմ. բ. 5. Գլ. Բ. 24. = Յովհ. բ. 1.
ՅԳլ. դ. 14.
ՆԵԶԿ. = 20. դ. 10. Գլ. բ. 1.
ՓՂԼ. Ը. 7. ԺԲ. 6, 11. Գլ. Ե. 3. Բ. 7.
ՐՂԼ. ԺԲ. 15.
ՍՀԱՄՄ. բ. 10. Գլ. Բ. 12, 28. Ժ. 12.
ՆԳլ. Ե. 1, 2.
ԷԳլ. բ. 10. Ե. 9.
—ՆԵԶԿ. = 20. Կած. գ. 1. Գլ. = 3. Ժ. 12. ԺԲ. 3. Տես Յաղ. ՀԺ. 1.

ԲԳլ. Բ. 8, 12, 24.
Գ Գլ. Բ. 11.
ԴԳլ. Ե. 1.
ՆԵԶԿ. Ե. 2. Գլ. Բ. 14.
ՂԿած. բ. 17. Գլ. Բ. 23. Ժ. 1.
ՆԵԶ. ԺԲ. 40. ԺԳ. 30. ԼԲ. 8. Քած. բ. 4. Դած. Ե. 14.
ԷԲ Կած. գ. 6, 8, 9. Գլ. Ե. 22.
ԲԳլ. Ե. 11, 18.
ՀԵԶԿԻ. լ. 31—34.
ԻԳլ. Ժ. 16.
ԼՅաղ. բ. 8.
ԽԵս. Ծգ. 13. Յովհ. գ. 45. = Յովհ. բ. 27.
ՅՀԱՄՄ. Ժա. 27. Գլ. Ժ. 17.

անօրէնութիւններն այլ եւս չեմ յիշիլ։
13 Ինչո՞ր ասելով, այն առաջինը հնացրից. եւ այն որ հնանում է եւ ծերանում, մօտ է ապականութեան։

Գլ. Թ

Օրէնքի ծէսերի և արիւնով եղած զոհերի նկարագրութիւնը. Սորանք չեն տար էին Քրիստոսի գոհի և արիւնի արժանաւորութեանը և կատարելութեանը հասնելու։

1 Իրաւ որ առաջի ուխտն էլ ունէր պաշտամունքի իրաւունքը՝ աշխարհական սրբարանը. 2 Որովհետեւ առաջի խորանն այսպէս պատրաստուեցաւ, ինորանում էր աշտանակը եւ սեղանը եւ հացերի նուէրը, սա կոչվում էր սրբութիւն։ 3 Իսկ ներկրորդ վարագուրի ետեւը մի խորան կար որ Սրբութիւն սրբութեանց էր կոչվում. 4 Որ ունէր ոսկէ բուրվառը, եւ ուխտի տապանակը ամէն կողմից ոսկով պատած. որ նորանում կար ոսկէ սափորը մանանայով, եւ Ահարոնի գաւազանը որ ծաղկեց, եւ ուխտի տախտակները։ 5 Եւ նորանից բարձր փառքի քերովբէները որ հովանի էին անում քաւութիւնի վերայ, որոնց համար պէտք չէ հիմա մանրամասն ասել։

6 Եւ այս բաներն այսպէս պատրաստուած լինելով, քահանաները ամէն ժամանակ մտնում էին առաջին խորանը պաշտամունքները կատարելու։ 7 Բայց ներկրորդի մէջ մտնում էր քահանայապետը տարին մէկ անգամ, եւ ոչ առանց արիւնի, որ մատուցանում էր իրան համար եւ ժողովրդի 8 *սխալմունքների համար։ Այսպէս Հոգին նորանով ցոյց էր տալիս, որ հին սրբութիւնների ճանապարհը յայտնուած չէր, քանի որ առաջի խորանը դեռ հաստատ կանգնած էր, 9 Որ օրինակ էր այն յառաջիկայ ժամանակի համար, որ նորանում ընծաներ եւ զոհեր էին մատուցանվում, որ խղճմտանքի համեմատ չէին կարող կատարեալ անել պաշտօն մատուցանողին, 10 Միայն կերակուրներով եւ խմիլիքներով եւ կերպ կերպ լուացմունքներով, եւ մարմնի արդարութիւններով, մինչեւ ուղղութեան ժամանակը թողուած։ 11 Բայց Քրիստոս որ եկաւ, հանդերձեալ բարիքների քահանայապետը, աւելի մեծ եւ կատարեալ ե անձեռագործ խորանովը, այսինքն այն որ այս արարածներիցը 12 չէ, եւ ոչ թէ նոխազների եւ զուարակների արիւնով, այլ նրուն իր արիւնովը մէկ անգամ մտաւ այն սրբատեղին եւ կատարեալ փրկութիւն գտաւ։ 13 Որովհետեւ եթէ ցուլերի եւ նոխազների արիւնը եւ երինջների մոխիրը սրսկելով սրբում էր պղծուածներին մարմնաւոր սրբութիւն տար, 14 Նոյնս համար, էլ ո՛րքան աւելի Քրիստոսի արիւնը, որ յաւիտենական հոգով իր անձն անարատ զոհեց Աստուծուն, ձեր խղճմտանքը կ՛սրբէ այն մեռած գործերից որ կենդանի Աստուծուն պաշտէք։

15 Եւ սորա համար նա նոր ուխտի միջնորդ է, որ երբոր հնացն եղաւ այն առաջի ուխտի ժամանակուան գործած յանցանքների քաւութեան համար, խոստումնէն առնեն յաւիտենական 16 ժառանգութեան կանչուածները։ Որովհետեւ որտեղ որ կտակ կայ, հարկաւոր է որ կտակարարի մահը մէջ մտնէ. 17 Որովհետեւ կտակը մեռելուց յետոյ է հաստատ. որնա երբէք զօրութիւն չ՛ունենայ քանի որ կտակարարը կեն-

---

1 ր Սոր. ե. 17.
— 2 Ել. խե. 8.
3 Ել. խդ. 1։
4 Ել. խդ. 35։ խ. 4։
5 Ել. խե. 31։
6 Ել. խե. 23, 30. Ղև. խդ. 8, 6.
7 Ել. խդ. 31, 33. խ. 3, 31. Ղև. ջ. 19.
8 Ել. խե. 10. խդ. 33։ խ. 3, 31։
9 Ել. ժգ. 33, 34։
10 Սաս. ժբ. 10։
11 Ել. խե. 16, 21։ ղդ. 33։ խ. 10. ր Ղր. ժ. 3. 5. գՍաք. ը. 9, 21։ ր Ա՚Ն. ե. 10.
12 Ել. խե. 19, 22։ Ղև. ժգ. 3. գ Սաք. ը. 6, 7։
13 Սաս. ը. 3։ Դան. ը. 11։
14 Ել. ը. 10. Ղև. ժգ. 3, 11, 15, 35, 34. Հզբ. 28.
15 Գղ. ե. 3. է. 27.
* Ռուս. ապիտութիւնների
16 Ղղ. ժ. 19, 20։
17 Ռուժ. ժգ. 6։
18 Գաղ. գ. 21. Գղ. է. 18, 19։ ժ. 1, 11։
19 Ղև. ժա. 2։ Կող. ը. 16։
20 Սաս. ժբ. 7 եւ 8։

/ Եբեռ. ը. 13։ Կող. ը. 20։ Գղ. է. 16։
2 Գղ. ժ. 1։
3 Գղ. գ. 1։
4 Գղ. ը. 2։
5 Գղ. ժ. 4։
6 Գաղ. է. 28. Եբեռ. ա. 7։ Կող. ա. 14։ = Գեռ. ա. 19։ Ռուս. ա. 3. ե. 9։
7 Ղաք. գ. 9։ Հբ. 36, 39։ Գղ. ժ. 10։
8 Դան. ք. 24։
9 Ղև. ժգ. 14, 16։
10 Սաս. ժբ. 2, 17 եւ 18։
ա. 7։ Ռուս. ա. 3։
11 Հովհ. ա. 4։ = Գեռ. գ. 19։
12 Եբեռ. ե. 3. Տիտ. ը. 14, 32. Գղ. է. 27։
13 Գղ. ա. 3։ ժ. 22։
14 Գղ. գ. 1։
15 Հովհ. ա. 74։ Հովհ. գ. 33, 22։ = Գեռ. գ. 2։
16 = Տիտ. ը. 3։
17 Գղ. է. 22։ ը. 6. ժբ. 24։
18 Հովհ. գ. 25. ե. 6. = Գեռ. գ. 18։
19 Գղ. գ. 1։
20 Գաղ. գ. 13։

18 դանի է ։ Հուսոի եւ առաջինն էլ առանց արիւնի չ՚հաստատուեցաւ ։
19 Վասնզի Մովսէսը երբոր օրէնքի ամեն պատուիրանքները պատմեց ժողովըրդին, Տյուլերի եւ նոխազներուն արիւնն առաւ Էջրի եւ կարմիր բրդի եւ զոպայի հետ, եւ բուն այն գրքի եւ
20 բոլոր ժողովրդի վերայ սրսկեց, եւ ասեց. Ահա այն Հուխտի արիւնն է, որ Աստուած ձեզ հրամայեց պատուիրեց ձեզ ։
21 Եւ Խորանի եւ պաշտամունքի բոլոր անօթներուն վերայ էլ արիւնը նոյնպէս
22 սրսկեց ։ Եւ համարեա թէ ամեն բան արիւնով է սրբվում օրէնքին համեմատ, եւ առանց արիւն թափելու Թողութիւն չէ լինում ։
23 Արդ հարկաւոր էր որ Երկնքումը եղած բաներուն օրինակներն այսպիսի բաներով սրբուին. բայց բուն երկնաւորները նոցանից աւելի պատ-
24 տարագներով ։ Վասնզի Հոչ թէ ձեռագործ սրբատեղերը մտաւ Քրիստոսը որ Եճշմարտի օրինակներն էին, այլ բուն իսկ երկնքի մէջ որ հիմա Աստուծոյ երեսի առաջին երեսի մեզ հա-
25 մար ։ Ոչ թէ որպէս զի շատ անգամ իր անձը պատարագ մատուցանէ ինչպէս Էքահանայապետը, որ ամեն տարի մտնում էր սրբութիւնն
26 օտար արիւնով ։ Ապա թէ ոչ պէտք էր որ աշխարհքի սկզբից յետոյ շատ անգամ չարչարուէր, բայց հիմա Յժամանակների վերջումը Միկ անգամ յայտնուեցաւ, որ մեղքը դէն զցէ իր
27 պատարագով ։ Եւ ինչպէս մարդկանց համար հաստատուած է մեկ անգամ մեռնել եւ Նոցանից յետոյ դատա-
28 տանը. Նոյնպէս էլ Քրիստոսը մեկ անգամ Ըպատարագուեցաւ Շատերի մեղքերը վեր առնելու համար. Եւ երկրորդ անգամն առանց մեղքի կ՚յայտնուի իրան Սպասողներին փրկութեան համար ։

Գլ. Ժ

Օրէնքը գոլը. բարիքների միայն ստուեր ունի, Քրիստոսի մարմնի մէկ անգամ պատարագումը հաստատուեցաւ. բազում պղծից մեղքերը։

1 Որովհետեւ օրէնքը Գալու բարիքների Էստուեր ունենալով, Եւ ոչ թէ այն բաների յատուկ կերպարանքը, ամեն տարի մատուցուած մի եւ նոյն պատարագներովը Էնէր կարող Կատարե-
2 նալ անել մատուցանողներին ։ Ապա թէ ոչ կ՚դադարէին մատուցանելուց, որովհետեւ պաշտօն մատուցանողներն էլ մեղքի խղճմտանք չէին ունենալ՝
3 մէկ անգամ սրբուած լինելով ։ Բայց նոցանցով ամեն տարի մեղքերի յիշա-
4 տակ Եր լինում ։ Վասնզի անկարելի է որ Նոխազների եւ ցուլերի արիւնը
5 մեղքեր վեր առնէ ։ Նորա համար աշխարհք մտնելիս ասում է. Զոհ եւ պատարագ չկամեցար, բայց մի մարմին
6 պատրաստեցիր ինձ համար. Ողջակէզների եւ մեղքի համար զոհերի-
7 Նէրէ չՀաճեցիր ։ Այն ժամանակ ասեցի Թէ Ահա գալիս եմ, գրքի տոմսումը գրուած է ինձ համար քո կամքն ա-
8 նելու, ով Աստուած ։ Վերեւումն ասելով Թէ զոհի եւ պատարագի եւ ողջակէզների եւ մեղքի համար զոհերիՆէրն չկամեցար եւ չհաճեցիր Նոցանից, որոնք օրէնքի համեմատ մատուցան-
9 վում են. Այն ժամանակ ասում է. Ահա գալիս եմ քո կամքն անելու, ով Աստուած, առաջինը դէն է զցում որ
10 երկրորդը հաստատէ ։ Որ այն կամքովը մենք սրբուեցանք մէկ անգամ Էյիսուս Քրիստոսի մարմնի պատարագովը ։
11 Եւ ամեն Քահանայապետ Համեն օր կանգնած պաշտօն է կատարում. եւ նոյն պատարագներն է մատուցանում յաճախ անգամ, որ երբէք չեն կարող
12 մեղքեր վեր առնել ։ Բայց սա մեղքերի համար մեկ պատարագ մատու-

---

ե Եբ. ի գ. 6 Եբ.
զ Եբ. ի գ. 5, 6, 8։ Ղե. Ժգ. 14, 15, 18։
է Ղե. Ժգ. 4, 5, 7, 19, 21, 22։ Ես. Ա. 11։ Մատ. իգ. 28։ Գաղ. գ. 19։
ը Եբ. իբ. 22, 26։ Ղե. ը. 15, 19։ Ժգ. 14—16, 18, 19։
թ Ղե. Ժե. 11։
ժ Գլ. ը. 5։
ի Գլ. գ. 20։
լ Հռ. ը. 3։
խ Հռ. ը. 24։ Գլ. է. 25։ ա Թես. ը. 1։
ծ Հռ. ը. 7։
կ Հռ. ը. 12։ Գլ. է. 27։ Ժ. 10։ ա Պետ. գ. 18։
հ ա Կոր. Ժ. 11։ Գաղ. գ. 4։ Եփես. ա. 10։
ձ Յհ. գ. 19։ Յագ. գ. 10։
ղ Ես. կոր. ե. 10։ Յով. ի. 12, 13։
ճ Հռ. ը. 3։
մ Հռ. ը. 24։ ա Թես. գ. 13։
յ Յհ. ա. 29։ Հռ. ե. 15։
ն Մատ. իգ. 28։ Հռ. ե. 15։ ա Թես. գ. 13։ բ Պետ. գ. 12։
շ Գլ. ը. 11։
ո Կող. ը. 17։ Գլ. ը. 5։ բ. 23։
չ Գլ. ը. 9։
պ Հռ. ի. 14։
ջ Հռ. ե. 21։ Գլ. ը. 7։
ռ Մատ. գ. 10։ ա Պետ. գ. 18։
ս Մատ. իգ. 38։ Հռ. ե. 15։
վ ա Պետ. գ. 21։ ա Թես. գ. 5։
տ Ես. ա. 11։ Երեմ. գ. 20։ Ամովս ե. 21, 22։
ր Թես. Ժե. 19։ Գլ. Ժգ. 12։
ց Գլ. ը. 12։
փ Ռոմայ. գլուխ ե։
ք Թես. իբ. 3։ Գլ. է. 27։
օ Հռ. ե։
և Կող. գ. 1։ Գլ. ա. 3։

ցանելով մչանչինաւորապէս նստեց
43 Աստուծոյ աչ կողմը ։ եւ այսուհետեւ
սպասում է Եմմինչիւ որ իր բոլոր թըշ-
նամիները իր ոտների պատուանդանը
44 դրուին ։ Որովհետեւ մէկ պատարա-
գով յաւիտեան Հկատարեց սրբուող-
ներին ։
45 Բայց Սուրբ Հոգին էլ վկայում է
46 մեզ , այն առաջուց ասելով . Թէ Այս
է այն ուխտը որ կ'դնեմ նորանց հետ
այն օրերից յետոյ , ասում է Տէրը ,
կ'տամ իմ օրէնքները նորանց սրտերի
մէջ , եւ նորանց խորհուրդների վերայ
47 կ'գրեմ նորանց ։ եւ ապա ասում է .
Նորանց մեղքերը եւ նորանց անօրէ-
48 նութիւնները էլ չեմ յիշել ։ Բայց որ
տեղ որ սորանց թողութիւնը կայ ,
այնտեղ էլ մեղքի համար պատարագ
պէտք չէ ։
49 Արդ , եղբարք , Հորովհետեւ համար-
ձակութիւն ունինք Նորբարանը մտնե-
20 լու Յիսուսի արիւնովը , Նորն որ Նո-
րոգեց մեզ համար Նոր եւ կենդանի
ճանապարհ Վարագուրի միջովն , այս-
21 ինքն իր մարմնովը , եւ Մի մեծ քա-
22 հանայ Աստուծոյ տան վերայ . Ա-
ՆԹող մօտենանք Նորան ճշմարիտ սըր-
տով , Հաւատքի լրութեամբ , Դէղ
սրտերը մաքրուած Չար խղճմտանքից ,
եւ Մեր մարմինը լուացուած սուրբ
23 ջրով . Պինդ բռնենք յոյսի դաւանու-
թիւնն անսայթաք . որ Հաւատարիմ
24 է խոստացողը ։ Եւ զգուշանանք իրար
համար՝ դէպի սէր եւ բարի գործեր
25 գրգռելով . Եւ Չթողնենք մեր իրար
հետ ժողովուիլը , ինչպէս ոմանց սո-
վորութիւն է · բայց Նուէր յորդորենք ,
Եւ այնքան աւելի՝ որքան տեսնում
էք որ Հօրը մօտեցած է ։
26 Որովհետեւ Եթէ մենք ճշմարտու-

թեան գիտութիւնն ընդունելուց յետոյ
Ցօժար կամքով մեղք գործենք , այլ
եւս Նորանից յետոյ մեղքերի համար
27 զոհ չէ մնում , Այլ դատաստանի ահաւոր
սպասելը , եւ Հրակի զայրոյթը որ
28 հակառակորդներին կ'լափէ ։ Մէկը ,
որ Մովսէսի օրէնքն անարգում էր ,
առանց ողորմութեան ներկու կամ
29 երեք վկայի Նուէնալ մեռնում էր ։ Նէլ
որքան աւելի , կարծում էք , սաստիկ
պատժի կ'արժանանայ , նա որ Աստու-
ծոյ Որդուն ոտքի տակ կոխեց , եւ
Նուխտի արիւնը պիղծ համարեց որով
նա սրբուեցաւ , եւ Ինորհքի Հոգուն
30 Նախատեց ։ Որովհետեւ գիտենք Նո-
րան որ ասեց . Ինձն է վրէժխնդրու-
թիւնը ես հատուցումը կ'տամ , ասում
է Տէրը . եւ դարձեալ , Դէ Տէրը կը
31 դատէ իր ժողովրդին ։ Ահաբեկելի
բան է կենդանի Աստուծոյ ձեռքն ըն-
կնելը ։
32 Արդ Յիշեցէք առաջին օրերը , որ
դուք Լուսաւորուելուց յետոյ Նշատ
չարչարանքների հիգերին համբե-
33 րեցիք ։ Երբեմն Նախատինքների եւ
նեղութիւնների մէջ Խայտառակուե-
ցաք , եւ երբեմն էլ այնպիսի վիճա-
կում լինողների հետ համանակից ե-
34 ղաք ։ Որովհետեւ Ձիմ կապանքների
հետ էլ չարչարուեցաք , եւ Ձեր առա-
ւուածքների յափշտակութիւնն էլ ու-
րախութիւնով ընդունեցիք · գիտենա-
լով որ Ձեր անձերի համար աւելի
լաւ եւ մնայուն առաւուածք ունէք
35 երկնքումը ։ Ուրեմն դէն մի դցէք Ձեր
վստահութիւնը , Նոր մեծ վարձքի հա-
36 տուցումն ունի ։ Ինորովհետեւ համբե-
րութիւն է պէտք Ձեզ , որ Աստուծոյ
կամքն անելով Խոստումնէքն առնաք ։
37 Որովհետեւ Նմիայն մի քիչ ժամանակ

Ի Սաղ. ժԹ. 1. Գործ. բ. 35. = Գործ. ԺԵ. 23. Գլ. ա. 13. ։ Ձաքար. 1. ։ Երեմ. լա. 33, 34. Գլ. ը. 10, 12. ։ Հաւտ. Ե. 2. Ելից. բ. 18. գ. 12. ։ Գլ. բ. 8, 12. ։ Սաղ. ԺԹ. 9. Ժգ. 6. Գլ. բ. 8. ։ Գլ. բ. 3. ։ Գլ. գ. 14. ։ = Տիտ. գ. 15. ։ Գլ. գ. 10. ։ Ելից. գ. 12. Ցախ. ա. 6. ։ Գլ. բ. 14. ։ Ելից. լգ. 25. Գործ. բ. 38. իր. 10. ։ Գլ. գ. 14. ։ = Գործ. ա. 9. Ժ. 13. = Թես. Ե. 21. բ Թես. գ. 3. Գլ. Ժա. 11. ։ Գործ. բ. 42. Ցուգ. 19. ։ Հաւտ. Գլ. 11. ։ Ելից. գ. 5. բ Պետ. գ. 9, 11, 14. ։ բ Պետ. բ. 20, 21. ։ Թես. Ա. 30. Գլ. գ. 4. ։ Ելից. լգ. 8. Ցախ. ա. 18. գ. 8. բ Թես. ա. 8. Գլ. Ժբ. 29. ։ Գլ. բ. 2. ։ Ելից. լգ. 25. Գործ. բ. 38. իբ. 10. ։ Գլ. գ. 14. ։ = Գործ. ա. 9. Ժ. 13. = Թես. Ե. 21. բ Թես. գ. 3. Գլ. Ժա. 11. ։ Գործ. բ. 42. Ցուգ. 19. ։ Հաւտ. Գլ. 11. ։ Ելից. գ. 5. բ Պետ. գ. 9, 11, 14. ։ բ Պետ. բ. 20, 21. ։ Թես. Ա. 30. Գլ. գ. 4. ։ Ելից. լգ. 8. Ցախ. ա. 18. գ. 8. բ Թես. ա. 8. Գլ. Ժբ. 29. ։ Գլ. բ. 2. ։ Եր Օր. Ժ. 2, 6. Ժբ. 15. Մատ. Ժբ. 16. Ցուքմ. բ. 17. բ Կոր. Ժ. 1. ։ Գլ. բ. 3. Ժբ. 35. ։ = Կոր. Ժա. 23. Գլ. Ժգ. 20. ։ Մատ. Ժբ. 31, 32. Եփես. գ. 20. ։ Եր Օր. լբ. 33. Հաւտ. Ժբ. 19. ։ Եր Օր. լբ. 30. Մատ. Ե. 4. Ցքն. 14. ։ Ղուկ. Ժբ. 5. ։ Գաղ. գ. 4. բ Ցուքմ. 8. ։ Գլ. գ. 4. ։ Ելից. ա. 29, 30. Կաղ. բ. 1. ։ = Կոր. գ. 9. ։ Փիլ. ա. 7. գ. 14. = Թես. բ. 14. ։ Փիլ. ա. 7. բ Տիմ. ա. 16. ։ Մատ. Ե. 12. Գործ. Ե. 41. Ցուքմ. ա. 2. ։ Մատ. գ. 20. Ժբ. 21. Ղուկ. Ժբ. 23. = Տիտ. գ. 19. ։ Մատ. Ե. 12. Ժ. 32. ։ Ղուկ. խա. 19. Գաղ. գ. 9. Գլ. Ժբ. 1. ։ Կաղ. գ. 24. Գլ. բ. 15. = Գաղ. ա. 9. ։ Ղուկ. Ժբ. 8. բ Պետ. գ. 9.

էլ, հեւ նա որ գալու է՝ կ'գայ եւ չի
38 ուշանալ։ Բայց Նարգարը հաւատքից
կ'ապրի. եւ եթէ մէկը ետ քաշուի,
39 իմ անձը նորան չի հաւանիլ։ Իսկ
մենք նա քաշուողներիցը չենք որ
կորչենք. այլ հաւատքիցն ենք որ Ղէ
հոգիները փրկուին։

ԳԼ. ԺԱ

Հաւատքը ինչ է. հաւատքի արդիւնքը պատմութիւնքը
հին նահապետների վերաբերմամբ։

4 Հաւատքն էլ յուսացած բաների հաս-
տատութիւնը՝ եւ չերեւեցող բաների
2 ապացոյցն է։ Որովհետեւ Ենորանով
առաջինները վկայութիւն ընդունեցին։
3 Հաւատքով ենք իմանում, որ Նա-
խարհքները Աստուծոյ խօսքովը հաս-
տատուեցան, որ չերեւողներիցն այս
տեսնուողները եղած են։
4 Հաւատքով Հաբէլը կայէնիցն ա-
ւելի լաւ պատարագ մատուցեց Աս-
տուծուն, որով վկայութիւն ընդու-
նեց թէ արդար է, երբոր Աստուած
Նորա պատարագների վերայ վկայու-
թիւն տուաւ. որ Նորանով Նատակա-
բին հիմա էլ խօսում է թէպէտ եւ
մեռել է։
5 Հաւատքով Ենովքը փոխուեցաւ
որ մահ չտեսնէ. եւ չէր գտնվում,
որովհետեւ Աստուած փոխեց Նորան.
որ իրան փոխուելուցն առաջ վկայ-
ուեցաւ որ հաճելի էր Աստուծուն։
6 Բայց առանց հաւատքի անկարելի է
հաճոյ լինել. որովհետեւ Աստուծուն
մօտեցողը պէտք է հաւատայ, թէ Նա
կայ, եւ թէ իրան խնդրողներին վար-
ձահատոյց կ'լինի։
7 Հաւատքով Ենոյը պատգամ առնե-
լով դեռ չերեւացած բաների համար
եւ երկիւղած լինելով էշինեց տապանը
իր տան փրկութեան համար, որով
աշխարհքիս դատապարտեց. եւ ժա-
ռանգ եղաւ Ենաւատքով լինող արդա-
րութեանը։
8 Հաւատքով Աբրահամը երբոր կան-
չուեցաւ հնազանդ եղաւ դուրս գնա-
լու այն տեղ, որ ժառանգութեան
համար առնուլու էր. եւ դուրս ել-
կաւ գնաց առանց գիտենալու թէ ուր
9 է գնում։ Հաւատքով պանդխտա
եղաւ աւետիքի երկրումն իբր օտարու-
թիւնում. Խորաններում բնակուե-
լով Իսահակի եւ Յակոբի հետ, Նոր նոյն
խոստմունքի ժառանգակիցներն էին։
10 Որովհետեւ սպասում էր Նայն հիմուն-
քով հաստատուած քաղաքին, Նորի
ճարտարապետը եւ արարիչն Աս-
տուած է։
11 Հաւատքով Սառան ինքն էլ սերմն
առնելու զօրութիւն ընդունեց. եւ
հասարժամ հասակի մէջ որդի ծնեց.
որովհետեւ Նհաւատարիմ համարեց
12 խոստացողին։ Նորա համար եւ այն
մէկիցը, Նայն էլ այն մեռած պրծա-
ծիցը՝ չատութեամբ ծնվում էին,
ինչպէս Երկնքի աստղերը եւ ինչպէս
անհամար աւազը ծովի ափի մօտ։
13 Սորանք ամենը մեռան հաւատքի
մէջ. Նառանց խոստմունքները առնալ-
լու, այլ Նհեռուանց տեսնում էին
Նորանց եւ ուրախանում. եւ բարե-
ւում էին եւ Նդաւանում, թէ օտար-
ներ եւ պանդխտաններ են երկրումը։
14 Որովհետեւ այնպիսի բաներ խօսող-
ները Նյայտնի ցոյց են տալիս, որ մի
15 հայրենիք են որնում։ Եւ եթէ այն
էին յիշում որից դուրս եկան, ապա-
քէն ժամանակ ունէին ետ դառնալու։
16 Բայց հիմա աւելի աղնիւին են ցան-
կանում, այսինքն երկնաւորին. եւ
Նորա համար Աստուած ամօթ չէ հա-
մարում՝ Նորանց Աստուածը կոչուե-
լու. որովհետեւ Նմի քաղաք է պատ-
րաստել Նորանց համար։
17 Հաւատքով Աբրահամը Իսահակին

---

4 Ծն. ը. 3։
5 Ծն. ը. 4։ Հովմ. ա. 17։ Գաղ. գ. 11։
Ը.բ Գեն. ը. 20, 21։
6 Ենբ. ժգ. 30, 31։ ա Թես. ե. 9։ բ Թես. ը. 12։
—
7 Հովմ. ը. 24, 25։ բ Կոր. գ. 18։ ե. 7։
8 Հէբ. 39։
9 Ծն. ա. 1։ Ասղ. ιգ. 6։ Ծովմ. ա. 3։ Գլ. ա. 3։ բ Գեն. գ. 3։ Ցայտ. ժ. 6։
ը Ծն. գ. 4։ ա Ծովմ. գ. 17։
Ե Ծն. գ. 10։ Ասա. իգ. 35։ Գլ. ը. 24։
ը Ծն. ե. 23, 24։
Ծն. գ. 13, 22։
ը ա Գեն. գ. 20։
Ի Հովմ. գ. 22։ գ. 13։ Փիլ. գ. 9։
Ծն. Ժը. 1, 4։ Գաղ. ե. 2—4։
Ժ Ծն. Ժը. 8։ Ժգ. 3, 18։ Ժը. 1, 9։
ԺԱ Գլ. գ. 17։
Ի Գլ. Ժը. 22։ Ժգ. 14։
Ծն. գ. 4։ Ցայտ. իա. 3, 10։
Ծն. Ժե. 10։ Ժը. 11, 14։ իա. 3։
Հ Ենա Դաւիկ. ա. 36։
Հովմ. գ. 21։ Գլ. Ժ. 23։
Հովմ. գ. 19։
Ծն. իը. 17։ Հովմ. գ. 18։ Հ Ենբ. 39։
Ենբ. իգ. 27։ Ծովմ. ը. 36։
Ծն. իգ. 4։ Ելկ. գ. — Ենբ. իգ. 15։ Ասղ. ιβ. 12։ Ենբ. 19։ ա Գեն. ա. 17։ բ. 11։
Գլ. Ժգ. 14։
Գլ. գ. 8, 15։ Ասա. իը. 38։ Գաղ. է. 32։
Փիլ. գ. 20։ Գլ. Ժգ. 14։
Ծն. իը. 1, 9։

դարբնէ մասուցրեց երբոր փորձուեցաւ . եւ Ամիածնին մասուցանում էր
18 Նա որ խոստմունքն ընդունել էր , Որասուեցաւ թէ Իսահակով քեզ զա-
19 ւակ կ'կոչուի : Մտածելով թէ Աստուած կարող է մեռելներից էլ յարուցանել . ուստի օրինակի համար էլ ընդունեց նորան :
20 Հաւատքով Իսահակը Յակոբին եւ Եսաւին օրհնեց հանդերձեալ բանների
21 մասին : Հաւատքով Յակոբը մեռնելիս Յովսէփի որդկանց ամեն մէկին օրհնեց , եւ իր գաւազանի ծայրի
22 վերայ երկրպագութիւն արաւ : Հաւատքով Յովսէփը վախճանելիս յիշեց Իսրայէլի որդկանց դուրս գնալու մասին , եւ իր ոսկորների համար հրաման տուաւ :
23 Հաւատքով Մովսէսը երբոր ծնուեցաւ՝ երեք ամիս թաքուն պահուեցաւ իր ծնողքի ձեռովը . վասնզի տեսան թէ մանուկը գեղեցիկ էր , եւ չվախեցին
24 Թագաւորի հրամանիցը : Հաւատքով Մովսէսը երբոր մեծացաւ՝ չկամեցաւ Փարաւոնի աղջկայ որդի կոչուիլ ,
25 Աւելի լաւ համարեց Աստուծոյ ժողովրդի հետ չարչարուիլ , քան թէ միաս ժամանակ մեղքի զուարճութիւնն
26 ունենալ , Աւելի մեծ հարստութիւն համարելով Քրիստոսի նախատինքը եգիպտացիների հարստատ գանձերից . որովհետեւ այդ դրած մտիկ էր տալիս
27 վարձքի հատուցմանը : Հաւատքով Թողեց նա եգիպտոսը չվախենալով Թագաւորի բարկութիւնից . որովհետեւ համբերեց՝ Անտեսանելուն տեսնող պէս : Հաւատքով Զարաւ զատիկը եւ արիւնի սրսկումը . որ առաջինների ներին սատակիչը չմօտենայ նորանց :
29 Հաւատքով Կանցան կարմիր ծովովն ինչպէս ցամաքով . որի փորձն եգիպտացիներն անելիս խեղդուեցան :
30 Հաւատքով Երիքովի պարիսպները վայր ընկան , երբոր եօթն օր նորա չուրջը պտուցին :
31 Հաւատքով Ռահաբ պոռնիկը չկոբառ անհաւատների հետ , Որ լրտեսներին ընդունել էր խաղաղութիւնով :
32 Եւ էլ ինչ ասեմ . որ ժամանակս բաւական չէ որ պատմեմ Գեդէոնի , Բարակի , Սամփսոնի , Յեփթայէի , Դաւիթի եւ Սամուէլի եւ մարգարէների համար ,
33 Որոնք հաւատքով թագաւորութիւնների յաղթեցին , արդարութիւն գործեցին , Խոստմունքներ ստացան , հառիծների բերանները
34 խցկեցին . Սկրակի զօրութիւն անցրին . Նսրի բերանից պրծան . Տկարութիւնից զօրացան . պատերազմի մէջ զօրաւոր եղան . Օտարների բանակներն
35 փախցրին . Կանայք իրանց մեռելներն ընդունեցին յարութիւնից . ուրիշներն էլ խիստ չարչարուեցան ազատութիւնը չընդունելով , որ լաւագոյն
36 յարութեան հասնին . Միւսներն էլ նախատինքների եւ ծեծերի , կապանք-
37 ների եւ բանտի փորձը առան . Քարկոծուեցան , սղոցուեցան , փորձանքի մէջ ընկան , սրով սպանուած մեռան . Ոչխարի մորթերով եւ այծի կաշիներով դան եկան . կարօտութիւն քաշելով , նեղուած , չարչարուած .
38 Որ աշխարհը նորանց արժանի չէր . անապատներում մոլորուեցան եւ սարերում եւ այրերում եւ Երկրի խոռոչներում :
39 Եւ սորանք ամենը հաւատքով վկայութիւն առան , բայց խոստմունքը
40 չընդունեցին . Որովհետեւ Աստուած մեզ համար աւելի լաւ բան նախապատրաստեց , որ նորանք առանց մեզ չկատարուին :

է Ծն. ր. 21, 22, Ծն. խ. 12, Հռ. դ. 17, 19, 21, Հեբ. ի. 27, 39, Ծն. խր. 8, 16, 20, ը Ծն. խե. 31, ց Ծն. խ. 24, 25, 26, Ել. Ժ. 19, Նե. ր. 2, Դտր. ե. 20, թ Ել. ա. 10, 23, ժ Ել. ր. 10, 11, ի Ռադ. ի. 10, ժ Ել. Ժ. 12, ի Ել. ժ. 38, ի Ես ժ. 28, 29, Ժր. 37, Ժ. 17, 18, ի Ելհ. 13, ի Ել. Ժր. 21 եւն, ի Ել. Ժ. 21, 39, ի Ծն. գ. 20, ի Ծն. գ. 23, Ծն. ր. 23, ի Ծն. ր. 1, Դտ. գ. 11, Դտ. գ. 6, Դտ. Ժր. 21, Դտ. Ժ. 1, Դտ. Ժ. 1, 2, Ժր. 7, Ես Թագ. Ժ. 1, 13, Ժե. 45, ի Թագ. ա. 20, Ժր. 20, Ել Թագ. ե. 11 եւն, Դտ. Ժ. 3, 8, ա Թագ. Ժե. 34, 35, Դտ. գ. 22, Դտ. գ. 35, ա Թագ. ր. 1, գ Թագ. Ժր. 3, գ Թագ. գ. 10, զ Թագ. ի. 7 եւն, Ծր խր. 10, Ռադ. գ. 9, Դտ. Ծե. 7, 8, ա Թագ. Ժ. 13 եւն, Ժե. 51, 52, բ Թագ. ր. 1 եւն, գ Թագ. Ժե. 22, գ Թագ. գ. 35, Ներ. խր. 23, Ես Թագ. ի. 11 եւն, Դտ. Ժ. 3, 8, ա Թագ. Ժե. 34, 35, Դտ. գ. 22, Դտ. գ. 35, ա Թագ. ր. 1, գ Թագ. Ժր. 3, գ Թագ. գ. 10, զ Թագ. ի. 7 եւն, Ծր խր. 10, Ռադ. գ. 9, Դտ. Ծե. 7, 8, ա Թագ. Ժե

ԳԼ. ԺԲ

Ցոյցը հաստատ հաւատոյ, համերաշխութիւն և առաքելասիրութիւն ունենալու. Նոր ուխտի գերազանցութիւնը Քրիստոս։

1 Ասոր համար մենք էլ որ վկաներով այսքան *բազմութիւն ունինք մեզ շրջապատած, դէն գցենք ամէն ծանրութիւն, եւ դիւրաւ պաշարող մեղքը. եւ Հանգերութեամբ վազենք մեր առջեւը դրած մրցարկէզի ընթացքը.
2 մտիկ անենք հաւատքի զօրագլուխին եւ կատարողին՝ Յիսուսին, որ իր առջեւը դրուած Հաճութեան փոխանակ խաչը յանձն առաւ, եւ ամօթին արհամարհելով Աստուծոյ աթոռոյ աջ կողմը նստեց։
3 Մանաւանդ մտածեցէք նորա վերայ, որ իրան դէմ Հեղ այսպիսի հակառակութիւն քաշից մեղաւորներուն, Հոր դուք ձեր անձերովը չյոգնիք Թուլացած։
4 Ձեզ Հակառակին մինչեւ արիւն Թափելը չէք պատերազմելով հակառակ չէք կացած մեղքին. 5 եւ մոռցաք այն մխիթարութիւնն որ ձեզ հետ ինչպէս որդիների հետ խօսում է. Իմ որդեակ, մի անարդիր Տիրոջ խրատը. եւ ոչ էլ վհատուիր, նորանից յանդիմանուած ժամանակդ։
6 Որովհետեւ Տէրը իրան սիրածին խրատում է. Նա ծեծում է ամէն 7 որդի որ ընդունում է։ Հեթէ խրատին համբերէք, Աստուած ձեզ հետ ինչպէս որդկանց հետ կ'վարուի. որովհետեւ ո՞ր որդին է որ հայրը նորան չէ խրատում։ Բայց եթէ առանց խրատի էք, Հորին ամէնը մասնակից եղան, ուրեմն խորթ էք եւ ոչ որդիք։
9 Նաեւ մենք մեր մարմնաւոր հայրերը խրատող ունենալով Հարգանքը ամաչում էինք. Էլ՞ որ առաւել եւս պիտի հնազանդինք հոգիների Հօրը, եւ ապրենք։ 10 Որովհետեւ սորանք մի քիչ ժամանակ իրանց հաճոյ երեւեցածի պէս խրատում էին, բայց նա՝ օգտի համար, որ Հնորա սրբութիւնն ընդունենք։ 11 Եւ ամէն խրատ հէնց նոյն ժամանակին ուրախութիւն չէ երեւում, այլ տրտմութիւն. Բայց յետոյ նորանով վարժուածներին արդար խաղաղութեան պտուղ է վճարում։
12 Հնորա համար հասուսատեցէք թուլացած ձեռները, եւ ակարացած ծունկը, 13 կերը, եւ Հձեր ոտների համար ուղիղ ճանապարհներ չինեցէք, որ կաղը չը պղորուի, Հայլ մանաւանդ բժշկուի։
14 Հետեւեցէք խաղաղութեան ամէնի հետ եւ սրբութեան, Հոր առանց նորան ոչ ով Տիրոջը չի տեսնիլ. 15 Զգոյշ կացէք, որ Հմէկը յետ մնացող չլինի Աստուծոյ շնորհքից. Հոր մի դառն արմատ վեր չբուսանէ եւ նեղութիւն տայ, եւ նորանով շատերը պղծուին։
16 Հոր չլինի մէկը պոռնիկ եւ պիղծ ինչպէս Եսաւը, որ մի *կերակուրի համար իր անդրանկութիւնը ծախեց։
17 Հորովհետեւ դիտէք որ թէեւ յետոյ կամեցաւ օրհնութիւնը ժառանգել, բայց մերժուեցաւ. Հորովհետեւ ապաշխարութեան տեղի չգտաւ, թէեւ արտասուքով խնդրեց նորան։
18 Որովհետեւ դուք չէք մօտեցել Հշօշափելի սարին, որ կրակով վառուած էր եւ այն մէգին եւ խաւարին եւ 19 մրրկին. Եւ փողի հնչումին եւ խօսքերի ձայնին, *որից հրաժարուեցան լսողները, որ խօսքը չշարունակուի 20 նորանց։ Վասնզի չէին դիմանում այն հրամանին. *Եթէ մի անասուն էլ մօտենայ սարին՝ քարկոծուի կամ նետով սպանուի։ 21 Եւ այնպէս ահաւոր էր տեսիլքն, որ Մովսէսն ասում էր, 22 Բայց Հարիուրում եմ եւ դողում։ Հայլ մօտեցել էք Սիօն սարին, եւ Հկենդանի Աստուծոյ քաղաքին, երկնաւոր

* Ուռ. ածկ
ա Կոր. գ. 6։ ա Պետ. բ. 1։ բ Հռոմ. ժբ. 13։ Գղ. ժ. 36։ գ ա Կոր. ը. 24։ Փիլ. գ. 13, 14։ դ Մատ. ԺԶ. 1։ Գղ. ա. 3, 13. ը. 1։ ա Պետ. գ. 22։ ե Հռոմ. գ. 26։ Փիլ. բ. 8 եւ ծն. ա Պետ. ա. 11։ զ Մատ. ժ. 21, 35։ Ռաքէմ. 20։ է Գոգ. գ. 9։ ը ա Կոր. ժ. 13. Գղ. ժ. 32—34։ թ Ռաք. ե. 17։ Ուռհ. գ. 11։ ժ Մատ. գգ. 12։ ԺԶ. 75։ Ուռհ. գ. 13։ Ռաք. ա. 13։ Յայտ. գ. 19։ ի ը Որ. ը. 3։ բ Թագ. է. 14։ Ուռհ. ժգ. 24։ ԺԲ. 18. ԺԳ. 13։ լ Մատ. ՀԳ. 14։ ա Պետ. ե. 9։ խ Թագ. ժ. 22. ԺԲ. 16։ Ռաք ԺԸ. 10։ Ժող. ԺԸ. 7։ Եսթ. ե. 3։ Ե. 10։ Զաք. ԺԸ. 1։ ծ Դէն. ժա. 41։ ԺԲ. 2։ ա Պետ. ա. 15, 16։ կ Ռաք. գ. 18։ Ուռհ. գ. 3, 4։ Ես. լԹ. 3։ յ Ուռհ. գ. 20, 27։ ղ Գոգ. գ. 1։ ճ Մատ. ԺԳ. 14։ Հռոմ. ԺԲ. 18. Ժգ. 10։ բ Տիմ. բ. 23։ Մատ. ե. 8։ բ Կոր. ի. 1։ Եփես. ե. 5։ յբ Կոր. գ. 1։ Գաղ. ե. 4։ նր Որ. ԺԲ. 16։ Գղ. գ. 12։ ղ Եփես. ե. 3. Կող. գ. 5։ ա Թես. գ. 3։ ոն. ԺՀ. 33։ ղ Ռաք. ԺԲ. 34, 36, 38։ Գղ. ջ. 6։ Հբ. ԺԲ. 12, 18, 19։ ի. 13։ բ Որ. գ. 11։ ե. 22։ Հռոմ. գ. 14։ ը. 15։ բ Տիմ. ա. 7։ Եբ. ի. 13։ բ Որ. ե. 5, 23։ ԺԸ. 10։ Եբ. ԺԲ. 13։ Հբ. ԺԲ. 10։ Կող. գ. 20։ Յայտ. գ. 12։ ի. 3, 10։ ը Փիլ. գ. 20։

երուսաղէմին , եւ ²բիւրաւոր հրեշ-
23 տակներին , եւ ³երկնաբումը գրուած
Հանդրանիկների հանդէսին եւ եկեղե-
ցուն , եւ ⁴ամենի դատաւոր Աստուա-
ծուն , եւ ⁵կատարեալ արդարների հո-
24 գիներին . եւ Նոր կտակարանի մի-
ջնորդ Յիսուսին . եւ ⁶այն արիւնի
սրսկմանը որ աւելի լաւ է խօսում քան
25 Հաբէլի արիւնը : Զգոյշ կացէք որ չ'մերժէք նորան
որ խօսեց . Որովհետեւ եթէ չ'կարա-
ցան պրծնել երկրիս վերայ պատա-
ժամ տուողին մերժողները , որքա՛ն
աւելի ապա մենք եթէ երկնքից խօ-
26 սողին մերժենք : ⁷Որի ձայնն այն ժա-
մանակ երկիրը շարժեց . եւ հիմա
խոստացել է եւ ասում է թէ Մի՛ ան-
գամ եւս կ'շարժեմ , ոչ միայն եր-
27 կիրը բայց երկինքն էլ : Բայց այն
Մի՛ անգամը ցոյց է տալիս Նոր շար-
ժուող բաներն իբրեւ եղածներ պիտի
փոխուին , որ հաստատ մնան չ'շար-
28 ժուողները : Ուստի անշարժ թագա-
ւորութիւն ընդունած լինելով , պինդ
բռնենք այն շնորհքը որով պաշտում
ենք հաճութեամբ Աստուծուն , ահով
29 եւ երկիւղածութեամբ : ⁸Որովհետեւ
մեր Աստուածը փճացնող կրակ է :

ԳԼ· ԺԳ

Զանազան յորդորանքներ քրիստոնէական կեանքի եւ մաքուր վարքագրութեան մասին :

1 -Եղբայրսիրութիւնը հաստատ մնայ .
2 ²Հիւրասիրութիւնը մի մոռանաք . Որ
նորանով ոմանք առանց գիտենալու
3 հրեշտակներ ընդունեցին : ³Յիշեցէք
կապեալներին որպէս թէ դուք էլ նո-
րանց հետ կապուածներ . և՝ չարչա-
րուողներին որպէս թէ դուք էլ մարմ-
4 նով լինողներ էք : ⁴Ամուսնութիւնը
ամեն կողմանէ պատուական է եւ ան-
կողինը սուրբ . Բայց շնացողներին եւ
պոռնիկներին Աստուած կ'դատէ :
5 ⁵Աչքդ առանց արծաթասիրութեան լի-
նի . Բաւական համարեցէք այն որ ձեռ-
ներումդ ունիք . որովհետեւ ինքն ասեց ,
թէ ⁶Չեմ թողիլ քեզ եւ երբեմն չեմ դիլ
6 Այնպէս որ համարձակ ենք ասելու .
⁷Տէրն է իմ օգնականը , եւ ես չեմ վա-
7 խենալ , ինչ կ'անէ ինձ մարդը : ⁸Յիշե-
ցէք ձեր առաջնորդներին որ Աստուծոյ
բանը խօսեցին ձեզ . Նայեցէք նորանց
վարմունքի վախճանին եւ նման եղէք
8 Նոցա՛նց հաւատքին : ⁹Յիսուս Քրիստո-
սը նոյն է երէկ եւ այսօր եւ յաւիտե-
ան :
9 Եկեքայ կեքայ եւ օտար ուսմունք-
ներով մի տատանուիք . որովհետեւ
լաւ է որ սիրտը շնորհքով հաստատ-
ուի Ոչ թէ կերակուրներով , որոն-
ցով ոչինչ օգուտ չ'ունեցան նորանք
10 որ այնպէս գնացին : ¹Մենք ունինք
սեղան , որից ուտելու իշխանութիւն
չ'ունին խորանի պաշտամունքին ծա-
11 ռայողները . ²Որովհետեւ այն անա-
սունների արիւնը , որ քահանայապե-
տի ձեռովը սրբարանի մէջ է տարվում
մեղքի համար , նորանց մարմիններն
12 այրվում են բանակից դուրս : Նորա
համար Յիսուս էլ որպէսզի բուն իր
արիւնովը ժողովրդին սրբէ , դռնան
13 դրսի կողմումը չարչարուեցաւ : Ու-
րեմն եկէք դուրսը գնանք
նորա մօտ , եւ Նորա նախատինքը
14 մեզ վերայ առնենք : ³Որովհետեւ այս-
տեղ հաստատ մնացող քաղաք չ'ու-
նինք . այլ հանդերձեալն ենք որոնում :
15 ⁴Ուստի նորա ձեռովն ամեն ժամանակ

ար Ծն. ղ. 3. Մաթ. կը. 17. Ծն. գ. 14.
¹Գաղ. ժ. 20. Փիլ. գ. 3. Յով. ժգ. 8.
²Եբ. գ. 22. Ծն. ա. 18. Յով. ժգ. 4.
³Մտ. ժը. 28. Մաթ. ցգ. 3.
⁴Փիլ. գ. 12. Գլ. Ժա. 40.
⁵Գլ. բ. 6. Բ. 15.
— Ծն. ա. 2.
⁶Մտ. գ. 10. Գլ. Ժա. 4.
⁷Գլ. բ. 2. 3. գ. 17. Ժ. 28. 29.
Գնդ. ԺԲ. 18.
⁸Ածգ. բ. 6.
⁹Մաղ. Եր. 26. Մաթ. իգ. 35.
բ Գծն. գ. 10. Յով. իս. 1.
¹Ն Եբ. իգ. 17. բ Ող. գ. 24. Բ. 3. Մաթ. Ե. 3. ցէ. 3.
Ես. ին. 13. բ Բծն. ա. 9. Գլ. Ե. 27.
—
²Հռովմ. ԺԲ. 10. ա Բծն. գ. 9. ա Գծն. ա. 22. բ. 17. գ. 5. դ. 5. բ Գծն. ա. 7. ա Ածգ. գ. 11 Ածն. գ. 7. 20. 21.
³Մաթ. իե. 36. Հռովմ. ԺԲ. 13. ա Տիմ. գ. 3. ա Գծն. գ. 9.
⁴Սն. ԺԸ. 3. ԺԲ. 2.
դ Մաթ. իե. 36. Հռովմ. ԺԲ. 15. ա Կոր. ԺԲ. 20. Կող. գ. 18. ա Գծն. գ. 8.
⁵Սն. բ. 22.
ա Կոր. գ. 9. Գաղ. Ե. 19. 21. Եփես. Ե. 3. Կող. գ. 5. 6. Յայտ. իգ. 15.
⁶Մաթ. գ. 35. 34. Փիլ. գ. 11. 13. ա Տիմ. գ. 6. 8.
ե Սն. իգ. 15. բ Ող. լա. 6. 7. Ծն. ա. 3. ա Սն. իգ. 20. Սաղ. լե. 25.
զ Սաղ. իե. 1. Ծգ. 4. 11. 12. ԺԸ. 6.
է Սաղ. իե. 36. Հռովմ. ԺԲ. 19. ա Կոր. ԺԲ. 20. Կող. գ. 18. ա Գծն. գ. 8.
⁷Սն. բ. 22.
ա Կոր. գ. 9. Գաղ. Ե. 19. 21. Եփես. Ե. 3. Կող. գ. 5. 6. Յայտ. իգ. 15.
⁸Մաթ. գ. 35. 34. Փիլ. գ. 11. 13. ա Տիմ. գ. 6. 8.
ը Սն. իգ. 15. բ Ող. լա. 6. 7. Ծն. ա. 3. ա Սն. իգ. 20. Սաղ. լե. 25.
թ Սաղ. իե. 1. Ծգ. 4. 11. 12. ԺԸ. 6.
ժ Մաթ. իե. 36. Հռովմ. ԺԲ. 15. ա Կոր. ԺԲ. 20. Կող. գ. 18. ա Գծն. գ. 8.
ի Սն. բ. 22.
ա Կոր. գ. 9. Գաղ. Ե. 19. 21. Եփես. Ե. 3. Կող. գ. 5. 6. Յայտ. իգ. 15.
ա Մաթ. գ. 35. 34. Փիլ. գ. 11. 13. ա Տիմ. գ. 6. 8.
ե Սն. իգ. 15. բ Ող. լա. 6. 7. Ծն. ա. 3. ա Սն. իգ. 20. Սաղ. լե. 25.
զ Սաղ. իե. 1. Ծգ. 4. 11. 12. ԺԸ. 6.
է Ածգ. ը. 18. Գլ. ա. 12. Յայտ. ա. 4.
ը Եփես. գ. 14. Ե. 6. Կող. ը. 4. 5. ա Ածգ. գ. 1.
թ Հռովմ. Ժգ. 17. Կող. ը. 16. ա Տիմ. գ. 3.
ժ Հռովմ. Ժգ. 17. Կող. ը. 16. ա Տիմ. գ. 3.
ի Կոր. բ. 13. Ե. 16.
ա Հռովմ. ԺԲ. 14. Ղե. գ. 11. 12. 21. գ. 30. բ. 11. Ժգ. 27. Թես. ԺԲ. 3.
ե Ածգ. ԺԲ. 17. 18. Գաղ. ե. 17.
ը Գլ. Ժա. 26. ա Գծն. գ. 14.
թ Մարկ. բ. 10. Փիլ. գ. 20. Գլ. Ժա. 10. 16. Ծը. 22.
ժ Եփես. Ե. 20. ա Գծն. ը. 5.

Աստուծոյն ²օրհնութեան պատարագ մատուցանենք · այսինքն նորա անունը դաւանող ³շրթունքներուն պտուղ ։
16 Եւ ⁴բարերարութիւնը եւ հաղորդակցելը մի մոռնանաք · ⁵որ այնպիսի պատարագներուն հաւանութիւն է Աստուած ։
17 ⁶Անկանջ դրէք ձեր առաջնորդներուն , եւ հնազանդեցէք · ⁷որ նոքանք հսկում են ձեր հոգիներուն համար որպէս թէ հաշիւ պիտի տան որ ուրախութեամբ նոյն անհն այն եւ ոչ թէ հառաչելով · ⁸որ դա ձեզ օգուտ չէ ։ 18 Աղօթք արէք մեզ համար , որովհետեւ համոզուած ենք որ ⁹բարի խղճմտանք ունինք կամենալով ամեն բանի մէջ բարուք
19 վարուիլ ։ Եւ առաւել եւս աղաչում եմ ¹⁰որ այս անէք , որ չուտով դառնամ ձեզ մօտ ։
20 ¹¹Եւ խաղաղութեան Աստուածը ¹²որ մեռելներից վեր հանեց ¹³ոչխարների մեծ հովիւն ¹⁴յաւիտենական ուխտի
21 արիւնովը՝ մեր Տէր Յիսուսին , ¹⁵Հաստատէ ձեզ ամեն բարի գործի մէջ նորա կամքն անելու , եւ գործէ ¹⁶ձեզանում ինչ որ հաճոյ է նորա առաջին Յիսուս Քրիստոսի ձեռովը · ¹⁷որին յէ փառք յաւիտեանս յաւիտենից ։ Ամէն ։
22 Աղաչում եմ ձեզ , եղբարք , համբերութեամբ տարէք այս մխիթարութեան խօսքը · ¹⁸եւ քիչ էլ գրեցի ձեզ ։
23 Իմացէք թէ եղբայր ¹⁹Տիմոթէոսը արձակուած է · եթէ նա չուտով գայ՝
24 նորա հետ կ'տեսնեմ ձեզ ։ ²⁰Բարեւ տուէք ձեր բոլոր առաջնորդներին , եւ բոլոր սուրբերին , բարեւ են տալիս ձեզ նորանք որ Իտալիայի կողմերից
25 են ։ ²¹Շնորհքը ձեր ամենի հետ յէ ։ Ամէն ։

ՅԱԿՈԲՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ

ԹՈՒՂԹ

ԳԼՈՒԽ Ա

Նշանաբաներ, ապրիլ, փորձութիւն, Աստուծոյ խոստիւ և մարդոյ կրնկիր։

1 ²²Յակոբոս ²³Աստուծոյ եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսի ծառայ · ²⁴տասնեւերկու ցեղերիդ ²⁵որ ցրուած էք , ողջոյն ։
2 ²⁶Ուրախութիւն համարեցէք , եղբարքս , ²⁷երբոր կերպ կերպ
3 փորձանքների մէջ ընկնիք · ²⁸Գիտենալով որ ձեր հաւատքի փորձառութիւնը
4 համբերութիւն է գործում ։ Իսկ համբերութիւնը թող կատարեալ գործ ունենայ · որ կատարեալ եւ ամրողջ լինիք , եւ ոչ մի բանի պակասութիւն չունենաք ։
5 ²⁹Բայց եթէ մէկը ձեզանից իմաստութեան պակասութիւն ունի ³⁰թող խնդրէ Աստուածանից , որ ամենին տալիս է առատութեամբ եւ չէ նա-
6 խատում , եւ ³¹կ'տրուի նորան ։ Միայն

---

¹Ղեւ. ե. 12։ Ապ. ե. 14, 23։ կթ. 30, 31։ կէ. 22։ ՅԺգ. 17։
²Գործ. գ. 2։
³Հռովմ. ժբ. 13։
⁴ըր Կոր. Ը. 12։ Փիլ. գ. 18։ Գ՚. գ. 10։
⁵Փիլ. ը. 29։ ա Թես. ե. 12, ա Տիմ. ե. 17։ Հբր. 7։
⁶Եբեկ. գ. 17։ իգ. 3, 7։ Գործ. ի. 28, 28։
⁷Հռովմ. ժե. 30։ Եբեռ. գ. 19։ Կող. գ. 3։ ա Թես. ե. 25։ բ Թես. գ. 1։
⁸Գործ. իգ. 1։ իգ. 16։ բ Կոր. ա. 12։
⁹Փիլիմ. 21։
¹⁰Հռովմ. ժե. 33։ ա Թես. ե. 23։
¹¹Գործ. բ. 24, 32։ Հռովմ. գ. 21։ ը. 11։ ա Կոր. գ. 14։ ժե. 15։ բ Կոր. գ. 14։ Գաղ. ա. 1։ Կող. բ. 12։ ա Թես. ա. 10։ ա Պետ. 21։
¹²Ես. խ. 11։ Եբեկ. իգ. 23։ կբ. 24։ Յովէլ. բ. 11, 14։ ա Պետ. բ. 25։ ե. 4։
¹³Հագ. բ. 11։ Դ՚. ժ. 29։ ը Թես. բ. 16։ ա Պետ ե. 10։
¹⁴Փիլ. բ. 13։
¹⁵Գաղ. ա. 1։ բ Տիմ. գ. 18։ Յայտ. ա. 6։
¹⁶ա Պետ. ե. 12։
¹⁷ա Թես. գ. 2։
¹⁸Հբր. 7, 17։
¹⁹Տիտ. գ. 15։
—
²⁰Գործ. ժբ. 17, ժե. 13։ Գաղ. ա. 19։ բ. 9։ Յուդ. 1։
²¹Ցաք. ա. 1։
²²Գործ. իգ. 7։
²³Բ՚ Պետ. ա. 1։
²⁴Գործ. բ. 5։ ը. 1։ ա Պետ. ա. 1։
²⁵Մատ. ե. 12։ Գործ. ե. 41։ Եբբ. ժ. 34։ ա Պետ. գ. 13, 14։
²⁶ա Պետ. ա. 6։
²⁷Հռովմ. ե. 3։
²⁸Ա՚ Թագ. գ. 9, 11, 12։ Առակ. բ. 3։
²⁹Մատ. ե. 7։ իա. 22։ Մարկ. ժա. 24։ Ղուկ. ժա. 9։ Յովհ. ժգ. 13։ ժե. 7։ ժգ. 23։
³⁰Եբեռ. իթ. 12։ ա Յովհ. ե. 14, 15։
³¹Մատ. ժա. 24։ ա Տիմ. բ. 24։

Քէ Թող հաւատքով խնդրէ առանց երկմտելու , որովհետեւ երկմտողը նման է ծովի հողմակոծուած եւ տա-
7 տանուած ալիքին : Այն մարդը Թող չ'կարծէ , որ Տէրիցը մի բան կ'առնէ :
8 Երկմիտ մարդը անհաստատ է իր բո-
լոր ճանապարհներուն :
9 Թող խոնարհ եղբայրը պարծենայ
10 իր բարձրութիւնովը : Եւ հարուստն իր խոնարհութիւնովը . որովհետեւ
11 Խոտի ծաղկի նման կ'անցնի : Վասն-
զի արեգակը ծագեց իր սաստիկ տա-
քութիւնովը եւ խոտը չորացրեց , եւ նորա ծաղիկը թափուեցաւ , եւ նորա երեսի գեղեցկութիւնը կորաւ . այն-
պէս էլ հարուստն իր ճանապարհնե-
րուն կ'թառամի :
12 Երանելի է այն մարդը որ համբերում է փորձութեան . վասնզի երբ փորձու-
ելով ընտիր դառնայ կեանքի պսակը կ'առնէ , հասն որ Տէրը խոստացաւ իրան
13 սիրողներին : Ոչ ոք , որ փորձութեան մէջ է , չ'ասէ Քէ Աստուածմանից եմ փորձվում . որովհետեւ Աստուած չար բաներով չէ փորձվում . ինքն էլ ոչ
14 մէկին չէ փորձում . Բայց ամեն մէկը փորձվում է բուն իր ցանկութիւնից
15 հրապուրուած եւ խաբուած : Ապա այ-
նուհետեւ որ ցանկութիւնը յղացած է՝ ծնվում է մեղք . եւ մեղքն էլ երբոր
16 կատարվում է՝ մահ կ'ծնի : Մի խաբ-
17 ուիք իմ սիրելի եղբարք . Ամեն բարի տուրք , եւ ամեն կատարեալ պարգեւ վերեւիցն է իջնում լոյսի Հօրիցը . Որի մէջ բնաւ փոփոխում կամ դարձուած-
18 քի շուք չ'կայ : Նա կամենալով ծնեց մեզ ճշմարտութեան խօսքով , Որ մենք նորա արարածների երախայրի
19 լինենք : Ուստի , իմ սիրելի եղբայրներ , Թող ամեն մարդ չուտ լինի լսելու համար , Եւ դանդ խօսելու
20 համար , Որովհետեւ մարդի բարկութիւնն Աստուծոյ արդարութիւնը չէ գործում :
21 Ապա համար ամեն աղտեղութիւն եւ չարութեան առատութիւնը դէն դցեցէք , եւ խոնարհութիւնով ընդու-
նեցէք յեր մէջ սերմուած խօսքը , Որ կարող է ձեր հոգիները ապրեցնել :
22 Բայց խօսքը անող եղէք , եւ ոչ միայն լսողներ՝ ձեր անձերը խաբելով :
23 Վասնզի եթէ մէկը միայն խօսքի լսող է եւ ոչ անող , նա նման է այն մար-
դին որ պղտցած մարկ է տալիս իր
24 իսկական երեսին հայելու մէջ . Որով-
հետեւ նայելով տեսաւ իրան եւ անց-
ցաւ , եւ չուտով մոռացաւ Թէ ինչ-
25 պէս էր : Բայց նա որ ազատութեան կատարեալ օրէնքի մէջ նայը դցած մարկ տուաւ եւ նորանում կացաւ , նա մոռացուկ լսող չ'եղաւ այլ գործ կատարող . Նա իր անելովը երանելի
26 է : Եթէ ձեզանից մէկը կարծում է Թէ կրօնասէր է եւ իր լեզուն չ'սանձա-
հարէ , այլ իր սիրտը խաբէ , այնպիսի մարդի կրօնասիրութիւնը զուր է .
27 Մաքուր եւ անարատ կրօնասիրութիւնն Աստուծոյ եւ Հօր առաջին սա է , Որ որբերին եւ այրիներին այցելել նո-
րանց նեղութեան մէջ , եւ իր անձն աշխարհից անարատ պահել :

Գլ· Բ

Արգելք դնել ազգասիրները և դէմ հարուստները: Աստուած դերները հաւասար բան ինքնան մեռած է:

1 Եղբարքս , Մի զուգէ այսաուս-
Քեամբ ունենաք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի հաւատքը , Որ փառքի
2 Տէրն է : Եթէ մի մարդ մտնէ ձեր ժո-
ղովարանը , որ ոսկի մատանի եւ պայ-
ծառ հագուստ ունենայ , եւ մի աղ-
քատ էլ մտնէ այնտեղ կեղտոտ հա-

ե Գլ· գ· 8·
ը Որ Ժգ· 2· Առ· լէ· 2· գ· 8· 6· Երբ· 11· Հգ· 13· Նա-
խ· 6· = Կոր· ե· 31· Գլ· գ· 14· = Գաղ· ա· 21· = Ժողմ· բ· 17
թ Որ ե· 17· Ածախ· գ· 11· 12· Երբ· Ժբ· 5· Յայտ· գ· 19·
ժ = Կոր· Բ· 25· բ Տիմ· գ· 8· Գլ· բ· 5· = Գաղ· ե· 4· Յայտ· բ· 10·
ի Մատ· Ժ· 22· ԺԲ· 29· 30· Գլ· բ· 5·
ձ Որ Ժե· 35· Մատ· ե· 14· ղ Հռոմ· գ· 21· 22·
ճ Յովհ· գ· 27· = Կոր· գ· 7· Յհայտ· Ժգ· 10· = Փոխ· Ժե· 22· Մատ· գ· 6· Հռոմ· Ժա· 29·
յ Յովհ· ա· 13· գ· 3· = Կոր· գ· 13· = Գաղ· ա· 23·
ն Եփես· ա· 12·
շ Երեմ· բ· 3· Յայտ· Ժգ· 4·
= Ժողմ· ե· 1·
չ Ածախ· Ժ· 19· Ժե· 27· Ժողմ· ե· 2·
պ Ածախ· Ժգ· 17· Ժգ· 22·
ջ Ժողմ· ե· 9·
ռ Կաղ· գ· 6· = Գաղ· ե· 1·
= Կոր· Ժգ· 26· Հռոմ· ա· 16· = Կոր· Ժե· 3· Եփես· ա· 13· Տիտ· բ· 11· Երբ· բ· 3· = Գաղ· ա· 9·
վ Մատ· ե· 21· Ածախ· գ· 46· Ժա· 28· Հռոմ· բ· 13· = Ժողմ· գ· 7·
տ Հռոմ· գ· 47 Եբ· Տիտ Գլ· ե· 14 Եբ·
ր Գլ· բ· 12·
ց Կոր· գ· 18·
ւ Ժողմ· Ժգ· 17·

= Մատ· լգ· 13· ԼԲ· 1· = Գաղ· գ· 10·
փ Ես· ա· 16· 17· Ժբ· 6· 7· Մատ· ԼԹ· 36·
+ Հռոմ· Ժբ· 2· Գլ· գ· 4· = Ժողմ· ե· 18·

—

= Գաղ· ԺԲ· 13· բ Ար· ա· 17· Ժգ· 19· Ածախ· Ժգ· 22· Ես· 21· Մատ· Ես· 16· Հռոմ· 9· Ժողմ· 16·
Ք Ես· գ· 8·

3 գուստով, եւ մարիկ տաք Նորան որ պայծառ հագուստ ունի, եւ ասէք Նորան. Դու այստեղ նստիր պատիւով, եւ աղքատին ասէք թէ դու այդտեղ կանգնիր. կամ թէ ես նստիր
4 այստեղ պատուանդանիս մօտ. Եւ խղճմտանք չէ՞ք անում ձեզանում, եւ չեղա՞ք չար խորհուրդների դատաւոր-
5 ներ։ Լսեցէք, սիրելի եղբարքս, Չէ՞ որ Աստուած ընտրեց այս աշխարհի աղքատներին, Որ հարուստ են հաւատքով, եւ ժառանգներ այն արքայութեանը որ Նստուած խոստացաւ
6 իրան սիրողներին։ Բայց դուք անպատուեցիք աղքատին. չէ՞ որ հարուստներն են ձեզ հարստահարում եւ Նորանք են ձեզ դատաստան քաշում։
7 Չէ՞ որ Նորանք են հայհոյում այն բարի անունը որ ձեզ վերայ կանչուած
8 է։ Արդ եթէ թագաւորական օրէնքը կատարէք գրուածին համեմատ Ըն՝ Սիրիր քո ընկերին քո անձի պէս, 9 լաւ էք անում։ Բայց եթէ աչառութիւն էք անում, մեղք էք անում՝ յանդիմանուած օրէնքից ինչպէս օրի-
10 նազանցներ։ Վասն զի ով որ բոլոր օրէնքը պահէ եւ մէկումը մեղանչէ, Համարն օրէնքին եղաւ պարտական։
11 Որովհետեւ այն Չնչութիւն մի անիր ասողը ասեց էլ, Մի սպաններ, իսկ եթէ չնչութիւն չանես բայց սպանես,
12 եղար օրինազանց։ Այնպէս խօսեցէք եւ այնպէս արէք, Որպէս թէ ազատութեան օրէնքով էք դատուելու։
13 Որովհետեւ անողորմ դատաստան պիտի լինի ողորմութիւն չանողի վերայ. եւ Ողորմութիւնը պարծենում է դատաստանի դէմ։
14 Ինչ է օգուտը, եղբարքս, եթէ մէկն ասէ թէ հաւատք ունի եւ գործ չունենայ. Մի՞թէ հաւատքը կարող է
15 ապրեցնել Նորան. Հեթէ մի եղբայր կամ քոյր մերկ լինին կամ օրուայ
16 կերակրին կարօտ. Եւ ձեզանից մէկն ասէ Նորանց. Գնացէք խաղաղութեամբ, տաքացէք եւ կշտացէք. եւ մարմնի պէտք եղածը չտաք Նորանց,
17 օգուտն ինչ կ՚լինի։ Այսպէս էլ հաւատքը, եթէ գործ չունենայ, ըստ
18 ինքեան մեռած է։ Բայց մէկը կ՚ասէ թէ Դու հաւատք ունիս, եւ ես գործ ունիմ. ցոյց տուր ինձ քո հաւատքը *գործերից, եւ Ես էլ ցոյց կ՚տամ քեզ իմ հաւատքն իմ գործերիցը։
19 Դու հաւատում ես թէ մէկ է Աստուած, լաւ ես անում. դեւերն էլ են
20 հաւատում եւ սարսափում են։ Բայց կամենա՞ս ես գիտենալ, ով զարտակ մարդ, որ հաւատքն առանց գործերի
21 մեռած է։ Մեր հայր Աբրահամը չէ՞ որ գործերով արդարացաւ Իր որդի Իսահակին պատարագ անելով սեղանի
22 վերայ։ Տեսնո՞ւմ ես որ հաւատքը Նորա գործերի հետ միասին գործեց. եւ այն գործերովը հաւատքը կատարեաց
23 եալ եղաւ. Եւ կատարուեցաւ Գրքի Խօսքը որ ասում է. Եւ Աբրահամը հաւատաց Աստուծուն եւ արդարութիւն համարուեցաւ Նորա համար. եւ Աստուծոյ բարեկամ կոչուեցաւ։
24 Արդ տեսնո՞ւմ էք որ մարդ գործերով է արդարանում, եւ ոչ միայն հա-
25 ւատքով։ Նոյնպէս էլ Խահաբ պոռնիկը. չէ՞ որ գործերով արդարացաւ, երբոր լրտեսներին իրան մօտ առաւ եւ ուրիշ ճանապարհով արձակեց։
26 Որովհետեւ ինչպէս որ մարմինն առանց հոգու մեռած է, այնպէս եւ հաւատքն առանց գործերի մեռած է։

Գլ. Գ

Խրատն զգուշալ գործիք և բարիք և չարի համար։ Վնասից եկած խմաստութիւն և երկրաւոր խմաստութիւն։

1 Եղայր վարդապետներ մի լինիք, եղ-

ե Ծն. ի. 49. = Կոր. ա. 26, 28.
զ Ղեւ. ժբ. 21. = Ել. գ. 18. Ցայս բ. 9.
է Ել. ի. 6. = Թագ. բ. 30. Ես. ի. 17. Մատ. ե. 3. Ղուկ. ը. 30. Ժբ. 32. = Կոր. բ. 9. ը Ել. գ. 8. Դեւ. ա. 12.
Ա = Կոր. ժա. 23.
ի Գոր. ժգ. 50. ԺԷ. 6. Ժբ. 12. Դեւ. ե. 6.
ժ Ղեւ. ԺԲ. 18. Մատ. իբ. 39. Հռոմ. ժգ. 8, 9. Գաղ. ե. 14. գ. 3.
ժա Հմ. 1.
ժբ Ծն. իե. 20. Մատ. ե. 19. Գաղ. գ. 10.
ժդ Ել. ի. 13, 14. Դեւ. ա. 35.
ժե Գոր իբ. 6 եւն. Եւսեբ. իա. 33. Մատ. գ. 15. Ժբ. 35. իե. 41, 42.
ժզ Ծն. գ. 17, 18.
ժէ Մատ. ե. 20. Դեւ. ա. 23.
ԺԸ Ծն. Գոր բա. 19, 20. Ղուկ. գ. 11.
ի Ծն. գ. 18.
* Ոնանք՝ առանց գործերի
ի Դեւ. գ. 13.
ի Մատ. բ. 29. Մարբ. ա. 24. ե. 7. Ղուկ. գ. 34. Գոր. Ժգ. 17. ԺԲ. 23.
ի Ծն. իբ. 9, 13.
ի Գոր. Ժա. 17.
ի Ծն. Ժե. 6. Հռոմ. գ. 3. Գաղ. գ. 6.
ի Մ՚Ել. ի. 7. Նա. իա. 8.
ի Ես. բ. 1. Գոր. Ժա. 31.
—
ի Մատ. իգ. 8, 10. Հռոմ. բ. 20, 21. = Գաղ. ե. 3.

բարքս . Գիտենալով որ մեծ դատաս-
2 տան պիտի ընդունիք ։ Որովհետեւ
չատ բաներով մեղանչում ենք ա-
մենեսեան . Եթէ մէկը խօսքով չէ մե-
ղանչում Նա կատարեալ մարդ է , որ
կարող է իր բոլոր մարմինը սանձա-
3 հարել ։ Տես , Ձիերի բերանը սանձ
ենք դնում , որ նորանք հնազանդեն
մեզ , եւ նորանց բոլոր մարմինը կա-
4 ռավարում ենք ։ Ահա նաւերն էլ ,
որ այնչափ մեծ են եւ սաստիկ քա-
միներից քշվում են , մի փոքր ղեկով
կառավարվում են որ կողմն որ ղե-
5 կավարն միտքը կամենայ ։ Այնպէս
էլ լեզուն մի փոքր անդամ է , Բայց մեծ
մեծ բաներ է խօսում . տես , մի փոքր
6 կրակը ո՛րքան բան է վառում ։ Լե-
զուն էլ կրակ է՝ այդ անիրաւութեան
աշխարհքը . այսպէս է լեզուն դրուած
մեր անդամների մէջ , Որ նա բոլոր
մարմինն ապականում է եւ կրակով
վառում է մեր գոյութեան անիւը ,
եւ ինքը բորբոքուած է դժոխքից ։
7 Որովհետեւ գազանների , եւ թռչուն-
ների , եւ սողունների , եւ ծովում
լինողների բոլոր բնութիւնը նուաճ-
ուած է եւ նուաճվում է մարդկային
8 բնութիւնից ։ Բայց մարդկանց լեզուն
ոչ ոք կարող չէ նուաճել , մի ան-
դուլար չար է՝ լցուած մահաբեր թոյ-
9 նով ։ Նորանով օրհնում ենք Աստ-
ուած եւ Հայրը , եւ նորանով անի-
ծում ենք մարդկանց , Որ Աստուծոյ
10 նմանութիւնովը ստեղծուած են ։ Մի
եւնոյն բերանից դուրս են գալիս օրհ-
նութիւն եւ անէծք . պէտք չէ , եղ-
11 բարքս , որ սա այսպէս լինի ։ Մի՞թէ
մի աղբիւր նոյն ակնից քաղցր եւ
12 դառն ջուր կ՚բղխէ ։ Մի՞թէ կարելի է ,
եղբարքս , որ թզենին ձիթապտուղ
բերէ , կամ որթը թուզ . այնպէս էլ
աղի աղբիւրը չէ կարող քաղցր ջուր
13 հանել ։ Ո՞վ է ձեզանում իմաստուն
եւ խելացի , թող իր բարի վարքովը
ցոյց տայ իր գործերը հիմաստութեան
14 հնազանդութիւնով ։ Իսկ եթէ դառն նա-
խանձ եւ հակառակութիւն ունիք ձեր
սրտերումը , Մի պարծենաք եւ սուտ
15 մի ասէք ճշմարտութեան դէմ ։ Այս
իմաստութիւնը վերեւից իջած չէ , այլ
երկրաւոր , չնչաւոր եւ դիւական ։
16 Որովհետեւ ուր որ նախանձ եւ կռիւ
կայ , այնտեղ անկարգութիւն եւ ամեն
17 չար բաներ կան ։ Իսկ վերին իմաս-
տութիւնը նախ եւ առաջ սուրբ է ,
եւ յետոյ խաղաղարար , հեզ , հլու ,
ողորմութիւնով եւ բարի պտուղներ-
բով լիքը , անկողմնապահ , Անկեղծ ։
18 Եւ արդարութեան պտուղը խաղա-
ղութիւնով է սերմվում նորանց հա-
մար որ խաղաղութիւն են անում ։

Գլ. Դ

Զգաք է հակառակիչ ցանկութիւններէ և կռիւներէ, և չվճռակիչ աշխարհային գործերէ յաղթութեանը. այս կենացը անասդ է։

1 Որտեղից են պատերազմունքներ եւ
կռիւներ ձեր միջումը . չէ՞ որ այս-
տեղից է , Յիշեալ ցանկութիւններիցը
՝որ պատերազմում են ձեր անդամնե-
2 րումը ։ Ցանկանում էք եւ չունիք .
սպանում էք եւ նախանձում էք եւ
չէք կարողանում հասնել . պատերազ-
մում էք՝ կռւում էք , բայց չունիք ,
3 որովհետեւ չէք խնդրում ։ Խնդրում
էք եւ չէք առնում , Որովհետեւ չար
կերպով էք խնդրում , որ ձեր ցան-
4 կութիւններումը վատնէք ։ Շնացող-
ներ , չգիտէք Որ աշխարհքիս սէրը
Թշնամութիւն է Աստուծոյ դէմ . Հարդ
ով որ կարողանայ աշխարհքի բարե-
կամ լինել , իր անձն Աստուծոյ թշնա-
5 մի կ՚անէ , Կամ թէ կարծում էք Սուրբ
Գիրքը պարա՞պ տեղն է ասում , Հնա-
խանձով փափաքում է հոգին որ բը-
6 նակուած է մեզանում . Բայց աւելի
չնորհք է տալիս . Նորա համար ասում

բ Ղեւտ. գ. 37.
դ Ք Թագ. բ. 46. ը Մն. գ. 26. Առաք. ի. 9. Յակ. ե. 20. ա Ցաղմ. ա. 8.
զ Ասաղ. ղգ. 13. Գլ. ա. 20. ա Գեա. գ. 10.
ե Ասաղ. ժբ. 37.
է Ասաղ. լբ. 9.
ը Առաք. ժբ. 18. Ժե. 3.
թ Ասաղ. ժբ. 3. Հգ. 8, 9.
ժ Առաք. ժգ. 27.
ի Ասաղ. ժե. 11, 18—20. Ասաղ. ե. 15, 20, 23.
լ Ցն. ա. 29.
խ Ասաղ. ժե. 3.
ծ Ցն. ա. 20. ե. 1. բ. 6.
կ Գաղ. գ. 4.
հ Գլ. բ. 18.
ձ Գլ. ա. 21.
ղ Հաւմբ. ժգ. 13.
ճ Հաւմբ. բ. 17, 23.
մ Գլ. ա. 17. Փիլ. գ. 19.

յ ա Կոր. գ. 3. Գաղ. ե. 20.
ն ա Կոր. բ. 6, 7.
շ Հաւմբ. ժբ. 9. ա Գեա. ա. 22. բ. 1. ա Ցաղմ. գ. 18.
ո Առաք. ժա. 18. Ովս. ժ. 12. Ասաղ. ե. 9. Փիլ. ա. 11. Երբ. ժբ. 11.
պ Հաւմբ. է. 23. Գաղ. ե. 17. ա Գեա. բ. 11.
ռ Ցոբ իե. 9. լե. 13. Ասաղ. ժբ. 41. Առաք. ա. 25. Եսա. ա. 15. Երեմ. ժա. 11. Միք գ. 4. Զաք. է. 13.
ս Ասաղ. կդ. 18. ա Ցաղմ. գ. 23. է. 14.
տ Ասաղ. հգ. 27.
ր Ցաղմ. ը. 16.
ց Ցաղմ. ժե. 19. ժբ. 14. Գաղ. ա. 10.
ւ Գեա. Մն. գ. 5. ը. 21. Թուա. ժա. 29. Առաք. իա. 10.

է . 5Աստուած ամբարտաւաններին հակառակ է կենդում , բայց խոնարհներին չնորհք է տալիս ։ Արդ հնազանդեցէք Աստուծոյն , Եհակառակ կացէք սատանային , եւ նա կ'փախչի ձեզ-
8 նից ։ Մօտեցէք Աստուծոյն , եւ նա կ'մօտենայ ձեզ ։ Սրբեցէք ձեր ձեռքերը , ով մեղաւորներ , եւ Ձեր սրտե-
9 րը մաքրեցէք , Եով երկմիտներ ։ Տանապեցէք եւ սուգ արէք եւ լացէք . ձեր ծիծաղը թող սուգ դառնայ , եւ ձեր ուրախութիւնը՝ տրտմութիւն ։
10 Խոնարհեցէք Տիրոջ առաջին , եւ նա կ'բարձրացնէ ձեզ ։
11 Հիրար մի բամբասէք , եղբարք . իր եղբօրը բամբասողը Եկամ իր եղբօրը դատողը օրէնքն է բամբասում եւ օրէնքն է դատում . արդ՝ եթէ օրէնքը դատում ես , էլ օրէնքի կատարող չես
12 այլ դատաւոր ։ Մէկն է օրէնսդիրը [եւ դատաւորը] Նոր կարող է փրկել եւ կորցնել . Դու ո՞վ ես որ ուրիշին դատում ես ։
13 5Ահա , ով դուք , որ ասում էք , Թէ Այսօր եւ էգուց գնանք այսինչ քաղաքը , եւ այնտեղ մի տարի կենենք
14 եւ վաճառենք եւ չահենք . Դուք որ չգիտէք էգուցվայ օրը . Ինչպիսի՞ է ձեր կեանքը . որ Եմի չողի է , որ մի քիչ ժամանակ երեւում է եւ յետոյ աներեւութանում . փոխանակ որ պէտք էր ասէիք , Նեթէ Տէրը կամենայ եւ ապրենք , այս բանը կամ
16 այն բանը կ'անենք ։ Բայց հիմա պարծենում էք ձեր ամբարտաւանութիւնում . Եամէն այդպիսի պարծանքը
17 չարութիւն է ։ 5Արդ ով որ բարին գիտենայ եւ չանէ , նորա համար մեղք է ։

Գլ . Ե

Անդամ հարուստներ . Պետք է համբերութիւն , անկեղծութիւն , աղօթք , եւ մեր մտքերն իրար խոստովանել .

1 -Ա՛ղէ հիմա , ով հարուստներ , լացէք եւ ողբ արէք Ձեր թշուառութիւնների վերայ , որ պիտի գան ձեզ վերայ ։
2 Ձեր հարստութիւնը փտել է , եւ Եձեր հանդերձները ցեցի կերակուր եղան .
3 Ձեր ոսկին եւ արծաթը ժանգոտած , Նորանց ժանգը վկայ կլինի ձեզ դէմ , եւ ձեր մսերը կ'ուտէ Եկրակի նման . դուք գանձեր դիզեցիք յետին օրերու-
4 մը ։ 5Ահա այն մշակների վարձքը որ ձեր արտերը հնձել են , եւ որ դուք զրկել էք . աղաղակում է , Եւ հնձողների աղաղակները հասան զօրու-
5 թեանց Տիրոջ ականջը ։ Երկրի վերայ փափուկ ապրեցիք եւ զբօսացիք . ձեր սրտերը դիրացրիք Ինչպէս մորթուելու
6 օրուայ համար ։ Դատապարտեցիք , սպանեցիք արդարին , նա հակառակ չէ կենդում ։
7 Արդ , եղբարքս , երկայնամիտ եղէք մինչեւ Տիրոջ գալուստը . ահա մշակը երկայնամիտ եղած սպասում է երկրի պատուական պտղին , Եմինչեւ որ ա-
8 ռաջի եւ վերջի անձրեւն առնէ ։ Երկայնամիտ եղէք դուք էլ , հաստատեցէք ձեր սրտերը . որ Տիրոջ գալուս-
9 տը մօտացել է ։ Եմի հառաչէք իրար դէմ , եղբարք , որ չդատուիք . Ահա Դատաւորը դուռն առաջին կանգնած է ։
10 Եղբարք , չարչարանքի եւ երկայնմտութեան օրինակ առէք մարգարէներին , որ Տիրոջ անունով խօսեցին ։
11 5Ահա համբերողներին երանի ենք տալիս . Ձեզի համբերութիւնը լսել էք , եւ Տիրոջ Նպատ հասէք տեսաք . Որ Տէրը բազմագութ է եւ ողորմած ։

ե Ցոր իր· 23։ Ես· ծը· 6։ Ռահ· գ· 34։ իՔ· 23։ Մատ· իգ· 12։ Ղուկ· ա· 52։ Ժգ· 11։ Ժը· 14։ = Գնա· ե· 3։
Բ Եբեր· գ· 27։ գ· 11։ = Գնա· ե· 9։
ժը Ա՛Ն· ԺԱ· 3։
Բ Ցնա· ա· 16։
է = Գնա· ա· 22։ = Ցովէլ· գ· 3։
Ը Գ· ա· 8։
Թ Մատ· ե· 4։
Ժ Ցոր իր 29։ Մատ· իգ· 12։ Ղուկ· Ժգ· 11։ Ժը· 14։ = Գնա· ե· 6։
ԺԱ Եբեր· գ· 31։ = Գնա· ր· 1։
Ժ Մատ· ի· 1։ Ղուկ· գ· 37։ Յովհ· ր· 1։ = Կոր· գ· 5։
ԺԳ Մատ· ֆ· 28։
ԺԴ Յովհ· Ժգ· 4, 13։
ԺԵ Ռահ· իե· 1։ Ղուկ· Ժր· 19 Եվեր։
ԺԶ Ցոր է· 7։ Ես· ծր· 3։ Գլ· ա· 10։ = Գնա· ա· 24։ = Ցովէլ· ր· 17։
ԺԷ Դատ· Ժր· 31։ = Կոր· գ· 19։ Ժգ· 7։ Եբր· գ· 3։
ԺԸ = Կոր· ե· 9։
ԺԹ Ղուկ· Ժր· 47։ Ցովէլ· ր· 41։ Ժե· 22։ Յովհ· ա· 20, 21, 22։ ր· 17, 19։
Ի = Ռահ· Ժա· 28։ Ղուկ· գ· 24։ = Տիմ· գ· 9։
ԻԲ Ցոր Ժգ· 28։ Մատ· գ· 20։ Գլ· ր· 2։
ԻԳ Յովհ· ր· 5։
ԻԴ Ես· ԺՐ· 13։ Ցոր իգ· 10, 11։ Սբեմ· իր· 13։ Մատ· գ· 5։
ԻԵ Ցոր իգ· 15։
ԻԶ Ցոր իա· 13։ Ամով· գ· 1, 4։ Ղուկ· Ժգ· 19, 35։ = Տիմ· ե· 6։
ԻԷ Ես· ր· 6։
ԻԸ Ցբ Ցբ· Ժա· 14։ Սբեմ· ե· 14։ Ցովէլ· գ· 23։ Զաք· ժ· 1։
ԻԹ Գլ· գ· 5։ Սբր· Ժ· 21, 37։ = Գնա· գ· 7։
Ի Գլ· գ· 11։
ԻՄատ· իգ· 33։ = Կոր· գ· 5։
ԻԱ Մատ· ե· 12։ Սբր· Ժա· 36։
ԻԲ Մատ· գգ· 13։ Մատ· ե· 10, 11։ Ժ· 22։
ԻԳ Ցոր = 21, 23։ ր· 10։
ԻԴ Ցոր իր· 10 Եվեր։
ԻԵ Ես· Ժգ· 18։ Ցատ· ծգ·

42 եւ ամէն բանից առաջ, եղբարք, մի երդուիք, ոչ երկնքով, ոչ երկրով եւ ոչ էլ մի ուրիշ երդումով, այլ թող լինի ձեր այո՝ այո եւ ոչը՝ ոչ, որ դատապարտանի տակ չ'ընկնիք։
43 Եթէ ձեզանից մէկը նեղութիւն է քաշում, թող աղօթք անէ. եթէ մէկին ուրախանում է, թող սաղմոս
44 ասէ։ Եթէ ձեզանից մէկը հիւանդ է, թող եկեղեցու երէցներին կանչէ, որ նորա վերայ աղօթք անեն, նորան
45 իւղով օծեն Տիրոջ անունով. Եւ հաւատքով աղօթքը կ'փրկէ այն հիւանդին, եւ Տէրը վեր կ'կացնէ նորան. եւ եթէ մեղք գործած լինի, կ'թող-
46 ուի նորան։ Իրար խոստովանեցէք ձեր յանցանքները, եւ իրար վերայ աղօթք արէք, որ բժշկուիք. շատ զօրաւոր է արդարի աղօթքը ներգոր-
17 ծելով։ Եղիան մարդ էր մեզ պէս կրքի ենթակայ. եւ չ'ցանկանալով աղօթք արաւ որ անձրեւ չ'գայ, եւ անձրեւ չ'եկաւ երկրի վերայ երեք
18 տարի եւ վեց ամիս։ Նա եւ դարձեալ աղօթք արաւ, եւ երկինքն անձրեւ տուաւ, եւ երկիրն իր պտուղը բուսեցրեց։
19 Եղբարք, եթէ ձեզանից մէկը մոլորուի ճշմարտութեան ճանապարհից, եւ մէկը դարձնէ նորան, թող գիտենայ,
20 թէ մեղաւորին իր մոլորութեան ճանապարհիցը դարձնողը, նմի հոգի կ'փրկէ մահից եւ մեղքերի չատութիւնը կ'ծածկէ։

ՊԵՏՐՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ

ԳԼՈՒԽ Ա

Կենդանի յոյսով վերսին ծնունդ, հաւատքի փորձառութիւնը։

1 Պետրոս Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ, ընտրուած օտարականներիդ Պոնտոսի, Գաղատիայի եւ Կապադովկիայի եւ Ասիայի եւ
2 Բիւթանիայի երկնէրդ. ի Հօր Աստուծոյ կանխագիտութեան պէս, ի Հոգու սրբութիւնովը, հնազանդութեան եւ Յիսուս Քրիստոսի Արիւնին սրսկելու համար. Շնորհք եւ խաղաղութիւն չատանայ ձեզ վերէ։
3 Օրհնեալ է Աստուած եւ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հայրը, որ իր առատ ողորմութեան համեմատ մեզ վերսին ծնեց դէպի կենդանի յոյսը, Յիսուս Քրիստոսի մեռելներից յա-
4 րութիւն առնելովը, դէպի այն անեղծ եւ անարատ եւ չ'թառամող ժառանգութիւնը, որ երկինքումը պահ-
5 ուած է ձեզ համար. Որ Աստուծոյ զօրութեամբը պահպանուում էք հաւատքով դէպի պատրաստուած փրկութիւնը, որ յայտնուելու էր յետին
6 ժամանակումը։ Որ նորանով կ'ուրախանաք, թէեւ հիմա՝ ինչպէս որ հարկը պահանջում է՝ մի քիչ տրտմած էք կերպ կերպ փորձանքների
7 մէջ, որ ձեր հաւատքի փորձառու-

---

3 Պետ. ա. 31 եւ ել.
4 Եփես. ա. 19. Կող. գ. 10. 1 Պետ. գ. 13. Ժգ. 18.
5 Ես. լդ. 24. Պետ. բ. 2. 1 Տես. ե. 17. Թես. ա. 3. ե Օր. ի. 18—20. Ես. ժ. 12. = Թագ. ժբ. 18. գ Թագ. ժգ. 6. դ Թագ. գ. 33. ժբ. 15, 20. ե. 3, 4 եւ 5. Սաղ. ժ. 17. ղդ. 18. Ճեփ. 18. Ռաֆ. ԽԶ. 29. Իզ. 9. Յովէլ. բ. 31. = Յովէլ. գ. 33.
6 Կոր. ժգ. 14.
է Թագ. ժէ. 1.
ը Ղեւտ. գ. 33.
թ Թագ. ժբ. 42, 45. Պետ. ժբ. 13.
ժ Հովհ. ա. 14. = Կոր. բ. 23. = Տիմ. գ. 16. = Եսայ. ժ. 11. = Գաղ. դ. 8.

—

= Եփես. ա. 4. Գլ. բ. 9.
բ Յովէլ. է. 31. Գոր. բ. 5, 9, 10, Յովհ. ա. 1.
ե Հովհ. բ. 29. ժա. 2. դր Թես. բ. 13.
է Հովհ. ա. 7. բ Գաղ. ա. 2. Յուդ. 2.
ը Կոր. ա. 3. Եփես. ա. 3.
թ Տիտ. գ. 5.
ժ Յովէլ. ե. 14. = Կոր. բ. 23. = Տիմ. գ. 16.
ժա Եսայ. ժ. 11. = Գաղ. գ. 8.

ժբ Կոր. ժե. 20. = Թես. գ. 13. Գլ. գ. 21.
ժգ Կղ. ե. 4.
ժդ Կող. ա. 5. բ Տիմ. գ. 8.
ժե Յովհ. ժ. 28, 29. ժե. 11, 12, 15. Յուդ. 1.
ժզ Յուդ. ե. 13. Հովհ. ժբ. 12. բ Կոր. գ. 10. Գլ. գ. 13.
ժէ Կոր. գ. 17. Գլ. ե. 10.
ժը Յովհ. ա. 2.
ի Յովհ. ա. 3, 13. Գլ. գ. 12.

Քրիստոս աւելի պատուական գտնուի քան կորսեան ոսկին, որ կրակով է փորձուում, դպովութեան պատիւ եւ փառք համար Յիսուս Քրիստոսի 8յայտնութիւնում. որին չտեսած սիրում էք. որ նորան հաւատացիք թէեւ հիմա չէք տեսնում, եւ ուրախ էք անպատմելի եւ փառաւոր խնդու- 9թիւնով, ընդունելով որպէս հոգիների փրկու- 10թիւնը. որ այն փրկութեան համար որոնեցին եւ քննեցին մարգարէները, որ մարգարէանում էին այն շնորհքի համար որ լինելու էր ձեզանում, 11քննելով թէ որ եւ ինչպիսի ժամանակի համար էր դուշակում Քրիստոսի Հոգին որ նորանումն էր, նախաձուց վկայելով Քրիստոսի չարչարանքները եւ նորանից յետոյ լինելու փառքը. 12որոնց յայտնուեցաւ, որ ոչ թէ իրանց անձերին, այլ մեզ էին մատակարարում այն բաները, որ հիմա պատմուեցան ձեզ նորանց ձեռնից, որ աւետարանեցին ձեզ Սուրբ Հոգով որ երկնքիցն ուղարկուեցաւ. որի մէջ հրեշտակները ցանկանում են տեսնելով թափանցել.

13 Ընդրա համար ձեր մտքի մէջքը գօտեպնդած, եւ զարթնացած, կատարեալ յուսացէք այն շնորհքին որ հասնում է ձեզ Յիսուս Քրիստոսի 14յայտնութիւնում, Հնազանդ որդիկանց պէս, չձեւանանալով այն ձեր տգիտութեան ժամանակ առաջի ցան- 15կութիւններին. Այլ ձեզ կանչող Սուրբին պէս, դուք էլ սուրբ եղէք 16ձեր բոլոր վարքերում. Որովհետեւ գրուած է, Սուրբ եղէք, որ ես 17 սուրբ եմ. Եւ եթէ Հայր էք կանչում նորան, որ առանց աչառութեան դատաստան է անում ամեն մէկի գործին պէս, դապա ձեր պանդխտութեան ժամանակը վախով վարուեցէք. 18 Գիտենալով որ ոչ թէ ապականացու արծաթով կամ ոսկով փրկուեցաք ձեր հայրենաւանդ ունայն վարմունքից. Այլ Քրիստոսի պատուական արիւնովը, Ինչպէս դ անբիծ եւ անա- 20 րատ գառի. Որ առաջուց ճանաչուած էր աշխարհի սկզբից առաջ, երայց ժամանակների վերջումն երեւեցաւ ձեզ համար, Ձեզ նորանով այն Աստուծուն հաւատացողներիդ, որ նորան մեռելներից յարուցրեց, եւ փառք նորան տուաւ, որ ձեր հաւատքը եւ յոյսն Աստուծոյ վերայ 22լինի. Սուրբ Հոգուն միջոցով ձեր հոգիները սրբելով ճշմարտութեան հնազանդութեամբ, անկեղծ եղբայրասիրութեան համար, մաքուր սրտով իրար 23 ջերմ սիրեցէք. Վերստին ծնուած լինելով ոչ թէ ապականութեան սերմից այլ անապական՝ բերդից. Աստուծոյ կենդանի եւ յաւիտենական խօսքովը. 24 Որովհետեւ ամեն մարմին խոտ պէս է, եւ մարդի ամեն փառքը խոտի ծաղկի պէս. խոտը չորացաւ եւ նորա 25 ծաղիկը թափուեցաւ. Իսկ Տիրոջ խօսքը մնում է յաւիտեան. Եւ սա այն խօսքն է, որ ձեզ աւետարանուեցաւ.

Գլ. Բ

Վերստին ծնուածների, հոգեւորների, ծառաների պարտականութիւնները.

1 Ա[ր]դ դէն դնելով ամեն չարութիւնը

չՍար իգ. 10. Սաղ. կգ. 10. Առակ. ժէ. 3. Ես. խգ. 10. Զաք. ժգ. 9. = Կոր. գ. 13.
4 Հառմ. ր. 7, 10. = Կոր. գ. 9. ր Թես. ա. 7—12.
5 = Յովհ. գ. 20.
6 Յովհ. ի. 29. ր Կոր. ե. 7. Եբր. ժ. 1, 27.
7 Հառմ. գ. 22.
8 Ես. խթ. 10. Դան. ր. 44. Ածխ. ր. 7. Զաք. գ. 13. Մատ. ժգ. 17. Ղուկ. ժ. 24. ր Գես. ա. 19—21.
9 Գլ. գ. 18. ր Գես. ա. 21.
10 Սաղ. խր. 6. Ես. ծգ. 3. Ածխ. Դան. ք. 26. Ղուկ. իգ. 25, 26, 44, 46. Յովհ. ժր. 41. Գոր. իգ. 32, 33. Դան. ք. 24. ժր. 9, 13.
ե Եբր. ժ. 13, 39, 40.
11 Գոր. ր. 4.
12 Ես. ին. 20. Դան. ր. 13. ժր. 5, 6. Եփես. գ. 10.
13 Ղուկ. ժր. 35. Եփես. գ. 14. Գուկ. ին. 34. Հառմ. ժգ. 13. = Ածխ. ե. 6, 8. Գլ. գ. 7. ե. 8.
14 Ղուկ. ժ. 30. = Կոր. ա. 7. ր Թես. ա. 7.
15 Գոր. ժե. 30. = Ածխ. գ. 8. = Հառմ. ժր. 2. Գլ. գ. 2.
16 Ղուկ. ա. 74, 75. ր Կոր. ե. 1. = Ածխ. գ. 3, 4, 7. Եբր. ժր. 14. ր Գես. գ. 11. Ղե. ժա. 44. ՀԲ. 2. ր. 7.
17 Ր Օր. ժ. 17. Գոր. ժ. 34. Հառմ. ր. 11.
18 Կոր. ե. 1. Փիլ. ր. 18. Եբր. ժր. 28.
19 Կոր. ե. 8. Եբր. ժ. 12. Գլ. ր. 11.
20 = Կոր. գ. 20. է. 23.
21 Ղեկեմ. ի. 18. Գլ. գ. 3.
22 Գոր. ի. 28. Եփես. ա. 7. Եբր. Ի. 12. Յայտ. ե. 9.
23 Նկ. ժր. 3. Ես. ծգ. 7. Յովհ. ա. 29, 30. = Կոր. ե. 7.
24 Հառմ. գ. 25. ժգ. 23, 28. Եփես. գ. 9, 11. Կող. ա. 26. ր Տիմ. ա. 9, 10. Տիտ. ա. 2, 3. Յայտ. ժգ. 8.
25 Գոր. գ. 4. Ես. ա. = Եբր. ա. 10. Եբր. ա. 3. Ի. 26.
26 Գոր. ր. 24.
27 Ես. ին. 18. Գոր. ր. 33. Մատ. խր. 42. գ. 13. Եփես. ա. 20. Փիլ. ր. 9. Եբր. ր. 9. Գլ. գ. 22.
28 Գոր. ժե. 9.
29 Հառմ. ժր. 9, 10. = Ածխ. գ. 9. = Տիմ. ա. 5. Եբր. ժգ. 1. Գլ. ր. 17. գ. 5. գ. 8. ր Գես. ա. 7. = Յովհ. գ. 18. գ. 7, 21.
30 Յովհ. ա. 13. գ. 5. = Յովհ. գ. 9.
31 Յովհ. ա. 18.
32 Յայտ. ևգ. 15. Ես. խ. 6. ծա. 13. Յովհ. ա. 10.
33 Յայտ. հր. 13, 16. Ես. խ. 8. Ղուկ. ժգ. 17.
34 Յովհ. ա. 1, 14. = Յովհ. ա. 1, 3.

= Եփես. գ. 17, 25, 31. Կող. գ. 8. Եբր. ժր. 1. Յովհ. ա. 21. ե. 9. Գլ. գ. 3.

եւ ամէն խարէութիւնը , եւ կեղծաւորութիւնները , եւ նախանձը , եւ
2 ամէն չարախօսութիւնը , ԻՆորածին երեխաների պէս ցանկացէք այն բանաւոր անխարդախ կաթին որ նորա-
3 նով աճէք [դէպի փրկութիւնը] . ՈԵթէ
4 ճաշակել էք որ Տէրը քաղցր է ՝ որին մօտեցել էք՝ այն կենդանի վէմին , Որ թէեւ մարդկանցից անարգուած , բայց Աստուծոյ մօտ ընտրուած ե-
5 պատուական է ՝ ԴՈւք էլ կենդանի քարերի պէս չինուեցէք Հոգեւոր տաճար , Քահանայութիւն , որ Հոգեւոր պատարագներ մատուցանէք Աստուծոյ ընդունելի՝ ԻՅիսուս
6 Քրիստոսի ձեռովը ՝ Որովհետեւ գրքումն էլ կայ , ԲԷ ՍԱհա Սիօնումն անկիւնի գլուխ՝ ընտիր պատուական քար եմ դնում , եւ նորան հաւատա-
7 ցողը չի ամաչիլ ՝ Արդ՝ ձեզ հաւատացեալներիդ պատուականութիւնն է . բայց անհաւատաններին Այն քարը որ չինողներն անարգեցին , Նա անկիւնի
8 գլուխ եղաւ . Եւ ՝ գլորման քար , եւ գայթակղելու վէմ Որ գայթակղում են խօսքին չՀաւատալով . Որ նորա
9 համար էլ գրուած ևն ՝ ՀԲայց դուք ընտիր ազգ էք , ԻՔահանայական քահանայութիւն , Սուրբ ազգ , Սեփհական ժողովուրդ , որ քարոզէք նորա առաքինութիւնները , Որ ձեզ խաւարից կանչեց իր զարմանալի լոյսի մէջ .
10 ՛Որ դուք ժամանակով ժողովուրդ չէիք , բայց հիմա Աստուծոյ ժողովուրդ էք . որ ողորմուած չէիք , բայց հիմա ողորմուածներ ։
11 Սիրելիներ , աղաչում եմ ՝Ես Ինչպէս պանդուխտներ եւ օտարականներ , ՀՀեռու կացէք մարմնաւոր ցան-
կութիւններից , ՝որ կռւում են հո-
12 գու դէմ ՝ ՝Ձեր վարքը հեթանոսների մէջ բարի պահեցէք , որ ինչ բանով որ ձեզ չարագործների պէս բամբասում են , ՝Ձեր բարի գործերը տեսնելով փառաւորեն Աստուծուն Այցելութեան օրում ։
13 ՝Արդ հնազանդեցէք ամէն մարդկային կարգի՝ Տիրոջ համար . Թէ թագաւորի ինչպէս Թէ մի վերնագոյնի .
14 Թէ կուսակալների ինչպէս նորանից ուղարկուածների՝ ՝Չարագործները պատժելու եւ Բարեգործները գովելու
15 համար ՝ Որովհետեւ Աստուծոյ կամքն այսպէս է , ՝որ բարի գործերով պապանձեցնէք անխելք մարդկանց տգի-
16 տութիւնը ՝ ՛Ինչպէս ազատներ , եւ ոչ Թէ ազատութիւնն ինչպէս չարութեան ծածկոց ունեցողներ . ՛Այլ ինչ-
17 պէս Աստուծոյ ծառաներ ՝ ՝Ամէնին պատուեցէք հեղբայրութիւնը սիրեցէք . ՛Աստուածաճից վախեցէք . ՛Թագաւորին պատուեցէք ։
18 ՝Ծառաները հնազանդ լինին տէրերին ամէն վախով , ոչ միայն բարիներին եւ հեզահոգիներին , բայց ժան-
19 տաբարոներին էլ ՝ Որովհետեւ ՝սա չնորհք է եթէ մէկն դէպի Աստուած ուղնեցած խղճմտանքովը նեղութիւնների
20 համբերէ անիրաւ տեղը ՝ ՛Վասնզի ինչ գովասանք է, եթէ մեղանչէք եւ հարկաւ տնջուիք , ու համբերէք . այլ եթէ բարիք գործէք եւ հարկաւ չարչարուիք ու համբերէք , դա է շնորհք Աստուածեան առաջի ։
21 ուածանից՝ ՛Որովհետեւ դուք հէնց այդ բանի մէջ կանչուեցաք ՝որ Քրիստոս էլ չարչարուեցաւ եւ ՛Ձեզ էլ օրինակ թո-
22 ղեց որ նորա հետքերին հետեւիք . ՝Որ մեղք չ՛գործեց , եւ նենգութիւն չ՛գըտ-

---

բ Մատ. ժբ. 3։ Մարկ. ժ. 15։ Հռոմ. գ. 4։ ա Կոր. ժգ. 20։ Կլ. ա. 23.
գ ա Կոր. գ. 2։ Եբր. ե. 12, 13.
դ Մարգ. լգ. 8։ Եբր. գ. 6.
ե Մատ. ԻԺբ. 22։ Մատ. իա. 42։ Գործ. գ. 11։
զ Եփես. բ. 21, 22։
է Եբր. գ. 6։
ը Ես. կա. 6։ կգ. 21։ Հռ. 9։
թ Ովս. ժգ. 2։ Մարգ. ա. 11. Հռոմ. ԺԶ. 1։ Եբր. ժգ. 15, 16.
ժ Փիլ. գ. 18։ Գլ. գ. 11։
ի Ես. իբ. 16։ Հռոմ. ք. 33։
լ Մարգ. ԻԺբ. 22։ Մատ. իա. 42։ Գործ. գ. 11։
խ Ես. ը. 14։ Ղուկ. բ. 34։ Հռոմ. ք. 33.
ծ ա Կոր. ա. 23.
կ Նէ. ք. 16։ Հռոմ. ք. 22. ա Քհան. Ե. 9։ Յայտ. ե.
հ Ովս. ժ. 12։ Գլ. ա. 2։
ձ Նէ. ԺԲ. 3, 6։ Յայտ. ա. 6, Ե. 10։
ղ Ովմ. ԺԵ. 19. ա Կոր. գ. 17։ ը Տիմ. ա. 9։
ճ ը Ովս. գ. 20։ Ե. 6։ Ժգ. 3։ իդ. 18, 19։ Գործ. Ե. 29։ Եփես. ա. 14։ Տիտ. բ. 14։
յ Գործ. իդ. 18։ Եփես. Ե. 8։ Յայտ. ա. 13։ ա Քհան. Ե. 4, 5.
ն Ովս. ա. 9, 10։ բ. 23։ Հռոմ. ք. 25։
շ Ես. իԲ. 15։ Մատ. ԻԲ. 12։ ՀԺԲ. 19։ Եբր. Ժ. 13։ Գլ. ա. 17.
ո Հռոմ. Ժգ. 14։ Գաղ. Ե. 16. ա Քհան. գ. 1.
չ Հռոմ. Ժբ. 17։ բ Կոր. բ. 21։ Գլ. բ. 18։ Տիտ. բ. 8։ Գլ. գ. 16.
պ Մատ. Ե. 16.
ջ Ղուկ. ԻԲ. 44.
ռ Մատ. իբ. 21։ Հռոմ. Ժգ. 1։ Տիտ. գ. 1.
ս Հռոմ. Ժգ. 4։
վ Հռոմ. Ժգ. 3։ Տիտ. բ. 8։ Հրէ. 13.
տ Գործ. Ե. 1, 13.
ր Ա Կոր. Ե. 22.
ց Հռոմ. Ժբ. 10։ Փիլ. բ. 3.
ւ Եբր. Ժգ. 1։ Գլ. ա. 22.
փ Առակ. իգ. 21։ Մատ. իբ. 21։
ք Մատ. իբ. 21։ Հռոմ. Ժգ. 7։
օ Եփես. գ. 3։ Կող. գ. 22. ա Տիմ. գ. 3։ Տիտ. բ. 9։ Մատ. Ե. 10։ Գլ. գ. 14.
ֆ Գլ. գ. 14։ գ. 15, 16.
ա Մատ. Ժգ. 24։ Գործ. Ժգ. 21։ ա Քհան. գ. 3։ բ Տիմ. գ. 12։
բ Գլ. գ. 18.
գ Ովմ. Ժգ. 15։ Փիլ. բ. 3. ա Տիմ. բ. 6։
դ Ես. Ժգ. 9։ Ղուկ. իգ. 41. Ովմ. ը. 46։ բ Կոր. Ե. 21. Եբր. գ. 15.

23 Նուեցաւ Նորա բերանուքը. Էր Նա-
խատեսելիս՝ փոխարէնը չէր նախատում.
չարչարուելիս՝ չէր սպառնում, Էրայց
ջատագովը յանձնում էր արդար դա-
24 տաւորին. Էր ինքն մեր մեղքերն
իր մարմնուքը խաչափայտի վերայ
բարձրացրեց. Էոր մեղքերից հեռա-
նալով արդարութեան համար ապրենք,
Էոր Նորա խոցերովը բժշկուեցաք։
25 Էրովհետեւ մոլորուած ոչխարների
պէս էիք. Էրայց հիմա դարձաք դէպի
ձեր հոգիների Հովիւը եւ Տեսուչը։

Գլ. Գ

Կնիկների և մարդկանց փոխադարձ պարտաւորութիւնները. Քրիստոնեները դէպք է կրելու և սէր ունենան։

1 Նոյնպէս էլ, կանայք, Էհնազանդ ե-
ղէք ձեր մարդկանցը, որ եթէ Նոր-Ն-
շէց ոմանք էլ անհնազանդ լինեն խօս-
քին, կանանց վարքովը Էառանց խօս-
2 քի էշահուին, Էտեսնելով ձեր երկիւ-
3 ղածութեամբ պարկեշտ վարքը։ Էոր
ձեր զարդարանքը չլինի դրսեւանց
մազերի հիւսելը, եւ ոսկեղէնների
չարիլը կամ չքեղ հանդերձներ հագ-
4 նելը. Էայլ սրտի ծածուկ մարդը հեզ
եւ հանդարտ հոգու անեղծութեամբը.
որ դա Աստուծոյ առաջին չատ թան-
5 գագին է։ Էրովհետեւ այսպէս էլ մի
ժամանակով այն սուրբ կանայքը, որ
իրանց յոյսն Աստուծոյ վերայ էին դրել,
զարդարում էին իրանց անձերն իրանց
6 մարդկանցը հնազանդելով։ Էինչպէս
Սառան հնազանդ էր Աբրահամին,
նորան տէր կոչելով, որի որդիներ
էք եղել դուք, որ բարեգործ լինէք
7 եւ ոչ մի երկիւղից չվախենաք։ Էնը-
մանապէս, մարդիկ, իմաստութիւնով
բնակուեցէք նորանց հետ. Էինչպէս սո-

եբեա. ծգ. 7։ Մատ. իե. 39։ Ցովէ. ը. 49, 49։ Երբ. Ժբ. 3։
ը Ղեւտ. իգ. 46։
թ եբեա. ծգ. 4—6, 11։ Մատ. ը. 17։ Երբ. Ք. 28։
ժ Հռոմ. գ. 2, 11։ ե. 6։
ի եբեա. ծգ. 5։
ւ եբեա. ծգ. 6։ եզեկ. լգ. 6։
ի եզեկ. լգ. 23։ լե. 34։ Ցովէ. ժ. 11, 14, 16։ Երբ. ծգ. 20։ Գլ. ե. 4։
—
ա Ցհ. գ. 16։ ա Կոր. ժգ. 34։
եբեա. ե. 22։ Կոչ. գ. 18։ Տիտ. բ. 5։
բ ա Կոր. է. 16։
գ Մատ. ժբ. 19։ ա Կոր. Ք. 19—22։
դ Գլ. բ. 13։
ե ա Տիմ. բ. 9։ Տիտ. բ. 3 եւ ձ։
զ Ցոգ. իսե. 13։ Հռոմ. բ. 29։ ե. 22։ բ Կոր. գ. 16։
է Ցհն. ժբ. 12։
ը ա Կոր. է. 3։ եբեա. ե. 25։ Կոչ. գ. 19։
թ ա Կոր. ժբ. 23։ ա Թես. գ. 4։
ժ Տես Յոր խբ. 8։ Մատ. ե. 23, 24։ ժբ. 19։
ի Հռոմ. ծբ. 16։ ժե. 5։ Գիչ. գ. 19։
լ Հռոմ. ժբ. 10։ Երբ. ծգ. 1։ Գլ. բ. 17։
խ Կոչ. գ. 13։ եբեա. գ. 32։ Յակ. ժե. 13։ բ. 22։ Մատ. ե. 39։ Հռոմ. ժբ. 14, 17։ ա Կոր. գ. 13։ ա Թես. ե. 15։
ծ Մատ. իե. 34։
կ Մատ. լգ. 12 եւ ձ։
յ Յակ. ա. 26։ Գլ. բ. 1, 22։ Յայտ. ծգ. 5։
ղ Ցոգ. լե. 27։ Ես. ա. 16, 17։ գ Յովհ. 11։
ճ Հռոմ. ծբ. 16։ ժգ. 19։ Երբ. ծբ. 14։
ռ Յովհ. Ք. 31։ Յակ. ե. 16։ Յ Հռոմ. ժգ. 7։ Հռոմ. բ. 28։
ն Մատ. ե. 10—12։ Գլ. բ. 19։ գ. 14։ Յակ. ա. 12։
շ Ես. բ. 12, 13։ եբեմ. ա. 8։ Յովէ. ժ. 1, 27։
ո Ցոգ. ձիբ. 48։ Գոբ. գ. 8։ Կոչ. գ. 6։ բ Տիմ. բ. 25։
չ Երբ. ծգ. 18։
պ Տիտ. բ. 8։ Գլ. բ. 12։
ջ Հռոմ. ե. 6. Երբ. Ք. 26, 28։ Գլ. բ. 21։ գ. 1։

էլ մէկ անգամ մեղքերի համար չարչարուեցաւ, այն Արդարն անարդարների
վերայ, որ մեզ մօտեցնէ Աստուծուն. ՚որ թէեւ մեռաւ ՚մարմնով, Հոգւոյ
19 կենդանի եղաւ հոգով։ Որով գնաց ՚բանտումը եղող հոգիներին էլ ՚քա-
20 րոզեց։ Որոնք մի ժամանակ ապըստամբ էին, ՚երբոր Աստուծոյ երկայնմտութիւնը համբերում էր Նոյեան
օրերումը ՚տապանը պատրաստուելիս, Հորի մէջ քիչ այսինքն ութ հոգի ջրի-
21 ցը պրծան։ ՚Որի օրինակին այսինքն մկրտութիւնը մեզ էլ հիմա ապրեցնում է, ՚ոչ թէ մարմնի աղտը դէն
գցելով, այլ բարի խղճմտանքի վկայութիւնը առ Աստուած, ՚Յիսուս Քրիստո-
22 սի յարութիւնովը։ Որ գնացել է երկինքը, եւ ՚Աստուծոյ աջ կողմն է. ՚Հրեշտակներն եւ իշխանութիւնները եւ
զօրութիւնները հնազանդելով նորան։

ԳԼ. Դ

Յորդորէ զիրենս՝ զէնուին զինուորական մեղաց հրաժարութիւն, յիշեցնելով զքրիստոսի օրինակը. Եւ թէ որպէս
կարելի է նորանց հաւատացեալ լինել։

1 Արդ ՚Քրիստոս որ մարմնով մեզ համար չարչարուեցաւ, դուք էլ նոյն
մտքովը զինուորուեցէք ՚որ մարմնով
2 չարչարուողը մեղքից դադարից է։ Որ այլ եւս ոչ թէ մարդկանց ցանկութիւնների պէս, ՚այլ Աստուծոյ կամքի պէս իւրաքանչիւր մարմնով մնացած
3 ժամանակը։ Որովհետեւ բաւական է մեզ որ հէդ կեանքի անցած ժամանակը հեթանոսների կամքը կատարեցինք,
որ վարուում էիք զինուածութիւններով, ցանկութիւններով, գինեմոլութիւններով, անառակութիւններով, արբեցութիւններով, կամ անօրէն կռապաշտութիւններով. Որ դորա վերայ զարմանում են, որ դուք նորանց հետ
4 չէք վազում նոյն անկարգ զեղումներին թեան մէջ, եւ հայհոյում են, Որ
5 նորանք պիտի հաշիւ տան նորան, որ պատրաստ է դատաստան անելու
6 կենդանիներին եւ մեռելներին։ Որովհետեւ իսկ սորա համար մեռելներին էլ աւետարանուեցաւ, որ մարդի կողմանէ մարմնով դատուին, բայց կենդանի լինեն Աստուծոյ կողմանէ հոգով։
7 Եւ ամէն բանի վերջը մօտեցել է, նուիրեալ պարկեշտ կացէք եւ արթուն
8 եղէք աղօթքներում։ Բայց ամենից առաջ սէրը սերտ ունեցէք իրար հետ,
9 որ սէրը ծածկում է մեղքերի չատութիւնը։ Հիւրասէր եղէք իրար հետ
10 առանց տրտնջանքի։ Ամէն մէկդ՝ ինչպէս որ չնորհք է ընդունել՝ այն իրար մատակարարեցէք. ինչպէս Աստուծոյ կերպ կերպ չնորհաց ՚լաւ տըն-
11 տեսներ։ ՚Եթէ մէկը խօսում է թող ինչպէս Աստուծոյ հրամաններ խօսի. ՚Եթէ մէկը մատակարարում է թող լինի ինչպէս այն զօրութիւնից, որ Աստուած է չնորհում. Որ ամէն բանի մէջ Աստուած փառաւորուի Յիսուս Քրիստոսի
ձեռովը. Որին լինի փառք եւ զօրութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն։
12 Սիրելիներ, օտար բան մի համարէք այն բորբոքուած նեղութիւնը ՚որ
ձեզ փորձելու համար լինում է, իբր թէ մի օտար բան է պատահում ձեզ։
13 Այլ ուրախ եղէք ՚իբրեւ թէ Քրիստոսի չարչարանքին մասնակից եղած-
ներ, Որ նորա փառքի յայտնութեան ժամանակումն էլ ցնծալով ուրախա-

---

ա Կոր. ժգ. 4.
բ Կոդ. ա. 21, 22.
գ Հռովմ. ա. 4, բ. 11.
դ Ես. խբ. 7, խթ. 9, կա. 1, ըգ. ա. 13, դ. 6.
ե Ծն. գ. 3, 5, 13.
զ Եբր. ժա. 7.
է Ծն. է. 7, ը. 18, բ Պետ. բ. 5.
ը Եփես. ե. 26, Յես Մաթ. ժգ. 10.
թ Տիմ. գ. 3.
ժ Գլ. ա. 3.
ի Մատ. ԻԶ. 1, Հռովմ. ը. 34, Եփես. ա. 20, Կող. գ. 1, Եբր. ա. 3.
ժա Հռովմ. ը. 38, ա Կոր. ժե. 24, Եփես. ա. 21, Յես Մաթ. ժգ. 10, Ես. ա. 18, Յես Մաթ. ժգ. 10, Ես. ա. 18, Յես Մաթ. ժգ. 10, Ես. ա. 18

14 Նաք ։ Եթէ նախատուիք Քրիստոսի
անունի համար, երանելի էք. որով-
հետեւ փառքի եւ Աստուծոյ Հոգին
հանգչում է ձեզ վերայ, Նորանցից
նա հայհոյվում է, բայց ձեզանից փա-
15 առաւորվում։ Ձեզանից մէկը չ'չար-
չարուի ինչպէս մարդասպան, կամ
գող, կամ չարագործ, կամ ինչպէս ու-
16 րիշի բանին խառնուող. Բայց եթէ ինչ-
պէս Քրիստոնեայ չ'ըլ'ի, թող չ'ա-
մաչէ, ՚այլ փառք տայ Աստուծուն այս
17 մասին ։ ՚Որովհետեւ ժամանակն է որ
դատաստանն սկսէ Աստուծոյ տանիցը.
՚բայց եթէ առաջ մեզանից, ՚ապա
ինչ կ'ըլ'ի Նորանց վերջը որ Աստուծոյ
18 աւետարանին անհնազանդ են։ Եւ
եթէ արդարն հազիւ է ապրում, ապա
ամբարիշտը եւ մեղաւորը ո՞րտեղ
19 կ'երեւայ։ Սորա համար Աստուծոյ
կամքի պէս չարչարուողներն էլ ՚թող
ինչպէս հաւատարիմ Ստեղծողին յանձ-
նեն իրանց հոգիները բարեգործու-
թիւնով։

Գլ. ե

Երէցների, երիտասարդների և ամէն. հաւատացեալների պարտականութիւնները.

1 Ձեր մէջի երէցներին աղաչում եմ
երէցակերս եւ ՚Քրիստոսի չարչա-
րանքների վկայ, եւ ՚հայն յայտնուե-
2 լու էլ փառքի մասնակից ։ Արածե-
ցրէք Աստուծոյ հօտը որ ձեզ մօտ է,
վերակացու լինելով ՚ոչ թէ ստիպ-
ուած, այլ յօժար կամքով, ՚ոչ թէ
պիղծ չահասիրութիւնով այլ յօժա-
3 րութիւնով. ՚Ոչ թէ ինչպէս վիճակ-
ների վերայ տիրապետելով, ՚այլ հօ-
4 տին օրինակներ լինելով։ Եւ երբոր
Հովուապետն կ'երեւի, ՚փառքի ան-
թառամ էպսակը կ'ընդունէք։
5 Այսպէս էլ դուք, երիտասարդներ,
հնազանդեցէք ծերերին, Համեստ ի-
րար հնազանդելով խոնարհութիւնը
հագէք. ՚Որ Աստուած ամբարտաւան-
ներին հակառակ է կենում, ՚բայց
6 խոնարհներին չնորհք է տալիս ։ Ին-
նարհեցէք Աստուծոյ հզօր ձեռի տակ,
որ ձեզ բարձրացնէ ժամանակով։
7 ՚Ձեր բոլոր հոգսը Նորա վերայ ձգե-
ցէք, որովհետեւ Նա հոգս է անում
ձեզ համար։
8 Արթուն եղէք, հսկում արէք. ՚Որով-
հետեւ ձեր ոսոխ Բ՚նամին՝ սա-
տանան՝ գոռող առիւծի պէս ման է
գալիս եւ որնում է ՚թէ որին կուլ
9 տայ։ ՚Որին հակառակ կացէք հա-
ւատքով հաստատուած, ՚դիտենալով
որ ձեր եղբայրներն էլ որ աշխարհքիս
մէջ են նոյն չարչարանքներն են
քաշում։
10 Եւ ամէն չնորհքի Աստուածը, ՚որ
մեզ կանչեց իր յաւիտենական փառքի
մէջ Քրիստոս Յիսուսով, ձեզ որ Նմի
քիչ չարչարվում էք, կատարեալ անէ,
11 ՚հաստատէ, զօրացնէ, ՚հիմնէ։ Նորան
լ՚ինի փառք եւ իշխանութիւն յաւիտ-
12 եանս յաւիտենից. Ամէն։ ՚Սիղուա-
նոս հաւատարիմ եղբօր ձեռովն, ինչ-
պէս որ կարծում եմ, Կարճառօտ
գրելի, որ յորդորեմ եւ այս բանի
համար վկայեմ, ՚թէ ՚սա է Աստուծոյ
ճշմարիտ չնորհքը, որի մէջ դուք
13 կանգնած էք։ Բարեւ է տալիս ձեզ
ձեզ հետ ընտրուած եկեղեցին որ Բա-
բիլոնումն է. եւ ՚իմ որդի Մարկոսը։
14 Միրար բարեւ տուէք սէրի համբոյրով։
՚Խաղաղութիւն լ՚ինի ձեզ ամենիդ որ
Քրիստոս Յիսուսումն էք։ Ամէն։

— Մատ. ե. 11։ ը Կոր. ժը. 10։ Յակ. ա. 12։ Գլ. ը. 19, 20։ գ. 14.
= Գլ. ը. 20.
ձ — Թես. գ. 11. = Տիմ. ե. 13. փ Թես. ե. 11.
ը Նե. ժ. 12։ Ներեմ. իե. 29. Հբ. 12։ Եզեկ. ի. 6։ Մատ. գ. 9.
ը Ղուկ. իգ. 31.
— Ղուկ. ժ. 12, 14.
ի Յառակ. ժա. 31. Ղուկ. իգ. 31.
ի Մատ. լա. 9։ Ղուկ. իգ. 46. ը Տիմ. ա. 12.
— Ղուկ. իգ. 48. Գոր. ա. 8, 22. ե. 32. ժ. 39.
բ Հռովմ. ը. 17, 18։ Յայտ. ա. 9.
է Յովէլ. իա. 15—17. Գոր. բ. 28.
զ — Կոր. ի. 17.
ե — Տիմ. գ. 3, 8. Տիտ. ա. 7.
ը Մատ. լգ. 12. Հգ. 3.
ի Եզեկ. լգ. 4. Մատ. ի. 25, 26. ը Կոր. ա. 23.
ը Գիլ. գ. 17. ը Թես. գ. 9, — Տիմ. գ. 12. Տիտ. ը. 7.
ի Երր. ժգ. 20.
ի Գլ. ա. 4.
ի — Կոր. ի. 25. ը Տիմ. գ. 8. Յակ. ա. 12.
ե Հռովմ. ժը. 10. Եփես. ե. 21. Փիլ. բ. 3.
ի Յակ. գ. 6.
ի Նե. ժէ. 15. կգ. 2.
ի Յակ. գ. 10.
ձ Մատ. լե. 5. ժե. 22. Մատ. գ. 25. Ղուկ. ժբ. 11, 22. Փիլ. գ. 6. Երր. ժգ. 5.
ղ Ղուկ. իա. 34, 36. — Թես. ե. 6. Պէտ. գ. 7.
ձ Յոր ա. 7. ը. 2. Ղուկ. իբ. 31. Յայտ. ժբ. 12.
ճ Եփես. գ. 11, 13. Յակ. գ. 7.
ճ Գոր. ժգ. 21. — Թես. գ. 3. ը Տիմ. գ. 12. Գլ. ը. 21.
յ — Կոր. ա. 9. — Տիմ. գ. 12.
ն Կոր. գ. 17. Գլ. ա. 6. Ղուկ. ի. 24.
ո Կոր. ժ. 10. գ. 3. Ղկ. գ. 11. Յայտ. ա. 6. Կոր. ա. 19.
ջ Երր. ժգ. 22.
— Գոր. ի. 24. — Կոր. ժե. 1. ը Պետ. ա. 12.
— Գոր. ժբ. 13, 23.
ե Հռովմ. ժգ. 16. ը Կոր. ժգ. 23. ը Թես. ե. 26.
— Եփես. գ. 23.

ՊԵՏՐՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Առաքեալը յորդորում է որ Քրիստոնեաները հաստատուն եւ բարի գործերով իրանց կոչումը հաստատ պահեն. Թէ ինչ մեծ Քրիստոս է Աստուծոյ ընտրեալ Որդին.

1 Շմաւոն Պետրոս՝ Յիսուս Քրիստոսի
ծառայ եւ առաքեալ, ընդ՝ որ մեզ
հետ նոյն պատուական հաւատքին
հասաք մեր Աստուծոյ եւ Փրկիչ Յի-
սուս Քրիստոսի արդարութիւնովը.
2 Շնորհք եւ խաղաղութիւն չատանայ
ձեզ վերայ Աստուծոյ եւ մեր Տէր Յի-
սուսի գիտութիւնովը։
3 Ինչպէս որ նորա աստուածային զո-
րութիւնը չնորհեց մեզ այն ամենը որ
կեանքի եւ աստուածապաշտութեան
համար պէտք է նորա գիտութիւնովը,
որ մեզ կանչեց փառքով եւ առաքինու-
4 թիւնով. Որոնցով ամենամեծ եւ
պատուական խոստումներն են տրուած մեզ. Որ նորանցով հաղորդակից
լինիք աստուածային բնութեանը՝ հա-
լածարկի մէջ ցանկութիւնից եղած ա-
պականութիւնից հեռու փախչելով։
5 Եւ սոյն այս բանի համար ամեն
ջանք անելով ձեր *հաւատքովը ներ-
կայացրէք առաքինութիւնը, եւ առա-
6 քինութիւնովը գիտութիւնը, եւ գի-
տութիւնովը ժուժկալութիւնը, եւ
ժուժկալութիւնովը համբերութիւնը,
7 եւ համբերութիւնովն աստուածապաշ-
տութիւնը, եւ աստուածապաշտութիւ-
նովն եղբայրսիրութիւնը, եւ եղբայր-
8 սիրութիւնովը սէրը։ Որովհետեւ այս
բաները ձեզանում լինելով եւ աճելով
դատարկ եւ անպտուղ չեն անիլ ձեզ
մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի գիտու-
9 թիւնում։ Բայց նա որ այս բաներն
իրան մօտ չունի, կոյր է եւ կարճա-
տես, մոռացած լինելով իր առաջին
10 մեղքերից սրբուիլը։ Սորա համար,
եղբարք, աւելի ջանք արէք Որ ձեր
կոչումը եւ ընտրութիւնը հաստատ
անէք. որովհետեւ սորանք անելով
երբէք յանցանքի մէջ չէք ընկնիլ։
11 Որովհետեւ այսպէս առատութիւնով
կ'արուի ձեզ մտնել մեր Տէր եւ Փրկիչ
Յիսուս Քրիստոսի յաւիտենական ար-
քայութիւնը։
12 Ուստի ես զանցառու չեմ լինիլ ձեզ
յիշեցնելու սորանց համար, թէպէ եւ
գիտէք եւ հաստատուած էք այս ներ-
13 կայ ճշմարտութիւնումը։ Եւ իրա-
ւունք եմ համարում, Որ քանի որ
այս վրանի մէջ եմ Զարթնեցնեմ ձեզ
14 յիշեցնելով։ Գիտեմ որ չուտով պիտի
ինձանից հանեմ իմ այս վրանը, Ինչ-
պէս մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը յայտ-
15 նեց ինձ։ Բայց ջանք էլ կ'անեմ որ
միշտ կարողանաք իմ աշխարհքից
դուրս գալուց յետոյ այս բաները յիշել։
16 Որովհետեւ մենք ոչ թէ վարպետու-
թեամբ հնարուած առասպելների հե-
տեւելով ցոյց տուինք ձեզ մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի զօրութիւնը եւ
գալուստը. Այլ ականատես լինելով
17 նորա մեծափառութեանը։ Որովհետեւ
նա Հայր Աստուածանից պատիւ եւ
փառք առաւ, երբոր այն մեծալայնչու-
թեան փառքից այնպիսի ձայն եկաւ
նորան Ընդ Դուա է իմ սիրելի Որդին

ա Հովհ. ա. 13։ բ Կոր. գ. 13։ Եփես. գ. 5։ Յնտ. ա. 1։ գ Գործ. գ. 1։ գ. 23։ ա Պետ. ա. 2։ Յուդ. 3։ դ Յովհ. ժե. 3։ ե Տես Եփես. բ. 12. գ. 7։ բ Քես. բ. 13։ բ Տիմ. ա. 9։ ա Պետ. բ. 9։ գ. 9։ զ Կոր. գ. 1։ է Կոր. գ. 18։ Եփես. գ. 24։ Երբ. ժբ. 10։ ա Յովհ. գ. 2։ ը Գլ. բ. 19, 20։ թ Գլ. բ. 18։ ժ Կամ՝ հաւատքի վերայ աւելացրէք առաքինութիւնը, եւ առաքինութեան վերայ գիտութիւնը, եւ գիտութեան վերայ ժուժկալութիւնը։ ի Գործ. ժե. 2։ Յնտ. գ. 11։ ա Յովհ. ա. 7։ ա Յովհ. գ. 19։ ե Կամ՝ հաւատքի վերայ աւելացրէք առաքինութիւնը, եւ առաքինութեան վերայ գիտութիւնը, եւ գիտութեան վերայ ժուժկալութիւնը։ զ Գործ. գ. 16։ է Յովհ. ա. 3։ ը Գործ. ժե. 2։ Յնտ. գ. 11։ թ Գործ. գ. 9, 11։ ժ Եփես. ե. 26. Երբ. բ. 14։ ա Յովհ. ա. 7։ ի Յովհ. գ. 19։ ե Գլ. գ. 17։ լ Հովհ. ժե. 14, 15։ Փիլ. գ. 1։ Գլ. գ. 1։ ա Յովհ. բ. 21։ Յուդ. 3։ խ Գործ. ե. 12։ Հա Գործ. ե. 12։ Յովհ. ժե. 2։ Յնտ. գ. 11։ ծ Գլ. գ. 1։ կ Տես բ Կոր. գ. 21, 22։ լա. 14։ բ Տիմ. գ. 6։ ո Յովհ. ե. 18, 19։ յ ա Կոր. ա. 17։ բ. 1, 4։ բ Կոր. բ. 17. գ. 2։ ն Մատ. ժե. 1, 2։ Մարկ. բ. 2։ Յովհ. ա. 14։ ա Յովհ. ա. 1։ շ Մատ. գ. 16. ժե. 3։ Մարկ. ա. 11. բ. 6։ Ղուկ. գ. 22։

18 որին ես հաւանել եմ ։ Եւ այս ձայնը մենք լսեցինք երկնքիցն եկած , երբոր նորա հետ այն սուրբ սարուն էինք ։
19 Եւ մարգարէական աւելի հաստատ խօսքն ունինք , որ եթէ նորան մտիկ անէք , լաւ կ՚անէք , ինչպէս մի ճրագի որ կ՚լոյս է տալիս մութ տեղը , մինչեւ որ ցերեկը լուսանայ եւ Լուսա-
20 բերը ծագի ձեր սրտերումը ։ Բայց առաջ այս գիտացէք , որ Գրքերի Համին մարգարէութիւն իր յատուկ մեկնու-
21 թիւնը չ՚ունի ։ Որովհետեւ երբէք մի մարգարէութիւն չ՚արուեցաւ մարդկանց կամքի պէս , բայց Սուրբ Հոգուցը չարժուած խօսեցան Աստուծոյ մարդիկը ։

ԳԼ. Բ

Կանուխաւում է քէ սուտ վարդապետներ են լինելու. նորանց վարքը նկարագրելով զգուշացնում է գրեանակիրն որ նորանցից ետ կեցուի։

1 Եւ սուտ մարգարէներ էլ կային այն ժողովրդի մէջ , ինչպէս ձեր մէջ էլ պիտի սուտ վարդապետներ լինին . որ ներս կ՚մտցնեն կորստական հերձուածոդութիւններ . եւ Տէրանալով այն Տիրոջը Որ իրանց գնեց , իրանց վերայ չուտահաս կորուստ կ՚բերեն ։
2 Եւ շատ մարդիկ կ՚հետեւեն նորանց կորստեանը . որոնց պատճառով ճշմարտութեան ճանապարհը կ՚հայհոյուի ։
3 Եւ ագահութիւնով էրանց մտքից հնարած խօսքերով չձեզ վաճառաշահութեան կ՚գործածեն , որոնց դատաստանը վաղուց դադարած պարապ չէ , եւ նորանց կորուստը չ՚ննջումի ։
4 Որովհետեւ եթէ Աստուած այն Հրեշտակներին , Որ մեղանչեցին , չ՚խնայեց , հայլ խաւարի կապանքովը տարտարոսը դցած դատաստանի հա-
5 մար պահել տուաւ . եւ առաջին աշխարհին էլ չ՚խնայեց , այլ Նոյին , որ ութերորդն էր , Հայն արդարու-

---

ա Տես նաեւ գ. 3։ Ցհն. ե. 15։ Մատթ. ժէ. 6։
բ Սաղ. ԺԶ. 103. Յովհ. ե. 35.
գ Յայտ. ը. 28։ իր. 18. Տես նաեւ գ. 4. 6.
դ Հռոմ. մբ. 6.
ե Տիտ. մբ. 16. ա Գեն. ա. 11։
զ Յուդ. իգ. 3։ Ղուկ. ա. 70. Գործ. ա. 16։ գ. 18.

—

ա Որ մբ. ժգ. 1.
բ Յատ. իգ. 11. Գործ. ի. 30. ա Կոր. ժա. 19. ա Տիմ. գ. 1։ ե Տիմ. գ. 1, 5. ա Յովհ. գ. 1։ Յուդ. 18.
գ Յուդ. 4։
դ Կոր. գ. 20. Գաղ. գ. 13։ Եփես. ա. 7։ Կոր. ի. 29։ ա Գեն. ա. 28։ Յայտ. ե. 9.
ե Փիլ. գ. 19։
զ Հռոմ. ժգ. 18. բ Կոր. մբ. 17, 18։ ա Տիմ. գ. 5։ Տիտ. ա. 11։

բ Կոր. բ. 17. Գլ. ա. 16։ ը Որ. իբ. 35։ Յուդ. 4, 13։
թ Կոր. գ. 18։ Յուդ. 6։
ժ Յովհ. ը. 44. ա Յովհ. գ. 8։
ի Ղուկ. ը. 31։ Յայտ. ի. 2, 3. ա Գեն. ե. 1, 7, 23։ Կոր. ժա. 7. ա Գեն. գ. 20.
լ Ա Գեն. գ. 19.
խ Գեն. գ. 6.
ծ Գեն. մբ. 24. բ Որ. իբ. 33. Յուդ. 7.
կ Յուդ. իգ. 10.
յ Գեն. ժբ. 16.

ղ Սաղ. ժբ. 139, 155. Առակ. ի. 4.
մ Յայտ. իգ. 17, 19. ա Կոր. ժ. 13.
ն Յուդ. 4, 7, 8, 10, 16.
շ Յուդ. 8։
ո Յուդ. 9։
չ Եփես. ժբ. 3. Յուդ. 10։
պ Փիլ. գ. 19։
ջ Տես Հռոմ. ժգ. 13.
ռ Յուդ. 12։
ս Կոր. ժա. 20, 21. Յուդ. 11.

հը Թոզած մոլորուեցան, ՚Բէօվրեան
Բազասամի ճանապարհին հետեւելով,
որ անիրաւութեան վարձքը սիրեց.
16 Որ իր անօրէնութեան յանդիմանու-
թիւնն ստացաւ. անխօս էշը մարդի
ձայնով խօսելով արգիլեց մարգարէի
17 յիմարութիւնը։ Աղբիւրներ են, մրրկից քշուած ամ-
պեր, որոնց համար խաւարի մթու-
18 թիւնը պահուած է յաւիտեան։ ՚Որով-
հետեւ ունայնութեան հպարտ բաներ
խօսելով դիմութիւններով խաբում են
մարմնի ցանկութիւններով նորանց,
՚որ ճշմարտապէս փախել են մոլորու-
19 թեան մէջ վարուողներից։ ՚Նորանց
ազատութիւն են խոստանում, ՚եւ
իրանք ապականութեան ծառաներ են.
որովհետեւ ինչ բանով որ մէկը յաղ-
20 թուի, նորան էլ ծառան է։ ՚Որով-
հետեւ եթէ աշխարհի պղծութիւն-
ներից մեր Տէր եւ Փրկիչ Յիսուս
Քրիստոսի ՚գիտութիւնով ՚փախչող-
ները կրկին նորանում չաղախուած
յաղթուին, նորանց վերջը չար եղաւ
21 քան թէ առաջինը։ ՚Որովհետեւ լաւ
էր նորանց որ չ'ճանաչէին արդարու-
թեան ճանապարհը, քան թէ ճանա-
չեցին եւ յետ քաշուեցան այն սուրբ
պատուիրանքիցը, որ աւանդուեցաւ
22 նորանց։ Եւ նորանց պատահեց այն
ճշմարիտ առակի խօսքը ԹԷ ՚Շունը
վերադառնում է դէպի իր փսխածը,
եւ լուացուած խոզը՝ թաւալուելու
ցեխի մէջ։

ԳԼ. Գ

Յեսին օրերի ծաղր անողները։ Ս. Գրքերի վերլուծութ.
Քրիստոսի երկրորդ գալուստը։ Աշխ. բանի նորոգութիւն։

1 Սիրելիներ, սա արդէն երկրորդ
Թուղթն եմ գրում ձեզ, ՚որոնցով ձեր
մաքուր միտքը յիշեցնելով զարթնե-
2 ցնեմ, որ յիշէք սուրբ մարգարէներից
առաջուց ասուած խօսքերը եւ ՚մեր՝
Տիրոջ եւ Փրկչի առաքեալներիս պատ-
3 ուիրանքները։ ՚Բայց առաջ այս գի-
տացէք, որ յետին օրերում ծաղր
անողներ կ'գան, ՚որ իրանց ցանկու-
4 թիւնների պէս կ'վարուին։ Եւ կ'ասեն.
Ո՞ւր է նորա գալստեան խոստումը,
վասնզի այնուհետեւ որ հայրերը վախ-
ճանեցան ամեն բան նոյնպէս կենում
մնում է աշխարհի ստեղծագործու-
5 թիւնից հետէ։ Վասնզի նորանք ու-
զում են այս բանը մոռանալ, թէ եր-
կինքները վաղուց էին եւ ՚երկիրս
ջրից եւ ջրով հաստատուած է ՚Աս-
6 տուծոյ խօսքովը. ՚Նորա համար այն
հին աշխարհը ջրհեղեղով ապական-
7 ուած ՚պահուում են կրակի համար
դատաստանի եւ ամբարիշտ մարդ-
8 կանց կորստեան օրումը։ Բայց այս
մէկն էլ ձեզանից ծածուկ չ'լինի, սի-
րելիներ, որ Տիրոջ մօտ մէկ օրը հա-
զար տարուայ պէս է, եւ ՚հազար
9 տարին ինչպէս մէկ օր։ ՚Տէրը չի ու-
շացնիլ խոստումը, ինչպէս ոմանք
ուշացնել են կարծում, Էլայց երկայ-
նամիտ է լինում մեզ վերայ, ՚որով-
հետեւ չէ կամենում որ կորչողներ
լինեն, Էլայց որ ամենն ապաշխա-
10 րութեան հասնեն։ ՚Բայց Տիրոջ օրը
(գիշերուայ) գողի պէս կ'գայ. ՚որ նո-
րանում երկինքը չառաչիւնով կ'անց-
նէ եւ տարերքը կրակով վառուած
կ'հալուին, եւ երկիրը եւ նորանում
11 եղած բաներն էլ կ'այրուին։ Հիմա որ
սորանք ամենը հալուելու բաներ են.
ինչպէս պէտք է դուք գտնուիք ՚սուրբ
12 եւ աստուածապաշտ վարքում։ ՚Սպաս-
ելով եւ արտորալով Տիրոջ գալստե-
ան օրին հասնել, ՚որ նորանում եր-
կինքները կրակով այրուած կ'լուծ-
ուին. եւ ՚տարերքը կրակ ընկած կը

ա Թես. իր. 5, 7, 21, 23, 28. Յուդ. 11.
բ Յուդ. 12, 13.
գ Յուդ. 16.
դ Դոր. ր. 40; Գլ. ա. 4; Հմր. 20.
ե Յուդ. 6, 13; ՚ա Գեն. ր. 16; ՚՚Յոբ. ր. 24; Հռոմ. գ. 18; ՚՚՚Գլ. ա. 4; Հմր. 18.
զ Գլ. ա. 2.
է Ասա. Ժր. 45; Ղուկ. Ժա. 26; Եբր. գ 4 Եզե. Ժ. 26, 27.
ը Ղուկ. Ժր. 47, 48; Յովհ. ի. 41; Եփ. 23.
թ ՚Առակ. իգ. 11; ՚՚—
ժ Գլ. ա. 13.
ի Յուդ. 17.
ժա ՚Տիմ. գ. 1; Տիմ. գ. 1. Յուդ. 18.
ժբ Գլ. ր. 10.
ժգ Ես. ե. 19; Եզեկ. Ժէ. 15; Եզեկ. Ժր. 23, 27; Մատ. իգ. 48; Ղուկ. Ժր. 45;
ժդ Ես. ա. 2; Մտ. իգ. 3. Հզր. 6; Կող. ա. 17.
ժե Ես. ե. 9; Մտ. իգ. 6; Եբր. Ժա. 3.
ժզ Ես. ի. 11, 21—23; Գլ. բ. 5.
ժէ Յուդ. 10.
ժը Մատ. իե. 41, բ Թես. ա. 8; Յուդ. գ. 4.
ժթ Ամո. ե. 18; Եբր. Ժ. 37.
ի Ես. Լ. 18; ՚՚ Գեն. գ. 20. Հմր. 15.
իա Եզեկ. Ժբ. 23, 32; իգ. 11;
իբ Ես. ա. 2; Մտ. իգ. 3. Հզր. 6; Կող. ա. 17.
իգ Ես. ե. 9; Մտ. իգ. 6; Եբր. Ժա. 3.
իդ Ես. ի. 11, 21—23; Գլ. բ. 5.
իե Յուդ. 10.
իզ Մատ. իե. 41, բ Թես. ա. 8; Յուդ. գ. 4.
իէ Ամո. ե. 18; Եբր. Ժ. 37.
իը Ես. Լ. 18; ՚՚ Գեն. գ. 20. Հմր. 15.
իթ Եզեկ. Ժբ. 23, 32; իգ. 11;
Ա Հռոմ. բ. 4; ՚՚ Տիմ. բ. 4.
Բ Ամո. իդ. 43. Ղուկ. Ժբ. 39. ՚՚ Թես. ե. 2; Յայտ. գ. 3. Ժգ. 15.
Գ Մտ. ևբ. 26; Ես. Ժա. 6; Ամո. իդ. 35. Մատ. Ժգ. 31. Եբր. ա. 11; Յայտ. բ. 11; իա. 1.
Դ ՚՚ Գեն. ա. 15.
Ե ՚՚ Կոր. ա. 7. Տիմ. բ. 13; ՚՚ Մտ. Ժ. 3; Ես. իգ. 4.
Զ Մէկ. ա. 4; Հմր. 10.

13 հայուին ։ Բայց նորա խոստմունքի պէս՝ նոր երկնքի եւ նոր երկրի ենք ապասում . որոնցում արդարութիւն է բնակվում ։
14 Սորա համար , սիրելիներ , սորանց ապասելով ջանք արէք Նր անբիծ եւ անարատ գտնուիք նորա առաջին խա-
15 ղաղութեան մէջ ։ Եւ մեր Տիրոջ երկայնմտութիւնը փրկութիւն համարեցէք . ինչպէս մեր սիրելի եղբայր Պօղոսն էլ Աստուածանից իրան արուած
16 իմաստութեան պէս գրեց ձեզ ։ Ինչպէս ամեն թղթերումն էլ խօսում է այս բանների համար . որոնցում մի քանի դժուարիմաց բաներ կան . որ անուսումնները եւ անհաստատները նորանց ծռում են , ինչպէս միւս գրքերն էլ՝ իրանց անձերի կորստեան
17 համար ։ Ուրեմն դուք , սիրելիներ , Նաոաջուց իմանալով զգոյշ կացէք , որ մի դուցէ անօրէնների մոլորութիւնով յափշտակուելով ընկնէք ձեր
18 հաստատութիւնից ։ Եւ աճեցէք մեր Տէր եւ Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի շնորհքով եւ գիտութիւնով . Նորան լինի փառք եւ հիմա եւ մինչեւ յաւիտենական օրն ։ Ամէն ։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ

ԳԼՈՒԽ Ա

Կեանքի խօսքը· Քրիստոսի հետ հաղորդութիւն· մեր մեղքերի խոստովանութիւնը·

1 Ա.յն որ Նսկզբից էր , որ լսեցինք , որ մեր աչքերովը տեսանք , Նորին նայեցինք , եւ Նմեր ձեռքերը չօշափե-
2 ցին՝ կեանքի Բանի համար . (եւ Նկեանքը Նյայտնուեցաւ , եւ մենք տեսանք , եւ Նվկայում ենք , եւ Նպատմում ենք ձեզ յաւիտենական կեանքը , որ Նհայր
3 մեզ էր եւ երեւեցաւ մեզ ։) Ն.Այն որ տեսանք եւ լսեցինք , պատմում ենք ձեզ , որ դուք էլ հաղորդութիւն ունենաք մեզ հետ . եւ Նմեր հաղորդութիւնը հայր հետ եւ նորա Որդի Յի-
4 սուս Քրիստոսի հետ ։ Եւ սա գրում ենք ձեզ , Նոր ձեր ուրախութիւնը կատարեալ լինի ։
5 Նեւ սա է այն աւետիքը , որ նորանից լսեցինք եւ պատմում ենք ձեզ , թէ Նլոյս է , եւ ոչ մի խա-
6 ւար չկայ նորանում ։ Նեթէ ասենք թէ հաղորդութիւն ունինք նորա հետ , եւ խաւարի մէջ մանք , սուտ ենք ասում եւ ճշմարտութիւնը չենք
7 անում ։ Բայց եթէ լոյսի մէջ մանք ինչպէս նա է լոյսի մէջ , հաղորդութիւն ունինք իրար հետ , եւ Նորա Որդի Յիսուս Քրիստոսի արիւ-
8 նը մեզ սրբում է ամեն մեղքից ։ Նեթէ ասենք թէ մեղք չունինք , մեր անձերը խաբում ենք եւ ճշմարտութիւ-
9 նը չկայ մեզանում ։ Ամպա թէ մեր մեղքերը խոստովանենք , նա հաւատարիմ է եւ արդար որ մեր մեղքերը թողէ մեզ , եւ Նսրբէ մեզ ամեն անի-

---

Ն Նս· կե· 17· կդ· 32· Յոան· բ· 1, 27։
ձ — Կոր· ա· 8· Ժե· 38· Փիլ· ա· 10· — Թես· գ· 13· Ե· 23։
— Հռովմ· բ· 4· — Գեն· գ· 20· Հբր· 9։
Ը Հռովմ· բ· 19· — Կոր· Ժե· 24· — Թես· գ· 14։
Թ Մար· Ժգ· 23· Գլ· ա· 12· Է Եփես· գ· 14· Գլ· ա· 19, 21· բ· 18·
— Եփես· գ· 15· — Գեն· բ· 3· — բ Տիմ· գ· 16· Յոան· ա· 8։
—
— Յովհ· ա· 1· Գլ· բ· 13։
ի Յովհ· ա· 14· բ Գեն· ա· 16· Գլ· գ· 14։
ժ Ղուկ· իդ· 39· Յովհ· ի· 27· ժբ Յովհ· ա· 4· Ժա· 25· Ժգ· 6· ի Հռովմ· Ժգ· 25· — Տիտ· գ· 16· Գլ· գ· 5։
ձ Յովհ· իա· 24· Գործ· բ· 32· ի Գլ· ե· 20։
ձ Յովհ· ա· 1· 2։
Ը Գործ· գ· 20։
թ Յովհ· Ժե· 11· — Կոր· ա· 9· Գլ· բ· 24։
ի Յովհ· Ժե· 11· Ժգ· 21· բ Յովհ· 12։
ժ Գլ· գ· 11։
ի Յովհ· ա· 9· ը· 13· բ· 5· Ժգ· 35, 36։
ձբ Կոր· գ· 14· Գլ· բ· 4։
ձ Յովհ· իա· 24· Գործ· բ· 32· ի Գլ· ե· 20։
ձ Յովհ· ա· 1· 2։
Ը Գործ· գ· 20։
թ Յովհ· Ժե· 11· — Կոր· ա· 9· Գլ· բ· 24։
ի Յովհ· Ժե· 11· Ժգ· 21· բ Յովհ· 12։
ժ Գլ· գ· 11։
ի Յովհ· ա· 9· ը· 13· բ· 5· Ժգ· 35, 36։
ձբ Կոր· գ· 14· Գլ· բ· 4։
ձ Կոր· գ· 11· Եփես· ա· 7· Երր· բ· 14· — Գեն· ա· 18· Գլ· բ· 2· Յոան· ա· 5։
Հգ Թագ· բ· 46· բ Մն· գ· 30· Յոբ· բ· 2· Ժե· 14· Ժբ· 4· Ամոս· բ· 9· Ծագ· է· 20· Յովհ· գ· 2։
ի Գլ· բ· 4։
ձ Մագ· լբ· 5· Ամակ· իբ· 13· Է Հբր· 7· Մագ· Ծա· 2։
—

10 բաւութիւնից ։ եթէ ասենք թէ մեղք չ'գործեցինք , ստախօս ենք անում նորան , եւ նորա խօսքը մեզանում չէ ։

ԳԼ· Բ

Աստուծոյն հետ հաշտեցուցեալ ճանաչելը նորա պատուիրանքը պահելու , մեր եղբայրներին սիրելու և աշխարհքը չ սիրելու մասին է ։ Հետևողութիւն կենաց ընդհանրապէս ։

1 Իմ որդեակներս , սա գրում եմ ձեզ որ չ'մեղանչէք , եւ եթէ մէկը մեղանչէ , ունինք Հօր մօտ Յիսուս Քրիստոս արդարին ։ 2 Եւ նա քաւութիւն է մեր մեղքերի համար . եւ ոչ միայն մերինների , այլ ողջ աշխարհի էլ ։ 3 Եւ սորանով գիտենք որ ճանաչեցինք նորան , եթէ նորա պատուիրանքները պահենք ։ 4 Ով որ ասում է ԹԷ ճանաչեցի նորան եւ նորա պատուիրանքները չէ պահում , ստախօս է , եւ ճշմարտութիւնը չ'կայ նորա 5 նում ։ Բայց ով որ նորա խօսքը պահէ , իրաւի Աստուծոյ սէրը նորանում կատարեալ է · Սորանով ճանաչում 6 ենք որ նորանում ենք ։ Ով որ ասում է թէ նորանում եմ բնակւում , պէտք է , ինչպէս որ նա գնաց , ինքն էլ այնպէս գնայ ։

7 Եղբայրներ , ոչ թէ մի նոր պատուիրանք եմ գրում ձեզ , այլ հին պատուիրանքը որ սկզբից ունէիք եւ հին պատուիրանքն այն խօսքն է 8 որ լսեցիք սկզբից ։ Դարձեալ նոր պատուիրանք եմ գրում ձեզ , որ ճշմարիտ է նորանում եւ ձեզանում · Որ խաւարն անցնում է , եւ ճշմա- 9 րիտ լոյսն արդէն երեւում է ։ Ով որ ասում է , ԹԷ լոյսի մէջ է եւ իր եղբօրնատում է , մինչեւ հիմա խաւարի 10 մէջ է ։ Նա որ իր եղբօրը սիրում է , լոյսի մէջ է մնում , եւ գայթակղու- 11 թիւն չ'կայ նորանում ։ Բայց նա որ իր եղբօրն ատում է , խաւարում է , եւ խաւարի մէջ է ման գալիս , եւ չ'գիտէ թէ ուր է գնում , որովհետեւ խաւարը կուրացրեց նորա աչքերը ։

12 Գրում եմ ձեզ , որդեակներ , որ ձեր մեղքերը թողուած են ձեզ նորա 13 անունի համար ։ Գրում եմ ձեզ , հայրեր , որ ճանաչեցիք նորան որ սկզբից է · գրում եմ ձեզ , երիտասարդներ , որ դուք յաղթեցիք չարին ։ 14 Գրում եմ ձեզ , մանկունք , որ ճանաչեցիք Հօրը · գրեցի ձեզ , հայրեր , որ ճանաչեցիք նորան որ սկզբից է · գրեցի ձեզ , երիտասարդներ , որ դուք զօրաւոր էք · եւ Աստուծոյ խօսքը բնակվում է ձեզանում , եւ դուք յաղ- 15 թել էք չարին ։ Մի սիրէք աշխարհքը · եւ ոչ էլ այն որ աշխարհքի մէջ 16 է ։ ԹԵթէ մէկն աշխարհքը սիրէ , Հօր սէրը նորանում չէ · որովհետեւ ամէն ինչ որ աշխարհքումն է՝ մարմնի ցանկութիւնը , աչքերի ցանկութիւնը եւ այս կեանքի ամբարտաւանութիւնը , 17 Հօրիցը չէ , այլ աշխարհքիցն է ։ Եւ աշխարհքը անցնում է եւ նորա ցանկութիւնն էլ , բայց Աստուծոյ կամքն անողը մնում է յաւիտեան ։

18 Մանրդեակներ , վերջի ժամանակն է , եւ ինչպէս լսեցիք թէ Նեռը գալիս է , մեւ այժմ շատ նեռներ են եղել , որ սորանից իմանում ենք թէ վերջի 19 ժամանակն է ։ Մեզանից դուրս գնացին , բայց մեզանից չէին · որովհետեւ եթէ մեզանից լինէին , ապա մեզ հետ մնացած կ'լինէին · բայց որ յայտնի լինէն թէ նորանք ամէնը մեզա- 20 նից չեն ։ Եւ դուք օծութիւն ունիք սրբիցը եւ ամէն բան գիտէք ։ 21 Չ'գրեցի ձեզ իբր թէ ճշմարտութիւնը չ'գիտէք , այլ թէ գիտէք նորան , եւ թէ ամէն ստութիւն այն ճշմարտու- 22 թիւնից չէ ։ Ո՞վ է ստախօսը , եթէ ոչ նա որ ուրանում է թէ Յիսուս չէ

ա Հաւմ. բ. 34. ա Տիմ. բ. 5. Սրբ. ե. 33. բ. 24. գ Հաւմ. գ. 23. բ Կոր. ե. 18. Գլ. ա. 7. գ. 10. դ Յովհ. ա. 29. գ. 43. ժա. 51. 52. Գլ. գ. 14. ե Գլ. ա. 8. գ. 20. զ Գլ. ա. 8. է Յովհ. ժգ. 21. 23. ը Գլ. գ. 12. թ Գլ. գ. 13. ժ Յովհ. ժե. 4. 5. ի Մաա. ժա. 29. Յովհ. ժգ. 15. ա Գծա. բ. 21. ի բ Յովհ. 5. լ Գլ. գ. 11. բ Յովհ. 5. խ Յովհ. ժգ. 21. ժե. 25. ծ Հաւմ. ժգ. 12. Եփես. ե. 8. ա Քեռ. ե. 5. 8. կ Յովհ. ա. 9. բ. 13. ժբ. 35. հա Կոր. ժգ. 3. բ Գծա. ա. 9. Գլ. գ. 14. 15. յ Գլ. գ. 14. ղ Գծա. ա. 10. ճ Յովհ. ժբ. 33. մ Ղուկ. իգ. 47. Գործ. գ. 13. ն Յովհ. ժ. 43. ժգ. 38. Գլ. ա. 7. շ Գլ. ա. 5. չ Եփես. գ. 10. պ Հաւմ. ժբ. 3. ջ Մաա. գ. 24. Գաղ. ա. 10. Յովհ. գ. 4. ռ Յովհ. գ. 11. սկ Յովհ. ժգ. 11. վ Յովհ. ժգ. 5. տ Հաւմ. ժգ. 3. ր Գործ. ժ. 43. Կոր. ժգ. 3. ց Գործ. ժ. 38. Գաղ. ա. 4. ւ Գործ. ժ. 31. Յովհ. ա. 10. Յովհ. գ. 4. փ Յովհ. գ. 11. Գործ. ե. 31. Յովհ. ա. 10. Յովհ. գ. 13. ա Գծա. ա. 24. է Յովհ. իա. 5. ը Սրբ. ա. 2. ի Քեռ. ե. 3 եւ 5. բ Գծա. բ. 1. Գլ. գ. 3. լ Մաա. իգ. 5. 24. բ Յովհ. 7. ա Տիմ. գ. 1. բ Տիմ. գ. 1. բբ Օր. ժգ. 13. Սաղ. իա. 9. Գործ. ի. 30. գ Մաա. իգ. 24. Յովհ. գ. 37. ժ. 28. 29. բ Տիմ. բ. 19. ա Կոր. ժա. 19. ե բ Կոր. ա. 21. Սրբ. ա. 9. Հռ. 37. զ Մար. ա. 24. Գոր. գ. 14. է Յովհ. ժ. 4. 5. ժգ. 28. ժգ. 13. Հռ. 27. ը Գլ. գ. 3. բ Յովհ. 7.

Քրիստոսը. Նա Նեռն է, որ ուրա-
23 նում Հօրը եւ Որդուն։ Ամէն ով որ
Որդուն ուրանում է, Հօրն էլ չ'ունի.
Ինա որ Որդուն դաւանում է, Հօրն
24 էլ ունի։ Եւրդ այն որ դուք լսեցիք
սկզբիցը, թող բնակուէ ձեզանում. եթէ
բնակուէ ձեզանում այն որ սկզբիցը լսե-
ցիք, Դուք էլ կ'բնակուէք Որդու եւ
25 Հօր մէջ։ Եւ սա է այն խոստումնըը
որ նա աւետարանեց մեզ, այսինքն յա-
26 ւիտենական կեանքը։ Ա՛յս բաները
գրեցի ձեզ՝ ձեզ մոլորեցնողների մա-
27 սին։ Եւ Հայն օծութիւնը, որ դուք
նորանից ընդունեցիք բնակվում է ձե-
զանում. եւ Դուք պէտք չ'ունիք որ
մէկը սովորեցնէ ձեզ. Հայլ ինչպէս
այն օծութիւնը սովորեցնում է ձեզ
ամէն բանի համար, ճշմարիտ էլ է եւ
սուտ չէ. եւ ինչպէս նա սովորեցրեց
ձեզ, կացէք նորանում։
28 Եւ հիմա, որդեակներ, կացէք նո-
րանում. Հոր երբոր նա կ'յայտնուի,
համարձակութիւն ունենանք, եւ
չ'ամաչենք նորանից նորա գալուստի
29 ժամանակումը։ Եթէ գիտէք որ նա
արդար է, կ'իմանաք թէ Համէն ով որ
արդարութիւն է անում, նորանից է
ծնուած։

Գլ. Գ

Աստուծոյ անզգալական սէրը. Որդիք Աստուծոյ
նոյ պահելու նորա պատուիրանքները եւ եղբայրսիրոյ
էջոր պիտոյքը։

1 Տեսէք թէ Հայրն ինչպիսի սէր չնոր-
հեց մեզ, Որ Աստուծոյ որդիք կոչ-
ուինք, սորա համար աշխարհքը չէ
ճանաչում մեզ, Հոր նորան չ'ճանաս-
2 չեց։ Սիրելիներ, Հհիմա Աստուծոյ
որդիք ենք, եւ Հտակաւին յայտնուած
չէ թէ ինչ պիտի լինենք. բայց գի-
տենք թէ, երբոր նա կ'յայտնուի,
Նորան նման կ'լինենք, Նորովհետեւ
կ'տեսնենք նորան ինչպէս որ է։
3 Եւ ամէն ով որ այս յոյսն ունի ի-
նում, սրբում է իր անձն ինչպէս
4 որ նա սուրբ է։ Ամէն ով որ մեղք է
գործում, նա անօրէնութիւն էլ է ա-
նում, եւ Համեղքն է անօրէնութիւնը։
5 Եւ գիտէք որ նա յայտնուեցաւ Հոր
մեր մեղքերը վեր առնէ. եւ Ինորա-
6 նում մեղք չ'կայ։ Ամէն ով որ նորա-
նում մնում է չէ մեղանչում. Ե-
Համէն ով որ մեղանչում է, չէ տեսել
նորան եւ ոչ էլ ճանաչել նորան։
7 Մանկունք, Հոչ ոք ձեզ չ'խաբէ. Ինա
որ արդարութիւն է անում, արդար է,
8 ինչպէս նա էլ արդար է։ Եւ- նա որ
մեղք է անում, սատանայիցն է. ո-
րովհետեւ սատանան հէնց սկզբիցը
մեղանչում է, Նորա համար յայտնուե-
ցաւ Աստուծոյ Որդին, Հոր սատանայի
9 գործերը քանդէ։ Ամէն ով որ Աստ-
ուածածանից է ծնուած, մեղք չէ ա-
նում. Նորովհետեւ նորա սերմը նո-
րանում մնում է, եւ չէ կարող մե-
ղանչել, որովհետեւ Աստուածածանից է
10 ծնուած։ Սորանով են յայտնի Աստու-
ծոյ Որդիքը եւ սատանայի որդիքը։
Ամէն ով որ արդարութիւն չէ ա-
նում, նա Աստուածանից չէ, եւ Հոչ
էլ նա՝ որ իր եղբօրը չէ սիրում։
11 Որովհետեւ սա է պատուիրանքը, որ
սկզբիցը լսեցիք, Հոր իրար սիրենք։
12 Ոչ թէ այնպէս ինչպէս որ Կայէնն էր
չարիցը եւ իր եղբօրն սպանեց. եւ
Ինչու համար սպանեց նորան, որով-
հետեւ իր գործերը չար էին եւ իր
13 եղբօրինը արդար։ Մի զարմանաք,
եղբարքս, Եթէ աշխարհքս ատէ ձեզ։
14 Մենք գիտենք որ մահիցը Ի կեանք
փոխուեցանք. որովհետեւ եղբայրնե-
րին սիրում ենք. բայց Հոչ որ չէ սի-
րում եղբօրը, մնում է մահի մէջ։

–Յովհ. Ա՛ա. 23. բ Յովհ. 9.
բՅովհ. Ա՛գ. 7, 9, 10. Գլ. գ. 15.
գբ Յովհ. 6.
դՅովհ. Ա՛գ. 23. Գլ. ա. 3.
եՅովհ. Ա՛ե. 3. Գլ. ա. 2. ե. 11.
զԳլ. գ. 7. բ Յովհ. 7.
էՅովհ. 20.
ըՅովհ. լա. 33, 34. Երբ. ը. 10, 11.
թՅովհ. Ա՛գ. 36. Ա՛գ. 13. Հիմ. 20.
ժԳլ. գ. 2.
իԳլ. գ. 17.
լԳործ. Ա՛ե. 23. բ Յովհ. 9.
խՅովհ. Ա՛գ. 7, 9, 10. Գլ. գ. 15.
ծբ Յովհ. 6.
կՅովհ. Ա՛գ. 23. Գլ. ա. 3.
հՅովհ. Ա՛ե. 3. Գլ. ա. 2. ե. 11.
ձԳլ. գ. 7. բ Յովհ. 7.
ղՅովհ. 20.
ճՅովհ. լա. 33, 34. Երբ. ը. 10, 11.
մՅովհ. Ա՛գ. 36. Ա՛գ. 13. Հիմ. 20.
յԳլ. գ. 2.
նԳլ. գ. 17.

շԳործ. Ա՛ե. 23. բ Յովհ. 9.
չՅովհ. Ա՛գ. 7, 9, 10. Գլ. գ. 15.
պբ Յովհ. 6.
ջՅովհ. Ա՛գ. 23. Գլ. ա. 3.
ռՅովհ. Ա՛ե. 3. Գլ. ա. 2. ե. 11.
սԳլ. գ. 7. բ Յովհ. 7.
վՅովհ. 20.
տՅովհ. լա. 33, 34. Երբ. ը. 10, 11.
րՅովհ. Ա՛գ. 36. Ա՛գ. 13. Հիմ. 20.
ցԳլ. գ. 2.
փԳլ. գ. 17.

քԳործ. Ա՛ե. 23. բ Յովհ. 9.
օՅովհ. Ա՛գ. 7, 9, 10. Գլ. գ. 15.
ֆբ Յովհ. 6.
աՅովհ. Ա՛գ. 23. Գլ. ա. 3.
բՅովհ. Ա՛ե. 3. Գլ. ա. 2. ե. 11.
գԳլ. գ. 7. բ Յովհ. 7.
դՅովհ. 20.
եՅովհ. լա. 33, 34. Երբ. ը. 10, 11.
զՅովհ. Ա՛գ. 36. Ա՛գ. 13. Հիմ. 20.
էԳլ. գ. 2.
ըԳլ. գ. 17.
թՅովհ. Ա՛գ. 7, 9, 10. Գլ. գ. 15.
ժբ Յովհ. 6.
իՅովհ. Ա՛գ. 23. Գլ. ա. 3.
լՅովհ. Ա՛ե. 3. Գլ. ա. 2. ե. 11.
խԳլ. գ. 7. բ Յովհ. 7.
ծՅովհ. 20.
կՅովհ. լա. 33, 34. Երբ. ը. 10, 11.
հՅովհ. Ա՛գ. 36. Ա՛գ. 13. Հիմ. 20.
ձԳլ. գ. 2.
ղԳլ. գ. 17.

45 Ամէն ով որ իր եղբօրն ատումէ, մարդասպան է. եւ դիտէք որ ամէն մարդասպան յաւիտենական կեանք
46 չունի հաստատուած իրեանց. Սորանով գիտացինք [Քրիստոսի] սէրը, որ նա իր անձը տուաւ մեզ վերայ. եւ մենք պարտինք մեր եղբայրների
47 վերայ դնել մեր անձերը։ Հիմ որ այս աշխարհի ապրանքն ունենայ, եւ տեսնէ իր եղբայրը կարօտ հէ ի՞նչ, եւ իր գութը փակէ նորանից, ո՞ինչպէս Աստուծոյ սէրը բնակուած կ՚լինի
48 նորանում։ Որդեակներ, չ՚սիրենք խօսքով եւ ոչ էլ լեզուով, այլ գործով եւ ճշմարտութիւնով։
49 Ո՞եւ սորանով ենք ճանաչում թէ ճշմարտութիւնից ենք, եւ նորա առաջին ի հանդէս բերենք մեր սրտերը.
20 Որ ո՞եթէ մեր սիրտը մեղադրէ մեզ, այլ Աստուած մեր սրտից աւելի մեծ
21 է եւ ամէն բան գիտէ։ Սիրելիներ, եթէ մեր սրտերը չ՚մեղադրեն մեզ, ունենք առ Աստ-
22 ուած։ եւ ո՞ինչ որ խնդրենք կ՚առնենք նորանից. որովհետեւ նորա պատուիրանքները պահում ենք, եւ նորա առաջին հաճոյ եղածները անում
23 ենք։ Ո՞եւ սա է նորա պատուիրանքը, որ հաւատանք նորա Որդի Յիսուս Քրիստոսի անունին, եւ ո՞իրար սիրենք, ի՞նչպէս նա պատուիրանք
24 տուաւ մեզ։ Ո՞եւ նա որ նորա պատուիրանքները պահում է, ո՞նում է նորանում եւ նա նորանում. Ո՞եւ սորանից գիտենք թէ բնակվում է մեզ-նում՝ այն Հոգուց որ տուաւ մեզ։

ԳԼ. Դ

Պէտք է փորձել հոգիները թէ արդեօք Աստուածանից են. Որովհետեւ չատ սուտ մարգարէներ են դուրս
2 եկել աշխարհ։ Սորանով ճանաչեցէք Աստուծոյ Հոգին. Ամէն հոգի որ խոստովանում է Յիսուս Քրիստոսին մարմնով եկած, Աստուածանից է։
3 Ո՞եւ ամէն հոգի որ չէ խոստովանում Յիսուս Քրիստոսին մարմնով եկած, Աստուածանից չէ. եւ նա Նեռի հոգին է, որ լսեցիք թէ գալիս է, եւ հիմա
4 արդէն աշխարհումն է։ Ի՞դուք Աստուածանից էք, որդեակներ, եւ յաղթեցիք նորանց. որովհետեւ աւելի մեծ է նա որ ձեզնումն է, ո՞քան թէ
5 նա որ աշխարհքիս մէջ է։ Ի՞նորանք աշխարհքիցն են. նորա համար աշխարհքիցն են խօսում. Ո՞եւ աշխարհ-
6 քը լսում է նորանց։ Մենք Աստուածանից ենք. Ո՞ով որ Աստուածն ճանաչում է՝ լսում է մեզ, ով որ Աստուածանից չէ, չէ լսում մեզ. սորանից ենք ճանաչում Ո՞ճշմարտութեան Հոգին եւ խաբէութեան հոգին։
7 Ո՞Սիրելիներ, իրար սիրենք, որ սէրն Աստուածանից է. եւ ամէն ով որ սիրում է Աստուածանից է ծնուած,
8 եւ ճանաչում է Աստուծուն։ Նա որ չէ սիրում, Ո՞Աստուծուն չէ ճանաչել. Որովհետեւ Աստուած սէր է։
9 Որովհետեւ Աստուած սէր է։ Ո՞վորանով Աստուծոյ սէրն երեւեցաւ մեզ-նում, Որ Աստուած իր միածին Որդուն ուղարկեց աշխարհ, որ նորա-
10 նով կեանք ունենանք։ Սորանում է սէրը, Որ ոչ թէ մենք սիրեցինք Աստուածուն, այլ որ նա սիրեց մեզ, ո՞եւ ուղարկեց իր Որդուն քաւութիւն մեր
11 մեղքերի համար։ Սիրելիներ, ո՞եթէ Աստուած այսպէս սիրեց մեզ, ապա
12 մենք էլ պէտք է իրար սիրենք։ Աս-

է Մատ. ե. 21, 22. Գլ. գ. 10. Գաղ. ե. 21. Յայտ. ի. 8. ը Ժող. գ. 16, 24. 13. Հռոմ. ե. 5. Եփես. ե. 2. 30. Գլ. ը. 9, 11.
ը Ը՞ր. Ա՛ե. 7. Ղեւտ. գ. 11. Գաղ. գ. 20.
թ Եփես. լդ. 31. Հռոմ. Ա՛ր. 9. Եփես. գ. 15. Ժող. բ. 13. ա Գաղ. ա. 22.
ժ Ժող. Ա՛ր. 37. Գլ. ա. 8. ա Գաղ. գ. 4.
ի Ա՛որ իր. 26. Ներ. Ա՛. 22. Գլ. բ. 28. գ. 17.
լ Ժող. լդ. 15. Ա՛ես. 18, 19. Աւակ. Ա՛ե. 29. Ե՛րեմ. իբ. 13. Մատ. ե. 21. Ա՛ես. ե. 8. իս. 22. Մար. Ա՛որ. 24. Ժող. Ա՛ր. 13. Ա՛ե. 7. Ա՛ր. 23, 24. Ժող. ե. 16. Գլ. ե. 14.
խ Ժող. գ. 29. բ. 31.
ծ Ժող. գ. 29. Ա՛ե. 3. Մատ. իր. 39. Ժող. Ա՛ր. 34. Ա՛ե. 13. Եփես. ե. 1. ա Գաղ. գ. 9. ա Գաղ. գ. 8. Հռ. 11. Գլ. գ. 21.
կ Գլ. բ. 8, 10.
հ Ժող. Ա՛ր. 23. Ա՛ե. 10. Գլ. գ. 12.
ձ Ժող. Ա՛ե. 21 Հ՚ե.
ղ Հռոմ. ը. 9. Գլ. գ. 13. —

— Ե՛րեմ. իբ. 8. Մատ. իգ. 41. ի Ա՛որ. Ա՛ր. 29. ա Գաղ. ե. 21. Յայտ. բ. 2.
ի Մատ. իդ. 5, 24. Գոր. բ. 30. ա Տի՛մ. գ. 1. ր Գաղ. բ. 1. Գլ. բ. 18. բ Ժող. 7. տ Ա՛որ. Ա՛ր. 3. Գլ. ե. 1. ի Գլ. բ. 22. բ Ժող. 7. ՀԸ Քես. բ. 7. Գլ. բ. 18, 22. ի Գլ. ե. 1. ա Ժող. Ա՛ր. 31. Ա՛ե. 30. Ա՛ե. 11. ա Ա՛որ. բ. 12. Եփես. բ. 3. գ. 12. բ Ժող. գ. 31. ի Ժող. Ա՛ե. 19. Ա՛ե. 14. ի Ժող. բ. 47. Ա՛. 27. ա Ա՛որ. Ա՛ե. 27. բ Ա՛որ. Ա՛. 7. ի Ա՛որ. բ. 20. Ժող. Ա՛ե. 17. ի Գլ. ե. 10, 11, 23. ի Գլ. բ. 4. գ. 6. ի Հ՚ե. 16. ի Ժող. ա. 16. Հռոմ. ե. 8. բ. 32. Գլ. գ. 16. ի Ժող. ե. 11. ի Ժող. Ա՛ե. 16. Հռոմ. ե. 8, 10. Տի՛մ. գ. 4. ի Գլ. բ. 2. ի Մատ. Ա՛ր. 33. Ժող. Ա՛ե. 18, 13. Գլ. գ. 16. ի Ժող. ա. 18. ա Տի՛մ. գ. 16. Հ՚ե. 20.

տուծուն երբէք մէկը չէ տեսել. եթէ իրար սիրենք Աստուած մեզանում է բնակվում, ևս նորա սէրը կատարեալ
13 է մեզանում։ Սորանով գիտենք, որ մենք նորանում ենք բնակուած եւ նա մեզանում. որ իր Հոգուցը տուաւ
14 մեզ։ Եւ մենք տեսանք եւ վկայում ենք, Որ Հայրն իր Որդուն ուղարկեց աշխարհի Փրկիչ լինել։
15 Ով որ դաւանէ թէ Յիսուս է Աստուծոյ Որդին, Աստուած նորանում է բնակ-
16 վում եւ նա Աստուածանում։ Եւ մենք ճանաչեցինք եւ հաւատացինք այն սէրը, որ Աստուած ունի մեզ վերայ. Աստուած սէր է, եւ ով որ մնում է սէրի մէջ, Աստուծոյ մէջ է բնակ-
17 վում, եւ Աստուած նորանում։ Սորանում է սէրը կատարեալ մեզ հետ, որ համարձակութիւն ունենանք դատաստանի օրուայն. Որովհետեւ ինչպէս նա է, այնպէս էլ մենք ենք այս
18 աշխարհքումը։ Վախ չկայ սէրի մէջ. այլ կատարեալ սէրը հեռացնում է վախը. որովհետեւ վախը տանջանք ունի. բայց նա որ վախենում է, չկա-
19 տարեալ չէ սէրի մէջ։ Մենք սիրենք նորան, որովհետեւ առաջ նա սիրեց
20 մեզ։ Եթէ մէկն ասէ թէ Սիրում եմ Աստուծուն եւ իր եղբօրն ատէ, նա սուտասու է. որովհետեւ նա որ իր տեսած եղբօրը չէ սիրում, Աստուծուն որ չէ տեսել ինչպէս կարող է
21 սիրել։ Եւ այս պատուիրանքն ունինք նորանից, թէ նա որ Աստուծուն սիրում է, իր եղբօրն էլ սիրէ։

Գլ. Ե

Աստուծուն սիրողը նորա պատուիրանքները պահում է։ Աստուծոյ Որդի Յիսուսը կարող է մեզ փրկել եւ մեր աղաչքերը լսել։

1 Ամեն ով որ հաւատում է թէ Յիսուսն է Քրիստոսը, Աստուածանից է ծնուած եւ ամեն ով որ ծնողին սիրում է, նորանից ծնուածին էլ սի-
2 րում է։ Սորանով ենք ճանաչում թէ Աստուծոյ որդիներին սիրում ենք, երբոր սիրում ենք Աստուծուն, եւ նորա պատուիրանքները պահում։
3 Որովհետեւ սա է Աստուծոյ սէրը որ նորա պատուիրանքները պահենք. Եւ նորա պատուիրանքները ծանր
4 չեն։ Որովհետեւ ամեն ով որ Աստուածանից է ծնուած յաղթում է աշխարհքին. եւ սա է յաղթութիւնն, որ աշխարհքին յաղթեց, այսինքն մեր
5 հաւատքը։ Եւ ով է որ յաղթում է աշխարհքին, եթէ ոչ նա, որ հաւատում է, թէ Յիսուս Աստուծոյ Որդին է։
6 Սա է որ եկաւ ջրով եւ արիւնով Յիսուս Քրիստոսը. ոչ թէ միայն ջրով, բայց ջրով եւ արիւնով. եւ Հոգին է վկայողը. որովհետեւ Հոգին է ճշմար-
7 տութիւնը։ Որովհետեւ երեք են որ [երկնքումը վկայում են, Հայրը եւ Բանը եւ Սուրբ Հոգին. եւ Սոյս երեքը
8 մի են։ եւ երեք են որ երկրումը] վկայում են. Հոգին, եւ ջուրը, եւ արիւնը.
9 եւ այս երեքը միաբան են։ Եթէ մարդկանց վկայութիւնն ընդունում ենք, Աստուծոյ վկայութիւնն աւելի մեծ է. Որովհետեւ սա է Աստուծոյ վկայութիւնն, որ վկայեց իր Որդու մասին։
10 Ով որ հաւատում է Աստուծոյ Որդուն, վկայութիւնն ունի իր անձումը. ով որ չէ հաւատում Աստուծուն, սուտասու է արել նորան. որովհետեւ չհաւատաց այն վկայութեանն, որ Աստուած վկայեց իր Որ-
11 դու մասին։ Եւ սա է վկայութիւնը, որ Աստուած յաւիտենական կեանք տուաւ մեզ. Եւ այս կեանքը նորա
12 Որդու մէջ է։ Ով որ Որդուն ունի, նա կեանքն ունի. եւ ով որ Աստուծոյ Որդուն չունի, կեանքը չունի։
13 Այս բաները գրեցի ձեզ՝ Աստուծոյ Որդու անունին հաւատացեալներիդ,

---

ա Գլ. բ. 5. Հմր. 18.
բ Յովհ. ժգ. 30. Գլ. գ. 24. Յովհ. ա. 14. Գլ. ա. 1, 2.
գ Յովհ. գ. 17.
դ Հռոմ. ժ. 9. Գլ. ե. 1, 5. Հմր. 8.
ե Գլ. գ. 24. Հմր. 12. Յովհ. ա. 13. Գլ. բ. 28. գ. 13, 24.
զ Գլ. բ. 3.
է Հմր. 12.
ը Գլ. բ. 4. գ. 17.
թ Հմր. 13.
ժ Մատ. իբ. 37, 39. Յովհ. ժգ. 24. ժե. 12. Գլ. գ. 23.
ի Յովհ. ա. 18.
ժա Գլ. բ. 22, 23. գ. 2, 15. Յովհ. ա. 13.
ժբ Յովհ. ժե. 23.
ժգ Յովհ. ժ. 30.
ժդ Յովհ. գ. 17, 18.
ժե Մատ. գ. 16, 17. ժե. 5. Հռոմ. բ. 16. Գաղ. գ. 6.
ժզ Յովհ. գ. 33. ե. 38.
ժէ Գլ. բ. 13.
ժը Յովհ. ա. 4. Գլ. գ. 9.
ժթ Յովհ. գ. 36. ե. 24.
ի Յովհ. բ. 31.

Որ դիտենաք թէ յաւիտենական
14 կեանք ունիք ։ Եւ սա է այն համար-
ձակութիւնը որ ունինք դէպի Նորան,
Ոթէ ինչ որ Նորա կամքի պէս խնդ-
15 րում ենք , լսում է մեզ ։ Եւ եթէ գի-
տենք թէ լսում է մեզ , ինչ որ խնդ-
րում ենք , գիտենք որ առնում ենք
մեր խնդրուածքները , որ խնդրեցինք
Նորանից ։
16 Եթէ մէկը տեսնէ իր եղբօրը որ
մեղանչել է մեղքով որ դէպի
մահ չէ , թող խնդրէ , Եւ Ա՛ստուած
կեանք կ՛տայ Նորան մեղանչող Նորան որ
մեղանչել է ոչ թէ դէպի մահ . Ոկայ
մեղք որ դէպի մահ է , Նորա համար
17 ես չեմ ասում որ խնդրես ։ ՈԱմէն
անիրաւութիւն մեղք է . եւ կայ մեղք
որ դէպի մահ չէ ։
18 Գիտենք որ ամէն ով որ Աստուա-
ծանից է ծնուած , մեղք չէ գործում ,
բայց նա որ Աստուածանից է ծնուած ,
Ոիր անձը պահում է , եւ չարը չէ
19 մօտենում Նորան ։ Գիտենք որ Աստ-
ուածանից ենք , եւ Ոբոլոր աշխարհքը
20 չարութեան մէջ է կենում ։ Եւ գի-
տենք որ Աստուծոյ Որդին եկաւ եւ
Էմեզ միտք տուաւ , Ոորպէսզի ճշմարիտը
ճանաչենք . եւ ճշմարիտ ենք ,
այսինքն Նորա որդի Յիսուս Քրիստո-
սում , Ոնա է ճշմարիտ Աստուածը
21 եւ Ոյաւիտենական կեանքը ։ Որդեակ-
ներ , Ոպահեցէք ձեր անձերը կուռքե-
րից ։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹԸ

Աստուծոյ սէրը Նորա պատուիրանքների համեմատ դէպ-
ՆԱՅՆ ԵՒ ՄՈՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆԵՐից դէպք է հետ կենալ ։

1 Երէցը , ընտրեալ Ոկիւրիային , եւ Նորա
որդիներին , Ոորոնց ես սիրում եմ
ճշմարտութիւնով , (եւ ոչ միայն ես ,
այլ այն ամէնն էլ Ոոր ճշմարտու-
2 թիւնը ճանաչել են ։) Ա՛յն ճշմարտու-
թեան պատճառով որ մեզանում մը-
նում է , եւ մեզ հետ կ՛լինի յաւիտ-
3 եան ։ Ոշնորհք , ողոր-
մութիւն , խաղաղութիւն Աստուած
Հօրից , եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսից՝
Հօր Որդուցը , Ոճշմարտութիւնով եւ
սիրով ։
4 Շատ ուրախացայ որ քո որդիներից
ոմանք գտայ Ոոր ճշմարտութիւնով են
գնում , ինչպէս որ հրաման առանք
5 Հօրից ։ Եւ հիմա աղաչում եմ քեզ ,
Ոկիւրիայ , ոչ Ոիբր թէ մի նոր պատ-
ուիրանք եմ գրում քեզ , այլ այն որ
սկզբից ունէինք , Ոոր իրար սիրենք ։
6 Ոեւ սա է սէրը , որ Նորա պատուի-
րանքների համեմատ գնանք , եւ սա է
պատուիրանքը , Ոոր ինչպէս լսեցիք
7 սկզբից՝ այնպէս գնաք ։ Ոորովհետեւ
շատ մոլորեցուցիչներ դուրս եկան
աշխարհք Ոոր չեն դաւանում Յիսուս
Քրիստոսին մարմնով եկած . Ոնա է
8 մոլորեցուցիչը եւ Նենը ։ Զգոյշ կացէք
ձեր անձերին որ Ոչ՛կորցնենք այն որ
վաստակեցինք . այլ որ բոլոր վարձք
9 առնենք ։ ՈԱմէն ով որ յանցանք է գոր-

ՀԳԼ. ա. 1, 3։
ՂԳԼ. գ. 22։
ՂՈՀ ԲՐ. 3. ՅՈՀ. Ա. 14, 15։
ՄԱ. ԺԲ. 31, 33. ՄԱՐԿ. 29։ ՂՂԿ. ԺԲ. 10։ ԲԲԸ. Ը. 4, 6։ Ժ. 36։
ՂԵՒՒՄ. Կ. 16։ Ժգ. 11։ ՅՈՀ. Ժէ. 9։
ՂԳԼ. գ. 4։
Ը — ՊՀԱ. ա. 33։ Գկ. գ. 9։ ՅՈՀ. ա. 27։

— ՅՈՀ. ա. 1։
ՂՂԿ. ԺԹ. 3։
ՅՈՀ. Ա. 3։
ՂԲՍ. Քը. 6։ ԽՂ. 6։ Ժգ. 5։ ՅՈՀ. Բ. 29։ ԳԱԼ. Բ. 20։ ՀԱՆՄ. Բ. 5։ — ՏԻՄ. գ. 16։ ՏԻՄ. Բ. 19

ծում, եւ չէ կենում Քրիստոսի վարդապետութեան մէջ, Աստուած չ'ունի. ով որ կենում է Քրիստոսի վարդապետութեան մէջ, նա ունի Որդուն
10 էլ Հօրն էլ։ եթէ մէկը ձեզ մօտ գայ եւ այս վարդապետութիւնը չ'բերէ, մի ընդունիք նորան ձեր տունը, եւ
11 չբարեւ մի տաք նորան։ Որովհետեւ ով որ բարեւ ասէ նորան, մասնակից
կ'լինի նորա չար գործերին։
12 Շատ բան ունէի ձեզ գրելու, բայց չ'կամեցայ թղթով եւ թանաքով էրեխ. այլ յոյս ունիմ գալ ձեզ մօտ. եւ բերանէ բերան խօսել, նոր մեր ուրա-
13 խութիւնը կատարեալ լինի։ Ողջոյն են տալիս քեզ քո ընտրեալ քրոջ որդիքը։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ

ԵՐՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹԸ

Գայեի բարեպաշտութիւնը։ Դիոտրեփէսի անպատուութիւնը։ Դեմետրեսի բարի համբաւը։

1 Երէցը, սիրելի Գայիոսիդ, որին ես
2 սիրում եմ ճշմարտութիւնով։ Սիրելի, աղօթք եմ անում որ ամէն բանի մէջ յաջող եւ առողջ լինես, ինչպէս քո
3 հոգին յաջող է։ Որովհետեւ շատ ուրախացայ երբոր եղբարքն եկան, եւ քո ճշմարտութիւնը վկայեցին, ինչ-
4 պէս որ դու ճշմարտութեան մէջ գնում ես։ Սորանից աւելի մեծ ուրախութիւն չ'ունիմ, քան լսում եմ թէ իմ որդիները ճշմարտութեան մէջ են
5 գնում։ Սիրելի, հաւատարմաբար ես գործում այդ ինչ որ անում ես եղբայրներին եւ օտարականներին.
6 Որոնք վկայեցին քո սէրի համար եկեղեցու առաջին, որ լաւ կ'անես եթէ նորանց Աստուծոյ արժանաւոր կեր-
7 պով ճանապարհ դնես։ Որովհետեւ նորա անունի համար դուրս եկան Հառանց մի բան առնելու հեթանոս-
8 ներից։ Արդ պէտք է մենք ընդունենք այսպիսիներին, որ գործակից լիննք ճշմարտութեանը։
9 Ես գրեցի եկեղեցուն. բայց Դիոտրեփէսը որ ուզում է նորանց միջումը առաջինը լինել, մեզ չէ ընդունում։
10 Սորա համար եթէ գամ նորա գործերը կ'յիշեմ որ չար խօսքերով չատախօսութիւն է անում մեզ վերայ, եւ սորանով էլ չ'բաւականացած՝ ոչ ինքն է ընդունում եղբայրներին, եւ նորանց էլ որ ուզում են ընդունել, արգելում է եւ եկեղեցուց հանում։
11 Սիրելի, Ւշարին նմանող մի լինիր, այլ բարիին. Ով որ բարի է գործում Աստուածանից է, եւ ով որ չարիք է գոր-
12 ծում Աստուած չէ տեսել։ Դեմետրիոսը վկայութիւն ունի ամենից եւ նոյն իսկ ճշմարտութիւնից էլ, եւ մենք էլ վկայում ենք. եւ գիտէք որ մեր վկայութիւնը ճշմարիտ է։
13 Շատ բան ունէի քեզ գրելու, բայց չեմ կամենում թանաքով եւ գրիչով
14 գրել քեզ։ Բայց յոյս ունիմ չուտով քեզ տեսնել, եւ բերանէ բերան կ'խօ-
15 սենք։ Խաղաղութիւն լինի քեզ հետ. բարեւ են տալիս քեզ սիրելիքը. բարեւ տուր մեր սիրելիներին անուն առնուն։

---

1 Հռոմ. ժգ. 17։ ա Կոր. ե. 11։ ժգ. 22։ Գաղ. ա. 9, 9։ բ Տիմ. գ. 5։ Տիտ. գ. 10։ 4 գ Յովհ. 13։ 3 Յովհ. ժե. 13։ ա Յովհ. ա. 4։ | 5 ա Գեղ. ե. 13։ — բ Յովհ. 1։ բբ Յովհ. 4։ | 6 ա Կոր. գ. 15։ Փիլիմ. 10։ գա Կոր. ի. 12, 15։ 7 Յովգ. լե. 27։ Նա. ա. 10, 17։ ա Գեղ. գ. 11։ ա Յովհ. բ. 29։ գ. 9, 9։ | 8 ա Տիմ. գ. 7։ բ Յովհ. իա. 24։ ԻԲ Յովհ. 12։ —

ՅՈՒԴԱ ԱՌԱՔԵԱԼԻ

ԹՈՒՂԹԸ

Ծղրդոր հաստատ կենաց, հաւատքի անկեղծութեան, և մշտնջենաւորից հեռու կենալոյ։

1 Յուդա Յիսուս Քրիստոսի ծառայ, եւ Յակոբոսի եղբայր. Ասուած Հօրից սրբուած, եւ Յիսուս Քրիստոսումն պահուած կանչուածներիդ.
2 Ողորմութիւն եւ խաղաղութիւն եւ սէր չատանայ ձեր վերայ։
3 Սիրելիներ, որովհետեւ ամէն ջանք արի որ գրեմ ձեզ մեր հասարակաց փրկութեան համար, հարկ եղաւ ինձ որ գրեմ ձեզ եւ յորդորեմ, Որ մըրցիք սրբերին միանգամ աւանդուած հաւատքովը։ Որովհետեւ մի քանի մարդիկ ներս սպծան, Որոնք առաջուց հատատուած էին սոյն այս դատաստանի համար, ամբարիշտներ, Որ մեր Աստուծոյ շնորհքն հանապատկութեան դարձրին. եւ Տէրանուն են այն միայն Իշխանին, [Աստուծուն]
5 եւ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին։ Իսկ ես կամենում եմ յիշեցնել ձեզ, որ արդէն այս բանը գիտէք, Թէ Տէրը ժողովրդին փրկեց Եգիպտոսի երկրից. եւ Երկոյ չհաւատացողներին
6 կորցրեց։ Նէ այն հրեշտակներին որ իրանց իշխանութիւնը չպահեցին, այլ իրանց բնակութիւնը թողեցին, յաւիտենական կապանքներով խաւարի մէջ պահեց հմնծ օրուայ դատաստանի համար։ Ինչպէս Սոդոմ եւ Գոմորը եւ նորանց շուրջի քաղաքները, հէնց որպէս նոքա կերպով պոռնկելով եւ ուրիշ մարմնի ետեւից գնալով օրինակի համար մեր առաջին դրուած են, յաւիտենական կրակի դատաստանն ընդունելով։ Նէ նմանապէս էլ սորանք, որ ցնորուած լինելով մարմինը պղծում են, տէրութիւնը անարգում են, Եւ փառքը հայհոյում են։ Բայց Միքայէլ հրեշտակապետը, երբոր սատանայի հետ վիճելով պատասխան էր տալիս Մովսէսի մարմնին համար, չհամարձակեց հայհոյանքի դատաստան անել, բայց ասեց Տէրը
10 քեզ յանդիմանէ։ Իսկ սորանք այն բաները, որ չեն իմանում, հայհոյում են. եւ ինչ որ էլ անխօս անասունի պէս բնականաբար գիտեն, նորանցնում ապականվում են։ Վայ նորանց, որ Կայէնի ճանապարհովը գնացին, եւ Բաղաամի մոլորութիւնովը վարձքին նուիրուեցան, եւ Կորխի հակառակութեան պէս կորան։ Սորանք ձոյլ-ընկեր ժայռեր են Ձեր սէրի խընջոյքներումը, որ աներկիւղ միասին ուտել խմելիս, իրանց անձերն են արածեցնում։ Անջուր ամպեր են Քամիներից տատանուած, պտղակորոյս անպտուղ ծառեր, Երկու անգամ մեռած արմատախիլ եղած։ Ծովու կատաղած ալիքներ, Որ իրանց անձերի ամօթն են փրփրեցնում. մոլար աստղեր, Որոնց պահուում է յաւիտեան խաւարի մուրը։
14 Էնոխն էլ, որ եօթներորդն է Ադամից, սորանց համար մարգարէացաւ եւ ասեց. Ահա Տէրը եկաւ իր

ա Գնէ. գ. 10։ Գոր. ա. 13։ բ Ծննդ. Ծէ. 11, 12, 13։ ա Գնա. ա. 3։
գ Հռովմ. ա. 7։
դ ա Գնա. ա. 2։ բ Գնա. ա. 3։
ե Տիտ. ա. 4։
զ Գիմ. ա. 27։ ա Տիմ. ա. 18։ գ. 13։ բ Տիմ. ա. 13։ գ. 7։
է Գոգ. բ. 4։ բ Գնա. բ. 1։
ը Հռովմ. ը. 21, 22։ ա Գնա. ա. 8։
թ Տիտ. բ. 11։ Երբ. ժբ. 15։
ժ բ Գնա. բ. 10։
ի Տիտ. ա. 16։ բ Գնա. բ. 1։ ա Յովհ. բ. 22։
լ ա Նար. ժ. 9։
խ Գործ. ժբ. 39, 37։ իգ. 64։ Յայտ. ճգ. 20։ Երբ. գ. 17, 19։
ծ Յովհ. ը. 44։
կ բ Գնա. բ. 4։
հ Յայտ. ի. 9։
ձ Յնն. ժբ. 31։ բ Որ. իբ. 33։ բ Գնա. բ. 6։
ղ բ Գնա. բ. 10։
ճ Եզ. իբ. 28։
մ Գնէ. ժ. 13։ բ Գնա. բ. 11։
յ Դան. ժ. 13. ժբ. 1։ Յայտ. ժբ. 7։
ն բ Գնա. բ. 11։
շ Զաք. գ. 2։
ո Բն. գ. 1։ ա Յովհ. գ. 12։
չ Գործ. իբ. 7, 21։ բ Գնա. բ. 15։
պ Գործ. ժբ. 1 եւ 2։ բ Գնա. բ. 13։
ջ ա Նար. ժ. 21։
ռ Յայտ. իե. 14։ բ Գնա. բ. 17։
վ Նէ. գ. 14։
տ Ա Գնա. ժե. 13։
ր Բն. ժէ. 20։
ց Գէն. գ. 19։
ւ Որ. Գնա. բ. 17։
փ Յնն. ե. 18։
օ բ Որ. իգ. 3։ Դան. է. 10։ Զաք. ժգ. 5։ Մատ. իե. 31։ բ Գնա. ա. 7։ Յայտ. ա. 7։

15 բիւրաւոր սուրբերովը, Որ դատաստան անել ամենին, եւ նորանց ամբարիշտներին յանդիմանել իրանց ամբարիշտ բոլոր ամբարիշտ գործերի համար, եւ բոլոր այն խիստ խօսքերի համար, որ ամբարիշտ մեղաւորները 16 Նորա դէմ խօսեցին։ Սորանք տրտնջողներ եւ փսփսողներ են, որ իրանց անձերի ցանկութիւնների պէս են գնում. եւ Նորանց բերանը ամբարտաւան բաներ է խօսում, Հիանալու 17 տութիւն են անում շահի համար։ Բայց դուք, սիրելիներ, յիշեցէք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի առաքեալներից ա- 18 ռաջուց ասած խօսքերը։ Որովհետեւ ասում էին ձեզ, Թէ վերջի ժամանակներում ծաղր անող մարդիկ կ՚լինին, որ իրանց ամբարիշտ ցանկութիւնների եաեւից կ՚գնան։

19 Սորանք են որ ջոկում հեռացնում են իրանց, Նշնաւորներ որ Հոգին չու- 20 նին։ Բայց դուք, սիրելիներ, Ձեր անձերը ձեր սուրբ հաւատքի վերայ շինեցէք Սուրբ Հոգովը, Յաղթք ա- 21 նելով։ Որ ձեր անձերը Աստուծոյ սէրի մէջ պահէք, սպասելով Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի ողորմութեանը 22 յաւիտենական կեանքի համար։ Եւ մի քանիսին ողորմեցէք խորութիւն 23 անելով։ Եւ մի քանիսին վախով ապրեցրէք Հրկիզից յափշտակելով. ատելով Նոյն պատմուճանն էլ որ մարմնից աղտոտուած է։

24 Նէ Նորան որ կարող է Նանապատ պահել ձեզ եւ անկեղծ կանգնեցնել իր փառքի առաջին անբիծ ցնծութիւնով. 25 Ա՛յն Միակ իմաստուն Աստուծուն Մեր Փրկչին [Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսով] փառք եւ մեծութիւն, զօրութիւն եւ իշխանութիւն, [բոլոր դարերից առաջ] եւ հիմա եւ միշտ յաւիտեանների։ Ամէն։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ Ա

Յիսուս Քրիստոսի ինքնութիւն յայտնում է Յովհաննէսին. Քրիստոսի գալը, Նորա զգուշութիւնն ու մեծափառութիւնը։

1 Յիսուս Քրիստոսի յայտնութիւնը, Որ Աստուած տուաւ իր ծառաներին ցոյց տալու, ինչ որ Հնուտով պիտի լինի, եւ իմացրեց Իր հրեշտակի ձեռովն ուղարկելով իր Յովհաննէս ծա- 2 ռային. Որ վկայեց Աստուծոյ խօսքին եւ Յիսուս Քրիստոսի վկայութեանը,

3 Նոր տեսաւ։ Երանելի են այս մարգարէութեան խօսքերը կարդացողը եւ լսողները, եւ սորանում գրուածները պահողները. Նորովհետեւ ժամանակը մօտեցել է։

4 Յովհաննէս, Հօթը եկեղեցիներիդ, որ Ասիայումն էք. Շնորհք Քէզ հետ եւ խաղաղութիւն Նորանից Որ է, Եւ որ էր, եւ որ գալու է, եւ Նոյն Հօթը Հոգիներիցը, որ Նորա առ- 5 Յոտի առաջին են. եւ Յիսուս Քրիս-

---

ա = Թագ. բ. 3։ Յագ. լա. 15, չգ. 4։ Մագ. գ. 13, ֆբ Գնա. բ. 18, = Ասակ. ԺԸ. 11։ Յակ. բ. 1,9, ֆբ Գնա. գ. 2, ֆ = Տիմ. գ. 1։ բ Տիմ. գ. 1, գ. 3. բ Գնա. բ. 1, գ. 3։ դ Ասակ. ԺԸ. 1, Եբեկ. ԺԳ. 7։ Յէս. գ. 11։ ք. 10. Եբր. ժ. 23,

ե = Կոր. բ. 14։ Յակ. գ. 15, զ Կող. բ. 7, = Տիմ. ա. 4, է Հռովմ. բ. 26։ Եբեռ. գ. 18, ը Տիմ. բ. 19. բ Գնա. գ. 12, 13, թ Հռովմ. ԺԱ. 11։ = Տիմ. գ. 16, ժ Մատթ. գ. 11։ = Կոր. գ. 18։ Զաքր. գ. 2, ի Զաքր. գ. 4, 5։ Յայտ. գ. 4։

ձ Հռովմ. ԺԶ. 25։ Եփես. գ. 20, ղ Կող. ա. 22, ճ Հռովմ. ԺԶ. 27. = Տիմ. ա. 17։ բ. 3։

— Յակ. գ. 22։ բ. 26։ Յբ. 49, ն Գլ. գ. 1։ Հբ. 3, շ Գլ. իբ. 16։ օ = Կոր. ա. 8։ Գլ. գ. 9։

Յբ. 17։ Հբ. 9։ ե = Յակ. ա. 1, զ Հռովմ. Ժա. 28։ Գլ. իբ. 7։ է Հռովմ. Ժգ. 11։ Յակ. Ե. 8։ = Գնա. գ. 7։ Գլ. իբ. 10։ ը Գլ. գ. 14։ Հբ. 3։ թ Յովք. ա. 1։ ժ Զաքր. գ. 9։ գ. 10։ Գլ. գ. 1։ գ. 6։ ե. 6։

տոս Հնաւատարիմ վկայիցը, Որ մեռելներից անդրանիկը՝ Եւ երկրի թագաւորների իշխանն է. Ինորան որ մեզ սիրեց եւ մեր մեղքերիցն լուա-
6 ցաւ մեզ իր արիւնովն, Հիւ մեզ թագաւորներ եւ քահանաներ արաւ Աստուծոյ եւ իր Հօր համար. Ինորան փառք եւ զօրութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն։
7 Ահա նա գալիս է ամպերով. եւ ամեն աչք կ'տեսնէ Ինորան, եւ նորանք որ խոցեցին Ինորան. եւ Ինորա վերայ կոծ կ'անեն երկրի ամեն ազ-
8 գերը. Այո, Ամէն։ Ես եմ Ալֆան եւ Օմեգան [սկիզբը եւ վերջը] ասում է Տէրը, Նա որ է եւ որ էր եւ որ գալու է, Ամենակալը։
9 Ես՝ Յովհաննէս ձեր եղբայր եւ հնազանդ բնկեր նեղութեան Եւ արքայութեան եւ Յիսուս Քրիստոսի համբերութեան, գտանուս ասուած կղզումն էի Աստուծոյ խօսքի համար, եւ Յիսուս Քրիստոսի վկայութեան համար։
10 Ես կիրակի օրը եղայ Հոգում. եւ ետեւիս մի մեծ ձայն լսեցի ինչպէս փողի ձայն, որ ասում էր. [Ես եմ
11 Ալֆան եւ Օմեգան, առաջինը եւ վերջինը։ եւ] ինչ որ տեսնում ես գրիր մի գրքի մէջ, եւ ուղարկիր այն հօրը եկեղեցիներին որ Ասիայումն են՝ Եփեսոս, Զմիւռնիա, եւ Պերգամոն, եւ Թիւատիրա, եւ Սարդէս, եւ Փի-
12 լադելփիա եւ Լաւոդիկէ։ Եւ ես ետ դարձայ այն ձայնը տեսնելու, որ ինձ հետ խօսում էր, եւ երբոր դարձայ հօրը ոսկի ճրագակալ տեսայ.
13 եւ այն հօրը ճրագակալների միջումը Հինէ մարդի Որդու նման, պատնաւոր պատմուճան հագած, եւ սրինքների
14 մօտ ոսկի գօտի կապած։ Եւ նորա գլուխը եւ մազերը ապիտակ բուրդի եւ ձիւնի պէս ապիտակ էին, եւ նո-
15 րա աչքերը կրակի բոցի պէս։ Եւ նորա ոտները կարմրած պղնձի պէս իբրեւ հնոցի մէջ կրակ եղած, եւ նորա ձայնը շատ ջրերի ձայնի պէս։
16 Եւ իր աջ ձեռքումը հօրն աստղեր ունէր, եւ նորա բերանից սրած երկբերան սուր էր դուրս գալիս, եւ նորա երեսն ինչպէս արեգակը որ ճա-
17 ռագայթում է իր զօրութեամբը։ Եւ երբոր տեսայ նորան, մեռածի պէս ընկայ նորա ոտների առաջին. Եւ նա իր աջ ձեռքն ինձ վերայ դրաւ եւ ասեց ինձ. Մի վախենար, ես եմ Առաջինը
18 եւ Վերջինը, Եւ կենդանին. եւ ես մեռած էի, Եւ ահա կենդանի եմ յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն. Եւ ունիմ զօրութիւն եւ մահի բանալիները։
19 Գրիր Ինչ որ տեսնում ես, Ինչ որ է, եւ Ինչ որ նորանից յետոյ լինելու
20 է։ Ահա հօրն աստղերի խորհուրդն որ իմ աջ ձեռքի մէջ տեսար, Եւ այն հօրը ոսկի ճրագակալները. այն հօրն աստղերը Հօրը եկեղեցիների հրեշտակներն են, եւ Հայն հօրը ճրագակալները հօրը եկեղեցիներն են։

ԳԼ. Բ

Եփեսոսի, Զմիւռնիայի, Պերգամոնի, և Թիւատիրայի եկեղեցիների հրեշտակներին գրելու պատուէրներ։

1 Եփեսոսի եկեղեցու հրեշտակին գրիր. Սա է ասում այն հօրն աստղերն իր աջ ձեռքումն ունեցողը, Որ հօրը ոսկի ճրագակալների մէջ մանէ
2 գալիս. Գիտեմ քո գործերը եւ քո աշխատութիւնը եւ քո համբերութիւնը. եւ որ չկարերին չես կարողանում համբերել, եւ փորձեցիր նորանց Որ

ե 8ամ. բ. 14. ա Տիմ. գ. 13. Գլ. գ. 14։
զ ա Կոր. ժե. 20. Կոլ. ա. 18.
ի Եփես. ա. 20. Գլ. ժե. 11. ժք. 16.
թ 8ամ. ժգ. 31. ժե. 9. Գաղ. բ. 20.
ժ Երբ. բ. 14. ա 8ամ. ա. 7. ա Պետ. բ. 5, 9. Գլ. ե. 10. բ. 6.
ի ա Տիմ. գ. 16. Երբ. ժգ. 21. ա Պետ. գ. 11. ե. 12.
ձ Դան. է. 13. Ա ես. խգ. 30. խզ. 61. Դան. ա. 15.
ճ Զաք. ժբ. 10. 8ամ. ժք. 37.
ղ Ես. խա. 4. խգ. 6. խը. 12. Հռ. ժ. 15. Գլ. բ. 9. ե. 6. խբ. 15.
ձ Հռ. ե. 9. Գլ. գ. 8. ժա. 17. ժգ. 5.
ն Գիշ. ա. 7. գ. 14. բ Տիմ. ա. 6.
շ Հռոմ. բ. 17. բ Տիմ. բ. 12. Գլ. գ. 5. Հռ. ե.
չ 8ամ. ե. 20. Դան. է. 7. ա Կոր. ժգ. 2.
ո Դան. ժ. 10. բ Կոր. ժբ. 2. Գաղ. գ. 2. ժե. 3. իա. 10.
ջ Գլ. գ. 1. ժ. 8.
ռ Հռ. ժգ. 13. Գլ. ժ. 1.
ս Եզեկ. ա. 28.
վ Դան. բ. 18. ժ. 10.
տ Ես. խա. 4. խգ. 6. խը. 12. Գլ. բ. 8. իբ. 13. Հռ. ժ. 15. Գլ. ժգ. 14.
ր Դան. է. 9.
ց Դան. ժ. 6. Գլ. բ. 18. ժք. 12.
ւ Եզեկ. ա. 7. Դան. ժ. 8. Գլ. բ. 18.
փ Եզեկ. իգ. 2. Դան. ժ. 6. Գլ. ժգ. 2. ժք. 6.
ք Հռ. ե. 10. Գլ. բ. 1. գ. 1.
օ Ես. իբ. 2. Եփես. գ. 17. Երբ. գ. 12. Գլ. բ. 13, 19. ժք. 15, 21.
ֆ Դան. իգ. 13. Գլ. ժ. 1.
ա Եզեկ. ա. 28.
բ Դան. բ. 18. ժ. 10.
գ Ես. խա. 4. խգ. 6. խը. 12. Գլ. բ. 8. իբ. 13. Հռ. ժ. 15. Գլ. ժգ. 14.
դ Դան. ժ. 6. Գլ. բ. 18. ժք. 12.
ե Եզեկ. ա. 7. Դան. ժ. 8. Գլ. բ. 18.
զ Եզեկ. իգ. 2. Դան. ժ. 6. Գլ. ժգ. 2. ժք. 6.
է Հռ. ե. 10. Գլ. բ. 1. գ. 1.
ը Ես. խբ. 2. Եփես. գ. 17. Երբ. գ. 12. Գլ. բ. 13, 19. ժք. 15, 21.
թ Դան. իգ. 13. Գլ. ժ. 1.
ժ Եզեկ. ա. 28.
ի Դան. բ. 18. ժ. 10.
լ Ես. խա. 4. խգ. 6. խը. 12. Գլ. բ. 8. իբ. 13. Հռ. ժ. 15. Գլ. ժգ. 14.
խ Գլ. գ. 9. ե. 14.
ծ Ա Կոր. իբ. 20. Գլ. բ. 1.
կ Հռ. ժ. 15 և ձ.
հ Գլ. բ. 1 և ձ.
ձ Գլ. գ. 1 և ձ.
ղ Հռ. ժ.
ճ Հռ. ժե.
մ Հռ. ժբ. 7. Գլ. բ. 1 և ձ.
յ Ա Կոր. բ. 2. Ա ես. ե. 15. Գլ. բ. 15.
—
ն Գլ. ա. 16, 20.
շ Գլ. ա. 13.
ո 8ամ. ա. 6. Հռ. 9, 13, 19. Գլ. գ. 1, 8, 15.
չ 8ամ. գ. 1.
պ Ա Կոր. ժա. 13. բ Գնա. բ. 1.

առաքեալ են ձեւանուամ, եւ չեն, եւ
3 գտար որ սուտ են։ Եւ Նեղ-ըն-Ննէր
կրեցիր եւ համբերութիւն ունիս, եւ
իմ անունի համար աշխատեցիր, եւ
4 Ն՛քուլացար։ Բայց քեզ դէմ ես ու-
նիմ, որ զքո առաջին սէրը թողել ես։
5 Արդ յիշիր, ընդ որտեղից վայր ընկար,
եւ ղղջա, եւ առաջի գործերն արա.
Եւագա թէ ոչ՝ կ՛գամ չուտով քեզ մօտ,
եւ զո ձրագակալը կ՛չարժեմ իր տե-
6 ղիցը եթէ չ՛ապաշխարես։ Բայց այս
բանն ունիս, որ Ն՛իկողայոսեանների
գործերն ատում ես, որոնք ես էլ եմ
7 ատում։ Ո՛վ որ ականջ ունի, թող
լսէ ինչ որ Հոգին ասում է եկեղեցի-
ներին. Ով որ յաղթում է՝ նորան
Ն՛կեանքի ծառից ուտել կ՛տամ, որ
Աստուծոյ դրախտի մէջ է։
8 Եւ Զմիւռնիայի եկեղեցու հրեշ-
տակին գրիր. Սա է ասում Ա՛ռաջինը
եւ Վերջինը որ մեռած էր, եւ կեն-
9 դանացաւ։ Ն՛գիտեմ զո գործերը եւ
նեղութիւնը եւ աղքատութիւնը.
Բայց դու հարուստ ես. եւ չ՛խօ՛ի նո-
րանց հայհոյանքը որ Հասում են թէ
իրանք Հրէայ են եւ չեն, Այլ սա-
10 տանայի ժողովք են։ Հրնաւ մի վա-
խեներ այն բաներիցը որ կրելու ես.
ահա բանսարկուն ձեզանից բանտի
մէջ է գցելու, որ փորձուիք, եւ նե-
ղութիւն կ՛ունենաք տասն օր. Ն՛հա-
ւատարիմ եղիր մինչեւ ի մահ, Հեւ
11 կեանքի պսակը կ՛տամ քեզ։ Ո՛վ որ
ականջ ունի թող լսէ ինչ որ Հոգին
ասում է եկեղեցիներին. Ով որ յաղ-
թում է, Հերկրորդ մահիցը չի վնաս-
ուիլ։
12 Եւ Պերգամոնի եկեղեցու հրեշտա-
կին գրիր. Ա՛յս է ասում սրած երկ-
13 այրի սուրն ունեցողը։ Ն՛գիտեմ զո
գործերը, եւ թէ՝ որ տեղ ես բնակ-
ւում, Հուր որ աստանայի աթոռն է.
եւ իմ անունը պահում ես, եւ իմ
հաւատքը չ՛ուրացար այն օրերը, որ
իմ Անտիպաս հաւատարիմ վկան ըս-
պանուեցաւ ձեր մէջ. ուր որ սատա-
14 նան է բնակվում։ Բայց քեզ դէմ մի քիչ
բաներ ունիմ. որ այդ տեղ Բաղաամ-
ի վարդապետութիւնը պահողներ
ունիս որ Բաղակին սովորեցրեց, գայ-
թակղութիւն դնել Իսրայէլի որդկանց
առաջին, Նոր նորանք կուռքի մսատաղ
ուտեն եւ Պոռնկութիւն անեն։
15 Ա՛յսպէս դու էլ Ն՛իկողայոսեանների
վարդապետութիւնը պահողներ ունիս,
16 որ ես ատում եմ։ Ապաշխարիր, ապա
թէ ոչ՝ չուտով քեզ մօտ կ՛գամ, եւ
Ի՛կպատերազմեմ նորանց հետ իմ բե-
17 րանի սրովը։ Ո՛վ որ ականջ ունի
թող լսէ ինչ որ Հոգին ասում է եկե-
ղեցիներին. Ով որ յաղթում է այն
թագցրած մանանայիցն ուտել կ՛տամ
նորան. եւ սպիտակ խիճ կ՛տամ նո-
րան. եւ այն խիճի վերայ Անի նոր
անուն գրուած, որ ոչ ոք չ՛գիտէ,
բացի նա որ առնում է։
18 Եւ Թիւատիրայի եկեղեցու հրեշ-
տակին գրիր. Սա է ասում Աստուծոյ
Որդին, Որի աչքերը կրակի բոցի
պէս են, եւ նորա ոտները կարմրած
19 պղնձի նման։ Ն՛գիտեմ զո գործերը,
եւ սէրը, եւ զո ծառայութիւնը, եւ
հաւատքը, եւ զո համբերութիւնը,
եւ զո գործերը, եւ ոչ վերջիններն
20 աւելի են քան թէ առաջինը։ Բայց
քեզ դէմ մի քիչ բաներ ունիմ. որ Յեզ-
աբէլ կնկանը թոյլ ես տալիս որ ի-
րան մարգարէուհի է ասում, եւ իմ
ծառաներին սովորեցնում եւ մոլորե-
ցնում է, որ Պոռնկութիւն անեն
21 եւ կուռքի մսատաղ ուտեն։ Եւ նորան
ժամանակ տուի որ ապաշխարէ իր
պոռնկութիւնից, եւ նա չ՛ապաշխա-
22 րեց։ Ահա ես նորան անկողնի մէջ
կ՛գցեմ, եւ նորա հետ չնացողներին
էլ մեծ մեծ նեղութիւնների մէջ. եթէ
չ՛ապաշխարեն իրանց գործերիցը։
23 Եւ նորանց որդիքը մահով կ՛սպանեմ.

ա Ղեւտ. գ. 9։ Երբ. ժբ. 3, 8։ Ե Ա՛ռաք. ի՛ա. 41, 43, 8 Հ՛ելբ. 15։ Ը Ա՛ռաք. ա՛. 15։ ժգ. 9, 43։ Հ՛ելբ. 11, 17, 29։ Գլ. գ. 6, 13, 22։ ժգ. 9։ ի՛գն. բ. 9։ Գլ. իբ. 2, 14։ ի՛Գլ. ա՛. 17, 18։ Հ՛ելբ. 2։ Ի՛Գաւիթ. ժբ. 21։ ա Տի՛մ. գ. 18։ Ցած. բ. 5։ Ի՛Հռոմ. բ. 17, 28, 29։ բ. 6։ Ի՛Գլ. գ. 9։ Հ՛Ա՛առաք. ժ. 22։ Յ Ա՛առաք. ի՛գ. 13։ Ղ Ցած. ա՛. 12։ Գլ. գ. 11։ Ճ Հ՛ելբ. 7։ Գլ. ժգ. 9։ Ժ Գլ. ի. 14։ ի՛ա. 8։ Ի՛Գլ. ա՛. 16։ Ի՛Հռոմ. 3։

Ի՛Հելբ. 9։ Ի՛Ա՛առաք. իգ. 14։ ի՛ե. 1։ ի՛ա. 16։ բ Պետ. բ. 15։ Ցած. ա. 11։ Ի՛Հելբ. 10։ Գաբ. ժե. 29։ ա Կոր. բ. 9, 10։ ժ. 19, 30։ դ Ա՛առաք. գ. 13 եւ ի՛ե։ Ե Հ՛ելբ. 6։ Ի՛Ա՛առաք. ժ. 4։ բ Պետ. բ. 8։ Գլ. ա. 16։ ժ. 19։ ժբ. 13։ Ի՛Հելբ. 7, 11։ Է Գլ. գ. 12։ ժբ. 12։ Ը Ա՛առաք. ի՛գ. 14։ Գլ. ա. 15։ Բ Հ՛ելբ. 3։ Գ գ Պետ. ժգ. 31։ ի՛ա. 25։ գ Պետ. բ. 7։ Ի՛Ցած. իգ. 15։ Գաբ. ժե. 20, 29։ ա Կոր. ժ. 19, 20։ Հ՛ելբ. 14։ Է Հռոմ. բ. 4։ Գլ. բ. 20։

եւ բոլոր եկեղեցիները կ'ճանաչեն որ
Ես եմ երիկամունքները եւ սրտերը
քննողը. եւ կ'տամ ձեզ ամեն մէկիդ
24իր գործերի համեմատ։ Իսկ ես ասում
եմ ձեզ եւ մնացեալներին որ Թիւատիրա-
յումի էք, որ այս վարդապետութիւնը
չ'ունիք, եւ որ սատանայի խորու-
թիւնները չ'ճանաչեցիք, ինչպէս ա-
սում են. Ձեզ վերայ ուրիշ ծանրու-
25թիւն չեմ դնիլ։ Բայց այն որ ունիք
26պահեցէք մինչեւ որ ես կ'գամ։ Եւ ով
որ յաղթում է եւ Իմ գործերը պա-
հում մինչեւ վերջը, Ես նորան իշխա-
27նութիւն կ'տամ ազգերի վերայ. (Եւ
նա Կ'հովուէ նորանց երկաթէ գաւա-
զանով. բրուտի ամանի պէս կ'փշրուին
28նորանք։) Ինչպէս ես էլ իմ Հօրիցն ըն-
դունեցի. եւ ես կ'տամ նորան Առա-
29ւօտեան աստղը։ Ով որ ականջ ունի
Թող լսէ ինչ որ Հոգին ասում է եկե-
ղեցիներին։

ԳԼ. Գ

Սարդէսի. Փիլադելփիայի, և Լաւոդիկէի եկեղեցիների հրեշտակներին գրելու պատուէրներ.

1 Եւ Սարդէսի եկեղեցու հրեշտակին
գրիր. Սա է ասում Աստուծոյ եօթը
Հոգիները եւ եօթն աստղերն ունե-
ցողը. Գիտեմ քո գործերը, որ ա-
նուն ունիս Թէ կենդանի ես, բայց
2մեռած ես։ Արթուն եղիր, եւ հաս-
տատիր մնացածներին որ մեռնելու մօտ
են. որովհետեւ քո գործերը կատար-
3եալ չ'գտայ Աստուծոյ առաջին։ Յիշիր
թէ ինչպէս ընդունեցիր եւ լսե-
ցիր. եւ պահիր եւ Ապաշխարիր.
Եապա Թէ չ'արթնանաս՝ ես կ'գամ քեզ
վերայ գողի պէս. եւ չես իմանալ Թէ
4որ ժամում քեզ մօտ կ'գամ։ Բայց մի
քանի անձինք ունիս Սարդէսի մէջն
էլ, որ իրանց հանդերձները չ'կեղտո-

ա = Քագ. ժգ. 7. = Մն. իշ. 9, իբ. 17. բ Մն. գ. 39, Մագ. ե. 9. Սբհմ. ժա. 20, ժե. 10. ե. 13. Յովհ. բ. 24, 25. Գործ. ա. 24. Հռովմ. ը. 27.
գ Մագ. կբ. 43. Մաա. ժգ. 27. Հռովմ. ը. 6. ժգ. 13. բ Կոր. ե. 10. Գաղ. գ. 5. Գլ. ը. 19.
դ Գործ. ժե. 28.
ե Գլ. գ. 11.
զ Յովհ. գ. 39. = Յովհ. գ. 33. է Մաա. ժբ. 28. Ղուկ. իբ. 29, 30. = Կոր. գ. 3. Գլ. գ. 21. ը. 4.

թ Մաթ. բ. 5, 9. իբ. 14. Դան. է. 22. Գլ. ժբ. 5. ժբ. 19.
ի Գործ. ա. 19. Գլ. իբ. 16.
ղ Ելհ. 7.
—
ճ Գլ. ա. 4, 16. գ. 5. ե. 6. թ Գլ. բ. 3.
ի Եբեռ. բ. 1, 5. = Տիմ. ե. 6. ժ = Տիմ. ա. 20. բ Տիմ. ա. 13. Ելհ. 11.
ի Ելհ. 19.
ղ Մաա. իգ. 43, 48. իե. 13. Մար. ժգ. 33. Ղուկ. ժբ. 39, 40. = Քեռ. ե. 3, 6. բ Գեռ. գ. 10. Գլ. ժգ. 15.

* Յուդ. առաքեալ
ի Յուգ. 23.
ղ Գլ. գ. 4. գ. 11. ե. 9, 13. ը Գլ. ժբ. 8.
թ Ել. լբ. 32. Մագ. կբ. 28. ի Փիլ. գ. 3. Գլ. ժգ. 8. ժե. 8. իբ. 13. իե. 27.
ժ Մաա. ժ. 33. Ղուկ. ժբ. 8. ի Գլ. բ. 7.
ղ Գործ. գ. 14.
ճ = Յովհ. ե. 30. Ելհ. 14. Գլ. ա. 5. գ. 10. ժբ. 11. ճ Յովհ. իբ. 23. Ղուկ. ա. 32. Գլ. ա. 18.
ի Մաա. ժգ. 19.
ղ Յոր ժբ. 14.

ա Ելհ. 1.
բ = Կոր. ժգ. 9. բ Կոր. բ. 12.
գ Գլ. բ. 9.
դ Եբ. իբ. 23. ե. 14.
ը Գեռ. բ. 9.
զ Ղուկ. բ. 1.
է Եբ. իբ. 17.
թ Գլ. գ. 5. Գլ. ա. 3. իբ. 7, 13, 20.
ի Գլ. բ. 23.
ժ Գլ. բ. 10.
ի = Քագ. ե. 21. Գաղ. բ. 9.
ղ Գլ. բ. 17. ժգ. 1. իբ. 4. Գաղ. գ. 26. Եբր. ժբ. 22. Գլ. ը. 2, 10.

նում է երկնքից իմ Աստուածանից, 13 եւ [r]իմ նոր անունը։ [r]Ով որ ականջ ունի թող լսէ ինչ որ Հոգին ասում է եկեղեցիներին։

14 Եւ Լաւոդիկէի եկեղեցու հրեշտակին գրիր. [r]Սա է ասում Ամէնը, հաւատարիմ եւ ճշմարիտ վկան, [r]Աստուծոյ արարածների Սկիզբը։ 15 [r]Գիտեմ քո գործերը որ ոչ ցուրտ ես եւ ոչ տաք. ո՛հ թէ ցուրտ լինէիր 16 կամ տաք։ Ուրեմն որովհետեւ դուշ ես, եւ ոչ տաք եւ ոչ ցուրտ, քեզ 17 պիտի փսխեմ իմ բերանիցը։ Որովհետեւ ասում ես, թէ ես հարուստ եմ եւ մեծացայ, եւ ոչ բանի կարօտ չեմ. բայց չ'գիտես թէ դու թշուառ, եւ ողորմելի, եւ աղքատ, եւ կոյր, եւ 18 մերկ ես։ Ես խրատ եմ տալիս քեզ, [r]ինձանից կրակուած փորձուած ոսկի առ, որ հարստանաս, եւ էպիտակ հանդերձներ՝ որ հագնիս, որ քո մերկութեան ամօթը չ'երեւի. եւ դեղ դիր աչքերիդ որ տեսնես։ Ես որոնց որ սիրում եմ յանդիմանում եմ, եւ խրատում եմ. ուրեմն ջանք արա եւ 20 ապաշխարիր։ [r]Ահա ես դռան առաջին կանգնած եմ եւ թակում եմ. եթէ մէկը լսէ իմ ձայնը եւ դուռը բանայ, [r]ի'մանամ նորա մօտ եւ ընթրիք կ'անեմ նորա հետ, եւ նա ինձ 21 հետ։ Ով որ յաղթում է, կ'տամ նորան, որ ինձ հետ նստի Իմ աթոռի վերայ, [r]ինչպէս ես էլ յաղթեցի եւ նստեցի իմ Հօր հետ նորա աթոռի 22 վերայ։ [r]Ով որ ականջ ունի թող լսէ ինչ որ Հոգին ասում է եկեղեցիներին։

Գլ. Դ

Աստուծոյ աթոռը երկնքումը, քառասնչորս երէցները և չորս կենդանիները։ Երէցները աթոռի վերայ նստողին երկրպագութիւն են անում.

1 Եւ սորանից յետոյ տեսայ, եւ ահա մի բացուած դուռ երկնքումը, եւ [r]այն առաջին ձայնը, որ լսեցի փողի պէս որ խօսում էր ինձ հետ, ասեց. [r]Վեր ելիր այստեղ, եւ ես [r]ցոյց տամ քեզ ինչ որ լինելու է սորանից յետոյ։ 2 [r]Եւ ես չուտով Հոգում եղայ. եւ [r]ահա մի աթոռ կար երկնքումը. եւ 3 աթոռի վերայ մէկը նստած։ Եւ նըստողը յասպիս եւ սարդիոն քարի երեւոյթի նման էր. եւ աթոռի չորս կողմովը [r]ծիածան կար զմրուխտի երեւոյթի նման. եւ աթոռի չորս կողմովը քսանեչորս աթոռներ, եւ այն աթոռների վերայ քսանեչորս երէցներ նստած՝ էպիտակ հանդերձներ հագած, եւ [r]իրանց գուխներին ոսկի 5 պսակներ։ Եւ աթոռիցը [r]փայլատակներ եւ որոտմունք եւ ձայներ էին դուրս գալիս. եւ [r]եօթը ջամբարներ՝ կրակով բորբոքուած աթոռի առաջին, [r]որոնք Աստուծոյ եօթը հոգիներն են։ 6 Եւ աթոռի առաջին ապակեայ ծով կար ակնվանու նման, եւ [r]աթոռի մէջ եւ աթոռի չորս կողմովը չորս կենդանիք առաջից եւ [r]հետեւից լիքն աչքերով։ 7 Եւ առաջին կենդանին առիւծի նման էր, եւ երկրորդ կենդանին՝ զուարակի նման, եւ երրորդ կենդանին մարդի նըման երես ունէր, եւ չորրորդ կենդանին 8 թռչող արծուի նման։ Եւ չորս կենդանիների իւրաքանչիւրը վեց թեւ ունէին, իրանց չորս կողմովը եւ ներսեւանց լիքն էին աչքերով. եւ հանգրստութիւն չ'ունէին ցերեկ եւ գիշեր ասելով. [r]Սուրբ, Սուրբ, Սուրբ, [r]Տէր Աստուած ամենակարող, [r]որ էր, 9 եւ որ է, եւ որ գալու է։ Եւ երբոր այն կենդանիները փառք, եւ պատիւ, եւ գոհութիւն են տալիս աթոռի վերայ նստողին [r]որ կենդանի է յաւիտեան 10 եւանց յաւիտենից, [r]քսանեչորս երէցները ընկնում են աթոռի վերայ նըստողի առաջին, [r]եւ երկրպագում նո-

---

2 [r]Գլ. իր. 4։
3 [r]Գլ. բ. 7։
— Եր. կե. 16։
4 [r]Գլ. ա. 5, իբ. 11, իր. 6, Հբր. 7։
5 Կող. ա. 10։
6 Հբր. 1։
8 [r]Ամ. իբ. 9. = Կոր. գ. 8, — Եր. ծե. 1. Մատ. իգ. 44, կե. 9։
Բ Կոր. ե. 3. Գլ. ե. 13, իգ. 15, իբ. 8։
10 Կոր. ե. 17. Ատ. գ. 11, 13. Երբ. իբ. 5, 6. Ատ. ա. 13։
11 Երբ. Հ. 3։
[r]Ամ. իգ. 27։
Ամ. իգ. 23։
Ատ. իբ. 28, Ղուկ. իր. 30. = Կոր. գ. 3. բ Տիմ. բ. 13, Գլ. բ. 26։
[r]Գլ. բ. 7։
—
= Գլ. ա. 10։

բ [r]Գլ. ա. 4, բ. 1, ե. 6, 8։
[r]Գլ. ա. 13, իր. 6։
[r]Գլ. ա. 10, Մէ. 3, իա. 10։
Եր. գ. 1. Եբեր. Մէ. 13։
Եզեկ. ա. 26, Հ. 1. Դան. է. 9։
Եզեկ. ա. 28։
[r]Գլ. գ. 4, 5, է. 11, է. 9, 13, 14, իբ. 14։
Հբր. 10։
[r]Գլ. բ. 8, Մգ. 18։
Եր. իե. 23, բ Պտ. գ. 20. Եզեկ. ա. 13, Հաբ. գ. 2։
[r]Գլ. ա. 4, բ. 1, ե. 6, Եր. իբ. 8, Գլ. Մե. 2։
Եզեկ. ա. 8։
Հբր. 8։
Եզեկ. ա. 10, Հ. 14։
Եր. գ. 2։
Հբր. 6։
Եր. գ. 3։
Գլ. ա. 8։
Գլ. ա. 4։
Գլ. ա. 18, ե. 14, Մե. 7։
Գլ. ե. 8, 14։
Հբր. 9։

բան, որ կենդանի է յաւիտեանս յաւիտենից՝ եւ իրանց պսակները դնում
11են աթոռի առաջին եւ ասում. Արժանի ես, Տէր, որ առնես փառք, եւ պատիւ, եւ զօրութիւնը. Որ դու ստեղծեցիր ամեն բաները եւ քո կամենալովը կան եւ ստեղծուեցան։

Գլ. Ե

Կնքուած գիրքը. երեքներ փառք են տալիս Գառին որ միայն նա էր արժանի նորան բանալու։

1 Եւ աթոռի վերայ նստողի աջ ձեռքումը մի գիրք տեսայ, որ ներսեւանից եւ դրսեւանից գրուած էր, Հեօթը կնիքով
2 կնքուած։ Եւ մի զօրաւոր հրեշտակ տեսայ որ մեծ ձայնով քարոզում էր. Ո՞վ է արժանի բանալ այս գիրքը եւ
3 սորա կնիքները լուծել։ Եւ ոչ ոք ոչ երկնքումը եւ ոչ երկրի վերայ եւ ոչ երկրի ներքեւումն, չէր կարողանում այն գիրքը բանալ, եւ ոչ էլ
4 նայել նորա մէջ։ Եւ ես չատ լաց էի լինում, որ ոչ ոք չ'գտնուեցաւ արժանի այն գիրքը բանալու [եւ կարդալու] եւ ոչ նորա մէջ նայելու։ Եւ ե-
5 րէցներից մէկն ասեց ինձ. Լաց մի լինիր, Տառա յաղթեց առիւծը որ Յուդայի ցեղիցն է Դաւիթի Արմատը, որ գիրքը բանայ եւ Հնորա հօթը կնիք-
6 ները լուծէ։ Եւ տեսայ, եւ ահա այն աթոռի մէջ եւ չորս կենդանիների մէջ եւ երէցների մէջ Մի Գառն կանգնած մորթուածի նման, որ հօթը եղջիւր ունէր եւ հեօթն աչք, Որ Աստուծոյ հօթը Հոգիքն են, որ ուղարկուում են
7 բոլոր երկիրը։ Եւ Նա եկաւ եւ Դիրքն առաւ աթոռի վերայ նստողի աջ ձեռ-
8 քիցը։ Եւ երբոր գիրքն առաւ Չորս կենդանիները եւ քսանեւչորս երէցները ընկնում էին Գառի առաջին. Նամեն մէկը ունէին քնարներ եւ ոսկի բուրվառներ լինկով լիքը, Որ աս-
9 բերի աղօթքն է։ Եւ Նոր երգ են երգում եւ ասում. Արժանի ես առնելու այդ գիրքը եւ դորա կնիքները բանալու, Որովհետեւ մորթուեցար, եւ Նրա արիւնովը մեզ գնեցիր Աստուծոյ համար Նամեն ցեղից եւ լեզուից
10 եւ ժողովրդից եւ ազգից. Եւ մեր Աստուծոյ համար մեզ թագաւորներ եւ քահանաներ արիր, եւ երկրի վե-
11 րայ թագաւորութիւն կ'անենք։ Եւ տեսայ, եւ չատ հրեշտակների ձայն լսեցի Աթոռի եւ չորս կենդանիների եւ երէցների չորս կողմովը. եւ Հոգանց համարն էր բիւրերի բիւրեր եւ
12 հազարների հազարներ. Որ մեծ ձայնով ասում էին. Արժանի է մորթուած Գառն առնելու եւ զօրութիւն, եւ հարստութիւն, եւ իմաստութիւն, եւ կարողութիւն, եւ պատիւ, եւ
13 փառք, եւ օրհնութիւն։ Եւ ամեն ստեղծուած, որ երկնքումն է, եւ երկրի վերայ, եւ երկրի տակ, եւ ծովումը. եւ Նորանք ամենը որ Նորա մէջ են, լսեցի որ ասում էին. Աթոռի վերայ նստողին եւ Գառին լինի Օրհնութիւնը, եւ փառքը, եւ կարողու-
14 թիւնը յաւիտեանս յաւիտենից։ Եւ չորս կենդանիներն ասում էին, Ամէն. եւ քսանեւչորս երէցները Նրնկան եւ երկրպագութիւն արին Նորան որ կենդանի է յաւիտեանս յաւիտենից։

Գլ. Զ

Կնիքների կոտրով բացուիլը, և Նորանց հետևած երևոյթները։

1 Եւ տեսայ երբոր Գառն այն կնիքներից մէկը բացաւ, Հեւ այն չորս կենդա-
նիների մէկիցը լսեցի որ օրոտամունքի ձայնի պէս ասում էր. Եկ եւ տես։
2 Եւ տեսայ, եւ Տահա մի սպիտակ ձի, եւ Հնորա վերայ նստողը մի աղեղ ունէր. եւ Նմի պսակ տրուեցաւ Նո-

---

= Հմր. 4։
Ղ Գլ. 6. 12։
Գ Ծն. ա. 1. Գար. ժէ. 24։ Եբեռ. գ. 9. Կոզ. ա. 16։ Գլ. ժ. 6։

—

= Եբեռ. գ. 9, 10։
Բ Ծն. ԺԲ. 11. Գառ. ժբ. 4։
Է Հմր. 13.
Գ Ծն. ԺԲ. 9, 10. Երբ. ե. 14։
Ե Ծն. Ժա. 1, 10։ Հառվ. ԺԵ. 13. Գլ. իբ. 16։
Հ Հմր. 1։ Գլ. գ. 1։
Ը Ծն. Ժգ. 7։ Ելվ. ա. 29, 30. = Գնա. ա. 19. Գլ. Ժգ. 8։ Հմր. 9, 13։
Ջ Ելվ. գ. 9։ գ. 10։
Ի Գլ. գ. 5։
Լ Գլ. գ. 7։
Խ Գլ. գ. 8, 10։
Ծ Գլ. Ժգ. 2. Ժե. 3։
Կ Ելվ. Հե. 3։ Գլ. ը. 3, 4։
Հ Ելվ. Ե. 3։ Գլ. Ժգ. 3։
Ձ Գլ. գ. 11։
Ղ Հմր. 6։
Ճ Գոր. ի. 28։ Հառվ. գ. 24, 25. = Կոր. գ. 20. ե. 23։
Եբեռ. ա. 7։ Կոզ. ա. 14։
Երբ. ի. 12։ = Գնա. ա. 19, 19։ ը. 1։ = Ելվ. ա. 7։
Ղ Դան. գ. 1։ գ. 25. Գլ. ե. 9։ Ժա. 9։ Ժգ. 6.
Մ Գլ. ԺԲ. 6։ = Գնա. ը. 5, 9։ Գլ. ա. 6. ի. 6։ իբ. 5։
Յ Գլ. գ. 4, 6։
Ն Ելվ. իբ. 17. Գառ. ե. 10։ Երբ. Ժբ. 22։
Շ Գլ. գ. 11։
Ո Գիլ. ը. 10. Հմր. 3։
Չ Գլ. գ. 10. ե. 10։
Պ Ելվ. ԺԲ. 11. Հառվ. ի. 5։ Ժգ. 27. = Տիմ. գ. 10։ = Գնա. գ. 11. ե. 11. Գլ. ա. 6։
Ռ Գլ. ԺԲ. 4։
Ս Գլ. գ. 9, 10.

—

= Գլ. ե. 3—7։
Վ Գլ. գ. 7։
Տ Ջաք. գ. 3. Գլ. ԺԲ. 11։
Ր Ելվ. ԼԵ. 4, 5։
Ց Ջաք. գ. 11։ Գլ. Ժգ. 14։

բան , եւ նա դուրս եկաւ յաղթելով եւ յաղթելու համար ։
3 Եւ երբոր երկրորդ կնիքը բացաւ , Ես երկրորդ կենդանիիցը լսեցի որ ասում
4 էր . Եկ եւ տես ։ Եւ Ելի ուրիշ ձի դուրս եկաւ կարմիր . եւ նորա վերայ նստողին արուեցաւ որ խաղաղութիւնը վեր առնէ երկրիցը , եւ որ իրար մորթեն . եւ մի մեծ սուր արուեցաւ նորան ։
5 Եւ երբոր երրորդ կնիքը բացաւ , Ես երրորդ կենդանիիցը լսեցի որ ասում էր . Եկ եւ տես . եւ տեսայ եւ Ելահա մի սեւ ձի , եւ նորա վերայ նստողը մի կշիռք
6 ունէր իր ձեռքումը ։ Եւ չորս կենդանիների միջիցը մի ձայն լսեցի որ ասում էր . Մի կապիճ ցորենը մի դենարի , եւ երեք կապիճ գարին մի դենարի , եւ Ձէթին եւ գինուն վնաս չ՚առաս ։
7 Եւ երբոր չորրորդ կնիքը բացաւ , Ես չորրորդ կենդանու ձայնը լսեցի որ
8 ասում էր . Եկ եւ տես ։ Ես տեսայ , եւ ահա մի դեղնականաչ ձի , եւ նորա վերայ մի նստող՝ անունը Մահ , եւ Դժոխքը գնում էր նորա ետեւից . եւ իշխանութիւն արուեցաւ նորանց՝ աշխարհքի չորրորդ բաժնի վերայ Խրով եւ սովով եւ մահով եւ Ես երկրի գազաններովն սպանել ։
9 Եւ երբոր հինգերորդ կնիքը բացաւ , Ես տեսայ սեղանի ներքեւ Ես նորանց հոգիները որ մորթուած էին Աստուծոյ խօսքի համար եւ Ես նոյն վկայութեան
10 համար որ ունէին , Որ մեծ ձայնով աղաղակում էին եւ ասում . Մինչեւ ե՞րբ , ով Ես սուրբ Տէր եւ ճշմարիտ , Ես դատում , եւ մեր արիւնի վրէժը չես առնում երկրի վերայ բնակողնե-
11 րից ։ Եւ նորանց իւրաքանչիւրին Ես սպիտակ հանդերձներ արուեցան , եւ ասուեցաւ նորանց , Ես որ տակաւին մի քիչ ժամանակ հանգիստ առնեն , մինչեւ որ Ես նորանց ծառայակիցները եւ Ես նորանց եղբայրներն էլ կատարուին որ Ես նորանց պէս սպանուելու են ։
12 Եւ տեսայ , երբոր վեցերորդ կնիքը բացաւ , եւ Ես ահա մեծ շարժ եղաւ , եւ Ես արեգակը սեւացաւ մազեղէն քուրձի պէս , եւ լուսինն արիւնի պէս
13 եղաւ ։ Ես երկնքի աստղերը թափուեցան երկրի վերայ ինչպէս թզենին իր խակ պտուղը թափում է՝ սաստիկ
14 քամուց չարժուած ։ Ես երկինքը տեղիցը քաշվում էր գալարուող գրքի պէս . եւ Ես բոլոր սարերն ու կղզիներն
15 իրանց տեղիցը չարժուեցան ։ Եւ երկրի թագաւորները եւ մեծամեծները եւ հարուստները եւ հազարապետները եւ զօրաւորները եւ ամեն ծառայ եւ ամեն ազատ թագցրին իրանց անձերը Ես սարերի եւ սարերի ժայռերի մէջ ,
16 Ես եւ ասում էին սարերին եւ ժայռերին . Վայր ընկէք մեզ վերայ , եւ ծածկեցէք մեզ Ես աթոռի վերայ նստողի երեսից , եւ Ես գառի բարկութիւնից .
17 Ես որ նորա բարկութեան մեծ օրը եկել է , եւ Ես ո՞վ կարող է կանգնել ։

Գլ. Է

Աստուծոյ ընտրեալների հաստատութիւնը. Նորանց գոհաբանութիւնը.

1 Եւ սորանից յետոյ տեսայ չորս հրեշտակ՝ կանգնած երկրի չորս անկիւնում , եւ Ես երկրի չորս քամին բռնած , Ես որ քամի չ՚փչէ երկրի վերայ , ոչ էլ ծովի վերայ , եւ ոչ մի ծառի վերայ ։
2 Եւ մի ուրիշ հրեշտակ տեսայ , որ դուրս էր գալիս արեւելքիցը , եւ կենդանի Աստուծոյ կնիքն ունէր , եւ մեծ ձայնով աղաղակեց այն չորս հրեշտակներին որոնց Էլ Ես տուեցաւ երկ-
3 րին եւ ծովին վնասելու , եւ ասում էր . Մի վնասէք ոչ երկրին , ոչ ծովին . եւ ոչ էլ ծառերին , մինչեւ որ մեր Աստուծոյ ծառաների վերայ Ես կնիք
4 դնենք նորանց Ես ճակատներում ։ Ես

Ելից գ. 7։
Բ Զաք. գ. 2։
Ելից գ. 7։
Բ Զաք. գ. 2։
Ծգ. բ. 4։
Ելից գ. 7։
Զաք. գ. 2։
Ելեկ. Ծգ. 21.
Յղ. Ես. 23։
Ելից ը. 3. բ. 13. Ժգ. 19։
Ես Գլ. ի. 4։
Յ Գլ. ա. 9։
Ես Տիմ. ա. 8. Գլ. Ժբ. 17. Ժգ. 19։
Ես Զաք. ա. 12։
Ես Գլ. գ. 7։
Յղ. Ծա. 18. Ժգ. 2։
Ես Գլ. գ. 4, 5, է. 9, 14։
Ես Ես. Ժա. 40. Գլ. Ժգ. 13։
Ես Գլ. Ժգ. 15։

Ես Ովսէ. բ. 10, 31. գ. 15։ Մաա. Ես. 19. Ես Ես. բ. 20։
Ես Գլ. ը. 10. ի. 1։
Ես Ես. Ես. 20. Ես. Ես. 4։ Ես Ես. ա. 13։
Ես Ես Ես. գ. 23. գ. 24. Գլ. Ժգ. 20։
Ես. բ. 19։
Ես Ովս. Ծ. 8. Ես Ես. Ես. 30. Գլ. ի. 6։

Ես. Ժգ. 6 Ես Ես Ես. ա. 14 Ես Ես Գլ. Ժգ. 14։
Ես Ես. Ես. 7։
Ես Ես. ի. 2։
Յ Գլ. ի. 4։
Ես Ես. ը. ի. 4։
Ես Ես Ես. ի. 4. Գլ. Ժգ. 1։
Ես Գլ. ի. 4։
Ես Գլ. ի. 16։

կնքուածներն համարը լսեցի հարիւր քառասունեւչորս հազար կնքուած Իսրայէլի որդւոց ամէն ցեղերից։
5 Յուդայի ցեղից տասնեւերկու հազար կնքուած. Ռուբինի ցեղից տասնեւերկու հազար կնքուած. Գադի ցեղից տասնեւերկու հազար կնքուած.
6 Ասերի ցեղից տասնեւերկու հազար կնքուած. Նեփթաղիմի ցեղից տասնեւերկու հազար կնքուած. Մանասէի ցեղից տասնեւերկու հազար
7 կնքուած. Շմաւոնի ցեղից տասնեւերկու հազար կնքուած. Ղեւիի ցեղից տասնեւերկու հազար կնքուած. Իսաքարի ցեղից տասնեւերկու հա-
8 զար կնքուած. Զաբուղոնի ցեղից տասնեւերկու հազար կնքուած. Յովսէփի ցեղից տասնեւերկու հազար կնքուած. Բենիամինի ցեղից տասնեւերկու հազար կնքուած։
9 Եւ սորանցից յետոյ տեսայ, Էհա ահա մի շատ ժողովուրդ որ ոչ ով չէր կարող համարել, Համեմն ազգից եւ ցեղերից եւ ժողովուրդներից եւ լեզուներից, կանգնած աթոռի առաջին եւ Գառի առաջին, եւ Խալիտակ հանդերձներ հագած, եւ իրանց ձեռքե-
10 րումն արմաւենիներ. Եւ աղաղակում էին բարձր ձայնով եւ ասում. Փրկութիւնը մեր Աստուծուն, Որ նստում
11 է աթոռի վերայ, եւ Գառին։ Եւ բոլոր հրեշտակները կանգնել էին աթոռի եւ երէցների եւ չորս կենդանիների չորս կողմովը, եւ ընկնում էին երես-
12 ների վերայ աթոռի առաջին եւ երկրպագում էին Աստուծուն, Ասելով. Ամէն. օրհնութիւնը եւ փառքը եւ իմաստութիւնը եւ գոհութիւնը եւ պատիւը եւ կարողութիւնը եւ զօրութիւնը յԱրէ մեր Տէր Աստուծուն յա-
13 ւիտեանս յաւիտենից. Ամէն։ Եւ երէցներից մէկը պատասխանելով ասեց ինձ. Սորանք որ նպիտակ հանդերձներ են հագել՝ ո՛վ են եւ կամ ո՞րտե-
14 ղից են եկել։ Եւ ես ասեցի Նորան. Տէր, դու գիտես. Եւ Նա ասեց ինձ. Սորանք են որ գալիս են այն մեծ նեղութիւնից, Եւ իրանց հանդերձները լուացին եւ սպիտակացրին Գառի ա-
15 րիւնով։ Նորա համար Աստուծոյ աթոռի առաջին են, եւ պաշտում են Նորան ցերեկ եւ գիշեր Նորա տաճարի մէջ. Եւ Նստողը Իր
16 վրանը կ՚տարածէ Նորանց վերայ։ Ալ եւս ոչ կը սովին եւ ոչ կ՚ծարաւին, եւ չի ընկնիլ Նորանց վերայ Ոչ արեւը եւ
17 ոչ մի տաքութիւն։ Որովհետեւ Գառը՝ որ աթոռի մէջ է, Կ՚հովուէ Նորանց եւ կ՚առաջնորդէ Նորանց դէպի կենդանի ջրերի աղբիւրներ. Եւ Աստուած կ՚սրբէ ամէն արտասուքը Նորանց աչքերից։

Գլ. Ը

Երեքերորդ կնիքի բացուիլը. Առաջին չորս հրեշտակներն իրանց փողերը փչում են, որից ելնում են մեծ պատահարներ.

1 Եւ երբոր եօթներորդ կնիքը բացաւ, լռութիւն եղաւ երկնքում իբրեւ կէս ժամի չափ։
2 Ես տեսայ այն եօթը հրեշտակները որ Աստուծոյ առաջին կանգնած էին. եւ Նոցա եօթը փող տրուեցաւ Նորանց։
3 Եւ մի ուրիշ հրեշտակ եկաւ կանգնեց սեղանի առաջին, եւ ոսկի խնկանոց ունէր. եւ շատ խունկ տրուեցաւ Նորան, Որ բոլոր սուրբերի աղօթքների հետ մատուցանէ Այն ոսկի սեղանի վերայ որ աթոռի առաջին էր։
4 Եւ վեր եկաւ խնկերի ծուխը սուրբերի աղօթքների հետ հրեշտակի ձեռ-
5 քից Աստուծոյ առաջին։ Եւ հրեշտակն այն խնկանոցն առաւ եւ լցրեց սեղանի կրակիցը, եւ ձգեց երկրի վերայ, Եւ ձայներ եւ որոտմունքներ եւ փայլատակներ եւ Նշարժ եղաւ։
6 Եւ այն եօթը հրեշտակները, որ եօթը փողերն ունէին, իրանց պատրաստեցին որ փչեն։

ԽԳլ. Ժգ. 1.
ԸՀովհ. Ժա. 15.
ՌԳլ. Ե. 9։
ՃԳլ. գ. 5, 18. գ. 4. գ. 11. Հբր. 14։
ԻՄաթ. գ. 8. Նա. խգ. 11. Եբեհ. գ. 23. Ովս. Ժգ. 4. Գլ. ԺԲ. 1.
ԼԳլ. Ե. 13։

ԽԳլ. գ. 6։
ԿԳլ. Ե. 13, 14.
Լ Հբր. 9։
ՀԳլ. գ. 9. Ժբ. 6.
ՆՆա. ա. 18. Եբբ. Բ. 14։ ա Յովհ. ա. 7. Գլ. ա. 5. Հեռ Զաքր. գ. 3—5։
ՉՆա. գ. 5. Ե. Գլ. խա. 3.
ՊԳլ. բնակած ի Նորանց

ՌՄատ. Ժբ. 10. Ղուկ. ա. 19. Գր Ա՞ն. ԺԲ. 25—28։
ՏԳլ. Ե. 3։
ԻՆե. Լ. 1. Գլ. գ. 9։
ՃՄաղ. Հա. 3. Ղուկ. ա. 10. ԻԳլ. Ժգ. 18.
ՃԸ Քոր. Բ. 8. ԳԲ Քոր. ԺԲ. 11. Գաղ. գ. 21։

7 Եւ առաջին հրեշտակը փողը փչեց, Եւ եղաւ կարկուտ եւ կրակ արիւնով խառնուած եւ ՚ի գետնաւ երկրի վերայ. եւ երկրի երրորդ բաժինը այրուեցաւ, եւ ՚ի ծառերի երրորդ բաժինը այրուեցաւ, եւ բոլոր կանաչ խոտերը այրուեցան։

8 Եւ երկրորդ հրեշտակը փողը փչեց, Եւ իբրեւ մի մեծ սար կրակով բորբոքուած ընկաւ ծովի մէջ, եւ ՚ի ծովի երրորդ բաժինն ՚ի արիւն դառաւ։

9 Եւ ՚ի ծովի մէջ չունչ ունեցող արարածների երրորդ բաժինը մեռաւ, եւ նաւերի երրորդ բաժինը փճացաւ։

10 Եւ երրորդ հրեշտակը փողը փչեց, եւ երկնքիցը մի մեծ աստղ ընկաւ զամբարի պէս բորբոքուած, եւ ՚ի գետնաւ գետերի երրորդ բաժնի եւ ջրերի աղբիւրների վերայ։ 11 Եւ աստղի անունը Օշինդր էր. եւ ջրերի երրորդ բաժինը օշինդր դառաւ, եւ շատ մարդիկ մեռան ջրերիցը, որ դառնացել էին։

12 Եւ չորրորդ հրեշտակը փողը փչեց, եւ վիրաւորուեցաւ արեգակի երրորդ բաժինը, եւ լուսնի երրորդ բաժինը, եւ աստղերի երրորդ բաժինը. որ նոքանց երրորդ բաժինը խաւարուի. եւ ցերեկը երրորդ բաժինը լոյս չ՚տայ, եւ գիշերն էլ նմանապէս։

13 Եւ տեսայ, ՚Եւ լսեցի մի հրեշտակ որ երկնքի միջովը թռչում էր եւ մեծ ձայնով ասում. ՚Վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ նոքանց որ բնակուած են երկրի վերայ, այն երեք հրեշտակների փողի միւս ձայներիցը, որոնք փչելու են։

Գլ. Թ

Հինգերորդ և վեցերորդ հրեշտակները փողերնին փչում են, շարժուն չորքոտնեաց և պատերազմ համար։

1 Եւ հինգերորդ հրեշտակը փողը փչեց. եւ ՚տեսայ մէկ աստղ էր երկնքիցը ընկել երկրի վերայ. եւ ՚Բանդունդի գուբի բանալին տրուեցաւ նորան, 2 ՚Եւ անդունդի գուբը բացաւ, եւ գուբից ծուխը գուբս էր գալիս մեծ հնոցի ծուխի պէս. եւ արեգակը եւ օդը խաւարուեցան գուբի ծուխից։ 3 ՚Եւ ծուխից մարախներ էին գուբս գալիս երկրի վերայ. եւ նորանց իշխանութիւն տրուեցաւ ինչպէս որ երկրի կարիճներն իշխանութիւն ունին։ 4 Եւ նորանց ասուեցաւ, որ երկրի խոտին չվնասեն չ՚տան, եւ ոչ մի խոտի, եւ ոչ մի ծառի, բայց միայն այն մարդկանց, որ Աստուծոյ կնիքը չ՚ունին իրանց ճակատների վերայ։ 5 Եւ տրուեցաւ նորանց, որ չ՚սպանեն նորանց, Բայց հինգ ամիս չարչարեն նորանց. եւ նորանց չարչարանքը կարիճի խայթոցի պէս էր երբոր մի մարդի կծում է։ 6 Եւ այն օրերում մարդիկ մահը կ՚խնդրեն եւ չեն գտնիլ նորան. եւ կ՚ցանկանան մեռնիլ, եւ մահը կը փախչի նորանցից։ 7 Եւ մարախների նմանութիւնը նման էր ձիերի. որ պատրաստուած են պատերազմի համար, եւ Նորանց գլուխների վերայ իբրեւ պսակներ կ՚էին ոսկու նման. եւ Նորանց երեսները մարդկանց երեսների նման. 8 եւ մազեր ունէին կանանց մազերի պէս. Եւ նորանց ատամները առիւծի ատամների նման էին։ 9 Եւ զրահներ ունէին ինչպէս երկաթէ զրահներ. եւ Նորանց թեւերի ձայնը նման էր շատ ձիերի կառքերի ձայնի որ վազում են պատերազմ։ 10 Եւ պոչներ ունէին կարիճների նման, եւ խայթոցներ կային նորանց պոչերումը. եւ Նորանց իշխանութիւնն էր հինգ ամիս մարդկանց չարչարել։ 11 Եւ իրանց վերայ թագաւոր ունէին Անդունդի հրեշտակը. եւ նորա անունը Եբրայերէն *Աբադդոն եւ Յունարէն նորա անունն էր *Ապոլլիոն։ 12 *Մէկ վայն անցաւ, ահա տակաւին երկու վայը գալիս են սորանից յետոյ։

13 Եւ վեցերորդ հրեշտակը փողը փչեց.

Բ Եզեկ. լբ. 22։
Գ Գլ. Ժգ. 1։
Դ Ես. բ. 13։ Գլ. Բ. 4։
Ե Երեմ. ծ. 23։ Ամովս. է. 4։
Զ Գլ. Ժգ. 3։
Է Եզեկ. Ժգ. 19։
Ը Գլ. Ժգ. 3։
Թ Ես. բ. 13։ Գլ. Բ. 1։
Ժ Գլ. Ժգ. 4։
ԺԱ Ես. ծ. 30։

Ա Եզեկ. ժ. 18։ Գլ. ը. 10։
Բ Ելհ. ը. 31։ Գլ. ժե. 8։
ի. 1։ Հմբ. Յ. 11։
Գ Յովել ը. 3, 10։
Դ Եզ. ժե. 23։ Երեմ. Բ. 15։ իդ. 15։
Ե Ես. ժ. 10։ Ամովս ը. 9։
Զ Գլ. Ժգ. 6։ իԲ. 17։
Է Գլ. Բ. 12։ ժա. 14։

—

Ը Ելհ. ժ. 18։ Գլ. ը. 10։
Թ Ելհ. ը. 31։ Գլ. ժե. 8։
ի. 1։ Հմբ. Յ. 11։
Ժ Յովել ը. 3, 10։

Ա Եզ. ժ. 4։ Դաս. է. 13։
Բ Հմբ. 10։
Գ Գլ. ը. 7։
Դ Գլ. ը. 6։ է. 3։
Ե Գլ. է. 3։ Տես Եզ. ժբ. 23։ Եզեկ. Բ. 4։
Զ Գլ. ժա. 7։ Հմբ. 10։
Է Յոբ գ. 21։ Ես. բ. 19։ Երեմ. ը. 3։ Գլ. չ. 16։
Ը Յովել ը. 4։

Թ Եզ. ժ. 17։
Ժ Դաս. է. 8։
ԺԱ Յովել ա. 8։
ԺԲ Յովել բ. 1—7։
ԺԳ Հմբ. 8։
ԺԴ Եզեկ. բ. 2։
ԺԵ Հմբ. 1։
* Ա Յովհ. կոթուղիկ
ԺԶ Գլ. ը. 13։

եւ մի ձայն լսեցի այն ոսկի սեղանի
չորս եղջիւրներիցը որ Աստուծոյ ա-
14 ռաջին էին , Որ ասում էր վեցերորդ
հրեշտակին որ փողն ունէր . Արձակիր
այն չորս հրեշտակները որ Եփրատ
15 մեծ գետի վերայ կապուած են : Եւ
այն չորս հրեշտակները արձակուեցան,
որ պատրաստուած էին այն ժամի եւ
օրուայ եւ ամսուայ եւ տարուայ հա-
մար , որ մարդկանց երրորդ բաժինը
16 սպաննեն : Եւ նոցանց ձիաւոր զօրքի
համարը Երկու բիւրերի բիւրեր էր ,
17 եւ լսեցի նոցանց համարը : Եւ այս-
պէս տեսայ ձիերը տեսիլքի մէջ , եւ
նոցանց վերայ նստողներն ունէին
հրեղէն եւ յակինթեղէն եւ ծծմբեղէն
զրահներ , եւ ձիերի գլուխներն առ-
իւծի գլուխների նման . եւ նոցանց
բերանիցը կրակ եւ ծուխ եւ ծծումբ
18 էր դուրս գալիս : Եւ այս երեքիցը
մարդկանց երրորդ բաժինը մեռաւ ,
այսինքն կրակիցը եւ ծուխիցը եւ ծը-
ծումբիցը , որ նոցանց բերանիցը դուրս
19 էր գալիս : Որովհետեւ նոցանց զօրու-
թիւնն իրանց բերաններումն է , եւ
իրանց պոչներումը , Որ նոցանց ա-
պիներն օձի նման են , որ գլուխներ
ունէին եւ նոցանով վնասում էին :
20 Եւ մնացեալ մարդիկը որ չմեռան այս
վէրքերիցը , Չապաշխարեցին իրանց
ձեռքերի գործերիցը , որ չերկրպագեն
դեւերին եւ ոսկէ եւ արծաթէ եւ
պղնձէ եւ քարէ եւ փայտէ կուռքե-
րին , որ ոչ տեսնել կարող են , եւ ոչ
21 լսել , եւ ոչ գնալ : Եւ չապաշխարե-
ցին իրանց մարդասպանութիւններիցը,
եւ ոչ էլ իրանց կախարդութիւննե-
րիցը , եւ ոչ էլ իրանց պոռնկութիւ-
նիցը , եւ ոչ իրանց գողութիւններիցը :

Գլ. Ժ

Մի զօրաւոր հրեշտակ է երեւում որ ձեռքին մի բաց
գիրք ունի. Գիրքն Յովհաննէսին տրվում է որ ուտի.

1 Եւ մի ուրիշ զօրաւոր հրեշտակ տե-
սայ երկնքիցը վայր գալիս , եւ ամպ
հագած եւ գլխին ծիածան . եւ Նորա
երեսը արեգակի նման . եւ Նորա
2 ոտները կրակի սիւնի պէս : Եւ Նա իր
ձեռքումը մի փոքր գիրք ունէր բացած,
եւ իր աջ ոտքը դրաւ ծովի վերայ ,
3 եւ ձախ հողի վերայ . Եւ մեծ ձայնով
աղաղակեց ինչպէս առիւծն գոռում է .
եւ երբոր աղաղակեց , Հայն եօթը ո-
րոտմունքն իրանց ձայնովը խօսեցին :
4 Եւ երբոր եօթը որոտմունքն իրանց
ձայնովը խօսեցին , պիտի գրէի . եւ
ձայն լսեցի երկինքիցը որ ասում էր .
Կնքիր այն բաները որ եօթը որոտ-
մունքը խօսեցին, եւ սորանք մի գրիր :
5 Եւ այն հրեշտակը որ տեսայ ծովի վերայ
եւ ցամաքի վերայ կանգնած , Իր աջ
ձեռքը դէպի երկինքը բարձրացրեց ,
6 Եւ երդուաւ յաւիտեանս յաւիտենից
կենդանիովը , որ Ստեղծեց երկինքը
եւ ինչ որ Նորանում է , եւ երկիրը
եւ ինչ որ Նորանում է , եւ ծովը
եւ ինչ որ Նորանում է . Թէ այլեւս
7 ժամանակ չկայ : Հապայց եօթներորդ
հրեշտակի ձայնի օրերումն երբոր փողը
կփչէ , Աստուծոյ խորհուրդն էլ կկա-
տարուի , ինչպէս աւետարանեց իր
ծառայ մարգարէներին :

8 Եւ ես ձայնն որ երկնքիցը լսեցի
դարձեալ խօսեց ինձ հետ եւ ասեց .
Գնա առ այն բաց գրքոյկը , որ ծովի
եւ ցամաքի վերայ կանգնած հրեշտա-
9 կի ձեռքին է : Եւ ես գնացի հրեշտակի
մօտ եւ ասեցի Նորան . Տուր ինձ այդ
գրքոյկը . եւ Նա ասեց ինձ . Ա՛ռ եւ
կեր սորան , եւ սա կդառնանայ փո-
րումդ , բայց բերանումդ քաղցր կլինի
10 մեղրի պէս : Եւ գրքոյկն առայ հրեշ-
տակի ձեռքիցը եւ կերայ Նորան . եւ
Էրերանումս քաղցր էր մեղրի պէս .
եւ երբոր կերայ Նորան , Դառնացաւ
11 փորումս : Եւ ասեց ինձ . Պէտք է դու
զարձեալ մարգարէանաս ժողովուրդ-
ների եւ ազգերի եւ լեզուների եւ
շատ թագաւորների վերայ :

ա Գլ. Ժգ. 12.
բ Ելեկ. կը. 4.
գ Յով. կը. 17. Դան. է. 10.
դ Գլ. է. 4.
ե — Ես. ժը. 8. Եր. ե. 28, 29.
զ Եր. ք. 13.
է Ղե. ժ. 7. ը Օր. կը. 17. Յով. ԺԶ. 37. ա Կոր. ժ. 20.
— Յով. ՀԺ. 4. Ածխ. 15. Դան. ե. 23.
— Գլ. իբ. 11.
—
— Եզեկ. ա. 28.
ը Յով. ԺԶ. 2. Գլ. ա. 18.
թ Գլ. ա. 18.
ժ Յով. իբ. 18.
ի Գլ. ը. 5.
լ Դան. ը. 26. ԺԲ. 4, 9.
խ Ելե. գ. 8. Դան. ԺԲ. 7.
ծ Ելե. ա. 1. Նհեմ. ք. 6.
կ Գլ. գ. 11. ԺԲ. 7.
հ Դան. ԺԲ. 7. Գլ. ԺԶ. 17.
ձ Գլ. ԺԲ. 13.
ղ Ածխ. 4.
ճ Եզեկ. ԺՀ. 16. Եզեկ. ը. 8. գ. 1—3.
մ Եզեկ. գ. 3.
յ Եզեկ. ը. 10.
—

Գլ. ԺԱ

Գազանի պատկերի վկաները յայտնութիւն են առնում և երկնքը բարեպաշտում. նրանց երգը փառք ընծայում է։

1 Եւ ինձ մի եղէգ տրուեցաւ զաւազանի նման. եւ հրեշտակը կանգնած էր եւ ինձ ասում էր. Վեր կաց եւ չափիր Աստուծոյ տաճարը եւ սեղանը
2 եւ նրանում երկրպագողներին։ Եւ գաւիթը, որ տաճարիցը դուրս է, դուրս գցիր եւ մի չափիր, որովհետեւ նա հեթանոսներին է տրուած. եւ սուրբ քաղաքը կոխ կ'տան ոտքա-
3 տասնեւերկու ամիս։ Եւ իմ երկու վկաներին կ'տամ, եւ նրանք հազար երկու հարիւրեւվաթսուն օր կ'մարգարէա-
4 նան քուրձ հագած։ Սրանք են այն երկու ձիթենիները եւ երկու ճրագակալները, որ երկրի Աստուծոյ առա-
5 ջին կանգնած են։ Եւ եթէ մէկը կամենայ նրանց վնասել, հրկակ է դուրս գալիս նրանց բերանիցը եւ լափում է նրանց թշնամիներին. եւ եթէ մէկը կամենայ վնասել նրանց՝ այս-
6 պէս պիտի սպանուի։ Սրանք իշխանութիւն ունին երկինքը փակելու որ անձրեւ չ'գայ նրանց մարգարէութեան օրերում. եւ իշխանութիւն ունին ջրերի վերայ նրանց արիւն դարձնելու, եւ երկիրն ամէն կերպ պատուհասներով հարուածելու, քանի-
7 անգամ որ կամենան։ Եւ երբոր իրանց վկայութիւնը կ'կատարեն, այն գազանը հրկիր կ'տայ նրանց հետ, եւ կ'յաղթէ նրանց եւ կ'սպանէ նրա-
8 նց։ Եւ նրանց դիերը քնկած կը մնան մեծ քաղաքի հրապարակումը, որի անունն հոգեւորապէս Սոդոմ եւ Եգիպտոս է կոչւում. որ-
9 տեղ մեր Տէրն էլ խաչուեցաւ։ Մէկ կ'տեսնեն ժողովուրդներից եւ ցեղերից եւ լեզուներից եւ ազգերից նրանց դիերը երեք օր եւ կէս, եւ թոյլ չեն տալ որ նրանց դիերը դրուեն
10 նրանի մէջ։ Եւ երկրի վերայ բնակողները կ'ուրախանան եւ կ'ինդան. եւ իրար ընծաներ կ'ուղարկեն. Նոր այս երկու մարգարէները չարչարեցին երկրի վերայ բնակողներին։
11 Եւ երեքուկէս օրից յետոյ Աստուածմանից կենդանի հոգի եկաւ մտաւ նրանց մէջ, եւ նրանք իրանց ոտների վերայ կանգնեցին. եւ մեծ վախ բռ-
12 կաւ նրանց տեսնողների վերայ։ Եւ մեծ ձայն լսեցի երկնքիցը որ ասում էր նրանց. Վեր երէք այստեղ. եւ վեր եղան երկինքն ամպով. եւ նրանց թշնամիները տեսան նրանց։
13 Եւ նոյն ժամումը մեծ շարժ եղաւ, եւ քաղաքի տասներորդ բաժինը կործանուեցաւ, եւ այն շարժումից եօթը հազար մարդիկ սպանուեցան. եւ մնացեալները մեծ վախով բռնուեցան, եւ փառք տուին երկնքի Աստուծուն։
14 Երկրորդ վայն անցաւ, եւ երրորդ վայը գալիս է շուտով։
15 Եւ եօթներորդ հրեշտակը փողը փչեց, եւ մեծ ձայներ եղան երկրքումն որ ասում էին. Աշխարհքի թագաւորութիւնները մեր Տիրոջը եւ նորա Քրիստոսինը եղան. եւ Նա կը թագաւորէ յաւիտեանս յաւիտենից։
16 Եւ քսանեչորս երէցները որ Աստուծոյ առաջին իրանց աթոռների վերայ նստած էին, իրանց երեսների վերայ ընկան եւ երկրպագեցին Աստուծուն,
17 ասելով. Գոհանում ենք քեզանից, Տէր Աստուած Ամենակալ, Որ էիր եւ ես, [եւ որ գալու ես] որ զօրութիւնն առար ձեռ թագաւորեցիր։
18 Եւ ազգերը բարկացան, եւ եկաւ քո բարկութիւնը, եւ ժամանակը որ դատուին. եւ որ վարձքը

– եղեկ. խ. 3 ՀԸն. Զաք. բ. 1։ Գլ. յհ. 15։
ՅՔոտ. խգ. 18։
ե եղեկ. խ. 17, 20։
ՃՍաղ. ՀԲ. 1։ Ղուկ. խ. 24։
ի Դան. ը. 10։
ԺՂլ. ժգ. 5։
ԻՂլ. ի. 4։
ԼՂլ. ԺԲ. 10։
ԽՂլ. ԺԸ. 6։
ԾՍաղ. ԺԸ. 8։ եղեկ. ժա. 10։ Զաք. գ. 3, 11, 14։
ՃԴ Թագ. ա. 10, 12։ եղեկ. ա. 10։ ե. 14։ եղեկ. խգ. 3։ Ովս. գ. 5։
ՄՔոտ. ԺԶ. 19։
ՆԴ Թագ. Ժե. 1։ Զաք. ե. 16, 17.
ՃՆե. ե. 19։
ՊՂլ. ԺԳ. 32։
ՀՂլ. Ք. 2։
ՅՂլ. Ժգ. 1, 11. Ժե. 8։
ՃԴան. ը. 21։ Զաք. Ժգ. 3։
ՀՂլ. Ժգ. 8։ Ժե. 1, 5. Ժը. 10.
ՂՍաղ. ՃԼ. 12. Գլ. Ժը. 24։

ՃՂլ. Ժե. 10։
ՆՍաղ. ՀՔ. 2, 3։
ՀՂլ. Ժը. 12։ Ժգ. 8։
– Ես. ՔՔ. 19, 22։
ՀՂլ. Ժգ. 10։
ՀՇմր. 9։
ե եղեկ. ՀԸ. 8, 9, 10, 14։
ՈՃառ. լսեցին
– Ես. Ժգ. 13։ Գլ. Ժը. 5։
– Ես. կ. 8։ Դան. ա. 9։
ՀՔ Թագ. ը. 1, 5, 7։
– Գլ. գ. 12։
ՃԳլ. Ժգ. 19։

ՃՅես. ե. 19։ Գլ. Ժգ. 7։ Ժե. 1։
– Գլ. ը. 13։ ք. 12։ Ժե. 1։
ե Գլ. Ժ. 7։
+ Ես. խե. 13։ Գլ. Ժգ. 17։ ՀՔ. 6։
ՀԳլ. Ժը. 10։
ՃՂլ. ԺԸ. 44։ ե. 14, 18, 27։
– Գլ. գ. 4։ ե. 8։ ՀՔ. 4։
ե Ես. ա. 4։ ե. 8։ գ. 8։ Ժգ. 5։
ե Գլ. ՀՔ. 6։
ՀՇմր. 8, 9։
ԼԴան. ե. 9, 10։ Գլ ը. 10։

տաս քո ծառայ մարգարէներին եւ սուրբերին , եւ քո անունից վախեցողներին՝ Ի փոքրներին եւ մեծերին , Եւ երկիրն ապականողներին ապականեսես։
19 Եւ Աստուծոյ տաճարը որ երկինքումն էր բացուեցաւ , եւ երեւեցաւ Աստուծոյ տապանակը իր տաճարումը, Եւ եղան փայլատակներ եւ ձայներ եւ որոտմունքներ , եւ շարժ եւ մեծ կարկուտ ։

ԳԼ. ԺԲ

Յօխ կինոյ տեսիլքը։ չաղուած վիշապը հալածում է նորան եւ նորա զաւակներին։

1 Եւ մի մեծ նշան երեւեցաւ երկինքումը . մի կին՝ արեգակն իր վերայ առած . եւ լուսինը ներա ոտների տակ . եւ Նորա գլխի վերայ տասնեւերկու
2 աստղերի պսակ ։ Եւ նա յղի լինելով ՝աղաղակում էր երկունք քաշելով եւ չարչարուելով որ ծնէ ։
3 Եւ մի ուրիշ նշան երեւեցաւ երկինքումը . Եւ ահա մի մեծ վիշապ՝ կրակի պէս կարմիր . Որ եօթը գլուխ ունէր եւ տասն եղջիւր , Եւ Նորա
4 գլուխների վերայ եօթը թագ . Եւ նորա պոչն քաշում էր Երկնքի աստղերի երրորդ բաժինը , Եւ նորանց գցեց երկրի վերայ Եւ վիշապը կանգնած էր այն կնկայ առաջին որ պիտի ծնէր , Որ երբոր ծնէ , կուլ տայ Նորա
5 զաւակին ։ Եւ նա մի արու զաւակ ծնեց , Որ պիտի բոլոր ազգերին երկաթէ գաւազանով հովուէ . եւ Նորա որդին յափշտակուեցաւ Աստուծոյ մօտ
6 եւ Նորա աթոռի մօտ ։ Եւ կինը փախաւ անապատը , ուր Աստուածանից պատրաստուած տեղ ունէր , Որ այն տեղ կերակրեն Նորան հազար երկու հարիւրեւվաթսուն օր ։
7 Եւ պատերազմ եղաւ երկինքումը . Միքայէլը եւ Նորա հրեշտակները պատերազմեցին Ի վիշապի դէմ . եւ պատերազմեց վիշապը եւ իր զօրքերը.
8 Եւ չկարողացան դէմ կենալ , եւ ոչ էլ տեղ գտնուեցաւ Նորանց համար եր-
9 կրնքումը ։ Եւ Վէր գցուեցաւ մեծ վիշապը՝ այն հաւասիկ օձը , որ Բանասարկու եւ սատանայ է կոչուում , Նայն բովանդակ աչխարհքը մոլորեցնողը Վէր գցուեցաւ երկրի վերայ եւ Նէր հրեշտակներն էլ իրան հետ Վէր գցուեցան ։ Եւ մեծ ձայն լսեցի որ ա-
10 սում էր երկնքումը . Հիմա փրկութիւնը եւ զօրութիւնը եւ թագաւորութիւնը եղաւ մեր Աստուծուն , եւ իշխանութիւնը եղաւ Նորա Օծեալին , որ վայր գցուեցաւ մեր եղբայրների Չարախօսը , Որ Չարախօսում էր Նորանցից Աստուծոյ առաջին ցերեկ եւ
11 գիշեր . Եւ Նորանք յաղթեցին Նորան՝ Գառի արիւնովը եւ Իրանց վկայութեան խօսքովը . Եւ չսիրեցին իրանց
12 հոգին մինչեւ ի մահ ։ Նորա համար ուրախացէք , ով երկինք , եւ որ բնակուած էք Նորանում . Վայ երկրին եւ ծովին , [եւ Նորանցում բնակողներին] որ Բանասարկուն վայր իջաւ ձեզ մօտ , որ մեծ բարկութիւն ունի , գիտենալով , Նոր քիչ ժամանակ ունի ։
13 Եւ երբոր տեսաւ վիշապը , թէ վայր գցուեցաւ երկրի վերայ , ընկաւ այն կնկայ ետեւից Որ արու զաւակը
14 ծնեց ։ Եւ այն կնկան երկու մեծ արծուի թեւ տրուեցաւ , որ Թռչի Անապատն իր տեղը . Նոր որ կերակրուում է մի ժամանակ , եւ ժամանակներ եւ կէս ժամանակ օձի ե-
15 րեսից ։ Եւ օձն իր բերանից գետի պէս ջուր թափեց այն կնկայ ետեւից , որ Նորան ընկղմէ ։ Եւ երկիրն օգնեց
16 այն կնկան , եւ երկիրն իր բերանը բացաւ եւ այն գետը կուլ տուաւ որ
17 վիշապն իր բերանիցը թափեց ։ Եւ վիշապը բարկացաւ այն կնկայ վերայ , եւ գնաց պատերազմ անելու Նորա միւս զաւակների հետ , Որ Աստուծոյ

ա Գլ. ԺԲ. 5, բ Գլ. Ժգ. 10, Ժբ. 6, գ Գլ. Ի. 3, 8, դ Գլ. Բ. 5, Ժգ. 18, ե Գլ. Ժգ. 21.

զ Եսա. կգ. 7, Գաղ. գ. 19, է Գլ. Ի. 3, ը Գլ. Ժէ. 9, 10, թ Գլ. Ժգ. 1, ժ Գլ. Բ. 10, 16,

ի Գլ. Ժէ. 18, ժա Ե. Բ. 10, ժբ Հայ. 3, ժգ Ես. ա. 16, ժդ Ասղ. բ. 9, Գլ. բ. 27, ԺԲ. 15, ժե Հայ. 4, ժզ Գլ. Ժա. 3, ժէ Ե. Ժ. 13, 21, Ժբ. 1, ժը Հայ. 3, Գլ. ի. 2, ի Ղուկ. Ժ. 18, Ասմ. Ժբ. 31,

ի Ես. գ. 1, 4, Գլ. ի. 2, ի Գլ. ի. 3, ի Հայ. 3, ի Ես. Ժա. 15, ԺԲ. 1, ի Եսր ա. 9, բ. 8, ի Հռովմ ը. 33, 34, 37, Ժգ. 20, ի Գաղ. Եսրա ի Ղուկ. Ժգ. 16, ի Ասղ. ցչ. 11, Ես. ԼԲ. 13, Գլ. ԺԸ. 20,

ի Գլ. ը. 13, Ժա. 10, ի Գլ. Ի. 6, ի Հայ. 5, ի Ես. ԺԲ. 4, Հայ. 6, ի Գլ. Ժէ. 3, ի Դան. ի. 25, Ժբ. 7, ի Ես. ԺԲ. 19, ի Ես. գ. 15, Գլ. Ժա. 7, Ժգ. 7, ի Գլ. Ժգ. 13,

պատուիրանքները պահումն են, եւ Յիսուսի [Քրիստոսի] վկայութիւնն ունին։
18 Եւ ծովի աւազի վերայ կանգնեց։

ԳԼ. ԺԲ

Մի գազան ծովիցը եւ մի գազան երկրիցը դուրս են գալու հայհոյելու եւ մոլորեցնելու համար։

1 Եւ տեսայ ծովիցը մի գազան դուրս գալիս, որ եօթը գլուխ ունէր եւ տասը եղջիւր, եւ նորա եղջիւրների վերայ տասը թագ, եւ նորա գլուխների վերայ հայհոյութեան անուն։
2 Եւ այն գազանը որ տեսայ ինձ նման էր, եւ նորա ոտները արջի ոտքի նման, եւ նորա բերանն առիւծի բերանի նման. եւ վիշապը տուաւ նորան իր զօրութիւնը եւ իր աթոռը
3 եւ մեծ իշխանութիւն։ Եւ տեսայ նորա գլուխներից մէկը մեռնելու չափ խոցուած. եւ նորա մահի վէրքը ողջացաւ. եւ բոլոր երկիրը զարմացաւ
4 այն գազանի ետեւիցը։ Եւ երկրպագեցին այն վիշապին, որ իշխանութիւն տուաւ այն գազանին, եւ երկրպագեցին գազանին ասելով. Ո՞վ է այս գազանի նման. կամ ո՞վ է կարող դորա հետ պատերազմել։
5 Եւ նորան տրուեցաւ մի բերան մեծ մեծ բաներ եւ հայհոյանք խօսող, եւ իշխանութիւն տրուեցաւ նորան չորս քառասունեւերկու ամիս իշխել։
6 Եւ նա իր բերանը բացաւ Աստուծոյ դէմ հայհոյանքով, որ հայհոյէ նորա անունին եւ նորա խորանին, եւ երկնքումը բնակողներին։
7 Եւ նորան իշխանութիւն տրուեցաւ որ սուրբերի հետ պատերազմ անէ եւ նորանց յաղթէ. եւ իշխանութիւն տրուեցաւ նորան ամեն ցեղի եւ լեզուի եւ ազգի
8 վերայ. եւ կ'երկրպագեն նորան երկրի վերայ բոլոր բնակողները, որոնց անունները գրուած չեն Գառի կեանքի գրքի մէջ որ աշխարհքի սկզբիցը
9 հետէ մորթուած է։ Եթէ մէկն ա-
10 կանջ ունի թող լսէ։ Եթէ մէկը գերութեան քաշէ, գերութեան պիտի քաշուի. Եթէ մէկը սրով սպանէ, պիտի սրով սպանուի. Այստեղ է սուրբերի համբերութիւնը եւ հաւատքը։
11 Եւ ես տեսայ մի ուրիշ գազան դուրս գալիս երկրիցը, եւ երկու եղջիւր ունէր գառի նման. բայց խօ-
12 սում էր վիշապի նման։ Եւ այն առաջի գազանի բոլոր իշխանութիւնը բանեցնում էր նորա առաջին. եւ դէպ էր անում, որ երկիրը եւ նորա վերայ բնակողները երկրպագին այն առաջի գազանին որի մահի վէրքը ողջացել
13 էր։ Եւ մեծ նշաններ է անում, որ երկնքիցը կրակ էլ է վայր բերել տալիս երկրի վերայ մարդկանց առաջին։
14 Եւ մոլորեցնում է երկրի վերայ բնակողներին այն նշաններովը որ արրուած էին նորա ձեռքը, որ գործէ գազանի առաջին, ասելով երկրի բնակողներին որ պատկեր չինեն այն գազանին որ սուրի վէրքն ունէր եւ
15 ապրեց։ Եւ տրուեցաւ նորան, որ հոգի տայ գազանի պատկերին, որ պատկերը խօսի էլ. եւ անէ էլ՝ որ նորանք, որ չ'երկրպագեն գազանի
16 պատկերին, սպանուին։ Եւ ստիպում է ամենին՝ փոքրերին եւ մեծամեծներին, հարուստներին եւ աղքատներին, ազատներին եւ ծառաներին, որ նորանց դրոշմ տայ նորանց աջ ձեռքումը
17 կամ նորանց ճակատումը։ Եւ որ ոչ ով չ'կարողանայ գնել կամ ծախել բացի նորանից, որ գազանի դրոշմը կամ նորա անունն ունի կամ նորա անուան։
18 Ես համարը։ Այստեղ է իմաստութիւնը. ով որ միտք ունի հաշուի գազանի թիւը համարէ. որ մարդի թիւ է, եւ նորա թիւը վեց հարիւր վաթսունեւվեց է։

— Նար. բ. 1։ — Յովհ. ե. 10. Գլ. ա. 3, 9. գ. 9. բ. 4։ * Ընտ. կանգնեցի — Դան. է. 2, 7.
ե Գլ. ժբ. 3. ժե. 3, 9, 22.
է Դան. է. 6.
ը Դան. է. 5.
թ Դան. է. 4.
ժ Գլ. ժբ. 9.
ի Գլ. ժգ. 10.
ա Գլ. ժբ. 4.
բ Հմր. 11, 14.
գ Գլ. ժե. 8.
դ Գլ. ժբ. 12.
ե Դան. է. 8, 11, 25. ժա. 36.
զ Գլ. ժա. 2. ժբ. 6.
է Յովհ. ե. 14. Կող. բ. 9.
ը Դան. է. 21. Գլ. ժա. 7. ժբ. 17.
թ Գլ. ժա. 18. ժե. 15.
ժ Ել. իբ. 33. Դան. ժբ. 1. Փիլ. գ. 3. Գլ. գ. 5. բ. 13. ե ա. 27.
ի Գլ. ժբ. 8.
ա Գլ. ժե. 8.
բ Գլ. ժբ. 9. ժգ. 20.
գ Բն. բ. 1.
դ Ել. ե. 3. Ա Թագ. իգ. 33.
ե Գլ. ժգ. 13.
զ Գլ. ժա. 7.
է Հմր. 5.
ը Որ. ժգ. 1—3. Ա թագ. իգ. 21. բ Քհնտ. բ. 9. Գլ. ժգ. 11.
թ Գլ. ժբ. 20. գ Քագ. ա. 10, 13.
ժ Գլ. ժբ. 9. ժգ. 20.
ի Քհնտ. բ. 9, 10.
ա Գ Քագ. բ. 7.
բ Գլ. ե. 3. ժգ. 10. բ. 4.
գ Գլ. ժգ. 9. ժգ. 20. բ. 4.
դ Գլ. ժգ. 15.
ե Գլ. ժե. 3.
զ Գլ. ժե. 9.
է Գլ. ժե. 3.
ը Գլ. իա. 17.

Գլ. ԺԴ

Յուդայի հրէանկութիւնը և բարի վախճանը։ Բաբելացի անհնազանդ և գազանին պատուհասները։

1 Եւ տեսայ եւ [1]ահա Գառը կանգնած էր Սիոն սարի վերայ, եւ [2]նորա հետ հարիւր քառասունեւչորս հազար հոգիք, [3]որ [նորա անունը եւ] նորա Հօր անունը գրած ունէին իրանց ճակատներնի վերայ։ 2 Եւ ձայն լսեցի երկնքիցը՝ [1]շատ ջրերի ձայնի պէս, եւ մեծ որոտումներնի ձայնի պէս. Եւ ես քնար ածողներնի ձայնի պէս լսեցի, որ իրանց 3 քնարներն ածում էին։ Եւ երգում էին մի նոր երգ աթոռի առաջին եւ չորս կենդանիներնի առաջին եւ երէցներնի առաջին. եւ ոչ ով չէր կարող ուսանել այն երգը Էրացի այն հարիւր քառասունեւչորս հազարներից, որ 4 երկրից փրկուել էին։ Սորանք են որ կանանց հետ չ'խառնակուեցան, որովհետեւ Կոյս են. Նորանք են որ Գառի հետից գնում են ուր որ Նա գնայ. Նորանք փրկուեցան մարդկանցից Իսաուժոն եւ Գառին Էքէր- 5 րախայրի։ Եւ նորանց բերանումը Նենգութիւն չ'գտնուեցաւ, Էորովհետեւ անարատ են [Աստուծոյ աթոռի առաջին։]

6 Եւ տեսայ մի ուրիշ հրեշտակ Էքըռչելիս երկնքի մէջ, որ յաւիտենական աւետիք ունէր, որ աւետարանէր երկրի վերայ բնակողներին. եւ համեն ազգի եւ ցեղի եւ լեզուի եւ ժողո- 7 վրդի։ Եւ մեծ ձայնով ասում էր. Վախեցէք Աստուածմանից, եւ փառք տուէք Նորան. որովհետեւ Նորա դատաստանի ժամը եկաւ. Եւ երկրպագեցէք երկինքը եւ երկիրը եւ ծովը եւ ջրերի աղբիւրները Ստեղծողին։

8 Եւ մի ուրիշ հրեշտակ եկաւ Նորա հետից ասելով. [1]Ընկաւ, ընկաւ [2]Բաբիլոն մեծ քաղաքը, որովհետեւ իր պոռնկութեան բարկութեան գինուցը 9 խմեցրեց բոլոր ազգերին. Եւ մի երրորդ հրեշտակ եկաւ Նորանց հետեւից մեծ ձայնով ասելով. [1]Ով որ երկրպագութիւն է անում գազանին եւ Նորա պատկերին եւ դրոշմ ընդունում իր ճակատի կամ իր [ձ] ձեռքի վերայ, 10 Ա[2]յնպիսին Աստուծոյ սրտմտութեան [3]գինուցը պիտի խմէ, Որ անխառն ածուած է Նորա բարկութեան բաժակի մէջ. եւ [4]պիտի տանջուի հրկիզի եւ ծծմբի մէջ սուրբ հրեշտակների եւ 11 Գառի առաջին։ Եւ Նորանց տանջանքի ծուխը վեր է երնում յաւիտեանս յաւիտենից. եւ հանգիստ չ'ունէին ցերեկ եւ գիշեր Նորանք որ երկրպագեցին գազանին եւ Նորա պատկերին, եւ ով որ էլ ընդունում է Նորա ա- 12 նունի դրոշմը։ Ա[1]յստեղ է սուրբներնի համբերութիւնը. այստեղ են [2]Աստուծոյ պատուիրանքները եւ Յիսուսի հաւատքը պահողները։

13 Եւ երկնքից մի ձայն լսեցի որ ասում էր ինձ. Գրիր, Երանելի են այն մեռելները [1]որ Տէրումն են նընջում այսուհետեւ. այո, Հոգին ասում է [2]որ իրանց աշխատանքիցը հանգիստ կ'առնեն, եւ Նորանց գործերը գնում են Նորանց հետից։

14 Եւ տեսայ, եւ ահա մի սպիտակ ամպ, [1]եւ ամպի վերայ Ջէնը Նստած մարդի Որդու նման, [2]որ իր գլխի վերայ ոսկի պսակ, եւ իր ձեռքումը սուր գերանդի ունէր։

15 Էեւ մի ուրիշ հրեշտակ դուրս եկաւ տաճարիցը, որ մեծ ձայնով աղաղակում էր ամպի վերայ նստողին. [1]Ուղարկիր քո գերանդին եւ հնձիր. որովհետեւ քո ժամանակն եկաւ հնձելու, [2]որ երկրի հունձքը հասել է։

16 Եւ ամպի վերայ նստողը վայր գցեց իր

ա-Գլ. ե. 1.
բ Գլ. է. 1.
գ Գլ. է. 3։ Ժգ. 16։
դ Գլ. ա. 15։ Ամբ. 6.
ե Գլ. ե. 8։
զ Գլ. ե. 9։ Ժե. 3։
է Ամբ. 1.
ը Կոր. ժա. 2։
թ Գլ. գ. 4։ է. 15, 17։ Ժե. 14։
ժ Գլ. ե. 9։
ի Մակ. ա. 18։

ա Մատ. լբ. 3։ Մարկ. գ. 13։ Ի-Եփես. ե. 27։ Յուդ. 24։
բ Գլ. ը. 13։
գ Եփես. գ. 8—11։ Տիտ. ա. 3։
դ Գլ. Ժգ. 7։
ե Գլ. Ժա. 18։ Ժե. 4։
զ Ելեհ. Ամբ. 6։ Մատ. լգ. 9։ Ճիգ. 8։ Ճակ. 5, 8։ Գործ. Ժգ. 14։ Ժե. 14։
է Ես. խա. 9։ Երեմ. ծա. 9։ Գլ. Ամբ. 2.
ը Երեմ. ծա. 7։ Գլ. ժա. 9։

Ժգ. 19։ Ժե. 2, 5։ Ամբ. 3, 10, 18, 21։ Ամբ. 2.
ժ Գլ. Ժգ. 14—16.
ի Մատ. Ճե. 8։ Ես. ծա. 17։ Երեմ. լե. 15.
լ Գլ. Ամբ. 6.
խ Գլ. Ժգ. 19.
ծ Գլ. ը. 10.
կ Գլ. Ամբ. 10.
հ Ես. լգ. 10։ Գլ. Ամբ. 2.
ձ Գլ. Ժգ. 10.

ղ Գլ. Ամբ. 17.
ճ Յով. գ. 1, 2։ Գլ. ը. 6.
մ Կոր. Ժե. 18։ Փետ. գ. 15.
յ Ամբ. գ. 7։ Ամբ. գ. 9, 10։ Գլ. գ. 11.
ն Եփես. ա. 20։ Դան. է. 13։ Գլ. ա. 13.
շ Գլ. գ. 3.
ո Գլ. Ժգ. 17.
չ Յով. գ. 1, 2։ Գլ. ը. 6.
պ Կոր. Ժե. 18։ Փետ. գ. 15։ Ամբ. Ժգ. 33։ Երեմ. ծա. 33։ Գլ. Ժգ. 13։

դերանդին երկրի վերայ, եւ երկիրը հնձուեցաւ։
17 Եւ մի ուրիշ հրեշտակ դուրս եկաւ տաճարիցը որ երկնքումն է, որ սա
18 էլ սուր գերանդի ունէր։ Եւ մի ուրիշ հրեշտակ դուրս եկաւ սեղանիցը ՝որ իշխանութիւն ունէր կրակի վերայ, եւ մեծ աղաղակով գոչեց սուր գերանդին ունեցողին ասելով. ՝Ուղարկիր քո սուր գերանդին եւ երկրի այգու ողկոյզները քաղիր, որովհետեւ
19 Նորա խաղողը հասել է։ Եւ հրեշտակն իր գերանդին գցեց երկրի վերայ, եւ երկրի այգու Խաղողը քաղեց, Եւ գցեց Աստուծոյ բարկութեան մեծ
20 հնձանի մէջ։ Եւ հնձանը կոխուեցաւ ՝քաղաքիցը դուրս, եւ դուրս եկաւ արիւնը հնձանիցը Մինչեւ ձիերի սանձերը հազարեւվեց հարիւր ասպարէզի չափ։

Գլ. ԺԵ

Ոսկրյին հոթը հարուածները ունեցող հոթը հրեշտակները։ Գովանի յաղթողների երգը։

1 Եւ ՝տեսայ մի ուրիշ մեծ եւ զարմանալի նշան երկնքումը, Եւ հոթը հրեշտակ որ վերջի հոթը պատուհասներն ունէին. Որովհետեւ Աստուծոյ բարկութիւնը նորանցով կատարուե-
2 ցաւ։ ՝Եւ տեսայ իբրեւ ապակեղէն ծով Կրակով խառնուած. եւ նորանց որ յաղթում են գազանին եւ Նորա պատկերին եւ նորա դրոշմին եւ նորա անունի թիւին, որ կանգնած էին ապակեղէն ծովի վերայ, եւ Աստուա-
3 ծոյ քնարներն ունէին։ Եւ երգում էին Աստուծոյ ծառայ Մովսէսի երգը եւ Գառի երգը, ասելով. Մեծ եւ զարմանալի են Քո գործերը, Տէր Աստուած Ամենակալ, արդար եւ ճշմարիտ են Քո ճանապարհները, ով
4 սուրբերի Թագաւոր։ Ո՞վ է որ քեզանից չվախենայ, ով Տէր, եւ քո անունը չփառաւորէ. Որ միայն դու ես սուրբ. վասնզի բոլոր ազգերը կ'գան եւ քո առջեւը երկրպագութիւն կ'անեն, որովհետեւ քո իրաւունքները յայտնուեցան։
5 Եւ սորանից յետոյ տեսայ, եւ ահա Բացուեցաւ վկայութեան խորանի
6 տաճարը երկնքումը։ Եւ դուրս եկան տաճարիցը այն եօթը հրեշտակները, որ Նոյն եօթը պատուհասներն ունէին, Սաթէ եւ պայծառ կտաւ հագած, եւ ոսկիքներով մօտով ոսկէ
7 գօտիներ կապած։ Եւ այն չորս կենդանիներից մէկն այս եօթը հրեշտակներին եօթը ոսկի սկաւառակ տուաւ՝ յաւիտեանս յաւիտենից Կենդանի Աս-
8 տուծոյ բարկութիւնովը լիքը։ Եւ տաճարը լցուեցաւ Աստուծոյ փառքից եւ Նորա զօրութիւնից ելած ծուխով. եւ ոչ ով կարող չէր մանել տաճարը, մինչեւ որ այն եօթը հրեշտակների եօթը պատուհասները կատարուին։

Գլ. ԺԶ

Հրեշտակներն իրանց եօթը բարկութիւնովը վաճառականներն քաշած են երկրի վերայ։

1 Եւ մեծ ձայն լսեցի տաճարիցը որ ասում էր ՝այն եօթը հրեշտակներին. Գնացէք եւ Աստուծոյ բարկութեան սկաւառակները թափեցէք երկրի վերայ։
2 Եւ առաջինը գնաց եւ Իր սկաւառակը թափեց երկրի վերայ, եւ ՝չարաչար պալարներ եղան այն մարդկանց վերայ, Որ գազանի դրոշմն ունէին եւ Նորա պատկերին երկրպագում էին։
3 Եւ երկրորդ հրեշտակն իր սկաւառակը թափեց Ծովի՛ւ, եւ ՝արիւն դառաւ մեռածի՛ արիւնի նման. Եւ ամեն կենդանի չմնաց սատկեց որ ծովումն էր։
4 Եւ երրորդ հրեշտակն իր սկաւառակը թափեց Գետերի եւ Ջրերի աղ-

ՖԳլ. Ժգ. 9.
—Յայտ. գ. 13.
ՔԳլ. ԺԲ. 14.
ՏԵս. կգ. 3. Յոբ ա. 15.
ՔԳլ. Ժա. 8. Երբ. Ժգ. 12.
ՆԳլ. ԺԲ. 14.
—
—Գլ. Ժբ. 1, 3.
ՔԳլ. Ժգ. 1. Ես. 9.
ՔԳլ. Ժգ. 10.
ՔԳլ. գ. 6. Ես. 18.
Ն Մաա. գ. 11.
ՀԳլ. Ժգ. 15—17.
Ն Գլ. Ե. 8. Ժգ. 2.
Ը Նե. Ժե. 1. Բ Օր. Լ. 30.
Գլ. Ժգ. 3.
Բ Օր. ը. 4. Մաթ. ԺԱ. 2. Ղբ. 14.
ԺՄաա. Հեսե. 17. Յէս. Ժգ. 9. Գլ. Ժգ. 7.
Ի Նե. Ժե. 14—16. Երեմ. Ժ. 7.
Ը Նա. կգ. 23.
ԻԳլ. Ժա. 19. Տես Թաւա. 50.
Ժ Հմր. 1.
Ի Նե. Իբ. 6. 8. Եզեկ. Խգ. 17. 18. Գլ. ա. 13.
Հ Գլ. գ. 6.
Յ — Թես. ա. 9. Գլ. գ. 9. Ժ. 6.
ՀՆե. Ժ. 34. գ Թագ. ը. 10. Բ Մն. Ե. 14. Նա. գ. 4.
ՔԲ Թես. ա. 9.
—
—Գլ. Ժե. 1.
ՔԳլ. Ժգ. 10. Ժե. 7.
ՔԳլ. ը. 7.
ՔՆե. Բ 9—11.
ՆԳլ. Ժգ. 16, 17.
ՀԳլ. Ժգ. 14.
ՆԳլ. ը. 8.
ՀՆե. Ե. 17, 20.
ՔԳլ. ը. 9.
ԺԳլ. ը. 10.

5 բիւրոնների մէջ եւ Էարիւն եղաւ ։ Եւ
ձայն լսեցի ջրերի հրեշտակիցը որ ա-
սում էր . Արդար ես , Տէր , Էոր ես
եւ էիր եւ սուրբ՝ որ այս դատաս-
6 տաններն արիր ։ Էորովհետեւ նուի-
րեների եւ մարգարէների արիւնը թա-
փեցին . Հնորա համար էլ արիւն տուիր
7 Նորանց խմելու , որ արժան են ։ Եւ
մի ուրիշը լսեցի սեղանիցը որ ասում
էր . Այո , Տէր Աստուած Ամենակալ ,
Ճշմարիտ եւ արդար են քո դատաս-
տանները ։

8 Եւ չորրորդ հրեշտակն իր սկաւա-
9 ռակը թափեց արեգակի վերայ ։ Եւ
տրուեցաւ Նորան որ մարդկանց խոր-
շակահար անէ կրակով . եւ խորշակա-
հար եղան մարդիկ սաստիկ տաքով
եւ հայհոյեցին Աստուծոյ անունին
որ այս պատուհասների վերայ իշխա-
նութիւն ունի . Եւ չ՚ապաշխարեցին
Էոր փառք տան Նորան ։

10 Եւ հինգերորդ հրեշտակն իր սկաւա-
ռակը թափեց ՚գազանի աթոռի վերայ .
Եւ Նորա թագաւորութիւնը խաւար-
ուած եղաւ . եւ ՚իրանց լեզուները
11 ծամում էին տանջանքից . Եւ երկնքի
Աստուծուն հայհոյեցին իրանց ցաւերի
եւ ՚պալարների պատճառով . եւ
՚չ՚ապաշխարեցին իրանց գործերիցը ։

12 Եւ վեցերորդ հրեշտակն իր սկաւա-
ռակը թափեց Էմեծ գետ՝ Եփրատի
վերայ , ՚եւ Նորա ջուրը ցամաքեց Էոր
արեւելքի թագաւորների ճանապարհը
13 պատրաստուի ։ Եւ տեսայ՝ ՚վիշապի
բերանիցը եւ գազանի բերանիցը եւ
՚սուտ մարգարէի բերանիցը երեք
պիղծ հոգի էին գոլ- գոլ- գորտերի
14 նման ։ Էորովհետեւ Նորանք դեւերի
ոգիք են , Էոր նշաններ են անում ,
Նորանք գնում են երկրի եւ երկրա-
գակ տիեզերքի թագաւորների մօտ

որ Նորանց ժողովեն ՚Ամենակարող
Աստուծոյ այն մեծ օրուայ պատերազ-
15 մի համար ։ Էահա գալիս եմ գողի
նման , երանի Նորան որ արթուն է ,
եւ իր հանդերձները պահում է . Էոր
մերկ ման չ՚գայ , եւ Նորա ամօթանքը
16 չ՚տեսնեն ։ Եւ ժողովեցին Նորանց այն
տեղ որ Եբրայեցերէն Արմագեդոն է
կոչւում ։

17 Եւ եօթներորդ հրեշտակն իր սկա-
ւառակը թափեց օդի վերայ . եւ մեծ
ձայն դուրս եկաւ երկնքի տաճարիցը
եւ աթոռիցը որ ասում էր . Եղա՛ւ ։
18 Եւ եղան ՚ձայներ եւ փայլատակներ
եւ որոտմունք , եւ Էմեծ շարժ եղաւ
Էոր այնպիսի չէր եղած քանի որ մարդ-
կի երկրի վերայ են՝ այնպիսի մեծ
19 շարժ էր . Էեւ մեծ քաղաքը երեք
կտոր եղաւ , եւ ազգերի քաղաքները
վայր ընկան . Էեւ մեծ Բաբիլոնը յիշ-
ուեցաւ Աստուծոյ առաջին , Էոր իր
ցասման բարկութեան գինու բաժակը
20 Նորան տայ ։ Եւ Էամեն կղզի փախաւ ,
21 եւ սարերը չ՚գտնուեցան ։ Էեւ երկնքի-
ցիցը տասանդաչափ մեծ մեծ կարկուտ
էր իջնում մարդկանց վերայ , Էեւ
մարդիկ հայհոյեցին Աստուծուն հայն
կարկտի հարուածի համար , որ սաս-
տիկ մեծ է Նորա պատուհասը ։

ԳԼ· ԺԷ

Գազանի վերայ նստած պոռնիկը։ Նորա կործանումը եւ անկումը։

1 -Եւ այն եօթը սկաւառակներն ունե-
ցող եօթը հրեշտակներից մէկն եկաւ
եւ խօսեց ինձ հետ ասելով . Եկ Էքեզ
ցոյց տամ Էայն մեծ պոռնկի դատաս-
տանը , Էոր այն չատ ջրերի վերայ
2 նստում է , Էորի հետ պոռնկութեան
երկրի թագաւորները եւ Էերկրի բնա-
կիչները Նորա պոռնկութեան գինուից
3 արբեցին ։ Էեւ ինձ առաւ տարաւ հա-

ԼԲ. Ե· 10.
ԼՂ. Ժե· 3.
ԲՂ. ա· 4, 8· գ· 8· Ժա· 17.
ՔՄ՝ա· Իգ· 34, 35· Ղ. Ժգ· 18։
Ա Ղ. Ժա· 18· Ժբ· 20.
Հե. Իթ· 26.
3 Ղ. Ժե· 3.
4 Ղ. Ժգ· 10· Ժգ· 10· Ժբ·2։
ԺՂ. բ· 13։
Ժ Ղ. Ք· 17, 18· Ժգ· 19։
Չ Հր· 11, 22։
Նդան. Ե· 22, 23· Ղ. բ·30.
Ղ. Ժա· 13· Ժգ· 7։
Ղ. Ժգ· 2։
Ղ. Ք· 2։
Ղ. Ժա· 10։
Է Հր· 9, 21։
Հր· 2։
Հր· 9։
Ա Ղ. Ք· 14։
ՏԵա· Ներեմ· ա· 39· Ժա·36.
բ Եա· Իա· 25։
3 Ղ. Ժբ· 9, 9։
Ղ. Ժբ· 20· Ի· 20։
Ք Ռոմ· գ· 1—3։
Ա Տիմ· գ· 1· Ցուկ· գ· 15։
Բ Ղ. Ժբ· 5։

14· Ժբ· 20։
Ղ Ղուկ· բ· 1։
Ղ. Ժե· 14· Ժբ· 19· Ի· 8։
ԲՄ՝ա· Իգ· 43· Ա Թես·Ե·2։
բ Պես· գ· 10· Ղ. գ· 3։
Ի բ Կոր· Ե· 3· Ղ. գ· 4, 18։
Ղ. Ժբ· 19։
Ի Ղ. Իա· 6։
Ղ. գ· 3· բ· 5· Ժա· 19։
Ի Ղ. Ժա· 19։
Ղ Ղուկ· Ժբ· 1։
Ղ. Ժգ· 8· Ժե· 18։
Ի Ղ. Ժբ· 5։
Ի Եա· Ժա· 17, 22, 23· Եբեմ·

Իե· 15, 16· Ղ. Ժգ· 10։
Ղ. գ· 14։
Ի Ղ. Ժա· 19։
Ժ Հր· 9, 11։
Տես Ղ. Ք· 23—25։
—
Ղ. Իա· 9։
Ի Ղ. Ժգ· 19· Ժբ· 16, 17, 19։
Ի Նաե· գ· 4· Ղ. Ժբ· 2։
Եբեմ· Ժա· 13· Հր· 18։
Ի Ղ. Ժբ· 3։
Եբեմ· Ժա· 7· Ղ. Ժգ· 8· Ժբ· 3։
Ի Ղ. Ժբ· 6, 14։

գով մի անապատ. եւ տեսայ մի կին՝ նստած ի կարմիր գազանի վերայ՝ լիքը հայհոյութեան անուններով որ ունէր 4 գլուխ եւ տասը եղջիւր։ Ունէր այն կինը որ ծիրանի եւ կարմիր էր հագած, եւ ոսկով եւ պատուական ակունքներով եւ մարգարիտներով զարդարուած էր մի ոսկի բաժակ ունէր իր ձեռքումը, լիքը գարշելութիւններով եւ իր պիղծ պոռնկութիւնովը, եւ 5 նորա ճակատումը գրուած էր մի անուն՝ Հիւորհուրդ, Մեծ Բաբիլոն, Պոռնիկներուն եւ երկրի գարշելիներուն մայրը։ Եւ տեսայ այն կինը զարբած սուրբերուն արիւնովը եւ Յիսուսի վկաներուն արիւնովը. եւ երբոր տեսայ նորան, մեծ զարմանքով զարմացայ։ 7 Եւ հրեշտակն ասեց ինձ. Ինչու համար զարմացար. ես ասեմ քեզ այդ կնկայ խորհուրդը, եւ այն գազանինը, որ նորան վեր է առել, որ եօթը գլուխ 8 եւ ունի եւ տասը եղջիւրը։ Գազանը որ տեսար, կար եւ չկայ. եւ Անդունդին է գալու եւ կորուստան է գնալու, եւ կ'զարմանան երկրի վերայ բնակողները Նորանց անուններըը գրուած չեն կեանքի գրքի մէջ աշխարհի սկզբից հետէ, երբոր տեսանեն այդ գազանը որ կար, եւ չկայ, թէեւ 9 է, Ահաստեղ է այն միտքը որ իմաստութիւն ունի. Եօթը գլուխը եօթն սարեր են որ կինը նորանց վերայ նստած է. եւ եօթը թագաւորներ են. 10 Հինգը ընկան, եւ մէկը կայ, միւսը դեռ չէ եկել. եւ երբոր գայ մի քիչ ժամանակ պէտք է մնայ։ 11 Եւ այն գազանը որ կար եւ չկայ, նա էլ ութերորդն է եւ այն եօթնիցն է, եւ 12 կորուստան է գնում, եւ այն տասը եղջիւրը որ տեսար, տասը թագաւորներ են. որոնք դեռ թագաւորութիւն չեն առել, այլ թագաւորի պէս իշխանութիւն են անում մէկ ժամ այն գազանի հետ։ 13 Սորանք մէկ կամք ունին, եւ իրանց զօրութիւնը եւ իշխանութիւնը կ'տան գազանին։ 14 Սորանք պատերազմ կ'անեն Գառի հետ, եւ Գառը կ'յաղթէ նորանց, որովհետեւ տէրերի Տէր է, եւ Թագաւորների Թագաւոր. եւ նորանք որ նորա հետ են, կոչուած, ընտրուած եւ հաւատարիմ են։ 15 Եւ ասեց ինձ. Ջրերը, որ տեսար ուր որ պոռնիկը նստած է, ժողովուրդներ են, եւ բազմութիւններ եւ ազգեր եւ լեզուներ։ 16 Եւ տասը եղջիւրը, որ տեսար գազանի վերայ, Նորանք կ'ատեն պոռնկին, եւ նորան աւեր եւ մերկ կ'անեն, եւ նորա միսերը կ'ուտեն եւ 17 կրակով կ'այրեն նորան։ Որովհետեւ Աստուած դրաւ նորանց սրտերի մէջ որ նորա կամքն անեն, եւ միակամ լինեն, եւ իրանց Թագաւորութիւնը տան գազանին մինչեւ որ Աստուծոյ 18 խօսքերը կատարուին։ Եւ կինը, որ տեսար, Այն մեծ քաղաքն է, Որ Թագաւորութիւն ունի երկրի Թագաւորների վերայ։

ԳԼ. ԺԸ

Մեծ Բաբիլոնի կործանումն ընդդիմադրելոցն հրաշագործութիւնը։

1 Եւ ետ սորանից յետոյ տեսայ մի հրեշտակ երկնքիցը վայր գալիս. որ մեծ իշխանութիւն ունէր, եւ երկիրը լուսաւորուեցաւ նորա փառքիցը։ 2 Եւ զօրութեամբ ազաղակեց մեծ ձայնով եւ ասեց. Ընկաւ, ընկաւ մեծ Բաբիլոնը, եւ հեզաւ դեւերի բնակութիւն եւ Ամէն պիղծ հոգու արգելանոց, եւ ամէն անսուրբ եւ ատելի 3 թռչունի վանդակ։ Որովհետեւ նորա պոռնկութեան բարկութեան գինուցը խմեցին բոլոր ազգերը, եւ երկրի Թագաւորները նորա հետ պոռնկուե-

---

ա Գլ. Ժբ. 3։
բ Գլ. Ժգ. 1։
գ Հմմ. 9։
դ Հմմ. 13։
ե Գլ. Ժբ. 13, 16։
զ Դան. Ժ. 38։
է Եբեմ. Ծ. 7. Գլ. Ժբ. 6։
ը Գլ. Ժգ. 8։
թ Գր. Թես. բ. 7։
ժ Գլ. Ծ. 8. Ժգ. 8. Ժբ. 19. Ժբ. 3, 10, 21։
ժա Գլ. Ժբ. 9. Ժթ. 2։
ժբ Գլ. Ժբ. 10. Ժթ. 11։
ժգ Ծ. 7. Ժգ. 1։
ժդ Գլ. Ժգ. 10. Հմմ. 11։
ժե Գլ. Ժգ. 8։
ժզ Գլ. Ժգ. 18։
ժէ Գլ. Ժգ. 1։
ժը Հմմ. 8։
ժթ Դան. է. 10. Զաք. ա. 18, 19, 21. Գլ. Ժգ. 1։
ի Գլ. Ժգ. 14։
իա Ծր Ծր. Ժ. 17. — Հմմ. գ. 13։ Գլ. Ժթ. 18։
իբ Եբեմ. Ծ. 41, 45. Գլ. Ժգ. 4։
իգ Գր. Հաւ. ա. 7։
իդ Ծն. բ. 3. Հմմ. 1։ Գլ. Ժգ. 7։
իե Եբեմ. Ծ. 41, 43. Գլ. Ժգ. 13։
իզ Եղեկ. Ժգ. 37—44. Գլ. Ժբ. 16։
իէ Գլ. Ժբ. 8։
իը Գր. Թես. բ. 10։
իթ Գլ. Ծ. 7։
լ Գլ. Ժգ. 14. Ժթ. 19։
լա Ծր Ծր. Ժ. 17. — Հմմ. գ. 13։ Գլ. Ժթ. 18։
լբ Եբեմ. Ծ. 44, 45. Գլ. Ժգ. 4։
լգ Գր. Հաւ. ա. 7։
լդ Ծն. բ. 3. Հմմ. 1։ Գլ. Ժգ. 7։
լե Եբեմ. Ծ. 41, 43. Գլ. Ժգ. 13։
լզ Եղեկ. Ժգ. 37—44. Գլ. Ժբ. 16։
լէ Գլ. Ժբ. 8։
լը Գր. Թես. բ. 10։
լթ Գլ. Ծ. 7։
խ Գլ. Ժգ. 19։
խա Ծր. Ժ. 4։
—
Գլ. Ժե. 1։
բ Եղեկ. Խգ. 3։
գ Ծն. Ժգ. 19. բմ. 9. Եբեմ. Ծ. 8. Գլ. Ժգ. 8։
դ Ծն. Ժգ. 21. բմ. 8. ըգ. 14։ Եբեմ. Ծ. 39. Ծ. 37։
ե Ծն. Ժգ. 23. ըգ. 11. Մատ. Ե. 3, 5։
զ Գլ. Ժգ. 8. Ժե. 3։

ցան. Եւ երկրի վաճառականները
Նորա զեղխութեան զօրութիւնից
4 հարստացան, եւ մի ուրիշ ձայն լսեցի
երկնքից որ ասում էր. Դուրս ե-
կէք դրանից, ով իմ ժողովուրդ, որ
մասնակից չլինիք դրա մեղքերին,
եւ որ դրա պատուհասից չընդու-
5 նիք. Քանզի դրա մեղքերը հասան
մինչեւ երկինքը, եւ Աստուած յիշեց
6 դրա անիրաւութիւնները. Հատու-
ցումն արէք դրան ինչպէս դա հա-
տուցում տուաւ ձեզ, եւ երկուապա-
տիկ տուէք դրան իր գործերի չա-
փով. Այն բաժակը որ դա լցրեց,
Լցրէք դրա համար երկուապատիկ.
7 Ինչ որչափ որ իրան փառաւորեց եւ
զեղխացաւ, այնչափ տանջանք եւ
սուգ տուէք դրան. որովհետեւ նա իր
սրտումն ասում է. Թագուհի եմ
նստած, եւ այրի չեմ, եւ բնաւ սուգ
8 չեմ տեսնիլ. Ընդ որա համար մէկ օրում
պիտի գան դրա վերայ իր հարուած-
ները՝ մահ, եւ սուգ, եւ սով, եւ
կրակով կ'այրուի, Որովհետեւ զօրա-
ւոր է Տէր Աստուածը՝ դրա դատա-
9 տանն անողը. Եւ լաց եւ կոծ կ'ա-
նեն դրա վերայ Երկրի թագաւոր-
ները որ դրա հետ պոռնկութեան եւ
զեղխութիւն արին, Երբոր կ'տեսանեն
10 դրա այրուելու ծուխը, Հեռու կանգ-
նած դրա տանջանքի վախից, եւ
կ'ասեն. Վա՛յ, վա՛յ քեզ, մեծ քաղաքդ
Բաբիլոն, զօրաւոր քաղաք. Որ մէկ
11 ժամում եկաւ քո դատաստանը. Եւ
երկրի վաճառականները ողբ եւ սուգ
կ'անեն Նորա վերայ, որ այլ եւս ոչ
ոք չէ առնում Նորանց ապրանքը.
12 Ոսկու եւ արծաթի եւ պատուական
ակունքների եւ մարգարիտի եւ բա-
հեզի եւ ծիրանիի եւ մետաքսի եւ որ-
դան կարմիրի ապրանքը, եւ ամեն
խնկէ փայտը եւ ամեն փղոսկրեայ
անօթը, եւ ամեն ազնիւ փայտից եւ
պղնձից եւ երկաթից եւ մարմարիո-
13 նից չինած անօթը, եւ կինամոնը եւ
խունկերը եւ իւղը եւ կնդրուկը եւ
գինին եւ ձէթը, եւ նաշիշը եւ ցորե-
նը եւ արջառներն ու ոչխարները.
եւ ձիանքը եւ կառքերը, եւ մարմին-
14 ները եւ Հոգիները մարդկանց. Եւ
քո հոգու ցանկացած պատուղները
գնացին քեզանից, եւ ամեն չքնղ եւ
լուսափայլ վայելչութիւնները գնացին
քեզանից, եւ այլ եւս բնաւ չես գըտ-
15 նիլ Նորանց. Նրա այս բաների վաճա-
ռականները, որ Նորանից հարստա-
ցան հեռուից կ'կանգնեն Նորա տանջ-
անքի վախից լաց եւ սուգ անելով,
16 կ'ասեն. Վա՛յ, վա՛յ մեծ քաղաք որ
բեհեզ եւ ծիրանի եւ որդան կարմիր
էիր հագած, եւ ոսկով եւ ազնիւ քա-
րերով եւ մարգարիտով զարդարուած.
17 Որովհետեւ մէկ ժամի մէջ այդչափ
մեծութիւնը աւերակ եղաւ. Եւ ամեն
նաւավար եւ այն ամենն որ նաւով
գնում են տեղ տեղ, եւ նաւատերները
եւ Նորանք որ ծովումն են գործում,
18 հեռուից կանգնեցին, Եւ աղաղակում
էին Նորա այրուելու ծուխը տեսնելով
եւ ասում. Որ՞ն է այս մեծ քաղա-
19 քին նման. Եւ հող ցանեցին իրանց
գլուխների վերայ, եւ մեծ ձայնով ա-
ղաղակեցին լաց եւ սուգ անելով եւ
ասեցին. Վա՛յ, վա՛յ մեծ քաղաք որ
Նորանում հարստացան բոլոր ծովի
վերայ նաւեր ունեցողները Նորա
պատուականութիւնից. որովհետեւ
Մէկ ժամի մէջ աւերակ դառաւ.
20 Ուրախ եղէք Նորա վերայ, երկինք
եւ սուրբ առաքեալներ եւ մարգարէ-
ներ, որ Աստուած ձեր դատաստանը
դատեց դրա վերայ.
21 Եւ մէկ զօրաւոր հրեշտակ մի քար
առաւ մեծ ջաղացաքարի պէս եւ գցեց
ծովի մէջ ասելով. Այսպէս ուժով
պիտի վայր գցուի Բաբիլոն մեծ քա-

ե Հռ. 11, 15. Նա. Խե. 13.
զ Նա. Խը. 10. Ծբ. 11. Ծբհմ
Ծ. 8. Ծա. 6, 45. բ Ներ.
գ. 17.
է Նե. Ժը. 10, 21. Ծբհմ Ծա.
9. Ցաք. ա. 3.
ը Գղ. Ժգ. 19.
թ Ասգ. Հէ. 8. Ծբհմ Ծ. 15,
39. Ծա. 24, 49. բ Ծբհմ գ.
14. Գղ. Ժգ. 10.
ժ Գղ. Ժգ. 10.
ի Գղ. Ժգ. 19.
ժա Եզեկ. Խը. 2 Հէ.
ժբ Նա. Խե. 7, 8. Ցաք. բ. 15.
ժգ Նա. Խե. 9. Հռ. 10.
ժդ Գղ. Ժէ. 18.
ժե Ծբհմ Ծ. 34. Գղ. Ժա. 17.
ժզ Ծբհմ Ծ. 46.
ժէ Եզեկ. Խե. 10, 17. Գղ. Ժէ.
3. Հռ. 3.
ժը Հռ. 18. Գղ. Ժք. 3.
ժթ Նա. Խա. 9. Գղ. Ժգ. 8.
ի Հռ. 17, 19.
իա Եզեկ. Խէ. 27—36. Հռ. 3.
իբ Գղ. Ժէ. 4.
իգ Եզեկ. Խէ. 13.
իդ Հռ. 3, 11.
իե Գղ. Ժէ. 4.
իզ Հռ. 10.
իէ Նա. Խե. 14. Եզեկ. Խէ. 29.
իը Եզեկ. Խէ. 30, 31. Հռ. 9.
իթ Գղ. Ժգ. 4.
κ Ամս. է. 6. — Ցաք. գ. 12.
Ցար բ. 12. Եզեկ. Խէ. 30.
— Հռ. 8.
κա Նա. Խգ. 13. Ծբհմ Ծա. 18.
κբ Ղուկ. Ժա. 49, 50. Գղ. Ժք.
3.
κգ Ծբհմ Ծա. 64.

22 զաքը, ՛ևս այլ եւս չ՛գանուի։ ՙԵւ քնարերգների, եւ երաժիշտների եւ արնգահարների, եւ փողահարների ձայնը այլեւս պիտի չ՛լսուի քո միջումը եւ այլեւս ոչ մի արհեստագէտ բնաւ չի գտնուիլ քեզանում. եւ ջաղացի ձայն այլեւս չի լսուիլ քեզանում.
23 ՛Եւ ճրագի լոյս այլեւս լոյս չի տալ քեզանում. եւ ՛փեսայի եւ հարսի ձայնը այլեւս բնաւ չի լսուիլ քեզանում. ՙՈրովհետեւ քո վաճառականները երկրի մեծամեծներն էին. ՛Քո կախարդութիւնովը մոլորեցան բոլոր
24 ազգերը։ Եւ ՙնորանում գտնուեցաւ մարգարէների եւ սուրբերի եւ երկրի վերայ բոլոր սպանուածների արիւնը։

ԳԼ. ԺԹ

Երկնքում փառաբանում են Աստուծուն որ դատեց պոռնիկին և սուրբների արիւնը վրէժը, Գառնի քառնուրը։

1 Եւ ասրանցից յետոյ լսեցի շատ բազմութեան ՙմեծ ձայնի պէս մի ՙյուր երկինքումը որ ասում էր. Ալէլուիա, Փրկութիւնը եւ փառքը եւ պատիւը եւ զօրութիւնը մեր Տէր Աստուծուն։
2 ՛Որովհետեւ ճշմարիտ եւ արդար են ՙնորա դատաստանները. որովհետեւ նա այն մեծ պոռնիկին դատեց ՙնորա պոռնկութիւնումը, եւ ՙիր ծառաների արիւնի վրէժն առաւ ՙնորա ձեռքից։
3 Եւ երկրորդ անգամ ասացին. Ալէլուիա. եւ ՙնորա ծուխը բարձրանում է յաւիտեանս յաւիտենից։
4 Եւ քսան եւ չորս երէցները եւ չորս կենդանիները վայր ընկան եւ երկրպագեցին Աստուծուն որ աթոռի վերայ նստած էր եւ ասացին. ԱՄԷՆ, Ալէլուիա։
5 Եւ աթոռից մի ձայն դուրս եկաւ ասելով. ՙՕրհնեցէք մեր Աստուծուն, ով ՙնորա բոլոր ծառաները, եւ ՙնորանից վախեցողները, Փոքրերը եւ մե-
6 ծերը։ ՛Ես եւս լսեցի իբր մի մեծ բազմութեան ձայն եւ իբր շատ ջրերի ձայն, սաստիկ որոտումների ձայնի նման. որ ասում էր. Ալէլուիա, Տէրը Ամենակալ Տէր Աստուածը
7 թագաւորեց։ Ուրախանանք եւ ուրախ լինենք, եւ փառքը տանք ՙնորան ՙորեկաւ Գառի հարսանիքը, եւ ՙնորա
8 կինը պատրաստեց իրան։ ՛Ես արուեցաւ ՙնորան որ ապրատակ սուրբ եւ լուսափայլ բեհեզ հագնի. (ՙՈրովհետեւ բեհեզը սուրբների արդարութիւններն է։)
9 Եւ ասեց ինձ. Գրիր, Երանելի են Գառի հարսանիքի ընթրիքին կանչուածները. եւ ասեց ինձ. Սրանք
10 Աստուծոյ ճշմարիտ խօսքերն են։ ՛Ես ես ընկայ ՙնորա ոտների առաջին որ երկրպագեմ ՙնորան, եւ ասեց ինձ. Զգոյշ կաց, ՛մի անէ. ես ծառայակից եմ քեզ եւ քո եղբայրներին, ՙոր ՓԻսուս Քրիստոսի վկայութիւնն ունին. Տէր Աստուծուն երկրպագիր. որովհետեւ Փիսուսի վկայութիւնը մարգարէութեան հոգին է։
11 ՛Ես տեսայ երկինքը բացուած, ՛ևս ահա մի ապրատակ ձի, եւ նա որ ՙնորա վերայ նստած էր, կոչւում էր ՛Հաւատարիմ եւ ճշմարիտ, եւ ՙարգարութիւնով է դատաստան անում եւ
12 պատերազմում։ ՛Ես ՙնորա աչքերը կրակի բոցի պէս, ՙեւ ՙնորա գլխի վերայ շատ պսակներ. եւ ՛անուն ունէր գրած, որ ոչ ով չ՛գիտէր բայց միայն
13 ինքն։ ՙԵւ իր վերայ հագցրած էր հագած արիւնով ներկուած, ՛ևս ՙնորա անունն կոչւում է Աստուծոյ Բան։
14 ՙԵւ երկնքի զօրքերը ՙնորա ետեւից գնում էին սպրատակ ձիերի վերայ ՙսպրատակ եւ մաքուր բեհեզ հագած։ ՛Ես
15 ՙնորա բերանիցը դուրս է գալիս սրած սուր, որ ՙնորանով զարկէ ազգերին.

ֆ Գլ. ժբ. 5, ժգ. 10, — ԵՒ. իգ. 5, ԵԶԵԿ. է. 34, ԺԳ. 9։ ԼԱ. 19, ՍԱՂԿ. իգ. 13։
ֆ ԵԶԵԿ. ԼԱ. 10։
ֆ ԵԶԵԿ. է. 34, ԺԳ. 9, ԼԱ. 10, ՅԳ. 11։
ֆ ԵՍ. իգ. 8։
ֆ ՔՐ. ՔՐ. 22։ ՆԱՀ. գ. 4, Գլ. ԺԸ. 2, 8։
ֆ Գլ. ԺԸ. 6։
ֆ ԵԶԵԿ. ՃԱ. 19։
— Գլ. ժա. 15։
բ Գլ. գ. 11, է. 10, 12, ԺԲ. 10։
բ Գլ. ԺԱ. 3, ԺԳ. 7, ՏՐ ՕՐ. ԼՐ. 43։ Գլ. գ. 10, ԺԲ. 20։
բ ԵՍ. ՅԳ. 10։ Գլ. ԺԳ. 11, ԺԲ. 9, 18։
բ Գլ. գ. 4, 6, 10, է. 14։
բ ՄԱԿ. ԺԳ. 36։ ՍԱՂԿ. է. 13. ԸՐ. 6։ Գլ. է. 14։
բ Ա-Գ. ՃՅԳ. 1։ ՀԱԲ. 1։
բ Գլ. ժա. 18. բ. 12։
բ ԵԶԵԿ. ա. 24։ ԽՐ. 2։ Գլ. ԺԳ. 2։
գ Գլ. ժա. 15, 17։ ԺԲ. 10։ ԺՈ. 21։
գ Ա-ՈՒ. ԼՐ. 2։ ԼՒ. 10։ ԸՐ ԿԱՐ. ԺՈ. 2։ ԵՓՍՈ. է. 32. Գլ. ԽՈ. 2, 9։
գ Ա-Գ. ԼՒ. 13, 14։ ԵԶԵԿ. ԺԳ. 10։ Գլ. ԺԸ. 18։
ֆ Ա-Գ. ՃՐ. 9։
ֆ Ա-ՈՒ. ԼՐ. 3, 5։ ՂԱՒԿ. ԺԳ. 15, 16։
ՀԳ Լ. ԼՐ. 8։
ֆ ՅՈՎ. ԺՈ. 20։ ԺԳ. 14։ Գլ. ԼՐ. 9։
ՀԵ Ա-ՀՒՀ. է. 10։ Գլ. ԺԲ. 17։
դ Գլ. ԺԲ. 5։
ՂԳլ. ը. 3։
ՃԳլ. ը. 14։
ՃԱ Ա-ՈՒ. է. 4։
ՃԳլ. ա. 14։ բ. 18։
ՃԳլ. ը. 3։
ՃԳլ. բ. 17։ ՀՐՇ. 16։
ՃԱ. ԿԳ. 3, 5։
ՃՈՎՀ. ա. 1։ — Ա-ՀՒՀ. է. 7։ — Գլ. ԺԳ. 20։
— Ա-ՈՒ. ԼՐ. 3։ Գլ. գ. 4, է. 9։
ՀԱ. ժ. 4։ բ ՔՍԱ. բ. 8։ Գլ. ա. 16։ ՀՐՇ. 21։

ՙեւ ինքը հովուում է նորանց երկաթէ գաւազանով. եւ ՙինքը կոխում է Ամենակարող Աստուծոյ բարկութեան եւ սրտմտութեան գինու հնձանը։
16 ՙԵւ իր հանդերձի վերայ, եւ իր ազդրի վերայ գրած էր անունը, «ԹԱԳԱՒՈՐՆԵՐԻ ԹԱԳԱՒՈՐ ԵՒ ՏԻՐԵՐԻ ՏԻՐ»։
17 Եւ տեսայ մի ուրիշ հրեշտակ որ կանգնած էր արեգակի վերայ, եւ ՙմեծ ձայնով աղաղակեց ասելով ամէն թռչուններին որ երկնքի մէջ թռչում են. ՙեկէք հաւաքուեցէք մեծ Աստուծոյ ընթրիքին։ 18 ՙՈր ուտէք թագաւորների մարմինները, եւ հազարապետների մարմինները եւ հզօրների մարմինները. եւ ձիերի եւ նորանց վերայ նստողների մարմինները, եւ ամէնի մարմինները՝ ազատների եւ ծառաների, մեծերի եւ փոքրերի։
19 Եւ տեսայ գազանը եւ երկրի թագաւորները եւ նորանց զօրքերը մէկ տեղ ժողովուած որ պատերազմ անեն ձիին վերայ նստողի հետ եւ նորա 20 զօրքերի հետ։ ՙԵւ գազանը բռնուեցաւ, եւ նորա հետ սուտ մարգարէն էլ որ նշաններ էր անում նորա առաջին, որոնցով մոլորեցրեց նորանց որ գազանի դրոշմն առան, եւ նորանց էլ ՙոր երկրպագեցին նորա պատկերին. եւ էրկուսեան էլ կենդանի կենդանի դցուեցան կրակի լիճի մէջը ՙոր ծծմբով 21 այրւում է։ Եւ մնացեալները սպանուեցան ձիին վերայ նստողի սրիցը, որ նորա բերանիցը դուրս էր գալիս. Եւ բոլոր թռչունները կշտացան նորանց մարմիններիցը։

ԳԼ. Ի

Նկարագրու. երկանգամ քարեր, հազարամեան, և վերջին դատաստանը։

1 Եւ տեսայ մի հրեշտակ վայր գալիս երկնքիցը, ՙոր դժոխքի բանալին ունէր, եւ մի մեծ շղթայ իր ձեռքումը։
2 ՙԵւ նա բռնեց այն վիշապին այն հա-

ա Ամոց. բ. 9։ Գլ. բ. 27։ Ժբ. 5։
բ Նե. կբ. 3։ Գլ. Ժգ. 19, 20։ ԺՀ. 13։
գ Դան. բ. 47. = Տիմ. ա. 15։ Գլ. Ժէ. 14։
դ ՀԵր. 21։
ե Նեկէկ. կթ. 17։
զ Նեկէկ. կթ. 18, 20։
է Գլ. Ժգ. 16. Ժէ. 13, 14։
ը Գլ. Ժգ. 13, 14։
թ Գլ. Ժգ. 13, 15։
ժ Գլ. բ. 10։ Տես Դան. է. 11։
ի Գլ. Ժգ. 10։ խա. 9։
լ ՀԵր. 13։
խ ՀԵր. 17, 18։
ծ Գլ. Ժէ. 18։
— Գլ. ա. 18։ թ. 1։
կ Գլ. Ժբ. 9։ Տես ը Գես. բ. 1։ Յով. գ. 8։
հ Ես. ա. 1։

գ Դան. ա. 17։
դ Գլ. Ժգ. 14, 16։ ՀԵր. 7։
ե Դան. է. 9, 22, 27։ Ա. Ժամ. Ժբ. 38։ Գաղ. իբ. 30։
զ = Նոր. ա. 2, 3։
է Գլ. ա. 9։
ը Գլ. Ժգ. 12։
թ Գլ. Ժգ. 15, 16։
ժ Հռոմ. բ. 17։ ը Տիմ. բ. 13։ Գլ. ե. 10։
ի Նե. ա. 6։ = Գես. բ. 9։ Գլ. ա. 6, ե. 10։
լ ՀԵր. 4։
խ ՀԵր. 3։
ծ ՀԵր. 9, 9։
կ Նեկէկ. լբ. 3։ ՀԲ. 1։
հ Գլ. Ժգ. 14։
ձ Նե. բ. 8։ Նեկէկ. լբ. 9, 16։
ղ ՀԵր. 7։
ճ Գլ. ՀԲ. 10։

---

40 մարգարէն ։ Ուր կ'չարչարուին դիւեր
եւ ցերեկ յաւիտեանս յաւիտենից ։
41 Եւ տեսայ մի սպիտակ մեծ աթոռ ,
եւ նորա վերայ նստողին . Որի երե-
սից երկինքը եւ երկիրը փախան . եւ
տեղ չ'գտնուեցաւ նորանց համար ։
42 Ուր տեսայ մեռելները մեծ եւ փոքր
կանգնած աթոռի առաջին . Ուր գրքեր
բացուեցան , Ուր մի ուրիշ գիրք էլ
բացուեցաւ , որ է կեանքի էջերը , եւ
մեռելները դատուեցան այն գրքերում
գրուածներից ըստ իրանց գործերի հա-
43 մեմատ ։ Եւ ծովը իր մէջի մեռելները
տուաւ , Ուր մահը եւ դժոխքը իրանց
մէջի մեռելները տուին . Ուր ամէն
մէկին իրանց գործերի համեմատ դատ-
44 ուեցան ։ Ըմահը եւ դժոխքը գցուե-
ցան կրակի լճի մէջ . Դա երկրորդ
45 մահն է ։ Եւ եթէ մէկը գրուած չ'գտ-
նուեցաւ կեանքի գրքի մէջ , Ըկրակի
լճի մէջ գցուեցաւ ։

ԳԼ· ԻԱ

Պատրաստ Ժիլիպոսի Նկարագրութիւնը, և քա-
րեպաների երկնային երուսաղէմին։

1 Եւ տեսայ նոր երկինք եւ նոր եր-
կիր . Որովհետեւ առաջին երկինքը եւ
երկիրն անցաւ . եւ էլ ծով չկայ ։
2 Եւ ես [Յովհաննէս] տեսայ սուրբ
քաղաքը՝ նոր երուսաղէմը վայր գալիս
Աստուածանից երկնքիցը պատրաս-
տուած Ընչպէս մի զարդարուած հարս
3 իր մարդի համար ։ Եւ ես մի մեծ ձայն
լսեցի երկնքիցը , որ ասում էր . Ահա
Աստուծոյ խորանը մարդկանց հետ ,
եւ նա կ'բնակուէ նորանց հետ , եւ նո-
րանք կ'լինին նորան ժողովուրդ , եւ
ինքն Աստուած նորանց հետ կ'լինի
4 նորանց Աստուած ։ Եւ կ'ջնջէ Աստ-
ուած բոլոր արտասուքը նորանց աչ-
քերիցը . Եւ մահն այլեւս չի լինիլ ,
ոչ սուգ , եւ ոչ աղաղակ . եւ ոչ ցաւ
այլեւս չի լինիլ , որովհետեւ առաջին-
5 ներն անցան ։ Եւ ասաց նա որ աթոռի վերայ նըս-
տողն ասեց . Ահա ամէն բան նոր եմ
անում . եւ ասեց ինձ . Գրիր . Որ այս
խօսքերը ճշմարիտ եւ հաւատարիմ են ։
6 Եւ ինձ ասեց . Եղաւ , Ես եմ Ալֆան
եւ Օմեգան . սկիզբը եւ վերջը . Ես
ձրի կ'տամ ծարաւին կեանքի ջրի աղ-
7 բիւրիցը ։ Ով որ յաղթէ , ամէնը կը
ժառանգէ . եւ Ես կ'լինիմ նորան Աստ-
8 ուած , եւ նա կ'լինի ինձ որդի ։ Հիմ
վախկոտներին եւ անհաւատներին , եւ
պիղծներին եւ մարդասպաններին եւ
պոռնիկներին , եւ կախարդներին եւ
կռապաշտներին եւ ամէն ստախօսնե-
րին բաժինը այս լճումը կ'լինի որ Ընկրա-
կով եւ ծծմբով վառուած է ։ Սա է
երկրորդ մահը ։
9 Եւ այն եօթը հրեշտակներից մէկը ,
որ եօթը սկաւառակն ունէին վերջի
եօթը պատուհասներով լցուած , ինձ
մօտ եկաւ , խօսեց ինձ հետ եւ ասեց .
Եկ ցոյց տամ քեզ այն հարսը , որ
10 Գառի կինն է . Եւ առաւ տարաւ ինձ
հոգով մի մեծ եւ բարձր սար , Եւ ինձ
ցոյց տուաւ այն մեծ քաղաքը՝ սուրբ
երուսաղէմը , որ վայր էր գալիս Աստ-
11 ուածանից երկնքիցը . Ուր Աստուծոյ
փառքն ունէր . եւ նորա լուսաւորու-
թիւնը պատուական ակունքի նման
12 Ընչպէս բիւրեղացած յասպիս քար ։ Որ
մեծ եւ բարձր պարիսպ ունէր , եւ
Ժառանգներկու դուռ ունէր , եւ դռնե-
րի վերայ տասներկու հրեշտակ , եւ
նորանց վերայ անուններ էին գրուած
որ Իսրայէլի որդկանց տասներկու
13 ցեղերի անունն են ։ Արեւելքից երեք
դուռ , հիւսիսից երեք դուռ , հարաւից
երեք դուռ , եւ արեւմուտքից երեք
14 դուռ ։ Եւ քաղաքի պարիսպը տասներ-

ՆԳԼ· ԺԳ· 10, 11.
ՀԸ ՁՀՈ· Ը· 7, 10, 11. ԳԼ· ԻՈ· 1.
ՈԴՈՒ· ԻԴ· 38.
ՂԳԼ· ՀՔ· 5.
ՊԴՈՒ· Ի· 10.
ԼՄԱՐ· ԿՔ· 28. ԴՈՒ· ԺԸ·1. ՓԼ· Գ· 3. ՁԼ· Գ· 5. ԺԳ· 8. ԻՈ· 27.
ՈՐԵՒՏ· Ժէ· 10. ԸՐ· 19. ՄՈՒ· ԺԳ· 27. Հ·ՄԿ Ը· 6. ԳԼ· Ը· 23. ԻՐ· 13. ՀՀԸ· 13.
ՈԳԼ· Գ· 8.
Հ ՀՀԸ· 13.
ՈՈ ՄԿՐ· ԺԸ· 26, 34, 35.
Ը ՀՀԸ· Ի· 9. ԳԼ· ԻՈ· 8.
ՅԳԼ· ԺՔ· 10.
— ԺՈ· ԿՀ· 17. ԿՂ· 22. Ը ՁՀՈ· Գ· 13.
ՔՂԼ· Ի· 11.
Ի ՄՈ· ԺՐ· 1. ՊԳԼ· Գ· 20. ՍԸՐ· ՀՈ· 10. ԺՐ· 21. ԺԳ· 14. ԳԼ· Գ· 12. ՀՀԸ· 10.
ՐԺՈ· ԺԳ· 5. ԿՈ· 10. Ը ՄԿՐ· 9. ԼՈ· 2.
ՒԳԼ· Ը· 8.
ՀԳԼ· ՀՀԸ· 11, 12. ՍՂԿ·ԻՊՂ· 7. Ը ՄԿՐ· Գ· 16. ԳԼ· Ի·13.
ՀՄՈ· ԻՀ· 8. ԳԼ· Է· 17.
ՒՈ ՄԿՐ· ԺԸ· 26, 34. ԳԼ· Ի· 14.
Ը ՄՈ· ԼԸ· 10. ԿՈ· 3. ԿՀ· 19. ՐԳԼ· Գ· 2, 9. Ե· 1. Ի· 11. ՅՄՈ· ԻՊ· 19. Ը ՄԿՐ· Ե· 17.
ԻԳԼ· ԺՔ· 9.
ՀՄԳԼ· ԺՀ· 17.
ԻԳԼ· ՈՒ· 8. ԻՐ· 13.
ՅՈ· ԺՐ· 3. ԺԸ· 1. ՁՈՒՀ·
Գ· 10, 14. Ի· 37. ԳԼ· ԻՐ·17.
Ը ՁՈՒ· Ը· 8. ՍՐ· Ը· 10.
ՀՈ ՄԿՐ· Գ· 9, 10. ԳՈՒ· Ե· 19—21. ԵՔՒՈ· Ե· 5. — ՁՒՄ· Ը·3. ՍՐ·ԺՐ·14. ԳԼ·ԻՐ·18.
ՅԳԼ· Ի· 14, 15.
ՀՀԳԼ· ԺԵ· 1, 6, 7.
ՀԳԼ· ԺՔ· 7. ՀՀՐ· 3.
ՐԳԼ· ՈՒ· 10. ԺԸ· 3.
ՀՍԿԿ· ԻՐ· ՀՀՐ· 3.
ՀԳԼ· ԻՐ· 8. ՀՀՐ· 23.
ՀՍԿԿ· ԻՐ· 31—34.
ՀՍԿԿ· ԻՐ· 31—34.

երկու հիմեր ունէր, Հեւ Նորանց վերայ Գաոի տասնեւերկու առաքեալների
15 տասնեւերկու անուններն։ Եւ ինձ հետ խօսողը ՚մի ոսկի եղէգ ունէր, որ չափէր քաղաքը, եւ նորա դռները, եւ նորա
16 պարիսպը։ Եւ քաղաքը քառակուսի էր. եւ նորա երկայնութիւնն այնչափ է որչափ նորա լայնութիւնը, եւ չափեց քաղաքը եղէգովը, եւ նորա չափը տասնեւերկու հազար ասպարէզ, նորա երկայնութիւնը եւ լայնութիւնը եւ
17 բարձրութիւնը հաւասար է։ Եւ նորա պարիսպը չափեց հարիւր քառասուն եւ չորս կանգուն. մարդի չափով որ
18 հրեշտակինն է։ Եւ նորա պարիսպի շինուածքը յասպիս էր. եւ քաղաքը մաքուր ոսկի էր իստակ ապա-
19 կու նման։ Հեւ քաղաքի պարիսպի հիմունքը զարդարուած էին ամեն ազնիւ ակունքներով. առաջին հիմը յասպիս, երկրորդը չափիղայ, երրորդը քաղկե-
20 դոն, չորրորդը զմրուխտ, Հինգերորդը եղնգաքար, վեցերորդը սարդիոն, եօթներորդը ոսկեքար, ութերորդը բի-րեղ, իններորդը տպազիոն, տասներորդը քրիսոպրասոս, տասնեմեկերորդը յակինթ, տասնեւերկուերորդը
21 ամեթիստ։ Եւ տասնեւերկու դուռը տասնեւերկու մարգարիտից՝ ամեն մէկ դուռը մէկ մարգարիտից. ՚եւ քաղաքի հրապարակը մաքուր ոսկի իբրեւ
22 թափանցիկ ապակի։ ՚Եւ տաճար չտեսայ նորա մէջ, որովհետեւ Տէր Աստուած Ամենակալը եւ Գառն է նորա
23 տաճարը։ Հեւ քաղաքը ոչ արեգակին եւ ոչ լուսնի պէտք չունէր, որ լոյս տան նորա մէջ. որովհետեւ Աստուծոյ փառքը լուսաւորում էր նորան, եւ
24 նորա ճրագը Գառն էր։ ՚Եւ [փրկեալների] ազգերը նորա լոյսովը պիտի գնան. եւ երկրի թագաւորները իրանց փառքը եւ պատիւը կ'բերեն նորա մէջ։
25 ՚Եւ նորա դռները չեն փակուիլ ցերեկը,
26 ՚որովհետեւ գիշեր չի լինիլ այնտեղ։ ՚Եւ ազգերի փառքը եւ պատիւը կը
27 բերեն նորա մէջ։ Հեւ բնաւ չի մտնիլ նորա մէջ ոչ մի անմաքրութիւն անող եւ պղծութիւն եւ սուտ գործող, բայց միայն նորանք ՚որ Գառի կեանքի գրքի մէջ գրուած են։

ԳԼ. ԻԲ

Երկնային Երուսաղէմէն հոսած հրէշտակութիւնը, եւ այս մարգարէութեան առաքելութիւնը։

1 ՚Եւ ցոյց տուաւ ինձ մի մաքուր գետ, կենդանի ջրի ակնվանուն նման փայլուն, որ դուրս էր գալիս Աստուծոյ
2 եւ Գառի աթոռից։ Հեւ նորա հրապարակի միջումը եւ գետի այս կողմին եւ այն կողմին հկեանքի ծառ կ՚, որ տասնեւերկու կերպ պտուղ էր բերում. ամեն մէկ ամիս տալիս էր իր պտուղը. ՚եւ այն ծառի տերեւը բժշկում էր
3 հեթանոսներին։ Հեւ այլ եւս նզովք բնաւ չի լինիլ. Հեւ Աստուծոյ եւ Գառի աթոռը նորանում կ՚լինի. Հեւ նորա
4 ծառաները կ՚պաշտեն նորան։ Եւ նորա երեսը կ՚տեսնեն, Հեւ նորա անունը
5 նորանց ճակատների վերայ։ Հեւ գիշեր չի լինիլ այնտեղ, եւ ճրագի եւ արեգակի լոյս պէտք չէր նորանց. որովհետեւ Տէր Աստուածը լուսաւորում է նորանց, Հեւ կ՚թագաւորեն յաւիտեանս յաւիտենից։
6 Եւ ասեց ինձ. Վա՛յ խօսքերը հաւատարիմ եւ ճշմարիտ են. եւ Տէրը՝ սուրբ մարգարէից Աստուածն Իր հրեշտակն ուղարկեց որ իր ծառաներին ցոյց տայ այն որ շուտով պիտի
7 լինի։ ՚Ահա շուտով գալիս եմ. Երանի նորան որ այս գրքի մարգարէութեան խօսքերը պահում է։
8 Եւ ես Յովհաննէս՝ այս բաները լսող եւ տեսնողս, երբոր լսեցի եւ տեսայ, հրնկայ որ երկրպագեմ այն հրեշտակի ոտների առաջին, որ այս բաները

ՀՄաթ. ժգ. 18. Գաղ. բ. 9։ ՀԵբրէ. բ. 10.
ԴԵբրէ. ի. 3. Ջաք. բ. 1. Գլ. ժա. 1.
ՀԵս. ծգ. 11.
—Գլ. իբ. 2.
—Յովհ. գ. 33.
ՀԵս. իգ. 33. ի. 19, 20. Գլ. իբ. 5. Հմր. 11.
ՀԵս. ի. 3, 5, 11. կէ. 13.
ՀԵս. ի. 11։
ՀԵս. ի. 20. Ջաք. ժգ. 7.
Գլ. իբ. 5.
—Հմր. 24.
ՀԵս. լե. 8. ծբ. 1. ի. 21. Յովհէլ գ. 17. Գլ. իբ. 14, 15.
+ Փիլ. գ. 3. Գլ. գ. 5. ժգ. 8. ի. 13.
—
—ՍՂ. բ. 10. ԵԹես. խե. 1. Ջաք. ժգ. 8.
ԴԵբրէ. խե. 12. Գլ. իա. 21.
ՀՂԹ. բ. 9. Գլ. բ. 7.
ՀԳլ. իա. 24.
ՀՋաք. ժգ. 11.
ՀԵթես. խբ. 36.
ՀՄաթ. ե. 8. — Նար. ժգ. 13. — Յովհ. գ. 3.
ՀԳլ. գ. 12. ժգ. 1.
ՀԳլ. իա. 23, 25։
ՀՍաղ. լգ. 9. ժգ. 11.
ՀԴան. է. 27. Հովհ ե. 17. բ Տիմ. բ. 13. Գլ. գ. 21.
ՀԳլ. ժբ. 9. իա. 5.
ՀԳլ. —. 1.
ՀԳլ. գ. 11. Հմր. 10, 12, 30.
ՀԳլ. —. 3.
ՀԳլ. ժբ. 10.

9 ցոյց էր տալիս ինձ ։ եւ նա ինձ ասեց . ՝Զգուշացիր . մի՛ անէր . որովհետեւ ես ծառայակից եմ քեզ եւ քո եղբայր մարգարէների եւ այս գրքի մարգարէութեան խօսքերը պահողների . Աստուծոյ 10 ծունկը երկրպագիր ։ Նեւ ասեց ինձ . Մի՛ կնքիր այս գրքի մարգարէութեան խօսքերը . Որովհետեւ ժամանակը մօտ 11 է ։ Անիրաւութիւն գործողը թող էլ անիրաւանայ , եւ կեղտոտը թող էլ կեղտոտուի , եւ արդարը թող էլ արդարանայ , եւ սուրբը թող էլ սրբուի ։ 12 Եւ ահա չուտով գալիս եմ Նեւ իմ վարձքն ինձ հետ , Նոր ամէն մէկին կ՝հատուցանեմ ինչպէս իր գործը կ՝լի- 13 նի ։ Ես եմ Ալֆան եւ Օմեղան . սկիզբը եւ վերջը , առաջինը եւ վերջինը ։ 14 Երանելի են նորա պատուիրանքները պահողները . Որ նորանոց կ՝լինի իշխանութիւնը կեանքի ծառի վերայ , եւ Քաղաքի դռնովը ներս կ՝մանեն ։ 15 Բայց դուրսն են շները եւ կախարդները եւ պոռնիկները եւ սպանողները եւ կռապաշտները . եւ ամէն ոտութիւն սիրողն ու գործողը ։

16 Ես Յիսուս իմ հրեշտակն ուղարկեցի , որ վկայէ ձեզ այս բանները եկեղեցիների մասին . Ես եմ Դաւիթի արմատը եւ սերունդը Եւ առաւօտ- 17 եան պայծառ աստղը ։ Եւ Հոգին Եւ հարսն ասում են . Եկ . եւ լսողն ասէ , Եկ . Եւ նա որ ծարաւ է՝ թող գայ , եւ նա որ կամենում է՝ թող առնէ կեանքի ջուրը ձրի ։

18 Որովհետեւ ես վկայում եմ ամենին որ լսում է այս գրքի մարգարէութեան խօսքերը . Եթէ մէկը բան աւելացնէ սորանց վերայ , Աստուած կ՝աւելացնէ Նորա վերայ այն պատուհասները որ 19 այս գրքումը գրուած են ։ Եւ եթէ մէկն այս գրքի մարգարէութեան խօսքերից բան պակասեցնէ , Աստուած կ՝պակասեցնէ Նորա բաժինը կեանքի գրքից , Եւ սուրբ քաղաքից , եւ այս 20 գրքում գրուածներից ։ Այս բաներին վկայողը ասում է . Այո . Ես չուտով գալիս եմ ։ Ամէն ։ Եկ , Տէր Յիսուս ։ 21 Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը լինի ձեր ամենի հետ ։ Ամէն ։

ա Գլ. ժբ. 10.
բ Դան. ը. 26։ ժբ. 4, 9։ Գլ. ժ. 4։
գ Գլ. ա. 3.
դ Եզեկ. գ. 27. Դան. ժբ. 10. ը Տիմ. գ. 13.
ե Հմր. 7.
զ Ես. խ. 10. կբ. 11.
է Հռովմ. բ. 6. ժգ. 12. Գլ. ե. 12.
ը Գլ. ա. 4։ խգ. 6. խը. 12. Գլ. ա. 8, 11. խա. 6։
թ Դան. ժբ. 12։ ա Յովհ. գ. 34.
ժ Հմր. 2. Գլ. բ. 7.
ի Գլ. խա. 27.
ժա Ածր. գ. 9, 10. Գալ. ե. 19—21։ Կող. գ. 6։ Գլ. բ. 20, 21. խա. 8։
ժբ Փիլ. գ. 2։
ժգ Գլ. ա. 1.
ժդ Գլ. ե. 5.
ժե Ես. խգ. 17. Զաք. գ. 12. ը Գաղ. ա. 19։ Գլ. բ. 26.
ժզ Գլ. խա. 2, 9։
ժէ Ես. ծե. 1։ Յովհ. է. 37. Գլ. խա. 6.
ժը Որ. գ. 2։ ժբ. 22. Եսայ.
է. 6։
ի Ես. լբ. 33։ Սաղ. կթ. 28. Գլ. գ. 5։ ժգ. 8։
ա Գլ. խա. 2.
բ Հմր. 13.
գ Յովհ. խա. 25.
դ Ը Տիմ. գ. 8.
ե Հռովմ. ժգ. 20, 24։ ը Թես. գ. 18.
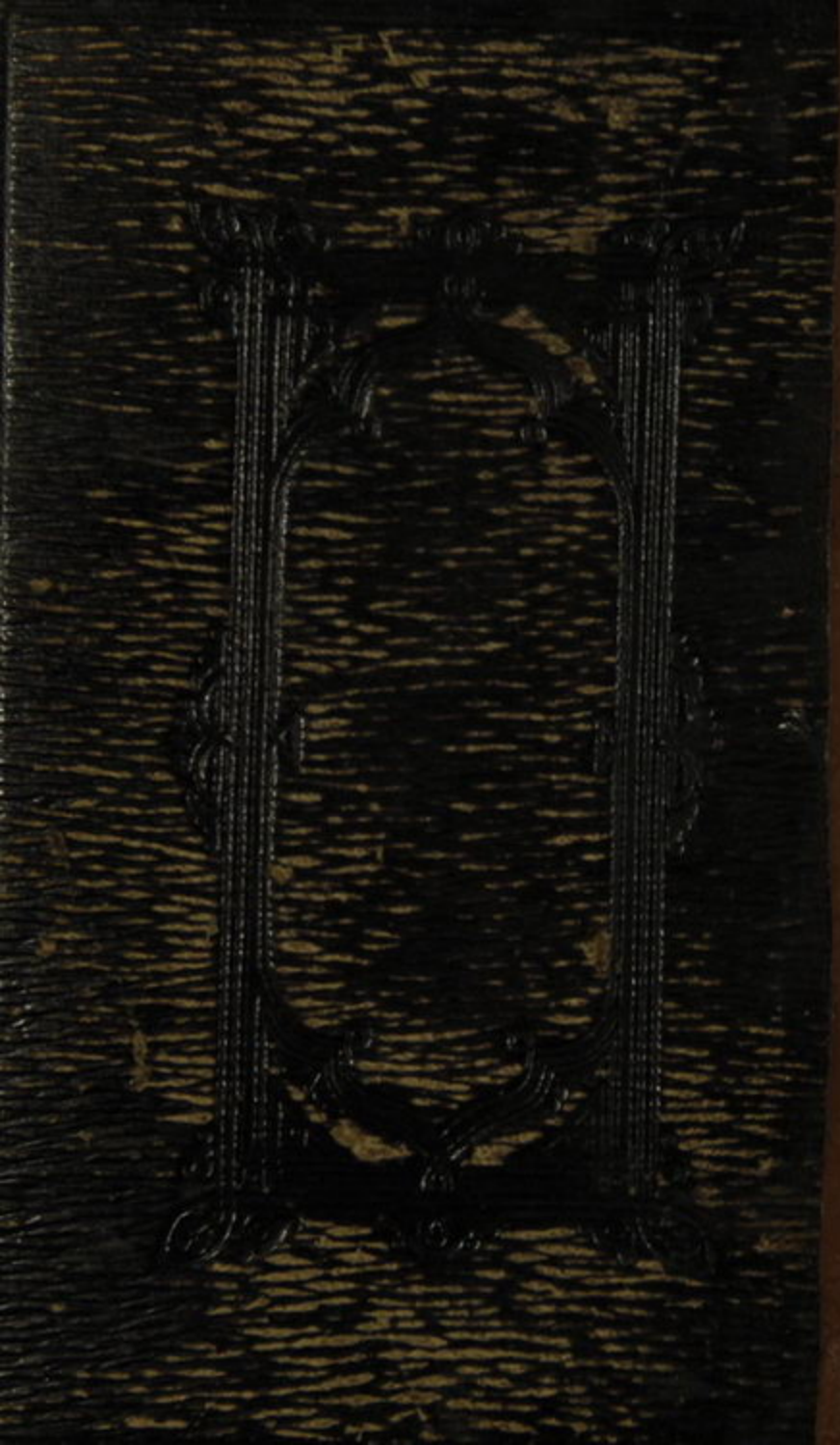
ՀՍՍՀ — ССРА